D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

CONŞTIINŢA ŞI CULTURA ECONOMICĂ ÎN PROCESUL DEZVOLTĂRII

Numărul 26 ● Vineri 2 iulie 1982

Într-o atmosferă de puternică unitate în jurul partidului, al secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, exprimînd hotărîrea întregului popor român de a înfăptui neabătut politica de dezvoltare social-economică a ţării, de înflorire a culturii socialiste, istoricul Program al partidului,

Congresul al II-lea al educaţiei politice şi culturii socialiste

D 646

Sumarul „Revistei economice" pe semestrul I 1982, în paginile 9-14

SZAKI INFORMÁCIÓS KÖNYVTÁR

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

Specializarea și coordonarea – factori de mărire a eficienței în construcții

CARACTERISTICILE de structură ale programului de investiții din actualul cincinal, specifice unei dezvoltări economico-sociale intensive, pun într-o lumină nouă problema unei organizări adecvate a producției de construcții montaj, capabilă să asigure înscrierea în dinamica stabilită, adaptarea elastică la variația anuală a structurii planului la nivelul diferitelor unități, folosirea rațională a potențialului de execuție și, în final, o cotă cît mai mare a participării la creșterea eficienței investițiilor.

În cele de mai jos analizăm două direcții majore ale unei asemenea organizări : **specializarea** și **coordonarea** la nivelul unităților de execuție.

CELE 3 NIVELURI DE SPECIALIZARE

Una din căile progresului tehnic și organizatoric în activitatea de construcții din ultimele decenii a fost specializarea tot mai adîncă a cadrelor și a unităților de producție. Treptat a crescut numărul specialiștilor care participă la realizarea obiectivelor de investiții.

Primul nivel de specializare în execuția lucrărilor de construcții, la noi în țară, s-a realizat prin organizarea unităților independente la **nivelul I** — trust, întreprindere. Astfel, înființarea unităților de construcții în subordinea ministerelor cu un volum mare de investiții proprii a permis specializarea pe genuri de lucrări specifice diverselor ramuri economice : construcții hidrotehnice și hidroenergetice, termoenergetice, metalurgice, chimice, agricole, pentru transporturi etc. Ministerul Construcțiilor Industriale, cu unitățile sale — dintre care o parte specializate pentru construcții destinate industriei chimice — repartizate pe întregul teritoriu al țării, completează această specializare, în linii mari, a unităților de construcții pentru obiective economice. De asemenea, au fost create trusturi și întreprinderi cu caracter teritorial (județean) pentru construcții de locuințe, obiective social-culturale și de gospodărie comunală etc

Activitatea fiecărui trust (întreprindere) — indiferent pentru ce ramură lucrează — implică aportul unui număr mare de specialități pentru realizarea obiectivelor din plan. De exemplu, un trust cu profil de construcții civile are nevoie de cel puțin următoarele specialități : pentru lucrări de construcții-montaj pe șantiere — formații de constructori propriu-ziși (săpători, betoniști, zidari, dulgheri etc.) și de instalatori (electricieni, sanitari și de încălziri centrale) ; de unități de producție auxiliară — stații de betoane și mortare, ateliere de confecții (armături, dulgherie ș.a.), baze de utilaje de construcții și mijloace de transport etc. Toate aceste specialități pot fi grupate organizatoric în subunități de **nivelul II** (grupuri de șantiere, șantiere, secții, ateliere) subordonate aceluiași trust (întreprindere).

La realizarea unui anumit obiect (de exemplu, un bloc de locuințe) trebuie să participe, într-o anumită ordine, toate — sau aproape toate — aceste specialități.

Unele din aceste categorii se pretează, din punct de vedere organizatoric, la adîncirea specializării. Astfel, la lucrările de construcții propriu-zise participă specialiști diferiți : betoniști, zidari, dulgheri, parchetari, zugravi etc., care pot fi grupați în subunități de **nivelul III** loturi, ateliere, brigăzi) pe specialitate. Există în acest domeniu — construcții civile cu caracter repetitiv — și posibilitatea de a organiza subunități de nivelul III mixte pe cicluri de procese de lucru : infrastructuri, elevație, finisaje interioare, finisaje exterioare

Se pune o problemă de mare importanță pentru eficiența procesului de producție: modul cum să fie grupate organizatoric specialitățile existente, într-un trust, pentru a obține un randament maxim și o desfășurare optimă a lucrărilor pe fiecare obiect.

În ce privește coordonarea diferitelor specialități care colaborează la realizarea unui obiect, ea se face diferit de la minister la minister, respectiv, de la trust la trust, dar, în majoritatea cazurilor, ea nu se realizează în mod corespunzător, începînd cu pregătirea lucrărilor și pînă la punerea în funcțiune a fiecărui obiect. Se practică astăzi următoarele sisteme de coordonare : a) prin șeful de lot sau de șantier antreprenor general (deci o unitate de C+M) ; b) prin coordonatori delegați din cadrul personalului trustului, în faza de terminare a obiectului sau după eventuala depășire a termenului de punere în funcțiune ; c) prin coordonatori de obiect sau complex de obiecte, numiți de conducerea trustului, încă din faza de elaborare a proiectelor și care rămîn în funcție pînă la predarea obiectului ; d) direct de către conducerea unității (nivelele I sau II), care dispune de toate specialitățile necesare ; e) la întîmplare.

Supliment la nr. 26 1982 Revista ECONOMICA

VARIANTE DE GRUPARE A SPECIALITĂȚILOR ÎN CADRUL UNUI TRUST (NIVEL I)

Analizînd posibilitățile de grupare a specialităților dintr-un trust pe subunități de nivel II (grupuri de șantiere, secții), se pot reține trei variante distincte de bază (fig. 1, 2, 3).

● **Varianta A : organizarea pe specialitate,** adică o unitate de nivel II cuprinde o singură specialitate sau specialități înrudite (tehnico-sanitare și încălzire). În această variantă, la realizarea unui obiect participă o unitate de construcții propriu zise și toate sau aproape toate unitățile de celelalte specialități.

Varianta B : organizarea complexă, adică o unitate de nivel II cuprinde toate specialitățile de care are nevoie pentru a realiza obiecte de un anumit gen (locuințe, canalizări etc.). În acest caz fiecare obiect este realizat de o singură unitate complexă de nivel II.

Varianta C : organizare mixtă, adică o parte mare din lucrări (obiecte) vor fi realizate de unități specializate (var **A**), iar restul de către unități mixte (var **B**).

Fiecare din aceste variante posedă avantaje și dezavantaje.

Astfel, varianta **A** este preferabilă variantei **B** prin gruparea sub o singură conducere a tuturor cadrelor de aceeași specialitate, ca și prin condiții mai bune pentru ridicarea calificării cadrelor, dotarea cu mașini, aparate și unelte de specialitate, controlul calității lucrărilor de către subunitatea respectivă, utilizarea mai completă a capacității de producție a întregii unități (situația tuturor formațiilor fiind bine cunoscută). Ca dezavantaj reținem faptul că munca de coordonare, care (optim) trebuie prestată cît mai aproape de obiectul care se realizează prin colaborarea mai multor unități de specialitate, nu se poate realiza practic decît la nivel de trust, ceea ce duce la supraaglomerarea conducerii trustului și la întîrzieri în luarea deciziilor. Acest dezavantaj poate fi atenuat prin numirea, încă de la începerea proiectării, a unui coordonator de obiect (sau obiecte), care să depindă de conducerea trustului prin serviciul producției. De asemenea, este posibilă, în anumite cazuri, o organizare corespunzătoare la nivelul conducerii trustului (în special serviciul producției), pentru a prelua solicitările de coordonare apărute la acest nivel.

Varianta **B** are ca avantaj, în comparație cu varianta **A**, faptul că munca de coordonare se poate face la nivel mai scăzut (grup de șantiere), mai aproape de obiectul de realizat. Dezavantajele sînt tocmai aspectele ce constituie avantaje în varianta **A**, specialiștii de la același profil fiind dispersați la mai multe subunități ; există posibilitatea de a le reduce, luîndu-se măsura ca la nivelul trustului (în statul major) să fie numite cadre tehnice cu experiență — cîte unul din fiecare specialitate — încadrat corespunzător, care să aibă evidența și să coordoneze îndeaproape toate subunitățile sau formațiile de specialitatea respectivă.

În ce privește varianta **C**, ea are, desigur, avantajele și dezavantajele menționate la variantele **A** și **B**, din care se compune.

Fiecare dintre cele 3 variante prezentate poate fi aplicată cu rezultate bune, dar numai în anumite condiții date. Aplicarea unei formule necorespunzătoare cu condițiile date duce la efecte negative asupra funcționării,

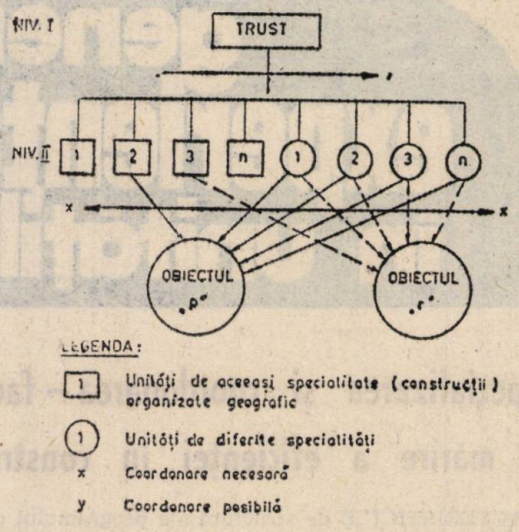

Fig. 1 : varianta A

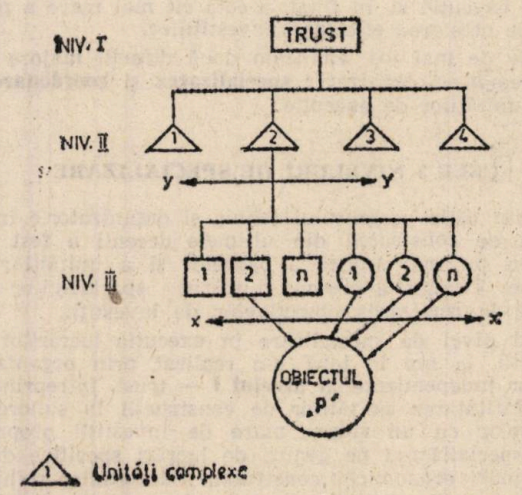

Fig. 2 : varianta B

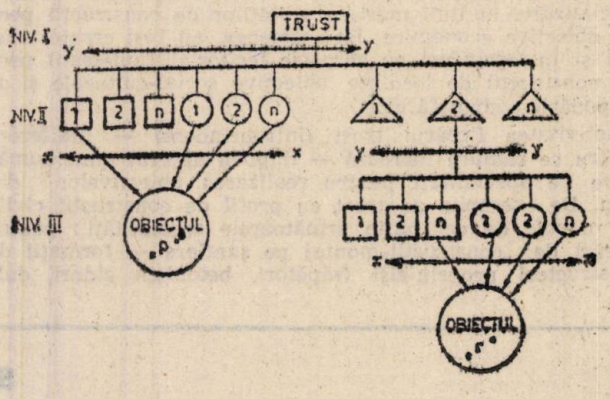

Fig. 3 : varianta C

a procesului de producție și a rezultatelor obținute de trustul respectiv.

● Varianta **A** este cea mai potrivită pentru unități de nivel I (trust, întreprindere) care au obiectele de realizat — în anul respectiv și pe o anumită perspectivă — amplasate

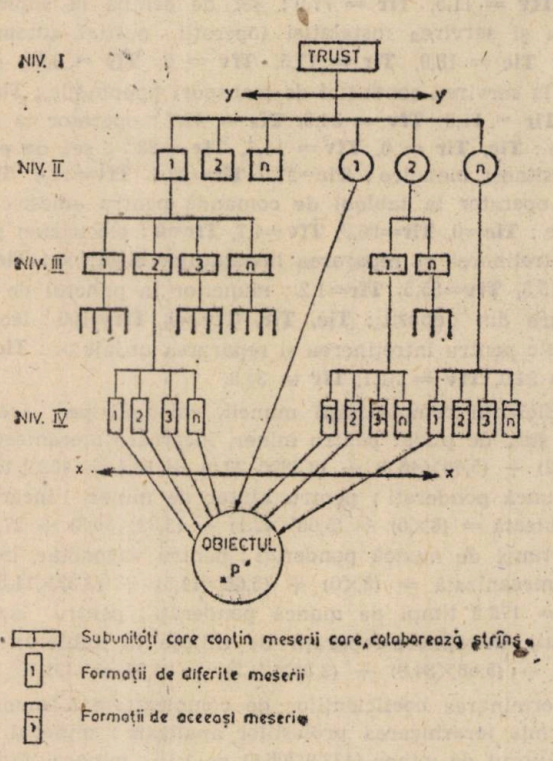

Fig. 4 : varianta A cu grad mărit de adîncire a specializării

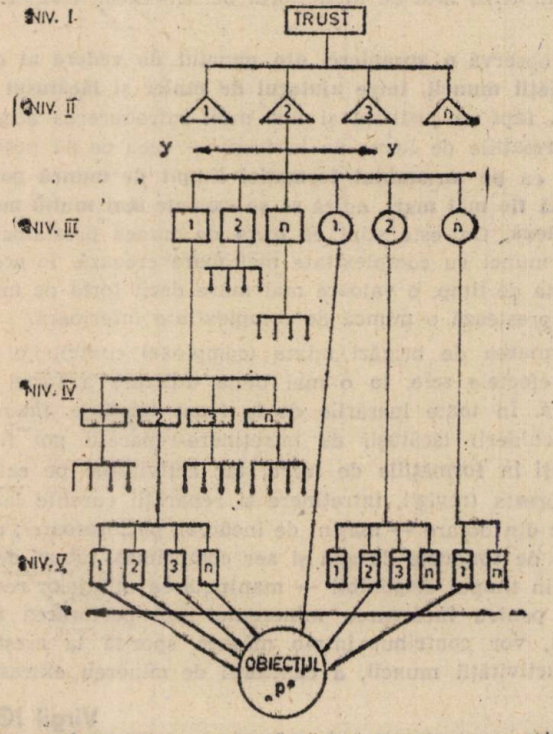

Fig. 5 : varianta B cu grad mărit de adîncire a specializării

pe o platformă restrînsă ca suprafață (platformă industrială, urbană etc.), astfel încît conducerea trustului să poată cunoaște și coordona corespunzător toate lucrările.

● Varianta **B** este adecvată pentru trusturi care au obiectele de realizat grupate de mai multe platforme, aproximativ egale ca volum de lucrări și situate teritorial la distanță între ele.

● Varianta **C** se recomandă pentru trusturi care au o parte însemnată a sarcinilor de plan (70—80%) grupate pe platforme restrînse, iar restul lucrărilor pe platforme distanțate.

Posibilități de adîncire a specializării

Pentru perfecționarea organizării este bine să se meargă și mai adînc cu specializarea (nivelele III și IV) — îndeosebi la unitățile care au de executat obiecte cu caracter repetitiv (de exemplu blocuri de locuințe) și aplică metoda în lanț.

În figurile 4 și 5 sînt prezentate propuneri pentru adîncirea specializării, pornind de la variantele **A** și **B** de mai sus. Această adîncire trebuie făcută adecvat genurilor de lucrări, precum și tipurilor de subunități (construcții-montaj, instalații, producție auxiliară etc.). Avantajele și dezavantajele celor două variante propuse rămîn, desigur, cele de la variantele inițiale **A** și **B**.

În orice ipoteză, este necesar să se asigure respectarea următoarelor criterii :

— posibilitatea unei suficiente mobilități în raport cu desfășurarea în spațiu și timp a lucrărilor.

— asigurarea condițiilor pentru o adaptare elastică și operativă la modificări ale sarcinilor de plan de pildă prin introducerea pe parcurs a unor lucrări noi, prin devansarea termenelor de punere în funcțiune etc. ;

— reducerea la minimum necesar a personalului de conducere, administrativ și funcționăresc, inclusiv prin comasarea unor activități funcționale.

prof. dr. Ion RADOSLAV
Institutul politehnic „Traian Vuia"
Timișoara

BRIGĂZILE MIXTE (COMPLEXE), formă superioară de organizare a muncii la lucrările miniere din subteran

IN ACTIVITATEA din subteran a întreprinderilor miniere, adîncirea diviziunii muncii duce nu la o continuă îndepărtare a specialităților, respectiv a profesiilor, ci la o anumită apropiere între ele. **Adîncirea specializării profesionale se realizează concomitent cu lărgirea calificării, în sensul însușirii mai multor meserii,** în principal ca urmare a perfecționării mașinilor și utilajelor.

Practica arată că specializarea îngustă este una din cauzele apariției unor pierderi de timp în utilizarea forței de muncă. În acest sens, pentru stimularea policalificării, la fronturile de lucru din subteran se pot organiza **brigăzi mixte (complexe), adică în formațiile de lucru existente să fie inclus și lăcătușul de întreținere.**

Avantajele introducerii lăcătușului în brigadă sînt :

— executarea operativă și fără pierderi de timp a intervenției asupra utilajelor din dotarea brigăzii ;

— creșterea calității reparațiilor și intervențiilor ;

— posibilitatea ca și ceilalți membri să-și însușească unele operații de întreținere și reparare a utilajelor ;

— posibilitatea ca lăcătușul de intervenție, în partea ce-i rămîne neocupată din fondul de timp, să manipuleze unele utilaje (de pildă, să efectueze operația de încărcare a minereului cu mașina de încărcat MIS — 1 P) ;

— creșterea producției realizate de către brigadă și a cîștigului obținut de membrii acesteia.

Considerăm că **o asemenea formă de organizare colectivă a muncii asigură folosirea mai bună a fondului de timp al mașinilor, încărcarea mai rațională a muncitorilor, ridică pe o treaptă superioară spiritul de răspundere individuală și colectivă al tuturor membrilor brizării, fapt ce le permite să obțină rezultate mai bune în muncă.**

Revoluția științifico-tehnică generează, în minerit ca și în celelalte domenii ale muncii industriale, următoarele tendințe :

— sporirea — sub influența creșterii complexității utilajelor — a nivelului calificării forței de muncă și a ponderii muncii complexe ;

— cristalizarea, la nivelul muncitorului colectiv — corespunzător mijloacelor perfecționate — a unui tip de muncă complexă cu conținut nou, constînd din amplificarea elementelor creatoare în detrimentul celor monotone, de uzură și din reducerea ponderii muncii fizice grele. Tot mai mult lucrătorii din subteran execută lucrări în care elementele intelectuale se îmbină armonios cu munca fizică, întrevăzîndu-se detașarea tot mai pronunțată a rezultatelor obținute de calitățile fizice ale muncitorului.

Aceste aspecte pledează și ele în favoarea introducerii în brigada mixtă a lăcătușului de intervenție, ținînd seama de **complexitatea muncii** pe care el o prestează.

În practică, fiecare muncă se manifestă sub forma cheltuirii, în proporții diferite, de energie nervoasă și energie fizică. Solicitarea forței de muncă diferă în funcție de momentul acționării asupra obiectului muncii, de participarea la pregătirea producției sau la desfășurarea ei, de rolul jucat în utilizarea mijloacelor de muncă — conducerea sau servirea lor.

În literatura de specialitate (T. Hutira) este recomandată următoarea formulă pentru determinarea coeficientului de reducere a muncii complexe la muncă simplă **(Cr) :**

$$Cr = Ccm_1 : Ccm_1 = (8\ Tic_1 + 5{,}66\ Tir_1 + 3{,}33\ Tfv_1 + Tfr_1 : (8\ Tic_2 + 5{,}66\ Tir_2 + 3{,}33\ Tfv_2 + Tfr_2),$$

în care : Ccm_1 Ccm_2 reprezintă coeficienții de complexitate a muncilor analizate, exprimați în timpi de muncă ponderați ; Tic_1, Tic_2 — ponderea timpului de muncă afectat executării lucrărilor care reclamă muncă predominant intelectuală, cu caracter creator, în timpul necesar prestării muncilor supuse reducerii ; Tir_1, Tir_2 — ponderea timpului de muncă afectat executării lucrărilor care reclamă muncă predominant intelectuală, puțin creatoare ; Tfv_1, Tfv_2 — ponderea timpului de muncă afectat executării lucrărilor care reclamă muncă predominant fizică variată; Tfr_1, Tfr_2 — ponderea timpului de muncă afectat executării lucrărilor care reclamă muncă fizică repetitivă, monotonă, în timpul de executare a muncilor supuse reducerii.

Aplicînd această formulă la specificul lucrărilor din subteran, am calculat pentru diferitele categorii de lucrători și genuri de muncă, următoarea structurare a timpului de muncă (în %) : miner, încărcare manuală : **Tic** = 0,8, **Tir** = 37,9, **Tfv** = 38,4, **Tfr** = 22,9 ; miner, încărcare mecanizată: **Tic** = 5,2, **Tir** = 46,6, **Tfv** = 29.8, **Tfr** =18.4 ; ajutor de miner, încărcare manuală : **Tic** = **0,5**, **Tir** = 26.6 **Tfv** = 13,2, **Tfr** = **59,7** ; ajutor de miner, încărcare mecanizată : **Tic** = 0, **Tir** = 42,1, **Tfv** = 30.3, **Tfr** = 27,6 ; vagonetar, încărcare manuală : **Tic** = 0, **Tir** = 5.9, **Tfv** = 0,7, **Tfr** = 93,4 ; vagonetar, încărcare mecanizată : **Tic** = 0, **Tir** = 11,5, **Tfv** = 11,5, **Tfr** = 77,0 ; șef de echipă la supravegherea și servirea instalației (operații parțial automatizate) : **Tic** = 18,9, **Tir** = 77,5, **Tfv** = 0, **Tfr** = 3.6 ; operator la servirea conductei de transport pneumatic : **Tic** = 10,8, **Tir** = 11,9, **Tfv** = 34,6, **Tfr** = 42,7 ; operator la ambalare : **Tic, Tir** = 0, **Tfv** = 11,3, **Tfr** =88,7 : șef de echipă susțineri metalice : **Tic**=27,0 **Tir**=20,6, **Tfv**=12,6, **Tfr**= 39,8 ; operator la tabloul de comandă pentru amestec și dozare : **Tic**=0, **Tir**=95,3, **Tfv**=4,7, **Tfr**=**0** ; electrician pentru întreținerea și repararea instalațiilor electrice : **Tic**=0, **Tir**=13,3, **Tfv**=85,5, **Tfr**=1,2 ; muncitor la punctul de alimentare din depozit : **Tic, Tir, Tfv**=0, **Tfr**=100 ; lăcătuș mecanic pentru întreținerea și repararea utilajelor : **Tic**=0, **Tir** = 34,0, **Tfv** = 31,1, **Tfr** = 34.9.

Coeficienții complexității muncii, calculați pe această bază, sînt, de pildă: pentru miner, încărcare mecanizată = (8×5,2) + (5,66×46.6) + (3,33× 29,8) + 18,4 = 422,9 timpi de muncă ponderați ; pentru ajutor de miner, încărcare mecanizată = (8×0) + (5,66×42,1) + (3,33×30,3) + 27,6 = 366,6 timpi de muncă ponderați ; pentru vagonetar, încărcare mecanizată = (8×0) + (5,66×11,5) + (3,33×11,5) + 77,0 = 179,2 timpi de muncă ponderați ; pentru lăcătuș mecanic întreținere-reparații de utilaje în subteran = (8×0) + (5,66×34,0) + (3,33×31,3) + 34,84 = 331,7.

Determinarea coeficienților de complexitate a muncilor a permis ierarhizarea profesiilor analizate : minerul față de ajutorul de miner (422,9/306,6) = 1,16 ; minerul față de vagonetar (422,9/179,8) = 2,36 ; minerul față de lăcătușul mecanic de întreținere și reparații de utilaje (422,9/331,7)= 1,27; minerul față de muncitorul de la buncăr (422,9/100)= 4,23.

Se observă **o apropiere, din punctul de vedere al complexității muncii, între ajutorul de miner și lăcătușul mecanic,** fapt ce justifică și mai mult introducerea acestuia în formațiile de lucru de la front — ceea ce dă posibilitatea ca **pe ansamblul formației timpii de muncă ponderați să fie mai mari,** adică **să se execute mai multă muncă complexă.** Or, este știut că forța de muncă prestatoare a unei munci cu complexitate mai mare creează, în aceeași unitate de timp, o valoare mai mare decît forța de muncă care prestează o muncă de complexitate inferioară.

Formarea de brigăzi mixte (complexe) contribuie deci, prin efectele sale, la o mai bună utilizare a forței de muncă. În toate lucrările de la front (abataje, înaintări, redeschideri) lăcătușii de întreținere-reparații pot fi introduși în formațiile de lucru, iar activitățile pe care le vor presta (revizii, întreținere și reparații curente la utilajele din dotare — mașini de încărcat, perforatoare ; montarea de conducte de apă și aer comprimat, tuburi de aeraj ; în timpul disponibil — manipularea utilajelor respective, pentru încărcarea minereului sau perforarea frontului), vor contribui într-o măsură sporită la creșterea productivității muncii, a cantității de minereu extras.

Virgil IGA
Cluj-Napoca

Natura relațiilor intragrupale și creșterea productivității muncii

AȘA CUM munca apare atît ca **muncă individuală** (a lucrătorului, echipei etc.), cît și ca **muncă socială** (munca efectuată de întreaga societate), la fel și productivitatea muncii îmbracă două forme: **productivitatea muncii individuale,** care exprimă eficiența cu care este cheltuită forța de muncă a fiecărui lucrător (sau colectiv de lucrători) în funcție de condițiile specifice de înzestrare tehnică a întreprinderii, de calificare, de intensitatea muncii etc. și — **productivitatea muncii sociale,** care exprimă eficiența cu care este cheltuită întreaga muncă depusă (vie și materializată) în condiții medii de calificare, de înzestrare tehnică, de intensitate a muncii, care caracterizează o anumită etapă de dezvoltare a producției sociale. În ceea ce privește productivitatea muncii individuale, nivelul ei diferă, printre altele, în funcție de deosebirile ce există între condițiile concrete ale locurilor de muncă. Cheltuielile de muncă (timpul lucrat), pe baza cărora se calculează nivelul productivității muncii individuale, pot fi exprimate atît prin numărul mediu de personal muncitor, cît și prin numărul de om-zile sau om-ore lucrate.

Aceste probleme, de altfel bine cunoscute, au constituit rațiunea ce ne-a condus spre reliefarea **rolului relațiilor interpersonale în creșterea productivității muncii.**

Astfel de relații se instituie, de regulă, la nivelul microgrupului, al formațiilor de lucru, ca factor psihosocial, ce determină în bună măsură comportamentul muncitorilor, climatul relațiilor interumane de muncă, satisfacția în muncă etc. și care — alături de factori naturali, tehnici, economici, social-politici, de structură ș.a. — poate influența direct productivitatea muncii individuale.

Pentru realizarea obiectivului propus am efectuat o investigație sociologică asupra a 3 echipe de muncitori de la Combinatul siderurgic din Galați, alese în mod aleatoriu: una de oțelari topitori (7 persoane) de la oțelăria nr. 2 (OLD_2), una de oțelari turnători (8 persoane) de la turnătoria continuă nr. 1 (TC_1) și una de finisatori de laminate (12 persoane) de la laminorul de tablă groasă nr. 2 (LTG_1), urmărind să depistăm natura relațiilor interpersonale, în speță **concordanța dintre relațiile funcționale și cele preferențiale.** Am utilizat ca instrumente de cercetare un ghid de conversație, testul sociometric, observarea directă, convorbiri cu personalul din conducere, studiul locului de muncă și al operațiilor ce trebuie îndeplinite de fiecare muncitor.

În urma prelucrării datelor obținute, am întocmit **schemele relațiilor funcționale** dintre membrii echipelor, **matricile relațiilor funcționale și matricile relațiilor preferențiale** dintre membrii echipelor respective.

Analiza lor ne conduce la concluzii importante și pentru înțelegerea dinamicii productivității muncii.

Observăm astfel nu numai că nu există o identitate între relațiile funcționale și cele socio-afective (lucru, de altfel, greu de realizat), dar neconcordanța dintre ele este, îndeosebi în cazul primelor două echipe, deosebit de accentuată. Mai mult în echipele respective există și relații conflictuale care **slăbesc coeziunea** grupelor de muncă respective. Astfel, **indicele de coeziune** (calculat prin raportarea numărului alegerilor reciproce la k/(n—1) : 2/, unde k este numărul alegerilor propuse, iar n — numărul membrilor echipei) al echipei nr. 1 este de 0,43, al echipei nr. 2 de 0,30, iar al echipei nr. 3 de 0,68.

Deosebiri între echipele amintite apar și în ceea ce privește poziția pe care o au în grupa de muncă **șefii de echipă,** de activitatea și comportarea cărora depinde în mare măsură coeziunea echipelor. Poziția acestora o putem deduce din statusul social al șefilor echipelor, din puterea de atracție exercitată de ei în echipă, determinată prin numărul subiecților care-i aleg, raportat la n-1 (formulă preluată dintr-un studiu publicat de S. Chelcea). Astfel, indicele statusului social al șefului primei echipei (A_1) este de 0,17, a lui A_2 de 0,28, al lui A_3 de 0,45 — egal sau chiar mai mic față de indicele social al altor membri ai echipei (d_3 — 0,45 ; b_1 — 0,33 ; d_2 — 0,43).

Situații asemănătoare există și în ceea ce privește **relațiile dintre indivizi.** În primele două echipe observăm o neconcordanță frapantă între relațiile funcționale și cele preferențiale dintre membrii echipelor, în timp ce în echipa a treia aceste tipuri de relații aproape coincid. Există astfel, în primele două echipe, indivizi care fie că primesc sau emit multe respingeri, fie că emit alegeri fără a primi, fie că primesc alegeri fără a emite.

Analiza situațiilor prezentate scoate în evidență încă un aspect: la unii subiecți numărul alegerilor emise coincide cu numărul alegerilor impuse de schema relațiilor funcționale. Analiza matricilor ne arată însă că alegerile emise de ei nu coincid cu relațiile funcționale. Astfel, conform schemei fnucționale subiectul d_1 ar trebui să-i aleagă pe A_1, a_1 și f_1; îi alege însă pe a_1, c_1 și g_1. Și acest lucru dovedește neconcordanța dintre relațiile funcționale și cele

Echipa nr. 1: oțelari topitori

A — șeful echipei; **a, b** etc. — membrii echipei; **Ea** — numărul alegerilor emise; **Er** — numărul respingerilor emise; **Pe** — numărul alegerilor primite; **Pr** — numărul respingerilor primite. 1 = alegere; —1 = respingere; 0 = atitudine neutră.

Schema relațiilor funcționale

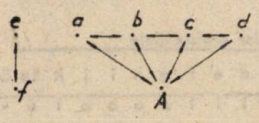

Matricea relațiilor funcționale

	A_1	a	b	c	d	e	f	Ea
A_1		1	1	1	1	0	0	4
a	1		1	0	0	0	0	2
b	1	1		1	0	0	0	3
c	1	0	1		1	0	0	3
d	1	0	0	1		0	0	2
e	0	0	0	0	0		1	1
f	0	0	0	0	0	1		1
Pa	4	2	3	3	2	1	1	

Matricea relațiilor preferențiale

	A_1	a	b	c	d	e	f	Ea	Er
A_1		1	0	1	-1	0	0	2	1
a	1		1	0	0	0	0	2	-
b	-1	0		0	1	0	0	1	1
c	0	0	0		0	0	0	-	-
d	-1	0	1	0		0	0	1	1
e	0	0	0	0	0		1	1	-
f	0	0	0	0	0	1		1	-
Pa	1	1	2	1	1	1	1		
Pr	2	-	-	-	1	-	-		

Echipa nr. 2: oțelari turnători

Schema relațiilor funcționale

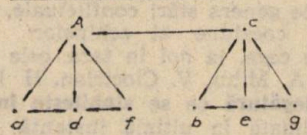

Matricea relațiilor funcționale

	A_2	a	b	c	d	e	f	g	Ea
A_2		1	0	1	1	0	1	0	4
a	1		0	0	1	0	0	0	2
b	0	0		1	0	1	0	0	2
c	1	0	1		0	1	0	1	4
d	1	1	0	0		0	1	0	3
e	0	0	0	1	1	0		0	1	3
f	1	0	0	0	0	1	0		0	2
g	0	0	0	0	1	0	1	0		2
Pa	4	2	2	4	3	3	2	2	

Matricea relațiilor preferențiale

	A_2	a	b	c	d	e	f	g	Ea	Er
A_2		0	0	-1	1	0	0	0	1	1
a	1		0	0	1	0	0	0	2	-
b	0	0		-1	0	0	-1	0	-	2
c	-1	0	-1		0	-1	0	1	1	3
d	0	1	0	1		0	0	1	3	-
e	0	0	0	0	-1	0		0	0	-	1
f	1	0	-1	0	0	0		0	1	1
g	0	0	0	0	0	1	0	0		1	-
Pa	2	1	-	1	3	-	-	2		
Pr	1	-	2	3	-	1	1	-		

Echipa nr. 3 : finisatori de laminate

Schema relațiilor funcționale

Matricea relațiilor funcționale

	A_3	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	Ea
A_6		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	11
a	1		1	o	o	o	o	o	o	o	o	o	2
b	1	1		1	o	o	o	o	o	o	o	o	3
c	1	o	1		1	o	o	o	o	o	o	o	3
d	1	o	o	1		1	o	o	o	o	o	o	3
e	1	o	o	o	1		1	o	o	o	o	o	3
f	1	o	o	o	o	1		1	o	o	o	o	3
g	1	o	o	o	o	o	1		1	o	o	o	3
h	1	o	o	o	o	o	o	1		1	o	o	3
i	1	o	o	o	o	o	o	o	1		1	o	3
j	1	o	o	o	o	o	o	o	o	1		1	3
k	1	o	o	o	o	o	o	o	o	o	1		2
Pa	11	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	

Matricea relațiilor preferențiale

	A_3	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	Ea	Ei
A_6		1	1	o	1	1	1	o	o	o	o	1	6	-
a	1		1	o	o	o	o	o	o	o	o	o	2	-
b	1	1		-1	1	o	o	o	o	o	o	o	3	1
c	o	o	-1		1	o	o	o	o	o	o	o	1	1
d	1	o	o	1		1	o	o	o	o	o	o	3	-
e	1	o	o	o	1		1	o	o	o	o	o	3	-
f	1	o	o	o	1	1		o	o	o	o	o	3	-
g	o	o	o	o	o	o	o		o	o	1	o	1	-
h	o	o	o	o	o	o	o	o		1	o	1	2	-
i	o	o	o	o	o	o	o	o	o		1	o	2	-
j	-1	o	o	o	o	o	o	o	o	1	1		1	3	1
k	o	o	o	o	o	o	o	o	o	1	o	1		2	-
Pa	5	2	2	1	5	3	2	-	3	2	3	3			
Pr	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-			

preferențiale, situație ce poate genera stări conflictuale, diminuind astfel gradul de coeziune al echipelor.

O serie de cercetări (între care, la noi în țară, cele ale lui G Spinoiu, A. Neculau, A. Mihu, V. Ciocîrlan, H. Ene ș.a.) au evidențiat **strînsa legătură ce se stabilește între coeziunea grupului** — exprimată în ultimă instanță în gradul de integrare a membrilor în grup — **și performanțele obținute**, în primul rînd în activitatea productivă. Ca atare, natura relațiilor interpersonale de la nivelul grupului își va pune pecetea și asupra productivității muncii, fapt ce a reieșit de altfel, cel puțin în parte, și din cercetarea noastră.

La Combinatul siderurgic Galați, productivitatea muncii (în lei/om) a crescut față de 1965 de peste 4,5 ori în 1970, de 9,8 ori în 1975, de 15,6 ori în 1980.

Pe fondul acestor realizări remarcabile, consecințe ale îmbunătățirii continue a activității colectivului, un studiu analitic al modului în care se realizează creșterea productivității muncii în fiecare secție scoate, totuși, în relief unele inegalități. Spre exemplificare redăm în tabel dinamica creșterii productivității muncii pe trimestrele unui an în comparație cu nivelul din anul precedent = 100, în cele trei secții în care am efectuat investigația.

Secția	Trim. I	Trim. II	Trim. III	Trim. IV.	An
OLD_2	96,4	97,1	88,3	81,5	90,9
TC_1	99,3	100,2	82,4	89,5	92,7
LTG_1	100,4	103,2	100,8	99,6	101,1

Corelînd datele cuprinse în tabel cu situația reieșită din prezentarea schemelor funcționale și a matricilor funcționale și preferențiale ale celor 3 echipe, nu poate să nu frapeze o anumită asemănare între natura relațiilor interpersonale existente în echipele din cele trei secții și specificul dinamicii productivității muncii în secțiile respective. Observăm, pe de o parte, că atmosfera intragrupală din echipele de oțelari topitori și oțelari turnători (din secțiile OLD_2 și respectiv TC_1) se caracterizează prin stări tensionale, printr-o accentuată neconcordanță între relațiile formale și cele informale, iar pe de altă parte, în secțiile amintite dinamica productivității muncii este oarecum inferioară în comparație cu cea din secția LTG_1, în care și relațiile interpersonale — după modelul echipei de finisatori laminate — sînt diferite.

Firește, ar fi hazardată afirmația că natura relațiilor interpersonale de la nivelul grupelor de muncă industrială (echipelor) influențează în exclusivitate dinamica productivității muncii. Mai mult, nici nu poate fi vorba de **un singur** factor determinant în acest sens, ci de împletirea mai multor cauze, a căror evidențiere nu face obiectul cercetării noastre. Între acești factori însă — obiectivi și subiectivi — considerăm că nu poate fi neglijată influența și a celor psiho-sociali. O atmosferă intragrupală tensională, încărcată de relații conflictuale sau caracterizată printr-o stare de indiferență a muncitorilor unii față de alții, un stil de muncă al conducătorului care vine în dezacord cu aspirațiile și așteptările coechipierilor etc. sînt aspecte care nu pot să nu aibă influențe disfuncționale în procesul de integrare socio-profesională a muncitorilor, în realizarea obligațiilor lor profesionale, în „consumarea" eficientă a timpului lucrat. Ca urmare și productivitatea muncii este — chiar dacă într-o măsură care nu pare a fi semnificativă — în funcție și de natura relațiilor interpersonale.

Afirmația de mai sus nu trebuie să conducă la acordarea de credit acelor soluții — proprii literaturii sociologice idealiste — care presupun înființarea unor grupuri de înaltă eficiență fie prin „eliminarea" unor membri ai grupului, fie printr-o selecționare anterioară riguroasă, pe baza unor criterii strict preferențiale. Dimpotrivă, apare necesitatea ca în atenția conducerilor colective ale întreprinderilor să stea și activitatea de perfecționare a relațiilor umane, inclusiv a relațiilor interpersonale — ca derivate din relațiile de muncă. Pentru aceasta trebuie cunoscut însă faptul că atmosfera din colectivele de muncă poate fi determinată de mai multe aspecte obiective și subiective, între care amintim : condițiile de muncă, organizarea activității, stilul de muncă al conducătorului, educația și trăsăturile de caracter ale membrilor colectivului etc.

Cunoașterea acestor probleme și luarea de măsuri operative în momentul apariției a diferite disfuncționalități în grupele de muncă permit edificarea unei atmosfere de grup sănătoasă, principială, iar efectul se va concretiza în optimizarea procesului de integrare socio-profesională a muncitorilor, inclusiv în creșterea productivității muncii.

O importanță primordială trebuie dată în acest sens muncii politico-educative pentru dezvoltarea, în cadrul echipelor, a atitudinii înaintate față de muncă, a spiritului de colaborare și întrajutorare bazat pe conștiința răspunderii comune pe care o implică, din partea tuturor membrilor microgrupurilor, calitatea de proprietari asupra părții din proprietatea întregului popor încredințată lor spre gospodărire și dezvoltare.

lector dr. Victor VOICU
Universitatea din Galați

Funcția juridică și juristul în întreprindere

ÎNTR-UN ARTICOL publicat în „Revista economică" („Juristul de întreprindere", de dr. Ionel Dumbravă, nr 22/1981) au fost făcute interesante observații și propuneri cu privire la definirea conceptului de activitate juridică în cadrul întreprinderii, a poziției juristului de întreprindere în structura organizatorică a unității, detalierea atribuțiilor de realizat etc., subliniindu-se că în aceste probleme ar trebui să-și spună cuvîntul și organizația profesională a juriștilor.

Nu de mult, această temă a constituit obiectul unei dezbateri în două runde în cadrul cercului de cercetare științifică „Știința conducerii" din Asociația juriștilor. Au participat cu intervenții numeroși specialiști din unități economice — juriști, economiști, ingineri ș.a. — care au relevat importanța și oportunitatea problemei puse în discuție. În cele ce urmează prezentăm o sinteză a aprecierilor și propunerilor formulate.

Într-o unitate socialistă, activitatea juridică se desfășoară nu numai de către juriștii acesteia, ci în primul rînd de către conducere, avînd scopul principal ca întregul sistem să funcționeze în cadrul legii, luîndu-se măsurile cuvenite pentru a preveni încălcarea prevederilor acesteia, pentru asigurarea legalității socialiste, apărarea intereselor patrimoniale legale ale întreprinderilor și instituțiilor.

Conceptul de activitate juridică — în cadrul unei întreprinderi — circumscrie totalitatea acțiunilor de asemenea natură, pentru efectuarea cărora sînt necesare cunoștințe în domeniul juridic și care contribuie la realizarea tuturor funcțiilor întreprinderii. Uneori și în unele locuri această activitate a fost înțeleasă sau interpretată greșit și neunitar, fiind restrînsă numai la sarcini de rutină, ceea ce a dus la soluții nedorite.

Implicațiile profunde ale activității juridice în toate sectoarele social-economice reies și mai pregnant în evidență în lumina noilor concepte, de inestimabilă valoare teoretică și practică, formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie a.c.

Aceasta implică un nou mod de a gîndi rolul și locul juristului de întreprindere, care în prezent — potrivit normelor de organizare stabilite de C.O.E.S. prin „Atribuțiile unitare ale compartimentelor de muncă" (1977) aparține compartimentului „desfacere", doar pentru că avizează contractele economice, fără a se ține seama că el are **sarcini ce privesc toate funcțiile întreprinderii :** participă, ca apărător al drepturilor și intereselor acesteia, în fața organelor de judecată, arbitraj, a altor organe și organisme de stat și obștești ; ia parte la informarea și documentarea organelor de conducere ; contribuie la educația juridică a personalului, în general la munca de educare a acestuia, cu mijloace specifice specialității sale ; îndrumă organele obștești de judecată din unitate ; asigură avizarea și consultații juridice în diverse probleme. Accentuarea, impusă de viață, a acestor răspunderi face ca prevederile Decretului nr. 143/1955 să nu mai corespundă realităților actuale, devenind necesară **reconsiderarea statutului profesional al juristului din întreprindere.**

Exercitînd o profesiune distinct specializată, juristul nu poate fi înlocuit de persoane cu pregătire în alte domenii, fără a se produce implicații și consecințe dăunătoare din punct de vedere juridic. El nu trebuie considerat doar ca un simplu executant, ci **să fie implicat mai mult în procesul de conducere, în elaborarea deciziilor,** ca și alți specialiști ; aceasta cu atît mai mult, cu cît el poate ajuta substanțial la aplicarea eficientă a mecanismului economico-financiar, la buna funcționare a întregului sistem și proces de conducere, pentru desfășurarea acestuia în spiritul și litera legii, începînd de la proiectare și organizare (participare la construirea structurii unității la definirea sarcinilor, la elaborarea planului etc.) pînă la încheierea ciclului de producție și evaluarea rezultatelor. Înțelegîndu-se corect această necesitate, în unele unități juriștii au fost cooptați în consiliile oamenilor muncii și chiar în birourile executive ale acestora.

Cu rivire la subsistemul condus, rolul juristului este evident în toate etapele procesului de conducere, față de executanții de la toate nivelurile, în legătură cu îndatoririle acestora și cu consecințele juridice ale unor acțiuni, potrivit actelor normative din domeniul respectiv.

Prin instrumentele de natură juridică (transmiterea deciziilor prin buletine interne, ghiduri juridice, diverse metodologii de lucru, elaborate cu o participare larg interdisciplinară, uneori și cu ajutorul unor specialiști din afara unității) pe care sînt datori să le pună la dispoziție oportun, operativ și eficient, juriștii nu numai că participă la completarea sistemului informațional pentru conducere, dar și pot propune conducătorilor ce trebuie făcut într-un sector strict reglementat, ca și modalitățile de acțiune ; din acest punct de vedere, juriștii trebuie să devină specialiști indispensabili conducerii. Pentru a îndeplini aceste sarcini este firesc ca juriștii să fie **selectați, testați** în vederea identificării cunoștințelor și aptitudinilor, a unor trăsături de personalitate etc. În acest sens, unele centre departamentale de perfecționare a cadrelor au și luat măsuri pentru lărgirea preocupărilor privind actualizarea și completarea pregătirii juriștilor din sectoarele respective.

Forurile de resort interesate au fost informate asupra concluziilor dezbaterii, pentru a-și revedea planurile și programele proprii privind poziția în viitor a juristului.

PROPUNERI

- Analizarea activității juridice din fiecare unitate (făcînd apel — la nevoie — la filialele județene și orășenești ale Asociației juriștilor), pentru a identifica persoanele ce o desfășoară, a aprecia stadiul, rezultatele și a stabili măsuri pentru viitor.
- Ridicarea pe o treaptă superioară a contribuției activității juridice în munca de conducere.
- Evidențierea unei noi funcții a întreprinderii — funcția juridică.
- Definirea mai exactă a statutului juristului din întreprindere, atît ca rol, cît și ca funcție ; elaborarea unor fișe de descriere, analiză și evaluare a acestei funcții.
- Completarea și detalierea atribuțiilor juristului, mai corecta încărcare cu sarcini precis formulate și definirea relațiilor acestuia în cadrul unității și în afara ei.
- Cooptarea juristului ca membru de drept în organele de conducere colectivă din unități.
- Revederea normelor de selecție, folosire, promovare și retribuire a juriștilor, potrivit poziției lor în întreprindere față de alți specialiști cu pregătire de același nivel.
- Îmbunătățirea pregătirii și perfecționării juriștilor cu unele cunoștințe economice, tehnologice, tehnice și mai ales în probleme de conducere.
- Perfecționarea pregătirii juridice a economiștilor, inginerilor, a cadrelor de conducere.

dr. Emil MIHULEAC

DE PESTE HOTARE

Organizarea economisirii energiei termice

Potrivit măsurilor stabilite de Congresul al X-lea al P.S.U.G. pentru asigurarea bazei energetice și de materii prime necesară economiei R. D. Germane, una din principalele direcții de acțiune o constituie reducerea consumului de petrol, inclusiv prin creșterea eficienței în producerea și utilizarea energiei termice. Ministerele și organele administrației locale colaborează în aplicarea de măsuri pentru trecerea pe cărbune a centralelor termice care folosesc în prezent combustibil lichid (investițiile necesare în acest scop se realizează din fondurile proprii ale ministerelor, regiunilor, unităților economice și sînt plafonate la 5 000 mărci pentru fiecare tonă de păcură cu care scade necesarul mediu anual) și pentru raționalizarea consumului de energie termică.

În regiunea Gera, de pildă, comisia de planificare, împreună cu organele de resort ale consiliului regional, cu inspecția muncitorească-țărănească, cu combinatul de producere a energiei și cu consiliile raionale au inventariat toți consumatorii de combustibil lichid, grupîndu-i pe raioane și tipuri de instalații (inclusiv după capacitatea acestora, anul intrării în funcțiune, caracteristici de funcționare etc.). Apoi s-a stabilit necesarul minim și maxim de energie termică (în t/h) al beneficiarilor, anual și pe trimestre, nivelele de reducere a consumurilor tehnologice și pentru încălzirea spațiilor. Au fost apreciate posibilitățile de înlocuire a combustibilului lichid cu alți purtători de energie și s-au precizat orientările măsurilor de luat în acest sens. Întreaga analiză s-a făcut operativ, la fața locului, pe fondul unei intense munci politice de lămurire a colectivelor din economie asupra necesității de a diminua importurile de țiței. În urma unor consfătuiri cu specialiști și alți oameni ai muncii din întreprinderi au fost concretizate programele de acțiune, care prevăd perfecționări tehnologice, îmbunătățirea termoizolării clădirilor, instalarea de perdele de aer cald, reglarea încălzirii în funcție de temperatura mediului exterior, înlocuirea instalațiilor termice cu randament scăzut, utilizarea de pompe de căldură și alte mijloace de recuperare a căldurii reziduale, creșterea producției de brichete de cărbune pentru utilizări tehnologice (de exemplu la ardere în cuptoarele-tunel ale fabricilor de cărămizi), proiectarea și realizarea unor tipuri îmbunătățite de centrale termice pe cărbune etc. Comisia regională de planificare coordonează acțiunea și controlează respectarea termenelor.

Într-o primă etapă — 1981 — s-a obținut o economie de energie termică apreciată la 29,3% în comparație cu consumul din anul precedent.

Controlul numeric pentru economisirea energiei

La fabrica de hîrtie din localitatea franceză Condat a fost pus în funcțiune un sistem numerit de control-comandă a proceselor tehnologice, special programat pentru economisirea energiei. Pe baza măsurării a diferiți parametri în circa 80 de puncte de control la 4 cazane și 3 turbine de mare putere, el calculează randamentul acestor instalații în vederea unei repartizări optime a sarcinii și a returului condesatului. Prin îmbunătățirea considerabilă a utilizării energiei s-au obținut economii care au permis recuperarea în cîteva luni a investiției.

Automatizarea proceselor de producție

În Cehoslovacia funcționează în prezent circa 1 500 de calculatoare mari și circa 2000 de sisteme informatice specializate. Utilizarea tehnicii de calcul va căpăta, în actualul cincinal, o puternică extindere, inclusiv pe linia unui obiectiv prioritar în industrie — automatizarea proceselor de producție. La combinatul metalurgic și de construcții de mașini Klement Gottwald, din Witkowice, a fost pus în funcțiune un sistem automat de telecomandă la topitoria de oțel, avînd ca element principal un calculator sovietic SM-2 ; în decurs de 10 ani se va realiza treptat automatizarea întregului combinat. La combinatul metalurgic Trzync, planul economic pe anii viitori include un program de introducere largă în producție a roboților industriali și manipulatoarelor.

Informatizarea transporturilor auto

Sectorul transporturilor auto de mărfuri găsește în tehnica de calcul un auxiliar prețios pentru creșterea sub multiple aspecte a eficienței activității sale — economicitate în exploatare, operativitate, îmbunătățirea folosirii parcului de autovehicule etc. Microcalculatoarele de bord, care reglează diferiți parametri de funcționare a camioanelor, reduc consumul de combustibil. Cu ajutorul microsau minicalculatoarelor se asigură gestiunea exactă a carburanților. Aparate care interpretează discurile tahigrafelor permit să se determine statistic activitatea șoferilor.

În mai multe țări vest-europene și pentru diverse categorii de transport auto de colectare-distribuire a mărfurilor s-a extins metoda „Planitrans/Routemaster", prin care — folosindu-se o bază de date privind rețeaua rutieră dintr-o zonă, caracteristicile parcului de autovehicule, orarul optim pentru preluarea din predarea în diferite puncte a produselor, de pildă a celor alimentare în stare proaspătă (lapte, zarzavaturi-legume etc.) — se stabilesc itinerariile cele mai scurte, se calculează tabelele de distanțe și de timp, costurile, iar pe această bază itinerariile optime ale parcului ținînd seama de diferite restricții — ziua și ora trecerii prin diferite puncte, durata încărcării-descărcării în funcție de cantitatea și felul mărfii, tipul de vehicul. Se folosesc minicalculatoarele în regim conversațional, cu programe în limbaj Fortran, care pot fi exploatate cu ușurință de către personal fără pregătire informatică și oferă posibilitatea de a modifica soluțiile în funcție de opțiuni rezultate din imperative de ultim moment. În general, un plan de parcurs pentru 500—700 de livrări se organizează în cîteva minute.

Planificarea rezervei de cadre

Revista „International Management" a efectuat o anchetă în 15 țări (Anglia, R.F.G., Olanda, Suedia, Belgia, Franța, Italia, Elveția, India, Japonia, Australia, Arabia Saudită, Africa de Sud, Mexic, Brazilia) în legătură cu politica firmelor de diverse mărimi, privind asigurarea rezervei de cadre de conducere la diferite nivele. Din răspunsurile primite rezultă că planificarea rezervei de cadre, larg practicată în Statele Unite, s-a extins considerabil și în alte țări.

Astfel, 427 firme (37,3% din totalul celor care au răspuns) afirmă că au un program în care sînt nominalizate persoanele considerate capabile de a fi promovate în posturi de conducere ; 70% dintre ele precizează că rezerva de cadre cuprinde 2 sau mai multe persoane pentru fiecare funcție importantă de conducere ; 65% — că e stabilită ordinea de preferință : doar 25% — că în liste sînt cuprinse și persoane din afara firmelor respective. În circa 72% din aceste răspunsuri se apreciază că cel puțin jumătate din promovările în rîndurile personalului de conducere au fost făcute din rezerva de cadre. Din totalul de 1 144 de firme cuprinse în anchetă, 66,3% efectuează promovările dintre propriii angajați : iar în 74% din cele 717 firme care nu au propriu-zis programe privind rezerva de cadre, direcția are o opinie formată asupra persoanelor care urmează să fie promovate.

Redactor coordonator : Dorin CONSTANTINESCU

DIN SUMARUL „REVISTEI ECONOMICE" PE SEMESTRUL I 1982

EDITORIALE

— Un vibrant îndemn la realizarea programului de dezvoltare economico-socială a patriei **(S. Gioga)** — 1
— Gîndire creatoare, activitate fermă pentru pace și progres **(N. Ionescu)** — 4
— Amplă mobilizare a eforturilor pentru o muncă de calitate, creativă și eficientă — 6
— Participare activă, responsabilă, la înfăptuirea programului de dezvoltare economico-socială a patriei **(D. Popescu)** — 7
— Un complex de măsuri pentru progresul țării, pentru creșterea bunăstării populației **(C. Bugeanu)** — 7
— Tineretul, în primele rînduri ale muncii pentru înălțarea patriei socialiste **(D. Dragomirescu)** — 12
— Participare activă, spirit creator în înfăptuirea sarcinilor economice **(D. Popescu)** — 14
— Elocvente manifestări ale prieteniei și solidarității, puternic impuls pentru dezvoltarea colaborării pe multiple planuri **(D. Dragomirescu)** — 16
— Sub semnul angajării plenare pentru progresul economico-social al patriei **(C. Popescu)** — 17
— Partidul Comunist Român — centrul vital al întregii noastre națiuni **(C. Birlă, C. Răducu)** — 18
— Contribuție remarcabilă la dezvoltarea prieteniei și colaborării dintre România și Grecia **(D. Dragomirescu)** — 19
— Contribuție creatoare, de înaltă valoare științifică, la îmbogățirea teoriei și practicii construcției socialiste **(N. Ionescu)** — 22
— Spirit revoluționar în întreaga activitate economico-socială **(A. Ionescu)** — 23
— Contribuție de seamă la dezvoltarea multilaterală a unei conlucrări prietenești **(D. Dragomirescu)** — 25

ECONOMIE NAȚIONALĂ

DEZVOLTAREA BAZEI DE MATERII PRIME ȘI ENERGETICE. ECONOMISIREA RESURSELOR MATERIALE

— Sporirea accentuată a producției de cărbune — cerință prioritară a economiei **(V. Boescu, G. Drăghici)** — 1
— Activitatea de cercetare geologică în sprijinul descoperiri de noi resurse minerale **(G. Dragne)** — 2
— Opțiunile energetice și creșterea economică **(E. Costin)** — 2
— Reducerea consumului energetic pe fiecare unitate de produs **(C. Ioniță)** — 3
— O preocupare esențială : reducerea consumurilor de materiale **(C. Damian)** — 6
— Cum se acționează pentru reducerea consumului de energie pe unitatea de produs **(V. Boescu, C. Bârnea)** — 7
— Mai mult petrol prin extinderea forajului de mare adîncime **(G. Drăghici, B. Pădure)** — 8
— Recliclarea materialelor (Dosar „R. E.") — 10
● Recuperarea și valorificarea complexă a resurselor disponibile — de la concept la practică **(V. Bogdan, V. Boescu)**
● Care este potențialul de resurse refolosibile **(D. Andreescu)**
● Colectarea, un punct nodal **(I. Hendel, M. Costea)**
● Cercetarea științifică în sprijinul reciclării **(I. Marinescu)**
● Perspectivele „industriei" refolosirii metalului **(S. Buligescu)**
● Din materiale textile uzate — materii prime utile **(E. Deaconescu, M. Vania)**
● Bunurile de folosință periodică și îndelungată la a „doua viață" **(S. Dincă)**
● Tehnologiile adecvate și utilizarea maximă a materialelor **(S. Tașcău, A. Anca)**
● O „mină" cu resurse complexe : reziduurile menajere **(E. Hancă)**
● Industria mică, implicată în procesul reciclării **(N. Ralea)**
● Obiective simultane : minimizarea reziduurilor, maximizarea eficienței utilizării lor **(M. D. Popescu)**
— Exigențe ale sporirii accentuate a producției de cărbune **(A. Pincas, Z. Csik, G. Drăghici)** — 12
— Accelerarea punerii în valoare a noi rezerve de creștere a producției de țiței și gaze **(V. Soare)** — 13
— Dezvoltarea accelerată a bazei energetice a țării **(T. Cocîrlă)** — 14
— Soluții pentru reducerea consumului energetic pe fiecare unitate de produs **(I. Hera-Bucur)** — 15
— Valorificarea rațională a materiilor prime și energiei **(S. Gabor)** — 16
— Producția de cărbune — la nivelul cerințelor economiei naționale **(R. Stanciu)** — 16
— Cerințe de utilizare a energiei în concordanță cu exigențele calitative ale dezvoltării **(I. Herescu, E. Costin)** — 16
— Accelerarea creșterii producției de țiței **(V. Boescu, C. Bârnea)** — 17
— Valorificarea superioară a resurselor hidroenergetice **(I. Ploștinaru)** — 18
— Căldura reziduată — sursă de economisire a combustibilului **(R. Zeman, V. Oprea, I. Georgescu, P. Niculescu)** — 18
— Acțiuni convergente pentru sporirea producției de metale neferoase **(G. Drăghici)** — 20
— Sporirea accentuată a producției de cărbune **(N. Dimitrescu)** — 21
— Reducerea consumurilor materiale la baza diminuării costurilor de producție **(I. Ungur)** — 21
— Recuperarea energiei — factor esențial în asigurarea necesarului energetic al economiei **(I. Herescu, E. Costin)** — 21
— Valorificarea superioară a cărbunelui inferior (I, II) **(M. Nistor)** — 22—23
— Fundamentarea științifică a normelor și reducerea consumurilor materiale **(M. Chirilă)** — 22
— Eficiența extinderii tehnologiilor avansate în exploatările miniere **(R. Ștefaniu, I. Becleanu, G. Drăghici)** — 24
— Lărgirea bazei proprii de materii prime și energetice — orientare esențială în dezvoltarea economiei **(R. Bălan)** — 25

FORȚA DE MUNCĂ, PRODUCTIVITATEA MUNCII, PREȚURI, RETRIBUȚIE, NIVEL DE TRAI

— Îmbunătățirea gradului de folosire a capacităților de producție **(H. Pincas, Z. Csik)** — 1
— Fundamentarea prețurilor pe cheltuielile sociale de producție **(V. Pîrvu)** — 4

— Prețurile produselor agricole în contextul corelațiilor costurilor și prețurilor din economie **(T. Lazăr)** — 5
— Valorificarea superioară a resurselor materiale și a forței de muncă (I, II) **(B. Gh. Petrescu)** — 5, 7
— Prețuri de vînzare cu amănuntul stimulative pentru creșterea producției și mai buna aprovizionare a populației **(E. Niculescu)** — 6
— Utilizarea timpului de lucru — factor de creștere a productivității **(G. Răboacă, L. Mihăilescu)** — 15

APROVIZIONAREA TEHNICO-MATERIALĂ

— Cînd și cum sînt realizate prevederile din contracte **(B. Pădure)** — 6
— Livrarea ritmică a materialelor pe șantierele de construcții **(B. Vasile, C. Bârnea)** — 12
— Pregătirea la timp și de bună calitate a necesarului de piese de schimb **(I. Mihai)**— 19
— Promovarea cerințelor noului mecanism economico-financiar în practica realizării contractelor — 25

PREGĂTIREA ȘI REALIZAREA PLANULUI

— Producția fizică — realizată ritmic, la toate sortimentele **(G. Osanu)** — 2
— Responsabilitate, inițiativă, angajare deplină pentru realizarea exemplară a planului **(D. Condrea)** — 3
— Îndeplinirea ritmică la sortimentele planificate, a producției fizice **(M. Nedelcu)** — 4
— Îndeplinirea ritmică, la toate sortimentele, a producției fizice **(G. Ștefan)** — 7
— Cum organizăm și cum acționăm pentru întreținerea și repararea utilajelor **(G. Corlan)** — 9
— Producția fizică — realizată ritmic, la toate sortimentele **(C. Bârnea)** — 13
— Realizarea integrală a producției fizice, în structura planificată **(B. Vasile, C. Bârnea)** — 15
— Planul fizic realizat ritmic, fără importuri de completare **(C. Bârnea)** — 15
— Cerințe ale realizării planului la toți indicatorii **(P. Cioclu)** — 23

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

— Intensificarea folosirii pîrghiei prețurilor în acțiunea de economisire a resurselor materiale (I II) **(I. Predoi, M. Popescu)** — 8, 9
— Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență **(C. Iuga)** — 11
— Bugetul de venituri și cheltuieli în sprijinul utilizării rezervelor interne de eficiență (I, II, III, IV) **(E. Cioflan, C. Lazăr, A Pascal)** — 11 12, 13, 14
— Accelerarea mișcării stocurilor de materii prime — condiție a asigurării unui flux normal al producției **(I. Vasilescu)** — 12
— Exigențe ale reducerii stocurilor supranormative în industrie **(A. Orvas)** — 13
— Realizarea integrală a beneficiilor — sursa de alimentare a fondurilor proprii **(N. Săvoiu)** — 14
— Pîrghii esențiale de întărire a autoconducerii **(C. Topciu)** — 15
— Creșterea eficienței creditării bancare **(G. Șovei)** — 15
— Aplicarea unui sistem de finanțare stimulativ pentru folosirea economicoasă a fondurilor **(C. Iuga)** — 16
— Exigențe ale atragerii stocurilor supranormative în circuitul productiv **(I. Honțaru, I. Stârc)** — 18
— Fundamentarea și urmărirea operativă a elementelor de cost pe fiecare obiectiv de investiții **(G. Ștefan)** — 18
— Posibilități de întărire a autofinanțării unităților economice **(E. Vasilescu, F. Georgescu)** — 19
— Creșterea rentabilității la baza autogestiunii **(A. Gheorghiu, M. Cristea, G. Vilceanu, N. Șufană)** — 20
— Dimensiunea judicioasă a necesarului de mijloace circulante (I, II, III) (dezbatere „R E") — 21, 2,2 23
— Prevenirea și lichidarea operativă a stocurilor supranormative **(T. Onofrei)** — 21
— Întărirea disciplinei financiar-valutare în activitatea de comerț exterior (I, II). **(C. Roman)** — 24, 25
— Aprovizionarea tehnico-materială — un mecanism susceptibil de perfecționare **(I. Honțaru)** — 25

DEZVOLTAREA ECONOMIEI NAȚIONALE ÎN PROFIL TERITORIAL. AUTOAPROVIZIONAREA TERITORIALĂ

— Cooperația — componentă activă a creșterii economice **(I. Vetrineanu)** — 5
— Autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială, factori de stimulare a creșterii producției agricole și a bunurilor de consum alimentar **(G. Nicolescu)** — 6
— Elemente de analiză a procesului de omogenizare a dezvoltării economico-sociale în profil teritorial (I, II) **(P. Wagner, T. Adler)** — 8, 9
— Dimensiuni ale procesului de constituire a comunităților urbane **(C. Popescu)** — 12
— Rezerve pentru creșterea producției agricole în gospodăriile populației **(M. Bota)** — 15
— Agricultura județului Bacău pe coordonatele noii revoluții agrare **(A. Găinușe)** — 18
— Repartiția rațională a forțelor de producție în teritoriu — componentă a dezvoltării intensive (I) **(C. Bărbăcioru)** — 19

EFICIENȚĂ ECONOMICĂ. CALITATE

— Ridicarea calității și a competitivității, componentă a creșterii eficienței **(B. Pădure)** — 2
— Structura consumului de energie și eficiența economică **(Ș. Răgălie)** — 4
— Ridicarea calității producției — cerință prioritară a dezvoltării economice **(S. Faur, V. Boescu, C. Bârna, G. Drăghici)** — 5
— O corelație de bază a eficienței: creșterea productivității muncii — sporirea producției — reducerea costurilor **(D. Rebușapcă, V. Savu)** — 9
— Inovare și eficiență în procesul de tipizare a produselor **(I. Hera-Bucur)** — 9
— Exigențe ale creșterii eficienței producției și circulației metalului în economie **(V. Boescu, B. Pădure)** — 14
— Un model de analiză a eficienței utilizării forței de muncă și a fondurilor fixe **(L. Tövissi)** — 14
— Progresul tehnic — factor dinamizator al dezvoltării intensive **(V. Bărbuleț)** — 17
— Calitate și eficiență în procesul modernizării economiei românești **(V. Dincă)** — 17
— Ridicarea calității produselor — cerință de bază a economiei moderne **(B. Codru)** — 17
— Exigențe ale asigurării unor corelații optime între indicatorii de plan **(C. Bârnea)** — 19
— Exigențe ale extinderii gestiunii calității produselor **(D. A. Constantinescu)** — 20
— Diminuarea consumurilor de materii prime și combustibili — condiție a sporirii eficienței economice **(B.G. Petrescu)** — 24

INVESTIȚII, CONSTRUCȚII

— Concentrarea eforturilor pentru scurtarea duratelor de execuție **(Ș. Stelu)** — 3
— Exigențe ale sporirii eficienței în activitatea de investiții **(S. Cruceanu, E. Chiricuță)** — 4
— Punerea la termen în exploatare a noilor capacități — la baza realizării planului de extracție a țițeiului **(V. Soare)** — 6
— Noile capacități de producție — în funcțiune la termenele planificate **(B. Vasile, C. Bârnea)** — 11
— Atingerea în termene cît mai scurte a parametrilor proiectați la noile obiective de investiții **(I. Mihai)** — 15.

— Accelerarea punerii în funcțiune a noilor capacități de producție **(A. Tache)** — 18
— Realizarea la termen a parametrilor proiectați **(M. Anghel)** — 24

AGRICULTURĂ

— Perfecționarea prețurilor de contractare și achiziție și sistemul primelor de producție — pîrghii ale cointeresării materiale în agricultură **(M. Stroe)** — 1
— Bazele economico-organizatorice ale autoconducerii și autoaprovizionării în agricultură **(V.V. Topor)** — 2
— Un amplu și mobilizator program pentru dezvoltarea zootehniei **(O. Popescu)** — 4
— Un element central : furajarea rațională a animalelor **(N. David)** — 5
— Noi măsuri pentru sporirea cointeresării materiale a țăranilor cooperatori (I, II) **(N. David, I. Alecu)** — 6, 8
— Calitate, operativitate, eficiență în pregătirea campaniei agricole de primăvară **(G.N. Iosif)** — 6
— Un proces amplu, care solicită mobilizarea tuturor resurselor **(M. Stroe)** — 7
— Criterii științifice, raționale în organizarea producerii și folosirii surselor de nutreturi **(G. N. Iosif, A. Popescu)** — 8
— 1982 trebuie să fie anul unui salt calitativ, al unor producții superioare în agricultură **(O. Popescu)** — 9
— Toate forțele de la sate — concentrate în campania agricolă de primăvară **(G. N. Iosif)** — 11
— Noi orientări în creșterea animalelor (I, II) **(O. Parpală)** — 12, 13
— Direcții ale modernizării bazei tehnice a agriculturii **(N. Savu)** — 14
— Creșterea producției de furaje, utilizarea lor rațională **(I. Alecu, N. David)** — 14
— Necesitatea și eficiența cultivării terenurilor slab productive **(C. Cămășoiu, I. Cămășoiu)** — 15
— Creșterea randamentelor și rentabilității în producția laptelui de vacă **(G. N. Iosif)** — 16
— Sporirea rolului cointeresării materiale în creșterea producției agricole **(A. Popescu, I. Făgărășan)** — 16
— Organizarea rațională a bazei furajere în fermele de vaci **(G. N. Iosif)** — 18
— Implicații ale autogestionării în fermele zootehnice **(M. Stroe, G. Negru)** — 19
— Apicultura — o îndeletnicire cu ample posibilități de dezvoltare rentabilă **(O. Grasu)** — 19
— Valorificarea deplină a resurselor agriculturii **(O. Popescu)** — 20
— Pregătirea cadrelor din agricultură, în deplină concordanță cu necesitățile producției **(A. Ignat)** — 20
— Energia animală în sistemul energetic al agriculturii românești (I II) **(O. Parpală)** — 21, 22
— Cultura ciupercilor — o importantă sursă alimentară **(G. Frățilă, S. Streche, T. Titea)** — 21
— Utilizarea rațională a pămîntului **(P. Băniță, D. Câțu)** — 23
— Unele probleme actuale ale producției de cereale și plante tehnice **(C. Hera, L. Ghinea)** — 24

TRANSPORTURI

— Organizarea și conducerea transporturilor în teritoriu **(C. Popa, N. Oprea)** — 11
— Concentrarea parcului de autovehicule — sursă de creștere a eficienței în transporturi **(E. Satvanyi)** — 15
— Cum sînt gospodărite autovehiculele aflate în conservare ? **(V. Alexandru)** — 19
— O soluție pentru reducerea cheltuielilor de transport **(C. Năstase-Ursu)** — 20

COMERȚ INTERIOR, INDUSTRIE MICĂ, SERVICII, TURISM

— Raționalizarea circulației mărfurilor prin livrări directe **(G. Alfiri)** — 2
— Producția meșteșugărească — un sector modern al economiei **(P. Nagy)** — 4
— Servirea exemplară întregește calitatea unui comerț modern, civilizat **(C. Tudose)** — 8
— Valorificarea potențialului de export al micii industrii **(A. Constantinescu, L. Brotac, A. Vorzsak)** — 13
— Potențialul de export al microproducției **(I. Georgescu)** — 14

COMERȚ EXTERIOR

— Eficiența economică a dezvoltării turismului internațional **(C. Gavrilescu)** — 1
— O strategie de export adaptată specificului pieței externe **(V. Nardin)** — 3
— Perfecționarea sistemului informațional **(C. Lazăr, N. Pop)** — 7
— Valorificarea avantajelor comparative din domeniul inovației tehnice **(L. Lachs)** — 9
— Indicatorii noului mecanism economic stimulează perfecționarea structurii schimburilor **(O. Rujan)** — 12
Perfecționarea structurii exportului de mașini și utilaje **(O. Mihăescu, I. Popa)** — 16
— Perfecționarea mecanismului de promovare a exporturilor **(I. Georgescu)** — 17
— Factorii de echilibru ai balanței tehnologice **(O. Mihăescu)** — 18
— Restructurarea ofertei de export în industria chimică **(O. Mihăescu, I. Popa)** — 19
— Participarea României la colaborarea tehnico-științifică cu țările membre ale CAER **(A. Resiga)** — 20
— Promovarea exportului tehnicii de vîrf **(Matei Constantin)** — 22
— Promovarea exportului tehnicii de vîrf. **(O. Rujan)** — 23

ȘTIINȚĂ — TEHNOLOGIE — EFICIENȚĂ

— Creșterea contribuției cercetării științifice în procesul dezvoltării economiei **(N. Ionescu)** — 1
— Perfecționarea mecanismului de promovare a progresului tehnic — factor de sporire a eficienței **(D. Sava, O. Mihăescu, R. Pelinescu)** — 2
— Considerații asupra unor evoluții previzibile în domeniul materialelor și tehnologiilor industriale **(D. Drimer)** — 4
— Exigențe ale creșterii contribuției creației tehnice originale în procesul dezvoltării **(C. Popescu)** — 7
— Creativitatea tehnică în procesul dezvoltării intensive **(C. Popescu)** — 8
— Implicații ale evoluției tehnologiilor de fabricație **(P. Vernescu, G. Săndulescu, M. Enescu, G. Micu)** — 11
— Evaluarea randamentului tehnologiilor de recuperare a țițeiului **(M. Șuvelea, D. Zafiu)** — 14
— Substituirea importului — componentă a strategiei dezvoltării **(G. Manea)** — 14
— Înnoirea producției și exigențele creșterii economice (I II) **(B. G. Petrescu)** — 17, 18
— Impactul progresului tehnic asupra reducerii costurilor și consumurilor materiale **(P. Rotaru)** — 20
— Polifuncționalitatea — mijloc de economisire a resurselor **(G. Manea)** — 20
— Cercetarea științifică — aport sporit la dezvoltarea economico-socială a țării **(N. Ionescu)** — 22

CONDUCERE — ORGANIZARE

AUTOCONDUCERE, AUTOGESTIUNE, AUTOFINANȚARE

— Noi măsuri privind lărgirea cadrului democratic de participare a oamenilor muncii la conducere, întărirea ordinii și disciplinei **(P. Turcu)** — 1
— Disciplină și răspundere în gospodărirea și apărarea proprietății obștești **(C. Damian)** — 2
— Principiul-forță al autoconducerii : rezolvarea problemelor prin forțe proprii **(D. Condrea)**. — 17
— Concentrarea potențialului din întreprinderi pentru dezvoltarea activităților creativ-inovative **(I. Dumbravă)** — 19
— Integrarea specialiștilor din întreprindere în activitățile de producție și concepție **(G. Ivana, P. Enache, C. Petrescu)** — 22
— Apropierea activităților funcționale de compartimentele de producție **(E. Hancă)** — 24

ORGANIZAREA CONDUCERII

— Organizarea și utilizarea sistemului de indicatori ai eficienței **(V. Oprean, D. Oprean)** — 4
— Activizarea deplină a potențialului întreprinderii **(V. Crăciunescu, N. Pirjol, I. Petrișor)** — 8
— Organizarea organizării **(A. Cristea)** — 9
— Calculul ritmicității producției **(N. Giurgiu, A. Dănilă)** — 9
— Fundamentarea pe principii economice a normelor de muncă **(P. Frujină)** — 20
— Corelațiile financiare — criteriu de orientare a deciziilor economice **(I. Stancu)** — 25
— Alegerea celor mai adecvate metode potrivit problematicii întreprinderii **(A. Olaru)** — 25

ORGANIZAREA PRODUCȚIEI ȘI A MUNCII

— Dotarea tehnică — criteriu de organizare a compartimentelor de producție în construcția de mașini **(T. Vesselenyi)** — 5
— Posibilități de creștere a flexibilității în fabricația de utilaj greu **(G. Savu, E. Crivianu)** — 7
— Implicarea compartimentelor de organizare în buna gestiune și valorificare a resurselor întreprinderilor **(D. Constantinescu)** — 12
— Căi de îmbunătățire a utilizării forței de muncă **(V. Iga)** — 13
— Microeconomia forței de muncă **(D. Purdea)** — 14
— Dimensionarea optimă a formațiilor de lucru (I, II) **(D. Constantinescu)** — 15, 16
— Determinarea nivelului productivității — completare necesară a organizării și normării rationale a muncii **(I.L. Mehedinți)** — 18

INFORMATICĂ

— O nouă etapă în perfecționarea sistemului informațional unitar al economiei naționale **(P. Aliu)** — 22
— Sistemul de conducere și sistemul informațional **(P. Șutru, A. Ciupercă)** — 21

RĂSPUNSURI LA ÎNTREBĂRI

— Perspectivele pe termen scurt și mediu ale evoluției ratei dobînzii pe plan internațional **(I. Măgură)** — 21
— Corelația între producția fizică și valorică în procesul îndeplinirii planului **(A. Gheorghiu)** — 24

TEORII — IDEI

NICOLAE CEAUȘESCU — GÎNDIRE CREATOARE ȘI ACȚIUNE DINAMICĂ ÎN SLUJBA PROGRESULUI ȘI BUNĂSTĂRII

— Contribuție hotărîtoare la edificarea unui sistem original al democrației muncitorești **(M. Neagu)** — 2
— Contribuții de inestimabilă valoare la îmbogățirea teoriei și practicii revoluționare **(M. Chioreanu)** — 3
— Orientări novatoare în dezvoltarea economico-socială a țării **(D. Ciucur)** — 3
— Concepția creatoare cu privire la rolul și importanța agriculturii **(O. Parpală)** — 3
— O politică unitară și consecventă de ridicare a nivelului de trai **(M. Stănică, I. Dumitrescu)** — 3
— Inițiative de larg răsunet în lupta pentru dezarmare și pace **(D. Dragomirescu)** — 3
— O concepție novatoare privind dezvoltarea agriculturii **(O. Parpală)** — 11
— O concepție novatoare cu privire la conducerea științifică a societății **(M. Chioreanu)** — 13

TEORIE ECONOMICĂ, IDEOLOGIE, EDUCAȚIE

— Economia românească în deceniul 9 **(M. Părăluță)** — 1
— Modernizarea structurilor economice — cerință a contextului contemporan **(A. Iancu)** — 1
— Dezarmarea și pacea — condiții ale apărării valorilor supreme ale omenirii **(G. Badrus)** — 1
— Incertitudini și reconsiderări în economia mondială **(A. Puiu)** — 1
— Posibilități de cunoașterea resurselor naturale prin cercetarea arhivelor (V) — 2
— Tratatul de economie — obiectiv major al cercetării economice din țara noastră **(I.V. Totu)** — 3
— Preocupări actuale în gîndirea economică — 3
— De la ipoteză la realizarea de ansamble productive de tip circular activ **(M. D. Popescu)** — 4
— Argumente pentru o abordare sistemică a pregătirii fabricației industriale **(I. Hera-Bucur, G. Bucur)** — 5
— Amplă participare a femeilor la activitatea economico-socială **(S. Buzatu)** — 5
— Țărănimea, o importantă forță revoluționară **(V. Bozga)** — 9
— Folosirea legii valorii în procesul dezvoltării economiei **(F. Kiss)** — 9
— Agricultura socialistă pe drumul progresului și prosperității **(G. Surpat)** — 10
— Aspecte actuale ale corelației dintre creșterea productivității și a veniturilor oamenilor muncii **(A. Vrabie)** — 10
— Tineretul, o puternică forță revoluționară în lupta împotriva asupririi, pentru independență și socialism **(C. Petculescu)** — 11
— Participarea activă a tinerilor la dezvoltarea economico-socială a patriei **(S. Popa)** — 11
— Venitul net inclus în prețurile de producție — pîrghie în asigurarea echilibrului între fluxurile materiale și financiare **(M. Voica)** — 11
— Cunoaștere și acțiune **(V. Barbu)** — 12
— Satul românesc pe coordonatele progresului (I, II) **(G. Horja, P. Marica)** — 12, 13
— Valoarea internațională a mărfurilor și cîteva probleme conexe (I, II, III) **(C. Sirbu)** — 15, 16, 17
— Sisteme mari : teorie și aplicații (I, II) **(F. Stănculescu)** — 18, 20
— Noi exigențe în fața cercetării economiei mondiale **(I.V. Totu)** — 21
— Trecut și prezent în cercetările românești de conjunctură internațională **(C. Murgescu)** — 21
— Investiția specifică, indicator economic cu multiple valențe (I, II) **(M. Horovitz, G. Zaman, S. Șandu)** — 21, 23

— Dezvoltarea proprietății socialiste, a autoconducerii muncitorești **(I.V. Totu)** — 22
— Proprietatea socială a întregului popor și perfecționarea autoconducerii și autogestiunii economico-financiare **(I.V. Totu)** — 23
— Întărirea și modernizarea bazei tehnico-materiale, dezvoltarea eficientă a economiei (I, II) **(G. Creţoiu)** — 23, 25
— Dezvoltarea conștiinței, factor de perfecționare a democrației socialiste, al unei înalte responsabilități în muncă (I, II) **(A. Constantinescu, G. Constantin)** — 23, 24
— Calitate și eficiență în dezvoltarea industriei românești **(V. Cornescu)** — 24
— Agricultura în cadrul obiectivului fundamental al etapei actuale — realizarea unei noi calități a vieții și a muncii **(D. Dumitru)** — 25
— Industria informatică și informatica funcțională **(M. Drăgănescu)** — 24
— Proprietatea socială a întregului popor și perfecționarea autoconducerii, autogestiunii economico-financiare **(I. V. Totu)** — 25
— Influențe ale activității societăților transnaționale asupra dezvoltării endogene. **(A. Constantinescu)** — 25

OM, TEHNICĂ, MEDIU

— Utilizarea potențialului energetic al apelor geotermale (I, II, III, IV) — 5, 6, 7, 8 .
— Tehnologii pentru viitor (I, II, III) **(M. Drăgănescu)** — 12, 13, 14
— Valorificarea complexă a energiei Mării Negre **(C. Iulian)** — 15
— Evoluții în opiniile despre mediu **(Maria D. Popescu)** — 22

CONSEMNĂRI

— Învățarea și decalajul uman **(T. Postolache)** — 6
— Schimbări de paradigmă **(C.V. Negoiță)** — 7
— Deschiderea opticii economice **(T. Postolache)** — 8
— Epistemologia științelor sociale **(T. Postolache)** — 10
— Despre „Cum moare cealaltă jumătate" **(B. Șchiopu)** — 12
— Restructurări în economia politică **(V. Pilat)** — 14
— De la critica afectivă a decalajelor la analiza lor economică **(T. Postolache)** — 24

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

— Incursiune în relațiile industrie-agricultură **(D. Popescu)** — 2
— Inconsistența unor teorii burgheze contemporane (I, II) **(C. Bichi)** — 4, 5
— Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești (I, II) **(G. Ciulbea)** — 6, 7
— Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești. Preocupări privind îmbunătățirea situației în agricultură **(T. Ionescu)** — 8
— Cauzele și țelurile răscoalei din 1907 în confruntarea de idei a timpului **(M. Rozorea, D. Mureșan)** — 9
— Preocupări ale lui Nicolae Titulescu în domeniul economico-financiar **(I. Marinescu)** — 10
— Controverse occidentale asupra fenomenului monetar **(D. Dăianu)** — 11
— Neokeynesismul și contemporaneitatea economică (I, II, III, IV) **(S. Sava)** — 12, 14, 15, 17
— Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești **(T. Ionescu)** — 13
— „Teoria critică" și problematica economică **(I. Florea)** — 16
— Elemente de gîndire economică la Dionisie Fotino **(T. Ionescu)** — 18
— Interpretări ale „teoriei ocupării forței de muncă" în doctrinele occidentale (I, II) **(E. Ionescu)** — 19, 20
— Radicalismul în gîndirea economică contemporană (I, II, III) **(I. Nicolae-Văleanu)** — 21, 22, 23
— Coordonate ale unui alt tip de dezvoltare **(C. V. Băloiu)** — 24
— Confruntări occidentale în probleme de politică bugetară **(M. Rudăreanu)** — 25

RECENZII

— Contribuții la dezbaterea problemelor sistemului monetar **(S. Cerna)** — 9
— Termodinamica economică : analiză și accesibilitate **(G.G. Curcă)** — 11
— Mecanismul economico-financiar **(I. Rucăreanu)** — 13
— Industrie și dezvoltare **(I. Blaga)** — 17
— Coordonate ale conducerii întreprinderii **(E. Hutira)** — 19

PROBLEME ALE VIITORULUI ȘI DEZVOLTĂRII ÎN VIZIUNEA SPECIALIȘTILOR

— Dezvoltarea în condiții de criză **(I. Mitran)** — 2
— Dezbateri în perimetrul noii ordini internaționale **(D. Dăianu)** — 5
— O nouă ordine prin voința politică a tuturor statelor **(E. Stancu)** — 7
— Economisirea energiei : preocupări și soluții alternative — 10
— Agricultură și resurse, hrană și consum **(V. Câmpeanu)** — 16
— Întrebări, dileme, noi ipoteze **(Maria D. Popescu)** — 19
— Criterii și sisteme de indicatori sociali **(R. Moldovan)** — — 20

CONVORBIRI ECONOMICE

— Cercetări utile dezvoltării economice **(C. Mallmann)** — 5
— Lichidarea sărăciei absolute prin dezarmare **(I. W. Eaton)** — 17

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Crearea bazei tehnico-materiale a societății socialiste. Necesitatea industrializării socialiste **(G. Creţoiu)** — 1
— Transformarea României într-o țară socialistă cu nivel mediu de dezvoltare economică **(H. Niculescu)** — 2
— Politica P.C.R. de perfecționare continuă a relațiilor de producție **(A. Negucioiu)** — 3
— Principalele direcții ale perfecționării conducerii planificate a activității economico-sociale **(G. Postelnicu)** — 4.
— Congresul al XII-lea al P.C.R despre continuarea pe o treaptă superioară a politicii de industrializare **(R. Surgean)** — 5
— Congresul al XII-lea al P.C.R despre înfăptuirea unei profunde revoluții agrare, dezvoltarea și modernizarea susținută a producției agricole **(V. Florea)** — 7
— Economisirea resurselor de materii prime și energie — criteriu principal de modelare a structurii industriei noastre **(A. Cojoi)** — 9
— Acțiunea legii valorii în socialism **(I. Băbăiță)** — 11
— Perfecționarea sistemului de indicatori. Producția netă și producția fizică — indicatori fundamentali ai planului economic **(C. Popescu)** — 12
— Creșterea productivității muncii — imperativ esențial al dezvoltării societății noastre **(D. Ciucur)** — 13
— Sistemul socialist de retribuire a muncii **(N. Bădilă)** — 14
— Autogestiunea economico-financiară a unităților economice și trăsăturile ei **(N. Stoica)** — 15

— Congresul al XII-lea al P.C.R., despre necesitatea ridicării continue a eficienței economice **(N. Stoica)** — 16
— Importanța și căile reducerii costurilor de producție **(I. Boncotă)** — 17
— Beneficiul și rentabilitatea întreprinderii **(S. Vasile)** — 18
— Reproducția produsului social **(C. Părăianu)** — 19
— Investițiile și eficiența lor **(I. Trăistaru)** — 20
— Capitalismul monopolist de stat și formele lui **(G. Dițu)** — 22
— Situația economică și social-politică a clasei muncitoare în țările capitaliste **(N. Dobrotă)** — 23
— Lupta pentru independență economică Căile lichidării subdezvoltării **(M. Pisla)** — 24
— Congresul al XII-lea al P.C.R despre perfecționarea comerțului exterior și a cooperării economice **(G. Marin)** — 25

ECONOMIE MONDIALĂ

LUPTA PENTRU ÎNCETAREA CURSEI ÎNARMĂRILOR. DEZARMARE ȘI PACE

— Cursa înarmărilor și agravarea problemelor economico-sociale în țările capitaliste dezvoltate **(N.S. Stănescu)** — 2
— Escaladarea cursei înarmărilor — factor de destabilizare a economiei mondiale **(C.E. Costea, T Popa)** — 3
— Dezarmarea — componentă esențială a luptei pentru progres economic și social **(G. Marin)** — 7
— Știință, pace progres **(E. Ciucu)** — 22
— Dezarmarea — premisă a securității și dezvoltării tuturor statelor **(N. Micu)** — 22
— Oprirea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare — problemă fundamentală a epocii noastre **(N. Chilie)** — 24

CERINȚE ALE INSTAURĂRII UNEI NOI ORDINI ECONOMICE INTERNAȚIONALE, RELAȚII ECONOMICE ȘI COOPERARE INTERNAȚIONALĂ

— Creșterea prețurilor — consecință a crizei economice mondiale **(V. Câmpeanu, M. Isărescu)** — 6
— Tendințe actuale în comerțul internațional **(E. Dijmărescu)** — 11
— Ipoteze cu privire la natura actualei depresiuni din economia mondială **(N.S. Stănescu)** — 15
— Exodul de inteligență și consecințele sale **(M. Isărescu)** — 17
— Mediul uman și „sărăcia poluantă" **(E. Stancu)** — 18
— Evoluții în configurația pieților financiare internaționale **(R. Negrea)** — 19
— Coordonate ale depășirii dificultăților din economia mondială **(R. Negrea)** — 20
— Creșterea capacității de finanțare a organismelor internaționale — cerință a atenuării dificultăților din economia mondială (I II) **(C.C. Kirițescu)** — 21, 22
— Semnificații ale adoptării noii convenții asupra dreptului mării **(D. Mazilu)** — 21

ECONOMIA ȚĂRILOR SOCIALISTE

— U.R.S.S. Eficiența utilizării fondurilor fixe — 5
— Tranziție spre un sistem diversificat de resurse energetice (I, II) **(D. Dragomirescu)** — 8, 9
— R.S. Cehoslovacă : Sporirea eficienței în utilizarea energiei — 11
— R. P. Ungară. Modalități de economisire a energiei **(A. Szöke)** — 13
— R.P. Chineză Procesul reajustării economiei în plină desfășurare **(D. Dăianu)** — 14
— R.P.D. Coreeană. Obiective majore ale dezvoltării economice în anii '80 **(O. Neguț)** — 15
— R.S. Cehoslovacă. Necesitatea și perspectivele sistemului agroindustrial **(I. Rubik)** — 18
— R.P Polonă : Specializarea producției de export **(V. Diaconescu)** — 22

ECONOMIA ȚĂRILOR CAPITALISTE DEZVOLTATE

— Perspective economice incerte în lumea capitalistă **(D. Oprescu)** — 4
— Șomajul — fenomen în plină ascensiune **(E. Stancu)** — 3
— Agravarea situației economice și social-politice a forței de muncă imigrate **(N. Dobrotă)** — 8
— Dimensiuni și surse ale inflației în economia occidentală **(I. Popa)** — 9
— Politicile economice occidentale confruntate cu dilema inflație-șomaj **(G. Crăiniceanu, M. Isărescu)** — 12
— Implicațiile creditului scump asupra economiei țărilor occidentale **(R. Negrea)** — 13
— Agravarea restricțiilor și deteriorarea calității vieții muncitorilor imigranți **(P. Focșa)** — 14
— Șomajul : perspective pesimiste pentru anii '80 **(E. Stancu)** — 17
— Canada : politica energetică — obiectiv major al progresului economic **(F. Olteanu)** — 18
— Surse și mecanisme internaționale ale inflației **(I. Popa)** — 18
— Evoluții în configurația pieților financiare internaționale **(R. Negrea)** — 19
— Ciclurile lungi în economia capitalistă **(N.S. Stănescu)** — 20
— O nouă încercare de concertare a politicilor economice occidentale **(I. Măgură)** — 23

ECONOMIA ȚĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE

— Pakistan — diversificarea și modernizarea economiei **(N. L. Oss)** — 3
— Raportul energie — alimentație **(E. Stancu)** — 4
— Modificări structurale în economia țărilor în curs de dezvoltare — 5
— Cooperarea tehnologică, factor al realizării independenței economice — 9
— Turcia : preocupări economice **(E. Stancu)** — 13
— Grecia : programul de relansare economică **(F. Olteanu)** — 17
— Republica Arabă Siriană : industrializarea — o preocupare prioritară **(N.L. Oss)** — 20
— Intensificarea cooperării economice între țările în curs de dezvoltare în domeniul pregătirii cadrelor **(I. Barac)** — 21
— Formarea cadrelor naționale și dezvoltarea științei și învățământului în țările în curs de dezvoltare **(G. Răboacă)** — 22
— Amplificarea cooperării între țările în curs de dezvoltare în domeniul pregătirii cadrelor **(I. Barac)** — 23
— Republica Irak : Coordonate ale preocupărilor pentru modernizarea economiei **(N.L. Oss)** — 23
— Principalele caracteristici ale economiei și politicilor economice ale țărilor în curs de dezvoltare (I, II) **(C. Boștină)** — 24, 25
— Iordania : modernizarea economiei prin eforturi proprii **(N.L. Oss)** — 24

ALTE RUBRICI

● Comentariu la un grafic ● Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești ● Note ● Opinii ● Tribuna „R. E." ● Cititorii au cuvîntul ● Fișe ● Forumul dezvoltării ● Programe de dezvoltare ● Evoluții monetare ● Statistică internațională ● Priorități și orientări în dezvoltare ● Mondorama ● Curier ● Glosar

Întrebări și răspunsuri

● **MIRCEA NICOLAE, Sibiu** — Direcția pentru coordonarea retribuirii pe economie și aplicarea retribuirii în aparatul de stat și social-cultural din Ministerul Muncii a studiat scrisoarea dv. Iată răspunsul : Potrivit prevederilor art. 189 (4) din Legea nr. 57/1974, republicată, președinții și vicepreședinții uniunilor județene și ai cooperativelor meșteșugărești sînt retribuiți în același mod ca și personalul de conducere al unităților economice — director, director tehnic, respectiv inginer șef, director comercial în acest context, la personalul din conducerea cooperativelor meșteșugărești sînt aplicabile prevederile art. 41(1) din Legea retribuirii, în sensul că retribuția tarifară se acordă în funcție de realizarea sarcinilor proprii de serviciu ce le revin, precum și în raport cu îndeplinirea a 2 pînă la 4 indicatori de plan care trebuie să reflecte în mod sintetic activitatea unității. La art. 44 (alin. 1—6) se prevede modul în care se aplică diminuarea sau se acordă adaosul în raport cu gradul de realizare a celor 2—4 indicatori stabiliți. De asemenea, la art. 45 din lege se precizează că pentru personalul din conducerea unității, diminuarea retribuției tarifare pentru nerealizarea sarcinilor proprii de muncă se stabilește de către organul ierarhic superior. În vederea aplicării corecte și unitare pe economie a prevederilor Legii retribuirii referitoare la acordarea retribuției tarifare, Ministerul Muncii și Comitetul de Stat al Planificării au elaborat cu nr. 16942/1979 norme tehnice cu caracter metodologic. La pct. 20 din norme se prevede că sarcinile proprii de muncă se stabilesc corespunzător funcției îndeplinite și decurg din planul național unic, din alte acte normative, din planurile proprii de muncă ale unității etc. Din cele arătate mai sus se desprinde faptul că, de regulă, trebuie să se facă o delimitare precisă între sarcinile stabilite prin 2—4 indicatori de plan conform art. 41(1) și sarcinile proprii de muncă, care însă pot fi exprimate și prin alți indicatori decurgînd din planul național unic. Menționăm că în situația în care nerealizarea unora dintrei cei 2—4 indicatori stabiliți pentru personalul din conducerea unității a fost determinată de o activitate necorespunzătoare funcției îndeplinte, organul ierarhic superior poate dispune ca, pe lîngă diminuarea stabilită potrivit art. 44 din lege, retribuția persoanelor în cauză să mai fie diminuată și pentru nerealizarea sarcinilor proprii, în baza prevederilor art. 45".

● **VASILE I. STOICA, Galați** — Din analiza scrisorii primite, ne scrie Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, rezultă că „personalul din unitatea respectivă lucrează în acord global, iar contractul de acord este încheiat incorect pe baza manoperei din deviz. În metodologia de retribuire în acord global care se aplică în ramura de construcții-montaj, elaborată de Ministerul Construcțiilor Industriale, se prevede ca retribuția să se acorde din fondul total de retribuire planificat și defalcat pe unitate, repartizat pe formații loturi, șantiere etc. mai puțin impozitul pe fondul de retribuire și C.A.S. Fondul de retribuire ce se repartizează se determină pe baza prenormării operațiunilor ce urmează a se executa de aceste formații. Întrucît fondul de retribuire determinat de unitatea respectivă cuprinde în mod eronat impozitul pe fondul de retribuire și C.A.S., este normal să se rețină aceste drepturi de la personalul care a lucrat în acord global, neexistînd alte surse de acoperire a acestor drepturi. De asemenea, se reține conform metodologiei de lucru în acord global, nivelul garanțiilor de plan lunare de 10—20% care se restituie la sfîrșitul anului proporțional cu indicele de realizare a indicatorilor aprobați. Față de cele menționate, considerăm că unitatea a procedat corect."

● **FRANCISC ALBERT, Sagna, Neamț** — Potrivit prevederilor Legii nr. 1/1982, activitatea de producție în unitățile agricole cooperatiste se realizează prin munca membrilor cooperativelor agricole de producție (art. 9 al. 1 și art. 62 al. 1). Legea a prevăzut ca sarcină pentru conducerile unităților agricole cooperatiste de a lua toate măsurile ca lucrările din unități să fie executate de către cooperatori și de a-i califica pe aceștia pentru anumite meserii care cer un grad de calificare mai ridicat. La art. 81 al. 3 se arată că, în mod excepțional, pînă la calificarea în anumite meserii a cooperatorilor, în cooperativele agricole de producție și asociațiile economice intercooperatiste, cu aprobarea organelor tutelare, pot fi încadrate cu contract de muncă, în condițiile codului muncii, persoane calificate din afara unității. Nivelul retribuirii personalului încadrat cu contract de muncă se stabilește potrivit Legii nr. 57/1974, cu condiția ca aceștia să execute un volum de muncă similar cu cei din unitățile de stat (art. 8 al. 6). În ce privește modul de acordare a retribuției problema este reglementată cu claritate de art. 83, unde se arată că „formele de retribuire și condițiile de acordare a retribuției pentru personalul încadrat cu contract de muncă se aprobă de adunarea generală a fiecărei unități cooperatiste, potrivit prezentei legi. Ca urmare, persoanele încadrate cu contract de muncă, care lucrează în cooperativele agricole de producție și asociațiile economice intercooperatiste, pot primi o retribuție egală cu cea prevăzută în Legea nr. 57/1974 dacă execută volumul de muncă care a stat la baza stabilirii retribuției respective, însă formele și condițiile de acordare sînt cele din Legea nr. 1/1982. În principal, condițiile de acordare sînt cele arătate la art. 48 al. 1 unde se precizează că „în timpul anului cooperativa agricolă acordă, lunar, cooperatorilor avansuri din retribuția în bani aprobată prin planul de producție și bugetul de venituri și cheltuieli".

De altfel, în legătură cu modul de acordare a retribuției în asociațiile economice intercooperatiste, la art. 64(2) se arată : „Drepturile de retribuire în asociațiile economice intercooperatiste se stabilesc pe baza retribuției și tarifelor, în condițiile prevăzute pentru cooperativele agricole de producție".

● **GRUP DE MUNCITORI DE LA ȘANTIERUL NAVAL, Orșova** — În vederea menținerii ordinei și curățeniei în căminul de nefamiliști, în luna februarie a.c. unitatea a luat măsura zugrăvirii și vopsirii camerelor holurilor, casei scărilor și a celorlalte dependințe, ai căror pereți au fost deteriorați. Lucrarea a fost excutată pe bază de comandă de către cooperativa „Cerna"-Orșova, costul ei fiind repar-

tizat pe locatari proporțional cu numărul locuitorilor ocupate de aceștia. Celelalte lucrări de întreținere și reparații la clădire și instalațiile aferente se suportă de unitate (Ș. N. Orșova) în conformitate cu prevederile art. 4 din H.C.M. nr. 1028/1974 (Răspuns primit de la Departamentul transporturilor navale).

● **GHEORGHE TEPUC, Reghin** — 1. În cazul persoanelor fără copii care în cursul lunii și-au schimbat locul de muncă (prin transfer, demisie etc.) se reține contribuția fixă lunară integrală. La noua unitate se va reține, pentru acea lună, numai diferența de contribuție, calculată în funcție de noua retribuție tarifară de încadrare, dacă această retribuție este superioară celei de la vechiul loc de muncă.

2. Compensarea în bani a concediului de odihnă neefectuat pentru persoanele ale căror contracte de muncă încetează ca urmare a pensionării este reglementată atît la art. 19 din Legea nr. 26/1967, cît și la pct. 26 și 29 alineatul ultim din precizările Ministerului Muncii nr. 2038/1968, date în aplicarea menționatei legi. Se stabilește că : compensarea în bani a concediului de odihnă neefectuat este permisă în toate cazurile în care are loc o încetare a raporturilor de muncă și se face proporțional cu timpul cuprins între începutul anului calendaristic și data încetării raporturilor de muncă ; unitățile sînt obligate să acorde compensarea în bani și a eventualelor diferențe de concediu cuvenit pe anul 1967 și stabilit pentru perioada cuprinsă între începerea ultimului an de muncă și 31 decembrie 1967.

● **COOPERATIVA DE CONSUM, Videle** — Nu s-a elaborat un Normativ republican privind consumul de apă pentru activitatea comercială. Organele locale ale administrației de stat elaborează, în funcție de împrejurări, bareme privind consumul de apă. Astfel, cu titlu de exemplu, vă arătăm că prin anexa nr. 1 la decizia nr. 487/1974, Comitetul executiv al Consiliului popular al municipiului București a fixat următoarele baremuri la consumul de apă în alimentația publică, stabilit în mc robinet per lună : bufet (expres) 400 mc, robinet pe lună ; bufet, bodegă, lacto-bar, bar, 250 mc ; restaurant 100 mc ; cantină 90 mc, robinet pe lună. Nivelurile de mai sus vă pot servi în mod orientativ.

● **ELENA SCÎNTEI și ION TRUFAȘU, Brăila** solicită lămuriri cu privire la unele retribuții ale membrilor comisiei de primire a mărfurilor. Potrivit indicațiilor elaborate de Ministerul Finanțelor nota de recepție și intrare a bunurilor (materialelor) se întocmește și se semnează de către membrii comisiei de primire și recepție constituită în baza prevederilor Regulamentului aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959. Membrii acestei comisii sînt numiți prin decizie de conducătorul întreprinderii dintre persoanele specificate în art. 4 pct. I lit. b din Regulamentul citat. Potrivit art. 4 pct. I lit. c din același Regulament, organizarea supravegherii și a pazei mărfurilor de la cărăuș pînă la depozit este o sarcină a conducătorului de unitate. În baza Legii nr. 5/1978 conducătorul poate delega unele dintre atribuțiile sale — printre care și aceasta — personalului din subordine.

● **GHEORGHE SILION, Bîrlad** — Termenul de 60 de zile pentru emiterea deciziei de imputare începe să curgă de la data cînd cel în drept să o emită a luat cunoștință de producerea pagubei. De regulă, termenul începe să curgă din ziua în care s-a înregistrat la unitate actul care a constatat paguba și numai dacă un asemenea act (referat, adresă, proces-verbal etc.) nu a fost înregistrat, se au în vedere împrejurările de fapt ale cauzei. Instanța noastră supremă a fost în mod constant riguroasă în ce privește respectarea acestui termen, neadmițînd ca organul de conducere să prelungească perioada respectivă, dispunînd întocmirea unor noi acte de la care să se recalculeze termenul fixat de lege. Cu privire la prejudiciu rezultă din scrisoarea dv. că mărfurile achiziționate de unitate au fost desfăcute cu același preț. Dacă această afirmație corespunde realității, unitatea nu a suferit nici o pagubă și nu este de admis să încaseze suma și pe calea unei decizii de imputare și prin obținerea unui preț de desfacere egal cu cel de achiziții. Procedînd în acest mod unitatea se îmbogățește fără just temei de la personalul muncitor, ceea ce nu este admis. Urmăriți în Supliment o notă mai amănunțită cu privire la cazurile de existență sau inexistență a prejudiciului.

● **FILATURA DE LÎNĂ PIEPTĂNATĂ, Focșani** — Potrivit art. 69 alin. 1 din Normativul aprobat prin Ordinul nr. 96/1981 al M.A.T.M.C.G.F.F., ambalajele cu durata de serviciu îndeplinită, care nu mai pot fi reparate, sînt considerate ajunse la limita de folosință și pot fi scoase din activ de către deținători ; în condițiile legii. În conformitate cu prevederile art. 69 alin. 5 din același normativ, materialele rezultate din scoaterea din activ a ambalajelor se valorifică în conformitate cu dispozițiile date de ministere și celelalte organe centrale sau locale pentru unitățile subordonate, cu respectarea prevederilor legale. Actul normativ care reglementează declanșarea bunurilor materiale, altele decît fondurile fixe, însă inclusiv ambalajele, este Decretul Consiliului de Stat nr. 49/1982. În Suplimentul Revistei economice nr. 20/1982 sînt prezentate în amănunt normele care reglementează materia care că interesează.

ÎN CURÎND !

PROBLEME LOCATIVE ȘI DE ADMINISTRARE A IMOBILELOR

TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU I-A FOST CONFERITĂ DISTINCȚIA „OM AL ANULUI 1981“

Ilustrare vie a înaltei aprecieri pentru activitatea neobosită în slujba deziderateloor supreme de pace și dezarmare ale întregii omeniri, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte, de prietenie și colaborare între toate națiunile

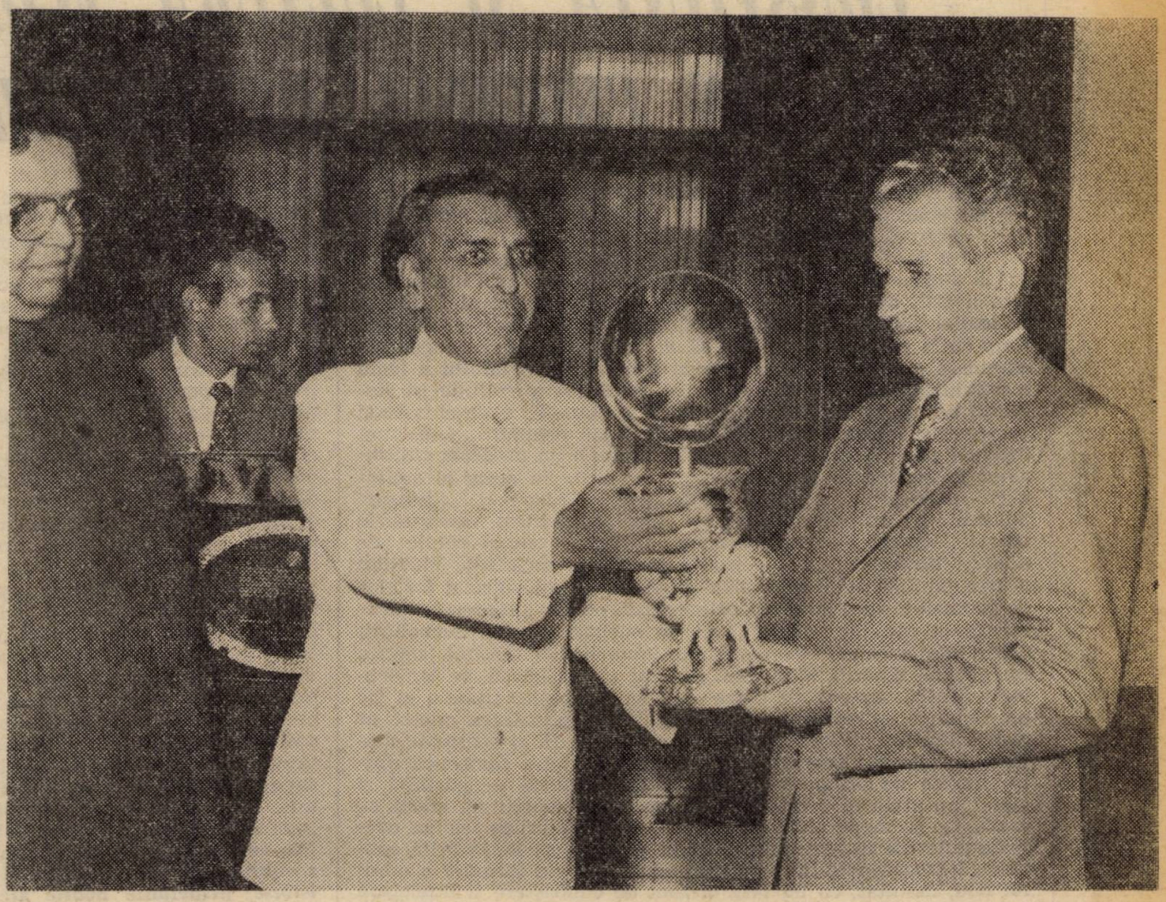

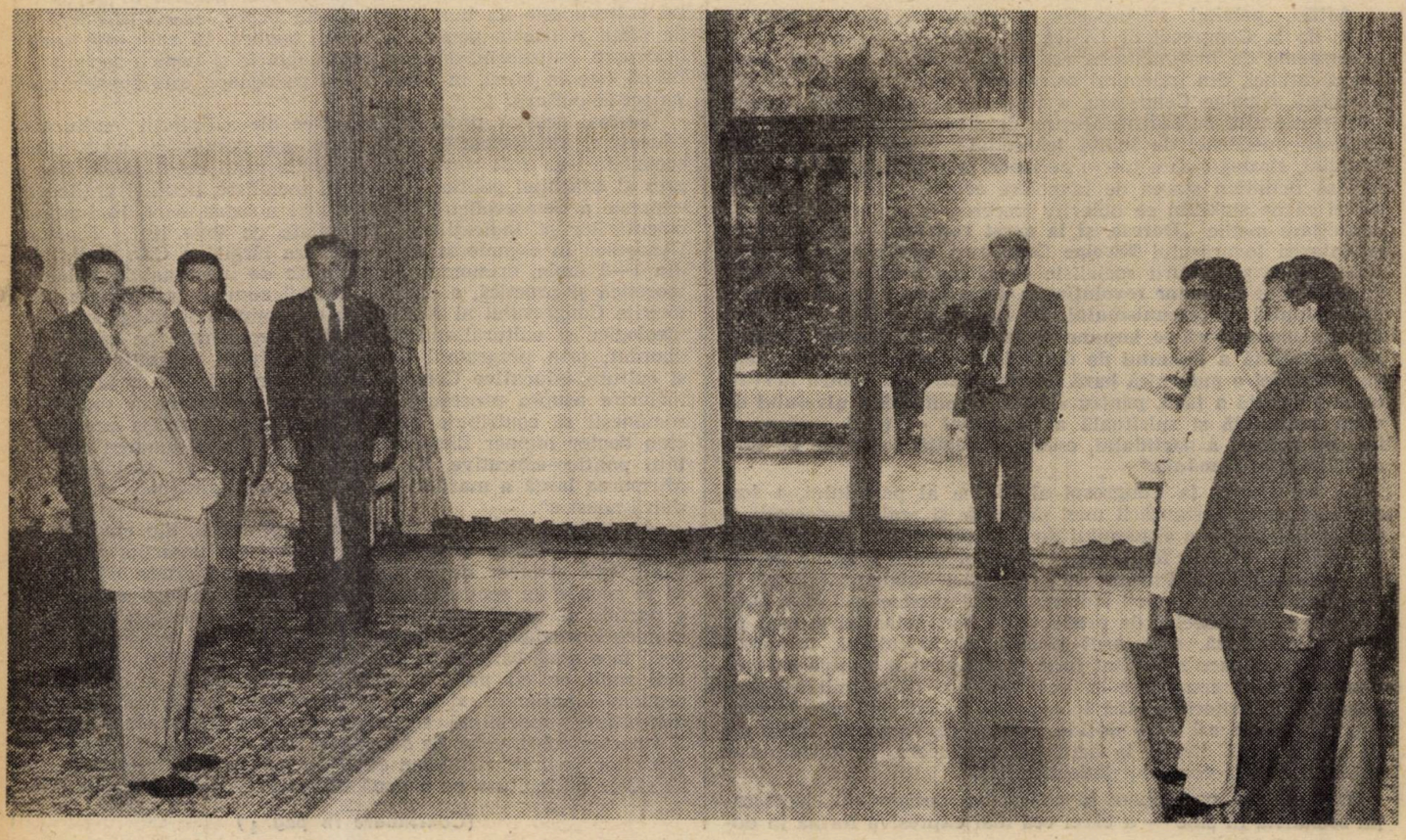

CONȘTIINȚA ȘI CULTURA ECONOMICĂ ÎN PROCESUL DEZVOLTĂRII

NE PREGĂTIM să sărbătorim împlinirea a 17 ani de la Congresul al IX-lea al partidului — adevărat moment de cotitură în istoria și destinul patriei și poporului nostru — într-o atmosferă de intensă efervescență politică, sub semnul a două evenimente de însemnătate deosebită : Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie și Congresul al II-lea al Educației politice și culturii socialiste. Desfășurîndu-se la scurt timp de la plenara lărgită a C.C. al P.C.R. care, prin magistrala expunere prezentată de secretarul general al partidului a făcut o cuprinzătoare analiză materialist-dialectică a evoluției și stadiului actual al dezvoltării societății românești, a deschis largi perspective întregii opere de făurire a noii orînduiri, a înarmat întregul partid și popor cu orientări clare și un program cuprinzător de muncă în toate domeniile, inclusiv în acela al activității ideologice și politico-educative, Congresul educației politice și culturii socialiste și-a concentrat dezbaterile tocmai asupra acestor probleme, asupra operei nobile de a făuri un om nou, cu o înaltă conștiință socialistă. Partidul nostru punînd pe primul plan dezvoltarea puternică a forțelor de producție, ca o condiție primordială pentru progresul multilateral al întregii societăți, acordă o egală atenție dezvoltării neîncetate a conștiinței oamenilor muncii. Socialismul, spunea în repetate rînduri, secretarul general al partidului, se construiește pentru oameni, de către oameni, și aceștia trebuie să fie pe deplin conștienți de importanța și complexitatea operei pe care o făuresc, de cerințele contemporaneității și sensurile majore ale istoriei. Tocmai pornind de la unitatea dialectică dintre forțele de producție și conștiința socialistă — partidul și statul au creat și creează toate condițiile pentru ca, odată cu creșterea și modernizarea bazei tehnico-materiale, să se dezvolte puternic învățămîntul, știința, cultura, să fie întărită continuu întreaga activitate politico-educativă, de formare a omului nou, înaintat, cu un larg orizont de cunoaștere și înțelegere — constructor conștient al socialismului și comunismului.

Astăzi, privind retrospectiv asupra celor 17 ani care s-au scurs de la Congresul al IX-lea al partidului ne dăm și mai bine seama de însemnătatea cardinală a acelui moment. Pentru că atunci, din îndemnul secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost adoptată strategia accelerării procesului de industrializare, de creare a unor ramuri industriale moderne, de înaltă tehnicitate, competitive pe plan mondial, strategie care într-o perioadă istorică scurtă ne-a permis să lichidăm starea de înapoiere economică și ne permite astăzi să ne stabilim ca obiectiv trecerea în rîndul statelor cu dezvoltare medie. **„Doresc, și la acest congres,** — se spune în cuvîntarea tovarășului **Nicolae Ceaușescu** la Congresul educației politice și culturii socialiste — **să subliniez rolul forțelor de producție ca factor revoluționar determinant pentru victoria socialismului și comunismului. De aceea nu trebuie să uităm nici un moment că se impune să facem totul pentru înfăptuirea neabătută a planului de dezvoltare economico-socială, asigurînd astfel o puternică bază tehnico-materială pentru dezvoltarea generală a țării, pentru ridicarea continuă a nivelului de viață materială și spirituală a poporului — țelul suprem al întregii politici a partidului, esența societății socialiste pe care o edificăm în România."**

Și tot atunci, la Congresul al IX-lea al partidului, a fost deschisă epoca instaurării unei profunde și reale democrații, a edificării treptate a sistemului democrației noastre muncitorești de astăzi — unic în felul său — superior oricărei forme de democrație burgheză. Plecînd de la premisa fundamentală că în socialism oamenii muncii sînt nu numai producători ci și proprietari ai mijloacelor de producție și beneficiari ai muncii pe care o prestează, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a militat ferm și consecvent pentru crearea unui sistem de conducere la toate nivelele, de la unitatea economică sau teritorială pînă la societate în întregul său, în care poporul să fie cel care decide, pentru ca oamenii muncii să fie participanți direcți la actul de conducere, la îndeplinirea hotărîrilor și la controlul îndeplinirii lor.

Dar această participare la activitatea decizională, democrația socialistă în sine — a cărei cea mai expresivă formă în domeniul economic o constituie autoconducerea muncitorească și autogestiunea economico-financiară — presupune cunoaștere și responsabilitate, presupune o înaltă conștiință socialistă. Tocmai de aceea partidul nostru, secretarul său general acordă atît de mare importanță activității educative, răspîndirii cunoștințelor politico-economice, dezvoltării neîncetate a conștiinței socialiste a cărei componentă principală o constituie conștiința și cultura economică. Pentru că este absolut necesar ca atunci cînd cineva se pronunță asupra problemelor care se ridică în procesul conducerii unei întreprinderi, asupra sarcinilor de plan și căilor îndeplinirii lor, asupra gospodăririi cît mai judicioase a mijloacelor, să facă acest lucru în deplină cunoștință de cauză, înțelegînd și pătrunzînd în miezul fenomenelor economice. Este acest lucru cu atît mai evident acum cînd, datorită agravării crizei care se constată pe plan mondial și ale cărei reverberații negative se fac simțite și în economia noastră, este necesar ca resursele de care dispunem să fie economisite la maximum, să fie valorificate cît mai bine pentru a obține rezultate cît mai bune în folosul țării și al poporului. Calitatea de proprietari a oamenilor muncii implică o mentalitate de proprietar socialist caracterizată prin atitudinea plină de grijă față de avuția întregului popor, respectul și cultul muncii și în același timp o poziție fermă, militantă, față de orice fel de concepție și manifestare retrogradă care ar contraveni intereselor poporului, mersului înainte al societății noastre socialiste. Tocmai de aceea, sublinia secretarul general al partidului, educația politică și ridicarea nivelului de cultură presupun o totalitate multilaterală de cunoștințe din toate domeniile economico-sociale, însușirea minunatelor cuceriri ale științei și cunoașterii umane, iar **„la baza întregii activități politico-educative și culturale trebuie să stea permanent concepția revoluționară despre lume și viață, materialismul dialectic și istoric, principiile nobile ale socialismului științific".** Iar în concepția profund umanistă a secretarului general al partidului cultura este un bun al întregului popor, este strîns legată de viața și istoria poporului, însăși munca, în care este pusă pricepere, entuziasm, dăruire pentru patrie și pentru socialism, fie că este în mină, în fabrică sau pe ogoare, este considerată un act de cultură.

Tocmai acestor probleme specifice ale activității cultural-educative, ale formării omului nou, ale dezvoltării conștiinței socialiste i-au fost consacrate lucrările celui de-al II-lea Congres al educației politice și culturii socialiste, nouă și grăitoare expresie a democratismului orînduirii noastre, care, în lumina orientărilor și indicațiilor formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în expunerea sa la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie, document programatic de inestimabilă valoare teoretică și practică, a analizat modul cum se îndeplinesc hotărîrile Congresului al XII-lea în domeniul activității politico-ideologice și cultural-educative. Prin problemele pe care le-a abordat, prin programul de măsuri privind acțiunile politice și cultural-educative Congresul este menit să aibe o profundă înrîurire asupra procesului general de dezvoltare a societății românești să contribuie după cum aprecia tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu „la impulsionarea activității politico-educative, de formare a conștiinței socialiste, la afirmarea largă a marilor valori morale și spirituale ale orînduirii noastre".

Așa cum a reieșit din lucrările Congresului, din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la încheierea lucrărilor Congresului, este necesar ca în programele de activitate educativă să se acorde un spațiu mai larg cunoașterii politicii economice a partidului, problematicii autoconducerii și autogestiunii economico-financiare, ale înfăptuirii noii revoluții agrare, ale trecerii la o nouă calitate în toate domeniile de activitate. Cu atît mai mult cu cît noile măsuri de perfecționare a conducerii economiei naționale, și ale autoconducerii muncitorești pe baza dezvoltării proprietății socialiste, incumbă răspunderi sporite din partea colectivelor de oameni ai muncii, din partea fiecărui muncitor, inginer, tehnician ca și din partea țărănimii chemată să ridice agricultura pe o nouă treaptă de dezvoltare. **„În cen-**

(Continuare în pag. 4)

Elemente calitative în dezvoltarea economico-socială a României (I)

ADESEA, pentru a evidenția remarcabilele realizări obținute de poporul nostru în anii construcției socialiste, se realizează — și nu fără temei — o raportare la perioada istorică relativ scurtă în care au fost înregistrate amplele prefaceri în economie și societate. Element de măsurare a vitalității economiei românești, a realismului și clarviziunii concepției elaborate de partid, raportarea la timpul istoric se vădește relevantă și pentru perioade mai scurte de vreme. Într-adevăr, acum, cînd aniversăm șaptesprezece ani de la Congresul al IX-lea al partidului, se evidențiază cu deosebită vigoare efectele ample, manifestate în toate planurile vieții sociale, ale istoricelor hotărîri adoptate cu acest prilej.

În perioada amintită au cunoscut o puternică dezvoltare forțele de producție, s-a îmbunătățit continuu nivelul de trai al oamenilor muncii, au înflorit arta și cultura. Dar ceea ce se impune cu forța de netăgăduit a realității este caracterul unitar, viziunea globală, cuprinzătoare, de lungă perspectivă a concepției privind edificarea societății socialiste, concepție elaborată sub îndrumarea nemijlocită a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Această continuitate este elocvent dovedită și de expunerea secretarului general al partidului la recenta Plenară lărgită a C.C. al P.C.R.

Analiza întreprinsă în expunere evidențiază realizările de adevărată anvergură istorică, profundele mutații din toate domeniile vieții economice, sociale și politice, rod al activității pline de eroism și abnegație, al creației conștiente a tuturor oamenilor muncii sub conducerea clarvăzătoare a partidului, drumul glorios al înaintării rapide pe trepte tot mai înalte de progres și civilizație socialistă. **„Dacă comparăm situația României din 1938 — anul cu economia cea mai dezvoltată înaintea celui de-al II-lea război mondial — cu situația din 1980,** sublinia secretarul general al partidului, **putem constata cu mîndrie și satisfacție ce uriașe realizări a obținut poporul nostru într-o etapă istorică scurtă, în dezvoltarea economico-socială pe calea socialismului, a bunăstării și fericirii întregii națiuni".**

Progrese de anvergură în economie

AȘA CUM ATESTĂ indicatorii statistici privind nivelul și dinamica unor elemente ale bazei tehnico-materiale în țara noastră și ale rezultatelor utilizării acesteia (tabelele nr. 1 și 2), ritmurile ridicate constituie o caracteristică fundamentală a dezvoltării economiei noastre naționale; ele oglindesc amploarea deosebită a activității productive, atît din punct de vedere cantitativ cît și calitativ, evoluția dinamică a parametrilor de eficiență, gospodărirea superioară a avuției poporului, profunzimea prefacerilor din toate domeniile vieții economico-sociale în consens cu aspirațiile poporului, radicala schimbare a peisajului economic și social al țării. Creșterea produsului social de la 83 mld. lei în 1950, la 344 mld. lei în 1965 și la aproape 1 251 mld. lei în 1980, iar a venitului național de la 35 mld. lei, la 146 mld. lei și respectiv aproape 509 mld. lei, reflectă sintetic că țara a devenit de 15 ori mai bogată față de nivelul existent la începutul primului cincinal. În industrie, producția anului 1980 întrece de 33 ori pe cea din 1950 și reprezintă peste 80% din întreaga producție din deceniul 1956—1965, a acestei ramuri; numai sporul din 1980 față de 1975 echivalează aproape cu producția din al doilea cincinal; producția din 1980 a ramurii energie electrică întrece pe aceea din 1950 de 47 ori, a metalurgiei feroase de 31 ori, a construcțiilor de mașini de 111 ori, a chimiei de 178 ori, a industriei textile de 19 ori, a industriei sticlei de 33 ori, a industriei de pielărie, blănărie și încălțăminte de 15 ori, a industriei alimentare de 9,4 ori etc.

Trecerea agriculturii pe calea socialistă, eforturile mari ale societății pentru dotarea tehnică a acestei ramuri de bază a economiei, fermitatea cu care a acționat partidul după Congresul al IX-lea — pe cordonatele unei concepții novatoare despre rolul și funcțiile agriculturii în țara noastră — pentru creșterea continuă a producției agricole au constituit temelia succeselor înregistrate. Volumul de investiții destinat agriculturii a crescut de la circa 17 mld. lei în cincinalul 1956—1960, la 126,3 mld. lei în 1976—1980, iar cantitatea de îngrășăminte chimice livrată agriculturii întrece, în 1981, de 11 ori pe aceea din 1962. Pe această bază, producția globală agricolă era în 1980 de 3,5 ori mai mare ca în 1950; producția de cereale boabe a făcut un salt de peste 15 mil. t în 1980 față de 1950 și de aproape 8 mil. t față de 1965; sporuri însemnate s-au înregistrat și la celelalte produse vegetale, precum și la numărul de animale și producția animală.

Dezvoltarea puternică a forțelor de producție a fost și rămîne factorul determinant care a creat condițiile dezvoltării generale a patriei noastre. România dispune în prezent de o economie puternică, capabilă să asigure dezvoltarea continuă a țării și ridicarea bunăstării generale a întregului popor. România a depășit cu ani în urmă stadiul de țară slab dezvoltată intrînd în rîndul țărilor în curs de dezvoltare. Dacă avem în vedere dezvoltarea generală a economiei naționale, a diferitelor ramuri și sectoare (industrie, agricultură, transporturi), precum și dezvoltarea științei, învățămîntului, culturii, România se află — cu un venit național pe locuitor de peste 1 500 de dolari — în faza tranzitorie spre nivelul mediu de dezvoltare economică. La baza tuturor succeselor obținute în crearea unei puternice avuții naționale se află politica înțeleaptă a partidului de dezvoltare puternică a forțelor de producție în concordanță cu complexul de factori economici, sociali, politici. **„Dacă România, trecînd pe calea construcției socialiste,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, nu ar fi acționat pentru dezvoltarea puternică a forțelor de producție, pentru realizarea unei industrii moderne pe baza tehnicii celei mai avansate, am fi rămas în continuare**

Tabelul nr. 1

Evoluția unor indicatori ai dezvoltării economiei românești

	1950	1965	1980	1980 / 1950	1985 / 1980
Populația — mii loc.	16 311	19 027	22 201	136,1	...
Populația ocupată — mii	8 377,2	9 684	10 350,1	124	...
Numărul personalului muncitor — mii	2 123	3 249,2	7 340,0	346	107,9
Total investiții — mil. lei	6 304	47 177	210 451	33 ori	128,8*
Fonduri fixe — mld. lei	207	517	1 864,3	827 ori	...
Produsul social — mld. lei	83	344	1 250,9	15 ori	134,3*
Venitul național — mld. lei	35	146	508,7	15 ori	141,1
Venitul național pe locuitor — mii lei	2,2	7,6	22,9	11 ori	...
Producția globală industrială — mld. lei	27,5	178,4	936,1	33 ori	144**
Producția globală agricolă — mld. lei	32,4	62,5	129,1	349	124,4—127,4***
Volumul comerțului exterior	8,3	43,9	340,3	41 ori	175,5*
Venitul național pe o persoană ocupată în producția materială (%)	100	379	13,7 ori	—	...
Productivitatea muncii pe o persoană ocupată — %					
— în industrie	100	343	923	—	140,4****
— în construcții-montaj în antrepriză	100	261	718	—	130,1****
— în transportul feroviar	100	180	364	—	...

Dinamica în cifre relative este calculată după date comparabile

*) 1981—1985/1976—1980; **) producția marfă; ***) medie anuală 1981—1985/1976—1980; ****) calculată pe baza producției nete

o țară slab dezvoltată, dependentă de țările industrializate".

Modernizare și eficiență

RETROSPECTIVA drumului făuririi vieții noi în România relevă că industrializarea socialistă, concepută ca operă vastă, de largă perspectivă, pe baza realităților și cerințelor economiei românești, și-a confirmat și își confirmă pe deplin valențele de opțiune fundamentală și de verigă principală a progresului economico-social. Politica de industrializare a fost aplicată în condițiile analizei și reevaluării exigente atît a realizărilor cît și a neajunsurilor din economie, ale înlăturării unor teze și viziuni înguste, rutiniere și a unor tendințe existente în etapele trecute de aplicare mecanică a unor experiențe valabile în alte condiții ; această politică a fost remodelată în concordanță cu exigențele progresului în noile etape, cu cerințele afirmării plenare a revoluției tehnico-științifice, cu sesizarea din vreme a acțiunii puternice a unor factori destabilizatori, de frînă din economia mondială.

În anii de după Congresul al IX-lea al partidului, teoria și practica revoluționară a construcției socialiste au fost strălucit înoveate, promovîndu-se cu consecvență noul în întreaga gîndire și practică socială, prin analiza lucidă — prin abordarea prospectivă, multilaterală — a complexului de factori și condiții concrete, interne și externe, obiective și subiective, în care are loc construcția socialistă. Deși au trebuit învinse multe greutăți și piedici, dinamismul vieții economico-sociale s-a manifestat atît la nivel național, cît și pe plan sectorial, al ramurilor și teritorial. Asigurarea progresului multilateral al României pune convingător în lumină superioritatea de necontestat a socialismului, valențele sale uriașe de progres în toate domeniile, relevă clarviziunea și realismul politicii partidului, gîndirea sa înaintată.

Virtuțile acestei politici se vădesc în mod strălucit dacă avem în vedere faptul că transformările economico-sociale din ultimii 10 ani, sporirea substanțială a avuției națiunii s-au produs în condițiile cînd pe plan mondial s-au manifestat cu putere instabilitatea, criza economică, criza energetică, care — datorită adîncirii interdependențelor economice în lumea contemporană — ne-au creat serioase dificultăți în realizarea programelor și planurilor noastre. Tocmai în aceste împrejurări grele se evidențiază și mai mult superioritatea orînduirii noastre socialiste.

Înfăptuirea obiectivelor înscrise în documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. prefigurează o economie națională care se va baza pe o industrie modernă, puternic dezvoltată, pe o agricultură de înaltă productivitate, pe adînca implantare a cuceririlor științei și tehnicii înaintate în absolut toate ramurile economiei. Se accelerează cu precădere dezvoltarea ramurilor și subramurilor care valorifică la un grad mai înalt resursele naturale și de muncă, a celor care permit extinderea gamei produselor de nivel tehnic și calitativ superior. În agricultură se are în vedere înfăptuirea unei noi și profunde revoluții agrare, în ce privește producția, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică, activitatea socială din satele noastre. Producția globală a agriculturii va crește cu cel puțin 24,4—27,4% față de nivelul înregistrat în anul 1980. Va avea loc transformarea și modernizarea în continuare, potrivit unor noi exigențe, a bazei tehnico-materiale — prin înfăptuirea unui vast program de investiții.

Dinamismul vieții economice se reflectă și în amplele și profundele mutații de structură în cadrul forțelor de producție, a producției, precum și în structura socială, punîndu-se în lumină cursul intens spre modernizare și eficiență ridicată, dezvoltarea echilibrată, armonioasă a economiei românești. Industria contribuia în 1930 cu 58,6% la producerea venitului național, comparativ cu 48,9% în 1965, cu 44% în 1950 și cu doar 30,8% în 1938. Construcțiile de mașini, chimia și metalurgia dețineau, în producția industrială, în 1980, o pondere de 54,5% față de 46% în 1965, 23,9% în 1950 și respectiv 19,6% în 1938. Semnificativ este și faptul că circa 80% din necesarul de mașini, utilaje și instalații ale tuturor ramurilor este asigurat de către industria națională, iar la realizarea exportului construcția de mașini împreună cu chimia și alte sectoare industriale contribuie cu peste două treimi.

Au intervenit modificări importante în structura fiecărei ramuri, prin prioritatea absolută acordată activităților cu mare efect de antrenare în mecanismul de funcționare a economiei, în valorificarea superioară a resurselor patrimoniului național, în așezarea întregii economii românești pe temeliile solide ale cuceririlor științei și tehnicii moderne. Astfel, în metalurgie, producția de oțeluri de calitate superioară și cea de laminate de înaltă prelucrare a cunoscut sporuri mai rapide ; în domeniul construcțiilor de mașini, în perioada 1966—1981, producția industriei de mecanică fină și optică a crescut de 25 ori, a mijloacelor de automatizare și ale tehnicii de calcul de 40 ori. Sînt aspecte ce ilustrează ferma orientare, mai ales în perioada ultimului deceniu și jumătate, a industriei naționale spre ramurile de vîrf, ale tehnicii și tehnologiei moderne.

dr. Costinel LAZĂR

Tabelul nr. 2

Producția pe locuitor la principalele produse industriale și agricole

	U.M.	1950	1965	1970	1975	1980
Energie electrică	kWh	130	905	1 732	2 529	3 040
Cărbune net	kg	198	541	1 014	1 275	1 584
Oțel	kg	34	180	322	449	593
Aparate de radio	buc./1 000 loc.	2	17	22	34	39
Televizoare	„ „	—	5	14	24	24
Mașini electrice de spălat rufe de uz casnic	„ „	—	4	6	8	15
Frigidere	„ „	—	7	7	16	17
Mașini-unelte pentru prelucrat metale prin așchiere	buc./10 000 loc.	—	4	7	13	13
Tractoare	„ „	2	8	14	24	32
Autoturisme	„ „	—	2	12	32	40
Țesături	mp	12	23	30	41	52
Tricotaje	buc.	1	4	7	9	13
Încălțăminte	perechi	1	2	3	4	5
Uleiuri comestibile	kg	2	9	14	15	17
Zahăr	kg	5	21	19	24	23
Cereale boabe	kg	315,7	662,3	524,9	718,6	909,9
Floarea-soarelui	kg	13,1	29,6	38,0	34,3	36,8
Sfeclă de zahăr	kg	35,7	158,4	144,2	230,9	250,5
Cartofi	kg	98,2	115,3	101,9	127,8	186,2
Lapte	litri	140,6	170,9	187,3	209,1	239,4
Ouă	buc.	67	138	175	255	303

Conștiința și cultura economică

(Urmare din pag. .)

trul activității politico-educative și culturale subliniia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, trebuie să stea, deci, munca pentru realizarea în cele mai bune condiții a planului în fiecare unitate, creșterea productivității muncii, a eficienței economice și, pe această bază, asigurarea creșterii mai puternice a venitului național, a bogăției naționale a patriei noastre — singura cale pentru asigurarea mijloacelor necesare înfăptuirii programului de progres și civilizație".**

Evident în această vastă și complexă operă educativă sarcini de o deosebită importanță și răspundere revin presei, ca mijloc eficace de propagandă, de mobilizare a oamenilor muncii la înfăptuirea politicii partidului. Cu atît mai mult publicistica economică implicată direct în procesul formării și dezvoltării culturii și conștiinței economice. După cum a reieșit din lucrările Congresului este necesar ca activitatea mijloacelor de informare în masă din țara noastră să se ridice pe o nouă treaptă calitativă, să-și sporească aportul la unirea eforturilor tuturor oamenilor muncii în înfăptuirea planului de dezvoltare economico-socială a țării pentru bunăstarea materială și spirituală a întregii națiuni, să pună cu mai multă putere în evidență munca și realizările poporului nostru, să manifeste în același timp, mai multă combativitate și fermitate față de stările de lucruri negative, față de concepțiile retrograde.

Perfecționîndu-și neîncetat activitatea, așa cum cerea secretarul general al partidului în cuvîntarea rostită la a 50-a aniversare a ziarului Scînteia, presa își va putea spori contribuția, prin mijloacele sale specifice, la înfăptuirea politicii partidului, a Programului său de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, la afirmarea în toate domeniile a principiilor eticii și echității socialiste, la formarea unui om nou, cu o înaltă conștiință patriotică și revoluționară, constructor activ al socialismului în România, militant pentru pace și înțelegere între popoare, pentru edificarea unei lumi mai bune și mai drepte.

EXIGENȚE ALE ECONOMISIRII ENERGIEI

● Îmbunătățirea folosirii energiei termice
● Accentuarea reducerii consumului de hidrocarburi

IN VEDEREA ASIGURĂRII condițiilor necesare dezvoltării în ritm susținut a economiei naționale, conducerea partidului nostru a inițiat un ansamblu de măsuri cu privire la extinderea bazei proprii de materii prime și resurse energetice și la reducerea suplimentară a consumului de combustibili. Corespunzător acestui complex de măsuri, așa cum s-a stabilit la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 31 martie 1982, trebuie aplicată o politică fermă de gospodărire rațională și reducere a consumurilor de resurse energetice, de economisire strictă a combustibililor și energiei în toate sectoarele de activitate.

Recent, la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 22 iunie 1982, au fost examinate, și stabilite sarcinile suplimentare de reducere a consumului de hidrocarburi pentru producerea energiei termice. În acest sens s-a hotărît ca **Ministerul Energiei Electrice — în calitate de administrator unic al tuturor surselor de energie — să preia întreaga responsabilitate privind producerea, distribuția și utilizarea în condiții de eficiență maximă a energiei termice.** Totodată, Comitetul Politic Executiv a trasat sarcini ministerelor, centralelor, întreprinderilor, institutelor de cercetare și proiectare să ia măsurile corespunzătoare în vederea reducerii consumului de abur și apă caldă, în primul rînd la marii consumatori din economie.

■

ENERGIA termică este utilizată sub formă de apă caldă și apă fierbinte pentru uz casnic și industrial și sub formă de abur pentru procese tehnologice. Din consumul total de energie termică distribuită centralizat, ramurilor economiei naționale le revine în prezent circa 87 la sută, iar consumatorilor casnici aproximativ 13 la sută. De menționat că populația utilizează și combustibil care este ars direct în instalații individuale de încălzire centrală și în sobe. Ținînd seama și de acest consum, ponderea consumului populației, din consumul total de energie termică, este de circa 20 la sută.

În funcție de condițiile locale, consumurile de energie termică ale industriei și ale populației se acoperă de regulă în comun din centrale electrice de termoficare care produc combinat energie electrică și termică sau din centrale termice care produc numai energie termică. Centralele electrice de termoficare, datorită producerii combinate a energiei electrice și termice, realizează un grad mai ridicat de utilizare a combustibilului față de producerea separată a energiei electrice în centrale electrice de condensație și a energiei termice în centrale termice sau instalații individuale. Centralele de termoficare sînt utilizate cu prioritate pentru alimentarea marilor consumatori de energie termică de pe platformele industriale și din zonele mari urbane. Din aceste centrale se satisface peste 50 la sută din energia termică distribuită centralizat. În perspectivă, ținînd seama de necesitatea economisirii combustibilului, se preconizează construirea cu precădere de centrale termice. Ce importanță prezintă acestea pentru economia națională ?

Atît în centralele electrice de termoficare, cît și în centralele termice pentru producerea energiei termice, o pondere foarte importantă în consumul de combustibil actual îl reprezintă hidrocarburile ; la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. s-au aprobat **măsurile și sarcinile suplimentare de reducere a consumului de hidrocarburi pentru producerea energiei termice în semestrul doi al acestui an și pe perioada 1983—1985.** De asemenea, s-au prevăzut — în raport de tipurile de combustibili — niveluri mai reduse privind producerea energiei termice precum și repartizarea acesteia pe consumatori.

Prin prisma tuturor acestor orientări, **gospodărirea eficientă a resurselor energetice** are în vedere consumul rațional de energie termică, eliminarea risipei, folosirea ei cu randamente ridicate, atît în ceea ce privește producerea, cît și în ceea ce privește transportul și utilizarea acesteia. Măsurile pentru reducerea consumurilor de energie termică sînt diferite în sectorul industrial și cel casnic. Pentru industrie este necesară îmbunătățirea în continuare a tehnologiilor, selectarea pentru noile obiective industriale a acelora care prezintă consumuri specifice minime de energie, recuperarea integrală a resurselor energetice, termice și de combustibili. Pentru economisirea energiei termice în sectorul casnic trebuie să se examineze în continuare posibilitățile de reducere a pierderilor de căldură din locuințe prin mărirea izolației clădirilor, izolarea suplimentară a zidurilor din spatele radiatoarelor de calorifer etc. Aceste măsuri pot avea ca efect reducerea pierderilor de energie termică în clădire pînă la 30 la sută.

Una din direcțiile importante pentru economisirea combustibililor se referă la instalațiile existente, alimentate din centrale termice locale. În aceste instalații se impun **măsuri de eliminare a pierderilor de căldură** datorate izolației termice necorespunzătoare, a pierderilor de abur și apă caldă și a celor de presiune rezultate din dimensionarea necorespunzătoare a rețetelor. Sînt necesare de asemenea măsuri de amenajare și reparare a rețelelor existente de distribuție din incintele industriale și a celor dintre centralele termice de cvartal și blocurile de locuințe, care să înlăture pierderile de căldură sub orice formă. În prezent, în mai multe localități, datorită concepției de realizare a acestor instalații precum și a întreținerii și exploatării necorespunzătoare a lor, conductele termice sînt amplasate în canale subterane fără drenaje și hidroizolații.

■

MĂSURILE de economisire strictă a combustibililor și de gospodărire rațională și reducere a consumurilor de resurse energetice și, în principal, de hidrocarburi stau la baza concepției privind dezvoltarea surselor de producere a energiei termice. Astfel, datorită randamentului ridicat de utilizare a combustibilului în cadrul producerii combinate a energiei electrice și termice, se prevede **dezvoltarea în continuare a termoficării.** Tot pentru obținerea unor economii de combustibil se promovează noi soluții prin care din grupurile de condensație pe cărbune să se livreze energie termică sub formă de apă fierbinte destinată încălzirii locuințelor și obiectivelor industriale. În acest fel, o parte din energia termică care era evacuată în mediul înconjurător prin apa de răcire devine energie termică utilă.

În scopul reducerii consumului de hidrocarburi se prevede ca o serie de centrale electrice de termoficare, care în prezent funcționează pe această bază, să fie transformate pentru a putea folosi în procesul de ardere cărbunele. De asemenea, pentru mai buna gospodărire a bazei proprii de resurse energetice se are în vedere valorifi-

dr. ing. Nicolae ARMENCOIU
directorul Institutului de studii și proiectări energetice

(Continuare în pag. 31)

PRIORITĂȚI ÎN ECHIPAREA ECONOMIEI CU MIJLOACE TEHNICE MODERNE

ÎN CINCINALUL actual construcția de mașini urmează să înregistreze o creștere anuală de circa 11% a producției nete, în timp ce exportul pe devize libere va spori cu 113%, cu o balanță export-import activă. Realizările obținute în 1981 — un spor față de anul precedent de circa 4% la producția netă și de 13% la export — confirmă capacitatea industriei noastre constructoare de mașini de a înfăptui rolul ce-i revine de propulsoare a progresului tehnic în întreaga economie.

Pentru acest an se urmărește realizarea integrală a obiectivelor înscrise în programele speciale de produse și grupe de produse, în cadrul cărora creșteri importante sînt prevăzute la instalații foraj sonde — 6%, unități de pompare — 37%, utilaje miniere — 7%, turbine 10%, utilaje pentru industria de materiale refractare — 22%, nave maritime — 28%, tractoare — 15%, mașini și utilaje pentru semănat — 60% etc. Concomitent cu acestea se desfășoară acțiuni intense pentru realizarea sarcinilor preconizate în atingerea nivelului de creștere a productivității muncii, sporul de producție ce se va realiza pe această cale fiind de 74%.

Contribuție hotărîtoare la dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

CONSTRUCȚIA de mașini este angajată cu tot potențialul uman și tehnic în realizarea programului prioritar stabilit de partid pentru dezvoltarea bazei energetice și de materii prime. În acest scop au fost luate din vreme măsuri — începînd de la cercetare și proiectare și pînă la finalizare în execuție — pentru **asimilarea de noi instalații și modernizarea celor existente**, pentru ca necesarul de utilaje să fie realizat în cît mai mare măsură cu forțe proprii în țară. Bunăoară, pornindu-se de la una din caracteristicile de bază ale programului, care are în vedere ca în 1985 aproape 50% din producția de energie electrică să fie realizată în termocentrale pe bază de lignit și șisturi bituminoase, s-a stabilit ca în totalul produselor noi ce se asimilează în acest an, ponderea celor miniere și energetice să depășească 25%. Pentru utilajul minier, de pildă, se prevede o creștere de 82%, la turbine cu abur 263%, la unități de pompare 186%. Practic, pentru exploatările miniere din subteran și de la suprafață se va finaliza chiar în acest an asimilarea tuturor familiilor de utilaje prevăzute în program. La finele anului 1985 va fi atins un nivel de aplicare a tehnologiilor de extracție cu complexe de susținere în subteran de circa 60%, iar la lucrările de mecanizare, tăiere și încărcare a producției miniere de aproape 80%.

În prezent **condițiile create permit să se realizeze în concepție proprie orice tip de cazane cu destinații diferite.** S-a reușit, de pildă, să se proiecteze cazanele energetice de 1 035, 525, 420 și 120 tone, care echipează grupurile de 330 MW, 150—125 MW, 50 MW și 12 MW, cu soluții pentru funcționarea în regim optim. De asemenea, se are în vedere construirea de centrale de zonă sau platforme industriale, orientarea cu precădere spre cele ce realizează combinat energia electrică și termică, echiparea aceleiași centrale cu cazane de tipuri și mărimi corespunzătoare și anume: cazane cu mori cu grătar, cu împingere răsturnată, cu ardere în strat fluidizat etc.

O mare atenție se acordă realizării utilajelor pentru concasarea și manipularea cărbunelui și gospodăriile centralelor termice. Pentru cercetarea sistemelor de ardere se va dezvolta o bază puternică la Doicești. În acest scop, **apreciem necesară îmbunătățirea activității de coordonare la nivelul economiei naționale, în așa fel încît să se promoveze o concepție unitară în asigurarea centralelor cu sorturile și cantitățile de cărbune pe zone geografice, în condiții economicoase de transport.** Experiența dobîndită a demonstrat că randamentul cazanelor depinde vizibil de caracteristicile cărbunilor utilizați. Iată de ce opinăm și cu acest prilej că este necesară corelarea construcției ca și amplasarea de noi obiective energetice cu dezvoltarea sectorului minier — care furnizează combustibilul — în toate fazele.

Utilizarea noilor surse de energie și refolosibile angrenează construcția de mașini în **asimilarea de noi tipuri de pompe submersibile, turbine de vînt, echipamente energetice pe biogaz.** Pentru utilizarea unor combustibili deșeu (celolignină, rumeguș, coji de copac, puzderii de in și cînepă, leșii bisulfurice, gaz de furnal și cocserie) au fost concepute cazane corespunzătoare pentru diverși beneficiari din economie. Totodată, echipamentele hidromecanice necesare amenajărilor hidroenergetice și a cursurilor de apă pentru irigații vor fi executate într-o concepție modulară mult mai conturată.

Împreună cu Ministerul Energiei Electrice sîntem angajați în realizarea măsurilor din programul adoptat pentru termocentralele Rovinari și Turceni, avînd drept scop mărirea în continuare a fiabilității echipamentelor, asigurarea alimentării cu cărbune și reducerea consumului de păcură.

Trebuie subliniat în contextul actual faptul că dacă ne putem permite să abordăm rezolvarea unor probleme legate de construcția unor centrale electrice nucleare într-un termen scurt și cu un grad de integrare al fabricației în țară destul de mare, aceasta se datorește marilor acumulări de pînă acum în materie de dotare tehnică. Practic, acest program implică aproape toate sectoarele de vîrf ale economiei românești, în mod deosebit metalurgia, chimia și construcțiile de mașini. Se fac pregătiri pentru realizarea capacităților necesare, în paralel cu asimilarea rapidă a unor materiale, tehnologii și produse ale tehnicii nucleare. Totodată, au fost deschise fronturi de lucru pentru dezvoltarea industriei orizontale și alinierea ei la exigențele de calitate impuse de fabricația de echipamente nucleare.

Dotarea agriculturii cu mașini de înalt randament

ÎNFĂPTUIREA sarcinilor deosebit de mari pe care le are agricultura în creșterea producției vegetale și animaliere impune și o dotare tehnică corespunzătoare. În acest scop a fost elaborat, împreună cu Ministerul Agriculturi, **un program de realizare a sistemelor de mașini care să asigure executarea semănatului în circa 15 zile, recoltarea grîului în aproximativ 8 zile și a porumbului în cel mult 30 de zile,** asigurînd în același timp efectuarea în bune condiții a lucrărilor în legumicultură, viticultură, pomicultură, zootehnie etc. Acestea sînt utilaje de înaltă productivitate, modulate, cu un grad ridicat de tipizare, care pot folosi diferite echipamente ce execută la o singură trecere mai multe lucrări. În același timp, se vor promova tehnologii agricole eficiente cu agregate ce folosesc mai bine puterea tractorului și deter-

mină, în final, reducerea vizibilă a consumului de carburanți. Un exemplu în acest sens îl oferă combina de mare capacitate multifuncțională, echipată cu module detașabile, independente, pentru recoltarea păioaselor și a știuletelui de porumb, care lasă în urmă terenul complet eliberat, gata pregătit pentru executarea altor lucrări agricole.

În acest cincinal vor fi livrate un număr adecvat de tractoare, semănători, mașini de combatere a dăunătorilor, pluguri în variante recent modernizate, discuitoare, freze și remorci basculante. Majoritatea lucrărilor agricole vor putea fi astfel complet mecanizate, chiar și pe terenurile situate în pante pînă la 25 grade. Pe de altă parte, pot fi consemnate numeroase preocupări pentru asigurarea unor tipuri perfecționate de baterii și a altor tipuri de utilaje pentru complexele zootehnice. Este concepută de altfel o sistemă de mașini care cuprinde utilaje și echipamente diferite, motocare, cositoarea greblă autopropulsată etc., ce va contribui la mecanizarea, începînd din acest an, a întregii suite de lucrări de pe pășuni și fînețe, precum și la realizarea unor fabrici complete de preparare a nutreturilor combinate.

Preocupările industriei constructoare de mașini în domeniul amintit pot fi completate și cu acțiunile ce se desfășoară pentru valorificarea unor surse energetice ale agriculturii. În acest scop vor fi livrate stații de producere a biogazului, asigurînd motoarele termice care să utilizeze acest fluid energetic. S-au creat, de asemenea, condiții de a răspunde mai bine cerințelor mari pentru echiparea de microhidrocentrale, paralel cu realizarea de instalații submersibile de captare a apelor geotermale pentru încălzirea serelor și locuințelor. A fost extinsă, totodată, activitatea pentru realizarea unor utilaje capabile să contribuie la sporirea gradului de prelucrare a produselor agricole în cadrul consiliilor unice agro-industriale și se află în curs de execuție noi sisteme de mașini pentru industria alimentară, îndeosebi pentru fabricile de ulei, zahăr, amidon, glucoză, margarină, de preparare a cărnii, de panificație, de conserve de legume și fructe.

Ridicarea gradului de valorificare a resurselor materiale

PE LÎNGĂ măsurile menite să asigure accelerarea proceselor de modernizare și înnoire a producției, un loc important îl ocupă promovarea de tehnologii avansate ca suport principal al valorificării superioare a materiilor prime și reducerea consumurilor pe fiecare unitate de produs. Ținînd seama de noile condiții create pe piața mondială, de criza de materii prime și energetice se impune, mai mult ca oricînd, intensificarea eforturilor pentru găsirea celor mai bune căi, mijloace și soluții atît pe plan creativ cît și pe cel al acțiunilor practice, concrete pentru **limitarea strictă a consumului de materii prime și de resurse energetice.**

În acest context, pentru acest an, în cadrul ministerului nostru **consumurile de materiale înregistrează reduceri sensibile.** Astfel, în anul 1982 fiecare milion lei producție marfă din construcția de mașini se realizează cu 2,650 tone laminate mai puțin decît în anul 1981. În aceste condiții producția din acest an va crește cu circa 11%, cu un consum redus față de cel înregistrat în anul trecut.

Avînd în vedere aceste reduceri, s-a trecut la elaborarea unor **soluții constructive** care să conducă la obținerea unor **produse mai ușoare** decît cele existente și folosirea unor **tehnologii moderne** care să permită reducerea pierderilor tehnologice de materiale și, pe cît posibil, o valorificare superioară a materiilor prime. Astfel, în industria de autovehicule, tractoare etc., s-au stabilit măsuri și termene ferme pentru economisirea în acest an a cel puțin 1 150 tone aluminiu.

Cu toate acțiunile întreprinse pentru încadrarea în nivelurile normelor de consum planificate pe 1982, rezultatele înregistrate în trimestrul I a.c. nu sînt în totalitate satisfăcătoare. Dacă la laminate finite pline din oțel, de pildă, s-a realizat indicele de valorificare propus, totuși coeficientul de utilizare la acestea nu s-a realizat decît la nivel de 0,803 în loc de 0,868 planificat. De asemenea, deși s-a obținut în același interval de timp o economie de 3 220 tone laminate, la unele produse și grupe de produse s-au înregistrat depășiri. Este cazul cu autoturismele Dacia 1300, autobasculantele de 16 t, remorcile basculante și autobuzele de mare capacitate, podurile rulante de 36 t f boghiurile pentru locomotive, unitățile de pompare, vagoanele pentru transport călători și altele. Cauza principală, deși nu singura, o constituie aprovizionarea necorespunzătoare cu materiale, livrarea metalului la dimensiuni mai mari decît cele prevăzute în contracte. Întrucît la depășirea normelor de consum contribuie declasatele și rebuturile, se impune, mai ales în întreprinderile mari, urgentarea introducerii tehnologiilor moderne de control și executarea standurilor de probe prevăzute în plan.

O contribuție însemnată la reducerea consumului de materiale metalice și la îmbunătățirea coeficientului de utilizare a laminatelor finite pline din oțel o are **aplicarea măsurilor privind folosirea și valorificarea la maximum a materialelor recuperabile.** Din analizele efectuate a rezultat că în cursul anului 1981 pe total minister s-au recuperat și valorificat 44 704 *) tone metal, din care 35 886 tone pentru executarea unor repere de dimensiuni mici din producția curentă. De asemenea, s-au recuperat mari cantități de nisipuri de turnătorie, resturi de materiale plastice și cauciuc, reziduuri de carbid și altele. Desigur, s-ar fi putut valorifica cantități mai mari de materiale refolosibile dacă în redistribuirea lor nu s-ar fi întîmpinat unele greutăți datorate neasigurării condițiilor corespunzătoare privind dotarea întreprinderilor cu mașini și utilaje specifice (utilaje necesare pentru prelucrarea șpanului, zdrobitoare de bucăți masive de metal etc.). În scopul eliminării acestor neajunsuri s-au intensificat eforturile pentru realizarea sistemei de mașini și utilaje corespunzătoare (sfărîmătoare de șpan, foarfeci de proporționat, prese de brichetat șpan etc.).

O atenție sporită este acordată **reducerii mai accentuate a consumurilor de combustibili și energie electrică.** Cunoașterea îndeaproape a destinației și ponderii diferitelor utilități în structura consumurilor energetice a făcut posibilă orientarea mai adecvată și eficientă a eforturilor de economisire pe ansamblu și pe unități. Astfel, în prezent, pentru reducerea consumului de combustibil se acționează prin modernizarea și înlocuirea cuptoarelor industriale necorespunzătoare. În cadrul acestei acțiuni se prevede și dotarea acestora cu recuperatoare de căldură în două trepte : treapta I-a pentru preîncălzirea aerului de combustie și treapta a II-a pentru producerea de energie termică; dotarea receptoarelor de combustibil cu instalații de AMCR și menținerea acestora în stare de funcțiune; optimizarea funcționării instalațiilor, limitarea mersului în gol, reducerea pierderilor prin neetanșeitate și izolații deteriorate etc.

Reducerea consumurilor materiale și energetice, valorificarea superioară a resurselor vor influența în acest an pozitiv nivelul cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă: pe ansamblul ministerului este prevăzută o reducere a acestora față de realizările din 1981 cu 45 lei/1 000 lei în condiții comparabile. Din aceste reduceri, circa 50% privesc costurile materiale, cărora le revin o reducere de 22 lei/1 000 lei producție marfă.

Preocuparea principală a oamenilor muncii din industria construcțiilor de mașini în această perioadă și în preajma „Zilei constructorului de mașini" este înfăptuirea sarcinilor majore puse de partid pentru a realiza mașini, utilaje și instalații tehnologice complexe, de înalt randament, care să contribuie la înnoirea și modernizarea bazei tehnico-materiale a țării, la creșterea contribuției României la circuitul mondial de bunuri și valori, la ridicarea continuă a avuției naționale, a nivelului de trai al întregului popor.

Stelian TEODORESCU
adjunct al ministrului industriei construcțiilor de mașini

*) În această cifră nu sînt cuprinse cantitățile de materiale metalice recuperate ca deșeuri sub formă de șpan, maselote, rețele de turnare, bavuri, zguri etc. și nici piesele recondiționate.

Fundamentarea deciziei de stabilire a dimensiunii optime a fermelor de vaci de lapte

CONCENTRAREA producției în unități agricole de mărimi și dimensiuni optime reprezintă cadrul organizatoric indispensabil creșterii producției și eficienței economice. În funcție de înzestrarea tehnico-materială, de nivelul organizării producției și a muncii, în condițiile date, dimensiunea fermelor trebuie să se stabilească la limitele care asigură producția cea mai ridicată și un nivel al cheltuielilor de producție care să permită obținerea celui mai ridicat beneficiu.

Mărimea și dimensiunea optimă indică limitele eficienței economice a concentrării producției în ferme. Capacitatea de producție maximă a ansamblului de resurse materiale, umane și financiare reflectă limita superioară a mărimii optime a fermei, care poate asigura eficiența economică cea mai ridicată.

Indictorii economici ai mărimii fermelor de vaci sînt considerați : volumul producției fizice de lapte, producția marfă totală, conjugați cu efectivul de vaci ; valoarea fondurilor fixe puse în funcțiune și numărul de lucrători etc. Mărimea fermei reflectă latura calitativă a organizării producției — nivelul de intensificare a producției. Acesta depinde de efortul de investiții și de gradul de organizare științifică a producției. Măsura în care investițiile efectuate multiplică efectul pozitiv al condițiilor naturale și biologice existente se reflectă în nivelul randamentelor medii, al cheltuielilor de producție și al beneficiilor. Aceste rezultate exprimă, de fapt, eficiența folosirii capacității de producție a fermelor, în condițiile unor dimensiuni date.

În practică se utilizează frecvent, ca indicator al dimensiunii fermelor de vaci, efectivul mediu anual. Pentru operativitate, organizarea activității în funcție de efectivele de vaci facilitează luarea unor măsuri în vederea valorificării eficiente a tuturor resurselor existente pe teritoriu și fundamentează deciziile privind adîncirea specializării și cooperarea în producție. Dimensiunea fermei reflectă latura cantitativă a organizării producției și trebuie abordată în contextul interdependenței cu mărimea acesteia. O fermă de vaci poate fi mare din punctul de vedere al efectivelor medii anuale, dar mică din punctul de vedere al înzestrării cu restul fondurilor de producție, precum și din punctul de vedere al producției fizice și marfă. În acest caz, avem de-a face cu o fermă în care se practică un sistem extensiv de producție. În cazul alocării unor fonduri de producție suplimentare, pe calea investițiilor, crește gradul de intensificare al producției și la aceleași efective medii anuale se obține o producție fizică sau marfă mai ridicată.

Aceasta impune și o permanentă reconsiderare a dimensiunilor optime ale fermelor de vaci, în funcție de gradul de înzestrare tehnico-materială, de organizarea muncii și a producției, de restricțiile de consum de energie.

Asupra mărimii și dimensiunii fermelor de vaci influențează un complex de factori naturali, tehnici, organizatorici, sociali și de conjunctură. Acțiunea acestora are intensități și sensuri diferite. Unii factori favorizează creșterea dimensiunii fermelor, cum ar fi : creșterea gradului de mecanizare, modernizarea tehnologiilor, adîncirea specializării, perfecționarea mijloacelor de transport, modernizarea drumurilor și căilor de acces, ridicarea gradului de calificare profesională, creșterea capacității de organizare a conducătorilor etc. Alți factori defavorizează creșterea dimensiunii fermelor, cum ar fi : creșterea cheltuielilor cu transportul furajelor de la distanțe mari și a producției de lapte, unele restricții fitosanitare și zooveterinare, dificultăți în organizarea producerii și depozitării unor cantități mari de furaje, dificultăți în depozitarea și transportul dejecțiilor, riscuri în creșterea gradului de poluare a mediului înconjurător etc. În general, această din urmă grupă de factori are implicații nefavorabile în privința menținerii sănătății și capacității biologice ridicate a vacilor de lapte, în nivelul și structura consumurilor specifice exprimate în unități energetice convenționale, în nivelul costurilor de producție. Făcînd abstracție de influența unor factori de conjunctură, cum ar fi folosirea unor construcții existente sau a factorilor care pot acționa în ambele sensuri (amplasarea centrelor populate, sursele de apă, sistemele de furajare zonală etc.), dimensiunea optimă a fermelor de vaci se poate aprecia cu ajutorul unui sistem complex de indicatori tehnico-economici care reflectă pregnant influențele contradictorii ale factorilor care favorizează și defavorizează creșterea dimensiunii. Dintre aceștia, relevanți sînt : randamentele medii procentele de natalitate și de reformă, cheltuielile de producție, productivitatea muncii, costurile de producție, beneficiile etc.

O serie de indicatori tehnico-economici, cum ar fi : consumurile specifice, cheltuielile cu furajele, volumul și costul rației de întreținere etc., ajută la clarificarea și sublinierea dimensiunilor optime și indică sistemele de furajare rațională.

În lucrare ne-am propus să utilizăm, în scopul stabilirii dimensiunii optime a fermelor de vaci de lapte, funcții putere și funcții parabolice. Exemplificarea o facem folosind un număr de șapte ferme de vaci de lapte aparținînd I.A.S. „Prejmer" județul Brașov. Aceste ferme au dimensiuni variabile, și realizează randamente medii, costuri de producție și beneficii sensibil diferite. Asupra rezultatelor de producție și economice influențează factori de organizare și conducere condiționați de dimensiuni care valorifică diferit condițiile naturale și economice date (tabelul 1).

Tabelul nr. 1

Indicatori tehnico-economici în fermele de vaci din cadrul I.A.S. Prejmer (în 1980)

Ferma	Efectiv mediu anual (capete)	Prod. de lapte (l/cap)	Cheltuieli (lei/cap)	Consum anual de u.n. (u.n./cap)	Rația de întreținere (u.n./cap).	Rația de producție (u.n./cap)	Cheltuieli cu furajele (lei/cap)	Cheltuieli cu retribuirea (lei/cap)	Rezultatul financiar (lei/cap)
1	405	3 564	9 110	4 811	1 500	3 311	4 800	1 946	—1 461
2	405	3 564	9 110	4 811	1 500	3 311	4 800	1 946	—1 461
3	740	3 165	7 927	3 165	1 500	1 665	3 175	2 024	—1 139
4	440	3 090	6 425	3 090	1 500	1 590	3 098	1 516	+ 248
5	900	3 202	7 546	3 492	1 500	1 992	3 617	1 924	— 512
6	510	3 246	6 643	3 202	1 500	1 746	3 333	1 576	+ 260
7	560	3 411	6 425	3 246	1 500	1 911	3 430	1 505	+ 785
Media I.A.S.	580	3 298	7 574	3 693	1 500	2 193	3 683	1 802	— 526

Pentru fundamentarea deciziei de stabilire a dimensiunii optime a fermelor ne-am bazat pe faptul că elementele de cheltuieli privind retribuirea muncii pentru întregul efectiv cresc odată cu acesta. Ca urmare, indicatorul economic „retribuire (y)", influențat de dimensiunea efectivului de vaci (x), poate fi reprezentat prin relația :

$$y=ax^b$$

Această formulă se utilizează și în exprimarea dependenței dintre : efectivul mediu de vaci furajate și cheltuielile cu retribuirea muncii pe hectolitrul de lapte, consumul mediu anual de unități nutritive (u.n.) pe vacă furajată și producția medie de lapte, rația de producție pe vacă furajată și producția medie de lapte.

Pentru indicatorii enumerați au fost calculate valorile a, b, precum și coeficientul de corelație r dintre lg x și lg y. Mărimile acestor parametri sînt redate în tabelul nr. 2.

Cheltuielile totale de producție, cheltuielile cu furajele pe vacă, cheltuielile cu furajele pe hectolitrul de lapte, precum și costul de producție al laptelui variază în raport cu mărimea efectivului mediu de vaci furajate, după un model de tip parabolic :

$$y=ax^2+bx+c$$

unde : x — efectivul mediu de vaci furajate ; y — indicatorul economic considerat ; iar a, b, și c sînt parametrii de regresie (tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 2

Parametrii ecuației de regresie $y=ax^b$

Relația	a	b	r
Efectivul mediu de vaci furajate (x, capete) și producția de lapte (y, l/cap)	6 229	—0,1002	—0,536
Efectivul mediu de vaci furajate (x, capete) și cheltuielile cu retribuirea pe animal (y, lei/cap)	332,9	0,1099	0,255
Efectivul mediu de vaci furajate (x, capete) și cheltuielile cu retribuirea pe hectolitru (y, lei/hl)	14,28	0,2079	0,465
Consumul anual de u.n. pe vacă (x) și producția medie de lapte (y, l/vacă)	412,8	0,2542	0,867
Rația de producție anuală pe vacă furajată (x, u.n.) și producția medie de lapte (l/vacă)	915,7	0,163	0,9124

Estimarea parametrilor din aceste două relații s-a făcut cu ajutorul metodei celor mai mici pătrate.

Din estimările prezentate în tabelele 2 și 3, rezultă că există o strînsă legătură între mărimea efectivului de vaci din ferme și producția medie de lapte pe vacă, reflectată de mărimea coeficientului de corelație ($r = -0,536$). Producția totală de lapte crește odată cu mărimea efectivului de vaci din fermă, dar de obicei într-un ritm încetinit, ceea ce se poate să ne ducă la concluzia că producția de lapte pe vacă scade în raport cu mărimea efectivului de vaci. Cînd efectivul de vaci crește cu 1%, producția medie de lapte scade cu 0,1002%.

Tabelul nr. 3

Parametrii ecuației de regresie $y=ax^3+bx+c$ dintre efectivul mediu de vaci furajate (x, capete) și principalii indicatori sintetici (y).

y	a	b	c	r
Cheltuieli de producție pe vacă (lei/cap)	0,0264	—34,986	18 139	0,582
Costul de producție al laptelui (lei/hl)	0,000533	— 0,6838	404,6	0,494
Cheltuielile cu furajele (lei/cap)	0,01825	—25,1792	11 593	0,761
Cheltuielile cu furajele (lei/hl)	0,000486	— 0,6559	312,6	0,317

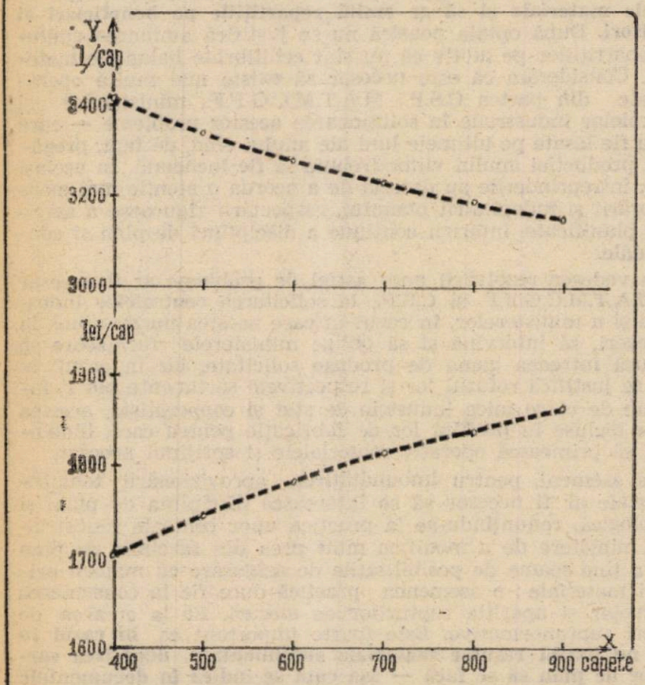

Fig. 1 Influența efectivului mediu asupra producției de lapte (l.) și cheltuielilor de retribuire (lei)

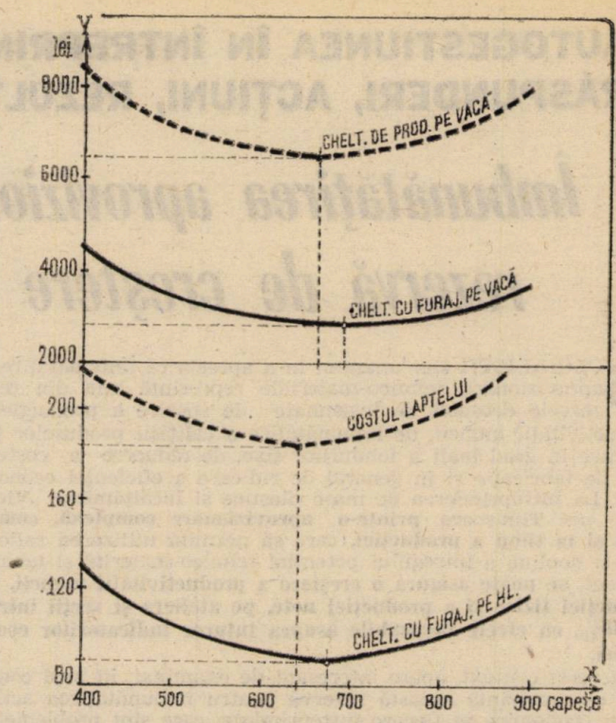

Fig. 2. Dinamica indicatorilor economici după dimensiunea fermelor de vaci

În raport cu mărimea efectivului de vaci, cheltuielile cu retribuirea pe animal și pe hectolitru cresc ; sporirea cu 1% a efectivului de vaci are ca efect creșterea cu 0,1099% și respectiv 0,2079% a acestor cheltuieli. (fig. nr. 1).

Asemănător se comportă relația dintre consumul anual de u.n. pe vacă și producția medie de lapte, precum și relația dintre rația de producție anuală pe vacă furajată și producția medie de lapte. La o creștere cu 1% a consumului anual de u.n. pe animal, precum și la o creștere cu 1% a rației de producție anuală, producția de lapte pe vacă crește cu 0,2542% și respectiv 0,163%.

Tabelul nr. 4

Criterii de optimizare și dimensiunea optimă a fermelor de vaci

	Optim	
	x, capete	y, lei/cap
Minimizarea cheltuielilor de producție pe vacă	663	6 372,1
Minimizarea costului de producție al laptelui/hl	641	171,7
Minimizarea cheltuielilor cu furajarea pe animal	690	2 913,2
Minimizarea cheltuielilor cu furajarea pe hectolitru de lapte	675	91,3

Determinarea dimensiunii optime a efectivelor de vaci presupune, înainte de toate, utilizarea unor metode și a unor criterii de optimizare corecte. Folosind funcția parabolică definită anterior și estimînd parametrii a, b, ,c și r am stabilit mărimile optime în raport cu patru criterii de optimizare : minimizarea cheltuielilor de producție pe vacă ; minimizarea costului de producție, minimizarea cheltuielilor cu furajarea pe animal, precum și minimizarea cheltuielilor cu furajarea pe hectolitru de lapte (tabelul 4).

În raport cu aceste criterii s-a stabilit un interval cvasioptim al efectivului de vaci, cuprins între 641 și 690 capete, care realizează un volum de cheltuieli de numai 6 372,1 lei/vacă, un cost al laptelui de 171,7 lei/hl, furajare pe animal de 2 913,2 lei, precum și un nivel al cheltuielilor cu furajarea pe un hectolitru de lapte de 91,3 lei (fig. 2).

Rezultatele obținute converg către concluzia că dimensiunea optimă a fermelor de vaci, în condițiile zonei preorășenești Brașov, nu trebuie să depășească 700 capete. De altfel, în tabelul 1 remarcăm nivelul mai scăzut al costului pe hectolitrul de lapte și un beneficiu minim pe vacă, la fermele cu efective medii anuale cuprinse între 440—560 capete.

Letiția ZAHIU
Gh. N. IOSIF

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale – rezervă de creștere a eficienței producției

SPECIALIȘTII sînt unanimi în a aprecia că îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale reprezintă una din rezervele deosebit de însemnate de sporire a producției, productivității muncii, de îmbunătățire a calității produselor și utilizare în grad înalt a fondurilor fixe, de reducere a costurilor de fabricație și în general de ridicare a eficienței economice. La întreprinderea de mase plastice și încălțăminte „Victoria" din Timișoara, **printr-o aprovizionare complexă, completă și la timp a producției,** care să permită utilizarea rațională și deplină a întregului potențial tehnico-material și uman existent, **se poate asigura o creștere a productivității muncii, a producției fizice și a producției nete, pe ateliere și secții între 10—40%, cu efecte favorabile asupra tuturor indicatorilor economici.**

În acest context, apare interesant de examinat, în mod concret, ce reprezintă această rezervă pentru îmbunătățirea activității economice în fiecare întreprindere, care sînt problemele ce apar în desfășurarea ritmică, eficientă a aprovizionării tehnico-materiale a producției, ce cauze le generează și măsurile care se impun pentru perfecționarea funcționării acestui mecanism.

Mai multă operativitate în desfășurarea activităților precontractuale

ÎN CADRUL preocupărilor consecvente ale partidului și statului nostru de perfecționare a organizării aprovizionării tehnico-materiale și a livrărilor — condiție vitală pentru desfășurarea armonioasă a întregii activități economice — o atenție deosebită s-a acordat și se acordă creării unui cadru legislativ și organizatoric cît mai corespunzător. Astfel, prin Legea nr. 8/1972 și, în special, prin Legea nr. 14/1971 (modificată prin Legea nr. 11/1980) metodologia de elaborare și conținutul secțiunii de plan de aprovizionare tehnico-materială și, respectiv, a balanțelor materiale și a repartițiilor de materii prime și materiale au primit o reglementare unitară, corespunzătoare, în conformitate cu principiile noului mecanism economico-financiar.

Aceste reglementări au creat cadrul organizatoric și au determinat profunde schimbări calitative în sfera circulației mărfurilor. În acest context, în scopul perfecționării continue a pregătirii și derulării aprovizionării tehnico-materiale și a onorării în bune condițiuni a obligațiilor contractuale față de beneficiari, componente însemnate în procesul unei autogestionări eficiente — în cadrul întreprinderii de mase plastice și încălțăminte „Victoria" din Timișoara eforturile sînt orientate cu prioritate spre : fundamentarea și înfăptuirea integrală a sarcinilor de plan pe baza portofoliului de comenzi, a normativelor de plan și în concordanță cu destinațiile din balanțele de produse ; stabilirea unei strînse și permanente legături atît cu principalii furnizori de materii prime și materiale, cît și cu beneficiarii produselor — prin contacte directe — astfel încît în momentul actualizării sarcinilor de plan anuale și semestriale să se poată trece operativ la definitivarea contractelor și asigurarea tuturor condițiilor necesare îndeplinirii sarcinilor stabilite.

Trebuie arătat însă că, în aplicarea în practică a reglementărilor în vigoare privind elaborarea planului de producție și pregătirea bazei tehnico-materiale a acestuia din vreme, în fundamentarea planului pe bază de contracte economice, se mențin unele probleme, a căror rezolvare operativă apreciem că ar putea avea multiple implicații pozitive asupra bunei desfășurări a activității productive și a creșterii eficienței economice. De pildă, deși potrivit Legii nr. 8/1972 actualizarea prevederilor planului anual de aprovizionare tehnico-materială și desfășurarea acestora pe ministere, alte organe centrale, pe centrale industriale și comitete executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București se face cu cel puțin 6 luni înainte de începerea executării planului, pentru anul 1982 această acțiune s-a desfășurat mult mai tîrziu ; practic, întreprinderile au primit repartiții și cote abia în lunile noiembrie și decembrie din anul 1981, rămînînd prea puțin timp pentru perfectarea contractelor și pregătirea corespunzătoare a producției. În afară de aceasta, repartițiile s-au situat uneori la un nivel inferior sarcinilor de plan care au stat la baza contractelor încheiate cu unitățile comerțului ; în plus, mai sînt cazuri cînd coordonatorul de balanță anulează repartițiile pentru unele materiale și, ca urmare, devin nule și contractele încheiate pe baza lor.

Privite în cadrul relațiilor dintre unitățile economice asemenea situații au consecințe în lanț cu o sferă largă de influență, perturbînd buna desfășurare a activității în cadrul economiei naționale. Dacă ne referim numai la beneficiarii produselor fabricate de întreprinderea „Victoria"-Timișoara aceștia se ridică la peste 500, care, la rîndul lor, intră în relații cu alte unități economice. Ca urmare a acestei situații, uneori se intră în anul de plan cu o pregătire a producției și în special a aprovizionării tehnico-materiale necorespunzătoare, cu un procent scăzut al contractării materiilor prime, materialelor și produselor ș.a. Înlăturarea acestor neajunsuri a necesitat nenumărate intervenții la furnizori și beneficiari, la coordonatorii de balanță și solicitarea operativă a sprijinului organelor de partid și de stat, risipă de muncă, mijloace materiale și bănești, care considerăm că pot fi înlăturate și prevenite printr-o fundamentare mai bună a planului, realizată din timp.

Pornind de la deficiențele și lipsurile constatate, considerăm că este necesar să se acorde o mai mare atenție creării condițiilor încheierii contractelor economice înaintea începerii perioadei de plan. **Este de dorit,** așa cum se prevede în Decretul Consiliului de Stat nr. 380/15 decembrie 1981, **ca începînd cu pregătirea producției anului 1983 să se treacă la încheierea contractelor pînă la data de 30 iunie a anului anterior celui de plan,** pe baza nivelurilor stabilite în planul cincinal 1981—1985 și a orientărilor date ulterior prin documentele de partid. Pentru aceasta **este necesar să se aprobe din timp balanțele materiale și să se emită repartițiile pe beneficiari și furnizori.** După opinia noastră nu se justifică amînarea emiterii repartițiilor pe motiv că nu sînt echilibrate balanțele materiale. Considerăm că este necesar să existe mai multă operativitate din partea C.S.P., M.A.T.M.C.G.F.F., ministerelor și centralelor industriale în soluționarea acestor probleme — care să nu fie lăsate pe ultimele luni ale anului cînd, de fapt, pregătirea producției anului viitor trebuie să fie încheiată. În același timp, întreprinderile au datoria de a acorda o atenție mai mare elaborării și îndeplinirii planului, respectării riguroase a sarcinilor planificate, întăririi continue a disciplinei de plan și contractuale.

În vederea rezolvării unor astfel de probleme ar fi necesar ca M.A.T.M.C.G.F.F. și C.S.P., la solicitarea centralelor industriale și a ministerelor, în cazul în care acestea nu au ajuns la înțelegeri, să intervină și să oblige ministerele furnizoare să producă întreaga gamă de produse solicitate, iar în cazul în care se justifică refuzul lor și respectivele sortimente pot fi fabricate de către mica industrie de stat și cooperatistă, acestea să fie incluse în profilul lor de fabricație pentru care, bineînțeles, să primească operativ materialele și sprijinul necesar.

De asemeni, pentru îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale ar fi necesar să se întărească disciplina de plan și tehnologică, renunțîndu-se la practica unor centrale industriale și ministere de a modifica mult prea des sarcinile de plan fără a ține seama de posibilitățile de asigurare cu materii prime și materiale ; o asemenea practică duce fie la consumarea rezervelor și apariția rupturilor de stocuri, fie la crearea de stocuri supranormative. Este foarte important ca, **în cazul în care nu există resurse materiale suplimentare, depășirea sarcinilor de plan să se facă — așa cum se indică în documentele de partid și de stat — numai pe seama reducerii consumurilor specifice, valorificării mai bune a resurselor materiale existen-**

te, eliminării pierderilor și degradărilor și încadrării stricte în cotele alocate.

În prezent se acordă o atenție deosebită încheierii contractelor pentru semestrul II a.c. cu unitățile comerciale pentru articolele de marochinărie și încălțăminte și cu beneficiarii de piele artificială și alte materii prime necesare acestor produse, acțiune declanșată, conform instrucțiunilor Ministerului Aprovizionării, la începutul lunii mai, mult prea tîrziu — după părerea noastră — pentru adaptarea planului de aprovizionare pe trim. III a.c. Totodată, s-a trecut la elaborarea structurii planului de producție și sortimental pe 1983, la elaborarea normelor de consum, urmărindu-se aplicarea în viață a hotărîrilor Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. privind reducerea consumurilor de materii prime și materiale, de combustibil și energie, recuperarea și reintroducerea în circuitul economic a materialelor refolosibile, reducerea importurilor și valorificarea superioară a resurselor materiale existente, elemente care stau la baza calculării necesarului de consum, întocmirii planului de aprovizionare tehnico-materială și emiterii comenzilor către furnizori.

De subliniat că, prin măsurile preconizate, prin reproiectarea produselor și tehnologiilor de fabricație a înlocuitorilor de piele destinați industriei de marochinărie și încălțăminte, s-au redus consumurile specifice la materii prime și materiale în medie cu 20%, ceea ce reprezintă o economie la cheltuielile materiale de aproape 10 milioane lei și o reducere a efortului valutar cu peste 200 mii dolari. Desfășurarea acestei acțiuni are loc în strînsă legătură cu beneficiarii produselor și furnizorii de materii prime, urmărindu-se în același timp îmbunătățirea calității produselor. Pe baza necesarului de aprovizionat s-a trecut la emiterea de comenzi pentru anul 1983 și s-au cerut cote de la coordonatorii de balanțe, prin intermediul centralei industriale, în vederea pregătirii din timp a producției și încheierii contractelor economice.

În atenție : utilizarea cît mai eficientă a stocurilor de materiale

ÎN VEDEREA promovării, în cadrul autogestiunii întreprinderii, a unei optici noi în soluționarea complexelor probleme de aprovizionare, considerăm că este necesar să se acorde o atenție mai mare cunoașterii și combaterii cauzelor care conduc la epuizarea unor stocuri de materiale și apariția golurilor în aprovizionarea ritmică și completă a producției și stabilirii de măsuri de lichidare și prevenire a neajunsurilor care în multe cazuri depășesc posibilitățile de soluționare de către personalul care lucrează în domeniul aprovizionării tehnico-materiale. Dintre **cauzele** mai frecvente ale neritmicității în aprovizionare în întreprindere menționăm : nerespectarea structurii sortimentale planificate, depășirea consumurilor specifice sau neîncadrarea în consumul specific mediu folosit în fundamentarea planului de aprovizionare, abateri de la tehnologiile de fabricație, fabricarea în avans a unor produse în detrimentul altora etc. Există tendința — care, în optica autogestiunii, se cere mai ferm combătută — de a arăta că lipsesc anumite materii prime și materiale, și în mod firesc se solicită aducerea lor imediată, fără a se analiza din ce cauză s-a ajuns la această situație. Pentru a acționa în cunoștință de cauză **considerăm că este necesar ca ori de cîte ori apar „rupturi" de stocuri să se întocmească fișe de analiză completate cu date operative din care să rezulte clar cantitățile necesare conform planului, repartizate, asigurate și contractate, cauzele „rupturii" de stoc, consecințele și posibilitățile de soluționare,** antrenînd la rezolvarea lor și tehnologii produselor care au menirea să acorde o atenție mai mare reducerii pierderilor tehnologice atît în producție cît și în concepție și proiectare, avînd în vedere resursele materiale de care dispune economia națională. De pildă, prin introducerea acestor fișe de analiză asupra cauzelor „rupturii" de stoc la materiile prime și materiale de bază, factorii de răspundere din întreprinderea „Victoria" stabilesc măsuri operative și eficiente de înlăturare și prevenirea lor cum sînt : îmbunătățirea structurii sortimentelor care să conducă la reducerea consumului mediu al materialelor deficitare cum este p.v.c. emulsie, folosirea stabilizatorilor fabricați în țară în proporție mai mare, folosirea tălpii cupon strict în cadrul grosimii normate, respectarea disciplinei de plan și contractuale și încadrarea strictă în cantitățile normate, repartizate și contractate.

O altă direcție de perfecționare a activității productive desfășurată sub semnul autogestiunii o constituie **lichidarea operativă și prevenirea formării stocurilor supranormative și fără mișcare,** acțiune care în prezent apreciem că se desfășoară uneori greoi și necesită timp îndelungat. Potrivit reglementărilor în vigoare renunțările în cursul perioadei de plan la cote sau valorificarea stocurilor disponibile se admit numai prin intermediul centralelor industriale tutelare, coordonatoare de balanțe materiale și prin bazele de aprovizionare tehnico-materială, prin intermediul cărora s-au achiziționat materialele respective. Din constatările noastre rezultă că acest sistem principial este bun și dă rezultate operative, dacă o altă unitate din cadrul centralei industriale sau care se aprovizionează prin baza respectivă solicită materialele disponibile. În majoritatea cazurilor însă, materialele date disponibile nu sînt solicitate de alți beneficiari din cadrul centralei industriale și bazei respective și ca urmare nu se distribuie și nici nu se preiau, iar întreprinderile nu au dreptul să le vîndă fără repartiție la alte unități dacă aparțin altor centrale sau ministere. De multe ori, centralele industriale nu le redistribuie în afara sferei lor de activitate, pentru a le păstra ca rezerve, pentru eventualele nevoi viitoare. Uneori, centralele industriale nici nu răspund la solicitările în scris de redistribuire, iar bazele de aprovizionare tehnico-materială condiționează preluarea materialelor de livrarea lor în ambalajele originale și de certificat de calitate, care nu mai pot fi asigurate, deoarece parțial au fost consumate. Numai întocmirea formelor pentru disponibilizarea materiilor prime și materialelor durează o perioadă care depășește 30 de zile, perioadă în care listele cu materialele disponibile se expediază, se prelucrează, se pun la dispoziția altor unități etc.

Pentru o mobilitate mai mare în lichidarea imobilizărilor considerăm că este bine ca în spiritul principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare — prevăzute la art. 5 din Legea nr. 11/1980, cu privire la gospodărirea resurselor materiale, a fondurilor fixe și aprovizionare tehnico-materială **biroul executiv al consiliului oamenilor muncii să aibă dreptul,** la propunerea directorului adjunct comercial și contabilului șef, **să valorifice stocurile devenite disponibile și prin alte unități, dacă centralele industriale, respectiv coordonatorii de balanță nu au stabilit alți beneficiari** sau bazele de aprovizionare tehnico-materială nu comunică dorința de a prelua materialele respective în termen de 30 de zile de la înaintarea listelor.

Pentru îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale o atenție deosebită trebuie acordată intrării în funcțiune la termen și atingerii parametrilor proiectați la noile capacități de producție, ale căror resurse sînt cuprinse în balanțele matetriale și repartizate beneficiarilor. De mai bine de 3 ani se emit repartiții și se încheie contracte cu furnizorul Combinatul petrochimic Borzești pentru p.v.c. emulsie, materie primă de bază la fabricarea pielei artificiale, prevăzută a se obține pe o nouă instalație a combinatului, care însă nici în prezent nu funcționează la parametrii cantitativi și calitativi proiectați, ceea ce creează mari greutăți în aprovizionarea tehnico-materială a Întreprinderii „Victoria" și a altor beneficiari care, la rîndul lor, nu-și onorează obligațiile contractuale, cu implicații în lanț pentru economia națională.

Pentru înlăturarea acestor neajunsuri considerăm că este necesar să existe un mai mare spirit de răspundere din partea întreprinderii furnizoare, a ministerelor producătoare, a coordonatorului de balanță pentru a lua toate măsurile care să asigure intrarea în funcțiune și atingerea parametrilor proiectați la termen, iar în cazul în care noile capacități nu au condiții de intrare în funcțiune la termen sau nu funcționează la capacitatea care s-a luat în calcul, să se țină seama de acest lucru, să se aducă operativ modificările necesare în sarcinile de plan și repartițiile emise, și să nu se amîne soluționarea problemei de la o perioadă la alta, fapt care generează necorelări și dificultăți de aprovizionare tehnico-materială. În acest sens **propunem ca în perioada de fundamentare a planului pe anul următor (aprilie-mai) să se analizeze de către organele ministerului producător, de către coordonatorul de balanță și dacă este cazul și de către C.S.P. situația perspectivei intrării în funcțiune și atingerii parametrilor proiectați la noile capacități de producție** la care furnizorii sesizează că nu au condiții de realizare, pentru a stabili sarcini de plan corespunzătoare condițiilor existente și a preveni planificarea și repartizarea unor resurse materiale care nu există.

Întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare necesită îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale, o răspundere deosebită revenind în acest sens fiecărei întreprinderi, organelor de conducere colectivă, tuturor oamenilor muncii — în calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari — de a produce cu mijloacele și bunurile încredințate fiecărui colectiv cît mai mult, cît mai bine și cu o eficiență economică cît mai ridicată, încît fiecare unitate să aducă o contribuție tot mai importantă la creșterea avuției societății, a venitului național și la ridicarea nivelului de trai al întregului popor.

dr. Ioan NICOARA
Timișoara

DEZBATERE „R. E."

Cercetarea științifică în sprijinul creșterii eficienței exporturilor românești

Scurtarea ciclului „Idee – produs nou – export"

CU PRILEJUL celei de a III-a Conferințe naționale de acționări electrice desfășurată între 28—30 mai 1982, la Brașov, Revista economică a organizat o masă rotundă, pe tema rolului creației tehnico-științifice în promovarea exportului.

Au participat personalități ale cercetării științifice de profil : prof. dr. docent N.V. Boțan, președinte de onoare al conferinței — Inst. Politehnic „Gh. Asachi"-Iași ; prof. dr. ing. C. Saal, președintele Comitetului de organizare a conferinței — Univ. Brașov ; prof. dr. ing. A. Kelemen, Inst. Politehnic — Cluj-Napoca ; prof. dr. ing. E. Seracin, Inst. Politehnic „Traian Vuia" Timișoara ; prof. dr. ing. P. Degeratu, Univ. Craiova ; prof. dr. ing. W. Szabo, Univ. Brașov ; conf. dr. ing. I. Matlac, Univ. Brașov ; conf. dr. ing. D. Călueanu, Univ. Galați. Din partea Revistei economice a participat dr. I. Georgescu.

Analizînd corelația nemijlocită existentă între competitivitatea pe piețele externe și ritmul de înnoire a mărfurilor exportate, secretarul general al partidului, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, arăta încă la Consfătuirea privind activitatea de comerț exterior din 1971 că : „Este necesar ca problema înnoirii produselor, a dezvoltării cercetării proprii și introducerii rezultatelor ei în producție să fie rezolvată corespunzător cerințelor revoluției tehnico-științifice de azi. În alte țări cercetarea durează, de regulă, un an sau cel mult doi, iar după finalizarea acesteia, produsul respectiv este introdus în cîteva luni în fabricație ; totodată, cercetarea este continuată în vederea perfecționării și îmbunătățirii lui".

Întrucît actuala etapă de creștere intensivă a economiei ridică tot mai acut problema introducerii rapide în producție a rezultatelor cercetării proprii, ca o condiție a menținerii ritmului de creștere economică, și pentru participarea eficientă la diviziunea internațională a muncii, în cadrul dezbaterii noastre am încercat să identificăm factorii de natură să accelereze acest proces.

Cum putem atinge „masa critică" în C–D

PORNIND de la caracteristicile activității de cercetare-dezvoltare (C-D) în industria electrotehnică, presupunînd concentrarea unor importante forțe (cercetători, bază tehnică, fonduri materiale) participanții au subliniat importanța coordonării spre obiective convergente a eforturilor de cercetare din diferitele centre universitare ale țării, eventual împreună cu institutele departamentale, generîndu-se astfel, un potențial de cercetare și dezvoltare la nivel competitiv pe plan internațional. În cadrul acestui proces de conlucrare, hotărîtoare este calitatea prognozei tehnologice care orientează cu eficiență, fără zig-zag-uri costisitoare, tematica de cercetare spre obiectivele specifice ale producătorului și exportatorului român, în contextul evoluției internaționale a tehnicii și piețelor de profil.

Rolul prognozei tehnologice poate fi comparat cu un tabel al lui Mendeleev care identifică poziția „noilor elemente" chiar nedescoperite încă, în structura tabloului tehnicii mondiale, și pe această bază se formulează strategiile de cercetare-dezvoltare pentru descoperirea descrierea noilor produse. Este firesc deci ca beneficiarul industrial (centrală industrială, minister economic) să-și comunice în mod sistematic, organizat opțiunile către catedrele de învățămînt superior de specialitate, organizînd eventual și colaborarea multilaterală între acestea, inclusiv cu institutele de cercetare științifică și inginerie tehnologică de profil.

Ultimele tîrguri de mostre și expoziții tehnice din țară au evidențiat existența unor cercetări desfășurate în paralel, în diferite centre din țară, avînd aceeași finalitate, fără să existe o informare reciprocă asupra preocupărilor și soluțiilor obținute.

Desigur că nu trebuie negată necesitatea unor soluții tehnice alternative (în cazul în care nu sînt identice) pentru diferite necesități practice, dăunătoare însă poate fi selectarea „ca regulă" a soluțiilor ICSIT-urilor, în cazurile în care există și alte soluții valoroase, sau chiar mai valoroase.

Opțiunea beneficiarului industrial este de multe ori influențată de necesitățile practice, concrete, imediate de produse și tehnologii necesare aprovizionării tehnico-materiale a unităților din țară. Dar se scapă din vedere în asemenea cazuri criteriul introdus cu peste un deceniu în urmă în strategia dezvoltării comerțului nostru exterior și anume specializarea producției de export. Așa cum arăta secretarul general al partidului „este necesar să se acorde mai multă atenție specializării producției de export, punîndu-se capăt practicii de a exporta din toate cîte ceva, ceea ce influențează în mod negativ eficiența comerțului nostru exterior". Că această concepție modernă, decisivă pentru eficiența comerțului exterior nu și-a găsit încă aplicarea corespunzătoare și în exportul de inteligență o dovedește următorul exemplu: în urmă cu 6 ani Institutul politehnic „Gh. Asachi" din Iași a realizat la cererea întreprinderii „Azomureș", o instalație de înalt nivel tehnic pentru menținerea în sincronism a motoarelor sincrone la căderi de scurtă durată a tensiunii, care produc în caz de avarie pierderi economice de ordinul milioanelor. Institutul a reușit să realizeze în acest scop o instalație originală, încorporînd 8 brevete de invenție, care pusă în funcțiune s-a comportat foarte bine atît în condiții de simulare, cît și în condiții de exploatare.

Deși aprecierea a fost generală și unanimă, existînd promisiuni de preluare în fabricație a instalației de o întreprindere specializată a industriei constructoare de mașini, ea a rămas în stadiul de proiect pînă azi. Ca urmare, întreg procesul de ofertare la export a instalației a fost frînat, deși au existat cereri la export atît pe relația țări socialiste, cît și pe relația vest. Dar nici un lucru mai simplu, cum ar fi fost extinderea utilizării în țară a instalației pentru condiții similare de lucru nu s-a făcut, ceea ce desigur că este o altă pierdere pentru economia națională. Fără o extindere corespunzătoare în aplicare a rămas și „Regulatorul automat de temperatură", dispozitiv realizat de I.P. Iași la cererea întreprinderii Țesătura-Iași, unde a înlocuit cu succes dispozitive similare aduse din import. Asemenea dispozitive s-ar putea realiza în continuare prin microproducție, dacă ar fi cunoscute și comandate. Dar popularizarea este legată, la rîndul său, de omologare, omologarea de găsirea unui beneficiar care să-l producă... și așa mai departe.

Semnificativ pentru această evoluție este și faptul că Ministerul Învățămîntului nu dispune încă de un sector care să se ocupe de coordonarea cercetării universitare. Iar institutele departamentale propun de multe ori cercetării universitare temele pe care le consideră nerentabile sau prea dificile pentru activitatea lor.

Cadru normativ stimulator

PERFECȚIONAREA cadrului normativ al activității de creație tehnică în „Deceniul științei și tehnicii, eficienței și calității" credem că trebuie începută cu... începutul, adică cu documentarea. Într-adevăr, este un efort important plata în valută a documentației tehnice pentru fiecare centru universitar, însă aceasta este o materie primă specifică, avînd caracteristica de a-și amplifica astronomic valoarea — urmare trecerii informațiilor științifice prin filtrul inteligenței creatoare. Un mijloc de menținere a legăturii cu lumea științifică internațională pentru Institutul politehnic din Iași îl constituia pînă nu de mult schimbul „Buletinului Institutului Politehnic Iași" cu circa 2000 de alte reviste de specialitate din toată lumea, ceea ce reprezenta într-adevăr o sursă importantă de documentare și un act

*) Sub genericul „Cercetarea științifică în sprijinul creșterii eficienței exporturilor românești" s-au mai publicat puncte de vedere în R.E. nr. 22 și 23

cultural de prestigiu național. În ultimii ani prin reducerea numărului de fascicole — apariție semestrială — și a numărului de pagini, informația transmisă a scăzut la 20 la sută și ca urmare și schimburile. Se pare că pe ansamblu nu este vorba de o economie (de hîrtie), ci de o pierdere, atît în ceea ce privește prestigiul bine stabilit al publicației tehnice ieșene, cît și în ceea ce privește documentarea cercetărilor din acest centru universitar.

Lupta împotriva spiritului birocratic, funcționăresc în cercetarea științifică ar putea începe prin promovarea în funcția de șef de sector, șef de secție, șef de proiect, director numai de specialiști proveniți din cercetare, care au obținut prin cercetare proprie titlul de doctor în specialitate. Numai în baza unei asemenea experiențe se poate exercita competent sarcina de a coordona activitatea de cercetare, înțelege cerințele și exigențele acestei munci, lucru de altfel uzual în întreaga lume.

Promovarea exportului de tehnologie în deceniul științei și tehnicii se poate efectua și printr-o reglementare adecvată a raporturilor inventatorilor cu O.S.I.M. Constatăm cu surprindere în ultima vreme că pentru serviciile de examinare, publicare și menținere a protecției unui brevet de invenție se percep taxe, care în lipsa unei întreprinderi care să preia invenția, trebuie suportate de inventator. Parcurgerea etapelor susmenționate, adesea îndelungată și costisitoare, condiționează în același timp activitatea publicistică și științifică a autorului invenției în țară și în străinătate prin prisma protejării proprietății intelectuale, factori care cumulați sînt de natură să descurajeze uneori pe autor în începerea acestei „bătălii".

Sînt, credem, cîteva argumente care pledează pentru preluarea de către una sau mai multe întreprinderi specializate, de genul celor existente în alte țări socialiste — a sarcinilor complexe de dezvoltare a unor invenții pînă la stadiul de brevet, care să se ocupe apoi și de valorificarea industrială, în țară sau la export a unei invenții. O soluție posibilă ar fi includerea acestor activități în profilul Institutului român de consulting și Rominvent.

Dacă ar fi să ne referim la activitatea de creație tehnico-științifică desfășurată în cadrul ultimei ediții a Festivalului național „Cîntarea României", încheiată cu înregistrarea a circa 25 000 de invenții și inovații, vom vedea că în mod obiectiv nu pot fi aplicate în producția proprie toate acestea, dat fiind cheltuielile de investiții pe care le implică. Rezultă că acest portofoliu poate fi parțial valorificat și la export. În același timp dezvoltarea internă a unor invenții nu este întotdeauna incompatibilă cu cedarea licenței și unor producători externi. Dar, din păcate, în acest domeniu trebuie foarte multă operativitate, profesionalism în comercializare, altfel timpul erodează imperceptibil, dar sigur valoarea acestor produse ale inteligenței.

Un alt aspect relevat în cadrul dezbaterii vizează organizarea bazelor de cercetare universitare, care suferă din lipsă de personal auxiliar, ceea ce face ca activitățile administrative să fie preluate de cadrele de cercetare. O parte din actualele dificultăți ale cercetării universitare românești — cu bogate tradiții și rezultate de prestigiu mondial — se datoresc neaplicării corespunzătoare în practică a integrării învățămînt-cercetare-producție. Resursele existente în acest domeniu pot fi ilustrate cu realizări atît din țara noastră, cît și din practica internațională. Exemplu, colaborarea fructuoasă între Universitatea Brașov și Industria de autovehicule, între Institutul politehnic „Traian Vuia" Timișoara și „Electromotor" Timișoara, între unități de cercetare și producție situate chiar și în centre diferite cum sînt Institutul politehnic Cluj-Napoca și Întreprinderea de calculatoare electronice București, care realizează o bună conlucrare. În practica internațională a devenit frecventă dezvoltarea unor unități de mică industrie în scopul valorificării unei invenții a unui profesor sau chiar student (exemplu microelectronică). Printre interlocutorii noștri la această dezbatere figurau realizatorii primului motor linear românesc, al primului motor pas cu pas românesc, care la timpul lor ne-au situat printre primele țări din lume în domeniul acestor tipuri de mașini electrice. Din păcate nici astăzi nu se cunoaște de ce aceste priorități tehnice nu s-au valorificat prin unități productive specializate pentru export, inclusiv de substituire a importurilor. În actualul cincinal, așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie „Va trebui să asigurăm creșterea mai puternică a științei, ca factor dinamizator al progresului economico-social", sector considerat a fi împreună cu dezvoltarea bazei energetice și de materii prime și agricultura botărîtoare pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră. Iată de ce trebuie să ne îngrijoreze, în sensul constructiv, de a lua măsuri energice, asigurarea unui climat de promovare și valorificare în producție și la export a creației tehnice românești. În urma dezbaterii în Revista economică a unor aspecte privind „Valorificarea avantajelor comparative din domeniul inovației tehnice", ca o cale de creștere a eficienței în activitatea de comerț exterior, am primit la redacție din partea dr. ing. Vlad Doicaru, șef colectiv la Întreprinderea de calculatoare-București și alte propuneri cu caracter similar, privind dezvoltarea unui alt domeniu al tehnicii de vîrf „telematica optică". Redăm în continuare scrisoarea primită.

Punct de vedere asupra telematicii optice autohtone

IMPLEMENTAREA în practică a sistemelor informaționale folosind telematica optică — de care se ocupă revista în nr. 9/1982 — presupune: experiență în domeniul aplicativ al sistemelor de calcul (mini-micro), abilitatea desfășurării de linii de comunicații de date în mediul industrial, perturbat electromagnetic sau puternic acid, impunînd utilizarea echipamentelor telematicii optice (domeniu născut la frontiera telecomunicațiilor cu informatica și care folosește drept canal de transmitere a informației purtători optici).

La noi în țară acest domeniu nou și pe plan mondial deține o experiență acumulată de mai mult timp, dar în mod disparat (în locuri și pentru scopuri diferite cercetările s-au dezvoltat în jurul unor entuziaști din Institutul politehnic București, Întreprinderea de calculatoare electronice, Institutul de proiectări pentru automatizări, Institutul central de cercetări electrotehnice). Începute cu montaje experimentale, cu prototipuri care în urma încercărilor și-au dovedit buna soluție constructivă. Echipamentele de telematică optică românești s-au confruntat cu succes cu produse similare ale unor firme de renume la cîteva tîrguri și expoziții internaționale : Hanovra, Viena, Barcelona, Leipzig, Moscova etc. ; o parte din aceste sisteme conțineau nu numai tehnologie originală românească dar și componente optoelectronice indigene (fotodiode, PIN, fabricate la I.C.C.E.). Aceste produse au fost solicitate de diferiți parteneri externi și s-au înregistrat astfel exporturi de sisteme Fellas produse de Întreprinderea de calculatoare — București în afara planului de export, în Elveția, S.U.A., U.R.S.S., R.P. Chineză. Menționăm că în 1979 a fost realizat pentru prima dată în țară, cu sisteme Fellas de concepție autohtonă, primul tronson optic de date pe fibre de sticlă între două calculatoare din București. În 1980 a fost testată cu succes legătura cu sisteme Fellas prin atmosferă între alte două unități ale C.I.E.T.C., iar în 1981 a fost prezentată conducerii Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini legătura combinată pentru transmitere de date prin fibră optică și microunde cu sisteme Fellas și Interfelix. Menționăm că stațiile de transmisie a informației prin atmosferă au fost alimentate de la sisteme Solas de urmărire continuă a poziției soarelui și cu alimentare de la baterii solare, realizate în colaborare cu I.P. București, catedra prof. M. Drăgănescu.

Conjugarea experienței în domeniul realizării de echipamente cu cea din domeniul implementării aplicațiilor telematicii optice a permis specializarea în țara noastră a unor tineri ingineri (automatiști, informaticieni, fizicieni) în acest nou domeniu, astfel că în prezent ei pot răspunde unor comenzi externe privind realizarea și instalarea de sisteme pentru distanțe medii. În același timp telematica se poate considera o extindere pe un plan superior a activității de export de tehnică de calcul prin aplicații de tip „livrare la cheie".

Toate aceste realizări ne fac în același timp să recunoaștem că în condițiile unei coordonări și orientări mai bune în acest nou domeniu realizările ar fi putut fi mult mai importante. Faptul că pînă în prezent nu a fost desemnat un organism care să direcționeze cercetarea, proiectarea, experimentarea unitară a sistemelor optoelectronice face ca acumulările calitative înregistrate de diferitele colective ce desfășoară cercetări în acest domeniu să nu înregistreze afirmarea internațională corespunzătoare, eforturi importante irosindu-se în realizarea de prototipuri cu performanțe asemănătoare.

Lipsa de coordonare și orientare în acest nou domeniu are repercusiuni și în ceea ce privește alocarea optimă a resurselor : oameni, tehnologii, efort financiar. Ca în orice domeniu nou, responsabilitatea coordonării implică unele riscuri dar numai asumîndu-ne responsabilitatea și riscurile putem dezvolta eficient acest nou domeniu în țara noastră. Țări care au început după România studiul și aplicațiile în acest nou domeniu prin programe exacte, sistematice, au reușit ca în unele aplicații să ajungă din urmă sau să depășească chiar experiența noastră.

Valorificarea superioară a creaţiei tehnice originale — cerinţă a progresului economic

APLICAREA OPERATIVĂ ÎN PRODUCŢIE A TEHNOLOGIILOR MODERNE

Astăzi, astăzi, cînd întregul nostru popor îşi concentrează eforturile pentru înfăptuirea obiectivelor celui de al doilea an al cincinalului 1981—1985, cincinal al calităţii şi eficienţei, asupra rolului fundamental ce revine ştiinţei şi tehnologiei în dezvoltarea economică ar putea să pară de prisos. Într-adevăr, în virtutea potenţialului său transformator, a resurselor uriaşe de progres de care dispune, ştiinţa, deopotrivă cu prelungirile sale în planul practicii : tehnica şi tehnologia îşi află locul cuvenit în strategia dezvoltării elaborată de partid. Dacă totuşi readucem în prim plan acest ansamblu de probleme o facem pentru a sublinia că procesul de transformare a gîndului novator în produs, în fapt economic, nu este rectiliniu, nu este simplu. Se înregistrează încă, aşa cum sublinia tovarăşa academician doctor inginer Elena Ceauşescu cu prilejul recentei Plenare a C.N.S.T., un decalaj între fondul de idei, soluţii ştiinţifico-tehnice existent şi aplicarea lor în producţie. Evident, identificarea cauzelor şi conturarea unor soluţii care să permită diminuarea acestui decalaj reprezintă contribuţii concrete în direcţia amplificării efectelor practice ale creativităţii originale, pe măsura sarcinilor dar şi a resurselor existente.

Înscriindu-ne în această arie problematică am căutat să identificăm, în articole publicate anterior) unele dintre obstacolele ce apar în aplicarea invenţiilor în producţie. Ne propunem să continuăm această cercetare oprindu-ne, de această dată, asupra altor aspecte ce sînt circumscrise procesului de implementare a noutăţilor tehnice : valorificarea superioară a tehnologiilor moderne elaborate în cadrul institutelor de cercetare şi eficacitatea cu care se realizează generalizarea noutăţilor tehnice avansate la nivelul economiei naţionale.*

EXISTĂ tehnologii moderne, de înaltă eficienţă, rod al gîndirii creatoare a cadrelor tehnice româneşti, care nu se aplică sau se aplică cu mari întîrzieri. Iată, mărturisim, o situaţie care, urmînd logica dezvoltării economiei naţionale, ne apare cel puţin paradoxală. În condiţiile actuale, cînd economia şi societatea socialistă dobîndesc, ca trăsături definitorii, receptivitate la nou, orientarea fermă şi continuă spre încorporarea celor mai avansate realizări ale geniului uman, invocarea unor obstacole, fie că sînt încadrate în grupa celor „obiective" sau „subiective", nu rezistă unor argumente de fond. Paradoxul situaţiei este şi mai clar evidenţiat dacă aducem în prim plan viziunea nouă şi obiectivele practice ale concepţiei ce fundamentează noul mecanism economico-financiar ; o concepţie care susţine tocmai, ca principală pîrghie a asigurării eficienţei activităţii fiecărei întreprinderi, promovarea largă a progresului tehnic.

Şi totuşi, astfel de situaţii în care tehnologii originale cu efecte economice importante dobîndesc soarta — nemeritată — de simple piese într-un dosar al ideilor nevalorificate există. Ne vom opri, pentru a exemplifica această situaţie, dar şi cu dorinţa de a decela cauzele unei atari stări de fapt asupra unui sector al cercetării deosebit de important pentru economia naţională, şi anume sectorul prelucrărilor la cald. Alegerea are la bază, pe de o parte, larga răspîndire în industria noastră a prelucrărilor la cald, iar pe de altă parte, faptul că prin însuşi caracterul procesului tehnologic acest gen de operaţii implică un important consum energetic şi de materii prime, de manoperă. Evident, orice soluţie nouă, mai perfecţionată, reprezintă — trebuie să reprezinte — şi un pas concret în direcţia reducerii consumurilor materiale, energetice, de materii prime — cerinţă vitală a progresului economiei naţionale.

Potrivit unor analize desfăşurate la nivelul institutului de cercetare de profil, respectiv Institutul de cercetări şi inginerie tehnologică pentru sectoare calde (I.C.S.I.T.P.S.C.), a rezultat că la finele anului 1981 un număr de 18 tehnologii se aflau într-un stadiu de elaborare definitiv, dar aplicarea lor întîrzia sau fusese decalată cu un anumit interval. De asemenea, este de semnalat faptul că o mare parte a tehnologiilor au o arie de utilizare cu mult prea restrînsă faţă de cîmpul real în care acestea şi-ar putea dovedi efectele pozitive.

Pentru a contura cu mai multă exactitate cadrul general de desfăşurare a activităţii institutului şi a surprinde proporţiile reale ale fenomenului se cuvine să precizăm din capul locului că neaplicarea cercetărilor nu reprezintă, prin pondere şi efecte economice, o trăsătură definitorie a activităţii institutului. Dimpotrivă, marea majoritate a cercetărilor efectuate în institut îşi află o utilizare operativă şi eficientă în producţie. Iată, în acest sens, cum au evoluat realizările institutului la care ne referim într-o perioadă de şase ani (vezi tabelul). Dacă ne-am propune, ca punct de raportare, un interval mai scurt — activitatea desfăşurată în anii cincinalului în curs — se impune a sublinia faptul că cercetătorii şi-au orientat investigaţiile spre teme de mare interes, de maximă importanţă pentru actuala etapă de dezvoltare a economiei naţionale : realizarea de produse noi cu performanţe superioare, creşterea productivităţii muncii, reducerea importurilor, micşorarea consumurilor de materii prime şi energie etc.

Asimilarea noutăţilor tehnice — un proces perfectibil

CU TOATE ACESTE REZULTATE pozitive, faptul că numeroase tehnologii valoroase, capabile să contribuie la soluţionarea unor probleme stringente ale dezvoltării economiei naţionale rămîn ani de zile neaplicate îşi menţine importanţa. Este evident că în condiţiile ritmului tot mai alert de înnoire pe care îl înregistrează ştiinţa şi tehnica modernă sporeşte riscul de uzură morală a produselor şi tehnologiilor. Acestui efect cu largi implicaţii în planul competitivităţii produselor realizate i se adaugă, în condiţiile neaplicării operative a rezultatelor cercetării în producţie, importante pierderi materiale, energetice, financiare, pierderi care se răsfrîng negativ atît asupra unităţii beneficiare, cît şi asupra economiei naţionale în ansamblul său.

Să încercăm să identificăm în continuare obstacolele care se interpun încă pe traseul implementării unor tehnologii moderne, eficiente, produs al creaţiei tehnico-ştiinţifice originale. Întrucît prin modul în care a fost conceput şi pus în practică mecanismul actual de promovare a progresului tehnic — între componentele esenţiale ale acestui sistem amintim : stabilirea de relaţii contractuale între cercetare şi producţie ; obligativitatea fundamentării tehnico-economice a temelor de cercetare ; coordonarea planului de asimilare cu cel de producţie la nivel de întreprindere etc. — se urmăreşte tocmai limitarea la minimum a situaţiilor de neaplicare a rezultatelor muncii de cercetare, putem formula, aprioric, cu statut de ipoteze, o serie de întrebări. Oare întreprinderea beneficiară nu este interesată în aplicarea soluţiei tehnologice propuse de cercetare ? Şi dacă nu este interesată, atunci de ce a semnat contractul ? Sau, poate, soluţia propusă nu este îndeajuns de elaborată ? — caz în care responsabilitatea neaplicării ar reveni institutului

*) „Exigenţe ale creşterii contribuţiei creaţiei tehnice originale în procesul dezvoltării" şi „Creativitatea tehnică în procesul dezvoltării economice", în numerele 7 şi 8 pe anul în curs ale „Revistei economice"

**) Cît de eronată este o asemenea concepţie o dovedeşte practica din ţările dezvoltate industrial în care se pun în operă strategii laborioase menite să stimuleze şi să fructifice orice idee, orice propunere de reducere a costurilor de producţie. De exemplu, în anul trecut, în Japonia într-o întreprindere de mărime mijlocie au fost înregistrate 146 242 de sugestii, propuneri, soluţii de reducere a costurilor de producţie, a căror aplicare a permis economisirea a 7 mld. yeni

de cercetare, unitate ce consideră finalizată o investigaţie care nu a oferit soluţiile corespunzătoare. Apar oare deficienţe în planul asigurării cu materii prime, aparatură etc. ? Un răspuns afirmativ la această ultimă întrebare ar pune sub semnul îndoielii judiciozitatea cu care se întocmesc şi corelează diferitele secţiuni de plan la nivelul beneficiarului. Dar să vedem ce concluzii se pot formula prin analiza unor cazuri concrete. Ne vom opri asupra celor 18 tehnologii elaborate la I.C.S.I.T.P.S.C. şi al căror termen de aplicare fusese, la data investigaţiei noastre, depăşit.

„Semifabricate desfăşurate plate şi elemente componente pentru fundul de vas de presiune". Beneficiar — Institutul de cercetări şi proiectări pentru echipamente termo-energetice. Cauza neaplicării : nu au fost lansate în fabricaţie vase de presiune pentru un anumit tip de reactoare. Iată şi o altă cercetare : „Execuţia porţilor forjate utilizate în cadrul centralelor nucleare-electrice". Beneficiarul, Întreprinderea de maşini grele din Capitală, nu a trecut la fabricaţie industrială, ceea ce conduce la neaplicarea cercetării. În sfîrşit, o a treia cercetare nefinalizată la care ne oprim se referă la „elaborarea tehnologiilor de forjare şi tratament termic pentru repere de armături", al cărei beneficiar este Institutul de proiectări şi cercetări pentru utilaj petrolier. Elementul comun al cercetărilor amintite şi, totodată, un prim tip de cauze ce determină întîrzieri în aplicarea unor tehnologii este faptul că transpunerea lor în practică se realizează în cadrul unor programe de anvergură naţională ; aplicarea acestor cercetări este, evident, condiţionată de realizarea lucrării în ansamblul său. Situaţiile amintite pot fi integrate, din perspectiva analizei întreprinse, într-o categorie mai largă, o categorie ce grupează cauze relativ independente de realizatorii cercetării. Aceste cazuri pot fi considerate, din punctul de vedere al unităţii de cercetare sau al întreprinderii beneficiare, drept „obiective". Dar chiar şi în această situaţie efectele negative ale neaplicării lor nu sînt mai reduse. În fapt, elementul „subiectiv", deci calitatea organizării, spiritul de răspundere etc. sînt de competenţa unor niveluri ierarhice superioare. Tocmai de aceea considerăm că se cere acţionat în direcţia unei mai bune corelări între planurile de cercetare şi planul de investiţii, în direcţia realizării la termenele stabilite a tuturor lucrărilor prevăzute în plan etc. În aceeaşi categorie pot fi cuprinse şi alte tehnologii noi a căror aplicare este condiţionată de finalizarea investiţiilor pentru care sînt destinate ; cauza neaplicării unor astfel de tehnologii cum ar fi, în cazul nostru, „procedeu pentru obţinerea plăcuţelor bimetalice de frînare de tipul oţel-fontă" sau „tehnologii pentru confecţionarea de piese tubulare din materiale superaluminoase sinterizate" (beneficiar I.F.T.M.) o reprezintă întîrzierile sau necorelările existente în activitatea de investiţii.

Există şi un al doilea tip de obstacole ce apar pe filiera cercetare-producţie, cauze care prin pondere, prin amploarea efectelor economice, prin însişi factorii economici şi de decizie vizaţi sînt de departe cele mai însemnate. Avem în vedere acel tip de cauze care ar putea fi denumit printr-o formulare mai generală „o calitate necorespunzătoare a asimilării noilor produse şi tehnologii". Într-adevăr, dacă schiţăm o distribuţie a celor 18 tehnologii analizate în funcţie de cauza neaplicării se remarcă faptul că mai mult de jumătate aparţin acestei ultime categorii. Astfel, deşi cercetarea „Tehnologie pentru realizarea barelor anti-ruliu" a fost finalizată încă din anul 1976, aceasta nu se aplică întrucît beneficiarul, Întreprinderea de autoturisme Piteşti, nu a asigurat pînă în prezent pregătirea fabricaţiei şi aprovizionarea cu materialele necesare. „Efectele economice" ale organizării defectuoase a procesului de asimilare îmbracă forma concretă a irosirii posibilităţii de a reduce cheltuielile de valută cu echivalentul a 180 000 lei/valută calculat pentru perioada de neaplicare. Iată şi o altă situaţie : cercetarea denumită „tehnologie pentru recondiţionarea prăjinilor de foraj cu racorduri sudate". Deoarece beneficiarul — Trustul petrolului Ploieşti — nu a realizat utilajul necesar aplicării tehnologiei şi nu a organizat corespunzător linia de recondiţionare, anual se pierd cantităţi de metal estimate valoric la 1 200 000 lei. Iar seria exemplelor ar putea fi cu mult îmbogăţită...

Ne punem întrebarea : de ce oare beneficiarul cercetării nu izbuteşte să-şi organizeze în mod optim asimilarea noilor tehnologii ? Este limpede că într-un asemenea caz nu mai pot fi invocate motive „obiective" de natura celor amintite anterior. Nu rezistă unei analize de fond nici argumentul, valabil în cazul invenţiilor, potrivit căruia întreprinderea nu ar fi cunoscut din timp necesarul de utilaje, de materii prime etc. pe care le presupune aplicarea noului procedeu. Pentru a afla explicaţii lămuritoare asupra unei astfel de stări nefireşti în care beneficiarul se privează cu bună ştiinţă de obţinerea unor importante beneficii (ba mai mult, se împovărează cu plata contractului de cercetare) am analizat, pe teren, una din tehnologiile care, aşa cum rezultă din situaţiile întocmite de institutul de cercetări, nu se aplică datorită unor deficienţe de organizare a asimilării la beneficiari.

Evoluţia valorificării lucrărilor de cercetare ştiinţifică ale I.C.S.I.T.P.S.C. în perioada 1976—1981

Efecte economice realizate							
		Aport valutar mii lei valută					
economii (mii lei)	la costurile de producţie	reducerea importului	creşterea exportului	Spor de producţie (mii lei)	Economii de metal (tone)	Economii de energie MWh)	Economii combustibil (tec)
1976	82 110	154 288	215	724 951	1 430	230	1 620
1977	86 605	152 117	380	462 373	1 640	280	3 230
1978	58 472	119 924	—	266 519	2 370	350	4 640
1979	46 349	159 341	3 264	707 003	3 999	6 688	38 031
1980	98 028	133 720	966	206 850	3 002	15 934	81 572
1981	61 814	247 942	935	830 536	5 200	10 000	40 000

Concluziile unui studiu de caz

ESTE VORBA despre o temă de cercetare denumită „Îmbunătăţirea procedeului de miezuire la turnarea radiatoarelor". Beneficiarul cercetării : IREMOAS Bucureşti. Noua tehnologie prevede, în esenţă, schimbarea reţetei de fabricare a amestecului pentru miezuri prin utilizarea unei anumite substanţe — monoetilenglicol — procedeu care permite economisirea unor cantităţi de răşini furanice ; economia respectivă, exprimată valoric, se situează la circa 800 000 lei anual. Deşi costul cercetării a fost achitat de beneficiar, iar procedeul este validat, el nu se aplică. Oare ce motive pot determina întreprinderea amintită să amîne cu trei ani de zile aplicarea procedeului. (Cercetarea a fost definitivată în 1980, iar un recent protocol încheiat între institut şi beneficiar prevede o reeşalonare a termenului de aplicare pentru 1983).

Răspunsul, firesc, l-am căutat la întreprinderea beneficiară. Iar acest răspuns este extrem de simplu : întreprinderea, factorii direct implicaţi din unitate, nu s-au preocupat să asigure aprovizionarea cu materiile prime necesare aplicării noului procedeu. Dar nu este deloc de mirare că lucrurile se prezintă astfel din moment ce inginerul şef al unităţii — deci persoana care, prin funcţia ce o deţine, poartă răspunderea aplicării tehnologiei, şi care poate sprijini efectiv buna desfăşurare a procesului de înnoire — nici nu avea cunoştinţă despre cercetarea al cărei beneficiar era întreprinderea în care activează.

Dorim să subliniem că deficienţele înregistrate în cazul prezentat în acest articol nu trebuie să proiecteze o lumină negativă asupra procesului de înnoire ce se desfăşoară în întreprindere, unitatea obţinînd în această direcţie o serie de rezultate pozitive. Ceea ce se desprinde însă, ca o concluzie generală, este faptul că procesului de înnoire, de promovare a progresului tehnic, nu i se acordă, totdeauna, atenţia cuvenită. Analiza noastră a relevat, totodată, că există tendinţa de a desconsidera importanţa unor cercetări cu o arie de aplicare mai restrînsă, socotite a avea un caracter minor **).

Faptele asupra cărora ne-am oprit în acest articol ne îngăduie să reafirmăm cerinţa, subliniată pregnant în documentele de partid, ca unităţile economice, toţi factorii ce participă la procesul de înnoire, să acorde o atenţie mai mare acestui sector de activitate de care depinde în mod hotărîtor progresul economiei. Totodată, se evidenţiază necesitatea unei acţiuni permanente în direcţia perfecţionării mecanismului de promovare a progresului tehnic în funcţie de cerinţele economiei, specifice fiecărei etape, în funcţie de însăşi evoluţia cunoaşterii umane.

Cristian POPESCU

Participarea României la Acordul General pentru Tarife şi Comerţ (G. A. T. T.)

ACORDUL General pentru Tarife şi Comerţ (G.A.T.T.) reprezintă cadrul organizatoric şi juridic în care majoritatea ţărilor din lume şi-au propus să acţioneze pentru diminuarea şi eliminarea treptată a obstacolelor din calea comerţului internaţional.

Încercări de a înlătura sau atenua barierele din calea comerţului au fost făcute încă din perioada interbelică, însă fără succes. Ne referim la conferinţele internaţionale de la Bruxelles (1920), Geneva (1922) şi Londra (1933). După cel de-al doilea război mondial, barierele din comerţul internaţional s-au accentuat şi multiplicat, iar necesitatea unui acord internaţional multilateral care să cuprindă reguli concertate privind schimburile comerciale şi să reducă barierele din calea acestora a devenit mai stringentă. De aceea, Organizaţia Naţiunilor Unite, încă de la crearea sa în 1945, a avut ca preocupare constituirea unui organism internaţional specializat în domeniul comerţului internaţional, care să ducă la eliminarea treptată a restricţiilor din calea schimburilor comerciale ; acest fapt s-a oglindit în iniţierea primelor negocieri de reducere a taxelor vamale şi de stabilire a regulilor de bază ale comerţului internaţional, ale căror rezultate s-au concretizat într-un tratat multilateral denumit Acordul General pentru Tarife şi Comerţ. Acordul a fost semnat la 30 octombrie 1947 de reprezentanţii a 23 de state şi a intrat în vigoare la 17 ianuarie 1948. În prezent, 87 de ţări sînt părţi contractante la acord, Tunisia are statut de aderare provizorie şi 29 de ţări îl aplică „de facto". Sînt membre ale G.A.T.T. toate ţările dezvoltate, majoritatea ţărilor în curs de dezvoltare, iar dintre ţările socialiste Cehoslovacia, Cuba, Iugoslavia, Polonia, România şi Ungaria.

G.A.T.T. este principalul acord şi principala organizaţie internaţională care defineşte regulile de bază ale desfăşurării comerţului dintre ţările membre, în cadrul cărora s-au convenit o serie de reduceri ale taxelor vamale şi altor obstacole din calea schimburilor, constituie singurul cadru multilateral de soluţionare a diferendelor comerciale dintre ţări şi de negociere a posibilităţilor de lărgire a comerţului mondial.

Principiile şi obiectivele fundamentale ale G.A.T.T. sînt următoarele : acordarea reciprocă între ţările membre a clauzei naţiunii celei mai favorizate, respectiv aplicarea în politica comercială externă a principiului nediscriminării ; interzicerea restricţiilor cantitative la import cu excepţia celor necesare pentru echilibrarea balanţei de plăţi ; protejarea pieţei interne şi a industriei naţionale în principal prin taxe vamale ; reducerea nivelului taxelor vamale şi a altor obstacole din calea comerţului prin negocieri multilaterale ; acordarea unui tratament mai favorabil ţărilor în curs de dezvoltare ; folosirea consultărilor ca metodă fundamentală de reglementare a diferendelor comerciale dintre ţările membre.

Rolul pozitiv jucat de G.A.T.T. în procesul de **liberalizare a comerţului mondial** rezultă din faptul că cele şapte runde de negocieri desfăşurate de-a lungul celor 35 de ani de existenţă a Acordului au condus la convenirea a peste 75 000 de concesii tarifare, în sensul reducerii sau consolidării taxelor vamale. La ultima rundă de negocieri s-a convenit reducerea taxelor vamale, în medie cu 34%, eşalonat pe perioada 1980—1987. De asemenea, în cadrul G.A.T.T. s-a acordat o atenţie sporită problematicii participării ţărilor în curs de dezvoltare la comerţul mondial. În acest sens se înscrie completarea în 1965 a G.A.T.T. cu partea a IV-a, prin care ţările dezvoltate se angajează să sprijine ţările în curs de dezvoltare prin acordarea unui tratament comercial mai favorabil. În cadrul G.A.T.T. a fost negociat şi un protocol prin care 18 ţări în curs de dezvoltare şi-au acordat reciproc concesii tarifare. Tot în cadrul G.A.T.T. a fost negociat un acord de reglementare a comerţului internaţional cu produse textile.

Ca for internaţional de negocieri comerciale multilaterale, G.A.T.T. va trebui să joace şi în viitor un rol important în depăşirea dificultăţilor pe care le întîmpină economia şi comerţul mondial. Momentul inversării actualei tendinţe spre protecţionism îl poate constitui Conferinţa ministerială G.A.T.T. convocată pentru luna noiembrie din acest an, ale cărei obiective vizează examinarea modului de funcţionare a sistemului comercial multilateral, aplicarea rezultatelor negocierilor din cadrul rundei Tokyo, situaţia ţărilor în curs de dezvoltare în comerţul mondial, programul activităţii viitoare a G.A.T.T. etc.

În cadrul **structurii organizatorice** a G.A.T.T. se înscriu : Sesiunea părţilor contractante, forul cel mai înalt, care se întruneşte, de regulă, o dată pe an, deciziile le adoptă, în general, prin consens ; Consiliul reprezentanţilor ţărilor membre, care se întruneşte trimestrial, conduce activitatea organelor subsidiare şi organizează consultări cu părţile contractante ; Comitetele specializate şi grupurile de lucru care asigură activitatea curentă a G.A.T.T. ; Secretariatul G.A.T.T. care îndeplineşte funcţiile administrative ce rezultă din activitatea celorlalte organe.

România este membră a G.A.T.T. din anul 1971. Aderarea ei la acest acord reprezintă expresia politicii partidului nostru de intensificare a participării României la diviziunea internaţională a muncii şi de asigurare a unui cadru multilateral cît mai favorabil dezvoltării comerţului său exterior. Protocolul de aderare a României la G.A.T.T. prevede eliminarea restricţiilor cantitative discriminatorii practicate de unele ţări membre ale G.A.T.T. faţă de importurile provenind din România. În acelaşi timp, prin Protocol, România şi-a exprimat intenţia fermă de a spori importurile sale din ţările membre, într-un ritm care să nu fie inferior ritmului de creştere a importurilor româneşti totale, prevăzut în planurile sale cincinale.

Principalele avantaje ale participării României la G.A.T.T. sînt :

a) În virtutea articolului 1 din G.A.T.T., ţara noastră beneficiază în mod necondiţionat de tratamentul clauzei naţiunii celei mai favorizate, inclusiv de concesiile comerciale negociate sub egida G.A.T.T. O excepţie o constituie S.U.A., care, la aderarea României la G.A.T.T. a invocat articolul XXXV al Acordului General, potrivit căruia prevederile G.A.T.T., în speţă clauza naţiunii celei mai favorizate, nu se aplică între ţara noastră şi S.U.A. Această clauză se aplică însă în baza unui acord bilateral româno-american.

b) Potrivit articolelor II, XXIV şi XXVIII ale G.A.T.T., ţara noastră are posibilitatea obţinerii de compensaţii în cazul modificării sau retragerii unor concesii de către membrii G.A.T.T., posibilitate care nu exista atîta timp cît România nu era membră a G.A.T.T. Astfel, România, ca şi celelalte ţări membre ale G.A.T.T., a obţinut de la Piaţa comună compensaţii pentru ridicarea unor taxe vamale la importul unor produse în Anglia (cu ocazia aderării acesteia la Piaţa comună), compensaţii acordate sub forma unor reduceri de taxe vamale la alte produse.

c) În baza articolului XIII al G.A.T.T., şi a Protocolului de aderare a României la G.A.T.T., se va putea obţine eliminarea progresivă a restricţiilor cantitative discriminatorii la importurile provenind din ţara noastră. Obiectivul eliminării complete a restricţiilor cantitative discriminatorii nu a fost încă atins, însă s-au realizat progrese sensibile în această direcţie. Au suprimat complet astfel de restricţii Austria şi Finlanda, iar ţările Pieţei comune mai aplică astfel de restricţii la circa 7% din exportul românesc, la nivelul anului 1981, faţă de circa 20% în 1971. De asemenea, s-au obţinut progrese în eliminarea acestor restricţii şi în relaţiile comerciale cu ţările nordice (Norvegia mai menţinînd astfel de restricţii la circa 2% din totalul importului din România, iar Suedia la circa 0,5%). S.U.A. şi Japonia nu aplică astfel de restricţii faţă de importurile din România.

d) România are posibilitatea de a participa pe poziţii de egalitate cu celelalte părţi contractante la rundele de negocieri comerciale internaţionale, organizate sub egida G.A.T.T. în vederea reducerii şi eliminării obstacolelor tarifare şi netarifare. Astfel, România a participat activ la a şaptea rundă de negocieri comerciale multilaterale, organizate în cadrul G.A.T.T. (Runda Tokyo) în perioada 1973—1979. Acordurile convenite în cadrul rundei fiind de natură să creeze condiţii mai favorabile pentru creşterea şi diversificarea exporturilor româneşti, ţara noastră a acceptat majoritatea acordurilor negociate: protocolul conţinînd concesiile tarifare, patru acorduri asupra obstacolelor netarifare (acordurile privind evaluarea în vamă, procedurile în materie de autorizaţii de import, obstacolele tehnice în calea comerţului şi codul antidumping), trei acorduri privind comerţul cu diferite produse (aeronave civile, carne de vită şi produse lactate) şi acordul privind cadrul juridic al comerţului internaţional prin care s-a statuat acordarea de către ţările dezvoltate a unui tratament mai favorabil ţărilor în curs de dezvoltare.

Ca urmare a participării la acordurile menţionate ţara noastră beneficiază de avantaje importante, printre care menţionăm: reducerea taxelor vamale în medie cu circa 14% la exportul în

Ion NIŢĂ

(Continuare în pag. 27)

Dinamica structurii sociale sub incidența progresului forțelor de producție

ÎN ANII construcției socialiste, poporul român, sub conducerea înțeleaptă a partidului, a înfăptuit progrese deosebit de mari în domeniul forțelor de producție și al relațiilor de producție, în creșterea venitului național, a forței materiale și spirituale a țării, în întregul său mod de viață. În ansamblul tuturor acestora, un loc deosebit ocupă schimbările petrecute în structura socială, în raporturile dintre clase și grupuri sociale și în rolul lor în producția socială. Ele se înscriu în aria deosebit de cuprinzătoare a problemelor teoretice și practice abordate cu mare profunzime științifică și pasiune revoluționară de către tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, *în Expunerea sa la Plenara lărgită a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, din 1—2 iunie a.c. Cu acest prilej, secretarul general al partidului nostru spunea :* **„Victoria socialismului, făurirea economiei socialiste unitare și dezvoltarea puternică a forțelor de producție a determinat profunde mutații în structura societății românești, realizarea unor noi relații bazate pe comunitatea de interese între noile clase și grupuri sociale".**

Mutații în structura socială

SCHIMBĂRILE în structura socială constituie un proces de mare complexitate care, în esența sa, reflectă evoluția numerică și a ponderii fiecărei clase și a fiecărui grup social în ansamblul populației ocupate, precum și a structurii profesionale, a nivelului de calificare și de conștiință, înnoirile în locul și rolul acestora în producția socială, în aportul lor la progresul general al țării, perfecționările în relațiile sociale, în raporturile dintre clase și grupuri sociale. Toate acestea se manifestă nu numai pe ansamblul economiei naționale, ci și în profil teritorial, știut fiind faptul că fiecare unitate teritorial-administrativă are o economie a sa, cu o anumită structură pe ramuri și, implicit, o anumită configurație socială a populației ocupate.

Mutațiile cantitative și calitative în structura socială din România sînt indisolubil legate de marile prefaceri revoluționare înfăptuite sub conducerea partidului. Viața demonstrează că factorul esențial care a antrenat după sine profundele schimbări în structura socială a țării noastre îl reprezintă dezvoltarea **industriei**, repartizarea acesteia în toate județele, în acțiunea de mare amploare desfășurată de către P.C.R., pentru atragerea la o viață economico-socială intensă a tuturor zonelor. Lichidarea stării de țară slab dezvoltată, moștenită de la vechea orînduire, transformarea României într-o țară industrial-agrară în plin progres au antrenat deplasări sociale structurale deosebit de mari. Astfel, în condițiile industrializării, ale promovării progresului științifico-tehnic și creșterii productivității muncii a avut loc sporirea muncii industriale în ansamblul activității umane și, ca urmare, mărirea populației ocupate în industrie și în alte ramuri neagricole, concomitent cu scăderea populației ocupate în agricultură, ca și în alte sectoare, pe baza dotării tehnice superioare a muncii. În anul 1981, din totalul populației ocupate, de 10,4 milioane persoane, 7,4 milioane își desfășurau activitatea în ramurile neagricole ale economiei naționale.

În prezent, structura socială a României este constituită din clasa muncitoare, țărănime și intelectualitate.

În condițiile socialismului, **clasa muncitoare** a devenit clasa conducătoare a societății noastre, întrunind atributele de proprietar asupra mijloacelor de producție, eliberată de exploatare, de producător și de beneficiar al rezultatelor obținute. În evoluția sa, clasa muncitoare **a crescut din punct de vedere numeric** și a cunoscut **modificări în structura pe ramuri și în gradul de instruire profesională și de cultură generală.** În momentul de față, clasa muncitoare este cea mai puternică clasă în societatea românească, reprezentînd peste 50% din totalul populației active. Numărul mediu al muncitorilor ocupați în economia noastră națională [1]) era de 5868,7 mii în anul 1980, adică aproape 80% din totalul personalului muncitor, față de 1222,9 mii (57,6%) în anul 1950, de 3109,9 mii (72,2%) în 1965 și de 3838,9 mii (75,1%) în 1970.

Modificările în ocuparea pe ramuri economice a clasei muncitoare, în procesul întăririi ei, pot fi oglindite prin datele ce urmează : față de anul 1950, în anul 1980, numărul muncitorilor era mai mare de 4,8 ori pe ansamblul economiei naționale — de 4,7 ori în industrie, de peste 5 ori în construcții, de peste 2,6 ori în agricultură, de 5,7 ori în transporturi, de 6,7 ori în circulația mărfurilor etc. Creșterea numărului muncitorilor, desigur, în proporții diferite, inclusiv în agricultură, este și dovada pătrunderii tehnicii moderne în toate sectoarele de activitate, ceea ce a necesitat și prezența factorului uman capabil s-o utilizeze și s-o întrețină. Asistăm deci la o întărire a prezenței clasei muncitoare, nu numai pe ansamblu, ci și în diferite ramuri ale economiei naționale, ceea ce favorizează diseminarea largă a spiritului muncitoresc de muncă și luptă.

Dar, nu numai atît. Afirmarea tot mai puternică a clasei muncitoare are loc și **în profil teritorial**, în cadrul fiecărui județ. Deși există diferențieri în dependență de dezvoltare, industrială mai ales, se constată că, în totalul personalului muncitor din fiecare județ, cea mai mare pondere o dețin muncitorii [2]) : 81,8% în jud. Alba, 83,0% în jud. Arad, 80,8% în jud. Argeș, 81,1% în jud. Bacău, 81,7% în jud. Bihor, 77,0% în jud. Botoșani, 82,2% în jud. Brașov, 79,1% în jud. Cluj, 84,2% în jud. Constanța, 79,2% în jud. Dolj, 82,1% în jud. Hunedoara, 80,2% în jud. Olt, 80,6% în jud. Timiș, 78,5% în jud. Vaslui, 72,8% în municipiul București etc.

Modernizarea structurii producției, industriale, îndeosebi în direcția accentuării ramurilor care să asigure o prelucrare avansată, o valorificare superioară a resurselor naturale, a atras după sine modificări corespunzătoare și în configurația profesională a clasei muncitoare și, deci, tendința de **creștere a numărului și ponderii muncitorilor cu grad mai înalt de calificare.**

Manifestarea muncitorilor ca cea mai puternică clasă a societății românești contemporane se întemeiază și pe **calitatea umană mai înaltă a muncitorului** de astăzi față de cel din anii precedenți, ca urmare a pregătirii profesionale mai solide și a ridicării nivelului general de cultură, de conștiință. Este un merit deosebit al partidului nostru, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a fi așezat școala la temelia calificării tinerei generații, a tuturor categoriilor de oameni ai muncii ; faptul că orice formă de calificare este precedată de învățămîntul obligatoriu de 10 ani, inclusiv a primei trepte de liceu, constituie încă o dovadă a posibilităților de formare la un nivel incomparabil mai ridicat decît în trecut a muncitorilor, ca și a celorlalți lucrători. Clasa muncitoare din România de azi dispune de un grad de calificare ridicat și de o conștiință înaintată, de un orizont cultural mai larg. Gradul mai ridicat de pregătire profesională și de dezvoltare spirituală constituie o condiție a dezvoltării democrației socialiste, **a promovării noului :** acesta oferă posibilitatea ca muncitorii, la fel ca și ceilalți lucrători, să participe mai eficient la conducerea economică, la adoptarea deciziilor, realizîndu-și, astfel, calitatea de proprietar asupra mijloacelor de producție. Toate schimbările cantitative și calitative au dus, așa cum aprecia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în Expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie a.c., la **„creșterea continuă a rolului clasei muncitoare în societate, la îndeplinirea cu cinste a misiunii sale de clasă conducătoare a întregii națiuni, în opera de făurire a socialismului".**

În structura socială a țării noastre, un loc important ocupă **țărănimea**, eliberată de exploatare, proprietar al mijloacelor

[1]) Anuarul statistic al R.S. România. 1981, pag. 122—125
[2]) Calculat pe baza datelor din Anuarul statistic al R.S. România. 1981, pag. 128—130

de producție și beneficiar al rezultatelor obținute. Înzestrarea tehnică mereu mai înaltă și creșterea productivității muncii agricole, în condițiile industrializării socialiste, au atras după sine, în mod obiectiv, o reducere a numărului țărănimii, de la 4 568 200 de persoane în 1962, la 2 195 200 de persoane în anul 1980, și, totodată, scăderea ponderii populației ocupate în agricultură, de la 74,1% în anul 1950, la 29,4% în anul 1980. Deși a scăzut din punct de vedere numeric, țărănimea îndeplinește un rol deosebit de mare în producția materială, în activitatea generală de făurire a socialismului. Dezvoltarea agriculturii, ca unul din sectoarele cu rol hotărîtor în progresul economico-social al țării, înfăptuirea noii revoluții agrare, necesitatea măririi aportului agriculturii la creșterea venitului național, sporesc importanța muncii agricole și a țărănimii, a tuturor lucrătorilor din agricultură. Țărănimea cooperatistă este a doua clasă socială atît ca număr, cît și ca importanță în viața economico-socială a țării.

Țărănimea se caracterizează și prin modificări **calitative,** reflectate în creșterea nivelului de instruire și de cultură generală. Grație preocupării neabătute a partidului și statului pentru răspîndirea științei de carte, populația din mediul rural beneficiază, ca și cea de la orașe, de învățămînt general obligatoriu de 10 ani, inclusiv prima treaptă de liceu, de pătrunderea științei și culturii înaintate în gîndire și acțiune ; ea are acces larg la toate formele de instruire. Sub impulsul progresului științifico-tehnic, al dezvoltării învățămîntului agricol, munca țărănimii se bazează în măsură crescîndă pe însușirea de cunoștințe înaintate, pe metode și tehnici de lucru avansate, și nu numai pe tradiție și experiență, care nu sînt însă lipsite de importanță.

Un alt element principal ce caracterizează țărănimea, viața și munca ei, locul și rolul ei în producția socială, îl reprezintă dreptul și obligația de a participa nemijlocit la conducere, la adoptarea hotărîrilor. Nivelul de pregătire mai ridicat îi oferă posibilitatea manifestării mai eficace în cadrul organismelor de conducere colectivă, creșterea aportului ei la rezolvarea treburilor de interes general.

Schimbările în structura socială din România evidențiază și creșterea rolului **intelectualității,** în special a celei tehnice. Legată prin idealuri de aspirațiile maselor, de viața și lupta pentru progres a întregului popor, intelectualitatea provine, în cea mai mare parte, din rîndurile clasei muncitoare și țărănimii ; ea participă activ la producția materială și la creația spirituală a poporului nostru, la progresul general al țării.

În anii socialismului, a sporit numărul de intelectuali, s-a înnoit și diversificat în mod deosebit structura profesională, a crescut nivelul ei calitativ, capacitatea de creație științifico-tehnică. Toate acestea, în strînsă legătură cu direcțiile de dezvoltare a economiei, cu cerințele de progres ale învățămîntului, științei, culturii și artei. În anul 1980, personalul muncitor ocupat în învățămînt, cultură și artă reprezenta 420 000 de persoane, iar în știință și deservirea științifică 98 300 de persoane ; în agricultura țării noastre, erau ocupați 26 426 de specialiști cu studii superioare.

Referindu-se la **perspectiva structurii sociale** din țara noastră, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea că încă multă vreme clasa muncitoare și țărănimea vor rămîne cele două clase principale ale societății românești. Aceasta, în condițiile în care : va crește ponderea clasei muncitoare ; se va mai reduce ponderea țărănimii în totalul populației ocupate ; se va înregistra o anumită creștere a numărului intelectualității tehnice, va spori în general rolul intelectualității în dezvoltarea societății socialiste, în afirmarea gîndirii și creației românești în toate domeniile, la progresul general al societății.

Condiționare dialectică între dezvoltarea economică și structura socială

MUTAȚIILE în structura socială a țării sînt organic legate de dezvoltarea forțelor de producție, de progresul economiei, în diferite etape, fiind, în același timp, atît rezultat, cît și condiție a acestora. Ele apar ca **rezultat** al progreselor înregistrate în economie, întrucît, în mod obiectiv, crearea economiei socialiste a atras după sine radicale schimbări în poziția oamenilor față de mijloacele de producție și rezultatele dobîndite, în rolul lor în conducerea societății, în raporturile dintre clase și grupuri sociale etc. Economia socialistă, înțeleasă ca un organism viu, în continuă dezvoltare, reclamă, de fiecare dată, modificări adecvate în cantitatea și calitatea factorului uman, în comportamentul lor în producția socială ; dezvoltarea industriei, agriculturii, construcțiilor, transporturilor, comerțului, învățămîntului, științei etc., etc. impune, întotdeauna, anumite schimbări, creșteri sau diminuări cantitative, exigențe sporite de ordin structural, calitativ față de populația aptă de muncă. Dinamica structurii sociale, în actuala etapă de dezvoltare a României, oglindește, direct sau indirect, însăși mișcarea economică, raportul dintre diferite ramuri, subramuri în ansamblul mecanismului economic național. **„Putem afirma,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** în Expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R din iunie a.c., **că structura socială actuală a societății românești exprimă nivelul de dezvoltare a forțelor de producție, locul pe care diferite ramuri îl ocupă în sfera producției materiale și spirituale".**

În același timp, schimbările în structura socială trebuie înțelese ca **o condiție a dezvoltării.** Avem, aici, în vedere efectul multiplu și propagat al înnoirilor socio-profesionale asupra perfecționării economiei. Stabilirea obiectivelor, sarcinilor dezvoltării, se întemeiază pe cunoașterea prealabilă de către partid și stat a posibilităților în domeniul resurselor de muncă, al potențialului uman, implicînd orientarea din timp a unor noi structuri ale populației ocupate, un anumit comportament al oamenilor în procesul muncii, precum și adaptări la cerințele de perspectivă în sistemul de învățămînt. De aici, rezultă că îmbunătățirea structurii sociale și profesionale în concordanță cu cerințele fiecărei etape, precum și îndeplinirea cu responsabilitate, de către fiecare clasă și grup social, a rolului pe care-l au în societatea noastră nu reprezintă un scop în sine, ci are ca finalitate practică prosperitatea economică și bunăstarea întregului popor.

În acest context, al rolului dinamicii structurii sociale în dezvoltarea generală a țării, se impune menționat că în actuala etapă, **s-a ridicat pe o treaptă nouă unitatea dintre muncitori, țărani și intelectuali.** Conștiente de faptul că tot ceea ce se înfăptuiește în dezvoltarea forțelor de producție, în sporirea eficienței muncii, a venitului național și a potențialului economic al țării este subordonat ridicării bunăstării lor materiale și spirituale, clasele și grupurile sociale, fără deosebire de naționalitate, acționează într-o deplină comunitate de interese, pentru transpunerea în viață a programului partidului, pentru progresul general al patriei. În lumina orientărilor și indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, în expunerea făcută la recenta Plenară lărgită a C.C. al P.C.R., **o puternică forță de unire a eforturilor** clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității în opera de făurire a societății socialiste, o reprezintă ridicarea nivelului general de cunoștințe al oamenilor muncii, lărgirea orizontului lor cultural, formarea conștiinței omului nou al societății noastre.

Schimbările calitative cunoscute de clasa muncitoare, țărănime, intelectualitate, relațiile sociale noi, oferă teren favorabil creșterii inițiativei, puterii de afirmare în procesul îndeplinirii obiectivelor și sarcinilor dezvoltării, în aplicarea noului mecanism economico-financiar ; ele stimulează promovarea noului, creșterea forței colective în studierea, sesizarea și rezolvarea la timp a contradicțiilor. **„În acest sens,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, trebuie să dăm la o parte tot ceea ce este vechi și nu mai corespunde, să facem loc noului, să acționăm în mod conștient în direcția înnoirii societății".** Perfecționarea relațiilor sociale slujește promovării la scară tot mai mare a științei și tehnicii avansate, trecerii la o calitate superioară în toate ramurile și la toate verigile structurii organizatorice a economiei. Comunitatea de interese dintre clase și grupuri sociale oferă condiții ca saltul calitativ în dezvoltarea României să fie o rezultantă a muncii tuturor.

Totodată, mutațiile calitative care s-au produs pe plan social reprezintă un puternic factor de **amplificare a răspunderii și exigenței în muncă,** a grijii pentru apărarea și dezvoltarea avutului obștesc. Tot mai mult se impun competența profesională și conștiința înaintată în promovarea spiritului gospodăresc în alocarea și utilizarea resurselor, în creșterea eficienței.

Dinamica schimbărilor în structura socială este un proces condus de către partid, pe baza studierii și cunoașterii aprofundate a realităților din țara noastră, a tendințelor fundamentale ale progresului, a direcțiilor de evoluție în viitor a economiei, a interdependențelor dintre fenomenele și procesele economico-sociale etc. În acest amplu proces, partidul desfășoară o largă activitate de perfecționarea pregătirii profesionale, de educare, de formare și dezvoltare a conștiinței socialiste la toți cei ce muncesc, de apropiere în condițiile de muncă și de trai, de cointeresare materială prin intermediul pîrghiilor economice, de întărire a alianței dintre clasa muncitoare, țărănime și intelectualitate în creșterea continuă a aportului tuturor la progresul economico-social rapid.

prof. dr. Constantin ENACHE

Industria informatică şi informatica funcţională (II)

2. Caracterul funcţional al informaticii

A DOUA PROBLEMĂ de mare actualitate este aceea a caracterului funcţional al informaticii. Funcţia şi funcţionalitatea nu mai sînt acum privite, în primul rînd, în raport cu tehnica în sine ci în raport cu societatea, cu sistemul de producţie, cu linia tehnologică, în raport cu omul şi chiar cu obiectul din realitate supus cercetării sale.

Un asemenea mod nou, deşi firesc, de a privi funcţiunea tehnică, cred că a apărut mai întîi în cadrul electronicii prin ceea ce se numeşte **electronică funcţională.** Vechea încercare de constituire a unei electronici funcţionale în raport cu funcţiile interne, proprii electronicii, este depăşită. Asemenea funcţiuni interne există în electronică şi în întreaga tehnică, dar nu ele interesează la scară socială ci numai funcţiuni în raport cu societatea. Electronica funcţională a apărut cu adevărat posibilă din momentul elaborării microprocesorului deoarece cîteva dispozitive microelectronice compacte pot realiza o funcţiune în lumea reală fie direct, fie prin intermediul unei funcţiuni informaţionale, reflectare abstractă a funcţiunii reale. Dacă programul informatic, ca structură informaţională abstractă, joacă un asemenea rol funcţional, fie direct, fie indirect, atunci de fapt putem vorbi şi de o **informatică funcţională.** Dacă electronica funcţională impune condiţia unei compactitudini cît mai mari, dacă se poate la dimensiunea unei compactitudini cît mai mari, dacă se poate la dimensiunea unei pastile de siliciu, informatica funcţională impune pe un prim plan, am putea spune local, spre deosebire de cel teritorial sau naţional, condiţia **modularităţii funcţionale.** Cele două puncte de vedere nu se exclud, la limită chiar pot coincide.

Această primă cerinţă a modularităţii funcţionale care se referă la funcţiuni în raport cu lumea reală impune o anumită structurare a sistemelor informatice, din fericire susţinută de tendinţele informaticii distribuite şi ierarhice. În virtutea unor asemenea cerinţe şi posibilităţi se poate trece la o adevărată organizare arhitecturală.

Dar, ce ar însemna o informatică **funcţională** şi implicit **arhitecturală** la nivelul unei întreprinderi?

În linii generale, ceea ce facem astăzi se înscrie pe linia unei informatici funcţionale, mai ales activitatea noastră din ultimii ani. Fiecare pachet de programe generalizabil, elaborat pentru o anumită funcţiune a întreprinderii, ilustrează o asemenea tendinţă. Dar informatica funcţională la nivel de întreprindere înseamnă la limită un **modul funcţional** echipament-program-bază de date pentru fiecare funcţiune a întreprinderii. Îmbinarea unor asemenea module funcţionale implică tehnologii moderne de interconectare a unor procesoare într-o reţea locală, implică constituirea unei baze de date mai generală sub formă distribuită, prin interconectarea bazelor de date ale modulelor funcţionale; vor fi necesare structuri ierarhice deoarece unele funcţiuni se plasează în mod natural într-o succesiune ierarhică. În fine, fiecare modul lucrează cu un număr de terminale, unele dintre acestea fiind, la rîndul lor, module funcţionale. Fiecare din aceste funcţiuni nu sînt cele interne sistemului informatic, căci există şi acestea, ci funcţiuni în raport cu întreprinderea.

Arhitectura unei întreprinderi poate fi privită, ca orice arhitectură, din mai multe puncte de vedere: al conducerii întreprinderii (la toate nivelele), al omului muncii din întreprindere, al societăţii. Arhitectura generală ar trebui să se refere la toate aceste aspecte însă în etapa actuală, în raport cu informatica, acordăm cea mai mare atenţie conducerii şi implicit modului de funcţionare ale întreprinderii. În aceste condiţii, putem vorbi, de următoarele funcţii principale:

1 **Informatica de proiectare** (proiectarea asistată de calculator a produselor şi tehnologiilor) care ar trebui să fie adusă la volumul unui modul funcţional pentru fiecare ramură industrială şi desigur adaptat fiecărei întreprinderi. Asemenea module ar trebui să fie orientate în jurul unor minicalculatoare şi display-uri grafice care să fie conectate cu linii de viteză relativ mare la calculatoare puternice în cazurile în care acest lucru este necesar, dar şi la alte module funcţionale (fie ele realizate numai prin software) din reţeaua naţională de calculatoare (RENAC) prin intermediul reţelei de transmisii de date (RENOD). Pe de altă parte, modulele funcţionale ale informaticii de proiectare trebuie să permită posibilitatea unor interconectări cu restul funcţiunilor informatice ale întreprinderii privind gestiunea, producţia şi procesele tehnologice. Este evident că ar urma să ne întreptăm atenţia către asemenea module funcţionale ca **produse informatice** şi din acest punct de vedere ar trebui să organizăm activitatea noastră.

2 **Informatica industrială,** adică informatica pentru conducerea automată a proceselor industriale, asupra căreia nu voi insista prea mult avînd în vedere opiniile pe care le-am exprimat recent.[12]) În acest caz modulele funcţionale vor prezenta, de asemenea, o varietate mare în raport cu natura proceselor tehnologice. Totuşi, o anumită standardizare şi modularizare pe tipuri de procese va fi posibilă ca spre exemplu pentru fabricaţia de piese metalice (module funcţionale pentru comanda maşinilor unelte, a roboţilor industriali, a conveioarelor, module pentru comanda celulelor cuprinzînd asemenea echipamente), pentru fabricaţia de circuite integrate, pentru procesele de asamblare din subansamble şi piese componente pentru industria mecanică sau industria electronică etc.

Tendinţa funcţională este în prezent exprimată prin pachetul de programe PROCES-MINI/PROCES-MICRO unde pornindu-se de la funcţii interne sub forma unor **blocuri funcţionale** tipice sistemelor automate, în general, se trece la conceptul de **grup funcţional**[13]) care se apropie de ideea de funcţiune externă în raport cu operatorul tehnolog care urmăreşte procesul tehnologic. Un micro sau minicalculator, împreună cu selecţia necesară din pachetul de programe amintit mai sus, plus interfaţa industrială devine un modul funcţional adaptat unui anumit tip de proces şi ar trebui să urmărim ca asemenea module funcţionale să devină produse de catalog. Încă un pas în această direcţie şi intrăm în domeniul informaticii funcţionale.

3 **Informatica de producţie** adică informatica pentru gestiunea producţiei este marcată astăzi de cerinţele tipizării, ceea ce reprezintă iarăşi un pas către modularitatea funcţională.[14]) Într-adevăr, de la bun început, s-a aplicat un criteriu funcţio-

Prima parte a acestui articol a apărut în nr. 24 al revistei

[12]) vezi lucrările citate în nota 3

[13]) A. Davidoviciu, R. Andrei ş.a. : PROCES-MINI / PROCES-MICRO, pachete de programe pentru supravegherea şi conducerea utilajelor, proceselor tehnologice, cu ajutorul mini şi microcalculatoarelor. Buletinul Român de Informatică, vol. 2, 1981, nr. 5, p. 19—38.

[14]) vezi Nicolae Comănescu, Dumitru Popescu, Unele aspecte privind tipizarea proiectelor informatice, Buletinul Român de Informatică, vol. 1, 1980, nr. 1, p. 44—51 ; Constantin Toma, Elaborarea de elemente tipizate şi utilizarea lor la realizarea sistemelor informatice Buletinul Român de Informatică, vol. 1, 1980, nr. 3, p. 15—26 ; M. Stanciu, S. Blănaru, D. Aioniţă, Cîteva aspecte privind modularizarea colecţiei de date în cadrul SICONF, Buletinul Român de Informatic vol. 2, 1981, nr. 4, p. 16—25

nal în structurarea activităţilor unei întreprinderi. Chiar şi „criteriul atributelor conducerii“[15]) reprezintă o funcţiune, sau o sumă de funcţiuni, în raport cu conducerea întreprinderii. Elementele tipizate pe care le realizăm prin pachete de programe generalizabile şi refolosibile sînt de fapt elemente funcţionale. Dar problema informaticii funcţionale este aceea de a realiza module funcţionale cu un anumit grad de independenţă, bazate deci pe mini şi microcalculatoare. În acest sens, preocupările recente din cadrul Direcţiei de proiectare din Institutul central pentru conducere şi informatică privind sistemele informatice multinivel[16]) bazate pe micro şi minicalculatoare considerăm că devin deosebit de utile şi promiţătoare.

În acest stadiu, pachetele de programe TEHNO pentru gestionarea fondului de date din domeniul pregătirii tehnice a fabricaţiei[17]), PRODIND pentru programarea, lansarea şi urmărirea producţiei, MECANO pentru gestiunea evidenţei, funcţionării şi întreţinerii utilajelor urmează să-şi dovedească viabilitatea, să fie generalizate şi elaborate versiuni pentru minicalculator. Un efort de elaborare a unui pachet de programe pentru minicalculator îl constituie sistemul TRACOS[18]) care se livrează beneficiarului ca o entitate informatică funcţională pentru conducerea operativă a producţiei unei secţii sau fabrici cu producţie discretă. Dacă sistemul s-ar înscrie într-un complex de entităţi funcţionale care să rezolve ansamblul problemelor unei întreprinderi atunci el s-ar încadra perfect în conceptul informaticii funcţionale. Se mai poate observa că acest concept este posibil a fi realizat numai în condiţiile informaticii distribuite.

4 **Informatica de gestiune** pentru gestiunea personalului, a bunurilor materiale, magaziilor, a activităţii financiar-contabile şi plăţii retribuţiilor poate fi examinată în acelaşi mod şi se pot exprima cerinţe similare.

5 **Informatica conducerii strategice şi arhitecturale a întreprinderii** pentru care este necesară utilizarea de modele matematice şi metode de simulare.

Cu aceste elemente nu am încheiat, desigur, arhitectura unei întreprinderi, problemă care comportă, după cum am mai menţionat, şi alte aspecte.

Dacă privim acum lucrurile la nivelul Sistemului Informatic Naţional din punct de vedere funcţional în raport cu societatea ca instituţie, dar şi ca populaţie, caracterul funcţional al informaticii nu se mai exprimă direct prin modularitate funcţională şi nici prin compactitudine. Funcţiei de conducere la nivel naţional, realizată prin organe de stat şi de partid, îi revine o funcţiune informatică obţinută prin sistemul informatic al conducerii de stat. Deci, nu un modul (chiar dacă acesta este un sistem) ci un **sistem complex** care ar trebui să cuprindă interconectate centrele de calcul şi băncile de date ale ministerelor şi organelor centrale într-un mod specific sensurilor circulaţiei informaţiilor care trebuie vehiculate între ele. Cît de departe am avansat privind realizarea acestei funcţiuni a arhitecturii S.I.N.? În afara unor centre de calcul practic independente nu avem încă un proiect de interconectare, atît din punct de vedere fizic cît şi logic. Odată cu începerea realizării sistemelor RENOD şi RENAC, la scara întregii ţări, a sosit momentul să ne întrebăm cum vom realiza interconectarea centrelor organelor de stat la Bucureşti, precum şi asigurarea elementelor logice unificate pentru sistemul informatic al conducerii de partid şi de stat. Se ştie că la acest nivel trebuie să avem aceeaşi codificare pentru produse, ceea ce încă nu am realizat, după cum nu lucrăm nici cu metodologii unificate de calcul a diferiţilor indicatori economico-sociali, existînd diferenţe, spre exemplu, între dările de seamă departamentale în sistemul C.S.P. şi dările de seamă statistice în sistemul D.C.S. **Este, fără îndoială, nevoie de un coordonator al sistemului informaţional economico-social al conducerii de partid şi de stat, de un administrator al datelor la acest nivel şi de un codificator-şef,** împuterniciţi cu rezolvarea problemelor logice de bază ale acestui sistem şi care să conlucreze cu Institutul central pentru conducere şi informatică, inclusiv cu centrele de calcul ale ministerelor şi organelor centrale, pentru asigurarea suportului informatic necesar, adică pentru construirea subsistemului informatic central al S.I.N.

Acest sistem, uneori confundat cu S.I.N., este numai o parte a S.I.N. Într-o ţară socialistă **toate sistemele informatice se integrează în S.I.N.** Fiecare centru de calcul de minister se găseşte în vîrful unui sistem informatic de ramură, iar centrul de calcul al unui organ central în vîrful unui sistem funcţional la nivelul economiei sau, după caz, de ramură. Asemenea sisteme încep să se contureze astăzi mai bine decît „sistemul central“ şi vor căpăta un mod de funcţionare cu mult mai eficient odată cu constituirea reţelei de transmisii de date cu viteză medie RENOD. Dar şi aceste sisteme, ca sisteme informaţionale, au fiecare nevoie de un administrator de date care să conlucreze cu responsabilul informatic de ramură. Dedublarea informaţional-informatic impune asemenea roluri.

Un rol important din punct de vedere funcţional pentru conducerea în profil judeţean şi la nivelul municipiilor îl are Sistemul Informatic Teritorial. Din punct de vedere informatic rolul principal în constituirea şi funcţionarea acestui sistem revine Centrului teritorial de calcul electronic, iar din punct de vedere informaţional începe să se contureze necesitatea unui administrator de date. Se va observa că se face o deosebire între administratorul de date şi administratorul unei baze de date, deşi, în anumite condiţii, aceste roluri pot să coincidă. În fiecare judeţ urmează să existe o singură întreprindere (centru) de calcul în profil teritorial cu secţii de producţie în municipii, oraşe şi platforme industriale (pentru cele cu întreprinderi aparţinînd la mai multe ministere) deservînd organele locale administrative şi conducerea de partid judeţeană.

De fapt, S.I.N. este constituit din sisteme care se întrepătrund. Sistemul informatic al unei întreprinderi care cuprinde nivelele de proces, gestiune industrială şi gestiune economică face parte parţial atît din Sistemul Informatic de Ramură cît şi din Sistemul Informatic Teritorial. Sistemul informatic central (al conducerii de partid şi de stat) cuprinde părţile superioare ale sistemelor informatice de ramură şi sistemelor informatice teritoriale. Este totuşi aproape evident că întotdeauna va fi necesar un sistem informatic central, iar problema care se pune în viitor este aceea a raporturilor central/teritorial/ramură/întreprindere în condiţiile unui S.I.N. care să permită o mare flexibilitate în reglaje locale, coordonări teritoriale şi interteritoriale, în conformitate cu obiectivele generale ale societăţii şi a unor decizii care revin la nivelul întregii naţiuni datorită importanţei lor majore economice, sociale şi politice.

Nu este posibil a examina aici multiplele aspecte arhitecturale ale Sistemului Informatic Naţional[19]), inclusiv implicaţiile informatice funcţionale ale acestui sistem, nu numai din lipsă de spaţiu, dar şi din cauza faptului că asemenea lucruri urmează să fie aprofundate în continuare, atît conceptional cît şi prin observarea atentă a tendinţelor economico-sociale, pe de o parte, şi ale evoluţiei tehnice S.I.N., pe de altă parte.

ÎN încheiere aş vrea să remarc că am anumite rezerve faţă de ceea ce se numeşte societate informaţională. În definitiv, societatea informaţională este o societate cu industrie informatică, deci cu o industrie nouă. Cînd spunem societate industrială spunem că societatea se bazează pe industrie. Cînd spunem societate informaţională înseamnă că în principal societatea se bazează pe informaţie. Dar informaţia presupune întotdeauna un suport material şi deci societatea nu se poate baza numai pe informaţie ceea ce ar însemna o viziune simplificatoare asupra societăţii la fel de unilaterală ca şi aceea a unei societăţi industriale în care predomină maşinile mecanice. Societatea actuală este o societate **industrial-culturală** şi în acelaşi timp **informaţională** căci informaţia a fost şi va fi un factor de producţie la fel de important ca energia şi substanţa.

Cu siguranţă însă că se vor petrece transformări în societatea umană datorită microelectronicii şi informaticii fiind nevoie de o analiză atentă a viitoarei societăţi care se va baza pe o industrie nouă şi care într-un anumit sens va fi post-industrială, în alt sens, informaţională, din alt punct de vedere, societate a cunoaşterii, pe fondul general al tendinţei istorice către o societate a comunismului şi civilizaţiei.

Mihai DRĂGĂNESCU

[15]) vezi Constantin Toma, în nota 14

[16]) F. Melenciuc, Contribuţii asupra integrării mini şi microcalculatoarelor în sisteme informatice orientate spre conducerea producţiei, Buletinul Român de Informatică, vol. 2, 1981, nr. 6, p. 22—30

[17]) Dumitru Popescu, Nicolae Comănescu, Aurel Mihalache, TEHNIC, pachet de programe pentru pregătirea tehnică a fabricaţiei, Buletinul Român de Informatică, vol. 1, 1980, nr. 3, p. 78—81.

[18]) I. Ionescu, I. Selegea, Sistem tranzacţional pe minicalculatoare pentru conducerea operativă a producţiei — TRACOS, Buletinul Român de Informatică, vol. 2, 1981, nr. 1, p. 32—46

[19]) vezi N. Badea-Dincă ş.a., Perfecţionarea concepţiei şi a metodelor de realizare a Sistemului Informatic Naţional, raport de cercetare, subtema 5. 21, Institutul central pentru conducere şi informatică, Bucureşti, decembrie 1981 ; Nicolae Costake, Cu privire la fundamentarea cibernetico-economică a concepţiei sistemului naţional de informatică, cîteva sugestii, Bucureşti, 1981 ; V. Pescaru, Elemente de concepţie privind integrarea băncilor de date în Sistemul Informatic Naţional, Bucureşti, august 1981.

CONVORBIRI ECONOMICE

cu

Gérard CALOT

directorul Institutului național de studii demografice (I.N.E.D.) din Paris

Structura demografică și capacitatea de inovație

— Fecunditatea a scăzut în multe țări dezvoltate la un nivel fără precedent pentru o perioadă de pace. Ce implicații are acest fenomen ?

— Scăderea fecundității în ultimii 15 ani este, după părerea mea, un fenomen nefavorabil nu atît pentru că afectează numărul populației, ci mai ales pentru că afectează structura ei în sensul îmbătrînirii, respectiv o proporție sporită a populației vîrstnice și o reducere a ponderii tineretului. Ca urmare, purtătorii de idei noi, de tehnici noi, de viziuni noi vor fi mai puțin numeroși în cadrul populației, astfel că dinamismul intelectual, științific, cultural, social, deschiderea la nou, spiritul de inovare se vor reduce. Mai puțini copii înseamnă poate un anumit răgaz : înainte de a reprezenta un beneficiu copiii înseamnă un cost. Dar în timp această reducere a numărului atrage o modificare de structură, de natură să diminueze capacitatea țărilor în cauză de a face față concurenței internaționale. O populație îmbătrînită reprezintă un pericol. Bogăția nu constă atît în numărul locuitorilor — un rege își putea aprecia puterea în secolele XVII sau XVIII după numărul locuitorilor de care dispindea cel al infanteriștilor, în vreme ce acum din punct de vedere militar numărul oamenilor are mai puțină importanță —, ci mai ales în dinamismul național bazat pe o reînnoire suficientă a populației. Desigur, mărimea populației active depinde de numărul locuitorilor, dar decalajele de productivitate dintre țări pot fi foarte mari, mult mai mari decît raporturile privind numărul populației. De aceea cred că înaintea preocupării pentru mărimea populației active se impune preocuparea pentru calitatea acesteia, iar tinerețea ca unul din atributele calității trebuie să se afle printre responsabilitățile statului. Acesta este motivul pentru care reducerea fecundității mi se pare a conține un risc pentru țările europene.

— Care sînt, după opinia dumneavoastră factorii determinanți ai fecundității ?

— Este sigur că factorii determinanți ai fecundității se situează în ceea ce reprezintă originalitatea substratului social-cultural. Fecunditatea nu este o problemă de modă, de întîmplare, ci un fenomen profund ancorat în însăși inima civilizației. Faptul că indiferent de originalitățile naționale, de legislații, de tradiții naționale, se observă aceleași modificări ale curbelor statistice, aceleași inflexiuni, în același timp, situează fecunditatea deasupra evenimentelor curente pe care le putem cunoaște. O altă concluzie este că marja lăsată acțiunii voluntariste este relativ îngustă. Totuși, dacă examinăm evoluțiile înregistrate în Franța sau în unele țări est-europene în ultimii 20 de ani cred că nu trebuie să fim exagerat de pesimiști. Există o marjă, care ar putea fi cuantificată ca fiind de ordinul a 10—15—20% din nivelul fecundității, respectiv 0,2—0,3 copii pentru o femeie, care se poate cîștiga printr-o politică adecvată, adică diferențiată potrivit condițiilor social-culturale. Într-o civilizație încă agricolă, de exemplu, este sigur că problemele se pun altfel decît într-o lume urbanizată, în care sectorul terțiar are o pondere ridicată. Totuși, mi se pare că pe ansamblu printre marile fenomene demografice ale epocii noastre — inclusiv în Europa — se numără stăpînirea fecundității, faptul că această stăpînire este ireversibilă. Problema este de a acționa astfel ca cuplurile să dorească mai mulți copii decît ar fi dorit altfel. Nu există îndoială că de acum înainte se vor naște numai copiii doriți, și trebuie să ne obișnuim cu această idee. Alte fenomene sînt : accesul femeilor la un nivel tot mai frecvent comparabil cu cel al bărbatului mai ales pe plan profesional, o căutare a confortului material al existenței mai ascuțită poate decît în orice altă epocă, mare sensibilitate la particularități, creșterea considerabilă a pretențiilor față de condițiile care trebuie asigurate copiilor ; în același timp părinții doresc ca propriul lor nivel de trai să nu fie afectat prin venirea unui copil. Aceasta este lumea în care trăim și în acest cadru trebuie să căutăm cele mai bune acțiuni de politică care să favorizeze o creștere a dorinței de a avea copii. După părerea mea acțiunea statului trebuie să se îndrepte în două direcții : una este mai ales calitativă, referitoare la primul și al doilea copil, alta este cantitativă, material-financiară, în ce privește al treilea copil (de următorii nu mai vorbesc, pentru că mi se pare că aproape definitiv nu vom mai vedea familii cu patru, cinci, șase copii). Este necesar ca acțiunea guvernamentală să se adapteze contextului social-cultural dat, iar societatea noastră evoluează. De exemplu, femeile desfășoară acum o activitate profesională, dar la noi lumea muncii nu a luat act și nu s-a adaptat încă la angajarea în număr mare a femeilor. Este vorba de noțiunea de orar flexibil, mai suplu, de problema distribuției sarcinilor în familie și a orarului redus (pentru a evita opțiunea brutală între program întreg sau renunțarea la lucru). Cred că „regulile jocului" în ce privește condițiile de muncă, reglementările muncii vor trebui modificate — chiar dacă aceasta complică întrucîtva lucrurile — pentru a facilita la un anumit moment al ciclului familial concilierea între activitățile profesionale și cele familiale. Iată un exemplu în care o schimbare de mentalitate favorizată de autorități ar fi foarte de dorit. Aici nu este vorba de bani, ci de voința de a organiza într-un anumit mod lumea muncii, viața colectivă în general.

Pe de altă parte, prea adesea oamenii politici sînt foarte nerăbdători să se obțină rezultatele dorite. Or acțiunile care au șansa să aibă o eficacitate reală, durabilă, sînt în general acțiunile discrete, ale căror rezultate nu se vor observa imediat. Rezultatele imediate ale unor măsuri restrictive pot fi considerabile, dar în timp se produce o anumită eroziune. Sînt de părere că mai ales prin măsuri pozitive, de sprijinire se poate spera o anumită eficacitate.

— Ați participat acum opt ani la Conferința mondială a populației de la București. Care apreciați că a fost, în timp, rezultatul ei cel mai important ?

— La scară mondială, problemele demografice cele mai importante sînt de departe cele ale „lumii a treia"; în raport cu acuitatea lor problemele noastre europene apar ca minore. Conferința de la București a prilejuit țărilor în curs de dezvoltare să-și exprime demnitatea și să combată unele teorii care prevalau mai ales în lumea anglo-saxonă, potrivit cărora pentru a favoriza dezvoltarea trebuie redusă creșterea demografică și în acest scop ar fi suficientă difuzarea unor mijloace anticoncepționale, practicarea avortului, sterilizarea. În spatele acestora se afla o idee cu totul naivă, cea potrivit căreia populația lumii a treia se afla în așteptarea mijloacelor anticoncepționale sau a autorizației de practicare a avortului sau sterilizării și ar adera la acest proiect de reducere a creșterii demografice dorit de țările dezvoltate. Conferința de la București a însemnat triumful tezei opuse : nu reducerea creșterii demografice favorizează dezvoltarea, ci invers — dezvoltarea este cea care favorizează reducerea creșterii demografice, cu alte cuvinte că cea mai bună pilulă este construcția de școli. Țările europene care s-au angajat în tranziția demografică, și în special Franța la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, nu aveau nici pilulă, nici sterilet, nici vreun alt mijloc modern anticoncepțional. Și totuși ele au înregistrat evoluțiile cunoscute. Ceea ce contează cel mai mult în materie de stăpînire a reproducției este mai curînd voința de a ajunge la o reducere a numărului descendenților decît disponibilitatea mijloacelor anticoncepționale. Aceasta este una din marile lecții ale ultimelor două-trei decenii în „lumea a treia". Mortalitatea este mai ușor de redus, toată lumea este împotriva mortalității. În schimb reducerea fertilității este cu totul altă problemă. Toate civilizațiile asiatice sau africane care glorifică maternitatea, religiile care sînt toate de acord să favorizeze o fecunditate maximă nu fac acest lucru întîmplător, ci pentru că toate societățile care în trecut nu și-au ridicat fecunditatea la maximul fiziologic au dispărut. Fecunditatea ridicată era o condiție a supraviețuirii. Copilul într-o societate rurală este o investiție economică. Dacă mortalitatea infantilă scade, nu mai este nevoie de a avea mai mulți copii pentru ca un anumit număr dintre ei să atingă vîrsta de 20 de ani. După un timp, situația evoluînd în țările „lumii a treia" se va lua act de schimbările din societate sub forma dorinței de a avea un număr mai redus de copii. Această dorință trebuie să fie interiorizată, nu este suficientă propaganda. În aceasta constă, cred eu, marea lecție a Conferinței de la București.

— Ce ne puteți spune despre colaborarea cu demografii români ?

— Acum un an a fost lansat un proiect european de analiză comparativă a fecundității, prezentat inițial la Paris în decembrie 1980 la o întîlnire cu reprezentanții unor țări socialiste, între care și România. Ideea este de a extinde în continuare această cooperare pentru a încerca să colectăm, pe o bază omogenă, un ansamblu de informații privitoare la perioada postbelică. Contactele avute aici mi-au confirmat bunăvoința României față de acest proiect, astfel încît sperăm să ducem mai departe realizările de pînă acum.

Dinu DRAGOMIRESCU

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Confruntări occidentale în probleme de politică bugetară

CONSIDERÎND că numai nivelul cererii globale determină nivelul de producţie şi ocupaţie, deci că fluctuaţiile cererii globale devin principala cauză a fluctuaţiilor pe termen scurt şi lung ale producţiei reale şi ale utilizării forţei de muncă, keynesiştii au urmărit să identifice variabilele care influenţează nivelul cererii globale. Pentru ei, principalele variabile ar fi cheltuielile şi încasările publice, de unde, punerea în funcţiune a unei politici bugetare ; o politică deficitară, în caz de recesiune – prin majorarea cheltuielilor publice – sau excedentară, în caz de inflaţie, prin creşterea fiscalităţii. Asemenea idei sînt fundamentate pe faptul că în viziune keynesistă, potrivit teoriei multiplicatorului, cheltuielile publice investite aduc un plus de producţie concomitent cu un spor al încasărilor fiscale datorită creşterii masei impozabile. Trebuie spus însă că noua politică economică americană a „Supply Side"-ului, tocmai acest punct îl contestă ; în accepţia respectivă teoria multiplicatorului nu ţine seama de efectele creşterii fiscalităţii asupra ofertei globale.

Repunerea în cauză a modelelor macroeconomice în general şi a conceptelor keynesiste „tradiţionale" în special, confirmă aprecierea făcută de prof. Hicks, potrivit căreia, „teoria generală a lui Keynes nu este nici începutul nici sfîrşitul teoriei economice dinamice"[1]. Alinierea actualei politici economice americane la noile concepte ale „Supply Side Economics" demonstrează, astfel, atît reconsiderarea fundamentelor teoretice, cît şi a celor legate de practica economică, creşterea continuă a cheltuielilor publice încetînd de acum să apară ca singurul remediu posibil la criza actuală.

Urmărind relansarea economiei prin acţiunea asupra cererii, politica economică nord-americană din anii '60, caracterizată prin variaţia încasărilor fiscale, a fost calificată drept neokeynesistă. Pusă în practică odată cu venirea lui J. Kennedy la conducerea statului, noua politică a fost aplicată în condiţiile în care economia S.U.A. se găsea deja într-o situaţie de prelungită stagnare, în cadrul căreia, perioadele scurte de uşoară expansiune alternau cu unele mai lungi de încetinire, ambele însoţite de utilizarea incompletă a capacităţilor de producţie şi de muncă. Concepută nu numai ca un mijloc de a atenua tendinţele inflaţioniste sau deflaţioniste, ci şi ca o contribuţie directă la creşterea economică, într-o perspectivă atît pe termen scurt cît şi pe termen lung, politica bugetară de inspiraţie keynesistă opunea vechii concepţii de echilibrare a bugetului, un dezechilibru temporar, respectiv un excedent în caz de inflaţie, dar mai ales, un deficit creat în mod deliberat prin reducerea impozitelor şi majorarea cheltuielilor publice, în caz de recesiune însoţită de şomaj.

Noua concepţie de folosire a bugetului ca mijloc de intervenţie a statului în reglementarea fluctuaţiilor economice se sprijinea pe elaborarea a două instrumente de analiză : calculul unui P.N.B. potenţial în condiţiile unei depline utilizări a forţei de muncă şi capitalului şi soldul bugetar al deplinei folosiri, ca diferenţă între P.N.B. potenţial şi P.N.B. real, respectiv, diferenţa între încasările fiscale care s-ar obţine în condiţiile realizării P.N.B. potenţial şi cheltuielile publice efective. P.N.B. real, fiind inferior celui potenţial, pentru stimularea activităţii economice şi asigurarea unei depline ocupări s-a acţionat în direcţia reducerii impozitelor cu aproximativ 20%, concomitent cu creşterea cheltuielilor publice prin lansarea unor programe de mare anvergură în domeniul cuceririi spaţiului cosmic şi al luptei împotriva sărăciei [2]. Măsurile iniţiate şi aplicate au permis ca la finele anului 1966, diferenţa între P.N.B. potenţial şi P.N.B. real să fie redusă la minimum, în condiţiile unei stabilităţi relative a preţurilor de 1,3% în medie pe an şi de reducere a ratei şomajului de la 7% în 1961 la 4% în 1966, procent considerat normal în S.U.A. [3].

Ulterior, creşterea cheltuielilor militare ocazionate de războiul din Vietnam şi a celor efectuate în numele „Marii Societăţi", ca şi deteriorarea situaţiei economice pe plan mondial ca urmare a creşterii preţurilor la materiile prime, combustibil şi energie au făcut ca economia S.U.A. ca şi a altor ţări vest-europene, să cunoască noi perioade de recesiune însoţite de şomaj şi inflaţie, cărora autorităţile americane nu le-au mai putut face faţă prin utilizarea mijloacelor tradiţionale de politică bugetară şi monetară. Faptul că în ultimul deceniu ritmul de creştere economică s-a redus la jumătate faţă de cel înregistrat în deceniul anterior, iar productivitatea raportată la populaţia activă a rămas practic neschimbată, determină pe susţinătorii teoriei „Supply Side"-ului să aprecieze că terapeutica de inspiraţie keynesistă aplicată economiei S.U.A. în perioada anilor '60 nu mai poate avea succes în condiţiile actuale. În plus, politicile bugetare şi monetare practicate pînă în prezent – politici caracterizate prin impozite şi dobînzi ridicate – au făcut ca S.U.A. să fie pe ultimul loc printre ţările membre ale O.E.C.D. din punct de vedere al economiilor şi investiţiilor.

Criticile aduse de economişti politicii economice de inspiraţie keynesistă care a dus la creşterea exagerată a cheltuielilor bugetare sînt legate şi de faptul că, în ciuda reducerii pragului oficial al sărăciei la 3% din populaţie (faţă de 20% cît exista în anii '60), datoria publică s-a triplat în ultimii zece ani, iar impozitele, mai precis presiunea fiscală *), au depăşit de mult limita admisă [4]. În viziunea lor, continuarea politicii de intervenţie economică a statului prin intermediul instrumentelor sale bugetare şi monetare de inspiraţie keynesistă nu poate decît să accelereze inflaţia, deoarece nu mai există nimic care să incite agenţii economici la a investi şi a produce. În con-

Prima parte a articolului a apărut în nr. 25 al revistei.

FIŞE

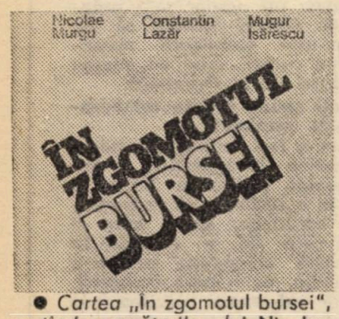

● *Cartea „In zgomotul bursei", purtînd semnăturile lui* Nicolae Murgu, Constantin Lazăr *şi* Mugur Isărescu *se încadrează specificului editurii sub auspiciile căreia a fost tipărită* – EDITURA ALBATROS – *ea adresîndu-se unui public larg – în special tinerilor – mai puţin familiarizat cu problemele economice. Dar, aşa cum remarcă în prefaţa lucrării profesorul Costin Murgescu, folosirea unui limbaj mai apropiat de literatura de popularizare decît de cea propriu-zis ştiinţifică nu diminuează valenţele informaţionale ale volumului. Dimpotrivă, în tematica bogată, prezentată în cele patru secţiuni ale cărţii (bursele – mister, năzuinţe, decepţii; bursele de valori; bursele şi pieţele internaţionale de mărfuri; bursele în România) precum şi în glosarul cuprins în volum cititorul află numeroase puncte de reper capabile să-l orienteze în înţelegerea mecanismelor bursei. În acelaşi timp autorii oferă acel minimum de informaţie care permite, celor doritori să aprofundeze cunoaşterea acestor fenomene, să abordeze cu folos şi cărţi de strictă specialitate*

Amortizarea fondurilor fixe

● *Pornind de la cerinţa stringentă a sporirii gradului de utilizare, a creşterii eficienţei cu care sînt folosite fondurile fixe în economia naţională,* Ivan Docev *se opreşte, în articolul „Amortizacionnata politika i intenzifikaţiata na promisenoto proizvodstvo (Rolul amortizării şi intensificarea producţiei în industrie) publicat în numărul 3/1982 al revistei bulgare „IKONOMICESKA MISL" asupra amortizării. Apreciată ca un factor de bază al reproducţiei fondurilor fixe, importanţa amortizării – sporeşte considerabil în contextul extinderii acţiunii factorilor intensivi în dezvoltarea economiei. Se pune problema : cum trebuie gîndită amortizarea în condiţiile în care uzura morală a fondurilor fixe este tot mai rapidă sub influenţa revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane ? Cum influenţează amortizarea activitatea economică a fiecărei întreprinderi ? Autorul studiului apreciază că stabilirea unor niveluri reale, calculate în funcţie de uzura morală înregistrată pe plan mondial, pe tipuri de fonduri fixe este absolut necesară. Este posibil ca într-o primă fază o cotă mai mare de amortizare – cotă variabilă pe intervale scurte de timp – să conducă la o creştere a preţului produselor. Dar numai astfel pot fi cunoscute costurile produselor pe elemente distincte, se pot orienta corect eforturile de diminuare a cheltuielilor de producţie. Numai în acest fel apreciază autorul studiului, se creează la dispoziţia întreprinderilor fondurile necesare modernizării rapide a fondurilor fixe, ca bază a menţinerii competitivităţii produselor.*

secință, politica economică pe care o propun și care deja a și început să fie aplicată are două obiective bine precizate : învingerea inflației și relansarea creșterii, ambele indisociabile. Atingerea acestor obiective cere, în viziunea lor, o strategie simultană de reducere a cheltuielilor publice și de diminuare a impozitelor – una din cauzele persistenței deficitului bugetar fiind legată, în accepția lor, de îngreunarea sarcinilor fiscale care penalizează oferta. Pe de altă parte, o diminuare a impozitelor nu poate avea efecte stimulatoare asupra ofertei de muncă, asupra economiei și investițiilor decît dacă este însoțită de o politică de reducere a cheltuielilor publice. Deoarece actuala structură a sistemului fiscal incită un număr crescînd de indivizi la a opta pentru munca la domiciliu în locul celei desfășurate în cadru organizat – purtătoare de impozite — sau determină ca ei să se confrunte cu forme de șomaj mai mult sau mai puțin „voluntare", se consideră că efectele pozitive ale noii politici economice nu vor fi semnificative decît în condițiile modificării structurii impozitelor.

În optica economiștilor ofertei, impozitele progresive nu sînt de natură să stimuleze inițiativa privată dar, prin reducerea nivelului acestora, vor fi înlăturate cea mai mare parte a dificultăților cu care este confruntată economia americană. Efectele unei asemenea politici ar putea fi următoarele : creșterea productivității, deoarece reducerea baremurilor de impozite va incita muncitorii, funcționarii, și întreprinzătorii să producă mai mult ; o anumită reducere a șomajului, deoarece întreprinzătorii nu se vor mai sustrage de la plata impozitelor prin mijloace de evaziune fiscală ci vor investi în economie creînd noi locuri de muncă ; frînarea inflației, deoarece investițiile și extinderea numărului de locuri de muncă vor determina o sporire a ofertei care va contracara inflația ; diminuarea deficitului bugetar, deoarece prin avîntul înregistrat în creșterea economică, ca urmare a reducerii fiscalității, cîștigurile, salariile și respectiv veniturile statului provenite din creșterea produsului impozabil, vor crește [5]).

O asemenea teorie promovînd „atotputernicia impozitelor", care în urmă cu cîțiva ani avea un număr limitat de adepți, a devenit odată cu noua administrație, doctrina economică oficială. Transpunerea sa în practică a avut loc rapid. În decurs de cîteva luni, administrația Reagan a propus adoptarea în Congres a unor reduceri însemnate de impozite pentru întreprinzători, investitori etc., astfel încît, pînă la jumătatea anului 1983 urmează să fie aplicate în trei etape, o reducere totală de 25%. În ceea ce privește cheltuielile publice, au fost deja luate măsuri de reducere la circa jumătate a transferurilor sociale operate în favoarea păturii celei mai defavorizate a populației. Argumentul invocat este acela al risipei și fraudelor semnalate în urma unor controale efectuate asupra modului de folosire a acestor fonduri, partea rămasă urmînd să fie atribuită persoanelor considerate cu adevărat nevoiașe.

Strategia fondată pe concepția economiei ofertei se materializează astfel într-o platformă concretă, ale cărei implicații asupra viitorului economiei americane – după cum susțin numeroșii doctrinari de dincolo de ocean – sînt mult mai complexe decît s-ar putea imagina. Cei care au rămas credincioși doctrinei lui Keynes nu sînt la fel de optimiști în ce privește efectele favorabile ale actualei politici economice, punînd la îndoială înseși conceptele teoretice care stau la baza noii strategii. În optica lor, reducerea impozitelor va determina o asemenea creștere a cererii, încît aceasta va depăși cu mult avantajele pe care scontează adepții „Supply-Side"-ului. Potrivit opiniilor exprimate, asemenea reduceri sînt justificate numai în condițiile în care economia se află într-o criză de desfacere. În situația actuală însă, o asemenea politică va avea un efect contrar celui așteptat : accelerarea inflației și încetinirea creșterii.

O problemă încă neelucidată, în jurul căreia se desfășoară actualele dezbateri și controverse, este aceea a limitei pînă la care poate merge fiscalitatea, dincolo de care, reducerea veniturilor statului devine iminentă. Majoritatea economiștilor și teoreticienilor consideră că S.U.A. se plasează în prezent în porțiunea unde încă nu s-a atins limita presiunii fiscale, astfel încît o reducere a impozitelor devine inoportună, ducînd la o diminuare a veniturilor statului. Susținătorii doctrinei ofertei consideră, din contră, că acest prag a fost deja depășit și că în prezent, S.U.A. se află în așa-zisa porțiune „prohibitivă" a „curbei" lui Arthur Laffer. A reduce presiunea fiscală înseamnă, în optica acestuia, a contribui la însănătoșirea economiei, la stăvilirea inflației și a șomajului, la creșterea veniturilor statului concomitent cu cele ale salariaților. Se apreciază, de asemenea, că reducerea impozitelor concepută și aplicată de către susținătorii actualei politici economice americane, mergînd în paralel cu cea de reducere a cheltuielilor publice **), acționează pe baza unui program profund antisocial care va lovi mai ales în cei mai săraci și cei mai dezmoșteniți. „Ceea ce li se va da cu dreapta prin reducerea fiscalității, li se va lua cu stînga prin reducerea cheltuielilor publice" – se afirmă, adeseori, alimentîndu-se, cu noi argumente, pesimismul asupra însănătoșirii economiei.

Marina RUDĂREANU
Institutul de economie socialistă

*) Ponderea impozitelor în P.N.B.

**) Economiștii ofertei propun un ansamblu de economii bugetare draconice în diverse sectoare ale infrastructurii și securității sociale, vizîndu-se : creditele pentru educație, programele de distribuire a bunurilor alimentare sau de repartiție a locuințelor subvenționate de către stat, subvențiile acordate rețelei feroviare, echipamentele colective pe autorute și aeroporturi ș.a.

[5]) Citat după „Petite histoire des grandes économiques", Ed. M. Th. Génuin, Paris, 1977, p. 319.

[2]) „La politique économique des États-Unis, 1958—1968", în „Problèmes économiques" nr. 1156 / 1970 ;

[3]) Jacques et Colette Nême, „Politiques économiques comparées", P.U.F., Paris, 1977, p. 423 ;

[4]) Henry Lepage, „Keynes est mort... vivent les Reaganautes", în „Focus", nov. 1981 ;

[5]) „Controversata teorie monetară și fiscală a lui A. Laffer", în „Der Spiegel" nr. 49 / dec. 1981.

O ecuație a eficienței : antipoluare = recuperare

● *Cu toate că obiectivele stabilite la nivelul Organizației Națiunilor Unite în domeniul protecției mediului nu au fost realizate integral, în ultimii ani se constată un fenomen cu efecte pozitive incontestabile. După cum susține* Françoise Monier *în articolul „La réconciliation écologique" publicat în numărul din 28 mai a.c. al revistei* L'EXPRESS *ar fi vorba despre deplasarea argumentației pentru aplicarea pe arii cît mai largi a măsurilor de prevenire a poluării mediului de la elemente de ordin emoțional la cele economice, de eficiență. Practica a numeroase țări, în care legislația în domeniul protecției mediului a fost aplicată riguros, a dovedit nu numai că aceste cheltuieli nu sînt împovărătoare dar că ele s-au dovedit de reală eficiență pentru conducătorii de întreprinderi. A luat naștere, arată F.M., o adevărată industrie de prevenire a poluării în care sînt concentrate importante forțe de cercetare ; au fost create noi locuri de muncă. Dar ceea ce reprezintă principala schimbare este faptul că, în mediul industrial, s-a înrădăcinat convingerea potrivit căreia prevenirea poluării echivalează cu recuperarea unor importante cantități de substanțe utile pentru producție. Acest mod de a privi lucrurile a condus la promovarea unei noi concepții în ingineria tehnologică prin care se urmărește în mod convergent recuperarea tuturor subprodușelor și eliminarea surselor de poluare.*

Sesiune științifică

● *La Iași a avut loc sesiunea științifică cu tema „Probleme teoretice și metodologice cu privire la dezvoltarea economico-socială în profil teritorial", organizată de către Comitetul județean de partid Iași, cu contribuția Institutului Central de Cercetări Economice, Institutului de Planificare și Prognoză, Facultatea de științe economice din Iași și catedra de economie politică de la Institutul politehnic „Gh. Asachi" Iași.*

Sesiunea s-a desfășurat în cadrul unei ședințe plenare și trei secții: a) aspecte teoretice ale prognozării dezvoltării economico-sociale în profil teritorial; b) metodologia elaborării prognozelor teritoriale la nivel național și județean; c) metodologia elaborării prognozelor teritoriale la nivelul unor ramuri și microzone. Au fost prezentate peste 75 de comunicări de către activiști de partid și de stat, cercetători din institute de profil și cadre didactice din învățămîntul superior. Este a treia sesiune științifică organizată la Iași, în ultimii 5 ani, pe probleme ale dezvoltării teritoriale, în cadrul preocupărilor care au loc pentru elaborarea unor studii de prognoză teritorială, în vederea optimizării dezvoltării economico-sociale a județului în perspectiva anilor 2000–2010.

În cadrul sesiunii s-a realizat o dezbatere amplă și rodnică asupra unui cerc larg de probleme teoretico-metodologice, înregistrîndu-se un aport însemnat în direcția perfecționării cadrului teoretic și metodologic al cercetărilor ce se realizează în județ.

FIȘE

22 Rata acumulării și creșterea eficienței acumulării

Continuăm publicarea consultațiilor în sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățămîntul economic superior. Din dorința de a spori eficiența acestor consultații, elaborate de cadre didactice de specialitate din învățămîntul liceal și superior, sub egida Direcției științe sociale, din Ministerul Educației și Învățămîntului, ele nu se vor mai referi la întreaga temă prevăzută în programă, ci vor aprofunda aspectele mai dificile ale temei respective.

Actuala consultație se referă la tema „Venitul național și fondul național de dezvoltare economico-socială", punctul patru și este publicată la solicitarea unora dintre cititori. Amintim că o primă consultație la această temă a fost publicată în nr. 20 din 21 mai a.c. al revistei și se referea la punctul 6 al temei.

1 În sfera consumului, după trecerea venitului național prin procesul repartiției se formează două mari fonduri : fondul de acumulare (dezvoltare) și fondul de consum. Aceste două mari fonduri constituie componentele de bază ale utilizării finale a venitului național.

Fondul de acumulare (dezvoltare) este acea parte a venitului național destinată reproducției socialiste lărgite. Fondul de consum este partea din venitul național destinată satisfacerii nevoilor materiale și spirituale mereu crescînde ale întregii societăți. Principalele elemente componente ale fondului de acumulare și ale fondului de consum rezultă din schema nr. 1.

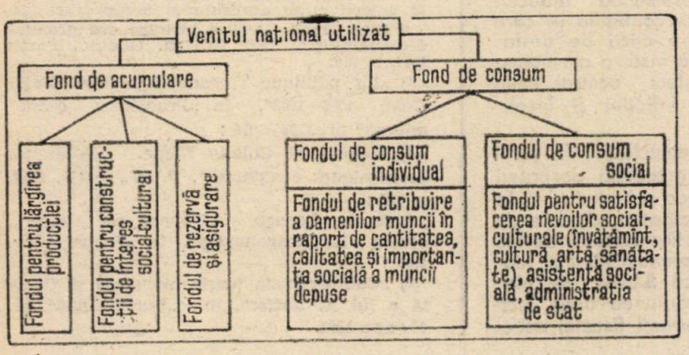

Posibilitățile de lărgire a producției depind, în primul rînd, de mărimea fondului de acumulare. Astfel, cu cît este mai mare fondul de acumulare, sporesc și posibilitățile de lărgire a producției, de creștere în aceste condiții și a volumului venitului național. Efecte asemănătoare asupra posibilităților de desfășurare a procesului reproducției socialiste lărgite generează și rata acumulării. Prin **rata acumulării** (a) se înțelege expresia procentuală a raportului dintre fondul de acumulare (A) și venitul național (V.N.).

$$a = \frac{A}{V.N.} \cdot 100$$

Dacă într-o țară venitul național total este de 400 miliarde dolari, iar fondul de acumulare este de 100 miliarde dolari, rata acumulării este de 25%, fiind determinată astfel :

$$a = \frac{A}{V.N.} \cdot 100 = \frac{100}{400} \cdot 100 = 25\%$$

Din această relație se poate determina și mărimea fondului de acumulare în condițiile în care se cunosc volumul venitului național utilizat și rata acumulării, astfel :

$$A = \frac{V.N. \times a}{100}$$

Pornind de la exemplul de mai sus, fondul de acumulare se determină astfel :

$$A = \frac{400 \text{ V.N.} \times 25 \text{ a}}{100} = 100 \text{ miliarde dolari}$$

Prin urmare, mărimea fondului de acumulare și deci posibilitățile de lărgire a producției depind, pe de o parte, de volumul absolut al venitului național, iar pe de altă parte, de rata acumulării.

2 Dependența mărimii fondului de acumulare de volumul venitului național utilizat și de rata acumulării, demonstrează că pentru lărgirea proporțiilor producției, cît și pentru satisfacerea nevoilor materiale și spirituale mereu crescînde ale populației, o importanță deosebită are proporția în care venitul național utilizat se împarte în fond de acumulare și fond de consum. În egală măsură însă **este importantă eficiența cu care este utilizat fondul de acumulare, eficiența investițiilor făcute. „Societatea noastră socialistă, ca orice societate de altfel,** a subliniat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie a.c., **trebuie să asigure permanent mijloacele pentru reproducția lărgită, o acumulare înaltă — baza dezvoltării forțelor de producție, a nivelului de civilizație generală a țării. În același timp, trebuie să se asigure creșterea eficienței acumulării, a tuturor investițiilor, sporirea rentabilității economice și, odată cu acestea, creșterea venitului național, singura sursă a desfășurării neîntrerupte a reproducției lărgite și ridicării necontenite a nivelului de trai al întregului popor".**

La fundamentarea proporției dintre fondul de acumulare și fondul de consum în țara noastră în etapa actuală se pornește de la **necesitatea asigurării unei rate înalte a acumulării și de la necesitatea utilizării cît mai eficiente a acesteia.** Această necesitate decurge **în primul rînd, din cerințele revoluției științifice-tehnice contemporane.** Introducerea în producție a noilor realizări ale științei și tehnicii necesită fonduri sporite de la o etapă la alta, care pot fi asigurate numai prin alocarea unei părți importante din venitul național în vederea lărgirii producției. Amplificarea preocupărilor în domeniul cercetărilor științifice au determinat creșterea ponderii cheltuielilor cu cercetarea științifică în venitul național. De asemenea, actuala revoluție științifică-tehnică favorizează procesul de înnoire a produselor, de ridicare a parametrilor tehnico-economici ai acestora și de lărgire pe această bază a producției.

În sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățământul economic superior

În al doilea rînd, creșterea puternică a forțelor de producție, modernizarea acestora, necesită importante fonduri pentru dezvoltarea acelor subramuri ale economiei naționale în care se produc principalele mijloace de producție. Dezvoltarea susținută a ramurilor de vîrf ale industriei constructoare de mașini : electronica, electrotehnica, mecanica fină etc., solicită un volum sporit de investiții care au ca sursă principală fondul de acumulare.

Asigurarea bazei proprii de materii prime și energetice, presupune, de asemenea, ample investigații pe linia prospecțiunilor geologice, în vederea identificării, evaluării și stabilirii modalităților pentru atragerea treptată a tuturor resurselor naturale în circuitul economic. Astfel, în actualul deceniu 1981—1990 sînt alocate fonduri mari de investiții pentru lărgirea bazei de materii prime și energetice, pentru ca țara noastră să devină în această perioadă independentă din punct de vedere energetic.

În al treilea rînd, mărimea acumulării, în etapa actuală, este organic legată de **obiectivul strategic stabilit de Congresul al XII-lea al P.C.R. privind depășirea stadiului de țară în curs de dezvoltare și trecerea României în rîndurile țărilor cu dezvoltare economică medie** pînă în anul 1985. Creșterea în ritm susținut a venitului național, a producției industriale și agricole, a productivității muncii etc., în vederea atingerii unui nivel al acestor indicatori calculați pe locuitor la nivelul realizărilor din țările cu dezvoltare economică medie, necesită întărirea bazei reproducției lărgite și deci alocarea unei părți importante din venitul național pentru acumulare.

În al patrulea rînd, înfăptuirea noii revoluții agrare, dezvoltarea susținută a producției agricole, alături de celelalte priorități ale economiei naționale în etapa actuală, necesită fonduri sporite pentru dezvoltarea și modernizarea producției agricole.

În al cincilea rînd, dezvoltarea armonioasă a tuturor zonelor și localităților țării, modernizarea economiei tuturor județelor, dezvoltarea mai accelerată a economiei în județele cu un potențial industrial mai scăzut necesită înfăptuirea unui amplu program de investiții care își are sursa principală tot în fondul de acumulare. În aceeași direcție influențează și intensificarea procesului de urbanizare, de creare de noi centre urbane, precum și realizarea celorlalte măsuri stabilite prin programul de sistematizare economico-socială a teritoriului țării.

În al șaselea rînd, acumularea este necesară și pentru asigurarea volumului sporit de investiții destinate **dezvoltării bazei materiale a instituțiilor social-culturale.** Ridicarea bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii, presupune existența unei puternice baze materiale a instituțiilor din domeniile învățămîntului, culturii, sănătății, sportului, precum și a unui fond de locuințe care să satisfacă exigențele populației. Reducerea duratei săptămînii de lucru în actualul deceniu va impune în mod necesar lărgirea bazei materiale a instituțiilor culturale și sportive și deci menținerea unei rate înalte a acumulării.

3 Experiența României demonstrează că **utilizarea eficientă a acumulării permite creșterea în ritm susținut a venitului național și deci și a fondului de consum** pentru asigurarea satisfacerii pe un plan superior a nevoilor materiale și spirituale ale populației. Corelația dintre rata înaltă a acumulării, sporirea venitului național și creșterea în ritm susținut a fondului de consum în țara noastră este convingător ilustrată de datele din tabelul următor.

Așadar, rata înaltă a acumulării în țara noastră, și ca expresie a utilizării ei eficiente, a fost însoțită de creșterea sporului de venit național de la o etapă la alta. În aceste condiții a fost posibilă creșterea în ritm susținut și a fondului de consum, care după anul 1965 a depășit ritmul mediu anual de 7,0 la sută, fiind superior față de perioadele anterioare.

Creșterea fondului de consum în condițiile unei rate înalte a acumulării necesită și asigurarea unei **eficiențe economice ridicate în utilizarea fondului de acumulare,** deoarece numai pe această bază este posibilă obținerea sporului de venit național. Totodată, utilizarea cu eficiență economică sporită a fondului de acumulare în etapa actuală este posibilă ca urmare a revoluției științifice tehnice, a soluțiilor moderne, înaintate oferite la numeroasele probleme pe care le ridică dezvoltarea producției.

Rata acumulării și creșterea venitului național în R.S. România

Perioada	Rata acumulării	Sporul de venit național (miliarde lei)	Ritmul mediu anual de creștere	
			a venitului național	a fond. de consum
1951—1955	17,6	—	—	—
1956—1960	16,0	27	6,9	4,5
1961—1965	24,3	51	7,0	5,3
1966—1970	28,8	66	7,8	7,0
1971—1975	34,1	150	11,3	7,5
1976—1980	36,3	248	7,2	7,0

Pentru cincinalul 1981—1985, rata acumulării va fi de 30%, asigurînd dezvoltarea puternică a bazei tehnico-materiale, concomitent cu ridicarea bunăstării întregului popor. Nivelul de 30% al ratei acumulării în etapa actuală asigură creșterea în ritm susținut a producției industriale și agricole, a venitului național, trecerea pînă în anul 1985 a României în rîndurile țărilor mediu dezvoltate din punct de vedere economic.

În aceste condiții are loc o creștere susținută și a venitului național pe locuitor care a sporit de la circa 7 670 lei în 1965, la peste 17 000 lei în 1975, la circa 23 000 lei în 1980, la circa 35 000 lei în 1985, urmînd să ajungă la 50 000 lei în 1990.

Nivelul ratei acumulării, într-o etapă sau alta reflectă amploarea și complexitatea obiectivelor reproducției lărgite, precum și efectele acțiunii unor factori tehnici, economici și social-politici și care își pun amprenta asupra dezvoltării economico-sociale a unei țări. În acest context, rata acumulării în etapa actuală, utilizarea cît mai eficientă a acesteia trebuie să asigure desfășurarea într-un ritm susținut a reproducției, în condițiile în care economia mondială se confruntă cu probleme deosebit de complexe generate de criza economică, de prelungirea crizei energetice, de materii prime, alimentară etc., efecte ce se fac resimțite și în țara noastră. Legea pentru adoptarea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anul 1982, prin nivelul indicatorilor, prin principalele ritmuri și proporții, inclusiv din sfera producerii și utilizării venitului național, cuprinde sarcinile care decurg din obiectivul strategic al dezvoltării economico-sociale a României în actualul cincinal și, totodată, ține seama de unele fenomene ale economiei mondiale. Ritmul de creștere a venitului național de 5,5% în anul 1982 ca și ritmurile de creștere a producției industriale, agricole, a produsului social, deși sînt stabilite la dimensiuni mai mici față de perioadele anterioare, reflectă un dinamism puternic, deoarece exprimă sporuri absolute considerabil mai mari și solicită serioase modificări de structură — accelerarea progresului tehnologic, ridicarea eficienței economice etc. De menționat că ritmurile de creștere ale României și în etapa actuală se situează peste media europeană și mondială.

Menținerea dinamismului economiei românești, necesită în continuare asigurarea unei rate înalte a acumulării, repartizarea judicioasă a venitului național în fond de acumulare și fond de consum, luînd în considerare multitudinea factorilor care acționează în economia țării noastre și în economia mondială.

prof. dr. Constantin BĂRBĂCIORU
Universitatea din Craiova

România la Sesiunea specială a Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării

Propuneri realiste, constructive pentru o lume fără arme și fără războaie

ESTE O REALITATE profund îngrijorătoare că în perioada care a trecut de la prima sesiune specială a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite consacrată dezarmării situația în domeniul înarmărilor a evoluat într-o direcție opusă concluziilor și documentelor adoptate cu acel prilej. Accentuarea tendințelor de militarizare a vieții internaționale, acumularea în lume și în special pe continentul european a unui enorm potențial de distrugere, în condițiile perpetuării tendințelor de consolidare și reîmpărțire a sferelor de influență, de amestec în treburile interne ale altor state, a mărit considerabil pericolele care amenință pacea, securitatea, însăși existența civilizației umane. În același timp, cheltuielile militare provoacă mari dificultăți și distorsiuni în dezvoltarea economică a tuturor țărilor, îndeosebi a celor în curs de dezvoltare, agravează criza economică mondială, reprezintă un obstacol major în calea lichidării subdezvoltării și a instaurării noii ordini economice internaționale, a realizării stabilității economice și politice mondiale.

Subliniind că nimic nu justifică și nu poate justifica cursa înarmărilor, politica de înarmare și război, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** releva în expunerea sa programatică la plenara lărgită din 1—2 iunie a.c. a C.C. al P.C.R. că **„este tot mai evident, așa cum afirmă diferite organisme și congrese internaționale, îndeosebi ale oamenilor de știință, că într-un nou război mondial atomo-nuclear n-ar mai exista nici învinși, nici învingători, ci va fi distrusă omenirea. De aceea se impune ca popoarele să-și unească eforturile pentru a opri cursa spre dezastru, pentru asigurarea păcii".**

Pornind de la aceste realități, România consideră că astăzi, mai mult ca oricînd, problema fundamentală a omenirii este pacea sau războiul. Poporul nostru, care în cursul istoriei sale milenare a cunoscut el însuși și a suferit, nu o dată, ororile și distrugerile războiului, iar în prezent se află angajat într-un grandios efort național de dezvoltare economică și socială, își exprimă convingerea că încetarea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare reprezintă singura alternativă rațională la riscul real al unei conflagrații nucleare nimicitoare. În acest spirit, România a acționat și acționează cu consecvență pentru eliminarea definitivă a forței din relațiile dintre state și soluționarea tuturor conflictelor și diferendelor internaționale exclusiv prin mijloace politice, prin tratative, pentru realizarea deziderateului vital al omenirii de a trăi într-o lume fără arme și fără războaie. Luptător neabătut pentru cauza păcii, libertății și independenței popoarelor, președintele Nicolae Ceaușescu militează cu principialitate și consecvență, în contactele și convorbirile sale frecvente cu conducătorii altor țări, cu oameni politici din diferite țări, precum și în forurile internaționale, în favoarea renunțării cu desăvîrșire, de către toate statele, la politica de forță și dictat, pentru apărarea dreptului fundamental al oamenilor, al națiunilor la viață, la pace, la existență liberă și demnă.

Ca expresie a acestei politici consecvente, din împuternicirea președintelui Nicolae Ceaușescu și în baza mandatului încredințat de către Marea Adunare Națională, au fost prezentate de către ministrul de externe român actualei sesiuni speciale a Adunării Generale a O.N.U. poziția țării noastre în problemele dezarmării și, în acest cadru, o serie de propuneri concrete destinate să contribuie la succesul acestui forum mondial. Propunerile ample, concrete ale țării noastre, însoțite de semnătura a 18 milioane de cetățeni ai României socialiste, reprezintă o expresie convingătoare a profundului său atașament la cauza dezarmării și înțelegerii internaționale, a solidarității sale cu celelalte națiuni ale lumii în eforturile pentru realizarea unui acord între toate statele, pentru oprirea — pînă nu este prea tîrziu — a cursei înarmărilor și înfăptuirea dezarmării.

Prezentînd acest document țara noastră a pornit de la convingerea fermă că **cea de-a doua sesiune specială a Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării poate și trebuie să marcheze o cotitură radicală în direcția opririi cursei irațională a înarmărilor și declanșării unui proces real de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară.** România își exprimă încrederea că stă în puterea țărilor membre ale O.N.U. ca, acționînd cu spirit de răspundere și voință politică, să facă din această sesiune un moment hotărîtor în lupta pentru îndeplinirea aspirațiilor arzătoare ale popoarelor spre o lume a înțelegerii și cooperării între toate statele, indiferent de mărime sau orînduire socială.

Cele 17 propuneri prezentate săptămîna trecută de țara noastră în cadrul sesiunii speciale a Adunării Generale a O.N.U. — și publicate și în revista noastră — reprezintă un program cuprinzător și unitar de acțiune vizînd soluționarea radicală a problemelor dezarmării. Sintetizînd și dezvoltînd corespunzător condițiilor actuale propuneri susținute consecvent de România la O.N.U. și în alte foruri internaționale, acest program vizează toate laturile dezarmării și concepe în mod realist înfăptuirea acesteia ca pe un proces care poate fi înfăptuit numai treptat, prin măsuri parțiale ce ar urma să fie negociate, atît bilateral cît și multilateral, cu priorități și termene bine stabilite, pe baza unei viziuni de perspectivă care să conducă în final la dezarmare generală și totală.

Caracterul realist al acestui document, elaborat sub directa îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, este evidențiat și de faptul că se urmărește ca fiecare pas în direcția dezarmării să nu se realizeze în detrimentul vreunui stat, să nu micșoreze securitatea statelor și cea mondială în ansamblul său, ci să asigure echilibrul necesar, dar la cote tot mai scăzute, prin diminuarea continuă a armamentelor.

Avînd în vedere că prin uriașa lor capacitate de distrugere, armele nucleare reprezintă cea mai mare primejdie pentru omenire, programul prezentat de România la O.N.U. acordă o prioritate absolută dezarmării nucleare, ceea ce implică încetarea producției de arme nucleare și trecerea la reducerea treptată a stocurilor existente pînă la lichidarea lor totală, interzicerea definitivă a tuturor armelor nucleare și a celorlalte arme de distrugere în masă. În același timp, considerînd pe deplin îndreptățite preocupările multor popoare cu privire la pericolele pe care le prezintă armamentele convenționale, țara noastră subliniază importanța deosebită pe care ar avea-o pentru asigurarea păcii și securității internaționale adoptarea unor măsuri eficace de reducere substanțială a acestor armamente și de creștere a încrederii între state.

Considerînd că aplicarea măsurilor vizînd oprirea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare trebuie să se facă în condiții de încredere reciprocă, România se pronunță pentru asigurarea unui control internațional strict și eficace al îndeplinirii obligațiilor asumate, în vederea realizării unei dezarmări reale.

Interdependența dintre dezarmare și soluționarea exclusiv prin mijloace pașnice a diferendelor internaționale scoate puternic în lumină importanța excepțională pe care ar avea-o angajamentul solemn al tuturor statelor de a renunța la orice formă de recurgere la forță și la amenințarea cu forța, de a respecta independența tuturor popoarelor, dreptul lor imprescriptibil de a-și hotărî liber destinele, fără nici un amestec din afară.

Considerînd că în lumea de azi dezarmarea, ca și alte probleme globale de interes vital pentru întreaga omenire trebuie soluționate într-un mod democratic, cu participarea activă a tuturor statelor, România se pronunță și cu acest prilej pentru creșterea rolului și răspunderii Organizației Națiunilor Unite în oprirea cursei înarmărilor și înfăptuirea dezarmării.

În același timp, un factor nou, progresist, în relațiile internaționale contemporane, de o însemnătate excepțională în lupta pentru salvgardarea păcii pe planeta noastră și afirmarea politicii de destindere și independență națională îl reprezintă acțiunea popoarelor, a opiniei publice mondiale. Un rol deosebit revine în acest context tineretului, vital interesat în asigurarea unui viitor pașnic și fericit, precum și oamenilor de știință, care cunosc cel mai bine capacitatea distructivă a armamentelor moderne și cărora, tocmai de aceea le revine răspunderea de a-și spune cuvîntul în dezbaterile în problema dezarmării.

În spiritul întregii sale politici de pace, colaborare și înțelegere internațională, prezentîndu-și propunerile, țara noastră s-a declarat gata să conlucreze cu celelalte state, în spirit de receptivitate, la examinarea oricăror propuneri constructive, astfel încît sesiunea specială să răspundă pe deplin așteptărilor popoarelor, ducînd la adoptarea de măsuri practice de încetare a cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare, în primul rînd la dezarmare nucleară, pentru apărarea vieții și civilizației pe planeta noastră, pentru a lăsa moștenire generațiilor de mîine o lume mai sigură, mai bună și mai dreaptă.

D. DINU

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Țări în curs de dezvoltare: avantajele economice ale dezarmării

CURSA înarmărilor constituie o uriașă risipă de mijloace materiale și forță de muncă, agravînd pericolul izbucnirii unui război nimicitor la scara planetei ; mai puțin cunoscute și cuantificate sînt uriașele posibilități pe care operația inversă — dezarmarea — le-ar deschide în fața tuturor țărilor și îndeosebi a celor în curs de dezvoltare, pentru întărirea potențialului lor economico-social.

O asemenea încercare de evaluare a efectelor favorabile ale dezarmării asupra economiei țărilor cel mai puțin dezvoltate din lume a fost efectuată nu de mult sub egida O.N.U. Din tabelul alăturat rezultă că, în cazul în care se vor realiza pași hotărîți în direcția dezarmării (concretizați, de pildă, în reducerea

Creșteri în perioada 1970—2000

Grupul de țări	P.I.B./loc. (în dolari S.U.A.)			Locuri de muncă în industrie (milioane de om/an)			Resurse de capital de capital (miliarde dolari S.U.A.		
	A	B	C	A	B	C	A	B	C
Țări din zona aridă a Africii	143,4	353,1	246,2	20,6	48,4	234,9	57,3	135,8	236,9
Țări din Africa tropicală	136,1	190,4	139,8	134,1	177,6	132,4	364,4	501,3	137,5
Țări asiatice cu un nivel redus al venitului național	418,2	488,1	116,7	52,8	58,3	110,4	327.5	378,3	115,5
Țări latino-americane, avînd puține resurse	241,9	381,5	155,8	41,6	67,9	163,2	110,6	185.4	167,6

A — În condițiile menținerii constante a ponderii cheltuielilor militare în P.N.B. și a repartiției geografice a industriei de armament ; B — În condițiile dezarmării, respectiv ale reducerii considerabile a cheltuielilor militare în bugetul tuturor statelor ; C — Raport procentual între creșterea din cazul B și cea din cazul A.

Sursa : U.N., Doc. A/36/356, 5.X.1981.

cu două treimi a nivelului cheltuielilor militare ale celor două mari puteri și cu 60% a ponderii acestora în P.N.B.-ul celorlalte țări), resursele de capital ale țărilor din diferite zone în curs de dezvoltare din lume ar putea crește de 1,2—2,4 ori mai mult, decît în condițiile menținerii cursului actual al cursei înarmărilor. Aceasta ar permite majorarea mult mai substanțială a locurilor de muncă în industria țărilor respective, iar ambii factori conjugați ar permite accelerarea creșterii P.I.B./loc., în special în țările din zona aridă a Africii și din America Latină.

Evident, o asemenea evoluție presupune și amplificarea fluxului creditelor și ajutoarelor nerambursabile dinspre țările dezvoltate către țările în curs de dezvoltare, mai ales către cele

Previziuni asupra creșterii ajutorului public pentru dezvoltare, în condițiile dezarmării (în miliarde dolari S.U.A., la prețurile din 1970)

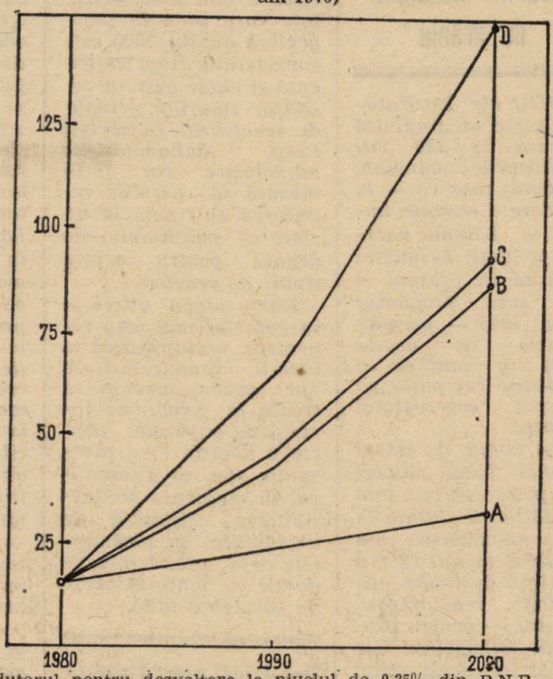

A — Ajutorul pentru dezvoltare la nivelul de 0,35% din P.N.B., în perioada 1980—2000
B — Ajutorul de la pct. A, plus 15% din economiile realizate prin dezarmare în 1990 și 25% în anul 2000
C — Ajutorul pentru dezvoltare la nivelul de 0,7% din P.N.B. în 1990, respectiv 1% din P.N.B. în anul 2000
D — Ajutorul de la pct. C, plus aceleași cote din economiile realizate prin dezarmare.

mai sărace dintre ele. O imagine asupra efectului pe care l-ar avea canalizarea în acest sens — fie ea și parțială — a mijloacelor eliberate prin dezarmare este oferită de graficul de mai jos, care ia drept bază două nivele actuale ale ajutorului public pentru dezvoltare : cel preconizat de O.N.U. (0,7% din P.N.B.-ul fiecărei țări furnizoare) și cel realizat efectiv (0,35 — în medie — din P.N.B.-ul global al țărilor furnizoare). Se observă că, dacă s-ar atinge în anul 2000 nivelul ajutorului public de dezvoltare stabilit de O.N.U. și — concomitent — s-ar ajunge să se orienteze în același scop un sfert din fondurile economisite prin dezarmare, volumul resurselor de care ar dispune țările în curs de dezvoltare în vederea accelerării progresului lor economico-social ar spori de patru-cinci ori în raport cu simpla extrapolare a situației actuale.

N.P.

Participarea României la G.A.T.T.

(Continuare din pag. 16)

țările capitaliste dezvoltate și cu 40% la cel în țările în curs de dezvoltare ; evitarea folosirii de către partenerii noștri comerciali a metodelor de evaluare vamală în scopuri protecționiste ; aplicarea de proceduri simplificate, nediscriminatorii la eliberarea autorizațiilor de import din România ; evitarea utilizării standardelor și a sistemelor de certificare a conformității produselor cu standardele în scopul creării de obstacole artificiale în calea exporturilor românești; prevenirea deschiderii de proceduri antidumping împotriva exporturilor românești și a impunerii abuzive de taxe antidumping asupra importurilor provenind din România; facilitarea accesului produselor aeronautice românești pe piețele internaționale, grație eliminării taxelor vamale și a restricțiilor cantitative la aceste produse ; asigurarea de condiții mai favorabile pentru exporturile românești de carne de vită și produse lactate. În schimbul acestor facilități tarifare și netarifare pe care le-a obținut în urma rundei Tokyo, țara noastră a acordat reduceri de taxe vamale la import pentru 158 poziții tarifare, a redus coeficientul de evaluare vamală, și-a asumat obligațiile din acordurile la care a aderat.

e) Asigurarea unui cadru favorabil pentru lărgirea exporturilor românești de produse textile prin participarea la Aranjamentul Multifibre încheiat în cadrul G.A.T.T., care stă la baza acordurilor bilaterale de reglementare a comerțului cu aceste produse.

f) Prin aderarea la Protocolul privind negocierile comerciale dintre 18 țări în curs de dezvoltare, negociat în cadrul G.A.T.T., țara noastră beneficiază de reduceri de taxe vamale de 15—50% la exportul unor produse în țările membre la Protocol.

g) Fiind membră a G.A.T.T., țara noastră folosește regulile G.A.T.T. și mecanismele consultărilor pentru reglementarea unor probleme ce apar în schimburile comerciale cu celelalte țări membre.

h) Ca țară în curs de dezvoltare membră a G.A.T.T., țara noastră beneficiază de măsurile speciale în favoarea acestor țări și în special de asistență tehnică din partea secretariatului G.A.T.T., inclusiv pentru pregătirea de cadre în domeniul politicilor comerciale.

În ce privește obligațiile asumate de partea română prin aderarea la G.A.T.T., în afara celor deja menționate, subliniem necesitatea respectării principiilor și regulilor sale (aplicarea clauzei națiunii celei mai favorizate), publicarea și — după caz — transmiterea la G.A.T.T. a statisticilor și a reglementărilor de comerț exterior etc.

Cu ocazia primirii de către președintele Nicolae Ceaușescu, la 20 mai a.c., a directorului general al G.A.T.T., Arthur Dunkel, care a făcut o vizită în țara noastră, acesta a dat o deosebită apreciere contribuției României la activitățile G.A.T.T. Cu acest prilej s-a exprimat convingerea că reuniunea G.A.T.T. la nivel ministerial din toamna anului 1982 va contribui la dezvoltarea liberă, echitabilă a relațiilor comerciale și economice internaționale, la promovarea colaborării și înțelegerii între națiuni. Președintele Nicolae Ceaușescu a exprimat hotărîrea României de a acționa pentru reușita acestei reuniuni.

Stocurile mondiale de uraniu

STUDII ale Institutului britanic al uraniului apreciază la 120 mii tone stocurile mondiale de uraniu, ceea ce — la o pondere a energiei nucleare în balanța energetică a lumii de numai 5 la sută în prezent și 17 la sută prognozat pentru 1985 — permite concluzia că aceste stocuri vor continua să fie ridicate cel puțin pe parcursul intervalului menționat.

Sursa citată de ziarul Financial Times situează la peste 40 mii t/an necesitățile de uraniu în țările nesocialiste, din acest total numai 28 mii tone fiind destinate alimentării reactoarelor, iar restul — pentru procesul de îmbogățire. Dar chiar și în acest ultim caz oferta depășește necesitățile ca urmare a încetinirii temporare apărută în construcția de reactoare, fenomen pus pe seama recesiunii din economia mondială.

În ceea ce privește rezervele exploatabile acestea sînt estimate la circa 5 mil. tone, cantitate care pînă în perspectiva anului 2000 este considerată drept suficientă și chiar peste necesitățile tipurilor actuale de reactoare. În același timp, îmbunătățirile tehnologice vor fi în măsură să permită reducerea cu pînă la un sfert a consumului de uraniu pentru aceste tipuri de reactoare.

Într-o etapă ulterioară caracterizată prin revenirea semnificativă a cererii, producătorii se vor vedea nevoiți să treacă la programe intense de explorare pentru a descoperi noi zăcăminte sau, ca alternativă, să majoreze productivitatea activității de exploatare în zăcămintele deja aflate în producție cu conținut sărac de substanță utilă.

Piața uraniului

	Cerere anuală (inclusiv pt. f-ci de îmbogățire) (tone uraniu)	Oferta estimativă (producție potențială maximă a minelor existente și a depozitelor cunoscute (tone uraniu)
1981	41 000	43 000
1990	64— 81 000	96 000
1995	74—111 000	86 000

Previziuni neconfirmate

PREVIZIUNILE privind situația economiei vest-germane pentru anul în curs sînt mai puțin optimiste decît anticipările făcute anul trecut de aceleași institute de specialitate și nu dau speranțe că R.F. Germania va redeveni curînd „locomotiva" țărilor dezvoltate. Condițiile mai bune în care se desfășoară în acest an activitatea economică sînt caracterizate prin reducerea ratei dobînzilor (dar care rămîne totuși destul de ridicată față de nivelul obișnuit în cazul R.F.G.), ca urmare a diminuării deficitului balanței de plăți precum și a declinului înregistrat de rata inflației, ceea ce a dus la creșterea încrederii în marca vest-germană și la descurajarea scurgerii capitalurilor către alte țări. Totuși, investițiile în producție rămîn reduse, iar șomajul — la un nivel ridicat. În toamna anului trecut institutele de prognoză anticipau pentru 1982 — o creștere a P.N.B. cu 1 la sută și un nivel al șomajului de 1,6 mil. persoane. În luna mai a.c. aceleași surse indicau posibilitatea unei creșteri reale numai de 0,5 la sută și cifra de 1,8 mil. șomeri. Prin ritmul creșterii P.N.B. Germania Federală se situează încă în urma mediei celorlalte țări occidentale dezvoltate, iar efectul combinat al stocurilor la producția de export și al inflației pune sub semnul întrebării posibilitatea înviorării rapide — respectiv în a doua jumătate a acestui an — a economiei acestei țări.

Programe de dezvoltare

Spania: măsuri de redresare economică

PERSISTENȚA stării de semi-stagnare a economiei (P.I.B. a cunoscut creșteri minore : 2,7% în 1978, 0,6% în 1979, 1,2% în 1980, 1% în 1981), nivelurii dintre cele mai ridicate ale șomajului (14%) și inflației (14,4%), un progres minor al investițiilor estimat la numai 1,5%, un deficit al plăților curente de 5 miliarde dolari și o datorie externă pe termen lung de 27 miliarde dolari — au pus în fața guvernului spaniol probleme de politică economică dintre cele mai dificile.

În vederea stimulării activității productive a fost elaborat un program de investiții publice pentru anii 1982—1984 totalizînd 825 miliarde pesetas (aproximativ 9 miliarde dolari), destinate în principal cercetării și dezvoltării tehnologice, proiectelor de conservare a energiei, dezvoltării transporturilor și infrastructurii în general, acordării de ajutoare agriculturii și pescuitului precum și finanțării parțiale a planurilor de restructurări în industrie. Acestea din urmă privesc următoarele ramuri : siderurgia, construcțiile navale, industria textilă, a hîrtiei, a bunurilor de echipament electrice și a componentelor electronice, iar fondurile necesare, estimate la 570 miliarde pesetas (circa 6 miliarde dolari) în perioada 1981—1983, vor fi constituite — în afara alocărilor de la buget — din credite bancare interne.

Pentru agricultură, care a avut mult de suferit de pe urma gravei secete din 1981 (producția diverselor cereale s-a redus cu procente cuprinse între 50% și 45%) a fost, de asemenea, elaborat un program prevăzînd extinderea irigațiilor pe 150 mii ha, ameliorarea sistemului de irigații pe alte 125 mii ha, modernizarea producției agricole pe 10 mii ha de ferme și crearea a 50 mii noi locuri de muncă în sectorul agricol.

În cadrul Programului energetic național în 1981 au fost luate noi măsuri urmărind reducerea dependenței de petrolul importat la 53% în 1982, creșterea utilizării energiei atomice (noi capacități totalizînd 10 mii MW se află în construcție), a cărbunelui și gazelor naturale, intensificarea explorărilor petroliere atît în Spania cît și în străinătate prin cooperare, centralizarea sub controlul statului a utilizării petrolului și produselor petroliere.

România și Spania au dezvoltat continuu relațiile economice. În Spania funcționează o societate mixtă de producție și comercializare — Caroquem — pentru produse chimice și una — Romfarma — pentru medicamente și cosmetice. România exportă în Spania tractoare, autoturisme de teren ARO, rulmenți, produse siderurgice, produse chimice ș.a. și importă acumulatori pentru mijloace de transport, produse siderurgice și neferoase etc.

Rodica GHEORGHIȚĂ
I.E.M.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 21—25 iunie a.c., pe fondul unor pronunțate oscilații ale cursului său față de majoritatea valutelor occidentale, poziția **dolarului S.U.A.** pe piața valutară internațională s-a consolidat. Procesul de apreciere a monedei americane, cu deosebire spre sfîrșitul intervalului analizat, a fost motivat în principal de evoluția curentă a dobînzilor la fondurile în dolari pe piețele S.U.A. și piața internațională de capitaluri, dar mai ales de evoluția anticipată a acestor dobînzi de către majoritatea operatorilor de devize. Nivelul dobînzilor la fondurile federale s-a majorat de la circa 13,875 la 14,625% (și peste), iar dobînzile la fondurile în eurodolari s-au menținut ferme. Ecartul de dobîndă față de o serie de alte valute, în special față de marca vest-germană și yenul japonez, s-a accentuat.

Cursul **lirei sterline** față de dolar s-a deteriorat, de la 1,7325 dolari în ziua de referință de 18 iunie a.c. la 1,7225 la finele intervalului analizat, menținîndu-se însă ferm față de celelalte valute vest-europene. Aceasta se explică îndeosebi prin faptul că, deși traversează o perioadă de puternice conflicte sociale, economia britanică înregistrează un ritm al inflației sub cel anticipat (9,5% în termeni anuali, în prezent) și performanțe relativ bune pe planul schimburilor comerciale cu străinătatea. Poziția **mărcii vest-germane** față de dolar s-a deteriorat sensibil, cursul modificîndu-se de la 2,4650 mărci/dolar la 18 iunie la 2,49 mărci/dolar la 25 iunie — o depreciere de peste 1,0 puncte procentuale (p.p.) — îndeosebi sub influența ecartului de dobîndă. **Francul elvețian** s-a menținut pe poziții relativ ferme (cursul în ziua de referință fiind 2,1350 franci/dolar iar la finele săptămînii de 2,13 franci/dolar), în principal ca efect al majorării de către marile bănci elvețiene a dobînzilor la depozitele la termen cu 0,5 p.p., cu începere din a doua zi a intervalului analizat.

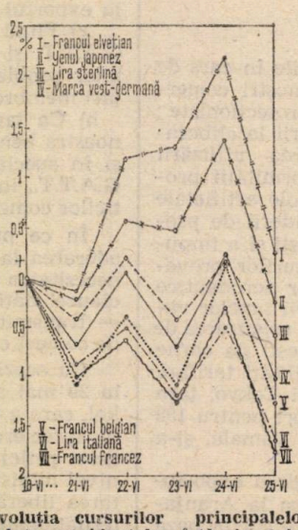

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A.

Cursul **francului francez** față de dolar a marcat o scădere de peste 1,7 p.p. (de la 6,8 la 6,93 franci/dolar) ; Banca Franței a continuat politica de reducere a dobînzilor interne de după „realinierea" recentă în cadrul sistemului monetar (vest) european. O proporție apropiată de depreciere (circa 1,65 p.p.) a cunoscut **lira italiană**, cotată la finele intervalului de 1 402 lire/dolar comparativ cu 1 379 lire/dolar în ziua de referință. **Yenul japonez** s-a depreciat — în condițiile unei intervenții substanțiale a Băncii Japoniei pentru susținerea valutei naționale — cu numai 0,20 p.p., situîndu-se la finele săptămînii la 258 yeni/dolar, față de 257,50 yeni/dolar la 18 iunie a.c.

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au marcat următoarea evoluție (nivel de ofertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 18 și 25 iunie a.c.) : eurodolari — 16,625 și 16,875%, euromărci vest-germane — 9,1875 și 9,1875%, eurofranci elvețieni 6,875 și 6,5625%.

Prețul aurului a înregistrat scăderi sensibile atingînd în cursul intervalului și valori de 296 dolari/uncie (cele mai joase din luna august 1979). La ultimul fixing de la Londra din ziua de 25 iunie prețul aurului a atins 305,50 dolari/uncie, comparativ cu 308,75 dolari/uncie la ultimul fixing din săptămîna precedentă.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

U.N.I.T.A.R.: un vast program de cercetare în sprijinul cooperării Sud-Sud

LA începutul acestui an, Programul Națiunilor Unite pentru formare și cercetare (U.N.I.T.A.R.) a lansat un vast program de cercetare privind posibilitățile și limitele cooperării între țările în curs de dezvoltare, pe plan regional și interregional. Grupul de specialiști în probleme ale dezvoltării (care se va reuni, în următorii doi ani la interval de cîteva luni pentru îmbunătățirea programului și determinarea implicațiilor lui sub aspect social) își propune ca, în final, să elaboreze recomandări asupra celor mai pertinente politici în măsură să stimuleze dezvoltarea internațională prin extinderea legăturilor regionale dintre țările rămase în urmă, în condițiile unei cooperări mai eficiente între Nord și Sud. Astfel, programul va include cercetări orientate în trei planuri de acțiune : cooperarea regională între țările în curs de dezvoltare ; cooperarea între țări — fie ele în curs de dezvoltare sau dezvoltate — integrate unor organisme regionale ; probleme ce țin de cadrul legal, instituțional, social și moral și care să permită buna funcționare a cooperării regionale sau interregionale.

Programul se încadrează în activitatea de cercetare pentru identificarea politicilor și măsurilor adecvate în vederea realizării obiectivelor noii ordini economice internaționale, fiind în consens cu rezoluția O.N.U. privind negocierile globale menite să ducă la instaurarea unui nou sistem de relații economice internaționale bazat pe principiile egalității în drepturi, avantajului reciproc și promovării intereselor tuturor țărilor.

Aceste preocupări sînt apreciate de inițiatorii proiectului ca esențiale pentru succesul negocierilor globale, atît timp cît se menține și se accentuează dependența țărilor în curs de dezvoltare față de lumea industrializată, atît timp cît mecanismele de ajutor bilateral, cooperarea tehnică bilaterală fragmentează posibilitatea unor eforturi globale. În acest context, cooperarea subregională, regională și interregională este văzută ca o cale pertinentă de abordare spre realizarea dezvoltării colective prin forțe proprii a țărilor rămase în urmă.

După cum sublinia directorul programului, **Ervin Laszlo*),** din gama largă a unor astfel de posibilități de cooperare U.N.I.T.A.R. se concentrează asupra problemelor vizînd resursele umane și inovația, avantajele reciproce care trebuie să derive din consolidarea cooperării între grupuri de țări în curs de dezvoltare integrate în organisme regionale. Prin realizarea proiectelor se urmărește evidențierea și utilizarea cît mai completă a posibilităților economice de care dispune, pe planul cooperării, fiecare țară în curs de dezvoltare ; în același timp, țările industrializate pot avea rol de catalizator în sprijinirea eforturilor de cooperare regională „Sud-Sud" ; ele pot să dedice o parte din programele lor de dezvoltare, asistenței tehnice în favoarea țărilor rămase în urmă, pentru a contribui la reducerea decalajelor ce afectează în prezent cooperarea regională.

Em. S

*) Laszlo, Ervin, UNITAR launches worldwide research on regional and interregional cooperation și Goals of the UNITAR Programe on regional and interregional co-operation, Bruxelles, mai 1982.

Breviar

În urma încheierii negocierilor dintre țările industrializate din O.C.D.E. și cele petroliere membre ale O.P.E.C. s-a hotărît reconstituirea și majorarea fondurilor alocate de F.A.O. țărilor în curs de dezvoltare prin intermediul Fondului internațional de dezvoltare agricolă (F.I.D.A.). Fondurile F.I.D.A. urmează să fie majorate la 2,1 mrd. dolari (de la un mlrd. dolari în prezent) cu o participare estimată la 620 mil. dolari din partea țărilor dezvoltate din O.C.D.E., 450 mil. dolari din partea țărilor petroliere din O.P.E.C. și 30 mil. dolari vărsăminte ale țărilor în curs de dezvoltare membre. Luînd în calcul și veniturile realizate din dobînzi, Fondul va fi în măsură să aloce în perioada 1981—1983 1,3 mlrd. dolari în plus față de suma de 900 mil. dolari alocată pînă în 1980 programelor de dezvoltare din țările rămase în urmă.

Programul F.I.D.A. a fost constituit ca o instituție financiară menită să asigure fonduri pentru proiecte inițiate de guverne ale țărilor în curs de dezvoltare sau de către diverse agenții internaționale care acordă ajutoare externe. Scopul acestui program constă în sprijinirea eforturilor de creștere a producției agricole și în general a nivelului de trai al populației rurale din țările rămase în urmă.

CONFERINȚA NAȚIUNILOR UNITE PENTRU ALIMENTAȚIE

LA CONFERINȚA Națiunilor Unite pentru Alimentație, ce s-a desfășurat la Acapulco (Mexic), cu participarea a 36 de țări importatoare și exportatoare, s-au dezbătut propunerile de eficientizare a ajutorului alimentar acordat țărilor sărace și căile de soluționare a gravelor probleme ce afectează 435 milioane locuitori ai planetei în stare de subnutriție. Secretarul general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar, a declarat la deschiderea conferinței că „situația alimentară în lume se găsește la cel mai critic punct după criza de la începutul anilor '70, în special în Africa, unde fiecare persoană mănîncă cu 15% mai puțin decît în deceniul trecut".

Specialiștii din cadrul Organizației Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (FAO) prezenți la conferință au subliniat că pentru eradicarea foametei pînă la sfîrșitul acestui secol ar fi necesar un ajutor alimentar suplimentar de 4 miliarde dolari anual. Lăsînd neschimbate actualele politici alimentare populația subnutrită a globului ar putea înregistra o creștere sensibilă de la 435 milioane locuitori, în prezent, la 585 milioane locuitori, pînă la sfîrșitul secolului.

Cea mai controversată problemă de pe agenda conferinței a constituit-o propunerea țărilor în curs de dezvoltare de stabilizare a prețurilor cerealelor pe piața internațională, prin înființarea în țările sărace, a unor stocuri în valoare totală de 2 miliarde dolari (echivalent cu 12 milioane tone cereale). Aceste stocuri ar urma să fie puse la dispoziția țărilor sărace atunci cînd prețurile cerealelor pe piața internațională se majorează. Dar unele din principalele țări exportatoare de cereale, invocînd principiile pieței libere, au manifestat rezerve față de un asemenea plan, care ar putea influența negativ balanța mondială cerere/ofertă. Pe de altă parte, ele au arătat că nu vor putea majora în mod semnificativ ajutorul alimentar pe termen apropiat, datorită importantelor lor deficite bugetare.

Ceilalți mari exportatori de cereale — Canada, Australia, C.E.E. — deși nu sînt de acord în principiu cu crearea unui stoc — au arătat o anumită flexibilitate în această problemă. Franța și R. F. Germania au declarat că vor majora ușor ajutorul alimentar acordat țărilor în curs de dezvoltare, dar așa cum apreciază oficialitățile de la Națiunile Unite, acest ajutor se situează cu mult sub nivelul necesar pentru eradicarea foametei în lume.

La încheierea conferinței cele 36 de delegații participante au aprobat concluziile finale, cerînd Consiliului Mondial al Alimentației (WFC) să elaboreze un studiu privind crearea unor rezerve la dispoziția țărilor sărace, în perioadele de deficite cerealiere. S-a făcut totodată recomandarea să se studieze posibilitățile finanțării acestor stocuri de către Fondul Monetar Internațional (FMI). Aceste recomandări s-au făcut după ce principalele țări exportatoare de cereale au resp. ins propunerea creării unui stoc în valoare de 2 miliarde dolari, echivalent cu importul anual al celor mai sărace țări.

Consiliul Mondial pentru Alimentație (WFC) urmează să elaboreze studiul și să-l prezinte la viitoarea Conferință a Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare.

V. CĂMPEANU

Persistența decalajelor

DATELE statistice publicate de U.N.C.T.A.D. evidențiază că, în perioada 1960—1980, datorită faptului că țările în curs de dezvoltare au înregistrat un ritm de creștere economică superior celui al țărilor capitaliste dezvoltate, primul grup de țări și-a îmbunătățit întrucîtva poziția în cadrul producției mondiale. Pornind de la premisa că tendința amintită se va menține în perioada următoare, experții U.N.C.T.A.D. apreciază că în anul 2000 ponderea țărilor capitaliste dezvoltate se va reduce pînă aproape de 50 la sută, în timp ce ponderea țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare va depăși un sfert (vezi tabelul).

Ponderi (în %) în populația și producția mondială

Grupul de țări	Populație			Produsul intern brut (total)		
	1960	1980	2000*	1960	1980	2000*
Țări capitaliste dezvoltate	22,9	19,4	16,2	72,1	64,7	50,5
Țări socialiste	34,2	31,9	28,9	16,0	20,6	23,6
Țări nesocialiste în curs de dezvoltare	42,9	48,7	54,9	11,9	14,7	25,9

*) Previziuni.
Sursa : U.N.C.T.A.D., Rapport sur le commerce et le développement, 1981.

Totuși, chiar și în aceste condiții și deși se scontează totodată o reducere treptată a ratei creșterii populației în țările în curs de dezvoltare, produsul intern brut mediu pe locuitor din acest grup de țări nu va reprezenta decît aproximativ 15 la sută din nivelul său mediu pentru țările capitaliste dezvoltate.

R. S. Vietnam: jaloane ale dezvoltării

DUPĂ CUM S-A ARĂTAT la cel de-al V-lea Congres al Partidului Comunist din Vietnam, sarcina economică fundamentală în actualul deceniu constă în continuarea făuririi bazei tehnico-materiale a socialismului (punîndu-se accent pe dezvoltarea agriculturii, a producției de bunuri de larg consum și de mărfuri pentru export), în accelerarea progresului tehnic și pregătirea condițiilor pentru realizarea unui ritm mai rapid de creștere a industriei grele în etapele următoare, în satisfacerea necesităților esențiale ale populației, în stabilizarea și ridicarea nivelului său de trai material și cultural.

În acest context planul de dezvoltare a economiei naționale a R.S. Vietnam pe anul 1982 prevede — ca principali indicatori — o creștere cu 4% față de nivelul din 1981 a produsului social total, cu 5% a venitului național, cu 5% a producției industriale globale și cu 8% a celei agricole. În agricultură — principala ramură a economiei — extinderea cu 7% a suprafețelor destinate culturilor alimentare, alături de lărgirea terenurilor irigate cu încă 44 mii ha, va permite recoltarea a 16 milioane tone de cereale (în echivalent orez nedecorticat), față de ceva mai mult de 15 mil. tone anul trecut ; în domeniul zootehniei se urmărește îndeosebi sporirea cu 4—4,5% a șeptelului de vite cornute mari și de porci. Aceste creșteri, ca și cele ale producției industriale, exportului, volumului transporturilor, sînt susținute printr-un volum de investiții în economia națională cu 6,7% superior celui din 1981.

S. U. A.: protejarea mediului înconjurător

DACĂ în anii '60 în Statele Unite nu se putea vorbi încă de protejarea mediului înconjurător ca de un domeniu distinct de activitate, în deceniul următor — în urma înființării unei agenții de specialitate și a promulgării unei serii de legi — activitatea respectivă a cunoscut o dezvoltare rapidă. Cercetarea și elaborarea, fabricarea și instalarea, întreținerea și repararea diverselor aparaturi menite să prevină, să semnaleze sau să contracareze efectele multiplelor forme de poluare a mediului înconjurător s-au desfășurat concomitent cu studierea unor probleme fundamentale legate de viața pe planeta noastră, corelația dintre starea mediului înconjurător și cea a sănătății oamenilor, impactul diverselor activități umane (inclusiv turismul), evoluția utilizării solului planetei ș.a.

După aprecierea unor specialiști, în prezent — în cadrul celor peste treizeci de profesii legate direct de protecția mediului înconjurător — sînt ocupate (cu normă întreagă) circa 1,5 milioane de persoane, iar în perspectiva anului 1990 efectivul lor este estimat la ceva mai mult de 2 milioane de persoane, respectiv 1,75% din întreaga populație activă a S.U.A.

În S.U.A. șase ramuri industriale — companiile producătoare de energie electrică, industria petrolului și chimică, industria hîrtiei, siderurgia și metalurgia neferoasă — contribuie cu circa 80% la cheltuielile totale pentru combaterea poluării mediului înconjurător, ceea ce le stimulează să dezvolte cercetarea în acest domeniu și să introducă tehnologii nepoluante.

Îmbunătățirea valorificării resurselor secundare

LA UN seminar-dezbatere, organizat de filiala din Silezia de sud a Societății științifice pentru organizare și conducere din R.P. Polonă, pe problemele utilizării optime a resurselor secundare, au fost examinate atît cauzele care frînează o asemenea utilizare cît și modalitățile de înlăturare a acestora. Printre recomandările făcute cu această ocazie figurează — după cum arată revista **Gospodarka materialami** — includerea gospodăririi resurselor secundare în modelul social-economic de dezvoltare a economiei naționale ; perfecționarea sistemului de organizare a colectării, păstrării și transportului resurselor respective prevederea cerințelor acestei activități la proiectarea noilor întreprinderi ; asigurarea unui sistem eficient de stimulare economică a colectării și folosirii resurselor secundare ; organizarea unor modalități de informare multilaterală asupra posibilităților de valorificare a resurselor menționate ; dezvoltarea producției de mașini și utilaje menite să faciliteze această valorificare ; îmbunătățirea reglementărilor privind activitatea de valorificare a resurselor secundare ; lărgirea și diversificarea activității de colectare a resturilor menajere, a reziduurilor și deșeurilor urbane și industriale ; intensificarea cercetărilor științifice legate de valorificarea diferitelor deșeuri, îndeosebi în sectorul minier. Important este — s-a subliniat în cursul dezbaterilor — să se țină cont și de repercusiunile pe care valorificarea resurselor secundare le poate avea asupra unor indicatori ai activității de producție, ca productivitatea muncii, fondul de retribuire, producția realizată.

Economia vest-germană în confruntare cu șomajul

ÎN R.F. Germania, a cărei economie este confruntată cu agravarea continuă a șomajului (efectivul mediu al șomerilor din aces an fiind evaluat la 1,8 milioane, față de 1,6 milioane, la cît se ridicau estimațiile anterioare), se prevede o sporire cu circa 4,1 miliarde mărci a fondului de alocații pentru șomaj din 1982. Povara respectivă pentru bugetul statului — remarca recent ziarul **Die Welt** — ar fi putut să fie și mai mare, deoarece de fapt 40—50% din șomeri (printre care mulți tineri, absolvenți ai diferitelor școli și aflați în căutarea primului loc de muncă) nu beneficiază de dreptul la alocații de șomaj.

Într-un studiu publicat de Institutul pentru cercetări economice (D.I.W.) din Berlinul occidental, se relevă că una din cauzele primare ale recrudescenței șomajului în R.F.G. o constituie orientarea politicii financiare din ultimii trei ani, care a determinat reducerea investițiilor publice. Specialiștii institutului recomandă elaborarea și promovarea pe termen lung a unei politici consecvente în domeniul financiar și al ocupării forței de muncă, politică care să prevadă — printre altele — lărgirea investițiilor bugetare pentru relansarea activității în sectorul construcțiilor, deosebit de afectat de criza economică.

EXIGENȚE ALE ECONOMISIRII ENERGIEI

(Urmare din pag. 1)

carea integrală a tuturor resurselor locale combustibile (lemn de la defrișări, cioate, coaje de lemn, paie etc.) În acest sens, unitățile de specialitate trebuie să examineze posibilitatea construirii de cazane la care să poată fi folosiți orice fel de combustibili.

În ceea ce privește **valorificarea surselor noi de energie,** în vederea măririi aportului acestora la acoperirea necesarului de energie termică prin panouri solare, stații de utilizare a apelor geotermale, pompe de căldură pentru valorificarea căldurii deșeu, instalații de producere a biogazului, cazane pentru arderea deșeurilor menajere și a altor resurse combustibile, s-au prevăzut măsuri privind îmbunătățirea echipamentelor și instalațiilor pentru sporirea performanțelor lor economice și tehnice.

Soluțiile de perspectivă privind alimentarea cu energie termică a consumatorilor, care corespund și sarcinilor de gospodărire eficientă a acesteia, sînt :

— termoficarea pe cărbune reprezintă soluția optimă de alimentare cu căldură a marilor consumatori industriali și urbani. Se are în vedere preluarea consumului de căldură din localitățile cu mari platforme industriale și cartiere noi de locuințe netermoficate pînă în prezent, cît și a celor alimentate pînă acum din centrale electrice de termoficare funcționînd pe hidrocarburi, disponibilizîndu-se, astfel, mari cantități de resurse energetice deficitare ;

— pentru localitățile cu nivele de consum de căldură mai reduse de 100—150 Gcal/h, termoficarea se justifică economic numai în cazuri speciale (legate de utilizarea de resurse energetice secundare, disponibilizarea unor cantități de hidrocarburi din centralele existente etc) ;

— pentru localitățile cu consumuri termice mai reduse, soluțiile de alimentare cu căldură sînt reprezentate de centralele termice de zonă, de cvartal și de bloc și de instalații individuale de încălzire și sobe.

În ceea ce privește echipamentele pentru centralele de termoficare, deosebit de importantă este acțiunea pentru reproiectarea și realizarea acestora în vederea funcționării exclusiv pe cărbune fără adaos de hidrocarburi. În acest sens o atenție specială se cere acordată de către unitățile constructoare de mașini specializate în utilaj energetic realizării cazanelor de apă fierbinte pe cărbune de 50 Gcal/h și 100 Gcal/ha. Pentru mărirea eficienței soluțiilor de acoperire a consumului de energie termică este necesar să se coreleze cît mai strîns parametrii la care are loc consumul de căldură (presiune și temperatură) cu echipamentele care se instalează.

Înscrise în cadrul unui program de mare amploare, măsurile și acțiunile menite să conducă la economisirea și gospodărirea rațională a resurselor energetice prevăd sarcini pentru unele ministere, centrale industriale, întreprinderi, institute de cercetare și proiectare, comitete județene și municipale de partid și consilii populare. Cît privește ministerul nostru care, conform hotărîrii Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 22 iunie 1982 preia întreaga responsabilitate privind producerea, distribuția și utilizarea, în condiții de eficiență maximă, a energiei termice, îi revin sarcini de maximă importanță pentru înfăptuirea prevederilor înscrise în programul de măsuri, astfel încît nivelele de economisire a energiei termice și de reducere a consumurilor de hidrocarburi să fie realizate în termen cît mai scurt.

NOTE

Resurse materiale care așteaptă să fie valorificate

VALORIFICAREA integrală a tuturor resurselor care se produc în economia națională constituie un obiectiv de înaltă răspundere pentru buna gospodărire a avuției țării. Orice efort depus în această direcție permite punerea la dispoziția economiei naționale a unor cantități suplimentare de produse, concomitent cu creșterea eficienței activității desfășurate. Și nu puține sînt exemplele pozitive de acest gen.

Din păcate, se mai întîlnesc însă cazuri cînd însemnate cantități de resurse materiale nu se valorifică la nivelul posibilităților. Așa se prezintă, de pildă, situația cu coaja rezultată din decojirea lemnului *utilizat ca materie primă în industria de celuloză. Dacă în unele cazuri aceasta este arsă în instalații speciale (împreună cu păcura) pentru producerea căldurii sau energiei termice, în multe situații ea este folosită pentru astuparea gropilor, sau pur și simplu este depozitată pe suprafețe întinse de teren. La Zărnești, spre exemplu, Combinatul de hîrtie și celuloză, prin procesul de decojire a bușteni lor, obține zilnic peste 80 m³ de coajă. Nedispunînd de instalații de ardere a acesteia (instalațiile pe care le posedă nu au la dispoziție cantitățile necesare de păcură pentru arderea acestor resurse), coaja de copac este îngropată în zone unde terenul este accidentat sau este pusă ca zăplaz pe marginea rîului Vulcănița, iar o parte este depozitată pe un teren agricol — ocupînd zeci de hectare — pentru care plătește chirie. Un calcul sumar arată că în acest mod se pierd anual, numai la acest combinat, circa 30 000 m³ de coajă. Dacă raportăm situația la nivelul întregii industrii de hîrtie și celuloză a țării — cantitatea irosită și nevalorificată de coajă de copac se ridică la sute de mii de metri cubi.*

Nu poate exista nici o motivație pentru o asemenea stare de lucruri. De aceea, trebuie să se întreprindă cercetările necesare pentru găsirea de soluții eficiente de valorificare, pentru realizarea instalațiilor corespunzătoare de ardere, în așa fel încît pierderile să fie eliminate cu desăvîrșire. Coaja de copac rămîne o resursă importantă care poate fi folosită ca îngrășămînt agricol, dacă este măcinată, sau ca un combustibil util în producerea căldurii și energiei termice. Se cere doar inițiativă, spirit gospodăresc, pentru a-i da o cît mai eficientă întrebuințare.

Aproape asemănător stau lucrurile și cu o altă resursă prețioasă rezultată din procesele tehnologice din industria chimică, și anume bioxidul de carbon. *În multe unități acesta este eșapat, poluînd atmosfera. Prin chimizare, bioxidul de carbon poate fi folosit la fabricarea metanolului, înlocuind gazul metan. Bunăoară, prin utilizarea a 5—6 000 metri cubi de bioxid de carbon la fabricarea metanolului producția ar crește în cazul Combinatului chimic din orașul Victoria cu circa 30%, economisindu-se peste 26 milioane metri cubi gaz metan pe an.*

Ce se poate întreprinde pentru a valorifica această importantă resursă ? În cazul Combinatului chimic Făgăraș, care în procesele tehnologice de fabricare a amoniacului produce și bioxid de carbon, se impune captarea acestuia și trimiterea prin mijloace adecvate (conducte executate pe o distanță de numai 35 km) la combinatul chimic „Victoria" ; această din urmă unitate ar obține astfel însemnate economii și beneficii peste plan, iar la nivelul țării s-ar disponibiliza milioane de metri cubi de gaz metan care ar putea fi folosit în alte scopuri. Dar economiile ar fi și mai mari dacă o asemenea acțiune de valorificare a bioxidului de carbon s-ar întreprinde în toate unitățile care-l produc.

Am prezentat doar două exemple, dar sînt numeroase resurse care se irosesc în bună măsură, în timp ce economia națională face eforturi serioase pentru a le procura. Este momentul ca unitățile în cauză să fie obligate, prin măsuri corespunzătoare, să găsească soluții pentru valorificarea integrală a unor asemenea resurse, cooperînd, dacă situația o cere, cu institutele de cercetare sau alte unități ce pot utiliza în procesele tehnologice diferitele materii prime refolosibile pentru obținerea unei game cît mai variate de produse, cu costuri cît mai reduse.

V. B.

Revista ECONOMICĂ

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 26 din 2 iulie 1982

— Conștiința și cultura economică în procesul dezvoltării 2

— Elemente calitative în dezvoltarea economico-socială a României (I) **(Costinel Lazăr)** 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Exigențe ale economisirii energiei **(Nicolae Armencoiu)** 5
— Note

— Priorități în echiparea economiei cu mijloace tehnice moderne **(Stelian Teodorescu)** 6

— Fundamentarea deciziei de stabilire a dimensiunii optime a fermelor de vaci de lapte **(Letiția Zahiu, Gh. N. Iosif)** 8

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezulte. Îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale — rezervă de creștere a eficienței producției **(Ioan Nicoară)** 10

— Dezbatere „R. E". Cercetarea științifică în sprijinul creșterii eficienței exporturilor românești. Scurtarea ciclului „Idee-produs nou — export" 12

ȘTIINȚĂ — TEHNOLOGIE — EFICIENȚĂ

— Aplicarea operativă în producție a tehnologiilor moderne **(Cristian Popescu)** 14

RĂSPUNSURI LA ÎNTREBĂRI

— Participarea României la Acordul General pentru Tarife și Comerț (GATT) **(Ion Nițã)** 16

TEORII — IDEI

— Dinamica structurii sociale sub incidența progresului forțelor de producție **(Constantin Enache)** 17

— Industria informatică și informatica funcțională (II) **(Mihai Drăgănescu)** 19

— Structura demografică și capacitatea de inovație. Convorbiri economice cu Gerard Calot 21

— Școli ● curente ● economiști. Confruntări occidentale în probleme de politică bugetară **(Marina Rudăreanu)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Rata acumulării și creșterea eficienței acumulării **(Constantin Bărbăcioru)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Propuneri realiste, constructive pentru o lume fără arme și fără războaie **(D. Dinu)** 26

— Statistică internațională 27

— Tendințe — conjuncturi 28

— Forumul dezvoltării 29

— Mondorama 30

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : ● Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice ● Din sumarul „Revistei economice" pe semestrul I 1982

IN THIS ISSUE

— Economic conscience and culture in the process of development 2
— Qualitative elements in Romania's economic and social development (I) **(Costinel Lazăr)** 3
— Priorities in equipping the economy with modern technical means **(Stelian Teodorescu)** 6
— Scientific research for increasing the efficiency of Romanian exports. Shortenind the "idea — new product — export" cycle (a R.E. debate) 12
— Romania's participation to the General Agreement on Tariffs and Trade (GATT) **(Ion Nițã)** 16
— The dynamics of the social structure under the influence of the progress of the productive forces **(Constantin Enache)** 17
— Schools ● trends ● economists. Western confrontations on budget policy matters **(Marina Rudăreanu)** 22
— Realistic, constructive proposals for a world without arms and wars **(D. Dinu)** 26

DANS LE NUMÉRO

— La conscience et la culture économiques dans le processus de développement 2
— Eléments qualitatifs dans le développement économique et social de la Roumanie (I) **(Costinel Lazăr)** 3
— Priorités de l'équipement de l'économie avec des moyens techniques modernes **(Stelian Teodorescu)** 6
— La recherche scientifique au service de l'accroissement de l'efficience des exportations roumaines. La réduction de la durée du cycle „idée — produit nouveau — exportation" (débat) 12
— La participation de la Roumanie à l'Accord Général pour les Tarifs et le Commerce (GATT) **(Ion Nițã)** 16
— La dynamique de la structure sociale sous l'incidence du progres des forces productives **(Constantin Enache)** 17
— Ecoles ● courants ● économistes. Confrontations occidentales dans des problèmes de politique budgetaire **(Marina Rudăreanu)** 22
— Propositions réalistes, constructives pour un monde sans armes et sans guerres **(D. Dinu)** 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Экономическое сознание и экономическая культура в процессе развития 4
— Качественные элементы в экономико-социальном развитии Румынии (I) **(Костинел Лазэр)** 5
— Приоритеты в деле оснащения экономики современными техническими средствами **(Стелиан Теодореску)** 6
— Научное исследование на службе увеличения эффективности румынского экспорта. Укорачивание цикла «идея-новое изделие — экспорт» **(Обсуждение)** 12
— Участие Румынии в ГАТТ **(Ион Ницэ)** 16
— Динамика социальной структуры под влиянием прогресса производительных сил **(К. Енаке)** 17
— Школы ● течения ● экономисты. Противоборство на Западе по вопросам бюджетной политики **(Марина Рудэряну)** 22
— Реалистические, конструктивные предложения за мир без оружия и без войн **(Д. Дину)** 26

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R.. factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28–30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export-Import Presă P.O. BOX 136–137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

PENTRU *Sezonul estival*

Odată cu sosirea sezonului estival, noile modele de confecții se află în magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat.

De remarcat linia sport a modelelor expuse, în pas cu tendințele modei actuale.

Nu întîrziați !

Alegeți chiar acum noutățile expuse !

INVITAȚIE LA SATUL DE VACANȚĂ CONSTANȚA

Casa dobrogeană

1982 JUL 12

Casa vrînceană

În cartierul Tomis Nord — Constanța, în apropierea plajei de la Mamaia, în perimetrul cuprins între Marea Neagră, Lacul Siutghiol și Lacul Tăbăcăriei, un original sat de vacanță a devenit de mai mulți ani un loc de mare atracție pentru turiștii aflați pe litoral.

Satul de vacanță Constanța cuprinde 25 de case construite în stilul gospodăriilor țărănești. Fiecare reprezintă specificul unui județ cu tot ce are mai caracteristic ca stil arhitectonic, elemente decorative, artizanat și chiar... artă culinară ; căci în majoritatea acestor case funcționează unități de alimentație publică — mici restaurante — în care oaspeții se pot delecta cu cele mai gustoase mîncăruri tradiționale și regionale.

An de an, Satul de vacanță Constanța se prezintă cu noutăți și îmbunătățiri în organizare, aprovizionare și servire. Unele case, precum și un camping oferă și posibilități de cazare.

Tot aici s-a organizat un mare bazar realizat în stil rustic, sugerînd o curte țărănească, în interiorul căreia se desfac articole de artizanat, de plajă și sport, galanterie, țesături ș.a.

Vizitați satul de vacanță Constanț

COOP

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

CREŞTEREA ROLULUI ECONOMIŞTILOR

– pregătire, atribuţii, utilizare –

Numărul 27 ● Vineri 9 iulie 1982

Vizita de lucru a tovarăşului Nicolae Ceauşescu în judeţele Botoşani şi Suceava

În lanurile cooperativei agricole de producţie din comuna Flăminzi

La „Electrocontact"-Botoşani

La marea adunare populară din municipiul Suceava

D 646

CURIER ECONOMIC LEGISLATIV PENTRU

COOPERAȚIA AGRICOLĂ DE PRODUCȚIE

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖZPONTI KÖNYVTÁR

Probleme privind retribuirea în cooperativele agricole de producție

1. Principii generale

Din conținutul prevederilor art. 1, 2, și 3 ale Legii nr. 1/1982, coroborate cu cele ale art. 2, lit. b din Statutul C.A.P., rezultă că retribuirea muncii cooperatorilor se face pe baza unor principii generale, care reflectă în sinteză, politica Partidului Comunist Român de modernizare și dezvoltarea intensivă a agriculturii, creșterea puternică a bazei tehnico-materiale și de perfecționarea continuă a relațiilor de producție în agricultură, obținerea de producții tot mai mari, care să asigure satisfacerea, în conformitate cu principiile autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale, a cerințelor de consum ale populației și a altor nevoi ale economiei naționale.

Ridicarea continuă a nivelului de trai al celor care lucrează în unitățile agricole cooperatiste este nemijlocit condiționată de munca fiecărui cooperator și se realizează pe măsura creșterii producției agricole și a dezvoltării averii obștești.

Retribuirea cooperatorilor și a celorlalți lucrători din agricultura cooperatistă trebuie să se facă în nemijlocită legătură cu cantitatea și calitatea muncii prestate, cu producția și veniturile realizate, cu rezultatele obținute în diminuarea cheltuielilor de producție și în sporirea eficienței activității din toate sectoarele unității, potrivit cu dezvoltarea și cu posibilitățile economice ale acesteia.

În fiecare cooperativă agricolă trebuie să se aplice neabătut principiul echității socialiste, asigurîndu-se o proporție justă între veniturile minime și cele maxime.

Nimeni nu poate fi retribuit fără a presta o muncă utilă, care să contribuie la realizarea producției în unitatea agricolă cooperatistă.

În conformitate cu principiile autoconducerii și autogestiunii, cooperativele agricole de producție au obligația să asigure gospodărirea rațională a tuturor mijloacelor materiale și financiare, organizarea superioară a producției și a muncii, reducerea cheltuielilor de producție, sporirea continuă a eficienței și obținerea de beneficii care să conducă la autofinanțarea întregii activități.

Unitățile agricole cooperatiste sînt obligate ca, în planificarea și desfășurarea întregii activități economice și financiare, să asigure un echilibru permanent între venituri și cheltuieli, astfel încît fiecare unitate să-și acopere cheltuielile din veniturile proprii, să obțină beneficii, să constituie fondul de dezvoltare și celelalte fonduri statutare, precum și mijloacele necesare pentru retribuirea cooperatorilor potrivit prevederilor legii.

Cooperatorilor, constituiți în echipe, în cadrul fermelor, brigăzilor și sectoarelor, care îndeplinesc toate sarcinile ce le revin, execută lucrările în bune condiții și realizează producția angajată, cu respectarea cheltuielilor aferente acesteia, li se asigură retribuirea la nivelul prevăzut în planul de producție și bugetul de venituri și cheltuieli al unității.

Statul acordă unităților agricole cooperatiste sprijin material și organizatoric pentru ca în fiecare dintre aceste unități să se acționeze cu fermitate pentru creșterea producției și a productivității muncii, pentru reducerea continuă a cheltuielilor de producție, prin folosirea deplină a bazei tehnico-materiale și a forței de muncă.

Retribuirea muncii lucrătorilor din agricultura cooperatistă trebuie să se facă, totodată pe baza principiilor și reglementărilor cu caracter general, aplicabile tuturor categoriilor de oameni ai muncii.

2. Elementele sistemului de retribuire

În art. 7 din Legea nr. 1/1982 și în art. 21 din Statutul C.A.P. se prevede că sistemul de retribuire a muncii membrilor cooperativelor agricole de producție este format din următoarele elemente :

a) retribuția de bază, în bani sau în bani și în natură, stabilită pe bază de tarife pe norma de muncă, pe unitatea de produs sau la 1.000 lei valoare a producției fizice, care constituie partea principală a retribuției totale a cooperatorilor ;

b) retribuția sub formă de participare la beneficii, în bani sau în bani și în natură, pentru realizarea producției planificate ;

c) retribuția suplimentară, sub formă de participare la beneficii, în bani sau în bani și în natură, pentru producția realizată peste plan ;

d) spor pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate și în același sector de activitate.

În lege se prevede că adunarea generală poate hotărî ca nivelul retribuției de bază în unitățile agricole cooperatiste să fie stabilit diferențiat, pe activități, în funcție de importanța acestora în dezvoltarea și consolidarea economico-financiară a cooperativei.

În cadrul activităților retribuția se diferențiază pe categorii sau grupe de lucrări, corespunzător gradului de complexitate a muncii, precum și în raport cu nivelul de calificare, gradul de răspundere și vechimea în muncă.

Tabloul sistemului de retribuire se întregește prin prevederile art. 8 din Lege, potrivit cărora, membrii coope-

Supliment la nr. 27 1982 Revista ECONOMICA

rativei agricole de producție beneficiază, pe lîngă retribuția pentru munca depusă și rezultatele obținute, și de fondul de consum al statului destinat învățămîntului, ocrotirii sănătății, culturii, precum și de pensii, asigurare materială în caz de incapacitate temporară de muncă, naștere, ajutoare pentru familii cu copii și de celelalte drepturi sociale, în condițiile stabilite prin lege și prin Statutul cooperativei agricole de producție. De asemenea, beneficiază de condiții corespunzătoare de protecție a muncii, potrivit legii.

3. Formele de retribuire a muncii

În art. 21 și 22 din Legea nr. 1/1982 și art. 21, alin. 2 și 3 din statut, se prevăd, în mod expres și limitativ, următoarele forme de retribuire a muncii, ce pot fi folosite în cooperativele agricole de producție, și anume :

a. acordul global, ca formă principală de retribuire a muncii ; b. acordul direct ; c. retribuirea în regie ; d. retribuirea pe bază de cote procentuale din producție ori din valoarea acesteia.

În condițiile existenței posibilității folosirii mai multor forme de retribuire, în art. 23 din legea amintită s-a prevăzut că formele concrete de retribuire a muncii se aprobă de adunarea generală a cooperativei agricole de producție, la propunerea consiliului de conducere, în funcție de condițiile specifice ale fiecărei unități și sector de activitate, asigurîndu-se corelarea fondului de retribuire cu nivelul producției și al veniturilor prevăzute în planurile de producție și bugetele de venituri și cheltuieli.

Forma de retribuire pe bază de cote procentuale, avînd anumite particularități specifice, după cum s-a prevăzut în lege, se aprobă tot de adunarea generală a cooperativei, însă cu avizul direcției generale pentru agricultură și industrie alimentară, la propunerea consiliului unic agroindustrial de stat și cooperatist.

Formele de retribuire aprobate, așa după cum s-a relatat mai sus și cuprinse, bineînțeles, în planul de producție și în bugetul de venituri și cheltuieli, devin obligatorii și se realizează în cadrul raporturilor juridice interne ale fiecărei cooperative agricole de producție.

4. Retribuirea în acord global

Din conținutul prevederilor art. 21 din Legea nr. 1/1982 și al art. 21 din Statutul C.A.P., alin. 2, rezultă, în mod expres, că forma principală de retribuire a muncii în cooperativele agricole de producție este acordul global, cu tarif pe unitatea de produs sau la 1.000 lei valoare a producției fizice obținute, respectiv a prestărilor de servicii realizate. În art. 35 din lege se prevede că această formă de retribuire se aplică și cooperatorilor care îndeplinesc funcții de conducere și de execuție tehnice, economice, de altă specialitate și administrative.

Acordul global se materializează, în fapt, la nivelul echipei, fermei, brigăzii sau sectorului care își asumă obligația de a efectua întregul volum de lucrări necesar pentru a realiza o anumită producție de cereale, plante tehnice, legume, fructe, carne, lapte, ouă, lînă sau a unei alte producții stabilite în unități fizice, pentru care retribuția cuvenită se stabilește global, în bani sau în bani și în natură pentru întreaga muncă efectuată și se acordă proporțional cu producția fizică realizată, cu respectarea cheltuielilor, a termenelor și a celorlalte condiții prevăzute în angajamentul încheiat cu unitatea, fără a fi plafonată.

Forma de retribuire în acord global, aplicată cu respectarea strictă a prevederilor legale, asigură întărirea răspunderii pentru realizarea producțiilor și beneficiilor planificate, sporirea permanentă a productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale și de muncă pe unitatea de produs și, pe această bază, creșterea veniturilor cooperativei și ale cooperatorilor.

Dată fiind importanța producției animaliere, în art. 27 din lege se prevede că în cooperativele agricole de producție, cooperatorii și celălalt personal muncitor care lucrează permanent și nemijlocit în zootehnie, realizează volumul de lucrări stabilit potrivit normelor de muncă pentru întreprinderile agricole de stat, îngrijesc același număr de animale sau păsări, asigură furajarea, îngrijirea și păstrarea sănătății animalelor, cu respectarea normelor zooveterinare și obțin producțiile de lapte, carne, ouă, lînă, produși și alte produse animaliere, prevăzute prin plan, pot beneficia de nivelurile de retribuire stabilite de lege, în condiții de muncă similare, pentru personalul întreprinderilor agricole de stat.

5. Retribuirea în acord direct

Această formă de retribuire a muncii, prevăzută în art. 21 din Legea nr. 1/1982, și în art. 21, alin. 3, lit. a din Statutul C.A.P., se aplică la lucrările care, datorită condițiilor specifice în care se execută, nu pot fi angajate în acord global, cum sînt, de pildă, anumite activități în industria mică și în prestările de servicii sau unele lucrări agricole din perioadele de vîrf, ca, de exemplu, prășit recoltat, transportarea și depozitarea produselor, lucrări de irigații, desecări, eliminarea excesului de umiditate, curățirea și îmbunătățirea pășunilor și fînețelor naturale și alte activități asemănătoare în care măsurarea muncii se face pe lucrare, pe bază de norme.

Măsurarea muncii pe bază de norme, nu înseamnă că la astfel de lucrări nu se poate munci pe echipe, ci, dimpotrivă, aceasta este o cerință prevăzută în mod expres în art. 10, alin. 2 din lege, atunci cînd se vorbește de participarea la muncă în campanii, a tuturor locuitorilor satelor, apți de muncă și care să fie retribuiți pentru munca prestată în acord, în raport cu volumul lucrărilor efectuate.

Prin urmare, retribuirea muncii în acord direct se face pe bază de tarif pe unitatea de produs, pe lucrare sau la 1.000 lei valoare a producției proporțional cu cantitatea de produse, lucrări efectuate sau alte activități fizice executate.

6. Retribuirea în cote procentuale

Retribuirea muncii pe bază de cote procentuale din producție sau din valoarea acesteia, prevăzută în art. 22, lit. c din Legea nr. 1/1982 și în art. 21, alin. 3, lit. c din Statutul C.A.P., se poate aplica numai în cazuri excepționale, cînd nu sînt condiții pentru retribuirea în acord.

Această formă de retribuire poate fi aplicată potrivit legii, doar la fînețele naturale și cultivate, fasole, dovleci, pepeni, legume și alte produse ce se realizează în culturi intercalate, inclusiv în plantațiile de pomi și vii, tăiat și adunat coceni, colete de sfeclă de zahăr, paie, vreji și furaje din culturile duble, în funcție de specificul fiecărei cooperative agricole de producție.

În lege se prevede că cotele procentuale și condițiile de acordare a retribuției în această formă se stabilesc de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, împreună cu Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție.

Avînd în vedere natura legală, ca și statutară, a raporturilor juridice dintre aceste organe și cooperativele agricole de producție, considerăm necesar a preciza că procentele și condițiile de acordare a retribuției procentuale stabilite de acestea, au caracter obligatoriu de la data comunicării prin mijloacele specifice interne.

7. Retribuirea muncii în regie

Întrucît, în mod practic, în anumite domenii de activitate nu poate fi aplicat acordul global, și nici cel direct, în art. 22 lit. b din Legea nr 1/1982, ca dealtfel și în art. 21, alin. 3, lit. b din Statutul C.A.P. se prevede posibilitatea retribuirii muncii în regie.

Această formă de retribuire, fiind o excepție, poate fi aplicată numai în cazurile prevăzute de lege. La art. 37 din legea menționată, sînt evidențiate ca făcînd parte din a-

ceastă categorie cooperatorii care îndeplinesc funcţiile de paznic sau paznic îngrijitor. Ultimii, lucrînd în sectorul zootehnic.

În cooperative pot fi întîlnite şi alte categorii de cooperatori în activităţile de deservire, care îndeplinesc funcţii cum sînt cele de la creşele şi grădiniţele de copii şi alte activităţi, a căror activitate nu poate fi retribuită decît în regie.

Retribuirea acestor categorii de persoane se face cu condiţia realizării integrale a sarcinilor de serviciu, stabilite pentru o anumită perioadă de timp : trimestru, lună, săptămînă etc.

Nerealizarea integrală a sarcinilor de serviciu atrage după sine diminuarea retribuţiei de pînă la 1/3, aşa după cum se prevede în art. 45 din Legea nr. 57/1974, republicată în 1980.

Deosebit în reţinerile pentru plan care, la sfîrşitul anului se atribuie în raport cu gradul de realizare a sarcinilor de producţie şi a altor indicatori prevăzuţi de lege, diminuările pentru nerealizarea sarcinilor proprii de serviciu nu au regimul restituirii.

8. Tarife de retribuire pe norma de muncă

Norma fizică folosită în cooperativele agricole de producţie, ca unitate de măsură a muncii prestate, are o anumită valoare, prevăzută în planul de producţie şi bugetul de venituri şi cheltuieli, valoare care, în art. 25 şi 26 din Legea nr. 1/1980 este denumită tarif.

Lucrînd cu această noţiune, legiuitorul a prevăzut că tariful pe normă, respectiv valoarea în bani a unei norme, se stabileşte diferenţiat, pe 4 grupe de complexitate şi sectoare de producţie, astfel :

— lei/norma de muncă —

Sectorul de producţie	Grupa de complexitate a lucrărilor			
	I	II	III	IV
— producţia vegetală	40	48	56	65
— producţia animală	50	60	70	80

Cu privire la modul de aplicare a tarifelor, în lege se prevede că în cooperativele agricole în care se realizează producţii şi venituri mari, se pot aplica tarifele prevăzute pentru toate cele patru categorii de lucrări. În cooperativele în care nu sînt condiţii de a constitui integral fondul de retribuire necesar se vor aplica tarifele prevăzute pentru grupele I şi II, urmînd ca, pe măsura creşterii puterii lor economice, a producţiilor şi veniturilor, să se aplice şi tarifele corespunzătoare grupelor III şi IV.

Reglementarea din art. 26 al Legii, în baza căreia, pe parcursul executării lucrărilor, tarifele de retribuire pe norma de muncă prevăzute în planul de producţie şi bugetul de venituri şi cheltuieli se pot majora sau diminua, le imprimă, sub acest aspect, un caracter relativ. Potrivit legii, majorarea sau diminuarea are loc după cum urmează :

a) în producţia vegetală, în raport cu asigurarea şi menţinerea densităţii normate a plantelor, pînă la recoltare, cu obligaţia completării golurilor, executării numărului de praşile, a celorlalte lucrări de întreţinere şi de combatere a bolilor şi dăunătorilor, a aplicării udărilor pe suprafeţele irigate şi efectuării lucrărilor de scurgere a apelor de pe culturi, a recoltării şi eliberării terenului la datele stabilite ;

b) în zootehnie, în raport cu respectarea normelor de îngrijire a animalelor, realizarea efectivelor, indicilor de natalitate, a producţiilor planificate şi păstrarea sănătăţii animalelor.

Majorarea tarifelor peste limitele arătate mai sus se poate face de cooperativele care obţin producţii şi venituri mari, fără a depăşi însă nivelul tarifelor stabilite pentru întreprinderile agricole de stat.

Am precizat aspectele nivelului tarifelor pe norme de muncă pentru a se cunoaşte, pe de o parte, dreptul organelor de conducere de a le micşora sau majora în funcţie de situaţia existentă în procesul de executare a lucrărilor, iar pe de altă parte, pentru a şti că măsura de creştere ori de diminuare a tarifelor pe norme este opozabilă tuturor persoanelor în cauză, fapt pentru care contestarea unei astfel de măsuri nu poate fi făcută decît la organele unionale, pentru eventuale abateri de la normele legale amintite şi nicidecum pentru motive de diminuare a tarifului legal justificat.

9. Constituirea fondului de retribuire şi a fondului de participare la beneficii

În art. 41 din Legea nr. 1/1982 şi art. 22 din Statutul C.A.P. se prevede că în vederea acordării retribuţiei, cooperativele agricole de producţie constituie fondul de retribuire şi fondul de participare la beneficii, în bani sau în bani şi în natură.

Fondul total de retribuire pe cooperativă, în bani şi în natură, se stabileşte, anual, pe baza producţiei şi a veniturilor prevăzute a se realiza, cu încadrarea în cheltuielile materiale stabilite, astfel încît să se asigure nivelul tarifelor de retribuire prevăzute şi o rezervă de pînă la 15%. Acest fond se repartizează pe ferme, brigăzi, sectoare şi, în cadrul acestora, pe echipe, în funcţie de structura culturilor, a speciilor şi categoriilor de animale şi de volumul de muncă şi cheltuieli materiale prevăzut în devizele de lucrări, potrivit tehnologiilor stabilite.

Potrivit legii, partea în natură a retribuţiei de bază şi a participării la beneficii în cadrul planului se stabileşte în limita cantităţilor de cereale — grîu şi porumb, — ce urmează a se acorda cooperatorilor şi membrilor de familie ai acestora, pentru consumul alimentar, potrivit programului de autoaprovizionare teritorială, şi a cantităţilor de porumb pentru furajarea animalelor şi păsărilor din gospodăria personală, stabilite prin lege.

Pentru determinarea în mod corespunzător a fondului de retribuire, a fondului de ajutor şi a fondului de participare la beneficiul planificat, în natură, producţia fizică planificată se repartizează în următoarea ordine :

a) plata în natură pentru lucrările executate de staţiunile pentru mecanizarea agriculturii ;

b) restituirea împrumuturilor primite în natură ;

c) constituirea fondului de seminţe ;

d) livrarea cantităţilor contractate la fondul de stat ;

e) constituirea fondului de retribuire în natură ;

f) constituirea fondului de furaje, în cantităţile prevăzute, atît pentru complexele zootehnice, cît şi pentru fermele gospodăreşti, cu respectarea livrărilor planificate la fabricile de nutreţuri combinate ;

g) constituirea fondului de rezervă pentru consumul alimentar şi pentru furaje ;

h) constituirea fondului de ajutor în natură, pentru pensionari şi alte persoane inapte de muncă ;

i) constituirea fondului de participare la beneficii în natură.

În acelaşi timp, în lege se prevede că, cooperativele agricole de producţie au obligaţia ca, la întocmirea planului şi repartizarea producţiei planificate în natură, să asigure, în raport cu numărul şi speciile de animale şi cu normele de consum stabilite, furajele de volum necesare atît pentru nevoile proprii, cît şi pentru cooperatorii care deţin animale, precum şi o rezervă care să ajungă la 25—30% din necesarul anual de consum.

10. Venitul garantat al cooperatorilor

Dat fiind faptul că în prezent retribuţia cooperatorilor se acordă proporţional cu producţia fizică şi beneficiile realizate, au intervenit elemente noi şi în privinţa veni-

tului garantat. Astfel, în art. 69 din Legea nr. 1/1982 se prevede, în mod expres, că cooperatorilor din fermele, brigăzile, sectoarele și echipele care își îndeplinesc toate sarcinile ce le revin, execută lucrările în bune condiții și realizează producția fizică angajată, cu respectarea cheltuielilor aferente acesteia, li se garantează retribuția de bază și participarea la beneficii, prevăzute în plan. În actuala reglementare, garantarea venitului este ancorată în realitate și în forța economică a fiecărei unități.

Reglementarea din lege, potrivit căreia, șeful de fermă, brigadă, sector sau echipă primesc retribuția în raport cu rezultatele obținute de întreaga formație pe care o conduc și cu veniturile medii ale membrilor acesteia, este de natură a dezvolta și mai mult spiritul de răspundere al acestora și a aplica cu mai multă tărie spiritul echității socialiste în domeniul retribuirii muncii.

Un alt aspect care vine să imprime venitului garantat o bază reală, se referă la variabilitatea acestuia în raport cu modul de realizare a producției și a veniturilor. În acest context, se înscrie prevederea din lege, potrivit căreia, în cazul depășirii producției planificate, cu încadrarea în cheltuielile aferente, cooperatorilor li se garantează, pe lîngă retribuția cuvenită potrivit planului, o retribuție suplimentară sub formă de participare la beneficiile obținute peste plan, iar în cazul nerealizării producției planificate și a beneficiilor, retribuția se diminuează în mod corespunzător.

Garantarea veniturilor în raport cu modul de realizare a planului este singura modalitate care corespunde realității, spiritului eticii și echității socialiste și principiului fundamental de retribuire a muncii în socialism.

În contextul unei garanții reale se înscriu și celelalte prevederi legale, legate de retribuirea muncii și de unele avantaje ce decurg din rezultatele ei. Avem în vedere prevederile art. 70 din lege, în baza cărora, în timpul anului, cooperatorilor li se asigură avansuri în bani în cotele prevăzute de lege, precum și 50% din drepturile de retribuire cuvenite în natură, după recoltarea produselor, iar celor care participă la muncă și realizează volumul de muncă aprobat de adunarea generală li se garantează atribuirea unui lot în folosință din terenurile proprietatea cooperativei agricole, în condițiile prevăzute de statut.

În coordonatele acestei idei trebuie privite și reglementările art. 77 în baza cărora, cooperatorilor care muncesc permanent în tot cursul anului, în sectoarele prevăzute de lege, în aceeași unitate și în același sector de activitate, li se recunoaște vechimea neîntreruptă și li se garantează acordarea sporului pentru vechimea în muncă.

Întrucît venitul garantat este circumscris la posibilitățile reale ale fiecărei unități, în art. 73 din lege se prevede obligația pentru cooperativele agricole de producție și asociațiile economice intercooperatiste de a realiza integral producția fizică și beneficiile planificate și de a asigura echilibrul între venituri și cheltuieli și, pe această cale, să-și constituie fondurile necesare retribuirii și participării la beneficii a cooperatorilor, cel puțin la nivelul prevăzut în planul de producție și bugetul de venituri și cheltuieli.

11. Retribuirea cooperatorilor care lucrează în producția agricolă

În conformitate cu prevederile art. 28 din Legea nr. 1/1982, retribuirea muncii cooperatorilor care lucrează în producția agricolă vegetală și animalieră, se face în mod generalizat, în acord global.

Tarifele de retribuire în acord pe unitatea de produs sau la 1000 lei valoare a producției fizice se stabilesc de adunarea generală a cooperativei agricole de producție, pe baza volumului de muncă din devizele de lucrări pentru fiecare cultură, specie sau categorie de animale și alte activități, a tarifelor de retribuire pe norma de muncă și a producției sau a valorii acesteia prevăzute a se realiza în limita fondului de retribuire planificat.

Retribuția se acordă cooperatorilor pe baza tarifelor, proporțional cu volumul de muncă efectiv realizat, producția obținută de întreaga echipă și cheltuielile materiale repartizate, cu condiția executării, în perioadele fixate, a tuturor lucrărilor prevăzute în tehnologii și a întregului volum de muncă înscris în devizele de lucrări, precum și a altor lucrări impuse de condițiile naturale.

Avîndu-se în vedere necesitatea întăririi spiritului de echipă, pentru efectuarea în comun a muncii, în lege se prevede că la cultura sau categoria de animale la care producția prevăzută în angajament, în acord global, a fost realizată sau depășită pe întreaga echipă, drepturile cuvenite membrilor echipei se acordă în funcție de realizările obținute la cultura sau categoria de animale respectivă.

În lege se prevede că în cadrul echipei, retribuirea muncii se poate face și diferențiat pe cooperatorii care compun formația de lucru, pentru fiecare cultură sau categorie de animale, cu condiția executării la timp și de calitate a tuturor lucrărilor și realizării producției angajate pe întreaga echipă.

12. Retribuirea cooperatorilor care lucrează în producția industrială

Dat fiind specificul și condițiile în care se desfășoară unele activități, în art. 31 din Legea nr. 1/1982 se prevede că retribuirea muncii cooperatorilor care lucrează în activitățile de industrie mică, construcții și prestări de servicii se face în acord global sau în acord direct, cu tarif pe lucrare, pe unitatea de produs ori la 1000 lei valoare a producției, tarife care se determină pe baza normelor elaborate potrivit legii.

Ca o particularitate a retribuirii acestor categorii de persoane, rezultă din conținutul art. 32 din lege, potrivit căruia cooperatorii care lucrează în activitățile de industrie mică, construcții și prestări de servicii pot fi retribuiți, în condițiile art. 189 din Legea nr. 57/1974, pe baza rețelelor tarifare din unitățile de stat sau ale industriei locale, de profil și complexitate similare.

Încadrarea în rețelele tarifare și nivelul retribuției ce se poate acorda cooperatorilor potrivit normelor menționate mai sus, se aprobă de adunarea generală a cooperativei agricole de producție, cu avizul direcției generale pentru agricultură și industria alimentară.

13. Retribuirea cooperatorilor calificați în anumite meserii

În art. 30 din Legea nr. 1/1982 se prevede că, cooperatorii calificați în meseriile de șofer, conducător de tractoare rutiere, lăcătuș, sudor, electrician și altele pot fi retribuiți în acord sau în regie cu aprobarea adunării generale, în funcție de condițiile specifice ale fiecărui loc de muncă, pînă la nivelul retribuției stabilite pentru meseriile asemănătoare din unitățile de stat, cu condiția executării unor lucrări de același volum și complexitate, fără a depăși — în cazul retribuirii în regie — retribuția funcției de președinte.

14. Retribuirea șefului de echipă

Întrucît, în procesul de organizare a muncii și al realizării lucrărilor în mod organizat, pe echipe, șefii acestora desfășoară anumite activități, pentru care este normal să primească o anumită retribuire, care să o completeze pe cea realizată ca urmare a activității productive desfășurate, în art. 79 din Legea nr. 1/1982, se prevede că, cooperatorii, precum și mecanicii agricoli încadrați la stațiunea pentru mecanizarea agriculturii care, pe lîngă activitatea desfășurată în producție, conduc o echipă, beneficiază din partea cooperativei de un spor de pînă la 10% din retribuția de bază, respectiv tarifară.

Acest spor prevăzut de lege, are regimul juridic al retribuției pe care o urmează și o completează, așa că la nevoie, poate fi revendicat ca orice altă retribuție, la organele de jurisdicție competente.

15. Retribuirea președintelui cooperativei agricole de producție

Potrivit art. 33 din Legea nr. 1/1982, retribuția de bază pentru cooperatorii care îndeplinesc funcția de președinte se stabilește la un nivel reprezentînd pînă la maximum 2,5 ori venitul mediu realizat de cooperatorii care lucrează nemijlocit în producție și execută volumul de muncă aprobat de adunarea generală, precum și în raport cu valoarea producției fizice planificate, mărimea și complexitatea unității, așa după cum se prevede, în mod detaliat, în anexa nr. 1 a legii.

În baza acestei anexe, maximum de pînă la 2,5 ori venitul mediu anual al cooperatorilor care lucrează nemijlocit în producție și efectuează volumul minim de muncă stabilit de adunarea generală, reprezintă 70% din baza de calcul a retribuției funcției de președinte. Această retribuție de bază de 2,5 ori din venitul mediu anual al cooperatorilor se determină prin înmulțirea normelor de muncă acordate în funcție de valoarea producției fizice, de mărimea și complexitatea unității, cu tariful pe norma de muncă luat în calcul la stabilirea venitului mediu pe cooperator.

La retribuția calculată potrivit prevederilor menționate mai sus, se adaugă o retribuție stabilită prin acordarea unui număr de norme de muncă, în funcție de valoarea producției fizice, de mărimea și complexitatea unității, astfel :

a) în funcție de valoarea producției fizice, se adaugă numărul de norme care se stabilesc după următorul calcul :

Valoarea producției fizice — lei —	Numărul normelor de muncă luate în calcul anual
— pînă la 6.000.000	85
— 6.000.001 — 9.000.000	90
— 9.000.001 — 12.000.000	95
— 12.000.001 — 15.000.000	100
— 15.000.001 — 20.000.000	105
— 20.000.001 — 25.000.000	110
— 25.000.001 — 30.000.000	115
peste — 30.000.000	120

b) în funcție de mărimea și complexitatea unității exprimate prin număr de unități de producție convenționale, se mai adaugă un număr de norme care se stabilește după următorul calcul :

Mărimea și complexitatea unității exprimate prin numărul unităților de producție convenționale	Numărul normelor de muncă luate în calcul anual
— pînă la 2.000	45
— 2.001—3.000	50
— 3.001—4.000	55
— 4.001—5.000	60
— 5.001—6.000	65
— peste 6.000	70

Acest număr al unităților de producție convenționale se determină prin echivalarea suprafețelor, pe categorii de folosință și culturi, a categoriilor de animale sau a unor activități din cooperativă cu un hectar culturi de grîu, pe baza coeficienților stabiliți prin reglementările în vigoare.

Această retribuție de bază de 2,5 ori din venitul mediu anual al cooperatorilor se determină prin înmulțirea normelor de muncă acordate în funcție de valoarea producției fizice, de mărimea și complexitatea unității cu tariful pe norma de muncă luat în calcul la stabilirea venitului mediu pe cooperator.

Tot prin anexa menționată, s-a prevăzut că persoanele provenite din alte sectoare de activitate — industrie, organizații, de masă și obștești, activiști de partid și de stat — care îndeplinesc funcția de președinte, fiind încadrate cu contract de muncă și retribuite de către cooperativă, își mențin, pe o perioadă de doi ani de la data alegerii, retribuția avută în cazul cînd aceasta este mai mare decît cea calculată pentru funcția de președinte, reglementare din care rezultă că după curgerea acestei perioade și această categorie de persoane sînt retribuite după normele generale prevăzute în lege.

În aceeași anexă se menționează și faptul că retribuția de bază lunară calculată pentru funcția de președinte la cooperativele agricole de producție, a căror valoare anuală a producției fizice depășește 30 milioane lei, nu va putea depăși retribuția tarifară lunară a funcției de director din întreprinderile agricole de stat de grad special.

16. Retribuirea cooperatorilor care îndeplinesc alte funcții de conducere și de execuție

În art. 34 din Legea nr. 1/1982 și art. 25 din Statutul C.A.P., se prevede că retribuția de bază pentru celelalte funcții de conducere și de execuție tehnice, economice, de altă specialitate, administrative, de servire și pază se stabilește în raport cu venitul mediu anual realizat de cooperatorii care lucrează nemijlocit în producție și execută volumul de muncă aprobat de adunarea generală — reprezentînd 70% din baza de calcul a retribuției pentru aceste funcții — precum și în raport cu valoarea producției fizice planificate, mărimea și complexitatea unității, fără a depăși limitele stabilite față de retribuția de bază calculată pentru funcția de președinte, potrivit anexei nr. 2, din lege.

Retribuția calculată față de venitul mediu anual al cooperatorilor și procentul maxim din retribuția de bază a președintelui sînt redate în anexa nr. 2 din lege, după cum urmează :

Funcțiile retribuite de cooperativa agricolă de producție	Retribuția calculată față de venitul mediu anual al cooperatorilor	Procent maxim din retribuția de bază a președintelui
— vicepreședinte scos din producție	cel mult de 2,3 ori	de pînă la 90%
contabil șef :		
— cu studii economice superioare	„ 2,2	„ „ 90%
— cu studii economice medii	„ 2,1	„ „ 85%
— cu gimnaziu comercial	„ 2,0	„ „ 80%
— cu școală generală	„ 1,9	„ „ 75%
șef de fermă :		
— la fermele de gradul I	„ 2,2	„ „ 90%
— la fermele de gradul II	„ 2,1	„ „ 85%
— la fermele de gradul III	„ 2,0	„ „ 80%
brigadier, șef de sector	„ 2,0	„ „ 80%
tehnician hidroameliorator	„ 2,1	„ „ 85%
economist cu studii superioare	„ 2,0	„ „ 75%

contabil, planificator :

— cu studii medi sau gimnaziul comercial	„	1,8	„ „	75%
— cu şcoală generală	„	1,6	„ „	65%

contabil de fermă cu studii medii :

— la fermele de gradul I	„	1,7	„ „	70%
— la fermele de gradul II	„	1,6	„ „	65%
— la fermele de gradul III	„	1,5	„ „	60%

contabil de fermă cu şcoală generală :

— la fermele de gradul I	„	1,6	„ „	65%
— la fermele de gradul II	„	1,5	„ „	60%
— la fermele de gradul III	„	1,4	„ „	55%

merceolog, magaziner :

— cu studii medii	„	1,8	„ „	75%
— cu şcoală generală	„	1,6	„ „	65%
achizitor, casier	„	1,3	„ „	50%
secretar-dactilograf	„	1,2	„ „	50%

În aceeaşi anexă se prevede că retribuţia şefilor de fermă, de brigadă şi sector, care au pregătire medie tehnică sau tehnică de specialitate, poate fi majorată cu pînă la 5%.

Retribuţia tehnicienilor agricoli care îndeplinesc funcţia de şef de fermă, încadraţi de cooperativa agricolă de producţie cu contract de muncă, va fi mai mică cu 2 clase de retribuire decît cea stabilită pentru funcţia de şef de fermă cu studii superioare, retribuit de stat, fără a depăşi drepturile cuvenite preşedintelui cooperativei, rezultate din retribuţia de bază şi indemnizaţia acordată de stat.

Paznicul şi paznicul-îngrijitor se retribuie pentru fiecare zi lucrată cu tariful pe normă de muncă aplicat de cooperativa agricolă de producţie pentru lucrările din grupa I de complexitate de la producţia vegetală.

Potrivit art. 38 din lege, pentru aceste categorii de persoane, ca dealtfel şi pentru preşedintele cooperativei, drepturile de retribuire se acordă cu condiţia ca aceştia să execute, în raport cu mărimea şi complexitatea unităţii, lucrări agricole reprezentînd 25—50% din volumul de muncă stabilit pentru cooperatorii care lucrează nemijlocit în producţie, potrivit hotărîrii adunării generale, fără a primi, pentru aceste lucrări, o retribuţie distinctă faţă de cea cuvenită pentru funcţia îndeplinită.

17. Retribuirea cooperatorilor care urmează cursuri de calificare şi perfecţionare

Pe baza art. 77 din Legea nr. 1/1982, şi a anexei nr. 2 la lege, membrii cooperativelor agricole de producţie cu funcţiide conducere tehnică, economică şi de altă specialitate vor fi retribuiţi pe timpul cursurilor de calificare şi perfecţionare, cu durata pînă la o lună, cu retribuţia de bază pe care o au în unitate.

Pentru cursurile de calificare şi perfecţionare ce depăşesc durata de 30 de zile, vor primi de la cooperativa agricolă, pe perioada şcolarizării, o retribuţie lunară egală cu venitul mediu lunar realizat în ultimele 12 luni, precum şi ajutorul pentru copii. În venitul mediu lunar se include şi indemnizaţia de stat pentru cei care au dreptul la această indemnizaţie.

Cooperatorii care urmează cursuri de instruire, calificare, perfecţionare, precum şi în sesiunile de examen pentru cursurile respective, vor primi de la cooperativă, pentru fiecare zi, tariful unei norme din grupa I de complexitate din producţia vegetală. Pe timpul practicii în producţie, retribuirea se va face în raport cu munca prestată în producţie, potrivit hotărîrii adunării generale a cooperativei agricole de producţie.

18. Retribuirea mecanizatorilor de către C.A.P.

Din conţinutul prevederilor art. 29 din Legea nr. 1/1982, ca dealtfel şi din art. 4 şi 14 din Decretul nr. 4/1982 rezultă că retribuirea mecanizatorilor din echipele de mecanizatori şi din echipele mixte de mecanizatori şi cooperatori şi a personalului din sectorul mecanic, încadrat la staţiunea pentru mecanizarea agriculturii, care lucrează în unităţile agricole cooperatiste, ca prepuşi ai acestei staţiuni, se asigură din fondul de retribuire al acestei unităţi.

Mecanizatorii care devin şi membri ai C.A.P. şi lucrează şi în această calitate, în anumite sectoare de activitate ale cooperativei, singuri sau împreună cu membrii lor de familie, în acord global sau în acord direct, sînt retribuiţi pentru aceste munci de către cooperativa agricolă de producţie, la fel ca ceilalţi cooperatori.

Aşa deci, mecanizatorii în cauză îşi vor completa veniturile primite de la staţiunea pentru mecanizarea agriculturii cu cele realizate în calitate de cooperatori, de la cooperativa ai căror membri sînt.

19. Retribuirea persoanelor încadrate cu contract de muncă

În art. 81 din Legea nr. 1/1982, se prevede în mod expres că : retribuirea personalului încadrat cu contract de muncă de cooperativa agricolă de producţie şi de asociaţia economică intercooperatistă se face potrivit prevederilor Legii nr. 57/1974, cu condiţia executării unor lucrări de volum şi de complexitate similare cu cele stabilite pentru personalul din unităţile de stat cu acelaşi profil şi grad de organizare, fără a depăşi nivelul retribuţiei funcţiilor sau meseriilor respective din unităţile de stat sau ale cooperaţiei meşteşugăreşti şi nici retribuţia lunară totală cuvenită preşedintelui cooperativei agricole de producţie, respectiv directorului asociaţiei economice intercooperatiste.

Dacă nivelul retribuirii se stabileşte potrivit prevederilor Legii nr. 57/1974, în baza criteriilor amintite în art. 83 din Legea nr. 1/1982, se prevede că formele de retribuire şi condiţiile de acordare a retribuţiei pentru personalul încadrat cu contract de muncă, se aprobă de adunarea generală a fiecărei unităţi agricole cooperatiste, potrivit prezentei legi.

Aceasta înseamnă că adunarea generală hotărăşte, în funcţie de specificul muncii, care din formele de retribuire a muncii se aplică — acord global, acord direct, plata în regie sau în cote procentuale — precum şi condiţiile de acordare a retribuirii, care pot fi foarte variate, în funcţie de specificul fiecărei activităţi, dar întotdeauna în conformitate cu prevederile legii.

Dreptul la retribuire, fiind un drept real personal, în lege s-a prevăzut că, contestaţiile acestor categorii de persoane se soluţionează potrivit Legii nr. 57/1974.

20. Retribuirea specialiştilor agricoli de către C.A.P.

Specialiştii agricoli cu pregătire superioară, retribuiţi de stat, primesc o anumită retribuţie şi de la cooperativa agricolă de producţie în care muncesc şi care, de modul în care este reglementată, o completează pe cea primită de la stat.

Din conţinutul prevederilor art. 36 şi 78 din Legea nr. 1/1982, retribuţia pe care o primesc specialiştii agricoli de la C.A.P., în completarea retribuţiei acordată de stat, îmbracă următoarele forme :

a) **Adaos de acord global.** Acest drept este reglementat în lege în sensul că în cazul depăşirii producţiei fizice angajate în acord global, adaosul de acord global cuvenit preşedintelui, inginerului şef, contabilului şef şi şefului de fermă, retribuiţi de stat, se acordă de cooperativa agricolă de producţie.

b) **Retribuţie în raport cu realizarea planului de producţie**

În acest sens, în art. 78 din lege se prevede că pentru contribuţia adusă la realizarea planului de producţie, cooperativa agricolă acordă inginerului şef, contabilului şef şi şefilor de fermă, retribuiţi de stat, o retribuţie reprezentînd pînă la 15% din retribuţia cuvenită funcţiei de preşedinte, în raport cu realizarea planului producţiei fizice.

Specialiştii agricoli retribuiţi de stat, aleşi în funcţia de preşedinte şi care îndeplinesc şi atribuţiile de inginer şef, primesc o retribuţie de pînă la 25% din retribuţia cuvenită pentru funcţia de preşedinte, în raport cu realizarea producţiei fizice.

Specialiştii agricoli retribuiţi de stat, aleşi în funcţia de preşedinte, care nu îndeplinesc şi atribuţiile de inginer şef, precum şi şefii secţiilor de mecanizare retribuiţi de staţiunea pentru mecanizarea agriculturii, aleşi în funcţia de preşedinte, primesc din partea cooperativei agricole o retribuţie de pînă la 20% din retribuţia cuvenită funcţiei de preşedinte.

Din modul în care este reglementată această retribuţie rezultă că, deşi se planifică la început de an, prin planul de producţie şi bugetul de venituri şi cheltuieli, acordarea ei fiind în raport cu realizarea planului de producţie, poate avea loc doar la sfîrşitul anului cînd se cunosc realizările.

În lege se prevede că această retribuire se aprobă de adunarea generală a cooperativei, care, apreciind aportul fiecărui specialist, va putea aproba, procentul de norme pînă la limita maximă prevăzută de lege, în raport cu realizarea planului producţiei fizice.

Această retribuţie, fiind un drept absolut pentru cei care îndeplinesc condiţiile legale, considerăm că, la nevoie, poate fi pretinsă prin organele de jurisdicţie, ca orice drept de retribuire personal.

c) **Participarea la beneficii.** Prin articolul din lege menţionat mai sus, legiuitorul a dat dreptul ca specialiştii agricoli şi contabilul şef din cooperativele agricole de producţie, retribuiţi de stat, să participe la beneficiile realizate în cadrul planului şi peste plan, în condiţiile stabilite pentru cooperatori.

21. Retribuirea altor categorii de persoane

Cum în cooperativele agricole de producţie pot lucra anumite persoane pe perioada unui ciclu de producţie, a unui an calendaristic, sau chiar zilieri, prin art. 82 şi 85 din Legea nr. 1/1982 s-a reglementat modul de retribuire şi pentru aceste categorii de persoane.

La alin. 3 din art. 82 se prevede că retribuţia muncitorilor care lucrează pe perioada unui ciclu de producţie sau a unui an calendaristic va fi stabilită la nivelul retribuţiei cooperatorilor din acelaşi sector de activitate, care efectuează lucrări similare şi, bineînţeles, în formă de retribuire care se aplică la acestea şi care, de regulă, poate fi acord global sau direct, cu precizarea că cei care lucrează pe perioada unui an calendaristic, beneficiază de cereale pentru consumul alimentar şi pentru furaje, în condiţiile stabilite pentru cooperatori.

În art. 85 din lege se prevede că plata muncii prestate de alte persoane care, pe baza hotărîrii adunării generale, sînt folosite, în mod excepţional, la efectuarea unor lucrări agricole pentru care cooperativa nu dispune de forţă de muncă suficientă, se face în acord direct cu tarif pe norma de muncă.

22. Acordarea retribuţiei în bani

În art. 48 Legea nr. 1/1982 şi în art. 23 din Statutul C.A.P., se prevede că în timpul anului, cooperativa agricolă de producţie acordă, lunar, cooperatorilor avansuri din retribuţia în bani aprobată prin planul de producţie şi bugetul de venituri şi cheltuieli, astfel :

a) **Pentru cooperatorii care lucrează în producţia vegetală,** avansul este de 80% şi se acordă numai cu condiţia executării la timp şi de calitate a tuturor lucrărilor prevăzute în tehnologii şi înscris în devize, asigurării densităţii optime a plantelor pe unitatea de suprafaţă, executării numărului de praşile, a celorlalte lucrări de întreţinere şi de combatere a bolilor şi dăunătorilor, efectuării lucrărilor de scurgere a apelor de pe culturi, a udărilor pe suprafeţele irigate, recoltării şi eliberării terenurilor la datele stabilite. Avansul se calculează proporţional cu numărul de norme de muncă realizate. În cazul în care, în cursul anului, Direcţia generală pentru agricultură şi industrie alimentară, împreună cu întreprinderea contractantă, sucursala Băncii pentru agricultură şi industrie alimentară şi conducerea cooperativei constată că starea de vegetaţie a culturilor nu asigură realizarea producţiei prevăzute în angajament, avansul se reduce sub 80% şi urmează a fi acordat proporţional cu gradul previzibil de realizare a acesteia ;

b) **pentru cooperatorii care lucrează în zootehnie,** la speciile şi categoriile de animale la care realizarea planului de producţie se cunoaşte lunar — lapte de vacă şi de oaie, ouă, produşi şi efective de animale — avansul este de 90% din tariful de retribuire stabilit, proporţional cu producţia sau valoarea producţiei realizate în luna respectivă, şi cu numărul de zile lucrate ;

— pentru cooperatorii care lucrează la speciile şi categoriile de animale la care producţia sau valoarea acesteia se cunoaşte la sfîrşitul ciclului de producţie, avansul este de 90% şi se acordă cu condiţia executării lucrărilor de îngrijire, a realizării efectivelor şi păstrării sănătăţii animalelor. Avansul se calculează proporţional cu numărul de norme realizate. Dacă pe parcursul ciclului de producţie Direcţia generală pentru agricultură şi industrie alimentară, împreună cu întreprinderea contractantă, sucursala Băncii pentru agricultură şi industrie alimentară şi conducerea cooperativei constată că producţia angajată în acord global nu va fi realizată în întregime, avansul se reduce sub 90% şi urmează să fie acordat proporţional cu nivelul previzibil de realizare a producţiei ;

c) **pentru cooperatorii care lucrează în activităţile de industrie mică, construcţii şi prestări de servicii,** avansul este de 80% şi se acordă proporţional cu numărul de norme de muncă efectuate, respectiv zile lucrate, şi cu îndeplinirea sarcinilor de producţie pe luna respectivă. În cazul în care, pe parcursul ciclului de producţie se constată că producţia angajată nu va fi realizată în întregime, avansul se reduce sub 80% şi urmează să fie acordat proporţional cu nivelul previzibil de realizare a planului ;

d) **cooperatorilor care îndeplinesc funcţii de conducere şi de execuţie tehnice, economice, de altă specialitate, administrative, de servire şi pază,** cu atribuţii pe întreaga cooperativă sau pe fermă, brigadă şi sector, li se acordă avansuri de pînă la 80% din retribuţia cuvenită pentru perioada în care au lucrat în raport cu realizarea producţiei, respectarea cheltuielilor de producţie planificate, efectuarea livrărilor la fondul de stat şi îndeplinirea celorlalte sarcini de plan stabilite pentru luna respectivă ;

e) **cooperatorii care servesc anumite sectoare de producţie** primesc avansuri lunare în raport cu numărul de zile, respectiv norme de muncă efectiv lucrate, în aceleaşi condiţii ca şi cooperatorii din sectorul respectiv.

23. Acordarea retribuţiei în natură

La art. 49 din Legea nr. 1/1982 şi art. 23 din Statutul C.A.P., se prevede că în timpul anului, după recoltarea produselor, se acordă cooperatorilor avansuri de 50% din drepturile de retribuire cuvenite în natură.

Potrivit legii, cantităţile de cereale — grîu şi porumb — pentru consumul alimentar, la nivelul prevăzut în programul de autoaprovizionare, se asigură cu condiţia participării la muncă, executării sarcinilor stabilite de adunarea generală şi realizării producţiilor planificate.

Persoanelor care nu efectuează lucrările stabilite prin programele de lucru li se vor diminua proporțional aceste cantități, pînă la anulare.

Avînd în vedere programul de autoaprovizionare, legiuitorul a prevăzut că în condițiile îndeplinirii producției planificate se pot atribui următoarele cantități de grîu și porumb :

a) **Pentru consumul alimentar :** 180 kg cereale de persoană, cooperatorilor care lucrează în cooperativa agricolă și fiecărui membru de familie aflat în întreținerea acestora, din fondul de retribuire și din fondul de participare la beneficii în cadrul planului. În cadrul celor 180 kg cereale, proporția între cantitățile de grîu și porumb se stabilește în fiecare cooperativă agricolă de producție, cu acordul membrilor cooperatori.

În cazul nerealizării planului de producție, cantitatea de cereale se reduce proporțional, dar nu sub 160 kg pentru o persoană, cu condiția de a fi executat volumul de muncă stabilit de adunarea generală.

Pensionarii care execută lucrările prevăzute în programul de lucru aprobat, primesc, din fondul de retribuire și ca participare la beneficii, cantitățile de cereale pentru consumul alimentar, în condițiile stabilite pentru ceilalți cooperatori.

Pensionarii și alți cooperatori, inapți de muncă și copiii orfani, primesc cereale pentru consumul alimentar din fondul de ajutor, în limita cantităților aprobate de adunarea generală pentru acest fond, urmînd ca diferența pînă la consumul alimentar stabilit să se acorde contra cost ;

b) **Pentru furaje,** pînă la 300 kg porumb de persoană, cooperatorilor care lucrează și realizează volumul de muncă stabilit de adunarea generală, precum și pînă la 100 kg porumb pentru fiecare membru de familie aflat în întreținerea acestora, din fondul de retribuire și din fondul de participare la beneficii în cadrul planului.

Pensionarii care execută lucrările prevăzute în programul aprobat primesc, din fondul de retribuire și ca participare la beneficii, pînă la 100 kg porumb pentru furajarea animalelor.

Pensionarii și alți cooperatori inapți de muncă și copiii orfani primesc pînă la 50 kg porumb de persoană pentru furajarea animalelor, din fondul de ajutor, precum și pînă la 50 kg porumb de persoană, contra cost ;

c) **Retribuția suplimentară** este reglementată în sensul că pentru depășirea producției de cereale planificate, cooperativele agricole de producție acordă 40—55 la sută la grîu, porumb, cartofi și fasole boabe și 60 la sută orz din fondul de participare la beneficii peste plan, cooperatorilor și celorlalți oameni ai muncii care au realizat volumul de muncă stabilit de adunarea generală.

Legiuitorul a prevăzut și posibilitatea ca, cantitățile de cereale realizate peste plan, ce urmează a se repartiza ca retribuție suplimentară sub forma participării la beneficii, să poată fi valorificate de cooperativă, cu aprobarea adunării generale, la fondul de stat. Sumele astfel obținute vor fi repartizate în totalitate cooperatorilor.

Retribuția în natură se acordă din producția proprie a fiecărei cooperative agricole.

Cooperativele agricole care nu cultivă cereale sau nu pot asigura, din producția planificată, cantitățile de cereale cuvenite cooperatorilor care lucrează, membrilor de familie aflați în întreținerea acestora, precum și celorlalte persoane prevăzute de lege, vor beneficia din fondul de stat de cantitățile necesare pentru consumul alimentar stabilit prin programul de autoaprovizionare, cu condiția de a preda prin schimb echivalent alte produse — cartofi, fasole, fructe, carne, lapte etc. — sau, în cazuri excepționale, cu plata în bani, din drepturile de retribuire, cu condiția ca unitate să livreze la fondul de stat produsele contractate pe care le realizează potrivit specificului.

În situații deosebite, cînd datorită unor calamități naturale, unele cooperative agricole nu acoperă integral, din producția de cereale obținută, nevoile de consum alimentar stabilite potrivit programului de autoaprovizionare, vor beneficia de la fondul de stat de diferența de produse necesare, prin schimb echivalent cu alte produse sau sub formă de împrumut ce urmează a fi restituit din recolta anului următor.

În art. 54 din lege se prevede că, cooperativele agricole de producție pot vinde cereale numai către stat. Prin excepție, în lege s-a prevăzut dreptul cooperativelor agricole de producție de a acorda, contra cost, cantitățile de cereale prevăzute la art. 51, pentru pensionari și alte persoane inapte de muncă, precum și pentru cooperatorii care lucrează în unitățile care aplică retribuirea muncii numai în bani, pe ansamblul unității sau pe anumite sectoare.

24. Acordarea drepturilor de retribuire la sfîrșitul anului

Aceste drepturi care cuprind retribuția de bază și participarea la beneficii sînt reglementate după cum urmează :

a) **Retribuția de bază** se determină, potrivit art. 58, din legea nr. 1/1982 și art. 23 din Statutul C.A.P., în sensul că din fondul total de retribuire care se determină la sfîrșitul anului, după încheierea bilanțului, pe baza producției fizice și a beneficiului realizat pe ansamblul cooperativei, se acordă diferența dintre avansurile primite în timpul anului și drepturile totale de retribuire.

Pentru cooperatorii care lucrează în producție, drepturile totale de retribuire se calculează pe echipe, brigăzi, ferme și sectoare, în funcție de nivelul producției obținute, cu respectarea cheltuielilor de producție aferente, de către fiecare subunitate sau formație de muncă în parte.

Pentru cooperatorii care îndeplinesc funcții de conducere și de execuție tehnice, economice, de altă specialitate, administrative, de servire și pază, cu atribuții pe întreaga cooperativă sau pe fermă, brigadă și sector, drepturile totale de retribuire se calculează în funcție de realizarea valorii producției fizice și a beneficiilor planificate, a livrărilor la fondul de stat și a celorlalte sarcini de plan stabilite pe anul respectiv, pe întreaga unitate sau, după caz, pe subunitate.

Pentru cooperatorii din echipele care au realizat sau depășit producția planificată, drepturile totale de retribuire se stabilesc pe baza tarifelor înscrise în angajament.

Pentru cooperatorii din echipele care nu au realizat producția planificată, drepturile totale de retribuire se stabilesc pe baza tarifelor recalculate, în funcție de fondul de retribuire realizat, mai puțin sumele acordate în cursul anului.

La art. 57 din lege se prevede că în cazul în care cooperativa agricolă de producție nu poate asigura în întregime partea în natură din tarif, pentru alte produse decît cele stabilite pentru consumul alimentar, diferența, calculată la prețul de contractare al produselor vegetale respective, se acordă în bani.

b) **Participarea la beneficii** este reglementată prin art. 58 din lege, în sensul că fondul de participare la beneficiile obținute în cadrul planului și peste plan se acordă integral cooperatorilor și celorlalți oameni ai muncii cu condiția îndeplinirii valorii producției fizice și a livrărilor la fondul de stat. În cazul nerealizării acestor doi indicatori, fondul total de participare la beneficii se reduce cu 1 la sută pentru fiecare procent de nerealizare a planului, la fiecare dintre acești indicatori, dar nu cu mai mult de 25 la sută din total.

Potrivit art. 60 din lege, cooperatorii și ceilalți oameni ai muncii din formațiile de muncă care au depășit producțiile stabilite prin angajamente și s-au încadrat în nivelul cheltuielilor aferente, beneficiază, pentru fiecare cultură și specie de animale, de retribuție suplimentară, sub forma participării la beneficiile peste plan.

Cooperatorii și ceilalți oameni ai muncii care îndeplinesc funcții de conducere și de execuție tehnice, economice, de altă specialitate, administrative, de servire și

pază pot să primească retribuție suplimentară sub forma participării la beneficiile obținute peste plan, pe ansamblul unității, cu condiția realizării și depășirii producțiilor fizice la principalele culturi agricole și specii de animale, stabilite la începutul anului de direcția generală pentru agricultură și industrie alimentară, în funcție de condițiile specifice din fiecare unitate.

Prevederile art. 59 din lege, în baza căruia cooperatorii și ceilalți oameni ai muncii din cooperativa agricolă de producție participă la beneficiile obținute în cadrul planului, proporțional cu contribuția adusă la realizarea producției și a beneficiilor, sînt detaliate în art. 61, în care se prevede că, drepturile individuale cuvenite cooperatorilor și celorlalți oameni ai muncii din fondul de participare la beneficiile obținute în cadrul planului și peste plan ce stabilesc de consiliul de conducere, în raport cu contribuția adusă la realizarea producției și a beneficiilor, la dezvoltarea cooperativei agricole de producție și se aprobă de adunarea generală.

Drepturile individuale sub forma participării la beneficii, cuvenite cooperatorilor și celorlalți oameni ai muncii care lucrează nemijlocit în producție, nu sînt plafonate. Pentru persoanele prevăzute la art. 60, alin. 2 din lege și anume cele care îndeplinesc funcții de conducere și de execuție tehnice, economice, de altă specialitate, administrative și pază, aceste drepturi nu pot depăși de 2—2,5 ori drepturile individuale medii cuvenite cooperatorilor care lucrează nemijlocit în producție.

Legiuitorul a prevăzut dreptul pentru adunarea generală de a reduce sau de a nu acorda cota de participare la beneficii cooperatorilor și celorlalți oameni ai muncii, care, în cursul anului, au avut deficiențe în activitate sau au săvîrșit abateri disciplinare.

25. Spor de vechime neîntreruptă

În temeiul art. 71 din Legea nr. 1/1982, cooperatorii care își desfășoară activitatea în zootehnie, legumicultură, viticultură, pomicultură, cei calificați și care lucrează în cooperativa agricolă în meseriile de șofer, conducător de tractoare rutiere, lăcătuș, electrician și altele, precum și cei care îndeplinesc funcții de conducere și de execuție tehnice, economice, de altă specialitate, administrative și de servire, care muncesc în tot cursul anului, permanent, realizează sarcinile ce le revin, sînt retribuiți de cooperativă și au vechime neîntreruptă în aceeași unitate și în același sector de activitate, beneficiază, din fondul de retribuire al fiecărei unități, de un spor de vechime neîntreruptă. Vechime neîntreruptă în aceeași unitate se consideră și perioada anterioară prezentei legi pentru cooperatorii care îndeplinesc condițiile menționate.

Potrivit legii, în calculul vechimii neîntrerupte în același sector intră și perioada în care cooperatorii care îndeplinesc condițiile menționate mai sus lucrează temporar în alte sectoare de activitate productivă, pentru folosirea timpului de lucru și efectuarea unor lucrări impuse de procesul de producție.

De la data apariției Legii nr. 1/1982, cooperatorii care îndeplinesc condițiile menționate, vor beneficia de sporul de vechime neîntreruptă în aceeași unitate cu același sector, numai dacă au absolvit cursurile învățămîntului agrozootehnic de masă sau alte forme de pregătire și perfecționare profesională la care sînt trimiși de cooperativa agricolă de producție.

În lege se prevede că pot beneficia de acordarea sporului de vechime și cooperatorii care lucrează în aceeași unitate, cînd își schimbă sectorul de muncq cu aprobarea adunării generale, ca urmare a dobîndirii altei calificări sau a restrîngerii activității în sectorul din care se transferă, datorită creșterii gradului de mecanizare sau modificării profilului de producție. De asemenea, își menține sporul de vechime cooperatorii care trec dintr-o unitate agricolă cooperatistă în altă unitate agricolă, cooperatistă, cu aprobarea adunărilor generale.

Sporul de vechime neîntreruptă se calculează la retribuția de bază, după cum urmează :

Tranșele de vechime neîntreruptă în aceeași unitate și același sector	Cotele de retribuție de bază
între 5—10 ani	2 la sută
de la 10—15 ani	4 la sută
de la 15—20 ani	6 la sută
peste 20 ani	8 la sută

Cooperatorii care au, în cursul unei luni, una sau mai multe absențe nemotivate de la lucru pierd sporul de vechime neîntreruptă pentru acea lună.

26. Acordarea de premii în cursul anului

În baza art. 75 din Legea nr. 1/1982, pentru economiile la consumul de material, combustibil, energie, față de normele stabilite, cooperatorii din formațiile de lucru pot beneficia de premii în cursul anului, potrivit legii. Amintim că modul de acordare a unor astfel de premii este reglementat în Legea nr. 57/1974.

La alineatul doi din articolul menționat se prevede că, cooperatorii pot beneficia, în condițiile Legii nr 57/1974, și de premii, în cursul anului, pentru economii de forță de muncă, la obținerea cărora au contribuit nemijlocit.

Potrivit art. 63 și 64 din Legea nr. 57/1974, premiile pot fi de pînă la 30 la sută din valoarea economiilor realizate la consumul de materiale, combustibil, energie electrică, iar la forța de muncă, de 30 la sută în primul an, 10 la sută în al doilea și 5 la sută în al treilea an, care se calculează de la data adoptării măsurilor de economisire.

Consilii populare

Unele aspecte privind contribuțiile bănești și în muncă pentru efectuarea unor lucrări de interes obștesc

● Prevederile art. 38 din Legea nr. 57/1968, de organizare și funcționare a consiliilor populare potrivit cărora, în aplicarea fermă a noului mecanism economic financiar, consiliile populare sînt obligate să ia măsuri pentru sporirea contină a veniturilor proprii la bugetul local, prin participarea cetățenilor își găsesc în Legea nr. 20/1971 republicată în 1973), un larg cadru de exprimare.

În aplicarea Legii 20/1971 organele locale ale administrației de stat sînt obligate :

— să analizeze propunerile de a se efectua anumite lucrări prin contribuție bănească în termen de 30 de zile de la depunerea lor, iar dacă constată că lucrarea este de interes obștesc și sînt condiții pentru efectuarea ei, va decide convocarea locuitorilor pe circumscripție electorală ;

— să soluționeze în termen de 10 zile de la depunere sesizările locuitorilor nemulțumiți de felul cum li s-a stabilit contribuția în bani, respectiv în muncă.

— să soluționeze sesizările privitor la reevaluarea contribuției în bani și în muncă.

Comitetele Executive ale consiliilor populare județene, respectiv al municipiului București, sînt obligate cînd

constată că hotărîrea adunării delegaților, respectiv a reprezentanților familiilor din cartiere sau circumscripție electorală este nelegală să dea îndrumări scrise comitetelor (birourilor) executive ale consiliilor populare ierarhic inferioare, cu privire la măsurile ce trebuiesc luate pentru respectarea prevederilor legale.

Comitetele, respectiv birourile executive ale consiliilor populare au dreptul :

— **de a aprecia** dacă lucrarea este de interes obștesc și de a constata dacă sînt condiții pentru efectuarea ei :

— **de a decide** convocarea locuitorilor pe circumscripții electorale :

— **de a răspunde** de gestionarea judicioasă a sumelor încasate și a materialelor procurate, precum și de calitatea lucrărilor executate :

— **de a stabili** data începerii lucrărilor dacă constată că s-au îndeplinit condițiile materiale pentru începerea lucrărilor.

● Contribuția bănească și în muncă se hotărăște odată pe an în cursul semestrului I al fiecărui an, pentru anul următor (art. 1 alin. 3 din lege).

Propunerile de a se efectua anumite lucrări prin contribuție bănească în orașe, iar în comune, prin contribuție bănească și în muncă, au anumite particularități generate de mărimea unității administrativ-teritoriale. Astfel, în orașele mici și în comune, propunerile pentru efectuarea unor lucrări se fac de deputați, comisiile permanente ale consiliilor populare, de organizațiile socialiste, ori de un grup de locuitori. În timp ce propunerile de obiective în municipii și în alte orașe mari, se fac de comitetele cetățenești de inițiativă, pe baza cerințelor exprimate de cetățeni. În întîlnire cu deputații, în adunările de locatari sau în oricare adunări cetățenești, organizate potrivit legii. Socotim că aceste comitete cetățenești de inițiativă nu au atribuții decît pe perioada organizării adunărilor cetățenești, rolul lor luînd sfîrșit odată cu aprobarea de către adunarea reprezentanților familiilor din cartiere sau circumscripții electorale ori după caz, de adunarea delegaților din comune și orașe mici, a lucrărilor ce se vor executa prin contribuție.

În acest scop, ele au sarcini de pregătire și organizare a adunărilor cetățenești, drept pentru care discută cu comitetele de cetățeni din circumscripții electorale, nevoile locale, iar dintre problemele edilitar-gospodărești, ce se ridică într-o circumscripție, aleg pe acelea care fac obiectul unei rapide executări, corespund unei necesități urgente, ținînd seama și de resursele umane și materiale în vederea aducerii la îndeplinire a obiectivului propus.

Dacă, în cazul orașelor mici și a comunelor, birourile executive ale consiliilor populare constată că propunerile cetățenilor sînt de interes obștesc, și că sînt condiții pentru efectuarea lor, decid convocarea adunării locuitorilor pe circumscripții electorale. Convocarea în municipii și orașe mari, a reprezentanților familiilor din cartiere sau circumscripții electorale interesate se face de către comitetele cetățenești de inițiativă, după prealabila avizare de către organele locale ale administrației de stat asupra oportunității și posibilității practice de realizare a lucrărilor propuse. Din procesul-verbal al adunării considerăm că nu trebuie să lipsească mențiunea privind numărul de participanți, știut fiind faptul că aceste adunări lucrează valabil în prezența a cel puțin 2/3 din numărul reprezentanților familiilor, hotărînd, prin vot deschis, cu majoritatea voturilor reprezentanților familiilor din cartiere, sau circumscripții electorale. Procesul-verbal al adunării trebuie să cuprindă, de asemenea, numărul voturilor pro sau contra exprimate, privitor la lucrările ce se vor efectua prin contribuția bănească, valoarea acestora, sumele ce revin pe fiecare familie, termenele de încasare, termenele de executare a lucrărilor.

● Conform prevederilor art. 7 din lege, odată cu aprobarea lucrărilor ce se vor executa prin contribuție, adunarea reprezentanților familiilor din cartiere sau circumscripții electorale ori, după caz, adunarea delegaților din comune și orașe mici, alege cîte un comitet de cetățeni pentru fiecare lucrare ce urmează a fi efectuată. — Activitatea acestor comitete de cetățeni își găsește expresia în principiul participării maselor de oameni ai muncii la realizarea sarcinilor organelor locale ale administrației de stat, asigurîndu-se astfel o sporire a eficienței economice și social-politice a activității administrative. Ele sprijină organele locale ale administrației de stat în încasarea sumelor, mobilizarea locuitorilor la efectuarea lucrărilor, și în soluționarea contestațiilor făcute de cetățeni, iau măsuri privind ținerea unei evidențe nominale a familiilor pe circumscripții, urmăresc ca obiectivele să înceapă la data stabilită, execută așa-zisa „dirigenție a lucrărilor", realizînd o importantă economie de fonduri și forță de muncă, o degrevare a aparatului administrativ.

● Locuitorul nemulțumit de felul cum adunarea delegaților, respectiv a reprezentanților familiilor din cartiere, sau circumscripției electorale, i-a stabilit contribuția în bani și după caz, în muncă, poate face sesizarea la organul local al administrației de stat, în 10 zile de la primirea comunicării.

Soluționarea sesizării se referă numai la nerespectarea de către adunarea delegaților, respectiv a reprezentanților familiilor din cartiere sau circumscripții electorale, a criteriilor orientative elaborate de C.P.C.P. și Ministerul Finanțelor în stabilirea contribuției și nu scutirea totală sau parțială a contribuției bănești sau în muncă. — Subliniem acest fapt, deoarece în practică organele locale ale administrației de stat, rezolvă cererile cetățenilor pentru scutirea totală sau parțială a contribuției bănești, și de efectuare a contribuției în muncă, fără a ține seama că art. 22 din lege le dă numai competență de a propune adunării delegaților sau după caz adunării reprezentanților familiilor din cartiere sau circumscripții electorale, scutirea totală sau parțială de plată a contribuției bănești a unor familii și de efectuarea contribuției în muncă, cu brațele, unor persoane, în cazuri bine justificate.

În schimb, dacă, după stabilirea contribuției, veniturile unor familii se diminuează datorită pierderii capacității de muncă sau altor cauze obiective, organele locale ale administrației de stat, la cererea cetățeanului pot să reevalueze contribuția în bani și în muncă, deciziile lor fiind definitive.

Vasile ILIE

Transport

Precizări privind relațiile cu calea ferată

Raporturile unităților socialiste cu organizațiile de transport, îndeosebi cu cele de cale ferată, sînt supuse unor reglementări speciale care impun o anumită conduită în relațiile acestor unități cu organele C.F.R. Mai precis, este vorba de observarea unor reguli a căror nerespectare determină consecințe negative în patrimoniul unităților socialiste.

1. Este cunoscut că, potrivit art. 85 din Regulamentul de transport, acțiunile pot fi exercitate împotriva C.F.R. de către unitatea expeditoare sau de cea destinatară. Nu este vorba de o facultate, ci de reguli imperative care, în funcție de anumite fapte juridice, stabilesc, cu precizie, care dintre unitățile menționate este în drept să introducă acțiunea.

Nu dorim să expunem aceste reguli, ci să atragem atenția asupra urmărilor care se produc atunci cînd ele sînt nesocotite.

Este cazul unității expeditoare care introduce acțiunea împotriva căii ferate, deși, potrivit dispozițiilor legale la care s-a făcut referire, dreptul de a acționa calea ferată aparține unității destinatare.

Acțiunea introdusă în asemenea condiții nu are șanse să fie admisă, întrucît unității expeditoare îi lipsește calitatea de a acționa calea ferată. Introducerea acțiunii de către unitatea destinatară după împlinirea termenului de prescripție de 6 luni prevăzut de art. 4, lit. e, din Decretul nr. 167/1958 este, de asemenea, lipsită de efecte întrucît, după împlinirea termenului respectiv, nu se poate obține realizarea dreptului la despăgubiri față de C.F.R.

Consecințele negative de mai sus pot fi evitate prin introducerea acțiunii de către unitatea care are dreptul de a acționa calea ferată ori prin cesionarea acestui drept, înlăuntrul termenului de prescripție, în așa fel încît unitatea expeditoare în locul celei destinatare — sau invers — să aibă posibilitatea de a acționa în timp util C.F.R.

Cesiunea trebuie să fie făcută în mod expres, ea neputînd rezulta implicit din corespondența părților. Ea trebuie să fie înscrisă pe scrisoarea de trăsură cu indicarea beneficiarului cesiunii ori să fie cuprinsă într-un act aparte, datat și semnat de organele competente ale unității care face cesiunea.

2. Există situații în care anumite drepturi sau apărări legate de contractul de transport pot fi susținute față de calea ferată ori față de alte unități, numai cu condiția prezentării unor acte încheiate de calea ferată sau cu participarea delegaților acesteia.

Dacă calea ferată refuză încheierea actului ori trimiterea delegatului său pentru a participa la întocmirea lui se produc situații de natură să prejudicieze partea care nu se poate prevala de acel act.

Pentru ca urmările acestor situații să fie localizate la calea ferată în culpă, este necesar, în primul rînd, să existe dovada că i s-a cerut C.F.R. emiterea actului sau participarea la întocmirea lui. Lipsa unei asemenea dovezi poate să determine imposibilitatea angajării răspunderii căii ferate. Mai este necesar — în al doilea rînd — ca acționarea căii ferate să se facă în cadrul termenului de prescripție special aplicabil în relațiile cu cărăușul.

Cu privire la acest din urmă aspect, sîntem de părere că nu poate fi invocat un alt termen de prescripție pe considerentul că pretențiile nu s-ar întemeia pe contractul de transport, ci s-ar baza pe încălcarea dispozițiilor legale care obligă calea ferată să emită anumite acte sau să participe la întocmirea lor. Socotim că o asemenea disociere ar fi artificială și lipsită de temei, deoarece, în cadrul contractului de transport, cărăușului nu-i revin doar obligațiile expres asumate prin eliberarea scrisorii de trăsură, ci toate îndatoririle ce-i incumbă potrivit dispozițiilor legale care reglementează executarea contractului de transport. Sfera acestor îndatoriri cuprinde și pe cele referitoare la emiterea actelor sau încheierea actelor la care ne-am referit.

3. Potrivit art. 29, par. 1 din Convenția S.M.G.S., acțiunea împotriva căii ferate nu poate fi intentată decît după prezentarea reclamației administrative, respectiv după respingerea reclamației sau după nerezolvarea ei în termenul legal.

Reclamația administrativă este deci, obligatorie și produce — în același timp —efecte suspensive de prescripție. Pentru ca asemenea efecte să se producă, odată cu reclamația, trebuie să se depună actele necesare rezolvării ei, printre care și scrisoarea de trăsură în trafic internațional.

Aceste acte trebuie depuse în **original** (Decizia P.A.S. nr. 951/1962) întrucît potrivit Instrucțiunei de serviciu la Convenția S.M.G.S., calea ferată trebuie să ștampileze documentele originale pentru a se evita introducerea reclamațiilor administrative de mai multe ori.

Ca atare, depunerea actelor respective, doar în copie, răpește reclamației administrative efectul suspensiv de prescripție, iar dacă reclamația nu este completată cu actele originale pînă la împlinirea termenului de prescripție, dreptul la acțiune împotriva căii ferate se pierde. Consecințele acestei situații vor fi suportate de unitatea socialistă care nu și-a completat în termen reclamația sau de unitățile socialiste din vina cărora prima unitate nu s-a putut conforma dispozițiilor Convenției S.M.G.S. privind introducerea reclamației administrative și exercitarea dreptului la acțiune.

I. IKZKOVITS

INTREPRINDEREA CONSTRUCȚII INDUSTRIALE ȘI MONTAJ BRAȘOV

Str. Carpaților nr. 15—17

Telefon 22480

vinde din stoc schimbători cale ferată

tip 40—tg 1/9 R. 190 dr. = 4 buc.

tip 40 — tg 1/9 R. 190 st. = 3 buc.

tip 49 — tg 1/9 R. 190 dr. = 2 buc.

Întrebări și răspunsuri

● **VASILE CRÎNGANU, Suceava** — Personalul căruia i s-a desfăcut contractul de muncă în temeiul art. 130 lit. j din Codul Muncii (a fost arestat mai mult de două luni) pierde vechimea neîntreruptă în muncă în cazul reîncadrării. Acestui personal nu i se pot aplica prevederile alin. 2 din art. 200 al Legii nr. 57/1974, trecerile în gradații superioare fiind supuse condițiilor prevăzute de art. 33 din legea sus-menționată.

● **GAVRIL IGNA, Rieni, Bihor** — Perioada cît un pensionar de invaliditate de gradul III n-a lucrat, nu s-a luat în calculul vechimii în muncă nici în perioada aplicării Legii nr. 27/1966 privind pensile de stat și pensia suplimentară, în prezent abrogată. Legea nr. 3/1977 — în vigoare — recunoaște ca vechime în muncă numai perioada cît pensionarul de gr. III lucrează cu o normă întreagă sau jumătate de normă.

● **ION ZORAN, Cluj-Napoca** — Din scrisoarea dv. rezultă că la data de 1 noiembrie 1981 ați fost pensionat pentru munca depusă și limită de vîrstă. Pînă la data pensionării ați primit retribuția tarifară integrală, ceea ce dovedește că în trimestrele I-III au fost îndeplinite condițiile de acordare integrală a retribuției, în raport cu îndeplinirea sarcinilor și indicatorilor decurgînd din planul unității. Dacă în trim. IV al anului 1981 n-au fost îndeplinite condițiile de acordare integrală a retribuției, aveți obligația să restituiți cota parte din retribuția tarifară cu care s-a diminuat retribuția în acest trimestru pentru aceleași funcții cu aceea deținută de dv. în unitate.

● **GRUPUL ȘCOLAR MINIER, Motru** — Conform prevederilor Decretului nr. 46/1982 și soluției adoptate de organele competente, maiștrii instructori încadrați în baza Legii nr. 57/1974, anexa V Învățămînt, beneficiază de majorarea retribuției prevăzută și pentru maiștrii din toate ramurile economiei.

● **PARASCHIVA GHERASIMESCU, Păunești — Vrancea** — Perioada cît ați lucrat în cadrul cooperativei agricole de producție fiind retribuită cu zile normă, nu se include în vechimea în muncă utilă la stabilirea duratei concediului dv. de odihnă. În această perioadă nu ați lucrat în temeiul unui contract încheiat în condițiile prevăzute de Legea nr. 1/1971 și de Codul Muncii.

● Retribuirea personalului încadrat cu contract de muncă în C.A.P. se face în conformitate cu prevederile Legii nr. 57/1974, fără a depăși nivelul retribuției funcțiilor similare din unitățile de stat și nici retribuția lunară totală cuvenită președintelui C.A.P. În conformitate cu prevederile art. 83 din Legea nr. 1/1982 condițiile de acordare a retribuției se aprobă de adunarea generală. Dacă și membrilor cooperatori care lucrează într-o funcție similară cu dv. li se acordă avansuri de pînă la 80%, măsura de a vi se reține 20% din retribuție corespunde reglementării în vigoare.

● **FÎRNAGA ADALBERT, Satu Mare** — Fiind retribuit în acord direct, retribuția dv. se stabilește conform prevederilor Legii nr. 57/1974, art. 12, lit. a, alin 1 și 2. Nu aveți dreptul la nici o diferență tarifară între categoria lucrărilor executate și încadrarea dv. de specialist. Reglementarea la care vă referiți nu se mai aplică.

● **ANDOR GÁSPÁR, Sf. Gheorghe** — Sînteți pensionar pentru munca depusă și limită de vîrstă al asigurărilor sociale de stat și — în același timp — titular al unei autorizații de meseriaș (ceasornicar), avînd atelier. În această situație majorarea pensiei prevăzută prin Decretul nr. 46/1982 nu se acordă, întrucît aveți două venituri distincte. Pensia urmează însă s-o primiți integral, în continuare.

● **COSTEL COSTACHE, Movileni, Galați** — Din scrisoarea dv. rezultă că ați fost transferat, în aceeași funcție, de la C.A.P. „Matca" la C.A.P. „Drum Nou". În această situație, în temeiul prevederilor anexei nr. 6 la Decretul nr. 100/1979 vi se putea menține retribuția tarifară avută, în măsura în care această retribuție nu depășea pe aceea prevăzută pentru gradația ultimă a funcției ocupate. Menționăm că menținerea retribuției nu constituie decît o posibilitate pentru unitatea unde sînteți încadrat și nu o obligație.

● **MARIN VOICILĂ, Constanța** — Întregul personal al secției „Service Dacia" este retribuit pe baza formei de retribuire în acord global. Urmează să verificați la unitate temeiul pe baza căruia sînteți retribuit, dîndu-ne mai multe relații, eventual copia deciziei de încadrare etc.

● **IOAN CHIȘCOP, Iași** — Pentru conducătorii auto care beneficiază de o majorare a retribuției de pînă la 25% pentru depășirea programului normal de lucru (art. 71 din Legea nr 57/1974) cuantumul alocației de stat pentru copii se stabilește luîndu-se în considerare atît retribuția tarifară lunară prevăzută pentru funcția ocupată, cît și majorarea acordată în temeiul art. 71 din lege, majorare care are un caracter de retribuție tarifară.

● **VIORICA TIBULEAC, Baia Mare** — Numai în măsura în care, în unitatea unde lucrați, funcția de șef serviciu contabilitate financiar putea fi ocupată și de cadre cu studii medii, numirea dv. în această funcție — la 1 VII 1975 — corespundea cerințelor Legii nr. 12/1971 (anexa II, poziția 37). În această ipoteză trecerea dv. ulterioară ca șef birou financiar, cu menținerea retribuției avute, s-a făcut conform Legii nr. 57/1974. La data de 1 noiembrie 1975 nu se aplicau încă prevederile reglementate ulterior, potrivit cărora pentru a vi se menține retribuția era necesar să aveți o vechime în funcția de șef serviciu de cel puțin trei ani (această reglementare a fost comunicată în anul 1978 și confirmată prin Decretul nr. 100/1979). Încadrările anterioare (în cazul dv. 1975) au rămas valabile.

● **MARIA COLEA, București** — Unitatea unde lucrați are obligația să înscrie în carnetul de muncă temeiul trecerii dv. la o activitate de 1/2 normă. Inexistența acestei mențiuni are implicații nu în ceea ce privește recunoașterea vechimii neîntrerupte în aceeași unitate, ci asupra vechimii în muncă. Într-adevăr, în art. 158 din Codul Muncii este prevăzută dispoziția potrivit căreia timpul cît femeile care au copii în vîrstă de pînă la 6 ani pe care îi îngrijesc lucrează cu 1/2 normă se consideră, la calculul vechimii în muncă, timp lucrat cu o normă întreagă. Cereți sprijinul organelor sindicale, prezentînd — în copie — actul de naștere al copilului. Dacă nu obțineți completarea înregistrării în carnetul de muncă, adresați-vă organului de jurisdicție a muncii, conform Decretului nr. 92/1977.

● **ANA RODICA POP, Panticeu, Cluj** — Absolventul învățămîntului tehnic mediu care lucrează la unitatea unde a fost repartizat în primul an de activitate, este supus condițiilor de acordare integrală a retribuției aplicate pentru restul personalului tehnic, de execuție. Reținerea care se operează asupra retribuției are un caracter temporar, urmînd să fie restituită în raport de nivelul de îndeplinire a sarcinilor de plan.

● **ION DUMITRICA, București** — Vechimea în specialitate nu influențează și nu are legătură cu vechimea în gradație, condiție esențială pentru a putea trece într-o gradație superioară. Conform art. 33 din Legea nr. 57/1974 și Legii nr. 12/1971, vechimea minim necesară pentru trecerea de la nivelul de bază la gradația I-a este de doi ani și de la o gradație la alta de trei ani. În condițiile prevăzute de

lege, această vechime se poate reduce cu 1/3. Din datele prezentate de dv rezultă că în anul 1983 veți putea fi trecut la grada a I-a a retribuției funcției de economist.

● **EMIL MATIEȘ, Luduș, Mureș** — În ipoteza în care, în anul 1960, vi s-a aprobat menținerea în funcția de contabil șef cu derogare de la condițiile de studii (derogarea trebuia aprobată de organul central căreia îi era subordonată unitatea), retribuția dv. actuală se diminuează cu o singură clasă față de aceea prevăzută pentru cadrele cu studii superioare care ocupă aceeași funcție. În ipoteza în care nu beneficiați de această derogare, retribuția dv. se diminuează cu două clase.

● **PARASCHIVA SĂRDĂRESCU, Horezu, Vilcea** — Potrivit art. 10 din Legea nr. 12/1971 se consideră că au vechime neîntreruptă în muncă persoanele care s-au reîncadrat în termen de 90 de zile de la data încetării activității, în altă localitate, pentru a-și urma soțul care are locul de muncă în acea localitate. Acestor persoane nu li se recunoaște însă dreptul la sporul pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate.

● **VICTORIA GRUIET, Brad** — Conform prevederilor art 26 alin. 5 din Legea nr. 3/1977, pensia de invaliditate de gradul III împreună cu retribuția primită pentru munca depusă, nu pot depăși — pentru persoanele încadrate în grupa a I-a de muncă — 80% din retribuția avută la data stabilirii gradului de invaliditate. Retribuția trebuie acualizată potrivit majorărilor cu caracter general, prevăzute pentru funcția avută la data pensionării de invaliditate.

● **MARIA MARCU, Ulmu, Tîrgoviște** — Pentru a putea ocupa funcția de contabil principal, Legea nr. 12/1971, anexa 2, prevede cerința unei vechimi minime în specialitate în funcții medii economice de cinci ani. Din scrisoarea dv. rezultă că în anul 1979, cînd ați fost promovată în această funcție, nu aveați vechimea în specialitate minim necesară. Perioadele lucrate ca verificator calculator, gestionar, facturist, bonierist, lucrător economic, nu se iau în considerare la stabilirea vechimii în specialitate economică. În prezent aveți vechimea minim necesară pentru ocuparea funcției de contabil principal.

● **TOADER CICÎRÎC, Tulcea** — La 1 ianuarie 1975, atunci cînd ați fost transferat, erau în vigoare prevederile Legii nr 12/1971 și ale Legii nr. 1/1971 privind organizarea și disciplina muncii în unitățile socialiste de stat. Pentru a pune de acord cele două înregistrări contradictorii din carnetul dv. de muncă este necesar să vă adresați unității de unde ați fost transferat (Direcția județeană de poștă și telecomunicații) pentru ca, în baza actelor existente în unitate, să rectifice înregistrarea eronată.

● **RĂDUȚĂ STAN, Ploiești** — Nu este posibilă promovarea în funcții — la nivel principal — deoarece posturile de contabil principal, inginer principal, economist principal etc sînt blocate Cei care ocupă asemenea posturi dar sînt retribuiți ca economiști, ingineri, contabili, etc. nu pot cere, în perioada blocării posturilor, promovarea lor. Corespunzător situației de fapt, schema unităților ar trebui modificată potrivit funcțiilor efectiv obținute. Reglementarea în vigoare nu prevede cerința ca un birou să cuprindă exclusiv cadrele care se ocupă de planul unității, un alt birou să se ocupe exclusiv de retribuire etc. Organizarea structurii compartimentelor unității, în limitele organigramei, este de competența organelor de conducere a unității.

● **AGAPIA FIRAN, Sadova, Dolj**— Fiind încadrată la cooperativa agricolă de producție pe baza unui contract de muncă aveți drepturile și obligațiile prevăzute de legislația muncii pentru personalul încadrat în unitățile de stat.

● **Întreprinderea minieră, Bocșa; Centrala de industrializare a laptelui, București; C.U.I.G.M., Craiova; I.A.S. Movila Vulpii; Cooperativa „Arta", Arad; Întreprinderea „Electrometal", Timișoara; I.A.P.L. Bistrița; Cooperativa de consum, Lehliu; Cooperativa „Arta populară", Brăila; „Romconsult", București; Cooperativa de consum, Borcea; Secția silvocinegetică, Drăgănești; Cooperativa județeană de construcții, Vaslui; Cooperativa de consum, Voluntari; Întreprinderea județeană de transport, Piatra Neamț; Cooperativa „Higiena", Craiova; Cooperativa „Hidrotehnica", Brașov; Întreprinderea de utilaj transporturi, Rîmnicu Vîlcea; Cooperativa de consum, Hațeg; Cooperativa de consum, Mogoia, Maramureș; Institutul de geodezie, București; Cooperativa de consum, „Nicolae Bălcescu", Buzău; S.C.P.U.N., Iași; I.C.R., Ploiești; Schela de extracție, Avrămești; Liceul de filozofie, Oradea; Centrul de prelucrări metalurgice, Biofarm, Grup de șantiere căi ferate, Cooperativa „Îmbrăcămnitea", Institutul de cercetări ape reziduale, Institutul de cercetări pentru construcția de mașini, Trustul „Electromontaj", „Tehnoforestexport", Întreprinderea de drumuri și poduri, București; Direcția județeană de poștă și telecomunicații, Ilfov; Cooperativa „Arta casnică" Breaza; Direcția de drumuri și poduri, Timișoara; Cooperativa „Oltul", Slatina; Exploatarea de gospodărie comunală și locativă, Făgăraș; Întreprinderea de rulmenți, Alexandria; Complexul comercial de produse agricole, Brăila; Liceul nr. 4, Bistrița; I.J.T.L., Sibiu; Cooperativa „Metalochimica" Brăila; Cooperativa „Unirea", Alexandria; I.M.U., Bacău; Întreprinderea de prestări servicii, Ploiești; Grup șantiere construcții forestiere, Tîrgu Jiu; Centrul de librării, Miercurea Ciuc:** Coletele poștale trimise dv. cu lucrarea „Legislația întreprinderii de la A la Z" n-au fost ridicate de la oficiile poștale respective în termenele stabilite de aceste oficii. Ca atare ele au fost returnate redației, după avizări și reavizări, ale oficiilor poștale și au fost redistribuite în totalitate.

Pentru evitarea unor asemenea situații, precum și a unor cheltuieli suplimentare cu reexpediția coletelor poștale, rugăm pe toți abonații noștri să ridice coletele respective la prima avizare.

● **Întreprinderea de hîrtie, Prundu Bîrgăului; Tudorel, Nistor, Bacău; Complexul comercial „Gostat", Cluj-Napoca; Școala interjudețeană de partid, Oradea** — Tirajul lucrării „Legislația întreprinderii de la A la Z" a fost epuizat.

● **Întreprinderea de construcții proiectare-investiții, șantier, Buzău; Trustul județean al I.A.S., Oradea; Grupa șantiere nr. 5, Basarabi, Constanța; Complexul de legume și fructe, Lugoj; Baza de aprovizionare tehnico-materială, Botoșani; Oficiul județean pentru studii pedologice și agrochimice, Botoșani; Întreprinderea mecanică, Mîrșa; Întreprinderea pentru industrializarea cărnii, Constanța; Centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru mașini de ridicat și transport uzinal Timișoara; Întreprinderea agricolă de stat, Oradea; T.C.M.M., Grup șantiere, Oradea; Stațiunea didactică experimentală, Craiova** — Ați virat sumele pentru „Legislația întreprinderii de la A la Z" cu mare întîrziere. La data respectivă era stabilit și tipărit tirajul lucrării. Sînteți în evidența I.S.I.A.P. pentru ediția a doua.

● **ÎNTREPRINDEREA DE REȚELE ȘI INSTALAȚII GAZE, Tîrgu Mureș; TEATRUL DRAMATIC, Brașov** — Oficiul poștal local trebuie să vă înmîneze coletele poștale nr. 1185 și 1021 din 7 mai a.c.

● **C.A.P., Padina Mare, Mehedinți**— Cartea C.A.P. „Regimul de valorificare și prețurile produselor agricole" a început să fie difuzată de curînd, tuturor abonaților prin serviciile județene de difuzare a presei.

● **GRUP ȘANTIERE „ELECTROMONTAJ", Cluj-Napoca** — Oficiul poștal local trebuie să vă vireze sumele încasate în plus. Lucrarea respectivă a fost difuzată de I.S.I.A.P.

OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE

UZINA DE CONSTRUCȚII ȘI REPARAȚII UTILAJE — BUCUREȘTI
Str. Doina nr. 9 — sectorul 5
Telefon 41.08.25.
Telex 11410

METALE

— Oțel inox ∅ 30 w 4571 kg. 3055
— Țeavă inox ∅ 219, 1×7, 1w4571 ml. 240
— Țeavă rotund ∅ 70 OLC 45 kg. 9000
— ∅ 80 OL 50 kg. 2500
— ∅ 80 OL 50 K kg. 3140
— ∅ 90 OL 38 kg. 4000
— ∅ 90 OLC 15 kg. 500
— ∅ 100 OLC 45 kg. 5000
— ∅ 100 OLC 55 kg. 2900
— ∅ 120 OLC 15 kg. 4700
— ∅ 120 OL 50 kg. 2000
— ∅ 120 C 45 kg. 5500
— ∅ 120 OLC 45 kg. 1600
— ∅ 130 OLC 45 kg. 800
— ∅ 130 C 45 kg. 1000
— ∅ 16021 TMC 12 kg. 590
— ∅ 160 33 MOC 11 kg. 2500
— ∅ 180 33 MOC 11 buc. 800
— Tb. aluminiu ≠ 2 kg. 2000
— Tb. plumb ≠ 2 kg. 540
— Tablă ≠ 35×500×25 Am Cu Zn 39 kg. 300

Țeavă :

— ∅ 30×2,5 w 4571 ml. 200
— ∅ 50×3 W 4571 ml 25
— ∅ 89×8 OLT 45 ml 260
— ∅ 89×12 OL 35 ml. 212
— ∅ 146×10 OLT 35 ml. 154
— ∅ 159×6 OLT 45 kg. 3800
— ∅ 219×12 43 MOM 16 ml. 57
— ∅ 273×9 OLT 65 ml. 250
— ∅ 299×12 OLT 35 ml. 35
— ∅ 377×20 OL 45 ml. 42
— ∅ 419×7,14 ml. 53
— ∅ 40×2 OLT 45K ml. 800
— ∅ 140 OL 37 kg. 1000
— ∅ 160 OL 50 kg 1500
— ∅ 160 OLC 45 kg. 1370
— ∅ 180 ST 3 SP kg. 5780
— ∅ 180 OL 50 kg. 4730
— ∅ 180 OL 37 kg. 5842
— 200×200 36 MOC 15 kg. 1100
— ∅ 40×1,5 OLT 45 K ml. 959
— INP 80 kg. 4000
— ∅ 70×14 OLT 35 kg. 200
— ∅ 75×1,5 OLT 35 kg. 1770
— ∅ 108×22 OLT 35 ml. 60

MOTOARE ELECTRICE

— ASI 0,3 kw — 1500 t/m B3 60 Hz buc. 3
— ASI 0,3 kw-1500 T/m B3 buc. 12
— ASI 0,37 kw-670 t/m B3 buc. 2
— ASI 0.37 kw-1000 t/m B5 buc. 1
— ASI 0,37 kw-1000 t/m B3 buc. 9
— ASI 0,37 kw-1000 t/m B3 buc. 4
— ASA 0,37 kw-1000 t/m B5 60 hz buc. 2
— ASA 0,37 kw-1000 t/m B3 60 Hz buc. 4
— ASA 0,37 kw-1000 t/m B3 buc. 2
— ASI 0,55 kw-1500 t/m B3 buc. 7
— ASI 0,55 kw-3000 t/m B3 buc. 13
— ASI 0,75 kw-1500 t/m B3 buc. 30
— ASI 0,75 kw-3000 t/m B3 buc. 9
— ASI 0,75 kw-3000 t/m B3 buc. 6
— ASI 1,5 kw-1500 t/m B3 buc. 9
— ASI 1,5 kw-1500 t/m B3 buc. 6
— AE 1,5 kw-750 t/m B3 buc. 2
— AEFM 1,5 kw-1500 t/m B3 buc. 12
— ASFM 1,5 kw-1500 t/m B3 buc. 2
— ASI 1,5 kw-1500 t/m B3 buc. 3
— ASI 1,5 kw-1500 t/m B3 buc. 9
— AE 1,5 kw-3000 t/m B3 buc. 12
— ASI 2,2 kw-1000 t/m B3 buc. 2
— ASI 2,2 kw-1500 t/m B3 buc. 8
— ASI 3 kw-1000 t/m B3 buc. 1
— ASI 3 kw-1000 t/m B3 buc. 1
— ASI 5,5 kw-3000 t/m B3 buc. 1
— ASA 7,5 kw-3000 t/m B3 buc. 6
— AE 17 kw-1500 t/m B5 buc. 3
— ASI 22 kw-1500 t/m B5 buc. 1
— ASI 0,75 kw-1500 t/m B3 buc. 65
— ASI 2.2 kw-3000 t/m B3 buc. 511
— ASA 0,75 kw-1000 t/m B3 buc. 40

REDUCTOARE ȘI MOTOREDUCTOARE DE VITEZĂ MOTOREDUCTOR

— 2GA 16 1,1 kw11500 t/m H05 buc. 10
— 3LA 50 1,5 kw-1500 t/m H01 buc. 2
— 3LA 71/0,75 kw-1500 t/m H01 buc. 4
— 3LA 63 H01 — fără motor buc. 1
— 3NA 63 H05 — fără motor buc. 1
— 3LA 71 7,5 kw-1500 t/m H05 buc. 1
— 30A 63 3 kw — 1500 t/m V05 buc. 2
— 20A 16 7,5 kw — 1500 t/m H05 buc. 1
— 20A 63 1,5 kw — 1500 t/m H05 buc. 1
— 2GA 9 1,1 kw — 1500 t/m H05 buc. 5
— 2GA 18 0,75 kw — 1500 t/m H01 buc. 2
— 2GA 18 1,1 kw — 1500 t/m V05 buc. 10
— 2NA 63 3 kw — 1500 t/m V05 buc. 1
— 2JA 16 1,5 kw — 1500 t/m H05 buc. 5
— 2LA 71 4 kw — 1500 t/m H05 buc. 1
— Tip 25 CED buc. 5

REDUCTOARE

— 2 hH 285-31,5-1 buc. 10
— 1 B H 1 stng. buc. 30
— 1 BH 12,5-0 stg. buc. 23
— 1 BH 40:0 stg. buc. 15
— 1 BH 28:1 dr. buc. 20
— 1 BH 22,5 stg. buc. 10
— 1 BH 40 stg. buc. 12
— 3 BH 28 stg. buc. 5
— 5 BH 40 dr. buc. 4
— 2 CH 285 12,5-0 buc. 9
— 2 CH 285 12,5-0 buc. 3
— 2 N 100×20 -0 buc. 1
— RV 13/25 1,1 kw × k 500 t/m buc. 5
— RV 40/25 1,5 kW. × 1500 T/m
— 2 H 180—20—0 buc. 10 buc. 4
— 2 H 180 — 12,5 -0 buc. 12
— 2 H 180 — 20-0 buc. 10
— 2 H 180 —20—0 buc. 8
— 2 H 180 — 40 — 0 buc. 1
— 2 H 180 — 40 — 0 buc. 5
— RSV 0 1:30 buc. 5
— RSV 1 1:50 buc. 1
— RSO 2 1:15 buc. 6
— RSV 2 1:15 buc. 6
— RSV 2 1:50 buc. 4
— RSV 0 1:25 buc. 9
— RSO 1 1:25 buc. 8
— RSO 1 1:25 buc. 8
— RSO 1 1:25 buc. 5
— 3 LA 1,1×1500 HO5 buc. 18

VENTILATOARE ȘI MATERIALE ELECTRICE

VENTILATOARE

VVAT 630/12-2,2 kw-1500 T/m ASA buc. 2
— VVAT 433 4 kw — 3000 t/m ASI buc. 2
— VCN 100 0.75 kw — 1500 t/M ASA buc. 22
— VAFT 800 4 kw — 1500 T/m ASI buc. 1
— VAT 630 2,2 kw — 300 t/m buc. 20
— Baterii încălzire 300×600 buc. 11
— Baterii încălzire 670×1200 buc. 27
— Baterii încălzire 300×1050 buc. 1
— Baterii încălzire 760×1050 buc. 5
— Baterii încălzire 960×900 buc. 2

MATERIALE ELECTRICE

— Contactor antiex 7045 2,2-3.3 A buc. 30
— Indicator electro mag. ELR 0-100 buc. 20
— RE hulator ELC 113 PID buc. 15
— Cap iluminat tip banană buc. 17
— Condensator M 25/5 buc. 32
— Colector buc. 1
— Cutii AEX 7040 buc. 60
— Cuplaj electro mag. C8400 3C11 buc. 25
— Microintrerupător AEX 6145 buc. 3
— Panouri electrice TA2 buc. 2
— Patroane MPR A buc. 122
— Papuci ștantaii ∅ 4 mm×1,8 buc. 3744
— Papuci Cu 100 8×11,2 buc. 3778

— Balastori Ht2 buc. 84
— Trafe cibo 0,5×150 buc. 188
— Lampă HT 07 buc. 158
— Voltmetru naval E541 0-400 V buc. 6
— Ampermetru de CAE 540 buc. 68
— Ampermetru de tablou E 60 A buc. 7
— Kiloampermetru de tablou buc. 1
— Papuci ştanţaţi ∅ 4 mm×1,8 buc. 3744
— Papucii Cu 100 8×11,2 buc. 3778
— Balastori Ht2 buc. 84
— Trafe cibo 0,5×150 buc. 188
— Lampă HT 07 buc. 158
— Voltmetru naval E541 0-400 V buc. 6
— Kiloampermetru de tablou buc. 1
— Ampermetru de CAE 540 buc. 68
— Ampermetru de tablou E 60 A buc. 7
— Ampermetru CA EE4 buc. 6
— Ampermetru E6 buc. 6
— Ampermetru de tablou C. A E6 buc. 1
— Ampermetru C. A E54 buc. 89
— Ampermetru E 540-40 buc. 62
— Termorezistenţă sticlă buc. 1
— Termorezistenţă L 350 mm buc. 1
— Termorezistenţă L 450 mm buc. 1
— Releu U 220 buc. 27
— Panou electric 616.520.1001 buc. 2
— Prize şi fişe buc. 50
— Priză antigron buc. 72
— Întrerupător antigron buc. 72
— Placă electronică buc. 19
— SL-PO20W A40 W buc. 403
— Patroane 16 A buc. 234
— Patroane 50 A buc. 244
— Ampermetru C.A E54 buc. 89
— idem E 540—40 buc. 62
— Termorezistenţă sticlă buc. 1
— idem L 350 mm buc. 1
— idem L 450 mm buc. 1
— Releu U 220 buc. 27
— Panou electric 616.520.1001 buc. 2
— Prize şi fişe buc. 50
— Priză antigron buc. 72
— Întrerupător antigron buc. 72
— Placă electronică buc. 19
— SL—PO20W A40 w buc. 403
— Patroane 16 A buc. 234
— Patroane 50 A buc. 244
— Patroane MPR 400 A buc. 122
— Papuci cupru 10×11,2 buc. 3378
— Arzătoare gama buc. 13
— Cuplaj electromagnetic buc. 59
— Electro frînă-cuplaj buc 1
— Microîntrerupător AEX 6145 buc. 2
— Transformator 63 A 380/44 şi 63 A buc. 102
— Buton CIE RG buc. 200
— Comutator C16—31.04.03.66 buc. 1206
— C.C16—2.03.03.01 buc. 23
— Într. USOL 250 buc. 1
— VLP 0,75 ml. 7000
— VLPY 2.5 mm ml 200
— idem 1.5 mm ml. 7000
— MYYM 4×1,5 buc. 150
— Bandă uleioasă 20×20 ml. 5310
— B.V.R. 400 W buc. 6
— Balastori HIQ2 buc. 84
— Adaptori tensiune buc. 25

ELECTROZI

— Electrozi inox ∅ 44 kg. 154
— Electrozi fontă ∅ 2,5 kg. 85
— Electrozi fontă ∅ 4 kg. 107
— Electrozi crăituire ∅ buc. 7500
— Electrozi universali ∅ 3,25 kg. 94
— Electrozi GOX SAS 10 ∅ 4 kg. 29

PNEUMATICE

— Cilindru pneumatic DN 167 ∅ 40×60 buc. 6
— idem ∅ 70×60 buc. 9
— idem N 161A ∅ 80×120 buc. 4
— idem N 167 ∅ 40×50 buc. 8
— idem N 167 Ba ∅ 40×100 buc. 130
— Drosel cu cale Nr. 22 7.38.3046 buc. 67
— idem Nr. 23 buc. 84
— idem Nr. 22 buc. 102
— idem Nr. 23 buc. 3
— Distribuitor N 173—01 buc. 4
— idem cu două bobine 142—01 buc. 16
— idem N 19—02 buc. 52
— idem 160.340.310 buc. 46
— idem 100.310.310 buc. 52
— idem 100.330.310 buc. 70
— idem 100.346.310 buc. 72
— idem 100.140.310 buc. 30
— idem 100.140.310 buc. 16
— idem 100.340.310 buc. 107
— idem 100.340.310 buc. 54
— idem M 183 buc. 90
— idem M 18 buc. 6
— Grup preparare aer FRU 1 buc. 1
— Poziţioner PLA buc. 14
— Ungător DN 16 buc. 14
— Ungător DN 16 buc. 38
— Supapă tip VR VP buc. 35

Regulator aer DN buc. 138

— idem DN 10 buc. 1
— Filtru aer LDN 352326 buc. 20
— idem L3 FCVE buc. 26
— Convertizor E LA 204 A buc. 28
— Pompă hidraulică 7206×25 buc. 1
— Variator Flender FMA II 5—16—B buc. 1

RULMENŢI

— 1202 buc. 2872
— Nu 2210 buc. 9
— NUP 2215 buc. 21
— 2312 buc. 21
— 2312 buc. 4
— 3113 KP buc. 46
— 3026 buc. 3
— 3203 buc. 6
— NN 4938 buc. 10
— 6002—RS buc. 107
— 6003 buc. 1000
— 6009 buc. 2
— 6015 buc. 1
— 6211 buc. 6
— 6213 buc. 29
— 6214 buc. 10
— 6220 buc. 1
— 6221 buc. 3
— 6300—2RS buc. 3000
— 6314 buc. 10
— 7201 buc. 10
— 7208 buc. 7
— 7313 buc. 8
— 7314 buc. 5
— 16006 buc. 45
— 11009 buc. 217
— 16010 buc. 73
— 16013 buc. 7
— 16016 buc. 17
— 16017 buc. 93
— 16020 buc. 30
— 30213 buc. 200
— 30307 buc. 20
— 30313 buc. 7
— 30317 buc. 9
— 32311 buc. 6
— 32315 buc. 6
— 32315 buc. 20
— 51109 buc. 15
— 51113 buc. 104

ARMĂTURI INDUSTRIALE

— Baterii 1 1/2 P 331 1/2 P buc. 20
— Capace cu stea P1 C2 311 8 buc. 70
— Robinet reglare servo-motor tip R 3000/35 buc. 6
— Ramificaţii 200×150×45 buc. 30
— Cot fontă 100/68 buc. 8
— Cot fontă 125×45 buc. 30
— Cot fontă 3 1/2 buc. 6
— Cot fontă ∅ 150×45 buc. 17
— Cotă fontă ∅ 200×45 buc. 9
— Mufe ∅ 21/2 buc. 13
— Mufe zinc ∅ 3 buc. 15
— Niple ∅ 3 buc. 25
— Niple dr. ∅ 4 buc. 36
— Ţevi zinc 4" buc. 24
— Tub fontă ∅ 75×1000 buc. 20
— Tub fontă ∅ 75×1500 buc. 20
— Tub fontă ∅ 100×500 buc. 3
— Tub fontă ∅ 125×500 buc. 21
— Tub fontă ∅ 125×1000 buc. 19
— Tub fontă ∅ 150×250 buc. 40
— Tub fontă ∅ 150×500 buc. 20
— Tub fontă ∅ 200×1500 buc. 18
— Tub fontă ∅ 150×1500 buc. 35
— Tub fontă ∅ 200×2000 buc. 9
— Piese curăţire ∅ 70 buc. 10
— Ramificaţii 100×100×45 buc. 45
— Ramificaţii 100×100×70 buc. 23
— Ramificaţii 125×100×75 buc. 9

CHIMICALE

— Sulfat de cadmiu kg. 256

MATERIALE DE CONSTRUCŢII

— Geam izolator 600×1000 m.p. 1214

CURELE TRAPEZOIDALE

— Curele poliamide 1877×40×508 kg. 5,8
— Curele 26×10×1120 buc. 16
— Curele 28×8×1120 buc. 3
— Benzi cu 2 inserţii M P buc. 1
— Benzi transportoare 3800×130×5,5 buc. 28
— Benzi canelate 750×140 buc. 6

PIETRE POLIZOR

— Pietre honuit buc. 118
— Pietre 10×20×40 buc. 62
— Pietre honuit 10×100×180 buc. 263
— Pietre 32×40×10 — 25 m buc. 50
— Idem 80×25×20 — 25M buc. 40
— Idem 90×180×32 — 50M buc. 980
— Idem 88×65×180 — KB buc. 200
— Idem 90×180×32 — 25K buc. 140
— Idem 100×12×20 — 16KC buc. 10
— Idem 200×16×540 buc. 13
— Idem CN 611—250×25×32 — 25 M buc. 20
— Idem 230×30×540 buc. 70
— Idem 400×40×127 — 25 M buc. 19
— Idem 500×50×203 — 40 M buc. 25

DIVERSE

— Cuplaj transon cardan buc. 20
— Fuior cînepă kg. 155
— Discuri ferodou buc. :382
— Lanţ gall 3/4" kg. 25.335
— Cablu banter buc. 670
— Segmenţi drujba mari buc. 19.320
— Metale dure plăci G 30.-114 buc. 2314

Vă prezentăm

ÎNTREPRINDEREA „ELECTROPUTERE" DIN CRAIOVA

În orașul cu cel mai frumos parc natural din țară Craiova — își desfășoară activitatea cunoscuta și reprezentativa întreprindere „Electroputere". Instalată pe locul unor ateliere metalurgice modeste, Întreprinderea „Electroputere" din Craiova este o creație a zilelor noastre, cu o activitate remarcabilă în domeniul industriei constructoare de mașini și aparataj electric.

Ocupînd o suprafață de peste 100 de hectare de teren, Întreprinderea „Electroputere" este compusă din 4 fabrici mari și alte 4 secții și ateliere independente la care se adaugă și noua hală de rame electrice. În toate aceste unități productive muncesc peste 13 000 de specialiști în construcția de locomotive Diesel și electrice, transformatoare de diferite puteri, aparataj electric, instalații de foraj etc. Aproape în totalitate acești muncitori au învățat taina meseriei în cadrul școlii profesionale sau la cele două licee industriale din localitate.

Întreprinderea „Electroputere" are în nomenclatorul său de fabricație 15 000 de tipodimensiuni de produse. Produsele întreprinderii se bucură de o bună apreciere pe plan mondial, multe țări din lume, între care U.R.S.S., Anglia, S.U.A., Italia, R.P. Chineză solicitînd produsele care poartă marca „Electroputere".

Cele mai reprezentative produse sînt :

— locomotive magistrale
— transformatoare de puteri diferite
— aparataj de înaltă tensiune
— întrerupătoare de înaltă tensiune
— cuptoare electrice cu arc de 3-5 tone
— rame electrice
— instalații de foraj
— instalații electrice pentru metrou
— instalații electrice pentru stații de tramvai
— separatoare pentru extragerea metalelor prețioase
— celule capsulate în hexaflorură de 110 kV.
— motoare electrice și aparataj electric pentru complexele metalurgice, miniere și pentru extracția petrolului

NOUTĂȚI

● La Întreprinderea „Electroputere" din Craiova a fost realizat pentru prima dată în producția de locomotive un convertizor static cu componente electronice de putere necesar alimentării cu energie a serviciilor auxiliare ale locomotivelor electrice, ale ramelor electrice etc.

● A intrat în producție de serie și echipamentul de acționare cu convertizoare cu tiristoare pentru instalația de foraj F200-EC. Noul produs asigură alimentarea, comanda și reglarea turației motoarelor de curent continuu cu care este acționată instalația de foraj.

● Primul autovehicul românesc pe pernă magnetică a fost realizat la „Electroputere" din Craiova.

Ion VASILESCU

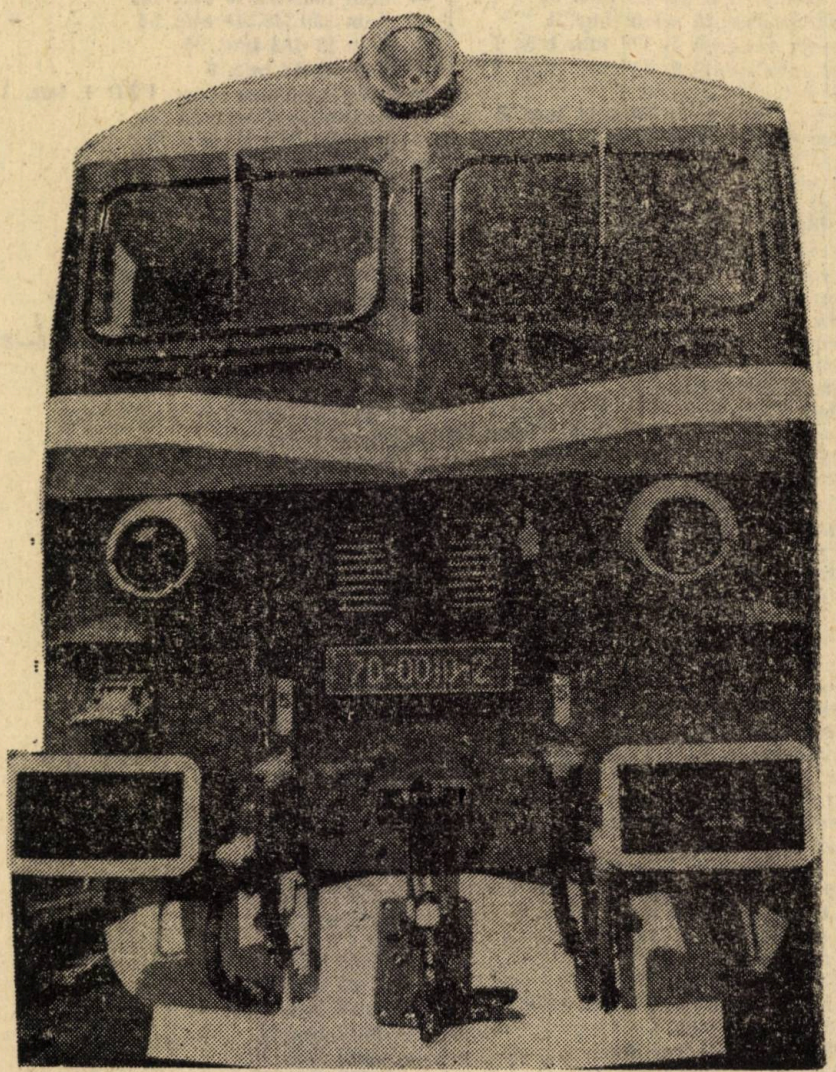

Locomotivă Diesel electrică de 4000 CP — produsă la Întreprinderea „Electroputere" din Craiova

MAGYAR KERESKEDELMI KÖZPONTI IRODA 1883 ORSZÁGOS

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în unități agricole din județul Constanța

MŰVÉSZETI FORMÁCIÓS KÖZPONT KÖNYVTÁR

Noua întîlnire de lucru a secretarului general al partidului cu țărani cooperatori, lucrători ai întreprinderilor agricole de stat, specialiști, activiști de partid și de stat în acest moment cînd pe întreg cuprinsul țării a fost declanșată una dintre cele mai mari și mai importante campanii agricole — recoltatul cerealelor — semnifică grija permanentă a partidului, a conducătorului său pentru această ramură de bază a economiei noastre naționale, cu implicații directe asupra nivelului de viață și civilizație al poporului.

La asociația intercooperatistă din Cobadin sînt prezentate produse din noua recoltă

In lanurile de grîu de la Dorobanțu

17 ANI DE LA CONGRESUL AL IX-lea al P.C.R.

Elemente calitative în dezvoltarea economico-socială a României (III)

STRUCTURA economiei românești, așa cum se prezintă ea astăzi, constituie rezultatul unui proces vast, complex, ale cărei baze au fost conturate la Congresul al IX-lea al partidului. Odată cu acest moment de însemnătate istorică a fost inițiată și se află în plin proces de maturizare acțiunea largă de modernizare a industriei, acțiune ce a încorporat noi elemente de originalitate pe parcursul celor șaptesprezece ani ce ne despart de anul 1965. În această viziune a fost intensificat procesul de dezvoltare mai accentuată a ramurilor de prelucrare avansată, prin realizarea de produse de tehnicitate ridicată, mici consumatoare de energie și materii prime, prin sporirea producției industriei electronice, de mecanică fină și de mic tonaj.

O atenție deosebită se acordă creșterii producției de materii prime și resurse energetice, precum și dezvoltării puternice a agriculturii, domenii cu rol hotărîtor în progresul general al țării și a căror dezvoltare accelerată permite adaptarea operativă a economiei noastre la restricțiile severe impuse de criza energetică și de materii prime. Asemnea deplasări creează premise favorabile pentru diminuarea în continuare a decalajelor față de țările dezvoltate economic. Ele oglindesc efortul și orientarea consecventă spre asigurarea unei calități, superioare în activitatea economică, spre o competitivitate înaltă a produselor românești.

Mutații structurale

ÎN STRÎNSĂ legătură cu cele subliniate mai sus, îmbinarea armonioasă a structurilor moderne în profil de ramură cu cele în profil teritorial reprezintă o caracteristică de bază a evoluției vieții economice și sociale a României în anii construcției socialiste. Pe baza experienței acumulate, a practicii sociale, politica partidului de dezvoltare a economiei în profil teritorial a marcat împliniri deosebite în deceniul 1971—1980 și mai ales în cincinalul trecut, în fiecare județ fiind realizate capacități pentru obținerea unei producții industriale de cel puțin 10 mld. lei. În 1980 un număr de 30 de județe aveau o producție industrială pe locuitor de peste 25 000 lei, în timp ce în 1965 un singur județ realiza o asemenea producție. S-au micșorat substanțial decalajele care existau în dezvoltarea economico-socială a zonelor și județelor țării, reflectînd eforturile mari ale societății noastre pentru asigurarea egalității în drepturi, a condițiilor de muncă și de viață egale pentru toți locuitorii țării, indiferent de localitatea în care muncesc și trăiesc — egalitate care are la bază dezvoltarea în toate județele a forțelor de producție, a industriei, a agriculturii, a celorlalte ramuri, dezvoltarea învățămîntului, științei și culturii.

Mutațiile profunde în domeniul forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale a socialismului, în structura de ramură și în profil teritorial a economiei se reflectă sintetic și în transformările și mutațiile petrecute în structura socială a țării, transformări relevate sintetic prin creșterea ponderii clasei muncitoare și, respectiv, reducerea ponderii țărănimii de la 80% la mai puțin de 30% în 1980 în condițiile în care producția agricolă, respectiv productivitatea muncii din agricultură au cunoscut — așa cum arătam — creșteri deosebit de însemnate. Să menționăm și faptul că structura populației ocupate și structura socială a țării în 1938 și chiar în 1950 oglindeau profilul agrar pronunțat al economiei românești, nivelul scăzut al productivității muncii, iar cea de astăzi oglindește profilul unei țări industrial-agrare în plină dezvoltare și înflorire.

Printre factorii determinanți ai transformărilor profunde economico-sociale pe care le-a cunoscut țara în anii construcției socialiste se află folosirea, în ultimele trei cincinale, a unei părți importante din venitul național — circa o treime — pentru fondul de dezvoltare și în interesul fundamental al întregului popor. Această orientare s-a reflectat și se reflectă și în dinamica investițiilor și a fondurilor fixe, în faptul că România dispune astăzi de o avuție națională în bunuri materiale acumulate de 3 400 mld. lei, din care fondurile fixe reprezintă 2 100 mld. lei. Din volumul total al fondurilor fixe existente la sfîrșitul anului 1980, peste 83% au fost puse în funcțiune în ultimele trei cincinale. Așa cum se subliniază în Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982, nici o țară din lume nu se poate dezvolta așteptînd ajutorul altora, nici o națiune din lume nu se va putea dezvolta așteptînd ca alții să facă eforturi pentru ea. Eforturile și munca proprie reprezintă singura cale — și calea sigură — a propășirii fiecărui popor.

Un obiectiv central al politicii economice a partidului îl constituie folosirea cu eficiență sporită a resurselor destinate dezvoltării, creșterea eficienței investițiilor, a fondurilor în ansamblu, a productivității muncii, reducerea costurilor, în primul rînd a celor materiale. Pe baza traducerii în viață a indicațiilor cu privire la creșterea eficienței economice, s-au amplificat laturile calitative ale creșterii economice, se accentuează caracterul intensiv al reproducției sociale. Faptul că venitul național a crescut de 15 ori în 1980 față de 1950, în condițiile în care populația ocupată a crescut cu 24%, iar numărul personalului muncitor de aproape 3,5 ori, exprimă sintetic contribuția ridicării productivității întregii munci sociale, a factorilor de eficiență în ansamblu, la progresul rapid al țării.

O însemnătate primordială pentru înfăptuirea obiectivelor dezvoltării economico-sociale a țării în cincinalul 1981—1985 are realizarea unei calități noi, superioare în întreaga activitate economică, acțiunea hotărîtă pentru realizarea în condiții de înaltă eficiență a tot ceea ce producem, a tot ceea ce întreprindem în activitatea economico-socială. Măsurile pentru aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar în toate sectoarele de activitate, pentru accentuarea autoconducerii muncitorești și autogestiunii, creează condițiile necesare pentru un adevărat salt pe planul eficienței. Implicații deosebite pe acest plan va avea traducerea în viață a măsurilor preconizate de Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982 privind perfecționarea principiilor de proprietate, de organizare socială, ale autoconducerii și autogestiunii, pentru a asigura ca oamenii muncii dintr-o unitate economico-socială să-și realizeze cît mai bine calitatea de coproprietari asupra părții din proprietatea întregului popor, încredințată lor spre gospodărire și dezvoltare.

Creșterea nivelului de trai în centrul preocupărilor

REALIZĂRILE pe planul dezvoltării economice a României socialiste, succesele remarcabile din perioada ultimelor cincinale își află deplinul corespondent în schimbările profunde în toate domeniile vieții materiale și spirituale a oamenilor muncii. Progresele marcante consemnate în planul ridicării nivelului de trai evidențiază caracterul profund umanist al creșterii și dezvoltării economice în România socialistă, faptul că oamenii muncii sînt beneficiarii tuturor roadelor progresului economic. **„Viața demonstrează cu putere,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, că numai dezvoltarea forțelor de producție asigură condițiile necesare pentru ridicarea nivelului de viață al poporului, pentru progresul științei, învățămîntului, culturii, pentru un grad superior de civilizație al întregii societăți, numai pe această bază se asigură întărirea forței**

Evoluția principalilor indicatori ai nivelului de trai

Tabelul nr. 3

1950=100

	1965	1970	1980	1985 / 1980
Venitul național pe locuitor	354	482	11 ori	. . .
Retribuția medie nominală netă	305	382	664	124,8
Retribuția reală	226	271	418	115,5
Veniturile țărănimii provenite din munca în C.A.P. și din gospodăria personală, pe o persoană activă				
— nominale nete	296	342	822	. . .
— reale	189	202	434	118,0
Vînzările de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist	459	683	15 ori	126,6
Cheltuielile pentru acțiuni social-culturale de la bugetul statului	607	988	21 ori	. . .
Veniturile reale totale ale populației	249	326	639	119
Veniturile reale pe locuitor	214	263	470	. . .

materiale și spirituale a patriei, independența și suveranitatea ei".

Toți indicatorii care reflectă multiplele laturi și fațete ale ridicării nivelului de trai în țara noastră au ritmuri susținute de creștere, pe măsura evoluției potențialului economic. Datele din tabelul nr. 3 arată că, în condițiile creșterii cu peste 5 mil. a numărului personalului muncitor, retribuția nominală medie netă era în 1980 față de 1950 de peste 6,6 ori mai mare, iar cea reală de aproape 4,2 ori. Veniturile nominale nete ale țărănimii, pe o persoană activă, provenite din munca în C.A.P. și din gospodăria personală au sporit de peste 8,2 ori, iar cele reale de peste 4,3 ori. Totodată, a crescut rapid volumul fondurilor sociale de consum de care beneficiază populația, cheltuielile social-culturale pe locuitor ridicîndu-se de la 211 lei în 1950 la circa 3 200 lei în 1980 — toate acestea asigurînd o sporire a veniturilor reale totale ale populației de aproape 6,4 ori, iar pe locuitor de 4,7 ori.

O dinamică susținută cunosc indicatorii consumului la toate produsele industriale și agroalimentare în condițiile creșterii rapide a populației urbane. Pe locuitor, în perioada menționată, consumul a crescut la carne de 3,7 ori, la lapte de 1,6 ori, la ouă de 4,5 ori, la zahăr de 4 ori, la legume de peste 2 ori. Consumul de țesături (inclusiv confecții) pe locuitor era în 1980 de 28,7 m.p. față de13,3 m.p., cu trei decenii mai înainte, iar de încălțăminte de 3,5 perechi față de 0,62 perechi. Dotarea cu bunuri de folosință îndelungată, la 1 000 de locuitori, era în 1980 de 250 bucăți la aparate de radio, de 200,7 la televizoare, de 156,2 la frigidere, de 102,2 la mașini de spălat rufe, de 28,9 la autoturisme. Dacă la toate acestea adăugăm indicatorii care reflectă realizarea și a altor drepturi fundamentale ale omului, cum ar fi dreptul la învățătură, accesibilitatea largă la sistemul de ocrotire a sănătății, cultură, artă etc., vom avea o imagine mai completă, mai semnificativă asupra efectelor creșterii și dezvoltării economice în România socialistă, asupra înfloririi personalității umane. Mulți din acești indicatori sînt comparabili sau chiar superiori acelora din țări dezvoltate economic. De exemplu, dacă în trecut aproape 40% din populația țării era neștiutoare de carte, în prezent, este generalizat învățămîntul obligatoriu de 10 ani, iar pînă în 1990 se va generaliza învățămîntul obligatoriu de 12 ani. Numărul total al copiilor cuprinși în rețeaua școlară este de 5,576 mil., al studenților de peste 190 mii, iar al personalului didactic de 267 mii, comparativ cu 1,650 mil. cît reprezenta în 1938—1939 numărul elevilor, 25 600 cel al studenților și 55 000 al cadrelor didactice. S-a îmbunătățit radical starea de sănătate a populației, iar aproximativ 70% din populație beneficiază de locuințe noi datorită construirii în anii 1950—1980 a peste 4,6 mil. de locuințe. Finalitatea social-umană a dezvoltării țării în actualul cincinal își găsește reflectarea multilaterală în Programul-directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții, adoptat de Congresul al XII-lea al P.C.R.

REALIZĂRILE obținute în toate domeniile vieții economico-sociale în anii care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, anvergura prefacerilor și dinamismul transformărilor din acest cincinal și, în perspectivă, în conformitate cu hotărîrile Congresului al XII-lea arată că drumul glorios al edificării socialismului în țara noastră este drumul glorios al înaintării continue pe treptele tot mai înalte de progres și civilizație socialistă. Eroismul și abnegația cu care toți fiii țării, indiferent de naționalitate, acționează pentru înfăptuirea obiectivului fundamental al etapei actuale — realizarea unei noi calități a muncii și a vieții în societatea românească — reprezintă garanția sigură a realizării acestui obiectiv, a cotelor mereu mai înalte pe care le va atinge construcția socialistă și comunistă în România.

conf. dr. Costinel LAZĂR

Priorități ale campaniei agricole de vară

SECERIȘUL cerealelor păioase se desfășoară în ritm susținut în majoritatea județelor. În partea de nord a țării combinele recoltează suprafețele semănate cu orz, iar în sud pe cele cu grîu. Este momentul de vîrf al lucrărilor agricole, cînd se cer concentrate toate forțele umane și mecanice, astfel încît întreaga recoltă să ajungă grabnic și fără pierderi în hambare. Pentru a se preveni orice pierderi de recoltă prin scuturare sau în timpul depozitării, important este ca în fiecare unitate agricolă secerișul să se încadreze în limitele de timp stabilite, iar produsele să fie transportate direct din cîmp la bazele de recepție și la locurile de depozitare din unitățile agricole.

Pînă în ziua de 7 iulie recoltatul orzului s-a efectuat pe 741 572 hectare, ceea ce reprezintă 89 la sută din suprafața cultivată. Unitățile agricole din 21 de județe au încheiat recoltatul orzului. Centrul de greutate al acestei activități se deplasează acum în județele din nordul țării. Printr-o temeinică organizare a producției și a muncii, este posibil ca și în aceste județe lucrarea să se termine în cîteva zile, folosind la maximum toate mijloacele tehnice din dotare.

Paralel cu această activitate, în unele județe din sudul țării a fost declanșat secerișul grîului. Pînă la data de 7 iulie această cultură a fost recoltată pe 293 731 hectare. Se lucrează intens în județele din sudul țării, unde viteza de lucru crește de la o zi la alta. Limitarea la minimum a pierderilor este posibilă printr-o perfectă organizare a recoltatului, astfel încît această lucrare să fie încheiată în maximum 8—10 zile în toate unitățile agricole. Aceasta presupune ca **toate utilajele să fie concentrate în lanurile care s-au copt, unde să se lucreze în schimburi prelungite,** folosind întreaga capacitate a dotărilor tehnice existente. Important este, în momentul de față, ca specialiștii, conducerile unităților agricole să depisteze în fiecare zi parcelele cu grîu care s-a copt și, oriunde lanurile au ajuns la maturitate, să dirijeze operativ formațiile de combine și tractoare, să asigure mobilizarea tuturor forțelor.

Repartiția județelor în funcție de stadiul lucrărilor agricole de vară

la 6 iulie 1982

Realizarea lucrării (%)	Recoltat			Eliberarea terenului	Însămînțări de culturi duble
	orz de toamnă	orzoaică de toamnă	grîu + secară		
0— 20	3	—	11	2	12
21— 40	4	1	10	8	13
41— 60	3	—	—	12	7
61— 80	3	2	—	13	3
81—100	27	14	—	2	—

În cadrul campaniei de vară o atenție deosebită se impune a fi acordată lucrărilor de **transport și depozitare** a produselor recoltate. Extrem de important este ca grîul recoltat de combine să fie descărcat direct în mijloacele de transport. Tot ce se recoltează într-o zi, pînă seara trebuie pus la adăpost. Aceasta presupune ca la bazele de recepție preluarea să se facă operativ, evitîndu-se imobilizarea mijloacelor de transport pe un timp mai îndelungat.

În zilele ce urmează, în județele din sudul țării se impune o intensificare a secerișului grîului. De aceea, este necesar ca în toate unitățile agricole să se realizeze **o temeinică organizare a muncii** și o participare efectivă și eficientă a forțelor mecanice, a tuturor locuitorilor satelor și comunelor.

Gh. I.

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

Exploatarea sondelor la debitul potențial maxim

SPORIREA CONTINUĂ A PRODUCȚIEI de țiței și gaze constituie o sarcină de mare însemnătate pentru înfăptuirea obiectivului prioritar — independența energetică a țării în cursul acestui deceniu, pentru dezvoltarea economiei naționale, creșterea avuției și bunăstării poporului. Acestor cerințe le sînt subordonate și eforturile schelelor de foraj și extracție, ale trusturilor petroliere care acționează cu toate forțele și răspunderea pentru realizarea integrală a planului, a sarcinilor sporite ce le revin. Dealtfel, **programele stabilite pe baza analizelor privind posibilitățile de sporire a producției de țiței și gaze în perioada 1982—1985 și aprobate la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 3 iulie a.c. prevăd creșteri constante ale producției, care urmează să ajungă, în 1985, la 15 milioane tone țiței și aproape 10 miliarde mc suplimentar la gaze.**

Producția zilnică în creștere continuă

TRUSTUL PETROLULUI PITEȘTI, unitate reprezentativă a industriei extractive a țițeiului, își desfășoară activitatea pe raza a 5 județe (Argeș, Dîmbovița, Olt, Teleorman, Vîlcea), prin două schele de foraj și trei de extracție, o bază de material tubular, transporturi și ateliere de reparații și o altă bază de aprovizionare tehnico-materială. Eforturile materiale (numai dotarea tehnică înglobează fonduri de peste 9 miliarde lei) și umane (un puternic și harnic colectiv de muncitori și specialiști) sînt concentrate în vederea realizării sarcinilor de producție, în primul rînd a extracției petrolului.

În prima jumătate a acestui an, prin valorificarea superioară a potențialului de producție, mobilizarea mai bună a resurselor, extracția țițeiului a sporit cu peste 550 tone/zi față de media lunii ianuarie. Important este și faptul că, datorită nivelului ridicat de recuperare a rezervelor din zăcăminte, peste 230 tone/zi s-au obținut din exploatarea sondelor vechi. Această situație relativ bună se datorează faptului că, în prezent, schelele de extracție înregistrează un declin de producție mai mic cu 60—70% față de nivelul consemnat în perioada corespunzătoare a anului trecut. Între unitățile trustului, Schela Moșoaia se situează pe primul loc și printre cele fruntașe pe minister, depășind în semestrul I sarcinile stabilite la producția de țiței cu aproape 2 000 t.

Creșterea continuă, față de începutul anului, a producției zilnice de țiței și depășirea, în ultimele 2 luni, a prevederilor de plan are la bază un complex de măsuri organizatorice și tehnice. Între acestea la loc de frunte se situează :

- intensificarea operațiilor geologo-tehnologice, printre care adiționări, cimentări, retrageri, stimulări acide etc., precum și modificarea parametrilor de pompaj la sondele în funcțiune (s-au efectuat astfel peste 2 500 de operații de acest gen) ;
- dotarea sondelor cu echipamente perfecționate de randament superior. În acest interval peste 160 de sonde înzestrate cu pompe de mare anduranță au adus un aport sporit la creșterea producției de țiței ;
- extinderea exploatării sondelor în sistemul gaz-lift pe anumite structuri (într-o primă etapă această tehnologie se aplică la 39 de sonde din Schela de extracție Moșoaia), capabile să aducă un aport mai mare la creșterea producției de țiței ;
- îmbunătățirea activității de asistență tehnică și intervenții la sonde prin creșterea cointeresării formațiilor de lucru în rezolvarea mai operativă a lucrărilor. În acest sens, din luna martie se aplică pe scară largă acordul pe schimb, care dă rezultate bune în organizarea lucrului și creșterea randamentului în producție, a capacității de intervenție. S-a reușit, în acest mod organizarea, pînă în luna mai, a încă 5 brigăzi de intervenție și a fost completat schimbul III la alte 8 brigăzi. Adăugînd acestora și perfecționarea organizării echipelor de reparații a troliilor și instalațiilor (reparații efectuate pe poziții de lucru) s-a reușit reducerea timpului neproductiv și a numărului de sonde oprite cu peste 15% (și chiar mai mult în lunile aprilie și mai) față de situația de la începutul anului.

Corelarea mai bună a indicatorilor fizici și valorici

ANALIZA ACTIVITĂȚII pentru perioada încheiată pune în evidență și anumite aspecte și probleme contradictorii privind realizările pe întregul trust și pe schele.

Este știut că planul constituie un tot unitar a cărui înfăptuire trebuie asigurată la toți indicatorii, unitățile și centralele, respectiv schelele și trusturile, fiind în mod nemijlocit răspunzătoare de îndeplinirea tuturor sarcinilor stabilite. De aceea, se **cere ca pe fiecare verigă și pe tot timpul desfășurării procesului de producție să fie asigurate echilibrul și corelațiile necesare bunei desfășurări a producției și funcționări a mecanismului complex care este unitatea economică și, mai ales, economia națională.**

Urmărind datele cuprinse în tabelul alăturat, se poate nota mai întîi că deși producția fizică, cum s-a arătat mai înainte, a crescut simțitor față de sfîrșitul anului trecut și începutul celui în curs, raportată la plan nu a fost realizată în întregime, deși se află în continuă ascensiune (îndeosebi la țiței extras — 98,4% la 31 III și 99,4% la 31 V). Un alt aspect care se evidențiază este că producția fizică a fost și este încă influențată nefavorabil atît de nerealizarea în întregime a producției de țiței planificate, cît mai ales, a celei de gaze și etan. Dacă la țiței planul pe 6 luni a fost îndeplinit la schelele Moșoaia și Găiești la gaze nici una din schelele de extracție nu a atins nivelul prevăzut.

Un ultim aspect ce se impune reținut este că deși producția fizică nu a fost realizată la nivelul stabilit, producția marfă vîndută și încasată s-a situat peste nivelul prevăzut. Datorită acestui fapt, ca și prin amplificarea eforturilor de reducere a costurilor de producție, de creștere a gradului de gospodărire mai eficientă a fondurilor disponibile și prin acțiunea altor factori favorizanți (modificarea prețurilor și tarifelor pe baza Decretului 48/1982 și depășirea cu circa 40% a prevederilor la capitolul investiții în trim. I), s-a reușit realizarea și depășirea substanțială a veniturilor planificate, a producției nete și beneficiilor. Și aceasta în timp ce Schela de extracție Ciurești — deși a redus cheltuielile materiale față de cele planificate pe unitatea de produs, — datorită nerealizării unui important volum de producție fizică și marfă a influențat nefavorabil în mare măsură asupra gradului de îndeplinire a indicatorilor fizici și valorici pe întregul trust.

Gh. DRĂGHICI

(Continuare în pag. 31)

Accelerarea atingerii parametrilor proiectați la noile obiective de investiții

INTERCONECTAREA în termen cît mai scurt a noilor obiective de investiții la circuitul productiv are o importanță deosebită la nivelul întregii economii naționale, întrucît astfel se creează posibilitatea obținerii suplimentare a unor însemnate cantități de produse, se asigură amortizarea mai devreme a fondurilor de investiții încorporate, se creează condițiile satisfacerii în măsură sporită a cerințelor beneficiarilor interni și externi. Iată de ce se cere acordată de către toate unitățile implicate o atenție deosebită folosirii cu maximum de eficiență a mijloacelor destinate dezvoltării economico-sociale a țării, realizării unei eficiențe maxime la fiecare mie de lei fonduri fixe noi.

Întreprinderea mecanică Mîrșa din județul Sibiu cunoaște în acest cincinal o importantă etapă de dezvoltare. În această mare unitate economică au fost investite și se investesc în continuare însemnate fonduri de investiții pentru realizarea unor noi și moderne capacități de producție. Pe această cale se prevede ca întreprinderea să-și sporească simțitor producția de autobasculante de mare capacitate destinate marilor șantiere ale țării cum sînt Combinatul carbonifer Rovinari, Canalul Dunăre-Marea Neagră ș.a., precum și pentru export, de trailere de mare capacitate, de piese forjate ș.a. Trebuie menționat faptul că dezvoltarea și reprofilarea Întreprinderii mecanice Mîrșa a fost și este în actualul cincinal unul din importantele obiective de investiții din cadrul Ministerului Construcțiilor de Mașini și din economia județului Sibiu : în final sînt prevăzute a se pune în funcțiune la această unitate un număr de 10 mari capacități de producție.

Pînă la această oră, ca urmare a unei colaborări și conlucrări fructuoase dintre proiectant-constructor (Trustul de construcții Brașov — Șantierul de construcții industriale Sibiu) și unitatea beneficiară au fost puse în funcțiune un număr de 9 capacități, ceea ce a însemnat pentru economia națională realizarea unui disponibil însemnat de autovehicole de transport de primă importanță. Numai **în cadrul capacității de construcție a autobasculantelor de 50 tone-forță**, de pildă, **prin punerea ei în funcțiune în avans cu doi ani față de termen**, au fost create posibilități de grăbire a atingerii parametrilor proiectați și pe această bază de realizare a unei producții marfă suplimentare în valoare de 196 milioane lei, de fabricare și livrare către marile șantiere ale țării a unui număr de 40 autobasculante.

Analiza experienței valoroase acumulată în această unitate pune în evidență că **principalii factori** care au contribuit la scurtarea substanțială a duratei perioadelor de punere în funcțiune, cu influențe favorabile directe asupra grăbirii termenelor de atingere a parametrilor proiectați, au fost :

● **acordarea unei atenții deosebite** — de către toți factorii implicați în procesul investițional — **etapei de pregătire** a fiecărei capacități în parte, ca acțiune esențială, hotărîtoare, în scurtarea procesului de realizare a noilor obiective de investiții și de grăbire a atingerii parametrilor proiectați ;

● **elaborarea din vreme** de către proiectant — Institutul de proiectări pentru construcții de mașini București **— a documentației tehnice de execuție** și transmiterea ei rapidă către beneficiar și constructor ;

● **contractarea și primirea în general la termene a utilajelor tehnologice atît din țară cît și din import.** De remarcat este faptul că **beneficiarul a preluat încă de la început montarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor**, creînd astfel condiții constructorului să-și poată concentra forțele cu deosebire spre activitatea de construcții-montaj. În acest sens, au fost create **colective interdisciplinare** formate din electroniști, mecanici, electricieni și alte cadre de specialiști, care au asigurat și asigură montarea și efectuarea completă a probelor tuturor mașinilor și utilajelor și urmăresc modul de funcționare a fiecărui utilaj în parte, pînă la atingerea parametrilor proiectați. Ca urmare a intensificării activității de construcții-montaj de către constructor, precum și a pregătirii pentru montaj și a montajului propriu-zis al mașinilor și utilajelor de către beneficiari, stocurile de mașini și utilaje tehnologice nemontate de pe șantier au scăzut continuu.

Sigur, fiind vorba de o investiție de o asemenea anvergură au existat și mai există încă, în special în ce privește utilajele, **o serie de probleme** care își așteaptă grabnic rezolvarea. Se așteaptă, de pildă, de la Întreprinderea de mașini-unelte și agregate din București șase mese fixe pentru o serie de mașini de alezat și frezat, care trebuiau livrate încă din anul 1980. Datorită acestor mese, a căror valoare totală este doar de 978 mii lei, stau imobilizate la beneficiar mașini de frezat și alezat longitudinal în valoare de nu mai puțin de 3,9 milioane lei, de aproape doi ani de zile. De asemenea, întreprinderea „Unio" din Satu-Mare trebuia să livreze, tot din anul 1980, un electropalan cu talpă (valoare 200 mii lei) care tergiversează darea în funcțiune a unei piste de încercări în care s-au investit zeci de milioane de lei. Evident că, în acest caz, eforturile producătorilor se cer amplificate, dat fiind că aceste investiții „de completare" împiedică atingerea parametrilor proiectați la instalațiile tehnologice principale ;

● **asigurarea** — atît din punct de vedere cantitativ și mai cu seamă al structurii — a **necesarului de forță de muncă.** În acest sens din anul 1975, de cînd a început etapa a I-a de dezvoltare a întreprinderii, între constructor și beneficiar a existat și există o strînsă conlucrare, iar rezultatele au fost pe măsură. Dacă forța de muncă calificată (zidari, fierari, betoniști, tîmplari etc.) a fost asigurată de constructor în completare cu beneficiarul, forța de muncă necalificată a fost recrutată în principal din satele înconjurătoare (Bradu Olt, Recoviță, Porumbacu de Jos, Tălmaciu etc.), creîndu-li-se condiții propice de muncă, hrană caldă, iar cînd a fost cazul beneficiarul a pus la dispoziție un cămin de nefamiliști de 400 de locuri pentru cazare ș.a. Așa se explică faptul că **pe acest mare șantier de construcții niciodată n-a fost criză de forță de muncă, atît calificată cît și necalificată.**

Conlucrarea strînsă și fructuoasă între proiectant, constructor și beneficiar de pe acest mare șantier de construcții poate și trebuie continuată pînă la punerea în funcțiune și atingerea parametrilor proiectați a ultimei capacități de producție — forja de 5000 tone/an, la care constructorul s-a angajat să devanseze punerea în funcțiune cu cel puțin 3 luni (noiembrie 1982) față de programul inițial.

Nicolae BLAGA
Sibiu

Acțiuni ferme pentru reducerea consumului de energie, gaze naturale și alți combustibili

TINÎND SEAMA de cerințele dezvoltării economiei naționale în etapa actuală, de implicațiile crizei energetice pe plan mondial, conducerea partidului a elaborat, în lumina hotărîrilor Congresului al XII-lea al P.C.R., un amplu program energetic menit să asigure creșterea mai puternică a bazei proprii de resurse energetice, prin intensificarea lucrărilor geologice și sporirea extracției de cărbune, țiței și gaze naturale, construirea unor noi centrale electrice și termice care utilizează cărbune din producție internă, realizarea unor obiective hidroenergetice și nuclearoelectrice, folosirea tot mai intensă a surselor noi de energie. Concomitent însă au fost prevăzute măsuri deosebite privitoare la o mai rațională gospodărire și utilizare a energiei, la creșterea gradului de economisire a acesteia.

Preocuparea constantă a conducerii partidului și statului pentru reducerea mai accentuată pe toate căile a consumurilor energetice și încadrarea acestora în niveluri raționale își găsește reflectarea și în prevederile recentului **Decret al Consiliului de Stat privind stabilirea unor măsuri pentru gospodărirea judicioasă și reducerea în continuare a consumului de energie electrică, energie termică, gaze naturale și alți combustibili.** Decretul respectiv, ca și celelalte documente de partid elaborate în ultima vreme, au în vedere situația obiectivă în care se desfășoară activitatea energetică în etapa actuală, atît pe plan intern cît și internațional. În aceste condiții, în țara noastră, specificul activității energetice se manifestă prin : nivelul limitat al surselor proprii de energie ; necesitatea accelerării introducerii în circuitul economic a unor noi purtători de energie care impun cheltuieli de investiții, producere și utilizare din ce în ce mai ridicate (lignit de putere calorifică inferioară, șisturi bituminoase, deșeuri energetice, energie geotermală, solară, eoliană etc.) ; necesitatea retragerii din circuitul energetic a combustibililor petrolieri, iar în etapa imediat următoare și a gazelor naturale ; diminuarea efectelor crizei economice mondiale care se menține și influențează asupra prețurilor energiei pe piața externă.

După cum este binecunoscut, cea mai ieftină formă de energie este economisirea acesteia. În condițiile în care țara noastră apelează de mai mulți ani la importuri însemnate de resurse energetice — necesitate atît de cerințele dezvoltării economiei, cît și de gospodărirea nu tocmai rațională a acesteia în unele unități economice și nu de puține ori de numeroși cetățeni din gospodăriile proprii — trebuie luate toate măsurile pentru reducerea consumurilor de energie. În acest cadru se înscrie și necesitatea perfecționării tehnologiilor de producție, astfel încît consumurile ce se înregistrează la fabricarea anumitor produse în diferite întreprinderi să se situeze la nivelul cel mai scăzut. În prezent, în industria metalurgică, la fabricarea oțelului calibrat, în bare și colaci, consumurile tehnologice diferă pe unitate de produs de la simplu la dublu. În industria chimică, consumul tehnologic la fabricarea anvelopelor și camerelor și cel înregistrat la fabricarea clorurii de vinil de asemenea diferă în aceeași proporție de la o unitate la alta. La producerea poliesterilor și a sulfatului de sodiu consumurile tehnologice diferă de la o unitate la alta de aproape trei ori. În industria materialelor de construcții și în alte ramuri întîlnim situații asemănătoare și care toate împreună necesită analize complexe și programe de măsuri temeinice care să ducă la importante economii în balanța energetică a țării.

Efecte asemănătoare se pot obține și pe calea unei temeinice preocupări pentru **valorificarea în măsură din ce în ce mai largă a resurselor energetice refolosibile.** Pentru evidențierea importantelor rezerve ce le oferă această formă de economisire a energiei subliniem că, în 1981, din întregul potențial de astfel de resurse au fost recuperate numai 73 la sută, iar în trim. I al anului în curs numai 70 la sută. Dacă la acestea mai adăugăm și faptul că multe din instalațiile producătoare nu ating în exploatarea curentă parametrii proiectați, cît și alte aspecte de ordin tehnologic, organizatoric și de altă natură, avem o imagine clară a ceea ce se poate obține printr-o judicioasă gospodărire a energiei.

Iată de ce recentul Decret al Consiliului de Stat urmărește în primul rînd **asigurarea unei politici energetice unitare și competente,** care să țină seama de condițiile tehnice și economice majore ale economiei noastre. În această direcție se înscrie și prevederea referitoare la desemnarea Ministerului Energiei Electrice ca „administrator unic al tuturor surselor de energie și răspunzător de înfăptuirea măsurilor privind producerea, distribuția și utilizarea în condiții de eficiență maximă a energiei electrice și termice". De asemenea, pentru toate organele centrale din economie — Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie și celelalte ministere, se trasează sarcina de a lua toate măsurile ce se impun pentru **perfecționarea tehnologiilor, înlocuirea sau modernizarea instalațiilor cu consumuri energetice mari, raționalizarea fluxurilor de producție, buna întreținere și exploatare a mașinilor, eliminarea pierderilor în transportul energiei, creșterea randamentelor în utilizarea combustibililor, recuperarea integrală a resurselor energetice refolosibile prin toate formele cunoscute.** Nu trebuie pierdut din vedere că, dintre resursele energetice refolosibile cu potențial termic ridicat, pentru circa 4 milioane tone combustibil convențional nu există încă stabilite soluțiile de recuperare. Pentru rezolvarea acestor probleme sarcini prioritare de mare răspundere revin cercetării științifice și întreprinderilor posesoare de astfel de resurse.

★

ALĂTURI DE ACESTE MĂSURI se impun a fi luate și altele cu caracter tehnic-organizatoric privind limitarea la strictul necesar a temperaturii aburului și apei calde, a perioadei de furnizare, eliminîndu-se funcționarea în gol sau la capacitate redusă a centralelor termice, prin organizarea corespunzătoare a proceselor de producție. În acest scop este necesar ca **pentru fiecare centrală termică să se instituie programe optime de funcționare,** iar secțiile și unitățile care primesc energie termică să-și organizeze activitatea productivă astfel încît să se încadreze în programele și consumurile stabilite.

În Decret sînt prezentate de asemenea sarcini deosebite pentru M.I.C.M. și M.I.M.U.E.E. de a contribui la reducerea consumului casnic de energie prin reproiectarea, tipizarea și fabricarea de aparate de uz casnic cu consum redus de energie atît pentru populație cît și pentru întreaga economie, asigurarea realizării în cantitățile necesare a cazanelor pe cărbuni și alți combustibili solizi cu randamente superioare și a aparaturii de reglaj și automatizare a centralelor și punctelor termice, precum și a contoarelor pentru măsurarea consumului de energie termică la blocurile de locuințe.

În ceea ce privește consumul de energie termică a populației, odată cu asigurarea pe timp friguros a unei temperaturi de cel mult 18°C în locuințe, se impune **economisirea la maximum a apei calde menajere** prin limitarea livrării acesteia pe bază de program săptămînal și reducerea temperaturii de livrare la 40°C. Aceasta necesită desfășurarea unei largi acțiuni de convingere în rîndurile populației pentru economisirea și combaterea oricărei forme de risipă a energiei termice și pentru o înțelegere justă a importanței măsurilor preconizate.

Toate aceste prevederi au la bază necesitatea punerii în concordanță deplină a cheltuielilor ce se efectuează cu producerea și livrarea energiei, înglobarea acesteia în realizarea diferitelor produse sau utilizarea în consumul casnic, astfel încît să se asigure acoperirea integrală a costurilor de producție și obținerea unei rentabilități corespunzătoare.

Măsurile stabilite în Decret pun în fața unităților economice, a tuturor cetățenilor patriei sarcina de a acționa încă din semestrul II al acestui an în direcția reducerii consumurilor de energie, gaze naturale și alți combustibili, astfel încît nivelurile de economisire să se situeze la cote cît mai ridicate. Este o cerință impusă de exigențele dezvoltării continue a economiei naționale, de creșterea producției și avuției obștești, de sporirea venitului național — baza sigură a ridicării nivelului de trai al întregului nostru popor.

ing. Gh. STOICA
director în C.S.P.

ENERGIA EOLIANĂ — COMPONENTĂ A SISTEMULUI ENERGETIC AL AGRICULTURII ROMÂNEȘTI (I)

A „DOUA CRIZĂ ENERGETICĂ" — cea care afectează zonele rurale — se manifestă cu o deosebită acuitate și datorită faptului că este resimțită de cea mai mare parte a populației globului — populația rurală. Pentru rezolvarea ei, omenirea caută să valorifice îndeosebi sursele de energie renuvelabilă, printre care se numără și energia eoliană. Nici un Don Quijotte nu-și mai poate permite astăzi să se lupte cu morile de vînt, deoarece într-o formă modernă — bineînțeles, ele devin un prețios auxiliar al sistemului energetic al agriculturii.

Energia eoliană este una din cele mai vechi forme de energie pe care omul le-a pus în serviciul producției materiale. Navigația cu vase cu pînze, de pildă, este cunoscută din epoca faraonilor.

Folosirea energiei eoliene în agricultură cu ajutorul morilor de vînt începe în Europa pe la jumătatea secolului VI în Franța (iar în China există mărturii foarte vechi) ; în secolul XIII, morile de vînt cu patru aripi și cu ax orizontal (strămoșii vestitelor mori de vînt „olandeze") erau utilizate în numeroase țări europene. Perfecționările aduse în decursul secolelor le-au făcut apte pentru măcinat cereale, pentru procurat apă și pentru punerea în mișcare a diferitelor mecanisme. În regiunea Caraibilor — mare cultivatoare de trestie de zahăr prin utilizarea forței de muncă a sclavilor negri — morile de vînt erau utilizate pentru concasarea trestiei de zahăr.

Secolul XIX este „vîrsta de aur" a morilor de vînt : numai în Olanda existau circa 10 000 de mori de vînt, cele mai mari dintre ele dezvoltînd o putere maximă de circa 50 KW.

Progresul tehnic în acest domeniu, propulsat de nevoia socială, face posibilă apariția — la sfîrșitul secolului XIX — a morii mici de vînt cu mai multe aripi, utilizată pentru pomparea apei. Numai în Statele Unite, în perioada 1850—1940, au fost fabricate peste 6 milioane de asemenea „mori", astfel că aproape fiecare fermă din Midwest (dar și din alte regiuni) dispunea de cel puțin o moară de vînt, folosită pentru pomparea apei (în scopuri productive — adăparea vitelor — și casnice). În regiunile mai îndepărtate, multe din aceste instalații sînt și astăzi în funcțiune.

Un tip cu totul deosebit și ieftin de moară de vînt — din lemn și pînză — este utilizat de mult timp în bazinul Mediteranei ; la începutul secolului, numai în Creta existau cîteva mii folosite pentru pomparea apei (dintre care multe mai funcționează și azi). De construcție similară sînt morile de vînt folosite în Thailanda.

Morile de vînt pentru pomparea apei (pentru adăpat vitele) sînt fabricate și azi în țările cu mari întinderi de pășuni aride, care practică metode extensive de pășunat (Australia, Argentina și Africa de Sud, unde funcționează circa 1 milion de mori) ; lor li se adaugă India, unde proprietatea parcelară a țăranilor favorizează folosirea morilor de vînt pentru pomparea apei de irigat.

În România, folosirea morilor de vînt a avut o dublă semnificație : **pentru măcinat** (mai ales în Dobrogea) și **pentru pomparea apei** (mai ales în Bărăgan). Pe lîngă acestea, vîntul a reprezentat întotdeauna **„triorul natural"** al țăranului român, folosit fără nici o instalație.

Caracteristicile fundamentale ale energiei eoliene

AMPLOAREA pe care o luase utilizarea energiei eoliene în agricultura celor mai dezvoltate țări ale lumii înainte de apariția energiei fosile ieftine se explică prin **caracteristicile ei fundamentale,** inclusiv economicitatea producerii și folosirii.

Energia eoliană este rezultatul încălzirii inegale a atmosferei de către soare și a denivelărilor scoarței terestre (de aceea, mai este considerată și o formă transformată a energiei solare). Deși numai o mică parte din energia solară care cade pe Terra este transformată în energie cinetică eoliană, totuși aceasta reprezintă o cantitate enormă : după cele mai modeste estimații, ea ar putea satisface sigur circa 20% din nevoile mondiale de energie de acum pînă la sfîrșitul secolului.

Aportul energiei eoliene comparat cu cel al altor surse reînnoibile și nepoluante, cum este energia solară, se poate vedea din următoarele : o viteză medie de 5,5 m/sec. corespunde unui flux energetic mediu de circa 200 W/m^2, ceea ce echivalează aproape cu fluxul solar mediu înregistrat în decursul unei zile într-o zonă cu o bună insolație. Se apreciază că, în viitor, morile aeromotoare vor produce energie la un preț comparabil cu cel al energiei nucleare.

Puterea energetică posibil de obținut de un sistem eolian este proporțională cubului vitezei vîntului, cu precizarea că dacă aceasta crește de două ori, atunci puterea energetică eliberată crește de opt ori.

La scară mondială, viteza medie a vîntului în partea inferioară a atmosferei este de 9 m/s, ceea ce, într-un plan expus vîntului și perpendicular vîntului, dă o putere energetică de 1/2 kWh/m^2. Întrucît puterea variază cu cubul vitezei, la un vînt cu o viteză de 16 km/h, ea este de ordinul a 54 w/m^2 ; dacă însă viteza vîntului se dublează, atunci puterea este de 43 qW/m^2 (2^3=8 ori puterea inițială). Pe această bază se estimează că potențialul mondial de putere energetică eoliană este de 2x10^{10}kW. Se cere precizat faptul că, pentru a pune în mișcare o instalație eoliană, vîntul trebuie să aibă o viteză de minimum 10 km/h.

Cu toate aceste avantaje, energia eoliană prezintă două **inconveniente** de bază : a) este foarte difuză, are o densitate foarte slabă, necesitînd instalații relativ mari pentru a o capta în cantități relativ mici, b) vînturile sînt neregulate astfel că, atîta timp cît nu se va găsi mijlocul de a o înmagazina, energia eoliană nu poate fi utilizată decît intermitent. Durata variațiilor de resurse energetice eoliene în timp și în spațiu poate fi de cîteva secunde (rafale), cîteva minute (vînturi de forță variabilă), cîteva ore (cicluri diurne) și cîteva luni (variații sezoniere).

Ca urmare, folosirea energiei eoliene, ca sursă energetică complementară, prezintă **interes practic** în următoarele împrejurări :

a) în asociație cu alte instalații generatoare de electricitate, permițînd reducerea consumului de combustibili clasici și creșterea puterii totale disponibile pentru producerea de electricitate ;

b) în asociație cu orice sistem de stocare de energie, energia eoliană constituind astfel o sursă regulată de energie (luînd însă în calcul costurile și pierderile pe care le implică stocarea) ;

c) în aplicațiile în care utilizarea finală a energiei este relativ independentă de timp, cum ar fi sistemele de irigare, de pompare și de desalinizare a apei, precum și sistemele de încălzire, uscare și refrigerare a produselor agricole.

În opoziție cu aceste limite naturale ale energiei eoliene, ea prezintă totuși **o caracteristică cu totul deosebită : de regulă, vîntul bate cînd este mai mare nevoie de energie** — după amiaza și seara (cînd e nevoie mai mare de energie), iarna (cînd energia poate fi folosită pentru încălzit), primăvara și toamna (cînd rezervele de apă în sol sînt scăzute și vînturile puternice pot pune în mișcare instalații de pompare a apei). Caracterul aleatoriu al puterii și duratei vîntului impune însă luarea în calcul a acestui element de incertitudine atunci cînd se determină rentabilitatea unei instalații, marjele de rezervă și volumul stocurilor de energie.

Transformarea energiei eoliene în e-

nergie utilizabilă prezintă unele caracteristici de mare semnificație economică :

a) puterea unui sistem eolian poate varia de la cîțiva wați pînă la un megawatt sau chiar mai mult, folosind mai multe unități fie grupate în baterii, fie în ordine mai dispersată după configurația terenului ;

b) sisteme eoliene cu o funcționare simplă și cu un randament satisfăcător pot fi construite folosind o gamă largă de tehnici și materiale, de la producția artizanală individuală sau colectivă cu materiale locale pînă la fabricații de serie a sistemelor de vîrf pentru viteze mari ale vîntului. Randamentul relativ ridicat al sistemului (pînă la 40%) și suprafața mult mai mică decît a captatoarelor solare (aripile ocupă 10—60% din suprafața discului „măturat" de către rotor) îi dau evidente avantaje ;

c) puterea energetică produsă de turbina eoliană are numeroase aplicații : producerea de electricitate (curent alternativ și curent continuu), pompare a apei, lucrări mecanice la măcinatul cerealelor, tăiatul lemnelor, extragerea uleiurilor alimentare, precum și încălzitul casnic.

Pe aceste considerente, în condițiile adîncirii crizei energetice mondiale și ale strategiei de asigurare a autonomiei energetice a țării, **Programul—directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2 000**, adoptat de Congresul al XII-lea al P.C.R., menționează că **„vor fi intensificate, de asemenea, cercetările pentru utilizarea energiei vîntului în instalații de putere mică, mijlocie și mare".**

Nivelul actual de dezvoltare a tehnicilor de utilizare a energiei eoliene

INSTALAȚIILE eoliene tradiționale, datorită coeficientului de plenitudine ridicat (raportul dintre suprafața aripilor și suprafața totală „măturată", de rotire), aveau un coeficient de putere relativ mic (20—30%). În decursul primei jumătăți a secolului nostru, au apărut turbinele eoliene cu un coeficient redus de plenitudine și al căror parametru de alunecare era egal sau superior lui 4 (adică viteza de rotație la extremitatea aripilor era de patru ori mai mare decît viteza vîntului). Ele au permis creșterea randamentului la 40%. Abandonat în anii '50 (ca urmare a extinderii centralelor cu păcură), studiul turbinelor eoliene a fost reluat și, după 1973, ele au beneficiat de numeroase ameliorări, determinate de cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii mondiale în domeniul aerodinamicii.

Actualmente există un consens în aprecierea rolului sistemelor eoliene pentru :

a) pomparea apei în zonele rurale, chiar dacă viteza medie a vîntului nu depășește 3—3,5 m/sec. ;

b) producerea și aprovizionarea cu electricitate a locuințelor și localităților izolate, în combinație cu alte grupuri energetice sau cu sisteme de stocare a energiei ;

c) integrarea cu alte rețele energetice, pentru a reduce consumul de combustibil al centralelor (caz în care este necesară o viteză a vîntului mai mare de 5 m/sec.).

Tehnicile de utilizare a energiei eoliene sînt caracterizate prin trei parametri :

1) tipul de mașină : a) mașini cu ax orizontal — de la mori cu pînze și eoliene cu mai multe aripi pînă la elici de mare viteză ; b) mașini cu ax vertical — de la tipul Savonius pînă la tipul Darrien de mare viteză și alte mașini de aceeași configurație ;

2) utilizarea — pentru pomparea apei, desalinizarea apei, încălzire, refrigerare, producerea de electricitate — autonom sau în cuplare la rețea ;

3) puterea mașinii — slabă (sub 10 kW), medie (de la 10 la 100 kW), mediu — importantă (de la 100 la 1 000 kW), importantă (peste 1 MW). Morile cu pînze, eoliene cu mai multe aripi și rotoarele de tip Savonius eliberează o putere nominală mai mică de 10 kW (din cauza coeficientului ridicat de plenitudine) și servesc mai ales pentru pomparea directă a apei. Turbinele cu coeficient redus de plenitudine (atît cu ax orizontal, cît și vertical) sînt de toate mărimile și servesc pentru producerea de energie electrică.

Potențialul de energie eoliană al agriculturii în România

LUCRĂRILE de cadastrare efectuate în țara noastră, în scopul relevării resurselor de energie eoliană care pot fi folosite în agricultură [1]), arată că **România dispune de un potențial relativ ridicat datorat așezării într-o zonă de interferență a maselor de aer cu contraste termice — barice mari.** O a doua caracteristică este neuniformitatea teritorială a acestui potențial, datorat configurației terenului, care compartimentează puternic teritoriul țării și imprimă valori diferite acestui potențial de la o regiune la alta. Aceste concluzii confirmă rezultatele cercetărilor întreprinse pe plan mondial, potrivit cărora teritoriile unde suflă vînturi puternice și constante se găsesc de preferință la latitudini temperate (40°—50° nord și sud) și nu prea departe de mare. [2]) Potrivit scopului urmărit — relevarea potențialului eolian numai pentru agricultură — cadastrul efectuat în țara noastră a exclus zonele de munte și subcarpatice, unde frecvența cea mai ridicată a vînturilor se înregistrează în zona spectrului de viteze de peste 8 m/sec., dar a inclus depresiunile intramontane ale Brașovului, Ciucașului și Giurgeului care, deși se află la o altitudine de peste 500 m, dispun de însemnate suprafețe agricole. Dacă avem însă în vedere necesitatea dezvoltării agricole și a zonelor montane, unde comunitățile izolate necesită totuși alimentarea cu curent electric, devine evident imperativul cadastrării potențialului eolian și din aceste zone. De precizat că potențialul eolian a fost apreciat prin prisma a doi indicatori : **intensitatea** (în m/sec) și **durata vîntului** în timpul anului (în ore).

După cum era de așteptat, cel mai mare potențial eolian utilizabil există în zona de litoral al Mării Negre (inclusiv Delta Dunării), deasupra horstului dobrogean și în zona de confluență a Siretului cu Dunărea (în culoarul dintre Munții Dobrogei și Podișul Central Moldovenesc). Aici, circa 6 000 de ore pe an (peste 60% din timpul anului), viteza vîntului înregistrează valori cuprinse între 3 și 8 m/sec.

Pe locul următor — cu un potențial ridicat, frecvența vîntului cu viteze de 3—8 m/sec. variind între 4 400 și 5 200 ore, adică 50—60% din timpul unui an — se situează Dobrogea continentală, Cîmpia Bărăganului, părțile înalte ale Podișului Central Moldovenesc și ale Dealului Mare, precum și extremitatea de apus a Cîmpiei vestice.

O poziție de mijloc — cu o frecvență a vîntului cu o viteză de 3—8 m/sec. de 3 500—4 400 ore (40—50% din timpul anului) — ocupă vestul Cîmpiei Române (cu excepția Cîmpiei Olteniei și părții nord-vestice a Cîmpiei Găvanu-Burdea), al Podișului Central Moldovenesc și al Cîmpiei de Vest.

O frecvență de 2 600—3 500 ore (30—40% din timpul anului) a vîntului de 3—8 m/sec o întîlnim deasupra Cîmpiei Moldovei, Cîmpiei Olteniei (exceptînd partea de vest) și Cîmpiei Someșului.

În zona deluroasă aflată în exteriorul munților Carpați (Orientali, Meridionali și Occidentali), precum și în zona de podiș (inclusiv Piemontul Getic, Podișul Transilvaniei și cel Someșan), frecvența anuală a vîntului cu viteze de 3—8 m/sec este de numai 1750—2 600 ore (20—30% din timpul anului).

Cel mai redus potențial eolian din zonele agricole ale țării — sub 20% din timpul anului, adică sub 1 750 de ore anual — îl întîlnim în depresiunile intramontane, datorită adăposturilor create de culmile muntoase din jur.

Bineînțeles că niciuna din aceste zone „eoliene" nu are un caracter uniform : în timp ce pe vîrfuri și piemonturi frecvența vînturilor de 3—8 m/sec. poate depăși 60%, în locurile joase și adăpostite scade chiar sub 10%.

Un interes practic foarte mare reprezintă și **repartiția în timp a potențialului eolian.** Astfel, în variația sezonieră, cel mai ridicat potențial se înregistrează primăvara, cînd contrastul termic dintre diferite părți ale teritoriului este maxim, iar țara noastră este traversată de numeroase depresiuni barice și fronturi atmosferice. Mult mai avantajoasă pentru agricultură este variația diurnă, deoarece cel mai ridicat potențial se înregistrează — sub influența convecției termice în timpul zilei (cînd se efectuează majoritatea lucrărilor agricole).

Se apreciază însă că — date fiind condițiile de determinare a vitezei vîntului, inclusiv aparatura și metodele folosite — potențialul eolian al tuturor zonelor este mai mare decît cel menționat mai sus.

prof. dr. Oprea PARPALĂ

[1]) Vezi Osvald Neacșa — Considerații privind potențialul energetic solar și eolian al teritoriului Republicii Socialiste România, „Terra" nr. 3/1979.

[2]) *** L'énegie des meilleurs sites, Un dossier F.D., „Forum du développement", nr. 69, janvier — fevrier 1981.

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Creșterea eficienței fondurilor de producție

REALIZAREA măreților sarcini stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R. în toate domeniile vieții economico-sociale este condiționată de modul în care este gospodărită avuția națională, de preocuparea existentă pentru obținerea unor rezultate superioare, a unei eficiențe ridicate. Pentru realizarea acestor obiective întreprinderile industriale dispun de fonduri de producție, care în condițiile noului mecanism economico-financiar trebuie să asigure crearea de noi valori de întrebuințare de calitate ridicată, ca urmare a valorificării superioare a tuturor resurselor pe care le au la dispoziție.

Desfășurarea normală a proceselor de producție din întreprindere se reflectă în rotația fondurilor de producție, iar micșorarea duratei circuitului economic în creșterea eficienței utilizării resurselor materiale.

Eficiența economică a **folosirii fondurilor de producție** se apreciază cu ajutorul unui sistem de indicatori care evidențiază anumite laturi ale activității întreprinderii. În prezent, întreprinderile utilizează ca indicatori ai eficienței folosirii fondurilor **producția netă și beneficiul la 1 000 lei fonduri de producție.** Considerăm că este necesar, pentru munca de analiză, de a se folosi și alți indicatori, cum ar fi producția globală, producția marfă fabricată, producția marfă vîndută și încasată și beneficiul brut la 1 000 lei fonduri de producție. Utilizînd acești indicatori de caracterizare a eficienței folosirii fondurilor se creează premise pentru sesizarea unor aspecte importante ale activității întreprinderii și stabilirea direcțiilor de acțiune în vederea eliminării neajunsurilor și obținerii unor rezultate superioare.

Indicatorii de eficiență ai folosirii fondurilor de producție realizați în anul 1981 la întreprinderile „Electrotehnica" și „Postăvăria Română" din București — sînt prezentați în tabelul 1. Datele arată o depășire a tuturor indicatorilor sintetici de eficiență ai folosirii fondurilor de producție. La „Electrotehnica" cele mai mari depășiri față de plan se înregistrează la beneficiul brut la 1 000 lei fonduri fixe și la producția marfă vîndută și încasată la 1 000 lei fonduri fixe. Ceilalți indicatori prezentați înregistrează depășiri față de plan, dar în proporții mai reduse. În schimb, la „Postăvăria Română", deși ca valori absolute nivelul indicatorilor de eficiență este mai mic față de întreprinderea „Electrotehnica", se înregistrează depășiri mult mai mari față de plan în cazul beneficiului brut la 1 000 lei fonduri și la producția netă la 1 000 lei fonduri.

Tabelul nr. 1

Indicatorii de eficiență ai utilizării fondurilor fixe în anul 1981

Indicatori	„Electrotehnica"	„Postăvăria română"
Producția netă	102,4	107,4
Producția globală	101,0	106,4
Producția marfă fabricată	101,1	106,6
Producția marfă vîndută și încasată	105,2	102,6
Beneficiu brut (rezultatele financiare)	107,5	142,1
Valoarea medie a fondurilor fixe	100,8	96,8
Producția netă la 1 000 lei fonduri fixe	101,6	111,1
Producția globală la 1 000 lei fonduri fixe	100,2	110,0
Producția marfă fabricată la 1 000 lei fonduri fixe	100,3	110,2
Producția marfă vîndută și încasată la 1 000 lei fonduri fixe	104,4	106,0
Beneficiul brut la 1 000 lei fonduri fixe	106,6	146,8

Creșterea eficienței întregii activități economice depinde în mare măsură de utilizarea rațională a fondurilor fixe, de creșterea randamentului fiecărui utilaj atît pe cale extensivă, cît mai ales folosind metode intensive.

Căi de creștere a randamentului fondurilor fixe

UTILIZAREA **extensivă a fondurilor fixe** are o mare însemnătate pentru realizarea indicatorilor economico-financiari ai întreprinderii și se caracterizează cu ajutorul gradului de folosire a fondului de timp maxim disponibil. Din datele existente, în anii 1980 și 1981 s-au constatat rezerve importante pe linia utilizării extensive a principalelor mașini și utilaje specifice ramurii respective. Astfel, la „Electrotehnica" gradul de utilizare a fondului de timp maxim disponibil a fost mai scăzut la strungurile normale și automate, față de mașinile de frezat și rabotat. La întreprinderea „Postăvăria Română" gradul de utilizare cel mai scăzut s-a înregistrat la mașinile de răsucit. Numărul mare al orelor de staționare la unele utilaje este determinat de o multitudine de cauze, între care ponderea cea mai mare o dețin reparațiile accidentale, lipsa materiei prime și a forței de muncă.

Datele oferă suficiente elemente de analiză a gradului de utilizare a timpului, a cauzelor care au determinat pierderi de timp și implicit nerealizarea unor indicatori ai activității economico-financiare. La întreprinderea **„Postăvăria română"** se ține o evidență strictă a timpului nelucrat, ceea ce creează premise pentru depistarea neajunsurilor și adoptarea unor măsuri eficiente de reparare la timp și la un nivel calitativ corespunzător a mașinilor și utilajelor. Totuși, faptul că aproape jumătate din timpul nefolosit este datorat reparațiilor accidentale demonstrează că în continuare sînt necesare eforturi susținute pentru asigurarea unor condiții eficiente de desfășurare a activității de reparații, de folosire a unei forțe de muncă cu o calificare superioară și, îndeosebi, pentru aprovizionarea cu piese de schimb și subansamble de calitate. Fenomene similare se desprind în cazul aprofundării analizei utilizării timpului la cele trei categorii de războaie de țesut. Pierderi mari de timp se înregistrează la operațiunile de montarea urzelilor și efectuarea reglajelor după reparații, precum și datorită lipsei țesătorilor și materiei prime corespunzătoare. Aceste cauze s-au concretizat în diminuarea indicatorilor economico-financiari ai întreprinderii. Avînd în vedere că randamentul mediu orar planificat al unei mașini de țesut a fost în anul 1981 de 260,4 lei și că timpul nelucrat s-a ridicat la 30% întreprinderea ar fi obținut o producție marfă suplimentară în valoare de 30 773,8 mii lei, ceea ce s-ar fi reflectat favorabil asupra indicatorilor

de eficiență ai fondurilor de producție, asupra nivelului costurilor și rentabilității întreprinderii.

În întreprinderea **„Electrotehnica"** fondul de timp neutilizat reprezintă 11,65% în anul 1980 și 11,71% în 1981, cauza principală constituind-o lipsa de materii prime, materiale și energie ; ponderi însemnate în totalul timpului nelucrat revin reparațiilor accidentale și lipsei forței de muncă la unele meserii. Reducerea timpului nelucrat cu 20% la întreprinderea „Electrotehnica" în condițiile randamentului mediu orar planificat de 1317,6 lei ar conduce la obținerea unei producții suplimentare în valoare de 28 573,7 mil. lei, cu efecte favorabile asupra întregii activități economico-financiare.

Calea principală de sporire a volumului producției, de creștere mai accentuată a eficienței activității economice prin ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor și energiei, reducerea costurilor și creșterea beneficiilor rămîne **utilizarea intensivă a fondurilor fixe.** Să analizăm cum se prezintă situația randamentului orar (mp pe oră) al principalelor mașini de țesut pe anul 1981 la I.I.S. „Postăvăria română" (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Situația randamentului orar (mp/oră)

Denumirea mașinilor	Plan	Efectiv	%
Mașini de țesut STB-2	9,038	9,038	110,0
Mașini de țesut STB-4	6,426	8,307	129,3
Mașini de țesut automate	4,573	4,867	106,4
Total	6,711	7,537	112,3

Se observă o depășire a randamentului orar planificat, atît pe total, cît și pe fiecare tip de mașină în parte, ceea ce are o deosebită importanță pentru activitatea întreprinderii, dacă se au în vedere indicatorii respectivi care exprimă și o valorificare superioară a materiilor prime utilizate. O situație similară se regăsește și la întreprinderea „Electrotehnica".

Nu este mai puțin adevărat însă faptul că indicii de utilizare intensivă la „Postăvăria română" au cunoscut în ultima vreme diminuări, datorită lipsei forței de muncă calificată necesară deservirii, întreținerii și reglării utilajelor — țesători, reglori, lăcătuși și montatori, numărului mare de staționări determinate de reparații accidentale, aprovizionărilor neritmice etc. În vederea îmbunătățirii indicilor de utilizare intensivă a mașinilor, întreprinderea trebuie să se ocupe de creșterea gradului de specializare a secțiilor și atelierelor, prin repartizarea pe o perioadă mai lungă de timp a unor produse cu caracter similar, asigurarea accesoriilor necesare în structura, calitatea, cantitatea și la termenele solicitate de planul de producție. Menționăm că, în acest scop, întreprinderea a adoptat un plan de măsuri detaliat care urmărește îmbunătățirea funcționării utilajelor și reducerea orelor de staționare din cauza opririlor accidentale. În acest scop se urmărește respectarea strictă a graficului de reparații, executarea unor reparații de calitate, asimilarea unor piese de schimb pentru mașinile de țesut STB, precum și realizarea ungerii pe baza schemelor și prescripțiilor furnizorilor de instalații și utilaje. În același timp, se impune utilizarea la parametri optimi a utilajelor tehnologice și creșterea indicilor de utilizare intensivă prin lansarea la timp a programelor de producție, reducerea orelor de staționare prin aprovizionarea ritmică cu materii prime, materiale și piese de schimb și prin reducerea duratei reparațiilor accidentale.

Creșterea vitezei de rotație a mijloacelor circulante

EFICIENȚA folosirii mijloacelor circulante se caracterizează cu ajutorul vitezei de rotație a mijloacelor circulante care poate fi exprimată sub forma duratei unei rotații (în zile), a numărului de rotații sau a mijloacelor circulante la 1 000 lei realizări. Cu cît durata unui circuit va fi mai mică, cu atît mai redus va fi volumul mijloacelor circulante de care va avea nevoie întreprinderea pentru a-și îndeplini sarcinile de producție și desfacere. La cele două întreprinderi analizate durata unei rotații, în anul 1981, este redată în tabelul nr. 3.

Tabelul nr. 3

Indicatori	„Electrotehnica" Plan	Efectiv	%	„Postăvăria română" Plan	Efectiv	%
Numărul (coeficientul) rotațiilor anuale	4,46	3,74	77,1	1,90	1,78	93,7
Mijloace circulante ce revin la 1 000 lei	224	291	129,7	438	563	128,5
Durata unei rotații (în zile)	80,7	104,7		189,0	202,7	

Din datele prezentate se observă că la ambele întreprinderi se înregistrează încetiniri ale vitezei de rotație — 24 zile la „Electrotehnica" și 13,7 zile la „Postăvăria română". Încetinirea vitezei de rotație a mijloacelor circulante reflectă existența unor însemnate imobilizări de mijloace circulante în diferitele stadii ale circuitului economic — stocuri de materii prime și materiale, stocuri de producție neterminată, stocuri de produse finite sau facturi emise și neîncasate. Creșterea în 1981 a producției marfă vîndute și încasate cu 5,2% la „Electrotehnica" a condus la accelerarea vitezei de rotație cu 4 zile, iar depășirea producției cu 2,6%, la „Postăvăria română" a determinat accelerarea vitezei de rotație cu 4,7 zile. În schimb, creșterea soldului mediu al mijloacelor circulante cu 36,4% și respectiv 10% față de plan a influențat în mod nefavorabil, contribuind la încetinirea vitezei de rotație a mijloacelor circulante cu 28 zile la „Electrotehnica" și cu 18,4 zile la „Postăvăria română". De aici se desprinde concluzia că, în cazul celor două întreprinderi analizate, trebuie luate noi măsuri pentru perfecționarea proceselor tehnologice, creșterea productivității muncii și reducerea consumurilor specifice, îmbunătățirea activității de aprovizionare-desfacere, în vederea accelerării vitezei de rotație a mijloacelor circulante pe toate stadiile circuitului economic. În domeniul aprovizionării tehnico-materiale trebuie să se depună eforturi pentru aprovizionarea cu materiale în strictă concordanță cu necesitățile producției, de la furnizorii cei mai apropiați, la intervale de timp justificate din punct de vedere economic, cu mijloacele de transport cele mai adecvate, precum și prin scurtarea perioadei de încărcare-descărcare, sortare și condiționare a materialelor.

Pe de altă parte, sînt necesare măsuri de îmbunătățire a tehnologiei producției și organizarea rațională a fluxului tehnologic, adîncirea cooperării și specializării, mecanizarea și automatizarea lucrărilor care necesită un volum mare de muncă, ridicarea calificării forței de muncă, ceea ce se va reflecta în scăderea consumului de muncă vie și trecută, în reducerea duratei ciclului de fabricație, și, pe această bază, în accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante.

Scurtarea timpului în care produsele finite stau în depozite, micșorarea parcursului de la furnizor la consumator și urgentarea decontărilor dintre întreprinderi va asigura de asemenea accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante aflate în sfera circulației. Pentru a-și putea desface produsele în bune condiții, întreprinderile vor trebui să producă ritmic, să respecte cantitățile și sortimentele planificate, să fabrice numai produse de bună calitate.

Principala cauză a încetinirii vitezei de rotație a mijloacelor circulante o reprezintă practica nejustificată de creare a unor stocuri peste nevoile producției. În vederea eliminării acestor neajunsuri, întreprinderile analizate vor trebui să întocmească planuri de aprovizionare bazate pe norme de consum cu fundamentare științifică, să creeze condiții pentru creșterea exigenței controlului tehnic de calitate de la recepția materiei prime, pînă la obținerea produsului finit, să introducă în fabricație numai produsele care au desfacere asigurată și să respecte contractele economice încheiate.

Creșterea eficienței fondurilor de producție ale întreprinderii reprezintă calea principală de sporire a acumulărilor bănești, de asigurare a fondurilor necesare pentru dezvoltarea și diversificarea producției, promovarea progresului tehnic și asimilarea de noi produse, pentru ridicarea necontenită a nivelului de trai material și spiritual al poporului nostru.

dr. M. CRISTEA
dr. Gh. VĂLCEANU
N. ȘUFANĂ
contabil șef la „Postăvăria română"
E. GUȚĂ
șef de serviciu la „Electrotehnica"

Probleme actuale ale perfecționării colaborării economice dintre țările membre C.A.E.R.

ÎN CADRUL promovării unei politici de largă colaborare internațională, România situează pe prim plan întărirea prieteniei și colaborării cu toate statele socialiste, acordînd, în acest cadru, o atenție deosebită relațiilor cu țările socialiste vecine, cu statele membre ale C.A.E.R.

Urmare a politicii consecvente a P.C.R. și a statului român de valorificare la maximum a condițiilor favorabile existente pentru lărgirea conlucrării pe multiple planuri cu țările membre ale C.A.E.R., precum și a acțiunilor comune întreprinse în această direcție, schimburile comerciale reciproce, cooperarea și specializarea în producție, colaborarea în știință și tehnică cu aceste țări au cunoscut o evoluție continuu ascendentă, în avantajul tuturor participanților.

Extinderea relațiilor economice reciproce se realizează în forma unui proces conștient, planificat, orientat și reglementat nemijlocit de partidele comuniste și muncitorești din aceste țări. Ca urmare, relațiile economice reciproce sînt constituite într-un amplu sistem de acorduri și înțelegeri pe termen lung, încheiate în aproape toate domeniile de activitate, atît la nivel de guverne, ministere, sau alte organe centrale, cît și între centrale industriale, unități economice, de cercetare și proiectare din țările membre.

Toate acestea corespund pe deplin voinței declarate a țărilor membre, stadiului de dezvoltare economico-socială la care au ajuns, nivelului dezvoltării forțelor de producție în aceste țări. Așa cum apreciază tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, la plenara lărgită a Comitetului Central al P.C.R. din 1—2 iunie a.c., țările socialiste, ținînd seama de ponderea lor în economia mondială, dispun astăzi de posibilități de a-și soluționa multe probleme ale dezvoltării economico-sociale, ale construcției socialiste și ridicării bunăstării popoarelor lor.

Lucrările recentei Sesiuni a C.A.E.R., desfășurate la Budapesta, au relevat pe larg realizările obținute de țările membre în dezvoltarea colaborării reciproce, diversificarea formelor de conlucrare în cadrul organizației, realizarea unor mari acțiuni de cooperare în sfera producției materiale. În același timp, dezbaterile au scos în evidență numeroase probleme, care nu-și găsesc încă soluții corespunzătoare în cadrul colaborării reciproce, în activitatea organizației.

I

O PRIMĂ problemă care a reținut atenția, a fost preocuparea manifestată de majoritatea delegațiilor față de modul în care este soluționată pe calea colaborării, problema asigurării cu combustibili, energie și materii prime. S-au exprimat opinii că această problemă s-a transformat în ultimii ani într-un factor de limitare a creșterii economice a țărilor membre și că asigurarea bazei de materii prime, combustibili și energie trebuie să constituie, în continuare, obiectivul principal al lucrărilor bi și multilaterale de coordonare a planurilor [1]).

În ce privește țara noastră, la această Sesiune, ca și la reuniunile anterioare, s-a subliniat necesitatea imperioasă ca organizația să-și orienteze preocupările principale spre atingerea acelor obiective, pentru care a fost creată. Or, atît în documentele de bază ale C.A.E.R., cît și în numeroasele programe de colaborare și hotărîri adoptate în cadrul organizației este fixat obiectivul major al asigurării certe, pe o perspectivă îndelungată a necesarului fundamentat economic al țărilor membre cu cele mai importante tipuri de materii prime, combustibili și energie. Stabilirea unui asemenea obiectiv a izvorît nu numai din dorința justificată a țărilor membre de a soluționa în cadrul organizației problemele care le interesează, ci și din constatarea comună la care au ajuns țările membre ale C.A.E.R., că acestea dispun, pe ansamblul lor, de importante resurse de țiței, gaze naturale, cărbune, minereu de fier, metale neferoase, care, folosite în mod rațional, le pot permite să-și acopere prin colaborare necesarul fundamentat economic de asemenea produse [2]).

Referindu-se la lipsurile activității de colaborare în acest domeniu, în cadrul C.A.E.R., și la modul defectuos în care sînt transpuse în viață hotărîrile adoptate în comun, conducătorul delegației române a relevat în intervenția la recenta Sesiune a C.A.E.R. faptul că tocmai problemele conlucrării în satisfacerea mai deplină a necesarului de materii prime, combustibili și energie au fost scoase treptat din preocupările organizației și că unele state membre sînt nevoite să recurgă la importul acestor produse, în tot mai mare măsură, din țări terțe [3]).

Într-o astfel de situație se găsește mai cu seamă țara noastră, care la sfîrșitul primului deceniu de realizare a Programului complex își acoperea prin colaborarea cu țările membre ale C.A.E.R. numai 21% din necesarul de import de combustibili, materii prime și metale. Desigur că această stare de lucruri și locul cu totul diferențiat ce revine României în cadrul colaborării reciproce în acest domeniu — valoarea importurilor noastre de combustibili, materii prime și metale realizate în comerțul reciproc, calculată pe locuitor, este de 5—6 ori mai mică decît a celorlalte țări membre ale C.A.E.R. — nu poate să nu limiteze posibilitățile de participare a țării noastre la colaborarea în cadrul C.A.E.R. [4]).

Abordînd cu deosebită insistență problema asigurării necesarului în acest domeniu de importanță vitală pentru dezvoltarea lor economică, atît România, cît și alte țări membre ale C.A.E.R., au făcut numeroase propuneri de perfecționare a activității organizației, de intensificare a conlucrării reciproce.

A rezultat, în primul rînd, necesitatea ca programele de colaborare adoptate pînă în prezent să fie transpuse neîntîrziat în viață. Aceasta presupune finalizarea tuturor acțiunilor de cooperare convenite privind valorificarea cu eforturi comune a resurselor materiale existente în țările noastre și majorarea schimburilor cu astfel de produse, încă în cursul actualului cincinal.

În al doilea rînd, așa cum s-a hotărît în C.A.E.R., se impune să fie elaborate noi acțiuni de cooperare îndreptate spre soluționarea pe termen lung a problemei, atît pe calea extinderii capacităților de producție în țările care dispun de resurse, cît și prin organizarea colaborării în perfecționarea tehnologiilor și reducerea consumurilor de energie, combustibili și materii prime în economia națională a fiecărei țări.

În sfîrșit, nu trebuie neglijate posibilitățile pe care le-ar oferi convenirea unor operațiuni suplimentare de schimb, în condiții reciproc avantajoase, de combustibili și materii prime, în contrapardită cu alte produse și materiale, ce prezintă interes reciproc. Este necesar, însă, dat fiind caracterul planificat al relațiilor economice dintre țările membre ale C.A.E.R. și importanța lor deosebită pentru economiile naționale ale țărilor, ca astfel de operațiuni să fie perfectate din timp, în cadrul coordonării planurilor și al încheierii acordurilor comerciale de lungă durată.

Ținînd seama de complexitatea problemei, trebuie relevat că ori de cîte ori reprezentanții români au susținut necesitatea soluționării ei în cadrul C.A.E.R. s-a afirmat în mod clar, hotărîrea României de a organiza colaborarea pe baza avantajului reciproc, inclusiv prin participarea la efortul de investiții necesar valorificării resurselor naturale existente în țările membre ale C.A.E.R., precum și necesitatea aplicării unor criterii riguroase, egale pentru toate țările membre, în ce privește gradul de acoperire a necesarului în cadrul colaborării reciproce, în paralel cu realizarea unor măsuri severe de economisire în fiecare țară și cu luarea în considerare a resurselor proprii [5]).

Pe de altă parte, nesoluționarea în continuare a acestei probleme ar apare greu de înțeles, în condițiile în care, așa cum s-a apreciat în C.A.E.R., resursele naturale existente în țările membre ale C.A.E.R. permit, cu mobilizarea corespunzătoare a

[1]) Vezi cuvîntările conducătorilor delegațiilor R.P.B. și R.D.G. la ședința a XXXVI-a a sesiunii C.A.E.R., publicate în „Rabotnicesko delo" și „Neues Deutschland" din 9 iunie 1982.

[2]) „Colaborarea țărilor membre ale C.A.E.R. în domeniul combustibililor, energiei și materiilor prime" — Culegere de materiale editată de Secretariatul C.A.E.R. — Moscova, 1978, pag. 5.

[3]) Cuvîntarea tovarășului Constantin Dăscălescu, primul ministru al guvernului român, la ședința Sesiunii C.A.E.R., în „Scînteia" din 12 iunie a.c.

[4]) Nicolae Constantin, „Participarea activă a României la dezvoltarea și perfecționarea colaborării în cadrul C.A.E.R.", „Era socialistă", nr. 15/1981, p. 3.

[5]) Vezi cuvîntările conducătorilor delegațiilor române la lucrările Sesiunii C.A.E.R. din anii 1980 și 1981 (în „Scînteia" din 19 iunie 1980 și 7 iulie 1981) ; Nicolae Constantin, op. cit., St. Stancu, „Direcții ale dezvoltării colaborării economice și a cooperării în producție între țările membre ale C.A.E.R., în „Revista economică" nr. 27/1980.

forțelor și mijloacelor țărilor interesate, rezolvarea ei în avantajul tuturor părților. Aceasta cu atît mai mult cu cît, și în prezent există un disponibil în țările membre ale C.A.E.R. de asemenea produse, așa cum rezultă din datele publicate, potrivit cărora exportul total al țărilor membre, la principalii combustibili — țițeiul și cărbunele — este net superior importului cumulat efectuat de aceste țări [6]).

Este deci, pe deplin justificată, aprecierea tot mai des întîlnită că țările membre ale C.A.E.R., trebuie să-și organizeze în așa mod colaborarea reciprocă în cadrul organizației pe care au creat-o, încît să se ajungă neîntîrziat la rezultate practice, menite să contribuie în mai mare măsură la asigurarea bazei de combustibili, energie și materii prime necesare înfăptuirii în continuare, cu succes, a programelor de dezvoltare economico-sociale, adoptate de partidele lor comuniste și muncitorești.

II

UN alt domeniu asupra căruia țările membre își îndreaptă în prezent atenția este extinderea cooperării și specializării, în vederea creșterii producției în industria prelucrătoare, înlăturării deficitelor existente la o serie de produse și reducerea, la dimensiuni raționale a importurilor pe devize libere. Cu toate rezultatele obținute în acest domeniu, inclusiv prin încheierea unui mare număr de convenții bi și multilaterale de cooperare și specializare în producție, țările membre resimt un deficit crescînd de produse industriale de înalt nivel tehnic, determinat de volumele fizice reduse realizate la unele tipuri de produse sau de nivelul și concepția tehnică necorespunzătoare cerințelor dezvoltării intensive a economiei țărilor membre ale Consiliului. Această situație este agravată, după cum se arată în Comunicatul Sesiunii C.A.E.R. din acest an, și de contextul internațional caracterizat prin înrăutățirea conjuncturii pe piețele mondiale, extinderea măsurilor discriminatorii și de restrîngerea relațiilor comerciale, practicate de S.U.A. și alte state capitaliste dezvoltate [7]).

Țara noastră a acționat permanent pentru intensificarea cooperării și specializării în producție, organizațiile economice române participînd la marea majoritate a înțelegerilor și acțiunilor realizate în cadrul C.A.E.R. [8]). În același timp, atît la nivelul Sesiunii, cît și în alte organe ale Consiliului au fost prezentate propuneri pentru extinderea cooperării și specializării în producție, din care multe s-au transformat în hotărîri unanim convenite. În prezent, se impune orientarea activității Consiliului spre concretizarea acestor înțelegeri, ceea ce ar putea avea efecte imediate asupra creșterii schimburilor comerciale dintre țările membre.

În acest sens, este necesar să fie perfectate toate convențiile de cooperare în producție prevăzute în programele speciale de colaborare pe termen lung, mai ales cu privire la crearea de noi capacități în construcții de mașini, în industria chimică și în alte ramuri industriale, pentru majorarea producției și a livrărilor reciproce în domenii deficitare.

De asemenea, trebuie transpuse în viață hotărîrile de principiu adoptate cu privire la cooperarea în folosirea mai bună a capacităților de producție existente în țări. Experiența acumulată, metodele și formele colaborării consacrate în raporturile reciproce, oferă toate mijloacele pentru realizarea unor înțelegeri stabile, ferme privind coordonarea sortimentală a producției, specializarea pe produse finite și părți componente, efectuarea unor operațiuni de prelucrare a materiei prime și materialelor furnizate de beneficiari, convenirea pe termen lung de schimburi de produse realizate potrivit cerințelor specifice ale consumatorilor externi.

Totodată, este unanim recunoscută acuitatea sarcinii extinderii cooperării în producție în domeniile de vîrf ale tehnicii și creșterea substanțială a disponibilului de asemenea produse, de care depinde realizarea măsurilor preconizate în țări pentru creșterea productivității muncii, automatizarea proceselor de producție, reducerea consumurilor specifice de energie, materii prime și materiale. În mod corespunzător, la ultimele Sesiuni C.A.E.R. a fost semnată o suită de convenții generale în domeniul tehnicii de calcul, electronicii și microelectronicii, roboților industriali și ai microprocesoarelor.

Exprimîndu-și satisfacția în legătură cu perfectarea unor asemenea convenții, conducătorul delegației R.S. România la Sesiunea C.A.E.R. a relevat necesitatea de a se trece imediat la activitatea practică, prin încheierea de contracte și stabilirea modalităților concrete ale conlucrării între organizațiile interesate, pentru a se ajunge în cel mai scurt timp la materializarea înțelegerilor respective, la rezultate concrete în domenii de mare importanță pentru progresul tehnic al țărilor membre [9]).

Într-adevăr dificultățile întîmpinate în asigurarea unui nivel tehnic ridicat al producției în țările membre ale C.A.E.R., cer o abordare realistă și practică a acestor probleme în fiecare țară, dar mai cu seamă organizarea unei conlucrări eficiente în cadrul uriașului potențial tehnico-științific de care dispun aceste țări [10]).

De modul în care țările membre vor reuși, mai mult ca în trecut, să-și unească forțele pentru soluționarea urgentă a unor probleme concrete cu care sînt confruntate în accelerarea progresului tehnic, va depinde evoluția viitoare a colaborării acestor țări în industria prelucrătoare și lichidarea, pe această bază, a dificultăților economice existente, inclusiv în ceea ce privește menținerea echilibrului balanțelor lor de plăți externe.

Totodată, este important ca raporturile de conlucrare ce se stabilesc în acest domeniu să țină seama de posibilitățile fiecărui partener, precum și de necesitatea sprijinirii efective a țărilor mai puțin dezvoltate pentru a ocupa un loc corespunzător posibilităților lor sporite în cadrul cooperării reciproce. Pe de altă parte, eforturile de participare trebuie să fie distribuite echitabil, în funcție de efectul obținut de fiecare partener, respectiv proporțional cu dimensiunile producției și ale exportului realizate în cadrul cooperării. Aplicarea sistemului cotelor egale, în condițiile existenței unor mari diferențe de potențial între părți, a decalajelor în nivelurile de dezvoltare economică a țărilor, ar fi de natură să dezavantajeze unele din acestea și chiar să le îndepărteze, împotriva voinței lor, de la cooperare. Dimpotrivă, raporturile de întrajutorare specifice țărilor socialiste și cerințele egalizării nivelurilor de dezvoltare, precum și faptul că toate părțile obțin avantaje din colaborare — comparativ cu soluționarea individuală a acelorași probleme — ar justifica obținerea de către țările mai puțin dezvoltate a unor efecte sporite și nu direct proporționale cu participarea acestor țări la eforturile impuse de activitatea respectivă. Aceasta ar constitui un exemplu de relații între țările care construiesc noua orînduire, ar da un impuls conlucrării reciproce, consolidînd și mai mult unitatea și coeziunea acestor țări.

III

ÎN ultimii ani, au sporit considerabil achizițiile unor țări membre ale C.A.E.R. de produse agroalimentare din terțe țări ; s-au acentuat tendințele folosirii de către S.U.A. și alte țări furnizoare, a comerțului cu asemenea produse, ca mijloc de presiune politică asupra țărilor importatoare ; a crescut dependența de importurile din terțe țări în asigurarea bazei furajere a producției zootehnice din unele țări membre ale C.A.E.R. [11]). Toate acestea justifică pe deplin măsurile ce se întreprind, în ultimul timp, în numeroase țări socialiste pentru intensificarea producției agroalimentare, inclusiv prin adoptarea de ample programe naționale în acest domeniu.

Deși este unanimă recunoașterea că soluționarea acestei probleme — dat fiind existența condițiilor naturale de bază în toate țările — depinde în principal de eforturile și acțiunile proprii ale fiecărei țări, nu trebuie subapreciat rolul pe care îl poate avea colaborarea reciprocă în asigurarea unei creșteri mai substanțiale a producției agroalimentare și, pe această bază, în îmbunătățirea aprovizionării populației cu asemenea produse.

În acest sens, încă în 1971, țările membre ale C.A.E.R. au convenit realizarea unor ample măsuri de intensificare a colaborării lor în domeniul agriculturii și industriei alimentare, măsuri cărora le-a fost consacrat un capitol special al Programului complex. În perioada ulterioară, deși conlucrarea realizată pe această bază a înregistrat unele rezultate, îndeosebi pe linia colaborării tehnico-științifice, a creării unor noi soiuri de plante, ameliorării raselor, elaborării de noi mașini și echipamente agricole, problemele de fond ale colaborării în direcția stimulării creșterii producției și a exportului de produse agroalimentare nu au fost soluționate, ceea ce a avut ca efect stagnarea sau creșterea neînsemnată a livrărilor reciproce în acest domeniu.

[6]) Statisticeskii ejegodnik stran cilenov SEV — 1981, Editat de Secretariatul C.A.E.R., Moscova — 1981, pag. 343—400.

[7]) Comunicat cu privire la ședința a XXXVI-a a Sesiunii C.A.E.R., în „Scînteia", 11 iunie 1982.

[8]) Vezi C. Lazăr și I. Stan „Construcția de mașini — domeniu important al specializării și cooperării în producție a României cu celelalte țări membre ale C.A.E.R.", în „Revista economică" nr. 33/1981.

[9]) „Scînteia", din 12 iunie 1982.

[10]) În ce privește problematica asigurării progresului tehnic în economia U.R.S.S. este relevantă analiza academicianului V. Trapeznikov, publicată în ziarul „Pravda" din 7 mai 1982. Multe din aprecierile cuprinse în analiză referitoare la rămînerea în urmă din punct de vedere tehnic, uzura morală a mijloacelor fixe, lipsa de atenție în introducerea tehnicii noi și subaprecierea sau chiar tendințele de frînare a progresului tehnic se pot referi, desigur, și la produsele ce fac obiectul schimburilor reciproce, la colaborarea țărilor membre ale C.A.E.R.

[11]) De exemplu, numai la cereale, rezultă că în anul 1980, țările membre au achiziționat de pe terțe piețe o cantitate de peste 40 milioane tone (calculat pe baza datelor din : Statisticeskii ejegodnik stran cilenov SEV — Editat de Secretariatul C.A.E.R., Moscova, 1981 și Culegerea statistică, „Vneșniaia torgovlia S.S.S.R. v, 1930", Editura „Finanțele și statistica", Moscova, 1981).

Lipsa de interes pentru majorarea producției agroalimentare peste necesitățile proprii, în vederea creării de disponibilități în comerțul reciproc al țărilor membre, este pe deplin explicabilă, dacă se ține seama de condițiile economice mai puțin avantajoase pe care le oferă această activitate, comparativ cu dezvoltarea pentru export a capacităților de producție din industria prelucrătoare.

Aceste dezavantaje au fost și mai mult accentuate de evoluția conjuncturii economice internaționale din ultimii ani. Astfel, în timp ce prețurile la cereale și alte produse agroalimentare au crescut în mod nesemnificativ, prețurile produselor prelucrate au cunoscut o dinamică susținută, astfel încît raportul de schimb s-a înrăutățit și mai mult. Dacă se are în vedere și faptul că dezvoltarea producției agricole în țările membre ale C.A.E.R. poate fi realizată numai pe căi intensive, adică prin efectuarea unor mari investiții, cu termene lungi de amortizare, prin creșterea consumurilor de energie, îngrășăminte și alte materiale, apare întru totul evidentă lipsa oricărei perspective în soluționarea problemei cu actualele mijloace și prin preluarea automată de pe piața mondială a unor condiții economice și comerciale inechitabile pentru furnizorii de produse agricole.

Țara noastră, acționînd în spiritul înțelegerilor realizate, a susținut în mod constant, alături de alte țări interesate, necesitatea examinării acestei probleme în cadrul organizației pentru convenirea de acțiuni reciproc avantajoase, menite să asigure soluționarea ei în interesul tuturor țărilor membre ale C.A.E.R. În acest sens, încă în anul 1975, la Sesiunea Consiliului de la Budapesta, delegația română, relevînd lipsa de progrese în acest domeniu a prezentat propuneri concrete pentru asigurarea stimulării prin prețuri și alte mijloace economice a producției și exportului de produse agroalimentare, precum și propunerea de a se elabora în cadrul C.A.E.R. acțiuni eficiente de colaborare pe termen lung în acest domeniu.

Întrucît nici în lucrările ulterioare ale organizației nu au fost evidențiate soluții concrete, țara noastră a susținut, recent, la ultima Sesiune a Consiliului, necesitatea organizării unei consfătuiri speciale, la nivelul secretarilor generali — primilor secretari ai partidelor, pe problemele colaborării în domeniul agriculturii. Dat fiind însemnătatea ei deosebită pentru țările membre ale C.A.E.R., s-a propus ca această consfătuire să aibă loc cît mai curînd posibil, eventual încă în anul 1983.

Realizarea unei asemenea consfătuiri, la acest nivel, este cerută de urgența soluționării problemelor aprovizionării cu produse alimentare și a intensificării colaborării reciproce în acest domeniu, urgență subliniată la Sesiunea C.A.E.R. de mai multe delegații [12]).

Organizarea unei conlucrări eficiente a țărilor membre ale C.A.E.R. în creșterea producției și a comerțului reciproc cu produse agroalimentare, la fel ca și unirea eforturilor lor în asigurarea bazei de energie, combustibili și materii prime — ambele probleme fiind de stringentă actualitate — vor oferi în mod cert, țărilor membre ale C.A.E.R. posibilități suplimentare în soluționarea lor mai bună, pentru obținerea de noi succese în construirea socialismului, în creșterea bunăstării popoarelor lor.

IV

PERFECȚIONAREA colaborării țărilor membre ale C.A.E.R în domenii atît de importante, va avea fără îndoială, efecte pozitive asupra întregului ansamblu al relațiilor economice reciproce, asupra menținerii echilibrului economic intern și extern al acestor țări. În acest sens, lucrările ultimei Sesiuni a C.A.E.R., precum și o serie de materiale din literatura de specialitate relevă cu insistență dificultățile economice mari întîmpinate de țările membre în actuala etapă [13]).

În același timp, dezvoltarea colaborării reciproce, adîncirea cooperării și specializării în producție, realizarea în comun a unor mari programe de conlucrare în domeniul energiei, combustibililor, materiilor prime, produselor agroalimentare, a bunurilor de consum, în alte domenii de interes general, se vor reflecta și în creșterea mai intensă a schimburilor comerciale dintre țările membre ale C.A.E.R. [14]).

La atingerea acestor obiective, trebuie să contribuie în mai mare măsură activitatea desfășurată în cadrul C.A.E.R., ceea ce ar corespunde scopului pentru care a fost creată prima organizație internațională a țărilor socialiste.

Pentru aceasta trebuie stăvilită însă tendința de a orienta organele C.A.E.R. spre discuții generale, cu un pronunțat caracter abstract, rupte de preocupările reale ale țărilor membre. Scopul principal al acestor organe, precum și al tuturor celorlalte organizații economice internaționale create de țările socialiste trebuie să-l constituie examinarea propunerilor de intensificare a colaborării reciproce din domeniul producției materiale, pregătirea și perfectarea de acorduri și convenții, care să asigure unirea eforturilor țărilor în soluționarea problemelor concrete de interes comun.

În primul rînd se impune ca întreaga activitate a C.A.E.R. să fie orientată spre problemele majore ale cincinalului în curs. fiind greu de conceput că vor putea fi abordate cu succes direcțiile colaborării la nivelul anului 1990 sau pe o perspectivă mai îndelungată, atîta timp cît țările membre nu vor reuși să găsească soluții, pe baza eforturilor proprii și în cadrul colaborării internaționale, la problemele acute cu care este confruntată dezvoltarea lor economică în prezent.

Iată de ce, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a apreciat în expunerea prezentată la plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982 că „am ajuns într-o asemenea etapă a activității C.A.E.R.-ului încît se impune, ca o necesitate obiectivă, îmbunătățirea activității acestuia, lărgirea conlucrării multilaterale, în toate domeniile, a țărilor membre, pornindu-se neabătut de la asigurarea dezvoltării independente a fiecărei economii naționale".

Pornind de la aceleași considerente, delegația R. S. România la Sesiunea C.A.E.R. de la Budapesta, acționînd din împuternicirea conducerii partidului, s-a pronunțat pentru organizarea, încă în cursul acestui an, a preconizatei consfătuiri la nivel înalt pe probleme economice, astfel încît în cadrul ei să se poată acorda prioritate examinării și soluționării problemelor urgente ale actualului cincinal.

Acționînd consecvent pentru intensificarea colaborării în cadrul C.A.E.R., a conlucrării între toate țările socialiste, pentru unirea mai strînsă a eforturilor și acțiunilor lor, țara noastră își exprimă, totodată, prin cel mai autorizat glas, secretarul general al partidului, președintele țării, convingerea că atît România, cît și celelalte țări socialiste, nu se pot sustrage diviziunii internaționale a muncii, întrucît viața a confirmat existența unei economii mondiale unice, tot mai interdependentă, în cadrul căreia trebuie să se desfășoare o colaborare activă și largă între toate statele lumii, în spiritul egalității și avantajului reciproc, ca un factor de importanță fundamentală pentru progresul general al popoarelor, independență, securitate și pace.

F. MĂGEREANU

---

[12]) Delegația U.R.S.S. la Sesiunea C.A.E.R./ relevînd pe larg hotărîrile P.C.U.S. cu privire la dezvoltarea în continuare a complexului agroindustrial în U.R.S.S., a exprimat dorința ca Programul alimentar adoptat la ultima plenară a P.C.U.S. să fie realizat, în condițiile intensificării colaborării cu celelalte țări membre ale C.A.E.R. („Pravda", 9 iunie 1982). La rîndul său, delegația R.P.B. a susținut necesitatea ridicării problemelor colaborării în asigurarea produselor alimentare la un nivel mai înalt, precum și oportunitatea adoptării de către țările membre a unui program complex comun în acest domeniu. („Rabotnicesko delo", 9 iunie 1982).

[13]) Cu titlu de exemplu, pot fi menționate următoarele articole și studii publicate în celelalte țări membre ale C.A.E.R., în care sînt prezentate numeroase probleme privind încetinirea ritmurilor de creștere, accentuarea unor dezechilibre economice interne, reducerea ratei investițiilor, înrăutățirea raporturilor de schimb în comerțul exterior, creșterea datoriei externe, precum și exigențele sporite față de colaborarea economică reciprocă : O. Bogomolov, „Provocarea anilor '80", în „Temps Nouveaux" nr. 17/1982, U.R.S.S. ; G. Kovacs, „C.A.E.R. în economia mondială" — „Nepszabadsag" nr. 81/1982, R.P.U. ; N. Rezső, „Tradiție și inovație în colaborarea din cadrul C.A.E.R.", în Közgazdasagi szemle" nr. 4/1982, R.P.U. ; W. Maciejewski, „Datoria externă a țărilor socialiste europene" în „Gospodarka planowa" nr. 10/1981, R.P.P. ș.a.

[14]) Evoluția comerțului reciproc în anii '80 nu poate fi apreciată ca satisfăcătoare, ținînd seama că schimburile comerciale dintre țările membre au crescut în această perioadă într-un ritm mai lent, respectiv de 3,5 ori, decît comerțul total al acestor țări — 3,8 ori — și cu mult mai încet decît comerțul mondial — 4,6 ori (calculat pe baza datelor din Statisticeskii ejegodnik stran cilenov SEV — Secretariatul C.A.E.R., Moscova, 1981).

CITITORII AU CUVÎNTUL

Cărbune

FOLOSIREA unor materiale disponibile care să le înlocuiască pe cele ale căror resurse sînt limitate sau se valorifică superior constituie o preocupare permanentă și pentru oamenii muncii din Întreprinderea forestieră de exploatare și transport Tg. Jiu. Luînd în considerare necesitățile întreprinderii și ca urmare a ecoului stîrnit de nota „Cărbunele inferior înlocuitor de huilă" (publicată în „Revista economică" nr. 9), am experimentat arderea cărbunelui de Mehadia în focarele locomotivelor de cale ferată îngustă forestieră. Deși cărbunele primit era din deschideri miniere, fără să fie ciuruit și înlăturat sterilul vizibil, tractarea vagoanelor s-a făcut în condiții similare cu cele în care se utilizează huilă energetică spălată, combustibil ce primește, prin plan, o altă destinație.

După efectuarea experimentării, calitatea cărbunelui livrat de furnizor s-a înrăutățit (proporție mare de steril și exces de umiditate), ceea ce a făcut să se consume în continuare huilă energetică spălată, în limita cantităților disponibile, provocîndu-se restanțe în realizarea planului de transport forestier. Acest transport este contraindicat să fie preluat de mijloacele de transport auto care consumă în general produse petroliere (carburanți, lubrifianți etc.).

Pentru punerea în practică a rezultatelor obținute cu ocazia experimentării, de care sînt interesate întreprinderile forestiere de exploatare și transport cît și alți consumatori, rugăm pe această cale factorii competenți să ia măsurile necesare în scopul livrării cărbunelui de Mehadia cu parametrii calitativi îmbunătățiți, efectuînd operația de ciuruire și alegere a sterilului vizibil.

Tiberiu NIȚESCU
director la Întreprinderea forestieră de exploatare și transport din Tîrgu Jiu

Indicatori

CONSILIILE populare trebuie să aducă o contribuție directă, hotărîtoare în mobilizarea și utilizarea rațională a forței de muncă. Îndeplinirea cu succes a acestei sarcini este însă condiționată de cunoașterea amănunțită a diferitelor laturi ce caracterizează acest proces complex și care nu se poate realiza decît pe baza unui sistem corelat de indicatori, dintre care se poate evidenția : populația aptă de muncă ; ocupată ; ocupată în agricultură în total populație ocupată ; ponderea personalului direct productiv în numărul total de personal ; ponderea membrilor cooperatori în numărul total de personal ; structura personalului pe sectoare de activitate (producția vegetală, animală etc.) ; ponderea femeilor în numărul total de personal ; structura personalului pe grupe de vîrstă ; gradul de asigurare cu forță de muncă (pe total și pe categorii de gospodării) ; gradul de participare la muncă ; numărul mediu de norme convenționale ce revin pe un cooperator apt de muncă care a lucrat în unitate ; gradul de utilizare a zilei de lucru (pentru unitățile de stat) ; coeficientul fluctuației forței de muncă ; productivitatea muncii (pe total și pe categorii de gospodării) etc.

Gh. FRĂȚILĂ
Academia de studii economice

ECOURI

Argile

REFERINDU-NE la articolul publicat în „R.E." nr. 5 sub titlul „Creșterea durabilității materialelor refractare", arătăm că necesarul de argilă pentru produsele refractare este asigurat în proporție de peste 70% de către Exploatarea minieră Suncuiuș, unitate care — și în viitor — va fi principalul furnizor.

Avînd în vedere calitatea inferioară a rezervelor de argilă refractară din zăcămîntul Suncuiuș, precum și solicitările beneficiarilor privind sorturile de argilă superioare (cu indice pirotehnic ridicat), Ministerul Minelor împreună cu Centrala sării și nemetaliferelor București și institutul de cercetare de specialitate au stabilit un program complex de măsuri în vederea îmbunătățirii calității argilei și creșterii gradului de asigurare a sorturilor de calitate superioară, care se referă la: intensificarea lucrărilor de cercetare geologică pentru creșterea gradului de cunoaștere a caracteristicilor mineralogice și chimice ale stratelor de argilă; efectuarea unor cercetări privind îmbunătățirea calității argilei prin prepararea mecanică umedă, combinată cu o tratare pe separatoare electromagnetice; dezvoltarea capacității de preparare a argilei refractare de la Suncuiuș cu încă 150 mii t/an, pe baza cercetărilor pe care le execută în continuare Institutul de cercetări și proiectări miniere pentru substanțe nemetalifere din Cluj-Napoca. În acest sens, cercetările de preparare pe cale umedă, efectuate în anii anteriori, au fost concretizate prin construirea instalației de preparare cu o capacitate de 100 mii t/an, care a intrat parțial în funcțiune (30 mii tone) în luna decembrie 1981.

În cursul anului 1981 s-au executat, în fază de laborator, experimentări de deferizare a argilelor cu separatoare electromagnetice. Astfel, conținutul de Fe_2O_3 s-a redus de la circa 3% pînă la circa 2%, indicînd posibilitatea obținerii unor argile refractare superioare prin combinarea actualei tehnologii cu cea electromagnetică.

În ceea ce privește calitatea argilei de Anina aceasta s-a încadrat în condițiile impuse de STAS. Dar, la acest zăcămînt, rezervele totale asigură o durată de exploatare de numai cinci ani, în condițiile unei producții de 112 mii tone pe an. Pentru creșterea bazei de materii prime s-a întocmit un proiect geologic de ansamblu care se referă la cercetarea unor noi perimetre, atît în zona Suncuiuș, cît și în zonele limitrofe.

V. SCRIPAȚ
director în Ministerul Minelor

Dimensionări

ARTICOLUL intitulat „Dotarea tehnică — criteriu de organizare a compartimentelor de producție în construcția de mașini", publicat în nr. 5 al „R.E.", ne-a atras atenția în mod deosebit. În primul rînd, ținem să apreciem elementele noi propuse de autor în dimensionarea formațiilor conduse de maistru și implicit a dimensionării atelierelor și secțiilor de producție. În ultima perioadă, ca urmare a introducerii rapide a progresului tehnic în uzinele constructoare de mașini, prin dotarea cu utilaje de mare productivitate și complexitate, prin îmbunătățirea organizării producției, creșterea calificării profesionale a muncitorilor, problema dimensionării formațiilor conduse de maistru apare ca o necesitate obiectivă, în concordanță cu noile condiții create. Totodată, este de menționat faptul că maistrul este ajutat în exercitarea atribuțiilor sale de către șefii de echipă, de brigadă, de reglori, care preiau o parte din activitățile de asistență tehnică, de organizare a producției în sfera sa de activitate. Aceasta justifică aprofundarea studierii sistemului preconizat de autor și reglementarea pe baze științifice a îmbunătățirii actualelor reglementări privind dimensionarea formațiilor conduse de maistru.

Așa cum precizează autorul în prima parte a articolului, formația de maistru în alcătuirea și dimensionarea actuală trebuie considerată ca minimă, cum de altfel este reglementată în construcția de mașini prin ordinul M.I.C.M. nr. 90/1979 și îmbunătățită în funcție de anumiți factori de influență, cum ar fi: forma de organizare și retribuire a formației (acord individual, acord global etc.); gradul și modul de organizare a producției (sistemul de grupare a mașinilor); gradul de extindere a polideservirii utilajelor, mașinilor și instalațiilor; numărul de șefi de echipă, brigadă, reglori; complexitatea și numărul utilajelor etc.

Considerăm că abordarea problemei puse în discuție trebuie să se facă de colective de specialiști pe baza unor studii din care să rezultate propunerile concrete de îmbunătățire.

Dimu PANCĂ
șef serviciu la Întreprinderea mecanică de utilaje din Medgidia

Contracte

ÎN legătură cu articolul intitulat „Cînd și cum sînt realizate prevederile din contracte", apărut în nr. 6 al „R.E.", menționăm că întreprinderile Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini au întîmpinat greutăți în realizarea producției și în consecință în onorarea la termen a contractelor economice, din cauza neritmicității în asigurarea unor materii prime și materiale.

Preocupîndu-se de identificarea și valorificarea stocurilor de materiale disponibile sau fără mișcare, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini a inițiat o nouă acțiune, care a condus la identificarea a circa 53 000 tone materiale feroase disponibile sau fără mișcare, la centralele industriale din subordinea ministerului. Acestea sînt în curs de valorificare în cadrul unităților subordonate, urmînd ca specificațiile de materiale, rămase nevalorificate după această acțiune, să fie înaintate la Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, în vederea valorificării materialelor respective prin bazele județene sau prin coordonatorul de balanță (Ministerul Industriei Metalurgice).

I. POPESCU
director în M.I.C.M.

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

215 RĂSPUNSURI
LA O ANCHETĂ DE OPINIE
ÎN 62 ÎNTREPRINDERI ȘI
CENTRALE

Pregătirea și folosirea economiștilor – la nivelul sarcinilor ce le revin în creșterea eficienței activității (I)

APLICAREA consecventă a principiilor mecanismului economico-financiar, creșterea continuă a rolului autogestiunii și autofinanțării, îmbogățirea gamei pîrghiilor economice concomitent cu intensificarea folosirii acestora amplifică **rolul și funcțiile ce revin economiștilor din unități în concepe-rea și desfășurarea activității.**

În acest context am considerat că prezintă interes investigarea conținutului și modului de desfășurare a muncii economiștilor în întreprinderi și centrale, caracterizarea realistă a procesului de pregătire și perfecționare a acestora prin prisma complexității și dificultății sarcinilor pe care ei sînt chemați să le rezolve în prezent.

Cu sprijinul și al altor cadre didactice de la Facultatea de economia industriei, construcțiilor și transporturilor din Academia de studii economice am efectuat în acest scop, în 62 de întreprinderi și centrale, o cercetare de teren la care au participat, pe bază de chestionare, 215 economiști.

Concluziile desprinse le prezentăm în cele ce urmează.

Calitatea pregătirii și cerințele postului

ÎN CE MĂSURĂ **pregătirea din cadrul facultății corespunde cerințelor cu care economiștii sînt confruntați în realizarea sarcinilor** ce le revin în unitățile economice ? Așa cum rezultă și din datele prezentate în tabelul nr. 1, aproape 50% din cei chestionați au apreciat că, în general, conținutul procesului de pregătire din cadrul facultăților cu profil economic din București și provincie (Iași, Timișoara, Cluj-Napoca și Craiova) corespunde integral sau în mare măsură. Mai puțin de 20% consideră cele învățate în facultate ca necorespunzătoare sau ca satisfăcătoare doar într-o măsură redusă.

Tabelul nr. 1

Economiști din :	Proporția aprecierilor cu privire la măsura în care pregătirea din facultate corespunde necesităților din unitățile economice (%)					Total
	Deplin	În mare măsură	Mediu	În mică măsură	Deloc	
Întreprinderi	9	40	34	13	4	100
Centrale	7,5	45	17,5	25	5	100
Total	9	41	31	15	4	100

Examinarea analitică a acestor aprecieri relevă următoarele aspecte principale :

— proporția economiștilor care consideră insuficientă sau complet nesatisfăcătoare pregătirea din facultate este mai mare **la nivelul centralelor** (30 %) față de cel al întreprinderilor (17%). Aceasta s-ar putea explica prin complexitatea mai mare a sarcinilor ce revin (și, implicit, intensitatea sporită a solicitării calităților, cunoștințelor și aptitudinilor) cadrelor economice cu studii superioare din centrala industrială, comparativ cu cele din întreprinderi,

— economiștii care au urmat **cursurile serale și fără frecvență** sînt mai puțin pretențioși în ce privește pregătirea primită în decursul facultății (proporția celor care o consideră pe deplin sau în mare măsură corespunzătoare este de 60%, comparativ cu 47% în cazul absolvenților cursurilor de zi) ;

— măsura în care economiștii se declară satisfăcuți de pregătirea primită se corelează și cu **posturile** pe care ei le ocupă în prezent în unitățile economice. Cei care dețin posturi de simpli economiști apreciază într-o proporție mai mică drept foarte bună și bună pregătirea din facultate, comparativ cu economiștii principali (I, II și III) și cei cu funcții de conducere. Astfel, din această ultimă categorie 63% s-au declarat satisfăcuți de pregătirea primită și numai 12% o apreciază drept puțin sau deloc corespunzătoare. Situația se explică prin nivelul individual mai ridicat de pregătire al celor promovați în funcții de conducere sau de execuție de grad superior, ca și prin mai buna potențare — în practică (în funcție și de vechime) și pe calea formelor de perfecționare profesională — a cunoștințelor dobîndite ;

— există o mare diferențiere în evaluarea calității pregătirii în funcție de **compartimentul de muncă** în care economiștii își desfășoară în prezent activitatea. Această calitate este apreciată ca ridicată, cu precădere de către economiștii care lucrează

Tabelul nr. 2

Instituția de perfecționare	Ponderea economiștilor investigați, care au participat la diferite tipuri de cursuri (%)				Total
	Economic	Informatic	Conducere	Tehnico-economic	
Academia de studii economice	4	—	0,5	1	5,5
Acad. „Șt. Gheorghiu"	3	7	2	0,5	12,5
Centrul de perfecționare al ministerului	8	4	2	0,5	14,5
Alte instituții	2	2	0,5	3	7,5
Total	17	13	5	5	40

în compartimentele de analiză economică, prelucrare automată a datelor, financiar, transporturi ș.a. Între cei ce o consideră deficitară sînt, mai ales, cadre care lucrează în compartimentele de programare a producției, import-export, organizarea producției și a muncii, planificare-dezvoltare ș.a. Asupra acestor aprecieri își pun amprenta într-o anumită măsură și faptul că frecvent (peste 45%) economiștii nu sînt încadrați în posturi care să corespundă specialității pe care o dețin ;

— o grupare semnificativă se poate face și după **vîrsta** celor ce au completat chestionarele. Pregătirea din timpul studiilor este considerată pe deplin sau în mare măsură corespunzătoare de 40% din economiștii în vîrstă de pînă la 35 de ani, 83% din cei între 36 și 45 de ani, 59% din cei de peste 45 de ani ;

— proporția **economistelor** care consideră pregătirea sub nivelul mediu al cerințelor este de 23%, față de numai 15% în cazul economiștilor (de reținut faptul că economistele sînt mai numeroase în categoria celor sub 35 de ani).

Ținînd seama de aceste elemente, principalele probleme care se ridică sînt :

- **îmbunătățirea procesului de formare a economiștilor în decursul anilor de studii ;**
- **completarea și actualizarea cunoștințelor economiștilor din unitățile economice prin cursuri postuniversitare și alte forme de perfecționare a pregătirii profesionale.**

Reconsiderarea structurii programei de învățămînt

● PRINCIPALA perfecționare necesară pregătirii universitare — solicitată de 34% din cei investigați — este **amplificarea caracterului metodologico-aplicativ** al acesteia, a cărui pondere este considerată ca insuficientă în raport cu conținutul teoretic. Dintre modalitățile care pot fi utilizate în acest scop menționăm : creșterea ponderii **metodelor, tehnicilor, modelelor** și a celorlalte elemente cu caracter metodologic în structura cursurilor de specialitate ; accentuarea caracterului aplicativ al seminariilor, prin utilizarea într-o măsură sporită a **metodelor participative** (cazuri, simulări, minijocuri, baterii de teste etc.) ; creșterea bugetului de timp alocat disciplinelor cu caracter aplicativ (proiectele economice, jocurile de conducere ș.a.) ; utilizarea mai largă a **calculatorului** — atît la disciplinele cu profil informatic, cît și la cele economice de specialitate etc. — pentru soluționarea de probleme, cazuri etc. ca și a **modulelor de învățămînt programat cu ajutorul calculatorului,** pentru fixarea și ve-

Tabelul nr. 3

Programul de perfecționare :	Procentul economiștilor care ar dori să participe		
	Total	Întreprinderi	Centrale
Conducerea unităților economice	20	20	18
Planificarea și organizarea unităților			
— industriale	12	12	14
— de construcții	10	10	10
— de transporturi	1	1	2
Economia și organizarea ergonomică a muncii	17	18	10
Aprovizionarea tehnico-materială	5	4	12
Metode și tehnici moderne de conducere și gestiune	28	28	30
Alte programe	7	7	4
Total	100	100	100

rificarea însușirii fondului de cunoștințe de bază de la disciplinele de specialitate.

● O a doua direcție de îmbunătățire (care o completează pe prima), propusă de 18% din cei chestionați, se referă la **o rezolvare calitativ mai bună a practicii în producție** în timpul studenției — sub aspectul conținutului efectiv și al modalităților

Tabelul nr. 4

	Proporția utilizării potențialului economiștilor (%)				
	Sub 60	60—69,9	70—79,9	80—89,9	90—100
% din total eșantion	24	17	17	20	22

de desfășurare. Folosirea integrală a perioadelor de practică (în prezent, 6 săptămîni în fiecare an de studii) pentru **efectuarea de sarcini cu caracter economic** ar contribui sensibil la însușirea aspectelor aplicative ale profesiunii de economist. Cu acest prilej ar trebui folosite mai larg **metodologiile de cercetare din domeniul conducerii unităților economice** (utilizate deja la unele facultăți), axate pe aspecte majore cum ar fi : analiza-diagnostic,

Tabelul nr. 5

Funcții ocupate	Proporția utilizării potențialului economiștilor (%)				
	Sub 60	60—69,9	70—79,9	80—89,9	90—100
De execuție (% din total)	26	17	18	20	19
De conducere (% din total)	12	15	13	22	38

analiza valorii, gestiunea calității, perfecționarea structurii organizatorice, a sistemului informațional, probleme concrete ale conducerii colective și autoconducerii muncitorești etc.

● Aproximativ 11% din eșantionul investigat au optat și pentru **creșterea ponderii unor discipline moderne** — marketing, informatică, conducere, **a cunoștințelor de specialitate** — finanțe, contabilitate, analiza activității economice, organizare etc., ca și pentru mărirea fondului de timp alocat **studierii limbilor străine** (necesare economiștilor din întreprinderile de comerț exterior, ca și celor antrenați în operațiunile de export ale întreprinderilor și centralelor producătoare). În 7% din răspunsuri s-a solicitat introducerea unei discipline sintetice care să asigure **înțelegerea sistemică a mecanismelor de conducere și funcționare a unității economice.**

Opțiuni privind perfecționarea profesională

DUPĂ CUM REZULTĂ din datele tabelului nr. 2, numai 40% din economiștii chestionați urmaseră cursuri de perfecționare, iar din aceștia, mai puțin de jumătate la A.S.E. sau Academia „Ștefan Gheorghiu", instituții cu potențial deosebit în acest domeniu.

Investigația a relevat, în principal, următoarele direcții în care să se acționeze :

● intensificarea perfecționării economiștilor prin **programe speciale organizate de instituțiile cele mai competente pe plan național,** la care se pot dobîndi cunoștințe economice temeinice, absolut necesare corectei aplicări a mecanismului economico-financiar ;

● creșterea ponderii **cursurilor de perfecționare cu durată de cîteva săptămîni,** axate pe aspecte majore ale teoriei și practicii economice, corespunzătoare cerințelor actuale ale dezvoltării economiei românești.

Interesante ni se par și opțiunile prezentate în tabelul nr. 3, privitoare la profilul programelor la care economiștii ar dori să participe.

Fiecare din economiștii chestionați a indicat că dorește să participe la cel puțin un program de perfecționare, ceea ce atestă interesul lor pentru creșterea în continuare a nivelului de pregătire. Faptul că programele cele mai intens solicitate, sînt cele axate pe metode și tehnici moderne de conducere și gestiune și conducerea unităților industriale, de construcții și transporturi demonstrează complexitatea problemelor din aceste domenii, dorința economiștilor din întreprinderi și centrale de a participa mai eficace la rezolvarea lor.

● În legătură cu **cursurile postuniversitare,** ca formă de perfecționare a pregătirii economiștilor, problema esențială care se ridică este **accentuarea aportului lor formativ,** prin : fundamentarea lor pe abordarea sistemică, de natură să faciliteze însușirea și implementarea unei optici care să situeze pe prim plan, creșterea eficienței de ansamblu a întreprinderii, centralei etc. ; modernizarea substanțială a arsenalului de metode și tehnici utilizate (folosirea într-o măsură mai mare a cazurilor, jocurilor simulărilor etc., care contribuie la dezvoltarea capacității economiștilor de a aborda și soluționa în mod eficient probleme, la formarea de comportamente raționale în vederea rezolvării adecvate a aspectelor economice din ce în ce mai complexe din unități) ; încheierea programelor cu realizarea de proiecte axate pe aspectele majore din activitatea unităților în care economiștii lucrează (și ale căror conduceri să acorde atenția cuvenită aplicării soluțiilor preconizate).

Folosirea completă a potențialului economiștilor

INVESTIGAȚIA efectuată a evidențiat aprecierea făcută de marea majoritate a economiștilor, că **potențialul de care ei dispun în prezent este incomplet folosit** (tabelul nr. 4).

Aprofundarea analizei a relevat o serie de factori în funcție de care variază intensitatea utilizării potențialului economiștilor, între care :

● **folosirea la un nivel superior a acestui potențial în cazul centralelor,** comparativ cu întreprinderile. Astfel, dacă 52,5% din economiștii din centrale apreciază gradul de utilizare la peste 80%, la cei din întreprinderi proporția este de numai 39%. Explicația rezidă în complexitatea mai ridicată a sarcinilor ce revin economiștilor din centrale (pondere mai mare a analizelor, a elaborării de variante decizionale etc.) ;

● **raportul invers proporțional dintre nivelul de pregătire** din timpul facultății **și intensitatea utilizării potențialului** în unități. Cu alte cuvinte, proporția economiștilor care apreciază că își folosesc la un nivel sczut potențialul este mai mare în cazul celor care au absolvit facultatea cu note foarte mari și mari decît în cazul celor care au absolvit cu note mici. Aceasta poate demonstra că nivelul personal de autoexigență dovedit în timpul pregătirii se păstrează, în linii generale, și în activitatea la locurile de muncă ;

● **intensitatea folosirii potențialului sporește,** în general, **odată cu creșterea vechimii în producție.** Astfel, 45% dintre economiștii cu o vechime de pînă la 3 ani — față de numai 10% din cei cu vechime de peste 15 ani — consideră că își folosesc potențialul sub 60%. La polul opus situația este inversă : 10% din economiștii cu o vechime de pînă la 3 ani (față de 32% din cei cu peste 15 ani experiență în producție) consideră că își utilizează peste 90% din potențial. Deși o asemenea evoluție este normală, considerăm că într-o anumită măsură disproporțiile sînt prea pronunțate, semnificînd subutilizarea cronică a potențialului unui mare număr de tineri economiști, mulți dintre ei cunoscători ai unor metode și tehnici moderne de organizare, conducere, analiză economică, finanțe etc., folosite pe o scară încă redusă în întreprinderi și centrale ;

● **economiștii care îndeplinesc funcții de conducere valorifică la un nivel superior pregătirea anterioară,** comparativ cu cei care ocupă funcții de execuție (tabelul nr. 5).

Concluzia care se desprinde atît din elementele din acest tabel, cît și din cele prezentate la punctul precedent este complexitatea limitată (față de potențial și necesități) a sarcinilor atribuite spre rezolvare și insuficienta solicitare la soluționarea de probleme pretențioase a economiștilor, îndeosebi a celor care dețin posturi de execuție și care, în majoritate, sînt și cei cu mai mică vechime în muncă ;

● gradul de utilizare a potențialului economiștilor variază într-o măsură apreciabilă și în funcție de **compartimentul în care ei își desfășoară activitatea.** Investigația a relevat că între 40 și 70% din economiștii din secțiile de producție, din compartimentele de aprovizionare, programarea producției și import-export apreciază că își utilizează potențialul sub 60%. În schimb, peste 55% din cei ce lucrează în compartimentele financiar și contabilitate consideră că își folosesc cunoștințele și aptitudinile în proporție de peste 80%.

Elementele prezentate punctează unele din principalele variabile care influențează folosirea incompletă a potențialului economiștilor, sugerînd și modalitățile de îmbunătățire a situației din acest punct de vedere.

dr. Ovidiu NICOLESCU
Ion VERBONCU
Ion CIOCHINĂ
Academia de studii economice București

Știința, dezarmarea și pacea [1]

Mihail FLORESCU
ministru-secretar de stat la Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie

ODATĂ cu creșterea rapidă a rolului științei ca forță nemijlocită de producție — ca unul dintre elementele cele mai importante care au determinat dinamica creșterii fără precedent a producției materiale după cel de-al doilea război mondial, — în special între anii 1950—1970 — au crescut într-o măsură și mai mare implicațiile marilor descoperiri din știință în producția de arme de distrugere. Folosirea energiei nucleare în scopuri militare a determinat concentrarea unor fonduri uriașe de cercetare în acest scop și a blocat în același timp utilizarea acestor surse uriașe de energie în scopuri pașnice și în special pentru acoperirea necesarului de energie electrică a dezvoltării. Marile descoperiri din chimie și biologie au fost de asemenea acaparate de forțele agresive ale imperialismului, în special de S.U.A., în scopul de a crea arme nimicitoare, nu numai pentru armate, dar și pentru întreaga populație civilă.

Cele mai recente aplicații distrugătoare ale unor mari descoperiri științifice sînt acelea din domeniul utilizării radiațiilor, cum este bomba cu neutroni și tehnica laser. Revoluția în electronică și microelectronică, care constituie baza tehnică și tehnologică a revoluției din informatică și cibernetică, este de asemenea utilizată în producția celor mai sofisticate arme, de la sateliții spioni și rachetele militare pînă la armamentul clasic de infanterie și artilerie.

În aceste condiții cursa înarmărilor se desfășoară într-o periculoasă spirală a morții și, așa cum preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu la plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie, oprirea cursei înarmărilor, înfăptuirea dezarmării și asigurarea păcii constituie problema vitală a vieții internaționale.

Grava amenințare a cursei înarmărilor a răscolit în ultima perioadă, mai puternic ca oricînd, conștiința opiniei publice mondiale.

Adresîndu-se participanților la Simpozionul internațional „Oamenii de știință și pacea", care s-a desfășurat în septembrie 1981 la București, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al P.C.R. și președintele Republicii Socialiste România, a adresat un vibrant apel către oamenii de știință din întreaga lume : **„Este evident că oamenii de știință, care înțeleg foarte bine forța de distrugere a armelor și, în primul rînd, a armamentelor nucleare, nu pot fi decît de partea politicii de dezarmare și de pace. Iată de ce, mai mult ca oricînd, oamenii de știință au înalta îndatorire de a-și ridica glasul hotărît și de a face totul pentru ca minunatele cuceriri ale geniului uman să nu mai slujească fabricării armelor de nimicire în masă, pregătirilor de război, politicii de agresiune, de forță și dominație. Menirea cea mai nobilă a savanților, a cercetătorilor din toate domeniile și de pretutindeni este de a face ca întregul potențial al științei și tehnicii contemporane să fie consacrat progresului, bunăstării, libertății și independenței popoarelor, asigurării dreptului suprem al oamenilor la viață, la pace"** [1].

Această idee de un nobil umanism o regăsim și în Propunerile României cu privire la problemele dezarmării prezentate din împuternicirea tovarășului Nicolae Ceaușescu la actuala sesiune specială a O.N.U. consacrată dezarmării, în care se spune : „În condițiile actuale, nici un om de știință nu mai poate rămîne indiferent față de faptul că realizările științei, cele mai noi cuceriri ale tehnicii moderne, sînt folosite pentru fabricarea de arme tot mai distrugătoare, că importante resurse materiale și un uriaș potențial științific sînt acaparate de politica înarmărilor. România consideră că este necesar ca oamenii de știință să-și facă auzit glasul la O.N.U. și în alte organisme internaționale, să participe nemijlocit la dezbaterea tuturor problemelor care privesc dezarmarea și pacea".

Modul cum unele mari descoperiri din știință și tehnică sînt utilizate de forțele agresive ale imperialismului, cum mari descoperiri ale geniului uman devin un periculos instrument de distrugere, este relevat și de organizarea cercetării științifice și a dezvoltării tehnologice pentru industria de armament.

În tabelul 1 sînt prezentate resursele consacrate cercetării-dezvoltării în anul 1977, așa cum au fost publicate de O.C.D.E. Se poate constata că aproape jumătate din cheltuielile mondiale în cercetare-dezvoltare se realizează în S.U.A., iar cinci țări capitaliste dezvoltate realizează peste 90 % din volumul mondial la acest capitol. Trebuie însă remarcat, și aceasta rezultă din tabelul 2, că finanțarea publică a cercetăriidezvoltării destinată descoperirii unor noi arme mai distrugătoare, cele nucleare în special, consuma un sfert din întregul volum de cheltuieli la scară mondială ; în S.U.A. se fac cele mai mari

Tabelul nr. 1

Resurse consacrate cercetării dezvoltării și dimensiunea țărilor. 1977 (țările sînt clasate în ordinea descrescîndă a cheltuielilor interne globale pentru cercetare-dezvoltare — DIRD)

	CHELTUIELI			PERSONAL		
	DIRD (SENI + SSH) (în milioane dolari S.U.A.)	PIB (în miliarde dolari S.U.A.)	DIRD % PIB	Personal în C-D (în mii EPT)	Populația activă totală (mii persoane fizice)	% Personal C-D din populația activă totală
S.U.A.	44 788	1 873,7	2,4	574,4[1]	99 534	5,8[1]
Japonia	14 375	744,4	1,9	561,9[1]	54 520	10,4
R.F. Germania	11 083	517,1	2,1	319,3	26 074	12,2
Franța	6 754	382,7	1,8	222,1	22 614	9,8
Marea Britanie (1978)	6 688[3]	314,5	2,1[3]	n.d. *)	26 328	n.d. *)
Olanda	2 116	106,5	2,0	52,9	4 880	10,8
Canada	1 856	200,0	0,9	56,0	10 579	5,3
Italia	1 909	215,4	0,9	97,3	21 794	4,5
Suedia	1 500[3]	80,4	1,9	36,3[3]	4 174	8,7[3]
Elveția	1 391	60,7	2,3	41,1	2 935	14,0
Belgia	1 059	79,3	1,3	29,5	4 056	7,3
Australia (1976—1977)	920	95,4	1,0	43,6	6 313	6,9
Austria	589[6]	47,9	1,2	n.d.*)	3 035	n.d.*)
R.S.F. Iugoslavia	528[5]	45,6[5]	1,2	22,9	5 161	4,4
Norvegia	503	35,8	1,4	13,7	1 851	7,4
Danemrca	443	46,4	1,0	13,8	2 579	5,4
Finlanda	322	31,5	1,0	14,3	2 284	6,2
Noua Zeelandă	125	15,2	0,8	8,2	1 230	6,7
Irlanda	75	9,4	0,8	5,8	1 145	5,1
Portugalia (1978)	57	17,8	0,3	6,5	4 177	1,6
Islanda	13	2,0	0,7	0,6	98	6,4

SENI. Științe exacte, naturale și inginerie. SSH = Științe sociale și umane. EPT : Echivalent normă întreagă
[1]) Numai cercetători
[2]) Nu în EPT
[3]) Numai în SENI
[4]) Ponderat pentru anii fiscali
[5]) La cursul de schimb OCDE de 18,2977
[6]) Date naționae cuprinzînd fonduri pentru străinătate. Datele sectorului întreprinderilor cuprind „Lagerstattenforschung" dar exclud cercetarea în cooperare
nd. = nedisponibile
Notă : Convertirea în dolari americani a DIRD și PIB ale țărilor membre a fost efectuată la cursurile de schimb oficiale. Aceste cursuri nu traduc în mod necesar raportul dintre costurile din diferite țări, în special în ce privește C-D.
Din : La Politique Scientifique et Technologique pour les années 1980. OCDE. Franța, 1981. p. 13

cheltuieli în raport cu toate celelalte țări capitaliste dezvoltate, urmată de Franța și Marea Britanie, la o distanță mai mare situîndu-se R. F. Germania și Japonia care și-au dirijat în mai mare măsură eforturile de cercetare-dezvoltare spre problemele economice. Reprezentarea grafică nr. 1 arată tocmai orientarea finanțării publice de cercetare-dezvoltare și tendințele din perioada 1975—1980.

Aceste niveluri au fost semnalate și de revista Science et vie (nr. 746, 1979) pentru anul 1976 cînd volumul cheltuielilor destinate cercetării-dezvoltării militare din totalul acestor cheltuieli erau în 1976 de 50 % în S.U.A., 48 % în Anglia, 30 % în Franța, 11 % R.F.G., 2 % în Japonia. Astfel, fonduri uriașe sînt destinate pentru a se realiza noi arme cu o forță de distrugere mai puternică, cu posibilitate de transport pe orice punct, de pe Terra și din Cosmos.

Semnificative sînt și datele din tabelul 3 care arată finanțarea publică a cercetării-dezvoltării a diverselor sectoare din

[1]) Mesajul președintelui Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, adresat participanților la Simpozionul internațional „Oamenii de știință și pacea"

Figura nr. 1

ORIENTAREA FINANȚĂRII PUBLICE DE C-D IN FUNCȚIE DE CELE TREI OBIECTIVE MARI ÎN 1975 (•) ȘI 1980 (▲)

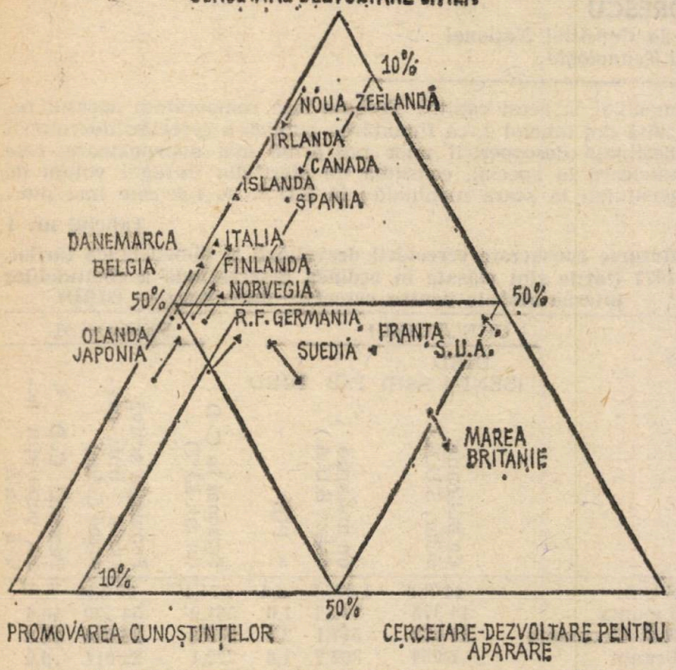

Poziția fiecărei țări este determinată de intersecția a trei linii paralele cu fiecare latură a acestui triunghi echilateral. Paralela la latura (a) determină procentajul la punctul de intersecție cu latura (b), paralela la latura (c) determină procentajul la punctul de intersecție cu latura (a).

Din : La Politique Scientifique et Technologique pour les années 1980, OCDE, Franța, 1981, p. 32

Statele Unite ale Americii și din care rezultă că pentru programul de cercetări se cheltuiește de 4 ori mai multe fonduri decît pentru programul energetic, de 12 ori mai mult decît pentru programul de promovare generală a cunoștințelor, de 44,4 ori mai mult decît pentru protecția mediului.

Creditele de cercetare-dezvoltare-probe-evaluări, ale Departamentului apărării, după propriile sale evaluări, au crescut de 1,5 ori între anii 1979 și 1982, atingînd fabuloasa sumă de 18,5 miliarde dolari. Asbjoru Lovbraek, cercetător norvegian a declarat la Conferința internațională consacrată dezarmării și dezvoltării de la Bruxelles din acest an că : „progresul tehnologic

Tabelul nr. 2

Finanțarea publică a cercetării dezvoltării consacrate obiectivului „Apărare".

Milioane dolari S.U.A. la prețurile și cursul de schimb 1975[2]. (Țările sînt clasate pe grupe și în ordinea importanței descrescinde a cheltuielilor lor de cercetare-dezvoltare în 1980 sau în anul cel mai apropiat).

	1975	1978	1979	Prevederi 1980
S.U.A.	9 679	10 564	10 400	10 302
Franța	1 178	1 333	1 506	1 640
Marea Britanie	1 397	1 627	1 501	1 555
R.F. Germania	571	632	649	582
Japonia	57	65[3]	n.d.*)	n.d.*)
Suedia	183	184	156	133
Australia	92[3]	108[3]	n.d.*)	n.d.*)
Canada	59	61	63	n.d.
Italia	23	35	27	42
Olanda	27	28	28	31
Elveția	26	31	n.d.*)	n.d.*)
Belgia	3	1	2	2
Norvegia	n.d.*)	15	14	15
Finlanda	5	5	5	n.d.*)
Danemarca[4])	1	1	1	1
Noua Zeelandă	1	2	2	n.d.*)
Irlanda	—	—	—	—
Spania	12[3]	n.d.*)	n.d.*)	n.d.*)
Portugalia	n.d.*)	n.d.*)	n.d.*)	n.d.*)

[1]) Apărare : Include toate programele de cercetare-dezvoltare întreprinse în special într-un scop militar, indiferent de conținut sau de faptul că are sau nu aplicații secundare civile. Cercetările spațiale și nucleare întreprinse în scopuri de apărare sînt incluse tot aici. Este exceptată cercetarea-dezvoltarea în scopuri civile finanțată de Ministerul Apărării, de exemplu meteorologia sau telecomunicațiile.

[2]) În general se utilizează pentru deflație indicele de preț implicit al PIB, cu excepția unor țări unde este vorba de rate de inflație, prevăzute, calculate de aceste țări cu ocazia pregătirii bugetului lor anual.

[3]) Japonia : în loc de 1973, a se citi 1977/78 ; Austria : în loc de 1975, a se citi 1976/77 iar în loc de 1978, a se citi 1978/79 ; Spania : în loc de 1975, a se citi 1976.

[4]) Numai cheltuielile curente.

Din : La Politique Scientifique et Technologique pour les anées 1980. OCDE. Franța, 1981, p. 43.

Tabelul nr. 3

Finanțarea publică a cercetării-dezvoltării în Statele Unite ale Americii (milioane dolari S.U.A. la prețurile și cursul de schimb 1975)

	1975	1978	1979	Prevederi 1980
Consacrate obiectivului „APĂRARE"	9 679	10 564	10 400	10 302
Producția și utilizarea rațională a energiei	1 363	2 567	2 610	2 593
Promovarea generală a cunoștințelor	813	860	844	858
Protecția mediului	136	204	213	232
Promovarea dezvoltării industriale	65	63	69	74

în sectorul militar este net mai rapid decît cel din sectorul civil, constituind, implicit, o capacitate de presiune importantă, ce favorizează mărirea bugetelor militare în valoare reală, adică în termenii resurselor civile reale sacrificate. Costul în rapidă creștere al armelor ridică și costul real al cheltuielilor militare și — devenind mai complex — costul menținerii lor va tinde și el să sporească într-un ritm accentuat".

Pentru sesiunea specială a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite consacrată dezarmării și care se desfășoară în momentul de față, Centrul Națiunilor Unite pentru dezarmare a elaborat un „Studiu în legătură cu relația dintre dezarmare și dezvoltare", din care rezultă următoarele :

— În 1980 cheltuielile militare s-au ridicat la 500 miliarde dolari, respectiv 110 dolari pentru fiecare locuitor al planetei.

— În ultimii 30 de ani 5 % pînă la 8 % din producția mondială a lumii este formată din obiective militare.

— Comerțul internațional de arme este apreciat la 26 miliarde de dolari anual.

Tabelul nr. 4

Credite de cercetare, dezvoltare, probe și evaluare (R.D.T.+E) ale departamentului apărării pentru principalele „domenii de misiune".

Autorizări bugetare în milioane dolari S.U.A.

	1979 (Cheltuieli)	1980 (Cheltuieli estimate)	1981 (Prevederi)	1982 (Prevederi)
Programe științifice și tehnologice (menținerea nivelului de bază al capacității tehnologice	2 535	2 899	3 336	3 829
Armamente strategice	2 143	2 200	3 375	4 059
Armamente tactice	5 093	5 259	5 863	6 005
Comanda, control, comunicații și activitate de informare pentru apărare	759	1 129	1 466	1 778
Gestiune și infrastructură	1 854	2 030	2 447	2 754
Total	12 383	13 517	16 485	18526

Din : La Politique Scientifique et Technologique pour les années 1980, OCDE, Franța, 1981, p. 44

În același timp studiul arată că există în lume 570 milioane de oameni subalimentați, 800 de milioane analfabeți, 1 milion și jumătate nu au acces la serviciile medicale, 250 milioane de copii nu merg la școală. Ziarul marocan „Al Bayane" (nr. 2 193/1982) arată că zilnic mor de foame 80 000 de oameni în țările în curs de dezvoltare din Asia, Africa și America Latină. În 1979 au murit de foame 50 milioane de oameni, din care 12 milioane de copii.

DEZVOLTAREA ŞI MEDIUL — fațetele aceleiași medalii

ECODEZVOLTARE, noi tipuri de dezvoltare, dezvoltare care este posibil de asigurat, tehnologii adecvate, noi modele de consum pentru societățile risipitoare, sînt concepte noi pentru fundamentarea teoretică și pentru a căror transpunere în viață se depun eforturi deosebite, atît în sferele științifice cît și în cadrul Programului Națiunilor Unite pentru mediu — P.N.U.E. și al altor organisme internaționale. Căutarea de concepte noi ilustrează deplasarea accentului de la interesul științific pentru optimizarea și modelarea creșterii economice — privite adesea ca un scop în sine — la preocuparea pentru definirea scopului uman al dezvoltării și la cel de protejare a mediului ambiant. Un recent studiu elaborat de P.N.U.E. sublinia că una din prioritățile deceniului în curs va trebui să consiste în integrarea considerentelor referitoare la mediu în planurile de dezvoltare. Cu toate că planificatorii și cei ce adoptă decizii — relevă studiul — acceptă acum într-o mare măsură ideea că mediul și dezvoltarea nu sînt decît cele două fețe ale aceleiași medalii, acesta este un concept care încă nu a fost pus în practică.

Se apreciază că sînt necesare eforturi deosebit de ample în vederea utilizării cu succes a resurselor naturale disponibile în scopul stimulării unei dezvoltări care să nu aducă prejudicii bazei ecologice de care depinde însăși dezvoltarea. Întrucît s-a observat că unele programe de dezvoltare realizate cu ajutor financiar internațional în țări în curs de dezvoltare au avut efecte nefavorabile asupra mediului se militează pentru generalizarea procedeului Băncii Mondiale care elaborează evaluări sistematice ale incidențelor proiectelor pe care le finanțează asupra mediului ambiant. Experiențe negative cum au fost cel al barajului Nam Phong din Thailanda care nu poate servi la irigații — scopul urmărit, întrucît nu s-a ținut seama de o serie de factori de mediu, ori cel din Filipine unde canalele de irigații au fost obstruate cu deșeuri miniere ceea ce a provocat mari daune agriculturii prin colmatarea culturilor de tutun și a orezăriilor și altele, au relevat în mod convingător indisolubila relație dintre dezvoltare și mediu. Luarea în considerare a exigențelor mediului ambiant este nu numai imperios necesară, ci și eficientă. La Banca Mondială se apreciază că studiile asupra incidențelor asupra mediului a programelor de dezvoltare finanțate, au evitat riscurile unor prejudicii iremediabile asupra echilibrelor ecologice, fără să depășească 3% din costul acestora.

Ceea ce apare necesar în condițiile actuale este schimbarea viziunii asupra problemelor dezvoltării, abandonarea atitudinii tehniciste și simplificatoare referitoare la creșterea economică — proces de infinit mai mare complexitate decît pot cuprinde cele mai rafinate și sofisticate modele. În același timp se resimte o acută lipsă de competențe apte să evalueze corect incidențele pe care proiectele de dezvoltare le pot avea asupra mediului ambiant.

În momentul de față trebuie să înțelegem că cine apreciază producția de orice fel fără să țină seama de criteriul valorii sociale a acesteia și de incidențele producției sau produselor respective asupra mediului, dovedește că pierde din vedere însăși finalitatea, țelul acestora. Într-o lume confruntată cu o sumedenie de restricții a ne menține în cadrul unor judecăți de valoare, perimate, a persista în evaluări cantitative asupra creșterii economice „în sine" ar fi o profundă eroare, de natură să minimalizeze reflexele de adaptare la nou, creativitatea, profesionismul, fără de care nu se poate răspunde cerințelor reale ale practicii sociale. În această lumină, noile concepte — cu tot aspectul lor uneori insuficient de clar conturat merită toată atenția și interesul. Răsturnarea valorilor la care asistăm impune elaborarea unor noi criterii de discernămînt valoric, noi instrumente de evaluare și ierarhizare a nevoilor sociale. Întrucît noile concepte includ ca element esențial factorul mediu ambiant se impun eforturi de cunoaștere a trăsăturilor specifice, a legităților ce guvernează acest important suport al vieții și implicit al dezvoltării, această unică bază de resurse de care dispune omenirea. Viziunea asupra lumii, conturată în timp și prezentă în lucrările marilor economiști se vădește în bună măsură inadecvată realităților actuale și mai ales viitoare.

Viziunea este, așa cum se cunoaște — perceperea vizuală a lumii exterioare, imaginea sau reprezentarea lucrului. Prin analogie — viziunea reprezintă perceperea prin spirit, **modul de a vedea** sau de a concepe lucrurile sau o anumită situație. În acest sens, termenul poate deveni sinonim cu cel de opinie, intuiție, de reflectare a unor construcții abstracte.

În această optică avansăm ideea că se cere reconsiderată imaginea de sine a omului, viziunea lui hommo oeconomicus **despre locul pe care îl ocupă în ecosferă.** Aceasta întrucît din punct de vedere biologic oamenii fac parte din sistemul ambiental ca elemente ale unui întreg — lucru bine cunoscut, dar de care se face adesea abstracție.

În cele ce urmează încercăm să schițăm contururile unei viziuni proprii asupra relațiilor în cadrul cărora omul acționează asupra mediului natural, înarmat cu tehnica modernă pentru a obține cele necesare traiului precum și asupra perspectivelor de armonizare a relațiilor din cadrul societății.

Se cuvine să subliniem că imaginea pe care și-o face omul despre lume este condiționată istoric de stadiul de dezvoltare economico-socială și științifică. Dacă omul primitiv se simțea dominat și neputincios în fața naturii, omul modern, datorită extraordinarei dezvoltări a științei și tehnicii, a capacității sale de a manevra importante forțe ale naturii — a căzut în cealaltă extremă, ajungînd să se considere capabil să domine și să stăpînească natura.

Pornind de la considerentul că multe din dificultățile actuale de natură economico-socială și ecologică sînt consecințe ale acestei viziuni — preponderent demiurgice asupra lumii, vom încerca, în cele ce urmează, să insistăm asupra necesității formării unei viziuni mai realiste referitoare la locul pe care îl ocupă și la limitele în cadrul cărora omul poate acționa utilizînd mijloacele științifice și tehnice pe care le-a creat. Noile descoperiri ale științelor moderne aduc suficiente argumente ce pledează pentru o atitudine circumspectă și **rațională** față de natură de la ale cărei legi implacabile nu ne putem sustrage și ale cărei resurse nu le putem exploata **oricît și oricum.** În același timp, adîncirea interdependențelor economice dintre state, prăpastia decalajelor economice și demografice, dezechilibrele monetar-financiare, perturbările de pe piața mondială și instabilitatea economică generalizată, accentuarea cursei înarmărilor și a încordării internaționale pledează pentru reconsiderarea viziunii asupra ansamblului Societății.

Conturarea unei viziuni realiste este de natură să conducă la imaginarea unor soluții de adaptare la constrîngerile prezentului și mai ales ale viitorului, la abandonarea atitudinii de superioritate față, de natură, precum și a relațiilor bazate pe forță în cadrul societății. Rolul paradoxal pe care oamenii îl îndeplinesc în mediul ambiant ca participanți, elemente, componente — e drept reprezentînd materia în forma ei superior organizată — și, în același timp, ca exploatatori ai celorlalte resurse ale mediului contribuie la alimentarea iluziei de superioritate. Marile performanțe ale științei și tehnicii moderne, capacitatea omului de a manevra imense forțe ale naturii, au creat și întreținut iluzia că am fi reușit să ne desprindem din starea de dependență față de mediul natural.

Interferențe economie—ecologie

PENTRU a conferi un nivel superior de rigurozitate gîndirii economice este imperios necesară conștientizarea procesului de întrepătrundere a unor idei, noțiuni, judecăți de valoare din sfera altor științe și din sfera practică în planul conceptelor cu care operează știința noastră. Concomitent, se impune sporirea gradului de rigurozitate a limbajului uzual spre a-l face să surprindă și să poată exprima întreaga complexitate a fenomenelor și realităților economice aflate într-o perpetuă modificare.

Insistăm asupra marii însemnătăți pe care o are **viziunea**

realistă, lucidă, asupra lumii contemporane atît pentru elaborarea teoriilor şi modelelor dezvoltării economice cît, mai ales, pentru practica socială. Evoluţia preocupărilor la nivel planetar pentru starea mediului ambiant de care depinde însăşi viaţa şi civilizaţia contemporană, orientările unor studii despre viitor ilustrează confluenţa de eforturi desfăşurate în planul cunoaşterii şi, în cel al politicilor economico-sociale în vederea desprinderii — din hăţişul încîlcit al crizelor actuale — a tendinţelor ce se conturează la orizontul acestui sfîrşit de secol şi mileniu.

Practicienii şi cercetătorii sînt confruntaţi cu o avalanşă de modificări profunde şi contradictorii în producţia industrială şi agricolă, prin care extragem noi bogăţii din scoarţa Pămîntului, şi în ştiinţele care furnizează cunoştinţe despre natură, în tehnologia care transformă cunoştinţele în acţiuni practice, în diversele sisteme economice care guvernează modurile de producere, repartizare şi utilizare a bunurilor, în procesele sociale, culturale şi politice, în evoluţia demografică şi a relaţiilor economice şi politice dintre state, modificări al căror ritm se accelerează şi impune eforturi deosebite pentru perceperea şi evaluarea lor corectă.

Aşa cum au remarcat numeroşi gînditori, multe din racilele de care suferă civilizaţia industrială — ale cărei amprente şi efecte sînt imprimate asupra ansamblului vieţii economice a lumii — sînt consecinţa atitudinii inadecvate faţă de natură derivînd din percepţia eronată a relaţiilor omului cu mediul său ambiant. Ne permitem să ne exprimăm îndoieli asupra acelei viziuni nerealiste, caracteristică îndeosebi secolului nostru, viziune căreia i-am spus demiurgică întrucît situează omul mai presus de natură. Dar nici un moment nu ne gîndim ca prin această să subevaluăm imensul progres al ştiinţelor sau să minimalizăm extraordinarele realizări ale tehnicii contemporane care permit, nu numai smulgerea unor importante cantităţi de resurse din natură, comunicarea aproape instantanee de la un capăt la celălalt al planetei, călătorii extraterestre ci şi manevrarea unor forţe care pot fi însă extrem de primejdioase. Incontestabila şi impresionanta capacitate a fiinţei umane de a modifica mediul natural este însă pe cale să ne facă să pierdem din vedere faptul că, deşi reprezintă forma cea mai înaltă de organizare a materiei, omul este, el însuşi, un element component al amplului sistem al vieţii de pe Terra şi ca atare o fiinţă condiţionată de legile naturii.

Prejudiciile pe care activitatea umană le provoacă mediului ambiant şi necesitatea de a realiza o percepţie mai acută a implicaţiilor poluării asupra vieţii economice demonstrează că teoria economică nu poate avea ca punct de plecare o viziune eronată sau insuficientă despre realitate, mai ales în condiţiile actuale cînd dezvoltarea economică nu mai este triumfătoare şi cînd incertitudinile economice, tensiunile politice şi încordarea ameninţă însăşi existenţa civilizaţiei. Pledez, de aceea, în favoarea unei atitudini deschise, lucide, a unui efort de înţelegere a situaţiei concrete a umanităţii în contextul mediului său înconjurător întrucît numai prin aceasta se poate impulsiona creativitatea şi stimula capacitatea de adaptare la restricţiile prezentului şi viitorului.

În acest context se cuvine să reamintim că, din păcate, atît teoria economică socialistă cît şi cele capitaliste s-au dezvoltat, se pare, fără a ţine seama de capacitatea totuşi limitată a potenţialului biologic reprezentat de ecosistem. Ca atare nici unul din cele două sisteme nu au izbutit pînă acum să găsească soluţii viabile şi mijloace de a-şi adapta funcţionarea la imperativele mediului.

Situaţia actuală demonstrează că omenirea s-a dovedit nepregătită să facă faţă crizei mediului înconjurător şi că resimte o nevoie stringentă de a rezolva o multitudine de probleme pe care le ridică necesitatea imperioasă, de reorganizare economică pe temeiuri ecologice sănătoase.

Întrucît trăim o epocă dominată de enorme forţe tehnice şi de nevoi umane de extremă urgenţă este vital ca procesul de readaptare economică să se extindă rapid în toate ţările, la scara întregii societăţi. Pentru ca civilizaţia să poată ieşi din impasul actual este necesar ca industria, agricultura, transporturile, să fie orientate de aşa manieră încît să satisfacă în mod concomitent două exigenţe majore : asigurarea mijloacelor de existenţă pentru o populaţie în creştere şi respectarea cerinţelor ineluctabile ale ecosistemului.

Natura — model de raţionalitate şi eficacitate

ÎNTRUCÎT viziunea eronată, demiurgică, a condus la realizarea actualului tip de creştere economică liniară, bazată pe tehnologii ce antrenează o mare risipă de resurse şi o îngrijorătoare acumulare de deşeuri în mediu ajungem la concluzia că procesul economic de tip liniar trebuie să fie înlocuit cu **un altul conceput pe baza modelului de raţionalitate şi eficacitate pe care îl oferă natura.** Într-o serie de studii şi dezbateri anterioare am prezentat un concept denumit **proces circular activ** — inspirat de modelul ciclurilor biogeochimice pe baza căruia pot fi proiectate tehnologii adecvate cerinţelor mediului şi ale maximei economicităţi. Pentru a face mai edificator conceptul de proces circular activ şi premisele de la care am pornit în elaborarea lui apare necesar să întreprindem o succintă incursiune în domeniul ecologiei. Prejudiciile aduse mediului de activitatea economică introduc o adevărată disarmonie într-un sistem autoreglat. Lucrul acesta a devenit mai evident abia în ultima jumătate a secolului nostru întrucît mai înainte procesele economice se bazau, în cea mai mare parte, pe prelucrarea produselor naturale în timp ce acum au apărut tehnologii noi, de sinteză, s-a accelerat creşterea productivităţii, consumului şi cantităţilor de emisie în mediul ambiant.

Pentru a putea evalua mai clar în ce mod introduce activitatea economică elemente perturbatoare în mediul ambiant încercăm să prezentăm cîteva sumare aspecte ecologice recurgînd la unele imagini şi schiţe ce ilustrează corelaţiile din sînul ecosistemului.

Ecosistemul a fost comparat de J. de Rosnay în lucrarea „Le Macroscope vers une vision globale" cu un recipient conţinînd patru elemente aflate într-o strînsă corelaţie unele cu altele : atmosfera, hidrosfera, litosfera şi biosfera.

Schiţa nr. 1 Ecosistemul *)

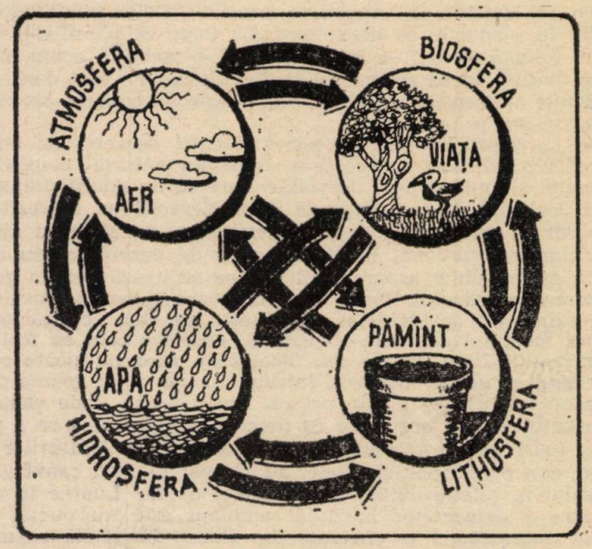

Este necesar să reţinem faptul că fluxul de energie de origine solară care traversează ecosistemul este ireversibil şi inepuizabil, însă elementele chimice din care sînt alcătuite toate genurile minerale şi organice existente pe Terra sînt în număr şi cantităţi delimitate. În ecosistemul terestru elementele esenţiale ale vieţii sînt utilizate şi regenerate în mod succesiv în cursul unor mari cicluri : ciclul azotului, sulfului şi fosforului. Aceste cicluri parcurg diferite etape. Dintre acestea, etapa organică a ciclurilor ecologice, aceea a rezervorului vieţii, poate fi considerată ca veritabil „motor" al ansamblului ciclurilor. Remarcabilă este la J. de Rosnay maniera de prezentare a problemelor ecologice recurgînd la concepte din economie. Bunăoară el demonstrează că în cursul etapei organice sînt „fabricate" şi „consumate" principalele substanţe ce menţin viaţa, se asigură echilibrul conţinutului de oxigen al atmosferei, se stochează miliarde de tone de materiale. El atrage atenţia asupra perfectei organizări care permite realizarea unei adevărate industrii şi economii model : producţie, stocaj, distribuţie, consum, repartiţie echitabilă a energiei, reciclare completă a materialelor. Această industrie şi această economie model în care nici un element component în afară de energie nu se pierde ci se transformă este realizată de către trei grupe de organisme :

1 Producătorii reprezentaţi de plantele verzi sau vegetale acvatice — în general, toate organismele capabile să realizeze fotosinteza — adică să fabrice materii organice din lumina solară şi din gazul carbonic mineral.

2 Consumatorii sînt reprezentaţi de oameni şi de animale, indiferent de dimensiune — erbivore sau carnivore din mediul terestru sau acvatic, care se hrănesc cu organisme vii şi ard

*) Schiţe după J. de Rosnay.

materia organică conținută de țesuturile prăzilor lor, grație unei reacții interne de oxidare : respirație.

3 Decompozanții se hrănesc cu organisme moarte sau cu substanțe chimice dispersate în mediu.

Schema nr. 2 ilustrează sintetic relațiile dintre aceste trei grupe a căror activitate constituie baza funcționării ecosistemului și a menținerii echilibrului său.

Este instructiv de urmărit fluxul energiei fixate de-a lungul lanțului alimentar denumit și lanț trofic constituit din consumatori — erbivore și diferite tipuri de carnivore, fiecare trăgînd maximum de profit de pe urma energiei prealabil stocată în țesuturile organismelor pe care le capturează și care le precedă în lanț. Această energie este utilizată pînă la ultima fărîmă în momentul descompunerii cadavrelor de animale și vegetale. Cu toate acestea, microorganismele mai găsesc încă energie de extras din moleculele organice relativ simple, transformîndu-le în molecule minerale, repuse în circulație de ecosistem.

Pentru a înțelege mai bine efectele nefaste ale proceselor economice este bine să scoatem în evidență nu numai rolul vegetalelor — producătoare și al animalelor — consumatoare, rol în general bine cunoscut, ci ceea ce se cunoaște mai puțin : importanța activității depuse de bacterii, alge, ciuperci, levuri, protozoare, insecte, moluște, viermi și multe alte ființe minuscule cu mare apetit și intensă activitate. Acestea îndeplinesc misiunea de eliminare a deșeurilor și de reciclare, descompunînd moleculele organice în particulele cele mai mici și mai simple ce ajung la capătul lanțului — la gaz carbonic, apă și elemente minerale : azot, sulf, fosfor. În timpul activității lor, acești decompozanți respiră trimițînd plantelor gazul carbonic de care au nevoie și degajînd importante cantități de căldură. Elementele minerale sînt în totalitate reciclate, iar reziduurile, imposibil de fărîmițat mai mult, alcătuiesc humusul.

În schema nr. 3 sînt prezentate principalele faze ale ciclului general al elementelor chimice din ecosistem. Reciclarea materialelor vieții se produce alternativ într-o fază organică și într-o fază anorganică : fie sedimentară — rezervorul de sedimente, fie atmosferică. Și tocmai datorită acestei alternanțe și

Schema nr. 2

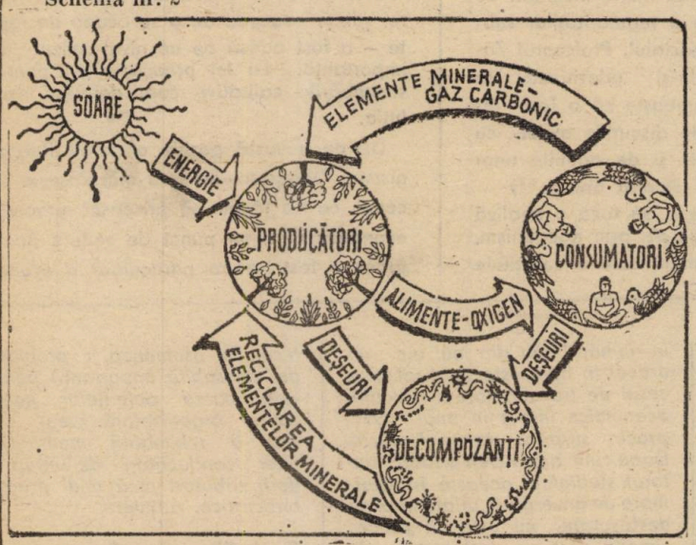

acestui cuplaj între ciclurile atmosferic, geologic și biologic marile cicluri ce alcătuiesc ecosistemul se numesc cicluri biogeochimice.

În afară de ciclurile descrise mai sus — producție-consum-reciclare, mai amintim o proprietate de esențială importanță a ecosistemului — reglarea și menținerea echilibrului. Reglarea se realizează de către elementele minerale sau organice care trec de la o grupă la alta și acționează ca activatori sau inhibitori asupra funcționării mașinii care produce sau consumă. Dacă un ciclu, de exemplu, se încetinește datorită dispariției unui anumit număr de agenți consumatori cantitățile stocate cresc rapid. Întrucît viteza fluxului materiei sau energiei care se scurge în cicluri este proporțională cu cantitățile stocate, sistemul se echilibrează de la sine, eliminînd mai rapid preaplinul.

În aceste mecanisme de reglare un rol extrem de important are circulația apei și activitatea animalelor. Apa, cum se știe, transportă elemente minerale la rădăcina plantelor. Apa rîurilor erodează sedimentele și grăbește reintroducerea lor în ciclurile ecosistemului. Controlul conținutului de vapori de apă în atmosferă și reglarea termică a organismelor este asigurat de evaporare și de transpirația plantelor și animalelor.

Schema nr. 3

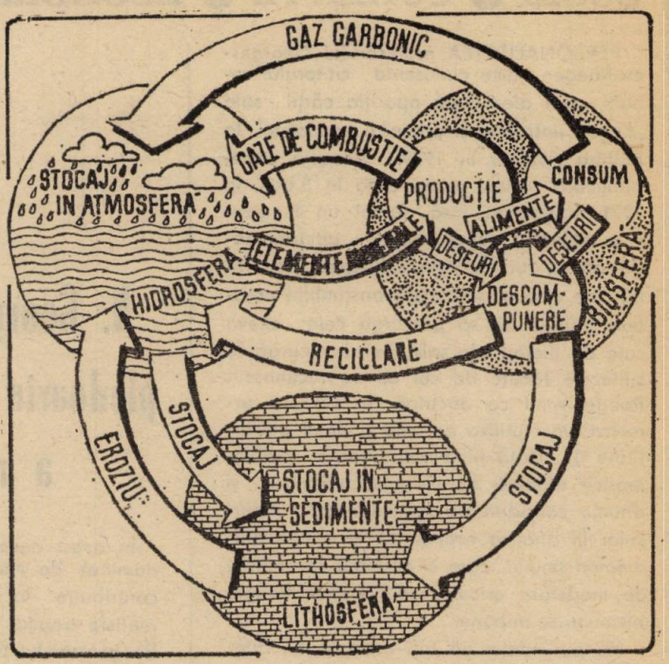

Este demn de reținut și faptul că cele trei mari rezervoare — atmosfera, hidrosfera și sedimentele — îndeplinesc și un rol reglator asupra ansamblului ecosistemului limitînd variațiile prea bruște. Ele acționează prin „efectul tampon" și reduc oscilațiile produse de variație ciclice. În felul acesta, concentrația importantă de ioni de carbon din oceane permite menținerea, aproximativ constantă, a concentrației gazului carbonic din atmosferă, și a compoziției relativ-constante a acesteia. Se apreciază că concentrația de oxigen din atmosferă este menținută în mod remarcabil la 21% de-a lungul ultimelor sute de milioane de ani, restul atmosferei fiind alcătuit din 78% azot și gaze rare. Mulțumită acestor mecanisme de reglare între lumea minerală și biosferă și care necesită timpi de răspuns foarte diferiți, mergînd de la minute la milioane de ani, ecosistemul își menține structura și ansamblul de funcții pe care le desfășoară.

Dar magnificul mecanism de reglare al ecosistemului are anumite limite de toleranță a căror depășire poate avea efecte ireversibile asupra existenței. Or, în ultima vreme — ploile acide, dispariția vieții din unele lacuri și rîuri, perturbări climatice importante — sînt adevărate semnale de alarmă. „În iunie 1972, guvernele lumii întregi s-au reunit la Stockholm pentru Conferința Națiunilor Unite asupra Mediului uman — sublinia Barbara Ward în prefața cărții „Înapoi pe pămînt : mediul și nevoile umane" de Enik Eckholm. În cursul deceniului care s-a scurs de atunci, noi am ajuns treptat, să apreciem interdependența extraordinară și fragilitatea acestei minuscule părți din planetă unde viața este posibilă. Un strat puțin gros — de cîțiva metri de pămînt numai, cîțiva kilometri către cer și o adîncime asemănătoare în profunzimea oceanelor ne dau virtualmente totalitatea biosferei unde putem să supraviețuim, la fel ca și alte creaturi vii... În cazul unui număr crescut de probleme create mediului, dificultatea nu constă în a identifica remediul pentru că se înțelege foarte bine în prezent care este remediul. Problemele sînt înrădăcinate în societate și economie".

Ne-am îngăduit această — poate prea lungă și excesiv de simplificatoare incursiune în ecologie deoarece economia se interferează în marile cicluri ecologice, lucru care a fost, mult prea mult timp, uitat ori ignorat. Poate că efectul magnetizator al avantajelor științei și tehnicii moderne ne-a creat iluzia că datorită măiestrelor noastre mașini ne-am desprins, în sfîrșit, din starea de depedență față de mediul natural, ne-a făcut să uităm că acesta ne întreține viața, ne furnizează oxigenul, apa, combustibilii, totul. Calculul economic face, prea adesea, abstracție de faptul că mediul este un mecanism viu, enorm și complex, constituit dintr-un strat subțire pe suprafața Terrei de a cărei stare și bună funcționare depinde fiecare activitate umană, însăși existența Societății. Iar analiza economică nu ține seama de faptul că acest mecanism întruchipează capitalul nostru biologic, suportul pe care se sprijină întreaga noastră activitate.

Maria D. POPESCU

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

N. Georgescu-Roegen: pledoarie pentru o teorie a resurselor

PERSONALITATEA profesorului Georgescu-Roegen este cunoscută cititorului român mai ales după apariţia cărţii sale „Legea entropiei şi procesul economic" la Editura Politică în 1979. Această carte, publicată pentru prima dată în S.U.A. în 1971, reprezintă însă numai un moment – e adevărat, fundamental – pe traiectoria operei lui Georgescu-Roegen, aşa încît cine vrea să înţeleagă ansamblul acesteia trebuie fie să parcurgă cele cîteva sute de lucrări ale sale, fie să recurgă la sintezele făcute de cei ce au recunoscut Roegenismul ca doctrină. În cele ce urmează vom utiliza această a doua posibilitate *). Dată fiind actualitatea problematicii atacată de Georgescu-Roegen, şi anume considerarea epuizabilităţii resurselor în analiza economică şi critica aritmomorfismului care a dominat încercările de modelare oricum menţionarea Roegenismului se impune.

Nu ne îndoim că toţi economiştii, adeseori uimiţi de nepotrivirea dintre cursul pe care îl are economia mondială şi teoriile ce încearcă să-l explice, vor fi interesaţi să afle că în afară de Keynesianism şi neoliberalism mai există un punct de vedere, ceva mai realist, conform căruia grija faţă de resurse trebuie să primeze în faţa iluziilor generate de mitul profitului, sau, cu alte cuvinte, că este mai util să înveţi să supravieţuieşti, că eforturi superficiale de îmbogăţire rapidă pot duce la sărăcire. Pentru toţi cei ce au crezut că tot ce trebuie să ştim este „cum", pare ciudată întrebarea „de ce". Roegenism înseamnă o revenire la această întrebare simplă dar capitală.

In acest deceniu ce se întrevede a fi dominat de mutaţii spectaculoase, orice contribuţie la elaborarea unor strategii realiste trebuie salutată. Atenţia acordată Roegenismului pe plan internaţional în lumea economiştilor are o explicaţie simplă. El reprezintă o încercare de eliminare a empirismului de pe alte poziţii decît cele ale pozitivismului. El reprezintă o denunţare a superstiţiei aritmomorfismului, superstiţie ce a deformat multe încercări de reprezentare realistă a regularităţilor subtile ce guvernează socialul. Profesorul Zamagni, mărturisindu-şi adeziunea la această poziţie, recunoaşte că a fost influenţat nu numai de discuţiile avute cu Georgescu-Roegen ci şi de opiniile unor specialişti care i-au studiat opera. **)

Pentru cei ce doresc să facă o analiză a ceea ce se înţelege azi prin Roegenism, cred că cea mai simplă cale o constituie contactul cu cartea „Energy and Economic Myth" (Pergamon Press, New York, 1976), o culegere de articole scrise mai ales după 1964, care îi defineşte poziţia. Prefaţa acestei cărţi reprezintă cea mai clară sinteză a gîndirii autorului, plasîndu-l într-o perspectivă precisă. Astfel, el afirma că acei care au fost interesaţi de procese economice reale, şi nu numai de abstracţii imaginare, au produs un edificiu teoretic mulat pe o realitate economică particulară în care s-a întîmplat să trăiască. Chiar dacă unii economişti moderni s-au deplasat spre subiecte interesante, ei s-au menţinut în limitele unei epistemologii mecaniciste, şi pentrucă în mecanică totul se poate reduce la procese de locomoţie, perfect reversibile, multe doctrine au echivalat procesul economic cu o mişcare izolată între producţie şi consum. Odată cu epistemologia mecanicistă, în atelierul economistului a fost introdus şi instrumentul matematic, ca o mutaţie vitală. Prin natura ei însă, epistemologia mecanicistă a încurajat o folosire necontrolată a acestui instrument, al cărui rezultat a fost o inflaţie de exerciţii cu creionul pe hîrtie, unele din ele neavînd nici o legătură cu realitatea. Sarcina cea mai grea a oricărei ştiinţe – aceea de a se ocupa de fapte – a fost adusă pe un nivel scăzut de importanţă. La fel preocupările pentru schimbările calitative care definesc evoluţia.

De pe această poziţie a pornit Roegenismul. Georgescu-Roegen mărturiseşte că ceea ce l-a făcut să privească procesul economic dintr-un punct de vedere neortodox a fost natura particulară a econa-

FIŞE

ESTUDIOS DEL TERCER MUNDO

● *Intr-una din ultimele sale apariţii, publicaţia* „ESTUDIOS DEL TERCER MUNDO", *editată de CEESTEM (Centrul de studii economice şi sociale al lumii a treia), prezintă un amplu grupaj de articole consacrat problemelor păcii, cum ar fi : reflecţii asupra studiilor de irenologie în America Latină ; militarismul în America Latină ; raportul dintre politica externă, dezarmare şi industria militară etc. Intr-unul din aceste studii* – „La investigación de la paz en América Latina y el concepto de democracia" – *autorul, Herbet de Souza, îşi propune să analizeze care este stadiul cercetărilor asupra păcii în această parte a lumii. Deşi astfel de studii sînt de dată relativ recentă, apreciază H.S., ele au contribuit la conturarea unei viziuni originale cu privire la problemele păcii şi ale războiului. Astfel, specialiştii latino-americani apreciază că pacea nu poate fi gîndită numai ca absenţă a conflictelor armate – locale sau cu caracter general. Pentru numeroase ţări latino-americane pacea este sinonimă cu eliberarea de structurile represive şi dominatoare create de ţările imperialiste pe plan economic, cultural, politic, ideologic.*

Perfecţionarea mecanismului economic

● *Sub titlul* „Industrial readjustment in Tianjin" *publicaţia* CHINA RECONSTRUCTS *publică în numărul său din mai a.c. un articol în care este analizat procesul de transformare a structurii economice iniţiat în anul 1978, proces surprins la nivel local. După cum arată Dell Bisdorf, autorul studiului, această transformare de anvergură, aflată în plină desfăşurare, nu este un proces simplu, care se desfăşoară de la sine. Pentru a pune în practică orientarea ce vizează creşterea ponderii acelor activităţi industriale pentru care există solicitare pe piaţa internă şi externă unele unităţi industriale din provincia Tianjin au fost închise iar altele au fost dotate cu utilaje noi. Totodată, arată autorul articolului, apar şi alte obstacole care nu sînt generate în exclusivitate de resursele, adesea neindestulătoare, de materii prime, energie, tehnologie. In condiţiile în care numai o parte din producţia întreprinderilor este stabilită prin plan – responsabilitatea în ce priveşte precizarea nomenclatorului de fabricaţie revenind conducerii întreprinderii – apar încă necorelări între diferite niveluri ierarhice. De asemenea, o problemă de deosebită importanţă pentru valorificarea potenţelor noului cadru organizatoric creat este cea a schimbării mentalităţii unor conducători de întreprinderi, tributari încă unei practici birocratice, rutiniere.*

Evoluţii economice

● *Analiza principalilor indicatori economici ai ţărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol pune în evidenţă două tendinţe marcante, apreciază un grup de economişti francezi* – Zoé Cardot, Jean-Pierre Dubarry, Marc Bouteiller, Philippe Meunier – *în articolul* „Situation économique des PVD non pétrolier" *publicat în numărul din 15 iunie a.c. al revistei* „CHRONIQUES D'ACTUALITÉ DE LA S.É.D.ÉI.S.". *Se constată, pe de o parte, un proces de înrăutăţire globală a situaţiei ţărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol, proces măsurabil prin sporirea datoriei externe şi deficitele considerabile pe planul balanţei comerciale. Pe de altă parte, apare un tot mai*

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

miei României anilor 1930. Întors de la școlile vest europene cu armamentul formidabil al economiei matematice, el descoperea că aceasta nu îl putea ajuta să pătrundă problemele economice ce-i stăteau în față. Instituțiile României din anii 1930 nu erau adaptate principiului Walrasian al maximizării profitului, un fapt ce părea absurd. Treptat, și nu fără uimire, el a ajuns să înțeleagă că aceste instituții, deși imperfecte, erau totuși mai bine adaptate unei economii agrariene. Căutînd un eșafodaj teoretic pentru a le explica logica internă, a ajuns să înțeleagă de ce cadrul standard de comportare al consumatorului nu poate corespunde țărilor subdezvoltate. Georgescu-Roegen notează undeva că din tot ce învățase nu putuse găsi nimic care să-l ajute la distingerea între legile care guvernează agricultura și cele care guvernează industria. Contactul cu problemeie reale ale României l-a convins că trebuie depășit un obstacol major, absența unei definiții analitice a „procesului" — o noțiune întîlnită în mai toate disciplinele. El afirmă că funcția de producție, cu care teoria standard încearcă să reprezinte procesele de producție, se dovedea a fi la o analiză mai atentă un verbalism insipid tradus într-o formulă fără culoare. Pentru a depăși această dificultate, N. Georgescu-Roegen a dezvoltat o reprezentare analitică generală a proceselor materiale.

Ideea că orice proces economic nu este un analog mecanic ci unul entropic (o transformare unidirecțională) i-a venit lui Georgescu-Roegen atunci cînd a observat că sondele de la Ploiești se epuizează și mai ales cînd și-a dat seama de ce luptă țăranul împotriva deteriorării solului. Esența Roegenismului o constituie reprezentarea procesului economic ca o transformare entropică a unei resurse naturale. Urmînd o sugestie a biologului Lotke, Georgescu-Roegen dezvolta ideea potrivit căreia procesul economic constituie o extindere a evoluției biologice, un fapt prin care specia noastră se deosebește esențial de celelalte. Odată cu evoluția exosomatică, omul devine agent geologic care accelerează degradarea entropică a stocului finit de resurse naturale. De aici o observație : progresul tehnologic nu corespunde întotdeauna economiei de energie. Cel mai grăitor exemplu este cel al mecanizării agriculturii care substituie energiei solare, energia terestră. Așa a apărut o examinare critică a ideii de creștere economică continuă — dogmă a teoriei standard. La sloganul „găsim soluție pentru orice" Roegenismul răspunde cu povestea lui Nastratin Hogea care astupa găurile dintr-o mînecă a hainei cu petice luate din cealaltă mînecă : O imagine plastică propusă pentru a modela un proces complex care însoțește orice revoluție tehnico-științifică. Roegenismul este deci o doctrină economică realistă care a devenit atractivă atunci cînd criza energetică i-a confirmat unele teze. Mai ales pentru specialiștii din lumea a treia care caută alternative la drumurile bătute, nu întotdeauna avantajoase.

Constantin Virgil NEGOIȚĂ

*) In 1975 Universitatea Vanderbilt din S.U.A., cu ocazia celebrării a o sută de ani de existență, a organizat o conferință internațională în onoarea lui Georgescu-Roegen cu tema „Economics : A New Look". Actele acestei conferințe au fost publicate în 1976 de editura D.C. Health din New York sub titlul „Evolution Welfare and Time in Economics. Essays in Honor of Nicholas Georgescu-Roegen" sub îngrijirea profesorilor Tang, Westfield și Worly, foști studenți și apoi colaboratori ai sărbătoritului. Jan Timbergen (Nobel 1969). Paul Samuelson (Nobel 1970), Simon Kuznetz (Nobel 1971), John Hicks (Nobel 1972) și doi președinți ai Asociației Economiștilor Americani — Kenneth Boulding și Joseph Spengler, subliniază contribuțiile lui Georgescu-Roegen, încercînd să contureze elementele ce definesc o doctrină. Cartea mai cuprinde o biografie și o bibliografie completă pornind de la „Metoda statistică" publicată la Institutul Central de Statistică din București în 1933.

Trei ani mai tîrziu, în 1979, în Editura Etas Libri din Milano, profesorul Ștefano Zamagni de la Universitatea din Parma, publica o monografie intitulată „Georgescu-Roegen. I fondamenti della teoria del condomatore', care, în 260 pagini, înseamnă un studiu atent al doctrinei pe care o numește „Roegenism". Cartea reprezintă volumul 3 al colecției „Gli Economisti", celelalte 8 volume fiind dedicate lui Smith, Jevons, Quesnay, Polanyi, Marx, Harrod, Petty și Keynes. Este semnificativă încadrarea lui Georgescu-Roegen în această ordine și Zamagni s-a străduit și a reușit să demonstreze de ce această încadrare este firească.

**) Astfel, el menționează o teză cu titlul „Structure and Contradiction in Scientific Development : the case of N. Georgescu-Roegen and the Entropy Law" susținută de P. Jenkin Colvin în 1975 la Universitatea din Manchester precum și o prefață semnată de G. Becattini la ediția italiană din 1971 a cărții lui Roegen. „Analisi economica e processo economico" publicată de editura Sansoni din Florența. Se pare că orașul de pe Arno își păstrează ncalterată vigoarea din vremea Renașterii, stimulînd creația și spiritul de înnoire cu care a influențat cultura europeană cu cîteva secole în urmă. La 22 aprilie 1982 Universitatea din Florența a acordat titlul de laureat Honoris Causa profesorului Georgescu-Roegen. Evenimentul depășește cadrul lumii academice marcînd atestarea unei doctrine economice.

Evenimentul din aprilie de la Universita degli Studi di Firenze are astfel semnificații profunde. El consfințește valoarea universală a mesajului Roegenist conform căruia economia nu se poate ridica pe iluzii și care înseamnă un punct de cotitură, o contribuție la evoluția de la dorința de a avea o nouă ordine economică internațională către elaborarea unui posibil program de înfăptuire.

pronunțat proces de diferențiere, o polarizare chiar, a unor subgrupe de țări în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol. În eșalonul superior se situează, potrivit opiniei exprimate de autorii articolului, acele state care au dezvoltat o industrie națională puternică și care izbutesc, printr-o specializare adecvată, prin calitatea ridicată a forței de muncă să asigure un nivel înalt de competitivitate produselor fabricate. Țările care cunosc o agravare a situației lor economice ar fi cele ce s-au orientat, în principal, spre exportul de materii prime.

Inovare tehnologică

● *Într-un interviu cu Akio Morita, fondatorul companiei japoneze Sony — interviu publicat în numărul din 23 aprilie a.c. al revistei* PARIS MATCH *sub titlul* „La foi ardente des industriels japonais: notre technologie dominera le monde" — Chaterine Chaine *își propune să surprindă care sînt factorii care au contribuit la progresul spectaculos al tehnologiei japoneze. Pentru a avea clară dmiensiunea procesului, opinează autoarea, trebuie să considerăm dezvoltarea tehnologică a Japoniei ca o realizare a întregii națiuni: în mai puțin de cinci decenii această țară a parcurs drumul de la subdezvoltare tehnologică la supradezvoltare. Totodată, se afirmă, în articol, orientarea spre tehnologie a japonezilor are și alte temeiuri: o cerere internă puternică și abilitatea tradițională a acestui popor în a executa lucrări de mare finețe.*

Sub aspect strict economic, consideră autoarea, elementul remarcabil îl reprezintă legătura, considerată de factorii de decizie drept obligatorie, între cercetare, producție și piață. Totodată, în întreprinderile japoneze toți lucrătorii, indiferent de profesiune și funcții, sînt solicitați și stimulați să inoveze. Efecte pozitive vădește și aplicarea, în întreaga industrie japoneză, a metodelor moderne de stimulare a creativității — analiza valorii, cercurile de calitate etc. —, precum și acordarea unei mari libertăți lucrătorilor în ce privește organizarea propriei activități. Numai lucrul în regim neimpus, arată autoarea, permite reducerea rebuturilor la 0,1% față de 15–20% în unele țări europene.

Sesiune de comunicări

● *În zilele de 1–2 iulie a.c. a avut loc, sub egida Ministerului Comerțului Interior, Ministerului Turismului și a Institutului Central de Cercetări Economice, Sesiunea jubiliară de comunicări științifice cu tema „Direcții ale dezvoltării și perfecționării comerțului interior și serviciilor în cincinalul calității și eficienței". Organizată cu prilejul aniversării unei jumătăți de veac de la înființarea Institutului românesc de conjunctură și a unui deceniu și jumătate de la crearea Institutului de cercetări comerciale, sesiunea științifică a avut drept obiectiv dezbaterea unor probleme de o deosebită actualitate pentru dezvoltarea și perfecționarea permanentă a comerțului interior și a serviciilor, pentru obținerea unei noi calități, superioare, a muncii și a vieții. Lucrările sesiunii jubiliare s-au bucurat de o largă participare atît în plen, cît și în cele 8 secțiuni care au avut stabilite următoarele teme de dezbatere : planificare, prognoză, autoconducere și autoaprovizionare teritorială și cercetarea pieței ; o nouă calitate în comerțul interior ; dezvoltarea și perfecționarea rețelei comerciale ; produsul — componentă de bază a pieței bunurilor de consum ; criterii pentru o alimentație rațională ; creșterea calității în turism ; probleme ale forței de muncă și relații interumane în sfera serviciilor ; sisteme informaționale în comerțul interior. Au participat cadre de conducere și specialiști din Ministerul Comerțului Interior, Ministerul Turismului, Direcția generală comercială a municipiului București, cercetători științifici de la institute de specialitate, cadre didactice din învățămîntul economic superior, economiști, studenți.*

FIȘE

23

Poziția P.C.R. privind direcțiile instaurării unei noi ordini economice internaționale

În acest număr încheiem publicarea consultațiilor în sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățămîntul economic superior și... le dorim SUCCES.

Potrivit prevederilor programei de economie politică pentru concursul de admitere în învățămîntul superior, în anul 1982, tema : „Activitatea României pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale cuprinde 3 puncte : 1. „Conceptul de nouă ordine economică internațională. Contribuția tovarășului Nicolae Ceaușescu la fundamentarea acestui concept" ; 2. „Poziția P.C.R. privind direcțiile instaurării unei noi ordini economice internaționale" ; 3. „Activitatea României pentru instaurarea noii ordini economice internaționale". Toate aceste puncte sînt obligatorii pentru cei care se pregătesc în vederea participării la concursul de admitere din anul 1982. Consultația de față se referă la punctul 2.

Subliniem că, pentru anul 1982, programa de economie politică și manualul după care candidații se pot pregăti pentru concursul de admitere au fost indicate în „Revista economică" nr. 17 din 30 aprilie 1982. În revistă nu au fost publicate consultații la temele 18 și 19 din tematica publicată, teme care însă rămîn și ele obligatorii pentru concurs.

CONCEPȚIA românească cu privire la noua ordine economică internațională — amplu fundamentată și dezvoltată în lucrările secretarului general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu — include, într-o unitate organică, atît conținutul ca atare al acestei noțiuni, cît și direcțiile de acțiune pentru înfăptuirea sa ca obiectiv major al epocii contemporane. Încă la Congresul al XI-lea al partidului (1974) a fost elaborat un cuprinzător program de instaurare a noii ordini economice internaționale — cel mai concret și mai cuprinzător program supus pînă atunci de o țară opiniei publice mondiale —, care a stat la baza multiplelor inițiative și acțiuni întreprinse ulterior de România pe arena mondială.

Analiza științifică, multilaterală, a fenomenelor și proceselor economico-sociale ale lumii contemporane, pe care se întemeiază poziția Partidului Comunist Român cu privire la noua ordine economică, a condus la concluzia că făurirea acesteia nu poate fi redusă la simpla corectare a unor neajunsuri ale actualei ordini. Instaurarea noii ordini implică un proces revoluționar de transformări radicale, menite să lichideze relațiile de dominație și exploatare ale unor state de către altele, să genereze un tip nou de raporturi interstatale, caracterizate prin colaborare între națiuni egale în drepturi, să înlesnească înfăptuirea năzuințelor de progres și civilizație ale tuturor popoarelor.

Lichidarea subdezvoltării și a inechităților — baza instaurării noii ordini economice internaționale

ÎN CENTRUL luptei pentru înfăptuirea noii ordini, România situează lichidarea subdezvoltării, a decalajelor economice care separă țările dezvoltate de cele în curs de dezvoltare. Totodată, țara noastră militează pentru înlocuirea vechilor raporturi de inegalitate și inechitate cu principiile noi de relații internaționale și respectarea dreptului tuturor țărilor de a fi pe deplin stăpîne pe bogățiile lor naționale și de a le folosi în interesul prosperității lor. Ca urmare a politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, lumea se împarte în țări sărace și țări bogate, uneori chiar foarte sărace, nivelul lor de dezvoltare economică scoțînd la iveală mari discrepanțe. Este edificator în acest sens faptul că țările sărace sau în curs de dezvoltare, în care trăiesc peste două treimi din populația lumii, dispun doar de o treime din produsul social global, în timp ce restul de două treimi este însușit de numai 20—25% din populația globului — cea mai bogată. Situația este și mai gravă dacă se are în vedere ponderea producției în diverse ramuri economice.

Prăpastia dintre bogați și săraci, departe de a se micșora, se amplifică în continuare. Raportul Băncii Mondiale din 1981 cu privire la dezvoltarea economiei mondiale evidențiază deteriorarea continuă a decalajelor în ce privește venitul mediu pe locuitor în perioada 1950—1980.

După cum reiese din această analiză, de la un raport de 24,3 la 1 în anul 1950, s-a ajuns la 31/1 în 1960 și la 42,6/1 în 1980 în ce privește veniturile populației din țările dezvoltate față de cele ale populației din țările în curs de dezvoltare cu venituri mici. Acestea sînt însă cifre medii ; la polii celor două categorii de țări discrepanța este și mai alarmantă, ea oscilînd între 150 la 1 și 400 la 1.

Divizarea lumii în țări sărace și țări bogate are implicații multiple din cele mai serioase și în diverse planuri. În domeniul social, ea își găsește expresia în faptul că aproape jumătate din populația globului, în marea ei majoritate din țările slab dezvoltate, este afectată de subnutriție ; peste 25 de milioane de oameni sînt răpuși de foamete în fiecare an ; cca. un sfert din locuitorii planetei sînt analfabeți și peste un miliard de oameni din țările sărace nu beneficiază practic de nici un fel de asistență medicală. Pe plan economic și politic, o asemenea stare de lucruri nu poate contribui la stabilitate. Dimpotrivă, ea generează contradicții și tensiuni dintre cele mai ascuțite. Iată de ce, tovarășul Nicolae Ceaușescu, reamintea nu demult că sînt imposibil de conceput stabilitatea economică și pacea în lume în condițiile cînd două treimi din omenire trăiesc în subdezvoltare, în mizerie.

Pornind de la realitățile istorice și sprijinindu-se pe propria experiență, România socialistă consideră că procesul eradicării decalajelor implică în mod necesar acțiunea convergentă a doi factori : **efortul propriu** al fiecărui popor din țările în curs de dezvoltare și **realizarea unei cooperări economice internaționale**, care să potențeze și să susțină aceste eforturi. Îmbinarea strînsă, armonioasă, a acestor factori constituie chezășia lichidării subdezvoltării.

În cadrul corelației și interdependenței celor doi factori, intern și extern, rolul hotărîtor îl au munca și eforturile fiecărui popor pentru crearea unui complex economic național eficient, industria fiind vitală pentru valorificarea superioară a resurselor materiale și de muncă, pentru participarea la schimburile mondiale de valori și ridicarea calității vieții.

Colaborarea internațională — bază a soluționării problemelor majore ale noii ordini economice

ÎN STRÎNSĂ legătură cu lichidarea subdezvoltării și apropierea nivelurilor de dezvoltare economico-socială a țărilor se află și alte direcții de acțiune pentru edificarea noii ordini, la înfăptuirea căreia colaborarea internațională este chemată să-și aducă o contribuție deosebită. Dintre acestea, Partidul Comunist Român acordă atenție prioritară următoarelor aspecte :

1 Elaborarea și înfăptuirea unui program de lungă durată — pînă în anul 2 000, cu o primă etapă pînă în 1990 — care să prevadă măsuri de dezvoltare mai intensă a economiei țărilor în curs de dezvoltare. Un asemenea program de ansamblu ar

urma să cuprindă programe speciale consacrate dezvoltării agriculturii, industriei — îndeosebi a acelor ramuri pentru care țările respective dispun de materiile prime necesare —, precum și a căilor de comunicație.

2 Întocmirea și transpunerea în viață a unui program de identificare și utilizare a unor noi surse de energie și folosirea cunoștințelor acumulate în acest domeniu de o serie de țări avansate sub raport economic.

3 Înființarea unor organisme de studii și cercetare pe zone geografice, care să examineze sarcinile și obiectivele economice și sociale specifice ale acestor țări și să prezinte soluții concrete pentru rezolvarea lor .

4 Reducerea cheltuielilor militare și realocarea sumelor astfel disponibilizate atît pentru satisfacerea unor cerințe economico-sociale ale țărilor ce operează asemenea reduceri, cît și pentru sprijinirea mai substanțială a progresului țărilor în curs de dezvoltare. Escalada cheltuielilor militare și a înarmărilor constituie unul din factorii de subminare a creșterii economice, de adîncire a decalajelor. Este grăitor faptul că înarmările consumă resurse echivalente cu volumul total al investițiilor din țările în curs de dezvoltare.

5 Constituirea Fondului comun de dezvoltare, convenit în principiu, prin contribuțiile țărilor industrializate și economiile realizate pe seama reducerii cu 10—15% a cheltuielilor militare. Acest fond ar urma să fie pus la dispoziție, cu prioritate, țărilor în curs de dezvoltare cu venitul național cel mai redus pe locuitor, ca și celor care alocă ele însele minimum 20% din venitul național pentru propria dezvoltare și nu cheltuiesc pentru înarmare mai mult de 4—5% din acest venit. Desigur, menținerea cheltuielilor militare în limite rezonabile presupune, în concepția României, renunțarea, sub orice formă, la folosirea forței și la amenințarea cu forța în viața internațională, acordarea unor garanții ferme, inclusiv de către O.N.U., că țările care nu-și sporesc cheltuielile militare se află la adăpost de orice agresiune sau ingerință străină, respectîndu-li-se cu strictețe independența și suveranitatea lor națională.

6 Dezvoltarea învățămîntului, perfecționarea pregătirii cadrelor naționale pentru toate domeniile de activitate, corespunzător asigurării progresului multilateral al țărilor în curs de dezvoltare. Pe lîngă asistența bilaterală pe care țările dezvoltate ar trebui s-o acorde în acest domeniu statelor în curs de dezvoltare, România consideră necesar să se constituie un Fond special pentru burse, administrat de UNESCO, la care să contribuie în primul rînd statele dezvoltate sub raport economic. Mecanismul de constituire și utilizare a acestui fond ar urma să creeze posibilitatea ca țările în curs de dezvoltare beneficiare să-și aleagă, potrivit propriilor interese, domeniul sau sectorul de activitate, precum și țara în care să folosească bursele atribuite.

7 Deschiderea accesului larg al țărilor în curs de dezvoltare la tehnologiile moderne și sporirea asistenței tehnice acordată de statele dezvoltate, a furnizării noilor descoperiri științifice și tehnice în condiții avantajoase, care să permită popoarelor rămase în urmă să înainteze mai rapid pe calea progresului economic și social. Pentru a avea o imagine a rolului și importanței acestei probleme, este suficient să amintim că potrivit aprecierilor administrației S.U.A., creșterea economică din ultimele trei decenii în această țară s-a datorat în proporție de 30—40% inovației tehnologice.

8 O direcție de bază a instaurării noii ordini economice internaționale, întemeiată pe justiție și echitate, o reprezintă stabilirea și menținerea unor corelații juste între prețurile la materiile prime, produsele agricole și cele industriale, astfel încît să se asigure stimularea activității productive în toate țările, să se elimine sursele de inechitate, exploatare și asuprire a altor popoare și să se sprijine eforturile spre un progres mai viguros și rapid al țărilor rămase în urmă.

În general, problema prețurilor în schimburile comerciale externe este deosebit de importantă pentru creșterea economică a oricărei țări, de ea depinzînd acumularea unor fonduri substanțiale pentru dezvoltare. Cu atît mai mult, pentru țările rămase în urmă, această problemă dobîndește o însemnătate vitală în cadrul eforturilor lor de a se desprinde din starea de subdezvoltare.

Pornind de la aceste realități, favorizate de actualele mecanisme economice ale pieței mondiale, guvernate încă în mare măsură de legile economiei capitaliste, care nu pot asigura raporturi juste, echitabile între prețuri, România consideră că pe lîngă aceste mecanisme, și adesea în locul lor, sînt imperativ necesare înțelegeri între state și norme noi de conduită, de natură să limiteze tot mai mult jocul liber, speculativ, al prețurilor în economia mondială.

9 Soluționarea cît mai urgentă și eficientă a crizei alimentare mondiale, prin recuperarea terenurilor agricole nefolosite și creșterea producției agricole, îndeosebi în țările slab dezvoltate. În vederea înlăturării efectelor unor împrejurări imprevizibile, mai ales în cazul unor calamități naturale, România se pronunță pentru crearea unui Fond de produse agro-alimentare, îndeosebi de cereale, care să fie distribuit țărilor afectate în condiții comerciale lipsite de tendințele speculative de pe piețele produselor agroalimentare obișnuite.

10 O ultimă direcție principală pentru înfăptuirea noii ordini economice mondiale, la care ne oprim, este introducerea unui nou sistem monetar-financiar internațional, care să asigure întărirea monedelor naționale, statornicirea unor cursuri de schimb reale, fundamentate economic, de natură să ofere o mai mare stabilitate a cursurilor valutare. Aceasta implică în mod necesar perfecționarea sistemului de credite, astfel încît ele să contribuie la stimularea dezvoltării economice a fiecărei țări și, în primul rînd, a celor mai puțin avansate economic.

Unul dintre fenomenele cele mai negative ce s-a manifestat în ultima vreme pe arena mondială, contribuind la adîncirea decalajelor economice și la destabilizarea pieței mondiale, în ansamblu, îl constituie politica unor țări capitaliste dezvoltate, promovată în domeniul cursurilor valutare și al creșterii exagerate a dobînzilor la creditele acordate de ele. Față de 4,5%, cît era în mod curent la începutul anilor '60 și de 6% — în anii '70, rata dobînzilor a fost în anul 1980 și în prima parte a anului 1981 de 2—3 ori mai mare, în S.U.A. ajungînd chiar la un nivel de peste 20%. Datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare a fost de 458 miliarde dolari în 1980, față de 74 miliarde în 1970, iar „serviciul" ei, adică ratele de amortizare și dobînzile aferente — de 91,4 miliarde dolari, în raport cu 9 miliarde în 1970. Faptul că — așa cum lesne se poate deduce din aceste date — „serviciul" datoriei externe a crescut într-un ritm superior celui al însăși datoriei se explică tocmai prin sporirea continuă a dobînzilor, care au devenit astfel o nouă povară și formă de exploatare a popoarelor, de îmbogățire a unor state pe seama altora.

Pornind de la caracterul neocolonialist al practicii dobînzilor excesive, România a acționat și acționează pentru a se pune capăt unor asemenea practici și a se trece la dobînzi rezonabile, care să corespundă posibilităților țărilor în curs de dezvoltare, ale stabilității economice generale și deschiderii perspectivelor de progres pentru toate statele. În acest sens, țara noastră a prezentat propuneri în diferite organisme internaționale pentru a se ajunge la o înțelegere de stabilire a unui plafon maxim al dobînzilor de 8%. Pentru țările în curs de dezvoltare, plafonul ar urma să fie de 5%, iar țările cele mai puțin avansate să primească credite fără dobîndă sau cu o dobîndă de cel mult 2—3%.

ÎN CIUDA EFORTURILOR întreprinse pe plan mondial de țările în curs de dezvoltare, rezultatele obținute pînă în prezent pe calea instaurării noii ordini economice internaționale sînt departe de cerințele edificării unei lumi mai drepte și mai bune. Țările slab dezvoltate continuă să fie private de posibilitatea unei participări echitabile la circuitul economic mondial. Criza economică, criza energetică, criza monetar-financiară, precum și perpetuarea și accentuarea subdezvoltării exercită a puternică influență negativă asupra creșterii și stabilității economice mondiale. O posibilitate pentru soluționarea integrată a problemelor majore ale noii ordini economice în domeniile materiilor prime, energiei, agriculturii și resurselor alimentare, comerțului, dezvoltării și sistemului monetar-financiar este oferită de propunerea prezentată de România și alte țări în curs de dezvoltare cu privire la negocierile globale în cadrul O.N.U. În prezent, se așteaptă ca această inițiativă să găsească ecoul cuvenit din partea țărilor dezvoltate, care trebuie să înțeleagă pînă la urmă că statornicirea unor raporturi economice internaționale echitabile și juste corespunde intereselor statelor și economiei mondiale în ansamblu.

conf. dr. Ion AVRAM
Academia de studii economice București

[1]) **Nicolae Ceaușescu** — Interviu acordat ziaristului vest-german Christian Schöne — Scînteia nr. 12 186 din 27 octombrie 1981.

Economia mondială sub semnul accentuării fenomenelor de criză (I)

DIN punct de vedere politic, în viața internațională se confruntă astăzi două tendințe diametral opuse : pe de o parte, politica imperialistă de forță și dictat, de reîmpărțire a zonelor de influență, de accentuare a cursei înarmărilor, pe de altă parte, orientarea tot mai puternică spre o politică nouă, care să pună capăt folosirii și amenințării cu forța, dictatului, zonelor de influență, cursei înarmărilor, să asigure dezvoltarea independentă a popoarelor, colaborarea lor bazată pe principiile egalității și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne.

În același timp, subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în expunerea prezentată la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie, **„Gravitatea situației internaționale este determinată și de accentuarea crizei economice mondiale, care se manifestă ca o furtună de mare intensitate, cuprinzînd practic toate statele lumii".**

Caracterul tot mai complex al evoluției situației mondiale se reflectă în faptul că, concomitent cu preocupările forțelor progresiste ale omenirii pentru colaborare și pentru trecerea la o nouă ordine economică și politică mondială, în relațiile dintre state au apărut o serie de tensiuni sau altele mai vechi s-au accentuat. Începînd mai ales din prima parte a deceniului al optulea, economia mondială traversează o perioadă de instabilitate, în care au devenit predominante tendințele de stagnare economică, iar decalajele economice între țările în curs de dezvoltare și cele dezvoltate s-au accentuat. Totodată, s-au produs schimbări în raporturile de forțe între economiile țărilor capitaliste dezvoltate, precum și o polarizare a forțelor economice, atît în ceea ce privește țările dezvoltate din punct de vedere economic, cît și cele în curs de dezvoltare. În condițiile tendinței generale de încetinire a creșterii economice, unele ramuri ca de pildă siderurgia, industria construcțiilor de nave, cea textilă și mai recent construcția de automobile, petrochimia și chiar industria electronică, se află într-o criză puternică. În ceea ce privește problema energetică și a materiilor prime, cu toate că la sfîrșitul anului 1981 și în prima parte a anului 1982 aceasta se afla într-o stare latentă este posibil ca, oricînd, criza să reizbucnească cu o și mai mare intensitate decît în deceniul trecut.

În domeniul relațiilor economice internaționale, cu toate eforturile de menținere a unui climat constructiv, are loc o deplasare către politicile protecționiste și restrictive, care contribuie la deteriorarea comerțului internațional. Instabilitatea financiar-monetară, cu deosebire rata înaltă a dobînzilor, are efecte grave asupra economiilor naționale, mai ales ale celor în curs de dezvoltare și în general ale acelor țări ale căror balanțe de plăți prezintă mari dezechilibre.

Totodată, ca urmare a acumulării și stocării unei cantități imense de armament, mai ales nuclear, la hotarul anilor '80 a sporit considerabil și amenințarea la adresa păcii și a securității omenirii.

Diversificare, dar și o tendință comună de încetinire și stagnare

FĂCÎND aprecieri asupra evoluției și caracteristicilor economiei mondiale trebuie să avem în vedere că aceasta se compune din economii naționale care se disting, fiecare în parte, prin particularitățile importante care țin de caracterul relațiilor social-politice, de organizarea socială a forțelor de producție, de nivelul de dezvoltare și de structura economică, de evoluția diferiților indicatori economici, precum și de o serie de elemente de tradiție și obiceiuri. În ceea ce privește nivelul dezvoltării forțelor de producție cu toate că, de regulă, se operează cu clasificarea devenită fundamentală în : țări dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, a devenit evident că, aceste grupe sînt la rîndul lor din ce în ce mai eterogene.

Această tendință începe să fie remarcată și pe plan mondial, pe această linie, A.W. Clausen, președintele Băncii Mondiale, subliniind, de pildă, că, „trăim într-o lume multipolară, nu bipolară". A.W. Clausen se referea la opt poli „de mare semnificație economică" : patru reprezentați de centre cu un grad ridicat de industrializare, în care s-ar include, după părerea sa, țările Americii de Nord, ale Europei Occidentale, Japoniei, țările socialiste din Europa, al cincilea pol reprezentat de țările exportatoare de petrol din Orientul Mijlociu care dețin un surplus de capital, al șaselea pol ar cuprinde țări de curînd industrializate cum ar fi Brazilia, Mexic, Malaezia etc., al șaptelea pol l-ar reprezenta țările dens populate din Asia cum sînt R.P. Chineză, India, Pakistanul, Indonezia, iar al optulea pol țările sărace de la sud de Sahara.[1]) Fără îndoială că, gruparea făcută de A.W. Clausen este discutabilă, deoarece nu cuprinde nici criterii unitare și în plus operează cu zone care la rîndul lor sînt eterogene. Totuși, ceea ce trebuie reținut este faptul că în știința economică și politologică, au devenit mai pregnante problemele de diversificare, că ideea unei lumi multipolare reflectă o realitate de care trebuie să se țină seama tot mai mult cînd se fac aprecieri asupra economiei mondiale. **„Se poate aprecia,** afirma tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** în recenta sa expunere, **că noul echilibru se va baza pe o mai mare diversitate a centrelor de putere, va ține mai mult seama de rolul lumii a treia, al țărilor mici și mijlocii, al țărilor în curs de dezvoltare și țărilor nealiniate".**

Făcînd aceste precizări cu privire la diversificarea centrelor de putere și la particularizarea accentuată a economiilor naționale, menționăm că în ultimii aproximativ zece ani creșterea economică pe ansamblul economiei mondiale, precum și pe grupe mari de țări, s-a încetinit (tabelul nr. 1).

Deși în proporții diferite de la o grupă la alta de țări, creșterea produsului intern brut și a comerțului internațional s-au încetinit, aceasta fiind o caracteristică a întregii economii mondiale și a tuturor componentelor sale. Aceeași tendință se înregistrează și în evoluția producției industriale al cărei ritm mediu anual s-a diminuat de la 6,6% în perioada 1960—1970, la 4,7% între 1970—1979, la 3,7% între 1974—1979 și la numai 1,3% în anul 1981.[2]). Acest proces de încetinire a creșterii economice s-a accentuat în pofida ajutorului financiar sporit pe care statele l-au acordat industriilor în suferință. Astfel, pe totalul țărilor membre O.C.D.E. ponderea ajutorului financiar direct acordat industriei și agriculturii, în P.N.B., a crescut de la 1,3% în perioada 1955—1957, la 2,1% în anii 1974—1976, în paralel crescînd ajutorul financiar indirect, sub forma concesiilor făcute la impozite în numeroase țări.

Tabelul nr. 1

Încetinirea creșterii economice în economia mondială și pe grupe mari de țări
Ritmuri medii anuale — în%

Perioadele	Produsul intern brut			Exporturi mondiale
	Econ. mond. a)	Țări capit. dezvolt.	Țări în curs de dezvolt.	
1960—1964	5,7	5,4	6,7	6,6
1962—1966	5,7	5,6	5,3	7,0
1964—1968	5,8	5,5	5,5	8,3
1966—1970	5,6	5,2	6,2	9,0
1968—1972	5,6	5,1	7,2	9,5
1970—1974	4,9	4,2	6,8	8,7
1972—1976	4,1	3,4	6,0	6,7
1974—1978	3,4	2,6	4,9	4,3
1976—1980	3,9	3,6	4,8	5,4
1977—1981 b	3,0	2,8	3,8	3,2
1978—1982 c	2,6	2,3	3,2	2,9

a) Fără Albania, R.P. Chineză, R.P. Mongolă, R.P.D. Coreeană și R.P.D.Vietnam
b, c) Date preliminate pentru 1981. Estimări pentru 1982
Sursa : World Economic Survey, 1981—1982, United Nations, p. 13

După un deceniu pe care numeroși economiști îl consideră „o perioadă a decepțiilor", relansarea dezvoltării se lasă încă așteptată, deocamdată, în primii doi ani ai acestui deceniu, asistînd la încetinirea, în continuare, a ritmului de dezvoltare.

[1]) Vezi, „Președintele Băncii Mondiale A.W. Clausen, se pronunță pentru o strategie pragmatică în folosul tuturor statelor, într-o lume multipolară", Centrul de informare al O.N.U. pentru România, 8 febr. 1982, pag. 1

[2]) Sursa : Protectionisme et amenagements de structure Tendances de la production et du commerce dans le monde, Conseil du developpement, Geneve, 8 martie 1982, pag. 6—7

Adîncirea decalajelor, agravarea situației țărilor cele mai sărace

ÎN CONDIȚIILE în care economia mondială în ansamblul său cunoaște o tendință de stagnare prelungită, fenomenul cel mai grav îl constituie faptul că cea mai accentuată încetinire a creșterii economice s-a produs în țările în curs de dezvoltare, adică tocmai în acele țări în care există cea mai mare necesitate de progres și dezvoltare. Astfel, în anul 1981, în timp ce produsul intern brut, la nivel mondial, a crescut cu 1,2%, în țările în curs de dezvoltare creșterea

Tabelul nr. 2

Adîncirea decalajelor între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare *)

Grupe de țări **)	1950	1960	1980
I. Produsul național brut pe persoană în dolari			
Țări industriale (a)	4 130	5 580	10 660
Țări cu venit mediu (b)	640	820	1 580
Țări cu venit mic (c)	170	180	250
II. Decalaje absolute în dolari			
a—b	3 490	4 760	9 080
b—c	3 960	5 400	10 410
III. Creșterea medie anuală în procente			
	1950—1960	1960—1980	
Țări industriale	3,1	3,3	
Țări cu venit mediu	2,5	3,3	
Țări cu venit mic	0,6	1,7	

*) Calculat pe baza datelor din World Development Raport, 1981

**) Evident, gruparea aceasta nu este singura posibilă, iar limitele grupelor sînt, desigur, variabile

a fost numai de 0,5%. Gravitatea problemelor economice cu care se confruntă aceste țări devine și mai evidentă dacă comparăm acest ritm de 0,5% cu rata medie de creștere din deceniul trecut, anume de 5,5% și mai ales cu cea de 7% ca obiectiv de „strategie internațională a dezvoltării" pentru cel de-al Treilea Deceniu al Națiunilor pentru Dezvoltare.

Pentru prima dată de la sfîrșitul anilor '50, în aceste țări are loc o reducere absolută a P.I.B. pe locuitor, după ce în perioada 1960—1970 aceasta crescuse cu 5,7%, iar în deceniul 1970—1980 cu 5,6% [3]. În ultimele decenii decalajele economice nu numai că nu s-au atenuat, dar s-au și adîncit, o expresie elocventă a acestui fenomen constituind-o mărirea distanței între produsul național brut pe locuitor în diferitele categorii de țări (vezi tabelul nr. 2).

Adîncirea decalajelor economice, cărora li se adaugă cele din domeniul sănătății, învățămîntului, științei și culturii, al nivelului de trai, duce la îngustarea relativă a pieței mondiale, la accentuarea fenomenelor de criză, iar pentru țările cele mai sărace, la perpetuarea și amplificarea unor fenomene realmente dramatice. În anul 1981, ca urmare, pe de o parte, a stagnării care s-a accentuat în țările capitaliste dezvoltate, iar, pe de altă parte, a creșterii prețului petrolului, în anii 1979—1981, cu 160%, deficitul balanțelor de plăți ale țărilor în curs de dezvoltare (neexportatoare de petrol) s-a ridicat la 70 miliarde de dolari, iar totalul datoriei externe a ajuns la 524 miliarde de dolari. Ponderea țărilor în curs de dezvoltare în comerțul mondial s-a redus la începutul anilor '80 la numai 15%, față de 25—30% la mijlocul anilor '60. În aceeași perioadă media anuală a profiturilor obținute de monopolurile străine în țările în curs de dezvoltare a crescut de la 5—6 miliarde dolari la cca 40 miliarde dolari. Acest bilanț sumbru pentru țările în curs de dezvoltare al celor „trei decenii de progres" reprezintă cea mai evidentă condamnare a vechii ordini economice și politice mondiale, în care nu s-au găsit soluții unor probleme cardinale ale dezvoltării și progresului. Scenariile elaborate de către organisme internaționale și de către diferiți specialiști, în variante mai pesimiste, sau mai optimiste, au drept element comun previziunea că decalajele între țările dezvoltate și cele mai puțin dezvoltate se vor adînci în acest deceniu. Aceasta reprezintă cea mai gravă problemă a crizei economiei mondiale, cu atît mai mult cu cît încercările țărilor avansate de a arunca dificultățile provocate de recesiune asupra țărilor în curs de dezvoltare duce la accentuarea contradicției dintre țările bogate și cele sărace. Faptul că toate încercările de a se ajunge la anumite înțelegeri cu privire la lichidarea subdezvoltării și realizării noii ordini economice internaționale nu au condus la rezultatele scontate, a apreciat în expunerea sa secretarul general al partidului, și că dimpotrivă decalajele s-au adîncit, „face ca această contradicție să devină tot mai puternică, una din contradicțiile fundamentale ale epocii noastre".

[3]) Sursa : Trade and Development Report, United Nations, 1981, pag. 34

Recesiunea și accentuarea contradicțiilor

EVOLUȚIA economiei țărilor capitaliste dezvoltate în deceniul trecut s-a caracterizat, așa cum se știe, și printr-o mare instabilitate în care, criza de la mijlocul acestui interval s-a concretizat într-un puternic recul. După o oarecare redresare din perioada 1976—1979, economia acestor țări cunoaște din nou o încetinire accentuată a dezvoltării (tabelul nr. 3).

Actuala recesiune nu a început brusc ca cea de la mijlocul deceniului trecut, iar suprapunerea politicilor antiinflaționiste pe ritmul deja scăzut al majorității economiilor țărilor capitaliste dezvoltate au transformat încetinirea creșterii economice într-o curbă neobișnuit de lungă care, în cursul anului 1981, a cuprins în mod practic toate țările lumii. Totodată, rata șomajului pe ansamblul țărilor capitaliste a crescut de la 5,9% în 1979 la 7,5% în 1981 și a ajuns la 8—9% în prima parte a acestui an. Aceasta înseamnă că cca 30 milioane de oameni din aceste țări au rămas fără slujbe.

În condițiile în care, în anii 1980—1982, situația economică în toate țările capitaliste dezvoltate a intrat într-un declin și mai evident, desincronizările de ciclu economic s-au accentuat. Aceste

Tabelul nr. 3

Evoluția produsului intern brut în țările capitaliste dezvoltate *)

	1976—1979	1980	1981	1982	1983
Țări capitaliste dezvoltate	4,1	1,5	1,2	1,3	3,3
din care :					
Anglia	2,4	—1,4	—2,7	1,2	2,6
Canada	3,6	—	3,0	1,0	3,2
Franța	3,9	1,7	0,8	3,4	4,1
R. F. Germ.	4,0	1,8	—0,4	1,7	3,4
Italia	3,8	4,0	—1,0	1,2	2,8
Japonia	5,3	4,2	3,1	3,4	3,3
Statele Unite	4,7	—0,2	2,0	—0,4	3,7
Alte țări	2,7	2,4	0,5	1,4	2,7

Sursa : World Economic Survey, 1981—1982, United Nations pag. 140

desincronizări care, așa cum rezultă din tabelul nr. 3, sînt foarte accentuate în ceea ce privește produsul național brut, sînt asemănătoare și în domeniul producției industriale. Astfel, în urma recesiunii din anii 1974—1975, care a fost relativ simultană pe cele două maluri ale Atlanticului, redresarea producției a fost mai puternică în Statele Unite continuînd pînă în primul trimestru al anului 1979, în timp ce în țările Europei Occidentale redresarea a fost întreruptă de „minirecesiunea" din anul 1977. În cursul anului 1979 producția s-a menținut stagnantă, reducîndu-se foarte mult în cel de-al doilea trimestru al anului 1980. În ultimul trimestru al anului 1980 s-a produs un reviriment al producției americane, ca în al doilea trimestru al anului 1981 să apară un nou recul. În ceea ce privește țările din Europa Occidentală reculul înregistrat în creșterea producției în ultimii doi ani a fost la fel de grav ca și în recesiunea precedentă (din anii 1974—1975), ultima recesiune fiind însă mai îndelungată decît cea anterioară, iar ratele de creștere preliminate pentru anul 1982 situîndu-se la numai o treime față de cele din 1976. Deformarea și desincronizarea ciclurilor tradiționale ale economiei capitaliste au atins în ultimii 2—3 ani proporții fără precedent cu toate că fenomenul se manifestase, într-o anumită măsură, în întreaga perioadă a ultimelor trei decenii. Rezultă și din acest fenomen, pe de o parte, accentuarea în general a instabilității economiei mondiale, iar pe de altă parte, o polarizare a strategiilor și forțelor economice din lumea capitalistă contemporană, o accentuare a contradicțiilor și a concurenței din diferite economii capitaliste, situație căreia nu i s-ar putea găsi o rezolvare decît în cadrul unei strategii globale prin care să se treacă efectiv la o nouă ordine economică și politică mondială. Pentru că fără lichidarea subdezvoltării și realizarea unei noi ordini economice internaționale, aprecia tovarășul Nicolae Ceaușescu „este greu de vorbit de stabilitate economică, de realizarea unei lumi a colaborării pașnice".

prof. dr. Alexandru PUIU

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Evoluții pe piața fibrelor artificiale

ANUL 1981 a însemnat o înviorare sensibilă în industria vest-europeană a fibrelor artificiale.

În țările Pieței comune, producția de textile a scăzut cu 8 la sută, dar volumul vînzărilor de fibre artificiale către celelalte țări vest-europene a crescut cu 5 la sută, iar la cele sintetice — poliesteri, poliamidice — cu 8 la sută.

Producția de fibre artificiale a Europei de Vest a crescut cu 3 la sută la 3,06 mil. t. în 1981, industria lucrînd cu 75 la sută din capacitate (față de 70 la sută în urmă cu un an). Țările vest-europene și-au menținut ponderea de 21% în producția totală a lumii nesocialiste (S.U.A. — 27%, Japonia — 12%, alte țări — 40%), în scădere semnificativă totuși față de 31% acum zece ani.

S-a constatat astfel, în ultimul timp, o deplasare a acestei industrii în alte țări decît cele vest-europene, S.U.A. sau Japonia, noii producători, urcînd de la o pondere de 24 la sută în totalul producției lumii nesocialiste în 1971 (9,3 mil. t) la 40% în 1981 (14,7 mil. t).

Pentru 1982, studiile de conjunctură prevăd o creștere în continuare a livrărilor, dar obținerea de profituri este condiționată de reducerea în continuare a capacităților de producție. La nivelul anului 1985 capacitățile excedentare ar putea reprezenta echivalentul unei producții de 600 mii t.

Program energetic mexican

DISPUNÎND de rezerve considerabile de țiței și uraniu, Mexicul și-a propus totuși ca în perspectivă politica sa energetică să fie axată pe conservare și trecerea la utilizarea de surse alternative de energie. În deceniul în curs exporturile vor rămîne la nivelul actual — de 1,5 mil. barili pe zi. Din motive de securitate națională, Mexicul nu va livra în viitor unei singure țări mai mult de 50 la sută din totalul exporturilor sale ; de asemenea, ponderea petrolului mexican nu va putea depăși 20 la sută din totalul importurilor de petrol ale unei țări.

În același timp, programul mai prevede diversificarea surselor alternative de energie de care dispune Mexicul. În afară de extinderea utilizării căderilor de apă și a energiei solare, folosirea cărbunelui energetic este prevăzută să sporească de la 8,5 mil. t în prezent la 23 mil. t în 1990. Tot pînă în 1990 urmează să intre în funcțiune două noi centrale nucleare, fiecare avînd o putere instalată de 2 500 MW. Utilizarea acestor surse este de natură să contribuie la reducerea ponderii de 86% pe care o deține în prezent țițeiul în balanța energetică a țării.

Tehnologii de vîrf

GUVERNUL italian a aprobat crearea unei facilități financiare menită să impulsioneze cercetarea și dezvoltarea în sectoarele industriale caracterizate prin utilizarea tehnologiilor de vîrf. Această facilitate, care însumează 1 500 mrd. lire italiene, va sprijini în special dezvoltarea sectoarelor de automobile și componente, electronică, chimia fină, industria aerospațială și cea a oțelurilor superioare. Măsura a fost apreciată ca fiind de natură să apropie nivelul cheltuielilor pentru dezvoltare de cel al concurenților din Europa occidentală, S.U.A. și Japonia. Potrivit ziarului Financial Times, *alocarea ajutoarelor pe baza acestui fond ar urma să fie legată de unele măsuri de reorganizare în industrie, în prezent fiind vizate industria aerospațială și electronică.*

Pentru a beneficia de aceste ajutoare, proiectele înaintate spre aprobare trebuie să presupună inovații tehnologice și nu simpla modernizare a echipamentelor existente în dotarea industriilor respective.

Programe de dezvoltare

Franța: restructurarea aparatului productiv

EVOLUȚIA RECENTĂ a economiei franceze a fost marcată de transformări însemnate, determinate de modificările intervenite în această perioadă în situația politică și economică a Franței și în evoluția conjuncturii economiei mondiale.

Unul din obiectivele principale ale politicii economice franceze după 1975 l-a constituit restructurarea aparatului productiv, puternic afectat de declanșarea crizei energetice. Programele sectoriale inițiate în acest sens au vizat, în prima fază, industriile aflate în criză : siderurgie, construcții navale, textile-încălțăminte, pentru ca ulterior (și în special după declanșarea celui de-al doilea „șoc" petrolier), să cuprindă și alte industrii, cum ar fi : mașini-unelte, electronică, mijloace de transport, chimie, industria lemnului ș.a. Obiectivele principale urmărite sînt : restructurarea ofertei în sensul redistribuirii factorilor de producție de la sectoarele afectate sau amenințate de criză spre sectoarele în care cererea se menține dinamică, restabilirea situației financiare a firmelor din sectoarele respective, modernizarea aparatului productiv, menținerea competitivității produselor franceze pe piețele externe.

Procesul de restructurare a industriei franceze a cuprins mai întîi sectorul public. Extinderea sectorului public în 1981 (la 84 la sută din aeronautică, 80 la sută din industria siderurgică, 40 la sută din electronică-informatică etc.) a condus la creșterea considerabilă a rolului și importanței statului în domeniul vieții economice, această lărgire constituind, totodată, un instrument principal de realizare a obiectivelor politicii economice de restructurare a industriei. Pentru a facilita acest proces, guvernul intenționează să acorde ajutoare financiare însemnate firmelor care trec la modernizarea utilajului de producție și la creșterea competitivității produselor fabricate. Această acțiune a guvernului vizează nu numai întreprinderile din sectorul public, ci și întreprinderile mici și mijlocii din sectorul particular, considerate ca structuri esențiale în procesul de formare a noii industrii franceze. În decembrie 1981 guvernul a aprobat și a pus parțial în aplicare o nouă serie de măsuri concrete în direcția restructurării producției și „recuceririi pieței interne", măsuri ce vizează firme cuprinse în 14 subramuri, grupate în 5 sectoare : textile-îmbrăcăminte, pielărie și încălțăminte, mobilă, jucării, mașini-unelte.

Între România și Franța s-au statornicit relații strînse de colaborare pe multiple planuri. Schimburile comerciale româno-franceze au sporit de 3,3 ori în intervalul 1975—1981, dovedind posibilitățile largi oferite de economiile celor două țări pe planul complementarității schimburilor de mărfuri. Acțiunile de cooperare în producție încheiate de România cu Franța au căutat să promoveze introducerea unor tehnologii avansate în domenii industriale de vîrf (aeronautică, calculatoare, autovehicule, electronică), modernizarea producției chimice (antidăunători, medicamente), dezvoltarea agriculturii (construirea și modernizarea unor complexe avicole, abatoare, îmbunătățirea producției de furaje).

Dezvoltarea cooperării economice româno-franceze a fost puternic stimulată de înțelegerile la nivel înalt și guvernamental româno-franceze convenite cu prilejul

Cornel ALBU
I.E.M.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 28 iunie—2 iulie a.c., cursul **dolarului S.U.A.** a marcat o evoluție contradictorie, reflectînd în principal incertitudinea în legătură cu mișcarea viitoare a dobînzilor la fondurile în această valută, precum și modificările produse pe piață de operațiile efectuate pentru acoperirea pozițiilor la sfîrșit de lună și de semestru. Inițial, tendința de consolidare a poziției dolarului, manifestată în săptămîna anterioară, s-a prelungit, sub influența majorării cererii pentru moneda americană motivată de factori tehnici și sub efectul anticipării unor creșteri substanțiale a masei monetare în S.U.A. în luna iulie a.c. Ulterior, odată cu slăbirea cererii pentru dolari și cu anticiparea de către majoritatea operatorilor de devize a unei scăderi a masei monetare (cu implicații asupra mișcării dobînzilor), cursul monedei americane a cunoscut o tendință de slăbire. Această tendință a fost accentuată spre finele intervalului analizat ca efect al publicării datelor privind creșterea șomajului în S.U.A. în luna iunie a.c.

Cursul **lirei sterline** față de dolar s-a depreciat, la nivelul întregului interval, cu peste 1,0 puncte procentuale (la 1,74 dolari/1 liră la 2 iunie a.c.) ca efect al slăbirii poziției dolarului, dar și ca efect al soluționării unor conflicte de muncă din economia țării și al menținerii relativ ferme a dobînzilor la fondurile în lire sterline. Față de valutele europene poziția monedei britanice a cunoscut o ușoară deteriorare. **Marca vest-germană** s-a apreciat față de dolar cu circa 1,3 puncte procentuale, fiind cotată la finele săptămînii la 2,4575 mărci/1 dolar. La aceasta a contribuit și publicarea datelor privind evoluția favorabilă a

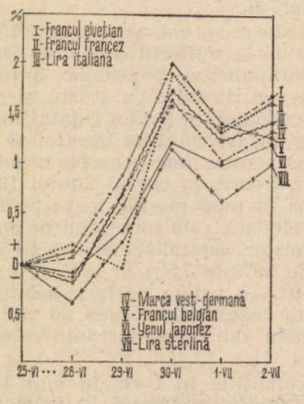

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 28 VI — 2 VII; bază : 25 VI a.c.

schimburilor comerciale externe și a balanței de plăți ale țării. Reprecieri mai pronunțate au înregistrat față de dolar **francul elvețian** (cu circa 1,7 puncte procentuale, la 2,0950 franci/1 dolar) și **francul francez** (de circa 1,6 puncte procentuale, la 6,8175 franci/1 dolar, chiar în condițiile continuării politicii de reducere a nivelului dobînzilor interne de către autoritățile monetare centrale ale țării). **Lira italiană** și-a îmbunătățit poziția față de dolar, fiind cotată la finele intervalului la 1 382 lire/1 dolar, comparativ cu 1 402 lire/1 dolar la sfîrșitul săptămînii precedente, între altele și sub influența publicării unor date relevînd o ameliorare a conjuncturii economice interne. Cursul **yenului japonez** s-a repreciat față de dolar cu aproape 1,2 puncte procentuale (la 255 yeni/1 dolar la 2 iulie a.c.), la aceasta contribuind și îmbunătățirea situației balanței plăților externe ale țării.

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 25 iunie și de 2 iulie a.c.) : eurodolari 16,875 la sută și 16,1875 la sută, euromărci vest-germane 9,1875 la sută și 9,375 la sută, eurofranci elvețieni 6,5525 la sută și 5,0625 la sută.

Sub influența slăbirii poziției dolarului, **prețul aurului** s-a înscris pe o curbă ascendentă, situîndu-se la ultimul fixing de la Londra din ziua de 2 iulie a.c. la 313 dolari/uncie, comparativ cu 305,50 dolari/uncie la finele săptămînii anterioare.

Alexandru OLTEANU
Gheorghe MUNTEAN

R.S.F. IUGOSLAVIA

Politica de stabilizare economică

DIN MULTITUDINEA de probleme puse în discuţia celui de-al XII-lea Congres al Uniunii Comuniştilor din Iugoslavia, desfăşurat recent la Belgrad, tematica economică s-a detaşat prin implicaţiile ei asupra mersului înainte pe calea progresului material şi spiritual.

În documentele prezentate congresului se constată că în perioada scursă de la precedentul congres (din 1978), realizînd un produs social de 2 789 dolari pe locuitor, Iugoslavia a intrat în rîndul ţărilor cu un nivel mediu de dezvoltare a economiei, cu toate că mai are o serie de trăsături caracteristice ţărilor în curs de dezvoltare, mai ales în privinţa unor disproporţii structurale şi regionale. În ultimii şapte ani, produsul social a sporit într-un ritm mediu anual de 4,5 la sută, producţia industrială cu 6,2 la sută, iar agricultura cu 0,3 la sută. Anual, numărul salariaţilor a sporit cu 3,6 la sută, iar productivitatea muncii cu 1,2 la sută.

În ultimii ani, se constată în Raportul C.C. al U.C.I., sub influenţa problemelor acumulate pe plan economic şi a agravării situaţiei pe piaţa internaţională, evoluţia economiei a căpătat un caracter mai instabil, iar politica de dezvoltare nu a reuşit să asigure condiţiile necesare pentru adaptarea la situaţia esenţial modificată din relaţiile economice internaţionale şi nici la cerinţele forţelor de producţie dezvoltate ale ţării şi ale dezvoltării în continuare. Nerevizuirea la timp a planului de dezvoltare, continuarea pe linia atingerii obiectivelor printr-o finanţare deficitară şi prin angajarea de datorii în străinătate, au dus la accelerarea inflaţiei şi creşterea datoriei externe a ţării (din care pînă la sfîrşitul acestui an va trebui achitată o sumă de 3,1 miliarde de dolari). Creşterea economică s-a realizat în general prin sporirea numărului de salariaţi şi a capacităţilor de producţie, paralel cu folosirea lor incompletă şi insuficient de raţională. Înzestrarea tehnică, care în anumite sectoare ale economiei a atins un nivel ridicat, nu a condus la sporirea adecvată a producţiei şi a productivităţii muncii. Modificările structurale prevăzute în economie s-au realizat într-un ritm lent. A scăzut ponderea energiei bazată pe resurse autohtone. Nu s-a realizat în mod adecvat politica de substituire raţională a importurilor, potenţialul propriu nu a fost suficient folosit nici în domeniile în care există avantaje comparative, ceea ce a dus la o dependenţă tot mai mare a creşterii economice de import, finanţat în mare parte prin credite străine. Astfel, deficitul balanţei de plăţi şi nivelul datoriilor ţării faţă de străinătate au devenit factori limitativi ai dezvoltării. Aceasta a determinat Prezidiul C.C. al U.C.I. să ia, încă în 1979, măsuri pentru reducerea deficitului balanţei de plăţi, care ajunsese atunci la 3,7 miliarde dolari. Reducerea în 1980 a deficitului cu o treime, a fost rezultatul limitării importurilor şi al altor măsuri în domeniul relaţiilor economice externe. În a doua jumătate a anului trecut au fost întreprinse noi acţiuni care au făcut posibil ca, în condiţiile creşterii pe întregul an a produsului social cu 2 la sută, consumul să fie redus cu 2 la sută. Ritmul anual al inflaţiei a fost redus la 40 la sută, iar deficitul balanţei de plăţi la 635 milioane dolari. În cadrul planului de dezvoltare a Iugoslaviei în perioada 1981—1985 au fost prevăzute noi măsuri de eliminare a surselor inflaţiei, care se referă în special la reducerea considerabilă a investiţiilor. Aceasta presupune stabilirea unor priorităţi în acest domeniu, care să menţină direcţiile principale de dezvoltare. Astfel, se pune accentul pe dezvoltarea unor sectoare de bază ale economiei ca energia, materiile prime, producţia de alimente, dezvoltîndu-se cu prioritate sectoarele care produc pentru export şi cele care asigură substituirea importurilor.

În perioada dintre cele două congrese, volumul investiţiilor a crescut mult peste posibilităţile financiare şi materiale ale ţării. Dacă în 1978 şi 1979 produsul social a sporit în medie cu 7 la sută, volumul investiţiilor a crescut cu 10 la sută. În legătură cu această situaţie, una dintre opţiunile planului de dezvoltare economică şi socială a Iugoslaviei este realizarea unei cotituri radicale în politica de investiţii.

Nivelul încă scăzut al productivităţii este considerat ca unul dintre factorii instabilităţii şi ai competitivităţii reduse pe piaţa străină. Potrivit cercetărilor unor institute de specialitate, capacităţile de producţie din industrie au fost folosite în ultimii trei ani în proporţie de 70 la sută, iar în unele ramuri chiar sub 50 la sută. În condiţiile cînd capacităţile existente nu sînt suficient folosite, se constată totuşi o presiune în sensul ridicării altora noi. Pentru a avea o imagine completă, trebuie arătat că aproape 3/4 din utilajul existent a fost instalat în ultimii 10 ani. Documentele congresului vorbesc, de asemenea, şi despre aplicarea politicii în domeniul folosirii forţei de muncă. În perioada 1978—1981 au fost angajaţi 1,3 milioane muncitori, numărul total al salariaţilor în sectorul social ajungînd în 1981 la 5,8 milioane. În acelaşi an însă s-au înregistrat un număr de 806 mii cereri de angajare.

În ceea ce priveşte agricultura, în Raport se arată că nu s-au înfăptuit hotărîrile Congresului al XI-lea privind sporirea producţiei agricole pentru acoperirea cerinţelor interne, reducerea importurilor şi sporirea exporturilor. În perioada 1978—1981 producţia agricolă a sporit cu 1,7 la sută. În domeniul creşterii animalelor s-a înregistrat o sporire a efectivelor cu 3,2 la sută, în timp ce producţia de cereale s-a redus. Deşi în Iugoslavia revine un tractor la 19 hectare suprafaţă arabilă, mijloacele mecanizate nu sînt folosite în mod satisfăcător. În documente se arată că investiţiile în agricultură nu au fost realizate la nivelul prevederilor. Totodată, se adaugă că sectorul particular, care în Iugoslavia deţine 83 la sută din suprafaţa arabilă şi furnizează peste 50 la sută din surplusul de produse agricole, a înregistrat şi el o scădere a producţiei.

Discuţiile ample şi aprofundate, în cursul cărora s-au făcut propuneri substanţiale pentru redresarea situaţiei economice instabile, s-au concretizat în două rezoluţii, apreciate de Congres ca o expresie a conştiinţei socialiste înalte a membrilor U.C.I., a clasei muncitoare şi a oamenilor muncii cu privire la seriozitatea şi complexitatea numeroaselor probleme ale dezvoltării ţării, a hotărîrii lor de a participa activ la rezolvarea pozitivă a acestora. În rezoluţii sînt prevăzute sarcinile U.C.I. pentru : dezvoltarea multilaterală a relaţiilor social-economice de autoconducere pe baza Constituţiei şi a legii cu privire la munca asociată, paralel cu înlăturarea cauzelor care frînează dezvoltarea autoconducerii ; înfăptuirea principiului consfinţit în Constituţie, potrivit căruia muncitorii hotărăsc nemijlocit în legătură cu totalitatea veniturilor şi mijloacelor destinate reproducţiei lărgite ; crearea condiţiilor pentru dezvoltarea permanentă a relaţiilor social-economice în sfera proprietăţii sociale, ceea ce asigură dezvoltarea autoconducerii şi înlăturarea fenomenelor şi tendinţelor negative ; înfăptuirea hotărîtă şi consecventă a unui program de lungă durată în politica de stabilizare a economiei, domeniu în care o însemnătate deosebită o are sporirea producţiei şi a veniturilor pe baza ridicării productivităţii muncii şi a întăririi celorlalţi factori calitativi în procesul economic, participarea multilaterală a economiei la diviziunea internaţională a muncii ; înfăptuirea unei creşteri a nivelului de trai al oamenilor muncii în funcţie de creşterea productivităţii muncii şi a veniturilor reale, asigurarea angajării în producţie în special a tinerilor cu pregătire de specialitate ; aprovizionarea populaţiei cu produse alimentare de bază ; consolidarea bazei materiale şi crearea condiţiilor pentru dezvoltarea multilaterală continuă şi afirmarea tuturor popoarelor şi naţionalităţilor, a republicilor şi provinciilor, dezvoltarea mai rapidă a republicilor mai slab dezvoltate din punct de vedere economic şi dezvoltarea cea mai intensă a provinciei Kosovo în raport cu media pe ţară.

Pe scurt, în cele două rezoluţii sînt precizate sarcinile în vederea întăririi continue a sistemului economic şi pentru stabilizarea economică ca direcţii de acţiune a tuturor forţelor sociale în frunte cu Uniunea Comuniştilor. Totodată, se exprimă hotărîrea generală de a se face totul pentru funcţionarea nestingherită a pieţei iugoslave unice. Propunerea şi adoptarea unei rezoluţii separate cu privire la politica de stabilizare a economiei au la bază convingerea că în prezent, ca şi în următorii cîţiva ani, nu există obiectiv mai important şi mai urgent decît traducerea în viaţă a acestei politici.

Simion MORCOVESCU

Efecte ale penuriei de cereale

CONFORM datelor F.A.O. producția mondială de cereale a crescut, în deceniul al optulea, cu circa 40%, ceea ce a determinat o anumită creștere a resurselor cerealiere, raportat pe un locuitor al Terrei. Repartiția geografică a sporului amintit a fost însă inegală, într-o serie de țări capitaliste dezvoltate acumulîndu-se importante excedente de cereale, în timp ce în numeroase țări în curs de dezvoltare asistăm la o accentuare a decalajului dintre resursele cerealiere existente și între necesarul pentru economie și alimentația populației. De aici, recurgerea tot mai masivă la importul de cereale, care s-a intensificat în ultimii patru ani.

Graficul alăturat ilustrează elocvent faptul că ani cu recoltă cerealieră stagnantă sau chiar în scădere în țările în curs de dezvoltare au fost însoțiți și urmați de creșterea bruscă a volumului importurilor de cereale. Numai în perioada anilor agricoli 1970/71—1980/81 aceste importuri s-au majorat de la 43 la peste 90 de milioane tone. În condițiile reducerii ponderii cerealelor furnizate sub formă de ajutor alimentar, țările în curs de dezvoltare au fost nevoite să cheltuiască pentru importuri de cereale — în 1979, de pildă — 17 miliarde dolari, sumă care reprezintă o treime din creditele pentru dezvoltare din fonduri publice acordate lor în același an de țările capitaliste dezvoltate.

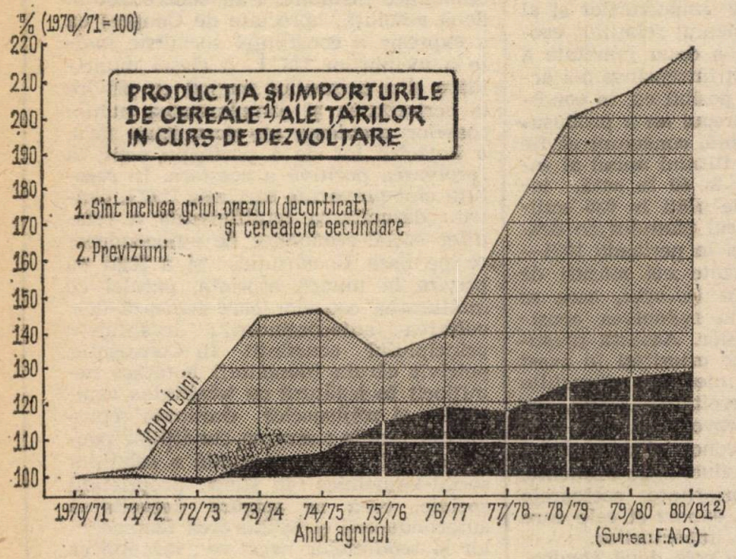

Folosirea surselor netradiționale de energie în agricultură

SE apreciază că consumul diferitelor forme de energie în cadrul agriculturii țărilor membre ale C.A.E.R. va spori, în viitor, mai rapid decît pe ansamblul economiei acestora, ei urmînd să-i revină — la începutul secolului următor — circa o cincime din consumul global de energie. În aceste condiții devine deosebit de actuală extinderea utilizării în agricultură a surselor netradiționale de energie — cea a vîntului, a apelor curgătoare și geotermale, a soarelui — care contribuie în prezent doar cu mai puțin de 2% la acoperirea necesarului respectiv. De mai mulți ani își desfășoară activitatea un centru de profil al C.A.E.R. pentru elaborarea de noi metode de transformare a energiei solare, geotermale și a vîntului în energie electrică, termică și mecanică, aceasta constituind una dintre premisele intensificării producției agricole.

Într-o serie de țări membre funcționează de pe acum instalații de captare a energiei solare, utilizată pentru încălzirea apei, pomparea și desalinizarea ei, deshidratarea produselor agricole, încălzirea serelor și a grajdurilor etc. Programe de amploare privind folosirea energiei solare au fost elaborate în Bulgaria, Cehoslovacia, România, Ungaria și U.R.S.S., apreciindu-se că la sfîrșitul secolului în agricultura țărilor membre ale C.A.E.R. se va putea obține pe această cale anual echivalentul energiei furnizate de 0,2—0,4 mil. tone de petrol.

În aproape toate țările menționate există posibilități largi de utilizare eficientă a instalațiilor energetice eoliene, care ar putea economisi în agricultură — către anul 1995 — echivalentul a 0,7—1,1 mil. tone de petrol. Variate programe naționale au fost elaborate în domeniul valorificării energiei cursurilor mici de apă și a surselor geotermale. În ceea ce privește ultima sursă, de un potențial mai amplu dispun Uniunea Sovietică și Ungaria, considerîndu-se că, în ansamblu, prin exploatarea lor agricultura ar putea economisi combustibili tradiționali de 1,4—1,8 mil. t.e.p.

O risipă crescîndă — importul de arme

LIPSA unor statistici certe asupra comerțului internațional cu arme determină existența unor evaluări mult diferențiate, în funcție de sfera de cuprindere — acceptată — a conceptului „comerț cu arme". Aceasta nu împiedică realizarea unanimității de opinie asupra a două tendințe esențiale, și anume: creșterea susținută a acestui gen de comerț pe plan mondial și sporirea ponderii țărilor în curs de dezvoltare în importul global de arme.

Potrivit aprecierilor Agenției pentru controlul armamentelor și dezarmare din S.U.A. volumul (în prețuri curente) comerțului cu arme a crescut — în intervalul 1974—1978 — de la 11,75 miliarde la 20,6 miliarde dolari. Dacă, însă, se ține seama de ansamblul serviciilor prestate (legat de întreținerea, repararea și mînuirea unor arme din ce în ce mai sofisticate), precum și de rata inflației, se consideră că valoarea tranzacțiilor respective a reprezentat în 1980 între 35 și 45 miliarde de dolari.

Conform aceleiași surse, ponderea țărilor în curs de dezvoltare în volumul global al acestor importuri a sporit de la 71% în 1974 la 83% în 1978, lucru explicabil îndeosebi prin faptul că — în marea lor majoritate — aceste țări nu sînt capabile să fabrice, ele însele, arme tot mai complexe, cît și prin aceea că aproape toate conflictele militare izbucnite în perioada postbelică s-au desfășurat pe teritoriul unor țări în curs de dezvoltare. Indiferent de motive însă — se subliniază într-un studiu al O.N.U. (Doc. A/36/356) — creșterea importului de armament al țărilor în curs de dezvoltare are, ca efect nemijlocit, reducerea disponibilităților valutare pentru importul de echipament, materii prime, licențe ș.a., atît de necesare pentru dezvoltarea economiilor lor naționale.

Piața comună — perspective în utilizarea maculaturii

ÎN perioada 1950—1980 producția de hîrtie și carton din țările Pieței comune vest-europene a crescut de 3,5 ori — scrie revista **Pulp and Paper International** — în timp ce consumul de maculatură a sporit de 5,5 ori, ponderea acesteia în raport cu producția finită a ramurii sporind de la 27% la 42—43,5% în ultimii ani ai perioadei menționate. Aproximativ 80% din cantitatea de hîrtie și carton destinată confecționării ambalajelor se fabrică pe bază de maculatură.

Se apreciază că cel mai ridicat coeficient de reciclare a maculaturii se realizează în întreprinderile de prelucrare a hîrtiei și cartonului, în tipografii și în cadrul organizațiilor de desfacere a producției poligrafice (aproape 100%), urmate de supermagazine și alte unități comerciale mari, de instituții de stat ș.a. (70—80%), în timp ce maculatura existentă în gospodăriile populației nu este reciclată decît în proporție de 10—20%, această ultimă sursă constituind principalul potențial pentru ridicarea gradului de reciclare a maculaturii.

Întreprinderile vest-europene producătoare de hîrtie și carton sînt interesate în lărgirea folosirii maculaturii ca materie primă, deoarece obțin importante economii atît pe plan energetic (consumul specific de energie fiind în acest caz de 6 ori mai redus), cît și prin reducerea importului de celuloză, fără a mai vorbi de micșorarea poluării mediului înconjurător cu resturi de hîrtie. Totodată, industria hîrtiei și cartonului întîlnește o concurență crescîndă din partea altor domenii de activitate, maculatura fiind folosită de asemenea ca material izolant, în anumite procese de hidroliză, în producția de plăci aglomerate.

Exploatarea sondelor la debitul potențial maxim

(Urmare din pag. 4)

Cu toate acestea, producția netă a fost realizată și depășită pe trust cu 6,4% la total activitate și cu 2% la activitatea industrială. O consecință directă a acestui fapt a fost creșterea în trim. I a.c. a productivității muncii cu circa 4% peste prevederi la activitatea industrială și cu mai mult de 50% la construcții-montaj și 30% la transporturi. Cum au fost posibile asemenea depășiri la indicatorii valorici, cînd cei fizici nu au fost realizați ?

Este evident că realizarea corelației între producția netă și producția fizică pe Trustul petrolului din Pitești și pe schelele sale componente nu s-a finalizat judicios pe toate treptele activității de planificare și la toate grupele și categoriile de indicatori. Neconcordanțele ivite după elaborarea și derularea planului au la origine, însă și unele cauze interne, printre care acordarea priorității realizării în unele perioade a indicatorilor valorici în detrimentul producției fizice care necesită cheltuieli mai mari pe unitatea de produs sau metru forat la mare adîncime, ca și unele cauze externe, de conjunctură, cum ar fi creșterea prețurilor de livrare a hidrocarburilor etc. Pe lîngă acestea, la capitolul investiții și, cu deosebire punerile în funcțiune, multe restanțe din anul anterior au fost finalizate în primul trimestru al anului de plan, fapt care a influențat puternic indicatorii valorici pe aceeași perioadă. Așa a fost posibil ca în primul trimestru al anului să se înregistreze decalajele evidente și discordante dintre realizarea indicatorilor fizici și a celor valorici.

În prezent, aceste cauze și-au diminuat influența, făcînd loc tendinței spre o echilibrare și corelare firească a celor două categorii de indicatori. Pozitiv este și faptul că, în continuare, fiind vorba tot despre capitolul investiții, indicatorii „Metri forați" și mai cu seamă „Sonde terminate din foraj" manifestă tendința de ascensiune ușoară dar constantă, ceea ce poate avea urmări dintre cele mai favorabile asupra creșterii gradului de realizare în perioada următoare a producției fizice, cu prioritate la țiței. Cu condiția, evident, ca factorii de influențare favorabilă să fie întreținuți la cote cît mai ridicate. După cum cei ce au diminuat rezultatele să constituie obiective și preocupări spre care să se canalizeze eforturile pentru înlăturarea cauzelor ce stau la originea deficiențelor și dificultăților trecute și prezente se manifeste pe toată perioada realizării prevederilor. În acest sens, compartimentele de planificare și organele de avizare trebuie să evalueze mai riguros disponibilitățile tehnice, materiale și umane și să le mobilizeze în scopul obținerii unei eficiențe maxime, exprimată atît în unități fizice, cît și valorice fără a lăsa posibilitatea apariției unor dereglări între producția fizică și cea valorică.

Desigur că în eventualitatea apariției unor cauze obiective care impun corectări sau restructurări la indicatorii fizici, acestea trebuie să se reflecte operativ și cît mai real și în indicatorii valorici sau invers.

2. Pregătirea din timp, desfășurarea și menținerea la nivelul stabilit a producției în sortimentația și structura aprobate pe tot parcursul perioadei de plan.

a) Pregătirea producției trebuie să se încheie, așa cum prevăd normele în vigoare, în timp util și de așa manieră încît din prima zi a anului de plan să fie asigurat nivelul necesar de intrare în noul an la producția de hidrocarburi. În legătură cu acest aspect trebuie notat că la trustul din Pitești producția zilnică de la începutul anului a fost mult sub posibilități. Și aceasta datorită faptului că evaluarea producției din sonde noi puse în producție în anul precedent a fost supraestimată cu aproape 50%. Pe de altă parte, potențialul fondului de sonde și punerile în producție au fost diminuate datorită subdimensionării capacității în activitatea de probe de producție, intervenții și reparații capitale și a unor greutăți în aprovizionarea cu unele materiale. Să notăm, printre altele, că pe parcursul a 5 luni s-au înregistrat restanțe însemnate la materiale nominalizate prin repartiții : 729 buc. cămăși și 84 pistoane pentru pompe de extracție, 720 t țevi și 325 t prăjini de foraj, 216 t țevi pentru conducte și altele. Existența acestora la schelele de foraj și extracție ar fi însemnat pentru perioada respectivă un plus de peste 4 000 t de țiței.

b) **Realizarea în structura prevăzută a programului de foraj,** îndeosebi a celui de cercetare geologică și la mare adîncime care pot și trebuie să asigure rezervele pentru producția viitoare. Deși la activitatea de dezvoltare s-au înregistrat depășiri la investiții și, după cum se consemnează în tabel, volumul de metri forați se află în creș-

Realizarea principalilor indicatori de plan în perioada ianuarie-mai 1982 (%)

Indicatori	Realizat față de plan		
	la 31 III	la 30 IV	la 31 V
Producția fizică	94,3	93,8	94,0
din care : țiței extras	98,4	99,0	99,4
Producția netă	108,3	108,7	106,4
— în industrie	103,7	102,0	102,0
Producția marfă vîndută și încasată	101,8	101,9	100,8
Cheltuieli la 1 000 lei producție marfă din care	98,5	98,9	98,7
— cheltuieli materiale	98,7	99,1	98,9
Beneficiu	125,6	—	125,8
Investiții	140,7	117,9	105,6
Puneri în funcțiune	224,7	206,6	186,0
Sonde terminate din foraj	103,8	118,7	126,6
Metri forați	101,4	102,5	102,8

tere, totuși în lunile trecute anumite categorii de foraj (geologic și de mare adîncime) nu au fost integral efectuate. Între cauzele acestor rămîneri în urmă se numără neasigurarea locațiilor respective, în special la forajul de cercetare, datorită între altele lipsei drumurilor de acces către zone dificil de străbătut, a mijloacelor grele de transport uneori, cît și a altor greutăți și insuficiențe în asigurarea bazei tehnico-materiale corespunzătoare.

Desigur că pentru recuperarea restanțelor la forajul de cercetare geologică există grafice de desfășurare a mijloacelor materiale și umane în perioada următoare. Aplicarea lor neîntîrziată trebuie să contribuie la scurtarea duratelor de demontare, transport, montaj de la o locație la alta și să asigure creșterea vitezei de foraj la 530 m/instalație. Pentru aceasta însă vor fi necesare un număr suficient de sape adecvate traversării stratelor dure, extinderea folosirii sapelor cu diamante și a lagărelor de alunecare etanșe și reducerea timpului de formare și preparare a fluidelor de foraj prin funcționarea la parametri proiectați a stației de fluide de la Mitrofani. etc.

c) **Creșterea factorului final de recuperare a țițeiului din zăcăminte.** În acest sens se cere acționat în continuare pentru extinderea numărului de obiective supuse atît procesului de injecție de apă, cît și celui de combustie subterană pentru a se putea obține astfel extragerea unei cantități maxime din zăcăminte față de rezerva geologică omologată. Totodată, se simte necesar să se accelereze procesele aflate în fază de experiment pe structurile Deleni, Otești, Slătioara și Băbeni, să se evalueze mai rapid și real eficiența experimentelor respective pentru a se trece la aplicarea pe scară industrială cît mai curînd posibil a noilor tehnologii.

O cerință de mare importanță : pregătirea din vreme a producției

CUM SE POATE ACȚIONA pentru realizarea integrală a planului zilnic la producția fizică de țiței, la toate sortimentele, pentru recuperarea restanțelor, pentru fundamentarea mai bună a indicatorilor de plan. Multe dintre problemele care se pun și se cer rezolvate prezintă o sferă de in-

Revista ECONOMICĂ

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 27 din 9 iulie 1982

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— 17 ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R. Elemente calitative în dezvoltarea economico-socială a României (II) **(Costinel Lazăr)** 2

— Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice. Exploatarea sondelor la debitul potențial maxim **(Gh. Drăghici)** 4

— Accelerarea atingerii parametrilor proiectați la noile obiective de investiții **(Nicolae Blaga)** 5

— Acțiuni ferme pentru reducerea consumului de energie, gaze naturale și alți combustibili **(Gh. Stoica)** 6

— Energia eoliană — componentă a sistemului energetic al agriculturii românești (I) **(Oprea Parpală)** 7

— Autogestiunea în întreprinderi: răspunderi, acțiuni, rezultate. Creșterea eficienței fondurilor de producție **(M. Cristea, Gh. Vâlceanu, N. Șufană, E. Guță)** 9

— Probleme actuale ale perfecționării colaborării economice dintre țările membre C.A.E.R. **(F. Măgereanu)** 11

— Cititorii au cuvîntul 14

CONDUCERE—ORGANIZARE

— Pregătirea și folosirea economiștilor — la nivelul sarcinilor ce le revin în creșterea eficienței activității (I) **(Ovidiu Nicolescu, Ion Verboncu, Ion Ciochină)** 15

TEORII — IDEI

— Știința, dezarmarea și pacea (I) **(Mihail Florescu)** 17

— Dezvoltarea și mediul — fețetele aceleiași medalii **(Maria D. Popescu)** 19

— Școli ● curente ● economiști. N. Georgescu-Roegen : pledoarie pentru o teorie a resurselor **(Constantin Virgil Negoiță)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Poziția P.C.R. privind direcțiile instaurării unei noi ordini economice internaționale **(Ion Avram)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Economia mondială sub semnul accentuării fenomenelor de criză (I) **(Alexandru Puiu)** 26

— Tendințe — conjuncturi 28

— R.S.F. Iugoslavia. Politica de stabilizare economică **(Simion Morcovescu)** 29

— Mondorama 30

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economico-legislativ

IN THIS ISSUE

— Qualitative elements in Romania's socio-economic development **(II) (Costinel Lazăr)** 2
— Present-day issues of an improved economic cooperation among CMEA countries **(F. Măgereanu)** 11
— Instruction and employment of economists — according to the tasks incumbent on them in rising the efficiency of the activitv (I) **(Ovidiu Nicolescu, Ion Verboncu, Ion Ciochină)** 15
— Science, disarmament and peace (I) **(Mihail Florescu)** 17
— Development and environment — the sides of the same coin **(Maria D. Popescu)** 19
— Schools ● trends ● economists. N. Georgescu — Roegen : pleadings for a theory of resources **(Constantin Virgil Negoiță)** 22
— World economy and the accentuation of the crisis phenomena (I) **(Alexandru Puiu)** 26

DANS LE NUMÉRO

— Eléments qualitatifs dans le développement économique et social de la Roumanie (II) **(Costinel Lazăr)** 2
— Problèmes actuels du perfectionnement de la collaboration économique entre les pays membres du CAEM **(F. Măgereanu)** 11
— La formation et l'emploi des économistes — au niveau de leurs devoirs pour l'accroissement de l'efficience de l'activité (I) **(Ovidiu Nicolescu, Ion Verboncu, Ion Ciochină)** 15
— La science, le désarmament ét la paix (I) **(Mihail Florescu)** 17
— Le développement et l'environnement — facettes de la même monnaie (I) **(Maria D. Popescu)** 19
— Ecoles ● courants ● économistes. N. Georgescu — Roegen : plaidoirie pour une théorie des ressources **(Constantin Virgil Negoiță)** 22
— L'économie mondiale sous le signe de l'accentuation des phénomènes de crise (I) **(Alexandru Puiu)** 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Качественные элементы вобщественно—экономическом развитии Румынии (II) **(Костинел Лазэр)** 2
— Актуальные вопросы совершенствования экономического сотрудничества стран-членов С.Э.В. **(Ф. Мэджереану)** 11
— Подготовка и использование экономистов — на уровне заданий по повышению эффективности их деятельности (I) **(Овидиу Николеску, Ион Вербонку, И. Чокинэ)** 15
— Наука, разоружение и мир (I) **(Михаил Флореску)** 17
— Развитие и окружающая среда — стороны одной и той же медали **(Мария Д. Попеску)** 19
— Школы — течения — экономисты. Н. Джорджеску-Роеген: за теорию о ресурсах **(Константин Вирджил Негоицэ)**..... 22
— Мировая экономика под знаком усиления кризисных явлений **(Алескандру Пую)** 26

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă P.O. BOX 136—137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1

PENTRU Sezonul estival

Odată cu sosirea sezonului estival, noile modele de confecții se află în magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat.

De remarcat linia sport a modelelor expuse, în pas cu tendințele modei actuale.

Nu întîrziați !

Alegeți chiar acum noutățile expuse !

CIMF

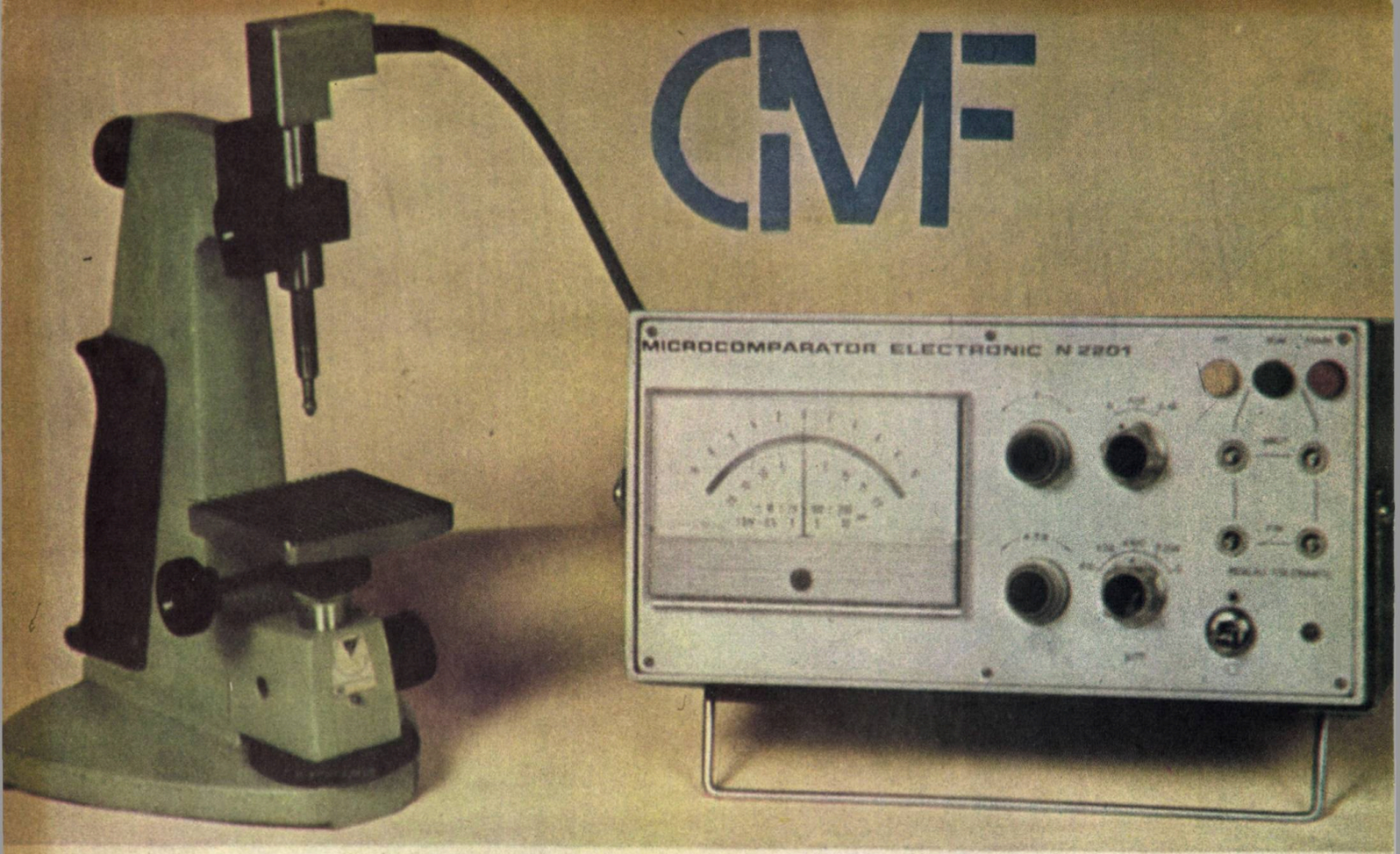

CENTRALA INDUSTRIALĂ MECANICĂ FINĂ
C.I.M.F.
Strada Popa Șapcă nr. 9—11, sectorul II, București
produce și livrează

- Microcomparator electronic cu traductor inductiv
- Suporți pentru aparate
- Set de palpatori pentru aparate

1982 JUL 19

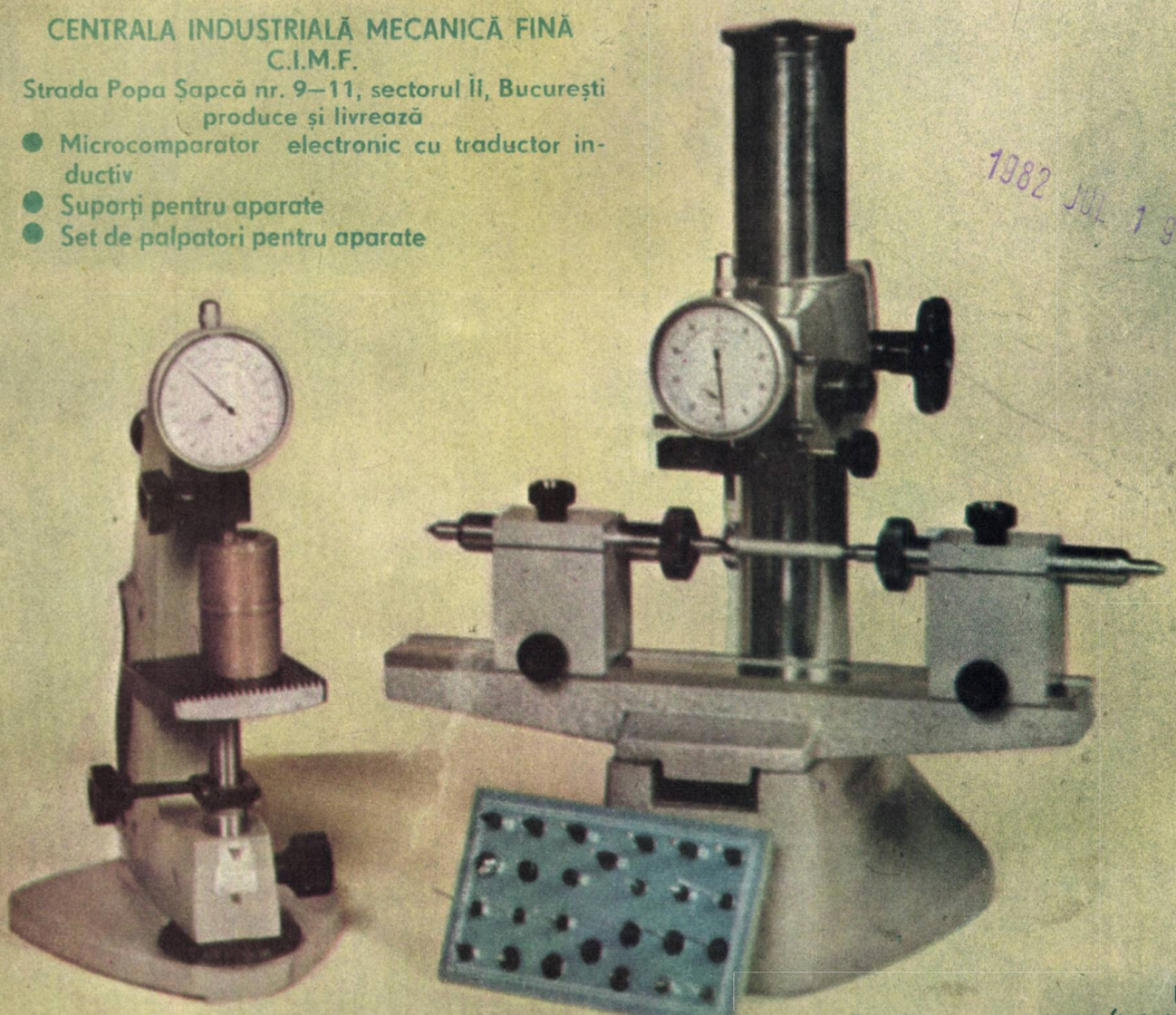

Lei 5
(inclusiv suplimentu

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

O COMPONENTĂ DE BAZĂ A EFICIENȚEI

CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

Numărul 28 ● Vineri 16 iulie 1982

COORDONATE ALE ÎMBUNĂTĂȚIRII CONDIȚIILOR DE LOCUIT ALE POPULAȚIEI

NUMĂRUL TOTAL AL LOCUINȚELOR CONSTRUITE ȘI DATE ÎN FOLOSINȚĂ

- mii apartamente-

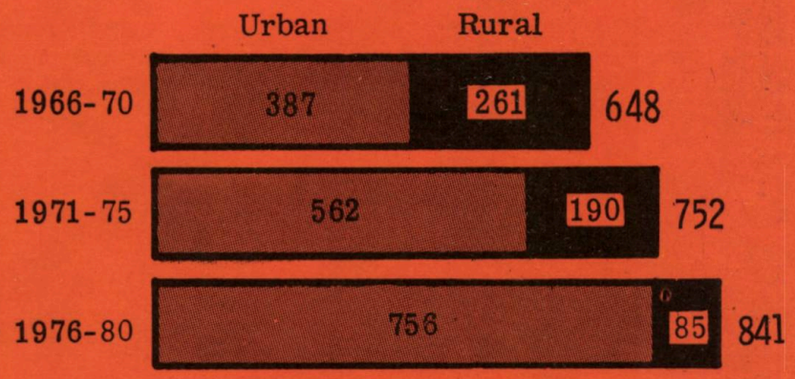

• În anul 1981 fondul locativ a crescut cu încă 164 200 locuințe.

• În perioada 1965-1981 s-au construit și dat în folosință un număr de 2.596.396 locuințe.

• 70 % din populația țării locuiește azi în case noi.

LOCUINȚE CONSTRUITE DIN FONDURILE STATULUI, INTREPRINDERILOR ȘI ALE ORGANIZAȚIILOR COOPERATISTE ȘI OBȘTEȘTI

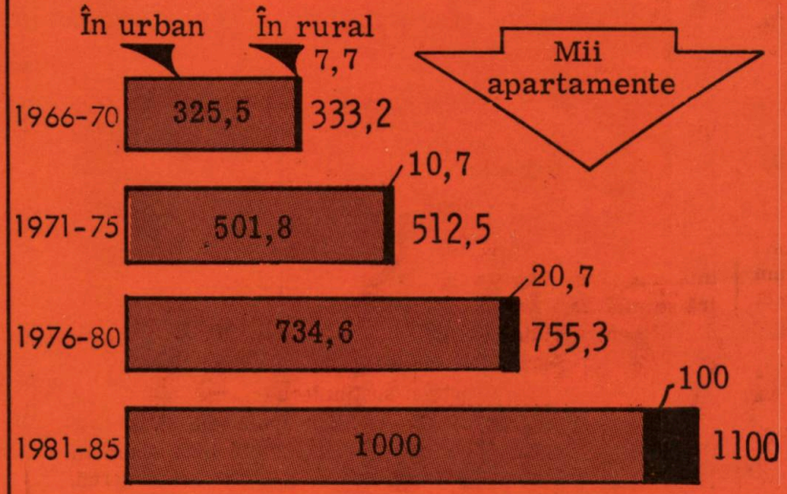

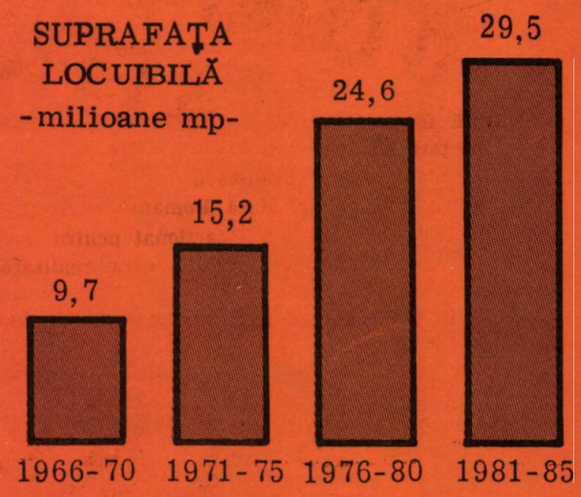

CREȘTEREA NUMĂRULUI DE LOCURI ÎN CĂMINELE PENTRU NEFAMILIȘTI

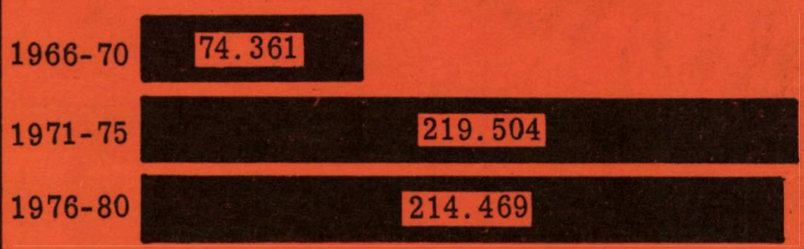

• În anul 1981 au fost construite cămine pentru nefamiliști cu un număr total de 15 208 locuri.

Gruparea locuințelor construite din fondurile statului, întreprinderilor și organizațiilor cooperatiste și obștești, după numărul camerelor de locuit

-%-

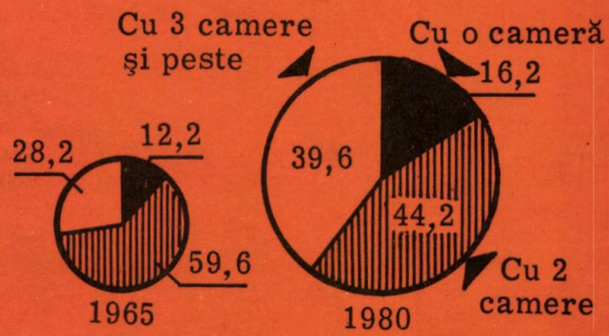

D 646

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Sistem unitar de informare pentru comerț exterior

2. O altă caracterizare generală a sistemului poate rezulta din analiza problematicilor și tehnicilor îmbrățișate de cele mai multe centre naționale. Există o largă diversitate în aspectele specifice abordate și care sînt dependente de condițiile concrete ale fiecărei țări, dar cîteva tipuri de preocupări se regăsesc în activitatea sau în programele de dezvoltare ale tuturor centrelor căpătînd astfel un caracter de generalitate pentru definirea fondului și principiilor funcționale ale sistemelor informaționale de comerț exterior.

O primă preocupare demnă de remarcat este aceea a constituirii unui fond cît mai complet de date statistice privind economia și comerțul mondial, administrarea acestui fond și distribuirea informațiilor, prelucrate conform cerințelor definite de utilizatorii sistemului. Astăzi, există în lume o cantitate imensă de informații de acest tip, care în măsura în care pot fi colectate, sistematizate și prelucrate conform necesităților, constituie un instrument mai mult decît prețios în creșterea rapidă a eficienței participării economiei naționale la schimburile economice internaționale. Datele cu valoare internațională statistică cuprind practic toate domeniile ce pot interesa un participant la relațiile comerciale internaționale: volumul și structura fluxurilor de mărfuri, indicatori ce caracterizează piețele, informații privind prețurile practicate pe piața mondială. Interesant de semnalat este faptul că în domeniul surselor de informații asistăm astăzi la o continuă modernizare, astfel încît la sursele clasice constituite din revistele tehnice și economice, anuare, cataloage, tipărituri specializate, se adaugă numeroase ediții microfilmate sau pe benzi magnetice standardizate la nivel internațional, suporturi de informații care cîștigă tot mai mult teren. Amintim, cu titlu de exemplu, edițiile microfilmate sau cele pe suport magnetic elaborate de Oficiul Statistic al Națiunilor Unite, de Fondul Monetar Internațional, F.A.O. sau O.C.D.E. Aceasta obligă de la bun început centrele naționale care doresc să valorifice gama largă de surse existente în materie să-și creeze facilitățile tehnice necesare preluării și prelucrării unor astfel de surse moderne, ceea ce înseamnă bănci, cititoare și terminale de microfilme și în principal echipamente electronice de prelucrare a datelor.

De de laăt parte, volumul imens al informațiilor de tip statistic accesibile celor interesați și gama foarte complexă de prelucrări și interpretări necesare desprinderii tuturor semnificațiilor utile factorilor comerciali depășește cu mult posibilitățile sistemelor tradiționale de tratare a acesui tip de informații și de multe ori chiar a calculatoarelor mai puțin performante. Pentru a da un singur exemplu, dealtfel edificator pentru cele afirmate anterior, volumul de informații numai pentru exportul și importul anual a 20 de țări dezvoltate, detaliat pe mărfuri și țări partenere implică circa 3 milioane de unități de informație, adică aproximativ 150 de milioane de caractere. Este evident că pentru orice centru național de comerț exterior care vrea să treacă de la niște aprecieri globale asupra economiei mondiale la cunoașterea cît mai exactă a fenomenelor și tendințelor ce se manifestă în viața economică și comercială internațională, opțiunea adoptării sistemelor ultramoderne de administrare și prelucrare electronică a informațiilor se impune de la sine. Or, a nu cunoaște cît mai exact piața mondială, înseamnă de la bun început un handicap de cele mai multe ori irecuperabil pentru firmele naționale active pe planul schimburilor externe. Iată de ce în aproape toate centrele naționale există preocupări febrile de construire a unor bănci proprii de date statistice privind economia mondială și mai mult, a unor sisteme informaționale bine puse la punct care să realizeze un flux constant de culegere, preluare, compatibilizare, stocare, administrare, prelucrare și difuzare a informațiilor de tip statistic asupra ansamblului aspectelor privind schimburile economice internaționale. Deși nu este singurul exemplu demn de remarcat putem reține aici cu titlu reprezentativ sistemul SELEXPORT creat de Centrul Francez de Comerț Exterior. Pornind de la datele de export și import ale țărilor O.C.D.E. (ce acoperă mai mult de 80% din comerțul mondial), disponibile pe suport magnetic și detaliate la nivelul celor 1380 de produse sau grupe de produse ale nomenclatorului S.I.T.C., sistemul pune la dispoziția utilizatorilor o gamă largă de analize statistice de structură și dinamică asupra comerțului internațional. Mai mult, într-o altă versiune a sa, sistemul își propune ca, pronind de la datele țărilor C.E.E. să facă prelucrări pe o detaliere considerabil mai amplă, ajungînd pînă la 6000 de produse și grupe de produse.

O altă preocupare importantă în atenția centralelor naționale de comerț exterior o constituie realizarea de sisteme moderne pentru cercetare documentară, bazate pe bănci de date specializate în administrarea informațiilor de tip bibliografic. Ideea unor astfel de bănci de date nu este nouă și ea a fost materializată cu mai mult timp înainte în domeniul informatiilor tehnico-științifice, sisteme precum STARS creat de IBM, DIALOG al lui Lockheed sau PASCAL, creat în Franța de CNRS și altele, de notorietate mondială. Chiar în domeniul economic este de mult cunoscut sistemul ISIS, care încă din 1977 era adoptat de 3 organizații internaționale (BIT, FAO, UNESCO) și 10 organizații naționale. Ceea ce reține atenția este faptul că realizarea unor astfel de bănci de date pentru dome-

Supliment la nr. 28 1982 Revista ECONOMICA

niul comercial au condus la creşteri spectaculoase ale gradului de cunoaştere a pieţelor externe şi implicit la sporirea puterii de penetraţie a exportatorilor ce beneficiază de un astfel de sistem de informare. Pornind de la administrarea într-o formă sistematizată a informaţiilor provenind din cele mai diverse surse, ele pot furniza o informare promptă şi completă a oricărui utilizator, asupra domeniului pe care el însuşi şi-l specifică printr-o succesiune liberă de descriptori.

Avînd la îndemînă un fond complet de informaţii asupra domeniului ce-l interesează, exportatorul este pus în poziţia de a-şi fundamenta rapid şi corect politica sa de comercializare. Am selectat aici pentru exemplificare unul din cele mai reprezentative sisteme de documentare pentru comerţ exterior şi anume cel dezvoltat de Oficiul Belgian pentru Comerţ Exterior. El foloseşte ca surse de informaţii circa 1000 de reviste de specialitate şi 600 de cotidiene, rapoarte ale misiunilor permanente în străinătate, rapoarte ale organizaţiilor internaţionale, cărţi şi alte tipărituri. Toate aceste surse sînt triate de documentarişti, sînt indexate, referinţele documentare fiind trecute în banca de date prin intermediul foilor de codaj, iar originalele sînt disponibilizate pentru consultare prin microfilmare. Din acest moment, orice utilizator poate intra în conversaţie directă cu Banca de date computerizată şi obţine din acest stoc imens, orice informaţie ce corespunde necesităţilor sale, printr-un proces de rafinare „în cascadă" a descriptorilor ce-i caracterizează profilul de interes.

În legătură cu băncile de documentare pentru comerţ exterior, mai trebuie amintită tendinţa centrelor naţionale de a realiza compatibilizarea acestora şi a permite într-un viitor apropiat schimbul curent de astfel de date utilizînd suporturi informatice. Sînt de notat în acest sens normativele I.S.O. elaborate pentru transferul de date documentare, crearea în comun de tezaure de descriptori, cum este cazul Belgiei şi Franţei sau cel al U.R.S.S. şi R.D.G., sau eforturile de creare la nivelul C.A.E.R. a unui tezaur multilingv pentru comerţ exterior.

O a treia direcţie notabilă în preocupările generale ale centrelor naţionale este crearea şi întreţinerea fişierelor de întreprinderi şi firme. Acestea permit crearea unei game complete de servicii operative care să furnizeze informaţii despre partenerii potenţiali, volumul şi profilul afacerilor, soliditatea firmei, afiliaţia ei, modalităţi de contactare, legăturile bancare, indicarea altor firme din ţară care au lucrat cu partenerul respectiv şi multe altele. Asigurarea acestui tip de servicii este deosebit de apreciată în orice tip de organizare economică atunci cînd există o preocupare permanentă de promovare a exportului, dar ea devine indispensabilă în structurile economice care dispersează activitatea comercială de mii sau zeci de mii de firme, cele mai multe dintre ele cu potenţial economic redus, deci implicit cu foarte mici posibilităţi proprii de prospectare a pieţei. Un astfel de fişier care a căpătat notorietate prin serviciile pe care le oferă este „Foreign Trade Index", administrat de Export Contact List Services, de pe lîngă Departamentul Statelor Unite pentru Comerţ şi care cuprinde 140 000 de înregistrări de întreprinderi din afara S.U.A., localizate în 130 de ţări.

Alături de acest tip de fişiere, o largă răspîndire o au aşa-zisele fişiere de exportatori, ca premisă pentru funcţionarea eficientă a sistemelor operative de informare comercială, care reprezintă o altă direcţie deosebit de importantă de activitate a centrelor naţionale de comerţ exterior şi cuprind : culegerea, sistematizarea, administrarea şi difuzarea informaţiilor operaţionale sau „de alertă".

Ele se referă la fapte sau intenţii care pot influenţa asupra derulării schimburilor comerciale internaţionale ; au un ciclu scurt de viaţă şi au o valoare cu atît mai mare cu cît ajung la factorii ce sînt sau ar putea fi interesaţi, în cel mai scurt interval de timp de la geneza lor. Astfel de informaţii operaţionale sînt : cotaţii, cereri de ofertă, oferte, cereri de ofertă pentru licitaţii, propuneri de cooperare, noutăţi tehnologice, produse noi, informaţii privind stocuri de mărfuri, tranzacţii încheiate, tranzacţii anulate, modificări în reglementările naţionale sau zonale, evenimente politice şi în general orice sesizare a unui eveniment petrecut, previzibil sau posibil, care prin natura sa acţionează direct sau indirect asupra realizării actelor de comerţ internaţional. Este inutil să insistăm asupra faptului că datorită numărului şi diversităţii foarte mari în apariţia unor astfel de informaţii, a succesiunii lor rapide şi largii răspîndiri geografice, numai un sistem foarte bine organizat şi susţinut de o tehnică avansată poate asigura valorificarea superioară a informaţiei în folosul economiei naţionale.

Condiţiile realizării acestui sistem sînt foarte complexe şi rezolvarea lor necesită o mare investiţie de fonduri şi imaginaţie creatoare. Dar, reacţia economiei naţionale la contactul său cu pieţele internaţionale poate fi fără îndoială mult mai promptă, făcînd incomparabile eforturile presupuse de construirea unui astfel de sistem cu avantajele mari aduse. În mod sigur nu este o simplă coincidenţă, spre exemplu, între faptul că Japonia se afirmă ca cea mai activă şi dinamică prezenţă în exporturile mondiale şi existenţa în această ţară a unui astfel de sistem care îşi întinde tentaculele informaţionale pe aproape toată suprafaţa globului prin intermediul a mai multor calculatoare de mare capacitate şi a sateliţilor de telecomunicaţii. Şi exemplele pot fi extinse, fireşte fiecare la propria sa dimensiune, şi la alte ţări, cum ar fi : Belgia, Italia, R.D. Germană.

Forţa acestui sistem de informare derivă în primul rînd din operativitatea cu care reuşeşte să capteze o gamă cît mai completă de date şi să realizeze informarea selectivă a utilizatorilor. Trebuie reţinut de la bun început faptul că este de neconceput existenţa sa în afara suportului oferit de cele mai moderne mijloace de culegere, prelucrare şi transmitere de informaţii. În ceea ce priveşte receptarea fenomenelor de piaţă, centrele de comerţ exterior s-au orientat într-o oarecare măsură către organizarea unei reţele proprii de culegere, dar s-au bazat în mod deosebit pe utilizarea informaţiilor furnizate de întreprinderi specializate, efectele diviziunii activităţilor reflectîndu-se favorabil în costul sistemelor. Pentru a aminti cîţiva astfel de furnizori de prestigiu, trebuie să ne referim la serviciile economice ale agenţiilor Reuter şi Kyodo, „Inteligence Service" dezvoltate de B.O.T.B. din Anglia, sistemele Tehnotec şi Dvorkovitz and Associates, ambele din Statele Unite ale Americii, specializate în informaţii privind schimburile şi transferul de tehnologie, sau mai curînd creatul „National Bank Express Trade Inquiry Service" dezvoltat de National Bank of Australasia Ltd., care oferă informaţii foarte ample asupra societăţilor australiene.

Cealaltă dimensiune esenţială este asigurată, pe de o parte de viteza canalelor de comunicaţii, iar pe de altă parte de capacitatea sistemului de prelucrare în a disemina şi distribui informaţiile intrate, astfel încît fiecărui utilizator să-i parvină cît mai rapid tot ceea ce corespunde profilului său de interes, şi numai aceste informaţii. Sînt astăzi folosite calculatoarele puternice cu facilităţi de teletransmisie sau funcţionare în regim de reţea dotate cu software pentru prelucrarea de texte („word processing"), care numai prin propriile lor mijloace sau cuplate „on-line" la reţeaua de telex suportă sisteme foarte performante de informare operativă. Simultan cu dezvoltarea utilizării calculatoarelor în domeniul informării comerciale alături de canalele consacrate pentru transmiterea informaţiei, adică cele de tip poştal (corespondenţă, telefon, telex) au căpătat o tot mai largă utilizare legăturile „directe" prin intermediul reţelelor de terminale.

De aceea nu mai este de mirare că s-a ajuns ca astăzi, în cadrul celor mai performante sisteme de infirmare operaţională pentru comerţ exterior (cum este cel japonez), ca un mesaj util generat în orice punct al globului să ajungă în numai cîteva minute de la formularea lui la toţi abonaţii sistemului care şi-au definit interesul pentru unul din domeniile referite în conţinutul mesajului, indiferent de localizarea lor pe glob.

De bunăseamă, nu este necesar ca în orice economie să se pună problema creării unor sisteme super-performante la care viteza de lucru să fie la pragul tehnologic de ultimă oră, depășind cu mult marjele operativității necesare pentru asigurarea utilității economice a informației. Ceea ce trebuie însă reținut este că aceste sisteme trebuie să fie astfel construite încît să asigure utilizatorilor informații cît mai complete, cît mai sistematizate, într-un interval cît mai scurt, astfel încît să-i ofere totdeauna posibilitatea de a dispune de un timp suficient de reacție, adaptare, decizie etc.

În sfîrșit, pentru a încheia trecerea în revistă a domeniilor ce manifestă caracter de generalitate pentru centrele naționale de comerț exterior, trebuie amintit aici preocuparea pentru administrarea și difuzarea informațiilor referitoare la reglementările pe plan național sau zonal care au incidență asupra desfășurării comerțului internațional. Este vorba de informații privind codurile vamale, obstacole netarifare, norme tehnice, acte de administrație și altele. Este un domeniu care interesează cu precădere țările în curs de dezvoltare și care impune o activitate specializată și complexă de actualizare a informațiilor și difuzare foarte rapidă a acestora. Din punct de vedere informatic, sistemele nu diferă de cele prezentate anterior și sînt utilizate cel mai adesea pentru sesizarea și transmiterea de semnalări sub formă de rezumate privind publicarea sau modificarea reglementărilor. Textele complete sau documentele legislative referite, date fiind complexitatea și volumul lor, sînt cel mai adesea stocate sau reproduse pe microfișe sau microfilme.

Putem reține din cele prezentate mai sus faptul că centrele naționale de comerț exterior sintetizează în activitatea lor realizarea unor obiective de interes major, strategic și operațional, își bazează organizarea și funcționarea pe cele mai moderne instrumente puse la dispoziție de tehnologia contemporană și manifestă cel puțin la nivel de tendință preocupări pentru domenii similare, cu nuanțări specifice determinate de structura economică și obiectivele proprii ale fiecărei țări. Dată fiind însă complexitatea foarte mare a fiecărei problematici luată în parte, cel puțin pînă la ora actuală nu există un centru național care să fi realizat întreg ansamblul de componente definitorii. În fiecare țară abordarea s-a făcut treptat, acordîndu-se prioritate domeniului care s-a considerat a fi mai util pentru structura și politica economică particulară pe plan național. Dar, privind pe plan internațional, aproape pentru fiecare domeniu se pot identifica sisteme create într-o țară sau alta care sînt edificatoare pentru performanțele deosebite ce se pot obține printr-o abordare modernă a problemelor legate de creșterea eficienței participării unei economii naționale la ansamblul relațiilor economice internaționale.

Voicu ȘTEFAN
dr. Napoleon POP
I.E.M.

drept și uzanțe internaționale

Dreptul național privind investițiile

Dezvoltarea accelerată a colaborării economice dintre statele lumii — și, în acest cadru, a cooperării în producție și în comercializare — a condus, alături de alți factori, la multiplicarea și diversificarea fluxurilor internaționale de capital, inclusiv sub forma investițiilor. Dintre acestea din urmă, investițiile directe de capital joacă rolul principal în cadrul relațiilor economice internaționale.

Condițiile geografice, economice și sociale foarte diferite de la o țară la alta își pun amprenta și asupra structurii și conținutului reglementărilor naționale cu privire la investițiile de capital străin. De aceea, potențialii investitori străini trebuie să țină seama de modul în care influxurile de capital externe sînt reglementate de către autoritățile din țările avute în vedere.

În acest context, înaintea efectuării unor investiții directe în special sub forma unor societăți comerciale (inclusiv societăți mixte) trebuie cunoscute stimulentele și restricțiile diverse existente pe linia pătrunderii capitalului străin. Dată fiind diversitatea datelor și informațiilor necesare în acest scop, cunoașterea și interpretarea acestora trebuie să aibă loc după un punctaj bine stabilit, care să permită o cît mai mare comparabilitate între regimurile juridice din diverse țări, în materie de investiții străine. Căci tocmai această comparabilitate facilitează luarea în considerare, în cunoștință de cauză, a avantajelor și dezavantajelor instituționale incumbate de efectuarea viitoare a investiției într-una sau alta din țările avute în vedere ca fiind potențiale sedii pentru societăți cu capital sau mixt.

Și în cazul constituirii de societăți mixte în străinătate cu participare românească la capital, cunoașterea în detaliu și analiza comparativă a reglementărilor existente în diverse țări partenere prezintă o deosebită importanță. Avînd în vedere acest lucru, prezentăm în continuare „scheletul" și trăsăturile generale care permit interpretarea în bune condițiuni a ceea ce marea majoritate a legislațiilor țărilor lumii desemnează ca fiind regimul investițiilor externe.

REGIMUL INVESTIȚIILOR EXTERNE — cuprinde ansamblul legilor și al altor reglementări care guvernează efectuarea de investiții de capital străin într-o anumită țară. Prin aceste instrumente cu caracter legal, în virtutea puterii sale suverane, statul determină regimul aplicabil investițiilor — atît directe, cît și de portofoliu — externe de capital, în funcție de interesele specifice, imediate și de perspectivă. Reglementarea investițiilor externe depinde de o serie de factori esențiali, între care: gradul de dezvaltare economico-socială a țării, precum și nivelul de dezvoltare atins în diferite sectoare ale economiei naționale; intensitatea intervenției statului în economie, rolul jucat de sectorul public și, respectiv, de sectorul privat în economia națională; obiectivele specifice de dezvoltare fixate pe termen mediu și lung; raporturile de forțe existente pe plan economic și politic la nivel național etc.

În consecință, gradul și modalitățile de reglementare a investițiilor externe sînt diferite de la o țară la alta, de la o categorie de țări la alta; astfel, din anumite puncte de vedere, reglementarea investițiilor externe este diferită în țările în curs de dezvoltare în comparație cu cea existentă în țările dezvoltate; mai mult, chiar în interiorul celor două grupuri de țări există diferențieri notabile. În funcție de aceste caracteristici, regimul investițiilor externe poate fi caracterizat drept liberal (cînd asigură un acces de obicei larg al capitalului străin în economia națională) sau restrictiv (cînd investițiile străine fac obiectul unui număr ridicat de limitări și condiționări). Principalele categorii de probleme care sînt reglementate prin regimul investițiilor externe sînt: instrumentele și modalitățile de administrare a investițiilor; criteriile de admisibilitate a investițiilor; sectoarele cu acces interzis sau limitat pentru capitalul străin; gradul de utilizare prin investiții a resurselor autohtone; tipurile de societăți cu participare străină la capital; modalitățile de reglementare a aspectelor de ordin financiar; stimulentele și înlesnirile utilizate pentru atragerea investițiilor externe etc.

1. ADMINISTRAREA INVESTIȚIILOR

Efectuarea de investiții externe într-o anumită țară presupune parcurgerea unei faze prealabile, în cursul căreia acestea sînt analizate, aprobate și înregistrate conform unor proceduri specifice de către autoritățile abilitate în acest sens. Investițiile pot fi aprobate și înregistrate fie conform aceluiași regim aplicabil și investițiilor

de capital autohton (de exemplu în Ghana, Nigeria, Zair, Algeria, Brăzilia, Filipine, Peru), fie conform unui regim special, separat (de exemplu în R.A. Egipt, India, Indonezia, Argentina, Columbia, Mexic). În acest ultim caz, funcționează instituții special însărcinate cu primirea cererilor de admitere a efectuării investiției, analiza acestora prin prisma îndeplinirii criteriilor de eligibilitate, consultarea altor organe și instituții interesate, din punct de vedere sectorial, în ceea ce privește soluționarea cererilor, obținerea avizelor din partea organelor financiare etc. Instituțiile însărcinate cu administrarea investițiilor externe stabilesc tipurile, forma și conținutul documentelor care trebuie supuse aprobări, precum și modalitățile de înregistrare a investițiilor aprobate.

2. CRITERII DE ADMISIBILITATE A INVESTIȚILOR EXTERNE

Prin stabilirea criteriilor de admisibilitate a investițiilor externe de capital, autoritățile guvernamentale urmăresc asigurarea condițiilor necesare atît pentru protejarea eventuală a unor sectoare ale economiei naționale, cît și realizarea unor interese specifice de dezvoltare economico-socială. Din primul punct de vedere, prin reglementări se stabilesc sectoarele unde accesul capitalului străin este restricționat, instrumentele care să prevină formarea unor monopoluri, sau aducerea unor prejudicii ramurilor industriale în formare ori diverselor întreprinderi naționale. Din al doilea punct de vedere, sînt stabilite o serie de cerințe pentru investițiile străine, a căror îndeplinire să garanteze efecte pozitive la nivelul ansamblului economiei naționale ; astfel, în special în țările în curs de dezvoltare, sînt întîlnite în practică criterii cum sînt : contribuția probabilă a investiției la dezvoltarea economiei naționale; concordanța cu prevederile planurilor naționale de dezvoltare a obiectivelor propuse a fi realizate prin investiție ; gradul de utilizare a resurselor materiale și umane autohtone și mărimea valorii adăugate în țară ; contribuția la crearea de noi locuri de muncă și la dezvoltarea de ansamblu în anumite zone defavorizate din punct de vedere economic ; efectele antrenate pe planul reducerii importurilor, diversificării și promovării exporturilor ; efectele probabile pe planul transferului de tehnologie și al formării cadrelor naționale ; obținerea unei experiențe înaintate în planificarea și conducerea proceselor economice etc. În funcție de îndeplinirea acestor criterii (sau numai a unora dintre acestea), cererea de efectuare a investiției externe este admisă sau respinsă. Evident, importanța acordată acestor criterii este diferită de la o țară la alta.

3. SECTOARE CU ACCES INTERZIS SAU LIMITAT

Reglementările în materie de investiții prevăd, de cele mai multe ori, prevederi referitoare la măsura în care capitalul străin poate participa la formarea capitalului unei societăți în anumite ramuri economice. De obicei, între sectoarele în care accesul capitalului străin este interzis se numără : anumite operațiuni bancare, asigurările, serviciile publice, telecomunicațiile, exploatarea energiei nucleare, producția de armament ; totuși, o serie de derogări de la acest regim se pot obține (mai ales în țările dezvoltate). Mult mai numeroase și diferite de la o țară la alta sînt sectoarele economice în care investițiile de capital străin sînt limitate sub diverse forme ; astfel, în primul rînd, în unele sectoare participarea la capitalul unei societăți a investitorilor străini este limitată la o anumită proporție (care, de obicei, să asigure o participare locală majoritară) ; în al doilea rînd, în unele sectoare de importanță deosebită sau considerate mai vulnerabile din anumite țări (explorarea și exploatarea resurselor naturale, extracția și rafinarea petrolului, producția și prelucrarea tutunului, fabricarea și comercializarea anumitor produse farmaceutice etc.) investițiile externe nu sînt interzise în mod expres, însă aprobarea acestora face obiectul unor proceduri speciale, deseori cu caracter restrictiv.

4. TIPURI DE SOCIETĂȚI CU PARTICIPARE STRĂINĂ LA CAPITAL

Investițiile directe externe de capital se concretizează de obicei în constituirea de societăți comerciale de diferite tipuri, în funcție de sistemele de drept cărora le aparțin diversele țări în care acestea sînt efectuate. Cele mai des întîlnite tipuri de societăți cu capital străin sînt societățile anonime și cele cu răspundere limitată. Cerințele legale pe care acestea trebuie să le îndeplinească în scopul constituirii și funcționării ocupă un loc central în cadrul regimului investițiilor externe. Legea reglementează, în primul rînd, nivelul minim al capitalului (subscris și efectiv vărsat) necesar pentru constituire, precum și modul de formare a acestuia (în numerar și/sau în natură) ; de asemenea, prevede dacă este obligatorie constituirea unui fond de rezervă, precum și modul de formare a acestuia (de obicei prin prelevarea unui anumit procent din profituri, pînă la atingerea unui anumit nivel indicat ca proporție din capitalul societății). În al doilea rînd, prin reglementările aplicabile este indicat numărul minim și, eventual, maxim al membrilor fondatori și al acționarilor, precum și posibilele restricții cu privire la naționalitatea și reședința acestora. În al treilea rînd, este stabilit modul de constituire și de funcționare a organelor de conducere ale societății (număr de persoane, criterii de eligibilitate a acestora, diverse restricții etc.). În al patrulea rînd, sînt fixate pe cale legală obligațiile care revin societății pe linia evidenței în special contabile a activității, a publicității cu privire la rezultatele obținute, precum și a asigurării legăturilor cu organele financiare guvernamentale. În al cincilea rînd, diversele reglementări prevăd taxele (locale, de înregistrare, notariale etc.) ocazionate de constituirea unei societăți și modul de calcul al acestora, precum și criteriile de impunere a activității desfășurate. În al șaselea rînd, sînt indicate tipurile și caracteristicile acțiunilor sub forma cărora este exprimat capitalul (valoare minimă, mod de deținere și de transfer). În fine, un loc important în ansamblul reglementărilor referitoare la societăți este ocupat de prevederile în materia controlului de către acționari a activității societății și a luării deciziilor (condițiile care trebuie îndeplinite pentru convocarea și desfășurarea adunărilor generale și extraordinare ale acționarilor). De menționat că, deoarece orice societate este persoană juridică națională în țara unde își are sediul, categoriile de reglementări sus-menționate sînt aplicabile indiferent dacă capitalul societății este autohton sau străin; sînt aplicabile, în consecință, și societăților mixte.

5. REGLEMENTĂRI FINANCIARE

Regimul investițiilor externe cuprinde și o serie de reglementări referitoare la aspectele financiare și fiscale incumbate de activitatea societăților cu participarea străină la capital. În primul rînd, este vorba de impozitarea activității acestora ; în acest cadru sînt stabilite modalitățile specifice de ținere a contabilității, structura bilanțului anual, precum și organele abilitate cu controlul acestora ; regulile stricte existente în acest sens sînt necesare pentru asigurarea evidențierii corecte a veniturilor impozabile, asupra cărora urmează a se aplica taxele aferente. Legislația fiscală în materie cuprinde, de asemenea, prevederi referitoare la eventuale facilități (scutiri, reduceri sau rambursări de taxe) acordabile în anumite cazuri. În al doilea rînd, există reglementări referitoare la transferul profiturilor și dividentelor (plafoane anuale de transfer, dependența transferului față de constituirea prealabilă a unui fond de rezervă, obligații eventuale cu privire la reinvestirea parțială a profiturilor, formalități prealabile pentru autorizarea transferului etc.) ; în același timp, sînt prevăzute taxele aplicabile cu această ocazie, precum și eventualele excepții care pot fi consimțite în materie. În fine, în același cadru se înscriu și regulile și procedurile prevăzute pentru repatrierea capitalului (în general numărul de ani și plafoanele anuale de repatriere) ;

în unele țări aceste elemente sînt fixate în mod expres prin legislația în vigoare, iar în altele ele sînt negociabile cu ocazia efectuării investițiilor directe. În afară de cele trei categorii principale de prevederi cu caracter financiar și fiscal, în unele țări în regimul investițiilor externe mai sînt cuprinse și alte prevederi specifice, precum : reglementări speciale în ceea ce privește schimbul valutar, garanții de convertibilitate parțială sau totală a profiturilor și a capitalului cu ocazia transferului și, respectiv, repatrierii acestora etc.

6. STIMULENTE ȘI ÎNLESNIRI

În cazul existenței unor interese specifice în ceea ce privește stimularea efectuării de investiții directe de capital străin, în unele țări sau în anumite sectoare economice ori regiuni geografice pot fi acordate o serie de facilități fiscale care constau mai ales în scutiri de impozite directe la înființarea societăților și în extinderea acestor scutiri pentru un număr de ani (3—6 ani, iar în unele cazuri, pentru proiecte speciale de investiții, între 5 și 25 de ani) ; în acest sens există adesea scheme de acordare a stimulentelor în funcție de contribuția specifică a societăților înființate prin intermediul investițiilor străine la dezvoltarea economică a țărilor respective (impulsionarea exporturilor, realizarea unui transfer de tehnologie, desfășurarea unei activități susținute de cercetare-dezvoltare pe plan local, angajarea de forță de muncă locală, contribuția la dezvoltarea generală a unor regiuni rămase în urmă etc.). La aceste stimulente de natură fiscală se adaugă, în unele țări, tot în funcție de elementele susmenționate, anumite înlesniri, precum : priorități în alegerea amplasamentelor unităților de producție, în procurarea anumitor materii prime, materiale și echipamente ; tarife mai reduse pentru utilități publice (încălzire, aprovizionare cu apă, salubritate etc.) ; beneficierea în condiții avantajoase de facilitățile de transport etc. Astfel de stimulente și înlesniri sînt fie acordate automat (în baza unor prevederi legale exprese), fie negociate cu ocazia efectuării investițiilor ; reglementările în materie cuprind, în acest sens, instituțiile care administrează aceste instrumente, precum și documentele și procedurile necesare.

7. CONVENȚII ȘI ACORDURI INTERSTATALE

În domeniul investițiilor externe există unele instrumente juridice convenite între state care reglementează relațiile reciproce în materie. La nivel bilateral cele mai des întîlnite instrumente sînt acordurile privind garantarea investițiilor și convențiile privind evitarea dublei impuneri, care sînt menite să faciliteze investițiile reciproce de capital. De asemenea, la nivel regional (în special între unele țări în curs de dezvoltare) funcționează o serie de acorduri menite să faciliteze rezolvarea eventualelor dispute, să asigure protecția proprietății industriale, să promoveze schimburile de informații, să stimuleze realizarea obiectivelor fixate prin politicile regionale de investiții. În fine, pe plan internațional există o serie de convenții cu efecte în acest domeniu (de exemplu convenția de la Paris privind proprietatea industrială), precum și unele organisme internaționale (Organizația Mondială a Proprietății Industriale, Centrul pentru rezolvarea diferendelor cu privire la investiții — B.I.R.D.). Astfel de convenții și acorduri interstatale au drept obiective generale principale facilitarea convenită a climatului în care au loc fluxurile internaționale de investiții, precum și, în unele cazuri, uniformizarea, într-o anumită măsură, a unora dintre prevederile regimurilor naționale în domeniul investițiilor externe.

8. REGIMUL INVESTIȚIILOR EXTERNE ÎN ROMÂNIA

Principalele acte normative care definesc regimul investițiilor externe în România sînt : Decretul nr. 424/1972 privind constituirea, organizarea și funcționarea societăților mixte în Republica Socialistă România și Decretul nr. 425/1972 privind impozitul pe beneficiile societăților mixte constituite pe teritoriul Republicii Socialiste România. Decretul nr. 424/1972 stipulează faptul că participarea părții române la capitalul social al unei societăți mixte trebuie să fie de minimum 51% (participarea capitalului străin fiind, în consecință, limitată la 49%) ; de asemenea, decretul enumeră domeniile în care sînt permise investițiile străine, condițiile generale de eligibilitate (în funcție de interesele urmărite), modalitățile de constituire și organizare a societăților mixte, modul de desfășurare și controlul activității acestora, drepturile și îndatoririle personalului. Decretul nr. 425/1972 reglementează impunerea beneficiilor realizate de societățile mixte (cotă de impozit 30%), obligativitatea constituirii unui fond de rezervă (prin prelevarea a 5% din beneficiile anuale pînă la atingerea unui nivel de 25% din capital), reducerea impozitului (cu 20 puncte procentuale) în cazurile de reinvestire a unei părți din beneficii, impozitul aplicabil în cazul transferului beneficiilor în străinătate (10%), precum și procedurile aplicabile în aceste domenii. Alături de Legea nr. 1/1971 cu privire la activitatea de comerț exterior, de cooperare economică și tehnico-științifică a Republicii Socialiste România — care stabilește posibilitatea constituirii de societăți mixte pe teritoriul românesc — cele două decrete sus-menționate conferă un caracter unitar regimului cu privire la investițiile externe în țara noastră.

Adrian CONSTANTINESCU
I.E.M.

Restructurări în producția și comerțul mondial

Perspectivele materiilor prime petrochimice

Recrudescența crizei energetice a adus pe primul plan problema asigurării materiilor prime pentru industria petrochimică, care este vitală pentru dezvoltarea ulterioară a acestei ramuri.

Dacă la începuturile dezvoltării petrochimiei acest aspect nu a ieșit atît de pregnant în evidență, explicația constă în ponderea redusă a cererii pentru aceste materii prime în totalul cererii pentru produse energetice și în nivelul extrem de scăzut al prețurilor lor. Creșterea rapidă a prețului țițeiului și implicit a prețurilor derivatelor sale, începînd din 1973, a modificat radical situația, eliminînd pentru producătorii petrochimici certitudinea că pot obține materiile prime și energia necesară în cantități normale și la prețuri rezonabile.

Criza energetică a avut ca efecte nu numai scumpirea apreciabilă a materiilor prime, dar și instaurarea unei recesiuni economice prelungite, care afectînd nivelul cererii de produse petrochimice n-a permis recuperarea integrală de către producători a majorărilor continue ale costurilor de producție. Adaptarea la încetinirea creșterii cererii a impus pentru mulți producători reducerea indicelui de utilizare a capacităților, care a determinat creșterea costurilor unitare ale produselor.

Disponibilitățile limitate de țiței, și implicit de naftă — principala materie primă petrochimică în Europa de vest și Japonia — au condus la intensificarea concurenței pentru obținerea resurselor necesare, între consumatorii petrochimici și cei de produse energetice. Această concurență constituie trăsătura distinctă a noii etape de evoluție a industriei petrochimice, etapă caracterizată și prin intensificarea cercetărilor pentru dezvoltarea surselor alternative de energie și de materii prime, proces ce are drept obiectiv asigurarea unei flexibilități mai mari, în domeniul aprovizionării consumatorilor.

Proiectele anunțate pe plan mondial pentru deceniul actual și pentru ultimul deceniu al secolului, evidențiază netemeinicia estimărilor privind insuficiența resurselor e-

nergetice. Chiar în domeniul ţiţeiului, unde s-a vehiculat mult timp ideea discrepanţei între nivelul resurselor şi cel al necesităţilor viitoare, aprecierile recente ale unor oficialităţi kuweitiene şi saudite refeitoare la nivelul rezervelor (dublu faţă de cifrele avansate anterior) demonstrează că nu se poate vorbi de sfîrşitul apropiat al erei ţiţeiului.

Încă neeconomică, dezvoltarea resurselor alternative poate deveni o realitate în condiţiile continuării majorării preţurilor la ţiţei şi concomitent a preţurilor celorlalte resurse (în primul rînd a gazului natural). Reducerea sensibilă a consumului energetic în ţările importatoare de ţiţei pune însă sub semnul întrebării noi majorări de proporţii ale preţurilor ţiţeiului. Oricum, ponderea ţiţeiului şi gazului natural în cadrul balanţei energetice mondiale se prevede a scădea de la 2/3 în 1973 la mai puţin de 1/2 în 2000, îndeosebi în favoarea ponderii cărbunelui şi energiei nucleare.

Concluzia este că pînă la sfîrşitul secolului ţiţeiul şi gazul vor rămîne principalele surse energetice şi de materii prime pentru industria petrochimică, aceasta şi datorită riscurilor mari implicate de investiţiile în sursele alternative şi perioadei îndelungate necesară dezvoltării lor.

Obiectivul principal al orientărilor actuale îl reprezintă flexibilitatea sporită a ofertei de materii prime, implicînd modificări în structura dominantă în cursul deceniului trecut. De exemplu, în S.U.A. declinul rezervelor de gaz şi amploarea cracării catalitice conduc la utilizarea în măsură crescîndă a naftei, în special, pentru obţinerea etilenei. În Europa de vest tendinţa este însă diferită. Creşterea disponibilităţilor de gaz natural (GNL) şi petrolier (lichefiat — GPL) provenite din Marea Nordului sau din Orientul Mijlociu şi Africa, precum şi cantităţile sporite de motorină obţinută în noile rafinării vor reduce dependenţa de naftă, care în 1990 se va folosi în proporţie de 26 la sută ca materie primă petrochimică (un sfert din ea rezultînd din combustibili sintetici).

În ţările dezvoltate integrarea între rafinori, producătorii de olefine şi cei de aromatice se va intensifica pe fondul creşterii rolului companiilor petroliere, care tind să preia controlul industriei petrochimice. În aceste ţări progresul pe plan tehnologic va permite producerea unor intermediari petrochimici direct din gaz sintetic (SNG) şi metanol. Însă gazul sintetic obţinut din cărbune nu poate dobîndi, totuşi, un rol important în acest secol, perspectivele sale de dezvoltare vizînd termene mai îndelungate. O alternativă deloc neglijabilă este producerea de etanol şi metanol din biomasă, pentru folosirea lor drept combustibili (Gasohol) sau ca intermediari petrochimici, unele ţări, cum este Brazilia, fiind implicate deja în acest proces.

Pentru S.U.A., care realizează 50 la sută din producţia mondială de porumb, devine tot mai avantajoasă utilizarea în industria chimică a hidraţilor de carbon, a amidonului. După unii experţi în cîţiva ani, produsele chimice pe bază de porumb vor fi sensibil mai ieftine decît cele făcute pe bază de ţiţei, cu condiţia ca noile procedee să asigure un randament adecvat.

Dintre ţările în curs de dezvoltare, cele cu resurse vegetale apreciabile sau cu rezerve de cărbune, nisipuri asfaltice şi şisturi bituminoase vor putea reduce dependenţa de ţiţeiul importat în domeniul satisfacerii necesităţilor energetice şi de materii prime petrochimice.

Pe termen lung rezervele de ţiţei şi de gaz natural cît şi posibilităţile financiare considerabile plasează ţările OPEC în cea mai avantajoasă poziţie pentru producerea materiilor prime şi a intermediarilor petrochimici. Prin politica lor în domeniul preţurilor şi a ofertei de ţiţei aceste ţări vor influenţa în mare măsură situaţia existentă pe plan mondial, deşi tot mai multe state vor promova politici de asigurare a independenţei energetice, care ar putea contribui la progresul petrochimiei pe baza valorificării propriilor resurse de materii prime.

Iolanda DĂDUIANU
Petre PRISECARU

Noţiuni, termeni, operaţiuni

Oferta de echipamente şi servicii pentru licitaţiile BIRD

1. Banca Mondială acordă anual credite care se ridică la 9 miliarde de dolari S.U.A. pentru finanţarea a peste 140 de proiecte în aproximativ 50 din ţările membre. Acestor credite li se adaugă circa 3,5 miliarde de dolari S.U.A. alocaţi de Asociaţia Internaţională pentru Dezvoltare în vederea finanţării altor 100 de proiecte în peste 40 de ţări. În marea majoritate a cazurilor furnizarea de echipamente sau instalaţii şi efectuarea lucrărilor de construcţii-montaj pentru aceste investiţii fac obiectul licitaţiilor internaţionale.

Motivul organizării unor astfel de licitaţii, este, în primul rînd, dorinţa de a da ţării împrumutate posibilitatea să realizeze proiectul de investiţii în condiţii de calitate şi eficienţă. În al doilea rînd, mergînd pe ideea caracterului cooperativ al Băncii Mondiale, se caută ca toţi membrii acesteia şi Elveţia să poată participa la punerea în aplicare a proiectelor de dezvoltare aprobate.

Prezenţa la asemenea licitaţii este pentru exportatorii români un prilej de prospectare a cerinţelor pieţei internaţionale, de cunoaştere mai bună a firmelor potenţial concurente şi a produselor lor, în fine, de impulsionare a vînzărilor de mărfuri în străinătate. Avînd în vedere cele de mai sus, ne propunem să oferim o serie de detalii cu privire la modul în care această categorie de licitaţii este reglementată de către normele Băncii Mondiale.

Trebuie în primul rînd să arătăm că organizarea de licitaţii internaţionale pentru proiectele finanţate de acest organism se anunţă din vreme prin publicarea în reviste de specialitate din sistemul O.N.U. sau ziare cu circulaţie internaţională. De asemenea, sînt remise notificări ambasadelor sau agenţiilor comerciale ale statelor membre ale Băncii Mondiale cu sediul în ţara beneficiară a creditului.

Invitaţia de a participa se poate referi uneori la o licitaţie care are ca obiect achiziţionarea de uzine, sau instalaţii complete ce urmează a se preda „la cheie", contractul fiind acordat unui singur furnizor sau antreprenor general. De cele mai multe ori însă, pentru proiectele care solicită lucrări şi echipamente diferite, cum ar fi alimentarea cu apă, energie, construcţii industriale, etc., invitaţiile urmăresc încheierea de contracte separate pentru lucrările de construcţii-montaj şi pentru furnizarea de utilaje tehnologice. În cazul unui proiect care cuprinde mai multe lucrări sau necesită mai multe echipamente similare, invitaţiile se fac atît pentru executarea unei singure lucrări cît şi pentru executarea mai multora, în funcţie de preferinţele ofertanţilor, pentru a fi încurajată participarea la licitaţie atît a firmelor mari cît şi a furnizorilor mai mici. Evaluarea ofertelor, în combinaţiile alese, se face simultan, astfel încît să se determine oferta sau combinaţia de oferte care este cea mai avantajoasă pentru ţara beneficiară a creditului.

Atunci cînd este vorba de proiecte de dimensiuni mari şi cu caracter complex, Banca Mondială recomandă, prin contractul de credit pe care îl încheie cu împrumutatul, procedura de „precalificare". Prin intermediul acestei proceduri sînt eliminate din competiţie firmele care nu prezintă garanţia tehnică că vor executa lucrările în mod corespunzător sau că vor furniza echipament de calitate. Criteriile de eligibialitate care vor fi luate în considerare sînt aduse la cunoştinţa potenţialilor ofertanţi în mod public prin intermediul aceloraşi canale ca şi la organizarea licitaţiei. Deşi aceste criterii variază în funcţie de caracteristicile proiectului respectiv, se are în vedere, în principal experienţa şi realizările anterioare ale firmei în executarea unor contracte similare, capacitatea de producţie, înzestrarea tehnică, dotarea cu personal calificat, etc.

În vederea asigurării unor condiții de concurență oneste, Banca Mondială nu permite țărilor împrumutate să refuze precalificarea niciunei firme pentru motive care nu sînt legate de capacitatea întreprinderii respective de a furniza mărfurile sau de a efectua lucrările în cauză. De la această regulă fac excepție doar cazurile în care legislația țării împrumutate interzice din motive politice întreținerea de relații cu firme din anumite țări.

După acceptarea candidaturii, ofertanților li se remite documentația privitoare la licitație, cunoscută sub denumirea de „caiet de sarcini". Condițiile înscrise în caietele de sarcini variază de la proiect la proiect. Ele cuprind indicații pentru ofertanți asupra modului în care trebuie să-și întocmească oferta, locul și timpul în care trebuie să o depună, condițiile generale și speciale ale contractului și, bineînțeles, specificațiile tehnice privitoare la lucrarea ce urmează a se executa sau la echipamentul ce urmează a se achiziționa.

Ofertele nu sînt elaborate pe un termen nelimitat. Prin caietul de sarcini se stabilesc termenul limită pînă la care oferta își menține validitatea. Intervalul respectiv trebuie să dea posibilitatea îndeplinirii unei serii de proceduri cum ar fi: compararea și evaluarea ofertelor, întocmirea analizei comparative și a propunerii de acordare a contractului, supunerea acestora aprobării Băncii Mondiale, obținerii aprobărilor necesare pe plan intern, etc. După cum se procedează, în general, la licitațiile internaționale, candidaților li se solicită depunerea unei garanții de participare care să ofere certitudinea intențiilor ofertantului. De regulă, în cazul licitațiilor organizate în cadrul proiectelor finanțate de BIRD garanțiile nu trebuie să fie prea mari, astfel încît să nu fie descurajată participarea anumitor firme.

O atenție deosebită se acordă modului în care ofertanții trebuie să-și formuleze oferta de preț. Caietul de sarcini stabilește moneda în care se cer exprimate prețurile de ofertă. Aceasta este, de obicei, moneda țării împrumutate cu o monedă de largă circulație internațională. Uneori însă, organizatorii de licitații solicită în mod expres ca prețul lucrărilor de construcții și al celor de instalare a utilajelor să fie exprimat în moneda țării împrumutate.

În cazul în care o ofertă este acceptată (adjudecată), plățile urmează să se efectueze în moneda de ofertă. Cu toate acestea, caietele de sarcini stipulează întotdeauna că dacă ofertantul se așteaptă să efectueze o parte din cheltuielile sale în alte monede decît cele indicate în oferta sa, partea respectivă din preț va fi achitată în moneda solicitată.

Pentru lucrările de construcții-montaj, uneori caietele de sarcini pot prevedea că atît prețul cît și plățile să fie exprimate în moneda țării beneficiare a creditului. În aceste situații, țara respectivă adoptă aranjamentele necesare pentru ca moneda în cauză să fie transformată în alte monede, în cazul în care o parte din cheltuieli se efectuează în monede diferite decît cea în care este definit prețul.

Tot legat de prețuri, trebuie arătat că acestea pot uneori să fie modificate, în funcție de anumite evenimente cum ar fi schimbarea prețurilor la elementele majore ale proiectului: forța de muncă, echipamente, materiale. Aceste schimbări, fie sînt rezultatul evoluției factorilor de piață, fie au loc ca urmare a unor modificări de ordin legislativ. Modificarea prețurilor de contract nu este permisă în cazul în care livrările au loc într-un interval mai mic de un an, decît în situații cu totul excepționale. Metodologia de ajustare a prețurilor, precum și eventualele limite care pot fi stabilite pentru aceste ajustări se află explicate pe larg în caietul de sarcini și ele au o aplicabilitate uniformă pentru toți ofertanții.

Decontarea livrărilor de mărfuri sau a efectuării de lucrări pentru proiectele finanțate de Banca Mondială poate fi făcută în mai multe feluri. Banca Mondială poate deconta împrumutatului sumele pe care acesta le-a plătit deja furnizorilor sau antreprenorilor. Banca poate plăti de asemenea, direct acestora, la cererea împrumutatului.

Emanuel ODOBESCU

documentar

Tîrgurile

O incursiune etimologică asupra termenului de „tîrg" în diferite limbi europene se dovedește deosebit de fructuoasă în explicarea modului de constituire a vechilor tîrguri de mărfuri ce au precedat cronologic apariția tîrgurilor de mostre moderne.

În limba franceză, semnificația etimologică a cuvîntului „foire" este de sărbătoare, avîndu-și originea în cuvîntul latin „feria" = sărbătoare. Și în alte limbi de origină latină s-au păstrat derivate ale cuvîntului latin: în spaniolă chiar identic „feria", în portugheză „feira", italiană „fiera", în engleză „fair". Desigur că explicația o găsim în identitatea de tîrg cu cele de sărbătoare.

Varianta germană a cuvîntului „Die Messe" completează de fapt informația furnizată de varianta limbilor latine, găsindu-și explicația etimologică în slujba religioasă catolică „missa", de unde vechea denumire dată în Germania tîrgurilor „Kirchusessen". Ceea ce înseamnă că de obicei tîrgurile se țineau în apropierea bisericii, în zilele de sărbătoare.

Este situația pe care o întîlnim și în Țările Române, la București spre exemplu, unde „piața mare" a fost așezată în jurul Bisericii Domnești, sau la Brașov, unde tîrgul săptămînal se ținea în jurul Bisericii Negre.

Motivația economică a localizării în spațiu și timp a tîrgurilor din evul mediu în apropierea bisericilor și în zilele de sărbătoare este însă mai largă.

Negustorii veniți în aceste locuri pentru a vinde alimente, obiecte de cult, au început treptat să schimbe între ei și alte obiecte, provenite din locuri depărtate, în condițiile liberului schimb de bunuri prilejuit de sărbători.

Și în țara noastră Sinaxarul din 1683, de pe timpul lui Dosoftei se notează în 23 aprilie la „Mitilinu iaste a vîntă besiarică vestită a svântului mare mucenicu Gheorghe, și să strîng la dzua svânții sale multu nărudu de facu bulcu și prasnicu mare...".

Tîrgurile, iarmaroacele (Moldova) și bîlciurile din Principate au devenit cu timpul cunoscute, avînd date fixe de desfășurare, la ele participînd atît negustori români, cît și străini veniți din apusul și nordul Europei pe la Brașov, de peste Dunăre etc.

Durata acestor tîrguri era de 10—15 zile. Pentru a feri mărfurile de intemperii „tîrgoveții" (negustorii), construiau bărăci, care cu timpul au devenit mici prăvălii, generînd astfel noi așezări urbane (Tîrgul Bahluiului, Tîrgul Mureșului, Tîrgul Jiului, Tîrgul Neamț, Tîrgul Ocnei, Tîrgoviște) etc.

La întretăierea marilor drumuri comerciale europene s-au dezvoltat primele tîrguri internaționale cum sînt: Leipzig, Poznan, Lyon, ca tîrguri de mărfuri. Dezvoltarea producției de mărfuri capitaliste la sfîrșitul secolului trecut, care a dat un puternic impuls dezvoltării și diversificării comerțului a impus transformarea tîrgurilor de mărfuri în tîrguri de mostre. Tîrgurile de mostre după raza lor de acțiune pot fi:

— tîrguri de mostre locale și regionale;
— tîrguri de mostre naționale;
— tîrguri de mostre internaționale;

Desigur că această delimitare este foarte elastică. Astfel la Expoziția breslelor din 1880 organizată de Dimitrie Butculescu la București — expoziție cu caracter național, din 545 de expozanți, 439 erau români, 34 austrieci și germani, 16 francezi și restul de alte naționalități. Și chiar la prima expoziție industrială din 1865 din Tîrgul Moșilor — București au fost expozanți străini.

Atenția acordată participării țării la primele tîrguri și expoziții internaționale își găsește explicația în faptul că în perioada de după revoluția burgheză din 1848 exista

o atmosferă de emancipare economică, burghezia progresistă militînd pentru unitate națională, independență națională, pentru afirmarea peste hotare a țării și poporului român.

Ziarul „Românul" din 6 decembrie 1860, prin persoana lui Vinterhalder sugera domnitorului Alexandru Ioan Cuza organizarea unei prime expoziții naționale: „Cu oarecare bunăvoință, atît din partea guvernului cît și din partea cetățenilor, cred că chiar toamna viitoare am putea avea aici în București o expoziție națională".

În activitatea modernă de comerț exterior vînzarea se realizează în afara sălilor de tratative, prin intermediul expozițiilor și tîrgurilor internaționale. Expunerea în standurile unui tîrg internațional a mărfurilor poate fi comparată cu expunerea în vitrina unui magazin a mărfurilor, cu deosebirea că aici se întîlnesc sute sau chiar mii de producători din diferite țări, după cum și vizitatorii sînt de ordinul zecilor de mii, de componență cosmopolită.

Organizarea unor astfel de acțiuni poate fi inițiată de Camera de Comerț și Industrie la nivel național sub forma participărilor cu pavilion național la tîrguri și expoziții internaționale (universale) sau prin organizarea de expoziții naționale ale României în străinătate.

La rîndul lor firmele exportatoare pot organiza participări directe la tîrguri și expoziții internaționale, mai mult sau mai puțin specializate.

De asemenea, ele pot organiza expoziții permanente, specializate, în țară sau în străinătate, cu sau fără vînzare, expoziții itinerante, caravane comerciale publicitare, pot deschide magazine de prezentare și desfacere a produselor românești în străinătate.

Programul contactelor pe piață

Domeniul de interes	Contacte recomandate
Informații asupra firmelor locale, condițiilor economice generale	Camera de comerț și industrie. Asociații industriale și comerciale. Principalele bănci
Posibilitățile de oferire, reguli, uzanțe, probleme specifice	Autoritățile guvernamentale
Detalii asupra tîrgurilor internaționale ce se vor organiza, condiții de participare	Autoritățile tîrgului
Condiții de transport maritim și terestru, tarife, facilități portuare	Autoritățile portuare și societățile de transport
Căi de expansiune a exporturilor, informații de piață	Agenții existenți ai firmelor exportatoare pe piața respectivă
Surse de import	Importatorii și consumatorii finali ai produselor
Bunuri de consum, promovare în rețeaua cu amănuntul	Lanțurile de magazine
Condițiile de publicitate	Principalele agenții de publicitate, redacții
Cumpărători potențiali	

Expozițiile universale au fost organizate pentru prima dată la sfîrșitul sec. XVIII și începutul sec. XIX.

Conform definiției Biroului internațional al expozițiilor ele sînt „manifestări neperiodice avînd ca scop să facă inventarul mijloacelor de care dispune activitatea umană pentru satisfacerea trebuințelor unei civilizații, urmărind progresele la o anumită epocă, luată ca element de comparație și asigurînd o prezentare națională".

În prezent există mai multe sute de tîrguri internaționale de mostre, grupate organizatoric în Uniunea Tîrgurilor Internaționale cu sediul la Paris.

Tîrgurile pot fi generale, uneori numite și „orizontale" și specializate sau „verticale". Tendința manifestată astăzi în lume este tot mai mult spre specializarea manifestărilor expoziționale internaționale datorită volumului și diversificării tot mai mari a producției, eficacității comerciale mai mari pe care o dovedesc.

Organizarea internă a tîrgurilor este fie pe produse, fie pe țări.

Pavilioanele naționale, ce se regăsesc de regulă în tîrgurile generale urmăresc să ofere o „imagine" a țării publicului vizitator, oamenilor de afaceri prezentînd cît mai multe ramuri ale economiei, paralel cu informații asupra potențialului economic și comercial, informații turistice etc.

Expunerea în pavilioane specializate pe produse sau grupe de produse reprezintă o formulă modernă, mult practicată la tîrgurile specializate în ultima vreme.

Ea ușurează mult orientarea în cadrul tîrgului, contactele, simplifică fluxul de vizitatori, facilitează manifestările conexe (conferințe tehnice, demonstrații, prezentări de filme, mese rotunde, conferințe de presă etc.).

În cadrul tîrgului poate fi realizat un sistem complet de marketing în sensul că alături de comunicația prin produs se poate realiza și comunicația prin tratative și vînzare, ca și prin publicitate.

Căile pe care poate fi îmbunătățită comunicația sînt:

1. design-ul reușit al standului;
2. existența personalului care să răspundă la întrebări, a sălilor de negocieri;
3. existența materialului publicitar (separat pentru public și specialiști;
4. răspunsul prompt la solicitările făcute de organele de presă, de organizatori pentru ziarul tîrgului;
5. organizarea unei campanii publicitare înaintea tîrgului;
6. organizarea de manifestări conexe (conferințe, simpozioane tehnice de prezentare a produselor, demonstrații, parăzi ale modei, degustări, proiecții de filme, ziua țării la tîrg etc.

Importanța care se acordă laturii promoționale a tîrgurilor nu trebuie să ne ducă la ignorarea aportului pe care ele îl aduc la testarea produselor de export în context internațional.

Sînt cunoscute deja inițiativele unor întreprinderi românești de comerț exterior ca „Tehnoforestexport" și „Romănoexport" de a organiza anchete-sondaj pe bază de chestionar în rîndul vizitatorilor la tîrguri și expoziții internaționale pentru a cunoaște aprecierile lor privind produsele expuse, gusturile și preferințele acestora.

Aceste informații, alături de oferta internațională de produse similare prezentată simultan la tîrg constituie surse documentare deosebit de prețioase pentru fundamentarea strategiei produsului în perspectivă, pentru strategia de marketing în general.

O deosebită atenție trebuie acordată, de asemenea, asigurării continuității tratativelor începute în timpul tîrgului. Întoarcerea de la tîrg trebuie urmată de o intensă corespondență comercială însoțită de cataloage, mostre, detalii asupra condițiilor comerciale solicitate de partenerii potențiali, această etapă jucînd un rol deosebit în consolidarea rezultatelor participării.

Alături de volumul contractelor semnate, indicatori ai eficienței participării la tîrg pot fi numărul de clienți potențiali cu care s-au dus tratative și numărul de vizitatori ce s-au oprit în fața exponatelor un timp suficient pentru a percepe noutățile ofertei. Comparînd acești indicatori cu cheltuielile făcute și cu alte participări, rezultă eficiența respectivului tîrg pentru firmă.

C. MIRCESCU

Redactor coordonator: dr. Ioan GEORGESCU

CURIER ECONOMIC LEGISLATIV

Raporturi contractuale interne

(I) Conceptul de contract economic – funcţii – categorii

Îndepărtîndu-se de la prevederile Codului civil, cu scopul de a răspunde deziderateloг impuse de mecanismul nostru economico-financiar, ansamblul normelor de drept care reglementează raporturile contractuale dintre organizaţiile socialiste — statuate prin Legea nr. 71/1969 şi alte legi speciale — constituie o componentă fundamentală a dreptului nostru economic, ce imprimă acestor raporturi trăsături şi funcţii proprii. Mai mult decît atît, datorită funcţiilor pe care le au, fiecare categorie, fiecare tip de contract în parte se individualizează printr-o serie de particularităţi, motiv care ne-a determinat ca în cele ce urmează, să le tratăm separat, după o grupare făcută de legiuitor şi avînd în vedere interferenţele care există între anumite tipuri de contracte şi activităţile economice pentru realizarea cărora se încheie.

1. Noţiunea de raporturi contractuale economice–elemente esenţiale

Transferul mărfurilor de la întreprinderea producătoare, la cele beneficiare (sau prestarea de lucrări şi servicii) ar fi de neconceput fără statornicirea în, prealabil între aceştia a unor raporturi juridice contractuale prin care să se stabilească, în mod clar şi ferm, obiectul obligaţiei, preţul, termenele de livrare şi consecinţele pecuniare — de regulă, sub formă de penalităţi — în cazul neexecutării lor. Aşa cum am arătat, asemenea raporturi juridice se nasc prin încheierea de contracte economice.

a) **Definire — participanţi la raportul juridic.** Fără să ne propunem să dăm o definiţie scolastică, arătăm că contractul economic :

— este un act juridic încheiat în forma scrisă de către două unităţi socialiste, în scopul îndeplinirii unor sarcini de plan în legătură cu livrarea de produse, furnizarea de energie, executarea de lucrări şi prestarea de servicii;

— este încheiat cu titlul oneros, fiind comutativ şi constitutiv de drepturi şi obligaţii ;

— prin el se exprimă strînsa legătură ce există între nevoile economiei naţionale şi producţie, între interesele generale ale întregii economii şi între cele ale autogestiunii fiecărei unităţi socialiste ;

— executarea lui se face în natură, iar neexecutarea se sancţionează cu penalităţi prestabilite şi prin acoperirea daunelor provocate celeilalte părţi.

Aşadar, părţile într-un contract economic sînt unităţi socialiste care au calitatea de persoane juridice şi care pot participa în nume propriu la raporturile de drept economic. Unităţile economice participînd la încheierea contractelor tratează între ele de pe poziţiile deplinei egalităţi juridice. Această egalitate juridică le este conferită de calitatea de subiect de drept economic, înzestrată cu personalitate juridică.

Nu pot participa în nume propriu la încheierea de contracte economice unităţile cu gestiune economică fără personalitate juridică, acestora conferindu-li-se atributul participării la raporturile de drept economic pe calea împuternicirii de reprezentare acordată acestora.

b) **Elementele esenţiale** ale contractelor economice, respectiv condiţiile fundamentale şi de validitate ale acestor contracte pot fi astfel sintetizate :

— **capacitatea părţilor,** înţelegînd prin aceasta competenţa unei unităţi economice de a încheia contracte şi care este condiţionată sub două aspecte : trebuie să aibă personalitate juridică ; să încheie contracte economice numai în legătură cu obiectul specializat al activităţii sale;

— **consimţămîntul** sau acordul de voinţă al părţilor asupra tuturor elementelor constitutive ale raportului juridic ; aşa cum vom vedea, manifestarea acordului de voinţă al părţilor are o sferă mai largă sau mai restrînsă, după cum un contract economic se încheie în baza unei repartiţii sau are ca obiect produse pentru care nu se elaborează balanţe materiale ;

— **obiectul contractului** economic este însăşi prestaţia la care se obligă fiecare parte de a o săvîrşi în scopul îndeplinirii sarcinilor de plan ; este sensul strict juridic al noţiunii ; în înţeles economic, noţiunea de obiect al unui contract este mai restrînsă şi ea se referă la o anumită prestaţie determinată, ca de pildă livrarea unor anumite produse, executarea unei anumite lucrări etc. ;

— **cauza contractului economic** este chiar scopul acestuia, motivul pentru care el se încheie, şi rezidă în necesitatea şi obligativitatea îndeplinirii sarcinilor de plan ; toate părţile în contract îşi asumă obligaţii în virtutea realizării obiectivelor ce le revin din plan : este cauza finală, fundamentală a oricărui contract economic.

Contractele economice trebuie să cuprindă o serie de elemente de bază pe care părţile în mod obligatoriu trebuie să le ia în considerare şi să le înscrie în contract : identificarea părţilor contractante şi a persoanelor împuternicite să semneze ; durata de executare în natură a obligaţiilor contractuale, prin stabilirea cantităţii pe termene calendaristice şi a calităţii ; preţurile şi tarifele ; modalităţile de recepţie, ambalare, expediere ; modalitatea de plată etc.

O precizare importantă adusă de Legea nr. 71/1969 este aceea că în contractele economice nu pot fi cuprinse clauze contrare legii, iar în caz contrar ele sînt nule, urmînd a fi înlocuite cu prevederi corespunzătoare legii.

2. Funcțiile contractelor economice

În literatura de specialitate a contractelor economice li se atribuie funcții diverse ; o analiză riguroasă a normelor de drept, corelate cu ansamblul mecanismului economic, ne permite concluzia că rolul pe care îl au contractele economice poate fi exprimat prin două funcții principale, pe care le vom expune mai jos.

a) **Funcția de planificare a producției** se manifestă atît în faza de elaborare a planului, cît, mai ales, după definitivarea acestuia și pînă la începerea perioadei de plan cincinal și, în special, anual.

Prevederea legală, potrivit căreia la fundamentarea planului stau contractele economice, are semnificația unei însemnate mutații calitative : contractul economic a devenit în mod real o pîrghie economică de primă importanță, menită să asigure inițiativa creatoare a unităților socialiste în declanșarea activității lor, în încadrarea acestor activități în orientările și opțiunile generale ale economiei naționale. Desigur că numai o mică parte din contractele economice preced faza de elaborare a planurilor. Cu toate acestea, propunerile de plan reflectă discuțiile precontractuale dintre parteneri, ofertele și comenzile emise, calculele de necesar, potențialul de producție și de desfacere, posibilitățile de perfecționare a produselor și tehnologiilor de fabricație etc.

Funcția de planificare a contractelor economice se manifestă după adoptarea planurilor cincinale și anuale, aceste instrumente contribuind hotărîtor la detalierea planurilor de producție ale întreprinderii. Importanța acestei funcții rezultă și din prevederile Legii nr. 8/1972 cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României care la art. 19 stabilește că pe baza planului cincinal trebuie să se ia măsuri de către cei interesați, „pentru contractarea integrală a desfacerii producției și aprovizionării tehnico-materiale", iar art. 20 înscrie că planul anual actualizează sarcinile cincinalului pentru anul respectiv, pe baza contractelor economice. Într-adevăr, prin contractele economice se concretizează și se precizează sarcinile ce revin părților contractante din planul național unic precum și condițiile în care acestea pot fi realizate în mod optim. În acest fel planul de producție al întreprinderii furnizoare capătă valențe concrete prin stabilirea — în cadrul indicatorilor economici — a sortimentelor, tipodimensiunilor, a calității, a termenelor de livrare etc.

Așadar, contractele economice desăvîrșesc opera de planificare, detaliind elementele necesare procesului de producție. Această acțiune de planificare a contractelor economice este fundamentală, deoarece fără ea ar fi de neconceput trecerea la realizarea prevederilor de plan.

Manifestîndu-se pe plan microeconomic, respectiv la nivelul întreprinderilor contractante, funcția de planificare a producției are implicații pozitive și pe planul macroeconomic. Într-adevăr, o rațională planificare a producției prin contracte, care să răspundă nevoilor tuturor beneficiarilor, constituie premisa fundamentală pentru executarea și îndeplinirea planului pe ramuri industriale și, în ultimă instanță, pe întreaga economie, atît în ce privește consumului intern cît și schimburile economice internaționale.

b) **Funcția de stabilire a raporturilor economico-financiare,** care sînt raporturi juridice, subliniază din specificitatea contractelor economice ca instrumente de conducere și de realizare a planului întreprinderii. Dacă prima funcție — planificarea producției — are meritul de a detalia indicatorii planului economic pe sortimente, termene de execuție etc., prin cea de-a doua funcție se materializează efectele încheierii contractelor economice : stabilirea de raporturi economico-financiare între întreprinderi, în virtutea cărora se nasc obligații pentru furnizor de livrare, de executări de lucrări, de prestări servicii, la anumite termene și, în mod corelativ, pentru beneficiar de a plăti aceste prestații în termenele și potrivit mecanismului de decontare stabilit de lege și prin contract.

Așadar, contractele sînt acelea care, în mecanismul nostru economico-financiar, generează însăși raporturile juridice dintre întreprinderi, fără de care realizarea planurilor ar fi imposibilă ; este binecunoscut că realizarea planului implică satisfacerea unor nevoie extranee întreprinderilor producătoare, ceea ce înseamnă circulația mărfurilor, transferul mărfurilor de la aceste întreprinderi la cele beneficiare, înseamnă plata lor.

3. Categorii de contracte economice

Modalitățile variate de clasificare și categoriile multiple de contracte economice ne-a determinat — dat fiind spațiul grafic limitat — să le sintetizăm în schema alăturată.

CLASIFICAREA CONTRACTELOR

I **După prioritatea economică a obiectului**
- — contracte care se încheie în baza repartițiilor emise de coordonatorul de balanță
- — contracte care se încheie prin acordul direct al părților, obiectul lor nefiind supus repartizării

II **După durata contractului**
- ● **pe perioade îndelungate**
- — contracte pe perioada de 15—20 ani pentru materii prime de bază
- — contracte pe întreaga durată de execuție de mașini și utilaje complexe
- ● **pe perioada cincinalelor**
- — contracte cu durată pe cinci ani
- — contracte adaptate anual
- ● **pe perioade scurte**
- — contracte pentru acțiuni noi
- — contracte încheiate pentru o anumită livrare sau prestare de lucrări ori servicii

III **După conținut și mod de încheiere**
- ● **după modul de detaliere a obiectului -**
- — contracte cadru
- — contracte complete și definitive
- ● **după modul de încheiere**
- — prin înscris unic semnat de părți
- — prin comandă urmată de livrare deîndată

IV După natura obiectului	— contract de livrări pentru aprovizionarea tehnico-materială
1. Aprovizionare, comecializare, prestări lucrări și servicii	— contract de livrări pentru fondul pieței — contract de furnizări de energie — contract de prestări de lucrări — contract de prestări servicii
2. Export/import	— contract de comision pentru export — contract de livrări pentru export — contract de comision pentru import — contract de prestări servicii pentru controlul mărfurilor de export — contract de mandat pentru expediții internaționale. — contract de mandat pentru navlosiri — contract de prestări servicii portuare — contract de asigurarea mărfurilor pe timpul transportului
3. Investiții și reparații capitale	— contracte în domeniul proiectării — contracte de antrepriză (construcții-montaj) — contract de livrări complexe — contract de cooperare în producție — contract de reparații capitale
4. Transport de mărfuri	— contract de transport feroviar — contract de transport rutier — contract de transport fluvial — contract de transport aerian
5. Turism intern și internațional	— contract de prestări de servicii turistice, hoteliere și alimentație — contracte de transport turiști: rutier, aerian, fluvial și maritim — contract pentru agrement turistic
6. Finanțare și operațiuni bancare	— contract de cont curent bancar — contract de credite pentru producție și comercializarea mărfurilor — contract de credite pentru export — contract de credite pentru investiții

4. Rolul organelor centrale cu privire la încheierea contractelor și executarea contractelor economice

Rolul crescînd al statului în conducerea economiei a fost prezentat într-o secțiune anterioară. Cum bine se știe, centralismul democratic impune o colaborare strînsă, pe verticală și pe orizontală, între toate organele investite cu atribuții și competențe menite să contribuie, să asigure, traducerea în viață a planului național unic de dezvoltare economico-socială; prin dreptul de decizie al organelor ierarhic superioare în problemele fundamentale ale mecanismului economic deci, implicit, cu privire la activitatea contractuală, coroborat cu măsurile luate la nivelul fiecărei întreprinderi, se creează premisele realizării unitare a acțiunilor de încheiere a contractelor economice și, în final, executarea lor întocmai.

a) În perioada de încheiere a contractelor economice. Competența și atribuțiile organelor centrale sînt stabilite prin mai multe acte normative. Astfel, Legea nr. 8/1972, vorbind despre actualizarea planurilor anuale, la art. 21 alin. 2 stabilește că în cursul trimestrului III al anului premergător anului de plan, „ministerele, celelalte organe centrale, centralele, comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București ... vor lua măsurile necesare pentru definitivarea contractării și asigurării tuturor condițiilor în vederea realizării sarcinilor de plan stabilite". Tot astfel, Legea nr. 71/1969, la art. 11, prevede că „Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodării Fondurilor Fixe, împreună cu ministerele, celelalte organe centrale, centrale și coordonatorii de balanțe răspund de organizarea și urmărirea, la nivelul economiei naționale, a activității de încheiere și executare a contractelor economice pentru desfacerea producției la intern și de asigurarea aprovizionării tehnico-materiale, în cadrul echilibrului general stabilit prin plan".

Pe lîngă textele citate, care stabilesc principiul general potrivit căruia organele ierarhic superioare au obligația și răspunderea organizării și supravegherii operațiunilor de încheierea în bune condiții a contractelor economice, o serie de alte norme de drept precizează competența lor specială, în funcție de poziția pe care o au față de anumite întreprinderi. Astfel, dacă unele din aceste organe au calitatea de coordonatori de balanță și, deci, au competența să emită repartiții, implicit sînt datoare să-și îndeplinească această obligație în termenele și în condițiile stabilite prin lege, de așa natură încît acțiunile lor să constituie un factor pozitiv în încheierea la timp și în bune condiții a contractelor. Tot astfel, în cazul acelor organe ierarhic superioare care prin lege au competența de rezolvare a neînțelegerilor precontractuale, problema se pune la fel. Aceste obligații trebuie îndeplinite în termene cît mai scurte și soluțiile preconizate să fie date în litera legii și în spiritul care guvernează principiile noului mecanism economico-financiar, respectiv autoconducerea și autogestiunea întreprinderilor. Orice întîrzieri în luarea hotărîrilor sau imixtiuni, prin soluțiile adoptate, în dreptul de decizie al întreprinderilor sînt de natură — dacă nu să blocheze mecanismul de funcționare al acestora —, să-l îngreuneze, afectînd rezultatele finale.

b) În perioada de executare a contractele economice. Atribuțiile organelor ierarhic superioare întreprinderilor nu încetează odată cu încheierea contractelor; ele sînt obligate să acționeze pe tot parcursul executării acestora, urmărind finalitatea majoră — realizarea corespunzătoare a planului național unic. Astfel, dacă organele centrale sau centralele industriale sînt coordonatori de balanță, modul în care își exercită atribuțiile în această calitate influen-

teazâ direct executarea în bune condiţii a contractelor economice de livrare ; respectarea întocmai a termenelor de emitere a repartiţiilor modificatoare, potrivit prevederilor din Legea nr. 14/1971, menite să evite formarea de stocuri supranormative sau să adapteze necesarul de aprovizionat al unor întreprinderi potrivit unor noi necesităţi în procesul de producţie, contribuie din plin la întărirea disciplinei de plan şi contractuale.

Legea nr. 71/1969, art. 4, alin. 2, prevede că în cazul în care „după încheierea contractului se constată ivirea unor cauze, altele decît forţa majoră, care ar pune una din părţi în imposibilitatea de a-l executa, ministerele, celelalte organe centrale şi locale, centralele, cărora partea le este subordonată, au obligaţia să ia măsurile necesare pentru a asigura executarea contractului". Evident, măsurile care pot fi luate de aceste organe sînt numeroase.

Printre acestea se numără şi transferarea obligaţiei de livrare de la furnizorul iniţial la un nou furnizor. În cazul unor asemenea măsuri nu este vorba de o simplă înlocuire a unui furnizor cu altul, ci de transferul sarcinii de plan de la o întreprindere la alta. Cum, în fapt, în cadrul planului centralei industriale sau a ministerului care ia măsura respectivă nu se petrec modificări, intervenţia coordonatorului de balanţă nu este necesară. Ca urmare, schimbarea furnizorului se face în baza unei decizii a organului ierarhic superior al furnizorilor, care se comunică atît fiecăruia în parte, cît şi beneficiarului. De aici rezultă că atît primul furnizor cît şi cel de-al doilea trebuie să aibă acelaşi organ ierarhic superior. Facem menţiunea că înlocuirea fiind dispusă în virtutea dreptului organelor ierarhic superioare de a îndruma şi coordona activitatea unităţilor subordonate, nu este necesar acordul noului furnizor. Acesta nu poate refuza executarea obligaţiilor în cazul cînd primeşte o asemenea dispoziţie de la organul ierarhic superior competent.

c) **Semnificaţia noţiunii de răspundere a organelor centrale ale administraţiei de stat.** Textele citate mai sus şi altele, stabilind anumite atribuţii sau competenţe, folosesc termenul de răspundere. Astfel, Legea nr. 71/1969, art. 10, referindu-se la ministere şi la celelalte organe centrale şi locale, face precizarea că acestea „răspund de încheierea şi urmărirea executării contractelor economice". Desigur că nu ne aflăm în prezenţa unei răspunderi patrimoniale, specifice raporturilor juridice încheiate de întreprinderi, ci în faţa unei răspunderi administrativ-politice. Organele la care ne referim au o răspundere adiministrativă care se stabileşte ierarhic, fiecare făcînd parte din sistemul organelor administraţiei de stat, răspunderea funcţionînd în trepte, pînă la Consiliul de Miniştri. De asemenea, conducătorii organelor ierarhic superioare întreprinderilor au şi o răspundere politică, avînd obligaţia să militeze permanent pentru traducerea în viaţă a politicii economice rezultate din directivele de partid şi instituţionalizate prin legile ţării.

dr. Al. DETEŞAN

contract economic

Precizări privind refuzul de plată la mărfurile importate

Pretenţiile pe care le formulează întreprinderile de comerţ exterior importatoare în cazul neachitării la termen a valorii produselor importate nu se pot rezolva fără considerare la modul în care aceste întreprinderi şi-au îndeplinit obligaţiile ce le revin în calitate de unităţi comisionare. Nu este vorba, desigur, de ansamblul obligaţiilor contractuale, ci numai de acelea care fiind neîndeplinite ori îndeplinite în mod necorespunzător, pot determina apărarea de răspundere a beneficiarului-comitent care nu efectuează la termen plata.

Asemenea consecinţe se produc în cazul cînd raporturile de comision nu s-au stabilit în forma prevăzută de lege ori contractul de comision este încheiat de către părţi după efectuarea operaţiunilor de import.

Astfel, raportul contractual trebuie stabilit în forma înscrisului unic, nefiind admisă practica fişelor tehnice urmate de confirmare. Prin Decizia P.A.S. nr. 1944/1980, s-a considerat că în materia importurilor nu se poate folosi forma simplificată de contractare a comenzii acceptate. Ca atare, pentru întîrzierea în achitarea unui import realizat pe bază de fişă confirmată, beneficiarul-comitent, nu datorează penalităţile aferente neachitării în termen a comisionului. Soluţia se încadrează în efectele restrînse pe care le recunoaşte arbitrajul prestaţiilor săvîrşite fără respectarea formei contractuale prevăzute de lege. Aceeaşi soluţie s-a adoptat în cazul contractului de comision încheiat ulterior importării produselor.

Consecinţe similare se produc atunci cînd deşi există contract de comision, acesta suferă sancţiunea nulităţii datorită faptului că nu este semnat, din partea beneficiarului-comitent, de organele competente (Decizia P.A.S. nr. 2102/1980) ori s-a încheiat cu nesocotirea prevederilor art. 97 din Legea finanţelor nr. 9/1972 potrivit cu care este interzisă contractarea şi angajarea de cheltuieli pentru investiţii înainte de aprobarea indicatorilor tehnico-economici sau a documentaţiei tehnico-economice a investiţiei.

Aceste prevederi legale sînt aplicabile şi în cazul importurilor destinate realizării unor investiţii (Decizia P.A.S. nr. 2175/1980). Prin urmare întreprinderea de comerţ exterior comisionară care importă utilaje sau instalaţii fără să se convingă, în prealabil, de existenţa aprobării amintite mai sus, riscă să suporte consecinţele neîncasării la timp a valorii mărfurilor importate.

Cu privire la motivele invocate de beneficiarii-comitenţi, în justificarea refuzurilor lor de plată, trebuie menţionat şi cel referitor la realizarea importului în anul de plan ulterior celui pentru care a fost cerut. Spre deosebire de reglementările art. 40 din Legea nr. 71/1969, aplicabile numai livrărilor provenite din ţară, în cazul de care ne ocupăm, simplul fapt al primirii mărfurilor cu întîrziere din import nu justifică refuzul de plată, chiar dacă, datorită întîrzierii, mărfurile respective nu sînt utile pentru realizarea sarcinilor de plan ale beneficiarului -comitent (Decizia P.A.S. nr. 1982/1980). Nu operează

deci, principiul anualității contractului iar refuzul de plată se poate practica în mod întemeiat numai dacă întreprinderea de comerț exterior comisionară a fost pusă, în timp util, în situația de a cere rezilierea contractului extern.

O altă împrejurare care poate să justifice refuzul de plată este aceea a importării mărfurilor în garnituri incomplete sau cu alte caracteristici tehnice decît cele solicitate de către beneficiarul-comitent.

Aici se impune o distincție.

În majoritatea cazurilor, asemenea împrejurări sînt consecința modului defectuos de executare a contractului extern. Cu alte cuvinte ne aflăm, în primul rînd, în prezența unei executări defectuoase din partea furnizorului străin, fiind exclusă — prin ipoteză — culpa întreprinderii de comerț exterior comisionare în corelarea conținutului contractului extern cu cerințele beneficiarului-comitent. Avem rezerve în privința faptului că pentru o asemenea situație se justifică refuzul de plată, atîta vreme cît întreprinderea de comerț exterior comisionară și-a îndeplinit integral obligațiile ce-i revin. În opinia noastră, refuzul de plată ar putea fi admis — ținînd seama de specificul raportului de comision — numai pentru cazul în care întreprinderea de comerț exterior comisionară nu și-a îndeplinit obligațiile legate de reclamarea lipsei la extern, precum și cele vizînd valorificarea drepturilor patrimoniale față de furnizorul străin. De bunăseamă, trebuie să ne aflăm în fața unei asemenea neîndepliniri care să zădărnicească posibilitatea obținerii reparației în natură sau prin echivalent de la furnizorul extern.

În alte cazuri, mai puțin frecvente, furnizorul străin execută ireproșabil contractul extern încheiat cu întreprinderea de comerț exterior comisionară. Necorespunderea mărfii se datorează necorelării contractului extern cu cerințele pe care beneficiarul comisionar le-a exprimat din timp și explicit cu privire la caracteristicile tehnice ale importului.

Sub acest aspect, întreprinderile de comerț exterior comisionare trebuie să manifeste maximă diligență și circumspecție, iar solicitările vădit incomplete ale beneficiarilor comitenți nu pot fi socotite suficiente, ci trebuie să determine cererea unor date suplimentare, date fără care nu este asigurată utilitatea și eficiența importului. Contrar, întreprinderea de comerț exterior comisionară poate fi pusă în situația de a nu obține valoarea produselor importate pe care le-a achitat furnizorul străin (Decizia P.A.S. nr. 1001/1982). În acest fel, incidența răspunderii asupra patrimoniului întreprinderilor de comerț exterior comisionare contribuie la determinarea unui comportament corespunzător în realizarea sarcinilor de import.

I. IKZKOVITS

Întrebări și răspunsuri

● **KATALIN LÁSZLÓ, Odorheiul Secuiesc** — Potrivit Codului Muncii nu este posibilă modificarea unilaterală a contractului dv. de muncă. În ipoteza in care ocupați — cu respectarea reglementărilor în vigoare — un post administrativ, prin aplicarea prevederilor anexei nr. 6 la Decretul nr. 100/1979 va fi posibil să vi se stabilească o retribuție apropiată de retribuția avută anterior.

● **COOPERATIVA DE PRODUCȚIE, ACHIZIȚII ȘI DESFACEREA MĂRFURILOR, Tulcea** — În aplicarea art. 156 din Codul Muncii, pauzele acordate mamelor în scopul alimentării și îngrijirii copilului se plătesc din fondul de retribuire. Sumele respective se includ în costurile de producție (desfacere).

● **B.L., Cluj-Napoca** — Din scrisoarea dv. rezultă că la 15 aprilie 1981 împlineați vechimea minimă de doi ani pentru a putea fi trecut de la nivelul de bază la gradația a 1-a. Conform art. 33 din Legea nr. 57/1974 conducerea unității vă putea reduce cu pînă la 1/3 această vechime astfel că, dacă erau îndeplinite și celelalte condiții prevăzute de lege, puteați fi trecut — la 1 aprilie 1981 — la gradația a 1-a. Faptul că aveți o vechime în muncă de peste opt ani n-are incidență în ce privește trecerea de la o gradație la alta, unde se aplică o altă condiție și anume vechimea minimă în gradație.

● **GHEORGHE JALBĂ, Brăila** — Potrivit art. 9 din Legea nr. 1/1970 pensionarul de invaliditate care se reîncadrează în muncă în termen de 40 de zile de la încetarea pensionării are dreptul la recunoașterea vechimii neîntrerupte în aceeași unitate. Pensia de invaliditate de gr. II nu se recalculează. La împlinirea vîrstei de 60 sau 62 de ani, după caz, această pensie se poate transforma în pensia pentru limită de vîrstă Art. 200 din Legea nr. 57/1974 se aplică în continuare, în sensul că după 30-90 zile de la reîncadrarea în muncă a fostului pensionar de invaliditate, i se poate acorda numărul de gradații avut.

● **ION MUSCANU, Bacău** — Din scrisoarea dv. rezultă că ați fost condamnat în urma unui accident auto, în afara orelor de program, cu autoturismul proprietate personală. Întrucît în art. 130 din Codul Muncii este prevăzută numai posibilitatea pentru unitate de a desface contractul de muncă și nu obligarea acesteia la această măsură, în timpul cît veți executa pedeapsa la locul de muncă contractul dv. va fi suspendat. În perioada respectivă nu se consideră că sînteți încadrat pe baza unui contract de muncă, iar timpul lucrat nu se include în vechimea în muncă și în vechimea neîntreruptă în aceeași unitate. În ipoteza în care unitatea, folosind dreptul izvorît din Codul Muncii și de prevederea corespunzătoare din Codul Penal, vă desface contractul de muncă, nu puteți contesta această măsură, întrucît are ca temei prevederile susmenționate ale legislației muncii.

● **PETRU POPOVICI, Oradea** — În legătură cu scoaterea din funcțiune a unor S.D.V-uri neamortizate integral, rezultă următoarele din prevederile Decretului nr. 49/1982 : a) Din Cap. II, art. 18 : „Bunurile materiale, altele decît fondurile fixe din administrarea unităților socialiste de stat care nu mai pot fi folosite datorită schimbării procesului tehnologic, sistării fabricației și care datorită păstrării îndelungate s-au degradat parțial sau total, pot fi propuse, în mod excepțional, pentru declasare numai în condițiile și cu aprobările prevăzute în prezentul decret"; sau b) „Bunurile materiale degradate care nu mai pot fi folosite sub nici o formă, vor fi scăzute din gestiune și vor afecta costurile de producție, cheltuielile de circulație sau finanțarea bugetară, după caz.

● **BIRO ERNŐ, Miercurea Ciuc** — Indicatorul cuprinzînd condițiile de studi și vechime, pentru încadrarea în funcții de conducere și de specialitate din unitățile de informatică, aprobat la aplicarea H.C.M nr. 209/1970, pentru funcțiile de operatori, la condiția de studii, prevede și școală sau curs de specialitate. Cursurile care

pot fi luate în considerare la încadrarea pe funcții sînt cele prevăzute în broșura editată anual de Institutul Central pentru Conducere și Informatică. Numai cursurile organizate cu avizul I.C.I. pot fi luate în considerare la încadrare și numai dacă acestea sînt cursuri de formare. Cursurile de inițiere nu pot fi asimilate cu cele organizate de institut, în vederea obținerii unei calificări.

Absolvenții cursurilor de specialitate în informatică, organizate pentru funcțiile de analiști (programatori) ajutori, pot fi încadrați în funcțiile de operatori, controlori date și analiști (programatori) ajutori.

Potrivit prevederilor Legii nr. 2/1971, care reglementează perfecționarea cadrelor, este necesar — pentru persoanele care au urmat cursuri de inițiere în informatică — să urmeze și cursuri de perfecționare organizate conform instrucțiunilor date de Institutul Central pentru Conducere și Informatică București. Pentru promovarea în funcții de principali, este necesar ca persoana respectivă să urmeze un curs de specializare sau perfecționare în informatică, organizat conform instrucțiunilor date de institut. Potrivit precizărilor făcute de Ministerul Muncii cu adresa nr. 221700/1982, trecerea din funcția de șef birou, ocupată cu derogare, în funcția de analist (programator), pentru care se cer studii superioare, nu este posibilă, întrucît nu se încadrează în prevederile art. 68 din Legea nr. 12/1971.

În ce privește tariful de prelucrare date la care vă referiți, vă informăm că acesta cuprinde și costul activității de control, precum și contravaloarea hîrtiei, imprimantei etc.

● **ELENA DĂNDĂRAU, Brașov** — Din elementele cuprinse în scrisoarea dv. se poate deduce că soțul a fost trimis în **străinătate conform** Decretului nr. 162. Potrivit prevederilor acestui decret îndemnizația în lei în țară, determinată în condițiile legii, poate fi majorată cu pînă la 30%, atunci cînd : personalul muncitor urmează să îndeplinească o funcție superioară celei deținute în țară ; durata lipsei din țară este mai mare de 6 luni ; în acest caz majorarea se va acorda numai pentru perioada care depășește acest termen ; majorarea îndemnizației se face în baza aprobării date de miniștrii și conducătorii celorlalte organe centrale în subordinea cărora se află unitățile trimițătoare ; drepturile personalului muncitor în legătură cu venirea în țară pentru vizitarea familiei după o activitate de minimum șase luni, odată într-un an calendaristic, în cadrul concediului de odihnă, sau ale soției în situația în care sarcinile de serviciu nu permit absența de la locul de muncă, sînt reglementate prin articolul 5 din Decretul nr. 162/1978.

OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE

FABRICA DE UTILAJE, PIESE DE SCHIMB BUCUREȘTI
Str. Veseliei nr. 5, sector 5
— CODUL 762127 —
Tel. 23.28.10

— **Bare aluminiu ∅ 30 kg 150**
— **Anvelope auto 560×165×11 buc. 2**
— **Antrenor unghiular cod 7047 buc. 2**
— **Buton cu lampă cu 2 etaje buc. 25**
— **Bobine electromagnet buc. 36**
— **Bobine BWA 250 W buc. 38**
— **BWA 40 W buc. 40**
— **Balasturi pt. lămpi cu vapoci de mercuri 40 W tip BIF buc. 57**
— **Banlă transportoare inox 450 mm ml. 18**
— **Buton cu lampă 4 NI+4 ND buc. 3**
— **Buton cu lampă și cheie cod 3766 buc. 7**
— **L.V.F. — 400 W buc. 9**
— **Bandă rigolă 400 ml. 200**
— **Banlă rigolă 450 ml. 7**
— **Bucși rulmenți H 206 buc. 200**
— **Bucși rulmenți H 218 buc. 46**
— **Bucși rulmenți H. 317 buc. 150**
— **Bucși rulmenți H. 305 buc. 20**
— **Cana gaze 1 1/4" buc. 10**
— **Coturi zincate 1 1/4" buc. 150**
— **Curea txtilă 200 mm ml. 500**
— **Curea textilă 180 mm ml. 200**
— **Cot zincat 90—2 1/2" buc. 64**
— **Coturi pantzer × 16 buc. 188**
— **Capace siguranță D/4 — 100 A buc. 16**
— **Cot cu racord olandez 1 1/2" buc. 200**
— **Conectori 10.0019 buc. 100**
— **Conectori 40.0014 buc. 100**
— **Cana gaze 1 buc. 15**
— **Curea textilă 280 mm ml. 69**
— **Curea textilă 280 mm= ml. 15**
— **Contact mobil 20 A buc. 5**
— **Doze fontă IPE 16 buc. 160**
— **Doze aparat buc. 22**
— **Holendere zincate 3/8" buc. 100**
— **Holendere zincate 1" buc. 90**
— **Indicator nivel cu sticlă armată buc. 4**
— **Mufe negre 3/4" buc. 100**
— **Mufe negre 3/8" buc. 150**
— **Niple 3/4" buc. 200**
— **Niple 3/8" buc. 200**
— **Pietre polizor 100∅20×20 buc. 200**
— **Pietre polizor 125×20×20 buc. 150**
— **Pietre polizor 180×22×3 buc. 12**
— **Pietre polizor 200×200×20 buc. 7**
— **idem 250×32×32 buc. 11**
— **idem 350×40×127 buc. 4**
— **idem 180×25 buc. 9**
— **Pansoane ∅ 15 buc. 38**
— **Perii pentru unghii buc. 268**
— **Patroane MPR 400 A buc. 45**
— **idem 250 A buc. 46**
— **idem fuzibile 80 A guc. 72**
— **idem 100 A buc. 72**
— **idem AEG 500 A buc. 75**
— **Pietre polizor 40 M 250×30×75 buc. 8**
— **Papuci cablu Al 6×7 buc. 120**
— **idem 9×12 buc. 158**
— **idem 8×8 buc. 61**
— **Patroane AEG 630 A buc. 74**
— **Robinet cu 2 căi 1/2" buc. 25**
— **Robinet DR-1" buc. 20**
— **idem trecere abur 1 1/4" buc. 20**
— **Soclu siguranță 315 A buc. 23**
— **Soclu 63 A buc. 500**
— **Siguranță cu mîner 60 A buc. 12**
— **Snut electric 600 A buc. 1**
— **Snut electric 1000 A buc. 1**
— **Teu redus 1 1/2"—1" buc. 114**
— **Metale dure plăci S—2—10—10 buc. 800**
— **idem NI—11—10 buc. 200**
— **Bandă laminată la rece 70×3 1/4T kg. 430**
— **idem 50×2 kg. 627**
— **idem 50×3,5 kg. 170**
— **idem 100×3 kg. 137**
— **idem 135×2 kg. 800**
— **Rulmenți seria 6222 buc. 3**
— **idem 6026 buc. 4**
— **6216 buc. 25**
— **6217 buc. 20**
— **2316 buc. 2**
— **1224 L buc. 6**
— **1222 buc. 61**
— **1210 buc. 23**
— **1218 buc. 4**
— **1307 buc. 130**
— **1313 buc. 50**
— **1310 buc. 135**
— **1308 buc. 86**
— **1319 buc. 2**
— **1307 K buc. 200**
— **1314 buc. 22**
— **1320 K buc. 18**
— **1312 buc. 17**
— **1320 K buc. 8**
— **2216 buc. 50**
— **2216 buc. 9**
— **2208 buc. 30**
— **2322 KF buc. 4**
— **2314 buc. 2**
— **2320 K buc. 6**
— **2211 buc. 19**
— **2220 K buc. 9**
— **2207 K buc. 54**
— **2311 buc. 4**
— **2218 buc. 2**
— **3208 buc. 11**
— **3309 buc. 6**
— **22322 K buc. 20**
— **30215 buc. 20**

— 7815 buc. 5
— NU 216 buc. 10
— 32305 buc. 17
— 32216 buc. 4
— 52208 buc. 6
— 51411 buc. 1
— NU 216 buc. 20
— Curele trapezoidale 11×17×4750 buc. 19
— 10×8×1125 buc. 88
— 10×8×2600 buc. 12
— 10×8×1400 buc. 29
— 17×11×900 buc. 50
— 13×8×2240 buc. 10
— 13×8×1320 buc. 15
— 36×12×1500 buc. 4
— 8×10×1140 buc. 25
— 8×10×2000 buc. 190
— 13×10×2500 buc. 12
— Motor el. 2,2×750 buc. 1
— M.R. RV 35/25—1,5×1000 buc. 5
— M.E.—AE 1,1×1500 buc. 1
— M.E.—1,1×750 buc. 7
— M.R. 2 LA 10—4×1500 buc. 5
— M.E. 5,5×1000 buc. 1
— M.E. 1,5×1000 buc. 10
— M.R. RV 13/25—0,75×1500 buc. 8
— M.E. 0,55×1500 buc. 2
— M.E. 0,3×1500 buc. 2
— M.R. RV 40/25—0,75×1500 buc. 3
— ME ASA 1,1×1000 buc. 4
— ME ASA 2,2×1500 buc. 10
— ME 0,37×1000 buc. 6
— MR 3 NA 71—1,1×1000 buc. 5
— MR 2 LA 16—3×1500 buc. 16
— ME 11×3000 buc. 5
— MR 2 IA 16—1,5×1500 buc. 10
— MR 2 NA 14—4×1000 buc. 2
— MR 2 GA 20—0,55×1500 buc. 3
— MR 2 GA 20—0,75×1500 buc. 40
— MR—2 NA 18 — 5,5×1500 buc. 3
— MR—21 A 20—1,1×1500 buc. 10
— MR—2IA20—1,5×1500 buc. 10
— MR—A 20—7,5×1500 buc. 4
— MR—2IA 9—2,2×1500 buc. 2
— Reductor RSV 1—1/25 buc. 2
— idem 1 BH 1—12,5 buc. 6
— idem 2 CH 285—4/28 buc. 7
— idem RSO 2 1/50 buc. 3
— idem RSO 0,1 1/50 buc. 5
— idem RSO 3 1/25 buc. 1

INTREPRINDEREA ACE DE TRICOTAT
Str. Unității 79—91, sector 3
București
telefon 21.68.71
telex 10698

PROFILE GRELE

— UNP 260 kg. 129

OȚEL CARBON DE SCULE

— OSC 8 ∅ 56 kg. 50
— OSC 8 ∅ 6 kg. 15
— OSC 8 ∅ 10 kg. 10
— OSC 8 ∅ 14 kg. 10
— U 8 A ∅ 20 kg. 40
— OSC 10 ∅ 6 kg. 50
— OSC 10 ∅ 6 kg. 12
— OSC 10 8×8 kg. 35

OȚEL ALIAT DE SCULE

— W 2419 ∅ 3,5 kg. 10
— HVG ∅ 4,5 kg. 5
— W 2419 ∅ 5 kg. 10
— W 2519 ∅ 2 kg. 8
— W 2080 ∅ 6 kg. 18
— W 2519 ∅ 5 kg. 24
— W 2080 ∅ 6,2 kg. 2

OȚEL RAPID

— W 3355 ∅ 7 kg. 20
— idem ∅ 16 kg. 10
— idem 8×8 kg. 34

ȚEAVĂ CONSTRUCȚII

— 299×16 kg. 318
— OLT 35 28×1,5 kg. 100
— ST 15×1 kg. 28

BANDĂ

— Bandă nichel 45×3 kg. 45
— Bandă Kantal 45×3 kg 150

HÎRTII, CARTOANE

— Hîrtie înregistratoare m. 500
— Hîrtie bandă pentru perforat telex kg. 30
— Bare fontă Fc 20 ∅ kg. 60
— Electrozi arămiți ∅ 10 buc. 900
— Șaibă grawer ∅ 10 kg. 5

PIETRE POLIZOR

— 350×50×127—25 M buc. 4
— 350×40×127 buc. 35

RULMENȚI

— NU 305 Na buc. 2
— Bucșe N 305 buc. 10
— 51108 buc. 10
— 51109 buc. 5
— 51201 buc. 10
— 51203 buc. 13
— 941/10 buc. 30
— 6000 buc. 200
— 6011 buc. 5
— 6014 buc. 8
— 1206 buc. 5
— 1207 buc. 3
— 1207 K buc. 15
— 1209 buc. 12
— 1209 K buc. 2
— 1305 buc. 10
— 2200 buc. 8
— 2206 buc. 15
— 2207 buc. 7
— 2207 K buc. 36
— 7206 buc. 3
— 7207 buc. 3
— 7208 buc. 3
— 30207 buc. 15
— 30208 buc. 15
— 30210 buc. 5
— 30304 buc. 10
— 30309 buc. 5
— 32206 buc. 3
— 32205 buc. 3
— 31305 buc. 35
— 31306 buc. 7
— 31307 buc. 5
— 51204 buc. 30
— 51213 buc. 7

MATERIALE ELECTRICE

— Becuri 40 W buc. 250
— idem 60 W buc. 180
— idem 75 W buc. 150
— Bec 12/15 buc. 24
— Bec 6/15 W buc. 70
— Contactori 10 A — 380 V buc. 40
— Bloc RTa 10 A—0,4 buc. 30
— BRT TSA 32—1,8 buc. 20
— Releu R.1. 13 A—83 buc. 15
— R 13 Relee BT 244 buc. 25
— Condensator ceramic buc. 24
— Cond FY 4 mm m. 400
— Chei c-dă cu placă buc. 7
— Contoar CA 435—5 A buc. 8
— Col. redresor RD 70507 B 40×40 buc. 3
— Cond Fy 10 m. 1925
— Col. redresor RS 705103 50×50 buc. 3
— idem 71341 A 40×40 buc. 5
— Patroane 63 A buc. 150
— idem 80 A buc. 50
— idem 100 A buc. 50
— Priză și fișă — 32 A buc. 9
— Soclu E 10 buc. 50
— Releu tip granule buc. 50
— Releu tip EL 100/7 220 V buc. 2

CURELE TRAPEZOIDALE

— 22×14×2240 buc. 3
— 13×8×1417 buc. 27
— 17×11×800 buc. 17

PIESE AUTO

— Disc pompă benzină TV 12 C buc. 22
— Electromotor șterg. parbriz buc. 24
— EP 422—12 V buc. 24
— Flanșe ax volant TV buc. 2
— Jigler TV buc. 6
— Perii colector diam. SR 113 buc. 4
— Perii electromotor TV buc. 16
— Platine TV 41 buc. 5
— Sită pompă benzină TV 41 buc. 28
— Garnit presă TV buc. 8
— Garnit chiuloasă SR 113 buc. 2
— Contact platinat TV M 461 per. 8
— Filtru ulei Dacia buc. 3
— Capac delco TV 4 461 buc. 2
— Brațe ștergător cu lame pt. IMS buc. 2

PRODUSE CHIMICE ȘI VOPSELE

— Emaur Galber kg. 140
— Grund auto kg. 50
— Acid hidric kg. 15
— Fosfat trisodic p.a. kg. 10
— Sare activare kg. 40
— Sare SG 630 kg. 350
— Sare SR 140 kg. 200
— Sare SR 220 kg. 250

MATERIALE DIVERSE

MOTOARE ELECTRICE PROVENITE DIN CASARE
ÎN STRE DE FUNCȚIONARE

— 0,8×1410 Gab. 90 663788 buc. 1
— 0,250×1400 Gab. 90 3571 buc. 1
— 0,250×1400 Gab. 90 3572 buc. 1
— 0,15×2820 Gab. 63 buc. 1

Vă prezentăm

ÎNTREPRINDEREA DE TRACTOARE ŞI MAŞINI AGRICOLE DIN CRAIOVA

Activitatea de construcţii de maşini agricole la Craiova a început cu mult timp în urmă, respectiv cu peste 100 de ani. Evident, era vorba de o activitate minoră, în raport cu realizările de azi ale craiovenilor în acest domeniu. La Întreprinderea de tractoare şi maşini agricole din Craiova, sînt produse şi exportate astăzi, tractoare diferite, maşini, platforme, remorci etc. Mai precis nomenclatorul cuprinde :

— tractoare TIH 445 DH

— tractoare A 1800 A de 180 CP

— tractoare industriale cu lamă şi încărcător frontal A 1801 — IFSL

— tractoare A 1802 — IFL

— tractoare A 800 IF de 80 CP

— pluguri diferite — în special plugul PP 30 destinat exportului

— pluguri cu discuri PDU 3 şi PDU 4

— maşini de împrăştiat gunoi de grajd — MIG — de 5 tone

— maşini de împrăştiat amendamente MA de 3,5 tone

— platforme de adunat căpiţe de fîn PAC de 6 tone

— remorci cisterne pe 1—2 axe pentru transportul combustibilului.

Tractorul cu încărcător hidraulic TIH — 445 — DH cu un motor Diesel — 115, este una din realizările de prestigiu ale colectivului de muncă de la Întreprinderea de tractoare şi maşini agricole din Craiova. Acest tractor a obţinut două medalii de aur la tîrgurile internaţionale de la Brno şi Zagreb. Tractorul TIH — 445 — DH din imaginea alăturată este multifuncţional, lucrînd cu o gamă de 15 echipamente şi accesorii. Tractorul cu încărcător hidraulic TIH — 445 — DH are o sarcină de ridicare de 590 — 1770 daN, o înăl-

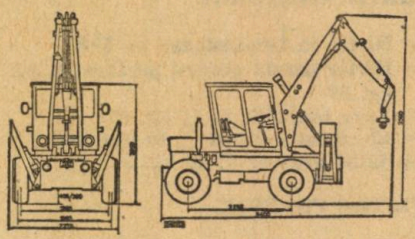

ţime maximă de ridicare cu cîrlig de 5 600 mm, viteza medie de ridicare de 0,8 m/sec, iar viteza medie de coborîre de 1,0 m/sec.

Echipamentele şi accesoriile folosite sînt : cupe cu bare, cu gheare pentru materiale în vrac, pentru rădăcinoase graifăre cu cinci gheare, pentru săpat şanţuri şi fundaţii, pentru manipularea lemnului rotund, foreze hidraulice, etc.

Aproape 6 000 de oameni ai muncii din întreprindere, din care 70 la sută tineri, aduc o contribuţie remarcabilă la dezvoltarea agriculturii româneşti. Ei îşi desfăşoară activitatea în secţiile de forjă, prelucrări mecanice şi turnătorii, la liniile moderne de tractoare şi maşini agricole. Toate aceste secţii sînt dotate cu aparatură şi utilaje la nivelul exigenţelor. De fapt, turnătoriile, respectiv turnătoria specială de 10 000 tone piese pe an şi turnătoria de 60 000 tone piese pe an, sînt cele mai noi capacităţi de producţie realizate la Întreprinderea de tractoare şi maşini agricole din Craiova.

Ion VASILESCU

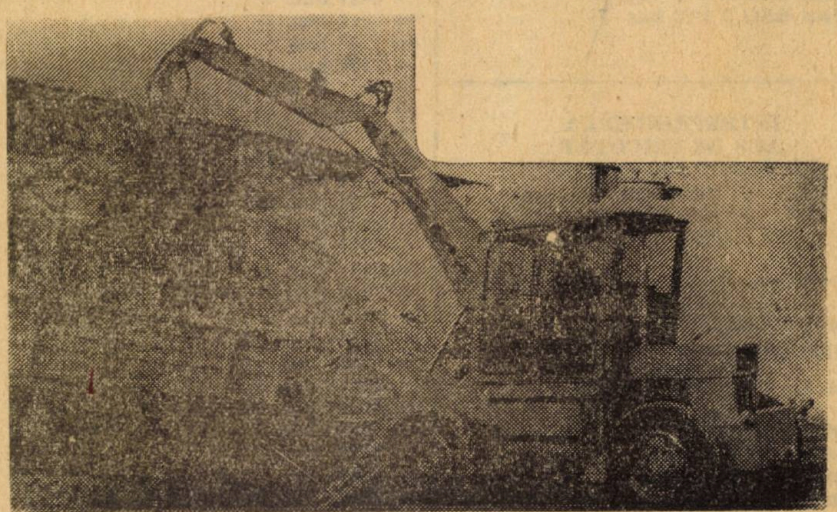

Universal TIH 445 DH produs la Întreprinderea de tractoare şi maşini agricole din Craiova

17 ANI DE LA CONGRESUL AL IX-lea al P.C.R.

O POLITICĂ ȘTIINȚIFICĂ ORIENTATĂ SPRE DEZVOLTAREA PUTERNICĂ A FORȚELOR DE PRODUCȚIE

CEI 17 ANI care s-au scurs de la Congresul al IX-lea al partidului sînt, prin marile realizări economico-sociale dobîndite de poporul nostru, anii cei mai fertili din întreaga sa istorie. Practic, prin hotărîrile adoptate atunci, prin strategia realistă și științifică elaborată cu inestimabila contribuție teoretică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru depășirea rapidă a stării de înapoiere economică, pentru făurirea unei economii moderne și eficiente, Congresul al IX-lea a constituit un adevărat moment cardinal. Iar factorul cheie al succeselor de importanță istorică ale acestor ani l-a constituit efortul poporului nostru, opțiunea fermă a partidului pentru industrializare. **„Experiența poporului român, ca și istoria dezvoltării societății omenești,** spunea **tovarășul Nicolae Ceaușescu** în Raportul la cel de al IX-lea Congres al P.C.R., **demonstrează că industrializarea este singura cale care duce spre progres și civilizație, spre ridicarea standardului de viață, asigură în fapt independența și suveranitatea națională".**

Acum, după 17 ani de la evenimentul istoric pe care l-a reprezentat Congresul al IX-lea, constatăm cu satisfacție că, transpunînd în realitate politica partidului, România a lichidat starea de înapoiere economică și s-a transformat într-o țară industrial agrară, cu o industrie puternică și o agricultură în plin progres, care înaintează rapid spre nivelul de țară cu dezvoltare economică medie. Așa cum aprecia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie **„dacă România, trecînd pe calea construcției socialiste, nu ar fi acționat pentru dezvoltarea puternică a forțelor de producție, pentru realizarea unei industrii moderne, pe baza tehnicii celei mai avansate, am fi rămas în continuare o țară slab dezvoltată, dependentă de țările industrializate".**

Practica social-istorică demonstrează că progresul economic și social al fiecărui popor, gradul de civilizație din fiecare țară sînt determinate, în măsură hotărîtoare, de repartizarea judicioasă a venitului național pentru fondul de dezvoltare și fondul de consum. Aceasta constituie de altfel o opțiune fundamentală de politică economică a oricărui stat. Alocarea cu consecvență a unei părți relativ importante din venitul național pentru înfăptuirea reproducției lărgite, pentru modernizarea continuă a producției materiale, pentru ridicarea standardului de viață constituie în mod incontestabil factorul principal de creștere economică rapidă a unei țări, de dezvoltare dinamică a acesteia. Experiența pe plan mondial arată că, în ultimele două decenii, cota din venitul național destinată dezvoltării a cunoscut o tendință de creștere. De regulă, țările avansate ale lumii realizează o rată înaltă a dezvoltării. De pildă, ponderea investițiilor în produsul intern brut a fost, în acest interval de timp, în Franța, Anglia, R. F. Germania, Austria și Japonia de 22—38 la sută. În același timp, în țările socialiste din Europa — R. D. Germană, R. P. Ungară și U.R.S.S. — partea din venitul național alocată dezvoltării a oscilat între 18—27 la sută.

Pentru țara noastră, alocarea sistematică a unei părți importante din venitul național pentru dezvoltarea economico-socială, ca și creșterea eficienței în utilizarea fondurilor alocate au constituit și constituie un imperativ vital. În desfășurarea procesului de industrializare a țării, de construcție socialistă, primordial este efortul propriu pentru realizarea unui amplu program de investiții. Este meritul incontestabil al secretarului general al partidului de a fi văzut în opțiunea fermă pentru un ritm înalt al dezvoltării — opțiune pătrunsă de patriotism și înaltă responsabilitate față de viitorul națiunii — pîrghia esențială a progresului economic rapid. În condițiile țării noastre, rata înaltă a acumulării ca și creșterea eficienței acesteia reprezintă o cerință obiectivă, determinată de necesitatea lichidării înapoierii economice moștenite de la regimul burghezo-moșieresc, a depășirii într-un timp cît mai scurt a stadiului de țară în curs de dezvoltare.

Alocarea din venitul național a unei cote însemnate pentru dezvoltare este determinată, în primul rînd, de necesitatea asigurării unor ritmuri înalte de creștere economică, superioare țărilor dezvoltate, pentru ca România, aflată încă în stadiul de țară în curs de dezvoltare, să poată să atenueze decalajele existente, să se înscrie în rîndul statelor avansate ale lumii. Este adevărat că, într-o perioadă istorică relativ scurtă, socialismul a asigurat lichidarea stării de înapoiere economică, că el a deschis calea progresului rapid al forțelor de producție, transformînd România într-o țară cu o economie industrial-agrară, cu o industrie puternică, în plină ascensiune și cu o agricultură dezvoltată, în plin progres. Noua orînduire, cu toate virtuțile ei, nu a putut înlătura însă complet rămășițele vechii societăți. Țara noastră se află încă în stadiul de țară în curs de dezvoltare. De aceea, pentru ridicarea ei în rîndul țărilor cu nivel mediu de dezvoltare economică, iar mai apoi, în rîndul țărilor dezvoltate, sînt necesare mari și susținute eforturi, îmbunătățirea gradului de utilizare a resurselor materiale și umane, pentru a duce pe mai departe realizările de pînă acum în construcția socialistă, pentru a făuri o economie modernă, în măsură să valorifice eficient cuceririle revoluției tehnico-științifice contemporane.

Eforturile pentru dezvoltare sînt impuse, în al doilea rînd, de faptul că edificarea societății socialiste, dezvoltarea ei multilaterală și, evident, pregătirea condițiilor materiale și spirituale pentru trecerea României spre comunism necesită crearea unei puternice baze tehnico-materiale, la cele mai înalte cote ale științei și tehnicii moderne, ceea ce presupune un vast program de investiții, a cărui sursă de realizare rezidă tocmai în partea din venitul național destinată dezvoltării economico-sociale și în eficiența cu care aceasta este utilizată. Numai acționînd în acest fel este posibilă crearea condițiilor necesare pentru continuarea procesului de industrializare, pentru promovarea largă a progresului tehnico-științific în toate ramurile economiei naționale, sporirea fondurilor de producție și modernizarea celor existente, lărgirea bazei materiale a științei, învățămîntului, ocrotirii sănătății, artei și culturii, pentru asigurarea de noi locuri de muncă, construcții de locuințe, acțiuni edilitare și social-

culturale etc. Investițiile, care constituie suportul material al progresului multilateral și în ritm susținut al societății noastre, al înaintării ei treptate spre comunism, au cunoscut o creștere continuă. Semnificativ pentru amploarea programelor de investiții, corespunzător creșterii potențialului economiei noastre, este însuși faptul că în anii actualului cincinal se realizează lucrări de investiții în valoare de 1 200 mld. lei, superior întregului volum efectuat între anii 1951—1975 și de peste 20 de ori mai mare decît cel realizat în perioada 1951—1955. Această cifră demonstrează atît marea forță economică a societății noastre socialiste, cît și importantul efort pe care poporul român îl face în mod conștient.

Corespunzător orientărilor stabilite de partid, cea mai mare parte a fondurilor de investiții — circa 80—85 la sută — a fost alocată sferei producției materiale în vederea creșterii potențialului economic al țării, dezvoltării ramurilor producției materiale — industrie, agricultură, construcții etc. De mărimea fondurilor destinate lărgirii producției și de eficiența folosirii lor au depins și depind în măsură hotărîtoare amploarea și intensitatea gradului de dezvoltare a bazei tehnice materiale, de modernizare a forțelor de producție și a structurii economiei naționale, nivelul produsului social și al venitului național. Numai în perioada 1981—1985 sînt prevăzute a fi construite peste 1 200 noi capacități și modernizate circa 1 100 unități industriale importante, peste 375 noi capacități în agricultură, precum și numeroase alte obiective economice, științifice, sociale și culturale. Baza tehnico-materială a societății noastre va cunoaște o puternică dezvoltare , fondurile fixe totale ajungînd în 1985 la 3 000 mld. lei, din care 77 la sută productive. Acest amplu proces de dezvoltare și modernizare a bazei tehnico-materiale va contribui la realizarea unui grad sporit de înzestrare tehnică a muncii și, deci, la crearea unor posibilități superioare de creștere a productivității muncii. Dacă, de pildă, în cincinalul 1951—1955 investiția specifică pentru crearea unui loc nou de muncă a fost de aproximativ 123 000 lei, în cincinalul 1966—1970 de 362 000 lei, în actualul cincinal această investiție reprezintă circa 900 000 lei. Ea este cu atît mai mare cu cît procesul de înzestrare tehnică a muncii presupune nu numai crearea de noi locuri de muncă, ci și reutilarea și extinderea celor existente. De aici necesitatea utilizării eficiente a fondurilor pentru dezvoltare, astfel încît acestea să conducă la sporirea productivității muncii sociale în vederea compensării cheltuielilor legate de crearea noilor locuri de muncă și, bineînțeles, la lărgirea surselor de creștere a venitului național. Faptul că cea mai rapidă creștere a fondurilor fixe se realizează în industrie reflectă hotărîrea cu care partidul nostru continuă procesul de industrializare socialistă — condiție fundamentală pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a societății, pentru modernizarea întregii economii naționale, inclusiv a agriculturii, pentru asigurarea unu ritm înalt de creștere economică.

Cota din venitul național alocată pentru dezvoltare condiționează, în al treilea rînd, ritmul de creștere a nivelului de trai material și spiritual al întregii populații. Numai pe această cale se poate asigura realizarea unei reproducții lărgite de mare amploare, capabilă să permită dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale, atragerea în producție a noilor generații, să ridice mai rapid din punct de vedere economic județele mai puțin dezvoltate și să creeze condiții pentru ca România să poată trece în rîndul țărilor cu un nivel mediu de dezvoltare.

În Directivele elaborate de partid privind dezvoltarea economico-socială a țării s-a prevăzut de fiecare dată ca venitul național să fie astfel utilizat încît odată cu asigurarea resurselor necesare dezvoltării în ritm susținut a economiei să aibă loc și creșterea nivelului de trai. Această opțiune de mare însemnătate economică, socială și politică a răspuns pe deplin cerințelor imediate și de perspectivă ale economiei noastre naționale, ale creșterii continue a bunăstării poporului. De altfel, rezultatele obținute pînă în prezent atestă elocvent roadele politicii de utilizare a venitului național promovată stăruitor de partid, politică ce exprimă înalta răspundere pentru destinele națiunii noastre socialiste. Concret, datorită folosirii eficiente a fondurilor de investiții, s-a asigurat creșterea continuă a potențialului productiv în industrie, agricultură, în celelalte sectoare ale producției materiale, dotarea tuturor ramurilor economiei naționale cu tehnica modernă, creîndu-se astfel premise tot mai solide pentru dezvoltarea și perfecționarea producției — mijloc de ridicare continuă a bunăstării celor ce muncesc, de realizare a unei noi calități a vieții. Prin urmare, efortul material pe care îl face țara noastră pentru dezvoltare este întrutotul justificat. Tocmai de aceea stabilirea raportului dintre fondul de dezvoltare și fondul de consum a făcut întotdeauna obiectul unor analize temeinice din partea factorilor de decizie macroeconomică, alegîndu-se în final, dintre variantele posibile, cea optimă, în măsură să asigure concomitent o dezvoltare rapidă a producției sociale și o satisfacere maximă a nevoilor de consum, în condițiile unor resurse materiale și umane date.

Caracterul științific al politicii de utilizare a venitului național promovată de partidul nostru după Congresul al IX-lea este demonstrată de faptul că în timp ce în perioada 1951—1965 sporul mediu anual al fondului de consum a fost de 5,4 miliarde lei, în perioada 1966—1980 acest spor anual a fost de 14,3 miliarde lei. Acest fapt atestă cu pregnanță că, în condițiile țării noastre, eforturile pentru dezvoltare nu vin în contradicție cu creșterea cotei pentru consum, ci, dimpotrivă, constituie tocmai condiția hotărîtoare a ritmului înalt de sporire a venitului național și, prin aceasta, a fondului de consum.

În cincinalul 1981—1985, progresul economic și social al țării noastre este susținut de un vast program de investiții. Așa cum bine se știe, caracteristica generală a acestui cincinal o constituie trecerea de la dezvoltarea extensivă la dezvoltarea intensivă, care presupune, în esență, valorificarea cu maximum de rezultate economice a potențialului tehnic, material și uman de care dispune țara noastră. Cu cît acest potențial va fi mai eficient folosit, cu atît România va putea înainta mai repede spre stadiul de țară cu dezvoltare economică medie. Trecerea la o nouă calitate a activității economico-sociale și creșterea mai accentuată a eficienței economice — obiective urmărite cu perseverență de partidul nostru — impun cu stringență necesitatea înfăptuirii neabătute a prevederilor noului mecanism economico-financiar. În acest context, concomitent cu preocuparea colectivelor de oameni ai muncii pentru utilizarea cu indici înalți a mașinilor și utilajelor în funcțiune, pentru valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, pentru ridicarea productivității muncii sociale, **„trebuie să se asigure** —arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu — creșterea eficienței acumulării, a tuturor investițiilor, sporirea rentabilității economice"** în scopul obținerii unor sporuri importante de venit național. **Numai la nivelul anului 1982 majorarea, de pildă, cu un procent a eficienței fondurilor fixe productive echivalează cu un venit național suplimentar de circa 5 ori mai mare decît cel asigurat de un procent de acumulare.**

Dat fiind faptul că maximizarea fondului de consum — criteriul general al dezvoltării economico-sociale a țării noastre — depinde și de eficiența acumulării productive, economisirea resurselor materiale, de muncă și financiare, folosirea lor eficientă creează, fără îndoială, posibilitatea realizării unui volum mai mare de venit național, cu aceleași cheltuieli de producție, ceea ce determină eliberarea și punerea la dispoziția economiei naționale a unor însemnate fonduri de investiții. Iată de ce, în lumina și spiritul documentelor de partid, este necesar să se acționeze ferm în direcția reducerii costurilor lucrărilor de investiții, a cheltuielilor materiale în acest domeniu, prin dimensionarea rațională a construcțiilor, prin promovarea largă a soluțiilor tehnice și constructive noi, moderne și economice, bazate pe folosirea de materiale ieftine și ușoare, care să confere, în același timp, trăinicie și durabilitate acestor construcții, comportare ireproșabilă în exploatare.

prof. dr. Marin MEHEDINȚU

RIDICAREA CONTINUĂ A NIVELULUI DE TRAI – OBIECTIVUL FUNDAMENTAL AL POLITICII PARTIDULUI

DIN ORICE UNGHI ar fi privită, perioada de șaptesprezece ani, a cărei inaugurare a fost marcată de Congresul al IX-lea al partidului, se detașează ca perioada cea mai rodnică în împliniri din cîte a cunoscut poporul român. În industrie și agricultură, în domeniile sănătății, învățămîntului, artei și culturii, în toate sferele vieții sociale ultimele trei cincinale au reprezentat perioada unor progrese fără precedent, concretizarea unei concepții originale, științifice, clarvăzătoare asupra dezvoltării societății noastre, concepție ce a fost infuzată de spiritul cutezător, de gîndirea penetrantă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Pe temelia dezvoltării impetuoase a forțelor de producție, prin ridicarea sistematică a nivelului calitativ al activității în toate domeniile, nivelul de trai al oamenilor muncii a înregistrat, la rîndul său, îmbunătățiri semnificative. Poporul nostru, stăpîn pe destinele sale, sub conducerea înțeleaptă a partidului, își clădește societatea cea mai dreaptă și mai umană din cîte au existat în zbuciumata sa istorie de peste 2000 de ani în spațiul carpato-danubian, îndreptîndu-se astăzi nu numai cu gîndul, ci și cu faptele, spre realizarea celei mai avansate societăți, societatea comunistă.

Un raport dialectic : dezvoltare – creșterea bunăstării

ÎNTREAGA istorie a dezvoltării societății omenești demonstrează justețea concepției materialist dialectice potrivit căreia la baza progresului economico-social și cultural se află dezvoltarea forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale. Încorporînd cu valoare de legitate acest adevăr, partidul și statul nostru au acordat în permanență o importanță deosebită dezvoltării puternice a forțelor de producție, temelia dezvoltării generale a societății socialiste. De la o țară agrară cu o industrie slab dezvoltată, cum era socotită România în preajma celui de-al doilea război mondial, țara noastră a înregistrat în anii construcției socialiste, și cu deosebire în ultimii șaptesprezece ani, succese deosebite în dezvoltarea forțelor de producție. Acest proces de mare complexitate, care a permis înscrierea țării noastre în numai patru decenii în rîndul țărilor cu o economie industrial-agrară și care își propune ca în acest cincinal să atingă nivelul de țară cu nivel mediu de dezvoltare economică se reflectă convingător în dinamica principalilor indicatori ai dezvoltării economico-sociale. Astfel, în anul 1980, producția globală industrială a fost de 48 de ori mai mare decît în 1938, considerat a fi cel mai bun an sub aspectul realizărilor economice din perioada interbelică. Cît privește producția agricolă, aceasta a sporit de 3,5 ori din 1950 pînă în 1980 iar venitul național de peste 15 ori în același interval.

Dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție — pe fondul preocupărilor statornice manifestate de partidul și statul nostru pentru crearea unei economii moderne, cu o structură armonioasă, pentru asigurarea echilibrului în dezvoltarea județelor și localităților țării — a creat fundamentul material al ridicării susținute a nivelului de trai al întregului popor. A dobîndit astfel consistența faptelor, a realității, mesajul profund umanist al societății socialiste, s-au înfăptuit noi pași concreți în direcția transpunerii în viață a obiectivului fundamental al socialismului : ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii.

Procesul de creștere a nivelului de trai, în strînsă legătură cu dezvoltarea generală a societății, poate fi urmărit pe mai multe planuri. Unul din acestea îl reprezintă veniturile populației. Din această perspectivă, după cum se desprinde și din datele inserate în tabelul nr. 1, pe baza dezvoltării producției materiale, a promovării unui raport just între fondul de acumulare și cel de consum, în contextul sporirii considerabile a venitului național, au crescut substanțial veniturile oamenilor muncii, ale celor care lucrează în industrie, în agricultură, în toate domeniile de activitate. Comparativ cu anul 1950, cînd retribuția nominală medie era de 330 lei lunar, în 1980 aceasta s-a ridicat la 2 238 lei, iar veniturile nominale nete lunare ale țărănimii au crescut, în același interval de timp, de la 167 lei la aproximativ 1 400 lei. Pensia medie lunară de asigurări sociale de stat a fost, în 1980, de 1 335 lei. Cheltuielile social-culturale pe locuitor au crescut de la 211 lei în 1950, la circa 3 200 lei, în timp ce veniturile reale totale ale populației, indicator de mare expresie a nivelului de trai, au fost în 1980 de 6,39 ori mai mari decît în 1950.

Aceste realizări sînt cu atît mai semnificative cu cît în anii socialismului și cu deosebire după 1965 a fost creat un mare număr de noi locuri de muncă — peste 5 milioane în anii 1950—1980. Deopotrivă cu creșterea gradului de ocupare a populației, s-au îmbunătățit veniturile țărănimii. După cum se desprinde din tabel, veniturile reale ale țărănimii provenite din munca în C.A.P. și în gospodăria personală, pe o persoană activă, au crescut de circa două ori din 1950 pînă în 1965 și de peste patru ori în 1980 raportat la anul 1950.

Pe baza sporirii veniturilor s-a asigurat îmbunătățirea continuă a gradului de satisfacere a nevoilor de consum ale populației cu produse alimentare și nealimentare, cu bunuri de consum și servicii. Realizarea prevederilor fiecărui plan cincinal, a programelor vizînd ridicarea nivelului de trai a asigurat baza materială pentru lărgirea și diversificarea bunurilor și serviciilor pentru populație. Astfel, în condițiile creșterii generale a populației țării cu 42,3% față de 1950 precum și a populației urbane, ale sporirii producției medii pe locuitor de 5,2 ori la carne tăiată, 20,6 ori la preparate de carne, 12,7 ori la pește, 8,3 ori la brînzeturi, 7,5 ori la ulei comestibil etc., consumul pe locuitor la principalele alimente a crescut substanțial în ultimele trei decenii. Astfel, la carne consumul a sporit de 3,7 ori, la lapte de 1,6 ori, la ouă de 4,5 ori, la zahăr de 4 ori, la legume de peste 2 ori (tabelul nr. 2). În anul 1980, consumul alimentar mediu pe locuitor și pe zi a fost în țara noastră de 3 368 calorii și de 100,8 grame proteină, ceea ce situează România la un nivel apropiat de cel existent în unele dintre țările dezvoltate. Aceste rezultate consemnate pe linia îmbunătățirii alimentației populației vor fi amplificate prin realizarea nive-

Tabelul nr. 1

Evoluția principalilor indicatori ai nivelului de trai în perioada 1950—1980

1950=100

	1965	1970	1980
Venitul național pe locuitor	354	482	11 ori
Retribuția reală	226	271	418
Retribuția medie nominală netă	305	382	664
Veniturile țărănimii provenite din munca în C.A.P. și din gospodăria personală, pe o persoană activă			
— reale	189	202	434
— nominale nete	296	342	822
Vînzările de mărfuri	459	683	15 ori

lurilor orientative de consum, prevăzute în proiectul Programului de alimentație științifică a populației.

În condițiile dezvoltării și modernizării industriei bunurilor de consum și ca o expresie a creșterii nivelului de civilizație al unor categorii tot mai largi de oameni ai muncii, a fost îmbunătățită continuu aprovizionarea populației cu bunuri industriale, atît de uz curent, cît și de folosință îndelungată : țesături, confecții, încălțăminte, frigidere, mașini de spălat, mobilă, aparate de radio, televizoare, automobile ș.a., a căror utilizare pe scară din ce în ce mai largă contribuie la ridicarea gradului de confort și civilizație (tabelul nr. 3). Numai în ultimele trei

Tabelul nr. 2

Consumul mediu anual pe locuitor la principalele produse alimentare în perioada 1965—1980

	U/M	1965	1975	1980
Carne și produse din carne	kg	26,6	45,7	62,0
Lapte și produse din lapte (exclusiv untul)	litri	105,0	132,6	180,0
Ouă	buc.	115	214	270
Zahăr și produse din zahăr	kg	15,0	20,3	28,2
Cereale, în echivalent făină	kg	208,0	189,3	173,0
Cartofi	kg	75,9	95,6	70,6
Legume și produse din legume	kg	75.3	112,6	140.0
Fructe și produse din fructe	kg	20,7	42,6	59,1

cincinale, numărul de aparate de radio aflate în dotarea populației s-a dublat, cel al televizoarelor a crescut de circa 6 ori, al frigiderelor de aproape opt ori. Creșterile mari înregistrate și în cazul altor bunuri de consum îndelungat — la mașini de spălat, de pildă, de la 22,9 la mia de locuitori în 1965 la 102,2 în 1980, iar la autoturisme un spor de la 1 la 28 — atestă dinamismul economiei noastre, capacitatea de a satisface în condiții tot mai bune cerințele în continuă diversificare ale populației. Ele reprezintă, totodată, o expresie a nivelului de civilizație al cetățenilor României socialiste, puncte de reper semnificative pe drumul pe care îl parcurge țara noastră spre asigurarea bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii.

O realizare de mare amploare pe plan social și al calității vieții o reprezintă construirea, în perioada 1950—1980, a circa 4,6 milioane de locuințe noi, din care 2 596 396 numai în perioada 1965—1981, astfel că în prezent 70% din populația României locuiește în case noi. Prin ritmul înalt al construcțiilor de locuințe în anii 1966—1981, țara noastră se situează printre primele țări din lume în privința numărului de locuințe construite la 1 000 locuitori.

Amploarea realizărilor social-culturale

CREȘTEREA puternică a forțelor de producție, dezvoltarea și modernizarea industriei și agriculturii, ca și a celorlalte ramuri au reprezentat factorii de bază pentru înfăptuirea unor prefaceri radicale în plan spiritual. Ca urmare a atenției constante de care s-a bucurat acest domeniu al vieții sociale din partea conducerii de partid și de stat, beneficiind de o bază tehnică în continuă dezvoltare în anii socialismului, au înflorit știința, învățămîntul, cultura și arta, s-a dezvoltat o puternică activitate cultural-educativă de formare a omului nou, multilateral dezvoltat, constructor conștient al socialismului și comunismului. România se poate mîndri astăzi, pe bună dreptate, că în privința unor realizări social-culturale se află la niveluri comparabile cu unele dintre țările cele mai avansate. Astfel, a fost generalizat învățămîntul de 10 ani (prima treaptă liceală), proporția populației școlare ridicîndu-se la peste 25% din totalul populației țării. În cincinalul 1976—1980, pentru a ne referi la o perioadă mai recentă, au fost alocate de la bugetul statului pentru învățămînt, activități culturale și sportive sume cu 43% mai mari decît în cincinalul precedent. Din 1976 și pînă în prezent au fost construite 11 946 săli de clasă, 150 000 mp spații pentru săli de cursuri și laboratoare, 42 cinematografe, 373 case de cultură, cluburi și cămine culturale, 353 săli de educație fizică, 14 săli polivalente, 13 stadioane. În ultimii 6 ani au apărut 22 000 titluri de cărți, într-un tiraj de 480 milioane exemplare ; ziarele și revistele au atins un tiraj anual de 1 538 milioane exemplare, iar abonații la radio și televiziune depășesc cifra de 7 milioane.

În domeniul ocrotirii sănătății, prin numărul de aproape 40 mii medici, revenind 558 locuitori la un medic, al paturilor de asistență medicală în număr de 208,2 mii, revenind în medie 9,4 paturi la 1 000 locuitori, ne situăm la nivelul unor țări ca Elveția, Franța, S.U.A., Belgia. Măsurile adoptate și politica românească sanitară au îmbunătățit radical starea de sănătate a populației. Mortalitatea infantilă a scăzut de la 142,7 la mie în 1948, la 29,3 la mie în 1980. Ca un corolar al politicii noastre sanitare, durata medie de viață, care era în 1932 de numai 42 de ani, a ajuns în cincinalul 1976—1980 la 70 de ani.

Un alt aspect semnificativ al politicii sociale românești îl reprezintă atenția statornică acordată dezvoltării și întăririi familiei, considerată nucleul de bază al societății noastre socialiste. Preocuparea pentru creșterea natalității și menținerea unei structuri corespunzătoare de vîrstă a populației se vădește în sprijinul material pe care statul l-a acordat în permanență familiilor cu copii. Astfel, numai în cincinalul încheiat, alocația de stat pentru copii a crescut cu 25,5% ; de astfel de alocații au beneficiat, în 1980, 4,5 milioane de copii, fondurile pentru plata acestor alocații cifrîndu-se la 10,6 miliarde lei.

Se poate aprecia, deci, că în urma lichidării, într-o perioadă istorică scurtă, a înapoierii moștenite de la regimul burghezo-moșieresc, a ridicării în acest răstimp a României pe o treaptă superioară de progres și civilizație, cetățeanul de azi al României socialiste nu numai că se alimentează mai bine și mai rațional, se îmbracă mai bine, are condiții de viață și de muncă la care nici nu putea visa măcar în orînduirea burgheză, dar, sub influența pozitivă a factorilor economico-sociali și politici proprii socialismului, se preocupă tot mai mult de ridicarea gra-

Tabelul nr. 3

Înzestrarea populației cu unele obiecte de folosință îndelungată, la 1 000 locuitori

	U/M	1965	1980
Aparate de radio	buc.	123,9	250,7
Televizoare	„	28	209,7
Frigidere	„	21,3	156,2
Mașini de spălat rufe	„	22,9	102,2
Autoturisme	„	1,2	28,9

dului său de instrucție și educație, de lărgirea orizontului său de cunoștințe și înțelegere a legităților naturii și societății, de participarea activă, conștientă la făurirea propriei sale istorii, a noii ere socialiste și comuniste.

ÎNTR-UN PROCES firesc de continuitate ce caracterizează dezvoltarea economiei naționale, realizările înregistrate pînă în prezent se vor amplifica, se vor situa pe noi cote calitative în următorii ani. Potrivit prevederilor planului național unic de dezvoltare economico-socială a României pe perioada 1981—1985, pe baza creșterii producției materiale și a eficienței economice, a alocării unei părți însemnate din venitul național pentru acumulare se vor asigura resursele necesare atît pentru fondul național de dezvoltare economico-socială, cît și pentru îmbunătățirea în continuare a nivelului de trai al populației.

Astfel, în cincinalul 1981—1985 se va realiza o creștere a retribuției reale față de 1980 cu 15,5%, iar a veniturilor reale ale țărănimii, pe o persoană activă, cu 18% ; pensia medie reală de asigurări sociale va spori cu circa 10%, alocația medie reală de stat pentru copii cu circa 12%, astfel că volumul total al veniturilor reale ale populației va fi mai mare în 1985 față de 1980 cu 19%. Volumul total al desfacerilor de mărfuri va spori, la rîndul său, pînă în 1985, cu 26,6%, iar cel al prestărilor de servicii cu 76%. În acest cincinal se vor crea condițiile corespunzătoare pentru reducerea săptămînii de lucru la 44 de ore. În perioada 1981—1985 se vor construi noi edificii publice, se va extinde rețeaua de distribuire a apei, de canalizare, parcul de mijloace pentru transportul în comun. Se vor da în folosință 50 mii locuri în grădinițe, 6 mii locuri în creșe, 6 mii săli de clasă 44 mii locuri în internate, 18 mii locuri de muncă în atelierele școlare, 73 dispensare-policlinică, 33 mii paturi în spitale ; în anul 1985 vor reveni 2,4 medici, stomatologi și farmaciști la 1 000 locuitori.

Înfăptuirea tuturor acestor prevederi va ridica pe un plan tot mai înalt gradul de bunăstare și civilizație al poporului — scopul suprem și rațiunea întregii politici umaniste a Partidului Comunist Român.

prof. dr. Gavril HORJA

Productivitate ridicată — eficiență economică maximă

PENTRU FIECARE ramură și sector de activitate, inclusiv pentru industria de mașini agricole, creșterea continuă a productivității muncii reprezintă, atît în perioada actuală cît și în perspectivă, un factor determinant al maximizării valorii nou create, al îmbunătățirii indicatorilor finali de rezultate : beneficiul și rentabilitatea, al sporirii veniturilor obținute de oamenii muncii de pe urma activității desfășurate. Așa cum se subliniază în ultimele documente de partid, rolul hotărîtor al dinamismului economiei noastre revine creșterii productivității muncii, sporirii continue a producției nete industriale și a producției agricole.

Pornind de la rolul și importanța creșterii productivității muncii în industrie ne propunem să prezentăm unele aspecte din activitatea colectivului de la I.M.A. „Semănătoarea" privitoare la mobilizarea rezervelor disponibile în domeniul respectiv, direcțiile și căile de acțiune pe linia sporirii mai accentuate a rodniciei muncii.

ANALIZA în dinamică a activității economice a întreprinderii reliefează faptul că, atît în anii trecuți cît și pe primele 5 luni din 1982, s-au înregistrat ritmuri înalte de creștere a productivității muncii, în condițiile reducerii treptate a numărului mediu scriptic al personalului muncitor și sporirii continue a valorii nou create (tabelul). Mai mult decît atît, așa cum rezultă din datele prezentate, precum și din aprecierile cadrelor de decizie și ale specialiștilor din întreprindere, rezultatele generale bune obținute pînă în prezent sînt în întregime efectul direct al creșterii rodniciei muncii, al valorificării superioare a potențialului uman și tehnic. Aceasta a făcut posibil ca întreprinderea să-și onoreze, în ultimii ani, în întregime contractele economice încheiate, să obțină beneficii suplimentare și o eficiență economică ridicată. Creșterea în ritm susținut a productivității muncii, corelată cu îndeplinirea sarcinilor de producție, a contribuit, totodată, la sporirea veniturilor obținute de oamenii muncii din întreprindere : dacă în 1979 retribuția medie era de 2 426 lei, în 1982 aceasta a ajuns la 2 774 lei.

O mențiune specială trebuie făcută în legătură cu nivelul de realizare a planului la producția fizică pe primele 5 luni din 1982, cînd datorită asimilării peste prevederi a unor noi tipuri de combine și introducerii lor în producția de serie, planul fizic nu a putut fi în întregime îndeplinit din punct de vedere al structurii sortimentale, situație care, începînd din luna august a.c., va fi complet remediată.

Factorul hotărîtor al dinamismului productivității muncii l-a constituit și îl constituie **organizarea producției pe fluxuri tehnologice, mobilitatea acesteia** în funcție de condițiile impuse de perfecționarea procesului de producție. Bunăoară, din necesitatea sporirii volumului produselor realizate, ca urmare a cererilor tot mai mari din partea beneficiarilor și ținînd seama de lipsa încă a unui sistem bine pus la punct de tipizare și modularizare a producției, prin studiile și cercetările întreprinse, s-a ajuns la o formă intermediară de organizare a fluxurilor de fabricație : producția secțiilor de prelucrări mecanice a fost organizată pe familii de piese (specifică unei producții de serie mijlocie) în timp ce la montaj activitatea a fost organizată pe grupe de semifabricate — fapt ce a asigurat sporirea productivității, pe ansamblu, cu 19%.

Trecerea la această formă de organizare a permis reducerea timpului de pregătire a fabricației și stabilire a unui început de tipizare a SDV-isticii necesare montajului, sporirea numărului produselor obținute în aceeași unitate de timp, fără investiții suplimentare și cu aceeași forță de muncă disponibilă, generalizarea acordului global, cu consecințe favorabile asupra sporirii veniturilor oamenilor muncii.

Paralel cu această acțiune atenția a fost îndreptată spre **realizarea unor produse cu caracteristici tehnico-funcționale ridicate, în special prin reproiectarea unor subansamble și părți componente**, printr-o serie de simplificări constructive care au eliminat unele operații, consumul rațional de metal și manoperă. Numai prin simplificarea constructivă a învelitorilor de la secțiile culegătorului combinei CP 6 față de tipul vechi ERP4, precum și realizarea unui elevator unificat pentru cereale și porumb știuleți la combina C14U s-a sigurat o reducere de peste 700 kg metal pe unitatea de produs, o economie de manoperă de 20 000 ore, paralel cu sporirea productivității muncii cu 1—2% la fiecare operație. Pe ansamblul întreprinderii se poate aprecia că reproiectarea și modernizarea produselor au contribuit la sporirea productivității muncii în acest an cu aproximativ 10—15%.

În prezent se găsește în fază finală de asimilare noua combină universală C14U, în cea mai mare parte rod al eforturilor de cercetare-proiectare ale acestui colectiv, care asigurînd în funcționare randamente superioare (prin creșterea vitezei de înaintare și dotarea cu agregate modularizate de recoltare a porumbului și păioaselor) conduce și la o creștere a productivității muncii la nivelul întreprinderii cu aproximativ 5%, iar la beneficiar cu peste 10%.

REZULTATELE activității economice pe linia creșterii productivității muncii sînt, fără îndoială, valoroase. Ele însă puteau fi și mai mari dacă, la nivelul întreprinderii, ar fi fost în mai mare măsură valorificate rezervele disponibile. Este vorba, în primul rînd, de faptul că în producție ponderea noilor tehnologii de mare randament este încă foarte redusă. Astfel, dintr-un studiu efectuat la nivelul întreprinderii, volumul și valoarea tehnologiilor, utilajelor și echipamentelor cu durată normată de funcționare depășită ajung în prezent la peste 40%. Ținînd seama de faptul că la I.M.A. „Semănătoarea" se execută circa 40—45% din volumul agregatelor și semifabricatelor necesare realizării mașinilor de recoltat și dispozitivelor anexe, valoarea acestui procent este foarte mare.

Pornind de la aceste considerente, specialiștii întreprinderii, în colaborare cu Institutul central pentru construcții de mașini au elaborat un amplu program de cercetare-proiectare-asimilare, pînă la sfîrșitul anului, care cuprinde noi tehnologii de fabricație (extinderea turnării în forme vidate, generalizarea vopsirii în cîmp electrolitic, încălzirea prin curenți de înaltă frecvență a pieselor în vederea forjării etc.) și care pe lîngă reduceri însemnate ale consumului de energie și metal, vor conduce la sporirea productivității muncii cu peste 10%. Eficiența acțiunii respective este legată, în același timp, și de **extinderea tipizării și introducerea modularizării în proiectarea SDV-urilor**. După cum se cunoaște, tipizarea SDV-urilor asigură condițiile necesare elaborării și pregătirii unor tehnologii de fabricație eficiente, contribuind totodată la sporirea productivității muncii în fazele de montaj și diminuarea cheltuielilor materiale de producție. Realizări parțiale în acest domeniu există la nivelul întreprinderii, dar ele nu au cunoscut o finalizare propriu-zisă. În acest sens, de mare eficiență ar fi **urgentarea introducerii procesului de programare și urmărire pe calculator a producției** cu efecte directe asupra creșterii productivității muncii de la proiectare și pînă la elaborarea produsului final.

La acestea trebuie să mai adăugăm și **necesitatea îmbunătățirii relațiilor de cooperare cu diverșii furnizori** (care dețin o pondere de aproximativ 60% în activitatea întreprinderii) în ceea ce privește livrarea la termen și de bună calitate a pieselor și subansamblelor contractate. În acest sens trebuie să evidențiem unele întîrzieri apărute în ultimul timp și care îngreunează procesul de fabricație, în special la cutiile de viteză (Întreprinderea mecanică Mija), cilindrii hidraulici pentru servodirecție (Întreprinderea mecanică Plopeni), reductoare (Întreprinderea „Neptun" Cîmpina) etc.

C. BÂRNEA

Dinamica principalilor indicatori valorici la I.M.A. „Semănătoarea" — % —

Perioada	1979	1980	1981	5 luni 1982
Indicatorul	Realizat/ plan	Realizat/ plan	Realizat/ plan	Realizat/ plan
Productivitatea muncii	99,7	102,3	104,8	103,2
Nr. mediu scriptic	100,3	100,2	100,8	100,0
Producția netă	100,0	102,5	104,7	103,2
Producția fizică	100,4	101,5	104,5	97,4

Reducerea consumurilor în industria de prelucrare a lemnului

ÎN CADRUL industriei de prelucrare a lemnului din țara noastră, Întreprinderea „23 August" din Tg. Mureș ocupă o poziție fruntașă, conferită, înainte de toate, de calitatea deosebită a produselor realizate. Creșterea și diversificarea continuă a producției de mobilă s-a realizat în condițiile îmbunătățirii constante a calității, întreprinderea cîștigîndu-și — pentru calitatea produselor — un binemeritat prestigiu în țară și peste hotare. O expresie nemijlocită a prestigiului deosebit pe care și l-au cîștigat produsele care poartă însemnele întreprinderii din Tg. Mureș o constituie faptul că ponderea exportului în totalul producției s-a ridicat în 1981 la 89%, iar în acest an urmează să ajungă la 93,2%.

Realizările obținute — ca urmare a unei exigențe deosebite față de calitate — sînt fără îndoială importante. Există însă în întreprindere însemnate posibilități de îmbunătățire a rezultatelor economice, în primul rînd printr-o gospodărire mai rațională a materialului lemnos.

Normele de consum — între prevederi și realizări

PRODUCȚIA DE MOBILĂ consumă cantități mari de materiale lemnoase, în sortimente și specii diferite. Indicatorul care exprimă măsura în care materialele se regăsesc în piesele de mobilă îl reprezintă **coeficientul de utilizare.** În anul trecut, la majoritatea materialelor lemnoase, coeficienții de utilizare planificați la I.P.L. „23 August" Tg. Mureș nu au fost îndepliniți, din care cauză s-au consumat suplimentar însemnate cantități de material lemnos. Și în primul trimestru din acest an întreprinderea a continuat să introducă în consum cantități de materiale lemnoase mai mari decît cele admise, neîndeplinind coeficienții de utilizare — cu excepția cherestelei de rășinoase (graficul nr. 1). Ca urmare a faptului că randamentele la croirea și prelucrarea materialelor nu au fost îndeplinite, normele de consum la 1. mil. lei producție de mobilă au fost depășite substanțial (graficul nr. 2).

Graficul nr. 1

Situația îndeplinirii coeficienților de utilizare la materiale lemnoase pentru producția de mobilă pe trimestrul I-1982

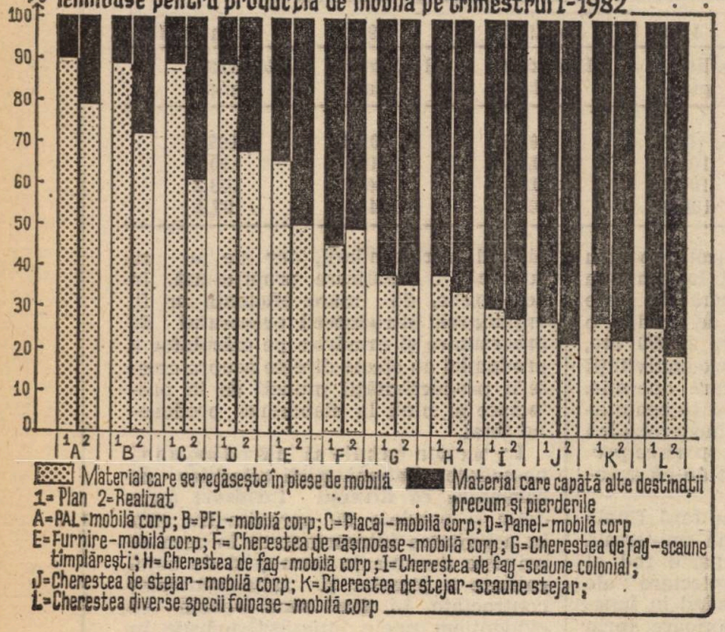

Comparația între normele interne de consum și cele medii pe centrală este edificatoare. Astfel, norma de consum la cherestele-total, medie pe centrală, realizată în 1981, a fost de 54,700 mc, iar în trim. I 1982 de 48,070 mc, în timp ce I.P.L. „23 August"-Tg. Mureș a înregistrat nivele cu mult mai mari: 85,610 mc și, respectiv, 82,430 mc la 1 mil. lei producție de mobilă. Și la celelalte materiale lemnoase (PAL, panel, placaj, furnire) situația este de asemenea nesatisfăcătoare, consumurile de la I.P.L. „23 August"-Tg. Mureș întrecînd cu mult media pe centrală sau pe cele ale altor fabrici de mobilă. O imagine globală asupra nivelului de gospodărire a tuturor materialelor lemnoase utilizate în producția de mobilă o dă consumul unitar de masă lemnoasă. La I.P.L. „23 August"-Tg. Mureș acest consum a fost anul trecut de 204,6 mc (iar în trim. I 1982 de 208,5 mc) la 1 mil. lei producție de mobilă, în timp ce media pe centrală a fost de 175,4 mc. Ca urmare, valoarea obținută dintr-un metru cub de masă lemnoasă în producția de mobilă a fost în anul trecut doar de 4 887 lei (4 796 lei în trim. I 1982), în timp ce pe centrală s-a obținut în medie 5 702 lei. Ce factori au determinat aceste depășiri de norme?

Procesele tehnologice respectate la fiecare lot în parte

DEPOZITAREA cherestelei trebuie efectuată cu respectarea anumitor reguli și cu luarea unor măsuri, spre a se elimina pierderile și declasările ulterioare, de la croire și prelucrare. La I.P.L. „23 August"-Tg. Mureș în multe din stivele de cherestea pot fi văzute șipci separatoare de grosimi și lungimi diferite, neașezate în același plan vertical, ceea ce duce la deformarea unora din scînduri. De asemenea, se constată cazuri în care în aceeași stivă s-au introdus la zvîntat cherestele de specii, grosimi și umidități diferite, fapt ce îngreunează sau chiar împiedică formarea loturilor omogene pentru uscătorii, cu pierderi de material lemnos în timpul uscării și cu consum nerațional de combustibili. Cîteodată cheresteaua se așează în stive neacoperite (fiind supusă deci intemperiilor), neprotejată la capete cu „S"-uri sau fișii din placaj, din care cauză o parte din material crapă, se curbează etc.

În același timp, **regimul de uscare nu este întotdeauna respectat,** introducîndu-se în uscătorii cherestele cu umidități inițiale mai mari decît cele maxime admise (30%) sau cu diferențe de umiditate în aceeași șarjă. De asemenea, nu se asigură agentului termic parametrii prevăzuți și nu se respectă regulile de stivuire a cherestelei în camerele de uscare, ceea ce duce la deformarea și crăparea unor piese, la fisuri interioare, bombări, cimentări etc. (defecte care atrag după sine, în fazele următoare, pierderi de material apreciate la 2—3%).

Cînd ceea ce se croiește nu se măsoară

O ALTĂ CAUZĂ a depășirii consumurilor o constituie practica de a se croi diferite repere fără ca ele să aibă fixate în prealabil dimensiunile. Cauza acestei stări de fapt este determinată de neajunsurile ce le prezintă documentațiile tehnice de fabricație care nu prevăd calitatea și dimensiunile de croire a diferitelor repere, aceste sarcini fiind lăsate la libera apreciere a maiștrilor și lucrătorilor. Necunoașterea dimensiunilor de croire a reperelor — în situația aducerii din depozit a unor materiale cu defecte datorate proastei manipulări, depozitări și uscări — a dus la croirea a sute și mii de repere cu supradimensiuni. Pe de altă parte, lipsa unor diagrame și tehnologii optime de croire a contribuit la statornicirea unor practici nerationale, cum ar fi: retezarea cherestelei lungi pentru croirea unor repere scurte necesare satisfacerii unor comenzi urgente, cînd de fapt ar fi trebuit să se urmărească, cu precădere, croirea reperelor lungi, mai greu de obținut, deci mai valoroase; croirea „din ochi" în locul croirii prin însemnarea prealabilă a reperelor, ținînd seama de defectele naturale ale cherestelelor; croirea a cîte unui singur reper în locul croirii simultane a mai multor repere cu forme și dimensiuni diferite etc. Toate acestea au condus la depășirea consumului total de

Consumul de material lemnos în trim. I, 1981

Destinații	%
Total material lemnos intrat în consum	100,0
din care :	
— cuprins în produs finit (mobilă)	41,5
— cuprins în alte produse (finite din nomenclatorul întreprinderii)	1,9
— destinat producției de PAL	3,6
— utilizat drept combustibil în centrala termică proprie	46,6
— valorificat drept combustibil la fondul pieței (populație)	4,7
— valorificat în sectorul cooperației	0,1
— pierderi nerecuperabile	1,6

lemn în această fază cu circa 9—10% față de prevederi.

De ce se încorporează în mobilă doar 41,5% din volumul de masă lemnoasă?

DUPĂ CROIRE, reperele suferă diverse prelucrări mecanice pentru eliminarea supradimensiunilor și adaosurilor de prelucrare, prin operații specifice (geluire, frezare, strunjire, sculptare, șlefuire etc.), și care trebuie să se desfășoare în așa fel încît să nu se înregistreze nici un rebut. La I.P.L. „23

Graficul nr. 2

Realizarea normelor de consum de materiale lemnoase la producția de mobilă executată în trimestrul I-1982

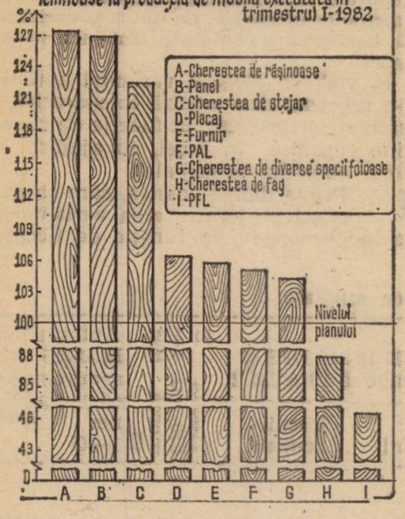

August" se consumă însă cantități importante de materiale lemnoase pentru executarea unor repere în locul celor rebutate, precum și pentru remedierea altor repere cu defecțiuni de execuție. Cauza principală a pieselor rebutate sau cu deficiențe calitative (remediabile), o constituie neutilizarea de S.D.V.-uri la unele operațiuni, lucrul cu scule tăietoare sau așchietoare insuficient ascuțite, tăierea furnirului în contra sensului de creștere a fibrelor, strunjirea unor repere fără respectarea toleranțelor admise etc.

Pentru a ne da seama de volumul de pierderi de material lemnos din toate fazele procesului de producție, să aruncăm o privire și asupra balanței lemnului consumat de întreprindere în trim. I 1982 (tabelul). Din volumul total de lemn intrat în consum (cherestele, plăci, furnir etc.) se regăsește în mobilă doar 41,5%, adică mai puțin de jumătate. Chiar dacă luăm în considerație celelalte destinații industriale ale lemnului, randamentul total ajunge doar la 47%. Mai mult decît atît, folosirea drept combustibili a unui volum mare de material lemnos (în care pot fi văzute adesea bucăți mari de placaj și plăci, cherestea geluită, repere rebutate sau chiar repere bune, straifuri și capete din care s-ar putea confecționa unele repere mici sau bunuri de consum) dovedește că organele de conducere colectivă nu au manifestat suficientă preocupare pentru luarea măsurilor care să ducă la încadrarea consumurilor în normele planificate și asigurarea randamentelor prevăzute.

Soluții concrete cu eficiență economică maximă

PORNIND tocmai de la aceste neajunsuri și pe baza consultării largi a colectivului de oameni ai muncii din întreprindere, au fost stabilite o serie de măsuri tehnico-organizatorice care să conducă la o valorificare superioară a lemnului, în condițiile sporirii cantitative și calitative a producției obținute. Dintre acestea, prin importanță și finalitate se desprind următoarele:

● **eliminarea pierderilor la depozitarea și conservarea materialelor lemnoase prin respectarea tehnologiei de stivuire;** zonarea depozitului în funcție de umiditatea cherestelei; drenarea apelor freatice (depozitul de la Reghin); aplicarea de elemente protectoare la capetele scîndurilor; lichidarea stocurilor de cherestea fără mișcare sau aflate în custodie; recepția corespunzătoare a materialelor lemnoase primite de la furnizori etc.;

● **îmbunătățirea uscării artificiale a cherestelelor,** respectiv introducerea la uscătorii a cherestelei din depozit cu umiditatea cea mai mică; asigurarea în aceeași șarjă a cherestelei cu umidități apropiate; respectarea regimurilor de uscare;

● **croirea rațională a materialelor lemnoase;** croirea cherestelei prin însemnarea simultană a unor repere complementare; debitarea reperelor la fierăstraie-panglică în loc de circulare; organizarea unor linii distincte pentru croirea reperelor mici din resturi;

● **evitarea rebuturilor, a declasărilor și a pierderilor la prelucrarea materialelor lemnoase:** respectarea tehnologiilor de fabricație; verificarea periodică a S.D.V.-urilor; schimbarea la timp a cuțitelor; funcționarea la parametrii prevăzuți a presei la furniruirea corespunzătoare a reperelor prelucrate; organizarea unui atelier pentru producția de bunuri de larg consum și obiecte de artizanat care să utilizeze o parte din materialul lemnos rămas de la croire și prelucrare etc.;

● **reproiectarea tuturor produselor care nu asigură un grad superior de valorificare a masei lemnoase** și prevederea în documentațiile tehnologice a dimensiunilor de croire a reperelor cu încadrarea în normativele aprobate;

● **asigurarea cu utilaje speciale pentru prelucrarea mecanică și îmbunătățirea pieselor de lemn cu dimensiuni reduse.**

D. STĂNESCU

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Cum se utilizează mașinile și instalațiile din dotare

FOLOSIREA deplină a mașinilor și instalațiilor specifice din dotare constituie o condiție de bază pentru ca prevederile planului privind producția fizică și nivelul de eficiență să fie îndeplinite în mod corespunzător. Urmărind evoluția din acest an a realizării indicilor medii de utilizare a timpului disponibil de lucru la principalele mașini și instalații pentru industria materialelor de construcții din cadrul M.E.F.M.C., se constată că, după un început cu realizări sub plan la majoritatea grupelor de mașini, situația s-a îmbunătățit treptat, astfel că în prezent s-a înregistrat chiar depășirea prevederilor (graficul).

Cifrele medii ascund însă rezerve însemnate. La cuptoarele de ardere pentru produse ceramice și refractare, de exemplu, la care indicele planificat nu a fost realizat, s-au înregistrat numeroase opriri pentru executarea reparațiilor accidentale : 192 ore-mașini în ianuarie, 60 ore-mașini în februarie, 108 ore-mașini în martie, 194 ore-mașini în aprilie a.c. În aceeași situație se află și mașinile de format tuburi din azbociment, cu un număr apreciabil de ore de stagnare datorate reparațiilor accidentale. Dar chiar la mașinile și instalațiile la care s-a atins indicele mediu de utilizare a fondului de timp disponibil s-au înregistrat pe primele 4 luni din acest an stagnări masive datorate defecțiunilor tehnice.

Eliminarea unor asemenea întreruperi ale producției în cadrul timpului programat poate fi obținută prin măsuri cum sînt : exploatarea rațională a mașinilor și utilajelor, respectarea graficului de revizii periodice, evitarea suprasolicitărilor etc. O altă rezervă potențială o constituie lichidarea unor neajunsuri organizatorice cum ar fi : neaprovizionarea ritmică cu materii prime, întreruperile în alimentarea cu energie etc., care în cea mai mare parte ar fi putut fi evitate dacă se luau măsuri preventive. Necesitățile din ce în ce mai mari de materiale de construcții impun cerința ca toate unitățile de producție să mărească coeficientul de schimburi, să reducă cît mai mult timpul de lucru neutilizat, astfel ca pe aceleași mașini și instalații să se obțină producții sporite.

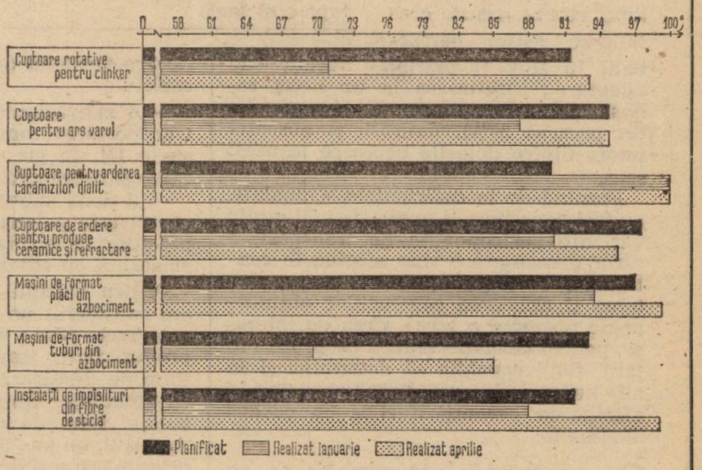

Exigențe ale sporirii eficienței în activitatea de transport

O IMPORTANTĂ categorie de costuri în multe întreprinderi din economia națională o reprezintă cheltuielile aferente manipulării ambalajelor și transportului produselor ambalate ; în unele cazuri — cum este, de pildă, în sectorul de îmbuteliere a apelor minerale — aceste costuri ajung în medie la 40% din totalul costurilor. De aici necesitatea efectuării unor analize aprofundate în vederea găsirii soluțiilor menite să contribuie la diminuarea cheltuielilor. Aceasta cu atît mai mult cu cît, după cum arată o analiză la întreprinderea „Apemin"-Biborțeni din județul Covasna — una dintre cele mai mari unități de acest profil din țară — există o serie de probleme, cerințe și posibilități de perfecționare în domeniul manipulării și transportului, ce se regăsesc dealtfel și în alte întreprinderi din sector, cu influențe directe asupra costurilor. Între acestea menționăm : folosirea de autovehicule cu caracteristici tehnico-economice diferite, deci cu timpi de încărcare-descărcare diferiți, ceea ce face dificilă introducerea unui sistem de organizare optim bazat pe principiile teoriei firelor de așteptare ; neutilizarea integrală a posibilităților de organizare a transportului intern, astfel încît să fie posibilă alimentarea în mod permanent, simultan și suficient a tuturor gurilor de încărcare ; prezentarea simultană la încărcare a autovehiculelor, la începutul zilei de muncă, într-un interval de timp relativ scurt, creîndu-se astfel perturbații în flux și mărind durata de așteptare ; utilizarea la un nivel redus a formelor paletizate de expediție (în prezent 20%), datorită și absenței unora dintre dotările necesare în acest sens.

Pornind de la deficiențele semnalate, au fost concepute și analizate mai multe variante perfecționate de transport, a căror prezentare o vom efectua în continuare, deoarece apreciem că cunoașterea și aplicarea concluziilor obținute poate prezenta o largă sferă de interes și pentru celelalte unități de profil din țară, fiind capabile să determine și în alte întreprinderi rezultate superioare în efectuarea transporturilor cu costuri diminuate.

O experiență interesantă ce se cere mai atent studiată

PENTRU PERFECȚIONAREA activității de transport, în fiecare nouă variantă proiectată s-a urmărit satisfacerea superioară a următoarelor **premise** : repartizarea uniformă a volumului producției (inclusiv al transportului) pe cele 12 luni ale anului ; utilizarea unui singur tip de mijloc de transport ; asigurarea pentru autovehiculele de același tip a unor timpi similari de încărcare-descărcare și de circulație.

În elaborarea variantelor s-a avut în vedere folosirea de autovehicule autohtone, destinate transportului general de mărfuri, dotate cu motoare cu aprindere prin compresie (Diesel), nefiind necesare amenajări suplimentare (autofurgon izoterm ROMAN 10 FI 10215, autotractor cu șa tip ROMAN 10215 DFS și semiremorcă de mare capacitate 10 ATM 2, tractor universal de tip U 650 cu remorcă auto RM 15, autotractor cu șa tip 12215 DFS și semiremorcă transcontainer, folosind container închis de tip AST 1-C).

Metodologia de lucru a cuprins pentru fiecare variantă două subvariante alese astfel :

— o subvariantă care are în vedere transportarea numai a navetelor cu 10 sticle 1/1, în greutate de 26 kg, încărcarea și descărcarea făcîndu-se manual ;

— a doua subvariantă în care transportul este paletizat, manipularea box paleților în greutate de 360 kg fiind asigurată cu stivuitoare.

Pentru calculul eficienței prezumate am considerat un **ciclu alcătuit din următoarele faze :** timp de încărcare cu produs finit, timp în circulație plin, timp de descărcare, timp de încărcare cu ambalaje, timp în circulație cu ambalaje, timp de descărcare ambalaje. Acești timpi au fost considerați, pentru diferitele tipuri de autovehicule studiate la valoarea limită admisă de normativele din acest sector, care sînt apropiate de valorile efectiv măsurate. Cumulînd acești timpi, a fost stabilit și numărul de curse pe care le poate face un autovehicul pe distanța tarifară de 20 km (10 km dus + 10 km întors) pe parcursul a 16 ore (2 schimburi).

Totodată, au fost calculate cheltuielile de transport pe vehicul în conformitate cu normativele republicane, avînd în vedere capitolele : manoperă normată la 1 000 km echivalenți socotită la categoria medie de retribuție, cheltuieli normate pentru materiale la întreținere și reparații curente, cheltuieli cu exploatarea, retribuția medie a conducătorului auto, impozit, CAS și cheltuieli generale. Informațiile rezultate în urma calculelor efectuate, pe tipuri și variante de transport considerate, sînt incluse în tabel.

În vederea alegerii variantei optime, s-a procedat la o analiză comparativă a variantelor propuse, în funcție de criteriile cuprinse în tabel, cu ajutorul a două abordări principale :

1 Prima dintre acestea, care se bazează pe ierarhizarea variantelor în mod succesiv, în funcție de fiecare criteriu considerat, a dus la următoarele **constatări** principale :

a) în funcție de criteriul cantității transportate anual de un autovehicul, varianta utilizării tractorului cu șa tip ROMAN 10215 DFS cu 3 semiremorci de mare capacitate 10 ATM 2 permite transportarea celei mai mari cantități ;

b) în funcție de criteriul costului anual per autovehicul utilizat, cel mai ieftin s-a dovedit a fi utilizarea tractorului U 650 cu remorcă RM 15. De reținut că, dat fiind modul de calculare a costurilor în transporturi, care sînt direct proporționale cu rulajul autovehiculului, acest indicator nu reflectă întotdeauna eficiența maximă. Rulajul redus și implicit costurile mici, fac ca durata de amortizare (și de serviciu a mijlocului fix) să fie mai mare, ducînd în mod nejustificat la uzura lui morală ;

c) în funcție de costul per litru de apă minerală îmbuteliată transportată, cea mai rentabilă este folosirea autotracto-

Tabel comparativ privind caracteristicile variantelor studiate

Element	Variante : ROMAN 10 FI 10215		ROMAN 10 215 DFS și semiremorcă 10 ATM 2		Tractor U 650 cu remorcă RM 15	Autotractor R 12215 cu semiremorcă și container AST 1—C
	manual	mecanizat	box paleți	3 semiremorci		
Cantitate transportată cu autovehicule (sticle de 1 litru)	5 004 080	6 256 000	11 944 064	21 554 400	5 491 200	15 556
Autovehicule (buc.) necesare (lei)	18	14	7	4	16	6
	6 352 182	4 940 586	33 765 482	4 201 904	2 825 424	3 525 036
Costul anual per autovehicul (lei)	123 363	143 610	126 800	168 635	89 580	187 638
Cost/litru transportat (lei)	0,0308	0,02869	0,01327	0,01099	0,02039	0,01497
Costul pentru transportul întregii producții (lei)	2 679 600	2 010 540	1 791 600	956 008	1 774 079	1 303 877
Rulare-autovehicul (km)	31 806	49 400	35 828	62 208	20 952	56 340
Durata de amortizare normală (ani)	15,72	10,12	13,91	8,03	—	8,87
Amortisment efectiv după cost (ani)	10,8	8	13,91	4,11	12	8,87

rului cu șa ROMAN DFS cu 3 semiremorci 10 ATM 2. În mod evident, autovehiculele cu capacitate mai mare antrenează un cost al transportului pe unitate de produs mai mic.

2 A doua abordare a fost fundamentată pe ierarhizarea variantelor în funcție de criteriile menționate cumulat.

Din analizele comparative efectuate, rezultă că minimul cheltuielilor de transport este asigurat de autovehiculele de mare capacitate ROMAN 10215 DFS cu semiremorcă 10 ATM 2 și ROMAN 12215 DFS cu semiremorcă AST 1 C (container). Aceleași variante asigură și un rulaj corespunzător, iar fondurile necesare pentru dotare sînt inferioare celorlalte variante. În același timp, variantele în care transportul se face în box paleți, deci manipularea, încărcarea și descărcarea se fac mecanizat, asigură o mare capacitate de transport, reduce numărul muncitorilor folosiți, mărește ritmul de transport, ducînd implicit la reducerea numărului fizic de autovehicule necesare. În aceste condiții s-a optat pentru cea de-a doua variantă, care asigură, după cum a rezultat din calcule, o fundamentare economică complexă a perfecționării organizării activității de transport.

În acest cadru, pentru creșterea eficienței economice a activității de îmbuteliat ape minerale prin raționalizarea transportului, problemă de deosebită importanță în actuala etapă, apare necesară, totodată, după părerea noastră, adoptarea unui ansamblu de **măsuri de perfecționare,** care aplicate pot contribui atît la îmbunătățirea activității sub toate aspectele sale — tehnice, tehnologice, organizatorice — cît și la ridicarea eficienței economice. Între acestea menționăm ca deosebit de importantă **amplasarea obligatorie a stațiilor de îmbuteliat apă minerală nemijlocit lîngă căile ferate,** asigurînd astfel eliminarea transportului inutil de ambalaje și produse la distanțe mari, economii de benzină și motorină. Aceasta se poate realiza în două moduri : a) construirea unor linii de garaj lîngă unitățile de îmbuteliat existente și racordarea acestora la sistemul de căi ferate, investiții care se amortizează foarte repede, adică în 1—3 ani ;

b) în varianta în care sursele de apă minerală sînt la distanțe de pînă la 10—15 km, după operațiile de degazificare și deferizare a apei, aceasta să fie transportată prin conducte la unitățile de îmbuteliat, care să fie amplasate nemijlocit lîngă căile ferate.

În cazul unităților existente, care nu pot funcționa în variantele arătate, apare necesară, după părerea noastră, efectuarea unor investiții suplimentare, care să permită funcționarea sistemului de îmbuteliat apă minerală, conform concepției prezentate.

Perfecționări organizatorice în sprijinul reducerii costurilor

PE LÎNGĂ ACEASTĂ perfecționare cu caracter strategic, în cazul întreprinderii „Apemin"-Biborțeni, apreciem necesare pentru reducerea în continuare a cheltuielilor aferente transportului, adoptarea și aplicarea și a altor **măsuri,** între care :

— construirea unei rampe de descărcare a ambalajelor care să permită utilizarea moto și electrostivuitoarelor, eliminînd munca manuală și reducînd timpul de descărcare a ambalajelor în incinta unității de îmbuteliat apă minerală ;

— depozitele de ambalaje să fie legate cu benzi transportoare mobile, care să permită alimentarea unității în totalitate mecanizat, utilizînd aceste sisteme de benzi ;

— la depozitul de produse finite al platformei de îmbuteliat apă minerală să se construiască două rampe de încărcat care să permită accesul direct al stivuitoarelor pe platforma autovehiculelor (înălțime de 1,20 m). Prin acest sistem se asigură utilizarea paralelă și consecutivă a celor patru guri de alimentare, ceea ce permite de fapt funcționarea a patru stații de încărcat ;

— la începutul programului schimbului I, 50% din mijloacele de transport auto puse la dispoziția funcționării sistemului să fie trimise la depozitele de produse finite pentru încărcare cu marfă și 50% la stația CFR pentru încărcare cu ambalaje, pentru a elimina din fază incipientă cozile de așteptare. Astfel se asigură reglarea ciclului într-un interval de timp relativ scurt. Acest lucru este posibil cu atît mai mult cu cît coloanele de transport sînt organizate atît în apropierea stației CFR cît și la platforma de îmbuteliat apă minerală ;

— uniformizarea autovehiculelor utilizate din punct de vedere al mărimii capacității de transport. Ca urmare, se reduce probabilitatea dispersiei timpilor de încărcare-descărcare care sînt direct proporționali cu capacitatea mijloacelor de transport, în condițiile în care timpii de circulație sînt practic egali și independenți de ea ;

— în cazul în care crește utilizarea transportului de apă minerală în box paleți este necesară utilizarea unor autovehicule dotate cu brațe-autoîncărcătoare (HIAB) care asigură manevrarea mecanică a box paleților în raza de acțiune a brațului. Astfel de autovehicule sînt fabricate în țară și utilizate cu eficiență în alte ramuri ale economiei naționale ;

— asigurarea de mijloace de transport auto și CFR termoizolate într-o proporție mult mai mare față de actuala dotare, ceea ce asigură reducerea caracterului sezonier al producției de îmbuteliat apă minerală și, implicit, a apreciabilelor dezavantaje organizatorice și economice implicate ;

— dotarea unităților comerciale din orașele și centrele mari cu tehnică modernă de transport, manipulare și depozitare, asigurîndu-se astfel accelerarea vitezei de circulație a mărfurilor și ambalajelor și, implicit, o eficiență mai ridicată a acestei activități.

Toate aceste perfecționări, care evident nu sînt exhaustive, ar putea determina, după părerea noastră, o reducere sensibilă a cheltuielilor cu manipularea și transportul buteliilor cu apă minerală ceea ce se reflectă, numai la nivelul întreprinderii amintite, în sporirea beneficiilor anuale cu mai multe milioane lei.

Nicolae IVAN
Covasna

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Centru de prelucrare orizontal tip CPH-1-1

ÎNTREPRINDEREA „Înfrățirea" din Oradea a introdus în fabricația curentă și în paleta ofertelor pentru export un nou tip de mașină-unealtă, de mare complexitate tehnică, care atestă încă o dată nivelul înalt atins de construcția de mașini din țara noastră. Este vorba de centrul de prelucrare orizontal tip CPH-1-1 destinat prelucrării pieselor prismatice de mare precizie de tip carcase, flanșe, armături, în general a unor piese cu forme diverse. Operațiile prin care pot fi uzinate aceste piese sînt dintre cele mai diferite : frezare, găurire, lărgire, lamare, adîncire, teșire, filetare cu tarod, alezare, strunjire interioară și plană, prelucrări de găuri în coordonate cu poziționarea precisă a mesei, prelucrări de centrare în plan prin interpolare lineară sau circulară etc.

Conform programului introdus în memoria acestei mașini, ea dispune de toate posibilitățile de a executa fără staționări sau întreruperi toate prelucrările în cea mai corectă și mai logică succesiune a operațiilor : aprovizionarea cu una dintre cele 50 de scule aflate în magazia proprie de scule, selectarea cotei pentru diferitele subansamble. Datorită procedeului de menținere a arborelui de alezare în consolă fixă și deplasării montantului cu avans de lucru erorile de concentricitate ale alezărilor efectuate sînt ca și nule. La obținerea acestor performanțe contribuie din plin elementele de bază ale structurii (turnate din fontă de cea mai bună calitate stabilizată) care permit realizarea unei foarte bune amortizări a vibrațiilor și a unei rigidități statice optime.

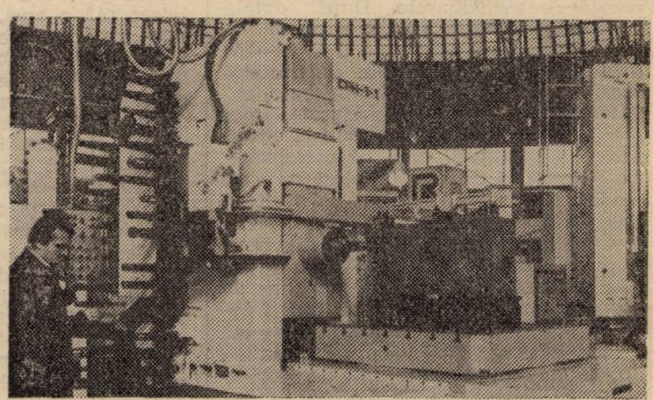

Dacă se ține seama de faptul că această mașină, în realitate o adevărată „uzină", poate executa o mare varietate de operații dintre cele mai pretențioase și că pentru două-trei asemenea exemplare, este suficient și un singur operator se poate aprecia, ce mari avantaje aduce dotarea întreprinderilor cu asemenea centre de prelucrare.

E.K.

ENERGIA EOLIANĂ – COMPONENTĂ A SISTEMULUI ENERGETIC AL AGRICULTURII ROMÂNEȘTI (II)

DIRECȚIILE de utilizare a energiei eoliene în satul românesc contemporan sînt determinate de : a) modul de folosire — direct sau indirect (prin conversiunea în energie electrică) a energiei eoliene ; b) natura și mărimea instalațiilor pentru captarea (și, eventual, conversiunea) energiei eoliene.

Pomparea apei – principală direcție de utilizare a energiei eoliene în mediul rural

SPECIALIȘTII din întreaga lume împărtășesc punctul de vedere potrivit căruia, în următorii 10—20 de ani, principala direcție de folosire a energiei eoliene în mediul rural va fi pomparea apei pentru folosință domestică, creșterea animalelor, irigarea și drenarea zonelor rurale, mai ales în sisteme de interes local. În acest scop, se folosesc aeropompe de apă cu coeficient ridicat de plenitudine, precum și eoliene cu coeficient redus de plenitudine.

În primul caz — al aeropompelor cu coeficient ridicat de plenitudine — apa este pompată cînd suflă vîntul, fiind stocată într-un rezervor pentru a fi utilizată după nevoi. Obținerea unui randament maxim este condiționată de adaptarea eolienei la caracteristicile pompei. În ultimii ani, pentru a depăși deficiențele eolienelor clasice multipale, pe plan mondial au fost concepute noi tipuri de eoliene multipale complet metalice, care sînt mai ușoare, mai simple în construcție și cu un randament mai mare decît cele tradiționale. Încercarea de reextindere a morilor cu pînze — mai ieftine decît noile eoliene — nu a dat rezultatele așteptate.

Eficiența economică a noilor eoliene multipale metalice pe plan mondial este redată de următoarele. După datele O.N.U.[3]), investiția specifică pe m^2 de suprafață „măturată" este de 50—150 dolari (adică jumătate din cît necesită modelele tradiționale). O asemenea eoliană eliberează o putere hidraulică medie de $0{,}1\bar{v}^3$ W/m^2 (în care $\bar{v}$ este viteza medie a vîntului), ceea ce corespunde unei investiții de 20—60 dolari pe watt mediu (putere de pompare) la o viteză marginală a vîntului de 3 m/sec. și de 8—24 dolari pe watt mediu cînd viteza vîntului crește la 4 m/sec. Pentru a realiza o putere continuă de pompare de 100 wați (care este cazul cel mai frecvent), necesară pentru a iriga un hectar de teren cu apă dintr-o pînză freatică aflată la 10 m adîncime, este necesară o investiție inițială de 2 000—6 000 de dolari la o viteză a vîntului de 3 m/sec. și de numai 800—2 400 de dolari cînd viteza vîntului crește la 4 m/sec. (în timp ce investiția pentru o mică pompă solară amplasată într-o regiune suficient de însorită variază între 15 000 și 45 000 de dolari !). La fiecare m^3 de apă pompată pentru irigare se obține un spor de producție de 0,03 dolari, în timp ce costul unui m^3 de apă (la un volum anual de apă pompată de 30 000 m^3) variază între 0,013 și 0,04 dolari cînd vîntul suflă cu o viteză de numai 3 m/sec., dar se reduce la numai 0,005—0,016 dolari cînd viteza vîntului crește la numai 4 m/sec. Desigur că, **în practică, costul apei variază în funcție de viteza vîntului, de adîncimea pînzei de apă freatice și de obiceiurile sezoniere de irigare, dar irigarea prin aeropompe pare rentabilă chiar și la viteze marginale ale vîntului (3 m/sec.)** și — după numeroase rezultate din practica mondială — mai puțin costisitoare decît utilizarea motoarelor diesel sau a tracțiunii animale.

În zonele cu vînturi mai puternice (peste 4—5 m/sec.) pot fi utilizate aeroturbine cu coeficient redus de plenitudine care sînt de fapt aerogeneratoare, deoarece pompele sînt acționate electric (deci folosire indirectă a energiei eoliene). Specialiștii apreciază că acest sistem prezintă următoarele **avantaje potențiale :** 1) o mai mare latitudine în alegerea locului de instalare a eolienei în raport cu puțurile ; 2) utilizarea de turbopompe cufundate în apă sau cu arbore lung de mare capacitate în locul pompelor cu piston ; 3) existența pe piața mondială (de puțină vreme) a unor turbine eoliene care pot dezvolta o putere de pompare de pînă la 100 kW, utilizabile la mari sisteme de irigații ; 4) posibilitatea de a utiliza aceste turbine în asociație cu o rețea electrică rurală pentru a permite pomparea neîntreruptă a apei, reducînd în același timp consumul de electricitate. Eficiența economică a acestor turbine, la o viteză a vîntului de numai 5 m/sec., este cel puțin comparabilă cu cea a motoarelor diesel. Astfel, costul unui kWh de producție hidraulică este de 0,90 dolari în cazul unui generator diesel de 3 kW sau de 0,25—0,50 dolari cînd puterea generatorului diesel crește la 25—100 kW ; în cazul pompelor electrice acționate cu turbine eoliene cu un coeficient redus de plenitudine, costul unui kWh este de 0,70 dolari la o putere nominală de 3 kW și de 0,25 dolari la o putere nominală de 25—50 kW. În zone cu viteză a vîntului mai mare de 5 m/sec., pomparea aeroelectrică a apei este și mai rentabilă (fără a mai aminti că, cu timpul, costul unei aeroturbine se va reduce, pe cînd cheltuielile de exploatare ale unui generator diesel vor crește ca urmare a scumpirii carburantului).

Începuturile privind folosirea turbinelor eoliene pentru pomparea apei în țara noastră sînt promițătoare, avînd în vedere rezultatele obținute pînă acum de **centrala eoliană cu turbina de tip Savonius, cu ax vertical, instalată la C.A.P. Chiajna** de lîngă București, realizată fiind de Institutul național pentru creație științifică și tehnică. Deosebit de sensibilă (fiind acționată la o viteză a vîntului de numai 3—4 m/sec.), turbina centralei antrenează o pompă de apă situată într-un puț de adîncime medie. Apa din puț este pompată într-o hidrosferă cu o capacitate de 60 m.c., aflată la o înălțime de 18 m, irigarea realizîndu-se prin căderea apei. Această centrală eoliană este integrată sistemului de irigații din C.A.P. Chiajna, asigurînd irigarea unei suprafețe de peste 4 ha de solarii (cultivate cu legume timpurii) și alimentarea cu apă a unei ferme de vite de peste 600 capete. Indiferent de direcția vîntului, rezervorul de apă este umplut la o viteză de numai 5—6 m/sec. La o viteză mărită a vîntului, capacitatea de pompare se dublează : într-o singură noapte pot fi umplute atît rezervorul de bază, cît și alte două rezervoare suplimentare, a 30 m.c. fiecare, fapt care permite dublarea suprafeței irigate. De reținut că, prin staționarea în rezervor, apa pompată din pînza freatică dobîndește temperatura mediului înconjurător și este primită mai bine de plante. Economia realizată zilnic prin funcționarea acestei centrale eoliene se ridică la 100 l motorină în comparație cu motopompele sau la 230 kWh în comparație cu electropompele.

Producerea și stocarea de energie electrică

O A DOUA principală direcție de utilizare a energiei eoliene în mediul rural este **producerea de energie electrică pentru așezările izolate** din regiunile cu vînturi puternice, cum sînt cele de coastă și muntoase. În acest caz se urmărește satisfacerea cererii de energie electrică de 10—1 000 kW prin instalarea uneia sau a mai multor eoliene de putere mică sau medie, completate cu un grup diesel și, eventual, cu un dispozitiv de stocare a energiei (ca, de exemplu, stocare hidraulică prin pompare), pentru a garanta continuitatea alimentării cu energie electrică. Este posibil ca, în viitor, perfecționarea sistemului de stocare a energiei electrice să înlăture necesitatea grupului diesel. Implementarea unor asemenea turbine în diferite state (ca S.U.A., Canada, China, Malta) și elaborarea unor programe de perspectivă privind extinderea lor pentru a furniza electricitate așezărilor izolate sau programelor de irigații, se bazează pe costul competitiv al energiei electrice produsă în comparație cu cea de la generatoarele diesel (0,10—0,20 do-

[3]) *** — Rapport du Groupe technique de l'énergie éolienne sur les travaux de sa deuxième session, Commité préparatoire de la Conférence des Nations Unies sur les sources d'énergie nouvelles et renouvelables, troisième session, 30 mais — 17 avril 1981, Nations Unies, Assemblée genèrale.

lari/kWh față de 0,15—0,50 dolari/kWh în cazul generatoarelor diesel). Puterea competitivă a aerogeneratoarelor de 10—1 000 kW va crește în următoarele două decenii ca urmare a perfecționărilor care se vor aduce, inclusiv în domeniul stocării energiei electrice, care va determina renunțarea la generatorul diesel din rețea.

Captarea, conversiunea și utilizarea energiei eoliene va reprezenta în țara noastră **unul din domeniile de activitate ale micii industrii,** pentru a valorifica mai deplin potențialul energetic al țării. În cuvîntarea rostită la **Consfătuirea cu activul și cadrele de bază din cooperația de consum, cooperația meșteșugărească, cooperația agricolă de producție și consiliile populare** din 21 iunie 1980, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** indica **reconsiderarea morilor de vînt și folosirea vîntului pentru a produce energie electrică pentru localitățile izolate și îndepărtate de rețeaua națională,** în loc de a întinde și întreține cabluri de transportare a energiei electrice pe distanțe de zeci de kilometri.

Perspectivele folosirii energiei eoliene

DAR, obiectivul de perspectivă al omenirii în acest domeniu îl reprezintă producerea pe scară mare a energiei electrice de origine eoliană, astfel ca în zonele cu mari intensități ale vîntului, centralele termice clasice să garanteze numai continuitatea alimentării cu energie electrică în perioadele de acalmie atmosferică. Acestui scop îi corespunde construirea de turbine cu ax orizontal sau vertical cu un diametru de pînă la 100 m și cu o putere nominală maximă de 4 MW. Așa există : turbina Mod 1 în statul Carolina de Sud (S.U.A.), cu un diametru de 61 m, cu o putere nominală de 2 MW la o viteză nominală a vîntului (la o înălțime de 10 m) de 11,5 m/sec., aflată în exploatare experimentală ; turbina Mod 2 în statul Washington (S.U.A.), cu un diametru de 91,5 m, cu o putere nominală de 2,5 MW la o viteză a vîntului de 8,9 m/sec., aflată în același stadiu. În faza de concepție se află turbina Mod 3-A/B cu un diametru de 100 m, cu o putere nominală de 4 MW, la o viteză a vîntului de 10 m/sec., ca și turbina (cu ax vertical) Mod 6-H/V cu un diametru de 40—60 m, cu o putere nominală de 0,4—0,8 MW. În Danemarca, se află în exploatare turbina Tvind cu un diametru de 54 m, cu o putere nominală de 2 MW la o viteză a vîntului (la înălțimea butucului roții) de 12 m/sec. ; în Suedia, la Goteland, este în construcție o turbină cu diametrul de 75 m, cu o putere nominală de 2,5 MW la o viteză a vîntului de 13 m/sec. ; cea mai mare turbină — Growian II — cu diametrul de 145 m, cu o putere nominală de 5 MW la o viteză a vîntului de 11,3 m/sec. — se află în faza de studiu în R.F. Germania.

Majoritatea marilor generatoare eoliene concepute pînă acum sînt cu ax orizontal (ca și morile tradiționale sau elicele avioanelor). Opțiunea pentru turbinele cu ax vertical (probabilă în Anglia), după modelul morilor de vînt folosite de sute de ani în Orientul Apropiat, ar prezenta avantajul folosirii tuturor vînturilor, indiferent de direcția din care bat. Dealtfel, S.U.A. vor lansa în curînd un program de 1 miliard de dolari pentru producerea de aeromotoare din a treia generație, aflate în faza de construcție. Suedia, R.F. Germania și Danemarca au lansat deja programe ambițioase privind captarea și utilizarea energiei eoliene.[4])

Eficiența economică comparativă a energiei eoliene

PROBLEMA principală care se cere rezolvată în domeniul utilizării turbinelor eoliene pentru producerea de energie electrică este cea a **eficienței economice.** Randamentul marilor turbine construite sau concepute pînă acum este de pînă la 40%. În condițiile în care există o limită teoretică a randamentului acestor turbine — maximum 59% (cel puțin pentru turbinele eoliene clasice cu ax orizontal sau vertical), posibilitățile de a spori eficiența acestor sisteme sînt reduse. Ca urmare, se depun eforturi pentru a ameliora eficacitatea globală în raport cu costul. Calculele efectuate de către specialiștii O.N.U. privind costul energiei eoliene în funcție de dimensiunea turbinei eoliene și gradul de perfecționare (generația acestora) evoluează astfel :

A) Sisteme eoliene de mari dimensiuni

a) reproducerea prototipurilor aflate actualmente în exploatație : 0,08—0,10 dolari/kWh ; b) modele actuale produse în serie mare : 0,05—0,06 dolari/kWh ; c) modele perfecționate produse în serie mare : 0,035—0,045 kWh.

B) Turbine de dimensiuni medii sau mari

a) 0,10—0,25 dolari/kWh ; b) 0,08—0,20 dolari/kWh ; c) 0,05—0,10 dolari/kWh.

C) Turbine de dimensiuni medii sau mici

a) 0,15—0,50 dolari/kWh ; b) 0,10—0,20 dolari/kWh ; c) 0,05—0,10 dolari/kWh.

Pornind de la aceste costuri, mai ales în raport cu costul combustibilului, ana-

prof. dr. Oprea PARPALĂ

(Continuare în pag. 21)

[4]) *** Desormais compètitive, l'énergie éolienne a l'avenir devant elle : des plat — formes en mer, Cérès nr. 78, novembre-décembre 1980.

La ordinea zilei — campania agricolă

DIN DATELE FURNIZATE de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare rezultă că, pînă în seara zilei de 13 iulie, grîul a fost strîns de pe 665 442 ha, adică de pe 31 la sută din suprafața cultivată. Timpul instabil din ultima vreme, în special în unele zone din țară, nu poate constitui o justificare pentru ritmul lent în care avansează secerișul în unele județe din sudul și vestul țării. Bunăoară, județele Dolj, Olt și Teleorman ar fi trebuit să termine recoltatul grîului, iar, de regulă, județele învecinate să aibă ritmuri apropiate de lucru. Situația este, însă, total diferită. Astfel, dacă județele Olt, Dolj, Teleorman au un procent de realizare de aproximativ 70%, în Timiș, Călărași, Ialomița, Buzău, Mehedinți recoltatul grîului este realizat în proporție de 25—60% din suprafețele cultivate.

Mijloacele mecanice de care dispun stațiunile pentru mecanizarea agriculturii permit ca, în fiecare unitate agricolă, recoltarea grîului să se încheie în cel mult 8—10 zile bune de lucru. Aceasta presupune însă o mobilizare exemplară a tuturor forțelor mecanice și manuale implicate, astfel încît vitezele zilnice de lucru stabilite prin programe să fie respectate.

O experiență bună în acest sens o deține județul Olt unde, corespunzător programelor stabilite, s-a acționat cu formații complexe de mecanizatori, corelînd ritmul secerișului cu cel al transportului producției la bazele de recepție, continuînd cu eliberarea și pregătirea terenului, cu însămînțarea culturilor duble de porumb, legume și fructe. Merită subliniată operativitatea măsurilor și inițiativele luate de comandamentul județean, în funcție de evoluția lucrărilor, combinele fiind concentrate mai întîi pe solele care au ajuns mai devreme la maturitate.

În zilele următoare secerișul grîului se va extinde și în alte județe din zonele a doua și a treia. Și aici se pune problema respectării vitezelor zilnice de lucru. Realizarea acestui obiectiv depinde de doi factori esențiali. Primul se referă la necesitatea menținerii în stare de funcționare a întregului parc de tractoare și combine. Acest lucru este posibil dacă pe lîngă fiecare formație de lucru sînt repartizate ateliere mecanice. Al doilea factor are în vedere mai buna organizare a transportului cerealelor și a activității la bazele de recepție, pentru a asigura atît preluarea producției în ritm cu recoltarea, cît și funcționarea neîntreruptă a combinelor.

Secerișul grîului trebuie intensificat de la o zi la alta. Îndatorirea de cea mai mare răspundere a mecanizatorilor, cooperatorilor, specialiștilor, a tuturor oamenilor muncii din agricultură este ca, printr-o muncă asiduă, bine organizată, să asigure strîngerea și depozitarea în timpul cel mai scurt a întregii producții.

Gh. I.

Perfecționarea bazei tehnico-materiale a agriculturii din zonele montane necooperativizate

ASIGURAREA FONDULUI NECESAR DE PĂȘUNE

IN VEDEREA creșterii producției agricole și a realizării planului de contractări și achiziții, gospodăriile agricole individuale beneficiază de sprijinul statului în activitățile privind ameliorarea fondului funciar, asigurarea cu păsuni, îmbunătățirea și exploatarea rațională a pajiștilor, livrarea materialului biologic, chimizarea și mecanizarea agriculturii.

În condițiile în care producția animală reprezintă ramura prioritară a agriculturii montane, iar în cadrul acesteia animalele ierbivore — bovinele și ovinele — se află în cea mai mare proporție, asigurarea pajiștilor necesare, a echilibrului dintre efectivele de animale și baza furajeră corespunzătoare reprezintă una dintre principalele probleme ale agriculturii montane. În acest sens, raportînd efectivele de animale aparținînd gospodăriilor agricole individuale la suprafața de păsuni și fînețe a acestora și a păsunilor repartizate de consiliile populare, a rezultat că încărcarea cu animale — exprimate sintetic în unități vită mare (U.V.M.) la 100 ha pajiște — variază foarte mult pe teritoriu, fiind de cîteva ori mai mare în unele județe față de altele. Astfel, chiar la nivelul unor județe vecine, în condițiile unui potențial productiv apropiat al pajiștilor respective, densitatea animalelor ierbivore la 100 ha păsuni și fînețe proprietate personală și în folosință variază între 39,6 unități vită mare în județul Alba și 71,7 în județul Sibiu, între 17,5 U.V.M. în județul Prahova și 35,5 în județul Brașov, între 27,9 U.V.M. în județul Neamț și 57,1 în județul Suceava etc. deci, aproximativ, în raport de 1 la 2. Mai mult chiar, în zonele montane necooperativizate din județe, încărcătura cu bovine și ovine pe pajiști depășește cu mult media pe țară situîndu-se la nivelul a 129,1 U.V.M. în județul Satu-Mare, 125,5 în județul Sălaj, 104,2 în județul Vrancea. Astfel de decalaje privind densitatea animalelor avizate la păsunat evidențiază **necesitatea reglementării de către organele de decizie de la nivel central a accesibilității păsunatului de către efectivele de animale din județele deficitare pe pajiștile din teritoriile județelor limitrofe,** dispunînd de suprafețe excedentare de păsuni și a organizării unor astfel de facilități în cadrul fiecărui județ la nivelul comunelor. Altfel, în zonele deficitare nu se pot realiza planurile de producție la nivelul potențialului biologic al animalelor, în timp ce pe teritoriile cu excedent de fîn și masă verde acest fond nu este valorificat decît parțial.

În acest cadru al problemei, pe fondul unei mai bune distribuiri a fondului de stat de păsuni, cel puțin la nivelul județelor vecine, cu titlu de exemplu menționăm ca județul Brașov — cu o densitate a animalelor ierbivore proprietate a gospodăriilor individuale de 35,5 U.V.M. la 100 ha pajiște — este îndreptățit să solicite fondul de păsune ce a aparținut oierilor brăneni încă din anul 1700 pînă în 1968, deținut de la această dată de județele limitrofe Prahova (cu o încărcătură de animale avizate la păsunat de numai 17,5 U.V.M. la 100 ha pajiști) și Dîmbovița (cu o densitate de animale mai redusă în zona necooperativizată). Există, totodată, posibilitatea de repartizare mai bună a păsunilor montane aparținînd consiliilor populare și în funcție de distanțele la care se situează perimetrul de păsune dat față de localitatea rezidențială. În acest sens, de exemplu, comuna Fundata, situată la limita sud-vestică a județului Brașov, în vecinătate imediată cu județul Argeș, avînd limitrofi munții Colți și Grîndu din Masivul Bucegi, destinați pentru păsunat unor comune din cadrul județului Argeș, solicită trecerea acestui fond de pajiști în folosința ei, în schimbul altor păsuni ce îi sînt repartizate în județul Argeș, situate departe de comuna menționată.

În condițiile unor decalaje evidente între efectivele de animale și fondul de pajiște pe teritoriul montan al țării, o posibilitate de ameliorare a acestei situații o constituie transhumanța. **Din cele mai vechi timpuri oierii din țara noastră au practicat păsunatul prin transhumanță.** Dacă după tunsul oilor, (luna mai), turmele urcă, la început, și stau la munte pînă în luna septembrie, după această dată ele coboară pe fînețe și consumă otava, iar în luna octombrie pleacă la cîmpie pentru iernat. Deoarece problema trecerii turmelor de oi prin diferitele județe și localități devine din ce în ce mai dificilă, propunem ca ea să fie reglementată de organele în drept în sensul organizării și planificării datelor și locurilor de trecere și a respectării de către organele locale a clauzelor consimțite. În cadrul acestei modalități de efectuare a oieritului se impune restudiată practica de a obliga ciobanii cu oile în transhumanță să contracteze produse animaliere pentru fondul de stat în zonele în care vin pentru iernat, în detrimentul județelor de munte de care aparțin, care le asigură păsunatul în perioada vegetativă cea mai activă a anului. În scopul cointeresării tuturor crescătoriilor de oi din țară în practica transhumanței, în județele și localitățile investigate în această problemă s-au făcut propuneri privind învoierea prin reciprocitate în păsunile alpine și rezervele de stat și a turmelor unităților socialiste din cîmpie — gazde în perioada de iernat a turmelor venite din zonele de munte, organizarea transhumanței făcîndu-se în comun, de către crescătordii din cîmpie și de la munte, utilizîndu-se astfel din plin experiența oierilor din teritoriile montane, care practică tradițională transhumanța.

Păsunile comunale din zonele montane sînt în general slab productive, datorită invaziei arboretului, structurii fizice și componenței chimice nesatisfăcătoare a solului, stării sale de fertilitate slabe, în condițiile excesului de umiditate sau al eroziunii și ca rezultat al unei insuficiente acțiuni de fertilizare. Or, problema deficitului de masă verde și în zonele montane, în condițiile creșterii continue a efectivelor de animale, nu se rezolvă atît printr-o nouă repartizare a păsunilor pe teritoriu, cît mai ales pe calea **ameliorării întregului patrimoniu al pajiștilor** și în comunele necooperativizate. În acest scop, se consideră necesară conjugarea eforturilor pentru realizarea unor lucrări de întreținere a păsunilor cu intervenția întreprinderilor specializate în cadrul acțiunii complexe de modernizare a pajiștilor; aceasta presupune aducțiunea apei necesare, deschiderea căilor de acces, construirea de adăposturi, sălaje, stîne, efectuarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare, lucrări de întreținere și fertilizare și în mod deosebit lucrări de însămînțare și supraînsămînțare. Astfel de acțiuni au fost realizate în cadrul efortului comun al asociațiilor crescătorilor de animale și al statului, prin întreprinderile de pajiști, la lucrările de modernizare a păsunii din Răchitiș, comuna Josenii Bîrgăului, pe o

dr. N. BRAȘOVEANU

(Continuare în pag. 17)

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

AUTOFINANȚAREA UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV-TERITORIALE

PERFECȚIONAREA conducerii și planificării economico-financiare impune așezarea principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare și la nivelul unităților administrativ-teritoriale. Autoconducerea muncitorească și autogestiunea economico-financiară stimulează consiliile populare în exercitarea atribuțiilor ce le revin, în realizarea acțiunilor economice și sociale, în utilizarea eficientă a resurselor bănești și în dezvoltarea multilaterală a localităților țării. **„Consiliile populare, menționa tovarășul Nicolae Ceaușescu** la cel de-al II-lea Congres al consiliilor populare **— acționînd în spiritul autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, trebuie să-și exercite pe deplin atribuțiile ce le revin în buna desfășurare a activității industriale, atît în unitățile republicane cît și în cele de subordonare locală, în mica industrie, în mobilizarea maselor de oameni ai muncii la realizarea exemplară a planului, sporindu-și contribuția la soluționarea operativă a problemelor legate de funcționarea optimă a tuturor întreprinderilor".**

Autogestiunea economico-financiară la nivelul unităților administrativ-teritoriale prezintă anumite particularități, și anume : asigură cadrul economico-financiar necesar exercitării atribuțiilor consiliilor populare în dezvoltarea economico-socială a localităților țării ; reflectă autonomia organelor locale în elaborarea și realizarea planului economic și în folosirea resurselor proprii ; presupune existența unei baze proprii de venituri în fiecare unitate administrativ-teritorială din care se asigură autofinanțarea cheltuielilor înscrise în bugetul local ; cointeresează organele locale în întărirea bazei proprii de venituri, în utilizarea eficientă a mijloacelor materiale și bănești ; necesită exercitarea controlului financiar asupra formării și utilizării fondurilor locale.

Autofinanțarea, ca trăsătură esențială a organizării și conducerii unităților administrativ-teritoriale pe baza autogestiunii economico-financiare, presupune acoperirea cheltuielilor înscrise în bugetele locale din veniturile proprii. Veniturile proprii reflectă resursele ce provin de la unitățile economice locale, din impozite și taxe de la populație ce se încasează în bugetele locale și se folosesc pentru realizarea acțiunilor din competența organelor locale. Pe lîngă aceste venituri, care aparțin unităților administrativ-teritoriale, ele primesc venituri de la bugetul organului ierarhic superior în scopul echilibrării.

Creșterea veniturilor proprii

ÎN LEGĂTURĂ cu autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale s-au exprimat puncte de vedere diferite în studiile de specialitate. Unii economiști consideră că autofinanțarea acestor unități reflectă acoperirea cheltuielilor înscrise în bugetele locale din veniturile proprii. Gradul de autofinanțare al unei unități administrativ teritoriale se stabilește, după această opinie, ca un raport între veniturile proprii și cheltuielile înscrise în buget. Alți economiști atribuie autofinanțării unităților administrativ-teritoriale un sens mai larg, susținînd că exprimă acoperirea cheltuielilor din bugetele locale pe seama veniturilor proprii și a celor din sume defalcate și anume din impozitul pe circulația mărfurilor și impozitul pe fondul total de retribuire de la unitățile republicane. Pentru a scoate în evidență deosebirile dintre cele două puncte de vedere asupra sferei autofinanțării unităților administrativ-teritoriale, am calculat gradul de autofinanțare la două județe și pe total bugete locale.

Din tabelul nr. 1 se constată deosebirile între gradul de autofinanțare determinat fie în funcție de veniturile proprii, fie pe baza veniturilor proprii și a sumelor defalcate din veniturile bugetului republican. Spre exemplu, în județul Iași gradul de autofinanțare stabilit în funcție de veniturile proprii și sumele defalcate este de 100%, dar din veniturile proprii își acoperă numai 39,5% din cheltuieli în 1981 și 41,7% în 1982. De asemenea, pe total bugete locale, autofinanțarea calculată pe baza veniturior proprii și a celor din sume defalcate este de 95,6% în 1981 și 96,9% în 1982, în schimb din veniturile proprii se acoperă numai 53,7% din cheltuieli în anul 1981 și 50,8% în anul 1982.

Deși organele locale răspund de întreaga activitate economico-socială din unitățile administrativ-teritoriale, resursele din sume defalcate nu le aparțin și nu reflectă efortul propriu

Tabelul nr. 1

Gradul de autofinanțare calculat în cele două variante în anii 1981—1982*)

	În funcție de veniturile proprii		În funcție de veniturile proprii și sumele defalcate	
	1981	1982	1981	1982
Județul Iași	39,5	41,7	100	100
Județul Vaslui	33,1	39,7	69,5	78,7
Total bugete locale	53,7	50,8	95,6	96,9

*) Calculat după Legea pentru adoptarea bugetului de stat pe anii 1981 și 1982

în realizarea autofinanțării. De aceea, subscriem la opinia care susține ca gradul de autofinanțare să se calculeze și aprecieze în funcție de veniturile proprii ce se încasează în bugetele unităților administrativ-teritoriale.

Autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale este dependentă de următorii factori : cuantumul veniturilor proprii ; nivelul și ritmul de creștere a cheltuielilor din bugetele locale ; repartizarea veniturilor proprii pe bugete componente ; descentralizarea finanțării acțiunilor economice și sociale.

Calcularea gradului de autofinanțare pe baza veniturilor proprii la nivelul județelor și gruparea lor pe baza acestuia ilustrează modul de aplicare a principiilor noului mecanism economico-financiar la această unitate administrativ-teritorială.

Datele din tabelul nr. 2 relevă că în ultimii ani s-a acționat consecvent în direcția hotărîrilor Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978 de întărire a autogestiunii și lărgire a autofinanțării la unitățile administrativ-teritoriale. În perioada 1980—1982 s-a redus numărul județelor cu un grad de autofinanțare pînă la 40% de la 18 în anul 1980 la 5 și al celor cu un grad de autofinanțare cuprins între 40—50% de la 12 în anul 1980 la 8 în anul 1982. De asemenea, se remarcă creșterea numărului județelor cu un grad de autofinanțare din venituri proprii cuprins între 50—60% de la 6 în 1980 la 16 în anul 1982. În același sens,

Tabelul nr. 2

Gruparea județelor după gradul de autofinanțare din veniturile proprii

Interval	1980	1981	1982
Pînă la 40%	18	8	5
Între 40—50%	12	14	8
Între 50—60%	6	9	16
Între 60—70%	4	6	7
Peste 70%	—	3	5

*) Calculat pe baza datelor din legile pentru adoptarea bugetului de stat pe anii 1980, 1981, 1982.

se poate menționa și sporirea numărului județelor care își acoperă cheltuielile din venituri proprii în proporție de 60—70% de la 4 în anul 1980 la 7 în anul 1982. În anul 1982, cinci județe și-au propus să-și acopere peste 70% din cheltuieli pe seama veniturilor proprii și anume Arad (70,02%), Brașov (80,4%), Prahova (81,1%), Sibiu (73,6%) și municipiul București (86,6%).

Dezvoltarea activității generatoare de resurse

GRADUL de autofinanțare la nivelul comunelor, orașelor, municipiilor și al bugetului propriu depinde atît de veniturile proprii și cheltuieli, cît și de aplicarea judicioasă a criteriilor de repartizare a veniturilor și cheltuielilor pe bugete componente. Ținînd seama de numărul comunelor și de rolul lor de unități administrativ-teritoriale de bază, gruparea după gradul de autofinanțare pune în evidență situația autofinanțării la acest nivel.

Tabelul nr. 3

Gruparea comunelor după gradul de autofinanțare din veniturile proprii în anul 1981

Interval	Județul	
	Iași	Vaslui
Pînă la 40%	30	11
Între 40—50%	35	25
Între 50—60%	12	14
Între 60—70%	3	11
Între 70—90%	5	5
Autofinanțarea integrală	—	5

Din datele cuprinse în tabelul nr. 3 se constată că numărul comunelor care își acoperă peste 50% din cheltuieli pe seama veniturilor proprii este de 20 în județul Iași și 35 în județul Vaslui. Această tendință de creștere a numărului comunelor cu un grad ridicat de autofinanțare se explică prin sporirea potențialului economic al comunelor, prin îmbunătățirea valorificării resurselor locale și prin descentralizarea unor surse de venituri.

Principalul factor de care depinde asigurarea autofinanțării unităților administrativ-teritoriale îl reprezintă **veniturile proprii.** Nivelul veniturilor proprii depinde de gradul de dezvoltare al forțelor de producție în profil teritorial, de organizarea și eficiența activității din economia locală și de repartizarea resurselor pe bugete componente. Un rol important în cadrul veniturilor proprii au veniturile din economia locală ce dețin aproximativ 50% din total. De aceea, ne vom opri în continuare la cîteva din posibilitățile de sporire a veniturilor de la unitățile economice locale.

Spre exemplu, dezvoltarea industriei în zonele rurale, îndeosebi a activităților de prelucrare a produselor agricole și a brutăriilor, este menită să contribuie la folosirea forței de muncă, la valorificarea resurselor locale, la sporirea desfacerilor de mărfuri și la creșterea resurselor bugetelor locale.

Sporirea eficienței economice la întreprinderile de construcții-montaj se realizează prin îmbunătățirea organizării producției și a muncii, prin reducerea cheltuielilor de producție, folosirea la întreaga capacitate a bazelor de producție, prin pregătirea fabricației, aplicarea unor tehnologii moderne de execuție, creșterea ponderii prefabricatelor, folosirea soluțiilor moderne de execuție, optimizarea transporturilor și programarea și urmărirea operativă a producției.

Prestările de servicii cunosc o dezvoltare însemnată în etapa actuală pentru a asigura ridicarea nivelului de trai al populației. Sub aspectul structurii lor, se vor produce mutații în serviciile de gospodărie comunală, prin extinderea rețelelor de termoficare și de distribuire a apei, a celor pentru salubrizarea localităților, întreruperea și repararea străzilor. O dezvoltare însemnată înregistrează prestările de servicii ale unităților cooperației meșteșugărești pentru întreținerea și repararea articolelor electrocasnice, de întreținere și reparații auto. O atenție deosebită se acordă prestărilor de servicii ale unităților cooperației de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor îndeosebi pentru întreținerea și repararea aparatelor de radio și televiziune, a obiectelor de uz casnic, a atelierelor de reparat și confecționat încălțăminte.

În structura veniturilor proprii ale bugetelor locale se constituie ca sursă importantă contribuția unităților și organizațiilor cooperatiste sub forma impozitului pe venit (între 1/5 și 1/2). Sporirea participării acestora la creșterea veniturilor bugetelor locale și implicit la autogestiunea economico-financiară în profil teritorial este posibilă și realizabilă în contextul actual fără a se modifica sistemul de calcul al impozitelor. În acest sens, numai la organizațiile cooperației meșteșugărești și ale cooperației de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor din cele două județe analizate, prin creșterea ponderii activităților de producție și prestări de servicii în total activitate cu cîte 1% se ajunge la o sporire a cuantumului cu cca. 4% și de aici un cuantum mai mare al impozitului pe venit în medie cu 3%.

Pe forme ale proprietății cooperatiste și în structura unităților componente ale județului, creșterea impozitului pe venit pe seama sporirii beneficiului ca urmare a schimbărilor structurale în activitățile desfășurate este și mai edificatoare. Astfel în cazul cooperației meșteșugărești, îndeosebi la cooperative sporirea beneficiului cu 1% pe seama creșterii volumului desfacerilor și a prestărilor, menținînd costurile la același nivel (reducerea acestora ar amplifica și mai mult efectul), atrag după sine o creștere a impozitului pe venit în bugetele municipiilor și orașelor de peste 4% (ca urmare și a trecerii de la o tranșă de impunere la alta). La cooperativele de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor sporirea beneficiului va fi de 4% pentru fiecare procent de creștere a ponderii producției și prestărilor de servicii în total activitate, fapt ce determină o sporire a impozitului pe venit în bugetele comunale cu peste 2%.

Întrucît bugetele comunelor celor două județe analizate au în structura veniturilor ca o sursă importantă activitățile cooperației de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor apare ca necesară și orientarea organelor locale ale puterii și administrației de stat spre acest sector prin îndrumare și sprijin mai ales în schimbările structurale de activități.

Prin dezvoltarea prestărilor de servicii se vor crea resurse care se vor mobiliza și în bugetele locale. De asemenea, îmbunătățirea indicelui de utilizare a timpului de muncă, reducerea pierderilor în rețelele de distribuție, îmbunătățirea calității lucrărilor de întreținere, a reviziilor și reparațiilor la mijloacele de transport în comun reprezintă căi de sporire a veniturilor de la unitățile de gospodărie comunală.

Organizarea și sistematizarea orașelor contribuie la economisirea terenului și la reducerea cheltuielilor edilitare pentru construirea de drumuri, rețele de energie electrică, apă, canalizare.

Extinderea autofinanțării unităților administrativ-teritoriale

DEZVOLTAREA unităților economice de interes local și a activităților generatoare de resurse reprezintă factorul hotărîtor în întărirea bazei proprii de venituri și în extinderea autofinanțării unităților administrativ-teritoriale. În același timp, autofinanțarea se poate extinde și prin acțiunea unor factori exogeni.

În acest context, **în vederea întăririi bazei proprii de venituri a unităților administrativ-teritoriale susținem încadrarea în sfera veniturilor proprii a impozitului pe fondul total de retribuire de la unitățile republicane și a vărsămintelor din beneficiu ale întreprinderilor din industria alimentară.** Aceste două venituri răspund criteriilor de încadrare în baza proprie de venituri. În același sens, **considerăm că se justifică ca vărsămintele din beneficiu ale întreprinderilor de stat și stațiunilor de mecanizare a agriculturii să se vireze la bugetele unităților administrativ-teritoriale în care își desfășoară activitatea.** Pe această cale se asigură un izvor de venituri îndeosebi pentru bugetele comunelor și se creează o relație financiară directă menită să determine o mutație calitativă în aportul acestor întreprinderi la rezolvarea problemelor dezvoltării localităților țării. Prin intermediul acestor venituri se asigură întărirea bazei proprii de resurse, reducerea dependenței de bugetul organului ierarhic superior, sporirea autonomiei organelor locale în realizarea acțiunilor economice și sociale și în utilizarea resurselor bănești.

În vederea stimulării organelor locale în realizarea veniturilor proprii, **sumele ce se încasează peste nivelul planificat se folosesc pentru efectuarea unor cheltuieli privind dezvoltarea economico-socială din trimestrul al treilea cu condiția ca depășirea încasărilor să se realizeze pe total, să se mențină pînă la sfîrșitul anului și să nu provină din subevaluări, din modificarea legislației sau alte surse din perioada precedentă.** Prin această prevedere se asigură sporirea competențelor organelor locale în utilizarea sumelor încasate peste veniturile proprii planificate și a răspunderii lor în realizarea actiunilor din aceste resurse. Considerăm că această prevedere de natură să stimuleze întărirea bazei proprii de venituri, ar avea o putere de influență mai mare dacă veniturile proprii realizate peste plan nu ar fi avute în vedere atunci cînd se analizează gradul lor de realizare.

De aceea, apreciem că este justificat ca unitățile administrativ-teritoriale care au realizat și utilizat încasările peste plan în cursul anului, să fie apreciate din punctul de vedere al îndeplinirii veniturilor proprii față de planul inițial. În acest mod se reflectă efortul în realizarea veniturilor proprii în contextul indicatorilor de apreciere a întrecerii socialiste între consiliile populare.

Gh. VOINEA
G. ȘTEFUREA
Iași

Valorificarea superioară a creaţiei tehnice originale — cerinţă a progresului economic

Generalizarea — o modalitate eficientă de utilizare a noutăţilor tehnice

DUPĂ CUM O DOVEDEŞTE REALITATEA economiei noastre, problema valorificării creaţiei tehnice, a încorporării ideilor noi în produse, îmbracă aspecte numeroase. Invenţiile şi inovaţiile cu particularităţile lor, rezultatele muncii de cercetare ştiinţifică vădesc, pe parcursul transformării din gînd original în fapt economic, aspecte sui generis ce derivă din specificitatea procesului cunoaşterii, din modurile diferite în care sînt organizate aceste activităţi. Dacă domeniile pe care le-am abordat pînă acum — invenţiile, inovaţiile, tehnologiile — au o identitate relativ bine definită, aspectele asupra cărora ne vom opri în continuare oferă o nouă perspectivă asupra procesului aplicării creaţiilor tehnice şi economice. Este vorba de generalizare.

A generaliza înseamnă a valorifica la maximum resursele de progres pe care le conţine o idee nouă, o tehnologie, un procedeu în beneficiul economiei, pentru a căror realizare practică (ceea ce se generalizează sînt, de regulă, lucruri finite) societatea a depus un efort material, financiar, o investiţie de gîndire. Nu o aplicare locală şi efecte limitate, ci iradierea efectelor pozitive ale noului la nivelul tuturor beneficiarilor potenţiali. A generaliza noul, procedee şi produse de înaltă performanţă, constituie o pîrghie de acţiune pentru ridicarea nivelului calitativ al economiei în consens cu sarcinile stabilite în documentele partidului pentru etapa actuală.

Sub aspecte practic, însemnătatea generalizării sporeşte odată cu îmbogăţirea, în ritmuri tot mai alerte, a universului tehnic ce ne înconjoară. Noi tehnologii create an de an, invenţiile şi inovaţiile înregistrate, realizările obţinute prin autoutilare în majoritatea întreprinderilor, licenţele importate pentru a căror achiziţionare se fac eforturi deosebite amplifică posibilităţile de transfer de tehnică între diverse domenii de activitate, adesea foarte îndepărtate, creează premise favorabile pentru ridicarea tehnicităţii producţiei. Iar dacă privim acest proces ştiind — ceea ce cunoaşte oricine — că, în zilele noastre, revoluţia ştiinţifică şi tehnică sporeşte riscul deprecierii morale a ideilor noi, generalizarea cu maximum de operativitate a noutăţilor tehnice în economia naţională dobîndeşte caracterul unui imperativ al progresului.

Expresie a atenţiei de care se bucură ştiinţa şi tehnologia în ţara noastră, a rolului deosebit de important ce le revine în strategia creşterii economice elaborată de partid, şi în direcţia generalizării celor mai avansate realizări din sfera creaţiei tehnico-ştiinţifice pot fi consemnate realizări substanţiale. O imagine sugestivă a amplitudinii acestor acţiuni se poate obţine dacă urmărim factorii, numeroşi, care sînt implicaţi în procesul generalizării : institute de cercetare, Oficiul de Stat pentru Invenţii şi Mărci — din sfera creaţiei de noutate ; întreprinderi, centrale, ministere — din sfera activităţii economice ; organe de partid şi sindicale — din domeniul politic şi obştesc. Este important de subliniat faptul că, în consens cu potenţialul şi structura economiei noastre, au fost create şi pîrghiile care să permită transpunerea în practică a noutăţilor tehnice care pot fi generalizate. Iar aceste pîrghii nu sînt oarecare, ci sînt integrate în mecanismul cel mai eficient de direcţionare a activităţii economice : planul. În urmă cu două cincinale, planul de generalizare a devenit anexă la planul naţional unic.

Efectele practice ale acestei concepţii asupra generalizării noutăţilor tehnice în economie au cunoscut, la rîndul lor, creşteri tot mai însemnate. Astfel, la nivelul cincinalului 1976—1980 (respectiv al ultimului an al cincinalului) fuseseră înscrise în plan 861 de maşini, utilaje, materiale şi bunuri de consum şi 300 de tehnologii a căror aplicare în mai multe unităţi economice a avut efecte importante în planul reducerii consumurilor materiale şi energetice, al sporirii producţiei, reducerii importului. Amplitudinea acestui proces poate fi ilustrată şi prin referirea la un alt domeniu, mai limitat ca sferă de cuprindere, dar cu largi posibilităţi în domeniul generalizării : construcţiile de maşini. Potrivit statisticilor existente, în momentul de faţă se află în diferite faze de extindere şi aplicare generalizată circa 800 de tehnologii — 85 incluse în planul de stat şi 715 în planul departamental. De asemenea, anual sînt cuprinse în stocul de noutăţi tehnice generalizabile cîteva sute de noi tehnologii. O imagine asupra efectelor economice ale generalizării poate fi conturată şi prin extrapolarea unui studiu de caz. În urma unor analize întreprinse la nivelul a zece întreprinderi bucureştene (Întreprinderea „23 August", „Vulcan", „I.M.G.B. etc.) a rezultat că prin aplicarea generalizată a unor procedee cunoscute, a căror eficienţă a fost testată practic, se pot obţine economii substanţiale : la oţel — 2 778 tone ; la fontă — 174 tone ; la combustibil — 2 774,5 tcc ; la energie — 4 889 MWh ; la gaz metan — 809 500 mc etc., etc.

Un potenţial subutilizat

PORNIND de la tabloul schiţat anterior s-ar putea concluziona că acţiunea de generalizare a noutăţilor tehnice în economie se situează la un nivel mulţumitor. O astfel de afirmaţie nu ar fi însă întru totul exactă. În domeniul generalizării există importante rezerve ce-şi aşteaptă valorificarea. Vom încerca în cele ce urmează să punctăm cîteva domenii în care cantonează aceste rezerve, să identificăm cauzele care limitează încă aria de aplicare a noutăţilor tehnice în economie, să sugerăm unele posibilităţi de perfecţionare a cadrului existent.

Un prim domeniu asupra căruia ne oprim aparţine evidenţei : faptul că există încă numeroase invenţii (peste 4 000) precum şi un număr important de tehnologii care nu se aplică. Dacă am considera că numai 10% din acestea pot fi generalizate (nivel care se află evident, cu mult sub valoarea reală) ar rezulta un stoc care cuprinde sute de produse noi şi tehnologii teoretic generalizabile. Valorificarea cu mult sub posibilităţi a potenţialului de creativitate de care dispune economia naţională este evidenţiat şi de raportul, încă modest — de circa 1 la 10 — care există între tehnologiile incluse în planul naţional şi cele efectiv realizate (respectiv 300 de tehnologii cuprinse în plan comparativ cu cele peste 9 000 realizate în cincinalul 1976—1980, şi a peste 10 000 de produse faţă de cele 861 cuprinse în plan). Desigur, nu toate noutăţile tehnice sînt potenţial generalizabile, după cum nici aria de extindere şi efectele economice nu sînt identice (potrivit unor estimări aproximativ 40% din tehnologiile noi pot fi generalizate). Dacă ne gîndim însă că, cel puţin ca tendinţă, ca obiectiv, planul trebuie să vizeze cuprinderea a tot ceea ce poate fi generalizat în economie se evidenţiază cu claritate însemnatele rezerve de creativitate ce se cer valorificate mai bine. S-ar putea invoca şi argumentul că acest decalaj este întrucîtva firesc dat fiind că în plan sînt reţinute numai tehnologiile şi produsele noi cu efecte economice majore. Am arătat însă cu alt prilej netemeinicia unei asemenea optici din perspectiva creşterii eficienţei activităţii în fiecare întreprindere.

Aspectele menţionate anterior vizează un element comun şi anume ele se referă la aria de cuprindere în plan a noutăţilor tehnice generalizabile. Se dovedeşte că în practică o serie de invenţii, inovaţii, tehnologii sau produse noi nu sînt folosite la nivelul maxim la care ar putea produce efecte utile deoarece acestea nu devin sarcini de plan, deoarece nu beneficiază de condiţiile tehnico-materiale (aprovizionare, desfacere, S.D.V. etc.) pe care le oferă mecanismul de plan. Este legitim să ne întrebăm care sînt cauzele ce conduc la o atare stare de fapt. Urmărind modul în care se realizează practic centralizarea şi selecţia noutăţilor tehnice generalizabile, etapă în care se decide, de fapt, asupra volumului de noutăţi ce urmează a fi generalizate, am constatat o evidentă lipsă de coordonare între diferitele verigi care intervin în acest proces. De pildă, Oficiul de Stat pentru Invenţii şi Mărci nu dispune de un cadru metodologic în care să fie cuprinse evaluări şi propuneri cu privire la potenţialul de generalizare al fiecărei invenţii [1]). Sarcina de generalizare a invenţiilor — căci o astfel de sarcină există — se rezolvă prin simpozioane, întîlniri cu diverse cadre din întreprinderi. Este, desigur, o cale bună de susţinere a procesului de generalizare dar cu efecte mult prea limitate în comparaţie cu volumul noutăţilor tehnice utilizabile.

Dacă în cazul invenţiilor, care se bucură de o jurisdicţie şi o structură organizatorică specifică, ar fi mai uşor de înţeles apariţia unor necorelări în ce priveşte generalizarea (în fapt, O.S.I.M. nu dispune de pîrghii practice de acţiune în sfera aplicării invenţiilor, responsabilitatea revenind minis-

[1]) Introducerea unei asemenea practici credem că ar veni în sprijinul reducerii perioadei de aplicare a invenţiilor, în numeroase cazuri încă foarte mare. Prin antecalcularea posibilităţilor de generalizare a unei invenţii s-ar determina mai real eficienţa sa. Totodată, s-ar putea institui şi în acest sector practica existentă în unele unităţi de cercetare, prin care mai multe unităţi interesate în asimilarea unei invenţii să participe în comun la realizarea sa concretă.

relor, centralelor și întreprinderilor desemnate titulare de brevet), nu aceeași este situația în cazul rețelei de cercetare. Această afirmație este susținută de faptul că selecția tehnologiilor aplicabile pe scară extinsă în economie are la bază tocmai propunerile înaintate de institutele de cercetări. Dar aici, se pare, nu există un cadru de acțiune unitar. De exemplu, așa cum am aflat la Institutul de cercetări tehnologice pentru sectoare calde nu există o sarcină precisă de a selecta tehnologiile generalizabile ceea ce se realizează în această direcție avînd mai curînd un caracter informativ, de orientare. În aceste condiții nu este de mirare că apar necorelări, al căror efect direct este împuținarea stocului de noutăți tehnice care poate fi prins în plan, iar, într-o perspectivă mai largă, diminuarea efectelor economice care s-ar obține prin generalizare, deopotrivă cu sporirea riscului de uzură morală a noutăților tehnice.

Existența unor atari necorelări este ilustrată și de următorul exemplu : pe baza unor contacte directe între Institutul de cercetări pentru sectoare calde și unele unități productive s-a întocmit un plan de generalizare. El include 50 de tehnologii care urmează a fi aplicate, prin generalizare, în 26 de întreprinderi din subordinea M.I.C.M., urmînd a se obține următoarele economii antecalculate : 4 400 t fontă și oțel, 815 kWh energie electrică, 1 050 tcc precum și alte cantități de diverse metale. Întrucît creșterea gradului de generalizare a noutăților tehnice prin intermediul planului presupune creșterea numărului de produse, tehnologii noi incluse în plan, ar fi fost de așteptat ca, la un nivel superior — respectiv Institutul central pentru construcții de mașini — numărul tehnologiilor propuse spre generalizare să fie cu mult mai mare. Și totuși, lista tehnologiilor socotite generalizabile la nivelul institutului central cuprinde un număr de 40, deși în subordinea acestui institut central se află nu mai puțin de 14 institute de cercetare de profil. În sfîrșit, un alt element ce dovedește caracterul incomplet al planului este numărul destul de mare, potrivit aprecierilor cadrelor din M.I.C.M., de solicitări de aplicare a unor tehnologii adresate ministerului de felurite unități economice și care nu au fost cuprinse în plan.

Ne-am oprit, în rîndurile anterioare, asupra rezervelor ce există în sfera generalizării noutăților tehnice sub aspectul includerii în plan. Există însă și alte căi prin care se irosesc creații tehnice valoroase și care cantonează, de această dată, în interiorul sistemului de planificare. Este vorba, în primul rînd, de nerealizarea integrală a planului de generalizări, fapt datorat, după cum am fost informați, unor cauze cum sînt : lipsa beneficiarilor, deficiențe în aprovizionare, întîrzieri în planul de investiții etc. [2]) Un al doilea aspect vizat este de natură metodologică. Nu întotdeauna este asigurată o legătură perfectă între planurile cincinale, existînd riscul ca anumite soluții tehnice realizate în ultima perioadă a unui cincinal, deși viabile sub aspect tehnico-economic, să nu fie cuprinse în planul pe cincinalul următor.

Criteriul generalizării dinamice

ÎNLĂTURAREA unora dintre deficiențele semnalate ar presupune pe de o parte realizarea unui sistem unitar și atotcuprinzător de informare asupra noutăților tehnice din economie și, în perspectivă, cu deschidere asupra economiei mondiale, ca bază a valorificării la maximum a pîrghiilor de plan. Pe de altă parte, se vădește necesitatea înlăturării acelor obstacole care împiedică însăși realizarea planului. Satisfacerea acestor cerințe presupune însă și o schimbare de optică. Este limpede că centralizarea informațiilor tehnico-științifice, în condițiile multiplicării lor în ritm exponențial nu se poate realiza prin fișe sau îndosariere, prin întocmirea unor cataloage de produse, fie ele și la nivel de ramură, sau prin schimburi de experiență între cadre, oricît de bine ar fi organizate astfel de acțiuni. Tocmai de aceea ne apare absolut necesară crearea unei bănci de date în domeniul cercetării științifice, tehnologiei, inventicii prin utilizarea mijloacelor informatice moderne, a calculatorului, a informaticii distribuite. Numai în acest fel, după cum o dovedește și practica altor țări, se poate realiza o corelare rapidă a tuturor informațiilor din teritoriul național (cu o deschidere de perspectivă spre nivel planetar), tratarea informatică a acestui material, controlul permanent al gradului de uzură morală al cunoștințelor, accesul operativ al beneficiarilor la informații. Cît privește cea de a doua latură a problemei, ea vizează criteriile în funcție de care se decide asupra importanței, sub aspectul generalizării, al unei noutăți tehnice ; în prezent în întocmirea planului de generalizare, rolul unităților direct productive este relativ redus.

Dar argumentul cu cea mai mare greutate în pledoaria pentru un nou mod de a gîndi și organiza mecanismul generalizării creațiilor tehnice originale îl reprezintă cerința de a asigura o generalizare în dinamică. Ce se înțelege prin acest termen ? Este vorba de faptul că, în actualele condiții în care eficiența, calitatea, competitivitatea produselor au devenit obiective fundamentale ale întregii activități economice în evaluarea raționalității generalizării nu se poate face abstracție de o serie de limite economice ale extinderii utilizării unui produs sau tehnologii noi. Nu ne gîndim numai la eforturile materiale și bănești pe care le implică generalizarea — eforturi adesea substanțiale dacă avem în vedere că nu întotdeauna, tehnicile și tehnologiile noi se pot transfera dintr-un domeniu în altul tale-quale, fiind necesare adesea acțiuni de adaptare. Un aspect care ne apare deosebit de important este acela al riscului de plafonare pe care îl reprezintă, inevitabil, transformarea în produs a oricărei idei noi. Generalizarea constituie, pe un anumit plan, un proces de plafonare ce vine în contradicție cu dinamica progresului tehnic. Decizia de a aplica o anumită tehnologie, chiar dacă în momentul respectiv ea este cea mai performantă, conține un inevitabil risc. Or, în cazul generalizării riscul de a rămîne în urmă pe plan tehnic poate fi multiplicat la scară rațională. Pune oare acest fapt sub semnul îndoielii valabilitatea generalizării ? Nu. Considerăm că ceea ce trebuie modificat este sensul deciziei de generalizare și modalitatea în care această decizie se înfăptuiește. Principalul agent decizional în ce privește procesul de generalizare trebuie să fie, după opinia noastră, întreprinderea. Generalizarea ar urma să fie astfel nu atît rezultatul unei judecăți tehnice și de factură macroeconomică — judecată ce își păstrează, evident, caracterul orientativ — ci o însumare a unor decizii individuale de utilizare a noilor tehnologii ; totodată, generalizarea ar îmbrăca în mai mare măsură, un aspect, informațional decît unul concret. Iată și cîteva argumente de natură să susțină cele enunțate anterior.

Orice întreprindere reprezintă un univers tehnic, fiecare din compartimentele sale fiind susceptibil de înnoire. Procesul de înnoire poate cuprinde astfel atît procesele productive, cît și activități cu caracter auxiliar — întreținere, transport intern, inclusiv compartimentul de cercetare. Însumînd toate posibilitățile de transfer tehnologic (deci de generalizare) existente la un anumit moment dat — atît transfer vertical, deci departamental, cît și orizontal, deci interdepartamental —, s-ar obține un indice care ar exprima nivelul maxim de tehnicitate al unei întreprinderi. Un astfel de indicator este pur teoretic și ar avea un rol precumpănitor orientativ ; acesta nu poate fi asimilat indicatorilor de plan, pentru simplul motiv că realizarea sa integrală presupune investiții foarte ridicate ce depășesc resursele unei întreprinderi. Folosirea sa ar avea drept scop să permită întreprinderii să-și stabilească o strategie cît mai rațională în ce privește înnoirea în funcție de obiectivul său permanent : asigurarea competitivității produselor și a rentabilității. Alcătuirea unui tablou general al posibilităților de înnoire la nivelul unei întreprinderi ar constitui cadrul de referință pentru determinarea acelor sectoare în care întreprinderea trebuie să inoveze, deci să-și mențină avantajele comparative în domeniul tehnologic și să-și asigure desfacerea produselor în condiții de eficiență. Totodată, o asemenea radiografie dinamică a situației tehnice a întreprinderii ce se poate alcătui numai prin utilizarea unei bănci de date tehnico-științifice, ar permite precizarea acelor puncte ale procesului tehnologic în care se poate opta pentru generalizare, pentru preluarea unor soluții existente.

Accentuarea rolului decizional al întreprinderilor în deplin acord cu concepția pe care se fundamentează noul mecanism economico-financiar nu ar diminua evident rolul planului ca instrument de dirijare a proceselor economice. Dimpotrivă, l-ar potența, i-ar asigura noi elemente calitative. Prin plan ar urma să fie sprijinite solicitările formulate de întreprinderi, să se asigure o corelare a diverselor sectoare economice deopotrivă cu orientarea de largă perspectivă a unităților productive în funcție de evoluțiile previzibile ale științei și tehnicii moderne. Avînd la bază interesul utilizatorilor, al întreprinderilor [3]) beneficiind de o fundamentare mai judicioasă, orientată și susținută eficient prin pîrghiile planului activitatea de generalizare ar dobîndi o mai mare extindere, efectele practice ar fi cu mult amplificate, resursele de creativitate națională valorificate superior în folosul întregii noastre societăți.

Cristian POPESCU

[2]) Iată un caz concret, invenția denumită „Dispozitiv pentru pornire la motor Diesel". Prin aplicarea unui dispozitiv simplu se elimină mersul în gol la unele tipuri de motoare, cu efecte importante în planul reducerii consumului de carburant. Se pot economisi mii de tone anual. Tehnologia nu se generalizează pentru că producătorul, I.M.M.R. Craiova, nu are comenzi. Or, lipsa de comenzi, așa după cum rezultă din analizele efectuate de O.S.I.M., este datorată neincluderii dispozitivului în proiectul tehnic al locomotivelor, sarcină ce revine de drept Direcției tehnice din M.T.Tc.

[3]) Tendința, care se constată în ultima vreme în economie, ca întreprinderile să fie mai active în a solicita a se preocupa de înnoire (tendință declanșată în mare parte de reducerea importurilor) vin să susțină că ideile avansate de noi nu sînt pure speculații.

ASIGURAREA FONDULUI NECESAR DE PĂŞUNE

(Urmare din pag. 12)

suprafaţă de 140 ha şi a complexului de lucrări întreprinse pentru modernizarea trupului de păşune „Forţata", cuprinzînd un perimetru de 350 ha, unde s-a introdus şi apa pentru animale. Se poate menţiona, de asemenea, cu titlu de referinţă, păşunea modernizată pe o suprafaţă de 280 ha din munţii Făgeţel, aparţinînd comunei Şanţ din judeţul Bistriţa-Năsăud.

De subliniat că o intervenţie promptă şi complexă în direcţia ameliorării pajiştilor o solicită îndeosebi păşunile alpine, contaminate în cea mai mare parte a lor de Nardus. Avînd frunzele ţepoase şi aspre, această plantă este greu comestibilă şi nu este consumată de animale. O expresie sensibilă a invadării masive o reprezintă păşunile suprasolicitate şi acide din masivul Rodnei, unde un întreg şir de munţi (Bătrîna, Lespedeu, Obîrşia, Stăniş şi Muncelu), erau contaminaţi de Nardus pe aproximativ jumătate din perimetrul pajiştilor situate în acest areal geografic.

În ceea ce priveşte perioada de păşunat, în zonele montane înalte nu se poate ieşi cu vitele la păşune, înainte de luna mai. În unii ani,la mijlocul lunii mai pe tot traseul Bran—Fundata în judeţul Braşov, de exemplu, încă ninge, zăpada veche întîlnindu-se cu cea nouă. Şi în localităţile montane din judeţul Bistriţa-Năsăud urcatul vitelor la munte începe tîrziu. În comuna Şanţ, ca şi în multe alte localităţi montane, în mulţi ani, chiar şi în luna mai nu se poate ieşi cu animalele la păşunile de la munte, ci doar în poienele din pădurile din vecinătatea acestei localităţi. În Zagne — comună montană din cadrul aceluiaşi judeţ — perioada de păşunat la munte se apreciază doar la 2—3 luni. În acelaşi cadru al problemei, menţionăm că spaţiul pajiştilor montane se reduce prin invazia pădurilor pe întreg perimetrul păşunabil. Dar, în mod deosebit, acest spaţiu se restrînge, de sus, ca efect al înaintării neîncetate a jneapănului, iar de jos, ca rezultat al înaintării molidului. Ţinîndu-se seama de acţiunile complexe de reţenţie a apei şi combatere a eroziunii, specialiştii recomandă menţinerea jneapănului acolo unde s-a extins pe cca. 80—90% din teritoriu. Însă, în scopul creerii unui echilibru necesar în raport cu necesitatea de spaţiu de păşunat, se preconizează înlăturarea acestuia atunci cînd a cuprins cel mult 20%. Altfel, în 20 de ani ar cuprinde întreaga suprafaţă de pajişte afectată.

Foarte succint, încercăm să punctăm cîteva dintre obiectivele privind îmbunătăţirea fondului pajiştilor montane şi a condiţiilor de păşunat: ● delimitarea riguroasă a spaţiului silvic de fondul agricol, pe baza unei cartografieri corespunzătoare; ● reglementarea accesului păşunatului în pădurile cu o vîrstă de peste 15 ani; ● sistematizarea şi lotizarea perimetrului păşunabil, în vederea rotaţiei păşunatului; ● exploatarea pajiştilor pe fondul alternanţei păşune-fîneaţă ; ● repartizarea păşunilor comunale pe bază de contract pe o perioadă mai mare; ● efectuarea căilor de acces la păşunile de munte în cadrul unei acţiuni conjugate a întreprinderilor de pajişte, organelor silvice, oficiilor de turism, consiliilor populare şi asociaţiilor crescătorilor de animale, pornindu-se de la reţeaua existentă, vizînd exploatarea lemnului, turism etc. şi continuîndu-se de la acest arbore de reţea, pe pajişti, pînă la golurile alpine, evitîndu-se astfel investiţiile mari destinate efectuării în paralel a unor drumuri de către diferitele organe centrale sau locale; ● efectuarea de către stat a lucrărilor de îmbunătăţiri funciare, fertilizarea cu îngrăşăminte naturale şi chimice, aducţiuni de apă, însămînţări şi supraînsămînţări; ● extinderea unor activităţi comune pastorale-silvice, privind amenajările silvice şi accesul la păşunat pe teritoriile pretabile în pădure; ● edificarea sistemului de maşini pentru agricultura montană, incluzînd cu o necesitate presantă cositoarele mecanice şi tractoarele cu remorcă. În lipsa acestora, plata cosaşilor şi a transportului fînului, atîrnă greu în costul unei unităţi de fîn şi grevează simţitor bugetul de familie al crescătorului de animale.

TÎRGUL DE LA LEIPZIG
R.D. GERMANĂ

5-11 IX 1982

Sînteţi aşteptaţi !

În special dacă veniţi în cadrul unei grupe de experţi. Expozanţii şi vizitatorii profesionişti sînt interesaţi în discuţii profesionale. Aici găsiţi condiţiile cele mai bune pentru schimbul internaţional de opinii şi pentru compararea performanţelor, mai ales în domeniul chimiei, al utilajului chimic, al maşinilor textile şi al vehiculelor rutiere. O contribuţie de seamă o va aduce programul de manifestări tehnico-ştiinţifice. Acesta cuprinde simpozioane internaţionale, precum şi o serie de conferinţe şi colocvii de specialitate, organizate de serviciul de informare tehnică al Tîrgului de la Leipzig. Tot mai mulţi oameni de ştiinţă şi tehnicieni apelează la acest centru de service al organizaţiei inginerilor din R.D.G. „Camera tehnică" şi al organizaţiei Tîrgului de la Leipzig care oferă, în special grupurilor de experţi, servicii speciale, cum ar fi traduceri sau însoţitori de specialitate.

La revedere, la Leipzig !

Legitimaţii pentru tîrg şi informaţii se pot obţine la O.N.T. „Carpaţi" sau la Reprezentanţa comercială de pe lîngă Ambasada R.D.G. în R.S. România, str. Dumbrava Roşie nr. 4 Bucureşti.

O.N.T. „Carpaţi" organizează grupe de experţi cu participare gratuită la vizite şi conferinţe profesionale.

PUBLICOM

215 RĂSPUNSURI
LA O ANCHETĂ DE OPINIE
ÎN 62 ÎNTREPRINDERI ŞI
CENTRALE

Pregătirea şi folosirea economiştilor – la nivelul sarcinilor ce le revin în creşterea eficienţei activităţii (II)

VALORIFICAREA investiţiei efectuate de către societate pentru pregătirea economiştilor — ca, de altfel, a tuturor categoriilor de personal muncitor — depinde decisiv de modul în care ei sînt încadraţi şi utilizaţi, de măsura în care cunoştinţele pe care şi le-au însuşit sînt folosite pentru soluţionarea problemelor ce apar în activitatea unităţilor economice.

Cercetarea făcută de noi*) a relevat, pe lîngă numeroase aspecte pozitive, şi existenţa unor apreciabile posibilităţi de creştere a raţionalităţii folosirii economiştilor, astfel încît contribuţia acestora la sporirea eficienţei activităţii din întreprinderi şi centrale să fie pe măsura înaltelor exigenţe ale perioadei actuale. Ca principale direcţii în care se poate acţiona în acest scop s-au desprins următoarele :

1 Asigurarea încadrării economiştilor în compartimentele din unităţile economice, corespunzător specialităţii dobîndite pe parcursul studiilor universitare. Proporţia ridicată a economiştilor care lucrează în compartimente al căror profil nu corespunde specialităţii (tabelul nr. 6) se explică în bună măsură prin ignorarea, de către conducerile întreprinderilor, a deosebirilor esenţiale care există între pregătirea economiştilor specializaţi în probleme de industrie — axată îndeosebi pe organizare, planificare, aprovizionare, desfacere, personal-învăţămînt, şi a celor specializaţi în probleme de finanţe-contabilitate — profilaţi pentru compartimentele financiar-contabilitate, analize economice sau control financiar intern. Aceste deosebiri trebuie luate în considerare începînd de la încadrarea noilor absolvenţi, moment hotărîtor strategic pentru conţinutul şi eficacitatea muncii efective a economiştilor, pentru evoluţia lor profesională.

Tabelul nr. 6

Repartizarea procentuală pe compartimente de lucru a economiştilor din eşantionul investigat, care consideră că specialitatea dobîndită de ei prin studii corespunde (DA) sau nu corespunde (NU) compartimentului în care sînt încadraţi

Compartimentul	DA	NU
Plan-dezvoltare	19	20
Organizare	5	5
Personal-învăţămînt-retribuire	5	10
Programarea producţiei	1	1
Aprovizionare	5	5
Desfacere	4	2
Transporturi	1	1
Financiar	16	21
Contabilitate	22	17
Analiză economică	5	2
Prelucrarea automată a datelor	8	10
Import-export	2	2
Ateliere de proiectare	4	3
Secţii şi ateliere de producţie	3	1
Total	100	100

Faptul că în prezent 40% din economiştii cuprinşi în eşantion lucrează în domenii care nu corespund specialităţii pentru care s-au pregătit evidenţiază prioritatea ce trebuie acordată încadrării lor corespunzătoare. Mai pregnant se ridică aceste probleme pentru economiştii specializaţi în domeniul agriculturii, relaţiilor economice internaţionale, comerţului interior, care în proporţie de peste 90% în cazul acestui eşantion — desfăşoară activităţi în întreprinderi şi compartimente de alt profil.

2 Creşterea gradului de stabilitate a economiştilor în întreprinderi şi în cadrul acestora. Eficacitatea muncii unui economist — ca, de altfel, a oricărui alt lucrător — depinde sensibil de gradul de cunoaştere a problemelor unităţii, de continuitatea sa în domeniul de activitate respectiv. Din acest punct de vedere investigaţia a relevat necesitatea de a se acţiona pe mai multe planuri.

În primul rînd este necesară diminuarea fluctuaţiei cadrelor. Din cei 215 economişti investigaţi (cu stagii diferite de vechime în muncă — majoritatea 4—8 ani), 55% au lucrat, de la absolvire, în aceeaşi unitate, 25% în 2, 13%, în 3, 7% în 4 sau mai multe unităţi. Prezintă interes, din acest punct de vedere, faptul că 16% au lucrat mai puţin de un an în unitatea în care au fost repartizaţi la absolvirea facultăţii, 46% între 1 şi 3 ani şi doar 38% au rămas mai mult de 3 ani în unitatea respectivă.

Al doilea plan pe care trebuie acţionat se referă la creşterea stabilităţii economiştilor, în cadrul compartimentelor din întreprinderi (bineînţeles, fără a pierde din vedere nevoia pe care o poate resimţi o unitate, de a întări, la un moment dat, o anumită activitate — nici dorinţa firească a unor economişti de a trece din compartimentul unde lucrează, în altul care le-ar permite să-şi pună mai bine în valoare specializarea şi aptitudinile). Vechimea medie în funcţia actuală a economiştilor cuprinşi în investigaţie este de 3,2 ani. Datele din tabelul nr.7 arată o puternică tendinţă de schimbare frecventă a locului de muncă.

Stabilizarea într-o măsură sporită a economiştilor atît la nivelul întreprinderilor, cît şi în cadrul acestora — firească, fără a exclude o anumită mobilitate inerentă desfăşurării unei activităţi normale şi folosirii mai judicioase a potenţialului lor — reprezintă o premisă esenţială pentru creşterea gradului de fundamentare a soluţiilor economice elaborate de aceştia, în special prin prisma necesităţilor şi condiţiilor specifice fiecărei unităţi economice şi fiecărui domeniu de activitate. O asemenea evoluţie are consecinţe pozitive şi în ceea ce priveşte ataşamentul cadrelor respective faţă de unităţi, faţă de colectivul în care lucrează.

Tabelul nr. 7

	Numărul compartimentelor în care economiştii au lucrat de la terminarea studiilor (% din eşantion)					
	1	2	3	4	5 peste 5	Total
Total economişti	**45**	**28**	**15**	**10**	**2**	**100**
din care cu vechime de :						
— pînă la 4 ani	14	2	1	1	—	18
— 4—10 ani	24	15	9	3	—	51
— 11—15 ani	2	6	1	3	1	13
— 16—20 ani	1	1	1	1	0,5	4,5
— peste 20 ani	4	4	3	2	0,5	13,5

3 Concentrarea activităţii economiştilor asupra aspectelor economice majore, ce condiţionează decisiv trecerea la o nouă calitate. Cercetarea efectuată de noi a relevat necesitatea şi posibilitatea de a se acţiona pentru o mai raţională şi precisă stabilire a obiectivelor şi sarcinilor pe care trebuie să le realizeze fiecare economist. Peste o treime din economiştii din eşantion, chestionaţi asupra celor mai importante 5 sarcini ce le au de realizat, au indicat doar domeniul de ansamblu de care se ocupă sau aspecte economice cu caracter mai general, la a căror rezolvare contribuie. Dispersarea atenţiei şi eforturilor asupra unui număr mare de probleme naşte riscul ca aspectele prioritare să fie neglijate parţial sau chiar total.

Structura sarcinilor abordate cu prioritate de către economişti în funcţie de domeniile în care aceştia se încadrează, redată în tabelul nr. 8, este edificatoare din acest punct de vedere.

Tabelul nr. 8

Repartizarea economiştilor după domeniile în care se încadrează sarcinile abordate de ei cu prioritate

Domenii	%
Analiză economică	19
Planificare economică	15
Investiţii	15
Sisteme informaţionale	11
Retribuire	9
Decizii	9
Reducerea costurilor de producţie	7
Buget de venituri şi cheltuieli, dări de seamă contabile, bilanţ contabil	7
Productivitatea muncii	4
Organizare	4
Total	**100**

Se constată insuficienta abordare a aspectelor economice majore, care contribuie decisiv la creşterea eficienţei : mai puţin de o cincime din eşantion efectuează cu prioritate analize economice, care trebuie să constituie esenţa muncii oricărui economist ; doar 4 pînă la 7% se ocupă cu precădere de costuri, productivitate, organizare, buget de venituri şi cheltuieli.

Îmbunătăţirea acestei situaţii impune stabilirea clară, prin

*) Prima parte a anchetei a fost publicată în nr. 25/1982 al R.E.

fișa postului, a obiectivelor individuale și sarcinilor prioritare ce revin fiecărui economist din întreprindere și, îndeosebi, orientarea de către cadrele de conducere ale unității pentru situarea acestor categorii de sarcini pe primul plan. În evaluarea, motivarea și promovarea economiștilor trebuie să fie decisive aspectele prioritare, intensitatea și calitatea participării acestora la soluționarea problemelor economice de fond ale întreprinderii sau centralei (și nu — cum se întîmplă uneori — punctualitatea și „abilitatea" în a întocmi diverse situații informaționale, mai ales cele solicitate de organele din afara unității economice).

4 Intensificarea implicării economiștilor în procesele de conducere ale unităților economice și ale compartimentelor, ținînd seama că aceste cadre cu studii superioare sînt special pregătite pentru a aborda problemele întreprinderilor și centralelor din punct de vedere economic.

Formularea și implementarea de către conducerile colective a unor strategii și politici de dezvoltare adecvate, generatoare ale unei înalte eficiențe, sînt condiționate și de participarea intensivă a economiștilor la activitatea acestor organe, dintre atribuțiile cărora o treime sînt predominant economice, iar celelalte trebuie soluționate, în viziunea noului mecanism economico-financiar, tot prin prisma criteriilor de eficiență. În prezent, doar o mică parte dintre economiștii cuprinși în eșantionul investigat sînt membri ai consiliilor oamenilor muncii și / sau ai birourilor executive.

Datorită și prevederilor normative privind structura membrilor numiți ai C.O.M., în consiliile de conducere nu sînt cuprinși economiști din compartimentele de organizare și personal (or, aceste domenii dețin — potrivit unor investigații — o pondere de peste 50% din problemele abordate în cadrul acestui organ), export-import, analiză economică, desfacere. De asemenea, în unitățile cercetate nu sînt cuprinși economiști din atelierele de proiectare și secțiile de producție.

Este necesară intensificarea participării economiștilor și la conducerea compartimentelor. Cercetarea noastră a relevat că în mod frecvent servicii sau birouri cu profil predominant economic (plan-dezvoltare ,organizare, personal-învățămînt-retribuire, aprovizionare-desfacere) sînt conduse de cadre cu studii tehnice sau chiar fără studii superioare, ceea ce poate avea efecte negative asupra gradului de fundamentare economică a planurilor, studiilor, contractelor etc., în care se finalizează activitatea acestor compartimente. Aceasta, cu atît mai mult cu cît șefii de compartimente recurg insuficient la opinia de specialist a economiștilor fără funcții de conducere. Din totalul eșantionului cuprins în cercetare, 19% au declarat că sînt consultați foarte frecvent de către șefii ierarhici, 47% frecvent, 26% rar și 8% deloc. Peste 60% din economiștii din atelierele de proiectare, secțiile de producție și compartimentele de prelucrare automată a datelor ai căror conducători au altă pregătire de bază, de regulă tehnică (și sînt mai puțin cunoscători ai aspectelor economice implicate) sînt consultați foarte rar sau chiar deloc, deși deciziile și acțiunile din cadrul acestor compartimente nu pot fi eficiente sub raportul costurilor, al productivității, al beneficiilor, fără o temeinică fundamentare economică.

Trebuie însă remarcată și corelația ce a fost identificată între calitatea pregătirii economiștilor în facultate și frecvența consultării lor de către actualii lor șefi în unitățile economice. Nici unul dintre economiștii care au terminat facultatea cu medii sub 7 (unii dintre ei — absolvenți la seral sau fără frecvență) nu este consultat foarte frecvent de superiorii ierarhici.

5 Fundamentarea într-o măsură crescîndă a muncii economiștilor pe informații economice, comerciale, științifice, tehnice etc. la zi. Calitatea activității personalului muncitor — îndeosebi a celui de specialitate — din unitățile economice tinde să depindă într-o măsură din ce în ce mai mare de cunoașterea și folosirea tendințelor, metodelor, tehnicilor moderne aplicate în țară și peste hotare. Cercetarea întreprinsă a relevat necesitatea unei substanțiale intensificări a informării și documentării economico-științifice a economiștilor, dintre care — după cum rezultă din datele tabelului nr. 9 — marea majoritate se rezumă la consultarea actelor normative și a instrucțiunilor emise de organele ierarhice superioare, documente într-adevăr indispensabile pentru realizarea sarcinilor de serviciu, dar insuficiente.

Prin prisma rezultatelor cercetărilor, a discuțiilor cu economiștii și a observațiilor efectuate în mod direct în întreprinderi și centrale, considerăm necesare :

— stimularea, facilizarea și chiar organizarea consultării de către economiști a literaturii de specialitate. Ținînd seama de tirajele uneori reduse, ar fi utilă achiziționarea de către bibliotecile din întreprinderi a lucrărilor de literatură economică, concomitent cu instituirea unui sistem de circulare a lor pe la toate compartimentele de profil (așa cum se procedează frecvent în întreprinderi din țările dezvoltate industrial) ;

— intensificarea consultării revistelor de specialitate, în funcție de natura postului ocupat, pentru cunoașterea operativă a celor mai recente evoluții din domeniile respective. „Revista economică" este cea mai frecvent utilizată, dar încă într-o măsură insuficientă. De asemenea, numai cîțiva dintre economiștii chestionați au indicat, printre publicațiile consultate cu precădere : Revista de contabilitate, Revista de statistică, Studii și cercetări de calcul economic și cibernetică economică — Teorie și practică economică, Comerțul socialist, Comerțul modern ș.a. ;

— dezvoltarea și îmbunătățirea calitativă a activității Institutului național pentru informare și documentare (I.N.I.D.) privind publicațiile cu profil economic (caiete selective, sinteze documentare, rezumate etc. din literatura și presa străină de specialitate).

Tabelul nr. 9

Ponderea economiștilor (în % din total eșantion) **care consultă frecvent diferite surse informaționale.**

Principalele surse informaționale	%
Legi și decrete	78
Instrucțiuni ale organelor ierarhice superioare	80
Proiecte elaborate de institute și centre de cercetări și proiectări	9
Cursuri universitare	10
Cărți de specialitae	28
„Revista economică"	25
Traduceri și sinteze documentare din literatura mondială	8
Alte publicații	4

6 Accentuarea motivării economiștilor prin satisfacții pe plan profesional. Este cunoscut impactul motivațional major, pozitiv pe care îl au satisfacțiile determinate de participarea la procesul muncii, asupra aportului efectiv al personalului la realizarea obiectivelor unității economice. În ce-i privește pe economiști, necesitatea acordării unei atenții sporite acestui aspect rezultă cu pregnanță din informațiile cuprinse în tabelul nr. 10.

Tabelul nr. 10

Elemente care au generat satisfacții profesionale majore și ponderea (%) în totalul acestora a celor care le-au indicat ca principală motivație în cazul lor

Soluționarea unor probleme economice	53
Aprecierea și consultarea de către șefii ierarhici	18
Promovarea în muncă	11
Participarea la activitatea unor colective	10
Alte elemente	8

Implicarea într-o mai mare măsură a economiștilor la soluționarea de probleme economice complexe, noi, ce solicită temeinice cunoștințe economice, creativitate accentuată, îndrăzneală etc. — pentru care au pledat și numeroase elemente prezentate la punctele precedente — va avea multiple efecte pozitive : creșterea aportului economiștilor la rezolvarea cerințelor mecanismului economico-financiar, motivarea la un nivel superior pentru continua lor perfecționare profesională, pentru a munci mai intens în vederea realizării obiectivelor unității economice etc. În acest fel, proporția economiștilor care obțin satisfacții majore ca urmare a soluționării unor probleme de serviciu va putea crește de la 53%, cît reprezintă în cadrul eșantionului, la peste 90%, cît ar fi normal.

Totodată, ponderea redusă a economiștilor care au obținut satisfacții ca urmare atît a conlucrării directe cu șefii lor, cît și a participării la activitatea anumitor colective evidențiază ca necesară adaptarea în mai mare măsură, de către cadrele de conducere, a unui stil de muncă participativ, astfel încît, pe baza unei motivări puternice, eforturile economiștilor și rezultatele muncii lor să contribuie superior la valorificarea resurselor de creștere a eficienței în activitatea unităților. Este, de asemenea, momentul ca în fiecare unitate să se aplice întocmai prevederile legale în legătură cu criteriile, condițiile și modalitățile de promovare a economiștilor, ținîndu-se strict seama, în fiecare caz în parte, de potențialul specialistului respectiv și mai ales de aportul său efectiv la realizarea obiectivelor întreprinderii (centralei), în cadrul sarcinilor de serviciu aferente postului și chiar suplimentar față de acestea.

În expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie a.c., subliniind că **„se impune să acționăm în continuare, cu toată fermitatea, pentru dezvoltarea proprietății socialiste, pentru creșterea bogăției naționale, pentru ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției, pentru creșterea productivității muncii și a eficienței economice"**, tovarășul Nicolae Ceaușescu a relevat necesitatea de a se perfecționa principiile noului mecanism economic. Fără îndoială că implementarea cu succes în unitățile economice a perfecționărilor ce vor fi aduse va solicita din plin și permanent aportul economiștilor, ceea ce conferă urgență valorificării posibilităților de îmbunătățire a pregătirii și folosirii acestor specialiști. Elementele furnizate de investigația prezentată oferă, în acest sens, sugestii pe care le considerăm demne de reținut de către forurile de decizie, la nivelul economiei naționale, al departamentelor, centralelor și întreprinderilor.

dr. Ovidiu NICOLESCU
Ioan VERBONCU
Academia de studii economice — București

Ştiinţa, dezarmarea şi pacea (III)

Mihail FLORESCU
ministru-secretar de stat la Consiliul Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie

IN STUDIUL elaborat de experţii Centrului Organizaţiei Naţiunilor Unite se remarcă : „Din motive de moralitate, din motive de dreptate egală pentru toţi, din motive de interes personal larg, masivele cheltuieli pentru armamente trebuie să fie îndreptate spre lichidarea sărăciei şi edificarea unei dezvoltări umane şi materiale". Şi, mai departe, studiul apreciază : „Lumea, fie că va continua să se dedea la o cursă a înarmărilor cu vigoarea cunoscută, fie că va face încercări deliberate pentru a stabili o ordine economică şi politică internaţională mai suportabilă. Ea nu le poate face pe amîndouă".

Se apreciază că 50 milioane de oameni de ştiinţă şi ingineri sînt angajaţi în cercetare, dezvoltare, cu scopuri militare. În 1980 cheltuielile globale pentru cercetare şi dezvoltare militară au fost de ordinul a 35 miliarde de dolari, sau aproximativ un sfert din toate cheltuielile pentru cercetare. În cursul anilor '70, 20 % din inginerii şi oamenii de ştiinţă calificaţi din întreaga lume au fost angajaţi în activităţi militare. Într-un calcul elaborat de Centrul Naţiunilor Unite pentru Dezarmare, se apreciază că chiar dacă rata anuală de creştere a cheltuielilor pentru înarmare va fi de numai 2 %, acestea se vor ridica în anul 2000 la 743 miliarde dolari (la preţurile actuale).

Şi autorii studiului se întreabă : „Poate oare o lume confruntată cu o încetinire generală a dezvoltării economice să-şi permită să continue cheltuielile militare pe o asemenea scară ?" Consecinţele sînt remarcate astfel de autorii studiului :[2] „Ţările în curs de dezvoltare sînt victimele cele mai afectate ale unui mediu strategic advers, dominat de o cursă a înarmărilor aparent fără sfîrşit. Pentru comunitatea mondială în ansamblu, cursa înarmărilor a complicat procesul de stabilizare a sistemului monetar internaţional şi a agravat balanţa de plăţi într-o perioadă de creştere a interdependenţei economice".

Într-un articol despre „Aspectele economice ale cursei înarmărilor", cunoscutul economist american John Kenneth Galbraith, în numărul din luna iunie-iulie 1981 din The Bulletin of the Atomic Scientist, scria că dacă imediat după al doilea război mondial o parte din cheltuielile militare ar fi fost destinate „îmbunătăţirii instalaţiilor industriale" nimeni nu se îndoieşte că economia americană ar fi devenit cea mai puternică. „Aceste poziţii economice mai puternice ar genera o parte din prestigiul politic şi din supremaţia de care S.U.A. s-a bucurat în primii ani următori celui de al doilea război mondial. Poziţia S.U.A. depindea, în măsura cea mai mare, de puterea sa economică şi nu de forţa sa militară. Cheltuielile militare se fac în dauna puterii economice, iar în trecut poziţia S.U.A. pe plan mondial se baza tocmai pe puterea economică". Acestea sînt cuvintele celui mai mare economist american de după cel de al doilea război mondial. El face o analiză amplă şi arată că succesele economice obţinute de Japonia şi R.F. Germania se datoresc faptului că ele nu s-au lansat într-o cursă a înarmărilor extrem de costisitoare. Mai departe, Galbraith se întreabă : „Nu ar fi mai înţelept să se urgenteze controlul înarmărilor, care ar permite Statelor Unite să folosească mai mult capital pentru îmbunătăţirea competenţei şi perfecţionarea industriei civile ?".

Galbraith avertizează astfel pe cei care promovează politica înarmărilor nucleare : „Cei care sînt de părere că americanii trebuie să accepte riscul unui război nuclear pentru a păstra sistemul nu fac altceva decît să afirme, în cei mai energici termeni posibili, că trebuie acceptată distrugerea sigură a sistemului". Autorul are viziunea clară a efectelor unui război nuclear atunci cînd afirmă : „După cum s-a mai spus, în urma unui război nuclear nu va mai exista nici un sistem economic modern. Atît capitalismul, cît şi socialismul vor pieri. Nici cel mai pasionat ideolog nu va mai putea găsi nici o plăcere în faptul că, distrugînd Uniunea Sovietică, se va distruge în aceeaşi măsură şi America".

Galbraith încheie acest articol cu avertismentul semnificativ : „Americanii nu trebuie să continue să-şi imagineze că un sistem economic poate fi protejat prin acceptarea unui război nuclear". Se aminteşte, din nou, că : „În cenuşă nu se va mai putea deosebi capitalismul de comunism. Deosebirea nu va mai exista nici în cazul luptei ultra-primitive pentru existenţă, pe care vor fi nevoiţi s-o ducă cei care vor avea norocul să supravieţuiască".

Examinînd aspecte ale cercetării-dezvoltării la nivel mondial, revista franceză Science et Vie (nr. 746/1979) aprecia că „În timp ce trebuie să se facă faţă reducerii rezervelor de gaz şi petrol, creşterii permanente a cererii de hrană şi fibre şi efectelor din ce în ce mai dăunătoare ale poluării, majoritatea creditelor pentru cercetare-dezvoltare sînt destinate unor obiective complet neproductive, ca punerea la punct a unor arme chimice cît mai devastatoare sau reînnoirii stilului produselor de consum".

Au apărut grave situaţii de risipă a fondurilor de cercetare şi dezvoltare pentru descoperirea unor noi arme de distrugere şi îndeosebi arme nucleare, radiologice, chimice, bacteriologice şi, mai recent, radiaţia laser, care au o forţă de distrugere cu mult peste ceea ce ar fi suficient pentru a distruge viaţa şi echilibrul ecologic pe pămînt.

Într-un articol publicat de Alfred Kastler, premiul Nobel pentru fizică, în ziarul Le Monde din decembrie 1981, intitulat „Armement et economie", după ce se referă la articolul lui Galbraith şi la situaţia din Franţa conchide : „Din două una : sau supraînarmarea actuală va termina în holocaust, şi în acest caz, cu sau fără umbrela nucleară, vom cunoaşte toţi europenii aceeaşi soartă, sau situaţia actuală se va prelungi şi competiţia severă, dar nu cea militară ci cea economică, trebuie să fie acceptată. Cine va investi cel mai mult în investiţii civile va cîştiga. Exemplul Japoniei este semnificativ. Să tragem învăţămintele cuvenite".

Atunci cînd S.U.A. au încercat să justifice amplasarea rachetelor cu rază medie în ţările europene occidentale prin posibilitatea unui război nuclear limitat, valul de proteste din Europa s-a intensificat. Nimeni n-a acceptat părerea că un război nuclear poate fi limitat. Chiar şi numai experimentele cu armele nucleare au devenit atît de periculoase pentru întreaga omenire încît au fost interzise.

Marii savanţi ai lumii au arătat că pericolul ameninţă întreg pămîntul după explozia bombelor atomice la Hiroshima şi Nagasacki, ridicîndu-se împotriva utilizării în scopuri de distrugere a acestor mari descoperiri ale geniului uman. Printre aceştia : Einstein, Langevin, Heisenberg, Yrene şi Frederic Joliot-Curie, Bohr, Fermi, Oppenheimer, Hans şi Stressman, Lise Meitner, Otto Frisch şi mulţi alţii. Fr. Joliot-Curie într-un articol intitulat „Cîteva reflecţii asupra valorii umane a ştiinţei" publicat în revista „La Nef" (nr. 2, din ianuarie 1975), scria : „Oamenii de ştiinţă puşi astfel în faţa responsabilităţii lor nu pot rămîne pasivi. Mulţi dintre ei cred, pe bună dreptate, că abaterile la care a fost supusă ştiinţa pot fi evitate. Ei nu vor să fie complicii acelora cărora o proastă organizare socială le dă dreptul să exploateze rezultatele lucrărilor lor în scopuri egoiste şi răufăcătoare. O criză de conştiinţă a cuprins lumea ştiinţifică şi în fiecare zi putem vedea cum se afirmă tot mai mult simţul răspunderii sociale a savantului". Şi, mai departe : „Eliberarea energiei atomice, cu armele îngrozitoare pe care le-a creat, ridică în faţa savanţilor o problemă care se face imperioasă : aceea de a acţiona, căci este în joc chiar viitorul omenirii".[3]

În cuvîntarea rostită cu prilejul constituirii Comitetului naţional român „Oamenii de ştiinţă şi pacea", preşedintele coml-

[2] Studiu în legătură cu relaţia dintre dezarmare şi dezvoltare, Buletinul Naţiunilor Unite, nr. 21, din 1982

[3] Fr. Joliot-Curie : „Ştiinţa şi viitorul omenirii", Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1963, p. 223—224

tetului, academician doctor inginer Elena Ceaușescu, arăta : „Consider, că în împrejurările cînd asistăm la o agravare a situației internaționale, la sporirea pericolelor la adresa păcii și independenței popoarelor, ca urmare a accentuării cursei înarmărilor, a înmulțirii focarelor de conflicte și război — toți slujitorii științei, indiferent de domeniul în care își desfășoară activitatea, au înalta îndatorire și răspundere de a se manifesta în modul cel mai activ ca militanți fermi pentru pace și destindere internațională".

Îngrijorarea tot mai acută a oamenilor de știință față de pericolul pe care îl prezintă cursa înarmărilor a fost clar exprimată la simpozionul „Oamenii de știință și pacea" de la București. Olof G. Tandberg, savant suedez, reamintea următoarele : „Broșura «O lume unică sau nici una» a fost un raport adresat publicului, care explică ce înseamnă bomba atomică. Este o lucrare remarcabilă scrisă de savanți de renume, de mari personalități politice și militare care au avut, într-un fel sau altul, legătură cu bomba de la Hiroșima. Documentul prezintă dimensiunile înfricoșătoare ale amenințării pe care această bombă o aduce asupra vieții lumii. Lectura lucrării este și mai zguduitoare peste ani. Acum, la 36 de ani după ce a explodat bomba atomică de la Hiroșima, nu s-a schimbat nimic — știm doar că înarmările sînt acum mai intense decît în orice perioadă din istoria civilizației umane. Din această perspectivă, doresc să citez pe unul din autorii acestei lucrări. Regretatul profesor din Danemarca, Niels Bohr, spunea : Posibilitatea degajării unor cantități uriașe de energie prin dezintegrare atomică, ce poate constitui o adevărată revoluție în domeniul resurselor omenirii, ridică în mintea fiecăruia întrebarea : unde va fi dusă civilizația umană de cuceririle fizicii ? Odată cu creșterea capacității de a stăpîni forțele naturii, ceea ce a contribuit la bunăstarea omului, este evident că omul are la dispoziție o extraordinară putere de distrugere, care poate deveni o amenințare fatală dacă societatea umană nu se poate acomoda noilor exigențe. Civilizația este confruntată cu o amenințare mai mare ca oricînd, iar soarta omenirii va depinde de capacitatea unirii în fața unor pericole comune și de capacitatea de a profita în comun de imensele posibilități pe care le oferă progresul științei". Această declarație făcută cu cîteva decenii în urmă are o valabilitate și mai mare azi, ca efect al cursei înarmărilor nucleare care a creat o forță de distrugere gigantică, mult peste ceea ce este necesar ca pămîntul să fie distrus în întregime.

Participanții la Simpozionul „Oamenii de știință și pacea" din septembrie 1981 de la București — savanți din întreaga lume — au subliniat grava amenințare ce planează asupra civilizației. Prof. Eleonora Massini (Italia), Președintele Federației mondiale pentru studierea viitorului declara : „Concepția fundamentală a Federației mondiale a viitorului este că viitorul este ales și clădit și nu acceptat. Eu cred că acest element cheie este crucial în legătură cu pacea ca fiind fără îndoială o premisă pentru supraviețuirea întregii omeniri. Este legat de pace și dezvoltare. Și în serviciul lor, al păcii și dezvoltării, trebuie să angrenăm și tehnologia. Poziția acestor elemente, legătura dintre știință și pace impun conștiința, implicarea și angajarea tuturor oamenilor de știință, indiferent de disciplina lor, de la științele naturii la științele sociale ; toți trebuie să-și angreneze eforturile și activitatea spre soluționarea multiplelor probleme care împiedică progresul și dezvoltarea omenirii astăzi ; probleme ca hrana, energia, sănătatea, mediul ambiant, acestea sînt, de fapt, domeniile în care oamenii de știință trebuie să-și angreneze activitățile și, în felul acesta, să întărească pacea. După părerea mea este important ca oamenii de știință indiferent de disciplină, de filozofie, religie sau felul lor de viață să se unească într-un efort comun activ pentru a răspunde experienței pe care trebuie să o simtă față de viitorul omenirii".

Printre cei care au luat cuvîntul la Simpozion, prof. A. M. Prohorov (U.R.S.S.), premiul Nobel, director al Institutului de fizică al Academiei de Științe din U.R.S.S., a declarat : „Acum aș dori să mă opresc asupra acelui pericol care amenință omenirea chiar în prezent. Acesta este pericolul războiului termonuclear, cu urmări catastrofale pentru întreaga omenire. Savanții lumii înțeleg acest pericol și înțeleg rolul și răspunderea lor față de popoare în preîntîmpinarea unei asemenea catastrofe. Dar, sînt unii oameni de știință care stau pe cu totul alte poziții — și acest lucru este foarte periculos. De aceea, simpozioanele internaționale, ca acesta la care sîntem prezenți și la care participă savanți din diverse țări și de diferite specialități, au un rol important, creînd posibilitatea discutării unor probleme cardinale pentru întreaga omenire".

Iată și declarația unui om de știință care a ocupat mulți ani postul de director general al Agenției internaționale pentru energie atomică, profesorul Siguard Eklund (Suedia), și care consideră că în lumea contemporană savantul nu mai are doar sarcina de a căuta adevărul, ci sarcina vitală pentru supraviețuirea omului : „În această lume nouă, știința a devenit un element foarte important, care nu mai este căutarea adevărului doar de dragul acestuia, ci are sarcini vitale, esențiale pentru însăși supraviețuirea omului pe această planetă ale cărei resurse naturale sînt consumate rapid, cele mai prețioase fiind deja epuizate sau la un pas de acest stadiu".

Poziția responsabilă a oamenilor de știință români față de problemele păcii, de necesitatea stopării cursei înarmării, a fost o dată mai mult clar exprimată de la tribuna sesiunii speciale consacrată dezarmării și prin cuvîntul reprezentantului Comitetului Național Român „Oamenii de știință și pacea", care, în numele Comitetului, a adresat tuturor guvernelor reprezentate la sesiune, tuturor oamenilor de știință, tuturor popoarelor lumii chemarea de a milita neobosit pentru adoptarea urgentă a unor măsuri concrete de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară, pentru edificarea unei păci trainice în lume".

Energia eoliană

(Urmare din pag. 11)

lizele preliminare efectuate de către societățile de distribuție a electricității în Danemarca, Regatul Unit și Statele Unite arată că 10—30% din energia electrică distribuită prin marile rețele actuale ar putea fi de origine eoliană, micșorîndu-se proporțional consumul de combustibil (energie nerenuvelabilă).

Dar, după cum am subliniat de la început, utilizarea energiei eoliene are un mare dezavantaj : vîntul nu suflă tot anul. Chiar în locurile cu cele mai puternice vînturi din Europa (cum sînt insulele Orcade, la nord de Scoția), unde este în curs de aplicare cel mai mare **program european de conversiune a energiei eoliene**, aceasta completează, dar nu poate încă înlocui complet energia clasică. De aceea, în cazul de față, **Comisia europeană pentru agricultură**, în timpul unei reuniuni F.A.O., **a recomandat crearea a 15 „ferme eoliene" care să se integreze într-un sistem unitar de captare și producere a energiei renuvenabile pe bază de vînt, soare, căderi de apă locale, surse calde și biomasă.** Pe termen lung, proiectul vizează să facă producția alimentară din Europa totalmente autonomă față de importurile de energie. Se pare că cea mai frecventă combinație în sistem se realizează între energia eoliană și cea hidraulică. Studiile realizate în Danemarca și în Statele Unite au arătat că această tehnică permite furnizarea de putere de bază și putere de vîrf. În Olanda, studiile vizează sistemul combinat bazat pe lacuri artificiale închise și energia eoliană. În S.U.A., la Boneville, a început, în 1981, testarea unui sistem format din interconectarea a trei turbine eoliene de tipul Mod 2 cu o putere nominală de 2,5 MW și a unei rețele hidroelectrice, iar în 1982 s-a realizat adăugarea a două turbine eoliene de 2 MW la rețeaua hidroelectrică din valea înaltă a fluviului Missouri.

Pentru țările care dispun de litoral — cum este în România — un interes sporit prezintă instalarea în larg a unor platforme eoliene, unde vînturile sînt mai puternice. Deși este nevoie de cheltuieli suplimentare pentru transportarea energiei electrice pe uscat, totuși avantajul acestei tehnici — mai ales în apele puțin adînci — este evident. Studiul efectuat de Central Electricity Generating Board din Regatul Unit arată că electricitatea produsă de turbine eoliene cu un diametru de 100 m (dispuse în baterii) și livrată consumatorilor de pe uscat ar costa 0,08 dolari/kWh. În general, se consideră că sistemele producătoare de energie eoliană în largul coastelor pot constitui o opțiune avantajoasă pe termen lung (1990—2000) pentru exploatarea acestei surse de energie și prezintă un interes mai mare în zonele cu o densitate ridicată a populației, datorită disponibilităților reduse de teren.

Prin urmare, caracterul complementar și subordonat al energiei eoliene față de alte surse energetice nu micșorează cu nimic din necesitatea și importanța valorificării ei în slujba agriculturii și a întregii omeniri.

DEZVOLTAREA ŞI MEDIUL — *faţetele aceleiaşi medalii**)

CRIZA DE RESURSE naturale, resimţită tot mai persistent în întreaga lume, a scos în evidenţă faptul că preocuparea pentru mediu nu mai poate fi considerată ca atribut al celor ce au scăpat de grija zilei de mîine ci că este condiţia hotărîtoare pentru dezvoltarea economico-socială a tuturor statelor, pentru supravieţuirea civilizaţiei. Problemele mediului ambiant sînt chiar mai importante pentru ţările în curs de dezvoltare a căror dependenţă faţă de resursele proprii, de potenţialul geobiologic al teritoriului este mai mare decît a ţărilor bogate, care, dispunînd de capitaluri şi tehnologii au posibilitatea de a importa resurse naturale.

Tocmai de aceea insistăm asupra necesităţii de a se introduce în măsură mai mare în calculul economic **elementele mediului care constituie — cum am văzut — suportul vieţii şi sursa tuturor bunurilor** de care avem nevoie. Pentru a ilustra cît de departe este calculul economic de realitatea concretă şi imediată amintim numai ce se întîmplă cu cîteva elemente esenţiale pentru viaţă — a căror deteriorare pericliteză existenţa, elemente ce nu intră deloc sau intră numai parţial şi sporadic în sfera de preocupări economice.

SĂ PORNIM de la **atmosferă,** a cărei compoziţie s-a menţinut milioane de ani, iar acum tinde să se dezechilibreze datorită marilor cantităţi de agenţi poluanţi — sulf, clor, acid carbonic etc., deversaţi în atmosferă zilnic, pe întreaga planetă, cu consecinţe grave pentru sănătatea omului şi a celorlalte vietăţi şi cu efecte generale negative — creşterea coroziunii metalelor, erodarea şi deteriorarea construcţiilor etc., etc. Este încă dificil de realizat un calcul complet al efectelor produse de emisiunile de deşeuri gazoase asupra productivităţii agricole din zonele limitrofe, asupra uzurii instalaţiilor şi maşinilor ; să mai amintim şi faptul că deocamdată se urmăreşte cu multă greutate — sau chiar nu se urmăreşte ce se întîmplă cu aceste substanţe dizolvate şi antrenate de curenţi de la un capăt la altul al planetei, producînd ploi acide ce ucid viaţa din lacuri, din păduri şi de pe lanurile agricole situate la sute şi mii de kilometri de zonele emiţătoare. Ceea ce s-a calculat însă în unele locuri au fost cheltuielile necesare evitării poluării şi s-a văzut că acestea sînt de cîteva ori mai mici decît cele necesare reparării unor prejudicii aduse naturii, mai ales că asemenea prejudicii pot fi ireparabile. Pe de altă parte, utilizarea tot mai intensă a spaţiului cosmic, suprapopularea acestuia cu sateliţi şi alte obiecte spaţiale, tendinţa de a folosi spaţiul atmosferic în scopuri militare agravează primejdia perturbării echilibrelor ecologice.

O situaţie — din anumite puncte de vedere şi mai îngrijorătoare — prezintă un alt element al naturii care datorită abundenţei lui pînă de curînd se considera că nu are valoare economică: **apa.** Aceasta se menţine şi ea într-o cantitate finită şi parcurge etapele ciclurilor biogeochimice într-un ritm determinat. Totodată, trebuie să se ţină seama că apa este inegal disponibilă pe Terra. Bunăoară, în privinţa rezervelor de apă, ţara noastră ocupă locul 30 în Europa. Datorită creşterii demografice şi mai ales dezvoltării economice ce antrenează consumuri sporite de apă, această resursă tinde să devină deficitară în mai toate ţările. Disproporţia dintre creşterea consumului de apă şi resurse — care sînt inegal distribuite nu numai în spaţiu ci şi în timp — uneori cu fluctuaţii sezoniere mari — pe de o parte, şi disproporţia dintre cerinţele calitative şi faptul că pe măsură ce trece timpul calitatea acesteia se deteriorează prin poluare, conduc la conturarea perspectivei de a se declanşa o gravă criză de apă. Şi trebuie să avem în vedere că criza de apă este mai greu de prevenit şi de suportat decît criza energetică, întrucît criza de apă ameninţă însăşi existenţa vieţuitoarelor şi plantelor, a oamenilor. Întreruperea aprovizionării cu energie electrică sau cu hidrocarburi poate provoca oprirea unor procese tehnologice, cu pagube importante, dar recuperabile, în timp ce întreruperea aprovizionării cu apă mai mult de cîteva zile duce la compromiterea unor recolte întregi, la pieirea animalelor şi la periclitarea vieţii omeneşti ! Devenind un element rar şi reprezentînd un factor indispensabil vieţii economico-sociale concepţia despre apă trebuie să fie regîndită, apa să fie evaluată corect şi utilizată cu maximă economie, iar calitatea ei respectată, conservată, îmbunătăţită. Cunoaşterea mecanismului circuitului apei în sol şi în atmosferă se impune cu stringenţă în scopul conştientizării tuturor factorilor de decizie, a tuturor cetăţenilor asupra necesităţii utilizării raţionale şi conservării calităţii acestui nepreţuit element vital.

În sfîrşit, ne vom mai referi pe scurt la un al treilea element al naturii — care deşi intră în unele calcule economice nu este considerat cu atenţia dictată de necesităţile imediate şi de perspectivă — **solul.** Pe plan mondial se întreprind studii ce demonstrează fenomene îngrijorătoare de deteriorare şi restrîngere a terenurilor agricole şi silvice. Tendinţa de generalizare a industrializării agriculturii introduce elemente sintetice neasimilabile de către ciclurile naturale — îngrăşăminte chimice, insecticide, ierbicide — care modifică compoziţia chimică şi distrug stratul subţire de sol fertil — humusul. Calculele demonstrează că perioada necesară pentru formarea unui strat de 1 cm de humus este de circa 400 de ani, iar spălarea elementelor vii din humus şi distrugerea fertilităţii sale se poate produce într-un timp scurt fie prin irigaţii iraţional concepute şi exploatate, fie prin utilizarea necorespunzătoare a fertilizanţilor şi altor substanţe chimice, fără a mai vorbi de efectele poluării industriale. Pe de altă parte, criza alimentară ce se resimte în multe ţări ale lumii ameninţă să se extindă şi datorită restrîngerii suprafeţelor agricole şi silvice, ca urmare a defrişării iraţionale a pădurilor şi accelerării eroziunii solului, extinderii zonelor urbane, a construcţiilor de drumuri, căi ferate, reţele energetice etc. Procesul de industrializare excesivă a agriculturii face ca raportul dintre consumul de energie fosilă utilizată în agricultură şi producţia de bioenergie să devină negativ, ceea ce nu numai că duce la scăderea eficienţei economice a producţiei agricole, ci subminează însuşi potenţialul biologic al solului.

Multiplele avertismente date de cercetătorii din domeniul ecologiei, datele ce relevă situaţii de criză în care se află echilibrele naturii constituite de-a lungul mileniilor ; nu trebuie nicidecum dramatizate, ci înţelese şi apreciate cu tot realismul şi responsabilitatea întrucît numai în felul acesta ar putea fi preîntîmpinate evenimentele cu adevărat dramatice care pot interveni dacă se continuă tendinţele actuale.

Utilizarea abuzivă a resurselor naturii, tendinţa de a le degrada ori distruge, creşterea lineară şi adîncirea decalajelor economice dintre state concomitent cu accelerarea cursei înarmărilor atomice sînt printre principalele cauze ale destabilizării mondiale actuale. Aşa cum se arăta într-un document pregătit pentru Conferinţa P.N.U.E. de la Stockholm, nu există decît două posibilităţi : a fi ori a nu fi, a încerca să construim o societate suportabilă sau a face să sărim în aer şi să dispărem, noi toţi, inclusiv tot ceea ce este viu.

Noi criterii de evaluare

O SOCIETATE suportabilă, care să se dezvolte de aşa manieră încît să nu perturbe ciclurile mediului ambiant, şi în care oamenii să trăiască în pace şi să se bucure în mod echitabil de resursele Terrei constituie o năzuinţă pe deplin justificată. Să nu ne facem însă iluzii : realizarea acestei năzuinţe impune acţiuni energice, corelate, ale tuturor popoarelor, implicînd modificarea modului de a produce şi consuma, modificarea a însuşi sistemului de valori. Deşi poate într-un ritm mai încet decît ar fi necesar, totuşi se observă faptul că parcurgem o perioadă de reconsiderare a valorilor, de abandonare a teoriilor societăţii de consum şi celor derivate ori asemănătoare cu acestea, o orientare către conturarea criteriilor de făurire a unei lumi mai raţionale.

*) Prima parte a acestui studiu a fost publicată în nr. 27 de vineri 8 iulie 1982.

Fără a avea pretenţia unei prezentări exhaustive a problemei, ne permitem unele reflecţii referitoare la sistemul de valori. În primul rînd apare necesitatea discernerii, delimitării şi ierarhizării nevoilor : de importanţă vitală, de importanţă specială, specifică, de prestigiu, interne şi externe, prezente şi viitoare, reale şi imaginare etc.

Definirea clară a scării ierarhice a nevoilor este stringent necesară pentru practica socială. Neluarea în considerare a unor criterii obiective a condus la un adevărat mimetism al dezvoltării economico-sociale. În acest sens este grăitor exemplul unor ţări în curs de dezvoltare din Africa ce şi-au orientat dezvoltarea economică cu preponderenţă spre nevoile externe şi au neglijat satisfacerea nevoilor vitale ale popoarelor respective, devenind deosebit de vulnerabile faţă de modificările de pe piaţa externă. Monocultura s-a dovedit a fi ruinătoare pentru aceste state care au devenit dependente de importurile de produse alimentare de bază necesare populaţiei lor. Dar nu numai criterii noi de evaluare sînt necesare, ci şi noi instrumente de apreciere şi de conturare a lor din perspectiva considerentelor de mediu ambiant ; este necesară o riguroasă ierarhizare a nevoilor sociale la nivel local, naţional şi internaţional.

Percepţia eronată a mediului ambiant ca izvor inepuizabil de resurse a acreditat preocuparea excesivă de smulgere a unor cantităţi din ce în ce mai mari din natură. Modelul creşterii liniare neîntrerupte extrapola datele trecutului şi alimenta speranţa obţinerii unor cantităţi mereu sporite de resurse din natură fără să ţină seama de caracterul limitat al acestora. Nu s-au avut în vedere nici dimensiunile reale ale nevoilor umane, gradul de saturaţie şi ordinea de prioritate a nevoilor.

Nevoile vitale — alimentare, de îmbrăcăminte şi adăpost pot fi ştiinţific evaluate prin luarea în considerare a condiţiilor geografice, de climă, nivel de dezvoltare economico-socială, şi culturală, de tradiţii etc. Aceste nevoi vitale sînt acoperite cu bunuri de larg consum ce se utilizează cu cea mai mare frecvenţă implicînd aprovizionarea continuă şi cu cantităţi importante. Aceasta face raţională producerea lor în zone cît mai apropiate de consumatori. Neacoperirea din surse interne a nevoilor vitale cu bunurile respective expune la dependenţe externe ce pot fi deosebit de primejdioase în condiţii de incertitudine, instabilitate şi perturbări la nivel mondial. Amintim cazul Angliei — ţară intens industrializată care, înainte de cel de al doilea război mondial, depindea în proporţie de 80% de alimentele importate de peste mări şi care, învăţînd din lecţia dură a războiului, a făcut eforturi deosebite pentru dezvoltarea bazei proprii de aprovizionare cu alimente, prin intensificarea agriculturii, ajungînd aproape să inverseze proporţiile. De asemenea, criza energetică a impus reorientarea politicilor energetice ale statelor dependente de importurile petroliere şi adoptarea unor politici de economisire, de renunţare la industriile mari consumatoare de energie — chiar cu preţul unor mari dificultăţi.

Reevaluarea condiţiei omului, înţelegerea tuturor implicaţiilor ce decurg din situaţia sa de element al naturii este imperios necesară pentru realizarea unei judicioase ierarhizări a nevoilor sociale. Din această perspectivă privite — atmosfera şi apa apar ca materii prime ale vieţii de stringentă şi acută primă necesitate pentru orice activitate economico-socială. Implicaţiile pe care le au şi le vor avea componentele naturii — atmosfera, apa, solul — pentru întreaga devenire a personalităţii umane, pentru dezvoltarea economico-socială a statelor sînt percepute încă în mod limitat şi incorect apreciate. Dubla calitate de consumatori şi de factori poluanţi pe care o întrunesc oamenii şi unităţile industriale, agricole, de servicii etc. impun o mai mare rigoare în evaluarea comportamentului faţă de aceste nepreţuite resurse ale naturii, de existenţa şi calitatea cărora depinde însăşi propăşirea societăţii. Insistăm, încă şi încă o dată, asupra necesităţii imperioase de a considera ca o componentă a strategiei aprovizionării cu produsele necesare satisfacerii cerinţelor de bază, vitale, ale omenirii problemele păstrării compoziţiei curate a atmosferei, cele ale aprovizionării cu apă de calitate corespunzătoare, precum şi problemele menţinerii unei proporţii corecte între suprafeţele împădurite şi cele cultivate cu vegetale sau avînd alte utilizări, întrucît primele sînt adevărate fabrici de oxigen.

Dinamica nevoilor şi exigenţele adaptării strategiilor

CU TOATE CĂ pot fi acoperite cu o gamă extrem de diversă de produse, delimitarea exactă — dimensională şi calitativă a nevoilor vitale este imperios necesară pentru proiectarea structurilor economice la nivel local, zonal şi naţional. Corelarea dimensiunii forţelor de producţie cu evoluţia cantitativă şi calitativă a nevoilor vitale pe care le numim şi nevoi strategice prezintă o importanţă hotărîtoare pentru dezvoltarea economico-socială a oricărei ţări şi pentru menţinerea independenţei economice.

Nevoile speciale, specifice au apărut pe parcursul evoluţiei istorice imediat după satisfacerea cerinţelor stringente, vitale, înscriindu-se în domeniile instruirii, culturii, ştiinţei şi tehnicii recreerii etc. În strategiile de dezvoltare, satisfacerea acestor nevoi prezintă particularitatea de a-şi schimba ordinea de prioritate în funcţie de stadiul de evoluţie economico-socială a fiecărei ţări. În stadiile de dezvoltare avansate unele din nevoile speciale se înscriu chiar în categoria anterioară ca ordine de prioritate.

Pentru unele ţări în curs de dezvoltare prioritatea o deţine alfabetizarea, pentru altele şcolarizarea la nivel mediu, în timp ce pentru ţările cu un stadiu ceva mai înaintat asigurarea independenţei în privinţa cadrelor ştiinţifice şi tehnice. Nevoile speciale, specifice diferă şi în cadrul aceluiaşi stat în funcţie de o multitudine de criterii sociale, de vîrstă, de temperament, de preocupări, de gusturi etc. În statele cu nivel înalt de dezvoltare satisfacerea acestor categorii de nevoi a impulsionat creşterea şi a diversificat în mare măsură nomenclatorul de produse şi servicii. Dezvoltarea producţiei de bunuri şi servicii într-o gamă cît mai amplă pentru satisfacerea marii diversităţi de nevoi specifice şi speciale reprezintă o necesitate obiectivă. În această privinţă este necesară o corectă delimitare şi ierarhizare a satisfacerii acestor nevoi, în funcţie de potenţialul productiv şi de resurse materiale şi umane de care dispune fiecare ţară, de stadiul de evoluţie istorică, de tradiţiile culturale proprii. Deasemenea, este necesar să se ţină seama de faptul că aceste nevoi pot fi satisfăcute odată pentru o perioadă mai mare de timp, că satisfacerea lor cu un anumit produs sau gamă de produse nu poate fi repetată la infinit ci că se impune schimbarea genului sau a gamei de produse. Spre pildă, nevoia de informare satisfăcută cu mijloace audio-vizuale radio-magnetofon, casetofon este acoperită, pentru o anumită perioadă de timp, cu aceste produse, acelaşi lucru în ceea ce priveşte televiziunea — nevoia este acoperită pe perioada de durată a produsului. În acest domeniu apariţia unei noi nevoi este influenţată de apariţia de tipuri perfecţionate, în culori, cu casetă etc. Luarea în calcul a acestor particularităţi este strict necesară pentru proiectarea industriei producătoare de asemenea bunuri în funcţie de dimensiunea pieţei interne — numărul de familii — şi de perspectivele pieţei mondiale. Ţinînd seama de tendinţele de mimetism ce se manifestă pe plan mondial — tot mai multe ţări produc acelaşi gen de bunuri astfel că piaţa potenţială solvabilă tinde să fie satisfăcută — dimensionarea şi redimensionarea corectă, realistă a capacităţilor producătoare de asemenea bunuri este stringentă. Dezvoltarea producţiei de bunuri, şi nu numai din această categorie, impune minuţioase studii prospective şi formarea reflexului de adaptare rapidă la schimbările ce se succed într-un ritm alert în aceste domenii.

O altă categorie de nevoi o reprezintă cele impuse de prestigiu. Acestea survin abia după satisfacerea celorlalte două feluri de nevoi — deci sînt resimţite de categorii sociale restrînse din cadrul oricărei ţări. Ele sînt determinate de potenţialul economic diferit al indivizilor şi păturilor sociale. Sînt relativ mai mult extinse în statele cu nivel înalt de dezvoltare economică şi pentru satisfacerea lor sînt necesare bunuri de calitate cu totul deosebită, de tehnicitate şi rafinament special, exotice, rare. Satisfacerea acestor nevoi a fost exacerbată în societatea de consum, ceea ce a dus la goana după acumularea unor cantităţi de bunuri care în cea mai mare măsură nici nu sînt consumate, la tendinţa de gigantism, de risipă a resurselor. Acestea antrenează consumuri mari de energie şi materii prime, fiind surse de poluare a mediului înconjurător. Se disting faţă de bunurile necesare satisfacerii nevoilor anterior enumerate, printr-o perisabilitate mai mare determinată de fluctuaţiile bruşte ale modelor, ceea ce impune ca proiectarea producţiilor de asemenea bunuri expuse fluctuaţiilor frecvente ale modei să fie precedată de studii de piaţă şi de evaluarea atentă a multiplelor riscuri conjuncturale, agravate în perioadele de instabilitate şi stagnare economică.

Încheiem această pledoarie pentru luarea în considerare a faptului că cele două componente — dezvoltarea şi mediul — nu sînt decît faţetele aceleiaşi medalii printr-o reflecţie care se cere aprofundată din cît mai diverse unghiuri de vedere. Un asemenea unghi relevă că se impune elaborarea nu a unor strategii de adaptare la situaţiile de criză economică şi a mediului înconjurător — ceeace de fapt, pe termen lung, constituie doar un paleativ — ci, a strategiilor de creare a unor situaţii adecvate cerinţelor reale ale omenirii şi exigenţelor legităţilor naturii.

Maria D. POPESCU

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

DEZECHILIBRELE ECONOMIEI CAPITALISTE ŞI INSTRUMENTARUL PENTRU INVESTIGAREA LOR (I)

AMPLOAREA şi persistenţa unor fenomene negative în economia capitalistă a ţărilor dezvoltate (mai ales şomajul în creştere, accentuarea dificultăţilor în desfacerea mărfurilor şi deformările provocate de inflaţia galopantă etc.) i-au determinat pe economiştii burghezi să-şi sporească preocupările teoretice referitoare la dezechilibrele economice şi posibilitatea atenuării lor prin măsuri adecvate de politică economică. Atenţia lor s-a concentrat asupra cercetărilor operaţionale (analiza relaţiilor funcţionale pe termen scurt), dar în acelaşi timp ei au fost nevoiţi să se refere, într-o măsură mai mare sau mai mică, şi la unele probleme de cercetare economică fundamentală, invocînd, fie ca argument în favoarea lor, fie ca ţintă de atac, marile sisteme anterioare de gîndire economică burgheză, mai ales teoria microeconomică „neoclasică" (subiectivist-marginalistă) şi teoria macroeconomică keynesistă.

Unele ambiguităţi şi contradicţii care însoţesc aceste luări de poziţie, dar mai ales nepotrivirea dintre afinităţile teoretice declarate de diverşi cercetători şi sursele lor reale de inspiraţie au alimentat numeroase controverse şi polemici în literatura economică burgheză contemporană, [1]) obligîndu-i pe cei care cunosc cele două sisteme teoretice burgheze succesive şi, sub anumite aspecte, opuse, să procedeze la anumite delimitări şi precizări menite să ofere o perspectivă mai clară asupra cercetării fundamentale şi operaţionale a dezechilibrelor din economia capitalistă contemporană. Pe această linie de preocupări se înscrie şi lucrarea economistului francez Alain Barrère, profesor la Universitatea din Paris, intitulată „Dezechilibre economice şi contrarevoluţie keynesistă". [2]) În această carte, autorul îşi propune să examineze modul cum sînt explicate dezechilibrele din economia capitalistă, pe de o parte de către noul curent de gîndire iniţiat de americanii R. W. Clower (1965, 1967, 1975) şi A. Leijonhufvud (1968 1975), iar pe de altă parte, de către japonezul Michio Morishima (1977), inclusiv de adepţii francezi ai primului curent (J. P. Bénassy, E. Malinvaud etc.).

Depăşind analiza operaţională şi sprijinindu-se pe unele concluzii rezultate din cercetarea fundamentală, A. Barrère semnalează incompatibilitatea teoretică dintre keynesism şi acceptarea, fie şi parţială, a „legii Say" (pretenţia că, în condiţiile capitalismului, oferta şi-ar crea în mod instataneu şi automat o cerere adecvată) şi a „legii Walras" (pretenţia că piaţa concurenţială ar putea duce la echilibrarea cererii şi a ofertei şi deci la realizarea unui echilibru economic general). Această incompatibilitate, subliniază A. B., rezultă din faptul că sistemul teoretic keynesist are ca idee centrală recunoaşterea insuficienţei cererii efective în raport cu oferta de mărfuri de pe piaţa capitalistă, ceea ce înseamnă, implicit, recunoaşterea caracterului inevitabil al dezechilibrelor din economia bazată pe „libera iniţiativă". În consecinţă, în măsura în care noul curent burghez de gîndire economică preocupat de teoria dezechilibrelor menţine în demonstraţiile făcute componentele de bază ale teoriei economice „neoclasice" (îndeosebi a lui L. Walras), A. Barrère apreciază că acesta nu poate fi considerat un curent de gîndire neokeynesist, cum se autocaracterizează adepţii lui, ci mai degrabă un curent neowalrasian.

Să urmărim, dar, detalii în acest sens. După cum este cunoscut, datorită unor cauze care ţin de natura şi structura economiei capitaliste, dezechilibrele au fost un însoţitor permanent al acesteia. În ultimul secol s-a accentuat necontenit amploarea şi intensitatea lor, iar în ultimele două decenii din perioada postbelică ele s-au agravat şi mai mult ca efect cumulativ al interdependenţelor crescinde a proceselor economice care au loc la scară micro-, macro- şi mondoeconomică. Cu toate acestea, timp de peste un secol şi jumătate, de la apariţia lucrării lui Adam Smith „Avuţia naţiunilor" (1776) şi pînă în deceniul al 4-lea al secolului al XX-lea, gînditorii burghezi au ignorat sau au minimalizat această problemă ; opiniile altor economişti care s-au referit la ea, fie au denunţat consecinţele sociale nefaste ale dezechilibrelor din economia burgheză (socialiştii utopici, economiştii mic-burghezi şi radicali), fie au elaborat un instrumentar analitic minuţios pentru explicarea lor ştiinţifică (marxismul).

În tot decursul acestui timp, gîndirea economică burgheză a fost dominată de mitul funcţionării automate sau al autoechilibrării economiei capitaliste prin intermediul pieţei concurenţiale, pe baza semnalelor date de mişcarea preţurilor. În funcţie de specificul diferitelor etape din istoria capitalismului şi de starea generală a teoriei economice burgheze, acest mit a fost prezentat în decursul timpului fie sub forma unei pretinse „mîini invizibile" (A. Smith) care ar reuşi să armonizeze ansamblul economiei capitaliste prin simpla urmărire a interesului privat de către agenţii economiei luaţi în parte, fie sub forma „legii debuşeelor" (J. B. Say) sau a teoriei echilibrului economic general (L. Walras).

Au existat şi economişti burghezi care au recunoscut parţial şi temporar dezechilibrele din economia capitalistă, mai ales în legătură cu caracterul ciclic al acesteia. Unii dintre aceştia au explicat dezechilibrele din capitalism prin factori întîmplători, de natură extraeconomică (W. St. Jevons) sau în legătură cu circulaţia monetară şi creditul (K. Wicksell). Alţii au intuit legătura dezechilibrelor economice cu mecanismul de ansamblu al economiei capitaliste (C. Juglar), au încercat o cercetare empirică (W. C. Mitchell), fără să reuşească însă să impună pe plan teoretic abandonarea mitului autoechilibrării economiei capitaliste.

Foarte puţini dintre economiştii burghezi au cunoscut şi au luat în considerare contribuţia lui K. Marx la analiza dezechilibrelor din capitalism şi a caracterului ciclic al acesteia. Este vorba în special de J. A. Schumpeter (1912, 1939) şi de H. Smith (1937). Ignorarea contribuţiei substanţiale a lui K. Marx la analiza dezvoltării anarhice şi inegale a capita-

● „Economia şi organizarea ergonomică a muncii" – *volum recent tipărit la* EDITURA DIDACTICĂ ŞI PEDAGOGICĂ *realizat de un colectiv de cadre didactice şi specialişti în domeniul ştiinţelor sociale:* C. Roşca, E. Kerekeş, A. Rotaru, I. Dănăiaţă, G. Ş. Drăgoi, D. Purdea, G. Dragomir, G. Mocanu, M. Cojocaru, C. Belu – *reprezintă în fapt o lucrare de ergonomie industrială. În cele patru părţi ale volumului – elemente de ergonomie; organizarea ergonomică a muncii; măsurarea şi normarea muncii; economia forţei de muncă – autorii şi-au propus să realizeze deopotrivă o introducere în universul conceptual şi metodologic propriu ştiinţei ergonomice şi o analiză de fond a diferitelor activităţi din industrie. Reţine atenţia, în acest sens, preocuparea constantă a autorilor pentru a evidenţia aspectele aplicative ale ergonomiei, posibilităţile largi de aplicare a cunoştinţelor din acest domeniu în organizarea muncii. În consens cu statutul său de manual universitar, volumul se adresează în principal studenţilor: studenţilor economişti dar şi celor din sfera altor ştiinţe sociale, precum şi viitorilor ingineri. Prin actualitatea problemelor prezentate cîmpul de referinţă al cărţii este însă cu mult mai larg, în raza sa de cuprindere fiind incluse cadre din proiectare, factori de decizie din economie etc.*

Planificare şi proporţionalitate

● *Există unii autori, susţine* V. Dunaeva *în articolul* „Legea dezvoltării planice şi proporţionale" *publicat în numărul 4/1982 al revistei* „IKONOMICESKA MISL" *care consideră că cele două atribute: planic şi, respectiv, proporţional, corespund unor legi diferite. În această optică, remarcă V. D., ar exista o lege a planificării, specifică socialismului şi o lege a proporţionalităţii, lege care acţionează în toate modurile de producţie. Deşi o astfel de disociere este greşită, arată V.D., totuşi argumentele invocate de autorii respectivi aduc în atenţie un fapt real şi anume că modul de acţiune al legii dezvoltării planice, proporţionale în condiţiile stadiului actual al dezvoltării economiei socialiste vădeşte o serie de particularităţi. Astfel, dacă în perioada dezvoltării extensive proporţionalitatea economiei se realiza, în principal, prin investiţii centralizate, asigurarea proporţionalităţii economiei în condiţiile actuale şi, probabil, în viitor va trebui să se obţină şi prin acţiunea unor factori*

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

lismului, respectiv a dezechilibrelor și crizelor economice din istoria lui – de către majoritatea covîrșitoare a economiștilor burghezi, a fost unul dintre factorii care au întîrziat considerabil conștientizarea economiștilor burghezi în ce privește originea reală și implicațiile imediate și pe termen lung ale dezechilibrelor care însoțesc economia capitalistă.

Enumerînd diferite opinii despre crizele economice din capitalism, J. A. Schumpeter precizează că l-a lăsat la urmă pe K. Marx numai din comoditate și, subliniind avantajul de fond al acestuia, scrie că „După dreptate, el ar fi trebuit să fie trecut pe primul loc, deoarece Marx a identificat ciclurile, mai mult decît oricare alt economist, cu procesul de producție și de funcționare a fabricilor și a utilajelor suplimentare". [3])

În condițiile care au urmat puternicei crize economice de supraproducție din anii 1929–1933, mitul echilibrării automate a economiei capitaliste a fost respins de către J. M. Keynes (1936) cu argumente demne de luat în seamă, chiar dacă au fost însoțite și de unele neclarități și concluzii discutabile, chiar dacă însăși autorul lor continua să ignore prioritatea istorică și superioritatea metodologică și teoretică a lui K. Marx în aceste probleme ca și în numeroase alte domenii ale economiei politice a capitalismului. „Defectele principale ale economiei societății în care trăim – scria J. M. Keynes în anul 1936 – sînt incapacitatea ei de a asigura folosirea deplină a mîinii de lucru și repartizarea arbitrară și inechitabilă a avuției și veniturilor". [4]) Prin aceasta, J. M. Keynes atrăgea atenția confraților săi burghezi asupra unor dezechilibre reale inerente economiei capitaliste, care decurgeau din structura acesteia și nu erau rezultatul unor accidente de funcționare, cum credeau unii dintre ei. J. M. Keynes a înțeles că dezechilibrele din economia capitalistă nu erau simple dereglări în oscilația cererii și a ofertei, că ele nu puteau fi înțelese dacă investigațiile se limitau numai la sfera circulației de mărfuri și a consumului. În consecință, Keynes a orientat cercetarea ciclicității acesteia, inclusiv a crizelor economice și deci a dezechilibrelor din economia capitalistă, spre condițiile în care se desfășura producția în această societate, chiar dacă și el avea iluzia că era vorba de condițiile producției în general, valabile oriunde și întotdeauna. „Cel mai corect este, cred – aprecia J. M. Keynes –, să privim ciclul economic ca un fenomen cauzat de o modificare ciclică a eficienței marginale a capitalului, deși complicat și adeseori agravat de modificări conexe ale celorlalte variabile importante din perioadele scurte ale sistemului economic". [5])

În condițiile creșterii rapide a economiei capitaliste puternic industrializate din perioada postbelică, ca urmare a amplificării capitalismului monopolist de stat și a expansiunii externe a acestora se diminuează interesul economiștilor burghezi pentru problemele ciclicității economiei capitaliste, dezechilibrelor și crizelor. Totodată se fac o serie de încercări de repunere în drepturi, fie și parțială, a vechiului mit al funcției echilibrante a pieței concurențiale, atît la scară macroeconomică, cît și la scară mondoeconomică, în domeniul relațiilor economice internaționale. Astfel, în cunoscutul manual studențesc internațional al lui P. A. Samuelson intitulat „Economics" (prima ediție în anul 1948, iar ediția a IX-a în anul 1973) se recunoaște că în practică nu există concurență perfectă, economia nordamericană este caracterizată ca o „economie mixtă" în care „controlul economic este exercitat atît de instituții publice cît și de instituții private", ca o economie a „liberei întreprinderi private"; dar, în același timp, se susține că principalul mecanism care asigură funcționarea acesteia ar fi tot piața concurențială cu pretinsele ei elemente echilibrante (semnalele date de mișcarea prețurilor, respectiv permanenta comparație dintre cererea și oferta de mărfuri). „Simpla funcționare a acestei economii – scrie P. A. Samuelson – este o dovadă convingătoare a faptului că un sistem concurențial al pieților și prețurilor – oricare ar fi acesta și oricît de imperfect ar putea să funcționeze – nu este un sistem de haos și anarhie. Există în cadrul lui o anumită ordine și ordonare. El funcționează". [6])

Fără îndoială că sistemul funcționează. Dar, dacă funcționarea lui este examinată pe termen lung, de cîteva decenii, se poate constata cu ușurință că dezechilibrele care păreau a fi stăpînite de intervenția statului burghez în economie în primele decenii ale perioadei postbelice au început să se accentueze din nou spre sfîrșitul deceniului al 7-lea, iar în decursul deceniului al 8-lea al secolului nostru au îmbrăcat forme acute și diverse de crize (ciclice și neciclice, la scară națională și internațională), culminînd cu crizele financiar-valutare și criza vechii ordini economice internaționale, însoțite de creșterea masivă a șomajului și inflației. Toate acestea au readus în atenția a numeroși specialiști burghezi problema dezechilibrelor și a crizelor economice, precum și precizarea poziției lor față de principalele sisteme anterioare de gîndire economică burgheză, îndeosebi teoria „neoclasică", axată pe ipoteza echilibrului economic general și teoria keynesistă, axată pe analiza dezechilibrelor din economia capitalistă, mai ales a șomajului și a crizelor economice.

În ciuda numeroaselor controverse la care a dat naștere și a unor contestări mai mult sau mai puțin convingătoare din partea unor economiști burghezi contemporani (îndeosebi de orientare neoliberală), keynesismul s-a bucurat de o largă audiență în lumea burgheză, ocupînd locul central în manualele oficiale de economie politică și constituind un punct de referință curent și cu autoritate pentru specialiștii burghezi care se preocupau de problema controlului „public" asupra economiei, respectiv de măsurile prin care statul burghez ar fi putut atenua sau stăpîni dezechilibrele din economia capitalistă la scară națională.

prof. dr. Sultana SUTĂ-SELEJAN

[1]) De ex. : Controverses sur le système keynésien, Economica, Paris, 1976 ; Michio Morishima : Walras, Economics, Cambridge University Press, 1977

[2]) Alain Barrère : Deséquilibres économiques et contre-révolution keynésienne. Keynes : seconde lecture, Economica, Paris, 1979, V—IX + 300 pag

[3]) J. A. Schumpeter : History of Economic Analysis. G. Allen and Unwin Ltd., London. Oxford University Press, Sixth Printing, 1967, p. 1132

[4]) J. M. Keynes : Teoria generală a folosirii mîinii de lucru, a dobînzii și a banilor, Ed. științifică, București, 1970, p. 375

[5]) Idem, p. 319

[6]) P. A. Samuelson : Economics 8th Edition, International Student Edition, Mc. Graw-Hill Book Company, New York, 1970, p. 37—38

noi. Este vorba, după cum arată autoarea, de cerința asigurării rentabilității întreprinderilor economice și a adaptării activității acestor unități în mai mare măsură la solicitările pieței interne și externe; o influență deosebită asupra structurii economice și a proporționalității dintre diverse ramuri și sectoare o au restricțiile în domeniul energiei și al materiilor prime.

Orientare spre studiul fenomenelor economice

● *A conduce înseamnă a prevedea – iată, potrivit opiniei lui* Eric Lecourt, *formulată în articolul* „Economistes d'entreprise: de la conjoncture aux prevision de vente" *publicat în numărul din 17 iunie a.c. al revistei* „L'USINE NOUVELLE", *care ar fi climatul în care își desfășoară activitatea economistul de întreprindere. Dacă nu cu mult timp în urmă astfel de specialiști prestau adeseori activități cu un profil preponderent documentar, – desigur, nici, acestea lipsite de importanță – în prezent economiștii de întreprindere sînt chemați să contribuie cu soluții, cu idei la elaborarea strategiei comerciale a fiecărei unități. În mod firesc și domeniile supuse analizei sînt altele. Potrivit opiniei formulate de E.L., economistul de întreprindere este angajat tot mai puternic în analiza mediului economic – intern și extern. El este solicitat să întocmească scenarii ale pieței și prognoze pe termen lung. Folosind mijloace de investigare moderne economistul din întreprindere se orientează spre studiul fenomenelor economice de nivel macroeconomic urmărind să deducă posibilele influențe asupra întreprinderii în care lucrează. Un alt domeniu în care se face simțită tot mai mult prezența economistului de întreprindere sînt studiile tehnico-economice, atît în ce privește asimilarea de produse noi cît și urmărirea permanentă a comportării produselor fabricate la beneficiari.*

Aspectele militare ale folosirii spațiului cosmic

● *Seria lucrărilor elaborate sub egida* Institutului internațional de cercetări pentru problemele păcii *(S.I.P.R.I.) este îmbogățită prin recenta apariție* „Outer space – a new dimension of the arms race" *consacrată aspectelor militare ale folosirii spațiului cosmic. Autorul,* Bhupendra Jasani, *procedează la o abordare complexă, din unghiuri diverse, a implicațiilor utilizării spațiului cosmic în scopuri militare. Sînt astfel investigate efecte ale tehnologiilor spațiale asupra raportului de forțe dintre marile puteri militare, efectele previzibile asupra mediului ambiant. Alte capitole de carte sînt consacrate identificării posibilelor implicații în planul strategiilor militare ale extinderii cursei înarmărilor în spațiul extraterestru, autorul analizînd, deopotrivă, și efectele acestor noi tipuri de arme asupra economiilor țărilor care le produc, asupra unor factori ai dezvoltării comunității mondiale: resurse energetice și de materii prime, domeniul informațional etc.*

FIȘE

Încheierea sesiunii speciale a O. N. U.

Dezarmarea, o problemă care încă își așteaptă rezolvarea

ÎNCHEIEREA la New York a celei de a doua sesiuni speciale a Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării a demonstrat încă o dată, prin dezbaterile și negocierile intense pe care le-a prilejuit, prin deliberările finale și prin aprecierile referitoare la documentul final — sub așteptările popoarelor — faptul că dezarmarea rămîne în continuare o problemă deschisă, mai acută decît oricînd. Așa cum s-a văzut, odată mai mult, rezolvarea ei reclama eforturi sporite și voință politică din partea tuturor statelor lumii pentru rezolvarea ei, pentru pacea omenirii.

S-a încheiat, așadar, o reuniune care a deschis de fapt o nouă etapă în preocupările pentru stăvilirea cursei înarmărilor, reuniune care a atras atenția, printre altele, asupra faptului că nu toate centrele de decizie din lume sînt convinse de necesitatea realizării acestui deziderat, că eforturile de pînă acum nu au fost nici pe departe suficiente și că opinia publică are și trebuie să aibă în continuare un cuvînt greu de spus în fața pericolului autodistrugerii planetei.

Raportul adoptat în finalul sesiunii, cuprinzînd măsurile necesare pentru continuarea negocierilor în vederea definitivării Programului global de dezarmare, a dat însă dimensiunea preocupărilor omenirii față de această problemă în cadrul în care trebuie acționat. Hotărînd ca proiectul de program să fie înaintat Comitetului de dezarmare de la Geneva pentru finalizarea negocierilor și în vederea convocării unei noi sesiuni speciale consacrată dezarmării, în mod semnificativ raportul a reafirmat validitatea documentului final al primei sesiuni pe probleme ale dezarmării subliniind totodată necesitatea întăririi rolului central al Organizației Națiunilor Unite în domeniul negocierilor vizînd realizarea dezarmării. Este de asemenea pozitiv acceptul statelor participante privind necesitatea creșterii eficienței Comitetului de dezarmare ca unic organism multilateral de negocieri, precum și hotărîrea statelor membre ale O.N.U. de a continua să acționeze în vederea urgentării concluziilor negocierilor pentru adoptarea programului global de dezarmare. Acest program ar urma, astfel, să cuprindă toate măsurile prin care dezarmarea generală și completă, sub un control internațional efectiv, să devină o realitate viabilă în lumea noastră. Este de așteptat, deci, ca cea de-a 38-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. din 1983 să constituie o etapă cu rezultate mai concrete în definirea rolului și eficienței Comitetului de dezarmare în activitatea pe care acesta este îndrituit să o desfășoare.

Imperativele unor eforturi deosebite în vederea dezarmării sînt justificate și accentuate — după cum se arată în raport — de o serie de fenomene care nu mai pot fi trecute cu vederea sau tratate superficial. În primul rînd, faptul că pe plan internațional asistăm la înmulțirea cazurilor de recurgere la forță sau la amenințarea cu forța, de intervenții armate, ocupări și anexări teritoriale, de amestec în treburile interne ale statelor, de negare a dreptului lor inalienabil la independență, într-un cuvînt că asistăm la intensificarea stărilor de tensiune și confruntare de natură să afecteze negativ negocierile privind oprirea cursei înarmărilor sau, invers privit, că aceste fenomene sînt agravate de însăși lipsa oricărui progres real în direcția dezarmării.

În al doilea rînd, în raport se relevă, pe drept cuvînt, legătura dintre cheltuielile militare și posibilitățile de dezvoltare socio-economică în condițiile în care, sporirea la 600—650 miliarde dolari pe an a cheltuielilor militare în prezent și dezvoltarea — în special de către statele cu cele mai mari arsenale — a noi tipuri și sisteme de arme, deturnează imense resurse materiale și umane de la destinația lor firească — rezolvarea problemelor sociale și economice grave care confruntă țările lumii și în special țările cele mai sărace.

Este, așadar, explicabilă și totodată îmbucurătoare — deși încă nu la nivelul dorit — activizarea opiniei publice, a popoarelor de pretutindeni, în dezbaterea problemelor care au făcut obiectul actualei Sesiuni speciale a Adunării Generale. Sînt edificatoare în acest sens uriașele demonstrații și marșuri ale păcii care au avut loc în ultimul timp în întreaga lume, prin care participanții și-au exprimat profunda îngrijorare în fața marilor primejdii care amenință omenirea. Oameni de știință, organizații guvernamentale și neguvernamentale, diferite mișcări și instituții științifice și-au pus semnătura pe apelurile pentru pace sau și-au trimis delegați la New York pentru a exprima voința lor de pace, pentru oprirea cursei înarmărilor. De aceea, lansarea campaniei pentru dezarmare sub egida Națiunilor Unite constituie o realizare de seamă în eforturile de conștientizare a opiniei publice asupra rolului său în ce privește încetarea escaladării cursei înarmărilor.

Este pentru țara noastră un motiv de justificată mîndrie larga apreciere de care s-a bucurat din partea delegațiilor participante la Sesiune, contribuția României la definirea obiectivelor campaniei mondiale pentru dezarmare. De altfel, trebuie relevat că în documentul final adoptat de sesiune se regăsesc la loc central poziția și propunerile prezentate de România și care alcătuiesc un program cuprinzător, realist și constructiv, menit să asigure înfăptuirea dezarmării. Atît în dezbaterile generale, cît și în grupurile de lucru, poziția și propunerile țării noastre, prezentate din împuternicirea președintelui Nicolae Ceaușescu și pe baza mandatului încredințat de Marea Adunare Națională, cuvîntul celor 18 milioane de cetățeni ai României, exprimat în vibrantul Apel adresat sesiunii, au fost primite cu deosebit interes în rîndul participanților — mărturie grăitoare a faptului că aceste propuneri, aceste poziții corespund intereselor și năzuințelor popoarelor, forțelor progresiste ale lumii.

Exprimînd regretul delegației române că Sesiunea specială nu și-a atins principalul obiectiv — finalizarea și adoptarea unui program global de dezarmare — delegația țării noastre a reafirmat în încheierea lucrărilor sesiunii poziția fermă a României în favoarea negocierilor în cadrul unui proces susținut de înfăptuire a dezarmării, care să ducă în cele din urmă la dezarmarea generală și completă. Cele 17 propuneri prezentate de țara noastră în cadrul Sesiunii speciale — și care reprezintă un program cuprinzător și unitar de acțiune vizînd soluționarea radicală a problemelor dezarmării — alături de propunerile constructive făcute de alte țări, în special mici și mijlocii, constituie un exemplu elocvent al preocupărilor concrete pentru a se ajunge la formularea unui cadru general acceptabil. Neatingerea scopului propus, neajungerea la rezultate concrete justifică deaceea dezamăgirea opiniei publice mondiale doritoare de pace față de modul în care a fost tratată problema dezarmării în raport cu situația internațională actuală.

Convinsă de necesitatea continuării și creșterii eforturilor în această direcție și consecventă în politica sa de pace, România și-a exprimat încă o dată hotărîrea de a acționa, alături de celelalte țări, pentru traducerea în viață a obiectivelor și priorităților conținute în documentul final al primei Sesiuni speciale consacrată dezarmării, pentru întărirea rolului central al Națiunilor Unite în acest domeniu. Exprimînd dorința de pace a întregului nostru popor — oglindită în considerațiile și propunerile Marii Adunări Naționale, ale președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, difuzate ca document oficial al Sesiunii, în Apelul adresat Sesiunii — delegația română a reiterat în înaltul forum faptul că pentru realizarea acestor obiective se impun cu prioritate oprirea producției de arme nucleare, trecerea la reducerea treptată a stocurilor existente, pînă la lichidarea lor completă, interzicerea definitivă a tuturor armelor nucleare ca, dealtfel, a tuturor armelor de distrugere în masă. O importanță deosebită ar avea, în concepția țării noastre, luarea de către toate statele nucleare a angajamentului ferm de a nu folosi primul asemenea arme.

Sînt exprimate, aici, năzuințele cele mai fierbinți și mai sincere ale unei națiuni profund angajată pe calea dezvoltării libere și independente, convinsă de răspunderea ce-i revine alături de întreaga comunitate internațională pentru asigurarea unui climat de pace și securitate în lume, singurul mediu adecvat pentru progresul omenirii.

Em. STANCU

IMPERATIVUL CREŞTERII ROLULUI O. N. U. ÎN VIAŢA INTERNAŢIONALĂ

ÎN DEZBATERILE internaţionale cu privire la locul şi rolul Organizaţiei Naţiunilor Unite în relaţiile internaţionale contemporane s-a spus că dacă Organizaţia nu ar fi existat, ea ar fi trebuit inventată. Într-adevăr, ţinînd seama de complexitatea crescîndă a problemelor internaţionale, care reclamă participarea la soluţionarea lor a tuturor statelor, fără deosebire de mărime sau orînduire socială, O.N.U., oferă în alcătuirea sa de astăzi, practic universală, cadrul cel mai potrivit de rezolvare democratică a tuturor acestor probleme.

De-a lungul existenţei sale, O.N.U. a avut un rol pozitiv pe arena mondială Prin activitatea sa, Organizaţia a contribuit adesea la îmbunătăţirea atmosferei politice internaţionale, la accelerarea procesului decolonizării şi trezirii la viaţă independentă a zeci de popoare, la lupta pentru dezarmare, la edificarea unei noi ordini economice internaţionale, la promovarea principiilor noi ale dreptului internaţional. În cadrul O.N.U. au fost evidenţiate probleme importante ale colaborării dintre state, în măsură să asigure o mai bună cunoaştere a poziţiilor şi intereselor statelor în aceste probleme, pentru identificarea unor soluţii sau căi de acţiune.

Au fost desigur şi neajunsuri în activitatea organizaţiei. Nu odată, mai ales în anii războiului rece, sub egida O.N.U., au fost promovate acţiuni străine de spiritul şi scopurile Cartei. Alteori, sub pretextul asigurării unor dezbateri eficiente ori sub alte pretexte, s-a manifestat, mai ales în anii din urmă, tendinţa de a scoate probleme importante din sfera de preocupări firești a Organizaţiei, de a căuta soluţii în afara ei sau de a ocoli Organizaţia în rezolvarea lor. De asemenea, unele dintre structurile O.N.U. nu s-au adaptat la cerinţele noi cărora Organizaţia trebuie să le răspundă, afectînd în felul acesta eficienţa şi capacitatea ei de acţiune.

Pe fondul unei largi preocupări în rîndul statelor pentru căutarea de căi şi mijloace prin care O.N.U. să joace un rol mai activ în rezolvarea problemelor internaţionale majore şi în democratizarea relaţiilor internaţionale, România a luat în urmă cu 10 ani iniţiativa înscrierii pe ordinea de zi a Adunării generale a unui punct special consacrat creşterii rolului O.N.U. în viaţa internaţională. Trei ani mai tîrziu, în 1975, această iniţiativă a dus la crearea **Comitetului special pentru Carta O.N.U. şi creşterea rolului Organizaţiei** care a devenit astăzi unul din organismele de bază ale Adunării generale, în cadrul căruia statele negociază măsuri concrete de întărire a Organizaţiei, de sporire a aportului său la soluţionarea problemelor care preocupă omenirea.

Aceasta este doar o expresie a participării active şi constructive a ţării noastre la activităţile O.N.U. — mărturie a rolului important pe care Organizaţia îl ocupă în politica externă românească. O.N.U. şi problematica sa sînt constant prezente în preocupările de politică externă ale statului nostru. Importanţa pe care ţara noastră o acordă O.N.U., necesitatea creşterii rolului organizaţiei, a fost subliniată în repetate rînduri de preşedintele României socialiste, tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Recent, preşedintele ţării noastre sintetiza astfel menirea organizaţiei, mai ales în actualele împrejurări de încordare internaţională : „Considerăm că trebuie să crească şi mai mult rolul şi contribuţia Organizaţiei Naţiunilor Unite, a celorlalte organizaţii internaţionale, la soluţionarea problemelor lumii de azi, cu participarea egală a tuturor statelor, indiferent de mărime sau orînduire socială".

Un moment de deosebită importanţă, care reliefează însemnătatea pe care România o acordă Organizaţiei, l-a constituit participarea tovarăşului Nicolae Ceauşescu la sesiunea din 1970 a Adunării generale a O.N.U., care a marcat aniversarea a 25 de ani de la crearea Organizaţiei. Dialogul activ al României cu factorii de răspundere din cadrul O.N.U. a fost jalonat de vizitele în ţara noastră ale fostului Secretar general al Organizaţiei, în 1973, 1974 şi 1979, precum şi ale preşedinţilor Adunării generale, în 1967, 1971, 1977 şi 1980. Convorbirile ce au avut loc cu aceste prilejuri cu tovarăşul Nicolae Ceauşescu au asigurat un permanent şi util schimb de păreri cu privire la căile cele mai potrivite de îndeplinire a funcţiilor O.N.U. de întărire a păcii şi securităţii internaţionale, de dezvoltare a colaborării dintre state.

Vizita pe care noul Secretar general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar o va efectua în curînd în România va prilejui, fără îndoială, reafirmarea ataşamentului profund al ţării noastre la cauza O.N.U., examinarea căilor şi modalităţilor prin care Organizaţia poate avea contribuţii efective în prevenirea crizelor şi conflictelor, în asigurarea şi consolidarea independenţei, suveranităţii şi securităţii fiecărui stat, în curmarea actelor de forţă, în dezvoltarea colaborării între naţiuni, precum şi pentru examinarea iniţiativelor ce ar putea fi întreprinse în aceste scopuri.

Traian CHEBELEU

Breviar

„Campania pentru alfabetizare şi efectele asupra procesului dezvoltării" a constituit subiectul principal al unui seminar internaţional organizat, la începutul acestui an de către Fundaţia (vest-) germană pentru dezvoltare internaţională. În ţările lumii a treia, analfabetismul, sărăcia, şi exploatarea sînt factori interconditionaţi şi care nu vor putea fi eliminaţi decît printr-o nouă orientare politică în ţările în cauză. Experţii apreciază că în lipsa unei astfel de reorientări, în anul 2000 vor exista în lume circa 1 miliard de analfabeţi. Abolirea analfabetismului impune măsuri legislative de natură să elimine structurile care favorizează o atare situaţie. De aceea, în concepţia participanţilor la reuniunea menţionată, trebuie făcută o evaluare foarte precisă a sprijinului pe care ajutoarele internaţionale pentru dezvoltare îl pot aduce campaniei împotriva analfabetismului deoarece, în trecut, transferul unor metode educaţionale neadecvate nu a dat rezultatele dorite. Conceptele de bază şi metodele educaţionale ar trebui deci, dezvoltate pe plan local, în măsură să vină în întîmpinarea cerinţelor fundamentale ale populaţiei.

Participanţii la lucrările seminarului s-au pronunţat pentru instituirea unui An internaţional al alfabetizării, sugestie favorizată de campaniile largi, organizate deja în favoarea alfabetizării în multe ţări din Africa, Asia şi America Latină, precum şi de faptul că şi alte ţări din alte zone ale lumii sînt hotărîte să acţioneze în acelaşi sens.

Dezarmarea în favoarea creşterii economice

DEZVOLTAREA — ca o alternativă şi efect al reducerii cheltuielilor militare — constituie subiectul unui studiu recent elaborat sub egida O.N.U. de un grup internaţional de specialişti, studiu care pune în evidenţă posibilităţi reale pe care le poate furniza dezarmarea în favoarea eforturilor de creştere economică. Desigur că într-o primă abordare este greu de conceput că reducerea producţiei de armament într-o ţară industrializată ar fi egal cu transferarea cheltuielilor respective în favoarea ţărilor rămase în urmă. Un calcul ipotetic sub acest aspect arată că dacă ar fi posibil să se redobîndească materialele folosite pentru construirea şi amplasarea a numai 200 de rachete intercontinentale, aceasta ar însemna nu mai puţin de 10 mii tone aluminiu, 2 500 t crom, 150 tone titan, 24 tone beriliu, 890 mii t oţel şi 2,4 mil. t ciment. Dar studiul O.N.U. evidenţiază o altă direcţie în care se poate acţiona : în deceniul trecut, ţările lumii a treia, atrase şi ele în cursa înarmărilor, au contat cu 75% din totalul importurilor de armament, importuri realizate pe seama resurselor financiare — şi aşa limitate — de care dispun. Astfel, cheltuielile în scopuri militare efectuate de aceste ţări se ridică la cifra totală de 19,5 miliarde dolari pe an. Nimeni nu se aşteaptă ca producţia militară să dispară sau că ea va fi, peste noapte, reorientată către obiective în folosul dezvoltării ; calculele arată însă, că o reducere cu 25 la sută în actualul deceniu şi cu încă 15 la sută în cel următor a cheltuielilor militare mondiale ar permite ţărilor în curs de dezvoltare să-şi majoreze P.N.B.-ul lor cu cel puţin 3,7 la sută, producţia agricolă cu 4,6 la sută, iar consumul pe locuitor — cu 21,3 la sută în ţările din America Latină, cu 47,5 la sută în ţările cu venituri scăzute din Asia şi cu 166,7 la sută în cele mai sărace ţări africane.

Em. S.

Economia mondială sub semnul accentuării fenomenelor de criză (III)

Ratele înalte ale dobînzilor — expresie a dezordinii în economia mondială

ÎN CONDIȚIILE în care stagnarea economică și dezordinea monetară instituită încă din anii '71—'73, s-au prelungit și au cuprins în ultimii ani aproape toate țările lumii, unul dintre fenomenele cele mai nocive din economia mondială îl constituie ratele excesiv de înalte ale dobînzilor. Așa cum preciza secretarul general al partidului la recenta Plenară a C.C. al P.C.R., efectele crizei economice **„sînt accentuate și de politica dobînzilor înalte care creează greutăți uriașe în calea desfășurării activității economice, înrăutățește și mai mult situația țărilor în curs de dezvoltare"**.

Ratele înalte ale dobînzilor au apărut în contextul general al instabilității economiei mondiale, cu deosebire al dezordinii monetare, al accentuării inflației. Într-adevăr, prelungirea și accentuarea inflației în deceniul trecut, a dus la erodarea funcțiilor creditului, la crearea unui climat de nesiguranță care a influențat rata dobînzilor în sensul creșterii ei. Această cauză, invocată de regulă de reprezentanții băncilor din S.U.A. pentru a justifica scumpirea considerabilă a creditelor, nu poate însă explica decît parțial ridicarea ratei dobînzilor, în orice caz nu în proporțiile în care aceasta a avut loc. De asemenea, pe această bază nu se poate explica de ce acest fenomen a apărut și este alimentat de băncile din S.U.A. și mai ales de ce s-a prelungit și după reducerea nivelului inflației. Astfel, dacă analizăm evoluția comparativă a celor doi indicatori constatăm că în anul 1973, înainte de explozia prețului petrolului, rata dobînzilor era cu mai puțin de două procente mai ridicată decît indicele prețurilor bunurilor de consum ; în perioada recesiunii din 1974—1975 inflația a fost mai ridicată cu 1,24% față de rata dobînzilor, iar, ulterior, pînă în anul 1980, rata dobînzilor a fost mai înaltă cu 1—2% decît cea a inflației. Ruptura între cei doi indicatori în favoarea ratei dobînzilor s-a produs în 1980, după cea de-a doua explozie a prețului petrolului și se menține și în prezent. În explicarea acestei situații se invocă adeseori nesiguranța din economia mondială, cu deosebire riscul din domeniul prețului. Fără să subestimăm acest risc trebuie subliniat că el nu justifică nici pe departe un asemenea ecart de 8—9 procente între rata inflației și cea a dobînzilor, concretizat în nivelul exorbitant al dobînzilor peste 20%. În ultimul timp, tot mai mulți economiști iau în considerare ipoteza ca rata dobînzilor să fie cu cel mult 2—3 procente mai ridicată decît cea a inflației ceea ce ar însemna ca nivelul dobînzilor să se situeze la 8—10%. Totodată în relația inflație — rata dobînzilor, trebuie să avem în vedere că scumpirea creditelor, duce la rîndul său la alimentarea inflației, deoarece utilizatorii creditelor sînt în mod obiectiv determinați să urce prețurile. Această corelație este de regulă omisă în Occident cînd se vorbește insistent de preocupările pentru stoparea inflației, omisiune care reflectă, oricum caracterul limitat și contradictoriu al acestor preocupări. Pe de altă parte, trebuie menționat că ratele ridicate ale dobînzilor la creditele pe termen lung, datorate climatului de nesiguranță în general, atunci cînd se reflectă în prețuri în special, frînează programele durabile de investiții și în primul rînd accesul țărilor în curs de dezvoltare caracterizate prin penurie de lichidități, la angajarea unor asemenea programe de dezvoltare.

În explicarea dobînzilor excesiv de înalte pe lîngă rata inflației trebuie să luăm în considerare și alți factori cum sînt : creșterea dependenței economiei S.U.A. de economia mondială în condițiile în care competitivitatea produselor americane a înregistrat, după aprecierea chiar a unor economiști americani, o tendință de deteriorare, amploarea deficitelor bugetului federal, preocuparea guvernului american de a frîna exportul de capital pentru a încuraja investițiile în propria economie.

Astfel, în ultimii zece ani, exporturile s-au dublat ca pondere în produsul național brut, așa încît în prezent peste 20% din totalitatea bunurilor realizate în S.U.A. sînt exportate. Numărul locurilor de muncă legate de export a crescut în ultimii ani de cîteva ori mai repede decît numărul total de locuri de muncă, în prezent, peste cinci milioane de muncitori americani fiind dependenți de exporturile de bunuri. Statele Unite au început însă să arate semne de reducere a puterii competitive, în mare măsură drept urmare a unor tare economice interne. Ratele scăzute ale sumelor economisite, ale investițiilor și mai ales ale cheltuielilor pentru cercetare și dezvoltare, coroborate cu ratele înalte ale inflației au afectat competitivitatea internațională a produselor americane. Productivitatea muncii a înregistrat în deceniul trecut în S.U.A., cel mai scăzut ritm de creștere, comparativ atît cu oricare alt interval dintr-o perioadă istorică de peste 100 de ani, cît și cu creșterea înregistrată în acest ultim deceniu în alte țări capitaliste.

O anumită influență asupra deciziei privind scumpirea creditelor s-ar datora, după opinia unor specialiști americani, și creșterii considerabile a finanțării importurilor de către unele țări. Astfel, corespunzător aprecierilor lui William Brock consilier al președintelui S.U.A. în probleme de comerț, volumul subvențiilor de export ar fi fost în 1980 în țările membre ale O.E.C.D. de cel puțin 5 500 milioane dolari în care : Franța — 2 300 milioane dolari, Marea Britanie — 1 000 dolari, Japonia — 566 milioane dolari iar S.U.A. — numai 315 milioane dolari — în acest context recurgîndu-se de către S.U.A. la mărirea ratei dobînzilor.

Un rol însemnat în menținerea ratei înalte a dobînzilor îl deține cerința de a finanța uriașele deficite ale bugetelor federale ale S.U.A., deficite care, corespunzător celor mai multe previziuni se vor menține și în următorii ani ridicate. Trebuie spus că există „o tradiție îndelungată" în ceea ce privește deficitele bugetelor federale ale S.U.A., dar în ultimul timp volumul acestora a devenit considerabil, gravitînd în jurul a 100 miliarde de dolari. În aceste condiții din totalul creditului existent, ponderea împrumuturilor făcute de guvernul federal a crescut de peste trei ori, de la 10% la sfîrșitul anilor '60 la peste 30% în prezent. În aceeași perioadă ponderea împrumuturilor făcute de micii industriași și comercianți s-a redus drastic, la numai 3%, acelea făcute de fermieri au cunoscut aceeași evoluție. Creditul a devenit foarte scump putînd fi obținut în mod practic numai de guvernul federal și de marile corporații naționale sau transnaționale. Dacă „Mobil Oil", poate obține, spre exemplu, un credit în valoare de 5 miliarde de dolari pentru a cumpăra o altă companie petrolieră sau din alte domenii, în schimb mici industriași, fermierii, sau comercianți nu găsesc credite sau dacă le găsesc nu-și permit să le obțină la o rată a dobînzii de 16—20%. Pe plan internațional penuria de credit, artificial creată, afectează toate economiile dar lovește crunt pe cele ale țărilor în curs de dezvoltare, pe cele ale căror balanțe de plăți sînt dezechilibrate.

În această strategie un rol important îl dețin marile bănci care alimentează această stare de fapt obținînd profituri imense. Situația este favorabilă deci numai unui număr restrîns de bănci contribuind la accentuarea perturbări-

lor și a instabilității din economia mondială, la crearea unei situații foarte grele pentru multe țări în curs de dezvoltare.

Trebuie menționat că, chiar în S.U.A. se extinde aria celor care condamnă sau cel puțin se îndoiesc de oportunitatea acestor rate înalte ale dobînzilor. Astfel, așa cum arăta într-un interviu deputatul democrat Byron L. Dorgan, „În America totul se produce cu ajutorul unui credit fie el mai mic sau mai mare. Dacă sporește costul creditului crește și costul producției și ca atare prețul.“[6]). Dorgan susține că redresarea economiei americane este de neconceput în condițiile menținerii dobînzilor de 16—20%, el arătînd că pe baza „acordării unei prime de risc“ pentru inflație, rata dobînzilor n-ar trebui oricum să depășească nivelul maxim de 12%. De asemenea, Murray L. Weidenbaum șeful consilierilor economici ai președintelui S.U.A., consideră că ratele dobînzii care continuă să fie ridicate, pericliteză posibilitatea unei restabiliri a vieții economice pînă în anul 1983, ele afectînd planificarea, viteza, intensitatea și durata restabilirii[7]). La rîndul său Donald T. Regan, ministrul de finanțe al S.U.A. arăta: „Ratele dobînzii se comportă de parcă ar pluti în aer, iar nouă ne este foarte greu să facem credibil acest fenomen[8]).

La rîndul lor, celelalte țări capitaliste dezvoltate, așa cum a rezultat și la recenta întîlnire la nivel înalt de la Versailles sînt puternic afectate de ratele înalte ale dobînzilor. Astfel, după cum menționa cancelarul R.F.G. într-o recentă declarație guvernamentală, participanții la această reuniune au fost de acord cu faptul că dobînzile exorbitante percepute de S.U.A. constituie una din principalele cauze ale recesiunii mondiale și ale șomajului. Astfel, menținerea dobînzilor ridicate se înscrie printre acele politici financiare care folosesc unei infime minorități și care contribuie la menținerea și la accentuarea climatului de nesiguranță și stagnare în economia mondială.

Influențe ale crizei economice mondiale asupra economiilor țărilor socialiste ; revirimentul politicilor comerciale protecționiste față de aceste țări

ÎN CONDIȚIILE accentuării interdependențelor economice în ultimele decenii, devine tot mai evident că tendințele predominante care se impun pe plan mondial antrenează efecte în toate țările lumii, indiferent de orînduirea lor socială.

Într-o formă sau alta, menționa secretarul general al partidului, la recenta plenară lărgită a C.C. al P.C.R., criza economică se reflectă și în țările socialiste, deoarece viața economică a acestora nu se desfășoară rupt de economia mondială, ci în cadrul diviziunii mondiale a muncii. **„Viața — se sublinia în Expunere — a infirmat teza privitoare la existența în lume a economiei mondiale capitaliste și a unei economii mondiale socialiste opuse și care se dezvoltă în paralel.**

În acest context, instabilitatea și criza economiei mondiale ale cărei cauze rezidă în esență în mecanismele și raporturile statuate prin vechea ordine economică mondială primată, se reflectă în unele consecințe nefavorabile și asupra economiei țărilor socialiste. Astfel cu toate că și în ultimii ani ritmurile de dezvoltare economică a acestor țări s-au situat sensibil peste media mondială, ele au înregistrat o anumită tendință de încetinire care diferă de la o țară la alta. În cincinalul trecut spre exemplu, venitul național a crescut cu un ritm mediu anual, în R. P. Bulgaria de 6,1%, în R. S. Cehoslovacă — 3,6%, în R. D. Germană — 4,1%, R. S. România — 7,2%, R. P. Ungară — 3,2%, U.R.S.S. — 4,2% etc. Succese însemnate s-au obținut în creșterea economică în R. P. Chineză și în alte țări socialiste. Totuși, față de perioadele anterioare aceste creșteri sînt mai lente, tendință care se menține și într-o anumită măsură se și accentuează în acest plan cincinal.

Evident că fenomenul comportă explicații mai ample el avînd și unele cauze structurale interne, dar un rol important în această privință revine propagării unor efecte ale instabilității și crizei economice mondiale.

Printre aceste cauze din urmă, menționăm recesiunea prelungită din creșterea economică a țărilor capitaliste dezvoltate care s-a concretizat, printre altele, în reducerea capacității de absorbție a pieței, în stagnarea și chiar reducerea absolută a unor importuri din țările socialiste, îndeosebi a celor industriale prelucrate. Astfel, în ultimul deceniu importurile țărilor occidentale din țările socialiste au crescut aproape în exclusivitate pe seama materiilor prime, semifabricatelor și produselor energetice. Ponderea produselor energetice în totalul importurilor din țările socialiste a crescut de la 20% în 1973, la aproape 40% în 1976 și 44% în 1979. În schimb ponderea mărfurilor de larg consum în totalul importurilor din aceste țări a rămas în cincinal practic neschimbată — în jur de 7%, cea a produselor textile s-a redus de la 2% la 1,9%, a produselor din oțel de la 4,1% la 3,9% etc.

O influență negativă de proporții considerabile asupra comerțului Est-Vest și a economiei țărilor socialiste o exercită criza sistemului valutar occidental, fluctuarea generalizată a monedelor, ridicarea ratei dobînzilor la niveluri neîntîlnite în ultimele decenii. Făcînd această apreciere avem în vedere îndeosebi faptul că ponderea hotărîtoare a importurilor țărilor socialiste din cele capitaliste dezvoltate o dețin mașinile și instalațiile, importuri complexe care angajează credite pe termen lung.

Aceste perturbări de pe piața mondială au contribuit într-o măsură însemnată la creșterea datoriei externe a țărilor socialiste față de cele capitaliste dezvoltate.

Corespunzător estimărilor unui buletin al F.M.I., datoria externă față de țările capitaliste dezvoltate, a unor țări socialiste din Europa a crescut cu circa 20% în 1981 față de 1979[9]). Menținînd acest fenomen evident negativ, nu trebuie omis faptul că volumul acestei datorii este comparabil cu cel al unei singure țări în curs de dezvoltare cum este Brazilia și este sensibil mai redus decît deficitul planificat al bugetului federal al S.U.A. Cu toate acestea, în Occident se manifestă tendința de limitare a creditelor publice și particulare către țările socialiste, convenindu-se asupra necesității unei „administrări cu prudență a relațiilor financiare cu aceste țări“. Restrictivă apare și măsura ca evoluția relațiilor cu țările socialiste să facă obiectul unor examinări periodice, la fiecare șase luni. Este clar că poziția unora din principalele țări capitaliste dezvoltate nu este de natură să încurajeze dezvoltarea colaborării Est-Vest. Trebuie, totodată, menționată și atitudinea unor state dezvoltate vest-europene, care se pronunță în favoarea menținerii cursului ascendent al relațiilor economice cu țările socialiste, respectiv a mecanismelor care să permită continuarea acestui proces. În declarația guvernamentală prezentată de cancelarul vest-german în Bundestag se arată, de exemplu, că guvernul R.F.G. a luat cunoștință cu regret și îngrijorare de tendința S.U.A. de a impune restricții în relațiile Est-Vest subliniind că „Noi dorim relații Est-Vest substanțiale și echilibrate cu scopul realizării destinderii reale“.

Fără îndoială că problemele sînt complexe și este greu de acceptat ca verosimilă ipoteza reîntoarcerii la un nou război rece în comerțul Est-Vest ca cel din anii '50, dar evoluțiile recente evidențiază oricum necesitatea întăririi eforturilor, din partea tuturor forțelor progresiste, a factorilor lucizi de decizie, pentru revitalizarea comerțului dintre țări cu orînduiri sociale diferite.

Țara noastră este profund interesată în întărirea colaborării economice pe baze reciproc avantajoase, cu toate țările lumii indiferent de orînduirea lor social-economică. Această poziție, manifestată cu consecvență, izvorăște nu numai din interese economice ci și din politica activă, constructivă a României, a președintelui său tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a consolida coexistența pașnică, între toate țările lumii, colaborarea economică constituind o componentă activă a acestui proces complex.

prof. dr. Alexandru PUIU

---

[6]) „Banks to Blame for High Interest Rates ?“, în „U.S. News & World Report“, March 15, 1982.
[7]) Vezi „The New York Times“ din 15 martie, 1982.
[8]) Vezi „Where Reagan's scenario could go wrong“, Bussines Week 22 March 1982.
[9]) Vezi Bulletin du F.M.I., 26 aprilie 1982, pag. 119.

Cărbunele energetic: creșterea spectaculoasă a fluxurilor internaționale de schimb în anii '80

CREȘTEREA ponderii cărbunelui în consumul total de energie va reprezenta în anii '80 una din opțiunile fundamentale ale politicilor la nivel național și internațional în vederea atenuării efectelor negative declanșate de criza de energie. Prognozele recente au ca punct de convergență aprecierea că deceniul 9 va fi martorul unei creșteri considerabile, de 4—5 ori, a fluxurilor internaționale de cărbune energetic, exportul mondial efectuat pe cale maritimă urmînd să se situeze astfel la 215—247 mil. tone în anul 1990.

Dinamica deosebit de accentuată a comerțului cu cărbune energetic va fi stimulată de mai mulți factori: competitivitatea cărbunelui energetic din import comparativ cu cărbunele produs de principalii consumatori sau cu țițeiul importat (în anul 1981 costurile de extracție a cărbunelui energetic se situau de exemplu la 15—25 dolari/tonă în Australia, 15—20 dolari/tonă în Canada și 20—35 dolari/tonă în S.U.A., fiind astfel cu mult mai reduse decît costurile de extracție ale cărbunelui vest-european); oferta efectivă și potențială de export a lumii nesocialiste care este concentrată în principal în S.U.A., Australia, Canada, R.S. Africană și Columbia, în timp ce principalii importatori sînt Europa de Vest și Japonia; procesul de conversie al termocentralelor precum și al unor ramuri energetice de la consumul de combustibil lichid la consumul de cărbune (în R.F. Germania 8 la sută din fabricile de ciment au încheiat la finele anului 1981 trecerea de la consumul de păcură la consumul de cărbune, după ce în 1980 acest procent era de numai 4 la sută, iar în Japonia fabricile de ciment au reprezentat principalii importatori de cărbune energetic în anul fiscal încheiat la 31 martie a.c.).

Anul 1981 a reprezentat o perioadă deosebit de febrilă pe plan internațional pentru crearea cadrului care să stimuleze expansiunea viitoare rapidă a comerțului internațional cu cărbune energetic. Dintre numeroasele tendințe care s-au conturat în această direcție pot fi evidențiate cîteva care vor avea un impact major asupra configurației și conținutului fluxurilor internaționale de schimb cu cărbune energetic. Se remarcă, în primul rînd, creșterea în cazul țărilor capitaliste dezvoltate a intervenției statului pentru promovarea procesului de aprovizionare din import cu cărbune energetic, îndeosebi prin societățile de stat angrenate în industria carboniferă sau consumatoare de cărbune energetic, precum și prin alocarea unor importante fonduri.

O altă tendință majoră care se conturează pe piața internațională a cărbunilor energetici este aceea de încheiere a unor importante acorduri sau contracte pentru vînzarea-cumpărarea pe termen lung a acestui purtător de energie, atît pe baze pur comerciale cît și în baza participațiilor deținute de firmele achizitoare în capitalul pe acțiuni al societăților producătoare de cărbune.

Piața internațională a cărbunilor energetici se caracterizează, de asemenea, prin angajamentul masiv al societăților multinaționale petroliere în industria carboniferă, ceea ce le conferă un important rol de furnizori. Astfel, de exemplu, se apreciază că societățile petroliere americane vor controla 50 la sută din extracția de cărbune a S.U.A. (care va fi unul din principalii furnizori de cărbune energetic ai pieței mondiale) comparativ cu o pondere de numai 18 la sută în 1976.

N. NISTORESCU
I.E.M.

Programe de dezvoltare

Tanzania: restructurări industriale

ÎN 1981, în Tanzania a fost elaborat un plan de perspectivă pe termen lung, pînă în anul 2000, care a demarat cu un program global de acțiune pentru perioada 1981—1990 prevăzînd investiții de 21,9 miliarde dolari. Din aceste investiții, sectoarelor direct productive le sînt alocate 29 la sută, infrastructurii economice 33 la sută, inirastructurii sociale — 38 la sută.

În sectorul culturilor agricole, principalele obiective se referă la consolidarea și modernizarea dotării tehnice și a instituțiilor existente prin realizarea unor proiecte care să conducă la creșterea producției alimentare (porumb, grîu, orez) și a producțiilor de export (nuci de acaju, bumbac, tutun, cafea, zahăr, ceai, sisal). În zootehnie obiectivele principale vizează creșterea producției de lapte și ameliorarea producției de carne.

În industria extractivă, principalele obiective se referă la prospectarea și exploatarea zăcămintelor de aur, cositor, tungsten, nichel, cupru, bauxită, magnezită, cărbune și sare. În industria prelucrătoare, obiectivele propuse vizează accelerarea transformării structurii industriei pentru a răspunde imperativului satisfacerii necesităților interne, cu prioritate ale populației cu venituri mici. Se preconizează dezvoltarea industriei construcțiilor metalice și de mașini utilizarea mai eficientă a materiilor prime locale, utilizarea deșeurilor agricole și energetice pentru fabricarea de produse chimice. În domeniul infrastructurii economice se va moderniza și extinde rețeaua și parcul rutier și feroviar, va fi construit un port maritim la Mkumbuu, vor fi modernizate porturile Dar es-Salaam și Kilwa, se va construi un nou aeroport.

O contribuție substanțială la dezvoltarea economiei și realizarea obiectivelor preconizate o au proiectele polivalente, printre cele întocmite pînă în prezent numărîndu-se: proiectul Stiegler Gorge (pentru producerea de energie ieftină din resurse hidraulice, integrată cu înființarea de culturi agricole irigate și cu înființarea de localități rurale), proiectul văii Rufiji (pentru culturi agricole alimentare și de export) și altele. Alte proiecte integrate vizează autoaprovizionarea țării cu îngrășăminte, o contribuție substanțială avînd-o construirea unui complex pentru amoniac și uree, sporirea exploatării resurselor energetice locale prin dezvoltarea complexului hidroenergetic Mtera ș.a.

România desfășoară relații fructuoase de colaborare economică pe multiple planuri. Printre realizări pot fi menționate exporturi românești de tractoare, camioane, mașini agricole, instalații pentru forat puțuri de apă, generatoare electrice, materiale de construcții, produse textile, produse chimice, alimente etc., precum și acțiuni de cooperare privind lucrări de foraj, construirea unor obiective pentru producerea de confecții și mobilă sau societatea mixtă româno-tanzaniană Besamingo în domeniul minier. Alte acțiuni avute în vedere se referă la cooperarea în domeniul mineritului, agriculturii, materialelor de construcții, produselor chimice, pescuitului ș.a.

M. F.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 5—9 IULIE a.c. cursul **dolarului S.U.A.** față de majoritatea valutelor occidentale s-a consolidat.

La începutul intervalului analizat, publicarea pentru a doua săptămînă consecutiv a unor date privind scăderea masei monetare în S.U.A., dincolo de cotele anticipate, nu a fost de natură să contracareze tendința de apreciere a cursului monedei americane. Această tendință a fost motivată în principal de întărirea convingerii participanților la activitatea de pe piețele valutare internaționale potrivit căreia autoritățile monetare centrale din S.U.A. vor interveni cu noi măsuri de restrîngere a creditului. Spre finele săptămînii, în principal ca efect al intervenției Sistemului Federal de Rezervă din S.U.A. în direcția sporirii lichidității băncilor, dobînzile la fondurile în eurodolari au marcat o tendință de slăbire iar cursul dolarului a coborît sub nivelurile înalte atinse la jumătatea intervalului analizat.

Poziția **lirei sterline** față de dolar s-a deteriorat, cursul situîndu-se la finele săptămînii la 1,72 dolari/1 liră, comparativ cu 1,74 dolari în ziua de referință de 2 iulie a.c. În raport cu alte valute occidentale, lira sterlină a cunoscut o depreciere mai puțin pronunțată față de dolar între altele și ca efect al nivelului relativ ridicat al dobînzilor la fondurile în această valută.

Procentele cele mai ridicate de depreciere față de dolar le-au înregistrat **francul francez** și **lira italiană** (circa 1,70 puncte procentuale la nivelul întregului interval analizat). La jumătatea săptămînii cursul monedei americane atinsese noi niveluri record față de

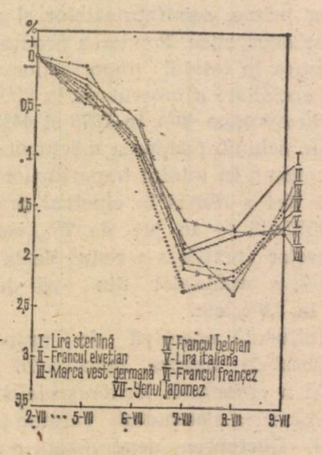

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A.; bază: 2 iulie 1982

aceste două valute, de 6,97 franci/1 dolar și 1 410 lire/1 dolar. Poziția **mărcii vest-germane** a slăbit sensibil față de dolar reflectînd, între altele, și problemele actuale de natură politică și economică cu care este confruntată această țară. Cursul mărcii vest-germane s-a situat la sfîrșitul săptămînii la 2,4955 mărci/1 dolar, comparativ cu 2,4575 mărci în ziua de referință (depreciere de peste 1,50 puncte procentuale). Cu toate intervențiile Băncii Japoniei pentru a susține cursul monedei naționale, **yenul japonez** a atins, la jumătatea săptămînii, cele mai scăzute cote înregistrate față de dolar din anul 1977. La nivelul întregului interval analizat cursul yenului față de dolar a marcat o depreciere de circa 1,75 puncte procentuale de la 255 yeni/1 dolar în ziua de referință la 259,50 yeni/1 dolar la 9 iulie a.c.).

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 2 și 9 iulie a.c.): eurodolari 16,187[illegible] și 15,8125 la sută, euromărci vest-germane 9,375 și 9,4375 la sută, eurofranci elvețieni 5,0625 și 6 la sută, eurolire sterline 13,125 și 12,6875 la sută.

Prețul aurului s-a înscris în continuare pe o curbă ascendentă, situîndu-se la ultimul fixing de la Londra din săptămîna analizată la 328,50 dolari/uncie (ultimul fixing din ziua de referință fiind 313 dolari/uncie).

Alexandru OLTEANU
Gheorghe MUNTEAN

Tendințe în structurile economice

CUM evoluează — pe o perioadă mai lungă (de pildă, în anii 1960—2000) — participarea principalelor ramuri și sectoare de activitate economică la formarea produsului intern brut al diferitelor țări ? Datele statistice existente, pe grupe de țări, și previziunile specialiștilor O.N.U. evidențiază continuitatea unor tendințe comune în modificarea structurii — pe surse de formare — a produsului intern brut (P.I.B.).

Este vorba în primul rînd de procesul — mai lent în țările capitaliste dezvoltare, mai rapid în țările socialiste și mai ales în țările nesocialiste în curs de dezvoltare — de reducere a ponderii agriculturii în P.I.B. ; totuși, la orizontul anului 2 000 în ultimele două grupe de țări această pondere va rămîne superioară nivelului anului 1960 din țările capitaliste dezvoltate. În ceea ce privește contribuția industriei, aceasta se va menține la nivelul cel mai ridicat în țările socialiste europene (unde sectorul terțiar va cunoaște și în viitor o dezvoltare comparativ mai lentă); o creștere considerabilă a ponderii industriei (atît extractive cît și prelucrătoare) se va înregistra în continuare în țările în curs de dezvoltare, participarea sectorului terțiar urmînd să se mențină sub 50 la sută. În sfîrșit, în țările capitaliste dezvoltate cea mai importantă mărire a ponderii înregistrează — în perioada examinată — industria prelucrătoare, în timp ce contribuția celei extractive va deveni cu totul minoră.

Structura, pe principalele sectoare de activitate, a P.I.B. pe grupe de țări (în % din total P.I.B.)

	Țări capitaliste dezvoltate			Țări în curs de dezvoltare			Țări socialiste europene		
	1960	1980	2000*)	1960	1980	2000*)	1960	1980	2000*)
Agricultura	7,0	4,1	2,6	30,5	16,5	7,3	25,0	14,5	8,4
Industria extractivă	2,7	1,7	1,4	11,6	15,4	18,7	. . .	. . .	. . .
Industria prelucrătoare	25,1	27,8	29,1	14,2	20,1	27,1	46,1**	54,2**	59,5**
Alte activități	65,2	66,4	66,9	43,7	48,0	46,9	29,0	31,3	32,1

*) Previziuni **) Inclusiv industria extractivă
Sursa : U.N.C.T.A.D., Doc. TD/B/863, 1981

Erodarea puterii de cumpărare a exporturilor

PESTE 60 la sută din exporturile de produse alimentare (inclusiv băuturi) și materii prime agricole, provenite din țările nesocialiste în curs de dezvoltare, ca și 80 la sută din exporturile lor de substanțe minerale și metale se îndreaptă către țările capitaliste industrializate, fiind puternic influențate de evoluția situației economice din aceste din urmă țări. Dependența menționată s-a manifestat deosebit de pregnant în cursul ultimului deceniu, cînd economia țărilor capitaliste a fost afectată de criza economică, însoțită de spirala inflației.

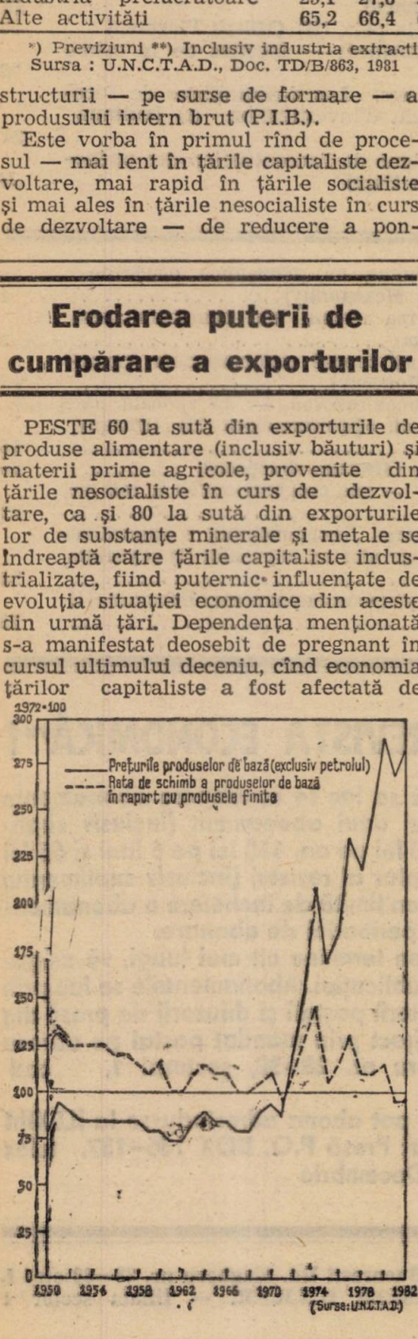

Un efect nemijlocit l-a constituit instabilitatea crescîndă (de 2—4 ori superioară celei din anii '60) a prețurilor la majoritatea produselor de bază; luîndu-se în considerare și repercusiunile inflației, se apreciază că la sfîrșitul anului 1980 prețurile produselor de bază au atins — în valoarea lor reală — cel mai scăzut nivel din ultimele trei decenii.

Graficul alăturat ilustrează în mod sugestiv faptul că — deși prețurile la produsele de bază (în afară de petrol) au evoluat în anii '70 într-un zig-zag ascendent — raportul de schimb (calculat, ținîndu-se seama de evoluția prețurilor la produsele finite importate de țările în curs de dezvoltare) a cunoscut, începînd din 1975, o tendință net descendentă, situîndu-se actualmente chiar sub nivelul atins în anul 1972, ceea ce a condus la erodarea continuă a puterii de cumpărare a exporturilor țărilor în curs de dezvoltare.

R. P. Ungară: rolul sporit al industriei mici

ÎN STADIUL actual de dezvoltare a economiei ungare, existența micii producții sau a așa-numitei „economii secundare" este apreciată ca una din căile importante de îmbunătățire a ofertei în domeniul serviciilor și al producției de bunuri de consum.

Organizate în domenii în care natura activității și a diviziunii muncii presupune o organizare și conducere simplificată, noile formule inițiate în cadrul „economiei secundare" (mici întreprinderi, mici magazine comerciale și ateliere meșteșugărești, diferite grupuri și „echipe" specializate) au posibilitatea de a urma mai rapid și mai flexibil modificarea cererii, de a-și îmbunătăți creativitatea și spiritul de competiție, de a aplica metode mai economice de producție.

Astfel, în 1981 au luat ființă 2000 de noi întreprinderi mici, ajungîndu-se ca în prezent numărul acestora să fie de 13 000 ; 16—18% din munca socială este prestată în cadrul economiei „secundare" și mai mult de trei sferturi din familii realizează venituri în acest cadru.

Din mai 1982 au fost introduse reglementări noi, privind înființarea de unități comerciale sau întreprinderi productive mici. În industrie se preconizează să se lanseze activitatea micilor întreprinderi avînd sub 100 de lucrători, a căror unică exigență urmează să fie rentabilitatea.

Importanța atribuită în Ungaria „economiei secundare" nu se reduce la cuantificarea ponderii sale în producția totală și a influenței asupra veniturilor populației ; ea este, în primul rînd, legată de contribuția potențială la procesul de ameliorare structurală în domeniile serviciilor și producției industriale, la valorificarea unor resurse încă insuficient utilizate.

Priorități ale energeticii bulgare

PROGRAMUL energetic al R. P. Bulgaria vizînd dezvoltarea în perspectivă a acestui sector prevede ca pînă în 1990 ponderea energiei electrice produsă în centrale atomoelectrice să fie majorată la circa 40% din volumul total al producției. De asemenea, ponderea cărbunelui din producția proprie în consumul total de energie al țării urmează să crească de 1,5 ori pînă la finele deceniului, în principal pe seama majorării de două ori a producției interne de cărbune. În acest sens, creșteri mai importante sînt avute în vedere la complexul energetic „Maritza-Est" unde, pe baza reconstruirii, modernizării și extinderii minelor, ca și prin accelerarea introducerii progresului tehnico-științific și al trecerii treptate la automatizarea proceselor de producție se urmărește atingerea, după 1990, a unei producții de cărbune de peste 45 mil. tone.

Programul menționat include și valorificarea cărbunelui inferior prin construirea și darea în exploatare a unor capacități cu producții anuale de 1—2 milioane tone, precum și studierea posibilității de exploatare a unor zăcăminte de însemnătate locală în districtele Sofia, Blagoevgrad, Kiustendil.

În următorii 10 ani, se prevede asimilarea potențialului hidroenergetic încă nevalorificat al țării, pe baza căruia, în cadrul sistemului energetic național, se va acoperi necesarul de energie în orele de vîrf.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 28 din 16 iulie 1982

— 17 ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R.

● O politică științifică orientată spre dezvoltarea puternică a forțelor de producție **(Marin Mehedințu)** 1

● Ridicarea continuă a nivelului de trai, obiectivul fundamental al politicii partidului **(Gavril Horja)** 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Productivitate ridicată — eficiență economică maximă **(C. Bărnea)** 5

— Reducerea consumurilor în industria de prelucrare a lemnului **(D. Stănescu)** 6

— Exigențe ale sporirii eficienței în activitatea de transport **(Nicolae Ivan)** 8

— Energia eoliană — componentă a sistemului energetic al agriculturii românești (II) **(Oprea Parpală)** 10

— Asigurarea fondului necesar de pășune **(N. Brașoveanu)** 12

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale **(Gh. Voinea, G. Ștefurea)** 13

ȘTIINȚĂ—TEHNOLOGIE—EFICIENȚĂ

— Generalizarea — o modalitate eficientă de utilizare a noutăților tehnice **(Cristian Popescu)** 15

CONDUCERE—ORGANIZARE

— Pregătirea și folosirea economiștilor — la nivelul sarcinilor ce le revin în creșterea eficienței activității (II) **(Ovidiu Nicolescu, Ioan Verboncu)** 18

TEORII — IDEI

— Știința, dezarmarea și pacea (II) **(Mihail Florescu)** 20

— Dezvoltarea și mediul — fețetele aceleiași medalii **(Maria D. Popescu)** 22

— Școli ● curente ● economiști. Dezechilibrele economiei capitaliste și instrumentarul pentru investigarea lor (I) **(Sultana Sută-Selejan)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Dezarmarea, o problemă care încă își așteaptă rezolvarea **(Em. Stancu)** 26

— Forumul dezvoltării 27

— Economia mondială sub semnul accentuării fenomenelor de criză (II) **(Alexandru Puiu)** 28

— Tendințe ● conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— A scientific policy towards a powerful development of the productive forces **(Marin Mehedințu)** 1

— Continuous improvement of the quality of life : a basic goal of the policy of the party **(Gavril Horja)** 3

— Generalization — an efficient way to turn into account technical novelties **(Cristian Popescu)** 15

— Training and employment of the economists — at the level of their tasks for economic efficiency growth (II) **(Ovidiu Nicolescu, Ioan Verboncu)** 18

— Science, disarmament and peace (II) **(Mihail Florescu).** 20

— Development and environment — the sides of the same coin **(Maria D. Popescu).** 22

— Schools ● trends ● economists. Unbalances of the capitalist economy and the instrument to investigate them (I) **(Sultana Sută-Selejan)** 24

— World economy under the sign of crisis fenomena worsening (II) **(Alexandru Puiu)** 28

DANS LE NUMÉRO

— Une politique scientifique orientée vers le développement puissant des forces de production **(Marin Mehedințu)** 1

— Amélioration continuelle de la qualité de la vie — objectif fondamental de la politique du parti **(Gavril Horja)** 3

— Généralisation — une modalité efficiente pou la mise en valeur des nouveautés technique **(Cristian Popescu)** 15

— La formation et l'emploi des économistes — au niveau de leurs devoirs pour l'accroissement de l'efficience économique (II) **(Ovidiu Nicolescu, Ioan Verboncu)** 18

— La science, le désarmement et la paix (II) **(Mihail Florescu)** 20

— Le développement et l'environnement — facettes de la même monnaie **(Maria D. Popescu)** 22

— Ecoles ● courants ● économistes. Les déséquilibres de l'économie capitaliste et l'instrument d'investigation (I) **(Sultana Sută-Selejan).** 24

— L'économie mondiale sous le signe de l'accentuation des phénomènes de crise (II) **(Alexandru Puiu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Научная политика, направленная на усиленное развитие производительных сил **(Марин Мехединцу)** 1

— Дальнейшее повышение качества жизни как основная цель политики партии **(Гаврил Хоржа)** 3

— Распространение — эффективный способ использования технических новшеств **(Кристиан Попеску)** 15

— Подготовка и использование экономистов — на уровень их задач в повышении экономической эффективности (II) **(Овидиу Николеску, Иоан Вербонку)** 18

— Наука, разоружение и мир (II) **(Михаил Флореску)** 20

— Развитие и окружающая среда — две стороны одной и той же медали **(Мария Д. Попеску)** 22

— Школы ● течения ● экономисты. Диспропорции в капиталистической экономике и инструмент для их изучения (I) **(Султана Сутэ-Сележан)** 24

— Мировая экономика под знаком усиления кризисных явлений (II) **(Александру Пую)** 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28–30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă P.O. BOX 136–137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1

PENTRU *Sezonul estival*

Odată cu sosirea sezonului estival, noile modele de confecții se află în magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat.

De remarcat linia sport a modelelor expuse, în pas cu tendințele modei actuale.

Nu întîrziați !

Alegeți chiar acum noutățile expuse !

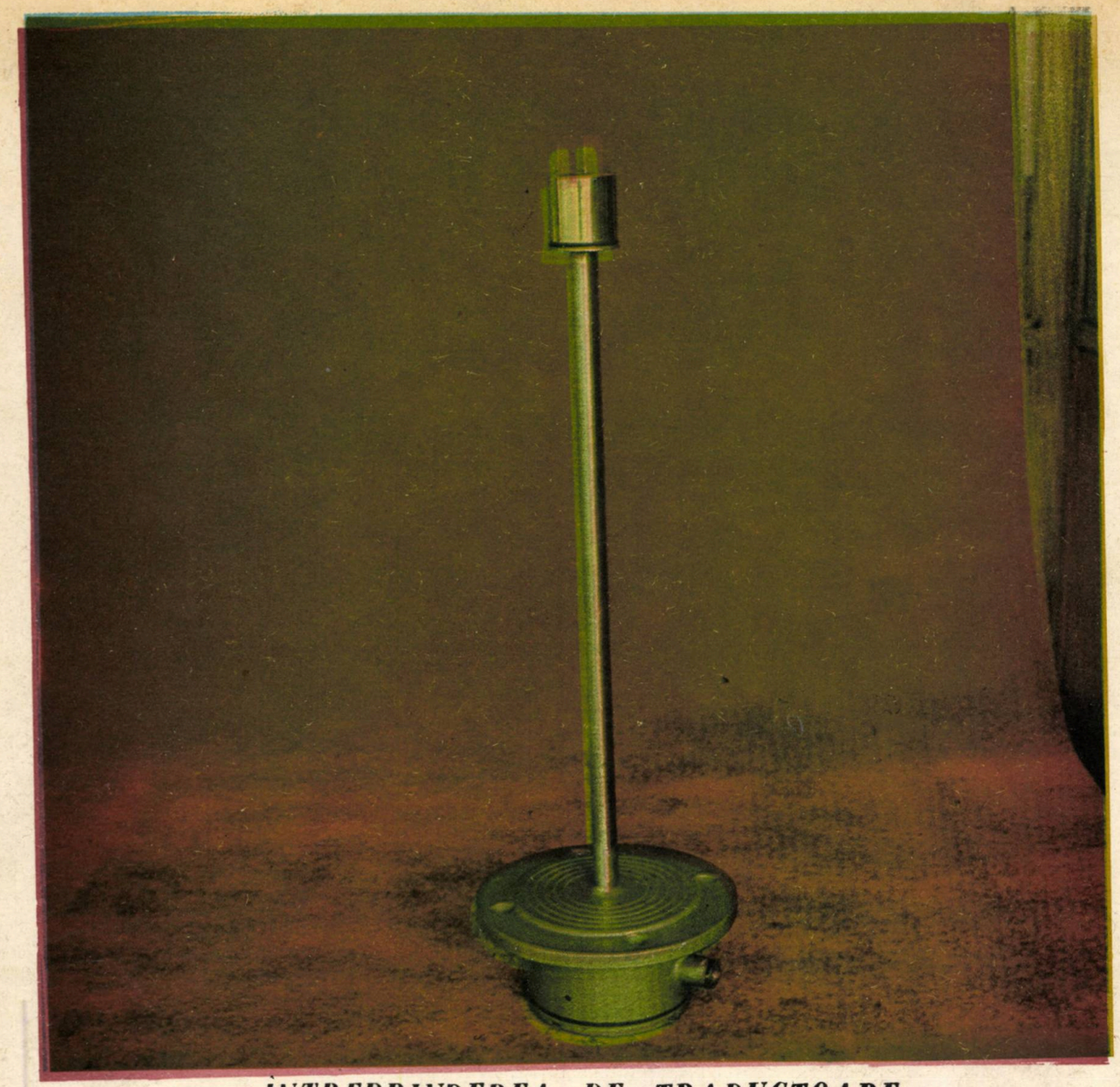

ÎNTREPRINDEREA DE TRADUCTOARE ŞI REGULATOARE DIRECTE PAŞCANI, str. Moldovei, nr. 17 bis, jud. Iaşi

1982 JUL 26

Vă oferă următoarele familii de produse:

— **Detectoare electromagnetice de debit (∅25 + ∅800)**
— **Adaptoare electronice pentru detectoare electromagnetice de debit**
— **Diafragme**
— **Detectoare electromagnetice de debit tip spadă**
— **Regulatoare directe de temperatură**
— **Regulatoare directe de presiune**
— **Ventile electromagnetice**
— **Traductoare electronice de nivel**
— **Semnalizatoare de nivel pentru substanţe granulare**
— **Pompe pentru verificat manometre**
— **Manometre diferenţiale cu tub „U"**
— **„SERVICE" — pentru detectoare electromagnetice de debit şi adaptoare**

— **Pentru relaţii suplimentare telefonaţi la nr. 981/62 515/150 sau 61 512/151.**

În prezentul număr vă prezentăm mai detailat familia :

TRADUCTOARE ELECTRONICE DE NIVEL

Produsele din această familie sînt destinate măsurării şi reglării nivelului unui material de umplere din rezervoare, buncăre, silozuri etc., între două limite stabilite anterior sau sesizării unor nivele prestabilite. Familia este formată din 2 variante constructive :

— **indicator electronic de nivel ;**
— **sesizor electronic de nivel.**

Indicatorul electronic de nivel cu funcţiile de măsurare şi reglare a nivelului poate fi folosit la automatizarea procesului de umplere şi golire a diverselor recipiente. Este compus din :

— **blocul traductor, montat pe recipient, format din sonda de măsură şi un convertor capacitate/curent ;**
— **blocul de măsură şi reglare a nivelului montat la distanţă pe panoul de comandă.**

Funcţionarea aparatului se bazează pe variaţia capacităţii electrice dintre peretele rezervorului, în care se controlează nivelul şi sonda metalică izolată, introdusă în rezervor. Variaţia de capacitate este transformată de convertorul capacitate/curent într-o variaţie de c.c., care poate fi dusă la distanţă, amplificată şi măsurată în blocul de măsură şi reglare. Prin intermediul unui circuit logic se obţin la ieşirea blocului de măsură şi reglare 2 semnale corespunzătoare nivelelor minim şi maxim stabilite anterior.

Sesizorul electronic de nivel se utilizează pentru sesizarea unor nivele prestabilite.

Este format din :

— **traductorul electronic care sesizează pătrunderea între armăturile unui traductor montat în exterior ;**
— **blocul de comandă, format dintr-un circuit de comandă care acţionează un releu al cărui contactor (NI + ND) poate fi introdus în schema de automatizare a rezervorului;**
— **blocul de alimentare.**

Legătura între blocul traductor şi carcasa care conţine blocul de alimentare şi comandă este asigurată cu o teavă (prin care trece un cablu cu trei fire), a cărei lungime depinde de înălţimea rezervorului şi nivelul care trebuie sesizat

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

17 ANI DE LA CONGRESUL al IX-lea al P.C.R.

STRATEGIA DEZVOLTĂRII INTENSIVE, ARMONIOASE A ECONOMIEI ROMÂNEȘTI

Numărul 29 ● Vineri 23 iulie 1982

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu pe șantiere și alte mari obiective economice din județul Constanța

Desfășurată în zilele premergătoare împlinirii a 17 ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R., perioadă de mari realizări în construcția economico-socială, vizita a prilejuit un nou dialog direct al secretarului general al partidului cu oamenii muncii.

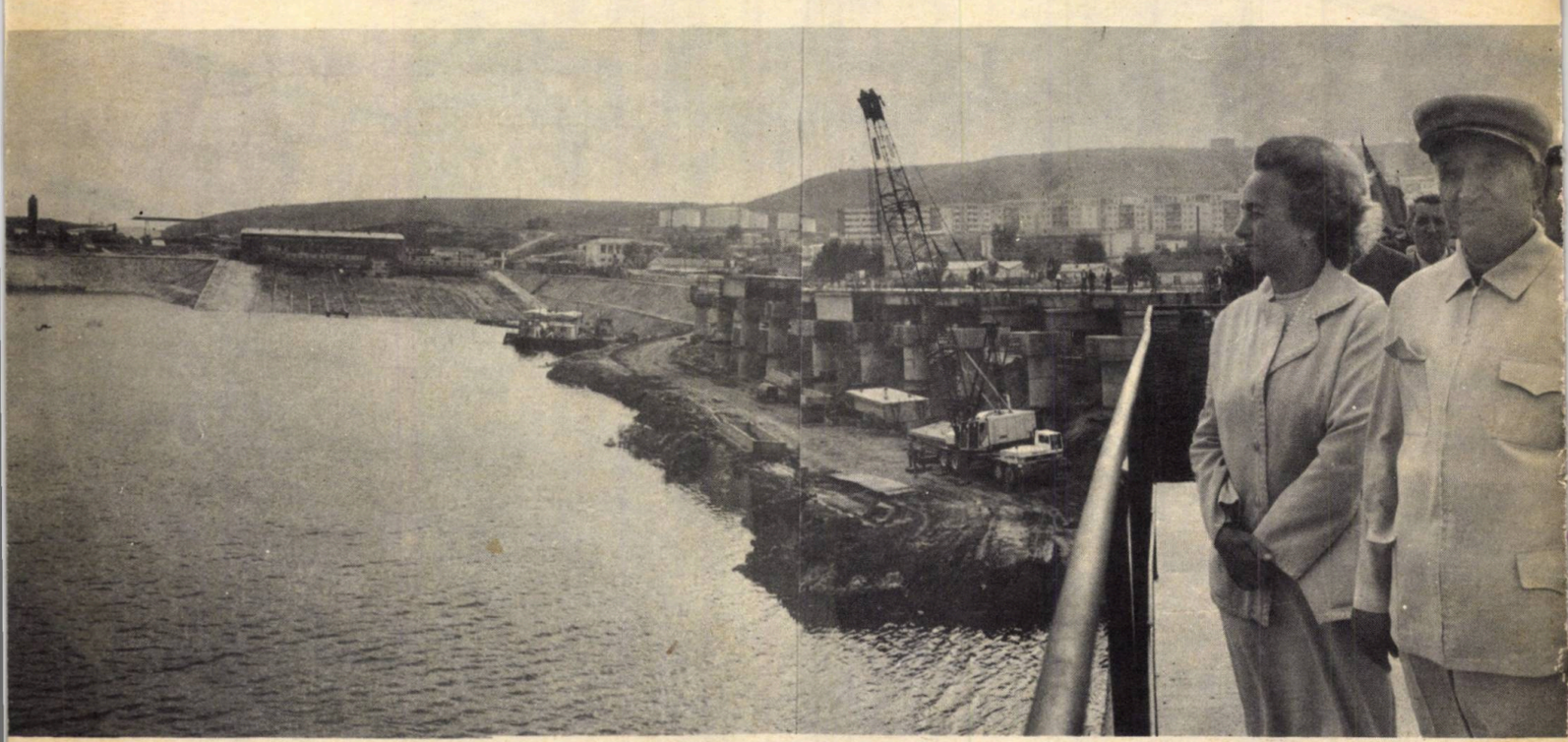

D 646

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS HÍRLAP KÖZPONT 1983

curier
economic legislativ

Raporturi contractuale interne

(II) Contractul economic de livrări

În numărul precedent al Suplimentului am publicat, la această rubrică „Conceptul de contract — funcții — categorii".

Continuăm să publicăm în acest număr principalele aspecte privind contractul economic de livrare.

1. Definire – tipuri de contracte de livrare

Printre contractele economice, cea mai largă utilizare o cunoaște contractul de livrare.

a) **Definire.** Contractul economic de livrare este contract încheiat de o unitate economică numită furnizoare, prin care se obligă să livreze unei alte unități, numită beneficiar, mărfuri determinate cantitativ și calitativ, la un preț legal stabilit, și la termene, pe zile fixe calendaristice, prevăzute în înscrisul elaborat și semnat de părți, care constată raportul juridic încheiat.

Cum contractul de livrare constituie cadrul juridic pentru activități din domenii diferite, el se prezintă sub mai multe forme, fiecare avînd unele trăsături caracteristice; sub acest aspect distingem: contracte de livrare în domeniul aprovizionării tehnico-materiale; contracte de cooperare în producție; contracte de livrare pentru fondul pieței; contracte de livrare de mașini și utilaje pentru investiții.

b) **Contracte de livrare în domeniul aprovizionării tehnico-materiale.** Această categorie de contracte au cea mai largă utilizare, încheindu-se, de regulă, între întreprinderile producătoare și întreprinderile industriale consumatoare a materiilor prime și a materialelor ce fac obiectul acestor contracte.

Cum aceste contracte fac obiectul principal al analizei noastre în secțiunile următoare, ne limităm aici să subliniem că pentru cantitățile nevagonabile și pentru materiile prime sosite din import, furnizorii sînt, ca regulă generală, bazele de aprovizionare județene și bazele specializate ale organelor centrale.

c) **Contractul de cooperare în producție.** Denumit astfel de Legea nr. 71/1969, art. 20, acest contract, atunci cînd are ca obiect furnizarea de subansamble, este tot un contract de livrare, dar care prezintă unele trăsături proprii; în cazul în care materia primă este asigurată de beneficiar se încheie două contracte: primul pentru materia primă pe care o furnizează beneficiarul; cel de-al doilea pentru livrarea subansamblelor, de către producătorul acestora către beneficiar.

Acest tip de contract se utilizează, în special în raporturile dintre furnizorul general de complexe și întreprinderile care cooperează la realizarea subansamblelor. Ca urmare va fi tratat împreună cu contractul de livrări complexe.

d) **Contractul de livrări complexe.** Are ca obiect livrări de utilaje, echipamente, instalații și linii tehnologice; obiectul și destinația lui îi imprimă unele trăsături proprii, pe care le vom analiza în secțiunea 4 — „Contracte economice pentru investiții".

e) **Contractul de livrări pentru fondul pieței.** Potrivit Decretului nr. 146/1980, beneficiar în acest tip de contract pot fi:

— întreprinderile comerțului cu amănuntul pentru pîine, lapte, produse lactate, carne — exclusiv pasăre, preparate de carne, unt, produse de patiserie, băuturi răcoritoare, bere și, în proporție de 50—60% pentru mălai, făină, pește, unele sortimente de brînzeturi, conserve de carne, pește, legume, vin și băuturi alcoolice și altele stabilite anual prin plan;

— întreprinderile comerțului cu ridicata pentru acele mărfuri (textile-încălțăminte metalo-casnice, electrice etc.) care, înainte de livrare în rețeaua comercială cu amănuntul, necesită formarea sortimentului comercial.

În cadrul activității de livrări pentru fondul pieței pentru unele mărfuri supuse modei, ale căror sortimente variază în funcție de cerințele cumpărătorilor, fiind de regulă mărfuri de sezon, se utilizează contractul-cadru, reglementat de Legea nr. 71/1969, prin art. 18. Caracteristic la aceste contracte este faptul că deși el se perfectează de părți sub aspectul cantităților de livrat pe produse, sau grupe de produse, gama sortimentală se detaliază la o dată ulterioară.

Cu privire la comunicarea specificațiilor, contractul-model de livrare elaborat de Ministerul Industriei Ușoare prevede următoarele: „Pentru produsele sezoniere ori cu ciclu scurt de fabricație, prevăzute în anexe, la care detaliile sortimentale, pozițiile coloristice ori de altă natură ale acestora nu s-au fixat odată cu încheierea anexelor, beneficiarul este obligat să comunice furnizorului aceste la datele stabilite în anexele contractului, care nu pot depăși 6 luni înaintea livrării. În cazul comunicării cu întîrziere a elementelor respective, termenele de livrare stabilite pentru produsele în cauză se vor decala corespunzător cu numărul zilelor întîrziate. Partea care nu-și execută aceste obligații ori le execută necorespunzător, datorează celeilalte părți penalități, precum și despăgubiri, conform normelor legale".

Contractele de livrări pentru fondul pieței prezintă unele particularități și cu privire la clauzele privind prețul,

Supliment la nr. 29 1982 Revista ECONOMICA

care se pot stabili, în condițiile legii, și la o dată ulterioară încheierii contractului „Cînd se contractează produse la care prețul legal, stabilit posterior contractării, — prevede contractul model M.I U. —, este mai mare sau mai mic cu 8%, beneficiarul este în drept să renunțe la produsul respectiv cînd prețul este mai mare și de asemenea, furnizorul este în drept să renunțe cînd prețul este mai mic, în ambele cazuri părțile fiind obligate să stabilească alt produs, care să înlocuiască produsul inițial contractat, respectîndu-se echivalența valorică. Modificarea se va face prin act adițional la anexa contractului în scopul asigurării posibilității de alegere a altui produs înlocuitor, furnizorul este obligat să transmită beneficiarului prețul nou cu cel puțin 60 de zile înaintea începerii trimestrului"

O ultimă particularitate pe care dorim să o evidențiem este modul de adaptare anuală a contractelor de livrare pentru fondul pieței care au ca obiect mărfuri de sezon, supuse fluctuației modei. În cazul acestor contracte adaptarea se face de două ori pe an, pe sezoane determinate de anotimpuri : toamnă-iarnă și primăvară-vară.

2. Încheierea contractelor

Constituind instrumentul juridic prin intermediul căruia se realizează aprovizionarea producției și comercializarea mărfurilor fabricate, încheierea la timp și în bune condiții a contractelor economice de livrare trebuie să intre în atenția organelor de conducere

a) **Forma de încheiere a contractelor.** Repetînd că în toate cazurile contractele economice de livrare se încheie în scris, arătăm că acesta poate să se prezinte sub trei forme prevăzute de lege :

— sub formă de **înscris unic,** elaborat de furnizor și remis beneficiarului, în cadrul termenelor legale, care, prin semnarea lui de ambele părți, devine contract definitiv încheiat ;

— sub formă de **comandă** emisă de beneficiar și **confirmată** întocmai de furnizor, momentul încheierii contractului fiind socotit cel în care ajunge confirmarea la expeditorul comenzii ;

— sub formă de comandă urmată deîndată de executare; în acest caz, executarea deîndată, adică expedierea imediată, echivalează cu acceptarea întocmai a comenzii.

b) **Conținutul contractului de livrare.** Potrivit Legii nr. 71/1969, elementele pe care trebuie să le conțină contractul de livrare sînt următoarele :

— părțile contractante, prin înscrierea în contract a unităților socialiste și a persoanelor împuternicite să-l semneze ;

— obiectul contractului ce urmează a fi executat în natură, prin determinarea cantității și a calității mărfurilor; remarcăm faptul că în cazul în care contractul se încheie în baza repartițiilor emise de coordonatori cantitatea, calitatea și defalcarea pe ani și trimestre este obligatorie pentru părți ; ca urmare, acestora nu le revine decît dreptul de a le detalia pe sortimente ;

— termenele de livrare, prin defalcarea cantităților pe ani, trimestre și zile calendaristice în care urmează să se facă livrarea ;

— prețurile în vigoare la data încheierii contractului, aprobate de organele în drept ; se vor putea stabili, în condițiile legii, și la o dată ulterioară încheierii contractului, urmînd ca prima livrare să se facă pe baza prețului aprobat ; modalitatea de plată ;

— modalitățile de efectuare a recepției, a probelor tehnologice, formele de asistență tehnică și regimul de garanții ;

— condițiile de ambalare, marcare, etichetare și expediție, relațiile de transport optimizate ;

— răspunderile contractuale ale părților ;

— orice alte clauze necesare executării întocmai a obligațiilor asumate prin contract.

c) **Procedură — termene de încheiere.** Potrivit art. 25 din Legea nr. 71/1969, contractele economice se încheie în cadrul unei perioade de cel mult 90 de zile, cu respectarea următoarelor termene :

— unitatea beneficiară va emite comenzi în termen de 20 de zile de la data primirii normativelor de plan, iar în cazul produselor pentru care se elaborează și balanțe materiale, de la data primirii repartițiilor ;

— în termene de 30 de zile de la primirea comenzii beneficiarului, unitatea furnizoare este obligată să emită proiectul de contract sau, după caz confirmarea comenzii;

— unitatea beneficiară are obligația să restituie proiectul de contract semnat, cu sau fără obiecții în termen de 20 de zile de la data cînd l-a primit ;

— cînd sînt obiecții la contract, părțile dacă sînt din aceeași localitate, trebuie să le concilieze în termen de 10 zile, iar dacă sînt din localități diferite, în termen de 15 zile ; convocarea beneficiarului este în sarcina furnizorului ;

— furnizorul este obligat să sesizeze, în termen de 5 zile după expirarea termenului de conciliere, organul competent pentru soluționarea eventualelor obiecții neconciliate; în cazul depășirii termenului de sesizare, obiecțiile beneficiarului se consideră acceptate, dacă nu contravin legii.

d) **Organe competente să soluționeze obiecțiile neconciliate** — termene. Legea nr. 71/1969, art. 26, prevede că neînțelegerile ivite cu prilejul încheierii contractelor economice, inclusiv cele privind refuzul de a contracta pe baza normelor de plan aprobate sau a repartițiilor emise, care nu au putut fi conciliate de părțile contractante se vor rezolva de către :

— centrale, în cazul în care părțile contractante aparțin de aceeași centrală ;

— ministerul sau alt organ central, în cazul în care părțile contractante aparțin de centrale diferite, subordonate aceluiași minister sau organ central, iar neînțelegerile nu au putut fi conciliate de centralele respective ; comitetul executiv al consiliului popular județean sau al municipiului București pentru unitățile socialiste din subordinea lor ;

— ministere, alte organe centrale, comitetele executive ale consiliilor populare județene sau al municipiului București, în cazul în care părțile contractante sînt în subordinea unor organe diferite, iar neînțelegerile nu au putut fi conciliate de centralele de care aparțin ;

— Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlul Gospodăririi Fondurilor Fixe, în termen de 20 de zile de la sesizare, în cazul în care ministerele, alte organe centrale, comitetele executive ale consiliilor populare județene sau al municipiului București nu cad de acord asupra rezolvării neînțelegerilor. Soluționarea se va face pe baza justificărilor prezentate de părți și, după caz, cu participarea acestora.

Organele competente să soluționeze neînțelegerile precontractuale — în afară de M.A.T.M. — au obligația să-și îndeplinească această atribuțiune în termen de cel mult 10 zile de la sesizare, cînd acestea au sediul în aceeași localitate, sau 15 zile cînd sînt din localități diferite ; în cazul nerealizării unui acord le revine obligația să sesizeze organele competente, în termen de 5 zile de la expirarea termenului de cosoluționare stabilit.

Legat de procedura rezolvării neînțelegerilor la nivelul părților contractante și eventuala întîrziere în concilierea obiecțiunilor, arătăm că această procedură nu suspendă executarea obligațiilor acceptate. Astfel de pildă, neînțelegerea privind termenele de livrare dintr-un trimestru nu afectează executarea obligațiilor dintr-un alt trimestru, în legătură cu care nu s-au formulat obiecțiuni. În schimb, neînțelegerile privind sortimentul condițiile de calitate și modalitatea de livrare a produselor prin expediere sau prin ridicare sînt obiecțiuni care pot împiedica executarea obligațiilor contractuale pînă la soluționarea lor.

Hotărîrea dată de organul competent să soluționeze obiecțiile neconciliate vine să întregească conținutul contractului, fiind obligatorie de executat de către părți

3. Adoptarea şi modificarea contractelor de livrare

În această secţiune reunim două instituţii diferite ale dreptului economic, dar care au unele contingenţe şi, în special, urmăresc, uneori, finalităţi economice similare.

a) **Adaptarea anuală a contractelor încheiate pentru un cincinal.** Legea cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României (nr. 1971) a statuat principiul potrivit căruia prevederile planului anual se actualizează prin decret al Consiliului de Stat, cu cel puţin 6 luni înainte de începerea executării planului În continuare, legea prevede că întreprinderile „vor lua măsurile necesare pentru definitivarea contractării şi asigurării sarcinilor de plan stabilit" (art. 21).

Corespunzător prevederilor din Legea nr 8/1971 menţionate mai sus, Legea contractelor economcie a instituit procedura adaptării acestora. Astfel, art. 27 din Legea nr. 71/1969 prevede : „Contractele economice dintre unităţile socialiste se vor adapta anual de către părţi prin punerea lor de acord cu îmbunătăţirile ce se aduc, potrivit legii, planurilor anuale".

Aşadar, adaptarea contractelor economice, în lumina textelor invocate, este o noţiune folosită de legiuitor care exprimă în termeni juridici schimbarea determinată în conţinutul contractului de actele de planificare Cunoscută fiind corelaţia care trebuie să existe între plan şi contractul economic, adaptarea reprezintă o acomodare, o armonizare sau ajustare a acestuia în raport de actele de planificare.

Adaptarea contractelor economice de livrare, ca urmare a modificărilor intervenite în sarcinile de plan poate să vizeze :

— reducerea sau mărirea sarcinilor de livrare ca urmare a modificării corespunzătoare a repartiţiilor sau, în cazul produselor pentru care nu se elaborează balanţe materiale, a normativelor de plan ;

— stabilirea altor termene de livrare, în sensul transferării unor sarcini de livrare dintr-un trimestru în altul.

Corespunzător unor asemenea modificări a sarcinilor de plan, respectiv a repartiţiilor, părţile adaptează pe calea unor acte adiţionale conţinutul contractelor încheiate. În practică, adaptarea anuală a contractelor de livrare se realizează prin elaborarea de anexe, cu respectarea strictă a prevederilor din repartiţii şi cu stabilirea tuturor specificaţiilor necesare, precum şi a termenelor pe zile calendaristice de livrare.

Elaborarea actelor adiţionale, semnarea lor şi soluţionarea eventualelor neînţelegeri se realizează în termenele şi cu procedura prezentată în secţiunea anterioară — „Încheierea contractelor".

b) **Adaptarea trimestrială a contractelor de livrare anuală.** Pe lîngă adaptarea anuală a contractelor, Legea nr. 71/1969, art. 27, alin. final, prevede că „părţile sînt obligate să adapteze contractele şi în situaţiile în care, în condiţiile legii, se modifică prevederea de plan, balanţele materiale şi repartiţiile pe baza cărora au fost încheiate. Legea care stabileşte în ce condiţii pot fi modificate repartiţiile este Legea nr. 14/1971 Această lege, prin art. 11—114, reglementează modul în care pot fi modificate trimestrial repartiţiile pentru evitarea formării de stocuri supranormative ; coordonatorii de balanţe materiale sînt obligaţi să emită în acest scop repartiţii modificatoare „în vederea adaptării contractelor economice" (art. 114), cu cel puţin :

— 75 zile înainte de începerea trimestrului în care este prevăzută livrarea pentru maşini, utilaje şi instalaţii de serie, organe de asamblare, scule, împletituri şi ţesături în sîrmă, cabluri şi conductori electrici, rulmenţi, armături, produse electrotehnice şi electronice ;

— 45 zile înainte de începerea trimestrului în care este prevăzută livrarea pentru materii prime, materiale şi produse, altele decît cele nominalizate mai sus ;

— în cazul produselor specificate, prin bazele de aprovizionare tehnico-materiale, termenele de mai sus sînt de 70 şi respectiv 40 zile.

În baza repartiţiilor modificatoare primite — care pot conţine, în raport cu un anumit beneficiar, diminuări cantitative, majorări, schimbări sortimentale sau anulări de livrări —, părţile contractante au obligaţia ca prin acte adiţionale să adapteze în mod corespunzător contractele.

c) **Adaptarea contractelor de livrare anuale în baza deciziilor M.A.T.M.** Legea nr. 14/1971, art. 132, prevede că Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale şi Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, „cu consultarea, după caz, a ministerelor, celorlalte organe centrale şi locale, emite decizii obligatorii cu privire la : ...c) modificarea repartiţiilor şi adaptarea corespunzătoare a unor contracte încheiate, în cazul în care lipsa de resurse materiale periclitează îndeplinirea unor sarcini de importanţă deosebită pentru economia naţională ; în această situaţie, părţile vor pune de acord contractul cu decizia comunicată".

Pentru ca asemenea decizii să poată fi aplicate ele se comunică direct tuturor părţilor interesate : coordonatori de balanţe, furnizori şi beneficiari.

Deşi legea nu o prevede expres, credem că în funcţie de momentul în care se ia hotărîrea, raportat la stadiul de pregătire a fabricaţiei, prin decizie se impune să se precizeze cine suportă consecinţele băneşti ale modificărilor de repartiţii dispuse.

d) **Modificarea contractelor de livrare anuale.** Pe parcursul unui an apar în procesul de producţie sau de comercializare a mărfurilor unele situaţii, unele impedimente, pentru a căror surmontare se impune modificarea contractelor economice, fără să fie necesară şi modificarea balanţelor materiale şi a repartiţiilor. Cu privire la aceste aspecte, Legea nr. 71/1969, art. 28, prevede următoarele :

— modificarea sau denunţarea unilaterală a contractului economic este interzisă ; de asemenea, modificarea contractului prin acordul părţilor nu se poate face decît dacă aceasta priveşte elemente cuprinse în balanţele materiale şi în repartiţii ;

— părţile pot aduce modificări contractelor numai în ce priveşte clauzele pe care le-au stabilit, potrivit competenţelor ce le revin, exclusiv prin acordul lor de voinţă.

Dreptul părţilor de a modifica prin voinţa lor exclusivă un contract este limitat este subordonat principiului care guvernează toate actele şi faptele juridice ale întreprinderii, potrivit căruia manifestarea acestui drept poate fi făcută numai în interesul economic direct al întreprinderilor în cauză şi, indirect, al economiei în ansamblul ei ; autogestiunea economico-financiară a întreprinderii impune cu strictete respectarea acestui principiu. Privit din punctul de vedere al beneficiarului interesul major economic este acela de a se aproviziona la timp, în cantităţile şi în sortimentele necesare propriei producţii. Aşa fiind, ei sînt interesaţi să renunţe la acele sortimente de care, din diferite motive, nu mai au nevoie şi să solicite altele, ca fiind necesare procesului de producţie. Modificarea contractelor poate fi privită şi din punctul de vedere al furnizorului. Astfel, pe parcursul executării contractelor pot apărea situaţii, cum ar fi lipsa unor materii prime, defecţiuni temporare la anumite utilaje etc., care determină pe furnizori să solicite beneficiarilor modificarea contractelor, modificări care vizează, de regulă, schimburi sortimentale, decalări de termene etc. Credem că nimic nu se opune ca asemenea modificări să fie efectuate însă sub condiţia ca beneficiarii să-şi dea acordul şi să respecte principiile şi regulile expuse mai sus.

Referindu-ne la consecinţele modificării contractelor, arătăm că Legea nr. 71/1969, art. 29, prevede că în situaţia în care părţile, de comun acord, stabilesc modificări, „partea care a solicitat modificarea suportă consecinţele patrimoniale ce decurg din aceasta, potrivit legii".

Modificarea contractelor se face, în toate cazurile, sub formă scrisă, care poate consta din respectarea unui act unic, sau printr-o scrisoare conţinînd propunerea de modificare, confirmată întocmai.

4. Executarea contractelor economice de livrare

Executarea întocmai a obligațiilor contractuale de livrare implică o colaborare strînsă dintre părți, furnizor și beneficiar, pe toate fazele, începînd cu fabricarea, recepția, livrarea și pînă la ultimul act — plata prețului.

a) **Respectarea nivelului cantitativ și calitativ prevăzut în contract.** Executarea în natură a obligațiilor contractuale asumate de furnizor obligă la :

— livrarea cantităților din contracte din fiecare sortiment, la nivelul prevăzut pentru fiecare termen ; este interzisă compensarea sortimentelor chiar și în cadrul aceleiași grupe de produse, fără acordul beneficiarului, dat înainte de livrare ;

— livrarea mărfurilor la nivelul calitativ prevăzut în contract, normele interne și standardele fiind privite ca impunînd condiții minime de calitate.

Legea nr. 71/1969, art. 38, prevede că „produsele refuzate de unitatea beneficiară pentru lipsuri calitative se consideră nelivrate dacă furnizorul nu asigură remedierea sau înlocuirea lor în termenul stabilit de comun acord cu beneficiarul".

b) **Termenele de livrare.** În principiu, furnizorul este obligat să livreze mărfurile la termenele de livrare ; sînt admise excepții, cu respectarea următoarelor reguli înscrise în Legea nr. 71/1969, art. 40 :

— **livrarea cu anticipație,** dacă în prealabil beneficiarul și-a dat acordul ; dacă acordul beneficiarului este indicat să fie expres și formulat în scris în practică, se consideră că el a fost dat implicit, respectiv el rezultă din împrejurări care nu lasă nici un dubiu cu privire la existența lui, cum ar fi, de exemplu : recepția produselor de către delegatul unității beneficiare în incinta unității furnizoare, primirea lor la destinație sau acceptarea și plata facturii ;

— **livrarea cu întîrziere** se poate face numai cu acordul prealabil al beneficiarului, care va putea să refuze primirea produselor dacă datorită întîrzierii este în imposibilitatea de a le mai folosi sau s-ar depăși nivelul stocurilor normate determinate potrivit legii.

c) **Modalități de executare — recepția și autorecepția mărfurilor.** În practica relațiilor contractuale următoarele modalități de livrare sînt frecvente :

— **preluarea mărfurilor de către beneficiar,** în cazurile în care părțile au prevăzut expres această modalitate și în special dacă : beneficiarul are sediul în aceeași localitate cu unitatea furnizoare și aceasta din urmă nu este dotată cu mijloace de transport pentru efectuarea de livrări în aceeași localitate ; unitatea furnizoare nu poate planifica mijloace de transport pentru distanța la care trebuie să fie expediate produsele ; pînă la unitatea beneficiară nu există mijloace de transport organizate ; în asemenea situații se face, în toate cazurile, recepția mărfurilor, sub aspect cantitativ și calitativ ;

— **expedierea mărfurilor de către furnizor la beneficiar** modalitate de livrare considerată ca regulă generală de Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 (art. 16) ; în asemenea situații, de regulă expedierea se face după ce furnizorul a efectuat autorecepția mărfurilor, întocmind cuvenitul proces-verbal ; nu este exclusă nici recepția beneficiarului, după care se face expedierea ;

— **preluarea mărfurilor în custodie de către furnizor** este o ultimă modalitate de eliberare de obligația de livrare la termen ; este reglementată de către „Normele metodologice privind efectuarea plăților între unitățile socialiste (nr. 2/1980), care la pct. 84 prevăd că produsele destinate aprovizionării tehnico-materiale (consumului industrial) pot fi lăsate în custodia furnizorului și plătite pe bază de dispoziție de încasare cu factură, numai dacă există „acordul cumpărătorului (beneficiarul n.n.) dat prin semnarea actului de recepție cantitativă și calitativă" ; lăsarea în custodie a mărfurilor echivalînd cu un depozit, procesul-verbal de recepție urmează să conțină toate datele unui contract de depozit ; identificarea amănunțită a mărfurilor cu arătatea cantității, calității, mod de ambalare, respectiv de industrializare de celelalte mărfuri ale furnizorului, locul de depozitare și termenul de depozitare ;

— **livrarea produselor agrozootehnice** urmează unele reguli proprii : potrivit art. 36 din Legea nr. 71/1969, producătorii și beneficiarii sînt obligați să asigure predarea, recepția și primirea acestora, la termenele din graficele de livrare stabilite prin contract ; același text prevede, în continuare, că producătorii sînt obligați să predea la cel mai apropiat centru de colectare produsele agrozootehnice ușor alterabile, în cazul în care beneficiarul nu s-a prezentat, conform graficelor, pentru recepție ; predarea se face pe baza recepției efectuate de centrul de colectare în prezența unui delegat al consiliului popular local sau a unui delegat neutru competent ; centrele de colectare sînt obligate să recepționeze, să preia și să valorifice aceste produse".

d) **Clauza livrării în tranzit.** Livrarea mărfurilor în tranzit corespunzînd unor cerințe economice legate de celeritatea livrărilor și reducerea cheltuielilor de circulație este reglementată cu privire la modalitatea de plată, prin Legea nr. 9/1972 (art. 154) și Normele metodologice privind efectuarea plăților între unitățile socialiste nr. 2/1980. Pentru ca în sarcina furnizorului să subziste obligația de livrare direct beneficiarului final, este necesar ca veriga intermediară să încheie două contracte concordante în legătură cu aceeași cantitate de produse :

— primul contract se încheie cu unitatea efectiv furnizoare care se obligă, față de veriga intermediară, să livreze respectivele produse ;

— cel de-al doilea contract se încheie cu unitatea efectiv beneficiară care se obligă să preia aceleași produse și să achite prețul aferent.

Se observă că, în primul contract, veriga intermediară are calitatea de unitate beneficiară, pe cînd în cel de-al doilea contract — calitatea de furnizoare. Pe lîngă încheierea celor două contracte, verigii intermediare îi revine și obligația de a le corela în mod corespunzător. Prin efectul corelării prestația contractată cu unitatea beneficiară se execută exact în condițiile convenite cu unitatea furnizoare și invers. Necorelarea celor două contracte poate da loc, de asemenea, unor consecințe păgubitoare.

Normele nr. 2/1980, pct. 94 și 95, stabilesc reguli proprii de decontare pentru asemenea livrări, precizînd că „în cazul cînd furnizorul, în baza contractelor încheiate cu o unitate intermediară, livrează mărfurile direct către beneficiar, se va folosi cu precădere decontarea prin **tranzit organizat**".

În cazul livrărilor prin tranzit organizat — situație în care se încheie două contracte paralele și concordante —, primul între producător și baza intermediară și al doilea între acesta și beneficiara finală — dispoziția de încasare cu factură se emite direct pe numele și asupra contului beneficiarului final al mărfii, iar o copie a facturii trebuind să fie remisă bazei intermediare. Pentru încasarea cotelor de adaos ce i se cuvin bazei de aprovizionare intermediare, aceasta urmează periodic să introducă dispoziția de încasare cu factură sau cu un borderou.

Dacă se utilizează livrarea prin **tranzit achitat,** dispoziția de încasare cu factură se emite de către furnizor pe numele și asupra contului bazei de aprovizionare intermediară. Aceasta este obligată să prezinte, la rîndul ei, dispoziția de încasare cu factură asupra contului beneficiarului final al mărfii, în ziua următoare acceptării plății către furnizor. Pentru identificarea operațiunii, pe verso facturii emise de baza intermediară se va menționa factura furnizorului care a stat ca temei pentru refacturare.

e) **Trasferul dreptului de proprietate asupra mărfurilor.** Art. 41 din Legea nr. 71/1969 prevede că mărfurile trec în administrarea directă sau proprietatea unității beneficiare, după caz :

— pe data predării produselor către unitatea beneficiară ;

— pe data predării produselor către organizația de transport, în cazul în care expedierea produselor este în sarcina unității furnizoare ;

— pe data trecerii produselor în custodia unității furnizoare, cu acordul unității beneficiare și în condițiile legii.

Consecințele trecerii mărfurilor în administrarea directă sau, după caz, în proprietatea întreprinderii beneficiare, sînt stabilite prin alin. 2 al textului citat și anume : „Pe data trecerii produselor în proprietatea sau administrarea directă a unității beneficiare, aceasta datorează plata prețului produsului sau prestației, iar riscurile trec asupra sa".

f) Garantarea calității mărfurilor livrate. Noțiunea de termen de garanție — definită de art. 31 din Legea nr. 7/1977 — înseamnă limita de timp în cadrul căreia recondiționarea sau înlocuirea produsului se face pe seama și cheltuiala unității producătoare, dacă nu se dovedește că deficiența de calitate nu îi este imputabilă.

Pentru a fi bine înțeleasă limita de timp în care operează garantarea calității mărfurilor se impune să clarificăm, chiar și foarte pe scurt, unele noțiuni :

— **viciu aparent** este acel viciu care este susceptibil de a fi descoperit în momentul predării lucrului sau lucrării cu mijloacele tehnice de care se dispune în mod legal ; viciul aparent poate fi descoperit de beneficiar în fazele de fabricație, cu ocazia controlului efectuat la furnizor, cît timp produsul se află în patrimoniul furnizorului, după cum poate fi depistat după recepție, cu ocazia verificării în depozitul destinatarului ori chiar în perioada de garanție ;

— **viciul ascuns** — în antiteză cu cel aparent — reprezintă acel defect care micșorează sau împiedică valoarea de întrebuințare a unui lucru și care nu poate fi descoperit în momentul predării, ținîndu-se seama de metodele tehnice existente de verificare a calității ; importanța clasificării viciilor rezultă din Legea nr. 71/1969, art. 39, care prevede că „în perioada de garanție, unitatea furnizoare răspunde pentru calitatea produselor, iar după expirarea acesteia, pentru vicii ascunse, constatate potrivit legii" ;

— **perioada de utilizare normată** prezintă importanță prin aceea că prestabilește răspunderea furnizorului pentru vicii ascunse pe toată această perioadă ; art. 31, alin. 4, din Legea nr. 7/1977, definește perioada de utilizare normată acel interval de timp în cadrul căruia produsul, în condițiile de exploatare, depozitare și transport stabilite potrivit normelor și normativelor tehnice, trebuie să-și mențină nemodificate caracteristicile funcționale ; în prezent, perioada de utilizare normată nu este stabilită pe cale normativă decît pentru fondurile fixe supuse amortizării. (Catalogul anexă la Legea nr. 62/1968) și pentru unele mărfuri de folosință îndelungată destinate fondului pieței (Instrucțiunile date în aplicarea H.C.M. nr. 753/1965).

Pentru garantarea calității, legea nr. 7/1977, art. 49, stabilește că produsele se livrează numai însoțite de certificate de calitate, de garanție, buletine de analiză ; pentru fiecare mașină, utilaj sau instalație se întocmește cartea tehnică a produsului, care îl însoțește obligatoriu la livrare.

Remedierea produselor necorespunzătoare trebuie să fie efectuată în următoarele situații :

— după transmiterea bunului în patrimoniul beneficiarului, adică după ce a început perioada de garanție și pe toată durata acesteia, atît pentru viciile aparente cît și pentru cele ascunse ;

— după expirarea termenului de garanție, numai pentru viciile ascunse ce apar sau sînt descoperite, în tot timpul duratei de utilizare normată, atunci cînd o asemenea perioadă este stabilită prin acte normative.

5. Suspendarea și încetarea contractelor economice de livrare

Realizarea funcțiilor economice ale contractelor de livrare impune, imperativ, încheierea și executarea lor potrivit interesului major — realizarea planului național unic de dezvoltare economico-socială. În practică, din interese macroeconomice sau microeconomice unele contracte de livrări încetează, sau executarea lor se suspendă înainte de îndeplinirea perioadei pentru care au fost încheiate.

a) Suspendarea executării obligațiilor contractuale. Urmărind întărirea mecanismului economic al întreprinderii, Legea nr. 9/1972, prin art. 159, a instituit dreptul furnizorului ca, în anumite condiții, să poată suspenda executarea contractelor economice încheiate. Textul citat prevede că furnizorii sînt în drept să pretindă clienților lor, care întîrzie în mod regulat plata și le creează greutăți financiare, să le asigure anticipat fondurile necesare efectuării plăților, băncile fiind autorizate, în acest scop, ca la cererea furnizorilor, să dea relații cu privire la posibilitățile de plată ale beneficiarilor. În alin. 2 al aceluiași articol se prevede că, în cazul în care beneficiarii nu asigură anticipat sumele necesare plăților, furnizorii pot suspenda livrările de produse, înștiințînd cu 30 de zile înainte de aplicarea acestei măsuri pe beneficiari și organul lor ierarhic superior.

Pe durata suspendării, contractul economic subzistă pînă la termenul pentru care a fost încheiat sau — în cazurile în care legea dă posibilitate — pînă la data cînd acesta încetează prin acordul părților. Suspendarea operează pînă la data cînd beneficiarul reușește să asigure plata curentă a prestațiilor primite.

b) **Încetarea contractului de livrare.** Ca regulă generală un contract economic încetează după executarea lui întocmai, la termenele stabilite. Sînt situații în care, din diferite motive, executarea contractelor nu mai prezintă rațiune economică. În astfel de situații ele pot să înceteze a mai exista, prin una din următoarele căi :

— **prin acordul părților,** de regulă la cererea beneficiarului, cu condiția impusă de art. 42 din Legea nr. 71/1969, ca aceasta să nu determine nerealizarea sarcinilor de plan și dacă beneficiarul suportă cheltuielile care nu pot fi recuperate, efectuate de producător pînă la data încetării contractului ; acordul părților nu produce efecte în cazul în care contractul de livrare a fost încheiat în baza unei repartiții ;

— **peste voința părților,** în una din următoarele situații: ca urmare a anulării unor cantități de livrat din repartițiile care au stat la baza încheierii contractelor ; prin decizia Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe.

Cheltuielile efectuate pînă la încetarea contractului peste voința părților rămîn în sarcina părții care le-a efectuat.

dr. **AL. DETEȘAN**

Investiții

Răspunderea constructorului în perioada de garanție

În conformitate cu art. 59 din Legea nr. 8/1977, „recepția fiecărui obiect de construcții se realizează în două etape : a) recepția preliminară ; b) recepția finală".

Recepția preliminară se face numai după terminarea integrală a lucrărilor de construcții. De la data recepției preliminare curge termenul de garanție, care este de 3 ani pentru construcțiile din sectorul minier, hidroenergetice și baraje, de 2 ani pentru construcțiile termoenergetice, linii și stații electrice, de 1 an și 6 luni pentru construcțiile de locuințe și de un an pentru construcțiile industriale și toate celelalte categorii de construcții.

Recepția finală se efectuează la expirarea perioadei de garanție.

Unitatea de construcții-montaj este obligată să remedieze toate defectele de calitate ivite în perioada de garanție, care nu se datoresc culpei beneficiarului.

Din textul reprodus rezultă că unitatea de construcții-montaj nu este absolvită, prin efectul admiterii obiectului la recepția preliminară, de răspunderea pentru viciile calitative apărute în cadrul perioadei de garanție. Ca atare, nu s-ar putea susține că această recepție determină o asemenea transmitere a riscurilor la unitatea beneficiară care să aibă drept consecință excluderea, de principiu, a răspunderii unității de construcții-montaj.

Dimpotrivă, culpa acestei unități este prezumată, ea fiind exonerată de răspundere numai dacă defectele de calitate ivite în perioada de garanție „se datoresc culpei beneficiarului".

Cu alte cuvinte, sarcina dovezii revine unității de construcții-montaj care este ținută să răspundă pentru simplul fapt al apariției viciilor de calitate, afară de cazul în care dovedește culpa unității beneficiare.

Deci, această din urmă unitate nu are sarcina de a dovedi culpa unității de construcții-montaj pentru a obține angajarea răspunderii acesteia.

Se impun însă unele precizări.

Dacă deteriorarea unui obiect de construcții a fost urmarea unui caz de forță majoră, cum este inundația sau cutremurul, consecințele acestei situații nu se pot pune în sarcina unității de construcții-montaj, în temeiul obligației de garanție care îi revine. Într-adevăr, împrejurarea ce constituie situația de forță majoră acționează în afară de sfera posibilităților și obligațiilor unității de construcții-montaj, astfel că ea nu are îndatorirea de a remedia deficiențele apărute.

De asemenea, deficiențele apărute în cursul termenului de garanție pot fi și consecința unor vicii ale proiectului,

De asemenea, deficiențele apărute în cursul termenului de garanție pot fi și consecința unor vicii ale proiectului, situație în care costul remedierii deficiențelor privește unitatea de proiectare. De multe ori însă, răspunderea acestei unități se împarte cu răspunderea unității de construcții-montaj vinovată prin faptul că nu a sesizat neregulile cu ocazia examinării proiectului și nu a făcut obiecțiunile corespunzătoare.

Unitatea beneficiară răspunde, așa cum s-a văzut, în cazul în care se dovedește că viciile au apărut din culpa sa.

Mai există o situație în care răspunderea unității beneficiare poate să fie angajată.

Ivirea unor deficiențe la obiectele de construcții aflate în perioada de garanție, trebuie să determine un comportament diligent din partea unității beneficiare. Ea trebuie să anunțe neîntîrziat unitatea de construcții-montaj asupra apariției deficiențelor. Neglijarea acestui aspect poate ocaziona angajarea răspunderii unității beneficiare în legătură cu acele consecințe patrimoniale care s-ar fi evitat în situația în care unitatea de construcții-montaj ar fi fost sesizată fără întîrziere.

Cele învederate mai sus corespund cu ceea ce Legea nr. 8/1977 prevede la art. 76: „Pagubele materiale datorate distrugerii sau degradării construcțiilor ori părților de construcții produse din vina proiectantului, constructorului ori altor persoane care participă la realizarea, controlul sau exploatarea construcțiilor se suportă de către acestea, potrivit atribuțiilor și gradului de culpabilitate al fiecăruia.

În măsura în care părțile nu cad de acord asupra responsabilităților și nu se realizează remedierile, legea prevede mijloacele menite să pună capăt acestei situații.

Astfel, în conformitate cu art. 65 din legea menționată, băncile finanțatoare sînt obligate să refuze decontarea sau să retragă din contul unităților de proiectare, de execuție și beneficiare valoarea lucrărilor calitativ necorespunzătoare pe baza actelor de control legal întocmite.

Dacă pe această cale nu se videază neînțelegerile dintre părțile implicate, ele trebuie să se adreseze, cu respectare normelor procedurale și a dispozițiilor legale privind prescripția extinctivă, organelor arbitrale competente să rezolve litigiul.

I. ICZKOVITS

financiar

Scoaterea din funcțiune a fondurilor fixe în unitățile economice

În vederea obținerii unei eficiențe economice maxime, promovării progresului tehnic și creșterii permanente a productivității muncii sociale, gospodărirea cu deosebită grijă a fondurilor fixe și folosirea lor pe întreaga durată de serviciu normată constituie o datorie de prim ordin. Fondurile fixe ce nu mai pot fi folosite în condiții eficiente cu toate modernizările ce li s-ar aduce, a căror durată normată de serviciu este expirată și prezintă un grad avansat de uzură pot fi scoase din funcțiune și înlocuite cu altele tocmai pentru a se asigura o cît mai ridicată eficiență activității unităților socialiste.

Deoarece scoaterea din funcțiune a unui fond fix constituie o diminuare însemnată a patrimoniului unității și necesită în același timp investirea unor importante mijloace bănești pentru înlocuirea lui, s-a impus cu necesitate adoptarea unei reglementări complete, unitare și sistematizate în acest domeniu. Este ceea ce s-a făcut prin Decretul nr. 49/1982 (B. of. I nr. 18 din 16 februarie 1982).

Decretul citat stabilește condițiile în care pot fi scoase din funcțiune fondurile fixe, organele care întocmesc propunerile, competențele de aprobare și procedura de urmat.

Astfel cum rezultă din art. 1 alin. 2 din decret scoaterea din funcțiune a fondurilor fixe reprezintă un proces complex, un ansamblu de activități și operațiuni faptice și scriptice și anume: demolarea, demontarea sau dezmembrarea acestora, valorificarea ansamblelor, subansamblelor, pieselor componente și materialelor rezultate, precum și scăderea din gestiunea unităților a valorii fondurilor fixe. Din economia decretului rezultă că operațiile și activitățile referitoare la scoaterea din funcțiune a unui fond fix se pot grupa în două mari categorii: din prima fac parte toate cele premergătoare aprobării prin decret, finalizate prin emiterea decretului care aprobă volumul fondurilor fixe ce urmează a fi scoase din funcțiune și desfășurarea acestui volum pînă la unitățile de bază, odată cu ceilalți indicatori de plan. A doua grupă de activități și operațiuni pot fi înglobate sub denumirea de scoaterea efectivă din funcțiune a fondului fix și se desfășoară în unitatea de bază și — după caz — și în organele ierarhic superioare. Dar pentru ca un fond fix să poată fi scos din funcțiune trebuiesc îndeplinite cumulativ mai multe condiții.

● **Condiții.** Actul normativ prevede îndeplinirea cumulativă a anumitor condiții pentru scoaterea din funcțiune a fondurilor fixe.

a) Prima condiție esențială pentru scoaterea din funcțiune a unui fond fix constă în faptul că durata sa de serviciu normată să fie expirată. Această condiție este prevăzută în art. 2 alin. 1 și sub o formă expresă și imperativă în art. 11 alin. 1 din decret unde se dispune: „scoaterea din funcțiune a fondurilor fixe cu durata de serviciu normată neexpirată este interzisă. De la această regulă de bază, decretul la care ne referim, admite, în mod cu totul excepțional, scoaterea din funcțiune a unor fonduri fixe a căror durată de serviciu normată nu este încă expirată și anume:

— cînd există aprobarea pentru executarea unor obiective noi de investiții ori dezvoltări de capacități existente, al căror amplasament afectează unele fonduri fixe:

— în alte situații temeinic justificate. În ambele aceste cazuri, scoaterea din funcțiune se aprobă prin decret al Consiliului de Stat sau prin decret prezidențial, după distincțiile prevăzute în art. 11 din decretul citat și numai după ce organele și persoanele prevăzute de art. 12 au îndeplinit operațiunile și atribuțiile menționate expres în acest text.

b) A doua condiție prevăzută de art. 2 din decret, constă în uzura avansată a fondului fix. Așadar, nu este suficient ca durata de serviciu normată să fie expirată pentru ca un fond fix să poată fi scos din funcțiune dacă acesta nu prezintă un grad avansat de uzură. Numai dacă uzura este avansată — indiferent din ce cauză (funcționare îndelungată sau întreținere sau exploatare defectuoasă) — se poate propune scoaterea sa din funcțiune, cu precizarea că în cazul în care degradarea sau uzura avansată se datorează gospodăriei necorespunzătoare, ori neefectuării la timp și în bune condiții a lucrărilor de întreținere și reparații, paguba va fi recuperată de la persoanele vinovate (art. 16).

c) A treia condiție cerută de decret pentru scoaterea din funcțiune a unui fond fix constă în împrejurarea ca acesta să nu mai poată primi o altă destinație sau utilizare în cadrul altor unități socialiste și chiar de către micii meseriași. În scopul asigurării unei eficiente cunoașteri a fondurilor fixe uzate supuse redistribuirii în vederea reutilizări lor, art. 3 alin. 3 din decret obligă titularii de plan din economie să difuzeze listele acestor fonduri fixe altor titulari de plan.

d) Ultima condiție pentru scoaterea din funcțiune a unui fond fix constă în împrejurarea ca repararea și modernizarea acestuia să depășească 60% din valoarea sa de înlocuire. Prin valoare de înlocuire se înțelege suma cheltuielilor necesare a se efectua pentru procurarea unui fond fix nou, echivalent celui propus a fi scos din funcțiune, la care se adaugă cheltuielile de transport, montare și punere în funcțiune. Pentru cele la care nu se poate stabili valoarea de înlocuire, aceasta se consideră egală cu valoarea de inventar.

● **Aprobarea volumului fondurilor fixe ce urmează a fi scoase din funcțiune.** În vederea aprobării scoaterii din funcțiune a fondurilor fixe, în cadrul unităților deținătoare se întocmesc — de compartimentele de specialitate — propuneri în acest scop, pe baza constatărilor de fapt și în urma unor aprecieri temeinice și riguroase din care să rezulte că cerințele legii sînt întrunite. Propunerile trebuie însușite de organul de conducere colectivă din unitate și apoi se înaintează odată cu lucrările de fundamentare a propunerilor de plan la organul ierarhic superior. Propunerile respective vor fi însoțite de măsuri concrete privind valorificarea și recuperarea fondurilor fixe, menționîndu-se în mod obligatoriu valoarea de inventar și valoarea lor reziduală (adică valoarea ansamblelor, subansamblelor, pieselor componente, precum și a materialelor valorificabile rezultate din demolare sau dezmembrare, din care se scad cheltuielile efectuate cu scoaterea efectivă din funcțiune). Pentru fondurile fixe de natura utilajelor și instalațiilor cu ciclu lung de fabricație, propunerile de scoaterea din funcțiune se întocmesc și se prezintă înainte de expirarea duratei de serviciu normate, ținînd seama de ciclul lor de fabricație, spre a face posibilă înlocuirea lor în timp util. Organul ierarhic superior va verifica documentația anexată propunerii primite de la unitatea subordonată spre a constata dacă cerințele art. 2 și 3 din decret sînt îndeplinite și va încerca să redistribuie fondurile fixe respective între celelalte unități din subordine. Pentru fondurile fixe rămase neredistribuite va înainta propunerile primite organului central din sistem (minister, alt organ central, comitet executiv al consiliului popular județean și al municipiului București). Primind aceste propuneri, ministerele, organele centrale, comitetele executive le va examina în vederea redistribuirii fondurilor fixe în alte unități (inclusiv cu tehnicitate redusă, cum sînt atelierele școală, unități cooperatiste, de industrie mică) și chiar micilor meseriași, în care scop va difuza la ceilalți titulari de plan cu cel puțin 60 de zile înainte de analiză, listele fondurilor fixe disponibile propuse pentru scoaterea din funcțiune.

Listele cuprinzînd fondurile fixe care nu mai pot fi utilizate în economie și care se propun a fi scoase din funcțiune se înaintează de ministere, alte organe centrale și comitetele executive ale consiliilor populare județene (și al municipiului București) la C.S.P., MATM, C.G.F.F., Ministerul Finanțelor și la Inspectoratul General de Stat pentru Investiții-Construcții.

Volumul fondurilor fixe care se scot din funcțiune desfășurat pe organe și pe categorii se aprobă anual prin decret al Consiliului de Stat, la propunerea organelor centrale menționate mai sus. Volumul aprobat se desfășoară odată cu ceilalți indicatori de plan, pînă la unitățile de bază, pe categorii și tipo-dimensiuni.

● **Scoaterea efectivă din funcțiune.** În vederea scoaterii efective din funcțiune a fondurilor fixe conducerea unității va dispune întocmirea documentației necesare și alcătuirea comisiei de analizare și avizare a acesteia și de valorificare a materialelor rezultate din dezmembrarea fondurilor fixe.

Documentația trebuie să cuprindă

— nota privind starea tehnică a fondului fix și termenul în care se va face dezmembrarea sau dezafectarea;

— devizul estimativ al reparației capitale, din care să rezulte că aceasta depășește 60% din valoarea de înlocuire;

— comunicarea organului central sau local din care să rezulte că fondul fix nu a fost solicitat de alte unități socialiste, în termenul de 60 de zile prevăzut de art. 3 alin. 3 din decret;

— actul constatator al avariei (dacă a fost cazul);

— avizele ministerelor, altor organe centrale sau a unor Inspectorate Generale de Stat, în funcție de natura fondului fix (vezi anexa 1 pct. II nr 3 — 14 inclusiv).

Documentația astfel întocmită se prezintă conducătorului unității de către șeful compartimentului care are în exploatare fondurile fixe ori de alte persoane desemnate special în acest scop.

Documentația se supune spre analizare și avizare unei comisii investită cu o asemenea competență specifică. În acest scop, conducătorul unității va purcede la numirea unei comisii cu atribuții specifice, alcătuită — potrivit anexei nr. 1 la decret — din 7 membri și anume: directorul tehnic sau inginerul șef ca președinte; conducătorul compartimentului mecanic sau energetic; inginerul sau tehnicianul constructor; conducătorul compartimentului financiar-contabil; muncitori de înaltă calificare; delegatul organelor financiar-bancare; alți specialiști. La centrale și unitățile asimilate acestora, pentru fondurile fixe ale unităților subordonate, comisia se compune din 5 membrii și anume: directorul tehnic, președinte; conducătorul compartimentului mecanic sau energetic; conducătorul compartimentului financiar — contabil; un inginer constructor; delegat al organelor financiar-bancare; alți specialiști. În cazul cînd întreprinderile și centralele au în componența lor unități cu autogestiune eco-

nomico-financiară fără personalitate juridică situate la distanțe mari, se pot numi și la aceste unități comisii de analiză și avizare a documentației, compuse din 7 membri completate cu un delegat al întreprinderii sau centralei respective. Lucrările documentare ale comisiilor se asigură de un secretar desemnat de președinte dintre membrii acestora. Comisia are obligația de a analiza și aviza scoaterea efectivă din funcțiune a fondurilor fixe. Potrivit cap. I pct. 10 din anexa nr. 1 a decretului, comisiile verifică la fața locului starea fondurilor fixe, îndeplinirea condițiilor de scoatere din funcțiune și realitatea datelor cuprinse în documentație. Comisia consemnează într-un proces-verbal constatările și concluziile sale, care se depune conducătorului unității în termen de 5 zile de la primirea documentației complete. În cazul în care sînt necesare unele analize tehnice la cererea președintelui comisiei, conducătorul unității poate prelungi acest termen cu cel mult 10 zile (adică în total 15 zile). După primirea avizului comisiei, conducătorul îl supune spre dezbatere și însușire organului colectiv de conducere din unitate. Lista cuprinzînd fondurile fixe ce urmează a fi scoase efectiv din funcțiune se afișează în unitățile deținătoare și pe secții, spre a fi examinată de întregul colectiv de oameni ai muncii, în vederea găsirii unor eventuale noi posibilități de folosire a acestora, în cadrul unităților. Afișarea listei se va face timp de două săptămîni și cu cel puțin 15 zile înainte de aprobarea scoaterii efective din funcțiune.

După ce avizul comisiei a fost însușit de organul de conducere colectivă din unitate și dacă după afișarea listei fondurilor fixe ce urmează a fi scoase efectiv din funcțiune nu s-au găsit noi posibilități de folosire, se va proceda la aprobarea scoaterii lor efective din funcțiune. Aprobarea este de competența următoarelor organe, în raport de valoarea unitară de inventar a fondului fix :

— pentru valoare ce nu depășesc 100.000 lei ; adunării generale a oamenilor muncii din întreprinderile de gradul II-IV și se confirmă de organul de conducere al centralei;

— pentru valori ce nu depășesc 300.000 lei, adunării generale a oamenilor muncii din întreprinderile de gradul I și special și se confirmă de organul de conducere colectivă al centralei ;

— pentru valori ce nu depășesc 500.000 lei (la fondurile fixe proprii și ale unităților subordonate), adunării generale a oamenilor muncii din centrale și unități asimilate acestora și se confirmă de organul de conducere colectivă a unității în a cărei subordonare se află centrala ;

— pentru valori ce nu depășesc 5 milioane lei, consiliul de conducere al ministerului, al celorlalte organe centrale sau comitetul executiv al consiliului popular județean sau al municipiului București, după caz, și se confirmă de Consiliul de Miniștri ;

— pentru valori ce depășesc 5 milioane lei, Consiliul de Miniștri, la propunerea titularilor de plan și a celorlalte organe ale administrației de stat, prevăzute de art. 8 din decret, și al băncilor finanțatoare, pe baza verificării acestora la unitățile care le au în administrare.

Scoaterea efectivă din funcțiune se poate efectua și în anul următor celui pentru care s-a dat aprobarea.

După obținerea aprobării de scoatere efectivă din funcțiune a fondului fix se procedează la dezmembrarea acestuia de către întreprinderile prevăzute în anexa nr. 2 a decretului. Întreprinderile trebuie să ia măsuri de valorificare eficientă a ansamblelor, subansamblelor și pieselor componente.

Dr. C. JORNESCU

ÎN LUNA AUGUST

în centrele de difuzare a presei :

probleme locative și de administrare a imobilelor

- drepturile și obligațiile locatarilor
- atribuțiile președintelui, cenzorilor și ale administratorului
- gestionare, evidență și control
- legislație și practică judecătorească

editată de Revista ECONOMICA 1982

Contabilitate—financiar

Declasarea bunurilor materiale

În capitolul II al Decretului nr. 49/1982 (publicat în B. Of. nr. 18 din 16 februarie 1982) s-a dat o nouă reglementare problemei declasării unor bunuri materiale din administrarea unităților socialiste de stat, înlocuindu-se reglementările anterioare privitoare la declasarea și casarea bunurilor, conținute în Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 771/1962. Vom prezenta, în continuare, prevederile din noul act normativ ce trebuie avute în vedere la nivelul unităților economice

1. Reglementări cu caracter general

Bunurile materiale — altele decît fondurile fixe (pentru care reglementările de scoatere din funcțiune sînt conținute în cap. I al decretului) pot fi propuse, în mod excepțional, pentru declasare, dacă nu mai pot fi folosite datorită schimbării procesului tehnologic sau sistării fabricației și care datorită păstrării îndelungate s-au degradat parțial sau total. Prin **declasarea bunurilor materiale** se înțelege : a. trecerea bunurilor într-o clasă de calitate, cu reducerea corespunzătoare a prețului ; b. scoaterea din uz a bunurilor degradate, care nu mai pot fi folosite decît prin demontare sau dezmembrare ori cel mult ca materiale refolosibile. Bunurile materiale degradate care nu mai pot fi refolosite sub nici o formă vor fi scăzute din gestiune și vor afecta costurile de producție sau cheltuielile de circulație. Este interzisă degradarea sau distrugerea materialelor și produselor refolosibile, cu excepția cazurilor prevăzute de lege (art. 18).

Propunerile de declasare a bunurilor materiale se prezintă în scris, conducătorului unității, pe baza documentației întocmite în acest scop, de către : a. conducătorul compartimentului de producție sau pregătire a fabricației ; b. conducătorul compartimentului mecanic sau energetic; c. gestionarul de bunuri materiale, precum și de alte persoane desemnate în acest scop ; d. comisiile sau subcomisiile de inventariere. Analiza și avizarea propunerilor de declasare se efectuează de către comisii numite de conducătorul unității socialiste de stat. Organul de conducere colectivă al unității socialiste de stat hotărăște asupra propunerii de declasare a bunurilor materiale, avizate de comisia constituită în acest scop. Declasarea bunurilor materiale înainte de aprobarea propunerilor de către organele competente este interzisă (art. 19 și pct. 1 din anexa nr. 3).

Competențele de aprobare a propunerilor de declasare a bunurilor materiale aparținînd unităților economice de stat se stabilesc pentru fiecare unitate în parte în limita următoarelor **plafoane anuale** : a. de adunarea generală a oamenilor muncii din întreprinderile de gradul II—VI și se confirmă de organul de conducere colectivă al centralei, pînă la 20 000 lei ; b. adunarea generală a oamenilor muncii din întreprinderile de gradul I și special și se confirmă de organul de conducere colectivă al centralei, pînă la 50 000 lei ; c. adunarea generală a oamenilor muncii din centrale și unități asimilate acestora, pentru bunurile din gestiunea unităților subordonate și se confirmă de organul de conducere colectivă al ministerului, respectiv al organului central sau local, pînă la 100 000 lei ; d. consiliul de conducere al ministerului, respectiv al celorlalte organe centrale, precum și comitetul executiv al consiliului popular județean și al municipiului București, pentru bunurile din gestiunea unităților subordonate, pînă la 200 000 lei. Propunerile de declasare care depășesc 200 000 lei se aprobă de Consiliul de Miniștri, la propunerile titularilor de plan, cu avizul MATMCGFF, MF și al băncilor finanțatoare, pe baza verificării acestora la unitățile care le au în administrare. (art. 20).

Diferențele valorice rezultate în urma declasării bunurilor materiale la unitățile economice se includ în cheltuielile de producție sau circulație, după caz, în grupa de cheltuieli neproductive. Diferențele valorice rezultate în urma declasării pieselor de schimb sau a materialelor procurate pentru lucrările de investiții care se execută în regie se acoperă de unitățile respective din fondurile de investiții, iar diferențele rezultate la cele procurate din fondurile cu destinație specială se suportă din aceste fonduri. (art. 21).

Materialele și produsele refolosibile rezultate din operațiunea de declasare a bunurilor materiale pentru care se întocmesc balanțe materiale și este organizată potrivit legii, colectarea și valorificarea prin unități de stat specializate, vor fi predate acestora în termen de 30 de zile de la data aprobării declasării. Alte materiale și produse refolosibile pot fi reținute pentru satisfacerea unor nevoi proprii ale unității sau pot fi valorificate în sectorul socialist, cu înregistrarea gestionară a cantităților rezultate și consumate. (art. 23).

2. Comisiile de analiza și avizarea propunerilor de declasare a bunurilor materiale

Conform prevederilor art. 19, alin. 2 și anexei nr. 3, pct. 3 din decret, se instituie în toate unitățile economice sau bugetare și la toate nivelurile organizatorice, comisiile de analiza și avizarea propunerilor de declasare a bunurilor materiale.

La întreprinderi, centrale și unități asimilate acestora, comisia se compune din cel puțin 7 membri și anume : — conducătorul compartimentului tehnic, președinte ; — conducătorul compartimentului financiar — contabil ; — șeful laboratorului de analize fizico-chimice ; — inginerul sau tehnicianul constructor ori merceologul sau specialistul în calitatea materialelor ; — muncitori de înaltă calificare ; — delegatul organelor financiar-bancare. Asemenea comisii, completate cu un delegat al întreprinderii sau centralei tutelare, se pot numi și la unitățile cu autogestiune economico-financiară fără personalitate juridică situate la distanțe mari. Pentru subunitățile care își desfășoară activitatea în străinătate comisia se compune din cel puțin 3 persoane din cadrul acestora și un delegat al subunității coordonatoare din fiecare țară, dacă este cazul.

La ministere, celelalte organe centrale de stat, consiliile populare județene și al municipiului București, comisia se compune din cel puțin 5 membri și anume : — conducătorul compartimentului administrativ, președinte ; — conducătorul compartimentului financiar-contabil ; — trei specialiști din cadrul unității — delegați ai MF și organelor financiar-bancare.

La consiliile poulare municipale, orășenești și comunale, comisia se compune din : — secretarul comitetului sau biroului executiv al consiliului popular, președinte ; — contabilul ; — delegatul organelor financiar-bancare ; un specialist din cadrul unității.

La unitățile bugetare, componența detaliată a comisiilor este prevăzută la pct. e) și f) din anexa nr. 3 la decret.

Lucrările comisiei se efectuează de un secretar numit de președinte dintre membri acesteia. Propunerea de declasare a bunurilor materiale se predă comisiei, care verifică la fața locului, în prezența gestionarului, starea materialelor propuse pentru declasare, realitatea datelor cuprinse în documentația prezentată, precum și dacă degradarea nu este datorată gospodăririi, depozitării, conservării, manipulării necorespunzătoare. Constatările și concluziile comisiei se consemnează în procesul-verbal de declasare a bunurilor materiale, care se depune la conducerea unității în termen de 5 zile de la primirea documentației complete. Organul de conducere colectivă hotărăște asupra

propunerii de declasare a bunurilor materiale, avizate de comisie. Propunerea însușită de organul de conducere colectivă, care depășește competența de aprobare a acestuia, se înaintează organului ierarhic superior, în termen de 2 zile de la primirea procesului-verbal avizat de comisie. (pct. 4)

Organul ierarhic superior poate dispune efectuarea, de către comisia proprie, a unor verificări suplimentare la locul de depozitare ori completarea documentației cu alte elemente considerate necesare după caz. Pe baza concluziilor și propunerilor comisiei proprii, organul de conducere colectivă al organului ierarhic superior hotărăște asupra propunerii de declasare a bunurilor materiale în termen de 10 zile de la data primirii documentației. Propunerea însușită de organul ierarhic superior, care depășește competența de aprobare a acestuia, se înaintează titularului de plan tot în termen de 10 zile. (pct. 5).

Analiza și avizarea propunerii de către comisia constituită la nivelul ministerelor și celorlalte organe centrale și locale, precum și aprobarea propunerii se efectuează în termen de 15 zile de la data primirii documentației (pct. 6).

Ori de cîte ori comisia de analiză și avizare a propunerii de declasare a bunurilor materiale, precum și organele de conducere colectivă, nu-și însușesc aceste propuneri, vor da indicații concrete cu privire la folosirea materialelor (pct. 7).

După obținerea aprobării, operația de declasare se efectuează în prezența comisiei sau cel puțin 2 delegați numiți de conducerea unității. Rezultatele operațiunii de declasare se consemnează într-un proces-verbal care se depune la conducerea unității. (pct 8).

3. Documentația privind propunerile de declasare a bunurilor materiale

Prevederile referitoare la întocmirea și conținutul documentației ce trebuie să însoțească propunerile de declasare vizate de șefii compartimentelor care le-au avut în administrare sînt redate în anexa nr. 3, pct. 2, din decret.

Documentația va cuprinde : **a. o notă justificativă** cu arătarea situației materialelor, descrierea degradării (starea fizică și cauzele degradării), proveniența și timpul de cînd sînt deținute, precum și motivele pentru care se propun a fi declasate ; **b. o specificație** cu denumirea bunurilor materiale, numărul de cod (simbol), unitatea de măsură, cantitatea, prețul de înregistrare, materialele recuperabile (cantități și valori), la care se anexează următoarele documente :

Pentru medicamente de uz uman sau veterinar, după caz : — buletine de analiză ; — avizul organului sanitar, respectiv veterinar, județean sau al municipiului București ; — listele cuprinzînd medicamentele respective ; — actul prin care s-a dispus interzicerea consumului și retragerea din circulație.

Pentru cărți, reviste și publicații : — lista cărților, revistelor și publicațiilor cu conținutul depășit.

Pentru prototipuri și modele experimentale ale mașinilor și utilajelor care nu au dat rezultate : — documentul în care s-a consemnat rezultatul experimentării ; — avizul organului ierarhic superior sau al CNST, după caz

Pentru proiecte și documentații tehnice privind produsele noi : — avizul comisiei de omologare și al organului tehnic superior ; — dispoziția de anulare sau sistare a fabricării produsului.

Pentru animale, păsări și colonii de albine : — avizul organului veterinar din care să rezulte că acestea sînt nevindecabile.

Pentru materiale : — actul prin care s-a dispus schimbarea procesului tehnologic, respectiv sistarea producției ; — comunicarea organului ierarhic central din care să rezulte că nu au fost solicitate de alte unități socialiste.

N. TRIFAN

transporturi

Transporturi de cereale. Pierderi de greutate pe timpul transportului datorită naturii mărfii. Localizarea. Răspunderi

Este cunoscut că potrivit art. 76 din Regulamentul de transport pe calea ferată din 1929, pentru mărfurile care din cauza însușirilor proprii pierd din greutate pe timpul transportului, cărăușul răspunde numai pentru lipsa de greutate care depășește procentul de 2% pentru mărfurile enumerate în text, respectiv 1% din greutate pentru toate celelalte mărfuri uscate.

Practica arbitrală a fost consecventă în aplicarea menționatului text, cu precizarea că este înlăturată răspunderea cărăușului în limitele procentelor menționate din greutate, numai în situațiile în care lipsa nu se datorează unor cauze culpabile cărăușului (sustrageri, scurgeri etc.).

Prin regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 art. 43 s-a stabilit o prevedere de principiu în sensul că „pentru mărfurile care din cauza anumitor însușiri proprii sînt supuse pierderii din greutate în timpul transportului, cărăușul răspunde numai pentru partea lipsă din greutate care depășește procentele de pierdere prevăzute în actele normative în vigoare, referitoare la transporturi".

Pentru transporturile pe calea ferată există actul normativ la care ne-am referit mai sus, prin care s-au precizat atît produsele care sînt supuse unor pierderi pe timpul transportului cît și procentele de pierdere.

Pentru celelalte modalități de transport — auto și apă — la data apariției normei de principiu din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, reprodusă, existau în vigoare prevederile H.C.M. nr 1763/5.09.1952, în sensul cărora pentru transporturile de cereale, leguminoase, semințe oleaginoase și semințe furajere la transportul pe apă procentul de pierdere datorită naturii mărfurilor arătate, a fost stabilit la 1%, iar pentru transportul auto 0,5%.

Prin H.C.M. nr. 230/25.XII.1979 a fost abrogată expres H.C.M. nr. 1763/5.09.1952, situație în care, norma de principiu din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr 941/1959, nu a mai avut corespondent de aplicare decît pentru transportul pe calea ferată prin art 76 din Regulamentul de transport din 1929, pentru transporturile auto și pe apă ne mai existînd acte normative prin care să fie stabilite procente de pierderi pe timpul transportului datorită naturii mărfii.

În aceste condiții de reglementare, practica arbitrală a fost confruntată cu situații în care pentru transporturile auto și navale, s-a cerut prin extindere a se aplica prevederile Regulamentului de transport C.F.R. și pentru aceste modalități de transport, invocîndu-se dispozițiile art. 43 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959.

Primul Arbitru de Stat prin Decizia nr. 1843 din 31.08. 1981 (nepublicată) a reținut punctul de vedere potrivit căruia pierderea de greutate de 1% prevăzută la art. 76 din Regulamentul de transport C.F.R. din 1929, este aplicabilă și transporturilor auto potrivit dispozițiilor art. 43 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959.

Același punct de vedere a fost menținut însă, nuanțat și prin Decizia PAS nr. 538 din 31.03.1982 (nepublicată), în sensul că atunci cînd din actele de constatare la primirea produsului — în speță porumb — rezultă aceeași umiditate ca la expediție sau umiditate mai mare arbitrajul urmează să stabilească dacă este cazul să se facă aplicarea prevederilor art. 43 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959.

Problema pe care o examinăm, reclamă o analiză atît juridică cît mai ales economică, în contextul intereselor

reale a factorilor care participă la deplasarea mărfurilor şi mai ales pentru prevenirea unor consecinţe economice negative.

Sîntem întrutotul de acord că pentru transportul pe calea ferată există concordanţă între prevederile Regulamentului aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 şi actul normativ care a stabilit procentele de pierdere din greutate a mărfurilor pe calea ferată, respectiv Regulamentul de transport CFR din 1929.

Cu privire însă la celelalte modalităţi de transport — ne referim la transporturile auto şi pe apă a cerealelor — considerăm că după abrogarea HCM nr. 1763/5.09.1952 prin HCM nr. 230/25.XII.1979, nu mai este posibilă aplicarea prevederilor art. 43 din HCM nr. 941/59 combinate cu art. 76 din Regulamentul de transport din 1929 pentru calea ferată.

Regulamentul aprobat prin HCM nr. 941/1959 stabileşte într-adevăr norma de principiu că pentru mărfurile care din cauza anumitor însuşiri proprii sînt supuse pierderii din greutate pe timpul transportului, cărăuşul răspunde numai pentru partea de lipsă din greutate care depăşeşte procentele de pierdere prevăzute de actele normative în vigoare, referitoare la transporturi. Textul stabileşte deci, pe de-o parte, răspunderea limitată a cărăuşului, în sensul că pentru procentele prevăzute în acte normative, referitoare la transporturi acesta nu răspunde, apoi, pe de altă parte, că prin actele normative se stabilesc respectivele procente.

In cazurile în care nu sînt stabilite prin acte normative asemenea procente de pierdere, se pune problema dacă invocîndu-se prevederile art. 43 din Regulamentul aprobat prin HCM nr. 941/1959, poate stabili aceste procente organul arbitral, substituindu-se organului legislativ de la caz la caz ?

Din deciziile PAS de referire, rezultă un răspuns negativ la această întrebare, atunci cînd se face referire la aplicarea şi pentru transporturile auto a procentelor de greutate din Regulamentul de transport CFR Dacă răspunsul este just cu privire la necompetenţa organelor arbitrale de a stabili asemenea procente, pe aceeaşi linie de gîndire, considerăm că nu-i posibilă nici extinderea prevederilor Regulamentului de transport CFR la modalităţile de transport auto şi naval, extindere care din punct de vedere economic nu s-ar putea reţine pentru o serie de considerente, noi referindu-ne numai la 2 esenţiale : în cazul transporturilor pe apă, în general umiditatea cerealelor creşte datorită mediului în care se efectuează transportul şi astfel greutatea acestor produse creşte şi nu scade, iar la transporturile-auto datorită distanţelor mici de transport, greutatea acestora nu poate fi influenţată. Acestea au fost dealtfel raţiunile pentru care prevederile HCM nr. 1763/15.09.1952 au fost abrogate.

Decizia PAS nr. 538/31.03.1982 pune însă în discuţie situaţiile în care prin compararea umidităţii porumbului la încărcare şi la descărcare nu ar rezulta diferenţe sau umiditatea la destinaţie ar fi mai mare, dacă este cazul a se analiza în ce măsură se mai pot invoca prevederile art. 43 din HCM nr. 941/1959.

Îndrumarea din această decizie P.A.S. are în vedere corectarea la destinaţie a diferenţelor de greutate rezultate din diferenţa de umiditate intervenită pe timpul transportului, în raport cu aceea stabilită la încărcare. Dacă umiditatea este identică sau mai mare decît aceea stabilită la expediţie prin certificatul de calitate, produsul nu a pierdut din greutate pe timpul transportului din cauza naturii mărfii, astfel că eventuala lipsă constatată la destinaţie se explică prin alte cauze decît natura mărfii şi într-adevăr ar fi greşit să se exonereze de răspundere cărăuşul pe această motivaţie (cauză).

Prevederea din art. 43 Regulamentul aprobat prin HCM nr. 941/1959 şi din art. 67 a Regulamentului de transport CFR, se întemeiază pe o prezumţie de pierdere din greutate pe timpul transportului datorită naturii mărfii prezumţie care poate fi combătută prin dovezi contrarii, ca spre exemplu sustrageri, scurgeri pe timpul transportului, sau aşa cum reţine Decizia P.A.S. menţionată, aceeaşi umiditate sau mai mare decît la expediţie.

Decizia de referire evidenţiază importanţa verificării elementelor din certificatul de calitate care influenţează greutatea şi modificarea acesteia pe timpul transportului datorită naturii mărfii şi în primul rînd umiditatea la cereale sau corpurile străine, elemente care corect determinate, stabilesc cauzele reale ale lipsurilor cantitative. Exonerarea automată de răspundere a cărăuşului pentru diferenţa de greutate de 1% fără a se analiza prin procesele verbale de constatare, a elementelor componente ale determinării cantităţii şi încărcarea gestiunii beneficiarilor cu asemenea diferenţe, pot constitui subtile mijloace de sustragere fie la cărăuş fie la destinatar de aceea îndrumarea din decizie de a se determina şi calcula raportul — diferenţă umiditate, diferenţă greutate — şi în funcţie de rezultat de a se aprecia dacă este cazul aplicării art. 43 din Regulamentul aprobat prin HCM nr 941/1959, evidenţiază contribuţia organelor arbitrale la combaterea sustragerilor şi stabilirea cauzelor reale a lipsurilor în circulaţia mărfurilor

Iulian LASCU
Arbitrajul de Stat interjudeţean Constanţa

raporturi de muncă

Vîrsta de pensionare

Pensia penru munca depusă şi limită de vîrstă se stabileşte, de regulă, la împlinirea vîrstei de 62 ani, bărbaţi, şi 57 ani, femeile.

Legea nr. 3/1977 privind pensiile de asigurări sociale şi asistenţa socială prevede însă şi unele situaţii derogatorii cînd pensia pentru munca depusă se poate stabili şi la alte vîrste. Astfel :

1. Personalul muncitor care are o vechime în muncă de cel puţin 30 de ani, bărbaţi, şi 25 de ani, femeile, poate cere înscrierea la pensie şi la împlinirea vîrstei de 60 de ani, bărbaţii, şi 55 ani, femeile.

2. Persoanele care au lucrat efectiv cel puţin 20 ani în locuri care, potrivit legii, se încadrează în grupa I-a de muncă, sau cel puţin 25 ani în grupa II-a, au dreptul să fie înscrise la pensie la împlinirea vîrstei de 52 ani pentru grupa I şi 57 ani pentru grupa a II-a, bărbaţii, şi la împlinirea vîrstei de 50 ani, pentru grupa I-a şi de 52 de ani pentru grupa a II-a femeile. Atunci cînd solicită expres înscrierea la pensie, o pot face însă la împlinirea vîrstei de 50 ani, atît femeile cît şi bărbaţii care au lucrat în grupa I-a şi la 55 ani bărbaţii şi 50 ani femeile care au lucrat în grupa II-a de muncă.

Prin Decretul nr. 215/1979 a fost reglementată încadrarea în grupele I şi II de muncă, în vederea pensionării.

În grupa I-a de muncă se încadrează, cu caracter permanent, minerii şi celelalte categorii de personal care lucrează în subteran ; personalul care execută prelucrarea minereurilor radioactive ; scafandrii şi chesonierii personalul de la platformele de foraj marin, anumite categorii de personal navigant din aviaţia civilă care efectuează numărul de ore de zbor minim prevăzut în anexa de decret. În afara acestor categorii de personal mai sînt şi altele expres enumerate de art. 2 din decret.

În grupa II de muncă se încadrează cu caracter permanent minerii şi celelalte categorii de personal care lucrează în subteran în minele de sare, personalul navigant din aviaţia civilă care realizează cel puţin 50% din numărul de ore de zbor prevăzute pentru cei ce se încadreaz(în grupa I de muncă Decretul mai enumeră, limitativ şi alt personal muncitor (care se încadrează în grupa II-a de muncă).

Persoanele care au vechimea în muncă (30 ani, bărbaţii, şi 25 ani, femeile, prevăzută de lege şi au lucrat e-

fectiv cel puțin 15 ani în locurile încadrate în grupa I-a de muncă sau cel puțin 20 de ani în locurile încadrate în grupa II-a de muncă au dreptul, la cerere, să li se reducă vîrsta de pensionare în mod proporțional cu anii lucrați, dar nu mai puțin de 52 ani pentru grupa I și de 57 ani pentru grupa II bărbații sau la 50 ani pentru grupa I-a și 52 de ani pentru grupa a II-a femeile. Persoanele care au lucrat mai puțin în grupele I sau II de muncă nu li se poate reduce vîrsta de pensionare. Dacă au lucrat cel puțin 5 ani, beneficiază de un spor de vechime de 6 luni pentru grupa I-a și trei luni pentru grupa II-a.

3. Femeile cu o vechime în muncă de 25 ani, care au născut cel puțin 3 copii și i-au crescut pînă la vîrsta de 10 ani, pot cere pensionarea la împlinirea vîrstei de 54 ani — pentru trei copii, la 53 ani pentru 4 copii și la 52 ani pentru 5 copii sau mai mulți.

Pentru personalul artistic sînt, de asemenea, prevăzute unele reduceri ale limitei de vîrstă (soliste balet, acrobați, solisti vocali, artiști de circ etc.).

4. În sfîrșit, o altă categorie de personal care beneficiază de reducerea vîrstei de pensionare o constituie nevăzătorii care pot fi pensionați la 50 ani bărbații și 45 ani femeile.

5. Legea prevede și o situație de excepție cînd vînsta de pensionare este mai mare și anume de 65 de ani, bărbații și 60 de ani, femeile, și anume pentru profesorii și conferențiarii din învățămîntul superior, precum și pentru cercetătorii științifici principali I și II care au o vechime în muncă de cel puțin 30 de ani, bărbații și 25 ani, femeile. La cerere, personalul universitar și de cercetare sus menționat, poate fi pensionat și la vîrsta de 62 ani, bărbații și 57 ani, femeile.

S. IOAN

Răspunderea disciplinară a membrilor organelor de conducere colectivă

Responsabilitatea constituie un element fundamental, intrinsec și inseparabil a actului de decizie. Așa fiind, este firesc ca în contextul ansamblului de măsuri de întărire a autoconducerii muncitorești și a autonomiei economico-financiare a întreprinderii, răspunderea membrilor organelor de conducere să primească noi valențe și o importanță crescîndă. În cele ce urmează ne vom referi la răspunderea disciplinară a membrilor organelor de conducere colectivă deoarece răspunderea lor materială a fost prezentată mai des în literatura juridică de specialitate, inclusiv în paginile Suplimentului.

În activitatea ce o desfășoară în cadrul organelor de conducere colectivă, unele persoane încadrate în muncă pot săvîrși anumite fapte care să prezinte elementele constitutive ale unei abateri disciplinare. Într-adevăr, prin încadrarea sa în colectivul de muncă al unei unități socialiste și prin semnarea contractului de muncă, cel în cauză își asumă și obligația de a participa nemijlocit la conducerea întreprinderii și la administrarea patrimoniului încredințat acesteia (art. 1 alin. 2 din Legea nr. 5/1978). În executarea acestei obligații, persoana încadrată în muncă, exercitîndu-și mandatul primit de a conduce unitatea în calitate de membru al organului de conducere colectivă poate săvîrși anumite abateri disciplinare prin neîndeplinirea sau încălcarea îndatoririlor și sarcinilor sale. Cînd fapta săvîrșită întrunește în mod cumulativ elementele cerute de lege pentru existența abaterii disciplinare, nu există nici un temei legal ca autorul să fie apărat de răspundere disciplinară. Chiar legea (art. 100 alin 1 din Codul muncii) prevede că încălcarea cu vinovăție de către persoana încadrată în muncă — **indiferent de funcția sau postul ce ocupă** — atrage răspunderea disciplinară, iar în art. 136 alin. 3 din Codul muncii și art. 20 din Legea nr. 1/1970 este prevăzută expres o abatere disciplinară specifică activității de conducere (ne referim la cazul cînd se ia cu rea credință măsura desfacerii contractului de muncă).

Condițiile și criteriile răspunderii disciplinare sînt aceleași indiferent că activitatea prejudiciabilă s-a prestat în comun sau de unul singur.

Răspunderea disciplinară fiind strict personală, este atrasă avîndu-se în vedere, în concret, atitudinea fiecărui membru din organul colectiv de conducere față de hotărîrea adoptată sau măsura luată.

Potrivit prevederilor cuprinse în art. 14 alin. 3 și 4 din Legea nr. 1/1970, coroborate cu cele ale art. 12 lit. i din Regulamentul de organizare și funcționare a organelor de conducere colectivă din întreprinderi, aplicarea sancțiunii disciplinare este de competența consiliului oamenilor muncii din unitate. Pentru persoanele numite în funcție în baza hotărîrii organului ierarhic superior, sancțiunea se aplică de acel organ. În cazul în care abaterea disciplinară a fost săvîrșită de șeful compartimentului C.T.C. din unitate, este necesar și acordul organelor de specialitate astfel cum prevede art. 43 din Legea nr. 7/1977 și art. 72 din Legea nr. 8/1977.

Deoarece existența răspunderii disciplinare este condiționată de existența raportului de muncă, concretizat printr-un contract de muncă dintre unitate și persoana încadrată, și funcționează numai în cadrul unor asemenea raporturi juridice de muncă, cei care nu sînt încadrați în unitate nu pot fi sancționați disciplinar. Este știut că în baza art. 35 alin 2 din Legea nr. 5/1978, în consiliul oamenilor muncii pot fi numite și persoane din afara întreprinderii. Întrucît între aceste persoane și unitate nu există contract de muncă, ele nu pot fi sancționate disciplinar.

J. COSTIN

INTREPRINDEREA MECANICĂ — VASLUI

Str. Metalurgiei Nr. 4

Telefoane : 13570, 13573, 13571, 13574, 13572, 13575

Prefix 983

Oferă pe bază de comandă fermă următoarele produse :

- **produse ALA — uși și obloane metalice de toate tipodimensiunile**
- **filtre de aer tip P.P.F.**
- **mecanisme de rotire și tobe simple — reductoare ce se pot utiliza ca piese de schimb pentru automacaralе AM5**
- **VHR — ventilatoare helicoidale reversibile cu rotori de aluminiu utilizate la aerisirea încăperilor de tip :**
  - **— VHR 400**
  - **— VHR 500**
  - **— VHR 630**
  - **— VHR 710**
  - **— VHR 800**
  - **— VHR 1000**
- **U.C.R. — utilaj refractar — toate tipodimensiunile**
- **Utilaj construcții case (tipare tip „E" stg ; „E" dr.**
- **tipar atic A27-1 ; A30-1; A33-1 ; A33-2 ; A36-2 ; A54-1s.**
- **tipar rampă R3 T1141/1 ;**
- **tipar ventilație V1T-1141 ; T1141/1 VF1140 V7dr, V8a dr. T1141/1 ;**
- **echipament panou 154-1-4362-0 ; — UP 4359 ; 154-2d dr. UP 4373 ; UP4371 ; UP4374.**

Practică arbitrală – decizii ale primului arbitru de stat

REPARAȚII — PLĂȚI — PENALITĂȚI

● **Livrare produse nerepartizate centralizat. Lipsă repartiții pentru materia primă — Consecințe.** În condițiile în care încheierea contractului de către furnizor este la latitudinea acestuia deoarece produsele ce formează obiectul contractului nu sînt prevăzute în nomenclatorul produselor pentru care se elaborează balanțe și deci contractarea și livrarea lor se face prin acordul de voință al părților, furnizorul are obligația să se asigure în prealabil de obținerea repartițiilor de materii prime dirijate și să accepte contractarea produselor finite, în măsura în care acestea se puteau realiza. Ca urmare, în situația în care produsele contractate nu sînt repartizate centralizat, lipsa repartițiilor de materie primă, nu este de natură să ducă la exonerarea de răspundere a furnizorului pentru neexecutarea obligațiilor asumate prin contract. (Dec. PAS 1026/1982).

● **Livrări succesive. Desocotire finală.** În raporturile dintre unitățile și organizațiile socialiste, instituția compensației ca mijloc de stingere a obligațiilor nu este în principiu aplicabilă. Dacă după o serie de livrări succesive a căror plată, s-a efectuat imediat pe baza datelor furnizorului, survin unele modificări după terminarea unei etape de livrare, nu ne aflăm în prezența unei compensații, în sensul dispozițiilor art. 1143 și urm. Cod civil, ci a unei decontări finale. (Dec. PAS 969/1982).

● **Contract nul. Lipsă răspundere pentru plata de penalități de întîrziere în decontarea prețului.** Potrivit prevederilor art. 96 din Legea finanțelor 9/1972, sînt interzise angajarea de cheltuieli, contractarea de lucrări ori de livrări pentru investiții, înainte de includerea lor în planul național unic de dezvoltare economico-socială și aprobarea documentației tehhnice, economice, potrivit legii, precum și începerea de lucrări, înainte ca organele bancare să se fi pronunțat asupra legalității acestor cheltuieli. (Decizia PAS 956 din 29 aprilie 1982).

● **Livrări de mărfuri către CAP-uri și asociații economice intercooperatiste. Neasigurarea posibilităților de plată. Consecințe.** Potrivit prevederilor art. 163 din Legea finanțelor nr. 9/1972, livrările de mărfuri pentru cooperativele agricole de producție și asociațiile economice intercooperatiste se fac numai după ce unitățile economice furnizoare se asigură de posibilitățile de plată ale acestor cooperative și asociații. Pct. 20 din Normele metodologice privind efectuarea plăților între unitățile socialiste precizează că unitățile agricole cooperatiste folosesc pentru asigurarea plății mărfurilor aprovizionate adeverință de disponibil sau scrisori de comunicarea creditelor aprobate. La pct. 8 din anexa 5, la Normele citate se precizează, de asemenea, că pentru livrările de mărfuri către unitățile agricole cooperatiste se primesc dispoziții de încasare la bancă numai dacă sînt însoțite de adeverință de disponibil sau scrisori de garanție. Practica arbitrală s-a pronunțat că în situațiile cînd furnizorul efectuează livrări cu încălcarea prevederilor dispozițiilor legale susmenționate, nu i se cuvin penalități de întîrziere în decontarea prețului mărfurilor livrate. (PAS 935/1982).

● **Nelivrare produse. Obligație determinată pentru executarea livrării, neîndeplinită de beneficiar. Lipsă răspundere furnizor.** În situația în care prin contract, beneficiarul își asumă o obligație determinată pentru livrarea produselor, pe care nu și-o îndeplinește, din care cauză furnizorul este împiedicat să efectueze în termen livrarea produselor, nu poate fi antrenată, răspunderea furnizorului, prin plata de penalități de întîrziere, potrivit dispozițiilor Legii nr. 71/1969. (Decizia PAS 938 din 29 aprilie 1982).

AMBALAJE

● **Livrarea de produse în ambalaje asigurate de furnizor, din operațiuni de restituire și de la producător.** În cazul cînd obligațiile contractuale de livrare a unor produse nu sînt condiționate, în mod necesar, de punerea în prealabil la dispoziție a ambalajelor de către beneficiar, nu este exonerat furnizorul de răspundere pentru nelivrare. Împrejurarea că produsele se livrează în ambalaje asigurate din operațiunile de restituire și de la producător, se referă doar la modul de aprovizionare în timp cu ambalaje urmînd ca pentru restanțele de ambalaje să se pretindă penalitățile legale specifice (de întîrziere ori nelivrare cît și pentru nerespectarea în termen a ambalajelor). În această situație, restanțele de produse nu se datorează culpei beneficiarului, ci furnizorului, care trebuie să ia toate măsurile necesare pentru asigurarea executării obligațiilor de livrare a produselor contractate. (Dec. PAS 931/1982).

● **Livrări de produse în condiții de ambalare neadecvate, nepaletizate, cu etichetări necorespunzătoare etc. Consecințe.** Potrivit prevederilor art. 124 lit. a, d și e și art. 138 lit. g din Legea 14/1971 cu privire la gospodărirea resurselor materiale a fondurilor fixe și aprovizionarea tehnico-materială, furnizorul are obligația să procedeze la modernizarea și perfecționarea ambalajelor și ambalării produselor, extinderea tipurilor eficiente de ambalaje care se întrebuințează repetat, realizarea de ambalaje rezistente la transport, manipulare și depozitare. Furnizorul are, de asemenea, obligația de a stabili modalități de ambalare și de formare a unităților de încărcătură în funcție de caracteristicile tehnice ale sistemelor de manipulare, transport, depozitare și distribuire pe întregul parcurs al produselor, pînă la beneficiari și de a proceda la paletizarea și conteinerizarea transportului. Față de cele de mai sus și stabilindu-se într-un litigiu că întîrzierea plății prețului produselor livrate a fost determinată de nerespectarea dispozițiilor legale susarătate de către furnizor, Arbitrajul a respins pretențiile acestuia la penalități. (Dec. PAS 928/1982).

● **Compensație produse-ambalaje. Inadmisibilitate în raporturile dintre organizațiile socialiste.** Beneficiarul unor produse primite, nu poate reține din prețul datorat și facturat de furnizor, contravaloarea unor ambalaje livrate în alt an de plan furnizorului și neachitate de acesta. Prin acest fapt ar opera o compensație ce este inadmisibilă în raporturile dintre organizațiile socialiste, ca mijloc de stingere a obligațiilor. (Dec. PAS 971/1982).

TRANSPORT

● **Vagoane cisternă cu descărcare pneumatică. Taxa de transport aplicabilă.** În conformitate cu T.L.M., — C.F.R. cap. II „Dispoziții generale de aplicare a tarifelor" paragraful 3 (1), în clasa a 2-a de tarifare se încadrează mărfurile predate la transport în vagoane-cisternă cu recipiente de descărcare pneumatică. La paragraful 3 (1) „Condiții de aplicare" se explică pentru personalul căilor ferate și beneficiari că vagoanele cu recipiente cu descărcare pneumatică se identifică după cifra a cincea — 9 — litera de serie Uces. Prin Ordinul M.T.Tc. nr. 1704/30 decembrie 1981, s-a completat T.L.M. — C.F.R., menționîndu-se la pagina 100. paragraful 3 și 101 „Condiții de aplicare" și vagoanele specializate pentru transportul cerealelor. În speță încasarea taxei de transport nu s-a făcut retroactiv, prin aplicarea Ordinului MTTc. sus arătat, ci la data efectuării transportului, la determinare ținîndu-se seama de tipul vagonului care a fost precis identificat, prin număr și literă, ca vagon cu descărcare pneumatică. (Dec. PAS 984/1982).

● **Contract de transport. Obiecțiuni ale beneficiarului privind volumul de transport, soluționate de organele tutelare, Data încheierii contractului.** În principiu obiecțiunile formulate de beneficiar la contractul de transport,

care privesc o clauză referitoare la cantitate (volumul de transport stabilit de organul tutelar) nu pot fi acceptate de cărăuș, avînd în vedere dispozițiile art. 23 din Legea contractelor economice nr 71/1969, dispozițiile HCM nr. 425/1975 și art 11 și urm. din Normele metodologice de planificare și executare a transporturilor de mărfuri cu mijloace auto. În speță, obiecțiunile formulate de beneficiar au fost soluționate la nivelul organelor tutelare în luna mai 1981 reținîndu-se legal punctul de vedere al cărăușului Față de faptul că obiecțiunile priveau tonajul, ceea ce nu împiedica executarea contractului la nivelul cantităților celor mai mici și văzînd dispozițiile art. 26, aliniat penultim, din Legea contractelor economice, în conformitate cu care hotărîrea dată în rezolvarea neînțelegerilor ivite cu prilejul încheierii contractului face parte din contract pe data cînd a fost încheiat. Arbitrajul în mod legal a stabilit că între părți perfectarea contractului de transport nu s-a realizat pe data rezolvării neînțelegerilor contractuale, ci anterior și anume pe data încheierii lui. (Dec. PAS 939/1982).

● **Prestații de transport efectuat cu carburanți puși la dispoziția prestatorului de către beneficiar. Consecințe.** Reclamanta a solicitat pîrîtului — care avea în dotare mijloace auto, efectuarea unor transporturi, obligîndu-se să-i pună la dispoziție motorina necesară. După efectuarea transportului, beneficiara a solicitat prestatoarei restituirea motorinei pe motiv că i-a predat-o cu titlu de împrumut. Prestatoarea s-a opus la restituire susținînd că nu a existat o convenție de împrumut și că a achitat în parte contravaloarea motorinei folosită. Soluționînd litigiul, Arbitrajul a obligat pe pîrît și la diferența neachitată din contravaloarea motorinei. Reclamanta nu a fost de acord cu soluția pronunțată, invocînd Ordinul MATMCGFF-MICh nr. 556/1979 potrivit căruia este interzisă vînzarea produselor petroliere între unitățile socialiste. În rearbitrare, s-a reținut că între părți nu a avut loc o revînzare a motorinei, întrucît predarea acestui produs către prestatoarea de servicii s-a făcut în scopul executării unor transporturi în folosul reclamantei, care s-a obligat prin comandă să predea carburantul necesar, iar pîrîtul nu avea asigurată prin repartiție decît cantitatea necesară pentru transporturile efectuate pentru propria sa activitate. În această s-a considerat că reclamanta este îndreptățită să încaseze echivalentul produsului predat. (Dec. PAS 987/1982)

● **Transport auto. Avarierea mărfii. Răspundere.** Potrivit art. 26 din „Regulamentul privind recepția, expediția și primirea mărfurilor, precum și stabilirea răspunderii expeditorului, cărăușului și destinatarului în circulația mărfurilor, între organizațiile socialiste" la primirea mărfurilor spre transport cărăușul este obligat să verifice — printre altele — starea ambalajelor și respectarea condițiilor tehnice de încărcare și fixare, primirea transportului creînd prezumția că el este în ordine. În cazul în care constată că marfa nu a fost ambalată corespunzător și că încărcarea s-a făcut fără respectarea regulilor tehnice de încărcare și fixare, cărăușul are posibilitate, conform art. 27 din Regulament să refuze primirea spre transport a mărfurilor. La art. 42, lit d și g din Regulament se prevede că este scutit de răspundere cărăușul în cazul pierderii totale sau parțiale, micșorării greutății sau avarierii produselor primite spre transport, dacă acestea s-au produs din cauze legate de încărcarea mărfurilor atunci cînd această operațiune a fost executată de expeditor, precum și din cauza unor defecte de ambalaj care nu au putut fi observate, sub aspectul exterior, la primirea produselor. În speță, din coroborarea probelor administrate s-a stabilit că pe timpul transportului s-au produs scurgeri din butoaie, ca urmare a faptului că acestea au avut capacele defectuos fixate de expeditor. Totodată, s-a reținut că deși unitatea de transport răspunde de integritatea mărfii conform art. 38 din Regulament, nu a luat măsurile necesare de limitare a prejudiciului, nesesizînd scurgerea produsului din butoaie. În aceste condiții s-a reținut că răspunderea pentru prejudiciul cauzat incumbă atît expeditorului cît și cărăușului. (Dec. PAS 976/1982).

● **Transport în trafic internațional. Reclamație administrativă. Efecte.** Potrivit prevederilor art. 29 paragraful 1 din Convenția SMGS dreptul de a intenta acțiunea întemeiată pe contractul de transport aparține acelei persoane care are dreptul de a prezenta reclamație împotriva căii ferate. Acțiunea poate fi intentată numai după prezentarea reclamației. Articolul 28, paragraful 7 pct. 2 stabilește că, prezentarea reclamațiilor către calea ferată, în cazul pierderii parțiale a mărfurilor, se face de către predător sau destinatar cu condiția prezentării scrisorii de trăsură și a procesului verbal comercial, eliberat destinatarului de calea ferată, în stația de destinație precum și a facturii externe (art. 24) Reclamațiile și acțiunile împotriva căilor ferate, izvorîte din contractul de transport, pot fi prezentate în decurs de 9 luni. Pentru despăgubiri în caz de avarii sau pierderea parțială a mărfurilor termenul de prescripție începe să curgă din ziua eliberării mărfurilor. Cum acționarea cărăușului nu poate fi făcută decît după prezentarea reclamației administrative, iar în speță beneficiara unui transport de mărfuri în trafic internațional, acționată de importator, a chemat în garanție pe cărăuș, la indicația Arbitrajului, a formulat reclamație administrativă, înlăuntrul termenului legal de prescripție, fără să anexeze actele prevăzute la art. 28 paragraful 7, pct. 2 din Convenția SMGS, motiv pentru care MTTc. — Departamentul căilor ferate i-a cerut completarea cu următoarele acte în original : unicatul scrisorii de trăsură în trafic internațional, procesul verbal încheiat cu calea ferată și factura furnizorului extern. Întrucît beneficiara transportului nu s-a confirmat și nu a prezentat actele susarătate nici în timpul soluționării litigiului și nici în rearbitrare, Arbitrajul a respins cererea de chemare în garanție a cărăușului, avîndu-se în vedere că o reclamație incompletă nu poate produce efectele prevăzute de art. 30 din Convenția SMGS. (Dec. PAS 951/1982).

M. BARTOK
Consilier Arbitrajul de Stat Central

Întrebări și răspunsuri

● **TUDOR OLTEAN, Tîrgu Mureș; VIRGIL M. BÎGU, Coarnele Caprei, Iași ; ÎNTREPRINDEREA DE OȚELURI SPECIALE FORJATE, Cristuru Secuiesc ; UNITATEA DE MECANIZARE TRANSPORTURI ȘI CONSTRUCȚII FORESTIERE, Focșani ; LICEUL INDUSTRIAL NR. 1, Balș ; GRUPUL ȘCOLAR MINIER, Moldova Nouă ; DIRECȚIA JUDEȚEANĂ DE DRUMURI ȘI PODURI, Baia Mare ; STAȚIUNEA DE CERCETARE ȘI PRODUCȚIE POMICOLĂ, Iași ; COOPERATIVA DE PRODUCȚIE, ACHIZIȚIE ȘI DESFACERE, Botiz, Satu Mare ; ÎNTREPRINDEREA DE ÎMBUNĂTĂȚIREA ȘI EXPLOATAREA PAJIȘTILOR, Arad ; GRUPUL DE ȘANTIERE, Năvodari ; BAZA DE APROVIZIONARE TEHNICO-MATERIALĂ, Sălaj ; COOPERATIVA „PROGRESUL", Deva ; COMPLEXUL DE PRODUCERE, VALORIFICARE ȘI INDUSTRIALIZARE A LEGUMELOR ȘI FRUCTELOR, Fălticeni ; ȘANTIERUL DE CONSTRUCȚII-MONTAJ, Blejoi, Prahova ; EXPLOATAREA DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ ȘI LOCATIVĂ, Cisnădie ; BIROUL DE TURISM PENTRU TINERET, Satu Mare; I.C.R.M. Suceava.** Am primit și reținut comenzile dv. pentru lucrarea „Legislația întreprinderii de la A la Z", care va fi reeditată în primul trimestru al anului viitor. Așa cum am mai anunțat, prima ediție a fost epuizată.

● **TRUSTUL I.A.S., Oradea** — Dv. aţi achitat cinci exemplare din lucrarea respectivă la mult timp după ce a fost epuizată. Vă vom livra cărţile comandate după reeditare.

● **DUMITRU VRÎNCEANU, Piatra Neamţ** — Am fost informaţi de I.S.I.A.P. că v-a expediat un volum din cartea „Legislaţia întreprinderii de la A la Z". Abonamentul la revistă a fost perfectat pentru perioada 1 iulie — 31 decembrie a.c.

● **INSTITUTUL DE CERCETĂRI ŞI PROIECTĂRI MINIERE PENTRU SUBSTANŢE NEMETALIFERE, Cluj-Napoca.** — S-a perfectat şi abonamentul solicitat de dv Direcţia expedierii presei nu primeşte abonamente pe baza iniţialelor unei unităţi. Vă vom expedia cîte un exemplar din suplimentele apărute în acest an.

● **SUCURSALA JUDEŢEANĂ A BĂNCII NAŢIONALE, Timişoara.** — Cele două abonamente solicitate de dv sînt prevăzute la poziţiile 1 şi doi din tabelele D.E.P. existente la sectorul de expediere a presei din Timişoara. Perioada este între 1 aprilie — 31 decembrie a.c.

● **ÎNTREPRINDEREA AGRICOLĂ DE STAT, Nădlac.** — Din eroare aţi fost cuprinşi în tabelele de expediţie cu lucrarea „Regimul de valorificare şi preţurile produselor agricole" Dacă nu aveţi nevoie de exemplarele primite, le puteţi returna urmînd ca la reeditarea lucrării „Legislaţia întreprinderii de la A la Z" să primiţi această lucrare.

● **ASOCIAŢIA ECONOMICĂ INTERCOOPERATISTĂ, C.A.P., Belcesti, Iaşi ; ÎNTREPRINDEREA DE EXPLOATARE PORTUARĂ, Constanţa.** — Cînd şi cu ce documente aţi achitat lucrarea respectivă?

● **I.R.E. ŞANTIERUL CONSTRUCŢII-MONTAJ, Ploieşti ; G.S.C.I. Şantier Borzeşti.** — Urmăriţi la oficiul poştal local coletele nr. 5095 din 14 aprilie şi respectiv, 1539 din 16 martie a.c.

● **FABRICA DE ÎNCĂLŢĂMINTE, Topliţa, Harghita.** — V-am scris direct despre motivele pentru care n-aţi fost în evidenţa noastră pentru livrarea abonamentului Dacă pentru revistă situaţia s-a reglementat, pentru lucrarea „Legislaţia întreprinderii de la A la Z" urmează să aşteptaţi pînă la reeditare.

● **C.A.P. „OCTOMBRIE ROŞU", Călugăreni, Dolj ; C.A.P. HUŞI, Vaslui.** — Lucrarea „Regimul de valorificare şi preţurile produselor agricole" a fost difuzată prin Direcţia expedierii presei Dacă aţi achitat-o anticipat, sperăm că sînteţi deja în posesia exemplalelor dorite.

● **ASOCIAŢIA ECONOMICĂ INTERCOOPERATISTĂ DE CREŞTEREA VACILOR PENTRU LAPTE, Al. I. CUZA, Iaşi.** — Lucrările solicitate de dv. sînt epuizate.

● **IOAN DIANU, Craiova.** — Aşa după cum s-a mai anunţat şi în suplimentul revistei, lucrarea privind administrarea imobilelor va apărea în curînd. Vom anunţa în timp util şi felul de expediere. Este posibil să fie distribuite numai prin chioşcurile de difuzare a presei.

● **NICULINA DOMIL, Galaţi** — Problema ridicată de dv. este reglementată în „Normele metodologice" ale Ministerului Finanţelor nr 63010 din 22.VII.1970, pentru controlul financiar intern, în care la pct. nr. 27 se arată că procesul-verbal de verificare se prezintă organului care a dispus verificarea cu o notă de prezentare în care se arată organele sau, după caz, persoanele din afara unităţii verificate, care au dat dispoziţii, indicaţii sau recomandări, ce au determinat deficienţele consemnate în procesul-verbal Pe baza acesteia, conducerea unităţii care a dispus verificarea urmează să determine măsurile de luat.

● **VASILE POPA, Botoşani.** — Dispoziţiile art. 40, alin. (2), pct. b din normativul de utilizare şi circulaţie a ambalajelor, paletelor şi conteinerelor aprobat prin Ordinul nr. 96/1981 al ministrului Aprovizionării se aplică numai în cazul restituirii ambalajelor, altele decît cele de sticlă, de către creşe, cămine, cantine, spitale şi alte unităţi cu consumuri colective, şi numai cînd destinatarul restituirii este întreprindere a comerţului cu ridicata (sau unităţi asimilate acestora conform art. 39, alin (2) din acelaşi normativ.

Decontarea cheltuielilor între părţi la recuperarea ambalajelor livrate cu conserve de legume şi fructe, pastă de tomate, muştar, siropuri, sucuri şi nectaruri, se face potrivit art. 27 din Decretul Consiliului de Stat nr. 146/1980 pe baza cotelor de rabat prevăzute în anexa 3 la acest decret.

● **AURELIAN PETRESCU, Iaşi.** — Potrivit prevederilor art. 22 din Legea nr. 1/1977 persoanele fără copii, căsătorite sau necăsătorite în vîrstă de peste 25 ani, care muncesc în unităţile economice de stat şi instituţiile de stat, plătesc o contribuţie fixă, lunară, diferenţiată în funcţie de retribuţia tarifară de încadrare Contribuţia persoanelor fără copii încadrate cu program de muncă redus. potrivit art. 25 din legea menţionată se determină proporţional cu timpul lucrat, prin raportarea contribuţiei corespunzătoare retribuţiei tarifare de încadrare aferentă programului integral de muncă Faţă de aceste prevederi. persoanele fără copii aflate în concediu fără plată pe perioade mai mari de o lună, nu datorează contribuţia fixă lunară pentru lunile calendaristice întregi în care se află în concediu fără plată. Această soluţie nu se aplică însă persoanelor care nu au copii aflate în concediu fără plată mai puţin de o lună calendaristică indiferent de numărul de zile lucrate şi de retribuţia efectiv primită. precum şi persoanelor care nu au copii aflate în concediu fără plată o perioadă mai mare de o lună pentru eventualele fracţiuni în care realizează venituri din retribuţie.

● **CONSTANTIN GĂNESCU, Mangalia.** — Aşteptăm adresa dv. pentru a vă scrie.

● **MICLĂUŞ MIRCEA** se interesează dacă există un act normativ care stabileşte că încălzirea în birouri şi unităţi economice se face numai în perioada 15 oct — 15 aprilie, ori altă perioadă Potrivit prevederilor art. 2 şi 3 din Decretul nr 283/1979 modificat prin Decretul nr. 103/1980, ministerele, celelalte organe centrale, comitetele executive ale consiliilor populare judeţene şi al municipiului Bucureşti sînt obligate să ia măsuri pentru reducerea consumurilor, utilizarea raţională şi economisirea combustibililor, carburanţilor, energiei electrice şi termice precum şi în vederea reducerii consumurilor de energie electrică în birouri şi celelalte spaţii administrative. La baza acestor prevederi, organele abilitate de lege pot emite hotărîri pentru adoptarea anumitor măsuri de utilizare raţională a energiei în care scop au stabilit ca încălzirea în birourile unităţilor economice să se facă numai în anumite perioade ale anului.

● **PICHIU MARIA — Galaţi,** solicită lămuriri cu privire la suprafaţa locuibilă, inclusiv holul şi la antreul apartamentului. Potrivit art. 2 alin. 2 din Legea nr. 5/1973 holul este inclus în suprafaţa locuibilă. Iar antreul sau vestibulul este considerat ca făcînd parte din dependinţele clădirii. Determinarea exactă a destinaţiei şi funcţiei unei încăperi se face la faţa locului. Toată suprafaţa exterioară clădirii se consideră curtea acesteia.

● **ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ CUGIR** se interesează de incidenţa unor prevederi ale Decretului nr 392/1980 asupra celor din Decretul nr. 167/1958. Termenul de 45 zile prevăzut de art. 27 din Decretul nr. 392/1980, pentru regularizarea unor diferenţe de preţuri între furnizori şi beneficiari are caracter administrativ. Termenele de prescripţie pentru dreptul la acţiune sînt cele prevăzute în Decretul nr. 167/1958 pe care le cunoaşteţi.

VĂ PREZENTĂM:

ÎNTREPRINDEREA DE MAȘINI ELECTRICE DIN BUCUREȘTI

În cei 35 de ani de activitate. Întreprinderea de mașini electrice din București — specializată în construcția de motoare electrice — a cunoscut o dezvoltare continuă, devenind o puternică unitate a industriei construcțiilor de mașini.

Dsipunînd de secții moderne, laboratoare și ateliere de proiectare dotate cu utilaje și aparatură la nivelul tehnicii moderne și de un colectiv cu un înalt grad de calificare și specializare, Întreprinderea de mașini electrice din București a ajuns în 1982 la o capacitate de producție de 8 ori mai mare. La începutul activității întreprinderea producea numai 6 sortimente, pentru ca astăzi să producă o gamă sortimentală diversificată de 850 tipodimensiuni. Datorită calității ireproșabile și performanțelor tehnice superioare, mașinile electrice fabricate la I.M.E.B. se bucură de un binemeritat prestigiu, fiind cunoscute în 60 de țări de pe toate continentele lumii ; la export se livrează peste 500 de sortimente, volumul exportului de utilaje complexe fiind de 55% din producția totală. De subliniat este faptul că produsele exportate sînt realizate în concordanță cu normele și standardele internaționale omologate și în laboratoare de prestigiu din străinătate. Produsele întreprinderii se livrează în mod curent în U.R.S.S., S.U.A., Anglia, Franța, R.F.G., R.D.G., Suedia, Australia, Pakistan, Iran și altele.

Între numeroasele premii și diplome primite de produsele Întreprinderii de mașini electrice din București se găsesc și 3 medalii de aur — în 1975 la Viena cu un generator de 110 kW la 800 herți ; 1978 la Brno cu motorul C.S. de 350 amperi și în 1980 la Plovdiv cu motorul CSCA de 250 amperi.

În prezent, atenția colectivului întreprinderii este concentrată în direcția înnoirii și realizării unor mașini electrice cu performanțe tehnico-economice superioare.

Iată cîteva din principalele și cele mai noi sortimente de familii de motoare de curent continuu și alternativ :

- **Motoare tip MCU de 5 kW la 600 rotații pe minut pentru acționări principale la mașini-unelte**
- **Motoare tip MCM utilizate în metalurgie**
- **Motoare și generatoare tip MCE și GCE pentru excavatoare**
- **Motoare tip MCG de uz general pentru utilaje tehnologice**
- **Motoare seria CAF**
- **Motoare pentru tracțiune**
- **Convertizoare asincrone de frecvență**
- **Seria de motoare pentru laminoare**
- **Motoare antiexplosive și antigrizutoase**
- **Motoare pentru acționat vinciurile care echipează navele maritime pînă la 55 000 TDW**
- **Seria motoarelor noi pentru submersibile și geotermale**
- **Motoare asincrone**
- **Motoare pentru instalații de sudură**
- **Motoare pentru pompe submersibile**
- **Motoare pentru minerit**
- **Motoare pentru locomotive Diesel electrice, Diesel hidraulice și electrice**
- **Grupuri electrogene**
- **Grupuri de sudură**
- **Grupuri de medie frecvență**
- **Generatoare sincrone**

Ion VASILESCU

Vedere generală a clădirii principale

Tiparul : I. P. „Informația"

BIBLIOTECA CENTRALĂ A INSTITUTELOR DE CONSTRUCȚII

17 ANI DE LA CONGRESUL AL IX-lea al P.C.R.

ÎMBOGĂȚIREA TEORIEI ȘI PRACTICII CONSTRUCȚIEI SOCIALISTE

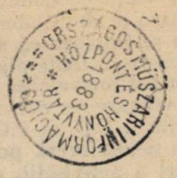

SÎNT evenimente în istoria unui popor care pe măsură scurgerii timpului capătă valori și semnificații deosebite. Un asemenea moment este pentru poporul român Congresul al IX-lea al partidului comunist, de la a cărui desfășurare se împlinesc acum 17 ani. Marcînd o piatră de hotar în conștiința socialistă a țării, Congresul al IX-lea a inaugurat în planul gîndirii științifice și al practicii sociale un nou climat de muncă. El a proclamat necesitatea stringentă a părăsirii hotărîte a dogmatismului și îngustării, aprecierilor simpliste, necesitatea dezbaterilor aprofundate de pe poziția creatoare a teoriei socialismului științific a noilor probleme pe care le ridică activitatea internă și internațională.

Cei 17 ani care au trecut de la cel de-al IX-lea Congres al partidului, prin amploarea prefacerilor revoluționare, prin complexitatea și bogăția împlinirilor care au transformat fundamental întreaga noastră viață economică și social-culturală, s-au înscris pentru totdeauna cu litere de aur în istoria patriei noastre ca anii celor mai îndrăznețe împliniri. Înfăptuirile fără precedent obținute în această etapă de fertilă și prodigioasă activitate poartă amprenta gîndirii profunde, a capacității novatoare, a viziunii clare, științifice, originale, a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, comunistul care a reconsiderat fundamental mersul societății noastre spre culmile tot mai înalte ale socialismului, care a ridicat în fapt omul și nevoile sale la rangul de obiectiv fundamental al întregii politici a partidului.

Ansamblul de măsuri adoptate în acea vară a anului 1965 de forumul cel mai înalt al comuniștilor români a determinat dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție, perfecționarea continuă a organizării și conducerii vieții sociale, adîncirea democrației, a așezat relațiile sociale pe principiile eticii și echității socialiste, ceea ce a contribuit la participarea plenară și tot mai responsabilă a maselor la conducerea vieții economico-sociale a țării, la afirmarea tot mai puternică a personalității omului. Toate aceste înfăptuiri au la bază o fecundă și efervescentă gîndire teoretică prin abordarea și aprofundarea competentă și curajoasă de către partid a unei largi problematici proprii atît în ce privește politica internă cît și fenomenele și procesele ce se desfășoară pe plan internațional.

Opera teoretică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, întemeiată pe aplicarea principiilor materialismului dialectic și istoric, ale socialismului științific la condițiile și particularitățile istorice ale procesului revoluționar din România, aduce o contribuție dintre cele mai remarcabile la dezvoltarea gîndirii social-politice contemporane, la îmbogățirea patrimoniului universal al doctrinei clasei muncitoare cu privire la făurirea noii orînduiri sociale.

Un bilanț al celor 17 ani de la istoricul Congres al IX-lea al partidului comuniștilor din România scoate în evidență faptul că în acest răstimp partidul s-a afirmat cu putere ca nucleul vital al întregii noastre națiuni, fiind forța cea mai activă în organizarea plenară a întregului popor în amplul proces de înaltă valorificare a tuturor resurselor materiale și umane de care dispunem, de sporire continuă a bunăstării materiale. În această perioadă secretarul general al partidului nostru a chemat întregul popor să acționeze cu toată forța și vigoarea pentru a pune în mișcare toate resursele, toate energiile, inițiativele și spiritul revoluționar în slujba marilor idealuri ale socialismului și comunismului. A cunoscut o și mai puternică intensificare procesul revoluționar inițiat și continuu împrospătat de personalitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu, proces de profundă înnoire în toate domeniile vieții sociale. S-a afirmat o concepție nouă și un nou sistem de conducere a societății, întemeiate pe știință și pe adîncirea continuă a democrației muncitorești, pe dezvoltarea umanismului revoluționar.

În această perioadă s-au afirmat mai puternic în întreaga gîndire și acțiune a partidului spiritul novator și cutezant, clarviziunea și realismul, promovarea neabătută a legăturii indisolubile între teoria și practica socială. Prin întreaga sa creație teoretică și practică în fruntea partidului și a țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a afirmat ca cel mai autentic exponent al năzuințelor de progres și prosperitate ale națiunii noastre socialiste, a determinat o cotitură radicală, cu profunde semnificații și în activitatea teoretică a partidului, cotitură caracterizată printr-o abordare originală a unei sfere largi de probleme, printr-o viguroasă manifestare a spiritului creator, potrivnic dogmelor și șabloanelor, imobilismului și osificării.

După cum se remarcă în mesajul adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu de către Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., cu prilejul împlinirii a 15 ani de la Congresul al IX-lea al partidului, acel congres, ca și cele care au urmat, lucrările și cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu „au determinat un profund reviriment în gîndirea social-politică a partidului și poporului nostru. S-a evidențiat cu putere originalitatea soluțiilor concrete adoptate de partidul și statul nostru în rezolvarea problemelor de bază ale organizării și conducerii societății, aplicarea creatoare a socialismului științific, a concepției materialismului dialectic și istoric, a adevărurilor universal valabile la condițiile social-istorice concrete din România, aprofundarea fenomenelor și aspectelor noi apărute în procesul transformării revoluționare a societății". În această înlănțuire de idei mesajul apreciază pe drept cuvînt că operele tovarășului Nicolae Ceaușescu „...bogat tezaur de idei profund novatoare — reprezintă o înaltă școală a gîndirii socialiste revoluționare, pentru toți comuniștii din patria noastră, pentru întregul popor".

O enumerare rezumativă a problemelor teoretice privind dezvoltarea societății noastre socialiste, a lumii contemporane în general, evidențiază remarcabile rezolvări originale. Astfel, teme majore, cum sînt : definirea conținutului epocii contemporane și a procesului revoluționar mondial ; dialectica relațiilor general — particular, național — internațional, obiectiv — subiectiv în viața socială ; conținutul, trăsăturile și esența bazei tehnico-materiale a societății socialiste ; esența și dinamismul relațiilor de producție și sociale, fizionomia structurii sociale și de clasă ; amplificarea democrației socialiste, rolul și perspectivele națiunii în epoca actuală, izvorul și modul de manifestare a contradicțiilor în societatea socialistă, esența și direcțiile evoluției partidului și statului socialist ; dinamica și complexitatea constituirii și dezvoltării conștiinței socialiste, procesele economico-sociale specifice contemporaneității și cerințele aplicării unor noi principii în relațiile dintre state, necesitatea și conținutul unei noi ordini economice și politice internaționale reprezintă contribuții de inestimabilă valoare ale tovarășului Nicolae Ceaușescu la îmbogățirea teoriei și practicii sociale.

Opera teoretică a secretarului general al partidului nostru reliefează coordonatele sintetizării și aprofundării concluziilor ce decurg din experiența Partidului Comunist Român în aplicarea creatoare a socialismului științific, a tezelor universal valabile ale materialismului dialectic și istoric la condițiile României. Se evidențiază și se definește în întreaga creație a tovarășului Nicolae Ceaușescu adevărul că prin însăși esența sa, prin spiritul său viu, novator, teoria revoluționară îndeamnă la creație, este teoria a cărei vitalitate își are sursa în capacitatea de a se îmbogăți continuu, pe baza progreselor științei și ale cunoașterii umane, prin însușirea critică a noilor concluzii deduse din practica socială.

Ilustrare vie a gîndirii și acțiunii în spirit științific, revoluționar, asemenea trăsături își au rădăcinile în stăpînirea temeinică și promovarea consecventă a concepției despre lume și viață a clasei muncitoare, în cunoașterea realităților social-istorice, în analiza deschisă a vieții social-politice interne și internaționale. Toate acestea sînt o demonstrație strălucită a slujirii fără preget a intereselor și aspirațiilor de progres și bunăstare ale poporului român, a cauzei socialismului, păcii și colaborării între națiuni.

Se poate astfel spune, pe bună dreptate, că opera teoretică și activitatea practică a secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, realizată de-a lungul celor 17 ani, reprezintă o contribuție valoroasă la îmbogățirea teoriei și practicii socialismului științific, o elocventă mărturie a dezvoltării pe un plan superior a gîndirii social-politice românești prin sintetizarea experienței făuririi noii orînduiri și analiza tendințelor dezvoltării sociale din lumea de azi.

Definirea de către tovarășul Nicolae Ceaușescu și continua îmbunătățire a conceptului de societate socialistă multilateral dezvoltată, deslușirea dialecticii procesului de edificare a acesteia reprezintă unul din elementele cele mai de preț ale patrimoniului teoretic al partidului nostru. În concepția secretarului general al partidului nostru, introducerea termenului de multilateralitate în definirea etapei pe care o străbatem se explică

prin mai multe motive. În primul rînd pentru că el formulează clar și explicit faptul că dezvoltarea societății socialiste românești se referă la toate sferele vieții sociale. Prin el se înțelege cuprinderea în ansamblul strategiei și tacticii partidului a sferelor vieții economice, sociale, politice și spirituale, a realizării plenare și multilaterale a personalității umane. Prin acest termen se înțelege că societatea socialistă dezvoltată trebuie să se realizeze în toate planurile într-o concepție unitară și complexă. **„Am dat formularea de «multilateral dezvoltată» societății noastre viitoare** — definea tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982 — **pentru a nu se crea neînțelegeri, pentru a nu se lăsa loc neglijării vreunei laturi a activității, pentru a nu se trage concluzia că vorbind de societatea socialistă dezvoltată, ne-am referi numai, sau mai cu seamă, la dezvoltarea bazei materiale".**

Pornind de la rolul hotărîtor al dezvoltării forțelor de producție pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane, acest concept dezvăluie în întreaga multitudine și complexitate obiectivele acțiunii istorice a maselor, călăuzite de partid, în vederea valorificării depline a valențelor socialismului, ca mod superior de organizare a societății pe toate planurile — al raporturilor de producție, al relațiilor interumane, al realizării unei democrații autentice, al conștiinței și eticii sociale, al dezvoltării nestingherite a personalității creatoare a omului, al înfloririi spirituale a întregii societăți. Există o corelație organică între acest concept și ideea, frecvent subliniată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind caracterul neîntrerupt al transformărilor revoluționare ca lege a dezvoltării istorice în socialism. Procesul revoluționar continuă și va continua în vederea realizării obiectivelor strategice stabilite în Programul partidului, în vederea soluționării contradicțiilor ce iau naștere pe parcursul dezvoltării sociale, reconsiderării critice curajoase a ceea ce s-a perimat, continuei perfecționări a sistemului nostru social și politic în toate componentele sale.

Plecînd de la conținutul și direcțiile etapei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, care presupune un stadiu calitativ superior în dezvoltarea unitară și armonioasă a societății, un loc central în gîndirea și acțiunile secretarului general al partidului nostru îl ocupă fundamentarea științifică a strategiei dezvoltării puternice a forțelor de producție și a perfecționării continue a relațiilor de producție și sociale. Pornind de la acest lucru, în concepția partidului nostru chintesența tuturor priorităților economice o constituie formarea unei economii naționale moderne, cu o structură optimă și cu un înalt randament și eficiență economică. În contextul acestui mod de gîndire făurirea unei industrii moderne ocupă un loc de seamă. O cristalizare decisivă a înregistrat concepția strategică de industrializare a țării în epoca inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului. Datorită imensului travaliu științific depus în acești ani de secretarul general al partidului au fost înlăturate unele concepții limitative privind direcțiile și conținutul industrializării socialiste, s-a imprimat o nouă viziune strategiei industrializării, situîndu-se tot mai puternic pe prim plan laturile calitative ale acestui proces.

Privitor la etapa actuală, pornind de la liniile directoare stabilite de Congresul al XII-lea al partidului, în cuvîntările și lucrările secretarului general al partidului de după acest eveniment, dintre care se detașează într-o manieră strălucită expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982, sînt cuprinse contribuții de cea mai mare însemnătate pentru îmbogățirea politicii economice a partidului și statului nostru. Opțiunile formulate se referă la dinamismul și conținutul eficienței economice în etapa unei noi activități în sferele hotărîtoare ale producției naționale, ale independenței energetice, pentru o restructurare a industriei care să permită o mai bună valorificare a resurselor de materii prime și energetice, pentru creșterea continuă a rolului științei în producția materială, pentru înfăptuirea unei noi și profunde revoluții în agricultură, pentru dezvoltarea echilibrată și armonioasă în teritoriu a economiei, pentru participarea activă la circuitul economic mondial și ridicarea competitivității acesteia. Caracterul științific al ideilor și tezelor formulate sau dezvoltate în această perioadă de secretarul general al partidului cu privire la dezvoltarea economică rezidă, mai ales, în capacitatea de a ține seama de procesele și fenomenele care au loc în domeniul economic, atît în contextul național cît și internațional.

Politica de industrializare în concepția partidului nostru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu implică o redefinire și adaptare permanentă la cerințele etapelor pe care le parcurge țara noastră și la noile situații economice internaționale. Criza de energie, combustibili și materii prime care afectează întreaga economie mondială ridică probleme deosebite și pentru dezvoltarea industriei noastre. Această situație a impus, în perioada definitivării actualului plan cincinal, o reevaluare a dezvoltării economiei noastre, o restructurare a ei în funcție de criteriul economisirii energiei și combustibililor. Pornind de la această situație nouă, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia necesitatea acordării unei deosebite atenții **„...restructurării industriei, asigurînd realizarea unor produse de înaltă tehnicitate și calitate cu un consum redus de energie și materii prime. Pe ansamblul industriei, în viitorul cincinal trebuie să realizăm o creștere de cel puțin 32—34% a gradului de valorificare a materiilor prime și energiei".**

Într-un asemenea cadru de restructurare a dezvoltării economiei noastre secretarul general al partidului nostru formula cu toată puterea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982 necesitatea schimbării priorităților în dezvoltarea ramurilor economiei naționale. În condițiile actuale, prioritară a devenit dezvoltarea ramurilor producătoare de materii prime de bază, respectiv a industriei extractive și a agriculturii. **„Așa cum am subliniat în hotărîrile Congresului al XII-lea** — spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu — o atenție deosebită trebuie să acordăm dezvoltării bazei materiale și în primul rînd, bazei energetice".** Dezvoltarea prioritară a industriilor extractive are o importanță deosebită în vederea diminuării dependenței economiei naționale de piața externă, pentru evitarea consecințelor negative pe care le are ascensiunea rapidă a prețurilor pe piața mondială la materiile prime și combustibili.

În deplină concordanță cu realitățile țării noastre, cu cerințele ei de progres, secretarul general al partidului relevă că în economia noastră, pe fondul rolului conducător al industriei, agricultura trebuie să reprezinte o ramură principală, de bază, chemată să impulsioneze progresul general al țării, subliniind că în etapa actuală am ajuns într-un asemenea stadiu în care pe fondul creșterii calitative a industriei, trebuie să se acorde, totodată, o deosebită atenție dezvoltării și modernizării agriculturii.

După cum se știe, Congresul al II-lea al țărănimii, pornind de la sarcina trasată de Congresul al XII-lea al partidului privind dezvoltarea puternică a agriculturii, ca una din ramurile de bază care condiționează progresul economico-social general al societății noastre, a dezbătut și adoptat un program concret de măsuri pentru înfăptuirea unei noi revoluții agrare, care să asigure trecerea la o nouă calitate în întreaga activitate din agricultură. **„Ne propunem, de fapt** — arăta secretarul general al partidului nostru în cuvîntarea rostită la congres — **să realizăm o adevărată revoluție agrară în ce privește producția, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică, activitatea socială generală din satele noastre. Va trebui făcut totul pentru obținerea unor producții vegetale și animale superioare la nivelul unităților fruntașe, care să permită satisfacerea cerințelor științific fundamentate ale consumului populației, precum și celelalte nevoi ale economiei naționale".**

Elaborat în decursul experienței mai multor ani de conducere a agriculturii, de către gîndirea novatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, conceptul de nouă revoluție agrară în agricultură a căpătat contururi precise nu numai în ceea ce privește necesitatea, ci și direcțiile principale de înfăptuire a ei. În timp ce prima revoluție agrară a avut un caracter predominant social ducînd la transformarea radicală a relațiilor de producție de la sate, la apariția unei noi clase fundamental schimbate — țărănimea cooperatistă — noua revoluție agrară este menită, cum sublinia secretarul general al partidului, să asigure așezarea formei cooperatist-socialiste a marii producții pe o bază tehnico-materială avansată, afirmarea revoluției tehnico-științifice în agricultură, realizarea unei revoluții în știință, în conducerea agriculturii, în modul de a lucra al specialiștilor, al țărănimii, în conștiința tuturor oamenilor muncii de la sate.

De o deosebită valoare teoretică și practică sînt contribuțiile tovarășului Nicolae Ceaușescu la elaborarea concepțiilor economice de plan național unic al dezvoltării economico-sociale, fond național de dezvoltare economico-socială, conceptul de organizare modernă a producției și a muncii, teza cu privire la optimul repartizării venitului național în fond de consum și fond de dezvoltare, precum și a conceptului noului mecanism economico-financiar.

Pe baza unei concepții noi, revoluționare, în ultimii ani, prin contribuția hotărîtoare a secretarului general al partidului, s-au conturat tot mai clar modelul creșterii economice al țării noastre în etapa actuală, caracteristic intrării economiei românești într-o nouă fază a evoluției sale, în care factorii calitativi ai creșterii economice capătă importanță hotărîtoare. Astfel, înfăptuirile de importanță istorică dobîndite de poporul nostru în cei 17 ani care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, faptul că de la situația de țară rămasă în urmă, România s-a transformat într-o perioadă istorică scurtă într-o țară industrial-agrară care și-a propus ca obiectiv strategic fundamental al actualului cincinal trecerea la stadiul de țară mediu dezvoltată, sînt indisolubil legate de aportul esențial al secretarului general al partidului la îmbogățirea teoriei și practicii dezvoltării economiei socialiste, de concepția sa științifică, realistă, clarvăzătoare.

Mihai CHIOREANU

Strategia dezvoltării intensive, armonioase a economiei româneşti

IN FLUXUL continuu al dezvoltării noastre în toate domeniile diferitele perioade ale făuririi noii orînduiri se deosebesc unele de altele prin conţinutul obiectivelor şi sarcinilor, prin importanţa realizărilor, prin aportul lor la înălţarea noului edificiu social-economic. În acest sens, perioada care a început acum 17 ani, odată cu cel de al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, are un rol decisiv în dezvoltarea României socialiste, ea fiind cea mai bogată în realizări. În această perioadă s-au obţinut cele mai mari succese în dezvoltarea şi modernizarea bazei tehnico-materiale şi în perfecţionarea relaţiilor de producţie, în creşterea venitului naţional, a avuţiei naţionale, şi, a bunăstării naţiunii, au avut loc modificări structurale, calitative ale dezvoltării economice şi sociale (vezi tabelul). Este o realitate de necontestat faptul că acum, în aceşti 17 ani, partidul nostru, după exemplul direct al secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a manifestat un puternic spirit de înnoire, de înlăturare a închistării în gîndire şi acţiune, a tot ceea ce frînează mersul înainte al societăţii noastre. **„Nu trebuie să ne fie teamă că o lege sau alta, că o teză sau alta despre dezvoltarea economico-socială, despre partid, trebuie schimbată“**, sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** în cuvîntarea sa rostită la cea de a 60-a aniversare a partidului. **„Aceasta este o legitate a dialecticii“** — spunea, în continuare, scretarul general al partidului. **„Nu trebuie să căutăm în operele clasicilor dacă au spus sau nu ceva despre fenomenele de astăzi. A gîndi aşa înseamnă a acţiona dogmatic, înseamnă a nu fi revoluţionar, ci conservator, a rămîne în urma dezvoltării sociale“.** Unul din elementele cheie, călăuzitoare în acest amplu proces, îl constituie statornicirea în viaţa partidului şi statului nostru a preocupării permanente de a porni, în abordarea tuturor problemelor dezvoltării de la realităţi, de la cerinţele mereu schimbătoare ale vieţii.

Pe linia transformărilor calitative care au avut loc îndeosebi în perioada al cărei început a fost marcat de Congresul al IX-lea, se impune menţionat faptul că partidul nostru, fără a reproduce structuri existente în alte ţări, a elaborat un model propriu de structurare a economiei naţionale, corespunzător condiţiilor şi necesităţilor noastre de progres, model în cadrul căruia se îmbină armonios industria cu agricultura, ramurile extractive cu cele prelucrătoare etc., sporind continuu aportul factorilor intensivi la dezvoltarea de ansamblu.

În concepţia partidului nostru, a secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, asigurarea unor anumite structuri şi priorităţi în evoluţia ramurilor şi subramurilor constituie unul din factorii dezvoltării calitative, intensive a economiei naţionale avîndu-se în vedere aportul lor la impulsionarea progresului, la gospodărirea raţională a resurselor şi creşterea eficienţei, fiind la rîndul său supusă influenţei multiple pe care o exercită progresul ştiinţifico-tehnic.

Proporţiile dintre producţia socială şi nevoia socială, dintre producţie şi consum, dintre consum şi acumulare, dintre producţia mijloacelor de producţie şi producţia bunurilor de consum, dintre industrie şi agricultură, sau dintre acestea din urmă, pe de o parte, şi circulaţia mărfurilor şi transporturi, pe de altă parte, cele din interiorul fiecărei ramuri şi încă multe altele se află în continuă dinamică, după cum în permanentă mişcare şi dezvoltare este organismul social-economic. Relaţia de cauzalitate care se impune aici, înainte de toate, este aceea că dinamica necesităţilor, în contextul dat al resurselor, determină dinamica proporţiilor economice.

Aşa cum reiese cu claritate din opera secretarului general al partidului, proporţiile economice, restructurările şi reorientările în producţia socială sînt astăzi în mare măsură, înrîurite de tendinţele care au loc în domeniul resurselor de materii prime şi energetice şi, implicit, de restricţiile pe care acestea le ridică, precum şi de relaţiile economice externe, de fenomenele şi evoluţia pieţei mondiale etc.

În acelaşi timp, configuraţia sistemului proporţiilor economice suferă modificări sub influenţa progresului ştiinţifico-tehnic care, antrenînd dezvoltarea forţelor de producţie şi diversificarea nevoii sociale, duce, totodată, la adîncirea diviziunii muncii, la apariţia de ramuri şi subramuri noi, simultan cu lărgirea sau restrîngerea altora.

În ţara noastră, ca urmare a politicii partidului de dezvoltare multilaterală a economiei, în mod deosebit ca urmare a realizărilor remarcabile dobîndite în ultimii 17 ani, cînd, odată c abandonarea unor teze din trecut care minimalizau potenţialul tehnic şi de creaţie al poporului nostru, s-a pus accentul pe ramurile de înaltă tehnicitate ale industriei, structura acesteia s-a îmbogăţit radical. După cum se ştie, în această rodnică perioadă, au apărut o serie de subramuri inexistente în trecut, ca : producţia de utilaje tehnologice de înaltă complexitate, maşini-unelte grele şi maşini-agregat, tractoare, autoturisme, aeronave, calculatoare electronice de mare capacitate, componente electronice de performanţă, aparatură modernă de radiocomunicaţii, nave maritime şi utilaje de transport de mare capacitate, utilaj petrolier, instalaţii de foraj marin, s-a extins gama produselor alimentare şi a industriei uşoare etc., etc. Se înţelege de la sine că, odată cu aceasta, a devenit cu mult mai complex şi sistemul legăturilor economice, al proporţiilor economice, care se impun a fi respectate în funcţionarea şi dezvoltarea planică a întregului mecanism economic naţional. Fiecărei subramuri nou apărute în peisajul economico-social al dezvoltării noastre a trebuit, aşa-zicînd „să i se facă loc“ în structura de ansamblu a activităţii şi, implicit, în alocarea resurselor, la un moment dat.

Dinamica principalilor indicatori ai dezvoltării economiei naţionale

1938=100

	1950	1965	1980
1. Populaţia	104,6	122,0	142,3
2. Populaţia activă — apţă de muncă	101,2	117,0	125,0
3. Numărul personalului muncitor	150,5	305,1	520,2
4. Produsul social	99	410	14 ori
5. Venitul naţional	99,5	411	14 ori
6. Producţia globală industrială	147	957	48 ori
7. Producţia globală agricolă	74	143	258
8. Venitul naţional pe locuitor	95	337	10 ori

Totodată, s-au ridicat şi se ridică răspunderi din ce în ce mai mari în procesul coordonării întregii activităţi spre realizarea scopului unic al partidului — ridicarea nivelului bunăstării materiale şi spirituale a poporului. Cu atît mai mult în prezent cînd, modificările de situaţii se produc adeseori cu mare rapiditate, cînd se manifestă tot mai puternic aşa-numita lege de antrenare sau de propagare a efectelor atît pe plan intern în cadrul relaţiilor dintre sectoare, dintre ramuri, dintre subramuri, dintre unităţi economice etc., cît şi în cadrul raporturilor dintre economia naţională şi economia mondială, dintre piaţa internă şi piaţa externă, care evoluează deosebit de sinuos. În acest context, constituie un merit deosebit al partidului nostru elaborarea unui model propriu al dezvoltării în etapa actuală, caracterizat prin ritm ridicat de creştere, în condiţiile în care pe plan internaţional se înregistrează ritmuri scăzute, în care se manifestă criza de materii prime şi resurse energetice, o instabilitate accentuată a economiei mondiale.

Dar, nu numai atît. Dinamismul în sistemul proporţiilor economice, mai ales în ultima perioadă, are loc şi ca urmare a faptului că apariţia unor noi ramuri şi subramuri ale producţiei, ca şi extinderea celor existente dau naştere şi unui fenomen de complementaritate, de apariţie a altor genuri de activităţi conexe cu primele. Este cazul, spre exemplu, al creării şi extinderii activităţii de cercetare ştiinţifică şi proiectare, de pregătire şi perfecţionare a cadrelor, de întreţinere şi reparare a echipamentelor tehnice de calcul electronic, a celorlalte mijloace de muncă moderne, precum şi a o serie de bunuri de consum personal de folosinţă îndelungată, de desfacere a mărfurilor, de transporturi şi telecomunicaţii etc. Subliniem în mod deosebit extinderea şi diversificarea serviciilor — productive şi neproductive — care ocupă un loc crescînd în ansamblul activi-

tății economice, necesitînd asigurarea unor ritmuri corespunzătoare de dezvoltare și apelînd, totodată, la o bază tehnică modernă de funcționare a lor. În țara noastră, în anul 1980, ponderea populației ocupate în sfera serviciilor era de 24%, față de 11,5% în anul 1950. Indiscutabil, de astă dată, actul de decizie devine mai complex, iar funcționarea și dezvoltarea mecanismului economic național necesită acum, luarea în calcul a unui număr mai mare de variabile. Ca și în biologie, își găsește și aici aplicabilitate fenomenul denumit homeostază care, în domeniul economiei, pune în relief capacitatea sistemului economic socialist de a-și asigura o funcționare stabilă și optimă într-un mediu mereu variabil, în condiții mereu schimbătoare. Desigur, de mare însemnătate este în această direcție, luarea în considerare a legităților generale ale construcției socialismului și a realităților din fiecare țară.

Progresul științifico-tehnic duce nu numai la creșterea complexității sistemului proporțiilor economice ; el creează, în același timp, și posibilități de rezolvare, de depășire a greutăților, a limitelor ce se pot ivi în soluționarea optimă a sarcinilor dezvoltării. Așa, de exemplu, ca urmare a politicii consecvente a partidului de creștere a productivității muncii, asistăm la o diminuare a necesarului de fonduri de producție și de forță de muncă pe unitatea de efect util obținut. Apar, astfel, anumite disponibilități de mijloace de producție și de forță de muncă ce pot fi orientate și utilizate în alte ramuri, inclusiv în cadrul celor nou apărute. Datele statistice oglindesc tendința de scădere a necesarului de forță de muncă pe unitatea de producție obținută. Reține atenția și faptul că, în cadrul unor subramuri industriale (energie electrică și termică, chimie, construcții de mașini și prelucrarea metalelor) reducerea este mai accentuată decît pe ansamblul industriei.

Desigur, ritmurile de dezvoltare a ramurilor și subramurilor economiei sînt diferite, atît între ele, cît și de la o perioadă la alta, după cum însești trebuințele oamenilor și ale societății în general diferă unele de altele. O proporție economică fundamentală, de care depinde, în mare parte, progresul de ansamblu al economiei naționale și funcționarea ei echilibrată este cea **dintre producția mijloacelor de producție și producția bunurilor de consum.** Pe măsura creării și dezvoltării bazei tehnico-materiale, a asigurării aparatului de producție mereu mai perfecționat, necesar atît sferei productive cît și celei neproductive, se creează condițiile apropierii ritmurilor de creștere a producției celor două sectoare. Coeficientul de devansare în cadrul producției industriale, a ritmului mediu anual de creștere a grupei B de către ritmul mediu anual de creștere a grupei A este, în mare parte, diferit de la un cincinal la altul și cu tendința generală de micșorare. În întreaga perioadă 1951—1980, ritmul mediu anual de creștere al producției globale industriale a fost de 12,3%, al grupei A de 13,7% și al grupei B de 10%, iar coeficientul de devansare a fost de 1,35 ; în intervalul de timp 1966—1980, ritmul mediu anual de creștere a producției globale industriale a fost de 11,4%, iar în cadrul acesteia — la grupa A — 12,3%, la grupa B — 9,5%, coeficientul de devansare fiind de 1,28 ; în perioada ceva mai apropiată, 1971—1980, ritmul mediu anual de creștere a producției globale industriale a fost de 11,2%, al grupei A — 11,9%, al grupei B de 9,4%, iar coeficientul de devansare a fost de 1,26.

Aceasta constituie încă o reflectare a politicii științifice a partidului, promovată în ultimii 17 ani, care se caracterizează prin preocuparea sporită pentru asigurarea dezvoltării corespunzătoare și a industriei bunurilor de consum și a agriculturii, adică a ramurilor de care depinde în mod direct consumul populației. În această perioadă, partidul nostru, ținînd seama de rolul decisiv al ramurilor producătoare de mijloace de producție în ansamblul dezvoltării, a militat, totodată, împotriva fetișizării creșterii cu precădere a producției sectorului I, pentru o abordare realistă, ținînd seama de condițiile și cerințele existente. Conform prevederilor, în cincinalul 1981—1985, ritmul mediu anual de creștere urmează să fie de 7,5% în industria ușoară și 7,7% în industria alimentară, adică superior sau foarte apropiat celui pe ansamblul industriei.

În etapa actuală, a trecerii la o calitate superioară în întreaga activitate, se accentuează, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, latura intensivă a dezvoltării. Tot mai mult, lărgirea dimensiunilor producției depinde, în cazul factorului material, nu numai de cantitatea de mijloace de producție, ci și de calitatea lor, care, pe baza progresului științifico-tehnic contemporan, se află la un nivel mai înalt, fapt ce favorizează apropierea ritmurilor de creștere a celor două mari subdiviziuni ale producției. În această ordine de idei, menționăm că însuși ritmul mai ridicat de creștere a ramurilor producătoare de mijloace de producție se întemeiază în tot mai mare pondere pe aportul creșterii productivității muncii. Astfel, știința și tehnica avansate influențează proporțiile economice și în sensul că, prin randamentul mereu sporit al mijloacelor de producție (și al forței de muncă — devenită mai calificată), ele oferă posibilitatea acoperirii necesităților stabilite, în condițiile unor restructurări, ale unor noi raporturi în alocarea pe ramuri, subramuri și în profil teritorial al efortului investițional al țării. Faptul că, în prezent, economia românească dispune de o puternică bază tehnico-materială, permite ca în actualul cincinal să se acționeze nu atît pentru crearea de noi obiective economice cît mai ales pentru ridicarea nivelului tehnic și folosirea cît mai eficientă a capacităților de producție deja existente. Așa cum a menționat secretarul general al partidului și în Expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie, dezvoltarea în continuare a economiei românești presupune **creșterea, pe mai departe, în ritmuri susținute, a producției industriale,** adîncirea gradului de prelucrare a materiilor prime și materialelor, valorificarea superioară a lor. Vedem în aceasta grija partidului pentru menținerea la cote înalte a factorului propulsor, antrenant al progresului de ansamblu a patriei — dezvoltarea industriei. Astfel, în cadrul politicii economice a partidului, dezvoltarea industriei constituie o opțiune fundamentală în edificarea socialistă a țării. În perioada 1966—1980, producția globală industrială a crescut într-un ritm mediu anual de 11,4% ; în actualul cincinal se prevede creșterea într-un ritm mediu anual de 8,8% a producției nete industriale și de 7,6% a producției globale industriale.

Dinamica proporției dintre producția mijloacelor de producție și producția bunurilor de consum se exteriorizează în raporturi și legături mai concrete și mai directe dintre industrie, agricultură, construcții, precum și în interiorul fiecăreia dintre aceste ramuri și în cadrul unităților economice respective ; studierea în trepte, la diferitele verigi, a activității economice permite totodată și cunoașterea mișcării întregului sistem al corelației dintre cele două sectoare ale producției materiale, și a altor elemente ale dezvoltării economico-sociale de ansamblu.

În sistemul proporțiilor economice, un loc deosebit ocupă **proporția dintre industrie și agricultură.** Ca o expresie a caracterului realist al politicii partidului, a dinamismului său în gîndire și acțiune, se impune subliniat faptul că în perioada de după cel de al IX-lea Congres al P.C.R., în elaborarea strategiei dezvoltării și modernizării economiei românești, a fost reevaluat locul agriculturii ca ramură de bază a economiei naționale. În acest sens, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara C.C. al P.C.R. din 1—2 iulie : **„Privind în perspectivă, economia României va trebui să se bazeze pe o industrie modernă, puternic dezvoltată, pe o agricultură modernă de înaltă productivitate, continuînd să rămînă și în viitor o țară industrial-agrară".** De aceea, în etapa actuală, chiar în condițiile creșterii susținute a producției industriale și ale întăririi poziției industriei de ramură conducătoare, în concepția partidului nostru, a secretarului său general, **dezvoltarea și modernizarea agriculturii** constituie unul din sectoarele cu rol hotărîtor pentru progresul întregii noastre economii naționale. În această privință, subliniem următoarele :

a) Sporirea producției agricole este impusă în mod obiectiv de cerințele de consum de bunuri agro-alimentare ale populației, de necesitățile de materii prime ale unor ramuri ale industriei, țara noastră oferind din plin condiții naturale favorabile. În legătură cu acest ultim aspect se poate afirma că avem aici dovada faptului că, în politica de dezvoltare economică este important să se pornească de la resursele la cerințe.

b) Proporția dintre industrie și agricultură trebuie înțeleasă nu numai ca raport cantitativ, ci și calitativ, ea implicînd și mutații de ordin social-politic. Avem în vedere alianța dintre clasa muncitoare și țărănime. În asigurarea acestei proporții, partidul nostru antrenează și pîrghiile economice, în cadrul cărora prețurile îndeplinesc un important rol. Măsurile adoptate la începutul acestui an privind îmbunătățirea și corelarea prețurilor de producție, contractare și achiziție ale produselor agricole au menirea de a stimula mărirea producției agricole, în concordanță cu nevoia socială existentă și, deci, respectarea proporțiilor. Așezarea pe principii economice a prețurilor permite ca, dincolo de latura cantitativă a proporției dintre industrie și agricultură, să se asigure și raporturi echitabile între aceste ramuri, în procesul reciproc de vînzare-cumpărare.

c) Proporția dintre industrie și agricultură, în actuala etapă presupune luarea în calcul și a unei anumite restructurări în evoluția viitoare a industriei, anume dezvoltarea mai accentuată a acelor subramuri prelucrătoare care să asigure, pe de o parte, baza tehnico-materială necesară înfăptuirii noi revoluții agrare, (ramuri ale industriei constructoare de mașini și ale industriei chimice), iar, pe de altă parte, prelucrarea produselor agricole (îndeosebi industria alimentară).

În etapa actuală de dezvoltare, și în condițiile economice de pe piața mondială, în lumina documentelor Congresului al XII-lea al P.C.R., a orientărilor și indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, o mare însemnătate pentru dezvoltarea armonioasă a economiei naționale o are **extinderea bazei proprii de materii prime și resurse energetice,** ca unul din sectoarele cu rol hotărîtor, în realizarea progresului întregii economii naționale, asigurarea în deceniul 1981—1990 a independenței țării noastre în domeniul energiei și combustibilului.

Ca urmare, se vor produce schimbări în alocarea resurselor pe subramuri ale industriei și implicit în ponderea producției acestora în ansamblul producției industriale. În general, o ase-

prof. dr. C. ENACHE

(Continuare în pag 11)

Independența energetică în procesul creșterii economice

ÎN LUMINA orientărilor stabilite de Congresul al IX-lea al partidului — eveniment politic ce a marcat hotărîtor destinele țării — economia României a înregistrat progrese de mare importanță. Aplicarea politicii științifice, originale, novatoare de creștere puternică a industriei, agriculturii, de dezvoltare eficientă, pregnant calitativă a întregii economii a determinat transformarea României dintr-o țară agrară înapoiată într-o țară industrial agrară cu perspective dintre cele mai înfloritoare. În acest cadru, un mare accent s-a pus, îndeosebi odată cu anul 1965, pe dezvoltarea puternică a bazei energetice a țării.

Valorificarea superioară a potențialului energetic național

ÎN CONCEPȚIA partidului nostru, independența energetică, parte componentă a independenței economice, condiție și expresie a acesteia, contribuie în mod hotărîtor la asigurarea echilibrului structural, dinamic al creșterii economice. Pentru țara noastră, aflată într-un amplu și profund proces de optimizare a dezvoltării forțelor de producție, problema asigurării bazei energetice și de materii prime proprii constituie — mai ales în condițiile actuale, ale crizei mondiale de materii prime și energie — singura soluție eficientă, cu efecte stabilizatorii de lungă durată asupra echilibrului și costului dezvoltării. Elaborată pe baza îmbinării organice a două procese — unul cu caracter extensiv, de lărgire a cîmpului de producție în domeniul bazei energetice și de materii prime, și altul cu caracter intensiv, de repartizare rațională și utilizare cu maximum de eficiență a resurselor natural-materiale — concepția privind asigurarea independenței energetice are o fundamentare științifică, realistă și de largă perspectivă istorică.

Dezvoltarea producției de energie din resurse proprii, concomitent cu utilizarea cît mai economicoasă a acestora, presupune o gamă largă de acțiuni, declanșate cu hotărîre în țara noastră încă dinainte de apariția crizei de energie pe plan mondial. S-a

Evoluția producției de energie electrică

		1965	1980	1985	1990
Producția de ener-	mil. kWh	17 215	67 486	32 500	110 000
gie electrică - total	dinamică %	100	392	479	639
— în hidrocentrale	mil. kWh	1 005	12 637	17 500	26 400
	dinamică %	100	1 257	17 412	2 626
	pondere %	5,8	18,7	21,2	24,0
— în centrale nu-	mil. kWh	—	—	—	25 000
clearo-electrice	dinamică %	—	—	—	—
	pondere %	—	—	—	22,7
— pe bază de	mil. kWh	3 177	17 880	39 200	48 400
cărbune	dinamică %	100	562	1 233	1 523
	pondere %	18,5	26,5	47,5	44,0
— pe bază de	mil. kWh	12 920	35 268	20 100	5 000
hidrocarburi	dinamică %	100	283	154	38
	pondere %	75,8	54,8	24,3	4,6
— pe bază de re-					
surse energetice	mil. kWh	...	...	1 800	5 200
refolosibile și	dinamică %	—	—	100	288
surse noi	pondere %	—	—	2,2	4,7

avut și se are astfel în vedere restructurarea industriei și a economiei, în favoarea activităților complexe, care valorifică superior potențialul energetic și de resurse al țării, reducerea severă a consumurilor specifice, realizarea doar a produselor de calitate corespunzătoare. Totodată, în vederea eliminării importului de energie, s-a pus și se pune un accent deosebit pe înfăptuirea unor mutații de structură în asigurarea necesarului energetic al țării, pe valorificarea, în tot mai mare măsură, a unor noi resurse de energie, a celor neconvenționale etc. Prin toate acestea s-a urmărit frînarea creșterii costului dezvoltării economico-sociale, asigurarea unor premise esențiale ale echilibrului economic pe toate treptele structurii organizatorice, în raport de prioritățile și de restricțiile obiectiv determinate în fiecare etapă a creșterii economice, obținerea unei eficiențe superioare în repartizarea resurselor. Realizîndu-se în condițiile intensificării efortului propriu, pe baza afirmării unei noi calități în toate domeniile de activitate, în strînsă legătură cu extinderea și sporirea eficienței participării țării noastre la circuitul economic mondial, independența energetică va contribui la diminuarea influențelor negative ale crizei economice mondiale asupra economiei românești.

În condițiile aplicării unui complex program de măsuri, creșterea produsului național, în raport cu creșterea consumului de energie a înregistrat în țara noastră în ultimele trei cincinale o evoluție favorabilă. În industrie, de exemplu, în perioada 1965-1980, consumul de energie primară la 1 mil. lei producție industrială a scăzut cu circa 50%, iar cel de energie electrică cu aproape 30%. De asemenea, consumul de energie electrică la o unitate de producție industrială s-a redus în deceniul 1971—1980 cu 33%, după ce în deceniul anterior, îndeosebi în prima sa parte, se consemnase o creștere de 30%. În fapt, sporirea mai rapidă a venitului național decît a consumului de energie constituie una din caracteristicile principale ale etapei noi, de dezvoltare intensivă a economiei românești. În prezent, măsurile vizînd creșterea puternică și buna gospodărire a tuturor resurselor energetice sînt considerate drept priorități vitale, potrivit exigențelor și cerințelor actualei etape.

Programul de producere a energiei în cincinalul 1981—1985 și dezvoltarea bazei energetice a țării pînă în 1990 — așa cum a fost el elaborat în această primăvară — se încadrează și dezvoltă pe o treaptă superioară Programul-directivă stabilit de Congresul al XII-lea al partidului în acest domeniu-program ce prevede ca pînă la sfîrșitul actualului deceniu, România să devină independentă din punct de vedere energetic. Sînt acțiuni de o mare actualitate, ținînd seama că, așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „nu în suficientă măsură am ținut pasul cu asigurarea bazei de materii prime și energetice... Este deci necesar acum să acționăm pentru a recupera rămînerea în urmă în domeniul energetic și al materiilor prime, să ne asigurăm o bază mai bună internă și, în felul acesta, să creăm condiții pentru a putea să trecem la dezvoltarea într-un ritm înalt a economiei, pe o bază mai trainică din punct de vedere al energiei și materiilor prime".**

Mutații de structură în balanța producției de energie electrică

ÎN SCOPUL înfăptuirii acestor cerințe se au în vedere acțiuni și măsuri pentru amplificarea resurselor energetice : extinderea și perfecționarea sistemului electroenergetic național ; devansarea construirii de centrale electrice pe bază de cărbuni ; valorificarea mai bună a potențialului hidraulic al țării ; asigurarea unei ponderi în creștere din necesarul energetic pe baza energiei nucleare și a noilor surse de energie. În mod deosebit — și pe baza tuturor acestor acțiuni — se urmărește diminuarea folosirii hidrocarburilor pentru producția de energie. Potrivit acestor orientări, structura producției de energie electrică și a puterii instalate va evolua, pînă la sfîrșitul actualului deceniu, în con-

cordanță cu exigențele reducerii la minimum necesar a hidrocarburilor (vezi și tabelul).

După cum se desprinde din datele tabelului, producția de energie electrică a crescut în perioada 1965—1980 de circa 4 ori. în timp ce în deceniul 1981—1990 va spori cu 60%. Pe fondul tendinței de creștere puternică a producției de energie electrică, se vor produce modificări radicale în structura acestei producții. Astfel, dacă în 1980 ponderea producției de energie electrică produsă pe bază de hidrocarburi era de 54.8 la sută, în 1985 aceasta se va reduce la 24,3% pentru ca, la sfîrșitul actualului deceniu, să ajungă la numai 4.6%. Reducerea hidrocarburilor în producția de energie electrică are loc atît ca pondere cît și în mod absolut.

Concomitent cu scăderea producției și ponderii energiei electrice produse pe bază de hidrocarburi, deceniul 1981—1990 se caracterizează prin sporirea volumului și ponderii producției de energie electrică obținută pe bază de cărbune — în special pe bază de lignit. Trebuie spus că în prezent, tot mai multe țări își reorientează politica energetică în scopul contracarării influențelor nefavorabile ale instabilității pieței mondiale a petrolului asupra economiilor naționale, adoptînd măsuri pentru sporirea exploatării și folosirii cărbunelui în balanța energiei primare. În țara noastră, producția de energie electrică pe bază de cărbune va crește în 1990 de 2,7 ori față de 1980 și de 15.2 ori față de 1965. Corespunzător, se remarcă sporirea ponderii cărbunilor în producerea energiei electrice, de la 18.5 în 1965, la 26,5 la sută în 1980 și la 47,5 la sută în 1985 ; desigur, asemenea mutații au fost și sînt însoțite de preocupări asidue pentru diminuare, pe toate căile, a costului exploatării și transportului cărbunelui.

Pentru anul 1990, ponderea producției de energie electrică estimată pe bază de cărbune se va reduce la 44.0 la sută — deși, în mod absolut, producția de energie electrică pe bază de cărbune va crește în cincinalul 1986—1990 cu 9,2 mild. kwh. Acest proces este determinat de construirea centralelor nuclearo-electrice, a căror pondere în producția totală de energie electrică va reprezenta 22,7 la sută în 1990 ; de sporirea mai puternică a cantității de energie electrică produsă de hidrocentrale, precum și de creșterea de aproape 3 ori a producției de energie electrică produsă de resurse energetice refolosibile și resurse noi. În aceste condiții, la sfîrșitul actualului deceniu, pe primul loc în producerea energiei electrice se va situa cărbunele cu 44.0 la sută, pe locul secund hidrocentralele cu 24.0 la sută, centralele nuclearo-electrice urmînd să dețină 22,7 la sută în totalul respectiv, după care urmează resursele energetice refolosibile și noi cu 4,7 la sută și hidrocarburile cu o pondere de 4,6 la sută.

Aceste modificări structurale și calitative ce vor avea loc în producția de energie electrică au la bază înfăptuirea unor obiective economice de maximă importanță, care au ca rezultat creșterea puterii instalate în centralele electrice. Astfel, puterea produsă în centralele pe cărbune va ajunge la 8 000 MW la sfîrșitul actualului cincinal și la 10 000 MW în 1990. Concomitent, în hidrocentrale, puterea instalată va spori la 6 000 MW în 1985 și la peste 9 300 MW în 1990. O asemenea orientare se fundamentează pe — și va avea ca rezultat, în același timp — o valorificare în mai mare măsură a cursurilor de apă ; numai pînă la sfîrșitul actualului cincinal vor fi amenajate cel puțin 525 microhidrocentrale. Să amintim și faptul că centralele termoelectrice ce se vor construi în acest deceniu se vor realiza ca centrale de termoficare pentru a produce combinat energie electrică și termică. Un accent deosebit se va pune pe îndeplinirea programului de dezvoltare a energiei nucleare : puterea instalată în centralele nuclearo-electrice va fi de 4 500 MW în 1990 și 9 600 MW în 1995.

Acoperirea cerințelor tot mai mari de energie impune — așa cum arătam — creșterea susținută a producției de cărbune. În acest cadru s-au inițiat măsuri de cea mai mare însemnătate sectorul extracției cărbunelui concentrînd în etapa actuală eforturi prioritare de asigurare cu forță de muncă, cu utilajele necesare etc. la nivelul cerințelor. Potrivit programului recent adoptat, în anul 1985 producția de cărbune va crește la 87 milioane tone față de 37.8 milioane tone în 1980 și de 12 milioane tone în 1965. Mai menționăm și faptul că la sfîrșitul actualului cincinal, 10 milioane de tone de șisturi bituminoase vor fi folosite pentru producerea de energie electrică. Producția totală de lignit și cărbune brun în cincinalul actual va fi de circa 256 milioane tone, ceea ce înseamnă o creștere de peste 2,3 ori față de perioada 1976—1980. Creșterea susținută a producției de cărbune în actualul cincinal se va realiza în bazinele din Gorj, Mehedinți, Vîlcea, Muntenia și Transilvania, prin mărirea capacităților de extracție în cariere, precum și prin realizarea de lucrări de deschidere și pregătire în subteran.

Concomitent cu creșterea producției de cărbune, un accent deosebit se va pune pe intensificarea lucrărilor de cercetare geologică și tehnologică care să permită descoperirea de noi rezerve de cărbune. În acest fel se preconizează compensarea consumului de rezerve din actuala perioadă : concomitent cu pregătirea condițiilor pentru introducerea în exploatare a unor noi zone productive de cărbune se vor crea premisele ca la sfîrșitul actualului deceniu cea mai mare pondere din producția de energie electrică să fie obținută pe bază de cărbune.

Creșterea eficienței în valorificarea resurselor

EFORTURILE deosebite pentru descoperirea de noi surse de materii prime și energie trebuie să fie însoțite de măsuri hotărîte în vederea reducerii consumurilor materiale, a consumurilor energetice, ținînd seama că în economia, în industria noastră se practică încă consumuri mai mari comparativ cu cele ce se realizează pe plan mondial la produsele similare.

Pe seama reducerii consumurilor materiale — inclusiv energetice — pe unitatea de produs, prin creșterea randamentului de utilizare a energiei, prin reducerea pierderilor respective — și sînt deosebit de numeroase căile în acest sens — se poate crea o considerabilă rezervă care să contribuie la asigurarea în mai bune condițiuni a necesarului energetic al țării. **„În linii generale,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** referindu-se la problema consumurilor materiale, **cu consumurile materiale din 1981 noi putem să realizăm producția din 1985 — cu mici creșteri în cîteva sectoare de activitate — numai pe seama reducerii consumurilor și a recuperării și recondiționării materialelor. Aceasta constituie o sursă uriașă de care dispunem în momentul de față, pe care o avem la dispoziție, nu trebuie nici s-o mai importăm sau să o producem în țară ; nu trebuie să săpăm nici noi sonde, nici noi mine, ci trebuie să folosim rațional, inteligent, ceea ce avem la îndemînă".**

Este evident că asemenea aprecieri sînt de o mare actualitate și în ceea ce privește sectorul producerii și utilizării energiei. În fapt, acționează în acest cadru măsurile pentru utilizarea mai judicioasă a resurselor energetice, pentru reducerea consumurilor și economisirea, pe toate căile, a energiei. Un mare accent se pune pe modernizarea tehnologiilor și raționalizarea fluxurilor de producție, pe creșterea continuă a randamentelor de utilizare și recuperare integrală a resurselor energetice, tehnice și combustibile rezultate din procesele de fabricație ; de asemenea, pe măsurile de sporire a eficienței, de sporire mai substanțială a productivității muncii, de mai bună organizare a producției și a muncii, de întărire a ordinei și disciplinei, punîndu-se capăt nefolosirii în întregime a timpului de lucru și a capacităților de producție de care dispunem. Se are în vedere eliminarea risipei și a pierderilor de combustibili și energie. În această direcție acționează și ridicarea calificării forței de muncă, folosirea pîrghiilor de cointeresare materială sub aspectul stimulării pentru o activitate de calitate superioară. Un rol esențial revine în acest sens aplicării mecanismului economico-financiar bazat pe autoconducerea muncitorească, autogestiunea economico-financiară.

Creșterea eficienței în valorificarea resurselor este, deci, rezultanta unui ansamblu de căi, procedee și direcții de acțiune. Calitatea muncii, nivelul de gîndire și creație, activitatea depusă de toți oamenii muncii ca proprietari, producători și beneficiari constituie cheia succesului, înfăptuirii marilor obiective și priorități pe care și le-a propus România socialistă pentru actualul cincinal și deceniu.

dr. Dumitru CIUCUR
dr. Constantin POPESCU

O politică a păcii și colaborării între popoare

AU TRECUT 17 ani de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, la care, prezentînd Raportul Comitetului Central, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** definea orientările programatice ale activității pe plan extern, subliniind că **„România, manifestîndu-se ca factor activ pe arena mondială, înfăptuiește o politică externă de pace, desfășoară o activitate perseverentă pentru micșorarea încordării internaționale, pentru dezvoltarea colaborării între popoare și consolidarea păcii în lume"**. Aceste orientări au fost mereu actuale de-a lungul întregii perioade care s-a scurs și sînt în prezent mai actuale decît oricînd. Justețea lor a fost pe deplin confirmată de viață, de practică — supremul criteriu de verificare al oricărui adevăr.

În nici o perioadă anterioară România nu s-a angrenat atît de profund și atît de dinamic în viața internațională, n-a acționat cu atîta vigoare pentru promovarea în lume a aspirațiilor și intereselor poporului român, a aspirațiilor tuturor popoarelor la libertate și independență națională, pace, înțelegere și colaborare între toate națiunile. Valorile acestei activități s-au înscris în istoria patriei noastre prin profunzimea raporturilor de prietenie și strînsă conlucrare pe care România și le-a creat cu aproape toate statele lumii, prin afirmarea cuvîntului ei în lume, pretutindeni ascultat și apreciat, prin înaltul prestigiu de care se bucură pe toate meridianele globului, prin contribuția sa inestimabilă la soluționarea problemelor cu care lumea contemporană s-a confruntat și se confruntă încă.

Faptele sînt într-adevăr cu totul grăitoare. De la Congresul al IX-lea și pînă în prezent relațiile României cu celelalte țări s-au extins și diversificat la dimensiuni necunoscute anterior, activitățile ei în diferitele sfere ale raporturilor internaționale s-au amplificat permanent. Dacă în 1965, România întreținea relații diplomatice cu 66 de țări, relații economice cu 98 și legături culturale cu 24 de țări, în prezent întreține relații diplomatice cu 137 de state, relații economice cu 150 și schimburi culturale cu 140 de țări. În perioada 1965—1982, tovarășul Nicolae Ceaușescu a întreprins vizite într-un număr mare de țări ale lumii și a primit vizitele multor șefi de stat și de guvern din toate continentele globului. Prin aceste întîlniri, președintele țării noastre **a încetățenit dialogul la nivel înalt ca act politic fundamental.** Eforturile depuse prin acest dialog direct au vădit utilitatea acțiunilor, demonstrînd că printr-o atitudine clară, realistă, se poate înainta spre abordări constructive ale problemelor fundamentale la ordinea zilei. Cu ocazia întîlnirilor la nivel înalt au fost semnate : 20 de tratate de prietenie și cooperare, 37 declarații solemne comune, un număr mare de declarații comune și alte documente care constituie un cadru politic și juridic valoros pentru promovarea relațiilor României cu țările respective, le imprimă tot mai multă stabilitate și perspectivă. România a devenit în februarie 1976 membră a „Grupului celor 77", din care fac în prezent parte 125 de țări în curs de dezvoltare și din august 1976 participă în calitate de invitat la activitățile mișcării țărilor nealiniate. Ea face parte, de asemenea, din circa 80 organizații internaționale și participă la lucrările a peste 700 de organizații neguvernamentale. După 1965 a devenit membră a unor instituții specializate ale O.N.U. importante, cum sînt Acordul general pentru tarife și comerț (G.A.T.T.), Fondul Monetar Internațional (F.M.I.) și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (B.I.R.D.).

În mod constant, în anii care s-au scurs de la Congresul al IX-lea, pe baza orientărilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, **România a promovat o politică activă de colaborare și prietenie cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială.** Pornind de la rolul lor important în viața internațională, țara noastră situează pe prim plan întărirea raporturilor de prietenie și colaborare cu toate țările socialiste, acordînd, în acest cadru, **o atenție deosebită relațiilor cu țările socialiste vecine, cu statele membre ale C.A.E.R.** În spiritul înțelegerilor la nivel înalt, în cei 17 ani, România a încheiat cu țările socialiste peste 240 acorduri guvernamentale, majoritatea în domeniul economic și tehnico-științific. Importanța relațiilor României cu țările socialiste este relevată și de ponderea lor mare, respectiv 38% în comerțul exterior românesc, precum și de dinamismul schimburilor comerciale, care au crescut în perioada 1965—1981 de 5,8 ori. În cadrul relațiilor cu țările socialiste, un rol important îl are colaborarea economică, iar cu țările socialiste membre, C.A.E.R.-ul. Prin această colaborare, țările socialiste dispun de posibilitatea de a-și soluționa multe probleme ale dezvoltării economico-sociale, ale construcției socialiste.

România acordă o mare însemnătate relațiilor cu țările în curs de dezvoltare, considerînd că ele reprezintă un factor important al economiei și politicii mondiale, că ele au și vor avea un rol tot mai mare în viața internațională. Pornind de la această apreciere făcută de tovarășul Nicolae Ceaușescu, România a dezvoltat după Congresul al IX-lea intense relații politice, economice, tehnice și culturale cu aceste țări. În 1965 România avea relații diplomatice cu 34 țări în curs de dezvoltare, acum are cu 99. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a stabilit printre obiectivele fundamentale ale politicii economice externe creșterea substanțială a comerțului cu aceste țări, astfel ca ponderea lor în comerțul exterior al României să ajungă la 25% pînă la începutul actualului deceniu. Obiectivul a fost îndeplinit și depășit ; față de 4,6% cît era această pondere în 1965 ea a depășit 30% în 1981. România desfășoară cu aceste țări o largă cooperare nu numai pe plan bilateral ci și pe arena mondială.

În sfîrșit, politica comprehensivă a României, de a dezvolta relațiile cu toate statele lumii, pornește de la realitățile lumii contemporane, de la existența țărilor cu orînduiri sociale diferite și, **în spiritul principiilor coexistenței pașnice, ea dezvoltă relații și cu țările capitaliste dezvoltate,** considerînd că participarea la diviziunea mondială a muncii este o necesitate obiectivă pentru toate națiunile.

În perioada ce a trecut de la Congresul al IX-lea, în activitățile de promovare a relațiilor României cu celelalte țări, preocuparea centrală în politica partidului și statului nostru a fost **dezvoltarea schimburilor comerciale și a cooperării economice.** Urmare a înfăptuirii consecvente a acestei politici, comerțul exterior al României a crescut în perioada 1965—1980 de 8,6 ori. Mult mai importante decît creșterile cantitative sînt însă schimbările calitative care au caracterizat evoluția relațiilor economice externe ale țării. Structura comerțului s-a modificat foarte mult în favoarea produselor industriale și, mai ales, în favoarea mașinilor, utilajelor, echipamentelor și produselor chimice. Eficiența schimburilor comerciale a crescut substanțial. Dar cea mai importantă evoluție este trecerea în această perioadă la o cooperare economică tot mai largă cu multe țări ale lumii, mai ales la cooperarea în producție, căreia tovarășul Nicolae Ceaușescu i-a dat un conținut deosebit de bogat. Tocmai în această perioadă **s-a conturat concepția despre cooperarea economică** și s-a trecut practic la folosirea celor mai diverse și mai eficiente forme ale acesteia. În prezent România participă la peste 150 obiective care se construiesc în străinătate în diverse domenii de activitate. Cooperarea la aceste acțiuni se face prin livrări de instalații complexe, executarea de lucrări de construcții-montaj, linii de montaj, proiecte și asistență tehnică. România execută în prezent cele mai variate lucrări în străinătate : irigații, hidroameliorații (Irak, Libia și Siria), rafinării (Siria, Irak, Iordania și Turcia), foraje de petrol (Algeria, Grecia și Irak), foraje de apă (Libia), foraje geologice (Zambia, Vietnam, Maroc), baraje (Algeria), electrificare și linii energetice (Egipt, Indonezia și Iran), filaturi de bumbac (Sudan și Bangladesh), fabrici de ciment (China, Pakistan și Siria), complexe de prelucrare a lemnului (Nigeria, R.P.D. Coreeană și Mongolia), porturi (Maroc), drumuri (Irak și Libia), construcții de locuințe și social-culturale (Libia, Algeria și Nigeria), pentru a

menționa numai pe unele dintre cele mai importante. Totodată, în diverse țări ale lumii s-au constituit 27 societăți mixte de producție, 37 societăți mixte comerciale și 4 bănci mixte cu participare românească, iar pe teritoriul României funcționează 5 societăți cu participare străină. În practica actuală a țării noastre se folosesc forme de cooperare care erau de neconceput înainte de 1965. Ele permit o mai bună încadrare a României în circuitul economic mondial, o valorificare superioară a resurselor umane și materiale de care ea dispune, a creației materiale și spirituale a poporului român.

În prezent, cooperarea economică internațională capătă o importanță tot mai mare în realizarea produsului social, în asigurarea necesarului de materii prime, în modernizarea economiei românești și îmbunătățirea continuă a pozițiilor ei în economia mondială. Cooperarea stimulează promovarea exporturilor de mărfuri, importanța ei este în creștere, obiectivul urmărit fiind de a se ajunge să realizăm pe această cale 20—25% din volumul total al comerțului exterior.

Obiectivul central al politicii partidului nostru a fost întotdeauna, și cu deosebire acum, **realizarea unui comerț exterior larg și diversificat,** prin aplicarea fermă a orientării de dimensionare judicioasă a importurilor, prin creșterea substanțială a exporturilor, pentru a se putea acoperi financiar necesarul achiziționării de combustibili și materii prime din străinătate, asigurarea unei balanțe de plăți echilibrate. În acest scop, gradul de angajare a României în circuitul economic mondial nu va slăbi, ci se va accentua, raportul dintre volumul exportului și venitul național urmînd să ajungă la peste 34% în 1982, mai mult decît în anii anteriori cînd s-a ridicat la 26—27%.

România concepe dezvoltarea continuă a relațiilor sale bilaterale cu toate țările lumii ca **o contribuție directă la întărirea păcii, înțelegerii și colaborării internaționale.** Totodată, ea se manifestă ca un participant activ la soluționarea marilor probleme cu care este confruntată omenirea. În cei 17 ani care au trecut de la Congresul al IX-lea al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus **contribuții de valoare inestimabilă la formularea unor concepte noi, originale, realiste, în problemele de maximă complexitate ale lumii de azi** — securitatea și cooperarea europeană, dezarmarea, soluționarea politică, pașnică a diferendelor dintre state, lichidarea subdezvoltării și edificarea unei noi ordini economice mondiale, democratizarea relațiilor internaționale, lichidarea colonialismului, neocolonialismului și discriminării rasiale. A avut permanent inițiativă și a propus mereu măsuri concrete pentru soluționarea acestor probleme în interesul tuturor popoarelor, al păcii și civilizației omenirii.

În cele aproape două decenii de la Congresul al IX-lea al P.C.R. în viața internațională au avut loc profunde transformări. În primul rînd, s-a afirmat tot mai puternic voința popoarelor de a se dezvolta liber și independent, de a fi stăpîne pe propriile destine. Înțelegînd profund aspirațiile popoarelor, președintele României a sesizat perfect această tendință fundamentală din viața internațională, a formulat principiile pe care să fie așezate relațiile internaționale, a orientat politica externă a țării în concordanță cu interesele vitale ale poporului român și ale tuturor celorlalte popoare. A fost elaborată concepția după care **respectul față de independența și suveranitatea națională, consolidarea independenței tinerelor state, ca și întărirea independenței oricărui stat reprezintă esența cea mai profundă a relațiilor internaționale contemporane,** fără de care acestea nu se pot desfășura normal. În prezent, cînd în relațiile internaționale s-a ajuns la o încordare deosebit de gravă, care a dus la creșterea pericolelor de noi conflicte militare, inclusiv de izbucnire a unui război mondial, secretarul general al partidului nostru a definit cu claritate care sînt contradicțiile societății contemporane, raportul de forțe pe plan mondial, cauzele care generează această stare de lucruri și, constant, a făcut apel la ceilalți șefi de stat, la opinia publică mondială, pentru a se pune capăt încordării internaționale, a opri cursul spre confruntare și război, pentru realizarea și continuarea politicii de destindere, respect al independenței naționale și pace. Apreciind că trăim o epocă deosebit de complexă a vieții internaționale tovarășul Nicolae Ceaușescu consideră că sîntem, de fapt, într-o perioadă **de reașezare a raportului de forțe, de realizare a unui nou echilibru mondial între diferite state și grupări de state, care va trebui să se bazeze pe o mai mare diversitate a centrelor de putere,** va ține mai mult seama de rolul țărilor în curs de dezvoltare, al țărilor mici și mijlocii și țărilor nealiniate, care, totodată, să fie așezat pe principii de egalitate, de respect al independenței și neamestec în treburile interne ale altor popoare.

În politica sa externă România se conduce după aprecierea tovarășului Nicolae Ceaușescu conform căreia în momentul de față **problema centrală a vieții internaționale o constituie lupta pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru trecerea la dezarmare și, în primul rînd, la dezarmarea nucleară, pentru o pace trainică în lume,** dezarmarea fiind obiectivul cardinal al politicii externe a României socialiste. Și în acest domeniu, activitatea neobosită a României pentru făurirea unei lumi fără arme și fără războaie este marcată de personalitatea secretarului general al partidului, președintele țării, Nicolae Ceaușescu, poartă amprenta puternică a gîndirii sale, a acțiunii social-politice și activității sale internaționale. Conceptul de dezarmare al președintelui Nicolae Ceaușescu a imprimat activității internaționale a țării noastre consecvență, realism și clarviziune, ceea ce a făcut ca România să se manifeste pe arena mondială ca un factor dinamic și constructiv în lupta pentru oprirea cursei înarmărilor, să se afirme cu autoritate în căutarea celor mai potrivite căi și modalități de declanșare a unui proces efectiv de dezarmare. Recentele inițiative de pace ale României propuse la sesiunea specială a Adunării Generale a O.N.U. pentru dezarmare, în numele tovarășului Nicolae Ceaușescu, au fost primite cu apreciere și aprobare de opinia publică internațională. De un larg ecou s-a bucurat, de asemenea, Apelul Marii Adunări Naționale, adresat sesiunii speciale, semnat de 18 milioane de cetățeni români.

În gama largă a preocupărilor României, ale P.C.R., față de destinul pașnic al popoarelor de pretutindeni, **Europa ocupă un loc de frunte.** Cristalizînd un concept nou, propriu, privind securitatea și cooperarea europeană, tovarășul Nicolae Ceaușescu a luat în considerare situațiile reale existente în Europa, demonstrînd că nici deosebirile de orînduire sau de grad de dezvoltare, nici apartenența sau neapartenența la grupuri militare și economice nu pot constitui obstacole în calea ridicării unui nou edificiu european. Este meritul său deosebit de a fi susținut și argumentat că Europa poate să-și realizeze și să-și păstreze propria unitate, bazată pe diversitatea orînduirilor sociale ale statelor ce o compun, pe dezvoltarea liberă a fiecărui popor. România susține cu tărie necesitatea abordării și soluționării problemelor esențiale ale continentului prin întemeierea raporturilor intereuropene pe baze noi, democratice, prin consacrarea principiilor care să asigure independența și suveranitatea fiecărei națiuni, să ofere posibilități largi de colaborare în domeniile economic, tehnico-științific și cultural, să realizeze destinderea și dezarmarea, să mobilizeze opinia publică în lupta pentru atingerea obiectivelor propuse.

România consideră că **un alt imperativ arzător al lumii contemporane este lichidarea subdezvoltării și edificarea noii ordini economice internaționale.** În legătură cu acest deziderat major al umanității, în cei 17 ani care au trecut de la Congresul al IX-lea, președintele Nicolae Ceaușescu a elaborat un concept atotcuprinzător conținînd teze, amplu și științific argumentate, care au intrat în circuitul mondial al valorilor economice și politice ca o contribuție originală, teoretică și practică, ca un aport de substanță la demararea și aprofundarea căilor și mijloacelor de înfăptuire a noii ordini. De fiecare dată cînd se adresează opiniei publice, șefilor de state și altor conducători, forurilor internaționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu atrage atenția că fără lichidarea subdezvoltării și făurirea noii ordini economice internaționale, problemă ce afectează două treimi din omenire, este greu de vorbit de stabilitate economică mondială, de realizarea unei lumi a colaborării pașnice. În concepția României există **o strînsă interdependență între problema dezarmării și problema noii ordini economice internaționale.** Oprirea cursei înarmărilor, adoptarea de măsuri concrete de dezarmare, ar genera mijloace suplimentare, financiare și materiale, pentru reglementarea gravelor probleme ale țărilor sărace. Totodată, ar exercita o puternică influență asupra întregii economii mondiale, ar stimula comerțul mondial, precum și stabilitatea economică și politică internațională.

Cerințele democratizării vieții internaționale sînt mereu prezente în politica externă a României. Ea susține necesitatea participării active a tuturor statelor la viața internațională, în mod deosebit a țărilor mici și mijlocii, a țărilor în curs de dezvoltare, a țărilor nealiniate, vital interesate în soluționarea democratică a problemelor care privesc prezentul și viitorul lor.

Considerînd că O.N.U. și alte organisme internaționale constituie **cadrul cel mai democratic** pentru abordarea și reglementarea — cu participarea tuturor statelor mari, mijlocii și mici — a marilor și complexelor probleme care preocupă omenirea contemporană, România socialistă, președintele Nicolae Ceaușescu relevă permanent **necesitatea creșterii rolului O.N.U. în viața internațională,** pentru a întreprinde acțiuni concrete menite să ducă la soluționarea acestor probleme, în interesul tuturor popoarelor, al păcii și colaborării internaționale.

Valoroasa experiență cîștigată de România în cei 17 ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R., succesele remarcabile obținute în politica ei externă, înaltul prestigiu de care se bucură pe toate meridianele globului, constituie o confirmare strălucită a justeții politicii externe românești promovată în această perioadă și, totodată, o garanție că aplicînd consecvent și în viitor principiile acestei politici, sub semnul orientărilor și sarcinilor trasate de secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, poporul român, patria noastră socialistă, vor înscrie pagini noi de succese în lupta popoarelor pentru pace, progres social, independență națională, securitate și colaborare între toate națiunile.

Petre TĂNĂSIE

Investiții

Prioritate punerii în funcțiune la termen a noilor capacități de producție

● În primul semestru din 1982, circa 200 noi capacități racordate la circuitul economic ● De ce totuși restanțe în respectarea termenelor de dare în funcțiune la unele obiective importante ? ● O mai mare operativitate din partea factorilor investiționali implicați în asigurarea documentațiilor tehnice, utilajelor și în executarea montajului.

ÎN PRIMUL SEMESTRU din acest an organizațiile de construcții au obținut rezultate importante în punerea în funcțiune la termen a obiectivelor de investiții planificate. În acest interval de timp **au fost racordate la circuitul economic, integral sau parțial, circa 200 de noi capacități de producție, din care peste 40 în devans față de termenele planificate.** Pe șantierele de construcții-montaj unde au fost luate din timp măsuri tehnico-organizatorice corespunzătoare stadiului lucrărilor, unde colaborarea dintre constructori și beneficiari s-a derulat în condiții bune, sarcinile de plan au fost în întregime îndeplinite și chiar depășite.

Realizările obținute sînt și o urmare a faptului că prin măsurile luate pe linie de partid și de stat, în acest an accentul a fost pus pe mobilizarea eforturilor factorilor investiționali spre finalizarea capacităților de producție ale căror lucrări au fost declanșate anterior, limitîndu-se la minimum atacarea de obiective noi. Măsura în sine s-a dovedit eficientă, ea permițînd concentrarea eforturilor și mijloacelor tehnice pe șantierele ale căror obiective prezintă importanță deosebită, așa cum este cazul noilor capacități producătoare de materii prime și energetice.

ANALIZA DE ANSAMBLU privind activitatea de investiții reflectă însă că ritmul general al lucrărilor nu este cel corespunzător, că sînt încă neajunsuri care fac ca unele obiective să nu fie realizate în termenele planificate. La ultima ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. s-a subliniat din nou că principalul obiectiv care stă în fața tuturor factorilor care au răspunderi în domeniul investițiilor este asigurarea respectării termenelor de punere în funcțiune și atingerea parametrilor proiectați la toate obiectivele economice prevăzute să se construiască în acest an.

Din investigațiile întreprinse a rezultat că la finele primului semestru din acest an nu au fost predate un număr de 180 capacități importante, din care peste 86% în ramuri de bază — industria energetică, chimică, metalurgică, agricultură. Nerealizarea în această perioadă a sarcinilor de investiții în domeniile amintite a fost determinată de neasigurarea la timp a utilajelor tehnologice, de ritmul nesatisfăcător în care s-a desfășurat pe unele șantiere execuția lucrărilor de construcții și de montare a utilajelor ca urmare, în principal, a neajunsurilor care mai persistă în activitatea constructorilor și beneficiarilor de investiții, îndeosebi în ceea ce privește aprovizionarea cu materiale de construcții, precum și utilizarea forței de muncă și a mijloacelor tehnice din dotare.

Principala problemă care se cere rezolvată cu prioritate pentru darea în exploatare a tuturor capacităților planificate în acest an este **accelerarea livrării utilajelor restante și crearea condițiilor pentru montarea de urgență a acestora, precum și a celor aflate în stoc pe șantiere.** Din acest punct de vedere trebuie subliniat că la sfîrșitul lunii iunie, furnizorii de utilaje din țară erau în restanță față de beneficiarii de investiții cu un volum important de utilaje tehnologice, din care o bună parte aferente capacităților cu termene de dare în funcțiune în acest an. Pe de altă parte este de remarcat că deși furnizorii de utilaje au livrat pe șantiere în devans față de termenele contractuale peste 7,2 mii tone utilaje, numai 3 mii tone din acestea acoperă nevoile noilor capacități cu termen de punere în funcțiune în acest an. Această practică a furnizorilor de a executa și livra în devans unele utilaje a căror livrare pe șantiere nu reclamă urgență, pe lîngă faptul că nu dă posibilitatea să se execute comenzile scadente pentru obiectivele de investiții cu termen de punere în funcțiune în acest an, conduce la dereglarea procesului de montaj și, implicit, la formarea de importante stocuri de utilaje care, în cele mai multe cazuri, nu au condiții imediate de montaj.

Pentru asigurarea utilajelor tehnologice în special la capacitățile prevăzute pentru 1982, sarcini deosebite revin unităților producătoare din cadrul M.I.C.M. și M.I.M.U.E.E. cărora, în acest an, le incumbă sarcina de a realiza peste 83% din volumul total al utilajelor prevăzute a se produce în țară. Restanțe mari în furnizarea utilajelor se înregistrează îndeosebi la : Întreprinderea de utilaj tehnologic Buzău, Întreprinderea mecanică de utilaj tehnologic Moreni, întreprinderea „UNIO" - Satu Mare, Întreprinderea mecanică de utilaj chimic București, Întreprinderea de utilaj chimic și forjă Rîmnicu Vîlcea etc.

Cu toate că față de începutul anului, la 30 iunie a.c. s-a reușit să se obțină o diminuare considerabilă a volumului utilajelor aflate în stoc (—12,3%) și în curs de montaj (—6,4%), volumul utilajelor în stoc la care s-a depășit durata normată de staționare prezintă o creștere însemnată (+19,9%), determinată, în principal, de neasigurarea la timp de către organizațiile de construcții executante a fronturilor de montaj, livrării unor utilaje și instalații incomplete, dezasortate, cu defecțiuni sau fără respectarea ordinii de montaj (vezi tabelul).

Nu întîmplător stocuri importante de utilaje se mențin de perioade îndelungate la unele obiective din cadrul ministerelor industriei metalurgice, industriei chimice, energiei electrice etc., la care nu s-au realizat nici prevederile planului de investiții și nici ritmicitatea în asigurarea fronturilor de montaj. Astfel, la obiectivul deschiderea și punerea în exploatare a bazinului carbonifer Jilț-sud (executant Întreprinderea de construcții-montaje mi-

Situația utilajelor tehnologice pe șantiere rele de construcții

%

	1 ianuarie 1982	30 iunie 1982	Creșteri + Reduceri —
Utilaje în curs de montaj	100	93,6	— 6,4
Utilaje în stoc	100	87,7	—12,3
din care :			
— cu durata normată de staționare depășită	100	119,9	+19,9

niere Jilț) s-au acumulat utilaje nepredate la montaj în valoare de 494,2 mil. lei ; la dezvoltarea Combinatului chimic Craiova (constructor Trustul de construcții industriale Craiova) utilaje în sumă de 134,1 mil. lei; la Centrala electrică de termoficare Craiova II (constructor Trustul „Energomontaj" București) utilaje în valoare de 113,9 mil. lei.

În acest cadru, **apare necesară intensificarea eforturilor tuturor factorilor implicați pentru grăbirea montării utilajelor tehnologice : la constructori** pentru asigurarea mai operativă a fronturilor de montaj, **la furnizorii de utilaje** pentru livrarea subansamblelor necesare finalizării operațiunilor de asamblare a instalațiilor tehnologice și bineînțeles și **la beneficiar,** pentru grăbirea ritmului de punere în funcțiune și atingere a parametrilor proiectați la noile capacități.

★

DACĂ PE UNELE ȘANTIERE, și acestea puține la număr, pentru a justifica nerealizările de plan constructorii pot invoca unele cauze obiective, pentru marea majoritate însă neîndeplinirea prevederilor de plan este determinată, în primul rînd, de lipsurile ce se mai manifestă în organizarea procesului de producție, în utilizarea eficientă

Al. TACHE
Banca de investiții

(Continuare în pag. 14)

Posibilități pentru reducerea consumurilor energetice în industria chimică

CHEMATĂ SĂ ADUCĂ o contribuție importantă la dezvoltarea economico-socială a țării, industria chimică se înscrie printre ramurile cu cel mai ridicat ritm de creștere a producției. Dat fiind că peste 85% din produsele chimice care se fabrică în țară au la bază materii prime care sînt în același timp și surse de energie primară (țițeiul și gazele naturale) și că procesele tehnologice chimice necesită, în majoritatea cazurilor, consumuri energetice, mari sub diverse forme, industria chimică se situează, alături de metalurgie, printre ramurile cele mai mari consumatoare de energie. Iată de ce se poate aprecia că chimia reprezintă ramura în care se situează importante resurse de economisire a energiei sub toate formele.

Avînd în vedere aceste considerente, **industriei chimice îi revin** — în lumina recentului Decret al Consiliului de Stat privind stabilirea unor măsuri pentru gospodărirea judicioasă și reducerea în continuare a consumului de energie electrică, termică, gaze naturale și alți combustibili — **sarcini deosebit de importante.** În acest sens, măsurile deja aplicate precum și cele preconizate pentru acest an și în continuare își propun să contribuie substanțial la reducerea consumului de energie electrică și termică precum și a consumului resurselor de energie primară folosite ca materii prime în condițiile creșterii continue a producției marfă (tabelul nr. 1). Astfel, **consumul de energie electrică** pentru un miliard lei producție marfă **urmează să scadă** în acest an cu 36%, cel de alte surse de energie cu 34,3%, iar consumul de materii prime ca surse de energie primară cu 24,5% față de anul 1980, reduceri care se vor accentua în anii următori. O creștere importantă înregistrează și preocupările privind recuperarea resurselor energetice refolosibile (tabelul nr. 2).

Contribuția noilor tehnologii

REDUCEREA CONSUMURILOR energetice sub toate formele, prin eliminarea pierderilor de energie sau prin creșterea randamentelor de fabricație în procesele care folosesc materii prime energointensive constituie în permanență o sarcină de primă importanță asupra căreia s-au concentrat eforturile specialiștilor și întregului personal muncitor din sector. În toate întreprinderile chimice s-au desfășurat și se desfășoară analize ample în vederea raționalizării maxime a consumului tuturor formelor de energie, pentru gospodărirea judicioasă și reducerea în continuare a consumului de energie electrică, energie termică, gaze naturale și alți combustibili.

Deși an de an consumurile specifice s-au încadrat într-o dinamică scăzătoare și în general s-au situat sub nivelurile din proiect, se mai înregistrează în unele cazuri depășiri la anumite produse și activități. Pe baza studiului întreprins privind valorificarea posibilităților de **reducere continuă a necesarului de energie s-a întocmit un cuprinzător program de activitate** cu termene și responsabilități precise, defalcate pe centrale, întreprinderi, secții, formații de lucru și locuri de producție. **Strategia** adoptată în domeniul reducerii consumurilor specifice de energie cuprinde astfel practic toate sectoarele de activitate din chimie și **are la bază în primul rînd realizarea unor tehnologii noi** — de producție și organizatorice — capabile să aducă modificări fundamentale în structura și mărimea consumurilor energetice (în sensul diminuării lor), fără să dăuneze structurii producției utile sau structurii produselor sub aspectul valorii lor de întrebuințare.

În acest scop, s-a trecut la o nouă analiză critică a proceselor tehnologice actuale mari consumatoare de energie sub diferite forme, procedîndu-se la o evaluare a perioadei lor de uzură morală, în vederea înlocuirii lor cu noi procedee, s-a realizat o inventariere a domeniilor în care trebuie să se concentreze eforturile cercetătorilor pentru stabilirea noilor tehnologii mai puțin energofage. Pentru punerea în valoare, în condiții eficiente din punct de vedere economic, a unor surse noi de energie, **în cadrul Institutului central de chimie a fost creat Institutul de energetică chimică și biochimică.**

Pe această bază, pornind de la ideea că modernizarea în practică a procecelor tehnologice constituie o direcție cu efecte majore în reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie, a fost întocmit un program centralizat de perfecționări și modernizări tehnologice pe perioada anilor 1982—1985, care, pe lîngă alte efecte pozitive cu caracter tehnologic, conduce la obținerea de economii de circa 525 000 tcc/an și 80 000 MWh/an la nivelul anului 1985, cu un efort de investiții de circa 3 500 mil. lei. **Programul are în vedere acțiuni** în următoarele direcții principale : extinderea procedeelor de prelucrare catalitică în rafinării și de regenerare continuă a catalizatorilor la instalațiile de reformare catalitică, realizarea unor reactoare de negru de fum cu performanțe superioare, cu reducerea însemnată a consumului de hidrocarburi pentru producerea negrului de fum, optimizarea conducerii proceselor de fabricație a polietilenei și acrilonitrilului prin introducerea calculatoarelor de proces (în industria prelucrării țițeiului și petrochimiei) ; modificări metodologice și constructive la componentele interioare de la reactorii de sinteză de la instalațiile de amoniac, cu economii de 15 000 tcc/an (în industria îngrășămintelor) ; modernizarea proceselor tehnologice din fabricile de celofibră și relon (în industria firelor și fibrelor chimice) ; reducerea consumului de cauciuc natural prin înlocuirea cu cauciuc poliizoprenic din producție proprie, care are ca efect și reducerea consumului de energie electrică la operațiunile de masticare cu circa 16 500 MWh/an ; reducerea ciclurilor de vulcanizare prin ridicarea temperaturilor la fabricarea articolelor tehnice din cauciuc (în industria fabricării și prelucrării cauciucului și maselor plastice) și multe altele.

Tabelul nr. 1

Evoluția producției și a consumului energetic

	U/M	1980	1981	1982	1983
Consum de energie electrică	mii MWh / 1 mld. prod. marfă	176,0	124,9	112,8	105,3
Consum de alte forme de energie	mii tcc / 1 mld. prod. marfă	132,3	97,5	87,0	86,2
Consum de resurse energetice primare ca materii prime	mii tcc / 1 mld. prod. marfă	104,8	83,4	79,2	81,2
Creșterea producției marfă	%	100	147,9	168,0	187,5

În centrul atenției : valorificarea resurselor refolosibile

SARCINILE DE ECONOMISIRE și de reducere a consumurilor de energie care revin întreprinderilor ministeru-

lui nostru în perioada imediat următoare cît și în următorii ani au impus o analiză amănunțită a tuturor posibilităților de reducere a pierderilor puse în evidență prin bilanțurile energetice întocmite și reactualizate în fiecare an, cît și de **utilizare maximă a resurselor energetice refolosibile.** Printre măsurile cu aplicabilitate într-un termen relativ scurt se înscriu un număr important de lucrări privind închiderea ciclurilor termice prin recuperarea căldurii condensatului la o serie de procese tehnologice ; recuperarea energiei termice din gazele de ardere sau energia reziduală a agenților termici din instalații ; folosirea unor surse de energie neconvențională etc. **Fondurile pentru realizarea lucrărilor necesare reducerii consumurilor energetice se recuperează în general într-un an, din valoarea combustibilului economisit.**

Pentru realizarea economiilor de combustibil menționate, a fost necesară efectuarea prealabilă a unor ample studii de soluții sau oportunitate care să fundamenteze eficiența realizării lucrărilor de recuperare și înscrierea acestor lucrări în planurile anuale. Avînd învedere gradul ridicat de tehnicitate al instalațiilor din dotarea industriei chimice, resursele energetice secundare, disponibile pentru a fi refolosite se situează în general la nivele tehnice coborîte, fapt care a făcut ca una din problemele la care s-au întîmpinat greutăți în rezolvare să fie găsirea unor utilizări de nivel coborît energetic, în cadrul unităților proprii. Problema se menține și în prezent, încît mărirea în continuare a gradului de utilizare a resurselor energetice refolosibile de nivel coborît depășește — atît pentru industria chimică cît și pentru alte sectoare mari consumatoare de combustibil — posibilitățile de utilizare din cadrul întreprinderilor proprii. Avînd în vedere că, în același timp, în alte sectoare ale economiei există utilizatori de căldură la nivel relativ coborît al căror cereri nu sînt integral satisfăcute, apreciem că este posibilă acoperirea acestor consumuri din disponibilitățile de căldură rezultate din industrie. În acest scop credem că **ar fi util ca la nivelul centrelor de proiectare din cadrul consiliilor populare județene** (sau municipale) **să se ia în considerare aspectul adaptării sau creării de instalații de încălzire centralizată cu utilizarea resurselor de căldură de nivel coborît provenite din industria chimică.**

Un alt domeniu în care sînt de adus îmbunătățiri, care ar avea ca efect creșterea gradului de recuperare, este cel al **tipizării utilajelor recuperatoare.** Existența unui set de proiecte tip de utilaje recuperatoare (preîncălzitoare de aer statice sau rotative, generatoare de abur sau de apă fierbinte etc.) omologate, pentru diverse debite și temperaturi ale fluidului cald sau încălzit, ar stimula și ajuta, după părerea noastră, la găsirea celor mai simple și mai eficiente soluții de recuperare și ar reduce costurile globale de implementare, față de situația actuală, cînd, în general, fiecare caz în parte este tratat ca unicat.

Pe linia luării imediate a unor măsuri cu aplicabilitate largă în toate întreprinderile industriei chimice, în vederea reducerii și raționalizării consumurilor de energie termică, preocupările au fost orientate și spre **îmbunătățirea sistemelor actuale de recuperare a condensului.** În acest scop a fost organizată testarea oalelor de condens aflate în fabricație curentă în urma căreia s-a tras deja prima concluzie cu privire la perfecționarea constructivă a acestora, începînd încă din trimestrul IV a.c.

Atît programele de lucrări de modernizări tehnologice, cît și cele privind recuperarea resurselor energetice refolosibile sînt în curs de definitivare în urma acțiunii care are loc în prezent în toate întreprinderile, de reducere a necesarului de energie termică și de alte forme de energie conform Decretului Consiliului de Stat nr. 240/29.06.1982, acțiune ale cărei concluzii se finalizează pînă la finele lunii iulie 1982 și care va avea ca urmare noi acțiuni cu rezultate superioare în domeniul gospodăririi cît mai raționale a resurselor energetice utilizate de către unitățile din chimie.

Tabelul nr. 2

Dinamica utilizării resurselor refolosibile

	U/M	1980	1981	1982	1983
Resurse energetice refolosibile (libere*) utilizate în scopuri energetice în întreprinderile proprii	mii tcc	645	744	1 091	1 88?
	%	100	115,3	169,1	136,2

*) Utilizate în afara instalațiilor care le generează.

Pompiliu IOBI
Eugen FERCALĂ
Ministerul Industriei Chimice

Strategia dezvoltării

(Urmare din pag. 4)

menea orientare este determinată de necesitatea asigurării mai avantajoase a materiilor prime și energiei, în condițiile restricțiilor pe care le ridică criza mondială. În această direcție este de remarcat tendința de creștere în actualul cincinal în ritm mai accelerat a industriei extractive, față de anii anteriori, anume 6,0% în perioada 1981—1985 comparativ cu 3,5% în perioada 1971—1980. Astfel, în structurarea proporțiilor interne ale producției industriale, după cum se apreciază în literatura de specialitate, se cere dezvoltarea mai puternică a subramurilor care au o bază proprie de materii prime în țară.

Progresul tehnico-științific și penuria de materii prime și energie atrag după sine modificări și în cadrul fiecărei subramuri ale producției industriale. Astfel, trecerea la folosirea pe scară tot mai mare a energiei solare, nucleare, geotermice, etc., în perioada care urmează, impune cerințe noi, și deci structuri noi chiar în cadrul unor subramuri ale industriei, cum sînt construcțiile de mașini, care trebuie să producă mașini, utilaje, instalații, echipamente complexe adecvate atît pentru producerea, cît și pentru consumul unei astfel de energii. În aceeași direcție, ridică exigențe noi și producerea de mijloace antipoluante, care să contribuie la protejarea, conservarea și ameliorarea mediului natural de viață. Se vor produce, astfel, modificări în configurația ramurilor construcțiilor de mașini, ca și a industriei chimice, metalurgice etc. În procesul general al asigurării materiilor prime necesare și a structurării eforturilor societății, se are în vedere și aportul recuperării și refolosirii materialelor.

În același timp, dezvoltarea armonioasă, perfecționarea sistemului proporțiilor are loc și în profil teritorial, în cadrul economiei fiecărui județ, în condițiile autoconducerii și autoaprovizionării, dar asupra acestui aspect nu ne propunem să insistăm aici.

Întreaga dezvoltare armonioasă pe care a cunoscut-o economia românească în cei 17 ani care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului structurarea eficientă a economiei naționale, prin accentuarea rolului ramurilor industriale de înaltă tehnicitate, îmbinarea rațională a industriei prelucrătoare cu cea extractivă, a industriei cu agricultura etc., constituie rodul strategiei științifice a Partidului Comunist Român, la a cărei elaborare o contribuție hotărîtoare, de inestimabilă valoare teoretică și practică, a avut și are secretarul general al partidului tovarășul Nicolae Ceaușescu. Ea este un rezultat direct al așezării la temelia întregii noastre dezvoltări a industrializării socialiste : **„Dacă România, trecînd pe calea construcției socialiste** — sublinia secretarul general al partidului la Plenara C.C. al P.C.R. din 1—2 iulie, **nu ar fi acționat pentru dezvoltarea puternică a forțelor de producție, pentru realizarea unei industrii moderne pe baza tehnicii celei mai avansate, am fi rămas în continuare o țară slab dezvoltată, dependentă de țările industrializate".** Este un merit incontestabil al partidului nostru că pe baza cunoașterii profunde a teoriei revoluționare a construirii noii orînduiri, a condițiilor concrete și a sensurilor istorice ale dezvoltării, prin aplicarea legităților generale la particularitățile naționale, a elaborat o politică economică profund științifică, deplin verificată de viață, că a depus și depune un continuu efort de cunoaștere anticipată, pe orizonturi de timp mari, a tendințelor fundamentale ale dezvoltării și de adaptare continuă a producției sociale la cerințele mereu dinamice ale vieții sociale.

Bătălia recoltei în plină desfășurare

CAMPANIA de vară în care se strînge și depozitează noua recoltă necesită o mare concentrare de forțe mecanice și umane. Într-o perioadă relativ scurtă trebuie strînsă producția de pe aproape 3,4 milioane hectare, eliberat terenul de paie de pe 3,2 milioane hectare, pregătite și însămînțate culturi duble pe 1,5 milioane hectare și efectuate arături de vară pe mai mult de 1,7 milioane hectare.

Desfășurarea exemplară a acestei campanii necesită **măsuri organizatorice** deosebite pentru că recoltarea, transportul și depozitarea producției de cereale să fie făcute în timp scurt și fără pierderi. Agricultura dispune de peste 37,5 mii combine care permit ca recoltarea orzului și a orzoaicei de toamnă să se efectueze în 4-6 zile bune de lucru, iar a grîului și orzoaicei de primăvară în 8-9 zile în județele de cîmpie și 10-12 zile în cele colinare. Pentru asigurarea transportului producției recoltate direct de la combină la locul de depozitare s-au asigurat peste 400 mii tone capacitate zilnică de transport. Au fost organizate formații mari, complexe, care execută simultan, în flux continuu, recoltatul și transportul producției principale, eliberarea terenului și însămînțarea culturilor duble, formații conduse de specialiști din unitățile agricole. Pe lîngă aceste formații au fost numiți împuterniciți ai statului care răspund de buna organizare a activității formațiilor complexe, recoltarea la timp și fără pierderi a producției, organizarea transportului direct din lan, livrarea cerealelor la fondul de stat și fondul de furaje și organizarea evidenței și păstrării producției realizate. În vederea evitării pierderilor mari care s-au produs în anii anteriori, s-a dispus organizarea recoltării cerealelor cu umiditate mai mare, iar acolo unde acestea sînt căzute să se recolteze manual în pîrgă, înainte de intrarea combinelor în lan. Cerealele recoltate cu umiditate mai mare se vor depozita temporar pe platforme pentru lopătare și solarizare.

Au fost stabilite **planuri de afluire și grafice orare** de livrare a produselor în vederea folosirii întregii capacități de preluare a producției. Există spații de depozitare suficiente care au fost reparate, dezinfectate și dezinsectizate, precum și de instalații pentru preluarea mecanizată a produselor, instalații și utilaje de condiționare, poduri basculă și altele care au fost revizuite, reparate și puse în funcțiune pentru a putea recepționa, prelua și depozita într-un termen scurt întreaga producție de grîu, orz și orzoaică destinată fondului de stat și fabricilor de nutreturi combinate.

PLOILE din ultima vreme au încetinit, iar în unele locuri au întrerupt ritmul secerișului. Ele însă au avut marele avantaj că au completat rezervele de apă din sol, au stimulat vegetația la multe culturi și au creat condiții optime pentru semănatul în miriște.

În prezent, una din cele mai importante sarcini ce revine mecanizatorilor, cooperatorilor, specialiștilor și cadrelor de conducere din agricultură este **intensificarea ritmului de recoltare** la grîu și strîngerea recoltei de pe ultimele hectare de orz și orzoaică de toamnă. Pînă în ziua de 21 iulie a.c. au fost recoltate 825 mii hectare orz de toamnă și se continuă recoltarea pe ultimele hectare din județele Harghita, Covasna, Sălaj și altele, iar la orzoaică de toamnă s-a recoltat 97% din suprafață. Vor trebui luate măsuri urgente, folosindu-se toate mijloacele posibile, pentru ca întreaga recoltă să ajungă neîntîrziat la adăpost.

Recoltarea grîului de toamnă s-a realizat pe 226 mii hectare, adică pe

- **Organizare exemplară**
- **Toate forțele la recoltarea cerealelor păioase**
- **Ritm intens la culturile duble**
- **Asigurarea furajelor — acțiune prioritară**
- **Recolta — grabnic depozitată**

57% din suprafața cultivată în sectorul socialist. Sînt mai avansate județele Dolj, Olt, Brăila, Buzău și altele. Este necesar ca în aceste zile, în toate județele, dar mai ales în cele rămase în urmă cu recoltatul, prin organizarea mai bună a forțelor de lucru mecanice și unde este cazul și manuale, să se acționeze energic pentru strîngerea recoltei în cel mai scurt timp. **Vor trebui folosite intens toate orele bune de lucru, remediate operativ defecțiunile pentru folosirea combinelor la întreaga capacitate și corelată mai bine capacitatea de recoltare cu cea de transport.** Avînd în vedere faptul că grîul a ajuns la maturitatea de recoltare, vor trebui luate măsuri energice pentru eliminarea tuturor pierderilor la recoltare. Acolo unde lanurile sînt căzute la pămînt datorită intemperiilor, se vor interveni cu echipe de secerători și cosași. Concomitent cu recoltarea grîului se recomandă strîngerea întregii cantități de pleavă, folosind toate dispozitivele existente.

PARALEL cu seceratul grîului trebuie să se desfășoare în ritm intens și la celelalte lucrări de sezon, ca de exemplu: eliberarea terenurilor de paie și strînsul acestora, pregătirea terenului și însămînțarea culturilor duble. Potrivit indicațiilor date, legumele și porumbul pentru boabe vor trebui însămînțate în 48 de ore de la recoltarea culturilor premergătoare, iar furajele în 3-5 zile, timp în care miriștile vor fi pășunate.

Strînsul paielor se efectuează necorespunzător, cu mult sub posibilități, eliberîndu-se pînă la 21 iulie a.c. numai 63% din suprafața recoltată. Vor trebui luate măsuri energice pentru strîngerea și depozitarea paielor folosind toate mijloacele necesare, inclusiv strînsul manual și transportul cu căruțele. Pentru a nu se diminua producția de paie, tăierea acestora va trebui să se facă cît mai de jos. Culturile duble au fost însămînțate numai pe 63% din suprafața prevăzută. La porumb programul s-a realizat în proporție de 59%, iar la furaje de 63%. Diferențe mari între suprafața recoltată și cea însămînțată cu culturi duble sînt în aproape toate județele, ceea ce impune intensificarea ritmurilor de însămînțare folosind timpul favorabil din aceste zile, astfel ca această acțiune să se poată încheia cît mai repede.

ODATĂ cu celelalte lucrări agricole, trebuie strînse și depozitate cantități cît mai mari de furaje, acțiune de importanță vitală pentru creșterea efectivelor și producției animale. Pînă în ziua de 20 iulie, la recoltatul furajelor cultivate s-a realizat numai 90% din programul lunilor mai-iulie, rămîneri în urmă înregistrîndu-se în I.A.S.-urile din județele Harghita, Brașov, Sibiu, Hunedoara, Bistrița-Năsăud și la C.A.P.-urile din județele Hunedoara, Alba, Vrancea, Sălaj și altele. **Depozitarea furajelor** s-a făcut numai în procent de 60% față de program, existînd însemnate rămîneri în urmă la întreprinderile agricole de stat din județele Olt, Prahova, Covasna și la cooperativele agricole de producție din județele Vrancea, Bistrița-Năsăud, Maramureș și altele. La **însilozatul furajelor verzi** s-au realizat numai 74% din programul perioadei. Trebuie acționat în continuare cu toate forțele la recoltarea întregii suprafețe de furaje cultivate și fînețe naturale la strîngerea și depozitarea tuturor resurselor furajere, inclusiv a frunzarelor, paielor, plevei și a altor resturi furajere. Este necesar ca toate animalele să fie scoase la pășune, inclusiv pe suprafețele contractate de la fondul silvic, pe miriști, iar furajele care se recoltează în această perioadă să fie depozitate pentru iarnă.

CONCOMITENT cu grăbirea recoltării, un obiectiv important îl constituie și **transportul și depozitarea producției** de orz și grîu. Livrarea producției de orz și grîu se va face conform destinației stabilite, direct de la combină, iar mijloacele de transport vor trebui folosite la întreaga capacitate, realizîndu-se cel puțin 4 transporturi pe zi.

Asigurarea semințelor de orz, orzoaică și grîu trebuie urmărită cu multă atenție. Se vor lua toate măsurile pentru recoltarea în bune condiții a întregii cantități de sămînță elită și înmulțirea I-a. Semințe din înmulțirea a II-a trebuie asigurate la nivelul necesarului, cunoscînd că din această toamnă se interzice folosirea semințelor din înmulțirea a III-a.

În legumicultură continuă **plantarea și însămînțarea culturilor succesive** și a culturilor duble după păioase, care trebuie încheiată în cel mai scurt timp, folosind condițiile favorabile existente. Se execută în continuare lucrări de întreținere, combaterea bolilor și dăunătorilor, irigarea culturilor și alte acțiuni. Condițiile favorabile și producția bună la unele culturi impune să se urgenteze recoltarea și livrarea legumelor la fondul de stat, pentru a se asigura o aprovizionare tot mai bună a populației.

Ovidiu POPESCU
M.A.I.A.

Revitalizarea unor activități agricole eficiente

Creșterea iepurilor — o importantă sursă de venituri

CREȘTEREA iepurilor constituie o îndeletnicire de tradiție a locuitorilor de pe meleagurile noastre. Crescuți în antichitate aproape exclusiv ca animale de ornament, iar ulterior ca animale de laborator, iepurii de casă se cresc astăzi îndeosebi pentru carnea lor gustoasă și într-o mică măsură pentru blană și păr, contribuind la îmbunătățirea aprovizionării populației și a unor sectoare ale industriei mici.

Avantaje economice superioare

FURNIZOARE de carne gustoasă pentru consum și materii prime pentru fabricarea pălăriilor de fetru, creșterea iepurilor rămîne încă, din păcate, o ramură minoră a zootehniei românești, deși oferă avantaje economice esențiale și găsește condiții de dezvoltare pe întreg teritoriul țării.

După gust și aspect, **carnea de iepure de casă se aseamănă mult cu carnea de pasăre.** Fiind ușor digestibilă ea se pretează foarte bine la pregătirea tuturor felurilor obișnuite de fripturi sau mîncăruri, iar sub formă de carne conservată reprezintă **un important articol de export.** Se recomandă în special copiilor, persoanelor în vîrstă și bolnavilor, fapt ce contribuie la sporirea interesului omului față de un astfel de sortiment de carne. În multe țări ale lumii a scăzut cererea pentru carne grasă și bogată în calorii și a crescut consumul alimentelor sărace în grăsimi, dar bogate în substanțe proteice. Carnea de iepure este unul din aceste produse, săracă în grăsimi (2%) și, în același timp, foarte bogată în substanțe proteice ușor digestibile (28%). Literatura de specialitate remarcă faptul că iepurele are o carne ce se caracterizează prin **cel mai ridicat procent de substanțe proteice** — în raport cu carnea celorlalte specii de animale și păsări domestice (excepție făcînd curcanul) — și prin cel mai redus procent de grăsime, fapt ce o recomandă ca fiind de o mare valoare nutritivă.

Puțin pretențioși față de condițiile de întreținere și furajare, creșterea iepurilor de casă poate contribui la sporirea producției de carne și a veniturilor unităților crescătoare. Pielicelele argăsite — rezultate ca produs secundar de la sacrificarea iepurilor pentru carne — sînt folosite la confecționarea de haine, căciuli, gulere etc., iar cele tăbăcite pentru diferite articole de galanterie (mănuși, genți etc.). Tot în privința avantajelor, putem menționa faptul că iepurii de casă — în comparație cu alte specii de animale domestice — pot fi crescuți pe un spațiu foarte redus (asemănător combinatelor avicole).

Folosind cu mult randament numai hrană vegetală, **iepurii de casă se furajează cu toate produsele, subprodusele și deșeurile de origine vegetală** (fîn, grăunțe de cereale, diferite plante rădăcinoase — sfeclă, cartofi, napi etc.) **ce se găsesc frecvent în unitățile agricole și în gospodăriile populației.** În timpul verii, hrana lor în sistemul extensiv și semiintensiv de creștere constă aproape numai din furaje verzi (lucernă, borceag sau resturi de la diferite zarzavaturi). Pe lîngă acestea, o utilizare eficientă o au semințele de ierburi naturale, de salcîm, de fag, de salcie, de tei ce constituie un valoros și, în același timp, foarte ieftin nutreț.

O caracteristică esențială a acestei specii o constituie prolificitatea ridicată. O iepuroaică fată de 3—6 ori pe an și în mod obișnuit cîte 6—7 pui la o fătare, adică aproximativ 25—35 de produși într-un an. Asociată acestei prolificități sporite este și viteza de creștere și dezvoltare a produșilor, ceea ce face ca de la vîrsta de 3—4 luni un produs să aibă o greutate de 2,5—3 kg. Cînd sînt valorificați pentru carne, de la o iepuroaică se poate obține într-un an o cantitate de 40—50 kg de carne, pe lîngă alte produse secundare (piei, păr etc.).

Cu toate că țara noastră prezintă condiții prielnice pentru creșterea iepurilor de casă, totuși acestei îndeletniciri nu i s-a acordat importanța cuvenită. Din această cauză, efectivul iepurilor de casă este încă mult prea mic în comparație cu posibilitățile existente. Mari posibilități de sporire a efectivelor de iepuri de casă se află în **valorificarea mai uniformă a resurselor de producție de pe teritoriul țării.** Creșterea iepurilor are o accentuată concentrare teritorială, evidențiindu-se trei zone principale. Cea mai importantă dintre acestea este cea din Transilvania (7 județe), care concentra aproximativ două cincimi din efectivul de iepuri de casă. În ordine descrescătoare se situează zona din vestul țării și zona din sudul țării. Față de această situație, cu totul inexplicabilă este poziția județelor din estul și sud-estul țării, unde efectivele de iepuri sînt nesemnificative, deși aceste județe dispun de posibilități asemănătoare celorlalte zone geografice.

Perspective de dezvoltare

ÎN LUMINA revitalizării acestei activități agricole eficiente se înscrie și recenta Hotărîre a Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român cu privire la unele măsuri pentru realizarea programului de autoconducere și autoaprovizionare teritorială a populației (martie 1982). Conform acestei hotărîri, cantitățile totale de carne și consumul pe locuitor în perioada 1982—1985 vor rămîne la nivelul planificat, asigurîndu-se astfel aprovizionarea în bune condiții a populației. Diminuarea consumului de carne de bovine va fi compensată prin creșterea ponderii cărnii de porc, pasăre, precum și a cărnii de iepure, acesteia din urmă acordîndu-i-se o atenție deosebită. Toate măsurile preconizate vor contribui la accelerarea creșterii acestei specii de animale, astfel încît la nivelul anului 1985 producția de carne în viu se estimează la 91 mii tone, adică circa 50 mii tone carne tăiată. Sporirea cantității de carne de iepure va fi posibilă prin **construirea unor mari ferme de stat,** prin extinderea creșterii iepurilor la cooperative — cu deosebire în cele din zonele de deal și munte — pe lîngă școli, la gospodăriile anexe ale instituțiilor, precum și în gospodăriile populației. Prin aceste măsuri se vor asigura atît o cantitate sporită de carne pentru consum, cît și o importantă resursă de aprovizionare a industriei de blănuri.

Pînă nu de mult, creșterea iepurilor se făcea de obicei în crescătorii organizate pe lîngă unitățile cooperației de consum. Aceasta presupune ca unitățile respective să difuzeze anual circa 10 mii de iepuri pentru reproducție, ceea ce a determinat un nivel scăzut de dezvoltare a efectivului. După unele surse de informare, iepurii de casă dețineau în întreaga țară în urmă cu cîțiva ani un efectiv de numai 300 mii capete ; atrage atenția faptul că numai 6% din efectiv aparținea sectorului socialist al agriculturii. La ultimul recensămînt al animalelor (1—8 februarie 1982), efectivul de iepuri ajunsese la 725 mii capete, adică o creștere de 374 mii capete față de 1981.

Neglijarea ramurii creșterii iepurilor de casă nu-și avea nici o justificare, mai ales dacă ne gîndim la faptul că această specie de animale necesită investiții reduse și asigură o rentabilitate sporită. Așa cum se menționează în unele studii, cheltuielile de producție pentru un iepure crescut în sistem gospodăresc sînt la un nivel redus, în timp ce veniturile bănești rezultate din desfacerea producției sînt de aproximativ 50 lei.

Și în perspectiva anului 1985, centrul de greutate în creșterea și valorificarea producției de carne de iepure îl vor deține gospodăriile populației. Din producția totală de carne de iepure la nivelul anului 1985, circa 52% va fi produsă în aceste unități. Conform programului de autoaprovizionare teritorială, repartizarea pe destinații a cărnii de iepure a avut în vedere disponibilizarea pentru export a 10 mii tone și asigurarea (în 1985) unui consum mediu de 1,5 kg pe locuitor în mediul urban, centre muncitorești și de 2,1 kg pe locuitor în mediul rural.

Programul elaborat prevede realiza-

rea unor parametri de producție diferențiați în funcție de **sistemul de creștere intensiv, preponderent în sectorul socialist și extensiv mai ales în sectorul gospodăriilor populației.** Bunăoară, dacă în sistemul extensiv de creștere numărul anual al produșilor livrați de la o iepuroaică este de circa 21 de capete, în sistemul intensiv aceasta ajunge la 40, ceea ce echivalează cu aproximativ 95 kg de carne.

Un rol deosebit de important îl are **alegerea raselor de iepuri adaptați condițiilor concrete din țara noastră.** În lume sînt cunoscute peste 100 rase ce se pot clasifica : după producția principală (carne, blană și rase mixte), după greutatea corporală (mari, mijlocii, mici și rase pitice), după însușirile blănii (cu păr obișnuit, cu păr scurt și rase cu păr lung). Nu toate rasele sînt la fel de rezistente și se comportă diferit în funcție de condițiile de hrană, microclimat și mai ales în ceea ce privește creșterea industrială. Elementul care limitează dezvoltarea crescătoriilor intensive este „mediul", înțeles mai ales ca microclimat sau ca totalitatea condițiilor ecologice din imediata apropiere a animalelor.

Materialul biologic necesar realizării programului recent elaborat va fi asigurat de cele patru linii de bază importate în anul 1979 și înmulțite în Centrul de selecție și hibridare Cisnădie din cadrul Întreprinderii avicole de stat Sibiu, iar anual se vor produce și difuza în județe un număr de 164 mii bunici.

Pe linie organizatorică, sînt preconizate **înființarea unei stațiuni de cercetare pentru iepuri** în cadrul Institutului de cercetare și producție pentru păsări și animale mici Balotești și trei centre de selecție și hibridare la I.A.V.S. : Sibiu, Piatra Neamț și Băiculești. La nivelul fiecărui județ, întreprinderea avicolă va organiza un complex integrat (matcă de bunici, ferme de producerea iepurilor pentru carne și abator), iar unitățile agricole cooperatiste și gospodăriile populației vor produce iepuri pentru carne (primind matca de părinți de la unitățile avicole județene) destinați consumului propriu, în comune, cît și pentru livrarea la abatorul întreprinderii avicole de stat.

Un accent deosebit se pune pe latura stimulării gospodăriilor populației. În programul elaborat se prevede acordarea contra cost a unei cantități de furaje concentrate tuturor celor care livrează carne de iepure statului (1 kg de furaje concentrate pentru fiecare kg de carne de iepure în viu, livrat la fondul de stat).

Dacă în sistemul de creștere extensivă a iepurilor se asigură o valorificare superioară a resurselor furajere secundare, sistemul intensiv presupune o anumită prelucrare a acestora. Furajarea se face cu nutrețuri combinate granulate în care finul de lucernă și paiele reprezintă 35%, cereale (orz, ovăz, grîu) — 31,4% și concentratele industriale (tărîțe de grîu, șrot de floarea soarelui, șrot de soia) — 26,3%. Numai pentru sectorul socialist sînt necesare 7,3 mii tone de nutrețuri combinate în 1982 și, respectiv, 237,7 mii tone la nivelul anului 1985.

Odată cu creșterea cererii de carne de iepure și înființarea de combinate mari s-a impus necesitatea intensificării preocupărilor referitoare la igienă și prelucrarea cărnii de iepure. Obținerea de iepuri cu însușiri productive superioare (cantitate cît mai mare de carne în carcasă, de calitate) și la un cost cît mai redus constituie interesul major al tuturor celor care se ocupă de această specie de animale. Acestea sînt și motivele pentru care în multe țări ale lumii cu o zootehnie avansată se practică o **selecție foarte riguroasă** în acest scop. De mare importanță economică este însă și **greutatea corporală** la care se sacrifică iepurele. De aici rezultă tendința obținerii unor linii sau rase de iepuri precoce, cu un intens ritm de creștere și o înaltă capacitate de valorificare a furajelor.

În primul rînd, iepurii de casă se cresc pentru producția de carne. În același timp se urmărește obținerea unor produse secundare, cum ar fi : pieliceleie, părul, lîna și blănițele, precum și unele subproduse, ceea ce face ca această îndeletnicire a omului să fie de eficiență economică maximă.

Aplicarea **metodelor moderne** în creșterea iepurilor de casă și folosirea judicioasă a condițiilor create contribuie la punerea în valoare a marilor rezerve și posibilități de care dispune acest sector. Omenirea va trebui să stimuleze în primul rînd dezvoltarea acelor specii de animale, cu care omul nu intră în concurență, în ceea ce privește asigurarea resurselor de hrană. În această privință, iepurii de casă au o mare perspectivă de dezvoltare în viitor. Plecînd de la aceste considerente, sînt mulți specialiști care prevăd că, într-un viitor nu prea îndepărtat, iepurele va fi acela care va invada piața de carne. De aici, perspectivele cuniculturii oferă un cîmp larg de activitate și inițiativă tehnică pentru un mare număr de crescători și specialiști.

Gh. N. IOSIF

Prioritate punerii în funcțiune

(Urmare din pag. 9)

a mijloacelor tehnice aflate în dotare, precum și în folosirea și dirijarea forței de muncă. Astfel, la principalele utilaje de construcții numărul planificat de 1,5—2 schimburi în 8 ore nu a fost realizat, unele organizații de construcții înregistrînd indicatori cu totul necorespunzători : la excavatoare Întreprinderea căi ferate Iași a realizat un indice de 0,9, la centrala Motru trusturile de construcții industriale Brăila, Timișoara și Întreprinderea de construcții căi ferate Timișoara — 0,8, Intreprinderea de construcții speciale industriale și montaj București — 0,7; la macarale turn Întreprinderea de construcții căi ferate Iași — 0,7, Întreprinderea de construcții-montaj Teleorman — 0,5 etc. Un asemenea mod de folosire a utilajelor aflate în exploatare, pe lîngă faptul că nu permite realizarea ritmică a lucrărilor de construcții, are efecte negative și asupra situației economico-financiare a întreprinderilor respective prin efectuarea unor cheltuieli de întreținere, reparare și amortizare care nu-și găsesc acoperire prin producția realizată.

De asemenea, datorită faptului că nu există **pe toate șantierele ordine și disciplină** și se mențin deficiențe în organizarea și controlul muncii, se pierde prin absente nemotivate, învoiri, staginări de utilaje etc. un volum însemnat din fondul de timp disponibil (Centrala de construcții-montaj București — 2 047 mii ore, Trustul de construcții hidroenergetice București — 1 571 mii ore, Trustul de construcții industriale Iași — 1 569 mii ore, Centrala de mecanizare pentru construcții industriale București — 1 549 mii ore etc.). Eliminarea neajunsurilor semnalate impune din partea tuturor organizațiilor de construcții luarea în cel mai scurt timp a unor măsuri tehnico-organizatorice menite să mobilizeze întreaga capacitate de muncă în vederea recuperării restanțelor pînă la sfîrșitul anului, realizării integrale a volumului de lucrări prevăzute în 1982. În acest sens de un real ajutor poate fi **dirijarea cu operativitate a forței de muncă, a utilajelor și mijloacelor de transport la obiectivele avansate, cu posibilități certe de punere în funcțiune într-un termen cît mai scurt, creșterea productivității muncii prin extinderea unor tehnologii avansate și folosirea la întreaga capacitate a mijloacelor din dotare, întărirea disciplinei la fiecare loc de muncă etc.**

Pentru intensificarea ritmului lucrărilor și urgentarea punerii în funcțiune a noilor obiective, sarcini importante revin și **beneficiarilor de investiții.** Pînă la începutul lunii iunie a.c. aceștia au predat constructorilor detaliile și devizele de execuție numai pentru 83,5% din volumul lucrărilor prevăzute în acest an. Restanțe mari în predarea către constructori a documentațiilor de execuție se localizează la unii beneficiari din cadrul M.A.I.A., M.E.E., M.I.Ch., M.I.M., M.T.Tc., Consilii populare etc. Avînd în vedere că existența documentației de execuție este prima condiție ca organizațiile de construcții să-și poată dirija procesele de producție, să se aprovizioneze cu materiale necesare și să asigure forța de muncă în structura cerută de execuție, este necesar ca beneficiarii de investiții, proiectanții să urgenteze elaborarea și predarea, în totalitate, a documentației tehnice, în special pentru obiectivele prevăzute să intre în funcțiune pînă la sfîrșitul anului.

CONECTAREA la circuitul productiv a tuturor capacităților prevăzute a se realiza în 1982 impune din partea tuturor factorilor care participă la procesul investițional — proiectanți, constructori, furnizori de utilaje, beneficiari — să acționeze pentru mobilizarea întregului potențial tehnico-productiv de care dispun, astfel încît să se asigure accelerarea livrării utilajelor aferente obiectivelor planificate în acest an și în primul rînd a celor restante, grăbirea montării utilajelor tehnologice aflate în stoc pe șantiere, recuperarea restanțelor în execuția lucrărilor pe șantiere prin utilizarea mai eficientă a utilajelor aflate în dotarea constructorilor și predarea în cel mai scurt timp a documentațiilor de execuție.

Căi de creștere a eficienței

în activitatea de comerț exterior

EXIGENȚE ÎN EXPORTUL DE UTILAJ PETROLIER

CONJUNCTURA energetică internațională, determinantă pentru evoluția pieței utilajului petrolier, prezintă două aspecte semnificative : pe de o parte, aspectul cantitativ — micșorarea substanțială a rezervelor de țiței, lucru deloc de neglijat în situația în care omenirea nu s-a preocupat îndeajuns și din timp pentru descoperirea altor surse ; pe de altă parte, aspectul valoric, al politicii de prețuri, care a dus la modificări importante în comerțul internațional, atît ca structură, cît mai ales ca politică comercială. Adaptarea la noua conjunctură a impus țărilor importatoare preocupări pentru intensificarea prospecțiunilor în vederea descoperirii unor rezerve proprii, inclusiv prin punerea în exploatare a unor zăcăminte considerate pînă la declanșarea crizei energetice ca nerentabile, dar devenite rentabile în urma creșterii prețurilor petrolului. Noua orientare s-a manifestat, fără excepții, în toate țările importatoare de țiței, dar cu mai mare intensitate în țările dezvoltate, care și-au amplificat ori au creat special în acest scop o industrie constructoare de utilaj petrolier puternică, atît pentru nevoi proprii, cît și pentru export.

Unul din sectoarele cele mai dinamice ale construcției de mașini

DACĂ pînă la mijlocul anilor '70 S.U.A. dețineau supremația zdrobitoare în producția de utilaj petrolier și în exportul acestuia, urmate de U.R.S.S., odată cu declanșarea crizei petrolului noi fabricanți au început să apară tot mai insistent în acest domeniu. Este drept că majoritatea acestora acționează și azi ca filiale, sucursale sau în cooperare cu firmele principale din S.U.A., utilizînd licențe americane, dar nu este mai puțin adevărat că în unele țări capitaliste au apărut și produse proprii. Astăzi se produce și se exportă utilaj petrolier de bună calitate — în afară de țările enumerate mai sus, care și-au mărit considerabil producția — într-o serie de alte țări capitaliste dezvoltate sau în curs de dezvoltare, ca : Mexic, Brazilia, Argentina, Japonia, India, Australia și altele.

Dezvoltarea pieței utilajului petrolier nu a avut loc doar extensiv, ci și intensiv, datorită cerințelor tehnice noi ce se puneau în fața creatorilor de utilaje pentru condiții din ce în ce mai dificile, mai specifice. Fără îndoială că binecunoscuta turlă apare și în prezent în lucrările de foraj, dar nu trebuie să se tragă concluzia greșită că în lumea acestui utilaj nu s-au făcut progrese. Au apărut instalații mai puternice, capabile să foreze la adîncimi de pînă la 10 mii de metri și chiar mai mult, care au dus la crearea unor turle mai solide, a unor pompe de noroi de foraj mai puternice, cu acționări mai eficiente, diesel, diesel electrice sau electrice, a unor trolii și sisteme de ridicare mai puternice și — ce e mai important — s-a îmbunătățit calitatea materialelor din care sînt executate instalațiile de foraj (prăjini de foraj speciale, sape de foraj de înaltă calitate și scule de foraj, instrumentație și cimentare).

S-ar putea spune că echipamentele de foraj au ajuns, comparativ cu industria calculatoarelor electronice, la cea de-a treia generație. Au apărut instalații livrabile în subansamble mari, ușor și rapid de montat, apoi instalații transportabile — e drept, pentru adîncimi mai mici, de tip tractabil sau autopropulsat și chiar instalații elicopterabile. Generația trei și jumătate este considerată utilajul pentru forajul marin. În acest ultim sector condițiile deosebite de exploatare au generat practic o industrie nouă, combinație între industria navală și cea petrolieră, dar nu un hibrid, ci efectiv o ramură nouă de foraj. Problemele forajului marin fiind prea complexe, nu le vom adînci cu acest prilej ; vom sublinia numai faptul că apariția acestei activități a deschis o nouă piață, în care figurează țări fără tradiții în forajul de petrol și gaze pe teritoriul lor. Astfel, Anglia era renumită prin „British Petroleum", care acționa pe teritorii străine. Azi este un important producător de țiței și gaze în Marea Nordului. Într-o situație similară sînt Olanda, R.F. Germania și, în special, Norvegia.

O altă caracteristică a noului val în tehnica exploatării petroliere actuale o constituie executarea de foraje în zone greu accesibile. Dacă despre tropicalizarea echipamentelor se știe de foarte multă vreme, mai puțin se cunoaște despre forajul în zone subpolare sau polare, unde în afară de parametrii de lucru care trebuie asigurați, este necesar să se asigure materiale cu calități stabile la temperaturi negative. Și au apărut și asemenea utilaje. Nevoia de energie a dus la extinderea exploatării țițeiului și gazelor cu conținut mare de H_2S și CO_2 și corespunzător la apariția unor materiale deosebite, înalt aliate, rezistente la acțiunea foarte corozivă a acestor substanțe în combinațiile cu apa. Este vorba în special de apariția unor produse de calități deosebite din familia prevenitoarelor de erupție, a capetelor de coloană și de erupție etc.

Modificările tehnologice în utilajul petrolier nu se termină cu acestea. Putem enumera încă multe echipamente, ca unitățile de pompaj, pompele de adîncime, agregatele de cimentare, prăjinile de pompaj etc. la care s-a înregistrat creșterea randamentului, astfel încît tona de țiței extras în condiții din ce în ce mai grele să nu fie excesiv de scumpă, iar extracția să se mențină rentabilă.

Piața internațională recunoaște echipamentul de foraj ca domeniu de vîrf

DESIGUR că toate aceste perfecționări din domeniul tehnicii utilajului petrolier au atras după sine scumpirea lui. În acest sens, se pot observa trei tendințe de scumpire : prima este obiectivă, dată fiind calitatea deosebită a materialelor utilizate și scumpirea combustibililor ; celelalte două sînt de politică comercială : a) promovarea prețurilor de monopol, ca urmare a patentării soluțiilor tehnice descoperite și b) reacția producătorilor de utilaje la politica prețurilor, practicată la exportul de țiței.

În special datorită ultimelor două cauze se practică în domeniul utilajului petrolier prețuri specifice pe tona de material, la anumite echipamente, comparabile cu cele din electronică sau aviație. Sistemul de prețuri din domeniul utilajului petrolier este însă general acceptat pe piața mondială, existînd o tendință permanentă de creștere a acestora ; azi prețurile din acest domeniu sînt de peste 4,5 ori mai mari față de cele din anul 1967 și creșterea continuă. În medie, într-o zi de lucru în forajul petrolier se cheltuiesc circa 11 000 dolari, ceea ce vorbește de la sine asupra fiabilității cerute în exploatarea utilajelor. E vorba de forajul clasic, căci în domeniul forajului marin costurile sînt mult mai ridicate. În mod logic, deci, fiecare zi de staționare înseamnă o pierdere de cca. 11 000 dolari și în aceste condiții se preferă cumpărarea unor echipamente cu prețuri de monopol care, datorită productivității ridicate pe care o asigură, duc la rezultate economice superioare. S.U.A. fiind și în prezent principalul exportator de utilaj petrolier, deși cu o pondere micșorată față de situația anilor '60, influențează decisiv nivelul prețurilor pe această piață și, cu excepția exportatorilor din Japonia și Canada, toate celelalte țări producătoare de utilaje petroliere urmează linia americană de prețuri. Fenomenul este explicabil, căci, așa cum arătam mai înainte, în general este vorba de filiale, sucursale ale firmelor americane din alte țări, sau de firme care reprezintă interesele firmelor americane sau care produc în condiții de licență, cumpărată de la aceste firme americare.

Concentrarea într-o singură firmă — „Industrialexportimport" — a celei mai diversificate oferte de export

PORNIND de la aceste premise tehnologice și comerciale, este lăudabil faptul că România — țară socialistă în curs de dezvoltare — ocupă în acest domeniu un loc de frunte. La ora actuală, din punctul de vedere al producției utilajului petrolier, România se plasează pe locul trei în ierarhia producătorilor, după S.U.A. și U.R.S.S., iar ca exportator de utilaj petrolier se plasează pe locul doi în lume, după S.U.A. Vom sublinia, însă, că este vorba doar de utilajul petrolier clasic, pentru foraje și exploatări petroliere terestre, fără luarea în evidență a activității de foraj marin. În România există o tradiție de peste 130 ani de exploatare a țițeiului. Paralel cu dezvoltarea exploatării, s-a dezvoltat și o ramură, inițial de reparație, ulterior chiar de producere de utilaj petrolier, de mai mică importanță. Și în România primele utilaje au fost executate de firme străine sau sub licență americană, însă geniul ingineresc românesc și-a făcut simțită creativitatea încă de la începuturile acestei industrii, multe din invențiile inginerilor români fiind preluate și utilizate și în prezent. Unele au ieșit chiar din acest domeniu, principiul invenției fiind utilizat și la alte produse, acestea devenind bunuri ale tuturor. Așa este cazul unui tip de coroncă — o sculă de instrumentație, cunoscută în limbajul tehnic sub denumirea de „overshot", inventată de inginerul prahovean Mihai Ivănescu, al cărei principiu este folosit la mecanismul pixurilor cu pastă, atît de răspîndite.

Adevărata industrie românească de utilaj petrolier, capabilă să producă echipamente cu înalt grad de tehnicitate și de productivitate foarte ridicată, s-a creat însă după cel de-al doilea război mondial. La puțin timp după crearea acestei industrii, România a ieșit pe piața internațională cu utilajul petrolier, devenind cu fiecare an un exportator tot mai prețuit. Pe piețele capitaliste utilajul petrolier românesc are de înfruntat o concurență acerbă din partea firmelor recunoscute, dar la rîndul lui este un concurent de marcă pentru aceste firme. Nu de puține ori utilajul românesc a cîștigat în competiția cu aceste firme, așa încît acum este folosit și cunoscut într-un număr de peste 30 de țări nesocialiste. Printre ele vom enumera cîteva : Argentina, Brazilia, Chile, Algeria, Tunis, Egipt, Libia, Ghana, Turcia, Siria, Irak, Iran, India, Pakistan, Birmania, Indonezia, Filipine, R.F.G., Franța, Austria. De dată mai recentă utilajul românesc a pătruns și pe piața S.U.A., reușind să se impună prin calitățile sale.

România este principalul furnizor de utilaj petrolier în cadrul comunității țărilor socialiste. Aceste relații sînt înscrise în Convenția de specializare multilaterală a țărilor membre C.A.E.R. în industria constructoare de instalații și echipamente petroliere, prin care se stabilește gradul de specializare al țărilor participante în construcția de utilaj petrolier și se convin de comun acord volumele și structura livrărilor reciproce pe perioade de cîțiva ani. Nu credem că e cazul să enumerăm țările socialiste în care lucrează echipamentul petrolier românesc, întrucît ar fi nevoie să le numim pe toate. Subliniem totuși că principalii beneficiari de utilaj petrolier sînt cei din Uniunea Sovietică și Republica Populară Chineză, state mari importatoare de utilaj petrolier, avînd un program energetic foarte intens.

Atît pe relația țări socialiste, cît și pe relația țări nesocialiste nomenclatorul de export de utilaj petrolier este foarte vast. În acesta sînt cuprinse instalații de foraj, capabile să foreze pînă la adîncimi de 10 000 metri, din cunoscuta serie „F", avînd acționare diesel, diesel-electrică sau electrică cu curent continuu sau alternativ, instalații exportate pînă în prezent în toată lumea, într-un număr de ordinul sutelor, ceea ce nu e deloc puțin dacă ținem cont că fiecare instalație este o mică uzină ; instalații transportabile de foraj și de producție din seria „P" ; instalații de foraj structural din seria „FS" ; instalații de foraj hidrologic din seria „FA" ; instalații pentru prospecțiuni geologice din seriile „SG" și „FG". Aceste instalații sînt echipate cu toate subansamblele necesare efectuării unui foraj, ca trolii, mese rotative, pompe de noroi, motoare de acționare, sisteme de circulație a noroaielor de foraj, prevenitoare de erupție orizontale sau verticale, capete de coloană, prăjini de antrenare, scule de foraj și sape de foraj, capete hidraulice, echipament de cimentare ca agregate de cimentare, scule de cimentare, toate de producție românească. De asemenea, echipamentul de producție, ca de exemplu unitățile de pompare, prăjinile de pompare, pompele de adîncime, capetele de erupție, separatoarele de țiței și gaze etc. se produc integral în România.

Toate aceste utilaje se exportă prin întreprinderea de comerț exterior „INDUSTRIALEXPORTIMPORT", care poate fi considerată drept o firmă cu ofertă dintre cele mai complete din lume. Și iată și argumentul : nu există în lumea capitalistă nici o firmă care să poată livra o instalație de foraj completă, doar din echipamente executate în întreprinderile proprii. La orice instalație de foraj oferită de o firmă capitalistă concură între 20 și 120 de firme, în funcție de clasă și completul de livrare al instalației. I.C.E. „INDUSTRIALEXPORTIMPORT" poate oferi instalații compuse din subansamble produse doar în uzinele pe care le reprezintă pe piața mondială, cum sînt binecunoscutele întreprinderi „1 Mai" din Ploiești, „23 August" și „Vulcan" din București, Întreprinderea de utilaj petrolier din Tîrgoviște, „Mecanica" din Cîmpina, „Hidromecanica" din Brașov, I.U.C.F. — Rîmnicu Vîlcea și altele. La aceste întreprinderi s-au adăugat și șantierele navale din cadrul Centralei industriale de construcții navale în legătură cu executarea platformelor de foraj pentru Marea Neagră, pe care, după cum se știe, le producem în țară.

I.C.E. „INDUSTRIALEXPORTIMPORT" nu are doar rolul de a plasa utilajele petroliere la export, făcînd propagandă în acest sens în rîndurile cumpărătorilor. Activitatea întreprinderii include și informarea permanentă a producătorilor asupra echipamentelor care se cer pe piață, pentru ca industria românească să-și poată reorienta operativ producția în sensul mărfurilor cerute, sau pentru ca în cazul apariției unor cereri pentru o marfă încă neexecutată în țară, împreună cu Institutul de proiectări și cercetări pentru utilaje petroliere și miniere să se treacă efectiv la crearea acelor produse, la asimilarea lor în fabricație și la lansarea lor la export.

Pentru menținerea noastră pe piață, precum și pentru cîștigarea de noi piețe, este obligatoriu să se aibă în vedere în permanență necesitatea ridicării calității utilajelor, corespunzător tendințelor pieței mondiale. Avem în vedere atît modernizarea produselor existente, cît și crearea de echipamente noi, accelerarea introducerii în producție a echipamentelor proiectate pe baza unor programe riguroase, prioritare. În ceea ce privește comerțul cu piese de schimb, el este foarte avantajos pentru vînzător, lucru ce nu mai trebuie argumentat. Vom sublinia doar faptul că există firme de renume mondial care vînd anual mașini și instalații într-un număr foarte mic, de 2—3 bucăți, dar care vînd piese de schimb într-un volum valoric de cîteva zeci de ori mai mare, existînd și prosperînd practic de pe urma comerțului cu piese de schimb. Asigurarea la timp și fără probleme cu piesele de schimb necesare funcționării unui utilaj este, în același timp, o propagandă indirectă nu atît în cazul livrării acestora, cît mai ales în cazul în care ele nu se asigură. Iată de ce considerăm că în domeniul pieselor de schimb pentru instalații de foraj și pentru motoarele diesel de antrenare ale acestora se impune revizuirea opticii de export, căci asigurarea instalațiilor cu piese de schimb condiționează fiabilitatea instalațiilor, caracteristică apreciată în acest sector ca hotărîtoare. Nu este deloc întîmplător faptul că cea mai adîncă sondă din America de Sud a fost săpată de o instalație românească de tip 3 DH-200 în cîmpurile petroliere din Comodoro Rivadaria din Patagonia—Argentina, că cea mai adîncă sondă din Europa a fost săpată cu o instalație românească de tip 4 DH-315 în R.D. Germană și că pînă nu demult cea mai adîncă sondă săpată pe teritoriul U.R.S.S. a fost realizată tot cu o instalație 4 DH-315. De asemenea, putem aminti că instalațiile românești au forat primele puțuri productive de țiței în Sahara algeriană și că instalațiile românești de tip T50, 2 DH, 4LD și F200 livrate în Cuba acum 15 ani funcționează și în prezent, bucurîndu-se de aprecieri deosebite. O asemenea longevitate este o calitate deosebită a utilajului românesc, și asemenea cazuri ca cele relatate mai sus sînt izolate în lume.

Avem deci o bază solidă în acest domeniu, avem cadre inginerești de calitate inconfestabilă, creatoare în meseria lor, capabile să proiecteze noi utilaje de mare eficiență și avem capacități de producție corespunzător dotate. Pentru ca România să continue să fie printre primele țări din lume, pentru ca prestigiul utilajului petrolier românesc să crească, este necesară ridicarea permanentă a ștachetei calității atît a utilajelor existente, cît și prin apariția altor utilaje noi, prin îmbunătățirea materialelor utilizate, prin scurtarea termenelor de livrare, prin asigurarea promptă cu piese de schimb etc., mai concret prin ridicarea eficienței acestui utilaj din punctul de vedere al producătorului și al beneficiarilor externi în același timp.

Adrian OLARIU
„Industrialexportimport"

ALIMENTAȚIA POPULAȚIEI PE COORDONATELE ÎMBUNĂTĂȚIRII STRUCTURALE

ÎN CONTEXTUL preocupărilor constante ale Partidului Comunist Român, ale statului nostru socialist, de înfăptuire a țelului suprem de ridicare continuă a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii, a gradului de civilizație și a calității vieții întregului popor, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a aprobat recent proiectul Programului de alimentație științifică a populației. Elaborat din inițiativa și sub îndrumarea nemijlocită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, parte integrantă a Programului directivă de creștere a nivelului de trai și ridicare continuă a calității vieții, adoptat la Congresul al XII-lea, acest important document de partid — aflat acum în dezbatere publică, în concordanță cu principiile democrației noastre socialiste — reprezintă un cadru unitar de referință, de corelare a tuturor factorilor care contribuie la asigurarea, pentru toți cetățenii țării, a unei alimentații corespunzătoare, în acord cu recomandările științei nutriției, cu factorii demografici și profesionali, cu resursele de care dispune economia națională. „Luînd în considerare recomandările științei — se arată în preambulul proiectului de Program —, obiceiurile, tradițiile și specificul de consum ale poporului nostru, ca și experiența pe plan mondial, programul cuprinde cerințele fundamentale ale unei alimentații echilibrate și direcțiile în care cercetarea științifică, agricultura, industria alimentară, comerțul, alimentația publică și activitățile privind educarea populației trebuie să acționeze pentru realizarea acesteia".

Elemente de fundamentare a consumului

ELEMENTUL central al Programului de alimentație științifică a populației îl reprezintă conceptul de „consum științific", noțiune care precizează și direcția spre care sînt îndreptate acțiunile prevăzute în acest document. Într-adevăr, astăzi în mai toate țările lumii, cît și sub egida unor foruri internaționale se întreprind ample investigații privind stabilirea coordonatelor unui consum rațional, se desfășoară largi acțiuni de popularizare a rezultatelor științei nutriției, de educare a maselor. Atari preocupări atestă faptul că, în societatea modernă, nutriția, modul de alimentație reprezintă deopotrivă cauza și efectul unei serii largi de factori de natură diversă : economică, socială etc. Modul defectuos de alimentație este cauza a numeroase boli metabolice sau cardiovasculare. În același timp însă, urmînd evoluția generală a societății în care trăim, consumul alimentar nu se încadrează între anumite coordonate rigide, ci el se diferențiază în funcție de sex, vîrstă, ocupație, obiceiuri, influențînd hotărîtor sănătatea și puterea de muncă a populației active. Tocmai pornind de la aceste elemente generale, de la tradițiile poporului nostru, de la mutațiile survenite pe plan demografic și profesional în anii socialismului Programul oferă o viziune originală asupra consumului care este specific populației noastre în etapa actuală.

Document menit să devină un autentic ghid de acțiune și instrument de lucru operațional pentru fiecare cetățean al țării, dar și pentru toți cei implicați, într-un fel sau altul, în realizarea consumului alimentar, programul are în vedere prezentul și îndeosebi viitorul, o perspectivă de durată, în care de la cerințele unei alimentații științifice să ajungem la o realitate efectivă a acesteia, cu o arie de cuprindere maximă, respectiv întreaga populație a țării. Viziunea largă, surprinderea multiplelor corelații ce iau naștere în sfera consumului alimentar este ilustrată convingător de principiile care sînt situate la fundamentul acestui document. Este vorba, înainte de toate, de a pune la baza satisfacerii nevoilor de consum cerințele fiziologice științific determinate, dar și posibilitățile economiei. Regăsim în acest principiu, ca o condiție sine-qua-non, îmbinarea, armonizarea nevoii obiective — comensurată prin cercetări și procedee științifice — cu nivelul de dezvoltare a potențialului economic, ca furnizor al produselor ce permit satisfacerea nevoilor populației.

Alimentația științifică este gîndită ca fiind sinonimă cu alimentația echilibrată, văzută într-o dublă ipostază : de echilibru sub aspect caloric și al substanțelor nutritive componente pe de o parte ; de echilibru pe ansamblul țării, rezultat din echilibrele obținute pe grupe de populație și în profil teritorial, pe de altă parte. O astfel de concepție reflectă profundul umanism al societății noastre, concretizat în ideea că nu obținem o alimentație științifică decît în măsura în care aceasta cuprinde întreaga populație a țării.

Aceste principii care vizează structura concretă a dietei, modul de repartizare a alimentelor, aportul diferitelor alimente în ce privește substanțele nutritive etc., etc. conferă Programului acel caracter orientativ, de ghid al fiecărui cetățean pentru a-și asigura o alimentație rațională care să prevîntîmpine apariția unor boli specifice, să asigure fiecăruia deplina capacitate de muncă. Alături însă de acest caracter orientativ, Programul de alimentație rațională are și rolul de instrument de fundamentare a planurilor economice : a planului național, a planurilor departamentale, precum și a celor elaborate în profil teritorial. Iar această calitate a sa, care concretizează o serie de alte principii de mare deschidere ale politicii partidului nostru în domeniul creșterii bunăstării poporului — cum sînt corelarea dintre producție și consum ; realizarea autoaprovizionării teritoriale, adaptarea structurii producției de bunuri alimentare la specificul de consum al diferitelor grupe de populație etc. — conferă acestui document un evident caracter operațional.

Creșterea producției agricole și alimentare la baza îmbunătățirii consumului

RIDICAREA substanțială a nivelului consumului de alimente al populației, concomitent cu îmbunătățirea calității sale s-a realizat — și se realizează și în continuare — pe baza sporirii producției de produse agricole și alimentare. Astfel, pe parcursul ultimelor trei decenii, producția globală agricolă a crescut de 3,5 ori, producția industriei alimentare de peste 2,6 ori, concomitent cu creșterea de peste 4 ori a retribuției reale a oamenilor muncii și a veniturilor reale ale țărănimii obținute din munca în agricultură. O contribuție însemnată în această direcție a avut, de asemenea, dezvoltarea și modernizarea continuă a comerțului socialist, care, în pas cu desfășurarea susținută a procesului de urbanizare, a asigurat un fond de mărfuri mereu sporit. În comparație cu anul 1950, în medie pe un locuitor, desfacerile de mărfuri alimentare prin comerțul socialist, și alimentația publică a fost, în anul 1980, de 11,9 ori mai mare.

Recurgînd la limbajul direct al cifrelor, vom observa, ca o trăsătură definitorie, creșterea generalizată, în perioada 1950—1980, a consumului alimentar al populației din țara noastră, ceea ce demonstrează, evident, un cu totul alt nivel de alimentație în prezent decît într-un trecut nu prea îndepărtat. În această ordine de idei, este semnificativ faptul că, în comparație cu anul 1950, consumul mediu pe locuitor din anul 1980 a fost mai mare de : 3,7 ori la carne și produse din carne, 1,6 ori la lapte și produse din lapte (exclusiv unt), 4,5 ori la ouă, 3,3 ori la grăsimi — total (ulei, margarină, unt, untură), 2,0 ori la legume și produse din legume, 2,9 ori la fructe și produse din fructe, 4,1 ori la zahăr (inclusiv produsele cu zahăr), 1,4 ori la cartofi și 1,3 ori la produse din cereale (făină, mălai, orez).

Ca rezultat nemijlocit al dezvoltării multilaterale și în ritmuri înalte a economiei noastre naționale după anul 1965, în această perioadă s-au realizat cele mai accentuate creșteri ale consumurilor medii pe locuitor de produse alimentare. Oprindu-ne la cîteva exemple, rezultă că sporurile absolute realizate în 1980, față de 1965, au fost substanțial mai ridicate decît cele din perioada anterioară de 15 ani. (tabelul nr. 1).

Datele de dinamică a consumului alimentar al populației din țara noastră pun în evidență, în afară de această incontestabilă sporire cantitativă, și importante rezultate pe linia îmbunătățirii sale calitative, indirect exprimată de creșterile mai mari înregistrate la produsele alimentare de bază, cu ca-

Tabelul nr. 1

Creștere în valoare absolută Produse	Sporul consumului 1980 față de 1965 — expresie fizică —	1965 față de 1950 — expresie fizică —	La 10 procente de creștere în 1965 față de 1950, în 1980 față de 1965 au devenit :
Carne și produse din carne — kg	35	10	23 procente
Ouă — bucăți	149	56	14 procente
Legume și produse din legume — kg	58	10	75 procente
Fructe și produse din fructe — kg	32	6	42 procente
Zahăr (inclusiv produse cu zahăr) — kg	13	8	8 procente

lități nutritive superioare. Dealtfel, procesul de ameliorare a structurii consumului a cunoscut o marcantă intensificare în perioada de după anul 1965. De relevat, în acest sens, că la carne și produse din carne, legume și produse din legume, fructe și produse din fructe, precum și la ouă, sporurile absolute din ultimele 3 cincinale s-au situat cu mult peste cele realizate în perioada de 15 ani anterioară.

Pentru consumul alimentar actual al populației din țara noastră este caracteristic faptul că, sub aspectul caloric și al proteinelor, se asigură un nivel comparabil cu cel realizat în țări dezvoltate din punct de vedere economic. Deși, în ultimele 3 decenii, evoluția consumului alimentar a fost profund marcată de tendința de creștere mai rapidă a produselor cu valențe nutritive superioare și de reducerea treptată a consumului de produse din cereale, totuși, nu poate fi considerată satisfăcătoare situația în care proporția în consum a caloriilor și proteinelor din cereale este de circa 45%, deci încă ridicată. Ca o concluzie, așa cum s-a subliniat în documentele de partid, se desprinde necesitatea obiectivă de a se continua modernizarea și restructurarea consumului alimentar, ținînd seama de cerințele științific determinate și, totodată, de specificul și tradițiile de consum ale poporului nostru.

Generalizarea alimentației științifice — factor hotărîtor al dezvoltării armonioase a populației

ESTE astăzi unanim recunoscut că starea de sănătate a oamenilor depinde, în modul cel mai direct, de produsele care se consumă, de cantitățile și modul în care acestea se consumă, excesul alimentar, ca și dezechilibrele în consum fiind cauze de prim ordin ale unor boli cu o largă răspîndire în prezent (obezitate, diabet zaharat, dislipidemii, boli cardiovasculare etc). Datele statistice din țara noastră arată, de exemplu, că obezitatea este prezentă la circa 12—32% din populația diferitelor zone geografice, cauza fundamentală constituind-o surplusul alimentar, care depășește cheltuiala energetică a organismului. Este dovedit științific că, la bărbații cu obezitate masivă, rata mortalității este mai mare de 6 ori decît la cei cu greutate normală. Ca o reacție firească la efectele negative ale unei alimentații nerationale asupra sănătății omului, în diferite țări ale lumii se acționează pentru a reduce incidența acestui factor de risc. Cu atît mai necesară este această atitudine, cu cît în țări cum este Japonia, unde se consumă cele mai puține grăsimi, mortalitatea datorată bolilor cardiovasculare este cea mai scăzută din lume.

Cercetările efectuate au condus la concluzia că diminuarea mortalității determinate de bolile sus-amintite implică înlăturarea unor obiceiuri alimentare nesănătoase — o prezență mult prea ridicată a glucidelor și a grăsimilor de origine animală — și promovarea în consum a produselor cu un conținut valoros pentru sănătatea omului. Potrivit unor date statistice, efectul acțiunilor în acest sens este evident. Astfel, în S.U.A., într-un deceniu (1971—1980), maladiile cardiovasculare s-au redus la bărbați cu 19% și se speră ca, în viitor, reducerea să atingă 30%. În fapt, generalizarea alimentației științifice a populației, avînd ca scop dezvoltarea armonioasă, fizică și intelectuală a omului, menținerea sănătății și a capacității sale de muncă, conduce la înlăturarea neconcordanțelor dintre ceea ce îi este necesar omului și ce consumă efectiv.

Ca trăsături fundamentale ale alimentației științifice se consideră : stabilirea unei concordanțe optimale, pe de o parte, între trebuințele fiziologice de hrană ale omului, exprimate în calorii și conținut nutritiv și gama de produse ce asigură satisfacerea acestor trebuințe, pe de altă parte ; determinarea științifică a cerințelor nutritive ale omului aflat în diferite stări fiziologice, cu o anumită variabilitate în raport de sex, vîrstă, efort energetic ; asigurarea participării în consum, în proporții științific determinate, a diferitelor produse agroalimentare, astfel încît să se realizeze un echilibru corespunzător între proteine, lipide, glucide, elemente minerale și vitamine ; prevenirea și înlăturarea carențelor și excesele alimentare cu consecințe nefavorabile asupra stării de sănătate a omului, cu o atenție deosebită spre eliminarea consumului exagerat și necontrolat de grăsimi, produse zaharoase, derivate din cereale, produse alcoolice etc.

În acest context, în cadrul Programului, la determinarea științifică a cerințelor nutritive, fiziologice, bazată pe studii efectuate în țara noastră și în alte țări, s-a ținut seama de deosebirile pronunțate ce există de la o grupă de populație la alta. În mod concret, s-au luat în considerare : cinci grupe de copii, pînă la 12 ani ; două grupe de adolescenți și două grupe de adolescente, de la 13 — la 19 ani ; trei grupe de bărbați și trei grupe de femei, în funcție de vîrstă. Problema diferențierii nivelului cerințelor fiziologice în raport de **efortul fizic** depus în procesul muncii s-a abordat în cazul populației active, constituindu-se, în acest scop, patru grupe de efort (foarte mare, mare, mediu, mic) pentru bărbați și trei grupe (efort mare, mediu, mic) pentru femei. Evident, această grupare s-a realizat în strînsă relație cu structura ocupațională a populației din țara noastră, fiind cunoscut că meseriile ce intră în grupa de efort foarte mare (miner, sondor, oțelar, fierar-betonist etc.) sînt practicate, de regulă, de bărbați.

Tabelul nr. 2

Necesarul mediu zilnic de calorii și substanțe nutritive, pe unele grupe de populație

Grupe de populație	Număr de calorii	Proteine (grame)		Lipide (grame)		Glucide (grame)
		animale	vegetale	animale	vegetale	
Copii 1—3 ani	1300	34	15	35	9	169
Băieți 16—19 ani	3300	68	49	58	44	456
Fete 16—19 ani	2700	55	37	49	39	368
Bărbați 20—45 ani						
— efort mic	2700	47	41	49	39	372
— efort foarte mare	4100	62	64	73	58	575
Femei 20—45 ani :						
— efort mic	2500	44	44	43	35	345
— efort mare	2900	49	49	51	42	399
Bărbați peste 62 ani	2300	39	39	36	37	317
Femei peste 60 ani	2100	36	37	34	34	284

Spre exemplificare, apreciem utilă prezentarea cîtorva date care pun în evidență variabilitatea cerințelor nutritive, pe unele grupe de populație. (vezi tabelul nr. 2). Desigur, aceste niveluri reprezintă valori medii, stabilite pentru omul sănătos și au un caracter orientativ. Prin luarea lor în considerare, fiecare cetățean, potrivit grupei sale de vîrstă și de efort energetic, poate să-și asigure autocontrolul alimentației, conștient că o alimentație

dr. Aurel VAINER

(Continuare în pag. 23)

Eficiența integrării învățămînt — cercetare — producție

TRIPTICUL ÎNVĂȚĂMÎNT-CERCETARE-PRODUCȚIE este conceput tot mai mult ca un proces complex care contribuie atît la ridicarea nivelului științific al procesului de învățămînt, la asigurarea unei bune pregătiri teoretice și practice a studenților, cît și la sporirea contribuției cercetării științifice desfășurată de cadrele didactice și studenți în rezolvarea unor probleme complexe pe care le ridică activitatea curentă de producție.

În cadrul formelor variate ale procesului integrării practicate de Institutul Politehnic din București, o atenție deosebită se acordă cercetării științifice legată strîns de unele nevoi stringente de producție. Pentru rezolvarea problemelor cuprinse în programele respective au fost constituite colective mixte, multidisciplinare, cu specialiști din diverse catedre ale institutului, din unitățile de cercetare, proiectare tehnologică și producție, a căror activitate se desfășoară efectiv în întreprinderi industriale.

Ca o expresie nemijlocită a faptului că obiectivele cercetării sînt strîns legate de cerințele prioritare ale economiei, că ele contribuie la soluționarea unor probleme ale producției, în 1981 valoarea contractelor de cercetare realizate la nivelul institutului a depășit 100,5 milioane lei, din care 60% au reprezentat teme de cercetare solicitate de întreprinderile Capitalei. Să menționăm în acest context activitatea privind cercetarea, proiectarea și punerea în funcțiune a liniei automatizate de turnare pentru întreprinderea „23 August". Prin colaborarea cadrelor didactice de la mai multe catedre și facultăți și cu sprijinul colectivelor din întreprindere au fost realizate integral toate utilajele componente ale acestei linii, s-au efectuat probele tehnologice și s-a definitivat construcția instalației, care a fost pusă în funcțiune și omologată la sfîrșitul anului trecut, contribuind într-o importantă măsură la creșterea productivității muncii și îmbunătățirea condițiilor de muncă. Alături de aceasta se înscriu și cercetările efectuate privind procedeul de turnare în forme vidate, proiectarea și asistența tehnică acordată pentru punerea în aplicare a acestuia, la întreprinderile „23 August", „Vulcan", „Semănătoarea", I.U.C., „Griviția Roșie", I.U.P.S. „9 Mai", A.M.I.T., C.U.G.-Iași, C.S. Galați, „Metalurgica"-Bacău, I.C.M. Reșița etc.

Aceste realizări sînt, înainte de toate, rezultatul aplicării în practică a unei strategii pe termen lung privind modalitățile, formele și eficiența integrării învățămîntului cu producția. Din acest punct de vedere concepția integrării a pornit de la necesitatea realizării unei colaborări strînse între cercetarea universitară și cea productivă, încă din faza de elaborare și experimentare a soluțiilor tehnice. În marea majoritate a cazurilor acțiunile desfășurate în acest sens s-au concretizat în soluții tehnice și tehnologice menite să contribuie la perfecționarea proceselor de producție, reducerea consumurilor, valorificarea superioară a materiilor prime.

ÎN SCOPUL lărgirii acțiunilor pentru **economisirea materiilor prime și materialelor** au fost abordate numeroase teme cu caracter multidisciplinar. În prezent, se găsesc într-o fază avansată cercetările privind microalierea oțelurilor cu nobiu, titan și alte elemente în vederea creșterii durabilității sculelor, înlocuirea oțelurilor care sînt aliate cu elemente scumpe și deficitare, noua tehnologie pentru prelucrarea antracitului, procedeul de obținere a poliacrilaminei utilizată pentru recuperarea secundară a țițeiului din zăcămînt etc.

Un program de largă perspectivă, la care colaborează colective mari de cadre didactice, cercetători și specialiști din producție este cel referitor la reducerea consumurilor de energie electrică. Se urmărește atît reducerea consumurilor specifice și pierderilor din rețea, cît și atragerea în circuitul economic a noilor surse de energie, în condiții de eficiență. De remarcat contribuția importantă adusă la elaborarea bilanțurilor energetice în întreprinderi. Se apreciază că economia preliminată la producția actuală a întreprinderilor în care s-au întocmit bilanțuri energetice este de 7 500 tcc/an și aproximativ 3,5 GWh/an. Numai întocmirea bilanțului energetic la întreprinderea textilă „Unirea"-București a condus la obținerea unor economii de 152 tcc/an, iar la Întreprinderea de tricotaje din Topliță de 200 tcc/an. În același timp, ca urmare a îmbunătățirilor propuse la exploatările C.T.E. Doicești și Paroșeni și introducerii unor perfecționări tehnice în rețelele de termoficare, economiile sînt apreciate la 8 gcc/kWh (în condițiile în care o reducere de 0,05% din consumul propriu echivalează cu 14 000 tcc/an și 0.9 GWh), simultan cu creșterea puterii disponibile cu cel puțin 14 MW.

În același context se înscriu și **cercetările privind noile surse de energie ca o alternativă la diminuarea utilizării în consum a celor clasice.** Astfel, a fost creat un prototip de captator solar cu concentrator, care urmează a fi omologat în acest an, și elaborat un studiu privind stabilirea caracteristicilor optime ale ciclului termodinamic pentru centrala solaro-eoliană de la Agigea. În cadrul colaborării privind crearea centralei atomo-electrice cercetările au condus la depistarea unor posibilități sporite de mărire a puterii pe canal la reactoarele nucleare ale centralelor nucleare electrice de tip P.H.W.R. — Th. (beneficiar C.N.S.T. și I.B.N.E.), care va permite o importantă economie de valută, prin înlocuirea importului.

În ultimul an s-au acordat cadrelor didactice și studenților de la Institutul Politehnic București 18 brevete de invenții, iar pentru alte 30 de mari realizări tehnice au fost înaintate forurilor competente documentele pentru acordarea de noi brevete.

REZULTATELE obținute pe linia înfăptuirii programelor prioritare de cercetare și aplicării lor în practică sînt fără îndoială meritorii. Experiența dovedește însă că în procesul integrării învățămîntului cu producția există încă serioase rezerve, la a căror mobilizare ar putea contribui :

● **Perfecționarea colaborării între diferite catedre, colective, specialiști și institute de cercetări.** Aceasta, îndeosebi, atunci cînd se pune problema elaborării unor produse de mare complexitate și cînd activitatea de cercetare-proiectare-asimilare, pînă la urmărirea comportării produselor la beneficiari trebuie să poarte o responsabilitate unică. În acest context apreciem că cercetările din cadrul programelor de microunde și interacțiunea substanței cu radiația, precum și cele de microprocesoare și-ar fi găsit de mult finalitatea dacă ar fi existat o colaborare interdisciplinară mai strînsă cu laboratoarele din industrie și institutele de cercetare pe profil privind soluțiile tehnologice propuse, modalitatea de aplicare a lor în producție, eficiența la beneficiar etc. Asemenea probleme de colaborare multidisciplinară se ridică și în domeniul utilizării calculatoarelor electronice, în proiectarea de produse și tehnologii la care participă specialiști din facultățile de T.C.M. și Mecanică.

● Concentrarea eforturilor cadrelor didactice, cercetătorilor și studenților spre rezolvarea celor mai stringente probleme ale cercetării industriale prin alegerea mai riguroasă a temelor, evitarea dispersării forțelor și reducerea perioadei de asimilare în producție a noilor produse sau tehnologii. Mai sînt încă probleme de rezolvat și în ceea ce privește asigurarea **bazei materiale a cercetării.** Finalizarea prototipurilor tehnologiilor ca și reducerea perioadei de la obținerea rezultatelor la aplicarea în practică impun aprovizionarea corespunzătoare cu aparatură, instalații specifice, diferite substanțe chimice etc., cît și asigurarea documentării cadrelor didactice, a cercetătorilor etc. Din acest punct de vedere considerăm că M.E.I. trebuie să acorde un sprijin mai mare în soluționarea acestor probleme legate direct de eficiența cercetării universitare, de rolul ei sporit în soluționarea unor probleme stringente ale practicii productive.

● În ceea ce privește **cercetarea fundamentală, aceasta ar trebui să devanseze necesitățile de investiții și cele ale producției cu cel puțin 5 ani.** Considerăm ca beneficiarul unor astfel de cercetări să fie Ministerul Educației și Învățămîntului care să le valorifice la timpul oportun, în funcție de cerințele din economia națională. Desigur, aceste cercetări ar trebui să țină seama de tot ceea ce s-a realizat nou pe plan mondial în domeniile respective și de evoluția diferiților parametri pentru a evita riscul unei uzuri morale.

Maria GEORGIAN
Institutul Politehnic București

Autoconducerea în acțiune: o anchetă de opinie

RESPONSABILITATEA REPREZENTANȚILOR OAMENILOR MUNCII ÎN ORGANELE COLECTIVE DE CONDUCERE

REFERINDU-SE la cadrul larg ce a fost creat pentru participarea oamenilor muncii la conducerea tuturor sectoarelor de activitate, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia, în Expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie a.c. : **„Este necesar să asigurăm creșterea rolului consiliilor de conducere, în care oamenii muncii ce lucrează direct în producție reprezintă cel puțin 30 la sută" ; „să perfecționăm principiile de proprietate, de organizare socială, principiile noului mecanism economic, ale autoconducerii și autogestiunii muncitorești, pentru a asigura ca oamenii muncii dintr-o unitate economico-socială să-și realizeze mai bine calitatea de proprietari asupra părții din proprietatea întregului popor încredințată lor spre gospodărire și dezvoltare."**

În lumina acestor orientări, cresc într-o măsură importantă rolul reprezentanților oamenilor muncii în consiliile de conducere, răspunderea lor atît față de cei care i-au ales, cît și față de organul colectiv din care fac parte.

În conformitate cu prevederile legii, toți membrii C.O.M. au drepturi și obligații egale și trebuie să participe activ și responsabil la activitatea acestuia. Privită astfel, calitatea de reprezentant al oamenilor muncii nu presupune — așa cum este uneori greșit înțeleasă — contribuția numai la rezolvarea problemelor ce vizează aspectele sociale, disciplina, relațiile de muncă etc., ci cuprinde întreaga activitate a întreprinderii, hotărîrile luîndu-se în toate cazurile cu majoritate de voturi. Reprezentanților oamenilor muncii le revin deci obligații mari și, pentru a le realiza și a se integra în această echipă de conducere, ei trebuie pregătiți în mod corespunzător, astfel ca prezența lor în consiliu să nu fie formală, ci să constituie **un act responsabil al unor oameni care știu ce vor, ce și cum trebuie făcut.**

Cu prilejul desfășurării unui program de instruire (cu durata de o săptămînă) a reprezentanților oamenilor muncii în consiliile de conducere ale unităților componente ale Centralei de prelucrare a lemnului din cadrul M.E.F.M.C., Centrul de perfecționare profesională din Bușteni al acestui minister a inițiat recent o consultare-verificare (pe bază de chestionare și discuții) a participanților, cu scopul de a identifica domeniile în care aceștia au nevoie de cunoștințe corespunzătoare mandatului. Această investigație a relevat aspecte negative, cum ar fi : necunoașterea responsabilităților ce le revin, neantrenarea și neangajarea lor în realizarea unor sarcini concrete etc. Fiind întrebați ce responsabilitate au în C.O.M., mulți dintre ei au dat răspunsuri de genul : „să fiu corect la locul de muncă", „să discut în ședințe", „să informez cu privire la situația din secție" etc., iar ca sarcini primite s-au referit la participarea activă la adunările de grupă sindicală, la amenajarea de spații verzi, activitatea educativă de la om la om pentru întărirea disciplinei în muncă ; în cîteva cazuri li s-au încredințat sarcini ce privesc pregătirea profesională a lucrătorilor, realizarea sortimentației prevăzute pentru export, încadrarea în consumuri. Circa 20% din reprezentanții chestionați **nu au primit sarcini** ca membri ai C.O.M.

Autoanaliza activității reprezentanților oamenilor muncii a creat baza unor discuții din care au rezultat cîteva idei ce ar trebui fructificate, pentru ca organele colective de conducere din întreprinderi să devină mai eficiente.

● **Ce calități trebuie să întrunească cel ce e propus pentru mandatul de reprezentant al oamenilor muncii ?** Răspunsul e mai puțin simplu de dat decît pare la prima vedere, căci nu se poate stabili un arhetip cînd se lucrează cu parametri subiectivi, greu cuantificabili, în situații și cu necesități ce diferă de la o întreprindere la alta și cînd trebuie intuite comportamente în împrejurări altele decît cele cu care sînt deprinși candidații la această sarcină de răspundere. Oricum, nu poate satisface și nu este acceptabil criteriul lipsit de conținut că „tovarășul este un lucrător bun și răspunde chemărilor conducerii". Poate să fie un lucrător disciplinat, plin de bunăvoință, cinstit, dar cu o capacitate de gîndire și un orizont reduse, care înțelege greu ceea ce depășește sfera lui imediată de preocupări etc. În acest caz activitatea de conducere nu se va bucura de participarea unui astfel de membru al echipei, fiindcă de la început el însuși constată că problemele îl depășesc, că nu poate distinge care sînt soluțiile cele mai bune și nu face decît să se alinieze părerii cadrelor de conducere, fără a avea o opinie personală.

Potrivit unui prim model rezultat din discuții, un reprezentant al oamenilor muncii ar trebui să aibă următoarele calități:

— să posede **o bună pregătire politică,** pentru a cunoaște și înțelege politica partidului și obiectivele ce decurg din aceasta pentru colectivul întreprinderii în care lucrează ;

— să fie **pregătit profesional** la un nivel corespunzător, pe care să-l demonstreze în muncă ;

— să aibă un **orizont larg,** care să depășească profesiunea și să cuprindă sfera problemelor economice generale și a celor sociale ;

— să privească întreprinderea ca un bun gospodar, frămîntat de dorința de a-i îmbunătăți continuu rezultatele, de a apăra și dezvolta proprietatea obștească ;

— să pună mai presus de interesele individuale interesele colective.

— să aibă capacitatea de a analiza și înțelege conținutul informațiilor, de **a distinge esențialul,** pentru a participa în cunoștință de cauză în procesul de luare a deciziilor ;

— să fie **convins de utilitatea și necesitatea inovării,** să lupte împotriva dogmatismului și conservatorismului ;

— să fie **un exemplu în muncă, în comportare și ca principialitate ;**

— **să poată influența grupurile de muncă,** iar acestea să aibă încredere în el ;

— să fie un om **dinamic, combativ, perseverent,** care să transforme vorba în faptă ;

— să știe **să comunice, să coopereze ;**

— **să se consulte** cu cei pe care îi reprezintă, să fie apropiat de ei și **să-i respecte ;**

— să fie **cinstit, modest, demn, hotărît ;**

— să știe **să lucreze în echipă ;**

Buna pregătire profesională a fost citată de către cei investigați ca o condiție indispensabilă, însă nu înțeleasă în sens îngust, adică o pregătire adînc specializată, ci în ideea de **a stăpîni profesiunea în complexitatea ei.**

Calitățile de natură **psihică** au o pondere însemnată și reflectă cerințe impuse de rolul reprezentanților oamenilor muncii în C.O.M., care aduc și transmit informații, analizează, participă eficient la procesul de luare a deciziilor și mobilizează colectivul formației de lucru, atelierului, secției la înfăptuirea acțiunilor ce se întreprind.

Nu pot fi neglijate nici aptitudinile ce dovedesc existența unor calități **intelectuale** necesare în procesul de conducere și

care stimulează participarea de fond la activitatea organului colectiv.

● Pe lîngă calităţile membrilor C.O.M. trebuie avută în vedere şi **obligaţia conducătorului acestui organ de a forma şi suda un colectiv unit şi responsabil,** fiindcă este ştiut că o echipă de conducere nu reprezintă numai un număr, ci oameni cu personalităţi, experienţe şi cunoştinţe diferite. Conducerea întreprinderii are sarcina de a se ocupa de pregătirea membrilor C.O.M. şi îndeosebi a reprezentanţilor oamenilor muncii, de cunoaşterea posibilităţilor pe care le are fiecare, ale întregii echipe, eterogenă în conţinut, dar **unitară şi responsabilă în concepţie şi acţiune.** Această atitudine comună nu se realizează de la o zi la alta, ci presupune un proces de modelare socială şi influenţare psihică, realizat cu mult tact, pornit din convingerea că numai un organ de conducere competent poate să ridice la cote înalte performanţele întreprinderii. Faptul că mai sînt unii reprezentanţi ai oamenilor muncii care în şedinţele de lucru nu participă la discuţii, nu iau poziţie şi nu au sarcini de realizat în cadrul acestui organ colectiv demonstrează o prezenţă pur formală, determinată de carenţe proprii individului, dar şi de lacune ale conducerii întreprinderii, care nu s-a ocupat de selecţia, pregătirea şi sudarea echipei.

● Eficienţa participării reprezentanţilor oamenilor muncii la activitatea C.O.M. este determinată şi de informarea lor detaliată asupra situaţiei întreprinderii, asupra problemelor şi sarcinilor care nu sînt rezolvate corespunzător. La întrebarea dacă ştiu cum s-a realizat planul pe trimestrul I la cîţiva indicatori principali, 40% din cei chestionaţi nu au răspuns, sau au recunoscut pur şi simplu : „nu cunosc".

★

În cadrul instruirii menţionate au fost dezbătute teme ca : locul, rolul şi responsabilităţile reprezentanţilor oamenilor muncii în C.O.M. ; decizie şi stil de muncă colectivă ; organizarea reuniunilor de lucru ; autoconducere-autogestiune ; noul mecanism economico-financiar etc. Participanţii şi-au exprimat opinia, la încheierea instruirii, că de-abia acum ştiu ce au de făcut, că au descoperit o nouă imagine a atribuţiilor pe care le au în organul colectiv şi, ca atare, atitudinea lor se va modifica, participarea lor va fi mult mai ridicată, dacă se va crea şi climatul în care să se manifeste.

Considerăm această acţiune ca un început ce trebuie continuat de către conducerile de întreprinderi, ţinînd seama de faptul că **gîndirea colectivă este calitativ superioară gîndirii individuale, iar optimul global reprezintă mai mult decît optimul parţial.**

dr. Remus MICU

Organizarea activităţilor de promovare a noului

Creativitate, calitate, competitivitate

ÎN LUMINA imperativelor economice actuale, o activitate eficientă presupune **îmbinarea aplicării principiilor noului mecanism economico-financiar cu promovarea pe scară largă a noului în domeniul tehnico-ştiinţific,** cu ridicarea pe o scară superioară a activităţii de creaţie în acest domeniu, pentru **creşterea calităţii şi competitivităţii produselor, lucrărilor, serviciilor.** Unirea, organizarea, direcţionarea în acest sens a eforturilor lucrătorilor din întreprinderi, valorificarea deplină a contribuţiei lor la afirmarea noului reprezintă o îndatorire deopotrivă a consiliilor de conducere şi a organelor sindicale, care şi-o îndeplinesc atît prin mijloacele specifice, cît şi prin acţiuni comune — ceea ce presupune o intensă, consecventă şi responsabilă muncă de organizare.

În judeţul Harghita, comisia de organizare a participării maselor la activitatea de creaţie ştiinţifică şi tehnică şi-a orientat activitatea în vederea îmbunătăţirii stilului şi metodelor de muncă, pentru a crea un cadru de reală emulaţie în valorificarea potenţialului novator al muncitorilor, inginerilor, tehnicienilor şi altor lucrători din unităţile economice.

La nivelul întreprinderilor, oraşelor şi municipiilor a fost analizată activitatea comisiilor şi colectivelor mixte. Cu acest prilej au fost remarcate o serie de experienţe valoroase. La Întreprinderea de utilaje şi piese de schimb Gheorgheni, Întreprinderea de producţie industrială pentru construcţii de căi ferate Harghita, Întreprinderea de tractoare Miercurea Ciuc şi altele au fost constituite colective complexe de creaţie — formate din muncitori, maiştri şi ingineri — cărora li s-au încredinţat spre rezolvare şi aplicare diferite probleme tehnice complexe, vizînd perfecţionarea tehnologiilor de producţie, ce contribuie la creşterea fiabilităţii, calităţii şi competitivităţii produselor. Lucrări semnificative în acest domeniu au fost realizate şi la Întreprinderea de matriţe şi piese din fontă Odorheiu Secuiesc, la I.F.L.P. Miercurea Ciuc. În sectorul forestier amintim conceperea şi executarea, de către un colectiv de la I.F.E.T. Miercurea Ciuc şi U.F.E.T. Gheorgheni, a unei instalaţii de captare a energiei solare pentru uscarea cherestelei. Creatorii noului de la Întreprinderea mecanică Gheorgheni au introdus o nouă tehnologie de execuţie a diafragmelor şi a componentelor acestora, care a dus la uşurarea produselor, la economisirea metalelor speciale şi la reducerea consumului de energie, de muncă vie şi materializată.

O serie de comisii de creaţie tehnico-ştiinţifică şi grupe mixte din rîndul specialiştilor şi muncitorilor urmăresc încă din faza de concepţie şi proiectare performanţele produselor. Astfel, an de an a sporit considerabil ponderea produselor noi şi modernizate, cu caracteristici tehnico-funcţionale superioare. Este apreciabil efortul depus de colectivele de creaţie şi concepţie de la Întreprinderea de tractoare Miercurea Ciuc în domeniul perfecţionării S.D.V.-urilor, a unor repere, ceea ce a contribuit la creşterea performanţelor noului tip de tractor SM 800 ; de asemenea, ele au contribuit la realizarea tractorului SV 445, distins cu Medalia de aur la Tîrgul de la Leipzig.

Eforturile creative şi organizaţionale depuse de colectivele de muncă, ajutate de comisiile de creaţie tehnico-ştiinţifică, s-au concretizat în realizarea unor prestigioase invenţii şi inovaţii. O preocupare permanentă, exigentă există în acest sens la unităţi din Odorheiu Secuiesc, Miercurea Ciuc, Gheorgheni, Topliţa, la Întreprinderea de fier Vlăhiţa, Întreprinderea minieră Bălan ş.a., unde se dă o atenţie prioritară realizării şi aplicării invenţiilor şi inovaţiilor, în vederea ridicării calităţii produselor şi raţionalizării proceselor tehnologice.

Un obiectiv prioritar al creaţiei tehnico-ştiinţifice îl constituie economisirea resurselor materiale şi umane, care este posibilă numai prin aplicarea de soluţii pentru reducerea consumurilor, printr-o disciplină tehnologică şi economică exemplară. Peste 40% din invenţiile şi inovaţiile realizate, în cadrul ediţiei a III-a a Festivalului naţional „Cîntarea României", în unităţile economice ale judeţului au contribuit, pe lîngă îmbunătăţirea produselor şi a proceselor tehnologice de fabricaţie, la reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibil şi energie, la diminuarea efortului fizic şi îmbunătăţirea condiţiilor de muncă. În sprijinul acestor preocupări, comisia judeţeană a organizat diferite manifestări tehnico-ştiinţifice, remarcîndu-se consfătuirile cu cadrele tehnice care au avut loc în municipiile Miercurea Ciuc şi Odorheiu Secuiesc şi în oraşul Gheorgheni, „Săptămîna ştiinţei şi tehnicii româneşti", „Luna cărţii tehnice" s-au bucurat de participarea a peste 12 000 de oameni ai muncii. Un larg interes au stîrnit şi diferitele consfătuiri şi mese rotunde pe teme tehnice de specialitate.

Cu toate aceste rezultate, trebuie să recunoaştem însă că realizările obţinute, raportate la potenţialul uman şi material de care dispune economia judeţului, sînt încă modeste. Chiar dacă **numai în anul trecut au fost realizate 325 de invenţii şi inovaţii şi au fost rezolvate peste 600 teme de creaţie privind organizarea superioară a producţiei şi a muncii,** o parte însemnată din acestea **încă nu au fost aplicate în producţie,** datorită atît lipsei de preocupare a unor conduceri de întreprinderi, cît şi sistemului de omologare, urmărire şi recompensare, care nu mai corespunde cerinţelor actuale. Totodată, indicele de creativitate, gradul de valorificare a inteligenţei şi iniţiativei personalului muncitor sînt reduse, comparativ cu necesităţile şi posibilităţile, cu nivelul de pregătire şi organizare. Pornind de la această situaţie au fost stabilite modalităţi şi măsuri pentru creşterea eficienţei creaţiei tehnico-ştiinţifice, a analizelor şi cercetărilor economice uzinale, în contextul organizării superioare a producţiei şi a muncii.

Generalizarea şi valorificarea mai rapidă a rezultatelor, metodelor şi tehnicilor valoroase, utilizabile printr-o aplicare diferenţiată, selectivă, constituie un imperativ de bază al creaţiei, un factor de accelerare a promovării noului în cincinalul actual al ştiinţei, calităţii şi eficienţei.

dr. Alexandru BALÁZS
vicepreşedintele Comisiei judeţene de creaţie tehnico-ştiinţifică Harghita

Utilizarea deplină şi eficientă a fondurilor fixe – componentă a trecerii la o nouă calitate

IMPORTANŢA cu totul deosebită a fondurilor fixe în progresul economic constă în faptul că ele dau conţinut avuţiei naţionale, reprezintă suportul material al progresului tehnic şi principalul factor al creşterii productivităţii muncii. Bogatele înfăptuiri ale României socialiste, reflectate în creşterea de circa 15 ori a produsului social şi venitului naţional pe locuitor în perioada 1950—1980, sînt indisolubil legate de sporirea şi modernizarea fondurilor fixe. **„Cel mai elocvent este în această privinţă situaţia fondurilor fixe** — sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982 — **care constituie baza dezvoltării societăţii şi care sînt de 9 ori mai mari decît cele existente în 1950. Deci ceea ce s-a realizat în secole şi secole de dezvoltare economică a poporului nostru, în numai 30 de ani orînduirea socialistă a reuşit să mărească de peste 9 ori".** De altfel, 80% din volumul fondurilor fixe existente în 1980 erau puse în funcţiune după anul 1965, iar peste 40% dintre acestea între anii 1976—1980.

Practica social-economică a dovedit că pe măsura sporirii înzestrării muncii cu generatori tot mai puternici de energie mecanică şi cu unelte de muncă tot mai perfecţionate, sporeşte forţa productivă a muncii, aportul ei la creşterea şi dezvoltarea economică. Cu atît mai necesară este ridicarea gradului de înzestrare tehnică a muncii în ţările care au pornit la înfăptuirea noii orînduiri de la o bază tehnico-materială insuficient dezvoltată, disproporţionată şi anarhic repartizată teritorial, aşa cum este şi cazul ţării noastre.

Astfel, avînd în vedere gradul redus de dezvoltare a forţelor de producţie şi din necesitatea de a impune procesului creşterii economice a României un ritm accelerat, Partidul Comunist Român a acţionat cu precădere, în direcţia sporirii şi modernizării bazei tehnico-materiale în pas cu cerinţele tehnicii contemporane. Concepţia Partidului Comunist Român privind rolul progresului tehnic asupra dezvoltării economice a ţării noastre este viu ilustrată de înfăptuirea industrializării socialiste a ţării, de creşterea cu precădere a producţiei mijloacelor de producţie. Important este, în acest sens, că pe fondul creşterii producţiei globale industriale de 33 ori în perioada 1950—1980, producţia grupei A — producătoare de mijloace de producţie a sporit de 47 ori. Şi mai semnificativ este faptul că faţă de 1950, în 1980 industria construcţiilor de maşini — producătoarea principală a fondurilor fixe — a fost mai mare de 137 ori, iar în cadrul acesteia producţia electrotehnicii de 347 ori.

Atingerea unui puternic potenţial material în fonduri fixe a fost posibilă prin realizarea unui amplu program de investiţii şi prin orientarea lor, cu prevădere, spre sporirea, reînnoirea şi modernizarea fondurilor fixe. Privind importanţa menţinerii unui ritm ridicat al dezvoltării, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** aprecia că **„Istoria milenară, îndeosebi ultimele secole de existenţă a patriei noastre, ne duc la constatarea că ceea ce a determinat progresul, formarea naţiunii şi a statului unitar, pînă la victoria socialistă, a fost gradul de acumulare, de creştere a bogăţiei generale naţionale; numai pe această bază poporul nostru... a putut obţine dezvoltarea economică-socială, a putut să-şi întărească independenţa şi suveranitatea".**

Orientarea cu precădere a investiţiilor (între 70—80%) spre lărgirea şi modernizarea fondurilor fixe necesare accelerării dezvoltării economice s-a concretizat în existenţa la sfîrşitul anului 1980 a unui volum de fonduri fixe de 8,27 ori mai ridicat decît în 1950, în existenţa, astfel, în economia ţării noastre a unei bogăţii naţionale în maşini, utilaje şi construcţii de peste 1 864 miliarde lei, ceea ce a schimbat harta economică a României socialiste.

Sporirea fondurilor fixe productive a făcut posibil ca pe o persoană ocupată volumul lor să sporească, în anul 1980 faţă de 1965, de 3,37 ori, ceea ce indică o însemnată ridicare a înzestrării tehnice a muncii. Dar, pentru ca pe măsura sporirii fondurilor fixe să crească şi contribuţia acestora la dezvoltarea economică, este necesară punerea cît mai rapidă în funcţiune a noilor utilaje şi instalaţii, reducerea investiţiei specifice şi utilizarea cît mai eficientă a fondurilor fixe existente.

Relaţia dintre sporirea volumului fondurilor fixe şi creşterea venitului naţional poate fi reflectată cu ajutorul coeficientului de dependenţă a dinamicii venitului naţional faţă de dinamica fondurilor fixe, considerînd că mijloacele de muncă au contribuit în totalitate, chiar dacă nu în mod direct, la sporul de venit naţional (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Evoluţia coeficientului de dependenţă a dinamicii venitului naţional faţă de dinamica fondurilor fixe (coeficientul net al fondurilor fixe) în perioada 1965—1980*)

1965 = 100

Indicatori	Anii		
	1970	1975	1980
Dinamica fondurilor fixe	151	239	371
Dinamica venitului naţional	145	247	351
Coeficientul de dependenţă a dinamicii venitului naţional faţă de dinamica fondurilor fixe (coeficientul net al fondurilor fixe) rînd 1 : rînd 2	1,04	0,93	1,05

*) Sursa de date : Anuarul statistic al Republicii Socialiste România, 1981. Direcţia Centrală de Statistică p. 94.

Evoluţia coeficientului net al fondurilor fixe pune în evidenţă faptul că sporul de venit naţional al ţării noastre (cu excepţia anului 1975), n-a urmat traiectoria sporului fondurilor fixe. Situaţia, fără a fi absolut favorabilă sub aspect economic, semnifică în realitate că promovarea neabătută a progresului tehnic a necesitat, în mod permanent şi mai ales în ultimul cincinal expirat, eforturi sporite pentru înzestrarea economiei cu fonduri fixe ale căror efecte economice nu se manifestaseră încă pe deplin.

Gradul de dependenţă a dezvoltării noastre economice faţă de înzestrarea muncii cu mijloace tehnice iese mai pregnant în evidenţă, dacă urmărim evoluţia consumului specific al fondurilor fixe pe unitatea de venit naţional (calculat prin raportarea volumului fondurilor fixe la volumul venitului naţional). Rezultatele calculelor, arată că pe unitatea de venit naţional consumul specific a fost de numai 3,46 lei în 1980, faţă de 3,54 lei în 1965 şi, respectiv, 3,56 lei în 1970, reducere care demonstrează că sporirea înzestrării tehnice a muncii a avut un efect dinamizator asupra creşterii întregii economii. Rezultatele nu sînt, însă, pe măsura posibilităţilor. Tocmai de aceea tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** sublinia : **„...trebuie să se asigure creşterea eficienţei acumulării, a tuturor investiţiilor, sporirea rentabilităţii economice şi odată cu aceasta, creşterea venitului naţional, singura sursă a desfăşurării neîntrerupte a reproducţiei lărgite, a ridicării necontenite a nivelului de trai al întregului popor".**

Nu întregul volum al fondurilor fixe din economie participă în mod direct şi egal la producerea bunurilor materiale şi a venitului naţional. De aceea, pentru a evidenţia aportul fondurilor fixe la creşterea economică este necesară o analiză pe

structură a acestora. Datele statistice pun în evidență că în perioada 1965—1980, prin construirea și darea în exploatare a numeroase capacități și obiective dotate cu echipamente de înaltă tehnicitate, a fost posibil ca ponderea fondurilor fixe productive să evolueze de la 58,6% la 72,0% în total fonduri fixe, din acestea industriei revenindu-i circa 60%.

Modificarea structurii fondurilor fixe în favoarea industriei a fost determinată de faptul că, în timp ce volumul fondurilor fixe din întreaga economie a crescut în perioada amintită de 3,71 ori, în industrie sporul lor a fost de 5,04 ori, iar în construcții-montaj de 6,74 ori. La sfîrșitul cincinalului în curs, industria urmează să dispună de un volum de fonduri fixe cu peste 40% mai ridicat față de cincinalul trecut.

Un aspect pozitiv, cu implicații directe asupra creșterii producției și productivității muncii, îl reprezintă faptul că în cadrul fondurilor fixe productive a sporit și s-a diversificat simțitor, mai ales partea celor active. Aceasta, deoarece în structura investițiilor destinate creșterii avuției noastre naționale, partea aferentă utilajelor a sporit de la 36,4% în perioada 1966 — 1970 la 47,4% în cincinalul trecut, în volum absolut creșterea a fost de 1,87 ori. Cu toată evoluția pozitivă a ponderii investițiilor în mașini și utilaje, țara noastră nu a atins încă cele mai bune niveluri de pe plan mondial în unele țări cum ar fi Austria, R.F. Germania, Anglia, partea fondurilor fixe active în structura investițiilor depășind 50%. Această situație se explică prin faptul că industrializarea în ritm înalt, diversificarea industriilor, repartizarea teritorială armonioasă, mai ales în condițiile pornirii de la o bază foarte scăzută, presupun investiții nu numai în mașini și utilaje ci și în construcții. În plus trebuie să avem în vedere și localitățile care în trecut erau lipsite de industrie proprie, și a căror dezvoltare a necesitat construirea de linii de comunicații, rețele electrice, platforme industriale, alte utilități care, deși nu contribuie direct la creșterea producției, rezolvă totuși sarcini economice, sociale și politice complexe și de perspectivă.

Creșterea pînă la dublare a fondurilor fixe în ramura de bază a economiei — industria, nu a însemnat neglijarea, sub acest aspect, a celorlalte ramuri. În agricultură, deși ponderea fondurilor fixe în totalul acestora s-a redus de la 13,5% în 1965 la 10,7% în 1980, ele au înregistrat o creștere absolută de peste 3 ori. Pe de altă parte, în cincinalul în curs, agriculturii îi vor fi alocate investiții cu peste 23% mai mari față de cincinalul trecut.

Pentru a determina gradul în care structura fondurilor fixe productive, în continuă modernizare, a influențat creșterea venitului național, considerăm necesar să analizăm în primul rînd evoluția coeficientului de dependență dintre ponderea fiecărei ramuri în venitul național și ponderea ramurilor în structura fondurilor fixe.

Calculele noastre reflectă faptul că eforturile privind dotarea tehnică tot mai ridicată a muncii cu mijloacele necesare în industrie, care în perioada analizată a deținut în structura fondurilor fixe partea cea mai importantă — între 31,8% și 44% în 1965 și 1980 — s-au materializat și într-o contribuție ridicată în structura venitului național (între 48,9% și 58,6% în această perioadă). Utilizarea cu eficiență sporită ar fi mărit aportul lor la dezvoltarea economică, situație valabilă nu numai în industrie ci și în alte ramuri cum ar fi : construcțiile, agricultura și mai ales în transporturi, unde s-a creat un important parc de mașini și utilaje sub forma mijloacelor de transport, care însă nu a fost utilizat la parametrii tehnico-economici corespunzători.

În calitate de factor extensiv al creșterii economice, fondurile fixe impulsionează sporirea venitului național și prin nivelul lor tot mai ridicat de modernitate, de tehnicitate și siguranță în funcționare. Avem în vedere faptul că, utilajele modernizate permit introducerea procedeelor avansate de fabricație, cu efecte pozitive privind ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor, reducerea deșeurilor și rebuturilor, diminuarea consumurilor materiale și energetice pe unitatea de produs și a cheltuielilor de producție în structura valorii mărfurilor.

Utilajele modernizate permit, de asemenea, creșterea productivității muncii în ramurile producătoare de mijloace de producție, au un grad mai mare de siguranță în funcționare — fiabilitate, ceea ce permite prelungirea duratei lor de viață, satisfacerea într-o măsură sporită a necesităților economiei naționale cu același volum de fonduri fixe. Chiar și extinderea cu un singur procent a duratei medii de funcționare a utilajelor are drept corespondent creșterea proporțională a producției fizice, ceea ce la scara economiei naționale echivalează cu importante economii. Creșterea gradului de fiabilitate determină și reducerea timpului de staționare a utilajelor și scăderea costului reparațiilor. În esență, modernizarea și ridicarea gradului de tehnicitate a utilajelor permite economisirea muncii sociale și creșterea corespunzătoare a venitului național.

Angelica M. VRABIE
Galați

Alimentația populației

(Urmare din pag. 18)

echilibrată, corespunzătoare, are efectele cele mai pozitive asupra stării sale de sănătate.

În context, menționăm că un colectiv F.A.O.-O.M.S. a stabilit o clasificare a profesiilor în raport cu efortul fizic, alcătuită din patru grupe (activitate ușoară, medie, activitate forte și activitate excepțională), cu particularizări pentru bărbați și femei. Folosind această clasificare, au fost determinate nevoile nutriționale zilnice (vezi tabelul nr. 3).

Prin agregare, respectiv prin trecerea de la datele pe grupe de populație la datele pe ansamblul țării — prin luarea în considerare a condițiilor concrete din țara noastră, a structurilor de populație pe vîrste, sexe și stare ocupațională — specialiștii în domeniul nutriției au ajuns la un necesar mediu zilnic de consum pe un locuitor de 2 700—2 800 calorii, nivel comparabil cu cele determinate pentru populația din țările europene dezvoltate (potrivit estimărilor O.N.U. cuprins între 2 460 și 2 690 calorii).

Compararea consumului mediu zilnic efectiv situat în prezent în țara noastră la peste 3 300 calorii pe un locuitor, cu necesarul științific fundamentat de O.N.U. (menționăm și faptul că pentru țara noastră necesarul optim calculat de O.N.U. este de 2 650 calorii, iar pentru țările vecine variază între 2 500 și 2 630 calorii) indică în mod clar, că sub aspectul consumului global caloric, avem de-a face cu o depășire a cerințelor unei alimentații științifice. Legat de acest aspect, ținem să subliniem caracterul realist al Programului, regăsit și în faptul că trecerea de la alimentația efectivă — cu un anumit număr de calorii și o anumită structură a substanțelor nutritive — la realizarea alimentației științifice implică timp, în care conștientizarea fiecărui cetățean asupra utilității practicării unui consum în concordanță cu cerințele științei nutriției să conducă la modificări obiectiv necesare în obiceiurile și tradițiile de consum. Într-un număr viitor vom aborda și alte aspecte ale problemei.

Tabelul nr. 3

Nevoile nutriționale zilnice pe tipuri de activități — date F.A.O.—O.M.S. —

Felul activității	Necesar de calorii	Necesar optim de calorii (număr)		Necesar minim de proteine (grame)	
		bărbați	femei	bărbați	femei
Activitate ușoară		2700	2000	37	29
Activitate medie		3000	2200	37	29
Activitate forte		3500	2600	37	29
Activitate excepțională		4000	3000	37	29

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

DEZECHILIBRELE ECONOMIEI CAPITALISTE ŞI INSTRUMENTARUL PENTRU INVESTIGAREA LOR (II)

Adeseori referirile la doctrina economică a lui J. M. Keynes s-au bazat pe o lectură rapidă sau sumară a lucrării acestuia **„Teoria generală a folosirii mîinii de lucru, a dobînzii şi a banilor"** (1936), dînd naştere, fie unor tendinţe de transformare a keynesismului într-o „nouă ortodoxie" (de dogmatizare a acestuia), fie unor modificări substanţiale a acestuia, din raţiuni politice sau metodologice – ceea ce nu mai justifica deloc calificativul de „neokeynesism" pe care şi-l atribuiau unii dintre urmaşii lui, pentru a beneficia în continuare de autoritatea de care s-a bucurat în mod real principalul exponent al dirijismului din literatura burgheză contemporană, timp de aproape o jumătate de secol. „Aşa se explică faptul – constatat de A. Barrère – că există mai multe versiuni ale sistemului keynesist : cea din manuale care prezintă studenţilor un rezumat care se limitează la expunerea celor mai obişnuite instrumente de analiză ; versiunea recuperatorilor care prezintă acest sistem ca pe un caz particular al sistemului tradiţional („neoclasic" – n. ns.), în sensul că s-ar deosebi de acesta numai prin anumite ipoteze speciale şi excepţionale ; versiunea practicienilor din domeniul afacerilor şi al politicii economice care nu văd în acesta (în keynesism – n. ns.) decît o culegere de reţete practice ; versiunea teoreticienilor care se bazează pe o primă lectură şi care rămîn sub impresia şocului iniţial provocat de apariţia Teoriei generale". [7]) Concluzia la care ajunge A. Barrère, pe baza comparaţiei dintre keynesism şi urmaşii lui, este că „sistemul keynesist este rău cunoscut, rău interpretat şi că se impune de urgenţă o nouă citire a acestuia, cu scopul de a fi nu numai cunoscut şi apreciat mai bine, ci şi de a beneficia de criticile pozitive care pot duce la îmbunătăţirea şi perfecţionarea lui, cum s-a întîmplat cu toate marile sisteme". [8]).

În măsura în care problematica economică a lumii contemporane este abordată dintr-o perspectivă mai cuprinzătoare decît cea compatibilă cu societatea burgheză, concluzia lui A. Barrère ar trebui să fie urmată de întrebarea dacă keynesismul, corect înţeles, după multiple şi minuţioase lecturi, şi mai ales după dubla lui confruntare cu practica socială şi criticile care i-au fost aduse în decursul timpului, poate constitui instrumentarul analitic adecvat şi suficient pentru studierea şi mai ales pentru remedierea dezechilibrelor din capitalismul contemporan la scară naţională şi internaţională ? Un răspuns convingător poate fi dat numai după ce vor fi înţelese punctele comune şi deosebirile de problematică şi metodă, respectiv de premise (infrastructură şi suprastructură) metodologice, dintre gîndirea burgheză tradiţională (de la J. B. Say la neomarginalism), îndeosebi gîndirea „neoclasică" şi prelungirea ei contemporană (pseudokeynesistă), pe de o parte, şi gîndirea keynesistă, neokeynesistă, postkeynesistă, eventual, ceea ce economistul francez are în vedere prin noţiunea de transkeynesism, pe de altă parte.

În practica economică contemporană se relevă tot mai pronunţat prezenţa dezechilibrelor în economia capitalistă contemporană, tendinţa lor de complicare şi agravare. Recunoaşterea şi încercarea de explicare a acestora reprezintă o dovadă de realism din partea economiştilor, indiferent de orientarea sau curentul de gîndire economică din care fac parte. Larga audienţă a teoriei economice keynesiste, ca şi actualitatea ei pentru exponenţii ideologici, ai cercurilor guvernante din ţările capitaliste dezvoltate decurg tocmai din această recunoaştere a dezechilibrelor din economia capitalistă şi, desigur, din efortul depus pentru a le atenua şi învinge, asigurînd astfel funcţionarea în continuare şi supravieţuirea sistemului economic bazat pe iniţiativa privată sprijinită de stat, în ţările în care există un astfel de sistem. În aceste condiţii, afinităţile metodologice şi ideologice dintre gînditorii care reiau sau continuă studiul dezechilibrelor din economia capitalistă şi doctrina economică keynesistă apar firesti. Înainte sau chiar în pofida unei analize de fond a acestei afinităţi reale sau presupuse, unii dintre gînditorii burghezi contemporani, inclusiv membrii noului curent care abordează teoria dezechilibrelor, menţionaţi la începutul acestui articol, semnalează această afinitate autodenumindu-se în mod expres neokeynesişti.

Analizînd problematica pe care o abordează aceşti economişti şi instrumentarul analitic pe care îl folosesc ei, A. Barrère consideră că atributul de neokeynesişti pe care şi-l arogă nu are acoperire reală. Argumentul lui constă în faptul că economiştii menţionaţi păstrează bazele şi cadrul teoretic al „neoclasicismului", pe care l-a respins J. M. Keynes în anul 1936, şi preiau numai unele elemente de importanţă minoră din keynesism. Această nepotrivire dintre denumirea de neokeynesism şi poziţia teoretică în bună măsură tradiţională a specialiştilor burghezi de dată recentă în problema dezechilibrelor, rezultă şi din obiectivul metodologic pe care-l urmăresc ei şi anume „contrarevoluţia keynesistă" în sensul reîntoarcerii la sistemul teoretic „neoclasic" (walrasian), pe care J. M. Keynes îl considera nerealist.

Într-adevăr, într-o comunicare ţinută în cadrul celei de a 87-a reuniuni anuale a Asociaţiei Economiştilor Americani (1974), R. W. Clower şi A. Leijonhufvud consideră că interpretările sistemului teoretic keynesist au exagerat importanţa lui reală, că „modelul keynesist" de gîndire nu a abordat problema autoechilibrării economiei, că acest sistem de gîndire poate să ducă la erori şi că, în aceste condiţii, s-ar cere „fie o reformulare radicală a paradigmelor analitice existente, fie – ceea ce ar fi în mod clar preferabil din aproape oricare punct de vedere – o interpretare proaspătă a ideilor consacrate (respectiv, burgheze tradiţionale, deci „neoclasice" n.s.). [9]) Economiştii americani aleg cea de a doua

FIŞE

● *Cuprinzînd, în aria sa de investigaţie, ultimele două decenii (perioadă ce corespunde celor două decenii ale dezvoltării proclamate de O.N.U.) precum şi, ca prognoză, sfîrşitul actualului mileniu lucrarea* „ECONOMII ŞI POLITICI AGRARE ÎN LUME" *purtînd semnătura profesorului* Oprea Parpală *a cărui tipărire s-a realizat la* EDITURA POLITICĂ, *este consacrată unei probleme de maximă actualitate a lumii contemporane: agricultura. Desigur, despre agricultură s-a scris mult şi din optici felurite, dar ceea ce conferă acestei cărţi o notă de originalitate este faptul că ea prezintă cititorului, alături de situaţiile concrete, de evoluţiile agriculturii, informaţii asupra politicilor adoptate într-o ţară sau alta, – deci reacţia în planul practicii sociale – precum şi în planul efectelor acestor politici. În aceeaşi optică se înscrie şi efortul autorului de a încadra problemele locale şi naţionale ale agriculturii în contextul agriculturii mondiale iar pe aceasta din urmă ca un subsistem al economiei mondiale. Apar relevante în acest sens capitolele de carte consacrate unor aspecte cum sînt: locul agriculturii în sistemul economiei naţionale; problema alimentară mondială; criza alimentară; producţia alimentară mondială; comerţul internaţional şi preţurile la produsele agricole; fondul funciar al agriculturii mondiale etc.*

„Economia" materialelor refolosibile

● *Evoluţiile imprevizibile înregistrate în ultimul deceniu pe piaţa mondială a materiilor prime şi energiei au determinat apariţia unui sector economic nou: piaţa materialelor secundare. Apărut dintr-o necesitate obiectivă, acest segment al economiei naţionale care permite o valorificare superioară a resurselor de materii prime este necesar să se extindă în continuare, apreciază* Vladimir Jarkovsky *în articolul* „Ekonomická problematika druhotnych surovin" *(Problemele economice ale materialelor secundare) publicat în numărul 5/1982 al revistei cehoslovace* POLITIKA ECONOMIE. *Numai că acest proces de dezvoltare, pentru a fi viabil, trebuie să răspundă unor criterii de eficienţă. Din această perspectivă, apreciază autorul, se conturează o serie de probleme specifice. Una dintre acestea vizează sistemul de preţuri, stabilirea preţurilor la diferite subproduse fiind condiţionată de mai mulţi parametri: preţurile la materiile prime indigene şi la cele importate în general şi în mod particular pentru cele substituite; costurile tehnologiilor pentru recuperarea materialelor secundare; costurile pretinse de crearea*

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

alternativă, argumentînd opțiunea lor prin aceea că orice teorie care dorește să descrie comportamentul unui sistem ca proces temporal trebuie să pornească de la înțelegerea modului în care este organizat comerțul. Ei susțin că o teorie macroeconomică nu ar putea face acest lucru, pretinzînd, în schimb, că teoria statică a echilibrului economic general ar fi reușit să rezolve această problemă și, tocmai de aceea, ei se sprijină, pe această teorie.

Pentru stabilirea identității reale a teoriei burgheze recente despre dezechilibrele economice, A. Barrère consideră necesar să evidențieze două momente : întîi, cum revizuiesc adepții acestei concepții teoria economică neoclasică (walrasiană) și, în al doilea rînd, ce preiau și ce ignoră ei din teoria keynesistă, respectiv în ce constă contrarevoluția keynesistă pe care o preconizează aceștia. În măsura în care îi preocupă problema dezechilibrelor din economia capitalistă, gînditorii menționați nu puteau accepta integral teoria echilibrului economic general a lui L. Walras, care avea ca punct de plecare imaginea ideală a unei economii în care schimbul de produse se desfășura în mod direct (sub forma de troc) și în care prin însuși mecanismul schimbului se ajungea în mod automat la echilibrarea cererii și a ofertei, ca și cum operațiunile s-ar fi desfășurat pe baza unor informații centralizate, urmărite de un licitator invizibil (le commissaire-priseur).

Dominați totuși de gîndirea economică burgheză tradițională, economiștii din noul curent n-au putut renunța total la această schemă ideală și, de aceea, ei și-au propus numai să o apropie de realitate, deci să o revizuiască. În esență, această revizuire a constat în introducerea banilor în schema echilibrului economic general, banii fiind considerați numai ca mijloc de circulație („moneda banală sau de tranzacție", cum se exprimă A. Barrère). În practică aceasta înseamnă, după părerea economiștilor americani analizați, dispariția viziunii de ansamblu pe care ar fi avut-o licitatorul imaginat de Walras, descentralizarea informațiilor, fragmentarea operațiunilor de vînzare-cumpărare, constrîngeri monetare asupra piețelor (piața muncii, piața produselor), care ar duce la „prețuri fixate" sau „false prețuri" (spre deosebire de prețurile de echilibru din schema lui Walras), respectiv imposibilitatea cunoașterii raporturilor reale în care ar fi trebuit să se schimbe mărfurile în condiții de troc (schimb în natură). Rezultatul de ansamblu al introducerii banilor la nivelul schimbului de mărfuri l-ar constitui tocmai dezechilibrele economice. Prin urmare, elementul esențial al revizuirii „neoclasicismului" a constat în introducerea banilor în mecanismul de funcționare a schimbului de mărfuri și în recunoașterea prezenței dezechilibrelor la acest nivel al activității economice. Principalul împrumut din teoria economică keynesistă îl constituie deci dezechilibrele din economie, pe care ei le numesc de tip keynesist, dar pe care ei le reduc numai la sfera circulației de mărfuri, îngustînd deci considerabil viziunea lui J. M. Keynes despre dezechilibrele din capitalismul contemporan.

În ciuda unor deosebiri de amănunt sau de nuanță, care există între autorii din noul curent de gîndire economică burgheză, A. Barrère consideră că, în esență, toți deduc dezechilibrele existente în economia capitalistă din prezența banilor în sfera circulației, că după părerea lor factorul dezechilibrant din economie îl constituie banii în calitate de mijloc de circulație („moneda banală sau de tranzacție"). În felul acesta, economiștii din noul curent contrapun ipotezei ideale a schimburilor normale de mărfuri pe termen lung, realitatea schimburilor curente pe termen scurt, la prețuri diferite de cele de echilibru, deci în condiții în care nu există egalitate între cererea și oferta de mărfuri, denumind prețurile respective, din această cauză, „prețuri fixate" (în bani) sau „false prețuri" (pentru că ascund proporția reală în care ar trebui să se schimbe mărfurile dacă ar exista situația de echilibru economic).

Rezumînd concepția noului curent, A. Barrère scrie că „în consecință, echilibrul este imposibil pe o piață în care au loc schimburi curente și deci, dacă există schimburi curente, adică altele decît cele din starea de echilibru, există în mod evident și dezechilibre. Această evidență înseamnă că schimbul la „prețuri false" și dezechilibrul sînt legate. Aceasta întrucît moneda de tranzacție este legată de schimbul la „prețuri false", deoarece ea dă în orice moment puterea de cumpărare care n-ar putea să existe într-o economie ideală de troc decît în starea de echilibru. Moneda este legată de dezechilibre. Economia monetară este deci prin excelență o economie a dezechilibrelor". [10])

Încercînd să facă o apreciere de ansamblu a teoriei burgheze recente despre dezechilibrele din economia capitalistă, A. Barrère apreciază că meritul noului curent este de a prezenta „un studiu de ansamblu care, fără să scape unor contradicții profunde — care este sistemul care să nu aibe propriile contradicții ? — apare de la prima vedere nu ca o serie de rectificări de amănunt, ci ca o propunere de sinteză. În această direcție el are fără îndoială un viitor asigurat. Și aceasta cu atît mai evident cu cît el dă celui care vrea să-l urmeze sentimentul de a se putea referi la dezechilibre, fără a fi necesar să devină keynesist, după exemplul lui Pierro Sraffa care dă unora posibilitatea de a adopta teoria valorii bazată pe muncă, fără a fi nevoiți să recurgă la tezele marxiste". [11]) În lumina celor arătate rezultă că teoria burgheză a dezechilibrelor are o atitudine ambiguă față de keynesism : pe de o parte, ea recunoaște realitatea dezechilibrelor din economia capitalistă și deci importanța demersului teoretic keynesist (ignorînd, ca și J. M. Keynes, demersuri anterioare și superioare în aceeași direcție, printre care și cel marxist), iar pe de altă parte, nu poate renunța pe deplin la analiza burgheză tradițională a economiei capitaliste (schema decurgînd din teoria echilibrului economic general a lui L. Walras), și, implicit, nu poate accepta keynesismul („revoluția keynesistă") în totalitate.

prof. dr. Sultana SUTĂ-SELEJAN

[7]) A. Barrère, op. cit., p. VI—VII.
[8]) Idem, p. VII.
[9]) R. Clower, A. Leijounhufvud : A Critical Look at the Keynesian Model : Theory and Application. The Coordination of Economic Activities : A Keynesian Perspective, American Economic Review, vol. LXV, Nr. 2, May 1975, p. 183.
[10]) A. Barrère, op. cit. 35—36.
[11]) Idem, p. 289—290.

unor unități de cercetare profilate. În același timp, V.I. subliniază că apariția pieței interne a materialelor reciclabile determină crearea unor legături noi între diferite unități, total diferite de cele clasice și poate influența, pe termen lung, structura economiei.

Instruirea și cerințele activității concrete

● *Persistența unui nivel relativ ridicat al șomajului în Franța — în special șomajul juvenil —, se datorează, potrivit opiniei exprimate de Jean François de Martel în articolul „La formation profesionnelle en France" publicat în numărul din 9 iunie 1982 în revista* PROBLÈMES ÉCONOMIQUES *— și unei evidente disproporții între structura profesională a populației active și rețeaua de specialități din economie. O anumită responsabilitate în menținerea acestui decalaj ar reveni, potrivit opiniei lui J.F.M., și sistemului de învățămînt care nu este îndeajuns de bine orientat. Astfel, dacă s-ar proceda la identificarea unor relații mai stabile pe coordonatele instruire-activitate concretă ar putea fi conturate următoarele relații specifice civilizației industriale: sistemul „om-produs", sistemul „om-mașină", sistemul „mașină-produs". Or, specific pentru epoca modernă și pentru viitor este sistemul „mașină-produs" în timp ce învățămîntul este structurat în funcție de primele două tipuri. Pentru a se realiza o mai bună armonizare între structura profesională și cerințele economice, susține autorul, se impune o cotitură hotărîtă spre acest ultim tip de proces productiv care pe planul instrucției presupune formarea și dezvoltarea capacității de a acționa cu date abstracte, o cultură fundamentată temeinic, stăpînirea informaticii precum și o bună cunoaștere a limbilor de largă circulație.*

● *Revista* „TEHNOLOGICAL FORECASTING AND SOCIAL CHANGE" *publică studii semnate de autori din diverse țări în care sînt aprofundate efectele unor tehnologii moderne asupra structurilor economice, sociale, politice. În aceeași manieră este alcătuit și numărul 4/1981 care înmănunchează mai multe articole ce prezintă concluziile unor așa-numite „studii de impact". Astfel, un prim articol (The multiple perspective concept) argumentează viabilitatea unui concept nou, cu valențe operaționale, eficient în elaborarea deciziilor în domeniul tehnico-științific. Este vorba despre conceptul „perspectivelor multiple" care permite previzionarea efectelor unor acte de politică științifică asupra unui cîmp larg de domenii: psihologice, al mentalităților, al structurilor sociale precum și în sfera economicului. Alte studii cuprinse în revistă se referă la locul argumentelor istorice în adoptarea deciziilor politice, la modificări, sub aspectul comportamentului populației, în ce privește consumul de combustibil.*

FIȘE

Puncte de vedere

COMPLEXITATEA CRIZELOR: CADRU ŞI ELEMENTE STRUCTURALE

DATORITĂ extremei complexităţi a fenomenelor de criză, care cuprind toate laturile vieţii economice şi social-politice, relaţiile omului cu natura şi aspectul psiho-cultural şi ideologic al societăţii, terminologia legată de acestea a cunoscut o proliferare fără precedent. Într-un simplu studiu consacrat oricăruia din momentele de criză care bîntuie lumea se folosesc nu mai puţin de 30—40 de termeni diferiţi. Numărul acestora creşte pe măsură ce în analiză sînt cuprinse, tot mai larg, fenomene din sistemele social-politic şi natural-ecologic, pe lîngă cel economic, şi pe măsură ce aspectele crizelor sînt aprofundate şi detaliate. O asemenea abundenţă de termeni nu numai că îngreunează înţelegerea contextului, dar poate crea confuzii. Pentru acelaşi fenomen se utilizează uneori o terminologie asemănătoare, diferită doar ca expresie ; sau termenilor consacraţi în literatura economică marxistă li se suprapun, fără ca cititorul să fie avizat, o serie de termeni preluaţi din literatura occidentală destinată analizelor de conjunctură.

Există în lume numeroase lucrări bazate pe un mare volum de fapte legate de criza economică. Întrucît însă studiile asupra crizelor au fost efectuate, în majoritatea cazurilor, sub impulsul cerinţelor de cea mai stringentă actualitate, acestea sînt deficitare sub raportul sistematizării termenilor, al generalizării conceptuale. Fără a nega sau diminua valoarea şi profunzimea bibliografiei destinată crizelor, unele lucrări se axează pe domenii limitate, specifice unuia sau altuia din elementele cadrului multiplu în care se desfăşoară, abordează cu predilecţie diferite faze particulare ale crizelor periodice, aspectul valutar-financiar sau alte aspecte acute.

Tocmai de aceea, se simte nevoia, chiar şi numai în scopuri didactice, ca terminologia vastă care exprimă concepte fundamentale să fie supusă unei clasificări, unei ordonări sistematice.

Model de ierarhizare
a cadrului de manifestare a fenomenelor de criză în sistemul economic, social-politic şi ecologic-natural

Cadrul de activitate umană	Sistemul *)	Elementele structurii sistemului în care se manifestă fenomenul de criză **)
Economic	Sistemul economic şi structura sa	Producţia, forţele de producţie Mecanismele economice Relaţii economice, de schimburi şi cooperare Instituţii economice Ştiinţa, tehnica şi tehnologia
Social-politic	Sistemul social-politic şi structura sa	Structura şi formele de proprietate Structura socială, de clasă Relaţii şi raporturi de forţă Instituţii politice
Natural-ecologic	Sistemul natural-ecologic şi structura sa	Resurse de materii prime Resurse energetice Resurse de apă Solul şi pădurile Resurse umane (Condiţii pentru resurse alimentare)

*) Sistemul trebuie înţeles la cele trei nivele : internaţional, regional şi naţional ; totodată, în funcţie de formaţia social-economică : capitalist, socialist, intermediar sau de nivelul dezvoltării : ţări industrial avansate, ţări în curs de dezvoltare.

**) Fiecare element structural se divide în şiruri lungi de subelemente care se constituie în tot atîtea sedii ale crizelor.

1 ÎN ACEST CONTEXT ca o ipoteză de dezbatere, prezentăm o schemă de grupare a cadrului şi elementelor structurale care aşează fiecare tip de criză în funcţie de domeniul său de manifestare : cadrul economic, cadrul social-politic, cadrul natural-ecologic (vezi modelul alăturat).

Schema sugerează elemente structurale cuprinse în sistemele economic-social-naţional care constituie sediul crizelor.

Este larg răspîndită teza după care crizele contemporane se manifestă ca o criză totală, atotcuprinzătoare, un fel de mega sau metacriză, că, de fapt, există un lanţ de crize, adică „crize în criză", după expresia unor specialişti. Într-adevăr, în epoca noastră ne confruntăm nu pur şi simplu cu o criză anume, cît de cît definită şi delimitată, ci cu un adevărat sistem de crize care par că izbucnesc în pofida oricărei ciclicităţi, la perioade tot mai scurte, alternînd sau suprapunîndu-se concomitent şi cuprinzînd toate relaţiile şi mecanismele vieţii, ţinînd societatea într-un spasm aproape neîntrerupt. Aceste crize, în ciuda aparenţei haotice, pot fi totuşi, şi sînt, ordonate potrivit unei ierarhii, repartizate în diferite grade de generalitate şi repetabilitate, respectiv de specificitate, pe multiple nivele : mondial, regional sau naţional, ori toate la un loc.

2 CEA MAI DIRECTĂ şi mai simplă grupare a crizelor este cea făcută după locul unde sînt generate şi se desfăşoară cu preponderenţă (unde îşi au sediul), atît în sistemul economic şi sistemul social-politic, cît şi în sistemul natural-ecologic, care constituie triplul cadru universal al existenţei umane.

În conformitate cu aceasta, avem posibilitatea de a repartiza crizele în trei grupuri mari :

a) **Criza economică,** în principal criză a forţelor de producţie (sau, în sens mai larg, a factorilor de producţie), este generată, în prezent, alături de factorii cauzali clasici, îndeosebi de dinamica impusă de revoluţia ştiinţifică şi tehnică şi se manifestă în toate elementele structurii sistemului economic mondial şi cele ale structurii economiilor naţionale. Crizele respective, acţionînd sub forma unor dezechilibre şi disproporţii grave ale sistemului economic, dereglează cadrul economic al existenţei umane. Principalii termeni legaţi de aceasta sînt : crizele de producţie şi cele ale structurii de producţie, crizele utilizării capacităţilor de producţie, crizele mecanismelor economice (atîtea crize cîte mecanisme sînt şi chiar mai multe în funcţie de subdiviziunile fiecărui mecanism), crizele relaţiilor economice interstatale sau internaţionale, crizele relaţiilor economice interstatale sau internaţionale, crizele instituţiilor

economice internaţionale sau naţionale (care se manifestă sub cele mai variate forme) şi altele.

În legătură cu ordinea ierarhică pe care o presupune o clasificare a crizelor facem o remarcă :

— Criza economică mondială este o criză a întregului sistem economic al lumii şi a tuturor elementelor sale structurale. Este termenul cel mai general în acest domeniu, cuprinde toate ţările. Acest termen are un însemnat grad de similitudine cu termenul de criză a ordinii economice internaţionale. Ambele se referă la elementele aceleiaşi structuri economice (forţe de producţie, mecanisme, relaţii, instituţii), însă cu o serie de deosebiri semnificative. Criza economică mondială, direct legată de caracterul ciclic al fenomenului, are perioade de flux şi reflux şi se manifestă permanent în domeniul structurilor de producţie precum şi al mecanismului structurilor de producţie şi al mecanismelor economice, care fac parte din elementele sistemului economic. Pe cînd criza ordinii economice internaţionale are un caracter neciclic, odată declanşată, la un anumit stadiu al dezvoltării social-istorice, se poate manifesta şi în perioadele de scădere a intensităţii sau chiar a absenţei crizei economice mondiale, inclusiv în perioada de avînt economic. Între cele două fenomene există o autonomie relativă, dar şi o puternică conexiune reciprocă, unul îl potenţează pe celălalt. Criza ordinii economice internaţionale se manifestă preponderent în domeniul relaţiilor economice şi al schimburilor internaţionale, deşi nucleul său îl reprezintă tot structurile de producţie, fiind un efect generalizat al distorsiunilor structurale, al dezechilibrelor, al diviziunii internaţionale inegale a muncii şi al decalajelor economice între ţări, fenomene care grevează din ce în ce mai mult economia fiecărei ţări, devenind insuportabile pentru organismul economic la nivel mondial.

Acest tip de criză reprezintă cel mai deplin contradicţiile fazei finale a sistemului economic internaţional format în sec. XVII-XIX, reflectă declinul acestuia şi are o semnificaţie istorică de mare profunzime pentru viitor.

Crizele de producţie, cele ale forţelor de producţie, şi alte fenomene de criză, legate de nivelul şi structura producţiei, constituie factori cauzali ai întregului sistem de crize economice. De aici am putea deduce că există crize motor şi crize derivate sau de efect al altor crize. Este de subliniat întrepătrunderea complexă a fenomenelor de criză şi faptul că sistemele economice, ca şi organismele vii, reacţionează cu mare sensibilitate la orice factor de dezechilibru care apare într-unul din elementele sau subelementele şi nivelele sau subnivelele sale.

Criza din interiorul sistemului de mecanisme economice se referă la crizele monetare, crize valutare (ale uneia din monede şi valute sau ale mai multora), crizele financiare, criza creditelor ; criza pieţei şi ale schimburilor de mărfuri, criza comerţului internaţional, criza sistemului de preţuri, criza unui produs sau a mai multor produse pe piaţa mondială (de la criza oţelului la criza cafelei). Într-un cuvînt criza oricărui mecanism al sistemului economic care se află în stare de acută sau cronică de dereglare.

Criza instituţiilor economice este un efect al întregului sistem de crize enumerat şi se referă la întreaga structură de organizare, conducere şi decizie a activităţii economice.

Din cele arătate decurge că fiecare element şi nivel al structurii economice poate constitui sediul de geneză şi desfăşurare a unei crize, care cuprinde un spaţiu (nivel structural sau teritoriu geografic) mai mult sau mai puţin extins, ceea ce îi conferă un grad anumit de generalitate, mai mică sau mai mare.

Acest grad de generalitate duce la termeni ca : criza economică mondială, criza sistemului economic capitalist (respectiv criza economică dintr-o singură sau un grup de ţări capitaliste), criza economiei ţărilor în curs de dezvoltare (sau numai a unora din ele), precum şi la diferiţi termeni care reflectă manifestările de criză din economia ţărilor socialiste.

În momentul de faţă crizele valutar financiare, inflaţia persistentă şi dereglarea preţurilor constituie, prin caracterul lor spectaculos şi exploziv, un punct nodal în sistemul de crize care reflectă actuala stare de dezechilibru a economiei mondiale. De aceea, ele apar frecvent ca obiect de studiu şi preocupare activă şi îmbracă o terminologie variată, fiind utilizate de sute de ori în literatura economică. Dar, din punct de vedere sistemic, gradul lor de generalitate este inferior, de pildă termenului de criză a mecanismelor economice, a căror parte componentă este şi sistemul valutar.

O serie de termeni se nasc din nevoia de a da expresie combinării fenomenelor de criză în care se suprapun crize de tip ciclic cu crize neciclice sau crize specifice diferitelor elemente ale aceluiaşi sistem economic sau sisteme diferite. Acestea se situează la frontiera dintre crizele de producţie şi crizele mecanismelor economice sau alte tipuri de criză economică, cum sînt stagflaţia sau slumpflaţia şi indică complexitatea şi, totodată, specificitatea tipurilor de criză în economia contemporană.

Adesea se creează termeni diferiţi pentru aceeaşi manifestare de dezechilibru economic sau termenii se schimbă, evoluează, în funcţie de dinamica fenomenului circumscris, de creşterea gradului său de generalitate, modificarea în spaţiu sau în timp, de trecerea de la un nivel sau un element al structurii economice la altul. Sînt, de asemenea, termeni care se nasc şi mor periodic, ca şi fenomenele ale căror oglindă ar trebui să fie.

b) **Criza social-politică** este termenul dat totalităţii fenomenelor de criză care cuprinde structurile sistemului social şi politic internaţional, structurile diferitelor formaţiuni social-politice, organizaţionale sau statale din lume şi structurile sistemelor naţionale. Marea diversitate a fenomenelor specifice duce, şi în acest domeniu, la o mare diversitate a terminologiei. Termenii, ca şi fenomenele pe care le reprezintă, sînt adesea contradictorii, alteori complementari, au unul sau mai multe înţelesuri şi sînt complicate din cauza influenţelor pe care le exercită interese de clasă sau de grup, factorii ideologici şi politici de moment, adesea în contradicţie cu realităţile obiective.

Terminologia crizelor social-politice redă, în esenţă, starea de criză, contradiţiile acute şi dezechilibrele care cuprind elementele structurii sociale, de clasă, ale societăţii, ale relaţiilor de producţie (criza sistemelor de proprietate şi alte crize ce rezultă din rămînerea în urmă a relaţiilor de producţie în raport cu dinamica forţelor de producţie biciuite de impactul acestora cu cuceririle ştiinţei şi tehnicii) ; ea reflectă neconcordanţa vechilor relaţii politice din societate, a instituţiilor social-politice rezultate din ele, cu dinamica generală provocată de naşterea unor noi forţe sociale şi economice, cu mersul implacabil al istoriei.

Aşadar, crizele social-politice, generate de marile mişcări sociale, de revoluţii profunde ca cele ale secolului XX sînt crize ale cadrului social al activităţii umane. În funcţie de gradul lor de generalitate, o serie de termeni sînt legaţi de manifestarea crizelor revoluţionare care cuprind sistemul social-politic. Cînd criza cuprinde totalitatea sistemului, ea se concretizează într-un termen general ca cea de criză a ordinii social-politice internaţionale. Cu grad de generalitate mai scăzută se manifestă crizele relaţiilor politice interstatale, provocate de noile raporturi de forţe, crizele intracomunitare, crize provocate de ascensiunea sau declinul unor imperii, de lupta pentru libertate a unor naţiuni, criza regimurilor totalitare, declanşată de lupta pentru libertate şi democraţie, crizele de încredere în regimul social-politic, crize instituţionale sau cele ale diferitelor instituţii, crizele sistemelor de conducere şi decizie sociale, crize de legitimitate, precum şi crize aie diferitelor domenii specifice : criza culturii, criza învăţămîntului, criza ideologiei dominante. Un tip de criză cu manifestări specifice zilelor noastre este criza sociopsihologică, criza de încredere în capacitatea conducătorilor de a decide în probleme majore ale societăţilor, criza psihosocială provocată de teama de război etc.

Crizele de acest tip se contopesc cu crizele economice şi creează acea stare specifică momentelor istorice care impun mari transformări în structurile existente.

c) Cu aşa numitele **crize planetare sau globale** ne aflăm în domeniul esenţial pentru existenţa umană, cel al relaţiei omnatură. Aceste crize sînt crize în structura sistemului natural-

Tendințele ciclului secular 1900—2000 și oscilițiile ciclurilor decenale

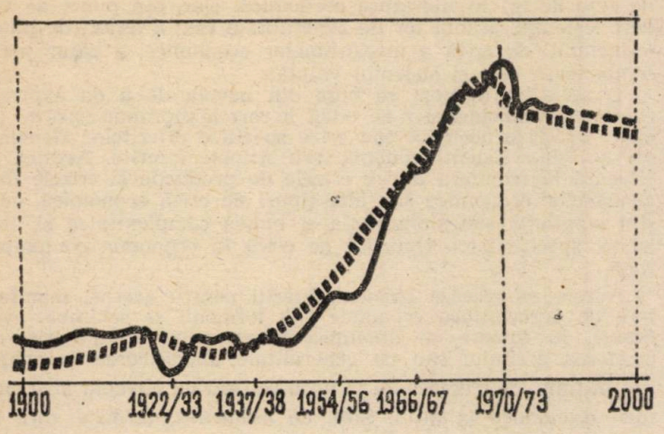

ecologic pe care se bazează întreaga activitate umană economică, socială și politică. Ele cuprind, deci, cadrul natural al vieții, sistemul de resurse naturale necesare producției, în special, și existenței umane, în general. În procesul exploatării resurselor naturii, omul le modifică atît cantitativ, cît și calitativ, lent și ireversibil, în funcție de nivelul dezvoltării tehnico-economice, de tipul de eficiență și randament oferite de tehnologia utilizată. În cursul acțiunii de însușire a resurselor apar alternativ perioade de raționalitate și de risipă în utilizarea lor. Toți acești factori ai acțiunii umane, conștientă sau, mai degrabă, inconștientă, duc la apariția fenomenelor de criză în relațiile om-natură, a penuriei acute sau cronice de energie, materii prime ș.a. Ca efect al acestora, umanitatea, în întregul ei, cunoaște o criză globală, criza de resurse : criza petrolului (termen la modă) și, în general, criza energetică, criza de materii prime, poluarea (care este o criză a mediului ambiant de limitare sau eliminare a unor resurse teoretic inepuizabile și larg disponibile ca apa, aerul ș.a.).

Criza demografică, generată de factori multipli, atît sociali cît și naturali, și cu efecte contradictorii, este, de asemenea, o criză a cadrului natural, dar cu urmări profunde asupra cadrului economic și a cadrului social al activității umane.

Unii autori cuprind în rîndul crizelor globale sau planetare și crizele valutar-financiare, numai pe baza caracterului lor universal. Dacă am acceptat această includere, termenul de criză a sistemului natural-ecologic s-ar lărgi în mod inutil, primind un grad de generalitate care depășește cadrul la care ele se referă și alterîndu-i conținutul specific.

3 ÎMBINAREA COMPLEXULUI DE CRIZE, care se manifestă în toate structurile celor trei sisteme : economic, social-politic și natural-ecologic, duce, pe un plan superior, la un nou grad de generalitate în ierarhizarea crizelor privite ca un sistem de fenomene. Un nivel al acestuia este cel pe care îl cunoaștem sub termenul de criza generală a capitalismului. El se referă la sistemul social-economic capitalist, în întregul său, preponderent pînă în octombrie 1917, cînd intră în fazele sale de declin. Un alt nivel al planului superior de care vorbim, situat deasupra celorlalte tipuri de criză, în vîrful piramidei sistemului de crize economico-sociale-politice, se află criza ordinii economice și politice internaționale. Ea înmănunchează criza totalității sistemelor din care se compune cadrul de activitate omenească pe pămînt la un moment istoric dat, antrenează toate țările lumii și, cu mare acuitate, țările în curs de dezvoltare. Această stare totală de criză arată că societatea și sistemele sale de funcționare, organizare și relații au intrat în profundă contradicție cu ele însele. Un asemenea fenomen durează perioade deosebit de îndelungate și se repetă doar la mari intervale în istoria planetei. O ordine economică și politică poate cuprinde secole și chiar milenii.

4 ÎN LITERATURA ECONOMICĂ se întîlnește foarte frecvent termenul, de nuanță tehnico-economică, de criză structurală. El reflectă faptul că crizele își au sediul în structurile social-economice,cuprind diferitele nivele și elemente ale acestora. O criză structurală cuantifică un anumit grad de profunzime, de esențialitate, de persistență și de continuitate. Pe planul fenomenelor de structură, ea este tipică și repetabilă, indiferent de condiții, atît în cadrul național, cît și în cadrul internațional.

5 O SERIE MARE DE TERMENI este destinată exprimării caracterului ritmic al crizelor, evoluției lor periodice, repartiției lor în timp. Sînt termeni referitor la crizele economice ciclice. De fapt, **aproape** totalitatea crizelor economice, așa cum o dovedește istoria, este ciclică. Așadar, alăturarea sau suprapunerea unor termeni ca criză generală, economică și politică, criză de producție, criză sectorială, criză de ramură, criză structurală ș.a. cu termenul de criză ciclică este legitimă, deoarece toate se manifestă cu un caracter de ciclicitate. Această ciclicitate este legată de modul și intensitatea cu care se desfășoară crizele în timp, de regularitatea cu care parcurg diferitele etape ale momentului istoric.

Modificările care au intervenit în ciclul economic al țărilor capitaliste nu neagă, ci confirmă ciclicitatea crizelor, caracterul lor de fenomen ondulatoriu. Ciclicitatea nu a dispărut, ci a devenit haotică, neregulată. Se confirmă că structura, inclusiv cea economică, nu este un simplu inventar de elemente componente, ci o schemă activă a relațiilor dintre părți care se comportă ca o constelație pulsatorie [1]), cu o mișcare internă proprie și o dinamică în timp și spațiu însoțită de momente de echilibru și momente de dezechilibru în lanț, ceea ce se transmite și asupra intensității cu care se manifestă fenomenele de criză, care nu sînt decît dezechilibre și discordanțe în funcționarea elementelor sistemului.

Diagrama crizelor, dacă ar fi una capabilă să sugereze mișcarea totalității crizelor în vasta lor diversitate (ca o mișcare oscilatorie-pulsatorie), suprapunînd ciclurile seculare pe cele decenale sau de diferite alte termene, nu ar putea fi decît o linie sinuoasă, cu zeci și zeci de inflexiuni, pe fondul unui trend alternativ ascendent-descendent, care se deplasează într-o direcție permanent urcătoare, sens al progresului general (vezi graficul alăturat. Schema nu este elaborată la o anumită scară ci este doar o reprezentare grafică orientativă).

Diagrama nu face decît să sugereze cu aproximație mișcarea pulsatorie a fenomenului economic, faptul că crizele ciclice (lungi sau scurte) sînt încadrate în dinamica generală a vieții economice și social-politice desfășurată în neîntreruptă contradicție dialectică ce-i este proprie, în care perioadele de criză sînt însoțitoarele legice ale perioadelor de avînt.

În acest cadru, avem de-aface cu unul și același fenomen de criză, de fapt un mănunchi sau flux de crize, exprimat sau nu prin aspectul său ciclic, care se petrece la diferitele nivele și în cadrul diferitelor elemente ale structurii sistemelor social-economice.

6 VASTA TERMINOLOGIE, legată de crizele economice și social politice nu este, totuși, decît reflectarea teoretică incompletă a unor fenomene complexe, contradictorii și unitare, în același timp. Prolixitatea ei mai provine din modul diferit de abordare a problemelor atît de arzătoare pe care le ridică fenomenul de criză, din interesele sociale și economice antagoniste ale națiunilor și claselor sociale. Confuzia pe care pot s-o producă termenii prin care se exprimă aspectele controversate ale crizelor poate fi diminuată prin abordarea și reprezentarea sistemică a fenomenului, deci a crizelor ca sistem în cadrul sistemelor social-economice și natural, într-o formulă ca cea pe a cărei schiță sumară o prezentăm.

În acest cadru, rigoarea expunerii, precizia definirii fenomenului (ceea ce abia urmează să se realizeze prin viitoare dezbateri științifice) trebuie să se îmbine cu înțelegerea și perceperea elastică a sa. Deși crizele care macină sistemele economic, social-politic și natural-ecologic sînt tema cea mai pasionantă, actuală și controversată a teoriei economice contemporane, ele nu au beneficiat de studii cu suficientă putere generalizatoare, capabile să fixeze această vastă categorie economică într-un cadru real, clar, precis definit, măcar și numai pentru scopuri didactice.

dr. Andrei VELA

[1]) L. Grünberg, Structură, structuralitate, structuralism, în revista Lupta de clasă, 1969, nr. 5.

Priorități și orientări în politica economică

R. P. POLONĂ: APLICAREA REFORMEI ECONOMICE

UNUL DINTRE OBIECTIVELE reformei economice în curs de aplicare în Polonia, scrie publicația „Revue de l'économie polonaise", constă în aplicarea unor principii și mecanisme de conducere a economiei, care să asigure o eficiență ridicată în gospodărire, exploatarea mai rațională și mai completă a mijloacelor de producție și a resurselor de materii prime și materiale, precum și o mai bună utilizare a forței de muncă, a capacității sale productive. Printre țelurile majore pe care și le propune reforma figurează : revenirea la echilibru pe piața internă și consolidarea acestuia ; fuzionarea într-un sistem unitar a legăturilor de cooperare (coproducție) existente anterior ; asigurarea unei poziții ferme pentru valuta națională poloneză — zlotul. În ceea ce privește rezultatele scontate ale aplicării reformei, aici pot fi menționate : o mai justă repartizare a venitului național între diferitele categorii social-profesionale, realizarea unei strinse dependențe a retribuțiilor individuale de cantitatea și calitatea muncii depuse, precum și de beneficiile obținute de către întreprinderea respectivă, de eficiența gestiunii sale.

Se apreciază că principiile adoptate în domeniul conducerii economiei creează condițiile pentru satisfacerea nevoilor fundamentale ale tuturor membrilor societății, în contextul situației economice complexe și dificile din Polonia. Cele mai urgente necesități ale populației, ca și mijloacele necesare pentru satisfacerea lor, au fost incluse în așa-numitele programe operaționale, în număr de 14. Este vorba aici de programe referitoare la : livrarea și destinațiile îngrășămintelor chimice și a pesticidelor ; aprovizionarea agriculturii și industriei cu mașini și piese de schimb ; extracția și transportul cărbunelui ; producția articolelor de îmbrăcăminte ; producția și aprovizionarea pieței interne cu carne și grăsimi ; dinamizarea exporturilor ; transporturile urbane ; gospodăria comunală ș.a. Întreprinderile cuprinse în aceste programe, la fel ca și întreprinderile aflate în cooperare cu ele, beneficiază de prioritate în domeniul aprovizionării cu materii prime, materiale, combustibili și energie.

După cum relevă publicația amintită, o condiție esențială a desfășurării adecvate a reformei economice o constituie edificarea cadrului juridic corespunzător. Ea a fost inaugurată în decembrie 1981, prin adoptarea de către Seim a legilor referitoare la întreprinderile de stat și la autogestiunea personalului ; prin aceste legi a fost definit noul statut juridic al întreprinderii de stat, care devine o unitate autonomă, ce se bazează în activitatea sa pe autogestiune și autofinanțare.

O serie de decrete-legi adoptate de către Seim în februarie a.c. se referă la planificarea economică și socială, la domeniul prețurilor, la înființarea Oficiului pentru întreprinderile de comerț exterior, la gestiunea financiară a întreprinderilor, la sistemul de impozite, la domeniul dreptului bancar și la statutul Băncii Naționale a Poloniei. Potrivit legii privitoare la planificarea economică și socială, de pildă, Comisia de planificare își va concentra în viitor activitatea asupra obiectivelor strategice ale planului de dezvoltare a economiei naționale, în timp ce planificarea în detaliu, la nivelul unităților, va intra în atribuțiile întreprinderilor înseși ; convergența orientării planurilor elaborate de întreprinderi cu cea a planului central de stat urmează a fi realizată cu ajutorul unor pîrghii economice.

Un însemnat număr de legi cu caracter economic au intrat în vigoare de la 1 iulie a.c., în timp ce altele — cum sînt, în primul rînd, cele referitoare la agricultură, la sectorul cooperatist și la consiliile populare — se află în curs de pregătire. Totodată, au fost stabilite măsuri de îmbunătățire a structurii economiei naționale (îndeosebi prin modificarea unor proporții în cadrul producției industriale), a căror aplicare eșalonată va permite ameliorarea situației în agricultură, ridicarea eficienței gestiunii în economie și întărirea cooperării cu țările socialiste.

N. P.

EVOLUȚII MONETARE

IN INTERVALUL 12—16 IULIE 1982, dominanta evoluțiilor de pe piața valutară internațională a fost dată de deteriorarea poziției **dolarului S.U.A.** față de majoritatea valutelor occidentale, cu precădere sub acțiunea factorilor de natură să influențeze mișcarea dobînzilor la fondurile în moneda americană.

La începutul intervalului analizat, cursul dolarului a marcat o slăbire pronunțată, în urma publicării datelor privind restrîngerea masei monetare în S.U.A. cu circa 3,7 miliarde dolari, mult dincolo de cotele anticipate, fapt interpretat de majoritatea operatorilor de devize ca o confirmare a unei reorientări în politica autorităților monetare centrale americane în direcția relaxării creditului.

Ulterior, poziția dolarului față de celelalte valute occidentale a marcat o revenire treptată, fără însă să atingă nivelurile înalte atinse la finele săptămînii anterioare. Procesul a fost determinat în principal de anticiparea unei posibile creșteri a masei monetare în S.U.A. și de accentuarea încordării în Orientul Apropiat. Cursul **lirei sterline** față de dolar a marcat inițial o apreciere sensibilă (cu circa 0,9 puncte procentuale în prima zi a intervalului analizat, comparativ cu nivelul atins la finele săptămînii anterioare), pentru ca ulterior să revină la cotele din ziua de referință de 9 iulie a.c., de 1,72 dolari/1 liră. Mișcarea cursului lirei sterline s-a aflat sub influența unor factori cu acțiune contrară, pe de o parte a reducerii nivelului dobînzii de bază de către cele 4 mari bănci engleze de cliring, iar pe de altă parte a publicării datelor privind accelerarea creșterii producției industriale în luna mai și încetinirea ritmului inflației.

Marca vest-germană s-a apreciat față de dolar, la nivelul întregului interval, cu circa 0,22 puncte procentuale (de la 2,4955 mărci/1 dolar în ziua de referință la 2,49 mărci pe dolar la 16 iulie a.c.). Evoluția cursului acestei valute a fost influențată negativ de publicarea datelor privind accentuarea creșterii costului vieții în R.F. Germania și a costurilor la producător în luna iunie a.c. În același timp, cursul a fost influențat de vînzările de dolari efectuate în ultimele 3 zile în fixing de Banca Federală, pentru a susține poziția valutei naționale. Poziția **francului elvețian** față de dolar s-a îmbunătățit marginal la nivelul întregului interval, cursul apreciindu-se cu circa 0.15 la sută (după ce în prima zi a săptămînii aprecierea fusese de circa 1,7 la sută față de ziua de referință). La finele intervalului analizat francul elvețian era cotat la 2,1230 franci/1 dolar. Cursul **francului francez** se situa în ultima zi a săptămînii, la 6,9375 franci/1 dolar (comparativ cu 6,9350 franci/1 dolar în ziua de referință), în principal sub influența mișcării dobînzilor. Poziția **yenului japonez** față de dolar s-a consolidat sensibil, în principal ca efect al anunțării, de către reprezentanți ai autorităților monetare centrale din această țară a intenției de a proceda la majorări ale dobînzilor.

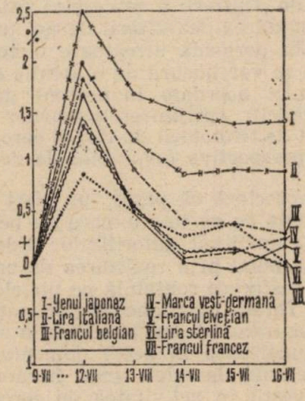

Evoluția principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 12—16 iulie ; bază : 9 iulie 1982.

Evoluția **dobînzilor la fondurile în principalele eurovalute** s-a prezentat după cum urmează (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 9 și 16 iulie a.c.) : eurodolari 15,1875 și 15,1875 la sută, euromărci vest-germane 9,4375 și 9,25 la sută, eurofranci elvețieni 6 și 5,5 la sută, eurolire sterline 12,6875 și 12,5625 la sută.

La ultimul fixing de la Londra din ziua de 16 iulie a.c. **prețul aurului** s-a situat la 347 dolari/uncie

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Tendințe divergente în agricultură

ÎN CURSUL deceniilor al șaptelea și al optulea țările în curs de dezvoltare au depus eforturi apreciabile pentru extinderea suprafețelor cultivate, concomitent cu îmbunătățirea agrotehnicilor utilizate, care a asigurat două treimi din creșterea recoltelor. Or, chiar dacă ponderea populației active ocupate în agricultură a scăzut întrucîtva — de pildă, de la 66% în 1970 la 60% în 1979 — în valoare absolută aceasta a sporit, respectiv de la circa 700 la aproape 750 milioane de persoane, se arată într-un studiu F.A.O.

Această evoluție a determinat — după cum se vede din graficul alăturat

Suprafața cultivată revenind pe un lucrător în agricultură *)

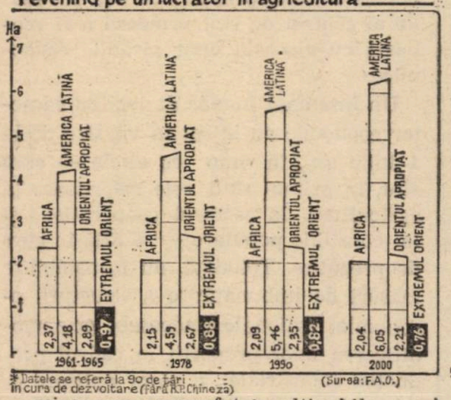

*) Datele se referă la 90 de țări în curs de dezvoltare (fără R.P.Chineză) (Sursa: F.A.O.)

— micșorarea suprafeței cultivabile ce revine în toate zonele în curs de dezvoltare (exceptînd America Latină) pe un lucrător ocupat în agricultură, tendință care, conform previziunilor, se va menține și în următoarele decenii. Însă această evoluție și fărîmițarea progresivă a terenurilor agricole de care este deseori însoțită au importante repercusiuni asupra randamentelor la culturile agricole, asupra gradului de folosire a forței de muncă din agricultură, asupra nivelului de trai al populației rurale.

În țările dezvoltate — unde populația activă din agricultură a scăzut atît în expresie relativă, cît și absolută — se manifestă în continuare tendința inversă, pe un lucrător ocupat în agricultură revenind în 1978 (în medie) peste 9 ha față de circa 6 ha la începutul deceniului al șaptelea, cu efecte în general favorabile asupra creșterii productivității muncii în acest sector al economiei.

Importanța dezvoltării adecvate a infrastructurii

ÎN CONDIȚIILE creșterii continue a complexității legăturilor și fluxurilor din cadrul economiei naționale a Uniunii Sovietice, o problemă tot mai stringentă devine dezvoltarea corespunzătoare a infrastructurii, modernizarea acesteia. Aceasta se referă atît la sectorul transporturilor și telecomunicațiilor, cît și la rețeaua de depozite și silozuri, la serviciile informaționale, la industria prestărilor de servicii pentru economie ș.a. — unde, pe baza utilizării metodelor matematice (îndeosebi a modelării), a calculatoarelor electronice etc. — se elaborează soluții și proiecte cu eficiență sporită.

În domeniul transporturilor și telecomunicațiilor, de pildă, a căror importanță rezultă fie și din faptul că teritoriul U.R.S.S. se întinde de la vest la est pe o distanță de 10 mii km, iar de la nord spre sud — de 5 mii km, sînt alocate în acest an investiții însumînd 30,7 miliarde ruble (cu 5,8% mai mult decît în 1981). În următorii cinci ani se prevede să se construiască noi căi ferate (în lungime totală de circa 4 mii km), zeci de mii de kilometri de căi rutiere, peste 60 mii km de conducte pentru țiței și gaze, să se extindă rețeaua aeroporturilor.

În plin proces de restructurare se află în prezent gospodăria de depozite, la baza sistemului urmînd să stea mari organizații interramuri (uniuni), pentru livrări, a căror creare permite reducerea efectivului micilor organizații de desfacere, îmbunătățirea deservirii beneficiarilor, diversificarea serviciilor prestate acestora. În domeniul prelucrării producției agricole, se urmărește, de pildă, ca distanța de transport a produselor agricole perisabile să nu depășească limita — rațională din punct de vedere economic — de 400 km.

După calculele economiștilor sovietici, investițiile în infrastructură nu sînt mai puțin avantajoase decît cele efectuate în producție, deoarece permit eliminarea — în termene relativ scurte — a unor însemnate pierderi și, deci, contribuie la mobilizarea de noi resurse.

Strategia canadiană în cercetare

REFERINDU-SE la strategia aplicată în Canada în domeniul cercetării științifice și a dezvoltării (C—D), strategie menită să asigure țării o poziție fruntașă în sectoarele de avangardă ale industriei, publicația **Search** arată că ea are un caracter selectiv. În cadrul ei se pune accent pe următoarele orientări : economia canadiană dispunînd de bogate resurse naturale, activitatea de C—D va urmări menținerea și întărirea competitivității sale în privința valorificării acestor resurse ; strategia științifică își propune să asigure aplicarea largă a descoperirilor așteptate din înfăptuirea unor ample proiecte științifice în deceniul viitor, ridicarea gradului de utilizare a resurselor existente, stimularea dezvoltării de noi tehnologii (în perioada următoare biotehnologiile se vor bucura de o atenție similară celei acordate în prezent microelectronicii), sprijinirea ramurilor care dispun de tehnologii de vîrf și care prezintă perspective favorabile de dezvoltare.

Se apreciază că peste un sfert din proiectele de cercetare, care au beneficiat de sprijinul autorităților federale s-au încheiat prin realizarea de produse cu desfacere rentabilă pe piețele externe. Totuși, menționează publicația amintită, alte țări dezvoltate obțin rezultate superioare în acest domeniu (ca de exemplu, Israelul, unde fiecare dolar investit în activitatea de cercetare și dezvoltare din industrie a asigurat anual venituri din export de 6—8 dolari).

R.F.G.: șomaj intelectual

ÎN TOT MAI NUMEROASE țări capitaliste dezvoltate șomajul afectează categorii profesionale din ce în ce mai largi, inclusiv cadrele cu studii superioare. Făcîndu-se ecoul acestei evoluții alarmante într-o țară ca R.F. Germania, cunoscutul săptămînal **Die Zeit** releva recent că la finele anului trecut pe listele celor înscriși la Oficiul federal pentru plasarea brațelor de muncă figurau circa 76 mii de titulari ai unei diplome universitare sau absolvenți ai unei școli tehnice superioare, în majoritatea lor în vîrstă de 25—35 de ani. O treime dintre ei așteptau de șase luni și chiar mai mult să găsească un post corespunzător calificării, ținînd seama că în acea perioadă oficiul respectiv nu avea înregistrate decît 19 mii de oferte de posturi pentru candidați cu studii superioare.

Pe de altă parte, autorii unui studiu elaborat de Institutul de cercetări asupra pieței muncii au ajuns la concluzia că în R.F.G. „deficitul global în materie de locuri de muncă" se va agrava în cursul deceniului actual pentru posesorii de diplome universitare. Aceștia din urmă nu reprezintă decît 7% din populația activă a țării și — abstracție făcînd de sentimentul de frustrare — pînă găsesc un post corespunzător ei au posibilitatea să lucreze ca șoferi, magazioneri etc., dar — comentează publicația amintită — nu trebuie omis efortul material și de timp consumat pentru pregătirea acestor specialiști, care riscă treptat să se descalifice.

Imperativul reîmpăduririi

CONFORM unor evaluări publicate în **Earthscan**, anual în lume se consumă peste un miliard mc de lemn de foc. În numeroase zone ale lumii, și îndeosebi în țările în curs de dezvoltare, se resimte o penurie crescîndă de lemn de foc. Se apreciază că acest fenomen afectează în prezent o populație de un miliard de oameni și va afecta circa 2,3 miliarde în anul 2000.

La aceasta contribuie și defrișarea susținută, în ultimele decenii, a unor întinse suprafețe împădurite, ceea ce are grave repercusiuni asupra echilibrului ecologic pe planeta noastră. Se citează de pildă, cazul Africii, unde anual se defrișează în medie aproape 10 milioane ha de terenuri împădurite și păduri tropicale, atît în scopul obținerii de lemn de foc și lemn industrial, cît și al cultivării de noi pămînturi.

După opinia ecologilor, cea mai sigură cale de preîntîmpinare a agravării situației în acest domeniu o constituie intensificarea lucrărilor de reîmpădurire a unor vaste zone, al căror sol este supus altfel eroziunii de către factorii naturali. Pornind de la experiența pozitivă a unor țări (de pildă, R.P. Chineză), Programul Națiunilor Unite pentru mediul înconjurător a elaborat un program de acțiuni în care se prevede dublarea pînă în 1985 a eforturilor de reîmpădurire, astfel ca în perioada de pînă în anul 2000 să poată fi stopată distrugerea în continuare a pădurilor existente pe glob.

GLOSAR

Evaluări românești ale avuției naționale

GRUPAREA elementelor avuției naționale s-a făcut în trecut după alte criterii decît în prezent. S-a acordat atenție în primul rînd resurselor naturale, respectiv au fost evaluate acele resurse care aduceau venituri ; pe baza veniturilor considerate ca o dobîndă a capitalului (fondului funciar sau minier) se evaluau terenurile agricole și rezervele minelor în exploatare.

Economiști de seamă ai țării noastre au făcut evaluări ale avuției naționale, pe categorii de bunuri, începînd cu resursele „naturale care reprezentau mai bine de o treime din valoarea totală a avuției.

Astfel, I.N. Angelescu a evaluat în 1915 și 1929 în primul rînd terenurile agricole și pădurile, care fuseseră evaluate mai înainte de către M. Șerban, N. Xenopol și D. Creangă. În evaluarea lui N. Xenopol, acestea sînt cuprinse în grupa proprietăților funciare rurale.

Alte categorii de bunuri cuprinse în evaluarea lui I.N. Angelescu sînt proprietățile clădite urbane și rurale, fondul industrial și comercial și averea întreprinderilor statului. I.N. Angelescu n-a cuprins în evaluarea sa domeniul public al statului (drumurile, podurile, străzile etc.), deși recunoaște că ele reprezintă „o mare avuție națională". În schimb, el a evaluat fondul minier în exploatare, care fusese evaluat și de N. Xenopol (salinele, minele de cărbuni și terenurile petrolifere). N. Xenopol a evaluat în 1915, pe lîngă elementele menționate mai sus și clădirile statului și monumentele precum și bunuri care nu produc nici un venit (cum le denumește el) ca : mobilier, obiecte de artă, vehicule, nave, stocul monetar etc. N. Georgescu-Roegen a cuprins în evaluarea sa din 1939 elementele menționate mai sus, cu excepția fondului minier, iar L. Turdeanu face pentru anul 1940 și o evaluare completă a resurselor de energie, a minereurilor și altor bogății ale subsolului, alături de celelalte elemente grupate în : avuție privată și avuție publică, ultima cuprinzînd patrimoniul întreprinderilor statului și al exploatărilor comunale și averea serviciilor administrative ale statului și ale administrațiilor locale.

O reconstituire a majorității elementelor componente ale avuției naționale se poate face pe baza datelor cuprinse în remarcabilele lucrări ale lui Roman Moldovan, Virgil Madgearu și Victor Jinga, apărute în 1939, 1940 și respectiv 1945.

În cadrul avuției naționale, la noi nu au fost cuprinse, în trecut, două elemente de o mare importanță : resursele umane și o parte din potențialul creativ al națiunii (au fost cuprinse, uneori, numai operele de artă și monumentele).

N. Georgescu-Roegen consideră că este foarte greu să apreciem, din punct de vedere economic valoarea talentelor literare și științifice ale unui popor, dincolo de contribuția lor la sporirea avuției naționale sub forma progresului artelor și tehnicii.

dr. Lucian TURDEANU

Cooperare tehnico-științifică

Maria Baboi, Iași — Reuniunea de la New Delhi din 3—6 mai a.c. a Grupului celor 77, consacrată cooperării tehnico-științifice între țările membre, s-a încheiat cu adoptarea unui mare număr de recomandări dintre care menționăm : alocarea anuală de către fiecare țară în curs de dezvoltare a cel puțin 1% din produsul său național brut pentru dezvoltarea cercetării tehnico-științifice, încheierea de acorduri de cooperare între instituțiile naționale pentru știință și tehnologie din aceste țări, elaborarea și realizarea de programe comune de cercetare, înființarea de centre regionale pentru sprijinirea dezvoltării cooperării tehnico-științifice între țările în curs de dezvoltare, desemnarea Centrului internațional pentru știință și tehnologie din India al țărilor nealiniate, ca centru internațional pentru știință și tehnologie al țărilor nealiniate și în curs de dezvoltare, avînd ca scop facilitarea dezvoltării cooperării științifice și tehnologice între aceste țări etc.

La reuniunea de la Alger (din 10—13 mai a.c.) s-a procedat în primul rînd la examinarea necesităților de import și a capacităților de export în vederea identificării posibilităților de lărgire a schimburilor comerciale între țările în curs de dezvoltare în domeniul bunurilor de echipament. În al doilea rînd s-a făcut un schimb de informații asupra proiectelor de investiții în domeniul bunurilor de echipament și s-au recomandat măsuri pentru întărirea cooperării în acest domeniu. În al treilea rînd au fost examinate dificultățile pe care țările în curs de dezvoltare le întîmpină în eforturile lor pentru a-și crea capacități proprii de producție în sectorul bunurilor de echipament și pentru a-și spori exporturile în țările dezvoltate. Dintre principalele recomandări ale reuniunii de la Alger menționăm pe cele privind organizarea de seminarii și de expoziții pentru diferite sectoare ale industriei bunurilor de echipament, elaborarea unui inventar al nevoilor și posibilităților țărilor în curs de dezvoltare în producerea de bunuri de echipament, stabilirea unor acțiuni de cooperare între organismele naționale de engineering, institutele de cercetare și organismele de standardizare, înlocuirea progresivă a furnizorilor tradiționali de piese de schimb din țările dezvoltate prin furnizori din țările în curs de dezvoltare.

Eficiență energetică

Robert Dima, Brașov — Despre sporirea rolului bazei energetice proprii în acoperirea necesarului de energie al țărilor socialiste, inclusiv al R.D.G., am avut ocazia să scriem în nr. 8 și 9 (din 26 februarie și 5 martie a.c.) ale revistei noastre. Cu același prilej am abordat și aspecte ale atenției sporite de care se bucură economisirea energiei în cadrul strategiilor de dezvoltare a țărilor respective în actualul cincinal. Revenim totuși cu cîteva însemnări pe tema care vă interesează.

Abordînd această din urmă problematică, revista **Die Wirtschaft** relevă reducerea consumului specific de lignit în R.D. Germană pe o marcă producție industrială marfă de la 1.004 kg în 1980 la 0,995 kg în 1981 și 0,985 kg în acest an, iar a consumului specific de energie electrică de la 0.250 kWh în 1980 la 0,243 kWh în 1981 și 0,235 kWh în anul curent. Paralel se urmărește reducerea costurilor în producția de energie și combustibili, în ciuda condițiilor geologice mai grele de exploatare, cu atît mai mult cu cît pentru anul 1985 se prevede extragerea a 295 milioane tone de lignit. În viitorul mai îndepărtat, scrie revista, necesarul de energie primară al R.D.G. va fi acoperit în proporție crescîndă cu ajutorul centralelor nucleare-electrice.

Canal navigabil

Anca Preda, Brașov — Un studiu amănunțit elaborat sub egida Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa și terminat la sfîrșitul anului trecut apreciază că realizarea căii de legătură navigabile între Dunăre, Oder și Elba la care vă referiți, poate fi considerată ca „o operație justificată, realizabilă din punct de vedere tehnic și avantajoasă din punct de vedere economic". Ea ar stabili practic legătura între sistemul de căi navigabile din Europa centrală și apuseană, apărut ca urmare a racordării bazinelor Senei, Escautului, Rinului, Oderului și Vistulei, pe de o parte, și cel format de Dunăre și afluenții săi, pe de alta.

Traseul legăturii proiectate urmează direcția unei mari axe a traficului de mărfuri național și internațional, realizat în prezent în primul rînd pe căile ferate și în mai mică măsură pe șosele. În ce privește transportul multimodal (pe nave cu transbordare în vagoane de cale ferată), el este frînat de costul ridicat al transbordărilor și de capacitatea insuficientă a porturilor fluviale existente (a căror extindere ar necesita mari investiții).

În prezent, datorită lipsei unei legături navigabile între cele trei fluvii, capacitatea lor rămîne insuficient folosită, în vreme ce anumite secțiuni de cale ferată și șosea sînt supraaglomerate.

Potrivit experților C.E.E./O.N.U., volumul previzibil al traficului de mărfuri pe rețeaua navigabilă proiectată s-ar ridica la 80 de milioane de tone pe an. Lucrările ar putea fi încheiate într-un interval de timp cuprins între 10 și 25 de ani, costul total al investiției — care ar servi unor scopuri multiple, nu numai transportului — fiind estimat la circa 4,5 miliarde de dolari.

Întrucît traseul proiectat al canalului Dunăre-Oder-Elba urmează în cea mai mare parte cursuri de apă deja canalizate, prejudiciile ce vor fi aduse mediului înconjurător de realizarea sa sînt apreciate ca fiind minime.

Convertibilitate

Dan Aurel Angelescu, Sighișoara — 1) Întrebarea pusă de dumneavoastră privind condițiile care trebuie întrunite pentru ca o valută să devină liber convertibilă ne-a fost adresată și de alți cititori. Elementele fundamentale ale răspunsului la o asemenea întrebare le puteți găsi consultînd recent apăruta enciclopedie „Moneda" (autor dr. Costin C. Kirițescu) în care noțiunea de convertibilitate este explicată pe larg.

2) Despre perspectivele pe termen scurt și mediu ale evoluției ratei dobînzilor pe plan internațional ne-am ocupat în nr. 21 din 26 mai a.c. al revistei noastre.

Petrol

Marcel Moraru, Călărași — Producția mondială de petrol a scăzut anul trecut cu 6,5%, la 2,859 miliarde de tone. Pe zone geografice, producția s-a redus în Orientul Apropiat (cu 14,3%), în America de Nord și în Orientul Îndepărtat (cu cîte 2,3%) și în Africa (cu 28%), sporind în Europa occidentală (cu 6%), în America Centrală și de Sud (cu 5,6%) și în țările socialiste europene (cu 0,9%).

Pe continentul nostru, după U.R.S.S. (609 milioane de tone extrase anul trecut) pe locurile următoare s-au situat Marea Britanie (89 milioane de tone) și Norvegia (23 milioane de tone). România a produs anul trecut 11,6 milioane de tone (față de 11,5 milioane în 1980). În lume niveluri similare ale extracției s-au înregistrat în 1981 în Brazilia și în Malaezia.

Consum rațional

Marian Vieru, București — Volumul anual al consumului de apă al populației și economiei naționale a U.R.S.S. nu depășește 300 km³ (din care 40 la sută în industrie). Deși aceasta nu reprezintă decît 7—8% din ansamblul resurselor reînnoibile de apă potabilă ale țării, din cauza repartiției lor teritoriale inegale balanța aprovizionării cu apă a devenit încordată într-o serie de regiuni din sudul Ucrainei și R.S.F.S. Ruse, în republicile unionale din Transcaucazia și Asia Centrală, în Kazahstan.

Pentru a stimula utilizarea rațională a resurselor de apă de către întreprinderile industriale, inclusiv reciclarea apelor uzate, începînd cu acest an în Uniunea Sovietică — după cum arată publicația **Ekonomiceskaia gazeta** — s-a introdus un avantaj de tarife (per mc de apă), diferențiate pe zone, consumul de apă peste normele fixate fiind taxat la un nivel de cinci ori superior tarifului de bază. Cuantumul tarifului pentru întreprinderi, care variază — de la caz la caz — între 0,10 și 2,72 copeici/mc, este stabilit ținîndu-se seama de cheltuielile de amenajare și întreținere a fiecărui sistem hidrografic precum și de volumul global al alocațiilor statului destinate studierii, evaluării și protejării resurselor de apă.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 29 din 23 iulie 1982

17 ANI DE LA CONGRESUL AL IX-LEA AL P.C.R.

- Îmbogățirea teoriei și practicii construcției socialiste **(Mihai Chioreanu)** 1
- Strategia dezvoltării intensive, armonioase a economiei românești **(C. Enache)** 3
- Independența energetică în procesul creșterii economice **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 5
- O politică a păcii și colaborării între popoare **(Petre Tănăsie)** 7

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Investiții. Prioritate punerii în funcțiune la termen a noilor capacități de producție **(Al. Tache)** 9

— Posibilități pentru reducerea consumurilor energetice în industria chimică **(Pompiliu Iobi, Eugen Fercală)** 10

— Bătălia recoltei în plină desfășurare **(Ovidiu Popescu)** 12

— Revitalizarea unor activități agricole eficiente. Creșterea iepurilor, o importantă sursă de venituri **(Gh. N. Iosif)** 13

— Exigențe în exportul de utilaj petrolier **(Adrian Olariu)** 15

— Alimentația populației pe coordonatele îmbunătățirii structurale **(Aurel Vainer)** 17

— Eficiența integrării învățămînt — cercetare-producție **(Maria Georgian)** 19

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Responsabilitatea reprezentanților oamenilor muncii în organele colective de conducere **(Remus Micu)** 20

— Creativitate, calitate, competitivitate **(Alexandru Balazs)** 21

TEORII-IDEI

— Utilizarea deplină și eficientă a fondurilor fixe — componentă a trecerii la o nouă calitate **(Angelica M. Vrabie)** 22

— Școli • curente • economiști. Dezechilibrele economiei capitaliste și instrumentarul pentru investigarea lor (II) **(Sultana Sută-Selejan)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Complexitatea crizelor : cadru și elemente structurale **(Andrei Vela)** 26

— Tendințe-conjuncturi. R.P. Polonă — aplicarea reformei economice 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— Improvement of theory and practice of the socialist building-up **(Mihai Chioreanu)** 1
— Strategy of the intensive and harmonious development of the Romanian economy **(C. Enache)** 3
— Energetics independence in the process of economic growth **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 5
— A policy of peace and collaboration among peoples **(Petre Tănăsie)** 7
— Exigencies in the exports of oil equipment **(Adrian Olariu)** 15
— Population's nutrition on the coordinates of the structural improvement **(Aurel Vainer)** 17
— Schools • trends • economists. Unbalances of the capitalist economy and the instrument for their investigation (II) **(Sultana Sută-Selejan)** 24
— Complexity of the crises : framework and structural elements **(Andrei Vela)** 26

DANS LE NUMÉRO

— Pérfectionnement de la téorie et de la pratique de la construction socialiste **(Mihai Chioreanu)** 1
— Stratégie du développement intensif, harmonieux de l'économie roumaine **(C. Enache)** 3
— Indépendence énergétique dans le processus de croissance économique **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 5
— Une politique pour la paix et collaboration entre les peuples **(Petre Tănăsie)** 7
— Exigéances dans les exportations d'équipement pétrolièr **(Adrian Olariu)** 15
— L'alimentation de la population sur les coordinées de l'amélioration structurelle **(Aurel Vainer)** 17
— Ecoles • courants • économistes : Les décalages de l'économie capitaliste et l'instrument d'investigation (II) **(Sultana Sută-Selejan)** 24
— La complexité des crises : context et éléments de structure **(Andrei Vela)** 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Улучшение теории и практики социалистического строительства **(Михай Киоряну)** 1
— Стратегия интенсивного, гармоничного развития румынской экономики **(К. Енаке)** 3
— Энергетическая независимость в процессе экономического развития **(Думитру Чукур, Константин Попеску)** 5
— Политика посвященная миру и сотрудничеству между народами **(Петре Тэнэсие)** 7
— Требования в области экспорта нефтяного оборудования **(Адриан Оларию)** 15
Питание населения, на координаты структурного улучшения **(Аурел Вайнер)** 17
— Школы • течения • экономисты. Диспропорции в капиталистической экономике и инструментарий для их изучения (II) **(Султана Сутэ-Сележан)** 24
— Комплексный характер кризисов: рамки и структурные элементы **(Андрей Вела)** 26

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă P.O. BOX 136—137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1

MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG HONVÉDSÉG 25 HONVÉD KÓRHÁZ

ASIGURAREA COMPLEXĂ A GOSPODĂRIEI DUMNEAVOASTRĂ

Pentru a înlesni înlăturarea urmărilor financiare ale unor evenimente neprevăzute ce se pot întîmpla într-o gospodărie şi care pot provoca pagube materiale, accidentarea unor persoane etc., ADAS a pus la dispoziţia cetăţenilor „ASIGURAREA FACULTATIVĂ COMPLEXĂ A GOSPODĂRIILOR".

Aceasta este o asigurare combinată, în acelaşi contract fiind cuprinse trei feluri de asigurări :

— asigurarea bunurilor din gospodărie ;
— asigurarea de accidente produse la domiciliul asiguratului;
— asigurarea de răspundere civilă legală.

● ASIGURAREA BUNURILOR DIN GOSPODĂRIE

În această asigurare sînt cuprinse bunuri existente într-o gospodărie, ca : mobilier, obiecte casnice, îmbrăcăminte, covoare, aparate de radio, televizoare, maşini de cusut, frigidere, sobe de orice fel, produse agricole, viticole, pomicole, produse animaliere şi alimente, combustibil, materiale de construcţii şi multe altele.

Sînt cuprinse în asigurare — pentru 20% din suma asigurată — şi bunurile asigurabile luate oriunde în afara domiciliului.

Administraţia Asigurărilor de Stat despăgubeşte cazurile de deteriorare sau distrugere a bunurilor asigurate, provocate de unele riscuri, ca de exemplu : incendiu, trăsnet, explozie, ploaie torenţială, inundaţie, grindină, furtună, prăbuşire sau alunecare de teren, greutatea stratului de zăpadă sau de gheaţă ; avarii accidentale produse la instalaţiile de gaze, apă, canal sau încălzire; pierdere sau dispariţie cauzate de riscurile asigurate şi altele.

● ASIGURAREA DE ACCIDENTE

Sînt asigurate pentru urmările accidentelor întîmplate la domiciliul asiguratului următoarele persoane : asiguratul, soţia acestuia, precum şi părinţii şi copiii acestora, dacă, în mod statornic, locuiesc şi gospodăresc împreună cu asiguratul. Sînt cuprinse în această asigurare accidentele cauzate de unele evenimente, ca: incendiu, trăsnet, explozie, lovire, cădere, alunecare, acţiunea curentului electric, arsură, intoxicare subită şi altele.

● ASIGURAREA DE RĂSPUNDERE CIVILĂ LEGALĂ

În această asigurare sînt cuprinse cazurile de răspundere civilă, pentru despăgubiri datorate de asigurat şi de soţia acestuia sau de persoane care se află în întreţinerea asiguratului, în calitate de locatar, faţă de proprietar, pentru pagube produse la imobil de incendiu sau explozie, pentru despăgubiri datorate terţilor pentru accidentarea persoanelor şi avarierea bunurilor lor la domiciliul asiguratului, precum şi pentru cele datorate locatarilor apartamentelor învecinate, pentru pagubele la bunurile asigurabile ori la pereţii, planşeele, tavanele şi pardoselile apartamentelor respective, cauzate de o inundaţie produsă în apartamentul asiguratului.

PRIMA DE ASIGURARE care se achită de persoana ce încheie asigurarea este de 2 lei pe un an pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată stabilită la cererea asiguratului pentru bunurile din gospodărie.

De exemplu, pentru asigurarea unor bunuri din gospodărie în valoare de 25 000 de lei se plăteşte o primă de asigurare de 50 de lei pe an.

Pentru informaţii suplimentare şi pentru contractarea de asigurări, vă puteţi adresa responsabililor cu asigurările din unităţile socialiste, agenţilor şi inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unităţi ADAS.

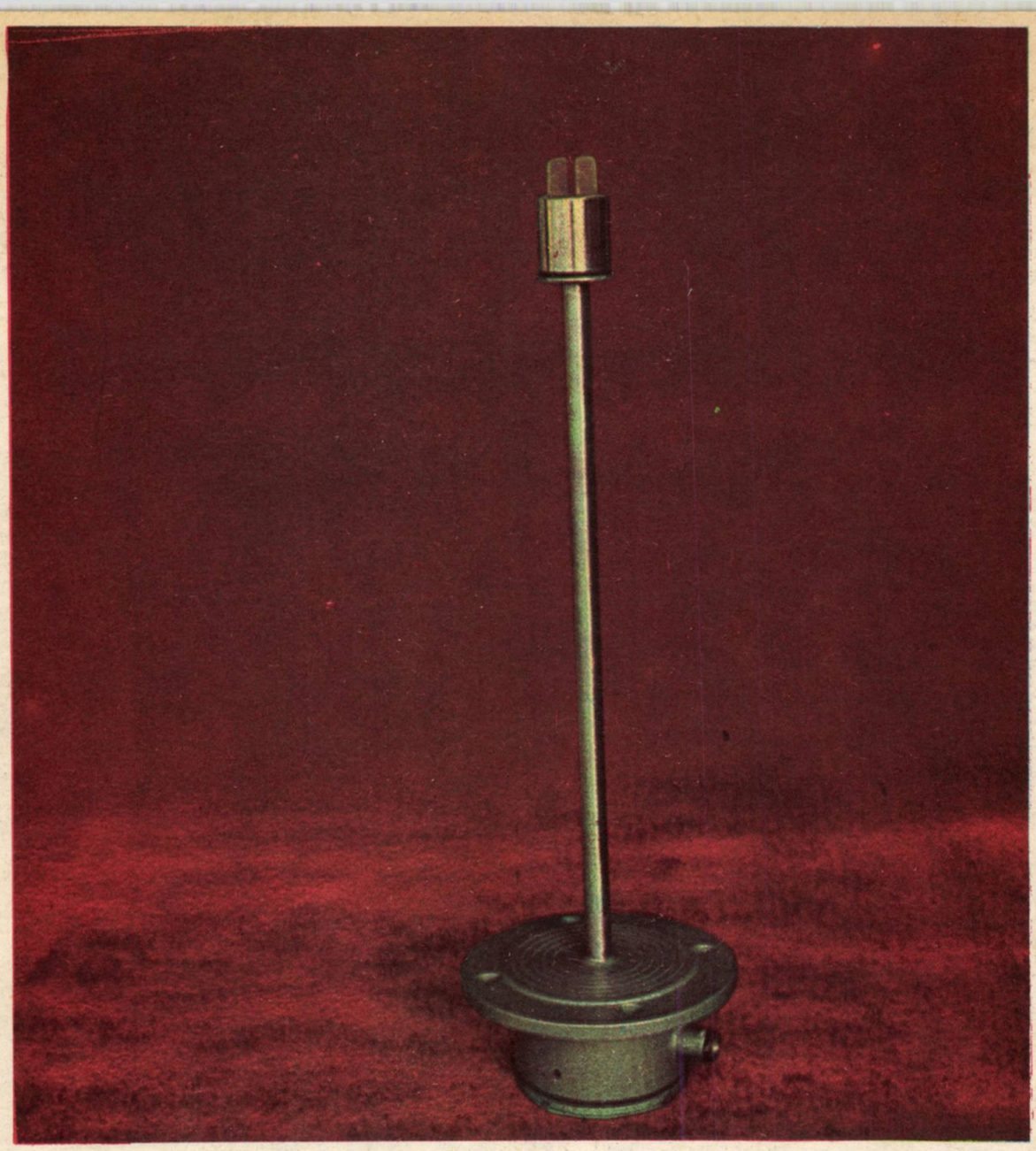

ÎNTREPRINDEREA DE TRADUCTOARE ŞI REGULATOARE DIRECTE

1982 AUG 16

PAŞCANI, str. Moldovei, nr. 17 bis, jud. Iaşi

Vă oferă următoarele familii de produse:

— **Detectoare electromagnetice de debit (∅25 + ∅800)**
— **Adaptoare electronice pentru detectoare electromagnetice de debit**
— **Diafragme**
— **Detectoare electromagnetice de debit tip spadă**
— **Regulatoare directe de temperatură**
— **Regulatoare directe de presiune**
— **Ventile electromagnetice**
— **Traductoare electronice de nivel**
— **Semnalizatoare de nivel pentru substanţe granulare**
— **Pompe pentru verificat manometre**
— **Manometre diferenţiale cu tub „U"**
— **„SERVICE" — pentru detectoare electromagnetice de debit şi adaptoare**

— Pentru relaţii suplimentare telefonaţi la nr. 981/62 515/150 sau 61 512/151.

În prezentul număr vă prezentăm mai detaliat familia :

TRADUCTOARE ELECTRONICE DE NIVEL

Produsele din această familie sînt destinate măsurării şi reglării nivelului unui material de umplere din rezervoare, buncăre, silozuri etc., între două limite stabilite anterior sau sesizării unor nivele prestabilite. Familia este formată din 2 variante constructive :

— **indicator electronic de nivel ;**
— **sesizor electronic de nivel.**

Indicatorul electronic de nivel cu funcţiile de măsurare şi reglare a nivelului poate fi folosit la automatizarea procesului de umplere şi golire a diverselor recipiente. Este compus din :

— **blocul traductor, montat pe recipient, format din sonda de măsură şi un convertor capacitate/curent ;**
— **blocul de măsură şi reglare a nivelului montat la distanţă pe panoul de comandă.**

Funcţionarea aparatului se bazează pe variaţia capacităţii electrice dintre peretele rezervorului, în care se controlează nivelul şi sonda metalică izolată, introdusă în rezervor. Variaţia de capacitate este transformată de convertorul capacitate/curent într-o variaţie de c.c., care poate fi dusă la distanţă, amplificată şi măsurată în blocul de măsură şi reglare. Prin intermediul unui circuit logic se obţin la ieşirea blocului de măsură şi reglare 2 semnale corespunzătoare nivelelor minim şi maxim stabilite anterior.

Sesizorul electronic de nivel se utilizează pentru sesizarea unor nivele prestabilite.

Este format din :

— **traductorul electronic care sesizează pătrunderea între armăturile unui traductor montat în exterior ;**
— **blocul de comandă, format dintr-un circuit de comandă care acţionează un releu al cărui contactor (NI + ND) poate fi introdus în schema de automatizare a rezervorului;**
— **blocul de alimentare.**

Legătura între blocul traductor şi carcasa care conţine blocul de alimentare şi comandă este asigurată cu o teavă (prin care trece un cablu cu trei fire), a cărei lungime depinde de înălţimea rezervorului şi nivelul care trebuie sesizat

Lei 5
inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

dosar R.E.

INDUSTRIA MICĂ ÎN PROCESUL CREȘTERII ECONOMICE

Numărul 30 ● Vineri 30 iulie 1982

DIMENSIUNI ALE ACȚIUNILOR SOCIAL-CULTURALE ÎN PERIOADA 1950 — 1981

CHELTUIELI PENTRU ACȚIUNI SOCIAL - CULTURALE FINANȚATE DE LA BUGETUL DE STAT

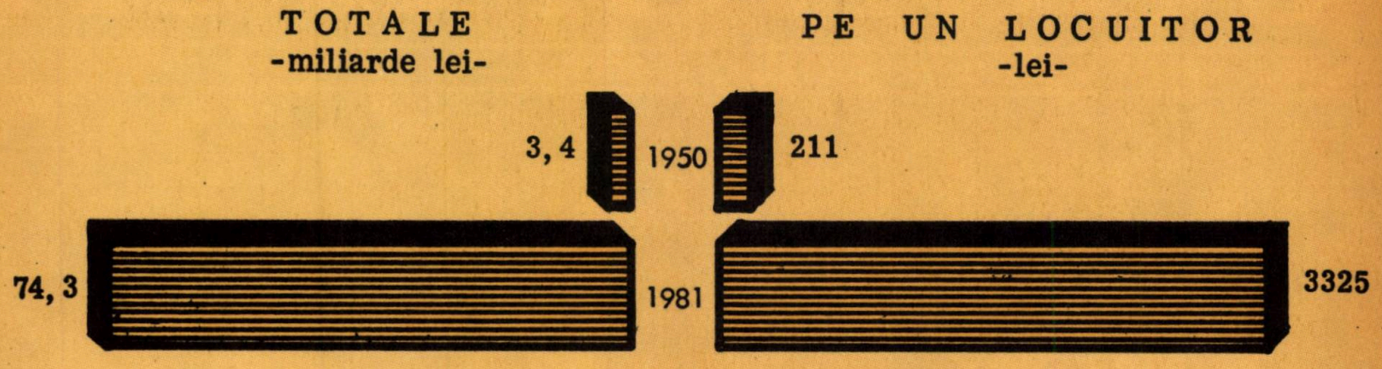

NUMĂRUL ELEVILOR ȘI STUDENȚILOR

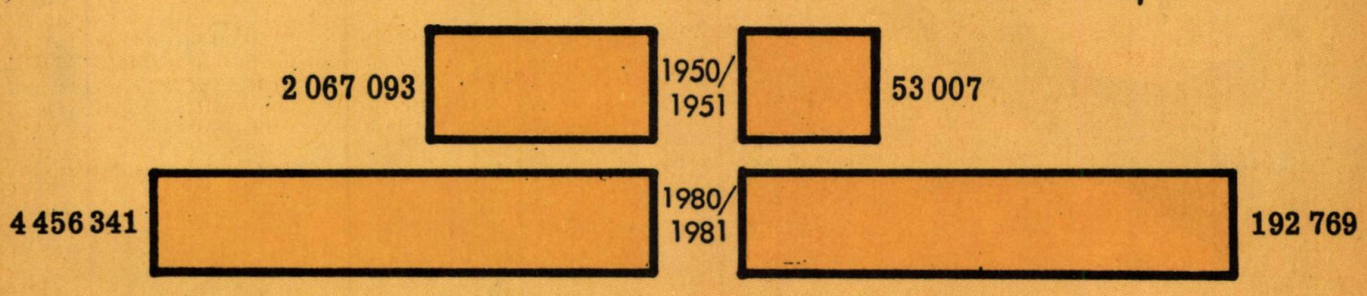

• În prezent circa un sfert din populația țării învață.

BIBLIOTECI

-mii volume-

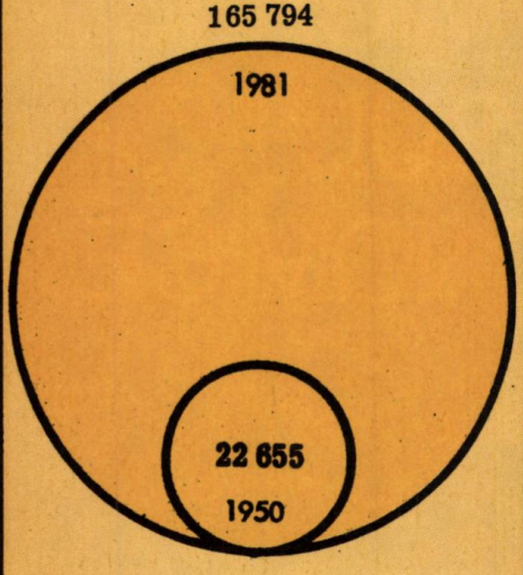

NUMĂRUL ABONAMENTELOR LA 1000 LOCUITORI

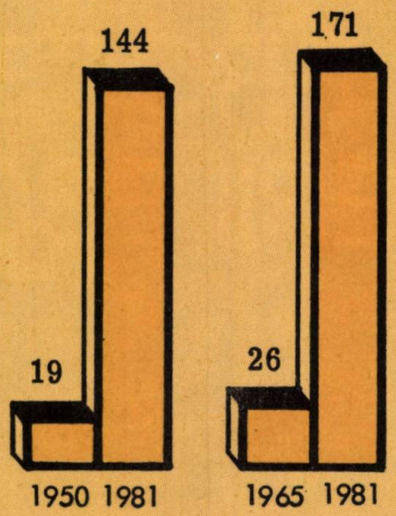

NUMĂRUL PERSOANELOR DIN ȚARĂ LA ODIHNĂ ȘI TRATAMENT

-mii persoane-

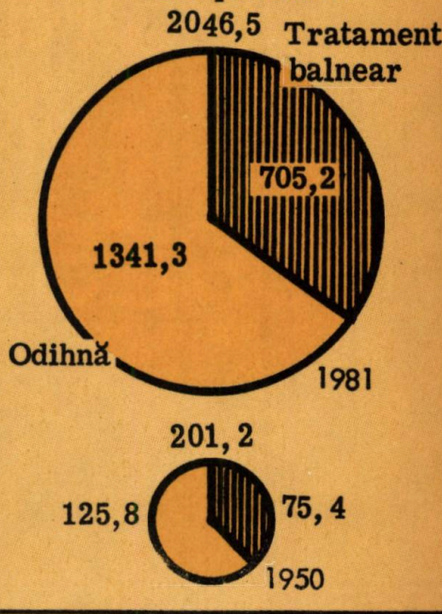

D 646

MŰSZAKI INFORMÁCIÓS KÖNYVTÁR ÉS SZOLGÁLAT

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

CORELAȚII ECONOMICE ALE GRADULUI DE UTILIZARE A CAPACITĂȚII DE PRODUCȚIE

APLICAREA pînă la capăt a principiilor mecanismului economic — arăta secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Plenara C.C. al P.C.R. din 31 martie a.c. — cere să se ia toate măsurile pentru buna organizare a producției și a muncii, pentru folosirea în întregime a timpului de lucru și a capacităților de producție de care dispunem.

Cunoașterea gradului de utilizare a capacităților este indispensabilă pentru justa orientare a unor astfel de măsuri, pentru fundamentarea deciziilor asupra eventualelor dezvoltări, ca și — în situația inversă, a unităților care nu au condiții pentru a asigura folosirea deplină a capacităților — pentru determinarea și localizarea corectă a disponibilului de resurse tehnice și umane, în vederea redistribuirii.

Autorii articolului de mai jos propun o metodă de stabilire a gradului de utilizare a capacității de producție, care introduce în calcul și un element economic important sub raportul cerințelor autogestiunii, ale reducerii cheltuielilor și creșterii rentabilității : costurile fixe raportate la nivelul verigilor (compartimentelor) din sistemul de producție.

CONFORM metodologiei actuale (Norme metodologice privind determinarea capacităților de producție industriale și folosirea lor D.C.S., C.S.P., 1980), gradul de folosire a capacității reprezintă **raportul dintre volumul producției anuale** (în tone, m^2, m^3, buc. etc.) **și capacitatea de producție medie în funcțiune pe același interval de timp.** La rîndul ei, capacitatea de producție medie anuală se determină însumînd capacitățile existente la 1 ianuarie și care funcționează întregul an, cu timpul de funcționare (în zile) în anul respectiv pentru capacitățile existente la aceeași dată și care se scot din funcțiune în cursul anului și pentru cele care se pun în funcțiune în cursul anului, raportat la timpul disponibil în condițiile în care acestea ar fi funcționat întregul an.

Aceleași instrucțiuni precizează că determinarea capacității de producție a unităților industriale se va face în funcție de **capacitatea utilajului, grupelor de utilaje, suprafețelor de producție, instalațiilor sau secțiilor care fac parte din „veriga conducătoare"** — acea verigă de producție care are o importanță deosebită sau o valoare de inventar superioară în comparație cu celelalte verigi din linia de fabricație, secția sau întreprinderea respectivă.

În fig. 1 este reprezentat grafic profilul de capacitate, în cadrul metodologic menționat ; pe ordonată este dată capacitatea de producție a verigilor (compartimentelor) din sistemul de producție, iar pe abscisă se notează verigile, cu lățimi și distanțe egale între ele.

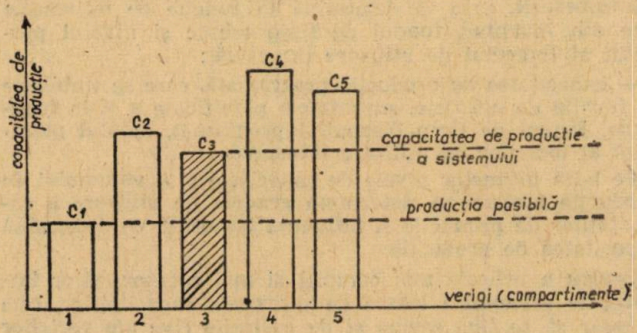

Fig. 1 : Profilul de capacitate de producție a verigilor (compartimentelor) din sisteme de producție C_1 ... C_5 — capacitatea de producție a fiecărui compartiment ; C_3 — capacitatea verigii conducătoare.

În raport cu nivelele de capacitate a verigilor se pot stabili **„producția posibilă"** la valoarea capacității **minime** a verigilor din sistem, respectiv **„capacitatea de producție a sistemului" la nivelul** capacității **verigii conducătoare.**

În unele studii de specialitate (L. Popescu ; M. Epuran, G. Mihai), se folosesc și următoarele noțiuni :

— utilizarea **deplină** a capacităților de producție, ceea ce presupune programarea și folosirea la parametrii tehnico-economici proiectați, respectiv fundamentarea riguroasă a indicilor de utilizare extensivă și intensivă ;

— utilizarea **rațională** a capacităților de producție, adică asigurarea unei concordanțe între caracteristicile constructiv-funcționale ale utilajelor și însușirile bunurilor materiale ce se produc, corelarea capacităților de producție a elementelor din sistem, asigurarea întreținerii, reparării și modernizării utilajelor, realizarea concordanței între calificarea forței de muncă, obiectele muncii și cerințele tehnico-economice impuse procesului de producție;

— utilizarea **eficientă** a capacităților de producție, care se referă la efectele economice obținute cu capacitățile de producție ocupate într-o activitate productivă. Eficiența economică maximă se obține în condițiile utilizării extensive și intensive, depline și raționale a capacităților de producție ;

Supliment la nr. 30 1982 Revista ECONOMICA

— utilizarea **optimă** a capacităților de producție — ce poate fi analizată în sens absolut sau relativ. Optimul absolut se realizează în condițiile folosirii depline, raționale, respectiv cu eficiență maximă a mijloacelor fixe, fiind un nivel spre care se tinde. Optimul relativ se referă la caracterul dinamic al nivelului de capacitate, al modificării factorilor care influențează acest nivel și al gradului de utilizare a capacității de producție.

Cu privire la stabilirea **nivelelor de capacitate** — problemă importantă în calculul capacității de producție — pentru verigile din sistem, se ține seama de factorii care determină această capacitate (mijloacele fixe, fondul de timp disponibil, indicele de utilizare intensivă). După cum consideră unii autori, în funcție de acești factori se pot determina mai multe nivele de capacitate :

— capacitatea de producție **maximă posibilă la nivel mondial,** care se determină pe baza fondului de timp tehnic (fond calendaristic minus timpul pentru reparații) și a indicilor de utilizare intensivă realizați pe plan mondial la sisteme de producție similare ;

— capacitatea de producție **maximă posibilă la nivelul întreprinderii,** care se determină în funcție de mijloacele fixe din inventar, fondul de timp tehnic și nivelul proiectat al indicelui de utilizare intensivă ;

— capacitatea de producție **programată,** care se stabilește în funcție de utilajele, suprafețele planificate a fi în funcțiune, fondul de timp disponibil programat, nivelul planificat al indicilor de utilizare intensivă.

Pe baza ultimelor nivele de capacitate și a volumului de producție realizat se determină **gradele de utilizare** a capacităților de producție și **influența factorilor** ce determină capacitatea de producție.

Pentru a reflecta mai complet și mai corespunzător **implicațiile economice** legate de utilizarea capacităților, este necesar să se țină seama și de **costurile fixe ale verigilor din sistemul de producție.**

Luarea în considerare a acestora conduce la modificarea reprezentării profilului de capacitate, conform fig. 2 și 3. Pe ordonată se reprezintă — ca și în metodologia actuală — nivelul capacității de producție, iar pe abscisă — verigile din sistem, lățimea fiind proporțională cu costurile fixe anuale ale sistemului (nu se lasă spații goale între verigi). Lățimea totală a graficului este proporțională cu costurile fixe totale ale întregului sistem.

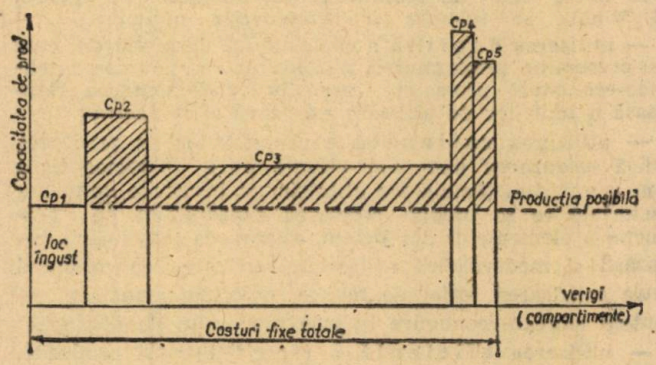

Fig. 2 : **Profilul de capacitate cu costuri fixe în raport cu veriga „îngustă"**

În graficul din fig. 2 este prezentat profilul de capacitate cu costuri fixe (pe perioada considerată). În raport cu „locul îngust" s-a stabilit producția posibilă, față de care, în continuare, se prezintă hașurat surplusul de capacitate și costurile fixe suplimentare dacă nivelul de capacitate ar fi stabilit după „locul îngust" (veriga 1 din sistem).

În condițiile menționate, pentru a stabili **gradul de utilizare a capacității de producție, ținînd seama atît de nivelele de capacitate a verigilor din sisteme cît și de costurile fixe ale acestora,** se utilizează relația :

$$C_u = \frac{P_i \cdot \sum_{i=1}^{n} Kf_i}{\sum_{i=1}^{n} c_i \cdot Kf_i} = \frac{P_p \cdot K_{ft}}{\sum_{i=1}^{n} c_i \cdot Kf_i}$$

în care : **Pp** este producția posibilă ; **Kfi** — costurile fixe pentru veriga (compartimentul) **i** ; **Kft** — costurile fixe totale ale sistemului ; **Ci** = capacitatea de producție a verigii **i.**

Relația exprimă raportul dintre capacitatea efectiv utilizată (exprimată sub forma produsului dintre producția posibilă anuală și costurile fixe anuale) și suma produselor dintre capacitatea efectivă a verigii (compartimentului) și costurile fixe anuale ale acesteia. În fig. 2 ea constituie raportul dintre suprafața nehașurată și suprafața totală care reprezintă profilul de capacitate.

Indicatorul reflectă efectul ponderat al costurilor fixe, avînd marele avantaj că evidențiază situațiile de folosire incompletă a capacității verigilor de producție cu o pondere mare a acestor costuri fixe. Astfel, el devine **un indicator de măsurare a rezervelor** (și în același timp a pierderilor) **de capacitate** și caracterizează calitatea armonizării capacităților.

În cazul în care profilul de capacitate — stabilit conform regulilor menționate — se raportează la nivelul capacității verigii conducătoare, rezultă graficul din fig. 3.

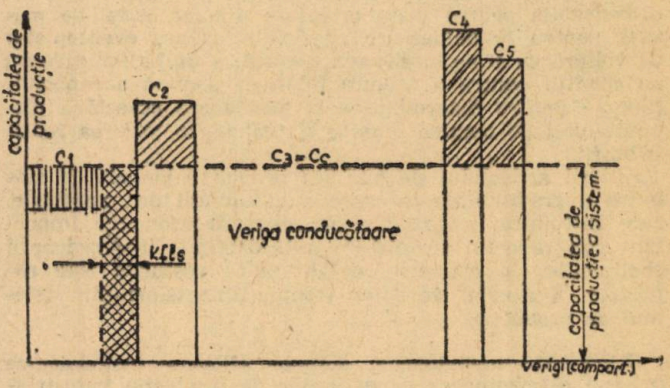

Fig. 3 : **Profilul de capacitate cu costuri fixe în raport cu veriga conducătoare**

Considerarea capacității de producție a unui sistem la nivelul verigii conducătoare este cazul general, în condițiile compensării lipsei de capacitate a „locurilor înguste" ($C_3 - C_1$).

În ipoteza menționată pentru toate verigile din sistem a căror capacitate se situează sub nivelul celei a verigii conducătoare, la determinarea gradului de utilizare, în corelare cu costurile fixe, se va considera capacitatea acestor verigi la nivelul verigii conducătoare. Eventualele costuri fixe suplimentare pentru compensarea capacităților de producție din aceste verigi se însumează la costurile fixe inițiale ale verigii (fig. 4).

Relația de calcul a gradului de utilizare pentru această situație este :

$$C_u = \frac{C_o\left(\sum_{n=1}^{p} Kf_n + \sum_{l=1}^{q} Kfl_s\right)}{\sum_{n=1}^{p} C_n \cdot Kf_n + \sum_{l=1}^{q} C_c \cdot Kfl_s} = \frac{C_o(K_{ft} + K_{fs})}{C_n \cdot K_{fn} + C_c \cdot K_{fls}}$$

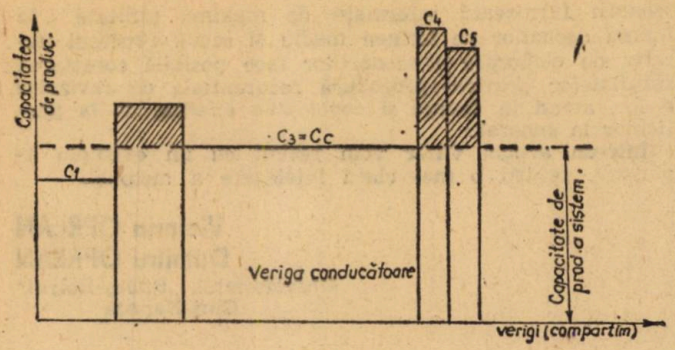

Fig 4 : Profilul de capacitate cu costuri fixe (inclusiv suplimentarea în raport cu veriga conducătoare).

în care : **Cc** este capacitatea de producție a verigii conducătoare (considerată aceeași pentru verigile „1" cu lipsă de capacitate loc îngust) ; **Cn** — capacitatea verigilor cu surplus de capacitate (inclusiv a verigii conducătoare); **Kfn** — costurile fixe ale verigilor cu surplus de capacitate (inclusiv ale verigii conducătoare) ; **Kfls** — costurile fixe și costurile fixe suplimentare pentru verigile „1" care au lipsă de capacitate ; **Kft** — costurile fixe totale anuale ale sistemului ; **Kfs** — costurile fixe suplimentare pentru compensarea lipsei de capacitate la verigile „1".

Apreciem că **acest mod de determinare a gradului de utilizare a capacității de producție corespunde mai bine cerințelor noului mecanism economic, în care evidențierea costurilor constituie un element important pentru analiza și mobilizarea rezervelor.** Analizînd comparativ — pe exemple concrete din industrie — gradele de folosire a capacităților de producție, determinate prin aplicarea celor două metodologii, am putut constata că rezultatul obținut prin metoda propusă este mai semnificativ decît cel stabilit potrivit normelor în vigoare.

prof. dr. V. CRĂCIUNESCU
asist. univ. E. SCHULTZ
Universitatea din Timișoara

CONDUCEREA PRODUCȚIEI PRIN SCENARII

MULTITUDINEA de factori care concură la realizarea fabricației fac necesară organizarea activităților de conducere în așa fel, încît dirijarea mecanismului productiv să asigure condiții optime de desfășurare a activității economice. Fundamentarea deciziilor presupune să se ia în considerare nu numai influența autonomă a fiecărui factor în parte, ci și modul în care se manifestă interacțiunea factorilor, conexiunile lor interne. Manifestarea factorilor, imaginea situațiilor posibile de evoluție a mecanismelor economice, în prezența factorului de decizie, găsesc o bună reflectare în scenarii ale activității economice.

Împrumutată din domeniul științelor socio-politice, **metoda scenariilor** (analiza de scenarii) a fost utilizată cu succes în explorarea evoluției unor macrosisteme economice pe perioade mari de timp. Trăsătura definitorie a metodei este **îmbinarea analizei calitative cu cea cantitativă în elaborarea de liste de evenimente ipotetice** care urmează a se produce dacă mărimea factorilor de influență este cea scontată prin scenarii. Apelînd la tehnici de lucru matematice, statistice, psiho-sociologice, cibernetice informatice etc., metoda scenariilor își propune abordarea organică a dezvoltării organismelor economice, ceea ce presupune că fiecare organ aparținător se deosebește structural și funcțional de celelalte, iar funcționarea corespunzătoare a organismului este condiționată de armonizarea manifestării organelor aparținătoare. **Conceptele acestei metode sînt adaptabile și aplicabile și la nivel microeconomic, în abordarea aspectelor complexe ale conducerii producției.**

OBIECTIVE ȘI CADRU DE APLICARE

Avînd în vedere obiectivul fundamental și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale în cincinalul actual, stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R., este necesar ca prin modul de adaptare și aplicare a metodei scenariilor să se urmărească mărirea eficacității conducerii, ca rezultat al informării și dirijării corespunzătoare a activității economice (de producție, în primul rînd)

În îndeplinirea acestui deziderat, conducerea prin scenarii urmează să asigure :

- **prefigurarea situațiilor posibile** și selectarea acelora prin care se asigură funcționarea proporțională a sectoarelor și a compartimentelor de activitate ;
- **reliefarea consecințelor** cantitative și calitative ale impactului revoluției tehnico-științifice asupra producției;
- **stabilirea consumurilor** de materii prime, combustibili și energie, aferente traiectoriilor posibile de evoluție și determinarea celei mai eficace traiectorii din punctul de vedere al posibilităților de asigurare a resurselor ;
- **întrevederea** urmărilor unui eventual proces de restructurare a producției, ținînd seama de cerințele economiei naționale și de tendințele manifestate în evoluția economiei mondiale ;
- **reflectarea** intercondiționării factorilor în evoluția producției, urmărind, în primul rînd, valorificarea superioară a resurselor naturale și creșterea productivității muncii ;
- **elaborarea** și fundamentarea indicatorilor de plan, a normelor și normativelor de realizare a producției folosind procedee și tehnici științifice, îmbinate judicios cu cele intuitive și bazate pe rutină.

La nivelul unei unități economice, aplicarea metodei scenariilor contribuie la **fundamentarea normei sistemului economic și elaborarea politicii de conducere** prin care se asigură evoluția dinamică pe o traiectorie corespunzătoare deziderateloreconomico-sociale. Scenariile rezultate evidențiază organic consecințele unei acțiuni sau/și tendințe asupra evoluției organismului economic. Prin conținut, ele devin imaginea staticii și a dinamicii microeconomiei, exprimată prin mărimea indicatorilor tehnico-economici caracteristici.

Pentru a se înfăptui obiectivele propuse, conducerea producției prin scenarii se bazează pe următoarele :

- **existența cadrului general** creat prin complexul de măsuri de perfecționare a conducerii planificate de lărgire a autonomiei unităților economice în elaborarea și fundamentarea planului ;
- **experiența** acumulată în conducerea planificată pe baza planului național unic și în aplicarea principiului autoconducerii și autogestiunii ;
- **rezultatele obținute** în integrarea cercetării și a învățămîntului cu producția :
- extinderea automatizării, creșterea randamentului de exploatare a tehnicii de calcul ;
- **perfecționarea** sistemului informațional economic, rezultatele obținute în exploatarea de sisteme informatice ;
- **creșterea** nivelului de pregătire teoretică și practică a personalului de conducere.

Utilizînd acțiunea legilor dezvoltării economico-sociale, metoda scenariilor contribuie la stimularea gîndirii în rezolvarea dialectică a problemelor de conducere. Ea devine un mijloc de ordonare a judecăților ca urmare a **îmbinării concluziilor teoretice cu constatări ale observării nemijlocite a activităților supuse analizei.**

Investigarea detaliată a aspectelor privind statica şi dinamica funcţionării sistemelor economice duce la concluzii argumentate şi fundamentate riguros, ceea ce conferă viabilitate scenariilor rezultate.

CONŢINUT METODOLOGIC

Ca punct de plecare se consideră obiectivele economico-sociale ce revin unităţii economice din defalcarea planului naţional unic şi din directivele de partid. Aceste obiective (generale) exprimă finalitatea ce se scontează a se obţine în perioadele de producţie viitoare. Indicatorii sintetici prin care se exprimă obiectivele evidenţiază cerinţe calitative şi de eficienţă ale activităţii economice.

Pentru a se asigura premise corespunzătoare de defalcare a obiectivelor în sarcini ale conducerii şi execuţiei, ce se formulează prin indicatori relativi (de structură, de intensitate sau ai dinamicii) urmează a se fundamenta şi transforma în indicatori absoluţi. Mărimea acestor indicatori exprimă starea viitoare spre care se speră a se putea dirija mecanismul economic. În cadrul aplicării metodei scenariilor, indicatorii de plan redau obiectivele asupra cărora urmează a se axa cercetarea.

Detalierea obiectivelor globale în indicatori care reflectă sarcinile ce revin sistemului în desfăşurarea activităţilor implică studiul contextului în care se dezvoltă unitatea economică. Pentru aceasta sînt reperaţi factorii esenţiali şi se analizează consecinţele lor asupra funcţionării organismului economic. Seriile dinamice ale principalilor indicatori de nivel constituie baza elaborării de modele matematice de reprezentare a interacţiunii factorilor şi de reflectare a consecinţelor acţiunii lor asupra dezvoltării de ansamblu a unităţii.

Rezultatele cercetărilor întreprinse sînt sintetizate prin scrierea scenariului privind evoluţia globală a sistemului economic. Evoluţia este reprezentată ca realizabilă, avînd în vedere acţiunea tendinţelor factorilor interni (endogeni) şi a celor externi (exogeni). Alegerea strategiilor şi a intervenţiilor este condiţionată de cunoaşterea aprofundată a manifestărilor factorilor în funcţionarea unităţii. În descrierea evoluţiei sînt luate în considerare modificările structurale previzibile ale resurselor utilizabile, ceea ce conferă scenariului flexibilitatea şi adaptabilitate în reflectarea evoluţiei de ansamblu a organismului economic.

Scenariul global stă la baza stabilirii tendinţelor analitice (interne) care se manifestă la nivelul subsistemelor funcţionale, atunci cînd nu intervin acţiuni voluntare externe. Pe baza rezultatelor manifestării tendinţelor analitice (naturale) este scris **scenariul tendenţial**, care oglindeşte traiectoriile posibile de evoluţie în spaţiul abstract al dirijării sistemului în direcţia dorită, vizînd realizarea eficace a obiectivelor de plan. Studiul dinamicii sistemului aduce în centrul atenţiei analiza tensiunilor şi contradicţiilor dialectice interne şi a celor dintre sistem şi mediul exterior. Conexiunile inverse care se manifestă pot să fortifice sau să anihileze tendinţele manifestate în sistem, prin măsuri privind autoconducerea şi autoorganizarea unităţii economice.

Dintre tendinţele manifestate şi traiectoriile de evoluţie posibile sînt reţinute acelea care corespund cel mai mult cerinţelor calitative şi de eficienţă ale realizării obiectivelor propuse.

În ordinea de desfăşurare a investigaţiilor se are în vedere faptul că evoluţia la nivelul sistemului global este mai lentă iar modificările direcţiei se produc mai greu. **Scenariul calitativ** rezumă obiectivele unităţii, specifice domeniilor de activitate, pe termen lung. Pentru conducerea strategică el relevă principalele componente ale politicii economice de perspectivă. Detalierea datelor scenariului global în **scenarii cantitative** ale desfăşurării activităţilor se bazează pe circumstanţele particulare ale organizării şi funcţionării componentelor unităţii. Aceste scenarii furnizează informaţii de maximă utilitate în luarea deciziilor pe termen mediu şi scurt. Procesul iterativ de elaborare a scenariilor face posibilă corectarea rezultatelor printr-o procedură recurenţială de revizuire a lor, avînd în vedere şi concluziile analizei de la particular la general.

Într-un articol viitor vom reveni cu un exemplu aplicativ, pentru o mai clară înţelegere a metodei.

Victoria OPREAN
Dumitru OPREAN
Universitatea „Babeş-Bolyai"
Cluj-Napoca

Utilizarea unor metode moderne de conducere în activitatea unităţilor economice din silvicultură

După cum s-a anunţat la timpul său în revistă, în prima parte a acestui an s-a desfăşurat, la Centrul de perfecţionare Buşteni din sistemul M.E.F.M.C., cea de-a 3-a sesiune ştiinţifică pe probleme de conducere, informatică, tehnologie, matematici aplicate. Tematica a fost abordată în 66 de comunicări şi referate ale unor specialişti din cercetare, proiectare, producţie şi din învăţămîntul superior.

Coordonate conceptuale în domeniul conducerii au fost tratate în comunicări ca: „Conducerea ştiinţifică, astăzi şi în viitor" (dr. Emil Mihuleac), „Valenţe ale mecanismului economico-financiar în perfecţionarea organizării şi conducerii unităţilor economice" (dr. Nicolae Oprea), „Aspecte cu privire la stimularea creativităţii în munca de organizare şi conducere" (conf. dr. Ion Moraru), „Tratarea unitară a metodelor de conducere, în sensul subordonării lor îndeplinirii eficiente a indicatorilor economico-financiari" (dr. Remus Micu) ş.a.; o serie de aplicaţii prezentate de specialişti din unităţi au completat imaginea accentului deosebit ce se pune astăzi la noi, la nivel macro- şi microeconomic, pe promovarea unei conduceri ştiinţifice, moderne, în concordanţă cu obiectivele fundamentale ale făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi trecerii treptate la comunism.

O interesantă evaluare a valenţelor teoriei şi practicii în această privinţă, cu referire specială la posibilităţile ce se deschid pentru perfecţionarea activităţii în sectorul silvic, a oferit o masă rotundă organizată în cadrul sesiunii ştiinţifice, cu tema: „Aspecte ale utilizării unor metode de conducere pentru creşterea eficienţei în unităţile economice".

În cele ce urmează se dau unele elemente de principiu cu privire la metoda conducerii prin obiective, ca şi precizări, rezultate din dezbatere, asupra coordonatelor aplicării ei în unităţile din silvicultură.

CONDUCEREA PRIN OBIECTIVE

SISTEMUL DE CONDUCERE al unei unităţi economice este interpretat ca un ansamblu coerent de principii, atribuţii, reguli, tehnici, instrumente şi proceduri decizionale, organizatorice şi informaţionale care asigură îndeplinirea funcţiilor specifice procesului de conducere, în scopul creşterii continue a eficienţei întregii activităţi.

Metodele de conducere au un caracter economic, tehnic şi sociologic. Aplicarea lor cu bune rezultate presupune analize temeinice — prin diagnosticare — şi delegarea de competenţă.

În unităţile din ţara noastră sînt cunoscute şi aplicate o serie de tehnici de conducere care împrumută elemente şi caracteristici specifice de la metode cum sînt:

— conducerea prin plan,
— conducerea prin rezultate,
— conducerea prin sistem,
— conducerea prin obiective,
— conducerea prin produs,
— conducerea prin proiect,
— conducerea prin excepție,
— conducerea prin bugete ș.a.

Conducerea prin obiective reprezintă un sistem de conducere planificată, bazat pe **determinarea riguroasă a obiectivelor unității — exprimate sub forma de obiective fundamentale, derivate, specifice și individuale (pe executant), în scopul îndeplinirii eficiente a planului și programului de producție.**

CARACTERISTICI

Aceste obiective au fost formulate pentru unitățile economice din silvicultură (în tabel sînt redate selectiv și sintetic cîteva dintre ele), rezultînd o serie de caracteristici ale metodei și anume :

● formularea sistemului de obiective într-o strînsă interdependență, pornind de la obiectivul fundamental al unității pînă la obiectivele individuale ale executanților ;

● antrenarea fiecărui lucrător la formularea, cuantificarea, aplicarea în practică și evaluarea rezultatelor pentru fiecare obiectiv individual ;

● acceptarea unui sistem de evaluare-control continuu, bazat pe metoda abaterilor semnificative (prin excepție) ;

● analiza legăturii dintre rezultate, nivelul obiectivelor și recompense/sancțiuni ;

● influențarea în sens favorabil a mentalității și comportamentului fiecărui executant solicitat la îndeplinirea obiectivelor.

PROCEDURA DE LUCRU

Procedura de lucru recomandată pentru a obține reușita este următoarea :

— obiectivele se definesc în strînsă concordanță cu planul unității sau secției ;

— se elaborează un program de acțiuni care să asigure resursele umane, materiale și financiare necesare îndeplinirii fiecărui obiectiv, precizîndu-se pentru fiecare acțiune termenul și persoana responsabilă ;

— se face descrierea fiecărui proces de muncă, de conducere sau de execuție necunoscut din practica anterioară, în scopul de a preciza claritatea deciziilor.

ETAPE

1. Se stabilește **obiectivul fundamental al unității,** care trebuie să fie realist și mobilizator. Spre exemplu, pentru unitățile economice din silvicultură obiectivul fundamental este definit ca fiind : „creșterea capacității productive și funcționale a fondului forestier, în concordanță cu prevederile Programului național de dezvoltare și conservare a fondului forestier în intervalul 1976—2010".

La nivelul ramurii silviculturii, acest obiectiv este cuantificat în cadrul Programului național prin prevederea ca de la o creștere medie anuală de 4,2 mc/ha în 1976, să se obțină în anul 2000 o creștere de 5,8 mc/ha, ca urmare a aplicării întregului complex de măsuri aprobat prin Legea nr. 2/1976.

2. În corelație cu obiectivul fundamental se formulează **obiectivele derivate, specifice și individuale,** capabile să conducă la realizarea treptată a obiectivului fundamental.

3. Se **ierarhizează** obiectivele specifice și individuale pe **criterii de importanță,** în vederea alocării de resurse corespunzătoare și îndeplinirii cu minimum de abateri. Pentru a nu se pierde din vedere aplicarea pe parcurs a unor intervenții oportune din partea decidenților, se pot stabili programe de acțiuni, instrucțiuni de aplicare și un scadențar de termene.

4. Elementele de **structură organizatorică** se adaptează în mod corespunzător la cerințele metodei, în care scop se poate recurge la :

— delegarea unor sarcini și competențe, prin completarea fișelor posturilor ;

OBIECTIV FUNDAMENTAL	OBIECTIV DERIVAT	OBIECTIV SPECIFIC	OBIECTIV INDIVIDUAL
1. — Creșterea capacității productive și funcționale a fondului forestier de la 4,2 mc/an/ha în 1976 la 5,8 mc/an/ha în 2010.	**1.1.** — Ponderea rășinoaselor în compoziția fondului forestier să crească de la 25% în 1976 la 36—38% în 2010.	**1.1.1.** — Conducerea rezervațiilor de semințe, determinarea prognozei fructificației și recoltarea de semințe în perioada optimă, pentru reducerea normei de consum la semănat cu 6—8%.	**1.1.1.1.** — Analizează informațiile și întocmește balanța de material săditor la nivelul secției, pînă la data de 1 octombrie pentru anul următor.
	1.2. — Ponderea speciilor de foioase (gorun, paltin, frasin, tei, cireș, salcîm) cu valoare economică ridicată să crească de la 8% în 1976 la 12% în 2010.	**1.2.1.** — Realizarea integrală în cadrul unității a materialului de împădurire de calitatea I din speciile indigene valoroase.	**1.2.1.1.** — Fundamentează necesarul de unelte din campania de împădurire, astfel ca durata acesteia să fie redusă cu 4 zile. Termen : 1 februarie pentru anul în curs.
	1.3. — Anual, arboretele necorespunzătoare biologic să reprezinte maximum 6—8% din suprafața de împădurire pe unitate.	**1.3.1.** — Devansarea cu minimum 2 ani a exploatării arboretelor din suprafețele prevăzute a se reface integral.	**1.3.1.1.** — Corelarea reprimării parchetelor cu perioada campaniilor de împădurire. Termen : 1 noiembrie pentru anul următor
	1.4. — Asigurarea unui regim normal de tăiere în arborete, prin încadrarea cotei de tăiere în nivelele posibilității recalculate, cu abatere de maximum plus-minus 5%.	**1.4.1.** — Extinderea regimului normal de tăiere în cadrul fiecărei unități de producție.	**1.4.1.1.** — Corelarea tăierilor cu gradul de regenerare naturală a arboretelor care să reprezinte minimum 70—80% din suprafață. Termen : 1 august în anul anterior celui în care se elaborează borderoul de amplasare

— completarea regulamentului de organizare și funcționare pe activități și compartimente ;

— elaborarea de instrucțiuni de lucru, folosindu-se în mod elastic principiul abaterilor semnificative ;

5. Periodic **se compară rezultatele obținute cu nivelul obiectivelor individuale**, în sistemul conexiunii inverse, luîndu-se de fiecare dată decizii care să corecteze abaterile ce survin.

6. Se asigură **motivarea moral-materială** a lucrătorilor, prin realizarea unui echilibru stimulativ între recompense și sancțiuni.

Din analiza tabelului rezultă că obiectivele specifice sînt echivalente ca formulare cu atribuțiile principale ce revin personalului, la care se delimitează zonele de abatere sau limitele în care se încadrează respectivul obiectiv.

Obiectivele individuale reprezintă sarcini ale personalului ce pot fi detaliate în așa fel, încît să permită o cuantificare, în vederea determinării gradului de participare a fiecărui lucrător la îndeplinirea obiectivului specific.

AVANTAJE

● **Îmbunătățirea utilizării timpului de muncă de către fiecare conducător, prin lărgirea autocontrolului și descentralizarea actului de conducere.**

● **Cultivarea unui climat de creativitate și valorificarea principiului de autoconducere muncitorească.**

● **Stimularea autoperfecționării cadrelor de execuție și conducere.**

Dumitru CURELEA
Centrul de perfecționare a cadrelor din economia forestieră
Bușteni

EFICIENȚA ECONOMICĂ A STUDIILOR DE AMENAJARE ERGONOMICĂ

LITERATURA de specialitate menționează destul de puțin date în legătură cu calculul eficienței economice a amenajărilor ergonomice. În ce privește proiectele și studiile concrete de ergonomie — atît cele realizate de unități de cercetare și de colective din întreprinderi, cît mai ales cele elaborate cu ocazia absolvirii unor programe de specializare în cadrul diverselor instituții de perfecționare profesională — de regulă se determină corect unele rezultate anticipate, dar uneori aceste calcule sînt incomplete, nu sînt exprimate în cele mai reprezentative unități de măsură. Poate că aceasta se datorește unui grad redus de implicare a economiștilor în cercetările de ergonomie.

Cerințele eficientizării oricărei activități, impuse de mecanismul economico-financiar, presupun determinarea precisă a acestor rezultate, pe baza cunoașterii unor elemente economice de bază, în special de către personalul tehnic. În acest fel se vor valorifica deplin valențele ergonomiei, care contribuie la optimizarea unor indicatori nu numai sociali, ci și tehnico-economici, în principal ca factor de creștere a productivității muncii.

După formula general valabilă și în privința ergonomiei eficiența economică se exprimă ca **raport între efectele (rezultatele) obținute într-un an și eforturile (cheltuielile) necesare într-un an.**

Efectele obținute reprezintă suma tuturor rezultatelor cuantificabile pe care le-a adus studiul ergonomic elaborat (aplicat), exprimate printr-un indicator calitativ sintetic-beneficiul realizat (în lei).

Eficiența economică trebuie să reprezintă munca vie, adăugată, contribuția directă a unității la crearea venitului național — și nu un indicator (destul de vag exprimat, ca valoarea producției globale) sau un element al cheltuielilor de producție (ca, de exemplu, fondul de retribuire).

Eforturile necesare reprezintă suma (exprimată în lei) a cheltuielilor ocazionate de realizarea amenajărilor ergonomice (de exemplu : valoarea lucrărilor, dispozitivelor, eventual a unei mașini, retribuția specialiștilor în ergonomie pe perioada elaborării studiului etc.).

Ambii termeni ai eficienței trebuie să fie determinați pe o perioadă stabilită — de obicei un an. Stabilirea globală a eforturilor, fără a se determina. durata normată de amortizare a fondurilor fixe realizate prin amenajarea ergonomică — și, deci fără a se raporta efectele anuale la eforturile anuale — este eronată.

Determinarea cît mai precisă a celor doi termeni ai raportului — și mai ales a efectelor — reprezintă în unele cazuri o problemă mai complexă, care necesită folosirea unei metodologii adecvate.

Efectele (rezultatele) se pot cuantifica prin elementele prezentate mai jos.

● **Economia de timp de muncă** obținută prin amenajarea ergonomică proiectată (aplicată) — reprezentînd diferența dintre timpul normat pe unitatea de produs (lucrare) înainte de amenajare și cel rezultat după îmbunătățirea procesului de muncă. De exemplu : norma de timp veche — 0,50 ore/bucată ; norma de timp nouă — 0,40 ore/bucată ; economia de timp de muncă — 0,10 ore/bucată. Multiplicînd această economie de timp cu cantitatea de produse planificată a se realiza într-un an, se obține economia în ore-om (sau transformată în lucrători).

Economia de timp de muncă poate rezulta din două surse :

— **economia de timp operativ — Top** — sau alte categorii de timp (de pregătire și încheiere, de servire a locului de muncă) rezultată din economia de mișcări sau dintr-o organizare mai rațională a procesului de muncă; ea poate fi determinată exact prin măsurători directe (cînd procesul se poate reproduce) sau cu ajutorul metodei de măsurare M.T.M. (cînd procesul de muncă nu se poate încă reproduce) ;

— **economia de timp de odihnă și pentru necesități firești — Ton** — ca urmare a îmbunătățirii unora din cei 11 factori de solicitare care (potrivit metodologiei de normare) — determină cuantumul timpului de odihnă și care sînt, în general, luați în considerare în studiile ergonomice : efortul prin solicitare dinamică ; efortul prin solicitare statică ; solicitarea neuropsihică ; încordarea organelor de simț ; frecvența mișcărilor ; monotonia muncii; temperatura aerului ; impuritatea aerului ; zgomotul de producție ; vibrațiile ; iluminatul.

Pentru fiecare din acești factori, dacă apar în procesul de muncă, se acordă — în mod diferențiat — un anumit procent de timp de odihnă. Suma acestor procente reprezintă procentul total al Ton normat pentru un proces de muncă ; aplicat la timpul operativ, el determină volumul Ton. Ergonomia conduce la îmbunătățirea unora din acești factori de solicitare (sau, de dorit, a tuturor) ; procentul de Ton ce se va stabili pentru procesul de muncă ergonomizat va fi mai scăzut, ceea ce va duce la un timp mai redus pentru unitatea de produs și, implicit, la creșterea numărului de unități de produs într-o unitate de timp.

● **Creșterea producției fizice,** reprezentînd diferența — multiplicată la nivelul unui an — dintre norma de producție nouă, stabilită după aplicarea studiului ergonomic, și cea anterioară.

● **Creșterea productivității fizice a muncii,** ca raport între norma de producție nouă și cea veche.

● **Reducerea cheltuielilor de producție,** ca urmare a repartizării aceluiași volum de cheltuieli indirecte, asupra unui volum mai mare de produse.

● **Creșterea beneficiului,** ca urmare a reducerii cheltuielilor de producție.

În foarte multe cazuri, amenajarea ergonomică a unui proces de muncă, a unui loc de muncă are și alte efecte — de exemplu : reducerea consumului de energie și combustibili, îmbunătățirea calității produselor.

Pe lîngă rezultatele cuantificabile pe care le aduce orice studiu de erogonomie corectivă, în toate cazurile se înregistrează — în timp — şi unele îmbunătăţiri ale procesului de producţie, ce nu pot fi măsurate decît în timp sau uneori deloc, dar care contribuie — în mare măsură — la rezultatele de ansamblu ce se înregistrează : creşterea gradului de securitate a muncii ; scăderea cazurilor de accidente de muncă şi boli profesionale ; reducerea fluctuaţiei lucrătorilor, îmbunătăţirea relaţiilor de muncă etc.

Eficienţa economică a unui studiu (proiect) de amenajare ergonomică trebuie să fie determinată în două momente :

— **la sfîrşitul elaborării studiului, prin antecalcul,** pentru a se constata dacă proiectul este eficient sau nu (dacă rezultatele preconizate sînt superioare cheltuielilor antecalculate) ;

— **după o perioadă mai îndelungată** — la circa 8—10 luni de la aplicarea studiului, prin **postcalcul,** pentru a se evidenţia eficienţa reală (mai ales că unele efecte apar mai tîrziu, după perioada de acomodare cu noile condiţii de lucru).

Desigur, aceste modalităţii de evaluare a eficienţei economice a studiilor ergonomice corective pot fi adîncite şi îmbunătăţite, în ce priveşte, de exemplu, evidenţierea producţiei nete suplimentare obţinute, determinarea influenţei acomodării în muncă, urmărirea mai riguroasă a eficienţei în timp.

Ştefan TOFAN

FORMAŢII DE LUCRU SEMIAUTONOME

LĂRGIREA profilului profesional al muncitorilor, îmbogăţirea paletei şi mărirea complexităţii operaţiilor pe care aceştia le execută, creşterea gradului de autonomie în realizarea sarcinilor de producţie sînt recunoscute, în prezent, ca puternici factori de motivare în muncă, de stimulare a iniţiativei, responsabilităţii şi a dorinţei de ridicare a calificării.

Într-o serie de ţări cu industrie dezvoltată se înmulţesc, pe planul experimentului şi pe cel al practicii curente, încercările de a înlocui lucrul la bandă — în care fiecare muncitor execută repetitiv o gamă limitată de operaţii din fluxul tehnologic (de pildă, la lucrările de montaj în industria constructoare de maşini, electrotehnică ş.a.) — cu **lucrul în echipe în cadrul cărora sarcinile individuale sînt grupate, muncitorii alternînd de la o operaţie la alta.** Aceasta evită monotonia (cauză a oboselii psihice şi fizice) şi lărgeşte orizontul asupra întregului proces, executantul devenind mai conştient de faptul că participă la fabricarea unui produs, decît în cazul realizării la nesfîrşit a uneia şi aceleiaşi operaţii pe care nu o poate integra mental în complexul tehnologic şi, ca atare, nu-i înţelege pe deplin utilitatea.

Contrar supoziţiei scepticilor, în cazul unei corecte aplicări a acestui mod de organizare rezultă **creşterea productivităţii muncii şi reducerea cheltuielilor de producţie.**

Institutul de socioeconomie a întreprinderilor şi organizaţiilor (ISEOR) din Franţa a pus la punct o metodă care facilitează implementarea **echipelor semiautonome.** Este vorba de trei acţiuni interdependente : **mărirea polivalenţei muncitorilor** prin ridicarea calificării şi policalificării ; **transformarea rolului maistrului ; identificarea unor „costuri ascunse",** care nu sînt evidenţiate în contabilitatea clasică — determinate de absenţe de la program, accidente de muncă, neadaptarea la postul de lucru, abateri de la calitate, disfuncţii de comportament (ierarhice sau informale, colective sau individuale) etc. — costuri a căror eliminare, ca efect al noii organizări, înseamnă economii ce depăşesc de cîteva ori cheltuielile legate de introducerea acesteia.

Alcătuirea echipelor semiautonome nu se face dintr-odată în întreaga întreprindere (cu atît mai mult cu cît ea întîmpină, de obicei, rezistenţă din partea celor obişnuiţi cu vechiul mod de lucru), ci treptat, începînd experimental cu formaţii de muncitori cu calificare mai ridicată.

O astfel de echipă nu are, propriu-zis, un şef; fiecare muncitor, devenit polivalent, răspunde efectiv de echipa din care face parte şi de rezultatele acesteia. La începutul fiecărei săptămîni, formaţia se întruneşte şi repartizează lucrul în aşa fel încît să aibă loc o rotaţie a sarcinilor individuale. În grija muncitorilor înşişi sînt lăsate şi probleme ca : programarea şi urmărirea comenzilor în curs, urmărirea stocurilor de materii prime şi materiale la locul de muncă, a consumurilor, bonurile de ieşire etc., care în vechiul sistem erau în atribuţia personalului funcţional. Prin aceasta şi maistrul este degajat de o parte din sarcinile administrative, putînd consacra mai mult timp pentru elementele tehnice şi de organizare ale procesului de producţie, pentru ridicarea calificării muncitorilor, îmbunătăţirea metodelor de lucru, urmărirea calităţii, analizarea şi înlăturarea cauzelor ce duc la dereglări în desfăşurarea muncii.

Alcătuirea şi funcţionarea echipelor semiautonome presupune un important efort de pregătire profesională. Muncitorul specializat pînă acum într-o anumită activitate trebuie să şi le însuşească şi pe cele din amonte şi din aval. Aceasta se realizează prin instruire practică precum şi, în completare, prin predarea de cunoştinţe tehnice şi economice. Maiştrii, la rîndul lor, urmează cursuri special destinate. Programele de perfecţionare sînt conduse de un colectiv de îndrumare — format din cadre de conducere şeful de atelier, doi maiştri şi un consultant în probleme de organizare — care răspunde şi de punerea la punct a regrupării sarcinilor.

Sistemul echipelor semiautonome se pretează foarte bine la aplicarea acordului global, pe bază de contract-angajament în care se stipulează sarcinile de realizat, obligaţiile reciproce ale întreprinderii şi ale echipei, nivelul global al retribuţiei corelat cu rezultatele obţinute.

ISEOR a elaborat modelele unor documente de urmărire a rezultatelor noii organizări :

— **graficul de calificare** — completat lunar de către maistru — ilustrează pentru fiecare muncitor din echipă, într-un sistem de codificare lesne de înţeles de către acesta, gradul de însuşire a diferitelor operaţii (necunoaşterea sarcinii ; cunoaştere teoretică, fără practică ; nivel mediu de cunoaştere, rezultat dintr-o practică ocazională; cunoaştere aprofundată a sarcinii şi înţelegerea obiectivului ce trebuie atins) şi a sarcinilor noi ce derivă din trecerea la polivalenţă ;

— **evaluarea eficienţei socio-economice comparative** a echipei semiautonome — rezultate calitative, cantitative şi financiare la următorii indicatori : disciplină, policalificare, calitate, productivitate fizică directă, securitatea muncii ;

— **investiţii necesare** (ore retribuite pentru membrii colectivului de îndrumare, pentru muncitorii şi maiştrii care urmează programe de pregătire, cheltuieli pentru material didactic, pentru evaluarea socio-economică) şi **costuri suplimentare** legate de mărirea retribuţiei în urma creşterii calificării.

Calculele efectuate de ISEOR pe exemplul concret al unor întreprinderi unde a fost introdusă regruparea sarcinilor arată că **productivitatea muncii pe echipă sporeşte cu cel puţin 10—15%.**

A.R.

documentar extern

Consiliile de acțiune în întreprinderi

Consiliile permanente de acțiune productivă (C.P.A.P.) constituie, în Uniunea Sovietică, o nouă formă de control obștesc, de atragere practică a oamenilor muncii la conducerea unităților socialiste. Statutul lor a fost aprobat de către Consiliul de Miniștri al U.R.S.S. și Consiliul Central al Sindicatelor sovietice.

Astfel de consilii se organizează în întreprinderile și instituțiile cu peste 30 de lucrători și în unitățile agricole, comerciale și de servicii cu peste 100 de lucrători. Componența lor se stabilește în adunări generale sau conferințe, ca membri fiind aleși muncitori, specialiști, reprezentanți ai conducerii, ai organizațiilor de partid, sindicală și de tineret. Consiliul funcționează sub îndrumarea comitetului sindicatului, mandatul său durînd pe perioada legislaturii acestuia.

Printre atribuțiile C.P.A.P. în legătură cu realizarea sarcinilor de plan se numără: controlul valorificării rezervelor interne; participarea la elaborarea și dezbaterea planurilor curente și de perspectivă, printre care a capitolelor privind dezvoltarea socială, fondurile de stimulare materială, investițiile productive și cele social-culturale: avizarea propunerilor în legătură cu perfecționarea cadrelor în domeniul metodelor de conducere a întreprinderii etc. Conducerea unității prezintă în fața consiliului dări de seamă cu privire la situația economico-finaciară și la îndeplinirea hotărîrilor adoptate de către acesta.

Orientare spre eficiența economică

După o experimentare timp de 3 ani în 150 de unități din toate ramurile, în industria Cehoslovaciei s-a generalizat, în 1982, un nou sistem de planificare și conducere și de evaluare a rezultatelor obținute de întreprinderi, care pune accentul pe eficiența activității productive, exprimată prin producția netă și beneficii, pe creșterea nivelului calitativ al produselor, pe mărirea capacității de export competitiv.

A fost stabilită o nouă ierarhizare a indicatorilor economici, în cadrul căreia prioritatea o dețin calitatea, eficiența și rentabilitatea producției. Indicatorilor cantitativi li se rezervă doar un rol informativ, ca elemente de referință în adoptarea deciziilor. Sînt create avantaje pentru întreprinderile care-și asumă riscul îndeplinirii unor sarcini suplimentare față de plan, cele care realizează produse de cel mai înalt nivel tehnic, destinate exportului, cele care, fiind dotate cu echipament modern, îl folosesc rațional. Totodată, prin intermediul pîrghiilor economice, întreprinderile cu utilaje și tehnologii învechite, mari consumatoare de materii prime, materiale și energie, sînt stimulate pentru o rapidă înnoire a potențialului productiv.

Sistemul de retribuire și cel premial au fost îmbunătățite, mărindu-se cointeresarea personalului muncitor pentru o muncă de înaltă calitate, folosirea rentabilă a mijloacelor de producție, identificarea și valorificarea rezervelor interne, introducerea progresului tehnic, economisirea resurselor materiale și energetice.

Ciclu de fabricație cu 50% mai scurt

La Valenciennes (Franța) a intrat în funcțiune o nouă fabrică de cutii de viteze destinată autoturismelor Citroën, Peugeot și Talbot de gamă mijlocie. Capacitatea de producție este prevăzută să atingă 1 000 buc./zi la finele acestui an și 3 200 buc./an în 1986, cu un efectiv de 800, respectiv 2600 de salariați.

Potrivit proiectului tehnic și de organizare, fabrica urmează să realizeze o reducere cu 50% a duratei de uzinare și de montaj, în comparație cu ritmul înregistrat în mod curent la linii tehnologice cu acest profil. Performanța va fi obținută, în principal, prin automatizarea și robotizarea fabricației. În secția de prelucrări mecanice, cele 234 de mașini-unelte instalate în prima etapă (din totalul de 404 la capacitatea finală) — majoritatea lor multibroșe, putînd executa așchierea simultan în mai multe puncte ale reperului — sînt echipate cu 358 de roboți pentru alimentarea automată și transferul reperelor de la o mașină la alta. Aceasta permite un cîștig de timp, pentru diferitele piese ce compun cutia de viteze, de 37—50%. Se are în vedere, de asemenea, atingerea unui grad maxim de utilizare a mașinilor, prin perfecționarea sculelor (astfel ca încă primele piese din fiecare lot să fie prelucrate în limita toleranțelor admise), întreținerea preventivă (pentru eliminarea opririlor accidentale), evitarea aglomerării spanului etc.

În ce privește structura personalului muncitor, se prevede ca muncitorii direct productivi să reprezinte o treime din efectivul total (față de circa jumătate la liniile clasice de fabricație a cutiilor de viteze), 50% din aceștia avînd o calificare înaltă, care să le permită să lucreze la mașini ce execută mai multe operații.

Uzina de la Valenciennes va fi intens informatizată, toate funcțiile întreprinderii urmînd a fi programate, urmărite și reglate cu ajutorul tehnicii de calcul — un calculator central, 3 calculatoare medii și 70 de terminale.

Casa tehnicii

Casa tehnicii din R. D. Germană, avînd ca membri circa 250 mii de ingineri, funcționează cu 3 200 de secții la nivelul unităților productive, a căror activitate antrenează participarea a peste un milion de muncitori și specialiști. Obiectivele acestor secții sînt modernizarea producției, perfecționarea proceselor tehnologice, introducerea cuceririlor științei și tehnicii. 13 cabinete ale Casei tehnicii, în diferite regiuni ale țării, desfășoară o amplă muncă de răspîndire a noilor realizări, îndeosebi în domeniul aplicațiilor microelectronicii industriale.

Campanie pentru productivitate

În intervalul 1975—1981, industria Norvegiei a înregistrat un ritm mediu anual de creștere a productivității de numai 1,4%, ceea ce a contribuit la scăderea producției și a avut o influență negativă asupra produsului național brut. Pentru remedierea situației, din inițiativa guvernului, ministerul problemelor municipale și al muncii, directoratul pentru organizare și conducere, federația industriilor, sindicatele și asociația patronilor, cu concursul de specialitate al institutului norvegian pentru productivitate, au lansat în acest an o campanie comună vizînd sensibilizarea conducerilor și personalului întreprinderilor și concentrarea eforturilor spre valorificarea rezervelor de sporire a productivității. Programul campaniei cuprinde culegerea de propuneri de la organismele guvernamentale, de la autoritățile regionale și municipale, de la firme din sectorul public și cel particular, o largă publicitate, organizarea unei baze documentare specializate, elaborarea unor liste de control privind căile de creștere a productivității în diferite domenii de activitate. Numeroase întreprinderi au constituit grupe speciale de studiu sau au apelat la propunerile salariaților.

Campania a fost prevăzută și finanțată pentru anul în curs, dar se estimează că pentru a-și atinge pe deplin scopul, ea va trebui să fie prelungită cel puțin cu încă un an.

Redactor coordonator: Dorin CONSTANTINESCU

CURIER ECONOMIC LEGISLATIV

ÎN LUNA AUGUST

La munte sau la mare, la odihnă sau la tratament, urmăriți perseverent :

probleme locative și de administrare a imobilelor

- drepturile și obligațiile locatarilor
- atribuțiile președintelui, cenzorilor și ale administratorului
- gestionare, evidență și control
- legislație și practică judecătorească

editată de Revista ECONOMICA 1982

Raporturi contractuale interne

(III) Contracte economice de comerț exterior

Continuăm să publicăm în acest număr principalele reglementări privind contractele economice de comerț exterior.

1. Contractul economic de comision pentru export

Generalizarea autogestiunii întreprinderilor producătoare de mărfuri pentru export, ca efect al Legii nr. 12/1980, a impus ca operațiunile de export să se efectueze în contul acestor unități, respectiv rezultatele vînzărilor externe să se localizeze în gestiunea acestora. Acest lucru este posibil numai prin instituirea între întreprinderea producătoare și aceea de comerț exterior a unor raporturi juridice bazate pe contractul economic de comision.

a) **Definire.** Contractul de comision, în conceptul dreptului comercial, reglementat de sistemele de drept ale tuturor statelor europene, este acel contract prin care o persoană, de pildă un comerciant, denumit comitent, dă mandat fără reprezentare unui alt comerciant, numit comisionar, să îndeplinească anumite acte de comerț, în schimbul unui comision (care constituie prețul).

Din definiția redată rezultă că obiectul acestui contract nu îl constituie transferul unor mărfuri, ci prestarea unor servicii — acte de comerț — de către comisionar, în nume propriu dar în contul comitentului. Reținîndu-i-se trăsăturile sale caracteristice, contractul de comision este adoptat și reglementat de dreptul nostru economic, avînd însă un conținut nou, adecvat mecanismului de comerț exterior și raporturilor juridico-economice specifice dintre întreprinderile producătoare de mărfuri pentru export și beneficiare de importuri și cele de comerț exterior.

Ansamblul normelor de drept economic ne permite concluzia potrivit căreia în activitatea de comerț exterior se conturează două tipuri distincte de contracte economice de comision, cu conținut și finalități total diferite : a) contract economic de comision pentru export și b) contract economic de comision pentru import. În cele ce urmează ne vom ocupa numai de primul tip de contract, urmînd ca cel secund să facă obiectul analizei noastre în secțiunea următoare.

b) **Părți contractante.** Fără ca vreo normă de drept să stabilească cine anume urmează să încheie contracte de comision pentru export, credem că din economia Legii nr. 12/1980 se desprind suficiente argumente care ne permit opinia potrivit căreia acest tip de contract urmează să fie încheiat în toate cazurile de către întreprinderile direct producătoare de mărfuri pentru export. În condițiile în care întreprinderile producătoare de mărfuri pentru export au plan propriu, balanță comercială și plan de încasări și plăți valutare, este greu de imaginat ca condițiile concrete privind modul de realizare pe plan extern a sarcinilor ce decurg din aceste acte de planificare să fie stabilite de o altă unitate, fie ea chiar și centrala industrială coordonatoare ; chiar dacă unele prevederi din contractul de comision sînt comune pentru mai multe întreprinderi care fac parte din aceeași centrală, sînt însă unele clauze specifice, cu privire la care trebuie să-și dea acordul direct acea întreprindere care se obligă. De asemenea, specific

contractului de comision este transmiterea de către comitent a mandatului în virtutea căruia comisionarul este împuternicit să încheie contracte comerciale externe în contul comitentului. Or, un asemenea mandat nu poate fi dat decît prin manifestarea directă a voinței de către întreprinderea care devine comitentă, prin semnarea contractului economic de comision.

c) **Obiectul contractului — prețul.** Așa cum am arătat, obiectul contractului de comision îl constituie prestarea unor servicii de specialitate; cu privire la acestea, Legea nr. 71/1969, art. 73, stabilește că la „încheierea contractului economic de comision părțile sînt obligate să stabilească :

— operațiunile comerciale care urmează a se efectua în nume propriu de către întreprinderea de comerț exterior, pe seama unității economice care a împuternicit-o ;

— condițiile de negociere a operațiunilor de comerț exterior și documentațiile tehnico-economice necesare îndeplinirii împuternicirii acordate".

Ca element esențial al contractului de comision, prețul constituie obiectul prestației comitentului care, potrivit reglementărilor în materie, constă dintr-un comision. Acest lucru, precum și modul de percepere, rezultă din Legea nr. 12/1980, care la art. 36 prevede că în momentul în care se face decontarea prețului extern către întreprinderile de comerț exterior, acestea „deduc cota de comision sau rabat comercial, stabilită conform normelor legale".

d) **Clauze principale care se stabilesc prin acordul părților.** Pentru a răspunde scopului urmărit prin contractul de comision — stabilirea obligațiilor reciproce ale comitentului și ale comisionarului cu privire la exportul de mărfuri produse de primul —, părțile stabilesc o serie de clauze, printre care principale sînt următoarele :

— clauze privind condițiile și termenele de remitere a ofertelor tehnice și a documentațiilor tehnice necesare formulării și susținerii ofertelor comerciale care urmează să fie lansate cumpărătorilor potențiali externi ;

— clauze privind asistența tehnică la contractare, avizarea proiectelor de contracte comerciale internaționale, precum și modificarea acestora ;

— clauze privind condițiile și termenele de remitere întreprinderilor producătoare a contractelor comerciale de vînzare internațională semnate de întreprinderile de comerț exterior ;

— clauze privind derularea contractelor comerciale externe, printre care : clauze referitoare la comunicarea unor eventuale condiții de livrare precum și termenele pînă cînd pot fi făcute ; clauze referitoare la modul de efectuare a controlului privind calitatea mărfurilor, recepția etc. ; clauze referitoare la condițiile și termenele de avizare etc. ; clauze privind condițiile de întocmire de către producător a documentelor de livrare și termenele de remiterea lor comisionarului ;

— clauze privind comunicarea reciprocă a cauzelor care fac imposibilă executarea contractelor comerciale externe ;

— clauze referitoare la stabilirea datei de la care comisionarul trebuie să remită comitentului contravaloarea în lei a mărfurilor exportate ;

— clauze privind termenele în care este obligat comisionarul să remită comitentului reclamațiile externe și a acelui în care acesta trebuie să răspundă.

e) **Obligațiile comisionarului izvorîte din lege privind controlul mărfurilor.** Alături de clauzele pe care părțile le stabilesc prin acordul lor de voință, Legea nr. 12/1980 instituie unele obligații suplimentare, externe contractelor economice de comision, dintre care menționăm pe cele referitoare la control :

— art. 24 din lege prevede că întreprinderile de comerț exterior sînt obligate să exercite controlul permanent în unitățile producătoare asupra punerii în producție, executării în termen și de bună calitate a mărfurilor de export și să ia, împreună cu acestea, măsuri pentru realizarea contractelor de export ;

— art. 28 prevede că preluarea mărfurilor destinate exportului se face pe bază de recepție finală, efectuată de întreprinderile de comerț exterior prin reprezentanții proprii sau, pe bază contractuală, prin unitățile specializate, de regulă Oficiul de control al mărfurilor.

f) **Transmiterea riscurilor de la întreprinderea producătoare la cumpărătorul extern.** Corespunzător principiilor care guvernează contractul economic de comision, prin Legea nr. 71/1969, art. 74, se prevede că „dreptul asupra mărfii și riscurile corespunzătoare se transmit direct, în condițiile contractului extern, de la unitatea producătoare pentru export la partenerul străin".

2. Contractul economic de livrări pentru export

Alături de contractul economic de comision, în anumite situații prevăzute de lege, se poate utiliza în raporturile dintre întreprinderile producătoare și cele de comerț exterior și contractul de livrări pentru export.

a) **Obiectul contractului.** Potrivit art. 27 din Legea nr. 12/1980, „Întreprinderile de comerț exterior pot cumpăra și prelua de la unitățile producătoare, la prețurile pieței internaționale din momentul cumpărării și cu plata imediată, unele mărfuri de conjunctură sezoniere sau care fac obiectul tranzacțiilor la bursă, precum și unele bunuri de consum și alte mărfuri, pentru care nu au fost încheiate contracte externe, dar există certitudinea exportului, în vederea vînzării la extern pe cont propriu și efectuării de operațiuni comerciale cu aport valutar".

Utilizarea subsidiară a contractului economic de livrări pentru export rezultă din Legea nr. 12/1980, care prevede că se elaborează o listă cu mărfurile pentru care se încheie astfel de contracte, listă care „se stabilește de Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, împreună cu ministerele economice respective".

b) **Procedura de încheiere a contractului.** Încheindu-se în vederea executării planului de comerț exterior, ca regulă generală, contractele de livrări pentru export se încheie în baza repartițiilor emise de coordonatori, potrivit nivelelor înscrise în balanțele materiale la capitolul „export". În cazul în care mărfurile provin din cele destinate fondului pieței și sînt destinate schimbului de bunuri de consum, repartițiile se emit prin diminuarea prevederilor la acest capitol din balanță respectiv cu afectarea fondului de marfă destinată pieței interne.

Procedura de încheiere a contractelor este aceea prevăzută de Legea contractelor economice. Observăm că potrivit art. 75 din această lege, contractele de livrări pentru export, spre deosebire de celelalte contracte economice, se încheie „în termen de 10 zile de la data primirii comenzilor emise de către întreprinderile comerțului exterior". Evident, pentru a opera acest termen, întreprinderea producătoare trebuie să fie în posesia repartițiilor ori de cîte ori mărfurile care urmează să fie contractate fac obiectul unor balanțe materiale.

c) **Prețul.** O trăsătură proprie contractelor economice de livrări pentru export o constituie modul de stabilire a prețului, în asemenea contracte neavînd aplicare reglementările privind prețurile legale care se aplică în cadrul aprovizionării tehnico-materiale. Într-adevăr, art. 27 din Legea nr. 12/1980 prevede că în cazul în care întreprinderile de comerț exterior cumpără mărfurile — și, deci, contractul utilizat este cel de livrări pentru export — prețurile se stabilesc la nivelul „prețurilor pieței internaționale din momentul cumpărării", respectiv din momentul încheierii contractului.

Față de această prevedere a legii, se pune întrebarea : care piață va fi luată în considerare pentru stabilirea prețului ? Credem că răspunsul trebuie căutat în modalitatea de formare a prețurilor mondiale și anume aprecierea acestora în funcție de piața cea mai caracteristică și, în același timp, accesibilă exportatorilor români. O altă problemă care se ridică este aceea cu privire la moneda în care se exprimă prețul în contract. Plecînd de la două considerente majore — primul, că între părți se încheie

un contract economic, iar cel de-al doilea că decontarea se face în lei — considerăm că răspunsul este univoc : prețul în contractele economice de livrări pentru export, cu toate că se formează în funcție de prețurile internaționale exprimate în diverse valute, se stabilește în toate cazurile în lei. Pentru determinarea prețurilor în lei, prețurile în valută se transformă cu luarea în considerare a cursului de revenire planificat pentru marfa respectivă, sau, în cazul în care un asemenea curs nu este stabilit, se ia în calcul cursul comercial unic în vigoare la data încheierii contractului.

d) **Particularitățile executării obligațiilor contractuale.** Împrejurarea că mărfurile care fac obiectul contractelor de livrări pentru export nu au la bază un contract extern preexistent aduce pe prim plan necesitatea ca, la termenul de livrare, mărfurile, după recepționarea lor, să fie predate în custodia furnizorului. Această operațiune dă naștere în seama părților la unele obligații suplimentare ; furnizorul este obligat să depoziteze mărfurile în condiții de bună conservare, iar beneficiarul este obligat să suporte cheltuielile suplimentare legate de această operațiune; de asemenea, pentru realizarea scopului urmărit — exportul mărfurilor — furnizorul are obligația ca la termenele comunicate în timp util de beneficiar să expedieze la extern mărfurile deținute în custodie, evident, cu decontarea tuturor cheltuielilor aferente.

În funcție de natura mărfurilor și de modul lor de comercializare pe piețele externe, prin contractele economice de livrări pentru export se poate foarte bine stabili ca la termenele de livrare acestea să fie expediate unor baze de colectare, prelucrare etc. sau altor întreprinderi pentru a fi îmbunătățite sau care le înglobează într-un anumit lot etc. În asemenea cazuri, întreprinderile furnizoare au obligația să programeze mijloacele de transport necesare, să ambaleze marfa și, în general, să execute toate operațiunile legate de expediere, cu dreptul de decontare către întreprinderile de comerț exterior beneficiare ale cheltuielilor efectuate și care nu sînt incluse în prețul mărfii.

e) **Trecerea proprietății de la furnizor la beneficiar.** O ultimă problemă legată de executarea contractelor de livrări pentru export pe care este necesar să o subliniem este aceea a riscurilor. Momentul trecerii riscurilor de la furnizor la beneficiar în cadrul acestor contracte se pune în mod diferit față de regimul aplicării contractului de comision. Dacă prin art. 74 alin. 3 din Legea contractelor economice se prevede că în cazul contractelor de comision riscurile trec direct de la întreprinderea producătoare la cumpărătorul extern, cu privire la contractul de livrări pentru export legea nu dă nici o soluție specifică. Ca urmare, în cazul acestor contracte se face aplicarea dreptului comun tuturor contractelor economice de livrare, prevăzut de art. 41 din legea menționată, care stabilește că riscurile trec de la furnizor la beneficiar : pe data trecerii mărfurilor în custodia întreprinderii furnizoare, dacă prin contract s-a stabilit această modalitate ; pe data predării mărfurilor către organizația de transport, în cazul în care prin contract s-a stabilit expedierea lor de către întreprinderea furnizoare direct cumpărătorului extern, sau la o altă destinație internă, fără ca în prealabil mărfurile în cauză să fi fost trecute în custodie.

3. Contractul economic de comision pentru import

Raționea utilizării acestui tip de contract și definirea lui am expus-o în cadrul secțiunii 3.1, la care facem trimitere.

a) **Părțile contractante.** Părți în contract sînt :

— întreprinderile beneficiare de importuri, în calitate de comitente ;

— întreprinderile de comerț exterior, în calitate de comisionare.

Constituind un mandat dat de comitent, comisionarului, pentru prestarea unor servicii de specialitate, în contul comitentului, considerăm că acesta trebuie să fie parte în contract și că reprezentarea lui de forul tutelar nu este în spiritul legii și a principiilor care guvernează autoconducerea și autogestiunea. Ca urmare, apreciem greșită practica curent folosită în unele sectoare economice, în care forul ierarhic superior încheie contracte economice de comision pentru import, în numele și pe seama tuturor unităților subordonate (de exemplu, Direcția generală de aprovizionare și desfacere din M.I.M. încheie contractul în numele bazelor subordonate cu I.C.E. METALIMPORT).

b) **Obiectul contractului.** Din însăși definiția contractului de comision pentru import rezultă obiectul lui : întreprinderea de comerț exterior comisionară se obligă să încheie contracte comerciale de import, să urmărească derularea lor, să efectueze plățile în valută, să deconteze în lei valoarea mărfurilor importate și să urmărească realizarea drepturilor cuvenite din neexecutarea corespunzătoare a contractelor externe, iar întreprinderea beneficiară de import comitentă se obligă să plătească prețul sub forma unui comision. Față de obiectul contractului — prestarea unor servicii de specialitate de către comisionar —, evident și elementele sale sînt diferite de cele privind contractele de livrare.

c) **Clauzele principale** care se impun a fi înscrise în contractul economic de comision, menite să stabilească cadrul convențional în care urmează să se realizeze obiectul acestui contract sînt :

— clauze privind stabilirea mărfurilor care urmează să fie importate și asigurarea plăților externe ; prin asemenea clauze se stabilesc modalitatea și termenele de remitere de către comitentă, comisionarei, a fișelor tehnice pe produse, care trebuie să cuprindă toate indicațiile calitative și funcționale (parametrii tehnici) ale acestora, cu precizarea standardelor a normelor interne sau a altor acte normative privind tipizarea lor etc. ;

— clauze referitoare la obligațiile părților privind prospectarea piețelor externe, avizarea ofertelor, asistența tehnică la încheierea contractelor și comunicarea acestora, după încheiere, comitentei ;

— clauze cu privire la încheierea și derularea contractelor comerciale de import și decontarea în lei a mărfurilor importate ;

— clauze cu privire la reclamațiile referitoare la modul de executare a contractelor comerciale de import (cu privire la care revenim mai jos).

d) **Controlul calității mărfurilor importate.** Recepția și controlul de calitate a mărfurilor provenite din import este reglementată de Decretul nr. 686/1973 care se completează cu prevederile Legii nr. 12/1980, art. 28. Art. 4 din Decretul menționat prevede că „unitățile beneficiare ale importurilor, precum și, după caz, unitățile cu activitate de comerț exterior, au obligația de a efectua recepția calitativă și cantitativă a produselor importate, în termenele și condițiile convenite cu partenerul extern prin contract, astfel ca eventualele reclamații cu privire la calitate sau cantitate să poată fi făcute în termen de către unitățile cu activitate de comerț exterior...". În acest scop, art. 13 prevede că unitățile beneficiare de importuri sînt obligate să organizeze controlul și recepția produselor importate, potrivit reglementărilor legale în vigoare și prevederilor din contractele externe.

În continuare, prin același articol se stabilește că beneficiarilor de importuri le revine obligația de descărcare, manipulare, transport și depozitare, în vederea efectuării probelor de calitate, cu respectarea termenelor înscrise în contractul comercial extern de import. Pentru menținerea calității produselor importate, pe toată durata transportului, manipulării și depozitării acestora, decretul obligă unitățile de transport naval, aerian, feroviar și rutier, precum cele de încărcare, descărcare și depozitare din porturi, aeroporturi și gări să depună toate diligențele de buni gospodari.

O importanță deosebită acordă actul normativ pe care îl prezentăm comisiilor de recepție ; astfel, art. 14 prevede că „recepția produselor importate se efectuează prin comisii de recepție a căror competență și componență se vor

stabili, după natura nomenclatoarelor de produse din import, prin hotărîri ale Consiliului de Miniştri, ordine ale conducerii ministerelor şi celorlalte organe centrale, decizii ale conducerilor centralelor industriale şi unităţilor cu activitate de comerţ exterior. Dată fiind importanţa şi complexitatea utilajelor tehnologice, a instalaţiilor şi a maşinilor-unelte, decretul stabileşte (art. 15) că în contracte se va putea prevede şi posibilitatea de a se realiza controlul pe principalele faze de fabricaţie în uzinele producătoare, prin delegaţi ai părţii române, semnatare a contractului, sau prin organizaţii străine de control de specialitate împuternicite de cumpărător.

Cu privire la locul efectuării controlului, art. 18 din decret prevede următoarele: controlul calităţii produselor din import se va executa la destinaţie, în porturi sau staţii de frontieră, numai la acele produse la care prin contractele cu partenerii externi se prevede expres acest control; controlul se poate efectua direct de către unităţile beneficiare ale importurilor sau prin mandatarii acestora; la celelalte produse la care nu există astfel de obligaţii contractuale, controlul calităţii se efectuează la unităţile beneficiare interne ale importurilor; controlul efectuat la destinaţie în porturi sau punct de frontieră nu exclude controlul la furnizorii externi şi la beneficiarii interni în vederea depistării eventualelor vicii ascunse; în cazul cînd prin contractele externe se prevăd controlul şi recepţia cantitativă şi calitativă numai la încărcare, unităţile beneficiare de importuri nu sînt exonerate de obligaţia de a efectua controlul şi recepţia finală la destinaţie; controlul şi recepţia produselor din import la încărcare se vor putea accepta la contractele externe numai pe baza acordului scris intervenit între conducerea unităţii cu activitate de comerţ exterior şi cea a unităţii beneficiare de importuri.

e) **Formularea reclamaţiilor.** Decretul nr. 686/1973 prevede obligaţia întreprinderilor beneficiare de importuri, pentru a-şi valorifica constatările cu privire la calitatea (sau cantitatea) produselor, să remită, atunci cînd este cazul, reclamaţii (la care se anexează documentele probatorii înscrise în contractul extern) întreprinderilor de comerţ exterior importatoare, în termen de 15 zile înainte de expirarea termenului stabilit de părţi prin contractul comercial de import (art. 15).

La rîndul ei, întreprinderea de comerţ exterior, primind reclamaţia de la beneficiarul importului, potrivit art. 20 din decret, este obligată să acţioneze în conformitate cu clauzele contractuale, în vederea obţinerii de bonificaţii, recuperării daunelor determinate de calitatea necorespunzătoare a produselor importate sau, după caz, pentru înlocuirea acestora.

dr. **Al. DETESAN**

financiar

Stabilirea despăgubirilor faţă de unitate de către comisia de judecată

Modalităţile cele mai frecvente de recuperare a pagubelor pricinuite unităţilor socialiste sînt cele prevăzute de Codul muncii în art. 107 alin. 1 şi 2 adică prin emiterea unei decizii de imputare sau asumarea unui angajament de plată scris.

În legislaţia muncii sînt însă instituite şi alte modalităţi în scopul stabilirii şi recuperării daunelor produse unităţilor socialiste de către persoanele încadrate în muncă. De una din aceste căi ne vom ocupa în cele ce urmează şi anume de modalitatea de stabilire a pagubelor de către comisia de judecată.

Este cunoscut că în baza art. 11 alin. 1 lit. d şi alin. 2 lit. d din Legea nr. 59/1968, comisia de judecată încearcă împăcarea părţilor în cazul în care o persoană săvîrşeşte infracţiunea de abuz în serviciu la locul de muncă, iar valoarea pagubei este mai mare de 500 lei, după distincţiile prevăzute de textul citat. Fapta constituie o abatere de la regulile de convieţuire socială.

În cazurile în care ne-am referit mai sus, unitatea este obligată să sesizeze comisia de judecată. Osebit de formularea sesizării şi depunerea ei la comisie, unitatea trebuie să emită şi decizie de imputare împotriva autorului prejudiciului pentru a evita eventualitatea în care comisia de judecată nu ar putea acorda despăgubiri unităţii stabilind — în carsul litigiului — că fapta săvîrşită nu constituie o abatere de la regulile de convieţuire socială, deşi a pricinuit pagube unităţii. În cazul în care însă comisia stabileşte, în urma administrării probelor, că fapta păgubitoare constituie o abatere de la regulile de convieţuire socială, ea este competentă — în baza art. 28 alin. final din Legea nr. 59/1968 — să oblige pe cel în cauză la repararea prejudiciului pricinuit unităţii.

În eventualitatea în care, aşa cum s-a arătat mai sus, comisia de judecată stabileşte că fapta imputată nu există sau nu a fost săvîrşită de cel împotriva căruia unitatea a formulat sesizare şi a emis decizie de imputare, ea nu poate acorda despăgubiri. Hotărîrea definitivă dată de comisie în acest sens atrage în mod automat şi admiterea contestaţiei făcută de cel în cauză împotriva deciziei de imputare, în baza art. 22 Cod proc. pen. coroborat cu art. 52 alin. 1 din Legea nr. 59/1968.

Rămîne de discutat dacă, sub aspect patrimonial, abaterile săvîrşite la locul de muncă atrag răspunderea civilă delictuală reglementată de Codul civil sau răspunderea materială prevăzută de Codul muncii. Socotindu-se că abaterile de la regulile de convieţuire socialistă se situează în afara raportului juridic de muncă, dealtfel ca şi infracţiunile, răspunderea nu poate fi materială, ci civilă (delictuală). Ca atare, comisia de judecată obligînd la despăgubiri faţă de unitate, va include în calcul şi dobînda legală la suma datorată unităţii de cel ce i-a cauzat daunele.

Dr. **C. JORNESCU**

Compensarea majorării preţurilor şi tarifelor la combustibili, energie termică şi gaze naturale

Potrivit prevederilor art. 24 şi 25 din Decretul nr. 287/1982, compensaţiile pentru majorările de preţuri şi tarife stabilite în baza respectivului act normativ, împreună cu cele prevăzute în Decretul nr. 283/1979 se acordă tuturor categoriilor de muncitori şi maiştri, indiferent de nivelul retribuţiei, precum şi celorlalte categorii de personal muncitor care au retribuţii tarifare de pînă la 4000 lei lunar, diferenţiat în raport cu numărul copiilor aflaţi în întreţinere, în cadrul unor sume calculate anual astfel:

— pentru cei fără copii, 500 lei;
— pentru cei cu un copil, 650 lei;
— pentru cei cu doi şi trei copii, 900 lei;
— pentru cei cu patru şi cinci copii, 1250 lei;
— pentru cei cu şase sau mai mulţi copii, 1400 lei.

Compensaţiile acordate în baza Decretului nr. 283/1979 şi a Decretului nr. 287/1982 se asigură din fondul de participare a oamenilor muncii la realizarea producţiei, a beneficiilor şi la împărţirea beneficiilor sau din fondul de premiere anual, după caz.

Compensaţiile pentru majorările de preţuri şi tarife se plătesc trimestrial, în mod eşalonat după cum urmează:

	În trimestrele I şi II lei/trimestru	În trimestrele II şi III lei/trimestru
— pentru cei fără copii	150	100
— pentru cei cu un copil	200	125
— pentru cei cu doi sau trei copii	300	150
— pentru cei cu patru şi cinci copii	425	200
— pentru cei cu şase sau mai mulţi copii	450	250

Acordarea sumelor reprezentînd compensarea majorărilor de preţuri şi tarife se face potrivit anexei nr. 3 la Decretul nr. 153/1980.

Pentru pensionarii din sistemul asigurărilor sociale de stat, pensionarii militari şi I.O.V.R., ale căror pensii nu depăşesc 2500 lei lunar, compensaţiile acordate pentru majorarea preţurilor şi tarifelor potrivit Decretului nr. 283/1979 şi ale Decretului nr. 287/1982, se stabilesc în total la suma de 480 lei anual şi se acordă lunar. Pensionarii încadraţi în muncă nu pot beneficia de ambele compensaţii.

În conformitate cu prevederile art. 27 din Decretul nr. 287/1982, compensaţiile mai sus arătate se reduc cu 20 la sută pentru persoanele care utilizează încălzirea cu sobe.

J. COSTIN

raporturi de muncă

O nouă reglementare a participării la beneficii a oamenilor muncii şi a sistemului de premii

Prin Decretul nr. 200/1982 (B. of. I nr. 48 din 20 mai 1982) s-a adus o nouă reglementare participării la beneficii şi sistemului de premii. În acest scop Legea nr. 57/1974 a fost modificată şi completată în mod corespunzător.

Potrivit noilor prevederi, cuprinse în alin. 1 din art. 65(1) din legea citată, sumele ce se acordă individual personalului muncitor sub formă de participare la realizarea producţiei, a beneficiilor şi la împărţirea beneficiilor, realizarea producţiei pentru export, premii în cursul anului pentru realizări deosebite sau alte categorii de premii şi stimulente nu pot depăşi, în totalitate, trei retribuţii tarifare lunare, pentru activitatea desfăşurată în cursul unui an. Din dispoziţia legală citată mai sus rezultă — deşi nu sînt prevăzute expresis verbis — că în plafonul anual echivalent cu trei retribuţii tarifare lunare se includ şi premiile pentru economii de materiale şi forţă de muncă. La această concluzie converge şi faptul că prevederea legală la care ne referim a fost introdusă într-un paragraf din Legea nr. 57/1974 în care sînt cuprinse reglementări comune tuturor categoriilor de premii.

Sumele individuale ce se pot acorda personalului de conducere, în cadrul plafonului maximal arătat mai sus (echivalent cu trei retribuţii tarifare lunare). din fondul de participare la realizarea producţiei şi a beneficiilor şi din fondul de stimulare suplimentară pentru realizarea producţiei destinată exportului, se stabilesc proporţional cu sumele medii acordate muncitorilor şi celuilalt personal de execuţie, din fiecare din aceste fonduri. Pentru stabilirea sumei ce i se cuvine fiecăruia se include în calcul în afara retribuţiei tarifare, sporul de vechime şi indemnizaţia de conducere, după caz.

Prevederea cuprinsă în art. 61 din Legea nr. 57/1974 în baza căreia totalitatea premiilor ce pot fi acordate individual în cursul anului pentru rezultate deosebite nu poate depăşi trei retribuţii tarifare lunare a rămas neoperantă deoarece în baza dispoziţiei nou introduse în alin. 3 din art. 65(1), în cazul în care, potrivit reglementărilor în vivoare, pentru unele categorii de premii sau stimulente sînt stabilite plafoane distincte, acestea se aplică în cadrul plafonului maxim prevăzut de noua reglementare (echivalent cu trei retribuţii tarifare lunare).

Toate celelalte prevederi din Legea nr. 57/1974 privitoare la cazurile de reducere sau de anulare a sumelor cuvenite individual din fondul de participare la realizarea producţiei, a beneficiilor şi de împărţire a beneficiilor nu au suferit nici o modificare, fiind în integralitatea lor aplicabile în continuare.

Dr. C. JORNESCU

Consilii populare

Contravenţii locative

a) Definire. Constituie contravenţie potrivit art. 1 din Legea nr. 32/1968, fapta săvîrşită cu vinovăţie care prezintă un pericol social mai redus decît infracţiunea şi este prevăzută şi sancţionată ca atare prin legi, decrete sau prin alte acte nomative ale organelor competente.

Legea nr. 5/1973, referindu-se la dreptul locatarului principal de a subînchiria o parte a locuinţei, dacă aceasta nu constituie suprafaţa excedentară compusă din una sau mai multe camere separate, precizează în art. 17, obligativitatea înscrierii în contract a termenului, tarifului, precum şi forma scrisă a contractului de subînchiriere

Încălcarea dispoziţiilor prevăzute în articolul menţionat constituie contravenţie sancţionată cu amendă de la 1.000 la 3.000 lei.

Constituie de asemenea contravenţie, nedeclararea de către proprietar, persoană fizică, la comitetul executiv al consiliului popular al localităţii de domiciliu, a camerelor ce depăşesc nevoile de locuit ale proprietarului şi familiei sale, precum şi nedeclararea apartamentului care nu este locuit de proprietar şi familia sa.

Sancţiunea se aplică în aceste cazuri proprietarului, cuantumul amenzii contravenţionale fiind de la 100 la 1.000 lei.

Potrivit art. 16 alin. 3 din C.M. nr 860/1973, data la care a avut loc înstrăinarea sau distrugerea mijlocului de transport auto se va comunica în scris în termen de 10 zile, de către titularul contractului de închiriere, întreprinderii în a cărui administrare se află garajul, în vederea repartizării acestuia. Încălcarea acestei prevederi constituie contravenţie sancţionată cu amendă între 300 şi 1 500 lei, sancţiunea fiind aplicată titularului contractului de închiriere.

Sancţiunea se aplică de comitetele şi birourile executive ale consiliilor populare ale sectoarelor municipiului Bucureşti, oraşelor şi comunelor, pe baza proceselor-verbale de constatare încheiate de împuterniciţii acestora.

Constituie de asemenea contravenţie la normele privind amplasarea şi autorizarea construirii, reparării şi desfiinţării construcţiilor, precum şi a altor lucrări următoarele fapte :

— punerea în executare ori executarea de către beneficiar, fără autorizaţia prevăzută de lege sau cu încălcarea condiţiilor din autorizaţie a următoarelor lucrări : lucrări de construire, reconstruire, transformare, adăugire sau reparare a clădirilor de orice fel (art. 1, pct. 1 lit. a, din H.C.M. 2490/1969).

— dărîmarea sau desfiinţarea, fără autorizaţia prevăzută de lege, a clădirilor de orice fel... (art. 1 pct 6)

Pentru contravenţiile enunţate amenda contravenţională este de la 2.000 la 3.000 de lei.

b) **Constatarea contravenţiilor** enunţate mai înainte se face prin proces-verbal, încheiat de către primar, inspectorii inspecţiei de stat în construcţii, personalul muncitor al comitetului executiv al consiliului popular împuternicit în acest scop, ofiţerii şi subofiţerii de miliţie.

Au dreptul, potrivit art. 3 alin. 2 din H.C.M nr. 2490/1969, odată cu constatarea contravenţiei să aplice şi sancţiunea primarul şi inspectorii inspecţiei de stat în construcţii.

Procesele verbale de constatare a contravenţiilor încheiate de personalul muncitor al comitetelor executive ale consiliilor populare sau de ofiţerii şi subofiţerii de miliţie se trimit, de îndată, vicepreşedintelui comitetului (biroului) executiv al consiliului popular orăşenesc, municipal sau al sectorului municipiului Bucureşti căruia i s-a stabilit această atribuţie în vederea aplicării sancţiunii.

Procesele verbale de constatare a contravenţiei săvîrşite pe teritoriul comunelor dacă au fost încheiate de agenţi constatatori se trimit de îndată secţiei de sistematizare, arhitectură, control şi disciplină în construcţii din cadrul comitetelor executive ale consiliilor populare judeţene, respectiv al municipiului Bucureşti, în vederea aplicării sancţiunii

c) **Plîngerea.** Împotriva procesului-verbal de constatare a contravenţiei se poate face plîngere în termen de 15 zile de la data comunicării acestuia (art. 31 din Legea nr. 32/1968)

Cele 15 zile sînt de fapt 17, pentru că ziua în care se comunică procesul-verbal şi ziua în care expiră cele 15 zile nu intră în calcul. Este sistemul de calcul considerat pe „zile libere" prevăzut de art. 101 Cod proc. civ., potrivit căruia termenele se înţeleg pe zile libere, neintrînd în socoteală nici ziua cînd a început, nici ziua cînd s-a sfîrşit termenul.

În situaţia în care termenul se sfîrşeşte într-o zi de sărbătoare legală, sau cînd serviciul este suspendat alineatul 5 ale aceluiaşi articol, prevede că el se va prelungi pînă la sfîrşitul primei zile de lucru următoare.

O problemă care a suscitat în mod deosebit atenţia literaturii juridice cît şi a practicii judiciare este aceea a prescriptibilităţii contravenţiilor din domeniul construcţiilor reglementate de Decretul nr 144/1958 şi H.C.M. nr. 2490/1960. (a se vedea în acest sens, Laurenţiu Groza, Gheorghe Părăuşeanu, Reglementarea sancţionării contravenţiilor, Editura ştiinţifică, Buc. 1973, p. 58).

Suprema instanţă, a statuat ca în cadrul de aplicare al decretelor nr. 144 şi 545/1958, ceea ce a înţeles legiuitorul să soluţioneze este faptul comisiv al construirii, reconstruirii, transformării, adăugirii sau reparării clădirilor de orice fel, fără autorizaţie, iar nu omisiunea de a fi obţinut-o în timpul sau după terminarea lucrării.

Ca atare, precizează Tribunalul Suprem, abaterile la regimul construcţiilor au caracter comisiv, consumîndu-se la data punerii în executare a acestor categorii de lucrări, deci nu au caracter comisiv, continuu, care ar fi de natură să atragă sancţiuni pe tot timpul cît constructorul nu prezintă autorizaţie de construire

Contravenţiilor din această categorie le sînt aplicabile dispoziţiile art. 13 din Legea nr. 32/1968, potrivit cărora aplicarea sancţiunii se prescrie în termen de trei luni de la data săvîrşirii faptei.

O dată expirat acest termen, constructorului nu i se mai poate aplica vreo sancţiune pentru contravenţia săvîrşită, construcţia însă va putea fi demolată în condiţiile art. 4 din Decretul nr. 545/1958.

În speţă, contravenţia fiind săvîrşită în luna decembrie 1968, amenda de 2.000 lei aplicată abia la data de 28 septembrie 1969, s-a făcut cu depăşirea termenului mai sus arătat, plîngerea contravenientului fiind întemeiată (secţia civilă, dec. nr. 385/1971).

Vasile ILIE

Întrebări şi răspunsuri

● **C.I.E.T.A.** solicită precizări cu privire la calculul şi componenţa venitului mediu al oamenilor muncii necesar pentru stabilirea nivelului chiriei. Potrivit prevederilor art 4 din H C M nr. 860/1973, prin venit mediu lunar pe membru de familie se înţelege media cîştigurilor din ultimele 12 luni provenind din retribuţie sau alte forme de retribuire a muncii, venituri care nu au caracter ocazional Din coroborarea prevederilor art. 4 din H.C M. nr 860/1973 cu cele ale Legii nr. 57/1974 şi ale Decretului nr. 200/1982 se consideră că au caracter ocazional : premiile acordate în cursul anului pentru realizări deosebite ; premiile pentru economii de materiale şi forţă de muncă ; sumele acordate individual din fondul de participare la realizarea producţiei, a beneficiilor şi la împărţirea beneficiilor ; sumele provenind din fondul destinat pentru stimularea suplimentară a producţiei pentru export În cazurile în care persoanele încadrate în muncă realizează şi activităţi pe cont propriu, din valorificarea unor opere literare, artistice sau ştiinţifice ori a altor drepturi, supuse impozitului pe venit, precum şi din exploatarea unor bunuri, sumele brute realizate (după reducerea impozitului plătit), se vor cumula cu cele provenite din retribuirea muncii. De asemenea, cînd o persoană pensionată este încadrată în muncă, în venitul mediu realizat se vor include şi pensia (inclusiv pensia suplimentară).

● **CAROL DOGAR, Tg. Mureş.** — De la ce dată începe să curgă termenul de prescripţie a dreptului la acţiune a cumpărătorului pentru restituirea preţului, în cazul unui antecontract de vînzare rămas neperfectat. Actul prin care — sub imperiul Legilor nr. 58/1974 şi nr 59/1974 — se vinde teren agricol — este lovit de nulitate absolută. Într-o atare situaţie, instanţa sesizată are îndatorirea, constatînd nulitatea absolută a actului şi ţinînd seama de efectul retroactiv al nulităţii să dispună în acelaşi timp restabilirea situaţiei anterioare încheierii convenţiei, în sensul de a obliga părţile la restituirea reciprocă a prestaţiilor Altminteri, ar însemna să se dea posibilitatea unei părţi, la fel de vinovată de încălcarea unei dispoziţii imperative a legii să beneficieze în continuare de efectele unui act lovit de o nulitate absolută (în acest sens, Trib. Suprem, în compunerea prevăzută de art. 39 alin. 2 şi 3 din Legea pentru organizarea judecătorească, dec nr. 27/1970). Dacă imobilul care a format obiectul unui antecontract de vînzare-cumpărare a fost predat celui ce a înţeles să-l cumpere — astfel cum este cazul în situaţia dv. — fără ca ulterior să se fi perfectat prin încheierea unui act autentic, termenul de 3 ani în care poate să fie introdusă acţiunea în restituire a sumei plătite ca preţ începe să curgă de la data cînd cumpărătorul a pierdut posesia terenului, adică din momentul în care s-a concretizat pentru el prejudiciul pe care îl suferă (Trib. Suprem, secţia civilă dec nr. 412/1980.)

● **ALEXANDRU VASILE — Bistriţa.** Solicită unele lămuriri cu privire la impozitul pe clădirile proprietate personală, interesîndu-se în acelaşi timp dacă are dreptul a achita anticipat creditul obţinut de la C E.C. pentru contractarea apartamentului În conformitate cu art. 14 din Legea nr. 25/1981 şi art. 2 din Decretul nr 42/1981 cotele de impozit majorate pentru camerele care depăşesc numărul membrilor de familie sînt : 1,30 la sută pentru personalul muncitor asimilaţii acestora şi pensionari ; 2 la sută pentru alte persoane (mici meşteşugari, liber profesionişti etc.) Pînă cînd nu vă căsătoriţi, viitoarea dv.

soție, nu face parte din familie. Creditul obținut de la C.E.C. poate fi achitat cu anticipație, caz în care operează o reducere a dobînzilor. Aceasta este calculată potrivit dispozițiilor interne C.E.C. și vă este adusă la cunoștință la solicitarea dv.

● **EXPLOATAREA NR. 4 DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ ȘI LOCATIVĂ SIGHIȘOARA.** Potrivit prevederilor legale existente în materie, prețul practicat în raporturile de furnizare dintre unitățile socialiste este cel legal de la data livrării, indiferent dacă în contract a figurat alt preț.

● **ÎNTREPRINDEREA ARĂDEANCA, Arad.** — solicită lămuriri cu privire la cuantumul compensării majorării prețurilor și tarifelor la energia electrică, energia termică și gaze naturale. Potrivit prevederilor Decretului nr. 283/1979, modificat prin Decretul nr. 103/1980, această compensație este diferențiată în funcție de natura combustibilului folosit. Prevederile legale citate nu fac nici o distincție cu privire la mărimea sau gradul de tehnicitate a sistemelor de încălzire respective. De pildă, compensația este aceeași pentru toți cei ce folosesc pentru încălzire combustibilul lichid, indiferent de mărimea centralei termice respective.

● **CRĂIȚĂ VIOLETA — Bîrlad.** Potrivit prevederilor art. 71, alin. 2 din Regulamentul aprobat prin HCM nr. 941/1959 orice constatare privind lipsurile de calitate sau de cantitate făcute fără prezența unui delegat neutru este lipsită de puterea doveditoare, nefiind operabilă furnizorului. Și refuzul de plată trebuie să se întemeieze pe o asemenea constatare. În lipsa acesteia furnizorul poate pretinde plata integrală a produselor livrate. Reclamația administrativă trebuie depusă la Regionala CFR de care depinde stația CFR de predare sau de destinație, în funcție de partea care face sesizarea : predătorul sau destinatarul. Primul Arbitru de stat a decis însă că reclamația administrativă își produce aceleași efecte și în cazul în care este adresată și stației CFR aflate în subordinea acesteia, cu condiția ca sesizarea să conțină toate elementele necesare pentru identificarea transportului (Dec. P.A.S. nr. 1261/1978). Prescripția dreptului la acțiune pentru neplata produselor neprimite la destinație este de 6 luni, potrivit prevederilor art. 4, lit. a din Decretul nr. 167/1958. Furnizorul poate cesiona beneficiarului dreptul la acțiune împotriva cărăușului, inclusiv formularea acțiunii administrative printr-o scrisoare cu un conținut adecvat, remițînd anexat și documentele de transport, în principal duplicatul scrisorii de trăsură.

● **IOAN BRUMĂ, Bicaz** — După cum vă este cunoscut, maiștrilor instructori din cadrul rețelei de învățămînt nu li se recunoaște calitatea de cadre didactice, potrivit Statutului corpului didactic. Ținînd însă seama că persoana la care vă referiți a fost, la bază, cadru didactic definitiv și că a obținut gradul II în această calitate, fiind în prezent detașată, solicitați Ministerului Educației și Învățămîntului aplicarea prevederilor art. 67(1) din Codul muncii. În acest articol se prevede că „pe durata delegării, detașării sau trecerii temporare într-o altă muncă decît cea prevăzută în contractul de muncă, cel în cauză își păstrează funcția și retribuția avute anterior". În ipoteza în care persoana a fost detașată și nu transferată, beneficiază de prevederile susmenționate.

● **NICOLAE ISAIC, Tulcea** — Art. 75 din Legea nr. 57/1974 prevede în mod expres condiția transferării în interesul serviciului în altă localitate decît a domiciliului. Din scrisoarea dv rezultă că ați fost transferat. În această situație nu este posibilă acordarea drepturilor prevăzute de legea sus-menționată.

● **ÎNTREPRINDEREA „6 MARTIE" Timișoara** — Astfel cum relatați și dv., soluția calculului drepturilor pentru concediul de odihnă — în condițiile în care, în cele 12 luni premergătoare plecării în concediu, personalul a lucrat cîteva luni fără o zi liberă pe lună (săptămîna de lucru redusă) este prevăzută în suplimentul la „R.E." nr. 15/1982. Potrivit acestei soluții, adoptate după elaborarea lucrării la care vă referiți, „Retribuțiile medii pe o zi din ambele perioade (cu sau fără o zi liberă) se înmulțesc cu numărul de zile de concediu de odihnă aferente fiecăreia, iar sumele astfel obținute se însumează". Această soluție corespunde Legii nr. 26/1967.

● **TIBERIU OLAH, Odorheiul Secuiesc** — Din cele relatate de dv. rezultă că la data încorporării erați încadrat în muncă și că imediat după satisfacerea obligațiilor militare v-ați reîncadrat. În această situație, în conformitate cu prevederile art. 9 lit. e din Legea nr. 1/1971 vi se recunoaște vechimea neîntreruptă în muncă și în aceeași unitate. Perioada efectuării stagiului militar, cu începere de la 1 martie 1973, data aplicării Codului muncii — art. 72(1) — se include în vechimea neîntreruptă în aceeași unitate. Întreaga perioadă de satisfacere a serviciului militar se include, conform Legii nr. 3/1977, în vechimea în muncă.

● **CONSTANTIN OPREA, Văleni de Munte** — În perioada aplicării Decretului nr. 367/1980, respectiv a blocării posturilor, nu este posibilă promovarea dv. în funcția de contabil principal. Decretul nr. 46/1982 nu interzice promovarea în funcție.

● **ION ALDEA, Potcoava, Olt** — Potrivit Legii nr. 1/1982 — art. 83 — formele de retribuire și condițiile de acordare a retribuției se aprobă de adunarea generală a fiecărei unități agricole cooperatiste. Ținînd seama că, potrivit prevederilor art. 48 din Legea nr. 1/1982, cooperatorilor care lucrează în meserii sau funcții similare li se acordă avansuri de pînă la 80%, apare justificată măsura de a se acorda retribuția în aceeași proporție și personalului încadrat cu contract de muncă pe perioadă nedeterminată, retribuit de asociație.

● **IOAN HARANGUȘ, Drăgășani** — Fiind pensionar de limită de vîrstă, efectuați la Casa Pionierilor evidența contabilă, primind o indemnizație lunară cu respectarea prevederilor Legii nr. 3/1977, în afara pensiei ce vi s-a stabilit. Problema acordării majorării prevăzute din Decretul nr. 46/1982 aflîndu-se în studiu, urmează ca soluționarea ei să vă fie comunicată ulterior de oficiul de pensii județean.

● **LUDOVIC FOGARAȘI, Zalău** — Încadrarea unui jurist la unitatea amintită de dv. se poate face numai dacă are prevăzut în planul de muncă și retribuire și în statul de funcțiuni postul respectiv.

● **TONICA PROFIR, Tîrgu Bujor** — Problemele ridicate sînt reglementate de actele normative cunoscute de dv. Potrivit prevederilor pct. 6 din Normele nr. 11850/1963 emise de Ministerul Finanțelor „diurna de delegare nu se poate acorda în cazul cînd, deși deplasarea se face la distanță mai mare de 10 km, condițiile de muncă și de transport permit totuși angajatului să se înapoieze în mai puțin de 12 ore de la plecare. Aprecierea îndeplinirii acestor condiții este de competența conducerii unității.

● **AURELIAN PETRESCU, Iași** — În conformitate cu art. 6 din Decretul nr. 46/1982 retribuția în acord, sporurile, indemnizațiile, premiile, celelalte drepturi de retribuire, precum și orice alte drepturi și obligații care se determină potrivit legii, în funcție de nivelul retribuției, se stabilesc fără a se lua în considerare majorările de retribuție prevăzute la art. 1. Prevederile art. 7 din decret se referă numai la promovarea — trecerea — în trepte și gradații superioare. Personalul muncitor poate fi promovat în cursul anului 1982 cu respectarea reglementărilor legale în categorii sau funcții superioare. Pentru perioadele de concediu fără plată, învoiri, absențe nemotivate nu se acordă nici drept de retribuție și ca atare nici majorarea prevăzută în Decretul nr. 46/1982.

VĂ PREZENTĂM:

INSTITUTUL DE CERCETARE ŞTIINŢIFICĂ ŞI INGINERIE TEHNOLOGICĂ PENTRU ELECTRONICĂ DIN BUCUREŞTI

Institutul cuprinde în sfera sa de activitate următoarele domenii :

— Echipamente de radiocomunicaţii profesionale
— Echipamente de radiocomunicaţii şi radionavigaţie pentru marină şi aviaţie
— Aparate electronice pentru măsurarea mărimilor electrice
— Aparate electronice pentru măsurarea mărimilor neelectrice
— Aparate electronice pentru medicină şi biologie
— Aparate electronice industriale
— Componente electronice
— Ferite
— Componente pentru microunde
— Rezonatoare şi filtre cu cuarţ

Principalele realizări ale institutului sînt :

● **Echipamente de radiocomunicaţii profesionale : radiotelefoane în benzile VHF şi UHF, staţii de radioemisie-recepţie în gama VHF cu modulaţie de frecvenţă, staţii de radioemisie-recepţie cu bandă laterală unică în gama HF, radioreceptoare profesionale de clasa I.**

● **Echipamente de radiocomunicaţii şi radionavigaţie pentru marină şi aviaţie : radiotelefoane portabile VHF şi UHF cu circuite hibride, staţii radio VHF pentru planoare, aparate de autoalarmă telefonică şi telegrafică.**

● **Aparate electronice pentru măsurarea mărimilor electrice : osciloscoape de laborator, osciloscoape cu memorie, frecvenţmetre numerice, multimetre numerice, generatoare de semnal.**

● **Aaparate electronice pentru măsurarea mărimilor neelectrice : aparate electronice pentru măsurări tensometrice, aparate electronice pentru controlul dimensional, stroboscoape electronice, tahometre numerice, vibrometre electronice.**

● **Aparate electronice pentru medicină şi biologie : electrocardiografe şi electrocardioscoape, instalaţii de monitorizare, instalaţii de supraveghere şi stimulare cardiacă, aparate pentru terapie cu curenţi diadinamici şi unde scurte.**

● **Aparate electronice industriale : aparate ultrasonice pentru controlul materialelor, surse de tensiune.**

● **Componente electronice.**

● **Ferite : miezuri toroidale pentru transformatoare de impulsuri, transformatoare de bandă largă, transformatoare-simetrizoare, miezuri oală E, X pentru circuite de filtraj şi inductanţe, transformatoare de bandă largă, transformatoare HF de putere, transformatoare de adaptare şi simetrizare, bobine de radiofrecvenţă, filtre de frecvenţă intermediară, transformatoare TV de linii, bare de antene, inele de deflexie pentru cinescoape, magneţi pentru difuzoare în radioreceptoare cinescoape, magneţi de corecţie pentru televizoare, ferite magnetostrictive pentru generatoare de ultrasunete.**

● **Componente pentru microunde : izolatoare, circulatoare, atenuatore, sarcini adaptate precum şi unele subansamble ca : amplificatoare, oscilatoare şi mixere.**

● **Rezonatoare cu cuarţ pentru radiocomunicaţii : omologare şi producţia rezonatoarelor cu cuarţ de tip profesional.**

I. VASILESCU

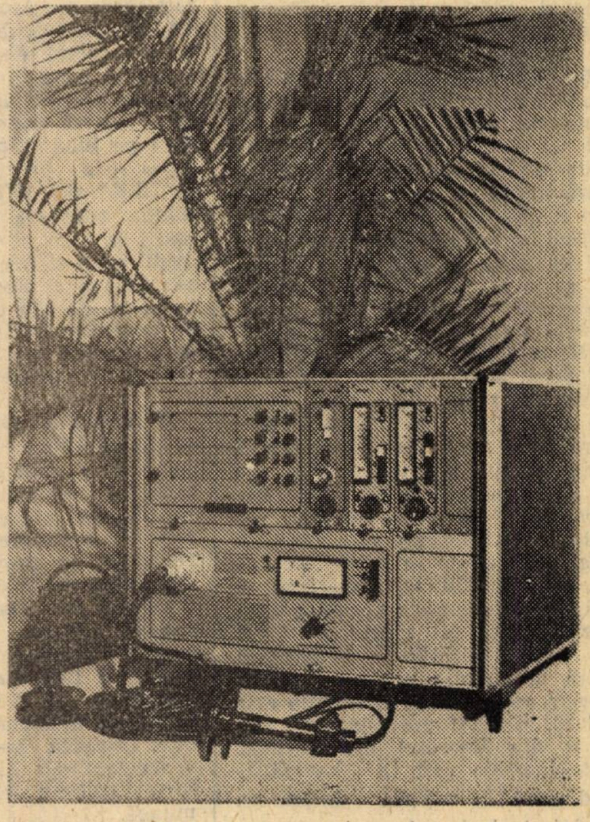

OSCILOSCOP OSC-4

Tiparul : I. P. „Informaţia"

MŰSZAKI INFORMÁCIÓS SZÁMÍTÓGÉPES KÖNYVTÁR 1883

MANIFESTARE PLENARĂ A ATRIBUȚIILOR ȘI RĂSPUNDERILOR PROPRII AUTOCONDUCERII

ÎNTĂRIREA continuă a democrației socialiste, muncitorești, perfecționarea cadrului organizat de participare a maselor la conducerea societății constituie un proces continuu, care în practica vieții economico-sociale de fiecare zi acumulează mereu trăsături și mutații ce-l înscriu pe curba ascendentă a unei noi calități. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie, **„clasa muncitoare, oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, sînt organizatorii întregii activități de producție, sînt adevărații stăpîni ai avuției naționale. Pornind de la aceasta este necesar să acționăm cu toată fermitatea în vederea perfecționării și dezvoltării continue a democrației muncitorești, a autoconducerii și autogestiunii, forma cea mai corespunzătoare, în condițiile țării noastre, de manifestare a rolului de forță conducătoare în societate al clasei muncitoare."**

Cerința exprimată de secretarul general al partidului, de a se întări rolul adunărilor generale ale proprietarilor, producătorilor și beneficiarilor în buna desfășurare a autoconducerii muncitorești, derivă nu numai din atribuțiile sporite ce au fost acordate prin lege acestor foruri de conducere ale unităților socialiste, ci și din necesitatea de a se valorifica pe deplin, cu inițiativă, exigență și responsabilitate revoluționară, cadrul larg ce a fost creat pentru participarea oamenilor muncii la conducerea tuturor sectoarelor de activitate.

PE ACEASTĂ PREMISĂ principială trebuie să se bazeze întreaga organizare și desfășurare a actualelor adunări generale ale oamenilor muncii din toate unitățile economice. Dacă principalele puncte înscrise la ordinea de zi — analiza activității din primul semestru, stabilirea măsurilor ce se impun pentru îndeplinirea integrală, la toți indicatorii, a planului și a angajamentelor pe anul 1982 — fac parte din rutina rundei de vară a adunărilor, tratarea lor se cere să fie, acum și de fiecare dată, diferențiată în funcție nu numai de situația efectivă a fiecărei unități în parte, ci și de evoluția obiectivelor prioritare ale economiei în ansamblu, de stadiul înfăptuirii hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului, a cincinalului, de experiența acumulată în aplicarea mecanismului economico-financiar cu perfecționările de i-au fost aduse pe parcurs, de nivelul atins în exercitarea democrației muncitoresti.

Rezultatele obținute de întreprinderile situate, în întîia jumătate a anului în curs, pe primele locuri în întrecerea socialistă oferă o grăitoare demonstrație a forței mobilizatoare a acesteia. Sînt însă, la polul opus, întreprinderi și centrale care nu s-au achitat în întregime de cota semestrială a planului și angajamentelor. În spiritul integrării intereselor colectivelor de muncă în interesele globale ale societății, rămînerile în urmă trebuie interpretate sub aspectul efectelor lor negative pe fluxul în aval al producției și al comercializării produselor, pe planul economiei naționale. Nerespectarea termenelor și altor obligații, de plan sau contractuale, la producția marfă pentru nevoile interne sau pentru export, la punerea în funcțiune a obiectivelor de investiții etc. echivalează cu extinderea dereglărilor, de la întreprinderea în cauză, la beneficiarii acesteia ; iată de ce este imperativ ca astfel de dereglări să fie analizate, de către consiliile oamenilor muncii și de către participanții la adunări, pînă la rădăcină, pînă la **responsabilitățile colective și individuale,** pentru ca în măsurile ce se stabilesc, prima și cea mai urgentă rezervă de valorificat să fie lichidarea hotărîtă a deficiențelor. Aceeași atitudine intransigentă trebuie adoptată în cazurile de nerealizare a nivelului planificat al producției nete, al beneficiilor, de depășire a consumurilor normate și cotelor alocate la materii prime, materiale, energie electrică, termică, combustibil, de folosire nejudicioasă a forței de muncă. Totodată, experiența pozitivă trebuie promovată nu numai prin evidențierea ei, ci mai cu seamă prin stabilirea și derularea unor acțiuni de generalizare.

În centrul dezbaterilor :

- **realizarea exemplară a planului pe 1982**
- **ridicarea eficienței întregii activități economice**
- **crearea condițiilor pentru o bună racordare cu activitatea din anul viitor**

CREȘTEREA rolului și eficienței adunărilor generale este direct legată de modul în care participanții la autoconducere, în calitate de proprietari, își însușesc și exercită obligațiile ce le revin în ce privește autogestiunea, **buna folosire, dezvoltarea și apărarea integrității părții din avuția națională, pe care societatea le-a încredințat-o spre gospodărire.** Cu cît vor fi analizate mai concret, la obiect și persoană — de la organul colectiv de conducere pînă la ultimul lucrător — răspunderea și contribuția în înfăptuirea acestor obligații, de satisfacerea cărora depinde asigurarea mijloacelor necesare retribuirii și participării la beneficii, cu atît proprietatea socialistă va fi fructificată mai eficient, vor crește resursele proprii și cele ale statului, venitul național, nivelul de trai.

Cifrele planului pe al treilea an al cincinalului urmează să fie dezbătute în adunările generale din toamnă. Dar de pe acum, colectivele de muncă trebuie să meargă în întîmpinarea lor. În primul rînd, prin **îndeplinirea ritmică a sarcinilor și angajamentelor pe acest an,** condiție pentru înscrierea în dinamica necesară racordării cu nivelele din 1983. În al doilea rînd, prin **accentuarea valorificării rezervelor interne, accelerarea introducerii progresului tehnic, a înnoirii sau modernizării produselor și tehnologiilor, perfecționarea organizării, ridicarea calificării personalului muncitor** — obiective permanente, dar care impun cote mereu mai înalte de satisfacere, pentru că determină direct caracterul intensiv al dezvoltării atît a fiecărei întreprinderi, cît și a întregii economii. În al treilea rînd, prin **adîncirea conștientizării maselor de oameni ai muncii,** prin **consolidarea atitudinii înaintate față de muncă, întărirea ordinii și disciplinei,** trăsături inseparabile ale calității de proprietari-producători.

ÎN SISTEMUL autoconducerii, adunarea generală a oamenilor muncii este concepută și ca **o școală de educație politică, economică, civică.** Într-adevăr, democrația muncitorească, participarea la conducere nu-și pot manifesta pe deplin valențele decît cu oameni pe deplin conștienți de linia politică a partidului și statului nostru și atașați intim acesteia, de modul în care această linie se concretizează în obiectivele economico-sociale ale colectivului din care fac parte, de căile ce poartă la atingerea acestor obiective, de responsabilitatea individuală ce le revine în orientarea fermă pe aceste căi, de implicarea respectivei unități socialiste în procesul de dezvoltare în profil teritorial, de ramură și național. Fiecare luare de cuvînt în cadrul dezbaterilor, fiecare vot exprimat în legătură cu măsurile supuse aprobării adunărilor generale trebuie să poarte amprenta acestei conștiințe revoluționare, exprimată nu în fraze lipsite de conținut, nu în angajamente formale, ci în **propuneri constructive, în hotărîrea** — confirmată prin fapte — **de a mări aportul personal la efortul colectivului de muncă și al întregii națiuni pentru ridicarea țării pe noi trepte de progres și civilizație.**

Dan CONDREA

dosar R.E.

INDUSTRIA MICĂ ÎN PROCESUL CREȘTERII ECONOMICE

O activitate economică cu largi perspective de dezvoltare

Iulian PLOȘTINARU
președintele Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare

ÎN ANSAMBLUL strategiei de dezvoltare și modernizare a economiei românești adoptată de Congresul al XII-lea al P.C.R., de creștere a eficienței în întreaga activitate economică, un loc aparte revine măsurilor referitoare la dezvoltarea industriei mici. În legătură nemijlocită cu sarcinile trasate de conducerea partidului și statului, actualul plan cincinal prevede obiective deosebite pentru dezvoltarea rapidă a industriei mici și artizanale, a cărei producție urmează să fie în 1985 de 2 ori mai mare față de anul 1980. **Înființarea de unități industriale mici favorizează atragerea în circuitul economic și valorificarea cu eficiență sporită a numeroase resurse de materii prime și materiale existente pe plan local.** Experiența arată că, fără investiții costisitoare, folosind priceperea oamenilor și tradițiile specifice locale, manifestînd spirit gospodăresc, aceste resurse, astăzi insuficient folosite și care la scara întregii țări reprezintă valori deosebit de importante, pot

și trebuie să fie transformate într-o gamă variată de produse necesare economiei și populației.

În cuvîntarea rostită la Consfătuirea cu activul și cadrele de bază din cooperația de consum, cooperația meșteșugărească, cooperația agricolă de producție și consiliile populare, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, a conturat cu claritate obiectivele majore ale acestui sector de activitate : **„Să pornim de la necesitatea creșterii ponderii industriei mici — industria mică incluzînd și activitatea meșteșugărească și artizanatul — în ansamblul producției noastre industriale. Să ne propunem să ajungem ca ponderea industriei mici în valoarea producției industriale totale a țării să reprezinte circa 18—20%".**

Preocupările recente din țara noastră pentru accentuarea dezvoltării industriei mici și-au găsit concretizarea legislativă în prevederile Legii nr. 2/1980, care stabilesc — printre altele — sfera organizatorică și competențe largi pentru amplificarea acestui sector de activitate în cadrul unor unități mici ale consiliilor populare, ale organizațiilor cooperatiste și ale micilor meșteșugari autorizați în condițiile legii. Totodată, prin Decretul Consiliului de Stat nr. 101 din 1980, se reglementează condițiile în care unele unități mici prestatoare de servicii pot fi predate în gestiunea și gospodărirea unor meșteșugari, urmărindu-se ca și prin aceasta să se contribuie la creșterea eficienței economice și la satisfacerea cerințelor de servicii ale populației. Aceste reglementări, mai recente, împreună cu legislația anterioară a țării care se referă la industria mică și prestările de servicii, conturează o strategie de ansamblu referitoare la dezvoltarea în perspectivă a industriei mici.

■

ATINGEREA OBIECTIVELOR preconizate presupune transpunerea în practică a unui ansamblu de măsuri coordonate la nivel național, fundamentate pe interpretarea unitară a conceptului de industrie mică și a rolului său în procesul de creștere. De aceea, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 14—16 mai a.c., pe agenda indicațiilor date de conducerea superioară de partid și de stat s-au trasat noi sarcini pentru dezvoltarea industriei mici. Plecîndu-se de la condițiile create și posibilitățile existente, **în acest an industria mică are sarcina să realizeze o producție suplimentară de 5—6 miliarde lei în unități ale consiliilor populare și organizațiilor cooperatiste, iar participarea la export să fie substanțial îmbunătățită, mai ales în unitățile subordonate direct consiliilor populare — de profilul industriei mici, construcțiilor, agriculturii** (legume, fructe de pădure, iepuri de casă, viermi de mătase etc.) **și prestărilor de servicii.**

Consiliile populare, cu participarea tuturor unităților de industrie mică din teritoriu, au sarcina să se preocupe imediat de redeschiderea și organizarea de vărării, cărămidării, unități mici de agregate de carieră și balastieră, inclusiv prin autorizarea unor meșteșugari particulari, astfel încît să se satisfacă cerințele locale de asemenea materiale de construcții în cadrul procesului de autoaprovizionare al localităților și județelor. În același timp, trebuie să se acționeze mai hotărît, pe plan local, pentru valorificarea de noi resurse și materiale refolosibile, precum și pentru organizarea de ateliere de argăsire și prelucrare a pieilor de iepuri de casă, corelat cu programele de creștere a acestora.

Industria mică subordonată nemijlocit consiliilor populare deține, în prezent, numai o pondere de circa 28% din ansamblul producției industriei mici, în mai multe localități comitetele și birourile executive ale acestora preocupîndu-se încă în mică măsură de dezvoltarea acestei producții în unitățile proprii. În consecință, nu s-au valorificat posibilitățile existente pe localități, iar contribuția industriei mici cu venituri, la echilibrarea bugetelor locale este încă sub nivelul posibilităților și cerințelor actuale.

În cadrul procesului de perfecționare a structurii și organizării industriei, de modernizare a economiei a apărut oportună preluarea de către consiliile populare a unor capacități de producție mici de la centralele și întreprinderile industriale care, organizate ca unități cu profil de industrie mică, să-și aducă un aport mai eficient în creșterea ponderii acestui sector al economiei naționale. Această acțiune, indicată și aprobată de conducerea de partid și de stat, este necesar să preocupe în mai mare măsură comitetele executive ale consiliilor populare, creîndu-se, pe această cale, condiții ca industria mică să-și sporească mai rapid participarea la satisfacerea unor cerințe teritoriale ale unităților socialiste și ale populației și, totodată, să se realizeze capacități pentru îndeplinirea sarcinilor importante din domeniul exportului.

■

ÎN CONFORMITATE cu prevederile Legii, **„întreaga activitate de industrie mică se desfășoară sub îndrumarea și coordonarea consiliilor populare, indiferent de subordonarea unităților în care aceasta se realizează. Consiliile populare răspund de buna organizare a activității unităților de producție și prestări de servicii, de valorificarea eficientă a resurselor materiale și a forței de muncă, de satisfacerea în cele mai bune condiții a cerințelor de produse și prestări de servicii ale populației".** De aceea, consiliile populare trebuie să intensifice preocupările și acțiunile pentru dezvoltarea industriei mici, conducerea și îndrumarea tuturor acestor unități din teritoriu, intervenind nemijlocit în activitatea de accentuare a creșterii ei, în concordanță cu amplificarea unor nevoi locale și a cerințelor actuale de modernizare și restructurare a economiei. Pentru aceasta, consiliile populare, pe lîngă adoptarea planului de profil teritorial, pot interveni pentru repartizarea teritorială a dezvoltărilor, profilarea unor unități, asigurarea îndeplinirii planului și a programelor speciale de dezvoltare, organizarea relațiilor cu comerțul local și cu unitățile republicane, utilizarea resurselor locale și a forței de muncă, extinderea rețelei unităților prestatoare de servicii, organizarea contractărilor cu comerțul local, distribuirea unor spații și utilaje disponibile în alte unități, creșterea eficienței economice etc.

„Dosarul" pe care „Revista economică" îl propune cititorilor săi în acest număr încearcă să definească dimensiunea teoretică și practică a problematicii dezvoltării industriei mici în țara noastră. Abordarea într-o concepție unitară a diferitelor laturi ale dezvoltării acestui sector de mare importanță pentru economia noastră, cum ar fi rolul industriei mici în producția de bunuri și servicii pentru piața internă și externă ; valorificarea prin intermediul acesteia a diferitelor resurse disponibile la nivel național și local ; organizarea și funcționarea acestui sector de activitate în contextul aplicării noului mecanism economico-financiar ; relațiile cu marile unități industriale ; structura și repartizarea teritorială a unităților etc., este menită să contribuie la găsirea unor soluții și la stabilirea unor direcții concrete de acțiune pentru realizarea obiectivului cu caracter programatic de creștere a ponderii acestui sector în producția totală industrială de la circa 5—6% în 1980 la 18—20% în perspectiva anului 1990.

LOCUL ŞI ROLUL INDUSTRIEI MICI ÎN ANSAMBLUL ECONOMIEI NAŢIONALE

DEFINIREA noţiunii de industrie mică în contextul complexităţii şi diversităţii acestei forme de activitate şi a tendinţelor care se fac simţite pe plan mondial nu este o sarcină uşoară. În această privinţă, Legea industriei mici oferă solide elemente de referinţă pentru precizarea conţinutului activităţii şi a limitelor sale de cuprindere prin prevederea modului de subordonare a unităţilor de industrie mică şi a obiectului activităţii acestora. Elementul de definire frecvent avansat în literatura de specialitate consacrată acestui domeniu — dimensiunea unităţilor caracterizată prin numărul de lucrători, volumul fondurilor fixe sau valoarea producţiei obţinută de aceste unităţi — se dovedeşte, la o analiză atentă, greu de acceptat drept unic criteriu de delimitare a unităţilor de industrie mică de cele ale marii industrii.

Considerăm că alte elemente pot veni în sprijinul demersului de conturare a conceptului de industrie mică ; avem în vedere detalierea competenţelor decizionale la nivelul diferitelor verigi organizatorice în ceea ce priveşte aprovizionarea tehnico-materială, profilarea producţiei, stabilirea preţurilor şi tarifelor etc., care să ţină seama, într-o mai mare măsură, de specificul activităţii economice în acest domeniu (determinat de gama largă a profilelor unităţilor, respectiv a produselor şi serviciilor pe care trebuie să le realizeze, de mobilitatea mare a unităţilor etc.), sau întregirea gamei de funcţii a industriei mici cu aceea de complement al marii industrii, funcţie prezentă cu prioritate în economia ţărilor dezvoltate.

Gama funcţiilor specifice industriei mici corespunde laturii calitative a activităţii desfăşurate în acest domeniu şi poate constitui un reper major în definirea acestui concept. Trebuie precizat că aceste funcţii sînt definitorii, în ansamblul lor, pentru industria mică ca domeniu al economiei naţionale, dar că una sau alta din funcţiile respective pot să lipsească la nivelul unităţilor aparţinînd diferitelor ramuri ale industriei mici, fapt ce sporeşte dificultatea delimitării stricte a acestor unităţi.

Desigur, în vederea asigurării unor clarificări de natură organizatorică sau privind procedurile de lucru, se pot adopta unele delimitări şi precizări cu caracter normativ (ca, de exemplu, referitoare la dimensiunea unităţilor de industrie mică, la funcţiile îndeplinite etc.), de natură să faciliteze identificarea unei unităţi sau a alteia ca aparţinînd industriei mici. **Esenţa problematicii industriei mici este însă nu atît de natură organizatorică, cît de natură funcţional-economică,** în sensul că acest domeniu important al economiei reclamă un mecanism de funcţionare care, firesc, trebuie să se înscrie în coordonatele generale ale organizării, conducerii şi planificării întregii vieţi economico-sociale din ţara noastră, dar care, în acelaşi timp, trebuie să corespundă în cît mai mare măsură particularităţilor domeniului respectiv.

Funcţii, obiective, răspunderi

CREŞTEREA, în etapa actuală, a rolului industriei mici este determinată de procesul complex de perfecţionare a diviziunii sociale a muncii, de specializare şi cooperare în producţie, care impune necesitatea găsirii unui echilibru corespunzător între producţia realizată în unităţi de mărimi diferite. În acest context, apare necesitatea ca relaţiile de colaborare şi cooperare în producţie între industria mică şi industria mare să fie intensificate şi să capete o substanţă nouă. Aşa cum arăta secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** una din marile probleme ale industriei mici **„este aceea de a se angaja în activităţi ce nu pot fi realizate în marea industrie, acţionînd însă în colaborare cu marea industrie, ca unităţi mici, specializate. Mai cu seamă trebuie să facem aceasta în domeniul electronic, al construcţiilor de maşini, realizînd o serie de produse, de piese, de subansamble, de aparatură de mică serie, în unităţi mici".**

Ţinînd seama de importanţa acestei probleme şi de perspectivele largi care se deschid sectorului respectiv, potrivit indicaţiilor din documentele de partid, în planul de cercetare al Institutului de economie industrială a fost prevăzută o temă privind rolul şi direcţiile de dezvoltare ale industriei mici în ţara noastră luînd în considerare şi experienţa altor ţări. Vom încerca, în continuare, să sintetizăm unele din concluziile studiului privind acele funcţii ale industriei mici care corespund exigenţelor unei economii moderne, flexibile şi competitive. Aceasta în contrast cu viziunea a cărei acreditare se mai încearcă uneori, potrivit căreia i se rezervă industriei mici un rol periferic în ansamblul economiei, rol redus la realizarea unor funcţii ce sînt proprii unui stadiu primar de dezvoltare şi care nu îi permit să-şi pună deplin în valoare valenţele.

● În judeţul Vîlcea industria mică este implicată în amenajarea unor microhidrocentrale. În prezent, aceasta desfăşoară acţiuni susţinute pentru construirea şi punerea în funcţiune a microhidrocentralelor de la Costeşti, Riureşti (25 kW) şi Baia Ciineni (150 kW).

● În unele judeţe (Argeş, Vîlcea etc.) există preocupare pentru valorificarea cu eficienţă ridicată a subproduselor de lapte, obţinîndu-se făină furajeră (din lapte degresat), băuturi răcoritoare (prin prelucrarea zerului şi a zarei — lactun, lectozin, lenton) şi cazerna — produs solicitat de industrie pentru fabricarea calciului, nasturilor, precum şi în tăbăcării.

● În anii 1981 şi 1982 industria mică şi-a propus organizarea unor ateliere de reparare a anvelopelor. La această acţiune participă — pe lîngă M.I.Ch., care organizează 30 de ateliere — UCECOM cu 30 ateliere, consiliile populare judeţene cu 40 ateliere, M.A.I.A. — cu 10 ateliere.

● La Asociaţia economică cu profil industrial Vitomireşti, din maşini şi utilaje care urmau să fie casate au fost realizate valţuri pentru amestecul cauciucului, o instalaţie de sablare a armăturilor, maşini pentru tăiat secţiuni circulare, mori cu bile pentru măcinarea tufului vulcanic, instalaţii cu discuri pentru şlefuirea dalelor mozaicate etc. În acest fel, unitatea şi-a asigurat o dotare tehnică care-i permite desfăşurarea unei rodnice activităţi de producţie, în special în domeniul fabricării unor materiale de construcţii.

Stadiul actual de dezvoltare a economiei naţionale, caracterizat prin accentuarea laturilor calitative ale creşterii economice, impune aducerea pe primul plan a următoarelor funcţii ale industriei mici :

Activităţi complementare celor din industria mare

ÎN CONDIŢIILE în care performanţele tehnico-economice ale producţiei industriale depind, în mare măsură, de gradul de specializare a acesteia, de asigurarea fabricării unor produse în serii mari, se impune necesitatea realizării unei complementarităţi tot mai accentuate a industriei mici în raport cu industria mare sub două aspecte :

— completarea gamei de produse finite realizate de industria republicană în serii mari, cu produse diverse, necesare beneficiarilor în cantităţi reduse ;

— producerea în unităţi distincte a unor piese şi subansamble care intră în componenţa unor produse, a căror asamblare se realizează în unităţile industriei mari.

În acest sens, sînt de menţionat unele produse de tehnicitate medie sau redusă realizate în unităţi ale industriei mici din ţara noastră ca, de exemplu, canale pentru aer cald şi gaze arse, grătare metalice tip fagure pentru termocentrale, linii tehnologice pentru conserve de legume şi fructe, accesorii necesare la fabricarea mobilei etc. Dacă produsele enumerate nu reprezintă decît o parte foarte redusă din gama celor realizate în prezent în unităţile industriei mici, nu este mai puţin adevărat că şi posibilităţile acestor unităţi, ca şi nevoile existente în economie, sînt mult mai mari decît ceea ce s-a realizat pînă acum.

Accentuarea specializării producţiei impune **adîncirea cooperării dintre unităţile industriale de mărimi diferite.** În timp ce specializarea pentru fazele finale de realizare a produselor, de asamblare a lor, impune existenţa unor întreprinderi mari, realizarea fazelor de fabricaţie premergătoare poate avea loc şi în cadrul unor unităţi de dimensiuni mai reduse ; această posibilitate este creată de specificul acţiunii — în prezent — a progresului tehnic, care favorizează o autonomizare crescîndă a fazelor de fabricaţie în cadrul unor întreprinderi mijlocii şi mici. În acest sens, semnificativă este experienţa unor ţări puternic industrializate, în care existenţa unor întreprinderi mari şi foarte mari este însoţită şi chiar condiţionată de existenţa unui număr mare de întreprinderi mici şi mijlocii ; acestea gravitează în jurul celor mari, realizînd — la comandă şi sub controlul lor tehnic — o gamă largă de piese, componente şi sub-

ansamble necesare fabricării produselor finale în condiții de maximă specializare a procesului de producție. De exemplu, firma „Renault" achiziționa, la un moment dat, peste 20 000 de componente pentru liniile sale de montaj, de la 400 de subcontractanți cu care avea legături permanente de cooperare și de la alte 1 500—2 000 unități subcontractante cu care cooperarea era intermitentă, în funcție de situația conjuncturală. Realizări semnificative sînt de consemnat în această privință și în țara noastră. În același domeniu de referință, de pildă, Întreprinderea de autoturisme Pitești cooperează cu o serie de întreprinderi de mărimi diferite, aparținînd Centralei industriei autoturismelor sau altor centrale industriale, precum și subsistemelor industriei mici. Una dintre formele importante de organizare a procesului de cooperare este cea în cascadă, cu subcontractanți de gradul

● Fără a acoperi, în prezent, o gamă foarte largă de produse sau activități, cooperarea dintre industria mică și întreprinderile republicane oferă unele exemple concludente privind posibilitățile existente în acest domeniu și anume :

— realizarea unei linii tehnologice pentru conserve de legume și fructe, precum și a unei secții de producție pentru accesorii necesare la fabricarea mobilei : U.J.C.M. Ialomița în cooperare cu I.M.U. Medgidia și, respectiv, cu Fabrica de mobilă Constanța ;

— realizarea de piese și repere destinate unor produse complexe ; de exemplu, fabricarea — pentru autoturismul DACIA 1 300 — a colierului kilometraj și a agrafei kilometraj la cooperativa „Solidaritatea" din Rișnov, a unor produse din pîslă și a unor insonorizanți la o secție de producție industrială a C.A.P. Vlădești. Tot pentru acest autoturism se produce un număr mare de repere de către cooperativa „Automecanica"-București. De asemenea, cooperativa „Tehnometalica"-București, cu dotarea de care dispune, obține practic orice piesă de presaj avînd grosimea de pînă la 2 mm și diametrul de pînă la 200 mm, necesară autoturismului românesc, dacă i se asigură matrițele corespunzătoare.

1, gradul 2 etc. În anumite ramuri industriale, subcontractarea poate merge pînă la utilizarea muncii la domiciliu ; de exemplu, industria optică din Japonia realizează șlefuirea lentilelor pentru aparatele foto prin folosirea muncii la domiciliu.

Creșterea și diversificarea producției bunurilor de consum și a serviciilor

AȘA CUM atestă practica economică, pe măsura dezvoltării societății, s-a trecut de la o cerere primară de mărfuri și servicii, nediversificată, la una evoluată, caracterizată printr-o structură tot mai complexă. Pe de altă parte, exigențele legate de realizarea unor produse cu performanțe tehnico-economice înalte au determinat accentuarea procesului de specializare a producției. Cele două tendințe — de diversificare a cererii și de specializare a producției — impun ca un număr tot mai mare de produse și servicii să fie realizate de unități de dimensiuni reduse. În acest fel, însuși numărul mare de unități de mici dimensiuni, cu un grad mai mult sau mai puțin avansat de specializare a producției, constituie un factor de asigurare a unei game diversificate de bunuri și servicii. Trebuie avut în vedere, de asemenea, că în componența cererii populației de bunuri și servicii intră nu numai produse de înaltă tehnicitate, dar și unele mai simple ; realizarea acestor produse nu presupune existența unei dotări tehnice deosebite și nici un grad înalt de specializare tehnologică sau pe produse în unitățile respective. În aceste condiții, satisfacerea cererii de diverse produse simple nu poate reveni decît industriei mici. De altfel, este de remarcat faptul că industria mică este direct angajată în producerea majorității tipurilor de bunuri de consum și de servicii pentru populație, cu excepția bunurilor de folosință îndelungată de înaltă tehnicitate și fabricate în serii foarte mari.

Semnificativ în ceea ce privește contribuția importantă a industriei mici la realizarea unei mari diversități de produse și satisfacerea cererii populației, în special de articole mărunte, este faptul că prin restructurarea numai a unuia dintre subsistemele industriei mici (trecerea în anul 1977 a întreprinderilor de industrie locală în subordonare republicană), au fost scoase din fabricație peste 5 000 de produse de acest gen, a căror lipsă s-a resimțit pe piață. Rolul important pe care îl are industria mică în diversificarea producției derivă și din posibilitatea acesteia de a lansa, la scară redusă, fabricația unor produse noi (bunuri de consum și articole de uz casnic), ale căror segmente de piață sînt încă insuficient cunoscute. Printr-o astfel de testare a cererii populației, se asigură evitarea pierderilor pricinuite de producerea unor cantități mai mari de produse în raport cu cerințele cumpărătorilor ; totodată, se asigură punerea de acord a caracteristicilor produselor cu cerințele populației, în perspectiva extinderii ulterioare a producției.

Sporirea flexibilității și a adaptabilității la cerințele pieței

SCHIMBĂRILE rapide și adesea imprevizibile, ca sens și intensitate, care se produc în economie, privind utilizarea resurselor primare, a unor noi tehnologii de producție, sau ca reflex al unor fenomene necontrolabile care se produc în economia mondială, determină necesitatea găsirii unor soluții eficiente de adaptare a producției la cerințele pieței interne și externe. Aceste schimbări sînt, de asemenea, determinate de aspirația firească a beneficiarilor de a dispune de bunuri și servicii de o calitate din ce în ce mai ridicată, care să necesite o cheltuială mai redusă pe unitatea de efort util. În aceste condiții, un rol important revine unităților de industrie mică, fie în calitatea acestora de producători ai unor produse finite de o complexitate relativ redusă, fie ca furnizori ai unor repere sau subansamble care se integrează ulterior, în întreprinderile mari, în produse de complexitate și tehnicitate înaltă. Baza obiectivă a posibilităților sporite de care dispune industria mică, în acest sens, este asigurată în principal de :

— **mobilitatea profilului de fabricație al unităților de industrie mică**, realizabilă cu operativitate, atît prin măsuri adoptate de organele ierarhic superioare, cît și prin măsuri adoptate în interiorul acestor unități ; dat fiind volumul redus de factori de producție din unitățile industriei mici, este posibilă înlocuirea lor chiar totală, dacă — din motive obiective — este necesară schimbarea radicală a profilului de producție al acestor unități ; ele au, de regulă, un proces de producție mai puțin rigid decît întreprinderile mari, care dispun de linii tehnologice de mari proporții, cu înalt nivel de mecanizare și automatizare, dar greu adaptabile la cele mai mici modificări ale structurii producției, frînînd procesul de înnoire și de diversificare a acesteia ;

— **mobilitatea forței de muncă din industria mică**, în realizarea unor diferite operații, repere sau produse, asigură adaptarea acesteia cu ușurință la schimbările frecvente din structura producției ; lucrătorii din unitățile industriei mici, fiind adesea direct confruntați cu problemele majore ale unităților respective, privind asigurarea aprovizionării cu materii prime, materiale, energie, scule, dispozitive, matrițe etc., privind desfășurarea procesului de producție propriu-zis și asigurarea desfacerii producției, pot manifesta — în cunoștință de cauză — un plus de inițiativă în rezolvarea acestor probleme.

Caracteristicile de flexibilitate și adaptabilitate sînt proprii, în special, unităților mici de industrie ușoară ; aceeași apreciere este, însă, valabilă și pentru o serie de unități de dimensiuni reduse din industria construcțiilor de mașini sau din industria metalurgică. De exemplu, în literatura de specialitate se apreciază că mini-oțelăriile (cu capacitate medie de circa 200 000 tone oțel pe an) se caracterizează printr-o pronunțată flexibilitate tehnică și organizatorică, care se manifestă în ceea ce privește compoziția și modul de utilizare a materiilor prime și a aparatului de producție, gama de produse fabricate și modul concret de organizare a producției și a muncii.

Pentru ca specializarea — proces necesar creșterii performanțelor tehnice și economice ale producției — să nu intre în contradicție cu necesitatea asigurării unei flexibilități adecvate a industriei, este indicat ca aceasta să fie orientată, cu precădere, către unitățile de dimensiuni reduse ; tocmai prin numărul mare al acestor unități se poate asigura diversitatea necesară a producției și capacitatea de adaptabilitate la cerințele pieței și ale economiei naționale.

Asimilarea cu operativitate în producție a elementelor de progres tehnic

INDUSTRIA MICĂ poate contribui la modernizarea mașinilor și utilajelor, realizate de industria mare, prin producerea la parametri calitativ îmbunătățiți a unor piese și subansamble care intră în componența mașinilor și utilajelor respective. În acest fel, se poate afirma că și industria mică contribuie la

dr. Corneliu RUSSU,
dr. Alexandru MIHĂILESCU
Institutul de economie industrială

(Continuare în pag. 17)

Obiective ale dezvoltării industriei mici în actualul cincinal

JALONÎND ORIENTĂRILE și direcțiile principale de dezvoltare a industriei mici, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea rostită la Consfătuirea din luna iunie 1980 cu activul și cadrele de bază din cooperația de consum, cooperația meșteșugărească, cooperația agricolă de producție și consiliile populare, a subliniat necesitatea creșterii ponderii acesteia în totalul economiei și în mai buna aprovizionare cu produse și servicii a populației și a unor sectoare ale economiei locale. Implicarea tot mai activă în dezvoltarea industriei mici a consiliilor populare și organizațiilor cooperatiste constituie, potrivit legii, una din sarcinile majore ce le revin în actuala etapă de dezvoltare economico-socială a României socialiste. Consiliile populare au menirea de a îndruma și coordona întreaga activitate de industrie mică din teritoriu, indiferent de subordonarea unităților în care aceasta se realizează, și totodată de a asigura organizarea și dezvoltarea unor unități proprii de industrie mică.

Forme de organizare — structura producției și a resurselor materiale

PROGRAMUL special privind dezvoltarea industriei mici și a prestărilor de servicii pentru populație pe perioada 1981—1985 prevede la principalii indicatori dinamicile de dezvoltare prezentate în tabel.

În structură s-a prevăzut accentuarea dezvoltării producției unor materiale de construcții, a producției bunurilor de consum, prestărilor de servicii, producției de piese și subansamble pentru cooperări cu industria republicană, articolelor de artă populară și artizanat, producției de scule, unelte și unele utilaje simple, recondiționarea unor produse și piese de schimb și alte lucrări, în care valorificarea resurselor locale trebuie să aibă un loc preponderent. De asemenea, s-a prevăzut în program mărirea contribuției industriei mici la valorificarea unor surse noi de energie, prin construirea de microhidrocentrale, producerea de biogaz, utilizarea energiei geotermale, solare etc.

Materializarea sarcinilor din acest domeniu trebuie să se înfăptuiască prin aplicarea consecventă a legii cu privire la dezvoltarea industriei mici, care instituționalizează organismele ce pot desfășura astfel de activități, precum și domeniile spre care trebuie să-și concentreze, în mai mare măsură, preocupările. Astfel, industria mică se organizează și se dezvoltă în următoarele categorii de unități :

— **unități ale consiliilor populare,** care realizează cu prioritate bunuri de consum, materiale de construcții, recondiționarea de piese, repere și subansamble, cooperarea cu unități ale industriei republicane, întreținerea și repararea locuințelor, activitatea de spălătorii și curățătorii chimice, întreținere și reparații de autoturisme, școli de șoferi amatori, realizarea unor produse și lucrări pentru nevoile unităților proprii etc. ;

— **unități ale cooperației meșteșugărești,** care dezvoltă în mediul urban producția articolelor de uz casnic, gospodăresc și de decorațiuni interioare, servicii personale, întreținere și reparații de bunuri de folosință îndelungată și autoturisme, prestări în construcții, producția de artizanat și de artă populară, achiziționarea, recondiționarea și valorificarea unor bunuri preluate de la populație și de mic mobilier, cooperări cu unități republicane etc. ;

— **unități ale cooperației de producție, achiziții și desfacere,** care dezvoltă cu prioritate în mediul rural producția de articole de uz casnic și gospodăresc, producția de artizanat și artă populară, de mic mobilier, de conservare și semiconservare de legume și fructe achiziționate de la populație, cooperări în producție cu alte unități socialiste, prestări de servicii pentru întreținerea și repararea articolelor electrice și electronice, întreținere și reparații de autoturisme, motociclete și biciclete, cazare hotelieră, panificație, construcții etc. ;

— **unități ale cooperației agricole de producție,** care activează în mediul rural avînd ca obiect prelucrarea și industrializarea unor produse agricole rămase de la unitățile cooperatiste după achitarea obligațiilor la fondul central de stat, producția de materiale de construcții, prelucrarea unor materiale lemnoase din doborîturi de vînt și tăieri de igienă a pădurilor, producția diferitelor bunuri de consum și artizanat, cooperări în producție cu alte unități, prestări în construcții și alte servicii pentru populație ;

— **micii meșteșugari autorizați** care își axează activitatea în direcția satisfacerii nevoilor populației cu unele prestări de servicii, îndeosebi reparații de articole de uz casnic și gospodăresc, precum și prin realizarea unor produse cu munca la domiciliu.

În condițiile caracterului restrictiv al resurselor de materii prime și energetice, intensificarea dezvoltării industriei mici prin valorificarea superioară a resurselor materiale, în special a celor existente pe plan local, se impune cu tot mai multă acuitate. Astfel, împletiturile de paie, de papură, de răchită trebuie realizate pe baza materiilor prime existente în fiecare localitate, în fiecare județ. Dezvoltarea activității de producere a unor materiale de construcții, cioplitul și fasonatul pietrei și marmurei, prelucrarea chihlimbarului și a altor pietre semiprețioase, realizarea unor lucrări artizanale din lemn și din alte materiale constituie activități prin care se valorifică superior resursele locale, în aceas-

%

Indicatori	Dinamică 1985 / 1980	Ritm mediu anual 1981—1985
Producția netă industrială	165,5	10,6
Producția marfă industrială	160,7	10,0
Prestări de servicii pentru populație	184,0	13,0
Livrări de mărfuri către fondul pieței	138,8	6,8
Export (devize libere)	222,5	17,3

tă privință nefiind necesare aprobări sau repartiții din fondul de stat. Industriei mici îi revin sarcini importante în valorificarea argilei și nisipurilor, în exploatarea zăcămintelor miniere mici, spre exemplu de cărbune, pe care unitățile acesteia pot să le exploateze cu sisteme simple ; de asemenea, minereurile de fier sau alte minereuri, existente în cantități prea mici pentru a putea fi valorificate în condiții de eficiență în întreprinderile republicane, pot fi exploatate în sistemul micii industrii.

Un domeniu încă insuficient dezvoltat în raport cu posibilitățile și resursele industriei mici se referă la activitatea de preindustrializare și industrializare a producției agricole vegetale și animale. Din producția agricolă de bază rămasă după achitarea obligațiilor către stat și față de membrii cooperatori, secțiile industriale ale cooperativelor agricole de producție pot obține produse de tip industrial care să satisfacă necesitățile populației din zonă și chiar din județ : conserve cu pastă de tomate, roșii în bulion, murături, varză murată, gemuri, marmeladă etc. La C.A.P. Cezieni din județul

Olt, spre exemplu, se obțin, alături de o serie întreagă de conserve de legume și fructe, și conserve cu frunze de viță de vie, cantități însemnate de vin și siropuri realizate din coacăze, măceșe etc., precum și îngrășăminte chimice foarte apreciate atît în țară cît și la export.

În alte unități ale industriei mici, foile de porumb și paiele de grîu sînt folosite pentru executarea de poșete, coliere, cordoane, tălpi pentru sandale ; din subprodusele animale (copite, coarne, oase), se obțin articole de podoabă și decorațiuni interioare, din căzăturile de furnire se realizează jaluzele, grătare pentru baie etc. În domeniul pisciculturii, industria mică — în special unitățile aparținînd cooperației agricole — în cooperare cu întreprinderile piscicole de stat (care îi asigură materialul piscicol de populare, unelte pescărești, furaje, asistență tehnică) — este solicitată să valorifice potențialul economic al apelor țării.

Întrucît industria mare, specializată, poate genera, în unele cazuri, pierderea unor importante părți din materiile prime și energie (sub formă de reziduuri, subproduse, energii secundare care fie se acumulează pe terenuri, degradîndu-le, fie se deversează în ape și aer, conducînd la poluare), industria mică are rolul de a evita aceste efecte nedorite, organizînd, totodată, activități prin care să valorifice componentele resurselor naturale și energetice. Intervenția micii industrii în acest domeniu este cu atît mai necesară cu cît, pentru întreprinderile republicane, de multe ori nu este eficient să se valorifice absolut toate materialele refolosibile, toate subprodusele, toate rezidurile, pentru că sistemul ei de organizare nu permite aceasta.

Asigurarea forței de muncă și a dotării tehnice

ATRAGEREA forței de muncă în cadrul activităților de industrie mică va trebui să constituie o preocupare deosebită pentru consiliile populare și pentru toate unitățile din acest domeniu de activitate. În acest scop, este necesar să se determine, în perspectivă, posibilitățile existente pe localități, în concordanță cu programele de dezvoltare din industrie, agricultură, transporturi, construcții și alte ramuri și sectoare ale economiei, ținîndu-se seamă, în același timp, de „Programul special" al industriei mici, în care s-a stabilit că **numărul personalului din acest sector se va ridica în 1985 la aproape 730 mii persoane**, cu peste 130 mii mai mult decît în 1980. În mod deosebit, în atragerea personalului industriei mici din mediul rural, este necesar să se asigure participarea acestuia în activități agricole, în perioadele de campanii agricole, astfel încît organizarea și dezvoltarea industriei mici să se facă în complementaritate față de cerințele agriculturii și numai după satisfacerea nevoilor de forță de muncă ale acesteia.

Din programele elaborate la nivelul județelor rezultă că, **pentru dezvoltarea industriei mici, în actualul cincinal se vor aloca investiții în valoare de circa 7 miliarde lei,** din care circa 70% din fondurile statului, iar restul din fondurile unităților cooperatiste. Investițiile preconizate vor fi orientate, în special, spre realizarea următoarelor obiective : (% din volumul total de investiții alocate în perioada 1981—1985) : dezvoltarea producției bunurilor de consum — 21,4 ; dezvoltarea producției materialelor de construcții — 10,6 ; extinderea activităților prestatoare de servicii pentru populație — 43,5.

Pentru dezvoltarea industriei mici, atît organele centrale cît și consiliile populare, potrivit legii, trebuie să se preocupe de asigurarea spațiilor și dotărilor cu utilaje, instalații și alte mijloace fixe disponibile, astfel încît volumul fondurilor de dezvoltare în industria mică să fie cît mai restrîns și folosit cît mai eficient. Un însemnat rol pot avea pe această linie consiliile populare județene, centralele și întreprinderile industriale republicane care au datoria să analizeze și să dispună ca unele clădiri, utilaje, instalații și scule disponibile să fie repartizate industriei mici în vederea lărgirii activității acesteia. Totodată, stabilirea pe plan local a unor acțiuni de cooperare în producție între unitățile de industrie mică și întreprinderi republicane, condiționate de dotarea cu mijloace fixe a industriei mici, sînt de natură să faciliteze extinderea activității și realizarea de rezultate economice corespunzătoare pentru ambii parteneri.

La utilarea industriei mici trebuie să contribuie și acțiunile de autodotare, constînd în realizarea de utilaje, scule și dispozitive cu mijloace proprii, chiar în unitățile de industrie mică. De exemplu, unele asociații economice cu profil industrial de la sate, din mașinile și utilajele ce urmau să fie casate au realizat valțuri pentru amestecul cauciucului, instalație de paflare a armăturilor, mașini pentru tăiat secțiuni circulare, mori cu bile pentru măcinarea tufului vulcanic, instalații cu discuri pentru șlefuirea dalelor mozaicate, mașini pentru frecarea vopselelor, stație de sortare a agregatelor de rîu, cuptor pentru topirea zgurei de aluminiu etc. Numeroase utilaje, instalații, scule și dispozitive au realizat întreprinderile județene de prestări servicii și producție Olt, Ialomița, Botoșani și altele, cu rezultate economice dintre cele mai eficiente, ce pot fi preluate și folosite în alte unități similare de industrie mică.

Industria republicană deține în prezent unele spații și ateliere de dimensiuni mici, multe dintre acestea de cu totul alt profil decît cel al întreprinderii republicane în care funcționează. **Predarea acestora unor unități de industrie mică ar contribui la îmbunătățirea dotării și accelerarea dezvoltării industriei mici,** precum și la realizarea unei eficențe economice superioare.

Cooperarea dintre industria mică și industria republicană

COOPERAREA în producție a industriei mici cu industria republicană constituie un domeniu de activitate cu rezultate economice generale favorabile și, în același timp, o supapă de degrevare a marii industrii de activități productive care se pot realiza mai eficient în condiții de mică producție.

La nivelul anului 1980, volumul producției în cooperare dintre unitățile de industrie mică și întreprinderile republicane era de peste 3 miliarde lei, respectiv numai 5,8% din valoarea producției marfă a industriei mici. Fără a acoperi, în prezent, o gamă prea largă de produse sau activități, cooperarea dintre industria mică și întreprinderile republicane oferă unele exemple edificatoare :

— realizarea de canale pentru aer cald și gaze arse, grătare metalice tip fagure pentru termocentrale (U.J.C.M. Vîlcea cu unitățile M.E.E.) ;

— realizarea de alimentatoare și stabilizatoare pentru calculatoarele de buzunar, panouri solare pentru încălzirea apei menajere, pupitre pentru centrale telefonice, dispozitive mecanice cu reglarea debitului pentru spălarea autoturismelor, sere și solarii pentru populație etc.

— realizarea unei game de produse de complexitate mai redusă : ambalaje, cleme metalice pentru rețeaua electrică (U.J.C.M. Argeș cu I. A. Pitești), membrane insonorizante și presuri de cauciuc pentru autoturisme (I.P.S.P. Dîmbovița cu I. A. Pitești), axe triunghiulare, frîne, suporți (U.J.C.M. Mehedinți cu Întreprinderea mecanică Drobeta Turnu Severin), balansiere excavator, brat oscilant, aparători cabine (U.J.C.M. Vîlcea cu Întreprinderea de utilaj greu Brăila), repere presate la rece, subansamble, confecții metalice, împletituri de sîrmă (I.P.S. Vîlcea cu Combinatul minier Valea Jiului) etc.

Sporirea substanțială, în actualul cincinal, a cooperării în producție dintre industria mică și întreprinderile republicane trebuie să fie în atenția factorilor implicați, care pot să asigure dezvoltarea acestei activități pe bază de contracte de lungă durată, mai ales în realizarea de piese, repere și subansamble, precum și prin repararea și recondiționarea pieselor de schimb, cu rezultate economice avantajoase pentru toate unitățile interesate. Nivelurile programului pentru actualul cincinal trebuie considerate, în toate județele, ca minimale, date fiind posibilitățile largi de cooperare de care dispune industria noastră socialistă și care, extinse și folosite corespunzător în fiecare județ, pot să atingă pînă în 1985 ponderi de 8—10% din valoarea producției marfă a industriei mici.

În organizarea și conducerea industriei mici, ca și a oricărui alt domeniu de activitate, multe probleme noi și specifice vor putea fi soluționate de cei care se confruntă zilnic cu ele, dacă vor aplica ferm prerogativele și pîrghiile ce le au la dispoziție. În acest sens, considerăm că, **consiliile populare în virtutea drepturilor ce le conferă legea trebuie să joace un rol mai activ în organizarea întregii activități de industrie mică din raza lor de acțiune.** Totodată, pentru a se crea condițiile necesare manifestării plenare a inițiativei locale, pentru a găsi soluții bune și operative, este necesar să se folosească mai deplin competențele factorilor locali (la nivel de județ) în ceea ce privește atît măsurile de ordin administrativ, cît și principalele pîrghii economice aplicate în activitățile de interes local.

Gheorghe LAMPERT
Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare

Propulsoare de progres a satului românesc

O PÎRGHIE IMPORTANTĂ care contribuie la integrarea satului în amplul proces de dezvoltare a țării o constituie dezvoltarea industriei mici în unitățile agricole cooperatiste. În lumina Legii nr. 2/1980 industria mică din unitățile agricole cooperatiste reprezintă un ansamblu de preocupări neagricole, productive sau prestatoare de servicii, manuale sau mecanice, anexe sau aducătoare de venituri în care se folosesc materii prime agricole sau neagricole, al cărui scop final este creșterea veniturilor unităților agricole și ale membrilor cooperatori.

În acest context, analizele și investigațiile întreprinse recent în numeroase unități cooperatiste agricole din 11 județe ale țării au permis evidențierea aportului industriei mici la dezvoltarea unităților agricole pe elemente de input (aprovizionare, dotare tehnică și forță de muncă) și output (desfacerea producției) — fig. nr. 1 — concomitent cu unele neajunsuri care limitează dezvoltarea acesteia.

Un sistem suplu de organizare și relații economice

ÎN 1980 prelucrarea produselor agricole a reprezentat numai 10,7% din volumul producției industriei mici din C.A.P. Explicația acestei situații este dată, în parte, de restricțiile existente pentru prelucrarea produselor care fac obiectul contractelor la fondul de stat. De menționat că la nivelul localităților rurale, o parte din aceste produse agricole cu regim restrictiv de prelucrare în unitățile producătoare (piei, carne, lînă etc.) sînt prelucrate în atelierele cooperației de producție, achiziții și comerț sau în cooperativele meșteșugărești. Pe de altă parte, dezvoltarea în cadrul C.A.P. a activităților de prelucrare a produselor agricole care nu sînt monopol de stat (papură, rogoz, lemn etc.) este frînată de existența elementului tradițional meșteșugăresc.

Importanța mare a resurselor locale neagricole (lut, piatră de var, agregate minerale etc.), ca dealtfel și a celor agricole fără regim restrictiv, rezultă din aceea că ele răspund aproape întru totul scopului urmărit de industria mică : grad mai mare de ocupare a forței de muncă, număr sporit de zile lucrate, asigurarea utilajelor în mare parte din autodotare, rentabilitate ridicată — de la 6,6% (șantier de confecționat cărămizi manuale C.A.P. Ciochina — Ialomița), la 54% (cuptor var Cîmpulung — Argeș) ș.a.

Pornind tocmai de la largile posibilități existente pentru dezvoltarea industriei mici în mediul rural și, îndeosebi, pe lîngă unitățile agricole cooperatiste, studiul întreprins a relevat o serie de neajunsuri cît și unele căi de înlăturare a acestora. Astfel, în cazul extinderii activității de prelucrare a legumelor și fructelor s-au concretizat următoarele **propuneri :** ● organizarea, prin cooperare cu Întreprinderea pentru industrializarea legumelor și fructelor, după modelul C.A.P. Cezieni — Olt, a unor puncte de sortare și prelucrare la nivelul unităților agricole mari producătoare de legume și fructe, fapt ce ar conduce la creșterea valorii producției livrate, reducerea volumului transporturilor, diminuarea pierderilor și deprecierilor calitative ; ● aprovizionarea Agrocoop cu mărfuri să se facă de către cooperativele asociate fără a mai fi condiționată de realizarea planului I.L.F., ceea ce ar repune, de fapt, în aplicare prevederile statutare. Hotărîrea referitoare la întărirea autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale, prin asigurarea unui consum de pînă la 150 kg echivalent grîu pentru fiecare persoană ce se aprovizionează din localitățile rurale, va conduce la dublarea și chiar triplarea utilizării brutăriilor sătești (gradul de utilizare a brutăriilor C.A.P. era între 33—67%) și reducerea cheltuielilor de transport prin desființarea circuitului : C.A.P., I.V.C., moară, depozit, cooperația de consum. Un calcul estimativ privind cheltuielile de transport a 125 t grîu (necesarul pentru o brutărie de capacitate medie) la o distanță de 30 km, urmînd circuitul prezentat, se ridică la circa 17 820 lei, iar consumul de motorină la aproximativ 283,5 kg.

Pentru **prelucrarea produselor animaliere** și în special a cărnii, pot fi adoptate două variante :

a) cooperare cu întreprinderile de industrializare a cărnii, după modelul A.E.I. Tomești și C.A.P. Stoicănești ;

b) amenajarea după posibilități a unor „puncte de tăiere și prelucrare primară" în scopul realizării deziderateloor autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale.

O serie de îmbunătățiri sînt necesare în domeniul **aprovizionării.** În prezent aprovizionarea cu materii prime și materiale noi sau refolosibile din afara unității deține o pondere de circa 72,9% și se face în cea mai mare parte prin intermediul notelor de comandă (valabil pentru 84% din activități). Asigurarea pe această cale a materiilor prime generează multiple neajunsuri : aprovizionarea în salturi ; constituirea de stocuri sub sau supranormative și în multe cazuri cu mișcare lentă sau foarte lentă ; neîncărcarea corespunzătoare a capacităților de producție ; întreruperi repetate ale procesului de producție etc. **Dacă s-ar crea industrici mici din unitățile agricole cooperatiste posibilitatea ca pentru necesarul de materii prime și materiale să încheie contracte la nivelul sarcinilor înscrise în plan, aprovizionarea acestora s-ar desfășura în condiții mai bune.**

În privința materialelor refolosibile aprovizionarea a devenit și mai dificilă după apariția Decretului 465/1979, deoarece unitățile industriale solicită repartiții de la coordonatorul de balanțe. Un exemplu în această privință credem că este edificator : la numeroasele demersuri făcute de conducerea A.E.I. Vitomirești — Olt pentru obținerea aprobărilor necesare extragerii aluminiului din zgura rezultată de la Combinatul de aluminiu Slatina s-au primit numai refuzuri, cu toate că, în conformitate cu probele efectuate, investiția ar fi fost foarte mică (5 mii lei), cheltuielile materiale de numai 6%, iar procesul de producție foarte simplu. Iată de ce considerăm că este necesar ca sectorul de industrie mică din unitățile agricole cooperatiste să fie inclus în nomenclatorul coordonatorului de balanță cu necesarul de materiale complementare și refolosibile.

Fig. 1 - Schema resurselor și căilor de desfacere a producției

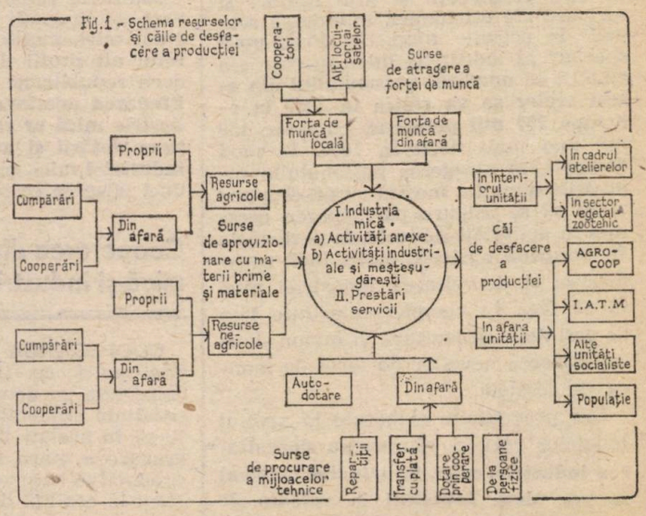

Creșterea gradului de dotare tehnică și de utilizare a forței de muncă

DUPĂ CUM se știe, în atelierele cu statut de anexe ale C.A.P. se lucrează cu mijloace tehnice modeste, cu utilaje și mașini care au un înalt grad de uzură fizică și morală. Împrospătarea dotării tehnice a acestor ateliere este o necesitate pentru creșterea eficienței economice, fără ca aceasta să însemne cheltuirea unor fonduri mari. Problemele principale ce se cer rezolvate pentru eliminarea barierelor actuale impuse de dotarea tehnică creșterii productivității muncii, calității produselor și serviciilor sînt : generalizarea tipurilor de utilaje, mașini și instalații cu randamente superioare care pot fi realizate cu mijloace proprii locale ; înlocuirea treptată a utilajelor uzate fizic sau moral cu altele adaptate condițiilor specifice industriei mici ; încurajarea și stimularea inițiativelor pentru transpunerea în practică a invențiilor și inovațiilor.

Figura 2

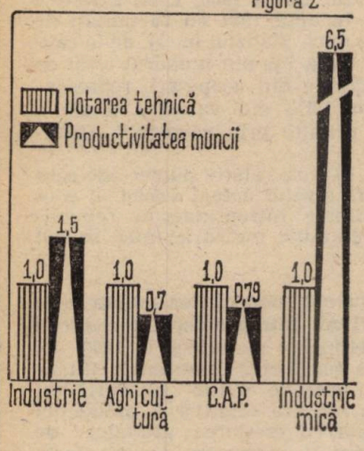

În paralel cu urmărirea nivelului dotării tehnice, analiza situației forței de muncă s-a făcut atît la nivelul unității, sub forma gradului de utilizare, a calității și a nivelului productivității muncii, cît și la nivelul individual, sub forma retribuției și a altor avantaje economico-sociale. Din punct de vedere al **gradului de utilizare,** anual un lucrător din industria mică prestează circa 235 zile, cu 60 de zile mai mult față de un cooperator și cu 49 de zile față de o persoană ocupată în agricultură. Neacoperirea integrală a fondului de timp anual de un lucrător din industria mică provine în principal din deficiențele sistemului actual de aprovizionare (valabil pentru circa 67% din numărul activităților), caracterul sezonier al activității din unele ateliere și formații (30% din ateliere cu activitate sezonieră), necesitatea executării lucrărilor agricole în perioadele de vîrf.

Ca element calitativ important al forței de muncă, **pregătirea profesională,** apreciată după nivelul școlii absolvite sau după categoria de încadrare, comportă o serie de asemănări și deosebiri față de nivelul general din agricultura cooperatistă. Meseriașii din activitățile tradiționale, precum și cei din construcții și cu munca la domiciliu, au în general același grad de pregătire ca și ceilalți cooperatori. În celelalte activități, în care procesele de muncă sînt apropiate de cele din întreprinderile industriale similare, pregătirea profesională este mult îmbunătățită, în aceste sectoare concentrîndu-se marea majoritate a cadrelor cu studii medii (aproximativ 50%), datorită ponderii ridicate a forței de muncă tinere.

Exprimată prin volumul producției globale obținută într-un an pe un muncitor, **productivitatea muncii** din industria mică este mai mare cu aproximativ 71% față de agricultură. Coroborînd nivelul dotării tehnice cu cel al productivității muncii pe o persoană din industrie, agricultură, C.A.P. și A.E.I. industriale rezultă că cel mai favorabil raport se înregistrează în industria mică din cooperativele agricole (1:6,5) și din A.E.I. industriale (1:3,5), superioare celor din industrie, agricultură și cooperativele agricole de producție (fig. nr. 2).

Analiza generală a **retribuirii muncii** evidențiază că în industria mică nivelul acesteia este mai mic decît în industrie, dar mai mare față de agricultură. Necesitatea dezvoltării industriei mici în cooperativele agricole, precum și relația productivitate-retribuție sînt sugestiv redate în exemplul următor. În ipoteza în care am considera că în 3 cooperative agricole din județul Cluj (Sieu, Unirea și Jucu) nu ar exista activități de industrie mică, fondul de retribuire s-ar diminua cu 47,0% la C.A.P. Sieu, cu 79,0% la Unirea și cu 40,3% la Jucu, iar retribuția medie lunară s-ar reduce cu 400 lei la Sieu, 307 la Unirea și 475 lei la Jucu (scăderi ce ar reprezenta 53%, 21% și respectiv 59,7% din retribuția medie anuală a unui coperator).

Figura 3

Contribuția la dezvoltarea unităților agricole

ÎN PRODUCȚIA globală a cooperativelor agricole de producție, industria mică deținea în anul 1980 o pondere de numai 9,30%. Între județe, ca dealtfel și între unități, s-au înregistrat abateri foarte mari față de această medie (fig. nr. 3). Județele cu cele mai mari realizări în acest domeniu s-au dovedit a fi cele în care suprafețele de teren arabil sînt sub 50% (Argeș, Bistrița, Cluj, Iași etc.). De asemenea, în cadrul aceluiași consiliu agroindustrial sînt cooperative în care producția globală a industriei mici reprezintă peste 60%, în timp ce în altele — cu resurse locale asemănătoare — realizările din activitățile industriale sînt nesemnificative. Analiza întreprinsă demonstrează că dezvoltarea industriei mici în unitățile cooperatiste depinde în cea mai mare măsură de interesul manifestat de conducerea fiecărei unități în parte în depistarea și utilizarea tuturor posibilităților locale disponibile.

Valoarea relativ scăzută a materiilor prime folosite — dat fiind sursele de procurare din resurse proprii sau refolosibile — determină în cea mai mare parte ponderea mai mică a cheltuielilor materiale din industria mică, comparativ cu industria, sectorul C.A.P. din agricultură și cu A.E.I. industriale. Pe ramuri și feluri de activități, oscilațiile — față de media de 50,9% — sînt foarte mari, de la 6% la atelierele de extragere a aluminiului din zgură (A.E.I. Vitomirești), pînă la 74% la atelierul de fabricat săpun (C.A.P. Grozăvești). Totodată, cheltuielile materiale la 1 000 lei venituri sînt în medie sub 400 lei, cu excepția județelor Dolj și Iași. Din gruparea cooperativelor agricole după mărimea acestor indicatori a rezultat că toate unitățile cu cheltuieli materiale sub 100 lei, ca și cele cu peste 800 lei au industria mică într-un stadiu incipient de dezvoltare, în intervalul de la 300—600 lei situîndu-se majoritatea unităților.

Aflată în raport invers proporțional cu cheltuielile materiale, producția netă înregistrează ponderi superioare (circa 49,9%) comparativ cu industria (raport 1:1,5) și sectorul C.A.P. (raport (1,6:1,4), fapt care a asigurat cooperativelor agricole deținătoare o posibilitate în plus pentru realizarea principiului autoconducerii și autogestiunii financiare, prin acoperirea eventualelor pierderi înregistrate în sectoarele agricole — vegetal și zootehnic.

Concluzia finală este că influența industriei mici în mediul rural se face tot mai pregnant simțită, atît prin creșterea preocupărilor locuitorilor satelor pentru astfel de activități, cît și prin beneficiile superioare înregistrate (rata medie a rentabilității este de 24—25%).

Rezultatele obținute în comunele în care industria mică s-a dezvoltat în mod corespunzător posibilităților și necesităților locale confirmă cele arătate anterior. De exemplu, C.A.P. Stoicănești — Olt a avut în anul 1980 o producție globală de 84 milioane lei, din care 39,7 milioane lei producție industrială (47,3%), totalul beneficiului obținut a fost de 8,3 milioane lei, din care 6,5 milioane lei, adică 80%, au provenit de la activitățile industriale. Faptul că cei 120 de cooperatori ocupați în industria mică au de lucru permanent, au venituri sigure, un loc de muncă stabil și bine organizat se reflectă în mod pozitiv în viața lor, fiind mult mai atașați de locul de muncă și de activitățile ce se desfășoară în cooperativă, participînd activ și la muncile agricole.

Gabriel POPESCU
Leonida FRĂȚILĂ
Institutul de economie agrară

Cum sînt folosite posibilităţile de adîncire a cooperării cu marea industrie

DEZVOLTAREA activităţilor industriale de diferite profiluri în unităţile industriei mici de la sate face necesară o delimitare clară a funcţiei de complementaritate a acesteia în raport cu marea industrie şi în raport cu agricultura. După cum se ştie potenţialul productiv al lucrătorilor din unităţile economice cu profil agricol este valorificat, cu preponderenţă, în activitatea agricolă şi în activităţile industriale complementare în raport cu agricultura : preindustrializarea şi industrializarea producţiei vegetale şi animale, valorificarea producţiei vegetale depreciate calitativ, precum şi valorificarea produselor auxiliare ce rezultă din procesul tranşării animalelor. Dar, pentru utilizarea completă a timpului de lucru anual, unităţile de industrie mică complementare agriculturii pot organiza şi activităţi industriale care urmăresc valorificarea deplină a resurselor de materii prime locale, precum şi a resurselor energetice locale, alte activităţi industriale urmînd a fi desfăşurate în măsura în care acestea nu afectează procesul de producţie din agricultură. Cel puţin trei premise impun limitarea specificului activităţii acestor unităţi la cele menţionate :

— forţa de muncă din mediul rural trebuie să desfăşoare, în primul rînd, activităţi utile agriculturii ;

— activităţile industriale desfăşurate în aceste unităţi au un caracter discontinuu, în timp ce, la stabilirea unor relaţii de cooperare, întreprinderile republicane pretind — în mod justificat — livrări ritmice, continue, de componente. Or, posibilităţile de obţinere a unei producţii industriale foarte mari în perioadele de extracampanie agricolă, precum şi posibilităţile de depozitare sînt foarte limitate ;

— în prezent, unităţile de industrie mică rurală au un grad relativ scăzut de înzestrare tehnică a muncii şi un grad relativ redus de calificare a personalului.

Complementarea în raport cu industria mare revine, în principal, unităţilor aparţinînd consiliilor populare şi din cooperativele meşteşugăreşti. Obiectul lor de activitate îl constituie realizarea de piese, repere, subansamble în cooperare cu întreprinderile republicane, precum şi producţia bunurilor de consum pentru nevoile populaţiei. Deşi pentru economia naţională important este dacă o unitate economică desfăşoară o activitate utilă şi obţine rezultate corespunzătoare şi nu dacă aparţine industriei republicane sau industriei mici, practica dovedeşte că unităţile economice mici şi mijlocii beneficiază de condiţii diferite (în special în ceea ce priveşte aprovizionarea tehnico-materială), în funcţie de modul lor de subordonare.

Stadiul actual al integrării în producţie

LA NIVELUL anului 1981, producţia marfă realizată prin cooperare în industria mică reprezenta mai puţin de 6% din valoarea totală. Pentru exemplificarea nivelului cooperării dintre întreprinderile republicane şi unităţile industriei mici a fost aleasă o unitate reprezentativă a industriei constructoare de maşini : Întreprinderea de autoturisme Piteşti. Analiza cooperărilor relevă faptul că unităţile industriei mici au o contribuţie neînsemnată la furnizarea de piese, repere şi subansamble către I. A. Piteşti. Pentru realizarea autoturismului Dacia 1300, I. A. Piteşti a cooperat în anul 1981 cu 15 unităţi de industrie mică (tabelul nr. 1), de la care a primit circa 7% din numărul total de piese obţinute din cooperări, reprezentînd doar 1,9% din valoarea totală a pieselor primite prin cooperare (tabelul nr. 2).

Dintre cauzele relativ numeroase care determină nivelul actual scăzut al cooperării dintre întreprinderile republicane şi unităţile industriei mici se pot enumera :

● **Influenţa cooperărilor asupra unor indicatori ai întreprinderii** (producţia netă, cheltuielile materiale la 1000 lei producţie marfă etc.) Rezultatele financiare obţinute de multe întreprinderi relevă o scădere relativă a producţiei nete odată cu creşterea gradului de specializare şi cooperare. Aceste efecte economice negative pot fi însă compensate de rezultatele obţinute prin extinderea fabricaţiei produselor complexe, de profil, de valoare ridicată, pe capacităţile de producţie rămase disponibile prin degrevarea lor de activităţile nespecifice. De asemenea, metodologia actuală de calcul a cheltuielilor materiale din întreprinderi nu delimitează cheltuielile proprii de acelea realizate în unităţile economice cu care cooperează. În acest fel, se umflă artificial nivelul cheltuielilor materiale, care nu mai reflectă corespunzător efortul propriu al întreprinderii pentru reducerea acestora. De exemplu, în anul 1981, la I. A. Piteşti, cheltuielile materiale la 1000 lei producţie marfă, calculate conform metodologiei actuale, au fost de 692 lei ; dacă acest indicator s-ar calcula excluzîndu-se valoarea cooperărilor din producţia marfă şi din cheltuielile materiale, valoarea acestuia ar reprezenta doar 578,4 lei.

● **Preţul uneori exagerat de mare al pieselor, reperelor, subansamblelor procurate prin cooperare.** În numeroase cazuri, preţul componentelor procurate prin cooperare este mai mare decît costul de producţie realizat în întreprinderea integrată. Spre exemplu, în cazul componentelor pe care I. A. Piteşti le primeşte, preţurile de livrare practicate de furnizori sînt superioare costurilor interne ale acesteia, ceea ce constituie un impediment serios în extinderea relaţiilor de cooperare dintre întreprindere şi subfurnizorii ei (tabelul nr. 3). Este necesar de relevat însă faptul că opţiunea pentru cooperare nu

Tabelul nr. 1

Unităţile de industrie mică cu care a cooperat I. A. Piteşti

Denumirea unităţii de industrie mică	Piese, repere şi subansamble încorporate într-un autoturism			
	cantitate		valoare	
	bucăţi	%	lei	%
Fabrica mixtă de industrie locală Sibiu	36	37,11	69,80	17,90
Cooperativa agricolă de producţie Vlădeşti	17	17,53	162,25	41,60
Întreprinderea de producţie şi prestări în construcţii Rm. Vilcea	10	10,31	25,10	6,44
IJCOOP Brăila	7	7,22	39,86	10,22
Cooperativa „Chimica"-Bucureşti	6	6,19	11,15	2,86
U.J.C.C. Argeş	5	5,15	8,49	2,18
Cooperativa „Unirea"-Tg. Neamţ	4	4,12	7,64	1,96
Cooperativa „Solidaritatea"-Rîşnov	3	3,09	21,65	5,55
Întreprinderea de producţie şi prestări servicii Scornicești	2	2,06	20,80	5,33
Cooperativa zonală Agigea	2	2,06	2,00	0,51
Cooperativa „Electrometal"-Oradea	1	1,03	8,85	8,27
Cooperativa de consum Piteşti	1	1,03	6,24	1,60
Cooperativa „Sîrguinţa"-Giurgiu	1	1,03	3,68	0,94
Cooperativa „Întreţinerea"-Piteşti	1	1,03	1,52	0,39
Cooperativa „Constructorul" Brăila	1	1,03	0,96	0,25
TOTAL	97	100,00	389,99	100,00

trebuie să fie numai rezultatul unei analize economice care pornește de la compararea costurilor componentelor fabricate integrat cu prețul acestora dacă sînt procurate prin cooperare, întrucît criteriile de apreciere a rezultatelor unei unități economice sînt multiple (nivelul productivității muncii, eficiența utilizării fondurilor fixe, eficiența socială etc.), aceasta nereflectîndu-se întotdeauna satisfăcător în nivelul costurilor.

Se poate aprecia că, în prezent, în industria constructoare de mașini, numai un număr relativ scăzut de unități de industrie mică au un nivel de dotare cu mașini și utilaje care să permită preluarea în fabricație a unor piese repere și subansamble realizate în întreprinderile republicane, ori realizarea unei producții de calitate în unitățile industriei mici este condiționată de procesul de dotare corespunzătoare cu mijloace fixe moderne, de înaltă tehnicitate. În acest sens, este necesar ca **industria republicană să țină seama, în planificarea producției de mijloace de producție, și de nevoile industriei mici.** Pentru perioada imediat următoare se impune, însă, **crearea, posibilităților ca unitățile de industrie mică să preia — fie prin cumpărare, fie prin închiriere — fonduri fixe care nu mai corespund exigențelor din industria mare,** urmînd ca treptat, în funcție de profilul de producție al unităților de industrie mică, să se treacă la o dotare cu fonduri fixe moderne, în raport de gradul de complexitate și nivelul de exigență calitativă al produselor realizate de aceasta.

Dotarea corespunzătoare cu mașini și utilaje a industriei mici este o condiție necesară, dar nu și suficientă. Asigurarea unei asistențe tehnice de specialitate de către întreprinderile republicane beneficiare, îndeosebi în ceea ce privește pregătirea fabricației, realizarea și întreținerea matrițelor, asigurarea documentațiilor tehnice și tehnologiilor de fabricație, urmărirea normelor de consum, pregătirea corespunzătoare a cadrelor etc. reprezintă condiții importante ale realizării unei producții de calitate în industria mică.

Transfer de componente către industria mică

ANALIZA oportunității predării către industria mică a unei părți din producția realizată în întreprinderile republicane (în cazul exemplului nostru o întreprindere din industria constructoare de mașini) trebuie să ia în considerare următoarele criterii :

● prin renunțarea la producerea unor piese, repere și subansamble, întreprinderea republicană să descongestioneze efectiv capacitățile sale de producție, astfel încît să poată trece la o extindere a producției sale de bază în condiții de eficiență sporită ;

● predarea către industria mică a fabricației unor componente trebuie să respecte cerințele de tipizare și standardizare ; limitarea sortimentală a pieselor, reperelor și subansamblelor la niveluri minime (prin extinderea producției numai a cîtorva tipuri și eliminarea acelora care satisfac aceeași trebuință dar care au, în mod inutil, caracteristici constructive diferite), precum și orientarea producției spre componentele care se pot adapta și articula fidel cerințelor tehnologice în continuă diversificare, reprezintă sarcini stringente ale unităților de industrie mică ce preiau în fabricație o serie de componente realizate în prezent în marea industrie ;

● unitatea care preia fabricația unor componente să evite depășirea consumurilor specifice materiale și de muncă, realizate în cazul fabricației integrate ;

● alegerea unităților către care se vor preda unele piese, repere și subansamble trebuie să țină seama de necesitatea dezvoltării echilibrate a localităților, de folosirea eficientă a forței de muncă și de reducerea efectelor negative ale navetismului ;

Tabelul nr. 2

Nivelul cooperării realizat de I. A. Pitești cu diferite categorii de unități industriale

	Piese, repere și subansamble încorporate într-un autoturism			
	cantitate		valoare	
	bucăți	%	lei	%
Întreprinderi subordonate Centralei industriale de autoturisme	393	28,23	3582,14	17,52
Alte întreprinderi republicane	902	64,80	16479,25	80,58
Unități de industrie mică	97	6,97	389,99	1,90
TOTAL	1392	100,00	20451,38	100,00

Tabelul nr. 3

Raportul dintre prețul de achiziție la unele componente obținute prin cooperare de către I. A. Pitești, și costul lor de producție integrat

	Raportul
Jantă Dacia 1300	1,51
Piston Dacia 1300	1,63
Bolț piston Dacia 1300	1,44
Supapă evacuare Dacia 1310	1,50
Pompă de benzină	1,40
Pompă de ulei	1,64
Pompă de apă	1,46

● subfurnizorii să realizeze, pe cît posibil, piese, repere sau subansamble finite, evitîndu-se deplasările acestora de la o unitate la alta pentru realizarea mai multor operații pentru același produs (de exemplu, produsul glisieră, care se fabrică în cooperare între I. A. Pitești și I.M.M. Cîmpulung, trece de trei ori de la o întreprindere la cealaltă pentru executarea operațiilor de presare, acoperiri, tratamente termice, încărcîndu-se costurile, în special prin cheltuielile de transport).

Deși la întreprinderea considerată (I. A. Pitești), a existat și există o permanentă preocupare pentru degrevarea capacităților de producție de activitățile nespecifice unei unități economice producătoare de produs final, din profilul ei de fabricație se pot preda către unitățile de industrie mică o serie de piese, repere și subansamble, grupate astfel : a) piese obținute prin presaj — suporți, carcase, armături, glisiere, inserții ; b) piese obținute prin ștanțare, debitare — ornamente, distanțiere, șaibe, tuburi, leviere, tije ; c) piese obținute prin prelucrări mecanice — piese de îmbinare, de antrenare ; d) piese obținute prin injectare — butoane, mînere.

Precizăm că predarea acestor piese către unitățile de industrie mică este legată de crearea unor condiții care vizează, în special, asigurarea unui grad de înzestrare tehnică corespunzător, ridicarea calificării personalului, asigurarea aprovizionării cu materiale necesare etc. De asemenea, unităților de industrie mică le revin responsabilități mari în ceea ce privește asigurarea necesarului de ambalaje pentru piesele, reperele și subansamblele realizate în întreprinderile republicane și care sînt destinate cooperărilor, livrărilor la fondul pieței sau pentru activitatea de service. Conceperea și realizarea unor ambalaje din material plastic, din materiale expandate, pentru o gamă largă de piese, este o necesitate resimțită în majoritatea întreprinderilor republicane.

O altă problemă importantă este cea a **amplasării unităților de industrie mică,** care considerăm că trebuie să respecte îmbinarea cerințelor de ordin economic cu cele de ordin social. Dacă amplasarea furnizorilor de componente complexe și de valoare mare nu necesită o atenție deosebită, deoarece costul transportului și ponderea acestuia în raport cu valoarea lor este relativ redusă și nu afectează substanțial costul cooperării, amplasarea furnizorilor care realizează piese cu valoare redusă trebuie aleasă cu grijă. În cazul industriei de autoturisme, se confirmă cel mai bine raționalitatea creării unei zone industriale a autoturismului, care poate fi circumscrisă elipsei formate din județele Argeș-Vîlcea-Dolj-Olt, avînd ca centru de greutate orașele Pitești--Cîmpulung-Craiova, adică orașele în care își au sediul întreprinderile realizatoare de produs final.

Așadar, dezvoltarea în industria mică a unor activități complementare în raport cu cele din industria mare reprezintă un obiectiv posibil de înfăptuit. Pentru atingerea acestuia sînt necesare, însă, măsuri energice, în special în ceea ce privește asigurarea unei dotări tehnice corespunzătoare a unităților de industrie mică, ridicarea nivelului de calificare a personalului muncitor, precum și unele îmbunătățiri ale metodologiei de elaborare a indicatorilor de eficiență și a prețurilor produselor.

Mihail GONDOS
Marin SANDU
Institutul de economie industrială
Constantin SANDU
Întreprinderea de autoturisme Pitești

Coordonate ale dezvoltării industriei mici în profil teritorial

PRIN STRUCTURA PRODUCȚIEI și destinația acesteia, prin menirea pe care o are în ansamblul economiei și prin aria de răspîndire a unităților, industria mică este prezentă, într-o formă sau alta, în toate județele și localitățile țării. Nu există practic unitate administrativ-teritorială care să nu dispună de resurse materiale și de forță de muncă care să poată fi atrase și puse în valoare. Dar aceasta se impune a se realiza pe plan local într-o concepție unitară, spre a se asigura o dezvoltare armonioasă și echilibrată în toate sectoarele, evitarea paralelismelor nejustificate în producție și în prestările de servicii, satisfacerea cerințelor populației atît în mediul urban, cît și în cel rural. Experiența practică a demonstrat că rolul consiliilor populare, al comisiilor de planificare teritorială constituite la nivelul județelor nu se rezumă numai la acțiuni de coordonare și îndrumare a industriei mici în profil teritorial. Pentru dezvoltarea în ritmuri superioare mediei pe ansamblul industriei a acestui sector în actualul cincinal, organele locale urmăresc, analizează și sprijină efectiv unitățile, pentru a-și îndeplini și depăși sarcinile de plan aprobate.

Ce pondere deține industria mică ?

DUPĂ CUM ESTE CUNOSCUT, odată cu aprobarea planului cincinal, a fost elaborat și un program special privind dezvoltarea industriei mici în profil teritorial pentru anii 1981—1985. Acest program mobilizează cele peste 58 000 de unități de producție și prestări de servicii ale cooperației meșteșugărești și de consum, ale cooperației agricole și ale consiliilor populare, într-un efort care să asigure, la nivelul anului 1985, o creștere cu peste 60% a producției marfă față de anul 1980 și de aproape două ori a volumului prestărilor de servicii pentru populație. Aceste sarcini trebuie privite însă și sub aspectul deosebit de complex al orientărilor date privind : accentuarea punerii în valoare a resurselor de materii prime din toate județele țării și renunțarea treptată la materialele din fondul centralizat al statului, mai ales la cele deficitare ; diversificarea largă a producției și a prestărilor de servicii, potrivit cerințelor populației ; extinderea activității de cooperare cu întreprinderile de interes republican ; recondiționarea de piese de schimb, mașini și aparate din sectorul socialist și de la populație ; sporirea calității produselor și serviciilor etc.

Tabelul nr. 1

Ponderea industriei mici în totalul industriei

	Industria mică-total	din care : UCECOM	CENTROCOOP	UNCAP	CPJ
Valoarea producției marfă	5,9	2,9	0,9	0,5	1,6
Volumul livrărilor de mărfuri către fondul pieței	7,0	4,9	1,6	—	0,5
Volumul total al prestărilor de servicii	54,9	19,6	3,9	1,2	30,2*)

*) Inclusiv servicii de transport urban de călători și mărfuri, servicii de gospodărie comunală și locativă.

Se cunosc, în prezent, rezultatele obținute în primul an al cincinalului și se poate aprecia că acestea sînt mulțumitoare. Potrivit realizărilor din anul 1981, ponderea pe care o deține industria mică la principalii indicatori în ansamblul industriei, se prezintă în tabelul nr. 1.

Interesant de menționat este și faptul că ponderea industriei mici în întreaga producție a țării este la producția de agregate minerale de carieră de 34,6%, la cărămizi ceramice de 28,8%, la produse prefabricate din beton de 84,2%, la mobilier din lemn de 10,9%.

Realizările obținute de către unele județe (Suceava, Cluj, Prahova, Argeș, Timiș, Bihor, Iași, Bacău) în anul 1981, ca primă etapă de înfăptuire a programului special la care ne-am referit, relevă eforturile și preocupările pentru sporirea volumului producției ce se realizează pe seama resurselor locale și, îndeosebi, pentru producția de materiale de construcții. A fost de asemenea, depășit substanțial planul la unele produse specifice profilului industriei mici, cum ar fi : piese de schimb, piese de schimb recondiționate, produse de artă populară și artizanat, ceramică populară, articole mărunte de uz casnic și gospodăresc.

Demonstrînd posibilitățile foarte largi de cooperare în producție cu întreprinderile republicane, în anul trecut planul în acest domeniu a fost depășit cu peste 25%, cele mai multe inițiative fiind cunoscute în județele Prahova, Alba, Olt, Mureș, Giurgiu, Brașov și în municipiul București. În anul 1981, industria mică a realizat, în medie pe un locuitor, 2 794 lei valoare a producției marfă și prestări de servicii neindustriale, cu o diferențiere mare între județe, după cum rezultă din tabelul nr. 2.

La un nivel foarte scăzut față de media pe țară se situează județele : Botoșani, Gorj, Mehedinți, Suceava, Vaslui și Vrancea, unde se impun preocupări mai susținute pentru dezvoltarea industrei mici în toate sectoarele.

Priorități de acțiune

CU TOATE MĂSURILE întreprinse, rezultatele în ceea ce privește valorificarea resurselor locale nu sînt încă pe măsura posibilităților. Într-o serie de județe cum sînt : Bistrița-Năsăud, Caraș-Severin, Harghita, Mehedinți, Vaslui și altele, inițiativele au caracter restrîns, limitîndu-se la cîteva localități și cu rezultate neconcludente. În aceste județe, ca și în toate celelalte sînt insuficient valorificate agregatele din albiile rîurilor, argilele, tufurile vulcanice, piatra de construcții și piatra de var, papura paiele de sorg, precum și însemnate cantități de produse secundare din agricultură (paie, foi de porumb, nuiele, legume și

INDIA. Sectorul micii industrii realizează în exclusivitate peste 1 200 tipuri de produse, de o mare varietate, de la produse de artizanat, marochinărie etc. pînă la asamblarea de televizoare, ceasuri, motoare electrice. Acest sector este conceput în India ca adiacent marii industrii, dat fiind mobilitatea ridicată a întreprinderilor mici care își pot adapta mult mai rapid profilul și activitatea la cerințele imediate ale pieței, constituind astfel un sprijin efectiv pentru sectorul industrial de stat.

Integrată în programele naționale de planificare a dezvoltării economice a țării, industria mică este astfel organizată și orientată încît să acopere în special regiunile rămase în urmă sub aspect economic, contribuind la asigurarea produselor industriale în aceste zone și la o cît mai bună utilizare și distribuire teritorială a forței de muncă disponibilă. În sprijinul acestui sector au fost organizate depozite speciale de aprovizionare cu mașini-unelte și centre de testare a calității produselor realizate pentru a fi urmărită respectarea standardelor la subprodusele cerute de marea industrie. Tot în acest sens se editează ghiduri referitoare la activitatea și produsele realizate de firmele mici. **Centralizat se urmărește, de asemenea,** furnizarea cu prioritate pentru aceste întreprinderi a acelor materii prime și materiale deficitare pe piața internă.

● În JAPONIA, „Consiliul pentru realizarea politicii economice privind industria mică și mijlocie" (înființat în 1948) elaborează și coordonează punerea în practică a politicii guvernamentale în domeniu. Aceasta desfășoară o activitate multilaterală, de la finanțare și alte operațiuni bancare, la sisteme de subcontractare, leasing, modernizarea și perfecționarea structurală a întreprinderilor mici, pînă la furnizarea de informații tehnice și tehnologice, pregătirea forței de muncă etc.

Tabelul nr. 2

Valoarea producției marfă și prestărilor de servicii neindustriale

Lei/locuitor	Număr de județe	Județele
2 794	41	Media pe țară
1 500—2 000	12	Botoșani, Dîmbovița, Dolj, Galați, Gorj, Ialomița, Iași, Mehedinți, Suceava, Teleorman, Vaslui, Vrancea
2 000—2 794	14	Bacău, Bistrița-Năsăud, Brașov, Brăila, Buzău, Caraș-Severin, Călărași, Constanța, Giurgiu, Hunedoara, Prahova, Sălaj, Vîlcea
2 795—3 500	9	Alba, Argeș, Arad, Bihor, Harghita, Neamț, Olt, Sibiu, Tulcea
3 500—4 000	4	Cluj, Covasna, Timiș, Mureș
peste 4 000	2	Satu Mare, municipiul București

fructe care rămîn după achitarea obligațiilor către stat, subproduse animaliere etc.). Se desfășoară în ritm nesatisfăcător inițiativele și acțiunile pentru recondiționarea pieselor de schimb, pentru valorificarea materialelor refolosibile, a materialului lemnos rezultat din acțiunile de igienizare a pădurilor etc. De aceea, practic în toate județele se recurge încă în mare măsură la materiale din fondul centralizat al statului.

Pentru unitățile de industrie mică, **cooperarea în producție** cu întreprinderile de interes republican reprezintă un domeniu deosebit de avantajos în ce privește utilizarea capacităților de producție și forței de muncă, dotarea și asistența tehnică, asigurarea comenzilor și a bazei materiale. Cu toate acestea, nivelul la care se află în prezent această activitate se situează departe de posibilități. Mai mult decît atît, numeroase unități nu au asigurat, prin acțiunile și contractele încheiate, piese și subansamble la nivelul calitativ cerut de beneficiari. Este adevărat că dotarea tehnică este încă la un nivel scăzut, dar nu s-a manifestat corespunzător nici preocuparea pentru autodotare și nici inițiativa de a se obține transferuri de mașini și utilaje disponibile din industria republicană.

Un alt aspect este acela că, în mediul rural, acolo unde trebuie să se intensifice cel mai mult activitatea în domeniul indus-

FRANȚA. Guvernul francez speră ca, prin programul de naționalizare să asigure un reviriment real industriei mici și mijlocii, în sensul că aceste întreprinderi vor fi mai bine antrenate în activitatea de subcontractare, pe lîngă întreprinderile mari. În același timp au fost inițiate programe de finanțare specială a acestui sector, fondurile alocate industriei mici crescînd considerabil în ultimul an. Aceste programe prevăd :

- **Credite ieftine pentru programe care își propun economisirea energiei, stimularea exporturilor, crearea de noi locuri de muncă și altele.**
- **Împrumuturi cu dobînzi descrescînde în funcție de profitul realizat de pe urma producției realizate.**
- **Fonduri pentru inovații acordate de organismul național pentru stimularea inovației industriale care acoperă întregul flux de la planșetă pînă la linia de producție.**
- **Credite acordate întreprinderilor mari care lucrează cu subcontractori din sectorul micii industrii, sistem menit să permită marii industrii să-și achite mai rapid datoriile financiare față de industriașii mici pentru operațiunile angajate.**

În Franța, întreprinderile mici (avînd de la 10 la 499 muncitorii) realizează 37 la sută producția industrială a țării, 27 la sută din exporturi și utilizează 45 la sută din totalul forței de muncă angajată în industrie.

triei mici, **există un mare deficit de forță de muncă calificată** pentru meseriile de tîmplar, dulgher, fierar, zidar, croitor, cizmar, artizan și altele, situație care apare în toate județele. Acțiunile de recrutare, calificare și stabilizare a cadrelor necesare în industria mică nu au un caracter sistematic și permanent, deși, în paralel cu această situație, numeroși tineri din mediul sătesc fac zilnic naveta la zeci de kilometri, pentru a presta munci necalificate în diverse domenii de activitate.

În unele județe cum sînt Cluj, Bihor, Alba, Neamț, Caraș-Severin, Dolj, Bistrița-Năsăud, Mehedinți, Hunedoara și în municipiul București se detașează rezultatele obținute pe linia diversificării **prestărilor de servicii** pentru populație și extinderii rețelei de unități în mediul rural, cu deosebire în localitățile prevăzute să devină centre urbane. Semnificativ în ce privește volumul prestărilor de servicii realizate de către industria mică în profil teritorial este valoarea medie ce revine pe un locuitor. O grupare a județelor din acest punct de vedere se prezintă în tabelul nr. 3.

Aceste mari diferențe între județe explică în bună măsură și confirmă în același timp faptul că în acest domeniu sînt încă mari rămîneri în urmă. Analizînd în structură prestările de servicii pe care le realizează în prezent industria mică se poate observa că lucrările executate după comandă, transportul urban de călători și de mărfuri și serviciile de gospodărie comunală și locativă însumează peste 65% din valoarea totală, în timp ce alte servicii foarte mult solicitate de populație, îndeosebi construcții și reparații de locuințe, întreținerea și repararea autoturismelor, repararea aparatelor electrotehnice și electronice, spălat și curățat chimic, serviciile casnice și gospodărești la domiciliu, serviciile pentru turism și agrement etc. sînt foarte slab reprezentate și mult rămase în urmă în toate județele. Dealtfel, așa cum s-a arătat, volumul total al prestărilor de servicii pentru populație nu s-a realizat la nivelul sarcinilor de plan și din program pe anul 1981, în profil teritorial. Cu excepția unităților care aparțin consiliilor populare, restul sectoarelor care compun industria mică nu și-au îndeplinit planul.

Desigur, dezvoltarea în profil teritorial a industriei mici are aspecte multiple și întîmpină încă o serie de dificultăți. Organele locale au datoria să tragă concluziile necesare din rezultatele obținute pînă în prezent și să stabilească măsuri mai hotărîte pentru crearea cadrului corespunzător și impulsionarea factorilor care condiționează dezvoltarea acestui sector al economiei. Între aceste măsuri trebuie să aibă prioritate cele care privesc :

- identificarea de spații disponibile sau folosite nerațional în cadrul unităților de stat și cooperatiste, în scopul destinării acestora pentru desfășurarea activităților de industrie mică și prestări de servicii, astfel încît să nu fie necesară construirea de noi spații ;
- acționarea cu mai multă răspundere și operativitate pentru darea în folosință a spațiilor atribuite industriei mici la parterul noilor construcții de locuințe ;
- intensificarea preocupărilor pentru producția de energie din surse neconvenționale, prin grăbirea finalizării programelor de valorificare a potențialului micro-hidroenergetic și de producere a biogazului la stațiile de epurare, la unitățile zootehnice ;
- extinderea activității productive cu munca la domiciliul lucrătorilor, mai ales în mediul rural ;
- coordonarea, îndrumarea și controlul mai atent al activității micilor meseriași particulari, precum și atragerea acestora în activitățile organizate de industria mică în cadrul cooperației etc.

Totodată, în colaborare cu toți factorii interesați, organele centrale și, în primul rînd, Comitetul de Stat al Planificării, vor trebui să definească mai precis : structura activităților care formează industria mică în toate sectoarele ; conținutul, sfera de cuprindere și modul de calcul al indicatorilor de plan specifici industriei mici ; delimitarea mai completă și mai clară a structurii prestărilor de servicii industriale și neindustriale care se realizează prin unități de industrie mică ; stabilirea unui sistem

Tabelul nr. 3

Valoarea prestărilor de servicii

Lei/locuitor în 1981	Număr de județe	Județele
1 198	41	Media pe țară
pînă la 700	5	Dîmbovița, Giurgiu, Ialomița, Teleorman, Vaslui
700— 900	9	Bistrița-Năsăud, Buzău, Botoșani, Călărași, Gorj, Olt, Sălaj, Suceava, Vrancea
900—1 100	11	Alba, Bacău, Caraș-Severin, Dolj, Galați, Iași, Maramureș, Neamț, Prahova, Sibiu, Tulcea
1 100—1 198	5	Bihor, Covasna, Harghita, Hunedoara, Mureș
1 199—1 500	8	Arad, Argeș, Brașov, Brăila, Cluj, Mehedinți, Satu Mare, Vîlcea
1 500—1 700	2	Constanța, Timiș
2 716	1	Municipiul București

informațional unitar de raportare statistică, corelat mai bine cu structura indicatorilor de plan, atît pe linie departamentală, cît și în profil teritorial.

Toate aceste măsuri, care angajează sarcini și răspunderi, deopotrivă pentru organe centrale, organe locale și unități din toate sectoarele sînt menite să asigure în actualul cincinal înfăptuirea programului special și a hotărîrilor Congresului al XII-lea al P.C.R. pentru dezvoltarea industriei mici în toate județele și localitățile țării.

Mihai GRIGORIU
Comitetul de Stat al Planificării

Soluții pentru creșterea contribuției la exportul de mărfuri

PARALEL CU ÎNDEPLINIREA obiectivelor pe plan intern, industria mică poate și trebuie să-și aducă, printr-o mai bună valorificare a potențialului încă neexploatat, o contribuție sporită la creșterea exporturilor românești. Acest imperativ se înscrie în ansamblul strategiei de creștere a participării la circuitul economic mondial, strategie în care dezvoltarea exporturilor deține un loc deosebit de important.

Adaptabilitate la exigențele pieței externe

ÎN SCOPUL sporirii desfacerilor pe piața externă, este necesară în primul rînd, **existența unui fond de marfă corespunzător,** atît din punct de vedere cantitativ, cît, mai ales, calitativ. Ținînd seama de faptul că, deseori, produsele specifice de export ale industriei mici sînt destinate a satisface segmente înguste ale cererii (cerere cu unele fluctuații sezoniere importante, inclusiv determinate de schimbări ale modei), existența la momentul oportun a cantității necesare de produse la nivelul calitativ solicitat, posibilitatea adaptării în termen scurt la cerințele în continuă schimbare ale clienților externi reprezintă condiții esențiale pentru înregistrarea unor rezultate pozitive pe linia vînzărilor în străinătate. De asemenea, trebuie avută în vedere diversificarea structurală a exporturilor, lărgirea gamei de produse oferite clienților externi (inclusiv cu produse de serie mică, dar cu un înalt conținut de creativitate, atît din domeniul industriei ușoare, cît și din cel al electronicii, electrotehnicii etc.); în acest ultim sens, poate fi studiată și posibilitatea adaptării și preluării în vederea exportului a rezultatelor muncii depuse în atelierele de microproducție din instituțiile de învățămînt superior și mediu.

Realizarea acestor deziderate presupune luarea unor măsuri pertinente pe linia dotării tehnice, aprovizionării cu materii prime și materiale, încadrării cu cadre specializate (inclusiv în domeniul creației) a unităților de industrie mică a căror producție este destinată desfacerii pe piețele externe. Tot în acest sens, trebuie avut în vedere și faptul că există largi posibilități încă nevalorificate de participare la export pe cale indirectă (prin subcontractare), ca **furnizoare de piese și componente pentru industria republicană.** În consecință, o atenție sporită este necesar să fie acordată subcontractării ca formă eficientă de participare a industriei mici la export.

Un al doilea plan pe care trebuie acționat în scopul sporirii exporturilor industriei mici este cel al **comercializării efective a produselor pe piețele externe.** În acest sens, ar fi util să se aibă în vedere măsuri vizînd promovarea produselor pe piață, atragerea și sensibilizarea clienților externi potențiali, cu luarea în considerare, în primul rînd, a specificului produselor și a particularităților multiple ale cererii.

În fine, în scopul perfecționării organizării și desfășurării activității de export este necesară întreprinderea unor pași suplimentari în direcția îmbunătățirii în continuare a cadrului instituțional în care această activitate are loc. În acest mod ar fi facilitată elaborarea unei strategii unitare în domeniul exporturilor industriei mici, conceperea și utilizarea unor instrumente adecvate specificului acestui sector — de diversificare, promovare și dezvoltare a desfacerilor pe piețele externe.

Mecanismul de funcționare și stimulare

AVÎND în vedere trăsăturile specifice ale economiei noastre naționale și condițiile concrete de funcționare a industriei mici, precum și experiența existentă în acest domeniu pe plan internațional, prezentăm o serie de direcții posibile de acțiune vizînd perfecționarea în continuare a mecanismelor și instrumentelor de stimulare a activității de export a industriei mici.

● **Îmbunătățirea dotării tehnice a unităților de industrie mică prin facilitarea investițiilor destinate perfecționării și creșterii producției pentru export.** Întreprinderile din sectorul micii industrii beneficiază de dotări tehnice constînd în mare parte în utilaje și echipamente cu uzură fizică și morală avansată, scoase din uzul industriei republicane. Acestă orientare este justificată de faptul că, astfel, se asigură o prelungire a duratei de funcționare a mijloacelor fixe de care economia națională dispune. Cerințele specifice impuse de producția pentru export nu pot fi însă întotdeauna satisfăcute cu o astfel de dotare ; iar imposibilitatea atingerii, din această cauză, a unor parametri cantitativi și calitativi compatibili cu cererea externă conduce la pierderea unui număr însemnat de contracte potențiale.

Rezolvarea parțială a problemei dotării tehnice prin utilizarea sistemului lohn (în baza căruia partenerul străin poate pune la dispoziția producătorului și o serie de utilaje și echipamente necesare obținerii unei producții corespunzătoare) nu poate reprezenta decît o soluție temporară și parțială; de asemenea, această variantă se dovedește, de multe ori, ineficientă pe planul prețurilor de export obtenabile. În aceste condiții, credem că s-ar putea avea în vedere posibilitatea utilizării unor fonduri de investiții pentru mijloace de producție noi, din producție internă spre a fi utilizate exclusiv de către unitățile specializate de export. Eventual, alocarea acestor fonduri ar putea fi condiționată de angajamentul producătorului de recuperare a fondurilor respective prin venituri obținute din activitatea de export într-o perioadă maximă predeterminată (de exemplu 3—5 ani).

Investițiile, de amploare relativ redusă, s-ar putea concretiza în secții anexă de producție ale unităților respective, care să producă atît diverse piese și subansambluri pentru participarea indirectă — prin subcontractare — la export, cît și accesorii variate, în serie mică, necesare diversificării, creșterii nivelului calitativ și sporirii producției destinate a fi comercializată pe piețele externe (în special a celei de confecții, tricotaje, încălțăminte și marochinărie). Pe de altă parte, o astfel de măsură ar putea avea efecte pozitive și pe linia reducerii importurilor de astfel de componente și accesorii, ceea ce ar putea influența eficiența exporturilor în sensul creșterii acesteia.

● **Îmbunătățirea sistemului de aprovizionare cu materii prime și materiale a unităților de industrie mică producătoare pentru export.** Este adevărat că unul din principalele obiective ale activității industriei mici rezidă în valoroficarea materiilor prime și materialelor disponibile pe plan local, inclusiv a celor refolosibile. Exigențele de ordin calitativ ale producției pentru export nu sînt însă întotdeauna sa-

● *În U.R.S.S., la nivelul republicilor unionale, Ministerul Industriei Locale dispune de saloane de prezentare a produselor fabricate în unitățile de industrie mică aflate în subordinea lui, unde se selectează produsele ce urmează să facă obiectul contractelor încheiate cu comerțul interior și, după caz, cu reprezentanții comerțului exterior.*

Planul de producție și desfacere al ministerului este dat și controlat de Comitetul de Planificare al republicii respective. Ministerului nu i se repartizează plan de export, însă unitățile de mică industrie, prin intermediul întreprinderilor de comerț exterior unionale, specializate — „Novoexport", „Raznoexport" ș.a. — își pot valorifica la export tot excedentul de producție (peste plan), în care caz toată valuta realizată rămîne la dispoziția ministerului coordonator pentru achiziționarea de materii prime și materiale din import. În vederea facilitării aprovizionării industriei mici, orientate spre activitatea de export, este reglementată asigurarea cu materii prime și materiale necesare producției în proporție de 40—50% din fondul centralizat de materii prime, restul de 50—60% fiind procurat din resurse locale, în primul rînd prin valorificarea materiilor prime refolosibile.

tisfăcute prin utilizarea exclusivă a materilor prime și materialelor astfel procurate. În consecință, pentru producția destinată exportului ar fi necesară aprovizionarea, prin completarea resurselor locale, și cu unele materii prime și materiale noi, de bună calitate. Credem că o atare problemă ar putea fi rezolvată prin utilizarea următoarelor canale principale de aprovizionare :

— din producția de materii prime și semifabricate a unităților din industria republicană, prin beneficierea de către unitățile de industrie mică de repartiții de astfel de produse la niveluri cantitative și calitative corespunzătoare producției pentru export ;

— din producția proprie, prin crearea unor secții anexă de producție, ca urmare a aprobării unor investiții modeste, dar deosebit de utile.

● **Acordarea unor stimulente fiscale superioare în cazul producției pentru export,** în vederea sporirii competitivității de preț a produselor destinate exportului. În prezent există o serie de scutiri de la anumite sarcini fiscale în ceea ce privește, în general, producția industriei mici, în special în baza legii nr. 7/1971. Considerăm însă că, pentru stimularea activității de export, ar fi necesară extinderea — atît ca nivel, cît și ca perioadă de aplicabilitate — a acestor facilități în cazul producției destinate pieței externe.

● **Fixarea unor cote diferențiate de vărsăminte din beneficii** (planificate sau peste plan), după cum acestea sînt rezultate din producția pentru piața internă sau din cea destinată pieței externe (nivelul vărsămintelor urmînd a fi mai redus în acest ultim caz). Bineînțeles, nivelul cotelor de vărsăminte din beneficii ar urma să fie diferențiat în funcție, între altele, de : gradul de prelucrare și interesul actual și de perspectivă, pentru economia națională a produselor exportate ; ponderea materialelor refolosibile în valoarea produselor etc.

● **Practicarea unor condiții mai favorabile de creditare a producției unităților de industrie mică destinată exportului, comparativ cu cele practicate în cazul producției destinate desfacerii pe piața internă.** Spre deosebire de situația actuală — cînd nu există diferențieri între condițiile de creditare a producției pentru piața internă și a celei pentru piața externă — printr-o astfel de măsură ar urma ca, pentru producția de export, unitățile industriei mici să fie în măsură să beneficieze de credite cu dobînzi mai reduse și cu perioade de rambursare mai lungi față de cele acordate pentru producția cu desfacere internă. De menționat că și în cazul acestor credite ar trebui să se facă unele diferențieri în ceea ce privește condițiile de acordare, în funcție de : perioada de recuperare, din venituri de export, a cheltuielilor creditate ; gradul de prelucrare și importanța producției finite etc.

● Lărgirea posibilităților unităților de industrie mică de a **beneficia de forță de muncă cu calificare medie și superioară necesară realizării în condiții optime a producției pentru export.** Este adevărat, că, în principal, industria mică este menită să contribuie la o cît mai bună utilizare a forței de muncă disponibile pe plan local. Cu toate acestea, considerăm că atunci cînd este vorba de producția pentru export — care trebuie să se situeze la un nivel competitiv pe piața externă — este necesar să se creeze și posibilitatea atragerii de cadre specializate (atunci cînd acestea nu sînt disponibile pe plan local). Pentru asigurarea unui grad sporit de eficiență utilizării unor asemenea cadre, ar putea fi avută în vedere și posibilitatea funcționării acestora în cadrul unor nuclee teritoriale de coordonare a activității industriei mici (inclusiv a celei de export), astfel încît ele să asigure satisfacerea necesităților specifice ale unităților din două sau mai multe județe limitrofe. Ne referim, în special, la cadre specializate în domenii ca : studierea pieței externe și adaptarea, în consecință, a producției destinate acesteia ; crearea de produse noi, de modele atractive și de ambalaje corespunzătoare ; optimizarea proceselor de producție etc.

● În R. P. Bulgaria, *producția industriei mici se realizează, în principal, în cadrul a două sectoare de activitate și anume :*

— cooperative de producție, care cuprind unități pentru producția de mobilă, încălțăminte, bijuterii, articole de feronerie, articole casnice, jucării, artizanat etc. și sînt subordonate Ministerului Comerțului Interior și Serviciilor ;

— cooperative de consum, care pe lîngă activitatea de comerț dispun și unități pentru producția industrială de obiecte de artizanat, conserve de legume și fructe etc. ; acestea sînt subordonate Uniunii centrale a cooperației.

În cadrul Ministerului Comerțului Interior și Serviciilor funcționează un număr de circa 157 unități de producție, iar în cadrul Uniunii centrale a cooperației un număr de 428 unități, amplasate pe întregul teritoriu al R. P. Bulgaria.

Potrivit directivelor celui de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Bulgar, în perioada 1981—1985 activitatea unităților de producție în cadrul industriei mici va cunoaște o dezvoltare deosebită față de cincinalul 1976—1980, un accent deosebit fiind pus pe creșterea într-un ritm mai rapid a acestei ramuri, care trebuie să satisfacă atît cerințele exportului cît și cele ale populației, cu produse de calitate superioară.

● **Îmbunătățirea — în sensul diversificării și adaptării la specificul industriei mici — a publicității externe pentru produsele de export ale acestui sector,** precum și sporirea participării la tîrguri și expoziții internaționale cu produse reprezentative. Pentru a fi eficiente, astfel de acțiuni ar putea fi concentrate pentru serii de produse și pentru mai multe unități producătoare și exportatoare. Finanțarea unor asemenea acțiuni de promovare ar putea să se facă prin constituirea, din realizările la export, a unui fond special de promovare a exporturilor, care să fie administrat de către organele competente însărcinate cu coordonarea exporturilor industriei mici.

Din fondul special de promovare ar urma să fie finanțate acțiuni care pot avea un impact deosebit asupra vînzărilor pe piețele externe, cum ar fi : introducerea pe anumite piețe de interes a unor produse noi ; înființarea de centre de prezentare și/sau de desfacere, precum și de depozite pentru produse românești (sau închirierea unor spații adecvate acestor scopuri în unele centre și magazine din străinătate); acoperirea parțială a unor costuri de transport la exportul spre unele zone geografice mai îndepărtate.

Mobilitate în organizarea și conducerea producției

ALĂTURI de măsurile pe linia realizării producției și comercializării acesteia pe piața externă și în scopul transpunerii acestora în practică, considerăm că pentru perfecționarea activității generale de export a industriei mici sînt necesare și o serie de acțiuni vizînd mai buna coordonare și organizare a acesteia. Astfel de acțiuni ar putea să se concretizeze, între altele, pe următoarele planuri principale :

— crearea unei structuri organizatorice adecvate pentru activitatea de export, structură care s-ar putea concretiza într-o asociație a întreprinderilor mici, eventual cu unele filiale teritoriale (care să faciliteze într-o mai mare măsură cunoașterea și rezolvarea problemelor locale specifice); prin acest cadru ar urma să se asigure urmărirea, îndrumarea metodologică și sprijinirea unităților de mică industrie în rezolvarea problemelor specifice legate de export ;

— elaborarea unei strategii unitare, pe termen mediu și lung, în ceea ce privește participarea industriei mici la activitatea generală de export ; prin această strategie ar urma să se convină obiective mai precise pe linia creșterii și diversificării treptate a producției pentru export, a căilor și mijloacelor de pătrundere și menținere pe piața externă, a adaptării la particularitățile cererii externe etc.

— perfecționarea colaborării între unitățile producătoare și întreprinderile exportatoare, în vederea unei mai bune cunoașteri a pieței externe, a partenerilor potențiali, a unei mai rapide alinieri a ofertei românești la caracteristicile cererii ;

— îmbunătățirea activității de documentare și de creație care se desfășoară la nivelul industriei mici, în scopul punerii în valoare într-o măsură mai mare a inițiativei și flexibilității unităților din cadrul acestui sector în ceea ce privește promptitudinea de a beneficia de oportunitățile de export care pot apărea ;

— încurajarea participării indirecte a unităților industriei mici la activitatea de export pe calea subcontractării ; această participare mai susținută ar putea avea loc atît prin producția de piese și alte componente care să fie, ulterior, incluse în produsele finite realizate pentru export de către industria republicană, cît și prin preluarea — eventual parțială —, de la industria republicană, a producției anumitor produse de serie mică, cu un grad de rentabilitate mai scăzut pentru aceasta din urmă; bineînțeles, pe această linie, ar fi necesară găsirea unor modalități specifice de cointeresare atît a industriei republicane, cît și a celei mici.

Adrian CONSTANTINESCU
Leonida BROTAC
Institutul de economie mondială

Valorificarea creației populare și artizanale

ÎN SOCIETATEA CONTEMPORANĂ, caracterizată prin expansiunea rapidă a tehnicii și dezvoltarea industriei, valorile materiale și artistice realizate de-a lungul unei perioade milenare de spiritul creator al omului prin activitatea sa manuală, departe de a cădea în desuetudine, capătă o semnificație socială, etică, estetică și economică activă. Arta populară și producția meșteșugurilor artistice nu mai constituie o preocupare idilică a unor sociologi, etnografi ori artiști, ci o coordonată importantă a ambientului contemporan, un obiectiv care se realizează în cadrul vieții economice în funcție de eficiența și ponderea ce o reprezintă în domeniul micii industrii.

Creația populară românească își are rădăcinile implîntate în straturile de cultură cele mai vechi ale acestui pămînt. Tradiția milenară a artei noastre populare, prezentă atît în formă cît, mai ales, în ornamentica obiectelor, apare cu evidență oricărui cercetător al costumului, ceramicii, țesăturilor, broderiilor și crestăturilor în lemn românești. Menținerea acestei tradiții de-a lungul unei istorii zbuciumate nu a fost posibilă decît în condițiile locuirii neîntrerupte de către poporul român a vastului teritoriu din spațiul carpato-danubian. Secol după secol, s-a sedimentat pe acest teritoriu o imensă bogăție de artă, creație a maselor populare, reflectînd viața și năzuințele lor, simțul pentru frumos și armonie al poporului român.

Revitalizarea tradițiilor locale

EXISTENȚA în țara noastră a unui bogat tezaur de artă populară și a unor vechi tradiții ale meșteșugurilor artistice, încă vii în numeroase zone ale țării, a permis organizarea și dezvoltarea în cadrul cooperației meșteșugărești a unei producții importante de obiecte de artă populară și artizanat, prin care se valorifică elementele specifice ale artei populare tradiționale, adaptîndu-le cerințelor vieții moderne. Această dezvoltare a fost posibilă și datorită interesului societății contemporane pentru producția artizanală, concretizat în cererile crescînde de astfel de produse, atît pentru piața internă, cît și pentru cea externă.

Prin specificul său și prin sarcinile ce i s-au atribuit, cooperația meșteșugărească se situează în prezent ca cel mai important producător de artă populară și artizanat din țara noastră, prin forța de muncă pe care o folosește, volumul producției, varietatea genurilor și atribuțiile ce-i revin în realizarea acestor produse. **Folosind potențialul de muncă și de creație, cooperația meșteșugărească realizează o variată producție de covoare, țesături, cusături, broderii, costume populare, confecții artizanale, ceramică, împletituri, obiecte de artizanat din lemn etc.** în care se continuă și se valorifică elemente specifice artei populare tradiționale adaptîndu-le cerințelor vieții moderne. Producția de artă populară și artizanat a cooperației meșteșugărești se realizează în prezent în 40 de cooperative profilate și în peste 100 de secții cuprinzînd un număr de peste 500 de unități în care lucrează peste 59 000 de cooperatori, din care peste 40 la sută la domiciliu.

Principiul de bază al organizării și dezvoltării activității de artă populară în cooperația meșteșugărească îl constituie valorificarea deplină a „tradiției locale", aceasta oferind atît temeiul teoretic al realizării unei producții valoroase și autentice din punct de vedere artistic, cît și temeiul practic, baza unei activități asigurate de existența materiei prime, a tehnicilor experimentate de-a lungul anilor și a mîinii de lucru specializate prin moștenirea meșteșugului din generație în generație. Astfel, marile cooperative de artă populară cum sînt cele de la Breaza (jud. Prahova), Tismana, (jud. Gorj), Topoloveni (jud. Argeș), Tîrgu Neamț (jud. Neamț), Sibiu și altele își desfășoară activitatea în zone bine cunoscute pentru tradițiile artei populare.

În același timp, datorită răspîndirii pe întreg cuprinsul țării a centrelor de veche tradiție, se asigură o armonioasă dezvoltare teritorială a activități de artă populară și artizanat, ceea ce creează condițiile de atragere în acest sector a forței de muncă pînă în locurile mai îndepărtate de zonele industriale, în special în sistemul muncii la domiciliu (forța de muncă și de creație feminină reprezintă peste 85 la sută în aceste activități). Dintre acestea se evidențiază cele de **ceramică** de la Horezu (jud. Vîlcea), Oboga (jud. Olt), Marginea (jud. Suceava), Vama (jud. Satu Mare), Crișfior, Vadul Crișului (jud. Bihor), Dănești, Miercurea Ciuc (jud. Harghita) ș.a. **de covoare** la Tîrgu Jiu, Tismana, (jud. Gorj), Sălișfe (jud. Sibiu), Tîrgu Neamț (jud. Neamț), Pietroșița (jud. Dîmbovița), Hărman (jud. Brașov), Brăila, Galați ș.a., precum și întregi zone vestite pentru varietatea țesăturilor, prețiozitatea broderiilor și frumusețea costumului popular, cum sînt zonele Muscel și Argeș, Mărginimea Sibiului, Gorj, Hațeg, Maramureș, Țara Oașului, Suceava, Lugoj ș.a.

În același timp, cooperația meșteșugărească asigură cadrul administrativ organizatoric și productiv menit să realizeze desfășurarea procesului de producție. Ca urmare a indicațiilor date de conducerea superioară de partid privind organizarea, dezvoltarea și diversificarea producției și desfacerii de obiecte de artă populară și artizanat cu specific local, în cadrul cooperației meșteșugărești, în ultimii ani, s-au desfășurat acțiuni complexe de organizare a activității de artă populară și artizanat, de creație de noi produse, de atragere a meșterilor și creatorilor populari și folosirea forței de muncă, în special feminină, în realizarea acestei producții în județele : Tulcea, Suceava, Alba, Buzău, Vrancea, Botoșani, Iași, Hunedoara ș.a. Astfel de acțiuni se desfășoară în prezent în județele Maramureș, Dîmbovița, Sălaj, Bistrița-Năsăud.

● În Grecia se acordă scutire de la plata impozitului pe cifra de afaceri realizată de micii exportatori de produse industriale și obiecte de artizanat, precum și reducerea impozitului pe venituri cu 2% din totalul vînzărilor la export de produse industriale, agricole, miniere, piscicole și artizanale.

● În Brazilia întreprinderile mici și mijlocii sînt scutite, la exportul de produse industriale, de taxele pe vînzări și taxele similare, incluzînd impozitul pe circulația mărfurilor și impozitul pe produse industriale ; acestea sînt, de asemenea, scutite de la plata taxelor vamale asupra importurilor de materii prime și bunuri de investiții.

● În Columbia, Mexic, Venezuela și Panama sînt practicate o serie de stimulente fiscale ca, de exemplu, certificatele sau creditele pentru plata impozitelor asupra mărfurilor la export ; unul din criteriile importante pentru obținerea unor astfel de stimulente este și acela ca produsele exportate să fie fabricate în zonele mai puțin dezvoltate ale țărilor respective.

● În Maroc, în cadrul programului de măsuri vizînd încurajarea investițiilor, Banca Marocană de Comerț Exterior a prevăzut, pentru întreprinderile de industrie mică sau artizanală care își exportă produsele, următoarele măsuri : exonerarea totală de la plata impozitului asupra beneficiilor realizate pe o perioadă de 10 ani la export și, de asemenea, a celui asupra cheltuielilor legate de înființarea sau extinderea întreprinderii ; alocări în devize — egale cu 3% din cifra de afaceri realizată la export — pentru acoperirea cheltuielilor de prospectare, reprezentare, publicitate etc.

Tendințe și opțiuni în diversificarea producției artizanale

AȘA CUM REIESE din documentele de partid, sarcini deosebite revin dezvoltării și diversificării permanente a producției de artă populară și artizanat destinată pieței interne și exportului și valorificării în toate județele țării a bogatelor tradiții ale meșteșugurilor artistice tradiționale. Pentru realizarea acestor obiective în cooperația meșteșugărească, în actualul cin-

cinal producția de artă populară și artizanat va crește într-un ritm mediu anual de 15,8 la sută, superior creșterii pe ansamblul producției cooperației meșteșugărești, în așa fel încît în anul 1985 să se dubleze producția realizată în 1980, potrivit programului de dezvoltare a micii industrii. De asemenea, în perioada 1981—1985 se prevede realizarea unui volum de producție de artă populară și meșteșuguri artistice de 20 960 milioane lei, față de 9 946 milioane lei cît s-a realizat în cincinalul 1976—1980.

Pentru dezvoltarea acestei activități vor fi intensificate preocupările pentru **organizarea în toate județele a producției de artă populară și artizanat,** prin valorificarea în mai mare măsură a potențialului material și uman existent în fiecare zonă și a tradițiilor artistice specifice, asigurîndu-se totodată o eficiență economică și funcțională a produselor realizate. Accentul principal se va pune pe diversificarea în continuare a sortimentelor și modelelor de produse — cu urmărirea exigentă a calității și în condițiile obținerii unei eficiențe economice sporite, astfel încît modelele noi să reprezinte, în fiecare an, cel puțin 30 la sută din fondul de marfă oferit pieței interne și externe.

În programul de dezvoltare a producției de artă populară și artizanat s-a prevăzut, de pildă, realizarea de noi sortimente, a căror cerere este din ce în ce mai ridicată, legată de creșterea nivelului de trai și de modă, cum ar fi : produsele de decorațiuni interioare, metraje pentru confecții artizanale cu motive ornamentale dispuse în țesătură și piese de îmbrăcăminte artizanală cu broderii. La aceste sortimente este prevăzută dublarea și chiar triplarea producției în 1985 față de 1980.

În producția de artizanat-lemn eforturile sînt îndreptate spre diversificarea gamei sortimentale, realizarea unor produse cu caracter utilitar — decorativ. Se acționează continuu pentru înlocuirea materiilor prime deficitare, în special a lemnului masiv, prin înlocuitori, cum ar fi PAL, PALEX și altele, la care se aplică un procedeu de finisare care să asigure păstrarea caracterului artizanal. De asemenea, la această activitate se vor folosi, în mai mare măsură, lemn de lucru de diverse specii, precum și capetele de bușteni, rest cuțit și deșeuri. **Valorificarea superioară a lemnului alb** în produse de artă populară prin creșterea gradului de prelucrare manuală constituie o altă sarcină a unităților de producție, care se va realiza pe calea finisării produselor prin procedee de decorare, cioplire, sculptură, pictură, vopsire, colorare — băițuire etc.

La **ceramică** s-a prevăzut în anul 1985 o producție de trei ori mai mare decît planul inițial al anului 1980, potrivit prevederilor „Programului privind dezvoltarea producției bunurilor de consum ceramice pe bază de argilă în cincinalul 1981—1985", cu orientare accentuată spre produsele de ceramică populară și artizanală cu caracter utilitar.

Preocuparea pe prim plan a sectorului de artă populară și artizanat al cooperației meșteșugărești este creșterea cît mai accentuată a volumului de producție destinată exportului pe devize libere, astfel încît volumele de export prevăzute în program să depășească realizările actuale, care se situează la 38 la sută din totalul exportului cooperației meșteșugărești.

Pentru ca activitatea cooperației meșteșugărești în domeniul artei populare și artizanatului să capete o și mai mare amploare, ar fi necesar ca :

a) **Organele care asigură coordonarea și planificarea pe plan național a industriei mici să delimiteze clar resursele care prin specificul lor se valorifică mai eficient pe plan local** (unele resurse primare, mai ales cele provenite din agricultură, și o mare parte din materialele recuperate) **și care, prin urmare, pot fi lăsate spre prelucrare în cea mai mare parte pe plan local, de resursele de interes național, care sînt gospodărite și dirijate centralizat ;**

b) **unitățile industriei mici să poată practica provizoriu prețurile preconizate în documentațiile de preț trimise spre avizare, pînă la primirea răspunsului de la organele de avizare a prețurilor.** Date fiind situațiile frecvente în care aceste organe întîrzie soluționarea problemelor, ar fi indicat ca — în cazul depășirii perioadei prevăzute de lege în acest scop — deciziile lor să nu aibă efect retroactiv, iar răspunderea pentru aceste situații să revină celor ce nu respectă prevederile legii privind soluționarea în anumite limite de timp a problemei avizării prețurilor.

dr. Olga HORȘIA
director, Centrul de artă populară și meșteșuguri artistice UCECOM

Locul și rolul industriei mici

(Urmare din pag. 5)

crearea și promovarea progresului tehnic în economie și de aceea este necesar ca și acesteia să i se asigure o înzestrare tehnică mai înaltă, precum și condițiile care să-i permită utilizarea forței de muncă cu o calificare corespunzătoare.

Unitățile industriale mici pot reprezenta importante verigi de legătură între realizatorii de invenții și inovații, pe de o parte, și marea producție, pe de altă parte. Eventualele pierderi legate de incertitudine și risc, specifice asimilării în producție a elementelor de noutate tehnică și științifică, pot fi minimizate, dacă — înainte de a se introduce în procesele de producție din marea industrie — acestea se experimentează, la scară redusă, în cadrul industriei mici. În acest fel, industria mică poate reprezenta un adevărat laborator experimental al industriei mari. De altfel, în anumite sectoare economice din țările puternic industrializate, activitățile de cercetare se desfășoară mai intens în unitățile mici și mijlocii decît în cele mari.

Experiența țărilor dezvoltate arată că între mărimea întreprinderilor industriale, nivelul de specializare a acestora și posibilitățile de promovare a progresului tehnic există o relație complexă. Trecerea la fabricarea, pe o bază tehnică și tehnologică corespunzătoare, a unor produse calitativ noi, cu performanțe îmbunătățite, nu presupune mărirea cu orice preț a dimensiunilor unităților industriale, ci utilizarea rațională a multiplelor posibilități de diversificare a acestora, ca mărime și profil de fabricație și, implicit, de specializare a lor.

Valorificarea superioară a resurselor materiale și de muncă locale

VALORIFICAREA superioară a resurselor locale se poate realiza în cadrul celor două tipuri de unități ale industriei mici:

— în unități specializate, care gravitează în jurul marilor întreprinderi industriale, cărora le furnizează repere și subansamble ; această categorie de unități este încă restrînsă în țara noastră, dar în viitor s-ar putea extinde considerabil, ceea ce este de altfel caracteristic țărilor puternic industrializate ;

— în unități de industrie mică cu un profil relativ larg de producție, în care se realizează, în bună măsură, produse finite la un nivel de tehnicitate redus, caracteristice industriei mici actuale din țara noastră.

Dezvoltarea corespunzătoare a activităților de industrie mică are drept consecință creșterea gradului de utilizare a resurselor de forță de muncă, în special de la sate, favorizînd stabilizarea ocupării forței de muncă în mediul rural și sporind posibilitățile de asigurare a necesarului de forță de muncă pentru agricultură în perioadele optime de realizare a lucrărilor agricole, precum și reducerea navetismului, ceea ce determină obținerea unor efecte economice și sociale pozitive. De asemenea, la obținerea unor efecte economice favorabile și la rezolvarea unor probleme de ordin social contribuie extinderea muncii la domiciliu.

Valorificarea resurselor materiale locale este orientată spre prelucrarea următoarelor categorii de resurse : a) producția agricolă locală, care se pretează la preindustrializare, avînd și în prezent această destinație, dar după ce este preluată la fondul central de stat, ca resursă primară ; b) resursele refolosibile, recuperate din procesele de producție și de consum, a căror utilizare în întreprinderile mari nu este la fel de eficientă ca în unitățile industriei mici sau are o eficiență mult inferioară celei specifice procesului de producție de bază ; c) resursele materiale minerale existente în zăcăminte de proporții reduse, a căror exploatare pe scară mare nu se justifică din punct de vedere economic ; d) resursele energetice neconvenționale care au o largă distribuție în profil teritorial ; e) alte resurse locale (pietriș, nisip, argilă, floră spontană, culturi sporadice de răchită, sorg etc.).

Desigur că, în măsura în care industria mică realizează produse de tehnicitate sporită, aducîndu-și contribuția — prin furnizarea unor piese și repere — la realizarea unor produse de mare complexitate, ea trebuie să beneficieze de resursele necesare, nu numai de cele locale.

AȘADAR, se poate aprecia că industria mică din țara noastră are de îndeplinit, în etapa actuală și în viitor, un rol important în perfecționarea diviziunii muncii din cadrul complexului economic național, posibilitate confirmată de unele realizări obținute pînă în prezent în economia noastră, precum și de experiența țărilor puternic industrializate.

Dimensiunile reciclării complexe a resurselor

ÎN ansamblul opțiunilor referitoare la valorificarea superioară a tuturor resurselor disponibile în complexul economic național un loc aparte îl dețin cele privind **modul de implicare a industriei mici în procesele de recuperare și reintroducere în diferite circuite economice a materialelor refolosibile**, a pieselor, subansamblelor, bunurilor scoase din uz, reutilizabile ca atare sau prin recondiționare, provenite atît din sfera producției cît și din cea a consumului. Trebuie spus însă că modul de implicare a industriei mici în activitatea de reciclare a resurselor este abordat, îndeosebi, prin prisma rolului ce i s-a conferit cooperației meșteșugărești în acest domeniu.

Practica a demonstrat că recondiționarea unor bunuri de folosință îndelungată și chiar a unor utilaje de complexitate mai redusă scoase din uz de diferite unități economice, prelucrarea unor resturi de materiale (cupoane din industria textilă, șraifuri de tablă din metalurgie și din construcții de mașini, cioburi de sticlă etc.) provenite din industria mare, s-au justificat pe deplin din punctul de vedere al eficienței economice, materializîndu-se îndeosebi în realizarea de bunuri destinate satisfacerii cerințelor populației sau chiar a unor întreprinderi.

Recondiționarea bunurilor uzate

CORESPUNZĂTOR programelor ample adoptate pe ansamblul cooperației meșteșugărești din țara noastră, accentul principal a fost pus pe dezvoltarea prioritară a activității de recondiționare a bunurilor uzate, ca formă superioară de reciclare, prin intermediul căreia se valorifică simultan resursele materiale, energetice și de muncă încorporate în astfel de bunuri. Măsurile întreprinse în direcțiile în care s-a acționat în ultimii patru ani au vizat, în primul rînd, crearea și dezvoltarea rețelei de unități implicate în această activitate și îmbunătățirea dotării tehnico-materiale a acestora. Dacă la 31 decembrie 1978 existau în cooperația meșteșugărească 356 puncte de achiziție și vînzare a bunurilor uzate și recondiționate, numărul acestora a ajuns la 638 la sfîrșitul anului 1981. Concomitent s-au intensificat eforturile pentru dotarea acestor unități cu utilaje, dispozitive și scule necesare activității de recondiționare a bunurilor uzate.

S-a lărgit continuu și gama bunurilor uzate care fac obiectul activității de recuperare, recondiționare și comercializare. În sfera de cuprindere a acestei activități sînt incluse în prezent 5 categorii de bunuri electronice, 7 electrotehnice, 6 din domeniul mecanicii fine, 3 auto-moto-velo, 4 tipuri de articole textile, 5 din piele și blană, o gamă variată de mobilier din lemn etc. Totodată, s-a acționat mai intens pentru perfecționarea cadrului organizatoric de desfășurare a acestei activități, o atenție deosebită acordîndu-se îmbunătățirii calității lucrărilor de recondiționare. De altfel, unitățile implicate asigură buna funcționare a bunurilor recondiționate în perioada de garanție stabilită.

Intensificarea preocupărilor în acest domeniu s-a materializat în creșterea, în numai 4 ani **(1978—1981), de peste 9 ori a valorii bunurilor recondiționate și vîndute populației** (tabelul). Dacă în 1978 revenea în medie pe o unitate implicată în această activitate o valoare a bunurilor recondiționate și vîndute populației de circa 23,1 mii lei, în 1981 aceasta a crescut de peste 5,1 ori, ajungînd la circa 117,9 mii lei. Cu alte cuvinte, este vorba nu numai de o dezvoltare extensivă, în sensul creșterii numărului unităților implicate. Pe măsură ce unitățile își asigură vadul comercial și sînt cunoscute treptat de populație, ele își dezvoltă activitatea. Este semnificativ faptul că dacă la început populația a manifestat anumite reticențe în achiziționarea unor astfel de bunuri, concretizată în proporția mare a celor rămase în stoc la sfîrșitul anului, treptat se formează și se dezvoltă un segment de piață.

Trebuie precizat că dezvoltarea, în proporțiile menționate, a activității de recondiționare s-a realizat îndeosebi pe seama unor bunuri ca autoturismele, televizoarele, frigiderele și altele de acest tip, care au început să fie atrase în circuitul economic de abia în ultimii patru ani. **Dacă în 1979 diferitele tipuri de mobilier din lemn** (pentru care activitatea de recondiționare a început încă din anul 1954) reprezenta aproape 50 la sută din valoarea bunurilor recondiționate și vîndute populației, în 1981 ponderea acestora a fost de numai circa 16 la sută. Se deduce deci că evoluția în perspectivă a acestei activități este condiționată hotărîtor de măsura în care industria mică va fi adaptată la cerințele recondiționării unor bunuri de complexitate tehnică tot mai ridicată. Pentru aceasta eforturile principale se cer orientate

Valoarea vînzărilor și a stocurilor de bunuri recondiționate în perioada 1978—1981 prin unitățile cooperației meșteșugărești

Anul	Bunuri recondiționate și vîndute populației (la preț cu amănuntul) — mii lei —	Bunuri rămase în stoc la sfîrșitul anului — mii lei —	col.3/2 %
1978	8 225	1 057	12,9
1979	10 910	1 721	15,8
1980	34 377	3 424	10,0
1981	75 239	2 364	3,1

cu precădere spre asigurarea dotării tehnice corespunzătoare și a unor specialiști cu o pregătire tehnică multidisciplinară. În fond, este cunoscut faptul că activitățile de diagnosticare și recondiționare a unor bunuri de complexitate tehnică ridicată sînt caracterizate printr-un grad de dificultate sporită în raport cu cele care se desfășoară în întreprinderile producătoare de astfel de bunuri, în cazul acestora din urmă muncitorii, maiștrii și tehnicienii fiind specializați pe diferite faze ale procesului tehnologic și chiar la nivel de operații.

Rezultatele obținute pînă în prezent atestă cu claritate faptul că activitatea de recondiționare a bunurilor uzate are asigurate premisele esențiale pentru dezvoltarea în perspectivă. Tocmai de aceea se cuvine a fi subliniat faptul că asemenea rezultate pozitive nu reflectă posibilitățile reale existente. La această stare de lucruri contribuie mai mulți factori, printre care :

a) în această activitate este antrenată aproape în exclusivitate numai cooperația meșteșugărească care acționează cu preponderență în mediul urban ;

b) o serie de dificultăți semnalate și cu alte ocazii continuă să persiste și în cooperația meșteșugărească, acestea vizînd următoarele aspecte principale :

— implicarea neuniformă a uniunilor județene ale cooperativelor meșteșugărești în această activitate ; din cele 42 uniuni existente, numai 3 și-au îndeplinit și depășit sarcinile de plan pe anul 1981, în timp ce 31 dintre ele și le-au realizat în proporții de pînă la 50 la sută.

— aprovizionarea necorespunzătoare a locurilor de muncă cu piesele necesare recondiționării mai ales în condițiile în care sistemul de formare a prețurilor de achiziție necesită o evidență extrem de complexă. În cazul achiziționării de bunuri uzate în vederea dezmembrării și valorificării componentelor și materialelor refolosibile aceasta îngreunează mult procesul de derulare normală și operativă a activității ;

— stabilirea prețului de vînzare prin aplicarea adaosului comercial la valoarea integrală a bunului (prețul de achiziție și cel al recondiționării), îl face nestimulativ pentru cumpărător etc.

Valorificarea — o problemă care se cere soluționată corespunzător

DIN PUNCTUL de vedere al rezultatelor obținute pînă în prezent, cea de a doua formă de reciclare a resurselor — recuperarea și reutilizarea cu sau fără recondiționare a pieselor și subansamblelor — se găsește încă în stadiu de început. În cadrul cooperației meșteșugărești această activitate a fost organizată distinct de cea de recondiționare a bunurilor, deoarece s-a avut în vedere faptul că în cazul pieselor și subansamblelor problemele de natură tehnică sînt mai complexe. Astfel, încă din 1975 au fost organizate, în 20 de județe, ateliere pentru recondiționat agregate frigorifice pentru frigidere casnice. Recondiționări de piese auto se realizează în unități din București, Brăila, Cluj și Timișoara. De asemenea, pentru televizoare, se recondiționează module în unități din București și Constanța. Unele dezvoltări de capacități s-au încercat la București și Arad pentru recondiționări de piese auto, care nu au însă asigurată oferta corespunzătoare din partea populației. Cu alte cuvinte, în prezent, întreaga activitate se referă la piese și subansamble uzate, deoarece este de presupus că majoritatea posesorilor de bunuri uzate nu dispun de cunoștințele necesare desmembrării și selectării componentelor care ar putea prezenta interes pentru unitățile achizitoare.

În același timp, o serie de bunuri care nu mai pot fi recondiționate dar încorporează piese, subansamble și materiale refolosibile nu sînt preluate de la populație, deoarece achiziționarea lor în scopul recuperării tuturor resurselor refolosibile presupune modalități specifice de organizare și de gestiune comparativ cu preluarea bunurilor exclusiv în vederea recondiționării. În timp ce aceasta din urmă presupune exclusiv estimarea costurilor implicate de reparație, prelucrarea bunurilor în vederea desmembrării înseamnă o evaluare cît mai corectă a pieselor, subansamblelor și materialelor susceptibile a fi reutilizate, inclusiv identificarea formei celei mai avantajoase de valorificare. Toate acestea amplifică dificultățile de organizare și desfășurare a activității de preluare a bunurilor în vederea desmembrării. Așa se și explică de ce această activitate se găsește încă în stadiu de experiment în cadrul cooperației meșteșugărești din Municipiul București, prin intermediul căreia se urmărește conturarea unui sistem specific de gestiune. Bunurile ajunse într-un asemenea stadiu în care nu mai pot fi nici recondiționate, sînt caracterizate printr-o valoare rămasă destul de redusă. Tocmai de aceea, după părerea noastră, **adoptarea unui sistem mai suplu de evaluare, cu caracter global, în sensul stabilirii unor plafoane limită pentru prețurile de achiziție pe categorii mari de bunuri, prese, subansamble etc., reduce riscul pierderilor, atît pentru unitatea achizitoare, cît și pentru posesorul bunului respectiv.** Sistemul de gestiune nu ar trebui conceput, deci, decît prin acceptarea unui anumit risc pentru ambele părți, iar criteriul de structurare a acestuia să-l constituie minimizarea riscului.

Faptul că pînă în prezent nu au fost achiziționate bunuri în vederea desmembrării la nivelul posibilităților existente a avut și continuă să aibă repercusiuni negative asupra participării de ansamblu a industriei mici la activitatea de reciclare a resurselor. Este vorba, în primul rînd, de imposibilitatea procurării, pe această cale, a unor piese sau subansamble reutilizabile ca atare sau prin recondiționare, atît pentru recondiționarea unor bunuri similare cu cele din care provin, cît și în alte scopuri. Or, trebuie avut în vedere că bunurile ce nu mai pot fi recondiționate au, de regulă, o vechime mare și, în consecință, industria nu le mai asigură piesele de schimb necesare. În al doilea rînd, prin intermediul unor astfel de bunuri pot fi prelucrate direct în cadrul industriei mici sau se asigură participarea acestui sector la efortul general de dezvoltare a bazei de materii prime pentru industrie. Întrucît în ansamblul bunurilor care ies din uz cele nerecondiționabile dețin ponderea principală, se poate concluziona că gradul de participare a industriei mici la procesul general de reciclare a resurselor a fost și este limitat încă tocmai din această cauză.

De aceea, o cerință esențială a intensificării în perspectivă a participării industriei mici la activitatea de reciclare o constituie **realizarea și implementarea unui sistem suplu de desfășurare a preluării bunurilor uzate în vederea desmembrării.**

Din cele prezentate se poate deduce că principalele preocupări pentru intensificarea participării industriei mici la activitatea de reciclare a resurselor au vizat relațiile cooperației meșteșugărești cu populația în legătură cu bunurile pe care aceasta le scoate din uz. În realitate, rolul industriei mici trebuie, după părerea noastră, să vizeze în egală măsură și relațiile ei cu unitățile economico-sociale și îndeosebi cu marile întreprinderi industriale și unitățile comerciale. Este vorba de necesitatea ca **industria mică să fie, în egală măsură, implicată în preluarea de la acestea a anumitor bunuri scoase din uz care pot fi recondiționate sau desmembrate, a unor materiale refolosibile rezultate din procesele de producție și din casarea utilajelor.**

Firește că, nu este vorba numai de acele cantități de materiale care nu prezintă interes, pentru marea industrie, cum se interpretează uneori în practica economică din țara noastră. Criteriul potrivit căruia un material sau altul rezultat din procesele de producție din marile întreprinderi industriale este destinat prelucrării în industria mică trebuie să-l constituie măsura în care aceasta îi poate asigura o valorificare superioară comparativ cu alte alternative de reintroducere în circuitul economic. Din această perspectivă este de remarcat faptul că stabilirea de sarcini obligatorii de colectare a diferitelor materiale pentru marea industrie riscă să conducă la situația în care acestea sînt reintroduse în faza de prelucrare inferioară, prin topire, destrămare etc., în loc să fie transformate direct în bunuri prin continuarea prelucrării în cadrul industriei mici. De altfel, în ultima perioadă cooperația meșteșugărească se confruntă cu tot mai multe dificultăți în domeniul aprovizionării cu diferite materiale pe care înainte le prelua ca deșeuri prelucrabile din mari întreprinderi industriale. Acestea din urmă acordă, în prezent, prioritate realizării sarcinilor de recuperare stabilite, indiferent că acestea vizează reintroducerea unor materiale în faze inferioare de prelucrare. Așa este cazul resturilor obținute din debitarea tablei metalice, a materialelor textile, a cioburilor din sticlă etc.

Implicarea, într-o mai mare măsură și în condiții de eficiență economică, a industriei mici în procesul complex de reciclare a resurselor este condiționată direct de modul în care este interpretat rolul acesteia în interdependență cu celelalte sectoare ale economiei naționale. Integrarea ei în sistemul național de reciclare a resurselor ar trebui să se realizeze deci, în funcție de capacitatea sa de a valorifica superior resursele atrase prin reintroducerea lor în faze superioare de prelucrare, prin intermediul cărora, pe ansamblul economiei naționale, se obține o reducere a consumului de energie și de muncă necesare producerii de bunuri destinate satisfacerii unor cerințe.

dr. Silvia MARINESCU-PAȘOI
Vasilie BOGDAN
Institutul de economie industrială
ing. Cornel NEAȚU
U.C.E.C.O.M.

MUNCA LA DOMICILIU – aport la creşterea şi diversificarea producţiei

LA REALIZAREA programului de dezvoltare a industriei, o contribuţie însemnată o are **utilizarea muncii la domiciliu.** Avantajele care decurg din specificul acestui gen de activitate şi din modul său de reglementare, atît pentru lucrători, cît şi pentru unitatea organizatoare (atragerea în activitatea economică a pensionarilor, femeilor cu copii, a altor persoane care nu pot participa la alte forme de activitate, revitalizarea unor meşteşuguri tradiţionale, folosirea unor spaţii şi mijloace de producţie existente în gospodăriile populaţiei fără noi investiţii, creşterea rentabilităţii unităţii prin reducerea cheltuielilor de regie cu cota aferentă producţiei obţinute prin munca la domiciliu, asigurarea de venituri suplimentare familiei, eliminarea cheltuielilor de transport la şi de la locul de muncă etc.) au determinat unităţile de industrie mică să caute soluţii şi căi pentru extinderea muncii la domiciliu.

Spre deosebire de reglementările din anul 1970, privind utilizarea muncii la domiciliu, potrivit cărora aceasta se putea folosi numai pentru producţia de artizanat, covoare, ţesături, broderii, confecţii, împletituri şi alte produse, la a căror realizare nu sînt necesare maşini şi utilaje speciale, Legea nr. 2 din 1980 cu privire la dezvoltarea industriei mici extinde foarte mult sfera muncii la domiciliu, incluzînd şi prestările de servicii. În general, prin munca la domiciliu se execută orice produs, în întregime sau se realizează numai unele faze şi diverse operaţii, cu excepţia unor produse la realizarea cărora sînt necesare condiţii deosebite şi care nu pot fi asigurate în cadrul muncii la domiciliu. În practică, munca la domiciliu se utilizează într-o mai mare măsură în producţia de artizanat şi artă populară, de covoare, confecţii, obiecte mici din mase plastice sau metal, tricotaje, deci la acele produse şi lucrări care se realizează în special manual sau care necesită utilaje simple.

Corespunzător programelor de dezvoltare a industriei mici, elaborate la nivel judeţean, numărul de personal care prestează muncă la domiciliu urmează să crească cu 60% în perioada 1981—1985, sporind totodată şi ponderea acestuia în totalul personalului din industria mică: de la 10,5% în anul 1980 la 12,8% în anul 1985. Cooperaţia meşteşugărească, avînd preocupări mai susţinute în extinderea utilizării muncii la domiciliu, a folosit în anul 1980 cca. 16% din numărul său de personal în sistemul muncii la domiciliu, urmînd ca ponderea acestuia să ajungă la 19,2% în anul 1985; în cooperativele agricole de producţie, această pondere era de 11,3% în anul 1980, iar la nivelul anului 1985 se preconizează să ajungă la 14,7%. Deşi s-au prevăzut creşteri însemnate ale numărului de personal care va presta muncă la domiciliu în perioada 1981—1985, totuşi, există încă rezerve însemnate de extindere a acestei forme de activitate, cu deosebire în numeroase cooperative agricole mari, puternice, unde importante forţe de muncă sînt libere în tot timpul iernii.

Obiective economice şi sociale

ÎN CONDIŢIILE creşterii rolului industriei mici în ansamblul economiei naţionale, munca la domiciliu, ca o componentă însemnată a acesteia, poate să contribuie din ce în ce mai mult la atingerea unor obiective economice şi sociale, cum ar fi :

— creşterea şi diversificarea producţiei bunurilor de consum şi a prestărilor de servicii către populaţie. În acest scop Uniunea Centrală a Cooperativelor Meşteşugăreşti şi unităţile acesteia au luat unele măsuri de asigurare a realizării, prin munca la domiciliu, a unei jumătăţi din volumul producţiei micii industrii artizanale, în condiţiile dublării pînă în anul 1985 a producţiei de artă populară şi artizanat şi diversificării acesteia, de realizare a unor modele noi folosind materii prime locale vegetale şi animale ;

— potenţarea capacităţii de producţie şi de creaţie în fiecare localitate prin : ● atragerea pensionarilor, femeilor cu copii, populaţiei casnice de la oraşe, a altor persoane care, din anumite motive, nu pot participa la alte forme de activitate economică ; ● atragerea creatorilor populari, în special a femeilor, păstrători de tradiţii în diferite meşteşuguri sau artă populară, specifice unor zone folclorice din ţară ;

— economisirea unor fonduri de investiţii prin : ● utilizarea unor spaţii disponibile în gospodăriile populaţiei ; de exemplu, în cadrul cooperativei „Unirea" — Satu Mare a fost organizat un atelier de împletit coşuri din nuiele într-un spaţiu disponibil la populaţie, cu un număr de 17 lucrători ; ● atragerea în procesul de producţie a unor mijloace de muncă (maşini de cusut, de tricotat, unelte de tîmplărie, războaie de ţesut) existente în gospodăriile populaţiei ;

— creşterea rentabilităţii pe produs şi, prin aceasta, a rentabilităţii unităţii prin reducerea cheltuielilor de secţie şi de regie ; reducerea cheltuielilor cu pregătirea cadrelor, întrucît lucrătorii sînt calificaţi ;

— consolidarea utilizării în agricultură a anumitor categorii din resursele de muncă din mediul rural ; utilizînd munca la domiciliu se poate folosi în tot cursul anului fondul de timp disponibil al cooperatorilor agricoli, precum şi forţa de muncă disponibilă, în special în zonele necooperativizate şi cu un număr redus de unităţi economice (deci cu un grad mai redus de ocupare a populaţiei apte de muncă) ;

— atragerea în activitatea productivă a unor persoane cu anumite deficienţe fizice, care nu pot lucra în unităţi economice, dar pot munci la domiciliu, dîndu-le astfel posibilitatea ca, în afară de venitul realizat, să se simtă utile familiei şi societăţii.

Rezerve şi căi de acţiune

UNA DIN CELE mai frecvente cauze care influenţează negativ nivelul muncii la domiciliu — şi care este de fapt valabilă pentru ansamblul industriei mici — este considerată lipsa de materii prime şi materiale. Această cauză nu poate fi apreciată decît ca subiectivă, atîta timp cît la numeroase întreprinderi republicane există cantităţi însemnate de materiale recuperabile (deşeuri textile, lemnoase, metalice, cupoane de ţesături, fire sintetice din resturi de partizi etc.). O altă cauză ce determină reducerea ponderii muncii la domiciliu constă în faptul că mai există unele produse executate cu munca la domiciliu la care, în mod nejustificat, s-au inclus cheltuielile de regie, diminuîndu-se artificial rentabilitatea acestora. În acelaşi timp o influenţă negativă asupra extinderii muncii la domiciliu o au unele tendinţe de concentrare în unităţi mari a producţiei de artizanat şi de anumite bunuri de consum, realizate în mare parte manual (şi care pot fi obţinute prin munca la domiciliu), ceea ce determină cheltuirea ineficientă a unor fonduri de investiţii, blocarea unor spaţii productive, creşterea aparatului tehnico-operativ şi a cheltuielilor de regie.

Pentru ca munca la domiciliu să poată avea un aport substanţial la realizarea obiectivelor dezvoltării industriei mici, se impune sprijinirea acesteia pe diferite căi :

● **crearea condiţiilor pentru atragerea mai susţinută a forţei de muncă temporar disponibilă din agricultură, în această formă de activitate,** prin îmbunătăţirea reglementărilor actuale, cum ar fi înscrierea în cartea de muncă a timpului efectiv lucrat şi a drepturilor care decurg din aceasta (spor de vechime neîntreruptă, pensie etc.). Acordarea acestor drepturi, existente în celelalte sisteme, trebuie să vizeze pe acei membri cooperatori cu munca la domiciliu care sînt ocupaţi şi îşi realizează sarcinile de producţie în agricultură. Desigur, această categorie de cooperatori diferă de cei ocupaţi numai în agricultură prin aceea că sînt solicitaţi numai pentru realizarea anumitor lucrări agricole (în special în perioada campaniilor agricole). Pentru aceasta este absolut necesar ca întreaga activitate de industrie mică să fie coordonată

Aurelia DUCA
Comitetul de Stat al Planificării

(Continuare în pag. 24)

Folosirea eficientă a resurselor materiale locale

— Din experiența unităților de industrie mică din județul Dolj —

RESURSELE de materii prime și materiale ale unei zone determină în ultimă instanță tendințele și direcțiile de dezvoltare ale industriei mici, opțiunile în această direcție depinzînd de bogăția și structura acestora, de posibilitățile de prelucrare a lor. Județul Dolj, deși situat într-o zonă în care predomină cîmpia, dispune de multe resurse de materii prime indicate pentru o valorificare superioară în industria mică. Astfel, au fost cercetate și omologate o serie de materii prime, cum sînt : argila, pietrișul, nisipul, balastul, apele minerale, nămolurile sapropelice etc. De asemenea, județul dispune de importante cantități de materii prime de proveniență agricolă sau silvică : paiele, sorgul, trestia, papura, răchita, foile de porumb, lemnul, produsele secundare vegetale și animale, plantele medicinale din flora spontană și de cultură. În plus, există importante cantități de materiale refolosibile de la unitățile industriale republicane indicate pentru prelucrare în industria mică (cupoane, resturi de partizi, cenușa de termocentrală), precum și posibilități multiple pentru valorificarea surselor de energie neconvențională (energie solară, eoliană, biogaz).

Dimensiunea resurselor

ANALIZA modului de valorificare a resurselor a evidențiat faptul că materiile prime agricole se valorifică cu preponderență prin livrările la fondul de stat și fondul pieței. Cît privește materiile prime secundare din culturile agricole, gradul lor de valorificare este în prezent foarte redus, fiind utilizate pentru împletituri paiele și sorgul. Tot pentru împletituri se mai utilizează răchita. Valoarea împletiturilor din diferite materiale se ridică la circa 9—10 milioane lei/an în întreg județul. De asemenea, se valorifică circa 100 mii mc/an agregate de carieră și balastieră pentru mortare și betoane ceramice. Ponderea materiilor prime locale și a materialelor recuperabile și refolosibile utilizate în industria mică nu depășește însă 10—11%. După opinia noastră, cauza principală a acestei situații o constituie actualul sistem de aprovizionare a unităților, cît și faptul că, în multe cazuri, pentru a se asigura o eficiență ridicată se utilizează materiale care fac obiectul aprovizionării centralizate pe bază de repartiții.

Pozitiv este faptul că în condițiile actualei crize energetice se acționează cu mai multă răspundere pentru punerea în valoare a unor noi resurse energetice, în special a celor neconvenționale, cu posibilități locale (mori de vînt, turbine eoliene, instalații solare și de producere a biogazului). În cincinalul actual, cooperația meșteșugărească din județul Dolj va realiza 9 instalații de captare a energiei solare, cu o putere instalată de circa 33 kW, energie ce va fi utilizată pentru producerea apei calde menajere pentru consumul propriu. De asemenea, prin unitățile cooperației de consum se vor construi 300 de instalații solare pentru producerea apei calde menajere în gospodăriile populației, instalații ce se vor amplasa în special în comunele mari (Bîrca, Dăbuleni, Cetate ș.a.). În sectorul cooperației agricole, pe baza rezultatelor experimentării instalației pentru producerea biogazului, cu o capacitate de 2,5 mc de la Cetate, se va extinde producția acestora astfel ca pînă la sfîrșitul actualului cincinal fiecare cooperativă agricolă de producție să dispună de cel puțin o instalație de acest fel. Tot prin resurse locale se vor repune în funcțiune instalațiile hidraulice de la Verbița și Cetate, în timp ce unitățile consiliilor populare vor utiliza energia solară pentru prepararea apei calde menajere la circa 1 800 apartamente în actualul cincinal. Deși județul nu dispune de mari resurse hidroelectrice, în acest cincinal se va amenaja o microhidrocentrală la Fîntînele-Radovan.

Diversificarea producției și serviciilor

DEZVOLTAREA economiei și creșterea continuă a veniturilor populației generează permanent noi cerințe care se îndreaptă, într-o proporție din ce în ce mai ridicată, către piața serviciilor. Industria mică, dat fiind specificul său, este chemată să contribuie într-o măsură tot mai însemnată la asigurarea necesarului de servicii pentru populație. Avînd în vedere prestările de servicii executate de unitățile industriei mici din județul Dolj, se poate constata că în 1981 volumul acestora reprezenta 31% din totalul volumului de activitate al sectorului, revenind circa 577 lei/locuitor. În structură, ponderea cea mai însemnată era deținută de lucrările pe bază de comandă (35,3%) și de prestările în construcții (29,9%).

În perspectiva anului 1985, potrivit programului de dezvoltare întocmit, volumul prestărilor de servicii va crește cu circa 87,2%. În același timp, se va modifica și structura acestora. Astfel, ponderea lucrărilor executate pe bază de comandă va crește de la 35,3% în 1980 la 41,2% în 1985, iar a reparațiilor și transformărilor privind obiectele de uz casnic și întreținerea acestora — de la 14,2% la 18,5%. În compensație, va scade ponderea prestărilor în construcții — de la 29,9% la 21,3% ; la celelalte activități de prestări nu se vor produce modificări importante (creșteri sau descreșteri ale ponderii de sub 1%). Drept urmare a creșterii volumului prestărilor de servicii, în 1985 acestea vor reprezenta circa 39,5% din volumul de activitate al industriei mici din județul Dolj, crescînd corespunzător prestările de servicii pe locuitor la 1 021 lei.

● Olanda. **În condițiile în care peste 73% din totalul firmelor înregistrate sînt firme mici (cu circa 5 persoane încadrate), guvernul olandez acordă o atenție deosebită activității acestui sector. În prezent**, capătă interes crescînd ideea inițierii unor așa-numite centre de afaceri și tehnologie **menite să sprijine dezvoltarea întreprinderilor mici. Pînă acum, numai la dispoziția întreprinderilor mari, aceste centre vor trebui să dea indicații noilor firme mici în legătură cu profilul optim în funcție de specificul local, avizări în probleme de finanțare, marketing, reglementări juridice, contabilitate, să asigure înlesniri organizatorice precum și alte facilități ca centre de informare, bănci de date, laboratoare etc.**

Analiza contribuției fiecărei categorii de unități la realizarea producției în industria mică relevă următoarele :

Unitățile cooperației meșteșugărești dețin o pondere însemnată în volumul producției industriei mici din județ (circa 50%), producția fizică prevăzută în plan cuprinzînd 17 grupe de produse mai reprezentative, cum ar fi : produse de artă populară și artizanat (exclusiv covoare și țesături din bumbac), confecții textile, confecții din blană naturală, covoare manuale plușate, covoare țesute, produse tricotate, încălțăminte cu fețe din piele și înlocuitori, mobilier din lemn etc. Cu toate acestea, rețeaua de unități de prestații și producție ce fac obiectul activității industriei mici este insuficient și inegal dispersată în teritoriu. Astfel, din calculele efectuate rezultă un deficit de peste 10 000 mp spații în municipiul Craiova, din care în cartierul Craiovița Nouă peste 4 600 mp. Asemenea situații sînt și în orașele Băilești (deficit 600 mp.), Calafat (400 mp), Filiași (100

mp) și Segarcea (530 mp). O situație asemănătoare este și la acoperirea teritoriului cu profile de prestări de servicii, deficitul acestora variind între 5 și 20 profile în cele 8 localități în care funcționează unități ale cooperației meșteșugărești.

Unele activități lipsesc complet, menționînd printre acestea : confecționarea articolelor de ortopedie și proteze, dogărie, confecționat jgheaburi și burlane, cojocărie artistică și altele. De asemenea, la unele din profilele existente, numărul cadrelor calificate este insuficient (tinichigerie, tocilărie, mecano-precizie, tîmplărie, cismărie etc.). Și în cadrul cooperației de consum, a cooperației meșteșugărești și unităților anexe ale C.A.P. profilele nu sînt în suficientă măsură diversificate, repartizarea teritorială nu este uniformă.

Avînd în vedere aceste considerente, în cincinalul actual se vor lua măsuri mai ferme pentru îmbunătățirea aprovizionării cu piese de schimb, pentru ridicarea nivelului calitativ al prestărilor de servicii, scurtarea duratei de executare a reparațiilor pentru obiectele de folosință îndelungată și, în primul rînd, pentru atragerea în circuitul economic a materiilor prime locale și a materialelor refolosibile, ca și lărgirea cooperării și colaborării în producție cu unitățile industriei republicane. De asemenea, se vor lua măsuri ca pe baza valorificării în condiții de eficiență sporită a resurselor locale și materialelor refolosibile să se dezvolte nomenclatorul produselor care se exportă, îndeosebi a articolelor de artizanat, punîndu-se un accent deosebit pe ridicarea nivelului calității și a modului de prezentare. De altfel, pe ansamblul județului, dinamica volumului exportului de mărfuri din cadrul industriei mici va crește continuu, astfel că volumul exportului va fi cu 43,1% mai mare în 1985 față de 1980, ponderea acestuia în totalul producției anului 1985 urmînd să atingă 3,2%.

Tot în acest cincinal se va dezvolta producția de materiale de construcții (cărămizi, țigle, cahle teracotă și sobînci pentru teracotă), exploatarea agregatelor minerale din balastieră. De asemenea, va crește substanțial volumul producției realizate în cooperare cu industria republicană (de circa 5 ori în acest cincinal), industria mică din județ urmînd să realizeze containere și palete de transport, cuve de radiatoare pentru transformatori, diferite repere pentru motoare, accesorii pentru locomotive electrice, diverse repere din materiale plastice si din neferoase, lucrări de reparații lăcătușerie și strungărie, diverse repere și subansamble, precum și ambalaje din carton și mucava.

Pe măsura creării unor disponibilități față de sarcinile de livrare la fondul de stat, se vor organiza în cadrul cooperației agricole și de consum mici unități de industrializare și semiindustrializare după rețete gospodărești a fructelor, legumelor etc. Prin toate aceste măsuri industria mică a județului va contribui, într-o măsură tot mai mare, la satisfacerea necesităților populației de produse și servicii, la diversificarea ofertei, la punerea în valoare a resurselor locale.

Activizarea tradițiilor meșteșugărești și artizanale

O CONCLUZIE edificatoare care se desprinde din cercetarea efectuată asupra industriei mici din județul Dolj este aceea că unele activități tradiționale ale locuitorilor ca țesutul covoarelor, brodatul de mînă, fabricarea de cărămizi, producerea împletiturilor din lînă, răchită și altele au fost, într-o măsură mai mare sau mai mică, abandonate, ceea ce s-a reflectat negativ în gradul de ocupare anuală a forței de muncă, mai ales din mediul rural, în special între campaniile agricole, și, bineînțeles, asupra satisfacerii din resurse locale a unor nevoi de consum ale populației, cît și asupra veniturilor acesteia. Unele meserii ca, spre exemplu, fierăria sau rotăria, legate de creșterea în număr mare a cailor și boilor de muncă, de necesitatea construirii de atelaje de transport (care, căruțe, sănii) s-au „atrofiat" ca urmare a dezvoltării rapide a industriei constructoare de mijloace de transport și a creșterii rețelei de căi de comunicație modernizate. O altă cauză importantă care a condus la abandonarea unor meșteșuguri este legată de dezvoltarea puternică a legumiculturii practicată pe loturile ajutătoare, ca urmare a posibilităților sporite de valorificare a produselor. Dar activitățile din agricultură nu asigură o ocupare uniformă, pe tot parcursul anului, a populației, și deci se impune atragerea populației și în activitățile industriei mici pentru a se crea, în acest fel, condițiile pentru desfășurarea continuă a unor lucrări utile atît pentru populație, cît și pentru economia națională.

Sistemul muncii la domiciliu reprezintă o cale însemnată de valorificare superioară a resurselor materiale și a forței de muncă disponibilă pe plan local. Prin sistemul muncii la domiciliu se realizează dezvoltarea și diversificarea producției de artă populară și artizanat, covoare, țesături, broderii, împletituri, confecții îmbrăcăminte de serie mică (în special cu piese gata croite), operații de finisare a produselor, reparații diverse și alte produse pentru a căror executare nu sînt necesare mașini și utilaje speciale.

Munca la domiciliu nu a fost însă îndeajuns extinsă pentru valorificarea importantelor resurse de materii prime rezultate din prelucrarea industrială. Aceasta se datorește îndeosebi unor tendințe de concentrare a producției de artizanat și bunuri de consum în unități de tip industrial, inclusiv a producției realizate în mare parte manual. Situația respectivă determină cheltuirea ineficientă a unor fonduri de investiții, blocarea unor spații productive, creșterea aparatului tehnico-administrativ și a cheltuielilor de regie.

● În Spania, **„Instituto de la Pequena y Mediana Empresa Industrial", organ autonom al Ministerului Industriei și Energiei, are ca principale obiective ale activității impulsionarea dezvoltării industriei mici și mijlocii prin acțiuni adecvate specificului acesteia. În acest context, este stimulată sporirea capacității de comercializare a micii industrii atît pe piața internă cît, mai ales, pe cea externă, sînt promovate tehnologii care să conducă la majorarea competitivității produselor.**

● Canada. **Avînd în vedere** capacitatea de adaptare rapidă și gradul ridicat de flexibilitate al industriei mici, **guvernul federal canadian și guvernele provinciale orientează fondurile destinate industriei mici către** sectoare care presupun un nivel tehnologic ridicat. **Sînt stimulate, astfel, domenii ca : informatica, siderurgia (produse specializate pentru producția de oțel), energetica, industria farmaceutică, producția de echipamente electronice, de birou și altele. Sectorul micii industrii este sprijinit de stat printr-o serie de programe federale de ajutor, prin impunerea de taxe mai reduse asupra unui prim nivel de pînă la 400 mii dolari cifră de afaceri, subvenții pentru obținerea de noi produse și pentru realizări deosebite la export etc.**

Din cercetarea întreprinsă la nivelul județului Dolj a rezultat că în anul 1930 producția globală realizată prin munca la domiciliu reprezenta 3,5% din totalul producției globale realizate în industria mică a județului. Această formă deosebit de eficientă de realizare a producției în industria mică nu este utilizată decît în unitățile cooperației meșteșugărești, a celei de consum și a celei agricole. Totodată, s-a remarcat ponderea foarte mare deținută de producția globală realizată prin munca la domiciliu la cooperația meșteșugărească (90,2% din producția globală a industriei mici din județ, la nivelul anului 1930, realizată prin munca la domiciliu).

În perspectiva anului 1985 constatăm preocuparea pentru creșterea substanțială a producției realizate prin munca la domiciliu, astfel că în anul 1985, în comparație cu 1930, volumul acesteia la nivelul județului va crește de aproape 4,3 ori. Drept urmare, ponderea producției realizate prin munca la domiciliu în totalul producției globale din industria mică va fi în 1985 de circa 11,1%. Această formă deosebit de eficientă a producției atît pentru unități, cît și pentru populație, se va dezvolta cu precădere în unitățile cooperației meșteșugărești astfel că în 1985 ponderea producției realizate prin munca la domiciliu de aceste unități va reprezenta aproximativ 95% din volumul total al producției realizate prin munca la domiciliu. În această formă de realizare a producției erau atrași, în anul 1930, peste 1 600 lucrători, majoritatea (76,4) în cooperația meșteșugărească.

În perspectiva anului 1985 numărul celor ce vor fi atrași în această formă de organizare a producției va spori la circa 4 550 persoane, deci de 2,8 ori. Corespunzător acestei creșteri se va modifica și ponderea deținută de diferitele categorii de unități, în sensul creșterii ponderii cooperației meșteșugărești de la 76,4% la 85,7% și diminuării ponderii deținute de cooperația de consum (de la 19,1% în 1930 la 11%) și a cooperației agricole (de la 4,5% în 1930 la 3,3%).

dr. C. BĂRBĂCIORU
dr. C. ROȘCA
I. ENEA
E. TOBĂ
C. BELU
Craiova

O verigă importantă în acoperirea unei palete largi de produse și servicii

Din experiența unităților de industrie mică din județul Brașov

BRAȘOVUL este cunoscut ca unul din cele mai dezvoltate județe din țară din punct de vedere industrial. Puternicele sale întreprinderi aduc o contribuție însemnată la dezvoltarea continuă a economiei naționale. Alături de marile unități republicane de aici s-au dezvoltat, în decursul anilor, și unități mici care valorifică atît resursele locale cît și materialele refolosibile rezultate din procesele de fabricație din marea industrie. Concomitent, acestea și-au organizat o largă și diversificată rețea de satisfacere a unor servicii către populație.

Au fost introduse în producție o serie de produse și a crescut ponderea altora care valorifică superior, eficient resursele materiale locale și pe cele refolosibile din marea industrie : prefabricate din beton armat, articole de uz casnic și alte produse prelucrate din lemn, uși și ferestre din lemn, piese forjate și matrițate, mobilier din lemn etc. În același timp, o atenție deosebită a fost acordată extinderii relațiilor de cooperare dintre industria mică și cea republicană. În acest sens se cuvine a fi menționate relațiile de colaborare existente între secțiile și atelierele industriei mici și întreprinderile „Tractorul", „Autocamioane", pentru prelucrarea unor piese și repere de serie mică și confecționarea de prelate, „Electroprecizia"-Săcele (debavurări și prelucrări mecanice), „Timpuri Noi" (confecționat fețe piele pentru încălțăminte), întreprinderile de scule Brașov și Rîșnov (port-truse de scule și cozi de lemn pentru scule) etc.

În vederea dezvoltării serviciilor, a obiectelor de artizanat și a celor specifice industriei mici din județ, începînd cu data de 1 ianuarie 1982 a luat ființă o secție de industrie mică și prestări servicii care este subordonată Grupului întreprinderilor de gospodărie comunală și locativă a județului Brașov. Această secție, care prin preluarea în continuare a unor ateliere sau activități de la unitățile republicane va deveni întreprindere, are ca obiect principal de activitate : producția de bunuri minerale, repararea bunurilor de uz casnic, gospodăresc și a celor de folosință îndelungată, repararea și întreținerea locuințelor, activitățile „service" de pe lîngă consiliile populare, morărit prestator și alte servicii. Prin înființarea Întreprinderii județene de producție industrială și prestări servicii, care va atinge la sfîrșitul acestui an o valoare de peste 150 milioane lei, se va căuta în primul rînd să se valorifice superior rezervele materiale și umane de care dispune județul nostru, să se reintroducă în circuitul economic prin recondiționare de subansamble și piese de schimb, care pînă în prezent fie că se aruncau, fie că nu erau suficient valorificate de către unitățile consiliilor populare. De altfel pînă în 1985 producția micii industrii urmează să crească cu 83,7% față de 1980.

■

EVIDENT, rezultatele obținute de industria mică brașoveană ar fi putut fi mai mari dacă în activitatea de organizare, conducere și control nu s-ar mai fi menținut încă unele neajunsuri privind : nepunerea în funcțiune la termen a unor noi unități (70 din unitățile prevăzute a intra în funcțiune pînă în prezent nu își desfășoară activitatea), asimilarea în producție a unor noi tipuri și modele de produse, cu consumuri materiale reduse, care să valorifice mai bine materialele refolosibile locale (ponderea materialelor și obiectelor refolosibile a fost în medie de numai 16%), diversificarea profilelor de servicii în concordanță cu solicitările populației, în special în localitățile din mediul rural (în 18 asemenea localități funcționează între 2—7 secții (profile) față de un minim de 15 cît este prevăzut) etc. Aceasta a și făcut ca, pe ansamblul județului, cooperația meșteșugărească, care deține 51% din totalul producției, să nu-și realizeze sarcinile de plan decît în proporție de 90%.

În același timp, printr-o coordonare mai bună a activității de repartizare teritorială a unităților de industrie mică, în special a celor prestatoare de servicii, s-ar fi evitat situația existentă în care o serie de localități (Zărnești, Victoria, Predeal, Săcele etc.) beneficiază de o gamă mai redusă de profile, gradul de diversificare a serviciilor organizate pentru populație fiind doar de 46—68%. Același lucru se poate constata dacă analizăm amplasarea unităților în cadrul municipiului Brașov, unde dispersia pe cartiere a acestora nu corespunde întotdeauna cu numărul populației din zonă (în cartierul Timiș-Triaj funcționează o singură unitate de acest gen).

Atenția tuturor factorilor de decizie, a specialiștilor este îndreptată spre depistarea acelor rezerve existente pe teritoriu și nevalorificate încă. Iată un exemplu care își va găsi începînd din acest an o materializare concretă. Mica industrie poate și trebuie să recondiționeze diferitele piese, subansamble și repere provenite de la autoturismele aflate la populație sau în sectorul socialist, în stadiu de „casare" sau de la alte autovehicule. Dintr-un calcul a reieșit că dacă numai 30 la sută din piesele, subansamblele sau reperele de la tractoarele U 650 (care se fabrică de 18 ani) existente în țară și propuse spre casare s-ar recondiționa, s-ar economisi piese necesare pentru 32 mii tractoare noi, cunoscîndu-se faptul că S.M.A. reclamă tot timpul lipsa pieselor de schimb. În aceeași ordine de idei se înscriu și acțiunile întreprinse pentru diminuarea ponderii materiilor prime, materialelor provenite de la fondul central în favoarea celor locale. Se estimează că pe baza valorificării superioare a rezervelor locale și depistării de noi resurse, dezvoltarea industriei mici se va face aproape în totalitate cu resurse proprii.

■

ÎN VEDEREA creșterii și diversificării producției, eliminării neajunsurilor manifestate în acest domeniu atît la nivelul județului cît și pentru fiecare localitate în parte, s-a întocmit la începutul acestui an un program unitar de măsuri. Potrivit acestui program, în cadrul industriei mici și a prestărilor de servicii în cursul acestui an se vor înființa 116 unități prestatoare de servicii. Valoarea producției marfă care care se va realiza în acest an de unitățile aparținînd industriei mici în județul Brașov va fi de peste 1,8 miliarde lei, volumul prestărilor de servicii către populație de peste un miliard lei. Consiliile populare comunale, orășenești, municipale și județene, împreună cu conducerile cooperației meșteșugărești, cooperației de consum și cooperativelor agricole de producție, vor

trebui să descopere și să pună în valoare o serie de resurse de materii prime și materiale care se găsesc în cadrul județului și își așteaptă utilizarea, cum este cazul cu zăcămintele de roci care pot fi folosite ca piatră naturală de construcții și care sînt exploatate doar parțial sau deloc.

În industria bunurilor de consum urmează să fie extinsă producția de serie mică în unități de dimensiuni reduse. Cooperația meșteșugărească, alte organizații cooperatiste și unitățile consiliilor populare vor trebui să asigure în actualul cincinal creșterea de cel puțin două ori a producției industriei mici și artizanale. Pe baza studiilor întocmite la nivelul județului, a perspectivelor dezvoltării economico-sociale s-a prevăzut extinderea și modernizarea unităților în care se realizează mica producție industrială și prestările de servicii, fiind identificate un număr de 73 produse care nu se realizează în industria mare, pentru a satisface în întregime nevoile de consum ale populației.

Dintre activitățile insuficient dezvoltate în prezent, a căror extindere și o mai bună organizare se impun mai pregnant, menționăm : unitățile de spălătorie-curățătorie chimică, prestări de construcții, închirieri de obiecte, întreținerea și repararea autoturismelor. Se pot organiza și ateliere mobile de reparații, garări și parcări automoto și biciclete, noi unități pentru gresare și schimbat uleiul, instalații de mare randament pentru vopsirea la cald a turismelor și pentru lucrări de acoperire anticorosive și antifonice, cît și instalații pentru redresarea și controlul caroseriilor autoportante.

Ideal ar fi ca la fiecare pompă de benzină să poți cumpăra cauciucuri, piese mărunte și diferite accesorii (becuri, bujii, siguranțe), concomitent cu asigurarea unor servicii ca : înlocuirea uleiului, ungerea, controlul și reglarea aprinderii, reglarea carburatorului, frînelor etc. Înzestrarea unităților de prestări de servicii cu echipamente moderne, precum și automatizarea și mecanizarea proceselor tehnologice reprezintă unele dintre condițiile hotărîtoare ale trecerii acestei sfere la metode de lucru industriale, metode ce vor determina creșterea productivității muncii.

Aceasta reprezintă, în primul rînd, o reorientare în dezvoltarea industriei mici, în sensul extinderii în mai mare măsură a colaborării cu industria republicană, atît în ceea ce privește preluarea unor funcții ale marii industrii de micile ateliere și secții prelucrătoare, cît și dotarea mai bună a acestora din urmă cu mașini și utilaje perfecționate. Se estimează că adîncirea acestei funcții de complement al marii industrii va permite o dublare a producției și a productivității muncii, paralel cu acoperirea în mai mare măsură a cerințelor de consum productiv ale economiei. În același timp, o parte din unitățile (secțiile) din industria republicană vor fi în continuare preluate de mica industrie și vor deservi în exclusivitate nevoilor întreprinderilor brașovene. Este vorba de secția confecții metalice Rupea și a celei de arcuri auto Brașov, o stație autoservice, un atelier de tîmplărie etc. și care vor trece în subordinea industriei mici începînd cu 1 ianuarie 1983.

Programele complexe de măsuri, aprobate pentru acest an în toate unitățile productive și pentru toate produsele, cuprind și obiective concrete și acțiuni cu privire la reducerea mai accentuată a cheltuielilor materiale, creșterea mai puternică a productivității muncii, înnoirea și modernizarea mai accelerată a produselor și tehnologiilor de fabricație, intensificarea recuperării și valorificării integrale a resurselor refolosibile, îmbunătățirea calității produselor, creșterea exportului.

Gh. RIZEA
vicepreședinte al Consiliului popular județean Brașov

● *În R. P. Ungară, mica industrie își desfășoară activitatea în întreprinderi mici cooperatiste, în întreprinderi mixte (asociații între întreprinderi de stat și cooperative) și, de asemenea, în întreprinderi particulare.*

În anul 1979 valoarea producției globale realizate de unitățile de mică industrie din R. P. Ungară a depășit 220 miliarde forinți, iar în anul 1980 contribuția industriei mici la realizarea venitului național a fost de 22%. În producția industrială deține o pondere de 6,5%, mai bine de 13,6% din lucrătorii din industrie fiind ocupați în unitățile industriei mici.

Pentru a ilustra capacitatea de participare a unităților de industrie mică la economia R. P. Ungare, menționăm că, în domeniul construcțiilor de mașini, acestea asigură 7,2% din producția globală, iar în cadrul acestei ramuri, în producția globală a industriei de instrumente de măsură și precizie participă deja cu 15,7% din producție.

Industria mică din R. P. Ungară își realizează exporturile prin intermediul a aproximativ 25 de întreprinderi de comerț exterior. Ponderea industriei mici în exporturile totale ale R.P.U. pe diferite grupe de mărfuri este de 80% din exporturile de instrumente de măsură și precizie ; 17,1% din exporturile industriei ușoare (38,7% din cele de textile, îmbrăcăminte) ; 68,4% din exporturile industriei artizanale.

Munca la domiciliu

(Urmare din pag. 20)

cu maximum de competență de către organul local al puterii de stat, care să poată dispune modul de organizare efectivă a muncii agricole și industriale în raza sa de activitate, avînd și posibilitatea de a sista complet, în unele perioade, anumite activități de industrie mică, care nu servesc nemijlocit activităților agricole desfășurate în perioadele respective ;

● **inventarierea produselor sau fazelor care încorporează un mare volum de muncă sau care nu necesită mașini, unelte sau utilaje complexe** și executarea lor cu munca la domiciliu, eliberînd astfel unele capacități de producție care pot fi utilizate pentru organizarea altor activități, fără să fie solicitate noi investiții ;

● în cadrul programelor de asigurare cu forță de muncă, unitățile de industrie mică să urmărească cu prioritate **încadrarea lucrătorilor cu munca la domiciliu,** dacă condițiile de producție și de desfacere a producției permit extinderea acestei activități ;

● crearea condițiilor de **închiriere către lucrătorii cu munca la domiciliu a unor utilaje** cum ar fi gherghefele metalice pentru covoare, strungurile pentru prelucrarea produselor din lemn și altele ; aceasta ar permite creșterea productivității muncii, extinderea gamei de lucrări care se pot executa cu munca la domiciliu și îmbunătățirea calității produselor ;

● **organizarea și dezvoltarea producției de unelte și utilaje necesare activității la domiciliu,** asigurarea unui nomenclator mult mai larg decît cel existent, prin cercetarea, asimilarea și producerea unor astfel de unelte și utilaje, care să asigure posibilitatea realizării întregii game de activități și diversificării acesteia conform obiectivelor și prevederilor legale ;

● **utilizarea pentru anumite activități, în special pentru prestarea de servicii pentru populație** (de frizerie, coafură, cismărie etc.), **a unor persoane avînd încadrarea de bază în alte unități** (reglementările actuale nu permit acest cumul). Această măsură ar permite ca și în localitățile cu o populație puțin numeroasă sau cu o activitate economică redusă să poată fi desfășurate activități care asigură un nivel de civilizație corespunzător.

● **S.U.A. Cercetări recente au demonstrat că** firmele industriale mici sînt de două și chiar de trei ori mai rentabile, sub aspectul inovației, față de întreprinderile mari și mijlocii : **dispunînd de capitaluri reduse pe muncitor, industria mică realizează vînzări mult mai eficiente decît întreprinderile mari sub aspectul producției vîndute per 1 dolar investit. Deși firmele mici sînt obligate să suporte dobînzi cu 2—3% mai mari decît cele proiectate de bănci la împrumuturile acordate firmelor mari ; ele sînt, de asemenea, supuse unor taxe superioare celor în cazul întreprinderilor mari.**

Asociația pentru mica industrie, A.M.I., din S.U.A. apreciază că una din cauzele pentru care întreprinderile mici sînt vulnerabile pe piață o constituie organizarea și activitatea de management cărora nu li se dă suficientă atenție, fapt ce duce la scăderea competitivității și a capacității de a obține credite și condiții convenabile. A.M.I. intenționează să organizeze gratuit servicii de consultanță **pentru întreprinderile mici în vederea eliminării acestor deficiențe din activitatea sectorului.**

Cîmp larg de afirmare, nu doar o activitate marginală

ESTE UNANIM recunoscut faptul că economia de scară prezintă însemnate avantaje economice. Marea producție permite introducerea progresului tehnic, sporirea masei venitului net, specializarea producției, a cadrelor și a tehnologiilor de fabricație. De altfel, una din realizările remarcabile obținute în anii construcției socialiste în țara noastră este crearea marii industrii caracterizată printr-o înaltă tehnicitate și productivitate. Așa cum a subliniat secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în expunerea sa la Plenara din 1—2 iunie, industrializarea socialistă, crearea marii industrii, a avut o contribuție hotărîtoare la dezvoltarea rapidă și la modernizarea întregii noastre economii.

Dacă într-o serie de ramuri industriale o producție eficientă este de neconceput fără capacități și întreprinderi de dimensiuni mari (chimie, siderurgie, energie electrică, unele ramuri ale industriei construcțiilor de mașini, industria zahărului ș.a.), în altele, ca și în domeniul serviciilor, o producție modernă nu implică neapărat organizarea unor unități de mari sau foarte mari dimensiuni. Riscul și incertitudinea provocate de schimbările tehnologice petrecute pe piața mondială, de schimbarea unor structuri ale cererii ș.a. nu pot afecta cu prea multă gravitate o economie națională atunci cînd în anumite ramuri investițiile nu se concentrează în întreprinderi mari, ci se distribuie într-un număr relativ ridicat de întreprinderi mici și mijlocii deoarece acestea, în general, sînt mai suple, au **posibilități mai mari de schimbare a structurilor lor sortimentale, tehnologice și organizatorice**, sînt mai **receptive la schimbările cererii de produse și la schimbările din domeniul tehnologiilor.** De asemenea, la întreprinderi de dimensiuni mai mici se poate face cu mai multă ușurință **schimbarea profilului de producție și tehnologie**, iar personalul poate fi redistribuit cu mai puțină greutate spre alte activități în cazul cînd existența acelor întreprinderi nu se mai poate justifica din punct de vedere al profilului, al rentabilității producției și al cerințelor pieților interne și internaționale.

Firește, toate acestea îndeamnă la păstrarea unui echilibru rațional în ce privește structura unei economii din punct de vedere al dimensionării întreprinderilor și anume : paralel cu dezvoltarea și modernizarea marii industrii, de înaltă tehnicitate, este necesară promovarea pe scară cît mai largă în economia națională a industriei mici și artizanale care să aibă ca funcții principale realizarea activităților complementare celor din industria mare, acoperirea unor importante segmente ale cererii pieței bunurilor de consum și de uz gospodăresc, valorificarea resurselor locale de materii prime și de energie, precum și a resurselor de forță de muncă, sprijinirea agriculturii prin stabilizarea forței de muncă la sate și dezvoltarea economico-socială a acestora.

În multe țări dezvoltate întreprinderile mici dau dovadă de o mare vitalitate, în primul rînd datorită faptului că o mare parte a acestora își au originea în **aplicarea în producție a unor invenții și inovații**, în al doilea rînd datorită **realizării unui nivel mai ridicat al randamentului capitalului investit**, în al treilea rînd datorită **gradului lor ridicat de mobilitate și receptivitate la schimbările cererii pieților interne și externe** și a schimbărilor din domeniul tehnologiilor.

În condițiile noi de trecere pe un front larg la dezvoltarea intensivă a economiei noastre, la o restructurare profundă și de mari proporții a producției, a tehnologiilor și a factorilor de producție, prin punerea lor de acord cu noile cerințe ale economiei naționale și ale economiei mondiale, **industria mică nu mai poate avea un rol marginal.** Tocmai atingerea obiectivelor importante menționate s-a avut în vedere atunci cînd s-a prevăzut în programele de dezvoltare economico-socială a României sporirea volumului producției industriei mici de peste două ori în 1985 față de 1980 și ridicarea ponderii acesteia în volumul total al producției industriei la circa 20% pînă la sfîrșitul deceniului '80.

Față de necesitățile sociale și economice, de posibilitățile reale și de practica altor țări socialiste și nesocialiste consider că această pondere rămîne totuși relativ modestă. Astfel, în multe țări capitaliste dezvoltate rolul întreprinderilor mici și mijlocii în sistemul industrial a crescut mult în ultimele decenii, principalul lor mijloc de generare fiind invențiile și inovațiile *). În 1972 în S.U.A. întreprinderile cu pînă la 250 de lucrători participau cu 36,9% la crearea valorii adăugate, iar în 1975, întreprinderile japoneze tot pînă la 250 de lucrători realizau 57% din valoarea adăugată în industrie. În R.F. Germania un număr de 1,8 milioane de întreprinderi mici și mijlocii realizau 66% din valoarea produsului național brut al întregii industrii și cuprindeau aproximativ tot 66% din totalul locurilor de muncă din industrie. De asemenea, în Italia se apreciază că 1/3 din venitul național se realizează în întreprinderi mici.

Importanța activității industriei mici nu se rezumă doar la realizări de ordin cantitativ. Însemnătatea industriei mici este subliniată cu și mai mare forță de rolul său economic și social general, de rolul său calitativ. Într-adevăr ea **contribuie la satisfacerea unei importante cereri a unor segmente de piață internă și externă pe care marea industrie nu o poate satisface și anume în domeniile bunurilor de consum și de uz gospodăresc de serii mici și de unicate, obiecte de artă meșteșugărească, executarea unor piese și subansamble pentru industria mare, efectuarea de reparații și recondiționări, producerea unor obiecte de artă și de împodobire a interioarelor** ș.a. Industria mică poate deveni un important izvor de venituri valutare dată fiind creșterea generală a posibilităților de export a produselor acestei industrii. De pildă, întreprinderile mici și mijlocii din Franța realizau, în anul 1979, circa 25% din totalul exporturilor industriale, jumătate din întreprinderile cu 10—500 lucrători avînd activitate de export.

■

INDUSTRIA MICĂ din țara noastră poate și trebuie să-și atingă obiectivele cuprinse în planul de dezvoltare economică și socială pentru ca și aceasta să-și sporească contribuția la restructurarea economiei, la modernizarea acesteia pentru a contribui la o mai bună satisfacere a cererii populației, pentru creșterea numărului de locuri de muncă și îmbunătățirea folosirii forței de muncă, pentru sporirea veniturilor valutare ale țării. În acest scop sînt necesare măsuri mai hotărîte în direcțiile respectării reglementărilor legislative actuale, ale punerii de acord a unor prevederi ale cadrului legislativ actual cu principiile elaborate și subliniate de conducerea de partid și de stat în legătură cu dezvoltarea industriei mici în condițiile actuale ale economiei țării noastre, precum și în direcția creării unor condiții speciale, de sprijinire a acestei industrii, prin îmbunătățirea unor mecanisme ale economiei noastre și prin unele măsuri de sprijinire efectivă a acesteia. În această privință se pun numeroase probleme practice care trebuie soluționate în continuare.

Este necesar, în primul rînd, de a **promova și încuraja dezvoltarea armonioasă a unităților din toate sectoarele : de stat, cooperatiste și unitățile meșteșugarilor individuali.** Se știe că

*) Categoriile de întreprinderi mici și mijlocii nu sînt sinonime cu noțiunea de industrie mică. În unele țări, de exemplu, unitățile artizanale nu sînt incluse în categoria întreprinderilor mici și mijlocii. Ele au însă ca element comun dimensiunea redusă a unității de producție.

unul din motoarele care contribuie la dezvoltarea industriei mici este spiritul de inițiativă și gradul ridicat de mobilitate comparativ cu industria mare. La toate cele trei sectoare trebuie folosit și încurajat acest spirit pe scară cît mai mare în scopul realizării obiectivelor generale ale societății. Pe linia spiritului de inițiativă și de mobilitate se înscrie și sectorul cuprinzînd unitățile meșteșugărești individuale. Însă faptul că forma atelierelor individuale nu a luat o extindere corespunzătoare ar trebui, după părerea noastră, să fie supus unei analize speciale, mai ales sub aspectul condițiilor economice. Acordarea unor înlesniri celor ce se ocupă cu astfel de activități în ce privește aprovizionarea cu materiale și a unor avantaje privind sistemul de asigurări sociale, de pensionare etc. ar fi de natură să încurajeze extinderea atelierelor individuale și a unor unități din sfera serviciilor care ar produce însemnate și multiple avantaje pentru dezvoltarea economică și socială a țării noastre în etapa actuală.

În al doilea rînd, se pune problema **folosirii și extinderii unor forme simple de organizare și cointeresare materială în care să fie folosite pe scară nelimitată întreaga energie productivă și inventivă a populației, spiritul său de inițiativă prin crearea în acest scop a unor condiții corespunzătoare.** De pildă, prin extinderea în mai mare măsură a muncii la domiciliu, prin ridicarea nivelului limită al cîștigului suplimentar pentru o activitate productivă suplimentară față de retribuția din activitatea de bază, prin folosirea nelimitată în activitatea industriei mici a pensionarilor și a populației necuprinsă în cîmpul muncii, admiterea prestării în timpul liber a activității celei de a doua ocupații — s-ar asigura o îmbunătățire a folosirii potențialului productiv și creativ al poporului nostru. Dacă ne-am referi numai la populația ieșită la pensie pînă la limita de vîrstă de 70 de ani, care numără peste 2 milioane de locuitori, dacă s-ar crea posibilități de angajare în muncă a acestei categorii, potrivit specificului vîrstei, cel puțin 1/2 de milion ar putea să contribuie la crearea de valori fie în industria mică, fie în sfera serviciilor. De asemenea, dacă s-ar ridica nivelul de limitare a veniturilor realizate în cursul celei de a doua ocupații cu condiția încadrării cu strictețe în disciplina impusă de prima ocupație, s-ar putea folosi suplimentar în industria mică și în servicii o forță de muncă echivalentă, după aprecierea noastră, cu circa un milion de muncitori, ceea ce ar contribui substanțial la sporirea producției materiale și a venitului național.

Organizarea și proliferarea într-un ritm mai rapid a industriei mici, legată în special de activitățile agricole locale cum sînt cele de rotărie, fierărie și reparații, tîmplărie, tinichigerie, binale, depozitarea și industrializarea în unități ale industriei locale a legumelor, fructelor și a altor materii prime, prepararea produselor alimentare, industrializarea laptelui, înființarea de brutării, producția artizanală, producția de ceramică, împletituri, materiale de construcții, produse de energie electrică în microcentrale hidroelectrice, producerea biogazului ș.a. ar spori enorm gradul de folosire și stabilitate a forței de muncă ocupată în agricultură, ar contribui la ridicarea economică a satelor. O înviorare a industriei mici la sate, paralel cu o sporire a implicării acestei categorii a populației în mod direct la sporirea producției agricole, ar însemna o mobilizare suplimentară a forțelor latente ale populației de la sate în activitatea economică productivă, care ar fi echivalente cu o forță de muncă de cel puțin 1/2 milion de persoane. Dezvoltarea rapidă și multilaterală a acestor activități strîns legate de cele agricole și de satisfacerea cererii locale de produse alimentare și de uz gospodăresc ar avea menirea de a contribui la soluționarea în mod practic a problemelor legate de autogestiune și de autoaprovizionarea județelor, orașelor și comunelor.

Se impune, totodată, ca **industria mică să-și întemeieze activitatea pe folosirea resurselor locale de bază — energie și materii prime — fie extrase din natură de aceste unități de producție, fie prin obținerea acestor resurse ca urmare a cooperării cu unități industriale republicane**, folosind de la acestea deșeuri, resturi de producție, rebuturi, obiecte uzate, zguri etc., în sfîrșit, fie prin utilizarea sau recondiționarea obiectelor uzate sau a unor piese ale produselor uzate, prin reconsiderarea obiectelor

Sugestii

1. COOPERAREA DINTRE INDUSTRIA MICĂ ȘI INDUSTRIA REPUBLICANĂ :

a) organizarea sistematică a unor informări între unitățile industriei mici și întreprinderile republicane, cu privire la produsele care pot fi realizate în cooperare. În acest scop, pe ministere și centrale industriale să se întocmească liste de subansamble, piese (de complexitate redusă) a căror fabricație poate fi cedată unităților de industrie mică. Acestea, la rîndul lor, să informeze întreprinderile industriale republicane din zona respectivă (județ) cu privire la gama și cantitățile de produse pe care le pot realiza ;

b) simplificarea procedurii de transfer definitiv sau temporar a mijloacelor fixe devenite disponibile în întreprinderile republicane către unitățile industriei mici care le solicită, în sensul ca primele să aibă această competență în cazul unor mijloace fixe pe care nu le utilizează ;

c) fixarea prețurilor de livrare a reperelor pentru care nu există prețuri plafon și a căror fabricație o poate prelua industria mică să intre sub incidența prevederilor legale care permit fixarea prețurilor, cu acordul beneficiarului, pe bază de postcalcul (dacă nu se pot determina cu anticipație cheltuielile de producție sau cînd fixarea prețurilor nu se poate realiza prin comparație cu alte produse) ;

d) pentru eliminarea efectelor negative ale utilizării producției nete asupra cooperării între întreprinderi, este necesar ca planificarea producției nete să se facă în funcție de structura sortimentală a producției, iar nivelul acestui indicator să fie stabilit prin scăderea din producția globală și a valorii componentelor primite prin cooperare. În acest scop, planul producției nete să se stabilească în funcție de planul producției fizice și de planul de cooperare, deci stabilirea sarcinilor privind producția netă să fie precedată de estimarea cheltuielilor materiale și a costurilor cooperării ;

e) asigurarea unei asistențe tehnice de specialitate unităților de industrie mică de către întreprinderile republicane beneficiare, îndeosebi în ceea ce privește pregătirea fabricației, realizarea și întreținerea matrițelor, asigurarea documentațiilor tehnice și tehnologiilor de fabricație, urmărirea normelor de consum etc. ;

f) asigurarea, sub îndrumarea întreprinderii beneficiare, a unor cursuri de calificare, paralel cu detașarea temporară a unor specialiști din industria republicană care să fie plasați în posturile cheie ale procesului de producție din unitățile industriei mici.

2. ASIGURAREA DE RESURSE :

a) Organele care asigură coordonarea și planificarea pe plan național a industriei mici — din Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare — să stabilească o mai clară delimitare a resurselor care — prin specificul lor — se valorifică mai eficient pe plan local (unele resurse primare, mai ales cele provenite din agricultură, și o mare parte din materialele refolosibile);

b) să se permanentizeze activitatea de inventariere a tuturor resurselor locale, prin folosirea specialiștilor din fiecare județ. Este necesară întocmirea de prognoze la nivel județean cu privire la tipurile și cantitățile de materiale refolosibile care nu se utilizează în întreprinderile republicane, cu precizarea caracteristicilor lor fizico-chimice și a posibilităților de valorificare a acestora de către industria mică.

3. COINTERESAREA MATERIALĂ :

a) asigurarea desfășurării cumulative a două activități diferite de către lucrătorii din industria mică. Această reglementare ar contribui la evitarea situațiilor în care, în localități cu număr redus de locuitori sau de personal muncitor, se resimte lipsa unor servicii care — datorită volumului redus de activitate — nu asigură ocuparea permanentă și integrală a lucrătorilor respectivi ;

b) asigurarea condițiilor necesare pentru ca lucrătorii din industria mică de la sate, în perioadele cînd lucrează în agricultură, să realizeze venituri care să nu fie inferioare celor obținute în activitatea industrială. Pe de altă parte, veniturile realizate de acest personal în activitatea de industrie mică să fie strîns legate de gradul de participare la lucrările agricole, la realizarea cărora a fost solicitat ;

colectate de la populație și prin folosirea deșeurilor și reziduurilor orășenești. Firește, industria mică și artizanală, deși bazată, în primul rînd, pe resurse locale, poate fi dezvoltată și diversificată — mai ales pentru început — numai în condițiile acordării unui sprijin substanțial pentru investiții, procurarea utilajelor și instalațiilor de lucru, crearea facilităților pentru aprovizionarea cu materii prime și energie, pentru desfacerea produselor pe piața internă și externă, și pentru calificarea forței de muncă. De exemplu, ar fi necesară crearea unui mecanism adecvat care să dea posibilitatea unităților din industria mică **să cumpere sau să închirieze mașinile și utilajele de la industria mare,** mașini care rămîn disponibile în urma reprofilărilor și reutilărilor. De asemenea, realizarea unor produse deosebite din punct de vedere calitativ și de efect necesită unele materiale sau subansamble de completare de calitate superioară (de exemplu, vopsele, aditivi, materiale plastice, produse electronice etc.) care nu pot fi procurate din surse locale.

Obținerea unei producții artizanale de înaltă calitate și competitivitate pe piața externă presupune, de asemenea, o înaltă calificare și specializare a forței de muncă, ceea ce implică măsuri corespunzătoare de sprijinire a unităților micii industrii. Dealtfel, o activitate normală a acestei industrii implică punerea pe baze comerciale a aprovizionării cu materii prime și materiale, precum și a desfacerii produselor, transformarea organelor coordonatoare cu funcții de comandă, dirijare și control în organe cu funcții de sprijinire efectivă a unităților industriei mici în procurarea de contracte, în organizarea desfacerii producției, în promovarea mijloacelor corespunzătoare de dotare tehnică, de sprijinire a acestora în aplicarea inovațiilor, a invențiilor, în efectuarea reclamei comerciale pe piața internă și internațională. Organele coordonatoare ar trebui, de asemenea, să sprijine unitățile industriei mici prin efectuarea studiilor de marketing, organizarea expozițiilor, a întîlnirilor cu cumpărătorii, organizarea, prin forțe proprii, sau în asociație cu alte sisteme de producție, a rețelelor de desfacere a produselor pe piața internă și pe piața externă.

PENTRU A ASIGURA funcțiile și trăsăturile proprii industriei mici — mobilitate, flexibilitate, adaptabilitate la cerințele pieților interne și externe — trebuie ca și **metodele de planificare, precum și aplicarea unor pîrghii economice și ale altor elemente ale mecanismului economic să fie strict adaptate la specificul acesteia.** În aceste condiții, apar inutile unele elemente ale planificării și conducerii utilizate în mod curent în industria republicană ca, de exemplu, nominalizarea sortimentelor, folosirea repartițiilor de materii prime din balanțele centralizate și a produselor acestora, aprobarea prețurilor de organele centrale, a unor indicatori asemănători cu cei de la marea industrie ș.a. Însă, este obligatoriu ca pe piața internă să fie asigurată competiția a cel puțin două întreprinderi aparținînd industriei mici și care fabrică același produs. În acest caz, întreprinderile industriei mici, pentru a-și desface marfa și a-și spori beneficiul, sînt nevoite să îmbunătățească calitatea și să reducă prețul produselor, sau să modernizeze produsele și fabricația acestora.

Mica industrie trebuie pusă în situația de a avea un permanent și nemijlocit contact cu piața, cu nevoile populației, cu nevoile altor întreprinderi pe care le deservesc. De aceea, se simte tot mai mult nevoia de a fi sprijinită pe linia testării pieței prin organizarea de expoziții cu vînzare și de magazine proprii, prin lărgirea rețelei centrelor de creație și de studiere a nevoilor pieței interne și internaționale și printr-o mai strînsă cooperare cu rețeaua comercială și cu întreprinderile de turism național și internațional.

Rezolvînd asemenea probleme se creează condițiile practice necesare pentru ridicarea rolului industriei mici și artizanale care poate și trebuie să-și aducă o contribuție corespunzătoare la sporirea și diversificarea producției, la realizarea obiectivelor economice prevăzute în programele de dezvoltare economică și socială a țării.

dr. Aurel IANCU
Institutul de economie industrială

...și propuneri

c) să se studieze posibilitatea acordării de loturi individuale spre folosință tuturor lucrătorilor din unitățile industriei mici situate în mediul rural.

4. ELABORAREA ȘI APROBAREA PREȚURILOR :

a) unitățile industriei mici să poată practica provizoriu prețurile preconizate în documentațiile de preț trimise spre avizare din momentul în care trebuie să primească răspunsul de la organele de avizare a prețurilor. Date fiind situațiile în care aceste organe întîrzie soluționarea problemelor, ar fi indicat ca — în cazul depășirii perioadei prevăzute de lege în acest scop — deciziile lor să nu aibă efect retroactiv, iar răspunderea pentru aceste situații să revină celor ce nu respectă prevederile legii privind soluționarea în anumite limite de timp a acestei probleme ;

b) să se reanalizeze nomenclatorul de produse, prevăzut în ordinul Ministerului Comerțului Interior nr. 3945/1974, în ideea extinderii sale, prin cuprinderea în acesta și a unor produse necesare populației, dar care — în condițiile limitelor actuale de preț — nu se introduc în fabricație datorită lipsei lor de rentabilitate. De asemenea, aceste limite de preț ar trebui să fie revizuite la acele produse care presupun cheltuieli de producție ce nu mai asigură realizarea unei rentabilități normale ;

c) să se reanalizeze problema stabilirii prețurilor materialelor refolosibile și a pieselor de schimb recuperate, luîndu-se în considerare și interesele beneficiarilor acestora, printre care un loc important îl ocupă unitățile industriei mici ;

d) pentru stabilirea prețurilor produselor procurate prin cooperare, astfel încît întreprinderile beneficiare să fie stimulate în extinderea relațiilor de cooperare, să se aplice cota de beneficiu — de către fiecare furnizor — numai la elementele de valoare adăugată ale costului producției și nu la costul total al produsului livrat (aceasta implică trecerea la un nou tip de preț care să aibă ca bază de determinare a beneficiului inclus în prețul de producție nu costul total de producție, ci doar elementele de valoare adăugată ale acestuia ; plafonarea beneficiului adăugat la piesele livrate în cadrul cooperării, prin aplicarea unei rate normale de rentabilitate și nu exagerate cum uneori se întîmplă în prezent.

5. EXTINDEREA MUNCII LA DOMICILIU :

În fiecare județ să se asigure inventarierea produselor sau fazelor de fabricație a produselor care încorporează un volum mare de muncă manuală și care nu necesită utilizarea unor mijloace complexe de muncă. În acest fel se pot elibera unele capacități de producție din întreprinderi, care să fie utilizate la obținerea unui spor de producție de o complexitate sporită, fără crearea de capacități noi și, respectiv, fără solicitarea unor noi fonduri de investiții.

6. CREȘTEREA CONTRIBUȚIEI INDUSTRIEI MICI LA OCUPAREA FORȚEI DE MUNCĂ ÎN AGRICULTURĂ :

a) consiliile populare să urmărească ca unitățile de industrie mică, mai ales cele din mediul rural, să-și organizeze munca după programe care să prevadă intensificarea activității în perioadele cînd forța de muncă din agricultură devine disponibilă. În acest scop, organele agricole locale să cunoască cît mai exact numărul de lucrători agricoli disponibili în diferitele perioade ale anului, care doresc să lucreze și în industria mică. Totodată, trebuie create condițiile necesare însușirii de către acești lucrători a unei meserii specifice industriei mici și integrării lor în această formă de activitate ;

b) unitățile de industrie mică din mediul rural să-și organizeze și programeze în așa fel activitatea încît să țină seama de necesitatea ca, în perioadele optime de realizare a lucrărilor agricole, activitatea neagricolă să poată fi întreruptă dacă acest lucru este necesar.

Dosar realizat de
Vasile BOESCU
Alexandru MIHĂILESCU
Corneliu BĂRNEA

LEGITĂȚILE DEZVOLTĂRII PROPRIETĂȚII SOCIALISTE (I)

ESTE UN ADEVĂR UNANIM RECUNOSCUT pe plan teoretic și confirmat de practica economică că dezvoltarea proprietății socialiste — cu cele două forme ale sale — constituie una din componentele esențiale ale progresului și civilizației în socialism. Dacă justețea acestui adevăr nu solicită multe demonstrații sau comentarii, în schimb, cunoașterea legităților dezvoltării proprietății socialiste impune studii complexe, finalizate, evident, cu concluziile teoretice și practice care se impun.

Abordarea legităților dezvoltării proprietății socialiste poate fi întreprinsă cel puțin din trei unghiuri de observare : a) al funcționării mijloacelor de producție — ca obiect al proprietății; b) al perfecționării relațiilor sociale de proprietate în raport de necesitățile exprimate de legile economice obiective; c) al raporturilor dintre unitățile economice bazate pe cele două forme de proprietate socialistă. Se înțelege că această optică urmărește realizarea unei oarecari sistematizări a analizei care presupune, totodată, luarea în considerare a interdependențelor organice dintre cele trei aspecte menționate.

1. Conținutul legităților dezvoltării proprietății socialiste privind funcționarea obiectului proprietății decurge atît din rolul hotărîtor al mijloacelor de producție în activitatea productivă, cît și din specificul relațiilor sociale din socialism. Astfel, mijloacele de muncă se disting în lumea bunurilor materiale prin calitatea lor de a fi folosite de către oameni pentru producerea și reproducerea altor valori de întrebuințare. La rîndul lor, obiectele muncii sînt elemente constitutive ale Naturii, materia efectivă asupra căreia oamenii acționează cu mijloace de muncă adecvate pentru transformarea ei în diferite valori de întrebuințare necesare reproducției și consumului populației. După cum se observă, ambele componente ale mijloacelor de producție se găsesc într-o strînsă legătură, iar **acțiunea continuă a omului asupra lor este condiția esențială** a îndeplinirii funcțiilor pe care le au în producția socială. Orice mașină sau instalație, cît de modernă ar fi din punct de vedere al parametrilor tehnici — dacă nu este pusă în funcțiune își pierde calitatea de mijloc de muncă. De asemenea, nu se poate vorbi de obiecte ale muncii în general, ci numai în măsura în care oamenii acționează asupra unor bunuri naturale și reușesc să le apropie, în vederea folosirii lor corespunzător unor scopuri bine determinate. De aceea, proprietatea socialistă — categorie economică — exprimă nu numai situația de **egalitate a membrilor societății** în ce privește mijloacele de producție, dar și **raporturile dintre ei referitoare la funcționarea acestor mijloace.**

Semnificațiile celor două aspecte ale relațiilor sociale care definesc conținutul proprietății în socialism au un caracter istoric concret. Instaurarea raporturilor de egalitate dintre membrii societății cu privire la poziția lor față de mijloacele de producție a fost unul din obiectivele majore ale revoluției socialiste, care în țara noastră s-a realizat prin actul naționalizării de la 11 iunie 1948, precum și pe calea transformării socialiste a agriculturii, încheiată în 1962. Dar, este important de subliniat că însăși din momentul declanșării acestui proces, și, apoi, pe întreaga durată a desfășurării sale, au apărut și s-au dezvoltat raporturile privind funcționarea mijloacelor de producție — obiect al proprietății socialiste — care, în timp, s-au constituit într-un subsistem al relațiilor de producție socialiste, cu legități proprii, a căror cunoaștere prezintă importanță atît din punct de vedere teoretic cît și practic. Investigarea acestor legități impune să se țină seama mai întîi de specificitatea funcțiilor fiecărei componente a mijloacelor de producție, în producția materială și în întreaga viață socială.

În sistemul mijloacelor de producție — **pămîntul** se distinge prin calitatea sa de a fi și mijloc de muncă, dar și obiect al muncii. Prin natura sa dublă, el este principala resursă materială pe baza căreia nu numai că a apărut prima mare diviziune socială a muncii, dar se poate spune că a determinat perioade îndelungate întreaga evoluție a acesteia. Creșterea vitelor, cultura plantelor, primele meșteșuguri, apariția producătorilor de mărfuri, a comercianților etc. au fost derivate ale acțiunii omului asupra pămîntului. De asemenea, declanșarea industrializării și, într-o măsură însemnată, desfășurarea sa ulterioară au fost dependente direct de produsele obținute prin folosirea pămîntului. Solul asigură produsele pentru consumul populației, cea mai mare parte a materiilor prime pentru industria ușoară și alimentară, subsolul este obiectul industriilor extractive, de care depind direct sectoarele industriei prelucrătoare. Totodată, pămîntul este suportul material al construcțiilor, locuințelor, rețelei de transport, principal element al mediului ambiant etc. Ținînd seama de toate aceste aspecte, se înțelege de ce, chiar și în condițiile proprietății private, într-o serie întreagă de țări problema pămîntului antrenează o parte însemnată a resurselor materiale, financiare și umane și este subiect permanent de dispută și analiză al politicii statelor. Rolul pămîntului în evoluția progresului economic al unor țări care dispun de suprafețe reduse, cum sînt Japonia, Olanda, Singapore a determinat politici speciale din partea statelor respective pentru promovarea și susținerea unor proiecte extrem de dificile și de costisitoare privind recuperarea unor suprafețe submarine, care însă, prin rezultatele obținute, au confirmat din plin oportunitatea eforturilor care se fac.

În condițiile existenței proprietății socialiste, toate aceste funcții „tradiționale" ale pămîntului cunosc dimensiuni noi și trăsături specifice. Pămîntul — ca obiect al proprietății socialiste — este componenta principală a avuției naționale și **premisa materială, reală și sigură** a întregii acțiuni sociale. Proprietatea socialistă asupra pămîntului reprezintă una din condițiile obiective esențiale ale existenței economiei socialiste unitare și ale dezvoltării sale armonioase și proporționale. Calitatea naturală a pămîntului de a fi resursă materială inepuizabilă, față de celelalte mijloace de producție — supuse ciclicității, înlocuirii periodice și uzurii morale —, devine în condițiile proprietății socialiste unul din **factorii determinanți ai dezvoltării întregii economii naționale, ai reproducției lărgite și ai înfăptuirii scopului suprem al socialismului** — bunăstarea întregii societăți și dezvoltarea multilaterală a omului.

Pentru țara noastră **volumul și structura pămîntului sînt parametrii principali care definesc profilul economiei naționale.** Așa după cum se cunoaște, pe fondul unei analize complexe și profunde a condițiilor naturale de care dispune România, încă cu un deceniu în urmă s-a demonstrat că agricultura reprezintă ramura de bază a economiei. Iar la plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie a.c. tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului, menționa : **„Privind în perspectivă, economia României va trebui să se bazeze pe o industrie modernă, puternic dezvoltată, pe o agricultură modernă de înaltă productivitate, continuînd să rămînă și în viitor o țară industrial-agrară. Pe această bază se vor asigura dezvoltarea forțelor de producție, progresul general al societății, ridicarea bunăstării materiale și spirituale"**[1]).

Ținînd seama de toate aceste aspecte, rezultă că **folosirea completă, intensivă și eficientă a pămîntului, corespunzător funcțiilor sale productive,** este una din legitățile principale ale

[1]) **Nicolae Ceaușescu,** Expunere prezentată la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R., 1—2 iunie, Ed. politică, 1932, p. 25

dezvoltării proprietății socialiste și ale întregii avuții naționale. Conținutul acestei legități este complex și impune unele detalieri și sublinieri.

În primul rînd, una din necesitățile obiective exprimate de această legitate constă în asigurarea de către societate a **concordanței dintre progresul forțelor de producție și realizarea integrală a funcțiilor pămîntului în sistemul diviziunii sociale a muncii.** Geneza acestei necesități rezultă din faptul că dezvoltarea forțelor de producție din oricare ramură a economiei naționale se concretizează, printre altele, în amplificarea diviziunii sociale a muncii, adică în apariția de noi ramuri, sectoare și activități umane, în dispariția unora dintre acestea, dar în nici un caz nu desființează și nu poate să înlocuiască sistemul de activități care se desfășoară pe baza folosirii pămîntului ca mijloc de muncă și obiect al muncii. Practica demonstrează că dezvoltarea forțelor de producție în alte ramuri ale economiei naționale, prin afectarea funcțiilor pămîntului ca obiect și mijloc de muncă al agriculturii și silviculturii, aduce prejudicii cu mult mai mari decît efectele pozitive obținute.

În legătură cu acest aspect este necesar să subliniem că folosirea unor suprafețe arabile de teren de mare randament pentru construcția unor obiective industriale, ca urmare a aplicării mecanice a criteriului costurilor mai reduse pentru amenajarea terenurilor necesare noilor investiții sau asigurarea surselor de apă pentru procesele de producție industriale, are efecte negative deosebite. Asemenea terenuri fertile sînt limitate și ele nu pot fi niciodată recuperate. Costurile pentru fertilizarea unor noi suprafețe agricole sînt cu mult mai mari decît eficiența noilor investiții obținute pe seama folosirii unor terenuri, care nu au solicitat cheltuieli speciale de amenajare. Oricît de mare ar fi eficiența noilor obiective industriale obținută pe această cale, ea nu poate să înlocuiască niciodată produsele agroalimentare care se obțineau pe terenurile scoase din circuitul productiv agricol. Iată de ce considerăm că, în cazul folosirii pămîntului pentru alte scopuri decît cele care decurg din funcțiile sale productive, este necesar să se pornească de la **efectele directe, complexe, ale acestui proces asupra agriculturii și silviculturii** — principale ramuri care au ca mijloc de muncă și obiect al muncii pămîntul.

În al doilea rînd, această legitate exprimă necesitatea **dezvoltării forțelor de producție, promovării progresului tehnic, ca procese continui, atotcuprinzătoare în toate unitățile** care-și desfășoară activitățile productive pe baza folosirii pămîntului ca mijloc de muncă sau obiect al muncii, oricare ar fi **forma de proprietate asupra acestuia** — a întregului popor, cooperatistă sau individuală. Conținutul obiectiv al acestei necesități decurge din caracterul raporturilor de proprietate asupra pămîntului din țara noastră. Pămîntul, mai mult decît oricare alt mijloc de producție este atît obiectul proprietății întregului popor cît și al proprietății cooperatiste, ambele forme constituind proprietatea socialistă unitară din punct de vedere al esenței relațiilor sociale pe care le exprimă. Cît privesc activitățile desfășurate pe pămîntul din gospodăriile individuale din zonele necooperativizate (cca. 9 la sută din suprafața agricolă a țării) acestea nu numai că au la bază munca proprie a producătorilor direcți, dar sînt integrate organic în mecanismul de funcționare a economiei naționale unitare.

Totodată, conținutul obiectiv al acestei legități decurge din scopul unitar al societății noastre — bunăstarea întregii societăți și dezvoltarea multilaterală a omului. În înfăptuirea acestui scop, rolul ramurilor și sectoarelor în care se desfășoară activitățile productive pe seama folosirii pămîntului este hotărîtor. Din acest punct de vedere importanța agriculturii și silviculturii în producerea bunurilor de consum pentru populație nu mai trebuie detaliată. Ceea ce se impune însă să se sublinieze este faptul că numai prin creșterea **eficienței folosirii întregii suprafețe agricole** a țării, oricare ar fi forma de proprietate asupra acesteia, se poate realiza pe deplin acest scop.

Ținînd seama de aspectele menționate, rezultă că pămîntul, ca principal mijloc de producție — proprietate socialistă, presupune nu numai folosirea prioritară a lui în această calitate, ci și acțiunea continuă a societății pentru creșterea **capacității sale productive corespunzător posibilităților pe care le oferă progresul tehnico-științific contemporan.** Se cuvine să menționăm că acțiunea progresului tehnico-științific asupra pămîntului nu este o simplă derivată a celui din industrie. Specificitatea pămîntului — ca mijloc de muncă și obiect al muncii— presupune un **sistem de factori, forme și mijloace** care să asigure desfășurarea neîntreruptă a progresului tehnico-științific asupra celei mai importante resurse naturale de care dispune țara noastră. În acest context, micșorarea decalajelor, într-un termen cît mai scurt, dintre industrie și agricultură în ce privește gradul înzestrării tehnice a muncii, nivelul calificării forței de muncă este o cerință esențială a dezvoltării proprietății socialiste din țara noastră. De asemenea, un obiectiv major al desfășurării progresului tehnico-științific din agricultură îl constituie lichidarea diferențelor destul de însemnate dintre gradul ridicat al înzestrării tehnice a unităților agricole care-și desfășoară activitatea pe baza proprietății sociale — a întregului popor — și nivelul mai scăzut al celui existent în unitățile agricole cooperatiste, care dețin cca. 60 la sută din suprafața agricolă a țării. În legătură cu acest proces, prezintă o deosebită importanță teza secretarului general al partidului, formulată încă din 1970, după care **„forma de proprietate, relațiile social-economice au un rol important în dezvoltarea societății, dar numai ele însele, fără condiții materiale corespunzătoare, nu pot asigura dezvoltarea forțelor de producție, a producției materiale“**[2]. Funcțiile complexe ale pămîntului în economia noastră impun deci și o **reconsiderare a resurselor necesare** pentru valorificarea la maximum a întregii suprafețe de pămînt, oricare ar fi forma de proprietate. Practica demonstrează că ritmurile și dimensiunile progresului tehnico-științific contemporan în ce privește valorificarea pămîntului solicită eforturi materiale și bănești mai mari decît posibilitățile multor cooperative agricole. Totodată, trebuie să se țină seama că pămîntul prin valențele sale complexe este o resursă naturală de care beneficiază direct oricare colectiv de muncă și membru al societății. Iată de ce considerăm că **formarea,** la nivelul economiei naționale, a **unui fond special pentru promovarea progresului tehnico-științific și valorificarea superioară a pămîntului din țara noastră** este de o deosebită actualitate. Sursele de formare a acestui fond ar putea fi următoarele :

— o parte din beneficiul tuturor unităților economice — proprietate socială a întregului popor, calculată în funcție de un anumit coeficient față de mărimea veniturilor personalului muncitor, diferențiat în raport de rata rentabilității fiecărei unități ;

— o parte din venitul net al unităților cooperatiste ;

— o parte din veniturile gospodăriilor individuale ;

— contribuții bănești ale fiecărei familii, în funcție de mărimea veniturilor și numărul membrilor de familie.

Acest fond ar urma să fie folosit pentru promovarea largă a progresului tehnico-științific în primul rînd în agricultură și silvicultură, datorită funcțiilor productive ale pămîntului în aceste ramuri. Mai concret, destinația acestui fond ar fi, în primul rînd, pentru înființarea și dezvoltarea unor unități productive specializate, înzestrate la nivelul celor mai noi realizări ale științei și tehnicii contemporane, ale căror produse și rezultate să fie generalizate în toate unitățile de profil. O parte din acest fond ar putea fi utilizat pentru înființarea și funcționarea unor unități de prelucrare superioară a produselor primare din agricultură și silvicultură. De asemenea, o altă parte a acestui fond ar putea fi destinată extinderii unităților de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, în funcție de particularitățile și necesitățile proceselor de producție din fiecare zonă. Ținînd seama de urgența sprijinului care se impune cooperativelor agricole de producție pentru valorificarea deplină și eficientă a pămîntului, considerăm că înființarea unor asemenea unități de producție și cercetare în zonele în care rezultatele sînt mai scăzute ar trebui să aibă prioritate.

Evident că problemele folosirii și valorificării pămîntului — ca mijloc de muncă și obiect al muncii — sînt deosebit de complexe, iar soluțiile preconizate pot fi comentate. Ceea ce dorim să subliniem este faptul că **pămîntul,** cea **mai importantă resursă naturală a țării noastre,** are **funcții deosebite pentru progresul economico-social** și impune **eforturi din partea întregii societăți** în vederea valorificării sale depline. Acestea sînt determinate nu numai de faptul că toți membrii societății sînt beneficiarii „roadelor“ pămîntului, dar și de calitatea lor de proprietari asupra acestui important mijloc de producție.

I. V. TOTU

[2]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, Ed. politică, 1970, vol. 4, p. 677

Probleme ale viitorului şi dezvoltării

în viziunea specialiştilor

INTERRELAŢIA VALORI, PARTICIPARE ŞI TRANSFORMARE SOCIALĂ

ÎN ACEST EFERVESCENT sfîrşit de secol şi de mileniu, aflat sub impactul revoluţiei tehnico-ştiinţifice, al crizelor persistente din economie se simte o profundă nevoie de regîndire şi redefinire a unor concepte fundamentale, de găsire a unor noi căi, noi modele şi noi valori care să ne călăuzească în rezolvarea problemelor cu care sîntem astăzi confruntaţi.

În acest context, dezvoltarea *rămîne problema centrală a lumii noastre, problemă care a suscitat numeroase dezbateri, pentru care s-au lansat ample programe, s-au mobilizat energii şi resurse, dar care este încă departe de a-şi afla o soluţie satisfăcătoare. După cîteva decenii de eforturi, rezultatele par dezamăgitoare.*

Cu numai două decenii în urmă, cînd se lansau primele programe O.N.U. pentru dezvoltare, perspectivele păreau mult mai optimiste. Undeva s-a făcut o greşeală de estimare, dar unde? Şi care a fost greşeala?

Acestea sînt unele din întrebările de la care porneşte dr. Soedjatmoko[1] în prelegerile sale ţinute în 1979 în cadrul Fundaţiei Ishizaka, prelegeri recent publicate la Tokio[2] şi ale căror idei principale ne propunem să le prezentăm în continuare.

PREOCUPAREA principală a autorului este analiza relaţiilor dintre dezvoltare şi libertate ; mai exact, răspunsul la întrebarea dacă lumea a treia va fi capabilă să se dezvolte în sensul realizării unor societăţi în care sărăcia să fie eradicată.

În anii '60, cînd s-a pus pentru prima oară problema dezvoltării autonome a ţărilor lumii a treia, predomina ideea că dezvoltarea este un proces linear, ce comportă anumite faze prin care invariabil trebuie să treacă orice stat pornit pe acest drum. Ca atare, modelul de dezvoltare al statelor industrializate a fost considerat ca singurul posibil şi s-a încercat aplicarea lui la condiţiile ţărilor subdezvoltate din Africa, Asia sau America Latină. Rezultatele slabe obţinute sau chiar agravarea situaţiei din unele din ţările rămase în urmă au grăbit recunoaşterea faptului că modelul de dezvoltare specific statelor industrializate nu este universal valabil, iar teoria ce îl conceptualizează este nesatisfăcătoare. „Teorii ale schimbării sociale şi dezvoltării economice care, după douăzeci de ani, ne lasă cu un număr sporit de oameni trăind sub limita de sărăcie şi cu perspectiva unui număr doar cu puţin mai mic în această situaţie la sfîrşitul acestui secol pot fi cu greu considerate drept adecvate" — constată autorul lucrării menţionate. Este nevoie, de aceea, de o nouă teorie asupra dezvoltării, o „teorie democratică a dezvoltării" care, în concepţia dr. Soedjatmoko, prin traiectoriile alternative oferite ar trebui să nu se limiteze la creşterea economică ci să respecte şi să lărgească aria libertăţii şi demnităţii umane pentru toţi membrii unei societăţi.

Vorbind din punctul de vedere al lumii a treia, autorul foloseşte termenul „dezvoltare" într-un sens mult mai larg decît cel ce i se acordă în mod obişnuit în dialogul dintre ţările industrializate şi naţiunile în curs de dezvoltare. În opinia sa, dezvoltarea devine un proces total, pornind de la dezvoltarea economică, trecînd prin dezvoltarea socială şi ajungînd pînă la dezvoltarea capacităţilor umane într-o societate mai liberă şi mai dreaptă.

Realizarea unei astfel de dezvoltări, singura autentică şi cu sens uman, necesită concentrarea tuturor eforturilor şi resurselor unei naţiuni. Însăşi viabilitatea unei naţiuni pornite pe calea dezvoltării depinde de capacitatea ei de a dirija transformarea socială sistematică. Sarcina nu este de loc uşoară, avînd în vedere faptul că procesul de dezvoltare, presupunînd o schimbare, constituie sursa unor procese noi prin el însuşi ca şi prin efectele sale secundare. Dezvoltarea însemna de obicei urbanizare şi creşterea mobilităţii sociale, apariţia unor noi forţe de muncă, suprimarea izolării tradiţionale a comunităţilor locale. Toate aceste schimbări sînt însoţite de modificări ale stilurilor de viaţă care adesea duc la o prăbuşire a valorilor tradiţionale şi la pierderea unor puncte de referinţă familiare într-un segment naţional dat. Acest complex, amestec de incertitudini, anxietăţi, sentimente de frustrare, pot conduce la tensiuni sociale de mai mică sau mai mare amploare, dacă nu sînt controlate şi coordonate corespunzător scopului urmărit.

Pentru ţările în curs de dezvoltare statul capătă, în procesul dezvoltării, un rol mult mai mare decît l-a avut pentru ţările actualmente industrializate. Pe de o parte acest rol este dat de resursele limitate disponibile (în termeni de capital, calificare şi organizare ale ţărilor în cauză). În acelaşi timp, statul apare ca cel mai în măsură să controleze şi să dirijeze schimbările sociale, să asigure continuitatea procesului de dezvoltare.

Dacă dezvoltarea este concepută ca un proces deschis, ce se autogenerează, ce nu urmăreşte reţete şi soluţii din afară, apare necesitatea funcţionării unui mecanism de control şi corecţie în plan social. Eficienţa unui asemenea mecanism depinde de măsura în care este dezvoltată în societate judecata critică, dialogul ideilor, dorinţa de a învăţa din greşelile trecutului şi, în final, de stimularea vieţii ştiinţifice cu rădăcini în problemele şi cultura poporului însuşi. Instituirea unui sistem democratic, de dialog permanent, devine astfel o condiţie esenţială a dezvoltării. În viziunea autorului, dezvoltarea este o problemă de echilibru permanent şi dinamic între trei elemente : schimbare, ordine şi echitate. La fel de importantă este considerată şi menţinerea unui echilibru între decizia centralizată a statului şi asigurarea condiţiilor de participare a subiecţilor economici la realizarea acestei decizii.

Cea mai semnificativă contribuţie la modificarea viziunii de pînă acum asupra dezvoltării a constituit-o abordarea acesteia prin prisma trebuinţelor umane. Dr. Soedjatmoko recunoaşte anumite merite acestei noi abordări în direcţia perfecţionării teoriei dezvoltării, considerînd totuşi că ea rămîne deficitară din multe puncte de vedere, deoarece pe căi autoritare sau paternaliste nu se poate înlătura starea de înapoiere şi de dependenţă a celui sărac. Tocmai de aceea, Soedjatmoko dedică cercetările sale examinării posibilităţilor de realizare a unei societăţi în curs de dezvoltare în măsură să rezolve problema sărăciei absolute în condiţiile creşterii libertăţii şi demnităţii umane, a echităţii sociale.

Acţiunile şi programele întreprinse în direcţia satisfacerii nevoilor fundamentale au avut pînă acum o eficienţă redusă. S-a constatat că sărăcia implică anumite limitări — sociale, mentale, fizice — dînd naştere unui handicap ce se perpetuează de la o generaţie la alta şi care îi împiedică pe cei vizaţi să beneficieze chiar de facilităţile puse la dispoziţie de programele de satisfacere a trebuinţelor de bază. Nu pot fi ignorate structurile sociale care perpetuează sărăcia. Aşa după cum încercă-

[1] Soedjatmoko (n. 1922 în Sumatra — Indonezia) — personalitate politică şi ştiinţifică internaţională, actualmente rector al Universităţii Naţiunilor Unite

[2] Soedjatmoko — Development and Freedom — The Stimul Press Inc., Tokyo, Japan (referirile la această lucrare vor fi făcute în text)

rile de a ajunge pînă la săracii absoluți și a-i ajuta necesită destrămarea structurilor sociale tradiționale care îi mențin într-o stare de permanentă îndatorare și dependență, efortul mai general de dezvoltare rurală integrată, printr-o abordare din perspectiva nevoilor fundmentale, necesită de asemenea o reformă structurală în vederea depășirii impedimentelor ce stau în calea unei implementări efective — spune Soedjatmoko. De aceea, satisfacerea nevoilor fundamentale pentru întreaga populație a unei țări constituie un obiectiv ce nu poate fi atins fără reforme instituționale la nivel național, susținute de măsuri de politică economică.

Dacă în ultima vreme s-a manifestat o atitudine reticentă din partea țărilor lumii a treia față de strategia trebuințelor de bază, aceasta a fost inclusiv datorită temerii — justificate — că țările dezvoltate vor folosi această nouă abordare (care pune accentul pe efortul propriu al fiecărei țări) drept pretext pentru reducerea ajutoarelor acordate țărilor în curs de dezvoltare. A apărut și suspiciunea că popularitatea de care se bucură, în țările dezvoltate, strategia trebuințelor de bază reflectă dorința neexprimată de a menține lumea a treia necompetitivă, ca pe o societate pastorală, chiar dacă ceva mai bine hrănită, educată și adăpostită.

Acestea sînt motivele pentru care dr. Soedjatmoko consideră că o strategie de dezvoltare pentru țările lumii a treia nu se poate limita la un singur obiectiv ci trebuie să urmărească, simultan, mai multe direcții. După părerea sa, se conturează patru căi interdependente ce trebuie, ca atare, urmate simultan. Prima dintre ele este cea care cuprinde măsurile de eradicare a sărăciei absolute. Ea trebuie să se bucure de prioritate incontestabilă asupra tuturor resurselor naționale, de succesul ei depinzînd succesul oricărui program de dezvoltare. Cea de a doua, care constituie continuarea, dincolo de un anumit punct, a primei căi, se referă la dezvoltarea rurală, prin strategia trebuințelor de bază. O a treia pistă de dezvoltare urmărește eliminarea celorlalte dezechilibre structurale (centru-periferie, urban-rural, modern-tradițional etc.). În sfîrșit, cea de a patra pistă care trebuie urmată s-ar referi la dezvoltarea unui sector economic modern, industrializat. Sectorul modern constituie, în toate modelele, motorul dezvoltării unei țări, în primele stadii el fiind de multe ori singurul capabil să susțină și să propulseze procesul. De aceea, realizarea celorlalte obiective nu trebuie să ducă la neglijarea dezvoltării acestui sector economic.

În practică pot exista, la un moment sau altul, conflicte între obiectivele de dezvoltare ale acestui sector modern și alte obiective. Nu sînt încă lămurite raporturile pe care va trebui să le întrețină sectorul modern cu sectorul micii producții, raportul față de puterea politică, ca și mecanismul prin care se va asigura controlul social asupra marilor companii din sectorul modern.

În plus, nu toate țările în curs de dezvoltare au dovedit capacitatea de a trece de la modelul convențional de creștere economică spre un model de dezvoltare echitabilă, fapt ce a generat adesea tensiuni sociale și violență. În lumina acestui fapt autorul remarcă necesitatea nu numai a unei alte strategii de dezvoltare, ci și a unui concept sau ideologii alternative asupra dezvoltării și modernizării. Aceasta ar trebui să determine renunțarea la copierea modelelor de consum, obiectivul de urmărit constituindu-l nu standardele internaționale de bunăstare, ci capacitățile și limitările propriei lor societăți, satisfacerea cerințelor majorității populației sărace.

Prin formularea acestui deziderat autorul recunoaște explicit faptul că o teorie a dezvoltării, și mai ales teoria dezvoltării democratice pentru care pledează, nu se poate limita la factorii socio-politici, ci trebuie să ia în considerare toți factorii, inclusiv pe cei ce țin de cultură, implicați în proces.

Realizarea acelui profund consens național pe care îl implică dezvoltarea este de neconceput fără găsirea motivațiilor sociale necesare, ceea ce ne conduce către domeniul politicilor culturale ale dezvoltării, al căror scop este activizarea creativității tuturor categoriilor populației și integrarea lor în procesul de modernizare. Reformele instituționale anterior discutate, satisfacerea nevoilor fundamentale, crearea de condiții de muncă sînt numai o parte a procesului de eradicare a sărăciei absolute. Mai rămîne sarcina, la fel de dificilă, de mobilizare a unor oameni care timp de generații au avut o atitudine pasivă, de neparticipare, expresie a sentimentului lor de neputință. Fără realizarea acestei sarcini nu se poate spera în obținerea de rezultate de durată. Încrederea în forțele proprii și sentimentul național sînt adevărate linii de forță ale dezvoltării.

Este abordată astfel problema modului în care un individ sau o societate se percepe pe sine, problema concepției sale despre sensul existenței proprii și a normelor în raport cu care este evaluată viața și istoria. Nu există societate umană care să nu posede un anumit model interpretativ al lumii și al vieții și rareori „transplantul" unor modele străine fondului cultural propriu unui popor a reușit cu adevărat. Este, poate, explicația profundă a imposibilității de a adapta modelul capitalist de dezvoltare la condițiile socio-culturale ale lumii a treia.

Dezvoltarea ridică problema confruntării dintre sisteme de valori și norme tradiționale pe de o parte și cerințele schimbătoare ale realității sociale. Soedjatmoko nu se lasă sedus — cum s-a întîmplat nu rareori în ultima vreme — de iluzii paseiste, exaltînd virtuțile societăților „simple", tradiționale, în comparație cu destabilizatoarele societăți actuale. Dezvoltarea este, pentru lumea de astăzi, singura cale către lumea de mîine. Dar succesul și rezultatele acestei dezvoltări depind de modul în care ea ajunge să fie „interiorizată" de o anumită cultură. Această interiorizare este o expresie a capacității unei societăți de a-și reinterpreta continuu valorile tradiționale, iar această cerință, care nu poate fi impusă ci doar stimulată la nivelul colectivităților locale și la nivel național, determină în mare măsură **ritmul** propriu al procesului de dezvoltare.

Educația, dezvoltarea comunicațiilor, punerea în valoare a potențialului creator al femeilor, al tinerilor și al categoriilor de populație defavorizate se vor constitui în tot atîtea forțe în măsură să repună în drepturi valorile tradiționale și să genereze noi valori. Un asemenea proces va fi cu atît mai necesar cu cît creșterea masivă, în următoarele decenii, a populației țărilor în curs de dezvoltare va necesita găsirea unor noi stiluri de viață, a unor noi forme de relații interpersonale, a unor noi mecanisme de rezolvare a conflictelor. Este probabil că în aceste condiții se va atinge un nivel mult mai înalt decît în prezent în ce privește dezvoltarea endogenă, concomitent cu un nivel mai înalt de cooperare. În concepția lui Soedjatmoko dezvoltarea este văzută ca un proces integrat care, ar fi o funcție a vitalității și creativității culturii implicate, a tăriei voinței politice și a capacității inerente de reînnoire. În final, scopul acestei dezvoltări este „de a face populația unei țări (în special păturile cele mai sărace) nu numai mai productivă, ci și mai activă social și mai conștientă". Dezvoltarea în libertate și către libertate înseamnă desigur eliberarea celor săraci de structurile sociale opresive, educarea lor, dezvoltarea aptitudinilor lor, a capacității lor de organizare ; dar toate acestea sînt numai un aspect al dezvoltării umane care mai implică și „internalizarea percepțiilor, a valorilor și atitudinilor care vor îngădui unei persoane să supraviețuiască și să ducă o viață plină de sens, demnă și civilizată, chiar și într-un mediu aglomerat și relativ sărac".

Spre deosebire de unii teoreticieni occidentali care consideră că rezultatul inevitabil al dezvoltării va fi „convergența" unor sisteme sociale diferite, dr. Soedjatmoko consideră că în momentul de față există condiții pentru afirmarea și cristalizarea unor civilizații alternative. Difuzarea puterii în lume prin apariția și dezvoltarea rapidă a sistemului socialist limitează posibilitățile Occidentului de a-și impune propria viziune socială. Este astfel posibil ca, în perspectivă, să asistăm la apariția unor noi civilizații moderne, ne-occidentale, egale în drepturi și importanță cu civilizațiile dezvoltate de astăzi. Convingerea autorului este că „lupta țărilor lumii a treia pentru redefinire internă și transformare a identității lor culturale trebuie de aceea să fie privită ca o parte a unor căutări mai generale din partea tuturor oamenilor din lume, pentru descoperirea unor noi fundamente morale pe care să se poată baza o ordine internațională viabilă".

Aurelian DOCHIA

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 30 din 30 iulie 1982

— Adunările generale ale oamenilor muncii. Manifestare plenară a atribuţiilor şi răspunderilor proprii autoconducerii **(Dan Condrea)** 1

DOSAR R.E. INDUSTRIA MICĂ ÎN PROCESUL CREŞTERII ECONOMICE

— O activitate economică cu largi perspective de dezvoltare **(Iulian Ploştinaru)** 2

— Locul şi rolul industriei mici în ansamblul economiei naţionale **(Corneliu Russu, Alexandru Mihăilescu)** 4

— Obiective ale dezvoltării industriei mici în actualul cincinal **(Gheorghe Lampert)** 6

— Propulsoare de progres a satului românesc **(Gabriel Popescu, Leonida Frăţilă)** 8

— Cum sînt folosite posibilităţile de adîncire a cooperării cu marea industrie **(Mihai Gondoş, Marin Sandu, Constantin Sandu)** 10

— Coordonate ale dezvoltării industriei mici în profil teritorial **(Mihai Grigoriu)** 12

— Soluţii pentru creşterea contribuţiei la exportul de mărfuri **(Adrian Constantinescu, Leonida Brotac)** 14

— Valorificarea creaţiei populare şi artizanale **(Olga Horşia)** 16

— Dimensiunile reciclării complexe a resurselor **(Silvia Marinescu-Paşoi, Vasilie Bogdan, Cornel Neaţu)** 18

— Munca la domiciliu — aport la creşterea şi diversificarea producţiei **(Aurelia Duca)** 20

— Folosirea eficientă a resurselor materiale locale **(C. Bărbăcioru, C. Roşca, I. Enea, E. Tobă, C. Belu)** 22

— O verigă importantă în acoperirea unei palete largi de produse şi servicii **(Gh. Rizea)** 24

— Cîmp larg de afirmare, nu doar o activitate marginală **(Aurel Iancu)** 25

TEORII-IDEI

— Legităţile dezvoltării proprietăţii socialiste (I) **(I. V. Totu)** 28

ECONOMIE MONDIALĂ

— Interrelaţia valori, participare şi transformare socială **(Aurelian Dochia)** 30

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Generalizarea experienţei înaintate în unităţile economice

IN THIS ISSUE

— An economic activity of broad development perspectives **(Iulian Ploştinaru)** 2
— Place and role of the small industry within the national economy **(Corneliu Russu, Alexandru Mihăilescu)** 4
— Objectives of the small industry for the present five-year plan **(Gheorghe Lampert)** 6
— The ways to deepen cooperation with great industry and how they are used **(Mihai Gondaş, Marin Sandu, Constantin Sandu)** 10
— Solutions for a growing contribution to the export of merchandise **(Adrian Constantinescu, Leonida Brotac)** 14
— A broad field for advancement, not only a marginal activity **(Aurel Iancu)** 25
— The development laws of the socialist property (I) **(I. V. Totu)** 28
— The interrelation : values, participation and social changes **(Aurelian Dochia)** 30

DANS LE NUMÉRO

— Une activité économique avec de larges perspectives de développement **(Iulian Ploştinaru)** 2
— La place et le rôle de la petite industrie dans l'ensemble de l'economie nationale **(Corneliu Russu, Alexandru Mihăilescu)** 4
— Objectifs de la petite industrie dans le présent quinquennat **(Gheorghe Lampert)** 6
— Comment sont utilisées les possibilités d'aprofondissement de la coopération avec la grande industrie **(Mihai Gondoş, Marin Sandu, Constantin Sandu)** 10
— Solutions pour accroître la contribution à l'exportation **(Adrian Constantinescu, Leonida Brotac)** 14
— Possibilités larges d'afirmation, pas seulement une activité marginale **(Aurel Iancu)** 25
— Les lois du développement de la propriété socialiste (I) **(I. V. Totu)** 28
— L'interrelation valeurs — participation — transformation sociale **(Aurelian Dochia)** 30

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Экономическая деятельность с широкой перспективой развития **(Юлиан Плоштинару)** 2
— Место и роль мелкой промышленности в народном хозяйстве **(Корнелиу Руссу, Александру Михэйлеску)** 4
— Программные задачи мелкой промышленности в нынешней пятилетке **(Георге Ламперт)** 6
— Как используются возможности углубления сотрудничества с крупной промышленностью **(Михай Гондаш, Марин Санду, Санду Константин)** 10
Решения для увеличения вклада в экспорт товаров **(Адриан Константинеску, Леонида Бротак)** 14
— Не только побочная деятельность, а широкое поле утверждения **(Аурел Янку)** 25
— Закономерности развития социалистической собственности (I) **(И. В. Тоту)** 28
— Межзависимость ценности, участие и социальное преобразование **(Аурелиан Докия)** 30

ABONAŢI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunţăm cititorii noştri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Preţul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni şi 65 lei pe trimestru. Preţul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp şi pe termene cît mai lungi, vă asiguraţi continuitatea în primirea publicaţiei. Abonamentele se fac prin oficiile şi agenţiile P.T.T.R., factorii poştali şi difuzorii de presă din întreprinderi şi instituţii sau direct prin mandat poştal pe adresa redacţiei : Bulevardul Magheru nr. 28–30, sectorul 1, cod 70 159, Bucureşti.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă P.O. BOX 136–137, telex 11126, Bucureşti, strada 13 Decembrie.

Redacţia şi administraţia: 70159, Bucureşti Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1

PENTRU *Sezonul estival*

Odată cu sosirea sezonului estival, noile modele de confecții se află în magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat.

De remarcat linia sport a modelelor expuse, în pas cu tendințele modei actuale.

Nu întîrziați !

Alegeți chiar acum noutățile expuse !

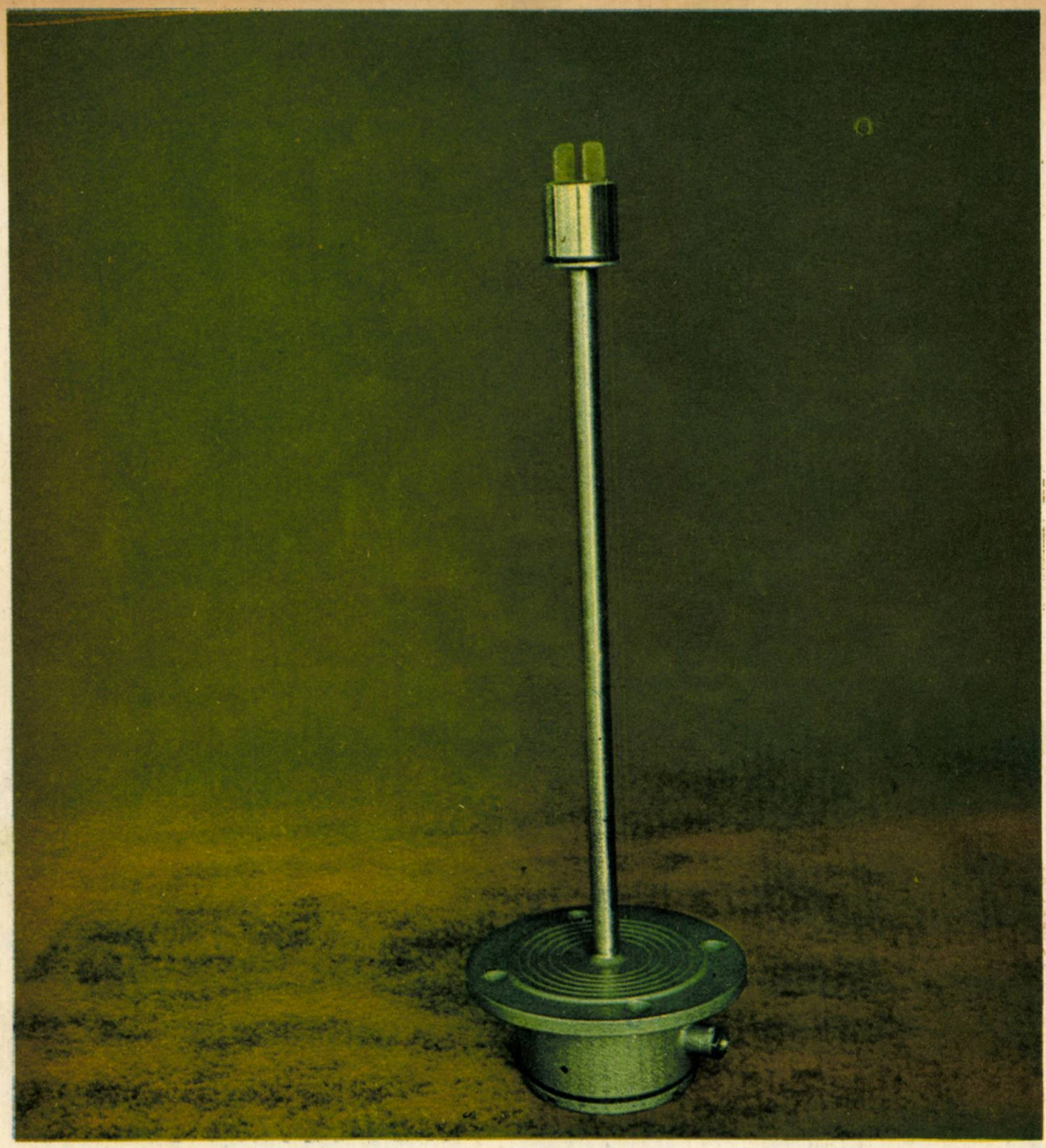

ÎNTREPRINDEREA DE TRADUCTOARE ŞI REGULATOARE DIRECTE PAŞCANI, str. Moldovei, nr. 17 bis, jud. Iaşi

1982 AUG 24

Vă oferă următoarele familii de produse:

— **Detectoare electromagnetice de debit (∅25 + ∅800)**
— **Adaptoare electronice pentru detectoare electromagnetice de debit**
— **Diafragme**
— **Detectoare electromagnetice de debit tip spadă**
— **Regulatoare directe de temperatură**
— **Regulatoare directe de presiune**
— **Ventile electromagnetice**
— **Traductoare electronice de nivel**
— **Semnalizatoare de nivel pentru substanţe granulare**
— **Pompe pentru verificat manometre**
— **Manometre diferenţiale cu tub „U"**
— **„SERVICE" — pentru detectoare electromagnetice de debit şi adaptoare**

— Pentru relaţii suplimentare telefonaţi la nr. 981/62 515/150 sau 61 512/151.

În prezentul număr vă prezentăm mai detaliat familia :

TRADUCTOARE ELECTRONICE DE NIVEL

Produsele din această familie sînt destinate măsurării şi reglării nivelului unui material de umplere din rezervoare, buncăre, silozuri etc., între două limite stabilite anterior sau sesizării unor nivele prestabilite. Familia este formată din 2 variante constructive :

— **indicator electronic de nivel ;**
— **sesizor electronic de nivel.**

Indicatorul electronic de nivel cu funcţiile de măsurare şi reglare a nivelului poate fi folosit la automatizarea procesului de umplere şi golire a diverselor recipiente. Este compus din :

— **blocul traductor, montat pe recipient, format din sonda de măsură şi un convertor capacitate/curent ;**
— **blocul de măsură şi reglare a nivelului montat la distanţă pe panoul de comandă.**

Funcţionarea aparatului se bazează pe variaţia capacităţii electrice dintre peretele rezervorului, în care se controlează nivelul şi sonda metalică izolată, introdusă în rezervor. Variaţia de capacitate este transformată de convertorul capacitate/curent într-o variaţie de c.c., care poate fi dusă la distanţă, amplificată şi măsurată în blocul de măsură şi reglare. Prin intermediul unui circuit logic se obţin la ieşirea blocului de măsură şi reglare 2 semnale corespunzătoare nivelelor minim şi maxim stabilite anterior.

Sesizorul electronic de nivel se utilizează pentru sesizarea unor nivele prestabilite.

Este format din :

— **traductorul electronic care sesizează pătrunderea între armăturile unui traductor montat în exterior ;**
— **blocul de comandă, format dintr-un circuit de comandă care acţionează un releu al cărui contactor (NI + ND) poate fi introdus în schema de automatizare a rezervorului;**
— **blocul de alimentare.**

Legătura între blocul traductor şi carcasa care conţine blocul de alimentare şi comandă este asigurată cu o teavă (prin care trece un cablu cu trei fire), a cărei lungime depinde de înălţimea rezervorului şi nivelul care trebuie sesizat

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

ACCELERAREA ÎNNOIRII ŞI MODERNIZĂRII PRODUSELOR

Numărul 31 ● Vineri 6 august 1982

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU s-a întîlnit, într-o consfătuire de lucru, cu cadre de conducere din agricultura județului Constanța

Organizată din inițiativa secretarului general al partidului, consfătuirea a avut loc la scurt timp după vizitele efectuate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în unități agricole din județul Constanța și se înscrie în cadrul dialogului de lucru permanent al conducătorului partidului și statului nostru cu toate categoriile de oameni ai muncii de pe întreg cuprinsul țării. Ea a oferit prilejul unei examinări multilaterale a activității din agricultura județului Constanța — zonă cu pondere importantă în ansamblul agriculturii românești — a rezultatelor obținute în acest an, a stadiului desfășurării lucrărilor în unitățile agricole de stat și cooperatiste și a perspectivei înfăptuirii integrale a obiectivelor stabilite pentru 1982 și pentru întregul cincinal.

D 646

CURIER ECONOMIC LEGISLATIV

PROBLEME DE ARBITRAJ

PRACTICĂ ARBITRALĂ — DECIZII ALE PRIMULUI ARBITRU DE STAT

Livrări

● **Livrare de utilaje necorespunzătoare calitativ. Consecinţe.** Beneficiara a dovedit calitatea necorespunzătoare a produselor primite cu actele de constatare întocmite în condiţiuni de opozabilitate şi concludenţă, din care rezultă că defecţiunile constatate se datorează nerespectării documentaţiei de execuţie şi neefectuării premontajului în uzină. În această situaţie, s-a considerat că pîrîta — furnizoare are obligaţia să suporte daunele reclamantei, echivalente cu amortismentele plătite pentru mijloacele fixe în discuţie şi cheltuielile de transport suplimentare, ocazionate de restituirea utilajelor în vederea remedierii. (Dec. P.A.S. 876/1982).

● **Livrări cu întîrziere. Condiţii.** Potrivit art. 40 lit. b din Legea contractelor economice nr. 71/1969 modificată şi completată prin Legea nr. 3/1979 livrarea produselor cu întîrziere se poate face numai cu acordul prealabil al beneficiarului. Unitatea furnizoare trebuie să solicite acest acord prealabil pentru a nu se expune riscului ca unitatea beneficiară să refuze produsele livrate cu întîrziere. La art. 40 lit. b se mai prevede că în caz de întîrziere unitatea beneficiară „va putea să refuze primirea produselor dacă datorită întîrzierii este în imposibilitate de a le mai folosi sau s-ar depăşi nivelul stocurilor normate determinate potrivit legii". În lumina dispoziţiilor legale susmenţionate, pentru ca refuzul de a primi produsele să fie justificat se cere ca unitatea beneficiară să dovedească imposibilitatea de a mai folosi produsele livrate cu întîrziere. Dacă refuzul produselor nu îndeplineşte condiţiile prevăzute de lege, el nu produce efecte, iar unitatea beneficiară răspunde pentru neexecutarea contractului. În speţă, pentru a se stabili unitatea care urmează să suporte consecinţele păgubitoare ale renunţării la utilajele nelivrate la termen, s-a dispus obligarea beneficiarei pîrîte la producerea dovezii din care să rezultate că a fost în imposibilitate de a le mai folosi. (Dec. PAS. nr. 718/1982).

● **Livrări de produse. Nerespectarea sortimentelor contractate.** Părţile în litigiu au încheiat un contract economic de furnizare de produse pe baza repartiţiei emisă de organul competent, în care s-a nominalizat numai grupa de produse. Sortimentele de produse din cadrul grupei prevăzută în repartiţie au fost stabilite de părţi, prin anexa la contract.

Furnizoarea şi-a îndeplinit obligaţiile de livrare per total grupă de produse, executînd însă livrări în minus la unele sortimente prevăzute în anexa la contract şi livrări în plus la alte sortimente. Potrivit practicii arbitrale, în cazul cînd în repartiţie se prevede livrarea unui produs fără a se stabili sortimentele, obligaţia contractuală se consideră executată per total produs prevăzut în repartiţie. Livrarea şi acceptarea altor sortimente din cadrul aceleaşi grupe de produs echivalează cu o modificare de contract prin acordul părţilor. Avîndu-se în vedere faptul că în speţă beneficiara a acceptat livrarea altor sortimente din cadrul aceleaşi grupe de produse în locul celor nominalizate prin anexa la contract, s-a considerat că furnizoarea şi-a executat obligaţiile contractuale şi, în consecinţă, nu datorează penalităţi de întîrziere (Dec. PAS nr. 714/1982).

● **Livrare de produse cu întîrziere din cauze neimputabile furnizorului. Consecinţe.** Potrivit art. 41 lit. b din Legea contractelor economice nr. 71/1969 modificată şi completată prin Legea nr. 3/1979, produsele trec în administrarea directă sau în proprietatea unităţii beneficiare pe data predării către organizaţia de transport. Din acest moment, riscurile trec asupra unităţii beneficiare. Potrivit art. 4 din aceeaşi lege, beneficiara este îndreptăţită să refuze primirea produselor livrate cu întîrziere, dacă datorită întîrzierii este în imposibilitatea de a le folosi. În speţă, s-a constatat că livrarea nu a fost efectuată cu întîrziere din culpa reclamantei — furnizoare întrucît aceasta a făcut dovada expedierii produselor la termenul contractual. Ca atare, s-a considerat că refuzul de plată al pîrîtului nu se poate întemeia pe dispoziţiile art. 40 din Legea contractelor economice. Cît priveşte răspunderea cărăuşului pentru executarea cu întîrziere a transportului este reglementată de art. 78 din Regulamentul de transport, fiind limitată la preţul transportului în lipsa unei dovezi care să ateste că prin întîrziere s-a produs o pagubă (Dec. PAS 820/1982).

● **Livrare. Plata produselor. Neprimirea facturii.** Potrivit art. 41 alin. 2 din Legea contractelor economice nr. 71/1969 modificată şi completată prin Legea nr. 3/1979 pe data trecerii produselor în proprietatea sau administrarea unităţii beneficiare, aceasta datorează plata preţului produselor. Conform art. 46 din Normele metodologice nr. 2/1980 în cazul în care plătitorul primeşte marfa, dar nu primeşte şi factura, are obligaţia să intervină imediat la furnizor pentru a i se trimite acest document. Dacă factura nu este primită în termen de 20 zile de la primirea mărfii iar plătitorul este în măsură să determine suma de plată, acesta este obligat să efectueze plata prin dispoziţie de plată.

Supliment la nr. 31 · 1982 Revista ECONOMICĂ

Faptul că pîrîta nu a primit factura reclamantei odată cu marfa, nu este de natură să o exonereze de răspundere pentru plata cu întîrziere a prețului, atîta timp cît nu s-a dovedit că după primirea și recepționarea mărfii, s-a solicitat furnizoarei factura și aceasta nu i-a trimis-o (Dec. PAS 719/1982).

● **Livrare de produse. Diferențe de preț. Refuz nejustificat.** Reclamanta a pretins obligarea pîrîtei la plata unei sume reprezentînd diferența de preț rezultată ca urmare a modificării prețului prin Ordinul M.E.F.M.C. nr. 711/1981 pentru produsul PAF. Pîrîta a refuzat plata invocînd nulitatea contractului, determinată de inexistența repartiției. Apărarea pîrîtei a fost înlăturată întrucît pe baza probelor administrate în cauză s-a stabilit că raporturile contractuale s-au încheiat conform repartițiilor emise de organele competente. Totodată, s-a reținut că și în cazul inexistenței contractului pîrîta ar datora prețul produselor, astfel cum a fost majorat, din moment ce a acceptat livrarea și a achitat parțial prețul produsului (Dec. PAS nr. 886/1982).

● **Livrare cu întîrziere. Lipsa acordului beneficiarului. Consecințe.** Obligațiile din contractul economic trebuie executată la termenele prevăzute în contract. Împlinirea termenului, fără ca obligația să fi fost executată, nu duce însă la încetarea efectelor contractului, ci unitatea debitoare este ținută să execute această obligație și după împlinirea termenului contractual. Cît timp nu a expirat durata de executare în natură a obligațiilor contractuale, unitatea debitoare trebuie să le execute în natură, deoarece chiar prin executarea acestora cu întîrziere se poate contribui la îndeplinirea sarcinilor de plan anuale Numai expirarea duratei de executare în natură, care coincide cu expirarea valabilității sarcinilor de plan, pune capăt executării în natură a obligațiilor. Întrucît executarea cu întîrziere a obligației constituie o excepție de la principiul executării la termen, ea poate avea loc numai în condițiile și cu consecințele prevăzute de lege. Astfel potrivit art. 40 lit. b din Legea contractelor economice nr. 71/1969 modificată și completată prin Legea nr. 3/1979 „livrarea produselor cu întîrziere se poate face numai cu acordul prealabil al beneficiarului...“ La același articol, s-a prevăzut că, în caz de întîrziere, unitatea beneficiară „va putea refuza primirea produselor dacă datorită întîrzierii este în imposibilitate de a le mai folosi sau s-ar depăși nivelul stocurilor normative determinate potrivit legii“. În lumina dispozițiilor legii, pentru ca refuzul de a primi produsele să fie justificat, este necesar ca unitatea beneficiară să dovedească imposibilitatea de a mai folosi produsele întîrziate. În speță furnizorul a livrat produsele cu întîrziere în raport cu termenul de livrare, dar în cadrul anului de plan. Beneficiarul a refuzat primirea acestora, dar nu a dovedit că era în imposibilitate de a le mai folosi sau că primind produsele respective s-ar fi depășit stocurile normative. În aceste condiții, s-a considerat că refuzul plății practicat de beneficiară este neîntemeiat. Totodată, s-a reținut că pentru livrarea cu întîrziere, beneficiara avea posibilitatea să pretindă obligarea furnizoarei la plata penalităților de întîrziere în temeiul art. 47 pct. 1 lit. a din Legea contractelor economice. (Dec. PAS 1000/1982).

● **Livrare. Obligația beneficiarului de a ridica produsul.** Reclamanta — beneficiară a solicitat obligarea pîrîtei — furnizoare la plata penalităților pentru întîrzierea în livrare și pentru neexecutarea în natură a obligației asumate prin contract. Pîrîta a invocat în apărare culpa reclamantei constînd în neîndeplinirea obligației contractuale de ridicarea produselor cu mijloacele sale de transport. Reținîndu-se că prin anexa la contract s-a stabilit că livrarea produselor se va face în cote egale lunare, cu mijloacele de transport ale beneficiarului, organul arbitral a respins în mod justificat pretențiile reclamantei. Faptul că urmare apariției Decretului nr. 277/1979, reclamanta nu mai are în dotare mijloace de transport auto, a fost considerat lipsit de relevanță întrucît aceasta se putea adresa unei întreprinderi de transport auto pentru obținerea mijloacelor de transport necesare ridicării produselor contractate (Decizia PAS 999/1982).

● **Livrări de materiale de construcții cu vicii ascunse. Prescripție.** Potrivit art. 89 din Legea nr. 8/1977 privind asigurarea durabilității siguranței în exploatare funcționalității și calității construcțiilor, în contractele economice încheiate de organizațiile de construcții montaj cu furnizorii de materiale sau elemente de construcții sau instalații, se va prevedea obligația respectării de către acestea a condițiilor de calitate și de garanție pentru produsele livrate. La alin. 2 al aceluiași text, se prevede că furnizorul este obligat ca, în termen de 15 zile de la primirea comunicării unității de construcții-montaj, să remedieze sau să înlocuiască materialele sau elementele de construcții și instalații necorespunzătoare din punct de vedere calitativ. Pentru neexecutarea sau executarea cu întîrziere a obligației de remediere sau înlocuire a materialelor de construcții calitativ necorespunzătoare aceste prevederi legale instituie răspunderea sub formă de daune. Prin înțelegerea intervenită între conducerile Centralei materialelor de construcții București și Centrala de construcții-montaj București, prin hotărîrea nr. 22 din 20.II.1980, s-a stabilit — printre altele — că unitatea furnizoare trebuie să efectueze remedierile sau să procedeze la înlocuirea materialelor necorespunzătoare în termen de 15 zile de la primirea comunicării de la unitatea de construcții-montaj. S-a mai convenit că în cazul în care efectuarea remedierilor se impune de urgență, iar furnizorul nu le poate executa în termenul de mai sus, beneficiarul este îndreptățit să le execute în contul furnizorului. În ipoteza remedierii deficiențelor materialelor sau elementelor de construcții de către unitatea de antrepriză pe seama furnizorului, s-a pus problema datei de la care curge prescripția pentru plata daunelor cauzate prin livrarea de produse necorespunzătoare calitativ. Potrivit art. 11 din Decretul nr. 167/1958, prescripția dreptului la acțiune privind viciile ascunse ale unui bun transmis începe să curgă de la data descoperirii viciilor. Din coroborarea dispozițiilor art. 11 din Decretul nr. 167/1958 și art. 89 alin. 2 din Legea nr. 8/1977 rezultă că prescripția dreptului la acțiune privind daunele cauzate prin livrarea unor materiale cu vicii ascunse curge de la împlinirea termenului de 15 zile înlăuntrul căruia furnizorul este obligat să înlocuiască materialele necorespunzătoare sau să remedieze deficiențele apărute, socotit de la descoperirea deficiențelor calitative. Întrucît în speță s-a stabilit că acțiunea reclamantei a fost introdusă cu respectarea termenului de 6 luni prevăzut de lege, socotit de la împlinirea termenului de 15 zile de la descoperirea viciilor ascunse, excepția de prescripție invocată de pîrîtă a fost respinsă (Dec. PAS 661/1982).

● **Livrare. Lipsuri cantitative. Marfă obligatorie la cîntărire.** Potrivit prevederilor art. 39 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 942/1959, în cazul în care cîntărirea este obligatore pentru cărăuș, acesta răspunde de cantitatea înscrisă în documentul de transport, indiferent dacă a efectuat sau nu cîntărirea la expediție. În speță, cărăușul nu a efectuat cîntărirea, deși potrivit dispozițiilor art. 28 lit. f, din același Regulament, produsul era obligatoriu la cîntărire și a preluat transportul cu greutatea stabilită de expeditoare. La destinație la cererea beneficiarei vagonul a fost cîntărit de stația CFR, stabilindu-se prin procesul verbal comercial încheiat o diferență în minus față de actele de livrare și transport. Întrucît cărăușul, nu a dovedit că în realitate a primit de la expeditor transportul cu această cantitate lipsă, s-a considerat că răspunde pentru lipsurile cantitative constatate în condițiuni de opozabilitate și concludență. (Dec. PAS nr. 746/1982).

● **Livrare. Lipsuri cantitative. Constatare.** Furnizoarea a făcut dovada cu actele de livrare că a expediat în întregime cantitatea de marfă facturată și a aplicat 4 sigilii la mijlocul de transport. La destinație, transportul a so-

sit violat cu un sigiliu lipsă. În această situație, destinatara avea obligația să procedeze conform art. 36 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959: să nu descarce marfa și să anunțe imediat șeful unității de transport sau pe înlocuitorul acestuia pentru a se prezenta să constate și să stabilească cauzele care au provocat lipsa. Cum, în speță, destinatara nu a procedat astfel, actul de constatare întocmit fără respectarea dispozițiilor legale susmenționate, nu este opozabil furnizoarei. Față de faptul că transportul a sosit violat și cu lipsuri cantitative, nu se poate considera că existența celor trei sigilii asigurau integritatea mărfii. (Dec. PAS nr. 732/1982).

● **Livrări. Lipsuri cantitative. Acte de constatare neopozabile.** În conformitate cu prevederile art. 36 alin. 2 din Reglamentul aprobat prin HCM nr. 941/1959, determinarea lipsurilor cantitative se face în raport cu elementele specificative de determinare arătate în actele de livrare și documentele care însoțesc transportul. În speță, la expediție, cantitatea s-a determinat prin două elemente: numărul de saci și greutate, furnizoarea dovedind cu bonurile de cintare, că a cîntărit produsele. La destinație, beneficiara nu a procedat la cîntărirea produselor, ci a stabilit cantitatea primită printr-un singur element — numărul sacilor. În această situație, s-a considerat că actul de constatare întocmit la destinație nu este opozabil, deoarece nu au fost respectate prevederile art. 36 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 491/1959. (Dec. PAS nr. 673/1982).

● **Livrarea de produse necorespunzătoare calitativ. Consecințe.** Potrivit art. 38, Legea contractelor economice nr. 71/1969, modificată și completată prin Legea nr. 3/1979 unitățile socialiste au obligația să livreze numai produse care corespund condițiilor de calitate prevăzute în contractele economice. Pe de altă parte, unitățile beneficiare au obligația să efectueze recepția potrivit clauzelor contractului și să preia numai acele produse care corespund normelor de calitate (art. 30 din Legea 7/1977). La alin. 2 al art. 38 din Legea contractelor economice se prevede că produsele refuzate de unitatea beneficiară pentru lipsuri calitative se consideră nelivrate dacă furnizorul nu asigură remedierea sau înlocuirea lor, în termenul stabilit de comun acord cu beneficiarul. În speță marfa livrată de furnizoare a fost refuzată de beneficiară pentru defecte de calitate și a fost înlocuită cu o cantitate de marfă corespunzătoare calitativ. Imprejurarea că beneficiara a acceptat înlocuirea lotului de marfă refuzat pentru lipsuri calitative, rezultă din faptul că a primit marfa livrată pentru înlocuirea cantității respective și a achitat-o. În această situație, s-a considerat că furnizoarea și-a îndeplinit obligațiile contractuale și nu datorează penalizări de întîrziere în livrare. (Dec. PAS 796/1982).

● **Livrări. Ambalaje. Preț aplicabil.** Prin apariția Decretului 146/1980 privind unele măsuri de îmbunătățire a circulației, utilizării și recuperării ambalajelor pentru mărfurile ce se desfac prin comerțul cu amănuntul, nu s-a schimbat nivelul prețurilor cu amănuntul și condiția de livrare a produselor, din „inclusiv ambalajul" în „exclusiv ambalajul". De asemenea, decretul nu a modificat cotele de rabat comercial și nu a prevăzut creșterea sau diminuarea sumelor pe care le încasează organizațiile comerciale sub formă de rabat. Din precizările Direcției generale economice a horticulturii, privind conservele de legume și fructe precum și uleiul comestibil, ambalate în recipienți de sticlă, la care prețurile sînt stabilite, inclusiv sticla, rezultă că rabatul comercial se aplică la prețurile de vînzare cu amănuntul în vigoare, deoarece prin Decretul nr. 146/1980 s-au stabilit prețuri de garanție, la unele ambalaje din sticlă pentru stimularea recuperărilor de la populație. În această situație s-a reținut că livrarea produselor industriei alimentare, la care ambalajele de sticlă sînt incluse în structura de preț (prețul fiind stabilit cu condiția de livrare inclusiv ambalajul) către organizațiile comerciale se poate face numai la prețurile de livrare (prețurile cu amănuntul minus rabatul comercial), urmînd ca diferența de preț la ambalajele din sticlă să fie facturată separat. (Dec. PAS 897/1982).

● **Livrare de produs. Ambalajele necorespunzătoare, Avariere pe timpul transportului. Răspundere.** Potrivit art. 2 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 491/1959 furnizorul — expeditor răspunde față de beneficiarul destinatar de avariile ivite pe parcurs din cauza folosirii unor ambalaje necorespunzătoare și din cauza nerespectării normelor tehnice de ambalare, de încărcare și fixare a mărfurilor în mijlocul de transport. În conformitate cu art. 13 din același regulament, furnizorul trebuie să ambaleze în mod corespunzător mărfurile pe care le predă spre transport, potrivit cu natura lor, cu STAS-urile în vigoare, fiind cu desăvîrșire interzisă folosirea ambalajelor lipsite de rezistență necesare și care nu corespund STAS-urilor în vigoare. În principiu, răspunderea pentru ambalarea necorespunzătoare precum și pentru încărcarea și ancorarea necorespunzătoare a mărfii în mijlocul de transport, aparține furnizorului.

Cărăușul auto are obligația, potrivit art. 26 din același regulament să verifice modul de încărcare și ancorare a mărfii, prin conducătorul auto, însă răspunderea sa nu este angajată decît în cazul în care se stabilește în mod expres o culpă în sarcina sa. La art. 42 lit. g din Regulamentul citat se stabilește ca o cauză exoneratoare de răspundere pentru cărăuș imprejurarea avarierii mărfii pe timpul transportului datorită unor defecte ale ambalajului, care nu au putut fi observate după aspectul exterior la primirea spre transport. În speță, s-a stabilit că spargerea geamurilor dintr-un balot a fost cauzată de ancorarea necorespunzătoare (superficială) a baloturilor în autocamion, precum și faptul că balotul respectiv nu a fost bine ambalat. În această situație, s-a considerat că nu se justifică angajarea răspunderii cărăușului, neputîndu-se reține în sarcina conducătorului auto vreo culpă în legătură cu modul de conducere a autovehiculului. (Dec. PAS 688/1982).

● **Livrări de produse agricole. Recepție obligatorie la furnizor.** Conform art. 4 din contractul model, recepția fructelor se face la sediul furnizorului. În contractul model se precizează că beneficiarul nu poate formula obiecțiuni cu privire la cantitate și calitate după ce produsele au fost predate-preluate, cu excepția cazului cînd se constată vicii ascunse. De unde rezultă că beneficiarul are obligația să se prezinte la recepție. În situația cînd beneficiarul nu și-a respectat această obligație și a trimis conducătorul auto să ridice produsele, urmează să suporte riscurile legate de acest mod de a proceda. Practica arbitrală constantă în materie a statuat în sensul că în cazul prezentării unei persoane din partea beneficiarului pentru a ridica marfa, recepția are loc la furnizor și devin incidente prevederile art. 4 din contractul model. În speță, constatîndu-se că recepția s-a făcut cu conducătorul auto trimis de beneficiară să ridice produsele și că nu se dovedește existența unor vicii ascunse, nu s-au luat în considerare obiecțiunile formulate de beneficiară asupra calității mărfii. (Dec. PAS nr. 994/1982)

● **Nelivrare de piei brute din motive de forță majoră. Consecințe.** Pieile brute sînt produse care figurează în „Nomenclatorul produselor pentru care se elaborează balanțe coordonatorii și competențele de aprobare a balanțelor materiale" anexă la H.C.M. nr. 1270/1975. Comitetul de Stat al Planificării a precizat însă, prin adresa nr. 81814/1981 că pieile brute de animale nu formează obiectul balanțelor materiale ce se aprobă prin planul național unic, decît după ce acestea sînt preluate de Ministerul Industriei Ușoare. De asemenea, în anexa 1 și 2 la adresa Comitetului de Stat al Planificării trimisă Ministerului Agriculturii și Industrie Alimentare, s-au prevăzut produsele agro-alimentare pentru care confirmarea cazurilor de forță majoră se face de către Ministerul Aprovizionării Tehnico-Mate-

riale și Controlul Gospodăririi Fondurilor Fixe și de către Comitetul de Stat al Planificării, precizîndu-se că pentru celelalte produse analiza cazurilor de forță majoră se face de arbitraj. Întrucît în anexele sus-menționate nu figurează pieile brute, cazurile de forță majoră urmează să fie analizate de către organele arbitrale, fără a fi necesară confirmarea din partea CSP sau MATMCGFF. În aceste condiții s-a reținut că pieile brute ce se livrează de unitățile IJRVMR neformînd în această fază obiectul balanței materiale ce se aprobă prin planul național unic, nu intră în competența de analiză și confirmare a Comitetului de Stat al Planificării, sub aspectul forței majore reglementată de art. 46 din Legea contractelor economice cu nr. 71/1969 modificată și completată prin Legea nr. 3/1979. În consecință, în speță organul arbitral a avut competența materială să analizeze și să stabilească cazul de forță majoră invocat în apărare și dovedit cu actele depuse la dosar, exonerînd pe pîrîtă de răspundere pentru neexecutarea obligațiilor contractuale. (Dec. PAS nr. 672/1982).

● **Neexecutarea în natură a obligațiilor contractuale datorită lipsei materiei prime. Consecințe.** Între părțile în litigiu a intervenit un contract economic pentru livrarea unor produse repartizate centralizat. Întrucît furnizoarea nu și-a executat în natură obligațiile contractuale asumate, beneficiara a solicitat penalități pentru neexecutare. Potrivit legii, obligațiile din contractul economic trebuie executate în natura lor specifică. În cazul în care, din culpa sa, unitatea debitoare nu își execută obligațiile în natură va fi sancționată cu plata penalităților pentru neexecutare. În acest sens, art. 47 pct. 3 din Legea nr. 71/1969 modificată și completată prin Legea nr. 3/1979 prevede că pentru neexecutarea în natură a obligației asumate prin contract, la data expirării duratei corespunzătoare îndeplinirii sarcinii din planul anual, unitatea socialistă va plăti o penalitate de 8% din prețul produsului nelivrat. În speță, pîrîta a solicitat exonerarea de răspundere pentru neexecutarea obligației de livrare în natură, pe motiv că a fost în imposibilitate să fabrice produsul datorită lipsei materiei prime, ca urmare a faptului că coordonatorul de balanță nu a emis repartiții la nivelul necesarului de materie primă. Această apărare a fost respinsă întrucît potrivit art. 46 din Legea contractelor economice, unitatea socialistă a cărei obligație contractuală nu poate fi executată este exonerată de răspundere, numai pentru cazurile de forță majoră, iar în speță pîrîta nu a depus la dosar confirmarea cazului de forță majoră de către organele prevăzute de art. 46 alin. 2 din Legea. (Dec. PAS 891/1982).

Transporturi

Căi ferate. Lipsuri de mărfuri necîntărite de cărăuș. Răspundere. Potrivit art. 53 alin. 5 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, cînd se primesc mărfuri necîntărite de cărăuș, în mijloace de transport complete, ele vor fi identificate — după caz — înaintea descărcării, în timpul sau după descărcare pe baza elementelor indicate potrivit art. 11, 9 al. 3 și 20, în actele de livrare și transport. În speță marfa (benzină extracție) este exceptată de la cîntărire la preluarea spre transport, potrivit art. 28 al. penultim din regulament, fiind un produs lichid încărcat în cisterne. La destinație, procedîndu-se conform art. 59 din Regulament, s-a constatat o diferență cantitativă față de actele de livrare, ca urmare a determinării greutății pe cîntar pod bascul recunoscut de C.F.R. în ziua primirii transportului. Ca urmare a refuzului furnizorului de a se prezenta la verificare, destinatara a procedat la recepție în prezența unui delegat neutru și a delegatului stației C.F.R., constatînd aceeași cantitate lipsă. Avînd în vedere că cisternele au sosit intacte, fără urme de violare și că lipsurile cantitative s-au determinat cu respectarea prevederilor Regulamentului aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, s-a considerat că trebuie examinată răspunderea furnizoarei pentru lipsa constatată. (Dec. P.A.S. 811/1982).

● **Lipsuri cantitative. Produse din import. Reclamația administrativă incompletă, completată ulterior.** Se consideră reclamație administrativă în înțelesul art. 28 din Convenția S.M.G.S., sesizarea adresată organelor de cale ferată competente, stabilite la § 6 și indicate în anexa 13. Prezentarea reclamației, în cazul pierderii parțiale, avariei sau stricăciunii mărfii, se face cu condiția prezentării scrisorii de trăsură și a procesului verbal comercial eliberat destinatarului de calea ferată în stația de destinație. Completarea ulterioară, cu aceste acte, accesorii a reclamației administrative, care nu a fost restituită în acest scop de calea ferată, nu poate determina curgerea termenului de 180 zile prevăzut de art. 28 § 8 din Convenția S.M.G.S., de la data primirii reclamației administrative introdusă anterior, prezentarea acestora fiind necesare pentru dovedirea susținerilor cuprinse în reclamație. În consecință, termenul de 180 zile s-a calculat de la prezentarea reclamației și constatîndu-se că la data introducerii acțiunii acest termen expirase și că s-a dovedit culpa cărăușului, s-a dispus obligarea acestuia la plata de daune, în temeiul dispozițiilor art. 24, 27 și 31 din Convenția S.M.G.S. (Dec. P.A.S. 830/1982).

● **Locații. Nepunerea la dispoziție a vagoanelor contractate. Consecințe.** Stabilirea prin contractul încheiat cu cărăușul a unui anumit tip de vagon presupune existența anumitor condiții de încărcare la expediție, condiții care nu ar putea asigura încărcarea mărfii în termen în alt tip de vagon. La art. 5(4) din T.L.M.—C.F.R. s-a prevăzut că în situația cînd se pun la dispoziția predătorului vagoane necorespunzătoare dimensiunilor sau caracteristicilor mărfii, predătorul le poate refuza fără plata penalităților, numai dacă marfa nu poate fi încărcată în vagonul pus la dispoziție. În speță, potrivit contractului, cărăușul avea obligația să pună la dispoziția expeditorului vagoane cu pereți demontabili (cod 52), iar în fapt i-a pus la dispoziție vagoane cu cupă de trans, pe motiv că mijloacele de transport contractate sînt insuficiente față de nevoile de transport existente. În această situație, s-a considerat că nu se poate pretinde că riscul utilizării acestor vagoane revine expeditoarei pentru simplul fapt că nu le-a refuzat. (Dec. P.A.S. 995/1982).

● **Transport auto. Timpul tarifabil.** Potrivit dispozițiilor Tarifului unic pentru transporturile de mărfuri cu mijloace auto, aprobat prin Decretul nr. 523/1973 — art. 14 pct. 11 — timpul minim tarifabil pentru activitatea dintr-o zi (sau dintr-un schimb) este, de regulă, egal cu durata programului de lucru stabilită la programare sau prevăzută în documentul de angajare a transportului (comandă, contract etc.). Potrivit acestor dispoziții legale „timpul minim tarifabil astfel stabilit nu poate fi mai mic de 8 ore, în cazul transporturilor efectuate pe bază de contract și al celor ocazionale la care expeditorului i se pune la dispoziție mai mult de un mijloc de transport în ziua respectivă". De unde rezultă că la transporturile la care expeditorul (beneficiar în contractul de transport auto) utilizează în aceeași zi mai multe mijloace auto, timpul minim tarifabil este de 8 ore în toate cazurile în care în documentul de angajare a transporturilor nu a fost prevăzută o durată mai mare, precum și atunci cînd între părți nu a fost realizat un acord cu privire la durata zilei de lucru. În speță nu s-a dovedit că mijloacele de transport s-au prezentat cu întîrziere la program sau au fost retrase mai înainte ca expeditorul să i le fi eliberat, pentru a se putea face tarifarea unui număr de ore sub plafonul minim de 8 ore. În aceste condiții, s-a stabilit că pîrîta datorează tariful de transport în raport cu timpul minim tarifabil de 8 ore. (Dec. PAS 869/1982).

● **Transport pe C.F.R. Avarierea mărfii. Răspundere.** Potrivit art. 22 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 furnizorul expeditor răspunde față de beneficiarul destinatar pentru avariile ivite pe parcurs din cauza folosirii unor ambalaje necorespunzătoare sau din cauza nerespectării normelor tehnice de ambalare, încărcare și fi-

xare a mărfurilor în mijlocul de transport. La art. 26 lit. b dn același regulament se prevede în sarcina cărăușului obligația de a verifica la primirea mărfurilor respectarea condițiilor tehnice de încărcare și fixare, în cazul folosirii mijloacelor de transport deschise. Primirea transportului creează prezumția că este în regulă. Cărăușul poate refuza — potrivit art. 27 lit. b din același regulament — primirea transportului în cazul cînd mărfurile sînt încărcărcate fără respectarea regulilor tehnice de încărcare și fixare. Răspunderea cărăușului nu poate fi însă angajată decît în cazul cînd se stabilește în mod cert o culpă în sarcina acestuia, constînd în executarea necorespunzătoare a contractului de transport. Art. 42 lit. d din Regulamentul susmenționat, stabilește drept cauză exoneratoare de răspundere pentru cărăuș, avarierea mărfii pe timpul transportului din cauze legate de încărcarea sau descărcarea produselor, dacă aceste operațiuni s-au efectuat cu mijloacele expeditorului sau destinatarului, ori sub supravegherea lor. În speță, încărcarea de către furnizoare a prefabricatelor în vagon nu s-a făcut cu respectarea anexei 2 RIV — prescripții de încărcare, grupa A pct. 13 alin. 13.1. Pe de altă parte, la destinație constatarea avarierii mărfii s-a făcut într-un moment ulterior primirii transportului după ce vagonul a fost manevrat de beneficiar de la antestație la linia sa de garaj fără să se cunoască în ce condiții, timp în care vagonul și marfa se aflau în paza destinatarului. În această situație, nu se justifică angajarea răspunderii cărăușului pentru paguba produsă prin avarierea mărfii pe timpul transportului. (Dec. P.A.S. 779/1982).

● **Expediții prin coletărie. Lipsuri cantitative. Constatare.** Potrivit art. 52 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, în cazul expedițiilor prin coletărie, în momentul primirii mărfii de la cărăuș se va verifica numărul, identitatea și starea coletelor, iar în cazurile prevăzute de art. 29 lit a și greutatea lor în raport cu actele de livrare și documentele de transport. În speță, s-a constatat că în momentul primirii coletelor de la cărăuș destinatara nu a procedat conform dispozițiilor legale susmenționate, ci a desfăcut coletele în depozitul său invitînd și un delegat neutru pentru întocmirea procesului verbal preliminar. De asemenea, s-a constatat că destinatara nu a procedat la verificarea cantității de marfă primită în raport de ambele elemente din actele de livrare și scrisoarea de trăsură-număr de bucăți și greutate — cum avea obligația potrivit art. 36 din Regulament. Stabilirea greutății mărfii se impunea în speță cu atît mai mult cu cît la expediere aceasta a fost determinată de cărăuș în momentul primirii mărfii la transport, iar la destinație s-au constatat lipsuri din conținutul coletelor. Cum, actul de constatare întocmit la destinație nu este opozabil furnizoarei, s-a considerat că refuzul de plată practicat de pîrîta beneficiară este justificat. (Dec. P.A.S. 765/1982).

● **Transport de cereale. Pierderi pe parcurs. Răspundere.** Vagoanele tip F.A.D.S. folosite pentru transportul cerealelor nu pot garanta integritatea mărfii, deoarece, datorită trepidațiilor inerente pe timpul transportului este posibil ca materialul folosit pentru etanșare să cadă. Atît cărăușul, care pune la dispoziție vagoane tip FADS cît și expeditorul care acceptă să transporte marfa în astfel de vagoane, își asumă riscul eventualelor pierderi de marfă, prin scurgeri din conținut pe timpul transportului. În aceste condiții, s-a considerat că lipsurile produse pe timpul transportului, prin scurgeri din vagoane, urmează să fie suportate în mod egal de cărăuș și de expeditor. (Dec. 747/1982).

● **Transport auto. Penalități pentru nepunerea la dispoziția expeditorului a mijloacelor de transport.** Conform dispozițiilor art. 29 din Normele Metodologice de planificare și executare a transporturilor de mărfuri cu mijloace auto, aprobate prin H.C.M. nr. 425/1975, pentru transporturile la care capacitatea auto necesară și condițiile concrete de desfășurare a lor sînt cunoscute anticipat, în detaliu se poate înscrie în contract precizarea că la categoria respectivă de prestații nu se mai procedează la întocmirea programelor de transport lunare și eventual a lucrărilor de eșalonare pe săptămîni și a celor de programare pe zile. În asemenea cazuri în contract se arată concret, care din aceste lucrări nu se mai efectuează, anexa la contract completîndu-se cu eventualele date suplimentare necesare. În speță, în anexa II la contract s-au precizat elementele necesare pentru organizarea și desfășurarea transporturilor pe luna iunie 1981. Întreprinderea de transporturi auto a dovedit însă că beneficiara a dirijat autovehiculele puse la dispoziția sa, conform programului din luna iunie 1931, la alte locuri de încărcare decît cele prevăzute în program. În această situație contractul de transport nu mai poate fi executat în condițiile stabilite prin clauza specială, înscrisă în conformitate cu art. 29 din Normele metodologice. În consecință, în speță nu se mai pot aplica dispozițiile art. 89 lit. d din Normele metodologice referitoare la penalitățile stabilite prin anexa 7 la H.C.M. nr. 1331/1974 pentru anulările de capacitate în cazul nepunerii la dispoziție de către cărăuș a mijloacelor de transport potrivit programării zilnice. (Dec. P.A.S. 748/1982).

Financiar

● **Asigurări de stat. Acordarea despăgubirilor.** Potrivit art. 20 alin. 2 din Decretul 471/1971, privind asigurările de stat, în cazul procedurii evenimentelor asigurate, ADAS nu poate acorda despăgubiri decît atunci cînd unitatea agricolă asigurată nu și-a realizat producțiile planificate, care de altfel sînt prevăzute în mod expres în contractul de asigurare. În speță, în declarația pentru calcularea definitivă a primelor de asigurare a culturilor agricole, care face parte integrantă din contractul de asigurare, s-au prevăzut producțiile medii planificate pe ha care s-au asigurat pentru întreaga suprafață cultivată și nu pe ferme.

În aceste condiții, avînd în vedere faptul că reclamanta a realizat producțiile planificate pe ha la culturile calamitate, s-a considerat în mod întemeiat că nu este îndreptățită să mai pretindă despăgubiri de la ADAS. (Dec. 617/1982).

● **Acordarea sporului de preț la livrarea de sfeclă.** Potrivit dispozițiilor H.C.M. nr. 207/1964 și H.C.M. nr. 739/1964 unitățile producătoare care livrează cantități de sfeclă peste cantitatea contractată sînt îndreptățite să încaseze un spor de preț care variază în raport de procentul de depășire. Prin instrucțiunile emise pentru aplicarea actelor normative susmenționate s-a stabilit că la calculul procentului de depășire a producției contractate se are în vedere cantitatea brută, respectiv cantitatea netă de sfeclă plus impuritățile. În acest sens sînt și precizările cuprinse în adresa Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare nr. 93914/1981.

Întrucît în speță cantitatea brută livrată a depășit cantitatea contractată s-a considerat că furnizoarea este îndreptățită să încaseze sporul de preț. (Dec. P.A.S. 896/1982).

● **Asigurări sociale. Angajare pensionar de invaliditate. Plata pensiei după apariția Legii nr. 3/1977.** În conformitate cu prevederile art. 55 din Instrucțiunile privind organizarea și recuperarea capacității de muncă, aprobate prin Ordinul Ministerului Sănătății și Prevederilor Sociale nr. 274/3.IV.1967, comisiile de expertiză medicală erau în drept să avizeze ca invalizii de gradul I și II să poată presta anumite munci cu caracter de reconfortare pe o durată de 6 pînă la 12 luni, potrivit art. 59 din Legea nr. 27/1966, pensionarii respectivi fiind îndreptățiți să cumuleze pensia cu retribuția pentru munca prestată. Potrivit Legii nr. 3/1977, intrată în vigoare la data de 1 iulie 1977, pensionarii de invaliditate de gradul II nu mai pot cumula pensia cu retribuția obținută prin prestarea unei munci de reconfortare. Astfel, la art. 88 din Legea nr. 3/1977 s-a prevăzut că pensionarii de invaliditate, care la intrarea

în vigoare a legii beneficiau atît de pensie cît şi retribuţie îşi menţin acest drept cît timp sînt încadraţi în muncă, dar nu mai tîrziu de 31 decembrie 1977. În aceste condiţii, unitatea de pensii are obligaţia să sisteze plata pensiei de invaliditate a pensionarilor încadraţi în muncă după data de 1 ianuarie 1978. În cazul cînd nu s-a sistat plata pensiei, recuperarea sumelor plătite necuvenit se face în temeiul art. 84 alin. 2 din Legea nr. 3/1977, de la pensionari, pe baza deciziei date de organul de pensie, care constituie titlu executoriu. (Dec. P.A.S. 701/1982).

● **Contract de vînzare — cumpărare cu plata în rate.** Potrivit prevederilor H.C.M. nr. 1087/1969 şi Instrucţiunilor M.C.I. nr. 147/1972 unitatea socialistă la care este încadrat cumpărătorul răspunde de neîndeplinirea obligaţiei privind reţinerea ratelor, înştiinţarea creditoarei după desfacerea contractului de muncă al cumpărătorului şi comunicarea contractului de vînzare-cumpărare la unitatea socialistă la care s-a transferat cumpărătorul. Conform art. 18 din Instrucţiunile susmenţionate unitatea socialistă vînzătoare este îndreptăţită să urmărească persoana fizică pentru neplata ratelor scadente, pe baza contractului de vînzare cumpărare, are valoarea unui titlu executoriu.

În cazul în care plata ratelor scadente nu se poate face prin reţineri pe statele de plată şi dacă cumpărătorul nu plăteşte ratele, unitatea socialistă vînzătoare îl poate urmări silit pentru plata sumelor datorate, în baza contractului de vînzare-cumpărare. În speţă, unitatea vînzătoare, neprimind ratele lunare şi fiind înştiinţată asupra imposibilităţii reţinerii acestora, a instituit procedura executării silite, aplicînd sechestrul asigurător pe bunurile ce formau obiectul contractului de vînzare-cumpărare. În aceste condiţii, unitatea socialistă la care era angajat cumpărătorul de mărfuri cu plata în rate nu mai poate fi ţinută răspunzătoare pentru nereţinerea ratelor, deoarece unitatea socialistă are posibilitatea să-şi recupereze dauna pe calea executării silite. (Dec. P.A.S. 702/1982).

● **Lucrări de proiectare executate. Investiţie sistată. Consecinţe.** Potrivit pct. 42 din Instrucţiunile de aplicare a Regulamentului privind contractul de proiectare aprobat prin H.C.M. nr. 1002/1964 plata preţului documentaţiei elaborate în baza unor raporturi de antrepriză intervenite între antreprenorul de specialitate, pe baza documentelor de plată întocmite de proiectantul de specialitate, semnate şi de către proiectactul general. În conformitate cu prevederile art. 19 din Regulamentul privind contractul de proiectare obligaţia plăţii documentaţiilor aferente unor investirii a căror execuţie este sistată din dispoziţia organului de planificare competent, incumbă beneficiarului de investiţii. (Dec. P.A.S. 641/1982).

Repartiţii — încheierea contractelor

● **Produs supus repartizării centralizat. refuz de contractare. Momentul încheierii.** Potrivit art. 23 din Legea contractelor economice nr. 71/1969, modificată şi completată prin Legea 3/ 1979 clauzele prin care se încalcă prevederile legale, sînt nule, urmînd a fi înlocuite cu prevederile corespunzătoare legii, contractul este nul în întregime numai dacă înlocuirea clauzei nule nu este posibilă. Dacă părţile au stabilit termenele de livrare nesocotind prevederile actului de planificare, nu intervine în mod automat nulitatea contractului, ci acestea se înlocuiesc de drept cu cele prevăzute în actul de planificare. Această soluţie are rolul să sporească răspunderea unităţilor socialiste pentru îndeplinirea sarcinilor de plan izvorîte din planul unic de dezvoltare economico-socială. De altfel, în acest sens sînt şi prevederile art. 28 din Legea contractelor economice potrivit cărora modificarea contractului prin acordul părţilor nu se poate face dacă priveşte elementele cuprinse în balanţele materiale şi în repartiţii. De unde rezultă că încheierea contractului, nu se poate face decît cu respectarea elementelor cuprinse în repartiţie, inclusiv termenele de livrare, în scopul realizării principiului unităţii dintre plan şi contract, în vederea îndeplinirii obiectivelor planului de stat. În ceea ce priveşte momentul în care neînţelegerea priveşte refuzul de a contracta, cum a fost cazul în speţă, data încheierii contractului este data hotărîrii de obligare la contractare, indiferent dacă ulterior părţile perfectează sau nu contractul în forma prevăzută de lege (art. 26 din Legea 71/1969). (Dec. P.A.S. 650/1982).

● **Produs repartizat. Lipsă repartiţie. Consecinţe.** Potrivit dispoziţiilor art. 3 din H.C.M. nr. 1270/1975 privind aprobarea produselor pentru care se elaborează balanţe, coordonatorii şi competenţele de aprobare a balanţelor materiale, cu modificările aprobate prin H.C.M. nr. 264/1977, coordonatorii de balanţe sînt obligaţi să emită repartiţii pentru toate produsele din nomenclatorul prevăzut la art. 1, fiind interzisă, între unităţile socialiste, vînzarea şi cumpărarea produselor fără repartiţii. În cazul în care părţile încheie un contract pentru furnizarea unor produse supuse repartizării centralizate, fără ca la baza acestuia să existe o repartiţie emisă de organul competent, contractul este nul. În speţă, contractul s-a încheiat fără a exista o repartiţie emisă de organul competent deşi utilajul contractat făcea parte din categoria produselor supuse repartizării centralizate. În această situaţie, s-a constatat că este nul contractul şi că nu există temei pentru acordarea penalităţilor de nelivrare pretinse de reclamantă. (Dec. P.A.S. 608/1982).

Puterea lucrului judecat. Condiţii.

Potrivit dispoziţiilor art. 1201 C. civil aplicabil şi în procedura arbitrală potrivit art. 71 din Regulile procedurii arbitrale „este lucru judecat atunci cînd o a doua cerere în judecată are acelaşi obiect, este întemeiată pe aceeaşi cauză şi este între aceleaşi părţi, făcută de ele şi contra lor în aceeaşi calitate".

Puterea lucrului judecat face cu neputinţă purtarea unui nou litigiu între aceleaşi părţi avînd acelaşi obiect şi aceeaşi cauză.

În speţă, constatîndu-se că nu sînt întrunite condiţiile cerute de lege s-a respins excepţia de lucru judecat invocată de pîrîtă. (Dec. P.A.S. 626/1982).

● **Furnizare de energie electrică. Depăşirea cantităţii repartizate. Stabilirea depăşirii. Răspundere.** Potrivit Decretului nr. 392/1980 — anexa II pct. 4, consumatorii sînt obligaţi să se încadreze în cantitatea de energie electrică contractată lunar şi să recupereze eventualele depăşiri în luna următoare. Pentru depăşiri faţă de prevederile din contract, întreprinderea furnizoare aplică majorări de 200% lunar sau trimestrial (în funcţie de periodicitatea de citire a contoarelor) la valoarea energiei electrice facturate ; aceste majorări se includ în valoarea energiei electrice livrate. Faţă de precizarea făcută de legiuitor, potrivit căreia majorările de 200% se includ în valoarea energiei electrice şi faţă de faptul că dispoziţia legală susmenţionată este cuprinsă în anexa II la Decretul nr. 392/1980 prin care s-au stabilit preţurile pentru energia electrică, rezultă că majorarea tarifară reprezintă în realitate un preţ majorat, care se datorează indiferent dacă s-a încheiat sau nu contract. Stabilirea depăşirii se face în raport cu titularul de repartiţie, avîndu-se în vedere consumul rezultat din însumarea tuturor punctelor de consum ale acesteia. (Dec. P.A.S. 855/1982).

● **Lipsă repartiţie. Consecinţe.** Potrivit art. 4 din Legea nr. 71/1969 modificată şi completată prin Legea nr. 3/1979 contractele economice dintre unităţile socialiste se încheie pe baza sarcinilor stabilite în planul cincinal. Contractul încheiat pentru livrarea de produse ce se repartizează centralizat, fără a exista repartiţie, este lovit de nulitate. În această situaţie nu există temei pentru acordarea penalităţilor de întîrziere în livrare. (Dec. P.A.S. nr. 625/1982).

● **Contract economic. Rezolvarea neînțelegerilor precontractuale. Consecințe.** Potrivit art. 26 al. 3 din legea contractelor economice rezolvarea neînțelegerilor precontractuale de către organul competent se materializează într-o hotărîre. Hotărîrile date în rezolvarea neînțelegerilor ivite cu prilejul încheierii contractului face parte din contract pe data cînd a fost încheiat. În cazul în care organul competent a rezolvat o neînțelegere privind refuzul de a contracta, hotărîrea ține loc de contract pînă la perfectarea acestuia de către părți (art. 26 alin. 2 din Legea contractelor economice). În speță, fiind vorba de un refuz de contractare, hotărîrea pronunțată de organele tutelare ale părților, ține loc de contract de la data pronunțării acesteia, în raport de care părțile răspund pentru neexecutarea obligațiilor contractuale. (Dec. PAS nr. 636/1982).

● **Prestații de serviciu efectuate de o unitate cooperatistă — Preț aplicabil.** Potrivit art. 141 din legea nr. 19/1971, republicată, organizațiilor cooperatiste vînd produsele și prestează serviciile la prețuri și tarife de învoială. Prețurile și tarifele de învoială practicate de organizațiile cooperatiste agricole, pentru produsele rezultate din prelucrări industriale, construcții, prestări de servicii și alte activități neagricole, se determină pe baza normativelor date de Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție, cu acordul Comitetului de Stat pentru Prețuri. În speță, la cererea Arbitrajului, UNCAP a precizat că prestația se putea efectua la preț de învoială și că tariful acestuia se stabilește conform metodologiei cuprinse în normele elaborate de UNCAP cu avizul Comitetului de Stat pentru Prețuri nr. 7762/2.XI.1981. În consecință, s-a considerat că pentru prestațiile executate unitatea agricolă cooperatistă a aplicat în mod legal prețul de învoială. (Dec. PAS 634/1982).

● **Contract economic semnat de beneficiar cu obiecțiuni. Nesoluționarea obiecțiunilor. Întîrzierea folosirii produselor solicitate de beneficiar prin obiecțiuni. Consecințe.** Părțile în litigiu au încheiat, în baza repartițiilor emise de organele competente un contract economic pentru livrarea panourilor mari din beton armat. Prin repartiție nu s-a precizat cu ce fel de termoizolații vor fi executate panourile. Furnizoarea a propus, prin proiectul de contract, executarea izolației termice cu vată minerală. Beneficiarul a formulat obiecțiuni la contract solicitînd ca termoizolația să fie executată în trei variante : polistiren, vată minerală sau combinarea acestora. Aceste obiecțiuni nu au fost soluționate la nivelul părților contractante și organelor tutelare ale acestora. Prin adresa Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe nr. 403802/7 mai 1980 s-a interzis utilizarea vatei minerale și polistirenului expandat cu începere de la 1 mai 1980, urmînd să se comunice furnizorilor sistarea fabricației de panouri mari izolate cu polistiren și vată minerală peste cantitățile necesare terminării locuințelor în curs de execuție la 1 mai 1980. Față de interdicția folosirii vatei minerale și polistirenului expandat pentru izolarea termică a panourilor, intervenită în cadrul anului de plan, rezultă că obiecțiunile formulate de beneficiar au rămas fără obiect. În aceste condiții, s-a considerat că livrarea panourilor executate de furnizoare cu izolație termică, executate cu polistirenul și vata minerală existentă în stoc pînă la data sistării situație atestată de organul său tutelar, este contractuală. (Dec. PAS 899/1982).

● **Comandă confirmată în scris — formă simplificată de contractare. Condiții.** Conform art. 24 alin. 3 din Legea contractelor economice nr. 71/1969 modificată și completată prin Legea nr. 3/1979, comanda confirmată în scris, în termenul prevăzut de lege, echivalează cu contract încheiat. Pentru a angaja unitatea furnizoare și pentru a se încheia contractul economic, confirmarea comenzii trebuie să fie totală și fără rezerve sau condiții, întrucît numai în acest caz se poate realiza acordul de voință al părților. De asemenea, ea trebuie făcută fără propuneri de modificare sau completare a clauzelor din comandă. Ca atare, existența unor eventuale neconcordanțe între solicitările beneficiarului, exprimate în comandă și posibilitățile de livrare ale furnizorului, trebuie să-l determine pe acesta din urmă să întocmească proiect de contract pe care să-l trimită spre semnare beneficiarului. În speță, furnizorul a confirmat comanda, însă în alte condiții decît cele cerute de beneficiar. În această situație, s-a reținut că furnizorul nu a confirmat întocmai comanda și nu a emis nici proiect de contract, astfel că între părți nu s-au stabilit raporturi contractuale. În consecință, nu sînt aplicabile sancțiunile prevăzute de Legea contractelor economice. (Dec. PAS 801/1982).

Eug. POPA
Consilier la Arbitrajul de Stat Central

contract economic

Efectele modificării contractului economic

În temeiul art. 29 din Legea nr. 71/1969, dacă prin acordul unităților socialiste se aduc schimbări în clauzele contractelor încheiate, „partea care a solicitat modificarea suportă consecințele patrimoniale ce decurg din aceasta, potrivit legii". Prevederea legală menționată se referă în mod expres la schimbarea acelor clauze care au fost stabilite exclusiv prin acordul de voință al părților, situație în care una din părți urmează să se adreseze celeilalte. În alte situații, interesul uneia din părți, factorii noi ce apar în activitatea sa pot determina cerința schimbării unor clauze din contract al căror conținut rezultă din repartiție. Pentru aceste situații devin aplicabile prevederile art. 111 din Legea nr. 14/1971 prin care pentru prevenirea formării de stocuri disponibile sau fără mișcare, cînd se realizează economii de materiale, se folosesc înlocuitori, apar schimbări în structura producției ș.a. — unitățile interesate pot iniția modificarea sau adaptarea contractelor, adresîndu-se în prealabil organelor competente, potrivit legii.

După cum rezultă — uneori, se pot iniția și schimbările unor clauze prestabilite, în interesul uneia din părți, folosindu-se în prealabil, procedura adaptării. Pornindu-se, de asemenea, de la interesul uneia din părți, aceea care inițiază adaptarea, pentru identitate de rațiune, urmează să suporte efectele prevăzute de art. 29 din Legea nr. 71/1969. Cînd apar situații noi în activitatea uneia din părți, aceasta poate iniția deci și schimbarea unor clauze contractuale prestabilite prin actul de planificare, folosind procedura corespunzătoare. Se ajunge astfel la restructurări ale contractului, în urma modificării repartiției prin inițiativa și datorită interesului uneia din părți. După cum rezultă, criteriul principal în temeiul căruia se suportă consecințele schimbării unor prevederi contractuale este inițiativa schimbării unor clauze, nu procedura utilizată. Nu se include însă în noțiunea de modificare completarea contractului prin trimiterea specificațiilor și a altor elemente necesare executării în temeiul art. 17 din Legea contractelor economice. În situația menționată, unitatea furnizoare nu începe pînă la primirea specificațiilor realizarea produselor și, prin urmare, nu poate avea cheltuieli pe care să le recupereze de la beneficiar.

Legea se referă la consecințele patrimoniale ce „decurg" din modificare. Prin formularea utilizată se cuprind cheltuielile efectuate pînă în momentul acceptării modificării care nu se vor mai regăsi în produsul finit ori lucrarea realizată — precum și acele chetuieli determinate de mo-

dul în care se va executa contractul potrivit clauzelor reformulate. Totuşi, partea care a solicitat modificarea nu va suporta cheltuielile suplimentare ale celeilalte părţi dacă sînt alte mijloace de recuperare. Unitatea beneficiară de pildă, solicită un alt sortiment, deosebit de cel iniţial prevăzut în contract, care implică un consum sporit de materie primă. Dacă noul sortiment are alt preţ de livrare, unitatea beneficiară nu are obligaţia să suporte valoarea materiei prime, a materialelor consumate în plus. Soluţia este similară şi pentru decalarea termenului la cererea unităţii beneficiare. Pentru produsele al căror preţ este diferenţiat pe sezoane — potrivit art. 3 din Legea nr. 19/1971 — schimbarea termenului de livrare poate determina şi aplicarea altui preţ. Cheltuielile unităţii furnizoare legate de depozitarea, conservarea produselor se vor recupera prin preţul superior aplicabil. Dimpotrivă, dacă prin noul termen propus de beneficiar se ajunge într-un sezon (perioadă) în care se aplică pentru produsele livrate un preţ sau mic, apare obligaţia de a i se acoperi unităţii furnizoare cheltuielile cu depozitarea, conservarea ori paza produselor.

Consecinţele patrimoniale supuse acoperirii trebuie dovedite concret, implicînd şi un raport de cauzalitate faţă de noile clauze introduse în contract. Recuperarea cheltuielilor de depozitare, de pildă, impune unităţii furnizoare obligaţia dovedirii existenţei produselor la termenul contractual iniţial stabilit. De asemenea, dacă unitatea furnizoare pretinde că, prin decalarea livrării a întîrziat restituirea unui credit, urmează să se analizeze în ce mod schimbările survenite în contractul de livrare au influenţat îndeplinirea obligaţiei de restituire către bancă.

Întinderea obligaţiilor părţii care solicită modificarea se apreciază „potrivit legii". Rezultă că, se vor folosi preţurile legale pentru materiile prime consumate, normele referitoare la retribuţii pentru executarea noilor lucrări etc. Se exclud însă, prejudiciile pe care unitatea căreia i s-a solicitat modificarea le putea evita în temeiul principiului colaborării. De aici decurge obligaţia unităţii executante de a găsi soluţii mai ieftine, de refolosire a unor materiale în legătură cu realizarea schimbărilor din contract.

Acoperirea consecinţelor patrimoniale ale modificării nu se întemeiază pe răspunderea contractuală. În consecinţă, în această situaţie nu are vreo semnificaţie dacă unitatea solicitantă putea sau nu să prevadă prejudiciile pe care le-ar produce celeilalte părţi prin propunerile sale. Din această trăsătură decurge cerinţa practică a modificării contractului prin acordul expres, stabilit între părţi. Astfel, partea solicitantă poate să cunoască ce cheltuieli va avea de acoperit în urma propunerilor făcute. De aici rezultă posibilitatea de a opta între modificare cu consecinţele patrimoniale corespunzătoare şi menţinerea contractului aşa cum a fost încheiat. Soluţia rezultă şi din dispoziţiile Legii contractelor economice prin care se prevede că modificarea se realizează în formă scrisă (art. 24) ceea ce implică un acord expres, nu implicit ; părţile de comun acord „stabilesc modificări" (art. 29) — de unde rezultă desfăşurarea unor acţiuni. Prin această procedură a modificării se poate distinge modificarea de simpla schimbare a termenelor de livrare în temeiul art. 40 din Legea nr. 71/1969.

Pe lîngă consecinţe patrimoniale, modificarea poate influenţa şi executarea contractului în ansamblu. Dacă prin modificările solicitate, de pildă, s-a întrerupt activitatea furnizorului, acesta nu va mai răspunde pentru întîrziere faţă de termenul prevăzut în contract. (Decizia P.A.S. nr. 1171/1981). Bineînţeles, întîrzierea trebuie să fie determinată în mod concret şi în limitele necesare pregătirii realizări unui nou sortiment ori a lucrărilor suplimentare cerute de unitatea beneficiară.

M. PASCU

Raporturi contractuale interne

IV. Contractele economice privind investiţiile

Faţă de importanţa pe care o prezintă activitatea de investiţii, în acest număr prezentăm principalele aspecte privind contractarea în acest domeniu.

1. Regimul juridic al investiţiilor

Activitatea de investiţii — amplu şi complex proces de transformare calitativă a resurselor materiale, financiare şi de muncă, în mijloace fixe —, pe planul dreptului economic, a căpătat o completă şi unitară reglementare, a cărei prezentare de ansamblu facilitează cunoaşterea regulilor de formare a raporturilor juridice în acest domeniu economic.

a) **Cadrul legislativ.** Planificarea, organizarea, finanţarea şi realizarea activităţii de investiţii este reglementată de următoarele acte normative care, în ansamblul lor, constituie dreptul economic în acest domeniu : Legea investiţiilor (nr. 9/1980) ; Legea finanţelor (nr. 9/1972) ; Legea privind asigurarea durabilităţii, siguranţei în exploatare, funcţionalităţii şi calităţii construcţiilor (nr. 8/1977) ; la aceste acte normative se adaugă normele de drept comun prin Legea contractelor economice (nr. 71/1969).

b) **Planificarea investiţiilor.** Potrivit Legii nr. 9/1980, „planul de investiţii, parte integrantă a planului naţional unic de dezvoltare economico-socială, cuprinde toate obiectivele şi cheltuielile de investiţii, precum şi mijloacele de realizare a acestora" (art. 7), materializîndu-se prin :

— planul cincinal de investiţii, care se elaborează de către Consiliul de Miniştri, „în conformitate cu directivele congreselor şi conferinţelor naţionale ale Partidului Comunist Român" (art. 11) ;

— planul anual de investiţii, în care se concretizează şi se actualizează prevederile anuale înscrise în planul cincinal.

Potrivit art. 17 din Legea citată, înscrierea în planul anual al obiectivelor de investiţii se face pe baza notelor de comandă aprobate pentru obiectivele care se aprobă prin decret prezidenţial, iar pentru celelalte note de comandă care intră în competenţa de aprobare a altor organe, în baza principalilor indicatori tehnico-economici din respectivele note de comandă, aprobaţi prin decret prezidenţial.

Aşadar, la baza planificării investiţiilor stă o riguroasă documentare tehnico-economică, care este constituită, în principal, din **nota de comandă,** urmată de **proiectul de execuţie.**

c) Nota de comandă este documentul care stabileşte elementele esenţiale ale investiţiei : capacitatea, exprimată în unităţi fizice ; necesitatea ; eficienţa economică şi indicatorii tehnico-economici limită ai obiectivului de investiţii (comparativ cu obiective similare, cu performanţe ridicate din ţară şi străinătate) ; tehnologia ; profilul de producţie ; calitatea şi caracteristicile produselor ; durata şi etapele de realizare ; amplasamentul ; natura combustibililor folosiţi ; modul de asigurare a materiilor prime, combustibililor şi energiei ; modul de comercializare a produselor (la intern şi la export) ; limita maximă a consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili şi energie, stabilite pe baze de norme ; cooperări în zonă ; elemente şi indici de plan general. Tot prin nota de comandă se precizează proiectele tip de construcţii sau, după caz, capacitatea modul ce urmează să fie folosită.

După ce notele de comandă au fost legal avizate, se aprobă :

— prin decret prezidenţial, pentru investiţiile importante (în industria extractivă peste 70, iar celelalte ramuri industriale peste 50 milioane lei) ;

— de către ministere, organe centrale şi comitete executive ale consiliilor populare judeţene, pentru investiţii sub platformele de mai sus ;

— de către centrale și întreprinderi, pentru investiții a căror aprobare intră în competența lor.

d) **Listele de investiții.** Pentru obiectivele de investiții a căror notă de comandă nu se aprobă prin decret prezidențial se întocmesc liste de investiții care cuprind principalii indicatori tehnico-economici ai investițiilor respective ; aceste liste se întocmesc în baza notelor de comandă elaborate și se prezintă de Consiliul de Miniștri spre aprobare prin decret prezidențial.

e) **Proiectul de execuție.** În baza notelor de comandă, se detaliază tehnic, respectiv se concretizează prin soluții adecvate elementele investiției ; potrivit actului normativ adaptarea soluțiilor prin proiectul de execuție trebuie să asigure îmbunătățirea indicatorilor tehnico-economici din nota de comandă. În cazul în care investiția urmează să se realizeze pe bază de modul, se folosește proiectul de execuție al modulului respectiv.

Legea investițiilor, la art. 41, face precizarea importantă, potrivit căreia proiectele de execuție se definitivează numai după aprobarea notelor de comandă și a listelor de investiții.

Proiectele de execuție pentru notele de comandă aprobate prin decret prezidențial se aprobă de către Consiliul de Miniștri. Celelalte proiecte de execuție se aprobă de către ministere, organe centrale, consilii populare județene, centrale sau întreprinderi, potrivit competențelor pe care le au.

f) **Categorii de contracte utilizate — părți contractante.** Complexitatea acestei activități obligă pe beneficiarul unei investiții să încheie mai multe categorii de contracte și anume :

— **contract de executare a notei de comandă și a proiectului de execuție,** se încheie cu proiectantul general, nominalizat prin planul de investiții, care este o unitate de cercetare științifică, inginerie tehnologică și de proiectare ;

— contracte de antrepriză (construcții-montaj), se încheie cu antreprenorul general și, în anumite cazuri, cu antreprenorii de specialitate, nominalizați prin planul de investiții ;

— **contract de livrări complexe** (utilaje, echipamente, instalații și linii tehnologice), se încheie cu furnizorul general, de asemenea, nominalizat prin planul de investiții ;

— **contracte de livrări** pentru diverse produse ce revin ca sarcină beneficiarului să le procure și care se încheie, de regulă, cu furnizorii indicați de coordonatorii de balanțe, prin repartițiile pe care le emit.

g) **Deschiderea finanțării investițiilor.** Legat de încheierea contractelor se impune să subliniem o caracteristică a acestora, rezultată din art. 86(2) al Legii investițiilor, care prevede că „sînt interzise angajarea de cheltuieli, **contractarea de lucrări ori de livrări pentru investiții,** indiferent de natura, volumul sau sursa de finanțare din care se suportă, dacă investiția nu a fost înscrisă în planul național unic de dezvoltare economico-socială, nu are resursele asigurate potrivit bugetului de venituri și cheltuieli, și, după caz, nu are asigurată documentația prevăzută de lege". Potrivit aceluiași act normativ, aprobarea deschiderii finanțării și a începerii execuției se dă de către :

— Consiliul de Miniștri, pentru obiectivele de investiții ale căror proiecte de execuție se aprobă prin decret prezidențial sau de către Consiliul de Miniștri, ministere, celelalte organe centrale și comitetele executive ale consiliilor populare județene ;

— Consiliul de coordonare a activității de investiții, pentru obiectivele de investiții ale căror proiecte de execuție se aprobă de către centrale și întreprinderi.

În continuare, același text prevede că „este interzisă începerea de lucrări, respectiv efectuarea de cheltuieli, înainte ca băncile să fi comunicat admiterea la finanțare".

Așadar, pentru încheierea cotnractelor pentru investiții este necesar ca obiectivul investiției să fie înscris în planul de investiții, iar pentru începerea lucrărilor să fie deschisă finanțarea. Neluarea în seamă a acestei condiții de către furnizorii sau prestatorii de servicii și lucrări, potrivit practicii constante a arbitrajului de stat, are drept consecință neplata prețului.

2. *Contracte economice de cercetare, inginerie tehnologică și proiectare*

Cum procedura de încheiere a contractelor economice a fost prezentată în secțiunea 2.2 a acestui capitol, în cele ce urmează vom expune unele aspecte privind tipurile de contracte după obiect, subcontractarea, termenele de execuție, obligațiunea proiectantului general ș.a.

a) **Tipuri de contracte după obiect.** Natura și complexitatea diferențiată a obiectului, realizarea lor în perioade diferite și, uneori, modul de finanțare determină încheierea de unitățile de cercetare științifică, inginerie tehnologică și de proiectare, cu beneficiarii de investiții, a mai multor tipuri de contracte :

— contracte de executare de note de comenzi ;

— contracte pentru proiecte de executare, pe bază de note de comandă ;

— contracte pentru proiecte de detalii și devize de execuție pe obiecte.

În continuare ne vom opri numai asupra unor aspecte privind contractul de proiecte de execuție și de detalii și devize de execuție pe obiecte.

b) **Subcontractarea.** Complexitatea activității de inginerie tehnologică și proiectare a condus la o profundă specializare ; ca urmare, prin Legea investițiilor, art. 45(3), se prevede că „pentru elaborarea unor părți de documentații tehnico-economice și de proiect, care se încadrează în profilul altor unități de proiectare, proiectantul general va încheia contracte cu unitățile de proiectare ce îndeplinesc funcția de proiectanți de specialitate. Proiectanții de specialitate au obligația să încheie contracte de proiectare pentru lucrările care se încadrează în profilul lor de activitate, cu termene de predare corelate cu termenul final stabilit prin contractul încheiat între proiectantul general și beneficiarul investiției și răspund de soluțiile ce le adoptă".

În continuare, același text de lege, la alin. final, prevede că „proiectantul general poate contracta cu unitatea de construcții-montaj elaborarea unor părți din proiectele de execuție precum și detalii și devize de execuție ; în acest caz, unitatea de construcții-montaj are funcția de proiectant de specialitate pentru lucrările de proiectare contractate".

c) **Obiectul contractului de proiect de execuție.** Obiectul contractului de realizarea proiectului de execuție rezultă din definiția dată de Legea investițiilor. „Proiectul de execuție este documentația care detaliază tehnic, aprofundează și concretizează, prin soluții, elemente din nota de comandă".

Conținutul concret al obiectului, evident, se stabilește prin contract. Oricare ar fi clauzele contractului, Legea investițiilor prevede, la art. 29, că pe parcursul elaborării proiectului de execuție, proiectantul general întocmește, împreună cu factorii ce participă la realizarea investiției, următoarele documente pe care le prezintă o dată cu proiectul de execuție ;

— graficul de eșalonare a investiției, care stabilește etapizarea execuției lucrărilor de construcții-montaj și efectuării probelor tehnologice, în concordanță cu duratele și cu termenele de punere în funcțiune a capacităților planificate ;

— graficele de livrare a utilajelor, prin care se stabilesc termenele de livrare a mașinilor, utilajelor, echipamentelor, instalațiilor și liniilor tehnologice în concordanță cu graficul de eșalonare a investiției ;

— graficul de asigurare a forței de muncă, care stabilește modul și perioada de recrutare și pregătire a personalului necesar beneficiarului în vederea exploatării normale a capacităților ;

— graficul de realizare a principalilor indicatori tehnico-economici, producția, productivitatea muncii, costurile și beneficiul ;

— programul de urmărire a comportării în timp a obiectelor de construcții stabilite de proiectant și beneficiar ;

— documentațiile pentru obținerea și eliberarea terenului necesar obiectivului de investiții și organizării de șantier și alte documentații necesare obținerii acordurilor și aprobărilor prevăzute de lege.

d) **Obiectul contractului de detalii și devize de execuție pe obiective.** Obiectul acestui top de contract este clar formulat prin Legea investițiilor, la art. 34(1) și anume: „Detaliile și devizele de execuție pe obiecte se elaborează pentru adaptarea la teren a proiectelor tip și pentru obiectele unicate prevăzute în nota de comandă, în strictă concordanță cu soluțiile și prevederile din proiectul de execuție aprobat. Lucrările de construcții-montaj se execută pe baza proiectelor tip și proiectelor de execuție, cu precizările din detaliile de execuție și se decontează pe baza devizelor de execuție. Detaliile și devizele de execuție se elaborează de unitățile de cercetare științifică, inginerie tehnologică și de proiectare și se aprobă de organul de conducere colectivă al beneficiarului de investiții care răspunde, împreună cu proiectantul, de respectarea prevederilor din proiectele de execuție aprobate".

Același text face precizarea că la elaborarea detaliilor și devizelor de execuție, unitatea de cercetare științifică, inginerie tehnologică și de proiectare împreună cu beneficiarul investiției și antreprenorul general pot renunța la unele obiecte sau pot comasa obiecte prevăzute în proiectul de execuție, în cazul în care prin aceasta se mențin sau se îmbunătățesc indicatorii tehnico-economici, funcționalitatea, condițiile de lucru și de exploatare, se respectă măsurile de tehnică a securității muncii, de igienă, de pază contra incendiilor, de gospodărire a apelor și de protecție a mediului înconjurător.

e) **Obligații legale ale proiectantului general.** Pe lîngă clauzele înscrise de părțile contractante cu privire la obiect, termene de execuție etc., Legea investițiilor prevede unele obligații care revin proiectantului general, definindu-le ca „atribuții principale" și anume:

—să asigure concepția de ansamblu a obiectivelor proiectate, răspunzînd de nivelul indicatorilor tehnico-economici, de posibilitatea atingerii acestora, de eficiența economică a capacităților și obiectivelor ce le proiectează, de soluțiile adoptate, de aplicarea directivelor și prescripțiilor tehnice și economice;

— să adopte tehnologii, utilaje, echipamente, instalații și linii tehnologice moderne, în principal tipizate, care să asigure un randament sporit, productivitate a muncii ridicată și consumuri energetice reduse;

— să stabilească, împreună cu unitățile de construcții-montaj, soluții raționale de plan general și cele mai noi și mai eficiente soluții constructive, care să asigure rezistența, stabilitatea și siguranța în exploatare, reducerea consumurilor de materiale, combustibili și energie, precum și a duratelor de execuție;

— să asigure asistența tehnică pe durata execuției lucrărilor de construcții-montaj, în perioada de efectuare a probelor tehnologice și la punerea în funcțiune a capacităților, precum și în etapele de realizare a indicatorilor tehnico-economici aprobați.

f) **Termenele de execuție.** Cu privire la acest aspect al contractului, Legea investițiilor, art. 48, prevede că predarea către unitățile de construcții-montaj a detaliilor și devizelor de execuție pentru întregul volum de construcții-montaj prevăzut în plan se va asigura în ordinea tehnologică de execuție a lucrărilor stabilite în graficele de eșalonare a investițiilor, în următoarele termene:

— pînă cel mai tîrziu la sfîrșitul semestrului I al anului anterior celui din plan, pentru obiectivele de investiții care continuă din anul precedent;

— cu cel puțin 6 luni înainte de data începerii execuției lucrărilor pentru obiectivele noi de investiții.

3. Contracte de antrepriză pentru construcții-montaj

Tratarea exhaustivă a acestei categorii de contracte nu este posibilă în spațiul limitat refuzat; ca urmare, făcînd trimitere la principiile referitoare la încheiere — secțiunea 2.2 —, în cele ce urmează ne vom limita la selectarea principalelor probleme pe care le ridică și care privesc, îndeosebi, pe ingineri și economiști.

a) **Tipuri de contracte după obiect.** În funcție de complexitatea lucrărilor de investiții ce urmează a fi efectuate pentru realizarea obiectivului prevăzut în plan, beneficiarii pot încheia:

— contract general de antrepriză cu antreprenorul general nominal prin planul de investiții și care este o întreprindere de construcții-montaj;

— contract de antrepriză de specialitate, numai pentru o parte din lucrări pe care le execută antreprenorul de specialitate, de asemenea, indicat prin planul de investiții.

Evident, un anumit obiectiv de investiții poate fi realizat numai de către antreprenorul general, precum și de către acesta și mai mulți antreprenori de specialitate.

b) **Subantrepriza.** Antreprenorul general este definit de Legea investițiilor ca fiind unitatea de construcții-montaj care are sarcina să asigure realizarea lucrărilor de construcții-montaj ale unui obiectiv de investiții conform sarcinilor de plan, pe bază de contract general de antrepriză, încheiat cu beneficiarul de investiții.

Pentru executarea unor lucrări sau părți din lucrări care nu sînt în profilul lor, legea citată prevede posibilitatea ca antreprenorii generali să încheie contracte cu subantreprenorii aflați în subordinea aceluiași organ ierarhic superior.

Pentru realizarea la timp a investiției, termenele din contractele de subantrepriză trebuie să fie corelate cu termenele prevăzute în graficul de eșalonare a investiției și în contractele încheiate cu beneficiarii de investiții.

Evident, antreprenorul general are atît răspunderea execuției lucrărilor prin forțe proprii, cît și coordonarea acelora ce se realizează prin subantreprenori; revine ca obligație a antreprenorului general predarea lucrărilor în termenele din contract, în conformitate cu prevederile documentațiilor tehnico-economice.

c) **Obligațiile beneficiarilor.** Legea investițiilor la art. 55, prevede că „pentru desfășurarea normală a execuției pe șantiere, beneficiarii au obligația să asigure — la termenele și în condițiile prevăzute în grafice și în contracte — predarea amplasamentelor, proiectului, detaliilor și devizelor de execuție, utilajelor și materialelor ce cad în sarcina lor, finanțarea și decontarea lucrărilor executate și celelalte condiții stabilite de lege".

Formularea concisă și clară din textul citat face inutilă orice comentare; subliniem totuși că în cadrul contractelor de antrepriză aceste obligații se detaliază, iar pentru începerea lucrărilor revine ca sarcină beneficiarului să facă dovada deschiderii finanțării.

d) **Obligațiile antreprenorilor.** La formularea clauzelor din contractul de antrepriză privind obligațiile antreprenorilor este necesar să se aibă în vedere principalele atribuții stabilite prin Legea investițiilor, în sarcina acestora și anume:

— să colaboreze, pe parcursul elaborării proiectelor, detaliilor și devizelor de execuție, cu unitățile de cercetare științifică, inginerie tehnologică și de proiectare, și cu beneficiarul de investiții la stabilirea soluțiilor constructive, a tehnologiilor de execuție, a soluțiilor pentru organizarea șantierului, precum și la elaborarea graficelor de eșalonare a investițiilor;

— să detalieze proiectul de organizare a șantierului ce îi revine ca sarcină pe baza proiectului de execuție, asigurînd folosirea judicioasă a mijloacelor prevăzute în acest scop;

— să execute lucrările de construcții-montaj în conformitate cu graficul de eșalonare a investiției, cu obligațiile asumate prin contracte, cu respectarea soluțiilor construc-

tive aprobate prin documentațiile tehnico-economice, a normelor și normativelor de construcții și în condiții de calitate.

În plus, pentru unitățile care execută montajul utilajelor tehnologice, legea prevede obligația să efectueze probele mecanice — înainte, în cursul sau după terminarea montajului — potrivit instrucțiunilor de montaj, prescripțiilor tehnice și prevederilor înscrise în documentațiile tehnico-economice. De asemenea, au obligația să efectueze rodajul mecanic în gol, cu funcționarea utilajelor tehnologice, pe durata stabilită de furnizori sau prin prescripții tehnice, pentru verificarea funcționării organelor componente ale utilajelor în mișcare și asigurarea regimului de funcționare stabilit prin condițiile tehnice ale utilajelor.

e) **Recepția.** Față de importanța pe care o au investițiile, recepția obiectivelor nu este lăsată în sarcina exclusivă a beneficiarilor, ci urmează o procedură special instituită prin Legea investițiilor, secțiunea 5.

Președintele comisiei de recepție pentru obiective de investiții de importanță deosebită se numește dintre cadrele cu funcții de conducere din ministere, alte organe centrale sau locale ale administrației de stat, iar în componența comisiei se numesc oameni de știință, ingineri, maiștri și muncitori de înaltă calificare, dintre cei care formează nucleul de bază al personalului ce preia obiectul de investiții spre exploatare, precum și alți specialiști. Din comisia de recepție nu pot face parte membrii colectivului de proiectare, de execuție, diriginții lucrărilor, reprezentanții furnizorilor de utilaje și personalul ministerelor, celorlalte organe centrale și locale, centralelor precum și al beneficiarului de investiții, care au participat direct la realizarea obiectivului.

Numirea comisiei de recepție pentru obiectivele de investiții ale căror proiecte de execuție se aprobă prin decret prezidențial, se face de către Consiliul de Miniștri. Pentru celelalte obiective, comisia de recepție se numește de organul care a aprobat proiectul de execuție.

Complexitatea lucrărilor de investiții face necesară recepția lor în mai multe etape.

Prima etapă este recepția **lucrărilor de construcții-montaj**, care se face în două faze, cu respectarea condițiilor prevăzute în documentațiile tehnico-economice aprobate și prevederilor din prescripțiile tehnice :

— **recepția preliminară**, care are loc pe tot parcursul realizării obiectivului de investiții, pe măsura terminării obiectivelor componente sau a unor părți din obiecte ce pot funcționa independent și după efectuarea — atunci cînd este cazul — a probelor mecanice și a rodajului mecanic al instalațiilor și utilajelor tehnologice cuprinse în aceste obiecte ; construcțiile de locuințe, social-culturale și administrative se supun recepției preliminare numai dacă au asigurate apa, căldura și energia necesară, ascensoarele, racordurile la canal și căile de acces, iar secțiile destinate pentru unități comerciale, de alimentație publică și de prestații de servicii cuprinse în obiectul respectiv sînt terminate ;

— **recepția finală**, care are loc la expirarea perioadei de garanție a lucrărilor de construcții-montaj.

O etapă aparte o constituie **recepția punerii în funcțiune a capacităților de producție**, care se efectuează la terminarea probelor tehnologice și are drept scop verificarea îndeplinirii condițiilor pentru exploatarea normală a utilajelor și instalațiilor tehnologice, astfel încît să se asigure atingerea nivelului de indicatori prevăzuți în grafic, calitatea produselor conform proiectului de execuție și realizarea celorlalte condiții prevăzute în documentațiile tehnico-economice aprobate. Pentru construcțiile de locuințe, social-culturale și administrative darea în folosință se face pe baza recepției preliminare a lucrărilor de construcții-montaj.

În sfîrșit, arătăm că **recepția definitivă** a obiectivului de investiții se face la data aprobată pentru realizarea indicatorilor tehnico-economici și are drept scop confirmarea realizării indicatorilor tehnico-economici aprobați și îndeplinirea tuturor condițiilor care să asigure exploatarea normală, la întreaga capacitate și în condiții de eficiență, a obiectivului de investiții, potrivit documentațiilor tehnico-economice aprobate. Obiectivele de investiții în a căror componență nu se cuprind capacități de producție se supun recepției definitive după recepția finală a ultimului obiect al investiției, cînd se verifică, în ansamblu și pe părți componente, modul de comportare în exploatare a obiectivului.

Potrivit art. 72 din Legea investițiilor, procesele verbale de recepție definitivă se supun aprobării acelorași organe care au numit comisiile de recepție.

4. Contractul economic de livrări complexe

Alături de contractele de proiectare și antrepriză, pentru realizarea investițiilor prezintă o deosebită importanță contractul de livrări complexe utilaje, echipamente, instalații și linii tehnologice. Cum încheierea contractului nu se deosebește de cel pentru livrări curente, iar părțile contractante au fost arătate într-o secțiune precedentă (4.1), în cele ce urmează vom prezenta numai trăsăturile proprii ale contractului de livrări complexe.

b) **Obiectul contractului.** Potrivit Legii nr. 71/1969, furnizorul general trebuie să asigure :

— livrarea utilajelor, subansamblelor, echipamentelor din țară și import, la termenele prevăzute în graficul de eșalonare a investiției și în condițiile stabilite în documentațiile aprobate ;

— calitatea furniturilor și funcționarea utilajelor, echipamente, instalațiilor și liniilor tehnologice la parametrii aprobați ;

— acordarea asistenței tehnice la montaj, la efectuarea probelor tehnologice și la punerea în funcțiune a capacităților, în condițiile prevăzute prin contracte ;

— livrarea pieselor de primă dotare și a documentelor pentru executarea pieselor de schimb, în condițiile stabilite potrivit legii ;

— școlarizarea și instruirea personalului de expolatare a echipamentelor, instalațiilor și liniilor tehnologice livrate.

Cu privire la obiectul contractului de livrări complexe, importante precizări conține și Legea investițiilor, dintre care evidențiem următoarele :

— pentru asigurarea condițiilor de uzinare a utilajelor, beneficiarul este obligat să predea furnizorului, la termenele din contract, proiectele de utilaje sau să le însușească, în cazul în care au fost elaborate de furnizor ;

— în vederea realizării unor durate scurte de montaj pe șantier, furnizorii au obligația ca pentru utilajele complexe să asigure asamblarea în uzină a părților componente, conform prevederilor documentației tehnice, să verifice încadrarea strictă în prescripțiile tehnice și de calitate ale acestora și să participe efectiv la montarea lor pe șantier.

c) **Clauze esențiale.** La încheierea contractelor de livrări complexe, potrivit art. 21 din Legea nr. 71/1969, părțile sînt obligate să stabilească :

— termenele de livrare a utilajelor sau instalațiilor, corelate cu ciclul de montaj, fiind interzise realizarea și livrarea de utilaje care să fie imobilizate în stocuri ;

— termenele și responsabilitățile de predare a documentației tehnice complete pentru întregul obiectiv sau pe ansamble și subansamble ce se pot executa independent, ținînd seama de termenele de livrare a utilajelor stabilite și de ciclul de fabricație a acestora ; la stabilirea acestor termene se vor avea în vedere cele prevăzute în anexa la Legea nr. 71/1969 ;

— obligațiile furnizorului de a asigura documentațiile de montaj, asistența tehnică la locul de montare, probele de punere în funcțiune, condițiile de școlarizare a personalului de exploatare, livrarea de piese de schimb și efectuarea de prestații în perioada de garanție.

d) **Livrarea anticipată.** Cu privire la livrarea utilajelor, Legea investițiilor prevede că furnizorii generali au obligația să le expedieze la termenele stabilite prin grafice de livrare anexe la contracte ; beneficiarii sînt obligați să asigure ca între momentul preluării de la furnizori a utilajelor și momentul predării la montaj, intervalul de timp să fie minim pentru a se evita staționarea lor pe șantier.

Pentru realizarea dezideratului de mai sus, livrarea utilajelor cu anticipație se poate face numai în anumite condiții. Astfel, art. 97 din Legea nr. 9/1972 prevede că : „Livrarea utilajelor, mașinilor și instalațiilor tehnologice, înainte de termenele contractuale, se poate face numai dacă furnizorul a obținut acordul scris al unității beneficiare de investiții, dat cu acordul băncii finanțatoare, prin care se atestă că achiziționarea în devans a utilajelor este justificată economic, fiind asigurate condițiile pentru montarea și darea lor în exploatare înainte de termenele stabilite prin documentația tehnico-economică aprobată.

e) **Recepția.** Legea nr. 71/1969, art. 35, prevede că „pentru utilaje tehnologice, instalații și alte produse de complexitate tehnică ridicată, recepția de către beneficiar este obligatorie. Acesta va putea face recepția și pe faze de fabricație". Așadar, pentru această categorie de produse, părțile nu pot conveni, în mod valabil, livrarea prin autorecepție. Nesocotirea acestei interdicții atrage nulitatea clauzei respective și înlocuirea ei de drept cu prevederile corespunzătoare ale art. 35 citat.

Recepția pe faze de fabricație, care nu exclude recepția finală, constă în verificarea calitativă ce se efectuează de unul sau mai mulți reprezentanți ai unității beneficiare, avînd calificarea necesară, împreună cu delegații întreprinderii producătoare ; operațiunile de verificare se pot efectua asupra pieselor, subansamblelor, ansamblelor, utilizîndu-se metode adecvate (examene de laborator, utilizarea de aparate de măsură și control, verificatoare etc.).

f) **Contracte de cooperare în producție.** Complexitatea echipamente, instalațiilor și liniilor tehnologice impune cooperarea mai multor întreprinderi la realizarea lor. Ca urmare, prin Legea nr. 71/1969 a fost instituit contractul de cooperare în producție, care se încheie de furnizorul general cu fiecare subfurnizor în parte și care se caracterizează prin necesitatea înscrierii unor clauze care să asigure :

— ritmicitatea livrărilor de părți componente, piese, ansamble și subansamble în concordanță cu termenele stabilite pentru executarea livrării complexe ;

— calitatea produselor livrate în cooperare, cu respectarea întocmai a documentațiilor tehnico-constructive ale obiectului livrării complexe ;

— asistența tehnică și, după caz, prestarea de servicii specializate ;

— stabilirea regimului de garanții pentru toți furnizorii care cooperează ; termenele de garanție se calculează de la data predării obiectivului livrării complexe către beneficiar.

Specific contractului de cooperare este și faptul că proiectarea lui se va face ținîndu-se seama de clauzele (conținutul) contractului de livrări complexe, atît la concilierea obiecțiunilor de către părți, cît și de către organele competente cu ocazia rezolvării obiecțiilor neconciliate.

dr. Al. DETEȘAN

transporturi

Nepredarea mărfii la destinație. Modul de calcul a termenului de prescripție.

Printr-o recentă Decizie a P.A.S. nr. 1476 din 30.VI.1981, s-a reținut că potrivit art. 75 din Regulamentul de transport C.F.R., cel în drept poate, fără să facă nici o altă dovadă, să considere marfa ca pierdută cînd ea n-a fost eliberată destinatarului sau n-a fost pusă la dispoziția lui în termen de 30 zile care urmează termenului de eliberare și că această perioadă se adaugă la termenul cînd vagonul ar fi trebuit predat potrivit calculului din T.L.M. și art. 57 din același Regulament, termen de la care curg cele 6 luni pentru introducerea reclamației administrative în condițiile Instr. comune MTTc-PAS și 10/1964.

S-a criticat soluția organului arbitral prin care s-a respins acțiunea ca prescrisă în raport de momentul cînd transportul trebuia predat destinatarului, reținîndu-se că dispoziția sus menționată (art. 75 din Reg. C.F.R. fiind de natură să creeze confuzie cu privire la data nașterii dreptului la acțiune pentru despăgubiri în caz de pierdere totală a mărfii, în speță, pe aceste motive, se justifica repunerea în termen față de cărăuș.

Avînd în vedere caracterul imperativ al normelor legale privind prescripția, precum și particularitățile acestei instituții, în contextul acțiunilor născute din contractul de transport CFR, se impun unele precizări care justifică o opinie diferită în raport cu decizia de speță menționată.

Este cunoscut că potrivit art. 7 din Decretul nr. 167/1958, prescripția începe să curgă de la data cînd se naște dreptul la acțiune sau dreptul de a cere executarea silită.

Organele arbitrale sînt confruntate, atunci cînd legea nu prevede acest moment, cu situații de aprecieri în raport de multiplele stări de fapt, aprecieri care, dacă sînt eronate, pot avantaja sau prejudicia părțile.

În cazul contractului de transport CFR, prin art. 87 din Regulamentul de transport CFR din 1929, s-au stabilit momente diferite privind nașterea dreptului la acțiune în despăgubiri pentru pierderile parțiale, avarie, întîrziere în eliberare, situații în care dreptul la acțiune se naște din ziua eliberării transportului către destinatar (pct. 1), față de cererile în caz de pierdere totală, în care ipoteză, dreptul la acțiune se naște din ziua expirării termenului de eliberare, calculat potrivit art. 57 din același regulament și art. 3/1 din T.L.M.

Practica arbitrală anterioară deciziei de referire, a fost constantă în sensul că ziua expirării termenului de eliberare a transportului ce rezultă din calculul termenului de efectuare a transporturilor în condițiile art. 3/1 din T.L.M. și art. 57 din Regulamentul de transport C.F.R., constituie momentul nașterii dreptului la acțiune pentru daune rezultate din pierderea totală a mărfii.

Prin Decizia mai sus menționată s-a statuat că la expirarea termenului de eliberare a mărfii se mai adaugă 30 zile conform art. 75 din același Regulament, situație în care prelungindu-se cu aceste zile termenul de formulare a reclamației administrative, se prelungește inclusiv termenul de prescripție cu 30 zile, că astfel dreptul la acțiune se naște după expirarea acestor zile.

Exprimăm rezerve cu privire la acest punct de vedere față de caracterul imperativ al art. 87 pct. 2 din Regulamentul de transport C.F.R. care stabilește fără posibilitate de interpretare, momentul nașterii dreptului la acțiune, care este ziua expirării termenului de eliberare a mărfii.

Art. 75 din același regulament, nu vizează eventuala modificare a termenelor de eliberare a mărfii ci reglementează instituția prezumției de pierdere a mărfii, perioada după care o marfă se consideră pierdută dacă aceasta nu a fost eliberată destinatarului.

Întrebarea dacă această prezumție de pierdere a mărfii, stabilită la o perioadă de 30 zile de la data următoare termenului de eliberare, influențează termenul de prescripție și momentul nașterii dreptului la acțiune, și-a găsit o rezolvare afirmativă în decizia la care ne-am referit.

Este adevărat că reclamantul a fost repus în termen în condițiile art. 19 din Decretul nr. 167/1958, însă motivul invocat în justificarea repunerii în termen și anume că

dispoziția art. 75 din Regulamentul de transport CFR este de natură să creeze confuzia cu privire la data nașterii dreptului la acțiune, confirmă teza luării în considerare în limitele termenului de prescripție și a perioadei de 30 zile și cum o asemenea cauză nu poate justifica o repunere în termen, exprimă rezerva cu privire la soluția și motivarea din decizie.

Reclamanta nu a fost împiedicată în formularea reclamației adiminstrative și a acțiunii în termenul de prescripție din motive care justificau o repunere în termen în condițiile art. 19 din D. 167/1958, ci pe o confuzie a acesteia în interpretarea legii, de aceea, cu atît mai mult, nu se justifica o repunere în termen.

Care este totuși semnificația prezumției instituite de art. 75 din Regulamentul de transport CFR în raporturile dintre părțile contractului de transport pe calea ferată ? Față de obligația contractuală a cărăușului de a transporta și preda marfa destinatarului din scrisoarea de trăsură într-un termen prestabilit expeditorul sau destinatarul prin cesiune, nu sînt îndreptățiți să formuleze reclamație administrativă împotriva cărăușului pentru pierderea totală a mărfii decît din momentul în care a expirat acest termen, după care se prezumă pierderea mărfii și deci poate fi antrenată răspunderea cărăușului. Prezumția de pierdere a mărfii marchează un moment, acela de inițiere a procedurii de urmărire a cărăușului, calculat în raport de specificul activității de transport și nu pe acela al nașterii dreptului la acțiune, raportat și condiționat de durata tarifară de transport, la expirarea căreia se naște dreptul la acțiune și curge termenul de prescripție împotriva cărăușului.

Reclamația administrativă ca procedură prealabilă introducerii acțiunii împotriva cărăușului, suspendă prescripția pe o perioadă de 3 luni dacă aceasta a fost introdusă la organul competent stabilit de Instr. Comună MTTc.-PAS nr. 10/1964 și în termenul de prescripție. Dacă această reclamație administrativă se introduce de expeditor pentru pierderea totală a mărfii după expirarea termenului de prescripție, nu se ia în considerare, nemaifiind posibilă suspendarea unei prescripții expirate, iar în situația introducerii acesteia anterior prezumției de pierderea mărfii, s-ar declanșa unele cercetări care implică cheltuieli pentru cărăuș, ce urmează să fie suportate de partea care o inițiază în cazul în care marfa se eliberează anterior expirării perioadei de 30 zile calculate de la data fixată pentru eliberarea mărfii.

Dată fiind importanța respectării termenelor legale de prescripție și a momentului nașterii dreptului la acțiune în litigiile pentru despăgubiri privind pierderea totală a mărfii, în condițiile contractului de transport pe CFR, și avînd în vedere frecvența acestora, considerăm că elucidarea problemei analizate prezintă un interes practic, că unitățile păgubite trebuie să introducă reclamația administrativă și acțiunea în raport de momentul expirării termenului de eliberare, fără a adăuga la acest termen cele 30 zile prevăzute de art. 75 din Regulamentul de transport CFR.

Iulian LASCU
Arbitrajul de Stat Interjudețean — Constanța

raporturi de muncă

Termenele de sesizare a comisiilor de judecată în materia litigiilor de muncă

1. **Precizări prealabile.** Sesizarea comisiei de judecată este limitată în timp prin mecanismul prescripției dreptului la acțiune. Legea stabilește intervalul de timp în care poate fi exercitat dreptul la acțiune. Potrivit art. 30 al. 3 din Legea nr. 59/1968 : „Termenele de sesizare în litigiile de muncă sînt prevăzute în Codul muncii sau în alte acte normative...". La rîndul său, Codul muncii stabilește termene diferite, ca durată, în raport de natura litigiului ce urmează să fie supus spre soluționare organului de jurisdicție competent. Astfel, în conformitate cu prevederile art. 176 din Codul muncii : „Termenul de sesizare a organelor de soluționare a litigiilor de muncă este de 30 de zile de la data comunicării, în cazul în care legea prevede necesitatea unei comunicări, iar în celelalte cazuri, de la data cînd cel interesat a luat conștiință de măsura sau împrejurarea care a determinat litigiul.

Pentru orice pretenții bănești ale persoanelor încadrate în muncă față de unitate — prejudicii suferite sau drepturi neacordate — termenul de sesizare este de 3 ani de la data producerii pagubelor sau de la data cînd drepturile trebuiau să le fie acordate".

Termenele prevăzute în art. 176 din Codul muncii au un caracter general, fiind stabilite pentru sesizarea tuturor organelor de jurisdicție a muncii. Există totuși în legătură cu aceste termene anumite particularități ce se cer a fi precizate.

2. **Termenul în litigiile ce au ca obiect contestarea măsurilor luate de unități în calitatea lor de părți ale raporturilor juridice de muncă.** Categoria acestor litigii privește persoana încadrată care recurge la mijlocul procedural al contestației spre a obține anularea sau desființarea unui act de dreptul muncii ori a măsurilor luate de unitate împotriva sa. Sesizarea comisiei de judecată cu un asemenea litigiu este supusă unui termen general de 30 de zile.

Legea determină nu numai durata termenului — 30 de zile — ci și punctul de plecare al acestuia. În această privință se face distincție între actele sau măsurile ce sînt supuse unei comunicări și situațiile în care o atare comunicare nu este necesară potrivit legii.

În situația în care legea prevede necesitatea unei comunicări termenul de 30 de zile curge de la data realizării acestei cerințe (data comunicării). Potrivit legii sînt supuse comunicării deciziile de imputare, de sancționare și de desfacere a contractului de muncă (art. 101, 108 și 134 din Codul muncii). Dintre aceste acte pot fi contestate la comisiile de judecată doar deciziile de imputare (dacă valoarea litigiului nu depășește suma de 5000 de lei).

În toate celelalte cazuri — dacă legea nu prevede necesitatea unei comunicări — termenul de sesizare va curge de la data cînd cel interesat a luat cunoștință de măsura sau împrejurarea care a determint litigiul. Astfel determinat de lege, punctul de plecare al termenului de 30 de zile pare a avea un caracter subiectiv. Este evident însă că punctul de plecare al termenului de sesizare nu poate fi lăsat la aprecierea discreționară a persoanei interesate. Și aceasta cu toate că legea nu prevede în mod expres modalitatea de luare la cunoștință. De aceea, în litertura de specialitate și în practica judiciară s-a considerat că termenul de 30 de zile începe să curgă de la data luării la cunoștință a măsurii sau împrejurării ce a determinat litigiul, indiferent care este forma sau modalitatea de materializare a acestei cerințe. Astfel, cu privire la angajamentul de plată s-a decis că termenul de sesizare curge de la data la care cel ce l-a semnat a luat cunoștință în orice mod, de faptul că nu datorează suma la care s-a obligat, iar nu de la data semnării acestuia (Trib. Suprem, dec. nr. 949/1979, în C.D. pe anul 1979, p. 226—228).

3. **Termenul în litigiile ce au ca obiect pretenții bănești ale persoanelor încadrate față de unitate.**

Potrivit art. 176 al. 2 din Codul muncii pretențiile bănești ale persoanelor încadrate pot fi valorificate în termen de 3 ani de la data **producerii pagubelor** sau de la data cînd drepturile trebuiau **acordate.** Observăm că litigiile la care se referă art. 176 al. 2 din Codul muncii se caracterizează prin aceea că ele au un caracter patrimo-

nial. În practica judiciară s-a ridicat însă problema de a cunoaște care este termenul de valorificare a unor pretenții bănești atunci cînd acordarea acestora depinde de legalitatea unui act de modificare a contractului de muncă ce nu a fost contestat (în termen) de persoana încadrată. Într-adevăr, o asemenea problemă se poate ridica întrucît legea prevede termene diferite în cele două situații : un termen de 30 de zile pentru contestarea măsurilor luate de conducerea unității și un termen de 3 ani pentru valorificarea pretențiilor bănești.

Instanța supremă a statuat cu privire la această problemă că : „În cazul în care recunoașterea pretențiilor bănești este condiționată de desființarea prealabilă a unui act de modificare sau de desfacere a contractului de muncă, acțiunea nu poate fi admisă decît dacă actul de modificare sau de desfacere a contractului a fost atacat în termenul de 30 de zile prevăzut de art. 176 (1) din același cod și s-a obținut desființarea lui" (Trib. Suprem, Plen. dec. de îndrumare nr. 3/1976, în C.D. pe anul 1976, p. 39).

Soluția prezentată este judicioasă întrucît atîta timp cît măsura luată de unitate nu a fost atacată în termenul de 30 de zile aceasta se consolidează iar persoana încadrată este în imposibilitate de a invoca ilegalitatea ei pe cale incidentă. Cu alte cuvinte, actul de modificare sau de desfacere a contractului de muncă avînd caracter definitiv, pretențiile bănești ale persoanei în cauză, în legătură cu pretinsa ilegalitate a măsurii respective, urmează să fie respinse. Așa cum se arată și în considerentele deciziei de îndrumare nr. 3/1976 ale Plenului Tribunalului Suprem termenul de 3 ani, prevăzut de art. 176 al. 2 din Codul muncii, este general, el nefiind înlăturat „...nici în situația în care pretențiile bănești derivă dintr-un act de modificare sau de desfacere a contractului de muncă" (în C.D. pe anul 1976, p. 35). Așadar, într-o asemenea împrejurare cererea persoanei încadrate în muncă urmează să fie respinsă — ca nefondată — de vreme ce nu s-a constatat în prealabil ilegalitatea actului de modificare sau de desfacere a contractului. Cu toate acestea, în cazul în care unei persoane nu i s-a plătit retribuția cuvenită pentru munca prestată anterior, ea își poate valorifica aceste pretenții în termenul de 3 ani prevăzut de art. 176 al. 2 din Codul muncii. Într-o atare împrejurare, termenul se socotește în mod distinct (adică lunar) pentru fiecare pretenție periodică.

4. Natura juridică a termenelor prevăzute de art. 176 din Codul muncii. Determinarea naturii juridice a termenelor prevăzute de art. 176 din Codul muncii nu întîmpină dificultăți deosebite de vreme ce actul de sesizare trebuie să fie considerat ca echivalent cererii de chemare în judecată. Prin urmare, ne aflăm în prezența unui act procedural ce are ca scop sesizarea comisiei de judecată. Or, termenele de sesizare a organelor de jurisdicție sînt calificate în mod constant ca fiind de prescripție (S. Ghimpu, Gh. Mohanu, Litigiul de muncă, Editura științifică și enciclopedică, București, 1975, p. 76 ; I. Hatmanu, I. Dobrin, Gh. Iliescu, E Iliescu, Comisiile de judecată, Editura politică, București, 1980, p 136). Ele se caracterizează tocmai prin aceea că limitează în timp sesizarea inițială a organelor de jurisdicție. De aceea, termenele la care ne referim nu pot fi considerate ca termene de decădere, acestea din urmă privind continuarea activității procesuale (A se vedea, D. Radu. Cu privire la natura juridică a unor termene din dreptul muncii, în R.R.D nr. 6/1980, p. 34—35 ; I. Dobrin, Gh. Iliescu. Aspecte teoretice și practice privind termenele în legislația agricolă, Editura Ceres, București, 1977, p. 55—57).

Calificarea termenelor de sesizare ca fiind de prescripție prezintă importanță atît teoretică cît și practică. O asemenea calificare conduce la concluzia că termenele prevăzute de art. 176 din Codul muncii sînt susceptibile de întrerupere și suspendare în condițiile dreptului comun, împrejurare ce ne determină să facem în continuare cîteva referiri la această problemă.

Prin suspendare se înțelege sistarea de drept a scurgerii prescripției pe timpul cît durează anumite situații, limitativ prevăzute de lege, care îl pun pe titularul dreptului în imposibilitate de acționa. Potrivit art. 13 din Decretul nr. 167/1958 prescripția se consideră suspendată : a) cît cel împotriva căreia curge este împiedicat de un caz de forță majoră să facă acte de întrerupere ; b) pe timp cît creditorul sau debitorul fac parte din forțele armate ale Republicii Socialiste România iar acestea sînt puse pe picior de război ; c) pînă la rezolvarea reclamației administrative făcute de cel îndreptățit cu privire la despăgubiri sau restituiri, în temeiul unui contract de transport sau de prestare a serviciilor de poștă și telecomunicații. Primele două cauze de suspendare pot primi aplicare și în privința termenelor de sesizare a comisiei de judecată.

După încetarea cauzei care a determinat suspendarea, prescripția își va relua cursul socotindu-se și timpul scurs anterior. Acest efect al prescripției extinctive este consacrat în mod expres de art. 15 al. 1 din Decretul nr. 167/1958. Ne aflăm în prezența unui efect general al suspendării prescripției. Un asemenea efect comportă și unele excepții în cazul termenelor de prescripție pentru care legea prevede o durată scurtă. Astfel, potrivit art. 15 al. 2 din Decretul nr. 167/1958 : „Prescripția nu se va împlini totuși înainte de expirarea unui termen de 6 luni, socotit de la data încetării cauzei de suspendare, cu excepția prescripțiilor mai scurte de 6 luni care nu se vor împlini decît după expirarea unui termen de o lună de la suspendare". Dispozițiile legale menționate sînt întru totul aplicabile și termenelor de sesizare a organelor de jurisdicție a muncii. Așa fiind, în cazul suspendării termenului de 30 de zile prescripția se va împlini numai după trecerea unui interval de timp egal cu o lună, calculat de la data încetării cauzei de suspendare. În acest fel titularul dreptului va avea efectiv posibilitatea de a sesiza organul de jurisdicție competent într-un termen util.

Termenele de sesizare sînt susceptibile și de întrerupere. Întreruperea reprezintă acea modificare a cursului prescripției ce are ca efect stergerea prescripției începute înainte de apariția împrejurărilor prevăzute de lege și începerea unei noi prescripții (A se vedea pentru amănunte A. Pop, Gh. Beleiu, Drept civil. Teoria generală a dreptului civil, București, 1980, p. 497-504). Potrivit art. 17 din Decretul nr. 167/1958 prescripția se întrerupe : a) prin recunoașterea dreptului a cărui acțiune se prescrie, făcută de cel în folosul căreia curge prescripția ; b) prin introducerea unei cereri de chemare în judecată ; c) printr-un act începător de executare. Ultima cauză de întrerupere nu vizează sesizarea inițială a organului de jurisdicție ci termenul pentru exercitarea dreptului de a cere executarea silită.

Calificarea termenelor de sesizare ca fiind de prescripție prezintă importanță practică și sub aspectul modului lor de calcul: O primă precizare ce se impune este aceea că Decretul nr. 167/1958 nu conține reguli speciale referitoare la modul de calcul al termenelor de prescripție. Așa fiind, urmează să recurgem la dispozițiile dreptului comun. Potrivit art. 1887 c. civ. : „Termenul prescripției se calculează pe zile, și nu pe ore". Prin urmare, ziua în cursul căreia prescripția începe nu intră în acel calcul. Așadar, în cazul termenului de 30 de zile, prevăzut de art. 176 din Codul muncii, ziua în care acesta a început să curgă nu se socotește, dar se va lua în calcul ziua în care el urmează să se împlinească. Este necesar să facem precizarea că în ipoteza termenelor calculate pe ani — cum este cazul termenului de 3 ani, prevăzut de art. 176 din Codul muncii — acestea se vor împlini în ziua corespunzătoare (din ultimul an) celei care a început să curgă (A. Pop, Gh. Beleiu, op. cit. p. 511).

dr. Ioan LEȘ

AGENDA SECRETARULUI DE CONSILIU POPULAR

Incepînd cu acest număr, vom publica săptămînal rubrica „Agenda secretarului de consiliu popular", menită să constituie un îndreptar legislativ în activitatea de zi cu zi a tuturor lucrătorilor din consiliile populare.

Prevenirea și stingerea incendiilor

Birourile executive ale consiliilor populare comunale, organizează și conduc potrivit art. 53, pct. 3, lit. e, din Legea nr. 57/1968, activitatea de prevenire și stingere a incendiilor. Prezentăm în cele ce urmează principalele atribuții în acest domeniu de activitate.

a) Pentru aducerea la îndeplinire a dispozițiilor normative privind prevenirea și stingerea incendiilor, biroul executiv al consiliului popular comunal, constituie, potrivit art. 26 dn Decretul 232/1974, **comisia tehnică de prevenire și stingere a incendiilor,** constituită din cadre din aparatul propriu biroului executiv al consiliului popular comunal și din unitățile subordonate.

Comisia tehnică P.S.I., are următoarele obligații principale : întocmește planul de apărare împotriva incendiilor și îl prezintă spre aprobare biroului executiv ; acordă sprijin în instruirea și organizarea activităților de prevenire și stingere a incendiilor pe locurile de muncă ; controlează aplicarea normelor, normativelor și măsurile de prevenire și stingere a incendiilor avînd obligația de a face propuneri biroului executiv, pentru înlăturarea cauzelor care prezintă pericol de incendiu ; verifică modul de întreținere și funcționare a instalațiilor de semnalizare și stingerea incendiilor ; asigură lunar pregătire tehnică și instruirea formațiilor civile de pompieri ; în caz de calamități naturale sau catastrofe, ia măsuri pentru prevenire oricărui pericol de incendiu, la repunerea în funcțiune a instalațiilor de producție și a celor auxiliare, precum și pentru înlăturarea defecțiunilor survenite la instalațiile de alarmare, prevenire și stingere a incendiilor.

Comisia tehnică P.S.I., avînd ca președinte secretarul biroului executiv, se întrunește, de regulă trimestrial, prilej cu care se stabilesc măsurile tehnico-organizatorice pentru perioada următoare.

b) Birourile executive ale consiliilor populare ale comunelor în care nu sînt organizate unități militare de pompieri, vor constitui prin decizia organului local al administrației, formații civile de pompieri. Selectarea acestora va fi făcută din rîndul cetățenilor (locuitori ai comunei) care dovedesc devotament și hotărîre în apărarea vieții, avutului obștesc și proprietății personale, cunosc instalațiile și procesele tehnologice din unitățile unde sînt încadrați și sînt apți pentru a îndeplini atribuțiile formațiilor.

Potrivit art. 34, din Decretul nr. 232/1974, formația civilă de pompieri are următoarele atribuții : desfășoară activitate pentru cunoașterea și respectarea normelor de prevenire și stingere a incendiilor ; efectuează controale asupra modului în care se aplică normele de prevenire și stingerea incendiilor ; intervin cu operativitate pentru stingerea incendiilor și salvarea persoanelor și a bunurilor materiale ce se află în pericol în caz de incendiu sau calamități naturale ; participă la acțiuni pentru apărarea împotriva inundațiilor, evacuează apa din subsoluri, canale tehnologice și în alte puncte deosebite ale întreprinderilor și instituțiilor; participă la efectuarea de deblocări, înlăturarea dărîmăturilor provocate de calamități naturale sau catastrofe.

Menționăm că, activitatea persoanelor ce fac parte din formația civilă de pompieri, este considerată sarcină obștească, spre deosebire de activitatea desfășurată de membrii comisiei tehnice P.S.I., considerată ca sarcină de serviciu.

c) Dotarea formațiilor civile de pompieri cu mijloace tehnice de prevenire și stingere a incendiilor se asigură pe baza normelor emise de comitetele executive ale consiliilor populare județene, respectiv al municipiului București. Cheltuielile necesare formațiilor civile de pompieri din comune se efectuează în limita sumelor ce se varsă la bugetele locale din primele realizate din asigurările prin efectul legii a bunurilor unităților agricole cooperatiste și ale persoanelor fizice, destinate acțiunilor de prevenire și stingerea incendiilor.

În vederea stimulării activității formațiilor civile de pompieri, art. 43 și următoarele din Decretul 232/1974, prevede drepturile și recompensele membrilor formației. Astfel, formațiile civile de pompieri au drept la echipament de protecție pentru intervenție, asigurat de către biroul executiv al consiliului popular comunal, conform normativelor în vigoare (anexa nr. 2 la Decret 232/74) : pe timpul participării la instruire, pompierii civili încadrați în muncă, beneficiază de drepturile legale referitoare la delegare, cazare și transport ; pompierii civili care nu sînt încadrați în muncă și se accidentează în timpul executării instruirii ori îndeplinirii atribuțiilor, au dreptul la asistență medicală, medicamente, și spitalizare acordate gratuit, precum și la pensie, în condițiile prevăzute de lege pentru cei ce se accidentează pe timpul îndeplinirii sarcinilor obștești ; de asemenea, pompierii civili ai formațiilor constituite în localități sînt scutiți de contribuția în muncă și de obligația de a se efectua paza obștească ; iar acelora care se disting în îndeplinirea atribuțiilor li se pot acorda, de către biroul executiv, premii în bani sau obiecte al căror cuantum este stabilit de anexa nr. 4 la Decret. 232/1974.

breviar

● Potrivit Decretului Consiliului de Stat nr. 165/1982, pentru modificarea articolului 55 aliniatul 2 din Legea nr. 57/1968, de organizare și funcționare a consiliilor populare, secretarul comitetului executiv al consiliului popular județean sau al municipiului București este numit prin decret prezidențial, la propunerea comitetului executiv al consiliului popular județean sau al municipiului București, cu avizul Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare. Secretarul comitetului sau, după caz, al biroului executiv al consiliului popular municipal, al sectorului municipiului București, orășenesc și comunal este numit prin hotărîre a consiliului popular județean sau al municipiului București, la propunerea comitetului sau a biroului executiv al consiliului popular respectiv.

● Formațiile civile de pompieri din unitățile socialiste se înființează prin dispoziția scrisă a conducătorului lor, cu avizul unităților militare de pompieri, care avizează și numirea șefilor acelor formații. Prin urmare, întrucît ceea ce avizează Ministerul de Interne prin comandamentul pompierilor este doar constituirea formațiilor civile de pompieri și numirea șefilor acestor formații, înseamnă că un atare aviz nu este necesar nici la încheierea și nici la desfacerea contractului de muncă privind un autopompist, care rămîne la aprecierea conducătorului unității respective (Trib. suprem, dec. civ. nr. 1859/1978).

● Actele administrative de planificare, care se emit în scopul înfăptuirii planului de stat prin aducerea la îndeplinire a unor sarcini ori prin desfășurarea unor activități au un caracter obligator și privesc un interes de stat sau obștesc.

Aceste trăsături caracteristice pentru actul administrativ de planificare sînt întrunite în actul administrativ emis de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, prin care se decide asupra unui schimb de terenuri dispus în aplicarea art. 32 din Legea nr. 59/1974, asemenea acte nefiind supuse controlului jurisdicțional în condițiile Legii nr. 1/1967.

Pagină realizată de
Vasile ILIE

VĂ PREZENTĂM:

INSTITUTUL DE CERCETARE ŞTIINŢIFICĂ ŞI INGINERIE TEHNOLOGICĂ PENTRU ELECTRONICĂ DIN BUCUREŞTI

In continuarea prezentării din numărul trecut vom menţiona că, la acest institut, în viitor se prevede dezvoltarea domeniilor de aparate şi echipamente formînd profilul institutului, prin diversificarea actualelor produse şi abordarea unor grupe noi de produse. Vor fi elaborate aparate electronice de măsură programabile, aparate multifuncţionale în structură modulară, sisteme automate de măsurare, sisteme complexe de radiocomunicaţii, aparate de radionavigaţie şi radiolocaţie pentru aviaţie şi marină. Vor fi dezvoltate metode eficiente de proiectare şi noi tehnologii.

In actualul cincinal urmează să fie asimilate următoarele produse :

– Staţii de radiocomunicaţii în HF şi VHF pentru utilizări multiple în servicii terestre, reţele de radiocomunicaţii pentru exploatări diverse : petroliere, miniere etc., echipamente radio pentru metrou etc.

– Staţii pentru legături de radiocomunicaţii sol-aer, staţii de radiocomunicaţii pentru nave maritime etc.

– Generatoare de semnal şi de impulsuri, analizatoare de stări logice, wattmetre direcţionale, modulometre, sisteme automate de acumularea datelor.

– Sisteme automate de aparate electronice pentru măsuri tensometrice şi respectiv pentru măsurări dimensionale cuprinzînd un număr sporit de module, sisteme de aparate electronice pentru monitorizare de vibraţii.

– Aparate electronice pentru medicină şi biologie : electrocardiografe cu mai multe canale, aparate pentru aerosoli cu ultrasunete, instalaţii îmbunătăţite de supraveghere şi stimulare cardiacă.

– Componente electronice.

– Ferite : elaborarea de noi tehnologii şi materiale oxidice, noi miezuri de ferită cu performanţe superioare, ferite pentru microunde.

– Componente pentru microunde : familii tipizate de circulatoare şi izolatoare, sarcini adaptate, conectoare coaxiale pentru microunde.

– Rezonatoare cu cuarţ : de tip industrial, profesional, filtre cu cuarţ.

Ion VASILESCU

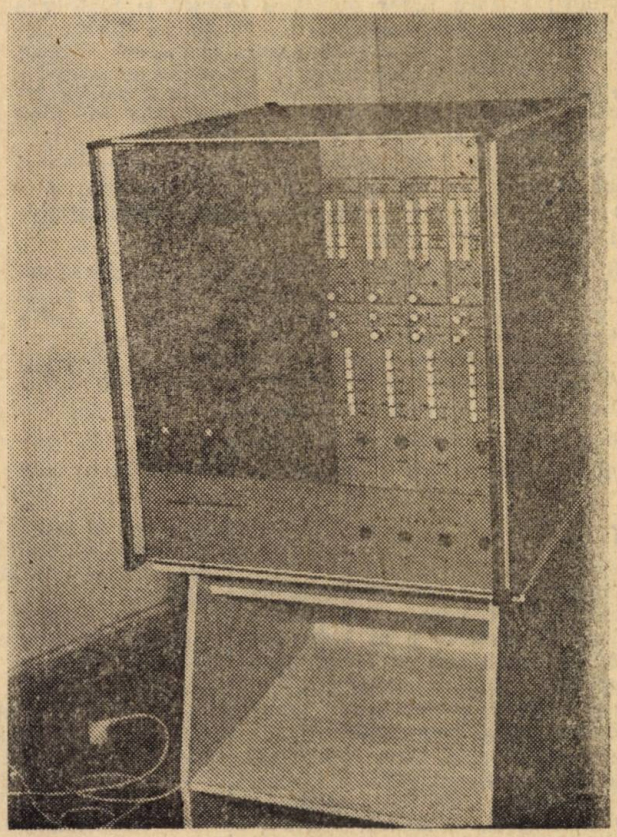

Una din realizările moderne ale institutului

Tiparul : I. P. „Informaţia"

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS HÍRADÓSZOLGÁLAT KÖZPONTI SZAKKÖNYVTÁRA

La invitația președintelui Nicolae Ceaușescu
și a tovarășei Elena Ceaușescu

VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE ÎN ȚARA NOASTRĂ A PREȘEDINTELUI REPUBLICII DEMOCRATICE SUDAN, GAAFAR MOHAMED NIMEIRI, ȘI A DOAMNEI NIMEIRI

Un moment important în cronica relaţiilor româno-sudaneze, sub semnul voinţei comune de a dezvolta în continuare colaborarea prietenească, în interesul reciproc, al cauzei păcii şi progresului în întreaga lume

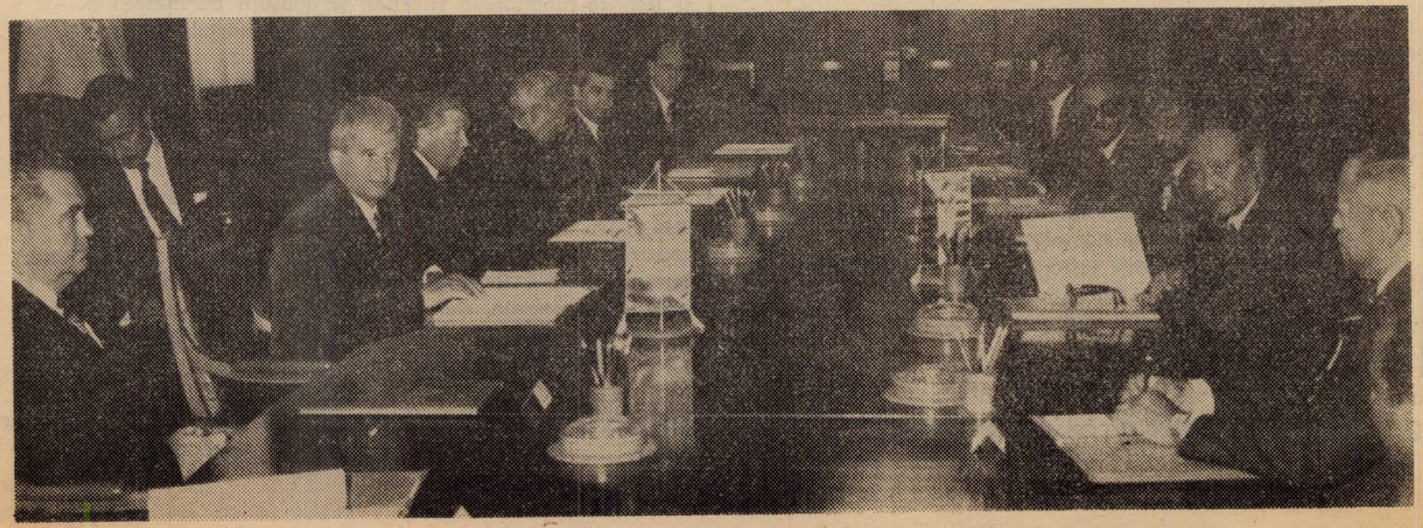

23 AUGUST 1944-1982

REPARTIZAREA RAȚIONALĂ A FORȚELOR DE PRODUCȚIE — COMPONENTĂ A DEZVOLTĂRII INTENSIVE

PORNIND de la necesitatea și posibilitatea repartizării teritoriale raționale a forțelor de producție în socialism, formulînd în acest cadru opțiunile în funcție de condițiile specifice de dezvoltare a economiei românești, partidul nostru, îndeosebi în anii de după Congresul al IX-lea, aduce importante contribuții la formularea principiilor care trebuie să călăuzească activitatea practică referitoare la dezvoltarea armonioasă, echilibrată a forțelor de producție în teritoriu. Experiența României socialiste din ultimii 17 ani relevă încărcătura concret istorică a acestor principii în funcție de intensitatea acțiunii diferiților factori tehnici, economici, social-politici, interni sau externi, în funcție de condițiile istorice și cerințele perspectivei. În etapa actuală, de exemplu — probleme asupra cărora ne vom opri cu deosebire în cele ce urmează — analiza principiilor politicii de repartizare teritorială rațională a forțelor de producție trebuie să țină seama de creșterea rolului factorilor intensivi în dezvoltarea economico-socială, de prelungirea fenomenelor de criză economică pe plan mondial, de agravarea crizei în domeniul energiei, combustibililor, materiilor prime și alimentației etc.

Orientări în consens cu cerințele dezvoltării intensive

PREOCUPAREA constantă a partidului și statului nostru pe linia perfecționării mecanismului economico-financiar își găsește reflectare și în dezvoltarea principiilor politicii privind repartizarea teritorială a forțelor de producție. Soluționarea problemelor complexe pe care le ridică dezvoltarea economico-socială a diferitelor zone și localități, valorificarea superioară a potențialului economic existent în fiecare județ, asigurarea unor condiții de viață mai bune pentru întreaga populație au condus la statornicirea unor principii noi ale dezvoltării economico-sociale în profil teritorial cum ar fi : **autoconducerea, autogestiunea și autoaprovizionarea teritorială.** În spiritul acestor principii se asigură, în primul rînd, participarea mai largă a tuturor locuitorilor comunelor, orașelor și municipiilor la dezbaterea problemelor privind dezvoltarea economico-socială a unităților teritorial-administrative. Pe această cale sînt atrase în circuitul economic noi rezerve de materii prime și materiale existente în diferite zone, ceea ce contribuie la dezvoltarea mai accelerată a județelor și localităților cu un potențial economic mai scăzut. De asemenea, autoconducerea teritorială presupune creșterea răspunderii consiliilor populare pentru conducerea unitară și eficientă a tuturor unităților economico-sociale din județul sau localitatea respectivă.

Principiul autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale vizează, totodată, concentrarea în mai mare măsură a forțelor asupra dezvoltării și modernizării agriculturii în toate județele, pentru creșterea aportului acestei ramuri la satisfacerea nevoilor de produse agroalimentare ale populației, a industriei cu unele materii prime, precum și a altor cerințe ale economiei naționale. Principiul autoaprovizionării teritoriale presupune o concepție nouă de utilizare a producției agricole prin constituirea fondului de consum agroalimentar județean, pe lîngă fondul de stat centralizat de produse agroalimentare. Principiul autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale pune în evidență faptul că în repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție în etapa actuală, un rol mai mare capătă dezvoltarea agriculturii și a altor ramuri producătoare de bunuri de larg consum. La fundamentarea acestui principiu, precum și la elaborarea Programului privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială pentru asigurarea populației cu produse agricole, animale și vegetale în perioada 1982—1985, a proiectului Programului de alimentație științifică a populației, s-a pornit de la necesitatea întăririi continue a sistemului democrației noastre socialiste, aplicării ferme a autoconducerii și autoaprovizionării, creșterii rolului organelor locale, participării maselor populare la conducerea tuturor sectoarelor de activitate — procese care se concentrează, finalmente, în realizarea, în bune condițiuni, a planului național unic de dezvoltare economică și socială a țării.

Principiul autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale impune o rejudecare și a unor structuri ale populației ocupate pe ramuri și pe județe. În conformitate cu acest principiu, dezvoltarea și modernizarea agriculturii, înfăptuirea noii revoluții agrare, satisfacerea pe un plan superior a nevoilor de consum ale populației cu produse agroalimentare necesită eforturi — unele însemnate — pe linia însăși a asigurării forței de muncă pentru agricultură, atît sub raport cantitativ cît mai ales calitativ. De aceea, dezvoltarea liceelor agroindustriale, pregătirea tineretului pentru a participa la realizarea obiectivelor privind dezvoltarea și modernizarea agriculturii constituie sarcini majore ale etapei actuale, hotărîtoare pentru realizarea progresului economic și social în fiecare zonă a țării noastre.

Unul din principiile de bază ale politicii de repartizare teritorială rațională a forțelor de producție îl constituie **principiul asigurării unei eficiențe economice-sociale maxime.** În prima etapă a revoluției socialiste din țara noastră, acest principiu a călăuzit dezvoltarea unor noi centre industriale în zonele care dispuneau de resurse energetice și de materii prime. Transpus în practică, în special în sensul de atragere în circuitul economic a resurselor naturale, de exploatare a acestor resurse în mod rațional, evitîndu-se pierderile, principiul eficienței economice a condus la apariția unor noi și noi platforme industriale în Oltenia, Moldova, Dobrogea și în alte zone care au moștenit din trecut o slabă dezvoltare a industriei.

Criteriul eficienței economice în repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate capătă și el noi valențe. În prezent, criteriul eficienței economice este circumscris în cadrul obiectivului privind intensificarea eforturilor în toate județele pentru trecerea la o nouă calitate în activitatea economică, pe baza accelerării progresului tehnic și utilizării cu înaltă eficiență a resurselor materiale și de forță de muncă. În acest context, criteriul eficienței în repartizarea teritorială a forțelor de producție vizează asigurarea unor **produse de calitate superioară,** asimilarea de noi produse cu performanțe constructive și tehnico-funcționale ridicate, și consum de materii prime și energie mai scăzut. Această latură a criteriului eficienței economice în repartizarea teritorială a forțelor de producție presupune luarea în considerare — pe lîngă posibilitățile de ordin material de care dispun diferite zone și localități pentru dezvoltarea produselor noi și de calitate superioară — și a existenței anumitor tradiții pentru dezvoltarea unor ramuri de vîrf ale industriei, cultivarea acestor tradiții și dezvoltarea lor pe zone mai mari. Dezvoltarea industriei mici, în etapa actuală, are menirea să asigure produse de calitate superioară în toate zonele țării, printr-o valorificare pe un plan superior nu numai a resurselor materiale, dar și a tradiției, a experienței practice existente în diferite zone și localități pentru producerea unor produse de utilitate socială.

*) Prima parte a articolului a apărut în nr. 23 a.c. al revistei

Componente ale criteriului eficienței economice

PENTRU etapa actuală, o componentă esențială a principiului eficienței economice în repartizarea teritorială a forțelor de producție o constituie **ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime și energiei.** Dezvoltarea și modernizarea economiei fiecărui județ presupun introducerea în fabricație a produselor cu un înalt grad de prelucrare, mici consumatoare de materii prime și energie. Totodată, prin modernizarea structurii producției, în fiecare județ este necesar să se asigure economisirea combustibilului, energiei electrice, metalului, lemnului, produselor chimice, materiilor prime din industria ușoară, a tuturor resurselor materiale. Asigurarea bazei proprii de materii prime și energetice și valorificarea superioară a acestora constituie priorități esențiale și pentru repartizarea teritorială a forțelor de producție în etapa actuală. Dezvoltarea industriei, a diferitelor ramuri și subramuri ale acesteia în viitor sînt condiționate în mare măsură de baza de materii prime și energetice, de amplasarea acestora în teritoriu.

Aplicarea fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar presupune luarea în considerare la repartizarea teritorială a forțelor de producție și a unei alte laturi a eficienței economice și anume : **reducerea mai accentuată a costurilor de producție și circulație, îndeosebi a cheltuielilor materiale,** în vederea sporirii rentabilității economice. Prin urmare, la amplasarea noilor obiective economice în teritoriu trebuie să se țină seama de criteriul rentabilității, de necesitatea acoperirii cheltuielilor de producție din veniturile proprii ale unităților și realizarea de beneficii. Numai în condițiile desfășurării unei activități rentabile de către fiecare unitate economică pot fi asigurate resursele necesare dezvoltării economiei fiecărui județ și ridicării bunăstării întregului popor.

Laturile noi ale criteriului eficienței economice în repartizarea teritorială a forțelor de producție au o **determinare obiectivă** în condițiile concret-istorice ale etapei actuale. Pe de o parte, unele fenomene din economia mondială, generate de criza economică prelungită, impun intensificarea preocupărilor pe planul eficienței economice, accentuarea unor laturi noi ale acesteia ca : valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, economisirea combustibililor și energiei, ridicarea calității și accentuarea procesului de înnoire a produselor, creșterea productivității muncii, reducerea cheltuielilor de producție, în special a cheltuielilor materiale și sporirea rentabilității etc. Pe de altă parte, accentuarea acestor laturi ale eficienței economice în etapa actuală are loc în condițiile afirmării unei largi revoluții științifice-tehnice. Astfel, promovarea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii și intensificarea preocupărilor pe această linie în fiecare județ asigură desfășurarea unei activități rentabile și ridicarea calității producției în toate unitățile economice, valorificarea superioară a materiilor prime, economisirea acestora, a combustibililor și energiei, creșterea productivității muncii etc.

Economisirea combustibililor și energiei în etapa actuală ridică tot mai acut problema luării în considerare la aprecierea amplasării diferitelor obiective economice într-o zonă sau alta și a volumului **cheltuielilor de transport,** în vederea asigurării aprovizionării întreprinderilor în condițiile unor cheltuieli de transport minime. Optimizarea amplasării teritoriale a obiectivelor noi din industrie și din alte ramuri ale economiei naționale în funcție de criteriul minimizării cheltuielilor de transport necesită o rejudecare și a concepțiilor privind specializarea întreprinderilor aflate în localități diferite și la mare distanță. În funcție de cerințele cooperării în producție, pentru menținerea în limite rationale a cheltuielilor de transport, este necesară dezvoltarea acelor unități care contribuie la realizarea produselor complexe pentru care există tradiție și sînt pregătite condițiile de ordin material. Totodată, la îmbunătățirea profilului industrial al județelor se impune luarea în considerare și a volumului cheltuielilor de transport, pentru găsirea celor mai economice soluții de aprovizionare și desfacere a producției.

Finalitatea social-umană a dezvoltării

UN ALT PRINCIPIU care călăuzește activitatea practică de repartizare teritorială a forțelor de producție îl constituie **principiul de ordin social.** Acest principiu surprinde elemente de ordin calitativ generate de relațiile de producție socialiste, de legile economice obiective ale noii orînduiri. Principiile de ordin social în repartizarea teritorială a forțelor de producție izvorăsc din scopul nemijlocit al producției socialiste : satisfacerea nevoilor materiale și spirituale mereu crescînde ale membrilor societății. Astfel, finalitatea socială a repartizării teritoriale a forțelor de producție constă în crearea, în ultima instanță, a unor condiții de viață și muncă tot mai bune pentru întreaga populație a țării. Acest obiectiv se realizează în practică în mod treptat și în raport de progresele ce se înregistrează în domeniul repartizării teritoriale a forțelor de producție. Prin repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție se urmărește și atragerea treptată în activitatea social-utilă a întregii populații apte de muncă și deci ridicarea gradului de ocupare a forței de muncă. Pe această cale se asigură sporirea veniturilor bănești ale populației și satisfacerea pe un plan superior a nevoilor materiale și spirituale ale tuturor membrilor societății. Așa cum s-a apreciat la Congresul al XII-lea al P.C.R., vastul program de investiții realizat în cursul ultimelor trei cincinale a dus la sporirea continuă a numărului locurilor de muncă, îndeosebi în județele rămase în urmă din punct de vedere economic, ceea ce a avut efecte pozitive directe pe planul emancipării sociale a întregului popor, al creșterii nivelului său de trai material și spiritual, al gradului general de civilizație.

Principiile de ordin social în repartizarea teritorială a forțelor de producție vizează, de asemenea, ridicarea gradului de **urbanizare a tuturor zonelor țării.** Numai în cincinalul 1981—1985, de exemplu, se vor transforma în orașe agroindustriale încă 140 centre comunale, ajungînd în 1985 la 505, iar populația urbană va însuma circa 12,9 milioane locuitori, ceea ce va reprezenta 54,5% din totalul populației. Pînă la sfîrșitul actualului cincinal, în fiecare județ vor exista cel puțin 9 centre urbane, asigurîndu-se astfel o repartizare echilibrată a acestora pe întreg teritoriul țării. Ridicarea gradului de urbanizare și sistematizare a teritoriului și localităților — desfășurată în contextul în care însuși satul, condițiile de viață și muncă respective trebuie să înregistreze considerabile progrese, deopotrivă menținîndu-se cele mai bune tradiții — asigură încă din etapa actuală reducerea deosebirilor esențiale dintre oraș și sat, înflorirea economică și culturală a tuturor zonelor țării. Semnificativ în acest sens este și faptul că în actualul cincinal, în medie, pe un oraș, revin 4—5 comune înconjurătoare, pe o rază de 15—20 km, confirmînd astfel tendința de intensificare a legăturilor dintre oraș și sat. Ridicarea gradului de urbanizare în etapa actuală, prin dezvoltarea localităților urbane se va caracteriza și prin **sporirea rolului economic și social al orașelor mici și mijlocii.** Noile centre urbane care se vor crea în cincinalul 1981—1985 vor fi orașe agroindustriale. În cadrul acestor orașe și în comunele reședință ale consiliilor unice agroindustriale se vor realiza peste 700 unități cu caracter industrial, de interes republican și local.

Dezvoltarea rețelei de orașe și centre urbane și repartizarea echilibrată a acestora pe întreg teritoriul țării, concomitent cu intensificarea construcției de locuințe asigură îmbunătățirea substanțială a condițiilor de locuit și ridicarea pe această cale a nivelului de trai al populației. Construirea în cincinalul 1981—1985 a circa 1 100 000 apartamente, la care se adaugă încă aproximativ 100 000 locuințe ce se vor realiza de către populație în regie proprie, asigură soluționarea problemei locuințelor și satisfacerea la un grad ridicat de confort a necesităților populației în acest domeniu.

Repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate asigură, deci, reducerea deosebirilor esențiale dintre oraș și sat, dintre industrie și agricultură, dintre munca fizică și cea intelectuală ; repartizarea rațională teritorială a forțelor de producție constituie temelia afirmării personalității oamenilor muncii, a egalității în drepturi a tuturor cetățenilor patriei noastre. Dezvoltarea economico-socială echilibrată a județelor țării, ridicarea generală a nivelului economic și a gradului de civilizație al tuturor zonelor corespunde pe deplin politicii sociale și naționale a partidului și statului nostru, de asigurare a unor condiții de muncă și de viață egale pentru întreaga populație a țării noastre.

prof. dr. Constantin BĂRBĂCIORU
Universitatea din Craiova

23 AUGUST 1944-1982

Producția fizică realizată ritmic, la toate sortimentele

ÎN ÎNTÎMPINAREA marii noastre sărbători ziua de 23 August, în întreprinderi, pe șantiere, în exploatările miniere, în transporturi și agricultură oamenii muncii desfășoară larg întrecerea socialistă pentru realizarea ritmică, exemplară a planului pe 1982, punînd în valoare noi și noi resurse disponibile. În prezent, mai mult ca oricînd, eforturile celor ce muncesc sînt orientate spre valorificarea mai bună a resurselor materiale, a capacității lor creatoare, pentru promovarea continuă a progresului tehnic, astfel ca, zi de zi, să se adauge la realizările obținute altele noi care să contribuie la sporirea cantităților de produse puse la dispoziția economiei cît și pentru export. Se are în vedere, totodată, să se gospodărească cît mai rațional materiile prime, energia și combustibilul, avînd în vedere că economisirea constituie cea mai bună sursă de aprovizionare tehnico-materială.

PRIMUL SEMESTRU al celui de-al doilea an al cincinalului a marcat pentru colectivul de oameni ai muncii de la Întreprinderea de mecanică fină București un nou salt în activitatea productivă, în special pe linia realizării, în condiții de eficiență sporită, a prevederilor de plan (tabelul nr. 1). Realizările dobîndite sînt urmarea traducerii în viață a unor importante măsuri privitoare la mobilizarea mai activă a rezervelor disponibile ale întreprinderii, la organizarea temeinică a producției în fiecare secție și atelier, la urmărirea îndeaproape a modului de derulare a producției, introducerea de tehnologii avansate, asimilarea de produse noi și modernizarea celor aflate în fabricație.

Tabelul nr. 1

Dinamica principalilor indicatori la I.M.F. București

%

Indicatorul	Sem. I 1982	(±) Realizat/Plan	Sem. I 1982/1981
Producția marfă	102,32	+16,9	120,22
Producția netă	103,79	+12,9	126,66
Producția fizică	114,94	+96,3	120,65
Export	103,29	+ 2,0	173,08
Productivitatea muncii (calculată la P.N.)	104,02	+20,9	122,01
Producția marfă vîndută și încasată	103,07	+20,7	117,48
Beneficii nete	132,32	+18,8	192,22
Investiții	112,35	+ 2,1	63,67

Pornind de la cunoașterea amănunțită a cerințelor beneficiarilor, de la tendințele pe plan mondial în producția de mecanică fină, au fost stabilite pentru acest an **sarcini concrete de diversificare și înnoire a producției.** Astfel, au fost introduse în producție peste 10 produse noi, ponderea acestora în valoarea producției marfă depășind cu trei procente sarcina planificată. În același timp, sporuri importante ale producției s-au realizat pe seama **intrării în funcțiune a unor noi capacități de producție și perfecționarea tehnologiilor de fabricație.** Numai prin devansarea punerii în funcțiune cu aproape un an a unei capacități pentru industria de mecanică fină s-au creat posibilități de obținere a unei producții suplimentare de peste 60 milioane lei. Pe de altă parte, asimilarea noilor tehnologii (turnarea de precizie a carcaselor de A.M.C. și debitarea barelor de aluminiu pentru discuri diamantate) a condus la obținerea unui spor de 3 la sută a producției fizice, paralel cu creșterea productivității muncii cu 2,4 la sută și reducerea consumului de metal cu 26,3 tone.

Un aport deosebit în realizarea ritmică a producției fizice s-a avut și **creșterea cointeresării materiale a personalului muncitor.** Extinderea muncii în acord cu 2 procente față de anul anterior, măsurile întreprinse în organizarea producției și a muncii au dus la realizarea normelor de muncă în proporție de 106,7 la sută și a retribuției medii în proporție de 114,5 la sută. Toate acestea au făcut ca pe ansamblul întreprinderii producția fizică să prezinte o depășire de 14,94 la sută față de sarcinile planificate.

S-au înregistrat însă și rămîneri în urmă, îndeosebi la produse cu valori mai reduse. Ce a determinat, de fapt, această

Tabelul nr. 2

Nivelul realizării producției fizice pe sortimente

Sortimente și subsortimente	%
Produse ale industriei de mecanică fină din care :	116,33
a) S.D.V.	120,25
b) A.M.C.	105,85
— aparate de măsurat lungimi	112,21
— aparate de măsură termotehnice	119,22
— aparate de orologie	65,73
Unelte și scule de mînă	101,86
Ansamble, accesorii mașini-unelte	104,50
Autoutilări	163,50
Piese de schimb	56,85
Piese forjate și matrițate	100,00

stare de lucruri ? La subsortimentul „aparate de orologie", deși producția a fost parțial diminuată de întîrzierea unor comenzi privind componentele electronice din import, nerealizările se datoresc în principal neajunsurilor manifestate în organizarea producției proprii. Astfel, dacă s-ar fi depus eforturi mai susținute pentru punerea la punct a tehnologiei de fabricație la vitezografele auto, s-ar fi reușit să se diminueze nerealizările acestei poziții cu cel puțin 10—15%. Măsurile întreprinse au permis ca la acest sortiment producția să fie îndeplinită în proporție de 99,22% în primele două decade ale lunii iulie, fără însă a putea fi recuperate nerealizările anterioare. Pe de altă parte, analiza a reliefat că nu la toate locurile de muncă s-a înțeles să se lucreze în spiritul disciplinei tehnologice, că sînt produse ale căror tehnologii de fabricație necesită revizuiri și îmbunătățiri, că la unele ateliere și formații de lucru înzestrarea cu A.M.C. și S.D.V. nu este corespunzătoare, că lipsește asistența tehnică necesară celor mai tineri dintre muncitori etc. În funcție de aceste constatări au fost stabilite măsuri astfel ca, la vitezografele auto, aparatele pentru măsurat parametri roților dințate, raportorul cu cadran, să se îmbunătățească activitatea pe linie de programare a producției, aprovizionare ritmică cu materiale și asigurarea de asistență tehnică în toate schimburile. În același timp, neajunsurile ce apar în realizarea planului fizic sînt generate și de faptul că nu s-a reușit să se obțină aprobarea fabricației pe stoc de A.M.C. cu desfacere certă asigurată de M.I.M.U.E.E., ținînd seama de faptul că cererea de asemenea produse este periodică și se manifestă în special în a doua parte a anului. Considerăm că o asemenea măsură ar asigura condițiile necesare depășirii mai substanțiale a planului și la acest sortiment, iar pe de altă parte întreprinderea ar putea onora în mai mare măsură contractele încheiate cu beneficiarii interni și externi.

Prin măsurile stabilite în întîmpinarea marii sărbători, „Ziua de 23 August", în perioada ce a trecut din prima lună a celui de-al doilea semestru din acest an s-au realizat ritmic toate sortimentele la nivelul planificat. Iată cîteva din măsurile luate, care își dovedesc pe deplin eficiența scontată : realizarea suplimentară a unui spor al productivității muncii de 1 343 lei pe fiecare lucrător, ceea ce va asigura o creștere a producției fizice cu 3—4%. În acest scop au fost luate măsuri de perfecționare a tehnologiilor de fabricație, extinderea experienței înaintate și mecanizare a unor operațiuni etc. ; reducerea consumului de metal cu cel puțin 15% prin revizuirea tehnologiei de execuție a produselor din fabricația curentă, generalizarea utilizării carcasei de termostat miniaturizată, turnarea în modele ușor fuzibile a corpurilor de la cuțitele cu reglaj micromatic etc. Introducerea acestor tehnologii va conduce la o creștere de producție cu 1—2% față de realizările actuale ; îmbunătățirea activității de aprovizionare tehnico-materială prin intensificarea legăturilor directe cu întreprinderile furnizoare, menținerea la cotele admise a stocurilor pentru a nu mai deregla bunul mers al activității de producție.

Teodor STEGARU
Întreprinderea mecanică fină București

Dezbatere „R.E.“

ACCELERAREA PROCESULUI DE DIVERSIFICARE, ÎNNOIRE ȘI MODERNIZARE A PRODUCȚIEI (I)

NIVELUL ACTUAL de dezvoltare al economiei românești, acumulările cantitative și mai ales salturile calitative sînt legate nemijlocit de promovarea largă a progresului tehnico-științific, în special de gradul de înnoire și modernizare a producției. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din iunie a.c., **pentru industria noastră obiectivul principal, prioritar, a fost și continuă să fie accelerarea procesului de diversificare, înnoire și modernizare a produselor fără de care nu putem să ținem pasul cu progresul tehnic contemporan, cu cerințele la export, nu putem să atingem un nivel ridicat al eficienței economice.**

În acest cincinal al calității și eficienței se prevăd sarcini importante pe linia creșterii gradului de diversificare, înnoire și modernizare a producției, de sporire a ponderii produselor noi de concepție românească. Se are în vedere îndeosebi realizarea de mașini și instalații cu parametri ridicați, cu consumuri reduse de energie și combustibil, acoperirea mai bună a nevoilor interne, valorificarea mai intensă a concepției românești. Numai industria constructoare de mașini trebuie să realizeze în acest cincinal peste 10 000 produse noi și modernizate, din care 85% de concepție proprie.

Procesul înnoirii și modernizării produselor presupune o etapizare a funcțiilor și obiectivelor lui, de la cunoașterea cerințelor beneficiarilor și întîmpinarea acestora cu produse noi și competitive, de calitate superioară și pînă la reducerea timpului de la idee la materializarea ei, optimizarea circuitului cercetare-proiectare-producție și asigurarea unei continuități în promovarea progresului tehnico-științific. De strategia adoptată în fiecare întreprindere, de modul de organizare a acestei activități este strîns legată înfăptuirea la termen a programului de diversificare, asimilare și modernizare a producției, factor important în realizarea an de an a planului la producția fizică în sortimentația prevăzută.

Pornind tocmai de la importanța majoră a acestei probleme, „Revista economică“, cu sprijinul Comitetului județean Brașov al P.C.R., a organizat recent o dezbatere pe tema : **„Accelerarea procesului de diversificare, înnoire și modernizare a producției“**, la care au participat specialiști și cadre de conducere din principalele întreprinderi industriale brașovene.

Adaptabilitate rapidă la cerințele progresului tehnico-științific

Ioan Ungur : — „Creșterea eficienței în întreprinderile industriale este de neconceput fără a asigura un nivel ridicat de competitivitate produselor realizate, fără ca acestea să răspundă comandamentelor actuale — parametri ridicați în condiții de consum minim de energie și carburanți. Iată de ce eforturile cercetătorilor, proiectanților, specialiștilor din diferite domenii sînt concentrate spre găsirea unor soluții cît mai economice de asimilare a tehnologiilor și produselor noi. În unitățile brașovene în acest an valoarea produselor noi și reproiectate va reprezenta cel puțin 21 la sută din valoarea producției marfă industrială, sarcini peste media pe județ revenind unor întreprinderi cu pondere cum sînt „Tractorul“ (33,5 la sută), Autocamioane (23 la sută), „Mecanică“ — Codlea (30 la sută), „Electroprecizia“-Săcele (27,2 la sută) Tricotaje (44,8 la sută), Stofe (34 la sută) și altele. Preocupările de diversificare și modernizare a producției sînt îndreptate spre realizarea unui număr de 360 produse noi și reproiectate care vor fi introduse în fabricație în cursul acestui an. În primul semestru din 1931 au fost asimilate 182 de produse noi, iar pregătirea fabricației s-a realizat la un număr de 56. Tot în acest interval de timp s-au realizat un număr de 45 noi sortimente de materii prime și materiale și 82 de bunuri de larg consum. Produsele noi și reproiectate în semestrul I au contribuit cu 5,6 miliarde lei, respectiv cu 27 la sută la realizarea producției marfă, depășindu-se sarcina de înnoire a producției de 21 la sută prevăzută prin plan.

Investigarea îndeaproape a procesului diversificării, înnoirii și modernizării producției, studierea elementelor care concură în acest domeniu (planificare, finanțare, realizare, desfacere, eficiență etc.), reliefarea factorilor care pot stimula activitatea de creație și materializarea sa operativă în produse și tehnologii competitive reprezintă cerința fără de care nu se poate asigura, în adevăratul sens al cuvîntului, promovarea progresului tehnico-științific. Privind în acest context de idei activitatea din unitățile industriale ale județului nostru, trebuie să arătăm că, cu toate realizările obținute, există încă mari rezerve nevalorificate, întîrzieri nejustificate în valorificarea unor idei prețioase. Avînd în vedere influența revoluției tehnico-științifice asupra duratei de „viață activă“ a produselor și tehnologiilor, apare evidentă necesitatea reconsiderării ciclului cercetare-proiectare-producție, în sensul reducerii timpului afectat acestor etape. Nu puține sînt cazurile cînd de la cercetare la asimilarea unor produse (și nu din cele mai complexe) trece un timp îndelungat, ca urmare a neasigurării condițiilor necesare fie în faza de omologare, fie în aceea de testare în exploatare a parametrilor tehnico-funcționali.

Activitatea de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică se cere permanent orientată spre **revizuirea concepției fiecărui produs, a fiecărei tehnologii, astfel încît să se asigure reducerea consumurilor de materii prime și materiale, de combustibil și energie.** Și în această privință există în fiecare unitate loc pentru mai bine. Situațiile ce se mai întîlnesc, de pildă, la Combinatul de celuloză și hîrtie Zărnești — unde nu se valorifică resurse importante (coajă de lemn), la Combinatul chimic Făgăraș care eșapează în aer bioxidul de carbon în loc să-l valorifice în substanțe utile sau să-l utilizeze ca înlocuitor de gaz metan etc., dovedesc insuficienta participare a cercetării, a specialiștilor în găsirea de soluții pentru asimilarea de produse și tehnologii noi, mai economicoase.

Participanți la dezbatere : Ioan Ungur — secretar al Comitetului județean Brașov al P.C.R. ; **Constantin David** — director tehnic, întreprinderea „Tractorul“ ; **Ion-Sergiu Șerbănescu** — director, Întreprinderea de radiatoare ; **Alexandru Flueraș** — director, Centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru autovehicule ; **Marcel Peca** — inginer șef, întreprinderea „Rulmentul“ ; **Mihail Climescu** — inginer șef pregătirea fabricației, întreprinderea „Metrom“ ; **Gheorghe Matei** — șef secție cercetare, proiectare și inginerie uzinală, „Electroprecizia“-Săcele ; **Rudi Katz** — șef atelier proiectare și **Ioan Popescu** — președinte C.O.M., Întreprinderea nr. 2 ; **Ioan Moiceanu** — director, Întreprinderea de materiale de construcții ; **Ion Lina** — director, Combinatul de celuloză și hîrtie Zărnești ; **Aurel Popa** — director, Combinatul de prelucrarea lemnului ; **Dorin Gageonea** — inginer șef, Întreprinderea de coloranți „Colorom“-Codlea ; **Nicolae Burtan** — director tehnic, Centrala industrială pentru produse refractare ; **Iuliu Skezely** — vicepreședinte, Uniunea județeană a cooperativelor meșteșugărești ; **Ioan Ciocan** — maistru principal, secretarul comitetului de partid, Combinatul chimic Victoria ; **Elena Gavrilă** — tehnician principal în atelierul proiectări prototipuri, secretar al comitetului de partid, Întreprinderea de tricotaje ; **Lucian Voineag** — inginer principal proiectant, atelierul de proiectare „Carpatex“ ; **Ioan Sasu** — vicepreședinte, Consiliul județean de control muncitoresc Brașov ; **Alexandru Popa** — instructor de specialitate pentru construcția de mașini, Comitetul județean Brașov al P.C.R.

O atenție sporită trebuie acordată **reducerii greutății produselor** care se execută în secțiile proprii de autodotare, redimensionării principalelor subansamble și piese. Progresele înregistrate în acest domeniu, deși însemnate, nu pot ascunde rezervele existente. Problema este valabilă pentru unele tipuri de tractoare, motoare, piese turnate și forjate etc. În egală măsură însă se ridică necesitatea reducerii consumurilor de materii prime, energie și combustibil convențional pe tona de produs la unitățile de industrie chimică, îndeosebi la producerea coloranților, a foliei de polietilenă, a unor produse macromoleculare de bază. Se cer depuse eforturi mai mari încă din faza de concepție pentru găsirea de soluții adecvate, în vederea reducerii consumurilor, a valorificării superioare și eficiente a materiilor prime. Similar se pun lucrurile și pentru întreprinderile din industria ușoară unde, în acest an, trebuie diminuate consumurile cu 30 la sută la coloranți.

Pornind de la orientările și sarcinile stabilite de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Consfătuirea din 14—15 mai a.c. de la C.C. al P.C.R., organele și organizațiile de partid, consiliile oamenilor muncii trebuie să-și mărească preocupările pentru soluționarea acestor probleme, pentru valorificarea mai deplină a condițiilor materiale de care dispun, în vederea înfăptuirii programelor de diversificare, înnoire și modernizare a producției, pentru ridicarea gradului de competitivitate și eficiență".

Prin tipizare și modernizare — termene scurte în realizarea a noi produse

Constantin David : — „Promovarea produselor este astăzi, înainte de toate, o problemă de marketing, de cunoaștere a tendințelor și evoluțiilor pe piața internă și externă și de adaptare rapidă a producției la aceste cerințe. Periodicitatea mult mai scurtă de apariție a unor noi produse, diversitatea tot mai mare a cerințelor beneficiarilor fac necesară testarea permanentă a pieței în scopul adaptării fabricației la aceste solicitări, preluînd experiența și rezultatele de vîrf obținute în diferite domenii pe plan mondial.

Ținînd seama de timpul relativ lung și procesul complicat de asimilare a unui nou produs — în cazul nostru tipuri și familii de tractoare — **acordăm o atenție prioritară prospectării permanente a pieței, solicitărilor beneficiarilor interni și externi.** Datorită faptului că centrala noastră și principalele sale întreprinderi dispun de reprezentanțe în foarte multe țări, prospectarea este făcută cu ocazia diferitelor manifestări și expoziții internaționale, a tîrgurilor la care participăm și unde ne întîlnim cu reprezentanții diferitelor firme străine. Pe baza cunoașterii solicitărilor beneficiarilor ne stabilim și planurile anuale de producție.

Eforturile depuse în ultimii 5 ani pentru tipizarea și modularizarea producției ne-au creat în prezent condiții **să asimilăm sau să modernizăm tipurile de tractoare în termene mai scurte cu pînă la 1—2 ani,** utilizînd elementele de bază ale tractorului, tipizate și modularizate în procent de pînă la 80 la sută (la variantele noi de tractoare) ; restul de pînă la 20 la sută, care formează partea nouă, se realizează — datorită condițiilor de care dispun unitățile noastre — în perioade foarte scurte. Bunăoară, pentru continuarea diversificării producției de tractoare, s-a pregătit intrarea în producția de serie, începînd cu semestrul II 1982, a noii familii de tractoare agricole pe roți de 85 și 100 CP (U 850 ; U 850 DT ; U 1 010 ; U 1 010 DT). Motorul cu care sînt echipate aceste tractoare face parte din familia de motoare cu 2-3-4-6 cilindri, ceea ce asigură un important grad de unificare, aplicarea unei tehnologii de grup și o eficiență tehnico-economică ridicată. Motorul nou de 6 cilindri se execută în două variante : cu alezaj ∅ 95 pentru tractoarele U 850 — U 850 DT și ∅ 102 pentru tractoarele U 1 010 — U 1 010 DT, cu un consum și greutate specifice reduse.

Tractoarele U 850 și U 1 010 completează gama de tractoare în domeniul 80—100 CP solicitată tot mai mult pe piața externă. Această familie de tractoare prezintă caracteristici tehnico-funcționale superioare tractorului de 65—80 CP, aflat în prezent în fabricația de serie. Principalele caracteristici sînt comparabile cu cele ale unor tractoare similare străine, produse de firme cunoscute ca, Jon, Decre, Ford, Fiat etc. Prin modernizarea acestor tractoare și încadrarea lor în aceeași linie de capotaje se va realiza în anul 1983 gama tipizată de tractoare U-452, U-532, U-642, U-702 care împreună cu U-850 și U-1 010 se execută cu simplă și dublă tracțiune. Cabinele ce echipează gama de tractoare de 26—100 CP au un grad de unificare de 90 la sută. În vederea modernizării produselor din fabricația de serie, în prezent se află în pregătire familia de tractoare agricole pe roți de 45—62 CP, cărora li se asigură caracteristici tehnico-funcționale superioare, la nivelul produselor similare fabricate de producători de renume de pe piața mondială".

Al. Flueraș : — „Preocupări multiple pentru scurtarea perioadei de diversificare, înnoire și modernizare a producției sînt și în producția de autovehicule. Este adevărat însă că aici lucrurile nu s-au desfășurat întotdeauna cu aceeași viteză ca în producția de tractoare și mașini agricole. Dar condițiile create, mai ales în ultimii ani, au permis obținerea de progrese remarcabile, **timpul de asimilare a noi tipuri de autovehicule reducîndu-se cu mai bine de 6—8 luni.** În această privință eforturile au fost îndreptate spre tipizarea și modularizarea producției în unitățile de bază și la colaboratori, prin care s-a urmărit: a) stabilirea unei game raționale de familii, tipuri de bază și tipodimensiuni de autovehicule ; b) posibilitatea realizării unei diversificări funcționale cît mai mari a produselor pentru a se acoperi gama de servicii necesare în economie.

Acțiunea de tipizare s-a concretizat în stabilirea a 6 familii principale de produse care acoperă gama de autocamioane de la 6 la 32 tone masă totală cu 112 tipuri de autocamioane și derivate (autospeciale). Reducerea numărului tipodimensiunilor în cadrul primei etape a acțiunii este de circa 40 la sută. În scopul modularizării subansamblelor și componentelor auto, preocuparea a fost orientată spre realizarea unor familii de componente care să asigure un înalt grad de tipizare și modernizare a acestora și parametri tehnico-economici ridicați. În cadrul programului de asimilare de produse noi și de modernizare acțiunea s-a extins la toate subansamblele autovehiculelor. Rezultate semnificative s-au obținut la unele subansamble principale. Astfel, la familia de cutii viteză, sînt în program patru grupe de cutii și anume : cutie cu 5 trepte — tip 5S90 (100 și 110), cutie cu 8 trepte — tip 8S90 (100 și 110), cutie de viteză — 9S125 P, cutie de viteză — 16S125 P. Aceste produse sînt realizate în sistem modular, respectiv cutiile cu 9 și 16 trepte sînt derivate din cutiile cu 5 și, respectiv 8 trepte la care se adaugă cîte un reductor planetar. Și la cele două familii de 5 și 8 trepte s-au unificat și s-au tipizat principalele elemente : carcasă, axe, pinioane, rulmenți, elemente comandă etc. S-a asigurat, de asemenea, un grad mare de tipizare tehnologică, pentru familiile de elemente. La punțile motoare, de pildă, s-au tipizat trei tipuri de punți de 8, 10 și 13 tone. La ambreaje s-au concretizat 6 tipuri cu diametre între ∅225—∅420 care acoperă cuplurile de la 18 daNm—150 daNm și care au circa 30 la sută repere comune și aproape 90 la sută tipizare tehnologică. Se poate menționa, de asemenea, modularizarea și tipizarea instalațiilor de frînare, care conțin între 13 și 30 aparate sau elemente componente tipizate cu care se realizează toate instalațiile de frînare ale autovehiculelor și remorcilor.

Aș dori în continuare să ridic o problemă pe care o consider de mare actualitate : este vorba de **raportul dintre cererea de produse și elasticitatea planului, în special a celui tehnic.** Centrul nostru de cercetări are misiunea de a reînnoi produsele din punct de vedere conceptual, de a asimila în producție noi tipuri de mașini. În acest sens acționăm pe baza planului tehnic întocmit anual, în care sînt cuprinse principalele teme de cercetare solicitate de beneficiari. Pe parcurs, însă, apar noi cereri care, de regulă, nu sînt cuprinse în planul tehnic ; ele sînt însă absolut necesare pentru colaboratorii noștri. Or, noi nu putem introduce în planul tehnic aceste teme, întrucît nu dispunem de capacitatea necesară. Și aceasta întrucît, la elaborarea planului, se urmărește acoperirea integrală a capacităților de cercetare. Noi susținem **necesitatea de a asigura, de la o perioadă la alta, un disponibil de capacitate care să permită introducerea imediată în plan a unor noi teme care apar pe parcurs.**"

Ion Șerbănescu : — „Întreprinderea în care îmi desfășor activitatea are sarcina de a asigura cu radiatoare industria de tractoare, autocamioane, autoturisme, locomotive, excavatoare etc. Pînă cu numai 2—3 ani în urmă colectivul nostru asimila în producție anual doar cîteva tipuri de radiatoare și schimbătoare de căldură. Pentru unitatea noastră nu se punea problema testării pieței, studiului de marketing etc., întrucît comenzile acopereau capacitățile de producție. În 1980 s-au pus însă o serie de probleme deosebite : pe de o parte renunțarea la importuri de materiale neferoase, iar pe de altă parte ridicarea accentuată a performanțelor radiatoarelor. De ase-

menea, începînd cu 1981 asistăm la creșterea masivă a cererilor de tipuri noi de radiatoare cu schimbător de căldură pentru care nu aveam pregătită nici tehnologia, nici cercetarea, nici aprovizionarea cu materialele necesare.

Pentru a satisface noile cerințe s-a impus trecerea la aplicarea unor măsuri de anvergură care să permită realizarea unui ritm rapid de diversificare, înnoire și modernizare a producției. Specialiștii întreprinderii au trebuit să depună mari eforturi pentru a determina cotitura necesară, pentru a valorifica materiile prime indigene în condițiile asimilării unor tipuri de produse mult mai pretențioase.

Strădaniile noastre au permis obținerea unor realizări de seamă. Paralel cu creșterea ponderii produselor noi, progrese însemnate au fost făcute și în privința tipizării și modularizării unei părți importante din produse. Acțiunea continuă și în prezent — astfel că la finele acestui an vom atinge un procent de cel puțin 60 la sută produse tipizate și modularizate.

În prezent ne mai confruntăm cu unele greutăți : industria noastră siderurgică nu a asimilat încă gama de țevi din neferoase cu grosimi minime (de cîțiva centimetri), fapt ce ne determină să utilizăm, cu consumuri mai mari, table subțiri care — roluite și sudate — înlocuiesc țevile respective. Ar fi de dorit ca unitățile siderurgice să urgenteze asimilarea țevilor solicitate de unitatea noastră, a căror cantitate este destul de mare".

Marcel Peca : — „Ce a însemnat pentru întreprinderea noastră organizarea unei activități permanente pentru găsirea de soluții cît mai eficiente pentru diversificarea și asimilarea de produse noi ? În primul rînd realizarea numai a acelor produse care erau solicitate. În perioada cincinalului 1976—1980, datorită preocupărilor existente, au fost introduse în fabricație un număr de 680 de tipuri noi de produse din care 519 tipuri rulmenți și 139 tipuri cuzineți. Eficiența acestei asimilări rezultă fie și numai din faptul că la sfîrșitul perioadei cererea de rulmenți la export s-a dublat de la 6 la 12 milioane bucăți. Așa a reușit întreprinderea noastră să se impună treptat pe mai multe piețe, să cîștige în concurența cu alte firme și, în același timp, să-și asigure o continuitate în producție. În momentul de față producția de export a crescut cu încă 50 la sută față de cincinalul trecut. **Exportăm rulmenți în 73 de țări, din care multe cu grad înalt de industrializare.**

Avem asemenea rezultate deoarece am înțeles că **viabilitatea activității noastre economice este strîns legată de promovarea produselor.** Dispunem de un colectiv specializat în domeniul cercetare-omologare-modernizare a producției. Ne-am creat un sistem propriu pentru cunoașterea pieței, pentru informații asupra tendințelor de viitor. În momentul cînd un produs nou a intrat în producția de serie, altul se află în curs de pregătire fie pe planșetele proiectanților, fie în diferite faze de asimilare. Totodată, am reușit să ne creăm relații de colaborare pe termen lung cu numeroși beneficiari, fapt ce ne ajută și la perfectarea de contracte privind livrările de produse pe perioade lungi."

Gheorghe Matei : — „S-a vorbit în cadrul dezbaterii de importanța studierii pieței pentru a putea ține pasul cu tot ceea ce este nou pe plan mondial. În ceea ce ne privește, pînă acum n-am făcut studii de marketing. Singurele informații de care am dispus au fost acelea primite din partea întreprinderilor de comerț exterior, dar și acestea de multe ori incomplete sau depășite ca actualitate. Trebuie să recunoaștem că nu de puține ori am materializat unele idei cuprinse în aceste informații, după care ne-am dat seama că piața n-a fost bine cercetată, că produsele nu sînt solicitate sau nu ating performanțele celor similare pe plan mondial.

Pornind de la aceste considerente, începînd cu anul trecut, am luat pe cont propriu această acțiune de cercetare a pieței. Facem dese deplasări la beneficiarii noștri, purtăm discuții cu specialiștii acestora, verificăm în exploatare produsele noastre. În acest fel am reușit să venim în întîmpinarea cererilor cu produse noi sau modernizate care să conducă la sporirea parametrilor tehnico-funcționali ai mașinilor și utilajelor și, în același timp, să eliminăm acele produse care nu mai sînt solicitate pe piață (de exemplu motoarele asincrone).

Aceasta nu înseamnă că am rezolvat integral problema. Nu am atins încă acea capacitate de adaptare, de flexibilitate a producției față de cerere și modificările în structura ei. Ideal ar fi să avem oricînd la dispoziție două-trei produse pe care să le asimilăm în producția de serie. Dar în multe cazuri ne izbim de o serie de probleme mărunte, care ne răpesc din timpul afectat cercetării, creației. Dau în acest sens un singur exemplu. De la începutul anului, o parte din specialiștii din compartimentul de cercetare-proiectare au consumat peste 50 la sută din timp exclusiv pentru rezolvarea unor probleme de aprovizionare ale întreprinderii cu materii prime și materiale. Printr-o bună organizare, această problemă ar putea fi mai bine rezolvată de cei ce au răspunderea în această direcție. De aici necesitatea ca **fiecare compartiment din întreprindere să răspundă de rezolvarea unor probleme pe specific de activități,** înțelegîndu-se că fără o muncă de perspectivă nu se poate asigura realizarea și promovarea de produse noi, competitive, care să asigure întreprinderii continuitatea producției, eficiența necesară".

Dezbatere consemnată de
V. BOESCU
C. BĂRNEA

NOTE

O soluție pentru creșterea randamentului centralelor termice

CREȘTEREA randamentului termoenergetic în instalațiile industriale necesită, în primul rînd, cunoașterea canalelor prin care se pierde căldura și apoi adoptarea și punerea în practică a unor măsuri capabile să determine evitarea pierderilor.

Din studiile efectuate s-a ajuns la concluzia că cele mai mari pierderi de energie și, de aici, consumul excesiv de combustibil, sînt provocate de temperatura scăzută a aerului insuflat pentru întreținerea arderii, a combustibilului care se introduce în focar și a apei de completare în cazan. Pe de altă parte, însemnate pierderi energetice — care ar putea fi evitate în mare măsură — se înregistrează prin radiația căldurii în mediul ambiant (din cauza izolațiilor termice insuficiente), prin nerecuperarea resurselor energetice refolosibile din gazele arse care se eșapează în atmosferă, prin profilarea centralelor termice pentru obținerea unui singur produs (energie electrică sau energie termică).

Întreprinderea mecanică Gheorghieni și unitatea de prelucrare a lemnului Gălăuțaș au în patrimoniu cîte o centrală termică. Ambele funcționează pe lignit (circa 50 mii t/an, și respectiv 30 mii t/an) și produc energia termică și apa caldă necesară locuințelor din blocurile racordate acestora. Cele două centrale sînt amplasate într-o zonă geografică cu temperaturile cele mai scăzute din țară (circa 3 luni sub —25°C și alte 2 luni sub —10°C). Aerul necesar arderii se preia, desigur, din exterior, dar fără să fie preîncălzit. De asemenea, lignitul din depozite se introduce în focare la temperatura mediului înconjurător și, în unele cazuri, chiar înghețat. În această situație o parte — chiar o mare parte din căldura rezultată din ardere — se consumă numai pentru aducerea cărbunelui și a aerului de combustie la temperatura de aprindere și de ardere. În același timp, gazele rezultate din acest proces, avînd la baza coșului o temperatură în jur de 460°C sînt evacuate direct în atmosferă, fără nici un fel de utilitate.

Este lesne de înțeles că acestora li s-ar putea da o destinație mai rațională, mai economică. Pentru aceasta însă întreprinderile respective, centralele industriale și ministerele tutelare ar trebui să studieze, să prolecteze și să pună în funcțiune la baza coșului instalații de captare a căldurii din gazele evacuate spre a putea fi folosită pentru preîncălzirea aerului de combustie, a apei de completare în cazan și a lignitului ce se introduce în focar. Transpunerea în practică a unor astfel de măsuri poate să conducă la creșterea randamentului termo-energetic al centralelor, reducîndu-se în felul acesta consumul de lignit cu 10—15%.

Mai concret, prin realizarea instalațiilor de recuperare a căldurii și reintroducerea acesteia în procesul de producere a energiei termice se poate face o economie anuală la consumul de lignit de aproximativ 6 000 t în echivalent a 1,5 mil. lei la I.M. Gheorghieni și respectiv 3 000 t valorînd 750 mii lei la Unitatea de prelucrare a lemnului Gălăuțaș.

Să conchidem că aplicarea tuturor măsurilor de creștere a randamentului termo-energetic al centralelor termice constituie o sarcină obligatorie pentru deținătorii de astfel de instalații și că asemenea îndatoriri decurg din normele de raționalizare care implică modernizarea instalațiilor existente la toți consumatorii și producătorii de energie.

C. Năstase-URSU

CERINȚE ALE AGRICULTURII ZONEI MONTANE NECOOPERATIVIZATE

ASIGURAREA MATERIALULUI BIOLOGIC — animale de prăsilă și semințe ameliorate — prezintă o verigă în cadrul procesului creșterii economice în agricultura montană din zonele necooperativizate. În producția animală se relevă faptul că statul — prin rețeaua centrelor județene de reproducție și selecție — asigură în mare parte ameliorarea efectivelor de animale prin material biologic din rasele superioare. **Numai că, în timp ce centrele respective orientează activitatea de reproducție și selecție pe linia extinderii raselor celor mai productive, gospodăriile agricole individuale promovează dezvoltarea efectivelor de animale din rasele cu un potențial biologic mai redus, dar mai rezistente la condițiile grele ale mediului natural și la boli.** Exemplificăm acest aspect al problemei pe fondul activității Centrului de reproducție și selecție Năsăud din județul Bistrița și a tendinței manifestate de crescătorii de animale din această zonă. Astfel, la taurine, centrul menționat folosește reproducători din rasele Bălțată și Brună, în timp ce în comunele necooperativizate din raza de activitate a acestui centru predomină rasa Pinzgau — scoasă din schema de reproducție și selecție, fiind considerată primitivă, de talie mică și cu producție de lapte și carne redusă, greu pretabilă la îngrășat, dar care este promovată în proporții mari de producătorii agricoli din motivele la care ne-am referit mai înainte. La specia ovine, centrul de reproducție menționat asigură reproducători din rasele autohtone — Țurcană de Rodna și Sîngiorz și din rasa Țurcană de Sibiu, aceasta din urmă superioară sub aspectul taliei, a cantității de lînă și carne și a calității lînei. Producătorii solicită ameliorarea efectivelor de ovine locale cu Țurcana de Sibiu, care se dovedește a fi mai rezistentă la condițiile naturale, neprielnice și promovează mai ales infuzia rasei Țurcană Românească cu Țurcană de Sibiu. La cabaline rețeaua de stat asigură reproducători din rasele Lipițeană, Ghidran, Furioso. Cel mai preferat de locuitori este Lipițeanul. Huțulul nu este acceptat de către centrul amintit pe motivul că are talia redusă. Totuși, fiind mai rezistent și foarte bine adaptat pentru munte, producătorii agricoli îl promovează.

În concluzie, problema raselor celor mai indicate de animale rămîne deschisă.

Livrarea către gospodăriile agricole individuale, de cooperația de consum, a materialului de prăsilă și pentru îngrășat din crescătoriile proprii sau prin cooperare reprezintă una dintre formele prin care se exercită relațiile de producție și economice dintre organizațiile specializate de stat și cooperatiste cu țăranii individuali, în vederea dezvoltării producției animale. Or, la efectivele de ovine și porcine de ordinul milioanelor din gospodăriile țărănești din zonele necooperativizate, cele cîteva zeci de mii de ovine și porcine pe care le livrează cooperația de consum nu constituie o participare suficientă. Și la păsări situația este asemănătoare. Se poate spune, deci, că se resimte insuficiența livrării de către unitățile agricole de stat și cooperatiste și de cooperația de consum a materialului biologic, de prăsilă și îngrășare, în special la porcine. Date fiind dificultățile gospodăriilor individuale în obținerea prăsilei necesare, cu un fond biologic superior și la prețuri convenabile, **propunem organizarea unui sistem integrat de producere a materialului biologic animal, în cadrul unor ferme de înmulțire, de care să beneficieze toate sectoarele agriculturii, inclusiv gospodăriile montane din zonele necooperativizate,** după exemplul Complexului pentru producerea și industrializarea cărnii de porc Beregsău (Timiș), care furnizează purcei atît pentru sectorul socialist al agriculturii, cît și pentru gospodăriile populației. În acest context menționăm prevederea Hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din aprilie 1982 privind realizarea programului de autoconducere și autoaprovizionare teritorială a populației care se referă la vînzarea către gospodăriile populației a peste un milion de purcei și asigurarea necesarului de pui pentru acest sector al agriculturii de către unitățile cooperației de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor.

Procurarea de material săditor și semințe cu o înaltă valoare productivă din rețeaua de producție și comercială de stat constituie componenta cea mai funcțională din cadrul activităților de sprijinire de către stat a agriculturii practicate de țăranii individuali. Cu toate acestea, participarea acestor unități specializate la aprovizionarea gospodăriilor agricole individuale cu semințe din soiurile valoroase este redusă. Investigarea acestei probleme la nivelul ansamblului zonei necooperativizate din județul Bistrița-Năsăud în anul 1980 invederează folosirea preponderentă a soiurilor și populațiilor locale degenerate, fapt care explică în mare parte nivelul scăzut al producției la plantele de cultură. În oarecare măsură se asigură semințe de soi la grîu, porumb și in pentru fibră, mai puțin la cartofi, legume și plante furajere. În mod deosebit se resimte lipsa de trifoi, ghizdei și sparcetă.

■

CHIMIZAREA agriculturii montane continuă să rămînă problema cea mai controversată în literatura de specialitate și una dintre activitățile puțin susținute în activitatea practică. În această problemă nu subscriem la opțiunea apologeților tipului strict de agricultură biologică, care, vizînd evitarea contaminării produselor agricole de către materiile chimice, neagă orice intervenție a mijloacelor de chimizare. Or, cum fără aportul îngrășămintelor chimice și pesticidelor nu s-ar putea face față dinamicii raportului demo-alimentar, optăm pentru un tip mixt de agricultură biologică și chimizată, în ideea că îngrășămintele organice constituie fertilizantul de bază și cel mai complex, îngrășămintele chimice avînd doar un rol auxiliar, pentru completarea substanțelor nutritive din sol, fiind administrate fazial pe parcursul dezvoltării plantelor.

Această teză își menține actualitatea mai ales în prezent în condițiile dificultăților în asigurarea energiei și materiilor prime. Pe fondul acestei optici, cercetări efectuate ne-au condus la concluzia că în gospodăriile agricole montane din zona necooperativizată fertilizarea se efectuează aproape exclusiv cu îngrășăminte organice, transportate cu animalele și de multe ori manual și administrate în totalitate manual. Nivelul de fertilizare cu îngrășăminte chimice în gospodăriile individuale este de 17 ori mai redus decît pe total agricultură, administrîndu-se, în medie, la nivelul republican al sectorului necooperativizat al agriculturii doar 6 kg s.a./ha, deci sub plafonul de utilizare a anilor 1960 (tabel). Lipsa de mijloace de transport ca și a drumurilor de acces fac ca și îngrășămintele organice existente să nu fie folosite decît parțial. Exemplificăm acest aspect cu datele privind balanța gunoiului de grajd pentru zona necooperativizată din județul Bistrița-Năsăud, pe baza căreia rezultă că se utilizează doar 27% din cantitatea de gunoi produsă și 32% din cea necesară. În ceea ce privește tehnologia de fertilizare, în condițiile terenurilor situate pe pante mari și foarte mari, a lipsei drumurilor de acces și a animalelor de muncă, îngrășămintele naturale se transportă și se administrează manual. Și în localitățile necooperativizate din județul Brașov se practică aceeași tehnologie de fertilizare rudimentară.

Pe ansamblul activității de chimizare a agriculturii montane devine strict necesar să se repartizeze o cantitate mai mare de îngrășăminte chimice, îndeosebi de îngrășăminte complexe. În condițiile terenurilor acide din zonele montane, propunem să se reglementeze livrarea și încorporarea în sol a nitrocalcului și a amendamentelor. Dat fiind lipsa de drumuri de acces pentru pășunile alpine și de mijloace de transport, se consideră necesară fertilizarea cu îngrășăminte chimice și efectuarea lucrărilor de protecția plantelor cu mijloace aviatice.

Acțiunea de protecția plantelor se desfășoară pe un front mai larg și cu o mai mare funcționalitate, resimțindu-se însă o slabă cuprindere a întregului teritoriu și a ansamblului integral al lucrărilor de protecție necesare, astfel încît există permanent premisele invadării de către boli și dăunători și a perimetrelor tratate. Din investigația efectuată în localitățile din zona necooperativizată a județului Bistrița-Năsăud a rezultat că în cele 25 de comune necooperativizate, față de necesarul de 50 de echipe, nu s-au organizat decît 5 echipe în 4 comune. În ceea ce privește dimensiunile de cuprindere a acțiunii de protecția plantelor, se constată că numai la cultura cartofului s-au efectuat tratamentele necesare pe întreaga suprafață. La celelalte culturi și la pomi suprafețele tratate și numărul de tratamente efectuate la pomi sînt într-o proporție redusă față de suprafețele afectate și numărul de tratamente necesare. De reținut faptul că, în general, se asigură materialele de tratat, dar lipsesc utilajele necesare.

Tabel

Dimensiunile economice ale bazei tehnico-materiale în gospodăriile agricole individuale

Zona	Județul	U.V.M. la 100 ha pajiște	Îngrășăminte chimice (kg/s.a./ha arabil)	Lucrări S.M.A. (lei/ha arabil)	Teren agricol la o pereche de animale de muncă (ha)
Carpații Meridionali ai Olteniei și Munteniei	Mehedinți	67,0	15,9	—	30
	Gorj	54,3	6,7	150	37
	Vîlcea	63,7	6,7	554	28
	Argeș	42,4	14,6	204	12
	Dîmbovița	34,4	17,5	355	30
	Prahova	17,5	16,8	233	47
	Buzău	57,0	6,1	96	26
	Total zonă	46,0	11,4	223	—
Carpații Meridionali ai Transilvaniei	Caraș-Severin	36,2	2,2	14	18
	Hunedoara	21,6	7,2	22	69
	Alba	39,6	5,7	28	33
	Sibiu	71,7	5,8	71	26
	Brașov	35,5	11,2	545	31
	Total zonă	34,2	5,5	30	—
Carpații Orientali ai Moldovei	Vrancea	104,2	0,6	259	16
	Bacău	18,2	4,6	311	49
	Neamț	27,9	2,3	13	46
	Suceava	57,1	4,5	145	43
	Total zonă	48,2	3,3	217	—
Carpații Orientali ai Transilvaniei	Covasna	50,3	31,1	83	19
	Harghita	44,3	13,8	178	31
	Bistrița Năsăud	59,4	2,5	39	22
	Maramureș	56,6	6,7	82	30
	Total zonă	54,1	9,9	91	—
Podișul Transilvaniei	Mureș	51,6	5,4	840	23
	Cluj	40,9	6,6	52	21
	Sălaj	125,5	18,6	11	25
Total zonă		49,7	9,1	184	—
Podișul Moldovei	Vaslui	—	—	—	9
	Iași	—	2,1	—	8
	Botoșani	—	0,4	—	13
	Total zonă	—	0,9	—	—
Podișul Dobrogei	Constanța	—	—	—	25
	Tulcea	—	—	—	4
	Total zonă	—	—	—	—
Cîmpia Tisei	Timiș	95,6	3,8	25	14
	Arad	71,5	4,2	56	12
	Bihor	91,4	6,6	113	14
	Satu Mare	129,1	7,6	63	13
	Total zonă	90,4	5,6	71	—
Cîmpia Română	Dolj	—	3,9	—	12
	Olt	—	5,8	—	17
	Teleorman	—	—	—	2
	Ilfov	—	4,8	—	6
	Mun. București	—	—	—	20
	Ialomița	—	—	—	2
	Brăila	—	—	—	3
	Galați	—	1,0	—	6
	Total zonă	—	2,8	—	—
	Total țară	—	6,1	112	27

Ținîndu-se seama de numărul mare de tratamente necesar, costul scump al acestora și de pericolul infestării unor mari teritorii, propunem ca activitatea de protecția plantelor în gospodăriile agricole individuale să se facă obligatoriu prin rețeaua de stat specializată, beneficiarii achitînd numai costul pesticidelor, iar tratamentul pomilor fructiferi să fie inclus în epifitii.

■

MECANIZAREA LUCRĂRILOR ÎN AGRICULTURA MONTANĂ din zona necooperativizată constituie o problemă deosebit de complexă și cu particularități distincte, determinate de specificul cadrului natural, economic și social al acestor zone, incluzînd unele aspecte contradictorii. Astfel, gradul de parcelare imprimînd dimensiunile terenului gospodăriilor agricole individuale din zona de munte și nivelul pantei creează de la început premise puțin favorabile activității de mecanizare, la nivelul parcului actual de mașini și tractoare pretabil doar agriculturii de șes. În acest sens, menționăm că suprafața medie a parcelelor de teren din gospodăriile agricole individuale din județul Brașov variază între 0,10 ha la vie și 0,47 ha la fînețe. Dimensiunea medie a parcelelor din terenul arabil este de 0,27 ha, iar minimă de 0,08 ha. În județul Bistrița-Năsăud, suprafețele minime variază între 0,01 ha la arabil și 0,07 ha la fînețe. În același județ, 82,7% din terenul arabil și 100% din terenul gospodăriilor agricole individuale se situează pe teritorii cu panta de 19—26%, iar aproape 10% și pe terenurile cu înclinația pantei de peste 26%.

Pe de altă parte, situația forței de muncă, într-o continuă involuție, solicită cu multă pregnanță activitatea de mecanizare. Evoluția procesului migratoriu relevă un raport tot mai nefavorabil între persoanele sosite și plecate ; la nivelul totalului rural, soldul migratoriu fiind mai nesatisfăcător în zona necooperativizată și indicînd o pondere deosebit de mare a celor plecați în ultimii patru ani.

Pe fondul acestor parametri, cu tendințe contradictorii privind oportunitatea mecanizării, analizîndu-se pretabilitatea terenului arabil, pentru mecanizare în sectorul necooperativizat, a rezultat că pe ansamblul acestui sector al agriculturii doar 34,4% este mecanizabil. Pe teritoriu, ponderea terenului arabil mecanizabil în cadrul ruralului montan necooperativizat este deosebit de scăzută : în județele Mureș — 7,5%, Maramureș — 14,5%, Alba — 15,6%, Bihor — 18,5%, Sălaj — 18,7%, Sibiu — 18,9%, Hunedoara — 19,7%, Covasna — 26,6%.

La nivel republican, S.M.A. a efectuat lucrări sub nivelul accesibilității mecanizării, cuprinzînd numai 66,9% din terenul arabil mecanizabil (tabel). În unele județe această proporție este și mai redusă (11,9% în Mureș, 13% în Bistrița-Năsăud, 18% în Vîlcea, 21,8% în Brașov, 28,5% în Suceava, 31,2% în Maramureș). Valorile scăzute ale acestui indicator relevă rezervele mari care există în activitatea de mecanizare în zona montană necooperativizată. Lipsa unei sisteme specifice de mașini pentru terenurile în pantă și atitudinea evazivă a S.M.A. în activitatea de mecanizare pe aceste terenuri, datorită costurilor mari ale lucrărilor efectuate în condițiile terenurilor cu mare înclinare și fragmentare, explică această proporție redusă de participare a S.M.A.

În prezent există întocmit un nomenclator al sistemului de unelte manuale și utilaje cu tracțiune animală sau acționate cu motoare mici destinate agriculturii montane. Pînă la asigurarea **cît de cît satisfăcătoare a acestei game de unelte și utilaje, agricultura din zonele necooperativizate ar trebui aprovizionată cel puțin cu cositori tractate de animale, cositori mecanice, pluguri, grape, polidiscuri pentru tracțiunea mecanică, tractoare, dovedindu-se insuficiente plugurile reversibile, secerătorile cu tracțiune animală, tîrnăcoapele, coasele, furcile, greblele, cuțitele de plug, foarfecele pentru pomi.** Pînă și caielele și potcoavele nu se găsesc în rețeaua comercială în ultimii patru ani în cantități suficiente. Chiar și uneltele existente nu sînt deplin corespunzătoare. În acest sens, de exemplu, în comunele necooperativizate Zagna, Sanț, Tîrlișina, Telciu, Josenii Bîrgăului, Feldru, Ilva Mică, se întîlnesc unelte grele și nerezistente. Producătorii agricoli cumpără sape și le aduc la fierari să le refacă. Locuitorii zonelor montane fac necontenit demersuri să fie aprovizionați cu semănători și prășitori animale, cu tractoare cu remorci pentru transportul fînului și a gunoiului, cu motocositori.

Pînă la elaborarea și introducerea în activitatea practică a sistemei de tractoare pentru zona de munte, animalele de muncă (și de cele mai multe ori și vacile și bivolițele destinate producției de lapte) constituie principala forță de tracțiune în zonele montane. Or, și densitatea animalelor de muncă este foarte scăzută în gospodăriile agricole individuale, revenind la nivel republican 26,7 ha la o pereche de animale, iar în profil teritorial valorile acestui indicator fiind și mai mari și anume : 43,0 ha în județul Suceava, 46,1 ha în județul Neamț, 48,9 ha în județul Bacău și 69,2 ha în județul Hunedoara (tabel).

În ultimii ani se organizează pe teritoriile necooperativizate secții de mecanizare și grupe de tractoare dimensionate în raport cu gradul pantei și de parcelare a pămîntului, cu situația forței de muncă și a forței de tracțiune animală, însă la un nivel de cuprindere deosebit de redus, în unele localități activitatea de mecanizare fiind inexistentă. Pe fondul acestui aspect al problemei, cu titlu de exemplu se poate menționa că în comuna necooperativizată Vama Buzăului din județul Brașov, se constată o lipsă totală de participare a S.M.A. în procesul de mecanizare. În comuna Tîrlișina din județul Bistrița-Năsăud situația este asemănătoare. În aceste condiții, în multe din localitățile montane din zona necooperativizată vacile sînt utilizate și la tracțiune. Asociem în acest cadru al problemei faptul că în contextul general al involuției forței de muncă activă din lumea satelor montane se resimte cel mai mult lipsa cosașilor. Astfel, în zona montană Bran-Fundata din județul Brașov în ultimii ani numărul cosașilor a scăzut de cîteva ori.

Îmbunătățirea bazei tehnico-materiale și în sectorul micii producții de mărfuri a gospodăriilor agricole individuale constituie o necesitate stringentă, în condițiile dezvoltării agriculturii pe principiul autoconducerii și autoaprovizionării, cînd și agricultura necooperativizată este marcată de sarcini mari în producția animală și vegetală.

dr. N. BRAȘOVEANU

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

STIMULAREA PRIN PREȚ A REDUCERII CONSUMULUI DE METAL

ÎN CONDIȚIILE actualului mecanism economico-financiar, care asigură o cointeresare sporită a întreprinderilor în reducerea consumurilor de metal și a costurilor în general, un rol însemnat revine sistemului de prețuri. O preocupare permanentă în acest sens a fost ca prețurile de producție și de livrare stabilite pentru piesele brute, turnate din fontă, oțel și aliaje neferoase să stimuleze producătorii în reducerea greutății acestora, ceea ce permite realizarea unor însemnate economii de metal și energie, iar în final a unui cost redus atît pentru aceste piese, cît și pentru produsele finale în care sînt încorporate.

Sistemul de prețuri practicat și direcții de perfecționare

DIN ANALIZELE efectuate de către colective de specialiști din Comitetul de Stat pentru Prețuri și din Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini la 19 întreprinderi mari producătoare și beneficiare de piese brute turnate au rezultat o serie de neajunsuri în ce privește modul de formare a prețurilor. Astfel, în documentațiile tehnice nu sînt înscrise greutățile brute și nete ale pieselor ce se execută, prețurile determinîndu-se în funcție de greutățile efectiv realizate, fapt care nu-i stimulează pe producători în reducerea greutăților acestora, ci dimpotrivă. Diferențele dintre greutatea brută și netă a unor piese turnate sînt încă destul de mari — 46% la fontă, 66% la oțel și 42% la metale neferoase.

Sistemul de prețuri pentru piesele brute turnate care în linii mari se practică și în prezent, se caracterizează prin aceea că prețurile se determină pe baza unor bareme de prețuri. Aceste bareme sînt redate în lei/kg pe piesă brută turnată și au la bază : calitatea materialului, gradul de complexitate al pieselor, numărul de miezuri și greutatea brută a piesei efectiv realizată de diverși producători. Baremele de prețuri pentru piesele brute turnate nu prevăd criterii precise de încadrare a reperelor în gradele de complexitate. Pe de altă parte, gradele de complexitate prevăzute în actualele bareme sînt insuficiente (doar 3 grade de complexitate) pentru a putea încadra o diversitate largă de repere existente. Determinarea prețurilor la piesele brute turnate în funcție de greutatea efectiv realizată, prin aplicarea prețurilor unitare în lei/kg din bareme, nu-i stimulează pe producători să execute piese cu adaosuri tehnologice și de prelucrare cît mai mici și astfel nici la reducerea consumului de metal lichid pe tone de piese brute turnate. În întreprinderi nu se cunosc costurile pe fiecare reper, întrucît nu se ține o astfel de evidență, aceasta ținîndu-se doar pe total piese brute turnate, fapt ce nu dă posibilitatea producătorilor să acționeze asupra reducerii costurilor la acele produse și în acele locuri de muncă unde costurile sînt mari. În același timp, actualul sistem de planificare, în valori și tone, poate încuraja pe producători să execute piese cu greutăți mari și nu-i stimulează suficient în executarea de piese complexe, care de regulă au greutăți mici pe unitate de volum.

În vederea eliminării neajunsurilor menționate, ministerul producător împreună cu Comitetul de Stat pentru Prețuri au stabilit următoarele măsuri :

- la proiectarea pieselor brute turnate, proiectanții să aibă în vedere ca acestea să fie concepute la greutăți minime, să folosească materiale ieftine, fără să afecteze caracteristicile tehnico-funcționale, iar documentațiile tehnice să cuprindă obligatoriu greutatea netă a fiecărei piese ;
- piesele brute turnate să nu fie introduse în fabricația de serie înainte de omologare. În momentul omologării piesei brute turnate, producătorul — împreună cu proiectantul și beneficiarul — să înscrie pe documentația tehnică atît greutatea brută, cît și volumul gabaritic al acesteia ;
- greutatea omologată să stea la baza stabilirii prețului, în sensul că facturarea să se facă în funcție de greutatea omologată — stabilită de comun acord de producător, beneficiar și proiectant și nu în funcție de greutatea efectiv realizată (ca în prezent) ;
- îmbunătățirea baremelor de prețuri existente ;
- determinarea de prețuri fixe în lei/buc. pentru fiecare piesă brută turnată pornind de la greutatea brută omologată și de la prețurile în lei/kg de piesă omologată din baremele îmbunătățite. Prețurile fixe astfel determinate să fie înscrise în cataloage cu ocazia primei livrări, urmînd ca la livrările ulterioare să se aplice prețul fix din catalog, fără a mai fi necesară utilizarea baremului. În situația în care producătorul execută piesa cu o greutate efectivă mai mică sau mai mare decît greutatea omologată, prețul fiind fix, economia sau depășirea consumului de metal se va reflecta în rezultatele financiare ale întreprinderii producătoare ;
- în cadrul controlului prețurilor, să se verifice — pe lîngă legalitatea prețurilor — dacă în documentațiile tehnice au fost înscrise greutatea netă, greutatea brută omologată și volumul gabaritic al piesei brute turnate. De asemenea, să se verifice cu ce greutate se realizează aceeași piesă de la o etapă la alta comparativ cu greutatea brută omologată. În echipele de control să fie atrase și organele tehnice din cadrul ministerelor care să constate dacă la proiectare s-au avut în vedere materialele cele mai ieftine și greutățile optime ale reperelor respective ;
- anual întreprinderile să primească sarcinile de plan exprimate atît valoric cît și fizic, dar planul fizic să fie exprimat și în tone echivalente, care să țină seama, pe lîngă greutatea omologată, și de gradul de complexitate al pieselor, prin utilizarea unor coeficienți de echivalență. Acești coeficienți să fie aprobați odată cu baremele îmbunătățite, considerînd ca bază una din complexitățile medii. Coeficientul acestei complexități să fie egal cu 1,000, adică o tonă echivalentă să fie egală cu o tonă fizică. Coeficienții pentru gradele superioare de complexitate să fie mai mari decît unitatea, iar pentru gradele inferioare de complexitate mai mici decît unitatea, în așa fel încît pe total barem greutatea în tone echivalente să fie egală cu greutatea în tone fizice ;
- baremele de prețuri îmbunătățite să servească și pentru orientare la normarea timpului de execuție (manoperei) pentru piesele turnate, prin eliminarea din preț a venitului net, a cheltuielilor indirecte și a cheltuielilor materiale.

Rezultatele experimentării

PREGĂTIRILE de îmbunătățire, potrivit direcțiilor enunțate, au început încă din anul 1979. În acest sens, la Întreprinderea mecanică Alba Iulia, pe baza analizei reperelor din pro-

gramul de fabricație pe anul 1979, s-au determinat volumul gabaritic al tuturor reperelor, greutățile brute omologate ale acestor repere și a fost elaborat un nou barem de prețuri îmbunătățit, valabil numai pentru piesele brute turnate de I.M. Alba Iulia. Pe baza greutăților omologate și a prețurilor unitare în lei/kg de piesă omologată au fost stabilite prețuri fixe în lei/buc., care s-au practicat numai la I.M. Alba Iulia în tot cursul anului 1980. Baremul a avut un caracter experimental la nivel de economie națională, dar a avut un caracter obligatoriu pentru I.M. Alba Iulia.

Rezultatele aplicării noului sistem de prețuri la I.M. Alba Iulia au fost mulțumitoare, fapt pentru care în cursul trimestrului III 1980 acest sistem a fost experimentat (dar nu cu caracter obligatoriu) la întreprinderea „23 August" — București și la I.M. Roman. În urma aplicării experimentale la întreprinderea „23 August" și I.M. Roman a baremului pentru I.M. Alba Iulia a rezultat că pentru piesele brute turnate din fontă FCX pentru mașini-unelte trebuie constituit un barem nou, pe aceleași principii cu cel de la I.M. Alba Iulia, dar care să satisfacă condițiile de fabricație de la celelalte întreprinderi. Baremul nou cuprinde 6 (șase) grade de complexitate delimitate de greutatea pe unitatea de volum (tone/m³) a pieselor. Parametrul „greutate pe unitate de volum" notat cu "K" asigură încadrarea precisă a tuturor reperelor în gradele de complexitate corespunzătoare. Cele 6 (șase) grade de complexitate au fost notate cu A, B, C, D, E, F, iar delimitarea lor este în funcție de valorile parametrului K, astfel :

Complexitatea	A	B	C	D	E	F
Valorile parametrului K corespunzătoare fiecărei complexități (tone/m³)	K > 3,50	2,75< K≤3,50	2,00< K≤2,75	1,50< K≤2,00	1,00< K≤1,50	K≤ 1,00

Prin aceasta s-a urmărit ca la complexitatea cea mai mare (F) să corespundă greutatea pe unitatea de volum cea mai mică (sub 1,00), iar la complexitatea cea mai mică (A) să corespundă greutatea pe unitatea de volum cea mai mare (peste 3,50). Pentru complexitățile intermediare, valorile parametrului K sînt descrescătoare de la B spre E. Fiecare grad de complexitate a fost împărțit într-un număr de intervale în funcție de numărul de miezuri care corespund situației reale a reperelor din programul de fabricație al întreprinderilor. La determinarea prețurilor unitare din baremul îmbunătățit s-a ținut seama și de greutatea reperelor, întrucît costul unui kg de piesă turnată variază în funcție de greutatea acesteia. Noul barem asigură prețuri unitare în lei/kg de piesă omologată mai mari pentru complexitățile superioare și mai mici pentru cele inferioare.

Pentru exemplificare redăm comparativ prețurile unitare în lei/kg corespunzătoare complexității A (complexitatea inferioară) și complexității F (complexitatea maximă), prețurile pentru complexitățile B, C, D și E fiind cuprinse între acestea și ordonate pe complexități.

Modul concret de determinare a prețurilor fixe cu ajutorul baremului :

● O piesă turnată are greutatea omologată de 13,0 tone, volumul gabaritic de 33 m³ și este executată cu 3 miezuri. Se calculează parametrul K = 13,0 : 3,3 = 3,940, ceea ce înseamnă că piesa este de complexitatea A. Se caută în barem prețul unitar în cadrul complexității A, în prima coloană (întrucît piesa are 3 miezuri) și pe rîndul corespunzător intervalului de greutate (intervalul 10 001—15 000, deoarece piesa are 13 000 kg). Prețul unitar este de 8,70 lei/kg de piesă omologată. Prețul fix al piesei turnate va fi de : 8,70 × 13 000 = 113 100 lei/bucată.

● O altă piesă turnată are aceeași greutate omologată de 13,0 tone, volumul gabaritic de 14,5 m³ și este executată cu 85 miezuri. Prin același procedeu ca mai sus se determină parametrul K = 0,897, care arată că piesa este de complexitate F, iar prețul unitar corespunzător de 13,95 lei/kg. Prețul fix al piesei este: 13,95 × 13 000 = 181 350 lei/bucată.

Aceste exemple arată că baremul asigură prețuri fixe mai mari pentru piesele de complexitate ridicată — la o piesă de 13,0 tone — 181 350 lei cînd este de mare complexitate și doar 113 100 lei cînd este de complexitate inferioară.

Baremul îmbunătățit s-a aplicat începînd cu 1 ianuarie 1981 de către toți producătorii de piese turnate din fontă marca FCX pentru mașini-unelte. Cu ajutorul acestuia s-au determinat prețuri fixe pentru aceste piese. Începînd cu 1 iulie 1982 atît baremul, cît și prețurile fixe au fost recalculate conform Decretului nr. 232/1982, în sensul că toate aceste prețuri au fost majorate cu 17%, păstrîndu-se toate principiile constructive ale baremului.

Ce a rezultat în urma aplicării acestui barem ?

● Piesele au fost încadrate în complexitățile corespunzătoare mult mai corect decît înainte. Datorită acestui fapt nu s-au mai realizat repere cu pierderi. De exemplu, o piesă numită suport executată de I.M. Alba Iulia, după vechiul barem era de complexitatea I și se realiza cu o rentabilitate de 27%, iar o masă pentru o mașină de frezat era de complexitatea III și se realiza cu o rentabilitate de 2%. După așezarea corectă în noul barem suportul este de complexitatea A, iar masa de complexitatea F realizîndu-se cu rentabilitățile de 12% și respectiv 15%. Aceasta a rezultat numai din așezarea corectă a prețurilor unitare pe complexități, costurile rămînînd aceleași.

● Producătorii sînt stimulați în executarea pieselor de mare complexitate, datorită faptului că noul barem asigură prețuri unitare mai mari pentru complexitățile superioare.

● S-a realizat o reducere a greutății pieselor executate, datorită faptului că prețul fix — în lei/piesă — este format pe baza prețului unitar din baremul nou și a greutății omologate a piesei turnate.

■

Avînd în vedere avantajele pe care le oferă noul sistem de prețuri aplicat la piesele turnate din fontă marca FCX pentru mașini-unelte, **se impune pentru viitor extinderea acestui sistem la toate piesele turnate din fontă, oțel și metale neferoase.** Această extindere va avea în vedere particularitățile reperelor și condițiile concrete de fabricație, urmînd a fi preluat numai modelul pieselor turnate din fontă FCX. Ministerul producător împreună cu Comitetul de Stat al Planificării ar trebui să **experimenteze și sistemul de planificare al producției fizice în tone echivalente,** care va orienta producătorii spre piese cît mai complexe, care sînt de regulă mai ușoare, ceea ce va conduce la economie de metal și în același timp la reducerea cheltuielilor materiale la beneficiari.

— lei/kg —

Intervalul de greutate (kg)	Complexitatea A (K > 3,50)				...B C D E...				F (K ≤ 1,00)			
	Număr de miezuri								Număr de miezuri			
	Pînă la 5	6—30	31—80	Peste 80		Pînă la 5	6—30	31—80	Peste 80
501— 750	11,00	11,25	11,50	11,75	. . . . .	15,50	15,75	16,00	16,25
751— 1 000	10,50	10,75	11,00	11,25	. . . . .	15,00	15,25	15,50	15,75
10 001— 15 000	8,70	8,95	9,20	9,45	. . . . .	13,20	13,45	13,70	13,95
40 001— 60 000	13,0	13,25	13,50	13,75	. . . . .	17,50	17,75	18,00	18,25
60 001—100 000	13,75	14,00	14,25	14,50	. . . . .	18,25	18,50	13,75	19,00

C. PRIGOREANU
Comitetul de Stat pentru Prețuri

În curînd

A 8-A EDIȚIE A TÎRGULUI INTERNAȚIONAL BUCUREȘTI

Premise favorabile pentru intensificarea schimburilor și lărgirea cooperării economice internaționale

TÎRGUL internațional București și-a consolidat pe deplin prestigiul de importantă manifestare economică internațională. Această caracterizare este atestată atît de numărul mare al participanților, în creștere de la an la an, de gama largă a exponatelor, de suprafața expozițională ocupată, cît mai ales de faptul că această formă complexă de propagandă comercială devine tot mai eficientă, atît sub aspectul rezultatelor economice directe — de autogestiune — dar mai cu seamă prin prisma rezultatelor comerciale, a volumului mare al tranzacțiilor a căror încheiere o prilejuiește.

Acționînd nemijlocit în sprijinul comerțului exterior, activitatea expozițională — desfășurată de Întreprinderea de tîrguri și expoziții — prin creșterea gradului de internaționalizare, care constituie unul din factorii cei mai importanți ai intensificării și diversificării schimburilor, își propune să lărgească considerabil contribuția sa la sporirea accentuată a exportului, în deplină concordanță cu mărirea puterii economice a țării.

Pornind de la caracterul universal al interdependențelor din economia mondială, participarea tot mai activă a țării noastre, în perioada ultimilor ani, la diviziunea internațională a muncii a determinat o majorare a părții din venitul național care se realizează pe seama activității de comerț exterior, hotărîtoare pentru stabilitatea creșterii economice. Potrivit programelor de dezvoltare economică, folosirea avantajelor participării țării noastre la diviziunea internațională a muncii trebuie să aibă loc în deplină concordanță cu criteriile unei maxime eficiențe economice, în scopul gospodăririi rationale a resurselor valutare, aducînd o contribuție cît mai însemnată la dezvoltarea multilaterală a economiei noastre naționale.

Faptul că astăzi țara noastră întreține relații economice cu peste 150 de state, că participă la peste 300 de acțiuni de cooperare și specializare în producție, precum și la realizarea a peste 100 de obiective economice în străinătate relevă convingător creșterea puterii noastre economice, în special în perioada ultimilor 17 ani. Dispunînd de o industrie modernă și diversificată, de un potențial științific și uman de înalt nivel, România se prezintă astăzi cu o amplă și competitivă ofertă de export.

Cea de-a 8-a ediție a Tîrgului internațional București, care va avea loc în perioada 7—14 octombrie, va oferi o elocventă imagine, de sinteză, a acestei oferte, aliniată la cerințele cele mai exigente ale partenerilor străini, la progresele științei și tehnicii contemporane. În gama vastă a exponatelor românești la TIB '82, la care vor fi reprezentate peste 450 de întreprinderi de comerț exterior, centrale și combinate industriale, produsele noi și modernizate vor deține o pondere de circa 80%, reflectînd efortul stăruitor pentru promovarea progresului tehnic, pentru creșterea performanțelor, pentru dezvoltarea ramurilor de vîrf ale industriei.

Astfel, vor fi prezentați în premieră diverși roboți industriali (între care RIC-25 cu acționare electrică, RIS-63 cu acționare hidraulică — produse ale Institutului de cercetări, studii și inginerie tehnologică de profil), centrul de prelucrare cu ax orizontal C.P.A.D. — 150 (produs de I.M.U.A. București), o noutate în industria mașinilor unelte — celule flexibile concepute și realizate în țară (între care: celulă flexibilă pentru prelucrarea carcaselor mici — în componența căreia intră o mașină de găurit cu cap revolver și comandă numerică, furnizată de „Înfrățirea" Oradea, precum și un robot industrial tip RIC-25; celulă flexibilă pentru prelucrarea carcaselor mijlocii, compusă din centrul de prelucrare cu magazie de scule și freza FH-500, produs de aceeași uzină; celulă flexibilă pentru prelucrat piese disc, în componența căreia intră și două strunguri frontale SF-400 NCC cu comandă numerică, produse de Întreprinderea de strunguri din Arad; celulă flexibilă pentru prelucrarea arborilor mici, cuprinzînd două strunguri de copiat SP-125 CC ș.a.).

Industria de mașini unelte va mai fi reprezentată de mașina de honuit verticală MHV-1 000 (fabricată la I.M.U.A.S. Baia Mare), mașina de rectificat fără centre tip RFC-125 T (produs al F.M.R.E.H. Cluj-Napoca), mașina de rectificat profile (furnizor — I.C.S.I.T. București), foarfecă-ghilotină FG-2 530 (producător I.M.U.G.D.P. Dorohoi), presă de îndoit tablă PIT-160 (executată de I.M.U.P.F. — Tîrgu Jiu). Chiar și din această enumerare pur exemplificativă se remarcă contribuția semnificativă a cercetării științifice proprii și a unor întreprinderi noi, dotate cu echipamente și tehnologii moderne.

Pentru industria lemnului, constructorii de mașini-unelte vor prezenta: prese hidraulice tip PHM-400 și PH-6-B, (produse de I.U.G. Craiova), strungul de prelucrat SAC-900 și mașina de șlefuit (furnizate de I.S. Arad) — care, realizate în concepție proprie, se situează la nivelul mașinilor similare din import.

Producția de autoturisme, autobuze, microbuze, autocamioane, autobasculante și autospeciale va apare cu unele noutăți, printre care: Dacia 1310 diesel, 1320 berlină și break, 1310 sport și 1304, autoturismul de teren ARO 322 diesel ș.a. Vor mai fi expuse: locomotivele diesel electrice LDE 1 500 CP cu motor ALCO și LDE 1 100 CP cu motor M 820 SR, automacarale, autostivuitoare, tractoare, mașini agricole.

Fiind un tîrg cu caracter general, TIB '82 va include, alături de mașini, instalații și alte echipamente, studii, proiecte, licențe pentru diverse ramuri ale industriei: producția, transportul, distribuția și controlul energiei electrice, tehnica nucleară, industria minieră, a petrolului și gazelor, prelucrarea metalelor, industria electronică și electrotehnică, industria chimică și petrochimică, farmaceutică, cosmetică, a maselor plastice și cauciucului, industria alimentară, industria lemnului,

Nicolae SUCIU
directorul Întreprinderii de tîrguri și expoziții

(Continuare în pag. 29)

ALIMENTAȚIA POPULAȚIEI PE COORDONATELE ÎMBUNĂTĂȚIRII STRUCTURALE

ABORDAREA structurii consumului este posibilă din mai multe puncte de vedere. În cele prezentate anterior*) ne-am referit la structura unei alimentații științifice sub raportul conținutului în substanțe nutritive. Nu mai puțin importantă este însă realizarea unei alimentații raționale sub aspectul grupelor de produse menite să asigure în diferite proporții satisfacerea cerințelor nutritive științific determinate. Proiectul Programului de alimentație științifică a populației oferă un răspuns clar în această privință, stabilind o dimensiune cantitativă a necesarului de consum alimentar științific fundamentat, la realizarea căruia participă principalele grupe de produse care, în mod obișnuit, alcătuiesc alimentația populației din țara noastră. Potrivit prevederilor înscrise în program, aceste grupe de produse sînt redate în tabelul nr. 4.

În stabilirea nivelurilor respective se ține seama de : cerințele fiziologice științific determinate ; însușirile nutritive ale produselor ; părțile comestibile și necomestibile ale alimentelor; particularitățile producției agricole din țara noastră ; deprinderile alimentare ale populației. Respectarea acestor parametri va duce, în perspectivă, la o îmbunătățire a structurii consumului alimentar al populației din țara noastră. Se are, astfel, în vedere creșterea aportului în consum al produselor de origine animală cu un conținut superior în proteine, atribuirea unui loc mai important consumului de legume și fructe, concomitent cu diminuarea în consum a grăsimilor de origine animală, a zahărului și produselor din zahăr, precum și — mai cu seamă — a produselor din cereale. În cifre, aceste tendințe obiectiv necesare, care vor determina mutații favorabile în structura consumului populației din țara noastră, se prezintă după cum urmează (tabelul nr. 5). De remarcat diminuarea semnificativă a participării în consum a produselor din cereale, comparativ cu ponderea lor actuală.

Așa cum cerințele nutritive fiziologice prezintă diferențieri pe grupe de populație, tot astfel și necesarul de consum exprimat în produse se înscrie în limite variabile destul de largi, în strînsă dependență de caracteristicile grupei respective de populație. De exemplu, pentru copiii mici (0—3 ani) necesarul mediu anual de carne și produse din carne este estimat la 19—22 kg, în timp ce la bărbații din grupa de efort fizic foarte mare acest necesar este de 76—90 kg. În ce privește produsele din cereale, necesarul mediu anual este de 130—110 kg pentru femeile din grupa de efort mic și de 230—195 kg la bărbații cu efort foarte mare.

De altfel, în viziunea Programului, cerințele nutritive fiziologice, determinate științific, asigură posibilitatea ca fiecare cetățean să-și alcătuiască o alimentație corespunzătoare sub aspect caloric și structural, corelat cu caracteristicile biologice, cu condițiile de viață, de muncă, de climă în care trăiește, cu gusturile și preferințele sale. În final, înfăptuirea programului de alimentație științifică a populației depinde, în modul cel mai direct, de fiecare cetățean, care trebuie să fie conștient că a se alimenta echilibrat înseamnă a asigura condiții favorabile pentru menținerea sănătății sale și a puterii sale de muncă, pentru dezvoltarea armonioasă din punct de vedere fizic și psihic.

Tabelul nr. 4

Necesarul de consum mediu anual pe locuitor la principalele grupe de produse

Grupa de produse	U/M	Cantități medii pe o persoană
Carne și produse din carne	kg	60— 70
Pește și produse din pește	kg	8— 10
Lapte și produse din lapte (exclusiv unt)	litri	210—230
Ouă	bucăți	260—280
Grăsimi — total — (ulei, margarină, unt, untură)	kg	16— 18
Legume și produse din legume	kg	170—185
Leguminoase — boabe	kg	3— 4
Fructe și produse din fructe	kg	85— 95
Zahăr (inclusiv produsele cu zahăr)	kg	22— 26
Cartofi	kg	70— 90
Produse din cereale (făină, mălai, orez)	kg	140—120

Un valoros instrument de acțiune

CONSTITUIND un îndreptar, riguros fundamentat științific, pentru orientarea consumului cetățenilor în funcție de vîrstă, sex, activitate, stare de sănătate etc., proiectul de Program are și un important rol practic, operativ. Acest din urmă atribut este atestat de faptul că cerințele de consum stabilite sînt considerate drept elemente de fundamentare a necesarului de produse agricole — deci a producției agricole, atît sub aspect cantitativ cît și ca structură —, de dimensionare a comerțului cu produse alimentare, de precizare a sarcinilor ce revin pe aceste planuri fiecărui județ, fiecărei localități, precum și colectivelor de cercetare științifică specializate. Iar chezășia traducerii în viață a prevederilor Programului o constituie faptul că în perioada cincinalului 1981—1985, prin Planul național unic de dezvoltare economico-socială și prin Planul de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare sînt stabilite sarcini a căror realizare va crea condiții mult îmbunătățite pentru a se asigura o alimentație într-o structură optimă, științific determinată pentru fiecare om al muncii.

În domeniul agriculturii și industriei alimentare — sector cu un aport decisiv în asigurarea resurselor materiale necesare unei alimentații științifice — se prevăd o serie de măsuri între care : introducerea în producție de noi materii prime agroalimentare — concentrate proteice, produse de biosinteză, concentrate de vitamine naturale și de sinteză, fructe din flora spontană ; ridicarea valorii alimentare a produselor ; extinderea și diversificarea gamei sortimentale de semipreparate și produse gata preparate, pentru ușurarea muncii de pregătire a meniurilor din gospodărie și, totodată, pentru promovarea în consum a unor produse echilibrate nutrițional ; asigurarea unei producții mai mari și mai diversificate de alimente dietetice, pen-

*) Prima parte a articolului a apărut în nr. 29 al revistei

Tabelul nr. 5

Structura necesarului de consum alimentar științific fundamentat

—în procente*) —

	Calorii	Proteine
Total	100—100	100—100
Produse de origine animală de bază (lapte, carne, pește, ouă)	22— 25	48— 53
Legume, leguminoase boabe, cartofi și fructe	15— 17	12— 14
Produse din cereale	42— 34	39— 32
Alte produse (ulei, untură, margarină, unt, zahăr)	21— 24	1— 1

*) Pentru fiecare grupă de produse, valorile coloanelor sînt calculate în funcție de limitele indicate în tabelul 4.

tru a răspunde mai bine unor regimuri alimentare recomandate în cazul unor afecțiuni și specificului de consum al diferitelor vîrste ; mărimea gradului de stabilitate a produselor agroalimentare ; extinderea preambalării ; îmbunătățirea calității ambalajelor, inclusiv sub aspectul asigurării unor condiții de maximă igienă, precum și al unei mai bune informări a consumatorilor.

Dat fiind rolul de prim ordin pe care îl exercită materiile prime în asigurarea unei oferte de produse agroalimentare corespunzătoare, în Program sînt precizate măsurile menite să conducă la sporirea producției de carne și produse din carne, de lapte și derivate din lapte, de pește și produse din pește etc. Astfel, în industria laptelui, pentru a ne referi la un singur exemplu, este stabilită sarcina de a se asigura prelucrarea superioară a materiei prime, pentru a pune la dispoziția populației lapte, brînzeturi și produse lactate proaspete, urmînd, totodată, să se introducă în fabricație și în comerț sortimente noi de lapte cu conținut diferențiat de grăsimi, de preparate de lapte în amestec cu fructe, de creme, budinci și înghețate.

Comerțul exercită funcții importante în orientarea de ansamblu a consumului populației. Tocmai de aceea în proiectul Programului alimentar se stabilesc ca sarcini prioritare : asigurarea unui fond de marfă într-o gamă de produse care să permită realizarea echilibrului nutrițional pentru întreaga populație ; dimensionarea și structurarea fondului de mărfuri agroalimentare pe baza cerințelor științific determinate și a structurilor de populație din diferite zone ale țării ; dezvoltarea, profilarea și amplasarea rețelei comerțului cu mărfuri alimentare în raport cu tendințele în evoluția structurii consumului științific fundamentat ; realizarea de acțiuni sistematice pentru promovarea în consum a produselor noi, dietetice, a celor pentru copii și alte categorii de consumatori ; adaptarea operativă a rețelei de desfacere la cerințele extinderii comercializării produselor agroalimentare în stare proaspătă preambalate și porționate diversificat etc.

În condițiile vieții moderne, alimentația publică și unitățile de consum colectiv sînt tot mai intens solicitate. În acord cu această realitate, în Program sînt stabilite sarcini importante care vizează deopotrivă, asigurarea unui consum rațional, sănătos și mijloace tot mai civilizate de servire a cetățenilor. Între cele mai importante sînt : dezvoltarea rețelei de cantine, microcantine și bufete — unități concepute să asigure condiții tot mai bune pentru alimentația la locul de muncă ; extinderea servirii zilnice a meselor calde pentru preșcolari, școlari și studenți ; realizarea de preparate culinare bazate pe respectarea cerințelor alimentației științifice ; diferențierea meniurilor pe tipuri de unități și pe categorii de populație, în raport de vîrstă, efort fizic, sezon etc. ; folosirea unor mijloace variate și eficiente de informare a consumatorilor privind structura nutrițională a preparatelor culinare realizate și puse în vînzare.

Cercetarea științifică : atribuții variate

AȘA CUM SE desprinde din prevederile Programului, un rol deosebit de însemnat în realizarea unui consum alimentar judicios echilibrat revine cercetării științifice. Chemată să cunoască tot mai bine procesele ce au loc în organismul uman, să descopere diversele componente ale alimentației, să asigure o cît mai bună dozare a acestora în funcție de caracteristicile demo-economice și sociale proprii fiecărei colectivități, cercetarea științifică se află angajată într-o activitate permanentă și de lungă durată. În formularea obiectivelor pentru cercetarea științifică s-a pornit de la caracterul dinamic, în continuă schimbare, al nevoilor de consum alimentar al populației. În primul rînd s-au stabilit direcții de acțiune ale cercetării științifice în **domeniul nutriției**, respectiv : intensificarea cercetărilor inter- și pluridisciplinare pe zone geografice, categorii de vîrstă și profesii, privind nivelul și structura alimentației, pentru a determina starea de nutriție pe diferite grupe de populație și a fundamenta măsuri de influențare favorabilă a comportamentului de consum al populației ; perfecționarea metodelor și tehnicilor de depistare precoce a tulburărilor de nutriție ; determinarea științifică a valorii nutritive a produselor alimentare obținute din surse de materii prime sau prin aplicarea de tehnologii noi ; adaptarea permanentă a cerințelor de alimentație determinate științific la evoluția și mutațiile demografice și socio-profesionale din țara noastră, în relație strînsă cu resursele agroalimentare ; elaborarea de modalități noi pentru educația sanitară și influențarea favorabilă a comportamentului alimentar al populației.

În domeniul cercetării agricole și de industrie alimentară direcțiile de acțiune stabilite în cadrul Programului vizează, cu precădere, amplificarea și aprofundarea cercetărilor pentru crearea de noi soiuri de hibrizi de cereale, plante tehnice, legume și fructe, cu un conținut ridicat în substanțe nutritive ; dezvoltarea cercetărilor care să permită obținerea de rase de animale cu producție superioară, extinderea cercetărilor cu privire la reducerea efectelor poluante ale chimizării agriculturii asupra calității produselor agroalimentare ; crearea de noi produse alimentare cu conținut nutritiv echilibrat, în concordanță cu cerințele diversificate ale populației, precum și cu reducerea efortului de pregătire pentru consum a alimentelor ; crearea de tehnologii pentru producerea de alimente din noi surse de materii prime din flora și fauna țării noastre ; realizarea de noi tehnologii de evitare a poluării chimice și biologice ; perfecționarea sistemului de indicatori nutriționali și calitativi ai produselor alimentare.

Pentru a veni mai mult în sprijinul dezvoltării și perfecționării alimentației publice și a consumurilor colective, cercetarea științifică din acest domeniu va trebui să se concentreze asupra unor obiective cum sînt : conceperea de noi preparate culinare cu o pondere corespunzătoare pentru legume, produse lactate, ouă, pește, paste făinoase, orez și fructe ; perfecționarea tehnologiilor de preparare a produselor culinare, astfel încît să se asigure menținerea valorii nutritive a materiilor prime ; realizarea de noi utilaje și ustensile de lucru specifice, cu efecte nemijlocite asupra îmbunătățirii calității preparatelor culinare.

Personalul muncitor din agricultură, industria alimentară, comerț, alimentație publică și din domeniul sănătății publice fiind implicat în modul cel mai direct în punerea în aplicare a principiilor și regulilor de alimentație științifică, a formelor concrete de materializare a acestora, de o deosebită importanță este asigurarea pregătirii și perfecționării sale profesionale, în concordanță cu cerințele alimentației științifice a populației. În acest scop, în Program sînt stabilite sarcinile ce revin în procesul de învățămînt — profesional, mediu și superior — precum și în activitatea de perfecționare și reciclare a cadrelor, astfel încît să se asigure o largă și competentă difuzare a cunoștințelor referitoare la alimentația științifică a populației.

■

DAT FIIND CĂ GENERALIZAREA alimentației științifice a populației, practicarea ei cotidiană depinde de fiecare cetățean, intensificarea educării populației pe această linie apare ca o cerință de primă actualitate și, totodată de lungă perspectivă. În acest scop în Program sînt precizate căile prin care diversele organizații angajate în această amplă acțiune de educare a maselor vor acționa în mod concertat și sistematic. În esență, se are în vedere ca, sub îndrumarea și cu sprijinul Ministerului Sănătății, să se acționeze, conjugat, pe un front larg pentru formarea și dezvoltarea la nivelul întregii populații a țării noastre a deprinderilor de alimentație științifică, rațională, echilibrată Prin aplicarea integrală a prevederilor Programului de alimentație științifică a populației se creează cele mai favorabile premise pentru îmbunătățirea structurală a alimentației oamenilor muncii, în concordanță cu cerințele unui trai civilizat cu posibilitățile oferite de economia națională.

dr. Aurel VAINER

CITITORII AU CUVÎNTUL

Credite

DUPĂ părerea noastră sînt unele neconcordanțe între Normele metodologice nr. 3 emise de B.A.I.A. privind creditarea pe termen scurt a unităților din industria alimentară și Normele metodologice nr. 1/1980 emise de B.N.R.S.R. privind creditarea pe termen scurt. Conform prevederilor cuprinse în indicațiile pentru întocmirea anexei nr. 9 la Normele metodologice nr. 1/1980 emise de B.N.R.S.R. (pag. 154), sumele provenite din decontări din operații „în curs de lămurire" (cont 495) se consideră imobilizări de mijloace circulante și se reflectă în credite nerambursate la scadență, pentru care se percep dobînzi majorate (12%) numai în măsura în care sînt mai vechi de 60 de zile. În același timp, Normele metodologice nr. 3 emise de B.A.I.A. privind creditarea pe termen scurt a unităților din industria alimentară nu fac referiri exprese asupra modului de creditare a decontărilor din operațiuni „în curs de lămurire".

Cu ocazia verificării garanției creditelor, Sucursala județeană B.A.I.A. Brăila creditează aceste sume provenite din operațiuni în curs de lămurire cu dobîndă majorată, înregistrîndu-le în credite nerambursate la scadență din momentul înregistrării lor în contul 495 „Decontări din operațiuni în curs de lămurire", fără a lăsa să treacă termenul de 60 zile la care am făcut referire mai sus.

Considerăm că modul în care procedează Banca Națională sancționînd prin înregistrarea acestor sume în credite nerambursate la scadență după 60 zile de la reflectarea în evidența contabilă este just, practica dovedind că, în mod frecvent, în cadrul termenului de 60 zile, decontările respective se soluționează în favoarea unităților la care apare inițial imobilizarea.

În afara acestor raționamente, nu înțelegem de ce organele bancare teritoriale acționează diferențiat în funcție de băncile la care își au deschise conturile unitățile economice, în condițiile în care atît unitățile deservite de B.N.R.S.R. cît și cele deservite de B.A.I.A. își organizează și desfășoară activitatea economică financiară după aceleași principii prevăzute de Legea Finanțelor nr. 9/1972, modificată și completată prin Legea nr. 2/1979.

T. PRODAN
contabil șef la Întreprinderea pentru producerea și industrializarea legumelor și fructelor din Vădeni, Brăila

Apă

MAI multe publicații s-au referit în ultima vreme la situația și perspectivele consumului de apă în țara noastră. Și revista dumneavoastră a publicat un interesant „dosar" pe această temă (nr. 23/1981). După părerea mea, pentru realizarea unui raport cît mai favorabil între resursele și consumul de apă există încă o importantă rezervă de reducere a consumului: nu se poate vorbi în mod serios de o criză de apă, cîtă vreme o cantitate considerabilă din această prețioasă resursă (și implicit și de energie) se irosește actualmente datorită slabei calități a bateriilor de robinete și a garniturilor de cauciuc, care se găsesc în comerț, precum și lipsei din magazine a ventilelor și altor asemenea „amănunte" care împiedică închiderea etanșă a robinetelor. În același sens pledează și reacția uneori extrem de lentă a întreprinderii de resort în a repara conductele sparte în diverse cartiere ale Capitalei, situație despre care de asemenea s-a relatat chiar de curînd în presa centrală.

Dorina PANAITE
București

ECOURI

Energie

ÎN articolul intitulat „Cum se acționează pentru reducerea consumului de energie pe unitatea de produs", publicat în „R.E." nr. 7, se subliniază importanța noii tehnologii de obținere a aluminiului prin electroliza clorurii de aluminiu și se arată necesitatea de a urgenta experimentările în stațiile pilot de la Borzești și Brănești. Cercetările în stațiile pilot arătate vor fi încheiate pînă în trim. IV 1983, după care se va face analiza economicității procedeului în baza datelor de experimentare și se vor stabili etapele următoare de lucru.

Remarcăm faptul că procedeul de electroliză a clorurii de aluminiu nu se poate aplica pe instalațiile Întreprinderii de aluminiu din Slatina, ci numai în cadrul unui obiectiv nou, care nu se prevede a se realiza pînă în anul 1985. Pentru a reduce în continuare consumurile energetice de la Slatina, se desfășoară lucrări de cercetare, inginerie tehnologică și proiectare, care au scop realizarea de tehnologii și utilaje cu un consum specific de energie electrică sub 14 200 kWh/t (în curent alternativ), ceea ce va conduce la o economie față de anul 1981 de 27 200 MWh/an. Aceste lucrări se desfășoară în baza unui program prioritar ce cuprinde atît cibernetizarea, cît și modernizarea utilajelor și subansamblelor acestora.

C. BUJGOI
Institutul de cercetare, inginerie tehnologică, proiectare și producție pentru industria anorganică și metale neferoase

Centre agrochimice

ÎN nota intitulată „Livrări", apărută la rubrica „Cititorii au cuvîntul" din nr. 5 al „R.E.", se arată că sînt necesare linii separate de CFR, platforme de descărcare speciale pentru îngrășămintele chimice. În legătură cu această opinie trebuie să arătăm că, fiind preocupați pentru o cît mai bună gospodărire a îngrășămintelor chimice, am prevăzut în planul cincinal 1981–1985 construirea a 15 centre agrochimice. Unul a fost dat în funcțiune, nouă sînt în curs de execuție cu termen de punere în funcțiune în anul 1983, restul urmînd a fi puse în funcțiune în anii 1984–1985.

Pentru descărcarea din vagoane s-a asimilat un echipament specializat, fiind însă necesar să se realizeze platforme în unele stații de cale ferată, de către Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, urmînd eventual ca Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare să participe cu fonduri, ca investiții conexe. Totodată, pentru manipularea îngrășămintelor chimice este necesar să se prevadă și containerizarea acestora, evitîndu-se astfel pierderile din manipulări.

P. CHITILA
director în Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

Contracte

ÎN legătură cu articolul intitulat „Punerea la termen în exploatare a noilor capacități – la baza realizării planului de extracție a țițeiului", apărut în nr. 6 al „R.E.", subliniem că unitățile noastre s-au confruntat cu unele greutăți în realizarea producției de laminate și țevi ca urmare a dificultăților întîmpinate în aprovizionarea cu cărbuni cocsificabili, cocs metalurgic, electrozi siderurgici și alte materii prime și materiale, ceea ce a condus la neonorarea unor contracte încheiate cu unitățile din cadrul M.I.C.M. pentru metal.

În ce privește datoria neachitată la scadență de 5 200 tone oțel arc pentru vagoane și autovehicule de la combinatul din Tîrgoviște și 100 tone țevi pentru utilaje nelivrate de la „Republica", s-au stabilit programe de fabricație pe sortotipodimensiuni, astfel încît obligațiile să fie onorate eșalonat.

Pentru realizarea sarcinilor de plan a întreprinderilor din cadrul M.I.C.M. au fost luate măsuri de emitere a repartițiilor și încheierea contractelor pentru metal.

Gh. DELIU
adjunct al ministrului industriei metalurgice

Valorificare

ÎN legătură cu articolul „Valorificarea superioară prin efort propriu a materiilor prime disponibile", publicat în nr. 6 al „R.E.", menționăm că s-au luat măsuri pentru lichidarea stocurilor supranormative. Dintre acestea se remarcă întocmirea de grafice de lichidare a stocurilor în consum propriu la întreprinderile deținătoare; întocmirea de liste de stocuri disponibile, pe care întreprinderile le transmit la centrala industrială și la bazele județene pentru valorificare la terți; în cadrul centralei se redistribuie la celelalte întreprinderi sortotipodimensiunile necesare, după care listele de stocuri disponibile se înaintează la M.I.C.M.–D.A.D.

Pe lîngă aceste măsuri, în fiecare perioadă de plan, conform metodologiei, în vederea mobilizării întreprinderilor în lichidarea stocurilor supranormative, cotele de metal feros se alocă ținîndu-se cont de stocurile normate și cantitățile integrale existente în stoc la întreprinderi. În vederea eliminării mai rapide a stocurilor supranormative, opinia noastră este că bazele județene ar trebui să sprijine mai concret întreprinderile noastre, în sensul preluării spre valorificare pe economie a tuturor stocurilor disponibile prezentate.

Ion CONSTANTINESCU
director comercial la Centrala industrială de utilaj energetic

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Relaţia centrală-întreprindere în contextul autoconducerii şi autogestiunii muncitoreşti

FORMULÎND o magistrală caracterizare a stadiului actual al edificării socialismului în ţara noastră, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, în Expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie a.c., a dezvoltat cu noi deschideri baza conceptuală a sistemului autoconducerii şi autogestiunii muncitoreşti. Creşterea rolului acestui sistem profund democratic în realizarea unei noi calităţi a muncii şi vieţii în societatea socialistă românească este direct legată de întărirea conştiinţei şi manifestării calităţii oamenilor muncii, a întregului popor, de deţinător al proprietăţii sociale.

De aici derivă lărgirea atribuţiilor şi responsabilităţilor ce revin întreprinderii, proces ce corespunde necesităţilor dezvoltării intensive prin folosirea la maximum a potenţialului fiecărei unităţi. În acest context considerăm că o evoluţie pe coordonate noi se impune în mod obiectiv şi în ce priveşte **poziţia centralei faţă de întreprinderile din subordine**, eliminarea din această relaţie a urmelor de stil administrativ şi de tutelă măruntă, paralel cu **reglarea la nivel de centrală a rezolvării unor probleme esenţiale pentru eficienţa economică şi a căror abordare separat de către fiecare unitate, în limitele capacităţii sale, ar avea un raport efort/efect modest sau nesatisfăcător.**

Iată cîteva din aceste probleme de mare actualitate şi unele soluţii ce ar putea fi aplicate prin valorificarea deplină a organizării existente.

În domeniul diminuării importului

● PIESE, SUBANSAMBLE, ANSAMBLE DE SCHIMB. Fiecare minister economic are în subordine o centrală — sau cel puţin un grup de întreprinderi — de utilaje şi piese de schimb (C.U.P.S.) pentru nevoile ramurii. În aceste condiţii, ar fi util ca acţiunea de asimilare a pieselor să fie coordonată, pe subramuri industriale, de către aceste centrale sau de către unele întreprinderi specializate pentru o anumită subramură. Constituirea, la fiecare centrală industrială, a unor **colective** avînd ca responsabil delegatul C.U.P.S. şi cu participarea reprezentantului compartimentului tehnic din centrala utilizatoare, a şefilor compartimentelor mecano-energetice din întreprinderile interesate, a unor specialişti din colectivele mecano-energetice ale institutelor de proiectare şi inginerie tehnologică, din întreprinderile de întreţinere şi reparaţii (acolo unde există) aflate în componenţa centralei utilizatoare ar permite **o analiză calificată şi operativă a reperelor ce se mai importă încă, stabilirea soluţiilor şi sarcinilor de asimilare** (proiectare sau reproiectare; unitatea — din cadrul C.U.P.S. sau al centralei utilizatoare — ce ar putea asimila respectivul reper; cantitate necesară; program de execuţie etc.).

În acest mod, într-un timp relativ scurt, fiecare centrală şi departament ar cunoaşte potenţialul de **asigurare cu forţe proprii a necesarului de componente de schimb** şi ceea ce ar mai rămîne de asimilat cu sprijin din partea celor două ministere constructoare de maşini, accelerîndu-se diminuarea şi chiar **eliminarea importului** acestor componente.

● MATERIALE AUXILIARE, ADJUVANŢI, CHIMICALE ş.a. E vorba de o mare diversitate de materiale necesare în cantităţi mici şi a căror neasigurare la timp perturbează serios procesul de producţie. Propun ca la fiecare institut de cercetare-proiectare din sistemul centralelor industriale, să fie constituite **colective**, conduse de reprezentantul institutului (sau al centralei), cu participarea specialiştilor din întreprinderile utilizatoare (compartimentele de proiectare tehnologică), care **să analizeze posibilităţile de realizare în cadrul sectorului a acestor materiale.** În cazul în care se găsesc soluţii de asimilare, s-ar putea stabili şi măsurile de **fabricare centralizată a** lor, eventual prin amenajarea de instalaţii noi sau prin adaptarea celor existente. Dacă acest lucru nu va fi posibil, ar urma să se procedeze la unele **reproiectări de produse finite**, pentru a nu mai necesita importuri de materiale auxiliare.

În domeniul creşterii exportului

● MĂSURI DE ORGANIZARE ŞI CONDUCERE. În ultimii ani au fost luate măsuri pentru profilarea unor **linii de fabricaţie, ateliere, secţii, chiar întreprinderi specializate în producţia pentru export.** O organizare mai practică şi mai eficace în acest sens ar presupune analiza temeinică a capacităţilor de producţie (inclusiv asigurarea unora de rezervă, care să preia eventuale comenzi urgente, cu termene foarte scurte şi la care se obţin preţuri ridicate), reconsiderarea planului fizic, a normelor de muncă şi a formaţiilor de lucru, a stimulentelor materiale pentru atragerea celor mai bune cadre de muncitori şi specialişti etc. Experienţa arată că **trebuie evitată încărcarea excesivă a acestor capacităţi,** pentru a nu dăuna calităţii şi promptitudinii în realizarea comenzilor. Diferenţele faţă de planul producţiei fizice ar putea fi preluate de către linii, secţii şi întreprinderi ce nu pot realiza respectivul sortiment în condiţii de competitivitate pentru export.

O asemenea organizare ar trebui să aibă în vedere ca din unităţile (subunităţile) specializate pentru export să nu lipsească şi **colective de cercetare-proiectare tehnologică,** retribuite în acord global, după rezultatele obţinute în ce priveşte aportul valutar net.

Avînd în vedere că atunci cînd mai survin unele reclamaţii din partea clienţilor externi, ele se referă de regulă nu la defecţiunile ţinînd de valoarea intrinsecă a produselor exportate, ci mai ales la modul de **ambalare, încărcare, expediere,** ar fi util ca: pe centrale industriale, cu sprijinul institutelor de proiectare, al secţiei de specialitate a Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale şi al Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calităţii Produselor, să se stabilească în acest domeniu **tehnologii riguroase, generalizabile pe produse** şi grupe de produse; să fie asimilate **linii de ambalare automate** cu încărcături paletizate, containerizate etc.; să se introducă în nomenclatorul de funcţiuni — cel puţin pentru depozitul de expediţie la export al întreprinderilor producătoare — funcţia de **tehnician de expediţie-ambalare,** în locul celei existente, de primitor-distribuitor, prin care se pot asigura cel mult absolvenţi de liceu teoretic, fără o temeinică pregătire de specialitate; să fie extinsă **mecanizarea operaţiunilor de manipulare-transport-depozitare,** ceea ce, pe lîngă avantajele privind productivitatea muncii, ar avea implicaţii favorabile asupra menţinerii calităţii produselor finite realizate, inclusiv datorită nivelului de conştiinţă

profesională mai ridicat al muncitorilor calificați ce ar fi folosiți în acest caz.

Ar fi, de asemenea, nimerit ca pentru unele produse de masă să se extindă **fabricarea în stoc**, cu depozitarea în portul Constanța sau alte puncte de expediție, organizîndu-se în același timp, la **bazele** de livrare ale întreprinderilor de comerț exterior, operațiile de etichetare și marcare pentru diverse destinații.

În domeniul reducerii consumurilor specifice

● ENERGIE ELECTRICĂ ȘI TERMICĂ. Recentele hotărîri ale conducerii de partid și de stat privind economisirea acestor resurse prevăd sarcini deosebit de exigente, a căror îndeplinire necesită implicarea în această acțiune a colectivelor de specialitate (termic-electric) din institutele de proiectare care, împreună cu energeticienii din întreprinderile fiecărei centrale industriale să găsească **soluții comune pentru tehnologii și instalații asemănătoare,** comparabile cu cele realizate la nivel mondial.

În acest context ar fi de luat în considerare : în industriile cu pierderi tehnologice de căldură (metalurgie, fabricarea celulozei și hîrtiei, unele procese chimice ș.a.), proiectarea și aplicarea unor soluții tip de **recuperare,** inclusiv folosirea pompelor de căldură, despre care se discută de atîta timp ; utilizarea în proporții mult mai mari a **surselor neconvenționale de energie ;** construirea unor cazane pentru producerea de apă caldă sau abur folosind drept combustibil **diverse reziduuri din uzine,** care nu-și găsesc o valorificare mai eficientă.

În fiecare județ există întreprinderi puternice de producere și furnizare a energiei termice și electrice, ca și inspecții energetice, care ar trebui ca, pe lîngă urmărirea încadrării utilizatorilor în cotele acordate, să se preocupe și de **stabilirea unor măsuri globale de economisire a energiei electrice și termice la nivelul platformelor industriale, orașelor și municipiilor, județului.**

● MATERII PRIME ȘI MATERIALE. Problema nu trebuie lăsată numai pe seama fiecărei întreprinderi în parte, deoarece aceasta ar duce la rezolvări incomplete, ce nu ar epuiza posibilitățile reale. Principalul factor de identificare și promovare a posibilităților de economisire a acestor resurse ar trebui să fie **colectivele de cercetare** din institutele centralelor industriale, ca și **acele întreprinderi care au obținut cele mai bune rezultate,** introducîndu-se **generalizarea obligatorie a soluțiilor** ce-și regăsesc aplicabilitatea pentru instalații și tehnologii asemănătoare. O astfel de organizare apare ca foarte indicată mai ales pentru producția de masă, cu tehnologii relativ stabile și foarte asemănătoare de la o întreprindere la alta.

Eforturile depuse de colectivele de oameni ai muncii din întreprinderile industriale pentru dimiunarea consumurilor specifice pe unitatea de produs finit nu trebuie să le determine să neglijeze ce se întîmplă cu materia primă ce rămîne nefolosită, datorită valorificării doar parțiale a resurselor. Problema poate fi rezolvată prin introducerea generalizată și obligatorie a urmăririi **randamentului utilizării materiilor prime și materialelor** [1]).

În vederea creșterii acestui randament, apare ca oportună luarea în considerare a organizării unor fabricații în care să se aibă în vedere nu numai realizarea unui (unor) produs finit, ceea ce de regulă generează inevitabil pierderi de materii prime, ci — mai ales **— folosirea cît mai deplină, în trepte succesive, a resurselor materiale,** potrivit conceptului de **proces circular activ** [2]). Fără îndoială, aceasta solicită un potențial de cercetare interdisciplinară și plurispecializată, de care nu dispune întreprinderea, iar în multe cazuri nici institutul subordonat centralei respective. O formulă de rezolvare ar putea fi aceea ca, pe baza unui program special de cercetare condus de către Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie și finanțat cu cote-parte de către ministerele (centralele) interesate în gama de produse ce ar putea rezulta din acest proces, să se formeze **colective mixte pe durată determinată,** din specialiști cooptați din mai multe institute și întreprinderi în al căror profil se încadrează fazele succesive de prelucrare ; aceste colective să aibă ca sarcină (și să fie stimulate pentru) **conceperea și experimentarea unor tehnologii complexe** care, odată omologate, să fie generalizate prin efectuarea, în diferite întreprinderi, a unor **investiții conexe.**

Desigur că în acest caz, însăși structura de organizare a secțiilor și atelierelor ar trebui adaptată la noul specific de fabricație pe baza principiului procesului circular activ, ceea ce ar conduce nu numai la o mai profundă integrare a producției, dar și la realizarea unei diversități de produse (iar în unele cazuri, și la asigurarea parțială a necesarului de energie electrică și termică), prin prelucrarea uneia și aceleași materii prime de bază folosind procedee ce țin de mai multe specializări tehnologice.

Se poate avea eventual în vedere, de asemenea, ca în mod diferențiat, pe centrale și întreprinderi să se stabilească și un efectiv suplimentar de muncitori pentru valorificarea prin prelucrare a resturilor, șraifurilor, pentru recondiționări etc., efectul economic obținut pe această cale justificînd consumul sporit de muncă vie.

În alte domenii

● GENERALIZAREA CELOR MAI BUNE REZULTATE OBȚINUTE DE CĂTRE UNELE UNITĂȚI ECONOMICE. Există întreprinderi care au implementat metode și soluții superioare celor aplicate curent în cadrul centralei sau al ramurii căreia îi aparțin — de exemplu în ce privește economisirea materiilor prime, modernizarea și mecanizarea operațiilor de manipulare, transport intern și depozitare, informatica etc., — soluții ce ar putea fi generalizate prin constituirea unor **colective** la nivel de centrală și minister **care să inventarieze asemenea realizări, creîndu-se apoi condiții de introducere obligatorie în întregul sistem** (așa cum se prevede, de pildă, stabilirea ca normă a celor mai reduse consumuri de manoperă pe produs, pe baza generalizării condițiilor care au permis obținerea lor în întreprinderile luate ca etalon).

● EVIDENȚA COSTURILOR, BUGETELE DE VENITURI ȘI CHELTUIELI. Necesitarea introducerii unei stricte planificări și evidențe pînă la nivelul atelierelor și formațiilor de lucru nu mai trebuie demonstrată ; dar o astfel de acțiune reclamă evidență suplimentară. Pentru ca aceasta să nu însemne și personal suplimentar, se impune utilizarea largă a **tehnicii de calcul,** pe baza unor **programe anume întocmite și generalizabile,** a unui **sistem informatic al conducerii prin costuri în vederea maximizării producției nete etc.** Rezolvarea în continuare a acestor probleme de către fiecare întreprindere, în funcție de propriile posibilități și preocupări, dă rezultate oricum mai puțin eficiente decît ar avea implicarea mai profundă a Institutului central pentru conducere și informatică și a organelor de specialitate din Ministerul Finanțelor, care să realizeze, implementeze și generalizeze **metode și programe eficiente, cu un consum redus de muncă.**

■

CONSIDERĂM că orientarea preocupărilor centralelor industriale și unităților asimilate lor, a ministerelor, a organelor de sinteză implicate, în sensul sugerat prin propunerile prezentate ar duce la :

● obținerea unor **rezultate globale superioare** celor pe care le-ar oferi măsurile luate cu forțe proprii de fiecare întreprindere pentru rezolvarea problemelor menționate ;

● stimularea **generalizării organizate a celor mai bune experiențe** din sismul fiecărei centrale, iar pe această bază, **progresul general pe calea unei tehnici și organizări de vîrf ;**

● degrevarea întreprinderilor de presiunea unor probleme care le depășesc capacitatea de intervenție, putîndu-se astfel concentra asupra aspectelor atît de complexe ale **autoconducerii și autogestiunii ;**

● rodarea practicii modalităților informale de soluționare a unor elemente tehnice și organizatorice vizînd creșterea eficienței economice, prin **colective ad-hoc, formă de integrare și cooperare cu largi perspective de afirmare** în economia noastră.

dr. Ionel DUMBRAVĂ
Constanța

[1]) Randamentul se exprimă prin raportul dintre unitatea de produs finit și consumul specific, fiind deci inversul normei de consum. De exemplu, dacă pentru 1 t de celuloză se folosesc, 3,2 t de paie (consumul specific), randamentul materiei prime folosite este de (1 : 3,2) x 100 = 32%, ceea ce înseamnă că doar o treime din conținutul material al paielor este utilizată.

[2]) A se vedea ciclul de dezbateri privind rezolvarea unor probleme economice, tehnice și ecologice în cadrul procesului circular activ, inițiat de dr. Maria Popescu, dezbateri publicate în „Revista economică", în anii 1978—1982.

LEGITĂȚILE DEZVOLTĂRII PROPRIETĂȚII SOCIALISTE (II)

În cadrul mijloacelor de producție — obiect al proprietății socialiste — un rol însemnat revine **mijloacelor de muncă**, volumul, structura și mai ales nivelul tehnic al acestora constituind parametrii fundamentali ai ritmului și dimensiunilor producției, ai evoluției eficienței economice, și, deci, ai dezvoltării proprietății socialiste. Înfăptuirea acestui rol depinde însă de un complex de procese obiective **privind funcționarea mijloacelor de muncă** care, prin conținutul lor, în condițiile socialismului, se manifestă în primul rînd ca legități ale dezvoltării proprietății socialiste.

În abordarea acestora este important să se țină seama că mijloacele de muncă — proprietatea socialistă — nu numai că au ponderea cea mai mare în avuția națională acumulată în bunuri materiale create de societatea noastră, dar că ele constituie esența bazei tehnico-materiale, subsistemul funcțional al ei, de care depinde direct progresul economico-social. Ca urmare, proprietatea socialistă asupra mijloacelor de muncă presupune acțiunea socială, a proprietarilor, atît pentru **creșterea volumului** unor astfel de mijloace, cît și pentru **ridicarea** continuă **a capacității de funcționare a acestora.**

Cele două procese se desfășoară, în principal, în funcție de mărimea și evoluția **acumulării,** lege obiectivă a reproducției lărgite. După cum se știe, folosirea unei părți din valoarea nou creată pentru reluarea producției la o scară mai mare decît cea prevăzută se concretizează în creșterea volumului mijloacelor de muncă cu un nivel tehnic superior celor existente. În acest sens, experiența țării noastre este concludentă. În anii construcției socialismului, datorită — îndeosebi — ratei înalte a acumulării din perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, volumul fondurilor fixe a crescut de nouă ori, cca. 60% din acestea fiind puse în funcțiune în ultimii zece ani.

În condițiile actuale cînd în țara noastră a fost construită, în linii generale, baza tehnico-materială, cînd peste 2/3 din avuția națională acumulată sub forma bunurilor materiale se concretizează în fonduri fixe, una din legitățile dezvoltării proprietății socialiste o constituie **modernizarea și reînnoirea mijloacelor de muncă, corespunzător cerințelor progresului tehnico-științific contemporan și ale funcționării mecanismului economic național unitar.** Geneza acestei legități decurge din specificitatea mijloacelor de muncă de a fi supuse proceselor de uzură, precum și din rolul proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție ca premisă și condiție esențiale ale desfășurării întregii producții socialiste și creșterii eficienței acesteia. Ca urmare, **proprietatea socialistă** asupra mijloacelor de producție poate să-și îndeplinească funcțiile complexe numai în măsura în care obiectul său **se produce pe un plan calitativ superior.** Din acest punct de vedere considerăm că prezintă importanță cel puțin doi factori : gradul de uzură morală al mijloacelor de muncă în funcțiune și nivelul rezultatelor cercetărilor tehnico-științifice proprii pe scara progresului mondial în acest domeniu. Primul solicită modernizarea mijloacelor de muncă ca proces continuu. Cel de-al doilea presupune opțiunea pentru originalitate, deoarece asimilarea rezultatelor obținute în alte țări poate duce la creșterea eficienței economice față de perioada precedentă, dar în mod cert mărește gradul de uzură al mijloacelor de muncă. Pentru că, de regulă, producătorul de mijloace de muncă din oricare țară care acceptă să vîndă sau să transfere o licență, dispune de cel puțin alte două tipuri noi — una în faza de experimentare, alta în faza de proiectare.

Atît acumularea, cît și modernizarea și reînnoirea mijloacelor de muncă sînt din punct de vedere funcțional procese obiective ale oricărei reproducții lărgite contemporane și, în acest cadru, ale oricărei forme de proprietate. **Specificitatea** acestora, ca legități ale dezvoltării proprietății socialiste, constă însă în faptul că ele trebuie să se **realizeze simultan** în toate ramurile economiei naționale și unitățile productive, în funcție de necesitățile obiective ale **funcționării mecanismului economic național unitar.** În acest sens, Congresul al XII-lea al partidului, analizînd stadiul actual al dezvoltării forțelor de producție din țara noastră, a stabilit orientările privind modalitățile evoluției acestora în cincinalul actual, în raport de cerințele etapei pe care o parcurgem. Astfel, în sectoarele industriale și de construcții în care există o puternică bază tehnică, se va desfășura un amplu proces de modernizare și reînnoire a mijloacelor de muncă. În sectoarele industriale purtătoare ale progresului tehnic și în ramurile industriei extractive pe prim plan se situează folosirea unei părți însemnate din fondul de acumulare pentru înființarea de noi unități economice. Totodată, corespunzător cerințelor dezvoltării intensive a agriculturii și ținîndu-se seama de rolul tot mai mare al transporturilor în economia națională, odată cu creșterea înzestrării tehnice a acestor ramuri, va avea loc și un amplu proces de modernizare și reînnoire a mijloacelor de muncă existente.

Proiectele de desfășurare a proceselor de modernizare, reînnoire și creștere a volumului mijloacelor de muncă pe seama unor noi investiții sînt determinate atît de evoluția dezvoltării forțelor de producție din perioadele precedente, cît și de obiectivele majore ale etapei actuale, în cadrul cărora restructurările sectoriale din industrie, revoluția agrară și lărgirea bazei proprii de materii prime ocupă locurile primordiale. Ca urmare , și în cincinalul actual cea mai mare parte a fondului național de dezvoltare economico-socială este folosită pentru creșterea volumului mijloacelor de muncă, ceea ce înseamnă **dezvoltarea extensivă** a proprietății socialiste. Dar, în timp și mai ales odată cu înfăptuirea în linii generale a obiectivelor menționate, locul și **rolul modernizării și reînnoirii mijloacelor de muncă în funcțiune vor deveni primordiale.** Acestea vor fi determinate nu numai de uzura fizică, cît mai ales de uzura morală care acționează asupra tuturor mijloacelor de muncă în funcțiune. De aceea, încă de pe acum apare necesitatea perfecționării întregului sistem de amortizare și de formare a fondului național de dezvoltare economico-socială. În acest sens, considerăm că limita minimă a acestui fond trebuie să fie **gradul de uzură morală a fondurilor fixe productive,** în funcție de **care să se constituie distinct și mijloacele necesare pentru modernizarea** lor continuă. Totodată, organizarea și desfășurarea modernizării și reînnoirii mijloacelor de muncă **în flux continuu, pe baza celor mai noi realizări ale științei și tehnicii contemporane** vor avea ca rezultat ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a întregii proprietăți socialiste din țara noastră.

Procesul de ansamblu al dezvoltării proprietății socialiste este dependent direct și de un complex de necesități și acțiuni sociale generate de funcțiile **obiectelor muncii** în calitatea lor de componente ale mijloacelor de producție. În abordarea acestora se impune să se țină seama de particularitățile pe care le prezintă obiectul muncii. Astfel, mărimea și structura lor sînt date în primul rînd de resursele și condițiile naturale din fiecare țară, obiectele muncii de origine vegetală sînt regenerabile, cele de origine minerală — de regulă — limitate și epuizabile. Unele pot fi înlocuite, dar majoritatea dintre ele se impun ca restricții naturale ale proceselor de muncă. Sistemele și modul de exploatare a resurselor naturale în decursul evoluției istorice a unei societăți determină direct volumul acestora din perioadele viitoare. În etapa actuală, criza energetică și de materii prime pe plan mondial amplifică semnificațiile și problematica obiectelor muncii din oricare țară.

Înfăptuirea obiectivelor strategice ale construcției socialismului din țara noastră în etapa actuală imprimă caracteristici deosebite dezvoltării proprietății socialiste asupra obiectelor muncii. Continuarea industrializării, în condițiile existenței unor prețuri mondiale extrem de ridicate la materiile prime de bază și combustibili, impune ca necesitate de prim ordin **lărgirea bazei proprii** de astfel de resurse. În acest sens hotărîrile adoptate de Congresul al XII-lea al partidului cu privire la intensificarea activităților geologice, la orientarea prioritară a investițiilor în sectoarele extractive, precum și la dezvoltarea resurselor energetice pe baza unui program de largă perspectivă sînt concludente. De asemenea, un rol hotărîtor pentru etapa actuală prezintă **recircularea productivă a resurselor refolosibile,** care la dimensiunile actuale ale producției industriale din țara noastră poate să asigure 30—50% din necesarul de materii prime de bază. În legătură cu această cale, considerăm că ea poate deveni și **sursă a dezvoltării proprietății socialiste** numai

I. V. TOTU

(Continuare în pag. 20)

Considerații cu privire la problematica dezvoltării în socialism

ÎN ZILELE noastre, abordarea conceptuală a dezvoltării a căpătat, în mod firesc, noi orizonturi în măsura în care ea nu mai poate fi disociată de tipurile de societate existente, respectiv de diferitele strategii de realizare a creșterii. În acest context, s-a transpus tot mai mult în planul preocupărilor concrete cerința definirii proiectelor naționale de dezvoltare în cadrul societății socialiste. Criza generală a capitalismului este dublată, la scara progresului istoric, de tranziția spre noi modele de producție, tehnologice și de consum. A structura un sistem, care să țină seama de necesitatea găsirii unei alternative posibile și echitabile economiei de piață, poate fi pasionant — după cum se exprimă John K. Galbraith[1]) — dar semnificația acțiunii în sine are, în mod cert, și alte dimensiuni. În măsura în care, din motivele cunoscute, după cel de-al doilea război mondial reflecțiile asupra dezvoltării ocupă un loc statornic pe agenda tuturor factorilor politici, socialismul, ca mod de producție, este confruntat cu însăși problema fundamentală a confirmării superiorității sale. Iar, dacă adeziunea la ideile socialismului a unor mase tot mai largi, de pretutindeni, este deja un fapt de netăgăduit, acuzațiile de manipulare ideologică proferate de detractorii săi pot fi cel mai bine infirmate de manifestarea durabilă a capacității noii orînduiri de a genera și întreține progresul economico-social.

După cum se știe, concepția revoluționară, potrivit căreia orînduirile sociale se deosebesc nu prin ceea ce produc, ci prin modul în care produc, vizează atît latura materială a producției, cît și natura raporturilor dintre agenții economici ai societății. Este de netăgăduit că subestimarea oricăruia din aceste două aspecte conduce la simplificări voluntariste privind rolul mijloacelor de producție ori la manifestări de reformism în teoria și practica social-politică. Anii de construcție socialistă au spulberat multe deformări de acest gen imprimate economiei politice marxiste, respectiv reprezentările idilice asupra unei opere atît de complexe, evidențiind necesitatea imperioasă de a se discerne în mod adecvat mecanismele progresului social-economic contemporan, inclusiv resorturile dezvoltării capitalismului, și de a se adapta astfel, potrivit cerințelor vremii, coordonatele făuririi noii societăți. Dincolo de valoarea sa politică intrinsecă, o asemenea antiteză este de natură să confirme indivizibilitatea progresului istoric și să repună viguros în atenție, prin prisma recentelor evoluții din sfera economicului, tendința obiectivă spre eliminarea antagonismelor dintre forțele și relațiile de producție.

O privire sintetizatoare asupra dinamicii capitalismului relevă că aceasta a fost și este, pe un anume plan, rezultatul inovației tehnologice. Direcționînd substanțialul potențial de acumulări, care rezultă și este totodată solicitat de acest tip de reproducție, și spre atenuarea presiunilor interne — izvorîte din alterarea continuă a structurilor sociale și din conflictele de clasă — capitalismul s-a dovedit capabil să-și creeze, de-a lungul existenței sale, noi resurse de putere. Nu trebuie omis însă că astfel s-au creat și asimetriile în dezvoltarea economică a popoarelor, în cadrul cărora subdezvoltarea reprezintă nu atît un stadiu pe calea dezvoltării, ci o construcție structurală remanentă — evoluția țărilor respective fiind impusă de logica sistemului capitalist, fără a fi rezultatul unui proces de concepție proprie.[2]) Tot dialecticii acestui mod de producție îi este imputabil, de asemenea, impactul serios asupra ecosistemului : activitățile sale productive au generat și generează procese naturale ireversibile, care contribuie la creșterea entropiei universale, avînd în vedere faptul că — cel puțin la actualul nivel al forțelor de producție — manipularea cererii în goana după profit este însoțită, frecvent, de consumuri nerațional și risipă.

Tema dezvoltării se pune deci astăzi pentru orînduirea socialistă în termenii concreți impuși de stadiul forțelor de producție. Înfăptuirea obiectivelor profund umaniste pe care și le-a propus socialismul este strict determinată de înscrierea adecvată a economiei în parametrii progresului, pentru că, după cum afirma și Lenin, „istoria nu o poți convinge cu discursuri"[3]). Desigur, considerațiile pe această temă trebuie să țină seama de condițiile concrete de apariție și dezvoltare a socialismului. Succesele uriașe obținute de țările socialiste în opera de refacere economică postbelică, ca și în lichidarea înapoierii moștenite din perioada de dezvoltare pe calea capitalistă pledează convingător în favoarea virtuților de esență ale orînduirii socialiste. În fapt, aceste rezultate cumulează și cîștiguri certe pe planul definirii creatoare a conținutului problematicii dezvoltării în socialism. Sintetizarea experienței etapei de înfăptuire a revoluției socialiste a fost și este în măsură să imprime procesului de edificare a noii orînduiri o viziune dinamică și cuprinzătoare, ancorată în interconexiunea elementelor propriului sistem economic, respectiv în realitățile complexe și contradictorii ale lumii.

Faptul că făurirea socialismului are loc în condițiile istorice ale existenței imperialismului, cînd trebuie învinse, de asemenea, greutățile inerente realizării unei orînduiri sociale fără precedent, face mai complexă și dificilă sarcina făuririi orînduirii socialiste. Potențialul suplimentar pe care îl asigură socialismului abordarea științifică a realităților este întregit de datele obiective ale stadiului actual de evoluție a civilizației umane, care pune la îndemîna acestei orînduiri cuceririle celei mai fertile revoluții tehnico-științifice din istorie. La acest punct de răscruce al civilizației, unde capitalismul își dovedește diminuate resursele de depășire a contradicțiilor interne, socialismul dispune de capacitatea de a-și promova propriul tip de dezvoltare economică, susținută și de realizarea prosperității sociale. O astfel de viziune e cu atît mai realistă cu cît se ține seama de probabilitatea crescîndă ca opțiunea pentru socialism să se materializeze în noi și noi țări, inclusiv acolo unde forțele productive au atins un înalt grad de maturizare în contrast cu caracterul perimat al raporturilor sociale.

Problematica dezvoltării în socialism, cu deosebire raportată la experiența României, a fost adeseori analizată în documentele noastre de partid, inspirate de gîndirea creatoare, originală profund științifică, a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. În acest cadru se poate arăta că conținutul acestui tip propriu de dezvoltare trebuie să combine în mod coerent parametrii obiectivi ai progresului economic cu comandamentele echității și armoniei structurilor sociale. În acest context, este exclusă, evident, orice considerație asupra unor „modele" unice de dezvoltare, întrucît — așa cum a dovedit deja practica — strategiile naționale trebuie să se axeze pe datele concrete ale potențialului economic, mărimii, specificului și intereselor fiecărei națiuni, care definesc și traiectoriile articulării în diviziunea internațională a muncii.

Pentru alimentarea procesului reproducției lărgite, așa cum s-a subliniat adeseori și o demonstrează însăși experiența mondială, acumulările se cer constituite în ritm susținut și la valoare ridicată. Fiind, în mod firesc, fundamental diferit ca metodă în comparație cu mijloacele acumulării capitaliste, izvorul resurselor pentru reproducție, este, cu preponderență, de ordin intern. Etapa nouă de dezvoltare la care se raportează implică inerent și forme distincte de prelevare a plusprodusului, față de politicile în materie utilizate în zorii socialismului, mai ales datorită cerinței de a stimula dezvoltarea echilibrată a tuturor sferelor producției materiale într-o societate mai omogenă, unde interesele de clasă nu mai sînt divergente. Dilema inerentă între necesitatea ritmurilor înalte de acumulare, cu consecințele politice și sociale aferente, și imperativul susținerii reproducției, la costuri cît mai mici pe aceste tărîmuri, se poate reglementa satisfăcător făcînd apel la

---

[1]) John Kenneth Galbraith — Nicole Salinger „Tout savoir — ou presque — sur l'économie", Editions du Seuil, Paris, 1978, p. 185.

[2]) Celso Furtado „A global view of the development process" în „Different Theories and Practices of Development", UNESCO, Paris, 1982, p. 76—77

[3]) V.I. Lenin Opere complete vol. 36 Ed. politică, București, 1965, p. 128

pîrghiile cointeresării oamenilor muncii, în calitatea lor concomitentă de proprietari, producători şi beneficiari ai producţiei şi serviciilor. Socialismul, ca sistem, poate astfel concilia cerinţele dinamismului economic cu ideologia progresului social.

În măsura în care, la actualul stadiu al evoluţiei civilizaţiei, progresul nu mai poate fi disjuns de inovaţia tehnologică, este evident că socialismul, ca orînduire nouă, superioară, dispune de potenţialităţi distincte pentru punerea în valoare a acestei noi forţe de producţie. Întrucît creativitatea nu este apanajul nimănui, ci este la îndemîna oricărei naţiuni, iar ştiinţa şi tehnologia nu au culoare ideologică, aplicaţiile lor pot foarte bine să servească reproducţiei unor structuri sociale neantagoniste. În capitalism, tehnologia şi aplicaţiile sale sînt direcţionate spre înnăbuşirea tensiunilor sociale, dar fundamentele acestui mod de producţie, axate pe profit nu permit realizarea acestui obiectiv. Socialismul are cu ce să înlocuiască acest element de incitare şi de promovare susţinută a progresului tehnic, fiind, totodată, în mod obiectiv mai bine adaptat pe planul raporturilor de producţie pentru a face faţă transformărilor profunde prefigurate de noile izbînzi tehnico-ştiinţifice : dezvoltarea caracterului social al muncii poate asigura, combinînd experienţa istorică cu căutările creatoare, stimulentele economice absolut necesare care să completeze acţiunea factorului ideologic, conştient. Posibilitatea desfăşurării fără sincope a reproducţiei lărgite este intrinsec legată şi de considerarea adecvată a problemei cererii în socialism, căreia progresul tehnologic îi serveşte ca sursă şi ca rezultantă. Realizarea produsului social va fi astfel condiţionată în mod decisiv de cererea solvabilă — productivă şi neproductivă — internă, respectiv de competitivitatea produselor pe piaţa externă.

Caracterul conştient şi reglementat al activităţilor economice în socialism constituie premisa fundamentală pentru menţinerea echilibrului mediului înconjurător. Practica de pînă acum a dovedit deja că este posibilă evitarea risipei şi a exploatării neraţionale, care ţine de logica eficienţei valorificării în capitalism, ca şi abandonarea unora din tehnologiile agresive faţă de om şi mediu. Viitoarele strategii naţionale de dezvoltare vor trebui să ţină în mod obiectiv seama de cerinţa conservării şi îmbunătăţirii mediului, corelată cu stringenţa utilizării raţionale a resurselor de materii prime şi energetice. Este de reţinut, în acest context, faptul că pe anumite trepte ale progresului tehnic devine tot mai mult posibilă — şi necesară — trecerea de la organizarea „liniară" a producţiei spre tipuri „ciclice", „circulare" ale acesteia, fără reziduuri şi poluare, asemănătoare modelelor din natură.

Ca operă a maselor, care se construieşte cu poporul şi pentru popor, socialismul a înscris echitatea socială pe acelaşi plan de priorităţi ca şi propulsarea forţelor de producţie pe piscurile cele mai înalte ale cunoaşterii umane şi dezvoltării. Echitatea fiind în raport direct cu poziţia celor ce muncesc faţă de forţele de producţie, se înţelege că determinarea sa este biunivocă : fiecare membru al societăţii este chemat să-şi pună întreaga capacitate de muncă şi cunoaştere în slujba progresului economico-social naţional, iar societatea trebuie să-i asigure condiţiile necesare pentru dezvoltarea fizică şi intelectuală, pentru satisfacerea necesităţilor personale. Întrucît dezvoltarea caracterului social al muncii face inoperant mobilul activităţii economice din capitalism (satisfacerea intereselor personale prin mecanismul concurenţial al pieţei), modalităţile concrete de participare a oamenilor muncii la conducerea, pe diverse trepte, a tuturor sectoarelor de activitate trebuie să preia acest rol şi în exercitarea lui să se înregistreze necontenite perfecţionări. Afirmarea tot mai deplină a democraţiei economice şi politice trebuie realizată în strînsă corelare cu îmbunătăţirea activităţii organelor de stat şi eliminarea deformărilor birocratice din practica lor. În măsura în care procesul dezvoltării este şi în socialism legat de structura socială, configuraţia concretă a forţelor politice de organizare şi conducere a acestei opere conştiente a maselor constituie o problemă cu soluţii specifice tradiţiilor şi condiţiilor din fiecare ţară.

Finalitatea ultimă a societăţii socialiste fiind bunăstarea şi prosperitatea poporului, realizarea unei noi calităţi a vieţii şi puternica ridicare a gradului de civilizaţie vor fi un rezultat firesc al acţiunii cumulate a parametrilor menţionaţi mai sus. Într-o accepţiune socialistă prosperitatea nu presupune o societate egalitară şi nici asimilarea noţiunii exclusiv cu consumul. Prin prisma amplelor prefaceri economice şi sociale care le presupune, prosperitatea în socialism postulează în primul rînd un sistem de valori proprii, îmbinînd aspiraţiile individuale de bunăstare şi împlinire a personalităţii cu idealurile umaniste de progres, conlucrare echitabilă şi paşnică.

Oportunitatea aprofundării preocupărilor pentru descifrarea multiplelor aspecte pe care le impune atenţiei noua etapă de dezvoltare a societăţii noastre socialiste este dată de necesitatea analizei temeinice a realităţilor şi extragerii concluziilor adecvate, teoretice şi practice, pentru activitatea viitoare. Aşa cum sublinia recent tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, aceasta ca înarma partidul şi poporul cu o perspectivă clară, va contribui la **„îmbogăţirea tezaurului comun al teoriei şi practicii revoluţionare, la respingerea propagandei îndreptate împotriva socialismului şi comunismului, la creşterea prestigiului socialismului şi comunismului în lume"**[4])

Marian CHIRILĂ

[4]) **Nicolae Ceauşescu.** Expunere la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982, Ed. politică, Bucureşti 1982 p. 59—60.

LEGITĂŢILE DEZVOLTĂRII PROPRIETĂŢII SOCIALISTE

(Urmare din pag. 18)

în măsura în care pe seama prelucrării elementelor materiale refolosibile se recuperează cheltuielile sociale pentru recirculare lor şi se obţine şi un venit net suplimentar. În asemenea condiţii, valorificarea superioară a resurselor refolosibile este şi legitate a dezvoltării proprietăţii socialiste. Oricum însă, capacităţile de producţie de care dispune ţara noastră în sectoarele industriei de prelucrare a ţiţeiului, metalurgiei şi construcţiei de maşini grele, în condiţiile unor resurse reduse de ţiţei, minereu de fier şi o serie de minerale neferoase, menţine problema importului de astfel de obiecte ale muncii şi în deceniul actual, şi reprezintă una din restricţiile principale ale dezvoltării proprietăţii socialiste din ţara noastră. Atenuarea intensivităţii acesteia va avea loc însă pe măsura înfăptuirii obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului cu privire la dezvoltarea prioritară a sectoarelor de prelucrare superioară a acestor materii prime şi modernizarea capacităţilor de prelucrare primară existente. Totodată, dezvoltarea cooperării pe linie de producţie cu ţările deţinătoare de astfel de resurse naturale, sub forma executării de către ţara noastră a diverselor obiective economice şi sociale în schimbul cantităţilor corespunzătoare de materii prime de bază va contribui la acoperirea unei părţi din necesarul aprovizionării tehnico-materiale a producţiei naţionale, condiţie esenţială a dezvoltării proprietăţii socialiste. Pentru celelalte sectoare industriale, cum sînt industria uşoară, alimentară, de prelucrare a lemnului, procesul esenţial care contribuie la dezvoltarea proprietăţii socialiste este **valorificarea superioară, integrală a resurselor naţionale proprii de materii prime**, în prezent existînd însemnate rezerve.

Specificitatea dezvoltării proprietăţii socialiste din ţara noastră în funcţie de rolul obiectelor muncii este reflectat pregnant de acţiunea socială organizată pentru **exploatarea şi folosirea raţională** a rezervelor naţionale. Din acest punct de vedere este deosebit de expresivă politica ştiinţifică a partidului nostru de asigurare a resurselor de materii prime de bază nu numai în funcţie de necesităţile prezente, dar şi prin prisma dimensiunilor acestora într-o perspectivă cît mai îndepărtată. În acest sens, măsurile iniţiate cu privire la creşterea producţiei de ţiţei pe calea ridicării gradului de recuperare a vechilor sonde, limitarea exploatării gazului metan şi folosirea acestuia îndeosebi pentru producţia de valori de întrebuinţare cu înalt grad de valorificare, condiţionarea extinderii exploatării fondului forestier în raport de perspectivele regenerării sale, şi altele, sînt procese esenţiale ale menţinerii şi creşterii rezervelor naţionale necesare dezvoltării neîntrerupte a proprietăţii socialiste din ţara noastră.

În încheierea analizei privind legităţile proprietăţii socialiste, privind funcţionarea mijloacelor de producţie se impune menţiunea că realizarea lor depinde direct de perfecţionarea relaţiilor sociale, pe fondul cunoaşterii şi folosirii legilor economice obiective. Dar despre acestea într-un studiu viitor.

Statutul epistemologic al studiilor asupra viitorului

ESTE un fapt, ansamblul de ipoteze, analize, judecăți de valoare conturat sub denumirea generică de „probleme globale" sau „viziuni holistice" a dobîndit o identitate bine precizată. Ar putea fi oare ignorate, din optica unei conștiințe care scrutează cu luciditate timpul în care trăiește, efectele profund perturbatoare ale crizei energetice și de materii prime, ale dezechilibrelor ecologice ? Pot fi oare nesocotite sau judecate într-un sistem conceptual inadecvat — din aceeași perspectivă raționalistă și umanistă — implicațiile subdezvoltării ? ale malnutriției ? ale cursei înarmărilor ? Desigur, răspunsul nu poate fi decît negativ, iar dacă pentru cei care sînt preocupați de cercetarea viitorului veridicitatea unora dintre concluziile formulate sînt puse uneori sub semnul îndoielii aceasta se poate explica și prin caracterul incipient, embrionar al acestui nou tip de investigații științifice.

Nu ne propunem să adîncim analiza validității aparatului metodologic utilizat, rigurozitatea demersului logic al cercetărilor sau coerența și flexibilitatea cadrului teoretic elaborat mărginindu-ne la a remarca faptul că cercetătorii din sfera studiilor asupra viitorului procedează fie la extrapolarea unor tendințe trecute sau prezente, la elaborarea de scenarii, la imaginarea unor modele matematice complexe. Aria problematică la care ne referim vizează cu deosebire implicații în plan epistemologic, al instrumentelor cu care știința își propune să cunoască realitatea. Pentru că, dacă realitatea și însemnătatea problemelor globale nu mai este necesar a fi dovedite, un loc prioritar revine modului în care surprindem această realitate, felului în care formulăm întrebările și căutăm răspunsurile. Din această optică apreciem că viziunile globale constituie o veritabilă provocare epistemologică pentru științele sociale deja constituite. Să încercăm o expunere mai sistematică a argumentelor.

Viziunea globală operează cu generalul. Fenomenele pe care le revendică a se integra obiectivului său de studiu cunosc dimensiuni planetare. Mondo-economicul reprezintă cadrul de referință curent, deliberat acceptat. Creșterea demografică prezintă interes în măsura în care implică destinul întregii omeniri, criza energetică și de materii prime are acest statut în măsura în care insuficiența resurselor se repercutează, într-un fel sau altul, asupra tuturor statelor ; problemele ecologice sînt circumscrise analizelor holistice în măsura în care unele posibile dezechilibre vor afecta biosfera. Dar este oare această operare cu generalul un apanaj exclusiv al abordărilor de factură globală ? Sau, într-o altă formulare, cu ce fel de general se operează ?

O privire, fie și sumară, asupra sistemului științelor în general, dar mai cu seamă al științelor sociale, prilejuiește contactul cu un ansamblu relativ închegat de cunoștințe în care elementul cel mai important al dialecticii cunoașterii îl reprezintă integrarea rațională a concretului, a faptului individual într-un sistem de noțiuni cu caracter general, structurat și explicativ. Pot fi decelate, din această perspectivă, mai multe moduri de interpretare a particularului. Într-o primă ipostază ni se relevă mecanismul propriu fiecărei științe ce studiază lumea naturală sau universul social. Însăși logica cunoașterii științifice presupune existența unui aparat conceptual specific, prin care faptele concrete, circumscrise unei anumite sfere a realității, să poată fi analizate, clasificate, integrate într-un sistem explicativ coerent. Cu alte cuvinte, orice disciplină științifică, oricît de specializat ar fi domeniul său de cercetare, își propune să opereze cu noțiuni generale.

Sînt prezente, fie în clasificările unor epistemologi contemporani, fie prin însești ariile de investigare pe care și le revendică și unele ierarhizări ale științelor sociale ca atare în funcție de criteriul generalității. O asemenea clasificare, ce se calchiază întrucîtva pe raportul dintre disciplinele de ramură și disciplinele ce aspiră spre un statut de teoretician al domeniului — cum ar fi, de pildă, raportul dintre economia politică și disciplinele economice concrete, dintre sociologia generală și sociologiile de ramură etc. — sugerează și o altă posibilitate de operare cu generalul. Astfel, din perspectiva unei ipotetice ierarhizări a științelor în funcție de criteriul generalității obiectului de cercetare, poate fi identificată o trecere graduală de la discipline strict specializate la sfere de cercetare care cuprind ansambluri largi, în eșalonul lor superior situîndu-se economia politică, sociologia, filozofia. Se încadrează oare studiile asupra viitorului, așa cum au fost ele realizate și concepute pînă în prezent, în vreuna din aceste categorii ? Reprezintă oare acest gen de investigație o modalitate sui generis prin care se încearcă o mai bună cunoaștere a realității sociale ?

Reflectînd asupra modului în care au fost formulate întrebările și exprimate concluziile se remarcă faptul că instrumentarul euristic al studiilor globale operează cu un general „individualizat". Variabilele alese ca parametri ai cercetărilor au, din punct de vedere al procesului de cunoaștere, același nivel limitat de abstracție cum ar fi, într-o cercetare economică de întreprindere, numărul de ore prestat de un muncitor sau cuantumul fondurilor fixe existente. Astfel, variabila demografică sau indicatorul „resurse mondiale de materii prime" sînt utilizați ca bază de calcul simplă (prin extrapolare, prin corelare cu alți indicatori) și nu reprezintă un elaborat teoretic apt să dobîndească statut de „general" (deci cu o arie de cuprindere maximă) prin agregare sau prin reconstrucție conceptuală. Poate tocmai din această cauză unele critici formulate la adresa acestui gen de studii invocă argumente valide, judicioase. Poate tocmai această absență (dacă nu chiar ignorare) a mecanismelor construcției științifice au infirmat anumite previziuni avansate de autori cunoscuți în domeniul studiilor globale. Căci nu faptul că primul raport către Clubul de la Roma — pentru a ne referi la un exemplu notoriu — nu ar fi anunțat iminența crizei energetice ni se pare un punct criticabil. Deosebit de relevant este, că, din momentul conștientizării șocului petrolier și a crizei de materii prime de către comunitatea mondială și pînă la găsirea și concretizarea unui răspuns eficient a trecut o perioadă îndelungată de timp, perioadă care a fost necesară tocmai pentru a găsi acele mecanisme economice și sociale apte să concretizeze aceste deziderate ale progresului omenirii. Iată și un alt exemplu: prin afirmarea cerinței de a situa omul în centrul strategiei de dezvoltare nu poate să fie ignorată și existența unui anume cerc vicios. Economocentrismul — după cum o relevă și sintagma utilizată — a constituit o denaturare, hiperdimensionarea criteriilor economice comparativ cu cele sociale în procesul creșterii (economia reprezintă unul dintre subsistemele societății globale) precum și o inversare a raporturilor dintre științele care studiază domeniile respective. Tocmai de aceea, sesizarea cerinței de a alcătui o nouă ierarhie în logica obiectivelor dezvoltării — corectă în sine — nu reprezintă decît recunoașterea unor insuficiențe conceptuale, iar pe tărîmul cunoașterii progrese relativ limitate.

Dacă în ceea ce privește unele probleme de construcție teoretică și conceptuală se poate anticipa drept necesară apropierea acestor studii de factură globală de cunoștințele acumulate în timp și de arsenalul noțional al științelor sociale, nu poate fi contestată originalitatea viziunii pe care o propun cercetările asupra viitorului disciplinelor științifice deja constituite. Poate aceasta reprezintă un fapt cu adevărat remarcabil, o viziune nouă asupra condiției lumii în care trăim. Filozoful român Lucian Blaga, meditînd la modul în care știința se apropie de obiectul cunoașterii identifică un cîmp epistimologic căruia el îi spunea „zare a cunoașterii". Ce semnifică acest concept ? — anume că fiecare știință se raportează în mod diferit, în funcție de specificul său, la lumea înconjurătoare. Este pus în lumină, prin această constatare, un adevăr pe care nici o investigație asupra dialecticii cunoașterii științifice nu îl poate ignora : faptul că realitatea obiectivă, universul natural și social reprezintă un tot unitar în timp ce disciplinele științifice se raportează la această entitate complexă în mod fragmentat.

Ce valoare gnoseologică dobîndește această idee poate fi

Cristian POPESCU

(Continuare în pag. 24)

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

DEZECHILIBRELE ECONOMIEI CAPITALISTE ȘI INSTRUMENTARUL PENTRU INVESTIGAREA LOR (III)

PRIVITĂ în perspectivă istorică, semnificația reală a teoriei dezechilibrelor constă, după aprecierea lui A. Barrère, în „a respinge «revoluția» keynesistă, utilizînd în același timp, unele din contribuțiile ei pentru a reînnoi teoria neoclasică ; ceea ce a fost dezvoltat sub forma : încercare de integrare în teoria tradițională a unor elemente din suprastructura analitică keynesistă, dar respingerea problematicii acesteia, a premiselor ei (ipotezelor ei de bază – n. ns.) și a infrastructurii ei analitice". [12])

Această atitudine contradictorie a promotorilor burghezi contemporani ai teoriei dezechilibrelor din economia capitalistă poate să pară paradoxală la prima vedere. De fapt, ea nu este nici nouă, nici de neînțeles. Ea exprimă afinități și reticențe explicabile pentru gînditorii burghezi care încearcă să împace două lucruri greu de împăcat și anume : dorința subiectivă a burgheziei de a perpetua existența capitalismului, în ciuda limitelor lui istorice, și realitatea obiectivă a dezechilibrelor din cadrul economiei capitaliste. Această realitate directă a dezechilibrelor constituie o expresie acută a acestor limite, însoțită de tentative subiective și de măsuri practice care să atenueze sau cel puțin să amîne consecințele lor tot mai greu de suportat – nu numai de burghezia neliniștită pentru poziția ei privilegiată, ci mai ales de opinia publică mondială progresistă și, în special, de clasa muncitoare, preocupate, pe bună dreptate, de destinul omenirii și de amenințările pe care le aduc acestuia dezechilibrele generate de esența capitalismului.

Autoritatea lui J.M. Keynes în lumea burgheză în legătură cu apărarea intereselor de durată ale capitalismului este prea mare pentru a putea fi total ignorată. Din această cauză promotorii contemporani ai teoriei dezechilibrelor s-au denumit și ei neokeynesiști. În același timp, critica adusă de J. M. Keynes teoriei economice burgheze tradiționale („revoluția keynesistă") li se pare acestora prea aspră, în măsura în care și „neoclasicii" și keynesiștii doreau, în fond, perpetuarea capitalismului. La aceștea se adaugă reticențele crescînde ale majorității economiștilor burghezi contemporani față de intervenția statului burghez în economie, mai ales cînd este vorba de măsuri cu caracter social, care ar putea ușura, fie și în parte, situația maselor populare, măsuri pe care le au în vedere unii keynesiști cu vederi mai liberale.

Promotorii teoriei dezechilibrelor resping „revoluția keynesistă", ruptura (fie și relativă) dintre teoria economică „neoclasică" și cea keynesistă, propunînd **reîntoarcerea la teoria economică „neoclasică"** („contrarevoluția keynesistă"). Mai precis, ei propun **corectarea (revizuirea) teoriei economice „neoclasice"** cu ajutorul unor elemente keynesiste, în speranța unei duble renovări și fortificări : atît a economiei politice burgheze, prin sudarea celor două tipuri de teorii burgheze, cît și a economiei capitaliste, prin mai buna dozare a raportului dintre libera inițiativă și intervenția statului burghez în economie, acordînd prioritate celei dintîi. Pe plan teoretic, încercarea stă, în mod evident, sub semnul eclectismului, în avantajul teoriei burgheze tradiționale, preocupată de justificarea caracterului pretins etern al economiei capitaliste și de apărarea intereselor celor mai conservatoare pături din sînul marii burghezii. Pe planul politicii economice, încercările de acest fel stau sub semnul luptei dintre dirijism și neoliberalism, a luptei dintre partizanii intervenției statului burghez în economie și apologeții liberei inițiative și ai pieței concurențiale, în funcție de raportul de forțe dintre grupările marii burghezii monopoliste, respectiv dintre partidele burgheze din țările capitaliste dezvoltate, interesate, unele în măsuri monopolist-statale, altele într-o mai mare libertate de acțiune a marilor corporații naționale și transnaționale.

Istoria modernă și contemporană a arătat însă că nici eclectismul nu este o dovadă de rigoare științifică și de tărie teoretică, după cum nici alternanța politicilor economice dirijistă și neoliberală nu rezolvă – în mod durabil și constructiv – contradicțiile și dezechilibrele din economia capitalistă. Aceasta înseamnă că pentru explicarea temeinică și pentru înlăturarea efectivă a dezechilibrelor din economia capitalistă contemporană sînt necesare, în realitate, atît o metodologie mult mai riguroasă de abordare a acestora, comparativ cu metodologia burgheză tradițională și convențională („neoclasică", keynesistă, neokeynesistă, postkeynesistă, ori pseudokeynesistă), cît și o politică economică incomparabil mai radicală în soluționarea acestor dezechilibre, comparativ cu politicile care au alternat pînă acum, contribuind la amplificarea continuă a dezechilibrelor.

Unele fisuri metodologice ale acestor încercări eclectice de „împăcare" sau cel puțin de „amestec util" dintre cele două doctrine economice burgheze menționate mai sus au fost observate și semnalate și de către A. Barrère atunci cînd arată că promotorii teoriei dezechilibrelor au preluat din keynesism aspecte formale, de suprafață, pe care le denumește „suprastructura analitică" a lui J.M. Keynes, respectiv problematica, ipotezele și categoriile globale cu care opera acesta. „Ceea ce teoria dezechilibrelor a împrumutat de la J.M. Keynes nu ține decît de accesoriu – scrie A. Barrère –, în timp ce reînnoirea unei opere presupune o mai bună adaptare a inspirației fundamentale a acesteia la evoluția faptelor și la progresul științei. În acest spirit, încercarea (teoriei dezechilibrelor – n.ns.) apare mai degrabă ca un eseu de renovare neoclasică, a cărei inspirație este mai puțin neo- și mai mult retrokeynesistă" [13]). Dezvăluind nepotrivirea dintre denumirea noului curent („neokeynesist") și conținutul lui („contrarevoluție" keynesistă), respectiv revenirea la elementele esențiale din teoria „neoclasică", A. Barrère scrie că

FIȘE

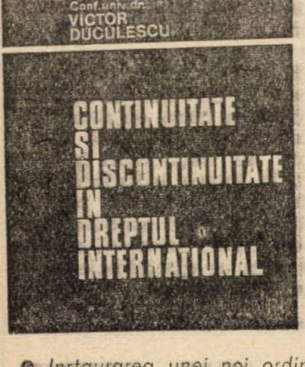

● *Instaurarea unei noi ordini internaționale, deziderat arzător al națiunilor, implică – alături de soluționarea a numeroase probleme economice, politice, sociale – și crearea unui cadru juridic adecvat. Practica internațională a pus în evidență numeroasele și, adesea, extrem de nuanțatele probleme de drept internațional ce se cer rezolvate în acest context. Comentarea unei astfel de problematici constituie subiectul recentei lucrări semnate de* Victor Duculescu „Continuitate și discontinuitate în dreptul internațional" *tipărită la* EDITURA ACADEMIEI. *Autorul propune o dezbatere asupra conceptului de „instituție a succesiunii statelor în dreptul internațional". Este, într-o exprimare mai larg accesibilă, o analiză a evoluției rolului națiunii și a statului în epoca noastră, privite cu precădere din optică juridică. Invocînd numeroase argumente de ordin istoric, bogate surse bibliografice, autorul demonstrează viabilitatea națiunii, a unității statale ca realități bine precizate ale istoriei contemporane, demonstrînd justețea concepției românești care promovează respectarea dreptului fiecărei națiuni ca o condiție esențială a făuririi unei ordini mondiale echitabile.*

Apa – resursă epuizabilă

● *Irigațiile reprezintă unul dintre cei mai însemnați factori intensivi de sporire a producției agricole. A judeca eficiența acestora numai raportat la volumul producției obținute pe suprafața cultivată nu mai poate constitui unicul criteriu în condițiile actuale, opinează* G. Markov *în articolul* Efectivno izpolzvane na vodata v polivnoto zemedelie *(Folosirea eficientă a apei în culturile irigate). Ca urmare a creșterii prețurilor la energie, a apariției unor probleme ecologice, eficiența irigațiilor trebuie să fie măsurată, după opinia lui G.M., atît la nivelul costurilor de producție cît și al costurilor sociale pe termen lung. În strategia optimizării folosirii sistemelor de irigații un element important îl reprezintă însăși resursa naturală implicată : apa, care nu mai trebuie considerată drept o resursă inepuizabilă. Apare necesar să se determine un preț al apei, care să fie inclus în costul de producție al produselor agricole. Această calculație de preț ar include, alături de costurile implicate de captarea și transportul apei la diferite distanțe, și cheltuielile ocazionate de regenerarea unor terenuri agricole, de investițiile necesare menținerii echilibrelor ecologice specifice unor microzone geografice, etc.*

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

„Slăbiciunea esenţială a teoriei dezechilibrelor ni se pare a consta în faptul de a fi crezut că pentru a face o sinteză (între „neoclasicism" şi keynesism – n.ns.) era de ajuns să se amestece unele instrumente de analiză, ignorînd problematica şi premisele fundamentale care dau întregului aparat teoretic esenţa semnificaţiei lui" [14]). Natura pseudokeynesistă a noului curent apare mai pregnant în legătură cu modul cum acest curent explică conţinutul, cauzele şi dimensiunile dezechilibrelor din capitalismul contemporan.

Principala slăbiciune a noului curent de gîndire economică burgheză constă, după părerea lui A. Barrère, în greşita punere a problemei dezechilibrelor din economia capitalistă, legată de insuficienta înţelegere a gîndirii lui J.M. Keynes. Economistul francez apreciază că sistemul teoretic al lui J.M. Keynes a fost insuficient înţeles sau greşit înţeles, fie datorită unei prime lecturi rapide şi a neputinţei unora dintre cititorii lui de a se debarasa de ideile din gîndirea burgheză tradiţională, fie datorită unor influenţe unilaterale ale politicii economice asupra teoriei economice. În consecinţă, timp de mai multe decenii s-a considerat că gîndirea keynesistă este axată pe dilema „stabilitate monetară şi şomaj" ori „deplină folosire a mîinii de lucru şi inflaţie", ceea ce ar fi, însemnat să se aleagă unul din cele două rele inevitabile : şomaj sau inflaţie (şomajul ca însoţitor inevitabil al stabilităţii preţurilor ; inflaţia ca preţ al deplinei folosiri a mîinii de lucru). Sub influenţa unor practicieni din domeniul politicii economice, numeroşi economişti au redus concepţia teoretică a lui J.M. Keynes asupra folosirii mîinii de lucru la simple practici, mai mult sau mai puţin oportune, printre care A. Barrère enumeră „fiscabilitatea compensatoare, finanţarea publică a consumului privat, facilităţile creditului, sporirea investiţiilor în principiu, fără a se preocupa de orientarea lor etc.". O astfel de atitudine, precizează autorul în continuare, „a dat ocazia unor practicieni puţin scrupuloşi, care nu l-au citit niciodată pe Keynes sau n-au făcut nici un efort să-l înţeleagă, de a reduce aportul său ştiinţific la o caricatură ale cărei principale trăsături devin : deficitul bugetar, liberalismul monetar, condamnarea economiilor, investiţii nediferenţiate, finanţarea excesivă a consumului etc." [15]).

Pe baza unei lecturi repetate şi aprofundate a lucrării lui J. M. Keynes se impune depăşirea acestei viziuni deformatoare şi devine posibilă formularea corectă a dilemelor reale pe care le avea în vedere economistul britanic, după părerea lui A. Barrère, şi anume : „La nivelul analizei economice, dilema este următoarea : sau şomajul, subconsumul şi creşterea preţurilor sînt dezechilibre temporare şi întîmplătoare, datorate unor factori exteriori sistemului de piaţă ; în mod normal acesta ar trebui să le resoarbă, dacă funcţionarea lui nu este perturbată ; sau şomajul, consumul insuficient şi inflaţia sînt dezechilibre cronice, inerente sistemului economic însuşi ; în acest caz, se cuvine să fie interpretate cu ajutorul unui nou sistem de analiză, capabil să dezvăluie cauzele interne ale deficienţelor lui.

La nivelul politicii economice dilema se exprimă astfel : sau să se uşureze reechilibrarea pieţei muncii, acţionînd asupra salariului, şi să se reechilibreze piaţa produselor, controlînd circulaţia monetară ; sau să se asigure reglarea folosirii mîinii de lucru şi a cererii globale prin intermediul componentelor circuitului : veniturile, cheltuielile, investiţiile" [16]).

Se pare deci că, în comparaţie cu J.M. Keynes, noul curent îngustează şi simplifică problema reală a dezechilibrelor din economia capitalistă şi încearcă explicarea lor printr-un compromis Walras-Keynes. „Principiul său este următorul – scrie A. Barrère, despre acest nou curent din gîndirea economică burgheză –: să reţină piaţa de la Walras şi moneda de la Keynes, dar să-i corecteze pe fiecare pentru a-i reuni într-un sistem de interpretare a economiei monetare în dezechilibru" [17]). Mai corect, aceasta înseamnă că noul curent preia de la J.M. Keynes ideea de nepotrivire între fluxurile economiei monetare, pe care o explică prin intervenţia monedei în sfera circulaţiei de mărfuri (la nivelul pieţei), dar în acelaşi timp, el respinge ideea walrasiană a echilibrului pieţei şi ignoră analiza keynesistă a circuitului veniturilor. Rezultatul acestei revizuiri a „neoclasicismului" şi al „contrarevoluţiei keynesiste" îl constituie faptul că noul curent s-a ocupat numai de dezechilibrele funcţionale, care au un caracter secundar în viziunea lui J.M. Keynes, şi a ignorat dezechilibrele de sistem din cadrul economiei capitaliste, care au stat în atenţia economistului britanic.

Cauza abordării astfel a celor două feluri de dezechilibre din economia capitalistă de către noul curent de gîndire economică decurge, după părerea lui A. Barrère, din greşita înţelegere a naturii acestei economii, inclusiv a originii şi rolului banilor (monedei) în cadrul ei, implicit din neînţelegerea conţinutului real al sistemului teoretic al lui J. M. Keynes. După părerea lui A. Barrère, în timp ce J.M. Keynes a privit banii (moneda) ca o componentă organic integrată în ansamblul economiei capitaliste şi ca instrument de realizare a legăturii dintre prezent şi viitor (mijloc de anticipare), noul curent menţionat introduce moneda din exterior în economia de troc, reduce rolul ei numai la acela de instrument care mijloceşte schimbul („moneda banală sau de tranziţie"), dar nu cercetează originea şi natura ei, ignoră rolul ei în procesul de creare a valorilor, o priveşte numai ca pe un factor de constrîngere pe diferite pieţe (a muncii, a produselor etc.), ca pe un factor care duce la formarea de „preţuri fixate" sau „false preţuri" (în raport cu proporţiile reale în care ar trebui să se schimbe produsele într-o economie echilibrată de troc, deci dacă schimbul ar avea loc în mod direct, fără mijlocirea banilor). În consecinţă, în timp ce J.M. Keynes înţelege economia modernă (capitalistă) ca pe o economie a incertitudinilor, a cărei funcţionare are loc pe baza anticipărilor făcute de agenţii economici, noul curent de gîndire analizat priveşte această economie în raport cu imaginea idealizată a teoriei echilibrului economic general, ca pe o economie monetizată, în care banii ar constitui pur şi simplu un instrument tehnic de uşurare a schimburilor şi, totodată, de ascundere a proporţiilor reale în care ar trebui să se schimbe produsele.

prof. dr. Sultana SUTĂ-SELEJAN

12) Idem. p. 289.
13) Idem. p. 290.
14) Idem, p. 293.
15) Idem, p. 3.
16) Ibidem
17) Idem, p. 3—4.

FIŞE

Promovarea cadrelor

● *In studiul* „Cadres : qui et comment promouvoir ?" *publicat în nr. 27 a.c. al revistei* „L'Usine Nouvelle" *Jean Meilaud prezintă concluziile unei analize desfăşurată în mai multe întreprinderi franceze privind concepţia şi practica în domeniul gestiunii personalului. Concluzia principală, subliniază J.M., infirmă celebrul principiu al lui Peters potrivit căruia toate sistemele de promovare, în întreprinderi şi organizaţii, conduc la a plasa în posturi de răspundere oameni care au atins nivelul lor propriu de incompetenţă, ei fiind mai mult sau mai puţin competenţi doar pe posturile anterioare promovării. Dimpotrivă, criteriul de bază în promovarea cadrelor îl constituie competenţa profesională căruia i se adaugă, în ordine descrescătoare, aptitudinea de a aduce idei noi şi calitatea de conducător. Problema cea mai dificilă cu care se confruntă întreprinderile pe acest plan, susţine J.M., este aceea de a alege între a promova cadre interne sau cadre din afara unităţii, organizaţiei respective. În general se acordă prioritate promovării interne în numeroase întreprinderi franceze urmărindu-se îmbinarea experienţei cu spiritul inovativ, adaptarea cît mai elastică a aptitudinilor individuale la cerinţele, şi ele în continuă schimbare, ale posturilor.*

Diversificare versus specializare ?

● *Mutaţiile survenite în ultimii ani pe piaţa capitalurilor din numeroase ţări capitaliste dezvoltate, şi mai cu seamă în S.U.A., pot să anunţe declinul unei concepţii de management ce părea, nu cu multă vreme în urmă, infailibilă. Este vorba – după cum susţine* John Thackray *în articolul publicat în revista* „Management Today" *şi reprodus de publicaţia* PROBLÈMES ECONOMIQUES *din 23 iunie a.c. sub titlul* „La nouvelle vague de desInvestissement et de fusion de societés" *– de un proces evident de specializare a tot mai numeroase companii şi societăţi cu caracter lucrativ. Mobilul acestei reorientări îl reprezintă efortul de a asigura un nivel cît mai înalt de rentabilitate, de competitivitate produselor fabricate prin dobîndirea supremaţiei pe un anumit segment tehnologic. În plan teoretic, reorientarea întreprinderilor de la societăţile tip „conglomerat" la cele profilate este sinonimă, apreciază J. T., cu abandonul aşa-numitei strategii a „portofoliului echilibrat". În alţi termeni, se trece de la un mod de organizare ce considera un grup industrial drept un organism independent pe plan economic, autofinanţat, în care o serie de activităţi de bază cu o rentabilitate modestă dar constantă asigurau suportul financiar pentru realizarea de străpungeri tehnologice, la o nouă concepţie de management ; aceasta îşi propune să asigure randamentul maxim al capitalului investit, indiferent de sursa de provenienţă a acestuia (ca urmare a autofinanţării, credite sau din alte surse).*

ANALIZA VALORII: CONCEPT ŞI EXIGENŢE

ESTE UN FAPT ce ţine de evidenţă că în lumina obiectivelor de dezvoltare stabilite pentru acest cincinal, orice cale, orice metodă capabilă să conducă la diminuarea costurilor de producţie — şi cu deosebire a consumurilor materiale şi energetice — la sporirea competitivităţii produselor trebuie să-şi găsească o aplicare operativă şi pe un plan cît mai larg în economia naţională. Unor atari exigenţe se subsumează şi analiza valorii, procedeu de mare eficienţă, atestat în practica internaţională ca şi în unităţi economice din ţara noastră. Şi totuşi, la mai bine de un deceniu de la iniţierea primelor aplicaţii, în cadrul unor întreprinderi româneşti, după aproape patru ani de la elaborarea unui act normativ ce stipula aplicarea sa, aria de utilizare a metodei analizei valorii poate fi socotită relativ modestă.

Prin lucrarea **„Elemente de analiza valorii"**, publicată la Editura Academiei R.S.R. *) inginerii **Paul Petrescu** şi **Teodor Gherasim** nu îşi propun să facă o analiză a obstacolelor ce apar încă în utilizarea, la nivelul activităţii de concepţie, a analizei valorii. Dar, de bună seamă, o astfel de preocupare există chiar dacă are un caracter implicit. A realiza expunerea sistematică a principiilor şi metodelor reunite sub denumirea generică „analiza valorii", a evidenţia rezultatele pozitive, multe spectaculoase, obţinute de colective din ţară care folosesc această metodă — aşa cum procedează autorii — înseamnă a urmări nu numai scopuri strict informative, didactice, dar a contribui cu argumente puternice la sensibilizarea cadrelor din economie faţă de o modalitate verificată de sporire a eficienţei economice.

Potrivit conceptului dat de autori analizei valorii, aceasta constituie o disciplină de investigare a procesului asimilării de produse noi sau de modernizare a celor existente. Strategia analizei valorii porneşte de la corecta identificare şi clasificare a funcţiilor unui anumit produs în scopul evidenţierii valorii de întrebuinţare a acestuia, a felului în care produsul respectiv răspunde nevoilor beneficiarilor, valoare de întrebuinţare care, ulterior, este raportată la costurile de producţie. Punînd în evidenţă faptul că o parte însemnată a costurilor de producţie (uneori chiar 50% din total), contribuie în mică măsură sau deloc la asigurarea valorii de întrebuinţare, încărcînd, deci inutil cheltuielile cu realizarea produselor, analiza valorii indică în mod concret unde şi cum se poate acţiona pentru reducerea unor astfel de cheltuieli prin cuantificarea funcţiilor produsului, ierarhizarea lor ca importanţă şi eliminarea costurilor nejustificate.

Avînd în vedere caracterul său de disciplină de graniţă, autorii pun accentul în paginile cărţii pe latura ei practică, încorporînd în structura analizei valorii tehnicile specifice unor noi metode de raţionalizare a proceselor productive: instrumentarul valoros al teoriei deciziei; cele mai avansate metode de stimulare a creativităţii, de elaborare a unor soluţii constructive care asigură produselor proiectate un grad sporit de funcţionalitate, sînt mai economicoase. Se urmăreşte astfel precizarea elementelor unui ghid practic care să permită factorilor din întreprinderi să realizeze produse cu o valoare maximă de întrebuinţare, cu caracteristici tehnice şi de calitate înalte, caracterizate prin parametrii de exploatare, confort, siguranţă în folosire etc.

Autorii subliniază, pe bună dreptate, încă de la începutul lucrării, că sfera principală de acţiune a analizei valorii o reprezintă procesul de proiectare. Se porneşte de la realitatea că două treimi din cheltuielile de fabricaţie se determină în însăşi faza de proiectare, iar analiza valorii, prin faptul că acţionează în această etapă de realizare a produsului nou, devine în mîna specialiştilor un instrument indispensabil, cu valenţe practice deosebite, în direcţia reducerii consumurilor materiale şi energetice. Cît priveşte cerinţa aplicării analizei valorii în mod generalizat, aceasta porneşte tocmai de la posibilităţile pe care metoda amintită le oferă specialiştilor din orice domeniu economic în evidenţierea costurilor inutile, nejustificate şi în realizarea produselor într-o viziune echilibrată — tehnică şi economică, — printr-o acţiune efectivă în direcţia optimizării raportului calitate/cost. Combinarea soluţiilor care să fie simultan favorabile funcţiilor produsului şi costurilor lui este chiar scopul analizei valorii.

Principiul metodologic al analizei valorii, conturat şi argumentat cu competenţă de către autori în paginile cărţii, poate fi exprimat sintetic astfel: cantitatea de muncă consumată pentru materializarea funcţiei trebuie să corespundă cu ponderea funcţiei respective în valoarea de întrebuinţare. Tocmai de aceea, soluţiile constructive noi pe care le sugerează analiza valorii sînt altele decît cele cunoscute, încorporează numeroase elemente originale. Identificarea raportului dintre costuri şi valoarea de întrebuinţare prin definirea la rîndul lor în funcţie de necesităţile sociale pe care trebuie să le satisfacă produsul respectiv, permite proiectarea sau reproiectarea produsului în condiţii mai economicoase, prin adoptarea soluţiei optime, printr-o gîndire novatoare şi promptă în acţiune.

Se cere a fi subliniat şi faptul că, dacă în prima parte a volumului autorii optează pentru o expunere sistematică, actualizată a fundamentului teoretic şi a instrumentarului analizei valorii, în cea de a doua parte, axată pe aspecte aplicative, sînt relevate o serie de modalităţi concrete prin care se poate realiza analiza valorii, fapt care sporeşte considerabil valenţele practice ale cărţii. Adresîndu-se unui larg cerc de cititori, deopotrivă conducători de unităţi economice, proiectanţi, practicieni, volumul reprezintă o pledoarie pentru promovarea noului în economie, pentru extinderea rapidă a metodelor avansate, de înaltă eficienţă, în sfera concepţiei şi proiectării produselor.

Marcel VOICA

* P. Petrescu, T. Gherasim, Elemente de analiza valorii, Ed. Academiei R.S.R., 1981.

Statutul epistemologic al studiilor asupra viitorului

(Urmare din pag. 21)

uşor evidenţiat dacă ţinem seama de faptul că o anumită ştiinţă, mai ales dintre acelea care operează cu noţiuni de mai mare abstracţiune, propune şi o viziune sui generis asupra lumii. Iată un exemplu posibil: factorul uman. Din perspectiva economică, factorul uman este considerat cu prioritate sub atributul său de forţă de muncă, ca un factor de producţie alături de resurse financiare, fonduri fixe etc. Cercetarea sociologică va porni, dimpotrivă, de la ipoteza existenţei sociale ca realitate umană specifică integrînd activitatea economică în dinamica foarte complexă a grupurilor umane în timp ce psihologia va privi fiinţa umană în sine, încercînd să descifreze legile psihicului uman. În fapt, tendinţa spre interdisciplinaritate în cercetarea ştiinţifică contemporană urmăreşte să înlăture tocmai această contradicţie care s-a conturat în cîmpul cunoaşterii între realitatea unică şi indestructibilă a obiectului cunoaşterii şi modul fragmentat, izolat de cunoaştere pe care îl oferă diversele ştiinţe. Tocmai pentru a se evita unele erori datorate extinderii, dincolo de orizontul de cunoaştere legitimat, al viziunii specifice unei anumite ştiinţe sînt orientate eforturile unor epistemologi contemporani în direcţia unei mai raţionale aşezări a relaţiilor dintre ştiinţe. Or, privind lucrurile în acest mod apare cu limpezime că studiile asupra viitorului oferă o nouă viziune asupra lumii. Ele sesizează interdependenţe majore şi avertizează asupra unor posibile pericole ce ameninţă dezvoltarea comunităţii mondiale. Din această perspectivă se poate aprecia că studiile globale reprezintă o identificare şi o încercare de a răspunde problemelor actualei etape de dezvoltare a omenirii iar în plan epistemologic pot declanşa o autentică „tăietură epistemologică" după cum se exprima filozoful francez Gaston Bachelard, impunînd o reorientare a opticii şi o adecvare a instrumentelor pe care le utilizează cercetarea socială.

Aprofundarea cercetărilor în direcţia sporirii calităţii ştiinţifice a studiilor asupra viitorului, deopotrivă cu lărgirea continuă a orizontului de cunoaştere al tuturor ştiinţelor sociale ar permite, în actuala conjunctură mondială, o creştere a contribuţiei ştiinţei la soluţionarea complexelor probleme cu care sînt confruntate statele lumii. S-ar asigura, astfel, în deplin acord cu principiile progresiste promovate de România socialistă pe arena internaţională, un fundament mai trainic implicării active a oamenilor de ştiinţă în contemporaneitate, s-ar crea noi premise pentru afirmarea viguroasă a raţiunii şi umanismului — atribute definitorii ale activităţii de cercetare ştiinţifică.

SPRE O REÎNTOARCERE LA AUR?

FAPTELE CARE AU REPUS ÎN DISCUȚIE în ultima vreme o eventuală reintegrare a aurului în sistemele monetare sînt următoarele: încă pe vremea Administrației Carter, Congresul S.U.A. a cerut Trezoreriei americane să constituie o comisie care să examineze posibilitățile ca aurul să recapete un rol în desfășurarea relațiilor monetare naționale și internaționale. În iunie 1981, președintele Ronald Reagan a stabilit componența acestei comisii, iar activitatea celor 17 membri numiți a început în septembrie anul trecut. Lucrările comisiei continuă, însă știrile despre problemele abordate și despre concluziile la care s-a ajuns pînă în prezent sînt parcimonioase. Avînd în vedere că mandatul comisiei constă textual în studierea rolului pe care aurul ar putea să-l aibă în viitor în relațiile economice internaționale[1]), se poate deduce că este studiată oportunitatea restabilirii unei acoperiri în aur și a unei convertibilități în aur a dolarului S.U.A., ca precursoare ale unor schimbări fundamentale în sistemul monetar internațional[2]).

Nu este greu de bănuit motivele care au determinat Congresul S.U.A. să ceară elaborarea unui atare studiu. Lumea, atît în S.U.A., cît și în alte țări occidentale, este profund nemulțumită de rezultatele diferitelor forme de conducere autoritară a treburilor monetare, adoptate în aceste țări. Niciodată în timp de pace nu au existat dezechilibre atît de mari pe acest plan ca în urma demonetizării aurului: inflație adeseori exorbitantă, lipsită de „vocația" afirmată pe timpuri de stimulare a economiei capitaliste, flotare continuă, uneori anarhică, a raporturilor valorice dintre monedele naționale, inclusiv dintre monedele de rezervă care, în principiu, trebuiau să constituie un exemplu de stabilitate, toate acestea cu repercusiuni negative profunde asupra relațiilor sociale și activității economice din țările respective. Este cert că dezechilibrele semnalate nu au fost determinate numai de eliminarea aurului din funcțiile monetare. Mulți comentatori sînt însă de părere că aurul a constituit un factor stabilizator important în relațiile monetare.

În condițiile dezechilibrelor din sfera financiar-monetară internațională care tind să se perpetueze, nu este de mirare că unii dintre oamenii politici și economiștii din Occident se întreabă dacă nu cumva reintroducerea aurului în sistemele monetare, cu alte cuvinte revenirea la un mecanism de ajustare monetară automat și eficient, ar constitui o soluție — singura alternativă de altfel la nivelul actual al cunoștințelor teoretice și practice occidentale — la stările de lucruri din prezent.

Activitatea Comisiei aurului din S.U.A. constituie o dovadă a persistenței acestor preocupări, a îngrijorării care a cuprins nu numai cercurile de specialitate, ci și masele.

Problema care se pune este dacă aurul poate fi reintrodus cu succes în sistemele monetare *în condițiile actuale*. Anticipînd asupra concluziilor Comisiei aurului, vom căuta să punctăm unele din argumentele pro și contra acestei reintroduceri.

■ Puțină istorie

AURUL a stat timp de milenii la baza sistemelor monetare interne, servind ca etalon (unitățile monetare naționale fiind definite printr-o cantitate de aur), ca mijloc de rezervă, de circulație și de plată, ca bani universali. Primele monezi de aur, potrivit celor relatate de Herodot, au fost bătute în Lidia sub Cresus (560—547 î.e.n.), iar apogeul aurului monetar s-a situat, după cercetările de specialitate, între anii 1900 și 1914 („epoca de aur a etalonului aur"). Aurul a ajuns să depășească sfera sistemelor monetare naționale și să se impună în cadrul relațiilor internaționale în 1944, atunci cînd acordul de la Bretton Woods a pus aurul, împreună cu dolarul S.U.A., la baza sistemului monetar internațional creat prin acest acord.

Relația dintre dolarul S.U.A. și aur data de mai multă vreme. În 1792, dolarul a fost definit printr-o cantitate de 1,504 g aur fin, fiind liber convertibil în această cantitate de metal. Valoarea legală în aur a dolarului, stabilită în 1792, a rămas valabilă timp de 141 ani, adică pînă în 1933, un record de longevitate. În 1934, prin „Gold Reserve Act", președintele Roosevelt a procedat, în urma crizei economice mondiale, la o devalorizare drastică a dolarului cu 41% (conținutul legal devenind astfel 0,888671 g aur fin) și la o suprimare a convertibilității interne a acestei monede în aur.

Zece ani mai tîrziu, în 1944, profitînd de preeminența politică a S.U.A. față de celelalte state occidentale participante la Conferința de la Bretton Woods, de dependența economiei mondiale de economia S.U.A. („atunci cînd America strănută, Europa răcește și Japonia face o pneumonie"), precum și de inexistența altor mijloace de plată cu caracter internațional comparabile, S.U.A. au reușit să impună dolarul ca pivot al sistemului monetar internațional, singura monedă acoperită cu aur și convertibilă în acel moment în aur.

Dominația absolută a dolarului S.U.A. în lume s-a situat în timp între anii 1945 și 1960. Deceniul 60 a reprezentat însă o cotitură în situația internațională a dolarului, o serie de factori interni și externi ducînd la o instabilitate pronunțată a acestei monede. La 15 august 1971, recunoscînd oficial grava criză prin care trecea dolarul, S.U.A. au decis ruperea legăturii dintre dolar și aur, suprimarea convertibilității externe a dolarului în aur și în alte monede, trecerea dolarului la flotare, măsuri echivalente cu lichidarea de fapt, printr-un act unilateral, a sistemului monetar internațional din 1944. La 18 decembrie 1971, dolarul a fost devalorizat cu 7,89%, conținutul teoretic de aur fiind redus de la 0,888671 la 0,818513 g aur fin, iar la 18 octombrie 1973, dolarul a fost din nou devalorizat cu 10%, conținutul de aur al monedei S.U.A. devenind 0,736662 g aur fin sau 1,20635 dolari egal 1 D.S.T. Anterior (în februarie 1965), obligația acoperirii cu 25% în aur a disponibilităților monetare din conturile băncilor americane care fac parte din Sisitemul Rezervei Federale fusese abrogată.

Ruperea în 1971 a legăturii dintre dolar și aur, legătură consfințită pe plan juridic internațional prin statutul din 1944 al Fondului Monetar Internațional, a constituit veriga principală a lanțului de evenimente care au dus în final la „demonetizarea" legală a aurului prin statutul modificat al F.M.I. din 1978. În timp ce în statutul inițial al acestui organism aurul era considerat etalon, principal instrument de rezervă al sistemului monetar internațional, mijloc de plată între țările membre și F.M.I. pentru procurarea de valută, plata de dobînzi și comisioane etc., în statutul modificat aurul nu mai este acceptat, tacit, decît ca instrument de rezervă și, în această calitate, ca mijloc de achitare a datoriilor internaționale. În locul aurului se încearcă promovarea D.S.T. ca etalon, unitate de cont și de rezervă.

Într-un răstimp relativ scurt, comparativ cu istoria milenară a aurului monetar, rolul acestui metal s-a restrîns progresiv. Monetăriile nu mai bat monezi de aur; monezile de aur nu mai circulă pe piață; rezervele oficiale de aur, deși menținute, nu mai reprezintă o acoperire monetară, de vreme ce nu mai au nici o legătură cu banii în circulație; în tranzacțiile internaționale, aurul monetar apare foarte rar; foarte puține monede naționale mai sînt definite printr-o cantitate de aur. Toate acestea demonstrează că aurul a încetat de a mai fi considerat o marfă specială, cu preț oficial. El a devenit o marfă obișnuită, al cărei preț se stabilește pe piață, fiind supus fluctuației cererii și ofertei influențate de speculație.

„Demonetizarea" aurului a fost un proces în care mîna S.U.A. a intervenit vizibil îndeosebi în ultimii ani. Eliminarea aurului din mecanismele monetare a apărut în documentele americane ale epocii drept „istoricește inevitabilă", într-o vreme în care alte puteri occidentale nu erau deloc convinse de o asemenea inevitabilitate. Substratul acestei politici l-a constituit necesitatea salvgardării situației internaționale a dolarului. În perioada în care dolarul a fost legat de aur, S.U.A. s-au străduit să acrediteze opinia că între aceste două valori nu există nici o diferență, că dolarul este „tot atît de bun ca aurul", dacă nu chiar „mai bun", căutînd să consolideze astfel hegemonia dolarului în lume. Deprecierea crescîndă a dolarului față de aur, exprimată prin creșterea prețului de piață al aurului, a constituit o infirmare a acestei poziții. Legătura dintre dolar și aur a devenit, dimpotrivă, un mijloc de măsurare a declinului valoric al monedei americane.

---

[1]) Joint Economic Committee (ed.): The Gold Standard, its History and Record Against Inflation, Washington D.C., 1981, p. 21 și u.

[2]) W. Zippel: Restoring an International Gold Standard — A Viable Alternative?, în: Intereconomics, martie-aprilie 1982, p. 60

Ruperea acestei legături, „demonetizarea" aurului, a eliminat de pe scena monetară o confruntare devenită incomodă pentru S.U.A.

Înainte de a trece în revistă argumentele pentru și contra revenirii la aur, este necesară o precizare asupra conținutului acestei noțiuni, asupra soluțiilor tehnice care se preconizează pentru introducerea din nou a aurului în sistemul monetar. Soluțiile sînt numeroase, însă în cele ce urmează ne vom referi la două dintre ele și anume una care preconizează o revenire abruptă la un sistem monetar bazat pe aur, iar alta care susține o trecere gradată.

Planul cel mai aprofundat referitor la întoarcerea la etalonul aur este acela al economistului american Arthur B. Laffer, consultant al președintelui Reagan. Planul Laffer este în același timp și cel mai radical : el prevede introducerea bruscă a etalonului aur în S.U.A. : președintele S.U.A. ar urma să declare revenirea țării la etalonul aur după trei luni de la declarație. Începînd de la acea dată, dolarul S.U.A. ar fi definit printr-o cantitate de aur, iar trezoreria S.U.A. și băncile ar fi autorizate să satisfacă oriice cerere de cumpărare și vînzare de aur cu dolari, la un preț fix, indiferent dacă cererea provine din S.U.A. sau dintr-un alt stat. Pentru asigurarea convertibilității, Sistemul Rezervei Federale (banca centrală a S.U.A.) ar forma un stoc de aur echivalînd cu 40% din totalul angajamentelor la vedere ale sistemului (în principal, aceste angajamente reprezintă dolari care circulă atît în interiorul S.U.A., cît și în străinătate).

Autorul planului este conștient că în condițiile marilor fluctuații ale prețului aurului, funcționarea etalonului aur sub forma lui „clasică" este foarte riscantă, ea putînd provoca la un moment dat epuizarea stocului de aur al Rezervei Federale. Din această cauză, Laffer introduce un corectiv : „Ceea ce dorim — afirmă acest economist — nu este un sistem care să supună economia noastră capriciilor aurului... etalonul aur pur a provocat un mare număr de crize și falimente bancare din cauza variațiilor extreme ale (prețului) aurului. Ceea ce dorim este un sistem care să asigure disciplina pe termen lung a etalonului aur, dar care în același timp să permită suspendarea temporară a etalonului aur în anumite împrejurări" (principiul „suspendării oportune")[3]).

Corectivul introdus în sistem este deci dreptul legal al guvernului de a suspenda temporar convertibilitatea, în cazul în care prețul de piață al aurului ar evolua în așa fel încît să amenințe stocul de aur oficial cu epuizarea. Acest caz s-ar produce atunci cînd politica anti-inflaționistă a guvernului n-ar da rezultate, deprecierea dolarului ar continua, antrenînd cu sine „fuga spre aur" a deținătorilor de dolari.

Alte planuri prevăd o trecere gradată, eșalonată în timp, la etalonul aur. Președintele comitetului consilierilor economici al fostului președinte Gerald Ford, Alan Greenspan, a propus ca într-o primă perioadă să circule paralel două categorii de dolari : unii convertibili în aur, al căror volum ar fi limitat, iar alții neconvertibili. Dolarii convertibili ar putea circula sub forma unor creanțe la termen, de exemplu bonuri de tezaur pe termen de 5 ani, la care dobînda și capitalul ar fi plătite de stat în aur, potrivit definiției în aur a dolarului. Pe măsură ce asemenea bonuri de tezaur vor fi plasate pe piață într-o cantitate mai mare, în aceeași măsură vor exista mai mulți deținători de titluri de creanță asupra aurului, cu alte cuvinte dolari convertibili în aur. Autorul acestui plan întrevede prin lansarea în circulație a bonurilor de tezaur în aur o răsturnare a „legii" lui Gresham : moneda cea bună (dolarii convertibili în aur) va goni moneda cea slabă (dolarii neconvertibili), pînă la generalizarea circulației „banilor buni".

Argumente pro și contra

ÎN CE PRIVEȘTE argumentele în favoarea aurului, ele se pot găsi din abundență în scrierile vechilor militanți pe teren teoretic ai introducerii aurului în sistemele monetare, cum ar fi Rueff, Heilperin sau Rugină. De asemenea, ele se pot găsi în argumentarea inițiatorilor sistemului monetar european care a luat ființă în 1979 și care, pentru stabilizarea cursului reciproc al monedelor vest-europene, a introdus o rezervă care să garanteze parităților acestor monede și care cuprinde aur în proporție de 20%.

În S.U.A., partizanii etalonului aur evocă necesitatea ca după un deceniu de inflație și stagnare economică să se treacă la un sistem care să împiedice statul să finanțeze, la infinit, prin împrumuturi, deci prin inflație, deficitele bugetare uriașe : un dolar convertibil în aur ar împiedica statul să recurgă nelimitat la împrumuturi. Echilibrul bugetar ar urma să fie realizat pe alte căi, cum ar fi majorarea impozitelor sau a altor surse de venituri, reducerea cheltuielilor bugetare.

Restricțiile impuse automat de convertibilitate ar schimba deci fundamental politica bugetară a S.U.A., care s-a complăcut timp de 50 de ani să folosească inflația ca tehnică a echilibrării bugetului, ar introduce disciplina monetară și bugetară.

Președintele Reagan el însuși s-a pronunțat în cursul campaniei prezidențiale în sensul adoptării unui sistem al etalonului aur care să permită cetățenilor să meargă la un ghișeu de bancă și să schimbe „un pachet mare" de bancnote pe o cantitate de aur la un preț fix, lucru pe care nu l-au mai putut face din 1933 încoace (convertibilitatea în aur a dolarului, suspendată în 1971, a fost exclusiv externă, cetățenii S.U.A. neavînd dreptul să dețină aur). La începutul administrației Reagan s-a susținut că etalonul aur va fi efectul „natural" al revenirii la o politică de stabilitate a prețurilor în economia americană, al reducerii dobînzilor și al redresării activității de investiții. Întoarcerea la aur a fost considerată ca reprezentînd o garanție pentru continuarea acestei politici.

Susținătorii acestei concepții apreciază că trecerea la convertibilitatea în aur a dolarului fără nici o restricție ar avea *ipso facto* două efecte care să demonstreze succesul politicii adoptate de Reagan și anume : pe de o parte, ea va răpi Rezervei Federale posibilitatea de a crea monedă după bunul ei plac, iar pe de altă parte ea va instaura în opinia publică americană o nouă încredere în valoarea viitoare a dolarului. Rezultatul va fi lichidarea anticipațiilor inflaționiste și deci reducerea dobînzilor.

Există, așa cum am arătat, și sceptici, adversari ai reintroducerii etalonului aur în S.U.A. Sintetizînd opiniile acestor sceptici, studiul citat mai sus din „Intereconomics" consideră că în nici unul din domeniile principale în care este necesară o asanare — și anume în acela al lichidității, al mecanismului de ajustare a balanțelor de plăți și al inflației, etalonul aur nu mai poate exercita o influență satisfăcătoare.

În primul domeniu, acela al lichidității, actuala repartiție a rezervelor de aur între țări nu este echilibrată ; determinarea unui preț oficial „potrivit" al aurului, fără de care etalonul aur nu poate funcționa, pune probleme foarte dificile ; creșterea rezervelor de aur monetar nu corespunde ritmului dezvoltării economiei mondiale, dovadă că în ultimii 14 ani, producția de aur a avut o tendință de scădere, deși prețul aurului s-a înzecit din martie 1968 încoace ; rolul dominant al lirei sterline și eficiența ridicată a sistemului bancar londonez, factori pe care s-a sprijinit odinioară etalonul aur pentru a avea o influență stabilizatoare asupra relațiilor financiare internaționale, nu mai există.

În al doilea domeniu, acela al mecanismului de ajustare a balanței plăților, reinstaurarea etalonului aur ar obliga statele să renunțe la obiectivele interne ale politicii economice și să se orienteze cu prioritate asupra echilibrării balanței plăților, de care soarta acestui etalon este legată. Nici un guvern nu va îndrăzni însă — afirmă adversarii etalonului aur — să promoveze într-o perioadă mai îndelungată o politică nepopulară de fluctuație a veniturilor populației și a utilizării forței de muncă de dragul etalonului aur. Mai ales că actualele dezechilibre considerabile ale plăților internaționale vor continua și în viitor.

În sfîrșit, se atribuie sistemului monetar bazat pe aur virtutea, așa cum s-a arătat mai sus, de a realiza o expansiune disciplinată a masei banilor în circulație, cu alte cuvinte de a pune sub control procesele inflaționiste. Această virtute este contestată de majoritatea cercetătorilor, între altele pe considerentul că în etapa actuală, ponderea principală în structura masei monetare nu mai este deținută, ca pe timpul etalonului aur „clasic", de banii emiși de banca centrală, ci de banii scripturali, neinfluențabili de rezerva oficială de aur. Lipsa probabilă de intenție a guvernanților de a accepta o situație deflaționistă, generatoare de șomaj, va duce la suspendări ale convertibilității monedelor respective, capabile să întărească îndoiala cu privire la realizarea prin aur a disciplinei monetare.

Toate acestea pledează — se afirmă — pentru un răspuns negativ la întrebarea dacă întoarcerea la etalonul aur este în prezent o alternativă viabilă.

După cum se vede, controversele cu privire la aur continuă azi pe cele din trecut. Nu rămîne decît să așteptăm cu interes concluziile la care va ajunge Comisia aurului de la Washington.

dr. Costin C. KIRIȚESCU

[3]) Citat de „Problèmes économiques", nr. 1746, 4 noiembrie 1981, p. 19.

Conjunctura economiei occidentale

RELANSAREA SE MENȚINE SUB SEMNUL ÎNTREBĂRII

Domenii nevralgice : investițiile și ocuparea forței de muncă

ÎN ȘIRUL DESTUL DE LUNG al studiilor care — în ultimii ani — tatonează „pulsul" economiei țărilor capitaliste, încercînd să discearnă semnele unei relansări stabile și de anvergură a acesteia, se înscrie și recent apăruta prognoză semestrială elaborată sub auspiciile O.C.D.E.* Deși autorii evită să folosească termenul de „criză", preferîndu-l pe cel de „recesiune" pentru caracterizarea evoluției recente a economiei occidentale și făcînd referiri la necesitatea de a se depăși o serie de probleme structurale și legate de oferta pe piață (care s-au acumulat în mod lent, dar cu regularitate, în cursul deceniilor anterioare), tabloul schițat de ei se prezintă în culori destul de sugestive. Dacă în trecut insuficienta suplețe de adaptare a economiei naționale a țărilor capitaliste la modificarea unor factori de bază — interni și externi — nu constituia un lucru prea grav, — opinează autorii studiului — odată cu „șocul" petrolier, cu manifestarea „crizei" energetice și de materii prime, însoțită de ascuțirea concurenței pe piața mondială într-o serie de activități tradiționale, a devenit evident că degradarea continuă a situației economice, a competitivității economiilor (sau a unor ramuri componente) nu poate fi evitată decît prin eliminarea rigidității structurale, prin adaptarea consecventă la noile restricții.

Dacă în domeniul energetic acest lucru s-a realizat cu mai mult succes, apreciindu-se că între anii 1973 și 1981 țările membre ale O.C.D.E. au reușit să reducă consumul de energie, în medie pe o unitate de P.N.B., cu 16 la sută, iar cel de petrol — cu 26 la sută, în alte privințe evoluția a fost mult mai puțin satisfăcătoare, constatare valabilă îndeosebi pentru domeniul investițiilor și cel al ocupării forței de muncă.

Imperativul înlocuirii capitalului fix depășit și, concomitent, cerința menținerii gradului de ocupare a populației active (în creștere numerică) la nivelul atins înainte de anul 1974 reclamau — relevă experții O.C.D.E. — o intensificare a investițiilor productive. Or, în perioada 1974—1978 nivelul investițiilor productive n-a sporit în America de Nord, Europa occidentală și Japonia, iar după 1978 creșteri notabile ale acestora s-au înregistrat numai în cadrul economiei japoneze. Deși în ultimii ani obținerea unei rate mai înalte a formării capitalului a constituit una dintre preocupările de bază ale politicii economice promovate de guvernele țărilor capitaliste dezvoltate, fluxul investițiilor nu s-a redresat pînă în prezent într-o măsură suficientă pentru a asigura relansarea economiei.,

Se apreciază că politica de reglementare a cererii pe piață, predominantă actualmente în țările capitaliste, nu este de natură să sporească încrederea investitorilor potențiali, iar persistența dobînzilor ridicate la credite inhibă — la rîndul ei — orice înviorare în domeniul investițiilor. La acestea se adaugă efectul de frînă, exercitat pe planul relațiilor economice externe de factori ca : presiunile protecționiste, instabilitatea cursurilor valutelor occidentale ș.a.

În ceea ce privește ascensiunea șomajului, aceasta constituie — se recunoaște în studiu — o sursă importantă de agravare a tensiunilor sociale în țările capitaliste, de majorare a cheltuielilor sociale neproductive. Stagnarea creșterii economice aduce prejudicii nu numai potențialului mijloacelor de producție, dar contribuie și la degradarea unor calificări profesionale. Ținînd seama de toate acestea, avertizează experții O.C.D.E., „cu cît redresarea viguroasă a investițiilor se face mai mult așteptată, cu atît situația comportă o doză crescîndă de risc" (pag. 12).

Previziuni prea optimiste ?

LA capitolul previziunilor asupra evoluției economiei țărilor capitaliste dezvoltate experții O.C.D.E. pleacă de la premisa continuității condițiilor interne și externe ale acesteia în perioada următoare de un an și jumătate, cum ar fi : perenitatea politicilor economice aplicate în diferite țări, menținerea cursului valutelor convertibile la nivelul său mediu pe patru săptămîni precedînd 30 aprilie 1982 și stabilitatea prețului (în dolari) al petrolului pe piața mondială în perioada aprilie 1982—1983. Într-un asemenea context, principalii indicatori economici ar urma să înregistreze în anii 1982 și 1983 nivelele consemnate în tabelul alăturat, scontîndu-se pe înviorarea conjuncturii din țările capitaliste îndeosebi în cel de-al doilea semestru din ambii ani menționați.

Constatînd că asistăm în ultimul timp la o anumită „defazare" a evoluției conjuncturii în diferite țări capitaliste, studiul O.C.D.E. arată că — în perioada imediat următoare — vor persista unele trăsături negative ale activității economice, cum sînt : menținerea nivelului ridicat al inflației în numeroase țări, dezechilibre considerabile ale balanțelor de plăți curente, un nivel înalt al dobînzilor, creșterea lentă sau chiar scăderea veniturilor reale ale populației și — mai ales — agravarea șomajului (pînă la efectivul de circa 32 milioane de șomeri, pe ansamblul O.C.D.E., în 1983).

Trebuie menționat, însă, că previziunile experților O.C.D.E. privind creșterea P.N.B. în anul 1983, creștere bazată — ea însăși — pe o relansare a cererii interne, par a fi prea optimiste, cel puțin pentru unele țări membre. De pildă, după cele mai recente aprecieri ale cercurilor de specialitate din capitala R.F.G., în pofida unor rezultate favorabile înregistrate în domeniul comerțului exterior, ritmul creșterii economiei vest-germane nu va atinge 1 la sută în acest an și nu va fi de 3 la sută

Indicatorul și țara	Unitatea de măsură	Anul 1982	Anul 1983
P.N.B. (volum)	%*		
— S.U.A.		— 1 1/2	2 1/4
— Japonia		2	4
— Țările vest-europene		1 1/2	2 1/2
— Pe ansamblul O.C.D.E.		1/2	2 1/2
Cererea internă totală (volum)	%*		
— S.U.A.		— 1	2 1/2
— Japonia		2	2 3/4
— Țările vest-europene		3/4	2 1/4
— Pe ansamblul O.C.D.E.		1/4	2 1/2
Inflația (indicele prețurilor în consumul privat)	%*		
— S.U.A.		5 3/4	5 1/2
— Japonia		3 3/4	4 1/4
— R.F.G.		4 1/2	3
— Franța, Anglia, Italia, Canada		12 1/2	11 1/4
Soldul balanței de plăți curente	mlrd. dolari		
— S.U.A.		11	—5
— Japonia		6	21
— R.F.G.		2	5
— Pe ansamblul O.C.D.E.		—15	—20
Șomajul	%**		
— S.U.A.		9 1/2	10
— Japonia		2 1/4	2 1/4
— Țările vest-europene		10	10 1/2
— Pe ansamblul O.C.D.E.		8 1/2	9

*) Variația față de nivelul atins în perioada precedentă. **) Din populația activă.

în 1983, cum s-a prevăzut anterior ; indicii ale unei asemenea evoluții sînt furnizate de reducerea comenzilor pentru industria vest-germană, reducere intervenită atît pe piața internă, cît și pe cea externă. Totodată, rata medie lunară a inflației s-a majorat în iunie a.c. la 5,8 la sută, iar șomajul continuă să se extindă, efectivul probabil al șomerilor din iarna 1982—1983 fiind evaluat la 2 milioane de persoane. Asemenea evoluții, ca și măsurile restrictive (în esența lor, antiinflaționiste), adoptate în ultimul timp sau care au fost propuse într-un mare număr de țări capitaliste dezvoltate, sînt de natură mai curînd să frîneze decît să stimuleze procesul de relansare a economiei țărilor O.C.D.E., mai ales dacă este vorba de acele țări cărora li se atribuie rolul de „locomotive" în procesul respectiv (ca S.U.A., Japonia sau R.F.G.).

N. POPOV

*) Perspectives economiques de l'O.C.D.E., nr. 31, juillet 1982.

Programe de dezvoltare

Sudan: eforturi sporite pentru o creștere economică echilibrată

VALORIFICAREA mai deplină și eficientă a întregului potențial material și uman, dezvoltarea agriculturii și accelerarea procesului de industrializare, participarea mai activă la schimburile economice internaționale constituie principalele coordonate care au jalonat politica economică în întreaga perioadă de la Revoluția din mai (1969), ce a marcat începutul unui amplu și înnoitor proces de dezvoltare economică și socială a Sudanului.

Aplicarea metodelor de planificare a economiei — începînd încă din 1960 și continuînd cu actualul plan de șase ani (1977-1983) — a condus la definirea priorităților guvernamentale, care converg spre dezvoltarea echilibrată a tuturor regiunilor țării și angrenarea lor în circuitul economic național, întărirea sectorului de stat în ramurile vitale ale economiei, amplificarea cooperării cu parteneri străini în realizarea obiectivelor prioritare.

În cadrul actualului plan șesenal, fluxul de investiții este concentrat în sectoarele direct productive — agricultură și industrie — precum și în transporturi. Planul de dezvoltare a agriculturii — sector în care lucrează aproximativ 80% din populația țării — este axat pe realizarea unui vast program de lucrări hidrotehnice, care să permită recuperarea unor imense terenuri din savană și deșert, fertilizarea solului și introducerea pe scară mai largă a mecanizării. Se remarcă vastul proiect de hidroameliorații „Jonglei" ; canalul principal (în lungime de 360 km) va furniza apa pentru irigarea unei suprafețe de peste 4 mil. ha. în zona de sud a țării — destinată culturilor agricole, creșterii vitelor și pisciculturii — și va facilita navigația fluvială. Se urmărește extinderea suprafețelor cultivate cu bumbac, orz, orez, trestie de zahăr, cafea, ceai, precum și realizarea unui important program de creștere a animalelor și valorificarea superioară a producției animaliere (carne, lînă, piei, produse lactate) destinată atît consumului intern cît și exportului. Principalul obiectiv al agriculturii sudaneze îl reprezintă însă vastul program de irigații din regiunea Gezira (obiectiv : un milion de ha), care furnizează azi 75% din producția de bumbac, 50% din producția de grîu, mari cantități de arahide, fructe și legume. În Sudan se realizează în prezent o treime din producția mondială de bumbac de calitate superioară.

Sudanul deține, totodată, importante resurse hidroenergetice, forestiere și minerale. Au fost sau urmează a fi puse în valoare resurse minerale variate ca : minereu de fier, mangan, cupru, crom, mică, tungsten sau hidrocarburi (pe coasta Mării Roșii). Prospecțiunile petroliere, amplificate în ultimii ani, relevă rezerve de țiței estimate la aproximativ 10 miliarde barili, ceea ce ar acoperi în mare măsură necesarul intern.

Un rol preponderent în politica economică revine adîncirii procesului de industrializare : programele pe termen lung au în vedere realizarea, în următorii 25 de ani, a peste 100 de proiecte industriale. Sînt, de asemenea, prevăzute noi obiective în industria textilă, alimentară, industria de prelucrare a lemnului și materialelor de construcții. În industria petrolieră urmează a fi extinsă capacitatea rafinăriei de la Port-Sudan și se află în stadiu de proiect construirea unei noi rafinării la Costi și a unei conducte de transport a țițeiului.

În perspectiva anilor 1985 se prevede concretizarea unui amplu program de extindere și modernizare a rețelei rutiere și de căi ferate, precum și de achiziționare a unui volum sporit de echipament de transport (locomotive, vagoane de marfă etc.).

În vederea îmbunătățirii balanței comerciale și de plăți, se acordă o atenție sporită dezvoltării și diversificării exporturilor, în cadrul cărora ponderea principală o dețin bumbacul, produsele animaliere și oleaginoase (arahide) ; la import urmează să crească importanța echipamentului industrial, a unor materii prime.

Relațiile economice româno-sudaneze cunosc o continuă dezvoltare. Au fost realizate importante obiective în domeniul construcțiilor civile, al transporturilor, în industria textilă, agricultură ; tractoarele românești brăzdează ogoarele din Gezira, Sennar și Gedaref, iar la Khartum-Nord se află în construcție, prin asistența specialiștilor români și cu utilaje livrate de industria românească, o importantă filatură de bumbac. Acțiunile de cooperare privesc punerea în valoare a unor noi resurse miniere și agricole.

În acest context, actuala vizită oficială de prietenie efectuată de președintele Republicii Democratice Sudan, Gaafar Mohamed Nimeiri, împreună cu doamna Nimeiri, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România și a tovarășei Elena Ceaușescu, convorbirile purtate la nivelul cel mai înalt și înțelegerile încheiate vor contribui, fără îndoială, la amplificarea relațiilor de cooperare bilaterală pe multiple planuri.

Marcel MOLDOVEANU
I.E.M.

● Producție sporită de cărbune

EXPORTURILE americane de cărbune sînt așteptate să se majoreze în acest an cu 10% față de 1981, în ciuda cererii mai reduse pe piața de import europeană ca urmare a recesiunii. Asociația Națională a Cărbunelui din S.U.A. apreciază că în 1982 exporturile de cărbune vor totaliza 94,5 mil. tone, dintre care 16,2 mil. t se vor îndrepta către Canada.

Cărbunele cocsificabil folosit în industria oțelului va contribui cu 52,2 mil. t la totalul exporturilor, față de 48,6 mil. t anul trecut ; 42,3 mil. tone vor fi constituite din exporturile de cărbune energetic, destinat termocentralelor și acestea în creștere față de nivelul de 36,9 mil. tone în 1981. Creșterile considerabile la exportul acestui ultim produs (care nu depășea 2,25 mil. t în 1978) sînt puse pe seama utilizării sporite în viitor a cărbunelui în locul petrolului, pentru încălzit.

Sursa citată are în vedere un nivel record la consumul intern de cărbune în acest an, respectiv de 695 mil. tone, în creștere cu 4,6% față de 1981.

Pe ansamblu producția americană de cărbune va spori în acest an cu 10%.

● Venezuela : strategie petrolieră

AL DOILEA exportator de petrol în rîndul țărilor membre ale O.P.E.C., Venezuela și-a propus pentru acest an un nivel al livrărilor de 1,8 mil. barili pe zi la țiței și produse rafinate. În 1981, Venezuela — ca dealtfel și alte țări din O.P.E.C. — își reducese exporturile, și anume pînă la 100 mii barili/zi față de un nivel planificat de 2,2 mil. barili/zi. Ministerul Energiei din această țară apreciază că situația mai stabilă din industria petrolului și trecerea Venezuelei pe locul doi (de la locul șase) în ierarhia exportatorilor din O.P.E.C. se datorează strategiei bazată pe angajarea de livrări pe termen lung cu preponderență față de livrările pe piața liberă.

Pentru anul 1982 investițiile în industria petrolieră de stat sînt prevăzute la 7 miliarde dolari. Două treimi din investiții vor fi destinate recuperării pierderilor datorate reducerii producției de țiței — cu peste 20 la sută — provenind de la sonde cu randament scăzut. Ministerul Energiei își propune ca în condițiile deschiderii de noi zone de exploatare să mențină o producție de 2,2 mil. barili pe zi.

● Combaterea șomajului în Belgia

PREVIZIUNILE O.C.D.E. indică posibilitatea unei reveniri, încă din acest an, în situația economiei Belgiei. Cifrele date publicității de O.C.D.E. arată o creștere cu 0,7% a ritmului de creștere anticipat pentru P.N.B. în acest an — față de 0,9% în anul trecut — această țară urmînd să înregistreze o ușoară accelerare a inflației (o creștere cu 9,7% în acest an față de 7,7% anul trecut la indicele prețurilor de consum). Oficialitățile belgiene apreciază că aceste creșteri sînt inevitabile ca urmare a politicii de reducere a șomajului pe seama majorării prețurilor.

Față de o rată de 10,4% anul trecut, șomajul ar putea atinge în acest an o rată de 11,8 la sută, ceea ce justifică — în concepția autorilor — măsurile preconizate.

Pe de altă parte se așteaptă ca în acest an exporturile să crească cu 5%, iar în 1983 cu 7,5%, în timp ce importurile se vor majora cu numai 0,7% în acest an și cu 5% în 1983. Aceasta va permite reducerea începînd chiar cu acest an a deficitului în balanța de plăți a țării — apreciază studiul citat al O.C.D.E.

Priorităţi şi orientări în dezvoltarea economică

U.R.S.S. — program alimentar pe termen lung

NU DEMULT, în Uniunea Sovietică a fost adoptat Programul alimentar pe perioada pînă în anul 1990; obiectivul său constă în a asigura într-un termen cît mai scurt — pe baza utilizării potenţialului economic sporit al ţării — aprovizionarea stabilă a populaţiei cu toate categoriile de alimente, a ameliora substanţial structura alimentaţiei oamenilor sovietici cu produse alimentare mai valoroase. După cum s-a subliniat la Plenara C.C. al P.C.U.S. din 24 mai a.c., este vorba aici nu numai de o sarcină economică primordială, ci şi de o sarcină politico-socială actuală. Se preconizează ca, la sfîrşitul perioadei menţionate, să fie atinse următoarele nivele medii de consum la principalele produse alimentare (pe an şi locuitor) : carne şi preparate din carne — 70 kg, produse din peşte — 19 kg, lapte şi produse lactate — 330—340 kg, ouă — 260—266 bucăţi, ulei vegetal — 13,2 kg, legume şi culturi de bostănărie — 126—135 kg, fructe şi poame — 66—70 kg, cartofi — 110 kg, zahăr — 45,5 kg, produse de panificaţie — 135 kg.

Principalele direcţii de înfăptuire a Programului alimentar constau în :

— dezvoltarea proporţională şi echilibrată a complexului agro-industrial al ţării, perfecţionarea conducerii, planificării şi stimulării economice în toate ramurile sale, cu orientarea fermă a producţiei către obţinerea unor rezultate finale superioare ;

— asigurarea unor ritmuri înalte de creştere a producţiei agricole pe seama sporirii consecvente a caracterului său intensiv, folosirii pămîntului în condiţii de înaltă eficienţă, consolidării pe toate căile a bazei tehnico-materiale, aplicării accelerate a cuceririlor ştiinţei şi a experienţei înaintate ;

— îmbunătăţirea pe cît posibil a utilizării potenţialului tehnico-productiv al complexului agro-industrial, ridicarea considerabilă a randamentului de pe urma investiţiilor efectuate şi resurselor materiale folosite, dezvoltarea specializării şi concentrării producţiei pe baza extinderii legăturilor intergospodăreşti şi între ramuri ;

— lupta pentru economii şi promovarea spiritului gospodăresc, reducerea pierderilor şi ridicarea calităţii producţiei agricole prin aplicarea pe scară largă a tehnologiilor avansate de producţie, de prelucrare şi păstrare a produselor agricole, prin organizarea transportului acestora cu ajutorul unor mijloace specializate ;

— ameliorarea în continuare a condiţiilor de trai ale populaţiei rurale.

În scopul de a asigura promovarea operativă a măsurilor menţionate, ridicarea eficienţei conducerii agriculturii şi a ramurilor conexe, Comitetul Central al P.C.U.S. şi Consiliul de Miniştri al U.R.S.S. au adoptat o serie de hotărîri. Astfel, de pildă, pe baza hotărîrii „Cu privire la perfecţionarea conducerii agriculturii şi a altor ramuri ale complexului agro-industrial", pentru prima oară acest complex se separă ca obiect independent al planificării şi conducerii, se creează un sistem unitar de conducere a agriculturii şi a ramurilor conexe, atît la nivel central, cît şi pe plan local. Prin înfiinţarea, la nivelul diferitelor unităţi teritorial-administrative (raion, regiune, ţinut, republică), de consilii ale uniunilor agro-industriale — ca verigi principale de conducere în acest domeniu — se preconizează, pe de o parte, potenţarea preocupărilor sovietelor locale de deputaţi pentru ridicarea agriculturii şi, concomitent, o mai bună îmbinare a planificării în profil teritorial, pe ramuri şi pe programe speciale.

O altă hotărîre — „Cu privire la perfecţionarea mecanismului economic şi consolidarea economiei colhozurilor şi sovhozurilor" — urmăreşte în principal întărirea autogestiunii în unităţile agricole, intensificarea cointeresării colectivelor respective în mărirea volumului producţiei şi îmbunătăţirea calităţii acesteia. Pot fi menţionate aici măsuri ca : majorarea (de la 1.I.1983) a preţurilor de achiziţie la o serie de produse agricole importante, cu sporuri de preţ în cazul în care sînt livrate de unităţi agricole care lucrează în condiţii de rentabilitate scăzută sau în pierdere ; finanţarea de către stat a construirii de obiective social-culturale în colhozurile care nu dispun de fonduri corespunzătoare, anularea unor datorii şi alte înlesniri acordate colhozurilor şi sovhozurilor cu rentabilitate scăzută sau care lucrează în pierdere ; elaborarea de acte normative care să contribuie la perfecţionarea relaţiilor economice dintre agricultură şi alte ramuri ale economiei naţionale, la întărirea răspunderii şi cointeresării acestora din urmă pentru obţinerea de rezultate optime în producţia agricolă ; ameliorarea sistemului de aprovizionare tehnico-materială în cadrul complexului agro-industrial ş.a.

În sfîrşit, alte cîteva hotărîri prevăd un complex convergent de măsuri vizînd o mai bună asigurare a agriculturii cu cadrele necesare, ridicarea rolului specialiştilor din unităţile agricole şi a stabilităţii lor în muncă, întărirea cointeresării cadrelor din agricultură în rezultatele muncii lor, îmbunătăţirea condiţiilor de muncă şi de viaţă ale locuitorilor de la sate.

Pentru transpunerea în viaţă a prevederilor menţionate, urmează a fi întărit fluxul investiţiilor statului sovietic în agricultură, numai în anul 1983 preconizîndu-se alocarea suplimentară a peste 30 miliarde ruble.

N. T.

A 8-a ediţie a Tîrgului internaţional Bucureşti

(Urmare din pag. 12)

mobilei, celulozei şi hîrtiei, industria uşoară, industria construcţiilor şi materialelor de construcţii, industria poligrafică şi a ambalajelor ; pentru agricultură şi silvicultură, mijloace de transport rutier, feroviar, naval şi aerian (inclusiv echipamente şi utilaje pentru fabricarea şi întreţinerea lor) ; echipamente şi materiale pentru baze turistice, restaurante, spitale, şcoli, echipamente comerciale ; instalaţii şi aparate pentru medicină umană şi veterinară, pentru laboratoare de producţie şi cercetare ; bunuri de larg consum industriale şi agro-alimentare ; materii prime necesare în diverse sectoare ale producţiei materiale.

Interesul manifestat faţă de această competiţie economică este ilustrat atît de numărul firmelor româneşti şi străine prezente, cît şi de participarea acestora cu o gamă largă de exponate.

Peste 700 de firme din 36 de ţări vor fi prezente în pavilioanele şi pe platformele complexului expoziţional din Piaţa Scînteii, fapt edificator — în contextul conjuncturii economice mondiale — pentru interesul de care se bucură piaţa românească, pentru T.I.B. ca factor de promovare a schimburilor în zonă.

Pînă în prezent şi-au anunţat participarea cu pavilioane naţionale 31 de ţări din Europa, Africa, America de Nord, America de Sud, Asia şi Australia ; consemnăm prezenţa unor ţări care vor expune în premieră, cum sînt : Venezuela, Mexicul, Pakistan, Sri Lanka ş.a. Prezenţa unor ţări ca : Austria, Australia, Bulgaria, Canada, Cehoslovacia, R. P. Chineză, R. P. D. Coreeană, Cuba, Elveţia, Franţa R.D.G., R.F.G., Grecia, Iordania, India, Iugoslavia, Israel, Italia, Japonia, Libia, Polonia, Portugalia, S.U.A., Ungaria, U.R.S.S. ş.a. a devenit deja tradiţională.

În afara firmelor prezente în pavilioanele oficiale ale ţărilor respective, mai participă cu standuri individuale sau colective numeroase firme din Anglia, Austria, Franţa, Olanda, Japonia, Liechtenstein, Italia, Suedia, Finlanda, R.F.G., Elveţia, Grecia, Cehoslovacia, Canada. Dintre acestea subliniem firme cu prestigiu cum sînt : Coles Crane, Fr. Wilhelm, Rhode Schwarz, Citroën, Union Industrialle, Thomson, Michelin, Philips, Mitsubishi, Montedison, ASEA, Merck, Chemapol, AECL, Mannesmann, şi altele.

Structura participării, a exponatelor, nivelul de organizare şi stadiul pregătirilor asigură un nivel calitativ ridicat al manifestării, care va crea noi premise favorabile pentru dezvoltarea schimburilor şi lărgirea cooperării economice şi tehnico-ştiinţifice internaţionale, contribuind astfel la statornicirea unor noi raporturi economice, echitabile, de înţelegere şi respect reciproc.

Disponibilităţi alimentare în ţările în curs de dezvoltare

DACĂ resursele alimentare mondiale ar fi repartizate în mod proporţional pe glob, ele ar asigura un nivel corespunzător de nutriţie pentru ansamblul populaţiei sale — estimează experţii aproape 3,3 mlrd. oameni) se înregistrează deficite absolute în regimul alimentar, fără a mai vorbi de structura mai mult sau mai puţin neadecvată a alimentaţiei.

Graficul alăturat, elaborat pe baza datelor privind 45 de ţări (cărora le revin 80% din totalul populaţiei ţărilor în curs de dezvoltare), ilustrează creşterea treptată, mult diferenţiată, a disponibilităţilor de alimente — raportat pe locuitor — în diverse zone în curs de dezvoltare, creştere de regulă mai lentă în ceea ce priveşte proteinele decît vo-

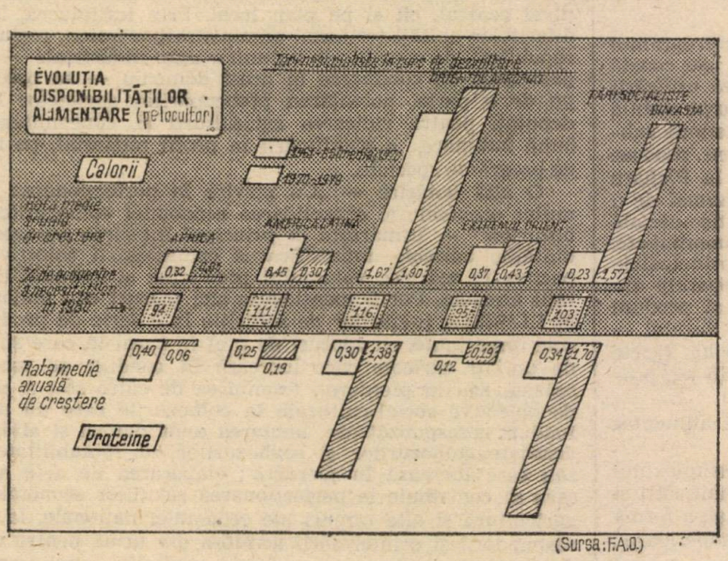

(Sursa: FAO)

F.A.O. În realitate, însă, populaţia din ţările dezvoltate (circa 1,16 mlrd. locuitori, în 1980) dispune de resurse alimentare depăşind cu circa o treime necesarul său nutriţional, în timp ce în numeroase zone în curs de dezvoltare (în ţări însumînd o populaţie de lumul total de calorii. Referitor la importul de produse alimentare al ţărilor în curs de dezvoltare, cifrele indică sporuri sensibile în cazul zonelor cu o producţie agroalimentară deficitară în perioada examinată, cum este cazul Africii şi al Extremului Orient.

S.U.A.: dezvoltarea leasing-ului

CONFORM datelor furnizate de Asociaţia americană a companiilor care se ocupă cu leasing-ul maşinilor şi instalaţiilor, valoarea totală a utilajelor închiriate pe termen lung în S.U.A. (exceptînd automobilele) s-a dublat între anii 1975 şi 1980, ajungînd la 150 miliarde dolari. Se apreciază că în prezent ponderea leasing-ului în volumul total al achiziţiilor de maşini şi instalaţii din această ţară reprezintă 20—25%, faţă de 13% cu cinci ani în urmă şi de numai 10% acum un deceniu.

O parte considerabilă din calculatoarele, din maşinile şi aparatele de birou, cele poligrafice şi cele energetice, folosite în S.U.A., este procurată în cadrul leasing-ului; în ceea ce priveşte maşinile şi instalaţiile de transportat şi ridicat ponderea acestuia este de aproape 60%, iar în cazul avioanelor şi maşinilor-unelte — de 50%. O extindere rapidă cunoaşte leasing-ul şi în domeniul procurării de autoturisme şi autocamioane; circa 80% din companiile americane închiriază pe termen lung automobilele utilizate de ele-

În cercurile de specialitate se apreciază că în deceniul actual valoarea operaţiilor de leasing va creşte în continuare într-un ritm susţinut (în jur de 12% pe an) în S.U.A., ele fiind stimulate de factori ca: necesitatea modernizării producţiei şi a ridicării productivităţii muncii, reducerea uzurii morale a utilajelor, creşterea complexităţii şi scumpirea acestora, necesitatea utilizării mai judicioase a fondurilor disponibile pentru investiţii în cadrul companiilor americane.

Orientările agriculturii cehoslovace

ÎN CONDIŢIILE epuizării practice a posibilităţilor de extindere a suprafeţelor cultivate şi chiar ale reducerii lente a acestora, agricultura R.S. Cehoslovace se orientează către intensificarea producţiei sale, atît prin îmbunătăţirea bazei tehnico-materiale, cît şi prin ridicarea calificării forţei de muncă ocupate în acest sector de activitate (la sfîrşitul anului trecut în agricultură lucrau circa 156 mii de persoane cu pregătire de specialitate — medie şi superioară). Printre principalele obiective ale agriculturii în actualul cincinal figurează sporirea în continuare a producţiei de cereale, acordarea de prioritate — în zootehnie — creşterii şeptelului de bovine, cel de porcine urmînd să se dezvolte în strînsă corelaţie cu disponibilităţile interne de nutreţuri concentrate, menţinerea în centrul atenţiei a producţiei de sfeclă de zahăr şi de hamei etc.

Deşi producţia agricolă se bazează pe cooperarea a numeroase alte ramuri (anul trecut, la valoarea finală a producţiei agroalimentare cehoslovace au contribuit: industria chimică cu 14,5 la sută, construcţiile de maşini cu 9,2 la sută, îndustria combustibililor şi energiei cu 5,2 la sută ş.a.m.d.), un rol de prim rang joacă dotarea sa cu maşini şi utilaje tot mai perfecţionate, avînd parametri tehnico-economici superiori. În acest sens, în domeniul proiectării, în R.S. Cehoslovacă se lucrează în prezent la modernizarea maşinilor agricole din cea de a doua generaţie, îndeosebi în vederea sporirii gradului de automatizare a lucrărilor şi a îmbunătăţirii tehnologiilor prin prisma folosirii, cît mai raţionale a combustibililor şi energiei.

Franţa: preocupări energetice

ACTUALA politică energetică a guvernului francez prevede, între altele, sporirea treptată a rolului cărbunelui în consumul general de energie al economiei naţionale, respectiv un volum al vînzărilor pe piaţa internă de 53—60 mil. tone în 1990 (faţă de 50 mil. tone în 1980), ponderea cărbunelui extras din zăcămintele autohtone urmînd să ajungă la 50 la sută.

Pentru aceasta, în condiţiile reducerii lente a cererii de cărbune din partea industriei energiei electrice şi a siderurgiei, se pune problema de a „convinge" alte ramuri industriale, precum şi sectorul termoficării, asupra avantajelor înlocuirii altor purtători de energie cu cărbune, în procesele lor tehnologice sau în instalaţiile termice (principalul avantaj constituindu-l siguranţa aprovizionării — în prezent şi pe termen lung.

Deocamdată, relevă revista **L'Usine Nouvelle**, progrese notabile în acest domeniu s-au înregistrat (începînd din 1978) în industria cimentului, care — prin specificul său — poate utiliza orice fel de cărbune, poate încorpora cenuşa rezultată din ardere în produsul finit, realizînd — totodată — însemnate economii la costurile energetice comparativ cu utilizarea produselor petroliere sau a gazelor.

Printre pîrghiile avute în vedere pentru promovarea utilizării cărbunelui în ramuri ca industria chimică, cea a celulozei şi hîrtiei, industriile cu profil agroalimentar ş.a. figurează finanţarea parţială a instalării de cazane sau cuptoare bazate pe cărbune, perfecţionarea tehnologiilor de ardere a cărbunelui şi adaptarea lor la instalaţii termice de capacitate mică şi mijlocie, extinderea automatizării în funcţionarea diferitelor componente ale instalaţiilor respective.

GLOSAR

Bursă valutară

ÎN MAJORITATEA țărilor cu economie de piață există piețe valutare, compuse dintr-un număr de bănci comerciale care au în profil operații cu valută și care țin o legătură strînsă între ele în ce privește tranzacțiile valutare, fără a simți nevoia unei burse, adică a unei organizații interbancare cu activitate reglementată prin lege și menită să vină în sprijinul comerțului cu valute și devize.

Indiferent dacă piețele valutare dispun sau nu de burse, activitatea care se desfășoară aici este aceeași : centralizarea cererii și ofertei de valută (valută efectivă, valută în cont) și de devize (trate, bilete la ordin, cecuri), toate acestea fiind exprimate în monedă străină. Se efectuează operații de cumpărare și vînzare de valută atît pentru contul clienților bancari cît și pentru contul propriu al băncilor. Aceste operații sînt fie la vedere, fie la termen.

Ca orice piață în condițiile capitalismului contemporan, bursa valutară suferă influența mai multor factori, între care :

(a) **speculația valutară.** Sînt considerate speculație valutară operațiile de vînzare-cumpărare de valută care se efectuează cu singurul scop al realizării unui cîștig, prin jonglarea cu diferențele de curs dintre valute pe aceeași piață, dintre valute pe două piețe diferite, dintre valute în operațiile la vedere și la termen etc. Cumpărînd acolo unde este mai ieftin și vînzînd acolo unde este mai scump, speculatorul obține o diferență care reprezintă cîștigul său. De cele mai multe ori, operațiile speculative sînt grevate de un risc, întrucît speculatorul presupune că evoluția unui anumit curs se va produce într-un anumit sens și mizează pe ea : dacă previziunea lui se confirmă, va cîștiga ; dacă nu, va pierde.

(b) **Arbitrajul valutar,** adică activitatea de vînzare-cumpărare de valută la bursă sau între bănci în scopul realizării profitului. Ca și în cazul speculației valutare,băncile vînd valută acolo unde ea cotează mai bine și o cumpără acolo unde cotează mai slab. De altfel, este dificil să se facă o demarcație precisă între arbitrajul bancar și speculația valutară.

(c) **Intervenția statului,** care are ca scop modificarea cursurilor la bursă, de cîte ori acestea nu mai corespund intereselor statului. În cazul în care cursul unei valute străine crește mai mult decît se apreciază că este util pentru economia națională sau pentru anumite operații ale statului, banca centrală intervine la bursă vînzînd valuta respectivă. Dacă, dimpotrivă, cursul scade prea mult, intervenția băncii centrale se produce în sensul cumpărării acestei valute. Intervenția statului la bursă are deci scopul dirijării cursurilor valutare prin influențarea cererii și ofertei. Această intervenție este obligatorie în condițiile sistemului monetar care admite fluctuația cursurilor între anumite limite, așa cum era prevăzută în statutul din 1944 al Fondului Monetar Internațional și în sistemul „șarpelui valutar" al Pieței Comune, iar în prezent în cadrul sistemului monetar european. Intervenția statului este curentă și în condițiile flotării cursurilor, specifică actualelor împrejurări determinate de lichidarea sistemului din 1944. Adeseori însă, și anume în cazurile în care mișcarea cursurilor este prea puternică, intervenția statului se dovedește a fi, cu toate sacrificiile valutare, inutilă.

În România, condițiile de înființare a burselor de valori s-au format în a doua jumătate a secolului XIX, cînd au apărut împrumuturile interne și externe emise de stat, precum și acțiunile emise de primele societăți pe acțiuni. Un proiect de lege a fost elaborat în 1865, însă nu a ajuns la finalizare. În 1881 a apărut legea de reglementare a comerțului de bursă, iar la sfîrșitul anului 1882 bursele au început să funcționeze. Obligația desfășurării operațiilor de vînzare-cumpărare a hîrtiilor de valoare în cadrul burselor datează din 1904. Aceste operații — și instituția respectivă — au fost lichidate în țara noastră după 23 August 1944.

C. K.

Industrie

Mihai Birliba, Cluj-Napoca — 1) Potrivit celor mai recente date statistice publicate de Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (ONUDI), ponderea țărilor în curs de dezvoltare (fără R.P. Chineză) în producția mondială a industriei prelucrătoare, a rămas aproape neschimbată în ultimii șapte ani: 10,2% în 1975, 10,3% în 1981. În interiorul grupului țărilor în curs de dezvoltare evoluțiile au fost diferențiate, cea mai lentă dinamică semnalîndu-se la cele 31 de țări desemnate de O.N.U. ca cel mai puțin dezvoltate; ponderea lor în totalul producției industriei prelucrătoare a țărilor în curs de dezvoltare nu depășește 1,79%.

Pe zone geografice producția respectivă se repartiza astfel: America Latină 5,98%, Asia de Sud și de Est 2,74%, Africa 0,92%, Asia occidentală 0,70%.

Potrivit aceleiași surse, în intervalul amintit, țările socialiste și-au majorat ponderea în producția mondială a industriei prelucrătoare de la 22,9% la 24,9%, în vreme ce ponderea țărilor occidentale industrializate s-a redus de la 67% la 64,7%.

2) În negocierile desfășurate sub egida UNCTAD în vederea elaborării unui cod internațional de conduită privind transferul de tehnologie nu s-a ajuns pînă acum la un acord.

Impact

Daniela Sîrbu, Bușteni — 1) În ultimii ani, odată cu intensificarea în numeroase țări a preocupărilor pentru evaluarea impactului diferitelor opțiuni tehnologice, astfel încît să nu se mai neglijeze eventualele lor efecte secundare negative, a fost creată și o Asociație internațională pentru evaluarea impactului tehnologiilor. Această asociație, al cărei sediu se află la Atlanta, Georgia (S.U.A.), își propune promovarea studiilor și cercetărilor în acest domeniu extrem de larg, multidisciplinar, inclusiv prin dezbaterea metodologiei studiilor de analiză a impactului tehnologiilor.

2) După cum sperăm că ați observat, am publicat în suplimentul nr. 26 din 2 iulie a.c. sumarul revistei noastre pe primul semestru al anului, răspunzînd astfel dorinței a numeroși cititori interesați în alcătuirea unor bibliografii cît mai la zi pe temele lor de studiu.

Alimentație colectivă

Viorica Cluceru, Sfîntu Gheorghe — Dincolo de diversitatea condițiilor economico-sociale, a tradițiilor și obiceiurilor din fiecare țară, creșterea ponderii formelor de alimentație colectivă (cantine, cantine-restaurant etc.) în cheltuielile alimentare ale populației reprezintă o realitate pentru numeroase țări industrializate ale lumii. Potrivit datelor CEE/ONU, în prezent între 30 și 55% din populația R.D. Germane, Suediei, Cehoslovaciei, Ungariei iau o masă pe zi în afara locuinței. În S.U.A. în ultimii ani circa 40% din totalul cheltuielilor alimentare pe persoană au fost alocate diverselor forme de alimentație colectivă; în Franța și R.F.G. ponderea respectivă este de 20%, în Anglia și U.R.S.S. de 18%, în Japonia de 13%, în Olanda de sub 10%.

Această tendință este strîns legată de creșterea ponderii femeilor angajate în producție, de o anumită restrîngere a dimensiunilor familiilor, de creșterea în ultimele decenii a veniturilor, ca și de sporirea timpului liber ce poate fi afectat turismului, în general deplasărilor.

Potrivit prognozelor, tendința amintită va continua să se manifeste, chiar dacă expansiunea ei va cunoaște o anumită încetinire. Datorită numeroaselor ei implicații economico-sociale, alimentația în forme colective a făcut în primăvara acestui an obiectul unui colocviu internațional sub egida CEE/ONU.

Marin Ciutacu, Boldești — Vă sugerăm să vă adresați revistei „Magazin istoric".

Dorin Cristofor, Rîșnov — Nu ne propunem, cel puțin pentru moment, editarea unui almanah.

Energie electrică

Răzvan Secăreanu, Urziceni — 1) Creșterea ponderii energiei electrice între formele de energie utilizate în industria unor țări dezvoltate este legată de competitivitatea mai ridicată a acesteia în raport cu alte surse de energie tradiționale, mai ales atunci cînd este obținută în centrale nucleare. Pătrunderea sporită a energiei electrice (40,2% din consumul de energie al industriei franceze de exemplu, cu excepția siderurgiei) are ca efect dorit reducerea consumului de petrol, împiedicarea transferului peste hotare a unor sectoare ale industriei grele mari consumatoare de energie, ca și favorizarea automatizării unor sectoare care utilizau pînă acum multă forță de muncă (devenită) tot mai scumpă). Pe această bază se speră că se va împiedica dispariția unor locuri de muncă și va fi frînată inflația, costul energiei electrice sporind mai lent decît cel al celorlalte surse de energie.

2) Încercăm, pe măsura spațiului disponibil, să dăm curs propunerii dumneavoastră, publicînd mai multe date din statistica internațională.

Standardizarea denumirilor geografice

Ionel Popescu, Suceava — 1) Standardizarea denumirilor geografice a început să formeze obiectul preocupărilor O.N.U. încă în 1967, cînd sub egida sa la Geneva a avut loc prima conferință mondială dedicată acestei probleme. Următoarele conferințe au avut loc la Londra (în 1972) și la Atena (în 1977). În acest an, între 24 august și 14 septembrie urmează să aibă loc la Geneva cea de a patra conferință asupra standardizării denumirilor geografice. Ea este chemată să treacă în revistă progresele realizate în acest domeniu, după conferința de la Atena și să continue să examineze probleme cum ar fi sistemele de scriere, inclusiv transcrierea denumirilor dintr-un sistem în altul, denumirile elementelor geografice comune două sau mai multe state, denumirile elementelor marine, submarine și extraterestre, precum și avantajele economice și sociale ale standardizării naționale și internaționale a denumirilor geografice.

2) O serie de aspecte ale temei care vă interesează privind tendința înregistrată pe plan mondial de reducere a fecundității și implicațiile ei social-economice au fost abordate în interviul cu cunoscutul demograf francez Gérard Calot, publicat în numărul din 2 iulie a.c. al revistei noastre.

Articol de export

Damian Pănoiu, Buftea — Inventatorul cubului de jucărie care-i poartă numele, Ernö Rubik, este profesor de matematică la Institutul de Arte Aplicate din Budapesta. Profesorul Rubik a inventat în anul 1975 acest cub pentru a veni în sprijinul studenților săi care studiază geometria în spațiu. Cubul respectiv a ajuns o jucărie de mare succes pe multe meridiane ale globului, devenind în cazul Ungariei un articol foarte solicitat atît pe piața internă cît și la export, ceea ce a stimulat puternic industria jucăriilor. Recent inventatorului său i-a fost decernat Ordinul Muncii clasa aur. În această primăvară a avut loc la Budapesta și un campionat mondial de „cubul lui Rubik".

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 31 din 6 august 1982

— Repartizarea rațională a forțelor de producție — componentă a dezvoltării intensive **(Constantin Bărbăcioru)** 2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Producția fizică realizată ritmic, la toate sortimentele **(Teodor Stegaru)** 4

— Accelerarea procesului de diversificare, înnoire și modernizare a producției (I) **(V. Boescu, C. Bârnea)** 5

— Cerințe ale agriculturii zonei montane necooperativizate **(N. Brașoveanu)** 8

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Stimularea prin preț a reducerii consumului de metal **(C. Prigoreanu)** 10

— A 8-a ediție a Tîrgului Internațional București **(Nicolae Suciu)** 12

— Alimentația populației pe coordonatele îmbunătățirii structurale **(Aurel Vainer)** 13

— Cititorii au cuvîntul 15

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Relația centrală-întreprindere în contextul autoconducerii și autogestiunii muncitorești **(Ionel Dumbravă)** 16

TEORII-IDEI

— Legitățile dezvoltării proprietății socialiste (II) **(I. V. Totu)** 18

— Considerații cu privire la problematica dezvoltării în socialism **(Marian Chirilă)** 19

— Statutul epistemologic al studiilor asupra viitorului **(Cristian Popescu)** 21

— Școli ● curente ● economiști. Dezechilibrele economiei capitaliste și instrumentarul pentru investigarea lor (III) **(Sultana Sută-Selejan)** 22

— Analiza valorii : concept și exigențe **(Marcel Voica)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Spre o reîntoarcere la aur? **(Costin C. Kirițescu)** 25

— Conjunctura economiei occidentale. Relansarea se menține sub semnul întrebării **(N. Popov)** 27

— Tendințe — conjuncturi. Sudan : eforturi sporite pentru o creștere economică echilibrată **(Marcel Moldoveanu)** 28

— U.R.S.S. : Programul alimentar pe termen lung 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— Rational spread out of the productive forces : a component of the intensive development **(Constantin Bărbăcioru)** 2
— Production diversification, innovation and modernization in an accelerated process (I) **(V.Boescu, C. Bârnea)** 5
— Requirements for the agriculture in the higland, non-cooperative-system region **(N. Brașoveanu)** 8
— The 8th edition of the Bucharest International Fair **(Nicolae Suciu** 12
— Population nutrition on the coordinates of the structural improvement **(Aurel Vainer)** 13
— The laws of development of the socialist property (II) **(I. V. Totu)** 18
— Consideration on the problematique of the development in socialism **(Marian Chirilă)** 19
— Schools ● trends ● economists. Unbalances in the capitalist economy and the instrument for their investigation (III) **(Sultana Sută-Selejan)** 22
— Towards a coming-back to gold ? **(Costin C. Kiriţescu)** 25

DANS LE NUMÉRO

— La distribution rationnelle des forces productives — une composante du développement intensif **(Constantin Bărbăcioru)** 2
— L'accélération du processus de diversification, innovation et modernisation de la production (I) **(V. Boescu, C. Bârnea)** 5
— Exigences de l'agriculture de la région montagnarde non-coopératiste **(N. Brașoveanu)** 8
— La 8ème édition de la Foire internationale de Bucarest **(Nicolae Suciu)** 12
— L'alimentation de la population sur les coordonnées de l'amélioration structurale **(Aurel Vainer)** 13
— Les lois du développement de la propriété socialiste (II). **(I. V. Totu)** 18
— Considérations sur la problématique du développement dans le socialisme **(Marian Chirilă)** 19
— Ecoles ● courants ● économistes. Déséquilibres de l'économie capitaliste et l'instrumentaire pour leur investigation (III) **(Sultana Sută-Selejan)** 22
— Vers un retour à l'or ? **(Costin C. Kiriţescu)** 25

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Рациональное распределение производительных сил — составной элемент интенсивного развития **(Константин Бэрбэчеру)** 2
— Ускорение процесса обновления, модернизации и разнообразия продукции (I) **(В. Боеску, К. Бырня)** 5
— Требования ведения сельского хозяйства в некооперированных горных местностях **(Н. Брашовяну)** 8
— Грядущая, восьмая Международная ярмарка в Бухаресте **(Николае Сучиу)** 12
— Питание населения на координаты структурного улучшения **(Аурел Вайнер)** 13
— Закономерности развития социалистической собственности (II) **(И.В. Тоту)** 18
— Соображения относительно проблематики развития при социализме **(Мариан Кирилэ)** 19
— Школы ● течения ● экономисты. Диспропорции в капиталистической экономике и инструментарий для их изучения (III) **(Султана Сутэ-Сележа)** 22
— Возвращение к золоту? **(Костин Кирицеску)** 25

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28–30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă P.O. Box 136–137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1

Magazinele şi raioanele comerţului de stat specializate în desfacerea produselor electronice vă oferă pentru căminul dumneavoastră :

— radioreceptoarele staţionare PACIFIC şi BUCIUM 3 :

- **complet tranzistorizate ;**
- **dispun de 5—6 game de undă ;**
- **au sensibilitate şi selectivitate în redare ;**
- **dotate cu picup la care pot fi audiate discurile fonografice.**

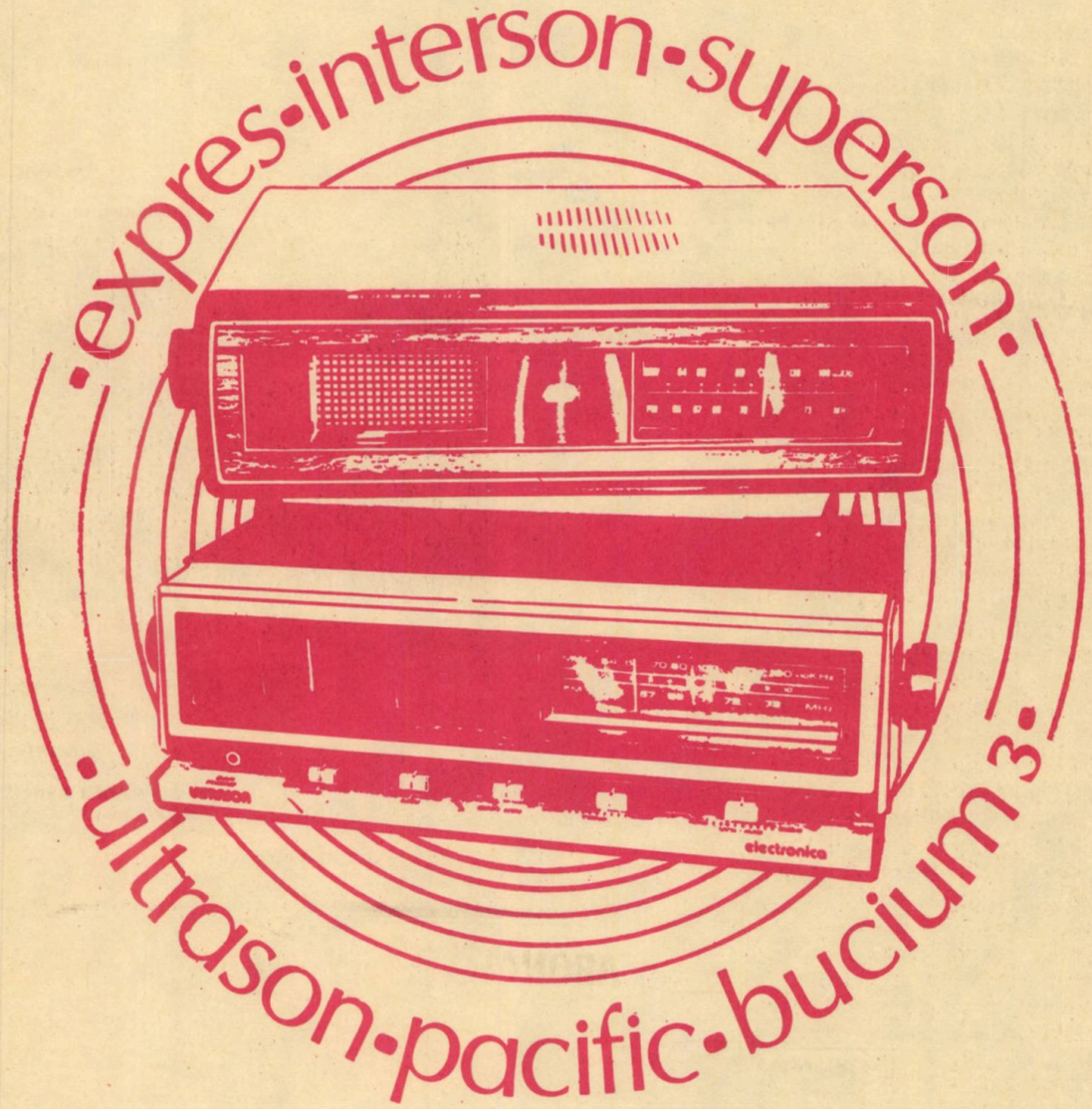

— radioreceptoarele staţionare :

SUPERSON : game de undă medii şi ultrascurte ; permite ataşarea unei miniorgi de lumini care creează o plăcută corelare între lumină şi sunet ;

EXPRES : game de undă medii şi ultrascurte ;

INTERSON : game de undă lungi şi ultrascurte ;

ULTRASON : game de undă medii, scurte şi lungi.

Moderne prin parametrii tehnici şi funcţionali, prin linia şi coloritul casetelor, SUPERSON, EXPRES, INTERSON, ULTRASON, PACIFIC şi BUCIUM 3 prezintă un real avantaj, consum redus de energie electrică.

1982 AUG 2 4

În împrejurimile Capitalei

PLĂCUTE LOCURI DE POPAS

Pentru cei ce doresc să petreacă cît mai plăcut şi reconfortant timpul liber, la sfîrşit de săptămînă sau în orice zi, la mică distanţă de Capitală, sugerăm cîteva atrăgătoare şi odihnitoare locuri de popas şi recreere.

Pe şoseaua naţională Bucureşti-Constanţa (E 60, km 31), la marginea localităţii Sineşti, într-o pitorească pădure, a fost dat, de curînd, în folosinţă — într-o construcţie nouă — HANUL SINEŞTI (categoria de confort I B), cu 50 locuri de cazare în camere cu încălzire centrală, iar pentru vară încă 30 de locuri în căsuţe tip camping. Unitatea dispune şi de un restaurant spaţios cu 650 locuri la mese.

Pe şoseaua naţională Bucureşti-Alexandria, la 22 km de centrul Capitalei, în pădurea de pe malul Argeşului, HANUL BUDA are un restaurant şi condiţii bune de cazare în 30 de camere confortabile, cu încălzire centrală.

În comuna suburbană Măgurele se află un hotel elegant, cu 200 locuri de cazare, un restaurant spaţios, o cramă. Alături, Supercoop Măgurele oferă cumpărătorilor un sortiment variat de mărfuri : articole de îmbrăcăminte, electrotehnice, de uz gospodăresc şi altele.

Prin Agenţia de turism din Bucureşti, str. 13 Decembrie nr. 26 (în holul casei de bilete nr. 2 a Sălii Palatului) se pot primi informaţii şi face reţineri de locuri la numeroase unităţi turistice din întreaga ţară. Totodată agenţia organizează şi excursii turistice în grup. Telefon 14 52 09. Aceleaşi servicii oferă şi Uniunile cooperativelor de producţie, achiziţii şi desfacere a mărfurilor (UJECOOP) din fiecare judeţ.

Campingul de la Sineşti

Hanul Buda

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

RELAȚIA PLAN - CONTRACT, O PROBLEMĂ COMPLEXĂ

Numărul 32 ● Vineri 13 august 1982

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în unități economice și la obiective social-edilitare din Capitală

În timpul vizitei la întreprinderea de utilaj chimic „Grivița roșie".

În fața machetei ansamblului de construcții din zona Uranus.

D 646

relații
financiar - valutare
și comerciale internaționale

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Perfecționarea sistemului de informare și documentare pentru comerț exterior

3. Preocupările privind perfecționarea sistemului de informare pentru comerț exterior se înscriu în contextul general al așezării întregii activități de informare și documentare din economia românească pe baze noi, moderne, astfel încît el să devină un sistem ordonat, bine închegat, cu verigi funcționale în toate ramurile economiei naționale.

Oficiul de Informare Documentară pentru Comerț Exterior (O.I.D.C.E.), recent creat de Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, constituie în cadrul acestui ansamblu o verigă de bază, însărcinată a organiza și desfășura un complex de activități specifice, subordonate dezideratului perfecționării și modernizării continue a informării la nivelul ramurii de comerț exterior. Ceea ce trebuie subliniat, și va rezulta mai evident din cele ce vor fi prezentate în continuare, este faptul că nu se poate defini activitatea O.I.D.C.E. exclusiv în contextul sistemului național de documentare, el trebuind să răspundă pe lîngă obiectivele majore ale acestuia și unor necesități specifice ale ramurii. Cu alte cuvinte, O.I.D.C.E. se definește în egală măsură ca o componentă esențială a unui alt ansamblu funcțional, ce se reunește în concepția activității Centrului Român de Comerț Exterior. În acest cadru, Oficiului, împreună cu Institutul de Economie Mondială și Centrul de calcul al sistemului de comerț exterior, sub directa îndrumare a M.C.E.C.E.I., le revine sarcina de a concepe, a organiza și a pune în funcțiune un sistem complex și unitar de informare, care să satisfacă o paletă largă de necesități, pornind de la informarea operativă a exportatorilor și importatorilor asupra conjuncturii pieților internaționale de mărfuri, a economiei țărilor lumii și terminînd cu analize complexe ale fluxurilor comerciale mondiale. Și acest sistem unitar de informare pentru comerț exterior, creat ca urmare a eforturilor conjugate ale factorilor amintiți, cu concursul nemijlocit al tuturor organizațiilor interesate în comerț exterior trebuie să satisfacă cel puțin două cerințe :

— una tehnologică, funcțională, care impune o maximă operativitate și în același timp o foarte mare capacitate de culegere, stocare, prelucrare și difuzare selectivă de informații, precum și existența unei game foarte diversificate de servicii apte să satisfacă necesitățile fiecărui utilizator ;

— o altă economică, utilitară, care impune sistemului să fie o prezență activă în comerțul exterior, să prevină informațional actele și deciziile strategice sau operative, să contribuie esențial la orientarea exporturilor și importurilor.

Referindu-ne și la analiza limitelor actualului sistem de informare, menționăm că s-au pus în evidență trei direcții majore de acțiune :

a) lărgirea și diversificarea fondului de date existent la dispoziția sistemului de comerț exterior ;

b) îmbunătățirea structurii funcționale a sistemului de informare asupra economiei mondiale ;

c) automatizarea pe scară largă a proceselor de culegere, stocare, prelucrare și difuzare a informațiilor.

Aceste direcții au un caracter sintetic, global și vizează cele mai importante căi de acțiune, dar ele atrag și o serie de perfecționări locale la nivelul unor compartimente implicate cît și mutații în însăși optica de raportare la sistem a tuturor participanților.

Lărgirea fondului de date are, desigur, în vedere creșterea numărului surselor clasice de informații dar vizează în mod deosebit accesul la sursele moderne de informații, cum ar fi cele microfilmate, sau pe benzi magnetice, iar într-o etapă ulterioară, chiar cuplarea directă prin sistemele de telecomunicații la bazele internaționale de date. Dacă vom aminti aici, cu titlu de exemplu, numai benzile magnetice : „International Financial Statistics" furnizate de F.M.I., care conțin circa 16 000 de serii cronologice lunare pentru indicatorii sintetici privind economiile naționale ale țărilor membre, sau informațiile privind structura detaliată și orientarea geografică a exporturilor și importurilor lumii, disponibile pe benzi magnetice, ce substituie sute și mii de pagini tipărite, ne putem face o imagine destul de elocventă asupra creșterii substanțiale a volumului și calității fondului de informații ce poate sta la dispoziția comerțului nostru exterior.

Înainte de a ne ocupa de structura funcțională a noului sistem, vom încerca o sistematizare a informațiilor cu valoare documentară care intră în fluxul informațional și care pot fundamenta fie decizii de ordin strategic sau operativ, fie realizarea unor studii de prospectare pe o temă ce prezintă interes la un moment dat. Pornind de la modul specific de tratare a diferitelor tipuri de date și ținînd cont de utilitatea imediată a informației, modul de formulare, posibilitățile de uniformizare și stocare, forma de utilizare se pot defini trei clase mari de informații, și anume : de tip documentar, de tip statistic sau numeric și informații operaționale sau „de alertă".

Informațiile de tip documentar se regăsesc de regulă în materiale cu o dezvoltare mai amplă, care pot îmbrățișa una sau mai multe probleme și al căror conținut pre-

Supliment la nr. 32 1982 Revista ECONOMICA

supune o desfăşurare mai largă a temei sau temelor alese. Se includ aici cărţile de specialitate, articolele publicate în diverse periodice, rapoarte ale misiunilor permanente sau temporare în străinătate, studii şi sinteze pe produse sau ţări, monografii, materiale ale organismelor internaţionale, materiale şi specificaţii cu caracter publicitar etc., în general genul de surse informaţionale care fac obiectul bibliotecilor şi arhivelor. Caracteristica lor de bază din punct de vedere al administrării informaţiilor este aceea că au o manipulare greoaie şi mai ales prezintă dificultăţi în identificarea lor într-o cercetare sistematică pe o temă dată. De aceea, includerea acestor surse într-un sistem ordonat de administrare a informaţiilor nu este posibilă decît prin crearea unor entităţi care să le reprezinte, **referinţele documentare**. Acestea conţin de regulă două părţi descriptive : a sursei şi a conţinutului. Dacă în prima parte se includ toate datele ce pot conduce la regăsirea materialului primar (titlul, autorul, editura, anul apariţiei, locul exact de depozitare a sursei primare şi altele), cea de-a doua parte descrie într-o succesiune de cuvinte cheie conţinutul materialului referit. Funcţie de tipul de administrare a referinţelor documentare, această a doua parte poate fi mai mult sau mai puţin dezvoltată (şi în practică se întîlnesc atît metoda utilizării „abstract"-elor, cît şi cea a descriptorilor), dar în mod obligatoriu trebuie să :

— dea o imagine cît mai complexă asupra conţinutului materialului de bază şi

— să ofere posibilitatea identificării referinţei în cadrul oricărei cercetări sistematice pe una din temele care le tratează

Informaţiile statistice sînt obligatoriu de tip cifric şi consemnează valorile unor indicatori la un anumit moment. De asemenea, ele au particularitatea unor generări sistematice, într-o formă bine definită, care le permite integrarea într-un ansamblu interpretativ coerent.

Informaţiile operaţionale sau „de alertă" se caracterizează prin aceea că, indiferent de modul lor de formulare, au menirea de a semnala un anumit eveniment survenit pe piaţă. Ele au de regulă un ciclu de viaţă foarte scurt, pierzîndu-şi semnificaţia odată cu dispariţia sau intrarea în uzul comun a evenimentelor pe care le-au semnalat.

Delimitările pe care le-am făcut aici nu trebuie înţelese în mod rigid, pentru că o informaţie îşi poate schimba caracterul, dar totdeauna numai ca urmare a deciziei unui agent interpretativ. Spre exemplu, o cotaţie de bursă, care prin excelenţă este o informaţie operaţională, dacă utilizatorul ei o apreciază ca avînd valoare statistică i se poate conferi această valoare. La fel se poate întîmpla, de exemplu, cu o ofertă reprezentativă, care după soluţionarea ei poate deveni material documentar şi deci inclusă în sistemul de referinţe.

S. VOICU
N. POP
I.E.M.

conjunctura pe pieţele valutare şi de capital

Cursul mărcii vest-germane şi a yenului japonez faţă de cursul dolarului S.U.A.

Într-o recentă analiză comparativă a situaţiei principalelor valute occidentale făcută de Institutul pentru Economie Internaţională din Kiel se apreciază că yenul japonez este extrem de subevaluat faţă de dolarul american, în timp ce marca vest-germană rămîne sensibil depreciată faţă de un curs de schimb normal actualelor evoluţii din economia R.F. Germaniei. Aceste inadvertenţe, din păcate persistă de multă vreme, ceea ce demonstrează că sistemul actual al cursurilor flotante este incapabil să aducă corecturile necesare. Mai mult, nu se pot pune în evidenţă nici eforturi ale autorităţilor monetare fie de a corecta paritatea cursurilor de schimb în funcţie de elementele economice fundamentale, fie de a ridica capacitatea actualului sistem monetar-financiar de a face aceste corecturi.

Abordarea erorilor actualului proces de ajustare a cursurilor de schimb implică, în primul rînd, unele reflecţii teoretice. Astfel, „echilibrul" unei pieţe valutare (sau a oricărei alte pieţe) poate fi definit ca echivalentul preţului pieţei din orice moment, acceptînd ideea că piaţa însăşi „cunoaşte singură" care este punctul ei de echilibru. Depăşind limitele de tautologie ale acestei definiţii se poate spune că prin cursul de schimb poziţia competitivă a unei economii naţionale este situată, pe cît posibil, în punctul în care piaţa valutară este mai puţin sensibilă la factori de influenţă minori, sau de la care ea reacţionează sub influenţa unor factori majori.

Lipsa unui echilibru real al monedei poate implica pierderi destul de mari pentru ţara respectivă. Astfel, dacă moneda unei ţări este prea „scumpă" în termeni fundamentali de competitivitate de preţ, ţara respectivă va importa şomaj şi îşi va reduce sensibil activităţile economice cu efectul deteriorării soldului balanţei plăţilor curente. Dacă moneda unei ţări este prea „ieftină", aceasta va importa inflaţie, întrucît preţurile de import vor creşte fără ca industriile utilizînd materiile prime din import să-şi poată majora, din motive de competitivitate, în aceeaşi măsură, preţurile produselor lor finite.

Fenomene ale economiei mondiale de la începutul anilor '80 evoluează contrar logicii neomercantiliste. Cu alte cuvinte, autorităţile monetare ale ţărilor cu valute supraevaluate (S.U.A. şi Anglia) acceptă acest fapt cu „indiferenţă" sau chiar cu „bucurie", în timp ce ţările cu monede subevaluate (R.F. Germania şi Japonia), în ciuda avantajelor unor marje de competitivitate, sînt interesate în schimbarea acestei situaţii. Se apreciază că dolarul S.U.A. este supraevaluat cu circa 15—20%, iar o astfel de poziţie fermă a monedei americane explică deficitul comercial înregistrat în 1981, în ciuda reducerii masive a importurilor de ţiţei. Dezechilibrul avertizează asupra faptului că, în termeni de preţ, competitivitatea S.U.A. a înregistrat pierderi serioase. În ceea ce priveşte Japonia, măsurile protecţioniste împotriva ei nu pot avea efecte în condiţiile în care dolarul S.U.A. cotează 240—250 yeni. Acest lucru explică de fapt cel de-al III-lea episod al războiului comercial al Japoniei cu partenerii vestici şi în special cu S.U.A. Toate episoadele acestui război (1970—1971, 1976—1977, 1982) au aceeaşi unică cauză : subevaluarea cursului yenului.

Analiza comportamentului autorităţilor monetare vest-europene relevă o situaţie complexă. Spre deosebire de Japonia, care şi-a lăsat moneda să se deprecieze în măsura în care dolarul S.U.A. s-a apreciat, responsabilii de politică economică ai R.F. Germania şi ai celorlalţi parteneri din Sistemul Monetar Vest-European au acceptat o stagnare a creşterii economice prin menţinerea unui nivel ridicat al ratei dobînzilor, chiar excesiv de ridicat faţă de necesităţile economiei ţărilor lor. În aceste condiţii este puţin probabil ca în primele momente de slăbire a cursului monedei americane autorităţile monetare ale ţărilor vest-europene să reacţioneze în sensul aprecierii valutelor lor (probabil că vor reacţiona prin relaxarea politicii monetare). Astfel de reacţie este de aşteptat cu precădere din partea Japoniei.

Prin prisma acestor considerente şi a unei influenţe iminente a excedentelor plăţilor curente ale Japoniei şi R.F. Germaniei asupra pieţelor valutare, se poate aprecia pentru viitorul imediat (semestrul II 1982 sau începutul anului 1983) un declin al cursului dolarului şi aprecierea cursurilor yenului japonez şi mărcii vest-germane.

dr. Napoleon POP
I.E.M.

Noțiuni, termeni, operațiuni

Oferta de echipamente și servicii pentru licitațiile B.I.R.D.

2. Pornind de la ideea că o prezență eficientă a firmelor românești la licitațiile internaționale pentru achiziționarea de echipamente și servicii în cadrul proiectelor finanțate de Banca Mondială presupune atît întocmirea cît mai corectă a ofertei cît și cunoașterea procedurilor de acceptare a acesteia, continuăm să redăm în cele ce urmează o serie de elemente caracteristice ale modului în care acest tip de licitații sînt organizate și reglementate de către regulamentele B.I.R.D.

După lansarea invitației de a participa și remiterea către cei interesați a caietelor de sarcini, ofertanților li se acordă un anumit interval de timp pentru elaborarea ofertelor. Timpul alocat pentru aceasta depinde de dimensiunea și complexitatea proiectului de executat și a utilajelor de achiziționat. În general, cel puțin 45 de zile trebuie să se scurgă între momentul lansării invitațiilor și data licitației. Atunci cînd este vorba de lucrări mari de construcții-montaj, intervalul poate fi prelungit pînă la 90 de zile, permițîndu-li-se ofertanților să facă și analizele necesare pe termen lung înainte de a-și elabora oferta. În concluzie, particularitățile proiectului sînt definitorii pentru timpul alocat pregătirii ofertelor.

Data, ora și locul ultimei depuneri, precum și momentul deschiderii ofertelor sînt anunțate prin invitațiile de participare la licitații. Ofertele depuse după momentul stabilit se restituie nedeschise, cu excepția cazurilor cînd acceptarea ulterioară nu conferă nici un avantaj ofertantului respectiv în fața celorlalți participanți.

Ofertele sînt deschise într-un cadru public. Numele fiecărui ofertant și valoarea totală a ofertei sale se citesc cu voce tare și se înregistrează. În general, nu se solicită prelungirea perioadei de valabilitate a ofertelor. Dacă, în circumstanțe excepționale este necesară o extindere a termenului de valabilitate, aceasta se cere tuturor ofertanților, înaintea momentului expirării perioadei inițiale de valabilitate. Banca Mondială este și ea anunțată de acest fapt. Ofertanții au dreptul să refuze acceptarea unei astfel de prelungiri. Celor care sînt dispuși însă să prelungească valabilitatea ofertelor lor nu li se cere și nici nu li se permite să-și modifice ofertele. Dealtfel, modificarea ofertei nu este permisă pe parcursul desfășurării licitației, cu excepția cazului în care se respinge toate ofertele și se trece la negocieri separate cu anumiți ofertanți, situație pe care o vom prezenta mai jos. Pot fi însă acceptate unele clarificări sau precizări, fără a se modifica substanțial elementele componente ale ofertei. Împrumutatul poate solicita și el oricărui ofertant anumite clarificări, fără însă a avea dreptul să pretindă modificarea conținutului sau a prețului de ofertă.

După deschiderea ofertelor se verifică dacă nu s-au comis erori de aditie, dacă ofertele corespund ca substanță caietelor de sarcini, dacă s-au furnizat toate asigurările solicitate, dacă documentele poartă semnăturile corespunzătoare, etc. În situația în care o ofertă nu răspunde caietului de sarcini aceasta este restituită, cu excepția cazului cînd există o ofertă alternativă, permisă sau solicitată de caietul de sarcini și care îndeplinește condițiile cerute.

Împrumutatul cu ajutorul consultanților săi, după evaluarea și compararea ofertelor, elaborează un raport amplu în care arată motivele specifice care au stat la baza deciziei acordării contractului unui anumit furnizor, sau, cînd este cazul, a respingerii tuturor ofertelor.

Contractul de credit încheiat de Banca Mondială în legătură cu finanțarea proiectului în cauză specifică întotdeauna dacă acest raport urmează a fi remis Băncii înainte sau după adoptarea deciziei finale de acordare a contractului de furnizare.

Evaluarea ofertelor urmărește să determine cheltuielile pe care împrumutatul urmează să le facă prin achiziționarea utilajelor și exploatarea obiectivelor de investiții. Evaluarea costurilor implicate de transpunerea în practică a proiectului trebuie să permită compararea cît mai pertinentă a ofertelor. Oferta care presupune cheltuielile cele mai scăzute pentru împrumutat, nefiind însă în mod necesar și cea mai ieftină din punct de vedere al prețului este desemnată drept cea mai avantajoasă și adjudecată.

Evaluarea ofertelor trebuie să fie în concordanță cu termenii și condițiile stabilite prin caietele de sarcini. Alături de prețul de ofertă, ajustat prin corectarea eventualelor erori de aditie, sînt luați în considerare și alți factori relevanți pentru stabilirea eficienței economice și fundamentarea deciziei. Printre aceștia enumerăm durata de efectuare a lucrărilor de construcții-montaj, termenele de livrare, costurile de exploatare după intrarea în funcțiune, eficiența echipamentului în cazul capacităților de producție, disponibilitatea activității de „service" și a pieselor de schimb etc. Pe baza acestor elemente se alege oferta care, odată aplicată, va implica cheltuielile cele mai avantajoase pentru împrumutat. Factorii enumerați mai sus sînt cuantificați prin exprimarea în termeni financiari sau prin acordarea unei anumite ponderi în determinarea rezultatului final, astfel încît să se permită o comparare cifrică a ofertelor. De reținut este faptul că Regulamentul Băncii Mondiale prevede ca în cadrul evaluării să nu se ia în considerare modificarea prețurilor pe perioada de execuție a contractului.

Moneda de exprimare a prețului de ofertă este transformată pentru toate ofertele într-o singură monedă aleasă de împrumutat și prevăzută în caietul de sarcini. Cursurile de schimb folosite pentru această transformare sînt cele publicate de către o sursă oficială și aplicabile unor tranzacții similare la data cînd se deschid ofertele sau la data cînd se adoptă decizia.

Tot în scopul comparării corecte a ofertelor, taxele vamale și cele de import sînt excluse din prețul de ofertă. Ofertanților străini li se cere să-și exprime prețurile lor în condiții de livrare c.i.f., iar furnizorilor locali în condiții franco fabrică. La aceste prețuri se adaugă și cheltuielile pe care împrumutatul urmează să le efectueze cu recepționarea mărfurilor și cu montarea utilajelor.

Împrumutatul, de comun acord cu Banca Mondială, poate să acorde o anumită marjă preferențială producătorilor de utilaje din propria sa țară, atunci cînd aceștia intră în competiție cu furnizori externi. În cazul în care survine o asemenea situație caietele de sarcini prevăd în mod obligatoriu preferințele care sînt acordate, condițiile de eligibilitate ale ofertanților pentru a beneficia de aceste preferințe, precum și metodele și procedurile care vor fi urmate pentru a se efectua compararea ofertelor.

După analiza ofertelor, acestea sînt clasificate în una din următoarele categorii :

— Oferte ale furnizorilor locali, pentru care împrumutatului i s-a făcut dovada că prețul de cost a acestor mărfuri include o valoare adăugată internă de cel puțin 20 la sută din prețul de livrare franco fabrică ;

— Alte oferte ale furnizorilor locali ;

— Oferte neincluse în categoriile „A" și „B".

În prima fază, compararea ofertelor se face în cadrul fiecărui grup, excluzîndu-se, așa cum am arătat, taxele vamale, taxele de import și impozitele pe circulația mărfurilor pentru utilajele de producție internă.

Ofertelor din categoria „C" li se adaugă fie taxele vamale și cele de import pe care ar trebui să le plătească un importator, fie 15 la sută din prețul de ofertă în condiția de livrare c.i.f. atunci cînd taxele vamale și cele de

import depăşesc 15 la sută din preţul c.i.f. Dacă în aceste condiţii oferta din grupul „A" este cea mai ieftină urmează ca ea să fie selecţionată. Dacă nu, este aleasă oferta din categoria a treia care are preţul cel mai scăzut.

Tot în legătură cu preferinţele acordate ofertanţilor trebuie arătat că se pot acorda asemenea preferinţe, deşi într-o măsură mai limitată şi furnizorilor de echipamente care, alături de ţara împrumutată, fac parte dintr-un acord regional prin care ţările membre au decis să accelereze procesul integrării lor economice cu ajutorul unei uniuni vamale sau a unei zone de liber schimb. Şi în acest caz caietele de sarcini indică modul în care este concepută maniera de acordare a unor asemenea preferinţe, precum şi metodologia ce urmează a fi aplicată.

În ceea ce priveşte lucrările de construcţii-montaj, Banca Mondială nu acceptă în general să se acorde preferinţe antreprenorilor locali. Cu toate acestea, pentru contractele de credit aprobate în perioada 22 ianuarie 1974—22 ianuarie 1979 s-a acordat o marjă de preferinţă de 7,5 la sută, constructorilor locali în acele ţări a căror venit naţional pe cap de locuitor nu depăşea 265 $ în preţurile constante ale anului 1975.

După determinarea ofertei care a întrunit toate condiţiile necesare, atunci cînd anterior licitaţiei nu s-a desfăşurat procedura de precalificare (vezi Revista economică Supliment nr. 28 din 6 iulie 1982 pag. 6), împrumutatul, înainte de acordarea contractului, este obligat să stabilească dacă ofertantul a cărui ofertă a fost acceptată este capabil din punct de vedere tehnic şi financiar să ducă la îndeplinire sarcinile din contract. În cazul în care ofertantul respectiv nu face faţă acestui test oferta sa este respinsă.

Acordarea propriu-zisă a contractului trebuie să se facă în interiorul perioadei de valabilitate a ofertelor. Oferta în cauză trebuie să fi satisfăcut toate condiţiile din caietele de sarcini, iar ofertantul să fi răspuns tuturor verificărilor la care a fost supus. Celui căruia i se acordă contractul nu i se poate cere ca în cadrul aceluiaşi preţ să-şi asume responsabilităţi suplimentare celor prevăzute în caietele de sarcini sau să-şi modifice oferta, după cum şi el este ţinut să-şi îndeplinească întocmai obligaţiile prevăzute în contract.

Caietele de sarcini prevăd de obicei dreptul împrumutatului de a respinge toate ofertele. Cu toate acestea, nu este permis ca toate ofertele să fie respinse şi să se convoace o nouă licitaţie numai pentru a obţine un preţ mai mic, cu excepţia cazului în care oferta evaluată a fi cea mai avantajoasă depăşeşte substanţial costurile anterior estimate. În aceste condiţii împrumutatul, după ce a consultat şi Banca Mondială, poate, ca o alternativă, să angajeze negocieri cu ofertantul a cărui ofertă a fost cea mai avantajoasă (sau în cazul unui răspuns negativ cu următorul), în încercarea de a obţine un contract satisfăcător. Respingerea tuturor ofertelor este de obicei justificată, atunci cînd acestea nu corespund caietelor de sarcini şi necesităţilor proiectului sau cînd nu există concurenţă. Dacă toate ofertele au fost respinse, împrumutatul trebuie să analizeze cauzele care au determinat adoptarea unei astfel de decizii şi să ia în considerare fie revizuirea specificaţiilor, fie modificarea proiectului, înainte de a lansa invitaţii pentru o nouă licitaţie.

Cunoaşterea detaliată a întregii metodologii de organizare a licitaţiilor pentru achiziţionarea de echipamente şi servicii în cadrul proiectelor finanţate din credite B.I.R.D este de natură să contribuie la elaborarea corectă a ofertelor de către întreprinderile exportatoare din ţara noastră. Bineînţeles, factorul determinant al cîştigării unor astfel de licitaţii îl constituie, înainte de toate, calitatea şi performanţele utilajelor şi echipamentelor oferite, seriozitatea şi promptitudinea în îndeplinirea sarcinilor contractuale, executarea în bune condiţii a lucrărilor de investiţii angajate.

Emanuel ODOBESCU

Restructurări în producţia şi comerţul mondial

Opţiunea pentu dezvoltare integrată verticală a companiilor petroliere

Conform previziunilor revistei de specialitate „Oil and Gas Journal", cheltuielile de explorare, producţie, rafinare şi transport ale companiilor americane pentru anul 1982 se preconizează să atingă cifra de 95,3 miliarde dolari (faţă de 83,4 miliarde dolari în 1981).

În cadrul acestei sume, ponderea cea mai mare o deţin cheltuielile de explorare şi producţie, aproximativ 70%.

Evoluţia cheltuielilor companiilor petroliere americane în perioada 1980—1982, pe plan intern

— milioane dolari —

	1980	1981	1982	Modificări în % 1981/80	1982/81
Cheltuieli de explorare şi producţie	42.185	58.629	66.830	+39,0	+14,0
— foraj-explorare	25,307	35,487	41,466	+40,2	+16,8
— producţie	12,673	16,543	19,324	+30,5	+16,8
— închirieri	4,205	6,599	6,040	+56,9	— 8,5
Alte cheltuieli	18,485	24,785	28,435	+34,1	+14,7
— rafinare	3,159	4,931	6,399	+57,7	+28,5
— petrochimie	2,805	2,825	2,902	+ 0,7	+ 2,7
— marketing	1,276	1,708	1,742	+33,7	+ 2,0
— conducte pt. transp. ţiţeiului şi produselor	1,777	1,933	1,175	+ 8,8	—39,2
— conducte pt. transp. gazului natural	3.642	4,712	7,137	+29,4	+51,5
— alte tipuri de transport	804	895	684	+11,3	—23,6
— minerit şi alte forme de energie	2,541	4,233	3,929	+66,6	— 7,2
— diverse	2,481	3,498	4,467	+41,0	+27,7
TOTAL:	60,670	83,414	95,265	+37,5	+14,2

După cum rezultă din volumul cheltuielilor, boomul înregistrat de activitatea de explorare-producţie în ultimii doi ani începe să se reducă, sumele alocate în acest domeniu fiind în anul 1982 numai cu 14% mai mari decît cele din anul precedent (comparativ cu majorarea de 39% înregistrată în perioada 1980—1981). Această situaţie reprezintă, conform opiniei specialiştilor, o reflectare a stării de incertitudine existente pe piaţa ţiţeiului, a politicii federale de preţuri din domeniul gazeifer şi mai ales a costurilor extrem de ridicate ale forajului.

Conform previziunilor anterioare, cheltuielile de forare-explorare şi producţie trebuiau să crească în cursul acestui an cu 16,8% fiecare. Datorită majorării rapide a costurilor de forare, unele firme independente, cum sînt „Mitchell Energy and Development Corp." şi „Mesa Petroleum Co.", şi-au redus bugetele în acest domeniu.

Se apreciază, de asemenea, că majorarea atît de rapidă a costurilor de forare (datorită utilizării unor metode de detectare seismografice tot mai sofisticate, a unor tehnologii de foraj din ce în ce mai perfecţionate şi forajul la temperaturi şi presiuni foarte înalte necesitînd noroale şi cimentări de foraj speciale) constituie un important impediment în calea dezvoltării activităţii de forare-explorare.

Un alt fapt demn de menţionat este acela că, datorită majorărilor preţului ţiţeiului, operate în cursul anului 1981, recuperarea secundară şi terţiară ca şi forajul în regiunile greu accesibile au devenit mult mai fezabile din punct de vedere economic decît înainte.

Cheltuielile în sectorul de rafinare vor creşte în decursul acestui an cu 28,5% ca o consecinţă a încercării făcute de

companiile americane de a-şi adapta instalaţiile la schimbările ce pot apărea atît pe piaţa produselor petroliere cît şi a calităţii materiilor prime.

În ciuda descreşterii cererii pentru produse, ca şi a existenţei unor capacităţi neutilizate, rafinorii americani continuă să investească puternic în acest sector. Ei au început din anul 1981 să-şi modernizeze capacităţile de rafinare pentru a le face capabile să prelucreze şi ţiţei greu cu conţinut mare de sulf[1]. De asemenea, se conturează tendinţa ca, datorită descreşterii cererii pentru benzină şi păcură, toată atenţia să se concentreze asupra obţinerii unor cantităţi sporite de distilate medii. Pentru aceasta mulţi rafinori au început să investească masiv în instalaţii capabile să convertească fracţiile reziduale în distilate medii.

Eforturile sporite efectuate în sectorul petrochimic, deşi reprezintă un progres faţă de anul precedent (cheltuielile au crescut cu 2,7%), nu pot totuşi compensa cererea scăzută pentru produse petrochimice şi supracapacităţile existente. Se apreciază că majoritatea cheltuielilor efectuate în acest sector vor fi îndreptate spre modernizarea instalaţiilor existente, reducerea consumurilor specifice, îmbunătăţirea bilanţurilor energetice, diversificarea materiilor prime utilizate şi realizarea unor produse specifice a căror cerere este în creştere.

Dintre produsele petrochimice pentru care cererea este în creştere şi producătorii continuă să facă investiţii în noi instalaţii se află metil-terţiar butil eterul (MTBE) şi terţiar butil alcoolul (TBA), ambele utilizate ca aditivi de ridicare a cifrei octanice a benzinelor.

Producătorii petrochimici americani mai fac de asemenea investiţii şi în instalaţii de obţinere a polietilenei lineare de joasă densitate, produs de mare actualitate, a cărui capacitate totală anuală de obţinere în S.U.A. se ridică la aproximativ 450 milioane tone.

Se constată, de asemenea, şi existenţa unei tendinţe de transformare a unor instalaţii mai vechi în instalaţii capabile să obţină fie polietilenă lineară de joasă densitate, fie alte produse pentru care se constată o tendinţă de creştere a cererii. De exemplu, se constată că compania „El Paso Co.", îşi transformă în prezent o parte din capacitatea sa de obţinere a polipropilenei în capacităţi de obţinere a polietilenei lineale de joasă densitate.

Cheltuielile în domeniul transportului se preconizează să crească în acest an cu 19% ajungînd la 9 miliarde dolari. Conform previziunilor revistei „Oil and Gas Journal", lungimea totală a reţelei de conducte ce urmează să fie construită în decursul acestui an va fi de 34 804 km, dintre care 19,266 km de conductă pentru transportul gazelor naturale, 463 km de conductă pentru transportul ţiţeiului şi 2,431 km de conductă pentru transportul produselor petroliere.

Firmele petroliere americane continuă să investească atît în activitatea de extracţie a cărbunelui şi a altor minereuri cît şi în activitatea de dezvoltare a combustibililor sintetici. Ponderea cheltuielilor în aceste domenii în bugetele companiilor petroliere americane a rămas relativ constantă în ultimii ani, cifrîndu-se la 8,4% în 1979, la 8,7% în 1980, 9,3% în 1981 şi 8,8% în 1982. Majoritatea companiilor consideră activitatea în acest domeniu ca o parte componentă a strategiei lor de dezvoltare pe termen lung. „Atlantic Richfield Co.", de exemplu, intenţionează să-şi dubleze producţia de cărbune pînă în anul 1985 şi să investească 65 milioane dolari în decursul următorilor cinci ani pentru activitatea de explorare în domeniul minier. Firma „Sohio" urmează aceeaşi strategie pe termen lung, propunîndu-şi să cheltuiască în domeniul carbonifer 2 miliarde dolari în decursul a zece ani, în scopul triplării producţiei sale de cărbune. În domeniul investiţiilor în sectorul combustibililor sintetici, se remarcă „Exxon Corp." care intenţionează să-şi dubleze cheltuielile în acest an la 360 milioane dolari.

[1] Începînd cu mijlocul anilor '80 ponderea ţiţeiurilor cu conţinut mare de sulf în totalul ţiţeiului prelucrat urmează să se majoreze.

Investiţiile în străinătate ale celor 32 de firme petroliere americane intervievate în cadrul anchetei efectuate de „Oil and Gas Journal" urmează să se majoreze în acest an, cele mai importante majorări fiind preconizate în domeniul activităţii de explorare-producţie şi al celei petrochimice.

Evoluţia cheltuielilor companiilor petroliere americane[2] în perioada 1980—1982 în străinătate

— milioane dolari —

	1980	1981	1982	Modificări, % 1981/80	1982/81
Cheltuieli de explorare şi producţie	7482,4	8944,9	11175,5	+19,5	+24,9
— foraj-explorare	2158,4	2881,4	3132,5	+33,5	+ 8,7
— producţie	5324,0	6063,5	8043,0	+13,9	+32,6
Alte cheltuieli	3839,8	4170,3	4810,2	+ 8,6	+15,3
— rafinare	1185,8	1354,8	1470,1	+14,3	+ 8,5
— petrochimie	300,4	410,0	569.9	+36,5	+39,0
— marketing	865,8	763,2	919,4	—11,9	+20,5
— conducte	86,1	150,4	172,7	+74,7	+14,8
— alte tipuri de transport	600,5	309,3	381,0	—48,5	+23,2
— minerit şi alte forme de energie	546,2	797,4	962,3	+46,0	+20,7
— diverse	255,0	385,2	334,8	+51,1	—13,1
TOTAL	11322.2	13115,2	15985.7	+15,8	+21.9

[2] Datele se referă la cele 32 de firme anchetate

Principalele regiuni geografice în care aceste firme urmează să investească în domeniul producţiei sînt : Marea Nordului, Africa, Australia, Noua Zeelandă şi Asia de sud-est (Golful Tailanda, Iondonezia, Malayezia şi Filipine).

În continuare vor fi prezentate cîteva exemple privind bugetele[3] unor companii petroliere americane pentru anul 1982 :

— „Exxon" preconizează să cheltuiască în acest an 13.5 miliarde dolari pentru diverse programe de explorare (+22% faţă de anul 1981). Aproximativ 90% din această sumă va fi destinată investiţiilor în domeniul energetic (ţiţei, gaz, cărbune, energie nucleară, combustibili sintetici), iar restul în sectorul chimic.

Compania „Exxon" intenţionează să investească în Statele Unite suma de 7 miliarde dolari, trei pătrimi din aceasta în sectorul explorării de ţiţei şi gaze naturale ;

— „Standard Oil Co." intenţionează să cheltuiască 22 miliarde dolari în perioada 1981—1985 (dublu faţă de ultimii cinci ani). Aproximativ 15 miliarde dolari din această sumă vor fi cheltuiţi pe piaţa americană ;

— „ARCO" urmează să cheltuiască aproximativ 4.6 miliarde dolari pe plan mondial în acest an comparativ cu 4.1 miliarde dolari anul trecut ;

— „Gulf Oil Corp." intenţionează să cheltuiască 4.5 miliarde dolari în cursul acestui an, aproximativ jumătate din sumă urmînd să fie destinată activităţii de explorare şi producţie pe teritoriul Statelor Unite ;

— „Phillips" urmează să investească aproximativ 2.2 miliarde dolari în cursul acestui an, din care două treimi în sectorul energetic, iar restul în sectorul chimic şi de rafinare. Aproximativ trei pătrimi din bugetul său total vor fi investite pe teritoriul Statelor Unite ;

— „Superior Oil Co." intenţionează să cheltuiască 1.5 miliarde dolari în cursul anului 1982 (+19% faţă de anul precedent).

[3] Cele care au fost date publicităţii.

Aproximativ 80% din această sumă va fi cheltuită pe teritoriul Statelor Unite (din care 445 milioane dolari pentru explorare şi 645 milioane dolari pentru activitatea de foraj/producţie).

Iolanda DĂDUIANU
Petre PRISECARU
I.E.M.

Relații financiare internaționale

Sistemul de finanțare pe piața S.U.A.

Amplificarea în ultimul deceniu a relațiilor economice româno-americane, perspectivele acestora în cincinalul 1981—1985, precum și trecerea de la formele simple de export-import la acțiuni complexe de cooperare inclusiv sub forma societăților mixte, ridică tot mai multe probleme privind finanțarea schimburilor reciproce. Cunoașterea sistemului și tehnicilor de finanțare specifice pieței americane și pe această bază găsirea soluțiilor adecvate pentru problemele care apar constituie o componentă importantă a strategiei de dezvoltare, în perspectivă, a schimburilor româno-americane.

Sistemul și tehnicile de finanțare pe piața americană sînt deosebit de dezvoltate, complexe, sofisticate. Din toate punctele de vedere, dar în principal din punct de vedere al sumelor împrumutate și metodelor utilizate în contractarea creditelor, sistemul financiar american depășește, de departe, sistemele financiare din alte țări capitaliste dezvoltate. Tocmai acest lucru îi conferă o serie de caracteristici, a căror cunoaștere de către exportatorul-importatorul român o considerăm utilă.

Caracteristicile generale ale sistemului financiar

În abordarea pieței americane trebuie avute în vedere, în primul rînd, o serie de caracteristici generale ale sistemului financiar american, caracteristici care îl departajează de la început de sistemele financiare din alte țări capitaliste dezvoltate.

a. Deși băncile comerciale joacă un rol foarte important în finanțarea pe piața americană, există multe și diferite tipuri de instituții care pot asigura finanțarea pe termen scurt și lung. Tehnicile financiare sînt, de asemenea, diverse, putîndu-se afirma că sînt cunoscute majoritatea formelor practicabile în lume. Totuși, trebuie menționat că în sistemul american nu sînt familiare două tehnici de finanțare care sînt mai larg utilizate în țările vest-europene: scontarea tratelor și tragerile peste disponibil în contul curent de la bancă.

b. New York-ul este cel mai important centru financiar american, dar Boston, San Francisco, Philadelphia, Chicago, iar în ultima vreme Los Angeles pentru comerțul în Pacific, au un rol în creștere. Instituțiile de credit și piețele de capital sînt strîns legate între ele. Companiile americane, în special companiile mari, întrețin relații de finanțare cu instituții de specialitate din mai multe orașe. Împrumuturile de mare amploare sînt aranjate prin intermediul consorțiilor bancare formate din bănci care se află în diferite centre.

c. În general se poate afirma că autoritățile americane nu intervin direct pe piețele de credit și în activitatea instituțiilor financiare, cu excepția operațiunilor de supraveghere și a politicii monetare; în orice caz, în S.U.A. intervenția directă a guvernului este mai puțin evidentă decît în țările vest-europene. Cu toate acestea, activitatea financiar-bancară în S.U.A. este riguros reglementată de o strictă legislație generală și de specialitate și lansarea în operațiuni financiare pe piața americană presupune o cunoaștere cît mai amănunțită a „regulilor de joc" impuse de către autorități. De exemplu, autoritățile nu intervin în activitatea unei instituții financiare stabilindu-i cît să împrumute unui client sau altuia, dar prin legislația financiar-bancară, acestea au prevăzut anumite criterii generale privind creditele și pot influența disponibilitățile generale de fonduri și nivelul dobînzilor.

d. Nu există discriminări în finanțarea firmelor străine care operează pe teritoriul S.U.A. Toate facilitățile de credit disponibile pentru firmele americane sînt, de asemenea, disponibile firmelor străine. În practică însă trebuie să se aibă în vedere două elemente care pot totuși genera dificultăți suplimentare firmelor străine:

— controlul situației financiare, a bonității clientului și scopului creditului (acestea pot fi mai scrupuloase în cazul firmelor străine care solicită împrumuturi);

— supravegherea exercitată de autorități asupra activității bancare (în cazul clienților externi este posibil să fie cerute garanții mai substanțiale).

e. În ceea ce privește activitatea băncilor străine în S.U.A., există importante discriminări. Legislațiile multor state ale federației pur și simplu nu permit băncilor străine să opereze — direct sau prin filiale — pe teritoriul lor. Acolo unde se permite activitatea băncilor străine, practicile de supraveghere a activității acestora diferă în mare măsură de la stat la stat.

f. Firmele americane, precum și firmele străine care operează în S.U.A., nu întîmpină nici o limită legală sau practică în contractarea de împrumuturi în afara S.U.A. Tipul de finanțare utilizat în acest caz se poate adapta la condițiile de pe piața de credit furnizoare.

g. Sistemul de impozitare a dobînzilor la creditele obținute are două prevederi distincte. Pe de o parte, nu se percepe nici un impozit la dobînzile plătite creditorilor americani. Pe de altă parte, la creditele acordate de furnizori străini (deci la dobînzile plătite nerezidenților americani) se percepe un impozit de 30%, micșorat la 15% în cazul în care între S.U.A. și țara creditoare există acorduri de evitare a dublei impuneri. În practică situația este de multe ori mai complicată și de aceea este recomandabil ca firmele care au sediul în S.U.A., și care se împrumută în străinătate să efectueze această operație prin intermediul unei agenții de finanțare aflată într-o țară ce nu impozitează dobînda.

h. Companiile americane își finanțează necesitățile proprii în principal pe calea emisiunilor de acțiuni și prin utilizarea resurselor proprii. Acest lucru se datorește faptului că firmele americane dispun, în general, de o mai bună lichiditate decît firmele vest-europene (activele curente ale firmelor americane sînt, de regulă, duble comparativ cu pasivele curente, raport mai favorabil decît la firmele vest-europene). De asemenea, emisiunea de acțiuni în S.U.A. este mult facilitată de sistemul financiar mai dezvoltat. Totuși, în ultimii ani, ca urmare a diminuării treptate a lichidității, firmele americane au apelat într-o măsură crescîndă la împrumuturi pe termen scurt și lung.

Situația finanțării diferă, însă, de la o ramură la alta. Companiile care au o mare parte din resurse sub formă de fonduri fixe (de exemplu, cele din industria produselor de bază ca metalurgia, chimia, energia etc.) se bazează mai mult pe împrumuturile pe termen lung. În schimb, firmele producătoare de bunuri de consum recurg în mai mare măsură la finanțări din resurse proprii.

Structura sistemului monetar

Sistemul monetar (respectiv sistemul de emisiune și control a circulației bănești) din S.U.A. are o serie de particularități proprii, care se repercutează asupra condițiilor generale de finanțare pe piața americană.

a. S.U.A. nu are o bancă centrală în sensul obișnuit al cuvîntului, ci un sistem de bănci regionale care joacă rolul băncii centrale. Acesta este cunoscut sub denumirea de „Sistemul Federal de Rezerve", format din 12 Bănci Federale de Rezerve (teritoriul S.U.A. este împărțit în 12 zone bancare) fiecare din aceste bănci acționînd ca o bancă cvasicentrală în zona sa geografică. Cele 12 Bănci Federale de Rezerve sînt organizate sub forma corporațiilor bancare private, proprietatea capitalului lor social fiind împărțită între băncile membre ale sistemului. Directorii executivi ai Băncilor Federale de Rezerve sînt bancheri, oameni de afaceri și personalități ale vieții publice.

b. Politica monetară și responsabilitatea supremă în conducerea Sistemului Federal de Rezerve se stabilește, însă, la Washington, unde este sediul central al Sistemului. Există două organe supreme de conducere:

— Consiliul guvernatorilor, format din șapte membri și avînd în frunte un președinte (în prezent Paul Volcker) căruia îi revine responsabilitatea și supervizarea generală;

— Comitetul federal pentru operațiuni pe piața liberă (Federal Open Market Committee) format din cei șapte membri ai Consiliului guvernatorilor și președinții a cinci

Bănci Federale de Rezerve, care elaborează și coordonează politica monetară.

În operațiunile externe, în special în cele referitoare la politica dolarului (intervenții pe piețele valutare, operațiuni „swap", memorarea rezervelor oficiale etc.) rolul central este jucat de Banca Federală de Rezerve din New York, care acționează ca agent al întregului Sistem Federal de Rezerve.

c. Mai puțin de jumătate din numărul total al băncilor activînd în S.U.A. sînt membre ale Sistemului Federal de Rezerve. Deși relativ redus numărul lor, ele dețin cca. 3/4 din totalul activelor sistemului bancar american. Calitatea de membru la S.F.R. nu este obligatorie decît pentru băncile federale și întrucît ea incumbă o serie de obligații și responsabilități suplimentare, în ultimii ani s-a observat tendința de reducere a numărului de bănci membre ale sistemului. Totuși, ca urmare a importanței și mărimii capitalului deținut de băncile membre, Sistemul Federal de Rezerve controlează efectiv întreaga activitate bancară din S.U.A.

d. Supravegherea activității bancare în S.U.A. este mixtă: băncile pot fi supravegheate de autoritățile federale, de cele ale statelor sau de ambele. Băncile înregistrate la nivel federal (se mai numesc bănci naționale) sînt prin statutul lor membre ale Sistemului Federal de Rezerve și sînt inspectate și reglementate de Oficiul de control al monedei (Office of the Controller of the Currency). Băncile înregistrate la nivelul statelor au posibilitatea să devină membre ale S.F.R. dacă îndeplinesc anumite condiții și în acest caz ele cad sub jurisdicția federală, fiind controlate de O.C.M. Celelalte bănci înregistrate la nivelul statelor sînt supravegheate de instituțiile specializate ale fiecărui stat, iar la nivel central de Corporația federală de asigurare a depozitelor bancare (Federal Deposit Insurance Corp.).

e. Supravegherea de către Sistemul Federal de Rezerve a activității băncilor membre se referă la mai multe aspecte. Regulamentele S.F.R. stabilesc aria de activitate și modul de comportament al băncilor, dar acestea nu pătrund în practica bancară de zi cu zi. Astfel, Sistemul Federal de Rezerve nu poate stabili (impune) dobînda concretă sau comisioanele percepute sau plătite de bănci.

f. Principalele tehnici prin care Sistemul Federal de Rezerve exercită politica monetară sînt:

— Operațiunile pe piața liberă, efectuate zilnic de Comitetul operațiunilor pe piața liberă. În esență, aceste operațiuni constau în vînzări sau cumpărări substanțiale de efecte financiare guvernamentale, restricționîndu-se sau relaxîndu-se în acest fel masa monetară. Sistemul, deși sofisticat, este deosebit de eficient și de aceea a devenit principalul instrument al politicii monetare americane.

— Stabilirea taxei oficiale a scontului pentru cele 12 Bănci Federale de Rezerve. Prin creșterea sau scăderea taxei oficiale a scontului sînt influențate dobînzile practicate de băncile membre ale S.F.R. Totuși, în S.U.A., acest instrument este mai puțin eficient deoarece doar 3% din disponibilitățile băncilor sînt obținute prin scontarea de efecte financiare la Băncile Federale de Rezerve.

— Stabilirea rezervelor obligatorii (ce proporție din pasive trebuie păstrate sub forma rezervelor lichide). Băncile care nu au rezerve suficiente, trebuie să se împrumute sau să obțină fonduri federale. În plus, conform multiplicatorului creditului, posibilitatea de a acorda credite este determinată de cuantumul rezervelor obligatorii. Instrumentul este, de asemenea, deosebit de eficient, dar este rar utilizat în practică.

— Diferite reglementări parțiale, care sînt stabilite de regulamentele de funcționare ale S.F.R. (de exemplu, cît la sută, din valoarea efectelor financiare cumpărate trebuie plătită în cash).

— Obligația morală a băncilor comerciale de a se supune indicațiilor și orientărilor date de Sistemul Federal de Rezerve, avînd în vedere prestigiul și autoritatea generală a acestuia.

Mugur ISĂRESCU
I.E.M.

Tehnici comerciale

Tratativele comerciale

Fie că negocierile se duc la sediul propriei întreprinderi sau în calitate de reprezentant în străinătate, prima condiție este ca negociatorul să fie un om motivat. Aceasta înseamnă să trăiască la tensiunea reală momentul tratativelor, convins de consecințele economice ale deciziei luate prin negocieri. Exportatorul trebuie să știe că partenerii săi își revizuiesc permanent cerințele, condițiile de livrare, furnizorii, stabilind dacă, de unde, cînd și de la cine vor cumpăra. Iar toate aceste date pot fi cel mai bine obținute prin tratative comerciale directe.

Totodată, negociatorul trebuie să aibă unele noțiuni privind tehnica comunicării interpersonale în marketing. Cercetări recente arată că în comunicația interpersonală intervin de fapt pe lîngă semnalele verbale ce se adresează auzului și alte semnale, adresîndu-se celorlalte organe de simț. O reprezentare sistematică a acestor semnale se poate realiza sub forma unui tabel ce va avea următoarea structură: (vezi fig. nr. 1). Cu excepția simțului gustativ constatăm, așadar, că toate celelalte simțuri sînt implicate în procesul comunicării interpersonale.

O primă clasificare a semnalelor emise se poate face în: semnale statice și semnale dinamice, semnificînd în primul caz faptul că ele rămîn constante în decursul interacțiunii în procesul de comunicație, iar al doilea caz faptul că semnalele se produc în cursul interacțiunii în procesul de comunicație.

Această primă clasificare este apoi adîncită în funcție

Clasificarea comunicațiilor interpersonale

Semnale emise / Simțuri receptoare	Statice incontrolabile	Statice controlabile	Dinamice (mică frecvență)	Dinamice (mare frecvență)
Văz	— Fiziognomie (aspect fizic, sex, virstă)	— Îmbrăcămintea (stil, armonie, gust) — Trăsături fizice (pieptănătură, barba)	— Poziția corpului — Orientare axială — Distanță	— Mișcarea corpului — Expresia feței — Linia ochilor — Gesturi — Orientarea capului
Auz	— Timbrul vocii	— Accent	— Modulația vocii — Accentul — Calitatea vocii	— Vocalizare — Vorbire
Tactil și olfactiv	—	— Miros personal	— Comportament afectiv (strîngerea mîinii etc.). — Temperatură (căldură)	

Fig. 1

de posibilitățile de control ale semnalelor statice și frecvența semnalelor dinamice. Semnalele statice incontrolabile — sînt legate de caracteristicile ereditare, modulate de educație și experiența de viață, nu pot fi practic modificate. Semnalele statice controlabile — deși pot fi modificate în timp, pentru durata dată a tratativelor sînt în-

variabile. Semnalele dinamice de mică frecvență — sînt emise în timpul tratativelor cu o frecvență redusă, ex. modificarea distanței dintre interlocutori, orientarea corpului etc., în timp ce semnalele de mare frecvență intervin cu o mare frecvență, materializate în gesturi și modificări ale expresiei feței.

În concluzie se poate spune că vorbirea ocupă o singură căsuță din matricea de 12 poziții prezentată în fig. nr. 1.

În ultima vreme s-au conturat discipline științifice bine delimitate care studiază diferitele laturi ale procesului de comunicație interpersonală. Este vorba despre studiul paralimbajului, studiul mișcărilor corpului (kinesics) și studiul mișcării omului în spațiu (proxemics).

Au fost elaborate sisteme de scriere pentru paralimbaj ca și pentru mișcarea corpului, dar mai puțin s-a urmărit corelația dintre ele. Astfel, în studiul paralimbajului s-a acordat o mare atenție ezitărilor de diferite feluri (pauze, bîlbîieli, repetiții), arătîndu-se legătura lor cu procesul cognitiv și codificarea mesajului, ca și cu starea afectivă a emițătorului și influența asupra puterii de convingere.

În studiul mișcărilor corpului s-au elaborat simboluri pentru aproape întreg comportamentul uman. Prin compoziția acestor simboluri s-au obținut structuri mai complicate numite „cineme" (kinemes) și „cinemorfe" (kinemorphs) prin analogie cu fonemele și morfemele — ca unități sintactice ale limbii.

Se poate afirma că există chiar complexe ale comportamentului de mișcare corelate direct structurii lingvistice, echivalente propozițiilor. Există spre exemplu o corelație între poziția corpului, expresia feței, orientarea capului și natura și intensitatea emoției. Și pentru poziția în spațiu au fost elaborate sisteme de notații care relevă variații de comportament în funcție de vîrstă, sex, temperament, educație (ex. distanța între cei doi interlocutori).

Dar aceste studii ale semnelor nu sînt noi în tru totul. Încă Cicero în „De oratore" face distincție între gesturile ce însoțesc exprimarea (significatio) și gesturile expozitive și reprezentative (demonstratio), sau Quintilian care deosebește gesturile care însoțesc în mod natural vorbirea (expresive) de cele care exprimă ideea prin imitare (expozitive și reprezentative) în „Institutio oratoria".

Ceea ce caracterizează cele mai multe studii cu privire la comunicațiile interpersonale în marketing este faptul că abordează acest proces static, cu referire în special la semnalele incontrolabile.

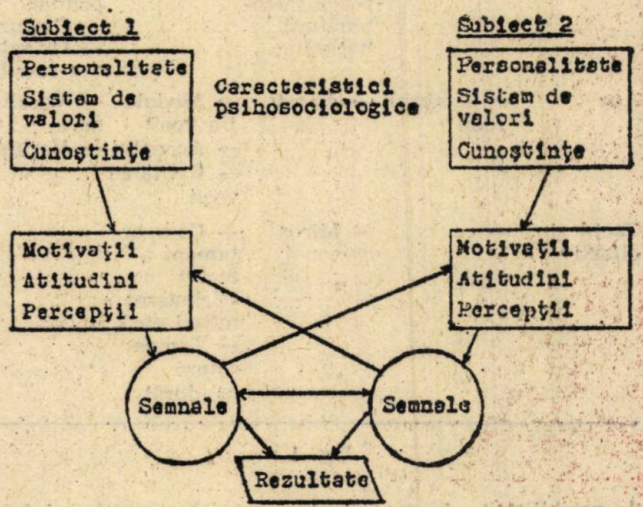

Fig. 2

Figura nr. 2 exprimă avantajul abordării dinamice care pune în evidență diferitele variabile externe ce intervin paralel cu comunicarea propriu-zisă a informațiilor dintre cei doi subiecți, interacțiunea reală printr-un sistem complex de semnale (fig. 3) și contribuția comună la obținerea rezultatelor comunicării.

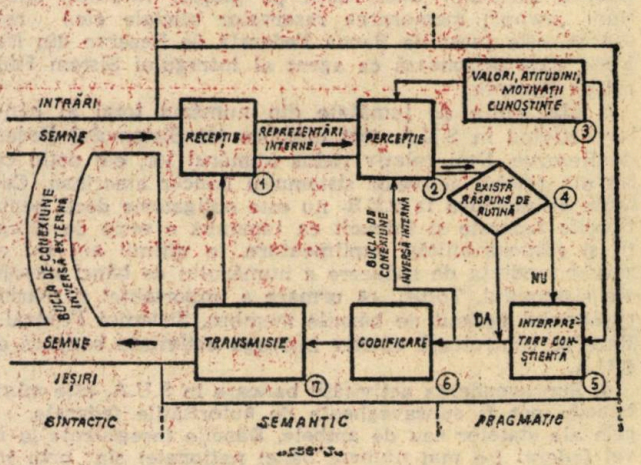

Fig. 3

După cum putem vedea paradigma comunicației interpersonale nu se deosebește fundamental de cea a comunicării de masă. Specific este însă faptul că răspunsul este în general imediat, influențînd comportamentul interlocutorului, ceea ce atrage atenția asupra dinamismului interacțiunii, în acest timp de comunicații.

În fig. 3 se mai poate face, pentru uzul analizei procesului de comunicație, delimitări între domeniul sintatic ce cuprinde transmiterea fluxurilor de semne, domeniul semantic ce cuprinde relațiile dintre semnalele percepute, codificarea și decodificarea semnalelor și în sfîrșit, domeniul pragmatic ce cuprinde decizia de acțiune luată prin interpretarea semnalelor, respectiv comportamentul consumatorului.

Rezultatele pragmatice ale procesului de comunicare depind de pertinența mesajului sintactic și agregarea semantică a lui. Acești termeni se aplică prin extensie de astădată nu numai la limbaj, dar la întregul sistem de semnale transmis prin comunicația interpersonală.

Mulți autori vorbesc despre necesitatea realizării procesului de empathie între vînzător și cumpărător, în general între negociatori, pentru a putea realiza convingerea interlocutorului. Pornind de la definiția dată de estetică empathiei, respectiv capacitatea de a trăi, de a te transpune în mișcările, gesturile, sentimentele și gîndurile interlocutorului, se poate vorbi de o aplicare a empathiei în cazul comunicației interpersonale în sensul modulării fluxului de semne transmis interlocutorului, potrivit reacției constatate la argumentele prezentate.

Negociatorul în activitatea comercială trebuie să aibă capacitatea de a evalua forța și rezonanța argumentelor pe care le prezintă clientului și pe baza acestui feed-back să-și ajusteze continuu strategia de negociere.

Întrucît clientul știe că sarcina vînzătorului (negociatorului) este să convingă asupra calităților mărfii oferite, șansele de convingere vor fi cu atît mai mari cu cît acesta din urmă poate ieși din modul de comportare steoreotipă și acționează potrivit motivațiilor cunoscute, nu depistate în cursul tratativelor, ale partenerului. Această calitate de a stabili empathie nu este de cele mai multe ori un dar de la natură, ci rezultatul instruirii și experienței, al cunoașterii comportamentului consumatorilor, al cunoașterii mecanismului comunicațiilor comerciale și tehnicii de vînzare.

C. MIRCESCU

Redactor coordonator : dr. Ioan GEORGESCU

Raporturi contractuale interne

V. CONTRACTE ECONOMICE DE TRANSPORT DE MĂRFURI

1. Contractul economic de transport feroviar

În mecanismul de aprovizionare și comercializare a mărfurilor, transportul acestora constituie o componentă majoră, fără de care nu s-ar putea realiza finalitatea urmărită — deplasarea materiilor prime, a combustibilului, a produselor finite de la întreprinderile producătoare la cele consumatoare.

Ca orice activitate economică, transporturile de mărfuri între unități socialiste se realizează pe baza contractelor încheiate de părți, care au multe trăsături specifice.

a) **Planificarea transporturilor de mărfuri**. Actul normativ care stabilește modalitatea de determinare a sarcinilor de transport este H.C.M. nr. 425/1975 privind aprobarea programului de măsuri pentru îmbunătățirea utilizării mijloacelor de transport feroviar, auto și pe apă, în baza căreia au fost emise Normele metodologice de planificare și executare a transporturilor de mărfuri și contractul economic model de prestații de transport pe calea ferată, aprobate prin Ordinul nr. 673/ 1976 al Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor.

Actele normative menționate prevăd că pînă la 15 octombrie sau în termen de 15 zile de la data stabilită prin actul normativ pentru adaptarea anuală a contractelor economice de livrare, expeditorii — care vor deveni părți în contractele anuale de transport — sînt obligați să prezinte transportatorului necesarul de transportat ; pentru transporturile feroviare necesarul se prezintă stației de cale ferată prin care se face expedierea, care îl primește în numele direcției regionale de cale ferată, utilizîndu-se formularul „programul de transport pe calea ferată pe anul...".

Urmărindu-se procedura prevăzută de normele de drept. Departamentul Căilor Ferate elaborează balanțele anuale de capacitate de transport, care îndeplinesc o funcție similară balanțelor materiale, generînd încheierea — pînă la 31 decembrie — a contractelor anuale de transport.

b) **Contractul anual de prestații de transport feroviar.** Prin conținutul lor, aceste contracte sînt adevărate acte de planificare a transporturilor. Părțile adoptă o serie de clauze generale și unele specifice potrivit cărora :

— prevederile contractului pot fi modificate la cererea expeditorului, formulată cu 45 zile înainte de începerea fiecărui trimestru ;

— modificările care vizează majorarea pot fi acceptate în funcție de capacitățile disponibile, iar capacitățile nefolosite ca urmare a neutilizării complete a vagoanelor se anulează la sfîrșitul fiecărei decade ;

— se reglementează condițiile în care se programează și se realizează transporturile de mărfuri destinate porturilor, sau sosite pe calea apei, precum și a transporturilor agabaritice, navetizate, marșrutizate etc.

În baza contractelor anuale de transport, în ziua de 5 ale fiecărei luni se întocmește de expeditori programul de transport pe calea ferată pentru luna următoare. După ce este supus analizelor de optimizare și se confruntă cu posibilitățile reale de execuție, programul lunar se definitivează pînă la 20 ale lunii precedente, devenind astfel un act de planificare obligatoriu pentru părți : partea corespunzătoare fiecărui expeditor devine astfel o anexă a contractului anual.

La 26 ale lunii precedente lunii de execuție, expeditorii eșalonează decadal prevederile programului lunar. În zilele de 6, 16 și 26 ale fiecărei luni, expeditorii prezintă stației de cale ferată de încărcare programarea vagoanelor pe zilele decadei.

Consecința renunțărilor la o parte din vagoanele programate, înainte de introducerea la încărcare, este anularea lor din program și suportarea penalităților legale de către expeditor.

c) **Contractul efectiv de transport feroviar : scrisoarea de trăsură.** Prin art. 53 al Regulamentului de transport C.F.R. se stabilește principiul potrivit căruia contractul de transport este încheiat din momentul în care stația de cale ferată a primit pentru transport marfa, împreună cu scrisoarea de trăsură, primire constatată prin aplicarea ștampilei și înscrierea datei. Scrisoarea de trăsură, potrivit art. 2 din T.L.M., se compune din cinci părți : exemplarul de serviciu, unicatul (care însoțește marfa și se eliberează destinatarului), duplicatul (care rămîne expeditorului), copia și avizul cu adeverința de primire. Se completează de către expeditor, iar părțile din chenarele cu linii groase de către cărăuș.

Expeditorul are răspunderea exactității datelor înscrise în scrisoarea de trăsură, iar cărăușul are dreptul să verifice realitatea acestora ; în cazul unor declarații neconforme cu realitatea, expeditorul suportă penalități și eventuale rezultate din aceste fapte.

Regulamentul de transport C.F.R., art. 66, prevede că expeditorul are dreptul să modifice contractul de transport pînă în momentul în care scrisoarea de trăsură este predată destinatarului sau acesta și-a valorificat drepturile rezultînd din acest document. Modificarea contractului de transport — prin declarație scrisă dată stației de încărcare cu mențiunea corespunzătoare în duplicatul scrisorii de trăsură prezentat de expeditor — poate să fie făcută cu privire la : retragerea mărfii în stația de predare; oprirea ei în cursul transportului ; amînarea eliberării la locul de destinație sau în orice alt punct pe parcursul transportului ; schimbarea destinatarului ; înapoierea mărfii la stația de predare (expediere).

2. Contractul economic de transport rutier

Ca și în cazul transportului feroviar, transportul rutier urmează trei faze : planificarea, încheierea contractului anual și, cu ocazia fiecărui transport, a contractului efectiv.

a) **Planificarea transporturilor de mărfuri.** În baza H.C.M. nr. 425/1975 au fost emise Normele metodologice de planificare a transporturilor de mărfuri cu mijloace auto și contractul economic model de prestații de transport cu mijloace auto, aprobate prin Ordinul Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor nr. 725/1976.

Actele normative menționate prevăd obligația beneficiarilor de a transmite întreprinderilor de transporturi auto necesarul anual de transport, pînă la 15 octombrie, în baza căruia se întocmește balanța anuală de capacitate de transport.

Balanțele anuale de capacitate se defalcă de Centrala de transporturi auto pe întreprinderi componente, care le defalcă și le remit expeditorilor.

b) **Contractul anual de prestații de transport rutier.** Părțile în contractele anuale de prestări de transporturi auto sînt întreprinderile de transport auto, în calitate de cărăuș, și întreprinderile beneficiare, în calitate de expeditoare. Ele cuprind clauze generale și, în funcție de condițiile concrete de executare, clauze speciale. Astfel, în cadrul contractului se înscriu clauze cu privire la „dislo-

carea" mijloacelor auto, situație în care expeditorul își asumă obligații speciale cu privire la parcarea lor și condiții de lucru și odihnă a personalului dislocat.

Capacitatea de transport contractată pe un an prevăzută în anexe cuprinde mediile lunare ale numărului mijloacelor auto pe categorii de capacitate, în baza cărora se stabilesc :

— programul lunar de transport, care se depune de expeditor pînă în ziua de 20 ale lunii precedente celei de execuție ;

— eșalonarea pe săptămîni a programului lunar, care se depune de expeditor la autobaza respectivă cu 3 zile înainte de începerea lunii în care se execută ;

— programul pe zile este ultima operație de planificare și se depune în fiecare vineri, pînă la orele 13, pentru săptămîna viitoare.

De asemenea, contractul anual de prestații de transport prevede modalitățile de renunțări la unele capacități de transport și consecințele — penalizările — suportate în cazul neîndeplinirii lui.

c) **Contractul efectiv de transport rutier de mărfuri** se încheie prin utilizarea următoarelor înscrisuri :

— **scrisoarea de transport auto,** document care îndeplinește trei funcții esențiale : în faza precontractuală, prin completarea și înmînarea ei de către expeditor cărăușului, se realizează comanda de transport ; constituie documentul de valorificare tarifară a transporturilor expediate ; pentru realizarea acestor funcții, scrisoarea de transport se întocmește în patru exemplare : unul rămîne la expeditor (la data depunerii comenzii), unul la întreprinderea (baza) de transport ; celelalte două se înmînează conducătorului auto, iar după efectuarea transportului, unul se remite expeditorului împreună cu documentul de decontare, iar ultimul se anexează la foaia de parcurs ;

— **bonul și fișa de transport auto,** care se utilizează în cazul transporturilor locale ; bonurile de transport se folosesc pentru fiecare transport cu caracter ciclic, iar auxiliar acestora se utilizează fișa de transport, care are funcția de a centraliza toate cursele făcute într-o zi ; se completează de către cărăuș cu privire la elementele de identificare a mijlocului de transport și numărul foii de parcurs, iar expeditorul înscrie elementele de excutare : ora începerii, confirmarea fiecărei curse de transport și, la sfîrșitul zilei, ora terminării activității.

3. Trăsături caracteristice comune contractelor de transport

Între contractele de transport de mărfuri și contractele de livrări este o legătură strînsă, o interferență determinată, în primul rînd, de scopul lor identic ; trecerea, deci, deplasarea mărfurilor de la producătorul-furnizor, la consumatorul-beneficiar, aflați în două puncte geografice diferite. Ca urmare, contractul de transport se prefigurează încă în faza de încheiere a celui de livrare. Într-adevăr, modul de ambalare, modalitatea și ruta de transport optimă, data la care se efectuează transportul se stabilesc prin contractul de livrare, elemente care trebuie să fie avute în vedere la încheierea celui de transport. Pe bună dreptate se afirmă deci că contractul de transport, prefigurat prin contractul de livrare, este o continuare a acestuia în faza de executare, operațiune economică care trebuie să fie privită unitar.

Cu toate aceste interferențe, contractele de transporturi de mărfuri se deosebesc de contractele de livrare prin unele trăsături caracteristice, proprii numai acestora :

— la contractele de transport participă trei părți (din care primele două încheie contractul) : expeditorul, cărăușul și destinatarul ;

— se pot încheia și de către subunități (secții, ateliere, șantiere, baze), în calitate de expeditor, nu numai în unitățile cu personalitate juridică ;

— nu este necesară semnătura conducătorului unității (și deci nici acordul său expres), în scrisoarea de trăsură fiind suficientă semnătura unui delegat al unității expeditoare, iar din partea cărăușului este necesară numai ștampila stației de expediere ;

— scrisoarea de trăsură (sau aceea de transport auto) se completează parțial de expeditor și parțial de calea ferată. Astfel, expeditorul, completează date referitoare la : denumirea sa exactă, a destinatarului, denumirea mărfii, cantitatea, numărul vagonului, al sigiliilor aplicate de predător ; cărăușul completează : data primirii vagonului încărcat, datele de taxare, de cîntărire în stația de expediere sau pe parcurs, data sosirii transportului la destinație, precum și cea a eliberării mărfii.

Ca urmare a faptului că la executarea contractelor de transport participă, în afară de cărăuș, alte două unități — expeditorul și destinatarul — a fost necesar să se precizeze de legiuitor aria raporturilor expeditorului cu cărăușul și cea a raporturilor dintre cărăuș și destinatar. Astfel, art. 85 din Regulamentul de Transport delimitează raporturile dintre părți în modul următor :

— pentru taxele de transport sau alte sume plătite în virtutea contractului de transport, raporturile juridice se stabilesc numai între cel care a efectuat plata și cărăuș (regionala de cale ferată care a încasat sumele) ;

— pentru celelalte acțiuni împotriva căii ferate — dreptul la acțiune aparține expeditorului atît timp cît acesta are dreptul de a modifica contractul de transport și destinatarului din momentul cînd a primit transportul, scrisoarea de trăsură sau a achitat taxele de transport. Așadar, raporturile juridice se nasc între expeditor și cărăuș în momentul cînd unitatea de transport (stația de expediere) primește transportul și aplică ștampila pe scrisoarea de trăsură și continuă pînă în momentul cînd transportul ajuns în stația de destinație este predat destinatarului, adică în tot timpul cît expeditorul poate să dispună de marfă. Din momentul eliberării transportului la destinatar și al semnării de către acesta a scrisorii de trăsură (aviz și adeverire de primire) sau cînd acesta achită taxele de transport, ridicînd scrisoarea de trăsură de la casă, se nasc raporturi juridice între destinatar și cărăuș.

4. Executarea contractelor de transport

Obligațiile expeditorului, ale cărăușului și ale destinatarului cu privire la executarea contractelor de transport sînt statuate prin Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, iar în cazul transporturilor feroviare și prin unele acte informative proprii căilor ferate :

a) **Obligațiile privind predarea mărfurilor pentru transport** pot fi astfel sintetizate :

— verificarea mijlocului de transport revine ca obligație expeditorului, iar în cazul în care nu îndeplinește condițiile necesare trebuie să-l încunoștiințeze pe cărăuș; dacă totuși cărăușul menține mijlocul de transport, deși i s-a adus la cunoștință că nu este corespunzător, are obligația să facă mențiune pe documentul de transport, arătînd pe scurt în ce constă necorespunderea. În această situație cărăușul își asumă riscul expedierii produselor, dacă trece peste refuzul primirii mijlocului de transport ;

— încărcarea mărfurilor revine ca obligație expeditorului numai în cazul utilizării de vagoane complete sau camioane ; expedițiile de coletărie pe calea ferată se încarcă de cărăuș ; dacă expeditorul nu utilizează complet mijlocul de transport și nu stivuiește corespunzător încărcătura, cărăușul are drept să refuze transportul ;

— **sigilarea mijlocului de transport** este o altă obligație a expeditorului ; acesta trebuie să aplice sigilii proprii în cazul în care produsele se expediază în mijloace de transport închise, cum sînt conteinerele, vagoanele acoperite, hambarele ș.a. ; sigiliile trebuie să se aplice în așa fel încît, în caz de violare sau înlocuire, acestea să fie observate cu ușurință ; de regulă, sigiliile se aplică pe sistemul de închidere ; dacă aplicarea sigiliilor nu este posibilă datorită felului mijlocului de transport și naturii produselor transportate, cum este, de exemplu, în cazul produselor care se transportă în vrac cu mijloace de transport deschise, se înseamnă și se marchează lotul de

produse încărcat în așa fel încît orice sustragere, pe timpul transportului, să nu fie posibilă fără să lase urme ușor de observat ; aplicarea sigiliilor C.F.R., pe lîngă sigiliile predătorului, are ca scop să asigure în mod corespunzător vagonul pentru a se împiedica sustragerea pe timpul transportului ; în consecință, în cazul neîndeplinirii de către cărăuș a acestei obligații, el rămîne răspunzător de întreaga lipsă constatată la destinație, fără să poată pretinde aplicarea coeficienților de scăzămînt de 1% și 2% ;

— **remiterea documentelor** este ultima obligație instituită de Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, care la art. 20 prevede că „furnizorul-expeditor este obligat să atașeze la documentele de transport (scrisoarea de trăsură sau de transport n.n.) actele de livrare și listele specificative necesare unei ușoare determinări cantitative (și calitative pentru mărfurile ușor alterabile), la locul de descărcare".

— b) **Obligațiile cărăușului**, înțelegînd prin aceasta atît calea ferată cît și întreprinderile de transporturi auto, se rezumă la :

— **primirea mărfurilor** ; potrivit art. 25 din Regulamentul menționat, „mărfurile se socotesc primite de cărăuș din momentul în care — în urma verificării încărcăturii și a documentului de transport potrivit art. 26 și a existenței actelor de livrare menționate și anexate de expeditor la documentul de transport — acesta aplică ștampila sa pe documentul de transport". În transporturile rutiere auto neînsoțite de expeditor sau destinatar, primirea efectivă a produselor spre transport, atunci cînd acestea nu se predau la autogară, se face de către însoțitorul prepus al organizației de transport sau, în lipsa acestuia, de către conducătorul mijlocului de transport. Primitorul este obligat să semneze exemplarul din documentul de transport ce rămîne la expeditor și răspunde de integritatea mărfurilor pe parcurs ;

— **cîntărirea mărfurilor primite** este obligatorie în cazul următoarelor produse : mărfuri destinate exportului, fapt ce trebuie să rezulte din documentul de transport ; produsele importate care se transbordează sau se transvazează dintr-un mijloc de transport în altul, la punctele de frontieră și în porturile fluviale sau maritime ; produsele predate pentru a fi transportate ca expediții de coletărie și mesagerii ; produsele predate pentru a fi transportate ca expediții de vagoane pe liniile publice ale stațiilor de cale ferată ; anumite produse alimentare (cele lactate, zahărul, carnea, produsele alimentare fabricate), bumbacul, pielăria fabricată neconfecționată, anumite produse vegetale (cereale, legumele, semințele de floarea-soarelui, ricin, soia, lintea, mazărea, fasolea, fructele, cartofii, furajele, produsele destinate însămînțărilor), lemnele de foc, manganul, deșeurile de cherestea și cele metalice, bolovanii, varul, piatra de var, oasele, copitele și coarnele, prezentate ca expediții de vagoane încărcate pe linii de garaj, la silozuri, pe terenuri sau magazii închiriate din incinta stațiilor, fără să fi fost cîntărite, deoarece acestea nu sînt înzestrate cu cîntare poduri-bascule sau automate, ori cele existente nu funcționează sau nu au fost recunoscute ; asemenea produse trebuie cîntărite și atunci cînd se prezintă pentru transport auto fără însoțitor; dovada cîntăririi produselor o constituie ștampila de cîntar, aplicată de stație, în rubrica special rezervată din documentul de transport. Dacă produsele se cîntăresc pe cîntare recunoscute de calea ferată, unitatea expeditoare are obligația să menționeze în rubrica „mențiuni ale predătorului", greutatea stabilită pe cîntarul său recunoscut ;

— **avizarea destinatarului** la sosirea mărfurilor la destinație ; potrivit art. 7, alin. II, din Tariful local de mărfuri, termenul de avizare a sosirii mijloacelor de transport încărcate este de trei ore înainte de punerea lor la descărcare ; avizarea unității destinatare din aceeași localitate cu stația de destinație se face cu mijloacele căii ferate, fără plată ; unitățile destinatare situate în alte localități decît stația de destinație sînt avizate : prin poștă, telefon sau telegraf, în contul clientului, ori prin curieri speciali; evidența avizărilor telefonice este ținută la stația de destinație într-o condică specială denumită „registru veghetor" ; datele din acest registru sînt prezumate ca exacte pînă la proba contrară.

c) **Obligațiile destinatarului**, după avizare de către cărăuș, cu privire la sosirea mărfurilor, sînt următoarele :

— **preluarea mijlocului de transport pentru descărcare**, operațiune care prezintă importanță prin faptul că acesta este momentul cînd se consideră că mărfurile au fost eliberate de cărăuș; înainte de preluare, destinatarul este obligat să verifice integritatea cantității, în condițiile prevăzute de lege, de pildă : prin verificarea dacă mijloacele de transport complete nu poartă urme de violare, de sustragere, de pierdere sau avariere ; prin recîntărire, cînd delegatul destinatarului o cere în scris sau cînd normele legale obligă la recîntărire ;

— **verificarea mărfurilor la primirea de către cărăuș** ; în acest scop, cărăușul este obligat, ca împreună cu delegatul destinatarului însărcinat cu primirea produselor și cu membrii comisiei de primire a acestuia, care eventual sînt de față, să procedeze la efectuarea următoarelor operații : **cîntărirea produselor** în cazurile prevăzute de art. 29 din Regulament ; cînd expedițiile de coletărie și mesagerii sau expedițiile în mijloace de transport complete poartă urme de violare, de sustragere, de scurgere, de pierdere sau de avariere ; cînd produsele transportate în mijloace de transport complete au fost transbordate sau transvazate dintr-un mijloc de transport în altul fără să fie cîntărite la locul transbordării sau transvazării ; cînd produsele transportate prin mijloace auto neînsoțite s-au predat spre transport după greutate ; cînd destinatarul sau delegatul expeditorului cer în scris recîntărirea și sînt întrunite următoarele condiții : stația are cîntar portbasculă corespunzător pentru efectuarea recîntăririi ; stația are locomotivă de manevră și în programul ei de lucru există timp disponibili sau, în lipsa locomotivei de manevră, timpul de oprire al trenului local de marfă în stații intermediare permite efectuarea manevrei cu locomotiva acestui tren, pentru ducerea vagonului la cîntar ; capacitatea de prelucrare a stației după graficul de lucru nu este depășită ; **verificarea sigiliilor**, a semnelor sau marcajelor, a mijlocului de transport, precum și a coletelor ; **deschiderea mijlocului de transport** și verificarea sumară a conținutului său ; **coletele primite** la transport ca expediții de coletărie sau mesagerii se verifică la destinație prin stabilirea numărului lor și a integrității. Dacă ele poartă urme de violare, de sustragere, de scurgere, de pierdere sau avariere, este obligatorie recîntărirea ; **mijloacele de transport complete** se verifică sumar, sub aspectul integrității lor exterioare și al integrității aparente a conținutului ; cînd există urme de violare, sustragere, scurgere, pierdere sau avariere — precum și în alte cazuri prevăzute de regulament — este obligatorie recîntărirea. Recîntărirea produselor se poate deci face : fie din oficiu, de către cărăuș, fie la cererea unității destinatare ;

— **descărcarea mărfurilor din mijlocul de transport**, după preluarea documentelor și verificările arătate mai sus, revine ca obligație destinatarului, pe care trebuie să o efectueze în termenele legal stabilite ; termenele de descărcare încep să curgă de la ora punerii vagoanelor la descărcare ; Tariful local de mărfuri stabilește următoarele excepții, în care termenele de descărcare încep să curgă după trecerea unei anumite perioade de timp : în situația în care calea ferată n-a avizat destinatarul în termenul legal de trei ore înainte de punerea vagoanelor la descărcare, termenul de descărcare începe să curgă după expirarea a trei ore de la ora avizării ; în situația în care calea ferată a pus vagoanele cu marfă la descărcare înainte de ora comunicată prin avizare, termenul de descărcare începe să curgă în funcție de modul în care s-a făcut avizarea : dacă avizarea a fost făcută prin poștă, în scris sau telegrafic ; dacă avizarea s-a făcut fie telefonic, fie în forma unei avizări scrise, fie prin curier special, precum și în cazul în care ea s-a făcut prin avizarea delegatului anume însărcinat de destinatar, după 12 ore so-

cotite de la ora avizării telefonice sau a înmînării avizului scris ; dacă destinatarul nu se prezintă să descarce vagoanele în termenul de 24 de ore calculate de la data punerii vagoanelor la descărcare, calea ferată are dreptul să ia măsuri pentru descărcarea produselor — ținînd seama de natura lor — și este îndreptățită să le depoziteze pe rampă sau în magazii ;

— **verificarea mărfurilor la depozitul destinatarului** se efectuează în cazul în care o asemenea verificarea nu a fost posibilă să se facă în întregime la locul de descărcare ; verificarea se impune nu numai în scopul constatării eventualelor lipsuri de ordin calitativ și cantitativ, ci și în scopul stabilirii faptului dacă aceste lipsuri provin de la expeditor, dacă au intervenit în timpul transportului sau dacă au provenit în intervalul de timp de la punerea vagonului la dispoziția unității destinatare, pentru descărcare și pînă la momentul aducerii produselor la locul de depozitare ; verificarea trebuie efectuată într-un termen scurt, de maximum șase ore pentru produsele ușor alterabile și de cinci zile pentru celelalte produse ; termenul se calculează, pentru livrările din altă localitate, din momentul eliberării produselor (în gară, autogară, aeroport sau port), iar pentru livrările din aceeași localitate, din momentul primirii produselor în depozitul unității destinatare.

d) **Constatarea lipsurilor la depozitul beneficiarului-primitor.** În cazul în care la primirea mărfurilor în depozit beneficiarul constată lipsuri cantitative și calitative, potrivit art 58 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, el este obligat să întocmească proces-verbal în care se consemnează deficiențele constatate și să asigure: păstrarea intactă a celorlalte colete nedesfăcute (adică constatarea se va limita la coletul verificat, care se va păstra împreună cu ambalajul, iar celelalte colete nu se vor desface) ; depozitarea produselor sosite cu deficiențe, în așa fel încît ele să fie individualizate și separate de toate celelalte produse, cu care eventual s-ar putea confunda ; invitarea neîntîrziată a unității expeditoare, pe cale telegrafică sau telefonică, pentru a trimite un delegat în scopul verificării și constatării în comun a necorespunderii produselor (această comunicare va cuprinde arătarea pe scurt a deficiențelor) ; sesizarea cărăușului, printr-o reclamație scrisă adresată șefului unității se transport de destinație, atunci cînd există bănuieli că lipsa provine de pe parcurs și că ea ar fi imputabilă cărăușului, cu invitația de a-și trimite un delegat pentru constatări ; ca măsură excepțională, punerea imediată în circuit a produselor primite. Aceasta se poate face conform art. 60 din regulament, numai cînd este învederată necesitatea punerii imediate în circuit, după ce s-a făcut verificarea cu delegatul unei organizații neinteresate și, eventual, împreună cu delegatul cărăușului, fără să se mai aștepte împlinirea termenului de 5 zile.

Menționăm că întreprinderea furnizoare este obligată ca — în urma încunoștințării ei— să-și trimită un delegat la locul în care au fost depozitate produsele, pentru verificarea acestora. Termenul în care trebuie să se prezinte acest delegat este de 24 de ore de la anunțare, pentru cazul în care unitatea furnizoare sau expeditoare este situată în aceeași localitate, și de 5 zile în celelalte cazuri.

Dacă delegatul unității furnizoare nu se prezintă pînă la expirarea termenului, verificarea produselor se va face în prezența delegatului unei organizații neinteresate, desemnate potrivit art. 70 din regulament și — dacă este cazul — în prezența delegatului cărăușului.

Dacă prevederile regulamentului au fost respectate, procesul-verbal de constatare a lipsurilor este opozabil : căii ferate, dacă destinatarul poate dovedi culpa acesteia ; expeditorului, dacă sînt suficiente elemente de dovadă din care să rezulte că lipsurile provin de la acesta, iar nu din timpul transportului ; în această situație operează, pînă la proba contrară, prezumția de neculpabilitate a unității expeditoare, decurgînd din faptul că la expediere s-a întocmit proces-verbal de recepție sau autorecepție.

Radu DEMETRESCU

Contabilitate—financiar

Formulare cu regim special

Prin art. 1 din H.C.M. nr. 1533/1973 s-a aprobat nomenclatorul cadru al formularelor ce sînt supuse unui regim special de gestionare, folosire și evidență. Nomenclatorul cadru, anexă la hotărîre, cuprinde următoarele formulare cu regim special : 1. Chitanțe, recipise și alte documente de încasări în numerar. 2. Cecuri și alte instrumente de plată similare. 3. Contracte pentru vînzări de mărfuri cu plata în rate. 4. Avize de expediere și alte documente privind livrarea valorilor materiale. 5. Facturi. 6. Foi de parcurs. 7. Buletine de analiză-cîntărire pentru valori materiale. 8. Cartele și bonuri de masă. 9. Borderouri de achiziții. Conform art. 2 al hotărîrii, formularele cu regim special sînt grupate în : **formulare de uz general,** ce se folosesc de către unitățile socialiste în întreaga economie și **formulare specifice** ce se folosesc numai de unele categorii de unități socialiste. Formularele de uz general se elaborează de către ministere și celelalte organe centrale de stat, fiecare pentru activitatea pe care o coordonează și se aprobă de M.F. și D.C.S. Lista acestor formulare se publică în B.Of. Formularele specifice se elaborează și se aprobă de ministere și celelalte organe centrale de stat, fiecare pentru unitățile din subordine. Formularele de uz general și cele specifice, pentru unitățile subordonate comitetelor executive ale consiliilor populare se elaborează și se aprobă de M.F. împreună cu D.C.S. pe baza propunerilor comitetelor executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București. Art. 3 din hotărîre prevede că competența de introducere și scoatere din liste a formularelor cu regim special o au aceleași organe care aprobă formularele respective. Lista formularelor cu regim special de uz general a fost publicată în B.Of. nr. 21/1974 și este actualizată, și inclusă, cu modificările la zi, în „Catalogul formularelor tipizate aprobate", ediția 1979, tipărit de Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor-București (I.S.I.A.P.), în baza aprobării dată de Comisia guvernamentală pentru raționalizarea sistemului de evidență în unitățile socialiste, cu consultarea ministerelor și celorlalte organe centrale coordonatoare de domenii de activitate. Catalogul cuprinde machetele formularelor comune pe economie (inclusiv formularele cu regim special) care se tipăresc de către I.S.I.A.P. și care se distribuie prin centrele de librării, precum și lista formularelor tipizate aprobate, comune pe economie, care se tipăresc și se difuzează prin grija organelor centrale coordonatoare respective, nominalizate și codificate pe activități.

TIPĂRIREA, PROCURAREA, GESTIONAREA, FOLOSIREA ȘI EVIDENȚA FORMULARELOR CU REGIM SPECIAL

In art. 4 din H.C.M. nr. 1533/1973, M.F. și D.C.S. au elaborat Normele metodologice nr. 1520/1973 privind gestionarea, folosirea și evidența formularelor cu regim special (publicate în B. Of. nr. 108 din 1 august 1974). La cap. I, pct. 1—3 din aceste N.M. se reiau dispozițiile din hotărîre privitoare la competențele de elaborare și aprobare a formularelor cu regim special, în general, precum și de introducere sau scoatere ulterioară a formularelor cu regim special de uz general, cu sublinierea că despre toate aceste operații va fi informat M.F. La cap. II, pct. 4—8 din N.M. sînt stabilite normele privitoare la **tipărirea** formularelor cu regim special. Tipărirea formularelor de uz general se face centralizat, prin I.S.I.A.P., iar **procurarea** lor se face de la unitățile de aprovizionare și desfacere a imprimatelor (centre de librării). Fac excepție formularele cu regim special care se tipăresc și se difuzează prin grija băncilor (cecuri, foaie de vărsămînt cu chitanță ș.a.). Formularele specifice cu regim special se tipăresc prin I.S.I.A.P. pe bază de comenzi ferme și se livrează tot prin unitățile centrelor de librării. Tipărirea formularelor cu regim special se face pe baza machetelor elaborate de

organele competente prevăzute în art. 2 din hotărîre. Tipografiile şi unităţile de aprovizionare şi desfacere a formularelor cu regim special au obligaţia să ia măsuri pentru preîntîmpinarea sustragerii acestora pe tot parcursul gestionării lor, astfel încît acestea să nu poată fi folosite în scopuri frauduloase. În cazul formularelor cu regim special, numerotate în cadrul tipografiilor, seriile şi numerele se vor menţiona atît în evidenţa gestiunilor din cadrul tipografiilor şi al unităţilor de aprovizionare şi desfacere, cît şi în documentele de livrare. Formularele cu regim special (cu excepţia cartelelor şi bonurilor de masă) poartă menţiunea „regim special". La cap. III, pct. 9—20 N.M. sînt stabilite normele privitoare la gestionarea, folosirea şi evidenţa formularelor cu regim special. Primirea în gestiune a formularelor cu regim special aprovizionate de unităţi, se face pe baza documentelor de livrare însoţitoare, cu respectarea dispoziţiilor legale privind recepţia valorilor materiale. La unităţi evidenţa operativă a formularelor cu regim special se ţine pe „fişa formularului cu regim special" (a cărei machetă este redată în anexă la N.M.) care se completează pentru fiecare formular cu regim special în parte şi care înlocuieşte fişa de magazie obişnuită. Formularele cu regim special nenumerotate odată cu tipărirea lor, se numerotează în cadrul unităţii respective, pe măsura aprovizionării lor. Cu privire la numerotare se fac următoarele precizări : a. Numărul de „regim special" constituie numărul documentului, nemaifiind necesară o altă numerotare. b. Numerotarea se face în mod continuu pentru acelaşi formular, indiferent de compartimentul care îl utilizează. Formularele numerotate rămase în stoc la sfîrşitul anului la magazie sau la compartimentul care îl utilizează, se folosesc în continuare, pînă la epuizare, fără altă numerotare. c. Se atribuie acelaşi număr tuturor exemplarelor, în cazul formularelor care se completează în mai multe exemplare. În cazul cînd acelaşi tip de formular cu regim special se foloseşte de mai multe compartimente, pentru fiecare compartiment se poate rezerva o grupă de numere (dimensionată în funcţie de volumul operaţiilor anuale), în scopul de a uşura controlul utilizării acestor formulare în cadrul fiecărui compartiment. Formularele cu regim special se eliberează din magazie pe baza bonului de consum întocmit, numai pentru astfel de formulare, de compartimentul care le solicită. La eliberarea din magazie a formularelor cu regim special, în bonul de consum se înscriu în mod obligatoriu seria şi numerele aferente formularelor eliberate. Încadraţii care primesc spre folosinţă formulare cu regim special răspund de utilizarea acestora pentru consemnarea operaţiilor legale şi au obligaţia să justifice în orice moment existenţa lor. Eliberarea din magazie a unor noi formulare cu regim special este admisă în măsura în care se justifică utilizarea formularelor primite anterior. Justificarea se confirmă prin viza contabilului şef sau a altui organ anume împuternicit de conducătorul unităţii, pusă pe bonul de consum prin care se solicită eliberarea de noi formulare. Înscrierea datelor în formularele cu regim special se face potrivit regulamentelor cuprinse în „Normele metodologice privind contabilitatea" elaborate de la M.F. şi indicaţiile de utilizare a formularelor. Formularele cu regim special care nu se mai folosesc în cadrul compartimentului căruia i s-au eliberat se restituie la magazie pe baza bonului de predare, transfer, restituire şi se înregistrează (ca intrare) în „fişa formularului cu regim special", menţionîndu-se numerele (seria) formularelor primite. Formularele neutilizabile (greşit întocmite, defectuos tipărite sau în alte cazuri similare) se anulează prin barare în diagonală, făcîndu-se menţiunea „Anulat" pe toate exemplarele şi se restituie, cu excepţia formularelor anulate din carnete broşate, gestionarului de formulare cu regim special sub semnătura persoanei predătoare în fişa formularului cu regim special, înscriindu-se numărul (seria) formularelor respective în coloana „formulare anulate". Formularele neutilizabile predate depozitului se distrug trimestrial, conform dispoziţiilor legale, în prezenţa unui delegat numit de contabilul şef. Cu această ocazie gestionarul şi delegatul respectiv vor înscrie data distrugerii şi vor semna în ultima coloană a „fişei formularului cu regim special" la poziţiile unde sînt înregistrate formularele anulate. Formularele cu regim special completate, pînă la predarea la arhivă, se păstrează la compartimentul care le-a folosit, în ordinea numerelor, pentru a permite controlul în orice moment al utilizării acestora. Orice lipsuri sau pierderi de formulare cu regim special, în magazie sau la compartimentele care le utilizează, vor fi aduse la cunoştinţă, în scris, conducătorului unităţii care va dispune cercetarea şi verificarea împrejurărilor în care s-au produs lipsurile sau pierderile şi eventuala tragere la răspundere a celor vinovaţi, conform legii. Formularele cu regim special, care se obţin şi se completează concomitent cu ajutorul mijloacelor de prelucrare automată a datelor, se numerotează, se folosesc şi se justifică potrivit regulilor stabilite de conducerea fiecărei unităţi, în funcţie de particularităţile echipamentelor folosite, ţinînd seama de principiile stabilite prin N.M.

CONTROLUL UTILIZĂRII FORMULARELOR CU REGIM SPECIAL. RĂSPUNDERI. SANCŢIUNI

Art. 5—7 din H.C.M. nr. 1533/1973 şi pct. 21 din N.M. nr. 1520/1973 ale M.F. şi D.C.S. reglementează problemele privind controlul utilizării formularelor cu regim special, precum şi răspunderile şi sancţiunile în caz de abateri. Răspunderea pentru organizarea gestionării, folosirii şi evidenţei formularelor cu regim special revine conducătorului unităţii şi contabilului şef. Controlul asupra gestionării, folosirii şi evidenţei formularelor cu regim special se efectuează potrivit normelor legale privind controlul ierarhic operativ-curent. Nerespectarea dispoziţiilor cuprinse în hotărîre şi în N.M., atrage răspunderea disciplinară, administrativă sau penală, după caz, precum şi răspunderea materială sau civilă, ori de cîte ori s-a produs vreo pagubă. Nejustificarea formularelor cu regim special primite spre gestionare sau pentru a fi folosite, precum şi neevidenţierea corectă a acestora, constituie contravenţie şi se sancţionează cu amendă de la 200 la 800 lei. Contravenţiile se constată şi sancţiunile se aplică de către persoanele împuternicite de conducătorul unităţii să efectueze verificarea modului de gestionare, folosire şi evidenţă a formularelor cu regim special, precum şi de către organele de control financiar sau bancar. Contravenţiilor arătate anterior le sînt aplicabile dispoziţiile L. nr. 32/1968 privind stabilirea şi sancţionarea contravenţiilor.

N. TRIFAN

dreptul naţional al statelor

CANADA : REGLEMENTĂRI PRIVIND IMPORTUL DE ÎNCĂLŢĂMINTE

Pentru o perioadă de 3 ani, începînd cu 1 decembrie 1981, autorităţile canadiene au stabilit următoarele contingente la importul de încălţăminte :

— 1 decembrie 1981 — 30 noiembrie 1982 : 35,6 milioane perechi ;

— 1 decembrie 1982 — 30 noiembrie 1983 : 36,7 milioane perechi ;

— 1 decembrie 1983 — 30 noiembrie 1984 : 37,8 milioane perechi.

Sînt exceptate de la aplicarea acestei măsuri, între altele, următoarele produse : încălţăminte din piele cauciuc sau materiale plastice împotriva apei, sandale de plajă, bocanci de schi, încălţăminte pentru golf, alpinism motocros, patinaj, precum şi încălţămintea ortopedică ; pentru aceste produse condiţiile de import nu au fost modificate.

A. C.

OFERTE • OFERTE • OFERTE • OFERTE • OFERTE • OFERTE

COOP. „ARTA LEMNULUI"
BUCUREȘTI
Str. Valea Lungă 54—56
sector 6

MATERIAL LEMNOS
— PAL 12 mm mp 1116
— PAL 16 mm mp 4186
— PAL melaminat mp 470
— Rurnir mahon III mp 21065
— Furnir paltin III mp 5945
— Furnir cireș I mp 1708
— idem II mp 1820
— idem III mp 1475
— Furnir tei I mp 7925
— Furnir tei III mp 104
— Furnir trandafir kg. 1912
MATERIALE AUXILIARE
— Agățători tablou buc. 101400
— Ață macrame kg 4
— Burghie filet ∅ 14 buc. 8
— Balamale mici albe buc. 3421
— Belciuge ∅ 10 buc. 389000
— Bumbac Volga kg 100
— Balamale casetă buc. 1000
— Burghie oberfreser ∅ 12 buc. 30
— idem ∅ 5—8—9 buc. 60
— idem ∅ 14 buc. 30
— Balamale casetă buc. 5000
— Coie constr. diferite kg. 1400
— idem 25×60 kg. 500
— Carton ondulat kg. 4334
— Cablu MCI 1×50 ml 45
— Conductor VPPY ∅ 16 ml. 200
— Curele trapezoidale cauciuc 1900×17×11 buc. 50
— idem 2600×17×11 buc. 20
— idem 2700×17×11 buc. 100
— idem 3300×17×11 buc. 60
— idem 3000×17×11 buc. 100
— Dulii luminare buc. 50
— Dulii cu talpă buc. 123
— Dulii mignon buc. 337
— Dulii E 27b B buc 391
— Folio plastifiat kg. 73
— Folio PVC mp 1613
— Hîrtie șlefuit gr. 16 mp 2300
— idem gr. 25 mp 2723
— idem gr. 40 mp 2009
— Holșuruburi 5×40 buc. 24500
— idem 6×45 buc. 65190
— idem 6×50 buc 94270
— idem 4×25 buc. 12000
— idem 5×60 buc. 34200
— Întrerupătoare pe fir buc. 166
— Lămpi Batt 60 W buc. 50
— Nituri 3×26 kg. 571
— idem 6×40 kg. 1140
— idem 6×16 kg. 131
— idem 7×50 kg. 55
— idem 3×8 kg. 120
— Nitrochit kg 391
— Oțel BLR 28×1,2 kg. 180
— idem 30×1 kg. 816
— idem 45×1,5 kg. 2800
— idem 45×1,5 kg. 1725
— Pietre polizor 175×20 kg. 53
— Plută aglomerată în plăci buc 40
— Pile pătrate 200 buc. 60
— idem 250 buc. 80
— idem 300 buc 90
— Pînză banzig 20×0,7 ml 500
— idem 30×0,7 ml 300
— idem 15×0,6 ml 700
— idem 10×0,6 ml 850
— Panglică Crăiță albă ml 3600
— Pînză Albius 0,80 ml 814
— Sîrmă zincată 2,24 kg 848
— Șuruburi mecanice 5×35 buc 700
— idem torbant 6×70 buc. 10550
— idem alămite 6×50 buc. 37962
— Sfoară V 24 kg 318
— idem 3 mm kg 416
— idem 0,45/2 kg. 500
— Tablă zincată 0,3 mm kg 702
— Vopsea tablă școlară kg 7000
— Duco alb kg 2000
— Duco roșu kg 2000

M.C.I. — ICRA GALAȚI
Str. Fraternității, 9
Telefon : 1.18.68.
Cod 6200
jud. GALAȚI

AUTO TV 4
— Cilindru receptor frînă spate buc. 4
— Supapă cilindru principal frînă buc. 25
— Rotor electromotor buc. 1
— Grup conic (pinion și coroană) buc. 1
— Geam parbriz față stînga buc. 5
— idem dreapta buc. 5
— Contact ruptor (platine) buc. 113
SR 113
— Cilindru principal servofrînă buc 2
IFA—RT
— Piston motor CN buc. 3
— Geam parbriz față buc. 4
GAZ 51
— Grup conic diferențial spate buc. 1
ARO 240 — IMS-59
— Arbore planetar spate buc. 1
— Arbore flexibil vitezometru buc. 3
PIESE ELECTROCAR
EP. 026
— Supapă limitator buc. 1
— Coroană dințată antrenare buc. 1
— Pinion conic (grup conic) buc. 1
— Bobină contactor buc. 10
ANVELOPE AUTO
— Anvelope 520×13 buc. 3
— idem 600×16 buc. 9
BECURI AUTO
— Bec jar asimetric 12×40×45 buc. 195
SCULE DE AȘCHIERE
— Alezor cilindric cu coadă conică buc. 9
CURELE TRAPEZOIDALE
— 800×17×11 buc. 47
— 750×17×11 buc. 59
— 1200×17×11 buc. 31
RULMENȚI
— 203 buc. 8
— 6202 buc. 7
— 32305 A buc 15
— 57707 Y buc. 19

GRUPUL ÎNTREPRINDERILOR DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ
str. Cavafii Vechi nr. 15,
sector 3 București,
Telefon 14.76.00

— Truse greutăți buc. 10
— Veste reflectorizante buc. 2
— Bobine TCA 40 A buc. 95
— Balast 250 W buc. 105
— Buton simplu comandă buc. 10
— Borne comutator buc. 78
— Borne tablou buc. 70
— Burghie ∅ 20,5 buc. 21
— idem ∅ 29 buc. 44
— idem ∅ 30 buc. 18
— Bobine 380 V buc. 295
— Comutator măsurat tens. 160—221 buc. 64
— idem 160—132 buc. 19
— Comutator stea tr. 63 A buc. 16
— idem K 10 buc. 4
— idem tr. 32 A buc. 2
— idem stea tr. 32 A buc. 2
— Contactor AC3 cu 200 relee buc. 6
— idem AC3 100 A buc. 9
— Contor energie activă 43 buc. 22
— Contori CA 63 A buc. 31
— Cleme mobile 4 mm buc. 1118
— idem patent buc. 48
— idem stînga-dreapta buc. 32
— idem pentru contacte buc. 20
— Conductori bobinaj 1,8 bumbac kg. 36
— idem textil 1,2 kg. 140
— idem 1,7 kg. 50
— idem bumbac 2 kg. 19
— idem 1,4 kg. 49
— idem emailat 1,1 kg. 23
— idem 0,22 kg 21
— idem 0,35 kg. 23
— idem 0,08 kg. 3
— idem 0,12 kg. 25
— Sîrmă Cu 0,75 kg. 11
— Freze ∅ 8 buc. 2
— idem ∅ 6 buc. 2
— idem ∅ 10 buc. 2
— Întrerupător pîrghie capsulat buc. 7
— idem antigron buc. 168
— idem capăt buc. 13
— idem cordea buc. 14
— idem manetă buc. 9
— idem tablou capsulat 200 A buc. 25
— idem pachet 10 A buc. 22
— idem pîrghie 100 A buc. 51
— idem paco 100 A buc. 8
— idem tripolar buc. 14
— Inversor 32 A buc. 25
— Limitatori buc. 33
— Manete USOL buc. 25
— Releu tensiune USOL buc. 10
— Subansamblu releu 380 V buc. 16
— Releu R1—2—1 buc. 186
— Patroane MPR 315 A buc. 10
— Suport sig. MPR 315 A buc. 101
— Soclu sig. leg. spate 25—63 A buc. 300
— Textolit ∅ 8 m/m kg. 180

ACTIVITĂȚI NOTARIALE — COMPETENȚE

Potrivit art. 53, pct. 2, lit. f, din Legea nr. 57/1968, comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare municipale, orășenești și comunale exercită atribuțiile de stare civilă, de autoritate tutelară și, după caz, de notariat.

Prevederea menționată își găsește expresia în dispozițiile Decretului nr. 377/1960 pentru organizarea și funcționarea Notariatului de stat, modificat prin Decretul nr. 28/1970, în Regulamentul privind aplicarea dispozițiilor Decretului nr. 377/1960, aprobat prin H.C.M. nr. 1518/1960, cu modificările ulterioare și în Instrucțiunile nr. 6/J/1961 ale Ministerului Justiției.

Articolul nr. 9 din Decretul pentru organizarea și funcționarea Notariatului de stat, stabilește competența de îndeplinire a anumitor acte notariale de către birourile executive ale consiliilor populare ale orașelor sau comunelor în care nu funcționează notariate de stat, după cum urmează :

a) autentificarea oricăror înscrisuri care cuprind declarații de notorietate și orice alte declarații cu conținut de atestare ;

b) autentificarea înscrisurilor constatînd contracte privitoare la cultivarea plantelor și predarea produselor vegetale, precum și a celor privitoare la creșterea, îngrășarea și predarea de animale sau la predarea de produse de animale ;

c) autentificarea înscrisurilor constatînd convenții, cu excepția celor referitoare la bunuri imobile, la bunuri mobile ce depășesc valoarea de 10.000 lei, precum și la operații cu străinătatea ;

d) autentificarea procurilor, în afară de cele care se dau în vederea săvîrșirii actelor juridice ce intră în excepțiile prevăzute la litera c ;

e) legalizarea semnăturilor de pe înscrisurile pe care, potrivit prevederilor de la literele a-d, le pot autentifica ;

f) darea de dată certă înscrisurilor pe care, potrivit prevederilor de la literele a-d, le pot autentifica ;

g) constatarea făcută personal de cel care instrumentează că : o persoană se află într-un anumit loc ; o persoană se află în viață ; figura din fotografie este a persoanei care cere constatarea ;

h) legalizarea de copii de pe înscrisuri, cu excepția înscrisurilor sub semnătură privată ;

i) eliberarea de duplicate de pe înscrisurile notariale ;

j) redactarea, la cererea părților, a înscrisurilor prevăzute la literele a-d, în vederea autentificării lor sau a legalizării semnăturilor

Potrivit Decretului nr. 377/1960, operațiile notariale se îndeplinesc prin secretarul biroului executiv al consiliului popular ori printr-un alt funcționar cu pregătire corespunzătoare, delegat în acest scop de biroul executiv. Lucrările notariale se semnează de secretar sau, după caz, de funcționarul delegat cu această activitate.

Secretarul sau delegatul biroului executiv al consiliului popular nu pot îndeplini acte notariale în care sînt interesați, în orice calitate ei, soțul ori o rudă a lor pînă la gradul IV inclusiv. Gradul în linie dreaptă se stabilește după numărul nașterilor (generațiilor) care despart două rude, iar în linie colaterală se numără nașterile urcînd de la una din rude pînă la ascendentul comun și coborînd apoi de la aceasta pînă la cealaltă rudă (art. 46 din Codul familiei).

Potrivit art. 56 din Regulamentul Decretului nr. 377/1960, modificat prin H.C.M. nr. 98/1970, actele notariale prevăzute de art. 9 din Decretul nr. 377/1960, pot fi îndeplinite de birourile executive ale consiliilor populare, indiferent de localitatea unde domiciliază părțile. Regula prevede că actele notariale a căror competență legea o conferă consiliilor populare, se efectuează la sediul consiliului popular. Ele pot fi îndeplinite și în afara sediului consiliului popular, atunci cînd partea interesată în act este, din diferite motive temeinic justificate (invaliditate, stare fizică precară etc.), pusă în situația de a nu putea să se înfățișeze la sediul consiliului popular. De asemenea, prevederile legale sus-menționate stipulează și alte situații cînd actul notarial se poate îndeplini în afara sediului primăriei, sub condiția existenței unui interes în îndeplinirea actului solicitat de către un grup de oameni ai muncii care fac parte dintr-o organizație socialistă sau care vor să se constituie într-o asemenea organizație.

Evident că îndeplinirea actului în afara sediului, de către persoana împuternicită în acest scop, se va putea face numai în limitele competenței teritoriale conferită organului local al administrației de stat. Astfel, birourile executive ale consiliilor populare sînt, potrivit Legii de organizare și funcționare, organe locale ale administrației de stat cu competență generală în unitățile administrativ-teritoriale în care funcționează.

Rubrică realizată de :
Vasile ILIE

breviar

Potrivit art. 11 din Decretul nr. 144/1958, înstrăinarea unei construcții se va putea face numai cu autorizația prealabilă eliberată de către comitetul (biroul) executiv al consiliului popular în a cărei rază administrativ-teritorială este situată construcția

Împotriva refuzului eliberării unei astfel de autorizații, persoana interesată se poate adresa judecătoriei, competentă să examineze dacă refuzul organului administrativ de a elibera autorizația de înstrăinare este justificat sau nu, în cadrul de aplicare a Legii nr. 1/1967.

În cazul în care instanța ajunge la concluzia că refuzul de a elibera autorizația de înstrăinare este nejustificat, ea va trebui să facă totodată aplicarea dispoziției înscrise în art. 9 din Legea nr. 1/1967 ,în sensul de a obliga organul administrativ să elibereze autorizația solicitată.

SUB TIPAR !

Probleme de drept economic și de comerț internațional pentru ingineri și economiști. Vînzarea prin centrele de difuzarea presei, începînd cu 1 septembrie a.c.

Întrebări și răspunsuri

● **ÎNTREPRINDEREA METALURGICĂ DE METALE NEFEROASE, Baia Mare** (1473/16 martie) ; **UNIUNEA JUDEȚEANĂ A COOPERATIVELOR MEȘTEȘUGĂREȘTI, Vîlcea** (1859/23 martie) ; **ÎNTREPRINDEREA AGRICOLĂ DE STAT, Dealul Ocnei, Sibiu** (1093/7 mai) ; **ÎNTREPRINDEREA CHIMICĂ, Fălticeni** (5317/14 aprilie) — Acestea sînt coletele poștale și data expedierii lor cu lucrarea „Legislația întreprinderii de la A la Z".

● **AUTOBAZA II, Brașov** — În mod normal trebuie să fiți în posesia lucrării respective.

● **ASOCIAȚIA ECONOMICĂ INTERCOOPERATISTĂ CU PROFIL INDUSTRIAL, Sfîntu Gheorghe** — Serviciul difuzare din cadrul I.S.I.A.P. a considerat că doriți nouă exemplare din Cartea C.A.P. Acum să așteptăm ediția a doua.

● **TEATRUL „MIHAI EMINESCU", Botoșani** — Comanda dv. este reținută pentru ediția a doua.

● **C.A.P. PECHEA, Galați** — Serviciul difuzare din I.S.I.A.P. nu a avut de unde să știe că dv. ați achitat suma de 320 lei pentru un abonament și două exemplare din „Legislația întreprinderii". Această sumă a reprezentat oferta noastră pentru Cartea C.A.P. pe care sperăm că ați primit-o.

● **I.A.T.C.C.R., Tîrgu Jiu** — Nu este posibil să onorezi o comandă pe baza unor inițiale, fără adresă etc. Trebuie să ne comunicați datele necesare pentru a vă lua în evidență pentru ediția a doua.

● **C.A.P. TĂTĂRANU, Vrancea** — La Direcția județeană de poștă și telecomunicații se află evidența pentru livrarea volumului respectiv. Unitatea dv. este la prima poziție.

ANDREI MAGHIAR, Oradea ; COOPERATIVA „CONSTRUCTORUL", Vaslui ; ȘANTIERUL NR. 4 CONSTRUCȚII MONTAJ, Pitești; COOPERATIVA „ARTA POPULARĂ", Brăila — Coletele expediate de I.S.I.A.P. către dv. cu lucrarea „Legislația întreprinderii de la A la Z" au fost returnate de poștă deoarece nu v-ați prezentat să le ridicați. Doriți restituirea sumelor sau ediția a doua ?

ÎNTREPRINDEREA DE TRANSPORT SPECIALIZAT PENTRU AGRICULTURĂ ȘI INDUSTRIE ALIMENTARĂ, Cluj-Napoca ; COMPLEXUL DE LEGUME ȘI FRUCTE, Arad — Tirajul lucrării respective a fost mic în raport cu cererile ulterioare ale abonaților noștri. Sînteți în evidența I.S.I.A.P. pentru ediția a doua.

MARIA BUCUR, Iași — Ne pare rău că serviciul difuzare din cadrul I.S.I.A.P. a înregistrat eronat solicitarea dv. Dacă vi s-au expediat lucrări care nu vă sînt necesare trebuia să le returnați pe adresa I.S.I.A.P. Piața Scînteii nr. 1, Sector 1 București. pentru a vă restitui sumele corespunzătoare.

I.C.R.A., Galați — Suma de 300 lei a reprezentat în oferta noastră un abonament la revistă și un exemplar din „Legislația întreprinderii". Așa s-a și perfectat solicitarea dv. În dispoziția de plată trebuie să se specifice cu exactitate ce reprezintă sumele virate. Exemplarul pentru dv. a fost expediat cu coletul poștal nr. 1073 din 7 mai.

● **TRUSTUL PETROLULUI, Ploiești ; ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ, Cîmpulung ; ÎNTREPRINDEREA DE CÎNEPĂ, Alexandria ; CENTRALA CANALUL DUNĂRE-MAREA NEAGRĂ ; COMBINATUL DE ÎNGRĂȘĂMINTE CHIMICE, Slobozia ; I.F.E.T., Caransebeș ; MARIN BREAZU, Călmățiu de Sus, Teleorman ; OFICIUL JUDEȚEAN PENTRU STUDII PEDOLOGICE ȘI AGROCHIMICE, Ploiești ; ÎNTREPRINDEREA DE INDUSTRIALIZARE A SFECLEI DE ZAHĂR, Zîmnicea ; „ELECTROTIMIȘ", Timișoara ; ÎNTREPRINDEREA RAFINĂRIA „VEGA", Ploiești ; ÎNTREPRINDEREA DE TRANSPORTURI AUTO, Galați ; B.A.I.A., Sălaj ; ASOCIAȚIA ECONOMICĂ CU PROFIL INDUSTRIAL, Carei ; OFICIUL DE STUDII PEDOLOGICE ȘI AGROCHIMICE, Craiova ; CHIRA BÎRLĂDEANU, ELENA PROFIR, MARIN DRĂGHICI, Urziceni, ADRIAN TIMOFTE, IOAN BURLACU, Dorohoi ; LUP BENEDICT, Turda ; NICOLAE POPESCU, Dănicei, Vîlcea** — Am reținut comenzile dv. pentru ediția a doua a lucrării „Legislația întreprinderii de la A la Z".

● **TONICA PROFIR, Tîrgu Bujor** — Alocația zilnică de hrană pentru copiii din grădinițe este prevăzută în anexa nr. 2 la Decretul nr. 46/1982, respectiv 10,25 lei pe zi pentru grădinițele cu program prelungit și de 10,75 lei pentru grădinițele cu program săptămînal și grădinițele pentru copiii cu deficiențe. Contribuția părinților pentru întreținerea copiilor în grădinițe este cea stabilită potrivit prevederilor art. 6 din Decretul nr. 65/1982 la nivelul alocației lunare de hrană (25 zile lucrătoare în medie pe lună × alocația zilnică de hrană), pentru nivelul veniturilor lunare ale părinților de pînă la 5000 lei. Pentru celelalte niveluri de venituri, de peste 5000 lei, în contribuția părinților sînt incluse și o parte din cheltuielile de regie a grădinițelor. Normele metodologice nr. 6650/1982 (pct. 15) elaborate de Ministerul Educației și Învățămîntului, Ministerul Sănătății și Ministerul Finanțelor pentru aplicarea Decretului nr. 65/1982 stabilesc că „în cazul în care copilul nu frecventează creșa sau grădinița o perioadă de peste trei zile lucrătoare consecutiv, ca o consecință a îmbolnăvirii acestuia, a unui membru de familie sau a altor persoane cu care vine în contact direct, sau în cazul în care părinții efectuează concediul de odihnă, suma achitată cu anticipație aferentă perioadei respective se ia în calcul în contul plății pentru luna următoare". De asemenea, art. 51 din Regulamentul grădinițelor de copii aprobat prin Ordinul ministrului nr. 702/1970 prevede că se poate întrerupe activitatea grădiniței pentru maximum 30 de zile pentru efectuarea curățeniei generale și a lucrărilor de reparații. Rezultă că numai pentru aceste perioade nu se achită contribuția părinților.

● **ÎNTREPRINDEREA VIEI ȘI VINULUI, Argeș ; ÎNTREPRINDEREA JUDEȚEANĂ PENTRU RECUPERAREA ȘI VALORIFICAREA MATERIALELOR REFOLOSIBILE, Tîrgu Mureș** — La ce dată și cu ce document de plată ați virat sumele cuvenite pentru lucrările respective ?

● **ÎNTREPRINDEREA DE INDUSTRIALIZARE A CĂRNII, Alexandria; COOPERATIVA DE PRODUCȚIE ACHIZIȚII ȘI DESFACEREA MĂRFURILOR, Năsăud** — Chiar înainte de a vira sumele respective în contul nostru lucrarea „Legislația întreprinderii de la A la Z" era epuizată. Am comunicat aceasta în suplimentul la revista noastră

● **STAȚIUNEA DE CERCETARE ȘI PRODUCȚIE POMICOLĂ, Cluj Napoca** — Neclaritățile privind difuzarea presei se aduc la cunoștința serviciului județean de specialitate de pe lîngă Direcția județeană de poștă și telecomunicații V-am expediat suplimentele solicitate

● **MARIANA ISBĂȘESCU, Costești** — Decizia organului de control este legală. Dv aveați dreptul la concediu de odihnă numai după 11 luni de activitate

● **ADEIANA ANTON, Suceava** — Ora decolării avionului se trece în decontul de deplasare.

● **VASILE NEMESNICIUC, Sipote, Iași** — Perioada cît ați lucrat ca președinte al C.A.P. retribuit cu norme, nu se include în vechimea în muncă, utilă pentru stabilirea vechimii neîntrerupte în aceeași unitate, stabilită pentru personalul muncitor încadrat cu contract de muncă pe perioadă nedeterminată. În consecință, la acordarea sporului la retribuție se ia în considerare numai perioada cît ați lucrat pe baza contractului de muncă.

23 AUGUST 1944-1982

DEZVOLTAREA FORȚELOR DE PRODUCȚIE — FACTORUL ESENȚIAL AL VICTORIEI SOCIALISMULUI ÎN ROMÂNIA, AL PROGRESULUI ȘI BUNĂSTĂRII ÎNTREGULUI POPOR

NOILE TEZE, idei și orientări cuprinse în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din iunie a.c. constituie o contribuție de importanță excepțională la dezvoltarea teoriei și practicii construcției socialismului, la îmbogățirea gîndirii revoluționare contemporane. Reflectînd veridic realitatea, caracterul științific al politicii partidului și statului nostru, expunerea secretarului general pune, cu prioritate, în lumină, rolul forțelor de producție, al dezvoltării lor impetuoase, în asigurarea victoriei noii orînduiri sociale în România, a progresului și bunăstării întregului popor. Practic, se poate afirma că la temelia marilor realizări obținute de poporul nostru într-o perioadă istorică scurtă, în toate domeniile vieții economico-sociale, a stat și stă politica înțeleaptă a partidului de dezvoltare continuă a forțelor de producție. **„După cum se știe — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — istoria omenirii, deci și istoria poporului român, este istoria dezvoltării forțelor de producție și a relațiilor sociale".** Reprezentînd, într-adevăr conținutul producției, forțele de producție constituie factorul mobil, revoluționar care împinge înainte societatea, factorul hotărîtor al dezvoltării sociale, al victoriei socialismului. În mod obiectiv, în cadrul modului de producție, cele care se dezvoltă primele și mai repede sînt forțele de producție. Dezvoltarea acestora atrage, însă, după sine și dezvoltarea relațiilor de producție și, odată cu aceasta, trecerea la o calitate nouă, superioară în întreaga activitate economico-socială.

În anii socialismului, creșterea și modernizarea forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale a societății, au avut și au loc prin dezvoltarea în ritm susținut a industriei, agriculturii și a celorlalte ramuri, pe fundamentul celor mai avansate realizări ale științei și tehnicii contemporane și se exprimă, de fapt, în creșterea continuă cantitativă și calitativă a mijloacelor de muncă — mașini, utilaje, instalații, clădiri productive etc., a forței de muncă.

După cum se știe, în condițiile regimului burghezo-moșieresc industria țării noastre era slab dezvoltată, iar agricultura — considerată cea mai importantă ramură economică — era foarte mult rămasă în urmă. Datorită politicii burgheziei, industria României se găsea aproape în întregime în mîinile capitalului străin. Dealtfel, în ajunul celui de al doilea război mondial 80 la sută din investițiile de capital în industria românească aparțineau capitalului străin. Țara noastră devenise un hinterland agrar, o piață de desfacere a produselor industriale și sursă de materii prime pentru capitalismul monopolist străin. Pentru a menține România în această situație, capitalul străin și autohton, a împiedicat dezvoltarea industriei grele, pentru ca țara să nu fie în stare să producă utilajele și mașinile necesare, să continue să rămînă dependentă din punct de vedere economic față de țările imperialiste. În 1938 principalele ramuri ale industriei — energia electrică și termică, siderurgia, construcțiile de mașini, chimia dădeau împreună numai 18 la sută din totalul producției industriale a țării. România burghezo-moșierească nu dispunea de nici o uzină producătoare de tractoare sau alte utilaje agricole. Mașinile-unelte, utilajul electric, petrolifer, minier etc. erau importate în proporție de 95 la sută. Evident, înapoierea industriei s-a reflectat și asupra agriculturii. În România burghezo-moșierească recolta la hectar era dintre cele mai scăzute din lume, iar țărănimea muncitoare, în general lipsită de vite de muncă, de unelte, apăsată de greutăți, datorii, impozite, boli, ținută în întunericul analfabetismului, era exploatată la sînge de către moșieri, chiaburi și arendași. Economiștii și ideologii burghezi se străduiau să justifice această situație născocind teoria potrivit căreia țara noastră ar fi fost o țară „eminamente agricolă" pentru că, afirmau ei, în România „nu există tradiții industriale, ...forță de muncă calificată..., că oamenii nu ar avea priceperea necesară..." etc. Fără îndoială, scopul acestei teorii era acela de a menține țara în stare de înapoiere, în rolul de anexă agrară a statelor capitaliste din apus.

Împotriva teoreticienilor burghezi și a guvernelor burghezo-moșierești, care încercau prin toate mijloacele să mențină România în stare de dependență, împotriva jefuirii ei de către imperialiști s-a ridicat Partidul Comunist Român, singura forță politică care susținea cu tărie că progresul țării se află în legătură directă cu industrializarea ei, că numai industria dezvoltată constituie condiția hotărîtoare pentru lichidarea înapoierii tehnico-economice moștenite de la vechiul regim, pentru dezvoltarea rapidă a forțelor de producție, pentru făurirea unei baze tehnico-materiale moderne, pentru propășirea economică și socială a țării, pentru participarea activă a acesteia la schimbul de valori materiale pe plan mondial, pentru asigurarea și consolidarea independenței și suveranității naționale etc.

Zdrobind falsa teorie cu privire la caracterul „eminamente agricol" al economiei românești, Partidul Comunist Român, aplicînd în mod creator teoria marxist-leninistă la realitățile țării noastre, a pus în permanență în centrul politicii sale industrializarea socialistă, ca pivot al progresului general al societății, al creării premiselor materiale necesare victoriei socialismului în România, al făuririi unei economii moderne, de înaltă eficiență. În concepția partidului nostru privind strategia industrializării țării s-a avut în vedere faptul că nu există tipare sau rețete unice pentru rezolvarea problemelor noi pe care le ridică creșterea forțelor de producție, crearea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale, că formele și metodele de soluționare a sarcinilor construcției socialiste depind de ansamblul condițiilor economice, sociale, politice și istorice existente, de cerințele concrete ale României. Momentul principal care marchează trecerea la elaborarea unui concept propriu de industrializare socialistă a țării îl constituie Congresul al IX-lea al P.C.R. **„Dacă România, trecînd pe calea construcției socialiste** — subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu — nu ar fi acționat pentru dezvoltarea puternică a forțelor de producție, pentru realizarea unei industrii moderne pe baza tehnicii celei mai avansate, am fi rămas în continuare o țară slab dezvoltată, dependentă de țările industrializate"** (Expunere la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie).

Industrializarea socialistă a țării, transpusă în viață cu consecvență de către partid, și-a găsit concretizarea în toate planurile naționale unice de dezvoltare a economiei naționale ; de ea sînt practic legate rezultatele obținute de țara noastră în toate domeniile construcției economice și social-culturale (vezi tabelul nr. 1). Datorită promovării cu fermitate a progresului industrial, într-o perioadă de timp relativ scurtă, poporul nostru a reușit să lichideze înapoierea tehnico-economică, să creeze, o industrie nouă, modernă, care asigură punerea tot mai largă în valoare a resurselor materiale și umane ale țării, să transforme România într-o țară cu o economie industrial-agrară. În anii socialismului, dezvoltarea în ritm susținut a producției industriale a determinat **schimbări profunde în structura economică a țării, industria devenind ramura conducătoare a economiei naționale, imprimînd un deosebit dinamism forțelor de producție, contribuind într-o măsură hotărîtoare la progresul agriculturii, construcțiilor și transporturilor, la înflorirea economică și social-culturală a tuturor județelor și localităților.** În prezent, de pildă, industria participă cu 50% la formarea venitului național, față de numai 44% în 1950 și cu circa 80% la acoperirea cerințelor de mașini și utilaje ale economiei naționale. Drept urmare s-a asigurat ridicarea continuă a nivelului tehnic al producției, s-a asimilat un număr mare de produse cu caracteristici tehnice, economice și funcționale superioare, a sporit capacitatea industriei noastre de a rezolva cu succes probleme tehnologice de o tot mai mare complexitate. Expresia cea mai elocventă a aplicării neabătute a politicii partidului de dezvoltare continuă și rapidă a forțelor de producție din industrie, agricultură, construcții, transporturi, în celelalte ramuri economice o constituie creșterea fondurilor fixe, care, în prezent, sînt de 9 ori mai mari decît cele existente în 1951. Numai în cincinalul 1976—1980, zestrea tehnică a unităților socialiste a sporit cu 667 miliarde lei, într-un ritm mediu anual de 9,2 la sută ; se poate spune, chiar, că peste 40 la sută din fondurile fixe existente în economie au fost create în acest cincinal.

Dezvoltarea puternică a industriei, **progresul industrial accelerat a constituit și constituie factorul esențial al victoriei socialismului în țara noastră,** al trecerii la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Continuarea fermă a acestei politici, izvorînd din cerințele actualei etape de ridicare a României pe noi trepte de evoluție, se traduce, pe de o parte, printr-o intensificare a procesului de restructurare pe baze moderne a industriei, prin creșterea prioritară a ramurilor și subramurilor de vîrf și, mai ales, prin creșterea rolului produselor complexe, de înaltă tehnicitate, dar cu consumuri energetice reduse, ceea ce răspunde restricțiilor impuse de criza energetică contem-

Dinamica principalilor indicatori ai dezvoltării economiei
1938 = 100

	1950	1965	1980
Populația	104,6	122,0	142,3
Populația activă — aptă de muncă	101,2	117,0	125,0
Numărul personalului muncitor	150,5	305,1	520,2
Produsul social	99	410	14 ori
Producția globală industrială	147	957	48 ori
Producția globală agricolă	74	143	258
Venitul național pe locuitor	95	337	10 ori

porană și, pe de altă parte, prin accentuarea sensibilă a preocupărilor pentru aspectele calitative de producție. O caracteristică generală a politicii de dezvoltare a forțelor de producție este ritmul înalt de creștere a producției industriale nete și globale, fără de care ar fi de neconceput consolidarea locului industriei — ca ramură conducătoare a economiei naționale, rolul ei principal de factor antrenant al dezvoltării economico-sociale a țării. În cadrul construcțiilor de mașini, care pe ansamblu înregistrează un ritm mediu anual de 8,5 la sută, industria electronică și microelectronică, a mijloacelor de automatizare și conducere a proceselor de producție se dezvoltă în ritmuri mai accentuate, superioare. Orientări similare sînt prevăzute și în cazul celorlalte ramuri ale industriei, astfel încît **restructurarea industriei prelucrătoare spre domenii de vîrf va contribui la creșterea gradului de valorificare a resurselor natural-materiale, la limitarea la strictul necesar a produselor mari consumatoare de materii prime și energie.**

În perioada 1981—1985, forțele de producție, potențialul tehnic productiv al țării va spori puternic prin construirea a peste 1 200 noi capacități și modernizarea a circa 1 100 unități industriale importante, prin crearea a 375 noi capacități în agricultură și a altor numeroase obiective economice în celalalte ramuri. Drept urmare, în 1985 fondurile fixe ale economiei naționale vor ajunge la circa 3 000 miliarde lei, din care 77% productive.

O componentă esențială a politicii de dezvoltare a forțelor de producție a constituit-o și o constituie lărgirea bazei proprii de materii prime și energie, sporirea gradului de acoperire din resurse interne a nevoilor economiei naționale, reducerea substanțială a importurilor. În acest scop eforturile au fost și sînt îndreptate în direcția descoperirii și punerii în valoare a noi zăcăminte de substanțe minerale utile, accentuării creșterii industriei extractive și a agriculturii, intensificării cercetării și cunoașterii rezervelor de substanțe minerale utile pe întreg teritoriul țării, inclusiv a mineralelor sărace, promovării unei politici ferme de gospodărire rațională a materiilor prime, de recuperare și refolosire a acestora, elaborării de noi tehnologii de exploatare și prelucrare cît mai eficientă a resurselor existente, utilizării cărbunilor pentru producția de energie electrică și termică, valorificării potențialului hidroenergetic, construcției de centrale nuclearo-electrice, folosirii noilor surse de energie etc.

Înfăptuind politica de dezvoltare cu precădere a ramurilor industriale care **generează și propulsează progresul tehnic** în toate sectoarele de activitate, partidul nostru a acordat, totodată, o atenție neslăbită creșterii echilibrate și pe o linie continuu ascendentă a celorlalte ramuri, în sensul dezvoltării, modernizării și încadrării lor armonioase în procesul de ansamblu al evoluției economico-sociale a țării. În această privință, o constantă a politicii de edificare a societății socialiste a constituit-o abordarea pe baze științifice a problemei privind dezvoltarea forțelor de producție din agricultură. În concepția partidului nostru **agricultura reprezintă nu o ramură complementară a economiei naționale, ci o ramură de bază**, cu rol hotărîtor pentru progresul rapid al întregii economii, pentru dinamismul și echilibrul ei, datorită potențialului material și uman de care dispune, cît și condițiilor sale naturale. De aceea, măsurile inițiate de partid privind trecerea agriculturii pe calea socialismului, iar apoi înfăptuirea noii revoluții agrare, au vizat și vizează, înainte de toate, nivelul tehnic al producției, dezvoltarea forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale în scopul creșterii considerabile a producției agricole, a sporirii substanțiale a aportului acestei ramuri la crearea venitului național la formarea disponibilităților pentru export. Concret, eforturile principale au fost și sînt orientate în direcția creșterii continue a gradului de mecanizare a lucrărilor agricole, extinderii celor de hidroameliorații și, îndeosebi, a irigațiilor, introducerii în producție a proceselor de tip industrial, asigurării unor cantități sporite de îngrășăminte chimice și organice, intensificării activității de cercetare științifică și de promovare largă a cuceririlor științei agrobiologice și agrozootehnice moderne, formării unor lucrători cu o pregătire polivalentă pentru a asigura folosirea eficientă a pămîntului, a tehnicii moderne din agricultură.

În procesul dezvoltării forțelor de producție, asigurarea unei corelații judicioase între factorii fundamentali ai producției — tehnica și oamenii — a constituit o preocupare de seamă a partidului și statului nostru, întrucît calitatea și competența forței de muncă au un rol hotărîtor în satisfacerea multiplelor nevoi ale economiei naționale în plin proces de modernizare, în edificarea cu succes a socialismului în România. Din punctul acesta de vedere, în ultimele trei decenii au fost create peste 5 milioane locuri de muncă, din care peste 80 la sută după anul 1965. Importante modificări au intervenit, în același timp, în structura forței de muncă sporind, de pildă, substanțial ponderea muncitorilor calificați, care, în prezent, reprezintă 84 la sută.

Evident, în creșterea și modernizarea forțelor de producție o importanță majoră au avut măsurile și preocupările constante pentru **aplicarea cuceririlor revoluției tehnico-științifice contemporane** în toate domeniile economiei. Concret, cercetarea științifică a fost solicitată să contribuie într-o măsură tot mai mare la lărgirea și valorificarea superioară a bazei de materii prime și energetice, la perfecționarea tehnologiilor de fabricație, la modernizarea produselor din toate ramurile, la crearea de noi materiale și a unor aparaturi de înalt nivel tehnic etc.

Ca urmare a legării tot mai strînse a cercetării de cerințele concrete ale economiei a crescut continuu rolul științei în promovarea progresului tehnic, în materializarea cuceririlor ei în mijloace și obiecte de muncă moderne, în noi procedee tehnologice etc. cercetarea științifică națională asigură peste 90 la sută din tehnologiile și materialele noi puse în fabricație.

O atenție deosebită s-a acordat promovării și consolidării noului, înlăturării a tot ceea ce este vechi și perimat în economie și împiedică mersul înainte. Evoluția continuu ascendentă, accentuarea treptată a laturilor calitative ale întregii activități economice au introdus în mod obiectiv, necesitatea de a imprima produselor fabricate caracteristici moderne, de a le încorpora tot ceea ce este înaintat, de a le situa, cu alte cuvinte, la nivelul celor mai avansate realizări pe plan mondial. În acest sens, eforturile necesare au fost orientate, cu prioritate, spre crearea și asimilarea unor mașini, utilaje, agregate și instalații cu performanțe tehnice și economice superioare, spre introducerea celor mai moderne tehnologii de fabricație, celor mai productive soiuri de plante și rase de animale etc.

În același timp, o grijă permanentă a manifestat partidul nostru, în anii construcției socialismului, pentru **repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării** în scopul dezvoltării echilibrate a tuturor zonelor, apropierii nivelului producției industriale și agricole pe locuitor, creșterii gradului de civilizație al tuturor județelor și localităților patriei, ridicării standardului de viață al populației.

Conducînd întreaga operă de construcție a socialismului, partidul și statul nostru au situat pe primul plan dezvoltarea puternică a forțelor de producție, întărirea și modernizarea bazei tehnice materiale, pornind, evident, și de la rolul și importanța acestora în creșterea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. **„Numai dezvoltarea forțelor de producție** — arăta recent tovarășul **Nicolae Ceaușescu — asigură condițiile necesare pentru ridicarea nivelului de viață al poporului, pentru progresul științei, învățămîntului, culturii, pentru un grad superior de civilizație al întregii societăți".**

Realizările remarcabile obținute de poporul nostru în dezvoltarea economică și social-culturală a țării, în anii construcției socialiste confirmă cu mare forță de expresie consecvența cu care partidul și statul au urmărit ca **tot ceea ce se înfăptuiește să servească oamenilor, ridicării sistematice a bunăstării lor generale.** Întrucît gradul de satisfacere crescîndă a nevoilor de consum a depins și depinde de nivelul producției, de volumul, structura și dinamica acesteia, partidul a orientat eforturile oamenilor muncii în direcția creșterii și perfecționării continue a producției socialiste. Ca urmare a materializării acestei politici, consacrată în esența sa bunăstării omului, la sfîrșitul anului 1980 producția globală industrială era de 48 de ori mai mare decît în anul 1938, iar cea agricolă de peste 2,5 ori. Datorită dezvoltării în ritm susținut a producției industriale și agricole, a celorlalte activități economice, venitul național pe locuitor a crescut de 10 ori în același interval de timp, și odată cu el — bunăstarea celor ce muncesc.

După cum se știe, în istoria construcției socialiste din țara noastră, cincinalul actual (1981—1985) se înscrie ca o etapă de puternică ascensiune economică și socială, de mari înfăptuiri ale poporului nostru. Pe baza dezvoltării tuturor sectoarelor de activitate, **în acest cincinal se va asigura realizarea obiectivului strategic de trecere a României din stadiul de țară în curs de dezvoltare la stadiul de țară mediu dezvoltată.** Practic, lupta pentru transpunerea în viață a acestui obiectiv se va concretiza în dezvoltarea continuă și modernă a economiei naționale, ca un tot unitar, armonios și echilibrat, în ridicarea pe o treaptă superioară a întregului edificiu economic și social prin fructificarea plenară a tuturor posibilităților de progres oferite de socialism, a marilor avantaje create de relațiile de producție socialiste. Drept urmare, în această fază nouă de evoluție a societății noastre, eforturile celor ce muncesc vor fi concentrate cu prioritate în direcția creșterii și modernizării forțelor de producție, a bazei tehnice materiale a socialismului, prin înfăptuirea neabătută a industrializării și afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice contemporane în toate ramurile, prin trecerea la o calitate nouă superioară în întreaga activitate

dr. Marin MEHEDINȚU

23 AUGUST 1944-1982

Opțiuni pentru corelarea armonioasă a ramurilor în strategia dezvoltării [I]

IN CEI 38 de ani care au trecut de la măreţul act istoric de la 23 August 1944 — iar în acest cadru cu deosebire în perioada de după cel de-al IX-lea Congres al partidului — România a înregistrat progrese de excepţională importanţă pe drumul dezvoltării economico-sociale. Dintr-o ţară agrară, cu o economie slab dezvoltată, ea a devenit o ţară industrial-agrară în plină înflorire, făurind societatea socialistă multilateral dezvoltată, îndreptîndu-se cu hotărîre spre ţelul de aur al comunismului. Firește, sînt numeroase elementele care au permis şi permit o astfel de evoluţie României : conducerea de către partid a societăţii ; o politică ştiinţifică, originală, creatoare de dezvoltare economico-socială a ţării, inspirată şi fertilizată de gîndirea şi fapta marelui nostru conducător, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, secretarul general al partidului şi preşedintele României ; munca plină de dăruire a cetăţenilor ţării care îşi văd în tot mai mare măsură împlinite idealurile şi aspiraţiile lor.

Procesele dezvoltării implică numeroase şi complexe aspecte. Ne vom opri însă numai asupra problemelor corelării armonioase a ramurilor şi sectoarelor ca unul din factorii de bază ai unei dezvoltări calitative şi eficiente. Cum s-a relevat această corelaţie în anii construcţiei socialiste şi, mai ales, raportul dintre industrie şi agricultură ?

Aşa cum este cunoscut, în ansamblul economiei noastre, industria şi agricultura constituie cele două mari sectoare — ramuri de bază — care dau conturul întregii economii. Dinamica lor influenţează hotărîtor dezvoltarea continuă a ţării, satisfacerea cerinţelor materiale şi spirituale ale populaţiei. Este semnificativ în acest sens faptul că în industrie şi agricultură se realizează partea cea mai mare din produsul social şi din venitul naţional. Totodată, industria şi agricultura prezintă numeroase intercorelări. Să amintim astfel că industria asigură înzestrarea tehnică a întregii economii, şi implicit şi a agriculturii, creînd premise fundamentale pentru sporirea productivităţii muncii în acest sector şi în general în economie, iar agricultura susţine pe un plan însemnat — şi trebuie să susţină în mai mare măsură în viitor — baza de materii prime şi materiale a industriei — element de cea mai mare importanţă în strategia dezvoltării, mai ales în condiţiile crizei mondiale actuale de materii prime şi energie. Deopotrivă în agricultură se realizează produsele alimentare necesare consumului populaţiei, deci inclusiv celor ce lucrează în industrie. Neglijarea dezvoltării industriei sau celei a agriculturii are drept urmare consecinţe negative în planul progresului economic, al dezvoltării echilibrate, armonioase a economiei, al bunăstării etc. Să mai menţionăm şi rolul de primă însemnătate pe care îl are agricultura în asigurarea independenţei alimentare a unei ţări, mai ales atunci cînd aceasta posedă condiţii favorabile dezvoltării agriculturii ; ori independenţa alimentară se înscrie şi ea ca un factor hotărîtor în strategia progresului, cu atît mai mult în condiţiile economice, sociale şi politice complexe ale prezentului. Iată, dar, cadrul general în care vom urmări să subliniem coordonatele concrete ale corelaţiilor dintre cele două ramuri menţionate.

Industria şi agricultura — rol hotărîtor

CU toate că în cursul celor mai bine de trei decenii a avut loc o creştere a ponderii industriei în crearea produsului social şi a venitului naţional (vezi şi tabelul nr. 1), agriculturii i-a revenit şi îi revine un rol important. Desigur, schimbarea locului agriculturii în producţia materială este un fenomen obiectiv determinat de evoluţia societăţii, de adîncirea diviziunii sociale a muncii. Pornind de la însăşi experienţa mondială, de la cerinţele de ansamblu ale dezvoltării forţelor de producţie, sub influenţa revoluţiei tehnico-ştiinţifice, modificarea structurii producţiei sociale în favoarea industriei, mai bine spus în favoarea activităţilor de tip industrial — modificare începută în secolul trecut într-o serie de ţări, se află în prezent în plină desfăşurare la scară mondială. Cu atît mai mult acest proces a fost şi este prezent în condiţiile ţării noastre — cu o economie înapoiată acum patru decenii, apreciată, deseori, în vechiul regim, ca o ţară eminamente agricolă, şi ale cărei schimburi economice externe, în contextul respectiv, au însemnat tot atîtea supape de scurgere în afară a venitului naţional. Cu un produs social şi venit naţional realizate în proporţie de circa 80% în agricultură, era, deci, firesc ca România să se orienteze cu hotărîre spre strategia industrializării, spre o creştere pronunţată a rolului industriei în cadrul economiei.

Dar trebuie menţionat că, îndeosebi în ultimii 17 ani, schimbarea „de poziţie" a agriculturii a avut loc nu prin încetinirea dezvoltării acestei ramuri, ci prin ritmul mai ridicat de creştere a producţiei industriale evidenţiat pe fondul însăşi al unei creşteri puternice a producţiei agricole. Aşa cum se desprinde şi din datele tabelului menţionat anterior, agricultura socialistă nu a căpătat un rol secundar în dezvoltarea economico-socială a ţării, ci dimpotrivă ea a fost şi este apreciată ca o ramură de bază, ca un sector hotărîtor al dezvoltării economiei, al progresului. Însemnătatea ei esenţială pentru progresul economiei a fost adeseori relevată, analizată, fundamentată în anii de după 1965, de către secretarul general al partidului. În această perioadă, urmărindu-se înlăturarea unor rămîneri în urmă în dezvoltarea agriculturii noastre — în ce priveşte baza tehnico-materială, organizarea, calificarea forţei de muncă etc. — consemnate în primele cincinale ale construcţiei socialiste, au fost definite limpede funcţiile şi rolul fundamental al agriculturii în dezvoltarea economiei româneşti.

Tabelul nr. 1

Ponderea industriei şi agriculturii în crearea produsului social şi venitului naţional

— în % —

Indicatori	pondere în					
	Produsul social			Venitul naţional		
	1950	1965	1980	1950	1965	1980
Industrie	46,6	57,5	62,8	44,0	48,9	58,6
Agricultură	25,7	21,5	13,3	27,8	28,9	14,1
Industrie + agricultură	71,3	78,8	76,1	71,8	77,6	72,7
Dinamica producţiei agricole	100	193	349			

În fapt, agricultura deţine un rol însemnat în economia ţărilor avansate din punct de vedere economic, iar un astfel de rol se impune mai mult afirmat — aşa cum o demonstrează însăşi practica mondială — pentru ţările slab dezvoltate şi în curs de dezvoltarte, mai ales în contextul valenţelor pe care le prezintă agricultura pentru asigurarea independenţei economice şi politice a unei ţări. Rolul general al agriculturii în creşterea economică sporeşte şi mai mult pentru economiile naţionale în condiţiile în care s-a vădit şi se vădeşte caracterul limitat al multor resurse naturale. Nu numai că agricultura asigură resursele alimentare necesare populaţiei, dar ea oferă şi resurse reînnoibile, deosebite de alte resurse naturale (petrolul, cărbunele, minereul de fier etc.), care — aşa cum spuneam — pe măsura exploatării se epuizează. Şi este evident că această funcţie a agriculturii se va amplifica în perspectivă.

Însemnătatea vitală a noii revoluţii agrare

TOCMAI în acest context complex de factori şi interferenţe, secretarul general al partidului a elaborat concepţia de „nouă revoluţie agrară". În această lumină, încheierea procesului de transformare socialistă a agriculturii în ţara noastră acum două decenii şi, prin aceasta, crearea economiei socialiste unitare, a însemnat încheierea doar a unei etape a procesului revoluţionar de dezvoltare pe baze socialiste a agriculturii. Făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate pune probleme ca-

litativ noi în domeniul agriculturii, care de fapt necesită înfăptuirea unui adevărat salt revoluționar în ceea ce privește cantitatea și calitatea producției, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică, perfecționarea organizării și conducerii activității economico-sociale la sate. Conceptul de nouă revoluție agrară nu este o chestiune de teorie abstractă, ci reprezintă expresia unor procese reale ce se petrec în evoluția actuală a satului românesc, o sintetizare a cerințelor procesului obiectiv, complex și dinamic, de valorificare, pe un plan superior, a transformărilor revoluționare anterioare și de creere a premiselor pentru noi trepte de progres în fiecare sector al producției agricole.

O componentă esențială a noii revoluții agrare o constituie procesul de apropiere a nivelului activității economice din agricultură de cel al activității industriale — prin transformarea treptată a muncii din agricultură într-o variantă a muncii industriale. Reducerea importantelor decalaje de productivitate a muncii, înzestrare tehnică, venituri și condiții economico-sociale, condiții de viață — decalaje existente între industrie și agricultură — impune, alături de o mai bună organizare și desfășurare a activității, schimbări profunde în agricultură în mod deosebit pe baza introducerii progresului tehnico-științific contemporan pe principalele sale direcții. Notăm, astfel, mecanizarea completă a muncilor agricole, aplicarea rezultatelor cercetărilor biologice, în special ale geneticii, pătrunderea multilaterală a chimiei, ridicarea capacității productive a pămîntului îndeosebi prin extinderea irigațiilor, folosirea metodelor moderne de organizare, conducere și gestiune a activității economice etc.

Tabelul nr. 2

Evoluția suprafețelor amenajate pentru irigații în perioada 1950—1980 și ponderea lor în totalul suprafeței agricole și arabile

— mii ha —

	1950	1960	1970	1980*)	1985**)
Suprafața agricolă amenajată pentru irigații	42,5	199,7	714,6	2 190	2 901
Ponderea în totalul suprafeței agricole — % —	0,3	1,4	4,8	14,7	19,3
Ponderea în totalul suprafeței arabile — % —	0,5	2,0	7	21,4	26,9

*) 1 iunie 1980
**) prevederi plan

Pornindu-se tocmai de la concepția că o agricultură modernă nu se poate realiza fără aportul larg al științei și cercetării, în țara noastră a fost organizată și tot mai mult dezvoltată o amplă rețea de institute și stațiuni de cercetări agricole ; au fost stabilite direcțiile cercetării științifice, desfășurarea acestei activități în strînsă concordanță cu necesitatea soluționării problemelor acestei ramuri, cu orientările existente în cercetarea științifică pe plan mondial — asigurîndu-se o îmbinare corespunzătoare a cercetării aplicative cu cea fundamentală. Amplul proces de înnoire calitativă a agriculturii, bazat pe aplicarea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii agricole contemporane, în ultimă analiză trebuie să se finalizeze în obținerea unor randamente sporite și a unor producții agricole stabile, micșorîndu-se astfel dependența agriculturii de condițiile climatice.

În strategia înfăptuirii noii revoluții agrare, realizarea unei agriculturi intensive, moderne, necesită crearea nu numai a unor condiții tehnice, ci și economice și sociale superioare. Printre factorii economici de importanță deosebită pentru înfăptuirea noii revoluții agrare evidențiem măsurile relativ recente privind stabilirea în mai mare măsură pe baze economice, a prețurilor de contractare și achiziție a produselor agricole — prețuri menite să contribuie la rentabilizarea producției agricole, la creșterea veniturilor țărănimii — măsurile privind sporirea acestor venituri, etc. Să notăm, de asemenea, că înfăptuirea unor profunde transformări revoluționare în agricultura noastră socialistă este organic legată de asigurarea forței de muncă necesare, într-o structură pe vîrste, sexe și calificări corespunzătoare. În acest context apare foarte importantă creșterea ponderii tineretului în totalul populației agricole, înfăptuirea unui salt calitativ în ce privește pregătirea generală și de specialitate a tuturor lucrătorilor din agricultură. Apropierea condițiilor de muncă și viață dintre sat și oraș, reducerea decalajelor dintre veniturile țărănimii și cele ale populației neagricole sînt și ele chemate să aibă un rol esențial în asigurarea acestei forțe de muncă cerută de înfăptuirea noii revoluții agrare. Menționăm, totodată, că noua revoluție agrară mai implică — și au fost și sînt inițiate ample măsuri în această direcție, ca dealtfel pe întregul perimetru al desfășurării noii revoluții agrare — perfecționarea organizării și conducerii planificate a agriculturii, creșterea rolului și răspunderilor ce revin unităților de bază ale acestei — întreprinderile agricole de stat, S.M.A. și C.A.P., precum și conlucrării lor eficiente în cadrul consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste.

Toate cele arătate pun limpede în lumină că desfășurarea revoluției agrare în țara noastră are la bază procesul legic al conlucrării și colaborării dintre proprietatea de stat și cea cooperatistă, contribuie la dezvoltarea armonioasă a celor două sectoare de bază ale economiei românești : industria și agricultura, la întărirea alianței muncitorești-țărănești, la apropierea nivelului de trai al țărănimii cu cel al celorlalte categorii de oameni ai muncii.

Mutații profunde în baza tehnico-materială a agriculturii

AȘA cum menționam, un rol hotărîtor în dezvoltarea agriculturii, în creșterea producției agricole a revenit și revine industriei, chemată să asigure dotarea cu tehnica cea mai avansată, o bună parte din energie și mijloace de transport, chimizarea agriculturii, mijloacele fundamentale pentru înfăptuirea marilor lucrări de amenajări funciare. În fapt, industria este cea care asigură o parte considerabilă din baza tehnico-materială a agriculturii, fiind pîrghia hotărîtoare pentru dezvoltarea și perfecționarea ei. Creșterea continuă a acțiunii industriale în agricultură este reflectată, între altele, și de amplificarea — mult pronunțată în anii de după 1965 — a volumului de investiții destinate agriculturii. De la 6,4 mld. lei în cincinalul 1951—1955, ele s-au ridicat la 37,5 mld. lei în perioada 1961—1965, ajungînd apoi la aproape 52 mld. lei în cincinalul următor, la circa 77 mld. lei și la peste 125 mld. lei în cincinalele 1971—1975 și, respectiv, 1976—1980 și la 155 mld. lei (inclusiv investițiile pentru silvicultură) cît se prevede să se investească în agricultură în cincinalul în curs. Deopotrivă este semnificativ că în totalul fondurilor de investiții alocate agriculturii în perioada celor 6 cincinale, circa 80 la sută au provenit din fondurile statului, avînd un rol principal în crearea bazei tehnico-materiale a agriculturii.

În condițiile nivelului foarte scăzut de dotare a agriculturii țării noastre, în perioada anilor 1949—1960 s-a dat prioritate investițiilor pentru înzestrarea cu tractoare, pluguri, discuri, semănători, etc. cu care să se asigure executarea lucrărilor de bază. Odată însă cu dezvoltarea potențialului economic și mai ales industrial al țării, conducerea partidului și statului a avut în vedere alocarea investițiilor atît pentru extinderea procesului de mecanizare a lucrărilor agricole, prin trecerea treptată la mecanizarea complexă și ulterior la mecanizarea completă a tuturor lucrărilor agricole, cît și pentru executarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare, plantații pomiviticole, sere și solarii, construcții pentru prelucrarea, conservarea și depozitarea produselor agricole, precum și pentru dezvoltarea și modernizarea producției zootehnice — obiective ce s-au înscris tot mai mult în centrul preocupărilor investiționale.

Caracteristic pentru orientarea investițiilor în agricultura țării noastre după cel de-al IX-lea Congres al partidului este înfăptuirea de obiective care să permită introducerea și aplicarea largă în producția agricolă a tehnologiilor moderne de tip industrial. De asemenea, creșterea volumului producției din agricultură a dus nemijlocit la creșterea volumului de transporturi, determinînd un efort substanțial de investiții și în vederea asigurării unităților agricole cu mijloace de transport. Ca și în industrie, fonduri însemnate au fost dirijate spre dezvoltarea bazei tehnico-materiale a cercetării științifice, ceea ce a permis extinderea pe teritoriul țării a unei rețele corespunzătoare de institute și stațiuni experimentale, capabile să asigure generalizarea în toate unitățile agricole de producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii moderne.

Pornind de la faptul că sursele de atragere în circuitul agricol de noi suprafețe sînt limitate în țara noastră, partidul și statul nostru au concentrat atenția principală spre ridicarea capacității productive a fondului funciar. În același timp, s-au luat măsuri pentru creșterea suprafețelor agricole în special pe seama unor ample lucrări de îndiguiri și desecări, a trecerii terenurilor la folosința cea mai corespunzătoare precum și a limitării scoaterii din circuitul agricol a unor suprafețe agricole ca urmare a dezvoltării centrelor urbane, a industriei, a căilor de transport etc. Menționăm astfel că în perioada 1950—1982 suprafața agricolă a țării a crescut cu peste 650 mii hectare iar, în cadrul acesteia, cea arabilă cu peste 540 mii hectare. La aceste creșteri au contribuit în mod special lucrările de îndiguiri și desecări executate în Lunca Dunării, suprafața arabilă crescînd în această zonă cu peste 200 mii hectare. Documentele Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român, indicațiile repetate ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu ridică pe o treaptă superioară preocupările privind utilizarea pămîntului, cel mai de seamă bun național. Este astfel de menționat prevederea potrivit căreia în perioada 1981—1985 suprafața arabilă a țării va crește

conf. dr. ing. Barbu Gh. PETRESCU

(Continuare în pag. 17)

REDUCEREA COSTURILOR — ELEMENT DINAMIZATOR AL EFICIENȚEI

Unele aspecte ce se desprind din analiza pe ansamblul industriei în semestrul I 1982

INTEGRATĂ ORGANIC în frontul factorilor calitativi ai dezvoltării economico-sociale, activitatea de reducere a costurilor și a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs, constituie — după modul cum este desfășurată — criteriul definitoriu al acțiunilor ce converg la creșterea eficienței economice, la sporirea rentabilității produselor și a masei de venit net obținută de întreprinderi și societate, la apărarea nivelului general al prețurilor din economie și implicit a standardului de viață.

Economii bănești pe baza ridicării gradului de gospodărire și valorificare a materiilor prime și energetice

ÎN SEMESTRUL I 1982 s-au obținut rezultate importante în domeniul reducerii costurilor și mai ales al cheltuielilor materiale pe unitatea de produs. Pe ansamblul industriei republicane **s-au obținut economii de 2,3 lei la 1 000 lei producție marfă față de plan, iar la cele materiale de 6,8 lei. Pe această bază volumul de economii obținut se ridică la circa 6,4 mld. lei.** Și-au îndeplinit planul și au obținut și economii peste prevederi la cheltuielile totale pe ansamblu, Ministerul Industriei Ușoare, Ministerul Petrolului, Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare. La cheltuielile materiale, planul a fost îndeplinit, de asemenea, însemnate economii fiind realizate de Ministerul Industriei Metalurgice, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, Ministerul Industriei de Mașini-Unelte, Electrotehnică și Electronică, Ministerul Industriei Chimice și Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții.

Din analizele efectuate de către organele Comitetului de Stat al Planificării în problemele costurilor de producție în cursul semestrului I a.c. la 12 centrale industriale și 20 de întreprinderi mari și mijlocii din economie, s-a desprins faptul că disciplina de plan în acest domeniu s-a întărit, sporind mult preocupările factorilor de decizie din unitățile economice pentru mobilizarea rezervelor și atragerea lor în circuitul economic. Sînt de remarcat în această direcție preocupările de la Centrala industrială de utilaje și piese de schimb pentru industria chimică, Centrala de medicamente lacuri și vopsele din București, Întreprinderea de vagoane Arad, Întreprinderea de construcții navale Drobeta-Turnu Severin și altele.

Totodată realizările pe semestrul I 1982 scot în evidență faptul că se acordă o mai mare atenție accentuării proceselor de valorificare a materiilor prime și materialelor, îmbunătățirii structurii producției. Astfel la combinatul de oțeluri speciale Tîrgoviște schimbările structurale de producție au condus la economii de 48,7 lei 1 000 lei producție marfă ; influențe favorabile asemănătoare au obținut și Centrala de morărit și panificație și altele.

Întărirea disciplinei de plan a costurilor

CU TOATE realizările obținute, în domeniul disciplinei de plan a costurilor de producție mai sînt încă neajunsuri ce se cer grabnic lichidate. Astfel, unele întreprinderi și centrale nu elaborează în mod corespunzător programele de reducere a costurilor, acestea nedevenind instrumente de conducere, de dirijare a activităților ce converg spre economisirea muncii sociale. Centrala industrializării cărnii, de exemplu, a subevaluat rezervele de care dispune, programul ce l-a întocmit fiind cu mult depășit de realitate. Prin reducerea consumurilor, valorificării și utilizării de înlocuitori, centrala a prevăzut economii de 26 mil. lei pe întregul an, în timp ce numai în trimestrul I 1972 s-au realizat, pe seama acestor factori, economii de circa 30 mil. lei

Sînt și alte exemple din care rezultă o insuficientă evaluare a posibilităților existente pe linia reducerii costurilor de producție. Centrala pentru producerea și industrializarea sfeclei de zahăr și-a elaborat un program în care a înscris 120 de măsuri fără însă a le evalua efectul economic ; Centrala industrială siderurgică din Reșița nu a inclus în programul costurilor efectul economic al măsurilor de creștere a productivității muncii și de reducere a normelor de consum ; Centrala de morărit și panificație a inclus în program o influență nefavorabilă din structura producției de peste 140 mil. lei, fără ca aceasta să fie justificată, respectiv fără un calcul de fundamentare corespunzător ; Centrala industrială de prelucrări metalurgice București a elaborat un program cu un grad redus de acoperire

cu măsuri a sarcinilor de plan în timp ce realizările pe semestrul I a.c. au scos în evidență faptul că dispunea de rezerve mult mai importante, etc.

În domeniul disciplinei de plan a costurilor de producție se mai constată că unele centrale industriale nu au analizat corespunzător și nu au dimensionat judicios efortul de reducere a costurilor în funcție de potențialul tehnic, economic și uman al întreprinderilor, realizările scoțînd în evidență abateri importante față de plan. Este cazul Centralei de utilaj chimic și rafinării București, Centralei industrializării laptelui, Centralei industrializării cărnii și altele. De asemenea, nu se întocmesc în toate cazurile calcule de fundamentare în structura elementelor primare a cheltuielilor de producție, ceea ce determină discrepanțe între modul cum se realizează cheltuielile totale față de cele materiale, respectiv un decalaj mare în raportul muncă vie — muncă trecută. Este cazul I.M.U.T. Moreni, I.M. Bacău, I.U.C. Turnu Măgurele, Întreprinderilor județene ale industrializării laptelui din Argeș, Călărași, Dolj, etc.

Evident, aceste exemple sînt de natură a demonstra că în domeniul disciplinei pe plan a costurilor mai sînt multe de făcut în unitățile economice, că trebuie acordată mai multă atenție compartimentelor de costuri din întreprinderi și desfășurată o activitate preventivă, de calitate, în domeniul mobilizării rezervelor din toate unitățile economice.

Încadrarea strictă în normele de consum

ÎNCADRAREA în normele de consum planificate constituie o condiție esențială a îndeplinirii planului costurilor de producție. Pe lîngă importanța de ansamblu pentru balanțele materiale ale economiei naționale și îndeosebi pentru balanța energetică, disciplina normelor de consum condiționează, în fiecare unitate economică, modul de îndeplinire al producției nete și a cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă. Din eșantionul unităților analizate s-a desprins faptul că, în general, se acordă o mai mare atenție soluțiilor tehnice și tehnologice menite să conducă la respectarea consumurilor materiale planificate. Cu toate acestea se mai înregistrează depășiri — uneori importante — a consumurilor, fapt ce afectează automat modul de îndeplinire a sarcinilor privind costurile de producție. La Combinatul de oțeluri speciale Tîrgoviște pe 5 luni 1982, depășirile de consumuri materiale au influențat negativ costurile cu 35,9 lei/1 000 lei producție marfă ; astfel de depășiri de consumuri s-au semnalat și la Centrala de utilaj chimic și rafinării București și la Centrala industrializării laptelui etc.

Respectarea normelor de consum depinde și de realizarea volumului și structurii producției. După cum se știe volumul și structura producției sînt factori hotărîtori în determinarea nivelului costurilor și cheltuielilor materiale pe unitatea de produs. La Centrala industrială de utilaj chimic și rafinării București, la Centrala de industrializare a laptelui și altele, neîndeplinirea planului de producție a generat creșterea cheltuielilor convențional constatate pe unitatea de produs și implicit rezultate necorespunzătoare în îndeplinirea planului costurilor de producție. Iată de ce **realizarea producției fizice, a producției nete și a volumului producției marfă, condiționează practic înfăptuirea sarcinilor** și în domeniul costurilor de producție, al respectării normelor de consum.

Alături de acești factori un rol important în determinarea costurilor de producție îl au și **nivelul productivității muncii, raportul dintre cheltuielile directe și cele indirecte, cheltuielile neproductive** etc. Analizele desfășurate arată că, în cele mai frecvente cazuri, nivelul productivității muncii inferior planului, face ca în relația muncă trecută — muncă vie să apară discrepanțe care conduc la depășirea costurilor totale/1 000 lei producție marfă, că nu în toate cazurile s-a trecut la raționalizarea strictă a cheltuielilor cu întreținerea și funcționarea utilajelor precum și a cheltuielilor comune ale secțiilor de fabricație și a celor generale ale întreprinderii etc.

Desigur, cheltuielile materiale condiționează îndeplinirea planului producției nete și ca atare creșterea preocupărilor pentru reducerea lor este un fenomen pozitiv și explicabil. Totodată, se cere **concentrată atenția, în egală măsură, asupra nivelului costurilor totale,** deoarece acestea determină sporirea beneficiului întreprinderilor, a masei venitului net al societății și a resurselor pentru reproducție lărgită.

Întărirea disciplinei costurilor, promovarea metodelor evoluate de calcul și evidență, ar trebui să aibă ca obiectiv central reducerea cheltuielilor totale la 1 000 lei producție marfă și sporirea pe această bază a rentabilității unităților economice. Costul total de producție rămîne astfel mereu un factor al actualității economice, ținînd seama de atributele pe care acest indicator sintetic — calitativ le poartă în dezvoltarea economico-socială a țării.

dr. Gh. ȘICĂ
director în Comitetul de Stat al Planificării

23 AUGUST 1944-1982

Din cronica întrecerii

PRODUCȚIA FIZICĂ PESTE PLAN

● La exploatarea minieră Șotînga, *pe baza creșterii cu pînă la 12 procente peste plan a randamentelor pe post — cel mai ridicat nivel din ultimul deceniu —, ca și datorită organizării muncii în acord global, angajamentul anual asumat în întrecere a fost integral îndeplinit în cinstea sărbătorii de la 23 August. Ca urmare, pînă la 6 august a.c. au fost livrate termocentralei Doicești — principalul beneficiar al acestei exploatări — mai bine de 15 000 tone lignit peste prevederile de plan.*

● Pe platforma Combinatului siderurgic Galați *a fost consemnat un remarcabil succes : realizarea celui de-al 40-lea milion tone de laminate finite pline de la intrarea în funcțiune a primelor laminoare și pînă în prezent. Laminoriștii de pe platforma siderurgică gălățeană au fabricat suplimentar, de la începutul anului și pînă acum, circa 10 000 tone laminate finite pline, cele mai bune rezultate fiind obținute la laminorul de tablă groasă nr. 1 și la laminorul de benzi la rece.*

● Întreprinderile producătoare de utilaj tehnologic din țară *au realizat în plus față de plan în primele 7 luni ale anului, peste 36 tone utilaje, iar cele din domeniul mecanicii fine au obținut suplimentar o producție evaluată la peste 48 milioane lei. De asemenea, în cadrul unităților de electrotehnică și electronică au fost realizate, suplimentar prevederilor, mijloace de automatizare în valoare de circa 106 milioane lei și mijloace de tehnică de calcul de 52 milioane lei, în timp ce valoarea aparatajului electric de joasă tensiune realizat în plus, se ridică la 45 milioane lei, iar a celui de măsură și control la 54 milioane lei.*

● *Într-o singură zi a lunii august* în unitățile chimice din județul Prahova *alte 3 200 de tone de produse s-au adăugat la cantitatea suplimentară de substanțe chimice obținută în perioada scursă din acest an. Prin rezultatele obținute, se remarcă, rafinăriile de petrol din Cîmpina și Ploiești și Întreprinderea de anvelope „Victoria"-Florești, unități care, în condițiile valorificării superioare a materiilor prime și reducerii costurilor de fabricație, au încheiat primele 7 luni ale anului cu un spor de aproape 120 milioane lei la producția-marfă.*

Dezbatere „R.E."

ACCELERAREA PROCESULUI DE DIVERSIFICARE, ÎNNOIRE ȘI MODERNIZARE A PRODUCȚIEI (II)

CONTINUĂM în acest număr publicarea intervențiilor participanților la dezbaterea organizată de „Revista economică" cu sprijinul Comitetului județean Brașov al P.C.R. pe tema : **„Accelerarea procesului de diversificare, înnoire și modernizare a producției".**

Noile produse — o valorificare superioară a materiilor prime

ȚINÎND SEAMA de faptul că o bună parte din materiile prime se importă iar prețurile de achiziții ale acestora au crescut considerabil, în prezent, se impune, mai mult ca oricînd, ca în planurile de cercetare-proiectare să se prevadă realizarea de noi produse și tehnologii care să încorporeze o cantitate redusă de materiale și cît mai multă inteligență tehnică. Concomitent, acestea trebuie să asigure în exploatare consumuri reduse de energie și materii prime, să fie funcționale, estetice, într-un cuvînt să satisfacă în tot mai mare măsură exigențele contemporane.

Aurel Popa : — „Combinatul de prelucrare a lemnului din Brașov are în profilul său de fabricație o gamă variată de produse, mobila deținînd ponderea cea mai mare (peste 70% din totalul producției se exportă). Pentru a satisface cerințele de modă, utilitate-funcționalitate, confort și estetică, producătorii de mobilă, între care și noi, au fost obligați să creeze și să realizeze modele noi care să atragă cumpărătorii. În 1981 și mai ales în 1982 volumul produselor noi de mobilă a crescut simțitor, deținînd peste 60% din totalul producției. Efectul acțiunilor de înnoire, de modernizare, este materializat, în primul rînd, în acoperirea cu comenzi a sarcinilor de producție fizică și în special de export, iar, în al doilea rînd, în valorificarea superioară a materiilor prime, creșterea productivității muncii și reducerea cheltuielilor de producție. **Indicele de încorporare a masei lemnoase reprezintă 80 la sută ;** circa 15 la sută se valorifică industrial în fabricile de PAL, PFL, celuloză, iar circa 5 la sută constituie combustibil pentru centralele termice. Mobila este proiectată în așa fel încît consumul pe milionul de lei să fie cît mai mic — în prezent circa 6—11 mc. Prin folosirea analizei valorii am ajuns ca toate produsele să se încadreze în prevederile normativelor în vigoare.

Acțiuni similare s-au întreprins și la alte produse, în special la scule pentru prelucrarea mecanică. În prezent s-au asimilat și introdus în fabricație peste 350 tipodimensiuni care înainte se importau ; acum ele sînt livrate tuturor întreprinderilor din ministerul nostru, acțiune ce a avut ca efect economic **reducerea importurilor la aceste produse cu circa 500 mii $ anual.** Introducerea noilor produse a condus la un spor de beneficii de peste 500 mii lei, la reducerea consumurilor de combustibil și energie cu peste 40 la sută față de normele de consum și cotele planificate în acest an.

Unele segmente de piață sînt însă insuficient acoperite. Este vorba, de exemplu, de bunurile de consum din lemn (în afara mobilei) pe care nu reușim să le aducem pe piață la nivelul solicitărilor populației. În acest domeniu nici studiul pieței nu se ridică la nivelul posibilităților și în consecință nici nivelul înnoirii producției nu este spectaculos".

Lucian Voineag : — „Pentru unitățile din industria ușoară înnoirea și modernizarea produselor reprezintă, mai mult decît în alte domenii, o preocupare prioritară, determinată, pe de o parte, de caracterul sezonier și fluctuațiile mari în linia modei, iar pe de altă parte de necesitatea diversificării continue a sortimentelor de mărfuri oferite consumului. Aceasta se manifestă și în ponderea relativ mare a produselor noi în totalul producției. Astfel, în unitatea noastră în 1981 numărul produselor noi și reproiectate a fost de 800, iar în acest an peste 40 la sută din valoarea producției o vor reprezenta sortimentele noi. Numai **în primul trimestru din 1982 au fost introduse în producție peste 200 de asemenea produse.** Activitatea de creație este strîns legată și de materia primă pe care o avem la dispoziție. Ideea pe care se merge este aceea de a **folosi cît mai mult și eficient materia primă indigenă și de a găsi noi resurse nevalorificate pînă înprezent.** În ultima perioadă, colecțiile pentru piața internă și externă, cuprind mostre de produse realizate din materii prime indigene și materiale refolosibile. Aceasta a necesitat, bineînțeles, o reorientare a cercetării și proiectării în domeniul produselor noi, dar în același timp și modernizarea proceselor tehnologice.

În general, pentru utilizarea materiilor prime există soluții la toate genurile de țesături pentru costume, paltoane, pardesie, dar proiectarea nu a găsit încă cele mai bune forme de prezentare a noilor produse. De aceea, socot **că trebuie mers mai mult pe ideea ca încă din faza de proiectare tipul de materie primă, respectiv finețea firului, tehnologia de țesere, de finisare să fie astfel gîndite încît să se îmbine într-un proces tehnologic eficient și care să răspundă atît indicatorilor de calitate, cît și celor de eficiență.**

În acest context menționez faptul că în ultima vreme am realizat o gamă de produse folosind unele materii prime pînă nu de mult neutilizate. Este vorba de pieptănătura sută la sută lînă obținută de la filaturile pieptănate. Este o fibră foarte scurtă, care producea necazuri industriei și care nu se folosea. Am găsit aici cîteva soluții. Astfel, pentru înnobilarea țesăturilor s-au creat niște fire de efect din această pieptănătură care se adaugă în țesătură. S-au creat cu astfel de fire, cel puțin zece articole apreciate atît pe piața internă cît și la export.

Resturile de fire de țesături din întreprinderea noastră se utilizau foarte puțin. În prezent s-au găsit cîteva soluții foarte eficiente și pentru acestea. Unele din ele, spre exemplu, sînt folosite drept suport pentru covoare, care în ultima perioadă de timp se importa. Am realizat un fir pe sistemul clasic, însă i-am adăugat un suport de filament chimic care reprezintă 5 la sută din masa firului. Firul astfel obținut înglobează 70—75 la sută material refolosibil pentru care nu se găsise o soluție de întrebuințare. Pentru viitor **socotim necesar ca Institutul de cercetări textile să-și lărgească investigațiile în vederea găsirii de soluții pentru o valorificare mai eficientă în produse utile a materialelor nefolosibile din poliester în amestec cu lînă sau bumbac.** Aceasta ar conduce la valorificarea unor cantități mari de materiale refolosibile, acoperindu-se mai bine cererile pieței".

Elena Gavrilă : — „Sîntem confruntați permanent cu probleme de înnoire a producției, cu încadrarea în cerințele modei etc. Efortul nostru este orientat spre **valorificarea cît mai eficientă a materiilor prime** ce le avem la dispoziție, concomitent cu satisfacerea în condiții optime a exigențelor cumpărătorilor. În prezent, diverse colecții sînt alcătuite din mostre realizate din fire amestec cu poliester, PNA, vîscoză etc., fără a diminua caracteristicile fizico-chimice, funcționale și de aspect ale produselor și aducînd unele elemente de noutate în ceea ce privește linia de confecție. Am perfectat de acum unele comenzi din aceste produse. Întîmpinăm însă greutăți pentru că aceste **confecții nu au prețurile aprobate.** Modelul l-am prezentat cu prețul informativ, dar clienții din țară și externi doresc să știe exact cît vor plăti pe produsul respectiv. Am intervenit la factorii de drept, dar acțiunea de stabilire a prețurilor este încă mult prea înceată, ceea ce conduce la situația de a nu încheia contracte pentru desfășurarea produselor la nivelul posibilităților".

*) Prima parte a dezbaterii a fost publicată în nr. 31 al „Revistei Economice".

Reducerea importurilor — o preocupare majoră

Dorin Gagionea : — „Noi sîntem cea mai mare întreprindere de coloranți din țară, producînd în prezent peste 500 de sortimente de coloranți destinați îndeosebi pentru industria textilă. La sfîrșitul anului 1980, peste 30 la sută din producție reprezenta produse noi și modernizate, iar în momentul de față ponderea acestor produse s-a dublat. **În cincinalul trecut am asigurat industriei ușoare 88 de sortimente noi de coloranți, care ar fi costat țara, dacă nu le asimilam, aproape 54 milioane de dolari.** Pentru aceasta însă întreprinderea a fost obligată să importe intermediarii necesari în valoare de 10,4 milioane de dolari, plus coloranți de nuanțare. Eforțul nostru se îndreaptă acum spre renunțarea treptată la unele importuri de completare. În acest sens, prin Centrul de cercetare din cadrul Centralei de medicamente București, cît și pe plan local, se depun eforturi susținute în vederea asimilării unui număr cît mai mare de coloranți. Menționez că unitatea noastră nu a cumpărat nici o licență în materie de coloranți, totul este de concepție românească.

Evident, în activitatea de diversificare și înnoire a producției ne-am lovit și de o serie de greutăți. Acestea sînt legate de modul cum unii beneficiari interni — îndeosebi întreprinderile de industrie ușoară — înțeleg să colaboreze în asigurarea diferiților coloranți. De multe ori, fără a cunoaște posibilitățile întreprinderii noastre, unele unități din industria ușoară solicită coloranți din import, cu toate că nuanțe apropiate pot fi asigurate pe piața internă. **Este cazul, ca beneficiarii interni să consulte mai mult cataloagele și prospectele ce le oferim și să-și adapteze nevoile de coloranți la posibilitățile noastre.** Se vor realiza astfel însemnate economii de valută".

Ioan Ciocan : — „Unul din produsele noastre mult solicitat de beneficiari îl reprezintă schimbătorii de ioni necesari pentru tratarea apei în cadrul termocentralelor și grupurilor termice din cadrul combinatelor și întreprinderilor industriale. Prin lărgirea gamei de schimbători de ioni, ca efect direct al eforturilor colectivului nostru de cercetare și proiectare, am reușit să satisfacem în bună măsură necesitățile centralelor termice, urmînd ca pînă la sfîrșitul cincinalului să producem peste 90 la sută din necesarul de schimbători de ioni. Prin aceasta **vom asigura și reducerea cu aproape 17 milioane dolari și 20 milioane ruble a importului de asemenea produse.** În prezent sînt în curs de elaborare tehnologiile și rețetele pentru schimbătorii de ioni pentru metalurgia nucleară.

În procesul realizării schimbătorilor de ioni există o serie de intermediari pe care trebuie să-i producem noi, pornind de la alte materii prime din țară ; aceasta ne creează însă greutăți și cheltuieli. În această situație se află, de pildă, clordimetilul, pe care trebuie să-l producem din acid clorhidric gazos într-o soluție de formol. Aducem acidul clorhidric de la o întreprindere clorosodică — pentru o tonă de clordimetil se folosesc 6 tone de acid clorhidric. Pentru a-l degaza ne sînt necesare alte trei tone de acid sulfuric. Lucrul acesta ar putea fi simplificat, și astfel s-ar putea preîntîmpina cheltuirea unor importante fonduri bănești prin efectuarea întregului proces de obținere a clordimetilului la Combinatul chimic Rîmnicu Vilcea. Dealtfel, cei de aici obțin acid clorhidric gazos, care corespunde nevoilor noastre. Am mai ridicat problema aceasta în cadrul ministerului, am fost înțeleși la început, dar știți, cînd trebuie să se înfăptuiască propunerile, treburile se tărăgănează, și astfel se cheltuiesc fără rost milioane de lei. Consider că **este nevoie de o mai operativă decizie din partea forurilor tutelare la propunerile pe care le fac, în mod judicios, întreprinderile".**

Aurel Popa : — „De o deosebită importanță în acțiunea de diversificare și modernizare a produselor este și asigurarea continuității procesului înnoirii mijloacelor proprii de producție ca o parte componentă a activității economice a întreprinderii. În acest context acțiunea de autoutilare și-a dovedit din plin eficiența, în sensul că a condus la o mai bună fructificare a inteligenței proprii și realizarea de mașini și utilaje care practic se aduceau din import. **Valoarea acestor mașini și utilaje realizate în acest an prin efort propriu reprezintă 4,5 milioane lei** și se concretizează în : mașini și utilaje pentru mecanizarea principalelor operații de fabricarea mobilei ; mașini și dispozitive pentru asigurarea modernizării prin mecanizare a operațiilor de manipulare și transport ; scule pentru prelucrarea mecanică a lemnului precum și dispozitive și verificatoare necesare pregătirii fabricației atît în secția de scule cît și pentru alte produse din producția fizică a combinatului. Agregatele și mașinile realizate pentru fabricile combinatului în 1983 vor fi produse în serie și pentru alte combinate, cum sînt : agregate de hidrosablaj și agregate de furniruit pe cant, instalație complexă de manipulare mecanică în magazii pe verticală și orizontală a mobilei ambalate și încărcate în vagoane etc.

Întrucît prin acțiunea de autoutilare s-au realizat atît în unitățile brașovene cît și în cele din întreaga țară o paletă largă de mașini și utilaje, **se simte nevoia creării unui cadru organizat de informare atît pe ramuri de producție cît și pe întreaga economie asupra tuturor acestora.** S-ar evita astfel eforturile de cercetare și proiectare, cheltuirea unor fonduri bănești, și s-ar accelera posibilitatea de realizare a mașinilor și utilajelor specializate necesare.

Perfecționarea mecanismului de cooperare interuzinală

GRADUL DE ÎNNOIRE și modernizare a producției, ritmicitatea și eficiența acestui proces depind într-o măsură importantă și de modul în care se desfășoară mecanismul cooperării între întreprinderile de produse finale și cele de componente. În foarte multe cazuri calitatea pieselor și subansamblelor livrate, asigurarea la vreme a acestora au constituit factori determinanți ai reușitei modernizării și asimilării de produse noi. Cum funcționează mecanismul cooperării interuzinale și care sînt perspectivele perfecționării lui ?

Ion Popescu : — „Pentru acest an și 1983 avem cuprinse în planurile tehnice peste 250 de poziții, care într-o formă sau alta reprezintă produse noi sau modernizări ale celor existente. Finalizarea acestora este în anumite cazuri incertă pentru că o serie de subansamble fie că nu sînt asimilate de furnizorii noștri, fie că nu s-a găsit încă o soluție eficientă de realizare. Ca să dau un exemplu m-aș referi la produsele din masă plastică și cauciuc pentru carburatoare pe care le-am solicitat M.I.Ch. și care nici pînă în prezent nu se execută. Am încercat pe cont propriu să realizăm aceste produse dar nu am reușit. Am apelat la colegii noștri din chimie dar fără rezultat. Și, în această situație, sîntem nevoiți să executăm plutitoarele carburatoarelor tot din alamă cositorită (scumpă și care impune multă manoperă) în loc de masă plastică. Pierderea este mare nu numai pentru întreprindere, ci și pentru economia națională.

Exemple de acest fel pot fi date și în domeniul metalurgiei (barele subțiri din alpaca pentru carburatoare, sîrme subțiri din oțel inox și bronz fosforos pentru diferite filtre și care vin din import), industriei forestiere (hîrtia filtrantă) etc. Ce aș dori să se rețină ? Că pentru a realiza cu adevărat un proces de înnoire a producției cu bătaie lungă, este necesară o mai bună corelare a acestuia la nivel central, precum și o mai strînsă colaborare între diferitele ramuri, subramuri și unități".

Mihail Climescu : — „Unitatea pe care o reprezint realizează toate compresoarele pentru mijloacele auto și pentru tractoare în cadrul unui program de cooperare cu unitățile beneficiare. Deci, pentru întreprinderile de montaj final noi sîntem un furnizor de componente. Numai că, la rîndul nostru, sîntem confruntați, de asemenea, cu o serie de amînări, tergiversări din partea subfurnizorilor cu care cooperăm. De exemplu, în momentul de față, pornind de la o licență cu două tipuri de compresor, avem în producție 19 tipuri de compresoare asimilate și încă două în curs de însușire. Pentru realizarea lor sîntem nevoiți să apelăm la subfurnizorii noștri pentru o serie de repere. Aceștia la rîndul lor, în funcție de volumul cererii, de nivelul productivității muncii și eficienței în producția unora sau altora din reperele solicitate amînă adesea comenzile noastre în favoarea altora mai economicoase. Se amînă astfel, în unele cazuri, nepermis de mult termenul de livrare a componentelor contractate, fapt ce are implicații nepermise asupra respectării termenelor de livrare a produselor finale. Această activitate, după părerea mea, nu este suficient de bine organizată la nivelul economiei. Diferitele neajunsuri s-ar putea evita **dacă la stabilirea prevederilor de plan s-ar ține seama și de necesitatea planificării cu sarcini concrete a colaboratorilor pentru diferite repere și subansamble, a nivelului cos-**

Dezbatere consemnată de
V. BOESCU
C. BÂRNEA

(Continuare în pag. 21)

Materialele refolosibile: recuperare + valorificare = economii de resurse

ATRAGEREA ÎN CIRCUITUL ECONOMIC a tuturor materiilor prime și materialelor refolosibile, pieselor și subansamblelor rezultate din dezmembrarea fondurilor fixe, bunurilor de folosință îndelungată și de uz personal uzate, ca și gospodărirea lor cu maximă eficiență au în perioada actuală o importanță deosebită. **„Să ne preocupăm, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, de recuperarea și refolosirea într-o măsură mai mare a materialelor din diferite domenii de activitate. Să acționăm cu toată fermitatea pentru recuperarea și recondiționarea pieselor și subansamblelor, ceea ce va avea o influență importantă în asigurarea bunei aprovizionări tehnico-materiale".**

Preocupările în acest domeniu cît și rezultatele obținute pînă acum în județul Galați sînt evidențiate prin economisirea unor cantități importante de materii prime, reducerea consumurilor energetice, diminuarea efortului valutar al țării pentru diferite importuri etc. Sarcinile de plan și angajamentele asumate pentru anul 1981 au fost realizate și depășite la majoritatea materialelor refolosibile (oțel și fontă 2 mil. tone, cupru 839 tone, alamă 377 tone, bronz 1 128 tone, plumb 566 tone, zinc 1 025 tone, aluminiu 522 tone, peste 2 900 tone hîrtie și 136 tone textile etc.). Rezultate deosebite au fost obținute și pe linia asimilării, prin forțe proprii, a unor utilaje, subansamble, piese de schimb, cît și a recondiționării acestora. Astfel, în anul 1981 s-au asimilat cu forțe proprii și în colaborare cu alte unități din județ aproape 1000 de utilaje, subansamble și piese de schimb în aproape 3 900 tipo-dimensiuni, totalizînd o valoare de peste 70 milioane lei. La aceasta se mai adaugă rezultatele înregistrate pe linia producerii și recondiționării subansamblelor și pieselor de schimb provenite din țară și o bună parte din import în valoare de 1,3 miliarde lei, din care 400 mil. lei piese noi asimilate și recondiționate, adică peste 31,5 la sută din volumul total produs.

În ceea ce privește energia și combustibilul, pe ansamblul județului, în anul trecut, s-a obținut o economie la repartiția de energie electrică de peste 118 mii MWh. La Combinatul siderurgic, unitate cu pondere în economia județului, unde sînt recuperate și folosite gazele de cocs și de furnal, se preconizează termoficarea platformei industriale siderurgice paralel cu disponibilizarea unei cantități de energie pentru asigurarea apei calde necesare în municipiul Galați, dezvoltarea Întreprinderii de sere, amenajarea unei crescătorii piscicole intensive de mare randament și înaltă productivitate pe valea Cătușii. Acestea sînt numai cîteva din preocupările și rezultatele obținute pe linia recondiționării, a reciclării materiilor prime, materialelor, pieselor de schimb, economisirii combustibilului și energiei, aria și sfera fiind mult mai largă, mai complexă îmbrăcînd o gamă diversificată de acțiuni, măsuri și rezultate.

CEEA CE s-a obținut pînă acum, însă, nu reflectă în totalitate potențialul de care dispune fiecare unitate administrativ-teritorială, economică, socială etc. La unele resurse, planul pe anul trecut și pe primele două luni ale acestui an nu a fost îndeplinit. Subliniem faptul că la hîrtie nerealizarea a fost de peste 1 100 tone, iar în primele două luni de peste 40 tone ; la textile s-a înregistrat o rămînere în urmă de peste 150 tone care echivalează cu 55 la sută, la care se adaugă unele restanțe la zinc etc. Aceasta impune din partea fiecărui colectiv, a factorilor de decizie, adoptarea unor măsuri operative, eficiente, acțiuni concrete pentru recuperarea și valorificarea complexă a resurselor disponibile, intervenții ferme pentru recondiționarea pieselor și subansamblelor etc., ceea ce va avea o influență pozitivă în asigurarea bunei aprovizionări tehnico-materiale pe anul 1982.

Pornind de la experiența acumulată, de la cerințele tot mai mari care se pun în acest domeniu, la nivelul județului a fost stabilit un amplu program de măsuri care să asigure condițiile necesare realizării în întregime a planului pe acest an și chiar depășirii lui. Dintre acestea se desprind, prin importanță și eficiență, următoarele :

● **reinventarierea în fiecare unitate economică, administrativ-teritorială, instituție social-culturală, inclusiv în gospodăriile populației de la orașe și sate, a tuturor categoriilor de materiale recuperabile,** piese de schimb, ansamble și subansamble, combustibili și resurse energetice, astfel încît să se cunoască permanent cantitatea și calitatea acestora, în vederea utilizării sau redistribuirii în alte unități. În acest scop s-a trecut la organizarea acestei evidențe, urmînd să se editeze un catalog la scara județului cu precizarea caracteristicilor calitative și dimensionale ale materialelor și stabilirea unor tehnologii moderne pentru valorificarea lor ;

● **intensificarea activității de recuperare și preindustrializare a unor cantități însemnate (peste 500 mii tone)** de materiale refolosibile feroase acumulate în decursul anilor pe platforma combinatului siderurgic, stabilirea prin unitățile de specialitate a unor tehnologii moderne de dezmembrare a scoarțelor, oalelor de turnare, lingourilor și lingotierelor etc. ; urgentarea începerii și punerii în funcțiune a noii investiții de la Smîrdan și dotarea ei cu utilaje moderne pentru prelucrarea acestor resurse ; accentuarea activității de recuperare și sortare a oțelurilor aliate și înalt aliate în vederea înlocuirii în șarjele de oțel a elementelor de aliere procurate din import ; extinderea activității de dezmembrare, sortare și șarjare a materialelor metalice refolosibile în centrele și punctele de colectare și dotarea acestora cu utilaje adecvate în scopul prelucrării prin forțe proprii a unei cantități cu cel puțin 20 la sută mai mare ca în anul 1981 ;

● **diversificarea și perfecționarea unităților de colectare și valorificare prin organizarea sistemului de colectare aproape de locul unde se produc resursele recuperabile,** realizarea unor puncte volante, mobile și fixe, îndeosebi pentru hîrtie și cartoane, unde activitatea nu este bine organizată etc. ;

● **efectuarea unor analize temeinice a parametrilor de eficiență economică în care readucerea pe același circuit a materialelor refolosibile este justificată din punct de vedere economic,** respectiv stabilirea limitelor optime pînă la care se poate admite refolosirea și reutilizarea în același scop a materialelor respective, a pieselor de schimb și subansamblelor, a combustibilului, energiei, după care ele să fie redistribuite pentru realizarea altor valori de întrebuințare. Analizarea posibilităților de sistematizare energetică a platformelor industriale prin concentrarea surselor din întreprinderile mici în centrale termoelectrice dotate cu utilaje care să asigure randamente energetice sporite și diminuarea consumurilor de resurse energetice primare ;

● industria mică, unitățile cooperației de producție, achiziții și desfacere ale cooperației meșteșugărești **să-și concentreze mai mult activitatea pe resursele refolosibile din județ,** pe colectarea tuturor bunurilor uzate de la populație care pot fi recondiționate în vederea producerii de noi bunuri materiale.

RECICLAREA tuturor materialelor refolosibile, pieselor, ansamblelor și subansamblelor, combustibilului și energiei etc., prin modalități practice, eficiente este menită să contribuie la o mai judicioasă gospodărire a resurselor, la acoperirea în condiții mai bune a cerințelor economiei naționale, ale consumatorilor.

dr. M. St. DOBROTĂ
vicepreședinte al Consiliului județean de control muncitoresc al activității economice și sociale Galați

Opinii

RELAȚIA PLAN — CONTRACT, O PROBLEMĂ COMPLEXĂ

OPINIILE specialiștilor sînt unanime în a aprecia că relația plan-contract reprezintă o problemă deosebit de complexă. După părerea mea, aprecierile în acest sens trebuie să pornească de la o analiză temeinică a reglementărilor în vigoare și ținînd seama de experiența acumulată în practică.

Ce relevă o radiografie a interdependențelor existente ?

POTRIVIT actualelor reglementări — Legea cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României și Legea contractelor economice — **interdependența dintre plan și contract** apare astfel:

- pe baza planului cincinal — ale cărui sarcini se stabilesc pe întreaga perioadă și pentru fiecare an — se încheie contracte ferme pentru consumul intern, iar pentru export și import se încheie contracte ferme, contracte cadru, contracte de lungă durată, convenții, acorduri, acțiuni de cooperare în producție și alte forme de cooperare economică internațională;

- prevederile planului anual — stabilite în planul cincinal — se actualizează cu 6 luni înainte de începerea executării planului. Totodată, se adaptează și sarcinile din planul cincinal pentru anul următor;

- pe baza actualizării planului anual — respectiv a adaptării planului pentru anul următor — se iau măsurile necesare pentru definitivarea contractării producției din anul de plan și, respectiv, a adaptării contractelor pentru anul următor.

Lăsînd la o parte implicațiile acestei metodologii — la care mă voi referi ulterior — reținem că **elementul primordial este planul și că asupra contractului se acționează numai după ce s-a operat asupra planului.** Într-adevăr logic vorbind, sînt de părere că fiecare contract reprezintă un angajament între părți făcut pe baza unor repartiții emise de către coordonatorii de balanță care, la rîndul lor, sînt obligați să respecte resursele și destinațiile din balanțele sintetice aprobate — prin planul de stat sau de alte foruri, conform nomenclatorului. Coordonatorii de balanță pot modifica repartițiile emise numai cînd această măsură este consecința unor modificări prealabile în planul național unic sau pe baza deciziei M.A.C.F. în cazul în care lipsa de resurse ar periclita îndeplinirea unor sarcini de importanță deosebită pentru economia națională, ceea ce echivalează cu modificarea unor sarcini de plan.

Experiența arată că, an de an, fenomenul se petrece în același fel: se actualizează planul începînd de la întreprinderi pînă la C.S.P. unde se corelează propunerile în concordanță cu posibilitățile și necesitățile economiei, după care se supune spre analiză și aprobare forurilor legale. După aprobare, urmează elaborarea balanțelor analitice — conform planului actualizat — după care se emit repartiții pe baza cărora se încheie sau se actualizează contractele. Deci și practica — destul de îndelungată — demonstrează că în sistemul de planificare centralizată nu poate să contracteze cine vrea, cu cine vrea și cît vrea, ci trebuie să contracteze cota care i se alocă prin plan și de la furnizorul rezultat din calculele de optimizare, elemente prevăzute în repartiții, dar numai după aprobarea cifrelor de plan. Așadar, și din experiență rezultă că modificarea contractului este o consecință a modificării prealabile a planului, deci **primordialitate are planul.** În acest context apreciez că sistemul actual de corelare a planului cu contractul este susceptibil de perfecționare. Și iată în ce sens.

În primul rînd, să analizăm utilitatea unui contract intern pentru anul 1984 — așa cum am luat exemplul anterior — care, de la încheiere pînă la aplicare, s-ar modifica cel puțin de două ori. Ce valoare are pentru fundamentarea planului unui producător un contract care poate fi modificat de organul de sinteză numai cu cîteva luni sau chiar zile înainte de începerea anului de aplicare? Este evident că valoarea unui astfel de contract este, practic, de natură pur orientativă. Ca urmare, cînd începe mecanismul actualizării planului anual, unitățile își calculează necesarul de aprovizionat pe baza proiectului planului de producție și a normelor de consum, în corelație relativă cu contractele făcute pe baza datelor din cincinal pentru anul de plan respectiv.

De altfel, este cazul să menționăm că, pînă în prezent, din analizele pe care le-am întreprins rezultă că încă nu s-au încheiat contracte interne pentru un cincinal întreg. De regulă, acestea s-au încheiat pentru anul de plan, iar cîteodată și pentru anul următor. Așa s-a procedat în industria chimică de exemplu, în anul 1979, cînd s-au emis repartiții pentru cota anului 1981 și s-au încheiat contracte la nivel de an — fără defalcare pe trimestre. După aceea, în anul 1980, cînd s-a actualizat planul pentru anul 1981, au apărut modificări substanțiale la unele produse de bază, așa că vechile cote, respectiv contracte, au rămas fără utilitate. Spre exemplificare, voi menționa evoluția cotelor de cauciuc sintetic și natural pentru anul de plan 1981, de la planul elaborat în anul 1979 la cel actualizat în anul 1980. Luînd cotele alocate în anul 1979 pentru anul 1981 ca 100%, cele alocate în 1980, deci la actualizare, se prezintă — pentru cîțiva consumatori de bază — ca în tabelul prezentat.

Cote alocate în anul 1979 pentru 1981 = 100

Beneficiari:	(%) Cote pentru 1981 alocate în 1980	
	cauciuc sintetic	cauciuc natural
M.I.U.	94	84
M.I.C.M.	104	90
M.I.Ch.	75	71
din care:		
C.I.P.C.M.P.	74	69
C.U.P.S.I.C.	108	120
C.I.M.C.C.L.	109	77
C.I.R.P.	28	—

În asemenea situație, este de la sine înțeles că ce era valabil în anul 1979 pentru 1981 s-a modificat de fond în anul 1980. Și asemenea situații apar, din informațiile culese, în general, la majoritatea produselor de bază.

Mai mult decît atît, apar modificări în cote chiar în cursul semestrului premergător anului de plan, adică între data actualizării planului prevăzută de lege — cu 6 luni înainte de începerea

anului de plan — și data aplicării. De exemplu, pentru anul 1982, între planul actualizat la 15 iulie 1981 și cel reactualizat la 15 decembrie 1981, cota de cauciuc sintetic a M.I.U. a crescut cu 2%, iar cea a M.I.Ch. s-a redus cu 3%, ceea ce a impus ca, pînă la 31 decembrie 1981, să se modifice unele contracte al căror termen de finalizare fusese data de 30 noiembrie 1981. Asemenea situații au fost și la alte produse și, din cauza volumului mare de lucru, modificarea contractelor a putut fi terminată abia în luna martie 1982.

Un alt aspect al utilității contractului încheiat pe baza cifrelor din cincinal constă în aceea că acesta conține date de livrări numai la nivel de an. Defalcarea pe trimestre și luni, cu stabilirea termenelor precise de livrare, se face abia după actualizarea planului pentru anul în curs, adică în semestrul II al anului premergător anului de plan. La defalcarea cotei anuale pe trimestre, apar situații cînd relația de transport (furnizor—consumator) rezultată din calculele de optimizare la nivel de an nu mai corespunde integral pe trimestre — din cauza imposibilității corelării pe economie a datei reviziilor furnizorilor cu cele ale beneficiarilor — ceea ce impune modificarea contractului, chiar dacă nu ar fi apărut nici o modificare pe total cotă.

Cum poate fi diminuat costul activităților precontractuale ?

DACĂ ȚINEM seama că orice contractare, adaptare sau actualizare costă cel puțin 10 lei pentru un contract — valoarea hîrtiei, a optimizării transportului, poștă, telefoane, deplasări pentru rezolvarea de neînțelegeri etc. — și raportăm această sumă la numărul foarte mare de contracte, rezultă cheltuieli — evitabile după părerea mea — de sute de mii și chiar milioane de lei avînd în vedere că singurul contract pe care părțile pot conta este cel încheiat după ultima actualizare a anului de plan și în care sînt prevăzute cantitățile pe sortimentele care se livrează efectiv, cu defalcarea cotei anuale pe trimestre și luni și cu precizarea termenelor de livrare.

Avînd în vedere întregul mecanism metodologic prezentat, precum și primordialitatea planului asupra contractului, se pune o întrebare firească: **cum pot fi evitate cheltuielile făcute cu încheierea unor contracte dintre care multe se modifică pe parcurs?** Personal, apreciez că neajunsurile semnalate au la bază o înțelegere nejustă a corelației dintre plan și contract, care constă în aceea că se scapă din vedere dependența permanentă a contractului de plan. Se uită că contractul devine cu adevărat ferm — adică să aibă termene certe de livrare, iar partea care nu-l respectă să suporte penalități — numai după ce are la bază un plan anual actualizat și aprobat de forurile legiferate. Nimeni nu poate fi acționat la arbitrajul de stat pentru faptul că nu a respectat, în anul 1981 de exemplu, contractul încheiat — la nivel de an — pe baza cifrelor de plan din anul 1979. Dar dacă nu respectă contractul adaptat pe baza planului pe anul 1981, actualizat în 1980 — cu care ocazie s-au stabilit sarcinile pe trimestre și s-au fixat termene precise de livrare —, atunci partea care nu-și execută obligațiile asumate datorează celeilalte părți penalități, precum și despăgubiri, în vederea reparării prejudiciului cauzat din culpa sa. Ca urmare, apreciem că **rolul hotărîtor îl are planul actualizat** — după lege, cu 6 luni înainte de începerea executării.

În scopul eliminării unor substanțiale cheltuieli inutile, al economisirii forței de muncă **propun :**

1 **contractul ferm privind livrarea de produse să se încheie pe baza repartițiilor emise după elaborarea balanțelor analitice** — respectiv a programelor de fabricație și a calculelor de optimizarea transporturilor — care, la rîndul lor, au la bază sarcinile rezultate din planul național unic anual, actualizat, adoptat de Marea Adunare Națională și desfășurat, pe titularii de plan, prin decret al Consiliului de Stat.

2 **balanțele sintetice — la nivel de an — elaborate în cincinal să îndeplinească și funcția de contract-cadru,** în sensul că, atîta timp cît nu se modifică, acestea stabilesc sarcini de producție, livrare, import, export etc., față de care ministerele vizate sînt obligate să ia măsuri pentru aducerea lor la îndeplinire atunci cînd va sosi anul de plan. Contractul-cadru, respectiv balanța sintetică, stabilește sarcina de livrare de la un minister la altul : care anume întreprindere va livra produsul — sortimentul —, cui anume și la ce termene în cursul anului de plan, urmează a se preciza prin contractul ferm după actualizarea planului pentru anul de plan în cauză. În acest mod, s-ar putea economisi o importantă cantitate de muncă.

Avînd în vedere diversele păreri care există în prezent în problema tratată, apreciez că ar fi utilă o discuție amplă cu participarea specialiștilor din toate domeniile și de la toate nivelurile, pentru clarificarea tuturor aspectelor corelației : plan-contract, problemă deosebit de importantă și actuală.

Cornel SUCIU

23 AUGUST 1944-1982

Din cronica întrecerii

PRODUSE ÎN PREMIERĂ PE ȚARĂ

● *În perioada parcursă din acest an preocuparea specialiștilor din* unitățile industriale ale județului Olt *pentru diversificarea producției s-a soldat, cu lansarea în fabricația de serie a peste 350 de produse noi, caracterizate prin performanțe tehnico-funcționale superioare.* La Întreprinderea de prelucrare a aluminiului din Slatina, *de pildă, au fost realizate țevi laminate din aliaje foarte dure, pe bază de aluminiu, care au proprietăți fizico-mecanice identice cu cele obținute din oțel.*

● *De curînd în cadrul* întreprinderii „1 Mai" din Ploiești *au fost asimilate în producția de serie 10 noi tipuri de sape de foraj cu trei conuri echipate cu lagăre de alunecare, realizate din aliaje speciale. Aceste lagăre care suplinesc lubrifianții au o perioadă mult mai lungă de funcționare în comparație cu lagărele pe bază de rulmenți. Eficiența economică a noului produs este dată de realizarea unor viteze de foraj de două pînă la patru ori mai mari, estimîndu-se că, pînă în anul 1985, se va obține o reducere a cheltuielilor de foraj de peste 130 milioane lei, concomitent cu sporirea aportului valutar, prin exportul noilor sape de foraj, cu aproape o jumătate de miliard lei.*

● Cel de-al treilea petrolier de 150 000 tdw „Biruința" lansat la apă în cursul lunii iulie, la Șantierul naval din Constanța, *este primul vas gigant al flotei noastre comerciale echipat cu tablou de distribuție de fabricație românească. Reprezentînd o premieră națională, noul produs a fost realizat de Întreprinderea mecanică navală din Galați, constituind o veritabilă centrală automată care asigură concomitent comanda propriu-zisă, protecția și funcționarea complet automatizată a grupurilor Diesel — generatoare cu o putere totală de 4 380 kvA.*

Tabloul principal de distribuție a energiei, instalat pe petrolierul „Biruința", este alcătuit din 14 secții, în lungime totală de 15 metri. Deși este cel mai mare din seria unor astfel de produse fabricate de întreprinderea gălățeană, el este deservit doar de un singur operator, centrala putîndu-se autoconduce timp de 4 ore.

Revoluția agrară — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

PREOCUPĂRI ACTUALE ȘI DE PERSPECTIVĂ ÎN DOMENIUL GRIULUI ȘI ORZULUI

GRÎUL ȘI ORZUL reprezintă — atît pe plan mondial, cît și în țara noastră — cereale de bază pentru satisfacerea necesarului de hrană a populației, folosite fie direct, sub formă de produse panificabile (paste făinoase), fie în hrana animalelor (în special orzul). Dintre cele 43 de țări cultivatoare de grîu menționate în anuarul F.A.O., România se află — în ceea ce privește suprafața cultivată — pe locul 12, iar la orz pe locul 18.

Analizînd producțiile realizate la noi, se constată că ele nu sînt pe măsura marilor eforturi depuse de către statul nostru socialist. Nu este însă mai puțin adevărat că în ultimii ani s-au făcut progrese demne de luat în considerare. Dacă în intervalul 1934—1938 se obțineau în medie, de pe cele aproape 2,6 milioane ha cultivate cu grîu, numai 1 030 kg/ha, încă în anul 1965 producția medie recoltată de pe suprafața de circa 3 milioane ha a ajuns la 1 990 kg/ha. Dezvoltarea agriculturii în perioada de după Congresul al IX-lea al P.C.R. s-a resimțit și pe planul producției de cereale, care a marcat o cotitură hotărîtă spre intensivizare. Astfel, între anii 1970—1980, cînd suprafețele au oscilat între 2,3 și 2,4 milioane ha, s-au înregistrat producții medii net superioare : 2 820 kg/ha în 1977, 2 710 kg/ha în 1978 (iar în 1979 — din cauza condițiilor climatice nefavorabile — 2 203 kg/ha) ; în 1980 pe cele 2 279 400 ha cultivate cu grîu și secară producția medie a fost de 2 840 kg/ha. La orz, producția realizată în medie pe cele 839 200 ha cultivate în perioada 1934—1938 era de circa 720 kg/ha. Ulterior, producțiile scăzute (determinate de practicarea unor cultivări și tehnologii necorespunzătoare) au determinat diminuarea treptată a suprafețelor, ajungîndu-se în anul 1965 la 232 800 ha ; odată însă cu apariția unui material biologic superior, cu îmbunătățirea tehnologiilor de cultură, au crescut nu numai suprafețele, ci și producțiile medii realizate pe unitatea de suprafață. În 1978, pe suprafața de 722 400 ha s-a realizat o producție medie de 3 190 kg/ha, iar în 1980, pe 809 500 ha, de 3 050 kg/ha.

Faptul că nivelele atinse nu reflectă eforturile partidului și statului nostru pentru dezvoltarea continuă a bazei tehnico-materiale a producției de cereale este demonstrat de producțiile realizate de către cele două sectoare preponderente ale agriculturii țării noastre. În 1980, întreprinderile agricole de stat au obținut în medie 3 440 kg/ha, dar cooperativele agricole de producție numai 2 770 kg/ha. Diferența la nivelul unor județe a fost și mai mare ; astfel, în județul Arad, față de media de 3 410 kg/ha, cifra pentru întreprinderile agricole de stat a fost de 4 200 kg/ha, iar pentru cooperativele agricole de producție de 3 370 kg/ha ; în județul Neamț, cu o medie la grîu + secară de 2 520 kg/ha, Trustul I.A.S. a realizat 4 070 kg/ha, iar C.A.P.-urile numai 2 440 kg/ha. Sînt și județe în care diferențele dintre producțiile realizate de către sectorul de stat și cel cooperatist sînt mult mai mici (Călărași : media de 3 810 kg/ha, I.A.S. 3 910 kg/ha, C.A.P. 3 740 kg/ha ; Ialomița : medie 3 750 kg/ha, I.A.S. 3 910 kg/ha, C.A.P. 3 720 kg/ha ; Constanța : medie 3 520 kg/ha, I.A.S. 3 540 kg/ha, C.A.P. 3 500 kg/ha ; Teleorman în 1978 la orz — medie 4 523 kg/ha, I.A.S. 5 018 kg/ha, C.A.P. 4 116 kg/ha), ceea ce demonstrează preocuparea deosebită a cooperativelor agricole de producție pentru sporirea producțiilor la unitatea de suprafață, făcînd ca aceste județe să se claseze pe locuri fruntașe pe țară.

Practicarea unei agriculturi raționale, moderne și eficiente presupune **reconsiderarea întregii concepții de cultivare a pămîntului, de aplicare a tehnologiilor de cultură.**

Dispunem în prezent de soiuri de grîu și orz capabile să realizeze 6 000—8 000 kg/ha, prin aplicarea corectă a actualelor tehnologii.

În condițiile anului 1982, Institutul de cercetări pentru cereale și plante tehnice de la Fundulea (I.C.C.P.T.) realizează pe întreaga suprafață cultivată cu grîu o producție medie de 6 543 kg/ha (unele din fermele sale ajungînd la 7 100—7 500 kg/ha), la orz 6 493 kg/ha, iar la orzoaică de toamnă 5 970 kg/ha.

Producțiile obținute aici, unitatea menționată, precum și cele înregistrate de alte unități agricole — de stat și cooperatiste —, demonstrează pe deplin potențialul ridicat al soiurilor și tehnologiilor de cultură elaborate de către cercetarea științifică românească. În condițiile experimentale, cu soiurile de grîu Fundulea-29 și Lovrin-32 s-au realizat în acest an producții de peste 8 000 kg/ha, iar la orz, cu soiurile Miraj și Productiv — pînă la 8 300 kg/ha ; în Podișul Transilvaniei, cu soiul de grîu Transilvania — cifra mediei a depășit 7 000 kg/ha.

Soiurile menționate, cultivate pentru prima oară pe suprafețe mari în acest an, și-au confirmat valoarea, capacitatea lor de a da producții ridicate, chiar în condiții climatice dificile, justificînd extinderea lor pe suprafețele planificate. (Trebuie, totuși, arătat că ploile prelungite și temperaturile scăzute din perioada maturității grîului au scos în evidență problemele ce pot apare ca urmare a repausului germinativ al unor soiuri, mai ales Lovrin 32. De aceea, este necesar ca producerea de sămînță la acest soi să fie concentrată în zone cu condiții mai favorabile în perioada recoltării). Totodată, soiurile omologate în anul 1981 (Lovrin-34, Malva și Timișan), împreună cu cele existente în cultură (Iulia, Ceres, Doina, Partizanka, Rana-2 ș.a.) reprezintă o gamă variată, capabilă să acopere din punct de vedere ecologic toate zonele țării. Pentru asigurarea unei constanțe în producție și pentru eșalonarea recoltatului, fiecare unitate trebuie să cultive 3—4 soiuri.

Deși elementele de bază ale tehnologiei culturii grîului și orzului sînt cunoscute, considerăm că este oportun să amintim unele măsuri tehnologice, nu întotdeauna respectate în mod corespunzător și să prezentăm unele elemente noi care trebuie urmărite, pentru a obține la unitatea de suprafață producții mai mari, economice și constante.

1 PENTRU ÎNCADRAREA în rotație a întregii suprafețe de grîu trebuie înființate, la nivel de unitate, **asolamente alcătuite din mai multe rotații scurte,** care să cuprindă structura de cultură dată de organele județene. După o perioadă de 4—6 ani, rotațiile își vor schimba locul, astfel ca întreaga suprafață să beneficieze de efectele ameliorătoare ale asolamentului, iar

plantele de cultură să-și satisfacă cerințele privind plante amelioratoare, adîncimea optimă de lucrare a solului și a fertilizării, reducerea gradului de infestare a solului cu buruieni, boli și dăunători și a efectului remanent al erbicidelor.

Un exemplu concret îl reprezintă rezultatele obținute la Stațiunea de cercetări agricole Albota, care, prin introducerea trifoiului ca plantă amelioratoare în cadrul unor asolamente de 4—6 ani, și-a sporit producțiile de la 1 800—2 000 la 4 500—6 000 kg/ha.

2 BUNE REZULTATE, din punctul de vedere al nivelului de producție, ca și al reducerii consumului de energie, poate da înlocuirea arăturii la adîncimea de 20—25 cm după premergătoare tîrzii, cu o lucrare cu cizelul sau **discuire energică la 15—16 cm adîncime** cu discul GD-4,2 m ori GD-6,4 m în agregat cu tractorul A-1800, în condițiile unor plante premergătoare care au beneficiat de teren arat și care lasă la suprafața solului un volum mic de resturi vegetale. Nivelul de producție realizat pe terenul discuit energic, dar semănat în epocă optimă, este superior celui realizat în teren arat tîrziu și semănat în afara epocii optime.

3 SEMĂNATUL **în epoca optimă** s-a dovedit un factor important al tehnologiei. Pînă la venirea înghețului, grîul și orzul necesită din punct de vedere biologic o sumă de circa 460°C temperaturi utile. Semănatul timpuriu (în luna septembrie) a determinat în acest an, în cîmpurile experimentale, precum și în cele de producție, reduceri semnificative de recoltă datorită atacului de afide, acarieni și viroze. În toamnele lungi, cerealele se dezvoltă pînă în faza de preîmpăiere devenind sensibile la îngheț, boli și dăunători. Pe de altă parte, semănatul tîrziu, ca și efectul nefavorabil al toamnelor scurte și reci determină răsărirea plantelor în „ferestrele" din iarnă, fără posibilitatea evoluției corespunzătoare a fazelor de creștere și dezvoltare, ceea ce are drept consecințe reducerea numărului de spice în lan și a numărului de boabe în spic, deci, implicit, scăderea producției pe unitatea de suprafață.

4 REALIZAREA DENSITĂȚII OPTIME se asigură prin deplina corelare între calitatea patului germinativ, rezerva de umiditate a solului, încadrarea în epoca optimă de semănat și însămînțarea numărului de boabe corespunzător solului și condițiilor specifice toamnei respective.

Este tot mai evidentă tendința de a utiliza în producție cantități de sămînță în general mai mari față de necesar, neținîndu-se seama de efectul favorabil al înfrățirii. Soiul Fundulea-29, care se caracterizează printr-o capacitate ridicată de înfrățire, reacționează deosebit de negativ la folosirea unor norme de sămînță ce depășesc 500 boabe germinabile la m^2.

5 FOLOSIREA ÎNGRĂȘĂMINTELOR trebuie să devină o verigă de mare importanță în tehnologia de cultură a grîului și orzului. Rezultatele experimentale demonstrează că atunci cînd îngrășămintele se aplică în mod rațional, pentru fiecare leu investit cu fertilizarea grîului și orzului se poate realiza un venit net de 4 pînă la 8 lei.

În această etapă, o atenție deosebită trebuie acordată aplicării îngrășămintelor cu fosfor, cunoscut fiind faptul că fertilitatea fosfatică a solului determină și nivelul dozelor de azot. Grîul și orzul cresc și se dezvoltă optim la un conținut de 10—12 mg P_2O_5/100 g de sol. În aceste condiții, 30—40 kg de P_2O_5/ha sînt suficiente pentru menținerea fertilității fosfatice și realizarea unor producții mari la unitatea de suprafață. Cînd conținutul solului în P_2O_5 este mai redus, se vor aplica doze de 40—80 kg P_2O_5/ha. În vederea optimizării celor două elemente de productivitate — numărul de boabe și greutatea specifică a bobului — un rol important îl reprezintă **aplicarea fracționată a îngrășămintelor cu azot,** în două epoci, instrument eficient în realizarea densității lanului și asigurarea producției. Administrarea a 1/4—1/3 din doza de azot toamna trebuie practicată numai la culturile semănate tîrziu sau după premergătoare mari consumatoare ale acestui element nutritiv. Doza de azot recomandată la desprimăvărare este de 30—60 kg/ha (în funcție de starea de vegetație în urma iernării), pentru a favoriza înfrățirea sau pentru fortificarea plantelor. În condițiile unor ierni ușoare și unor vegetații viguroase, în această fază nu se aplică azot, pentru a reduce numărul de tulpini neproductive. Restul dozei de azot se aplică în faza de formare a primului nod (moment în care se diferențiază și primordiile spicului), influențînd pozitiv atît vigoarea fraților productivi, cît și numărul de boabe în spic.

Fertilizarea fazială contribuie, totodată, la creșterea rezistenței la cădere și boli, printr-o dezvoltare mai echilibrată a plantelor.

Producția mondială de grîu a fost în anul 1965 de 267 369 mii t, iar în 1970 de 318 437 mii t.

Ținînd seama de explozia demografică ce are loc în ultimele decenii pe plan mondial — de la numai 2 miliarde de locuitori în 1930, la o populație estimată la peste 6 miliarde în anul 2000 — și de faptul că în următoarele 60 de secunde, în lume se vor naște 233 copii, acoperirea necesarului de produse agroalimentare a devenit o problemă ce preocupă îndeaproape întreaga omenire.

Date fiind cerințele mereu sporite, producția de cereale pe plan mondial a crescut continuu, ajungînd în anul 1979 la 425 478 mii t. În Europa, pe cele 26 milioane ha cultivate cu grîu în 1978 s-a realizat o producție medie de 3 536 kg/ha, iar pe cele 20 milioane ha cultivate cu orz — de 3 530 kg/ha. Dar aceste medii provin din nivele naționale foarte diferite care reflectă pe de o parte gradul de preocupare și atenția care se dă acestor culturi, iar pe de altă parte condițiile de favorabilitate pedoclimatică. Cu toate acestea, ca linie generală se manifestă o tendință de creștere continuă a producțiilor la unitatea de suprafață. Astfel, Anglia — țara cu producțiile la hectar cele mai mari de grîu — a realizat în 1965, în medie 4 060 kg/ha, în 1970 — 4 190 kg/ha, iar în anul 1979 o producție medie record de 5 210 kg/ha (mulți fermieri obținînd 10—12 mii kg/ha). În R.F. Germania s-a ajuns, de la o producție medie de 3 080 kg /ha în 1960, la 3 790 kg /ha în 1970, iar în 1979 de 4 950 kg la ha. Producții mari la unitatea de suprafață se realizează și în Franța, Suedia, R.D. Germană. În Ungaria, după o perioadă cu producții mici la ha — 2 170 kg în 1965, 2 130 în 1970 — s-a ajuns în anul 1979 la 3 260 kg/ ha, iar ulterior la peste 4 000 kg/ha. În Bulgaria și Cehoslovacia, în anii 1965—1970 producțiile la grîu au oscilat între 2 410 și 2 999 kg/ha, în 1979 au fost atinse nivelele de 3 500, respectiv 3 360 kg/ha, pentru ca în ultimii doi ani să depășească 4 000 kg/ha. Cu toate progresele făcute în ameliorarea și tehnologia de cultură a grîului, unele țări ca Iugoslavia, Grecia se află încă la un plafon de 2 500—3 000 kg/ha. În U.R.S.S., ținînd seama de suprafețele mari cultivate (circa 60 milioane ha), de condițiile ecologice foarte variate, de la producția de 850 kg/ha realizată în 1965 s-a ajuns la 1 560 kg/ha în 1979.

Așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la recenta consfătuire de lucru cu cadrele din agricultura județului Constanța, trebuie să se acorde o mai mare însemnătate folosirii îngrășămintelor în agricultura României. Într-adevăr, cele 1 000 000—1 250 000 t NPK (conținînd cca. 650 000 t N, 390 000 t P_2O_5 și 78 000 t K_2O) folosite în fiecare dintre ultimii ani în agricultura țării noastre nu satisfac în totalitate cerințele plantelor agricole pentru realizarea unor producții mari și constante la unitatea de suprafață ; iată de ce această cantitate trebuie majorată. În același timp trebuie arătat că o atenție din ce în ce mai mare se impune a fi acordată folosirii pe scară largă și în cantități sporite a tuturor îngrășămintelor organice.

6 IRIGAREA CEREALELOR PĂIOASE reprezintă o măsură tehnologică deosebită pentru practică. Aplicarea în toamnă a unei norme de apă de 300—400 mc/ha determină o răsărire explozivă a plantelor. În toamne excesiv de secetoase se poate repeta norma de udare la un interval de 10—12 zile.

Experiențele de cîmp au dovedit ca ineficientă irigarea de aprovizionare la cereale păioase în țara noastră ; ea realizează o slabă eficiență de valorificare a apei și determină adesea fenomene de levigare a nitraților pe profil.

În primăvară, irigările sînt necesare pentru completarea rezervei de apă peste plafonul de 50% din intervalul umidității active, începînd cu faza de îmbăiere pînă în faza de umplere a bobului. Trebuie înlăturată practica greșită de a nu folosi pe deplin acest element tehnologic în toamnele secetoase, în speranța că vor veni ploi la timp și, astfel, vor fi realizate economii de energie, de forță de muncă și de bani ; de regulă, această practică duce la pierderi considerabile de recoltă.

7 PENTRU PREVENIREA înmulțirii în masă a afidelor, cicadelor și muștelor cerealelor, este necesară **respectarea indicatorilor de tehnologie,** între care distrugerea samulastrei și încadrarea semănatului în epoca optimă reprezintă elemente deosebit de importante.

Pentru combaterea ploșnițelor cerealelor, insecticidul autohton condiționat sub formă de volum ultra-redus Diptevur a prezentat, în condiții de producție, o eficacitate ridicată, motiv pentru care se impune a fi extins în practica agricolă.

Întrucît monocultura de grîu favorizează înmulțirea în masă a viermelui roșu al paiului, este necesar ca în zonele afectate (Argeș, Teleorman și Olt) să se evite cultivarea grîului după grîu.

Pentru prevenirea atacului tăciunelui zburător la orz, efica-

dr. doc. Cristian HERA
directorul Institutului de cercetări pentru cereale și plante tehnice — Fundulea

(Continuare în pag. 23)

Căi de creștere a eficienței

în activitatea de comerț exterior

Structurarea ofertei și comercializarea produselor

— Pentru ca lemnul să rămînă o resursă inepuizabilă a țării

Continuînd dezbaterea organizată de revista noastră asupra laturilor noii calități în activitatea de comerț exterior (restructurarea nomenclatorului de export pe ramuri industriale, creșterea competitivității pe baza creației tehnice originale, diminuarea riscului pe baza unui sistem informațional eficient, perfecționarea utilizării pîrghiilor economice în cadrul autoconducerii și autogestiunii financiar-valutare) vom analiza în continuare căile de creștere a eficienței exportului în industria de prelucrare a lemnului.

ROMÂNIA nu se situează printre țările bogate în păduri, suprafața de pădure ce revine unui locuitor (circa 0,3 ha) fiind de peste două ori mai scăzută comparativ cu media mondială. În condițiile unei preocupări sporite pentru conservarea și dezvoltarea patrimoniului forestier al țării, ale elaborării unui program național de perspectivă (pînă în anul 2010) privind acest domeniu, volumul de masă lemnoasă exploatată în actualul cincinal se va situa sub limita creșterii anuale a pădurilor. În consecință, acoperirea necesarului intern de consum în continuă creștere — concomitent cu sporirea contribuției industriei de prelucrare a lemnului la export — nu se vor putea realiza decît printr-o mai bună valorificare a resurselor interne de material lemnos.

Astăzi România se situează printre țările importante exportatoare de produse lemnoase, îndeosebi de mobilă, unde ocupă locul 8 între marii exportatori mondiali, cu o pondere de aproape 4% în total export mondial în 1978 și locul 25 la exportul celorlalte produse lemnoase, cu o pondere de 0,8%. Cota exportului în producția românească de cherestele, plăci derivate din lemn și mobilă este mai ridicată decît media pe plan mondial. Astfel, exportul reprezintă aproape jumătate din producția românească de mobilă, peste 28% din producția de cherestele (18% pe plan mondial) și peste 30% din producția de plăci derivate din lemn (15% pe plan mondial).

Ponderea foarte ridicată a mobilei (peste 50%) în structura exportului nostru o apreciem ca favorabilă datorită gradului superior de prelucrare a materiilor prime pe care îl asigură acest produs. Produsele papetare (celuloză, hîrtie de ziar) dețin însă în exportul nostru ponderi inferioare mediei mondiale și continentale.

Pentru formularea strategiei de export în perioada următoare trebuie analizate perspectivele pieței internaționale de profil, care indică creșterea în continuare a cererii de produse lemnoase. Specialiștii F.A.O. apreciază că pînă în anul 2 000 consumul de cherestele va spori în medie cu 1—2% pe an, consumul de plăci derivate din lemn cu 3—6% pe an, consumul de hîrtii și cartoane cu 4—5% pe an. În ceea ce privește mobila, conform unor prognoze elaborate de Institutul de economie mondială din București, consumul va crește în țările occidentale pînă la sfîrșitul deceniului actual într-un ritm mediu anual de circa 2—3%. Consumul total de masă lemnoasă, estimat la circa 4 miliarde mc la sfîrșitul secolului nostru, se apreciază că va putea fi satisfăcut de pădurile globului (deși pînă în anul 2 000 pădurile își vor diminua suprafața cu circa 17%, iar volumul de masă lemnoasă existent se va reduce cu circa 22%), astfel că problemele asigurării consumului vor începe să apară abia în secolul următor.

Principalele zone importatoare de produse lemnoase vor fi în continuare Europa Occidentală și Japonia. Conform estimărilor F.A.O., la sfîrșitul secolului Europa urmează să înregistreze următoarele deficite ale schimburilor comerciale cu diferite produse lemnoase: cherestea 6—16 milioane mc plăci; derivate din lemn 19—25 milioane mc; hîrtie și carton 6—11 milioane tone; celuloză 13—17 milioane tone; maculatură 0—3 milioane tone.

Principalele debușeuri pentru exportatorii de produse lemnoase vor fi în anii următori: **cherestea**: țările vest-europene, Japonia, țările Orientului Apropiat și Mijlociu; **plăci derivate din lemn**: Europa Occidentală, America de Nord; **hîrtie de ziar**: țările în curs de dezvoltare (America Latină, Orientul Apropiat și Mijlociu, Africa), Japonia, țările vest-europene; **celuloză**: Europa Occidentală, țările socialiste europene, Japonia, Orientul Apropiat și Mijlociu; **mobilă**: Europa Occidentală, Ameria de Nord, țările socialiste europene.

Perfecționarea structurii ofertei de export

ÎN DECENIUL ACTUAL va trebui acționat cu prioritate în direcția dezvoltării în continuare a producției și exportului de mobilă, produse care încorporează un volum însemnat de manoperă (35—40% din cost), care asigură gradul cel mai ridicat de valorificare pe piața externă a materiei prime lemnoase și pentru care perspectivele cererii pe piața internațională sînt favorabile.

Țările vest-europene, S.U.A. și Canada se vor menține și în următorii ani principale debușeuri pentru exportatorii de mobilă. Totodată, se impun eforturi pentru promovarea exportului pe piețele unor țări în curs de dezvoltare (îndeosebi țările din zona Orientului Mijlociu și Apropiat), care pot absorbi o cotă mai mare decît în prezent din exportul nostru de mobilă.

Ca **tendințe de structură** se impune dezvoltarea în continuare a exportului de mobilier stil (clasic, rustic și colonial), mobilă în general scumpă și care constituie pentru consumatorul occidental un bun plasament al banilor în actualele condiții de instabilitate monetară; extinderea exportului de mobilier de ședere tapițat, care deține în importurile de mobilă ale partenerilor noștri cote net superioare celei deținute pe ansamblul exportului românesc de mobilă; dezvoltarea exportului de mobilier pentru hoteluri (capacitățile de cazare extinzîndu-se în numeroase țări, inclusiv în țările în curs de dezvoltare); dezvoltarea producției și exportului de mobilier livrat în stare demontată etc.

Pentru mai buna adaptare a produselor românești la cerințele pieței externe va trebui, de asemenea, acționat în vederea asigurării unei mai bune cooperări a întreprinderilor producătoare de mobilă cu unitățile ce realizează materialele accesorii (stofe de mobilă, poliuretan, feronerie, cleiuri, vopsele etc.), pentru ca nivelul calitativ al acestora să sporească continuu, la nivelul standardelor și exigențelor pieței externe. Se impune, totodată, creșterea exigențelor controlului de calitate, înnoirea permanentă a gamei prin asimilarea modelelor oferite de designerii pregătiți în învățămîntul nostru superior, scoaterea din producție a modelelor învechite, care creează

probleme de desfacere și pentru care se obțin prețuri externe scăzute și indicatori de eficiență nefavorabili.

În ceea ce privește producția de papetărie, ea trebuie să asigure în condiții mai bune atît consumul intern, avînd în vedere nivelul actual al consumului de hîrtie și carton pe locuitor în România față de media europeană, cît și eventuala dezvoltare a exportului. Hîrtii și cartoane se vor putea exporta în țările socialiste, în țările capitaliste dezvoltate (care practică un intens schimb de sortimente), ca și în țările în curs de dezvoltare, tradițional importatoare și dintre care numeroase țări nu își pot satisface decît pe această cale necesarul de consum.

Hîrtia de ziar, care prezintă indicatori de eficiență favorabili la export (pentru a produce o tonă de hîrtie de ziar, cotată pe piața mondială la circa 450 dolari, se folosesc circa 3 mc masă

Structura exportului de produse lemnoase în anul 1978

	— % din valoarea exportului —		
Produsul	**România**	**Mondial**	**Europa**
Lemn rotund	0,5	12,4	3,7
Cherestele (total)	25,2	20,3	14,9
— rășinoase	13,0	15,9	11,8
— foioase	12,2	4,2	2,9
— traverse	—	0,2	0,2
Plăci derivate din lemn (total)	10,4	3,0	7,2
— furnir	0,5	1,2	1,3
— placaj	5,3	4,6	2,4
— PAL	3,6	1,5	2,7
— PFL	1,0	0,7	0,8
Celuloză	1,3	12,2	9,2
Hîrtie și carton	9,8	29,2	34,7
Mobilă	52,8	17,9	30,3

SURSA : Calculat pe baza datelor din F.A.O. Yearbook of Forest Products, 1978 ; Yearbook of International Trade Statistics, 1979

lemnoasă, în timp ce pentru producerea unei tone de celuloză sulfat albită, cotată pe piața mondială la circa 430 dolari, se folosesc peste 5 mc masă lemnoasă, apărînd în plus și probleme de poluare a mediului) se va putea exporta îndeosebi în țările în curs de dezvoltare, perspective favorabile oferind unele țări asiatice, ca India de exemplu.

Celelalte sortimente de hîrtii grafice se vor putea exporta în țările arabe și alte țări în curs de dezvoltare, dar vor trebui întreprinse măsuri în direcția ridicării parametrilor calitativi, a unei mai mari mobilități în livrarea unor sortimente solicitate pe piața internațională (hîrtii livrate în coli și nu în role, hîrtii liniate etc.), pentru a se obține prețuri externe majorate și indicatori de eficiență mai favorabili.

Hîrtia de ambalaj va putea fi, de asemenea, exportată direct sau face obiectul unui export indirect (fiind folosită la ambalarea unor produse de export și ducînd la eliminarea unor reclamații și respectiv pierderi de valută care rezultă în prezent dintr-o ambalare defectuoasă a unor produse românești).

Ca factor limitativ al exportului de produse papetare trebuie avut în vedere caracterul energointensiv al acestor produse.

Deși exportul românesc de placaj și furnir apare ca eficient sub raportul indicatorilor curenți, extinderea producției este limitată de resursele forestiere disponibile. Creșterea consumului intern de placaj, panel și furnire estetice, ca urmare a dezvoltării producției de mobilă, limitează, de asemenea, disponibilitățile de export pentru aceste produse. Indicatorii de eficiență la exportul de PAL și PFL sînt mai puțin favorabili, astfel că exportul devine practicabil numai prin valorificarea unor materii prime de calitate foarte scăzută (deșeuri, crengi etc.) și nu al consumului de lemn masiv, care să fie tocat în vederea aglomerării. Menționăm faptul că în Suedia (țară care, deși dispune de mari suprafețe împădurite, se preocupă intens de conservarea lor) ponderea deșeurilor lemnoase în consumul de material lemnos se situează la circa 70% în cazul PAL și aproape 90% în producția de PFL. În consecință, va trebui dezvoltată producția de PAL și PFL, în primul rînd pentru satisfacerea consumului intern, export masiv de PAL și PFL putîndu-se realiza indirect, sub formă de mobilă.

Plăcile disponibile pentru export își vor putea găsi plasament în următorii ani în țările socialiste europene, pe piața vest-europeană și în unele țări africane. Ca structură ele vor trebui livrate într-o mai mare diversitate de formate și grosimi, în funcție de solicitările specifice ale diferitelor piețe importatoare.

În ultimii ani, producătorii de mobilă (consumatori de plăci derivate din lemn) solicită tot mai mult PAL și PFL înnobilate — furniruite, melaminate emailate etc. Această înnobilare se efectuează fie direct de producătorii de plăci, fie de intermediari (importatori, angrosiști etc.), astfel încît eforturile noastre de plasare pe piața internațională a unor cantități de plăci înnobilate ar beneficia de șanse mai mari de reușită în cazul în care s-ar adresa direct beneficiarilor finali.

Reducerea producției, limitarea și în perspectivă eliminarea exportului de cherestele este impusă în primul rînd de îngustarea bazei de materii prime (bușteni pentru gater, de mari dimensiuni), precum și de faptul că aportul valutar raportat la materia primă consumată este mai scăzut la exportul acestor produse.

Perfecționarea comercializării externe

O PROBLEMĂ strategică importantă, care afectează toate produsele lemnoase, este aceea a selectării celor mai adecvate rețele de distribuție pe piețele externe. Eforturile trebuiesc întreptate în principal în direcția limitării numărului de intermediari și, în măsura posibilităților, în livrarea mărfurilor direct consumatorilor finali, acțiune cu multiple implicații pozitive (diminuarea rabaturilor și implicit sporirea eficienței exportului nostru, cunoașterea mai profundă și mai operativă a solicitărilor pieței externe, posibilitatea plasării unor noi produse etc.). Pentru realizarea acestui deziderat se impune însă rezolvarea prin rețeaua de distribuție proprie a unor probleme legate de : **service**-montajul produselor la beneficiar (mobilă), de **termenele de livrare**, de **posibilitățile de transport** în loturi mici și cu respectarea unor grafice precise etc., activități dintre care unele sînt în prezent asigurate de intermediari. În același sens, al scurtării lanțului distribuției, apreciem că vor trebui întreprinse măsuri vizînd :

— organizarea unor depozite în străinătate, îndeosebi în zonele libere, care să asigure și service clienților externi (asemenea acțiuni au fost deja începute în cazul mobilei, impunîndu-se finalizarea, iar în cazul în care își dovedesc eficiența în mod practic, extinderea lor) ;

— înființarea de birouri tehnice și comerciale pe principalele piețe de export pentru mobilă, care să ridice eficiența activităților de prospectare, contractare, service ;

— extinderea numărului de societăți mixte avînd ca obiect comercializarea produselor lemnoase și înființarea chiar pe piețele pe care volumul de export o justifică, a unor filiale proprii ale întreprinderilor românești exportatoare (exemplu S.U.A.).

Pentru ridicarea eficienței exportului românesc de produse lemnoase se impune, de asemenea, îmbunătățirea sistemului actual de publicitate și reclamă comercială atît în sensul sumelor alocate reclamei destinate consumatorilor finali (producătorii occidentali de mobilă alocă publicității cîteva procente din cifra de afaceri realizată), cît mai ales al alegerii judicioase a canalelor prin care se difuzează anunțurile publicitare (pentru mobilă : în special publicații care se adresează consumatorilor finali și detaliștilor ; pentru semifabricatele lemnoase destinate consumului productiv : publicații de specialitate care se adresează importatorilor, angrosiștilor și detaliștilor).

Există, de asemenea, posibilități de intensificare a cooperării în producție cu unele țări în curs de dezvoltare (menționăm faptul că, dintre țările socialiste, U.R.S.S., R.S.F. Iugoslavia și mai ales R.S. Cehoslovacă au participat la numeroase asemenea acțiuni de cooperare cu țări în curs de dezvoltare din Asia, Africa și America Latină).

Romulus PALADE
Institutul de economie mondială

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

MATERIALELE DIN STOC INTRODUSE OPERATIV ÎN CIRCUITUL PRODUCTIV

ÎN CONTEXTUL întăririi autoconducerii și autogestiunii, prevenirea formării și lichidarea stocurilor de materiale supranormative capătă — așa după cum reiese din ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 9 august a.c. — o importanță deosebită pentru desfășurarea continuă în flux și cu eficiență ridicată a producției unităților economice. Prin reglementările în vigoare, un rol important în preluarea și redarea în circuitul economic a stocurilor supranormative și disponibile, pe lîngă alte organe, îl au și unitățile din sistemul de baze (B.J.A.T.M.) din subordinea Ministerului Aprovizionării. În județul Maramureș, baza județeană de aprovizionare desfășoară o intensă activitate în vederea contactării deținătorilor de asemenea stocuri, în scopul preluării acestora în depozitele proprii și al valorificării lor. Pe această linie, eforturi însemnate au fost depuse în sprijinul Întreprinderii de mașini și utilaj minier Baia-Mare, *unitate cu pondere însemnată în economia județului, în vederea accelerării reintroducerii în circuitul productiv a stocurilor de materiale disponibile.*

Colaborarea cu baza județeană — o experiență ce se cere extinsă

ÎN EVOLUȚIE, în ultimii ani, stocurile disponibile și fără mișcare din cadrul Întreprinderii de mașini și utilaj minier Baia Mare au înregistrat în ultimii trei ani o dinamică descendentă. Dar, din analizele efectuate de către organele de control pe linia gospodăririi materiilor prime și a materialelor și a încadrării în normele de stoc și în normativele de mijloace circulante, a rezultat că stocul de materiale la 30 mai 1982 se situa în întreprinderea menționată cu 5,6 mil. lei peste normativul planificat. Totodată, în cursul primelor 5 luni din acest an, au fost declarate materiale disponibile, din cele existente în unitate, stocuri în valoare de 41,2 mil. lei, din care 16,7 mil. lei materiale de uz general.

Analizînd **cauzele** ce au determinat formarea acestor stocuri de materiale constatăm că, în principal, ele au constat în :

1 Întocmirea planului de aprovizionare pe anul 1982 în trim. II și III ale anului 1981, conform unei structuri de plan de producție stabilită după un program-cadru. Pe baza acestuia întreprinderea și-a fundamentat necesarul de aprovizionat, a întocmit și înaintat specificațiile la forul tutelar, în timp ce planul de fabricație a fost definitivat, pe produse, în sem. I a.c. și, din această cauză, contractele au fost încheiate doar la începutul lunii februarie 1982. Dar, trebuie spus că structura producției din programul-cadru, ce a stat la baza întocmirii planului de aprovizionare și a specificațiilor depuse, nu a corespuns întru totul programului de fabricație definitiv. Ca urmare, peste 2 000 tone produse ce urmau a fi fabricate de această unitate în sem. I a.c. nu au fost contractate cu beneficiarii, în locul lor fiind nominalizate alte produse pentru care sînt necesare alte sortimente de materiale. Desigur, la o parte din materialele specificate s-a reușit să se schimbe repartițiile, dar aceasta nu în totalitate. În condițiile menționate la nivelul întreprinderii, **au fost efectuate aprovizionări pentru alte produse decît cele contractate în final,** ceea ce a făcut ca să rămînă în stoc materii și materiale pentru care nu s-au putut efectua renunțări în termen și care ulterior au fost disponibilizate.

2 **Efectuarea de aprovizionări cu unele materiale peste nevoile cerute prin norma de consum, sau fără ca acestea să fie cuprinse în necesarul pe anul 1982.** Valoarea acestor materiale, constatată prin sondaj de către organele de control, se cifrează la 2,3 mil. lei, reprezentînd materiale feroase, motoare electrice, diverse piese din cauciuc etc. aprovizionate „pentru orice eventualitate".

3 **Nerealizarea unei părți din sortimentele contractate** etc.

Repunerea grabnică în circuitul economic a materialelor disponibile existente a constituit obiectul unor preocupări complexe, pe multiple planuri ; drept rezultat pînă la finele lunii mai a.c. unitatea în cauză a disponibilizat materii și materiale în valoare de 41,2 mii lei, pentru care a depus listele la centrala aparținătoare, la bazele specializate, și la direcțiile de specialitate din cadrul Ministerului Aprovizionării în vederea redistribuirii lor. Baza județeană a acordat un sprijin susținut unității respective în diminuarea stocurilor disponibile și fără mișcare, prin preluarea unor cantități de materiale în valoare de 17,2 mil. lei în 1980 ; de 11 mil. lei în 1981 ; 10,2 mil. lei în primele cinci luni ale anului 1982.

Totodată, împreună cu I.M.M.U.M. Baia Mare am convenit — și aceasta de mai mulți ani — ca o parte din materialele disponibile în stoc contractate cu beneficiarii să fie livrate prin intermediul bazei de aprovizionare, cu alte cuvinte am preluat contractele economice de această natură spre executare. În cadrul materialelor preluate, o pondere însemnată o au materialele metalurgice, ceea ce a adus o contribuție importantă la diminuarea stocurilor supranormative de produse din această categorie (tabelul). Este vorba de **o scădere pe total materiale metalurgice supranormative** de la 4 828 tone la 1.01 1980, la 591 tone la 1.06 1982, baza preluînd, în această perioadă, din grupele menționate, 4 200 tone în anul 1979, 3 192 tone în anul 1980, 3 153 tone în 1981 și 1 260 tone în primele 5 luni din 1982.

Amplificarea efortului propriu și al sprijinului centralei industriale

FAȚĂ de nivelul inițial al stocurilor supranormative de materiale s-au înregistrat desigur diminuări considerabile. **Cu toate preocupările existente continuă însă să se mențină la I.M.M.U.M. Baia-Mare un volum deloc**

Evoluția stocurilor supranormative de materiale

— tone —

Denumirea grupei de materiale	Stoc supranormativ existent la :			
	01.01. 1980	01.01. 1981	01.01. 1982	01.06. 1982
Profile grele	2279	1349	463	165
Profile mijlocii	1909	1293	120	83
Tablă groasă	501	—	180	126
Tablă zincată	83	31	7	8
Șină grea	—	51	10	4
Profile îndoite	—	109	30	22
Țevi construcții	—	475	404	145
Țevi conducte peste 419 mm	—	73	30	7
Tablă inox și refractară	56	28	51	31

de neglijat de stocuri de materiale disponibile fără mișcare ce încarcă și în prezent costurile de producție peste nivelul planificat, ceea ce face ca unitatea să plătească dobînzi însemnate pentru credite curente, inclusiv materii și materiale, și pentru credite nerambursate la scadență. Iată de ce apare necesară în continuare aplicarea de **măsuri** riguroase de prevenire a formării și de diminuare a stocurilor de materiale fără mișcare, supranormative, care să aibă în principal în vedere :

■ **concentrarea eforturilor** încă din faza de marketing, de proiectare și de pregătire a producției **pentru evitarea formării de stocuri ;**

■ **cerințele beneficiarilor se cer temeinic cunoscute pe o perioadă suficient de întinsă de timp** în așa fel ca evoluția lor și eventualele schimbări de pe parcurs să nu conducă la supranormative de materiale. Dacă este eficient să se prevină și necesar să se urmărească consecvent nivelul stocurilor de materiale, trebuie spus că total contraindicată este optica de a se aștepta declanșarea unei acțiuni de analiză și control efectuată pe baza unei dispoziții din afara unității pentru a se examina situația supranormativelor, așa cum se mai întîmplă uneori în prezent. **Căile eliminării lor se cer căutate în efortul propriu creativ și organizatoric de autogestionare eficientă a resurselor materiale ;**

■ **întocmirea unei evidențe „la zi" și chiar preventivă a componenței stocurilor în funcție de cerințele producției,** iar pentru realizarea acestui echilibru devine necesară o colaborare permanentă între serviciile și compartimentele unității, astfel încît orice dereglare ivită să nu ducă la formarea de stocuri de materiale disponibile ;

■ dat fiind că formarea stocurilor disponibile a fost și este parțial determinată de unele modificări ale sarcinilor de plan, de anumite schimbări pe parcurs a structurii de plan, de diverse priorități de fabricație intervenite în urma deciziilor centralei (situații consemnate frecvent și la I.M.M.U.M. Baia-Mare, cu efect negativ amplificat de condițiile unei producții de unicate), **apreciem necesar ca,** la luarea unor astfel de decizii, **centrala industrială** să aibă mai mult în vedere toate implicațiile ce decurg asupra stocurilor de materiale și în general a aprovizionării tehnico-materiale, și **să contribuie mai activ ca în prezent** — pe măsura atribuțiilor conferite de reglementările normative în vigoare — **la redistribuirea materialelor devenite disponibile și la aprovizionarea unităților din subordine cu materiile prime necesare în noua situație.** Subliniem aceasta deoarece în prezent se poate spune că există o slabă preocupare a Centralei industriale de utilaj petrolier și minier Ploiești în sprijinirea acestei unități pe linia prevenirii și redistribuirii materialelor disponibile și fără mișcare care, potrivit legii, ar trebui să se lichideze prin forul tutelar, prin redistribuire, și numai cele care nu au putut fi valorificate în acest mod să fie comunicate bazelor județene (pentru materialele de uz general) și bazelor specializate (pentru materialele specifice) ;

■ desigur, la toate acestea se cere adăugată **necesitatea unei preocupări mai complexe din partea bazei noastre** pentru a contribui și ea, mai activ, la prevenirea formării și la lichidarea unor astfel de stocuri, prin colaborarea la fundamentarea programelor de fabricație a unităților productive și urmărirea modificării lor, prin eforturi mai eficiente, pentru asigurarea unui flux operativ de preluare-depozitare-expediere a materialelor colectate din întreprinderi.

Vasile POP

directorul Bazei județene de aprovizionare tehnico-materială Maramureș

Corelarea armonioasă a ramurilor

(Urmare din pag. 4)

cu 166 mii hectare, urmînd ca la finele anului 1985 să se ajungă la 10 milioane hectare teren arabil.

Un factor care a condiționat amplificarea potențialului productiv al agriculturii românești în acești ani l-a constituit lucrările de îmbunătățiri funciare. În cadrul acestor lucrări, un loc important au ocupat irigațiile, fiind una din căile de introducere a progresului tehnic în agricultură, aducînd un aport substanțial la modernizarea și intensificarea agriculturii. Față de cele 136,8 mii hectare amenajate în perioada 1956—1965, în cei zece ani ce au urmat, respectiv între anii 1966—1975, suprafețele amenajate au crescut cu 1 207,4 mii hectare. În acest sens, pot fi menționate amenajările din marile sisteme date în exploatare : Calafat—Băilești (49 640 ha) ; Terasa Brăilei (71 500 ha) ; Gălățui—Călărași (83 660 ha) ; Sadova—Corabia (74 650 ha) și altele, executate sau în curs de execuție. Paralel cu amenajarea de sisteme mari pentru irigat s-au făcut eforturi pentru executarea de amenajări locale, acestea ajungînd la începutul anului 1982 la suprafața de peste 450 mii ha (vezi și tabelul nr. 2).

Mutații esențiale s-au petrecut după Congresul al IX-lea al partidului în ce privește mecanizarea proceselor de producție tocmai pe fondul amplificării capacității industriei naționale de asigurare a agriculturii cu mașini tot mai complexe, perfecționate, tot mai productive. Este astfel cunoscut faptul că după încheierea cooperativizării agriculturii, dar mai ales începînd cu anul 1965, paralel cu sporirea cantitativă a parcului de mașini și tractoare, s-au produs schimbări calitative în structura și caracteristica bazei energetice și a tipurilor de mașini agricole. Factorii care au permis realizarea acestor schimbări constau în diversificarea și modernizarea utilajelor folosite, creșterea gradului de universalitate a dotării cu tractoare de puteri mai mari și combine autopropulsate de mare capacitate, trecerea la executarea concomitentă a mai multor lucrări folosind agregate combinate, perfecționarea caracteristicilor tehnico-economice a tractoarelor și mașinilor agricole precum și a indicilor calitativi de lucru etc.

Creșterea parcului de tractoare și mașini agricole a dus la reducerea suprafeței de teren ce revine pe tractor fizic de la 684 hectare în 1950 la 67 hectare în 1980. Să notăm, de asemenea, că față de cele 30 tipuri de utilaje existente în producția agricolă în anul 1952, s-a ajuns în 1965 la 190 de tipuri, în 1970 la circa 300, iar în 1981 s-au folosit peste 500 tipuri. De la tractorul I.A.R., produs pentru prima oară în țara noastră în decembrie 1946, gama tractoarelor s-a diversificat continuu, industria noastră producînd astăzi peste 30 de tipuri cu puteri și capacități de utilizare diferite, capabile să satisfacă mai bine cerințele specifice diferitelor lucrări agricole. Dotarea unităților agricole cu diverse tipuri de tractoare, de la transportorul de 38 CP la cel de 180 CP, a creat condiții pentru extinderea mecanizării la diferite culturi cerealiere, plante tehnice, legumicultură, viticultură, pomicultură, în zootehnie, precum și pe unele terenuri în pantă.

Tabelul nr. 3

Evoluția parcului de tractoare și mașini agricole — în perioada 1950—1981

	Mii bucăți				În % față de 1950		
	1950	1960	1970	1980	1960	1970	1980
Tractoare agricole fizice	13,7	44,2	107,3	146,6	323	783	1 070
Semănători mecanice	6,4	33,9	54,5	49,0	530	852	766
Mașini de împrăștiat îngrășăminte chimice	—	3,2	14,5	15,1	—	453*)	472*)
Combine tractate pentru păioase	0,1	16,0	43,4	4,1	—	--	—
Combine autopropulsate pentru păioase	0,1	1,6	1,3	35,2	—	81*)	2 200*)
Combine tractate pentru porumb	—	0,9	4,6	0,9	—	511*)	100*)
Combine autopropulsate pentru porumb	—	—	—	3,8			
Combine tractate pentru recoltat furaje	—	0,9	7,1	16,9	—	789*)	1 878*)

*) raportat la 1960

Raționalizarea personalului muncitor în sectorul terțiar

PROBLEMA utilizării judicioase a personalului muncitor, ca o latură inseparabilă a eficienței economice, se pune cu acuitate nu numai pentru ramurile productive, ci și pentru toate celelalte sectoare economico-sociale. În actuala etapă a procesului dezvoltării, creșterea ponderii sectorului terțiar în totalul populației ocupate trebuie să fie depășită de creșterea absolută a volumului serviciilor și celorlalte activități specifice acestui sector, astfel încît satisfacerea cerințelor cetățenilor să se realizeze cu o productivitate superioară a muncii sociale.

Unele posibilități de acțiune în acest sens sînt relevate de autorii notelor publicate mai jos.

DE CE TREI REȚELE DE VÎNZARE — ȘI NU UNA SINGURĂ ?

UN FACTOR principal de sporire a venitului național este considerat a fi creșterea numărului de persoane ocupate în sfera productivă, pe seama reducerii numărului de lucrători neproductivi — din activități auxiliare, de prestări de servicii, funcționărești etc. —, prin folosirea mai judicioasă a timpului lor de lucru. Aceasta, întrucît munca productivă este aceea care produce venit național, iar munca neproductivă, cum ar fi cea desfășurată în unele sfere care servesc populația nu are ca rezultat produse care să mărească avuția națională. Ea poate contribui, însă, în mod indirect la buna desfășurare a producției și, totodată, la sporirea volumului de servicii necesare dezvoltării și creșterii nivelului de trai al populației.

În lumina acestor cerințe este necesar, posibil și avantajos ca și în sfera unor lucrări sau servicii care nu sînt direct productive **un lucrător să efectueze simultan mai multe activități.**

Deci, problema ar fi ca **prin măsuri organizatorice să se asigure reducerea relativă a personalului și în unele ramuri considerate neproductive, prin extinderea poliservirii.** Evident, aceasta presupune policalificare, regîndirea și reorganizarea unor activități auxiliare, funcționărești și de servire, adoptarea unui sistem de organizare și conducere care să ducă la o creștere suplimentară a productivității muncii pe seama reducerii numărului de lucrători neproductivi.

Concluzii interesante au rezultat dintr-o analiză pe această temă, efectuată la Întreprinderea județeană de transporturi locale, Direcția județeană de poștă și telecomunicații și Agenția Loto-Pronosport din Brașov.

Fiecare dintre aceste unități și-a organizat în mod separat vînzarea biletelor de călătorie pentru transportul în comun, respectiv a presei, a biletelor de loterie și pronosticuri sportive. De pildă, I.J.T.L. are, numai în municipiul Brașov, 40 de tonete — amplasate pe traseele mijloacelor de transport — la care se vînd bilete și tichete. Ele sînt organizate să funcționeze între orele 5,30 și 23, în schimburi, cu un număr de 150 de casiere-încasatoare pe zi. La rîndul său, D.J.P.Tc. are, tot în stații ale mijloacelor de transport sau în alte puncte ale municipiului, 32 de chioșcuri de difuzarea presei, folosind un total de 37 de lucrători (cîteva chioșcuri funcționează în două schimburi, iar la unele este prevăzut să lucreze două persoane). Totodată, Agenția Loto-Pronosport dispune și ea de 30 de tonete (unele amplasate lîngă cele ale I.J.T.L. sau D.J.P.Tc.), folosind — în două schimburi — 60 de persoane pe zi.

Deci, în total 247 de lucrători, cu o retribuție medie de 1 700—2 000 de lei pe lună, care desfășoară activități similare. Fiecare tonetă (chioșc) își realizează planul, dimensionat după cererea efectivă a populației ; ritmul de desfacere a biletelor, publicațiilor etc. este însă departe de a ocupa constant timpul de lucru al vînzătorilor. Factorii de conducere din cele 3 unități consideră normal un astfel de paralelism, motivînd că fiecare dintre ele are propriul său plan și este interesată să și-l realizeze.

La nivelul județului Brașov, după introducerea, în 1978, a autotaxării la transportul urban în comun, a fost gîndită soluția ca vînzarea biletelor I.J.T.L. să se facă prin tonetele Agenției Loto-Pronosport, prin chioșcurile de difuzarea presei, prin debitele de tutun și alte unități cu posibilități de desfacere. S-a întreprins ceva, dar nu putem considera satisfăcător ceea ce s-a realizat, pentru că la ora actuală numai 13 din cele 32 de chioșcuri de presă vînd și bilete de autobuz și troleibuz, totalizînd valori foarte mici — de numai 12—14 mii de lei pe lună.

Motivele care au determinat I.J.T.L. să renunțe la colaboratorii potențiali (D.J.P.Tc., Loto-Pronosport ș.a.) pentru vînzarea biletelor de transport sînt obiective numai din punctul de vedere al acestei unități și nu sînt nerezolvabile : programul de lucru al colaboratorilor nu acoperă întreaga perioadă de funcționare zilnică a transportului în comun, ceea ce ar fi făcut să rămînă intervale de timp neasigurate cu personal pentru vînzarea biletelor ; nu toate punctele de desfacere ale colaboratorilor sînt amplasate satisfăcător pentru I.J.T.L. (adică în stații, mai ales în cele aglomerate) ; la unele chioșcuri și la anumite ore se produce aglomerație pentru cumpărarea de bilete sau ziare, ceea ce provoacă pierdere de timp ; crește valoarea gestiunii individuale, iar chioșcurile nu corespund din punctul de vedere al securității acesteia ; vînzările de bilete de transport nefiind cuprinse în planul colaboratorilor, nu există interes pentru efectuarea lor ; comisionul de 1,5% din valoarea totală a vînzărilor, pe care I.J.T.L. îl acordă colaboratorilor, nu este suficient de stimulativ pentru întreprinderile respective și pentru personalul acestora.

De bună seamă, motivul principal îl constituie faptul că planul de vînzare a biletelor I.J.T.L. nu poate fi lăsat la latitudinea unor colaboratori care, în actualul sistem de relații, nu pot fi obligați să preia și această activitate. Dacă, pe filiera elaborării planului economico-social al acestor unități, comitetele executive ale consiliilor populare județene ar propune suplimentarea indicatorilor prevăzuți în planul anual al D.J.P.Tc. și al Administrației Loto-

Pronosport cu valoarea biletelor de transport ce urmează a fi vîndute într-un an, s-ar crea condiţiile necesare pentru eliberarea unui număr însemnat de personal muncitor, care ar putea lucra în ramuri productive. Nu este deloc economic faptul că în prezent se consumă forţă de muncă şi energie în trei feluri de tonete, cînd, de fapt, într-una singură s-ar putea vinde bilete de transport, bilete de loterie şi pronosticuri sportive, ziare ş.a.

C. IONIŢĂ
Braşov

FORME ŞI FORMALITĂŢI

DACĂ este firesc ca atenţia specialiştilor în organizare să se îndrepte cu precădere asupra unităţilor productive, în care randamentul pe plan de eficienţă al eforturilor pentru raţionalizarea producţiei şi a muncii este maxim, este nefirească neglijarea cvasitotală — inclusiv de către cabinetele teritoriale de organizare — a instituţiilor şi altor unităţi care lucrează cu publicul în cadrul prestărilor de servicii sau al relaţiilor de altă natură şi în funcţionarea cărora imobilismul formelor şi formalităţilor duce la risipă de personal şi la irosirea timpului cetăţeanului.

Astfel, plăţile efectuate de populaţie la inspecţia financiară — impozite, asigurări obligatorii ş.a. — devin, mai ales în perioadele de vîrf dinaintea termenelor limită, probă de răbdare. Aglomeraţie la un ghişeu, unde inspectorul cercetează în registre un formular, din care un exemplar i se înmînează contribuabilului. **(N. red.: operaţia ar putea fi mult înlesnită prin folosirea tehnicii de calcul. Inspecţiile financiare de sector din municipiul Bucureşti au fost dotate în acest scop cu maşini electronice, care însă nu sînt folosite — şi efectul aşteptat în ce priveşte economia de personal nu s-a produs).** Cu acest exemplar, cetăţeanul se prezintă la alt ghişeu, unde, după încă o aşteptare, un alt funcţionar — de data aceasta lucrător al C.E.C. — trece aceleaşi date pe un formular de chitanţă şi (tot el, sau alt funcţionar) încasează banii. Două ghişee, doi sau mai mulţi funcţionari — numai pentru că e vorba de două instituţii diferite (ambele însă coordonate de acelaşi Minister al Finanţelor). Iată o temă de lucru pentru organizatori!

La unităţile şi ghişeele C.E.C., formularele pentru operaţiunile curente de depuneri-restituiri sînt completate de solicitanţii înşişi. La fel, la oficiile poştale, expeditorii completează singuri formularele (numele şi adresa proprii şi cele ale destinatarului etc.) pentru mandate, telegrame, colete; de ce nu se extinde procedeul şi la recipise, pe care funcţionarul poştal să înscrie doar datele pe care le verifică sau calculează singur — greutate, taxă ş.a.? Cîştigul de operativitate ar însemna, cel puţin la oficiile cu volum mare de operaţii, o posibilitate de diminuare a personalului.

Petre DANCIU
Cluj-Napoca

FACTURAREA SERVICIILOR DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ

SERVICIILE de gospodărie comunală — distribuirea energiei electrice, a celei termice, a gazului metan, a apei potabile — sînt asigurate în Capitală (ca şi în alte oraşe mari din ţară) de tot atîtea întreprinderi, diferite ca organizare şi subordonare, după criteriul cuplării producerii cu distribuirea.

La fiecare loc de consum, beneficiarul tuturor acestor servicii — fie el unitate socialistă, asociaţie de locatari, proprietar de imobil particular — este unul şi acelaşi. La acest beneficiar vin pe rînd, la diverse perioade, cititori de contor (electric, de gaze, de apă), care în unele cazuri sînt şi încasatori. Profesia acestora nu cere şi tehnicitate, ci doar alergătură, mai ales că programul lor de lucru trebuie corelat cu programul prezenţei la sediu, respectiv la domiciliu a abonatului şi implică frecvent reveniri.

Întreprinderile furnizoare, obligate să-şi gospodărească mereu mai eficient cheltuielile de producere, transport şi distribuire, au făcut importante eforturi pentru raţionalizarea personalului lor muncitor, de pildă prin evidenţa, calculul şi facturarea pe calculator. Fiecare din ele a tratat-o însă de pe poziţia propriei activităţi şi gestiuni. Or, faptul că toate serviciile respective converg, în teritoriu, spre beneficiari comuni şi cu localizare stabilă ridică problema efectului economic ce s-ar putea obţine prin comasarea activităţilor de măsurare a cantităţilor livrate şi de încasare a contravalorii.

Casa de Economii şi Consemnaţiuni a intuit, din punctul său de vedere, acest avantaj potenţial şi, în ideea de a-i înlesni cetăţeanului economia de timp, a instituit contul curent personal, asumîndu-şi obligaţia de a rezolva, pentru depunător, diferite deconturi de această natură. (Din păcate, cu toată propaganda destul de intensă ce a susţinut-o, această formă avantajoasă nu se bucură încă de audienţa la public pe care ar merita-o.)

Luînd ca punct de reper acest prim pas şi experienţa altor ţări socialiste, credem că ar fi util ca, eventual sub egida Consiliului popular al municipiului Bucureşti şi cu concursul de specialitate al Cabinetului municipal de organizare, să se studieze modalitatea şi eficienţa unei astfel de comasări, într-o formulă care să depăşească barierele departamentale.

Ar putea fi luate în consideraţie următoarele elemente:

— corelarea perioadelor de livrare, măsurare şi decontare;

— organizarea unui corp unic de cititori de contor, cu activitate polivalentă (soluţie logică, de vreme ce diversele contoare se află grupate la aceeaşi clădire sau în aceeaşi incintă) — măsură ce ar diminua considerabil necesarul de personal;

— concentrarea operaţiunilor de calcul şi facturare, de unde ar rezulta economie de funcţionari şi de echipament de calcul (cu o mai bună folosire a acestuia);

— emiterea unei facturi unice către beneficiar (persoană juridică ori persoană fizică).

Se poate ajunge astfel la ideea ca întreprinderile furnizoare să fie total degrevate de activităţile din avalul distribuirii, iar măsurarea, facturarea, încasarea, urmărirea debitelor să fie preluate de o unitate economică special organizată (eventual în subordinea consiliului popular municipal), cu care să-şi efectueze direct deconturile (zilnic, cu regularizări lunare).

Lărgind viziunea, ar putea fi luată în consideraţie includerea în acest sistem — cu adaptare la condiţiile specifice — şi a plăţilor pentru canal, salubritate, pentru serviciile telefonice, pentru asigurările prin efectul legii, pentru chirii (în cazul chiriaşilor I.C.R.A.L. care nu sînt încadraţi în cîmpul muncii).

Beneficiarul unitate socialistă şi-ar vedea simplificate operaţiunile contabile, avînd de onorat periodic o singură factură, în loc de cel puţin 4. Acelaşi avantaj pentru administratorii de imobile. Iar cetăţeanul particular ar economisi din timpul consumat la ghişee. Cuplînd acest sistem cu cel al contului curent personal, precum şi cu o altă formă de economisire practicată de C.E.C. — consimţămîntul scris al beneficiarului pentru depuneri prin reţinere din retribuţie, s-ar putea proceda şi la creditarea, pe perioade scurte şi cu dobîndă, a celor care la termenul de achitare a facturii nu posedă în cont întreaga sumă necesară.

Foloasele şi restricţiile de detaliu ale unei astfel de organizări sînt, desigur, mai numeroase decît cele ce pot fi intuite la o aproximaţie de principiu. Credem însă că interesele reale, obiective ale tuturor părţilor implicate pledează pentru antamarea cel puţin a unui studiu bine documentat.

Adrian RUSU

O componentă a noii calități

Utilizarea eficientă a fondurilor fixe

UN ALT FENOMEN care s-a manifestat odată cu creșterea de ansamblu și modernizarea fondurilor fixe a fost creșterea considerabilă a numărului și ponderii întreprinderilor medii și mari, dotate cu fonduri fixe de mare valoare, așa cum reiese din tabelul nr. 2.

Datele statistice arată că ponderea întreprinderilor industriale dotate cu fonduri fixe de pînă la 100 mii lei s-a redus de la cca. 85% în 1965 la 47,9 în 1980, crescînd de trei ori ponderea celor cu fonduri fixe într-un volum de 100 001 pînă la 500 000 lei (de la 11,3% la 33,9%), iar a celor de peste 5 000 000 lei a fost mai mare de peste 5 ori.

Creșterea volumului și a valorii fondurilor fixe a avut, printre altele, drept efect normal și crearea de noi locuri de muncă: numai în industrie între anii 1965 și 1980 cu 815,8 mii persoane și, corespunzător, concentrarea unui număr mai mare de oameni ai muncii în unitățile industriale. Avem în vedere că în anul 1980 cca 48% din numărul total al întreprinderilor industriale aveau peste 1 000 muncitori fiecare, din care : 34,8% între 1 001 și 3 000 muncitori, 8,5% între 3 001 și 5 000 muncitori, 5,7% cu peste 5 000 muncitori. Dotarea tehnică a tuturor unităților în care lucrau peste 5 000 muncitori depășește 100 milioane lei, iar 58% din acestea au o dotare de peste un miliard, aspect calitativ cu totul deosebit, comparativ cu situația existentă la începutul perioadei analizate.

Dar, pentru ca pe măsura dotării tehnice tot mai înalte a muncii să crească și rezultatele economice este necesară și asigurarea unei permanente și cît mai depline concordanțe între gradul înzestrării tehnice a muncii și nivelul de pregătire al lucrătorilor. Atunci cînd nivelul pregătirii forței de muncă este mai ridicat decît gradul de tehnicitate al utilajului deservit, cheltuielile cu formarea profesională sînt neeficiente, iar cînd gradul de tehnicitate și complexitate al utilajelor depășește nivelul de pregătire a lucrătorilor ce le deservesc investiția devine ineficientă, în ambele cazuri rezultatele economice fiind afectate. După cum aprecia în acest sens tovarășul **Nicolae Ceaușescu „Am considerat necesar să punem în acest cincinal accentul nu pe lărgirea și crearea de noi capacități de producție, ci pe folosirea intensivă a celor existente, pe ridicarea nivelului calitativ și tehnic al producției, ori, factorul determinant pentru realizarea acestui obiectiv îl reprezintă buna pregătire profesională, tehnică și științifică a tuturor muncitorilor, tehnicienilor, inginerilor și cadrelor din toate domeniile.“**[1])

Deosebit de important este faptul că o parte din ce în ce mai mare a fondurilor fixe sînt produse în țară. Astfel, numai în cincinalul 1976—1980 investițiile în utilajele produse în țară reprezentau în totalul investițiilor în utilaje cca. 80% față de 72,9% în perioada 1971—1975 și 66,8% între 1966—1970. **„Industria noastră** — spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu** încă în 1975 — **trebuie să-și facă un titlu de cinste din a asigura cu forțe proprii mașinile și utilajele, aparatura de măsură și control, utilajele de cercetare și piesele de schimb necesare economiei naționale, într-o măsură tot mai mare“**[2]). Respectarea îndemnului secretarului general al partidului de a reduce importurile de mașini și utilaje prezintă mari avantaje economice. În acest fel pe lîngă deosebit de importante economii valutare în vederea echilibrării balanței de plăți a țării este stimulată dezvoltarea industriei constructoare de mașini proprii, gîndirea creatoare, concepția proprie științifică și tehnică, cu consecințe favorabile privind sporirea producției, îmbunătățirea calității produselor, ridicarea gradului de tehnicitate a economiei, valorificarea mai înaltă a resurselor proprii materiale și financiare, folosirea mai deplină a potențialului uman, ridicarea, în acest fel, a contribuției factorului intern la accelerarea dezvoltării economice. Semnificativ este și faptul că în cincinalul în curs, industria constructoare de mașini va trebui să asigure atît 80—85% din utilajele și instalațiile necesare programului de investiții cît și dublarea exportului.

Între progresul tehnic exprimat prin ridicarea nivelului de înzestrare tehnică a muncii cu fonduri fixe și sporirea eficienței cu care este utilizată forța de muncă se stabilește o corelație ce-și găsește expresia în creșterea mai rapidă a productivității muncii comparativ cu dotarea tehnică, corelație care poate fi exprimată cu ajutorul formulei :

$$\frac{Q_1 \cdot N_0}{Q_0 \cdot N_1} \overset{a)}{=} \frac{F_1 \cdot N_0}{F_0 \cdot N_1} \overset{b)}{\times} \frac{Q_1 \cdot F_0}{Q_0 \cdot F_1} \overset{c)}{\text{ cu condiția ca }} \frac{Q_1 \cdot F_0}{Q_0 \cdot F_1} > 1$$

în care : Q — volumul producției nete
N — numărul lucrătorilor productivi
F — volumul fondurilor fixe

iar relația :

a) — nivelul productivității muncii
b) — nivelul înzestrării tehnice a muncii
c) — eficiența utilizării tehnicii de producție

Ridicarea gradului de înzestrare și dotare a muncii cu tehnica nouă încorporată în utilajele din ce în ce mai perfecționate are ca efect principal sporirea rodniciei cu care este consumată forța de muncă. „Productivitatea muncii — arăta K. Marx — nu depinde numai de virtuozitatea muncitorului, ci și de perfecțiunea instrumentelor sale“.[3])

În legătură cu acest aspect apreciem că, dacă în țările dezvoltate economic gradul ridicat de dotare tehnică a muncii compensează lipsa forței de muncă prin nivelul înalt al eficienței utilizării acesteia, pentru țările mai puțin dezvoltate cum este și cazul României, ridicarea rodniciei utilizării forței de muncă cere, în mod obiectiv, creșterea înzestrării tehnice a muncii. În țara noastră puternica dotare cu mașini și utilaje noi și modernizate nu a fost însă pe deplin fructificată, situație reliefată de faptul că între 1965—1980 unei creșteri de 3,46 ori a înzestrării tehnice a muncii (calculată prin raportarea dinamicii de 3,71 ori a volumului fondurilor fixe la dinamica de 1,07 ori a volumului populației ocupate) i-a corespuns o sporire de 3,23 ori a productivității sociale a muncii (calculată prin raportarea dinamicii de 3,51 ori a venitului național la dinamica de 1,7 ori a volumului populației ocupate).

Cauzele care au determinat ca eforturile făcute în domeniul înzestrării tehnice a muncii să nu fie pe deplin fructificate sînt multiple : faptul că de la un cincinal la altul au fost puse în funcțiune volume de fonduri fixe tot mai ridicate care au început să producă la întreaga capacitate abia în perioadele următoare ; ritmul înalt al creșterii și dezvoltării noastre economice a necesitat consumuri sporite de obiecte ale muncii, ceea ce a impus atragerea în circuitul economic a unor substanțe minerale cu un conținut util mai scăzut și situate în condiții mai grele de exploatare și care au necesitat, de aceea, investiții suplimentare pentru punerea lor în funcțiune ; dezvoltarea rapidă a economiei a generat și sporirea volumului populației ocupate și, corespunzător, a cheltuielilor cu formarea acesteia în pas cu înzestrarea tehnică superioară a muncii și a cărei eficiență apare după o perioadă mai îndelungată de timp ; dotarea tehnică cu fonduri fixe din ce în ce mai perfecționate s-a realizat în paralel cu menținerea în funcțiune a unui volum încă important de mașini și utilaje cu randamente tehnico-economice mai scăzute față de cele noi și modernizate și care au solicitat cheltuieli suplimentare pentru asigurarea exploatării lor etc. La toate aceste cauze obiective se adaugă, totuși, menținerea încă a unor serioase deficiențe de ordin subiectiv în utilizarea potențialului productiv al țării noastre, deficiențe evidențiate în numeroase ocazii de către secretarul general al partidului.

Este evident că volumul investițiilor care poate fi alocat într-o anumită perioadă, pentru crearea de noi fonduri fixe, reconstruirea și modernizarea celor existente fiind limitat, mai buna utilizare a mașinilor și utilajelor din economia națională, creșterea în acest fel a producției și venitului național pe unitatea de fond fix capătă o deosebită semnificație economică. **„Dispunem de fonduri fixe în stare să satisfacă în bune condiții, cerințele dezvoltării economico-sociale** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu. De aceea, în acest cincinal vom acționa nu atît pentru crearea de noi unități economice, cît pentru ridicarea nivelului tehnic și calitativ al potențialului existent, completînd dotarea din unele sectoare, cît și pentru folosirea la întreaga capacitate a mijloacelor de care dispunem“.**[4])

Îmbunătățirea utilizării fondurilor fixe poate avea loc prin multiple căi, între care : mărirea coeficientului de schimburi încă redus în țara noastră, concentrarea forțelor pentru terminarea lucrărilor de investiții începute în anii anteriori, știut fiind că există încă numeroase investiții neterminate, întreținerea cît

---

[a]) Prima parte a acestui articol a apărut în nr. 29 al revistei noastre.

[1]) **Nicolae Ceaușescu** — Expunere la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, 25 noiembrie 1981, Editura politică. București 1981, p. 24—25.

[2]) **Nicolae Ceaușescu** — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. II, Editura politică, București, 1975, p. 97.

[3]) **K. Marx, Fr. Engels** : Opere, volum 23, Editura politică, București, 1966, p. 351—352.

[4]) **Nicolae Ceaușescu** — Expunere la Congresul al II-lea al Consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe — 24 iulie 1981, Editura politică, București, 1981, p. 19.

Tabelul nr. 2

Gruparea întreprinderilor industriale după volumul fondurilor fixe între anii 1965—1980*)

Volumul fondurilor fixe	Anii			
	1965		1980	
	Nr. întreprinderilor	%	Nr. întreprinderilor	%
Fonduri fixe în mii lei valoarea inițială	1 572	100	1 752	100
din care :				
— pînă la 100 mii lei	1 337	85,1	839	47,9
— între 100 001—500 000 lei	178	11,3	593	33,9
— peste 500 000 lei	57	3,6	320	18,2

*) Sursa de date : Anuarul statistic al Republicii Socialiste România 1981. Direcția Centrală de Statistică p. 144—145

mai judicioasă a fondurilor fixe și realizarea la timp a reparațiilor capitale prin respectarea graficelor de realizare a reviziilor tehnice și reparațiilor capitale, pregătirea din timp a pieselor și subansamblelor, scurtarea duratei reparațiilor și efectuarea lor de o calitate cît mai bună ; repararea subansamblelor înlocuite și pregătirea lor pentru folosirea la viitoarele reparații prin dezvoltarea rețelei de întreținere existente în unitățile economice, dar și prin extinderea și diversificarea rețelei de întreprinderi specializate în repararea diverselor categorii de utilaje în paralel cu organizarea efectuării reparațiilor utilajelor de uz general în mod centralizat, pe zone geografice, ministere, centrale sau grupe de întreprinderi.

La aceste căi de o deosebită importanță se adaugă dotarea, încă de la începutul funcționării capacităților de producție, cu utilajele necesare în vederea soluționării rapide a problemei producerii pieselor de schimb ; acordarea unei atenții corespunzătoare programului de recuperare, recondiționare și refolosire a pieselor și subansamblelor, astfel ca pe această cale să se obțină importante economii de materiale, oțeluri speciale, energie, forță de muncă etc., asigurarea din timp a unei bune aprovizionări cu materii prime și materiale pe baza normelor de consum stabilite și a graficelor de livrări pentru a se asigura ritmicitatea producției etc.

Obținerea pe unitate de fond fix a unui venit național cît mai ridicat în unitatea de timp se poate realiza, mai ales, prin folosirea intensivă a utilajelor și mașinilor. Printre principalele căi de ridicare la gradului de utilizare intensivă a fondurilor fixe menționăm : modernizarea și perfecționarea celor existente, mai ales cu ocazia reparațiilor capitale ; înlocuirea unor mașini și utilaje cu randamente scăzute cu altele avînd performanțe tehnice și economice la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial (în anul 1985 cca. 45% din valoarea producției în industria republicană prelucrătoare va fi obținută pe seama produselor care vor fi puse în fabricație în cincinalul în curs) ; folosirea unor metode de lucru și tehnologii de fabricație avansate, care să permită încărcarea corespunzătoare a fondurilor fixe și folosirea, astfel, la întreaga capacitate atît de mașinilor și utilajelor cît și a suprafețelor de producție.

De o deosebită semnificație economică privind ridicarea gradului de utilizare intensivă a fondurilor fixe este lărgirea cooperării între întreprinderi, pentru valorificarea excedentului de producție sau acoperirea locurilor înguste ; extinderea cooperării pe plan internațional mai ales în sensul lărgirii exportului și a schimburilor prin compensație.

În acest sens importantă este și îmbunătățirea structurii fondurilor fixe în sensul sporirii grupelor de utilaje active care participă nemijlocit la creșterea producției și venitului net, în paralel cu reducerea celor inactive, clădiri, accesorii de producție, inventar gospodăresc, precum și stabilirea numărului și tipului de mașini și utilaje, avîndu-se în vedere în mai mare măsură structura producției. Se vor realiza totodată noi tipuri și familii de componente electronice, echipamente de calcul și prelucrare a datelor, de teleinformatică și roboți industriali. Toate acestea vor asigura trecerea la o nouă calitate în toate domeniile de activitate, astfel ca într-o perioadă relativ scurtă și cu mijloace fixe existente să se poată realiza dublarea (și chiar mai mult) a producției industriale. **„În actuala etapă de dezvoltare a societății socialiste** — ne îndeamnă tovarășul **Nicolae Ceaușescu — trebuie să facem totul pentru a produce cît mai mult, cît mai bine, la o calitate cît mai înaltă, cu cheltuieli cît mai mici, să asigurăm creșterea continuă a eficienței, a producției nete, a venitului național — baza progresului societății și a creșterii bunăstării poporului.“**[5])

Angelica M. VRABIE
Galați

[5]) **Nicolae Ceaușescu** — Expunere cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politică, educativă a partidului, prezentată la plenara lărgită a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, 1—2 iunie 1982, Editura politică, București, 1982, p. 27.

Diversificarea, înnoirea și modernizarea producției

(Urmare din pag. 8)

turilor de livrare a produselor, a termenelor de onorare a contractelor etc. Același lucru devine valabil și în cazul cooperării cu institutele de cercetare. Dacă în planul de stat, de exemplu, este prevăzut un anumit produs, porțile institutelor ne sînt larg deschise, dacă nu — cercetarea pentru repere de mai mică importanță, ca volum și valoare, dar necesare pentru realizarea unor produse solicitate de beneficiarii noștri, pentru reducerea importurilor, este privită cu mai puțin interes. Se impune deci ca **la nivel central** (C.S.P., ministere) **să se asigure o mai bună coordonare între planurile tehnice și de producție ale întreprinderilor de componente și cele de montaj final“.**

J. Flueraș : — „Ritmul de înnoire a producției este foarte ridicat, în permanență avem nevoie de anumite subansamble noi cu ajutorul cărora să realizăm produsele finale. Deci aceste două activități sînt condiționate reciproc. Nu întotdeauna întreprinderile mari, producătoare de produse și subansamble intermediare au capacitatea de adaptare rapidă la noile cerințe. Degeaba institutele de cercetări și proiectări găsesc soluții, elaborează prototipuri dacă acestea nu se introduc în producția de serie. Ori, aici cred că ar **trebui să promovăm mai mult dezvoltarea și a unor întreprinderi mai mici, cu capacitate mare de adaptare, care să fie adevărații intermediari între ideea de nou și materializarea ei practică.** Iată cazul prezentat mai înainte cu filtrul de aer pentru care este necesară o hîrtie specială filtrantă.

Desigur, este mai greu să cerem unui combinat de celuloză și hîrtie să fie atît de mobil ca în decurs de o lună-două să găsească soluțiile tehnice de realizare. Dar aceasta nu înseamnă să ne resemnăm și să dăm în continuare valută pentru a o aduce din import. Mai corect ar fi dacă această problemă ar fi fost încredințată unei întreprinderi mici care să se ocupe o perioadă de timp numai de această cercetare și care, fără îndoială, ar fi găsit o soluție dacă nu cea ideală, oricum, una apropiată de solicitările pieței“.

Ioan Moiceanu : — „În domeniul materialelor de construcții preocupările privind înnoirea producției prin care să înlocuim, în principal, materialele energointensive (ciment, oțel-beton etc.) deși sînt mai recente, ele s-au concretizat în unele realizări remarcabile. În ce privește înlocuirea cimentului s-a trecut la valorificarea unor resurse ca cenușa de la electrofiltre care rezultă de la termocentrale, cenușa de haldă de la furnale și a zgurei. Dealtfel, folosirea resurselor respective ca înlocuitoare a cărbunelui face parte dintr-un program național. Nivelul la care s-a ajuns în prezent în utilizarea acestor resurse refolosibile considerăm că nu este satisfăcător datorită nerezolvării unor probleme. Bunăoară, pînă în prezent, nu s-a clarificat la nivelul furnizorilor noștri modalitatea de livrare a cenușii de haldă ca și a altor materiale. Furnizorii pretind ca beneficiarii să execute cu propriile mijloace transportul acestora, deși locul unde se găsesc este foarte departe, la termocentralele Midia sau Doicești. Ca beneficiari, nu ne putem permite acest lucru deoarece costurile cu transportul sînt prea mari și nu justifică folosirea acestor surse. Cred că, mai curînd ar trebui luate unele măsuri de pregătire și dotare corespunzătoare a furnizorilor pentru transportul acestor materiale. Dacă s-ar rezolva această problemă unitățile brașovene ar putea prelucra circa 7 mii tone anual. Adăugați la aceasta și cererile celor încă peste 50 de întreprinderi din țară care au sarcini mari în direcția reducerii consumului de materiale energointensive.

Ar fi indicat în cazul respectiv, să se organizeze unități mici de materiale de zidărie pe lîngă asemenea baze, întrucît este mai ușor să se transporte în vagoane cărămizi decît să se folosească pe distanțe mari vagoane-cisternă care sosesc pline și se întorc goale. Utilizarea de cenuși pentru cărămizi și chiar la elementele prefabricate, la panourile mari de structură etc. ar înlocui cimentul pînă la 10—5 la sută, desigur, într-un alt sistem de organizare a unităților producătoare de materiale de construcții decît cel actual“.

Consemnări

EDUCAŢIA ŞI CREŞTEREA ECONOMICĂ

ÎN PERIOADA POSTBELICĂ am asistat la apariţia a numeroase ştiinţe noi : unele sînt sinteze pregătite de climatul interdisciplinar, altele s-au născut în zonele de interferenţă dintre două sau mai multe ştiinţe. În acest peisaj, atît de caracteristic ştiinţei contemporane, se cuvine semnalată economia educaţiei, apărută cam în jurul anului 1960 şi care, împreună cu economia ştiinţei, s-a afirmat puternic, menţinîndu-se în avanscena teoriei şi aplicaţiilor practice, cu o problematică din cele mai interesante. O serie de elaborate teoretice ale noii discipline, împreună cu instrumente de modelare au fost încorporate în economia politică, în mod deosebit în planificarea învăţămîntului şi în strategiile educaţionale. „Capitalul uman", „investiţia în capitalul uman", „costul formării omului", „stocul de învăţămînt", „factorul rezidual", „eficienţa economică a învăţămîntului" şi-au asigurat o largă circulaţie, trecînd din limbajul conceptual în cel operaţional. „Capitalul educaţional" este astăzi recunoscut ca avînd aceleaşi drepturi cu „capitalul fizic", iar contribuţia sa la creşterea economică devine tot mai importantă. Că noua ştiinţă s-a afirmat foarte rapid şi că statutul ei este pe deplin recunoscut, se poate vedea din faptul că ultimul Congres Mondial de ştiinţe economice (Mexic, august 1980), avînd ca temă „Resursele umane, utilizarea forţei de muncă şi dezvoltarea", a dezbătut, în prima secţie, problema resurselor umane, a conceptelor şi metodelor de măsurare, secţie în care au predominat specialiştii în economia educaţiei printre care unul din întemeietorii ei, Th. W. Schultz, actualmente laureat al Premiului Nobel pentru economie.

Împrejurările în care s-a născut această disciplină de graniţă sînt astăzi bine puse în evidenţă de istoricii teoriilor şi modelelor creşterii economice. În perioada 1950—1960, cînd expansiunea economică în ţările dezvoltate cunoştea ritmuri relativ înalte, explicaţia acesteia numai prin cei doi factori de producţie — capitalul şi forţa de muncă — s-a dovedit insuficientă. Să presupunem că în decursul unui deceniu capitalul a crescut cu 70% (rata medie anuală de 5,5%), iar forţa de muncă, cu 12% (rata medie anuală de 1,1%), în condiţiile unei proporţionalităţi, produsul naţional brut (sau venitul naţional) ar fi trebuit să crească cu circa 90% (6,6% anual). În realitate creşterea a fost mult mai accentuată ; să presupunem că a fost de 120% (rata medie anuală 8,2%, cazul multor economii occidentale în perioada amintită). Diferenţa nu putea fi explicată prin cei doi factori cantitativi : un al treilea „factor" a intervenit în aceeaşi perioadă. S-a ajuns astfel la ideea progresului tehnic încorporat (R. Solow), a rolului perfecţionării forţei de muncă etc. Abia prin studiile lui Th. W. Schultz („**Investment in Man : an Economic View**", în The Social Service Review, III, vol 1959) şi ale lui Ed. F. Denison („The Sources of Economic Growth in the United States and the Alternatives Before Us", 1962) s-a „izolat" şi s-a pus în evidenţă rolul „capitalului uman" şi al educaţiei, ca factor al creşterii economice. Celor doi pionieri li se adaugă o întreagă pleiadă dintre care amintim : J. Vaizey, F. H. Harbison, Ch. A. Myers, G. S. Becker, M. J. Bowman, F. Edding, J. Tinbergen, iar mai recent D. W. Jorgenson.

În perioada de început a economiei educaţiei, s-au făcut numeroase studii empirice, valorificîndu-se serii statistice pe perioade mari de timp, s-au formulat „legi" — de altfel, ca şi „legile" dezvoltării ştiinţei — s-au făcut calcule prospective interesante. După două decenii de la apariţia economiei educaţiei, această disciplină dispune de un corp de concepte, de metode şi modele, de mare utilitate practică. Se cuvine subliniat faptul că economia educaţiei a contribuit în mare măsură la progresul strategiei, prognozei şi planificării învăţămîntului. Este suficient să avem în vedere modelul econometric al învăţămîntului (J. Tinbergen) şi sistemul conturilor educaţiei, elaborat de Richard Stone, şi integrat în sistemul contabilităţii naţionale. S-ar mai putea menţiona şi alte momente din protoistoria şi istoria economiei educaţiei, cum ar fi contribuţia mai veche a demografului şi economistului francez Alfred Sauvy, apoi acţiunile desfăşurate de U.N.E.S.C.O. împreună cu Biroul de Statistică al O.N.U., pentru o mai bună reflectare a cheltuielilor făcute pentru educaţie în sistemul contabilităţii naţionale, iniţiativele O.E.C.D. cu privire la identificarea „factorului rezidual" şi elaborarea de modele economice.

În acest contest, apariţia lucrării lui **P. Mándi**, „EDUCAŢIA ŞI CREŞTEREA ECONOMICĂ ÎN ŢĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE", (Education and Economic Growth in the Developing Countries, Budapesta, 1981, 225 pag), constituie un moment semnificativ. Cuprinzînd cîteva idei originale, studiul foloseşte o formulă interesantă, aceea de a integra trei domenii : binomul „educaţia — creşterea economică", planificarea educaţiei şi politica educaţională. Problema-cheie — arată autorul — este aceea a rolului factorului intelectual în creşterea economică, iar pe de altă parte, necesitatea de a stabili o legătură organică între educaţie şi cererea de forţă de muncă, cu alte cuvinte, prioritatea forţei de muncă, în contextul dezvoltării economice, faţă de educaţie.

Refăcînd istoria economiei educaţiei pînă la mijlocul anilor 70, printre înaintaşii noii discipline, P. Mándi îi consideră pe A. Smith şi K. Marx, neomiţîndu-l pe A. Marshall, cel care, încă în 1890, a spus : „dintre toate capitalurile, cel mai valoros este capitalul investit în om", şi pe S. Webb. Pe drept cuvînt, printre înaintaşi îl situează pe S. G. Strumilin[1]).

În forma sa modernă, economia educaţiei datorează lui Th. W. Schultz şi Ed. F. Denison. Concepţia lui Th. W. Schultz este expusă mai cu seamă în lucrarea **„The Economic Value of Education"**. (Columbia University Press, New York and London, 1963). Ideea de bază a lui Th. W. Schultz este aceea că nu există o probă directă pentru valoarea economică a cunoştinţelor, ci numai una indirectă, ajungînd astfel la ideea „factorului rezidual" alături de cei doi factori clasici : capitalul şi forţa de muncă. După calculele lui Schultz, pentru anii 1927—1957 educaţia a devenit factorul cel mai important al creşterii economice în S.U.A. Numărul de ani de şcoală pe o persoană activă a crescut de la 8,14 (1930) la 10,69 (1957), cheltuielile pentru învăţămînt au crescut mai rapid decît capitalul real (4% şi respectiv 2% anual), cifre confirmate de altfel şi de alţi cercetători. Caracteristic lui Th. W. Schultz este abordarea macroeconomică, potrivit căreia se compară valorile combinate ale educaţiei cu suma totală a veniturilor individuale (echivalentă cu venitul naţional).

Noua disciplină cunoaşte o rapidă dezvoltare. Îl menţionăm pe John Vaizey, a cărui lucrare **„The Economics of Education"** (Ed. Faber and Faber, Londra), datează din 1964, urmată de o alta, împreună cu E. A. G. Robinson, **„The Economics of Education"** (MacMillan, Londra, New York, Toronto), apărut în 1966. Dar contribuţia hotărîtoare, după cea a lui Schultz, se datorează lui Ed. F. Denison[2]), cel mai convins adept al măsurabilităţii „factorului al treilea" („factor rezidual"). Calculele lui Denison — privind contribuţia educaţiei la creşterea economică din S.U.A. —, astăzi clasice, avansează următoarele cifre : 12% pentru perioada 1919—1929, 23% pentru 1929—1956, şi 19% pentru anii 1960—1980, deci o nouă scădere, care ar co-

[1]) Primul studiu al lui S. G. Strumilin, bazat pe o cercetare în întreprinderi a apărut în 1925. Autorul a mai revenit asupra ideilor sale în 1962 într-un studiu publicat în Ekonomiceskaia Gazeta (no. 14, 1962). Menţionăm că modelul lui Strumilin a fost inclus şi în lucrarea lui J. Vaizey (1964) şi reeditat de UNESCO

[2]) În afară de lucrarea „The Sources..." pe care am citat-o (1962), trebuie amintite : **„Education, Investment in Human Capital"** (1965) şi mai ales lucrarea de largă autoritate : **„Why Growth Rates Differ"**, Brookings Institution. Washington 1968 (XXI + 494 pag.), pe care P. Mándi nu o citează.

respunde unei „legi" (asemănătoare fazei logistice a curbei exponențiale a legii științei, stabilită de J. D. De Solla Price). În același cadru se cuvine amintit Friedrich Edding, autorul lucrării „Ökonomie des Bildungswesen" și a două rapoarte pentru U.N.E.S.C.O. (1967 și 1969) privind metodele de analiză a cheltuielilor de învățămînt (nici acestea nu sînt citate de P. Mándi). Edding a determinat pentru 1960 cotaparte din venitul național alocată cheltuielilor pentru învățămînt în unele țări. Dificultățile întîmpinate de economia educației, în faza sa de început, au fost legate nu numai de insuficiența informației statistice, ci și de unele probleme teoretice, printre care cea mai importantă a rămas : cheltuielile pentru învățămînt sînt cheltuieli de consum sau cheltuieli de investiții ? Dacă aceste cheltuieli au un caracter dublu, atunci rămîne deschisă problema : cît din ele sînt cheltuieli de consum și cît reprezintă investițiile ?

P. Mándi prezintă pe larg — în mod absolut justificat — contribuția lui F. Harbison și Ch. Myers („**Education, Manpower and Economic Growth**", McGraw Hill, New York), apărută în 1964. După acești autori, formele de dezvoltare a resurselor de muncă sînt : învățămîntul și pregătirea organizată, dobîndirea experienței și cunoștințelor la locul de muncă, autoinstruirea și studiul individual. În măsurarea efectului combinat al acestor forme, Marbison și Myers au recurs la un sistem de variabile pentru un număr de 75 țări ; unele din acestea au rolul de a caracteriza accesibilitatea învățămîntului, altele — nivelul tehnologic și standardul de viață. Sînt reținuți 14 indicatori[3] ; pe baza lor se constituie patru grupe, corespunzînd variației produsului național brut pe locuitor. Metoda — se știe bine — face parte din taxonomie și nu este singura care s-a folosit în clasificarea țărilor. Pentru toate aceste variabile se calculează coeficienții de corelație.

Modelul lui Harbison și Myers l-a inspirat pe P. Mándi să elaboreze o clasificare proprie în care se propune luarea în considerare a celor trei niveluri de învățămînt (primar, secundar, universitar) combinat cu clasificarea țărilor după produsul național brut pe locuitor.

Lucrarea lui P. Mándi aduce o serie de informații utile și cuprinde aprecieri și sugestii valoroase cu privire la domeniile examinate. Ea expune experiența țărilor socialiste cu obiectivitate, punînd în evidență realizările, ceea ce poate constitui un îndemn convingător pentru țările în curs de dezvoltare.

După părerea noastră, lucrarea s-ar cuveni completată cu referiri la teoria lui A. Sauvy („Costul și valoarea vieții umane") și la primele calcule datorate lui A.J. Lotka și I. Dublin (1925). De asemenea, una din metodele originale, elaborate de demograful ungur. E. Valkovics, în legătură cu producția și consumul ca funcție de vîrstă („piramida economică a vîrstelor") ar fi util să fie cunoscută, în legătură cu noțiunea de „capital uman". Absolut necesar ni se pare considerarea ultimelor contribuții, așa cum rezultă ele din studiile recente ale lui D. W. Jorgenson[4]) de la Universitatea Harvard. După concepția acestuia, capitalul uman trebuie să se bazeze pe conceptul de venituri din muncă, pe întreaga durată a vieții ; să fie incluse nu numai acele venituri care sînt legate de activitatea de piață, ci și celelalte („market and nonmarket activities"). Valoarea serviciilor capitalului uman este suma valorilor rezultate din activitățile forței de muncă în domeniul pieței și în afara acesteia, pentru toate persoanele care constituie populația unei țări. În fond, tratarea capitalului uman trebuie să înceapă cu aspectele generale demografice și să continue cu ratele de școlaritate, apoi cu ratele de activitate, cu calcule privind productivitatea și veniturile, găsindu-și expresia finală în sistemul contabilității naționale, așa cum a procedat Jorgenson în studiul său pentru perioada 1947—1973, referitor la S.U.A.

În opinia noastră, cu studiile lui Jorgenson, ale lui R. Stone, M. Murphy se inaugurează o nouă fază în economia educației, a cărei trăsătură caracteristică este abordarea sistemică și integrarea acesteia în sistemul conturilor naționale. De asemenea ni se pare utilă — cu atît mai mult cu cît este vorba de țările în curs de dezvoltare — să se stăruie asupra metodelor de analiză cost-beneficiu. Cheltuielile angajate în acest domeniu sînt considerabile, de aceea trebuie comensurate cu avantajele.

Lectura cărții lui P. Mándi sugerează și unele idei cu privire la necesitatea intensificării studiilor de economie a educației în țara noastră. În anii 1968—1972 s-au înregistrat unele începuturi promițătoare. Amintim calculul stocului de învățămînt al populației României, pe baza recensămîntului populației din 1966, publicat în revista Forum (1969), propuneri de includere în funcția de producție a stocului de învățămînt (Colocviul național de pedagogie, 1970), unele calcule cu privire la investiția în om sau la investițiile demografice, unele considerații privind rolul factorului educațional în modelele creșterii economice. Nu au lipsit nici preocupările privind conturile demografice și sociale, cu reprezentarea sistemului educațional (1972). Au existat chiar încercări de a determina volumul venitului național ca funcție de vîrstă, de natură să permită pregătirea calculației pentru „capitalul uman". Cît privește planificarea educației din optica necesarului forței de muncă, s-au publicat cîteva studii, inclusiv un manual la solicitarea U.N.E.S.C.O. Ne-ar trebui însă o lucrare de pe pozițiile economiei politice care să integreze asemenea preocupări și să ne dea o teorie a „capitalului uman" și un calcul al acesteia pe perioada ultimelor trei decenii. Datele statistice există ; metodele și modelele nu lipsesc. O asemenea lucrare ar pune în evidență dimensiunea „capitalului uman" ca parte din avuția națională și rolul său în creșterea economică. Ea ar permite o evaluare a eficacității sistemului de învățămînt — pentru care societatea noastră a făcut mari eforturi — și să furnizeze elemente pentru întreaga strategie educațională. În acest sens, cartea lui P. Mándi ar putea servi ca îndemn și ca sugestie.

VI. TREBICI

[3]) Un indice compus ; produsul național brut pe locuitor (în dolari) ; procentul populației active din agricultură ; ingineri și oameni de știință la 10 000 locuitori ; învățători la 10 000 locuitori ; medici și dentiști la 10 000 locuitori ; proporția elevilor în învățămîntul elementar ; idem în învățămîntul secundar și superior ; proporția studenților în facultățile științifice și tehnice ; cheltuieli de stat pentru învățămînt, ca procent din venitul național și proporția populației în vîrstă de 5—14 ani.

[4]) În special, D. W. Jorgenson și A. Pachon : **Lifetime income and human capital**, comunicare prezentată la cel de-al VI-lea Congres Mondial al Asociației Economice Internaționale (august 1980, Mexic).

Preocupări în domeniul grîului și orzului

(Urmare din pag. 13)

citate foarte bună au prezentat fungicidele specifice : Quinolate V 4x, Vitavax și Baytan ; fungicidul Fundazol (fiind sistemic, dar nespecific pentru tăciunele zburător), fără să prevină infecția, a limitat-o în bună măsură.

8 O ATENȚIE DEOSEBITĂ trebuie acordată **sistemului de recoltare a grîului.** Noile combine C-14, verificate în campania 1982, au dat rezultate superioare față de combinele C-12. Mai trebuie însă aduse unele îmbunătățiri, mai ales în ceea ce privește rezistența unor materiale componente.

Cele prezentate constituie numai cîteva dintre problemele actuale ale culturii grîului și orzului. Se înțelege că cercetarea științifică trebuie să realizeze noi creații biologice, noi soiuri cu o rezistență genetică sporită la cădere, boli, dăunători și condiții nefavorabile de mediu, capabile să valorifice în mod superior apa și elementele nutritive, să realizeze producții mari și constante pe unitatea de suprafață.

Cercetătorii din domeniul agrofitotehniei sînt datori să elaboreze noi tehnologii de cultură, care să asigure reducerea consumului de energie și combustibil, efectuarea mai multor lucrări la o singură trecere a tractorului, o utilizare superioară a substanțelor chimice folosite în agricultură. În același timp industria chimică este chemată să pună la dispoziția agriculturii îngrășăminte și substanțe fito-farmaceutice de calitate superioară și în cantități suficiente, iar industria construcțiilor de mașini — utilaje și mașini agricole cu un coeficient ridicat de fiabilitate, de mare randament și cu consumuri energetice scăzute.

Printr-o organizare perfectă a procesului de muncă, prin respectarea cu strictețe a tuturor verigilor tehnologice, la nivelul bazei tehnico-materiale de care dispunem putem realiza în România producții medii de grîu și orz care să depășească 4 000 kg/ha, contribuind astfel la îndeplinirea obiectivului pus în fața agriculturii românești de Congresul al XII-lea al P.C.R., privind obținerea anuală a 1 000—1 200 kg cereale pe cap de locuitor.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

DEZECHILIBRELE ECONOMIEI CAPITALISTE ŞI INSTRUMENTARUL PENTRU INVESTIGAREA LOR (IV)

PUNCTUL COMUN dintre concepţia lui J. M. Keynes şi concepţia noului curent îl constituie prezenţa banilor în economia capitalistă şi contribuţia lor la manifestarea unor dereglări a fluxurilor economice. Apropierea lor în acest domeniu („suprastructura analitică") a fost favorizată de larga răspîndire a limbajului formalizat în literatura economică recentă, care implică însă riscul neînţelegerii unor deosebiri de fond între cei care comunică pe baza acestui limbaj, respectiv ignorarea deosebirilor care există în conţinutul conceptelor pe care le folosesc ei (asemănătoare prin denumire). Deosebirea esenţială între cele două concepţii constă în analiza diferită pe care o fac economiei capitaliste (premise diferite — problematică şi infrastructură analitică — şi concluzii diferite) : J.M. Keynes face o dublă analiză, a fluxurilor economice (cheltuieli-venituri) şi a anticipărilor (ofertă – cerere efectivă) din perspectivă macroeconomică ; noul curent de gîndire economică, menţinîndu-se, în esenţă, pe linia gîndirii economice burgheze tradiţionale (a teoriei echilibrului economic general), face numai o analiză a alocării resurselor din perspectiva microanalizei „neoclasice" (teoria preţurilor). În aceste condiţii, noul curent a sesizat şi a preluat formal numai o latură a dezechilibrelor despre care vorbeşte J. M. Keynes (dezechilibrele funcţionale), dar a ignorat principala formă de manifestare a dezechilibrelor keynesiste (dezechilibrele de sistem).

„Şomajul şi subconsumul – conchide A. Barrère, pe baza comparaţiilor făcute – nu sînt o urmare a dereglării ofertei globale, adică a valorii producţiei pusă în mişcare, şi a cererii globale, adică a cheltuielilor făcute pentru a o cumpăra. În viziunea lui Keynes, şomajul şi subconsumul nu sînt nici dereglări de circuit şi, cu atît mai puţin, dereglări ale cererii şi ale ofertei ; ele constituie insuficienţe ale producţiei oferite şi deci ale veniturilor pe care le repartizează ea şi cu ajutorul cărora aceasta este apoi cumpărată. S-ar mai putea spune, de asemenea, că ele nu sînt rezultatul unei proaste funcţionări, ci consecinţa anticipării unei cereri insuficiente, legată de obiectivele pe care şi le fixează însuşi sistemul economic. Tocmai de aceea ele sînt denumite dezechilibre de sistem".

În măsura în care prezenţa banilor în circulaţia mărfurilor poate duce la rupturi (dereglări) în raportul dintre cerere şi oferta de pe piaţă, dar nu le presupune în mod necesar, concepţia lui A. Barrère asupra şomajului şi subconsumului este bine venită şi dovedeşte atît o mai bună înţelegere a mecanismului de funcţionare a economiei capitaliste, cît şi o mai subtilă şi mai exactă interpretare a gîndirii economice a lui J. M. Keynes. Precizarea care urmează ilustrează şi mai bine aceste constatări. „După cum arată J.M. Keynes – precizează A. Barrère – sistemul economic actual (capitalist – n.ns.) are ca obiectiv realizarea maximului de profit, independent de realizarea volumului maxim al folosirii mîinii de lucru ; tocmai în aceasta constă dezechilibrul de sistem". În fapt, înţelegerea naturii reale a dezechilibrelor economice la care s-a referit J. M. Keynes nu poate fi realizată prin analiza fenomenelor economice numai la nivelul schimbului, al pieţei, cum fac economiştii criticaţi, pe bună dreptate, de A. Barrère. Menţinîndu-se la acest nivel, ei se îndepărtează atît de realitatea economică din ţările lor, cît şi de teoria economică a lui J. M. Keynes, nereuşind să aducă o contribuţie reală la analiza acestor probleme devenite în ultimul timp atît de actuale în aceste ţări, ceea ce îl determină pe economistul francez să-i caracterizeze în felul următor : „După ce au corectat teoria echilibrului general, respingînd legile lui Walras şi Say, contrarevoluţia (keynesistă, n.ns.) se străduieşte să reintegreze dezechilibrele denumite keynesiste în sistemul de analiză care recurge la piaţă, trecînd de la sistemul circuitului venit-cheltuială la sistemul alocării resurselor şi revenind de la macroanaliză la microanaliză. Demersul constă, deci, în a-l corecta pe Walras invocîndu-l pe Keynes, apoi a reintegra dezechilibrele denumite keynesiste în teoria lui Walras, care a fost modificată în prealabil. În realitate – conchide A. Barrère –, nu este vorba de un simplu transfer metodologic, ci de o denaturare a ceea ce noul curent numeşte dezechilibre keynesiste".

Dacă realitatea dezechilibrelor din economia capitalistă contemporană este un fapt indiscutabil pentru orice observator, mai dificile sînt răspunsurile la întrebările dacă teoria lui J. M. Keynes constituie o explicaţie suficientă a acestora şi dacă înlăturarea lor este posibilă pe baza teoriei lui şi a politicilor care decurg din ea. Remarcînd superioritatea lui J. M. Keynes faţă de noul curent în problema dezechilibrelor economice din capitalism, A. Barrère scrie că „respingînd legea pieţelor (sau a debuşeelor lui J. B. Say – n.ns.) J. M. Keynes a arătat : cauza şomajului şi a subconsumului se află nu în funcţionarea sistemului, ci în obiectivul lui : formularea unei cereri efective suficiente nu pentru realizarea deplinei folosiri a mîinii de lucru, ci pentru asigurarea unui profit suficient care să acopere riscurile la care sînt expuşi întreprinzătorii. Aceste riscuri decurg din faptul că, oferta fiind limitată de cheltuieli care nu constituie decît o parte din veniturile băneşti repartizate, ei nu pot decît să anticipeze suma cheltuielilor care se vor face pentru cumpărarea producţiei lor. Pe lîngă aceasta, ei nu dispun decît de un singur criteriu pentru a determina punctul în care speranţa lor de profit poate să pară suficientă pentru a compensa riscul lor : este punctul în care speranţa lor de încasări acoperă suma cheltuielilor avansate. Acest punct este cererea efectivă".

Pe baze empirice A. Barrère constată că cererea efectivă despre care vorbeşte J. M. Keynes este întotdeauna rezultatul unei producţii care se găseşte sub nivelul deplinei folosiri a mîinii de lucru şi că, din această cauză, economia capitalistă se mişcă într-un cerc vicios, fiind însoţită în permanenţă de dezechilibre. „Şi cum nimic nu ne permite să credem că producţia care pune în funcţiune cererea efectivă este suficientă pentru a asigura deplina

FIŞE

● *Prin grija* EDITURII POLITICE, *publicul cititor din ţara noastră poate lua cunoştinţă nemijlocit cu ideile unui reputat publicist şi cercetător francez. Este vorba despre* Jean-Jacques Servan-Schreiber *a cărui carte, „Sfidarea mondială", a fost de curînd tradusă în limba română. „Sfidarea mondială" reprezintă mai puţin un studiu sistematic, bazat pe cifre şi analize de detaliu, cît un eseu menit să sensibilizeze conştiinţele, să ridice în fiecare locuitor al planetei un semn de întrebare cu privire la destinul comunităţii umane, la marile probleme care au prins contur în epoca noastră. Criza energetică şi de materii prime, subdezvoltarea, fenomenele de recesiune, perturbarea echilibrului financiar în economia mondială sînt numai cîteva dintre elementele cu care operează Servan-Schreiber. Iar mesajul general al cărţii, un mesaj pătruns de umanism, de grija faţă de lumea de astăzi, dar şi cea de mîine, este acela că numai printr-o acţiune comună, concertată a tuturor naţiunilor, prin instaurarea unei ordini mondiale echitabile poate fi asigurat progresul omenirii.*

Eficienţa utilizării energetice

● *Datorită rezervelor existente, modului de repartizare în teritoriu cărbunele reprezintă principalul mijloc de asigurare a bazei energetice a Chinei, subliniază Wu Zongying – în articolul* „Energy resources and policies" *publicat în numărul din august a.c. al revistei* „CHINA RECONSTRUCTS". *Preocuparea majoră în actuala etapă cît şi în perspectivă este însă aceea de a asigura un nivel cît mai înalt de eficienţă în exploatarea şi valorificarea acestei resurse naturale. Un indicator de bază în evaluarea eficienţei utilizării energetice a cărbunelui îl reprezintă costul de producţie. După cum subliniază W.Z., cerinţa reducerii costului de producţie pe tona de cărbune este vitală pentru asigurarea, în condiţii de eficienţă, a autonomiei energetice a ţării. În acest sens în studiu se relevă o serie de analize metodologice menite să reflecte costul real al energiei electrice obţinute din aceste surse. Sînt luaţi în calcul numeroşi parametri, între care investiţiile în tehnologii moderne, costul transportului cărbunelui de la mine la termocentrale, consumul energetic implicat în activităţile de prelucrare şi transport, cheltuielile necesitate de aplicarea unor măsuri severe de protecţie a mediului etc.*

Întreprinderile mici

● *În virtutea capacităţii lor de a asigura o legătură flexibilă între diversele structuri ale eco-*

folosire a mîinii de lucru — arată A. Barrère —, tocmai insuficienţa cererii efective este cea care creează şomajul şi subconsumul, cel care creează insuficienţa cererii efective". Încercînd o corelare a unor procese din sfera producţiei şi din sfera consumului, A. Barrère lărgeşte, în mod evident, cîmpul de investigare a dezechilibrelor din capitalism, în comparaţie cu noul curent, care s-a limitat numai la sfera circulaţiei de mărfuri şi pe care l-a criticat pe bună dreptate. În acelaşi timp, şi economistul francez ocoleşte, probabil în mod instinctiv, sfera cea mai vulnerabilă din economia capitalistă şi anume, repartiţia venitului naţional, lăsînd neexplicate cauzele reale ale insuficienţei cererii efective (repartiţia inegală şi inechitabilă a veniturilor în capitalism, la care s-a referit J. M. Keynes în treacăt, dar pe care şi acesta a evitat să o exploreze în mod teoretic).

Dacă nu ar fi ocolit această problemă spinoasă, dacă ar fi luat în consideraţie realizările ştiinţei economice burgheze clasice şi ale celei neburgheze, în special ale economiei politice marxiste, economistul francez ar fi putut observa că insuficienţa cererii efective este urmarea puterii scăzute de cumpărare a maselor populare şi nu a subconsumului, cum a arătat în pasajul de mai sus. Aceasta înseamnă că, în realitate, este vorba de o supraproducţie relativă, în comparaţie cu partea din venitul naţional care revine maselor muncitoare, şi nu de subconsum, cum apar lucrurile în mod superficial, dacă sferele activităţii economice din capitalism sînt rupte unele de altele. Din acest punct de vedere, soluţia pe care o preconizează economistul francez pentru atenuarea, eventual înlăturarea dezechilibrelor din capitalism este şi ea discutabilă. Referindu-se la întreţinerea reciprocă şi cumulativă a şomajului şi a subconsumului, sub forma unui cerc vicios, A. Barrère consideră că „Numai expansiunea investiţiilor poate să rupă acest cerc vicios". Practica socială contemporană a infirmat însă acest lucru : aceste dezechilibre au luat o amploare deosebită tocmai cînd expansiunea investiţiilor a depăşit graniţele naţionale ale ţărilor capitaliste dezvoltate. Dezechilibrele la scară naţională nu numai că n-au dispărut şi nu s-au atenuat, ci, dimpotrivă, ele s-au propagat la scară internaţională. Aceasta înseamnă că soluţia cercului vicios menţionat trebuie căutată în altă direcţie decît în sporirea cu orice preţ a investiţiilor. Într-o anumită măsură, această direcţie decurge în mod implicit şi din critica pe care o face A. Barrère noului curent de gîndire economică atunci cînd îi reproşează, pe bună dreptate, că nu a înţeles dezechilibrele de sistem din capitalism, respectiv că nu a ţinut seama de obiectivul sistemului — maximizarea profitului şi nu lichidarea şomajului.

În finalul lucrării sale, A. Barrère face o precizare care, în loc să clarifice drumul spre rezolvarea dilemei menţionate, dă naştere unei dileme şi mai mari. „Criteriul unui sistem bun — scrie autorul citat — nu este acela în care se realizează profituri mari, ci acela în care profiturile mari sînt permise de creşterea prealabilă a salariilor nominale şi reale şi de extinderea volumului folosirii mîinii de lucru, care impune o creştere a investiţiilor ; deoarece aceste elemente însoţesc cererea efectivă, adică progresează în acelaşi timp cu aceasta". Întrebarea cea mai grea care se pune în această situaţie este dacă, în pofida obiectivului care defineşte sistemul capitalist, recunoscut şi de A. Barrère (maximizarea profitului), este sau nu posibilă creşterea simultană, pe termen lung, a profiturilor şi a salariilor, inclusiv a salariilor reale ? Se pare că răspunsul este negativ, dacă se ţine seama de obiectivul sistemului, de dezechilibrele de sistem şi de specificul repartiţiei venitului naţional în condiţiile capitalismului, de însăşi marile dificultăţi sociale cu care se confruntă astăzi economiile capitaliste dezvoltate.

În această situaţie devine puţin plauzibilă ruperea cercului vicios menţionat, prin simpla sporire a investiţiilor. Şi dacă este adevărat că pseudokeynesismul noului curent din gîndirea economică burgheză nu oferă un instrumentar analitic eficient pentru înţelegerea mecanismului de funcţionare a economiei capitaliste contemporane, inclusiv a dezechilibrelor din cadrul ei, nu este mai puţin adevărat că nici neokeynesismul, postkeynesismul şi nici chiar keynesismul original nu pot asigura această înţelegere atît timp cît majoritatea nuanţelor de gîndire economică burgheză, construite ca variaţii pe motivul general al keynesismului (insuficienţa cererii efective) ocolesc veriga de legătură dintre producţie şi consum, respectiv repartiţia venitului naţional din capitalism — determinată de caracteristicile esenţiale ale orînduirii.

În comparaţie cu diferite variante de neoliberalism (mai vechi sau mai noi), precum şi cu diferite încercări de „sinteză" între microanaliza „neoclasică" şi macroanaliza keynesistă, care urmăresc, direct sau pe ocolite, să reînvie mitul autoechilibrării economiei capitaliste prin intermediul pieţei concurenţiale, este clar că teoria economică keynesistă şi delimitările recente ale acesteia de pseudokeynesismul noului curent, făcute de A. Barrère, conţin însemnate elemente realiste, pun accentul în mod just pe dezechilibrele din capitalism, ca o caracteristică inerentă acestei economii. În acelaşi timp, în comparaţie cu rădăcinile reale ale dezechilibrelor din capitalismul contemporan (proprietatea privată capitalistă asupra mijloacelor de producţie şi preocuparea pentru maximizarea profitului, contradicţia dintre caracterul tot mai social al producţiei şi caracterul privat — capitalist al însuşirii rezultatelor muncii, ca şi alte contradicţii conexe) şi cu tendinţa de agravare şi diversificare a acestora, pare puţin probabil că instrumentarul analitic keynesist ar putea asigura progrese substanţiale şi reale în cunoaşterea mecanismului lor de desfăşurare şi că ar putea constitui un punct de pornire eficient în formularea de măsuri realiste pentru atenuarea şi înlăturarea lor. Admiţînd, împreună cu A. Barrère, că teoria economică a lui J. M. Keynes nu este nici terminată, nici desăvîrşită, că nu orice fel de referire la aceasta înseamnă neokeynesism, sîntem mai puţin optimişti în ce priveşte valenţele cognitive ale tuturor generaţiilor de keynesişti, inclusiv a „transkeynesismului" pe care-l propune A. B.

Ţinînd seama atît de limitele istorice ale capitalismului, ca mod de producţie, cît şi de limitele congenitale ale keynesismului ca explicaţie a acestuia şi remediu al dezechilibrelor lui, considerăm că, în efortul de aşezare a economiei tuturor ţărilor lumii pe baze echilibrate şi echitabile, de optimizare a funcţionării acestora, instrumentarul analitic adecvat trebuie căutat, nu pe filiera keynesism-neokeynesism-transkeynesism, ci mai degrabă pe linia de gîndire anticapitalistă, antikeynesistă.

prof. dr. Sultana SUTĂ-SELEJAN

---

nomiei, întreprinderile de talie mică şi mijlocie (pînă la 500 de angajaţi) constituie un mijloc de revitalizare a economiei americane în ansamblu, apreciază doi economişti — Kenneth W. Chilton *şi* David P. Hatfield — *în studiul* „THE ENTREPRENEURIAL ROLE OF SMALL BUSINESS" *publicat în nr. 2 a.c. al revistei* ECONOMIC IMPACT. *Importanţa acestei categorii de unităţi este evidenţiată de o serie de date statistice : firmele de talie mică şi mijlocie reprezintă 97% din totalul firmelor din S.U.A., participă cu 43% la realizarea G.N.P., utilizează 58% din forţa de muncă particulară neagricolă. Ceea ce se cere subliniat cu deosebire — apreciază K. Ch. şi D. H. — este potenţialul de progres de care dispun astfel de unităţi. Nu numai că firmele de talie mică nu sînt aservite celor mari, că acestea nu reprezintă o anexă a marilor întreprinderi, dar firmele de talie mică au o mare capacitate de inovare. Astfel, potrivit unor calcule, în perioada 1953–1973, firmele mici au realizat jumătate din invenţiile majore înregistrate în S.U.A.; evaluate sub aspectul potenţialului de creativitate, aceste unităţi produc de patru ori mai multe invenţii pe angajat decît firmele mari. Alături de aceste calităţi deosebit de importante pentru relansarea economiei americane susţinerea firmelor mici şi mijlocii permite, după cum se arată în articol, o diminuare a şomajului.*

Relaţia furnizor-beneficiar

● *Relaţiile ce se stabilesc între unităţile cumpărătoare şi cele care vînd pe piaţa produselor şi tehnologiilor industriale reprezintă un domeniu deficitar al strategiei de marketing pe care o adoptă numeroase firme din ţările capitaliste dezvoltate. Aceasta este concluzia mai importantă a unei investigaţii desfăşurată timp de mai mulţi ani asupra unui eşantion ce a cuprins 400 de unităţi productive, concluzie prezentată, alături de altele, în articolul* „Buyer and seller beware" *publicat în numărul din iulie a.c. al revistei* „INTERNATIONAL MANAGEMENT" *sub semnătura lui* Roy Hill. *Adoptarea celei mai adecvate atitudini în funcţie de furnizori sau cumpărători este esenţială pentru buna activitate a unei firme — se subliniază în studiu. Cazurile analizate au evidenţiat, arată R. H., că în relaţia furnizor-beneficiar pot să apară obstacole extrem de diverse : de natură lingvistică, culturală, obstacole care ţin de insuficienta cunoaştere a modului de organizare a întreprinderilor colaboratoare etc. Pe baza prelucrării informaţiilor acumulate în cercetare, s-au formulat cîteva recomandări pentru asigurarea unor relaţii cît mai eficiente între furnizori şi beneficiari. Între acestea : eliminarea pe cît posibil a verigilor intermediare între cei doi factori interesaţi ; alegerea acelor segmente de piaţă pentru care resursele întreprinderii sînt mai bine adaptate etc.*

FIŞE

PRODUCȚIA DE CEREALE — nodul gordian al problemei alimentare în lumea contemporană

ÎNTR-UN documentar cu privire la tendința mondială privind consumul de cereale revista „Cérès", la întrebarea : „Care este hrana de bază a săracului ?", răspundea fără echivoc : „Pentru majoritatea țărilor se poate afirma că ea în esență se bazează pe cereale" [1]). În condițiile creșterii veniturilor populației, consumul nemijlocit de cereale, raportat pe locuitor, scade însă în țările bogate și nu crește decît în țările sărace. Dar lumea contemporană oferă un paradox : în țările cele mai sărace, nivelul consumului de cereale pe locuitor este chiar mai mic decît în țările bogate, fără însă a fi compensat prin alte alimente.

O contribuție care rămîne esențială

CEA DE A PATRA anchetă mondială F.A.O. privind alimentația oferă date foarte interesante cu privire la locul pe care îl ocupă cerealele în alimentația mondială. Astfel, pe plan mondial, cerealele furnizează aproape 50% din aportul caloric (pe persoană și pe zi), situația menținîndu-se staționară în ultimele două decenii. Teritorial, evoluția este însă diferită : în vreme ce în țările dezvoltate aportul cerealelor este mai mic și în descreștere (de la 39,2% la 30,7%), în țările în curs de dezvoltare este mult mai mare și în creștere (de la 60,7% la 61%). Dintre țările dezvoltate, cel mai mic aport îl întîlnim în țările cu economie de piață (26,4%), pe cînd în rîndul țărilor în curs de dezvoltare se remarcă grupa țărilor cel mai puțin avansate (65,8%). În profil teritorial (pentru țările în curs de dezvoltare), dacă în Africa și în America Latină cerealele întîmpină concurența rădăcinoaselor și tuberculilor sau a zahărului, în Orientul Apropiat (62,3%), dar mai ales în Extremul Orient (68,5%), preponderența lor la aportul caloric este absolută. Deși în ușoară reducere (de la 45,6% la 44,6%), contribuția cerealelor la aportul proteic (pe persoană și pe zi) rămîne predominantă pe plan mondial. Excepție fac țările dezvoltate, unde aportul cerealelor este în descreștere (de la 35,9% la 30,2%) fiind de departe depășit de cel al produselor animaliere (57,1%). În țările în curs de dezvoltare în schimb, rolul cerealelor ca sursă de proteine este hotărîtor și în creștere (de la 53% la 54,7%) ; în țările cel mai puțin avansate, aproape două treimi (63,3%) din disponibilitățile proteice provin de la cereale.

Prin urmare, în lumea contemporană — deși în proporții diferite — cerealele au încă o importanță vitală pentru alimentația omenirii. Deși pot fi vîndute, cumpărate, speculate, vehiculate cu profit ca oricare alte mărfuri, ele sînt mărfuri de un fel cu totul deosebit, întrucît de ele depinde însăși supraviețuirea unor populații întregi. Cerealele sînt produse care trebuie consumate în fiecare zi, în timp ce recolta nu se obține — de regulă — decît o dată pe an (în cel mai bun caz de două, trei ori), iar volumul recoltei este el însuși aleatoriu, variabil, anii cu recoltă bună sau cu recoltă proastă succedîndu-se fără o ordine previzibilă, prestabilită.

Nevoia de a hrăni în fiecare zi o populație în creștere, inclusiv prin crearea de rezerve alimentare a impus — odată cu organizarea statală a societății și cu apariția orașelor-cetăți — aplicarea unor măsuri speciale de autoaprovizionare cu cereale, care a devenit o funcție specială a statului în toate societățile mai evoluate. „În toate civilizațiile cerealiere — scrie Pierre Spitz — dotate cu un stat și care au lăsat mărturii scrise se găsesc probe ale intervenției statului în comerțul cu cereale, cel puțin în timpul crizelor de subzistență care, în orașe, puneau în pericol puterea lui". [2])

Secolele și mileniile care au trecut nu au infirmat, ci au mărit importanța alimentară a cerealelor și necesitatea asigurării autoaprovizionării în contextul unei politici alimentare naționale. Așa au apărut rezervele de stat care, în țările socialiste, au fost incluse în fondul central de produse agricole al statului avînd destinația ca, împreună cu fondul de consum local, să asigure autoaprovizionarea pe scară națională. Din aceleași rațiuni, de securitate alimentară, s-a impus crearea — sub egida F.A.O. — a unei rezerve alimentare de urgență, destinată ajutorării popoarelor încercate de diferite calamități naturale sau social-politice. În aceste condiții se pune întrebarea : care sînt disponibilitățile cerealiere ale omenirii și cum sînt ele repartizate în profil teritorial și pe categorii de țări ?

Paradoxuri și discrepanțe

ÎNTR-O lume în care asistăm la creșterea mai rapidă a populației din țările în curs de dezvoltare (cu o pondere tot mai mare în populația mondială), populație la care îmbunătățirea condițiilor de alimentație în actuala etapă este condiționată în primul rînd de sporirea consumului de cereale pe locuitor, problema disponibilităților cerealiere ale omenirii a dobîndit o semnificație primordială. De aceea, în întreaga perioadă postbelică, sporirea producției de cereale, pentru a satisface nevoi mereu crescînde de consum (ca urmare atît a sporirii populației, cît și a creșterii veniturilor ei), a constituit o preocupare permanentă a comunității internaționale (vezi tabelul nr. 1).

Față de media perioadei 1948—1952, populația mondială era în 1961—1965 cu 29,3% mai mare, iar în perioada 1976—1980 — cu 70,0%. În toată această perioadă însă, sporirea producției de cereale a devansat sporul de populație, astfel încît producția de cereale pe locuitor a sporit continuu, fiecărui locuitor al Terrei revenindu-i acum o producție de cereale cu circa o treime mai mare decît în perioada imediat postbelică. Față de media producției cerealiere, un ritm mai accentuat de creștere a cunoscut producția de grîu, care a cuprins noi zone de consum, desprinzîndu-se vizibil de producția de orez. Cel mai accelerat ritm de creștere l-a cunoscut producția principalelor culturi cerealiere furajere : porumbul și orzul, fapt care a permis îmbunătățirea structurii resurselor alimentare ale omenirii, prin sporirea efectivelor de animale și a producției animaliere, îndeosebi de carne.

Tabelul nr. 1

Evoluția producției mondiale de cereale (totale și pe locuitor) în perioada postbelică

Produsele cerealiere		Producția totală (în milioane tone)			Producția pe locuitor (în kg)		
		1948—1952	1961—1965	1976 1980	1948—1952	1961—1965	1976—1980
Cereale, total		692,1	987,8	1538,3	277	323	363
	în %	100,0	142,7	222,3	100,0	116,6	131,1
— grîu	c.a. *	171,2	254,3	427,7	69	79	101
	în %	100,0	148,5	250,0	100,0	114,5	146,4
— orez	c.a. *	167,3	253,0	376,4	67	78	89
	în %	100,0	129,3	225,0	100,0	116,4	132,8
— porumb	c.a. *	139,9	216,4	385,1	56	67	91
	în %	100,0	151,9	275,3	100,0	119,7	162,5
— orz	c.a. *	59,3	99,5	168,4	24	31	40
	în %	100,0	167,8	282,3	100,0	129,2	166,6

*) În cifre absolute

Sursa : Annuaire F.A.O. de la production, vol. 24/1970 și 34/1980, Rome 1971, 1981

(1) *** Céréales : les animaux mangent de plus en plus (tendances mondiales), Cérès, nr. 77/1030

(2) Pierre Spitz, Les greniers de l'Etat : ils ont été l'affaire des pouvoirs, Cérès, nr. 72/1979

Tabelul nr. 2

Producția de cereale pe locuitor pe categorii de țări și regiuni geografice (media perioadei 1976—1980)

Categoria de țări și regiunea	% din populația mondială	% din producția mondială de cereale	% din producția mondială de grîu	% din producția mondială de orez	% din producția mondială de porumb	% din producția mondială de orz	Producția (în kg) pe locuitor total cereale	din care: grîu	din care: orez	din care: porumb	din care: orz
Țări dezvoltate	18,25	34,11	36,01	6,10	56,86	44,50	677	199	30	283	95
— America de Nord	5,70	20,50	18,20	1,50	46,88	11,41	1 305	321	23	746	79
— Europa de Vest	8,70	10,46	14,23	0,42	7,54	30,79	436	165	4	79	140
— Oceania	0,41	1,31	3,15	0,15	0,09	2,05	1 168	781	32	20	199
— Alte țări dezvoltate	3,44	1,80	0,57	4,03	2,36	0,25	190	17	104	62	3
Țări în curs de dezvoltare	49,47	28,81	21,63	52,35	20,15	10,29	211	44	94	37	8
— Africa	8,35	2,99	1,11	1,51	3,68	2,19	130	13	16	40	10
— America Latină	8,23	5,53	3,54	10,64	10,64	0,91	246	43	43	117	4
— Orientul Apropiat	4,83	3,56	7,20	1,24	1,40	4,97	267	150	23	26	41
— Extremul Orient	27,94	15,90	9,78	45,61	4,43	2,22	206	35	145	14	3
— Alte țări în curs de dezvoltare	0,12	0,00	—	0,01	0,00	—	84	—	65	14	—
Țări socialiste	32,28	37,08	42,36	41,55	22,99	45,21	417	132	114	65	56
— Asia	23,52	19,04	12,49	40,90	14,88	3,54	294	54	154	57	6
— Europa de Est și U.R.S.S.	8,76	18,04	29,87	0,65	8,11	41,77	746	344	7	84	189
Total mondial	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	363	101	89	91	40

Sursa: Annuaire F.A.O. de la production, vol 32/1978, vol 33/1979, vol 34/1980, Rome 1979, 1980

Totuși, în lumea contemporană continuă să se mențină mari disparități teritoriale și pe categorii de țări în ceea ce privește producția de cereale pe locuitor (vezi tabelul nr. 2).

Mărimea și structura producției de cereale în profil teritorial pun în evidență existența a trei mari sisteme de producție:

a) sistemul de tip american, caracterizat prin predominarea porumbului, răspîndit îndeosebi în America de Nord (S.U.A.) și America Latină, dar și în Africa (porumbul fiind completat de către manioc și tuberculifere);

b) sistemul de tip european, caracterizat prin predominarea grîului și a orzului (pînă la 80% din producție), răspîndit îndeosebi în Europa (de Vest și de Est), U.R.S.S., Canada și Australia;

c) sistemul de tip asiatic, caracterizat prin predominarea orezului, răspîndit în cea mai mare parte a Asiei.

Lumea producătorilor de cereale este, mai înainte de toate, o lume a contrastelor și paradoxurilor: contrar așteptărilor, cele mai mari producătoare de cereale nu sînt țările în curs de dezvoltare, ci țările dezvoltate. Astfel, 18% din populația globului își asigură peste o treime din resursele alimentare cerealiere ale omenirii (în cazul porumbului boabe se ajunge la o proporție — maximă — de aproape 57%). În același timp, jumătate din populația lumii — concentrată în țările în curs de dezvoltare — produce de abia ceva mai mult de un sfert din producția de cereale a lumii, țările socialiste ocupînd o poziție de mijloc (aproape o treime din populația lumii dispune de peste o treime din sursele cerealiere, cu precizarea însă că în cazul cerealelor alimentare — grîul și orezul — proporția variază în jurul a 42%).

Din raportarea resurselor cerealiere la populație, rezultă însemnate disparități pe categorii de țări în ceea ce privește resursele cerealiere pe locuitor. Dacă luăm drept bază producția de cereale pe locuitor din țările în curs de dezvoltare, atunci raportul față de țările socialiste și țările dezvoltate este de 1 : 2 și respectiv de 1 : 3,2. De la bun început trebuie precizat că, în condițiile în care cerealele au o pondere covîrșitoare în alimentația populației țărilor în curs de dezvoltare, **producția** de 211 kg **pe locuitor** (din care 138 kg grîu și orez) **nu este suficientă pentru a asigura nevoile vitale zilnice** ale acesteia.

Mari disparități se întîlnesc însă nu numai între regiuni geografice aparținînd unor categorii diferite de țări, ci chiar și în cadrul aceleiași categorii. De pildă, raportul dintre Africa și America de Nord în ceea ce privește producția de cereale pe locuitor este de 1 : 10 (ajungînd la aproape 1 : 12 în cazul grîului). De asemenea, pe un locuitor din America de Nord revin resurse alimentare cerealiere de 6,2 ori mai mari decît pe un locuitor din Extremul Orient sau de circa 5 ori mai mari decît pe un locuitor din America Latină sau Orientul Apropiat. Chiar și în rîndul țărilor dezvoltate sînt prezente mari disparități teritoriale: pe un locuitor din Europa de Vest revine o cantitate de cereale de 3 ori mai mică decît pe unul din America de Nord (pentru alte țări dezvoltate — Japonia, Israel, Africa de Sud raportul ajungînd la 1 : 7). Asemenea disparități în ceea ce privește resursele alimentare cerealiere pe locuitor sînt firești în condițiile în care America de Nord — care concentrează doar 5,70% din populația globului — produce 20,50% din producția mondială de cereale, iar Africa — cu 8,35% din populație — produce doar 2,99% din producție.

Cu cele 1 746 kg de cereale (din care 859 kg de grîu) pe locuitor, Canada deține primul loc în lume, urmată fiind de Australia (cu 1 358 kg de cereale, din care 925 kg de grîu) și de S.U.A. (cu 1 252 kg de cereale, din care 803 kg de porumb).

Localizarea consumului, alături de localizarea producției, pune în evidență dramatica opoziție Nord-Sud: în Nord, țărilor industrializate, însumînd doar 23,5% din populație, le revine peste 40% din consumul mondial de cereale mai ales datorită creșterii consumului indirect, sub formă de cereale furajere. Din contră, în Sud (cu excepția Australiei și a Africii de Sud), țările în curs de dezvoltare nu reușesc să-și acopere nevoile alimentare, deși regimul lor alimentar se referă la un aliment cerealier de bază (grîu în Pakistan și Afganistan, porumb în Mexic și America Centrală, orez în China și Asia de Sud-Est).

Un studiu F.A.O. privind resursele alimentare ale omenirii arată că țările din lumea a treia care își satisfac în mai mare măsură nevoile de hrană sînt cele care consumă grîu și orez. În schimb, în majoritatea țărilor în care porumbul este produsul alimentar de bază peste 15% din populație este subalimentată, iar malnutriția este generalizată în țările consumatoare de mei, sorg, rădăcinoase și tuberculi (în principal Africa).

Rezultă deci că, chiar dacă întreaga cantitate de cereale ar fi folosită nemijlocit în alimentația umană, aproape jumătate din omenire nu și-ar produce încă necesarul pentru autoaprovizionare, fiind nevoită să apeleze la import (prin comerț sau ajutor). De aici marea, vitala importanță pe care o are comerțul cu cereale în lumea contemporană, detașîndu-se ca semnificație de comerțul cu oricare alte produse, fie chiar agricole. Comerțul cu cereale în lumea contemporană, exprimă neajunsurile unei diviziuni internaționale a muncii impuse de colonialism și menținute de instrumentele neocolonialismului — care îl transformă într-un puternic mijloc de dominație economică, într-o teribilă „armă alimentară" sau „bombă alimentară". El are în același timp semnificații politice și umane mult mai profunde, deoarece de buna lui funcționare depinde hrana, dar depinde și pacea lumii întregi. Orice încercare de a crea bariere vamale artificiale, orice măsură discriminatorie sau de forță în relațiile internaționale privind comerțul cu cereale, urmărind să împiedice liberul acces al tuturor celor care au nevoie de aceste resurse alimentare de însemnătate vitală pentru existența lor, poate da naștere unor tensiuni în viața politică internațională cu consecințe catastrofale pentru întreaga omenire.

prof. dr. Oprea PARPALĂ

Educaţia pentru pace

PORNIND de la realităţile lumii contemporane, confruntate zilnic cu conflicte sîngeroase pe toate meridianele globului, numeroase personalităţi ştiinţifice, instituţii şi organizaţii internaţionale recunosc necesitatea unei educaţii de amploare pentru pace şi caută să creeze un cadru teoretic, să stabilească obiective, să formuleze metodologii, să realizeze experimente şi să aplice rezultatele la diverse nivele de educaţie.

În acest context se înscrie propunerea guvernului costarican, formulată în cadrul Adunării Generale a Organizaţiei Naţiunilor Unite şi care vizează crearea unei Universităţi a Păcii. Propunerea porneşte de la necesitatea de a se pune bazele unui institut de învăţămînt superior internaţional care să se dedice în mod exclusiv aprofundării problemelor legate de instituirea unui climat de pace în lume, a unor societăţi libere de ameninţarea războiului, în eforturile ei către progres. Potrivit revistei mexicane **„Estudios del tercer mundo"**, care prezintă detaliat proiectul costarican —, Universitatea Păcii ar putea contribui la reorientarea eforturilor depuse în favoarea păcii, dezvoltînd mijloacele adecvate unei educaţii pentru pace. Activitatea acesteia nu trebuie să se limiteze la teme proprii unei filozofii şi unei pedagogii a păcii, ci să cuprindă şi problemele sociale, ştiinţifice şi tehnice circumscrise ideii de dezvoltare paşnică, echitabilă, lipsită de violenţă şi prejudecăţi.

Profilul academic al Universităţii Păcii s-ar baza — în concepţia autorilor proiectului — pe principiul că o asemenea instituţie trebuie să se caracterizeze printr-o viziune interdisciplinară şi să se orienteze către studierea elementelor structurale ale agresiunii şi violenţei, asupra naturii conflictelor şi problemelor ce au loc pe scară mondială şi asupra căilor de instituire a unei lumi paşnice. Universitatea Păcii îşi propune să examineze problemele psihosociale şi naturale care contribuie la crearea condiţiilor în care iau naştere tensiunea, agresiunea, violenţa şi războiul în lumea contemporană.

În vederea atingerii acestor scopuri, Universitatea ar trebui să îşi propună ca obiective : dezvoltarea unui cadru de referinţă şi a unei metodologii menite să ducă la realizarea unui climat cultural mondial sub semnul păcii şi al echităţii; studierea şi diseminarea cadrului teoretic, a metodelor şi instrumentelor de educaţie pentru pace ; investigarea, studierea şi propagarea soluţiilor rezultate privitoare la problemele internaţionale de natură să creeze condiţii de tensiune, violenţă şi război.

Avînd un caracter interdisciplinar, Universitatea ar trebui să se ocupe de următoarele domenii de activitate, după cum sugerează proiectul costarican :

1. Irenologia (ştiinţa păcii), cu trei programe interdisciplinare: un program de filozofie pentru pace; un program interdisciplinar de cercetare pentru pace şi un program interdisciplinar bazat pe ştiinţe sociale, economice, drept şi sociologie.

Temele centrale vor fi politica şi diplomaţia ca instrumente ale păcii, structurile economice naţionale şi internaţionale ; dreptul — ca instrument naţional şi internaţional de justiţie.

2. Educaţia pentru pace, între programele universităţii urmînd să figureze unul dedicat educaţiei pentru dezarmare, educaţiei privind comunicaţiile şi mijloacele de comunicare în masă, definirea şi realizarea instrumentelor pentru o educaţie orientată spre pace.

3. Universitatea îşi propune să abordeze studiul drepturilor umane şi să pună bazele unui Institut mondial al drepturilor umane.

4. Programul privind **rolul mijloacelor de comunicare** ar avea ca obiectiv studierea efectelor comunicării în masă asupra comportamentului agresiv al oamenilor, relaţiile dintre presă, radio şi televiziune şi conflictele sociale — în special războiul — şi relaţiile dintre limbă şi comportamentul paşnic sau belicos.

Între temele abordate un loc aparte va fi rezervat impactului televiziunii şi dezvoltării noilor tehnici şi tehnologii care revoluţionează mijloacele de comunicare tradiţionale.

5. **Transferul ştiinţei şi tehnologiei.** Universitatea Păcii îşi propune să contribuie la crearea climatului necesar elaborării de tehnologii adecvate, destinate tuturor zonelor globului.

6. **Resursele materiale şi calitatea vieţii.** Dată fiind legătura dintre resursele naturale şi populaţie, diversele surse de energie şi conservarea mediului înconjurător, Universitatea va acorda importanţa cuvenită acestor probleme, stabilind următoarele programe de studiu : resurse naturale regenerabile; calitatea mediului înconjurător şi a vieţii (educaţie ambientală); surse şi forme neconvenţionale de alimentaţie, surse neconvenţionale de energie.

7. Dezarmarea şi controlul armamentelor. Universitatea Păcii va studia tema conflictului dintr-o perspectivă globală, urmărind aplanarea actualelor conflicte internaţionale.

Programele de studiu se vor axa — după opinia autorilor proiectului — asupra următoarelor teme : conflictul intern şi formele de violenţă; conflictele între marile puteri ; războiul ca o consecinţă finală a conflictului ; problema dezarmării şi a controlului armamentelor; războiul şi ecologia; comerţul internaţional cu arme ; conflictele şi consecinţele lor sociale, economice şi politice.

Propunîndu-şi să fie o instituţie activă, Universitatea Păcii va trebui să creeze un adevărat forum de discuţii, să formeze specialişti care să lucreze şi să militeze pentru un climat de pace şi, în acelaşi timp, să elaboreze formele de soluţionare a conflictelor sociale, militare care pot apărea în diverse zone ale globului, să devină, deci un instrument eficace în cadrul eforturilor pentru edificarea unei lumi mai bune şi mai drepte.

Valentin NEGOIŢĂ

Breviar

● **Potrivit unui recent studiu al O.M.S., citat de revista „Development and Cooperation", în cazul ipotetic al unei repartizări echitabile a medicilor în lume ar reveni circa 80 de medici la 100 mii persoane sau un medic la 1 237 persoane. Acest raport este însă sensibil diferit în funcţie de zone geografice : în Africa funcţionează 18 medici la 100 mii locuitori (un medic la 5 431 locuitori) ; în Asia — 35 la 100 mii (un medic la 2 877 locuitori). În acelaşi timp, Europa dispune de un medic pentru 552 locuitori iar America de Nord — de un medic pentru 592 locuitori.**

Raportul subliniază totodată faptul că mediile statistice ascund diferenţele mari între situaţia din mediul rural şi urban. Ţările în curs de dezvoltare nu îşi pot permite, decît în mică măsură, să pregătească cadre medicale cu pregătire superioară, datorită cheltuielilor ridicate şi timpului mai lung pe care îl necesită pregătirea. Pe de altă parte se constată că un mare număr de medici din „lumea a treia" continuă să emigreze în fiecare an către ţările dezvoltate sau lucrează pe termen lung în aceste ţări.

● **În ultimii ani, ajutorul alimentar — sub formă de cereale — către ţările în curs de dezvoltare a scăzut considerabil, mai ales ca urmare a reducerilor înregistrate la ajutoarele provenind din S.U.A. şi Canada — arată un studiu F.A.O. privind situaţia alimentară mondială. Statisticile prezentate în raport indică faptul că ajutorul alimentar s-a redus de la 9,5 mil. t în anul agricol 1978 / 79 la 8,4 mil. t în 1980 / 81 ; pentru perioada 1981 / 82, nivelul de 8,8 mil. tone este totuşi inferior celui de 9,2 mil. t cît se estimase iniţial. Potrivit raportului F.A.O., noi reduceri sînt aşteptate pentru perioada 1982 / 83, în acest interval ajutoarele alimentare externe prevăzute a fi acordate de S.U.A. fiind estimate să însumeze 4,9 mil. t (faţă de 5,1 mil. t în anul anterior). În cadrul programului american de ajutoare externe (Public Law 480) sînt aşteptate noi reduceri la nivelul anilor 1984 şi 1985. Raportul mai subliniază faptul că ponderea ajutoarelor alimentare — sub formă de cereale — în importul ţărilor cele mai sărace deficitare în cereale a scăzut de la 28 la sută în 1976 / 77 la 18 la sută în 1980 / 81.**

Tehnologii de vîrf

COMISIA Pieței comune apreciază că industriile comunitare vest-europene sînt confruntate cu îngustarea segmentelor de piață pe care își pot desface produsele tehnice clasice, odată cu obținerea de performanțe mediocre în ce privește dezvoltarea tehnologiilor de vîrf.

Într-un raport intitulat „Competitivitatea industriei Comunității (vest)-europene", Comisia C.E.E. arată că Piața comună a pierdut avansul pe care îl avea în trecut în domeniul tehnologic. C.E.E. a instituit un sistem de determinare a avansului tehnologic, luînd ca bază cifra 1 ca echilibru între ponderea exportului de tehnologie de vîrf și ponderea unei țări în comerțul mondial. În 1963, Japonia se situa numai la cifra de 0,53 pe această scară, în timp ce Piața comună dispunea de un avantaj exprimat în poziția sa la nivelul de 1,02 pe aceeași scară. În 1980, Japonia a ajuns însă la nivelul record de 1,41 față de S.U.A. (cu 1,20 — în declin față de 1,27 în 1970 și 1,29 în 1963) și C.E.E. (cu 0,88 în 1980 față de 0,94 în 1970). Numai Irlanda a avansat la nivelul de 1,03 față de 0,43 cu zece ani în urmă.

Raportul subliniază necesitatea concentrării eforturilor comunitare în ce privește tehnologiile de vîrf, subliniind că aceasta nu trebuie să aibă loc numai în domeniul microelectronicii : produsele pe bază de tehnologii de vîrf trebuie să acopere o gamă deosebit de largă, de la automobile la avioane și de la mașini-unelte la reactoare nucleare. Spre exemplu, investițiile japoneze în aceste sectoare, ca procent din P.N.B., reprezintă dublul celor efectuate de Piața comună sau S.U.A.

Restructurări în petrochimie

AGENȚIA Internațională pentru Energie consideră că ponderea petrolului în balanța energetică a țărilor membre, va ajunge la 38% în 1990, față de 48% în 1980. Utilizarea cărbunelui va crește cu 42% în intervalul 1980—1990, consumul de energie nucleară va crește cu 32%, iar cel de gaze naturale — cu 13%.

Pe de altă parte, se constată o tendință accentuată spre reducerea sau dezafectarea capacităților de rafinare. După cum notează revista britanică „The Economist", dezvoltarea excesivă — în țările occidentale — a petrochimiei a avut la bază prezumpția că prețurile la țiței vor rămîne reduse, iar cererea se va menține ridicată. În perioada de după 1973, însă, prețul țițeiului a crescut de la 2,60 la circa 34 dolari per baril, în timp ce cererea în țările membre ale O.C.D.E s-a redus — în consecință — cu 8 la sută. Capacitățile excedentare de rafinare în țările din O.C.D.E. au crescut, astfel, de la 25 la sută în 1979 la 40 la sută anul trecut și se presupune că, la nivelul anului 1985 se va ajunge pînă la dezafectarea a jumătate din capacitățile actuale.

În schimbul acestor reduceri, industriașii occidentali se îndreaptă către utilizarea mai eficientă a capacităților de rafinare orientîndu-se spre obținerea de produse cum sînt carburanții ușori, în timp ce carburanții grei se tinde să fie înlocuiți cu cărbune și gaze naturale

S.U.A.: dezvoltarea industriei miniere

ÎN STATELE Unite a fost inițiat un program — în valoare de 5 miliarde dolari — menit să ducă la dezvoltarea industriei miniere americane și la o mai bună aprovizionare, de pe piața internă, cu minerale necesare acoperirii stocului național de materiale strategice. Mai mult de 1 mrd. de dolari vor reprezenta cheltuielile pentru calificarea forței de muncă, iar 4 mrd. dolari se vor aloca pentru dezvoltarea și modernizarea industriei miniere.

Programe de dezvoltare

Malayesia: diversificarea economiei

IN cadrul celui de al patrulea plan de dezvoltare (1981—85), Malayesia și-a propus ca direcții de bază adîncirea și diversificarea dezvoltării sectoarelor de bază ale economiei, creșterea disponibilităților de materii prime și amplificarea relațiilor sale economice externe. Realizarea acestor obiective este așteptată să ducă la creșterea cu o rată de 7,6 la sută pe an, în termenii reali, a produsului național brut.

În agricultură, sector de primă importanță în economia țării, sarcinile prioritare se referă la creșterea productivității, crearea de noi locuri de muncă precum și majorarea veniturilor producătorilor agricoli, în special a celor cu venituri mici. Pe plan macroeconomic se preconizează în acest scop modernizarea agriculturii tradiționale, dezvoltarea infrastructurii și echilibrarea repartizării regionale a activității agricole. Totodată, va fi asigurată creșterea calificării celor ocupați în activitatea de prelucrare a produselor agroindustriale, creșterea mecanizării lucrărilor agricole și introducerea de noi tehnologii de producție, precum și impulsionarea activității de cercetare. Planul prevede, între altele, satisfacerea prin posibilități interne a necesarului de carne și produse lactate, pentru aceasta urmînd să fie majorate în primul rînd ajutoarele guvernamentale acordate producătorilor mici. Se vor majora, de asemenea, suprafețele cultivate cu orez (cu 45 mii ha, față de 83 mii ha în prezent) și arborii de cauciuc (cu 141,5 mii ha), cu creșterea corespunzătoare a forței de muncă angajate în acest sector. Activitatea agroindustrială va beneficia de darea în exploatare, în acest interval, a opt fabrici de ulei de palmier (la alte 13 urmînd să înceapă construcția în următorii ani), a unei fabrici de prelucrarea cauciucului natural, precum și a altor fabrici de lactate, de prelucrare a orezului și cărnii.

În industrie, noua politică economică urmărește sporirea gradului de ocupare a forței de muncă și ridicarea calificării acesteia, majorarea ponderii produselor industrializate destinate pieței interne și exportului. Un rol important va reveni industriei de produse derivate din lemn și cauciuc (aici livrările la export urmînd să crească cu 8—15 la sută). Se va dezvolta de asemenea producția de componente electronice, industria mobilei și cea de încălțăminte. Urmează să fie inițiate studii de fezabilitate privind obținerea de feroaliaje, oțel, și metale neferoase produse petrochimice, mașini, mijloace de transport, materiale de construcții și altele. Industria prelucrătoare (în care se va realiza aproape 24% din P.N.B. în 1985) va fi extinsă geografic în regiunea Kedah, Kelantan, Pahang, Sabah, Sarawak și Trengannu.

În vederea valorificării resurselor naturale existente se prevede un ritm anual de creștere de 5,8% la sută în sectorul minier, care va asigura în acest interval circa 2 300 noi locuri de muncă. Un rol de seamă îl va avea extracția petrolului ; producția va crește de la 280 mii barili/zi în 1980 la 368 mii barili/zi în 1985. Prelucrarea țițeiului va fi impulsionată prin intrarea în exploatare a unei noi rafinării (cu capacitate de 165 mii b/zi) în provincia Malacca și a uneia de 30 mii b/zi la Keret, în provincia Trengannu. Vor intra, de asemenea, în producție o fabrică de lichefiere a gazelor și o fabrică de uree pe bază de amoniac la Bintulu (provincia Sarawak).

Țara noastră exportă în Malayesia mașini-unelte, cabluri de forță, produse sodice, îngrășăminte chimice, negru de fum, produse textile și importă cauciuc, cositor și unele produse ale industriei prelucrătcare.

Em. S.

EVOLUȚII MONETARE

PRIMA SĂPTĂMÎNĂ A LUNII AUGUST a marcat inversarea tendinței de slăbire a poziției **dolarului S.U.A.** manifestată de la jumătatea lunii iulie a.c. pe fondul reducerii dobînzilor pe piețele S.U.A. și internaționale de capital, conturîndu-se un proces de consolidare pronunțată a cursului monedei americane față de principalele valute occidentale.

La începutul intervalului analizat, după o nouă reducere a taxei scontului în S.U.A. cu 0,5%, la 11%, și alinierii dobînzii preferențiale „prime rate" a noi bănci americane la nivelul de 15%, dolarul S.U.A. a continuat să piardă teren pe piețele valutare.

Ulterior, în condițiile anticipării menținerii dobînzilor la fondurile în dolari la nivelurile mai scăzute atinse, cursul dolarului S.U.A. a cunoscut o revenire rapidă și o consolidare accentuată.

Cursul **lirei sterline** față de dolar a marcat, la nivelul întregului interval, o depreciere cu circa 1,85 puncte procentuale, de la 1,74 dolari/1 liră în ziua de referință de 30 iulie a.c. la 1,7075 dolari/1 liră în ultima zi a săptămînii (6 august a.c.).

Marca vest-germană era cotată la finele săptămînii la 2,4975 mărci/ 1 dolar, comparativ cu 2,4540 mărci/1 dolar, în ziua de referință (o depreciere cu circa 1,75 puncte procentuale). Slăbirea cursului mărcii a fost accentuată de pesimismul în legătură cu perspectivele economiei R.F.G., de publicarea datelor privind restrîngerea excedentului de plăți al țării la 705 milioane mărci în semestrul 1 1982, de la 7,18 miliarde mărci în semestrul 1 1981.

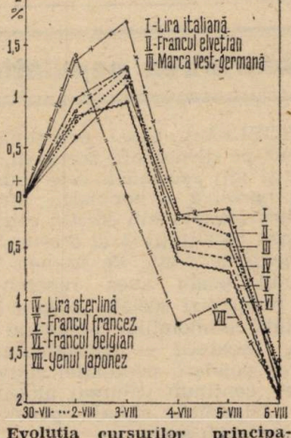

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 2—6.VIII 1982 Bază: 30 iulie a.c.

Francul elvețian s-a bucurat de o poziție relativ mai stabilă în cea mai mare parte a intervalului pentru ca, spre sfîrșit, să cunoască o deteriorare pronunțată (la finele săptămînii era cotat la 2,1280 franci/1 dolar, o depreciere de peste 1,7 puncte procentuale). Deprecieri pronunțate au înregistrat **francul francez** (de la 1,88 puncte procentuale, cotația la finele săptămînii fiind de 6,9450 franci/1 dolar) și **francul belgian** (de 1,9 puncte procentuale, cotat la finele intervalului la 47,70 franci/1 dolar). **Lira italiană** a înregistrat o depreciere mai puțin accentuată (de circa 1,56 puncte procentuale, fiind cotată la 6 august la 1397 lire/1 dolar), între altele și ca efect al publicării datelor privind slăbirea inflației și restrîngerea deficitului comercial al țării în luna iunie. **Yenul japonez,** dezavantajat de ecartul sensibil de dobîndă față de dolar, a înregistrat o depreciere de circa 1,9 puncte procentuale (de la 255,75 yeni/1 dolar la 30 iulie la 260,70 yeni/1 dolar la 6 august). Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute a prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 30 iulie și 6 august) : eurodolari 14,3125 și 13,4375, eurofranci elvețieni 5,3125 și 5,1875%, euromărci vest-germane 9,1875 și 9%, eurolire sterline 12,0625 și 11, 625%. **Prețul aurului** a oscilat în jurul a 345—355 dolari/uncie, cu o scădere spre finele intervalului cînd a atins 345 dolari/uncie.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Producția de mașini-unelte

FABRICAȚIA de mașini-unelte cunoaște o puternică concentrare în lume, un număr de treisprezece țări furnizînd 90% din producția mondială, principalii cinci producători (S.U.A., Japonia, R.F.G., Uniunea Sovietică și Italia) deținînd o pondere de 70% în această producție. Date provenind din surse americane (vezi tabelul) evidențiază totodată alte două trăsături ale acestei subramuri industriale, și anume : dezvoltarea ei susținută în numeroase țări socialiste, ca premisă și — în același timp — corolar al industrializării ; ascensiunea remarcabilă, realizată în ultimii ani, de

Producția de mașini-unelte (1981, în milioane dolari)

Statele Unite	5 150
Japonia	4 860
R.F.G.	4 630
Uniunea Sovietică	3 220
Italia	1 410
Anglia	919
Franța	816
Elveția	809
R.D.G.	761
România	602
China	440
Cehoslovacia	336
Spania	327
Brazilia	319
Polonia	310
Iugoslavia	271

Sursa : „American Machinist"

industria japoneză de mașini-unelte care a trecut de pe locul patru în lume în 1979 pe locul doi în anul 1981, disputînd în acest an cu Statele Unite primul loc. Concomitent, firmele japoneze de specialitate s-au profilat îndeosebi pe producția de mașini-unelte cu comandă numerică, furnizînd circa 50% din producția mondială a acestora.

R.D.G.: sisteme complete de mașini agricole

ÎN R.D. GERMANĂ producția de mașini agricole și de mașini pentru prelucrarea (în esență primară) a produselor agroalimentare este furnizată de 73 de întreprinderi, concentrate în cadrul unui combinat cu 68 mii de angajați. De-a lungul ultimelor trei decenii — relevă presa de specialitate din această țară — industria de mașini agricole s-a dezvoltat în strînsă corelație cu transformarea agriculturii și cu aplicarea în domeniul respectiv a metodelor industriale de producție, precum și cu cerințele exportului. Ca atare, în nomenclatura producției subramurii, mașinilor agricole simple le-au urmat mașinile individuale moderne, care — la rîndul lor — au cedat progresiv locul unor sisteme complete de mașini. S-a ajuns la sincronizarea parametrilor tehnici ai mașinilor incluse într-un asemenea sistem, ceea ce permite utilizarea de tehnologii moderne care asigură o eficiență ridicată.

Tehnica agricolă mobilă este concepută pentru amplele campanii de recoltare a cerealelor, a furajelor, ca și a paielor, realizîndu-se astfel un principiu economic fundamental, și anume acela de a folosi în mod eficient tehnica în intervalul de timp cel mai propice din punct de vedere agrotehnic, de a reduce la minimum pierderile de recoltă. Ca atare, va fi extinsă tot mai mult producția de combine echipate cu dispozitive de recuperare și măsurare a pierderilor, de alte mașini dotate cu un larg sortiment de unelte care permit utilizarea lor variată, flexibilă.

R. P. Chineză: preocupări energetice

PRODUCȚIA principalilor purtători de energie — cărbune, petrol, gaze naturale și hidroenergie — a depășit în ultimii ani în R.P. Chineză nivelul de 600 mil. t.e.c., din care cărbunele reprezintă circa 70%, iar petrolul 23%. Concomitent, anual se consumă aproximativ 70 milioane mc lemn de foc, îndeosebi în mediul rural.

În vederea lichidării insuficienței resurselor energetice, îndeosebi în zonele rurale, în R.P. Chineză este încurajată extinderea utilizării unor resurse noi sau secundare. Cu ajutorul tehnic și financiar al statului se aplică o serie de măsuri, menite să contribuie la restructurarea treptată a balanței energetice a țării. Este vorba, în primul rînd, de acțiunile de împădurire, noile păduri create urmînd să acopere peste zece ani o treime din cererea de combustibil din mediul rural ; totodată, prin folosirea mai eficientă a lemnului drept combustibil și prin înlocuirea sa cu alți purtători de energie, la nivelul anului 1990 se vor economisi circa 100 mil. tone de trunchiuri. Se extinde utilizarea biogazului (în 1990 acesta va constitui combustibilul de bază pentru o zecime din gospodăriile rurale), a hidroenergiei, a energiei solare (îndeosebi prin lărgirea producției și folosirii sobelor solare), va fi impulsionată valorificarea energiei eoliene și a resurselor geotermale, a energiei mareelor.

Încetinirea construcției de autostrăzi

RIGOAREA financiară sporită determinată de încetinirea ritmului de creștere economică se reflectă între altele în R.F. Germania — țară cu o infrastructură rutieră foarte dezvoltată, dar în același timp extrem de solicitată — în aminarea cu cîțiva ani a construirii unor tronsoane de autostradă și chiar în abandonarea unor proiecte. În unele landuri, ca de pildă în cel mai populat dintre ele (Renania de Nord-Westphalia), o parte din creditele bugetare considerabile alocate inițial construcției de autostrăzi, în valoare de 368 milioane de mărci, au fost destinate îmbunătățirii rețelei rutiere locale și regionale.

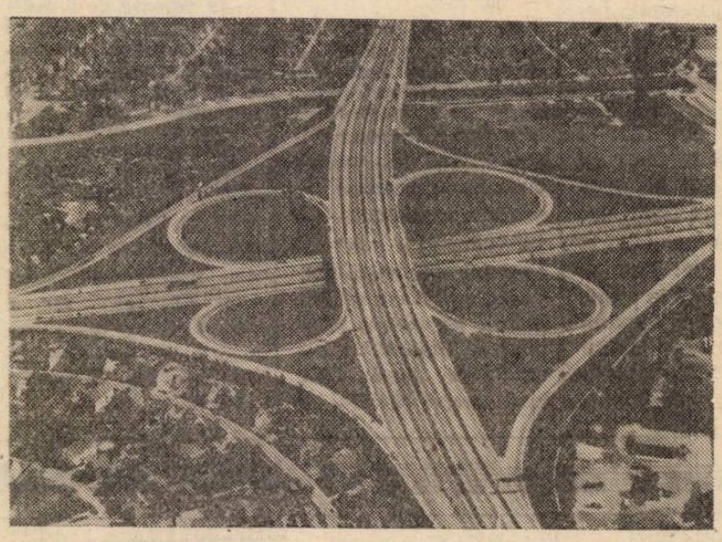

Îmbătrînirea populației

O PROBLEMĂ care preocupă tot mai mult pe demografi, sociologi, economiști și alți specialiști este îmbătrînirea progresivă a populației din țările industrializate sub efectul conjugat al scăderii natalității și al creșterii duratei medii de viață. Pe termen lung, fenomenul poate avea repercusiuni asupra producției sociale, asupra competitivității economiilor naționale respective, deoarece — concomitent cu reducerea ponderii populației active — sporește continuu volumul alocațiilor pentru asigurările sociale (pensii, îngrijire medicală ș.a.).

După statisticile B.I.T. persoanele vîrstnice (de 65 de ani și peste) reprezintă 13% din populația țărilor vest-europene, 10,6% în America de Nord, 10% în U.R.S.S., 8,9% în Japonia. Evoluția este diferențiată de la o țară la alta, apreciindu-se că în jurul anului 2020 același indicator va atinge valori de circa 20% în Japonia, 17,2% în Europa occidentală, 14,2% în America de Nord și 13% în U.R.S.S. În timp ce în prezent — în medie pe ansamblul țărilor dezvoltate — la fiecare nouă persoane una este în vîrstă de 65 de ani sau mai mult, se prevede că la sfîrșitul secolului proporția va fi de 1/8, iar în anul 2020 — de 1/6.

Analizînd posibilitățile de atenuare a efectelor negative ale acestei evoluții, specialiștii recomandă găsirea unor variate modalități de prelungire a vieții active și după împlinirea a 65 de ani, optimizarea programelor sociale.

GLOSAR

Sărăcia în țări dezvoltate

STUDII întreprinse în țări dezvoltate din punct de vedere economic cum sînt cele membre ale Pieței comune vest-europene constată că „sărăcia nu este un fenomen limitat exclusiv la țările îndepărtate ale lumii a treia, el există și în țările industrializate, inclusiv în cele ale CEE". Subliniind această concluzie, buletinul **European File** editat de Comisia Pieței comune (nr. 11/1982) observă în același timp că nu este vorba în mod necesar de același tip de sărăcie ca în țările slab dezvoltate, contextul social-economic avînd un rol foarte important și că în general este greu de realizat o definiție universal valabilă a sărăciei, cu atît mai mult cu cît ea are o mare varietate de forme de manifestare.

În Piața comună este considerat ca prag al sărăciei un nivel al veniturilor reprezentînd jumătatea venitului mediu din țara respectivă. În baza acestei definiții erau clasificate ca sărace, la jumătatea deceniului trecut, circa 10 milioane de gospodării, adică 11,4% din totalul acestora, sau, potrivit unei estimări conservatoare, circa 30 de milioane de oameni.

Dar criteriul de determinare a sărăciei nu poate fi reprezentat numai de venituri, trebuind să fie luați în considerare și o serie de indicatori sociali. Se relevă că, în ciuda eforturilor de reconstrucție întreprinse în perioada postbelică, 3% din familiile din C.E.E. trăiesc în locuințe lipsite de apă curentă și că una din șase gospodării nu este racordată la rețeaua de canalizare. Circa 1,5 milioane de oameni trăiau în „locuințe temporare", situația cea mai acută înregistrîndu-se în zonele urbane sărace, iar numărul adulților analfabeți se ridică la cîteva milioane. Pe de altă parte, șansele tinerilor din familii sărace de a-și continua studiile dincolo de limita învățămîntului general obligatoriu (care s-a extins în ultimele decenii) rămîn foarte mici, iar faptul că la absolvire ei nu au nici o calificare sau numai una foarte redusă reprezintă un handicap suplimentar.

Sărăcia, relevă experții citați ai C.E.E., este alimentată mai ales de șomaj, ale cărui dimensiuni au crescut considerabil în ultimii ani, dar și de extinderea recentă a formelor de angajare pe termen scurt, care conferă o mare incertitudine veniturilor. Șomajul și în general sărăcia sînt de multe ori asociate cu o stare precară a sănătății, cu lipsa de instrucție (care determină și o anumită incapacitate de a beneficia chiar de drepturi existente) sau cu o situație familiară grea (familiile în care capul de familie este o femeie sau în care există numeroși vîrstnici în întreținere cunosc un procentaj mai ridicat de sărăcie).

Studiile relevă totodată că deși sărăcia nu este neapărat moștenită, ea se perpetuează în anumite medii, cum este cel al muncitorilor imigranți, handicapați de necunoașterea corespunzătoare a limbii țării gazdă, de nivelul scăzut de instrucție și de calificare.

V. D.

Garanții

Silvian Voicu, Rîmnicu Vîlcea — Sistemul de garanții al Agenției internaționale pentru energia atomică (A.I.E.A.) a fost conceput pentru a verifica să nu se producă o deturnare de materiale nucleare supuse garanțiilor, astfel ca centralele nucleare plasate sub aceste garanții să nu fie utilizate în scopuri militare, scopul fiind împiedicarea proliferării armelor nucleare. Sistemul se limitează desigur la verificarea în statele care au încheiat cu A.I.E.A. acorduri în acest sens.

Așa cum precizează un recent raport al Agenției, numărul statelor capabile din punct de vedere tehnic să producă materiale nucleare este deja ridicat și probabil va spori în continuare. Pînă în prezent la Tratatul de neproliferare a armelor nucleare au aderat 114 state nedotate cu arme nucleare. 37 din aceste state au activități nucleare notabile ; dintre ele 36 au încheiat cu A.I.E.A. acordurile de garanții cerute de Tratat, iar un acord este în curs de negociere.

Instalații nucleare funcționează și în 12 state nedotate cu arme nucleare care nu au aderat la Tratatul de neproliferare ; în patru din aceste state se află în exploatare sau sînt în construcție instalații nucleare nesupuse garanțiilor și putînd produce materiale utilizabile pentru fabricarea de arme nucleare. Totuși, se apreciază că circa 98% din totalitatea activităților nucleare din toate statele nedotate cu arme nucleare, indiferent dacă au aderat sau nu la Tratatul de neproliferare, sînt actualmente supuse garanțiilor.

Remonetizarea aurului

Sorin Șerbănescu, București — Există și opinii care consideră că propunerile privind remonetizarea aurului (vezi Revista economică nr. 31 din 6 august 1982) nu au o bază economică, ci una politică. Este cert că dolarul ar avea de cîștigat pe plan internațional din apropierea lui de aur. Potrivit concepției monetariste însușite de administrația Reagan, s-a dus în S.U.A. și continuă să se ducă o politică de menținere a dobînzilor bancare la un nivel exorbitant, pentru a se restrînge creditul și a se atrage capitalurile străine, ambele aceste obiective venind în sprijinul țeiului prioritar al politicii economice a S.U.A. de reducere a inflației.

În prezent, S.U.A. se află, de asemenea, potrivit concepției școlii monetariste de la Chicago, în prima fază a unui asemenea proces de „însănătoșire" economică, care ar crea un climat favorabil întăririi dolarului, cu prețul stagnării sau chiar regresului activității productive, al creșterii șomajului. În faza următoare ar urma ca pe fundalul lichidării inflației să se asiste la o redresare a economiei, la o reintrare în normal. În această lumină, preocupările de întoarcere la etalonul aur apar ca fiind premature din punct de vedere economic-financiar, dar actuale din punct de vedere politic.

Antarctica

Kunigunde Munteanu, Sebeș — Conferința de la Wellington (Noua Zeelandă), din vara acestui an, consacrată — după cum a relatat presa internațională — unor aspecte legate de importantele bogății minerale ale celui de al șaselea continent, a reunit cele 14 state semnatare ale Tratatului asupra Antarcticii încheiat în 1959 și intrat în vigoare în 1961, și anume : Africa de Sud, Argentina, Australia, Belgia, Marea Britanie, Chile, Franța, R. F. Germania, Japonia, Norvegia, Noua Zeelandă, Polonia, Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii.

Potrivit unor estimări făcute de „Geological Survey" din S.U.A., subsolul Antarcticii ar conține miliarde de tone de petrol, mii de miliarde de metri cubi de gaze naturale ; la rîndul lor Japonia, Marea Britanie și Chile au relevat descoperirea în Antarctica a unor importante zăcăminte de uraniu. Alte bogății minerale identificate sînt : minereu de fier, de mangan, de crom, de cupru, nichel, cositor, molibden, aur și argint. Nici una din aceste resurse nu este exploatată în prezent.

Tratatul menționat asupra Antarcticii expiră în anul 1991. Conferința de la Wellington s-a desfășurat cu ușile închise.

Sector de stat

Petre Postelnicu, Iași — 1) În urma aplicării programului guvernamental de naționalizări, statul francez controlează în prezent 80% din producția siderurgică, peste 60% din cea metalurgică, 54% din producția chimică de bază, 84% din aeronautică, 75% din cea de fibre artificiale, 75% din producția de armament, 40% din electronică și informatică, 35% din producția de sticlă, 23% din cea farmaceutică, precum și aproape în întregime sectorul bancar.

2) Profesorul francez François Perroux, care ne-a vizitat de curînd țara, este în vîrstă de 79 de ani.

Tramvai

Vadim Barbu, Sibiu — Reconsiderarea tramvaiului ca mijloc de transport în comun este în curs și în alte țări europene ca de pildă R.F. Germania, unde în prezent mai circulă tramvaie numai în 32 din cele 80 de orașe care dispuneau încă de asemenea mijloace de transport în anii '50. Locul tramvaielor, considerate anacronice, în orașele vest-germane a fost luat inițial de autobuze, apoi în măsură crescîndă de metrouri și trenuri urbane și bineînțeles de autoturismul personal. Preferința **excesivă** acordată mijloacelor de transport în subteran (care, se relevă, a permis mai mult decît dublarea vitezei de circulație) a început să fie pusă sub semnul întrebării din cauza investițiilor extrem de mari presupuse de acestea. De pildă, centrul orașului Frankfurt pe Main va fi deservit în 1988 de 14 linii ferate subterane rapide, costul unui kilometru de linie ridicîndu-se la 133 milioane de mărci. La suprafață costul kilometrului de linie de tramvai se estimează că nu ar fi depășit 6—8 milioane de mărci, iar cheltuielile de exploatare ar fi fost și ele mai reduse. În același timp, tramvaiele pot avea prin natura lor o rețea mult mai deasă.

Reabilitarea tramvaiului se va face în condițiile conceperii unor vagoane mai confortabile și mai puțin poluante din punct de vedere sonor. Ea nu înseamnă cîtuși de puțin renunțarea la metrou, fără care se apreciază că orașele respective s-ar fi asfixiat din cauza supraaglomerării traficului la suprafață, ci doar un mai bun echilibru între diferitele mijloace de transport.

Grîu

Vasile Mustățea, Lehliu Gară — 1) Cea mai mare recoltă mondială de grîu s-a înregistrat în 1981, și anume 457 milioane de tone, principalii producători fiind U.R.S.S., S.U.A. și R.P. Chineză. Potrivit Consiliului internațional al grîului, principalii exportatori de grîu au fost anul trecut S.U.A. (49,5 mil. t), Canada (17 mil. t) și Australia (11 mil. t). 2) Ungaria a devenit membră a Fondului Monetar Internațional la 6 mai a.c. Prin aderarea sa F.M.I. numără în prezent 146 de țări membre.

Niobiu

Eugen Bumbea, Tîrgoviște — Principala ramură industrială consumatoare de niobiu este siderurgia, căreia îi revine în prezent 85—90% din extracția mondială a acestui metal rar, care a sporit substanțial în ultimul deceniu, de la 8 512 tone în 1970 la 15 399 t în 1980. Interesul crescînd pentru niobiu se datorează calităților deosebite de rezistență la presiune și coroziune pe care le capătă oțelurile aliate cu acest metal, utilizabile în aeronautică, în construcția de conducte și turbine, în structura de rezistență a clădirilor înalte, podurilor, stadioanelor, hangarelor etc. Cel mai mare producător mondial de niobiu este Brazilia, a cărei pondere în extracția mondială a crescut în același interval de la 65% la 82%. Aproape 90 din producția braziliană de niobiu este furnizată de o singură firmă. Pe plan mondial alți producători importanți au fost în 1980 Canada (11%), Uniunea Sovietică (5%) și Nigeria (2%).

Corneliu Făgărășanu, Tîrgu Mureș — Am primit scrisoarea dumneavoastră.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 32 din 13 august 1982

ÎN ÎNTÎMPINAREA ZILEI DE 23 AUGUST

— Dezvoltarea forțelor de producție — factorul esențial al victoriei socialismului în România, al progresului și bunăstării întregului popor **(Marin Mehedințu)** 1

— Opțiuni pentru corelarea armonioasă a ramurilor în strategia dezvoltării (I) **(Barbu Gh. Petrescu)** 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Reducerea costurilor — element dinamizator al eficienței **(Gh. Șică)** 5

— Dezbatere R.E. Accelerarea procesului de diversificare, înnoire și modernizare a producției (II) 7

— Materialele refolosibile : recuperare + valorificare = economii de resurse **(M. St. Dobrotă)** 9

— Relația plan-contract, o problemă complexă **(Cornel Suciu)** 10

— Preocupări actuale și de perspectivă în domeniul grîului și orzului **(Cristian Hera)** 12

— Structurarea ofertei și comercializarea produselor **(Romulus Palade)** 14

— Materialele din stoc, introduse operativ în circuitul productiv **(Vasile Pop)** 16

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Raționalizarea personalului muncitor în sectorul terțiar **(C. Ioniță, Petre Danciu, Adrian Rusu)** 18

TEORII-IDEI

—O componentă a noii calități : utilizarea eficientă a fondurilor fixe **(Angelica M. Vrabie)** 20

— Consemnări. Educația și creșterea economică **(Vl. Trebici)** 22

— Școli ● curente ● economiști. Dezechilibrele economiei capitaliste și instrumentarul pentru investigarea lor (IV) **(Sultana Sută-Selejan)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Producția de cereale — nodul gordian al problemei alimentare în lumea contemporană **(Oprea Parpală)** 26

— Forumul dezvoltării 28

— Tendințe-conjuncturi 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— Development of the productive forces : the essential factor of the victory of the socialism in Romania, for the progress and welfare of the whole people **(Marin Mehedințu)** 1

— Options for a balanced correlation of branches in the strategy of development **(Barbu Gh. Petrescu)** 3

— Costs cut down — a dynamic element of the efficiency **(Gh. Șică)** 5

— Accelerate the process of diversification, innovation and modernization of the production (II). **A debate** 7

— Stocked materials : operative turn back in the economic circuit **(Vasile Pop)** 16

— Schools ● trends ● economists. Unbalances in the capitalist economy and the instruments for their investigation (IV) **(Sultana Sută-Selejan)** 24

— Grain production : the Gordian knot of the food problem in the contemporary world **(Oprea Parpală)** 26

DANS LE NUMÉRO

— Le développement des forces productives — le facteur essentiel de la victoire du socialisme en Roumanie, du progrès et du bien-être du peuple entier **(Marin Mehedințu)** 1

— Options pour la corrélation harmonieuse des branches dans la stratégie du développement **(Barbu Gh. Petrescu)** 3

— La reduction des coûts — élément dynamisateur de l'efficience **(Gh. Șică)** 5

— L'accélération du processus de diversification, renouvellement et modernisation de la production (II) **(débat)** 7

— Les matériaux stockés — rapidement reintroduites dans le circuit economique **(Vasile Pop)** 16

— Ecoles ● courants ● économistes. Les déséquilibres de l'économie capitaliste et l'instrumentaire pour leur investigation (IV) **(Sultana Sută-Selejan)** 24

— La production de céréales — noeud gordien de la production alimentaire dans le monde contemporain **(Oprea Parpală)** 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Развитие производительных сил — существенный фактор победы социализма в Румынии, прогресса и благосостояния всего народа **(Марин Мехединцу)** 1

— Оптации для достижения гармоничного соотношения между отраслями в стратегии развития **(Барбу Г. Петреску)** 3

— Уменьшение производственных расходов динамизирующий элемент эффективности **(Г. Шикэ)** 5

— Ускорение процесса обновления, модернизации и разнообразия продукции (II) **(Обсуждение)** 7

— Оперативно ввести в производственный поток находящиеся в запасе материалы **(Василе Поп)** 16

— Школы ● течения ● экономисты. Диспропорции в капиталистической экономике и инструментарий для их изучения (IV) **(Султана Сутэ-Сележан)** 24

— Производство зерновых — гордиев узел продовольственного вопроса в современном мире **(Опря Парпалэ)** 26

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă P.O. Box 136—137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1

În orice locuință, de un folos real — miniaspiratorul „MIGNON". Deși de dimensiuni reduse, cu ajutorul noului aspirator se pot curăța : mobila, ușile, ferestrele, hainele, locurile mai greu accesibile din locuința dv.

„MIGNON" — un aspirator ușor de manevrat și cu un consum redus de energie electrică.

De vînzare în magazinele de specialitate ale comerțului de stat. Prețul 525 lei (în care sînt incluse și accesoriile — prelungitor, trei perii, sac de rezervă, diuză îngustă).

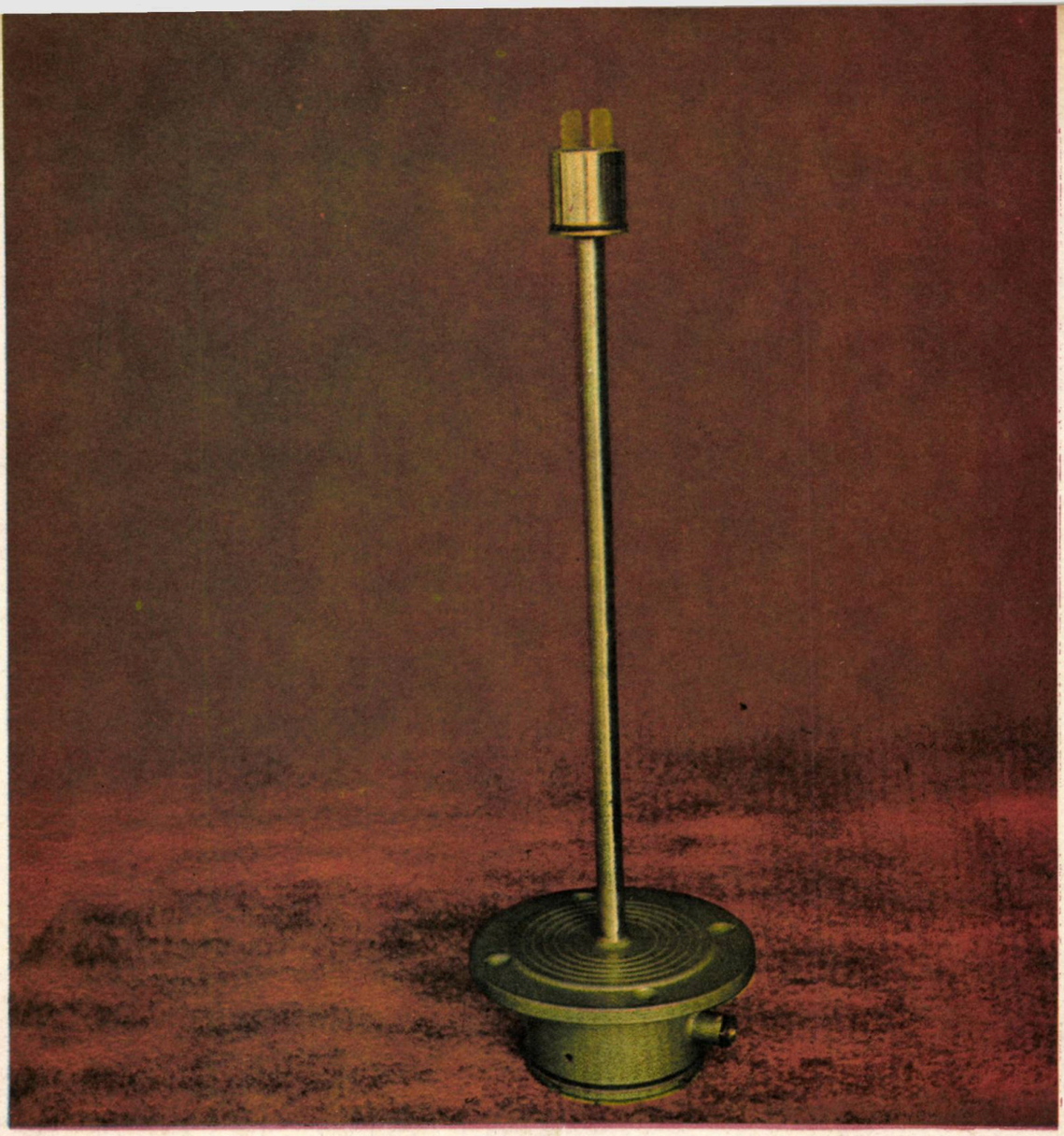

1982 AUG 24

ÎNTREPRINDEREA DE TRADUCTOARE ŞI REGULATOARE DIRECTE PAŞCANI, str. Moldovei, nr. 17 bis, jud. Iaşi

Vă oferă următoarele familii de produse:

— Detectoare electromagnetice de debit (∅25 + ∅800)
— Adaptoare electronice pentru detectoare electromagnetice de debit
— Diafragme
— Detectoare electromagnetice de debit tip spadă
— Regulatoare directe de temperatură
— Regulatoare directe de presiune
— Ventile electromagnetice
— Traductoare electronice de nivel
— Semnalizatoare de nivel pentru substanţe granulare
— Pompe pentru verificat manometre
— Manometre diferenţiale cu tub „U"
— „SERVICE" — pentru detectoare electromagnetice de debit şi adaptoare

— Pentru relaţii suplimentare telefonaţi la nr. 981/62 515/150 sau 61 512/151.

În prezentul număr vă prezentăm mai detaliat familia :

TRADUCTOARE ELECTRONICE DE NIVEL

Produsele din această familie sînt destinate măsurării şi reglării nivelului unui material de umplere din rezervoare, buncăre, silozuri etc., între două limite stabilite anterior sau sesizării unor nivele prestabilite. Familia este formată din 2 variante constructive :

— indicator electronic de nivel ;
— sesizor electronic de nivel.

Indicatorul electronic de nivel cu funcţiile de măsurare şi reglare a nivelului poate fi folosit la automatizarea procesului de umplere şi golire a diverselor recipiente. Este compus din :

— blocul traductor, montat pe recipient, format din sonda de măsură şi un convertor capacitate/curent ;
— blocul de măsură şi reglare a nivelului montat la distanţă pe panoul de comandă.

Funcţionarea aparatului se bazează pe variaţia capacităţii electrice dintre peretele rezervorului, în care se controlează nivelul şi sonda metalică izolată, introdusă în rezervor. Variaţia de capacitate este transformată de convertorul capacitate/curent într-o variaţie de c.c., care poate fi dusă la distanţă, amplificată şi măsurată în blocul de măsură şi reglare. Prin intermediul unui circuit logic se obţin la ieşirea blocului de măsură şi reglare 2 semnale corespunzătoare nivelelor minim şi maxim stabilite anterior.

Sesizorul electronic de nivel se utilizează pentru sesizarea unor nivele prestabilite.

Este format din :

— traductorul electronic care sesizează pătrunderea între armăturile unui traductor montat în exterior ;
— blocul de comandă, format dintr-un circuit de comandă care acţionează un releu al cărui contactor (NI + ND) poate fi introdus în schema de automatizare a rezervorului;
— blocul de alimentare.

Legătura între blocul traductor şi carcasa care conţine blocul de alimentare şi comandă este asigurată cu o teavă (prin care trece un cablu cu trei fire), a cărei lungime depinde de înălţimea rezervorului şi nivelul care trebuie sesizat

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

23 AUGUST

Numărul 33 ● Vineri 20 august 1982

PREȘEDINTELE ȚĂRII, TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU, ÎNTR-UN CONTINUU ȘI RODNIC DIALOG CU POPORUL

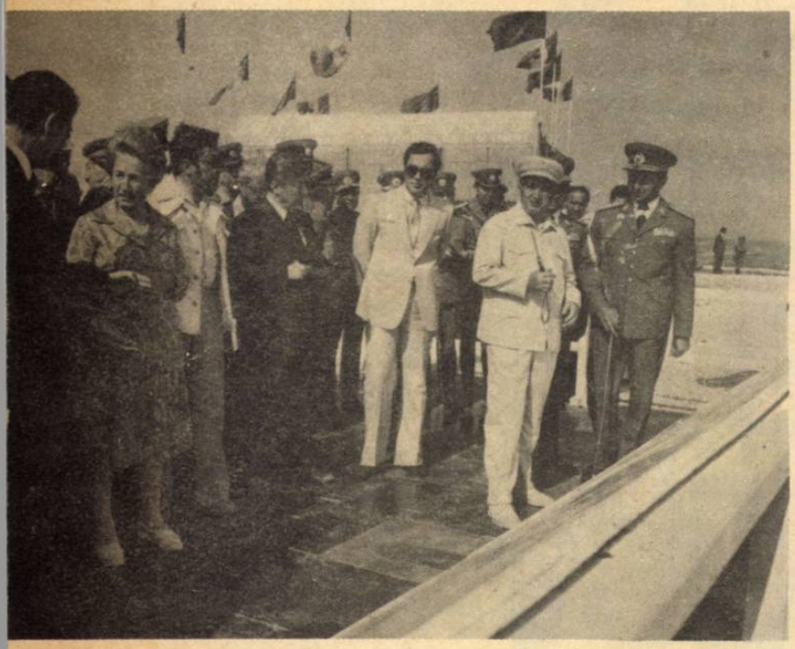

D 646

curier
economic legislativ

ORSZÁGOS MŰSZAKI INFORMÁCIÓS KÖZPONT ÉS KÖNYVTÁR

drept şi uzanţe internaţionale

Contractele de vînzare internaţională cu termen esenţial

1. Caracteristici generale. Atît reglementările legale, cît şi practica de comerţ exterior deosebesc, în cadrul contractului de vînzare internaţională de mărfuri, două varietăţi diferite, în funcţie de natura termenului de livrare convenit de părţi. Din punctul de vedere arătat, se poate face o disociere netă între vînzările cu termen de livrare **uzual** şi cele cu termen **esenţial.**

Exemplele cele mai adesea citate ale unor vînzări cu termen esenţial de livrare evocă furnizarea de combustibili şi de provizii pentru o navă care pleacă din portul de expediţie la o zi fixă sau procurarea de mărfuri de sezon unei întreprinderi alimentare, care îşi desfăşoară temporar activitatea într-o staţiune climaterică sau pe timpul unei competiţii sportive (schi, bob etc.). Dacă livrarea nu a avut loc înainte de ridicarea ancorei sau, în celălalt caz, în timp util (iar nu în ultimele zile ale sezonului sau festivalului, ori campionatului), însăşi raţiunea contractului de vînzare (cauza sa juridică) dispare pentru cumpărător

Exemplele la care ne-am referit pun în evidenţă şi trăsătura definitorie că termenele esenţiale nu se reduc la indicarea unei zile anumite de livrare. Ele pot deopotrivă să aibă de obiect o perioadă determinată de timp, în genere scurtă (intervalul cît funcţionează un tîrg internaţional de mostre, un şantier industrial pentru construirea unui obiectiv cultural, administrativ etc.).

Deosebirile dintre vînzarea cu termen uzual şi operaţiunea cu termen esenţial decurg în principal din efectele specifice pe care le produce expirarea datei stabilite de părţi în vederea livrării mărfii. În adevăr, executarea obligaţiei de către vînzător ulterior scadenţei convenite prin contract, este admisibilă sau nu, din punct de vedere juridic, în funcţie de felul termenului stipulat. Astfel :

— termenul esenţial exclude în principiu posibilitatea livrării tardive ;

— termenul uzual o tolerează, în anumite limite, dar bineînţeles cu obligaţia adiţională, pusă în sarcina vînzătorului, de a despăgubi pe cumpărător pentru prejudiciile pe care le-a suferit datorită întîrzierii.

În legislaţia noastră internă, vînzarea de mărfuri cu termen esenţial îşi găseşte consacrarea în art. 69 din Codul comercial. Textul se aplică deopotrivă, potrivit practicii arbitrale, în activitatea de comerţ exterior.

În raporturile dintre organizaţiile economice ale ţărilor membre în C.A.E.R., o reglementare specifică în materie este prevăzută de unele texte ale C.G.L. 1968/1975, precum paragraful 11, lit. A, paragraful 70, pct. 4, paragraful 77 şi paragraful 86. Textele citate folosesc însă denumirea de **termen fix,** în loc de termen esenţial, care ni se pare preferabilă, redînd mai exact specificul noţiunii respective.

La rîndul său, Comisia de arbitraj de la Bucureşti (C.A.B.) a contribuit, prin hotărîrile pronunţate, la precizarea regimului juridic al termenului esenţial de vînzare internaţională, aşa cum ne propunem să arătăm în cele ce urmează.

2. Termen esenţial cu caracter explicit sau implicit. Părţile care încheie o vînzare internaţională dispun, evident, de facultatea de a preciza printr-o clauză adecvată natura de termen esenţial pe care înţeleg să o confere momentului fixat pentru livrarea mărfii. În acest caz, raporturilor lor juridice cîştigă în stabilitate, fiind înlăturate **de plano** eventualele controverse referitoare la caracterizarea datei cînd produsele urmează să fie livrate.

Uneori însă contractul omite să specifice neechivoc semnificaţia termenului de livrare. În lipsa unei menţiuni exprese referitoare la natura acestuia, se consideră că pe cale de interpretare este totuşi, posibil de stabilit voinţa reală a părţilor, în măsura în care a fost manifestată cel puţin tacit. Existenţa termenului esenţial de livrare poate fi deci dedusă, în lipsă de alte elemente relevante, din natura operaţiunii pe care părţile în cauză au încheiat-o, ţinîndu-se seama cu precădere de finalitatea economică urmărită de ele sau de alte circumstanţe semnificative. De astă dată însă o anumită marjă de incertitudine subsistă referitor la efectele contractului, dacă între părţi se ivesc ulterior neînţelegeri asupra naturii termenului pe care l-au stipulat, fără precizările necesare.

În sensul arătat, hotărîrea C.A.B. nr. 78 din 17 martie 1980 a stabilit că „un contract de livrare de mărfuri poate fi caracterizat ca un contract cu termen fix, dacă părţile trebuiau şi au fost în măsură să-i cunoască acest specific, chiar în lipsa unei clauze care să precizeze explicit că nerespectarea termenului de livrare atrage desfiinţarea în mod automat a contractului.

Prin interpretarea voinţei părţilor şi luîndu-se în considerare totodată, natura operaţiunii de comerţ exterior, practica arbitrală a ajuns la concluzia că s-au încheiat contracte cu termen esenţial (fix) de livrare, în următoarele situaţii :

— Face parte din categoria ce ne preocupă, potrivit hotărîrii citate nr. 78/1980, contractul de aprovizionare cu marfa necesară în vederea repunerii în exploatare a unei uzine, în termen maxim de două luni de la data unor avarii accidentale.

Supliment la nr. 33 1982 Revista ECONOMICA

— Intr-o altă speță, soluționată prin hotărîrea nr. 195 din 3 septembrie 1980, C.A.B a apreciat că se încheiase un contract cu termen esențial în trimestrul IV/1975, deoarece piesele tehnice care îi formau obiectul erau necesare pentru edificarea unui obiectiv industrial de către cumpărător și trebuiau predate loco șantierului respectiv, care se închidea, potrivit contractului de construcții-montaj încheiat de cumpărător cu terțul beneficiar al obiectivului, la o dată fixă.

3. Regimul juridic al termenului esențial. Particularismul termenului esențial de livrare a mărfii se manifestă sub multiple aspecte, care reprezintă tot atîtea deosebiri față de termenul uzual. În principal, se pot reține ca trăsături de diferențiere, mai mult sau mai puțin accentuate, parțiale sau totale, între cele două feluri de termene în discuție, următoarele :

— modul de interpretare a clauzei contractuale referitoare la termenele de livrare ;

— regimul clauzelor contractuale referitoare la daunele moratorii ;

— consecințele reclamației privitoare la calitatea mărfii asupra termenelor de livrare ;

— efectele forței majore asupra termenelor contractuale;

— consecințe ale neexecutării la timp a obligației de livrare a mărfii convenite ;

— sancțiunea nelivrării mărfii pînă la expirarea termenului fixat.

4. Interpretarea clauzei contractuale referitoare la termenele de livrare. În vînzarea comercială internațională, termenul esențial de livrare constituie o excepție de la situația normală în consecință, i se aplică o interpretare restrictivă. În caz de dubiu prevalează, cu alte cuvinte, punctul de vedere că părțile au înțeles să stipuleze un termen de livrare uzual, iar nu unul esențial.

În sensul arătat, jurisprudența reținuse soluția, pe deplin exactă, că prin termen esențial, în accepțiunea art 69 Cod com. nu se înțelege orice termen care a fost convenit într-o operațiune comercială. Numai unele termene comerciale reunesc cerințele spre a fi socotite esențiale. Prin adoptarea noțiunii de termen esențial, legiuitorul comercial nu a înlăturat, în nici un caz, caracterul de drept comun, în relațiile de afaceri, al termenului uzual

În temeiul raționamentului arătat s-a ajuns la concluzia, explicabilă, că termenul fixat pentru plata unei anumite sume în numerar, deși fixat în cadrul unui contract comercial, nu poate fi considerat ca esențial, dacă operațiunea respectivă nu-i conferă, prin natura sa deosebită, un atare caracter exorbitant.

În același sens, C.A.B. a stabilit prin hotărîrea nr. 41 din 23 noiembrie 1968 următoarele : „Contractul care nu specifică în mod expres sau din conținutul cărula nu rezultă clar că nerespectarea termenului de livrare atrage desființarea sa de plin drept sau posibilitatea pentru cumpărător de a-l denunța imediat, prezintă natura unui termen uzual de livrare a mărfurilor, iar nu a unui contract cu termen fix, în sensul paragrafului 11, lit. A din C.G.L. Aplicarea textului citat se exclude îndeosebi — a adăugat organul arbitral — dacă ulterior expirării termenului de livrare, cumpărătorul nu a denunțat contractul ci a fost de acord să primească în continuare, cantitatea de marfă întîrziată".

Citățm deopotrivă ca semnificativă hotărîrea C.A.B. nr. 51 din 12 februarie 1980 potrivit căreia „Cumpărătorul nu are dreptul, în cadrul prevederilor C.G.L., să considere anulat contractul de livrare de mărfuri — în lipsa unei clauze în acest sens — în temeiul faptului că vînzătorul nu și-a îndeplinit defel obligațiile asumate pînă la data finală fixată pentru a termina livrarea în asemenea situații — a precizat organul arbitral — cumpărătorul are numai dreptul să solicite penalitățile de întîrziere prevăzute de paragraful 83 din C.G.L.". Pe calea unei interpretări restrictive s-a apreciat cu alte cuvinte că nici în condițiile spetei evocate părțile nu conveniseră fără echivoc un termen esențial

Sub alte aspecte totuși anumite soluții arbitrale referitoare la termenele uzuale de livrare, se învederează deopotrivă valabile în domeniul contractelor de comerț exterior care prevăd o anumită perioadă de timp cu caracter esențial, precum un sezon estival, durata unei expoziții sau altele asemenea.

Cu titlu de exemplu, menționăm în sensul ce ne preocupă hotărîrea C.A.B. nr. 138 din 29 august 1977 potrivit căreia „neprecizarea în contractul de livrare de mărfuri a cantității aferente fiecărui trimestru echivalează cu o repartizare egală a acestora **pro rata temporis**". Cerința elementară de a se menține un nivel pe cît posibil uniform în volumul livrărilor succesive, evitîndu-se expedierile masive și supraaglomerările din faza finală, subliniată judicios de organul arbitral referitor la livrările cu termen uzual, se impune, desigur, și în contractele care, în loc de trimestrele unui an întreg, stabilesc o perioadă determinată de timp cu caracter esențial.

5. Clauza contractuală referitoare la daunele moratorii. Vînzarea internațională cu termen uzual de livrare poate desigur să comporte o clauză care să obligе pe furnizor să plătească penalități de întîrziere cumpărătorului calculate în funcție de valoarea mărfii nepredate la timp, precum și proporțional cu durata depășirii datei de executare convenite. În practica de comerț exterior atari prevederi contractuale constituie o modalitate frecvent uzitată spre a sancționa pe vînzătorul nepunctual. La rîndul lor, C.G.L. recurg la plata de penalități moratorii ca formă preferențială prin care se asigură mobilizarea vînzătorului pentru îndeplinirea la timp a obligației de livrare (paragraful 83).

Orice clauză penală prin care se stabilesc anticipat daune moratorii în sarcina furnizorului nepunctual se învederează însă de neconceput într-o vînzare cu termen esențial, acesta fiind prin definiție incompatibil cu efectuarea tardivă a livrării, pe care penalitățile de întîrziere o presupun și o admit.

6. Consecințe ale reclamației referitoare la calitatea mărfii asupra termenului de livrare. Convenirea unui termen esențial nu dispensează, evident, pe vînzător de obligația primordială de a procura o marfă pe deplin corespunzătoare din punct de vedere calitativ Dimpotrivă, existența unor defecte reclamate ca atare de către cumpărător creează furnizorului o situație vădit mai gravă în contractele cu termen esențial, decît în cele cu termen uzual

Această deosebire de regim juridic apare clar din compararea reglementărilor cuprinse în paragraful 75, pct. 4, cu cele ale paragrafului 77 din C.G.L., primele avînd de obiect o vînzare cu termen uzual, iar celelalte un contract cu termen esențial.

În situația în care părțile au convenit un termen uzual, dacă vînzătorul acceptă să repare defectele reclamate, iar marfa nu poate fi utilizată conform destinației sale pînă la efectuarea remedierilor, el este obligat, în baza paragrafului 75, pct. 4, din C.G.L. să plătească, la cererea cumpărătorului, penalități de întîrziere, calculate de la data prezentării reclamației calitative și pînă la înlăturarea imperfecțiunilor sau înlocuirea produsului deficitar cu altul impecabil Din textul paragrafului 75, pct 4 rezultă, cu alte cuvinte, că înlăturarea defectelor sau înlocuirea mărfii pot avea loc — așa cum se întîmplă în mod obișnuit în practică — abia după expirarea termenului de livrare, iar uneori după un interval de timp destul de mare de la această dată.

Dimpotrivă, dacă s-a convenit un termen esențial, paragraful 77, pct. 1 prevede că vînzătorul este obligat să înlăture defectul sau să înlocuiască marfa reclamată din punct de vedere calitativ în limitele termenului de livrare inițial, stabilit prin contract. Soluția adoptată în materie de C.G.L. se înțelege de la sine. În adevăr, dacă vînzătorul ar fi beneficiat de regimul mai favorabil pentru el, instituit de paragraful 75, pct. 4 (plata de penalități de întîrziere) ar fi putut oricînd să eludeze consecințele juridice deosebit de severe ale termenului esențial livrînd punctual la data convenită, o marfă oarecare (cu defecte) pe care ar fi înlocuit-o ulterior cu produsul efectiv comandat de către cumpărător. Rigoarea termenului e-

sențial ar fi fost astfel spulberată, printr-o livrare aparent punctuală. Tocmai spre a se evita asemenea încălcări ale termenului esențial, C.G.L. obligă pe vînzător să nu-l depășească, nici atunci cînd îi incumbă obligația de a remedia marfa livrată sau de a proceda la înlocuirea ei, conform reclamației formulate de cumpărător.

7. Efectele forței majore asupra termenelor contractuale. Contrastul dintre termenul uzual și termenul esențial se manifestă și în cadrul regimului juridic al forței majore. Deosebirile rezultă din prevederile paragrafului 70, pct. 1 și pct. 4 din C.G.L.

Împrejurările de forță majoră, care întrunesc condițiile definitorii stabilite de paragraful 68 din C.G.L. produc, dacă durează un timp mai îndelungat, un efect dilatoriu asupra contractelor cu termen uzual de livrare. În adevăr, potrivit paragrafului 70, pct. 1 din C.G.L., termenul de executare a obligațiilor contractuale de către părți se decalează în mod corespunzător, cu durata evenimentului de forță majoră și a consecințelor sale (în limitele precizate de paragraful 70, pct. 2 din C.G.L.).

Dar prin opoziție cu cele arătate pînă acum, prelungirea termenelor de îndeplinirea obligațiilor contractuale nu operează sub nici o formă în cazul ivirii unor cazuri de forță majoră, dacă termenul de livrare convenit de părți are caracter esențial (fix). Această soluție, consacrată de paragraful 70, pct. 4 din C.G L., agravează substanțial răspunderea contractuală a vînzătorului, care nu se poate prevala, spre a-și motiva din punct de vedere juridic întîrzierea în expedierea mărfii, de cauzele care sînt de natură să-l exonereze de plata penalităților potrivit cu reglementările de drept comun ale C.G.L. În orice condiții, punctualitatea vînzătorului este absolut obligatorie în contractele cu termen esențial. El își asumă, cu alte cuvinte, implicit, dar indubitabil, însuși riscul evenimentelor de forță majoră.

8. Consecințe ale neexecutării obligației de livrare a mărfii. În cadrul vînzării cu termen uzual de livrare, legislația prevede remediul așa-numit al „executării coactive" spre a asigura obținerea de către cumpărător a mărfii de care avea nevoie, chiar dacă vînzătorul nu își îndeplinește obligația de livrare la care se angajase. Folosirea remediului arătat în vînzarea cu termen esențial implică unele circumstanțieri, care o particularizează și din acest punct de vedere, deși într-un mod mai puțin accentuat, față de dreptul comun al materiei.

În contractele cu termen uzual, art. 68 alin. 3 Cod com. organizează, în caz de nelivrare a mărfii, așa-numita **cumpărare de înlocuire**, precizînd că „dacă neexecutarea contractului provine din partea vînzătorului, cumpărătorul are dreptul de a face să se cumpere lucrul de către un ofițer public însărcinat cu asemenea acte". Totodată, art. 68, alin. 4 Cod. com. recunoaște cumpărătorului dreptul să pretindă diferența dintre prețul plătit a doua oară și acela convenit cu primul vînzător, precum și să ceară eventualele despăgubiri aditionale, dacă îi sînt cuvenite. În fine, legiuitorul subordonează realizarea „cumpărării de înlocuire" de condiția normală ca partea care se folosește de procedura unei „executări coactive" să încunoștințeze pe vînzător că va acționa astfel pentru satisfacerea, pe această cale indirectă, a drepturilor sale derivînd din contract (art. 68, alin. 5).

Practica arbitrală a interpretat larg dispozițiile legale citate, stabilind că procedura de cumpărare prin mijlocirea unui „ofițer public" (agent al unei burse de mărfuri, al unei licitații etc.) nu este exclusivă. În consecință „se recunoaște, în general, cumpărătorului — arată hotărîrea C.A.B. nr. 158 din 19 iunie 1980 — dreptul de a recurge direct la o cumpărare de înlocuire, fiind autorizat și în acest caz să ceară, cu titlu de despăgubire, diferența dintre prețul contractului originar de vînzare și prețul cumpărării de înlocuire" În această situație, a mai precizat hotărîrea arbitrală citată, dovada diferenței de preț se face cu factura sau alte acte din care să rezulte cu certitudine noul preț plătit pe cînd în vînzările efectuate prin intermediul unui ofiter public proba rezultă de la sine din însuși actul de vînzare întocmit sub egida sa. În orice caz, practica arbitrală a decis că procurarea mărfii de înlocuire de la alți furnizori decît cei cu care s-a încheiat contractul inițial este admisibilă numai cu condiția ca aceasta să prezinte caracteristici (sortimentale, calitative etc.) similare celor convenite prin contractul rămas în neexecutare. În sensul arătat pot fi citate hotărîrile C.A.B. nr. 27 din 13 iulie 1972 ; nr. 5 din 7 februarie 1973; nr. 56 din 7 iulie 1978; nr. 25 din 24 ianuarie 1977; nr. 106 din 22 aprilie 1980 ; nr. 158 din 19 iunie 1980

În practica arbitrală s-a pus și problema dacă reglementările din Codul comercial la care ne-am referit, destinate să asigure executarea în natură a contractului de vînzare internațională chiar dacă furnizorul nu-și onorează obligația de livrare, pot fi extinse prin interpretare — în măsura în care, desigur, legea română are în speța respectivă calitatea de **lex contractus** — deopotrivă în operațiunile cu termen esențial.

Răspunsul este în principiu afirmativ, însă implică unele deosebiri, după cum avem în vedere un termen esențial care constă într-o zi determinată sau se materializează într-o perioadă anumită de o săptămînă, o chenzină etc.

Cea din urmă ipoteză beneficiază de cîteva soluții arbitrale, care decid că termenul care constă într-o perioadă determinată, cu caracter esențial, nu exclude procedura cumpărării de înlocuire. În spețele avute în vedere de C.A.B., furnizorul trebuia să procure anumite materiale (piese tehnice), necesare pe un șantier al unei întreprinderi de construcții, care se obligase să edifice un obiectiv industrial, cu dată fixă de predare în folosință (hotărîrea nr. 195 din 3 septembrie 1980) sau să aprovizioneze un șantier care proceda la repunerea grabnică în exploatare a unei uzine parțial avariate, pînă la o zi anumită, ce nu putea fi depășită (hotărîrea nr. 78 din 17 martie 1980). În ambele litigii citate, organul arbitral a decis că în lipsa oricărei livrări efectuate de către furnizorul contractual, cumpărătorul (constructor) a fost îndreptățit, spre a se conforma termenului esențial convenit cu beneficiarul edificiului, termen deopotrivă cunoscut ca esențial și de către vînzător, să-și procure mărfuri de înlocuire în timp util spre a respecta scadența absolut obligatorie.

Dar practica arbitrală nu a avut încă ocazia să se pronunțe și în problema dacă remediul constînd într-o cumpărare de înlocuire poate fi utilizat deopotrivă în vînzările cu termen esențial fixat într-o anumită zi (iar nu pe o perioadă determinată de timp).

Întrucît în operațiunile din această ultimă categorie cumpărătorul trebuie să aștepte, în genere, executarea obligației furnizorului pînă la termenul esențial, s-ar părea că folosirea remediului unei cumpărări de înlocuire înainte de data respectivă ar putea fi socotită abuzivă, afară numai dacă s-ar stabili în mod cert că vînzătorul nu procedase la măsurile pregătitoare, cum ar fi lansarea în producție, necesare spre a-și îndeplini punctual angajamentul contractual.

Mai este de reținut că, potrivit art. 69 Cod com., cumpărătorul poate fi de acord, cu o prelungire — dealtfel extrem de scurtă — a termenului esențial, cu o durată adițională de cel mult o zi de la manifestarea acestui consimțămînt. În interval s-ar părea că nu se exclude posibilitatea de a se recurge, însă, numai a doua zi după notificarea consimțămîntului arătat al cumpărătorului, la o „executare coactivă", dacă obligația de livrare a cumpărătorului rămîne totuși neonorată chiar și în cursul prorogării astfel acordate.

9. Sancțiunea nelivrării mărfii pînă la expirarea termenului convenit. În lipsa unei cumpărări de înlocuire, care, în limitele anterior arătate, ar putea interveni ca un remediu în orice vînzare internațională de mărfuri, neexecutarea obligației de livrare de către furnizor poate avea ca rezultat sancțiuni diferite, după cum părțile au convenit un termen uzual sau un termen esențial.

În vînzarea cu termen uzual, legislația română de drept comun (art. 1020 din Codul civil) autorizează pe cumpărător să obțină pe cale judiciară sau arbitrală, ca sancțiune im-

potriva furnizorului, atît rezoluțiunea contractului, cît și daunele corespunzătoare. În nici un caz însă, rezoluțiunea nu operează desființarea contractului de plin drept **(eo ipso)**, în lipsa unui pact comisoriu special, ci trebuie pronunțată de către organul de jurisdicție, în măsura în care constată o culpă semnificativă în sarcina vînzătorului.

Spre deosebire de soluțiile evocate, C.G.L. exclud în principiu, chiar în atari situații, rezoluția contractului de livrare de mărfuri pe care îl reglementează, înțelegînd astfel să impulsioneze, în orice condiții, executarea în natură, chiar tardivă a obligației asumate. Sancțiunile patrimoniale instituite de C.G.L. constau, în asemenea ipoteză, așa cum s-a spus și anterior, îndeosebi în plata unor **penalități moratorii** de către furnizor.

Regimul contractelor cu termen esențial se particularizează **vădit, prin** comparație cu cel al operațiunilor cu termen uzual, **și sub** aspectul sancțiunilor pentru neexecutare **ce ne preocupă.**

În adevăr, convenirea unui termen esențial echivalează cu stipularea unei condiții rezolutorii exprese, care atrage în mod automat **(ipso jure)** desființarea contractului respectiv, fără somație, punere în întîrziere sau cerere de chemare în judecată, dacă furnizorul nu își îndeplinește, pînă la data stabilită, obligația de livrare, fie că era sau nu în culpă pentru această neexecutare.

De aici decurg unele consecințe juridice pe care nu le întîlnim în vînzarea cu termen uzual de livrare. Astfel, potrivit hotărîrii C.A.B.' nr. 78 din 17 martie 1980, „neexecutarea unui asemenea contract pînă la termenul esențial, deosebit de urgent pe care îl stabilise, îndreptățește pe cumpărător să-l denunțe, refuzînd aducerea sa la îndeplinire ulterior momentului repunerii în funcțiune a uzinei, cu materiale procurate între timp de către cumpărătorul-constructor".

Mai mult decît atît, potrivit hotărîrii nr. 195 din 3 septembrie 1980, pronunțată de asemenea, de C.A.B., contractul cu termen esențial expiră la împlinirea acestuia, fără a se cere, în scopul arătat, vreo manifestare de voință specială a cumpărătorului, prin care să declare reziliat contractul sau să-l denunțe din cauza întîrzierii în livrarea mărfii convenite.

Pe de altă parte, practica arbitrală a stabilit, în deplină concordanță cu soluția de principiu citată, cu mărfurile livrate de furnizor după expirarea termenului esențial, care operează desființarea contractului în cauză, constituie o operație extracontractuală. În consecință, vînzătorul nu poate, în principiu, să mai pretindă prețul de la cumpărător. În sensul arătat, hotărîrea C.A.B. nr. 195 din 3 septembrie 1980 a arătat că „după expirarea termenului esențial al închiderii șantierului de construcție, contractul de livrare încetîndu-și de la sine orice efecte, furnizorul nu mai are nici o justificare să efectueze și ulterior livrările de piese tehnice la care se angajase (în speță le-a predat cu o întîrziere de 3 ani). Dacă totuși, a făcut-o, fără să fi întrebat pe cumpărător, dacă îi mai sînt necesare, se găsește în culpă și nu poate pretinde prețul lor".

La rîndul lor, dispozițiile din C.G.L. consacră soluții similare. Astfel, potrivit paragrafului 11, lit. A, pct. 1, în cazul nerespectării termenului fix de livrare, contractul se desființează în mod automat sau cumpărătorul este în drept să-l denunțe imediat. Aceeași reglementare, instituind dreptul cumpărătorului de a denunța contractul, o găsim reiterată și în paragraful 77, pct. 1, din C.G.L., în situația în care furnizorul nu a remediat defectele mărfii pînă la expirarea termenului esențial.

Totuși, analogia semnalată cu dreptul comun românesc nu este totală. Acesta se învederează mai sever, sub aspectele pe care le vom preciza, decît reglementările din C.G.L., mai favorabile vînzătorului.

Sistemul de sancțiuni instituit de C.G.L. în materie prezintă oarecare complexitate, acordînd cu titlu prealabil un drept de opțiune cumpărătorului și stabilind în subsidiar o soluție general aplicabilă — penalități compensatorii — dar susceptibilă de corective convenționale.

Potrivit paragrafului 86, pct. 2 din C.G.L., cumpărătorul beneficiază, mai întîi, de un drept de opțiune cît privește modul de reparare al prejudiciului suferit prin neexecutarea contractului pînă la expirarea termenului esențial de livrare. El poate, denunțînd contractul, să ceară vînzătorului fie despăgubiri echivalente cu prejudiciile cauzate de neîndeplinirea obligației de livrare, fie penalitățile compensatorii stabilite de paragraful 86, pct. 1, din C.G.L. Exercitarea acestui drept de opțiune poate fi însă practic restrînsă, în măsura în care prin contractul respectiv sau printr-un acord guvernamental ori interministerial s-a convenit într-altfel.

Dacă, în cadrul opțiunii arătate, cumpărătorul preferă să obțină penalități compensatorii, acestea însumează, potrivit paragrafului 86, pct. 1 din C.G.L. un procent de 5 la sută din valoarea mărfii nelivrate pînă la expirarea termenului esențial. În mod vădit, reglementarea citată avantajează pe vînzător, de vreme ce partea cea mai însemnată din prejudiciu suferit de cumpărător (95 la sută) rămîne neacoperit prin plata penalității globale, cu caracter compensator de 5 la sută. Spre a remedia, totuși, soluția arătată, consacrată printr-o reglementare de aplicare generală, paragraful 86, pct. 1 din C.G.L. admite un corectiv, lăsînd părților posibilitatea ca prin contractul de livrare să prevadă o altă penalitate compensatorie, desigur superioară. Aceeași facultate de a deroga de la procentul derizoriu de 5 la sută poate fi exercitată, potrivit textului citat, de către organele administrației centrale de stat ale părților contractante (vînzător și cumpărător) printr-un acord guvernamental sau interministerial.

Regimul complex la care ne-am referit se regăsește și în cadrul prevederilor paragrafului 77, pct. 1 **in fine**, din C.G.L. Textul are de obiect sancțiunile patrimoniale aplicabile vînzătorului care a livrat o marfă cu defecte, fără să le fi remediat în limita termenului fix, stabilit prin contract. Depășirea acestuia îndreptățește pe cumpărător să denunțe contractul și să exercite opțiunea examinată mai sus, avînd, deci, posibilitatea să pretindă fie despăgubiri, fie penalitățile compensatorii de 5 la sută sau altele convenționale, mai mari, dacă au fost eventual stabilite ca atare prin contractul încheiat de părți sau printr-un acord guvernamental (interministerial). În fond, paragraful 77, pct. 1 transpune **tale quale**, în ipoteza specială a reclamației calitative, soluția de ordin general din paragraful 86, fără vreo modificare de substanță.

10. Modificări convenționale ale efectelor termenului esențial. La fel cum inserarea unui termen esențial, derogator de la dreptul comun, în cuprinsul contractului de vînzare internațională poate avea loc prin voința părților, tot astfel modificarea sau suprimarea efectelor sale specifice decurge din consimțămîntul realizat în acest scop de către cei în cauză, afară numai dacă legea nu dispune în alt mod.

În sensul arătat, art. 69, alin. 1 Cod com. prevede posibilitatea prelungirii, dealtfel, foarte scurte, a oricărui termen esențial. Dreptul de a inițiа această prorogare nu aparține însă în nici un caz debitorului obligației neexecutate punctual. Numai partea în favoarea căreia a fost stipulat termenul esențial — deci creditorul prestației — are facultatea ca, în maximum 24 de ore după expirarea datei respective, să încunoștințeze pe celălalt contractant că voiește să obțină, totuși, îndeplinirea obligației convenite. Într-o asemenea situație vînzarea trebuie să aibă loc, potrivit art. 69, alin. 2 Cod com., a doua zi după notificare.

Așadar, în sistemul legislației noastre interne, facultatea prelungirii termenului esențial aparține în exclusivitate creditorului obligației neexecutate la timp (în genere cumpărătorului). Oferta sa de prorogare, materializată în încunoștințarea la care se referă art. 69, alin. 1 Cod com., urmează însă să fie acceptată de vînzător spre a produce efect. În principiu, este de presupus că acesta va fi de acord, spre a evita o rezoluție de plin drept. Se ajunge astfel la o voință concordantă a părților în cauză, fără care expirarea termenului esențial ar rămîne definitivă.

Posibilitatea prelungirii termenului esențial este prevăzută și de paragraful 11, lit. A, pct. 2 din C.G.L. Potrivit

textului citat, vînzătorul este în drept să efectueze livrarea după expirarea termenului fix stabilit în contract, însă numai cu acordul cumpărătorului. Inițiativa de a solicita prorogarea aparține de astă dată vînzătorului, această ofertă fiind condiționată, în mod firesc, spre a produce efecte, de acceptarea cumpărătorului.

Dintr-un alt punct de vedere este de observat că, spre deosebire de art. 69 Cod com., reglementarea din C.G.L. nu limitează durata de timp înăuntrul căreia vînzătorul poate face propunerea de prelungire a termenului fix. Credem însă că, ținînd seama de natura acestuia, oferta vînzătorului de a-și executa — tardiv — obligația de livrare trebuie să intervină după un interval relativ scurt, spre a avea expectativa de a obține asentimentul cumpărătorului. Acordul necesar devine, în adevăr, tot mai problematic, pe măsură ce timpul trece.

O altă dispoziție din C.G.L. care admite prelungirea termenului fix de livrare, și anume paragraful 77, pct. 2, are de obiect regimul reclamației formulate de cumpărător pentru defecte ale mărfii pe care a primit-o. În principiu (așa cum s-a arătat anterior), vînzătorul trebuie să efectueze remedierile în limita termenului fix stabilit prin contract (paragraful 77, pct. 1). Totuși, cumpărătorul poate fi de acord ca vînzătorul să înlăture defectele și după expirarea acestui termen. Un asemenea consimțămînt implică însă trecerea contractului respectiv de sub regimul deosebit de sever al termenului esențial, sub regimul mai tolerant — cel de drept comun — al termenului uzual de livrare.

În adevăr, în situația ce ne preocupă, depășirea termenului fix nu va mai atrage desființarea de plin drept a contractului, din cauză că remedierile s-au prelungit dincolo de limita timpului astfel convenit. Vînzătorul este autorizat de paragraful 77, pct. 2 din C.G.L. să înlăture defectele, cu acordul cumpărătorului, și după expirarea termenului fix. În acest caz însă, va trebui să plătească penalități moratorii, la cererea cumpărătorului, pentru intervalul de timp cît marfa nu poate fi folosită conform destinației sale. Soluția rezultă din coroborarea paragrafului 77, pct. 2 cu paragraful 31, pct. 5, cu paragraful 75, pct. 4 și cu paragraful 83 din C.G.L. Ea constituie sancțiunea patrimonială aplicată în mod normal vînzătorului răspunzător pentru defectele mărfii, în orice contract de livrare guvernat de C.G.L.

Se învederează astfel că stipularea unui termen esențial de livrare derogă de la regimul uzual al vînzării internaționale de mărfuri numai în măsura în care părțile înțeleg să i se conformeze întocmai. În subsidiar, chiar atari contracte revin, potrivit dispozițiilor examinate din C.G.L., sub imperiul reglementărilor de drept comun ale vînzării cu termen uzual, de îndată ce se poate constata acordul părților de a se depăși termenul fix, inițial convenit.

dr. O. CAPAȚINA

Efectele rezilierii contractului de agent comercial

Agenții comerciali joacă un rol important în schimburile comerciale internaționale, prin faptul că asigură legătura între exportatori și clienți potențiali de pe diferite piețe, facilitînd desfacerea produselor fără ca prezența efectivă a vînzătorului să fie întotdeauna necesară. Principalul element care conferă agenților comerciali un astfel de rol important rezidă în faptul că aceștia cunosc în detaliu condițiile concrete de pe piață, precum și nevoile, gusturile și obiceiurile consumatorilor potențiali, fiind, în consecință, în măsură să găsească noi clienți, să încheie — sau să faciliteze încheierea — a noi contracte de vînzare-cumpărare.

În general, principala sarcină a unui agent comercial constă tocmai în găsirea de noi cumpărători pentru produse de obicei puțin cunoscute pe piața de care se ocupă. Aceasta presupune, de multe ori, eforturi însemnate pentru procurarea unei clientele cît mai fidele. Odată însă introduse în mod satisfăcător produsele pe piață, se poate întîmpla ca exportatorul să aprecieze că nu-i mai sînt necesare serviciile agentului și, în consecință, să decidă renunțarea la colaborarea cu acesta (pentru a nu mai fi ținut a-i vărsa comision pentru contractele încheiate).

Este evident faptul că, de cele mai multe ori, după rezilierea contractului dintre agent și exportator, acesta din urmă va continua să beneficieze de munca anterioară depusă de agent (menținerea clientelei, obținerea de comenzi ferme negociate de către agent înaintea încetării raporturilor juridice dintre cele două părți etc.). În acest context, pentru a desdăuna agentul pentru partea din eforturile sale care nu a fost acoperită de comisioanele deja încasate, în unele țări vest-europene au fost adoptate reglementări în baza cărora exportatorul este ținut să verse — cu ocazia încetării contractului — o anumită indemnizație agentului. Această indemnizație poate reprezenta, în anumite cazuri, o sumă considerabilă; tocmai de aceea exportatorul trebuie să cunoască reglementările în materie existente în țările în care dispune de agenți comerciali; iar aceste reglementări diferă de la o țară la alta, în funcție de sistemul de drept aplicabil: în timp ce în cea mai mare parte a țărilor vest-europene cu sisteme de drept de tip romanic sau germanic obligația de a vărsa astfel de indemnizații este cvasi-automată, în țările cu sisteme de drept bazate pe Common law plata indemnizației nu este obligatorie decît în măsura în care o prevedere expresă în acest sens a fost inclusă în contractul dintre părți.

Prezentăm, în cele ce urmează, principalele prevederi în materia desdăunării agenților comerciali cu ocazia rezilierii contractului dintre aceștia și exportatori în Franța, R. F. Germania, Elveția, Italia și Austria[1].

Franța. Sistemul de drept francez este probabil cel mai avantajos pentru agenți. Conform legii franceze, agentul are dreptul la o indemnizație specială dacă exportatorul pune capăt contractului în mod unilateral (în sensul fie că reziliază contractul în mod prematur, fie că nu reînnoiește relația contractuală cu toate că anterior se angajase în acest sens).

Agentul nu are drept la indemnizație dacă contractul expiră la termenul convenit de către părți sau dacă acesta este denunțat prematur de către exportator ca urmare a culpei agentului. Pe de altă parte, se poate considera că exportatorul a reziliat în mod prematur și unilateral contractul, fără să fie vorba de culpa eventuală a agentului, dacă el dorește să aducă modificări fundamentale relației contractuale, iar agentul, în aceste circumstanțe, nefiind de acord cu exigențele celeilalte părți, încetează îndeplinirea mandatului său.

Legea franceză nu autorizează agentul și exportatorul să convină în avans ca acesta din urmă să nu fie ținut să verse indemnizația respectivă; nu este însă interzis celor două părți să convină în sensul că contractul urmează să înceteze la sfîrșitul unei perioade determinate. De asemenea, atunci cînd părțile cad de acord asupra unei perioade de probă cu durată determinată, exportatorul nu este obligat să plătească indemnizația în cazul în care nu prelungește sau nu reînnoiește contractul.

În cazul în care exportatorul pune capăt relației contractuale ca urmare a unei greșeli comise de către agent, stabilirea existenței culpei și a întinderii acesteia (întindere care să îndrituiască încetarea contractului) cade în sarcina tribunalului. Proba în legătură cu culpa revine exportatorului.

În afara culpei agentului, mai există un alt caz în care legea franceză absolvă pe exportator de la plata indemnizației: forța majoră. Și în acest caz tribunalul este acela care trebuie să se pronunțe asupra existenței forței majore, pe baza probelor furnizate de către exportator.

[1] Vezi, în acest sens, și Branko Vukmir: „Les contrats d'agence: connaître la loi", în Forum du commerce international nr. 2/1981.

În cazurile în care trebuie plătită indemnizația, cuantumul acesteia este stabilit de către tribunal.

Ceea ce caracterizează legislația franceză în materie este faptul că agentul nu este ținut să facă dovada că a procurat în mod efectiv clienți pentru mărfurile exportatorului. Simplul fapt că un agent a pierdut în mod prematur dreptul de a reprezenta exportatorul poate fi considerat ca o pierdere sau un prejudiciu care, în consecință, dă dreptul la desdăunare.

R. F. Germania. Legislația vest-germană protejează, de asemenea, agenții confruntați cu rezilierea contractului de către exportatori. În baza legii federale, pentru a putea fi vorba de plata unei indemnizații, este necesar ca, odată contractul denunțat de către exportator (în unele cazuri chiar de către agent), exportatorul să continue să întrețină relații de afaceri cu clienți procurați anterior de către agentul său. Legea cuprinde, de asemenea, o altă cerință legată de cea precedentă : agentul trebuie să nu fi beneficiat de comision pentru tranzacții deja încheiate sau pe punctul de a fi încheiate cu clienți procurați de către el înaintea încetării contractului. În fine, legea stipulează că indemnizația acordată agentului trebuie să fie echitabilă.

În legislația vest-germană problemei cauzei încetării contractului sau celei încetării premature a acestuia nu li se acordă nici o importanță juridică Dacă condițiile sus-menționate sînt îndeplinite (cu excepția cazurilor în care este vorba de culpa agentului), chiar dacă contractul a încetat ca urmare a decesului, a îmbolnăvirii sau a pensionării agentului, el sau moștenitorii săi păstrează dreptul la indemnizație pentru denunțarea contractului.

Ca și în cazul legislației franceze, cea vest-germană consideră ca neavenită orice clauză prin care agentul renunță la dreptul său la indemnizație în cazul denunțării contractului. O altă asemănare între cele două legislații rezidă în aceea că, în cazul încetării contractului ca urmare a culpei agentului, exportatorul nu este ținut să verse nici un fel de indemnizație acestuia.

La calculul cuantumului indemnizației se ține cont de durata relației contractuale dintre părți, indemnizația fiind, de regulă, direct proporțională cu aceasta. De obicei, calculul se efectuează pe baza nivelului mediu anual al comisioanelor percepute pe parcursul celor 5 ani precedenți încetării contractului.

Elveția. Legislația elvețiană, care recunoaște, de asemenea, dreptul agentului la indemnizație în cazul denunțării contractului, acordă o importanță notabilă legăturii dintre acest drept și contribuția la „creșterea esențială" și efectivă a clientelei pentru produsele exportatorului, precum și la „beneficiile efective" pe care exportatorul le obține, ca urmare a existenței acestei clientele, după denunțarea contractului. Legea nu recunoaște agenților dreptul de a pretinde o indemnizație suplimentară pentru tranzacții pentru care exportatorul a plătit deja un comision.

Dreptul elvețian prevede principiul că agentului trebuie să i se verse o „indemnizație echitabilă". De asemenea, ca și în cazul țărilor menționate anterior, dreptul elvețian stipulează că agentul nu are dreptul la nici o desdăunare dacă încetarea contractului se datorește culpei sale.

Conform reglementărilor elvețiene, indemnizarea agentului este obligatorie, acesta neputînd să renunțe în avans la dreptul său. Această regulă se aplică oricărei persoane care îndeplinește funcțiile unui agent comercial în mod permanent și ca activitate principală. Ca urmare, tribunalele nu recunosc nici un fel de acord — scris sau verbal — prin care agentul liberează exportatorul de obligația acestuia de a-i plăti indemnizația. Cu toate acestea, odată terminată relația contractuală, agentul poate renunța la valorificarea dreptului său.

Referitor la cuantumul indemnizației la care are dreptul agentul, acesta nu poate depăși „cîștigul anual net" realizat de el.

Italia. În Italia contractele încheiate între agenți și exportatori sînt guvernate de „acorduri colective" care au putere de lege. În virtutea acestor acorduri, dacă vînzătorul și agentul sînt, ambii, italieni, primul trebuie să verse un anumit procent din fiecare comision plătit celui de-al doilea, unui organ național de asistență în favoarea agenților și reprezentanților comerciali, ENASARCO (Ente nazionale di Assistenza per Agenti e Rappresentanti di Commercio). Atunci cînd relația contractuală dintre părți ia sfîrșit, agentul poate primi sumele vărsate la ENASARCO cu titlu de desdăunare pentru denunțarea contractului. Acest sistem protejează agenții împotriva falimentului sau insolvabilității vînzătorului.

Dacă vînzătorul este străin (exportator dintr-o altă țară), acesta nu este obligat să verse o anumită contribuție la ENASARCO, însă, în orice caz, trebuie să plătească o indemnizație agenților săi atunci cînd reziliază un contract încheiat pe o perioadă nedeterminată.

În ultimii ani, în unele contracte colective a fost prevăzut un nou tip de desdăunare, care există și în alte țări vest-europene, „indemnizația de clientelă", pe care un exportator este obligat să o verse agentului său la rezilierea contractului din alte motive decît culpa acestuia din urmă. Nivelul acestei indemnizații este de circa 3% din suma tuturor comisioanelor primite de către agent pe toată durata validității contractului.

Austria. Legislația austriacă conține, de asemenea, dispoziții referitoare la indemnizarea agentului în cazul încetării contractului înainte de termenul fixat. Dacă un exportator pune în mod prematur capăt unui contract încheiat cu un agent comercial, fără ca acesta din urmă să aibă vreo culpă, și dacă exportatorul a continuat să obțină profituri de pe urma activităților agentului său după rezilierea contractului, agentul are dreptul la o indemnizație specială.

Reglementările în vigoare în prezent stipulează că, dacă contractul dintre părți a fost în vigoare timp de peste 12 ani, indemnizația poate să se cifreze la 1/12 din comisionul anual. De regulă, desdăunarea nu poate să depășească nivelul comisionului anual total, care este calculat pe baza comisionului anual mediu încasat în cursul ultimilor 3 ani precedenți denunțării contractului. După cel de-al treilea an de validitate a contractului, indemnizația finală este redusă în fiecare an cu 1/12 și, așa cum s-a arătat deja, după 12 ani agenții au dreptul la o compensație, care însă nu poate depăși 1/12 din comisionul anual.

Pe de altă parte, agenții nu au dreptul la nici o indemnizație dacă mandatul lor a fost retras la expirarea perioadei indicate în contractul încheiat între părți.

Adrian CONSTANTINESCU
I.E.M.

Practică arbitrală internațională

APLICAREA DREPTULUI MATERIAL AL ȚĂRII VÎNZĂTORULUI ÎN LITIGIU IZVORÎT DINTR-UN CONTRACT DE VÎNZARE-CUMPĂRARE CU TERMEN INCERT, ÎNCHEIAT DE ÎNTREPRINDERI DE COMERȚ EXTERIOR DIN TĂRILE MEMBRE ALE C.A.E.R.

Contractele de vînzare-cumpărare se încheie, de regulă, cu termene de livrare certe încă din momentul nașterii respectivelor raporturi juridice obligaționale.

În unele cazuri, data împlinirii termenului nu este sau nu poate fi cunoscută în momentul încheierii contractului, cu toate că există convingerea producerii acestei date. Un exemplu îl constituie contractele cu termen de livrare incert, mai rar întîlnite în practică.

Condițiile de executare a contractelor, în cazul în care conțin termene de livrare incerte, pot fi convenite de

părți sau sînt stabilite potrivit dreptului material aplicabil contractului **(lex contractus).**

În cazul contractelor de vînzare-cumpărare, încheiate între părți din țări membre ale C.A.E.R., dacă acestea nu au convenit condițiile de executare a contractului cu termen incert, prin clauzele contractului, atunci se va ține seama de dispozițiile C.G.L.—C.A.E.R. 1968—1975, iar pentru problemele nereglementate sau incomplet reglementate de aceste Condiții generale de livrare, se aplică, potrivit § 110 pct. 1 din C.G.L.—C.A.E.R. 1968/1975, dreptul material al țării vînzătorului.

Completarea unor probleme nereglementate sau incomplet reglementate prin contract, prin aplicarea dreptului material al țării vînzătorului, impune o deosebită atenție, atît pentru identificarea normei legale aplicabile cît și pentru aplicarea sa cu bună-credință, prezumție ce se află la baza tuturor actelor juridice civile.

O asemenea situație — determinată de termenul de livrare incert, stabilit într-un contract de vînzare-cumpărare — a făcut obiectul unui litigiu, dintre o întreprindere din R.D. Germană și una din țara noastră, soluționat — potrivit art. 2 din Regulamentul Comisiei de arbitraj de la București, art. I și II din Convenția de la Moscova din 1972, ratificată de România prin Decretul nr 565/1973, și § 90 din C.G.L.—C.A.E.R. 1968/1975 de Comisia de arbitraj de la București, ca instanță a țării pîrîtului [1] prin hotărîrea nr. 7 din 5 ianuarie 1982.

În speță, la data de 3 decembrie 1980 a fost încheiat un contract de vînzare-cumpărare de mărfuri, vînzătorul fiind o întreprindere din R.D. Germană, iar cumpărătorul, o întreprindere din țara noastră. Contractul nu conținea nici o stipulație asupra unui termen sau perioade de livrare, menționînd numai că livrarea va putea începe la 15 decembrie 1980, iar instrucțiunile de livrare se vor trimite de cumpărător, prin telex, pînă la data de 23 decembrie 1980. **Termenul de livrare era deci incert.**

Deși la data de 20 decembrie 1980, cumpărătorul a trimis un telex, prin care solicita vînzătorului, ca data livrării să se convină ulterior, și deși nici instrucțiunile menționate mai sus nu au fost trimise la data convenită în contract, produsele au fost expediate cumpărătorului, la data de 30 decembrie 1980.

Pretinzîndu-i-se prețul mărfii, întreprinderea cumpărătoare a refuzat achitarea lui, propunînd returnarea mărfii, pe cheltuiala vînzătorului sau lăsarea ei în custodia unui terț, pe motiv că executarea contractului s-a făcut prematur, cu nerespectarea unor clauze din contract — cum ar fi transmiterea instrucțiunilor de livrare —, și că vînzătorul fusese înștiințat, de cumpărător, în scris, mai înainte ca el să fi procedat la livrarea mărfii, de voința sa de prelungire a termenului de livrare, pînă la o dată ce urma a se conveni ulterior. De asemenea, cumpărătorul a atras atenția vînzătorului că, prin comportarea sa, nu a ținut seama de unele dispoziții din legislația germană și a comis un abuz de drept, sancționat de legea vest-germană.

Cu ocazia soluționării litigiului, instanța de arbitraj a apreciat, în mod corect, în opinia noastră, că, în speță, clauza contractuală incompletă, referitoare la termenul de livrare, urma a fi cîrmuită, în temeiul prevederilor § 110 din C.G.L.—C.A.E.R. 1968/1975, de dreptul material al țării vînzătorului, respectiv de **Legea contractelor economice a R.D. Germane din 5 februarie 1976** (G.I.W.).

Potrivit § 44 din G.I.W.[2], dacă momentul prestației nu a fost convenit de părți și el nici nu reiese din scopul prestației, vînzătorul este îndreptățit să execute imediat respectiva livrare de marfă dar, cu obligația de a-l informa pe cumpărător despre executarea prestației în modul comercial uzual. Or, în speță, vînzătorul nu numai că nu a informat pe cumpărător despre livrarea mărfii, dar nu a ținut seama nici de comunicarea — scrisă și motivată —, a cumpărătorului, ce a primit-o înainte de efectuarea livrării, prin care cumpărătorul, în temeiul § 44 pct. 3 din G.I.W. își manifesta primul voința de a proroga termenul de livrare a mărfii, pentru o altă perioadă, ce urma să fie convenită, tocmai cu consecința firească de a împiedica pe vînzător de a mai uza de posibilitatea executării imediate a contractului, în condițiile § 44 pct. 1 din G.I.W.

Față de aceste împrejurări, precum și de faptul că vînzătorul a expediat marfa fără instrucțiuni de livrare, cum prevedea expres contractul, reiese că vînzătorul a comis un abuz de drept, sancționat de § 7 pct. 1 din G.I.W. Potrivit acestui text de lege „Exercitarea drepturilor izvorîte dintr-un raport juridic este interzisă cînd are ca scop provocarea unei pagube celuilalt partener", statornicindu-se, astfel, principiul bunei-credințe în exercitarea drepturilor izvorîte dintr-un raport juridic, care nu permite exercitarea lor nu numai cînd are ca scop provocarea unei pagube celuilalt partener, dar și cînd, așa cum prevede § 7 pct. 2 din G.I.W., „Exercitarea drepturilor rezultate dintr-un raport juridic este nepermisă și atunci cînd este în contradicție cu propria comportare a acestuia, legat de relația juridică dată".

Referitor la teoria abuzului de drept în legislația est-germană, menționăm și Codul civil al R.D. Germane din 19 iunie 1975, care prevede, în art. 15 alin 2 că „Exercitarea unui drept nu este permisă dacă prin aceasta se urmăresc scopuri contrarii prevederilor legale sau principiilor moralei socialiste".

Observăm că între concepția legislatorului român și a celui est-german există deosebiri în ceea ce privește conceptul de abuz de drept. Legiuitorul est-german nu leagă întotdeauna ideea abuzului de drept de existența unui prejudiciu material, în timp ce legislația română este categorică în asocierea ideii abuzului de drept, în materie contractuală, de existența unei pagube. Așa cum se arată dealtfel în literatura română de specialitate, abuzul de drept poate cuprinde fapte extrem de diverse, săvîrșite în exercitarea drepturilor civile. Poate fi vorba de fapte săvîrșite din culpă gravă sau din culpă obișnuită dar întotdeauna „abuzul de drept înseamnă intenție de a păgubi, neglijență și ușurință în exercițiul unui drept, comise pentru a deturna acest drept de la finalitatea sa economică și socială" [3]. Obligativitatea existenței unei pagube în cazul abuzului de drept este prevăzută și de Proiectul Codului civil român, care stabilește că „Cel ce pricinuiește o pagubă exercitîndu-și în mod abuziv un drept, este răspunzător pentru paguba astfel pricinuită".

Irina MOROIANU
Aristide ROIBU

---

[1] A se vedea și O. Căpățînă, **L'arbitrage du commerce extérieur selon la Convention de Moscou, 1972**, în „Journal du Droit International" (Clunet) nr. 3/1975, p. 513—514; Irina Moroianu V Babiuc **Sinteză de practică arbitrală a Comisiei de arbitraj de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie a Republicii Socialiste România**, în „Revista română de drept" nr. 10/1977, p. 72—73.

[2] Întrucît, pe parcursul lucrării ne vom referi, de mai multe ori, la § 44 din G.I.W., care se referă la **termenul de prestare**, reproducem mai jos textul său:

(1) „Dacă momentul prestației nu este nici convenit și nici nu reiese din scopul prestației, debitorul este îndreptățit să o execute imediat și este obligat să informeze pe creditor despre executarea prestației în modul comercial uzual.

(2) Dacă creditorul este de acord cu o prestație înainte de termen, el trebuie să-și îndeplinească obligațiile în avans în mod corespunzător.

(3) Dacă debitorul execută o obligație de prestație înainte de termen, fără ca creditorul să-și fi dat acordul creditorul este îndreptățit să refuze, fără întîrziere primirea ei. Dispozițiile § 59 se aplică în mod corespunzător"

Menționăm că dispozițiile § 59 privesc menținerea valorii obiectului cumpărării.

[3] D. Gherasim, **Buna-credință în raporturile juridice civile**, Edit. Academiei, 1981, p. 105.

Contabilitate—financiar

Controlul bancar privind creditele în unitățile agricole

1. Controlul bancar privind utilizarea creditelor pentru investiții în unitățile din agricultura de stat

În conformitate cu prevederile noului mecanism economico-financiar, înscrise indeosebi în Legea finanțelor nr. 9/1972 modificată în 1979 și în Legea nr. 29/1978 privind formarea, planificarea, repartizarea și vărsarea beneficiilor, unitățile din agricultura de stat, ca dealtfel toate sectoarele economiei naționale, pot obține credite pentru investiții în completarea resurselor proprii și asimilate. Această necesitate apare cu atît mai actuală, cu cît, în această primă etapă de introducere a mecanismului financiar perfecționat, mai există untăți din agricultura de stat care nu realizează beneficiu, sau acesta are un volum redus și nu se poate constitui în întregime fondul de dezvoltare necesar finanțării investițiilor, iar bugetul statului intervine cu fonduri nerambursabile numai la crearea unor noi întreprinderi sau realizarea de dezvoltări importante (ferme de producție sau de prelucrare în I.A.S., sau secții unice de mecanizare în S.M.A.).

Creditele pentru investiții acordate unităților din agricultura de stat pe termen lung, pe termen scurt și o parte din creditele acordate pentru planul complex de redresare pe termen de pînă la cinci ani, adică cu acea parte a valorii acțiunilor din planul de redresare care reprezintă procurări, construiri sau modernizări și repuneri în stare de funcționare a fondurilor fixe.

Creditele pe **termen scurt pentru investiții** se acordă întreprinderilor agricole de stat și stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii în următoarele cazuri :

— pentru decalajul planificat pe trimestre între cheltuielile pentru investiții și constituirea fondurilor propril destinate finanțării acestora ; acordarea acestor credite se face numai în limita plafoanelor transmise de centrala B.A.I.A., iar rambursarea lor se face pînă la sfîrșitul anului de plan ;

— dacă se depășește planul trimestrial de investiții, adică se execută în avans lucrări la unele obiective de investiții, dar această depășire se justifică din punct de vedere economic ; de asemenea, aceste credite se rambursează pînă la sfîrșitul anului ;

— atunci cînd în cursul anului nu se realizează resursele pentru finanțarea investițiilor la nivelul prevederilor din bugetul de venituri și cheltuieli, se poate acorda un credit cu dobîndă majorată numai dacă se creează garanția rambursării lor pînă la sfîrșitul anului ;

— pentru cheltuielile cu probele tehnologice, care se pot recupera prin valorificarea produselor obținute în timpul acestor probe ;

— pentru achiziționarea în avans față de termenele contractuale a unor utilaje, mașini, instalații care necesită montaj ; în acest caz, creditele pe termen scurt se acordă în limita prevederilor anuale ale cheltuielilor de investiții, dar fără depășirea plafoanelor trimestriale și fără ca rambursarea lor să depășească termenele contractuale.

Banca pentru agricultură și industrie alimentară poate acorda unităților agricole și **credite pe termen lung** pentru investiții, care dealtfel, dețin ponderea cea mai mare. Aceste credite se acordă atît în completarea fondului de dezvoltare economică al întreprinderii, cît și pentru realizarea unor locuințe și alte investiții cu caracter social, adică în completarea fondului constituit din beneficiu cu această destinație și din amortizarea fondurilor fixe existente în fiecare unitate.

Acordarea creditelor pe termen lung se face pe baza contractului de credite pe măsura executării lucrărilor de investiții, deci pe măsura efectuării cheltuielilor de investiții pe baza documentelor de decontare. Acest credit se stabilește ca diferență între plăți și resursele proprii planificate, cumulate de la începutul anului.

Organele bancare au aceleași sarcini în urmărirea aprobării, acordării și utilizării creditelor pe termen lung ca în cazul utilizării fondurilor proprii pentru investiții, cu deosebire că în cazul investițiilor creditate, fiind vorba de fondurile statului, puse la dispoziția I.A.S. și S.M.A. numai temporar, aceste sarcini și obiective de control trebuie îndeplinite cu și mai multă corectitudine și exactitate. Astfel, de mare însemnătate privind desfășurarea în complexitatea lui a controlului bancar privind utilizarea creditelor pentru investiții este controlul asupra documentației tehnico-economice și asupra modului de încheiere a contractului de credite.

Organele de control ale băncii au în atenție permanentă contractele de credite, adică pe tot parcursul efectuării controlului utilizării creditelor pentru investiții, de la controlul justificării și planificării acestor credite, pînă la rambursarea lor finală. Astfel, la încheierea contractului de credite și cu ocazia verificării justei lui întocmiri, organele bancare de control efectuează separat și unele calcule de verificare și fundamentare a necesarului de credite.

Existînd informații privind indicatorii și termenele de rambursare, organele bancare de control urmăresc anumite corelații de maximă importanță în utilizarea rațională a fondurilor printre care :

— corelația dintre momentul deschiderii finanțării și termenul de deschidere a șantierului și punere în funcțiune a obiectivelor ;

— corelația dintre diferitele etape de execuție a obiectivelor de investiții și corelarea cu acestea a nevoilor reale de fonduri ;

— corelația dintre termenele de punere în funcțiune a diferitelor obiective ce depind unele față de altele, încît să nu se creeze decalaje și deci imobilizări de fonduri în investiții (de pildă, să nu se dea în folosință mai devreme îngrășătoria de porci și apoi maternitatea de scroafe, sau întîi platforma de muls și apoi să fie construit grajdul și achiziționate vacile) ;

— corelația dintre punerea în funcțiune a obiectivelor de investiții și termenele de rambursare ;

— corelația dintre beneficiul obținut ca urmare a punerii în funcțiune a obiectivelor și termenul de rambursare a creditului.

Efectuînd un control riguros asupra clauzelor și obiectivelor din contractul de credite, controlul bancar poate găsi căi și soluții privind scurtarea perioadei de rambursare a creditelor pe termen lung și mijlociu pentru investiții, extinzînd analizele și controlul asupra altor aspecte care ar putea contribui la aceasta. O asemenea posibilitate ar fi rambursarea ratelor din credite pentru investiții și dintr-o parte a fondului de amortizare, cînd unitatea nu are beneficii în anumiți ani.

Această recuperare din amortizare a ratelor de credite pentru investiții nu înseamnă să devină regulă, ci numai în anii cînd întreprinderea agricolă nu a obținut beneficiul planificat și deci nu își poate rambursa ratele scadente. În asemenea cazuri organele bancare ar urma să fie participante la elaborarea unui plan de redresare a unității, în care situație se acordă credite speciale cu dobîndă mică, ceea ce este și pentru unitate mai avantajos decît atunci cînd ratele nerambursate ar trece la credite cu dobîndă majorată.

2. Controlul bancar privind creditele pentru investiții în cooperativele agricole de producție

Există un specific al exercitării controlului bancar în cooperativele agricole și în ceea ce privește creditele pentru investiții. Acest specific decurge în primul rînd, din ponderea mare pe care o are creditul pe termen lung în totalul resurselor pentru investiții ale cooperativelor agricole.

În conformitate cu prevederile Legii finanțelor nr. 9/1972 Banca pentru agricultură și industrie alimentară „poate acorda cooperativelor agricole de producție. în completarea fondurilor proprii, potrivit prevederilor din planul național unic de dezvoltare economico-socială și din bugetul de venituri și cheltuieli, credite pentru realizarea de acțiuni și obiective de investiții productive noi, dezvoltări și modernizări la cele existente, care să asigure creșterea capacităților de producție, prestări de servicii și executări de lucrări în vederea obținerii unor sporuri corespunzătoare ale valorii producției nete și creșterii eficienței întregii activități a unităților".

Principalele obiective pentru care se acordă credite pentru investiții cooperativelor agricole sînt : executarea lucrărilor de irigații și îmbunătățiri funciare ; plantații de vii, pomi și arbuști fructiferi ; construcții agrozootehnice ; procurarea de mașini, utilaje și instalații ; cumpărări de animale ; construcții de locuințe pentru specialiști ; alte acțiuni și obiective.

Banca pentru agricultură și industrie alimentară acordă cooperativelor agricole mai puțin consolidate credite pentru realizarea acțiunilor și măsurilor tehnice, organizatorice și economice prevăzute în programele de redresare pentru aducerea în stare de funcționare a investițiilor realizate anterior.

Pentru a primi credite pentru investiții, cooperativele agricole beneficiare trebuie să îndeplinească următoarele condiții :

— fondul de dezvoltare economică să asigure rambursarea creditelor solicitate în termenele maxime aprobate ;

— să existe certitudinea realizării producțiilor și veniturilor prevăzute în documentația tehnico-economică depusă la bancă ;

— să se asigure participarea cu fonduri proprii la proporțiile stabilite și exploatarea rațională a mijloacelor de producție ;

— să fie asigurate condițiile de executare și punere în funcțiune la termen a obiectivelor ;

— producția ce urmează a fi realizată ca urmare a punerii în funcțiune a obiectivelor de investiții să aibă desfacerea asigurată ;

— documentația tehnico-economică să fie completă și avizată de organele sale superioare de coordonare și conducere ;

— să existe angajamentul cooperativei agricole că va valorifica producția realizată prin organizații socialiste contractante, cel puțin pînă la restituirea integrală a creditului ;

— să folosească creditele în conformitate cu destinațiile stabilite.

Organele de control ale băncii verifică modul în care aceste condiții sînt întrunite de către cooperativele agricole de producție. Unele condiții se pot verifica scriptic, altele necesită studii mai ample privind dezvoltarea din trecut și de perspectivă a unităților. Un instrument de mare utilitate în controlul organelor bancare privind creditele și fondurile proprii pentru investiții este planul de finanțare și creditare a investițiilor, parte componentă a bugetului de venituri și cheltuieli.

Controlul bancar asupra creditelor pentru investiții acordate cooperativelor agricole de producție nu se limitează la această formă preventivă de verificare a documentației tehnico-economice, a planului de investiții și de asigurare a respectării condițiilor pentru aprobare și acordare. Controlul bancar se desfășoară și în cazul cooperativelor agricole pe tot parcursul executării, dării în folosință și funcționării obiectivelor de investiții realizate prin credite. Cu ocazia efectuării controlului bancar operativ curent, organele bancare urmăresc cu deosebire să nu se schimbe destinația creditelor și să nu se producă deficiențe în executarea investițiilor creditate care să îngreuieze punerea în funcțiune la termen a obiectivelor sau realizarea indicatorilor proiectați. De asemenea, urmăresc asigurarea permanentă a garanției creditelor prin valori materiale și rambursarea creditelor din fondul de dezvoltare economică al C.A.P. în conformitate cu eșalonarea ratelor pe ani și trimestre.

La decontarea lucrărilor de investiții, organele bancare urmăresc dacă acestea se încadrează în devizele de cheltuieli sub raportul cantităților și valorii materialelor, costul manoperei, folosirea celor mai eficiente instrumente de decontare. Tot controlul bancar urmărește ca la lucrările executate în regie, plățile să se facă numai pentru documentele introduse în bancă ce privesc procurările de materiale și utilaje. Organele bancare sînt cele care supraveghează și verifică să nu fie înstrăinate mijloacele fixe obținute prin credite, iar dacă totuși din motive obiective se procedează astfel, organele de control ale băncii au grijă ca sumele obținute din valorificare să fie folosite în primul rînd pentru rambursarea înainte de termen a creditelor pentru investiții. Organele băncii urmăresc ritmul și proporțiile realizării și cheltuirii fondurilor pentru investiții. Deci controlul bancar se exercită atît înainte, cît și după terminarea lucrărilor de investiții, în acest din urmă caz controlul verificînd dacă recepția s-a făcut corespunzător și dacă obiectivele au fost date în funcțiune la termen. Organelor bancare le revine și sarcina de a verifica modul cum sînt întreținute și modul de exploatare a obiectivelor, dacă se realizează eficiența economică planificată și dacă se asigură desfacerea produselor obținute. Prin acest control și prin analizele efectuate periodic, banca prin organele sale de îndrumare și control ajută la înlăturarea unor deficiențe și a unor situații de înstrăinare sau gospodărire nerațională a fondurilor fixe.

Controlul bancar sistematic și permanent creează posibilitatea sintetizării unor forme și metode de calcul și eficiență cu ajutorul cărora să se determine nivelul eficienței economice și utilității acțiunilor de investiții.

3. Controlul bancar al garanției creditelor pentru producție în unitățile din agricultură

Controlul bancar privind garanția creditelor deține un loc important în activitatea de control și se concretizează în verificarea scriptică pe baza bilanțului sau a balanței de verificare și a situațiilor privind nivelul principalilor indicatori economico-financiari, precum și în verificarea faptică. Prin verificarea garanției creditelor, organele de control urmăresc să stabilească concordanța dintre creditele acordate și valorile materiale și soldurile de cheltuieli peste necesarul propriu al mijloacelor circulante. Verificarea permanentă a garanției creditelor de producție este mijlocul principal de descoperire a unor eventuale lipsuri în privința respectării disciplinei de credite și a utilizării eficiente a mijloacelor circulante, cît și în păstrarea și gestionarea mijloacelor materiale și bănești.

Controlul privind garanția creditelor se face de către organele bancare trimestrial, în termen de 10 zile calendaristice de la depunerea dării de seamă contabile sau a balanței de verificare. În situația că unele unități nu prezintă o situație financiară satisfăcătoare și au credite restante, controlul se face lunar pe baza balanței de verificare și a situației principalilor indicatori economico-financiari în termen de 10 zile de la depunerea acestor documente. În vederea exercitării controlului privind garanția creditelor se au în vedere bunurile materiale ce constituie garanția creditelor și anume :

— stocurile de materii și materiale necesare producției, evaluate la prețuri de evidență pentru cele existente în stoc la începutul anului sau la prețurile legale de cumpărare plus cheltuielile de aprovizionare dacă este vorba de materiale procurate din afara unității ; de asemenea, se folosesc prețuri interne de decontare dacă materialele care constituie garanția provin din producție proprie ;

— stocurile de produse finite și semifabricate la prețuri interne de decontare și stocurile de mărfuri destinate desfacerii mărfurilor cu amănuntul la prețuri de aprovizionare din care se scade rabatul comercial ;

— stocurile de produse finite și animale la îngrășat destinate exportului dacă unitatea agricolă are contracte sau comenzi cu întreprinderi de comerț exterior ;

— producția neterminată vegetală, industrială și a sectoarelor de deservire, la nivelul cheltuielilor efective, dar în limita celor planificate, adică recalculate în funcție de gradul de îndeplinire a planului de producție și bugetului de venituri și cheltuieli. La producția animală neterminată se iau în considerare și animalele tinere și la îngrășat;

— animalele de producție și reproducție de natura mijloacelor circulante (porcinele), precum și păsările și coloniile de albine, toate acestea, ca și cele de la alineatul precedent fiind evaluate la prețuri de evidență;

— cheltuielile pentru combaterea bolilor și dăunătorilor, epizootiilor și inundațiilor, dar numai pe termen de 30 zile de la expirarea lunii;

— mijloacele bănești;

— diferențele de preț nefavorabile pentru mărfurile livrate la export, pînă în momentul încasării de la buget a acestor diferențe;

— avansurile spre decontare.

La stațiunile pentru mecanizarea agriculturii garanția creditelor este constituită din:

— stocurile normate de valori materiale la prețuri de cumpărare plus cheltuielile de aprovizionare efective dar recalculate în limita celor planificate; în aceste stocuri se includ carburanții și lubrifianții, piesele de schimb și materialele pentru reparații, obiectele de inventar de natura mijloacelor circulante, echipament și materiale de protecție, combustibil, sîrma de balotat paie neconsumată;

— cheltuielile de producție efective în limita celor planificate recalculate (actualizate);

— valoarea lucrărilor cu plata în bani și în natură;

— cheltuielile efectuate anticipat pentru reparații în situația devansării acestora față de plan;

— mijloacele bănești constituite pentru activitatea de producție și desfacere a mărfurilor;

— avansurile spre decontare;

— debitorii pentru echipamente de lucru.

În cazul întreprinderilor agricole de stat și stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii planificate cu pierderi, la garanția creditelor se ia în considerație și subvenția de la buget pînă cel mai tîrziu la 31 martie a anului următor celui de plan. Nu constituie garanție a creditelor în unitățile din agricultură de stat stocurile fără mișcare, fără consum în cadrul unității sau fără desfacere asigurată. De asemenea, nu pot constitui garanție a creditelor materialele de calitate necorespunzătoare și cele care nu sînt depozitate și păstrate în condiții normale.

Controlul bancar privind garanția creditelor acordate ia în considerare la sfîrșitul anului stocurile existente în limita celor planificate pentru 31 decembrie, la care se adaugă cele aprovizionate în avans și necesare în anul următor. De asemenea, se iau în considerare stocurile de materii și materiale peste cele planificate pentru 31 decembrie, dacă acestea au fost realizate ca urmare a economiilor la consumurile specifice în anul expirat. La stațiunile pentru mecanizarea agriculturii, controlul consideră și verifică drept garanție a creditelor, diferența dintre stocul normat la carburanți și lubrifianți și cantitatea efectiv aprovizionată pînă la întreaga capacitate de depozitare. De asemenea, în trimestrele II și IV ca urmare a cheltuielilor mai mari cu reparațiile, stocurile de piese de schimb și materialele pentru reparații pot depăși cu maximum 20 la sută pe cele normate și pot fi considerate ca atare în evaluarea de către controlul bancar a garanției creditelor.

Cu ocazia efectuării controlului privind garanția creditelor pentru producție, organele bancare stabilesc una din următoarele trei situații de fapt existentă în fiecare unitate agricolă: — plus de garanție; — minus de garanție; — nivelul garanției prin valori materiale este egal cu volumul creditelor acordate pentru producție.

În cazul că organele băncii stabilesc că în unitatea agricolă există plus de garanție, pentru diferență se acordă credite prin contul curent care se utilizează pentru achitarea unor datorii cum ar fi credite restante. Dacă în unitate se constată minus de garanție, diferența se trece la credite restante cu dobîndă majorată. Trecerea la credite restante se face în limita soldului debitor al contului curent existent la data cînd organele băncii au verificat garanția. Cu diferența în plus sau în minus constatată la efectuarea controlului privind garanția creditelor se influențează nivelul de plăți pe luna respectivă.

În afara controlului sau verificării scriptice, în unitățile din agricultură se mai efectuează și un control, o **verificare faptică**, prin sondaj, cel puțin o dată pe trimestru, dacă activitatea financiară se desfășoară în conformitate cu sarcinile înscrise în planul de producție și bugetul de venituri și cheltuieli și dacă nu se încalcă legislația financiară în vigoare. La unitățile cu deficiențe în activitatea de producție și financiară, verificarea faptică a garanției creditelor se face mai des, ori de cîte ori consideră conducerea băncii la care întreprinderile își au conturile și de la care au primit creditele. Controlul bancar exercitat la verificarea faptică a garanției creditelor urmărește în primul rînd dacă există o concordanță deplină între datele din evidența contabilă și cele ce **reprezintă stocurile faptice**. După stabilirea concordanței valorice între stocuri și evidență, se trece la verificarea stării calitative a materiilor și materialelor, a condițiilor de depozitare, a modului de îngrijire a culturilor și animalelor, la evaluarea producțiilor ce se vor realiza. Serviciul de creditare și finanțare din bancă propune obiectivele ce urmează a fi controlate și proporția verificării acestora. La controlul garanției creditelor în stațiunile pentru mecanizarea agriculturii se urmărește și starea de vegetație a culturilor în cooperativele agricole de producție unde s-au executat lucrările și calitatea lucrărilor prevăzute în contractele de cooperare și în devizele de lucrări. O mare atenție se mai acordă în această situație și evaluării producțiilor ce urmează a se realiza în C.A.P. deservite și recoltării culturilor în perioada optimă.

În perioadele efectuării controlului se întocmesc acte de control și în toate cazurile cînd se constată că nu există garanția creditelor acordate și, deci, nici rambursarea lor la scadență se propune trecerea la restanță a acestor credite. Sistarea creditării și trecerea la restanță a creditelor deja acordate se propune de către inspectorul de bancă directorului filialei sau sucursalei B.A.I.A. și în cazul cînd contabilitatea nu este ținută la zi și în mod corespunzător. Actele de control se înaintează directorului băncii împreună cu un program de măsuri, inclusiv de sistare și trecere la restanță a creditelor, dar și cu soluții privind redresarea situației financiare din unitatea agricolă controlată. În situația că trebuie luate măsuri de remediere a unei situații financiare nefavorabile, filiala B.A.I.A., trimite sucursalei județene un exemplar al actelor de control și al planului de măsuri propuse.

În legătură cu controlul privind existența garanției creditelor, organele bancare, în afara controlului strict, efectuează cel puțin o dată pe an analiza completă a situației economico-financiare, pe baza dărilor de seamă și a altor documente de planificare și evidență. Cu această ocazie, banca întocmește o analiză, o notă care se trimite Centralei B.A.I.A. Acest control bancar, cît și analizele complexe efectuate periodic (trimestrial), dar mai cu seamă la sfîrșit de an se efectuează cu precădere la unitățile din agricultură care nu realizează sarcinile de plan, nu utilizează rațional mijloacele materiale și bănești, nu asigură capacitatea de plată și nici echilibrul financiar între cheltuieli și venituri.

dr. **D. TUDORACHE** — A.S.E.
drd. **T. TITEA** — B.A.I.A.

Transport

Transportul maritim intern — necesitatea unor reglementări

Dezvoltarea impetuoasă a flotei maritime și fluviale în ultima perioadă, corespund unei necesități economice — remodelarea sectorului transporturilor de mărfuri și călători, a structurii producției de mijloace de transport, cu accent pe utilizarea rațională — pune, în lumina autogestionării importante sarcini unităților specializate în transporturi, pentru creșterea eficienței activității economice prin folosirea integrală a capacităților de transport, modernizarea acestora, extinderea mecanizării operațiilor de încărcare-descărcare, reducerea cheltuielilor de transport și a consumurilor specifice, sporirea beneficiilor în concordanță cu dezvoltarea economică a țării.

Unele litigii dintre armatorul „NAVROM" Constanța și navlositorul Șantierul naval Constanța [1], avînd ca obiect plata navlului pentru transportul via mare de utilaje de la Galați la Constanța, ne-a prilejuit ocazia să constatăm că pentru transporturile maritime interne în care armatorul și expeditorul, respectiv navlositorul sînt organizații socialiste, nu există tarife de transport, că armatorii stabilesc navlul după tarife internaționale sau după criteriul ofertei acceptate în condițiile art. 571 din Codul comercial român, că aplică principii cu privire la navlu, la navlu mort, la contrastalii specifice dreptului maritim internațional și care în ansamblu situează costul transportului pe apă superior celor cu mijloace de transport terestre, împrejurări care, în contextul noului mecanism economico-financiar, impun cu necesitate o rezolvare de lege ferenda.

Dacă în transportul maritim internațional. diferitele tarife la care părțile aderă pur și simplu sau cu rezerve, unde navlu, ca element esențial al contractului de navlosire, constituie obiect de convenție mult discutat și supus fluctuației în raport de conjunctură, în transporturile maritime interne, în cadrul economiei planificate, datele problemei sînt mult diferite, echilibrul între elementele prețului, adică suma la care are dreptul armatorul pentru serviciul prestat și componentele prețului produselor transportate, a complexului de prestații, nu pot constitui elemente de convenție între unități socialiste participante la operațiunile de transport.

Acesta este motivul care ne-a determinat să facem unele remarci pe marginea problemei navlului, a navlului mort, a contrastaliilor în cazul transporturilor maritime interne.

1. Toate condițiile de livrare a mărfurilor și referindu-ne la transporturile internaționale, în reglementarea INCOTERMS 1953 în număr de 11, au drept criteriu, modul de repartizare a obligațiilor ce revin părților cu privire la operațiunile de transport, la suportarea cheltuielilor suplimentare față de condiția franco fabrică, modalitatea de transport, portul de încărcare, ruta folosită, în cadrul negocierilor stabilindu-se condiția de livrare în raport de care vînzătorul sau cumpărătorul suportă cheltuielile, de la obligația minimă a vînzătorului în condiția franco fabrică (ex works) pînă la acea minimă a cumpărătorului, loc de destinație convenit în țara de import (delivered...).

Aceleași criterii sînt aplicabile și livrărilor de mărfuri în trafic intern, în raport de condiția de livrare stabilită prin prețul produselor care se transportă dintr-un loc în altul via mare, atît navlul care este prețul transportului, adică suma la care are dreptul armatorul pentru serviciul prestat, cît și navlul mort care este partea din navlu care corespunde cantității mărfurilor ce nu au fost încărcate în navă din vina încărcătorului, urmînd a fi suportate de una din părți în funcție de condiția de livrare a produsului.

Specific transporturilor navale, perioada de încărcare-descărcare a navelor, constituie o clauză importantă a contractului de transport, de aceea prin reglementări speciale, iar în lipsa acestora prin clauze ale contractului de navlosire se stabilesc perioadele de timp pentru încărcare-descărcare, denumite stalii (perioada de timp pe durata căreia comandantul este obligat să aștepte încărcarea sau descărcarea navei fără a pretinde vreo plată, perioadă în care navlositorul sau primitorul este obligat să încarce sau să descarce marfa), iar timpul folosit pentru încărcare-descărcare după expirarea timpului de stalii se sancționează prin contrastalii (adică sumele pe care navlositorul, respectiv primitorul este obligat să le plătească armatorului pentru timpul de încărcare-descărcare ce depășește perioada de stalii). Întinderea contrastaliilor este, de asemenea, reglementată printr-o sumedenie de tarife, prin contractul de navlosire, părțile stabilind rata contrastaliilor cu referire la aceste convenții. Pentru transporturile maritime interne nu există tarife pentru contrastalii, armatorul român aplicînd contrastalii prin asimilare cu transporturile internaționale și în valută.

Referindu-ne la natura raporturilor dintre părțile care participă la deplasarea mărfurilor, reținem că art. 1 cap. III din H.C.M. nr. 425/1975 — stabilește obligația executării transporturilor navale pe bază de contracte economice anuale de prestații de transport, organizațiile de transport și cele expeditoare, urmînd să încheie contracte în conformitate cu dispozițiile Legii nr. 71/1969, contracte economice anuale de prestații de transport.

Prin Ordinul MTTc. nr. 673/1975 s-au aprobat normele metodologice și contractul model anual de transport. Acest ordin nu se referă însă la contractul de navlosire maritim. Avînd însă în vedere că prin H.C.M. nr. 425/1975, în domeniul transporturilor, în mecanismul planificării activității economice a fost introdus actul de planificare de natură contractuală, evidențiindu-se creșterea rolului unităților socialiste în planificarea economiei, ce constituie premisa privind aplicarea noului mecanism economico-financiar, apare ca utilă reglementarea acestui contract, din ce în ce mai prezent în raporturile economice dintre unitățile socialiste.

Pe aceste premise, cu o motivație economică profundă, dedusă din natura activității desfășurate, fără elemente de extraneitate (port de destinație străin, partener străin), ne vom preocupa în cele ce urmează de unul din elementele esențiale ale contractului de navlosire intern, de navlu cu implicațiile acestuia asupra eficienței prestațiilor de transport maritim, la echilibrul elementelor ce-l determină și raportul în componența prețului mărfii, la sancțiunile derivate din operațiunile componente ce preced și urmează deplasarea mărfurilor — încărcare-descărcare. Chiar în situațiile traficului combinat, care presupune o succesiune de mijloace de transport și în care de regulă se încheie un singur contract de transport de la plecare și pînă la destinație, prețul transportului este diferit pentru fiecare mijloc de transport, astfel că și în aceste situații problema navlului prezintă importanță pentru secțiunea de transport maritim.

O situație diferită o prezintă transbordarea prin porturi, cînd se încheie 2 contracte, unul cu Regionala C.F.R pentru vagoane și altul cu armatorul, corelate de expeditor.

Ne-am referit la diferitele situații care implică folosirea navelor maritime pentru transporturi interne între porturile Mangalia, Constanța, Sulina, Sf. Gheorghe, Tulcea, Galați și Brăila, iar în perspectivă cele legate de Canalul Dunăre—Marea Neagră, pentru a sublinia necesitatea stabilirii unei reglementări care să cuprindă contractul maritim intern de navlosire.

Reținînd contractul de transport maritim de navlosire, instrumentul juridic prin care organizația de transport (armatorul) se obligă ca în schimbul unui preț, numit navlu, să transporte mărfuri pe mare de la expeditor (navlositor) la destinatar, în accepțiunea transportului maritim intern, trebuie să constatăm că navlul este o clauză esențială a contractului de transport.

Elementele prețului transportului corespund traiectului efectuat (distanța), starea mărfii, costurile întreținerii căreia îi aparține nava, cheltuieli accesorii, de ace în general prețul transportului este considerat ca un preț

[1] Arb. de stat interjud. Cța. Hot. 2819/16.X.1980 și nr. 25/8.01.1981.

ferm, forfetar și indivizibil. Este ideea de bază care ne justifică o propunere pentru tarife și la transporturile maritime interne.

Codul comercial român în art. 571 prevede într-adevăr libertatea părților în stabilirea navlului prin convenția lor și se probează prin contractul de închiriere sau prin polița de încărcare, iar între art. 752-591 din același cod comercial, sînt prevăzute unele clauze legate de aplicarea navlului, de condițiile de plată, de exonerare, legate de specificul transportului maritim ce corespundeau perioadei apariției codului (1887) și formei economico-sociale a țării de atunci, împrejurări care astăzi în condițiile economiei socialiste, nu-și mai pot avea aplicabilitate.

Ne vom referi la navlu propriu-zis, la navlu mort și la contrastalii, celelalte operațiuni legate de depozitarea mărfurilor și deplasarea lor în porturi, fiind reglementate prin Tarifele aprobate prin H.C.M. nr. 1369/1962, modificată prin H.C.M. nr. 248/1972, ultima precizînd penalități pentru depășirea termenelor de depozitare, care se aplică din prima zi a depășirii depozitării și pînă la sfîrșitul acestela. Tarifele de depozitare și penalitățile calculîndu-se pe chenzină calendaristică nefracționată [2].

Codul comercial român face distincție între contractul de închiriere a navelor adică cel de navlosire și polița de transport, conosament, definit prin Convenția de la Hamburg din 1978 [3] ca „document făcînd dovada unui contract de transport și constatînd luarea în sarcină sau aducînd la bord a mărfurilor de către cărăuș, precum și angajamentul acestuia de a elibera mărfurile în schimbul acestui document" (art. 1), în conosament trecîndu-se navlul și cine îl achită.

Indiferent de distincția care se face între contractul de navlosire și conosament, elementul navlu este esențial și menționat în ambele acte.

În situațiile în care armatorul dispune și de spații de depozitare, cheltuielile suplimentare cum sînt penalitățile pentru depozitarea prelungită a mărfurilor în port, se localizează la părți în raport de condiția de livrare, cum ar fi în condiția F.O.B., nesosirea navei la data indicată ori la expirarea termenului, împrejurare ce conduce la depozitarea prelungită în port, sancționată cu penalități, acestea vor fi suportate de vînzător, pentru toată perioada pînă la care mărfurile au trecut balustrada navei [4].

Este incontestabil că taxele de transport, deci navlul, se stabilesc în funcție și de modul de încărcare-descărcare în nave, în și din transcontainere în transportul containerizat, iar în funcție de cine efectuează aceste cheltuieli — armatorul sau încărcătorul, descărcătorul mărfii, ele influențează costul navlului.

De asemenea, în transporturile containerizate, unde viteza de manipulare este mai mare, cu manipulare la chei minimă, cu reducerea distrugerilor și eliminarea unor ambalaje, ce presupune un grad înaintat de mecanizare, taxele de transport sînt diferite.

În situațiile în care armatorul se obligă să încarce transcontainerul (stuffing) și să-l descarce (stripping), obligații care de obicei sînt în sarcina încărcătorilor respectiv descărcătorilor, de asemenea nivelul navlului este influențat în raport de situațiile în care armatorului îi revine numai sarcina încărcării-descărcării transcontainerului pe și de pe navă. Este o situație care influențează întinderea navlului, care se reflectă și pe planul răspunderii armatorului.

Nivelul navlului este influențat și în condiția chei/chei (pier/pier) în care armatorul își asumă obligația atît pentru încărcarea transcontainerului în portul de încărcare, cît și aceea de a-l descărca în portul de destinație, în navlu cuprinzîndu-se toate cheltuielile legate de respectivele operațiuni [5].

În cazul transporturilor mărfurilor generale, a căror cantitate nu poate fi stabilită cu exactitate pentru calcularea unui caric plin și complet, iar indicele de stivuire nu este cunoscut, se aplică navlul forfetar (lump sum freight) ce constituie o sumă globală ce se cuvine armatorului pentru folosirea integrală a navei, indiferent de marfa încărcată [6].

Care este acest navlu forfetar în cazul transporturilor maritime interne, este de asemenea o întrebare care legitimează propunerea de lege ferenda ce ne-a prilejuit-o speța de referire pentru elaborarea unui tarif care să cuprindă întreaga gamă a operațiunilor privind transporturile maritime interne.

2. Analizînd aspectele privind navlul, ne referim și la navlu mort (dead freight) care este prețul datorat la cantitatea de marfă pentru care navlositorul, respectiv încărcătorul a rezervat spațiu în navă, dar pe care nu a încărcat-o.

Este adevărat că art. 574 din Codul comercial român, prevede că în situația în care încărcătorul, încarcă o cantitate mai mică decît cea învoită, e dator a plăti navlul întreg, prevedere care justifică definiția navlului mort, însă practica arbitrală s-a referit la unele condiții pentru acordarea navlului mort și anume: acesta se determină pe baza contractului de navlosire în care se stabilește cantitatea de marfă convenită pentru transport și a conosamentului în care se menționează cantitatea de marfă efectiv încărcată. Pe lîngă aceste condiții de fond, practica arbitrală se referă la îndeplinirea unor formalități și anume: notificarea de a se completa încărcătura de către expeditor; menționarea în conosament a existenței navlului mort și a valorii acestuia; depunerea protestului în portul de încărcare, în lipsa căror formalități, armatorul nu poate pretinde navlul mort [7].

În accepțiunea Codului comercial român, aplicarea navlului mort presupune cunoașterea navlului, stabilit pe bază contractuală. Avînd însă în vedere prevederile art. 22 lit. d. din Legea nr. 71/1969 modificată prin Legea nr. 3/1979 și faptul că pentru transporturile pe apă, Legea nr. 19/1971 nu conferă părților competența de a stabili prețul transporturilor, ne justificăm susținerea că organul competent — MTTc. — trebuie să stabilească tarife privind navlul pentru transporturile maritime interne și în acest contest și condițiile pentru aplicarea navlului mort.

3. În fine, legat de navlu, dorim să ne referim și la contrastalii, a căror plată, în condițiile actuale de aplicare, produc mari prejudicii economiei naționale și afectează în mare măsură eficiența transportului pe apă a mărfurilor.

Condițiile de încărcare a navelor de către încărcător în situația conosamentului, de către navlositor în aceea a contractului de navlosire, precum și de descărcare a navelor, sînt în general stabilite prin contractul de navlosire în raport de normele de încărcare-descărcare, constînd într-un număr fix de tone per gură de hambar, pe care părțile urmează să le respecte și în raport de care, prin contract se stabilește perioada de stalii, se stabilește rata contrastaliilor (demurrage) și aceea a premiilor pentru economii (dispatch).

Respectarea normelor de încărcare-descărcare, asigură o afluire optimă a mărfurilor prin porturile de încărcare-descărcare, reduce costul operațiilor comerciale și influențează în final eficiența acestui mod de transport.

O scurtă privire asupra cauzelor întîrzierii operării navelor, scoate în evidență aspecte organizatorice, lipsa unor corelări dar și goluri legislative anume:

— necorelarea diferitelor modalități de transport, terestru, fluvial, maritim, raportate la capacitățile de operare ale porturilor;

— lipsa unor vagoane, fapt ce conduce la menținerea în daunele operative a navelor peste perioada de operare sau trecerea lor în dană dublă;

---

[2] Dec. PAS nr. 903/30.04.1979 „Rev. română de drept" nr. 10/979, p. 71.

[3] Convenția asupra transporturilor pe mare, adoptată la Hamburg sub egida Națiunilor Unite, în 1978.

[4] Dec. P.A.S. nr. 328/1976 „Revista economică" — Supliment, nr. 30/1976.

[5] A se vedea în acest sens: Adriana Marinescu — Emil Spiess: Condițiile de punere la dispoziție a transcontainerelor în transporturile maritime. „Rev. economică" — Supliment, nr. 8/1978.

[6] Dec. P.A.S. nr. 1441/1974, menționată de N. Antonescu: Aspecte din activitatea portuară reflectate în practica arbitrală „Rev. română de drept" nr. 4/1979, p. 69.

[7]. Dec. P.A.S. nr. 414/1976.

— depăşirea capacităţilor de operare simultană în port ;
— întîrzierea sosirii navelor, fie în condiţiile ETA (estimated time of araival) timpul probabil al sosirii navei, fie în raport de data precisă fixată ;
— nerespectarea normelor de operare în port.

Toate aceste cauze, reclamă cu necesitate stabilirea unor clauze precise în contractele de navlosire care să localizeze răspunderea în raport de cauze, precum şi cu privire la suportarea contrastaliilor din dispatch, sumă pe care armatorul o plăteşte navlositorului în situaţia în care operează navele cu economii, adică în timp mai scurt decît perioada de stalii, avînd în vedere că timpii de încărcare-descărcare sînt reversibili, economia la încărcare folosindu-se la depăşirea de la descărcare.

Cu privire la corelarea transporturilor şi avînd în vedere principiul din dreptul maritim că marfa aşteaptă nava, că între mijloacele de transport terestru — vagoane, auto — şi cele maritime există diferenţe foarte mari de capacitate, aceste mijloace de transport pe mare avînd tonaje tot mai mari, de eficienţa transbordului direct şi evitarea magazinajelor, în condiţiile portului Constanţa, la nivelul dezvoltării actuale, este absolut necesară o reglementare nouă corespunzătoare, de ansamblu, specifică.

Regulamentul de exploatare comercială a porturilor, aprobat prin H.C.M. nr. 976 din 21.VI.1954 Col. H.D.C.M. 36/7.VI..1954 este mult depăşit, iar aplicarea în portul Constanţa a prevederilor T.L.M. (Tarifului local de mărfuri) generează permanent locaţii, afluirea vagoanelor spre port fiind condiţionată de capacitatea căilor de rulare, iar formarea stocului de marfă pentru o navă, cel puţin pentru mărfurile nedepozitabile (unele produse chimice şi îngrăşăminte ca azotatul) determinînd obiectiv blocarea vagoanelor în port şi aplicarea de locaţii.

Introducerea navelor la încărcat presupunînd existenţa în port a mărfii la minimum 65% din capacitate a navei şi restul pe parcurs, în mod firesc vagoanele staţionează în port peste termenul tarifar de descărcare prevăzut de T.L.M. — aşa explicîndu-se plata unor locaţii inevitabile, izvorîte tocmai din situaţia obiectivă a diferenţelor de capacitate a mijloacelor de transport ce fac imposibilă o corelare a sosirii vagoanelor cu o navelor, în sistemul de transbord direct, capacitatea mijloacelor de transport, a căilor de rulare, a operării transbordului nefiind corelate cu termenele de descărcare a vagoanelor prevăzute în T.L.M.

În condiţiile actuale pentru majoritatea transporturilor în sistem de tranbordare, se plătesc locaţii şi ca reflex contrastalii care, indiferent de localizarea lor în sarcina furnizorului sau a unităţii de exploatare portuară, în fapt grevează marfa şi influenţează negativ eficienţa transporturilor şi competitivitatea mărfurilor.

În urma apariţiei Decretului Consiliului de Stat nr. 293 din 5.08.1978 cu privire la unele măsuri de organizare a activităţii în portul Constanţa, prin sectorizarea portului, prin dezvoltarea şi mecanizarea acestuia, Regulamentul de exploatare comercială a porturilor aprobat prin H.C.M. nr. 976/1954, deşi neabrogat, este total depăşit.

Referindu-ne şi la prevederile Decretului Consiliului de Stat nr. 309/1978 prin care s-au stabilit criteriile pentru antrenarea răspunderii Întreprinderii de comerţ exterior, a Întreprinderii de exploatare portuară şi a C.F.R., în legătură cu recuperarea contravalorii contrastaliilor plătite de Întreprinderea de comerţ exterior, armatorului de la unităţile în culpă, acest act normativ şi Ordinul comun nr. 2/1978 a MCECEI — MTTc. cu privire la aplicarea decretului, referindu-se numai la contrastaliile plătite de întreprinderile de comerţ exterior, deci legate de activitatea de comerţ exterior, de contractul de navlosire specific acestei activităţi, nu şi la contrastaliile ce se produc la transporturile maritime interne, considerăm de lege lata că este cazul în aplicarea Decretului nr. 293/1978 să se reglementeze distinct tratarea contrastaliilor legate de transportul maritim intern.

Încercînd să sintetizăm probleme examinate, avem în vedere că în condiţiile actuale economice, mai multe porturi maritime plasate pe teritoriul R.S.R. care deservesc unităţi economice, cu o flotă maritimă dezvoltată, sînt create premisele pentru modalitatea de transport maritim intern.

Aceste condiţii în contextul noului mecanism economico-financiar, cu opţiune pentru transporturile cele mai economice, între care evident sînt cele maritime, această modalitate de transport trebuie să-şi găsească o reglementare proprie care să evidenţieze echilibrul între costurile deplasării mărfurilor de la producător la consumator în ansamblul tuturor activităţilor în cadrul funcţiei comerciale.

Contractul de transport maritim intern, în ansamblul măsurilor privind noul mecanism economico-financiar, îşi aduce contribuţia la stabilirea şi realizarea sarcinilor de plan, astfel că este un contract economic în care situaţie, întreprinderea specializată, pentru transporturi maritime are obligaţia încheierii unor asemenea contracte, obligaţie ce-şi are izvorul general în art. 7 şi 8 din Legea nr. 71/1969 modificată şi completată prin Legea nr. 3/1979 şi obligaţia specială în art. 1 cap. III din H.C.M. nr. 425/1976, iar în condiţiile art. 5 şi 6 din această hotărîre, MTTc. are sarcina elaborării şi aprobării contractului model.

Legea nr. 3/1979 aducînd pentru prima dată în dreptul socialist român o reglementare de ansamblu a contractelor economice, înglobînd şi contractele de comerţ exterior[8], contractul de transport maritim intern, nu a putut rămîne în afara acestei reglementări, el fiind un instrument de realizare a sarcinilor de plan.

Caracteristicile acestui contract, trebuie să reflecte evoluţia normelor de drept maritim, cele din Codul comercial român fiind mult depăşite, de aceea, acesta trebuie aliniat prevederile din convenţiile internaţionale care sub egida O.N.U. au încercat unificarea unor reglementări cu referire la documentele de transport, la abordaje, la răspunderea părţilor, la asistenţă etc., urmînd ca aspectele discutate legate de navlu, navlu mort şi contrastalii să primească o reglementare cu precădere, alături bineînţeles de reglementările contingente la care face trimitere Decretul nr. 293/1978 privind activităţile portuare.

Iată motivele pentru care soluţiile Arbitrajului de stat Constanţa menţionate, care au sesizat pentru transporturi maritime interne lipsa contractului de transport, lipsa navlului, a unor tarife, trebuie să constituie bază de discuţie şi de reglementare într-un domeniu ce nu mai poate rămîne neobservat.

Iulian LASCU

[8] Prof. dr. Ion Rucăreanu — dr. Victor Babiuc : Contractele economice de comerţ exterior în lumina noilor reglementări legale. „Revista română de drept" nr. 3/1980 p. 3.

Raporturi contractuale interne

VI. CONTRACTELE ECONOMICE BANCARE

1. Contractul economic de cont curent bancar

Mecanismul economico-financiar impune ca fiecare unitate economică cu personalitate juridică şi, în condiţiile legii, chiar şi unele unităţi componente fără personalitate juridică să dispună de un cont curent bancar.

a) **Definire.** Privit din punct de vedere juridic, contul curent bancar este un contract încheiat de o întreprindere — titulară de cont — cu o bancă, prin care titularul se obligă să păstreze la aceasta disponibilul bănesc, contra unei dobînzi, iar banca se obligă să efectueze operaţiuni de încasări şi plăţi din contul deschis şi să acorde credite pînă la plafonul aprobat, pentru care percepe dobînzi şi comisioane ;

b) **Funcţii economice.** Plecînd de la definiţia de mai sus şi în lumina normelor de drept în materie, conchidem că un cont curent bancar are următoarele funcţii :

— funcţia de păstrare a disponibilităţilor băneşti la bancă împleteşte interesele microeconomice ale întreprinderii — soldul debitor fiind generator de dobînzi — cu cel macroeconomic ; aşa fiind, consemnarea disponibilităţilor la bancă este impusă de Legea nr. 9/1972, art. 149(1) care prevede că „unităţile socialiste sînt obligate să păstreze disponibilităţile băneşti în conturi la bănci şi să efectueze operaţiunile de plăţi şi încasări prin aceste conturi ;

— funcţia de plăţi şi încasări, generate de raporturile contractuale dintre întreprinderi sau izvorîte din norme de drept, se efectuează, aşa cum prevede art. 149(2) din Legea nr. 9/1972 „prin decontări fără numerar", respectiv pe calea viramentului ;

— funcţia de control cu privire la modul de administrare a mijloacelor băneşti se realizează pe multiple planuri, predominantă fiind aceea efectuată de unităţile bancare în cadrul verificării operaţiunilor de plăţi din cont şi de acordare de credite, asupra căreia vom reveni în secţiunile viitoare.

c) **Încheierea contractului.** Aşa cum se subliniază în literatura de specialitate, datorită faptului că funcţionarea contului curent bancar este detaliat reglementată prin dreptul nostru economic, deschiderea lui, respectiv încheierea contractului, nu comportă negocieri între părţi, formalităţile reducîndu-se la o cerere pe care o adresează întreprinderea unităţii bancare, şi la care anexează : dovada înregistrării la stat a întreprinderii ; actul de confirmare a conducătorului de a dispune de plăţi din cont ; o fişă cu specimene de semnături ale persoanelor autorizate să semneze documente de încasări şi plăţi din cont. Altă consecinţă a faptului că modul de funcţionare îşi găseşte soluţiile legale în normele de drept economic este aceea că cererea de deschidere a contului nu cuprinde nici un fel de clauze contractuale ; libertatea titularului de cont este limitată, la alegerea, prin contractele economice pe care le încheie, a acelor mijloace şi instrumente de plată care, potrivit mecanismului stabilit prin Legea nr. 9/1972 şi Normele metodologice nr. 2/1980 facilitează o scurtare a vitezei de rotaţie a mijloacelor băneşti şi dau garanţie furnizorului că plăţile vor fi efectuate la scadenţă, de către beneficiarii contractului. În completarea cererii de deschidere a contului, părţile contractante — titularul de cont şi unitatea bancară — stabilesc printr-un act separat (proces-verbal) o serie de detalii, în aplicarea dispoziţiilor legale cu privire la termenele de depunere a documentelor de decontare, plafonul de casă etc.

d) **Efectele contractului de cont curent** sînt cele stabilite prin normele de drept invocate : din momentul deschiderii contului, disponibilităţile băneşti ale titularului se păstrează numai la bancă, cu excepţia numerarului pe care îl poate reţine în casă, potrivit plafonului stabilit de comun acord cu banca ; plăţile şi încasările de la şi faţă de unităţile socialiste se fac, în cazul în care depăşesc suma minimă de 500 lei, numai pe calea viramentelor ; unitatea bancară se obligă să înregistreze de îndată toate operaţiunile efectuate şi să elibereze titularului extras de cont zilnic ; banca se obligă să plătească dobînda legală pentru disponibilităţile aflate în cont, iar titularul contului se obligă să plătească băncii dobînzile legale pentru creditele acordate, precum şi comisioane pentru operaţiunile efectuate.

e) **Răspunderea unităţilor bancare,** în cadrul contractului de cont curent, este limitată la valoarea sumelor eronat eliberate, neînregistrării sau înregistrărilor eronate, precum şi de plata penalităţilor ce se varsă la bugetul de stat, suportate de titularul de cont din cauza unor astfel de erori. Răspunderea băncii este prezumată din momentul în care titularul de cont a dovedit eroarea de înregistrare sau de plată, ea trebuind să facă dovada că eroarea respectivă s-a produs din cauza titularului sau din alte cauze care nu îi sînt imputabile Normele metodologice nr. 2/1980 (pct. 35) prevăd că sesizarea băncii cu privire la erorile de înregistrare în cont trebuie făcută în 10 zile. În continuare, textul citat prevede că „răspunderea băncii încetează dacă pînă la expirarea termenului stabilit nu este sesizată cu reclamaţie scrisă despre neînregistrarea sau înregistrarea eronată a operaţiilor în conturi, operaţiile efectuate şi soldurile considerîndu-se confirmate. Titularii de cont pot solicita însă şi după termenul de mai sus, în cadrul termenului legal de prescripţie, rectificarea operaţiilor respective".

2. *Contractul economic de credite bancare*

În capitolul precedent am arătat categoriile şi funcţiile creditelor în mecanismul economico-financiar al întreprinderilor. Ca urmare, în cele ce urmează vom expune, succint, numai principiile contractului de credit bancar.

a) **Natura contractuală a creditelor bancare.** Avînd funcţia de a completa mijloacele circulante ale întreprinderii şi de a finanţa investiţiile, în condiţiile legii, creditele bancare se acordă pe bază contractuală. Sub acest aspect Legea finanţelor (nr. 9/1972), art. 57(1) este edificatoare : „Relaţiile de credit între bănci şi unităţile economice se stabilesc pe bază de contracte, care cuprind volumul creditelor ce urmează a se acorda potrivit dispoziţiilor legale, condiţiile de acordare şi de rambursare a creditelor, nivelul dobînzilor, obligaţiile şi răspunderile unităţilor economice".

b) **Părţile contractuale.** Legea nr. 9/1972, la art. 54, prevede că creditele se acordă unităţilor economice care au personalitate juridică. În continuare, acelaşi text prevede că băncile pot acorda credite şi unităţilor cu autogestiune, fără personalitate juridică, atunci cînd condiţiile de funcţionare a acestora impun asemenea credite, cu respectarea prevederilor legale.

c) **Condiţii de acordare a creditelor — garantarea rambursării.** Acordarea creditelor, şi aceasta este o trăsătură proprie acestui contract, este supusă unui riguros control prin care se urmăreşte :

— planificarea riguroasă a creditelor, principiu stabilit prin art. 55(2) al Legii nr. 9/1972, care prevede că „creditele se acordă unităţilor în cadrul plafoanelor aprobate" ;

— garantarea rambursării creditelor, în care scop, prin Legea nr. 9/1972, art. 58, se prevede : „Creditele se aprobă de către bănci pe baza analizei efectuate, în prealabil, asupra situaţiei economico-financiare a unităţii creditate şi asigurării rambursării creditelor la termen. În cazul în care nu sînt asigurate condiţii pentru rambursarea creditelor, băncile aprobă creditele numai dacă contractele de credite se semnează şi de centralele sau ministerele cărora unităţile în cauză le sînt direct subordonate şi se întocmesc programe de măsuri pentru îmbunătăţirea activităţii economico-financiare a acestor unităţi. Băncile pot refuza acordarea creditelor dacă programul de măsuri întocmit nu asigură rambursarea creditelor solicitate" ; în continuare, art. 59 prevede că „valorile materiale care constituie garanţia creditelor rămîn în posesia debitorului, acestuia revenindu-i obligaţiile legale în ce priveşte folosirea raţională şi buna lor conservare" ;

— creditele trebuie folosite numai pentru scopul stabilit la acordarea lor ; art. 58 din Legea nr. 9/1972 prevede că „în cazul în care beneficiarii de credite nu respectă destinaţia creditului şi alte condiţii din contractele de credit, băncile au dreptul să înceteze creditarea, sesizînd organul ierarhic superior în vederea luării măsurilor pentru intrarea în legalitate şi sancţionarea celor vinovaţi".

d) **Costul creditelor.** Acordarea creditelor făcîndu-se în cadrul unui raport contractual este normal ca beneficiarii lor să plătească un preţ pentru avantajele ce le obţin prin folosirea acestora. Legea nr. 9/1972 prevede expres, la art. 56, că „unităţile economice plătesc băncilor dobînzi pentru creditele primite" şi că acestea se stabilesc prin decret de către Consiliul de Stat.

În cazul în care rambursarea creditelor nu se face la scadenţă, dobînzile se majorează, devenind penalizatoare.

Radu DEMETRESCU

Întrebări și răspunsuri

● **MIRCEA GRIGORESCU, Ocnele Mari, Vîlcea** — Din scrisoarea dv rezultă că în anul 1980 s-a emis decizia de pensionare care însă n-a fost pusă în plată deoarece ați continuat activitatea. Această decizie a rămas definitivă. Pînă la data emiterii deciziei de pensionare aveați dreptul să reveniți asupra cererii de pensionare urmînd ca ulterior să se întocmească un nou dosar și să se emită o nouă decizie. Sistarea plății pensiei nu este echivalentă cu revenirea asupra cererii de înscriere la pensie. Potrivit Legii nr. 3/1977 pensiile pentru limită de vîrstă nu se recalculează, în urma prestării de către pensionar a unei activități ulterioare pensionării.

● **PAUL BORȘANU, Oradea** — Persoanele care prestează muncă corecțională în întreprinderi, n-au calitatea de persoane încadrate pe baza unui contract de muncă, avînd statutul prevăzut de art. 864 din Codul penal. Decretul nr. 46/1982 se referă exclusiv la personalul muncitor și la pensionari. După cum vă este cunoscut n-au drept la majorarea retribuției și alte categorii ale populației și cu atît mai puțin delicvenții condamnați pentru fapte penale

● **IOAN SAVOȘ, Surduc, Sălaj** — Așa cum s-a comunicat într-un răspuns anterior, unitatea n-are obligația de a desface contractul de muncă personalului care, fiind condamnat să execute o pedeapsă la locul de muncă, nu are calitatea de persoană încadrată în perioada executării pedepsei. Desigur, contractul de muncă este suspendat, cei în cauză avînd numai obligațiile și drepturile prevăzute de lege pentru cei care execută, la locul de muncă, pedeapsa. Soluția comunicată mai sus are ca temei art. 130 din Codul muncii în care se prevede că unitatea poate desface contractul de muncă persoanei arestate mai mult de 60 de zile (lit. j). Faptele sancționate cu închisoare fiind mai grave decît cele sancționate cu executarea pedepsei la locul de muncă, apare justificată soluția ca, în asemenea cazuri, să se lase unității competența de a decide dacă desface sau nu contractul de muncă al celor în cauză, așa cum Codul muncii o stabilește pentru situațiile prevăzute la lit. j a art 130.

● **MARIA SPANDONIDE, București** — Pentru promovarea în funcția de economist principal este necesară o vechime minimă în specialitate, în funcții economice pentru care este prevăzută cerința absolvirii învățămîntului superior, de cel puțin 8 ani. Perioadele lucrate în funcțiile de calculator și muncitor primitor-distribuitor nu se includ în vechimea în specialitate economică (medie), iar perioada cînd ați lucrat în funcția de contabil poate fi luată în considerare numai în proporție de 50%.

● **PANAIT DOBREANU, Ploiești** — Condițiile de studii și vechime necesare pentru ocuparea funcției de contabil șef secție de gr. II au fost prevăzute în indicatorul-nomenclator dat în aplicare H.C.M. nr. 914/1968. Acest indicator este și în prezent în vigoare, deoarece nu s-a emis nici un alt act normativ în aplicarea art. 67 din Legea nr 12/1971. Din datele ce ne-ați comunicat rezultă că îndepliniți condițiile legale de ocuparea funcției sus-menționate care nu este prevăzută expres în anexa nr. 2 la Legea nr. 12/1971.

● **ELENA CIOCA, Tîrgu Mureș** — Personalul muncitor care se află în concediu medical sau pentru îngrijirea copilului bolnav, are dreptul ca pe lîngă indemnizația materială (ajutorul) acordată pe linia asigurărilor sociale de stat să primească — separat — suma corespunzătoare majorării lunare a retribuției prevăzute de Decretul nr. 46/1982.

● **DAN MIHAIL BĂSCEANU, Mangalia** — Din extrasul carnetului dv. de muncă rezultă că nu aveți vechimea minimă în specialitate pentru a ocupa funcțiile de șef serviciu personal, învățămînt, retribuire sau de șef birou desfacere sau import-export. Perioadele cît ați lucrat în calitate de corector și tehnoredactor nu se includ în vechimea în specialitate necesară pentru ocuparea funcțiilor susmenționate. Menționăm că funcțiile de șef birou desfacere sau de import-export, la o unitate de gr. I, pot fi ocupate numai de cadrele absolvente ale învățămîntului superior economic și nu ale învățămîntului superior juridic.

● **ALEXANDRU BĂLAN, Bucecea, Botoșani** — Potrivit prevederilor art. 63 din Legea nr. 12/1971 organele de conducere ale ministerelor și celorlalte organe centrale pot reduce vechimea minimă în specialitate cerută pentru ocuparea unor funcții de conducere cu cel mult doi ani pentru cadrele tinere care îndeplinesc condițiile de studii, au dovedit competență și au obținut rezultate deosebite în activitatea practică. Vechimea ca lucrător comercial și în alte funcții similare nu se ia în considerare la stabilirea vechimii în specialitate ca tehnician veterinar.

● **NICOLAE I. NEAGU, Mizil** — La I.U.T. Buzău, unde ați lucrat pînă la transferarea dv. în interesul serviciului, ați avut format dosarul pentru alocația de stat pentru copii, beneficiind de acest drept pînă la transferare. La unitatea unde ați fost transferat nu ați solicitat acest drept pînă în luna ianuarie a.c. Întrucît, în situația dv. dreptul era stabilit pe baza dosarului întocmit în conformitate cu prevederile Decretului nr. 246/1977, puteți solicita, în temeiul art. 176 din Codul muncii, plata alocației de la data transferării.

● **ILIE I. BĂLAN, Calafat** — Funcțiile de șef secție și șef birou aprovizionare-desfacere-transporturi nefiind funcții echivalente, iar dv. neavînd o vechime de cel puțin trei ani în funcția de șef secție, n-a fost posibil ca prin aplicarea prevederilor anexei b la Decretul nr. 100/1979 să vi se mențină retribuția tarifară avută anterior transferării. Potrivit datelor ce ne-ați comunicat rezultă că retribuția tarifară ce trebuie luată în considerare este de 3200 lei lunar, respectiv retribuția avută anterior promovării dv. din funcția de șef atelier în aceea de șef de secție.

● **NICOLAE DIACONU, Constanța** Persoana îndreptățită să beneficieze de diferența de retribuție prevăzută de art. 74 din Legea nr 57/1974, ocupînd temporar o funcție de conducere, are dreptul și la adaosul cuvenit în funcție de depășirea indicatorilor de plan în raport de care se acordă retribuția. Condițiile de acordare a retribuției sînt cele prevăzute pentru funcția ocupată temporar.

● **ION PĂSĂRIN, Ticleni** — Față de prevederile art. 7 din Decretul nr. 246/1979 personalul care nu a cerut alocația de stat pentru copii decît după 5 luni de la încadrarea cu contract de muncă pe durata nedeterminată (în loc de trei luni) beneficiază de acest drept cu începere de la 1 al lunii următoare întocmirii dosarului și aprobării prevăzute la art. 16. Personalul transferat care la vechiul loc de muncă a beneficiat de alocație, avînd întocmit dosarul necesar, beneficiază la noul loc de muncă de acest drept din luna următoare transferării chiar dacă a solicitat alocația după cîteva luni de la transferare. Personalul care solicită alocația de stat pentru copii după nouă luni de la reîncadrarea cu contract de muncă pe durată nedeterminată, are drept la alocație în cuantum integral, întrucît au trecut trei luni de la reîncadrare, cînd n-are drept la alocație și 6 luni cînd trebuia să primească numai 50% din drepturi.

ANA MOCANU, Focșani — Conform reglementării în vigoare, acordarea zilei libere în fiecare lună este condiționată de realizarea indicatorilor de plan prevăzuți pentru luna anterioară acordării zilei libere.

Vă prezentăm

INSTITUTUL DE CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ ȘI INGINERIE TEHNOLOGICĂ PENTRU MAȘINI-UNELTE ȘI AGREGATE „TITAN" – BUCUREȘTI

Institutul „Titan" coordonează activitatea de concepție a mașinilor-unelte care se produc în România, în special în cadrul întreprinderilor aparținînd Centralei industriale de mașini-unelte, dar și pentru alte întreprinderi.

Institutul își desfășoară activitatea în colaborare cu toate întreprinderile constructoare de mașini-unelte din țară, avînd filiale pe lîngă principalele întreprinderi din subramură (Sibiu, Cluj-Napoca, Oradea, Arad, Iași, Timișoara, Tg. Jiu, Baia Mare, Tîrgoviște). Atît la București, cît și la filiale, se execută lucrări de cercetare și proiectare în scopul lărgirii paletei de mașini-unelte, a modernizării și îmbunătățirii tipurilor existente în fabricație, a proiectării de mașini-unelte agregate, linii de transfer și alte mașini-unelte pe baza temelor solicitate de diferite ramuri industriale. Se realizează, de asemenea, asimilări de componente pentru mașini-unelte, instalații de automatizare cu manipulatoare, sisteme de transport a pieselor etc. în scopul reducerii importurilor și creșterii gradului de automatizare a proceselor de producție. Toate lucrările ce intră în planul institutului sînt prevăzute a se finaliza cu produse fizice omologate sau recepționate de beneficiar.

Pentru atingerea acestui scop, institutul este dotat la București și o parte din filiale (Arad, Cluj-Napoca și în construcție la Iași) cu secții și ateliere de prototipuri și microproducție în care se execută prototipurile noilor tipuri de mașini-unelte și ale elementelor de completare dezvoltate în cadrul institutului. Astfel, în cincinalul 1976—1980 au fost elaborate proiectele pentru 900 mașini-unelte de bază și pentru 51 categorii de componente mecanice, hidraulice și pneumatice (șuruburi cu bile, ghidaje cu role, lanțuri portcabluri, cuplaje frontale, cuplaje electromagnetice, servomotoare cu turație ridicată, universale hidraulice, elemente hidraulice de presiune înaltă, dispozitive de copiat etc.). Dintre realizările deosebite ale institutului în anul 1981 menționăm următoarele :

— mașini de găurit vertical cu comandă numerică specializate în prelucrarea inelelor de rulmenți grei cu diametrele maxime de 1 500 mm și 2 500 mm;

— strung carusel cu magazin de scule cu comandă numerică pentru prelucrarea de piese cu diametrul maxim de 2 700 mm ;

— familie de strunguri carusel cu două platouri ;

— diverse mașini agregat și linii transfer (linia automată de prelucrat chiulasa de la motor DACIA 1 300, linia automată de prelucrat carter motor DACIA 1 300, agregat de prelucrat carcase de motoare electrice etc.) ;

— diverse mașini-unelte speciale (mașini de rectificat inele de rulmenți, mașini de șanfrenat prin rabotare sau frezare table lungi etc.) ;

— diverse mașini-unelte de deformare-presare (presă de ștanțat fin, presă multipoziționlă cu transfer etc.) ;

— elaborarea unor tehnologii noi de prelucrare (pentru realizarea cremalierelor de precizie, pentru execuția tuburilor flexibile autoportante etc.).

S-au realizat, de asemenea, sisteme complexe de mașini pentru prelucrarea unor familii de piese de tip arbori, roți dințate, carcase prevăzute cu palete schimbabile și alimentatoare automate, precum și centre de prelucrare cu magazine de capete multibroșe.

Institutul desfășoară, de asemenea, o bogată activitate de engineering pentru întreprinderile constructoare de mașini pentru automatizarea și robotizarea fabricației bazate pe roboți industriali cu comandă cu minicalculator și elemente de automatizare dezvoltate de institut.

Avînd o experiență de peste 20 de ani în construcția mașinilor-unelte, institutul poate rezolva, în condiții de economicitate maximă, orice cerere de sisteme tehnologice complexe.

Ion VASILESCU

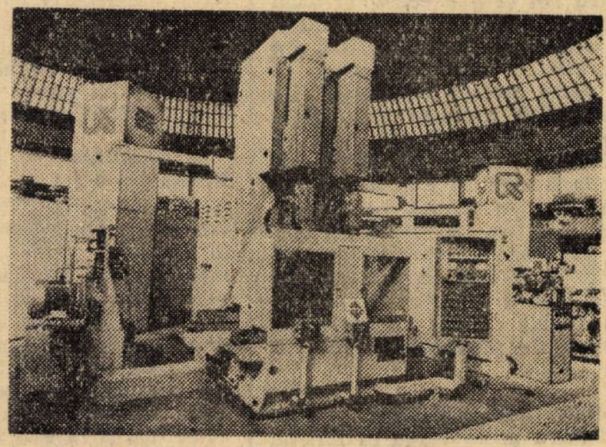

Mașină de honuit cămăși Dacia 1300

Tiparul : I. P. „Informația"

23 AUGUST 1944-1982

O PERIOADĂ DE ÎMPLINIRI ISTORICE

APRECIEREA, la justa lor valoare, a evenimentelor sociale majore din viaţa naţiunilor necesită simţ şi perspectivă istorică. Un asemenea eveniment de însemnătate crucială în devenirea poporului român l-a constituit declanşarea revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă, marcată de actul de la 23 August 1944, el însuşi o verigă dintr-o îndelungată istorie, o şansă pentru o altă nouă istorie.

Inspiratorul, organizatorul, strategul şi tacticianul acestui act istoric, al întregii declanşări şi desfăşurări de forţe şi energii înnoitoare, al revoluţiei şi construcţiei socialiste a fost şi este Partidul Comunist Român. Sub conducerea sa, graţie capacităţii sale de a îmbina armonios cerinţele legilor generale ale făuririi societăţii socialiste cu realităţile şi condiţiile concret-istorice ale României într-un context internaţional dramatic, datorită profundului său patriotism şi neistovitului său spirit revoluţionar, ţara noastră, poporul român cu un glorios trecut, dar împins în conul de umbră al istoriei, au ieşit la lumină, au intrat — printr-un gigantic efort constructiv, regenerativ — pe magistrala istoriei moderne, în avanposturile ei. Tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R., din iunie 1982 ne-a oferit un tablou sintetic al renaşterii României pe o nouă bază economică-socială, politică şi ideologică : **Într-o perioadă istorică scurtă, România a parcurs mai multe etape istorice şi a trecut la făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate. În această epocă de mari transformări revoluţionare au fost lichidate, pentru totdeauna, proprietatea capitalist-moşierească asupra mijloacelor de producţie, exploatarea şi asuprirea de clasă, s-a realizat o economie socialistă unitară în industrie şi agricultură, bazată pe proprietatea comună a oamenilor muncii, ca proprietate a întregului popor, şi pe proprietatea cooperatistă asupra mijloacelor de producţie, s-a asigurat înfăptuirea principiului socialist de repartiţie a produsului social şi venitului naţional în conformitate cu principiile eticii şi echităţii noii orînduiri. Pe această bază forţele de producţie au cunoscut o dezvoltare puternică, România transformîndu-se într-o ţară industrial-agrară, cu o industrie puternică şi o agricultură dezvoltată, în plin progres".**

Să ne amintim...

MEMORIA generaţiei mai vîrstnice trebuie reîmprospătată, iar tînăra generaţie trebuie neapărat să ştie în ce situaţie se afla România prerevoluţionară, ce salt istoric uriaş a săvîrşit ea atît pe plan intern, cît şi în ce priveşte statutul ei internaţional, datorită desfăşurării cu succes a revoluţiei şi construcţiei socialiste în anii de după 23 August 1944. Radicalitatea procesului revoluţionar şi consecvenţa sa constă în faptul că el a ridicat, pentru prima oară în istorie, clasele de oameni ai muncii — clasa muncitoare, aliată cu ţărănimea muncitoare, cu intelectualitatea legată de popor — la demnitatea şi responsabilitatea de deţinătoare ale puterii politice, de stat. Se ştie că această putere fusese deţinută de reprezentanţii claselor exploatatoare, de hibrida şi anacronica coaliţie burghezo-moşierească, în veşmînt monarhic, care adeseori supusese ţara dominaţiei diferitelor puteri şi monopoluri imperialiste. În ajunul celui de al doilea război mondial, 60 la sută din economia României erau în mîna trusturilor şi monopolurilor imperialiste, care au condamnat ţara la statutul de ţară agrară cu industrie slab şi unilateral dezvoltată, amplasată dezarmonic pe teritoriu, au menţinut România în starea de dependenţă politică, de pion pe tabla de şah politică a marilor puteri.

Aruncarea României în războiul antinaţional împotriva Uniunii Sovietice, alături de Germania hitleristă — împotriva căreia s-a ridicat cu toată hotărîrea Partidul Comunist Român — a pus în joc însuşi destinul poporului nostru care suporta un dublu jug, al exploatării sociale şi asupririi naţionale. Întotdeauna clasele exploatatoare şi cercurile reacţionare imperialiste au dus o politică de învrăjbire naţională menită să dezbine pe oamenii muncii de diferite naţionalităţi, să opună artificial unele naţiuni altora pentru a le putea domina. Nivelul de trai al maselor populare era extrem de scăzut, consecinţă atît a exploatării de clasă şi a celei imperialiste, cît şi a slabei dezvoltări a forţelor de producţie pe teritoriul ţării, multe regiuni fiind într-o stare de cruntă subdezvoltare economico-socială şi, inevitabil, culturală. Mare parte a populaţiei era menţinută în stare de analfabetism. Situaţia sanitară, condiţiile de locuit erau precare. Accesul fiilor de oameni ai muncii la învăţămîntul liceal, şi mai ales superior, era extrem de restrîns şi legat de mari sacrificii materiale din partea familiilor respective. Intelectualitatea relativ restrînsă numericeşte, şi cu o structură neechilibrată, înfrunta mari vicisitudini materiale şi morale. România şi românii erau consideraţi lipsiţi de vocaţia tehnicii industriale. Majoritatea populaţiei ţării trăia şi lucra la sate în condiţii tehnico-economice înapoiate. Opulenţa claselor dominante sfida mizeria maselor populare. Cîrdăşiile politice, politicianismul veros şi cosmopolitismul burgheziei şi moşierimii submina din temelii fiinţa statului naţional.

Un salt impresionant pe scara istoriei

TOATE ACESTE REALITĂŢI, departe de a fi aici redate complet, nu pot şi nu trebuie uitate, deoarece există „o pedagogie a comparaţiilor", extrem de instructivă şi convingătoare. Comparaţiile pot merge pe o linie oarecum mai seacă, dar semnificativă — aceea a datelor şi cifrelor, ca şi pe o linie mai vie şi expresivă — aceea a transformării vieţii a milioane şi milioane de familii de oameni ai muncii, a schimbării destinului lor într-o direcţie nevisată în societatea burghezo-moşierească.

Să ne adresăm întîi datelor, cifrelor care indică dezvoltarea impetuoasă a forţelor de producţie, restructurarea şi modernizarea economiei şi a întregii societăţi româneşti, ridicarea nivelului de trai, de civilizaţie şi cultură a marilor mase populare, schimbarea structurii socio-profesionale şi de clasă a ţării noastre, devenită ţară socialistă. Dacă în ajunul celui de al doilea război mondial, adică după mai mult de 80 de ani de dezvoltare capitalistă, patru cincimi din populaţia ţării era ocupată în agricultură, ca urmare a dezvoltării forţelor de producţie în anii construcţiei socialiste, a creşterii puternice a industriei şi a altor sectoare de activitate pe baza cuceririlor revoluţiei tehnico-ştiinţifice, ponderea ţărănimii a scăzut la mai puţin de 30 la sută. Iată cîteva cifre expresive, dacă luăm în consideraţie — şi trebuie să luăm — semnificaţia, conţinutul lor uman : industria românească, construită în anii socialismului, diversificată, repartizată echilibrat, raţional pe întregul teritoriu al ţării, cu prioritate în zonele foste subdezvoltate, produce azi de 48 de ori mai mult decît în 1938 — anul cu economia cea mai dezvoltată înaintea celui de al II-lea război mondial ; fondurile fixe, baza dezvoltării societăţii, au sporit în 30 de ani (1950-1980) de 9 ori ; producţia globală agricolă de 3 ori şi jumătate ; venitul naţional pe locuitor de 10 ori, în condiţiile în care populaţia a crescut în 1980 faţă de 1938 la 142,3 la sută, populaţia activă aptă de muncă cu 125 la sută, numărul personalului muncitor cu 520,2 la sută.

Practic România era de 15 ori mai bogată în 1980 decît în anul 1950, ceea ce, avînd în vedere moştenirea trecutului în materie de dezvoltare a forţelor de producţie, reprezintă o remarcabilă performanţă, resimţită pozitiv în standardul de viaţă al populaţiei muncitoare care nu numai că nu cunoaşte ameninţarea şi presiunea şomajului, dar e solicitată şi dispune de posibilităţi reale de a-şi ridica continuu calificarea şi deci statutul socioprofesional, nivelul veniturilor, condiţiile generale de trai, cultură, petrecerea timpului liber. Iată şi în această privinţă cîteva cifre cu atît mai semnificative cu cît se referă la condiţiile de existenţă, de viaţă material-spirituală, de civilizaţie şi cultură, de sănătate a milioane de familii : corelativul industrializării l-a constituit urbanizarea — populaţia urbană a crescut de la 3,7 milioane în 1948 la 11 milioane ; 70 la sută din populaţia

DIN CRONICA ÎNTRECERII

Producție peste plan

● Intreprinderile miniere din Gorj *au livrat termocentralelor, în perioada care a trecut de la începutul anului și pînă în prima decadă a lunii august, peste 13 milioane tone de lignit. Contribuții deosebite au adus întreprinderile miniere Motru și Rovinari, cărora le revine mai mult de jumătate din producția de cărbune realizată de la începutul anului în județ. În cadrul acestor unități au fost extrase și livrate suplimentar beneficiarilor de la începutul acestui an peste 42 000 și, respectiv, 20 000 tone cărbune energetic.*

● *La* Intreprinderea electrocentrale „Porțile de Fier" *au fost realizați în plus, în perioada 1 ianuarie — 10 august a.c., peste 240 milioane kWh. Succesul se datorează depășirii cu 6,5 la sută a producției la bornele generatoarelor, prin reducerea cu 42 de zile a timpului de revizii și reparații planificate la două blocuri energetice, prin funcționarea hidrocentralei la parametrii din proiecte.*

● *În perioada parcursă din acest an,* pe marea platformă siderurgică de la Galați *prevederile de plan au fost depășite la producția marfă industrială cu 4,2 milioane lei, la producția netă cu peste 5 milioane, în timp ce cheltuielile materiale la 1000 lei producție marfă au fost reduse cu 7 lei. Au fost obținute suplimentar — pînă la 10 august a.c. — circa 12 000 tone laminate finite pline, peste 7000 tone tablă și bandă laminată la rece, circa 8 000 tone fontă și 1 300 tone oțel. Cele mai însemnate sporuri au fost înregistrate la Laminorul de benzi la rece, Laminorul de tablă groasă nr. 1 și Slebing.*

● *Pe baza creșterii productivității muncii,* unitățile industriale din județul Neamț *au realizat suplimentar, pe primele 7 luni a.c., o producție marfă în valoare de 100 milioane lei. Cele mai bune rezultate au fost înregistrate la : Combinatul de fire și fibre sintetice Săvinești, Intreprinderea forestieră de exploatare și transport, Întreprinderea de volvatir Tîrgu Neamț, Întreprinderea de transporturi auto Neamț, Intreprinderea de industrializarea sfeclei de zahăr Roman și altele.*

țării trăiește în cele 4,6 milioane locuințe noi, de la orașe și sate, în condiții de civilizație și confort incomparabile cu cele dinainte ; în timp ce mortalitatea infantilă a scăzut de la 142,7 la mia de locuitori în 1948, la 29,3 la mie în 1980 durata medie de viață a crescut de la 42 de ani, la 70 de ani în perioada 1976—1980.

Despre condițiile în care trăiește această populație, sporită considerabil numericește, și cu o medie de viață mai îndelungată, vorbesc și alte cifre — care desigur ar trebui „decifrate" în unități de viață ale oamenilor : în condițiile creșterii numărului de locuri de muncă cu 5 milioane, retribuția medie nominală netă a sporit între 1950-1980 de la 330 lei la 2 238 lunar, iar veniturile nominale nete lunare ale țărănimii de la 167 lei la aproximativ 1 400 lei. Cheltuielile social-culturale — adevărată și generoasă investiție în om — au sporit de la 211 lei la circa 3 200 lei pe un locuitor. A crescut, s-a îmbunătățit considerabil, consumul alimentar al populației, gradul de înzestrare cu obiecte de folosință îndelungată și în special cu televizoare, frigidere, autoturisme și altele.

Alianța dintre socialism și știință, deschiderea largă spre cuceririle revoluției științifico-tehnice contemporane valorifică tot mai mult inteligența și creativitatea clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, tineretului. Să adăugăm la aceasta accesul larg la sistemul de învățămînt și cultură, promovarea talentelor de toate genurile, din adîncul maselor populare, prin festivalul cultural „Cîntarea României", dezvoltarea mișcării sportive și de turism. Avem astfel, o imagine veridică și tulburătoare a ceea ce înseamnă revoluția și construcția socialistă în viața întregului nostru popor și a fiecărei familii, argumente hotărîtoare pentru ceea ce numim aici simbolic **Treptele împlinirilor** — împlinirile unor vechi aspirații ale unui popor cu istorie milenară care a unit întotdeauna dragostea de viață cu dragostea de libertate și dreptate socială, neatîrnarea națională și colaborarea egală în drepturi cu alte națiuni și popoare. Instituirea deplinei egalități în drepturi a naționalităților conlocuitoare cu poporul român și, pe această bază, rezolvarea deplină și definitivă a problemei naționale în România reprezintă una dintre cele mai importante cuceriri ale socialismului, o împlinire a unei năzuințe de veacuri a tuturor celor ce trăiesc și muncesc pe teritoriul nostru național.

Umanism, democrație, pace

UN LARG ȘI SUPLU SISTEM instituțional al democrației socialiste asigură participarea, directă și prin reprezentanți, a clasei muncitoare — clasa conducătoare a societății — țărănimii, a intelectualității și altor categorii sociale, la conducerea propriului stat, a propriilor întreprinderi și instituții, la autoconducerea și autogestiunea muncitorească. Astfel sensul originar al termenului democrație — conducerea statului de către popor, puterea poporului, — a fost restituit și ridicat pe o treaptă calitativ superioară : masele muncitoare dispun de propriile lor destine, deținînd frînele puterii.

Popor cu vocație constructivă, pașnică, dovedită și recunoscută, poporul român și-a găsit cel mai profund exprimate și realizate năzuințele de demnitate și mîndrie națională, de solidaritate și conlucrare cu toate națiunile, cu toate forțele democratice, progresiste, în politica externă a partidului și statului nostru. Politică, căreia Congresul al IX-lea, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, i-au dat o vigoare și strălucire fără precedent, asigurînd României socialiste statutul de țară deplin independentă și suverană, participantă activă, prestigioasă și respectată la soluționarea constructivă a marilor și complexelor probleme ce confruntă omenirea contemporană.

Autoritatea și prestigiul internațional al președintelui României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sînt factorii care dau greutate și fac posibilă realizarea năzuințelor profunde ale poporului nostru de a dezvolta relațiile de colaborare cu toate țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare și nealiniate, cu toate țările fără deosebire de orînduire socială, pe baza principiilor coexistenței pașnice ; de a promova politica fermă de soluționare a diferendelor și conflictelor internaționale, exclusiv prin metoda tratativelor, renunțării la forță și la amenințarea cu forța ; de încetare a cursei înarmărilor în primul rînd nucleare, pentru salvarea umanității de la cel mai grav pericol ce o amenință : distrugerea însăși a vieții pe pămînt. Energia, eforturile depuse de România socialistă, de președintele ei în lupta pentru o lume a colaborării și păcii, pentru lichidarea subdezvoltării și făurirea unei noi ordini economice internaționale, inițiativele constructive ale R.S. România la O.N.U. și în toate forumurile internaționale, solidaritatea militantă cu partidele comuniste, cu toate forțele revoluționare, progresiste în marea bătălie pentru triumful idealurilor de pace și progres ale omenirii, au asigurat țării noastre prieteni pe toate meridianele globului, stimă, respect și un mare prestigiu internațional. Sînt și acestea argumente temeinice în favoarea a ceea ce am numit simbolic **Treptele împlinirilor** — eforturi pentru a se asigura cele mai importante condiții de realizare a tuturor obiectivelor construcției societății socialiste multilateral dezvoltate formulate la Congresul al XII-lea al partidului — pacea și colaborarea internațională.

ANIVERSÎND ÎMPLINIREA A 38 DE ANI de la actul istoric de la 23 August, care a regenerat toate forțele vii ale națiunii, a amplasat România pe magistrala progresului economico-social, științifico-tehnic și cultural fără precedent, poporul nostru, mîndru de uriașele realizări obținute sub conducerea Partidului Comunist Român, este conștient de drumul ce îl mai are de parcurs, de greutățile pe care trebuie să le mai învingă. Partidul nostru, secretarul său general ne îndeamnă să nu cădem victime ale unei viziuni idilice, utopice despre construcția socialismului și comunismului, despre viitor. Realismul și luciditatea nu au însă nimic comun cu fatalismul, expectativa sau defetismul. Urcușul pe **Treptele împlinirilor** — proiectate de partidul nostru în drumul spre comunism, nu e sinonim cu o plimbare pe șosea asfaltată, cu un marș triumfal. **„Ne propunem, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, să parcurgem un drum nestrăbătut în ascensiunea spre piscurile înalte și luminoase ale comunismului. Trebuie să ne unim forțele pentru a străbate aceste cărări grele, dar pline de satisfacții, într-un timp cît mai scurt, asigurînd poporului nostru o viață demnă, liberă, independentă și fericită. Dar oricîte greutăți și piedici vom întîlni în cale, ele sînt incomparabil mai mici, de necomparat — s-ar putea spune — cu greutățile pe care înaintașii noștri, strămoșii și străbunicii noștri au trebuit să le învingă pentru a asigura formarea și afirmarea națiunii noastre, a poporului român. Să fim, deci, demni de înaintașii noștri, să nu ne plîngem de greutăți, să mergem fermi înainte spre visul de aur".**

Petre PÎNZARU

23 AUGUST 1944-1982

Reducerea decalajelor economice, trăsătură fundamentală a progresului României (I)

OLATURĂ ESENȚIALĂ a politicii partidului de dezvoltare economico-socială a țării, de edificare a noii orînduiri sociale a constituit-o și o constituie reducerea marilor decalaje pe care România le-a moștenit de la orînduirea burghezo-moșierească față de țările dezvoltate din punct de vedere economic. În această orientare, partidul nostru a pornit de la premisa că socialismul este incompatibil cu înapoierea economică, cu rămînerea în urmă față de țările dezvoltate ale lumii, în elaborarea strategiei de construcție socialistă realizînd raportarea științifică nu numai la propriile realizări, ci și la nivelurile obținute pe plan mondial. La Congresul al IX-lea al partidului, relevînd însemnătatea acestui principiu al politicii partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Măsurînd drumul străbătut în opera de construcție socialistă nu putem să nu încercăm un sentiment de adîncă satisfacție pentru tot ceea ce am înfăptuit. Dar noi, comuniștii, considerăm că mai avem încă mult de făcut pe calea dezvoltării industriale a țării, a făuririi unei agriculturi moderne, pentru ridicarea patriei la nivelul țărilor cu economie avansată, la acel stadiu care să asigure poporului român o viață îmbelșugată, o înaltă civilizație materială și spirituală".** Pe o asemenea bază profund științifică, Evaluarea realistă a stadiului dezvoltării economico-sociale și a situației în raport cu țările dezvoltate a fost însoțită de stabilirea concretă a obiectivelor politicii economice și de dimensionarea corespunzătoare a eforturilor.

Dinamismul viguros al creșterii economiei

LA BAZA REDUCERII DECALAJELOR față de țările dezvoltate, ca și întregii strategii de edificare a noii orînduiri sociale partidul nostru a pus dezvoltarea puternică și susținută a forțelor de producție, fundament al creșterii potențialului economic al țării, al consolidării și perfecționării relațiilor socialiste de producție, al ridicării gradului general de civilizație. Edificatoare pentru dinamismul dezvoltării economiei românești în anii socialismului este evoluția principalilor indicatori ai dezvoltării economico-sociale. Astfel, față de 1938, în anul 1980, populația României a crescut de 1,42 ori, produsul social și venitul național de 14 ori, producția globală industrială de 48 ori, iar cea agricolă de 2,58 ori.

Una din trăsăturile definitorii ale economiei românești în anii socialismului o reprezintă, deci, dinamismul ei ridicat, România situîndu-se printre țările cu cele mai înalte ritmuri de creștere atît în cadrul țărilor socialiste, cît și al celor capitaliste dezvoltate. În perioada 1951—1980, ritmul mediu anual de creștere în țara noastră a fost de 9,3 la sută la produsul social și venitul național, 12,3 la sută la producția globală industrială, 4,3 la sută la producția agricolă, 12,4 la sută la volumul investițiilor, 13,2 la sută la volumul comerțului exterior și 8,2 la sută la venitul național pe locuitor. După datele Băncii Mondiale, în perioada ultimelor două decenii, venitul național în țara noastră a crescut într-un ritm mediu anual (9,2 la sută) de 2,4 ori mai mare decît cel mediu înregistrat de țările în curs de dezvoltare, de 2,3 ori mai mare în raport cu ritmul mediu de creștere a produsului național brut pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate din punct de vedere industrial, fiind, de asemenea, sensibil superior ritmului de creștere a venitului național în țările socialiste. Această caracteristică a evoluției economiei românești este pusă în evidență și de datele tabelului nr. 1, care evidențiază dinamica unor indicatori principali ai dezvoltării economice în mai multe țări socialiste și capitaliste în perioada 1960—1980.

Pe baza unei asemenea creșteri economice susținute a sporit rapid potențialul economic al României, reușindu-se o comprimare deosebită a timpului de realizare a obiectivelor creșterii economice. Astfel, în perioada ultimelor decenii, în țara noastră, dublarea venitului național s-a realizat la aproximativ 7—8 ani, față de 15—20 ani în țările capitaliste dezvoltate (cu excepția Japoniei care a înregistrat cel mai mare ritm de creștere). La producția industrială, dublarea volumului acesteia în România s-a realizat la aproximativ 6 ani, față de 18 ani în R.F. Germania și aproximativ 15 ani în Franța și Italia. În țările socialiste, dublarea producției industriale s-a realizat în Bulgaria și Polonia la circa 8 ani, iar în Iugoslavia și Ungaria la circa 12 ani[1]). Ca urmare a dezvoltării susținute a forțelor de producție și a creșterii producției sociale, venitul național pe locuitor, indicator de bază de caracterizare a nivelului de dezvoltare, a înregistrat o sporire rapidă, el ridicîndu-se, de la 2,2 mii lei în 1950 la 7,6 mii lei în 1965, 22,9 mii lei în 1980 și 23,6 mii lei în 1981.

Astfel, România, care înainte de cel de-al doilea război mondial era o țară cu o industrie slab dezvoltată și o agricultură înapoiată a depășit, într-o perioadă istorice ște scurtă, slaba dezvoltare economică moștenită de la vechea orînduire socială ; trecînd de la un venit național de circa 100 dolari pe locuitor în 1950 la peste 1 500 dolari în prezent, ea se situează în grupa a treia a țărilor în curs de dezvoltare, cu perspectiva de a trece pînă la sfîrșitul actualului cincinal în rîndul țărilor mediu dezvoltate.

Odată cu aceasta s-au redus și se reduc decalajele care separă România de țările dezvoltate din punct de vedere al venitului național pe locuitor. Sînt edificatoare în acest sens datele tabelului nr. 2.

Tabelul nr. 1

Dinamica principalilor indicatori ai dezvoltării economico-sociale, 1980 față de 1960

	Venitul național	Venitul național pe locuitor[1])	Producția industrială	Producția agricolă	Comerțul exterior[2])
România	541	446	966	204	14 ori
Bulgaria	412	367	602	167	12,5 ori
Cehoslovacia	241	215	310	155	601
Finlanda	204	192	315	135	14,4 ori
Finlanda	204	192	315	135	11,3 ori
R.D. Germană	243	250	315	138	647
R.F. Germania	197	176	211	129	14,7 ori
Italia	236	206	274	147	19,8 ori
Japonia	473	374	545	131	25,4 ori
Polonia	312	259	456	134	970
S.U.A.	191	153	222	143	8,8 ori
Ungaria	275	257	313	172	10 ori
U.R.S.S.	323	261	404	152	934

[1]) Pentru țările capitaliste, produsul intern brut.
[2]) Pentru țările capitaliste, volumul exportului.

Comparațiile internaționale la acest indicator întîmpină desigur unele dificultăți, legate în principal de deosebirile existente în metodologia de calcul a acestui indicator, de dimensiunile și influențele inflației în țările capitaliste, precum și de evoluția diferită și contradictorie pe perioade de timp mai lungi a cursurilor de schimb. Pornind de la evoluțiile foarte contradictorii ale acestor cursuri în ultimul deceniu, precum și de la accentuarea procesului inflaționist în țările capitaliste, am încercat o îmbunătățire a comparabilității datelor folosind fie raporturile dintre valute din 1970, fie reducînd influența creșterii prețurilor, folosind raporturile valutare din 1979.

Diferențele apreciabile care rezultă din folosirea celor două metode, mai ales în anii 1960 și 1970, apar îndeosebi ca urmare a folosirii dolarilor 1979 pentru perioade în care cursurile valutare, conform principiilor stabilite la Bretton Woods, erau stabile sau relativ stabile. Oricum, în ambele variante este evidentă reducerea importantă a diferențelor care separă țara noastră de țările dezvoltate din punct de vedere economic. Mai trebuie menționat că față de nivelul mediu al produsului național brut pe ansamblul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic (care realizează în prezent peste 4 000 dolari pe locuitor), diferența de nivel s-a redus în cazul țării noastre de

[1]) Revista de statistică nr. 7, iulie 1981, pag. 2.

Tabelul nr. 2

Evoluția nivelului venitului național pe locuitor în perioada 1960—1979

Multiplul venitului național pe locuitor, față de România = 1,00

	I. P.I.B. pe locuitor în dolari și prețuri din 1975			II. P.I.B în dolari și prețuri din anul 1970			III. P.N.B. în dolari 1979 și prețuri 1970		
	1961	1970	1979	1960	1970	1979	1960	1970	1979
Elveția	18,4 ori	12,8 ori	4,6 ori	8 ori	4,9 ori	2,3 ori	16,3 ori	9,9 ori	5,0 ori
Suedia	16,1 ori	12,0 ori	4,7 ori	10,2 ori	6,3 ori	3,1 ori	8,5 ori	5,0 ori	2,7 ori
R. F. Germania	12,8 ori	9,6 ori	4,2 ori	7,4 ori	4,7 ori	2,7 ori	10,4 ori	6,4 ori	4,0 ori
Danemarca	14,0 ori	10,5 ori	4,4 ori	7,5 ori	4,9 ori	2,6 ori	6,9 ori	4,5 ori	2,7 ori
Franța	10,5 ori	8,4 ori	3,8 ori	6,2 ori	4,4 ori	2,6 ori	5,6 ori	3,7 ori	2,5 ori
S.U.A.	14,8 ori	10,2 ori	4,3 ori	12.5 ori	7,5 ori	4,1 ori	9,3 ori	5,0 ori	3,0 ori
Olanda	10,8 ori	8,3 ori	3,5 ori	5,7 ori	3,8 ori	2,0 ori	6,8 ori	4,4 ori	2,7 ori
Canada	12,4 ori	9,2 ori	4.2 ori	9,4 ori	6,0 ori	3,5 ori	5,6 ori	3,5 ori	2,3 ori
Austria	8,3 ori	6,4 ori	3,1 ori	4,3 ori	2,9 ori	1,8 ori	6,1 ori	4,0 ori	2,7 ori
Japonia	4,7 ori	5,8 ori	2,0 ori	2,9 ori	2,6 ori	1,8 ori	1,2 ori	3,2 ori	2,3 ori
R. D. Germană				2,6 ori	1,8 ori	1,3 ori			
Cehoslovacia				2,8 ori	1.7 ori	1,2 ori			

Notă : Varianta I, este determinată pe baza datelor din conturile naționale publicate de O.C.D.E. **Varianta II-a** are ca bază de pornire datele publicate de O.C.D.E. „Comptes Nationaux des pays de l'OCDE 1961—1972" în prețurile și la cursurile anului 1970, iar pentru anii 1960 și 1979 s-a realizat intrapolare și, respectiv, extrapolare pe baza ritmurilor medii de creștere. Pentru R. D. Germană și Cehoslovacia s-au luat ca bază de pornire indicatorii fizici determinați de Comisia economică O.N.U. pentru Europa.
Varianta a III-a pornește de la datele publicate de **Banca mondială,** dar are în vedere faptul că metodologia folosită s-a modificat în mai multe rînduri, iar creșterea prețurilor în ultimul deceniu a fost deosebit de mare în multe țări. De aceea, pentru a se păstra acea metodologie pentru toți anii de comparație, s-a pornit de la necesitatea folosirii dolarului din 1979, dar înainte de a realiza intrapolarea pentru determinarea nivelurilor pentru anii 1960 și 1970 a fost eliminată influența creșterii prețurilor, folosind deflatorul Băncii Mondiale pentru anii 1970—1979.

la 15—20 ori, cît era la începutul construcției socialiste la 4—5 ori în prezent. Aceste date, exprimate în formă comparabilă, pun în evidență însă nu numai reducerea considerabilă a decalajelor respective, ci și necesitatea continuării ferme și susținute a politicii de dezvoltare economico-socială a României, pentru înfăptuirea obiectivului stabilit de Congresul al XII-lea al P.C.R., ca în cincinalul 1981—1985 România să depășească stadiul de țară în curs de dezvoltare și să devină o țară socialistă mediu dezvoltată din punct de vedere economic. Este, deci, necesar ca țara noastră să treacă în rîndul țărilor care realizează un venit național pe locuitor de peste 2 000 dolari și, de aceea, planul cincinal actual prevede ca venitul național total să crească cu 41,1 la sută, într-un ritm mediu anual de 7,1 la sută. Dacă ținem seama de sporul populației ce se prevede pînă în 1985, se poate estima o creștere a venitului național pe locuitor de peste 34 la sută.

Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982, venitul național este numai o latură după care se poate caracteriza o țară ca fiind în curs de dezvoltare sau dezvoltată. **„Trebuie să avem în vedere** — arăta în continuare secretarul general al partidului — **dezvoltarea generală, echilibrată, a economiei naționale, a diferitelor ramuri și sectoare — industrie, agricultura, transporturile — precum și dezvoltarea științei, învățămîntului, culturii, factori deosebit de importanți în aprecierea nivelului de dezvoltare al unei țări".**

Luînd în considerare și acești factori, se poate spune că în multe domenii România a depășit caracteristicile unei țări în curs de dezvoltare. Să urmărim în mod concret argumentele.

Transformări structurale profunde

CARACTERISTICA DE BAZĂ a politicii partidului nostru de reducere a decalajelor față de țările dezvoltate o constituie faptul că înfăptuirea acestui obiectiv major al construcției socialiste este concepută nu ca o simplă creștere a producției sociale și a venitului național, ci ca un proces amplu și complex. Un proces care, pe de o parte, trebuie să se integreze organic în ansamblul strategiei de edificare a noii orînduiri sociale, în exigențele specifice acesteia, iar, pe de altă parte, trebuie să asigure și schimbarea caracterului și structurii economiei românești și a locului ocupat de România în diviziunea internațională a muncii. În această viziune cuprinzătoare, reducerea decalajelor economice față de țările dezvoltate implică deopotrivă laturile cantitative și calitative ale creșterii economice, schimbări importante în sursele și factorii procesului de reproducție lărgită, precum și mutații în mecanismele sociale ale acestui proces. Aceste transformări au cunoscut o amploare deosebită în perioada care a urmat Congresului al IX-lea al partidului, cînd strategia creșterii economice în țara noastră a fost orientată ferm în funcție de condițiile concrete ale României și de evoluțiile pe plan mondial, în concordanță cu obiectivele făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

Pentru caracterizarea schimbărilor care au loc în structura și profilul economiei se folosesc mai mulți indicatori, între care un loc important îl ocupă structura producției venitului național (produsului intern brut) și a populației ocupate pe ramurile principale ale economiei naționale. Cu toate rezervele pe care le implică folosirea datelor relative pentru comparații și caracterizări ale nivelurilor de dezvoltare, trebuie spus că ele pot pune în evidență tendințele și ordinul de mărime ale proceselor economice. Astfel, dacă ne referim la raportul dintre ponderea industriei și ponderea agriculturii în crearea venitului național (produsului intern brut), potrivit datelor Băncii Mondiale, în 1979, în țările slab dezvoltate el oscilează în limitele 0,25—1,00 : 1 (media pe ansamblul acestor țări este de 0,60 : 1), iar la țările în curs de dezvoltare între 0,80—4,00 : 1 (raportul mediu este de 2,7 : 1), în timp ce în țările dezvoltate din punct de vedere economic acest raport este mult mai ridicat : 6 : 1 în Italia, 4,3 : 1 în Franța, 8,2 : 1 în Canada, 9,1 : 1 în Cehoslovacia, 6,9 : 1 în R.D.G. etc. Raportul dintre ponderea populației ocupate în industrie și ponderea celei ocupate în agricultură arată, de asemenea, marile decalaje care despart cele trei grupe de țări, precum și deosebirile dintre țări în interiorul acestor grupe, ca urmare a nivelului și particularităților fiecărei economii naționale. Astfel, potrivit datelor Băncii Mondiale, pe ansamblul țărilor slab dezvoltate acest raport era în 1979 de 0,19 : 1, în țările în curs de dezvoltare raportul mediu era de 0,53 : 1, iar în țările industrializate de 6,3 : 1 (cu diferențe importante, de la 2,9 : 1 în Finlanda, 4,1 : 1 în Austria și Cehoslovacia, 4,3 : 1 în Franța la 5,8 : 1 în Canada și 16 : 1 în S.U.A.[2]).

Promovarea politicii consecvente a partidului de dezvoltare susținută a forțelor de producție și de realizare a transformărilor structurale necesare pentru ridicarea nivelului de dezvoltare economică a țării, a permis transformarea României într-o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică, dotată cu mijloace de producție moderne, capabilă să rezolve problemele complexe ale progresului tehnic contemporan și ale cooperării cu alte țări și cu o agricultură în plin proces de modernizare. Această caracteristică este pusă în evidență și de faptul că raportul dintre ponderea populației ocupată în industrie și ponderea celei din agricultură a trecut de la 0,16 : 1 în 1950, la 0,33 : 1 în 1965 și la 1,2 : 1 în 1980, iar cel dintre ponderile industriei și agriculturii în producerea venitului național a crescut de la 0,80 : 1 în 1938 și 1,5 : 1 în 1950, la 1,6 : 1 în 1965 și 4,1 : 1 în 1980. Și aceste date, ca și cele referitoare la venitul național pe locuitor, pun în evidență faptul că în anii care au trecut de la înfăptuirea revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, România a înregistrat progrese mari în dezvoltarea economico-socială, trecînd, într-o perioadă istoricește scurtă, de la stadiul de țară relativ slab dezvoltată, la cel de țară în curs de dezvoltare, situîndu-se în prezent — așa cum spuneam — în grupa superioară, cea de a treia, a acestei categorii de țări.

Edificator pentru schimbările respective în procesul reproducției sociale și în diviziunea internațională a muncii este faptul că România, care înainte de cel de-al doilea război mondial importa peste nouă zecimi din mașinile, utilajele și aparatele necesare, își acoperă din producția națională aproape patru cincimi din investițiile în mașini și utilaje, iar raportul dintre valoarea importurilor și exporturilor la capitolul „mașini, utilaje și mijloace de transport" s-a modificat substanțial trecînd de la 10,5:1 în 1950 la 2,09:1 în 1965 și la 1,02:1 în 1980. Asemenea transformări se vor accentua în procesul înfăptuirii prevederilor actualului cincinal și în perspectivă cînd se vor produce, în continuare, modificări în nivelul și structura economiei românești, fără a-i schimba însă caracterul. Economia României va trebui să se bazeze pe o industrie modernă, puternic dezvoltată, pe o agricultură modernă de înaltă productivitate, țara noastră continuînd să rămînă și în viitor o țară industrial-agrară.

prof. dr. Gheorghe CREȚOIU

[2]) Calcule după „Rapport sur le developpement dans le monde, 1981". Banque mondiale, Août, 1981, pag. 162—163 și 194—195

23 AUGUST 1944-1982

Industrializarea socialistă — componentă esențială a strategiei de dezvoltare a economiei românești

ÎN CEI 38 DE ANI care au trecut de la istoricele evenimente revoluționare din august 1944, România a înregistrat succese de cea mai mare însemnătate pe scara progresului economico-social. Dintr-o țară agrară, cu o economie slab dezvoltată, caracterizată adeseori ca eminamente agricolă, România s-a transformat într-o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică și o agricultură dezvoltată, în plin progres, fiind angajată plenar în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. În toată această perioadă, marcată pregnant de cei șaptesprezece ani care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, o opțiune economică fundamentală a partidului și poporului nostru, o componentă esențială a strategiei dezvoltării noastre economice și sociale a constituit-o industrializarea.

La baza progreselor — o concepție științifică, originală, creatoare

LA TEMELIA amplului proces de transformare revoluționară a societății, de edificare a socialismului, Partidul Comunist Român a situat progresul rapid al producției sociale, dezvoltarea forțelor de producție pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane, extinderea și perfecționarea relațiilor socialiste de producție și a suprastructurii socialiste. Potrivit rolului fundamental pe care îl are industria în dezvoltarea de ansamblu a societății și ținînd seama de nivelul relativ redus de dezvoltare a industriei, care caracteriza România în vechiul regim și în perioada imediat postbelică, partidul nostru a apreciat industrializarea ca fiind o verigă de bază a progresului economic și social al țării. **„Istoria civilizației omenești** — sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul al IX-lea al partidului — **reliefează rolul primordial pe care l-a jucat și îl joacă industria în dezvoltarea bazei tehnico-materiale a economiei, a științei și culturii, în ridicarea nivelului de trai al poporului și consolidarea independenței naționale a fiecărui stat, în asigurarea participării active a fiecărui popor la progresul general al umanității, la schimbul de bunuri materiale și spirituale pe plan mondial.“**

Pentru țara noastră, ținînd seama de situația moștenită din trecut, industrializarea s-a impus ca o **necesitate istorică obiectivă.** Dacă, trecînd pe calea construcției socialiste, partidul nostru nu ar fi acționat ferm și constant pentru dezvoltarea forțelor de producție, pentru crearea și dezvoltarea industriei și realizarea unei industrii moderne, bazată pe cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, România ar fi rămas în continuare o țară slab dezvoltată, dependentă de țările industrializate. Experiența țării noastre, de altfel, întreaga experiență mondială dovedește elocvent că numai prin crearea unei industrii puternice sînt posibile valorificarea superioară a resurselor materiale și umane, soluționarea unor probleme pe care le ridică creșterea economică și asigurarea bunurilor necesare satisfacerii la un nivel calitativ superior, în creștere, a cerințelor materiale și spirituale ale întregului popor. Numai pe temeiul industrializării au fost posibile cooperativizarea agriculturii în condițiile dezvoltării bazei tehnico-materiale a acestui sector și creșterii producției agricole, ridicarea nivelului de dezvoltare a tuturor regiunilor, județelor și localităților, dezvoltarea învățămîntului, a științei și culturii, creșterea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. În această perspectivă apar evident nefondate acele idei și teze susținute de unii economiști de peste hotare după care partidul nostru nu ar fi procedat bine acordînd atenție industrializării.

Un rol hotărîtor în fundamentarea strategiei industrializării în concordanță cu condițiile istorice concrete ale României, în stabilirea obiectivelor și direcțiilor de acțiune, l-au avut hotărîrile și măsurile adoptate la Congresele al IX-lea, al X-lea, al XI-lea și al XII-lea ale Partidului Comunist Român, contribuția personală, inestimabilă a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Abordînd în mod creator probleme cardinale ale industrializării —, ritmurile de dezvoltare, respectiv ale diferitelor ramuri ; structura ce trebuie creată odată cu dezvoltarea diferitelor ramuri ; corelația optimă care trebuie asigurată între ramurile tradiționale și ramurile noi ale industriei ; nivelul tehnic la care trebuie să se dezvolte industria, modalitățile de valorificare superioară a resurselor naturale ; criteriile repartizării teritoriale ale industriei; corelația dintre dezvoltarea industriei naționale, respectiv structura acesteia și participarea crescîndă la diviziunea internațională a muncii ; rolul crescînd acordat factorilor de ordin calitativ ș.a. — tovarășul Nicolae Ceaușescu a demonstrat în mod strălucit capacitatea de a formula, cu rigurozitate științifică, obiectivele pe termen scurt și mediu în indisolubilă legătură cu obiectivele și perspectivele pe termen lung ale dezvoltării.

Avînd ca izvor al concepției sale studierea atentă a legilor obiective ale dezvoltării sociale și a întregii evoluții a vieții internaționale, îmbinată organic cu contactul permanent cu masele de oameni ai muncii, pornind de la aplicarea creatoare a principiilor și adevărurilor generale ale socialismului științific la condițiile concrete și particularitățile specifice ale României, partidul nostru a pus în evidență trăsăturile fundamentale ale evoluției societății noastre în perioada făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism. Întreaga concepție și practică a industrializării noastre a fost și este continuu acordată cu exigențele progresului contemporan, ale competitivității, urmărindu-se crearea premiselor pentru valorificarea superioară a potențialului uman și de resurse materiale al țării.

Puternice efecte de antrenare

O CARACTERISTICĂ ESENȚIALĂ a procesului de industrializare socialistă a țării noastre o reprezintă dinamismul creșterii producției industriale. Producția industrială a României a crescut de 48 de ori față de cea realizată în 1938 și de 33 de ori, cu un ritm mediu anual de creștere de 12,3%, față de 1950. În prezent, industria realizează numai în 11 zile producția anului 1950 și în 70 de zile pe cea din anul 1965. În dezvoltarea de ansamblu s-a acordat prioritate principalelor ramuri ale industriei, îndeosebi, energiei electrice și termice, construcțiilor de mașini, chimiei, metalurgiei și industriei materialelor de construcții al căror ritm mediu anual a fost permanent superior celui realizat pe ansamblul industriei. Dinamismul industriei a făcut posibil ca România să ajungă și chiar să depășească o serie de țări cu veche tradiție industrială în ceea ce privește producția pe locuitor la o serie de produse cum ar fi : la oțel (Suedia, Marea Britanie, S.U.A., Olanda); la cauciuc sintetic (Cehoslovacia, Italia, Marea Britanie) ; fire și fibre sintetice (Austria, Canada, Cehoslovacia, Franța) ; aparate de radio (Canada, Cehoslovacia, Italia, Marea Britanie) ; ciment (R.F. Germania, Marea Britanie, Olanda, Norvegia) ; țesături de bumbac (Japonia, R.D. Germană) ; țesături de lînă (Marea Britanie, Japonia, R.F. Germania).

Prin efectele sale de antrenare, industrializarea a reprezentat, de-a lungul întregii construcții socialiste, premisa dezvoltării rapide a celorlalte ramuri ale economiei naționale, a realizării astfel a unui echilibru necesar în procesul reproducției. Tocmai în acest context, economia națională este dotată astăzi cu fonduri fixe în valoare de peste 2 100 miliarde lei, din care peste 80% au fost produse după 1965.

Pe temelia industrializării s-a asigurat — așa cum aminteam — dezvoltarea armonioasă, proporțională a tuturor ramurilor economiei naționale, realizarea unui raport just între industrie și agricultură. Fără dezvoltarea industriei nu era posibilă crearea bazei tehnico-materiale a agriculturii, dotarea ei cu mașinile și utilajele necesare. La începutul anului 1982 agricultura țării noastre dispunea de circa 155 000 tractoare fizice, cu peste 73 600 mai multe decît în 1965. Cantitățile de îngrășăminte chimice livrate agriculturii au crescut ajungîndu-se în anul 1981 la 110 kg îngrășăminte chimice substanță activă la ha, față de 21 kg în 1965 etc.

Realizări remarcabile pe baza industrializării, cu deosebire după Congresul al IX-lea al partidului, au fost obținute în domeniul repartizării teritoriale rationale a forțelor de producție, al înfăptuirii politicii de ridicare economico-socială a tuturor

județelor și localităților. Producția industrială a județelor în perioada 1965—1980 a crescut în medie cu 5,7%, creșteri mai mari înregistrînd județele mai puțin dezvoltate în trecut.

Ca o expresie semnificativă a capacității în creștere a industriei naționale, urmărindu-se efectele de antrenare menționate, în 1980 industria a realizat 62,8% din valoarea produsului social față de numai 44,9% în 1955 — produsul social respectiv înregistrînd, la rîndu-i, o creștere substanțială. În aceeași perioadă participarea industriei la realizarea venitului național — și aceasta cu o dinamică înaltă — a evoluat de la numai 39,8% în 1955 la 58,6% în 1980. Angajată încă de la începutul construcției socialiste în procesul de modernizare a structurii economiei, de lichidare — pe baza industrializării — a înapoierii economice moștenite, țara noastră a urmărit prin eforturi susținute și asigurarea unor ritmuri ridicate, diferențiate pe ramuri și subramari, transformarea industriei într-o ramură conducătoare a economiei naționale.

Principalul instrument prin care s-a realizat această politică economică l-au constituit investițiile, proces susținut mai ales de alocarea an de an în ultimii 17 ani a cca. o treime din venitul național pentru fondul de acumulare. Numai pe baza eforturilor susținute ale întregului popor în scopul constituirii unei rate înalte a acumulării au fost posibile dezvoltarea puternică a forțelor de producție, recuperarea unei părți însemnate din rămînerea în urmă moștenită, din distanța care desparte România de țările industrializate. Repartizarea diferențiată pe ramuri industriale — acordîndu-se prioritate celor cu o activitate complexă — a investițiilor, creșterea puternică astfel a fondurilor fixe productive, precum și măsurile de introducere largă în întreaga economie a cuceririlor științei și tehnicii moderne, de pregătire și formare a cadrelor, de valorificare la un nivel superior a resurselor țării au determinat mutații calitative, înnoitoare în structura economiei naționale. În mod deosebit se remarcă accentuarea poziției însemnate a industriei în cadrul economiei, consolidîndu-se rolul ei de propulsor al dezvoltării economice și sociale a țării. În acest context este demn de menționat și faptul că dacă pînă în anul 1965 s-au urmărit, mai ales, ritmurile de creștere a ramurilor în general producătoare de mijloace de producție, după această dată o atenție deosebită s-a acordat armonizării ritmurilor de dezvoltare a ramurilor și subramurilor industriale, chiar a unor grupe de produse, datorită cerințelor și exigențelor revoluției tehnico-științifice contemporane.

Referindu-se la acest lucru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia la Congresul Consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții și transporturi din iulie 1977 că **„Încă în 1945, imediat după Eliberare, la Conferința Națională a partidului, problema industrializării s-a pus cu deosebită forță, ca factor vital al progresului țării. Cu toate acestea într-o anumită perioadă a construcției socialiste, în fapt, sarcinile industrializării au fost, în bună măsură, subapreciate și neglijate. Astfel, în primele trei cincinale s-a subapreciat însemnătatea dezvoltării ramurilor industriale moderne — construcția de mașini, chimia, electronica, electrotehnica — nu s-a acordat atenția corespunzătoare dezvoltării gîndirii și cercetării științifice proprii, promovării tehnicii în pas cu revoluția tehnico-științifică mondială".**

Obiectivul hotărîtor : valorificarea mai bună a potențialului țării

ACCENTUAREA PROCESULUI de făurire a unei structuri moderne a industriei, care a avut loc, în special, după anul 1965, pe baza dezvoltării mai rapide a ramurilor și subramurilor de care depinde introducerea și extinderea progresului tehnic în întreaga economie, poate fi demonstrată prin mutațiile calitative, de structură, petrecute în peisajul economic al țării. În cadrul acestora se remarcă creșterea sensibilă a ponderii unor ramuri industriale, cum sînt energia electrică și termică, metalurgia, construcțiile de mașini și chimia. Devansarea constantă de către ritmurile de dezvoltare a industriei constructoare de mașini și industriei chimice a ritmului general de dezvoltare industrială a determinat ca în anul 1980 numai aceste două ramuri industriale să asigure aproape 44% din întreaga producție industrială a țării.

Politica de industrializare socialistă a țării noastre și de creare a unei baze tehnice materiale multilateral dezvoltate are drept urmare schimbări profunde, mutații calitative în structura pe ramuri a industriei — în sensul dezvoltării în mod accelerat a ramurilor noi, a căror producție a fost generată de progresul științei și tehnicii, și dezvoltarea totodată a ramurilor existente cărora noile descoperiri științifice și ultimele realizări tehnice le imprimă un nou avînt. Astfel dacă într-o primă etapă, în cadrul construcțiilor de mașini s-au dezvoltat, cu deosebire, ramurile producătoare de mașini agricole, utilaj petrolier, mijloace de transport, utilaj energetic, producția de rulmenți, îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului s-a accentuat procesul de modernizare a structurii acestei ramuri prin creșterea prioritară a ramurilor de vîrf purtătoare ale progresului tehnic : electronica, electrotehnica, mecanica fină și optica, industria de mașini-unelte și utilaje tehnologice etc.

Este semnificativ în acest sens că, în perioada 1965—1981, valoarea producției de mijloace de automatizare, electrotehnice și electronice a sporit de la 148 milioane lei la 6 820 milioane lei, a mașinilor și aparatelor electrice de uz casnic de la 418 milioane lei la 2 430 milioane lei. Față de 1970 valoarea producției realizată de industria de mecanică fină și optică a crescut cu peste 8,9 milioane lei în 1981. Numai în cincinalul 1976—1980 producția industriei electronice a crescut de 2,2 ori, a mecanicii fine și opticii de 2,3 ori, a producției de mașini unelte pentru așchierea metalelor de 2,3 ori, asigurînd introducerea în întreaga economie națională a progresului tehnico-științific, premise hotărîtoare pentru valorificarea mai bună a întregului potențial al țării. Ca urmare a creșterii potențialului tehnic și de producție al acestei ramuri, industria construcțiilor de mașini a asigurat aproape 80% din necesarul de utilaje pentru investiții și mai mult de un sfert din exportul țării.

Pentru evidențierea efectului direct al politicii partidului nostru de industrializare socialistă este semnificativ un calcul comparativ la cîteva produse, privind efortul valutar care ar fi trebuit făcut de țara noastră pentru a importa produsele realizate de industria noastră numai la nivelul anului 1981. Pentru televizoare și frigidere ar fi trebuit să plătim aproape 210 milioane dolari, pentru tractoare și combine peste 1,2 miliarde dolari, pentru autocamioane și autoturisme peste 2,5 miliarde dolari, iar pentru producția realizată de laminate de oțel peste 3,1 miliarde dolari. Să mai notăm că pentru a asigura baza tehnico-materială existentă în prezent în agricultură (tractoare, combine autopropulsate, îngrășăminte chimice) ar fi trebuit să cheltuim la nivelul anului 1981, aproape 5 miliarde de dolari, pentru a căror procurare ar fi trebuit să exportăm întreaga producție de cereale a României pe mai mult de doi ani. Și, desigur, că asemenea calcule ar putea continua.

Dezvoltarea și modernizarea producției industriale nu se limitează, desigur, numai la ramurile producătoare de mijloace de producție. Politica economică a partidului nostru scoate în evidență necesitatea ridicării bunăstării întregii populații, creșterii permanente a calității vieții omului, ceea ce se realizează și prin stabilirea unor raporturi optime între producția mijloacelor de producție și cea a bunurilor de consum. Astfel, față de anul 1938, în anul 1980 producția industriei textile a crescut de 33 de ori, a industriei confecțiilor de 78 ori, a industriei pielăriei, blănăriei, și de încălțăminte de 26 ori, iar a industriei alimentare de 10 ori. Este interesant de menționat și faptul că în prezent, întreprinderile din industria ușoară produc în mod curent peste 100 000 de articole, modele, contexturi și poziții coloristice, față de numai 9 000 în anul 1950 ; totodată în fiecare an, jumătate din numărul sortimentelor destinate fondului pieței se reînnoiește.

Să remarcăm, de asemenea, că, urmare a promovării cu consecvență a politicii de industrializare socialistă, de creștere în ritm rapid a producției industriale s-au asigurat condițiile necesare creșterii continue a consumurilor la toate produsele industriale și agricole. Astfel, de pildă, numai în deceniul 1970—1980 ritmul mediu anual de creștere a consumului, pe locuitor, la carne și produse din carne a fost de 7,1% ajungînd în 1980 la 62 kg., la zahăr creșterea a fost de aproape 20 kg. pe locuitor, la țesături inclusiv confecții, ritmul mediu anual de creștere a fost de 4%, iar la încălțăminte de 3%. A sporit, de asemenea, gradul de înzestrare a populației cu bunuri de folosință îndelungată ; astfel, la 1 000 de locuitori reveneau în 1970 — 53,7 frigidere, iar în 1980 — 261 frigidere ; 45,8 mașini de spălat rufe în 1970 și 102,2 în 1980 ; 81,8 televizoare în 1970 și 209,7 în 1980 ; 6,4 autoturisme în 1970 și 28,9 în 1980 etc.

Prezentul și perspectiva industrială : primatul factorilor calitativi

ÎN CONDIȚIILE specifice în care a demarat deceniul 1980—1990, ale intensificării și agravării fenomenelor de criză

prof. dr. Dumitru PUGNA

(Continuare în pag. 22)

23 AUGUST 1944-1982

AGRICULTURA — O RAMURĂ VITALĂ PENTRU CREȘTEREA ECONOMICĂ

ANIVERSAREA revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă prilejuiește și evocarea succeselor pe care le-a obținut, în anii luminoși ai socialismului, agricultura— ramură de bază a economiei naționale — pe calea modernizării și dinamizării producției. În mod deosebit, realizările din anii care au trecut de la Congresul al IX-lea, fundamental legate de prestigioasa activitate a secretarului general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se înscriu ca efecte ale politicii științifice și activității ferme și consecvente pentru organizarea unei agriculturi moderne, intensive, de înaltă productivitate, pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a acesteia, pentru perfecționarea conducerii, planificării și funcționării sale.

Politica agrară a partidului și statului nostru pornește de la rolul esențial pe care agricultura îl deține în asigurarea unei alimentații raționale, echilibrate a populației, în furnizarea de materii prime pentru industrie, de la aportul ei la constituirea mijloacelor valutare și a fondurilor necesare pentru dezvoltarea economică și socială a țării.

Asigurarea resurselor alimentare și de materii prime

VOLUMUL și calitatea produselor agricole trebuie să satisfacă cerințele unei populații în continuă creștere, cu venituri mai mari și cu un standard de viață tot mai ridicat de la o etapă la alta.

Producția noastră agricolă a asigurat în anul 1980, față de 1950, o sporire a consumului mediu pe locuitor de 3,7 ori la carne și produse din carne, 1,6 ori la lapte și produse din lapte, 4,5 ori la ouă, 3,3 ori la grăsimi, 4,1 ori la zahăr și produse din zahăr, 2 ori la legume și produse din legume, 2,9 ori la fructe și produse din fructe, 1,3 ori la produse din cereale și 1,4 ori la cartofi. Aceste creșteri importante s-au realizat în condițiile sporirii populației urbane de la 3,7 milioane locuitori în 1948 la 11 milioane în 1980.

Corespunzător dezvoltării agriculturii, în ultimele trei cincinale s-au realizat cele mai mari sporuri ale consumurilor pe locuitor. În 1980 față de 1965 la carne și produse din carne consumul a crescut cu 35 kg, la ouă cu 149 bucăți, la legume și conserve din legume la 58 kg, la fructe și produse din fructe la 32 kg. În structura consumului au avut loc importante mutații calitative caracterizate, în esență, printr-o mai mare participare în alimentația populației a produselor cu calități nutritive superioare — carne, pește, lapte, ouă, legume, fructe — și printr-o reducere treptată a consumului de produse din cereale.

În prezent în țara noastră se asigură un consum total de calorii și proteine comparabil cu cel realizat în țări dezvoltate din punct de vedere economic ; totuși, proporția în consum a caloriilor și proteinelor din cereale este încă ridicată (45%), situație a cărei îmbunătățire, pe lîngă măsurile luate pentru creșterea ponderii producției animale în totalul producției agricole, presupune și o educație pentru modificarea obiceiurilor de consum. Programul de dezvoltare a agriculturii și programele speciale și prioritare aprobate pentru acest cincinal au ca obiectiv esențial dezvoltarea și modernizarea agriculturii, care să asigure populației o alimentație în concordanță cu recomandările științei. Potrivit programului de alimentație științifică, agricultura va acționa pe un front larg în vederea asigurării consumului alimentar științific fundamentat de 60—70 kg carne și produse din carne, 8—10 kg pește și produse din pește, 210—230 litri de lapte și produse din lapte (exclusiv unt), 260—280 ouă, 16—18 kg grăsimi (ulei, margarină, unt, untură), 170—185 kg legume și produse din legume, 85—95 kg fructe și produse din fructe, 22—26 kg zahăr, 70—90 kg cartofi și 140—120 kg produse din cereale pe an și locuitor.

Agricultura este în același timp o mare producătoare de materii prime de bază pentru industrie, în special alimentară și ușoară, care, spre deosebire de industria extractivă, are particularitatea de a nu-și epuiza sursa productivă, ci, din contră, aceasta poate fi mărită ; pămîntul — principalul mijloc de producție — dacă este folosit rațional, își mărește potențialul productiv. Totodată, materiile prime obținute în agricultură nu necesită consumuri energetice ridicate. Acest rol al agriculturii crește în condițiile adîncirii crizei mondiale a materiilor prime și justifică importanța ce se dă actualmente în țara noastră acestei surse inepuizabile de dezvoltare a economiei naționale, de ridicare a bunăstării poporului.

Calea socialistă a asigurat progresul neîntrerupt al agriculturii

LA CEL de-al II-lea Congres al țărănimii, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat : **„Pornind de la principiile generale ale socialismului și de la realitățile concrete ale țării noastre, Programul partidului, Congresul al XII-lea au trasat ca obiectiv central dezvoltarea concomitentă și puternică atît a industriei și îndeosebi a producției de materii prime și energetice, cît și a agriculturii ca ramuri de bază ale economiei naționale. În acest spirit, partidul asigură odată cu progresul neîntrerupt al industriei, ridicarea la un nivel și mai înalt a rolului agriculturii în dezvoltarea echilibrată a întregii economii, în satisfacerea cerințelor de viață ale poporului, în întreaga operă de construcție socialistă".**

O preocupare centrală și o coordonată esențială a politicii economice a partidului nostru comunist, încă în primii ani după revoluția de eliberare națională și socială, au constituit-o rezolvarea problemei agrare. Singura alternativă posibilă, în condițiile țării noastre, era marea producție, capabilă să folosească cu eficiență tehnica modernă, să aplice în practică cuceririle științei și să permită obținerea unor mari sporuri de producție. Transformarea socialistă a agriculturii — în condițiile făuririi unui puternic sector socialist în industrie — a constituit o necesitate obiectivă pentru construirea bazei economice unitare, singura în măsură să garanteze victoria revoluției socialiste. Revoluția agrară a avut la bază concepția clară, profund științifică a partidului, izvorîtă din cunoașterea și analiza aprofundată a condițiilor concrete din România.

Cooperativizarea agriculturii — proces care s-a încheiat în urmă cu două decenii — a marcat această victorie a unei profunde revoluții în viața satului ; țărănimea a fost eliberată de exploatare, devenind stăpînă pe propria soartă și pe roadele muncii ei. Încheierea procesului complex, revoluționar, materializat prin organizarea agriculturii pe baze cooperatiste a deschis o nouă etapă istorică în dezvoltarea agriculturii românești. Sintetizînd semnificația acestei etape, **tovarășul Nicolae Ceaușescu** arăta că ea **„a marcat victoria deplină a revoluției agrare socialiste, a organizării agriculturii românești pe baze socialiste de stat și cooperatiste, deschizînd, totodată, calea trecerii într-o etapă nouă, superioară, a soluționării problemei agrare, a asigurării unui progres rapid al producției agricole și ridicării nivelului de trai al țărănimii. Această măreață victorie a marcat crearea economiei socialiste unitare, triumful relațiilor noi, socialiste, atît la orașe cît și la sate, izbînda definitivă a socialismului în România, în toate sectoarele de activitate".**

Concentrarea producției în unități socialiste mari a dat posibilitatea organizării științifice a agriculturii, orientării ei în mod statornic pe calea dezvoltării intensive și multilaterale, într-o structură și cu dotare modernă, de înaltă productivitate. Succesele obținute în cei 20 de ani care au trecut de la încheierea cooperativizării au demonstrat superioritatea agriculturii noastre bazate pe proprietatea socialistă, care a devenit capabilă să folosească mai productiv forța de muncă și mijloacele de producție, să valorifice cu randament tot mai înalt marile rezerve de care dispune și să imprime un puternic dinamism în evoluția producției agricole, demonstrînd în mod practic superioritatea marii producții socialiste. Agricultura noastră socialistă și-a realizat în mod progresiv sarcina de bază de a asigura aprovizionarea populației cu produse alimentare și a industriei cu materii prime, precum și unele disponibilități pentru export.

O puternică bază tehnico-materială

PE LÎNGĂ statornicirea relațiilor socialiste, o mare importanță în crearea unei agriculturi moderne de mare productivitate, o prezintă asigurarea condițiilor materiale, dezvoltarea forțelor de producție. Cooperativizarea nu a putut rezolva de la sine problema producției și a modernizării agriculturii. Ea a creat numai baza socială și organizatorică necesară înfăptuirii acestui scop.

Realizarea unei agriculturi moderne, intensive, de mare randament, a cerut eforturi susținute pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale, a necesitat în toți acești ani însemnate fonduri și investiții care au fost orientate în direcțiile prioritare ale progresului tehnic din agricultură : mecanizare, îmbunătățiri funciare, modernizarea producției animale, extinderea plantațiilor intensive și superintensive de vii și pomi și altele, ceea ce a permis creșterea rapidă a producției.

Investițiile în sectorul socialist al agriculturii au sporit de la 34,4 miliarde lei în cincinalul 1961—1965 la 122,3 miliarde lei în 1976—1980. Deosebit de pozitiv este și faptul că au crescut an de an investițiile efectuate cu fondurile proprii ale cooperativelor, deși au rămas preponderente cele finanțate de la bugetul statului. Fondurile fixe puse în funcțiune, ca urmare a politicii de investiții, au crescut în ultimii 15 ani de peste 3 ori, contribuind la îmbunătățirea înzestrării tehnice a muncii.

Mecanizarea agriculturii a constituit o orientare prioritară în procesul de intensificare a agriculturii socialiste, avînd ca urmare directă creșterea înzestrării cu tractoare și mașini agricole și schimbarea radicală a structurii bazei energetice. Creșterea parcului de tractoare de la 81,4 mii bucăți în 1965, la 146,6 mii bucăți în 1980 a dus la reducerea suprafeței arabile ce revine pe un tractor fizic de la 121 ha la 67 (față de 684 ha în 1950). Ponderea energiei mecanice a crescut de la 14% în 1938 la 66% în 1960 și la peste 95% în prezent. A sporit în mod corespunzător înzestrarea energetică a producției și a muncii. S-au produs schimbări calitative în structura și caracteristicile bazei energetice și a tipurilor de tractoare și mașini — expresie a diversificării și modernizării utilajelor folosite, a creșterii gradului de universalitate, prin dotarea cu tractoare cu puteri mai mari și combine de mare capacitate, prin perfecționarea caracteristicilor tehnico-economice a tractoarelor și mașinilor agricole și a indicilor calitativi de exploatare, ceea ce dă posibilitatea, totodată, să se execute concomitent, la o singură trecere, mai multe lucrări.

Chimizarea agriculturii — considerată ca un proces complex, cuprinzînd atît utilizarea îngrășămintelor chimice și amendamentelor (care să sporească randamentele la hectar), cît și a pesticidelor (care să înlăture pierderile cauzate de dăunători) — a constituit o direcție prioritară în intensificarea producției. Consumul total de îngrășăminte chimice și cantitățile ce revin pe un hectar arabil au sporit de la 74,5 mii t și, respectiv, 7,6 kg în 1960, la 1 113,5 t și, respectiv, 113,2 kg în 1980.

Îmbunătățirile funciare, în special **irigațiile** au constituit factorul hotărîtor în punerea în valoare a potențialului productiv al fondului funciar în scopul realizării unei producții înalte și constante, în special în sudul țării unde sînt cele mai fertile terenuri. Suprafața amenajată pentru irigat a sporit de la 230 mii ha în 1965, la peste 2 300 mii ha în 1980, iar ponderea acesteia în totalul suprafeței agricole a crescut de la 1,6% la 15,4%. O caracteristică esențială a acestor lucrări, îndeosebi a celor realizate în ultimele trei cincinale, o reprezintă executarea lor pe suprafețe mari și adoptarea unor soluții tehnice moderne. Lucrările de îndiguiri, desecări, combatere a eroziunii solului și de ameliorare a terenurilor nisipoase, sărăturate și acide, care au o influență directă asupra folosirii raționale a pămîntului și diminuează efectele dăunătoare ale unor factori naturali au cunoscut o dezvoltare intensă în special după adoptarea, în 1970, a Programului național privind gospodărirea rațională a resurselor de apă. Ele se efectuează pe suprafețe mari, în complex pe bazine hidrologice, asigurîndu-se readucerea pămîntului la un potențial normal de producție.

Asigurarea cu semințe și material săditor din soiuri și hibrizi cu potențial superior a constituit o preocupare permanentă pentru dinamizarea randamentelor. Pe măsura creării condițiilor, a fost înlocuit materialul biologic mai puțin valoros cu altul, cu mare capacitate de producție. Așa, de exemplu, încă din 1964, pe întreaga suprafață cu grîu s-au folosit semințe din soiuri de mare randament, rezistente la ger și secetă, boli și dăunători, precum și la cădere; la porumb s-au introdus hibrizii autohtoni de mare randament ; la floarea-soarelui — semințe și hibrizi mult superioare ca randament și cu conținut bogat în ulei. În creșterea animalelor, eforturile au fost îndreptate spre ameliorarea raselor și asigurarea de reproducători de înaltă valoare zootehnică, din producție internă sau din import, care să permită ridicarea la un nivel superior a producției și a calității produselor.

O altă direcție de promovare a progresului tehnic, de intensificare a producției agricole o constituie **introducerea și generalizarea tehnologiilor moderne,** a metodelor industriale în producția agricolă. Treptat s-a trecut la modernizarea producției în agricultura de stat, punîndu-se în funcțiune, începînd cu cincinalul 1961—1965, primele complexe de tip industrial pentru creșterea animalelor, precum și complexe de sere și solarii. Pe baza rezultatelor bune obținute, aceste metode de tip industrial au fost introduse și în cooperativele agricole. Pentru a face față eforturilor mari de investiții unele cooperative agricole s-au unit în asociații intercooperatiste al căror scop constă în crearea și exploatarea în comun a unor obiective de producție specializate, bazate pe tehnologii moderne, capabile să asigure producții mari și eficiente.

Dinamismul producției agricole

INTRODUCEREA și extinderea progresului tehnic a imprimat un puternic dinamism în evoluția producției agricole, care, îndeosebi în ultimul deceniu, a înregistrat un ritm de creștere accentuat, producții mari și constante. Producția animală a crescut într-un ritm mai rapid decît cea vegetală, ținîndu-se seama de faptul că animalele valorifică la un nivel superior o serie de produse vegetale, iar produsele animale au o mare valoare nutritivă, contribuind la îmbunătățirea consumului alimentar.

Sporirea producției vegetale este strîns legată de folosirea deplină și eficientă a pămîntului. În acest sens, au fost luate măsuri pentru creșterea suprafeței agricole și în special a celei arabile, prin valorificarea deplină a fondului funciar. Paralel cu aceasta, s-a urmărit, în mod constant, îmbunătățirea structurii modului de folosință a terenului agricol și ridicarea capacității de producție a fiecărei categorii de folosință.

Ansamblul măsurilor de consolidare a bazei tehnico-materiale s-a concretizat în intensificarea producției, într-o evoluție ascendentă a randamentelor medii la hectar (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Evoluția randamentelor la hectar (chintale) la principalele culturi agricole

	1961—1965	1966—1970	1971—1975	1976—1980
Grîu-secară	14,5	16,8	22,1	25,8
Orz-orzoaică	17,5	19,1	23,3	29,9
Porumb	17,7	22,3	26,8	35,6
Floarea-soarelui	11,1	14,0	14,5	16,0
Sfeclă de zahăr	148,9	192,4	221,4	248,4
Cartofi de toamnă	88,2	95,3	115,8	153,7
Strugure	35,3	36,2	40,1	50,0

Pe măsura modernizării și consolidării bazei tehnico-materiale, ritmul de creștere a producțiilor medii a fost mai accentuat în cooperativele agricole, ceea ce a avut ca urmare micșorarea decalajelor dintre acestea și întreprinderile agricole de stat și o apropiere de nivelul țărilor cu agricultură avansată. Rezultatele obținute în creșterea producțiilor medii au determinat o apreciabilă sporire a producțiilor totale, care în cincinalul 1975—1980 au fost mai mari decît în 1961—1965 cu 78% la cereale boabe, cu 63,8% la floarea-soarelui, cu 132,6% la sfeclă de zahăr, cu 70,5% la cartofi, cu 112,6% la legume și cu 48,6% la struguri și fructe.

Producția animală, care are un rol tot mai mare în cadrul dezvoltării intensive, complexe și multilaterale, a agriculturii, a crescut în ritm susținut în cadrul unor programe complexe. Edificatoare din acest punct de vedere este evoluția efectivelor de animale în ultimele două decenii (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Evoluția efectivelor de animale (mii capete)

	1961	1971	1976	1981
Bovine	4 935	5 216	6 126	6 485
Porcine	5 363	6 359	8 813	11 542
Ovine	13 125	13 818	13 865	15 865
Păsări	40 085	54 333	78 625	97 800

Concomitent cu sporirea numărului de animale, s-a îmbunătățit și calitatea acestora ca urmare a creșterii ponderii raselor

Ovidiu POPESCU
director
în Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

(Continuare în pag. 22)

23 AUGUST 1944-1982

Calitate, competitivitate, eficiență — atribute ale producției moderne

O PERIOADĂ istorică atît de bogată în efecte în plan economic, social, cultural, cu o asemenea densitate a schimbărilor novatoare cum este perioada inaugurată de actul istoric de la 23 August poate releva, din orice perspectivă ar fi analizată, elemente fundamentale de progres, poate evidenția grăitor caracterul umanist al noii orînduiri pe care o edificăm pe pămîntul patriei. La nivel economic, sector al vieții sociale căruia partidul i-a acordat un rol prioritar în strategia dezvoltării, pentru a se evidenția progresele de substanță înregistrate în ultimele patru decenii sînt invocate constant amplele înfăptuiri din domeniul industriei și consecințele acestora în planul forței de muncă, al condițiilor de viață ; salturile remarcabile înregistrate în agricultură, extinderea participării țării noastre la schimbul mondial de valori etc. Nu ne vom referi în cadrul acestui articol la asemenea elemente decît în măsura în care un atare apel apare necesar pentru a pune în evidență acele linii de forță ce caracterizează actualul stadiu de dezvoltare al economiei naționale, direcțiile majore stabilite pentru viitor. Avem în vedere dimensiunile : calitate, eficiență, competitivitate încorporate organic, ca cerințe vitale ale progresului, în politica economică a partidului.

Accentuarea proceselor intensive

MAI ÎNTÎI cîteva precizări : După cum este cunoscut, creșterea economică constituie rezultatul acțiunii conjugate a unui ansamblu de factori dintre care unii acționează direct, nemijlocit, iar alții indirect, prin intermediul celor direcți. În rîndul factorilor direcți care acționează nemijlocit asupra creșterii economice, se înscriu volumul și calitatea forței de muncă, volumul și randamentul fondurilor fixe precum și volumul și conținutul în substanță utilă a resurselor naturale. Cu cît volumul și calitatea acestora vor fi mai ridicate, cu atît și nivelul și cadența creșterii economice vor fi mai înalte. Atît în cazul factorilor direcți cît și al celor indirecți se întîlnesc două aspecte : un aspect cantitativ — volumul forței de muncă, al fondurilor fixe, al resurselor naturale, al acumulării, al relațiilor economice externe etc. — și un aspect calitativ : calitatea forței de muncă, randamentul fondurilor fixe, conținutul în substanță utilă a resurselor naturale, eficiența acumulării, eficiența relațiilor economice externe ș.a. Cu toate că cele două aspecte evoluează concomitent, evoluția lor nu este însă nici egală și uneori nu se desfășoară în același sens. Ca urmare, într-o perioadă sau alta, în cadrul fiecărui factor sau pe ansamblul factorilor, ca o rezultantă, se pot întîlni situații cînd prevalează un aspect sau altul.

Situațiile amintite corespund și se încadrează în cele două tipuri ale reproducției lărgite : tipul reproducției lărgite extensive, cînd partea predominantă a creșterii economice se datorează modificării aspectului cantitativ al factorilor și tipul reproducției lărgite intensive, cînd partea predominantă a creșterii economice se datorează modificării aspectului calitativ al acestora. Experiența țărilor dezvoltate din punct de vedere economic a relevat faptul că, dacă într-o primă perioadă a dezvoltării lor, creșterea economică s-a asigurat, cu precădere, pe baza modificării aspectului cantitativ al factorilor, fiindu-le caracteristică o reproducție lărgită de tip extensiv, pe o anumită treaptă a dezvoltării lor modificarea aspectului calitativ al factorilor a asigurat partea precumpănitoare a creșterii economice, reproducția lărgită dobîndind un caracter intensiv.

În țările care au trecut mai tîrziu pe calea industrializării și care înfăptuiesc acest proces la un alt nivel tehnic decît cel înfăptuit la timpul lor de către țările dezvoltate, se întîlnește și un tip intermediar al reproducției lărgite. Caracteristică acestui tip este participarea celor două aspecte ale factorilor cu aporturi aproximativ egale la creșterea economică. Acest tip a caracterizat, în perioada de după 1950, și reproducția socialistă lărgită din țara noastră.

După cum relevă calculele,[1]) în perioada 1951—1980, peste jumătate (52,5%) din sporul produsului social s-a obținut pe seama factorilor combinați (productivitate — fonduri) și mai puțin de jumătate pe seama factorilor pur extensivi (1,8%) și a celor pur intensivi (45,7%). Mai mult decît atît, pînă spre sfîrșitul perioadei 1965—1970, în timp ce ponderile factorilor pur extensivi și a celor pur intensivi au cunoscut o scădere continuă, ponderea factorilor combinați a crescut în mod continuu. Ponderea ridicată a factorilor combinați, ca și creșterea sa continuă relevă caracterul intermediar al reproducției socialiste lărgite din țara noastră în perioada respectivă.

Începînd cu cincinalul 1971—1975 se observă o reducere a ponderii factorilor combinați, această structură continuînd să rămînă însă, predominantă, și o creștere mai accentuată a ponderii factorilor intensivi. Această tendință va continua și se va accentua în cincinalele următoare cînd se va realiza trecerea de la reproducția socialistă lărgită de tip intermediar la reproducția socialistă lărgită de tip intensiv, caracteristică unei economii moderne, de înaltă performanță. Accentuarea componentei intensive în procesul dezvoltării economico-sociale va încorpora, ca elemente de bază, trecerea la o nouă calitate în întreaga activitate, sporirea eficienței, îmbunătățirea nivelului de competitivitate al produselor românești.

O nouă calitate a întregii activități

MERITUL de a fi dezvăluit necesitatea trecerii la o nouă calitate în economie, de a fi precizat pe larg coordonatele acestui amplu proces îi revine secretarului general al partidului, tovarășului Nicolae Ceaușescu. În acest sens, în Raportul prezentat la Conferința Națională a Partidului Comunist Român din 7—9 decembrie 1977, secretarul general la partidului arăta că **„a venit timpul să transformăm cantitatea într-o nouă calitate. Aceasta este cerința primordială de care depinde viitorul industriei românești, viitorul întregii economii naționale".**

Trecerea la o nouă calitate în economie în etapa pe care o parcurgem reprezintă o necesitate obiectivă. Această necesitate rezidă, în primul rînd, în orientarea fermă a partidului nostru spre creșterea mai accentuată a nivelului de trai și calității vieții. Ridicarea acestora impune, printre altele, sporirea în limite raționale a consumului de bunuri și servicii și, în mod necesar, creșterea volumului producției și a prestărilor de servicii, reducerea săptămînii de lucru etc. Trecerea la o nouă calitate în economie este impusă, de asemenea, de participarea crescîndă a țării noastre la circuitul economic mondial. În actualul cincinal, în realizarea sarcinilor de export trebuie să se pornească de la realitatea că pe piața externă se întîlnește o competiție din ce în ce mai aspră, iar instrumentul de bază utilizat în această competiție a încetat să mai fie scăderea prețurilor, locul acesteia fiind luat de îmbunătățirea calității produselor. În sfîrșit, trecerea la o nouă calitate în economie este reclamată de criza materiilor prime și criza energiei care se manifestă prin creșterea vertiginoasă a prețurilor acestor produse pe piața mondială, prin politica de micșorare sau chiar de sistare a livrărilor. În această situație, în condițiile țării noastre care, după cum este cunoscut, își asigură necesarul unor materii prime de bază în proporție de 40 pînă la 80 la sută din import, apare ca o problemă vitală sporirea continuă a gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, energiei.

[1]) Determinarea aporturilor celor trei grupe de factori la sporul relativ al produsului social s-a făcut pe baza metodologiei descrise de Em. Dobrescu în lucrarea „Ritmul creșterii economice", Editura politică, București, 1969, p. 132—135.

În concepția partidului nostru trecerea la o nouă calitate în etapa actuală nu reprezintă numai un deziderat. Se apreciază cu deplin temei că sînt întrunite toate condițiile capabile să susțină practic acest proces de anvergură națională. Una din aceste premise o constituie nivelul tehnic al aparatului de producție de care dispunem. De exemplu, la sfîrșitul anului 1980, volumul fondurilor fixe din economie se ridica la 1864,2 miliarde lei, iar din totalul acestora, 83% au fost puse în funcțiune în perioada 1966—1980. Posibilitatea trecerii la o nouă calitate în etapa actuală este asigurată, pe de altă parte, de volumul și calitatea potențialului uman. La sfîrșitul anului 1980 populația ocupată în economie se ridica la 10,35 milioane persoane din care 70,6% erau ocupate în ramurile neagricole. În același an, ponderea personalului calificat în totalul personalului s-a ridicat la 82%, iar ponderea muncitorilor calificați în totalul muncitorilor la 85%. Un asemenea potențial uman, un asemenea nivel de pregătire a forței de muncă sînt în măsură să asigure creșterea mai rapidă a productivității muncii sociale, trecerea la o nouă calitate a muncii în toate domeniile de activitate economico-socială. În sfîrșit, posibilitatea trecerii la o nouă calitate în economie este legată nemijlocit de amplul cadru democratic creat în ultimii 10—15 ani, la diferite nivele, care permite afirmarea largă a inițiativei și capacității creatoare a clasei muncitoare, a țărănimii cooperatiste și a intelectualității.

Imperativul sporirii substanțiale a eficienței

ACCENTUAREA laturilor calitative, intensive ale creșterii economice și-a asociat și își va asocia și în viitor, chiar într-o proporție crescîndă, tendința de sporire a eficienței economice. Dovada ne-o face, de exemplu, devansarea creșterii produsului social și a venitului național — care reprezintă efectele utile, față de creșterile numărului de lucrători ocupați și a fondurilor fixe — care reprezintă eforturile. În perioada 1951—1980, acești indicatori au cunoscut următoarea evoluție (tabelul). Datele din

Dinamica produsului social, a venitului național, a numărului de lucrători ocupați și a fondurilor fixe în R.S. România în perioada 1951—1980

Nr. crt.	Indicatorii	Creșterea în 1980 față de 1950 = 100	Ritmul mediu anual de creștere
1.	Produsul social	15 ori	9,3%
2.	Venitul național	15 ori	9,3%
3.	Populația ocupată	123,6	0,7%
4.	Fondurile fixe	827	7,3%

*) Anuarul Statistic al R.S.R., 1981, p. 98

tabel relevă faptul că în perioada 1951—1980, în timp ce populația ocupată și fondurile fixe au sporit cu 123,6% și respectiv 827%, produsul social și venitul național au crescut de 15 ori. Sporurile mai mari ale produsului social și venitului național față de creșterile populației ocupate și ale fondurilor fixe își găsesc explicația în sporirea, în perioada respectivă, și mai ales în ultimii 17 ani, a eficienței utilizării populației ocupate (productivitatea muncii) și a eficienței utilizării fondurilor fixe — principale forme de manifestare a eficienței economice.

Sporirea eficienței economice, sub diferitele sale forme, a constituit și va constitui și în viitor temelia trainică a dezvoltării societății și ridicării nivelului de trai al poporului. Evidențiind acest lucru, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, arată că **„trebuie să se asigure creșterea eficienței acumulării, a tuturor investițiilor, sporirea rentabilității economice și, odată cu aceasta, creșterea venitului național singura sursă a desfășurării neîntrerupte a reproducției lărgite și ridicării necontenite a nivelului de trai al întregului popor"**.

Ridicarea eficienței economice a constituit o preocupare constantă a partidului nostru, îndeosebi după Congresul al IX-lea și ea dobîndește valențe noi în actuala etapă de dezvoltare economico-socială a țării, constituind atît condiția de bază cît și rezultatul trecerii la o nouă calitate în întreaga viață economico-socială. O direcție esențială de acțiune în vederea ridicării eficienței economice în actuala etapă o constituie creșterea mai accentuată a productivității muncii care, potrivit prevederilor actualului plan cincinal, urmează să crească cu 40,4%, asigurînd 80% din întregul spor al producției industriale nete. Se urmărește, de asemenea, reducerea cheltuielilor totale și îndeosebi a celor materiale la 1 000 lei producție marfă. În cincinalul 1981—1985, în industria republicană cheltuielile totale la 1 000 lei producție marfă urmează să se reducă cu 8,2% iar cele materiale cu 6,3%.

Reducerea cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă urmează să se asigure atît prin mai buna folosire a fondurilor fixe cît și prin reducerea consumurilor specifice, mai ales prin ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime de bază și energiei. În această direcție se prevede ca pînă la sfîrșitul cincinalului să se obțină o producție netă de 800 lei la 1 000 lei fonduri fixe în industria prelucrătoare (valoare neamortizabilă) și să sporească gradul de valorificare a materiilor prime de bază și energiei cu 30%. Pe această bază se vor asigura, în perioada amintită, economii de aproape 200 miliarde lei. Aceste economii vor conduce atît la dezvoltarea economiei naționale cît și la ridicarea bunăstării întregului popor.

Competitivitatea — expresie sintetică a calității muncii

AMPLIFICAREA caracterului intensiv al dezvoltării economiei naționale este legată indisolubil de ridicarea competitivității produselor fabricate. Pornind de la rolul tot mai mare al comerțului exterior ca factor dinamizator al economiei, atît orientarea spre o nouă calitate cît și creșterea eficienței trebuie să se materializeze în obținerea de produse cu înalt nivel de competitivitate. Pe măsura dezvoltării sale economice, țara noastră și-a extins relațiile sale economice cu celelalte țări. În perioada 1951—1980, volumul comerțului exterior al R. S. România a crescut de 41 ori. Această creștere a devansat atît creșterea venitului național (15 ori) și a producției industriale interne (33 ori) cît și creșterea comerțului exterior al altor țări. Drept urmare, ponderea comerțului exterior al României în comerțul mondial a crescut de la 0,37% în 1960 la 0,63% în 1980.

Concomitent cu mărirea volumului comerțului exterior al R.S. România, a crescut și eficiența lui. Dovada acestui lucru o face atît creșterea valorii unei tone de mărfuri românești exportate, cît și, utilizînd o altă comparație, reducerea cantității, în tone de mărfuri românești exportate necesare importului unei tone de mărfuri străine. Dacă în anul 1938, România exporta 10 tone de mărfuri românești pentru importul unei tone de mărfuri străine, fiind obligatoriu să vîndă — după cum se arăta în Enciclopedia României — „produsul muncii a 10 muncitori angajați contra produsului muncii unui lucrător industrial din occident"[2]), în prezent, în condițiile creșterii tot mai puternice a calității activităților prelucrătoare, acest raport s-a redus la ceva mai mult de o tonă de mărfuri exportate pentru o tonă de mărfuri importate.

Sporirea în acest cincinal a volumului exporturilor și mărirea gradului de valorificare a produselor românești pe piețele externe — componente principale ale creșterii competitivității produselor noastre — impun să se acționeze în cel puțin trei direcții : a) îmbunătățirea structurii mărfurilor destinate exportului ; b) ridicarea nivelului parametrilor tehnico-funcționali, estetici, economici și sociali ai mărfurilor care urmează să fie exportate ; c) perfecționarea comercializării produselor românești pe piețele externe. Dacă îmbunătățirea structurii mărfurilor destinate exportului presupune creșterea exporturilor de produse cu un grad ridicat de prelucrare, care asigură valorificarea superioară a materiilor prime și forței de muncă și limitarea — pînă la eliminare — a exporturilor produselor cu aport valutar scăzut, ridicarea nivelului parametrilor tehnico-funcționali, estetici, economici și sociali a mărfurilor care urmează să fie exportate, presupune ridicarea calității produselor, adaptarea rapidă la cerințele beneficiarilor și reducerea costurilor de producție. În sfîrșit, perfecționarea comercializării pe piețele externe necesită eliminarea verigilor intermediare și preluarea de către exportator a funcțiilor acestora, utilizarea unor noi forme de comercializare între care un rol însemnat îl pot avea societățile mixte. În toate aceste trei direcții în prezent se întreprind ample acțiuni menite să ducă la obținerea unui aport valutar ridicat, la creșterea eficienței comerțului exterior, la sporirea aportului acestuia la creșterea economică a României socialiste.

Caracterizarea dezvoltării economiei românești în cei 38 de ani care au trecut de la înfăptuirea istoricului act de la 23 August, prin calitate, eficiență și competitivitate, demonstrează cu putere justețea și realismul politicii partidului de dezvoltare economico-socială a țării. Tocmai această politică însușită și aplicată cu entuziasm de către toți oamenii muncii constituie chezășia înfăptuirii marilor obiective pe care ni le propunem : făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea țării spre țelul de aur al omenirii : comunismul.

conf. dr. Gruiță PĂRĂIAN

[2]) Enciclopedia României, vol. IV, 1940, p. 880.

23 AUGUST 1944-1982

ANVERGURA SOCIALĂ A DEZVOLTĂRII ROMÂNIEI

ÎNFĂPTUIREA actului de la 23 August 1944 reprezintă un eveniment cu semnificații profunde pentru devenirea istoriei noastre naționale în care trecutul se încorporează prezentului ca un proces de creație de mare anvergură, ca un ansamblu de realizări și fapte autentice, dobîndite de poporul român în toate domeniile de activitate. Înfăptuirile remarcabile obținute de poporul nostru în anii ce au urmat după 23 August sînt evidențiate și mai pregnant de faptul că România, într-o perioadă de timp relativ scurtă, a parcurs mai multe etape în procesul edificării noii orînduiri : edificarea societății socialiste unitare, desăvîrșirea perioadei de consolidare a bazei tehnico-materiale și a construcției socialiste, angajîndu-se cu succes în opera de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. **„În această epocă de mari transformări revoluționare** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în magistrala expunere la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din iunie a.c. — **au fost lichidate pentru totdeauna proprietatea capitalist-moșierească asupra mijloacelor de producție, exploatarea și asuprirea de clasă, s-a realizat o economie socialistă unitară în industrie și agricultură, bazată pe proprietatea comună a oamenilor muncii, ca proprietate a întregului popor, și pe proprietatea cooperatistă asupra mijloacelor de producție, s-a asigurat înfăptuirea principiului socialist de repartiție a produsului social și venitului național în conformitate cu principiile eticii și echității noii orînduiri".**

În anii socialismului, și mai ales în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, în anii de cînd destinele țării sînt cîrmuite de tovarășul Nicolae Ceaușescu, România a înregistrat progrese de mare anvergură în plan economic și social. Ea s-a transformat dintr-o țară cu o industrie slab dezvoltată și o agricultură înapoiată, așa cum putea fi caracterizată în perioada regimului burghezo-moșieresc, într-o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică, capabilă să satisfacă circa 80 la sută din nevoile țării de mașini, utilaje și instalații, cu o agricultură modernă, în continuă dezvoltare, cu o economie dinamică, ale cărei succese întrunesc largi aprecieri în lume. Obiective de cea mai mare însemnătate sînt prevăzute în Documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. privind dezvoltarea economiei românești în acest cincinal : înscrierea țării pînă la finele actualului cincinal în rîndul statelor cu un nivel mediu de dezvoltare economică, amplul proces de restructurare a industriei și de înfăptuire a unei profunde revoluții agrare, realizarea unei noi calități a muncii și vieții în toate domeniile, gospodărirea cu maximă eficiență a resurselor țării.

Mutații profunde în structura populației

ANALIZA, pe fondul acestei evoluții, a dinamicii și structurii sociale evidențiază transformări ample, înnoitoare, determinate esențialmente de ritmul viu al dezvoltării economiei, de suflul binefăcător al industrializării și modernizării, aparatului productiv, de mutațiile survenite în sistemul relațiilor de producție, în structurile organizatorice, în mecanismul de funcționare a economiei socialiste. Totodată, transformările sociale înrîuresc la rîndul lor profund procesele dezvoltării economice, punînd în lumină noi și însemnate posibilități de creștere a economiei. Între procesele de amplă rezonanță socială cristalizate în țara noastră ca un efect direct al înfăptuirii orînduirii socialiste se remarcă, prin dimensiunile, profunzimea și efectele sale majore, **dezvoltarea puternică a clasei muncitoare, afirmarea ei plenară în viața economico-socială a țării.** Producătoare de bunuri materiale, clasa muncitoare semnifică uzina vie, bine gospodărită, aflată într-o permanentă confruntare cu exigențele promovării și generalizării tehnicii moderne. De numele ei sînt legate marile construcții ce au îmbogățit și diversificat în ultimele patru decenii geografia economică a țării, realizări fără egal în istoria națională, desemnate sintetic prin expresia generică „progres industrial". Clasa muncitoare, detașamentul cel mai avansat al societății este vital interesată în aplicarea operativă și eficientă a cuceririlor revoluției științifice, în soluționarea tuturor problemelor care pot spori contribuția sa la propășirea economică și socială a țării.

Ca urmare a politicii economice promovate de partid — politică ce a dobîndit noi valențe calitative în ultimii șaptesprezece ani, ca urmare a dezvoltării impetuoase a industriei, a asigurării unei structuri industriale moderne, a repartizării sale echilibrate în teritoriu — sub aspectul dimensiunii numerice și al structurii clasei muncitoare au avut loc și continuă să se producă schimbări atît cantitative cît și calitative. Clasa muncitoare a devenit numericeşte cea mai puternică clasă a societății românești, reprezentînd peste 50 la sută din totalul populației active. În structura sa au apărut și s-au cristalizat noi detașamente ca urmare a creării unor noi ramuri și subramuri de producție de înaltă tehnicitate. Prezența clasei muncitoare a devenit tot mai activă, mai dinamică, se resimte tot mai puternic și binefăcător în viața tuturor județelor, în viața întregii țări, fapt la care concură creșterea pregătirii sale politice și profesionale.

Utilizînd limbajul cifrelor, așa după cum rezultă din datele tabelului nr. 1, numărul de muncitori în perioada 1950—1980 a

Tabelul nr.1

Schimbări cantitative și calitative în dinamica și structura clasei muncitoare

Nr. crt.		1950	1965	1980
1.	Numărul muncitorilor *) — în mii	1222,9	3109,9	5868,7
2.	Ponderea muncitorilor în totalul populației ocupate (în %)	14,7	32,1	56,7
3.	Muncitori în industrie — în mii	640,4	1441,0	3030,2
	— în % din totalul muncitori	52,3	46,3	51,5
4.	Muncitori în construcții de mașini și chimie — în mii	146,7	408,7	1263,3
	— în % din total muncitori în industrie	22,9	28,3	41,6

*) Calculat în totalul numărului mediu al personalului muncitor.

crescut de la 1 222,9 mii la 5 868,7 mii, cu mult mai rapid decît creșterea populației ocupate, ponderea respectivă a muncitorilor ridicîndu-se de la 14,7% la 32,1% în 1965 și la 56,7% în 1980. Totodată, a sporit substanțial ponderea muncitorilor calificați care reprezintă în prezent 84% din totalul muncitorilor. Toate acestea au constituit premise hotărîtoare pentru creșterea continuă a rolului clasei muncitoare în societate, îndeplinirea cu cinste a misiunii sale de clasă conducătoare a întregii națiuni în opera de făurire a socialismului.

Organizarea agriculturii românești pe temelii socialiste, dezvoltarea și modernizarea continuă a bazei sale tehnico-materiale, ridicarea statutului acestei activități la cel de ramură de bază a economiei au determinat procese revoluționare, de anvergură în satul românesc, în relațiile de producție și sistemul de interese, în însăși fizionomia socială a țărănimii. Alături de clasa muncitoare, țărănimea reprezintă o importantă forță socială, cu un rol de primă însemnătate în activitatea productivă, dar și în viața socială a țării. Întemeindu-și activitatea și modul de viață pe proprietatea cooperatistă asupra mijloacelor de producție țărănimea și-a legat organic existența de socialism, de marea producție modernă, de făurirea unei agriculturi intensive, de mare randament.

Reducerea ponderii țărănimii de la circa 80% în perioada antebelică la mai puțin de 30% în prezent a avut și are loc în condiții de sporire a productivității muncii și de creștere continuă a producției agricole, chemată să satisfacă importante nevoi sociale, în condiții de modernizare a producției agricole, de înfăptuire a unei profunde revoluții agrare. Pe această bază se produc importante procese de profunzime în structura profesională a țărănimii cooperatiste, crește sensibil nivelul ei de pregătire profesională și de cultură generală.

Datorită creșterii puternice a forțelor de producție, datorită progresului științei, învățămîntului, culturii, o remarcabilă dezvoltare a cunoscut în această perioadă, intelectualitatea, îndeosebi intelectualitatea tehnică. În condițiile promovării susținute

a progresului tehnic în întreaga economie, ale sporirii în tot mai mare măsură a complexității activității din industrie, agricultură și celelalte ramuri, creșterea numărului intelectualității este urmată de modificări structurale concretizate în primul rînd, în sporirea ponderii intelectualității tehnice, a celor care lucrează în sfera cercetării și proiectării, a creației pe multiple planuri, concomitent cu desfășurarea unui proces susținut de ridicare a gradului de pregătire și instruire a întregii intelectualități. **„Merită subliniat faptul — arăta recent secretarul general al partidului — că intelectualitatea reprezintă a treia forță socială a societății românești și ocupă un loc de importanță deosebită în întreaga activitate de producție materială și creație spirituală“.** Toate aceste procese înnoitoare în structura socială a țării sînt însoțite, firesc, de crearea unor condiții de muncă și viață superioare și tot mai apropiate, în elementele lor fundamentale, pentru toate categoriile de oameni ai muncii, punîndu-se, o dată mai mult în lumină, repere semnificative ale procesului de omogenizare a societății.

Cultura, știința românească pe traiectoria progresului

MUTAȚIILE survenite în plan social în anii construcției socialiste sînt legate indestructibil de prefacerile înnoitoare înregistrate în plan economic. Dar aceste relații nu epuizează țesătura extrem de densă a raporturilor dialectice care se nasc neîncetat, se schimbă continuu și se îmbogățesc neîntrerupt între sfera economicului și sfera socialului. Acest fapt este dovedit de o altă componentă a procesului de dezvoltare care leagă într-un mod original economicul și socialul : sistemul de învățămînt. Factor hotărîtor al creșterii economice, evidențiind puternice atribute calitative, învățămîntul, cultura constituie în egală măsură un teren de înnobilare a spiritului, o cale de acces spre marile opere de civilizație ale umanității. Tocmai de aceea se poate afirma că prin concepția și politica promovată în domeniul învățămîntului și culturii partidul nostru a conferit o strălucită expresie a viziunii sale umaniste, înaintate, a marcat prin fapte esența progresistă a orînduirii socialiste.

Tabelul nr. 2

Dezvoltarea cultural-științifică

	1950	1965	1983
Populația școlară (în mii)	2 319,2	4 121,3	5 886
Cadre în domeniul cercetării (în mii)	5 (1938)	45,3	cca. 230
Cărți și broșuri tipărite			
— titluri	2 921	3 033	3 810
— exemplare (în mii)	60 526	64 123	76 000*
Filme artistice de lung metraj	2 **	15	30
Teatre și instituții muzicale	57	130	148
Case de cultură	—	179	269
Abonamente radio-telev (în mii)	313 ***	2 790	7 000

*) în anul 1980 **) în 1951 ***) abonamente radio

Învățămîntul, „cartea de vizită“ a unei națiuni, după expresia inspirată a unui cărturar român, a luat amploare într-o unitate indisolubilă cu cercetarea și producția. Ne aflăm într-un moment avansat al culturii și științei românești din întreaga lor istorie (vezi și tabelul nr. 2). Socialismul a eradicat neștiința de carte pentru că a eradicat și inegalitatea socială. Prin generalizarea învățămîntului de 10 ani și, într-o perspectivă apropiată, a celui liceal, prin continua îmbogățire, diversificare, profilare a unităților de învățămînt se creează an de an o bază tot mai trainică, aptă să asigure o pregătire temeinică pentru toate contingentele de elevi, o instruire modernă și de larg orizont deopotrivă cu o înaltă specializare. Învățămîntul superior, la rîndul său, a înregistrat progrese notabile, fiind racordat tot mai bine la cerințele economiei naționale și ale progresului tehnico-științific contemporan. Sistemul nostru de învățămînt dispune de o rețea dezvoltată de unități pentru învățămîntul preșcolar. A fost conceput, cu mai bine de un deceniu în urmă, și se aplică la scara întregii societăți un sistem perfecționat de îmbogățire continuă a cunoștințelor profesionale.

Șanse egale de afirmare

UNA din premisele esențiale ale omogenizării condițiilor de muncă și viață ale tuturor cetățenilor patriei și totodată un plan important în care se manifestă dimensiunea socială a dezvoltării o constituie îmbunătățirea repartizării teritoriale a forțelor de producție, a industriei și agriculturii în toate județele țării, știut fiind că pînă la urmă nivelul repartiției este determinat de gradul de dezvoltare a producției, de mărimea valorii nou create. Pentru țara noastră, politica de dezvoltare armonioasă a forțelor de producție în profil teritorial s-a înscris și se înscrie ca o necesitate obiectivă impusă de îmbinarea unor criterii de eficiență economică și ecologică, cu criterii de echitate (eficiență) socială. Este cunoscut că în România antebelică existau „locuri unde nu se întîmpla nimic“, industria fiind concentrată în cîteva zone și localități mai importante. Un astfel de peisaj industrial dezechilibrat și anarhic, genera continuu decalaje economice și sociale între diferite județe și localități ale țării, adîncea inegalitatea condițiilor de muncă și viață pentru cetățeni. Numai dezvoltarea într-o concepție unitară și de largă perspectivă a economiei județelor, proces căruia conducerea partidului, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu îi acordă o atenție deosebită, creează condiții favorabile valorificării superioare a resurselor de materii prime, materiale și umane din fiecare județ, imprimă un ritm mai accentuat de dezvoltare a zonelor rămase în urmă, asigură diversificarea și amplificarea interdependențelor economice, dezvoltarea tuturor județelor și localităților. Pe acest fundament se asigură premisele necesare făuririi deplinei și realei egalități între oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, în ce privește condițiile de muncă și viață, potrivit activității depuse, în ce privește șansele de afirmare.

Procesul de amplasare judicioasă a forțelor de producție și de dezvoltare armonioasă a bazei tehnico-materiale a socialismului pe întreg teritoriul țării asigură progresul economic și social al tuturor zonelor și pe această bază creșterea veniturilor și a consumului populației pe tot întinsul patriei. Dacă în anul 1965 numai jumătate din totalul județelor realizau un volum al desfacerilor de mărfuri pe locuitor de peste trei mii lei, acest nivel a fost depășit în toate județele țării încă din anul 1976. În cifre absolute, volumul desfacerilor de mărfuri prin comerțul socialist a crescut de la 63,7 mlrd. lei în 1965 la 223,2 mlrd. lei în 1981. Se tinde, așa cum arătam, spre generalizarea treptată a condițiilor esențiale de muncă și calitate a vieții în toate județele țării, în așa fel încît întreaga populație a țării să beneficieze direct și deplin de roadele construcției socialiste.

Iată, așadar, una din formele prin care se manifestă în societatea noastră grija pentru om, pentru bunăstarea și creșterea calității vieții sale — obiectiv suprem al politicii de partid și de stat. Politica de ridicare a nivelului de trai se materializează însă și pe alte căi. Astfel, prin sporirea venitului național care reprezintă 530,2 mlrd. lei în 1981 față de 147,7 mlrd. lei în 1965, s-au creat condiții pentru dezvoltarea armonioasă a economiei și deopotrivă pentru creșterea bunăstării oamenilor muncii, pentru sporirea veniturilor lor. În întreaga perioadă de după Congresul al IX-lea s-a consolidat un sistem de repartiție situat ferm pe principiile eticii și echității socialiste, stimulării materiale și morale, principii ce și-au găsit expresia atît în creșterea mai accentuată a veniturilor fiecărui lucrător în funcție de roadele muncii sale, cît și în asigurarea unei relații mai echitabile între retribuția netă minimă și cea maximă din economie, în creșterea an de an a cheltuielilor social-culturale.

Ridicarea continuă a calității vieții își află expresii specifice pe toate coordonatele existenței sociale : îmbunătățirea condițiilor de locuit ; ameliorarea sănătății populației — efect nemijlocit al orientării profilactice și a gradului mai ridicat de accesibilitate a populației la asistența medicală ; — mărirea duratei medii de viață, aflată în prezent la aproape 70 de ani, practic la nivelul țărilor dezvoltate ale lumii ; accesul maselor la știință, artă și cultură ; sistemul de pensii, modelarea relațiilor interumane, creșterea calității mediului înconjurător.

Ca un mod specific de afirmare a dimensiunii sociale a dezvoltării se înscrie perfecționarea structurilor politico-organizatorice ale societății noastre, pe această bază asigurîndu-se condițiile necesare manifestării active a fiecărui membru al societății în procesul de conducere, de perfecționare a activității economico-sociale. Autoconducerea și autocontrolul muncitoresc, stimularea inițiativei unităților economice și administrativ-teritoriale, crearea premiselor necesare pentru valorificarea gîndirii și experienței tuturor oamenilor muncii în procesul dezvoltării se înscriu drept coordonate esențiale ale anvergurii sociale a dezvoltării României socialiste.

prof. dr. GH. I. TOMESCU

23 AUGUST 1944-1982

REZISTENȚA ANTIGERMANĂ ȘI EFORTUL ECONOMIC AL ROMÂNIEI ÎN RĂZBOIUL ANTIFASCIST

VICTORIA revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă constituie încununarea luptei eroice de rezistență antihitleristă, organizată de Partidul Comunist Român, dusă în anii grei ai războiului, luptă caracterizată de spirit de sacrificiu și patriotism fierbinte. Rezistența antihitleristă organizată atît în perioada premergătoare cît și în anii războiului a avut un caracter profund politic, deoarece ea a avut ca obiectiv strategic realizarea unității de luptă și de acțiune a clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, a tuturor forțelor patriotice și democratice pentru eliberarea socială și națională a țării. Rezistența antihitleristă s-a dezvoltat pe fundamentul unei puternice stări de spirit antigermane, care a cunoscut o amploare deosebită în ultimii ani ai războiului, cînd necesitatea ridicării la luptă pentru oprirea cursului nefast al evenimentelor, pentru salvarea țării, a pătruns tot mai puternic în conștiința maselor. Numeroase documente confirmă că poporul român era potrivnic alianței cu Germania hitleristă, a condamnat dezmembrarea teritorială a țării, precum și participarea la războiul antisovietic.

Atitudinea antigermană s-a manifestat încă în anii premergători războiului, prin opoziția față de subordonarea economică și politică a României Germaniei. Astfel, într-un raport al Serviciului apărării în străinătate al armatei germane se arată că sub constrîngerea evenimentelor militare și politice, România își schimbă atitudinea față de Germania. „Să nu uităm că românii nu ne vor iubi — se arată în raport. Cum s-au comportat românii acum cîteva săptămîni cu ocazia intrării în vigoare a noii ordine polițienești ? Ar fi goniți atunci cu plăcere pe toți germanii". Rapoartele subliniau că singurul sprijin al Germaniei în România este garda de fier. Organele militare și de informație germană relatează despre existența unor forțe care acționează în direcția desprinderii de Germania, creșterea suspiciunii față de trupele germane, manifestări antigermane în diferite orașe și creșterea stării de spirit antigermană în armată.

Rezistența antihitleristă s-a manifestat cu deosebită intensitate pe plan economic. Puternice forțe acționau în direcția sabotării producției de război, a aprovizionării armatei germane cu petrol, materiale și alimente. „România în atitudinea ei spirituală este foarte departe de un război total — se arată într-un alt raport german. Acest lucru merge atît de departe încît adesea se vorbește — chiar de către ofițeri — de războiul „german" și nu de războiul „comun". Atît în viața personală cît și în cea economică este foarte mult răspîndită tendința de a nu pune totul în joc pentru război".[1]).

O formă principală de rezistență era sabotajul economic, care a luat o extindere deosebită în industria de război. Este impresionantă abundența informațiilor din rapoartele germane despre acțiunile de sabotaj și urmările lor. Iată cîteva exemple. La Bocșa Română s-au tăiat firele de înaltă tensiune, producția a scăzut cu 30 la sută ; ca urmare a acțiunilor de sabotaj, producția avioanelor de bombardament de la IAR Brașov a scăzut considerabil ; din aceleași cauze s-a înregistrat scăderea producției la Societatea Mica ; sabotajele din industria forestieră au îngreunat furnizarea lemnelor pentru armata germană, fapt ce a provocat greutăți în realizarea sarcinii tactice a grupului de armată germană A. Producția de război a fost periclitată și de incendiile și exploziile ce au izbucnit în numeroase obiective economice de pe tot cuprinsul țării[2]). Sabotajele, incendiile și exploziile au dus la scoaterea din funcțiune a unor obiective industriale, la oprirea temporară a producției, la nerealizarea programelor de producție, fapt ce a afectat serios aprovizionarea armatei germane și a creat greutăți desfășurării operațiunilor militare.

Organizînd lupta de rezistență, Partidul Comunist Român a acordat o atenție deosebită sabotării producției de petrol și a livrărilor pentru Germania. Această orientare avea o mare importanță deoarece asigurarea petrolului românesc reprezenta pentru Germania hitleristă o condiție hotărîtoare pentru purtarea războiului și orice acțiune ce ducea la scăderea producției, la diminuarea livrărilor pentru Germania, constituia o slăbire a angrenajului militar german.

În vederea subordonării economice și politice a României și acaparării petrolului, Germania hitleristă s-a folosit de abile presiuni militare și diplomatice, a instaurat dictatura militară-fascistă antonesciană. Stăpînirea petrolului românesc de către Germania a fost facilitată prin acordul economic româno-german din martie 1939, care prevedea subordonarea economiei românești cerințelor de export germane. Consecințe deosebit de grave au avut și acordurile din septembrie 1939, („acordul Clodius"), precum și cel din 29 mai 1940, cunoscut sub denumirea de „Pakt Oel", prin care se asigura dreptul suveran al Germaniei asupra întregului excedent de ulei mineral. Subordonarea economiei românești de către Germania s-a accentuat după intrarea trupelor germane în România și ocuparea punctelor strategice la 12 octombrie 1940. Antrenarea țării noastre în războiul antisovietic de către dictatura militaro-fascistă antonesciană, înfăptuită împotriva voinței și contrar intereselor poporului, a avut urmări din cele mai grave și asupra economiei în general și a petrolului în special.

În aceste condiții sabotarea producției de petrol și a livrărilor către Germania a constituit sarcina primordială a forțelor patriotice. Sabotajul a îmbrăcat forme variate și a luat un caracter de masă, fapt ce a alarmat profund autoritățile germane din România. Încă în anul 1939 informațiile germane semnalau că angajamentele privind livrările de păcură pentru Germania sînt îndeplinite cu întîrziere, din cauza sabotajelor. [3]) Ca urmare, pe măsura penetrației germane în România, s-au întreprins măsuri tot mai energice pentru împiedicarea actelor de sabotaj.[4]) Cele mai importante întreprinderi petroliere românești au fost puse din ordinul Führerului, în aprilie 1942, sub protecția comandanților militari germani, care au luat măsurile cele mai drastice împotriva acțiunilor de sabotaj. Riscîndu-și libertatea, adesea chiar și viața, muncitorii, patrioții români, în frunte cu comuniștii, au dat lovituri grele aprovizionării mașinii de război germane cu petrol. Rapoartele semnalează că în multe cazuri vagoanele cisternă din România nu sînt încărcate și staționează goale ; despre avarierea conductei de petrol Ploiești-Constanța ; ciocnirea a două trenuri cisternă la stația Moldova-Simeria ; deteriorarea unui număr însemnat de vagoane ; explodarea tancherului italian „Torino" la Giurgiu ; 6 600 tone păcură livrate pentru Italia au fost amestecate cu benzină inflamabilă, devenind practic inutilizabile.[5]) Se semnalează acțiuni de sabotaj la Societatea Astra Română și Orion. [6]) Un noian întreg de rapoarte informează despre incendii pustiitoare : la Giurgiu, la firma Steaua Română ; la Brazi, unde au fost distruse 3 000 m.c. de păcură ; un tren cisternă, format din 46 vagoane, încărcate cu benzină, a luat foc în stația Cîmpina-Băicoi. [7]) Forțele de rezistență s-au folosit cu pricepere și de situațiile create de bombardamentele aeriene. Autoritățile germane se plîng că, în pofida severelor măsuri introduse, munci-

[1]) Arh. St. Buc., Colecția microfilme S.U.A., rola 36 (T 77—597, c. 177982)
[2]) Vezi și „Revista Economică", nr. 33, vineri 17 august 1979, p. 18
[3]) Arh. St. Buc., Colecția microfilme S.U.A., rola 36 (T 77—597, c. 1783997)
[4]) Idem, rola 35 (T 77—500, c. 166923)
[5]) Idem, rola 46 (T 77—609, c. 1796472, 1796728)
[6]) Idem, rola 34 (T 77—495, c. 1662363)
[7]) Vezi și „Revista Economică", nr. 33, vineri 17 august 1979, p. 19

torii români fug de la locurile lor de muncă la prima alarmă aeriană şi nu se mai reîntorc la lucru, adesea nici a doua zi, că se tărăgănează inadmisibil repunerea în funcţiune a unităţilor de producţie avariate de bombardamente. Cu ocazia unei inspecţii făcute la rafinăria din Ploieşti privind felul cum se înlătură pagubele pricinuite de bombardamente se constată „o impresie deosebit de deprimantă", pompele stagnează. Aceeaşi situaţie se constată şi la Moreni. [8])

Efectul acţiunilor de sabotaj s-a resimţit puternic în scăderea producţiei de petrol, care nu a atins în nici un an nivelul de peste opt milioane tone din anul 1938. Producţia a fost în 1942 de numai 5,6 milioane tone, iar în 1943 de 5,3 milioane tone. Producţia a atins cel mai scăzut nivel în vara anului 1944. Aceasta a determinat şi nerealizarea angajamentelor către Germania. Livrările de petrol şi de produse petroliere au fost cu mult sub nivelul pretins, de 5 milioane tone anual. Din 1940 pînă la 23 August 1944 au fost expediate în Germania numai 10 milioane tone ţiţei, în loc de 25 milioane tone. Iar sabotarea livrărilor de petrol în Germania a creat mari dificultăţi maşinii de război germane. Semnificativ în acest sens este telegrama lui Keitel, şeful OKW-ului, din 29 octombrie 1942, adresată lui Ion Antonescu, în care, în numele Führerului, face apel la mareşal şi cere intervenţia lui personală pentru „extrema grăbire a livrărilor de păcură pentru conducerea războiului în Mediterană" de către maşina de război, italiană, „întrucît situaţia este extrem de precară". Intervenţia nu a avut efectul dorit, fapt ce rezultă dintr-o scrisoare a lui Keitel către von Ribbentrop, ministrul german de externe, în care se spune : „Nici apelul meu la mareşalul Antonescu nu a provocat o schimbare a situaţiei... Există o deosebire aşa de crasă între necesităţile impuse de conducerea comună a războiului şi livrările româneşti, încît pentru Italia încă de pe acum au produs efecte catastrofale". [9]) Fire invizibile făceau ca nici promisiunile mareşalului să nu fie onorate. În pofida numeroaselor angajamente luate de Antonescu de a intensifica livrările, dispoziţiile erau ignorate sau tărăgănate, atît la nivelul unităţilor de producţie, cît şi adesea şi la nivelul aparatului administrativ central, unde se „iveau greutăţi" în realizarea producţiei preconizate, în efectuarea transporturilor, obstacole în decontarea livrărilor. **Este evident că sabotarea aprovizionării armatei germane cu petrol şi produse petrolifere a constituit unul** din domeniile cele mai eficace ale rezistenţei antifasciste pe plan economic. Merită de subliniat şi faptul că pierderea petrolului românesc, ca şi a cerealelor, datorată ieşirii României din războiul antisovietic şi a întoarcerii armelor împotriva Germaniei naziste, este apreciat în cercurile competente ca unul din factorii cei mai importanţi, care au dus la prăbuşirea frontului hitlerist şi la scurtarea războiului. **Rezistenţa antihitleristă pe plan economic a avut o deosebită semnificaţie politică, deoarece ea a contribuit la pregătirea condiţiilor pentru înfăptuirea şi victoria revoluţiei de eliberare socială şi naţională.**

După victoria insurecţiei din august 1944, poporul român şi armata sa s-au alăturat cu toate forţele Uniunii Sovietice, celorlalte ţări din coaliţia antihitleristă, au luptat pentru alungarea armatelor hitleriste şi hortyste din ţară, pentru eliberarea deplină a patriei, au participat activ la eliberarea Ungariei şi Cehoslovaciei, pînă la zdrobirea definitivă a fascismului. **„În războiul drept dus împotriva fascismului,** — sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — poporul nostru a demonstrat că nu a avut nimic comun cu clica militaro-fascistă, care a împins ţara alături de Germania, împotriva Uniunii Sovietice. Totodată, poporul român şi-a afirmat astfel glorioasele tradiţii de luptă pentru independenţă şi de sprijin al luptei altor popoare împotriva dominaţiei străine, pentru libertate şi independenţă".** [10]) 37 de divizii, diferite unităţi militare, însumînd 540 mii oameni au participat la luptă, alături de armata sovietică, timp de 260 zile, pentru alungarea trupelor hitleriste şi hortyste din ţară şi eliberarea Ungariei şi Cehoslovaciei. Armata română a forţat 14 masive şi 12 cursuri mari de apă, a eliberat peste 380 localităţi şi alte aşezări, din care 53 oraşe, provocînd mari pierderi inamicului. Pierderile proprii s-au ridicat la circa 170 mii militari (morţi, răniţi, dispăruţi), mai mult de 30 la sută din efectivele angajate. Contribuţia României la obţinerea victoriei finale asupra Germaniei a fost impresionantă, dacă avem în vedere potenţialul ei economic şi uman, precum şi marile distrugeri suferite în anii războiului. **„Printre naţiunile care luptă împotriva Germaniei hitleriste** — aprecia postul de radio Londra — **România se situează în al patrulea rînd în ce priveşte numărul de ostaşi care participă la bătălia pentru distrugerea nazismului".** [11]) Pentru faptele lor de arme peste 300 mii de soldaţi şi ofiţeri români au fost decoraţi cu ordine şi medalii româneşti, sovietice, cehoslovace şi ungare.

În vederea susţinerii acţiunilor militare împotriva Germaniei hitleriste România a depus mari eforturi economice şi financiare. În condiţii deosebit de grele, cînd economia era distrusă, peste 500 mii tineri erau pe front şi ţara suferea de o cumplită secetă, Partidul Comunist Român a mobilizat sub lozinca „totul pentru front", „totul pentru victorie", toate forţele pentru a crea condiţii favorabile ca armata română să-şi realizeze misiunea de eliberare a Transilvaniei de sub dominaţia hitleristo-hortystă şi de participare la războiul antihitlerist. Întreaga economie a fost pusă în slujba războiului. [12])

O atenţie deosebită s-a acordat refacerii căilor ferate. În termen record au fost redate circulaţiei nodurile de cale ferată, au fost reconstruite liniile, podurile, tunelurile distruse de hitlerişti, s-a asigurat transportul în vederea aprovizionării permanente a frontului cu alimente şi combustibil. Reţeaua de căi ferate, în lungime de 7986 km, împreună cu întregul ei material rulant, a fost folosită aproape în întregime pentru nevoile frontului antihitlerist, pentru acoperirea cerinţelor legate de operaţiunile militare. Un aport însemnat la realizarea transporturilor militare au adus flotele fluviale şi maritime, care au efectuat 92 la sută transporturi pentru aliaţi. Toate aerodromurile şi instalaţiile acestora au deservit necesităţile armatei. Au fost puse aproape în întregime la dispoziţia armatei mijloacele de transport auto, precum şi o importantă parte din mijloacele ţărăneşti de tracţiune. Reţeaua telefonică şi telegrafică, în lungime de aproape 20 mii km, a fost utilizată în proporţie de 70 la sută pentru nevoile războiului.

Un factor important în susţinerea războiului a fost refacerea capacităţilor industriale şi creşterea producţiei. Succese deosebite s-au obţinut în minerit. Prin efortul eroic al minerilor s-a reuşit, în martie 1945, să se dubleze producţia de cărbune, faţă de nivelul realizat în septembrie 1944. Mai mult de 80 la sută din producţia de cărbune a fost utilizat drept combustibil pentru aprovizionarea căilor ferate, a căror activitate se desfăşura exclusiv pentru alimentarea frontului antihitlerist. De un înalt patriotism au dat dovadă muncitorii petrolişti, care, la chemarea Partidului Comunist Român, au refăcut într-un termen scurt schelele petrolifere, rafinăriile şi atelierele distruse de război, au depus eforturi susţinute pentru creşterea producţiei asigurînd astfel aprovizionarea frontului antihitlerist. Industria a pus la dispoziţia armatei mari cantităţi de armament şi muniţii, mine şi materiale explozibile, încălţăminte, îmbrăcăminte, produse alimentare şi subzistenţe diferite : săpun, tutun, medicamente şi altele. **Contribuţia economică a României la înfrîngerea Germaniei hitleriste a depăşit cu mult suma de un miliard dolari (în valuta anului 1938), ceea ce echivalează cel puţin de patru ori veniturile bugetului României din anul 1937—1938.**

Înfăptuirea actului istoric de la 23 August 1944, victoria revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă au avut o puternică înrăurire asupra destinelor poporului nostru. Prin jertfa de sînge a celor mai buni fii ai poporului a fost refăcută integritatea teritorială şi independenţa României, fundamentul marilor transformări revoluţionare înfăptuite sub conducerea Partidului Comunist Român în cele aproape patru decenii ce s-au scurs de la acest măreţ eveniment istoric. În această epocă istorică, de mari transformări revoluţionare, au fost lichidate proprietatea capitalist-moşierească, asupra principalelor mijloace de producţie, exploatarea şi asuprirea de clasă, s-a făurit economia socialistă unitară, s-au dezvoltat puternic forţele de producţie. România s-a transformat într-o ţară industrial-agrară, cu o industrie puternică şi o agricultură dezvoltată, în plin progres. Stăpîn pe destinele sale, cu deplină încredere în viitor, poporul român păşeşte ferm înainte pe calea trasată de Congresul al XII-lea al Partidului, de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltată şi de înaintare a României spre comunism.

dr. Iosif I. ADAM

---

[8]) Arh. St. Buc., Colecţia microfilme S.U.A., rola 62 (T 77—895, c. 5645859)

[9]) Idem, rola 46 (T 77—609, c. 1796405—1796472)

[10]) **Nicolae Ceauşescu,** Expunere la plenara lărgită a Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 1—2 iunie 1962, p. 17

[11]) Viitorul, Bucureşti 14 ianuarie 1945

[12]) Ministére, des Affaires Etrangeres, Memoire sur l'efort militaire et economique de la Roumanie dans la guerre contre L'allemagne et la Hongrie, Bucureşti, 1946 ; vezi şi N.N. Constantinescu, Vasile Anescu, Contribuţia economică a României în războiul antihitlerist, în Contribuţia României la victoria asupra fascismului, Ed. Politică, Bucureşti, 1965.

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

PRODUCȚIA DE HIDROCARBURI LA NIVELUL CERINȚELOR ECONOMIEI NAȚIONALE

PREOCUPAREA CONSTANTĂ a conducerii partidului și statului nostru pentru înfăptuirea unuia din cele mai importante obiective stabilite de Congresul al XII-lea — asigurarea, pînă la sfîrșitul actualului deceniu, a independenței energetice — își are materializarea în Programele privind creșterea producției de țiței și de gaze pe perioada 1982-1985 peste prevederile actualului cincinal, programe aprobate în ședința Comitetului Politic Executiv din 3 iulie 1982. Potrivit acestor programe, elaborate din inițiativa și la indicațiile secretarului general al partidului, producția de țiței urmează să crească începînd din acest an în așa măsură încît să ajungă în anul 1985 la 15 milioane tone cu 20 la sută mai mult decît sarcina din planul cincinal, iar producția de gaze naturale să fie superioară prevederilor cu circa 10 miliarde mc, în perioada 1982—1985.

Creșterea constantă a producției de țiței

ANALIZA APROFUNDATĂ a zăcămintelor și structurilor purtătoare de țiței, a potențialului sondelor, ca și a tehnologiilor și soluțiilor capabile să contribuie la sporirea gradului de recuperare a evidențiat noi posibilități pentru creșterea constantă a producției în anii următori (graficul). În acest fel producția suplimentară de țiței extras care se va obține pe baza măsurilor din program va reprezenta, pe întreaga perioadă 1982-1985, peste 45% din producția realizată în întreg anul 1981.

Una din principalele măsuri prevăzută în program pentru asigurarea acestei creșteri de producție este **reorientarea și concentrarea forajului pe zonele de prim interes și la mare adîncime.** Rezultatele cercetărilor prin foraje a unor zone care au constituit o parte din programul de cercetare geologică pentru hidrocarburi, îndeosebi la mare adîncime, au determinat schimbarea structurii forajului de exploatare în favoarea celui de adîncimi mari la care s-au pus în evidență în ultimul timp zăcăminte industriale de țiței. Au fost astfel **reconsiderate graficele anuale de foraj,** urmînd să fie săpate, echipate și puse în producție în anii următori un număr de 500 sonde noi pe structuri productive prioritare cum sînt : Vîrteju-Stoenița, Bibești-Bulbuceni, Călina-Drăganu-Palei, Piscuri-Moreni, Ghelința-Comandău, Conțești, Mihai Bravu, Seitin Nădlag, Turnu-Est, precum și pe alte 20 de zăcăminte din zonele mai vechi petroliere din județele Dolj, Argeș, Prahova, Buzău și altele. Efectul acestei măsuri este estimat la o producție zilnică de circa 10 000 tone la sfîrșitul anului 1984.

Un aport deosebit la obținerea producției suplimentare prevăzută în program este asigurat de **intensificarea cercetărilor prin foraje pe platforma continentală românească a Mării Negre.** Sînt prevăzute în acest sens grafice de asigurare de către Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini a platformelor suplimentare, atît pentru foraj cît și pentru exploatarea sondelor marine. Această acțiune constituie o preocupare prioritară pentru Ministerul Petrolului cît și pentru ministerele colaboratoare și furnizoare de utilaje și materiale speciale și se desfășoară prin colective de specialiști cu înaltă experiență în acest domeniu.

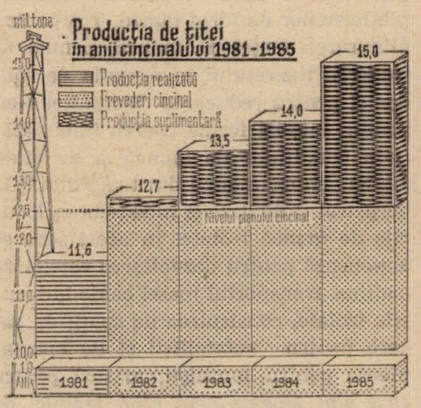

În afara acestor acțiuni prin care se vor atrage în circuitul economic noi rezerve de hidrocarburi și care vor asigura cea mai mare parte (circa 80%) din volumul suplimentar de producție prevăzut în program, sînt stabilite măsuri concrete pentru obținerea unei producții peste prevederile cincinalului prin **utilizarea mai bună a capacităților existente și exploatarea științifică a zăcămintelor vechi.** Creșterea coeficientului de utilizare a întregului fond de sonde existent, de la 90% în prezent la 93% și îmbunătățirea regimului de exploatare a sondelor reprezintă măsura menită să asigure, numai la nivelul anului 1982, un aport suplimentar de 70 mii tone de țiței. Se acționează în acest scop în așa fel încît pe zonele Brăila, Brădești, Vîlcele, Merișani, Tașbuga și altele să se extindă tehnologia de exploatare prin gazlift, dovedită ca deosebit de eficientă pentru zăcămintele din aceste zone. De asemenea, la zăcămintele cu țiței curat, unde nu se produc depuneri de carbonați, se are în vedere aplicarea efectului Coandă la exploatarea prin gazlift avînd ca rezultat o creștere importantă a producției de țiței.

Repunerea în funcțiune pînă la finele anului 1982 a cel puțin 240 sonde vechi, în prezent neproductive, și care necesită lucrări complexe de reparații capitale constituie alt obiectiv principal prevăzut în program. Măsura este menită să aducă în perioada 1982-1985 un aport suplimentar de peste 100 mii tone țiței.

Pentru sporirea continuă a producției de țiței care se extrage din zăcămintele aflate în exploatare, se va realiza un complex de măsuri pentru **intensificarea aplicării metodelor de creștere a gradului de recuperare a țițeiului** la toate zăcămintele. Astfel, se vor săpa în perioada 1982-1984 un număr de 500 sonde destinate combustiei subterane și reacției în zona Videle-Bălăria și un număr de 450 sonde pentru injecția de aer în vederea extinderii combustiei subterane pe zăcămîntul Suplacu de Barcău. De asemenea, se vor fora circa 3 300 sonde noi de injecție, reacție și îndesire de gabarit pe 53 de zăcăminte.

Pe lîngă metodele aplicate pe scară industrială, se va trece la experimentarea și aplicarea și a altor metode noi cum sînt **metodele chimice și miscibile la un număr de 29 obiective** din care 15 zăcăminte prin injecție de soluții micelare, 5 zăcăminte prin injecție de soluții alcaline și 3 zăcăminte prin injecție de bioxid de carbon, precum și a metodei de **extracție a țițeiului prin minerit** la zăcămintele de la Sărata-Monteoru, Runcu-Buștenari și Solonț. În ansamblul lor, măsurile respective vor asigura o creștere a ponderii volumului de țiței extras pe baza metodelor de recuperare în totalul producției de țiței la 35% în anul 1985 și a gradului de recuperare a țițeiului la nivelul sarcinilor stabilite.

Volum sporit de extracție a gazelor naturale

PRODUCȚIA suplimentară de gaze naturale față de cincinal, prevăzută în program, va reprezenta aproape 10 miliarde N mc, din care 3,6 miliarde în 1985, cu peste 10% mai mult decît prevederile din cincinal pentru acest an. Cea mai mare parte din producția suplimentară se va obține din gazele asociate cu țițeiul, care în anul 1985 vor înregistra o creștere de 2 miliarde N mc, față de planul cincinal. Pe baza indicațiilor conducerii superioare de partid și de stat se are în vedere ca gazul metan să fie repartizat cu precădere pentru chimizare, reducîndu-se consumul de gaz metan pentru ardere la consumatori ; diferența pentru consum urmează să

fie acoperită cu gaze asociate, după ce vor fi supuse deetanizării și dezbenzinării.

Principala măsură — care va avea o contribuție de peste 72% din întregul volum de producție suplimentară — constă în **reorientarea activității de foraj a sondelor de gaze pe obiective și zone noi cu potențial productiv mai ridicat,** atît în Bazinul Transilvaniei, cît și în afara acestuia — în zonele Oltenia, Banat, Crișana și în Prahova — avînd ca efect obținerea unei producții suplimentare de 1 640 mil. mc, în anul 1983, de 2 180 mil. mc în anul 1984 și de 3 100 mil. mc în anul 1985. În acest scop au fost stabilite în detaliu grafice de foraj pe luni și ani a sondelor noi precum și instalațiile anexe pentru extracția și transportul gazelor.

Întrucît consumul de vîrf de gaze naturale are loc în perioada de iarnă, programul are în vedere **înmagazinarea pe timpul verii a gazelor pe structura Bilciurești,** peste prevederile inițiale, asigurîndu-se pentru consumul pe timp de iarnă o cantitate suplimentară de circa 60 mil. mc. Acoperirea vîrfurilor de consum se va realiza prin creșterea capacității de comprimare și amplificare a sistemului de colectare și transport al gazelor. În acest scop s-au prevăzut fonduri de investiții suplimentare de 1 180 mil. lei. Dintre obiectivele noi care se vor realiza menționăm : instalația de desulfurare a gazelor din zona Matca-Țepu, conducta de transport gaze Hurezani — Corbu-București ; 150 km de conducte pentru transport de gaze naturale în cîmpuri noi a căror punere în funcțiune este eșalonată pînă în 1985.

Pe lîngă aceste noi obiective, programul prevede și extinderea instalațiilor de dezbenzinare a gazelor de la Calacea, Abrămuț, Dofteana, precum și construcția unor noi instalații de dezbenzinare la Ghelința. De asemenea, pentru a se asigura o producție suplimentară de gaze de 464 milioane mc în perioada 1983-1985, se va devansa termenul de punere în funcțiune a stației de compresoare Daneș din anul 1983 în trimestrul III al anului 1982 și a stației de compresoare Abrămuț din anul 1984 în trimestrul III 1983.

O sursă importantă de gaze naturale o constituie **introducerea în exploatare a zăcămintelor mici și foarte mici** amplasate în Bazinul Transilvaniei și îndeosebi, în perimetrul extracarpatic. În acest sens sînt stabilite atît zăcămintele respective, cît și termenele de intrare în producție, avînd un aport de circa 40 milioane mc pe perioada 1983-1985. O altă măsură menită să contribuie la producția suplimentară cu peste 550 milioane mc în următorii 3 ani se referă la **intensificarea exploatării zăcămintelor din zona extracarpatică** prin menținerea în exploatare și pe timpul verii a fondului de sonde și a stațiilor de compresoare de la plecarea din cîmpurile de extracție și de pe sistemele de conducte magistrale pentru gaze naturale.

Recrutarea și pregătirea forței de muncă

UN CAPITOL important din programe se referă la recrutarea și calificarea muncitorilor necesari formării de noi brigăzi tehnologice pentru activitățile de foraj, punere în producție, intervenții, reparații capitale, factor de recuperare a țițeiului, precum și pentru controlul și supravegherea funcționării sondelor în exploatare. În vederea realizării integrale a sarcinilor și a măsurilor prevăzute este necesar să se asigure încă din anul 1982 forța de muncă și în special sondorii pentru activitățile de foraj, punere în producție, reparații sonde și intervenții. Încă în acest an trebuie să fie recrutați și pregătiți 1 800 muncitori pentru formarea a cel puțin 44 brigăzi tehnologice, în activitățile menționate, iar în anul 1983 încă 35 brigăzi cu un efectiv de 1 250 de muncitori. Această creștere substanțială a forței de muncă într-o perioadă relativ scurtă a impus elaborarea unui program special de recrutare și de pregătire. Printre măsurile principale care s-au luat în acest domeniu menționăm dezvoltarea unităților școlare proprii, precum și construirea de noi unități școlare în zonele cu activitate petrolieră sau în perspectivă, cum sînt cele din județele Arad, Bihor, Covasna, Dolj. De asemenea, s-au creat condiții de pregătire la Constanța a sondorilor și a altor muncitori necesari platformelor de foraj marin. Tot pentru asigurarea forței de muncă, pentru atragerea tineretului în meseria de sondor și pentru reducerea fluctuației s-au stabilit măsuri ferme pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață ale oamenilor muncii din toate unitățile de petrol și de gaze și îndeosebi la locurile de muncă izolate. În acest sens se acționează pentru dezvoltarea rețelei de cantine, transportul mesei calde la locurile izolate, construirea de spații de cazare pentru nefamiliști și de apartamente pentru familiști, măsuri pentru care sînt alocate prin plan fonduri de investiții de sute de milioane lei.

Acțiuni și măsuri organizatorice prioritare

PENTRU TRANSPUNEREA integrală în viață a măsurilor înscrise în programe, sarcinile au fost defalcate pe trusturi, schele și întreprinderi. Se acționează intens pentru ca **producția medie zilnică de țiței să crească** astfel încît să se realizeze planul pe trimestrul III al acestui an și în continuare să se obțină o depășire care să acopere integral nerealizările din semestrul I. În acest sens au fost stabilite pe trusturi, schele și întreprinderi **grafice complexe de lucrări și măsuri tehnologice și organizatorice** pentru fiecare lună astfel ca pînă la sfîrșitul anului producția medie zilnică să înregistreze o creștere de circa 3 mii tone.

Printre măsurile care s-au stabilit și se aplică încă din luna iulie, cu aport cert de producție se înscriu : ● scurtarea cu 10% a duratelor de execuție a probelor de producție la toate sondele terminate din foraj, prin extinderea metodei de pregătire a acestor lucrări încă din timpul forajului ; ● înlocuirea la 4 500 sonde a pompelor de extracție în funcțiune, prin asigurarea pieselor de schimb necesare, pe sortimente și tipodimensiuni, cu un aport de producție estimat de 550 tone/zi ; ● echiparea a 50 sonde în producție cu pompe T.I./4 in. pentru debite mari, cu o contribuție la producția suplimentară de 250 tone/zi ; ● mărirea duratei de funcționare a sondelor între două intervenții, paralel cu reducerea efectivă cu 10% a timpului de rezolvare a unei intervenții cu un aport de 100 tone/zi etc.

Totodată, sînt în curs de definitivare măsuri care vor fi aplicate eșalonat pînă la sfîrșitul anului, dintre care menționăm : asigurarea pieselor de schimb, a materialelor și utilajelor, conform graficelor aprobate de comun acord cu conducerile ministerelor furnizoare ; organizarea și dotarea corespunzătoare a uzinelor proprii și a atelierelor din schelele de extracție și de foraj în scopul asigurării operative a reviziilor și reparațiilor de utilaje și a creșterii volumului de piese de schimb și a recondiționărilor ; intensificarea în toate unitățile a acțiunilor pentru recuperarea și refolosirea unor cantități sporite de burlane, țevi de extracție și de conducte, prăjini de foraj, piese de schimb, barită, uleiuri minerale și alte produse, avînd ca rezultat atît reducerea timpilor de așteptare, cît și economii la costurile de producție. Concomitent, trebuie acționat operativ și cu toată răspunderea și în celelalte ramuri care concură la obținerea producției de țiței și gaze. Constructorii de mașini vor trebui să asigure, cantitativ și calitativ utilajele, echipamentele și piesele de schimb la nivelul contractelor și în mod ritmic. Este vorba în principal de pompe de adîncime, sape cu role, motoare termice, prăjini de pompare, compresoare pentru gaze și aer, echipamente pentru noile instalații de deetanizare și dezbenzinare a gazelor, piese de schimb și alte produse fără de care nu se pot realiza măsurile din programe. În același timp, metalurgiștii vor trebui să asigure burlanele de tubare a sondelor, prăjinile pentru foraj, țevile de extracție, țevile pentru conducte care au un rol determinant atît la forajul sondelor cît și la extracția la suprafață a țițeiului și gazelor. Paralel și odată cu aceștia chimiștii pot avea o contribuție de seamă prin asigurarea la timp a chimicalelor pentru operațiunile de mărire a fluxului de țiței în sonde, cît și pentru extinderea proceselor și metodelor de mărire a factorului final de recuperare. Este vorba de aditivi pentru fluidele de foraj, dezemulsionante, acid clorhidric și fluorhidric, concentrate micelare, inhibitori pentru combaterea coroziunii și alte produse.

Ioan COSTEA
director adjunct în Ministerul Petrolului

Calitatea produselor: obiective, acțiuni, rezultate

ÎN PREZENT, realizarea calității reprezintă pentru toți producătorii, pe plan mondial, o problemă complexă. De maximă importanță, deoarece calitatea este cea care vinde marfa și satisface cerințele. Și de loc ușoară în realizare. De ce? La o primă examinare s-ar părea că pentru o calitate corespunzătoare este suficientă îmbunătățirea parametrilor produselor realizate. Și totuși nu este așa. Pentru că în condițiile evoluțiilor actuale ale economiei mondiale se sesizează necesitatea unei translații de la preocupări exclusiviste pentru asigurarea performanțelor produsului către o nouă calitate a producției. Ei îi aparțin acele programe flexibile și economice de fabricație care permit realizarea de produse cu caracteristici tehnice superioare în condițiile economisirii resurselor materiale, modificării frecvente și rapide, în funcție de mobilitatea cerințelor pieței, a nomenclatorului de tehnologii și calificări utilizate, creșterii exigențelor beneficiarilor în achiziționarea de orice fel de produse.

Evoluția priorităților

NIVELUL CALITATIV realizat în economie reprezintă materializarea gradului înalt de mobilizare a valorosului potențial creativ și productiv existent în întreprinderile românești. În perioada parcursă din actualul cincinal aceste eforturi s-au finalizat în ridicarea substanțială a claselor de calitate a produselor realizate, în trecerea în fabricație a multor produse cu caracteristici superioare celor realizate pînă în prezent : capacități de prelucrare multiple, viteze de lucru ridicate, durabilitate și fiabilitate superioară, consumuri materiale și energetice reduse în exploatare. Este vorba de oțeluri pentru industria electronică, nucleară, aeronautică, de primul excavator românesc SRS-470 de mare capacitate, noi tipuri de sape de foraj cu conuri echipate cu lagăre de alunecare, de instalația de foraj transportabilă F-125-2-DHT, și cea pentru prospecțiuni în terenuri greu accesibile FST-0,63, de prima platformă de derocări sub apă, primul motor naval lent de 13 300 CP, strunguri automate multiax și paralel cu diametru mare, noi vehicule fluviale pe pernă de aer, tablouri de distribuție a energiei pentru petrolierul gigant „Biruința", calculatoare electronice, roboți industriali, noi tipuri de anvelope și latexuri, medicamente, noi modele de mobilă polifuncțională, diferite sortimente de calități superioare de bunuri ale industriilor ușoară și alimentară.

Bineînțeles, în paralel cu creșterea calității de conformitate cu prevederile din proiecte a produselor aflate în fabricație. În mod cert, experiența producătorilor de astfel de echipamente de înalt nivel calitativ, larg competitive, prezintă un deosebit interes. Investigarea ei analitică pune în evidență instrumente operaționale de succes, a căror studiere și aplicare și în alte întreprinderi poate contribui la sporuri de calitate în condiții de eficiență sporită.

În unitățile cu rezultate superioare, calitatea înaltă a produselor realizate este în prezent rezultatul unor **noi tendințe**, a unor **schimbări de priorități** în strategia adoptată. Sesizarea, descifrarea și examinarea lor reprezintă o întreprindere pe cît de dificilă pe atît de importantă pentru extinderea utilizării unor elemente de conducere eficientă a producției în problemele calității. Este vorba în principal de :

● **deplasarea centrului de interes de la asigurarea prioritară** (de multe ori exclusivă) **a funcției tehnice a calității,** respectiv a caracteristicilor tehnice, **către realizarea funcției sale economice,** (consum material, cost, preț) precum **și a funcției sociale a calității.** Asigurarea unor utilități tehnico-funcționale devine mai eficient integrată exigențelor economice și implicațiilor sociale. Caracteristicile tehnice rămîn esențiale pentru definirea calității ; ele se cer însă corelate cu cerințele și uneori restricțiile economice, în scopul evitării cheltuielilor inutile de resurse și muncă socială ;

● Cum poate fi sporită calitatea ● Ce experiență s-a acumulat în acest sens ● Care sînt elementele ce pot fi preluate și în alte unități ● Cît costă efortul de ridicare a calității ● Exigențe ale optimizării corelației : calitate — productivitate — costuri

● **trecerea de la orientarea eforturilor spre realizarea unor obiective parțiale la concentrarea lor pentru elaborarea și înfăptuirea unei strategii globale, unitare, a calității în întreprindere.** Eficiența conducerii sistemelor de producție este dată de gradul în care se realizează integrarea armonioasă a obiectivelor parțiale de calitate ale diverselor compartimente organizatorice specializate ale unității productive. Problema are importanță majoră. Astfel, deși compartimentul de gestiune economică are adevărul lui : „calitatea este cel mai redus cost de producție", conducerea unei întreprinderi eficiente și competitive nu decide — din rațiuni de competitivitate și eficiență globală — trecerea la fabricarea unor produse cu costuri oricît de reduse înainte de a evalua gradul de acceptare a respectivelor produse de către beneficiari, cerințele pentru astfel de produse, sau concordanțe între cost și performanțele realizabile. Și astfel de adevăruri disparate nu sînt puține : pentru compartimentul de concepție-proiectare calitatea este performanța tehnică a produselor ; pentru compartimentul producție, calitatea este respectarea prevederilor din documentație. Important, deși greu, este ca ele să se articuleze organic într-un obiectiv unic, pentru că altfel pot deveni contradictorii ;

● **translația priorităților de acțiune de la asigurarea calității de conformitate cu prevederile documentației de execuție la realizarea unor produse noi sau îmbunătățite, cu clase de calitate superioare,** deci cu caracteristici tehnico-funcționale cît mai înalte. Desigur, fără a se neglija cu nimic însemnătatea care rămîne să o aibă în continuare exercitarea unui control riguros al concordanței parametrilor din documentațiile de execuție ale produselor cu cei realizați efectiv în producție, deci calitatea de conformitate. În acest sens apare necesară generalizarea preocupărilor pentru realizarea unei concentrări de forțe în vederea scurtării perioadei de asimilare a produselor noi, verificării complete din fază de proiect a noilor soluții tehnice și tehnologice promovate ;

● **lărgirea sferei responsabilității pentru calitate** de la organul specializat de C.T.C. la autocontrolul muncitorilor înșiși, al maiștrilor și inginerilor care conduc procesul de producție, și la **edificarea unei conștiințe a calității pe întreaga întreprindere,** de la controlul final, postoperativ la un control activ, preventiv, în special prin : ● întărirea exigenței în cadrul comisiilor de recepție a materiilor prime ; ● analiza și clarificarea de către compartimentele tehnice și cele de control tehnic de calitate din unități a tuturor prevederilor din documentațiile de execuție și contracte, înainte de începerea fabricației produselor ce trebuie controlate ; ● creșterea exigențelor în omologarea produselor, acordîndu-se aviz favorabil numai celor care corespund cerințelor și pentru care sînt asigurate toate condițiile de

fabricație ; ● concentrarea preocupărilor în vederea completării și actualizării unor tehnologii unitare, integrate de control.

Produse superioare cu costuri reduse

PENTRU A FI EFICIENTĂ, întreprinderea trebuie să reducă costurile. Dar, tot pentru a fi eficientă, întreprinderea trebuie să fie competitivă, să ridice valoarea calității produselor sale, deci să sporească costurile. Imprimarea simultană a acestor două sensuri contrare în evoluția costurilor nu a fost o problemă ușoară, dar nici una dintre perspectivele de a risipi resursele și a produce scump sau de a nu vinde produsele, nu era convenabilă.

Conceptual, între tendința producătorului de a reduce prioritar costurile interne de producție și pretențiile beneficiarului de a achiziționa doar produse de calitate superioară, a fost unanim preferată — cum era de așteptat — soluția de mijloc : calitatea optimă, definită prin maximul diferenței dintre valoarea și costul calității. Atingerea zonei de optim în cadrul corelației calitate-costuri-competitivitate pune în evidență necesitatea de a se stabili opțiuni și priorități (la producător și beneficiar) în ce privește nivelul calitativ, pornind de la cerința ca funcțiunea produsului să fie îndeplinită cu minimum de cheltuieli de producție și exploatare.

Pe planul practicii, pentru realizarea simultană a celor două componente majore ale calității optime — asigurarea calității și reducerea costurilor —, **printre mijloacele care stau la îndemîna unităților economice, deosebit de eficientă este aplicarea gestiunii calității produselor.** Ea acționează pe baza principiului că printr-o creștere relativ redusă a cheltuielilor cu prevenirea apariției defectelor de calitate se obține o diminuare a costurilor cu identificarea lor și o scădere substanțială a celor datorate defectelor de calitate și remedierii lor, în așa fel încît pe ansamblu cheltuielile totale cu calitatea se reduc considerabil. Preocupări privind aplicarea gestiunii calității există în întreprinderile noastre din cursul cincinalului 1971—1975 ; experimentarea unor componente ale acestei metode în unitățile economice cu realizări calitative deosebite a probat pe deplin utilitatea sa de necontestat. Și totuși, **se poate aprecia că dimensiunile aplicării acestei metode în întreprinderile noastre sînt încă mult prea restrînse față de avantajele însemnate pe care le oferă.** Ca urmare, după părerea noastră, se cer depuse în continuare eforturi substanțial amplificate pentru înlăturarea cauzelor care au tendința să restrîngă aria sa de aplicare, să limiteze generalizarea experienței acumulate în implementarea sa eficientă. Revenim în a sublinia că **pentru aceasta ar fi necesară :**

● elaborarea unei metodologii care să asigure o interpretare unitară a tuturor elementelor care intervin în bilanțul calității, în identificarea și repartizarea costurilor pe cele trei categorii ;

● înlăturarea abordării fragmentare și în mod izolat a diferitelor componente ale gestiunii calității ;

● perfecționarea sistemului actual de evidență primară care nu în toate cazurile evidențiază și definește nemijlocit costurile calității cu toate elementele lor componente.

Asigurarea calității și a competitivității impune deci ca urmărirea reducerii consumurilor materiale, a costurilor în general, să nu afecteze în nici un fel calitatea. Aceasta nu înseamnă însă deloc că cheltuiala de materii prime, de combustibil și energie este indiferentă, chiar dacă nivelul calitativ este foarte înalt. În acest domeniu și creativitatea trebuie să aducă o contribuție substanțial sporită. Din multitudinea efectelor pozitive pe care le poate avea acest factor în problema asigurării calității, ne vom opri asupra unui singur aspect. Fabricarea unor produse cu performanțe superioare nu trebuie întotdeauna și exhaustiv condiționată de cerința ca absolut toate materiile prime necesare să fie de calitate superioară. Din experiența întreprinderilor cu o activitate eficientă reiese clar că problema trebuie privită și invers. În condițiile de criză pe plan mondial a materiilor prime, prin dezvoltarea creativității proprii este posibil și necesar ca unitățile producătoare, ținînd seama de cerințele beneficiarilor, să pună la punct o politică de produs și un program de fabricație în funcție de materiile prime existente, disponibile în țară, accesibile, pentru a le valorifica în produse de calitate superioară.

Productivitatea și imperativele calității

ÎN CONCEPȚIA unor specialiști din întreprinderi a existat premisa că productivitatea și calitatea nu au nimic comun. Mai mult decît atît : calitatea era privită de multe ori ca o piedică în calea productivității. Uneori, pentru a se realiza creșterile de productivitate planificate, se neglija calitatea. Pentru că asigurarea și cu atît mai mult creșterea calității era privită ca un consum de timp (și de resurse) suplimentar, timp „sustras" din disponibilul orientat spre creșterea producției.

Și totuși, experiența întreprinderilor cu rezultate superioare în ce privește calitatea a demonstrat că nu este așa. „Productivitate sau calitate", reprezintă de fapt o falsă dilemă pentru o producție eficientă și competitivă. Și iată de ce :

1) din punct de vedere al **efectului** producției realizate, creșterea productivității asigură satisfacerea unui număr sporit de necesități în același interval de timp, o economie de muncă socială. Dar și ridicarea calității (clase de calitate superioare) are efecte similare pe plan social : acoperirea într-o proporție sporită a nevoilor prin fiabilitate, durabilitate, mentenabilitate, disponibilități sporite ale produselor. Calitatea este deci asimilată pe plan social cu o creștere de productivitate.

2) din punct de vedere al **efortului** productiv, producerea de bunuri de calitate inferioară, chiar dacă sînt mai multe, înseamnă de fapt risipă de muncă socială.

Este adevărat că asigurarea calității presupune un efort. El nu trebuie însă considerat „suplimentar" ci integrat, din necesitate, celui de ridicare a productivității. Altfel, creșterea productivității în condițiile menținerii unui nivel calitativ inferior reprezintă numai aparent un criteriu „pozitiv" în aprecierea activității depuse. Orice spor de productivitate devine ineficient dacă, datorită calității mai reduse, produsele respective nu se vînd ci stau în stoc. Mult mai mult decît s-a cîștigat cu sporul de productivitate se pierde datorită lipsei de calitate.

Așa cum a reieșit din experiența întreprinderilor fruntașe, **creșterea productivității muncii presupune asigurarea și sporirea nivelului calității și nu diminuarea sa, care duce la scăderea productivității.** După cum au constatat specialiștii, productivitate se realizează atît prin îmbunătățirea calității cît și prin reducerea cheltuielilor de muncă pe unitatea de produs, cantitatea rămînînd neschimbată. În acest sens **se apreciază necesar ca, la formula clasică de calcul a indicatorului productivității muncii** (producție netă supra fond total de timp de muncă al întreprinderii exprimat în ore-om) **să se adauge la numărător, un coeficient de calitate.** Ponderarea cantității cu calitatea în calculul productivității, ar scoate și mai bine în evidență importanța calității.

În acest context, pentru a obține produse de calitate, fabricate cu o productivitate ridicată, apare necesară — așa cum o demonstrează experiența acumulată în întreprinderile cu rezutate deosebite pe linia competitivității și eficienței — promovarea pe scară largă a unor **soluții** de natura : extinderii apelului făcut la tehnologiile „de vîrf" (turnarea de precizie, în coji de bachelită și centrifugurală, în conchile, sudarea prin frictiune a axelor rotor la unele tipuri de pompe, realizarea prin sinterizare a anumitor piese, prelucrarea cu laseri ș.a.), capabile să determine concomitent însemnate sporuri de productivitate (prin reducerea operațiunilor ulterioare de prelucrare) și de calitate ; creșterii gradului de automatizare a fabricației (în special în domeniul proceselor rapide și al microproceselor de producție) ; extinderii metodelor eficiente de control activ și nedistructiv pe fluxul de fabricație (analize spectrofotometrice și cromatografice, utilizarea de aparate de măsură cu raze infraroșii și de detectare a defectelor cu ultrasunete), care permit efectuarea controlului în paralel și fără a afecta procesul de fabricație ; adîncirea specializării și a cooperării în producție ; asigurării unei pregătiri corespunzătoare a fabricației.

La toate aceste rațiuni economice, în societatea noastră se adaugă și primează rațiuni sociale majore care concură și ele la necesitatea ca problema asigurării și ridicării permanente a nivelului calitativ al produselor realizate să reprezinte în toate unitățile economice un obiectiv de înaltă responsabilitate. Nici un efort nu trebuie considerat prea mare pentru asigurarea în continuare și sporirea permanentă a calității produselor industriale necesare economiei naționale, a bunurilor de larg consum destinate populației, a produselor industriei ușoare și alimentare, a utilajelor destinate exportului, a întregii producții, factor esențial în accelerarea înscrierii țării noastre pe coordonatele civilizației și progresului.

Bogdan PĂDURE

Noi resurse în circuitul economic

ECONOMII DE COMBUSTIBIL PRIN RECUPERAREA CĂLDURII

ÎNTREPRINDEREA **de articole de sticlărie București**, cea mai mare producătoare de sticlărie de ambalaj din țară, figurează printre principalii consumatori de combustibili — din cadrul Ministerului Industriei Ușoare — în procese tehnologice cu flacără directă. Consumul anual de combustibil se ridică la circa 36,5 mil. Nm^3/an și este destinat proceselor tehnologice de topire și prelucrare a sticlei. **Cele mai mari instalații tehnologice consumatoare de combustibil sînt cuptoarele de topire și cuptoarele de recoacere. O importantă cotă din combustibilul consumat este evacuată în mediul ambiant prin intermediul gazelor arse,** care părăsesc incinta de ardere, reprezentînd 30—35% din combustibilul introdus în sistem. O bună parte din această căldură poate fi recuperată și reintrodusă în sistem fie sub formă de agent termic pentru încălzire, fie în scopul creșterii randamentului tehnologic al agregatelor care generează resursa energetică secundară.

Pînă în prezent în cadrul întreprinderii sînt aplicate următoarele **soluții de recirculare a energiei :**

● **recuperarea căldurii conținute de gazele arse evacuate de la bazinele de topire.** Soluția constă în montarea de cazane recuperatoare pe canalul de gaze arse între inversor și coșul de gaze arse, care produc apă caldă pentru încălzire. Există deja montate 5 cazane recuperatoare, al șaselea fiind în curs de execuție, și asigurînd în total un debit caloric de 2,8 Gcal/h, ceea ce reprezintă o economie anuală de combustibil de 2 500 tcc/an. Soluția aplicată a permis întreprinderii asigurarea întregului necesar de energie termică din instalațiile de recuperare, renunțîndu-se la căldura consumată înainte din rețeaua Întreprinderii de gospodărie comunală București. Din păcate însă, există în prezent dezavantajul că în timpul verii numai o mică parte din această căldură (1,5 Gcal/h) poate fi utilizată în scopul preparării apei calde menajere, pentru restul capacității neexistînd încă consumatori. Din acest punct de vedere **apreciem ca necesară sporirea eforturilor factorilor implicați pentru lărgirea gamei de utilizare posibilă a energiei astfel recuperate în perioada de vară ;** dat fiind că astfel de rezerve de căldură se regăsesc și în alte întreprinderi, apare necesar ca specialiștii să studieze posibilitatea preluării lor prin intermediul rețelei întreprinderii din gospodăria comunală sau al unor termocentrale în vederea utilizării la încălzirea apei menajere livrată blocurilor de locuințe;

● **recuperarea căldurii conținute de gazele arse evacuate de la cuptoarele de recoacere.** În acest scop, au fost aplicate, pînă în prezent, două soluții de recuperare a căldurii : a) pentru încălzire spațială în zona de sortare, cu efecte economice greu cuantificabile ; b) pentru asigurarea necesarului de energie termică la cuptorul de înfoliere a ambalajelor din sticlă. Prin aplicarea acestei soluții se disponibilizează un consum de combustibil de circa 110 000 Nm^3/an, adică 135 tcc/an.

În afara acestor soluții însă, trebuie arătat că au mai fost întreprinse și alte încercări fără a se obține pînă în prezent rezultate favorabile, cum ar fi de exemplu recuperarea căldurii gazelor arse de la bazinele de lucru în scopul diminuării consumului de combustibil la cuptoarele de recoacere. Dar și în acest domeniu, specialiștii întreprinderii au căutat și au propus soluții noi de recuperare posibilă a căldurii de la aceste instalații, soluții aplicabile la 6 bazine de lucru prin care se asigură diminuarea consumului de combustibil la bazinele de lucru prin montarea a două recuperatoare de căldură, de radiație, pe traseul gazelor arse. Căldura recuperată este, în noua concepție, utilizată pentru preîncălzirea aerului de combustie, care în prezent se introduce în cuptor, la temperatura mediului ambiant. Prin aplicarea acestei soluții se estimează o economie de combustibil de 400 mii Nm^3/an, respectiv 485 tcc/an, din care 451 tcc economie netă (include și consumul suplimentar de energie electrică). **Pentru aplicarea ei, soluția necesită însă schimbarea arzătoarelor actuale cu arzătoare cu aer preîncălzit, problemă care se cere urgent rezolvată ;**

● **recuperarea căldurii conținute în gazele arse de la cuptoarele de recoacere pentru preîncălzirea aerului de diluție la instalația de ardere a cuptorului de recoacere.** Este o soluție care se aplică simultan cu soluția descrisă anterior, și prin care se prevede extragerea gazelor arse din zona de răcire a cuptorului de recoacere și introducerea lor ca aer de diluție în arzătoarele cuptorului de recoacere. (În prezent, aerul de diluție este introdus la temperatura mediului ambiant). Economia de combustibil estimată prin materializarea acestei soluții la 20 cuptoare de recoacere este de 635 mii Nm^3/an sau 770 tcc/an, iar economia netă de 690 tcc/an;

● **recuperarea căldurii conținute de gazele arse de la mașinile de polizat termic.** Întreprinderea are în dotare 6 mașini de polizat termic cu un consum unitar de 40 Nm^3/h, utilaje care nu sînt prevăzute cu nici un fel de sistem de recuperare a căldurii. Pentru economisirea energiei specialiștii au prevăzut instalarea unei hote pentru colectarea gazelor arse și montarea pe circuitul de evacuare a gazelor arse a unui recuperator de căldură. Căldura recuperată se poate utiliza pentru preîncălzirea aerului de combustie la cuptoarele de recoacere, iar economia de combustibil este estimată la cca. 95 mii Nm^3/an, adică 115 tcc/an sau o economie netă de 104 tcc/an.

Aplicarea noilor sisteme va conduce în total la reducerea cu circa 3 la sută a consumului de combustibil gazos, reprezentînd o economie anuală de aproximativ 1 130 000 Nm^3/an, respectiv 1359 tcc/an. Dacă se ține seama de consumurile de energie electrică pe care noile sisteme le vor ocaziona, economia netă de combustibil se cifrează la 1 295 tcc/an.

Costurile instalației sînt estimate la aproximativ 1 mil. lei, iar realizarea noilor sisteme se va face prin autoutilare și cooperare în cadrul sectorului 3 al Capitalei. **Preocupările factorilor implicați se cer orientate pe de o parte spre urmărirea desfășurării în cele mai bune condițiuni a acțiunii de cooperare, iar pe de altă parte spre extinderea după aplicare** (prevăzută a se realiza pînă la sfîrșitul trimestrului III 1982) **și în alte întreprinderi a soluțiilor tehnologice** adecvate care au dat cele mai bune rezultate.

V. MOCANU
director tehnic,
Întreprinderea de articole de sticlărie București,
dr. G. COJOCARU
Institutul de proiectări pentru industria ușoară

Experienţe în actualitate

ÎN ÎNTÎMPINAREA MARII SĂRBĂTORI

Rezultatele obţinute în întrecerea socialistă în semestrul I 1982

● **Depăşiri de plan**	
— producţia netă *)	11,9%
— productivitatea muncii *)	13,4%
— livrări la export	25,8%
— livrări la fondul pieţei	5,6%
— beneficii *)	8,5%
● **Reduceri de consumuri faţă de nivelele normate**	
— materii prime şi materiale	6,6%
— energie electrică şi combustibil	16,0%

*) Indicatori calculaţi pe 5 luni

Titlul de fruntaş obligă la sporirea performanţelor

ÎN FIECARE din ultimii trei ani, **întreprinderea de mobilier şi decoraţiuni „Heliade" din Bucureşti** a obţinut titlul de **fruntaşă pe ţară în industria prelucrării lemnului** şi i s-a decernat, prin decret prezidenţial, Ordinul Muncii clasa I-a. Rezultatele întrecerii socialiste pe primul semestru din 1982, recent publicate, o situează din nou pe primul loc. În condiţiile dinamismului ramurii şi al întregii economii româneşti, în condiţiile puternicei emulaţii între unităţi pentru îndeplinirea unor obiective din ce în ce mai exigente, pe măsura competiţiei pentru calitate şi eficienţă, **o astfel de constanţă a performanţei înseamnă o constanţă a ascensiunii.**

Curbele graficelor alăturate au ca trăsătură comună, pentru majoritatea principalilor indicatori, saltul considerabil marcat de intrarea în noul cincinal. O veritabilă declanşare — care, păstrîndu-şi neştirbită energia, are toate şansele să propulseze în continuare întreprinderea la cote tot mai înalte.

De reţinut : impulsul are la bază nu vreo dezvoltare de ultimă oră a capacităţii, nu vreo reechipare totală (cele cîteva maşini moderne coexistă cu o zestre tehnică mai veche), ci un factor cu mult mai semnificativ : **conştiinţa muncitorească înaintată,** stimulată de autoconducere şi autogestiune, potenţată de înaltul profesionalism al cadrelor, de o organizare ce oferă, în cadrul unei riguroase discipline de esenţă, teren propice pentru **iniţiativa şi răspunderea personală şi colectivă.** Un factor imponderabil în sine, o acumulare de investiţii pe plan psihosocial ce se transpune cuantificabil în venit naţional.

Polivalenţă

CE AŢI FĂCUT astăzi pentru prestigiul întreprinderii ?

ÎNSCRISĂ pe placarde în ateliere, această întrebare-îndemn îşi are ecoul conştient în atitudinea cotidiană a lucrătorilor I.M.D.H.

Se simt cu toţii — cei 800 de muncitori, maiştri, cadre tehnice şi economice — părtaşi la titlul de fruntaş. Media vechimii în aceeaşi unitate : peste 15 ani. Media categoriei de încadrare a muncitorilor : 5 bază. Un valoros capital uman, un stil de a gîndi şi de a munci inspirat din cele mai bune tradiţii ale meseriei şi artei de tîmplar, un colectiv în care cei aflaţi în pragul pensionării se mîndresc cu a fi mentorii profesionali şi spirituali ai tineretului, pentru păstrarea şi mereu reîncununarea unui prestigiu cîştigat cu trudă, cu dăruire.

Unii muncitori calificaţi veniţi la I.M.D.H. din alte întreprinderi de profil sînt, la început, dezorientaţi ; învăţaţi fiind să execute o gamă restrînsă de operaţii, aici sînt solicitaţi — şi ajutaţi — să participe la realizarea tuturor fazelor fabricaţiei mobilierului. Specializarea se păstrează la lucrările de finete deosebită : sculptură, intarsii, aurit, care încorporează o mare greutate specifică de creativitate. La producţia de serie, tinerilor li se încredinţează succesiv faze din ce în ce mai complexe, iar după ce au epuizat întreaga gamă, dintre ei se recrutează — după aptitudini, după volumul şi urgenţa comenzilor — „întâi-sau doi pe atelier) acced treptat la calificare, fiind folosiţi în principal la operaţii productive simple. Lucrătorii atelierului de întreţinere deţin o largă policalificare în meserii de construcţii-instalaţii-lăcătuşerie. Lunar, pe cicluri, se organizează cursuri de împrospătare şi completare a cunoştinţelor, a căror absolvire este obligatorie pentru prezentarea la examenul de promovare într-o categorie superioară.

După cum demonstrează experienţa specifică a I.M.D.H., **polivalenţa personalului muncitor are efecte pozitive pe multiple planuri.** Se asigură stabilitatea în întreprindere a forţei de muncă şi mobilitatea ei în cadrul proceselor tehnologice, minimizîndu-se perioada de adaptare la noi sarcini (cei 30 de oameni pe care i-a disponibilizat, anul

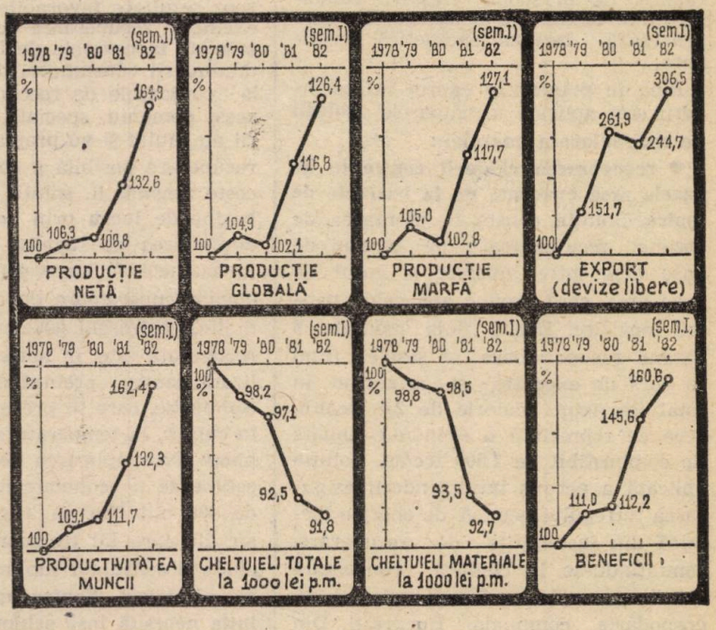

Dinamica principalilor indicatori ai activităţii economice a I.M.D.H.

rirîle" pentru unicate, pentru montaj pe şantiere (mobilier şi decoraţiuni interioare la diverse clădiri reprezentative, hoteluri, spitale, centre de calcul ş.a. ; printre altele, întreprinderea a participat la echiparea hotelului bucureştean „Intercontinental", a noii clădiri a parlamentului din Sudan). Cînd atelierul de tapiţerie nu este încărcat la capacitate, muncitoarele sînt trecute la atelierele de tîmplărie, pentru operaţii care nu necesită specializare. Muncitorii indirect productivi de la curăţenia şi aprovizionarea locurilor de muncă (unul trecut, introducerea unei maşini automate de şlefuit profile au putut fi folosiţi imediat — şi cu deplin randament — la alte locuri de muncă). Se dobîndeşte o viziune globală asupra procesului de producţie, intervenţia individuală asupra obiectului muncii făcîndu-se în deplină cunoştinţă a cerinţelor şi restricţiilor fazelor din amonte şi din aval. Sporeşte încărcătura intelectuală a muncii ; lucrătorul nu numai că este capabil să interpreteze corect documentaţii uneori foarte sumare, dar îşi selecţionează, proiectează şi execută

singur sculele, şabloanele, matriţele adecvate. Lucrul în acord devine mai stimulativ, nemaiavînd de suportat influenţa întreruperilor, golurilor, gîtuirilor. Dispensat de verigile intermediare (au fost eliminate posturile de pontator şi normator de secţie), degajat de o parte din obligaţiile administrative, maistrul se poate dedica efectiv atribuţiilor conferite prin lege şi impuse de nevoile producţiei. **Solicitarea continuă, dar variată, climatul în care primează calitatea muncii constituie un minunat teren de afirmare a individului şi un liant pentru sudura colectivului pe nucleul intereselor comune.**

Responsabilitate

RECENTA adunare generală a oamenilor muncii a reconfirmat un fenomen devenit stil de muncă : participanţii au ridicat mai cu seamă probleme de esenţă privind activitatea curentă şi viitoare a întreprinderii, nu au mai adus în dezbaterea acestui for aspecte locale şi de moment, fiindcă acestea se rezolvă atunci cînd apar, cu contribuţia deopotrivă a celor responsabili şi a celor ce reclamă o intervenţie.

De altfel, noţiunea de responsabilitate a căpătat aici un sens mai larg decît cel hotărnicit de fişa postului. Punînd seriozitate şi suflet în ceea ce are de făcut, nimeni nu dă înapoi de la a prelua, cînd se cere, şi îndatoriri care nu-i revin prin regulament. Întreprinderea nu are merceolog pentru aprovizionarea cu produse metalurgice ; pleacă după ele la furnizori maistrul, care ştie cel mai bine ce anume trebuie, la nevoie pleacă inginerul-şef, directorul. Cadrele de conducere, de la director pînă la maistru, sînt primii care vin dimineaţa în fabrică şi foarte frecvent rămîn după program să discute chestiunile operative ; în restul timpului îi găseşti în secţii, acolo — în confruntare cu realitatea şi sprijinindu-se pe consultarea celor direct vizaţi, pe contribuţia reprezentanţilor oamenilor muncii în C.O.M. — se iau deciziile curente. Într-un interval în care producţia a crescut de 4-5 ori, personalul de birou s-a redus în aceeaşi proporţie, ajungînd la circa 3 procente din total — dar lipsa celor aflaţi în concediu de odihnă, de boală sau plecaţi cu alte probleme nu întrerupe activitatea respectivă. (Un amănunt semnificativ : pauza celor din birouri este decalată faţă de cea a muncitorilor, pentru ca aceştia să nu-şi piardă din timpul de lucru cînd au ceva de rezolvat la diferite compartimente).

Nu oricine şi nu întotdeauna se încadrează în spiritul de ordine instituit în fabrică. **Prevenirea abaterilor** este, de aceea, completată cu **prevenirea repetării lor.** Maistrul, organizatorul grupei sindicale, un membru al biroului organizaţiei de tineret, reprezentanţi ai muncitorilor alcătuiesc, la fiecare atelier, o comisie de disciplină care analizează cazurile de încălcare a obligaţiilor, cauzele lor şi, corespunzător gravităţii, exercită influenţă morală sau propun sancţiuni.

Elasticitate

SUB RAPORT funcţional şi ţinînd seama de cadrul normativ, situaţia unei întreprinderi de talie mijlocie prezintă avantaje şi dezavantaje specifice. Colectivul I.M.D.H. a ştiut să le exploateze din plin pe primele, să le atenueze pe celelalte sau chiar să le inverseze polaritatea, asigurîndu-şi astfel premisele unei activităţi eficiente, unei producţii competitive, încadrîndu-se în acelaşi timp în restricţiile economice ale ramurii.

Polivalenţa personalului muncitor, a capacităţilor de producţie, a diviziunii tehnologice a constituit condiţia obligată — iar cu vremea s-a afirmat şi ca efectul — unei orientări ferme spre **elasticitate,** spre **adaptabilitate la cerinţele beneficiarilor interni şi externi.** Interesant este că tocmai nivelul calitativ înalt al adaptării a dat relaţiilor cu beneficiarii — iar prin aceasta, şi structurii de ansamblu a fabricaţiei — gradul de constanţă necesar pentru ca întreprinderea să ştie ce are de făcut şi mîine, şi peste doi sau trei ani şi să se organizeze în consecinţă, avînd totdeauna clare, ca dimensiune şi localizare, rezervele cu care să poată acoperi comenzi suplimentare contractate pe parcurs.

Programul I.M.D.H. are o parte de mare varietate sortimentală — unicate şi serii mici de mobilier (inclusiv metalic), tîmplărie de binale, piese din lemn pentru decoraţiuni interioare, chiar şi restaurări-recondiţionări de mobilă de artă — şi, în proporţie de 60 —70% din valoarea totală a producţiei, mobilier de serie pentru export, destinat în special unor ţări ale Europei occidentale. În contextul unei acerbe concurenţe pe piaţa internaţională a mobilei — determinată atît de recesiunea ce influenţează considerabil puterea de cumpărare a populaţiei în lumea capitalistă, cît şi de intrarea în competiţie a noi exportatori cu o politică de preţuri menită să le faciliteze penetraţia — **întreprinderea „Heliade" îşi menţine şi consolidează poziţia** prin legături stabile (de 10—15 ani) cu firme solide din Elveţia, Suedia, Danemarca, Germania federală, prin excluderea oricărui rabat la calitate (un amănunt : la controlul final mobila este asamblată, pentru verificarea de detaliu, apoi demontată şi ambalată), prin receptivitate şi maleabilitate, prin respectarea strictă a termenelor (chiar livrări în devans) şi altor clauze contractuale. **Triplarea volumului exportului în decurs de trei ani şi jumătate** este, în acest sens, edificatoare. Iar o astfel de creştere se raportează nu numai la cantitate, ci cu deosebire la **valoarea intrinsecă a produsului finit,** de un stil din ce în ce mai „lucrat", precum şi la asimilarea în producţie proprie a unor repere (de pildă, piese de echipament metalic special) ce constituiau în trecut import de completare şi pentru care nu s-au găsit furnizori interni dispuşi să le execute.

Mulţi din partenerii străini şi-au individualizat preferinţa pentru furnizorul I.M.D.H. şi nu acceptă să-l schimbe. Pe această încredere s-a fundamentat **trecerea de la comenzi ocazionale la colaborări de durată.** Astfel, pentru o firmă suedeză se realizează un program complet de mobilare a locuinţelor, cu aproape 50 de tipuri de piese, ameliorate succesiv, potrivit reacţiei cumpărătorilor şi ofertei producătorului — acceptată de client — de a creşte gradul de prelucrare (prin sculptură, intarsii, patinat, poleit, tapiţerie). Mărirea cantităţii de muncă înalt calificată, încorporată în produs, a fost una din acţiunile ce au **permis ca în ultimii trei ani, valoarea mobilei fabricate dintr-un metru cub de cherestea să se suplimenteze aproape cu o pătrime.** Aportul valutar (la un curs de revenire sub media globală pe ramură), aportul la producţia netă au fost, pentru producător, stimulii ce au precumpănit faţă de dificultatea organizării unei treceri fără perturbări de la un tip la altul. Organizare ce a reuşit, graţie unei concepţii ce a păstrat în fluxul tehnologic şi în ocuparea spaţiilor doar cîteva puncte fixe, rigide şi a recurs la o specializare prin **repartizarea pe echipe a lucrărilor** (grupe de operaţii, tipuri de piese) **pentru întregul an.** A fost nevoie şi de un efort pe linia **integrării fabricaţiei,** paralel cu stabilirea unor **cooperări cu unităţi de industrie mică.**

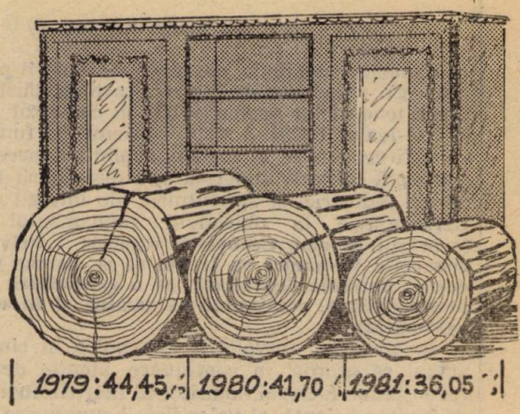

Evoluţia consumului de cherestea — metri cubi — la un milion de lei producţie de mobilă

Ingeniozitate

„ASTA-I COMANDA, asta ne e dotarea, atît ni se cere, atît putem, atît facem" — o astfel de atitudine de minimă rezistenţă, care neagă principiile autoconducerii şi autogestiunii (dar de care, din păcate, unele întreprinderi încă nu s-au dezbărat) nu are curs la I.M.D.H. Aici prevalează **concentrarea spre autodepăşire,** considerată ca o firească îndatorire şi reflectată nu numai pe planul calităţii produselor, ci şi pe cel a diminuării cheltuielilor de producţie, al sporirii în ritm alert a beneficiilor — care sînt şi o sursă de remunerare a plusului de efort.

Consumurile specifice, normele de muncă (revizuite pentru orice produs de serie care a fost executat şi în anul anterior, deci pentru care fabricaţia e complet pusă la punct) sînt stabilite, la I.M.D.H., la un nivel mai exigent decît în alte întreprinderi de prelucrare a lemnului şi sînt îndeplinite la cote superioare.

Beneficiarul — sau direct proiectantul — prezintă documentaţia pentru un produs. Specialiştii din compartimentul proiectare, contractare, lansare (comasare de atribuţii ce reflectă concepţia integrării activităţilor de pregătire a fabricaţiei) o adaptează la posibilităţile de realizare, stabilind grosimile optime de material pentru minimizarea pierderilor, eventuala folosire de înlocuitori, tehnologiile. După planurile la scara 1:10 se realizează apoi macheta-prototip în mărime naturală, fază premergătoare trecerii la secţiile de prelucrare (la maşini sau manuală). În aceste două etape, personalul tehnic de execuţie şi mun-

→

INDUSTRIALIZAREA SOCIALISTĂ

(Urmare din pag. 6)

în economia mondială, ale crizei de materii prime și energie, ale reducerii ritmurilor de creștere în toate țările lumii, ale accentuării tendințelor protecționiste în comerțul mondial, Congresul al XII-lea al P.C.R. a stabilit orientările fundamentale ale dezvoltării economice și sociale, subliniind necesitatea ridicării pe o treaptă calitativ superioară, a dezvoltării forțelor de producție ale industriei și agriculturii, ale întregii economii naționale. Referindu-se la obiectivul fundamental al etapei actuale tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Privind în perspectivă, economia României va trebui să se bazeze pe o industrie modernă, puternic dezvoltată, pe o agricultură modernă de înaltă productivitate, continuînd să rămînă și în viitor o țară industrial-agrară".**

În strategia dezvoltării economice în cincinalul și deceniul actual se acordă, în continuare, atenție dezvoltării industriei, care rămîne factorul hotărîtor al făuririi unei economii moderne, de înaltă eficiență, al valorificării superioare a întregului potențial material și uman al societății. Una din prioritățile principale pentru această etapă este **dezvoltarea și lărgirea bazei de materii prime, materiale și energie.** În acest sens, în cincinalul actual se prevede creșterea mai susținută a producției în industria extractivă. Pentru 1981—1985 se realizează dezvoltări importante ale producției, în special la purtătorii de energie primară — cărbune, gaze naturale, petrol. Necesitatea de a asigura în mai mare măsură acoperirea nevoilor de energie și materii prime din țară impune intensificarea activității geologice, elaborarea de tehnologii noi pentru valorificarea minereurilor și a altor substanțe utile. În domeniul energiei se va pune accent pe utilizarea cărbunilor, valorificarea potențialului hidroenergetic, folosirea pe o scară tot mai largă a noilor resurse de energie, aplicarea unui regim sever de economisire a petrolului și gazelor naturale, a tuturor formelor de combustibili și energie ; se prevede astfel extinderea construcției de hidrocentrale, utilizarea combustibililor solizi, trecerea la realizarea programului de construcții de centrale nucleare și folosirea formelor noi de energie.

Un obiectiv important în dezvoltarea industriei pentru actuala etapă îl constituie **restructurarea ramurilor producției industriale** în funcție de cerințele și exigențele prezente și viitoare ale revoluției tehnico-științifice, de restricțiile impuse de criza de energie și materii prime, de creșterea interdependențelor dintre economiile naționale. Aceasta impune în primul rînd creșterea continuă a gradului de tehnicitate a producției din toate ramurile economiei, dezvoltarea cu prioritate a ramurilor de vîrf ale industriei și intensificarea procesului de restructurare a industriei început în cincinalul 1976—1980, acordînd prioritate ramurilor și subramurilor mici consumatoare de energie și de materii prime.

Întreagă această concepție, în deplină armonie cu cerințele dinamice ale progresului, mutațiile industriale preconizate — care prind viață pe zi ce trece — reflectă, odată mai mult, caracterul științific, novator al politicii partidului nostru de dezvoltare industrială și economică, în ansamblu, a României. Realizarea sarcinilor stabilite de Congresul al XII-lea în domeniul dezvoltării industriei va contribui decisiv la parcurgerea unei noi și însemnate etape pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și al înaintării țării spre comunism.

Agricultura — ramură vitală

(Urmare din pag. 8)

ameliorate. Totodată, datorită măsurilor complexe de intensificare și modernizare a creșterii animalelor s-a obținut o sporire sensibilă a randamentelor pe animal și a greutății medii la sacrificare, ceea ce a condus la creșterea producției totale și a livrărilor la fondul de stat. Așa, de exemplu, în 1980, față de 1960, producția totală a sporit la carne cu 155%, la lapte de vacă cu 74%, la lînă cu 72%, la ouă cu 176%.

Ridicarea nivelului de trai al țărănimii

PE FUNDALUL marilor realizări obținute în dezvoltarea agriculturii, a întregii economii naționale, a crescut continuu nivelul de trai al țărănimii, s-a ridicat gradul de confort și civilizație al acesteia, satele patriei cunoscînd o permanentă înflorire. Veniturile reale ale țărănimii, provenite din munca în C.A.P. și în gospodăria personală, pe o persoană activă au crescut, în ultimele două decenii, de aproape 3 ori. Au sporit vînzările de mărfuri cu amănuntul la sate, prin comerțul socialist, de la 13,6 miliarde lei în 1960, la 50,5 miliarde lei în 1980. În același interval au fost construite în mediul rural 1,1 milioane de locuințe din fondurile statului și ale populației.

În ultima vreme, din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășului Nicolae Ceaușescu, a fost adoptat un complex de măsuri vizînd cointeresarea mai puternică a țărănimii în rezultatele muncii sale, stimularea micilor producători agricoli, dezvoltarea în mediul rural a industriei mici și altor activități neagricole remuneratoare, atragerea și stabilizarea forței de muncă la sate.

Organizarea și funcționarea unităților agricole socialiste sînt așezate pe baza unui larg sistem democratic care asigură participarea oamenilor muncii la conducere și gestiune, la rezolvarea tuturor problemelor ce privesc activitatea de producție și socială.

Perspective însuflețitoare

AGRICULTURA României a intrat într-o etapă în care numeroasele acumulări cantitative din perioada anterioară se vor transforma într-o nouă calitate, ceea ce va permite înfăptuirea unei adevărate revoluții agrare în ce privește producția, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică, activitatea socială generală din satele noastre. Puternicul dinamism pe care îl va cunoaște agricultura — concretizat printr-un ritm mediu de 4,5—5% — va crea premise pentru apropierea treptată a României, și din acest punct de vedere, de nivelul atins de țările dezvoltate economic. În același timp, ca urmare a orientării consecvente a agriculturii pe calea intensificării și modernizării, producția agricolă va spori într-un ritm superior celui al populației, ceea ce va oferi condiții pentru un nivel mai ridicat al consumului de alimente și pentru lărgirea exporturilor.

Actualul cincinal se va caracteriza atît prin accelerarea progresului întregii agriculturi, cît și prin dezvoltarea armonioasă a producției agricole în toate zonele, reducerea disparităților zonale și o mai bună echilibrare teritorială, pe baza programelor privind autoaprovizionarea și autoconducerea în profil teritorial. Elaborarea și aplicarea unei strategii unitare și de largă perspectivă pentru asigurarea dezvoltării armonioase a tuturor zonelor va asigura condiții pentru creșterea nivelului de trai al țărănimii și reducerea deosebirilor esențiale dintre oraș și sat, dintre agricultură și industrie.

→

citorii aduc noi îmbunătățiri soluțiilor. Cheresteaua (depozitată pe esențe și vechime) este valorificată la maximum prin croire, iar resturile sînt sortate pentru folosiri ulterioare la repere mici. Capetele (colectate în țarcuri), ca și rumegușul (captat de exhaustoare), talajul, resturile de hîrtie servesc drept combustibil la centrala termică (unde, la instalarea noului cazan cu regim pretențios de funcționare, a fost păstrat și un bătrîn cazan care, practic, „arde orice", economisind gazul metan).

Pentru reducerea consumului de energie electrică s-a asigurat iluminatul natural prin luminatoare (menținute permanent curate), la locurile de muncă unde se execută montaj și la cele unde se lucrează în schimbul II (mașini, prese, șprițuit, șlefuit) s-au montat lămpi individuale cu putere redusă. Sectorizarea instalației de încălzire a dat posibilitatea ca în schimburile II și III să fie alimentate cu căldură doar punctele cu acest regim de lucru. Un program special, elaborat în lumina recentului decret, prevede măsuri (inclusiv instalarea de panouri solare deasupra depozitului de cherestea și pe o clădire) care vor asigura, cu un volum mic de investiții repede recuperabile, diminuarea cu 16% a necesarului de energie termică și renunțarea la combustibilul lichid.

Dotarea cu unele mașini automate înalt productive, care lucrează pe coordonate, nu a eliminat preocuparea pentru îmbunătățirea și completarea, prin forțe proprii și cu soluții simple, a echipamentului vechi. Prin autoutilare s-au realizat o mașină de îndoit cartonul pentru diverse ambalaje (ceea ce a înlăturat dependența de capriciile furnizorului), o curbătorie pentru repere mici și mijlocii ș.a. S-a extins furniruirea canturilor, ceea ce a lărgit domeniul de utilizare a înlocuitorilor în condițiile menținerii calităților funcționale ale produselor.

Optica acelui „atît putem, atît facem" are deci, aici, o altă ștachetă, potențialul fabricii își găsește în el însuși dinamismul necesar pentru ca **„atît facem" să fie întotdeauna cu un pas mai departe decît „atît ni se cere".**

D. CONSTANTINESCU

„Putem afirma cu deplin temei, pe baza realităților, că orînduirea socialistă a creat condițiile pentru dezvoltarea puternică a forțelor de producție, pentru lichidarea într-o perioadă scurtă a înapoierii moștenite de la regimul burghezo-moșieresc, pentru ridicarea României pe o treaptă superioară de progres și civilizație".

NICOLAE CEAUȘESCU

SOCIALISMUL — SINGURA CALE CĂTRE PROGRES ȘI CIVILIZAȚIE (I)

IN PERSPECTIVA sistemului de gîndire fundamentat pe materialismul dialectic și istoric, pe consecvență și suplețe, sistem deschis, eliberat de orice scheme și dogme, care se îmbogățește printr-o extraordinar de profundă și multilaterală analiză a noilor date ale dezvoltării economice și politice, expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982 ne apare ca o nouă și originală sinteză a minunatelor înfăptuiri ale poporului român pe calea progresului și civilizației, ca un document programatic de excepțională însemnătate pentru edificarea bazei tehnico-materiale a societății socialiste multilateral dezvoltate, perfecționarea relațiilor de producție și sociale, pentru dezvoltarea conștiinței socialiste a omului nou, participant conștient la făurirea propriului său destin.

Transformări revoluționare fără precedent în istoria poporului român

PUȚINE sînt popoarele care au cunoscut într-o perioadă istorică relativ scurtă atît de ample transformări revoluționare pe plan economic, social și politic cum a cunoscut poporul român în anii construcției socialiste.

Este suficient să menționăm, de pildă, că în timpul regimului burghezo-moșieresc, după mai mult de 80 de ani de dezvoltare capitalistă, România rămăsese o țară agrară, cu o industrie slab dezvoltată și o agricultură înapoiată. În 1938, România producea de 23 de ori mai puțină energie electrică decît Anglia, de 18 ori mai puțin decît Franța și de 14 ori mai puțin decît Italia. Producția de oțel era de 38 de ori mai mică decît în Anglia, de 21 de ori mai mică decît în Franța și de 8 ori mai mică decît în Italia. La sate, rămășițele semifeudale frînau dezvoltarea forțelor și relațiilor de producție, agricultura, care concentra 80% din populația țării, rămînînd domeniul cel mai slab al economiei. În condițiile în care, în anul 1938, 12 200 de moșieri, reprezentînd 0,4% din numărul total al gospodăriilor agricole, posedau o suprafață de 5 470 000 hectare, adică aproape tot atît cît 2 460 000 de gospodării mici țărănești, iar industria era slab dezvoltată, înzestrarea tehnică a agriculturii se prezenta extrem de precar. Valoarea inventarului agricol — calculată la hectarul de pămînt arabil — era de 15 ori mai mică decît în Germania și 42 de ori mai mică decît în Elveția.

Dezvoltarea economică a țării era în mare măsură încetinită de faptul că o importantă parte a venitului național, produs prin munca poporului român, era însușită de monopolurile străine, care dețineau poziții puternice în economia românească (în ajunul celui de-al doilea război mondial capitalul străin deținea 38% din capitalul societăților industriale pe acțiuni), își asigurau profituri mari, prin exploatarea maselor de oameni ai muncii și jefuirea bogățiilor țării, considerînd, totodată, că România este sortită să rămînă o țară înapoiată, agricolă, furnizoare de materii prime și produse agricole, piață de desfacere pentru produsele industriale ale țărilor imperialiste.

Forțele progresiste și democratice din România, în primul rînd comuniștii, nu s-au împăcat însă cu o asemenea soartă, cu un asemenea model al structurii economiei care ar fi menținut țara pentru mulți ani în dependență față de străinătate, cu toate consecințele economice, politice și sociale. **Înfăptuind revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă — care a deschis calea revoluției democratice, a revoluției socialiste și a trecerii la construcția socialismului — poporul român, sub conducerea Partidului Comunist Român a asigurat condițiile necesare unor mari transformări revoluționare în patria sa.** Au fost lichidate pentru totdeauna proprietatea capitalistă-moșierească asupra mijloacelor de producție, exploatarea și asuprirea de clasă, s-a realizat o economie socialistă unitară, s-a asigurat înfăptuirea principiului socialist de repartiție în conformitate cu principiile eticii și echității noii orînduiri.

Toate aceste profunde transformări, realizate cu ampla participare și efortul întregului popor — însoțite de o puternică dezvoltare a industriei socialiste, de o justă repartizare a forțelor de producție în toate județele, de înfăptuirea revoluției agrare, de dezvoltarea armonioasă a tuturor ramurilor economiei naționale, de înflorirea științei, învățămîntului și culturii — au asigurat o puternică dezvoltare a forțelor de producție, **transformarea României într-o țară industrial-agrară cu o puternică industrie și o agricultură dezvoltată în plin progres, profunde transformări revoluționare în structura socială a țării, creșterea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.**

Aplicarea cu consecvență a politicii P.C.R. de dezvoltare în ritm susținut a forțelor de producție în industrie, agricultură, construcții, transporturi, în celelalte ramuri ale economiei, a dus la creșterea constantă a fondurilor fixe, care însumează în prezent 2 100 miliarde lei, respectiv de 9 ori mai mult decît în 1950, la crearea a peste 5 milioane noi locuri de muncă, la reducerea ponderii țărănimii în totalul populației la sub 30%, la modificări importante în structura forței de muncă, la creșterea la 84% a ponderii muncitorilor calificați. Față de anul 1938 — anul cu economia cea mai dezvoltată înaintea celui de-al doilea război mondial — industria românească, care asigură astăzi locuri de muncă pentru 36% din populația ocupată a țării, produce de **48 de ori mai mult,** fiind capabilă să satisfacă circa 80% din nevoile țării de mașini, utilaje și instalații, să contribuie cu aproape 60% la crearea venitului național. Agricultura, care a aniversat anul acesta împlinirea a 20 de ani de la încheierea cooperativizării, produce de 3,5 ori mai mult față de 1950, în condițiile în care populația țării a crescut cu circa 40%. Comparativ cu anul 1950 — anul cînd s-a trecut de fapt la construcția societății socialiste în țara noastră — produsul social și venitul național pe locuitor sînt de 15 ori mai mari.

Dinamismul economiei românești în anii socialismului este conturat cu toată claritatea de obținerea unor ritmuri medii anuale de creștere de 12,3% la

George MARIN

(Continuare în pag. 26)

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Tradiţii progresiste ale gîndirii economice româneşti (I)

NOUA REVOLUŢIE AGRARĂ, în curs de desfăşurare în ţara noastră, se prezintă ca un amplu şi multilateral proces menit să ducă la reconsiderarea în profunzime a celui mai tradiţional sector economic din istoria existenţei noastre de două ori milenare. Problematica noii revoluţii agrare, problematica tendinţelor de dezvoltare a agriculturii româneşti în împrejurările de astăzi, este mult mai complexă decît ar putea să pară la o primă aproximare, implicaţiile ei sociale, economice, biologice, umane, politice fiind dintre cele mai importante pentru evoluţia de ansamblu a societăţii noastre. Ideea unei noi revoluţii în agricultură ar trebui, credem, să se reflecte în planul tuturor ştiinţelor ce au legătură cu agricultura. În ceea ce priveşte gîndirea economică, ar fi cazul ca, aşa cum s-a procedat cu valorificarea ideilor avansate ale „industrialiştilor" din trecut, să procedăm în mai mare măsură astfel şi cu acei înaintaşi ai noştri care au emis idei, gînduri, elemente analitice, ba chiar şi soluţii – valabile şi astăzi – privitoare la agricultura românească, la determinantele progresului ei. În articolul de faţă ne-am propus să ne referim la ideile unui asemenea înaintaş, anume Gh. Ionescu-Sişeşti. Acest mare om de ştiinţă din prima jumătate a secolului nostru a fost unul dintre cei mai profunzi cunoscători ai stărilor de lucruri din agricultura românească de-a lungul unei foarte largi perioade cuprinzînd aproximativ şase decenii.

În condiţii de cele mai multe ori vitrege, Gh. Ionescu-Sişeşti a militat neobosit pentru a se face rînduială în întreaga activitate de care atîrna soarta agriculturii. El susţinea necesitatea conlucrării tuturor factorilor pentru asigurarea unui succes deplin în acţiunea de redresare a agriculturii. În urmă cu aproximativ şapte decenii, în lucrarea **Politica agrară cu privire specială la România,** scria : „Pentru realizarea celui mai mare succes în agricultură, deci a celei mai favorabile rentabilităţi, se cere o conlucrare egală a tuturor factorilor... Insist asupra acestei egalităţi pentru că se uită prea adesea în practica agricolă şi în politica agrară că un singur factor defavorabil influenţează în mod defavorabil întreaga exploatare. Întocmai după cum în nutriţia plantelor vegetaţia rezultată atîrnă de elementul care se găseşte în cantitate minimă (Legea minimului, formulată de Liebig), tot aşa în organismul exploatării agricole rentabilitatea depinde de factorul cel mai defavorabil... De pildă, dacă toate elementele unei exploatări sînt perfecte, dar conducerea e rea, rezultatul va fi negativ ; dacă... nu există desfacere, de asemenea..." [1])

Într-o atmosferă nu întotdeauna prielnică oamenilor de ştiinţă din trecut – aceştia nu au lipsit – le-a fost greu să întreprindă acţiuni practice menite să impulsioneze progresul agriculturii deşi erau convinşi de necesitatea şi posibilitatea acestuia. Această convingere îl făcea pe Gh. Ionescu-Sişeşti să spună că : „Legile economice au adesea caracterul aspru şi distrugător al legilor naturii, pe care însă o conştiinţă umană superioară le corectează prin legi de etică individuală sau socială". [2]) Tocmai pentru promovarea unei politici agrare care să ţină seama de legile economice, de realitatea vieţii, el s-a pronunţat în favoarea atragerii în organele reprezentative ale agriculturii a celor ce lucrau efectiv în producţie, a agricultorilor care aduc din viaţa practică simţul acut al realităţilor, al răspunderilor, nevoilor şi aspiraţiilor reale şi care vor căuta înlăuntrul acestor organisme soluţiile potrivite.

Spre deosebire de marea majoritate a economiştilor de catedră sau a celor angrenaţi activ în politica vremii, care ofereau proiecte uneori irealizabile, Gh. Ionescu-Sişeşti se remarcă prin argumentarea practică a ideilor sale, ceea ce exprimă gradul înalt de utilitate al acestora. Pentru savant, agricultura însemna pămîntul, planta şi omul cu nevoile şi mijloacele sale de producţie, dar şi societatea cu capacitatea ei instituţională de a transforma agricultura şi de a îmbunătăţi condiţia umană a ţărănimii. În acest sens, criticînd starea de fapte din agricultura timpului, el afirma că progresul ar trebui să cuprindă toate regiunile ţării, în special cele sărace şi puţin evoluate. „Era natural ca sămînţa cea bună să prindă în pămînturile prielnice, era natural ca mai întîi satele care erau deja bogate şi luminate să primească luminile noii mişcări, dar e dureros şi îngrijorător că în acele regiuni bogate şi culte progresul să continue în timp ce în cele care erau deja sărace şi orbite de neştiinţă nici nu a început". [3])

Trăind şi activînd într-o perioadă istorică de mari prefaceri agrare, Gh. Ionescu-Sişeşti nu a putut refuza meditaţiei sale o asemenea problemă cum este cea a structurii proprietăţii asupra pămîntului. El a avut o atitudine consecvent critică faţă de marea proprietate latifundiară ale cărei prezenţe în agricultura românească erau încă atît de puternice la începutul veacului. Pentru angajarea culturii pămîntului pe calea progresului, Gh. Ionescu-Sişeşti considera necesară lichidarea vestigiilor feudale care-şi puneau amprenta pe ansamblul raporturilor economice din agricultură. Reflectînd asupra acestui aspect, profesorul Ionescu-Sişeşti constata cu amărăciune : „Dispunînd de o muncă ieftină, asigurată prin lege, agricultorii mari nu mai căutau altceva pentru a obţine o rentabilitate de pe moşiile lor. Proprietarul – ori arendaşul său – nu avea nici o competenţă tehnică ; el nu făcea nici o investigaţie tehnică, nici o îmbunătăţire. El nu era un agricultor, ci

FIŞE

● *Prima dintr-un ciclu amplu de volume proiectat în manieră enciclopedică şi care urmează să fie realizat cu participarea celor mai reputaţi specialişti din ţară, lucrarea „TEHNOLOGII NECONVENŢIONALE" tipărită la* Editura „Scrisul românesc" *sub semnătura lui* Nicu Ceauşescu *şi a lui* Ion Popescu *abordează în premieră pe plan naţional un domeniu de maxim interes pentru progresul economic. O astfel de acţiune ştiinţifică este pe deplin justificată – după cum apreciază profesorul dr. doc. ing. Aurel Nanu care prefaţează volumul – de evoluţia spectaculoasă a unor noi tehnologii, bazate pe noi principii şi legi faţă de tehnologiile utilizate pînă nu de mult în industria mondială. Informatica, biotehnologia, domeniul materialelor reprezintă ceea ce este denumit curent „străpungeri tehnologice" ale actualei revoluţii ştiinţifice şi tehnice. Dar valoarea cărţii rezidă şi în implicaţiile majore pe care tehnologiile neconvenţionale le vor avea asupra dezvoltării economice, asupra structurilor sociale, asupra echilibrului ecologic. Lucrarea „Tehnologii neconvenţionale" este elaborată, cu precădere, din perspectiva şi cu instrumentele omului de ştiinţă ce activează în domeniul ştiinţelor exacte. Cu toate acestea, în cele nouă capitole ale volumului sînt vădite eforturile autorilor de a cuprinde în cîmpul cititorilor potenţiali şi pe specialiştii din alte domenii de activitate, în principal economişti.*

Eficienţa şi factorul timp

● *Economisirea timpului, luarea în considerare a factorului „timp" în cadrul activităţii economice constituie una dintre problemele cheie ale perfecţionării planificării şi conducerii economiei naţionale – scrie* V. Krasovski, *în articolul* Effektivnost i faktor vremeni *(Eficienţa şi factorul timp), apărut în nr. 15/1982 al revistei sovietice* „EKONOMICESKAIA GAZETA". *Un rol deosebit îl au în acest sens – subliniază V.K. – măsurile vizînd accelerarea proceselor de producţie, scurtarea perioadei de rotaţie a fondurilor fixe de producţie şi a celor circulante, evidenţierea la timp a uzurii morale a mijloacelor de muncă, reducerea duratei proiectării, construirii şi punerii în valoare a noilor obiective, precum şi a termenului de executare a comenzilor şi de livrare a produselor către beneficiari. Din multitudinea rezervelor care pot fi mobilizate pentru economisirea timpului, V.K. consideră ca fiind cele mai actuale în prezent accelerarea rotaţiei mijloacelor în procesul investiţional (care determină ridicarea eficienţei în toate ramurile economiei naţionale) şi*

un exploatator al muncii țăranului și al inventarului agricol al acestora". [4])

Exploatarea nerațională a fondului funciar prin practicarea monoculturii pe mari suprafețe și prin utilizarea abuzivă a potențialului productiv al solului, dublată de exploatarea maselor de țărani, constituia un element de ev mediu, care frîna posibilitățile de dezvoltare a agriculturii românești, remarca adeseori Gh. Ionescu-Sișești. Reforma din 1921 a înlăturat doar în parte aceste obstacole, așezînd ceva mai mult agricultura pe baza micii proprietăți țărănești, dar nerezolvînd problemele creșterii producției agricole, ale progresului tehnic — tot atît de stringente ca și repartiția proprietății în favoarea țăranilor. În concepția lui Gh. Ionescu-Sișești, parcelarea excesivă a proprietății, lipsa mijloacelor tehnice necesare, a pregătirii profesionale, cheltuiala de muncă nu totdeauna eficientă, constituiau factori care, însoțind mica exploatare, au dus la o mare oscilație a producției agricole. Lipsită de stabilitate, mica proprietate era din nou înghițită de marea proprietate și astfel gospodăria țărănească era destrămată. În același timp însă, profesorul român releva că reforma din 1921 și fructul ei — mica exploatare, au creat un profil mai complex agriculturii care avea să atenueze puternicele efecte ale crizei din 1929. „Trecerea la proprietatea mică prin reforma agrară, îngăduie aici o mai mare putere de adaptare. Căci dacă e vorba de autarhie și de a trăi numai din propria producție, nimeni nu este mai în stare decît țăranul să o facă. Sub regimul micii proprietăți, calitatea și uniformitatea produselor au scăzut desigur, dar producția și exportul au fost în creștere". [5])

Un loc aparte în opera lui Gh. Ionescu-Sișești îl ocupă mișcarea cooperativă de la sate. El vedea în cooperație pîrghia care va ridica din nou munca umană la o fază de înflorire comparabilă cu aceea pe care cu un secol în urmă o adusese în evoluția socială și economică a lumii chezășia libertății. Ea avea menirea să reprezinte o nouă fază a istoriei societății prin valorificarea tuturor energiilor și a celor mai umile prin prețuirea egală a tuturor sforțărilor, prin solidaritatea pe care urma să o creeze între oameni. „Numai cooperația — spunea el — va putea intensifica agricultura". [6]) Practic, în sarcina acestor cooperative reveneau problemele de organizare, dotare cu tehnică și industrializare a unor produse. Scopul cooperației era prosperitatea micului producător, prosperitatea întregii societăți.

„În mica proprietate — sublinia Gh. Ionescu-Sișești — cooperația este singura cale pentru a organiza pe producător și de a spori și îmbunătăți producția. Nu mai putem lupta azi cu metodele noastre din trecut. Nu se mai poate ca fiecare să producă cît vrea și ce vrea. Să ne stringem în cooperative, să ne unim". [7])

Desigur, dacă ar fi să cercetăm în fond fenomenul cooperatist din România primei jumătăți a secolului nostru, nu se poate evita observația de ansamblu că deși mișcarea cooperatistă era precumpănitor rurală, iar agricultura avea nevoie acută de organizarea efortului colectiv al țărănimii, cooperația agricolă, mai ales cea de producție, nu a avut nici pe departe ponderea și nici nu a exercitat influența la care ar fi îndreptățit-o avantajele pe care le putea aduce lumii satelor, chiar dacă unele efecte ale ei s-au făcut simțite pe planul reproducției în agricultură.

Deși Gh. Ionescu-Sișești a fost un ardent susținător al intereselor agricole, el s-a situat pe un plan departe de cei care susțineau teoria „România, țară eminamente agricolă". A recunoscut în această teorie interesul exponenților moșierimii și ai capitalului occidental de a menține economia noastră națională în starea în care era, primii nevoind să recunoască caracterul anacronic al existenței clasei latifundiarilor, ceilalți încercînd să-și asigure izvoare de materii prime și o piață sigură pentru produsele lor industriale. Răspunzînd în acest sens pretențiilor unor economiști din Occident conform cărora România trebuia să se încadreze în diviziunea internațională a muncii cu o specializare strict agricolă, și chiar să-și suprime industria, Gh. Ionescu-Sisesti afirma : „Pentru a fi logici și consecvenți vom cere ca și țările industriale ca Franța, Anglia, Germania să suprime și ele agricultura lor". [8])

În lucrările sale savantul acordă astfel o atenție deosebită dezvoltării armonioase a industriei și agriculturii. Dacă a fost mereu între primii susținători ai intereselor agriculturii, aceasta însă nu i-a afectat concepțiile cu privire la rolul industriei în economia națională. Din întreaga analiză pe care o face referitor la rolul și importanța agriculturii în economie, transpare ideea fundamentală că agricultura este un domeniu important al dezvoltării economico-sociale, dar nu singurul. Era convins că industria este ramura conducătoare a economiei și că o agricultură intensivă, dinamică nu se poate realiza decît pe baza unei industrii sănătoase, în care preponderența să o aibă ramurile constructoare de mașini. Progresul țării, dezvoltarea rațională a economiei însemna o dezvoltare proporțională a industriei și agriculturii. „Idealul unei întocmiri economice ar fi dezvoltarea paralelă a tuturor ramurilor de producție". [9]) Dezvoltarea proporțională a celor două ramuri constituia în același timp un factor important al creșterii nivelului de trai, ducînd la crearea unei puternice baze tehnico-materiale.

conf. dr. Constantin DROPU
Vasile IȘAN
Larisa MIHĂESCU

[1]) Gh. Ionescu-Sișești, Politica agrară cu privire specială la România, f.a., București, p. 31
[2]) Ibidem, p. 100
[3]) Gh. Ionescu-Sișești, În chestiunea țărănească, „Albina" 1903, p. 46—47
[4]) Gh. Ionescu-Sișești, Starea actuală a chestiunii agrare, „Neamul românesc", 12 august 1923
[5]) Gh. Ionescu-Sișești, Drumurile agriculturii noastre în raport cu tendințele mondiale, „Argus", 6 aprilie 1932
[6]) Gh. Ionescu-Sișești, Obștiile sătești, „Viața agricolă", an. XI, nr. 7
[7]) Gh. Ionescu-Sișești, Cooperația și ridicarea agriculturii, „Argus", 24 aprilie 1924
[8]) Gh. Ionescu-Sișești, Să suprimăm industria, „Argus", 19 august, 1932
[9]) Gh. Ionescu-Sișești, Echilibrul între industrie și agricultură, Universul, aprilie, 1941

dezvoltarea infrastructurii de producție la toate nivelele.

Politici economice

● *Sub aspectul politicilor economice promovate de unele state din America Latină în ultimul deceniu, opinează* Jürgen Westphalen *în studiul* „Friedman versus Keynes in Latin America" *publicat în numărul din iulie/august a.c. al revistei „INTERECONOMICS", se constată o tendință destul de puternică de tranziție de la concepțiile al căror promotor a fost J.M. Keynes, și continuatorul său sud american, Raùl Prebisch, spre cele fundamentate de Milton Friedman. Astfel, dacă în urmă cu două-trei decenii, majoritatea țărilor din această parte a lumii au optat pentru creșterea intervenției statului în economie (intervenție realizată prin : promovarea unei industrializări selective ; controlul investițiilor străine ; un regim protecționist la produsele importate și crearea de industrii orientate spre export etc.), în anii '70 o serie de state între care Chile, Argentina, Uruguay au adoptat o politică inspirată din concepția lui M. Friedman. Coordonatele acestor politici sînt, potrivit autorului articolului, reducerea rolului statului în economie, deschiderea pieței interne față de competitorii străini, acționarea instrumentelor monetare. Dar, deși în primii ani de aplicare aceste reorientări de politică economică au avut efecte pozitive, pe termen lung sînt de așteptat numeroase dificultăți, în special în planul inflației și al ocupării forței de muncă. În acest spirit concluzia la care ajunge J. W. este aceea că variantele adoptate nu par să ofere, „în stare pură", o soluție de durată.*

CHARLES GIBBS-SMITH

Invențiile lui Leonardo da Vinci

● *Apărută recent, în traducere românească, la* Editura Meridiane, *lucrarea lui* Charles Gibbs-Smith *„INVENȚIILE LUI* LEONARDO DA VINCI" *vine să arunce o lumină asupra celor mai importante idei și proiecte tehnice ale acestui uimitor geniu al Renașterii. Pictor, arhitect, om de știință și inventator, Leonardo a înțeles ca nimeni altul strînsa interdependență dintre domeniile științei și artei, prevăzînd apariția tehnologiei avansate cu peste patru sute cincizeci de ani în urmă. Preocupat să realizeze mecanisme care să accelereze și să simplifice îndeletnicirile zilnice, Leonardo a încercat să proiecteze diverse mașini automate, prin aceasta dovedindu-se o autentică personificare a omului modern cu pasiunea sa pentru dispozitive mecanice și preocuparea sa pentru creșterea productivității. Prin extraordinara lor ingeniozitate și varietate, proiectele lui da Vinci — dintre care multe anticipează tehnica secolului al XX-lea — pot oferi un bun prilej de îmbogățire a orizontului tehnic al inginerilor, economiștilor și altor categorii de cititori.*

FIȘE

Socialismul — singura cale către progres și civilizație

(Urmare din pag. 23)

producția industrială globală, 4,3% la producția agricolă globală, 7,7% la productivitatea muncii pe o persoană în industrie (în condițiile în care numărul personalului muncitor a sporit în medie cu 4,2% anual), 13,2% la volumul comerțului exterior, 9,3% la produsul social și venitul național ș.a., pe întreaga perioadă de 30 de ani, din 1950 pînă în 1980.

Raportate la evoluțiile economice pe plan internațional, aceste ritmuri se constituie ca realizări excepționale ale țării noastre. Nu este oare deosebit de semnificativ că în deceniul 1971—1980, proclamat de Națiunile Unite al doilea deceniu al dezvoltării, cînd țările în curs de dezvoltare au înregistrat un ritm mediu anual de creștere a produsului intern brut pe locuitor de numai 2,8%, iar țările capitaliste dezvoltate — 2,4%, venitul național pe locuitor în România a crescut într-un ritm mediu anual de 8,2% ? Sau faptul că în timp ce ritmul mediu anual de creștere a producției industriale în țările în curs de dezvoltare a oscilat în jurul a 5%, iar al celei agricole în jurul a 2,5%, producția globală industrială a crescut în România într-un ritm mediu anual de 11,2% și producția globală agricolă într-un ritm de 4,7% ? Tocmai **realizările obținute pe parcursul acestui deceniu** — în condițiile cînd pe plan internațional s-au manifestat cu putere instabilitatea, criza economică și îndeosebi cea energetică și s-a accentuat criza politico-socială a lumii capitalului — **demonstrează cu putere superioritatea socialismului, faptul că societatea nouă în care oamenii muncii sînt stăpîni pe întreaga bogăție națională, făuritori conștienți ai propriului lor destin, asigură înaintarea fermă pe calea progresului și civilizației, a bunăstării, fericirii și independenței.**

Pe baza unor ritmuri ridicate de creștere, decalajul între venitul pe locuitor în țara noastră și țările mediu dezvoltate s-a redus de la 1:15—20 în 1950 la cel mult 1:4—5 în 1980. România, cu o populație care reprezintă circa 0,5% din populația lumii, asigură astăzi 0,8% din producția mondială de energie, 1,8% din cea de oțel, 1,9% din producția de ciment, 1,2% din producția de fire și fibre sintetice.

Numeroasele realizări ale poporului român în anii socialismului, dintre care am enumerat numai cîteva, stau la baza noii aprecieri calitative a tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, în Expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie, care evidențiază că, **„deși România se află încă în categoria țărilor în curs de dezvoltare, cu un venit național de peste 1 500 dolari pe locuitor (față de numai 100 de dolari, în 1950), din punct de vedere al dezvoltării generale, echilibrate, a economiei naționale, a diferitelor ramuri și sectoare — industriei, agriculturii, transportului — precum și al dezvoltării științei, învățămîntului, culturii ș.a., România a depășit în multe domenii caracteristicile unei țări în curs de dezvoltare. Societatea socialistă românească, caracterizată printr-o dezvoltare multilaterală economică, științifică, culturală și în ce privește nivelul de trai general al poporului, este puternic angajată în prezent pe calea trecerii la un nou stadiu de dezvoltare, a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism“.**

Împreună cu poporul și pentru popor

TOATE marile împliniri pe calea dezvoltării economice și sociale a țării sînt rezultatul muncii clasei muncitoare — clasa conducătoare a societății, care își îndeplinește cu dăruire rolul de a conduce întreaga națiune pe calea noii orînduiri sociale —, a țărănimii, intelectualității, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate care, sub conducerea politică a P.C.R. asigură înfăptuirea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism.

Succese cu adevărat istorice au fost obținute **în perioada ce a urmat Congresului al IX-lea al P.C.R., care a ales în fruntea partidului pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, sub a cărui conducere înțeleaptă a fost elaborată și se aplică o politică de mare amplitudine, o strategie științifică eșalonată pe termen lung.** Pătrunsă de un adînc spirit revoluționar și aureolată de cel mai adînc patriotism, puternic ancorată în contemporaneitate, în contactul nemijlocit cu realitățile economico-sociale, cu oamenii muncii de pe cele mai diverse șantiere ale socialismului și făcînd dovada unui larg orizont prospectiv, această politică constituie un exemplu de aplicare creatoare, originală a adevărurilor generale ale socialismului științific în condițiile concrete ale României.

Pornind de la aprecierea deosebit de sintetică și expresivă a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** că **„socialismul este opera conștientă a poporului, că el se construiește cu poporul și pentru popor“**, partidul nostru a asigurat crearea unui larg cadru de participare a oamenilor muncii la conducerea tuturor sectoarelor de activitate. Întregul sistem de organizare și conducere a economiei ca și a altor domenii de activitate, întemeiat pe autoconducere muncitorească și autogestiune economico-financiară, pe împletirea armonioasă a activității unor organisme și forme noi de conducere democratică a societății cu organele statului socialist, ca stat al democrației muncitorești — se materializează astăzi în asemenea forme ale conducerii și controlului exercitate nemijlocit de oamenii muncii cum sînt organismele colective de conducere cu caracter permanent și instituționalizarea unor forumuri democratice cu caracter național. La acestea se adaugă o altă realitate a societății noastre, în care organizațiile de masă — obștești, profesionale, cooperatiste, consiliile naționalităților conlocuitoare, uniunile creatorilor, asociațiile și societățile științifice, culturale, sportive, alte organizații — fac parte din Frontul Democrației și Unității Socialiste care își are și propriile sale organizații și se afirmă ca o formă superioară de unire și coordonare a eforturilor întregii națiuni. Toate acestea alcătuiesc, așa cum subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „un sistem democratic unic în felul său, în care reprezentanții direcți ai maselor populare hotărăsc asupra destinelor țării, asupra căilor de înfăptuire neabătută a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism, asupra politicii interne și externe, stabilesc măsurile pentru dezvoltarea continuă a patriei, întărirea unității și forței sale materiale și spirituale, a suveranității și independenței României“.**

Dealtfel, prin eforturile susținute ale întregului popor, prin participarea sa nemijlocită la îndeplinirea tuturor marilor obiective stabilite de partid pentru dezvoltarea continuă a patriei noastre s-a putut realiza creșterea puternică a forțelor de producție, întărirea științei, învățămîntului și culturii, care au asigurat ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a tuturor oamenilor muncii. Deosebit de semnificativ este faptul că, în paralel cu alocarea a circa o treime din venitul național — în ultimele trei cincinale — pentru fondul național de dezvoltare economico-socială, cu creșterea fondurilor fixe în economia națională, au crescut de la 330 lei la 2 238 lei retribuția medie nominală lunară, de la 137 la aproximativ 1 400 lei veniturile nominale nete lunare ale țărănimii, de la 211 la circa 3 200 lei cheltuielile social-culturale pe locuitor. Ca urmare a construirii a circa 4,6 milioane locuințe în perioada 1950—1980, aproximativ 70% din populația țării beneficiază de locuințe noi. În condițiile creșterii rapide a populației urbane — de la 3,7 milioane în 1948 la 11,0 milioane în 1980 — consumul pe locuitor a crescut de 3,7 ori la carne, 1,6 ori la lapte, 4,5 ori la ouă, 4 ori la zahăr, de peste 4 ori la legume. Durata medie de viață a crescut de la 42 de ani în 1932 la 70 de ani în perioada 1976—1980. A cunoscut o nemaiîntîlnită înflorire în istoria poporului nostru activitatea cultural educativă în rîndul maselor largi populare.

Întreaga noastră experiență istorică demonstrează, astfel, cu toată claritatea, că **numai socialismul, dezvoltarea puternică a forțelor de producție asigură condițiile necesare pentru ridicarea nivelului de viață al poporului, pentru progresul științei, învățămîntului, culturii, pentru un grad superior de civilizație, pentru întărirea forței materiale și spirituale a patriei, independența și suveranitatea sa.**

Reașezarea raportului de forțe și înfăptuirea unui nou echilibru — imperative ale vieții internaționale contemporane

EPOCA CONTEMPORANĂ reprezintă epoca unor profunde și multilaterale transformări survenite pe plan mondial, a afirmării tot mai puternice a voinței popoarelor de a trăi în libertate și pace, dar și epoca unor puternice confruntări între politica imperialistă de forță, menținere și reîmpărțire a zonelor de influență, și noua politică ce-și propune să ridice pe primul plan valorile umaniste ale păcii, independenței și suveranității tuturor națiunilor.

Caracterul deosebit de complex al vieții internaționale din deceniul '80 este relevat de faptul că în actualul moment istoric se manifestă cu deosebită vigoare procesul afirmării unor noi forțe politice, al efectuării unor deplasări în raportul de forțe existent pe plan mondial, concomitent cu tendința reașezării structurale a relațiilor dintre state, pe baze noi, fundamental diferite, care să dea într-adevăr expresie afirmării egalității în drepturi. Analiza magistrală făcută de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în expunerea prezentată la plenara lărgită a Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 1—2 iunie 1982, document remarcabil ce pune în lumină într-o viziune științifică și de largă perspectivă mutațiile produse în sistemul internațional, relevă faptul că **„Sîntem, de fapt, într-o perioadă de reașezare a raportului de forțe, de realizare a unui nou echilibru mondial între diferite state și grupări de state. Se poate aprecia că noul echilibru se va baza pe o mai mare diversitate a centrelor de putere, va ține mai mult seama de rolul lumii a treia, al țărilor mici și mijlocii, al țărilor în curs de dezvoltare și țărilor nealiniate. Pentru a fi viabil, noul raport de forțe și noul echilibru trebuie să se bazeze pe principii de egalitate, de respect al independenței și neamestec în treburile interne ale altor popoare"**[1]).

Redefinirea în termeni noi a raporturilor dintre state

IDEEA necesității afirmării unui nou echilibru în relațiile mondiale între diferite țări și grupuri de țări constituie o consecință legică a profundelor transformări care s-au petrecut în lume, transformări ce devin astăzi tot mai vizibile, în condițiile afirmării luptei popoarelor pentru independență, pentru suveranitate națională, pentru o nouă ordine economică și politică mondială. Vechiul raport de forțe, stabilit după cel de al doilea război mondial, care dădea expresie unui anumit sistem de relații existente, a fost depășit, în deceniile ce au urmat, de afluxul pe arena mondială a numeroase forțe noi : țările care au optat pentru socialism și afirmarea tot mai puternică a tinerelor state independente care doresc să-și aducă o contribuție efectivă la soluționarea problemelor internaționale. Dacă în perspectiva istoriei apare poate firesc ca la sfîrșitul unei conflagrații de genul celei care a zguduit lumea, viziunea asupra organizării sistemului mondial să se fi axat îndeosebi în ce privește apărarea păcii pe consensul celor mai mari țări care au contribuit la zdrobirea fascismului, apariția pe parcursul anilor a numeroase probleme noi, în special de ordin economic, perpetuarea unor surse de conflict, dimensiunile aproape incalculabile ale fenomenului înarmărilor au pus în lumină cu necesitate cerința regîndirii sistemului de organizare internațională.

Apare necesară, mai mult ca oricînd, înțelegerea de către toate popoarele a noilor realități ale vieții internaționale, ideea că pentru a fi viabil și funcțional, pentru a rezolva problemele fundamentale cu care este confruntat astăzi, sistemul internațional însuși trebuie să se democratizeze, trebuie să facă loc unui spirit sporit de cooperare. Așa cum se arată într-un studiu publicat de un autor american, „dispersarea puterii face imposibilă pentru o națiune singură sau un mic grup de națiuni să dea o configurație definitivă unei ordini schimbătoare, fie prin forță, fie prin dominație economică"[2]). În alte studii se relevă, pe bună dreptate, faptul că în prezent „concepțiile bipolare ale politicii mondiale par a fi tot mai mult depășite, la fel ca și vederile eurocentrice care le-au precedat. Puteri regionale precum China, India și Japonia încep nu numai să-și edifice un rol de o mai mare independență și inițiativă națională ; ele sînt pe cale chiar să aplice cu succes asemenea politici"[3]).

Deplasările petrecute în cadrul sistemului internațional denotă cu tot mai multă evidență faptul că ne aflăm într-o perioadă în care, ca o consecință a profundelor transformări economice și politice, noi state și grupări de state reclamă un rol tot mai important în politica mondială. Sînt cunoscute manifestările pe plan internațional ale țărilor în curs de dezvoltare membre ale „Grupului celor 77", puternica prezență în relațiile mondiale a mișcării de nealiniere, contribuția pe care organizații regionale sau subregionale — precum Organizația Unității Africane, Liga Arabă, S.E.L.A. sau Pactul Andin pentru a cita doar cîteva — caută să o aducă la **redefinirea în termeni noi a raporturilor dintre state în lumina realităților epocii contemporane.**

Complexitatea relațiilor internaționale este relevată de faptul că deși unitar în configurația sa, sistemul internațional întrunește de fapt numeroase subsisteme de o mare diversitate, că pe plan internațional continuă să se manifeste un întreg șir de contradicții a căror interpretare corectă implică tot mai mult înțelegerea imperativelor coexistenței pașnice, abolirii forței din viața internațională, ale promovării unei politici noi, reciproc avantajoase și convenabile pentru toate popoarele. Afară de contradicția fundamentală dintre socialism și capitalism, contradicție care continuă să se manifeste deși se afirmă o mai bună înțelegere cu privire la necesitatea coexistenței pașnice între țări avînd orînduiri sociale diferite, se dezvoltă contradicția între țări bogate și sărace, între țări dezvoltate și țări în curs de dezvoltare. Accentuarea acestei contradicții reprezintă — după cum apreciază autorii Raportului Brandt — sursa potențială a unor viitoare și puternice conflicte.

Concomitent, continuă să se manifeste pe plan internațional și alte contradicții, generate de cursa înarmărilor, de competiția pentru obținerea armelor celor mai perfecționate, contradicții între țări nucleare și țări care nu posedă arma nucleară, contradicții între blocurile militare, contradicții între țări cu același sistem social-politic, determinate de multiple cauze obiective și subiective, inclusiv de nerezolvarea echitabilă a unor probleme contestate în decursul istoriei. Dinamica acestor contradicții care uneori se interferează, alteori se suprapun și alteori acționează în mod cu totul independent, solicită în cel mai înalt grad o asemenea modelare a sistemului internațional care să le oprească să degenereze în conflicte, și cu atît mai puțin în conflicte militare. Situația impune cu stringență ca orice deosebiri de vederi sau interese opuse să fie soluționate prin negocieri directe, pe calea tratativelor, iar nu prin recurgerea la forță sau la amenințarea cu forța. În condițiile în care se manifestă multiple acțiuni și tendințe, diversitatea intereselor este atît de puternică, iar acuitatea unor probleme poate determina oricînd distorsiuni sau situații de criză, este necesară o asemenea adaptare a sistemului internațional la realități care să permită să se depășească momentele conflictuale și să asigure înfăptuirea aspirațiilor popoarelor pentru pace, o viață mai bună, pentru echitate și dreptate în raporturile internaționale.

Echilibrul internațional reflectă, după cum se știe, raportul de forțe. El este chemat să dea expresie interacțiunii diferiților factori ce se afirmă pe plan mondial, să asigure stabilitatea sistemului, prin considerarea ponderii și a dinamicii elementelor sale componente.

Teoria relațiilor internaționale cunoaște, desigur, de mult timp, noțiunea de echilibru. Acest termen a fost folosit încă

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, Expunere cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politică, educativă a partidului, București Ed. politică, 1982, p.70—71

[2]) Lincoln Gordon, Growth Policies and the International Order, 1980's Project/Council on Foreign Relations, McGraw-Hill Book Company, New York, p. 171

[3]) Military Power and Policy in Asian States : China, India, Japan, edited by Onkar Marwah and Jonathan D. Pollack, Westview Press, Boulder, Colorado-Dawson, Folkestone, England, 1980, p. 7

în vechea Indie de Kautilya, apoi de Aristotel, Demostene și Tucidide, promovat ca un concept al relațiilor internaționale de David Hume, practicat de Richelieu, Metternich, Bismark și numeroși alți oameni politici. Teoria „balanței puterii" — accepție deformată a echilibrului — este și astăzi folosită de politologi din țările occidentale ca pretext pentru a justifica cursa înarmărilor și a preconiza existența unei anumite superiorități de ordin militar. Nicolas Spykman opinează de pildă că „Statele au fost angajate dintotdeauna în oprirea forței altor state. Adevăratul motiv este că statele sînt interesate numai într-o balanță care să le favorizeze. Nu există o securitate reală dacă ești la fel de puternic ca inamicul potențial : există o securitate numai dacă ești puțin mai puternic"[4]).

Insuficiența unor asemenea abordări ale problematicii echilibrului apare cît se poate de clară dacă ne gîndim la faptul că echilibrul este conceput în optica unor astfel de teorii în termenii exclusivi ai relațiilor de putere, relații evident schimbătoare în funcție de capacitatea militară a statelor, de ponderea lor economică, de forța pe care o manifestă pe plan mondial. Caracterul unilateral al viziunii menționate rezidă și în faptul că ea reduce echilibrul numai la anumite elemente ale realității internaționale, susceptibile de a fi reconsiderate în condițiile apariției unor deplasări în puterea politică, dar mai ales militară (de exemplu, numărul și puterea rachetelor nucleare de care dispun marile puteri, vulnerabilitatea lor mai mare sau mai redusă, capacitatea de a atinge anumite ținte situate la mari distanțe etc.).

Deficiența teoriilor politice ale echilibrului, preconizate de unii specialiști în relațiile internaționale, constă tocmai în aceea că ele încearcă să perpetueze un anumit echilibru, întemeiat pe preponderența unor țări mari și pe raporturile dintre acestea, excluzînd din modul de a concepe sistemul internațional prezența unor țări noi, a forțelor înaintate ce se afirmă pe arena mondială, a popoarelor, a opiniei publice, reducînd echilibrul la o simplă relație între blocuri sau între cele mai mari puteri. Într-o viziune realistă asupra sistemului internațional este de neconceput ignorarea acestor forțe importante care se manifestă pe arena mondială, reducerea echilibrului numai la un simplu raport aritmetic al puterii militare a celor mai mari țări. O asemenea concepție este unilaterală prin aceea că — așa cum dovedesc realitățile — componentei militare a puterii i se adaugă de fapt din ce în ce mai mult componenta economică, tehnologică, ponderea unor țări în deținerea unor materii prime de interes vital, resurse energetice etc. Pe de altă parte, concomitent cu diversitatea modalităților prin care se exprimă „puterea", asistăm și la afirmarea pe arena mondială a unei largi și tot mai diversificate pleiade de „actori" — state naționale suverane — care se manifestă cu tot mai multă energie ca promotoare ale reorientării relațiilor internaționale în direcția păcii, a stabilității economiei mondiale pe baze noi, a înfăptuirii unor mutații profunde, de natură să reorienteze în ansamblul lor desfășurarea raporturilor dintre țări și popoare.

Ni se pare semnificativ faptul că în literatura contemporană a relațiilor internaționale problema apariției unor noi centre de putere, problema efectuării unor deplasări în raportul mondial de forțe a fost sesizată de numeroși specialiști. Cercetătorul francez Guy Hermet, de exemplu, apreciază că „ideea unei remodelări mai puțin ierarhice a sistemului internațional... începe să rețină atenția". Același autor exprimă punctul de vedere că „schimbarea ierarhiei internaționale pe termen lung pare convenită, în timp ce pe termen scurt pare fără ieșire o astfel de schimbare, iar pe termen mijlociu ea este abandonată domeniului insesizabilului"[5]). Numeroși cercetători occidentali acordă, de aceea, o importanță deosebită experienței R.F.G. și Japoniei, afirmării țărilor petroliere, unor țări din lumea a treia care au cunoscut o dezvoltare impetuoasă în ultimii ani, precum Brazilia, Nigeria, Mexicul, insistînd mai ales asupra afirmării unor noi centre economice, susceptibile de a pune în discuție teza echilibrului bipolar atît de mult vehiculată în anii postbelici. În cunoscuta sa lucrare „Inegalitatea națiunilor", Robert Tucker emite părerea că noile centre de putere s-ar pronunța pentru o redistribuire „de fapt" a puterii. Apreciind în mod eronat interesele țărilor noi și revendicările acestora, el opinează că aspirațiile țărilor in curs de dezvoltare ar anunța „nu sfîrșitul ierarhiei ci apariția unei noi ierarhii care s-ar materializa în forma — cel puțin inițial — de hegemonie regională"[6]). El citează și părerea unui alt politolog american, Tom J. Farer, care propune o cooptare selectivă în „clubul" țărilor dezvoltate a cîtorva țări în curs de dezvoltare : Nigeria, Brazilia, Venezuela, Mexicul, Arabia Saudită, Iranul, India și Indonezia[7]). Puncte de vedere de genul celor menționate denotă faptul că pentru o serie de teoreticieni occidentali noul echilibru internațional nu trebuie să fie un echilibru calitativ diferit. Ei admit ideea că statele mari pot „împărți" puterea politică și economică cu unele țări din „lumea a treia", dar resping alternativa unei reforme de ansamblu a sistemului internațional, care să dea curs aspirațiilor de egalitate și de demnitate ale tuturor popoarelor ; în plus, afirmarea unor noi forțe în sistemul mondial este identificată în mod tendențios cu ideea sporirii pericolului conflictelor.

Este cît se poate de evident că asemenea puncte de vedere tind spre menținerea unui anumit echilibru al sistemului internațional, bazat pe relații de inegalitate, pe menținerea privilegiilor unor anumite țări sau grupuri de țări și în final pe contestarea dreptului tuturor statelor, în special al țărilor mici și mijlocii, de a participa cu drepturi egale, în virtutea suveranității lor, la desfășurarea raporturilor în cadrul sistemului internațional.

În ce privește corelația dintre remodelarea sistemului internațional și existența conflictelor, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** într-un interviu acordat ziarului japonez „Mainichi Shimbun", **„sîntem într-o etapă de mari schimbări în raportul de forțe pe plan internațional, de realizare a unui nou echilibru între diferite state și grupări de state. De aceea, pînă la realizarea acestui nou echilibru pe o bază nouă, se poate să ne așteptăm încă la o serie de ciocniri, la o serie de noi momente de încordare în viața internațională"**[8]).

Evident, conflictele nu pot fi eradicate cu ușurință din viața societății. Ele apar în mod firesc într-o epocă în care reașezarea raportului internațional de forțe implică contradicții, în special între cei care doresc să mențină neschimbată logica sistemului și cei care doresc să se manifeste ca forțe noi pe arena mondială. În același timp, nu trebuie neglijate nici contradicțiile ce apar între titularii diferitelor centre de putere, ca urmare a redimensionării raporturilor dintre ei. Este necesar, însă, ca întregul proces de reașezare a raporturilor dintre state — proces obiectiv, firesc, ținînd seama de transformările importante petrecute în viața internațională — să fie lăsat să se desfășoare pe baza noilor reguli de conduită internațională, a principiilor de drept și de morală și nu să fie frînat, prin acțiuni arbitrare, de forță sau dictat.

Este vorba de a înțelege realitățile noi ale unei epoci care determină cu stringență participarea activă a statelor noi, a țărilor în curs de dezvoltare, a forțelor înaintate ale socialismului, a opiniei publice, a popoarelor, la desfășurarea raporturilor mondiale. Contribuție remarcabilă adusă de gîndirea politică românească, teza de inestimabilă valoare teoretică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind trecerea de la vechiul echilibru la un nou echilibru în relațiile mondiale, concepe echilibrul ca un echilibru calitativ diferit, bazat pe principii superioare, pe înțelegerea rolului pe care forțele înaintate îl au și trebuie să-l joace în viața internațională. Nu mai este posibil astăzi să consideri echilibrul internațional de forțe, consecință directă a raportului existent pe plan mondial, doar în termenii unor raporturi între blocuri, între cele mai mari puteri, cu excluderea sau ignorarea uriașelor forțe care se pronunță pentru o transformare înnoitoare a sistemului internațional.

Noul echilibru trebuie să dea cu adevărat satisfacție aspirațiilor forțelor înaintate de pretutindeni pentru pace, libertate, pentru progres social. El nu poate fi un echilibru bazat pe cursa înarmărilor, pe puterea militară sau preponderența economică a unor anumite state mai puternice. El trebuie să fie un echilibru pentru toți și care să dea satisfacție aspirațiilor de mai bine de care sînt dornice toate popoarele. În felul acesta, echilibrul internațional, în accepția României, se corelează organic cu ideea democratizării relațiilor internaționale, cu participarea activă a tuturor popoarelor la soluționarea în interesul comun a problemelor mondiale. Este cert că noul echilibru internațional trebuie să fie astfel conceput încît să dea expresie cerinței participării active la viața internațională a tuturor țărilor lumii : marilor puteri, corespunzător cu capacitatea și posibilitățile lor, dar și tuturor celorlalte țări, în special țărilor mici și mijlocii, dat fiind faptul că pentru a fi într-adevăr trainic, noul echilibru trebuie să răspundă unei largi arii de interese în care sînt vital angajate în prezent toate popoarele, problemele păcii, dezarmării, eliminării conflictelor, eradicării subdezvoltării și edificării unei noi ordini internaționale.

conf. dr. Victor DUCULESCU

---

[4]) Citat de Colin S. Gray, The Geopolities of the Nuclear Era : Heartlands, Rimlands and the Technological Revolution, published by Crane. Russak and Company, Inc., New York, 1977, p. 1

[5]) Guy Hermet, Entre l'utopie et la stratégie. La hiérarchie des nations dans le système mondial, în „Revue française de science politique", vol. 2, no. 30, aprilie 1980, p. 218, 220

[6]) Robert W. Tucker, The Inequality of Nations, New York, Basic Books, Inc. Publishers, 1977, p. 181

[7]) Ibidem, p. 198

[8]) „Scînteia" nr. 12 343 din 29 aprilie 1982

Dificultăți pentru producătorii de hîrtie și carton

SPERANȚELE producătorilor într-o evoluție fermă a cererii pe piața internațională a produselor papetare (celuloză, hîrtie, carton), în primii ani ai deceniului actual nu s-au realizat. Anul 1981 a marcat o evoluție puțin susținută a cererii în principalele țări consumatoare și importatoare, pe fondul evoluției nefavorabile a situației economice generale în aceste țări, agravată și de concurența pe care hîrtia și cartonul le suportă din partea unor produse înlocuitoare și, în ultimul timp, a noilor mijloace electronice de comunicație.

Întrucît creșterile costurilor de producție nu au putut fi transferate asupra prețurilor de desfacere, situația financiară a majorității firmelor producătoare de hîrtie și carton s-a deteriorat. În aceste condiții, producătorii s-au văzut obligați să-și intensifice eforturile în direcția modernizării capacităților de producție, reducerii consumurilor energetice, creșterii productivității muncii.

Producția de hîrtie și carton a țărilor capitaliste dezvoltate (care reprezintă peste trei pătrimi din producția mondială) a marcat evoluții diferențiate în anul 1981, pe ansamblu înregistrîndu-se însă o stagnare. Astfel, producția țărilor membre ale C.E.E. s-a diminuat față de 1980 cu 1%, la mai puțin de 24 milioane tone, scăderi mai accentuate înregistrînd Anglia (—11%) și Italia (—3%), în timp ce producția Franței a stagnat iar producția R.F. Germania a crescut cu 2,5% (o cauză a evoluției relativ mai favorabile a producției vest-germane o reprezintă intensificarea eforturilor vizînd creșterea productivității muncii : în perioada 1976—1980, productivitatea muncii în industria papetară din această țară a crescut cu peste 30%).

Firmele producătoare din țările scandinave au înregistrat reduceri ale profiturilor în anul 1981, o evoluție nefavorabilă prevăzîndu-se și pentru 1982.

În S.U.A., producția de hîrtie și carton a crescut ușor în 1981, cu mai puțin de 2%, la aproape 65 milioane tone.

Producătorii canadieni au investit în ultimii ani 6 miliarde dolari pentru dezvoltarea producției de celuloză, hîrtie și carton, o atenție deosebită fiind acordată creșterii eficienței întreprinderilor producătoare și economisirii energiei. Rezultatele obținute în acest domeniu vor permite ca, pînă în 1984, cheltuielile pentru energie, raportate la tona de produs, să fie reduse cu 30% față de 1972.

Conform prognozelor elaborate de diferite organizații sau firme străine de specialitate în ultimii ani, perspectivele consumului de hîrtie și carton pe termen lung sînt relativ favorabile. Consumul mondial de hîrtie și carton își va relua în 1983 tendința ascendentă, urmînd să atingă, conform celor mai recente estimări ale firmei finlandeze Jaako Pöyry (Financial Times *din 16 martie 1982), circa 240 milioane tone în 1990 și 280 milioane tone în 1995, față de 170 milioane tone în prezent. Cel mai ridicat ritm de creștere a consumului (4% în medie pe an) se va înregistra în cazul hîrtiei de scris și tipărit, consumul de hîrtie industrială (inclusiv sanitară) va crește în medie cu circa 3% pe an, iar consumul de hîrtie de ziar, într-un ritm mediu anual de 2%.*

Ritmuri mai scăzute se vor înregistra în America de Nord, unde consumul de hîrtie pe locuitor se situează deja la un nivel foarte ridicat (S.U.A. : 280 kg/locuitor consum actual, circa 340 kg/locuitor consum prognozat pentru 1995) și Europa occidentală (consum actual în C.E.E. : 130 kg/locuitor), în timp ce țările în curs de dezvoltare consumul va înregistra evoluția cea mai dinamică.

Romulus PALADE
I.E.M.

Programe de dezvoltare

Algeria : valorificarea resurselor naturale

VALORIFICAREA rezervelor de hidrocarburi participă cu aproximativ 25 la sută la formarea produsului intern brut, asigurînd, totodată, mai mult de jumătate din încasările bugetare și peste 90 la sută din încasările Algeriei provenite din export. Numai în 1980, Algeria a exportat gaze naturale în valoare de 14,8 mrd. dolari. Încasările obținute din exportul de hidrocarburi vor reprezenta în continuare principala sursă de venituri destinată dezvoltării economiei Algeriei. Specialiștii apreciază că, în intervalul 1976—2005, totalul veniturilor de pe urma valorificării hidrocarburilor va atinge cifra de 250 mrd. dolari.

Potrivit „Planului Valhid", privind valorificarea superioară a rezervelor de țiței și gaze naturale, în vederea conservării rezervelor certe de țiței urmează să se intensifice activitatea de cercetare și prospecțiuni petroliere — sub controlul companiei de stat „Sonatrach", fie direct, fie în cooperare cu parteneri străini. Urmează, de asemenea, să se realizeze un program complex de recuperare secundară a zăcămintelor.

În perspectivă, principala sursă de venituri urmează să o reprezinte gazele naturale. Conform obiectivului asumat de Sonatrach, în 1985 producția de gaze naturale urmează să atingă 110 mrd. mc, din care 70 mrd. mc pentru export. În afara zăcămintelor de la Hassi R'Mel, în vastul program Valhid se integrează și extinderea exploatării zăcămintelor de la Alcar și Rhourde Nouss.

Zăcămintele de gaze naturale vor permite Algeriei să realizeze cea mai importantă industrie de lichefiere a gazelor naturale din lume (se detașează complexele de lichefiere de la Skikda și Arzew), dezvoltarea industriei de îngrășăminte, rășini sintetice și materiale plastice, deservirea instalațiilor industriale autohtone.

Punerea în valoare a hidrocarburilor a impus elaborarea unui amplu program de dezvoltare a infrastructurii, concretizat în realizarea de conducte pentru transportul țițeiului și gazelor naturale, atît pe teritoriul național cît și în exterior. Industria este reprezentată de zona industrială Arzew-Skikda, complexul industrial-portuar de la Issers, conducta de gaze naturale transmediteraneană (Algeria—Tunisia—Italia).

Schimburile comerciale româno-algeriene cunosc o continuă creștere și diversificare, iar cooperarea dintre cele două țări îmbracă astăzi diverse forme, concretizîndu-se în acțiuni realizate în industrie, agricultură, educație și alte domenii. Specialiști români și algerieni efectuează — cu instalații de foraj de producție românească — sute de foraje în vederea valorificării resurselor de hidrocarburi și de apă în zonele sahariene. Se mai realizează cercetări și prospectări geologice pentru identificarea de noi resurse minerale în regiunea Hoggar. Cooperarea rodnică între cele două țări se concretizează și în agricultură, în construcțiile de baraje, construcții civile, pregătirea cadrelor și cercetare științifică.

Marcel MOLDOVEANU
I.E.M

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 9—13 AUGUST a fost marcată de oscilații destul de ample ale cursului **dolarului S.U.A.** pe piețele valutare.

Publicarea creșterii neașteptate cu 900 milioane dolari în săptămîna precedentă a masei monetare în circulație, a determinat o schimbare în mișcarea dobînzilor la fondurile în dolari, în sensul creșterii acestora la toate perioadele (numai la termen de 6 luni, spre exemplu, această creștere a fost la 9 august de aproape 0,75%, în comparație cu nivelul din 6 august, astfel că dolarul S.U.A. înregistrează la începutul perioadei creșteri destul de importante față de majoritatea valutelor occidentale (cel mai ridicat nivel față de lira sterlină din decembrie 1976, de 1,69 dolari/1 liră ; față de yenul japonez din septembrie 1977, de 263,50 yeni/1 dolar ; cel mai ridicat curs față de francul francez, din 1958 de la introducerea noului franc, de 7,05 franci/1 dolar). Ulterior, apariția unor factori de influențe contrare a marcat spre sfîrșitul perioadei o slăbire a cursului dolarului S.U.A., ale cărui cotații înregistrau chiar deprecieri în relația cu lira sterlină și marca vest-germană.

Yenul japonez, cu un nivel al dobînzilor relativ mai scăzut decît majoritatea valutelor europene și cu un surplus comercial în luna iulie a.c. de 1,3 mrd. dolari (1,7 mrd. dolari în iunie a.c.), era cotat la închiderea săptămînii la 261,75 yeni/1 dolar, respectiv cu 0,4% sub nivelul din 6 august.

După o depreciere de cca. 1,5% în ziua de 9 august respectiv 2,16 franci/1 dolar, cel mai jos nivel din septembrie 1981 în raport cu dolarul, **francul elvețian,** sub influența favorabilă a publicării datelor privind reducerea la 378,6 milioane franci a deficitului comercial în iulie a.c. (de la 510,8 milioane franci în luna precedentă) se redresează pînă la cursul de 2,1350 franci/1 dolar, respectiv, o depreciere de 0,3% în raport cu nivelul de referință. **Francul francez,** după recordul de depreciere deja menționat se redresează spre sfîrșitul acestui interval, situîndu-se la închiderea din 13 august la 6,96 franci/1 dolar (cu 0,2% sub cursul de referință. **Francul belgian,** cu o cotație de 47,75 franci/1 dolar a înregistrat pe ansamblul săptămînii o depreciere de numai 0,1% în timp ce **lira italiană,** cu un curs la închiderea din 13 august de 1 397 lire/1 dolar, se situa la un nivel asemănător cu cel din 6 august. **Marca vest-germană,** beneficiind și de reducerea deficitului balanței de plăți curente la 1 miliard mărci vest-germane în prima jumătate a anului 1982 (în special ca urmare a unui surplus comercial de 24 miliarde mărci), comparativ cu unul de 15 miliarde mărci în perioada corespunzătoare a anului precedent, înregistra o ușoară repreciere în raport cu dolarul S.U.A. la închiderea săptămînii, respectiv 2,4950 mărci/1 dolar (față de 2,4975 mărci/1 dolar cursul de referință). Cu o cotație de 1,7125 dolari/1 liră, **lira sterlină** marca o repreciere la închiderea din 13 august de 0,3% față de dolarul S.U.A. (1.7075 dolari/1 liră pe 6 august), în special ca urmare a nivelului ridicat al dobînzilor la depozitele în lire sterline.

Prețul **aurului** la Londra a evoluat permanent pe o linie descendentă, al doilea fixing din 13 august, de 338 dolari/uncie fiind cu 7 dolari/uncie sub cel corespunzător din 6 august.

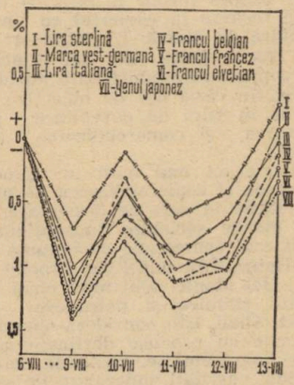

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 9—13 VIII 1982. Bază : 6 VIII a.c.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

DOCUMENTAR

Forme de pătrundere a societăților transnaționale în agricultura țărilor în curs de dezvoltare

ACTIVITATEA societăților transnaționale, care își asigură profiturile din comercializarea produselor agroalimentare, a constituit obiectul investigației detaliate efectuată de ziaristul canadian Ken Laidlaw [1]), din al cărui studiu prezentăm în continuare principalele concluzii.

CIFRELE sînt impresionante : în lume există în prezent nu mai puțin de 188 de corporații transnaționale în domeniul agroalimentar și ale căror profituri anuale depășesc 300 milioane dolari. Cu o singură excepție (o societate situată în Argentina) ele își au sediul în țări capitaliste dezvoltate ; 130 dintre cele mai mari societăți transnaționale care activează în industria alimentară au aproape 800 de filiale în țările în curs de dezvoltare și împreună cu acestea dețin a opta parte din producția totală de produse alimentare a țărilor în curs de dezvoltare.

Industria alimentară din țările în curs de dezvoltare deține o pondere redusă în venitul național. În S.U.A., spre exemplu, 80—85% din materiile prime agricole trec prin procesul de prelucrare înainte de a ajunge la consumatorul final, în timp ce în multe țări în curs de dezvoltare numai 10—20% din materiile prime agricole sînt prelucrate. Și consumul mediu de produse alimentare (prelucrate) pe locuitor prezintă mari diferențieri între cele două grupe de țări; astfel, în țările industrializate el se ridică la 500—1 200 dolari/an, în timp ce în țările în curs de dezvoltare cele mai sărace este de numai 10—20 dolari/an.

Încercările multor țări în curs de dezvoltare de a controla operațiunile societăților transnaționale au avut succes limitat, corporațiile străine continuînd să domine piața, capitalul, investițiile, controlul asupra tehnologiei și vînzările. Pe piețele locale, nu numai exploatarea și prelucrarea, dar și mărcile și metodele de promovare a produselor sînt controlate de societățile transnaționale, în detrimentul firmelor locale. Totodată, penetrarea firmelor transnaționale a sporit odată cu diversificarea activității lor în economia țărilor în curs de dezvoltare. Astfel, multe societăți care inițial nu au acționat direct în industria alimentară (deținînd rafinării de petrol, mine, agenții de turism, de publicitate) și-au sporit profiturile potențiale prin creșterea controlului asupra activităților legate de industria alimentară — transport, comerț, distribuție, restaurante.

În analiza efectelor societăților transnaționale asupra țărilor în curs de dezvoltare, raportul pornește de la identificarea a trei tipuri diferite de activități cu caracter agroalimentar în țările în curs de dezvoltare :

a) **Marile societăți transnaționale care prelucrează produse alimentare pentru piața internă a țărilor în curs de dezvoltare** sînt orientate în principal către produse de morărit și prelucrarea cărnii. În acest domeniu, numai 40 de corporații transnaționale au investiții în peste 130 de obiective din țări în curs de dezvoltare. Efectele nu au întîrziat să se arate: a crescut dependența de import a industriei prelucrătoare locale și s-au restrîns posibilitățile proprii de dezvoltare a producției alimentare și de comercializare. Firma americană „Continental Grain", de exemplu, a acordat asistență pentru construirea unei întreprinderi de morărit în Zair, această țară fiind obligată în același timp să solicite credite pentru importul de grîu din S.U.A.

Nigeria, pentru a lua un alt exemplu, a dezvoltat producția unor făinuri combinate din grîu importat și produse locale (secară, cassava), în scopul reducerii importului, dar industria prelucrătoare era concepută astfel încît să depindă de grîu, cu alte cuvinte tot de import.

Raportul subliniază că se impune, deci, ca pentru înlăturarea dependenței țărilor în curs de dezvoltare față de importurile din țările occidentale să fie asigurată ca premisă necesară reechiparea întreprinderilor prelucrătoare pentru a utiliza resurse locale, precum și calificarea corespunzătoare a forței de muncă.

b) **Corporațiile transnaționale care acționează în industria alimentară orientată către export** sînt mai puțin interesate în controlul direct al producției de materii prime, preferînd în schimb contractările cu producătorii locali, care să le asigure disponibilitățile necesare.

Bananele și produsele tropicale proaspete și conservate, de pildă, constituie produse de mare interes pentru aceste societăți. Industria de prelucrare a bananelor este deosebit de concentrată, numai trei corporații — United Brands, Castle and Cook și Del Monte — deținînd 61% din comerțul internațional cu aceste produse, restul aflîndu-se sub controlul a patru firme europene specializate și a șase agenții aparținînd țărilor producătoare.

c) Cel mai puternic impact al societăților transnaționale din sectorul agroalimentar asupra țărilor în curs de dezvoltare se resimte în **comerțul cu produse alimentare de marcă**. La mijlocul deceniului trecut, peste 100 din principalele firme capitaliste producătoare au efectuat investiții în circa 600 de obiective aflate în țările în curs de dezvoltare, pentru prelucrarea și comercializarea acestor produse.

Implicate tot mai mult în producția, prelucrarea și comercializarea de alimente din țările în curs de dezvoltare, unele dintre marile societăți transnaționale au devenit case comerciale de renume : Unilever, Heinz, Tate and Lyle, Brooke Bond, Nestlé, Del Monte. Mai mult chiar, unele companii chimice și petroliere (I.C.I., Hoechst, Shell, BP) consideră operațiunile comerciale cu produse destinate agriculturii — îngrășăminte, pesticide, ierbicide, fungicide, varietăți superioare de semințe — printre activitățile cele mai profitabile. Numai o singură companie — Gill and Duffus — controlează peste 40% din piața internațională pentru cacao ; Brooke Bond, Liebig și Finlays domină piața internațională a ceaiului, iar General Foods (Maxwell House) — comerțul cu cafea. De altfel, cafeaua constituie un exemplu relevant al puterii deținute de societățile transnaționale, în detrimentul țărilor în curs de dezvoltare. Cafeaua furnizează 25% din încasările valutare a nouă țări africane. Aceasta este produsă de mici cultivatori, dar profitul real nu le revine lor, ci celor două mari companii transnaționale care prelucrează și comercializează produsul respectiv pe piața internațională : General Foods (Maxwell House) și Nestlé. Tanzania — una din țările în curs de dezvoltare producătoare de cafea — a încercat să-și majoreze încasările prin prelucrarea superioară a cafelei (producînd cafea tip „instant"). În acest scop, avea nevoie de tehnologie modernă. O firmă vest-germană a furnizat, însă, Tanzaniei echipament uzat din punct de vedere moral, iar o altă firmă occidentală a cauzat întîrzieri prin modificarea echipamentului ce urma a fi utilizat în fabrică. Deși a început să producă cafea „instant", nu a reușit să găsească debușeuri pentru valorificarea acesteia, în principal ca urmare a lipsei unei mărci cunoscute, astfel că a fost necesar să se recurgă la societatea Nestlé — ale cărei vînzări anuale de cafea depășesc de 21 de ori exportul total al Tanzaniei.

Dimensiunea rolului pe care îl au în economia lumii a treia societățile transnaționale care se ocupă cu „agribusiness" derivă din faptul că ele sînt implicate atît în aval cît și în amonte de producția agricolă deținînd companii de management, institute de cercetare, fabrici de îngrășăminte, pesticide, mașini agricole, rețele de vînzare, mărci comerciale, agenții de asigurare, mijloace de transport și depozite etc.

Unilever, cea mai mare societate transnațională pentru alimente, deține un sfert din personalul său în Africa ; poziția sa puternică decurge nu numai din faptul că manipulează orice nivel al producției, distribuției și comercializării, dar are și o pondere mare în activitatea financiară. În anul 1973, spre exemplu, cifra de afaceri a societății Unilever a fost de 10 000 milioane dolari, adică echivalentul produsului național brut total realizat de 25 de țări în curs de dezvoltare aflate în grupul celor mai sărace.

Multe societăți transnaționale care se ocupă cu „agribusiness" încearcă să argumenteze că scopul lor este de a asigura hrana populației globului. În realitate însă, prin sistemul agricol pe care îl promovează ele exercită o presiune considerabilă asupra producției agricole din țările în curs de dezvoltare, producție bazată pe modelele vestice, inadecvate pentru țările respective.

Țările în curs de dezvoltare sînt considerate de către societățile transnaționale ca o simplă sursă de materii prime și, eventual, ca piață de desfacere pentru produsele prelucrate și pentru tehnologiile pe care le dețin.

Examinarea operațiunilor efectuate de societățile transnaționale, precum și a efectelor pătrunderii acestora asupra întreprinderilor locale constituie instrumente utile pe care țările în curs de dezvoltare le pot folosi pentru înțelegerea efectelor negative ale corporațiilor transnaționale asupra dezvoltării lor economice. Ceea ce ar trebui făcut însă, ține de restrîngerea drepturilor de acțiune ale acestor firme, de a le determina să acționeze astfel încît interesele țărilor în curs de dezvoltare să nu fie lezate. În sfîrșit, condițiile ce se impun țin de înțelegerea necesităților, practic a sprijinului financiar și a transferului de tehnologie de care au nevoie țările producătoare pentru a-și exercita drepturile de proprietare asupra rezultatului muncii lor, pentru accelerarea propriei lor dezvoltări economice.

Virginia CÂMPEANU
Institutul de economie mondială

[1]) Ken Laidlaw lucrează în prezent la Londra în cadrul Programului Mondial pentru Dezvoltare

Expansiunea engineering-ului

CERCURILE de specialitate din țările industrializate evidențiază o tendință crescîndă de „terțializare" a activității industriale, în sensul sporirii ponderii portanței engineering-ului (atît ca volum de activitate, cît și valoric).

Pe piața occidentală a engineering-ului se manifestă o puternică concentrare a cererii și a ofertei (în condițiile accentuării concurenței), pieței interne din S.U.A. revenindu-i aproximativ jumătate din cererea globală a țărilor capitaliste dezvoltate. În ceea ce privește exportul de engineering pe primul loc

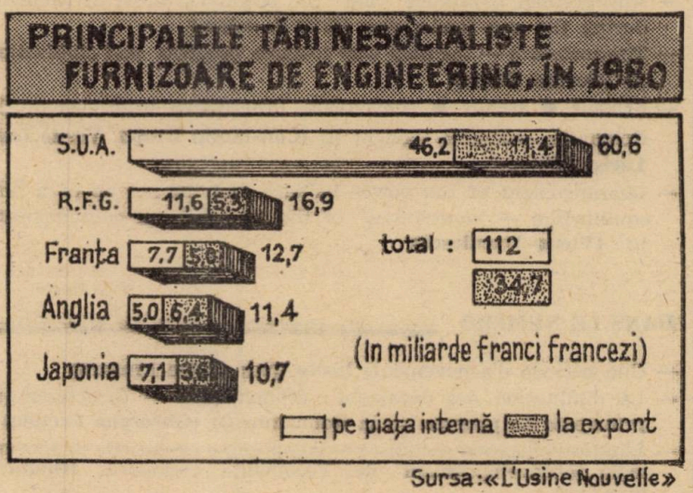

„producției" și livrării către beneficiar de complexe industriale, de uzine „la cheie", iar în cadrul acestora — a imse situa în 1980 R.F. Germania, urmată — la mică distanță — de Statele Unite, Franța, Anglia și Japonia (vezi graficul).

Ungaria: previziuni în domeniul construcțiilor de mașini

ÎN ECONOMIA UNGARIEI se apreciază că cele mai mari posibilități de modernizare a structurii producției și de dezvoltare a acesteia există în industria constructoare de mașini. Ea nu dispune, însă, de potențialul necesar pentru a putea atinge rapid și în domenii largi cel mai înalt nivel tehnologic și de a-l menține în mod permanent ; ca atare, se subliniază, obiectivul realist ar consta în a ajunge — pe baza unei ample cooperări internaționale — pe „linia a doua" în domeniul cercetare-dezvoltare și a depune eforturi pentru a se situa, într-o perspectivă apropiată, pe „prima linie".

O preocupare deosebită o constituie sporirea capacității de export a ramurii, livrările peste hotare ajungînd să reprezinte 46% din producția sa brută. Dacă în 1981 creșterea exportului (în prețuri curente) către țările cu valută liber convertibilă a fost de circa 7%, pentru anul în curs s-a prevăzut un spor de 17%. Se preconizează ca în ultimele două decenii ale secolului producția construcțiilor de mașini din R.P. Ungară să se majoreze, în medie, cu 3,6—4,8% pe an, iar ponderea sa în ansamblul producției industriale să se mărească de la 23% la circa 40% ; aceste creșteri urmează să fie obținute integral pe baza ridicării productivității muncii, întrucît se prevede o scădere a efectivului personalului ocupat în ramură cu 2—2,5%.

Avansul biotehnologiei în Japonia

CÎTEVA CIFRE sînt concludente pentru atenția de care se bucură în Japonia domeniul biotehnologiei și importanța pe care a căpătat-o acest sector de activitate : în 1981 cifra de afaceri a întreprinderilor respective a însumat 50 miliarde dolari (circa 5% din P.N.B.), aproape tot atît cît producția de echipament electric. Faptul esențial îl constituie, însă, nu utilizarea proceselor microbiologice în industrie, ci mai curînd constituirea lor rapidă într-o disciplină distinctă, într-o ramură de sine stătătoare a activității industriale. Acest proces se datorește, între altele, opiniei că biotehnologia oferă posibilitatea de a reduce dependența de importul de energie și materii prime.

Se apreciază, între altele, că cel puțin 95 de firme dispun de pe acum de uzine capabile să livreze în următorii 2—5 ani produse microbiologice pe piață ; este vorba în proporție de 44% de articole farmaceutice, de 25% — de produse chimice sau alimentare, de 10% — de produse energetice etc. Se consideră că la orizontul anului 1990 circa o zecime din ansamblul produselor chimice vor fi fabricate în Japonia prin filiera microbiologică, iar către anul 2000 aproximativ 30% din procedeele energofage din petrochimie vor fi substituite prin tehnologii bazate pe fermentație.

Evoluții demografice în Albania

ÎN PERIOADA POSTBELICĂ Albania a cunoscut un ritm susținut de creștere a populației ; între anii 1971—1980 acesta a fost de 22,3‰, respectiv de aproape patru ori mai ridicat decît, în medie, pe ansamblul Europei. Evoluția menționată a rezultat din efectul conjugat al menținerii unui nivel ridicat al natalității (de 29,4‰, în medie anuală pe deceniul trecut) și al scăderii continue a mortalității (la 7,1‰, în același interval), ca efect al măsurilor social-economice aplicate în acest sens de statul socialist.

Ca urmare, în structura populației Albaniei predomină vîrstele tinere ; la recensămîntul din 1979 persoanele în vîrstă de pînă la 15 ani reprezentau 37% din totalul populației, în timp ce persoanele avînd peste 60 de ani — doar ceva mai mult de 7%. Dacă aceste cifre se compară cu cele din R.F.G., de pildă (21% și — respectiv — 20%, în 1976), sau din Anglia (23% și 20%), rezultă un avantaj net pentru economia națională albaneză sub raportul potențialului de sporire a populației active, comparativ cu tendințele către regresul ei în țările cu o natalitate scăzută.

Perfecționarea controlului calității

ANALIZÎND problemele îmbunătățirii calității producției într-o întreprindere industrială, publicația americană TAPPI atrage atenția că introducerea unui sistem de control al calității constituie o operație deosebit de complexă, care poate întîmpina serioase dificultăți în cazul în care nu se adoptă în paralel măsuri privind perfecționarea tehnologiilor, a mașinilor și utilajelor etc. Complexitatea problemei este legată și de faptul că aplicarea unor noi metode de control al calității necesită depășirea deprinderilor existente în această privință la întregul personal, organizarea reciclării lucrătorilor și, totodată, inspirarea încrederii că noul sistem de control asigură importante avantaje întreprinderii respective.

Se apreciază că, pentru a se asigura succesul acțiunii, trebuie respectate cîteva condiții esențiale, și anume : propunerea de introducere a noului sistem să fie avansată în momentul apariției unor probleme serioase privind calitatea și cînd metodele de control (al materiei prime, al produselor finite etc.) s-au dovedit a nu face față exigențelor, evitîndu-se însă presiunile pentru acceptarea într-un timp cît mai scurt a noului sistem ; să se țină seama de opiniile, de punctele de vedere exprimate de specialiștii în domeniul calității, de alți salariați, atrăgîndu-i — pe cît posibil — să participe activ la implementarea noului sistem ; să fie determinate cerințele imediate legate de aspectul calității și căutate în primul rînd soluții pentru cele mai acute probleme locale, care compromit bunul mers al activității întreprinderii.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 33 din 20 august 1982

23 August 1944 — 23 August 1982

— O perioadă de împliniri istorice **(Petre Pînzaru)** 1

— Reducerea decalajelor economice — trăsătură fundamentală a progresului României (I) **(Gheorghe Crețoiu)** 3

— Industrializarea socialistă — componentă esențială a strategiei de dezvoltare a economiei românești **(Dumitru Pugna)** 5

— Agricultura — o ramură vitală pentru creșterea economică **(Ovidiu Popescu)** 7

— Calitate, competitivitate, eficiență — atribute ale producției moderne **(Gruiță Părăian)** 9

— Anvergura socială a dezvoltării României **(Gh. I. Tomescu)** 11

— Rezistența antigermană și efortul economic al României în războiul antifascist **(Iosif I. Adam)** 13

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice. Producția de hidrocarburi la nivelul cerințelor economiei naționale **(Ioan Costea)** 15

— Calitatea produselor : obiective, acțiuni, rezultate **(Bogdan Pădure)** 17

— Noi resurse în circuitul economic. Economii de combustibil prin recuperarea căldurii. **(V. Mocanu, G. Cojocaru)** 19

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Experiențe în actualitate. Titlul de fruntaș obligă la sporirea performanțelor **(D. Constantinescu)** 20

TEORII-IDEI

— Socialismul — singura cale către progres și civilizație (I) **(George Marin)** 23

— Școli ● curente ● economiști. Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești (I) **Constantin Dropu, Vasile Ișan, Larisa Mihăescu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Reașezarea raportului de forțe și înfăptuirea unui nou echilibru — imperative ale vieții internaționale contemporane **(Victor Duculescu)** 27

— Tendințe-conjuncturi 29

— Documentar. Forme de pătrundere a societăților transnaționale în agricultura țărilor în curs de dezvoltare **(Virginia Câmpeanu)** 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic legislativ

IN THIS ISSUE

— A time of historical achievments **(Petre Pînzaru)** 1
— Reduction of economic unbalance : a main characteristic of Romania's progress (I) **(Gheorghe Crețoiu)** 3
— Socialist industrialization — an essential component of the strategy of development of the Romanian economy **(Dumitru Pugna)** 5
— Agriculture — a vital branch for economic growth **(Ovidiu Popescu)** 7
— Quality, competitivness, efficiency : requirements of the modern production **(Gruiță Părăian)** 9
— Social amplitude of Romania's development **(Gh. I. Tomescu)** 11
— Anti-german rezistance and the economic effort of Romania during the anti-fascist war **(Iosif I. Adam)** 13
— The socialism — the only way towards progress and civilisation (I) **(George Marin)** 23
— Schools ● trends ● economists. Progressive traditions of the Romanian economic thought (I) **(Constantin Dropu, Vasile Ișan, Larisa Mihăescu)** 24
— Rearangement of the power balance and the set up of a new equilibrium — imperatives of the international contemporary life **(Victor Duculescu)** 27

DANS LE NUMÉRO

— Une période d'achevements historiques **(Petre Pînzaru)** 1
— La diminution des décalages économiques — caractéristique principale du progrès de la Roumanie (I) **(Gheorghe Crețoiu)** 3
— L'industrialisation socialiste — composante essentielle de la stratégie de développement de l'économie roumaine **(Dumitru Pugna)** 5
— L'agriculture — une branche vitale pour la croissance économique **(Ovidiu Popescu)** 7
— Qualité, compétitivité, efficience — demandes de la production moderne **(Gruiță Părăian)** 9
— L'anvergure sociale du développement de la Roumanie **(Gh. I. Tomescu)** 11
— La résistence anti-allemande et l'effort économique de la Roumanie pendant la guerre anti-fasciste **(Iosif I. Adam)** 13
— Le socialisme — la seule voie vers le progrès et la civilisation (I) **(George Marin)** 23
— Ecoles ● courants ● économists. Traditions progressistes de la pensée économique roumaine (I) **(Constantin Dropu, Vasile Ișan, Larisa Mihăescu)** 24
— La rédistribution du rapport de forces et la réalisation d'un nouvel équilibre — impératives de la vie internationale contemporaine **(Victor Duculescu)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Период исторических осуществлений **(Петре Пынзару)** 1
— Уменьшение экономических разрывов — основная черта прогресса Румынии (I) **(Георге Крецою)** 3
— Социалистическая индустриализация — существенная составная часть стратегии развития румынской экономики **(Думитру Пугна)** 5
— Сельское хозяйство — жизненная отрасль для экономического развития **(Овидиу Попеску)** 7
— Качество, конкурентоспособность, действенность — требования современного производства **(Груицэ Пырыян)** 9
— Социальные масштабы развития Румынии **(Г.И. Томеску)** 11
— Сопротивление оказанное немцам и экономические усилия приложенные Румынией во время антифашистской войны **(Иосиф И. Адам)** 13
— Социализм — единственный путь к прогрессу и цивилизации (I) **(Джордже Марин)** 23
— Школы ● течения ● экономисты. Передовые традиции экономического мышления в Румынии (I) **(Константин Дропу, Василе Ишан, Лариса Михаеску)** 24
— Изменение соотношения сил и достижение нового равновесия — повелительные требования современной международной жизни **(Виктор Дукулеску)** 27

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1

1983

Aparatele de fotografiat ORIZONT

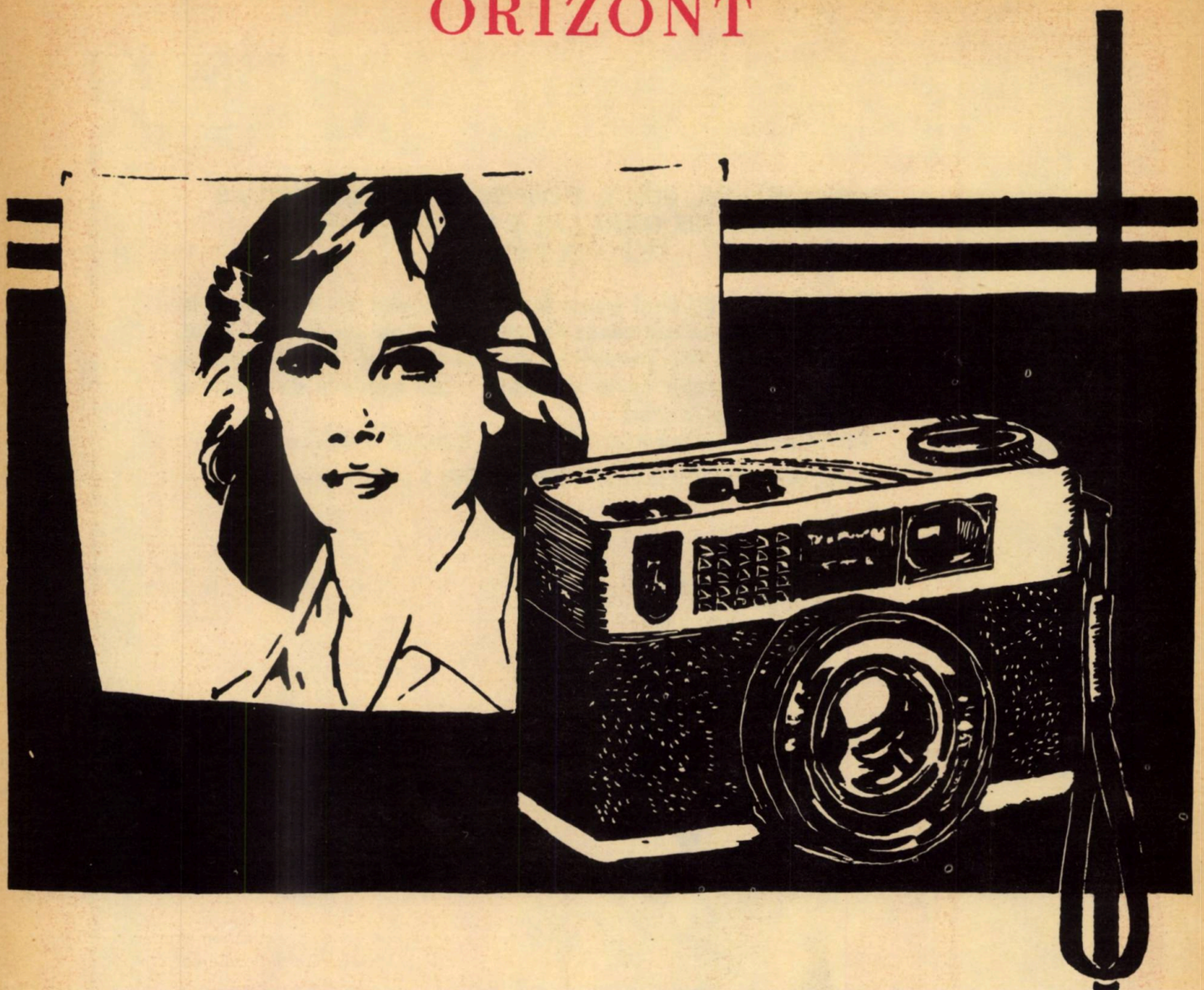

Aparatele de fotografiat ORIZONT

ORIZONT, o gamă complexă de aparate de fotografiat care realizează fotografii de bună calitate. Seria de aparate foto ORIZONT, compusă din şase tipuri de complexităţi diferite, satisface o diversitate de preferinţe, fiind destinate atît începătorilor, cît şi celor avansaţi în arta fotografică.

Aparatele foto ORIZONT cuprind cele mai noi elemente tehnice din industria optică mondială :

— construcţie compactă cu mecanisme sigure ;

— obiectiv cu lentile tratate antireflex care permite redarea perfectă a culorilor ;

— contact central pentru blitz, sincronizare integrală cu selector electronic/magneziu ;

— pîrghie cu armare rapidă ;

— numărător de cadre automate ;

— celulă fotoelectrică pentru măsurarea iluminării.

Prin natura construcţiei lor se exclude posibilitatea expunerii duble.

Dintre principalele date tehnice reţineţi :

— foloseşte film în casete de 36 imagini, format 24/36 ;

— obiectiv FOTOCOLOR 1 : 2,8/40 ;

— timpi de expunere B: 1/30—1/300 şi B: 1/30—1/500;

— exponometru încorporat ;

— reglaj de sensibilitate film 15—27 DIN

Magazinele şi raioanele specializate ale comerţului de stat, vă oferă întreaga gamă de aparate foto ORIZONT la preţurile cuprinse între 500—1 200 lei, la care se adaugă costul etuiului (în funcţie de complexitatea aparatului).

recom

1982 AUG 3

DINTOTDEAUNA, BUNUL GOSPODAR ÎȘI CONSTRUIEȘTE VARA SANIE, IARNA CAR ȘI NU LASĂ PE MÎINE CE POATE FACE AZI !

Dacă vreți să fiți buni gospodari... ai timpului dv. liber, cumpărați azi uniformele școlare necesare copiilor în noul an de învățămînt.

Astăzi, magazinele comerțului de stat vă oferă posibilitatea să găsiți, fără aglomerație, toate modelele, toate mărimile de uniforme pentru elevi, pionieri și șoimi.

Astăzi puteți cîștiga timp. Mai tîrziu, îl puteți pierde.

Deci, NU AȘTEPTAȚI LUNA SEPTEMBRIE !

Reclam

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

PRIORITĂŢI ALE REALIZĂRII PLANULUI

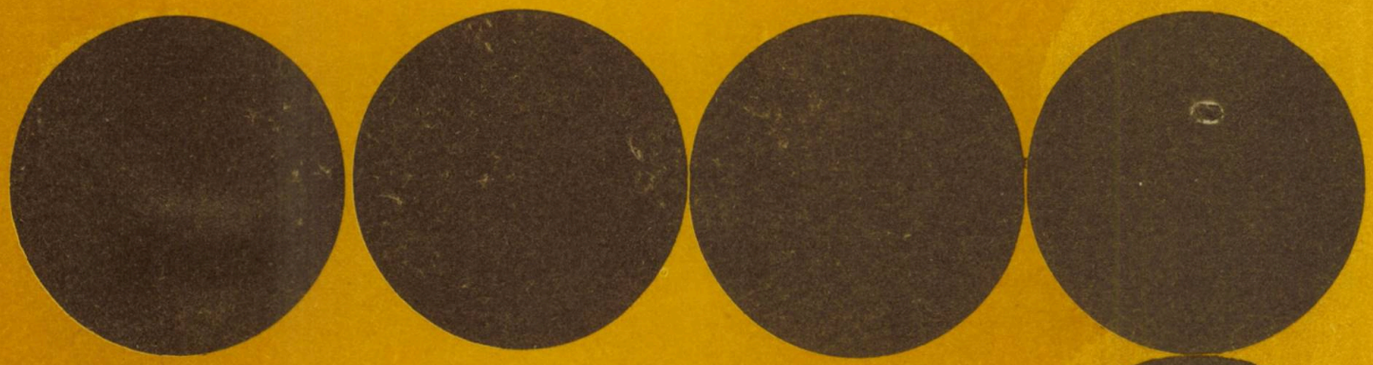

producţia fizică

investiţiile

exportul

Numărul 34 ● Vineri 27 august 1982

Într-o atmosferă de puternică unitate
în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu

Poporul român a sărbătorit cu entuziasm revoluționar și mîndrie patriotică a 38-a aniversare a zilei de 23 August

— Marea demonstrație din Piața Aviatorilor —

D 646

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

Unele probleme actuale ale realizării sistemului informatic național

REALIZAREA sistemului informatic național a fost formulată ca obiectiv în programul care a fundamentat Hotărîrea cu privire la perfecționarea sistemului informațional economico-social, introducerea sistemului de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor și dotarea economiei naționale cu tehnică de calcul în perioada 1971—1980 — hotărîre adoptată de Plenara C.C. al P.C.R. din aprilie 1972. Același obiectiv a fost reliefat cu pregnanță în documentele Congresului al XII-lea al P.C.R., în mod special în Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000.

Într-o serie de studii, articole de sinteză și de opinie publicate în „Revista economică" * au fost abordate probleme legate de încadrarea dezvoltării informaticii într-o largă perspectivă a dezvoltării economico-sociale, recunoașterea importanței informaticii ca ramură, dezvoltarea cantitativă a producției interne de tehnică de calcul, pătrunderea informaticii în societate, direcția planurilor de dezvoltare a informaticii românești. Articolul de față urmărește să concentreze atenția asupra unor aspecte calitative caracteristice ale prezentului și ale viitorului pe termen apropiat și mediu.

Succintă evaluare a capacităților informatice

Cu toate că definirea noțiunii de **capacitate informatică** constituie un subiect controversat, se poate admite că pentru necesitățile unei evaluări cu caracter informativ, capacitatea informatică poate fi caracterizată prin următorii indicatori :

— numărul și tipul unităților de informatică,
— numărul terminalelor,
— numărul calculatoarelor electronice și capacitatea totală a memoriei interne,
— numărul și structura pe categorii a personalului de specialitate informatică,
— valoarea de inventar a dotării.

În vederea surprinderii aspectelor calitative, sînt suficiente valori aproximative rotunjite, cum sînt cele din tabelul nr. 1.

Din analiza lor se desprind unele concluzii semnificative.

● **Numărul unităților de informatică** (sub 1,5% din numărul unităților economico-sociale înregistrate în nomenclatorul unitar, respectiv cca. 10% față de numărul unităților din industrie, agricultură și construcții) nu este mare. În plus, numărul mic al centrelor de calcul (sub 10% din totalul unităților de informatică) accentuează orientarea spre concentrarea capacității, oferind posibilități mult mai mari pentru utilizarea ei intensivă — corespunzător prevederilor Decretului nr. 499/1973 — și pentru dezvoltarea teleinformaticii.

● **Numărul terminalelor** (circa 5 în medie pe un calculator electronic, circa 1 în medie pe o unitate economico-socială înregistrată în nomenclatorul unitar) sugerează că predomină încă procesul de convertire și extragere a informației în mod centralizat în unitățile de informatică, menținîndu-se inerent dezavantaje ca : lipsa contactului direct al utilizatorului la validarea și valorificarea informației, durata mare a transportului informației pe diferite verigi. Se poate, deci, afirma că dotarea cu echipamente de teleinformatică este încă în urma concepției organizatorice a rețelei unităților de informatică.

Tabelul nr. 1

CAPACITATEA UNITĂȚILOR DE INFORMATICĂ

(valori rotunjite)

Elemente ce caracterizează capacitatea	Total	din care (%):	
		centre de calcul	oficii de calcul
Nr. unităților	cca. 1500	sub 1o	cca. 6o
Nr. terminalelor	sub 1500	peste 7o	peste 25
Calculatoare electronice (cu memorie internă de minimum KB) - nr.	cca. 700	cca. 5o	cca. 5o
- memorie internă (MB)	cca. 130	cca. 95	cca. 5
Personal (mii) - total	sub 5o	cca. 4o	cca. 5o
din care:			
- analiști, programatori, ingineri de sistem	peste 2o	cca. 5o	cca. 45
- operatori	peste 25	cca. 7o	sub 3o
Valoare de inventar	-	cca. 7o	sub 3o

* *Vezi, de pildă : M. Drăgănescu, M. Guran, Davidoviciu : „Direcții noi de cercetare și de activitate în domeniul informaticii (I) (nr. 1/1980) ; N. Badea-Dincă, G. Gavrilescu, M. Roșu : „Sisteme informatice și utilizarea echipamentelor" (nr. 52/1980) ; M. Drăgănescu, N. Badea-Dincă : „Informatizarea structurilor economice și sociale" (nr. 40/1981) ; M. Drăgănescu : „Tehnologii pentru viitor" (nr. 12/1982), „Industria informatică și informatica funcțională" (nr. 24/1982) ; O. Rujan : „Promovarea exportului tehnicii de vîrf" (nr. 22/1982).*

Supliment la nr. 34 1982 Revista ECONOMICA

● **Numărul şi capacitatea calculatoarelor electronice** rată diferenţieri mari în structura parcului.

Tabelul nr. 2

STRUCTURA PARCULUI DE CALCULATOARE ELECTRONICE

(valori rotunjite)

Număr (buc.)	Capacit. memorie internă totală (MO)	Capacit. memorie internă medie (KB)	Val. inventar (%)
Total			
cca. 700	cca. 130	cca. 180	100
Faţă de total (%) :			
- calculatoare cu memorie internă de peste 64 KB			
cca. 5o	cca. 9o	cca. 18o	cca. 9o
- calculatoare cu memorie internă de peste 64 KB, din producţie internă			
cca. 4o	cca. 8o	cca. 21o	peste 7o

Această diferenţiere este analizată în tabelul nr. 2, din care rezultă că :

— circa 50% din numărul total al calculatoarelor electronice sînt de capacitate redusă (sub 64 KB), contribuind nesemnificativ la capacitatea totală de prelucrare a informaţiei ;

— numărul de calculatoare şi minicalculatoare electronice de peste 64 KB este de ordinul a 16 unităţi/mil. locuitori. Această valoare apare cu atît mai redusă, cu cît numărul menţionat nu cuprinde nici un calculator de mare capacitate, iar numărul minicalculatoarelor este evident mult sub necesităţi (sub 3% faţă de numărul unităţilor economico-sociale din industrie, agricultură şi construcţii înregistrate în nomenclatorul unitar) ;

— capacitatea medie a memoriei interne a calculatoarelor electronice de peste 64 KB a crescut la peste 200 KB, ceea ce demonstrează efortul de realizare a unei dotări cu performanţe superioare. Faptul este cu atît mai interesant, cu cît peste 75% din aceste calculatoare sînt din producţie internă.

O analiză a structurii valorii de inventar totale a echipamentelor din dotarea unităţilor de informatică conduce la concluzia că echipamentului de culegere/pregătire/interogare date îi revine cca. 30%, iar configuraţiei calculatoarelor electronice cca. 70%, ceea ce sugerează că dotarea cu echipament de culegere/pregătire/interogare date este încă orientată cu precădere pe prelucrarea în loturi şi nu pe prelucrarea interactivă, specifică teleinformaticii, corespunzînd deci unui nivel tehnic depăşit

● **Numărul personalului ocupat în unităţile de informatică** este sub 0.5% din totalul populaţiei ocupate, deci la un nivel redus, mai ales dacă se ţine seama că personalul de specialitate informatică este, practic, concentrat numai în unităţile de informatică. O analiză a ponderii acestui personal pe ramuri arată mari diferenţieri (tabelul nr. 3), remarcîndu-se ponderile reduse în ştiinţă şi învăţămînt, transporturi, gospodărie comunală şi mai ales agricultură-silvicultură.

Tabelul nr. 3

PONDEREA PE RAMURI A PERSONALULUI DE SPECIALITATE INFORMATICĂ

(valori rotunjite)

Ramura	Nr. personal în unităţile de informatică (mii)	Pondere în total personal ocupat (%)
Industrie	2o	o,5
Agricultură, silvicultură	o,5	o,o2
Comstrucţii	3	o,o3
Transporturi	1	o,2
Circulaţia mărfurilor	3,5	o,5
Ştiinţă, învăţămînt	1,5	o,3
Gospodărie comunală	o,5	o,1
Celelalte ramuri	11	2

Diferenţierile mari ale ponderii pe ramuri sugerează necesitatea unei analize a structurii capacităţii informatice pe ramuri, feluri de unităţi şi în profil teritorial, analiză care conduce la următoarele concluzii :

— aproape 90% din capacitatea informatică revine industriei, reţelei unităţilor I.C.I. şi unităţilor din subordinea directă a organelor centrale şi locale, şi anume :

— industrie : aproape 40% (respectiv sub 25% centrale industriale, combinate, trusturi şi cca 15% întreprinderi industriale, uzine şi alte unităţi şi subunităţi industriale) ;

— unităţile I.C.I. : aproape 30% ;

— unităţile din subordinea directă a ministerelor, celorlalte unităţi ale administraţiei de stat centrale şi locale : cca 20% ;

— peste 40% din capacitatea informatică totală este concentrată în municipiul Bucureşti (căruia îi revine 13% din producţia globală industrială+agricolă+construcţii) ; aproape 55% din capacitatea informatică totală revine la 20 de judeţe, iar cca. 4% restului de judeţe.

La aceste diferenţieri, a contribuit în mod evident necesitatea de a se aloca resurse limitate pe un mare număr de obiective, ceea ce a impus alegerea unor priorităţi Cu toate acestea, concentrarea din municipiul Bucureşti ridică problema aplicării unei soluţii de dotare cît mai economice pe ansamblu — şi nu neapărat după criterii pur administrative.

Cîteva cerinţe de bază ale etapei actuale

Din cele de mai sus rezultă că, pornind de la realizările existente, problema principală a etapei actuale este **creşterea considerabilă a capacităţii informatice, cu un efort total cît mai redus.** Aceasta implică, în primul rînd :

● **calculul automat al capacităţii informatice necesare** funcţionării optime a unităţilor economico-sociale şi realizării activităţilor de conducere ale ansamblului sistemului economico-social, precum şi elaborarea pe această bază a planurilor de producţie, import şi export. Desigur, acest calcul implică suportul calculatorului electronic, pentru a se putea elabora rapid variante cu evaluarea consecinţelor tehnico-economice şi a se putea efectua actualizările necesare, generate de modificările condiţiilor de funcţionare a economiei naţionale şi de progresul tehnic. O posibilă schemă a unui asemenea calcul este sugerată în fig. 1.

```
    start
20) citire: alegere priorităţi, variante dotare, criteriu admisibil
    ciclu: timp
        ciclu: tip unitate economico-socială
            soluţie dotare (variantă dotare, priorităţi)
            calcul necesar
                echipamente
                materiale producţie
                materiale consumabile
            calcul efort
                intern
                valutar
        fine ciclu: tip unitate economico-socială
    fine ciclu: timp.
    calcul: eficienţă soluţie
    dacă (eficienţă soluţie: admisibilă) la 10; altfel, la 20
10) scriere: date şi rezultate
    stop
```

Fig. 1

Automatizarea calculului de necesar ar avea următoarele avantaje :

— obținerea rapidă a rezultatelor la modificarea unor ipoteze sau criterii,

— posibilitatea perfecționării treptate,

— posibilitatea evaluării consecințelor tehnico-economice de ansamblu pe termen scurt, mediu și lung ;

● **realizarea unității informaționale,** ceea ce necesită :

— lista unitară a indicatorilor economico-sociali,

— colecția descrierilor (definițiilor) unice ale indicatorilor economico-sociali,

— colecția nomenclatoarelor unitare (în primul rînd ale : unităților economico-sociale ; unităților teritorial-administrative ; unităților teritoriale ; ramurilor, produselor, serviciilor ; profesiilor și ocupațiilor ; categoriilor de locuri de muncă) — deci, realizarea sistemului unitar metainformațional ;

● **realizarea suportului teleinformatic,** prin constituirea unei rețele de calculatoare electronice, ale cărei principale resurse de prelucrare să le constituie calculatoare electronice de mare capacitate (memorie internă de cel puțin 4 MB, memorie externă cu acces direct de cel puțin 1000 MB, memorie virtuală, viteză de calcul de cel puțin 1 mil. op./sec.) ;

● **asigurarea suportului de culegere, introducere și utilizare a informației,** prin dotarea unităților de bază cu echipamentele necesare pentru culegerea datelor de producție și/sau cu terminale ;

● **orientarea unitară a activității tuturor unităților de informatică,** prin precizarea conceptului de sistem informatic național. Apreciem că în etapa actuală poate fi utilizată următoarea definiție de lucru :

sistem informatic național : suport al planificării, **conducerii și analizei dezvoltării economico-sociale, constituit** din:

— sistemele informatice ale conducerii proceselor tehnologice,

— sistemele informatice ale întreprinderilor, centralelor și celorlalte unități similare,

— sistemele informatice de conducere departamentale și ale unor activități cu condiții dinamice deosebite (conducerea producției și distribuției de energie electrică, conducerea activității de comerț exterior, conducerea activității de transporturi),

— sistemele informatice pentru urmărirea, analiza și planificarea dezvoltării economico-sociale teritoriale și a conducerii unităților subordonate din teritoriu,

— sistemele informatice funcționale (statistic, al planificării, financiar-bancar, al aprovizionării tehnico-materiale, al cercetării științifice și dezvoltării tehnologice),

— sistemele informatice speciale —

interconectate prin :

— suporți magnetici (pentru fluxuri informaționale cu debite reduse și/sau volume mari, care nu prezintă probleme critice de viteză de transmitere),

— linii telefonice de viteză redusă sau medie,

— linii de telecomunicații rezervate transmiterii cu viteză ridicată a datelor între calculatoare electronice,

— rețele de comutare de pachete de mesaje —

bazate pe :

— **rețele de calculatoare electronice** cu resurse distribuite și a căror **funcționalitate** este asigurată prin :

— unitatea sistemului metainformațional,

— compatibilitatea echipamentelor informatice,

— structuri unitare ale înregistrărilor fișierelor de interes național,

— interfețe unitare utilizator/calculator.

Schema sistemului informatic național

Pe baza celor expuse mai sus, rezultă schema sistemului informatic național la nivelul :

— sistemelor informatice,

— sistemelor de programe,

— rețelei de prelucrare automată, memorare și transmitere a informației.

Dintre acestea, se propune în fig. 2 schema rețelei de prelucrare automată, memorare și transmitere a informației.

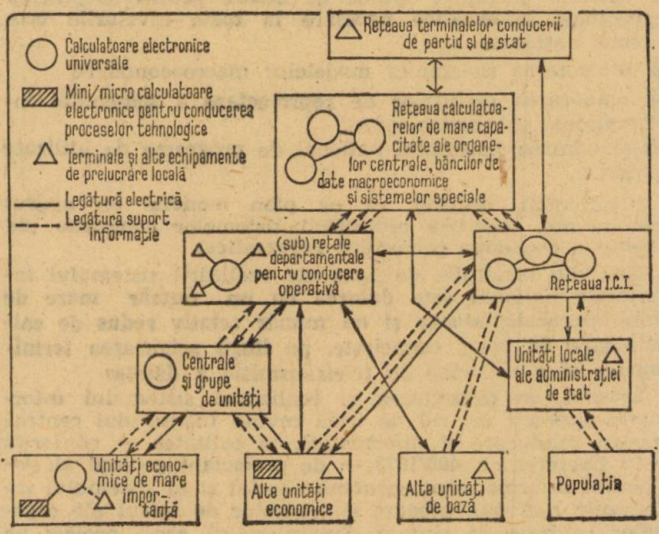

Fig. 2

Rezultă că **elementele tehnice caracteristice ale sistemului informatic național** sînt date de existența :

1. **sistemului metainformatic unitar** (realizat în cadrul sistemelor informatice funcționale, cu precădere în cadrul sistemului informatic statistic) ;

2. **interferențelor standard :** infologice (utilizator/calculator), datologice (fișiere/programe) ;

3. **echipamentelor** care condiționează utilizarea largă și eficientă a informaticii :

— echipamente de culerere a datelor de producție,

— echipamente de mare performanță pentru introducerea și memorarea datelor : lectura optică a documentelor (semne, scris de mînă, caractere imprimate), microfișe memorie de masă,

— microcalculatoare,

— minicalculatoare,

— calculatoare de mare capacitate,

— linii de telecomunicații numerice ;

4. **suportului de pregătire a deciziilor macroeconomice** la nivel național, de ramură și teritorial, sub forma modelelor macroeconomice oficializate, bază a reproiectării sistemului informațional economico-social ;

5. **rețelelor de calculatoare cu resurse distribuite ;**

6. **sistemul băncilor de date macroeconomice ;**

7. **bibliotecii naționale de programe transparente pentru utilizator.**

Analizînd aceste elemente caracteristice, se constată existența unei părți din acestea — cum sînt de exemplu minicalculatoarele (I—100/CORAL 4000) — și, mai ales, apariția apropiată a primei rețele de calculatoare electronice (RENOD/RENAC). Cu toate acestea, realizarea sistemului informatic național este încă, evident într-o fază de început. Ca atare, se pune cu acuitate problema **proiectării sistemului informatic național.**

Întrucît acesta constituie un ansamblu deosebit de complex, proiectarea sa poate apărea, la prima vedere, practic imposibilă, urmînd ca el să se constituie — la un moment dat — pe baza dezvoltării diferitelor sisteme informatice componente, orientată prin obiective. O analiză mai pragmatică conduce la concluzia că proiectarea sistemului informatic național este necesară, oportună și, totuși, posibilă în următorul sens :

- proiectarea sistemului național metainformatic,
- proiectarea interfețelor standard datalogice și infologice,
- proiectarea rețelei de calculatoare cu resurse distribuite,
- proiectarea cerințelor fiecărui tip de sistem informatic,
- calculul variantei optime de dotare pentru asigurarea capacității informatice necesare la toate nivelurile economiei naționale,
- proiectarea sistemului modelelor macroeconomice,
- elaborarea cerințelor de reproiectare a sistemului informațional economico-social,
- elaborarea sistemului național de programe de utilizare generală.

Menționăm, dealtfel, că pe plan mondial au apărut metode noi, specifice proiectării sistemelor complexe (de exemplu, concepția proiectării holografice).

Una din condițiile de bază ale realizării sistemului informatic național este **dotarea cu un număr mare de mini/microcalculatoare și un număr relativ redus de calculatoare de mare capacitate, pe lîngă asigurarea terminalelor și a rețelelor de teletransmisie a datelor.**

Evident, în proiectarea și realizarea sistemului informatic național un rol de bază revine Institutului central pentru conducere și informatică, în calitatea — conferită prin Decretul nr. 499/1973 — de proiectant general al sistemului informațional economico-social și al sistemului informatic național, precum și centrelor de calcul ale organelor centrale de sinteză. Subliniem că acest proiect va prezenta o importanță esențială și pentru elaborarea planurilor de producție a tehnicii de calcul.

dr. Niocale COSTACHE
Nicolae PETREANU
Direcția Centrală de Statistică
Centrul de calcul

Sistemul informatic distribuit cu înaltă energie informațională

ORIENTĂRILE și direcțiile stabilite prin documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. — îndeosebi prin Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic — privind **utilizarea pe scară largă a metodelor cibernetice și a tehnicilor moderne de calcul în conducerea proceselor economico-sociale, a activității unităților economice, elaborarea de soluții optime privind adaptarea informaticii la cerințele noului mecanism economico-financiar, constituirea și funcționarea rețelelor de transmisie și teleprelucrare a datelor** pot fi rezolvate la nivelul cerințelor actuale și de perspectivă, printr-o **abordare complexă**, într-o **strînsă interdependență**. Aceasta devine o restricție severă în condițiile actuale, cînd orice dotare cu tehnică de calcul, existentă sau realizabilă la un moment dat, trebuie să fie utilizată optimal, rezolvînd, pentru un număr tot mai mare de utilizatori, un volum sporit de necesități diverse.

Privind retrospectiv activitatea de realizare a sistemelor informatice, se poate constata că se impune depășirea unor impedimente : bazele de date încă nu au confirmat speranțele puse în ele, există numeroase dificultăți în modelarea matematică a problemelor economice ; timpul de răspuns este, în multe situații, prohibitiv ; adaptarea produselor informatice la diferite variante organizatorice ale unităților este deseori greoaie : se remarcă un echilibru instabil între capacitatea organismului uman, capacitatea echipamentului de calcul și mediul informatic.

Am convingerea că dificultățile amintite pot fi depășite prin **aplicarea analizei sistemelor complexe**, avînd ca finalitate proiectarea, în viitor, a **sistemelor informatice cu înaltă energie informațională**, inclusiv însușirea conducerii cu calculatorul a proceselor și fenomenelor economice.

SISTEMUL INFORMATIC DISTRIBUIT CU ÎNALTĂ ENERGIE INFORMAȚIONALĂ este un concept nou, avînd în structura sa oamenii, echipamentele, rețeaua asociată, baza de date distribuită, software-ul specific sistemelor de acest tip, editoarele de texte și relațiile om — calculator — mediu informatic.

Caracteristica de bază a acestor sisteme este timpul de răspuns mult mai rapid, bazat pe conceptul românesc de energie informațională în sens informatic, problemă pe care nu o vom dezvolta în cele de față.

Pe plan mondial, apariția microprocesoarelor, microcalculatoarelor, dispozitivelor de memorie ROM, dispozitivele informatice funcționale și inteligența artificială au determinat schimbarea concepției clasice de prelucrare a datelor, impunînd conceptul de sisteme informatice distribuite, prin care se urmărește **repartizarea puterii de calcul în diferite puncte legate solidar**, asigurînd un echilibru judicios între controlul central și autonomia locală.

Un sistem informatic distribuit asigură **prelucrarea automată a datelor, manipularea lor** în vederea obținerii rezultatelor dorite, **gestiunea datelor** — constînd în efectuarea operațiilor logice și fizice pentru exploatarea fișierelor și a bazelor de date — și **gestionarea resurselor**, care constă în asigurarea operațiilor fizice și logice pentru definirea, crearea și exploatarea modului de transmitere a informațiilor în puncte îndepărtate.

Avantajele constau în : ● asigurarea unui timp scurt de răspuns la punctul local ; ● reducerea costului de transmitere ; ● o adaptare mai bună la condițiile locale ; ● ameliorarea fiabilității ; ● posibilitatea difuzării informațiilor la toate eșaloanele unității ; ● libertatea utilizatorului de a-și alege un sistem distribuit de prelucrare, conform propriilor cerințe informatice și de control.

Proiectarea sistemelor informatice distribuite și mai ales formularea unor cerințe de calitate în vederea realizării optimale a acestora presupun :
— analiza sistemelor complexe în vederea proiectării sistemelor informatice evoluate ;
— alegerea echipamentelor de calcul ;
— repartizarea datelor în rețea ;
— proiectarea bazei de date distribuite ;
— software-ul asociat sistemelor informatice distribuite ;
— asigurarea editoarelor de texte ;
— soluționarea unor aspecte ergonomice ale comunicării om — calculator.

În ce privește căile de rezolvare, trebuie avută în vedere identificarea limitelor raționale ale diversificării, ceea ce nu ar însemna decît punerea consumului de resurse materiale și umane sub controlul riguros al rațiunii: în locul unui exces de opțiuni — o selecție bazată pe analiza sistemelor complexe, avînd ca finalitate proiectarea sistemelor informatice cu înaltă energie informațională. Trecerea la noua concepție ar urma a fi realizată treptat.

Echipamente de calcul existente în țară

Sub rezerva unor adaptări determinate de conjunctura mondială, gama românească de echipamente electronice de calcul — sistemele Felix C—256, Felix C—512, Felix C—1024 și superioare — corespunde cerințelor informaticii distribuite oferind utilizatorilor și posibilitatea unor variante. Structura lor modulară permite constituirea unui tandem conferind sistemelor Felix C—1024 sau 512 rolul principal. Sistemele amintite pot fi plasate într-o rețea informatică distribuită de tip ierarhic sau orizontal (vezi articolul „Sisteme distribuite pentru prelucrarea automată a datelor", Revista economică nr. 40, 1979).

Microcalculatoarele Felix M—8 (48 instrucțiuni, memorie internă de 16 ko, cuvînt de 8 biți), Felix M—18 (78 instrucțiuni, memorie internă de 64 ko, cuvînt de 8 biți), minicalculatoarele Felix 40 — Coral 4001 și 4011, mini-

calculatoarele Felix M—100 — Independent 100, 101, 102 s.a., calculatoarele de capacitate mică Felix C—32 cu variantele Felix C 32 P (calculator de proces), Felix C 32 T pentru conducerea la distanță a proceselor tehnologice pot realiza prelucrarea și transmiterea locală autonomă, exploatînd propria lor bază de date.

Operațiunile mai complexe sînt dirijate spre sistemele mai puternice. Operațiunile elementare pot fi efectuate de controloarelor terminalelor, care, înainte de a adresa informațiile procesorului satelit, sînt în măsură să analizeze datele, să le formeze și să le transmită. Această procedură prezintă un dublu avantaj, în sensul că asigură reducerea sarcinilor în rețea și sporirea timpului de răspuns pentru majoritatea tranzacțiilor. Distribuirea resurselor răspunde necesităților de descentralizare, permițînd, cel mai adesea, să se ia deciziile de interes local și ușurînd sarcinile administrative centrale.

Mini și microcalculatoarele amintite, incluse într-un sistem distribuit, pot juca rolul de calculator satelit, de controlor de terminale, de terminale grele, concentratoare sau comutatoare de mesaje. Plasate la distanță, ele asigură gestionarea locală a resurselor și micșorează costurile, realizînd multiplexarea diferitelor linii printr-o singură legătură cu sistemul central, fiind perfect compatibile cu sistemele Felix C—256, 512 și superioare.

O bună funcționare a unui sistem distribuit depinde de o serie de factori, printre care notăm ca mai importanți :
— gestionarea eficientă a transmisiilor, adică a liniilor și terminalelor care constituie resursele fizice ;
— gestiunea suplă a mesajelor, respectiv cantitatea de încărcătură logică ;
— originea și destinația mesajelor.

Subliniind faptul că la noi condițiile materiale pentru introducerea noii concepții sînt create prin producția indigenă de tehnică de calcul, consider că este posibil ca proiectanții de sisteme informatice să se adapteze la noile evoluții pe plan mondial, manifestîndu-și întreaga capacitate creatoare în vederea **realizării sistemelor informatice distribuite cu performanțe superioare, avînd ca sisteme centrale calculatoarele existente în unitățile teritoriale de informatică.**

Repartizarea datelor într-o rețea

Informatica se adaptează la cadrul geografic. O întrebare cheie se pune cu insistență : **care nod de rețea trebuie să memoreze datele ?**

Un comentariu al răspunsului la această întrebare poate fi simulat cu ajutorul unui model simplificat.

În cadrul soluției centralizate, toate datele care trebuie memorate sînt într-un loc unic : calculatorul central. În informatica distribuită există un număr foarte mare de soluții care presupun plasarea într-o singură memorie a unui centru de tratament local. Datele pot fi duplicate, dar apar probleme la punerea lor la zi, ori de cîte ori este nevoie să fie reprezentate în rețea. **Costul** constituie criteriul esențial care ghidează diferitele soluții, oscilînd în funcție de localizarea datelor și de locul de utilizare a acestora în rețea. Este foarte clar că ele trebuie plasate **cît mai aproape de locul de utilizare.**

În cazul cînd datele trebuie utilizate permanent într-un singur loc, problema este simplă. Datele situate în acest nod nu sînt necesare în rețea. Rețeaua există pentru că aceleași date sînt necesare mai multor utilizatori plasați în locuri diferite. Ei pot gîndi să duplice datele în alt punct unde ele sînt utilizate ; dar atunci, acestea sînt puse la zi, ocupînd rețeaua. Toate punerile la zi înainte de copierea ultimei versiuni a informațiilor devin anormale. Cine arbitrează în acest caz contradicțiile evidente ? Ele pot fi rezolvate prin utilizarea unui model de cercetare operațională, aflînd în fiecare din cazuri soluția optimală.

Modelul de cercetare operațională. Exemple

Modelul este relativ simplu și răspunde problemelor supuse atenției, cerînd cunoașterea activității sistemului distribuit, a datelor ce vor fi necesare în fiecare nod. Acestea se vor situa pe o perioadă dată (lună, an etc.) — și se presupune că durata acestora este cunoscută pentru fiecare dată **x : Ai(x)** — numărul de ori cînd data **x** este necesară în nodul **i** (interogare simplă) ; **A'i(x)** — numărul de ori pentru o punere la zi a datei **x** prin nodul **i**. Aceste numere sînt cunoscute aposteriori, după o perioadă de activitate a sistemului informatic repartizat. Sistemul poate fi evaluat într-o manieră previzională în momentul proiectării, conform cerințelor formulate de utilizatorul direct.

Iată cîteva exemple plactice edificatoare (fig. din pag. 6).

● **Exemplul 1.** Ipoteze : costul rețelei pentru o interogare (C_1) = 2 ; costul rețelei pentru o punere la zi (C_2) = 1 ; costul rețelei pentru o punere la zi prin filtru (C_3) = 1. Rezultă că datele trebuie memorate pe sita nr. 2, care are mai multe interogări și puneri la zi.

● **Exemplul 2.** Ipoteze : $C_1 = 2$; $C_2 = 1$; $C_3 = 1$. Deoarece aici datele sînt puține pentru o punere la zi, ele trebuie memorate în toate sitele.

● **Exemplul 3.** Ipoteze : $C_1 = 2$; $C_2 = 1$; $C_3 = 10$. În comparație cu exemplul 2, la același cost (C_3) de realizare a unei puneri la zi, pentru o sită raportul s-a schimbat, caz în care punerea la zi devine o operație scumpă, fapt ce limitează duplicarea și arătă că sita 2 este cea mai indicată pentru memorarea datelor.

● **Exemplele 4 și 5.** Ipoteze : $C_1 = 2$; $C_2 = 1$; $C_3 = 1$. **x** = 1 înregistrare. Cele două exemple suferă influența volumului datelor. În primul caz acesta este de talia unei înregistrări, datele fiind plasate pe sita 1, centrală. Aceasta este o sită puternic interogativă, în raport cu sita 2, locală. Sita 3, locală, interoghează în probleme de frontieră între regiuni, deci este foarte puțin folosită. Se presupune că toate înregistrările sînt subordonate aceleiași interogări și puneri la zi, iar interogarea și punerea la zi a sitei centrale 1 este globală, fiind activate mereu mai mult de 10 înregistrări (căci cele două site locale — 2 și 3 — sînt punctuale, activînd cîte o înregistrare). Dacă cele 30 de interogări ale poziției centrale 1 rămîn mereu în număr de 30, blocul de 10 înregistrări răspunde la aceaeși întrebare. În schimb, cele 10 întrebări din sita 2 sînt diferite pentru fiecare din cele 10 întrebări (interogare punctuală). Atunci, există în cazul de față 100 de înregistrări (interogări) ale poziției 2. Se poate deduce activitatea din al doilea tabel. Costurile C_1 și C_2 sînt duble. Rezultă că datele trebuie memorate în poziția locală 2.

Exemplele citate arată influența caracteristicilor tehnice și tarifare ale rețelei în repartizarea datelor. Aceste previziuni permit alegerea deciziilor locale, constatarea aposteriori permițînd verificarea și alegerea celor mai bune decizii.

Se poate construi un model foarte simplu, considerînd costul de utilizare a rețelei ca independent de date și de nodurile **i** și **j** între care acestea circulă. Ipoteza este, evident, mult simplificată. În cazul rețelelor propriu-zise datele pot fi reduse, intervenind costurile variabile. Considerînd : C_1 — costul de utilizare a rețelei pentru apelarea datelor **x** în nodul **i**, memorate în **j** și urmînd a fi transportate din **j** și **i** ; C_2 — costul de transmitere a unei puneri la zi emisă din nodul **i**, privind o dată memorizată într-un nod **j** ; C_3 — costul de punere la zi printr-o poziție a unei date **x** — se calculează două funcțiuni ale activității datelor **x** : activitatea **totală** de punere la zi — sigma **i** (C_2+C_3) **A'i (x)** — costul de punere la zi a unei date care nu trebuie memorizată, avînd o limită în ce privește sistemul distribuit și care trebuie localizată în totdeauna undeva avînd legătură cu punerea la zi ; activitatea **locală** a datelor — $C_1Ai\ (x) + C_2A'i\ (x)$ — sumă ponderată a costurilor, interogarea și punerea la zi, avînd o limită în ce privește sistemul de informatică distribuită

	1	2	3
NS			
NI	20	100	10
NP	5	50	20
AL	45	250	40
AT	150		

Exemplul 1

	1	2	3
	30	100	10
	3	5	0
	63	205	20
		16	

Exemplul 2

	1	2	3
	30	100	10
	3	5	0
	63	205	20
		88	

Exemplul 3

	1	2	3
	30	10	2
	5	15	2
	65	35	6
		44	

Exemplul 4

	1	2	3
	30	100	20
	5	150	20
	130	700	120
		525	

Exemplul 5

NS — numărul sitei; **NI** — numărul de interogări simple prin Ai (x); **NP** — numărul de puneri la zi utilizînd A'i (x); **AL** — activitatea locală Ai (x); **AT** — activitatea totală A'(x).

Activitatea totală și cea locală se deduc din activitățile elementare **Ai (x)** și **A'i (x)** și din costurile proprii ale rețelei.

Legătura dintre structura unității și structura sistemului depinde de activitatea din fiecare nod. Dacă nodul central solicită un plus de informații, acesta devine de organizare centrală, iar rețeaua — centralizată. Dacă nodurile periferice solicită multe informații, atunci avem o rețea repartizată; modelul de repartizare a datelor în funcție de activitatea locală a acestora conduce la calculul structurii sistemului informatic pentru sistemul organizatoric al unității.

Pentru a decide **legăturile de memorizare,** trebuie cunoscut la ce activități interogative și de punere la zi vor fi supuse datele. În același timp sînt utile: observarea comportamentului sistemului repartizat pe o perioadă trecută și măsurarea activității datelor; studiul compotării sistemului la beneficiarul direct, deducînd frecvența probabilă a datelor.

În cazul cînd ipotezele sînt constante, iar costurile C_1, C_2 și C_3 nu sînt realizate, se poate construi un model specific, ale cărui concluzii vor fi identice.

Pentru minimizarea costurilor de utilizare a rețelei se cere plasarea datelor x în locurile în care activitatea locală este superioară activității totale de punere la zi. Dacă nici un nod nu are o activitate locală a datelor x superioară activității totale de punere la zi, atunci se impune memorarea datelor în locul în care activitatea locală este maximă.

Concluzii:

— dacă o dată este mai puțin frecventă în punerea la zi, atunci interesează memorarea în toate punctele unde aceasta este utilizată, stabilitatea datelor ducînd la duplicare. Exemple: dicționarele, nomenclatoarele, repertoarele, fișierele de adresă etc.;

— dacă punerea la zi este frecventă și costisitoare, se impune evitarea tuturor duplicărilor care antrenează riscuri de erori prin realizarea diferitelor copieri. Exemple: stocurile, contabilitatea;

— noțiunile de duplicare și de neduplicare sînt relative: ele depind de frecvența totală și de costul de punere la zi a datelor, fiecare caz fiind diferit. Neduplicarea pare ușoară, dar uneori poate fi prea scumpă:

— se impune memorizarea datelor în punctele unde ele sînt mai mult folosite, operațiuni ce depind și de costul rețelei care se utilizează. Exemplu: fișierul „stoc" este cuplat pe procesorul magazine, fișierul „contabilitate" — pe procesorul de contabilitate:

— este foarte posibil ca rezultatele studiului de repartizare a datelor să conducă la utilizarea unei structuri centralizate, deoarece prin existența unui centru unic la care este foarte eficient să plasăm toate datele, activitatea locală fiind foarte ridicată, efectul va fi maxim.

Repartizarea nu este o restricție, ci o atitudine rezonabilă; datele pot rămîne și centralizate

Baze de date distribuite — arhitectură și funcțiuni

Realizarea unei baze de date distribuite (BDD) necesită cercetarea și coniugarea avantajelor bazelor de date și a conceptului de informatică distribuită, avînd în vedere următoarele:

● bazele de date oferă **utilizatorilor o vedere logică și unitară asupra informațiilor** pe care aceștia le administrează. În plus, sistemul de gestiune a bazelor de date (SGBD) are rolul de a asigura un nivel ridicat de coerență a informațiilor bazei, relațiile între aceste date, legătura dintre valorile lor. Evaluarea aproximativă a structurii bazei, aproximarea tratărilor pe care utilizatorii le doresc nu antrenează modificarea aplicațiilor existente, fapt ce constituie o particularitate importantă cînd aceste aplicații sînt numeroase. În ansamblu aceste caracteristici sporesc aportul bazei de date repartizate și dau utilizatorilor un nou grad de libertate informatică. Cînd există mai multe baze îndepărtate (chiar eterogene), un sistem de gestiune a bazelor de date repartizate are rolul de a da utilizatorilor posibilitatea de manipulare a informațiilor, ca și cum ar fi toate localizate și administrate de un singur calculator;

● se asigură **o disponibilitate globală superioară.** Fiabilitatea și disponibilitatea globală sînt mai bine asigurate printr-un sistem cu mai multe calculatoare care își împart sarcinile. O eficacitate optimală poate fi o eficacitate mai redusă, un neajuns în utilizarea echipamentelor mai bine adaptate la teletransmisie și teleprelucrare. BDD oferă serviciile unui sistem coerent, fără a cere accesul la un calculator mare, a cărui fragilitate tehnică poate, în unele situații, să devină preocupantă;

● **posibilitățile de eterogenitate.** Informatica distribuită și BDD aduc o soluție în problemele de evoluție a unui sistem informatic, cînd există și se utilizează diferite resurse hard și soft. Interconectarea sistemelor necesită reguli de cooperare precise și statornice, ale căror caracteristici sînt independente de tipul de sistem pus în lucru. Se pot asocia diferite sisteme, de la constructori diferiți, cu condiția să fie respectate regulile de cooperare;

● **performanțele ridicate.** Bazele de date distribuite aduc o nouă soluție problemelor marilor baze de date, în particular din punctul de vedere al performanței — timp de răspuns, abandonarea reluărilor, durata indisposibilităților;

● **facilitatea de adaptare.** Economicește, BDD permit o adaptare mai bună a sistemelor informatice la evoluția costurilor ce privesc personalul, materialele și echipamentele. În particular, prețul minicalculatoarelor și al memoriilor de acces direct de mare capacitate permit astăzi punerea în lucru a unor sisteme puternice, avînd un cost de instalare și funcționare relativ scăzut (pe de altă parte el implică puțin personal de înaltă calificare și timp redus pentru instalare). Totodată, BDD permit adaptarea sistemelor informaționale. De exemplu, creșterea volumului de tranzacții va fi pusă în sarcină adăugînd un nou echipament în rețea. Distribuirea datelor permite, de asemenea, repartizarea controlului și dă o certitudine autonomiei serviciilor unității. Sistemele informatice pot fi adaptate organizațiilor care le servesc, ceea ce permite diminuarea volumului de date transmise. Sistemele de gestiune a bazelor de date distribuite (SGBDD) sînt concepute în așa fel, încît utlizatorii să poată exploata la maximum avantajele potențiale amintite anterior, fiind necesar să li se ofere informații utile adaptate.

Repartizarea datelor, existența rețelelor de comunicații între diferite componente (materiale și logice) ridică probleme complexe de gestiune a informațiilor — definirea

bazei de date, punerea în lucru, utilizarea și exploatarea sa. În plus problemele de disponibilitate, integritatea datelor, confidențialitatea se situează într-un context de foarte înalt nivel.

Eliberarea utilizatorului de o mare parte a constrîngerilor îi va permite să se concentreze asupra propriilor aspecte de aplicație.

Rolul unui SGBDD este, din punct de vedere extern, conceptual identic celui pe care îl joacă un SGBD centralizat:

— sînt posibile definirea și manipularea ansamblului de date distribuite pe diferite calculatoare, ca un singur ansamblu logic, considerat ca o bază de date distribuită;

— repartizarea datelor se poate face în funcție de criterii foarte variate, depinzînd de necesitățile aplicației;

— utilizatorul manipulează baza de date distribuită fără a avea cunoștință despre localizarea datelor;

— pentru considerente de fiabilitate și de performanțe, datele pot fi duplicate pe mai multe sisteme (duplicări care sînt invizibile pentru utilizator), SGBDD asigurînd coerența diferitelor copii de punere la zi;

— SGBDD poate fi, în același timp, capabil de a asigura coerența bazei de date în cazul punerii la zi concurențiale, provenind, într-o manieră independentă, din diferite puncte de acces. Această coerență poate fi menținută, în caz de pană, de unul din componenții SGBDD, folosind procedurile de reluare adaptate;

— accesul la BDD poate fi controlat. Dispozitivele de protecție sînt necesare pentru a evita ca datele confidențiale să fie preluate de persoane neautorizate.

Ansamblul acestor caracteristici concură la remiterea către utilizatorii bazei de date distribuite, de o manieră independentă, a datelor administrate fizic. Pot fi ușor modificate structura fișierelor, căilor de acces, localizarea datelor, fără remiterea datelor în cazul aplicațiilor existente. Această tendință nu este nouă, fiind deja prezentă în SGBD centralizate, prin repartizarea datelor într-o dimensiune suplimentară.

Un sistem de gestiune a bazelor de date distribuite poate fi considerat ca un utilaj general, dînd utilizatorilor (programe sau terminale) o viață integrată a datelor distribuite. Figura alăturată reprezintă arhitectura funcțională a unui SGBDD, compus din două tipuri de „mașini" cooperînd la (traversarea) legarea unui mijloc de comunicație: „globale" — puncte de acces ale utilizatorilor la baza de date distribuită; „locale" — puncte de stocare a pozițiilor/partițiilor bazei de date distribuite, considerate ca baze de date locale.

Baza de date distribuită poate fi descrisă cu ajutorul unui limbaj care presupune alegerea unui model de date (ierarhizate, rețea, relaționale). Această descriere poate fi completată cu informații permițînd localizarea datelor în baza de date locală.

Utilizatorul are la dispoziție unul sau mai multe limbaje de manipulare a datelor BDD, care permit exprimarea cerințelor sistemului. El poate în acest caz interoga, pune la zi, crea sau distruge datele în BDD, fără să-l preocupe localizarea lor fizică (diferența lor de structură, format, tip etc.) — limbajul de manipulare constituind interfața de acces a datelor în/din BDD. Cererile exprimate de utilizator prin limbajul de manipulare trebuie să fie „evaluate", deoarece sînt descompuse (în funcțiuni, dispersate, localizate) într-un ansamblu de subcereri, fiecare din acestea fiind ele însele evaluate prin intermediul evaluatorului mașinii locale legate. Fiecare mașină locală efectuează accesul datelor locale în funcție de subcererile recunoscute de o mașină globală și furnizarea înapoi a datelor acceptate.

Dezvoltarea BDD este o dezvoltare cu acces concurențional (mai ales în punerea la zi), depinzînd aleatoriu de constituirea sistemului, care poate aluneca în pană. Ținînd seama de aceasta, funcția de execuție repartizată se sprijină pe o funcție de transport, care administrează comunicarea informațiilor între programe, traversînd mediul disponibil (linie telefonică, rețea locală sau națională etc.).

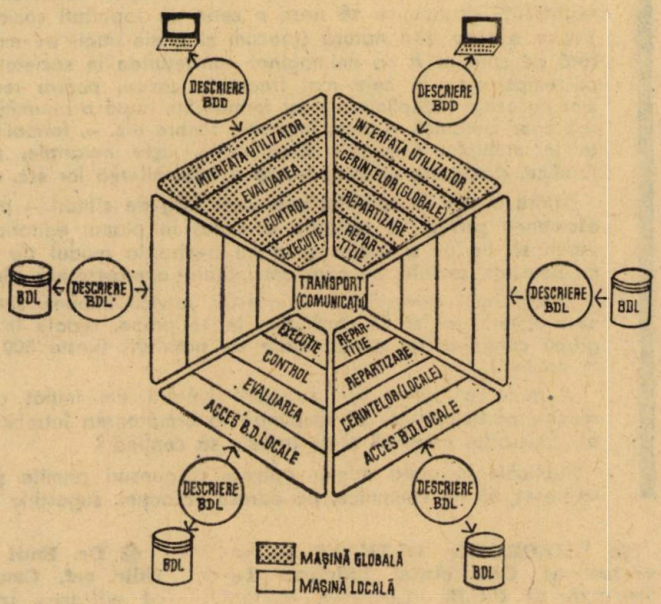

Această arhitectură a SGBDD, precum și mecanismele necesare unei bune funcționări a acestui sistem sînt „orientate" către domeniul sistemelor de gestiune și de sisteme informaționale.

Software-ul asociat sistemelor distribuite

O rețea asociată sistemului distribuit are asociat un software ce permite interconectarea mai multor echipamente și familii de calculatoare. În realitate, utilizatorii sînt în măsură să realizeze o rețea de echipamente înglobînd mai multe elemente hardware și sisteme de exploatare, care în general sînt realizate de același constructor.

Avantajele sînt considerabile: reducerea importantă a costului liniilor de comunicație, facilități de extensie, simplificarea punerii la punct și a menținerii unei fiabilități ridicate. Marea suplețe a acestor programe contribuie la protejarea investiției utilizatorului.

În concluzie, nici o modificare în cerințele întreprinderii nu afectează negativ rețeaua. Orice evoluție a unității, a politicii de gestiune, de marketing nu depreciază investiția informatică.

Suplețea punerii în lucru printr-un software de calitate asigură un mare debit rețelei și simplifică configurațiile și procedurile de generare; în cazul unei legături PTT defectuoasă, el permite reconfigurarea dinamică a rețelei, în particular schimbarea liniei.

Utilizatorul dispune de un mare număr de interfețe, de modele unilinie cu întrerupere pe caracter sau multilinie cu acces direct la memorie. Sistemele distribuite permit interconectarea punct cu punct și comunicarea cerere după cerere: astfel, programele executate pe un sistem separat pot fi schimbate în format de 8 biți ASCII; de asemenea, este posibilă copierea de pe un sistem a unui fișier secvențial pe alt sistem, printr-o simplă comandă utilizator.

Se autorizează accesul la resursele distanțate avînd sisteme CORAL ce utilizează componentele RT11, RSX11s, RSX11M, RSTS/E, IAS sau VAX/VMS. Programele și utilizatorii unui astfel de sistem au posibilitatea de acces la memoriile de masă și la perifericele de intrare/ieșire ale unui alt sistem; de asemenea, un program poate să deschidă fișierele unui sistem îndepărtat și să introducă sau

(Continuare în pag. 10)

Anchetă pe tema

ESTE NECESAR „SERVICIILE

În viața cotidiană, între oameni și instituțiile administrației de stat sau diverse organizații economice se nasc o serie de raporturi sociale, contractuale, administrative sau de altă natură (precum și unele litigii pe marginea acestor raporturi), fără de care ar fi de neimaginat convieţuirea în societate, în condițiile civilizației contemporane ; în cele mai frecvente cazuri, pentru realizarea acestor raporturi sint necesare îndeplinirea unor formalități, după o anumită procedură și cu efectuarea unor cheltuieli — taxe, impozite, timbre etc. —, formalități care implică cunoștințe în multiple domenii : stare civilă, acte notariale, servicii comunale, acțiuni juridice, drepturile de proprietate și transmiterea lor etc. etc.

Pentru a veni în sprijinul unui cerc larg de cititori — prestatori și beneficiari de asemenea servicii —, redacția a inclus în planul editorial pe '83 o lucrare care dorim să fie un adevărat ghid cu privire la modul de îndeplinire a unor astfel de activități sociale, pe care am intitulat-o provizoriu : „Serviciile publice".

Paleta mult diversificată a acestor servicii impune sistematizarea lor, motiv ce ne-a determinat să le clasificăm în 15 grupe, redate în caseta alăturată, fiecare grupă conținînd un număr mare de activități (peste 500 identificate de noi pînă în prezent).

În vederea definitivării structurii lucrării am inițiat o anchetă prin care am solicitat participanților să răspundă la următoarea întrebare : **Este necesar un ghid al „Serviciilor publice" și ce trebuie să conțină ?**

Publicăm în acest număr primele răspunsuri primite și invităm pe toți cititorii interesați să ne comunice, pe adresa redacției, sugestiile lor.

● **GHEORGHE OLTEANU — secretar al Comitetului județean Teleorman al P.C.R.** Lucrarea inițiată de „Revista economică", ca și altele apărute pînă în prezent, este bine venită și consider că va fi de un real folos în activitatea de zi cu zi, a lucrătorilor din consiliile populare ; pentru aceasta, cred că cel puțin două exemplare vor trebui să fie difuzate fiecărui consiliu popular comunal. Desigur că gradul de utilitate depinde și de măsura în care lucrarea va cuprinde toate activitățile desfășurate de consiliile populare, activități extrem de variate. Lucrarea proiectată, dacă va avea o redactare concisă și o bună sistematizare a activităților, a serviciilor publice, va fi folositoare nu numai pentru „prestatorii" serviciilor, ci și pentru cetățeni, pentru marele public, ce va avea la dispoziție, un adevărat ghid, care le va facilita raporturile cu instituțiile administrative și cu unitățile economice comunale.

● **Dr. Emil VICOL — consilier juridic șef, Centrocoop.** Fără îndoială că editarea unui ghid al serviciilor publice este de o utilitate deosebită, sub condiția ca cetățeanul, indiferent de profesia sa, să găsească răspunsuri competente, exacte, cu privire la întrebări ca : unde mă adresez pentru obținerea unei anumite autorizații sau a unui anumit certificat, ori să întocmesc un anumit act ? Ce formalități trebuie să îndeplinesc ? Ce taxe trebuie să plătesc ? Dacă lucrarea va răspunde la asemenea întrebări, pentru fiecare serviciu public în parte, succesul va fi sigur ! Separat de tema în discuție îmi permit să fac și o sugestie : cooperativele, cunoscute pînă mai ieri sub denumirea generică „de consum", prestează o serie de activități de industrie mică și de achiziții ; cred că ar fi necesar ca în lucrare să se regăsească, într-o secțiune separată, modul în care se realizează raporturile economico-juridice dintre cooperative și marea masă de persoane fizice contractante.

● **Gheorghe GRIGORESCU — vicepreședinte al Tribunalului județean Teleorman.** Consider că proiectul de a se edita o lucrare care să cuprindă toate serviciile publice privind raporturile social-juridice dintre cetățeni, și dintre aceștia și instituțiile administrative este bine venită. Refe-

GRUPE DE SERVICII PUBLICE

1. **Transmiterea proprietății bunurilor.**
2. **Autorizații de construcții, modificări imobiliare, demolări.**
3. **Eliberări de acte de stare civilă și de identitate — stabilirea domiciliului.**
4. **Eliberări de acte doveditoare (adeverințe) și alte permise și autorizări.**
5. **Înscrierea în roluri financiare — impozite — eliberarea de certificate cu caracter fiscal.**
6. **Autentificări, legalizări, traduceri și certificări de înscrisuri — reconstituiri de acte — depozite legale.**
7. **Acțiuni judiciare la instanțe judecătorești și comisii de litigii.**
8. **Soluționarea plîngerilor și a contestațiilor.**
9. **Constituirea de titluri executorii — executarea lor.**
10. **Servicii sociale, cultural-sportive și de asistență medicală.**
11. **Activități și servicii de autoritate tutelară.**
12. **Servicii comunale și de spațiu locativ.**
13. **Îndrumarea și controlul asociațiilor de locatari.**
14. **Organizarea activităților comerciale în piețe, tîrguri și oboare.**
15. **Eliberarea de autorizații pentru efectuarea unor profesii și acte de comerț — activități de achiziții de la persoane fizice.**

rindu-mă la domeniul în care lucrez, cred că o călăuză care să cuprindă și acțiunile judiciare pe care le pot introduce cetățenii, care sînt instanțele competente și ce taxe de timbru trebuie să plătească, îi va ajuta conside-

251. INVESTIREA CU FORMULĂ EXECUTORIE A CONVENȚIILOR DE ÎMPRUMUT AUTENTIFICATE

Competență : Notariatul de stat al domiciliului creditorului, al debitorului sau cel care a autentificat convenția de împrumut (art. 4 alin. 1, lit. i și alin. 2, din D. nr. 377/1960).

Condiții : Suma datorată de debitor (cel ce s-a împrumutat) să fie ajunsă la scadență (ziua restituirii împrumutului).

Procedură : Creditorul prezintă actul de împrumut autentificat și cere, printr-o petiție, învestirea cu formulă executorie.

Taxe/timbru : 50 lei, indiferent de valoarea creanței (I.M.F. nr. 1771/1960, paragraful 73).

Notă : Potrivit art. 6 din D. nr. 167/1958, dreptul de a cere executarea silită se prescrie față de persoanele fizice în trei ani. În cazul în care notarul de stat refuză învestirea cu formulă executorie a actului de împrumut autentificat va da o încheiere de respingere ; creditorul se poate plînge împotriva acestei încheieri la judecătoria în circumscripția în care își are sediul notariatul de stat (art. 7, alin. 1 și 2, din D. nr. 377/1960).

N GHID PRIVIND PUBLICE“ ?

rabil pe cei care, din diferite motive trebuie să se adreseze justiției, lucrarea fiindu-le astfel un prim îndreptar. Apreciez ca pozitivă includerea în lucrare a unei secțiuni, grupă de servicii, privind „Obținerea titlurilor executorii — executarea lor“. Într-adevăr, în acest domeniu necunoaște-

SERVICII DIN GRUPA 1 : TRANSMITEREA PROPRIETĂȚII BUNURILOR

1. Autentificarea convențiilor de vînzare-cumpărare a imobilelor.
2. Autentificarea convențiilor de schimb de imobile.
3. Autentificarea convențiilor de vînzare-cumpărare a mobilelor (altele decît autoturisme).
4. Autentificarea convențiilor de vînzare-cumpărare a autoturismelor proprietate personală.
5. Autentificarea actelor de cumpărare prin licitație a autoturismelor.
6. Autentificarea actelor de donație către stat.
7. Autentificarea actelor de donație către persoane fizice.
8. Autentificarea actelor de donație între soți.
9. Efectuarea procedurii succesorale notariale.
10. Eliberarea certificatului de moștenitor.
11. Autorizarea efectuării schimburilor de terenuri agricole.
12. Eliberarea autorizațiilor de preluare a terenurilor agricole moștenite.
13. Eliberarea autorizațiilor de împărțeală a terenurilor agricole moștenite.
14. Efectuarea lucrărilor de publicitate imobiliară.
15. Lucrări de înscriere și evidență prin cartea funciară.
etc., etc.

rea procedurii de urmat îngreuiază mult executarea hotărîrilor judecătorești definitive. Sugerez ca explicațiile ce se vor da, să fie însoțite, în toate cazurile, și de indicarea textelor legale.

● **Ilie VASILE — jurist, Consiliul popular al Sectorului V, municipiul București.** Utilitatea lucrării este de nediscutat. Multitudinea serviciilor publice face imposibilă cunoașterea lor de către o singură persoană, oricît de calificată ar fi. Într-adevăr, cred că este greu, dacă nu imposibil, pentru cel mai multilateral jurist să dea răspunsuri precise, fără o temeinică documenare prealabilă, la probleme din domenii atît de diverse cum sînt cele privind activitatea administrațiilor financiare, a primăriilor, a notariatelor, a judecătorilor și multe altele care figurează în planul lucrării. Or, prin editarea ghidului cei interesați cu privire la un anumit serviciu vor găsi cu ușurință : Cine este competent să-l îndeplinească ; potrivit cărei proceduri, ce taxe se plătesc, ce acte trebuie prezentate etc. Aceasta înseamnă economie de timp și răspuns calificat. Cred că se cuvine să sugerez ideea că utilitatea unei astfel de lucrări va crește considerabil dacă la fiecare serviciu public se va arăta baza legală, respectiv indicarea actului normativ și a articolului care-l reglementează.

● **Radu DEMETRESCU — cercetător principal, Institutul de economie socialistă.** Caracteristic lucrărilor editate de „Revista economică“ este latura lor practică fără să se neglijeze probitatea științifică —, ceea ce face ca acestea să aibă o mare audiență la publicul cititor. Aceasta fiind caracteristica esențială a tuturor lucrărilor editate pînă acum, dacă nu mă înșel, peste 50, proiectul „ghidului“ pus în dezbatere cred că le depășește pe celelalte. Am în vedere ideea centrală de a se pune la dispoziția marelui public un gen de fișier care să trateze fiecare serviciu public în parte. Îmi permit să subliniez că succesul lucrării depinde de gradul de sinteză, claritate, probitate și de o trimitere riguroasă la actele normative.

● **Lucia CONDOR — notar șef, Sector 6, București.** Apariția unei asemenea lucrări constituie un important mijloc de popularizare mass media a actelor și lucrărilor notariale spre a fi cunoscute de toți cei interesați. Oportunitatea și necesitatea unui asemenea ghid este demonstrată de faptul că anual notariatele de stat din Capitală dau informații și lămuriri ce se ridică la un număr deosebit de mare (aproape imposibil de inclus în statistici), aproximativ 500 mii, dat fiind că fiecare notar dă zilnic 50—60 de consultații. Lucrarea poate constitui un început promițător de aplicare a sistemului informațional în activitatea notarială. Sugerez un eventual alt titlu spre a se evita posibilele confuzii cu prestările de servicii către populație pe bază contractuală a unităților economice de stat și cooperatiste.

● **Dr. C. JORNESCU — publicist :** O lucrare sistematizatoare în domeniul serviciilor publice este mai mult decît necesară, dată fiind multitudinea și natura diversă a acestora. Recurgerea la textul de lege face lucrarea să fie utilă chiar și specialiștilor. Desigur că titlul lucrării poate fi supus unor critici ; dar dacă avem în vedere finalitatea lor, consider că serviciile efectuate de instituțiile de stat, cît și unele din cele prestate de organizații economice, pe bază contractuală se încadrează în categoria „Serviciilor publice“.

487. ANULAREA HOTĂRÎRILOR NELEGALE ALE ADUNĂRILOR GENERALE ALE ASOCIAȚIILOR DE LOCATARI

Competență : Comitetul (biroul) executiv al consiliului popular (comună, oraș, municipiu, sector al municipiului București) din raza teritorial-administrativă în care se află situat imobilul în cauză (art. 7, alin. 2, din Statutul asociației locatarilor, aprobat prin D. nr. 387/1977).

Condiții : Hotărîrea adunării generale atacată trebuie să încalce unele prevederi ale Statutului și să fi rămas definitivă prin neexecutarea dreptului de contestație la judecătorie de către membrii asociației, în termen de 15 zile de la data adoptării acesteia (art. 7, alin. 1 și 2 din Statut).

Procedură : În baza sesizării din oficiu sau de către membrii asociației ori de alte persoane (procuror, unități socialiste), organul competent anulează prin decizie hotărîrea nelegală, pe care o comunică celor interesați (asociației de locatari și celui ce a făcut sesizarea).

Taxe/timbru : sesizarea nu se timbrează.

Notă : Nulitatea fiind absolută, se consideră că hotărîrea nelegală nici nu a fost luată, nedînd loc la efecte juridice.

anchetă și interviuri consemnate de **AL. DETEȘAN**

(Urmare din pag. 7)

să extragă date în mod secvențial. Modulele logice, protocoalele de comunicație, materialele și serviciile de asistență tehnică sînt strict necesare pentru constituirea de rețele care admit interconectarea sistemelor de tip diferit, în opoziție cu procedurile care impun un calculator unic central.

Se pot autoriza în mod egal toate tipurile de configurații : rețele ierarhizate, în ochiuri, în stea, în lanț, cu topologie aleatorie.

Este de reținut largul evantai de posibilități pe care îl oferă configurațiile : gestiunea comercială, tratarea volumelor importante de date pe VAX-11/780, aplicații în timp real mono sau multiutilizator și în timp partajat.

Sisteme de tratare a textelor

Producerea, circulația și gestiunea informațiilor constituie punctele nodale cu care se confruntă actualmente numeroase unități. Sistemele de tratare a textelor aduc o soluție nouă în această problemă, asigurînd simplitatea în utilizare și creșterea productivității prin reducerea timpului destinat activității administrative tradiționale ; ele sînt menținute în serviciu respectînd organizarea existentă, datorită modularității și supleței care le permit adaptarea la cerințele utilizatorilor, (de exemplu, o configurație de bază conținînd unul sau două posturi de lucru, un număr variabil de discuri și imprimante — care apoi poate fi cuplat cu un sistem de același tip și, în fine, la un calculator central).

Soluția propusă arată că sistemele de tratare a textelor evoluează în funcție de cerințele viitoare fără schimbarea echipamentului, a investițiilor inițiale, a personalului sau a metodelor. Procesorul central, cu o fiabilitate sporită, poate primi — în funcție de tipul și puterea lui — una sau mai multe console cu claviatură, mai multe unități de discuri flexibile (care pot stoca 125 pagini de text cu aproximativ 32 linii pe pagină), mai multe discuri cartuș (fiecare disc putînd stoca în medie 2 000 pagini de text), una sau mai multe imprimante rapide și alte echipamente, potrivit domeniului de utilizare al acestuia.

Sistemul de tratare a textelor poate fi conectat la un calculator central, pentru a beneficia de capacitatea de calcul a acestuia ; sînt posibile, astfel, constituirea unei rețele cu calculator central și tratarea textelor beneficiind de avantajele informaticii distribuite (distribuirea de putere informatică și partajarea resurselor). Comunicațiile se pot realiza prin intermediul propriilor canale sau prin linie telefonică, cu alte sisteme de același tip sau prin intermediul cititoarelor de caractere. Există posibilitatea utilizării hibride a tratării datelor informatice și a textelor, asigurînd economii la nivelul fiecărui post și al fiecărui disc magnetic Sistemul de exploatare permite editarea de rapoarte, accesul la baza de date — ca, de exemplu, analiza unui buget, stabilirea prețurilor, înregistrarea în contabilitate etc., toate acestea putînd fi efectuate de neinformaticieni ; fișierele create pot fi convertite în fișiere de tratare a textelor și invers. Datorită supleței sale, sistemul hibrid poate fi utilizat cu succes în compartimentele aprovizionare, desfacere, producție, la calcule științifice și în gestiunea clasică.

Editoarele de texte pot revoluționa concepția actuală de sistem informațional cu suporți de hîrtie și dificil de completat, prin introducerea documentelor vizualizate, cu implicații excepționale în economisirea hîrtiei, în creșterea productivității muncii prin creșterea performanțelor sistemului informațional și a sistemului de conducere. Un editor de texte de un tip special este implementat pe SGBD Socrate, cu performanțe foarte bune, cu acces la baza de date, cu posibilități de dialog conversațional de la un număr variabil de console cu vizualizare de tip DAF sau Centronix.

George VLADIMIR
Piatra Neamț

documentar extern

Dispecerat central

La Întreprinderea de anvelope auto din orașul polonez Olsztyn a fost organizat un dispecerat central, avînd ca sarcini : asigurarea legăturii operative între dispeceri și cadrele tehnice care conduc procesele de producție ; crearea posibilității de observare de la distanță a principalelor locuri de muncă cu funcționare continuă ; înregistrarea și controlul, în momentul dorit, a gradului de îndeplinire a planului la semifabricate și produse finite ; înregistrarea timpului de funcționare sau staționare a mașinilor și a cauzelor opririlor ; controlul principalilor paparametri tehnologici ; semnalarea imediată a creșterii cantității de rebuturi ; legătura cu compartimentele corespunzătoare pentru ca informațiile colectate la dispeceratul central să poată servi la analize și măsuri.

Dispeceratul central este echipat cu panouri luminoase (pe care se pot urmări 746 de puncte din fabrică), televiziune industrială, telefonie internă tip teleconferință, centrală de legături radio pe o rază de 5 km pentru contactarea cadrelor de conducere, aparate electrice de măsurare a producției la principalele instalații. Echipamentul informatic deține un rol-cheie în funcționarea dispeceratului. El include un sistem de înregistrare și prelucrare centralizată a datelor culese de la fiecare mașină și de la fiecare secție de producție. 362 de mașini sînt conectate direct la acest sistem, ceea ce dă posibilitatea de a se controla continuu producția, cantitativ și pe sortimente. Funcționarea fără întrerupere a sistemului este asigurată de două calculatoare, dintre care unul de rezervă, care, în caz de avarie a celuilalt, îi preia automat sarcinile.

Prelucrarea documentelor

Marele aeroport internațional (105 km²) inaugurat anul trecut la Jeddah, în Arabia Saudită, posedă un sofisticat sistem informatic pentru conducere, aproape fiecare activitate de funcționare și planificare curentă — de la controlul general al operațiilor pînă la întreținere — fiind rezolvată cu ajutorul calculatorului. Se apreciază că prin aceasta, productivitatea muncii de conducere a crescut cu 20%.

Principala noutate a sistemului o reprezintă procedeul de înregistrare și regăsire a documentelor. Orice document intrat (cu excepția celor scrise de mînă sau greu lizibile), inclusiv desene tehnice, este digitizat cu ajutorul unui dispozitiv de baliere și introdus în memoria pe disc a calculatorului, putînd fi furnizat imediat la cerere, pe unul din cele 24 de terminale, oricărui cadru de conducere care posedă cuvîntul de trecere. În afară de imaginea afișată pe ecran, utilizatorul poate să obțină o copie a acesteia pe hîrtie sau să transfere electronic copia altor utilizatori — în care caz imaginea este înregistrată pe o microfișă de pe care, la nevoie, este rechemată în cîteva secunde.

Cu ajutorul unei proceduri de indexare, toate documentele sînt adresate după subiect, origine și destinație ; aceeași rutină permite utilizatorului ca, la prezentarea

codului personal de acces, să obțină numărul de index al documentului pe care dorește să-l studieze și îi semnalează automat dacă documentul trebuie actualizat sau păstrat ca atare.

Efecte ale computerizării

Centrul de studii asupra politicii forței de muncă, din Henley (Anglia), a inițiat o cercetare în legătură cu impactul pe care l-a avut, asupra personalului unor firme industriale și de servicii, introducerea unor tehnologii computerizate — folosirea calculatoarelor și/sau microprocesoarelor în conducerea-controlul proceselor de producție ori aplicarea sistemelor informatice.

În majoritatea cazurilor analizate, implementarea noilor sisteme s-a făcut cu participarea unuia din directori și a fost coordonată de un colectiv de cadre de conducere, reprezentînd principalele funcțiuni ale firmei respective — îndeosebi marketing, financiar și personal, realizarea efectivă fiind încredințată unui colectiv de specialiști. Cele mai bune rezultate au fost obținute cînd implementarea s-a făcut treptat.

Efectele asupra personalului fiind greu de disociat de cele ale altor măsuri de raționalizare, o cuantificare precisă a lor nu a fost posibilă. În orice caz, după aplicarea noilor tehnologii puținele firme care s-au dezvoltat nu au recurs la angajarea de personal suplimentar (cel devenit disponibil a fost trecut la noile locuri de muncă) ; uneori, economia în termeni de salarii obținută prin reducerea personalului funcționăresc a fost înghițită de creșterea numărului personalului de specialitate informatică, mai bine plătit ; alte companii au recurs la concedieri care au afectat cu deosebire persoanele mai în vîrstă și mai ales femeile, ceea ce ilustrează o dată mai mult caracterul lipsit de umanism al politicii folosirii forței de muncă în capitalism, agravat de nivelul fără precedent al șomajului în țări cum este Marea Britanie.

Videotex — încă în stadiul perspectivei

La 3 ani de la prima aplicare, sistemul videotex — care cuplează un receptor de televiziune (de tip special, sau tip standard plus un adaptor) la un calculator prin intermediul unui telefon, pentru obținerea de informații de uz general sau specializate — este încă departe de a cunoaște răspîndirea ce i-a fost prezisă. Doar în două țări, Anglia și Olanda, el a fost introdus ca serviciu public comercial ; în 15 alte țări occidentale se efectuează ori se programează experimentări, iar în încă 30 s-a antamat prospectarea pieței (se acceptă, ca prag minim de rentabilitate, cifra de 50 mii de abonați). Aceasta, deși sistemul este apreciat — potențial — ca destul de ieftin și lesne de folosit, iar între timp progresul tehnologic a deschis calea spre servicii de informații în regim conversațional, lărgind sfera surselor prin conectarea și a altor calculatoare cu bazele de date respective. În Anglia, de pildă, la lansarea în 1979 a videotex-ului se considera că la finele lui 1980 numărul utilizatorilor va atinge un milion — dar în februarie anul acesta se ajunsese abia la circa 14 mii de abonați, dintre care a 7-a parte individuali (la domiciliu). Explicația avansată de promotorii sistemului constă în faptul că utilizatorii potențiali sînt obișnuiți cu sistemele clasice de obținere a informațiilor și că este nevoie de un timp destul de lung pentru a-i convinge să renunțe la ele.

Cui îi trebuie „biroul electronic" ?

Sub acest titlu, un articol din „Financial Times" demitizează o altă iluzie a unor mari firme occidentale producătoare de material electronic : „biroul automatizat". Ideea lansată cu mai bine de un deceniu în urmă, de către un grup de cercetători de la corporația Xerox, era de a înlocui clasica dotare a unui birou — mașină de scris, telefon, dulap-fișier, sistem de corespondență, masă de lucru — cu echipament electronic (într-o ulterioară viziune încă mai sofisticată, sistemul a primit, în Franța, denumirea de „biromatică"). După ce companiile angajate în competiție au cheltuit multe milioane de dolari pentru cercetare-dezvoltare, s-a constatat că optimismul estimărilor privind piața potențială (4,5 miliarde de dolari în 1981, 18 miliarde în 1986) nu avea temei : pe de o parte societățile contactate cu oferte nu văd utilitatea justificată economic a unei astfel de investiții considerabile (în opinia unei firme de consultanță, ele sînt obsedate de productivitatea în producție și o neglijează pe cea a conducerii), iar producătorii înșiși, care posedă tehnica necesară (de pildă pentru înmagazinarea, regăsirea și difuzarea unui volum uriaș de texte și date), nu au căzut de acord asupra celei mai avantajoase amplasări a calculatoarelor (separate, interconectate, centralizate) și nu-s capabili încă să adapteze această tehnică la nevoile specifice ale fiecărui utilizator. Practic, se recunoaște că încă nu au apărut produse de biromatică cu folosire lesnicioasă de către neinformaticieni.

Calculatorul verifică textele

Claritatea, inteligibilitatea, conciziunea sînt calități indispensabile pentru o gamă largă de texte tehnice și științifice, de la instrucțiunile din documentații pînă la referate și comunicări. În Statele Unite, cu concursul unor colective multidisciplinare de psihologi, filologi și specialiști în informatică au fost create seturi de zeci de programe pentru calculator, destinate controlului din acest punct de vedere al textelor, sugerînd îmbunătățirile necesare. Sistemul este deja aplicat de mari firme ca International Business Machines și American Telephone & Telegraph Corp.

Programul de bază verifică scrierea corectă a cuvintelor (folosind ca referință un dicționar de 30 000 de termeni, care poate fi completat de către utilizator în ce privește vocabularul specific) și punctuația. Alte programe servesc la identificarea frazelor prea lungi (propunînd ruperea lor în două sau mai multe propoziții mai clare), a „clișeelor" (propunînd alte formulări), a expresiilor și cuvintelor care se repetă prea frecvent, a abuzului de verbe pasive (care fac propozițiile mai greu de înțeles decît verbele active), de abstracții, de substantive formate din verbe etc. În sfîrșit, unul din programe, pornind de la diferiți parametri (lungimea medie a cuvintelor și a frazelor, frecvența părților de vorbire etc.), calculează „coeficientul de inteligibilitate", prin care se estimează cît ani de școală trebuie să aibă o persoană pentru a înțelege textul.

Ergonomie și productivitate

Creată în Finlanda cu contribuția Uniunii centrale a sindicatelor din această țară, metoda O.W.A.S. se adaugă bogatului inventar de abordări tehnico-economice și ergonomice în studiul și concepția locurilor de muncă, prin care se urmărește diminuarea efortului fizic al muncitorului în condițiile unei munci mai eficiente, cu productivitate sporită.

O.W.A.S. ține seama de poziția omului în timpul lucrului și de influența acesteia asupra sistemului osos și mușchiular, ca o componentă majoră a gradului de dificultate a muncii, și, deci, a productivității acesteia. Pe baza unei metode originale de analiză, au fost stabilite o tipologie și categorii de dificultate a muncii. Prin mai buna cunoaștere a pozițiilor și relațiilor între acestea și metoda de lucru, se pot identifica și corecta pozițiile incorecte, mărindu-se securitatea și productivitatea muncii.

Redactor coordonator : Dorin CONSTANTINESCU

Investiții

Consecințele constatării deficiențelor la construcții

1. LA RECEPȚIA PRELIMINARĂ

În cazul în care — cu ocazia verificării efectuate în cadrul recepției preliminare — se constată anumite deficiențe, antreprenorul este obligat, a le remedia, pe cheltuiala sa, în termene stabilite de comun acord cu beneficiarul, prin procesul-verbal de recepție. În cazul în care antreprenorul contestă constatările procesului verbal de recepție preliminară, organul arbitral este competent a verifica realitatea pe baza unei expertize tehnice (Dec. P.A.S. nr. 697/1979 și Hot. nr. 180/1978 a Arbitrajului de Stat Central). În situația cînd antreprenorul refuză a face evaluarea deficiențelor calitative, evaluarea poate fi făcută în mod unilateral de beneficiar. În caz contrar ar trebui să admitem că antreprenorul, prin refuzul său de a face evaluarea, poate împiedica aplicarea normei legale, înlăturînd astfel propria sa răspundere.

Pentru ca obligația antreprenorului de a remedia deficiențele datorate culpei sale să fie adusă la îndeplinire, legea instituie o sancțiune specifică, un instrument juridic eficient, dînd beneficiarului posibilitatea de a retrage din contul unității de construcții-montaj contravaloarea lucrărilor necorespunzătoare calitativ. Retragerea din cont a sumei se face de către banca finanțatoare, în baza evaluării lucrărilor la care s-au constatat vicii făcute de beneficiar și antreprenor. Dacă ultimul refuză, evaluarea se poate face și unilateral de către beneficiar, așa cum s-a arătat mai sus. Lucrarea trebuie transmisă băncii finanțatoare în termen de 15 zile de la încheierea procesului-verbal de recepție. Dacă banca nu retrage din contul antreprenorului valoarea lucrărilor necorespunzătoare, se poate dispune prin hotărîre arbitrală obligarea antreprenorului la restituirea contravalorii lucrărilor. Este de precizat că din contul constructorului se retrage o sumă superioară costului deficiențelor reținute de comisia de recepție și anume contravaloarea întregului articol de lucrări afectat de vicii și nu numai costul remedierii acestora (Dec. P.A.S. nr. 208/1976). În aceasta constă însuși rolul mobilizator și eficient al măsurii instituite de lege (Dec. P.A.S. nr. 1914/1980)

Măsura retragerii din cont nu are numai un rol mobilizator, ci și unul reparatoriu, deoarece beneficiarul poate remedia pe cheltuiala sa deficiențele constatate, utilizînd în acest scop suma retrasă din contul unității de construcții-montaj. Diferența ce exclude cheltuielile efectuate de beneficiar prin forțe proprii se restituie unității de construcții-montaj.

În situația în care antreprenorul întîrzie a executa obligația sau nu procedează la efectuarea remedierii — deși i s-a retras din cont valoarea integrală a lucrărilor calitativ necorespunzătoare și nici beneficiarul nu execută prin forțe proprii recondiționarea necesară; dat fiind că reglementările în vigoare nu prevăd o penalitate specială aplicabilă într-o atare împrejurare, antreprenorul va răspunde cu penalitățile stabilite prin Legea nr. 71/1969 și dacă acestea nu acoperă prejudiciul suferit de beneficiar, antreprenorul va răspunde și pentru daune.

2. CONSTATAREA DEFICIENȚELOR ÎN PERIOADA DE GARANȚIE

În perioada de garanție antreprenorul răspunde de calitatea necorespunzătoare a lucrărilor datorită culpei sale, în baza art. 81 din Legea nr. 8/1977. Perioada de garanție trebuie prevăzută în mod obligatoriu în contract, fiind cuprinsă, astfel, cum prevede art. 59 din Legea nr. 8/1977, între recepția preliminară și recepția finală.

Termenul de garanție este fixat în mod diferențiat de art. 59, alin. 2 din Legea nr. 8/1977 astfel:

— 3 ani pentru construcțiile din sectorul minier, hidroenergetic și baraje;

— 1 an și 6 luni pentru construcțiile de locuințe;

— 1 an pentru construcțiile industriale și toate celelalte categorii de construcții.

Remedierea defectelor de calitate apărute în perioada de garanție se efectuează de către unitatea de construcții-montaj care a executat obiectul recepționat în baza art. 61 din Legea nr. 8/1977.

Admiterea la recepția preliminară nu înlătură răspunderea unității de execuție care este ținută să suporte consecințele omisiunii sale culpabile de a remedia operativ deficiențele și de a completa lucrările lipsă (Dec. P.A.S. nr. 1597/1977).

În perioada de garanție antreprenorul răspunde deci atît pentru viciile aparente cît și pentru cele ascunse (Dec. P.A.S. nr. 1713/1972, culpa sa fiind prezumată de lege, fapt ce are drept efect că beneficiarul nu este obligat a dovedi culpa unității de construcții-montaj, ci numai faptul că lucrările executate nu au, sau nu și-au păstrat însușirile prevăzute în documentația tehnico-economică sau în prescripțiile tehnice. Antreprenorul este apărat de răspundere dacă poate dovedi că deficiențele se datorează uzurii normale sau exploatării necorespunzătoare ori altor cauze pentru care nu este ținut a răspunde.

Unitatea beneficiară sau unitatea care are în folosință (exploatare) obiectivul de investiții este obligată să comunice antreprenorului deficiențele în termen de 20 de zile de la constatarea lor. Dacă termenul nu este respectat, unitatea în cauză este obligată a suporta costul degradărilor suplimentare produse în intervalul de timp ce a depășit cele 20 zile. Antreprenorul este obligat a remedia deficiențele în termene scurte, unitatea beneficiară avînd posibilitatea de a retrage din contul acestuia contravaloarea lucrărilor la care s-au constatat deficiențele de calitate.

După expirarea perioadei de garanție, adică după recepția finală, antreprenorul este ținut a răspunde, în baza art. 90 din Legea nr. 8/1977, pentru viciile ascunse ale obiectivului apărute într-un interval de 10 ani de la predarea construcției, adică din momentul recepției finale. Prevederea sus-citată este vizibil influențată de dispozițiile Codului civil.

În dreptul comun (art. 1423 Cod civil) se face distincție între viciile ascunse neimportante (banale) și viciile ascunse care afectează însăși soliditatea lucrărilor, stabilindu-se în raport de caracteristicile acestora, o răspundere diferențiată care funcționează în raport de importanța viciilor în termen de 3 ani și respectiv 10 ani.

În legea de față reglementarea este mai riguroasă în sensul că pentru orice fel de vicii ascunse (neimportante sau importante) este angrenată răspunderea decenală (de 10 ani) a antreprenorului și proiectantului.

Antreprenorul și proiectantul sînt obligați a suporta costul înlăturării viciilor ascunse, iar dacă beneficiarul a suferit și alte pagube din cauza acestora, răspunderea lor va consta și în repararea prejudiciului.

În astfel de situații, antreprenorul și proiectantul sînt obligați să refacă lucrările și să despăgubească unitatea prejudiciată dacă aceasta a suferit și alte pagube. Repartizarea răspunderii celor două unități se face în raport de gradul de culpabilitate a fiecăreia, în baza art. 76 din Legea nr. 8/1977. În măsura în care remedierea deficiențelor reprezintă o rezolvare mai adecvată, intenția legii nu a fost de a prohibi.

dr. C. JORNESCU

jurisdicții

Unele efecte ale reorganizării asupra competenței

Prin Decretul nr. 265/1981, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini a fost reorganizat, înființîndu-se două ministere: Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini și Ministerul Industriei de Mașini-Unelte, Electrotehnică și Electronică.

În conformitate cu Decretul nr. 207/1981, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini are în subordine directă următoarele centrale industriale și unități asimilate acestora:

— Centrala industrială de utilaj energetic, metalurgic și mașini de ridicat București

— Centrala industrială de utilaj tehnologic și material rulant București

— Centrala industrială de utilaj tehnologic, chimic și rafinării București

— Centrala industrială de utilaj petrolier și minier Ploiești

— Centrala industrială navală Galați

— Centrala industrială de autovehicule pentru transport Brașov

— Centrala industrială de tractoare Brașov

— Centrala industrială de autoturisme Pitești — Colibași

— Centrala industrială de rulmenți și organe de asamblare Brașov

— Grupul de întreprinderi pentru producția de mașini agricole București

— Centrul național al industriei aeronautice române București

— Grupul de întreprinderi pentru producția de vagoane Arad.

În subordinea aceluiași minister se află întreprinderile de comerț exterior „Industrialexportimport" și „Mecanoexportimport" cu sediul în București.

Potrivit Decretului nr. 268/1981, în subordinea directă a Ministerului de Mașini-Unelte, Electrotehnică și Electronică se află următoarele centrale industriale:

— Centrala industrială de mașini-unelte București

— Centrala industrială de mecanică fină București

— Centrala industrială de mașini și utilaje pentru industria ușoară București

— Centrala industrială de mașini și aparataje electrice Craiova

— Centrala industrială de motoare și materiale electronice București

— Centrala industrială de electronică și tehnică de calcul București

— Centrala industrială de echipamente de telecomunicații și automatizări București

— Centrala industrială de echipament special București.

Dispozițiile normative citate au produs efecte și în privința competenței de soluționare a litigiilor cu care era sesizat — la data dispunerii reorganizării — Arbitrajul fostului M.I.C.M.

Astfel, în litigiile în care toate părțile fac parte din sistemul noului minister M.I.M.U.E.E. s-a impus declinarea competenței în favoarea arbitrajului acestui minister.

În situațiile mai frecvente, cînd una dintre părți face parte din sistemul actualului M.I.C.M., iar cealaltă parte — din sistemul M.I.M.U.E.E., s-a impus declinarea competenței în favoarea organelor arbitrajului de stat, în funcție de competența materială a acestor organe. În litigiile avînd valoarea pînă la 100.000 lei, competența revine organelor arbitrale teritoriale, iar pentru litigiile a căror obiect depășește această sumă este competent Arbitrajul de Stat Central. Aceluiași organ arbitral îi revine competența — indiferent de valoare — în cazul litigiilor referitoare la contracte ce se încheie cu privire la produsele destinate exportului sau provenite din import cînd una dintre părți este o întreprindere de comerț exterior (art. 9 din Legea nr. 5/1954).

O situație specială prezintă cererile de reexaminare și de rearbitrare cu care era sesizat Arbitrajul fostului M.I.C.M. la data cînd s-a dispus reorganizarea.

Ne referim, desigur, la ipoteza în care, părțile care, subordonate fostului M.I.C.M. la data primei soluționări a litigiului, prin efectul reorganizării, ajung în subordinea actualului M.I.C.M. și a M.I.M.U.E.E. În acest caz, competența rezolvării cererii de reexaminare nu revine organelor arbitrajului de stat, întrucît fiind vorba de o cale de retractare, competența soluționării cererii de reexaminare aparține arbitrajului care a pronunțat hotărîrea atacată.

Acest arbitraj, examinînd admisibilitatea în principiu a cererii de reexaminare întemeiate pe lipsă de citare sau pe acte noi, o poate admite sau respinge.

Numai în cazul admiterii de reexaminare, pentru unul din motivele menționate, — ceea ce implică desființarea hotărîrii pronunțate anterior — se declină competența în favoarea arbitrajului de stat. Această soluție se impune în considerarea faptului că organul arbitral care pronunțase prima hotărîre nu mai este competent să rezolve litigiul în fond.

Cît privește cererile de rearbitrare, în urma trecerii uneia dintre părțile litigante în subordinea M.I.M.U.E.E. actualul M.I.C.M. nu este competent să le rezolve. Considerăm că în acest caz competența rezolvării cererilor revine — potrivit practicii arbitrale stabilite în materie — primului arbitru de stat sau arbitrilor de stat șefi, în funcție de valoarea litigiului.

I. ICZKOVITS

Întrebări și răspunsuri

● **DUMITRU D. PITARU, Drăgoteşti, Gorj** — Conform certificatului seria B. nr. 465549/1981 rezultă că sînteţi calificat în meseria de electrician, iar conform certificatului nr. 205/1975 a Exploatării miniere Leşul Ursului aveţi şi calificarea de miner (subteran). Acest certificat este valabil. Atît din adresa nr. 2144/1981 a Grupului de secţii foraj şi lucrări geologice speciale Rovinari, cît şi din adresa E. M. Leşul Ursului (4412/1981) rezultă că aţi fost transferat în meseria de lăcătuş mecanic subteran şi nu în aceea de miner. La data transferării puteaţi să solicitaţi rectificarea adresei, în sensul ca să lucraţi în continuare, ca miner în subteran. În prezent încadrarea dv. este legală dar puteţi solicita unităţii să vă încadreze, în măsura posturilor libere existente, ca miner. Conform art. 75 din Legea nr. 57/1974 trebuie să vi se asigure suprafaţa locativă corespunzătoare.

● **D. SĂVULESCU, Oltenița** — Sumele cu care au fost majorate retribuţiile oamenilor muncii, începînd cu data de 15 februarie 1982, pe baza prevederilor art. 1 din Decretul Consiliului de Stat nr. 46 din 12 februarie 1982, nu se iau în calculul indemnizaţiei de concediu. Aceste sume se plătesc însă separat şi pentru perioada cît personalul se află în concediu. Spre pildă, dacă o persoană a lucrat în cursul lunii numai 7 zile şi 18 a fost în concediu de odihnă, primeşte, în afară de indemnizaţia de concediu şi de retribuţia cuvenită pentru zilele lucrate şi suma integrală reprezentînd majorarea lunară.

MOZES DOMBI, Odorheiul Secuiesc — Faţă de prevederile exprese ale Decretului nr. 246/1977, persoana care a avut mai mult de 12 zile de concediu fără plată, indiferent de motivele care au determinat acordarea acestui concediu, pierde dreptul la alocaţia de stat pentru copii, în luna cînd intervine un nou concediu fără plată. După absolvirea Facultăţii de drept (cursuri fără frecvenţă) veţi putea fi încadrat ca jurist, fiind retribuit în condiţiile prevăzute de art. 35 din Legea nr. 57/1974. Pentru absolvenţii învăţămîntului superior de la fără frecvenţă nu se pune problema stagiului. Aceşti absolvenţi sînt retribuiţi, în temeiul art. 35 din legea sus-menţionată, cu retribuţiile prevăzute la lit. a sau b, după caz.

IOSIF LASZLO, Odorheiul Secuiesc — Din datele ce ne-aţi comunicat rezultă că pînă la trecerea dv. în cadrul aceleiaşi unităţi şi funcţie de maistru, de la atelierul turnătorie, nivelul de retribuţie prevăzut pentru ramura siderurgie B la atelierul mecanic (ramura construcţii de maşini) eraţi încadrat la clasa 24 de retribuire. În temeiul prevederilor Decretului Consiliului de Stat nr. 100/1979 — anexa 6 — unitatea avea posibilitatea să vă asigure retribuirea tarifară avută, fără ca această posibilitate să constituie o obligaţie. Faptul că aţi ocupat timp de aproape trei ani postul de maistru la atelierul de turnătorie, dv. fiind absolvent a şcolii de maiştri în specialitatea construcţii de maşini (lăcătuş) nu influenţează negativ aplicarea prevederilor anexei 6 la Decretul nr. 100/1979 care stabileşte posibilitatea stabilirii unei retribuţii apropiate sau cel mult egale pentru personalul trecut, în aceeaşi funcţie, la un compartiment unde se aplică un nivel de retribuţie mai mic.

● **NICOLAE MANOLACHE, Buzău** — Funcţiile de calculator casier şi funcţionar economic (cu excepţia casierilor din unităţile bancare) fac parte din categoria personalului administrativ, astfel că vechimea în asemenea funcţii nu se include în vechimea în specialitate economică (medie). Persoana detaşată la o unitate din altă localitate care beneficiază în perioada detaşării, de indemnizaţia corespunzătoare, nu mai beneficiază de acest drept în perioada cînd este trimisă să urmeze cursuri de specializare cu durata de un an. În această perioadă primeşte drepturile prevăzute de lege pentru cadrele trimise în altă localitate să urmeze cursuri de ridicare a calificării şi specializare cu scoatere din producţie.

● **ELENA BALABAN, Constanţa** — Potrivit celor relatate în scrisoarea dv. în ziua de 13 iunie 1982 v-aţi aflat în incapacitate temporară de muncă, avînd certificat medical pentru perioada 13—16 iunie inclusiv. Programarea concediului dv de odihnă era prevăzută cu începere de la 14 iunie, deci în perioada cînd vă aflaţi în concediu de boală. În această situaţie concediul de odihnă începe cu ziua de 17 iunie sau de la o altă dată — după terminarea concediului de boală — cu care conducerea unităţii cît şi dv. să fiţi de acord.

● **TUDOR VALEA, Gherla** — Sînteţi îndreptăţit să beneficiaţi de prevederile art. 67 alin. 2 din Codul muncii, dacă sînteţi încadrat la aceeaşi categorie tarifară cu aceea avută anterior detaşării dar nivelul de retribuire la unitatea unde aţi fost detaşat este superior. De asemenea, în cazul în care executaţi, în acord, lucrări de categorii tarifare superioare celei în care aţi fost încadrat, aveţi dreptul la retribuirea în acord, corespunzătoare.

● **GRIGORE SAVIN, Rădăuţi** — În perioada cît este în vigoare reglementarea privind blocarea posturilor nu este posibilă delegarea în vederea ocupării unui asemenea post. În consecinţă contabilul principal delegat să îndeplinească funcţia de şef birou (postul fiind blocat în urma pensionării) nu poate beneficia de prevederile art. 74 din Legea nr. 57/1974.

● **ŞTEFAN DARY, Braşov** — În ipoteza în care, constatîndu-se lipsa de temei a suspendării dv. din funcţie s-ar fi revenit asupra acestei măsuri şi aţi fi continuat activitatea pe baza aceluiaşi contract de muncă, aţi fi fost îndreptăţit fie la retribuţia corespunzătoare perioadei de suspendare, fie la indemnizaţia (ajutorul) pentru incapacitatea temporară de muncă. Dacă vi s-a desfăcut contractul de muncă din motive ce nu vă sînt imputabile, aveţi dreptul ca trei luni de la data desfacerii contractului să beneficiaţi de indemnizaţia pentru incapacitatea temporară de muncă. Atunci cînd nu se revine asupra suspendării, iar contractul de muncă se desface ulterior, în perioada suspendării persoana încadrată în muncă, n-are drept la indemnizaţia sus-menţionată.

● **M. RĂILEANU, Iaşi** — În perioada cît acţionează decretul privind blocarea posturilor personalului t.s. din serviciile funcţionale, nu este posibilă promovarea dv. pe un post blocat. Neavînd vechimea în specialitate necesară (opt ani) nu puteţi ocupa funcţia de economist principal. În ipoteza că postul de economist principal n-ar fi blocat, puteţi fi promovată, în condiţiile legii ca economist, postul respectiv transformîndu-se corespunzător.

● **MARIUS ADĂSCĂLIŢEI, Craiova** — Perioada cît aţi fost încadrat pe baza unui contract de muncă, înainte de absolvirea facultăţii se consideră vechime în muncă. După absolvirea cu diplomă, a cursurilor universitare, la repartizarea ca inginer, trebuia să fiţi retribuit cu retribuţia prevăzută pentru al doilea an de activitate, iar după un an cu retribuţia prevăzută la nivelul de bază pentru funcţia ocupată. Întrucît înainte de intrarea în facultate vi s-a desfăcut contractul de muncă, vechimea dv neîntreruptă în muncă şi în aceeaşi unitate se socoteşte numai de la data încadrării la unitatea unde lucraţi şi în prezent.

● **CORNELIA POPA, Oradea** — Ţinînd seama că Decretul nr. 46/1982 se aplică cu începere de la 15 februarie a.c. acordarea gradaţiilor pînă la această dată, cu respectarea prevederilor art. 33 din Legea nr. 57/1974 este conformă cu reglementările în vigoare. Dispoziţia din Decretul nr. 46/1982, referitoare la neacordarea gradaţiilor neavînd caracter retroactiv.

AGENDA SECRETARULUI DE CONSILIU POPULAR

AUTORIZAȚII — ELIBERARE — TAXE

Potrivit art. 22 din Legea nr. 25/1981, privind impozitele și taxele locale, autorizațiile eliberate persoanelor fizice și persoanelor juridice, altele decît unitățile socialiste, pentru construirea, transformarea, modificarea, demolarea, amenajarea și repararea construcțiilor și instalațiilor, alinierea construcțiilor, împărțirea terenurilor și construcțiilor, sau înstrăinarea construcțiilor, eliberarea de copii de pe planurile de construcții sau de pe alte planuri, avize tehnice, ridicări topografice, parcelări și pichetări de terenuri, eliberarea de autorizații de preluare și împărțire a terenurilor de către moștenitori, precum și alte autorizații în acest domeniu, sînt supuse unor taxe, diferențiate în funcție de valoarea construcțiilor sau instalațiilor, suprafața terenurilor și natura serviciilor prestate.

Cuantumul taxelor pentru eliberarea autorizațiilor enumerate este prevăzut de art. 27 din Decretul nr. 425/1981, după cum urmează :

1. Autorizația de construire, transformare, modificare și reparare a construcțiilor, instalațiilor sau pentru amenajări, precum și pentru împărțirea sau înstrăinarea construcțiilor :

Valoarea lucrării sau a construcției — lei —	Taxa — lei —
a) pînă la 50.000	200
b) de la 50.001 pînă la 100 000	300
c) de la 100 001 pînă la 150 000	400
d) de la 150 001 pînă la 200 000	500
e) peste 200 000	600

2. Autorizații de demolare-desființare parțială sau totală de construcții, instalații sau amenajări :

Valoarea construcției a instalației sau a amenajării — lei	Taxa — lei —
a) pînă la 50 000	100
b) de la 50.001 pînă la 200 000	130
c) de la 200 001 pînă la 250 000	160
d) peste 250 000	200

3. Certificate de aliniere și regim de construcții :

Suprafața terenului pentru care se solicită certificatul — mp	Taxa — lei —
a) pînă la 250	150
b) de la 251 pînă la 500	250
c) de la 501 pînă la 750	350
d) de la 751 pînă la 1 000	450
e) peste 1 000	600

4. Autorizații de preluare a terenurilor de către moștenitori sau de împărțire a terenurilor, cîte 50 de lei pentru fiecare autorizație eliberată.

5. Autorizațiile pentru lucrările de instalație de apă, gaz, canal, de fiecare instalație — 50 lei.

6. Copii heliografice de pe planuri cadastrale sau alte asemenea planuri deținute de consiliile populare de fiecare mp de plan :

— la scara 1/500 . . . . . 1 000 lei
— la scara 1/1 000 . . . . . 1 250 lei
— la scara 1/2 000 . . . . . 1 500 lei

7. Avize tehnice necesare obținerii de credite pentru locuințe, după valoarea creditului :

— pînă la 5 000 lei . . . . . 30 lei
— pînă la 10 000 lei . . . . . 50 lei
— de fiecare 10 000 lei sau fracțiune de 10 000 lei în plus, cîte . . . . . 50 lei

8. Eliberarea sau viza anuală a autorizațiilor ce dau dreptul de a executa proiecte în sectorul particular — 300 lei.

9. Alte lucrări :

a) ridicări topografice, pentru fiecare punct — 15 lei.

b) parcelări de terenuri — calcule și proiectări — exclusiv ridicările și aplicarea pe teren, de fiecare parcelă 30 lei.

c) pichetarea de terenuri pentru delimitarea parcelelor, pentru fiecare punct — 10 lei.

Taxele prevăzute la punctele 1 și 2 se calculează pentru clădirile existente în funcție de valoarea la care se face asigurarea prin efectul legii și după valoarea de deviz pentru clădirile, instalațiile și amenajările care urmează a se executa.

Potrivit art. 28 din Decretul 425/1981, taxele se plătesc înainte de eliberarea autorizațiilor sau a certificatelor, dovada plății taxei păstrîndu-se la organul care a eliberat autorizația sau certificatul.

Pentru prelungirea, în condițiile legii, a valabilității autorizațiilor, taxa este de 25 la sută din taxa datorată la eliberarea autorizației.

Vasile ILIE

Vă prezentăm

FABRICA DE BERE „GRIVIȚA“ DIN BUCUREȘTI

„Griviţa“ — una din cele mai vechi fabrici de bere din ţara noastră — a fost fondată în anul 1869, în imediata vecinătate a Gării de Nord. Echipată cu instalaţii rudimentare, ea producea la acea vreme 100 hectolitri de bere pe an.

După naţionalizarea industriei, fabrica a cunoscut o importantă dezvoltare şi modernizare. Acest proces a început cu secţia malţ şi s-a extins la fermentaţie primară, fermentaţie secundară şi îmbuteliere, laboratoare de analize, ateliere de întreţinere etc.

Cea mai importantă realizare a acestei fabrici — datînd din 1965 — este secţia de brasaj (fierbere), de mare capacitate, construită pe şase nivele.

De reţinut că toate secţiile sînt în flux şi dotate cu utilaje la nivelul tehnicii actuale.

În vederea reducerii consumului energetic în procesul de producţie au fost introduse tehnologii noi, moderne — de pildă folosirea la brasaj a enzimelor care permit să se realizeze o zaharificare perfectă. Dotarea fabricii cu trei linii moderne, de mare capacitate şi cu o instalaţie specială de spălare şi îmbuteliere a permis ca 50% din berea produsă să fie îmbuteliată şi livrată în sticle de 500 şi 1000 ml, iar restul în butoaie.

În 1982, Fabrica „Griviţa“ produce 700 mii hectolitri de bere, de calitate superioară şi într-o gamă diversificată: bere blondă „Gambrinus“ de 12°, bere de 12,5°, bere blondă „Basarab“ de 13°, bere blondă „Cazino“ de 14°, bere brună de 13,5° şi bere „Porter“ de 20°. Reţetele folosite conferă produselor reale calităţi nutritive, prin conţinutul în complexul de vitamine B al malţului rezultat din orz, orzoaică, germinată, porumb şi hamei. De aceea, berea „Griviţa“ este mult apreciată de consumatori.

Subprodusele (din care unele erau considerate, odinioară, deşeuri neutilizabile) sînt pe deplin valorificate: neghina, drojdia de bere pentru uz alimentar şi cea livrată Întreprinderii „Biofarm“ pentru producţia de medicamente, borhotul atît de solicitat în agricultură. Pe această cale, fabrica aduce zilnic statului un venit de 1 milion de lei.

I. VASILESCU

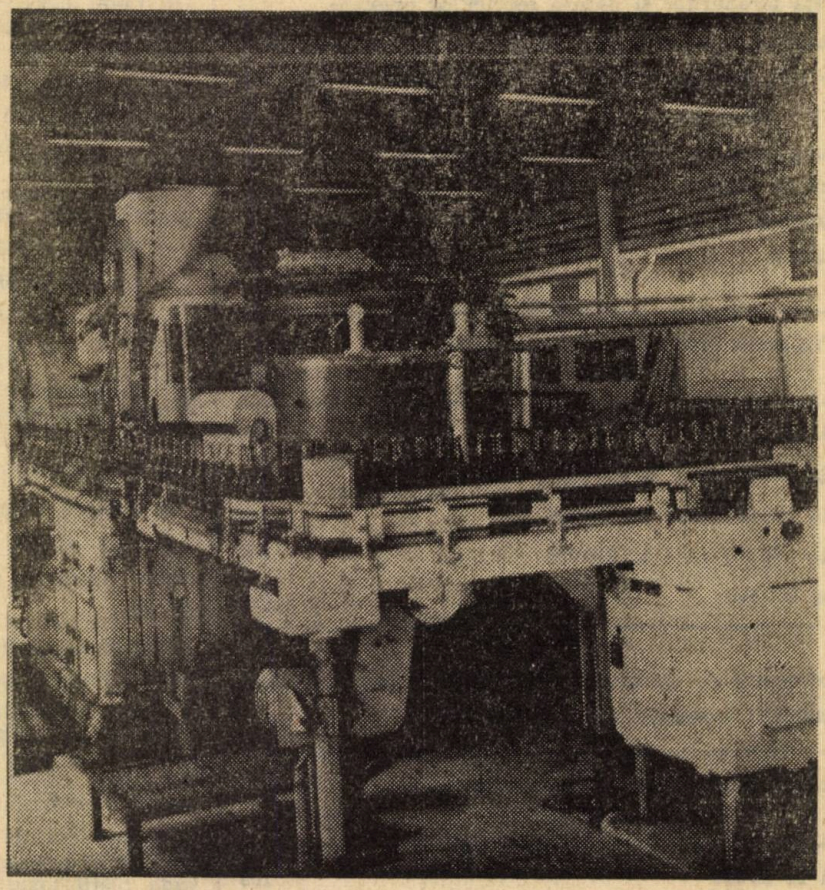

Linia de îmbuteliere

Tiparul: I. P. „Informaţia“

„Anul acesta avem o producție bună și trebuie să asigurăm o bună aprovizionare a populației, precum și satisfacerea necesităților industriei și a altor cerințe, inclusiv exportul".

NICOLAE CEAUȘESCU

(din Cuvîntarea la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 19—20 august 1982)

Agricultura noastră are capacitatea de a realiza și depăși producțiile planificate

CONSFĂTUIREA DE LUCRU **de la C.C. al P.C.R. pe problemele activității din agricultură** (19—20 august a.c.), organizată din inițiativa tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** se înscrie în cadrul dialogului pe care secretarul general al partidului îl poartă permanent cu activul de partid, cu cadrele de conducere și oamenii muncii din agricultură, în vederea stabilirii celor mai potrivite măsuri menite să asigure înfăptuirea neabătută a hotărîrilor Congresului al XII-lea al P.C.R. privind dezvoltarea accelerată a acestei ramuri prioritare a economiei naționale, înfăptuirea noii revoluții agrare.

Desfășurîndu-se imediat după încheierea recoltatului cerealelor păioase și înaintea declanșării campaniei agricole de toamnă, consfătuirea a avut drept obiectiv analiza activității din prima parte a anului pentru realizarea planului producției agricole, a rezultatelor obținute la producția de grîu, orz și la alte culturi, a livrărilor de produse agroalimentare la fondul de stat, stabilirea măsurilor necesare desfășurării în cele mai bune condiții a recoltărilor și însămînțărilor de toamnă, pregătirea temeinică a producției anului viitor.

Caracterul de lucru, de înaltă responsabilitate și exigență a determinat ca în plenul consfătuirii și în cadrul lucrărilor pe grupe să se examineze concret, cu fiecare județ, în spirit critic și autocritic, activitatea desfășurată, neajunsurile manifestate, cauzele acestora și măsurile care trebuie întreprinse în continuare pentru folosirea integrală și cu eficiență sporită a fondului funciar, a bazei tehnico-materiale, întărirea ordinii și disciplinei, a creșterii responsabilității, mobilizarea și concentrarea tuturor forțelor și mijloacelor existente pentru înfăptuirea noii revoluții agrare.

Document de deosebită însemnătate, atît prin analiza multilaterală a muncii de pînă acum, prin relevarea cauzelor de esență ale unor rămîneri în urmă, cît mai cu seamă prin indicațiile concrete care vizează perfecționarea multilaterală a activității, **Cuvîntarea rostită la consfătuire de tovarășul Nicolae Ceaușescu reprezintă, pentru toți oamenii muncii din agricultură, pentru conducerea ramurii, pentru organele județene un mobilizator program de lucru,** cu implicații imediate în ce privește organizarea și desfășurarea lucrărilor din perioada ce urmează, dar și cu bogate și prețioase învățăminte referitoare la îmbunătățirea stilului și metodelor de muncă, funcționarea eficientă a sistemului de autoconducere și autogospodărire la nivel județean, creșterea rolului cooperativelor agricole de producție, al consiliilor unice agroindustriale.

Recolta de cereale păioase : rezultate globale bune, recorduri semnificative, dar și rămîneri în urmă

CREȘTEREA continuă a producției de cereale constituie unul din obiectivele prioritare ale politicii noastre agrare, datorită rolului important pe care acestea îl au în alimentația populației și în sporirea producției animale. Cu toate condițiile naturale nu dintre cele mai favorabile, **recolta din acest an poate fi apreciată ca bună ; există condiții pentru a realiza prevederile planului și a depăși 1 000 kg de cereale pe locuitor.**

În ce privește producția de cereale păioase, ea se ridică la peste 9 milioane de tone, din care la grîu peste 6 milioane de tone.

Un număr de 20 județe au îndeplinit și depășit producțiile planificate la **grîu,** pe locuri fruntașe situîndu-se județele Prahova, Dîmbovița, Argeș, Dolj, Teleorman, Ialomița, Olt și altele. În unitățile agricole unde s-au respectat cu strictețe tehnologiile, unde a fost folosită eficient baza tehnico-materială și s-a muncit organizat, cu pasiune profesională și spirit de răspundere, s-au obținut producții mari, demonstrîndu-se potențialul ridicat pe care îl are agricultura noastră socialistă. Așa, de exemplu, 74 de I.A.S.-uri și C.A.P.-uri au depășit 5 000 kg de grîu la hectar, aproape 450 de unități au realizat peste 4 000 kg/ha, iar alte aproape 1 450 — peste 3 000 kg/ha. A crescut numărul unităților care au obținut producții record de peste 6 000 kg/ha, în această categorie situîndu-se, de pildă, C.A.P.-urile „Ogorul" și „Avîntul" din Pecica (Arad), Scornicești (Olt), C.A.P. Dor Mărunt (Călărași), C.A.P. Gheorghița (Prahova), Otopeni (București), Nerău (Timiș), Lanurile (Constanța), I.A.S. Topraisar (Constanța).

Și la **orz** sînt de menționat producțiile bune obținute de județele Teleorman, Constanța, Călărași, Brăila, Olt, Ialomița, care au depășit 4 000 kg/ha. Cooperativele agricole de producție Țigănești, Alexandria, Beciu, Beiu (Teleorman), Giuvărăști, Obîrșia, Stornești, Băbiceni (Olt), Tariverde, Corbu de Sus, Nazarcea, Dărăbani (Constanța), Gurbănești (Călărași), au recoltat peste 6 000 kg la hectar.

Aceste rezultate sînt rodul strădaniei mecanizatorilor, cooperatorilor, specialiștilor, ale tuturor oamenilor muncii de pe ogoare, care au aplicat tehnologiile de producție stabilite și au utilizat mai deplin și eficient baza tehnico-materială pusă la dispoziția agriculturii. Complexul de măsuri luate de conducerea de partid și de stat pentru perfecționarea activității din agricultură, a organizării și retribuirii muncii, stimularea producătorilor prin creșterea prețurilor de contractare și achiziție a produselor și alte reglementări au constituit un factor determinant în amplificarea energiilor creatoare ale oamenilor muncii de pe ogoare pentru obținerea unor recolte mai bune.

Producția de cereale păioase, deși superioară celor din anul trecut, este totuși sub nivelul planificat, agricultura rămînînd datoare cu cantități însemnate de grîu și orz. După cum s-a apreciat la consfătuire, această situație este o urmare a randamentelor scăzute înregistrate în unele județe și unități. În județul Timiș, de exemplu, producția medie a fost de numai 2 355 kg/ha, deoarece lucrările nu au fost efectuate la timp, la arături nu s-au respectat adîncimea și alte condiții de calitate, nu s-a asigurat densitatea stabilită și s-a depășit perioada optimă de însămînțare. Producții slabe s-au înregistrat și în alte județe, ca Arad, Bihor, Botoșani, Sălaj, Suceava ș.a. Multe unități au avut producții mici, de sub 2 000 kg/ha.

În cadrul consfătuirii, participanții la dezbateri au arătat că răspunderea pentru nerealizarea producțiilor planificate revine în primul rînd cadrelor de conducere și specialiștilor din unități, care n-au luat cele mai potrivite măsuri organizatorice, tehnice și de programare, astfel că nu s-au respectat tehnologiile indicate, s-au efectuat arături superficiale și neuniforme, cu resturi vegetale la suprafață, au fost însămînțate suprafețe mari de grîu după grîu (mai ales în zonele colinare), nu s-a respectat perioada optimă de însămînțare, s-au folosit semințe

de slabă calitate și nu s-a realizat densitatea stabilită, au apărut deficiențe la recoltare, cu consecințe negative asupra producției. A rezultat că această stare de lucruri este o consecință și a nivelului defectuos în care organele locale și specialiștii din minister au acționat pentru a imprima în fiecare unitate agricolă ordinea și disciplina necesare pentru întărirea răspunderii tuturor cadrelor care au atribuții și sarcini în domeniul agriculturii. Participanții la dezbatere și-au exprimat hotărîrea de a acționa cu toată fermitatea, în spiritul recomandărilor și sarcinilor formulate de secretarul general al partidului, pentru lichidarea grabnică a neajunsurilor și îmbunătățirea radicală a întregii activități din agricultură.

Pe primul plan al preocupărilor actuale : pregătirea, organizarea și desfășurarea exemplară a campaniei agricole de toamnă

PRIN VOLUMUL mare de muncă, diversitatea și complexitatea ridicată a lucrărilor, apropiata campanie agricolă de toamnă (de fapt, unele lucrări aferente încep încă de pe acum) solicită eforturi deosebite, fiind necesară mobilizarea întregii forțe mecanice și umane, pentru ca, pe baza unei organizări exemplare, **însămînțările și recoltările din toamna acestui an să fie făcute la timp și fără pierderi.**

În această toamnă avem de recoltat producția de pe mai mult de 4 milioane hectare și de transportat aproape 80 milioane tone de produse. Recolta de porumb, legume, sfeclă, cartofi, fructe și struguri este bună și ea trebuie să fie recoltată la timp și fără pierderi. Dispunem de o bază tehnică puternică, ceea ce permite ca recoltarea la floarea-soarelui să se poată realiza în 12 zile, la soia în 10 zile, la porumbul boabe în 30 de zile, la sfecla de zahăr în 45 de zile, la cartofii de toamnă în 25 de zile.

Programul campaniei agricole de toamnă prevede sarcini, termene și responsabilități pentru mobilizarea tuturor mijloacelor ce vor acționa la buna desfășurare a lucrărilor de recoltare, transport, depozitare și paza recoltei. Revizuirea și repararea tuturor mașinilor și utilajelor care vor intra în campanie ar trebui să fie deja realizate pînă acum; nu trebuie însă neglijată nici punerea în stare de funcționare și dotarea corespunzătoare a autoatelierelor și remorcilor atelier, necesare pentru remedierea operativă a defecțiunilor ce pot apărea în timpul lucrărilor. O problemă de importanță majoră o constituie asigurarea forței de muncă necesară executării manuale a unor lucrări. Trebuie acordată o atenție deosebită recoltării fără pierderi a tuturor produselor, dîndu-se prioritate solelor din apropierea localităților și celor situate la distanțe mari de căile de acces permanent practicabile, identificării și pregătirii spațiilor necesare depozitării întregii producții de porumb, pentru evitarea degradării acesteia. Transportul producției la bazele de recepție se va face direct din cîmp, în conformitate cu graficele ce se întocmesc de către baze cu unitățile producătoare.

Așa cum a indicat la consfătuire tovarășul Nicolae Ceaușescu, anul viitor va trebui să realizăm o producție de cereale păioase de 10,5—11 milioane de tone și randamente ridicate la hectar : în medie 4 000 kg la orz și 3 500 kg la grîu. **Recolta anului următor se hotărăște în această toamnă,** cînd sînt de executat arături și însămînțări pe 3,6 milioane hectare și ogoare de toamnă pe mai mult de 4,5 milioane hectare.

Experiența de pînă acum a arătat că rolul hotărîtor în obținerea unei recolte mari îl are **realizarea la timp și în condiții bune a însămînțărilor de toamnă și a arăturilor adînci.** Tocmai de aceea, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că pentru a asigura recolte bune, hotărîtor este ca toate lucrările — începînd cu arăturile — să fie realizate de calitate corespunzătoare și la timp, pentru a putea obține o producție pe măsura posibilităților agriculturii noastre socialiste. Participanții la consfătuire au arătat că au fost identificate terenurile pe care se vor însămînța culturile de toamnă și că există condiții pentru o pregătire temeinică a solului, asigurîndu-se intervale de cel puțin 15 zile între arătură și însămînțări. Respectarea și încadrarea în epoca optimă de însămînțat garantează realizarea producțiilor prevăzute, deoarece se știe că fiecare zi de întîrziere scade producția cu un procent. Așa cum a indicat secretarul general al partidului, este necesar să se precizeze mai bine adîncimea de însămînțat, pentru că însămînțarea la suprafață a dus și duce la pierderi foarte mari, iarna și primăvara.

Densitatea plantelor are un rol hotărîtor în asigurarea unei producții ridicate; de aici rezultă necesitatea de a se asigura cel puțin 600 plante pe metru pătrat la grîu, respectarea distanțelor între rînduri, repartizarea cît mai uniformă a semințelor.

La consfătuire au fost criticate Academia de Științe Agricole și Silvice și Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, pentru că nu a asigurat cantități suficiente de semințe de calitate, din soiuri de înaltă productivitate și verigi superioare. În vederea eliminării acestor deficiențe, pentru constanța producției și eșalonarea recoltării, au fost luate măsuri ca în fiecare unitate să fie cultivate 3—4 soiuri de grîu, din care 70—75% soiuri timpurii și 20—25% soiuri mijlocii. Întreaga cantitate de sămînță face parte din categoria biologică I_1 și I_2 (înmulțirile 1 și 2) și este în curs de condiționare și pregătire, corespunzător normelor de calitate în vigoare.

Pentru asigurarea semințelor de grîu și orz necesare în toamna anului viitor, se va însămînța în această toamnă, în loturi semincere, o proporție mai mare din soiurile mijlocii și din grupe biologice care să permită însămînțarea în 1983 a cel puțin 42% cu sămînță de elită și I_1.

Dispunem de un număr suficient de tractoare și mașini, care permit efectuarea lucrărilor într-o perioadă foarte scurtă. Este însă necesar să se realizeze întocmai programul de încheiere a mecanizării lucrărilor agricole pînă în 1985. Totodată, în activitatea de mecanizare — în care s-au obținut rezultate pozitive — trebuie încă aduse îmbunătățiri, întărindu-se controlul și disciplina. Stațiunile de mecanizare sînt datoare să-și exercite rolul hotărîtor ce le revine privind calitatea, respectarea adîncimii arăturilor, pregătirea temeinică a solului.

În tehnologia culturilor de cereale păioase, **folosirea după criterii științifice și economice a îngrășămintelor** — în completarea fertilizării naturale și amendării — constituie una din verigile importante de sporire a producției. În anul viitor, agricultura noastră va dispune de circa 180 kg de îngrășăminte chimice pe hectarul arabil. Pentru înfăptuirea indicațiilor date de secretarul general al partidului se impune ca laboratoarele de pedologie și agrochimie să stabilească normele de fertilizare, pe baza analizelor de sol, pentru a determina corect dozele, în ce privește atît cantitățile cît și raportul între elementele fertilizante, în corelare cu nivelul producției urmărite, rezerva de apă asigurată și celelalte elemente tehnologice. Ținînd seama de unele deficiențe constatate, la consfătuire s-a subliniat că este mult mai utilă pentru culturi o doză mai mică, dar echilibrată, aplicată uniform și încorporată corespunzător, decît cantități mari aplicate în afara perioadei de utilizare economică. Chiar din această toamnă, a indicat tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe semănăturile actuale trebuie să se lucreze cu instalațiile corespunzătoare pentru a asigura ca îngrășămintele să fie introduse în sol odată cu însămînțările.

Lunile ce urmează vor solicita un mare volum de muncă pentru **strîngerea și depozitarea furajelor,** acțiune prioritară pentru realizarea producției animale. Sînt rămîneri în urmă în îndeplinirea programului de însilozări și depozitarea fînurilor și grosierelor, ceea ce impune luarea unor măsuri energice pentru recoltarea, strîngerea și depozitarea tuturor resurselor furajere. La consfătuire s-a subliniat necesitatea strîngerii porumbului pentru pastă, a capitulelor de floarea-soarelui, cocenilor de porumb ,și a altor resurse furajere, care pot aduce un aport mai mare la hrănirea echilibrată și îndestulătoare a animalelor.

Îndeplinirea exemplară a marilor sarcini ce revin agriculturii în cincinalul noii revoluții agrare necesită perfecționarea continuă a pregătirii tuturor cadrelor din agricultură, stabilirea de noi măsuri de stimulare și permanentizare a celor ce lucrează în această ramură, o conducere unitară la nivelul județului, un stil de muncă nou, creșterea spiritului de răspundere, pasiune în muncă, hotărîrea de a asigura realizarea în întregime a programelor aprobate de conducerea de partid și de stat.

Conștienți de răspunderea ce o poartă în rezolvarea marilor sarcini ce revin agriculturii, mobilizați de indicațiile și orientările date în magistrala Cuvîntare rostită de secretarul general al partidului, participanții la consfătuirea de lucru s-au angajat, în numele întregii țărănimi, că vor munci mai bine, mai organizat, într-un spirit de disciplină și ordine, pentru realizarea în cele mai bune condiții a tuturor sarcinilor ce le revin, astfel ca agricultura să-și aducă contribuția — pe măsura marilor resurse pe care le are — la progresul continuu al economiei naționale.

Ilie O. POPESCU

Reducerea decalajelor economice, trăsătură fundamentală a progresului României (II)

ROLUL HOTĂRÎTOR în dezvoltarea economică a României și în reducerea decalajelor față de țările dezvoltate l-a jucat și îl joacă politica de industrializare socialistă promovată cu consecvență de partidul nostru, în strînsă concordanță cu condițiile concrete ale țării noastre și cu exigențele revoluției tehnico-științifice contemporane. Experiența celor peste trei decenii de edificare a noii orînduiri sociale demonstrează în mod concret și elocvent, justețea orientării adoptate de partidul nostru în acest domeniu, punînd, totodată, în evidență, falsitatea și caracterul tendențios al teoriilor, mai vechi sau mai noi, potrivit cărora România nu trebuia să opteze pentru industrializare. Așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie a.c., dacă România, trecînd pe calea construcției socialiste, nu ar fi acționat pentru dezvoltarea puternică a forțelor de producție, pentru realizarea unei industrii moderne, pe baza tehnicii celei mai avansate, ea ar fi rămas în continuare o țară slab dezvoltată, dependentă de țările dezvoltate. În lumina acestei experiențe a țării noastre, precum și a experienței mondiale, se impune concluzia că, așa cum sublinia secretarul general al partidului nostru, dezvoltarea puternică a industriei socialiste, amplasarea forțelor de producție și progresul industriei în toate județele au constituit și constituie factorul esențial al victoriei socialismului, al trecerii la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a țării spre comunism.

Structură modernă și niveluri ridicate la producția industrială

DINAMISMUL înalt înregistrat de industria românească în anii socialismului — ritmul mediu anual de creștere a producției industriale în perioada 1951—1980 — a fost de 12,3%, depășind de 2—3 ori ritmurile înregistrate de țările dezvoltate — și marile schimbări care au avut loc în structura producției industriale, prin apariția și dezvoltarea puternică a unor ramuri de bază și noi, inexistente sau puțin dezvoltate în trecut, au condus la creșterea puternică a potențialului industrial al României și la modificarea locului ocupat de industria României în ansamblul mondial. Potrivit calculelor făcute de economiști din D.C.S.[3]), ponderea României în producția industrială mondială era în anul 1979 de circa 1,5%, de trei ori mai mare decît ponderea țării noastre în populația mondială (0,5%). În cadrul structurii pe ramuri, ponderi superioare celei pe ansamblul industriei în producția mondială au rezultat, potrivit acelorași calcule, pentru ramurile industriei metalurgice (3,2%), construcții de mașini (2,8%), chimie și prelucrarea țițeiului (2,2%), textilă (2,2%), confecții, pielărie, blănărie și încălțăminte (2,1%), materiale de construcții (1,7%).

În orientarea politicii de industrializare în conformitate cu cerințele și condițiile concrete ale țării noastre, precum și cu tendințele imprimate de revoluția tehnico-științifică contemporană, un rol de excepțională însemnătate îl dețin Congresul al IX-lea al partidului și lucrările secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care au imprimat noi direcții și trăsături deosebite procesului de dezvoltare a industriei. Caracteristica esențială a acestui proces o reprezintă accentuarea modernizării producției industriale prin dezvoltarea mai accentuată a ramurilor și subramurilor determinante pentru progresul economic al țării și pentru valorificarea superioară a resurselor materiale și a potențialului uman. În acest cadru, ponderea metalurgiei, construcțiilor de mașini și chimiei în totalul producției industriale a sporit de la 23,9% în 1950, la 39,4% în 1965 și la peste 51% în 1981.

Ca urmare, se constată o tendință pronunțată de apropiere a structurii pe ramură a industriei, comparativ cu țările dezvoltate din punct de vedere economic. Astfel, ponderea industriei constructoare de mașini în totalul producției industriale a României — care a crescut de la 13,3% în 1950 la 35% în 1980 — situează țara noastră, din acest punct de vedere, alături de R. D. Germană (33,8%), R. F. Germania (34,3%), Regatul Unit (32,9%), Cehoslovacia (29,9%). De asemenea, ponderea industriei chimice în totalul producției industriale — care era în 1980 de 8,7% — s-a apropiat sensibil de cea pe care o are această ramură în țările socialiste cu o industrie dezvoltată (R.D.G. — 10,8%, Cehoslovacia — 8,5%, U.R.S.S. — 7,5%).

Ca urmare a dezvoltării puternice și a diversificării producției industriale, s-a îmbunătățit continuu locul pe care-l ocupă țara noastră și în ceea ce privește producția unor produse industriale de bază. Aceasta și-a găsit expresia — așa cum s-a arătat și în Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara lărgită din iunie a C.C. al partidului — în apropierea față de țările dezvoltate din punct de vedere economic a nivelurilor pe locuitor la o serie de produse fizice, cum sînt : producția de oțel, tractoare, autocamioane, vagoane de marfă, îngrășăminte chimice, fire și fibre chimice, mase plastice, cauciuc sintetic, frigidere, televizoare, aparate de radio, țesături, încălțăminte, produse alimentare.

Pentru caracterizarea mai cuprinzătoare a intensității procesului de apropiere față de țările dezvoltate și a eforturilor

Tabelul nr. 3

Evoluția producției pe locuitor la unele produse industriale comparativ cu producția pe plan mondial și în unele țări dezvoltate

	Anii	Energie electrică	Oțel	Televizoare	Fibre și fire chimice	Țesături	Încălțăminte
		kWh	kg	buc./1000 loc.	kg	mp	perechi
	1950	130	34	—	0,1	12	1
	1960	416	98	—	0,2	18	2
România	1970	1 732	322	14	4,0	30	3
	1975	2 529	449	24	7	41	4
	1980	3 040	593	24	9,0	52	5
Media	1960	789	116	6,1	1,1	22,7	...
mondială	1970	1 391	165	13,0	2,3	22,0	...
	1975	1 653	162	12,4	2,6	19,8	...
	1980	1 841	155	14	3,1	19,3	...
	1950	1 251	327	...	...	...	
Anglia	1960	2 607	470	40,7	5,1	46	3,3
	1970	4 485	510	39,9	10,7	30	3,3
	1975	4 855	359	38	10,0	24,1	2,8
	1980	5 112	203	44	8,1	19,2	2,9*)
	1950	749	252	...	...	...	
	1960	1 791	496	19,3	4,6	52,5	4,2
Cehoslovacia	1970	3 151	801	26,7	7,1	56,5	7,2
	1975	4 014	970	30,8	9,5	58,7	7,7
	1980	4 747	994	25,4	10,8	59,0	7,0
	1950	791	207	...	...	...	
	1960	1 644	378	14,3	3,6	50,5	3,4
Franța	1970	2 771	468	29,8	6,0	41,0	3,8
	1975	3 396	408	30,5	5,6	36,3*)	5,0
	1980	4 791	431	34,5	5,2	36,5	2,8*)
	1950	1 059	69	...	...	...	
	1960	2 338	218	24,2	9,0	39,0	3,3
R.D.G.	1970	3 966	296	22,3	12,6	43,0	4,6
	1975	5 015	384	30,2	16,7	44,2	4,7
	1980	5 904	437	34,7	17,5	44,9	4,7
	1950	929	253	...	...	...	
	1960	2 179	641	40,7	5,3	43,2	3,6
R.F.G.	1970	4 152	770	50,2	12,4	37,4	3,3
	1975	5 948	675	56,1	12,5	42,5*)	1,8
	1980	6 069	737	74,0	14,7	31,6	2,1*)
	1950	528	50	...	...	...	
Italia	1960	1 120	164	14,5	3,9	40,8	1,8
	1970	2 180	322	30,7	7,9	29,9	6,7
	1975	2 615	391	28,1	7,4	30,1*)	5,4
	1980	3 264	465	35,5	8,2	35,9	7,0*)

*) 1979

[3]) A. Ionescu, V. Dumitrescu, I. Dumitrescu, E. Specht : „Evoluția, structura și locul industriei românești în industria mondială". În Revista de statistică nr. 7, iulie 1961

mari făcute de poporul nostru, sub conducerea partidului, trebuie notat că înainte de război, ca dealtfel și la începutul procesului de construcție a socialismului (vezi și tabelul nr. 3) la unele produse de bază ale industriei, România se afla la un nivel sensibil sub media mondială și cu mult în urma țărilor dezvoltate din punct de vedere industrial. Astfel, la sfîrșitul deceniului al patrulea al secolului nostru, producția pe locuitor la energie electrică era în România de 12,7 ori mai mică decît în R.F. Germania, de peste 12 ori mai mică față de Anglia și de aproape 12 ori mai mică în comparație cu Belgia ; producția de oțel pe locuitor era de peste 26 ori mai mică în comparație cu R. F. Germania, de peste 33 ori mai mică în comparație cu Belgia și de peste 19 ori mai redusă față de Anglia [4]). Ca urmare, erau deosebit de mari și decalajele la consumul anual de fier și produse din fier — majoritatea covîrșitoare a mijloacelor de muncă necesare înzestrării tehnice a economiei era procurată din import, ceea ce făcea ca în „Enciclopedia României" să se consemneze că „industria mijloacelor de producție nu este într-atît de dezvoltată în țară la noi — și, ca atare, importul utilajului nostru industrial rămîne pe primul plan" (vol. III, pag. 827).

Din analiza evoluției procesului de industrializare și de apropiere a României de țările dezvoltate se pot desprinde următoarele două momente esențiale. Primul relevă că deceniul 1960—1970 a fost perioada în care țara noastră a ajuns și a depășit sensibil nivelul mediu al producției pe plan mondial la cea mai mare parte a produselor de bază ale industriei (vezi și tabelul nr. 3). În ceea ce privește situația față de țările dezvoltate din punct de vedere industrial, atît anii '50, cît și anii '60 s-au caracterizat numai prin reducerea decalajelor relative, exprimate în raportul dintre producția pe locuitor a țărilor comparate, decalajele exprimate în mărimi absolute rămînînd neschimbate sau înregistrînd chiar o creștere importantă. De exemplu, la producția de energie electrică dacă în 1950 nivelul acesteia pe locuitor în România reprezenta 16% față de producția pe locuitor a Franței, în 1970 producția pe locuitor a țării noastre a ajuns să reprezinte 62,5% din cea a Franței, dar decalajul absolut între cei doi indicatori a sporit de la 661 kWh pe locuitor în 1950 la 1 039 kWh în 1970. De asemenea, la producția de țesături pe locuitor, decalajul relativ față de Cehoslovacia s-a redus de la 34,6% în 1960 la 53,5% în 1970, în timp ce decalajul absolut a rămas la un nivel apreciabil (34 mp pe locuitor în 1960 și 26,5 mp pe locuitor în 1970) chiar dacă el a înregistrat o anumită reducere.

Deceniul anilor '70 — cel de al doilea moment de care aminteam — a marcat extinderea și accentuarea tendinței de reducere nu numai a decalajelor relative, ci și a decalajelor absolute față de țările dezvoltate, la un mare număr de produse industriale pe locuitor. Dacă ne referim la datele prezentate tot în tabelul nr. 3, decalajul absolut față de toate țările luate în comparație s-a redus în 1980 la producția de oțel, fire și fibre chimice, țesături și încălțăminte, iar față de unele țări și la televizoare. Pe această bază, România a ajuns din urmă sau chiar a depășit multe țări dezvoltate din punct de vedere industrial : la oțel (Suedia, Marea Britanie, S.U.A., U.R.S.S., Olanda), cauciuc sintetic (Cehoslovacia, Italia, Marea Britanie), fire și fibre sintetice (Austria, Canada, Cehoslovacia, Franța), aparate de radio (Canada, Cehoslovacia, Italia, Marea Britanie), țesături de bumbac (Japonia, R. D. Germană), țesături de lînă (Marea Britanie, Japonia, R. F. Germania) etc.

Așa cum se subliniază în documentele partidului nostru, depășirea stării de țară în curs de dezvoltare și trecerea României la cea de țară cu dezvoltare economică medie impun dezvoltarea și modernizarea în continuare a industriei, ca factor hotărîtor al progresului economico-social al țării. Cu atît mai mult cu cît la unele produse industriale (energie electrică, unele produse ale ramurilor de virf ale industriei) diferențele care separă România de țările dezvoltate au încă dimensiuni importante, iar reducerea decalajelor relative nu este încă însoțită și de reducerea decalajelor absolute. De exemplu, după unele estimații, față de România, producția de mașini-unelte pe locuitor este de 5 ori mai mare în R.F. Germania și de 2 ori în Japonia. Înfăptuirea prevederilor actualului cincinal va reduce în continuare decalajele față de țările dezvoltate (vezi tabelul nr. 4).

Caracteristica esențială a procesului de apropiere față de țările industriale, pe baza înfăptuirii prevederilor Congresului al XII-lea al partidului pentru actualul cincinal și, în general, pentru actualul deceniu constă, pe de o parte, în accelerarea procesului de dezvoltare a bazei proprii de materii prime și energie, iar pe de altă parte în accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării industriale, prin creșterea prioritară a ramurilor și subramurilor de înaltă tehnicitate, care valorifică superior resursele de materii prime și energie. Orientările și prioritățile care definesc actuala etapă de industrializare a țării sînt fundamentate pe nevoile și posibilitățile actuale ale economiei noastre ; ele țin seama, totodată, de conjuncturа economică internațională, de fenomenele negative cu caracter destabilizator din economia mondială, de cerințele adaptării operative a economiei românești la restricțiile impuse de criza energetică și de materii prime. Toate acestea își pun amprenta pe întregul sistem al opțiunilor privind dezvoltarea industriei noastre, locul central ocupîndu-l dezvoltarea mai puternică a ramurilor prelucrătoare cu consumuri energetice și de materii prime mici, precum și ridicarea calității produselor industriale, a parametrilor tehnici și economici ai acestora. Aceste orientări și exigențe se răsfrîng și asupra procesului de apropiere față de țările dezvoltate din punct de vedere economic.

[4]) Progresul economic în România, 1877—1977, Editura politică, 1977, pag. 421

Tabelul nr. 4

Producția pe locuitor a României prevăzută pentru anul 1985 față de producția realizată în prezent de unele țări dezvoltate
(%)

	Energie electrică	Îngrășăminte chimice	Cauciuc sintetic	Autoturisme
Cehoslovacia	85	266	469	95
R.D. Germană	65	75	197	111
U.R.S.S.	75	250	...	165
Franța	84	220	181	16
R.F. Germania	62	284	254	18
Italia	119	560	389	40
Japonia	75	112	191	21
Marea Britanie	71	672	366	59
S.U.A.	37	220	159	31

Agricultura : de la transformări social-economice înnoitoare la o revoluție în domeniul producției

CA și în industrie, în agricultură România a avut de recuperat mari rămîneri în urmă, față de țările dezvoltate, în domeniul înzestrării tehnice, al organizării sociale a producției și în consecință al producției. Potrivit unor calcule, valoarea mașinilor și uneltelor ce reveneau la hectar în țara noastră era în 1939 de 4,5 ori mai mică în comparație cu Elveția, iar ponderea energiei de origine animală reprezenta peste 86% ; la un tractor, reveneau în medie, 2 493 de hectare. Ca urmare, recolta medie la hectar era de 10,2 chintale la grîu și secară, 10,4 chintale la porumb, 148 chintale la sfecla de zahăr și 77 chintale la cartofi (media anilor 1934—1938).

Construcția socialistă a adus mari transformări atît în domeniul relațiilor de proprietate și al organizării sociale, cît și în cel al bazei tehnico-materiale a agriculturii. Pe baza făuririi unei industrii naționale de tractoare și mașini agricole, precum și de îngrășăminte chimice, s-au schimbat substanțial condițiile materiale, ale producției agricole. Ca urmare a creșterii și diversificării producției de tractoare, suprafața arabilă ce revine la un tractor fizic s-a redus de la 956 ha în 1948, la 63 ha în 1981, iar cantitatea de îngrășăminte chimice (substanță activă) folosită în medie la un ha teren arabil a crescut de la circa 2,5 kg în 1950 la 27 kg în 1965 și la 110 kg în 1981. Aceste realizări, care deosebesc principial starea actuală a agriculturii românești față de perioada interbelică, nu se explică doar prin „legea progresului", adesea invocată de comentatori de peste granită care vor să pună în umbră cuceririle socialismului. Ele sînt, înainte de toate, rezultatul politicii partidului de trecere pe noi baze sociale, economice și tehnice, a satului românesc, al opțiunii pentru realizarea unui nou tip de agricultură, de civilizație materială, spirituală.

Pe fondul acestor opțiuni, producția globală agricolă a crescut sensibil, aceasta fiind în prezent de peste două ori și jumătate mai mare în comparație cu anul 1938 și de trei ori și jumătate mai mare în comparație cu 1950. În acest cadru producția anuală de cereale a sporit de la 5,1 milioane tone în 1950 la 12,6 milioane în 1965 și la 20 milioane în anul trecut. Calculată pe locuitor, producția totală de cereale a crescut de la 315 kg în 1950 la peste 900 kg în 1980 ; de la 35 kg la 250 kg la sfeclă de zahăr ; de la 40 kg la 111 kg, la carne, de la 140 l la aproape 240 l la lapte etc. O creștere mai accentuată a producției agricole s-a înregistrat în ultimele două cincinale, deși în anii din urmă condițiile climatice nu au fost dintre cele mai prielnice.

prof. dr. Gheorghe CREȚOIU

Opțiuni pentru corelarea armonioasă a ramurilor în strategia dezvoltării

REALIZATE în condițiile dezvoltării puternice a industriei românești constructoare de mașini, creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor agricole precum și trecerea la mecanizarea unor lucrări izolate, la mecanizarea complexă pe ansamblul culturilor și speciilor de animale au condus la creșterea producțiilor la hectar și pe animal, au permis sporirea continuă a productivității muncii, reducerea numărului de persoane ocupate în agricultură. Ritmurile înalte de dotare tehnică a agriculturii au determinat și reducerea decalajelor mari ce existau în ce privește înzestrarea cu mijloace de mecanizare la nivelul întreprinderilor agricole de stat și cel al cooperativelor agricole de producție.

Crearea sistemei de mașini agricole

PENTRU înfăptuirea obiectivelor de mecanizare a agriculturii și înlăturarea deficiențelor manifestate, încă din anul 1975, pe baza indicațiilor date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-a trecut la elaborarea sistemei de mașini agricole pentru lucrările la toate culturile agricole și speciile de animale. În acest context, s-a stabilit eșalonat, în timp, programa de mecanizare pe ramuri și sectoare de producție, stabilindu-se ca încă din acest cincinal să se încheie mecanizarea principalelor procese și lucrări agricole, acțiune care se urmărește continuu. La recenta consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., secretarul general al partidului se referea astfel la necesitatea înfăptuirii întocmai a prevederilor, cerînd eforturi mai mari din partea Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini și a altor factori răspunzători pentru a realiza, la termenele fixate, combinele, celelalte mașini agricole.

Alături de creșterea puternică a numărului de tractoare și combine, se prevăd sarcini privind creșterea sortimentelor mașinilor și utilajelor cu care va fi dotată agricultura, urmînd a se ajunge în anul 1985 la aproape 800 tipuri. De asemenea, se urmărește îmbunătățirea parametrilor tehnici și a indicilor de exploatare. Dotarea cu tractoare, combine și alte mașini agricole — însoțită însă obligatoriu de asigurarea, prin diverse pîrghii, a utilizării integrale, raționale, economice a acestui parc tehnic — va permite reducerea în continuare a timpilor de executare a principalelor lucrări agricole (lucrările de însămînțat în 15 zile, recoltarea grîului în 8 zile și a porumbului în cel mult 25—30 zile). O caracteristică în structura mașinilor agricole va fi adoptarea pe scară largă a mașinilor purtate și folosirea celor de mare capacitate care să utilizeze lățimi mărite de lucru. Totodată, agricultura va fi dotată tot mai mult cu utilaje și mașini pentru executarea lucrărilor pe pante, rezolvîndu-se astfel problema mecanizării zonei de deal. Se va urmări și realizarea unor viteze judicioase de lucru ale tractoarelor, îmbunătățirea indicatorilor de fiabilitate în exploatarea mașinilor agricole etc.

Un însemnat obiectiv al mecanizării în zootehnie îl constituie asigurarea transportului și distribuirii furajelor în adăposturi, adăpatul, evacuarea dejecțiilor. Deopotrivă se urmărește extinderea mulsului mecanic la vacile de lapte, automatizarea a o serie de procese tehnologice în complexele de industrializare, de creștere și îngrășare a animalelor. Progrese însemnate vor fi realizate în mecanizarea lucrărilor în domeniul bazei furajere și în pregătirea nutreturilor. Tot în cadrul procesului de mecanizare a producției agricole se va avea în vedere dezvoltarea și diversificarea mijloacelor de transport și extinderea aviației în lucrări de fertilizare a solului și combaterea dăunătorilor.

Prima parte a articolului a apărut în numărul 32 la revistei

În acest cadru ar mai trebui subliniat, însă, cel puțin două aspecte. Pe de o parte faptul că în condițiile creșterii puternice a industriei energetice a țării, ale orientărilor de mecanizare și intensificare într-un grad tot mai mare a agriculturii, consumul de energie electrică din agricultură a crescut simțitor, de asemenea consumul de energie fosilă. Or, diminuarea resurselor cunoscute de energie, însoțită de o creștere puternică a prețurilor combustibililor fosili și în special a petrolului este o s'tuație care s-a repercutat și se repercutează și asupra agriculturii. În fapt, pe măsura modernizării și creșterii gradului de intensificare, această activitate devine din ce în ce mai dependentă de resursele menționate, ceea ce obligă pe toți lucrătorii din unitățile agricole ca, în condițiile în care cantitățile de energie sînt strict repartizate, să adopte măsuri ferme de economisire a consumurilor, însoțite de noi soluții tehnice și organizatorice care să ducă atît la reducerea consumurilor, cît și la folosirea unor noi surse de energie — energia solară, eoliană, biogaz etc. — în efectuarea unor lucrări, la utilizarea eficientă a celor existente. Tot în acest cadru — și acesta este cel de al doilea aspect la care ne referim, mărimea unităților zootehnice se impune privită cu multă atenție, fiind necesară promovarea și a unităților de dimensiuni mai mici. Și aici, desigur, trebuie asigurate premisele necesare pentru sporirea productivității, dar există oricum posibilități mai mari de a reduce dependența de un consum ridicat de energie.

Promovarea largă a progresului tehnic în domeniul mecanizării lucrărilor agricole va permite folosirea unei baze tehnico-materiale moderne, perfecționate, de randament înalt. Se constituie astfel premise însemnate pentru înfăptuirea unui obiectiv principal al perioadei actuale, anume noua revoluție agrară, respectiv creșterea substanțială a producției agricole vegetale și animale, realizarea acesteia în condiții de eficiență sporită.

Condiții ale creșterii producției

SĂ URMĂRIM mai departe corelațiile care se vădesc între industrie și dezvoltarea mai intensă a agriculturii românești. Pentru satisfacerea nevoilor acestei ramuri de bază a economiei, partidul nostru a pus un accent deosebit pe dezvoltarea industriei de îngrășăminte chimice. Pe măsura progreselor înregistrate în acest sector, pe măsură ce noi și noi capacități de producție au intrat în funcțiune, s-a ajuns ca față de 5,9 mii tone (substanță activă) folosită în agricultură în 1950, să se utilizeze 594,3 mii tone în 1970, pentru ca în anul 1980 să se administreze 1 113,5 mii tone. O atenție deosebită s-a acordat producerii într-o gamă variată a substanțelor necesare combaterii dăunătorilor, bolilor și buruienilor, în vederea reducerii pagubelor provocate de atacurile diferiților dăunători animali și vegetali.

Producția substanțelor fitofarmaceutice pentru agricultură, realizată de industria noastră chimică, a crescut de la 5 500 tone în 1950 la 28 415 tone în 1970 și respectiv 28 835 tone în 1979. Mari progrese s-au înregistrat în ce privește ierbicidele. Paralel cu procurarea unor cantități din import, industria noastră chimică a pus la dispoziția agriculturii o gamă sporită de ierbicide. Numai în anul 1979 unitățile agricole au primit 7 780 tone ierbicide, din care produse în țară 3 700 tone. Canti-

tăți însemnate de medicamente și produse biologice de uz veterinar se folosesc în agricultură — ajungîndu-se în 1980 la un număr de 377 sortimente, față de 202 în anul 1950. Semnificativă este creșterea produselor biologice indigene, care față de 44 sortimente cu un echivalent de 10 milioane doze în 1950, au ajuns în anul 1980 la un număr de 116 milioane sortimente difuzate în circa 1 miliard de doze, marcînd, deci, o creștere de 100 ori.

Potrivit hotărîrilor Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român, chimizarea va marca o îmbunătățire simțitoare. Astfel, în anul 1985 agricultura va primi circa 3,8—4 milioane tone îngrășăminte chimice substanță activă, ceea ce echivala cu cca. 255 kg la un hectar de teren agricol. Creșterea cantităților de îngrășăminte chimice livrate agriculturii la sfîrșitul anului 1985, de circa 4 ori față de anul 1975, va fi însoțită și de un aport calitativ important, în sensul lărgirii sortimentelor, extinderii fabricării îngrășămintelor complexe și cu concentrații ridicate în substanță activă. De asemenea, cantitățile de pesticide livrate agriculturii vor crește în cincinalul în curs de 1,4—1,6 ori, comparativ cu anii 1976—1980. Toate acestea, prezentate în sinteză, demonstrează — o dată mai mult — rolul important ce revine industriei în modernizarea continuă a agriculturii românești în sporirea aportului acesteia la propășirea generală a țării.

Să menționăm și faptul că un interes deosebit pentru materializarea opțiunii de dezvoltare a sectorului îngrășăminte în cadrul industriei chimice îl prezintă informațiile specialiștilor cu privire la direcțiile și orientările pe plan mondial ale consumului și producției de îngrășăminte chimice. În primul rînd, este vorba de acele proporții și corelații constituite în ultimii ani în țările cu un nivel mai înalt de dezvoltare, și care, în mod obiectiv, se reîntîlnesc, cu mici diferențe, în economia oricărei țări cînd aceasta ajunge la același nivel de dezvoltare și, desigur, dacă există condiții similare concrete în agricultură. În acest cadru, o importanță deosebită o are cunoașterea anticipată atît a efectelor pozitive, cît și a celor nedorite ale acțiunii factorilor studiați în cazul țării noastre, din punct de vedere al utilizării îngrășămintelor chimice. În al doilea rînd, cunoașterea mai bună a nivelelor prognozate, pentru anii următori, a cerințelor cantitative și mai ales calitative de îngrășăminte chimice și a posibilităților de satisfacere a lor, pe plan mondial și grupe de țări, ar permite stabilirea cu mai multă exactitate a locului ocupat în acest domeniu de România în diviziunea internațională a muncii și pe piața externă. Se pot stabili astfel mai eficient direcțiile noastre de acțiune.

Desigur, de mare importanță — așa cum rezultă din concluziile specialiștilor — este administrarea corectă a îngrășămintelor, a celorlalte substanțe menționate, în sensul respectării stricte a dozelor optime din punct de vedere tehnologic ; doze la stabilirea cărora se ține seamă de asigurarea unui raport diferențiat între elementele nutritive, în funcție de structura culturilor agricole, de condițiile pedoclimatice și deopotrivă un element foarte important, respectarea perioadelor optime de aplicare a îngrășămintelor — stabilite în concordanță cu cerințele plantelor. De asemenea, experiențele arată că utilizarea unor doze nu numai sub ci și peste anumite limite poate influența negativ atît recolta cît mai ales starea de fertilitate a solului, respectiv calitatea produselor agricole. Așa cum sublinia secretarul general al partidului la recenta consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., aplicarea corespunzătoare, la timpul potrivit a îngrășămintelor este esențială pentru a se obține rezultatele așteptate de la această acțiune.

Este cunoscut că industria asigură o mai bună valorificare a produselor agriculturii, atît pentru satisfacerea cerințelor pieței interne, cît și pentru export. Sînt concludente, în acest sens, datele care arată că producția globală a industriei alimentare a sporit în ultimele trei decenii de 9,4 ori, ceea ce a fost posibil în condițiile în care agricultura i-a pus la dispoziție materiile prime necesare, în cantități mereu crescînde. Creșterile ar fi fost mai mari dacă potențialul agriculturii s-ar utiliza mai bine. Asupra acestui lucru a atras, atrage adeseori, atenția secretarul general al partidului. În acest context o problemă prioritară este, desigur, mobilizarea tuturor forțelor implicate în realizarea noii revoluții agrare, care, așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu „...nu se înfăptuiește cu vorbe. Aceasta presupune producții mari în agricultură".** Ceea ce este pe deplin posibil, întrucît — sublinia secretarul general al partidului — **„dispunem, în agricultură, de tot ce este necesar pentru a obține lichidarea rapidă a lipsurilor și îmbunătățirea radicală a întregii activități pentru ca încă în anul 1982 să se demonstreze că agricultura românească, că oamenii muncii, specialiștii din agricultură pot și dispun de forța necesară pentru a realiza hotărîrile Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român pentru creșterea contribuției agriculturii la dezvoltarea generală a patriei socialiste, la ridicarea bunăstării generale a poporului".**

*) În 1979, de exemplu, pornind de la datele unei analize complexe, reiese că la cooperativele agricole de producție, din totalul cooperatorilor apți de muncă care au lucrat, femeile au reprezentat 61,6 la sută. Majoritatea forței de muncă este asigurată de persoanele în vîrstă de peste 50 de ani. Din totalul bărbaților care au participat la muncă, 22 la sută au avut între 50—54 ani, 19,4 la sută între 55—59 ani și 14,9 la sută între 60—64 ani.

Resursele de muncă și productivitatea în agricultură

AMPLUL program al industrializării, care a determinat schimbări profunde în structura ramurilor economiei naționale, în structura profesională a populației, în însăși creșterea nivelului general de pregătire și cultură al națiunii, a avut urmări directe și asupra structurii sociale și profesionale a populației ocupate în agricultură — domeniu de activitate cu un grad de industrializare și intensivizare în creștere. Corelat cu evoluția continuă a procesului de transformare și dezvoltare socialistă a agriculturii, asemenea mutații au generat modificări esențiale în rîndul populației agricole prin transformarea ei într-o clasă nouă, corespunzătoare noilor forțe de producție care s-au creat în economia și agricultura țării noastre.

Dacă în trecut agricultura era ramura în care lucra partea covîrșitoare a populației active a țării, odată cu dezvoltarea impetuoasă a industriei și economiei, cu creșterea productivității muncii în agricultură, a crescut sensibil ponderea populației ocupate în industrie și activitățile neagricole pe fondul scăderii continue a ponderii populației ocupate în agricultură, ceea ce a făcut ca densitatea acesteia la 100 ha teren agricol să se reducă sensibil. Acest proces este o caracteristică a industrializării țării, reflectă dinamismul economiei noastre care a necesitat absorbția de noi și noi contingente de brațe de muncă din agricultură în industrie și alte ramuri ale economiei.

Trebuie, însă, de asemenea, menționat că fenomenul deplasării unei părți a populației agricole a luat, adeseori, amploarea unei migrații permanente cu caracter definitiv sau temporar. Mobilitatea geografică, de la o zonă la alta sau de la o localitate la alta, a fost însoțită și de o mobilitate profesională. Populația rurală, fie că a migrat definitiv, fie că practică navetismul lucrînd permanent în alte sectoare de activitate din localitățile limitrofe comunelor unde locuiesc, și-a creat noi profesii cu caracter neagricol. Acest proces a determinat o reducere considerabilă a însăși ponderii populației agricole în totalul populației rurale. Migrația spre oraș a unei părți din populația ocupată în agricultură a avut ca urmare un proces de îmbătrînire și feminizare a forței de muncă *).

Reducerea în continuare a ponderii forței de muncă masculine din vîrstele relativ tinere și creșterea celei de vîrstă înaintată are profunde implicații asupra calității și respectiv a nivelului productivității muncii. Deoarece modernizarea agriculturii cere extinderea unor profesii generate de progresul tehnic care pot fi însușite mai rapid și mai temeinic de cadrele tinere, la inițiativa secretarului general al partidului s-a acționat pentru elaborarea și aplicarea de măsuri organizatorice și stimulative, care să rețină în agricultură un număr suficient de tineri ce pot face față exigențelor și cerințelor de perspectivă ale agriculturii. Se pot aminti, de exemplu, decretele referitoare la contractările și achizițiile de produse agricole vegetale, de animale, păsări și produse animale — în sensul îmbunătățirii prețurilor respective, prevederile privind retribuirea muncii în unitățile agricole cooperatiste etc. Se urmărește, și pe această cale, crearea unor premise esențiale pentru ca agricultura să devină tot mai mult un sector al activității agroindustriale de creare a bunurilor materiale, un sector de înaltă productivitate și cu o contribuție amplificată la dezvoltarea economico-socială a țării.

conf. dr. ing. Barbu Gh. PETRESCU

O sarcină prioritară:

Realizarea ritmică a producției fizice la toate sortimentele

PRINTR-O mai bună organizare a producției și a muncii, prin promovarea fermă a noilor cuceriri ale progresului tehnico-științific și sporirea rapidă a productivității, colectivul întreprinderii de radiatoare Brașov a reușit ca, pe primele șase luni din acest an, să realizeze în întregime, în sortimentele planificate, producția fizică prevăzută, în condițiile îmbunătățirii calității și a indicatorilor economico-financiari (tabelul).

Sporirea adaptabilității

ACTIVITATEA bună desfășurată pînă în prezent este legată, în mod nemijlocit, de modul în care întreprinderea a reușit să se adapteze cu rapiditate la modificările în structura cererii de radiatoare atît pentru piața internă cît și pentru export. Aceasta a fost posibil, înainte de toate, datorită intensificării legăturilor directe cu beneficiarii și cunoașterii pe această bază a cerințelor noi apărute în producția de autocamioane, tractoare, autoturisme și locomotive, elaborării unor studii și analize tehnico-economice privind performanțele în domeniul radiatoarelor pe plan mondial.

La stabilirea acestei strategii un rol hotărîtor l-a avut amplificarea gîndirii tehnice proprii în vederea perfecționării tehnologiilor de fabricație, diversificării și înnoirii producției, condiții hotărîtoare ale sporirii rezultatelor finale ale întreprinderii, realizării unor produse de calitate și în sortimentația solicitată de beneficiari și reducerii importurilor. Din acest punct de vedere între cercetarea uzinală proprie și producție există o simbioză perfectă. Ea se materializează în faptul că peste 70—80% din tehnologiile și produsele noi reprezintă efortul propriu de creație al colectivului de muncitori, tehnicieni și ingineri al întreprinderii. Astfel, **în cele șase luni care s-au scurs de la începutul anului au fost asimilate, prin efortul propriu, un număr de 35 de noi produse, reprezentînd peste 51% din producția industrială a întreprinderii.**

Se cuvine să menționăm că producția nouă realizată se bazează în cea mai mare parte pe tehnologii elaborate de specialiștii din această unitate, ceea ce a condus la asigurarea unei pregătiri corespunzătoare și operative a fabricației la fiecare secție și loc de muncă, la reducerea masivă a importurilor, cu efecte directe asupra creșterii productivității muncii și reducerii cheltuielilor materiale. Prin asimilarea unor mașini și agregate pînă nu de mult aduse din import (mașina de împachetat elementi de radiator, agregatul de sudat plăcile de bază la radiatorul Dacia 1300 — climatizare, mașina de croit tuburi fără falț etc.), precum și introducerea în producția de serie a unor noi tipuri de radiatoare s-a asigurat un spor de 3 milioane lei a producției nete, creșterea cu peste 2 000 lei/persoană a productivității muncii, paralel cu reducerea cheltuielilor materiale cu 12,5 lei la 1 000 lei producție marfă și depășirea beneficiilor planificate cu 14,6%.

Aspectul calitativ nou al cercetării îl reprezintă operativitatea în asimilarea de noi produse, reducerea substanțială a duratei ciclului cercetare — proiectare — fabricație. Introducerea în producție, de exemplu, a noilor tipuri de radiatoare s-a realizat în decursul a numai cîteva luni față de 1—2 ani cît era acest termen pînă nu demult, fapt ce a permis pe lîngă satisfacerea operativă și de calitate a cerințelor beneficiarilor, sporirea cu 1—5 procente a productivității muncii și reducerea consumurilor specifice pe unitatea de produs.

Situația realizării principalilor indicatori de plan pe sem. I 1982

Indicatorul	%
Producția netă	102,8
Producția marfă	100,0
Producția fizică :	
— radiatoare	100,0
— piese de schimb	123,8
— plan „F"	163,0
— cooperări plan „F"	109,8
— plan tehnic	287,1
Productivitatea muncii	102,9
Cheltuieli materiale la 1 000 lei producție marfă	98,4

În același timp, amplificarea laturilor calitative ale dezvoltării întreprinderii, în condițiile adîncirii flexibilității și adaptabilității producției, a impus și economisirea și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor. În acest sens, activitatea de creație a urmărit reducerea greutății produselor și în special creșterea gradului de prelucrare a metalului, în condițiile menținerii și îmbunătățirii funcționalității acestora în exploatare. Eficiența aplicării în producție a numeroaselor soluții date de specialiștii din cercetare s-a concretizat în atingerea unui indice de valorificare a metalului de 94%. Totodată, măsurile și soluțiile preconizate pentru perioada următoare vor asigura în continuare creșterea mai rapidă a gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor, în special a cuprului, alamei și cositorului care dețin o pondere importantă în ansamblul bazei tehnico-materiale a întreprinderii.

Mobilizarea rezervelor disponibile

REZULTATELE obținute pînă în prezent pot și trebuie să fie amplificate pe linia valorificării superioare a resurselor interne ale întreprinderii și îndeplinirii integrale a prevederilor de plan. Pornind tocmai de la rezervele constatate și de la obiectivele mobilizatoare ce le stau în față, cu prilejul adunării generale ce a avut loc recent, oamenii muncii din această unitate și-au stabilit direcțiile prioritare pentru perioada următoare, axate în principal pe :

- devansarea activității de producție de către cea de cercetare științifică fundamentală și aplicativă care să conducă la sporirea adaptabilității și flexibilității producției la cerințele în continuă diversificare ale beneficiarilor, reducerea completă a importurilor și creșterea rentabilității economice,
- sporirea mai rapidă a calității și asigurarea unor parametri tehnico-funcționali superiori produselor realizate. Noile modificări constructive aduse radiatoarelor vor permite înlăturarea cu aproape 15% a rebutului tehnologic, paralel cu sporirea continuă a utilității produselor și cu realizarea de însemnate economii de muncă și fonduri,
- mobilizarea integrală a întregii capacități de producție și sporirea zestrei tehnice a întreprinderii prin intensificarea activității de autoutilare. Aceasta implică, lucru confirmat de însăși programele de măsuri, asigurarea unei multifuncționalități a utilajelor în exploatare, sporirea indicelui de utilizare a acestora, valorificarea integrală a propunerilor de raționalizare și îmbunătățire a parametrilor mașinilor existente și execuția unora noi, perfecționate,
- organizarea unui sistem operativ de programare și urmărire zilnică și pe flux a producției, ceea ce va permite luarea unor decizii imediate pentru înlăturarea eventualelor neajunsuri ce apar și realizarea ritmică a fiecărui sortiment.

ing. Al. POPA
inspector de specialitate la Consiliul județean de control muncitoresc Brașov,
Ioan GÎRBACEC
șef sector plan-dezvoltare Consiliul popular județean Brașov

Dezbatere „R. E."

ACCELERAREA PROCESULUI DE DIVERSIFICARE, ÎNNOIRE ȘI MODERNIZARE A PRODUCȚIEI (III)

IN ACEST NUMĂR publicăm ultima parte a intervențiilor participanților la dezbaterea organizată de „Revista economică" cu sprijinul Comitetului județean Brașov al P.C.R. pe tema : „Accelerarea procesului de diversificare, înnoire și modernizare a producției".

Creșterea rolului cercetării uzinale

UN FACTOR IMPORTANT al procesului înnoirii și modernizării producției îl constituie, fără îndoială, durata de însușire a produselor noi. Diminuarea la minimum posibil a acestui timp asigură premisele necesare accelerării rapide a procesului de înnoire și modernizare a producției, adaptarea la cerințele tot mai diversificate ale beneficiarilor interni și externi, obținerea unei eficiențe economice ridicate. Desigur, optimizarea acestui circuit cunoaște aspecte specifice de la o ramură la alta, de la o întreprindere la alta.

În consens cu aceasta însă, diferitele faze prin care se trece de la idee la producția omologată și de serie — în toate ramurile apar rezerve mari de timp nefructificate — lucru ce duce la durate lungi și chiar foarte lungi de asimilare a produsului nou. Ce se poate face pentru a cîștiga cît mai mult timp în favoarea unor durate cît mai reduse de realizare a produsului nou ?

I. Fluieraș : — „Se vehiculează tot mai mult necesitatea unui transfer al cercetării și proiectării aplicative la nivelul întreprinderii. Foarte multe unități reclamă că, în activitatea lor, se lovesc de unele greutăți legate de lipsa unei cercetări uzinale proprii, în adevăratul înțeles al cuvîntului. Dealtfel și eu personal consider necesar ca **o parte a cercetării din marile institute să fie transferată în cadrul întreprinderii.** Și iată de ce.

Se cunoaște foarte bine că producția de autocamioane este influențată în prezent de criza energetică. Concurența pe piața mondială, datorită acestei crize, este extrem de puternică și va învinge cel care va aduce primul ceva nou în domeniul îmbunătățirii constructive a autocamioanelor. Există în întreprinderea noastră un număr foarte mare de cadre cu pregătire tehnică superioară dar ele nu se folosesc în cercetare și proiectare ci pentru treburile curente ale producției. Aceasta creează o serie întreagă de neajunsuri, începînd în primul rînd cu durata cercetării și asimilării unor noi produse sau subansamble și terminînd cu calitatea acestora. În condițiile actuale, mai mult ca oricînd, consider că mobilitatea și adaptabilitatea întreprinderii trebuie să se reflecte și în rapiditatea cu care cercetarea și proiectarea răspund comandamentelor de înnoire a producției în funcție de solicitările pieței interne și externe. Or, pentru aceasta este necesar să dispunem de un aparat de cercetare-proiectare propriu al întreprinderii. Acesta ar avea menirea să adapteze documentațiile tehnice primite de la institutul de specialitate la condițiile de dotare tehnică a întreprinderii. Apoi, tot în sarcina acestuia ar sta și găsirea de soluții pentru simplificarea unor operațiuni tehnologice, adoptarea rapidă a programelor de raționalizare, inovații și invenții a colectivului de muncă — domeniu în care în prezent avem serioase neajunsuri. Pentru toate acestea consider că ar trebui să se revizuiască cadrul organizatoric al utilizării specialiștilor în marile întreprinderi".

Marcel Peca : — „Faptul că proiectarea produselor în general este la institutele de cercetări și acestea nu sînt legate direct de indicatorii de plan ai întreprinderilor, face ca ele să-și realizeze programul după posibilitățile și capacitățile de care dispun, fiind mai puțin receptive la unele solicitări pe parcursul derulării sarcinilor inițiale de plan. Iată de ce cred și eu necesar și susțin ca **întreprinderilor să li se creeze condiții pentru a-și organiza colective de cercetare proprii.** Aceasta ar ajuta la sporirea operativității în asimilarea și modernizarea produsului, la diminuarea unor importuri de completare.

În continuare vreau să mă refer la unele aspecte care fac ca metodologia de omologare să fie greoaie, să ceară timp mult. De exemplu, dacă întreprinderile producătoare de locomotive, de material rulant importă rulmenți de la diverse întreprinderi cu „blazon" nu mai fac omologare cu probe de timp și anduranță ; dacă însă primesc rulmenți de la noi îi testează timp de un an și jumătate. Evident, acest timp face ca asimilarea, producția de serie să întîrzie, costurile de fabricație să crească. Ar trebui ca această metodologie să fie mai operativă, mai elastică pentru unele produse cum sînt, de pildă, și rulmenții. În același timp, ea ar trebui să permită **o mai rapidă aprobare a prețurilor** la produsele noi care se lansează. Circuitul și așa destul de complex pînă la faza de asimilare, se prelungește și mai mult cu timpul de așteptare, o lună și chiar 6, pînă la aprobarea prețului de livrare. Și, în completarea ideii, **aș propune ca produsele noastre să fie însușite de beneficiari odată cu trecerea examenului la bancul de probe,** adică odată cu trecerea examenului de testare uzinală a fiabilității produsului.

Întîmpinăm unele greutăți și cu aprovizionarea tehnico-materială — care adesea ne pune probleme în realizarea unor noi tipuri de produse. În acest sens trebuie ca și Ministerul Metalurgiei să fie ceva mai receptiv. Se știe că durabilitatea rulmenților este și în funcție de gradul de puritate al materiei prime. Ori, în momentul de față avem dificultăți deosebite cu corpurile de rulare, cu metalul inox de la Combinatul de oțeluri speciale Tîrgoviște. Industria chimică ar trebui și ea să facă niște pași mai rapizi în ceea ce privește lichidele de răcire care încă fac obiect de import, și pentru care se cheltuiesc importante fonduri valutare".

I. Szekely : — „Preocupări deosebite în domeniul înnoirii producției și mai ales a reducerii timpului de asimilare se întîlnesc și în cadrul cooperației meșteșugărești din județul Brașov. Fiind vorba, în primul rînd, de produse noi pe care le prezentăm pe piața internă și externă, am organizat, în fiecare cooperativă cîte un colectiv de creație format din cei mai buni specialiști ai noștri, cu ajutorul cărora am reușit să reducem la minimum timpul de cercetare-proiectare a noilor produse. Astfel, în cadrul cooperativei de covoare Hărman am reușit să diminuăm acest timp chiar la 1—2 luni. Ca să dau un exemplu concret aș aminti că o comandă a unei firme elvețiene, formulată în luna februarie, a fost onorată în întregime, într-un termen de 1 lună și jumătate, respectînd condițiile de calitate și fără nici un fel de reclamații din partea beneficiarului.

Timpul de asimilare relativ scurt este și un rezultat direct al modului în care noi concepem și promovăm munca de creație, de cercetare. Respectiv această activitate devansează cu mult producția, oferind acesteia soluții pentru acoperirea nevoilor impuse de solicitările beneficiarilor noștri. În momentul în care un beneficiar solicită un anumit produs, de regulă unicat prin caracteristicile sale coloristice, de finețe etc. cercetarea are pregătite una-două soluții pentru rezolvarea cererii, din care noi alegem pe cea mai eficientă atît din punct de vedere tehnic, cît și economic".

Aurel Popa : — „Cred că s-ar impune o primă concluzie și anume că, indiferent de ramură sau sector de activitate, procesul de înnoire a produselor trebuie foarte bine gîndit. În întreprinderea noastră s-a acordat pentru aceasta o deosebită atenție organizării compartimentului de creație, proiectare și prototipuri. Prin măsurile luate s-a reușit ca acesta să se integreze în timp scurt în activitatea de producție a întreprinderii. Mai mult decît atît, am reușit să scurtăm la maximum timpul de asimilare a unui nou produs, de la 4—5 luni la aproape 30 de zile. Aceasta în special datorită eliminării unor etape ale acestui circuit, mă refer la cele de contractare a noilor prototipuri, prin testarea directă la producător a preferințelor beneficiarilor. În felul acesta, imediat după încheierea contractărilor, nu se mai așteaptă ca pînă nu de mult, sosirea prototipului de la beneficiar, ci

*) Primele două părți ale dezbaterii au fost publicate în numerele 31 și 32 ale „Revistei economice"

se trece imediat la producția de serie, reducîndu-se, pe această bază, timpul de asimilare cu aproximativ 2—3 luni.

Pe de altă parte importante reduceri ale perioadei de asimilare s-au obținut și datorită introducerii în producția de serie, la unitatea noastră din Codlea, a sculelor pentru prelucrarea lemnului. Dacă pînă nu de mult aceste scule se importau creînd probleme serioase în ceea ce privește respectarea contractelor, costul acestora etc. acum ele se execută, în întregime, în unitatea noastră. În felul acesta necesarul de scule de prelucrare este acoperit integral, nemaiexistînd mereu întreruperi ale procesului de cercetare-proiectare din lipsa acestora.

Cu toate acestea considerăm totuși că durata de asimilare și înnoire a produselor este încă mare. Aceasta îndeosebi datorită unor neajunsuri pe care le întîmpinăm în ceea ce privește finisajul produsului și lipsa unor sortimente de lacuri. Finisajul, de exemplu, se realizează prin niște abrazive pe suport de hîrtie pentru care colaborăm cu „Carbochim" Cluj-Napoca, abrazivi de diferite granulații de la 180—240, care dau gradul de finețe al prelucrării. Neavînd aceste abrazive, nu se poate face finisajul în mod corespunzător. În al doilea rînd, fără lacuri corespunzătoare nu se poate niciodată executa o mobilă care să fie competitivă, de calitate. Gama lacurilor folosite la noi o formează cele poliesterice. În străinătate au apărut alte feluri de lacuri ca de exemplu cele poliuretanice pe care industria noastră chimică încă nu le realizează. De aceea, **solicităm un sprijin mai mare din partea unităților furnizoare de asemenea materiale, în așa fel ca acțiunile ce le desfășurăm pentru promovarea produselor la export și intern să se finalizeze de fiecare dată cu rezultate cît mai eficiente".**

Optimizarea circuitului cercetare—proiectare—producție

Constantin David : — „Consider că analiza circuitului idee-cercetare-omologare-producție de serie trebuie făcută pe etape, deoarece, așa cum rezultă din experiența noastră, rezerve importante de reducere a duratei există la fiecare din acestea. M-aș referi, în primul rînd, la **etapa proiectării produselor.** În general, proiectarea și testarea produselor durează relativ mult datorită, în primul rînd, metodologiei de omologare a noului produs, destul de greoaie și care este identică cu cea a bunurilor de larg consum. Deși mărfuri, mijloacele de producție au totuși un regim special atît în ceea ce privește cercetarea, omologarea cît și execuția propriu-zisă. Nu putem să punem un semn de egalitate între ele și bunurile de consum. Iată, de exemplu, timpul fizic de omologare a unui tractor, numai în ceea ce privește perioada de testări și anduranță, se ridică de multe ori la doi ani și chiar mai mult. Aceasta deoarece, conform metodologiei în vigoare, este necesar ca prototipul tractorului asamblat să realizeze 1 500 de ore de anduranță, după care urmează, dacă este cazul, modificările ce se impun (și aceste operații cer timp), după care se trece la producția de serie. În total timpul afectat pentru aceasta se ridică la un an și jumătate în condiții normale. **Considerăm că metodologia de omologare a produselor noi în domeniul mijloacelor de producție trebuie să fie revizuită, asigurînd o reducere corespunzătoare a timpului pînă la intrarea în producția de serie.** Altfel, sîntem nevoiți să batem pasul pe loc în ceea ce privește rapiditatea cu care ieșim pe piață cu un nou produs, noutatea și utilitatea lui în raport cu ofertele partenerilor străini".

Gh. Matei : — „Referitor la întîrzierile și perioadele lungi de asimilare aș vrea să spun că, în conformitate cu reglementările în vigoare, **durata de omologare este mult prea mare.** Apreciez chiar că se **acordă etape prea mari pentru perioada de omologare a prototipului și prea scurte pentru partea de tehnologie, de pregătire a fabricației.** Sînt situații cînd se așteaptă doi-trei ani pentru omologarea prototipului, ca după aceea în numai două luni să se efectueze întreaga pregătire tehnologică. De aceea consider că etapizarea acestui proces trebuie regîndită fără a lungi termenul global de asimilare".

Rudi Katz : — „După metodologia actuală există o anumită succesiune a fazelor de asimilare : de la modelul experimental, la prototip și pregătirea fabricației de serie. Începînd de anul trecut în unitatea noastră s-a pornit la **elaborarea proiectelor, deci a fazei de pregătire a fabricației, încă înainte de executarea prototipului.** Procedeul implică, desigur, un risc pentru că se poate întîmpla ca prototipul să nu dea rezultate și toată munca de proiectare de S.D.V.-uri, deci partea tehnologică, să fie necorespunzătoare, cerînd reluarea activității de la început. Cu toate acestea procedeul se poate aplica dacă există o garanție cu privire la reușita produsului, este deci vorba de competența tehnică a celor care elaborează proiectele. În acest fel **am reușit să reducem timpul cu 40 la sută din perioada de cînd a apărut cerința pentru produs și pînă la punerea lui în fabricație.** De exemplu, la filtre am ajuns ca timpul de însușire să fie sub un an cu toate că trebuiesc făcute și încercări. Probele de anduranță le începem, de asemenea, cu mult înaintea momentului cînd avem pregătită producția de serie, le facem chiar paralel cu realizarea prototipurilor.

În ce privește conlucrarea întreprinderilor cu institutele de cercetare și proiectare doresc să fac cîteva propuneri. Bunăoară, întreprinderea noastră livrează un produs care se constată că este necorespunzător, chiar dacă trec 6—12 luni în exploatare ea răspunde material pentru acoperirea pagubelor. Același lucru am dori să se întîmple și în cazul institutelor de cercetări. Proiectele livrate de acestea să fie considerate și ele ca produse finite ale muncii lor și dacă nu corespund să suporte și ele pagubele materiale. În felul acesta ar spori cointeresarea institutelor în elaborarea unor proiecte care să țină seama mai mult de necesitățile practice ale întreprinderilor.

Aș vrea să mai fac încă două precizări în legătură cu posibilitatea de scurtare a duratei de cercetare-proiectare-producție, cu asigurarea unei priorități în desfacerea producției pe piață, în special pe cea externă. La întreprinderile de comerț exterior există un tezaur uriaș de prospecte care din păcate nu ajung la întreprinderi. Multe din acestea reprezintă idei valoroase care dau orientarea și direcțiile în care se poate acționa în domeniul proiectării și cercetării. **Trebuie găsită o modalitate ca după o perioadă de timp aceste prospecte să fie livrate I.D.T.-ului sau întreprinderilor pentru a fi folosite.** În al doilea rînd, în legătură cu reducerea importurilor există mari probleme deoarece nu sînt difuzate la timp întreprinderilor cataloage cu produsele care se fac în țară și nu știm ce anume există pe piața autohtonă, nu știm exact ce face o întreprindere sau alta. Nu se cunoaște precis care sînt caracteristicile tehnice ale unor produse de care avem nevoie, dacă unele produse s-au asimilat și se execută în țară sau nu. În această situație de multe ori am apelat la importuri, deși întreprinderile noastre produceau aceleași produse cu caracteristici similare celor din străinătate. Factorii în drept trebuie să **urgenteze elaborarea și difuzarea din vreme a unor asemenea cataloage absolut necesare pentru toate întreprinderile".**

L. Voineag : — „Și pentru cei ce lucrăm în industria ușoară, durata de execuție a unui produs nou este esențială. Prin eforturile de creativitate ale specialiștilor am reușit ca termenul maxim de la prezentarea catalogului la contractare și pînă la livrarea produsului să nu depășească 45 de zile. Asigurarea unei asemenea periodicități în înnoirea producției este dictată pe de o parte de fluctuațiile foarte mari în domeniul modei, iar pe de altă parte de încadrarea strictă în perioadele de contractări. Consider, totuși, că însăși acest termen de 45 de zile este destul de lung, el trebuind redus, pentru a nu pierde perioadele de contractări.

Din punct de vedere tehnic, al găsirii soluțiilor de înnoire a producției, putem să ne încadrăm în sarcini și, în general, creația noastră corespunde cerințelor. O singură problemă, care pe undeva ne creează greutăți, ar fi aceea a **prețurilor la produsele** pe care le asimilăm. De regulă această problemă se rezolvă rapid și în termenul solicitat în momentul în care există contract. În special la export formele se urgentează pentru ca în momentul derulării contractului să ai prețul pentru a putea livra produsul partenerului. Poate că ar fi eficient ca această problemă să se urgenteze și pentru piața internă, în sensul ca **să se asigure într-un termen mai scurt prețurile cu amănuntul,** iar produsul oferit să poată fi contractat cît mai repede. Din păcate însă filiera este prea lungă, timpul de așteptare variind între 4 și 5 luni și uneori chiar mai mult. Iată un caz de ultimă oră : de mai bine de 5—6 luni de zile așteptăm omologarea prețurilor la stofa pentru palton cu fața din fire pieptănate, precum și la costumul din poliester cu lînă, în condițiile în care în luna septembrie a.c. sîntem nevoiți să prezentăm spre contractare catalogul de produse atît pentru piața internă cît și la export. Socotim că pe filiera aceasta a **avizării prețurilor** se dă încă dovadă de o mare inerție, care, din păcate, se răsfrînge tot asupra producției și livrării operative a acesteia pentru consum".

D. Gagionea : — „Dificultăți în accelerarea procesului de asimilare generează adesea și nivelul scăzut de **mecanizare și automatizare a proceselor de reparații a instalațiilor tehnologice.** Nu trebuie să insist în a demonstra cît de importantă este această problemă mai ales pentru o industrie de chimie organică. Noi utilizăm în general ceea ce se fabrică în țară, însă, din păcate, nu se asigură întotdeauna necesarul la nivelul comenzilor. F.E.A. din București, de exemplu, nu ne-a dat aparatura solicitată în 1978 nici pînă în prezent, ori lucrînd așa avem și vom avea încă dificultăți. Ori, asemenea stări de lucruri conduc la oprirea unor instalații și prin aceasta la imposibilitatea de a realiza în termenul necesar producția unor sortimente mult solicitate. Este așadar necesar ca furnizorii de piese de schimb să fie mai receptivi și să-și onoreze la termen obligațiile contractuale".

SUGESTII — PROPUNERI

În cadrul dezbaterii a fost abordată o tematică cuprinzătoare privind accelerarea procesului de diversificare, înnoire și modernizare a producției soldată cu numeroase sugestii și propuneri. Reținem din acestea cîteva pe care le considerăm de un real sprijin pentru factorii de decizie :

● Intensificarea studiilor de marketing **pentru cunoașterea mai temeinică a cerințelor pieței,** dezvoltarea și întărirea legăturilor directe între unitățile furnizoare și beneficiare **în scopul rezolvării operative a tuturor solicitărilor. Se impune totodată ca,** la încheierea diferitelor contracte pentru livrări de bunuri materiale, să ia parte alături de reprezentanții întreprinderilor de comerț exterior și reprezentanți ai unităților care execută produsele ;

● Elaborarea unor cataloage și prospecte pe ramuri și la nivelul economiei naționale în care să fie prezentate atît produsele noi intrate în producția de serie, cele realizate prin acțiunile de autoutilare, cît și cele care urmează a fi asimilate în acest cincinal, indicîndu-se în acest din urmă caz, atît termenele de însușire cît și întreprinderile producătoare. **Aceasta ar permite ca, la fundamentarea sarcinilor de plan, unitățile beneficiare să-și poată orienta producția în funcție de noile produse asimilate, evitînd importul acestora ;**

● Asigurarea unei concordanțe depline între cererea de produse noi și elasticitatea planului tehnic atît la întreprinderi cît și la institutele de cercetare-proiectare și inginerie tehnologică. **În acest sens se impune ca, la întocmirea planurilor tehnice, să se aibă în vedere asigurarea unui disponibil de capacitate care să permită introducerea rapidă în plan a noilor teme de cercetare — proiectare care apar pe parcursul unui an, a produselor solicitate fie de economia națională, fie de beneficiarii externi ;**

● Continuarea acțiunilor de modulizare și tipizare a produselor. **Ținînd seama de cerințele progresului tehnic, acțiunea nu poate fi considerată încheiată, ci ea trebuie să fie în permanență adaptată la noile condiții, astfel încît să existe o armonizare a intereselor unităților producătoare de componente și a celor finalizatoare de produse ;**

● Avînd în vedere **necesitatea reducerii pe cît posibil a importurilor,** cercetarea tehnologică să urmărească tot mai mult utilizarea la noile produse, a materiilor prime indigene, **inclusiv a unor noi materiale neatrase pînă în prezent în circuitul producției ;**

● Studierea posibilităților de simplificare a metodologiei de omologare a produselor noi în funcție de complexitatea acestora, **în sensul reducerii duratei și formalităților de testare a prototipurilor și introducerea mai rapidă a acestora în producția de serie. Trebuie găsite căi prin care termenele de testare și omologare să nu depășească 6—12 luni pentru produsele complexe (mașini, instalații), iar pentru celelalte să se fixeze termene între 1—3 luni ;**

● Crearea la nivelul întreprinderii a unor sectoare sau grupuri de sectoare-proiectare proprii **care să asigure adaptarea rapidă a documentațiilor tehnice la condițiile concrete de dotare și totodată să valorifice mai eficient toate propunerile de raționalizări, invenții și inovații ale colectivelor de muncă ;**

● În vederea perfecționării mecanismului de cooperare interuzinală, la stabilirea prevederilor actuale de plan să se prevadă sarcini concrete și pentru întreprinderile de componente **privind reperele și subansamblele care urmează să le execute, nivelul costurilor de livrare a produselor, termenele de realizare a contractelor, astfel încît, la încheierea unor comenzi ferme cu diverșii beneficiari, să existe și baza legală a sancționării lor în caz de neîndeplinire a obligațiilor contractuale. Se impune totodată dezvoltarea cooperării între unitățile furnizoare și beneficiari — astfel încît orice noutăte tehnică sau cerință de sporire a producției să fie rezolvată în timp util ;**

● Ministerele, centralele industriale să acționeze mai energic pentru obținerea avizelor privitoare la stabilirea prețurilor noilor produse — **astfel încît acestea să poată fi livrate economiei sau la export, odată cu primele loturi fabricate în serie. Lichidarea stărilor de fapt, existente în prezent, cînd pentru avizarea prețurilor durata se prelungește pînă la peste doi ani va facilita scurtarea duratei de asimilare a produselor noi și punerea lor mai operativ pe piață.**

Dezbatere consemnată de
V. BOESCU, C. BÂRNEA

NOTE

LA CE NIVEL SE VALORIFICĂ UNELE RESURSE REFOLOSIBILE

DESPRE necesitatea recuperării și valorificării resurselor refolosibile s-a vorbit și s-a scris mult. Urmarea firească a eforturilor făcute în acest sens sînt rezultatele pozitive înregistrate, faptul că s-au creat condiții pentru lărgirea bazei de materii prime, pentru sporirea producției materiale în condițiile diminuării costurilor de producție etc.

Posibilitățile existente în acest domeniu sînt însă departe de a fi epuizate. Bunăoară, neidentificarea pînă în prezent a unor soluții eficiente de valorificare a unor resurse întîrzie punerea lor în circuitul economic. Firește, cercetătorii, tehnologii, specialiștii din întreprinderi au datoria să intensifice studiile, să găsească în termene cît mai scurte metode și tehnologii adecvate. Pentru acele resurse însă la care au fost identificate și experimentate cu bune rezultate soluțiile tehnice, acestea trebuie utilizate în mod sistematic.

Dacă ne referim, de pildă, la valorificarea materialului lemnos mărunt și a cauciucurilor uzate de la autovehicule vom constata că ambele resurse, fără o selectare prealabilă, sînt folosite drept combustibili. Lemnul mărunt — din care se pot confecționa o serie de produse (scăunele, vase de flori, umerașe, jucării pentru copii etc.) sau, prin măcinare, poate fi folosit la realizarea de plăci P.F.L. — este vîndut drept combustibil. În această privință sînt reglementări care atestă că numai deșeurile din P.F.L. pot fi distribuite pentru ardere. Așa se procedează la C.I.L. Pipera, C.I.L. Tîrgu Mureș, C.I.L. Bacău, C.I.L. Tîrgu Jiu etc. De ce oare nu s-au întreprins măsuri pentru valorificarea lemnului mărunt în bunuri materiale ?

Din analiza întreprinsă a rezultat că este mai comod ca resturile de lemn de la fabricarea mobilei să fie destinate arderii decît realizării unor produse utile. Trebuie ținut însă seama de faptul că deșeurile lemnoase ce rezultă din procesele tehnologice se ridică la cîteva zeci de mii m^3 anual. Ce s-ar întîmpla dacă această materie primă refolosibilă ar fi cedată industriei mici în cazul cînd în întreprinderile de mobilă nu se creează secții de valorificare ? S-ar obține economii mari de masă lemnoasă, o mai bună aprovizionare a pieței cu produse din lemn de uz casnic, o sporire a veniturilor întreprinderilor. Pentru aceasta nu se cer eforturi mari dar este nevoie de inițiativă și spirit gospodăresc.

În ce privește cauciucurile uzate de la autovehicule, deși există tehnologii de reșapare și de realizare a unor pudrete necesare industriei de obținere prin metode adecvate de țiței (în Anglia din 2,5 tone cauciucuri uzate se obține 1 tonă țiței), ele se folosesc pe scară largă tot drept combustibil. Multe, foarte multe din aceste cauciucuri pot fi reșapate, valoarea lor fiind astfel de cîteva zeci de ori mai mare în raport cu folosirea lor drept combustibil. Evident, pot fi utilizate la ardere cauciucurile deteriorate la maximum sau cele cărora nu li s-au găsit încă soluții pentru o valorificare eficientă (cauciucuri radiale cu inserție metalică etc.). Pentru aceasta se impune o selectare riguroasă, unitățile de valorificare a resurselor refolosibile hotărînd ce destinație trebuie dată în fiecare caz în parte. O asemenea activitate se poate solda cu efecte economice pozitive, creînd o bază pentru suplimentarea resurselor de materii prime.

V. B.

Creşterea gradului de utilizare a parcului auto

ÎNTR-UNUL din numerele anterioare ale revistei*) au fost abordate unele probleme legate de neasigurarea echilibrului şi corelaţiilor necesare între producţia fizică şi valorică pe tot parcursul procesului productiv, precum şi de consecinţele asupra activităţii Trustului petrolului din Piteşti. De această dată punem în evidenţă neconcordanţele existente între indicatorii fizici din cadrul activităţii de transporturi din unităţile trustului petrolier piteştean. Aici s-au înregistrat, pe parcursul a 3 luni din acest an, unele nerealizări faţă de nivelul planificat : mărfuri transportate — un minus de 2,2%, iar utilizarea parcului auto din inventar sub capacitate cu 9,7%. Normal ar fi fost ca aceste nerealizări să influenţeze în acelaşi sens, chiar dacă nu în aceleaşi proporţii, nivelul indicatorilor privind parcursul străbătut de autovehicule şi, implicit, privind parcursul mărfurilor. La aceşti din urmă indicatori însă se constată depăşiri de peste 8%, respectiv 46%, ceea ce fizic înseamnă un plus de 258 mii km parcurşi de către autovehicule şi un plus de aproape 3,4 mil. tone km la parcursul mărfurilor transportate (tabelul). Ce înseamnă aceasta ? Capacitatea de transport utilizată sub prevederi, volum redus de mărfuri transportate, dar depăşiri la consumuri specifice (de pneuri, combustibil, lubrifianţi) şi cheltuieli mult mai mari faţă de prevederi. De ce ? Pentru că :

a) unele curse ale autovehiculelor din parcul propriu s-au efectuat fără încărcătură sau cu încărcătură sub capacitate ori pe distanţe mult mai mari decît cele presupuse şi luate în calculul dimensionării nivelurilor planificate ;

b) drumurile de comunicaţie între localităţi şi de acces la sonde (în special în zone noi de interes şi greu accesibile) lipsesc sau sînt slab întreţinute. În aceste cazuri se folosesc rute ocolitoare sau se cuplează două-trei vehicule tractante, pentru a efectua transportul respectiv. Nu de puţine ori, în situaţii de urgenţă şi interes major, mijloace de transport cu capacitate şi tracţiune mare trebuie să transporte încărcături mai mici şi să circule la înapoiere fără încărcătură ;

c) dotarea schelelor de foraj şi extracţie, a bazelor de aprovizionare şi transporturi cu mijloace auto nu este suficient de adecvată specificului şi cerinţelor domeniului petrolier ;

Realizarea principalilor indicatori fizici în activitatea de transporturi pe o perioadă de 3 luni

Indicatori	Realizat faţă de plan (%)	Diferenţă
Mărfuri transportate	97,8	— 9 mii t
Parcursul mărfurilor	146,9	+3 391 mii t km
Indicele de utilizare a capacităţii parcului din inventar	90,3	— 22 t
Parcursul autovehiculelor	108,4	+ 258 mii km

d) se manifestă — cu îngăduinţa şefilor de coloane auto şi cu confirmarea facilă, din partea unor beneficiari, a cantităţilor şi traseelor înscrise în foile de parcurs, altele decît cele reale datorită şi unui control cel puţin superficial — numeroase deficienţe în dirijarea, optimizarea şi desfăşurarea transporturilor, abateri de la ordine şi disciplină în muncă etc.

Ce se poate întreprinde în astfel de situaţii pentru reducerea şi chiar eliminarea decalajelor atît de evidente între indicatorii fizici menţionaţi, pentru o mai bună desfăşurare a activităţii în domeniul transporturilor la trusturile, schelele şi unităţile petroliere ?

După opinia noastră, atenţia factorilor de decizie şi execuţie trebuie îndreptată şi mai mult spre acest domeniu al transporturilor de tehnică, tehnologii şi forţă de muncă destinate să contribuie în mod decisiv la realizarea şi punerea în exploatare în timpul stabilit a noilor obiective, la întreţinerea în cele mai bune condiţii a fondului de sonde, la deplasarea fără întîrziere la şi de la locul de muncă şi domiciliu a personalului muncitor, de asistenţă şi control. Iată cîteva direcţii în care socotim că trebuie acţionat cu prioritate:

1 **Îmbunătăţirea — încă din faza de fundamentare a planului — a organizării transporturilor** în cadrul schelelor, trusturilor şi pe ansamblul domeniului de extracţie a hidrocarburilor. Se impune un plus de efort pentru optimizarea circulaţiei vehiculelor între furnizori, baze, depozite de aprovizionare şi beneficiari (trusturi, schele, ateliere, sonde etc.), astfel încît mijloacele de transport să parcurgă căile accesibile cele mai scurte de la punctul de expediţie la destinaţie cu încărcătură la capacitatea maxim posibilă în ambele sensuri. Pentru aceasta ar trebui ca amenajarea căilor de acces spre punctele de lucru să devanseze celelalte eforturi investiţionale nu numai scriptic. Totodată, se cere acţionat pentru crearea de noi spaţii de locuit şi campamente la locul sau cît mai aproape de punctele de lucru, dotarea sau amenajarea de mijloace auto corespunzătoare transportării alimentelor, a hranei calde, a personalului muncitor şi pentru deservirea gospodăriilor anexe etc.

2 **Dirijarea unei părţi mai mari din volumul transportului de mărfuri pe calea ferată,** care prezintă — pentru distanţe mai lungi — un grad de economicitate ridicat faţă de cel auto. În această privinţă este necesară **urgentarea amenajării unor depozite de subansamble, piese de schimb, tuburi şi ţevi pentru foraj, materiale etc., mai apropiate de zonele unde au apărut şi se dezvoltă activităţi cu perspectivă în domeniul forajului şi extracţiei.** Este cazul sectoarelor Băbeni, Govora, Mitrofani, Drăgaru — Călina, care ar trebui să depindă mai puţin de Baza de aprovizionare de la Bascov a trustului piteştean, aflată la o distanţă de 100 km de zonele enumerate. Prin accelerarea ritmului de definitivare a documentaţiei tehnice, începerea şi desfăşurarea mai rapidă a lucrărilor de modernizare a depozitului pentru materiale şi utilaje de la Govora, de exemplu, sectoarele respective s-ar putea aproviziona mai operativ şi mai economicos. S-ar realiza astfel dirijarea directă în acest depozit a materialelor vagonabile de la furnizori, reducerea distanţei de parcurs a mărfurilor cu mijloace auto (circa 100 km) şi implicit a cheltuielilor materiale de transport-aprovizionare cu cîteva zeci de milioane lei.

3 În fine, sectorul transporturilor auto reclamă **întărirea controlului, a exigenţei şi răspunderii tuturor celor care au sarcini de conducere şi supraveghere în acest domeniu, întărirea ordinei şi disciplinei profesionale** la toţi participanţii (beneficiari şi cărăuşi) în traficul auto. Aceasta înseamnă înscrierea şi confirmarea corectă în foile de parcurs a cantităţilor de materiale transportate şi a kilometrilor parcurşi, efectuarea curselor pe rutele şi în timpul stabilit, precum şi parcarea vehiculelor la locurile admise.

Gheorghe DRĂGHICI

*) Vezi „Exploatarea sondelor la debitul potenţial maxim", „R. E.", nr. 27, 1982.

Retribuția – pîrghie economică pentru folosirea eficientă a forței de muncă în agricultura de stat

INTENSIFICAREA producției și a eficienței agriculturii de stat, corespunzător cu exigențele și posibilitățile ce decurg din uriașul ei potențial productiv, concentrat și continuu modernizat, reclamă — așa cum s-a subliniat în mod repetat în cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu, în alte documente de partid și de stat — perfecționarea continuă a organizării producției și muncii, a tuturor mijloacelor și pîrghiilor de conducere economică.

La Consfătuirea de lucru de la C.C al P.C.R. de săptămîna trecută, secretarul general al partidului sublinia : **„Să aplicăm ferm măsurile de cointeresare materială și de cointeresare morală stabilite... Dealtfel, în perfecționarea noului mecanism economic avem în vedere tocmai să legăm și mai strîns veniturile oamenilor muncii de rezultatele producției".**

O cercetare pe ansamblul acestui sector al agriculturii de stat și la nivelul unor unități reprezentative din 4 județe, asupra felului în care se realizează în practică îmbinarea factorilor obiectivi și subiectivi ai producției, a resurselor umane cu baza tehnico-materială a producției a pus în evidență posibilități și direcții de **perfecționare a utilizării retribuției ca mijloc de cointeresare materială, de asigurare a necesarului de cadre de muncitori și specialiști, de stabilizare a forței de muncă și de ridicare a calității acesteia, de utilizare cu eficiență mereu sporită a potențialului productiv** — astfel ca, așa cum a indicat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recenta consfătuire pe problemele agriculturii, **„realmente întreprinderile agricole de stat să se plaseze pe primul loc în buna organizare a producției, în ce privește nivelul producțiilor, calitatea întregii activități".**

Problematica analizată este de cea mai mare actualitate, ținînd seama de importanța agriculturii ca ramură de bază a economiei naționale, de faptul că de pe acum și în măsură din ce în ce mai mare în viitor, progresul ei se va întemeia pe introducerea pe scară largă a celor mai noi cuceriri ale geneticii și agrotehnicii, pe creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor agricole, extinderea lucrărilor de îmbunătățiri funciare, aplicarea metodelor și tehnologiilor de tip industrial etc. — procese care vor ridica pe mai departe complexitatea muncii și răspunderea lucrătorilor agricoli pentru folosirea optimă a bazei tehnico-materiale, sporirea producției agricole, protecția pămîntului și a mediului înconjurător.

Aceste elemente trebuie să determine tot mai consistent și locul agriculturii în ierarhia ramurilor economiei naționale, în ce privește nivelele de retribuire pe ansamblu și pe profesii, corespunzător importanței sociale a muncii, gradului ei de dificultate și evoluției conținutului ei de tehnicitate. De altfel, această necesitate a fost recunoscută și, în decursul anilor, s-au luat măsuri pe linia satisfacerii ei. Astfel, la nivelul unor categorii de forță de muncă din agricultură, este semnificativ cazul mecanicilor agricoli, al căror tarif zilnic — în condițiile de lucru în cîmp — se situează pe primul loc în rețelele tarifare din economia națională.

Diferențierea mai stimulativă a retribuției tarifare

RETRIBUȚIA tarifară a muncitorilor calificați din I.A.S. este diferențiată pe sectoare. Pentru muncitorii calificați din sectorul vegetal s-au stabilit 5 grupe de lucrări, iar pentru cei din sectorul zootehnic 6 grupe, în raport cu complexitatea lucrărilor și cu nivelul de calificare cerut pentru executarea lor. Ultima grupă este destinată pentru retribuirea muncitorilor specialiști. În ce privește retribuția tarifară lunară minimă și cea maximă a muncitorilor calificați, în prezent nu există diferențe între sectorul vegetal și cel zootehnic. Pe categorii și trepte însă, datorită faptului că în sectorul vegetal sînt numai 5 categorii, iar în cel zootehnic 6, apar unele mici decalaje în favoarea primului.

Considerăm că ar fi însă firesc ca **retribuția tarifară să fie mai ridicată în sectorul zootehnic** (față de cel vegetal), avînd în vedere că, valorificînd în mod eficient resursele vegetale, zootehnia este chemată să contribuie la satisfacerea cantitativ și calitativ superioară a necesităților de consum ale populației și de materii prime ale industriei, la utilizarea uniformă în timp a forței de muncă, la sporirea producției agricole și a productivității muncii.

În producția animală, cu deosebire în unitățile de tip industrial, productivitatea muncii este considerabil superioară celei realizate în producția vegetală. Astfel, calculele comparative efectuate pe o perioadă de 4 ani, referitoare la două unități din județul Brăila, ne arată că la Întreprinderea de stat pentru creșterea și îngrășarea porcilor productivitatea anuală a muncii — în expresie valorică, calculată pe baza producției globale — a fost de 2,9—3,8 mai mare decît cea înregistrată la I.A.S. Insula Mare a Brăilei, unitate cu profil preponderent vegetal.

O condiție de bază pentru cointeresarea muncitorilor agricoli în ridicarea pregătirii lor profesionale este ca **sporul de retribuție de la o categorie la alta și de la o treaptă la alta să fie suficient de stimulativ** (în prezent, diferențele între trepte și grupe de lucrări sînt relativ mici, îndeosebi la primele grupe).

Respectarea acestei condiții implică evaluarea corespunzătoare a complexității muncii (în care se circumscriu deosebirile calitative în privința nivelului calificării, răspunderii, dificultății și intensității muncii, condițiilor de muncă). Rolul și ponderea acestui criteriu apar nu în ierarhia ramurilor, ci în interiorul fiecărei ramuri și subramuri. Pe măsura modernizării și intensificării producției agricole evoluează și raportul dintre elementele cantitative și cele calitative ale muncii.

Diferențierea mai stimulativă a retribuției ar contribui, după părerea noastră, la atragerea și stabilizarea forței de muncă calificate, la ridicarea continuă a pregătirii profesionale, creîndu-se astfel premise pentru creșterea mai accelerată a producției și a productivității muncii.

Asigurarea cu muncitori policalificați

CU TOATE progresele înregistrate în sporirea calității forței de muncă, apreciem totuși că aceasta nu se ridică încă la nivelul exigențelor unei agriculturi moderne. Astfel, categoria medie de calificare a muncitorilor retribuiți după rețeaua tarifară „Agricultura" a fost în ultimii ani de 2, iar ponderea muncitorilor încadrați în grupele 1 și 2 — de 70% în sectorul vegetal și de 58% în sectorul zootehnic.

În condițiile noii revoluții agrare, proces cu o pregnantă componentă tehnică — avînd drept caracteristici dominante mecanizarea complexă, afluxul de mașini și utilaje cu performanțe ridicate, sporirea gradului de complexitate a muncilor, introducerea de tehnologii avansate etc. — se pune cu acuitate tot mai mare problema asigurării agriculturii de stat cu **mun-**

citori cu o calificare mai înaltă și chiar policalificați, care să posede cunoștințe de biologie, de agrotehnică, de mecanică agricolă etc., putînd efectua întreaga gamă de lucrări și operații de producție — condiție esențială a folosirii complete a capacității de muncă și a creșterii productivității muncii. Concomitent deci cu înfăptuirea condițiilor necesare pentru realizarea unei agriculturi moderne, avansate, încorporînd progresul tehnic și cuceririle științei agricole, trebuie înfăptuită o transformare a lucrătorului agricol. Profesiile agricole de profil larg (agricultor-mecanizator, zootehnist-mecanizator etc.) vor constitui principalul detașament de lucrători ai agriculturii.

Pe bună dreptate arăta secretarul general al partidului : **„Noi avem nevoie de lucrători de înaltă calificare în agricultură, începînd cu mecanizatorul ; avem nevoie de zootehniști care să știe să crească animalele și, desigur, tot ce se cere : să știe să folosească și mașinile, și mulsul mecanic, și tot ce-i necesar. Trebuie să facem această pregătire, pentru că a slăbit exigența și nivelul de calificare a muncitorilor și specialiștilor din agricultură... Trebuie să revedem programele, să stabilim un sistem mai bun, ținînd seama de experiența de pînă acum, pentru a asigura ridicarea nivelului de calificare a muncitorilor din agricultură, a tuturor muncitorilor agricoli".**

În acest sens,**extinderea și generalizarea policalificării** ar contribui și la folosirea eficientă a forței de muncă în tot cursul anului, la utilizarea superioară a bazei tehnico-materiale.

Măsurile pe care departamentul de resort și conducerile unităților sînt datoare să le ia pentru realizarea policalificării muncitorului agricol vor trebui susținute, pe planul stimulării materiale, cu completarea și adaptarea corespunzătoare a rețelei tarifare și a **sistemului de normare a muncii.** Se cere ca acest sistem să fie **suficient de elastic** pentru a prelua diferențierile dintre unități în ce privește condițiile de producție și influența evoluției unor factori obiectivi, să fie continuu racordat la progresul tehnic și organizatoric, asigurînd totodată o motivație pentru policalificare prin aplicarea de norme complexe, mergînd pînă la norme de muncă pe unitatea de produs.

În perioadele de vîrf, în fermele vegetale lucrează un număr mare de muncitori sezonieri, în diferite locuri și la diverse culturi, ceea ce face ca șeful de fermă și ajutorul său să nu poată exercita supravegherea și îndrumarea lor corespunzătoare, un control riguros al cantității și calității muncii depuse. Propunem, de aceea, ca **în fiecare fermă să se creeze un nucleu de 3—5 muncitori policalificați,** care în timpul iernii să execute toate lucrările curente, iar în perioadele campaniilor agricole **să îndeplinească funcția de șef de echipă,** îndrumînd și controlînd lucrările executate de muncitorii sezonieri.

Valorificarea valențelor stimulative ale acordului global

NIVELUL retribuției medii în I.A.S. cunoaște de mulți ani un proces de creștere continuă, în timp ce producția netă și productivitatea muncii, calculată pe baza acesteia, au marcat puternice oscilații.

Consecințele insuficientei legături dintre majorarea retribuției și rezultatele economice se regăsesc, sintetic, în faptul că multe întreprinderi agricole au devenit mari consumatoare de fonduri de producție, iar eficiența utilizării acestora nu este satisfăcătoare.

De aceea, considerăm necesar ca, **în condițiile aplicării autogestiunii economico-financiare, să se asigure o legătură directă între rezultatele economice obținute de fiecare întreprindere sau ramură și majorarea retribuției, potrivit principiilor proporționalității, funcționalității și ale echității socialiste.** Necesitatea acestei corelări și avantajele ei reale trebuie bine înțelese nu numai la nivelul întreprinderii agricole, ci și în gîndirea și munca fiecărui lucrător, care să acționeze pentru folosirea deplină și eficientă a potențialului de producție.

În condițiile retribuirii muncii în acord global, întrucît adaosul de acord este direct proporțional cu graficul de îndeplinire a planului, orice abateri în plus sau minus ale nivelului planificat al indicatorilor de producție de la posibilitățile reale, corespunzătoare condițiilor obiective de muncă, duc la aprecierea eronată a rezultatelor muncii depuse de lucrătorul agricol și prejudiciază cointeresarea personalului muncitor. Rezultă că **indicatorii care condiționează obținerea drepturilor de retribuție în acord global trebuie să fie cît mai adecvați profilului de producție și sarcinilor de muncă ale fiecărei categorii de personal,** iar nivelul lor să corespundă condițiilor concrete în care se desfășoară activitatea productivă. Aplicarea corectă și eficientă a sistemului de retribuire în acord global implică sporirea rolului planificării științifice a producției și a indicatorilor financiari, iar în acest scop, evaluarea economică comparativă a solurilor, a diferitelor rase de animale și soiuri de plante apare ca un element de deosebită însemnătate.

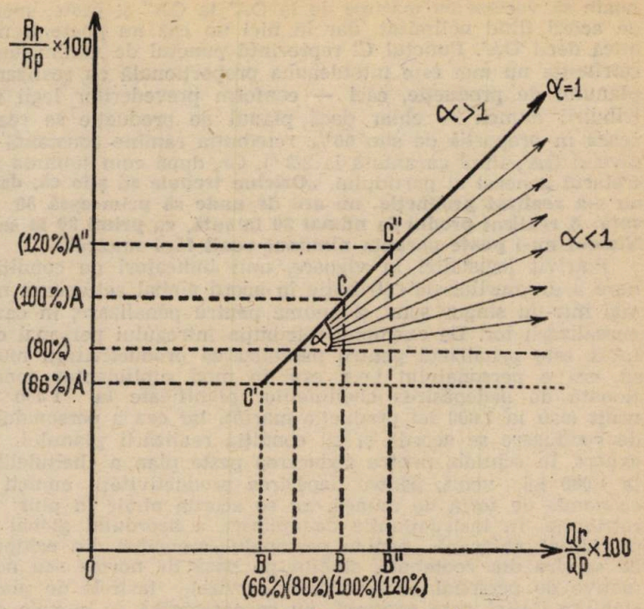

Corelația producție-retribuție

În practică se întîlnesc cazuri cînd retribuția unor lucrători este condiționată de realizarea unor indicatori independenți de activitatea lor. În vederea realizării unei corelații mai adecvate între indicatorii de condiționare a retribuției și diversele categorii de personal muncitor, considerăm eficientă folosirea numai a acelor indicatori asupra cărora respectiva categorie de personal poate, prin activitatea sa, să exercite influență.

Contractele ce se încheie, în cazul aplicării acordului global, între conducerea întreprinderii și ferma agricolă trebuie să cuprindă detaliat — potrivit normelor metodologice — obligațiile ce și le asumă părțile, clauzele generale, precum și cele specifice de condiționare a retribuției personalului muncitor. Nu vor fi, de pildă, suficiente formulări cu caracter general de genul : „conducerea întreprinderii se obligă să asigure baza tehnico-materială necesară realizării producției animale angajate în acord global (adăposturi, efective, instalații și utilaje, furaje etc.), cîtă vreme nu se specifică în mod concret cantitatea și calitatea acestor elemente. Tot astfel, în lipsa clauzelor specifice de condiționare a retribuției, acordul global cu decontare lunară se identifică cu acordul individual.

În funcție de modul de îndeplinire a indicatorilor ce o condiționează, retribuția personalului muncitor care lucrează în acord global trebuie să varieze în ambele sensuri, adică atît în sensul micșorării, cît și în direcția majorării sale.

În graficul de mai sus, retribuția (fondul de retribuire) realizată este notată cu Rr, cea planificată cu Rp, iar cu Ar și Ap producția realizată, respectiv cea planificată.

După cum se poate observa, procentul de realizare a retribuției planificate, începînd din punctul C' este direct proporțional cu gradul de îndeplinire a planului de producție. În funcție de nivelul realizării planului de producție, retribuția

poate să varieze ca mărime de la OA' la OA" și peste, sporul de acord fiind nelimitat, dar în nici un caz nu poate fi mai mică decît OA'. Punctul C' reprezintă punctul de minim, unde retribuția nu mai este întotdeauna proporțională cu realizarea planului de producție, căci — conform prevederilor legii retribuirii muncii — chiar dacă planul de producție se realizează în proporție de sub 66%, retribuția rămîne constantă la nivelul OA', fiind garantată la 2/3 *). Or, după cum sublinia secretarul general al partidului, **„Oricine trebuie să știe că, dacă nu s-a realizat producția, nu are de unde să primească 80 la sută. A realizat producția numai 30 la sută, va primi 30 la sută. Nimeni nu-i poate garanta nimănui venit fără muncă".**

Potrivit legislației în vigoare, unii indicatori de condiționare a drepturilor de retribuție în acord global acționează numai într-un singur sens, și anume pentru penalizare, în cazul nerealizării lor. De exemplu, retribuția întregului personal din I.A.S. este penalizată pentru nerealizarea productivității muncii, cea a personalului t.e.s. este în mod suplimentar condiționată de nedepășirea cheltuielilor planificate la 1 000 lei venit (sau la 1 000 lei producție marfă), iar cea a personalului de conducere se acordă și cu condiția realizării planului la export. În schimb, pentru reducerea peste plan a cheltuielilor la 1 000 lei venit, pentru depășirea productivității muncii și economie de forță de muncă, nu se acordă nimic în plus la retribuție. În instrucțiunile de aplicare a acordului global se precizează chiar că „pentru personalul muncitor din echipele de servire din zootehnie, stabilit pe bază de norme sau normative de personal (sau zonă de servire), tarifele de plată, stabilite inițial prin contract, nu se corectează cu sumele corespunzătoare eventualelor posturi vacante, celor ocupate de persoane aflate în incapacitate temporară de muncă sau concedii".

Este drept că realizarea unor cheltuieli de producție mai mici decît cele planificate la 1 000 lei venit contribuie la creșterea beneficiilor, și, deci, a părții ce revine oamenilor muncii sub forma participării la beneficiile întreprinderii. Considerăm, totuși, că pentru cointeresarea suplimentară a personalului în creșterea productivității muncii și reducerea cheltuielilor de producție, **în cadrul acordului global s-ar putea acorda un anumit procent la retribuție pentru depășirea planului productivității muncii și diminuarea peste prevederile de plan a cheltuielilor la 1 000 lei venit. Aceste sume ar putea fi plătite fie din economiile la fondul de retribuire, fie din cele realizate la cheltuielile planificate.**

Am luat spre exemplificare ferma vegetală Hărman, din cadrul I.A.S. Prejmer. Cheltuielile la 1 000 lei venit au fost cu 19,1% sub cele admise prin plan, realizîndu-se economii de peste 1,8 milioane lei, iar productivitatea planificată a muncii a fost depășită cu 12,7%. Determinînd efortul financiar pe care l-ar fi necesitat acordarea unui adaos suplimentar de acord de diverse mărimi (0,1—0,5%) pentru fiecare procent de reducere a cheltuielilor la 1 000 lei venit și pentru fiecare procent de depășire a planului productivității muncii, observăm că sumele necesare retribuirii suplimentare ar fi reprezentat — chiar în varianta cu procentul cel mai mare (0,5%) — mai puțin de 2% din economia realizată prin reducerea cheltuielilor planificate.

Pentru a fi mai stimulative, tarifele de plată pe unitatea de produs, utilizate în cazul retribuirii muncii în acord, ar putea să rămînă, de regulă, constante o perioadă mai lungă de timp.

Din analizele întreprinse s-a constatat că dacă aplicarea unor tarife diferite de la o fermă la alta în funcție de condițiile concrete constituie un stimulent în muncă, în schimb modificarea anuală a tarifelor nu este înțeleasă de muncitori, cărora nu li se explică edificator că tariful pe produs, calculat pe baza retribuției tarifare — care rămîne constantă o perioadă mai îndelungată de timp — scade pe măsura creșterii producției medii planificate. De aceea, considerăm că ar fi bine ca, în cîteva ferme (de exemplu, ferme de vaci de lapte) să se experimenteze **tarife constante pe 3—5 ani,** care pot fi calculate în raport cu producția medie planificată pentru perioada respectivă. Astfel de tarife ar stimula mai bine creșterea producției.

*) În practica aplicării acordului global, chiar dacă planul s-a realizat în proporție mai mică de 80%, penalizările la retribuție nu depășesc sumele reținute din retribuție (10—20%) drept garanții pentru realizarea planului

În zootehnie, precum și în alte sectoare de activitate unde rezultatele muncii pot fi cunoscute la sfîrșitul fiecărei luni, este mult mai stimulativ să se folosească acordul global cu decontare lunară sau cel mult trimestrială, atît pentru muncitori, cît și pentru personalul t.e.s. Cercetările întreprinse au relevat faptul că, în general, formele de retribuire cu perioade mai scurte de decontare sînt mai eficiente, întrucît oamenii înțeleg cu mai mare ușurință legătura dintre munca depusă, rezultatele muncii și retribuția obținută.

Participarea la beneficii, premiile pentru realizări deosebite

VENITUL individual provenit din participarea la beneficii ar trebui stabilit **în funcție de retribuția efectiv realizată.**

În prezent, el se stabilește în raport cu retribuția tarifară, la care se adaugă sporul de vechime și, cînd este cazul, indemnizația de conducere, corespunzător timpului cît persoana respectivă a fost retribuită de unitate.

Prin luarea în considerare a retribuției efectiv realizate — care cuprinde, în plus față de elementele menționate, adaosul de acord global și diverse sporuri — participarea la beneficii ar reflecta mai exact efortul depus și rezultatele obținute de oamenii muncii, contribuția lor la dezvoltarea întreprinderii.

Există ferme în care activitatea de producție se desfășoară în cadrul mai multor echipe, care obțin rezultate diferite în muncă. Tocmai adaosul de acord este acela care diferențiază retribuția lucrătorilor în funcție de rezultatele de producție ale fiecărei echipe. Prin includerea adaosului de acord în calculul sumelor individuale provenite din participarea la beneficii se va evita situația ca doi muncitori din două echipe ale aceleiași formații, care au retribuția tarifară egală, să dobîndească venituri egale din participarea la beneficii, deși o echipă și-a depășit sarcinile de producție, iar cealaltă nu le-a realizat nici pe cele planificate.

Cercetările întreprinse au pus în evidență faptul că, în general, întreprinderile nu utilizează decît parțial fondul de 1% constituit în vederea acordării de **premii pentru realizări deosebite,** deși aceste premii au o eficiență deosebită datorită faptului că — fiind acordate în general în perioadele de vîrf ale campaniilor agricole și plătite îndată ce sarcinile au fost îndeplinite — au un efect stimulativ imediat.

La I.A.S. Călărași, de pildă, pe o perioadă de 3 ani, premiile plătite muncitorilor în iunie pentru depășirea normelor cu cel puțin 10% la recoltare, transportul la baza de recepție, strîngerea, balotarea și depozitarea paielor, efectuarea arăturilor, respectiv în octombrie la pregătirea patului germinativ, efectuarea însămînțărilor de toamnă și însilozarea furajelor au reprezentat între 3,1% și 13,1% din cuantumul total anual al premiilor, în vreme ce cota principală (peste 70%) s-a acordat la finele anului agricol pentru depășirea producțiilor planificate.

S-a constatat că întreprinderile au rețineri în plata premiilor pentru realizări deosebite, întrucît unele criterii de acordare a acestora se suprapun cu cele de plată a adaosului de acord. De exemplu : pentru depășirea normelor cu 10% sau depășirea producției planificate, muncitorii deja primesc adaos de acord, indiferent dacă lucrează în acord individual sau global. De aceea, considerăm că este necesară să fie revizuite și completate criteriile de acordare a premiilor pentru rezultate deosebite.

Măsurile propuse în cele de mai sus se înscriu, în general, pe linia asigurării unei legături mai directe între retribuția realizată și rezultatele muncii. După părerea noastră, corelarea mai judicioasă a acestor elemente va stimula creșterea eficienței muncii fiecărui lucrător și a întreprinderilor agricole în ansamblul lor, contribuind la intensificarea producției în toate ramurile agriculturii de stat.

dr. Gheorghe RĂBOACĂ
dr. Ioan BRATU
Lucia MIHĂILESCU

Din experiența întreprinderii „1 Mai" — Ploiești

CUM ACȚIONĂM PENTRU PERFECȚIONAREA ACTIVITĂȚII DE COMERȚ EXTERIOR

ÎNTREPRINDEREA „1 Mai"-Ploiești sub marca de fabricație „UPETROM" produce și exportă de peste două decenii utilaj petrolier pentru foraj, din următoarele familii : instalații de foraj pentru medie și mare adîncime ; instalații pentru prevenirea erupțiilor ; agregate de cimentare și stimulare ; sape cu role pentru foraj.

Producția de utilaj petrolier a crescut într-un ritm susținut în ultimele 2 decenii atît prin creșterea cantitativă asigurată de investiții continue, cît și prin creșterea valorii produselor, prin introducerea în fabricație a unor produse cu tehnicitate mărită, care asigură un grad de valorificare ridicat.

Problemele cu care se confruntă producătorul pentru export

ÎNCERCÎND o raportare a sarcinilor trasate de partid pe linia perfecționării activității de comerț exterior la problematica curentă a întreprinderii noastre, care livrează la export circa 70 la sută din producție, regăsim numeroase din actualele noastre preocupări ca și noi direcții de acțiune către care trebuie să ne mobilizăm eforturile în viitor.

Ca întreprindere specializată pentru producția de export urmărim ca la nivelul fiecărui compartiment, a fiecărei funcții a întreprinderii să se manifeste optica și responsabilitatea de exportator.

Faptul că Centrala industrială de utilaj petrolier și minier este grefată pe structura întreprinderii noastre face ca să existe premisele unei participări active la desfășurarea activității de comerț exterior încă din faza de previziune — prognoză a pieței externe și de elaborare a programelor de export. Preluarea integrală a funcției de comerț exterior, inclusiv comercializarea pe piața externă, concentrîndu-se astfel într-un singur centru decizional toate problemele de export, ar reprezenta un pas înainte pe linia perfecționării organizării noastre. Se întărește astfel autoconducerea muncitorească în activitatea de comerț exterior, controlul nemijlocit al producătorului asupra eficienței operațiunilor, crește promptitudinea în răspunsul la cererile partenerilor externi. Menținerea legăturii cu cele 32 de piețe actuale de export se poate realiza atît pe calea negocierilor comerciale, cît și prin activități curente de service și asistență tehnică și este de dorit să existe o strînsă corelare între cele stabilite prin contractele externe și derularea efectivă a lor, sub controlul echipelor noastre de service.

Dar desigur că dintre funcțiile pe care este chemată să le realizeze cu precădere întreprinderea noastră sînt cele de cercetare-dezvoltare și producție. Pe linia integrării cît mai armonioase a activităților în cadrul Centralei industriale de utilaj petrolier și minier, Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru utilaj petrolier care avea numai o filială în cadrul centralei, restul activînd la București se va muta în chiar incinta întreprinderii. În acest fel, cu forțe reunite, există toate premisele ca marca românească de utilaj petrolier „Upetrom" să-și sporească competitivitatea și prestigiul necontenit pe piața mondială.

Pentru a da o imagine asupra potențialului de export al întreprinderii „1 Mai"-Ploiești voi face cîteva referiri la oferta a 4 mari firme americane (National Supply Co, Continental Emsco, Oilwell și Gardner Denwer), știut fiind faptul că S.U.A. au o pondere de circa 80% din exporturile mondiale de utilaj petrolier.

După cum se poate vedea din tabelul nr. 1 în România se execută instalații de foraj (de mare și medie adîncime) avînd componente în general de aceeași gamă și caracteristici ca cele americane ; unele diferențe apar la capete hidraulice și macarale cîrlig datorită faptului că normele americane A.P.I. sînt exprimate în tone scurte, existînd preocuparea de aliniere la aceste norme pentru beneficiarii care solicită o asemenea execuție. Elasticitatea față de cererea partenerului extern este, dealtfel, o preocupare majoră în cadrul întreprinderii noastre, inclusiv atunci cînd este vorba de adaptări constructive, ceea ce înseamnă practic că gama ofertei este în realitate mult mai largă.

Creșterea în continuare a competitivității produselor noastre implică acordarea unei atenții mai mari industriei de subfurnizare pentru material tubular (prăjini grele, prăjini de foraj, tije de antrenare), pentru aparatură de măsurarea parametrilor de foraj, scule de manevră etc. Actualii noștri subfurnizori fie că nu produc întreaga gamă a acestor produse, fie că nu pot asigura calitativ sau cantitativ cererea. În același timp, întreprinderea noastră avînd gama cea mai largă de fabricație din lume (în tabel nu am putut compara gama noastră de fabricație decît însumînd profilele de fabricație a 4 firme americane), trebuie susținută de o multitudine de mici întreprinderi subfurnizoare, avînd o specializare strictă, la un singur component, reper, dar pe care să-l producă atît în execuție normală, cît și pentru climat rece sau tropical (umed, uscat), echipament electric în construcție normală, antiexplozivă etc.

Dispersarea eforturilor pentru asimilarea unor componente ce în practica internațională se asigură prin cooperare (elemente de asamblare, cuplaje, ambreiaje cu discuri și cu burduf, aparatură pneumatică, aparatură hidraulică, ateliere metalice etc.), ca și extinderea mai recentă a profilului către utilaj minier, metalurgic, mașini-unelte ne face și mai grea lupta pe care o dăm permanent cu acerba concurență de pe piața mondială. Ne mîndrim într-adevăr cu faptul că realizăm în prezent mașini-unelte specializate pentru utilaj petrolier, de mare randament, cum sînt strungurile cu planșaibă de pînă la 1 800 mm, sau pentru prăjini de

Tabelul nr. 1

Compararea gamei de fabricație a întreprinderii „1 Mai" Ploiești cu cea a unor firme americane

Utilajul component	Caracteristica		„UPETROM"	U.S.A.
Trolii	Putere	CP.	1 000, 1 500, 2 000, 3 000	1 000, 1 500, 2 000, 3 000,
Mese rotative	∅ trecere	in.	17,5 ; 20,5 ; 27,5 ; 37,5 ;	17,5 ; 20,5 ; 27,5 ; 37,5 ; 49,5 ;
Capete hidraulice	Sarc. max.	UStf.	220; 330; 440; 550; 715;	200; 300; 400; 500; 650;
Macarale cîrlig.	„	„	220 ; 350 ; 440 ; 550 ;	250 ; 350 ; 500 ; 650 ;750 ; 1 000 ;
Pompe de noroi duplex și triplex.	Putere	CP.	700; 1 000; 1 300; 1 600;	700; 1 000; 1 300; 1 600;

foraj lungi de 10—16 m, mașini de danturat în V, produse de numai 3 firme în lume, dar aceasta ne depărtează de „linia întîi" a luptei pentru competitivitate.

Integrarea funcției de comerț exterior în cadrul centralei sperăm că va lărgi accesul nostru la informația științifică de specialitate, schimbul de experiență, care completate cu o regîndire a indicatorilor de plan pentru producția de prototipuri să genereze un nou avînt al inovației tehnice, al activității de cercetare-dezvoltare. Aplicarea cu fermitate în viață a prevederilor legale privind subfurnizarea cu prioritate și exigență deosebită pentru producția de export se impune nu numai la subansamble ci și pentru o serie de oțeluri aliate, laminate de dimensiuni mari, vopsele, cabluri de tracțiune, cauciucuri, ce intră în producția utilajului petrolier.

Transformarea științei în forță nemijlocită de producție, fapt evident în munca noastră de zi cu zi, pledează pentru regăsirea acestor cheltuieli (de cercetare-proiectare) în structura prețului de cost al produselor noastre, ca o cale de autogestiune și autofinanțare rațională a activității de cercetare-proiectare. Cheltuielile pentru modernizarea produselor, întocmirea documentației, inclusiv adaptările constructive solicitate de parteneri externi care nu se regăsesc actualmente în cheltuielile de fabricație, deși implică o muncă laborioasă de proiectare, pregătire a fabricației, verificare etc., este firesc să fie suportate de beneficiar. Reglementarea în spiritul autogestiunii trebuie să-și găsească și documentația de însoțire și prezentare a utilajelor, astfel încît ele să fie ușor accesibile, în timp util, în condiții grafice corespunzătoare, făcîndu-se la acest capitol de multe ori o economie greșit înțeleasă.

Un alt plan al luptei pentru calitate și competitivitate îl constituie asigurarea înaltei fiabilități a utilajelor. Exigențele privind funcționarea utilajului petrolier sînt foarte ridicate — spre exemplu dacă un motor diesel instalat pe un mijloc de transport trebuie să funcționeze 2 000—5 000 ore pînă la reparația capitală, în cadrul instalațiilor de foraj motoarele trebuie să lucreze peste 30 000 de ore. Această performanță se realizează prin asigurarea service-ului și a pieselor de schimb pentru instalații (se practică chiar reclama: „în trei zile firma noastră vă asigură orice piesă de schimb, în orice punct de pe glob"). Dealtfel, semnificativ pentru amploarea pe care o cunoaște comerțul cu piese de schimb și părți de schimb este faptul că volumul valoric al exportului anual de piese de schimb al firmelor americane este de circa 10 ori mai mare decît exportul de instalații complete. Înțelegerea acestui specific al pieței, exploatarea acestui uriaș debușeu presupune reorientări ale politicii de dezvoltare în ramură, axată aproape exclusiv pe fabrici noi de utilaje și nu de piese de schimb. Un argument în favoarea extinderii exportului de piese de schimb — pe lîngă faptul că este o obligație majoră a exportatorului — îl constituie faptul că indicatorii de eficiență sînt net superiori în cazul exportului de piese de schimb față de exportul de instalații complete. Valorificarea acestei oportunități presupune pe linia comercializării realizarea unor depozite de piese de schimb, atît la producător, cît și pe piețele externe, care să permită livrări prompte, extinderea rețelei de service care să ofere aceste piese împreună cu servicii de asistență tehnică, service, care să transmită operativ și competent cererile partenerilor externi.

Tabelul nr. 2

Dinamica procesului de înnoire a producției

1980	1981	1982	1983	1984	1985
100%	24,8	34,1	46,2	56,0	72,0

Cum ne organizăm pentru rezolvarea lor

PENTRU ÎNFĂPTUIREA sarcinilor ce revin întreprinderii „1 Mai" Ploiești în acest cincinal pe linia exportului conducerea colectivă sub îndrumarea organizației de partid s-a preocupat pentru promovarea fermă a noului în toate domeniile, pentru afirmarea largă și generalizarea experienței, gîndirii și practicii înaintate, pentru mobilizarea și mai puternică a colectivului de muncă în vederea lichidării deficiențelor, pentru depășirea greutăților și soluționarea operativă a problemelor complexe pe care le ridică producția de utilaj petrolier în general și cea destinată exportului în special, cunoscut fiind că succesul în aspra competiție de pe piața externă, este și trebuie să fie pregătit prin eforturile conștiente ale fiecărui compartiment din întreprindere, ale fiecărui muncitor, tehnician, inginer economist, ale tuturor membrilor colectivului în fruntea cărora se situează comuniștii.

Pornind de la premisa că factorii principali care condiționează eficiența exportului sînt : reducerea prețului intern complet pentru export ; sporirea calității produselor, modernizarea și diversificarea utilajelor petroliere la nivelul tehnicii mondiale, asigurarea promptă a service-ului, asistenței tehnice și pieselor de schimb beneficiarilor, perfecționarea comercializării externe, organizația de partid și consiliul oamenilor muncii au acționat pentru a influența favorabil fiecare element al eficienței exportului, ceea ce a permis ca în cincinalul 1976—1980 ca și în actualul cincinal activitatea de export a întreprinderii să înregistreze creșteri impresionante, cu un ritm mediu anual de 15%, ceea ce demonstrează că hotărîrile și deciziile adoptate au fost bune, iar acțiunile întreprinse s-au soldat cu rezultatele scontate.

Inițiativele muncitorești ale comitetului sindicatului au constituit un mod concret de participare a personalului muncitor la descoperirea și valorificarea rezervelor interne. Așa este, de pildă, inițiativa „Fiecare specialist un cadru de concepție" care prin obiectivele sale antrenează toate cadrele tehnico-inginerești la rezolvarea unor teme tehnico-economice concrete care pe lîngă economiile aduse, accelerează totodată procesul de integrare în problemele întreprinderii a noilor cadre. Această inițiativă are o tradiție de peste 15 ani în întreprinderea noastră.

Lărgind sfera antrenării oamenilor muncii la descoperirea și valorificarea rezervelor interne, comitetul sindicatului a lansat anual în rîndul muncitorilor cu înaltă calificare peste 2 500 fișe de propuneri — prin care aceștia sînt solicitați de conducerea colectivă, ca principali factori de care depinde realizarea producției, ca cei mai buni cunoscători ai unor fenomene existente în procesul de producție pentru a formula propuneri privind : creșterea productivității muncii ; organizarea superioară a producției și a muncii ; reducerea consumului de materii prime, materiale, energie și combustibili ; recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile ; îmbunătățirea calității produselor etc.

Această inițiativă a avut o aderență largă în mase, astfel că numai în anul 1981 au fost reținute din fișele lansate un număr de peste 1 200 propuneri din care cu aplicare directă 782.

Pe linia perfecționării controlului de calitate Comitetul de partid și C.O.M. au acționat în direcția realizării cu forțele proprii ale întreprinderii a 32 standuri pe care se execută probele tehnice prevăzute în caietele de sarcini ale fiecărui produs ca și dotarea cu peste 35 000 A.M.C.-uri a sectoarelor de control și laboratoarelor uzinei. Un rol deosebit de important în ridicarea calității produselor joacă asigurarea și pregătirea forței de muncă, ridicarea nivelului de calificare tehnic-profesional al cadrelor, în strînsă concordanță cu cerințele modernizării producției. În acest context, sub conducerea organizațiilor de partid, au fost revăzute programele de calificare și perfecționare a pregătirii profesionale a cadrelor, completate cu teme practice legate de activitatea fiecărui muncitor, ținînd cont de nivelul de pregătire teoretică și profesională a acestora. În secțiile de bază ale întreprinderii s-au creat ateliere școală, dotate cu mașini și utilaje corespunzătoare, încadrate cu maiștri instructori bine pregătiți, asigurîndu-se condiții necesare pregătirii teoretice și practice, a formării noilor generații de muncitori calificați.

Analizele asupra calității producției, organizate la inițiativa comitetului de partid săptămînal, atît la nivelul întreprinderii cît și la nivelul secțiilor, cu participarea specialiștilor din compartimentele de pregătirea fabricației au condus la eliminarea unor cauze generatoare de rebuturi, reclamații și degradări. De o mare eficiență au fost și analizele organizate de Comitetul de partid, C.O.M., Inspectoratul general de stat pentru controlul calității produselor și M.I.C.M., împreună cu subfurnizorii unor produse la care s-au analizat și luat măsuri pentru înlăturarea deficiențelor referitoare la calitate. Toate aceste măsuri s-au concretizat în realizarea unor produse la înalți parametri calitativi, numărul reclamațiilor scăzînd în ultimii ani aproape la zero — iar cele care au mai apărut au vizat unele repere ale subfurnizorilor.

Referindu-ne la coeficientul de utilizare al metalului, aceasta a crescut în intervalul 1975—1980 cu 35%.

Avînd în vedere importanța problemei înnoirii produselor, Comitetul de

partid și C.O.M. în ședințe proprii și comune, au analizat stadiul asimilării produselor din planul tehnic pe fiecare fază în parte, stabilind măsuri concrete pentru remedierea unor rămîneri în urmă sau pentru devansarea asimilării. Tabelul nr. 2 prezintă dinamica procesului de înnoire în actualul cincinal. În paralel cu acțiunea de asimilare a produselor din planul tehnic, comitetul de partid și C.O.M. au pus un accent deosebit pe asimilarea unor materiale, piese sau subansamble procurate din import, în scopul reducerii efortului valutar al întreprinderii. În acest scop, la nivelul Comisiei pentru dezvoltare, investiții și progres tehnic, a fost elaborat un program pentru reducerea importurilor concretizat în 65 măsuri cu o eficiență economică de 87,7 milioane lei.

Mișcarea de inventii-inovații, ca o componentă de bază a introducerii progresului tehnic în procesul de producție, și-a adus prin cele 12 cercuri ale inovatorilor și inventatorilor un aport prețios la diversificarea și modernizarea producției.

Dezvoltarea producției de piese de schimb a impus conducerii colective a întreprinderii o nouă orientare în fabricația acestora, ca cerință obiectivă de concentrare și specializare în scopul sporirii productivității muncii și a reducerii costurilor de producție.

Astfel, în urma analizelor și numeroaselor propuneri făcute în adunările oamenilor muncii a reieșit necesitatea organizării unor sectoare și linii de fabricație distincte pe grupe și familii de piese, pentru unele piese de schimb cu pondere și frecvență mare.

Totodată au fost luate măsuri ca planificarea și programarea în fabricație a pieselor de schimb să se facă pe bază de loturi optime care să asigure o productivitate sporită și costuri de fabricație cît mai mici, cu respectarea strictă a termenelor de livrare contractuale.

În ceea ce privește activitatea de service pentru utilajul petrolier ea este complexă, deoarece comportă personal policalificat, scule și piese de schimb pentru toate fabricatele ce intră în componența instalației și sînt produse în alte întreprinderi calobaratoare. Din această complexitate derivă importanța cu totul deosebită a asigurării funcționării ireproșabile a utilajelor în exploatare, de către echipele noastre de specialiști, prezente la locul de exploatare a utilajelor.

Din analizele efectuate de biroul comitetului de partid în ședința comună cu biroul executiv al C.O.M. cu privire la activitatea de ofertare, contractare și derulare a contractelor externe, a reieșit că durata acestui ciclu este mare, în transmiterea documentelor de la beneficiar la producător, fiind antrenate verigi intermediare, ce frînează operativitatea cu care trebuie să răspundem cerințelor partenerilor externi. În limitele competenței sale, comitetul de partid și consiliul oamenilor muncii au acționat la nivelul întreprinderii, pentru reducerea circuitului documentelor, reducerea duratei de lansare în fabricație, eliminînd unele verigi paralele. Totodată au fost luate măsuri de defalcare și urmărire deosebită a producției de export pînă la nivelul formațiilor de lucru, produsele destinate exportului fiind înseriate și marcate încă din faza de intrare în fabricație. S-a remarcat necesitatea unei mai bune organizări a întregii activități, începînd de la prospectarea pieței, cercetarea-proiectarea, aprovizionarea, adaptarea fabricației, livrarea produselor, și finalizînd cu urmărirea acestora în exploatare, acordarea asistenței tehnice, service-ului și asigurării pieselor de schimb la beneficiar. De asemenea, este necesară o mai mare preocupare pentru folosirea unor forme moderne de relații economice internaționale cum ar fi : extinderea exportului de instalații complexe, dezvoltarea activității de cooperare economică și tehnico-științifică, extinderea comerțului cu brevete și licențe, know-how, a activității de consulting-engineering, încheierea unor contracte de leasing atunci cînd închirierea unui produs este mai avantajoasă decît cumpărarea lui, forme care contribuie la creșterea eficienței relațiilor economice externe, prin avantajele specifice față de operațiunile „clasice" de comerț exterior.

Acționînd în continuare, în direcția valorificării superioare a potențialului tehnico-științific de care dispune, întreprinderea „1 Mai" Ploiești va oferi și în viitor partenerilor săi utilaje de un înalt nivel tehnic cu parametrii competitivi cu cele mai moderne produse similare realizate în lume.

Vasile ERHAN
președintele Comitetului sindicatului Întreprinderea „1 Mai" Ploiești

Pe urmele materialelor publicate

În industria mică

REFERITOR la articolul „Cum sînt folosite posibilitățile de adîncire a cooperării cu marea industrie", publicat în „Revista economică", din 30 iulie 1982 și semnat de Mihai Gondoș, cercetător și Marin Sandu, economist — de la Institutul de economie industrială, am primit următoarea scrisoare : Pe această cale vă rugăm să primiți sincere mulțumiri din partea oamenilor muncii din unitatea noastră pentru modul în care ați abordat problema micii industrii din mediul rural. Și pentru a ne face mai bine înțeleși, vă facem cunoscut următoarele :

Sîntem o unitate de mică industrie „Asociația economică intercooperatistă cu profil industrial Vitomirești județul Olt" care își desfășoară activitatea în mediul rural. folosind forța de muncă locală, din cooperativele de producție asociate. Cu alte cuvinte forța de muncă excedentară și realizăm o producție de peste 80 000 000 lei anual.

De pe meleagurile acestei zone, oamenii trebuiau să migreze către orașe pentru a-și cîștiga existența. făcînd naveta și sacrificînd mult timp. Prin înființarea asociației noastre, țăranii cooperatori care, în anumite perioade de timp deveneau disponibili, au unde să lucreze, calificîndu-se în afară de meseria de agricultor, în diverse alte meserii.

Unitatea noastră valorifică importante resurse de materii prime locale, avînd relații de colaborare cu peste 500 unități de stat și cooperatiste din țară și furnizînd produse pentru export. Ca să puteți aprecia mai bine modul de realizare al oportunității produselor fabricate, vă precizăm că unitatea noastră execută :

a) plăci mozaicate din dale cu desene pentru Metroul din București (stația „Republica" fiind pardosită cu plăci din Vitomirești și de către muncitorii noștri) ;

b) simeringuri pentru 400 de unități ale Ministerului Construcțiilor de Mașini și pentru S.M.A.-urile din țară ;

c) o pondere mare de produse industriale destinate agriculturii, ca de pildă : spalieri de vie ; navete lapte ; cuști pentru abatoarele de pui ; box-paleți pentru întreprinderile viei și vinului etc.

Pentru a întregi articolul dv. exemplele de la unitatea noastră pot arăta opiniei publice, ce sînt în stare să facă țăranii pe linie de industrie mică și pot demonstra astfel că extinderea ei în mediul rural (sătesc) are o serie de avantaje :

a) țăranii care lucrează în industria mică se leagă de sat și implicit de agricultură ;

b) satele țării înfloresc prin aceea că personalul angajat are posibilitatea să realizeze cîștiguri atît din industria mică cît și din agricultură ;

c) se evită pierderea de timp pentru efectuarea navetei pentru a merge la lucru în alte localități etc. ;

d) se stabilizează și se leagă de agricultură forța de muncă masculină și tînără etc.

În anul 1981, unitatea noastră a realizat un beneficiu de 14 000 000 lei din care 7 000 000 lei a fost repartizat unităților asociate. Sîntem unitate autofinanțată și nu solicităm credite de la stat pentru unitatea noastră, banca fiind un simplu depozitar care în loc să ne ia dobînzi pentru credite, ne plătește nouă dobînzi la cele circa 10 000 000 lei cu care rulăm.

În speranța că relatarea noastră despre experiența dobîndită de noi, va interesa cititorii „Revistei economice" vă rugăm să primiți cea mai distinsă stimă și considerație.

N. VLĂDOIU
secretar al organizației de bază P.C.R.

Ov. MĂRINIUC
președintele comitetului sindicatului Asociația economică industrială Vitomirești, județul Olt

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Bugetul de venituri și cheltuieli — instrument de planificare și conducere

APLICAREA cu consecvență a principiului autogestiunii economico-financiare la nivelul fiecărei unități economice, obținerea rezultatelor scontate sînt dependente de îndeplinirea riguroasă a prevederilor din bugetul de venituri și cheltuieli al fiecărei întreprinderi, instrument atotcuprinzător de planificare și fundamentare a indicatorilor de bază, precum și de asigurare a echilibrului între venituri și cheltuieli. Execuția bugetului de venituri și cheltuieli, exprimată valoric, stabilește modul în care s-a desfășurat activitatea economico-financiară a fiecărei întreprinderi, în care s-au utilizat fondurile materiale și bănești, rezultatele înregistrate și gradul de îndeplinire a indicatorilor de eficiență. Echilibrul financiar al fiecărei unități economice este condiționat de realizarea integrală și la termen a planului producției fizice în structura contractată cu beneficiarii, de realizarea valorii producției nete concomitent cu reducerea costurilor de producție, de îndeplinirea planului la valoarea producției marfă vîndută și încasată.

Defalcarea indicatorilor pe fiecare loc de muncă

REZULTATELE finale, oglindite în execuția bugetului de venituri și cheltuieli la nivel de întreprindere, reprezintă realizările însumate obținute pe locuri de muncă, ateliere și secții, acolo unde se înregistrează cheltuieli ca urmare a desfășurării diferitelor operații economice. Aceasta a impus ca la fiecare loc de muncă unde se înregistrează consumuri de valori materiale și forță de muncă să se stabilească cu anticipație cît trebuie să se producă, calitatea producției respective și nivelul maxim al cheltuielilor necesare obținerii producției planificate. Această cerință imperioasă a făcut ca indicatorii stabiliți în bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderii să fie defalcați pe secții, ateliere și locuri de muncă.

Întrucît prin actele normative în vigoare nu s-a stabilit modul concret în care să se determine o parte din indicatorii prevăzuți în bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderii la defalcarea lor pe secții și ateliere, și nici forma de întocmire a acestui buget, am considerat util să prezentăm experiența dobîndită de Întreprinderea de prelucrare a maselor plastice din Buzău, reliefînd atît procedeele folosite cît și rezultatele obținute.

Astfel, **la venituri,** pe baza planului de producție în structura fizică pe întreprindere, se evaluează producția aferentă fiecărei secții și atelier la prețuri de producție — în întreprinderea noastră se realizează produse finite la fiecare secție, fără a fi necesară o asamblare într-o secție finală — obținîndu-se valoarea producției marfă planificată a se fabrica. Însumarea valorii producției marfă din secții corespunde valorii producției marfă fabricată pe întreprindere, primită prin fila de plan de la centrală.

La cheltuieli, cheltuielile materiale se determină prin însumarea valorii materiilor prime și materialelor specificate direct pe fiecare produs potrivit fișelor tehnologice, rețetelor de fabricație și actualizării consumurilor specifice ce se efectuează anual. Materialele eliberate în producție se evaluează la prețul efectiv (prețul de facturare plus cheltuielile de transport-aprovizionare). Din cheltuielile materiale directe se scad valorile materialelor refolosibile evaluate la prețul de valorificare (deșeuri fier, hîrtie predată la întreprinderile colectoare, deșeuri lemn etc.). În același mod se procedează și cu consumul specific de manoperă stabilit în ore pentru fiecare produs și retribuția tarifară pe oră potrivit categoriei lucrării sau operației de executat. La retribuțiile directe se calculează impozitul pe fondul total de retribuții și contribuțiile pentru asigurările sociale.

Un buget de venituri și cheltuieli întocmit la începutul fiecărei luni cuprinde indicatorii prevăzuți în modelul alăturat. Consumurile maxime de materii și materiale directe pentru fiecare produs sînt transmise compartimentului care le eliberează, și la secții, fiind calculate tot pe baza cantităților de produse planificate și a normelor de consum. Cheltuielile cu întreținerea și funcționarea utilajelor se stabilesc pe bază de normative pentru fiecare element de cheltuieli, a consumurilor optimizate din bilanțul termoenergetic și a plafoanelor maxime la cheltuielile normate. De menționat că la respectarea normelor de consum de materiale, retribuții și reparații curente și capitale contribuie în bună măsură și controlul economic preventiv instituit în toate unitățile.

BUGET
de venituri și cheltuieli pe luna iunie 1982
art. cărbune activ — în mii lei

VENITURI		CHELTUIELI	
Producție marfă	2 973	Materii prime	1 353
		Cheltuieli de transport-aprovizionare	32
		Retribuții	482
Indicatori de eficiență			
Producție netă	821	Cheltuieli întreținerea	
Beneficiu	266	și funcționarea utilajelor	584
		Cheltuieli generale ale secției	162
Determinarea prod. nete			
Beneficiu	266	Costul secției	2 613
Retribuții directe	482	Cheltuieli generale ale	
Tehnică nouă	28	întreprinderii	94
Alte cheltuieli	15	Costul complet	2 707
Retribuții indirecte	30		
Producția netă	821		

Limitele maxime ale cheltuielilor indirecte, defalcate pe subconturi, sînt cele din anexa privind planul cheltuielilor indirecte

Cheltuielile generale ale secțiilor se planifică tot pe bază de normative, comparîndu-se cu cheltuielile realizate în anul anterior, ținîndu-se seama și de sarcina de reducere a acestora. Pentru cheltuielile comune planificate și comunicate secțiilor se stabilesc plafoane maxime pe an cu defalcare pe trimestre. La costul secției se adaugă cheltuielile generale ale întreprinderii folosind metoda suplimentării, baza de repartizare fiind costul de secție, iar coeficientul de repartizare este cel planificat. Prin însumarea cheltuielilor directe și indirecte ale secției și cheltuielilor generale ale întreprinderii, se obține costul complet, care permite stabilirea beneficiului potențial la nivel de secție (valoarea pro-

ducției marfă fabricată — costurile de producție).

Valoarea producției nete la nivel de secție se determină astfel : se însumează retribuțiile directe, impozitul pe fondul total de retribuire, contribuțiile pentru asigurări sociale, beneficiul, cota de cheltuieli pentru cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic, cota altor cheltuieli cu munca vie, iar retribuțiile indirecte se colectează din conturile analitice ale contului 520 „cheltuieli comune ale secției".

Avînd în vedere faptul că la începutul fiecărui an și ori de cîte ori intervin schimbări de prețuri la materiile prime aprovizionate se întocmește planul costului pe întreprindere, ocazie cu care se întocmește și planul costului unitar al produsului (formular C.P. 4), am pus la dispoziția șefilor locurilor de muncă productive și acest plan care conține articolele de calculație a costurilor și prețurile la produsele planificate.

Obligația respectării prevederilor din bugetul de venituri și cheltuieli, pe locuri de cheltuieli, **revine șefului locului de muncă și personalului de specialitate din compartimentul financiar-contabil.** Șeful locului de muncă, pe baza planului primit, ridică materii prime și materiale din depozite în cantități suficiente pentru producția posibilă de realizat într-un schimb de lucru sau pentru un lot de produse, potrivit tehnologiei stabilite. La fel se procedează și cu repartizarea personalului operativ, distribuit pe operații potrivit normelor de lucru și tehnologiei produsului. La sfîrșitul schimbului de lucru sau la finisarea loturilor intrate în fabricație, prin compararea cantităților de produse stabilite prin plan cu cele realizate și predate la depozite, se stabilesc economiile sau depășirile la cheltuielile directe.

Cheltuielile indirecte se urmăresc operativ prin folosirea unor evidențe simple identice cu situațiile întocmite pentru fiecare loc de muncă la care s-au planificat cheltuieli. Personalul financiar-contabil operează și cumulează zilnic valorile materiale din documentele de consum, valori pe care le compară cu cele planificate și informează șeful locului de muncă în situația în care cheltuielile efective au ajuns la nivelul planului.

Pentru **retribuții** se are în vedere ca numărul personalului de conducere și indirect productiv din cadrul secției sau locului de muncă respectiv să se mențină la nivelul numărului de personal luat în calcul în momentul planificării cheltuielilor.

Pentru consumul de materii, materiale și retribuții directe se transmit secțiilor (pentru produsele din nomenclatorul lor de fabricație), după părerea noastră, prea multe situații și anume : norme de consum specific anual, calculația costului unitar al produsului pe articole de calculație, bugete de cheltuieli conform modelului prezentat, iar pentru materii prime și materiale se fixează prin fișa limită cantitățile maxime necesare realizării produselor planificate. Aceste consumuri, împreună cu lansarea produselor în fabricație și efectuarea reparațiilor curente și capitale, sînt supuse și controlului economic preventiv.

În anumite situații se înregistrează depășiri sau economii la cheltuielile cu întreținerea și funcționarea utilajelor, aceasta ca urmare a intrării înainte sau după perioada planificată a unor utilaje în reparații, dar depășirile se regularizează în cadrul trimestrului. Greutăți s-au întîmpinat fie în aprovizionarea cu întîrziere a unor materii prime deficitare, fie prin primirea acestora în cantități inferioare celor necesare realizării planului. Aspectele negative ivite se analizează la nivelul secției, procedîndu-se în unele cazuri la redistribuiri de personal între ateliere sau chiar între secții în funcție de asigurarea cu materii prime și de posibilitățile de desfacere a produselor realizate peste plan. Problemele care nu-și găsesc rezolvare la nivelul secțiilor se prezintă biroului executiv al consiliului oamenilor muncii, care hotărește asupra situațiilor existente. Ca urmare a procedeelor folosite și măsurilor întreprinse **întreprinderea a realizat planul la toți indicatorii pe anul 1981 și în primul semestru din anul 1982.**

În prezent, membrii consiliului oamenilor muncii și șefii locurilor de muncă cunosc modul de determinare a indicatorilor prevăzuți în bugetul de venituri și cheltuieli al secției, fac distincție între cheltuieli și costuri de producție ceea ce îi ajută la luarea deciziilor privind reducerea costurilor și obținerea de beneficii cît mai mari. Pentru a obține în continuare rezultate pozitive se urmărește zilnic la nivelul conducerii aprovizionarea cu materii prime deficitare, precum și ritmul predării produselor finite la depozite, iar decadal stadiul realizării producției fizice comparativ cu planul.

Sistemul de indicatori

ÎN VEDEREA reducerii numărului de calculații, opinăm pentru elaborarea numai a indicatorilor strict necesari pentru locurile de cheltuieli, astfel : ● **planul lunar al producției fizice în structura contractată cu beneficiarii** și pentru care există asigurate materiile prime necesare ; ● **valoarea producției marfă planificată a se fabrica,** obținută prin evaluarea producției fizice la prețurile de producție; ● **planul costului unitar al produsului** — C.P.4, care să se comunice secțiilor la începutul anului de plan și ori de cîte ori intervin modificări cantitative de materii prime ca urmare a reducerii consumurilor, schimbarea tehnologiilor de fabricație, a prețurilor și tarifelor sau majorarea retribuțiilor ; ● **planul cheltuielilor indirecte** întocmit pe an cu defalcare pe trimestre ; anual și cu ocazia unor modificări să se transmită în continuare secțiilor de producție listele cu consumuri specifice cuprinzînd cantitățile de materii și materiale necesare fabricării produselor care intră în nomenclatorul de fabricație al secției, precum și consumul specific de manoperă în ore ; ● **determinarea producției nete planificată și realizată pentru secție sau atelier** să se efectueze prin metoda de producție (din valoarea producției marfă să se scadă valoarea materiilor prime și materialelor indirecte stabilite extracontabil din conturile analitice ale contului 520 „cheltuieli generale ale secției", deschis pentru fiecare secție în parte).

Urmărirea și respectarea încadrării în prevederile planului la indicatorii defalcați la nivelul secției asigură realizarea cu certitudine a tuturor indicatorilor la nivel de întreprindere. Prin planificarea unui număr redus de indicatori la nivelul locurilor de cheltuieli, se permite șefilor locurilor de muncă să urmărească desfășurarea proceselor tehnologice și să ia măsurile necesare pentru eliminarea risipei, obținerea de produse de calitate.

Totodată, **apreciem că este necesar să se emită acte normative în care să se fixeze atribuțiile, modul de lucru și răspunderile pentru unele compartimente care contribuie la elaborarea și urmărirea prevederilor din plan,** cum sînt : **compartimentul planificare** pentru lansarea produselor în fabricație, emiterea fișelor limită, bonurilor de consum și urmărirea îndeplinirii planului ; **compartimentul tehnic** pentru respectarea normelor de consum materiale și probleme tehnologice, proiectări produse noi etc. ; **organizarea muncii** pentru manopera planificată și realizată ; **compartimentul mecano-energetic, automatizări** pentru consumul de apă, abur, combustibil, energie ; pentru **compartimentul aprovizionare, desfacere** etc.

În vederea creșterii rentabilității, menținerii echilibrului între încasări și plăți și creșterii volumului beneficiilor, conducerea întreprinderii noastre a dispus compartimentului mecano-energetic și automatizări, ca planificarea și normarea consumului de apă, abur, combustibil și energie să se efectueze pe grupe de produse (care pînă în prezent se planifica pe secții), fapt ce va permite diminuarea consumului la aceste utilități, estimat valoric la suma de lei 600 mii lei pe sem II a.c. Măsurile adoptate vor asigura încadrarea în sarcina de reducere a consumului energetic potrivit hotărîrilor de partid și de stat. Din acțiunea întreprinsă privind înnoirea produselor s-a reușit asimilarea unor utilaje și stabilirea tehnologiei de realizare a întregii game de carcase pentru elementii filtranți, carcase care pînă în prezent s-au executat de diverse întreprinderi prin colaborare ; acțiunea va conduce la realizarea unei producții nete suplimentare de peste 2,5 milioane lei lunar, producție ce se va realiza în cursul trimestrului IV. a.c.

Gh. MOLDOVEANU
contabil șef la Întreprinderea de prelucrare a maselor plastice din Buzău

Concepte în sprijinul eficienței economice

ORGANIZAREA PROCESULUI DE ASIMILARE A PRODUSELOR NOI

BENEFICIIND din plin de aportul cuceririlor științei și tehnicii și stimulată de cerințele calitative și cantitative ale beneficiarilor reali sau potențiali, industria noastră constructoare de mașini se înscrie viguros pe linia unui amplu proces de **innoire și diversificare a producției,** condiție de prim ordin pentru satisfacerea nevoilor interne în contextul orientării spre reducerea importurilor, pentru o participare tot mai competitivă pe piața externă, pentru creșterea eficienței economice.

Înfăptuirea unei politici de dezvoltare în centrul căreia se află beneficiarul, piața, impune fiecărei întreprinderi un important efort organizatoric în vederea măririi capacității de adaptare operativă, din mers, la cerințele utilizatorilor produselor sale. Din acest punct de vedere un rol deosebit are **buna pregătire a producției,** prin care înțelegem, în cazul de față ansamblul de măsuri referitoare la crearea și asimilarea a noi produse, modernizarea produselor aflate în fabricație, introducerea tehnicii noi, a tehnologiilor avansate și a celor mai eficiente sisteme de organizare a producției.

Pregătirea producției are, deci, ca obiective rezolvarea următoarelor sarcini : asigurarea fabricației de noi produse la nivelul tehnicii mondiale și modernizarea celor existente, permițînd astfel promovarea unui progres tehnic neîntrerupt ; crearea premiselor necesare unei activități uniforme și ritmice, pe bază de grafic, în conformitate cu sarcinile de plan cu privire la asimilarea și fabricarea de noi produse : reducerea cheltuielilor de muncă vie și materializată necesară efectuării acestei activități, utilizînd cele mai eficiente sisteme de organizare și de muncă.

Modul de organizare a verigilor structurale în care se realizează activitatea de pregătire a producției (cercetare, proiectare, ateliere de prototipuri, laboratoare, standuri de probe și testări, stații pilot ș.a.) diferă de la o întreprindere la alta în funcție de structura și natura producției, procesele tehnologice, căile de asimilare a produselor etc.

Concepția proprie : avantaje și cerințe specifice

O PROBLEMĂ IMPORTANTĂ o constituie **alegerea căii pe care se face asimilarea noilor produse.** Se disting trei căi principale : **1)** după model de referință ; **2)** după licență de fabricație ; **3)** după concepție proprie.

● **Asimilarea după model de referință** este foarte puțin recomandabilă în construcția de mașini, ca atare, din următoarele motive : „uzura morală" la care ajunge (mai cu seamă în industria automobilelor, a mașinilor-unelte, a aparatelor electromenajere, a aparaturii electronice ș.a.) produsul respectiv, pînă la asimilarea în fabricație de serie ; de foarte multe ori modelul de referință nu corespunde integral condițiilor specifice în care produsul respectiv va trebui să funcționeze după asimilare ; o serie întreagă de produse ce ar putea servi ca model de referință sînt apărate prin norme, brevete, patente și, deci, nu pot fi asimilate în acest mod.

Cu toate acestea, modelul de referință poate fi utilizat în practica asimilării de noi produse, dar nu prin reproducerea lui fidelă, ci **ca mijloc de documentare.** Astfel se poate crea **un produs propriu,** cu caracteristici funcționale superioare și cu soluții constructive îmbunătățite.

● **Asimilarea după licență** este utilizată în mod curent, date fiind avantajele pe care le prezintă : reduce ciclul de asimilare, prin faptul că documentația constructivă și tehnologică este deja elaborată de licențiator, iar activitatea de asimilare se reduce la executarea și experimentarea (testarea) produsului nou ; succesul asimilării prezintă un grad mai mare de certitudine, întrucît aceasta se bazează pe experiența licențiatorului ; licența poate prezenta — în unele cazuri — **influențe pozitive** sub raportul progresului tehnic, chiar la scara unei ramuri întregi, deoarece colaboratorii la asimilarea unui nou produs (în special în cazul celor complexe) trebuie să-și perfecționeze activitatea sub aspect tehnologic și tehnic pentru a satisface cerințele licenței.

Dacă se ține însă seama de faptul că furnizorul de licență desfășoară continuu o intensă activitate de cercetare-dezvoltare, care face ca în momentul „livrării" licenței să existe deja în faza de finalizare un produs superior, se înțelege de la sine că această cale de asimilare trebuie ocolită în majoritatea cazurilor cînd perioada de „uzură morală" a unor produse este relativ scurtă. Totodată, într-o serie de situații efortul valutar pentru achiziționarea licenței poate fi prohibitiv.

● Cea mai sigură și eficientă cale de asimilare a noilor produse în construcția de mașini este **concepția proprie.** Aceasta presupune însă, pentru a obține rezultate performante, desfășurarea unor cercetări teoretice și îndeosebi experimentale de prim rang, existența unei baze de laboratoare, ateliere de prototipuri, standuri pentru testări etc., precum și a unei puternice baze de informații.

Asimilarea noilor produse prin concepție proprie presupune două grupe importante de activități :

— **proiectarea** noului produs pe baza nevoilor identificate ale beneficiarilor potențiali și **executarea prototipului ;**

— **testarea prototipului** în rîndul unui eșantion de beneficiari sau prin metoda de simulare în cadrul întreprinderii producătoare. Informațiile obținute în urma testării prototipului trebuie prelucrate și analizate minuțios, în vederea punerii la punct a produsului, după care se trece la **pregătirea tehnologică și materială** pentru **introducerea lui în fabricația curentă.**

Legat de asimilarea noilor produse, la nivelul economiei mondiale există practici diferite și controverse în ceea ce privește alegerea căilor de dezvoltare tehnică și tehnologică. Dintre acestea predomină două curente : cel al **„tehnologiei celei mai avansate",** ultramoderne, ceq mai intensivă în capital — și cel al **„tehnologiei intermediare",** mai puțin intensivă în capital, dar adaptată în așa fel încît să asigure un beneficiu maxim. Pentru fiecare dintre ele pot fi identificate argumente „pro" și „contra" care trebuie analizate minuțios, înainte de a decide strategia tehnologică de dezvoltare a unei întreprinderi. Astfel, „tehnologia cea mai avansată", bazată în prezent pe extinderea la maximum a automatizării, asigură o înaltă productivitate a muncii, dar creează un număr mic de locuri de muncă, fapt ce poate avea implicații negative pe plan social. În cazul „tehnologiei intermediare", manifestarea acestui fenomen este practic insesizabilă, însă această strategie duce la o creștere mult mai redusă a productivității muncii și nu asigură o poziție suficient de competitivă pe piața dominată de o concurență puternică.

Localizînd cele de mai sus la economia României, țară socialistă în curs de dezvoltare, apare evidentă justețea politicii partidului și statului nostru de **canalizare cu precădere a resurselor naționale** — umane și materiale — **în acele ramuri în care se pot realiza avantaje comparativ cu țările puternic dezvoltate,** bazate pe o mișcare largă de **dezvoltare a unei tehnologii proprii la nivel mondial,** pe **înlocuirea treptată a exporturilor primare cu exporturi avînd înmagazinată o pondere cît mai mare de muncă și inteligență umană,** paralel cu înlocuirea treptată a importurilor pentru nevoile proprii, **limitarea achizițiilor de licențe** la situațiile în care aceasta apare net avantajoasă **și materializarea lor într-un timp optim.**

Etapele desfășurării activității de dezvoltare și testare a noilor produse

CONSIDERÎND că „tot ce este nou este frumos și se vinde", unii conducători de întreprinderi își imaginează că în mod automat, beneficiarii sînt atrași spre produsele noi și prin urmare, dacă acestea se vînd „de la sine", nu ar mai fi nevoie de eforturi deosebite pentru **o sincronizare perfectă a celor trei categorii de parametri ai acestor produse : tehnici, economici și de utilitate.**

O astfel de poziție echivalează cu asumarea unui risc necalculat și duce frecvent la eșec, repercusiunile negative apărînd nu numai pe planul nerentabilității investiției făcute pentru crearea și lansarea unui produs ce se dovedește necompetitiv, dar și pe planul nesatisfacerii nevoilor reale ale beneficiarilor interni și al pierderii unei posibilități de afirmare și consolidare pe piața externă.

Subliniem utilitatea deosebită pe care o prezintă, în etapa de concepție a produsului nou sau de modernizare a unui produs existent, aplicarea metodei de **analiză tehnico-economică a valorii de întrebuințare** (metodă care, deși s-a afirmat prin rezultate convingătoare, încă nu a intrat în instrumentarul curent de lucru al creatorilor de produse noi din toate institutele și întreprinderile construcției de mașini).

De bună seamă, înfăptuirea concretă a sarcinilor ce caracterizează această fază a asimilării noului produs revine în primul rînd **sectorului de cercetare-dezvoltare ;** se impune însă **o largă colaborare a tuturor compartimentelor unității,** colaborare ce trebuie organizată în mod unitar, pornind de la analiza complexă a potențialului tehnic, uman și material al unității și continuînd cu investigarea pieței interne și externe, privind cererea și oferta de produse similare, măsura în care beneficiarii acceptă sau resping diferitele caracteristici ale acestor produse, efectele diferitelor nivele de prețuri asupra volumului desfacerii, sensibilitatea beneficiarilor la diferite metode și tehnici de promovare, estimarea volumului vînzărilor etc.

O atenție deosebită trebuie acordată **duratei** acestei etape. Cu cît perioada de timp în care se realizează proiectarea, executarea și testarea prototipului este mai mică, cu atît mai rapid își recuperează întreprinderea cheltuielile efectuate, reducînd, totodată, riscul uzurii morale a produsului.

Odată definit produsul nou ce urmează a fi conceput, este necesară **determinarea criteriilor de evaluare a acestuia.** În construcția de mașini se pot utiliza următoarele criterii de bază :

● **nivelul de performanță.** Produsul nou trebuie să fie superior celor existente, fie prin capacitatea de a satisface mai bine o cerință de utilizare, fie prin acoperirea unui domeniu nou de utilizări. Nivelul de performanță se raportează la nevoile beneficiarului, dar și la posibilitățile lui ; acesta va alege de regulă nu pe cel mai bun — în mod absolut — dintre produsele ce i se oferă, ci pe cel mai bun dintre cele pe care le poate plăti, cel care îi garantează cea mai rapidă și avantajoasă recuperare a investiției. Acest criteriu impune în munca de concepție o foarte serioasă documentare asupra segmentelor de piață pe care va fi oferit produsul nou, putînd duce în multe cazuri la proiectarea și realizarea acestuia în variante cu grade diferite de performanță ;

● **siguranța și durabilitatea în exploatare.** Acest criteriu, situat ca importanță pe primul loc în programul de evaluare a oricărui produs din construcția de mașini, trebuie privit din diferite puncte de vedere, începînd cu determinarea gradului de funcționalitate al produsului în condițiile prevăzute și mergînd pînă la evidențierea riscurilor pentru utilizator sau pentru alte persoane care sînt indirect expuse produsului. Un produs, chiar fabricat în condițiile unui control riguros de calitate, nu este fiabil — respectiv nu poate prezenta siguranță în exploatare — decît în măsura în care încă în faza de concepție s-a avut în vedere asigurarea capacității de a satisface toate condițiile prevăzute pentru utilizare. Dacă la produsele unicat sau fabricate în serie mică, calitatea muncii de concepție — măsurată prin fiabilitate — și calitatea execuției au o pondere oarecum egală în realizarea unor caracteristici corespunzătoare din acest punct de vedere, în cazul producției de serie mare sau de masă eventualele defecțiuni de calitate influențează negativ doar un lot relativ restrîns de produse, pe cînd un defect de concepție poate influența întreaga producție ;

● **eficiența și eficacitatea.** Un alt parametru important pentru evaluarea unui produs îl reprezintă capacitatea acestuia de a satisface la un anumit nivel calitativ nevoia pentru care a fost conceput. Este vorba, deci, de două elemente care converg: astfel, efortul necesar unui muncitor pentru manipularea unui utilaj constituie un element de eficiență, iar capacitatea aceluiași utilaj de a efectua o operație asupra unei piese, la un nivel calitativ și într-un timp corespunzător, caracterizează eficacitatea acestuia ;

● **economicitatea.** Acest criteriu trebuie considerat sub două aspecte :

— consumurile de materiale și energetice pe care le antrenează fabricarea produsului nou (element de ordine constructiv, ce prezintă interes în primul rînd pentru producător) și exploatarea lui (element de ordin funcțional-tehnologic, de mare importanță pentru utilizator). Problema fiind bine cunoscută, nu insistăm asupra ei, decît pentru a sublinia că soluția optimă trebuie să satisfacă la maximum cerințele ambelor elemente ;

— efortul financiar pe care îl presupune pentru beneficiar nu numai achiziționarea produsului nou, ci și folosirea lui. Dacă la produsele de folosință scurtă se poate urmări numai costul inițial, la produsele de folosință îndelungată trebuie luate în calcul, pe lîngă acesta, și costurile ulterioare rezultate din utilizarea și întreținerea produsului. Evaluarea acestui criteriu îl va ajuta pe proiectant să determine dacă este justificat costul inițial mărit, pe care îl atrage după sine prelungirea durabilității produsului, atunci cînd se iau în seamă și costurile suplimentare pe care utilizatorul trebuie să le suporte pe întreaga perioadă de funcționare a acestuia ;

● **estetica,** precum și o serie de **calități speciale** legate de noutatea produsului au scopul de a obține un plus de avantaje în desfacerea produsului, în condițiile existenței unui produs similar pe piață. Aceste estimări au un caracter mai mult subiectiv, dar un efect de multe ori preponderent asupra preferințelor beneficiarilor.

Următoarea etapă o constituie **stabilirea parametrilor de exprimare a criteriilor** menționate. Acești parametri trebuie să îndeplinească următoarele condiții : să fie măsurabili ; să fie fixați de la începutul cercetării, pentru a putea fi urmăriți pe întregul ciclu cercetare-proiectare, testarea prototipurilor, definitivarea proiectului și lansarea în fabricația curentă ; să se fixeze parametri multipli, pentru a se putea alege soluțiile optime.

După fixarea parametrilor, se trece la **efectuarea cercetărilor** propriu-zise, **găsirea soluțiilor posibile** și **alegerea soluției optime.**

Această soluție este transpusă fizic prin **proiectarea produsului** și **executarea prototipului.**

Urmează una din cele mai importante etape — **testarea prototipului** pe baza criteriilor de evaluare, utilizînd unul sau mai multe din următoarele procedee : alegerea unui număr de beneficiari care vor fi folosiți ca etalon în testarea prototipului (sau seriei zero) ; efectuarea de încercări în laborator sau instalații de simulare, în condiții de severitate superioară celei din exploatarea curentă ; luarea în considerare a reacțiilor unor specialiști (experți) în domeniul respectiv.

Pe baza informațiilor furnizate de testare, se fac în mod operativ eventualele **modificări** ale soluției constructive și tehnologice, după care se definitivează proiectul.

De-abia după acest moment se trece la **lansarea în fabricația curentă,** urmărind corelarea sistemului de control cu studiul fiabilității produsului, în scopul eliminării complete a avariilor precoce (din fabricație).

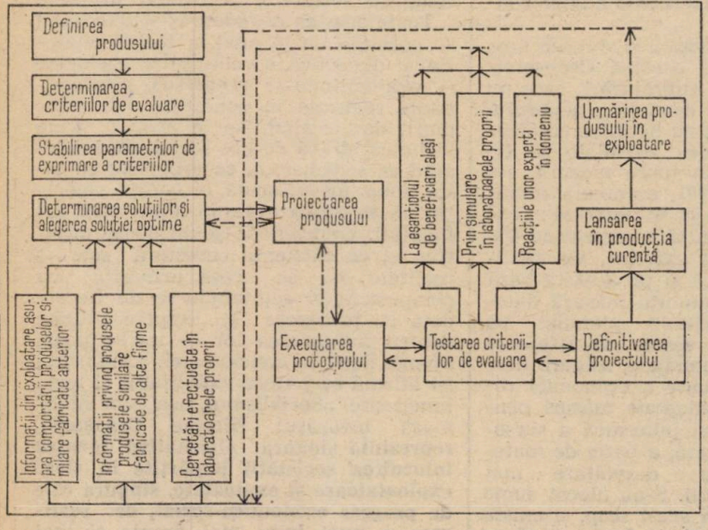

Sistemul de organizare a asimilării produselor noi — adaptat la specificul construcției de mașini — reprezentat în schema de mai sus este rezultat din analiza activității unor întreprinderi cu bogată experiență și cu rezultate deosebite în acest domeniu

INFRATEHNOLOGIILE : impuls pentru înnoirea produselor

Noțiunea de „infratehnologii" sau „tehnologii generice", formulată pentru prima dată în 1979, cuprinde într-o viziune unitară preocupări disparate datînd de multă vreme. Este vorba de acele tehnologii care interesează mai multe sectoare industriale. Problema nouă care se pune este de a uza de aportul lor în concepția și realizarea de noi produse și procedee, capabile să amelioreze competitivitatea nu numai la nivelul unei întreprinderi, ci la cel al unei ramuri întregi, ceea ce înseamnă a privi mai departe decît îmbunătățirea pe termen scurt a produselor și reducerea imediată a costurilor. Apar posibile chiar schimbări radicale ale proceselor de fabricație, ale caracteristicilor constructive ale produselor.

În Statele Unite, guvernul și marile corporații industriale, acordînd o atenție deosebită dezvoltării infratehnologiilor, au creat în anul trecut și finanțează patru centre de cercetare, fără scop lucrativ, fiecare din ele specializat în studierea uneia sau mai multor tehnologii generice — de pildă sudura, asamblarea, prevenirea și combaterea coroziunii, robotica, tribologia (studierea efectelor frecării) etc., — capabile să ofere noi perspective mai multor ramuri industriale. Acest domeniu de cercetare fundamentală este strîns legat de activitatea centrelor de cercetări aplicative, prin care își valorifică rezultatele.

Petre ȘUTRU
secretarul comisiei inginerilor și tehnicienilor din Sectorul 4 al municipiului București

(Continuare în pag. 23)

SOCIALISMUL – SINGURA CALE CĂTRE PROGRES ŞI CIVILIZAŢIE (II)

Luciditate şi realism în analiza trecutului şi prezentului, în abordarea viitorului

CONFIRMÎND din plin progresul incontestabil al societăţii noastre pe calea bunăstării şi civilizaţiei, viaţa, realităţile demonstrează că făurirea societăţii socialiste se înfăptuieşte în anumite condiţii istorice, economice şi sociale, într-un anumit context internaţional, că în desfăşurarea procesului revoluţionar apar şi greutăţi inerente, lipsuri şi neajunsuri, avînd motivaţii atît obiective cît şi subiective.

Dacă ne referim concret la condiţiile din ţara noastră, desigur că nu putem face abstracţie de realitatea că partidul, clasa muncitoare au trecut la transformarea societăţii atunci cînd România se afla într-o situaţie deosebit de grea ; economia fusese secătuită pe o îndelungată perioadă de dominaţia hitleristă şi de distrugerile războiului, cînd producţia industrială într-o serie de ramuri, ca şi venitul naţional, ajunseseră la jumătate faţă de nivelul antebelic, suportînd apoi consecinţele unor ani de secetă, cît şi ale sabotajului claselor exploatatoare, ale încercărilor forţelor reacţionare, imperialiste din afară, de a sprijini reacţiunea internă să-şi menţină poziţiile dominante. Desigur, toate acestea au fost depăşite prin luptă hotărîtă, prin elanul şi dîrzenia poporului nostru, organizat şi condus de partid. Mai tîrziu, economia şi societatea noastră au trebuit să facă faţă unor calamităţi naturale.

De asemenea, întreaga dezvoltare socială demonstrează că şi în perioada de construcţie socialistă continuă să se manifeste unele contradicţii sau pot apare în continuare contradicţii care să genereze o serie de neconcordanţe, iar dacă acestea nu sînt înţelese şi nu se acţionează pentru lichidarea lor pot căpăta şi forme mai grave, pot duce la crize economice, la puternice perturbări. În fond, atît în socialism, cît şi în comunism lupta dintre vechi şi nou constituie şi va constitui în continuare o legitate dialectică a dezvoltării. Aşa cum subliniază tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, „sîntem revoluţionari nu dacă negăm sau decretăm că în socialism nu sînt contradicţii, ci dacă recunoaştem existenţa lor, ţinem seama de ele şi acţionăm în mod conştient pentru soluţionarea lor justă".**

Îndeosebi după Congresul al IX-lea, ca urmare a intransigenţei revoluţionare a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, partidul nostru a imprimat în întreaga sa activitate orientarea către înţelegerea reală a faptului că instaurarea puterii politice a clasei muncitoare şi trecerea la construcţia socialistă nu soluţionează de la sine problemele, nu duc automat la înfăptuirea în viaţă a principiilor socialismului. Numai acţiunea conştientă şi hotărîtă, care are la bază concepţia revoluţionară, socialismul ştiinţific şi este eliberată de orice fel de prejudecăţi şi scheme, poate asigura înlăturarea a ceea ce se dovedeşte vechi şi perimat, stimulînd totodată noul.

Manifestînd o preocupare constantă pentru studierea fenomenelor economico-sociale reale, atît pe plan intern cît şi pe plan internaţional, partidul nostru a elaborat strategia şi tactica luptei revoluţionare, a făuririi socialismului, trăgînd concluzii corespunzătoare pentru fiecare etapă de dezvoltare. Cu toate acestea, în activitatea practică s-au manifestat şi unele lipsuri şi neajunsuri. S-au manifestat unele rămîneri în urmă în domeniul energiei, al materiilor prime — atît ca urmare a resurselor limitate de care dispunem, cît şi a nerealizării în întregime a unor prevederi ale planului de dezvoltare economico-socială —, minusuri în folosirea raţională, eficientă a fondurilor alocate pentru investiţii ; în planificarea şi conducerea activităţii economico-sociale au apărut uneori fenomene de birocratism ; nu întotdeauna, în toate ramurile şi sectoarele — inclusiv în agricultură — prevederile planului au fost realizate în mod corespunzător ; uneori s-a acţionat cu timiditate în introducerea noului mecanism economic, în aplicarea unor măsuri de perfecţionare a conducerii economico-sociale, în folosirea acţiunii legilor economice obiective ale dezvoltării societăţii ; nu s-a acordat atenţia necesară problemelor rentabilităţii economice, reducerii cheltuielilor materiale, productivităţii muncii şi altor indicatori importanţi pentru dezvoltarea economiei naţionale. Desigur, toate acestea au exercitat o influenţă economică negativă, au diminuat realizările în diferite sectoare economico-sociale. Pe de altă parte, criza economică mondială, politica protecţionistă şi restrictivă promovată de unele cercuri sau ţări occidentale, dobînzile nejustificat de ridicate, inflaţia pe plan internaţional, au exercitat, într-o măsură sau alta, influenţe şi asupra ţării noastre. Dinamica exporturilor româneşti în anumite ţări şi perioade a înregistrat scăderi, ca urmare, de pildă, a anulării unor contracte, amînării deschiderii unor acreditive, derulării defectuoase a unor contracte.

Este meritul partidului şi statului nostru, al tovarăşului Nicolae Ceauşescu, că şi în asemenea împrejurări, care nu ţin de voinţa sau conduita poporului nostru, s-a acţionat cu hotărîre ca efectele crizei economice mondiale să fie cît mai mici, şi, în mare măsură, s-a reuşit. Astfel, în 1981, economia românească a continuat să se dezvolte ; producţia industrială netă a crescut cu 4%, a crescut comerţul exterior, s-a realizat o balanţă activă şi pe această bază s-a redus într-o anumită măsură datoria externă. Prevederile planului pe acest an, care ţin seama de influenţa crizei economice mondiale, asigură dezvoltarea în continuare a economiei româneşti. Au fost adoptate măsuri pentru dezvoltarea mai puternică a surselor de energie în ţară, a bazei de materii prime, pentru o dezvoltare mai rapidă a agriculturii. S-au alocat sume corespunzătoare, în acest scop, şi există condiţii ca în următorii 2—3 ani să se asigure un echilibru mai bun şi o bază mai trainică pentru dezvoltarea în continuare a întregii economii naţionale. Toate aceste realităţi demonstrează cu toată forţa nu numai faptul că nu se poate vorbi despre o „criză" a dezvoltării economico-sociale a României, dar şi faptul **că organizarea şi sistemul socialist al economiei româneşti creează condiţiile depăşirii greutăţilor determinate de criza economică mondială.**

Mai mult, pe baza forţelor proprii, a efortului propriu, a alocării unei părţi însemnate din venitul naţional pentru întărirea bazei tehnico-materiale, economia românească dispune de capacităţile necesare pentru a face faţă noilor exigenţe ce stau în faţa ei, exigenţe generate, pe de o parte, de trecerea la dezvoltarea intensivă, în condiţiile perfecţionării mecanismului economico-financiar, iar, pe de altă parte, de faptul că economia mondială se află într-o profundă criză de durată, care dezvăluie urmările structurale nefaste ale unei creşteri economice fundamentate pe o înţelegere greşită a raporturilor dintre om şi natură. Acestea sînt, între altele, comandamentele noii calităţi a muncii şi vieţii în toate domeniile, ceea ce impune ca în decursul actualului cincinal rolul hotărîtor în asigurarea dezvoltării economiei româneşti să revină creşterii productivităţii muncii, sporirii continue a producţiei nete industriale şi agricole, lărgirii sectorului extractiv şi energetic, accelerării restructurării industriei prelucrătoare, promovării mai intense a progresului tehnic şi sporirii rolului ştiinţei în modernizarea economiei, valorificării maxime a produselor româneşti pe piaţa internaţională.

Amplele măsuri stabilite pentru realizarea unor asemenea obiective, programele care urmăresc să asigure înfăptuirea şi depăşirea acestor prevederi, beneficiază de preocupările constante ale conducerii partidului şi statului pentru dezvoltarea proprietăţii socialiste, autoconducerii muncitoreşti, întărirea continuă a democraţiei socialiste muncitoreşti, perfecţionarea cadrului organizatoric de participare a maselor la conducerea societăţii, perfecţionarea relaţiilor sociale şi a întregii societăţi.

Toate acestea dovedesc că atunci cînd se porneşte de la analiza lucidă, materialist-dialectică a realităţilor socialiste — evidenţiindu-se progresele impresionante realizate în condiţiile noii orînduiri, dar evitîndu-se în acelaşi timp viziunea idilică despre socialism, înţelegînd că socialismul, ca orînduire cu totul nouă, necunoscută în istoria omenirii, nu se construieşte în afara unor dificultăţi, contradicţii şi influenţe negative, ci că existenţa acestora este o realitate ce se cere urmărită cu perspicacitate, acţionîndu-se de fiecare dată cu pricepere şi responsabilitate pentru înlăturarea lor — nu se poate ajunge decît la concluzia că socialismul îşi afirmă cu putere viabilitatea şi forţa înnoitoare. **„Socialismul,** aşa cum subliniază tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, reprezintă singura alternativă pentru înlocuirea societăţii împărţite în clase exploatatoare şi exploatate, singura cale de progres economico-social, de realizare a unei lumi mai drepte şi mai bune pe planeta noastră".** Este o concluzie de o deosebită profunzime şi actualitate, cu multiple semnificaţii social-politice şi economice.

Avem în vedere că întreaga dezvoltare a vieții mondiale — caracterizată printr-o nemaiîntîlnită complexitate, prin amplificarea unor vechi contradicții și apariția altora noi, prin tendințe de realizare a unui nou echilibru mondial, prin accentuarea crizei economice mondiale, manifestarea cu mai multă putere a crizei generale a sistemului capitalist, care amplifică instabilitatea, lipsa de perspectivă, afectează puternic masele muncitoare, întreaga societate, dar și prin remarcabilele realizări obținute de țările socialiste, prin creșterea fermității țărilor în curs de dezvoltare, care luptă pentru înlăturarea vechilor raporturi inechitabile, pentru dezvoltare liberă și independentă, pentru o politică nouă care să asigure colaborarea pe baza principiilor dreptului internațional, destinderea și pacea — **evidențiază tot mai puternic actualitatea trecerii a noi popoare pe calea socialismului.**

După cum este cunoscut, într-o serie de țări se exprimă opțiuni pentru socialism, ceea ce nu constituie acte arbitrare, subiective, ci forme de manifestare a unei conștiințe înaintate, în concordanță cu legitățile generale ale evoluției societății omenești, cu imperativele făuririi unei lumi mai bune și mai drepte. „În perspectivă, așa cum subliniază Programul P.C.R., se va restrînge aria mondială a capitalismului ; noi și noi popoare vor trece pe calea socialistă".

Evident, nu există un model unic sau modele de trecere la socialism. Marile deosebiri în ce privește dezvoltarea economico-socială și națională, trecutul istoric, instituțiile care există într-o țară sau alta determină în mod obiectiv ca trecerea a noi țări pe calea socialismului să aibă loc — așa cum s-a întîmplat în România și în alte țări — într-o diversitate de forme, ceea ce înseamnă că legitățile generale ale construcției socialiste se aplică și se vor aplica în mod diferit de la o țară la alta, de la o etapă la alta.

Diversitatea formelor, căilor și metodelor de edificare a socialismului, care îmbogățesc tezaurul teoriei și practicii revoluționare deschid noi perspective dezvoltării socialiste a lumii, conturează cu și mai multă claritate prezentul și viitorul societății omenești, în care socialismul rămîne unica alternativă la dezvoltarea capitalistă, confruntată cu o profundă criză structurală. Și aceasta deoarece imperialismul, capitalismul în general, nu mai poate asigura dezvoltarea forțelor de producție conform posibilităților largi pe care le oferă actuala revoluție științifico-tehnică și cerințele lumii contemporane. La rîndul ei, politica economică a imperialismului — care duce la risipă de bunuri materiale și spirituale, de forță de muncă, generează crize de energie și de materii prime, crize economice în general — accentuează inegalitățile pe plan mondial, conduce la adîncirea prăpastiei dintre bogați și săraci.

Practic, **orînduirea capitalistă,** deși dispune încă de resurse și posibilități pentru a depăși unele fenomene negative pe care ea însăși le-a generat, și-a încheiat **misiunea istorică și urmează să facă loc noii orînduiri sociale,** fie nemijlocit, prin trecerea spre socialism pe calea unei democrații noi, fie după un eventual nou stadiu al modului de producție capitalist, aceasta depinzînd de mai mulți factori, în primul rînd politici. Ceea ce se degajă, ca o constantă, este realitatea conform căreia, obiectiv, dialectica socială, necesitățile progresului societății reclamă înlăturarea vechilor structuri economice și sociale, care pun în pericol însăși civilizația umană, cer făurirea unei noi lumi, a dreptății sociale.

Această misiune istorică, după cum se precizează și în Programul P.C.R., **revine orînduirii socialiste, care deschide noi perspective pentru avîntul forțelor de producție, al științei și culturii, al progresului general, atît în cadrul fiecărei țări cît și pe plan mondial.**

Pentru țările în curs de dezvoltare, de pildă, trecerea la socialism se constituie într-o necesitate obiectivă a progresului economico-social mai rapid, a lichidării într-un timp istoric scurt a subdezvoltării, ținînd seama de faptul că structurile lor economice și sociale, participarea la diviziunea internațională a muncii, la circuitul economic mondial, care poartă pecetea imprimată de dominația capitalistă și se desfășoară în condițiile unei vertiginoase revoluții științifico-tehnice, nu le oferă posibilitatea unui progres rapid, atît de necesar. Exigențele unui asemenea progres fac necesare multiple măsuri vizînd folosirea unitară, cu maximum de randament, a mijloacelor necesare dezvoltării accelerate a forțelor de producție, reorganizarea pe noi baze a industriei și agriculturii, a altor ramuri ale economiei naționale, într-un complex economic național armonios, pe baza unei strategii unice ș.a., pentru care socialismul oferă condițiile necesare.

Ca urmare a acțiuni legilor sociale obiective, accelerării procesului de concentrare a producției și muncii, adîncirii contradicțiilor sociale, luptei revoluționare a proletariatului și a celorlalte categorii și pături sociale, mai devreme sau mai tîrziu, trecerea spre socialism se va produce și în țările capitaliste dezvoltate, unde, desigur, gradul înalt al dezvoltării și concentrării forțelor de producție poate ușura în mare măsură sarcinile revoluției socialiste și ale edificării noii orînduiri ; după preluarea puterii politice de către oamenii muncii și statornicirea proprietății socialiste asupra principalelor mijloace de producție, înfăptuirea principiilor socialiste de repartiție poate face posibilă atingerea într-un termen mai scurt a unui nivel ridicat de trai material și spiritual al maselor.

Socialismul este orînduirea care deschide noi perspective pentru lichidarea colonialismului și neocolonialismului, a oricăror forme de exploatare și asuprire a altor națiuni, politicii imperialiste de forță și dictat, de menținere și reîmpărțire a zonelor de influență, pentru afirmarea tot mai puternică a principiilor deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, al renunțării la forță și la amenințarea cu forța în relațiile dintre state, pentru o largă colaborare internațională, destindere și pace.

George MARIN

Asimilarea produselor noi

(Urmare din pag. 21)

O ultimă etapă a modelului de evaluare a produsului — care corespunde, de fapt, cu prima etapă a ciclului de creare a unui alt produs nou, cu funcțiuni similare sau superioare, ce va trebui conceput pentru a răspunde evoluției cerințelor și a păstra competitivitatea — este **urmărirea comportării produsului în exploatare,** etapă ce cuprinde : acordarea de asistență tehnică la montarea, punerea în funcțiune și utilizarea produsului ; studierea în timp a comportării acestuia, luînd în considerare reacția beneficiarilor (feed-back) asupra funcționării, eventualele defecte și deficiențe ce apar în exploatare etc. Totalitatea acestor informații servesc la luarea unor măsuri eficiente de remediere a defecțiunilor atît la produsele livrate, cît și la cele aflate în fabricație curentă.

Căile reducerii perioadei de asimilare

REDUCEREA perioadei de asimilare a noilor produse depinde în cea mai mare măsură de **organizarea rațională a muncii tehnologilor și constructorilor,** prin specializarea și cooperarea grupelor de concepție și a executanților, organizarea paralelă a activității lor, amenajarea și înzestrarea rațională a locurilor de muncă, precum și prin asigurarea la timp a lucrătorilor cu documentații de proiect, SDV-uri și materiale corespunzătoare.

Desfășurarea succesivă a lucrărilor de asimilare — fiecare etapă nouă începînd numai după încheierea celei anterioare — prelungește nejustificat ciclul respectiv. Experiența unor întreprinderi constructoare de mașini, în care se aplică metoda paralelă, a arătat că **în condițiile în care diferite etape se suprapun parțial sau chiar total în timp, are loc o reducere a ciclului de asimilare de 1,5 pînă la 2 ori.**

Mecanizarea și automatizarea unor lucrări de proiectare constructivă și tehnologică, cu ajutorul mijloacelor tehnicii electronice constituie, de asemenea, o cale eficientă de reducere a perioadei de asimilare.

O diminuare substanțială a volumului cheltuielilor de muncă în etapa de asimilare a noului produs se obține prin **tipizarea pieselor, subansamblelor** etc., precum și a **tehnologiilor** pentru operațiile complexe.

Modernizarea și înnoirea produselor, îmbunătățirea calității, a parametrilor tehnico-economici și diversificarea acestora nu trebuie considerate o activitate de campanie, ci ca o **cerință ce trebuie să se manifeste continuu și susținut,** în scopul fabricării unor produse competitive, care să satisfacă într-un grad cît mai înalt exigențele beneficiarilor interni și externi.

Consemnări

Ecodezvoltarea — o relație complexă între dezvoltare și mediul înconjurător

ÎN ULTIMELE DECENII, știința și tehnica au ajuns la un nivel de dezvoltare atît de ridicat încît omul poate transforma mediul natural în fel și chip, sub diferite forme, întreaga acțiune și presiune a omului asupra naturii fiind îndreptată spre satisfacerea nevoilor sale în continuă creștere și diversificare. De mai mulți ani omul a început să devină conștient că această transformare a mediului nu are numai efecte benefice asupra calității vieții sale, ci că, din ce în ce mai mult, ea este însoțită de efecte nefavorabile asupra echilibrului ecologic prin degradarea și deteriorarea mediului înconjurător, prin exploatarea, de multe ori fără discernămînt, a resurselor naturale ca și prin diferitele forme de poluare.

Cu douăzeci de ani în urma în S.U.A. apărea o carte zguduitoare sub acest aspect. Rachel Carson își intitula sugestiv și alarmant totodată cartea sa „Primăvara tăcută". Ea începe cu o formulă de poveste : „a fost odată un oraș în inima Americii unde întreaga viață se desfășura în armonie cu mediul înconjurător..." După ce descrie bunăstarea și prosperitatea locuitorilor acelui oraș, bogăția naturii și binefacerile acesteia, autoarea revine în realitate descriind aceleași locuri peste care s-a așezat „o primăvară fără glas". Carson atrage atenția asupra faptului, devenit între timp mult mai acut, că „ omenirea se află acum la o bifurcație de drumuri... Cel pe care mergem de multă vreme este foarte confortabil, o superautostradă pe care progresăm în mare viteză, dar la al cărei capăt ne așteaptă dezastrul ; celălalt, „mai puțin umblat", oferă ultima, singura noastră șansă de a atinge o destinație care să asigure prezervarea Planetei noastre..."

Într-adevăr, dimensiunea ecologică a dezvoltării societății umane nu a fost luată în considerare decît foarte tîrziu și aceasta fiindcă degradarea mediului și epuizarea resurselor naturale sînt procese mai lente deci mai greu perceptibile și aparent mai puțin alarmante și periculoase. Este drept, problemele cu care se confruntă astăzi omenirea sînt mult mai stringente și mai acute ; în primul rînd este vorba de procesul nefast al înarmării care, pe lîngă amenințarea și pericolul asupra vieții însăși, are și efecte nocive asupra procesului de dezvoltare, asupra calității mediului înconjurător etc. ; apoi, sînt decalajele economice și subdezvoltarea, foametea și sărăcia cuprinzînd sute de milioane de oameni, starea precară de sănătate a majorității populației globului, dificultățile ivite în domeniul resurselor naturale și ale surselor de energie, toate acestea și încă multe altele, formînd un ghem de aspecte majore, prioritare, dînd profil complex și contradictoriu tabloului lumii contemporane, procesului de evoluție a omenirii în perspectivă. Preocupările manifestate în întreaga lume, fie în cadrul O.N.U. și al altor organisme internaționale, fie la nivelul fiecărui popor, pe tărîmul științei, politicii sau economiei, încearcă să sugereze soluții și modalități de rezolvare a uneia sau alteia dintre aceste probleme, devenite în cadrul interdependenței totale pe Terra, probleme ale tuturor popoarelor.

Poziția țării noastre în aceste probleme, ca și în celelalte preocupînd astăzi omenirea, a fost deseori sintetizată și fundamentată de însuși secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. În cuvîntarea ținută la Sesiunea jubiliară a Adunării Generale O.N.U. din 1970, președintele României afirma o teză de mare actualitate : **„În lumea de azi s-au acumulat uriașe valori materiale și spirituale, rod al eforturilor de secole ale omenirii, al cuceririlor epocale în domeniul cunoașterii. O sarcină primordială a comunității umane este de a veghea ca aceste cuceriri să fie puse nu în slujba distrugerii civilizației, ci a progresului și păcii, a transformării naturii în folosul omului, a ameliorării condițiilor de viață ale locuitorilor planetei noastre. Aceasta este însăși problema nodală a zilei de mîine, a viitorului societății omenești".**

În concepția celor mai mulți specialiști, astăzi nu se mai pune problema dichotomiei dezvoltare — mediul înconjurător, relație vrînd să reflecte ideea că ele ar fi incompatibile ; astăzi toți sîntem de acord că cele două componente formează un tot indivizibil și în loc să se excludă una pe cealaltă, mai curînd trebuie să se susțină și să se stimuleze reciproc. Dar tot la fel de adevărat este că, așa cum afirma fostul președinte al Mexicului, L. Echeverria Alvarez, reputat om politic și specialist în problemele dezvoltării, „nu se mai poate accepta distrugerea naturii ca un sacrificiu pe altarul creșterii economice" dar, desigur nici nu s-ar putea subscrie la ideea unei creșteri zero în scopul menținerii intacte a mediului natural. Ambele concluzii sînt, firește, adevărate și atunci putem socoti că pornim de la adevărul axiomatic, potrivit căruia omenirea trebuie și poate să se dezvolte în continuare în cadrul mediului său înconjurător, cu condiția de a ști, de a învăța să păstreze armonia și echilibrul ecologic existente, pe de o parte, și echilibrul între el și natură, pe de altă parte. Inițial s-a pornit de la un concept „eco-eco" desemnînd relația dintre ecologie și economie. Termenul a fost repede îmbrățișat de majoritatea specialiștilor deși el exprima trunchiat această relație, întrucît ulterior s-a constatat că raportul este mult mai complex ; nu este vorba doar de relația dintre ecologie și simpla creștere economică, ci de una cu implicații și semnificații multiple și mai profunde dintre mediul înconjurător și dezvoltare. Această nouă viziune și acest nou concept turnat în vechea formulă „eco-eco", aveau să capete o largă recunoaștere la prima Conferință O.N.U. asupra mediului înconjurător, ținută la Stockholm în iunie 1972, Atunci, președintele Conferinței și ulterior primul director executiv al Programului Națiunilor Unite pentru mediul înconjurător — P.N.U.E., Maurice Strong, lansa cu succes noul concept de ecodezvoltare .Din concept, ecodezvoltarea s-a transformat rapid într-un proces complex, antrenînd eforturile științifice și factorii de decizie politică din multe țări și la nivel internațional. Ecodezvoltarea reprezintă chiar mai mult decît relația dezvoltare — mediu ; tot mai multe studii i-au lărgit sfera conținutului, extinzînd-o de fapt la întreaga dezvoltare umană, inclusiv la aspectele ei sociale, de cultură și civilizație, de egalitate și echitate între oameni și între națiuni.

O contribuție semnificativă la conturarea acestei viziuni îmbogățite asupra ecodezvoltării o aduce, chiar de la înființarea sa în anul 1973, Centrul internațional pentru cercetări asupra mediului înconjurător și dezvoltării — C.I.R.E.D., cu sediul la Paris. Recent specialiștii de aici au publicat o carte avînd titlul „Inițiere în ecodezvoltare" care în ciuda titlului modest, constituie un pas înainte pe linia fundamentării unei strategii ample și viabile a ecodezvoltării. Ea constituie o sinteză a cercetărilor efectuate în ultimii ani în acest domeniu. Lucrarea pornește de la cîteva cerințe de bază cărora li se circumscrie întregul demers întreprins în favoarea unei alte dezvoltări. Astfel, o dezvoltare concepută în perspectivă ecologică este necesară în condițiile actuale, chiar dacă resursele par încă abundente, deoarece o utilizare nerațională, prădalnică, a mediului natural poate conduce, mai devreme sau mai tîrziu, la distrugerea echilibrului ecologic, făcînd imposibilă viața și dezvoltarea pentru generațiile de după noi. De asemenea, în concepția autorilor un rol deosebit este acordat unor transformări de structură în ceea ce privește raporturile internaționale bazate actualmente pe inechitate și inegalitate ; asemenea transformări sînt preconizate și pe planul intern al fiecărei națiuni. În ceea ce privește țările în curs de dezvoltare se sugerează chiar „transformări radicale" ; cu toate că nu se referă expres la o societate organizată pe principii socialiste acestor țări li se arată dezavantajele ce ar rezulta dintr-o imitare fără discernămînt a modelului capitalist de dezvoltare. Este adevărat că specificul relației dintre dezvoltarea social-economică și mediul înconjurător determină și în țările socialiste același gen de probleme dificile în privința degradării mediului, a utilizării resurselor și a dezechilibrului ce poate surveni la un moment dat în ecosistemele de aici ; deși țările socialiste dispun de un cadru organizatoric mai propice pentru luarea unor măsuri eficiente în acest domeniu, datorită faptului că, în general, se utilizează aceleași tehnologii, efectele acestora asupra mediului nu pot fi esențialmente diferite de la o țară la alta.

Atunci cînd în prima sa carte de sinteză asupra ecodezvoltării „Strategiile ecodezvoltării" I. Sachs directorul C.I.R.E.D. — Paris, și coordonatorul lucrării de care ne ocupăm, afirmă că „armonia dintre om și natură trece prin relații mai echitabile între oameni", el a avut în vedere inegalitatea existentă atît între națiuni cît și între oameni în cadrul diferitelor societăți capitaliste ; cei bogați jefuiesc natura fiindcă sînt tentați să-și sporească avuția în timp ce săracii o degradează din ne-

voia procurării celor necesare supraviețuirii. De aceea din punct de vedere al ecodezvoltării se impun atît schimbări în raporturile dintre națiuni cît și în cele dintre oameni pe plan național. Pe plan social se impune o redistribuire mai echitabilă a bunurilor, serviciilor, a tuturor mijloacelor și resurselor de care dispune societatea, astfel încît, pornind de la necesitatea satisfacerii nevoilor fundamentale ale omului să se realizeze o exploatare mai rațională a resurselor naturale și să se asigure o dezvoltare mai prudentă din punct de vedere ecologic. Pentru aceasta este necesară și o participare mai activă a întregii populații atît la luarea deciziilor în ceea ce privește viitorul ei cît și în legătură cu modul de exploatare mai rațională și eficientă a resurselor, cu utilizarea ecotehnicilor celor mai eficiente și adaptate ; prin aceasta omenirea s-ar dezvolta mai echitabil pe calea progresului social-uman, păstrînd totodată echilibrul ecosistemelor noastre.

În domeniul accesului și utilizării resurselor un singur exemplu este semnificativ și relevant ; țările capitaliste dezvoltate, reprezentînd doar 18 la sută din locuitorii planetei, consumă 68 la sută din principalele nouă minerale de pe glob, în timp ce țărilor în curs de dezvoltare, cu 50 la sută din populația mondială, nu le revin decît 6 la sută. Efectele negative ale dezvoltării actuale asupra mediului înconjurător trebuie așadar, puse în legătură cu stilul de consum și sistemele de producție pe care se bazează. În aceste condiții „transformările de structură" preconizate în lucrarea „Inițiere în ecodezvoltare" vizează între altele, „redistribuirea în favoarea producătorilor a proprietății și controlul, asupra mijloacelor de producție".

Dacă în prima parte a lucrării se face o radiografie critică a societății capitaliste contemporane în ansamblul său, cu stilul propriu de consum, de viață și de tehnologie, toate cu repercusiuni negative asupra mediului natural, partea a doua se referă la modalitățile și căile de înfăptuire a ecodezvoltării, ca una din alternativele viabile și posibile ale viitorului omenirii ; fiindcă există aceste „căi noi pentru satisfacerea nevoilor de ansamblu ale populațiilor privind alimentația, sănătatea, habitatul și promovarea unor activități industriale adaptate, corespunzător, pornind de la o concepție endogenă asupra dezvoltării și ținînd seama de potențialul resurselor din mediu. Toate acestea în condițiile angajării unor schimbări de structură economică și socială indispensabile".

Astfel, în ceea ce privește resursele alimentare se propun o serie de noi soluții de valorificare a imensului potențial încă neexplorat și neexploatat din multe zone ale globului, proces în care vor trebui utilizate noi tehnici sau tehnici adaptate. Autorii, spun în acest sens, că trebuie să se treacă neîntîrziat de la principiul, astăzi intrat în vigoare, „a produce pentru a produce" la un principiu mai aproape de nevoile oamenilor și anume „a produce pentru a trăi". Un alt domeniu abordat în spiritul ecodezvoltării este sănătatea. Încercînd să sintetizeze trei direcții principale de acțiune, în lucrare se propune, în primul rînd, o redefinire a rolului serviciilor medicale, astfel încît acestea să se integreze în ansamblul politicii economice și sociale. Mai concret ar fi vorba de orientarea medicinei spre o acțiune preventivă căci în țările lumii a treia gravele probleme de sănătate nu rezidă atît în lipsa medicamentelor și precaritatea rețelei sanitare cît în principal, în subalimentare și condițiile insalubre în care locuiește populația. Apoi, pentru țările în curs de dezvoltare se impune o reorganizare a rețelei sanitare, ținînd seama de sărăcia de resurse și de specificul condițiilor locale, astfel încît potențialul, redus cum este, să fie mai judicios, utilizat. În sfîrșit, se impune ca aceste transformări să aibă loc la nivel național, implicînd modificări substanțiale în obiectivele politice și în raporturile sociale.

O sferă în care ecodezvoltarea, în concepția autorilor ar putea contribui în mod consistent este habitatul care îndeplinește simultan două funcțiuni esențiale ; el este totodată cadrul de viață al omului și cadrul lui de producție. Pornind de la realitățile existente astăzi în societatea capitalistă, în special în țările în curs de dezvoltare, se apreciază că există o serie de modalități prin care să se ajungă la rezolvarea mai judicioasă și mai echitabilă a problemelor născute din insuficiențele habitatului actual. Astfel este vorba de schimbarea raporturilor socio-economice dintre sat și oraș, vizînd simultan limitarea urbanizării dezorganizate și reducerea izolării mediului rural; de asemenea se propune o schimbare în gospodărirea spațiului urban în așa fel încît să asigure fiecărui individ calitatea unei vieți decente, alături de identificarea unui stil tehnologic reducînd risipa de resurse și permițînd accesul la habitat pentru un număr mai mare de oameni. În fine, un accent aparte trebuie pus pe participarea socială în procesul de concepere, construire și gestiune a habitatului, pentru ca termenul habitat să exprime „nevoile unei vieți înfloritoare și active pentru fiecare". Ultima parte a lucrării este dedicată analizei unor tehnici și tehnologii care să răspundă cel mai bine imperativului de satisfacere a nevoilor fundamentale ale întregii populații fiind în același timp mai prudente din punct de vedere ecologic. Reluîndu-se un studiu al specialistului indian A.K.N. Reddy sînt prezentate cîteva criterii sau întrebări cărora trebuie să le răspundă aceste tehnici și tehnologii : satisfac ele în realitate nevoile fundamentale ale oamenilor ? contribuie ele la valorificarea optimă a resurselor, în special a celor locale ? reduc dependența economică favorizînd autodezvoltarea pe baza participării maselor la nivelul local, național sau regional ? reduc inegalitățile între grupuri profesionale, etnice sau între sexe și vîrste, între populația urbană și cea rurală ? se armonizează și progresează aceste tehnologii pe baza elementelor și modelelor valabile și viabile ale culturii locale ? se bazează pe participarea creatoare a maselor, fiindu-le accesibile și deschise adaptării ? contribuie ele la utilizarea rațională a resurselor pentru a nu le epuiza și reduc ele poluarea mediului ?

Ecodezvoltarea nu a rămas numai la nivelul dezbaterilor și studiilor teoretice. Un exemplu de aplicare practică a metodelor și tehnicilor specifice ecodezvoltării îl constituie utilizarea biogazului în special în dezvoltarea rurală, în China și India. Deși în ambele țări există preocupări în această direcție, născute din necesități oarecum asemănătoare, se apreciază că în India rezultatele sînt mai puțin relevante. În schimb, în China utilizarea biogazului a cunoscut în deceniul trecut o expansiune recunoscută ca un proces cuprinzînd practic întreaga zonă rurală a țării. Comunicatul guvernului chinez intitulat „Utilizarea biogazului și impactul său asupra dezvoltării rurale în China", prezentat la Seminarul regional asupra alternativelor dezvoltării și stilului de viață în Asia și Pacific — Bangkok 1979, evidențiază, cîteva aspecte concludente ale utilizării biogazului în această țară. În preambulul documentului se arată că „dintre toate noile surse de energie — solară, biologică, eoliană, geotermică, magnetică, mareele — cel mai simplu și practic de valorificat este energia biologică ; fără să fie scumpă, ea este regenerabilă la infinit ; or, biogazul este un tip de energie biologică, folosit în pregătirea hranei, la iluminat, la încălzit ca și la funcționarea motoarelor". În plus substanțele rezultînd din acest proces sînt introduse în pămînt ca fertilizant, sub formă lichidă sau solidă. Ca urmare a utilizării acestora, nu numai că se reduc efectele nocive adesea ale îngrășămintelor chimice asupra solului, dar se obțin sporuri de producție de-a dreptul surprinzătoare ; recoltele au crescut de exemplu cu 10—13 la sută la orez și grîu de toamnă, cu 14 sută la orz, cu 15,5 la sută la bumbac.

Ca „efecte secundare", utilizarea acestei surse de energie în mediul rural creează disponibilități de energie convențională pentru orașe. În ceea ce privește economisirea de cărbune de exemplu, dacă 50 la sută din familiile rurale și 50 la sută din echipele de producție din agricultură folosesc în activitatea lor biogazul, se economisesc anual 107—108 milioane tone cărbune convențional. În întreaga țară funcționau în anul 1978 șapte milioane unități de producere a biogazului.

Exemple de acest fel pot fi multiplicate și identificate pe toate continentele și în diverse domenii de activitate. De altfel, C.I.R.E.D. editează trimestrial publicația „Nouvelles de l'écodéveloppement" care abundă în exemple concrete ale ecodezvoltării ca și în studii de sinteză.

O confirmare a preocupărilor la nivel internațional în direcția promovării unei dezvoltări care să ia în considerație dimensiunea ei ecologică se poate găsi chiar în documentul P.N.U.E. „Starea mediului înconjurător în anul 1981", din care reluăm un text concludent. „În anul 1980 secretariatele P.N.U.E., P.N.U.D. (Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare), Băncii Mondiale, Pieței Comune, Organizației Statelor Americane și a cinci bănci de dezvoltare regională au adoptat o Declarație asupra politicilor și măsurilor privind mediul înconjurător în corelare cu dezvoltarea economică. Declarația subliniază importanța integrării măsurilor adoptate în sfera mediului înconjurător, programelor economice, încă în faza de proiect și lansare a acestora ; de asemenea, a fost evidențiată necesitatea întreprinderii unei analize de costuri — utilitate ale diferitelor proiecte, prin prisma mediului, formării personalului necesar în acest domeniu și difuzării rezultatelor cercetării și informațiilor relative la aspectele ecologice ale activității economice."

Recentele conferințe O.N.U., consacrate mediului înconjurător (Suedia și Kenya) au făcut un bilanț al celor zece ani de acțiuni și măsuri preconizate și înfăptuite sub egida Națiunilor Unite privind protejarea mediului și exploatarea mai rațională a resurselor naturale. În același timp este de așteptat ca ecodezvoltarea, ale cărei coordonate esențiale am încercat să le schițăm pe scurt aici, va primi un impuls mai puternic, determinînd noi acțiuni și proiecte la nivel național, regional și mondial.

Constantin CHIFANE-DRĂGUȘANI

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Tradiţii progresiste ale gîndirii economice româneşti (II)

UN CAPITOL important în opera lui Gh. Ionescu Sişeşti îl constituie analiza sistemelor de exploatare agricolă. Referindu-se la conceptele de extensiv şi intensiv savantul arăta că : „extensiv se cheamă sistemele de exploatare în care intră relativ puţin capital şi puţină muncă" [1] ; producţia agricolă — aprecia Gh. I.S. — depindea în epocă în primul rînd de factorii naturali, iar sistemul de exploatare se caracterizează prin simplitate, unilateralitate şi inventar mic la hectar. Intensiv, spunea Gh. Ionescu-Sişeşti, este „sistemul de exploatare în care se întrebuinţează mult capital şi cît mai multă muncă pentru a obţine o producţie brută cît mai mare" [2]. Sistemul se caracterizează prin : exploatare complexă şi multilaterală, conducerea ştiinţifică pregătită, ramuri diferite ce se leagă organic unele de altele mai departe, exploatarea raţională ce înseamnă o organizare corespunzătoare împrejurărilor date, alegerea sistemului intensiv ori extensiv după cum aceste împrejurări o permit şi o cer, asigurînd astfel o rentabilitate permanentă, îmbunătăţind însuşirile pămîntului şi nu secătuindu-l. „Extensiv şi înapoiat nu e acelaşi lucru, după cum nici intensiv şi raţional nu e acelaşi lucru" — remarca Ionescu-Sişeşti. Ideea esenţială este că plecînd de la potenţialul fondului funciar se stabileşte modalitatea de exploatare, avînd în vedere influenţa factorilor naturali asupra agriculturii.

Convins fiind că eforturile agronomilor de a ridica agricultura din starea de înapoiere în care se afla, nu vor da roade decît parţial şi neînsemnat fără o politică agrară riguroasă, sistematică, principială şi interesată pentru prosperitatea ţărănimii şi a întregii societăţi, savantul acordă o importanţă deosebită rolului statului şi a politicii sale economice în procesul de dezvoltare a agriculturii. „Nu mai rămîne altceva de făcut decît ca acţiunea de progres agricol şi de sporire a producţiei agricole s-o ia în mînă organele de stat, funcţionarii puterii executive, administraţia. Dar, din nefericire, aceasta nu a ajuns încă să priceapă că trăim din agricultură şi că cele mai multe din suferinţele de azi ale ţării s-ar putea vindeca sporind producţia agricolă" [3].

În concepţia lui Gh. I.S. — statul are un rol esenţial în organizarea muncii sociale în scopul promovării progresului ştiinţific şi tehnic, al înfăptuirii justiţiei sociale, iar agricultura trebuia în primul rînd să beneficieze de măsuri raţionale. „Cînd va încolţi în mintea organelor administrative că îmbunătăţirea producţiei agricole este o problemă fundamentală a statului român, atunci greutăţile vor fi pe jumătate biruite. Dacă va deveni unanimă această convingere se vor găsi şi mijloacele şi căile pentru a se ajunge la scop. Atunci exponenţii cluburilor politice din sate şi oraşe nu vor mai evita pe ţăran, după cum nu evită nici azi a-l deranja cînd e vorba de impozite, de obligativitatea şcolară, de izolarea bolnavilor, ori de prestaţie pentru drumuri. Politica cea bună este a-i spune ţăranului adevărul şi a-i impune binele chiar cînd te vei izbi de o oarecare contrariere." [4]

Partidele politice burgheze din epocă, oportuniste adeseori, îşi găseau apanajul doctrinelor lor în diverse speculaţii pe seama agriculturii, dar situaţia aceasta nu făcea decît să înnoade şi mai mult căile rezolvării problemelor agrare. „Buna operă pe care o aşteptăm — spunea Sişeşti — este din nenorocire paralizată de accentuarea peste măsură a sectarismului politic. Adunarea de partizani, colectarea de voturi trece din nenorocire înaintea oricărei opere de gospodărie". Gh. Ionescu-Sişeşti a criticat poziţia acestor partide şi a arătat că era necesară organizarea activităţii organelor de politică agrară pe baza unui program de lucru constant şi a unei activităţi direcţionale

FIŞE

GEORGE MARIN

Noua strategie internaţională a dezvoltării

EDITURA ŞTIINŢIFICĂ ŞI ENCICLOPEDICĂ
Bucureşti, 1982

● *Prin volumul* „Noua strategie internaţională a dezvoltării" *tipărit recent la* EDITURA ŞTIINŢIFICĂ ŞI ENCICLOPEDICĂ, George Marin *ne propune o incursiune amplă în problematica deosebit de complexă şi actuală a dezvoltării. Pornind de la realităţile ce caracterizează economia mondială, de la raporturile dintre state, autorul supune unei analize detaliate — analiză ai cărei parametri îi reprezintă ideile majore ale concepţiei româneşti privind noua ordine economică — fenomenul dezvoltării socio-economice. Analiza se desfăşoară pe mai multe planuri : cel al concepţiilor privind dezvoltarea, al mecanismelor create pentru a impulsiona progresul mondial precum şi pe planul acţiunilor concrete, un loc aparte fiind consacrat rolului O.N.U. în eradicarea fenomenului subdezvoltării. Astfel, în capitolele cărţii autorul abordează probleme cum sînt : necesitatea unei noi strategii a dezvoltării ; eforturile comunităţii internaţionale pentru elaborarea şi adoptarea unei noi strategii internaţionale a dezvoltării ; strategia internaţională pentru al treilea deceniu al dezvoltării ; aplicarea strategiei pentru al treilea deceniu al dezvoltării în concordanţă cu cerinţele instaurării unei noi ordini economice internaţionale.*

Prognoza preţurilor

● *În articolul* „K metodologickym otázkam cenového prognozóvania" *(Aspecte metodologice ale prognozei în domeniul preţurilor) publicat în numărul 5/1982 al revistei cehoslovace* „POLITICKÁ EKONOMIE", Karol Peknik *expune o serie de consideraţii privind metodologiile utilizabile în prognoza preţurilor. Pornind de la importanţa anticipării evoluţiei preţurilor pentru planificarea economiei naţionale, K. P. subliniază că în acest domeniu prognozele îmbracă aspecte particulare. Ar fi vorba, în primul rînd, de faptul că evoluţia preţurilor nu este determinată, în mod exclusiv, de schimbări în latura materială a producţiei. Cu o pondere însemnată în acest proces intervin factori de altă natură, între care şi calitatea conducerii şi organizării activităţii economice. Tocmai de aceea, apreciază K. P., aplicarea unor modele matematice, utile în prognoza fluxurilor materiale şi a proporţiilor economice, nu este în cazul în speţă corespunzătoare. În prognoza preţurilor, consideră autorul, trebuie să se pornească de la judecăţi preponderent calitative asupra dezvoltării viitoare a economiei şi să se procedeze deductiv. O astfel de metodologie presupune, practic, realizarea unor prognoze macro-economice, anticiparea modificărilor ce ar putea surveni în conducerea şi organizarea economiei şi deducerea, într-o fază ulterioară, a efectelor previzibile ale acestor evoluţii asupra sistemului de preţuri.*

Energie şi dezvoltare

● *În ultima perioadă, apreciază* Axel Schlarp *în articolul* „Socio-economic implications of rural electrifications" *publicat în numărul 2 a.c. al revistei* „DEVELOPMENT AND COOPERATION", *electrificarea zonelor rurale a fost integrată politicilor sociale care urmăreau îmbunătăţirea condiţiilor de viaţă din zonele rurale. Cu alte cuvinte s-a acordat prioritate consumului neproductiv, energia electrică fiind utilizată, în principal, pentru asigurarea funcţionării infrastructurii locale precum şi în gospodăriile populaţiei. Dar, în condiţiile prezente în care costul energiei electrice şi mai cu seamă al energiei electrice produse şi dis-*

și cu continuitate. „Enunțarea acestor principii — arăta savantul — are ca scop să afirme, de la început, că producția noastră agricolă nu mai poate rămîne, în nici un caz, în haosul și în lipsa de îndrumare în care s-a găsit pînă acum, ci că e nevoie să i se traseze neapărat o organizare în deplină concordanță cu preceptele raționale ale științei actuale și cu posibilitățile de plasament pe care numai pe această bază i le putem crea... și că e nevoie imperioasă de alcătuirea unui program general de îndrumare agricolă în deplină concordanță cu indicațiile științifice și cu nevoile agriculturii pe de o parte și în deplină potrivire cu posibilitățile financiare ale țării pe de altă parte" [5]).

Acțiunea generală de îndrumare și de sprijin a statului trebuia să fie complexă, axată pe necesitatea fundamentală de a spori producția agricolă care era cu mult sub potențialul de producție corespunzător solului și climatului țării. Această creștere trebuia să se înfăptuiască pe baza promovării progresului tehnic, organizării unui învățămînt agronomic de calitate și, nu în ultimul rînd, a creării condițiilor de viață mai omenești pentru țărănime și a educării acesteia. „O politică socială clarvăzătoare trebuia să dea acestei populații cultură, o existență omenească și să curme acea înspăimîntătoare mortalitate infantilă". Statul avea datoria de a pune capăt speculei, de a reglementa comerțul cu produse agroalimentare și de a crea noi debușeuri de desfacere pe seama sporirii calității și cantității producției. Prin întreaga operă a lui Gh. Ionescu-Sișești străbate, de la un capăt la altul, dezamăgirea celui ce constată cu amărăciune că statul român care rezolvase unele probleme agrare, n-a aplicat ulterior decît corective agrare, neavînd „o politică agricolă propriu-zisă, care să cuprindă educația tehnică a masei plugarilor, realizarea unor lucrări mari în interesul agriculturii, o încurajare metodică a acesteia" [6]). Ca să se aducă o infuzie de sînge nou în corpul anemiat al agriculturii, el cerea cu insistență din partea statului, largi investiții în această ramură producătoare de „marfă-aur" și fără de care el nu putea concepe realizarea unei producții naționale de mare eficiență. Acordînd aceeași importanță fiecărei nevoi, politica de investiții o vedea orientată spre înzestrarea agriculturii cu mijloace de lucru mecanizate, înfăptuirea unui sistem de măsuri antierozionale și hidroameliorative, extinderea irigațiilor, aplicarea largă a îngrășămintelor naturale și chimice, îmbunătățirea rasei animalelor și a semințelor, modernizarea căilor de comunicație din mediul rural, construirea de silozuri etc.

Mai trebuie să spunem că în modul de concepere a relației stat-politică agrară, gîndirea lui Gh. Ionescu-Sișești, ca și a altor oameni de știință ai vremii, vădește credința în omnipotența statului căruia nu-i sesizează caracterul de clasă. Dominanta gîndului și a faptei sale o constituie însă aprecierea lucidă, realistă a stărilor de lucruri din agricultura românească, a măsurilor ce se impuneau cu acuitate.

Pentru Gh. Ionescu-Sișești creșterea producției agricole apărea ca un mecanism reglator al vieții economico-sociale a țării, ca o necesitate obiectivă de primă urgență. Dar toate modalitățile de realizare a acestui deziderat economic și social trebuiau apreciate, în concepția sa, prin mecanismul complex al eficienței economice, eficiență care în agricultura noastră lăsa de dorit. Gh. Ionescu-Sișești vedea o posibilitate de sporire a efectului util față de reducerea sau stagnarea efortului depus prin existența unui optim — cînd venitul net este cel mai mare. Acest optim reprezintă limita prin care cheltuielile de producție crescînde dau venituri mai mari în comparație cu procentul de creștere a lor.

conf. dr. Constantin DROPU
Vasile IȘAN
Larisa MIHĂESCU

[1]) Gh. Ionescu-Sișești, Extensiv și intensiv, „Economia națională", nr. 1, 1909
[2]) Ibidem
[3]) Gh. Ionescu-Sișești, Sporirea producției agricole și administrația, „Argus", 17 dec. 1925
[4]) Ibidem
[5]) Gh. Ionescu-Sișești, Expunere de motive la proiectul de lege privind organizarea, protecția și încurajarea agriculturii, Monitorul oficial, București, 1932, p. 108
[6]) Gh. Ionescu-Sișești, Reforma agrară și producțiunea, București, 1920, p. 12

---

tribuite în sisteme energetice de cuprindere națională, vădește o tendință ascendentă, termenii problemei par a fi modificați. Potrivit opiniei exprimate de A.S., electrificarea zonelor rurale — indispensabilă ridicării nivelului de civilizație al populației —, trebuie să se desfășoare pe două coordonate. Pe de o parte se impune asigurarea unui echilibru între utilizarea neproductivă și cea productivă a energiei electrice. Pe de altă parte, însuși modul de alimentare cu energie electrică a zonelor rurale se cere integrat într-o concepție unitară privind asigurarea cu energie, urmînd a se acorda prioritate valorificării superioare a tuturor surselor de energie locale.

● *În EDITURA POLITICĂ a apărut, în limba maghiară, o interesantă carte referitoare la istoria mineritului din țara noastră, intitulată „Erdélyi bányák, kohók, emberek, századok" (Istoria mișcării muncitorilor mineri și siderurgiști transilvăneni). Autor, dr. Vajda Lajos. În contextul acestei teme de interes abordată în volum desprindem faptul că dezvoltarea mineritului și a siderurgiei este privită în lucrare ca un proces istoric unitar care a avut un rol important pentru progresul economic și social al Transilvaniei, a contribuit la destrămarea feudalismului și la apariția și generalizarea relațiilor de producție capitaliste. Strîns legată de etapele parcurse de societatea transilvăneană evoluția mineritului și a siderurgiei este analizată cu precădere din punctul de vedere al legităților ce au determinat progresul social în direcția generalizării noului mod de producție. Interes prezintă, în cadrul volumului, analiza procesului de concentrare și centralizare a producției*

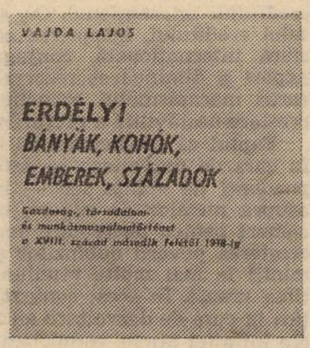

miniere, care se adîncește la sfîrșitul secolului trecut și în preajma primului război mondial. Informații bogate oglindesc procesul de pătrundere a capitalului străin în economia minieră și urmările ei economice, politice și sociale, modul în care dominația capitalului străin a influențat dezvoltarea generală a economiei miniere din Transilvania. Imaginea istoriei mineritului este întregită de grija autorului de a înfățișa evoluția structurii sociale din minerit și siderurgie în decursul timpului, caracterizată prin creșterea numărului muncitorilor, relații de muncă inechitabile, forme de exploatare diverse, printr-o situație dezavantajoasă a femeilor și copiilor ocupați în producția minieră.

Efecte ecologice

● *Alături de secțiunile consacrate științei și tehnologiei, unor probleme de natură socială, revista „ASIA 2000" publică, în numărul său din iunie-iulie 1982 cîteva materiale consacrate problemelor ecologice. Unul dintre acestea „Counting the costs of Asia's coal boom" (Evaluînd costurile extinderii utilizării cărbunelui în Asia") apărut sub semnătura lui Toufiq A. Siddiqi analizează implicațiile posibile, evaluate pe termen lung, ale extinderii utilizării cărbunelui în scopuri energetice asupra mediului. Dacă tendințele actuale vor continua, opinează autorul, țările asiatice vor consuma, în jurul anului 2000, cca. 2 mld. tone de cărbune. Efectele negative principale ale extinderii utilizării energetice a cărbunelui ar fi poluarea atmosferei și sustragerea circuitului agricol a unor suprafețe însemnate. Desigur, subliniază T.A.S., nu se pune problema de a nega rolul cărbunelui ca sursă energetică. Important este să se evite greșeala, recunoscută în cazul petrolului, de a miza exclusiv pe o singură soluție. Tocmai de aceea, o strategie energetică viabilă ar trebui, după opinia lui T.A.S., să ia în calcul toate costurile și efectele acțiunilor întreprinse, atît în perspectivă imediată cît și îndepărtată.*

„FIȘE

Flagelul inflaţionist în ţările în curs de dezvoltare

EXPRESIE a unor cauze interne specifice şi a acţiunii agravante a factorilor externi, inflaţia cunoaşte în ţările în curs de dezvoltare nivele sensibil superioare în raport cu ţările dezvoltate şi mari diferenţieri pe ţări şi continente, urmînd însă în linii generale evoluţia trendului inflaţionist occidental. Datele din tabel pun în lumină majorarea netă a ritmului creşterii preţurilor în perioada de criză 1973—1980 în raport cu intervalul anterior, în speţă în cazul ţărilor neexportatoare de petrol. Totodată, conform statisticilor ECOSOC, dacă în 1973—1975 ritmul creşterii preţurilor în ţările în curs de dezvoltare era de 19% pe an, în 1979 s-a ajuns la 24,4%, iar în 1980 la 32,5% (aproape 42% în primul semestru). În 1980 indicele preţurilor în ţările în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol a devansat de circa trei ori indicele preţurilor în ţările occidentale. Cele mai înalte rate ale inflaţiei s-au înregistrat în ţările în curs de dezvoltare din America Centrală şi de Sud (60,2% în 1980), Orientul Mijlociu (44,4%), Europa (40,3%), în timp ce pe celelalte continente s-au înregistrat ritmuri sensibil inferioare : 12,3% în Africa şi 16,2% în Asia.

Un număr de ţări în curs de dezvoltare cunosc ritmuri cu totul neobişnuite de creştere a preţurilor ; astfel, în perioada 1970—1980 indicele preţurilor la consumator a crescut de 4 ori în Mexic, de 6 ori în Columbia, de 13 ori în Brazilia şi Zair, de circa 30 de ori în Ghana, de 130 de ori în Uruguay, de 2 600 de ori în Argentina şi de 4 200 ori în Chile.

Desigur, o sursă importantă a inflaţiei în ţările în curs de dezvoltare trebuie căutată în înseşi **structurile economice interne**, aflate în mare măsură sub influenţa corporaţiilor transnaţionale, în dificultăţile adaptării economiei acestor ţări la noile condiţii create de criza economică internaţională din ultimul deceniu.

După cum se relevă în studiul UNCTAD ST/MD/25 societăţile cu participare străină deţin ponderi semnificative în produsul industrial brut al ţărilor în curs de dezvoltare ; în industria prelucrătoare acestea reprezintă 50% în Ghana, 49% în Brazilia (100% la autovehicule), 46% în Peru (67% la produse chimice), 31% în Argentina (82% la maşini neelectrice), 28% în Mexic (82% la produse chimice). În politica de maximizare a profitului la nivel global **societăţile transnaţionale practică strategii de preţ cu efecte inflaţioniste directe asupra ţărilor-gazdă ;** astfel, „preţurile de transfer", mijloace de concentrare a veniturilor corporaţiei în ţările caracterizate prin condiţii economice şi financiare avantajoase, constituie factori de accentuare a dificultăţilor în economiile care traversează perioade de dezechilibru, de **scurgere în străinătate a unei părţi din venitul naţional creat în ţările slab dezvoltate.**

Impactul negativ al societăţilor transnaţionale îngreunează şi mai mult efortul de reajustare structurală al ţărilor în curs de dezvoltare în raport cu noile restricţii ale creşterii economice : costul ridicat al energiei şi altor inputuri primare, obstrucţionarea accesului pe piaţa occidentală, scumpirea excesivă a creditului internaţional.

În multe state din lumea a treia s-au adoptat strategii de combatere a presiunilor recesioniste din deceniul opt prin măsuri de natură keynesistă ; or, politicile financiare expansioniste, deficitele bugetare însemnate se transpun în sporirea rapidă a masei monetare şi zădărnicirea măsurilor de temporizare şi control al creşterii preţurilor. În plus, climatul artificial de „încălzire economică" împiedică realizarea obiectivelor de remodelare structurală, accentuează dezechilibrele dintre cererea şi oferta globală, întreţinînd şi accentuînd tensiunile inflaţioniste.

În cazul unor ţări în curs de dezvoltare, **escaladarea cheltuielilor militare** se dovedeşte a fi un **factor suplimentar de încurajare şi agravare a inflaţiei, de perturbare a echilibrului economic.** Într-adevăr, ponderea ţărilor în curs de dezvoltare în cheltuielile militare mondiale a crescut progresiv în perioada postbelică, trecînd de la 7,2% în 1970 la 16,1% în 1980 (conform doc. O.N.U. A/36/356). Este semnificativ faptul că ţările din Orientul Mijlociu, care efectuează peste jumătate din cheltuielile militare ale lumii a treia, cunosc în general ritmuri ridicate ale creşterii preţurilor ; în Israel preţurile au crescut în ultimul deceniu de peste 32 de ori (de 40 de ori la alimente).

O puternică sursă inflaţionistă pentru economia ţărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol o reprezintă deteriorarea gravă a poziţiei externe a acestora în ultimul deceniu ; creşterea accelerată a preţurilor se conjugă cu **agravarea deficitului balanţei de plăţi** (circa 100 miliarde de dolari în 1981) şi **sporirea considerabilă a datoriei externe** (care ajunge în prezent la circa 500 de miliarde de dolari). După cum rezultă din tabelul alăturat, corelaţia amintită este deosebit de evidentă în cazul ţărilor din America Centrală şi de Sud.

Ca urmare a creşterilor majore ale preţurilor de import care nu au fost compensate prin evoluţia preţurilor la export **raportul de schimb al ţărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol a cunoscut o gravă deteriorare în 1973—1980,** întrecînd scăderea acestuia din 1962—1972 (—0,3%). Astfel în 1973—1974 raportul de schimb s-a redus cu 6,9 şi respectiv 8,9%, iar în 1978 şi 1980 cu 5,6 şi respectiv 3,1%. Ca urmare a crescut substanţial rata inflaţiei de import, care s-a adăugat procentului ridicat de inflaţie de origine internă.

Un rol major în perturbarea echilibrului economic în ţările în curs de dezvoltare o are în ultimii ani **politica dobînzilor înalte,** practicată de principalele bănci occidentale, în primul rînd americane, în cadrul orientării actuale a politicii economice şi financiare a S.U.A. Într-adevăr, realizarea programelor naţionale de dezvoltare din tinerele state — cerinţă obiectivă a lichidării decalajelor şi propăşirii economico-sociale — a impus pentru multe ţări în curs de dezvoltare apelarea masivă la piaţa creditului internaţional. Or, scumpirea bruscă şi excesivă a costului creditului, înăsprirea condiţiilor de acces pe piaţa financiară internaţională, conjugate cu reducerea veniturilor din export şi diminuarea rezervelor valutare accentuează destabilizarea mecanismului economic intern, alimentează tendinţa de creştere nestăvilită a preţurilor.

Inflaţia şi poziţia externă în ţările în curs de dezvoltare

	Ritmul mediu anual de creştere a preţurilor		Balanţa de plăţi curente	Datoria externă
	1967—1972	1973—1980	1980 (miliarde dolari)	1980 (miliarde dolari)
Total ţări neexportatoare de petrol	9,1	27,8	—82,1	370
Africa	4,6	16,0	— 7,3	47,8
Asia	6,7	12,1	—23,7	85,0
Europa	6,2	20,3	—10,3	52,7
Orientul Mijlociu	4,2	23,3	— 7,7	32,1
America Centrală şi de Sud	15,4	48,8	—33,1	152,5

Calculat după : I.M.F. Annual Report 1981 ; Banque Mondiale, Rapport annuel 1981

Faptul că problemele cu care se confruntă în prezent ţările în curs de dezvoltare se datorează în parte unor factori independenţi de voinţa lor — impactul recesiunii internaţionale asupra pieţelor de export, înrăutăţirea gravă a condiţiilor de comerţ pentru ţările care exportă în principal materii prime şi creşterea poverii dobînzilor şi datoriilor externe — a fost reamintit la mai multe reuniuni economice internaţionale din ultima vreme. În acest context, s-a relevat că dificultăţile multor ţări în curs de dezvoltare au fost agravate de efectele destructive ale inflaţiei grave, componentă şi factor al unor profunde dezechilibre structurale în economiile respective.

Flagelul inflaţionist scontează grav rezultatele creşterii economice în ţările lumii a treia, care se află şi aşa sub nivelul impus de obiectivul lichidării decalajelor, al dezvoltării echilibrate a economiei mondiale : în 1970—1980 ritmul mediu anual de creştere a P.I.B. pe locuitor a fost în aceste ţări de numai 3%, inferior celui din deceniul precedent, iar în ţările cele mai puţin dezvoltate n-a atins nici 1%, în timp ce rata veniturilor reale pe locuitor (indicator care include efectul raportului de schimb) a fost de — 0,3%.

Sînt astfel pe deplin îndreptăţite aprecierile Comitetului interimar al F.M.I. privind necesitatea urgentă a unor fonduri de ajutor oficiale pentru dezvoltare şi a altor resurse externe destinate ţărilor în curs de dezvoltare, în general imperativul cooperării economice internaţionale în combaterea perturbărilor şi crizelor actuale, în asigurarea unei dezvoltări echilibrate şi echitabile a relaţiilor economice şi financiare internaţionale.

Ioan POPA

TREBUINȚELE DE BAZĂ — UN DEZIDERAT ÎN CADRUL STRATEGIILOR ECONOMICE PE TERMEN LUNG

MULȚI specialiști în probleme ale dezvoltării își îndreaptă astăzi atenția și se pronunță pentru abordarea prioritară a problemelor legate de satisfacerea trebuințelor de bază ale populației în țările rămase în urmă sub aspect economic. Desigur că nu poate fi contestată utilitatea acestor propuneri care vin în întîmpinarea unor probleme de absolută stringență, mai ales în cazul țărilor care nu dispun de o bază economică suficient de dezvoltată de natură să le permită să se angajeze rapid într-o creștere de tip industrial, după unul sau altele din modelele practicate astăzi în diverse țări ale lumii. Ni se pare, însă, la fel de interesantă opinia lui Altaf Gauhar, redactor șef al revistei „South" specializată în probleme ale „lumii a treia", care subliniază că satisfacerea trebuințelor de bază nu trebuie să însemne o abordare simplistă, reductibilă, nu trebuie să presupună, renunțarea sau amînarea obiectivelor legate de industrializare și de dezvoltarea agriculturii ; este necesară o abordare integrată a acestor strategii indispensabile pentru eliminarea sărăciei și a decalajelor*).

*) Altaf Gauhar, Poor but not by choice, în revista „South" din iunie 1981.

Programele privind trebuințele de bază — arată A. Gauhar — tratează de multe ori sărăcia ca o problemă individuală, care afectează anumiți indivizi din societate și nu ca urmare a unor politici din care lipsește planificarea și coordonarea. Oamenii nu sînt săraci prin voința lor, ci din cauza altora sau a unor cauze externe. Problema sărăciei nu este o problemă a celui sărac ci a celor bogați, a sistemelor care generează sărăcia. Problemele devenite instituții impun tratarea lor la nivel instituțional și nu individual. Este normal (și obligatoriu) ca familiilor sinistrate dintr-o zonă afectată de inundații să le fie furnizate servicii medicale, dar în același timp trebuie făcute și indiguiri sau luate măsuri de prevenire a inundațiilor. Programele privind trebuințele de bază trebuie să vizeze problemele instituționale, operînd modificări de sistem în vederea eliminării cauzelor sărăciei. Aceste cauze — arată Altaf Gauhar rezidă în ordinea socială și economică inechitabilă care prevalează în țările în curs de dezvoltare. Chiar dacă în aceste țări vor fi „pompate" însemnate fonduri cu titlu de caritate pentru a veni în întîmpinarea nevoilor individuale, odată aceste fonduri epuizate „echilibrul" exploatării va fi restabilit de la sine. Necesar pentru țările în curs de dezvoltare este existența și implementarea unor planuri coordonate pe termen lung, planuri care presupun o viziune tot pe termen lung și o înțelegere clară a obiectivelor, a problemelor cu acțiune în timp. A sosit vremea ca țările în curs de dezvoltare să treacă la administrarea resurselor lor financiare, agricole și industriale, să dezvolte acele instituții în măsură să permită gospodărirea resurselor disponibile. Este timpul — subliniază în concluzie A. Gauhar — ca aceste țări să-și formuleze propriile strategii de dezvoltare pentru a-și diversifica potențialul economic și pentru a trece la o creștere echilibrată, bazată pe industrie, în special cea prelucrătoare, alături de agricultură.

Ce sprijin pot oferi ajutoarele pentru dezvoltare?

ESTE lesne de înțeles dezamăgirea țărilor „lumii a treia" față de modul în care țările industrializate înțeleg să continue acordarea ajutoarelor pentru dezvoltare : potrivit datelor publicate de O.C.D.E., în 1981 cele 17 țări membre ale Comitetului de asistență pentru dezvoltare au acordat ajutoare externe — al căror volum egalează ajutoarele, în termeni reali — acordate țărilor în curs de dezvoltare, nu vor mai crește în ritmurile cunoscute anterior. În prezent, împrumuturile bancare și investițiile particulare participă cu circa 80% la finanțarea deficitelor din balanțele de plăți ale țărilor în curs de dezvol-

CREȘTEREA REALĂ ANUALĂ A AJUTOARELOR, 1974/75 - 1980/81

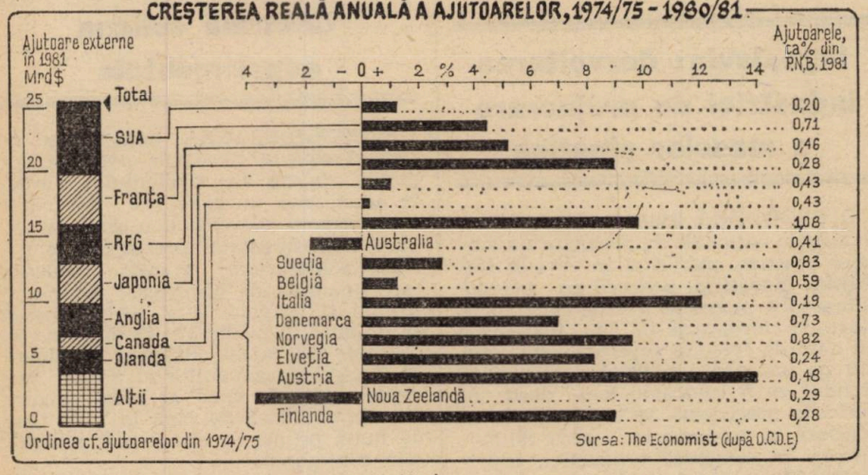

reprezentînd, per total, numai 0,35% din produsul lor național brut, față de 0,38% în 1981. De menționat este și faptul că, dacă în perioada dificilă a anilor 1975—1980 cuantumul ajutoarelor a crescut totuși — în cifre reale —, în 1981 s-a produs o reducere cu 4%. Această reducere este datorată Statelor Unite, Japoniei, Norvegiei, Australiei și Noii Zeelande. Se menține astfel paradoxul că Statele Unite, deși principalul donator — în valoarea absolută — rămîn în continuare pe ultimul loc în ce privește ponderea în P.N.B. a ajutoarelor acordate.

Un alt aspect sesizat de publicația britanică **The Economist,** se referă la faptul că nici împrumuturile bancare tare cu venit mediu (peste 410 dolari în 1980) pe locuitor, și numai cu 7% la finanțarea deficitelor în cazul celor mai sărace țări. Acest grup include 38 țări al căror deficit a ajuns să reprezinte 4,3% din P.N.B.-ul lor în 1980 față de 1,9% în 1970.

Pe fondul reducerii însemnate a finanțărilor externe, în actuala perioadă de criză s-a ajuns la diminuări de dimensiuni neîntîlnite pînă acum ale rezervelor valutare ale țărilor în curs de dezvoltare. Astfel, — notează revista The Economist — în condițiile reducerii prețurilor la mărfurile de export ale țărilor sărace, ele vor fi confruntate cu acentuarea inflației, cu înrăutățirea condițiilor de trai în țările respective.

Breviar

O ediție revăzută și adusă la zi a studiului „Agricultura, către anul 2000" a fost recent publicată de F.A.O. Scenariile propuse prevăd adîncirea decalajului între țările bogate și cele sărace : către sfîrșitul secolului, numărul celor subnutriți va crește de la 450 la 600—650 milioane — dacă se consideră actualele tendințe de dezvoltare în lume. Scenariul „optimist" prevede, în cazul țărilor în curs de dezvoltare, un ritm de creștere al P.I.B.-ului de 4,5% pe an, ceea ce va presupune creșteri de 3,7% în agricultură, respectiv dublarea producției agricole în intervalul 1990—2000 și reducerea la 250 milioane a numărului celor subnutriți. Scenariul „pesimist" anticipează, însă, că o rată de creștere a producției agricole, de 3,7% pe an nu va fi în măsură să asigure reducerea decalajului ce separă țările în curs de dezvoltare de cele dezvoltate. În orice caz, atingerea obiectivului propus ar presupune creșterea de 1—5 ori a volumului îngrășămintelor utilizate, a investițiilor în agricultură (la 100—130 mrd. dolari în anul 2000) și a ajutoarelor externe (la 15—18 mrd. dolari față de 5 mrd. dolari în prezent).

Strategia sugerată în studiul F.A.O. are în vedere : modernizarea tehnologiilor de producție, o mai mare echitate în ce privește repartizarea producției rezultate, îmbunătățirea politicilor în comerțul internațional, creșterea asistenței acordată agriculturii lumii a treia.

Pagină realizată de
Em. STANCU

Dimensiunile subalimentației

CARE este amploarea subalimentației în lume ? În încercarea de a cuantifica acest fenomen, specialiștii F.A.O. pornesc de la premisa că subalimentația reprezintă un aport energetic insuficient pentru organismul uman, „pragul" său fiind stabilit la 1,2 ori numărul de calorii cerut de metabolismul bazal normal (ceea ce corespunde menținerii funcțiilor vitale ale organismului și unui minimum de activitate fizică). Aplicînd asemenea criterii, rezultă că aproape un sfert din populația țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare este subalimentată, marea masă a persoanelor respective fiind concentrată în Extremul Orient și în Africa ; printre țările cu cel mai mare număr de cetățeni subalimentați figurează India (201 mil. în 1980), Indonezia (33 mil.), Bangladesh (27), Nigeria (14), Brazilia, Etiopia și Pakistan (cîte 12), Filipine (10) ș.a.

Pentru populația dintr-un număr de 86 țări, deficitul zilnic global este evaluat la 311 miliarde de kilocalorii (vezi graficul). Ceea ce presupune, luînd în considerare rația alimentare egale pentru toți oamenii, procurarea a 37 mil. tone de cereale pe an pentru a completa necesarul de calorii pînă la „pragul" menționat mai sus. Or, marea dificultate rezidă nu atît în găsirea unor asemenea disponibilități de cereale, cît în faptul că populațiile subalimentate sînt și dintre cele mai sărace, neavînd posibilitatea să cumpere alimentele de care ar avea nevoie.

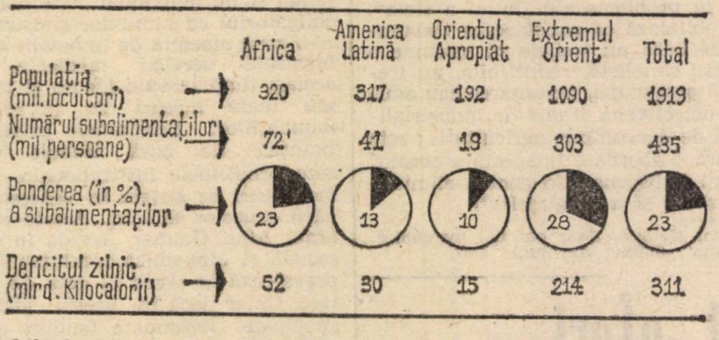

U.R.S.S. — reorientări în politica investițiilor

APROAPE 20% din venitul național al U.R.S.S. se cheltuiesc anual pentru extinderea și modernizarea fondurilor fixe, investițiile efectuate în acest scop în ultimul deceniu însumînd 1 128 miliarde ruble. Acest efort s-a materializat în construirea a 3 200 de mari întreprinderi industriale, în modernizarea unui important număr de întreprinderi existente, în edificarea unor noi magistrale, conducte, centrale electrice, obiective social-culturale și edilitare, ansambluri de locuințe etc.

Cerința actuală și de perspectivă — semnala presa sovietică — o constituie, totuși, transferarea accentului pe intensificarea producției, pe orientarea precumpănitoare către factorii intensivi ai creșterii — în cazul de față către reconstrucția capacităților de producție create anterior, pentru a le pune de acord cu actualele cerințe ale progresului tehnic. În același sens pledează și volumul considerat exagerat al construcțiilor capitale neterminate, care a ajuns să reprezinte 85% din suma anuală a investițiilor în economia națională (comparativ cu normativul de 65%). În plus, practica a demonstrat că mijloacele cheltuite pentru înnoirea și modernizarea producției se amortizează de trei ori mai repede decît în cazul construcțiilor noi.

Ca atare, în actualul cincinal asistăm la o reorientare a investițiilor în principal către reconstruirea și înnoirea tehnologică a întreprinderilor, către terminarea obiectivelor începute, ceea ce va permite obținerea pe baza acelorași capacități a aproape 90% din sporul de producție industrială, concomitent cu restabilirea unui raport rațional între ritmul de creștere al venitului național și cel al investițiilor.

Iugoslavia: dezvoltarea industriei de prelucrare a maselor plastice

O PROGNOZĂ asupra perspectivelor industriei naționale de prelucrare a maselor plastice, publicată în revista **Hemijska industrija**, prevede că această subramură modernă a economiei iugoslave va înregistra în anii 1981—1985 un ritm de creștere superior celui mediu pe întreaga industrie, chiar dacă trendul va fi ceva mai lent decît în perioada precedentă de cinci ani. Se apreciază că vor avea loc o serie de modificări în structura producției, exprimate îndeosebi prin scăderea ponderii produselor cu destinație industrială și a îmbrăcămintelor (din P.V.C.) pentru podele, în condițiile sporirii ponderii ambalajelor, a peliculei și plăcilor din P.V.C. ș.a. Ca destinație, se consideră că în anul 1985 masele plastice prelucrate vor fi utilizate în proporție de 31% în domeniul ambalajelor, de 28,7% în sectorul construcțiilor și de 23,6% în diverse ramuri industriale.

Creșterea preconizată a volumului maselor plastice prelucrate de la circa 410 mii tone în 1980 la 600 mii tone în 1985, determină necesitatea lărgirii bazei interne de materii prime, urmărindu-se ca ponderea importului acestora să scadă de la 34% în 1980 la 11% în 1985.

India: reglementări în comerțul exterior

ÎN cadrul politicii promovate de guvernul indian în domeniul comerțului exterior au intervenit, în anul financiar 1982/83, o serie de reglementări noi, menite să contribuie la : mărirea gradului de satisfacere a necesarului de import cu destinație productivă pentru întreprinderile industriale (îndeosebi cele mici), în vederea sporirii producției lor pe seama creșterii productivității muncii ; sprijinirea companiilor care lucrează pentru export, în special a celor ce se specializează în producția de mărfuri capabile să asigure majorarea simțitoare a încasărilor din export ; o mai puternică stimulare a ridicării nivelului tehnologiilor folosite, urmărindu-se în primul rînd reducerea cheltuielilor de producție, a consumului de energie, precum și creșterea volumului producției ; realizarea autoaprovizionării, prin măsuri speciale de susținere a producției naționale în domeniile în care acest lucru este considerat necesar ș.a.

Se apreciază că, bazate atît pe modificări ale structurii comerțului exterior, cît și pe acordarea de facilități întreprinderilor care vor să-și modernizeze aparatul de producție, să-și afirme competitivitatea îndeosebi pe piața externă, noile reglementări vizează două obiective fundamentale, și anume : menținerea ritmului atins în creșterea producției industriale a Indiei și favorizarea extinderii în continuare a exportului.

Centrală eoliană experimentală

RECONSIDERAREA importanței energiei eoliene constituie una din opțiunile majore ale momentului actual. În acest sens, un grup de specialiști vest-germani au realizat o centrală eoliană experimentală (prezentată în fotografia alăturată), a cărei realizare este finanțată de Ministerul federal al științei și tehnologiei și care urmează să producă în medie 17—22 milioane de kilowați-ore anual. Experții consideră că fiecare aerogenerator al acestei moderne „mori de vînt" ar putea asigura o economie de 5 000 pînă la 7 000 tone de huilă pe an, în cazul unei funcționări continue.

GLOSAR

Bilanțul societăților capitaliste

ORICE ENTITATE cu personalitate juridică distinctă, care desfășoară o activitate economică, este de regulă obligată prin legislația țărilor capitaliste să întocmească periodic un inventar complet a ceea ce are (active) și a ceea ce datorează (pasive). Pentru societățile ale căror acțiuni sînt cotate la bursa de valori este o condiție obligatorie ca bilanțul să fie dat publicității.

Activele cuprind sumele aflate în casă, la bănci și plasate în diferite hîrtii de valoare, precum și imobilele, instalațiile, utilajele, stocurile și orice alte bunuri mobile în expresia lor valorică. Pasivele consemnează capitalul social și rezervele constituite, deci patrimoniul propriu al societății, ca și totalitatea angajamentelor sale față de terți. Intrucît principiul este că activele trebuie să fie egale cu pasivele, se utilizează ca element de regularizare profitul, care se înscrie în pasiv, și pierderea, înclusă în activ. Situația profitului și pierderilor ilustrează rezultatele financiare cu care se soldează întreaga activitate desfășurată de societatea în cauză.

După momentul și destinația întocmirii, bilanțurile sînt clasificate astfel :

— **bilanțul de înființare,** în care se înscriu sursele, mărimea și structura mijloacelor financiare inițiale ale unei societăți, înainte de începerea activității ;

— **bilanțul anual,** elaborat la încheierea fiecărui exercițiu financiar complet, pe tot parcursul activității ce o desfășoară societatea ;

— **bilanțul intermediar,** publicat la intervale regulate — semestrial sau trimestrial — în cursul unui exercițiu financiar, pentru a face cunoscute rezultatele provizorii obținute ;

— **bilanțul de aport,** avînd ca scop stabilirea situației financiare exacte a societății cu ocazia fuziunii sau a încorporării ;

— **bilanțul de lichidare,** întocmit atunci cînd societatea își încetează activitatea, reglementînd angajamentele, ca și patrimoniul său, care este distribuit acționarilor ;

— **bilanțul previzional,** care estimează situația patrimoniului într-un moment din viitor, în vederea unor opțiuni în materie de investiții și plasamente ;

— **bilanțul consolidat sau integrat,** destinat prezentării situației nu numai a unei societăți luată separat, ci în ansamblul grupului căruia îi aparține, considerat ca o unică entitate. Pentru aceasta sînt fuzionate bilanțurile societăților componente, procedîndu-se la anularea dublelor înregistrări, la compensarea creanțelor reciproce și eliminarea unor sume cum ar fi participările la capitalul subsidiarelor, cu scopul de a se obține un singur document sintetic pe întregul grup.

Bilanțul fiind o situație statică, la un moment dat, pentru cunoașterea activității în evoluție a unei societăți se procedează în general la analiza unor indicatori ce corelează diferite posturi din activ și pasiv, precum și la aplicarea unor metode cum ar fi confruntarea bilanțurilor succesive sau elaborarea de bilanțuri diferențiale.

Radu NEGREA

Piețe valutare internaționale

Rada Tufaru, Lipova — În afară de bursele — sau piețele — valutare la care ne-am referit în rubrica Glosar din 6 august, și care au un caracter național, mai funcționează și **piețe valutare internaționale.** Deosebirea este următoarea : în cazul piețelor valutare naționale, cumpărările și vînzările de valută străină se efectuează cu bani naționali, iar în cazul piețelor valutare internaționale, tranzacțiile au ca obiect o monedă care este străină atît pentru solicitant, cît și pentru ofertant. Un exemplu tipic pentru o operație pe piața valutară internațională : o bancă din R.F.G. acordă unei firme din Franța un credit în dolari S.U.A.

Rațiunea existenței piețelor valutare internaționale alături de piețele naționale trebuie căutată în restricțiile care stînjenesc în timp de criză — uneori chiar în afara crizei — circulația internațională a capitalului. Aceste restricții se aplică întotdeauna numai asupra tranzacțiilor de pe piețele naționale, deci nu și asupra celor de pe piețele valutare internaționale. De exemplu, cea mai mare piață valutară internațională este, la ora actuală, piața Londrei. Pe această piață, rezidenți din Franța, R.F.G., Olanda etc., pot avea conturi în dolari sau pot contracta credite în dolari. În schimb, rezidenții din Anglia nu au decît o libertate limitată în efectuarea tranzacțiilor care reprezintă import sau export de capital.

Cea mai cunoscută piață valutară internațională este cea a eurodolarilor.

Populație vîrstnică

Iacob Cărbunaru, Pitești — Odată cu creșterea ponderii persoanelor în vîrstă de peste 60 de ani în totalul populației — mai pronunțată în cazul țărilor dezvoltate (ajungînd la 15% în țările membre ale C.E.E./O.N.U., față de 7% în restul lumii) — se înregistrează și o modificare a structurii pe sexe a populației, respectiv o accentuare a prepondereței numerice a femeilor asupra bărbaților. Concret, în cazul zonei C.E.E./O.N.U., care după cum se știe cuprinde și S.U.A. și Canada, ponderea bărbaților în totalul populației în vîrstă de peste 60 de ani s-a redus în ultimele trei decenii de la 42% la 39,5%.

Conducte

Simion Cosma, Borșa — Conductele au servit inițial aproape exclusiv pentru transportul apei. Prima conductă de petrol a fost inaugurată în S.U.A. pe la 1865, avînd o lungime de 13 kilometri și un diametru de 50 mm. În ultimele decenii, conductele au început să fie utilizate și pentru transportul unor materiale solide, care după pulverizare sînt amestecate cu apă formînd suspensii. În felul acesta pot fi transportate cărbune, piatră de var, sare, diferite minereuri etc. Paralel se înregistrează o tendință spre construirea de conducte mai lungi și de diametru mai mare (ajungînd pînă la 1,8 metri), de preferință subterane.

Datorită avantajelor pe care le prezintă acest mijloc de transport, pe plan mondial erau anul trecut în construcție circa 60 000 de kilometri de conducte, majoritatea pentru transportul de produse petroliere ; paralel se află în studiu construirea a altor 200 000 de kilometri de conducte.

Potențial

Dinu Costescu, Medgidia — Estimări pe tema care vă interesează s-au făcut și în alte țări socialiste. Astfel, de exemplu, în R.D. Germană, potrivit revistei **Die Wirtschaft** (nr. 12/1981), în utilizarea potențialului muncitorilor specialiști pot fi identificate încă rezerve importante. În timp ce actualmente circa 80% din salariații din economie au o pregătire profesională, tehnică sau superioară, doar 60% din locurile de muncă ocupate de ei necesită o asemenea pregătire. Pe de altă parte, scrie revista citată, mai sînt folosiți într-o măsură considerabilă oameni ai muncii fără studii profesionale terminate în locuri de muncă ce pretind o pregătire completă.

Reacții la criză

Rodica Șelaru, Lugoj — Țările dezvoltate au avut reacții diferite în fața crizei care afectează de mai mulți ani industria lor textilă și a confecțiilor. Astfel, R.F. Germania a renunțat la o parte din întreprinderile sale textile (opțiune evidențiată de un deficit al comerțului exterior vest-german cu asemenea produse de peste 4 miliarde dolari pe an), concentrîndu-și atenția asupra ramurii producătoare și exportatoare de mașini pentru industria textilă. În schimb, în Franța, în industria textilă și a confecțiilor lucrează încă circa 550 000 de muncitori, respectiv 11% din totalul efectivelor industriei prelucrătoare și mai mulți decît în industria automobilului. În industria textilă franceză, în care compoziția organică a capitalului a crescut substanțial în ultimele două decenii, factorul esențial al rentabilității îl reprezintă acum gradul de utilizare a capacităților de producție. În industria confecțiilor, în care ponderea muncii manuale a rămas extrem de ridicată, principala cale de sporire a competitivității, în încercarea de a rezista concurenței țărilor în care costul forței de muncă este mult mai redus, este considerată introducerea automatizării și informatizarea (de exemplu, prin introducerea mașinilor de cusut cu microprocesoare), astfel încît să se obțină o creștere substanțială a productivității muncii și reducerea pe această bază a cheltuielilor de producție. Întrucît o asemenea evoluție presupune mari investiții, guvernul francez are în vedere sprijinirea financiară a modernizării ramurii.

Economie subterană

Emil Bădică, Mediaș — În noțiunea de „economie subterană" experții O.C.D.E. includ producția nedeclarată de bunuri și servicii licite, producția de bunuri și servicii ilicite și veniturile în natură disimulate, toate omise în statisticile contabilității naționale. Calcule efectuate în S.U.A. dimensionează ansamblul acestor componente la echivalentul a circa 4% din produsul intern brut, nivel similar celui din Europa occidentală și inferior celui din țările cu un grad mai redus de dezvoltare, cum sînt cele din Europa meridională. Este adevărat că unii autori avansează estimații mult mai ridicate, ajungînd pînă la 10-20% din P.I.B. și chiar mai mult, dar ele sînt considerate exagerate. Dacă „economia subterană" ar avea într-adevăr asemenea proporții, atunci ritmul creșterii economice ar fi subestimat, în vreme ce șomajul și inflația (admițînd un cost mai redus al „producției subterane") ar fi supraestimate, cu alte cuvinte — după expresia revistei **L'Observateur de l'O.C.D.E.** (ianuarie 1982) — stagflația nu ar fi altceva decît o iluzie statistică. În baza cercetărilor întreprinse, experții O.C.D.E. au respins însă o asemenea ipoteză.

Tracțiune animală

Vasile Mihai, București — Problema tracțiunii animale în sistemul energetic al agriculturii a fost abordată în numerele din 28 mai și 4 iunie a.c. ale revistei noastre. Preocupările țării noastre în această privință nu sînt singulare. Sub impulsul prețului crescînd al energiei și al exigențelor sporite pentru protecția mediului înconjurător, caii, de exemplu, sînt tot mai mult folosiți ca forță de tracțiune chiar în țări dezvoltate, bine înzestrate cu tractoare și camioane. Un exemplu îl reprezintă R.F. Germania, unde în silvicultură caii înlouiesc pe scară tot mai largă tractoarele, cu sprijinul ministerelor agriculturii din diferitele landuri, în condițiile unui cost mai redus și cu eficiență mai ridicată mai ales în regiunile accidentate.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 34 din 27 august 1982

— Agricultura noastră are capacitatea de a realiza și depăși producțiile planificate **(Ilie O. Popescu)** 1

— Reducerea decalajelor economice — trăsătură fundamentală a progresului României **(Gheorghe Crețoiu)** 3

— Opțiuni pentru corelarea armonioasă a ramurilor în strategia dezvoltării **(Barbu Gh. Petrescu)** 5

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— O sarcină prioritară : realizarea ritmică a producției fizice la toate sortimentele **(Al. Popa, Ioan Gîrbacec)** 7

— Dezbatere R.E. Accelerarea procesului de diversificare, înnoire și modernizare a producției (III) 8

— Creșterea gradului de utilizare a parcului auto **(Gheorghe Drăghici)** 11

— Retribuția — pîrghie economică pentru folosirea eficientă a forței de muncă în agricultura de stat **(Gheorghe Răboacă, Ioan Bratu, Lucia Mihăilescu)** 12

— Din experiența întreprinderii „1 Mai"-Ploiești. Cum acționăm pentru perfecționarea activității de comerț exterior **(Vasile Erhan)** 15

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Bugetul de venituri și cheltuieli — instrument de planificare și conducere **(Gh. Moldovan)** 18

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Organizarea procesului de asimilare a produselor noi **(Petre Șutru)** 20

TEORII-IDEI

— Socialismul — singura cale către progres și civilizație (II) **(George Marin)** 22

— Ecodezvoltarea — o relație complexă între dezvoltare și mediul înconjurător **(Constantin Chifane-Drăgușani)** 24

— Școli ● curente ● economiști. Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești (II) **(Constantin Dropu, Vasile Ișan, Larisa Mihăescu)** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— Flagelul inflaționist în țările în curs de dezvoltare **(Ioan Popa)** 28

— Forumul dezvoltării 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— Reduction of economic unbalances : basic characteristics of Romania's progress (II) **(Gheorghe Crețoiu)** 3
— Options for a harmonious correlation between branches in the strategy of development **(Barbu Gh. Petrescu)** 5
— Accelerate the process of diversification, innovation and modernization of the production (III). A debate 8
— Remuneration : an economic lever for the efficient employment of the labour force in the state agriculture **(Gheorghe Răboacă, Ioan Bratu, Lucia Mihăilescu)** 12
— Socialism : the only way towards progress and civilisation (II) **(George Marin)** 22
— Ecodevelopment : a complex relation between development and environment **(Constantin Chifane-Drăgușani)** 24
— Schools ● trends ● economists. Progressive traditions of the Romanian economic thought (II) **(Constantin Dragu, Vasile Ișan, Larisa Mihăescu)** 26
— Inflationary scourge in developing countries **(Ioan Popa)** 28

DANS LE NUMÉRO

— La diminution des décalages économiques — caractéristique fondamentale du progrès de la Roumanie (II) **(Gheorghe Crețoiu)** 3
— Options pour la corrélation harmonieuse des branches dans la stratégie du développement **(Barbu Gh. Petrescu)** 5
— L'accélération du processus de diversification, renouvellement et modernisation de la production (III) **(débat)** 8
— La rémunération — levier économique pour l'emploi efficient de la main d'oeuvre dans l'agriculture d'Etat **(Gheorghe Răboacă, Ioan Bratu, Lucia Mihăilescu)** 12
— Le socialisme — la seule voie vers le progrès et la civilisation (II) **(George Marin)** 22
— L'écodéveloppement — une relation complexe entre le développement et l'environnement **(Constantin Chifane-Drăgușani)** 24
— Ecoles ● courants ● economistes. Traditions progressistes de la pensée économique roumaine (II) **(Constantin Dropu, Vasile Ișan, Larisa Mihăescu)** 26
— Le fleau inflationiste dans les pays en voie de développement **(Ioan Popa)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Уменьшение экономических разрывов — основная черта прогресса Румынии (II) **(Георге Крецою)** 3
— Оптации для достижения гармоничного соотношения между отраслями в стратегии развития **(Барбу Г. Петреску)** 5
— Ускорение процесса обновления, модернизации и разнообразия продукции (III) **(Обсуждение)** 8
— Зарплата — экономический рычаг для эффективного использования рабочей силы в госхозах **(Георге Рэбоакэ, Иоан Брату, Лучия Михэйлеску)** 12
— Социализм — единственный путь к прогрессу и цивилизации (II) **(Джордже Марин)** 22
— Экоразвитие — комплексное соотношение между развитием и окружающей средой **(Константин Кифане-Дрэгушань)**..... 24
— Школы ● течения ● экономисты. Передовые традиции экономического мышления в Румынии (II) **(Константин Дропу, Василе Иван, Лариса Михэеску)** 26
— Бич инфляции в развивающихся странах **(Иоан Попа)**..... 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28–30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă P.O. Box 136–137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1

PENTRU *Sezonul estival*

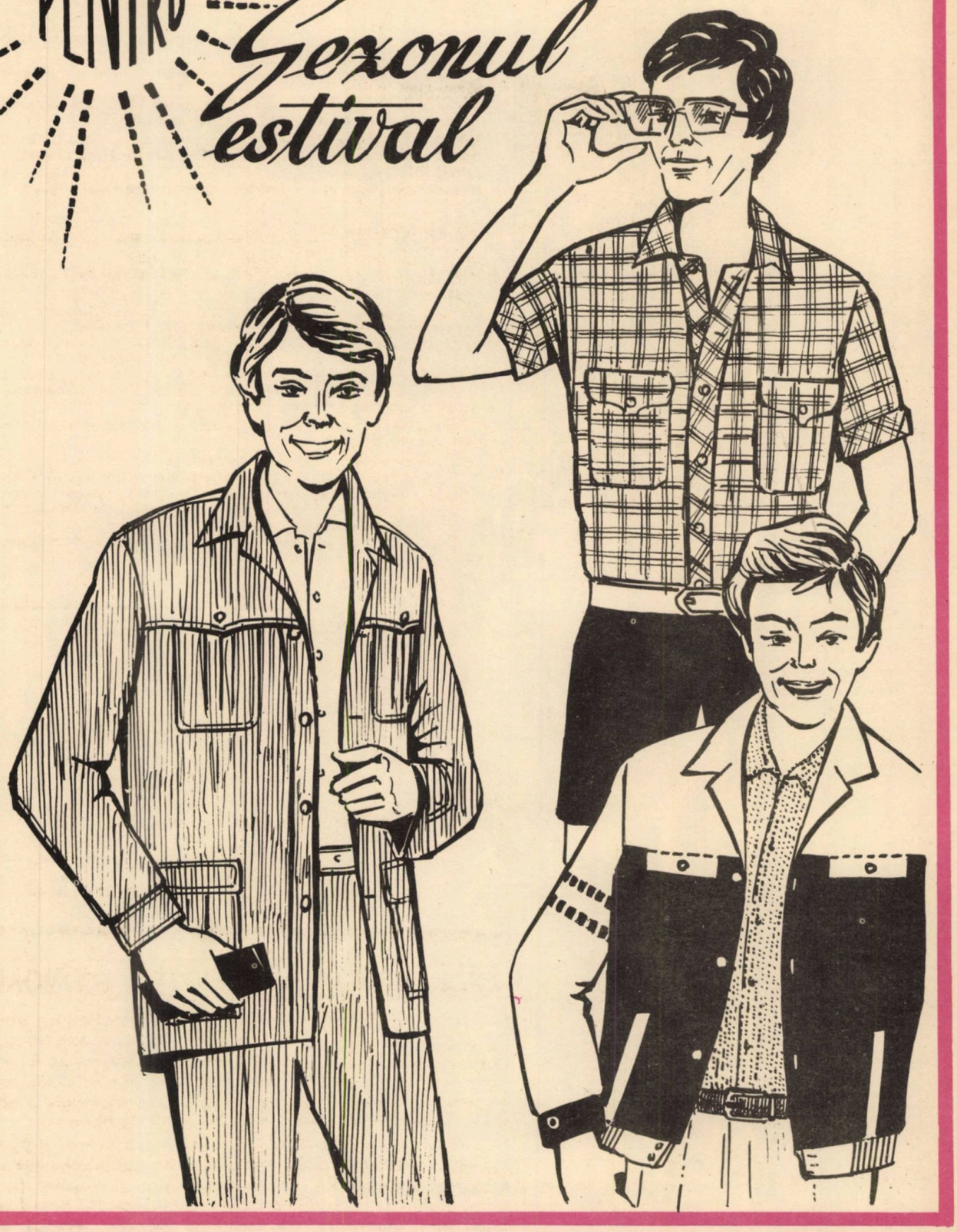

Odată cu sosirea sezonului estival, noile modele de confecții se află în magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat.

De remarcat linia sport a modelelor expuse, în pas cu tendințele modei actuale.

Nu întîrziați !

Alegeți chiar acum noutățile expuse !

1982 SEP 4

DINTOTDEAUNA, BUNUL GOSPODAR ÎȘI CONSTRUIEȘTE VARA SANIE, IARNA CAR ȘI NU LASĂ PE MÎINE CE POATE FACE AZI !

Dacă vreți să fiți buni gospodari... ai timpului dv. liber, cumpărați azi uniformele școlare necesare copiilor în noul an de învățămînt.

Astăzi, magazinele comerțului de stat vă oferă posibilitatea să găsiți, fără aglomerație, toate modelele, toate mărimile de uniforme pentru elevi, pionieri și șoimi.

Astăzi puteți cîștiga timp. Mai tîrziu, îl puteți pierde.

Deci, NU AȘTEPTAȚI LUNA SEPTEMBRIE !

aRecom

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

CERINȚE ALE SCURTĂRII PERIOADEI DE ATINGERE A PARAMETRILOR PROIECTAȚI

Numărul 35 ● Vineri 3 septembrie 1982

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU, ÎN JUDEȚELE TULCEA ȘI BRAȘOV

Aspect din timpul vizitei în județul Tulcea

La Combinatul chimic din Făgăraș

D646

În paginile 9-15: contract economic - comerț exterior

MUSZAKI INFORMÁCIÓS IRODA ÉS KÖNYVTÁR 1363

CURIER ECONOMIC LEGISLATIV PENTRU...

COOPERAȚIA AGRICOLĂ DE PRODUCȚIE

Reglementări privind producția, beneficiile și fondurile

I. ORGANIZAREA PRODUCȚIEI ÎN C.A.P.

În conceptul de organizare a producției și a muncii, inserat în art. 17 din statut, se pornește de la principiul realității, potrivit căruia, cooperativa agricolă de producție își organizează acele ramuri de producție — vegetală, animală, de industrializare și semiindustrializare, depozitare și desfacere a producției agricole, de industrie mică și artizanat, de construcții și prestări de servicii — care să asigure folosirea cît mai deplină a pămîntului, a celorlalte mijloace de producție, a forței de muncă și a tuturor rezervelor pentru creșterea producției agricole și sporirea veniturilor.

1. Planificarea producției și a muncii

În art. 16 din Statut se prevede că cooperativa agricolă de producție este titulară de plan și are răspundere contractuală proprie. Ea își organizează întreaga activitate pe baza planului de dezvoltare în perspectivă, a planului anual de producție și bugetului de venituri și cheltuieli, care se întocmesc potrivit condițiilor și cerințelor de dezvoltare a cooperativei, intereselor membrilor săi și necesităților economiei naționale. Planurile menționate și bugetul de venituri și cheltuieli se aprobă de adunarea generală a cooperativelor, în temeiul art. 33, lit. a din Statutul cooperativei agricole de producție.

Cooperativa asigură prin plan, așa după cum se prevede în art. 3 din Legea nr. 1/1982, resursele materiale, financiare și de forță de muncă necesare pentru realizarea integrală a producției fizice și a sarcinilor de livrare la fondul de stat, a consumului alimentar al cooperatorilor, a necesarului de furaje, a fondului de rezervă alimentar și de furaje și a celorlalte fonduri prevăzute de lege și statut.

Cooperativa are obligația ca, în planificarea și desfășurarea întregii activități economice, să asigure un echilibru permanent între venituri și cheltuieli, precum și realizarea de beneficii, astfel încît să se poată constitui fondul de dezvoltare economică și celelalte fonduri statutare și mijloacele necesare pentru retribuirea cooperatorilor în raport cu nivelul producției și al veniturilor și să depună contribuția la fondul de pensii și asigurări sociale.

În statut se prevede că în elaborarea planurilor de producție și a bugetelor de venituri și cheltuieli, ca și în desfășurarea întregii activități, cooperativa asigură aplicarea prevederilor programelor elaborate împreună cu celelalte unități agricole cooperatiste și de stat din cadrul consiliului unic, privind concentrarea, profilarea și specializarea producției, utilizarea integrală și eficientă a tuturor mijloacelor de producție și a forței de muncă, în vederea dezvoltării continue a fiecărei unități.

În art. 9 din Legea nr. 1/1982, se prevede că pentru folosirea integrală a pămîntului, sporirea producției agricole și creșterea veniturilor din muncă ale tuturor membrilor, cooperativele agricole de producție au obligația să asigure participarea la muncă a tuturor cooperatorilor și membrilor lor de familie, astfel încît cel puțin 60—65% din totalul populației legate de activitatea fiecărei cooperative să constituie forță de muncă activă, să participe la executarea la timp și în bune condiții a tuturor lucrărilor agricole.

În acest context se înscriu și prevederile art. 12 din lege, în care se prevede că pentru a se asigura participarea la muncă, în tot timpul anului, a unui număr cît mai mare de cooperatori și creșterea treptată a gradului de ocupare a acestora, pînă la 300 zile pe an, consiliul de conducere are obligația ca, pe lîngă activitatea agricolă, să dezvolte activități de industrie mică, de construcții și prestări de servicii și altele asemănătoare, valorificînd deplin resursele de materie primă de care dispune fiecare unitate.

În același articol din lege se prevede că în cooperativa agricolă de producție în care există forță de muncă disponibilă, consiliul de conducere este obligat să organizeze, cu sprijinul comitetelor sau birourilor executive ale consiliilor populare, brigăzi și echipe care să lucreze în alte unități agricole cooperatiste și de stat, pe șantiere, la exploatări forestiere și în alte activități, asigurînd astfel utilizarea deplină, pe tot parcursul anului, a forței de muncă.

Pentru utilizarea rațională a forței de muncă a fost inserată la art. 11 din lege, prevederea potrivit căreia, președinții cooperativelor agricole de producție, celelalte cadre de conducere, personalul tehnic, economic și administrativ, precum și cei care lucrează în cooperative, în activitățile de industrie mică, de construcții și prestări de servicii, vor participa nemijlocit la efectuarea lucrărilor agricole în perioadele de vîrf ale campaniilor agricole.

Supliment la nr. 35 1982 Revista ECONOMICA

2. Categorii de persoane care lucrează în C.A.P.

La alineatul 2 din art. 19 al statului se prevede că în cooperativa agricolă de producție lucrările se execută prin munca membrilor acesteia, a unor persoane încadrate de cooperativă în condițiile prevăzute de lege, precum și a mecanizatorilor din stațiunile pentru mecanizarea agriculturii și a specialiștilor retribuiți de stat.

Cu toate că, potrivit prevederilor statutare citate, în cooperativa agricolă de producție lucrează mai multe categorii de persoane, ponderea acestora, ca și statutul lor juridic, diferă de la o categorie la alta, fapt pentru care le vom prezenta în mod separat.

a) **Cooperatori agricoli.** Potrivit art. 10, lit. a, coroborat cu art. 19 din statut și al art. 9 din Legea nr. 1/1982, activitatea în cooperativa agricolă de producție se realizează prin munca membrilor acesteia. Această cerință rezultă dealtfel și din prevederile art. 1 din statut, unde, printre elementele definitorii ale obiectului pentru care a luat ființă cooperativa agricolă de producție, figurează și acela al lucrării în comun a pămîntului.

Cooperatorii intră în raporturi de muncă cu cooperativa, pe baza normelor statutare, care le conferă un regim juridic specific „sui-generis", pe care nu-l întîlnim la alte categorii de persoane.

Dată fiind natura juridică a cooperativei și a relațiilor juridice dintre ea și cooperatori, care sînt proprietari comuni ai mijloacelor de producție, aceștia nu pot intra, sub nici o formă, în raporturi de muncă cu cooperativa ai cărei membri sînt, pe baza Codului muncii, ci numai a statutului.

În art. 12 din Legea nr. 1/1982, ca și în art. 17 din statut se prevede că pentru a se asigura participarea la muncă, în tot timpul anului, a unui număr cît mai mare de cooperatori și creșterea treptată a gradului de ocupare a acestora pînă la 300 de zile pe an, consiliul de conducere al cooperativei are obligația ca, pe lîngă activitatea agricolă, să dezvolte activitățile de industrie mică, de construcții, prestări de servicii și altele asemănătoare, valorificînd pe deplin resursele de materie primă de care dispune fiecare unitate, iar cooperativa care are forță de muncă disponibilă trebuie să organizeze, cu sprijinul comitetului sau biroului executiv al consiliului popular, brigăzi și echipe care să lucreze în alte unități agricole cooperatiste și de stat, pe șantiere, la exploatări forestiere și în alte activități, asigurînd astfel utilizarea deplină, pe tot parcursul anului, a forței de muncă.

b) **Mecanicii agricoli.** Această categorie de persoane, pe lîngă activitatea pe care o desfășoară în cooperativa agricolă de producție, în calitate de prepuși ai stațiunii pentru mecanizarea agriculturii, intră în raporturi de muncă și cu cooperativa, în calitate de membri ai acesteia, luînd în acord global sau acord direct, după caz, efectuarea unor lucrări în sectorul vegetal, zootehnic sau domeniul micii industrii, construcții și prestări de servicii, pentru care sînt retribuiți direct de către aceasta, în raport cu munca efectuată și rezultatele ei, la fel ca oricare cooperator.

Folosirea din plin a mecanizatorilor, atît la muncile agricole, cît și la meseriile de șofer, lăcătuș, sudor, electrician și altele, rezultă atît din prevederile art. 81 din Legea nr. 1/1982, cît și din ale art. 15 din Decretul nr. 4/1982 cu privire la relațiile dintre stațiunile de mecanizare a agriculturii și unitățile agricole socialiste.

c) **Persoane încadrate cu contract de muncă.** Utilizarea la muncă în cooperativa agricolă de producție a unor persoane încadrate cu contract, constituie o excepție și este admisă numai în condițiile prevăzute de lege. Această excepție rezultă și din prevederile art. 81 din Legea nr. 1/1982, în care se prevede obligația pentru organele de conducere ale cooperativei de a lua măsuri pentru asigurarea executării tuturor lucrărilor de către cooperatori, precum și pentru calificarea în meseriile necesare a unui număr corespunzător de membri ai cooperativei, ca și pentru folosirea deplină a timpului de muncă al mecanizatorilor.

Din conținutul art. 81 și 82 din lege, rezultă că acolo unde, cu toate măsurile luate, anumite lucrări nu pot fi executate în întregime de cooperatori sau de mecanizatorii agricoli, în mod excepțional, pot fi încadrate următoarele categorii de persoane :

— cu aprobarea direcției generale pentru agricultură și industrie alimentară, în cooperativele agricole de producție pot fi încadrate, cu contract de muncă, pe baza normativelor elaborate de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție, un număr limitat de persoane calificate în meseriile de șofer, lăcătuș, sudor, electrician și altele, care să lucreze nemijlocit în producție, pînă la calificarea în aceste meserii a unor cooperatori ;

— cu aprobarea direcției generale pentru agricultură și industrie alimentară, cooperativele agricole pot încadra cu contract de muncă, ciobani, în limita normativelor ;

— în cooperativele agricole de producție pot fi încadrate cu contract de muncă, persoane cu pregătire tehnică, economică, financiară și de altă specialitate, în limitele normelor de structură aprobate prin lege ;

— în mod cu totul excepțional, cu aprobarea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare și a Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție, la propunerea direcțiilor generale pentru agricultură și industrie alimentară și a uniunilor județene ale cooperativelor agricole de producție, cooperativele agricole de producție pot folosi muncitori încadrați cu contract de muncă pe perioada unui ciclu de producție sau a unui an calendaristic, care să lucreze nemijlocit în producție, la lucrări agricole vegetale sau în zootehnie.

d) **Specialiști agricoli.** Specialiștii agricoli retribuiți de stat, care lucrează în C.A.P., intră în anumite raporturi de muncă și cu aceste unități, pe baza normelor statutare. Amintim în acest sens, inginerii care sînt aleși în funcția de președinte al cooperativei sau în cea de șef de fermă, funcții în care, pe lîngă sarcinile de strictă specialitate, îndeplinesc și unele activități de administrație date de obște.

Cu toate că acești specialiști rămîn în raporturi de muncă, pe baza Codului muncii, cu direcția agricolă, ei poartă răspundere, în mod nemijlocit, față de masa de cooperatori care i-au ales, în privința modului în care-și îndeplinesc mandatul dat și acceptat de către ei.

În contextul acestor raporturi specifice se înscriu și prevederile legii, referitoare la încheierea angajamentului de lucru în acord global cu cooperativa, primirea unei retribuiri pentru munca depusă în cooperativă, ca și răspunderea pe care o poartă față de aceasta. În privința răspunderii, amintim doar faptul că potrivit art. 20 din statut, șefii de ferme, brigadierii, șefii de sectoare, celelalte cadre tehnice și economice din cooperativa agricolă de producție răspund atît față de organele colective de conducere ale cooperativei, cît și față de președintele, inginerul șef și contabilul șef ai acesteia, pentru organizarea și desfășurarea activității, realizarea producțiilor și veniturilor planificate în subunitățile pe care le conduc.

e) **Muncitorii ocazionali.** Din conținutul art. 85 al Legii nr. 1/1982, rezultă că, pe baza hotărîrii adunării generale, cooperativa poate folosi, în mod excepțional, anumite persoane, care să fie folosite la efectuarea unor lucrări agricole, pentru care cooperativa nu dispune de forță de muncă suficientă, pe care le retribuie în acord direct cu tarif pe norma de muncă.

Din conținutul art. citat se desprinde faptul că aceste persoane, fiind folosite doar în mod excepțional, nu intră în raporturi de muncă cu cooperativa pe bază de contract de muncă și, ca urmare, nu se plătește pentru ele contribuție la asigurările sociale de stat și nici cotizație pentru retribuția suplimentară.

Fondul de retribuire al acestor persoane face parte din fondul total de retribuire stabilit pentru cooperatori. Din categoria drepturilor sociale, legiuitorul a stabilit pentru aceste persoane doar pe cel cu privire la ajutor în caz

de incapacitate temporară provocată de accident de muncă în cooperativă, drept care se stabileşte şi se acordă în condiţiile prevăzute pentru cooperatori.

O altă particularitate, este faptul că pentru folosirea la muncă a acestor categorii de persoane, nu este prevăzută în lege condiţia aprobării din partea organelor agricole sau a uniunilor cooperativelor agricole de producţie.

f) **Alte persoane.** Folosirea la muncă a altor categorii de persoane, rezultă din prevederile art. 9 şi 10 din Legea nr. 1/1982, din al căror conţinut rezultă, printre altele, şi faptul că folosirea la muncă, alături de cooperatorii activi, a membrilor lor de familie, a pensionarilor, şcolarilor, iar în campaniile agricole a tuturor locuitorilor apţi de muncă din sate şi comune, inclusiv a celor care lucrează în industrie, construcţii, comerţ sau alte activităţi, specialişti de orice profesie şi membrii lor de familie, este obligatorie şi se face în baza unor programe de lucru minuţios întocmite şi dezbătute în adunările generale.

Îndatorirea acestor categorii de persoane de a participa la efectuarea unor lucrări de prăşit, întreţinerea culturilor, recoltarea, transportul şi depozitarea produselor, lucrări de irigaţii, desecări, eliminarea excesului de umiditate, curăţirea şi întreţinerea păşunilor, fineţelor şi altele, trebuie privite în strînsă corelare cu obligaţia cooperativei de a le organiza munci pe echipe şi a le acorda retribuirea pentru activitatea prestată, în acord, în raport cu volumul lucrărilor efectuate.

Legiuitorul nu a prevăzut nici pentru aceste categorii de persoane necesitatea unor aprobări de la organele agricole şi nici de la uniuni, pentru a fi folosite la muncă, ci doar obligaţia pentru conducerea unităţilor şi consiliilor populare locale de a le întocmi programe corespunzătoare.

Retribuţia primită pentru munca prestată în agricultură nu afectează cu nimic drepturile de retribuire de la unităţile în care sînt încadrate persoanele în cauză şi nici bursele sau alte drepturi de care se bucură elevii în raport cu retribuţia părinţilor.

3. Organizarea şi funcţionarea subunităţilor de producţie şi a formaţiunilor de lucru

a) **Subunităţi de producţie.** În art. 14 din Legea nr. 1/1982 ca dealtfel şi în art. 20 din statut, se prevede că pentru folosirea raţională a forţei de muncă realizarea producţiei agricole şi creşterea productivităţii muncii în cooperativele agricole de producţie se organizează subunităţi de producţie, iar în cadrul acestora se constituie formaţii de muncă.

Subunităţile de producţie în cooperativele agricole de producţie sînt : ferma, brigada şi sectorul, care au plan propriu de producţie sau, după caz, şi plan de venituri şi cheltuieli, ce fac parte integrantă din planul de producţie, cu precizarea că felul, numărul şi componenţa subunităţilor de producţie se stabilesc de adunarea generală, în funcţie de condiţiile specifice ale unităţii respective, de cerinţele concentrării şi specializării producţiei.

Potrivit legii, consiliul de conducere al cooperativei repartizează pe fiecare fermă, brigadă şi sector, în funcţie de profilul de producţie, suprafeţele de culturi, plantaţiile viti-pomicole, efectivele de animale, tractoarele şi maşinile agricole, celălalt inventar, cantităţile de îngrăşăminte, erbicide, furaje, materii şi materiale, precum şi forţa de muncă necesară realizării producţiei stabilite.

Suprafeţele de teren şi celelalte mijloace de producţie necesare desfăşurării în bune condiţii a procesului de producţie, se repartizează fermelor, brigăzilor şi sectoarelor, pe o perioadă de mai mulţi ani.

Potrivit art. 20 din statut, în fruntea fiecărei subunităţi se găseşte cîte un şef — şef de fermă, brigadier şi şef de sector — ales de adunarea subunităţii pe timp de 2 ani, care-şi desfăşoară activitatea ajutat de un cadru cu pregătire economică.

Pentru ca să poată funcţiona, şefii subunităţilor de producţie aleşi de adunările subunităţilor de producţie, trebuie să fie confirmaţi de către adunările generale ale cooperatorilor. În statut se prevede că cei care nu vor fi confirmaţi în funcţiile în care au fost aleşi, vor fi înlocuiţi în cel mult 30 de zile de la alegeri.

b) **Formaţii de muncă.** În art. 15 din Legea nr. 1/1982 şi în art. 20 din Statutul C.A.P. se prevede că formaţia de bază în organizarea muncii în cadrul subunităţilor de producţie este echipa, care poate fi : mixtă de mecanizatori şi cooperatori ; de mecanizatori ; sau de cooperatori. Numărul echipelor pe subunităţi de producţie se aprobă de adunarea generală a cooperativei, cu precizarea că potrivit legii, în fermele, brigăzile şi sectoarele în care tehnologiile de producţie şi gradul de mecanizare permit reducerea forţei de muncă, cooperatorii şi mecanizatorii care lucrează nemijlocit în producţie în aceste subunităţi se constituie într-o singură echipă.

Organizarea muncii pe echipe are drept scop întărirea spiritului de muncă colectivă, a disciplinei, creşterea răspunderii întregii echipe şi a fiecărui membru al acesteia pentru folosirea deplină a bazei tehnico-materiale, executarea la timp şi de calitate a volumului de muncă stabilit pe întreaga suprafaţă sau pe întregul efectiv de animale şi obţinerea nivelurilor de producţie prevăzute.

Cît priveşte componenţa şi mărimea echipei, în art. 16 din Legea nr. 1/1982 se prevede că acestea se stabilesc de adunarea fermei, respectiv a brigăzii sau sectorului, cu aprobarea consiliului de conducere al unităţii, în funcţie de structura culturilor, de speciile şi categoriile de animale, de gradul de mecanizare a lucrărilor, dispersarea terenurilor, suprafaţa parcelelor, sistemul de exploatare şi alte criterii asemănătoare. Mărimea echipei trebuie să se încadreze în limitele stabilite de Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare.

Echipa — se prevede în lege — se organizează cu caracter permanent, pe sole, tarlale, specii şi categorii de animale, cel puţin pe durata unui ciclu de producţie sau a unui an calendaristic. În producţia vegetală, prin ciclu de producţie se înţelege perioada de la pregătirea terenului pentru semănat sau plantat pînă la recoltarea, livrarea şi depozitarea producţiei, iar în zootehnie, perioada de producţie, de creştere sau de îngrăşare, corespunzătoare fiecărei specii sau categorii de animale.

Echipei i se repartizează, corespunzător prevederilor din planul de producţie al fermei, brigăzii sau sectorului, suprafeţe de culturi, plantaţii de vii şi pomi, efective de animale, mijloace de producţie şi materialele necesare, i se stabilesc producţiile ce trebuie obţinute, precum şi volumul de muncă ce trebuie executat, potrivit tehnologiilor folosite.

În producţia vegetală, echipa are obligaţia să execute la timp şi în bune condiţii lucrările necesare obţinerii producţiei planificate : pregătirea terenului, semănatul, asigurarea densităţii plantelor pe tot ciclul de vegetaţie, completarea golurilor, întreţinerea culturilor, recoltarea, transportul şi depozitarea întregii producţii realizate, precum şi eliberarea terenului de produsele secundare. Pentru culturile irigate, echipa are sarcina să execute şi lucrările de udare, de întreţinere şi exploatare a suprafeţelor amenajate şi a echipamentului de irigaţii, în care scop, în cadrul echipei se poate organiza o grupă permanentă de cooperatori.

În zootehnie, echipa are obligaţia de îngrijire şi exploatare a animalelor, de obţinere a numărului de produşi şi a producţiilor animaliere planificate. Echipa asigură pregătirea, transportul şi administrarea furajelor, evacuarea dejecţiilor, dezinfecţia şi deratizarea.

În art. 17 din lege se prevede că echipa este condusă de un şef de echipă, care lucrează efectiv în producţie, desemnat de consiliul de conducere al unităţii agricole dintre cei mai buni mecanizatori din echipa respectivă sau dintre cooperatorii cu cea mai mare experienţă şi cu aptitudini în organizarea muncii, care se bucură de prestigiu şi autoritate în rîndul membrilor echipei.

Şeful de echipă are obligaţia să asigure respectarea strictă a ordinii şi disciplinei în producţie, să controleze

zilnic volumul de muncă efectuat de cooperatori și mecanizatori, calitatea lucrărilor executate și să întocmească pontajul pentru fiecare membru al echipei.

Răspunderea pentru executarea la timp și de calitate a întregului volum de lucrări prevăzut de tehnologii și înscris în devizele de lucrări revine întregii echipe. În cazul în care unii membri din echipă nu execută în perioada stabilită volumul de muncă prevăzut, lucrările vor fi efectuate, prin grija șefului de echipă, de către ceilalți membri. Volumul de muncă efectuat se va ponta la acei membri ai echipei care au executat lucrările respective.

4. Norma muncii

Din conținutul prevederilor art. 19 și 20 din Legea nr. 1/1982, rezultă că nivelul consumului de muncă și al cheltuielilor materiale necesare realizării producțiilor planificate în agricultura cooperatistă se stabilește, anual, prin planul național unic de dezvoltare economico-socială.

Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare repartizează pe județe indicatorii cu privire la consumul de muncă, la necesarul maxim de personal pe structură, precum și la cheltuielile materiale, diferențiat pe tehnologii pentru principalele culturi, specii și categorii de animale, în funcție de condițiile pedoclimatice, în cadrul nivelului stabilit potrivit alineatului precedent.

De asemenea, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare va lua măsuri pentru perfecționarea tehnologiilor pe culturi, specii și categorii de animale și pentru revizuirea periodică a normelor de muncă și de consum, în vederea reducerii cheltuielilor cu forța de muncă, a cheltuielilor materiale, de energie și combustibili, precum și a creșterii productivității muncii și eficienței economice în unitățile agricole cooperatiste.

Direcția generală pentru agricultură și industria alimentară repartizează indicatorii cu privire la consumul de muncă și la cheltuielile materiale, pe cooperative agricole de producție și, însumat, pe consiliul unic agroindustrial de stat și cooperatist, în funcție de condițiile concrete din fiecare unitate, diferențiat pe tehnologii pentru principalele culturi, specii și categorii de animale, fără a depăși nivelul stabilit pe județ.

În cooperativa agricolă de producție, normarea muncii prestate se face pe baza normelor de muncă elaborate de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare împreună cu Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție, potrivit criteriilor și în limitele stabilite de lege.

În funcție de natura activității normele de muncă pot fi stabilite sub formă de norme de timp, norme de producție, atribuții concrete cu precizarea zonelor de desfășurare a activității, sarcini de serviciu sau alte tipuri de norme corespunzătoare muncii respective.

La stabilirea volumului de muncă pentru lucrările ce ce efectuează în cooperativele agricole de producție se va asigura ca în aceeași normă să fie cuprinse mai multe operații de muncă prevăzute în tehnologii, astfel încît fiecare cooperator să execute o gamă cît mai largă de lucrări în sectorul în care a fost repartizat și să poată munci efectiv în tot cursul anului pentru a obține venituri constante și la un nivel tot mai ridicat, în raport cu cantitatea și calitatea muncii.

5. Angajament de lucru

Angajamentul de lucru reprezintă actul juridic încheiat în interiorul cooperativei agricole de producție, prin care, așa după cum se prevede în art. 18 din Legea nr. 1/1982, se stabilesc drepturi și obligații corelative între părțile contractante.

Din conținutul articolului menționat mai sus, rezultă că în cooperativa agricolă de producție se încheie două categorii de angajamente, și anume :

a) **angajament** între șeful de echipă, pe de o parte, semnat de toți membrii echipei și șeful de fermă, brigadă sau sector, după caz, pe de altă parte, prin care se stabilesc obligațiile ce revin unităților pentru asigurarea condițiilor tehnico-materiale necesare realizării producțiilor stabilite, răspunderile cooperatorilor, mecanizatorilor și specialiștilor pentru efectuarea la timp a întregului volum de lucrări și respectarea tehnologiilor, precum și drepturile de retribuire. Din lege rezultă că în acest angajament se vor mai prevedea suprafețele de culturi, speciile și categoriile de animale repartizate, producțiile ce trebuie obținute, volumul de muncă, perioadele de timp cînd urmează să fie executate lucrările și drepturile de retribuire.

b) **angajament** între șeful de fermă, brigadă sau sector, pe de o parte, și conducerea cooperativei, respectiv, președinte, inginer șef și contabil șef, pe de altă parte. Din lege nu rezultă în mod expres ce va conține acest angajament. El însă nu poate fi altceva decît o însumare a conținutului angajamentelor încheiate cu șefii de echipe.

În lege se prevede că cele două categorii de angajamente se aprobă de consiliul de conducere al cooperativei agricole de producție.

Pentru întărirea răspunderii tuturor membrilor echipei în realizarea și depășirea producțiilor stabilite în angajament, consiliile de conducere, șefii de fermă, de brigadă și de sector au obligația stabilită prin lege, să controleze în permanență modul cum se execută lucrările prevăzute în devize, adîncimea și uniformitatea arăturii, realizarea densității plantelor pe unitatea de suprafață, completarea golurilor, executarea numărului de prașile și a celorlalte lucrări de întreținere și combatere a bolilor și dăunătorilor, executarea lucrărilor de scurgere a apelor de pe terenuri și culturi, recoltarea în termen și fără pierderi a întregii producții, eliberarea terenurilor, iar în zootehnie, controlul trebuie să vizeze activitatea desfășurată pentru îngrijirea animalelor, procesul de reproducție și selecție, de producere, conservare, preparare și administrare a furajelor, precum și modul în care se respectă măsurile sanitar-veterinare, pentru a se asigura realizarea și depășirea producțiilor și a efectivelor prevăzute în angajamentele încheiate de fiecare echipă.

II. ORGANIZAREA PRODUCȚIEI ÎN ASOCIAȚIILE ECONOMICE INTERCOOPERATISTE

Dat fiind specificul producției și al muncii, în art. 11 din Statutul asociației economice intercooperatiste se prevede că aceasta se organizează și își desfășoară activitatea pe principiile autoconducerii și autogestiunii economico-financiare, pe baza planului de dezvoltare în perspectivă, a planului anual de producție și a bugetului de venituri și cheltuieli, prin gospodărirea cu maximă eficiență a mijloacelor materiale și financiare de care dispune, acoperirea cheltuielilor din veniturile proprii, realizarea de beneficii în condițiile prevăzute de lege.

Planul de dezvoltare în perspectivă, planul anual de producție și bugetul de venituri și cheltuieli se aprobă de consiliul asociației, în temeiul art. 17, lit. a din Statutul asociației.

1. Categoriile de persoane care lucrează în asociație

În art. 12 din Statutul asociației se prevede că activitatea în asociația economică intercooperatistă se realizează prin munca membrilor cooperativelor asociate și a altor persoane încadrate în condițiile prevăzute de lege.

a) **Membrii C.A.P. asociate.** Cum asociația este creația unor cooperative agricole, în art. 62 din Legea nr. 1/1982 se prevede, în mod expres, că în asociația economică intercooperatistă activitatea se realizează prin munca membrilor cooperativelor agricole asociate.

Principiul efectuării lucrărilor în asociație cu cooperatori rezultă, dealtfel, și din prevederile art. 5, lit. d, din statut, unde se prevede că însăși documentația întocmită în vederea constituirii asociației trebuie să cuprindă, printre altele, asigurarea forței de muncă din cooperativele agricole de producție, cerință care, în art. 35 din același

statut, apare ca o obligație pentru cooperativele asociate de a asigura forța de muncă necesară pentru realizarea obiectivelor de investiții și desfășurarea activității de producție.

Cooperativele asociate asigură forța de muncă, nu în mod întîmplător, ci în baza unui contract, care, considerăm că trebuie întocmit anual, în funcție de nevoile reale stabilite prin planul de producție, contract în care să se prevadă, printre altele, în mod obligatoriu, numărul de persoane și perioadele pentru care sînt repartizate să lucreze în asociație.

În baza repartizării nominale făcute de cooperativă, cooperatorii repartizați să lucreze individual și nu în formațiuni conduse de cooperativă, intră în raporturi de muncă cu asociația, pe baza normelor statutare și nu ale Codului muncii. Tocmai de aceea, în statutul asociației se prevede, în mod expres, că cooperatorii care lucrează în asociații beneficiază de toate drepturile prevăzute în Statutul cooperativei agricole de producție, iar prin Legea nr. 1/1982, s-a prevăzut dreptul acestora de a fi retribuiți în natură de cooperativele agricole din care fac parte.

b) **Persoane încadrate cu contract de muncă.** Prin excepție de la prevederile legale menționate mai sus, din art. 81 din Legea nr. 1/1982, rezultă că, în cazul în care unele lucrări ce necesită calificare, care nu pot fi executate în întregime de cooperatori sau mecanici agricoli, pot fi efectuate cu persoane încadrate cu contract de muncă, în următoarele condiții :

— în mod excepțional, cu aprobarea direcției generale pentru agricultură și industrie alimentară, în asociație pot fi încadrate, cu contract de muncă, pe baza normativelor elaborate de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție, un număr limitat de persoane calificate în meseriile de șofer, lăcătuș, sudor, electrician și altele, care să lucreze nemijlocit în producție, pînă la calificarea în aceste meserii a unor cooperatori ;

— cu aprobarea direcției generale pentru agricultură și industria alimentară, în limitele normativelor date de M.A.I.A. și U.N.C.A.P., asociația economică poate încadra cu contract de muncă ciobani ;

— asociația mai poate încadra cu contract de muncă persoane cu pregătire tehnică, economică, financiară și de altă specialitate, iar în asociația economică intercooperatistă de valorificare a produselor agricole, și personal operativ, în limita normelor de structură aprobate prin lege ;

— tot ca o excepție, cu aprobarea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare și Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție, la propunerea direcției generale agricole și uniunii județene a C.A.P., asociația poate folosi muncitori încadrați cu contract de muncă pe perioada unui ciclu de producție sau a unui an calendaristic, care să lucreze nemijlocit în producție, la lucrări agricole vegetale sau în zootehnie.

2. Subunități de producție

Potrivit art. 62 din Legea nr. 1/1982 și art. 12 din statut, producția se organizează pe subunități de producție, care sînt ferme de producție și sectorul de activitate.

Numărul și felul subunităților de producție se aprobă de consiliul asociației, în funcție de condițiile specifice ale asociației respective, de cerințele concentrării și specializării producției.

Organizîndu-se și funcționînd după principiile celor din cooperativă, subunitățile de producție cu plan de producție sau, după caz, de venituri și cheltuieli, care fac parte din planul de producție și bugetul de venituri și cheltuieli al asociației.

Încadrarea în muncă, sancționarea, stabilirea răspunderii materiale și desfacerea contractului de muncă al șefilor subunităților de producție se face pentru cei care fac parte din COM de către consiliul asociației, iar pentru ceilalți, de către consiliul oamenilor muncii.

3. Formații de lucru

În art. 62 din lege și art. 12 din statut se prevede că în fermele de producție și în sectoarele de activitate din asociațiile economice intercooperatiste, munca se organizează pe formații de muncă, denumite echipe de mecanici agricoli și cooperatori sau numai de cooperatori, constituite pe o perioadă de cel puțin un ciclu de producție sau un an calendaristic.

Mărimea echipei se stabilește de consiliul oamenilor muncii, în funcție de profilul de activitate al acesteia și de condițiile specifice în care lucrează, în limitele stabilite de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare.

Echipa este condusă de un șef de echipă desemnat de consiliul oamenilor muncii al asociației economice intercooperatiste.

Echipa ia în primire, de la șeful de fermă, suprafața de teren sau efectivele de animale, după caz, cu adăposturile și celelalte mijloace necesare executării lucrărilor și realizării producției.

4. Normarea muncii

Prevederile art. 19 și 20 din Legea nr. 1/1982, cu privire la stabilirea nivelului volumului de muncă, metodologia de planificare și repartizare pe cooperativele agricole de producție, sînt valabile și pentru asociația economică intercooperatistă.

În asociație, normarea muncii se face la fel ca și în cooperativă, pe baza normelor de muncă elaborate de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție, potrivit cerințelor și limitelor stabilite prin lege. Așa că și în aceste unități, în funcție de natura activității, normele de muncă pot fi stabilite sub formă de norme de timp, norme de producție, atribuții concrete cu precizarea zonelor de desfășurare a activității, sarcini de serviciu sau alte tipuri de norme corespunzătoare muncii respective.

Din conținutul prevederilor art. 65 din lege, se desprinde faptul că normele de producție în asociație cu profil agrozootehnic trebuie stabilite la nivelul celor care se aplică la întreprinderile agricole de stat, de grad și profil similar, iar la cele de alt profil, normele de muncă trebuie stabilite la nivelul celor care se aplică în unitățile economice de stat sau ale cooperației meșteșugărești, de grad și profil similar, dacă execută același volum de lucrări și realizează aceleași producții, pentru că numai în felul acesta retribuția poate fi egală cu a lucrătorilor din aceste unități.

5. Angajament de lucru

Angajamentul de lucru este reglementat în art. 63 din lege, în sensul că obligațiile principale și răspunderile ce revin echipei, fermei și sectorului, se înscriu într-un angajament încheiat între șeful de fermă, respectiv de sector și șeful de echipă, și se aprobă de consiliul oamenilor muncii al asociației. Angajamentul se semnează de toți membrii echipei.

Pentru întărirea disciplinei în muncă și a răspunderii, credem că și în cazul asociației, în angajament, se pot stipula și obligațiile ce revin unității pentru asigurarea condițiilor tehnico-materiale necesare realizării producțiilor stabilite, dreptul de retribuire a lucrătorilor, precum și alte elemente referitoare la suprafețele de culturi, speciile și categoriile de animale repartizate, produsele ce trebuie obținute, volumul de muncă, perioadele de efectuare și alte aspecte asemănătoare, așa după cum se procedează și în cooperativele agricole de producție.

III. REPARTIZAREA PRODUCȚIEI FIZICE PLANIFICATE

In art. 44 din Legea nr. 1/1982, se prevede, ca, dealtfel, și în art. 27 din statut, că pentru determinarea fondului de retribuire, a fondului de ajutor și a celui de participare la beneficiul planificat, în natură, producția fizică planificată se repartizează în următoarea ordine : plata în natură pentru lucrările executate de stațiunile pentru mecanizarea agriculturii ; restituirea împrumuturilor primite în natură ; constituirea fondului de semințe ; livrarea cantităților contractate la fondul de stat ; constituirea fondului de retribuire în natură ; constituirea fondului de furaje, în cantitățile necesare, atît pentru complexele zootehnice, la care este asociată cooperativa, cît și pentru fermele gospodărești proprii ; constituirea fondului de rezervă pentru consumul alimentar și pentru furaje ; constituirea fondului de ajutor în natură, pentru pensionari și alte persoane inapte de muncă ; constituirea fondului de participare a cooperatorilor la realizarea producției și a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor în natură.

În lege și statut se mai prevede că, tot din producția fizică, cooperativa agricolă asigură furajele de volum necesare atît pentru nevoile proprii, cît și pentru cooperatorii care dețin animale, precum și o rezervă care să ajungă la 25—30 la sută din necesarul anual de consum.

1. Repartizarea producției fizice obținută peste plan

Din conținutul art. 47 din Legea nr. 1/1982 și art. 27 din statut rezultă că producția fizică obținută peste plan la grîu, porumb, cartofi și fasole boabe se repartizează în proporție de 30—40 la sută pentru livrare la fondul de stat, 15—20 la sută pentru fondul de rezervă alimentară și de furaje și 43—55 la sută pentru retribuirea suplimentară în natură a cooperatorilor și celorlalți oameni ai muncii, sub forma participării la beneficiile obținute peste plan.

Din producția fizică obținută peste plan la orz, pînă la 60 la sută se repartizează pentru retribuirea suplimentară în natură a cooperatorilor și celorlalți oameni ai muncii, sub forma participării la beneficiile realizate peste plan.

2. Repartizarea producției globale

Potrivit art. 28 din statut, producția globală obținută de C.A.P. în cursul anului, se repartizează pentru :

a) **Acoperirea cheltuielilor materiale de producție.** Acestea se compun din următoarele elemente : semințe și materialul de plantat ; furajele consumate de animale și așternut ; plata lucrărilor efectuate de S.M.A. pentru producția anului curent ; îngrășămintele chimice și naturale, insecto-fungicidele și erbicidele aplicate ; amortizarea fondurilor fixe aferentă anului respectiv ; medicamentele și materialul biologic ; alte cheltuieli materiale și gospodărești.

b) **Obținerea producției nete.** Aceasta reprezintă valoarea nou creată și se determină ca diferență între producția globală și cheltuielile materiale aferente.

c) **Obținerea beneficiului.** Acesta exprimă, în mod sintetic, rezultatul activității economice a cooperativei și se constituie după repartizarea din producția netă a cheltuielilor prevăzute în statut a fi suportate din producție.

6. Repartizarea producției nete

Potrivit art. 28 din statut, producția netă, la care se adaugă dobînzile și alte venituri încasate, se repartizează pentru retribuirea muncii; contribuția la fondul de pensii și asigurări sociale, calculată în condițiile prevăzute de lege ; impozite pe terenuri, pe fondul de retribuire și pe veniturile din activitățile industriale ; prime de asigurare; fondul de ajutor ; cheltuieli cu pregătirea cadrelor și practica în producție ; contribuția bănească pentru efectuarea unor lucrări de interes obștesc, potrivit legii ; eventualele pierderi neimputabile, neacoperite, din anii precedenți ; alte cheltuieli prevăzute de lege.

IV. REPARTIZAREA BENEFICIULUI ÎN C.A.P.

1. Noțiunea de beneficiu în C.A.P.

Noțiunea de beneficiu, menționată în art. 45 și 46 din Legea nr. 1/1982 și în art. 28 din statut, coroborate cu art. 28 din Legea nr. 29/1978, exprimă, în mod sintetic, rezultatul activității economice a cooperativei agricole, care se determină după repartizarea (acoperirea) din producția netă a cheltuielilor prevăzute de lege ca obligatorii.

2. Principii de repartizare

În temeiul art. 45 din Legea nr. 1/1982 și art. 28 din statut, beneficiul apare în bani și în natură și se repartizează în mod diferențiat în funcție de felul în care a fost obținut în cadrul planului sau peste plan.

a) **Repartizarea beneficiului planificat.** Beneficiul planificat în bani și în natură, prevăzut în bugetul de venituri și cheltuieli al cooperativei agricole se repartizează pentru : fondul de dezvoltare economică, cel puțin 70 la sută, care reprezintă 18 la sută din producția netă ; fondul mijloacelor circulante, pînă la 5 la sută ; fondul social-cultural și sportiv, pînă la 1 la sută ; fondul de rezervă alimentar și de furaje, în cereale, pînă la 7 la sută ; fondul intercooperatist de întrajutorare, pînă la 2 la sută ; fondul de participare a cooperatorilor și a celorlalți oameni ai muncii, la realizarea producției și a beneficiilor și de repartizare a beneficiilor, de pînă la 15 la sută.

Din beneficiul obținut de cooperativă, se constituie fondul de participare la beneficii pentru partea socială formată din depunerile în bani ale cooperatorilor, mecanizatorilor și specialiștilor la fondul de dezvoltare economică a cooperativei.

b) **Repartizarea beneficiului realizat peste plan.** Beneficiul realizat peste plan, în bani și în natură, se repartizează pentru : fondul de dezvoltare economică, 25 la sută ; suplimentarea fondului de participare a cooperatorilor și celorlalți oameni ai muncii la realizarea producției și a beneficiilor și la repartizarea beneficiilor, 50 la sută ; fondul de rezervă alimentar și de furaje, în cereale, cartofi și alte produse, 22 la sută ; fondul social-cultural și sportiv, 3 la sută.

În art. 52 din Legea nr. 1/1982 se prevede că cantitățile de cereale ce urmează a se repartiza ca retribuție suplimentară, sub forma participării la beneficii, pot fi valorificate de cooperativă, cu aprobarea adunării generale, la fondul de stat. Sumele astfel obținute se repartizează în totalitate cooperatorilor.

V. REPARTIZAREA BENEFICIULUI ÎN A.E.I.

Potrivit art. 66 și 67 din Legea nr. 1/1982 și art. 27 din statut, coroborate cu art. 33, alin. 1 din Legea nr. 29/1978, beneficiul rezultat din activitatea asociației se determină ca diferență între încasările din valorificarea producției obținute, prestări de servicii, alte venituri și cheltuielile de producție aferente, precum și cheltuielile care se suportă direct din rezultatele financiare ; cheltuielile cu pregătirea cadrelor și practica în producție ; contribuția bănească pentru efectuarea unor lucrări de interes obștesc, potrivit legii ; cotizația la Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție, calculată în cotă de 1 la sută din producția netă ; alte cheltuieli prevăzute de lege.

Din prevederile art. 66 și 67 din Legea nr. 1/1982 și art. 37 din statut, rezultă că și în asociațiile economice beneficiul se repartizează în mod diferențiat, după cum a fost realizat în cadrul planului sau peste cel planificat, și anume :

a) **Repartizarea beneficiului planificat.** În conformitate cu normele juridice amintite, beneficiul prevăzut în bugetul de venituri și cheltuieli, respectiv cel planificat, se repartizează pentru cotele-părți cuvenite cooperativelor asociate, proporțional cu partea socială a fiecăreia, cel puțin 65 la sută, pe care-l folosesc pentru restituirea creditelor de investiții și completarea veniturilor proprii ale cooperativelor ; constituirea fondului de dezvoltare economică al asociației, cel puțin 20 la sută ; fondului mijloacelor circulante al asociației, pînă la 5 la sută ; fondului social-cultural și sportiv al asociației, pînă la 1 la sută; fondului de rezervă al asociației, pînă la 2 la sută ; fondului intercooperatist de întrajutorare, pînă la 2 la sută și a fondului de participare a cooperatorilor și celorlalți oameni ai muncii din asociație la realizarea producției, a beneficiilor și repartizarea beneficiilor, pînă la 5 la sută. Acest fond se poate utiliza numai în limita beneficiului planificat rămas după repartizarea cotelor-părți cuvenite cooperativelor agricole asociate și constituirea celorlalte fonduri.

b) **Repartizarea beneficiului realizat peste plan.** Beneficiul realizat de asociație peste cel stabilit prin plan se repartizează potrivit legii și statutului, pentru : cotele-părți cuvenite cooperativelor asociate, pentru completarea veniturilor în bani ale acestora, 45 la sută și constituirea fondului de dezvoltare economică al asociației, 20 la sută, fondului mijloacelor circulante al asociației, 7 la sută ; suplimentarea fondului de participare a cooperatorilor și celorlalți oameni ai muncii din asociație la realizarea producției, a beneficiilor și repartizarea beneficiilor, 25 la sută și a fondului social-cultural și sportiv al asociației, 3 la sută.

În art. 68 din Legea nr. 1/1982, se prevede că modul și condițiile de stabilire a fondului de participare a oamenilor muncii din asociație la realizarea producțiilor, a beneficiilor și de repartizare a beneficiilor, în cadrul planului și peste plan, precum și drepturile individuale ce se cuvin fiecăruia în parte, sînt cele prevăzute pentru cooperativele agricole de producție.

VI. CONSTITUIREA ȘI DESTINAȚIA FONDURILOR ÎN C.A.P.

1. Necesitatea constituirii fondurilor

Din conținutul prevederilor statutare și a Legii nr. 9/1972, modificată prin Legea nr. 2/1979, coroborate cu Legea nr. 29/1978, rezultă că atît în cooperativele agricole de producție cît și în asociațiile economice intercooperatiste se constituie, din beneficii și alte surse legale, diferite categorii de fonduri, fiecare avînd destinație precis determinată.

Constituirea fondurilor statutare și legale este obligatorie, pentru că prin aceasta unitățile agricole cooperatiste își realizează sarcinile pentru care au luat ființă.

Sursele de formare a fondurilor, ca și modul de folosire a fiecărui fond, fiind prevăzute în mod expres în statute și legi, prin norme ce au caracter imperativ, nu pot fi folosite pentru alte nevoi decît pentru cele cărora le sînt destinate. Deturnarea fondurilor constituie abatere de la normele statutare și legale, care atrage răspunderi materiale, disciplinare și chiar penale, în raport cu gravitatea și consecința faptelor.

2. Categorisirea fondurilor

Potrivit Statutului, în cooperativa agricolă de producție se constituie : fondul de dezvoltare economică ; al mijloacelor circulante; social-cultural și sportiv ; de rezervă alimentară și de furaje ; intercooperatist de întrajutorare ; de participare la realizarea producției, a beneficiilor și de repartizare a beneficiilor, precum și pentru sumele depuse la fondul de dezvoltare economică a cooperativei.

Întrucît fiecare dintre fondurile amintite prezintă anumite particularități, atît în modul de formare, cît și în cel de realizare, le vom prezenta separat, așa după cum sînt redate în Statutul cooperativei agricole de producție.

3. Fondul de dezvoltare economică

Acest fond se constituie prin alocarea anual, a cel puțin 70 la sută din beneficiul planificat, care reprezintă 18 la sută din producția netă și 25 la sută din beneficiul obținut peste plan.

La acest fond se mai adaugă, așa după cum se prevede în statut și art. 27—30 din Legea nr. 29/1978, sumele pentru amortizarea fondurilor fixe ; depunerile în bani, ca parte socială ale cooperatorilor, precum și ale mecanizatorilor și specialiștilor care lucrează în cooperativă, care nu pot depăși 50 la sută din valoarea proprietății obștești și alte sume din diferite surse legale.

Potrivit statutului, fondul de dezvoltare economică se folosește pentru realizarea investițiilor, inclusiv plata în natură și bani a forței de muncă folosită, pentru acestea ; rambursarea creditelor pentru investiții și a dobînzilor aferente ; restituirea din depunerile în bani, ca parte socială, ale cooperatorilor, mecanizatorilor și specialiștilor, potrivit legii ; precum și contribuția la fondul social al asociațiilor economice intercooperatiste, al asociațiilor cu unități de stat sau ale cooperației de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor.

4. Fondul mijloacelor circulante

Acest fond se constituie, așa după cum se prevede în statut, în Legea nr. 9/1972, modificată prin Legea nr. 2/1978 (art. 49, alin. 2) și art. 45 din Legea nr. 1/1982, prin alocarea anuală a 5 la sută din beneficiul realizat în cadrul planului și alte surse legale. Acest fond se utilizează pentru constituirea stocurilor normate de materii prime, materiale, semințe și material de plantat, îngrășăminte chimice, furaje, animale tinere și la îngrășat și alte elemente de natura mijloacelor circulante, precum și pentru acoperirea cheltuielilor aferente producției neterminate.

5. Fondul social-cultural și sportiv

Potrivit normelor juridice menționate mai sus și acest fond se constituie prin alocarea anuală de pînă la 2 la sută din beneficiul realizat în cadrul planului și 3 la sută din cel obținut peste prevederile de plan, la care se adaugă sumele încasate de unități din manifestările cultural-artistice și sportive și alte surse legale. Acest fond se folosește pentru finanțarea cheltuielilor necesare desfășurării acțiunilor din aceste domenii de activitate, cum ar fi, de pildă, reuniunile culturale și sportive, organizate la diferite nivele, procurarea de materiale necesare activităților cultural-sportive, acoperirea unor cheltuieli ocazionate cu funcționarea creșelor și grădinițelor și alte asemenea activități prevăzute de lege.

6. Fondul de rezervă alimentară și de furaje

Potrivit Statutului C.A.P. și a prevederilor art. 46 din Legea nr. 1/1982, fondul de rezervă alimentară și de furaje se formează în cereale, cartofi și alte produse, prin alocarea anual, a 22 la sută din beneficiul realizat peste plan. În vederea realizării acestui fond, în art. 47 din aceeași lege se prevede că din producția de grîu, cartofi și fasole boabe, realizată peste plan, 15—20 la sută se repartizează pentru acest fond. Fondul se constituie în scopul ajutorării cooperatorilor și pentru crearea unei rezerve de furaje care să fie utilizată în caz de calamități naturale și recolte slabe și se folosește potrivit hotărîrii adunării generale a cooperatorilor.

7. Fondul intercooperatist de intrajutorare

În art. 45 din Legea nr. 1/1982, ca şi în Statutul C.A.P. se prevede că pentru constituirea acestui fond se alocă, anual, pînă la 2 la sută din beneficiul realizat, obţinut în cadrul planului, în bani şi în natură, din cereale.

Acest fond, deşi se constituie de fiecare cooperativă, dat fiind scopul pentru care a fost instituit, în statut se prevede că el se administrează de uniunea judeţeană a cooperativelor agricole de producţie şi este destinat pentru sprijinirea cooperativelor agricole de producţie cu greutăţi economice temporare, sub formă de împrumut.

8. Fondul de participare la realizarea producţiei şi a beneficiului şi la repartizarea beneficiului

Acest fond, prevăzut în statut, ca şi în art. 29 din Legea nr. 29/1978 şi în art. 45 şi 46 din Legea nr. 1/1982, se constituie prin alocarea, anual, a 19 la sută din beneficiul realizat în cadrul planului şi 50 la sută din cel obţinut peste prevederile planului.

Acest fond se repartizează în întregime cooperatorilor şi celorlalţi oameni ai muncii, în raport cu contribuţia adusă de fiecare în parte la realizarea producţiei şi a beneficiilor.

9. Fondul de participare la beneficii pentru sumele depuse la fondul de dezvoltare

Fondul de participare la beneficii a cooperatorilor, mecanizatorilor şi specialiştilor pentru sumele depuse la fondul de dezvoltare economică, a cooperativei, prevăzut în art. 31 şi 32 din Legea nr. 29/1978 şi în Statutul C.A.P., ca dealtfel şi în art. 45 din Legea nr. 1/1982, se constituie din beneficiul anual realizat, în limita unei cote stabilită de adunarea generală, care să asigure deponenţilor un venit anual de 6 la sută, calculat în funcţie de mărimea totală a sumei depuse.

Cum în lege se prevede că, în cazul depăşirii beneficiului planificat, venitul anual al deponenţilor poate fi aprobat de adunarea generală, între 6 şi 8 la sută, înseamnă că această majorare se asigură din beneficiul realizat de cooperativă peste cel planificat; cu toate că în lege şi statut nu se face o asemenea menţiune, ea rezultă însă, în mod implicit, din reglementările citate.

VII. CONSTITUIREA FONDURILOR ÎN A.E.I.

În asociaţia economică intercooperatistă întîlnim, în linii mari, cam aceleaşi fonduri ca şi în C.A.P. cu unele particularităţi în ce priveşte modul de formare şi de utilizare, la unele din ele, motiv pentru care le vom prezenta în cele ce urmează, aşa după cum rezultă din statut şi legile ce le reglementează.

1. Fondul de dezvoltare economică

Acest fond se constituie prin repartizarea, anual, aşa după cum se prevede în art. 66 şi 67 din Legea nr. 1/1982 şi în art. 27 din statut, a cel puţin 20% din beneficiul realizat în cadrul planului şi 20% din cel obţinut peste plan. Cum acest fond, prin folosirea pentru investiţii, potrivit legii, duce la mărirea fondului social al asociaţiei, putem spune că la formarea lui influenţează şi valoarea subscrierilor ulterioare de către cooperativele asociate, pentru a-şi mări părţile lor sociale, ca şi valoarea părţilor sociale ale cooperativelor care aderă la asociaţie după înfiinţarea acesteia, aşa după cum rezultă din art. 10 din Statutul asociaţiei.

2. Fondul mijloacelor circulante

Se constituie conform art. 27 din statut şi art. 66 şi 67 din Legea nr. 1/1982, prin repartizarea, anual, de pînă la 5% din beneficiul realizat în cadrul planului şi 7% din cel obţinut peste plan. Şi acest fond cotribuie la dezvoltarea fondului social al asociaţiei, după cum se menţionează în art. 10 din Statutul asociaţiei.

3. Fondul social-cultural şi sportiv

Acest fond se formează în temeiul reglementărilor legale menţionate mai sus, prin repartizarea, anual, pînă la 1% din beneficiul realizat în cadrul planului şi 3% din beneficiul obţinut peste plan. Acest fond se foloseşte pentru realizarea activităţilor cultural-sportive şi sociale, după normele specifice cooperativelor agricole de producţie.

4. Fondul de rezervă

Acest fond prevăzut în art. 66 din Legea nr. 1/1982 se constituie prin repartizarea, anual a pînă la 2% din beneficiul realizat în cadrul planului şi se foloseşte, la nevoie, în condiţiile prevăzute de lege, ca o rezervă pentru acoperirea unor cerinţe urgente de producţie.

5. Fondul intercooperatist de întrajutorare

În art. 66 din Legea nr. 1/1982, se prevede că acest fond se realizează prin repartizarea, anual, a pînă la 2% din beneficiul obţinut în cadrul planului. Cum şi asociaţiile iau parte la acţiunile de întrajutorare, este normal ca acest fond să fie administrat şi folosit după regulile specifice cooperativelor agricole de producţie.

6. Fondul de participare la realizarea producţiei şi a beneficiilor şi de repartizare a beneficiilor

Potrivit art. 27 din statut şi art. 66 şi 67 din Legea nr. 1/1982, acest fond se formează prin alocarea, anual, a pînă la 5% din beneficiul realizat în cadrul planului, dar nu mai mult decît limitele aprobate pentru unităţile de stat prin planul naţional unic de dezvoltare economico-socială şi 25% din beneficiul obţinut peste plan. Acest fond se repartizează în întregime cooperatorilor şi celorlalţi oameni ai muncii din asociaţie care au contribuit la realizarea producţiei şi a beneficiilor. În statut s-a prevăzut că acest fond se poate utiliza numai în limita beneficiului planificat rămas după repartizarea cotelor-părţi cuvenite cooperativelor agricole asociate şi constituirea celorlalte fonduri prevăzute în statut, iar drepturile individuale ce se cuvin cooperatorilor şi celorlalţi oameni ai muncii se stabilesc după criteriile specifice cooperativei agricole de producţie.

7. Destinaţia producţiei fizice realizată de A.E.I.

În art. 11 din Statutul asociaţiei se prevede, în mod expres, că asociaţia economică intercooperatistă cu profil agricol, valorifică producţia marfă agricolă la fondul de stat, potrivit prevederilor de plan şi contractelor economice încheiate.

După livrarea cantităţilor contractate la fondul de stat, asociaţiile economice intercooperatiste pot desface prin asociaţiile de valorificare sau direct către populaţie, în condiţiile legii, legume, fructe şi struguri de masă din producţia obţinută.

Aurel ŞTIRBU

Raporturi contractuale interne

VII. Răspunderea contractuală

1. Conceptul de răspundere contractuală

Contractele economice constituind instrumente juridice fundamentale ale mecanismului economic al întreprinderii, buna funcționare a acestuia este condiționată de executarea întocmai a obligațiilor contractuale asumate de către părți. Necesitatea unei riguroase discipline de plan a impus instituirea prin norme de drept economic al unei răspunderi contractuale a întreprinderilor, alături de răspunderea disciplinară, contravențională și materială, care operează numai în raport cu persoanele încadrate care comit acte ilicite în legătură cu modul necorespunzător de executare a creditelor economice.

a) **Elemente — condiții.** Răspunderea contractuală fiind o formă a răspunderii civile patrimoniale are aceleași elemente constitutive: fapta ilicită, culpa, prejudiciul și legătura cauzală între fapta ilicită și prejudiciu; pentru a exista răspunderea contractuală, potrivit Legii contractelor economice, se cere existența contractului sub forma înscrisului unic sau a comenzii confirmate în scris, ori — situațiile determinate — existența comenzii urmate de o executare de îndată.

Practica arbitrală a consacrat principiul potrivit căruia prestațiile efectuate cu încălcarea formei scrise constituie o abatere de la disciplina contractuală și produc efecte limitate în sensul că unitatea prestatoare nu poate fi obligată la penalități, ea răspunzînd numai de calitatea prestației, iar unitatea beneficiară fiind obligată numai la plata prețului și la restituirea ambalajelor.

În domeniul contractual funcționează principiul potrivit căruia părțile sînt de drept în întîrziere dacă nu-și execută la termen obligațiile, precum și acela al prezumției de culpă. Culpa unității debitoare nu trebuie dovedită de către unitatea creditoare, deoarece ea este prezumată dacă nu-și îndeplinește obligațiile asumate prin contract. Culpa unității debitoare este prezumată pînă la proba contrară, fiindu-i îngăduit să probeze că și-a executat obligațiile sau că neexecutarea lor nu se datorește culpei sale.

b) **Penalități — funcții economcie.** Legea nr. 71/1969 stabilește principiul dominant cu privire la sistemul răspunderii în contractele economice: „Unitatea socialistă care nu execută obligațiile asumate prin contract ori le execută necorespunzător datorează celeilalte părți penalități, precum și despăgubiri, în vederea reparării prejudiciului cauzat din culpa sa. Despăgubirea se datorează numai în măsura în care prejudiciul nu a fost acoperit în întregime prin plata penalităților prevăzute în contract și privește atît paguba efectiv suferită, cît și beneficiul nerealizat".

În literatura de specialitate se remarcă două funcții principale ale penalităților: funcție reparatorie cît și o funcție sancționatorie; cu ajutorul penalităților se ajunge la despăgubirea unității creditoare pentru prejudiciul suferit, însă în același timp unitatea în culpă se vede sancționată pentru încălcarea obligației prevăzute cu penalitate. În același timp penalitățile constituie și un mijloc de garantare a îndeplinirii obligațiilor asumate prin contract, deoarece în esență ele au scopul să determine părțile contractante de a executa întocmai și la timp obligațiile luate; cu alte cuvinte, prin mecanismul penalităților se exercită o persuasiune asupra factorilor de decizie, acestea avînd astfel o veritabilă funcție stimulatorie, mai ales dacă avem în vedere faptul că ele se suportă în final de persoanele care se fac vinovate de neîndeplinirea obligațiilor contractuale.

Penalizările prevăzute de lege sînt ireductibile. Față de scopul pe care îl urmăresc — de a mobiliza unitățile pentru executarea reală a obligației — orice reducere a penalităților, convenită de părți fie prin contract, fie ulterior, ar duce la diminuarea efortului unității debitoare care, prin aceasta, n-ar mai manifesta același interes în îndeplinirea sarcinilor ce-i revin.

De asemenea, penalitățile din cadrul aceluiași contract sau din contracte distincte încheiate de aceleași părți nu pot fi compensate. Soluția contrară ar însemna să se eludeze rolul educativ al penalităților, să se îngreuieze controlul asupra abaterilor de la disciplina contractuală, ar scădea simțul de răspundere al celor investiți cu atribuții de a face ca obligațiile contractuale să se execute întocmai. În schimb, părțile au dreptul să prevadă în contract și alte penalități decît acelea prevăzute de lege.

c) **Despăgubiri.** Regula potrivit căreia despăgubirile, daunele compensatorii, se acordă peste penalități, respectiv numai cînd acestea din urmă nu acoperă integral prejudiciul efectiv, își găsește rațiunea și totodată limita de aplicare în faptul că ambele sancțiuni izvorăsc din aceeași cauză juridică. De pildă, dacă unitatea furnizoare livrează produse cu întîrziere, unitatea beneficiară este în drept să pretindă daune numai în măsura în care poate dovedi că prejudiciul efectiv depășește cuantumul penalităților de întîrziere prevăzute de lege.

Pentru ca o parte dintr-un contract economic să aibă drept la despăgubiri, este necesar să fi suferit o pagubă, un prejudiciu cert, actual, direct și trebuie să fie propriu; pînă cînd un prejudiciu nu se localizează în propriul patrimoniu, întreprinderea respectivă nu are drept la acțiune.

Prejudiciul supus reparației cuprinde atît paguba suferită de creditor cît și beneficiul nerealizat, care se calculează avîndu-se în vedere cel planificat pentru produsele nelivrate sau pentru lucrările sau serviciile neexecutate de partea aflată în culpă.

d) **Exonerare de răspundere.** Cauza cea mai frecventă de exonerare de răspundere contractuală o constituie forța majoră. Legea nr. 71/1969, art. 46, prevede: „Unitatea socialistă, a cărei obligație contractuală nu poate fi executată din cauză de forță majoră, constatată potrivit legii, este apărată de răspundere și are obligația să aducă la cunoștința celeilalte părți imposibilitatea de executare survenită, în termen de 5 zile de la data apariției cauzei, și să-i comunice actele doveditoare în termen de cel mult 15 zile de la aceeași dată; de asemenea, este obligată să-i comunice de îndată data încetării cazului de forță majoră. Cazurile de forță majoră se analizează și se confirmă de către Comitetul de Stat al Planificării, pentru produsele ale căror balanțe se aprobă prin planul național unic de dezvoltare economico-socială, și de către Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Fondurilor Fixe, pentru produsele ce fac obiectul celorlalte balanțe".

Fără să dăm o definiție, arătăm că pentru a putea fi considerat un caz de forță majoră, evenimentul care a împiedicat executarea obligațiilor asumate de debitor prin contract trebuie să îndeplinească cumulativ două condiții și anume: să fie imprevizibil, adică de neprevăzut la data cînd debitorul și-a asumat obligația (a încheiat contractul); să fi fost de neînlăturat (de neînvins), acestui eveniment acordîndu-i-se un caracter preponderent în definirea forței majore.

2. Penalități legale în contractele economice

Am arătat mai sus că în contractele economice, ca regulă generală, penalitățile sînt stabilite prin norme de drept, care poartă denumirea de penalități legale, spre deosebire de cele care sînt instituite de părți și care se numesc penalități convenționale. În cele ce urmează vom

prezenta numai penalităţile legale privind contractul de livrare şi cele de comerţ exterior, acestea avînd o frecvenţă mai mare.

a) **Penalităţile legale privind contractul de livrare.** Legea nr. 71/1969, art. 47, stabileşte, în funcţie de natura şi gravitatea acţiunii sau inacţiunii care constituie abatere de la disciplina contractuală, penalităţi ireductibile ; pentru a facilita identificarea şi aplicarea acestora, le redăm în cele ce urmează sub formă sintetică.

b) **Penalităţi legale privind contra contractul de comision pentru export.** Prin Legea nr. 71/1969, art. 80, au fost instituite următoarele penalităţi :

— pentru nerespectarea termenelor de înaintare a documentaţiilor tehnico-economice, stabilite prin contract, inclusiv a documentelor necesare încasării valorii mărfii livrate, 100 lei pentru fiecare zi întîrziere ;

— pentru nerezolvarea de către unitatea producătoare a reclamaţiilor, a cererilor de daune sau penalităţi formulate de partenerii străini, în termenele prevăzute în contractul extern, 0,30 la sută pe lună, calculat la valoarea mărfii reclamate sau a pretenţiilor formulate ;

— pentru depăşirea de către întreprinderea de comerţ exterior a termenului prevăzut în contractul economic de comision pentru lansarea cererilor de ofertă în exterior, precum şi pentru încălcarea termenului de transmitere a reclamaţiilor externe, 0,01 la sută pentru fiecare decadă de întîrziere, calculată la valoarea specificaţiei, fişei tehnice sau reclamaţiei externe întîrziate ;

— pentru nerespectarea termenului de încunoştinţare a unităţii producătoare asupra imposibilităţii executării contractului extern din cauză de forţă majoră sau din culpa partenerului străin, 50 de lei pentru fiecare zi de întîrziere ;

— pentru refuzul nejustificat al întreprinderii de comerţ exterior de a deconta în termen sumele încasate din vînzarea mărfurilor exportate, 0,30 la sută pentru fiecare zi de întîrziere.

Întîrzierea în efectuarea plăţii comisionului se penalizează potrivit reglementării legale referitoare la neplata preţului. Această penalitate este reglementată prin art. 47, pct. 5 din Legea nr. 71/1969, care prevede că pentru fiecare zi de întîrziere a plăţii preţului, debitorul este obligat să plătească de la data cînd acesta este datorat pînă la efectuarea plăţii, 0,10 la sută în primele 10 zile şi 0,20 la sută în următoarele 20 de zile, 0,30 la sută în perioada ce depăşeşte 30 de zile, din suma ce trebuie achitată.

c) **Penalităţi legale privind contractul de livrări pentru export.** Faţă de exigenţele sporite pe care le impune executarea întocmai şi la termenele stabilite a mărfurilor destinate exporturilor, Legea nr. 71/1969, art. 81, prevede că „neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligaţiilor asumate prin contractele economice de livrare pentru export atrage pentru partea în culpă dublul penalităţilor prevăzute la art. 47, pct. 1—6 inclusiv". Cu alte cuvinte, penalităţile prevăzute pentru contractele economice de livrare pentru aprovizionarea tehnico-materială sau pentru fondul pieţei interne se dublează în cazul contractelor de livrări pentru export. Astfel, dacă luăm de exemplu penalitatea de 10 la sută instituită „pentru înstrăinarea sau consumarea de produse în custodie, fără consimţămîntul prealabil al unităţii în favoarea căreia s-a constituit custodia", aceasta va fi de 20 la sută, din valoarea produselor înstrăinate sau consumate, dacă contractul căruia i se aplică este un contract economic de livrări pentru export.

3. *Modalităţi de soluţionare a litigiilor*

Răspunderea contractuală — atît sub aspectul penalităţilor cît şi al despăgubirilor — poate fi realizată pe două căi principale : calea amiabilă, adică prin înţelegerea părţilor şi prin acţiunea arbitrală.

a) **Calea amiabilă.** Colaborarea dintre părţile unui contract economic, care trebuie să domine activitatea acestora pe tot timpul executării, se impune a fi continuată şi în momentele de impas, respectiv cînd apar fisuri în executarea corespunzătoare a obligaţiilor asumate sau cînd acestea nu se execută. Ca urmare, din momentul în care se naşte dreptul la penalităţi sau la despăgubiri, întreprinderii creditoare îi revine obligaţia să-şi formuleze pretenţiile băneşti, judicios calculate şi motivate, pe care le comunică părţii debitoare.

Practica o dovedeşte, din păcate, că o pondere mult mai mare o deţin cazurile în care nu se ajunge la o soluţionare definitivă pe cale amiabilă, deşi încercarea de conciliere directă este o condiţie legală pentru ca — în caz extrem, cînd ea nu se realizează, — să se treacă la cea de-a doua modalitate, acţiunea arbitrală. Această practică nedorită antrenează consumarea unui important fond de timp şi cheltuieli inutile. Dacă partea în culpă, debitorul obligaţiei contractuale neexecutare, ar da atenţia cuvenită şi ar soluţiona pe cale amiabilă pretenţiile formulate de creditor, ar contribui într-o măsură considerabilă la lichidarea cel puţin parţială a unor litigii, fapt care ar avea influenţe pozitive asupra fondurilor circulante ale întreprinderii creditoare.

Nu trebuie înţeles însă că prin soluţionarea amiabilă a litigiilor contractuale s-ar putea face unele concesii prin reducerea penalităţilor sau a despăgubirilor, cunoscut fiind principiul imperativ al ireductibilităţii.

b) **Reclamaţia administrativă.** În cazul unor litigii în care părţile din contractul de transport ridică pretenţii împotriva cărăuşului, ele au obligaţia de a formula, prealabil introducerii acţiunii arbitrale, o reclamaţie administrativă, instituţie procedurală proprie transporturilor. Reclamaţia administrativă constituie un mijloc eficient de preîntîmpinare a litigiilor şi de rezolvare operativă a pretenţiilor pe care le ridică părţile din contractul de transport împotriva cărăuşului.

Pentru ca reclamaţia să-şi atingă scopul, ea trebuie să îndeplinească mai multe condiţii :

— este necesar ca ea să cuprindă toate elementele prin care se identifică transportul, temeiurile şi obiectul pretenţiilor etc. ;

— unitatea reclamantă are obligaţia de a depune, odată cu reclamaţia, o serie de dovezi ; în cazul reclamaţiilor pentru lipsuri sau avarii : documentul de transport în original (unicatul, în cazul reclamaţiei din partea predătorului) ; cesiunea drepturilor, în cazul reclamaţiei depuse de un terţ sau de una din părţile contractului de transport în numele celeilalte ; procesul-verbal de constatare a lipsei sau avariei ; dovada valorii mărfii (facturi, certificate, expertize) ; orice alte acte necesare pentru dovedirea pretenţiilor. În cazul restituirilor de taxe : documentul de transport în original ; dovada plăţii taxelor a căror restituire se cere ; cesiunea drepturilor în cazul reclamaţiei introduse de altă unitate decît aceea care a achitat taxa de transport ;

— reclamaţia administrativă trebuie introdusă la organul competent : regionalele de cale ferată, pentru pretenţiile izvorîte din transporturile de trafic local ; Departamentul Căilor Ferate din M.T.Tc., pentru reclamaţiile referitoare la contractele de transport auto pentru pretenţii născute din contractul de transport auto intern şi internaţional ; pentru înlăturarea aspectelor de formalism şi în scopul mobilizării unităţilor de transport în direcţia

utilizării cu eficiență a reclamației administrative, practica arbitrală a stabilit că produc efecte juridice nu numai reclamațiile înaintate regionalelor de cale ferată competente să le rezolve, dar și reclamațiile depuse, după caz, la stația de cale ferată de expediție sau de destinație.

c) **Acțiunea arbitrală.** Creditorul obligației contractuale executate necorespunzător sau neexecutate, în cazul în care nu a reușit să obțină pe cale amiabilă pretențiile formulate, are deschisă cea de-a doua modalitate, respectiv acțiunea arbitrală.

Este de remarcat faptul că în cazul în care prejudiciul a fost cauzat prin executarea cu întîrziere a obligației de furnizare, sau prin executarea ei necorespunzătoare în perioada anului de plan, pentru a se hotărî acoperirea prejudiciului cauzat nu mai este necesar să se aștepte expirarea anului de plan. De exemplu, dacă beneficiarul suferă un prejudiciu ca urmare a recondiționării unor produse primite de la un furnizor și constată că acestea sînt necorespunzătoare sub aspect calitativ, ea are dreptul să ceară despăgubiri pentru prejudiciul ce i-a fost astfel cauzat și mai înainte de expirarea anului de plan. Tot astfel, dacă executarea în natură a obligației de furnizare a devenit imposibilă din alte cauze decît expirarea sarcinii de plan, deci în cursul anului de plan, iar atitudinea unei părți cauzează prejudiciu celeilalte, aceasta are dreptul la acțiune în despăgubire și mai înainte de expirarea sarcinii de plan. Regula generală este că întreprinderea creditoare trebuie să introducă acțiunea cît mai tîrziu pînă în ultima zi a termenului de prescripție.

Pentru ca prejudiciul înregistrat de întreprinderile de comerț exterior, în urma soluționării definitive a acțiunilor îndreptate împotriva lor de partenerii externi — de regulă, cumpărători în contractele comerciale internaționale — să fie transferat în gestiunea întreprinderilor producătoare este necesar ca acestea să fie acționate la Arbitrajul de Stat Central, evident numai dacă concilierea prearbitrală nu a dat rezultate. Părțile dintr-un contract economic de comision au dreptul la acțiune, una împotriva celeilalte, independent de atitudinea partenerului extern, ori de cîte ori obiectul acțiunii îl constituie penalități datorate de parte aflată în culpă contractuală sau a suferit o daună provocată prin acțiunea sau inacțiunea acesteia.

Potrivit cu art. 85 din Regulamentul de transport, numai părțile care participă la contractul de transport au raporturi juridice cu cărăușul și pot acționa calea ferată, dovedindu-și acest drept cu exemplarul din scrisoarea de trăsură (unicat sau duplicat) aflat în posesia lor. Textul citat, actualizînd în parte prevederea cuprinsă în art. 432, din Codul comercial, dispune că :

— expeditorul are drept la acțiune împotriva cărăușului atît timp cît are dreptul să modifice contractul de transport sau dacă dovedește că destinatarul a refuzat marfa ;

— destinatarul are acest drept din momentul în care a primit scrisoarea de trăsură.

Normele de drept prevăd facultatea de a se cesiona dreptul de acțiune împotriva cărăușului între părțile participante la contractul de transport, indicate în scrisoarea de trăsură.

d) **Organele de arbitraj.** Acțiunile privind litigii între unități socialiste sînt în competența de soluționare exclusivă a arbitrajului de stat, care poate fi :

— Arbitrajul de Stat Central, pentru litigii patrimoniale a căror valoare depășește suma de 100 mii lei, dacă părțile nu sînt subordonate aceluiași organ ierarhic superior, precum și pentru litigii privind activitatea de comerț exterior ;

— arbitrajele de stat interjudețene și al municipiului București ;

— arbitrajele departamentale, respectiv al ministerelor și celorlalte organe centrale.

Funcție de arbitraj îndeplinesc și centralele industriale pentru litigiile dintre unitățile componente.

e) **Prescripția dreptului la acțiune.** Prin prescripție se înțelege stingerea dreptului la acțiune, ca urmare a neexecutării acestui drept în intervalul de timp stabilit prin lege. Termenul general de prescripție în raporturile dintre organizațiile socialiste — potrivit Decretului nr. 167/1958, art. 3 — este de 18 luni. Potrivit art. 4 din decretul menționat, în anumite cazuri termenul de prescripție este limitat la 6 luni și anume în :

— orice acțiune izvorîtă din transmiterea unor produse calitativ necorespunzătoare sau pentru netransmiterea în tot sau în parte a unor produse datorate ;

— orice acțiune prin care se pretinde plata unor penalități ori amenzi civile ;

— orice acțiune pentru restituirea de diferențe de preț rezultate din recalcularea prețurilor în temeiul dispozițiilor legale ;

— orice acțiune a organizațiilor socialiste privitoare la serviciile de telecomunicații ce acestea folosesc ;

— orice acțiune izvorîtă dintr-un contract de transport terestru, aerian sau pe apă, îndreptată împotriva unei organizații socialiste de transport.

Decretul citat, la art. 4, alin. final, prevede că „termenul de prescripție prevăzut de prezentul articol nu este aplicabil în raporturile dintre întreprinderile de stat pentru comerțul exterior și organizațiile furnizoare de mărfuri pentru export sau beneficiare ale produselor importate".

Deci, în cazul contractelor economice de export/import, termenul de prescripție aplicabil este cel general, de 18 luni, reglementat prin art. 3 din Decretul nr. 167/1958.

Momentul începerii curgerii termenului de prescripție se determină în conformitate cu art. 7 și art. 12 din același decret, adică de la data cînd se naște dreptul la acțiune, iar în cazul prestațiilor succesive, dreptul la acțiune cu privire la fiecare din aceste prestațiuni se stinge printr-o prescripție deosebită. Penalitățile în discuție fiind stabilite pro rata temporis, dreptul la acțiune se naște, iar prescripția începe să curgă în raport cu fiecare zi de întîrziere.

Decretul nr. 167/1958 prevede, la art. 13, următoarele cazuri în care cursul prescripției se suspendă :

— cît timp cel împotriva căruia ea curge este împiedicat de un caz de forță majoră să facă acte de întrerupere ;

— pe timpul reclamației administrative făcute de cel îndreptățit, cu privire la despăgubiri sau restituiri în temeiul unui contract de transport sau de prestare a serviciilor de poștă și telecomunicații (Decretul nr. 167/1958, art. 13).

Se prevede însă, în art. 15, că după încetarea suspendării, prescripția își reia cursul, socotindu-se și timpul scurs de la suspendare și că prescripția nu se va împlini înainte de expirarea unui termen de 6 luni, socotit de la începerea cauzei de suspendare, cu excepția prescripțiilor mai scurte de 6 luni, care nu se vor împlini decît după expirarea unui termen de o lună de la suspendare.

Potrivit art. 16, lit. c din Decretul nr. 167/1958, cursul prescripției se întrerupe printr-un act începător de executare. Spre deosebire de suspendare, care are efectul de a opri temporar curgerea termenului de prescripție, întreruperea se datorează actelor de voință ale unității creditoare făcute în scopul realizării obligației prevăzute în hotărîrea arbitrală a cărei executare o cere. Așadar, cererea adresată organului de executare de către unitatea creditoare, în scopul începerii executării, întrerupe dreptul de a cere executarea.

dr. **Al. DETEȘAN**
Radu DEMETRESCU

contract economic

Unele aspecte referitoare la penalitatea pentru nerespectarea modalității de efectuare a recepției sau autorecepției

Potrivit art. 34 din Legea nr. 71/1969, modalitățile de recepție sau autorecepție se prevăd în contracte, cu respectarea prevederilor legale, părțile contractante putînd conveni, ținînd seama de natura produselor, ca livrarea să se facă și prin autorecepție. De la regula stabilirii prin acordul părților a modalităților de recepție sau autorecepție (acord stabilit în condițiile prevăzute de lege), este consacrată o singură excepție. Art. 35 din Legea nr. 71/1969 dispune ca pentru utilaje tehnologice și alte produse de complexitate ridicată, recepția de către beneficiar este obligatorie.

Executarea clauzelor contractuale, inclusiv a celor referitoare la modalitatea de efectuare a recepției sau autorecepției constituie o obligație fundamentală a părților. Iată de ce, art. 47 pct. 2 din Legea nr. 71/1969 stabilește o penalitate de 2% din prețul produsului în sarcina acelei părți care nu respectă modalitatea de efectuare a recepției sau autorecepției stabilite prin acordul părților la încheierea contractului.

Penalitatea pe care o avem în vedere se referă desigur la nerespectarea conținutului operațiilor, a activităților concrete, materiale, stabilite prin contract și nu la neîncheierea actului sau actelor, respectiv a procesului-verbal constatator. (În acest sens citām deciziile P.A.S. nr. 2877/1980 și nr. 3000/1980 în care se face distincția arătată mai sus, între neefectuarea recepției sau autorecepției astfel cum este prevăzută în contract și între neîncheierea procesului-verbal constatator). Pentru neîncheierea actelor constatatoare în legătură cu recepția mărfurilor — considerată ca o abatere distinctă — art. 75 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 stabilește o altă sancțiune și anume amendă de 200 lei plătită unității în favoarea căreia este prevăzută dispoziția legală încălcată.

Penalitatea la care ne referim în rîndurile de față și anume pentru nerespectarea modalității de efectuare a recepției sau autorecepției astfel cum a fost stabilită prin contract se poate aplica numai în cazul în care nu au fost aplicate penalitățiile pentru întîrzierea executării obligațiilor prevăzute de art. 47 pct. 1 lit. a din Legea nr. 71/1969. Prin aceasta, penalitatea pe care o avem în vedere prezintă și o anumită particularitate, făcînd excepție de la regula cumulului penalităților.

Consecințele nulității totale a contractelor economice

După cum se cunoaște, nulitatea totală a contractului economic prezintă un caracter excepțional. Potrivit dispoziției art. 23 din Legea nr. 71/1969 „contractul va fi în întregime nul, numai dacă înlocuirea clauzei nule nu va fi posibilă". Din textul citat rezultă că efectul distructiv al nulității operează asupra contractului economic în întregul său. Pe cale de consecință, toate efectele contractului vor fi desființate.

Cele mai frecvente cazuri de nulitate totală instituite în practică sînt cele determinate de lipsa actelor de planificare pe care trebuie să se întemeieze contractul economic (Dec. PAS nr. 3/1976 și nr. 7/1977) și de depășirea capacității de folosință a unităților socialiste (Dec. PAS nr. 10/1977).

În cazul nulității totale efectele contractului vor fi desființate cu efect retroactiv. De aici, o seamă de consecințe.

În situația cînd contractul nu a început să fie executat, el nu se va mai executa în viitor, deoarece eventualele prestații nu mai au nici un suport juridic.

Dacă însă contractul a fost executat total sau parțial, părțile sînt obligate a-și restitui reciproc prestațiile, deținerea lor în continuare, fiind lipsită de temei (Dec. PAS nr. 2424/1979). Restituirea prestațiilor trebuie să aibă loc în natură, iar dacă aceasta nu mai este posibil, prin echivalent bancar (Dec. PAS nr. 360/1979). În cazul în care prestația a constat din punerea unor utilaje la dispoziția beneficiarului, echivalentul bănesc nu va consta din tariful de închiriere pe perioada cît ele s-au aflat la dispoziția acestuia, dat fiind că și respectarea clauzei cu privire la tariful de închiriere este nulă, ci numai cheltuielile efectuate de deținătoarea utilajului cu punerea lor la dispoziția celeilalte părți. (Dec. PAS nr. 3179/1978).

Acțiunea prin care se solicită restituirea prestațiilor întemeindu-se și pe principiul îmbogățirii fără justă cauză se prescrie în termen de 18 luni, potrivit prevederilor art. 3 din Decretul nr. 167/1958.

dr. **C. JORNESCU**

raporturi de muncă

Retribuirea orelor suplimentare

Prin sentința civilă nr. 3420/1979 (nepublicată), pronunțată în dosarul nr. 3402/1979 al Judecătoriei Sibiu, s-a respins plîngerea formulată de o unitate socialistă împotriva hotărîrii comisiei de judecată din acea unitate, prin care aceasta fusese obligată la plata sumei de 3.015 lei reprezentînd contravaloarea unor ore suplimentare efectuate în anii 1977 și 1978 de numitul I.T., mecanic locomotivă, fără a beneficia de timp liber corespunzător.

Pentru a pronunța această sentință, Judecătoria Sibiu a reținut că „aceste ore au fost prestate ca urmare a unor deficiențe în organizarea activității unității, ce nu-i pot fi imputate contestatorului ce efectiv a prestat aceste ore, acesta fiind îndreptățit la plata acestora pentru munca prestată în conformitate cu dispozițiile art. 119 și 176 Codul muncii".

Desigur, ideea esențială ce se desprinde din sentința civilă nr. 3420 din 26 iunie 1979 a Judecătoriei Sibiu, este aceea că personalul muncitor care a prestat un anumit număr de ore suplimentare peste programul normal de lucru este îndreptățit la plata contravalorii muncii astfel depuse, cîtă vreme prestarea muncii suplimentare nu-i este imputabilă acestuia ci ea este o consecință „...a unor deficiențe în organizarea unității".

În ultima perioadă, practica instanțelor noastre judecătorești a evoluat în sensul recunoașterii necesității plății orelor suplimentare de muncă, prestate conform legii, numai dacă prin munca suplimentară s-a realizat o producție suplimentară față de cea planificată (Trib. Suprem, Secț. civ., Dec. nr. 1608 din 8 septembrie 1977, în C.D., 1977, pag. 162—163; în același sens, Trib. jud. Brașov, Dec. civ. nr. 212 din 5 martie 1976, în R.R.D. nr. 8/1976, pag. 60).

În literatura noastră juridică s-a considerat însă că acest punct de vedere este susceptibil de reconsiderare, întrucît „...personalul care primește dispoziția de a efectua ore suplimentare nu este în măsură — în marea majoritate a cazurilor — să aprecieze dacă lucrările ce i se cer reprezintă ori nu o producție suplimentară față de plan", iar „...organizarea activității de producție, răspunderea pentru încadrarea în indicatorii de plan, ca și competența de a dispune efectuarea de ore suplimentare aparține condu-

cerii unității sau persoanelor cu funcții de conducere împuternicite în acest scop" (Sanda Ghimpu, I. Tr. Ștefănescu, Șerban Beligrădeanu, Gh. Mohanu, „Dreptul muncii", Tratat, Volumul II, Editura științifică și enciclopedică, București, 1979, pag. 324).

Într-adevăr, așa cum reiese și din sentința pe care o comentăm în rîndurile de față, efectuarea de ore suplimentare nu poate fi lăsată la latitudinea personalului cu simple funcții de execuție (în speță, un mecanic de locomotivă), care are numai obligația de a respecta programul de lucru și de a folosi integral și cu eficiență timpul de muncă (art. 20 litera „d" din Codul muncii), iar nu și pe aceea expresă de a organiza științific munca în unitate, atribuție ce este de resortul organului de conducere colectivă al unității (în acest sens, a se vedea prevederile Legii nr. 5/1978).

Cu toate acestea, atunci cînd organele de conducere colectivă ale unității dispun efectuarea unor ore suplimentare de către personalul muncitor, pentru motivul că acesta nu și-a realizat sarcinile ce-i reveneau pentru o anumită normă de timp, din motive ce-i sînt imputabile, opinăm că în aceste condiții nu s-ar justifica plata orelor suplimentare astfel efectuate, cu toate că regula care se desprinde din prevederile art. 113 și următoarele din Codul muncii este aceea a interzicerii efectuării de ore suplimentare, care sînt permise numai în mod excepțional și în mod restrictiv.

Dar, atunci cînd, în mod evident, efectuarea orelor suplimentare este o consecință directă a lipsei de organizare a activității în unitate trebuie, credem — așa cum s-a hotărît și prin sentința civilă nr. 3420 din 26 iunie 1979 a Judecătoriei Sibiu — ca personalul muncitor care a efectuat orele suplimentare să fie retribuit în mod corespunzător, iar față de persoanele cu funcții de conducere se va stabili răspunderea materială pentru prejudiciul cauzat prin defectuoasa organizare a producției și a muncii, iar prejudiciul va fi echivalent cu cuantumul sumei plătite pentru orele suplimentare efectuate.

Este de la sine înțeles că organele chemate să aprobe efectuarea de ore suplimentare în condițiile art. 118 și 119 din Codul muncii nu vor da cuvenita aprobare decît în condițiile realizării unei producții suplimentare, avînd și acestea sarcina de a veghea la realizarea producției planificate în cadrul numărului planificat de ore-om.

Gheorghe S. BRÂNDUȘEA

comerț exterior

Clauza de confirmare a contractului de comerț exterior

Cerințele uzuale ale relațiilor de comerț exterior impun încheierea de contracte ferme, cu clauze complete. Acestea asigură în modul cel mai adecvat nevoia de certitudine și securitate juridică în activitatea de schimburi economice internaționale.

Este deci firesc că prevederile § 1 din C.G.L. — C.A.E.R. 1968/1975 înțeleg să reglementeze în mod explicit numai procedura de perfectare a contractelor pentru livrări de mărfuri cu caracter definitiv, care, cu alte cuvinte, să nu fie afectate de condiții suspensive sau rezolutorii, de natură să facă nesigură, în totalitate sau în parte, existența juridică a operațiunii respective de comerț exterior.

În fapt, totuși, se pot ivi cazuri speciale, care să justifice un regim derogator de la cel arătat, de drept comun. O atare situație a fost luată în considerare de Hotărîrea nr. 217 din 2 august 1982, pronunțată de Comisia de arbitraj de la București (C.A.B.).

În acea speță contractul de vînzare internațională, încheiat la 13 octombrie 1979 de către o întreprindere română de comerț exterior cu un partener dintr-un alt stat socialist membru în C.A.E.R., cuprindea următoarea clauză: „Vînzătorul va confirma prezentul contract pînă la data de 15 noiembrie 1979", așadar în intervalul de circa o lună de la semnare. În fapt, confirmarea s-a produs în termenul stipulat, dar pentru o valoare care acoperea numai aproximativ 2/3 din suma prevăzută ca preț total în înscrisul semnat inițial de părți.

Ulterior, în executarea obligațiilor asumate, întrucît cumpărătorul nu a primit întreaga cantitate de marfă avută în vedere prin contractul în discuție, a calculat penalități convenționale la valoare globală, în procentul maxim de 8 la sută, stabilit de § 83 din C.G.L., cerînd ca vînzătorul să le plătească. Acesta s-a opus, apărîndu-se în sensul că nu se angajase să livreze decît cantitatea de marfă specificată în actul său confirmativ, transmis printr-un telex (dealtfel necontestat de către adversar), așa că nu putea fi obligat în nici un caz, potrivit punctului său de vedere, să suporte penalități de 8 la sută aferente diferenței de circa 1/3, pe care cumpărătorul o inclusese totuși în calcul.

Susținerea vînzătorului a ridicat problema de a se interpreta semnificația și validitatea, precum și efectele clauzei contractuale reproduse mai sus. În această privință, Hotărîrea C.A.B. nr. 217/1982 a considerat că vînzarea internațională de mărfuri a fost aprobată în speță unei **condiții suspensive**. Cu alte cuvinte, potrivit clauzei disputate, existența contractului dintre părți depindea de confirmarea ulterioară a vînzătorului. În consecință, dacă acesta ar fi refuzat să exprime vreo confirmare, însemna că întrucît condiția stipulată a căzut, contractul nu a putut lua naștere. Dacă însă confirmarea ar fi fost pură și simplă, condiția realizîndu-se, contractul urma să producă efecte depline, în totalitatea sa, așadar pentru întreaga valoare prevăzută ca preț al mărfii. Vînzătorul nu a procedat însă în nici unul din modurile arătate. Confirmarea sa fiind parțială, C.A.B. a dedus de aici că, prin efectul condiției suspensive care s-a realizat numai pentru aproximativ 2/3 din valoarea contractului, acesta s-a definitivat numai în limita cuantumului menționat și deci numai pentru cantitatea de marfă aferentă.

Raționamentul organului arbitral s-a întemeiat pe dispozițiile art. 1017 din Codul civil, text potrivit căruia „obligația sub condiție suspensivă este aceea care depinde de un eveniment viitor și incert. Obligația condițională nu se perfectează decît după îndeplinirea evenimentului". Aplicarea legislației române era justificată în speță în conformitate cu § 110 din C.G.L., fiind dreptul material al țării vînzătorului.

Prin inserarea clauzei în discuție, vînzătorul și-a rezervat deci, potrivit Hotărîrii C.A.B. nr. 217/1982, facultatea unilaterală de a face să depindă existența obligației sale de a livra marfa, total sau parțial, de confirmarea sa. Caracterul vădit neobișnuit al unei asemenea stipulații a impus organului arbitral să-i analizeze validitatea în cadrul C.G.L.

În această privință, hotărîrea citată a precizat în motivare că modul cum a fost încheiat contractul dintre părțile litigante se justifică în temeiul prevederilor din Preambulul C.G.L., care permit anumite derogări, dacă ele sînt cerute de specificul mărfii sau al livrării. În speță, a arătat, de asemenea, C.A.B., faptul că vînzătorul și-a asigurat prin clauza litigioasă posibilitatea de a verifica în termen de o lună de la semnarea înscrisului disponibilitățile la export, se încadrează în concepția Preambulului C.G.L., fiind vorba de mărfuri cu sortimente foarte variate (articole de artizanat de lemn, ceramică etc.) și de valori mici și variabile în funcție de mai multe calități.

În concluzie, întrucît facultatea de confirmare avea o rațiune economică privită ca acceptabilă conform C.G.L., clauza în discuție a fost ea însăși considerată ca valabilă,

rezultînd că obligaţia de livrare a vînzătorului s-a limitat în speţă la valoarea de circa 2/3 din preţul total prevăzut în înscrisul semnat iniţial de părţi. Ca atare, Hotărîrea nr. 217/1982 a exclus penalităţile aferente diferenţei de 1/3, respingînd deci, pretenţiile corespunzătoare ale cumpărătorului.

Împărtăşind soluţia organului arbitral, reţinem că orice clauză de confirmare ulterioară a unui contract guvernat de C.G.L. prezentînd un caracter vădit derogator de la regimul juridic uzual în materie, nu poate produce efecte decît dacă motive temeinice, deduse din specificul mărfii sau al livrării, o legitimează. În orice caz, C.A.B. are calitatea incontestabilă să exercite în această privinţă un control exigent, aşa cum a procedat şi în speţă.

dr. **O. CAPAŢÎNA**

dreptul naţional al statelor

R. F. GERMANIA : REGLEMENTĂRI GENERALE PRIVIND IMPORTUL

Din punctul de vedere al **regimului de import,** majoritatea poduselor nu sînt supuse regimului licenţelor de import ; numai circa 25% din importuri — produse considerate sensibile — sînt într-un fel sau altul restricţionate, fie prin intermediul mecanismului licenţelor, fie prin cel al diferitelor categorii de contingentări. Taxele vamale aplicabile sînt cele înscrise în tariful vamal comun al CEE, cu menţiunea că acestea fac obiectul unor reduceri eşalonate pînă în 1987, conform celor convenite cu ocazia celei de-a VII-a runde de negocieri comerciale multilaterale din cadrul GATT ; cea mai mare parte din produsele prelucrate provenind din ţări în curs de dezvoltare beneficiază de scutiri sau de reduceri ale taxelor vamale, în baza sistemului comunitar de preferinţe tarifare generalizate (SGP).

Ca şi în celelalte ţări membre ale CEE, mărfurile importate fac obiectul taxei asupra valorii adăugate (TVA) ; de asemenea, sînt întîlnite bariere netarifare similare : restricţii cantitative, taxe antidumping, diverse norme tehnice.

O serie de **reguli şi uzanţe specifice** trebuie avute în vedere de către exportatori, în funcţie de categoria de produse exportate pe piaţa vest-germană.

În cazul bunurilor de consum industriale, importatorii angrosişti preferă partizi mari de mărfuri, în scopul obţinerii unor preţuri mai avantajoase ; această orientare este întîlnită mai ales în cazurile în care importatorii sînt centrale de achiziţii ale marilor magazine sau lanţuri de magazine cu autoservire. Pentru numeroase astfel de articole, exportatorul trebuie să fie în măsură să aleagă canalele de distribuţie cele mai potrivite. În acest sens, trebuie să se ţină cont de faptul că, în general, magazinele specializate sînt reticente în a accepta să ofere spre vînzare produse deja aflate în nomenclatorul unui mare magazin sau al unui lanţ de magazine. Acestea din urmă preferă, de asemenea, exclusivitatea ; ele sînt considerate ca fiind foarte exigente în materie de preţuri şi de termene de livrare, în contextul în care comandă, deseori, cantităţi foarte importante de mărfuri. Avînd în vedere toate aceste elemente, necesitatea de a-şi nuanţa strategiile în funcţie de acestea, mulţi exportatori care doresc să se menţină şi să-şi dezvolte activitatea pe piaţă dispun de un reprezentant sau de un importator angrosist în fiecare zonă economică importantă a R.F. Germania.

Referitor la produsele agroalimentare perisabile, importatorii vest-germani preferă cumpărarea acestora în cantităţi şi calităţi stabile în timp, fără însă a fi dispuşi, în general, să accepte încheierea unor contracte pe termen lung ; de asemenea, este important să se evite în relaţiile cu aceştia variaţiile prea mari de preţuri oferite. În plus, faţă de dispoziţiile comunitare în materie, este necesar să fie respectate la import o serie de reglementări specifice, atît pe plan fitosanitar şi veterinar, cît şi pe planul marcării şi condiţionării produselor. Ca regulă generală, detailistul vest-german preferă mărfurile avînd un aspect atrăgător, fără a acorda o importanţă cu totul specială gustului produselor. Pentru produsele din carne abatoarele şi unităţile de prelucrare a cărnii trebuie, îndeobşte, să fie agreate de către Direcţiunea serviciilor veterinare.

În privinţa bunurilor de echipament, concurenţa este foarte ascuţită pe piaţa vest-germană. Ca atare, cumpărătorul potenţial acordă o importanţă precisă calităţii produselor, preţului acestora şi termenelor de livrare. Clienţii trebuie să fie vizitaţi în mod regulat ; în multe cazuri este recomandabilă prezenţa pe piaţă a unui reprezentant sau delegat permanent al exportatorului ; de asemenea, o atenţie specială trebuie acordată creării de depozite de produse, de stocuri de piese de schimb şi de reţele de service post-vînzare. Este important, în acelaşi timp, ca întreprinderea exportatoare să participe în mod regulat la expoziţiile specializate vest-germane, să nu neglijeze publicitatea în revistele tehnice şi să-şi pună de acord produsul cu normele tehnice locale ; de fapt, în acest ultim sens, este indispensabilă omologarea bunurilor de echipament de către oficiile vest-germane de control tehnic, căci utilizatorii preferă produsele care corespund regulilor tehnice naţionale chiar dacă acestea nu au un caracter imperativ.

În ceea ce priveşte **livrarea** produselor, este de subliniat faptul că exportatorii pe piaţa vest-germană trebuie să acorde o atenţie cu totul deosebită respectării termenelor de livrare, precum şi conformităţii produselor livrate cu specificaţiile cuprinse în comandă şi cu mostrele acceptate. Formalităţile incumbate de scoaterea produselor din vamă (inclusiv operaţiunile propriu-zise de vămuire) se dovedesc a fi, deseori, foarte complexe, ceea ce poate ridica o serie de probleme ; de aceea, în condiţiile în care nu dispun de serviciile unor importatori angrosişti, mulţi exportatori fac apel la serviciile unor firme specializate în domeniu (tranzitari) care, în schimbul unui comision, primesc mărfurile livrate, asigură bunul mers al operaţiunilor de vămuire şi reexpedierea coletelor către destinatarii finali.

Facturarea mărfurilor se face, de preferinţă, în mărci vest-germane, iar plata acestora poate avea loc în orice monedă convertibilă.

Uzanţele existente în domeniul **condiţiilor de plată** a mărfurilor importate diferă de multe ori faţă de cele existente în alte ţări vest-europene. Astfel, tratele sînt relativ puţin utilizate, în special datorită nivelului ridicat al taxei de timbru percepute asupra acestor instrumente de plată ; de asemenea, nu sînt foarte des utilizate creditele documentare, plata pe baza documentelor sau plata pe baza acceptării documentelor. Cel mai des, pentru efectuarea plăţii este utilizat viramentul bancar, pentru aceasta fiind necesar ca în facturi şi în celelalte documente să fie specificate în detaliu elementele bancare de identificare care să servească la virarea sumelor în cauză ; datorită faptului că, în aceste cazuri, intervenţia băncilor este limitată la transferarea fondurilor, taxele, şi comisioanele bancare sînt astfel reduse la minimum.

Conform uzanţelor pieţei, pentru plăţile imediate se acordă rabaturi de preţ, de exemplu de la 5% la 1% pentru cazurile în care plăţile sînt efectuate în 10, 20, 30 sau 45 de zile.

Recomandări suplimentare pentru exportatori. O serie de elemente suplimentare sînt considerate de specialişti ca fiind importante pentru a fi avute în vedere de către exportatorii pe piaţa vest-germană.

Astfel, în ceea ce priveşte corespondenţa, scrisorile trebuie să fie redactate, de preferinţă, în limba germană să fie scurte şi exacte. Răspunsurile către partenerii vest-germani trebuie să fie rapide (de obicei 48 de ore pentru produse a căror complexitate nu ridică probleme deosebite).

Nu se recomandă expedierea de scrisori circulare, care, de cele mai multe ori, nici nu sînt luate în considerare de către destinatarul vest-german.

Pe linia contactelor cu clientela potențială vest-germană, uzanțele indică drept cele mai avantajoase delegațiile conduse de cadre de conducere ale întreprinderii exportatoare care se deplasează pe piață în special în perioadele în care au loc tîrguri sau expoziții specializate (modalitate care evită deplasări numeroase și care, în același timp, oferă posibilitatea colectării unor informații cît mai complete asupra concurenței). Un rol important în aceste ocazii îl joacă prezentarea de mostre sau de documentații tehnice în limba germană, clare, precise și ușor de parcurs. Este util ca ofertele prezentate să cuprindă prețuri ferme franco-frontieră, în mărci vest-germane și să indice eventualele rabaturi pe care exportatorul ar fi dispus să le acorde pentru cantități importante și pentru plata imediată a produselor.

ELVEȚIA : REGLEMENTĂRI GENERALE PRIVIND IMPORTUL

Regimul de import al Elveției poate fi caracterizat drept liberal. În general, accesul produselor pe piață nu este restricționat decît într-o măsură redusă ; licențele de import sînt aplicabile în principal unui număr limitat de produse alimentare, care sînt contingentate la import. O serie de alte produse — care fac obiectul unor reglementări cu caracter netarifar (norme sanitare și fitosanitare pentru produsele agroalimentare ; norme tehnice pentru aparatele electrice ; norme de siguranță în utilizare pentru produse farmaceutice) — sînt supuse regimului aprobărilor prealabile de import.

Tariful vamal elvețian — intrat în vigoare în 1960 și structurat după nomenclatorul tarifar de la Bruxelles — cuprinde taxe vamale specifice exprimate, în general, în franci elvețieni per chintale greutate brută. Conform dispozițiilor în vigoare, mărfurile al căror ambalaj asigură o protecție suficientă împotriva deteriorărilor din timpul transportului sînt vămuite pe baza greutății brute ; în schimb, mărfurile neambalate într-un mod care să asigure o protecție suficientă împotriva deteriorărilor din timpul transportului sînt supuse unei taxe suplimentare calculate pe baza greutății nete. Faptul că un ambalaj este considerat ca suficient sau insuficient este stabilit în funcție de cerințele pe care trebuie să le îndeplinească ambalajul mărfii în timpul transportului internațional pe calea ferată.

În afara taxelor vamale, cu ocazia importului se mai percepe și o taxă statistică calculată asupra creanței vamale (taxă destinată finanțării sistemului de statistică a comerțului exterior). În plus, pentru toate tranzacțiile efectuate în interiorul teritoriului elvețian se percepe un impozit pentru circulația mărfurilor. Pentru anumite produse (bere, cereale pentru fabricarea drojdiei de bere, vinuri, alte băuturi alcoolice etc.) se percep taxe vamale suplimentare.

În aceea ce privește **documentele de expediere a mărfurilor**, în principiu este suficientă o factură comercială în 2 exemplare, fără viza consulară sau alte confirmări. Deoarece tariful vamal elvețian are la bază principiul cantitativ, indicarea în factură a valorii mărfurilor are, pentru autoritățile vamale, numai un scop statistic.

Mărfurile importate în Elveția nu trebuie, de regulă, să fie însoțite de certificate de origine (cu excepția cazurilor în care produsele sînt eligibile pentru a beneficia de reduceri sau scutiri de taxe vamale, de exemplu produsele manufacturate provenind din țări în curs de dezvoltare care beneficiază de preferințe tarifare). Totuși, indiferent de cele menționate mai sus, anumite produse trebuie să fie însoțite de astfel de certificate din motive sanitare (carne, plante) sau pentru controlul calității (vinuri superioare).

Pe de altă parte, sînt necesare certificate sanitare speciale pentru importul de ceai, bovine, animale de fermă, anumite animale domestice, carne, vînat, albine, ceară de albine și miere în faguri. Transporturile de fructe proaspete și plante de pădure trebuie să fie însoțite de certificate fitosanitare recunoscute.

Importul mostrelor este reglementat conform principiilor cuprinse în Convenția internațională pentru facilitarea importului de mostre comerciale și materiale de reclamă, la care Elveția este parte din 1954. În acest context, mostrele de valoare neglijabilă sau materialele de reclamă în cantități mici pot fi importate cu scutire de taxe vamale. Alte mostre și filmele publicitare pînă la 16 mm, beneficiază de scutire de taxe vamale pe termen de 1 an, cu condiția achitării cheltuielilor de import sub formă de cauțiune ; în acest sens, Elveția a semnat convențiile prin care au fost înființate carnetele ATA.

Tranzitul de mărfuri este permis cu condiția ca acestea să fie reexportate ca atare, nemodificate, în termenul menționat pe certificatul de tranzit. Nu se percep taxe de tranzit, însă, pentru asigurarea încasării taxelor vamale aferente în cazurile în care condițiile stabilite nu sînt respectate, este necesară depunerea unor garanții în numerar sau constituirea unei cauțiuni.

Dispozițiile pentru **etichetarea mărfurilor** diferă în funcție de produs. În principiu eticheta trebuie să cuprindă următoarele elemente : greutate și dimensiuni în sistemul metric, preț de vînzare și preț unitar, iar pentru produsele amestecate, în afara celor de mai sus, greutatea componentelor individuale.

Plata importurilor se poate efectua în franci elvețieni sau în oricare altă valută convertibilă. În general nu este agreată, ca modalitate de plată, acreditivul irevocabil.

Recomandări suplimentare pentru exportatori. Analiza uzanțelor existente pe piața elvețiană — unde posibilitatea de alegere între o multitudine de furnizori (și deci concurența) este foarte mare —, rezultă o serie de elemente care trebuie să stea în atenția exportatorilor, dintre care menționăm :

— corespondența, redactată în general în limbile franceză sau germană, trebuie să se desfășoare rapid ; nu sînt agreate scrisorile circulare ;

— mărfurile trebuie să fie însoțite, pe cît posibil, de prospecte și alte materiale de prezentare cît mai detaliate, atrăgător prezentate ;

— respectarea strictă a termenelor de livrare, precum și asigurarea de servicii post-vînzare reprezintă condiții esențiale pentru promovarea desfacerilor pe această piață ;

— de obicei prețurile de export trebuie să fie calculate în franci elvețieni franco-frontieră elvețiană.

ZIMBABWE : TAXA ASUPRA VÎNZĂRILOR

În Zimbabwe este aplicabilă o taxă asupra vînzărilor, inclusiv produselor provenind din import. Nivelul normal al taxei este de 12% și este aplicabil majorității produselor ; un nivel majorat, de 15%, este aplicabil unor produse considerate ca fiind de lux, precum unele articole de mobilier, autoturismele, aparatele electrocasnice, ceasurile.

Această taxă este calculată pe baza valorii FOB a mărfurilor importate, la care se adaugă cuantumul taxelor vamale aferente.

KENYA : UNELE MĂSURI PRIVIND IMPORTUL DE PRODUSE FARMACEUTICE

Conform unei decizii recente a autorităților din Kenya, începînd cu 1 aprilie 1982 orice import și vînzare pe piața internă a medicamentelor trebuie să facă obiectul unei cereri speciale de înregistrare a produselor respective. Criteriile pe baza cărora autoritățile competente decid eliberarea certificatului de înregistrare sînt siguranța în utilizare, eficacitatea, calitatea și prețul produselor.

Adrian CONSTANTINESCU

FABRICA DE DIAMANTE SINTETICE „DACIA"

BUCUREȘTI

vă prezintă

SPRAY-UL CU MICROPULBERI DE DIAMANT „DIA - JET"

REALIZAT prin încorporarea de micropulberi de diamant sintetic, în toată gama de granulații prevăzute în standardele internaționale (de la 0—40 microni),
ESTE FOLOSIT cu rezultate excepționale pentru operațiile de finisare și superfinisare, în cele mai diverse domenii ca :

— pregătirea probelor metalografice din carburi metalice, oțeluri, fonte, aluminiu, aliaje neferoase ;

— rodarea și superfinisarea matrițelor din carburi metalice sinterizate, oțeluri aliate, oțeluri tratate termic și termochimic ;

— șlefuiri de cristale pentru aplicații speciale (cristale pentru tehnicile cu laseri) ;

— șlefuiri de pietre prețioase și semiprețioase ;

— șlefuiri (superfinisări) de suprafețe pentru etaloane (cale, etaloane de duritate etc.).

PENTRU operațiile de debitat probe cu scule diamantate furnizorul oferă :

INHIBITORUL ANTICOROSIV „OXI STOP"

Fabrica „DACIA" furnizează și SPRAY-UL DILUANT „DILO - JET"

produs utilizabil pentru TOATĂ gama de dimensiuni a spray-ului cu micropulberi de diamant sintetic „DIA-JET".

Spray-ul diluant are proprietăți lubrifiante și capacitate mare de disipare a căldurii, favorizînd drenarea microparticulelor îndepărtate din proba ce se prelucrează.

Pentru comenzi și relații suplimentare vă puteți adresa la :

FABRICA DE DIAMANTE SINTETICE ȘI ÎNTREPRINDEREA DE MECANICĂ FINĂ

Str. Popa Lazăr nr. 9—19, Sector 3 — București, telex 10694 și 11583

Reducerea decalajelor economice, trăsătură fundamentală a progresului României (III)

ÎN CONDIȚIILE DEZVOLTĂRII SUSȚINUTE a agriculturii naționale, pe fondul transformărilor de amploare petrecute în această ramură de bază a economiei, țara noastră a înregistrat ritmuri de creștere superioare în comparație cu alte state. Astfel, în perioada 1976—1980, ritmul mediu anual de creștere a producției agricole a fost în România de 4,2%, în Cehoslovacia 2,1%, în R.D. Germană 1,2%, în Ungaria 2,3%, în U.R.S.S. 1,6%, în Austria 1,2%, în Franța 3,2%, în Danemarca 2,7%, în R.F. Germania 2,1%, în Olanda 2,7%. Ca o premisă însemnată care a făcut posibilă această evoluție se vădește reducerea față de țările dezvoltate economic a diferențelor din punct de vedere al înzestrării tehnice a agriculturii. Astfel, în domeniul folosirii îngrășămintelor chimice, decalajul față de R.D.G. s-a redus de la 5,5:1 în 1960 la 1,8:1 în 1979, iar față de Cehoslovacia de la 2,60:1 la 1,7:1. De asemenea, la înzestrarea agriculturii cu tractoare decalajul s-a redus de la 2,9:1 în 1960 la 2:1 în 1979 în cazul R.D.G. și de la 2,5:1 la 1,9:1 în cazul Cehoslovaciei.

Așa cum rezultă și din tabelul nr. 5, în procesul dezvoltării și modernizării agriculturii a avut loc și reducerea diferențelor care separau țara noastră de țările dezvoltate în domeniul randamentelor la hectar. Dacă, de exemplu, la producția medie de porumb la hectar nivelul României în perioada 1961—1965 reprezenta 58% față de cel al Franței și 37% față de Canada, în perioada 1976—1980 decalajul relativ s-a redus la 67% față de Franța și la 60,5% față de Canada.

Ca urmare a eforturilor pentru modernizarea producției și pentru practicarea unei agriculturi intensive, randamentele la hectar în agricultura românească au înregistrat creșteri sensibile. În pofida condițiilor climatice care nu au fost dintre cele mai bune, în cincinalul trecut nivelul mediu al producției la hectar a fost mai mare de 1,8 pînă la peste 4 ori decît în anii de vîrf ai economiei românești în perioada capitalismului, iar față de nivelul mediu anual al producției din cincinalul 1951—1955, producția medie anuală în perioada 1976—1980 a fost mai mare de 2,3 ori la grîu și secară, de 2,6 ori la porumb, de 2,1 ori la sfecla de zahăr și de 1,5 ori la cartofi. Creșteri mai mari de producție s-au înregistrat mai ales în ultimele trei cincinale, cînd s-a accentuat și procesul de modernizare a bazei tehnico-materiale a agriculturii. Edificatoare pentru apropierea treptată a țării noastre față de țările dezvoltate din punct de vedere al randamentelor la hectar — deși diferențele rămîn încă sensibile — sînt datele referitoare la unele culturi de bază (tabelul nr. 5). Un proces asemănător, de reducere a diferențelor față de țările dezvoltate și cu agricultură intensivă de mare randament se observă și în ceea ce privește producția pe locuitor la principalele culturi. Desigur, în compararea acestor date, ca dealtfel și a celor referitoare la randamente, trebuie să ținem seama de specificul fiecărei țări, de locul ocupat de agricultură în complexul economic național, de condițiile climatice, de structura și tendințele consumului populației în fiecare țară. Dincolo de aceste particularități, se poate spune, însă, că odată cu accentuarea procesului de modernizare a agriculturii pe baza proprietății socialiste, țara noastră reduce și trebuie să reducă treptat diferențele față de țările cu agricultură intensivă.

Aceste precizări făcute, se poate arăta că, la unele produse, România realizează deja în prezent niveluri ale producției pe locuitor egale sau superioare cu cele obținute de mai multe țări socialiste și capitaliste. Astfel, cu cele peste 900 kg cereale boabe realizate pe locuitor în România, din care 793 kg reprezenta producția de grîu și porumb, țara noastră depășește, în prezent, sensibil nivelul realizat de Cehoslovacia, Austria, Franța, U.R.S.S. (a se vedea și tabelul nr. 6). Însemnate creșteri de producție și apropieri față de țările dezvoltate s-au obținut și la plantele tehnice, precum și în zootehnie, deși în aceste domenii înregistrăm încă producții medii sub posibilitățile agriculturii noastre și sub nivelurile caracteristice unei agriculturi moderne și intensive. Dacă arătăm, de exemplu, că față de Franța decalajul relativ la producția

Tabelul nr. 5

Evoluția producției medii anuale la hectar a principalelor produse agricole (chintale)

	Grîu		Porumb		Sfeclă de zahăr		Cartofi	
	1961–1965	1976–1930	1961–1965	1976–1980	1961–1965	1976–1980	1961–1965	1976–1980
România	14,5	26,8	17,7	33,6	148,9	248,4	85,1	147,3
Canada	13,8	18,8	47,5	55,5	299	369	176	219
Cehoslovacia	24,1	40,3	26,3	45,0	270	328	115	165
Franța	29,3	45,8	30,2	50,0	378	452	172	242
R. D. Germană	31,5	41,8	19,8	40,4	208	266	166	175
R. F. Germania	33,1	47,0	34,4	57,2	379	458	247	275
Italia	21,1	26,2	32,8	65,1	327	455	104	171
Marea Britanie	40,5	50,0	—	—	342	325	229	293
Olanda	43,9	58,7	—	—	420	470	292	356
Iugoslavia	17,9	32,6	22,6	40,5	280	417	81	90
Ungaria	18,6	40,6	26,1	48,6	246	336	80	142
S.U.A.	17,1	21,5	41,7	60,2	384	451	224	295

Tabelul nr. 6

Producția pe locuitor la unele produse agricole principale

	Anii	Grîu (kg)	Porumb (kg)	Cartofi (kg)	Sfeclă de zahăr (kg)	Lapte de vacă (l)
	1965	318	309	115	158	156
România	1979	214	564	207	277	240
	1985	325	710	287	540	371
	1965	91	25	350	202	442
Austria	1979	113	179	199	286	463
	1965	898	76	106	53	423
Canada	1979	749	209	114	36	300
	1965	140	27	260	373	277
Cehoslovacia	1979	245	62	244	499	366
	1965	302	71	230	348	550
Franța	1979	363	192	133	494	595
	1965	105	—	755	323	369
R.D. Germană	1979	186	—	731	388	491
	1965	76	1,7	318	188	371
R.F. Germania	1979	130	11	143	299	392
	1965	188	64	68	175	181
Italia	1979	161	110	52	208	175
	1965	175	304	122	135	118
Iugoslavia	1979	204	455	123	267	188

pe locuitor s-a redus de la 32% la 80% la producția de zahăr și de la 28% la 40% la lapte de vacă, exprimăm, pe de o parte, tendința de apropiere față de țările cu agricultură modernă — tendință pe baza căreia țara noastră a ajuns deja sau a depășit, așa cum se vede din datele tabelului nr. 6, producția pe locuitor a multor țări dezvoltate — dar, pe de altă parte, desemnăm și cea de-a doua latură a acestui proces complex — și în anumite privințe contradictoriu — și anume necesitatea accentuării dezvoltării și modernizării agriculturii în procesul de depășire de către România a stadiului de țară socialistă în curs de dezvoltare și de transformare într-o țară socialistă mediu dezvoltată.

Actualitatea și importanța acestei sarcini se amplifică în condițiile imperativului creșterii contribuției agriculturii la acoperirea întregului necesar de consum și de materii prime pentru o serie de ramuri. În legătură cu prima latură a acestei funcții — respectiv acoperirea necesarului pentru consum — în conformitate cu prevederile programului de autoconducere și autoaprovizionare, precum și ale programului asigurării alimentației științifice, partidul pune în fața agriculturii nu numai sarcina creșterii producției, ci și asigurarea unei structuri optime a acesteia, în conformitate cu cerințele alimentației raționale.

În vederea realizării acestui obiectiv, pe baza hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului, planul cincinal actual prevede o creștere a producției agricole de 24,4—27,4%, într-un ritm mediu anual de 4,5—5%. Rolul hotărîtor în înfăptuirea acestui obiectiv urmează să-l joace sporirea mai accentuată a producției medii la hectar, domeniu în care — așa cum se vede și din tabelul nr. 5 — ne mai despart încă diferențe importante față de țările cu agricultură de înaltă productivitate. De asemenea, un rol esențial urmează să-l aibă dezvoltarea mai puternică a zootehniei atît prin creșterea efectivelor, cît mai ales prin ridicarea mai rapidă a producției medii obținute pe animal. Trebuie notat că dacă în acest domeniu, din punct de vedere al încărcăturii de animale la 100 ha teren agricol — indicator ce caracterizează potențialul zootehnic — România realizează astăzi niveluri apropiate cu cele avute de unele țări cu zootehnie dezvoltată (de exemplu la începutul anului 1981, România avea 45,5 bovine, 117 porcine și 113,7 ovine la 100 ha, niveluri apropiate sau superioare de cele ale Italiei, S.U.A., Suediei — la bovine, sau Italiei, Angliei, Japoniei, Suediei — la porcine), la producția medie pe an se înregistrează încă însemnate rămîneri în urmă ; astfel, în anul 1980, producția medie de lapte în țara noastră a fost de 1 960 litri, față de 3 185 litri în Cehoslovacia, 3 407 litri în R.D.G., 3 492 l în Austria, 3 365 l în Franța, 4 400 l în Danemarca și 4 533 l în R.F.G.

Pentru accelerarea dezvoltării agriculturii s-au luat măsuri pentru sporirea investițiilor și adîncirea acțiunii factorilor calitativi, intensivi în agricultură, pentru perfecționarea formelor de organizare și conducere a activității în această ramură. În spiritul documentelor celui de al XII-lea Congres al partidului, au fost adoptate o serie de măsuri de perfecționare a sistemului de prețuri din agricultură, a relațiilor economice dintre unitățile de mecanizarea agriculturii și unitățile cooperatiste, precum și a relațiilor și formelor de repartiție, în vederea creșterii cointeresării materiale. Au fost analizate, în spirit critic, lipsurile și deficiențele manifestate în organizarea producției și în folosirea potențialului material și uman de care dispune agricultura. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, toate măsurile adoptate în domeniul agriculturii **„creează un cadru mai bun — și organizatoric și material și politic — pentru realizarea neabătută a programului de dezvoltare a agriculturii, de înfăptuire a noii revoluții agrare, asigurînd un nou și puternic avînt al agriculturii socialiste, corespunzător cerințelor societății noastre, ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului, creșterea contribuției acestei importante ramuri a economiei naționale la dezvoltarea generală a patriei, la întărirea independenței și suveranității României“.**

În procesul înfăptuirii obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului pentru actualul cincinal va continua apropierea țării noastre de țările dezvoltate atît în ceea ce privește randamentele la hectar, cît și la producția totală și pe locuitor la produsele de bază. Astfel, nivelurile prevăzute la producția de porumb la hectar pentru anul 1985 sînt egale sau foarte apropiate cu cele obținute în prezent de Cehoslovacia, Franța și reprezintă peste 70% din nivelul Austriei, 90% din cel al Canadei și 74% din producția respectivă obținută de S.U.A. De asemenea, producția prevăzută a se realiza în 1985 pe locuitor la grîu depășește nivelul actual al Austriei și S.U.A. și se apropie foarte mult de cel al Franței, iar la sfecla de zahăr și lapte de vacă depășește nivelul actual al Cehoslovaciei, R.F.G. și Ungariei, apropiindu-se sau depășind nivelul Franței. Înfăptuirea acestor prevederi este legată de folosirea mai bună a tuturor condițiilor de care dispune agricultura noastră, de sporirea rolului și răspunderii tuturor unităților economice, a tuturor celor ce lucrează în agricultură.

Tabelul nr. 7

Indicatori ai dezvoltării sociale

		România	Austria	Cehoslovacia	Franța	R.D. Germană	R.F. Germania	Italia	Japonia	Olanda	Suedia	S.U.A.	U.R.S.S.
Speranța de viață la naștere	(ani, în 1979)	71	72	71	74	72	73	73	76	75	76	74	73
Durata medie a vieții — ani													
	— Bărbați	67,4	68	67	69,2	68,8	68,8	68,8	72,1	72	72,1	68,7	64
	— Femei	72,1	75	74	77,2	74,7	74,4	74,8	77,3	78,4	77,7	76,5	74
Numărul celor ce învață la 10 000 locuitori 1979/1980		476	...	217	...	102	...	...	...	...	...	...	176
Abonamente la radio, radioficare și televiziune, la 10 000 loc.													
	— radio, radioficare	145	275	289	330	379	362	236	571[1]	296	395	2 048[1]	544
	— televiziune	163	262	268	278	336	328	225	242	280	370	623	243
Numărul de locuitori ce revine la un medic		579	444	320	678	395	503	...	845	601	580	517	275
Locuințe date în folosință în 1979 la 1 000 locuitori		8,7	7,1	8,1	7,5	9,7	6,0[2]	2,7[2]	...	6,3	6,7	...	7,3

[1]) Numărul aparatelor
[2]) Inclusiv restaurările

Progrese în condițiile de viață

ÎNTREAGA politică a partidului de dezvoltare a economiei naționale are drept obiectiv fundamental crearea condițiilor pentru ridicarea nivelului de viață materială și spirituală al întregului popor, realizarea unei civilizații materiale și spirituale în deplină concordanță cu principiile noii orînduiri sociale.

Pe baza politicii de dezvoltare susținută a forțelor de pro-

prof. dr. Gheorghe CREȚOIU

(Continuare în pag. 21)

Producția noilor investiții — la nivelul planificat

ATINGEREA integrală, în timp cît mai scurt, a tuturor parametrilor proiectați la noile obiective de investiții puse în funcțiune reprezintă un imperativ major nu numai pentru unitățile beneficiare, ci și pentru întreaga economie națională. Pentru desfășurarea la cote ridicate a activității la noile capacități este necesară pregătirea temeinică încă înainte de punerea lor în funcțiune, prin revizuirea judicioasă a profilului lor de producție în concordanță cu evoluția cererilor beneficiarilor, pentru a evita situațiile cînd, după conectarea la circuitul productiv, parametrii proiectați nu sînt atinși, deoarece între timp cerințele pieței s-au modificat. La toate acestea se cer adăugate eforturi susținute pentru asigurarea unei aprovizionări ritmice cu materiile prime, materialele și subansamblele din cooperare necesare desfășurării ritmice a fabricației încă din primele zile ale punerii în funcțiune, pentru calificarea cadrelor și organizarea riguroasă a activității de întreținere și reparare a utilajelor tehnologice, de asigurare a pieselor de schimb necesare.

Acțiuni conjugate pentru realizarea parametrilor prevăzuți în proiecte

TOATE NOILE capacități de producție puse în funcțiune trebuie să concentreze în permanență atenția beneficiarilor, proiectanților și a organelor bancare, în vederea atingerii la vreme sau în devans a parametrilor tehnico-funcționali la toate utilajele tehnologice date în exploatare. Nerealizarea parametrilor la termenele prevăzute înseamnă pierdere pentru unitatea respectivă (nerealizarea producțiilor și a beneficiilor scontate), dar și pentru economia națională, unitatea respectivă producînd dereglări în lanț în aprovizionarea altor beneficiari cu materii prime sau produsele finite care urmau să fie realizate pe capacitățile respective și care au fost prevăzute la capitolul resurse în balanțele materiale.

Analizele efectuate la **Întreprinderea de geamuri din județul Buzău** au scos în relief că noua capacitate — secția vizori auto — din cadrul acestei unități și-a atins parametrii proiectați la termenele stabilite, și depășindu-și în continuare planul producției fizice în condițiile reducerii costurilor la 1 000 lei producție-marfă (de la 624,7 la 566,3 lei) a obținut un beneficiu suplimentar în primul trimestru al acestui an de 600 mii lei. Totodată, însă, se cere menționat și faptul că celelalte 3 noi capacități de producție puse în funcțiune din anul 1980 (geam duplex, geam prelucrat și ambalaje), nu și-au atins la termenul prevăzut nivelul parametrilor proiectați, ceea ce a condus la o nerealizare de beneficiu în sumă de peste 6 300 mii lei, numai în trim. I a.c. Care au fost **cauzele ? Ce trebuie întreprins** pentru urgentarea atingerii nivelurilor prevăzute în proiect ?

Creativitate sporită pentru reducerea importului

IATĂ CE REZULTĂ din analiza nivelului indicatorilor realizați pentru fiecare capacitate în parte :

● **capacitatea de fabricare a geamului duplex** a fost pusă în funcțiune în trim. IV. 1980, avînd ca termen planificat de atingere a parametrilor proiectați trim. II 1982. Capacitatea respectivă deși realizează și chiar depășește indicatorii fizici de producție (30 mii mp față de 22 mii) nu îi îndeplinește pe cei de eficiență economică, ca urmare a influenței nefavorabile a prețurilor în creștere față de prevederi ale materiei prime (un anumit sortiment de folie) din import. Avîndu-se în vedere costurile ridicate, peste nivelul planificat, cu care se realizează în prezent producția de geam duplex, **considerăm necesar ca unitățile de cercetare și producție din Centrala sticlei și ceramicii fine împreună cu colectivul de maiștri și ingineri din cadrul Întreprinderii de geamuri să analizeze posibilitatea asimilării foliei necesare în producția internă,** reducînd în felul acesta costurile de producție și importurile de materii prime.

De asemenea, este necesar ca **Centrala tutelară să acționeze mult mai consecvent ca pînă în prezent pentru îndeplinirea mai eficientă a atribuțiilor care îi revin în domeniul contractării cu beneficiarii a producției de geam duplex.** Acțiunile în acest sens apar dealtfel necesare și la noua capacitate de fabricare a **geamului prelucrat,** la care se cer adăugate, totodată, eforturile proprii creative ale colectivului întreprinderii pentru adaptarea mai operativă a sortimentelor la schimbările petrecute în cerințele beneficiarilor.

Colaborare mai activă pentru buna desfășuare a aprovizionării

NOUA CAPACITATE de fabricare a ambalajelor (butelii din sticlă) cu termen de punere în funcțiune în trim. I 1981 și de atingere a parametrilor în trim. I 1982, nu și-a realizat producția-marfă planificată pe primele 3 luni a.c. decît în proporție de circa 55%, iar cheltuielile planificate la 1 000 lei producție-marfă au fost depășite în această perioadă cu peste 760 lei.

Una din **cauzele** principale care a condus la înregistrarea situației prezentate a constituit-o neasigurarea la timp și de calitatea prevăzută în proiecte a matrițelor furnizate de întreprinderile de specialitate din București și Turda, fapt ce a făcut ca numai în trim. I a.c. să se înregistreze pierderi tehnologice însemnate. Datorită faptului că pentru matrițele livrate nu se furnizează și piesele de schimb ce se

uzează într-un timp mai scurt, capacitatea de producție a lucrat la parametrii mai scăzuți. Trebuie arătat însă că nici beneficiarul nu a acționat în suficientă măsură pentru a recondiționa piesele uzate în vederea desfășurării normale a procesului de producție. Pe de altă parte, uzarea rapidă a matrițelor s-a datorat în special faptului că unitatea nu a luat măsuri în vederea aprovizionării la timp cu lubrifianții necesari pentru ungerea acestora.

Pentru înlăturarea neajunsurilor semnalate **se impune desfășurarea unor acțiuni conjugate din partea furnizorilor pentru livrarea la vreme și conform prevederilor din documentații a matrițelor necesare, precum și a specialiștilor din întreprindere pentru punerea la punct a tehnologiilor de recondiționare a pieselor acestora** și de prevenire a uzurii lor premature, ridicarea calificării cadrelor etc. Din analiza efectuată la întreprindere, a rezultat ca fiind nejustificat de lung termenul propus centralei pentru atingerea parametrilor proiectați la această capacitate (trim. IV 1982) avîndu-se în vedere că măsurile preconizate (aprovizionarea cu matrițe și lubrifianți) se pot realiza chiar de la începutul acestui trimestru.

Din datele prezentate reiese că neatingerea parametrilor proiectați la cele 3 capacități de producție se datorește și unor cauze obiective dar în special unor cauze subiective care puteau fi din timp înlăturate de conducerea unității cu sprijinul mai activ al centralei și al Ministerului Industriei Ușoare. Avînd în vedere că întreprinderea beneficiază și în prezent de importante fonduri de investiții, că aici urmează a fi puse în funcțiune noi capacități de producție, în această unitate se cer adoptate în mod operativ măsurile capabile să asigure folosirea la maximum a capacităților de producție existente, realizarea întocmai a parametrilor tehnico-economici planificați ai fiecărei secții, fiecărei instalații și mașini pusă în funcțiune.

M. PODARU
director al sucursalei județene Buzău a Băncii de investiții

Adaptarea operativă a noii producții la cerințele beneficiarilor

În cadrul **Întreprinderii de prelucrare a lemnului Pucioasa** noua investiție (Fabrica de mobilă Pucioasa), care a avut ca termen inițial planificat de punere în funcțiune luna septembrie 1979 a fost conectată la circuitul productiv cu o întîrziere de 12 luni. Dar, la punerea în funcțiune au rămas de executat în continuare o serie de lucrări conexe în valoare de 2 178 mii lei. Totodată, comisia de recepție a noii capacități a indicat să se procedeze la reconsiderarea prin echivalare a parametrilor proiectați stabiliți inițial, întrucît sortimentul producției ce poate fi în prezent realizat pe utilajele tehnologice puse în funcțiune s-a schimbat față de prevederea inițială, în funcție de evoluția cererii beneficiarilor, de la garnituri „Miraj" la garnituri „Narcisa".

În continuare, după punerea în funcțiune, sortimentul de producție garnituri „Narcisa" a fost din nou schimbat în garnituri „Lira I" și „Lira II", pentru care însă nu au fost stabiliți, în acest caz prin echivalare, noi parametrii tehnico-economici ai utilajelor tehnologice date în folosință.

Indicatorii tehnico-economici ai investiției aprobate prin Hotărîrea nr. 40/20 09 1977 a M.E.F.M.C. au fost prevăzuți a fi realizați în 3 și 4 trimestre de la punerea în funcțiune, situația lor fiind la data de 31 dec. 1981, data expirării termenului planificat de atingere a lor, următoarea : ● producția de realizat în 3 trimestre de la punerea în funcțiune fabricată în proporție de 39 la sută, ● producția de realizat în 4 trimestre de la punerea în funcțiune, realizată în procent de 47%, ● cheltuielile planificate la 1 000 lei producție de realizat în patru trimestre de la punerea în funcțiune, depășite cu 24 procente, ● beneficiul și rentabilitatea prevăzute neîndeplinite.

Avîndu-se în vedere schimbarea sortimentației de producție, planul C.S.P. și indicatorii în anul 1981 au fost stabiliți la niveluri diferite față de cei din proiectul investiției, dar nici aceștia nu au fost realizați : producția industrială 71%, productivitatea muncii 76%.

Cauzele care au condus la nerealizarea indicatorilor proiectați au fost în principal următoarele :

1 Investiția a fost proiectată inițial să execute garnituri de mobilă lustruită „Miraj", pentru care în fabrica din Pucioasa trebuie să se facă numai asamblarea semifabricatelor și a fabricatelor furnizate de fabrici specializate din țară pentru diverse subansamble ale garniturii „Miraj". Prin schimbarea sortimentației în garnitura „Narcisa" și în 1981 în garnituri „Lira I" și „Lira II", fabrica din Pucioasa a fost nevoită să-și procure suplimentar față de prevederile proiectului o seamă de utilaje pentru efectuarea unei serii de operațiuni tehnologice de confecționare a subansamblelor noilor garnituri pe care trebuia să le fabrice ca : debitarea panourilor precomprimate, furniruire, încleiere, asamblare și altele, în timp ce alte utilaje primite pentru investiția inițială, a căror valoare se ridică la 2 336 mii lei, au devenit neutilizabile. De aici o serie de neajunsuri încă nesoluționate în totalitate, legate de procurarea setului complet de utilaje cerute de noua tehnologie și de existența unor mașini nefolosibile, care încarcă costurile.

2 Necunoașterea nivelului noilor parametri la care trebuie să se ajungă în noua situație, deoarece nici pînă în prezent nu au fost reconsiderați indicatorii tehnico-economici aprobați inițial, cu toate că legislația prevede că, dacă după punerea în funcțiune se schimbă sortimentația, trebuie ca în mod operativ indicatorii economici să fie echivalați.

3 Existența investițiilor „de completare" rămase nefinalizate. Pentru recuperarea cît mai grabnică a restanțelor și încadrarea în nivelul proiectat la toți parametrii la Fabrica de mobilă Pucioasa, se impune adoptarea de urgență a unor **măsuri** care să asigure :

● definitivarea operativă de către M.E.F.M.C. a sortimentației de fabricat și dotarea corespunzătoare cu mașini a tehnologiilor respective, avînd în vedere că actualmente fabrica nu mai primește prefabricate și semifabricate conform concepției inițiale a proiectului care a stat la baza investiției ;

● echivalarea producției inițiale în noua producție cu sortiment schimbat și stabilirea de către M.E.F.M.C. a noilor parametri care rezultă, urmînd ca, pe această bază, C.S.P. să elaboreze sarcini de plan la nivelul indicatorilor nou aprobați ;

● punerea în funcțiune a investițiilor conexe nerealizate.

Desigur, pe viitor se impune ca centralele industriale respective și ministerul de resort să fundamenteze mai temeinic, pe baza unor studii aprofundate de marketing și prognoză, profilul noilor capacități de producție, pentru a evita modificări ulterioare de acest gen, care presupun risipă de timp și de resurse.

Miltiade GEORGESCU
director al Sucursalei județene Dîmbovița a Băncii de investiții

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

Eforturi sporite pentru realizarea integrală a planului la producția de cărbune

ÎN SCOPUL realizării sarcinilor stabilite și a recuperării restanțelor la producția de lignit — materia primă necesară termocentralelor pentru producția de energie electrică — au fost desfășurate în acest an acțiuni de amploare la care participă, pe lîngă unitățile Ministerului Minelor, importante efective de lucrători și utilaje aduse din multe județe ale țării. Eforturile sînt concentrate spre bazinul Gorjului, unde ponderea o dețin combinatele miniere Motru și Rovinari, al căror volum de activitate reprezintă 76,6% din totalul producției de cărbune programate pentru acest an. Prezentăm în cele ce urmează o analiză a realizării producției de cărbune planificată la Combinatul minier Motru, a cărui activitate se desfășoară în cadrul a 3 mari întreprinderi productive, atît în subteran (la subunitățile întreprinderilor miniere Motru și Jilț), cît și în cariere (Lupoaia și Jilț sud) și microcariere (la toate cele 3 întreprinderi).

De ce decalaje între prevederi și realizări ?

ANALIZA ACTIVITĂȚII de extracție a cărbunelui desfășurată în unitățile combinatului în acest an pune în evidență că :

1 La încheierea semestrului I a.c., la minele Horăști, Lupoaia, Roșiuța și Motru-Vest, producția planificată de cărbune era îndeplinită și depășită (cu 5—21 procente). În același timp la minele Leurda și Ploștina din cadrul I.M. Motru nu s-a reușit să se realizeze planul de producție din cauza condițiilor mai grele în care au funcționat unele abataje. Tot cu deficit de producție se înscria și activitatea din subteran de la Întreprinderea minieră Jilț ca urmare a lipsei liniei de front de lucru, consecință directă a neexecutării în anii anteriori a lucrărilor de deschidere și pregătire. Din cauza timpului nefavorabil, ca și a lipsei unor utilaje planul nu s-a realizat nici la microcarierele Întreprinderii miniere Motru.

2 La încheierea semestrului I, a.c. mina Ploștina recuperase restanța înregistrată, în timp ce la mina Leurda înrăutățirea condițiilor de zăcămînt la unele fronturi de lucru și lipsa de efective cu calificarea necesară a făcut ca situația din primul trimestru să se mențină. În plus, epuizarea unui abataj frontal la Roșiuța și neînlocuirea lui la termenele fixate cu un altul a făcut ca și această mină să apară cu realizări situate sub plan. Planul pe total activitate desfășurată în cadrul Întreprinderii miniere Motru s-a realizat însă ca urmare a aportului substanțial pe care l-a adus în cursul celui de al doilea trimestru al anului exploatarea din microcariere. Greutățile provocate de condițiile de zăcămînt — dar și lipsa de fermitate în adoptarea unor măsuri adecvate la Întreprinderea minieră Jilț — au făcut ca realizarea planului de producție să nu fie posibilă în subteran. La această întreprindere, la activitatea de suprafață — în special la cariere unde au avut loc multe defecțiuni în funcționarea excavatoarelor, cauzate în cea mai mare parte de ruperea covoarelor de la benzile transportoare — s-a înregistrat, de asemenea, o rămînere în urmă. Aceleași cauze au determinat și nerealizarea producției la cariera Întreprinderii miniere Lupoaia. Toate aceste neajunsuri au concurat la situarea sub plan a realizărilor în producție obținute pe total combinat la finele primelor 6 luni ale acestui an.

3 La sfîrșitul decadei a doua a lunii august a.c. se menținea un decalaj între prevederi și realizări la minele Leurda și Roșiuța, iar acestora li se adaugă mina Horăști. De aceea, este necesar ca în toate cele trei mine, atît întreprinderea cît și combinatul, să adopte și să urmărească aplicarea de măsuri corespunzătoare pentru refacerea și ridicarea potențialului de producție la nivelul sarcinilor stabilite. Măsuri asemănătoare sînt necesare la activitatea din subteran de la I.M. Jilț, în timp ce la carierele din Jilț și Lupoaia, odată cu îmbunătățirea vremii (în lunile iulie-august cantitățile de apă căzute în urma ploilor au fost foarte mari și au împiedicat efectiv activitatea în unitățile de suprafață) sînt condiții pentru redresarea situației atît la producția de lignit cît și la descopertă.

În cadrul combinatului, sarcina cea mai mare de producție o are în acest an Întreprinderea minieră Motru (46,5 la sută), care exploatează cărbunele din subteran prin minele Horăști, Leurda, Ploștina, Lupoaia, Roșiuța și Motru-vest, precum și din microcarierele Valea Racilor și Ploștina, ponderea producției programate a fi extrasă din subteran fiind de 92 la sută, iar din microcariere — 8 la sută.

Întreprinderea minieră Motru este principalul furnizor de materie primă pentru termocentrala Işalnița. Dezvoltarea ei a cunoscut pe parcursul anilor creșteri însemnate de producție. Față de anul 1970, cantitatea de cărbune extras a crescut în anul 1975 cu 80 la sută, iar în anul 1980 cu 220 la sută. Acest nivel se menține și pe parcursul actualului cincinal, cu toate că condițiile de zăcămînt s-au îngreunat (pătrunderea lucrărilor în profunzime, apariția zonelor cu nisipuri acvifere, creșterea distanțelor de transport etc.). Aceasta a fost posibil ca urmare a punerii în exploatare a unor linii de front mereu crescînde, rezultate din executarea unui volum însemnat de lucrări de deschidere și pregătire, precum și prin valorificarea rezervelor de la limita zăcămîntului. Întreaga activitate de extracție a cărbunelui este mecanizată.

În activitatea din subteran, punerea în funcțiune a noi locuri de muncă și obținerea avansărilor planificate au o importanță deosebită în realizarea sarcinilor. Să vedem care a fost situația, în această privință, în lunile semestrului I. Se poate constata o variație mare de la o lună la alta atît a numărului mediu de abataje, cît și a vitezelor medii lunare de înaintare, nivelul primului indicator fiind direct influențat de săparea lucrărilor miniere de pregătire, respectiv de realizarea liniei de front de lucru, cît și de preocuparea pentru asigurarea la timp a dotației necesare (se cunoaște că odată cu terminarea unui abataj, urmează operațiunile de demontare a complexului, revizia și montarea într-un nou loc de muncă), iar nivelul celui de-al doilea indicator este rezultatul modului în care brigada își organizează lucrul, a stării tehnice a susținerii, a condițiilor de zăcămînt.

În perioada analizată, 30 la sută din abatajele frontale ale I.M. Motru au realizat o înaintare lunară sub 30 m, iar 60 la sută din abatajele montate sub 60 m — care trebuie considerată o limită minimă a avansărilor cu o dotație modernă.

Cauzele care au condus la această situație sînt printre altele :

a) **nerealizarea unui volum de lucrări de pregătire și deci nepunerea în funcțiune a numărului necesar de abataje** conform prevederilor din programul general de exploatare, îndeosebi la minele Horăști, Leurda și Roșiuța ;

b) **slaba preocupare pentru executarea la timp a lucrărilor de asecare** în zonele de nisipuri acvifere, cu deosebire la minele Horăști și Ploștina, precum și neefectuarea lucrărilor de gospodărire a apelor, care au pătruns în abataje provocînd mari greutăți în extracția lignitului și în funcționarea circuitului de benzi la abatajele 3/11 și 4/11 mina Leurda ;

c) **organizarea necorespunzătoare a reviziilor și reparațiilor la utilajele conducătoare**, cît și la circuitele magistrale la minele Leurda și Roșiuța, precum și numeroasele defecțiuni care au condus la un număr de peste 5 000 ore de nefuncționare în activitatea combinelor de înaintare, a complexelor de abataj și a transportoarelor, cauzate de reparațiile accidentale și care reprezintă circa 80 la sută din totalul orelor de întreruperi ;

d) **lipsa personalului necesar atacării la capacitate a fronturilor de lucru** și în special insuficiența personalului calificat (atît minier cît și electromecanic) la majoritatea abatajelor, pentru a se ajunge la formațiile tip (15 posturi X 3 schimburi = 45 posturi pe zi) pentru o lungime de front de 80 m. În momentul de față, pe total întreprindere se înregistrează un deficit de 300 muncitori de diferite calificări dar în special mineri, ajutori mineri și electrolăcătuși) ;

e) **condițiile de zăcămînt dificile** în care au funcționat unele abataje.

Viteza de înaintare în abataje poate fi substanțial sporită

PENTRU OBȚINEREA producției prevăzută a fi extrasă din subteran. Întreprinderea minieră Motru dispune de o dotație corespunzătoare constînd din 38 complexe de susținere mecanizată și 54 combine de înaintare. Din acestea sînt folosite 37 complexe (în funcțiune, în demontare-montare, revizie, unul fiind în reparație capitală) și 46 de combine de înaintare (4 fiind imobilizate și 4 în rezervă). Indicii de utilizare intensivă și extensivă la combinele de abataj (aferente complexelor) sînt de 32 și respectiv 87,6, iar la combinele de înaintare de 1,78, respectiv 84,9.

Pentru ca în perioada imediat următoare rezultatele din abatajele frontale să se îmbunătățească, respectiv să crească viteza medie lunară și în final productivitatea muncii, întreprinderea are în vedere și va trebui să insiste în mod deosebit pentru transpunerea integrală în practică a următoarelor măsuri :

● asigurarea condițiilor tehnico-materiale și organizatorice necesare pe toate fronturile de lucru pentru obținerea unor viteze de avansare în lucrările de pregătire și abataje corespunzător gradului de mecanizare a operațiunilor din subteran prin : **acoperirea cu efective de lucrători a fronturilor de lucru în mod egal pe toate schimburile, prin redistribuirea personalului indirect productiv,** îndeosebi la abatajele cu condiții mai dificile de lucru ; **reducerea duratei de alimentare și montare** la combinele de înaintare și complexele mecanizate de abataj; valorificarea experienței cîștigate la unele abataje unde montajul s-a realizat în 12—15 zile față de altele la care perioada de montaj s-a prelungit pînă la 25—30 zile în special din cauza lipsei de organizare la transport; **executarea, conform graficelor aprobate, a lucrărilor de revizie, întreținere și reparație a utilajelor** fără a se mai face amînări, de cele mai multe ori nejustificate ;

● **realizarea lucrărilor de asecare,** precum și a celor necesare gospodăririi apelor din subteran așa cum sînt prevăzute în proiectele aprobate, pentru eliminarea erupțiilor și împiedicarea pătrunderii acestora în lucrările miniere (în special la abatajele frontale) — analizarea la fiecare mină a suprafețelor ce urmează a fi afectate de exploatarea subterană, luîndu-se măsurile necesare pentru drenarea apelor, în vederea nepătrunderii acestora în mină ;

● extinderea lucrărilor de cercetare pentru orientarea optimă a abatajelor în scopul **evitării interceptării deranjamentelor tectonice** (subțieri de strate, lentile de borchiș, falii etc.), operațiuni ce trebuie executate de echipele specializate de care întreprinderea dispune ;

● **generalizarea acordului global** la operațiunile de demontare-montare a complexelor mecanizate și la minele Horăști și Roșiuța ;

● **îmbunătățirea aprovizionării** brigăzilor cu cele necesare unor intervenții operative în cazul apariției defecțiunilor electromecanice (piese de schimb la combine și transportoare piese care au un grad mai mare de uzură și pot fi înlocuite operativ în subteran etc.);

● **intensificarea cursurilor de calificare** a muncitorilor. În semestrul II vor trebui calificați cîte 50 de muncitori la minele Leurda și Horăști, unități care resimt cel mai mult lipsa de cadre, în special calificate ;

● extinderea atelierului electromecanic al întreprinderii (lucrare în curs de execuție) ca și îmbunătățirea activității în atelierele fiecărei mine în parte, pentru crearea posibilităților de realizare a unor revizii și reparații de calitate superioară ;

● **creșterea gradului de disciplină** a forței de muncă și stabilitate, eliminarea absențelor din cadrul formațiilor de lucru. Aceasta cu atît mai mult cu cît în cursul semestrului I gradul de folosire a timpului de lucru a fost de numai 94,17 la sută, înregistrîndu-se un număr relativ mare de absențe pe total întreprindere.

Înfăptuirea tuturor măsurilor preconizate va conduce în mod nemijlocit la creșterea vitezelor de lucru în abataje, la realizarea productivității planificate, în final la obținerea unei producții sporite de cărbune. Pentru aceasta este necesar ca atît Combinatul minier Motru, cît și Ministerul Minelor prin compartimentele sale specializate, să sporească contribuția adusă la rezolvarea problemelor cu care se confruntă unitățile combinatului și ale I.M. Motru, astfel încît la finele acestui an unitățile respective să realizeze integral producția planificată de cărbune.

Nicolae DIMITRESCU

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Beneficii peste plan

ÎN CURSUL semestrului I a.c., cea mai mare parte a întreprinderilor și a unităților din M.E.F.M.C. au îndeplinit și chiar depășit planul de beneficii, astfel că pe total depășirea (pe sold) se ridică la aproape 40 mil. lei. Pe sectoare de activitate, cele mai substanțiale beneficii peste plan s-au înregistrat la silvicultură (peste 14 mil. lei), industrie (13,6 mil. lei), comerț exterior (7,5 mil. lei), proiectare-cercetare (6,5 mil. lei) ș.a.

La activitatea de **silvicultură,** toate cele 41 inspectorate silvice județene au înregistrat depășirea sarcinilor de beneficii, ceea ce a permis constituirea surselor pentru fondul de dezvoltare economică, pentru construcții de locuințe, pentru acțiuni sociale, pentru participarea oamenilor muncii la beneficii, pentru premiere. La **activitatea industrială,** 148 întreprinderi (dintr-un total de 168) au realizat și depășit planul de beneficii. Principalii factori care au determinat aceste rezultate favorabile sînt : a) depășirea planului producției marfă vîndută și încasată (111 mil. lei pe total M.E.F.M.C., din care 38 mil. lei la C.E.L. 11 mil. lei la C.M.C. 45 mil. lei la C.U.P.S. etc.); b) economii la cheltuielile care se suportă direct din rezultatele financiare (cu o sumă totală de 86 mil. lei, din care 14 mil. lei la cheltuielile cu pregătirea cadrelor și practica în producție, 2 mil. lei la cheltuielile pentru reparațiile clădirilor și altor fonduri fixe, economii la cheltuielile de protocol etc.). Printre măsurile organizatorice luate de minister în vederea creșterii eficienței remarcăm cele privind debitarea, derularea și prelucrarea lemnului în ordinea vechimii (la Centrala de exploatare a lemnului), înlocuirea sitelor metalice cu site de cauciuc la ciururile vibratoare spre a se mări productivitatea și a se reduce consumul de energie electrică (la Centrala de exploatare industrială a agregatelor, minerale pentru construcții), asigurarea funcționării normale a liniilor de 3 000 t/zi clincher și intensificarea expediției paletizată a cimentului (la Centrala cimentului).

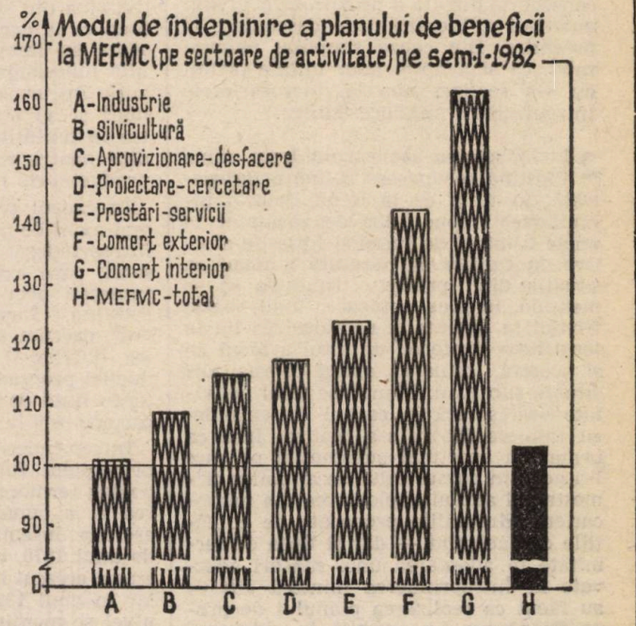

La activitatea de **cercetare-proiectare,** toate cele 6 institute din subordinea ministerului au înregistrat beneficii peste plan din reducerea costurilor prestațiilor facturate și încasate, sau din creșterea volumelor de prestații facturate.

În industria metalurgică

Priorități în diminuarea consumurilor energetice

ÎN CONDIȚIILE unor mutații calitative în dezvoltarea industriei metalurgice, sporirea producției de oțeluri, în special a celor superioare, trebuie să se realizeze cu consumuri cît mai reduse, printr-o valorificare maximă a resurselor. De altfel, experiența pe plan mondial arată că, în numeroase țări, volumul resurselor energetice noi afectate acestei ramuri are o tendință de scădere, peste 60-70% din necesarul de energie și combustibil fiind acoperit prin valorificarea și reutilizarea resurselor existente în circuitul producției. Iată de ce, în ultimii ani, specialiștii, cadrele de decizie din industria metalurgică au depus un amplu efort de depistare a acelor soluții, care să asigure nu numai încadrarea în sarcinile minime planificate, ci chiar o reducere substanțială a consumului de energie și combustibil.

După cum se știe, în siderurgie procesele tehnologice se desfășoară la temperaturi înalte, necesitînd consumuri mari de combustibil și energie electrică, fiind considerate din acest punct de vedere procese „energo-intensive". Cum producția de oțel a crescut în ultimii 5 ani de aproape 1,3 ori, siderurgia românească a fost confruntată cu o serie de probleme legate de necesitatea reducerii mai accentuate a consumului de energie electrică și combustibil pe tona de oțel, începînd cu cele de ordin tehnic (introducerea unor noi tehnologii mici consumatoare de energie, modernizarea celor existente) și terminînd cu cele organizatorice.

■

ÎNAINTE de toate se cuvine a fi menționată **orientarea spre schimbarea structurii producției de oțel prin dezvoltarea noilor capacități și reprofilarea treptată a celor existente pe tehnologii care necesită consumuri energetice mai reduse în faza de elaborare.** Studiile și cercetările întreprinse de specialiști au demonstrat că, la nivelul combinatelor siderurgice, curba consumurilor energetice atinge un punct maxim în faza de elaborare, ceea ce ne-a și determinat să gîndim și să elaborăm tehnologii cu consumuri reduse tocmai în această fază a procesului de producție. În acest context, a crescut ponderea oțelului de convertizor și a oțelului electric, în detrimentul oțelului Martin, al cărui proces de elaborare atinge cel mai ridicat consum energetic global. De altfel, după 1985 oțelăriile Martin vor dispare, ele fiind înlocuite cu oțelării cu convertizor cu insuflare de oxigen. Prin schimbarea acestei optici în ceea ce privește structura producției de oțel, s-a diminuat consumul de energie și combustibil cu aproape 15 la sută față de perioadele anterioare, urmînd ca în perspectivă acesta să se reducă cu încă 10-15 la sută.

În cadrul acestei ample acțiuni, măsurile întreprinse au vizat, în principal, **aplicarea unor tehnologii moderne de înalt randament și totodată mici consumatoare de energie și combustibil.** Între acestea se cuvine să menționăm : creșterea ponderii turnării continue a oțelului folosind căldura fizică a oțelului lichid (de la 0,2% în 1975 la 18,5% în 1981) ; aplicarea tehnologiei de stingere uscată a cocsului și introducerea bigazului (gaz furnal + gaz metan) la cuptoarele de încălzire a laminatelor, prin care a fost posibilă recuperarea și valorificarea gazului de furnal și de cocs în proporție de 97% ; folosirea încărcăturii calde în cuptoarele de încălzire de la laminoare în proporție de 80% etc.

În același timp au fost luate unele **măsuri de îmbunătățire a dotării tehnice existente, în special în direcția modernizării capacităților în funcțiune.** Este cazul modernizării și creșterii capacității furnalelor existente și construcția unor furnale de mare capacitate de 1 700, 2 700 și 3 500 mc ; dotarea cu preîncălzitoare de aer de combustie și cazane recuperatoare ale cuptoarelor industriale pentru producerea aburului și a apei calde ; dotarea oțelăriilor electrice cu cuptoare de mare capacitate de 50 și 100 tone cu insuflare de oxigen ; îmbunătățirea etanșării aparatelor de încărcare la furnale, a ușilor de la bateriile de cocsificare și încărcare „fără fum" a acestora în vederea reducerii pierderilor de gaz brut de furnal etc., prin care s-a asigurat o diminuare a consumurilor energetice cu aproape 20% față de 1975.

Paralel cu aceasta, atenția specialiștilor a fost îndreptată spre **recuperarea resurselor energetice refolosibile,** acționîndu-se pe trei direcții principale și anume :

— creșterea continuă a căldurii refolosibile în procesul tehnologic prin sporirea temperaturii aerului de combustie (este în curs de aplicare preîncălzirea combustibililor gazoși cu putere calorifică redusă, precum și a încărcării cuptoarelor cu lingouri calde) ;

— dotarea cu cazane recuperatoare a tuturor instalațiilor care se pretează la aceasta, începînd cu stingerea uscată a cocsului și pînă la cuptoarele de încălzire și de tratament termic pe tot fluxul tehnologic (pentru fluidele obținute la temperaturi scăzute sînt în curs de execuție unele pompe speciale de căldură) ;

— elaborarea unor noi procedee tehnice pentru valorificarea căldurii fizice a produselor, ca de exemplu aglomeratul feros și diverse laminare.

■

URMĂRIREA atentă a consumurilor de energie electrică și combustibil reliefează totuși un nivel încă ridicat atît în raport cu cel înregistrat pe plan mondial, cît și cu posibilitățile tehnice concrete existente în industria siderurgică românească, precum și în alte sectoare de activitate. Pornind tocmai de la aceste considerente și în conformitate cu prevederile Decretului Consiliului de Stat privitor la raționalizarea consumurilor energetice, oamenii muncii, specialiștii, factorii de decizie din combinatele și întreprinderile siderurgice au stabilit pentru perioada următoare un amplu program de reducere a consumului energetic, cu termene și responsabilități concrete, a cărui finalitate economică se va resimți încă în acest an. Astfel, pentru 1982 au fost prevăzute modernizarea cuptoarelor în funcțiune de la Reșița, Galați, Roman și altele, precum și a cuptoarelor laminoarelor și de tratament termic din combinatele siderurgice, ceea ce va conduce în final la economisirea a peste 180 000 tcc.

Pentru perioada următoare, pînă în 1985, a fost elaborată o linie strategică generală de reducere a consumurilor energetice, pornind de la realizările obținute pînă în prezent și, în special, de la necesitatea modificării în continuare a structurii producției de oțel. Principalele direcții de acțiune se referă la :

● **dezafectarea unor capacități de producție (laminoare de tablă și furnale mici cu consumuri energetice mari)** și prelucrarea producțiilor respective pe noile capacități ;

● **extinderea turnării continue a oțelurilor și programarea funcționării oțelăriilor electrice cu mai multe cuptoare ;**

● **preîncălzirea combustibililor și a aerului de combustie în preîncălzitoare mixte** la cauperele furnalelor și laminorul Slebing de la Galați și a șarjelor de cărbuni la bateriile de cocsificare.

Se estimează că, prin aplicarea acestui complex de măsuri consumul specific integrat de combustibil pe tona de oțel brut va scădea de la 896 kgcc/t în 1980 la 865 kgcc/t în 1985 și respectiv 825 kgcc/t în 1990. Numai pînă la sfîrșitul acestui cincinal reducerea consumului specific va echivala cu o economie de 527 mii tcc.

În ceea ce privește recuperarea resurselor energetice refolosibile măsurile preconizate, multe din ele aplicate încă din anii anteriori (stingerea uscată a cocsului la combinatul siderurgic Galați, în recuperarea căldurii fizice prin punerea în funcțiune a preîncălzitoarelor mixte ale cazanelor recuperatoare la cuptoarele laminoarelor de la Combinatul de oțeluri speciale Tîrgoviște, Întreprinderea de țevi Roman, Combinatul metalurgic Cîmpia Turzii și a pompelor de căldură la combinatul siderurgic Călan), vor contribui la creșterea cu 60%, în 1985 a gradului de recuperare a acestor resurse față de 1981, cu ajutorul cărora se va acoperi aproximativ 52-55% din necesarul de consum.

Se poate aprecia că în acest fel consumurile de energie și combustibil în industria metalurgică se vor reduce pe total cu 25-30%, înscriindu-se astfel în nivelurile planificate și contribuind în mare măsură la eliberarea unei importante cantități de resurse energetice primare care să poată fi utilizate eficient în alte sectoare de activitate.

Zeno BORLOVAN
director în Ministerul Metalurgiei

Pregătirea și organizarea exemplară a campaniei agricole de toamnă

EXPERIENȚA unităților agricole fruntașe arată că problemele de conducere și organizare sînt tot atît de importante ca și baza tehnico-materială, ca și forța de muncă, ca și pămîntul, deoarece fără o bună conducere și o organizare temeinică, nici ceilalți factori nu pot fi puși deplin în valoare. Realitatea atestă că baza tehnico-materială (îngrășămintele, erbicidele, carburanții, tractoarele și mașinile agricole) — sporită corespunzător fiecărei etape de dezvoltare — costă din ce în ce mai mult, printre altele și ca urmare a crizei mondiale a energiei. În schimb, **o bună conducere și organizare reușește să sporească rezultatele economice** uneori în mod spectaculos, cu cheltuieli destul de reduse, constituindu-se ca una dintre cele mai rentabile investiții.

Valențele ei trebuie să se manifeste pe deplin acum, cînd începe perioada de vîrf a lucrărilor din agricultură — campania de toamnă.

Desfășurarea ei exemplară necesită măsuri organizatorice deosebite pentru ca recoltarea, transportul și depozitarea producției să fie făcute în timp scurt și fără pierderi. Agricultura dispune pentru această campanie de toamnă de peste 117 000 de tractoare, circa 47 000 de combine, 1 659 dislocatoare și 1 442 combine pentru recoltat sfecla de zahăr, 996 mașini de scos cartofi și 1 847 combine pentru recoltat cartofi, peste 23 000 de semănători pentru păioase — dotare tehnică îndestulătoare pentru executarea lucrărilor în perioadele optime stabilite.

Într-un timp scurt, toate roadele acestei toamne vor trebui adunate și puse la adăpost, evitîndu-se orice pierderi, pentru a se asigura o bună aprovizionare a populației cu produse agroalimentare și a industriei cu materii prime.

Dacă recoltatul **inului pentru ulei** s-a încheiat, mai sînt importante suprafețe cultivate cu in pentru fibră ce se impune a fi recoltate grabnic. În județele Suceava, Harghita, Covasna, Sibiu, Cluj, Bistrița-Năsăud și Mehedinți, suprafața recoltată reprezintă între 17 și 60% din cea programată. Asemănător se prezintă situația și la cultura de fasole pentru boabe în ogor propriu ; în zona I de favorabilitate procentul mediu de recoltare este doar de 82% și doar trei județe (Constanța, Tulcea și Buzău) au terminat lucrarea.

Floarea-soarelui fiind o cultură premergătoare pentru cereale păioase, un accent deosebit este necesar să se pună pe **eliberarea imediată a suprafețelor nerecoltate.**

În prima lună de toamnă, programul privind **sfecla de zahăr** prevede recoltarea a circa 23% din întreaga suprafață ocupată cu această plantă. Printr-o temeinică organizare a muncii, prin respectarea graficelor de recoltare și livrare, recoltatul se poate încheia în ultima decadă a lunii octombrie. Corelarea capacității de recoltare cu cea de transport va contribui la reducerea pierderilor cauzate de depozitarea în cîmp. O valorificare eficientă a producției de sfeclă de zahăr presupune și **strîngerea, depozitarea și însilozarea coletelor** — excelent nutreț, cu valoare energetică de prim rang, în furajarea taurinelor pentru lapte.

Ținînd seama de condițiile de climă din prima parte a acestui an, se poate spune că rolul hotărîtor în obținerea unei recolte bune la cerealele păioase în multe unități agricole l-a avut realizarea la timp și de calitate corespunzătoare a însămînțărilor de toamnă și a arăturilor adînci. Rezultatele din acest an demonstrează că, indiferent de condițiile de climă, dacă se lucrează bine se pot obține recolte bune.

Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., va trebui să obținem, în 1983, o producție de cereale păioase de 10,5—11 milioane tone — grîu, secară, orz, ovăz. De la aceste obiective este necesar să pornim în stabilirea măsurilor, în efectuarea lucrărilor din toamna acestui an pentru producția de cereale păioase.

În acest sens, atît la nivel central, cît și la nivelul județelor, municipiilor, orașelor și comunelor, al unităților agricole de stat și cooperatiste au fost întocmite **programe de măsuri** în vederea executării în perioade optime și de bună calitate a tuturor lucrărilor agricole din campania de toamnă. O atenție deosebită se acordă corelației ce trebuie să existe între volumul lucrărilor ce urmează a fi executat, necesarul de mijloace mecanice, vitezele zilnice și termenele de execuție, pe de o parte, și asigurarea mijloacelor de transport și a spațiilor de depozitare a produselor, pe de altă parte.

Primul lucru ce se impune a fi luat în considerare îl constituie **definitivarea repartizării terenurilor pe care se vor însămînța culturile de toamnă** și eliberarea la timp a suprafețelor ocupate, asigurînd un interval de cel puțin 15 zile între arăturile pentru însămînțări și efectuarea însămînțărilor.

Măsurile pregătitoare ce se iau trebuie să conveargă spre respectarea perioadei de însămînțat. Se impune stabilirea, pe județe, a zonelor ce urmează a fi însămînțate pînă la 30 septembrie, precum și a celorlalte zone, unde semănatul urmează a fi încheiat pînă la 10 octombrie. Însămînțarea culturilor de toamnă se va efectua pe o suprafață ce însumează peste 3,5 milioane hectare, din care 68,6% vor fi ocupate cu grîu și secară. Experiența a demonstrat că acolo unde însămînțările s-au terminat pînă la 28—30 septembrie au fost obținute recolte corespunzătoare, inclusiv în zonele de deal și de munte. Totodată, se constată că însămînțatul la suprafață a dus la pierderi însemnate, întrucît adîncimea insuficientă nu a asigurat plantei posibilitatea să ierneze și să reziste la geruri mari. (Cercetările în domeniul producției vegetale se impune să fie orientate — pe lîngă crearea de noi soiuri și hibrizi care să asigure producții mari și constante pe unitatea de suprafață, cu un conținut ridicat de substanță utilă, cu consumuri specifice materiale și energetice reduse și cu cheltuieli scăzute pe unitatea de suprafață — spre însușirile de rezistență la boli, dăunători și condiții nefavorabile de mediu).

Un rol deosebit îl au defalcarea pe sectoare și județe, în raport de suprafețele și culturile ce se vor însămînța a cantităților de îngrășăminte chimice, precum și stabilirea structurii soiurilor la culturile ce se însămînțează în această toamnă, întocmirea balanței semințelor și repartizarea acestora pe județe.

Trebuie dată toată atenția **amplasării concrete a culturilor** pe fiecare tarla, asigurînd cele mai bune premergătoare.

Organizarea executării lucrărilor în flux continuu, constituirea formațiilor de lucru pentru executarea lucrărilor de recoltat și transport (inclusiv al furajelor și produselor horticole), pregătirea terenului, însămînțatul și efectuarea ogoarelor adînci de toamnă, repararea și dezinfectarea spațiilor de depozitare în scopul păstrării în condiții corespunzătoare a întregii producții de porumb (precum și amenajarea suplimentară de baze volante — platforme betonate, panouri, arioaie și alte spații), stabilirea ordinii de recoltare a parcelelor ajunse la maturitate (acordîndu-se prioritate celor situate în apropierea localităților, precum și celor situate la distanțe mari față de drumurile de acces permanent practicabile), sînt acțiuni ce solicită din timp priceperea, spiritul organizatoric, răspunderea conducerilor de unități și ferme, a tuturor specialiștilor din sectorul producției vegetale.

Nu mai trebuie subliniat rolul important pe care îl au **calitatea seminței** și stabilirea **densității optime** la semănat. Lipsa de sămînță de calitate superioară pentru toate suprafețele a influențat negativ recoltele și din acest an. De aceea, se impune pregătirea semințelor pe categorii biologice superioare.

Obținerea unor producții medii la grîu de 3 500—4 000 kg la ha este posibilă prin respectarea unei densități la semănat care să poată asigura cel puțin 600 de plante pe metrul pătrat.

În centrul actualei campanii de toamnă se situează **strîngerea recoltei de porumb** de pe cele 2 125 mii de hectare în ogor propriu. Recolta se estimează în prezent ca bună, dar ea trebuie adunată la timp, fără pierderi și depozitată în bune condiții.

O primă urgență este aceea a strîngerii porumbului pentru pastă, necesară unei bune furajări atît a porcinelor cît și a bovinelor. Noile norme de hrană la porcine sînt bazate pe porumb știuleți însilozat (pastă de porumb), cartofi, lucernă etc. În hrana acestor animale furajele combinate vor fi utilizate doar pentru completarea substanțelor nutritive necesare. O asemenea furajare mixtă s-a practicat la noi, în trecut, cu rezultate bune.

Introducerea unor tehnologii perfecționate de preparare și administrare a furajelor în vederea creșterii gradului de consum și a aportului nutritiv al resurselor furajere, folosirea pe scară largă a nutreturilor grosiere (în special pentru furajarea taurinelor și ovinelor) constituie o sarcină importantă a tuturor unităților agricole zootehnice. În acest sens, este necesar să fie organizată — paralel cu recoltatul porumbului pentru boabe — și **strîngerea în întregime a cocenilor de porumb,** care sînt incluși în balanța furajeră și care trebuie să reprezinte un volum important din furajele grosiere pentru hrana animalelor. Totodată, se impune urgentarea strîngerii la timp a porumbului în cultură dublă, ceea ce va avea efecte economice pozitive atît asupra cantității de porumb, pentru pastă, cît și în ceea ce privește porumbul boabe.

Un aport furajer semnificativ îl pot aduce **capitulele de la floarea soarelui.** Un kilogram de capitul uscat la 10 la sută umiditate asigură 37 grame de proteină brută și 0,63 unități nutritive, ceea ce înseamnă de fapt (în ce privește unitățile nutritive), echivalentul unui kilogram de lucernă verde deshidratată și a 1,2 kg de porumb știuleți cu pănuși (maximum 15% celuloză). La o producție de 1 000 kg de semințe rezultă pînă la 600 kg de capitule și 1 000 kg de tulpini.

Legat tot de baza furajeră, este necesar să se asigure și însămînțarea la nivelul prevăzut a furajelor, a păsunilor iar toate plantele de nutreț, întreaga cantitate de masă verde din cîmp, tot ceea ce poate constitui furaj pentru animale să fie strîns și depozitat cît mai repede și fără pierderi. În această toamnă sînt prevăzute a fi recoltate și depozitate peste 28 milioane tone de furaje.

În aceste zile, premergătoare însămînțărilor de toamnă, o atenție deosebită se impune a fi acordată administrării corecte a îngrășămintelor, factor important în obținerea de recolte bogate. Pentru anul viitor, este prevăzută o cantitate de circa 180 kg de îngrășăminte substanță activă pe hectarul de suprafață arabilă.

Recoltarea a numeroase și variate culturi — porumb, legume, sfeclă de zahăr, cartofi, fructe, struguri, furaje ș.a. — precedînd, într-o perioadă ce trebuie condensată la maximum, operațiile de transport și depozitare și cele de pregătire a recoltelor din anul următor, începînd cu aratul (circa 3,6 milioane hectare) și pregătirea terenului pentru însămînțările de toamnă (7,1 milioane hectare), aduce cu sine o maximă solicitare a forței de muncă, a mașinilor agricole și a mijloacelor de transport. Folosirea lor cu deplin randament și, în primul rînd, evitarea oricăror pierderi de recoltă cer o temeinică programare și organizare, în scopul efectuării tuturor lucrărilor în timp cît mai scurt și de bună calitate, eliminînd cu desăvîrșire atît întîrzierea recoltării, cît și depozitarea provizorie a produselor în cîmp — întrucît ambele situații duc la deprecieri, afectează buna aprovizionare, majorează cheltuielile raportate la unitatea de produs valorificat.

Experiența campaniei de toamnă de anul trecut arată că, pe fondul unor rezultate globale pozitive, au existat în multe unități agricole și deficiențe, legate îndeosebi de lipsa de operativitate în efectuarea transporturilor. Fundamentarea cît mai riguroasă a necesarului de mijloace de transport al recoltei constituie o latură importantă a campaniei de toamnă. Unitățile agricole vor trebui să coreleze volumul producției ce urmează a fi recoltată, cu mijloacele de transport proprii (atelaje, remorci), ținîndu-se seama și de volumul lucrărilor de însămînțare ce trebuie realizate în această toamnă pentru culturile ce se vor recolta în anul următor. La nivelul consiliilor unice agroindustriale este necesar să se determine gradul de asigurare cu mijloace de transport, avîndu-se în vedere posibilitățile de **optimizare a rutelor.** În cazul în care unitățile de transport specializate nu acoperă necesitățile, se va apela la mijloacele de transport proprii ale întreprinderilor industriale și de servicii de pe raza județului.

Campania agricolă din toamna acestui an trebuie să beneficieze nu numai de o bază tehnico-materială bine pusă la punct, ci și de o organizare eficientă, astfel încît efortul material și financiar al statului, munca lucrătorilor din agricultură să se materializeze în roade bogate.

Gh. N. IOSIF

AGRORAMA

Biogaz

FOLOSIREA rațională a energiei substanțelor biologice descompuse este de o importanță excepțională pentru economia bulgară.

În uzina de furaje din Vrața funcționează instalația industrială pentru obținerea de biogaz din biomasă prin fermentație anaerobă. Primul gaz curat, care poate fi folosit independent, fără alte amestecuri, a fost dobîndit în mai 1981. Într-un ciclu de fermentație de 20 de zile se dobîndesc 980 m^3 de biogaz, care echivalează cu 588 litri de motorină. Aproximativ 20 la sută din cantitate se va folosi ca sursă energetică, iar restul — pentru ardere directă, pentru producere de energie, pentru satisfacerea nevoilor zilnice de trai ale complexului.

La fermentarea cu metan în afară de biogaz se obține și un produs rezidual, care după analizele făcute conține 20—25% proteină, în special de provenință microbiană, 40—45% substanțe minerale, fibre, substanțe active biologice și vitamine. Produsul rezidual se poate folosi la producția de furaj combinat și de proteină — 1 600 kg în 24 de ore ori 600 tone anual. Procesul fermentării este însoțit de un efect suplimentar — curățirea apelor reziduale, care pot fi folosite a doua oară.

Proteină pură din zer

CALITĂȚILE fizico-chimice și valoarea dietetică ale proteinei extrase, prin procedeele uzuale, din lapte și din subprodusele acestuia sînt alterate din cauza combinării cu lactoză și grăsimi. O firmă britanică a reușit, printr-un proces constînd din două filtrări și o extracție pe rășină schimbătoare de ioni, să obțină proteină pură dintr-un reziduu de la fabricarea brînzeturilor — zerul (care conține încă circa 20% din proteinele laptelui proaspăt). Produsul, cu o compoziție chimică foarte apropiată de cea a albușului de ou, este foarte nutritiv, lipsit de grăsimi, poate fi conservat iar cheltuielile pentru fabricația lui sînt scăzute. El poate fi utilizat cu bune rezultate în alimentația de regim. Aceeași tehnologie se pretează la extragerea de proteine similare și din reziduuri de la prelucrarea industrială a soiei, legumelor, cartofilor.

Zahăr din porumb

LA INSTITUTUL de microbiologie de pe lîngă Academia bulgară de științe s-a elaborat o metodă pentru obținerea de glucozoizomerază. Enzima glucozoizomerază dă posibilitatea să fie obținute în condiții industriale siropuri de glucoză-fructoză și fructoze din produse agricole care conțin amidon. Această enzimă are o mare însemnătate industrială. S-a prevăzut ca producția să înceapă încă din anul acesta, la Combinatul chimic din Botevgrad. Prima experiență industrială pentru producerea zahărului din porumb s-a realizat la combinatul de zahăr „Gheo Milev" din Sofia. Siropurile obținute sînt de înaltă calitate și au toate avantajele fructozei în comparație cu zaharoza. Produsul, de 1,7 ori mai dulce decît zahărul obișnuit, este mai ușor asimilat de organism și se recomandă suferinzilor de boli cardiovasculare. Avantajele principale ale acestei producții decurg din trăinicia îndelungată a enzimei descoperite.

Într-o uzină de zahăr cu capacitate anuală de 60 de mii de tone, folosind ca materie primă porumb în loc de sfeclă, este necesară de trei ori mai puțină manoperă, iar zahărul obținut după această metodă este mai ieftin.

Noi resurse în circuitul economic

SERICICULTURA — REZERVE CE SE CER MAI BINE VALORIFICATE

REALIZAREA amplului program de dezvoltare economică armonioasă a țării prevăzut în Directivele celui de al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român necesită realizarea în continuare a unor ritmuri înalte de dezvoltare economică în toate ramurile economiei naționale, printr-o valorificare cu maximă eficiență a tuturor resurselor de care dispunem, concretizată prin reducerea consumurilor pe unitate de produs în general și a celor materiale și de energie în special. În acest context, recentul Decret privind stabilirea unor măsuri pentru gospodărirea judicioasă și reducerea în continuare a consumului de energie electrică, energie termică, gaze naturale și alți combustibili se înscrie în complexul de măsuri luate din inițiativa și sub conducerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru reducerea efectelor negative ale crizei energetice și de materii prime manifestate pe plan mondial. Pe fondul acestor acțiuni cu caracter general este necesar ca în continuare să se găsească noi modalități și mijloace de reducere a consumului de materiale și energie, în cadrul acestora înscriindu-se și preocupările pentru **revitalizarea unor îndeletniciri tradiționale,** corespunzătoare cerințelor actuale, așa cum este și **sericicultura.** Deși nu va putea înlocui producția industrială de mătase, creșterea producției de mătase naturală va contribui însă la realizarea unor importante economii de energie și materii prime deficitare. La aceste aspecte adăugîndu-se și faptul că prin calitățile fizice de neînlocuit, prețul mătăsii pe piața mondială este tot mai mare.

Creșterea viermilor de mătase, îndeletnicire cu vechi tradiții pe pămîntul românesc, a cunoscut de-a lungul timpului perioade de avînt și de regres. Astfel, chiar într-o perioadă relativ scurtă de timp, perioada postbelică, acest fenomen poate fi evidențiat prin faptul că după ce în anul 1963 s-a obținut o producție record de 1 300 tone gogoși de mătase, în numai 10 ani producția a scăzut de aproape 3 ori, iar în continuare înregistrînd din nou o ușoară creștere. Deși în anul 1973 s-a elaborat un amplu program de dezvoltare a sericiculturii pentru perioada 1974—1993, transpunerea acestuia în practică s-a făcut cu mai multă fermitate abia în ultimii ani.

Programul special de dezvoltare a sericiculturii prevede ca în anul 1985 în țara noastră să se producă aproape 15 000 tone gogoși de mătase, iar pînă în anul 1993 să se ajungă la 36—37 000 tone.

Pentru realizarea acestor obiective au fost luate o serie de măsuri care vizau ridicarea calitativă a activității în sericicultură și creșterea vertiginoasă a producției. Astfel, datorită avantajelor economice, rasele producătoare de gogoși de mătase galbenă au fost înlocuite cu cele producătoare de gogoși albe. De asemenea, cele 18 zone ecologice și de tradiție sericicolă au fost arondate și trecute în administrarea a 22 **complexe sericicole.** În cadrul acestor complexe au fost create **ferme sericicole, cu plantații intensive de dud** pe suprafețe mari și hale sericicole pentru creșterea viermilor de mătase.

Alături de creșterea în **sistem clasic** a viermilor de mătase (gospodăriile populației, școli etc.), în ultimii ani s-au dezvoltat într-un ritm rapid **creșcătoriile de tip industrial** cu personal de specialitate și bază materială corespunzătoare, întreaga activitate de producție și cercetare în acest domeniu fiind coordonată de către Stațiunea centrală de producție și cercetare pentru sericicultură. În prezent creșterea viermilor de mătase se face în unități speciale ale S.C.P.C.S., în C.A.P., în gospodăriile personale ale populației, în școli etc. Cu toate succesele înregistrate pe linia organizării și dotării tehnice a sericiculturii, trebuie arătat că rezultatele obținute nu se ridică la nivelul sarcinilor stabilite, a bazei materiale create. În gospodăriile populației și chiar în C.A.P. producția de gogoși de mătase a înregistrat în ultimii ani un ușor regres. Acest lucru evidențiază faptul că **sericicultura nu a redevenit încă o activitate cu un loc bine definit în cadrul economiei producției agricole,** că încă nu se cunosc în profunzime multiplele avantaje pe care le pot obține producătorii individuali, unitățile agricole, întreaga economie prin practicarea și dezvoltarea acestei nobile și vechi îndeletniciri.

Valorificarea superioară a unor resurse vegetale

UNUL DIN AVANTAJELE care au impus sericicultura ca o activitate cu o largă aderență în rîndul populației rurale a fost, în primul rînd, faptul că pentru hrana viermilor de mătase s-au folosit **resurse vegetale care nu făceau parte din furajele necesare animalelor** din gospodăria tradițională și, care, practic, se găseau la îndemîna tuturor.

Dudul, arbore cu o mare rezistență la boli și dăunători, a fost folosit și extins, cel puțin în perioada anterioară, în perimetrul gospodăriei țărănești, deoarece el avea o funcție complexă. Plantat de regulă pe direcția vîntului predominant pentru a apăra gospodăria, de la el se foloseau atît frunza cît și fructele, dudele, în hrana animalelor sau pentru fabricarea băuturilor spirtoase. Chiar în actualele condiții, cînd dudul este crescut în plantații intensive numai pentru frunze, el are avantajul că nu necesită îngrijiri speciale.

Introducerea în producție a unor noi specii de viermi de mătase a făcut posibilă valorificarea bazei furajere, folosindu-se ca hrană resurse care se găsesc din belșug. Astfel, specia de ricin, beneficiază de hrana ce poate fi asigurată de pe suprafețele mari cultivate cu ricin în sudul țării. De asemenea, alte specii se hrănesc cu frunza de stejar, frunze de salcie etc., care — de regulă — nu își găsesc nici o întrebuințare și se găsesc în cantități suficient de mari. Din cele prezentate rezultă că sericicultura se poate dezvolta practic în toate județele țării și că baza furajeră nu constituie factorul restrictiv în această acțiune.

Reducerea consumului de energie

CHIAR dacă acest aspect nu este sesizat în mod direct de către sericicultori, la nivelul economiei naționale producerea naturală a firelor de mătase constituie unul din factorii ce contribuie la reducerea consumului general de energie. Astfel, spre deosebire de producerea artificială a firelor de mătase, sericicultura asigură **un grad ridicat de conversie energetică,** procesele naturale făcînd aproape nesemnificativ consumul de energie. Tendința generală de creștere a prețului la mătasea naturală, ca și succesele înregistrate de cercetători privind crearea de noi rase și hibrizi de mare productivitate readuc în actualitate această nobilă îndeletnicire, care a fost foarte ușor abandonată. De altfel, menținerea și dezvoltarea artei populare, a cusăturilor pe borangic, care de asemenea nu folosește decît energia umană, atît de căutate pe piața externă și internă, nu se poate face decît în condițiile obținerii unei cantități tot mai mari de gogoși de mătase.

La toate acestea, trebuie adăugat și faptul că frunzele folosite drept așternut, împreună cu resturile furajere, precum și produsele secundare obținute după prelucrarea gogoșilor de mătase, printr-o tratare corespunzătoare, pot fi folosite ca îngrășăminte naturale în plantațiile de dud sau la alte culturi.

Avantaje substanțiale pentru producătorii individuali

EXTINDEREA creșterii tradiționale a viermilor de mătase, readucerea pe prim plan a producătorilor individuali nu se poate face decît în condițiile unei acțiuni generale de popularizare a tehnicii producției sericicole și a avantajelor economice pe care le pot obține cei ce practică această îndeletnicire. Astfel, decretele 139/1977 și 356/1981 asigură cadrul juridic în care se definesc avantajele materiale și bănești ale producătorilor. Pentru fiecare kilogram de gogoși crude predate la fondul de stat, producătorul primește 100 lei (prețul mediu fiind de 97,50 lei). La aceasta se adaugă și faptul că i se acordă gratuit asistență tehnică și materialele necesare : ouă și viermi de mătase, hîrtie de așternut și rărit a viermilor de mătase, substanțe chimico-medicamentoase etc. De asemenea, pentru fiecare kilogram de gogoși beneficiază de 250 g fire de bumbac țărănesc.

Pentru a veni în sprijinul producătorilor și a micșora timpul necesar

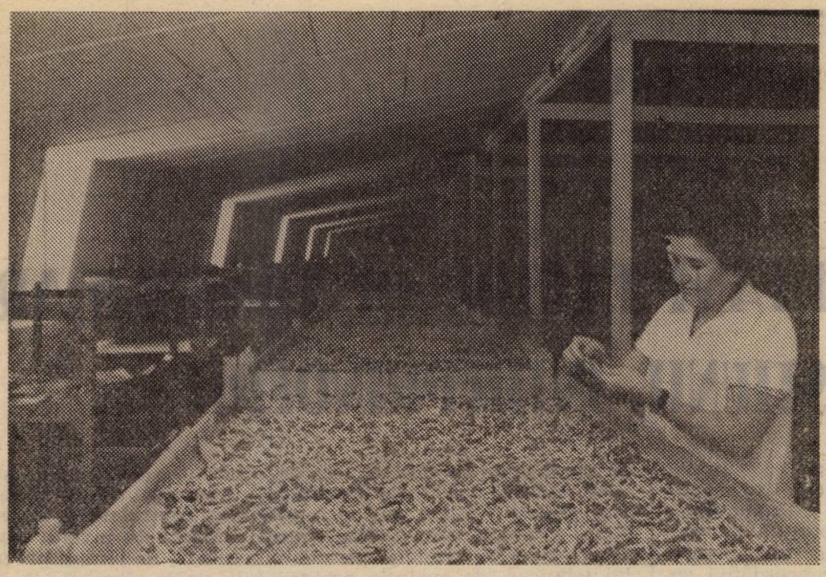

creșterii viermilor de mătase la producător, unitățile de stat specializate pun la dispoziția acestora, gratuit, larve de 12 zile (care au parcurs vîrstele I-III) urmînd ca în producție să fie crescute numai aproximativ 15 zile (vîrsta a IV-a și a V-a). Consumul relativ redus de forță de muncă și simplitatea operațiilor necesare fac posibilă participarea la această îndeletnicire a tuturor membrilor de familie de la copii, pînă la bătrîni. De asemenea, creșterea viermilor de mătase asigură **folosirea rațională, în timpul verii, a unor spații disponibile** în gospodărie (grajduri, adăposturi etc.). Atunci cînd este necesar, unitățile specializate asigură crescătorilor adăposturi care se pot transporta și monta ușor.

Pe un m.p. suprafață amenajată se poate obține într-un sezon sericicol (60 de zile) aproximativ 3,5 kg gogoși de mătase. Dacă într-o gospodărie estimăm o suprafață amenajată de minimum 5 mp., crescătorul poate obține o producție totală de 17,5 kg gogoși de mătase pentru care primește 1 750 lei, revenind un venit de 875 lei pe lună, care, trebuie să apreciem că la efortul depus înseamnă un avantaj incontestabil. În unele situații, aceste avantaje pot fi și mai mari, deoarece sezonul sericicol poate fi extins prin îmbinarea speciilor de la patru la șase serii. De asemenea, prin folosirea corturilor sericicole, în funcție de baza furajeră posibilă de asigurat, suprafața amenajată poate ajunge pînă la 300 mp sau mai mult.

Perspective de dezvoltare

REALIZAREA ambițiosului program de dezvoltare a producției sericicole, care prevede ca în anul 1985 producția de gogoși de mătase să fie de aproape 15 ori mai mare decît în anul 1982, presupune inițierea unor acțiuni conjugate care să cuprindă toate laturile producției sericicole : organizare, asigurarea bazei furajere, perfecționarea materialului biologic și a tehnologiei de creștere etc. În primul rînd, este necesară luarea unor măsuri care să asigure dezvoltarea producției sericicole în toate județele țării. Astfel, avînd în vedere planul pe anul 1982, județul Dolj trebuie să producă de aproape 140 de ori mai mult decît județul Suceava. În prezent, peste 85 la sută din producția sericicolă este concentrată în numai 17 județe, majoritatea din sudul țării. **Multe județe (Brăila, Iași etc.), în trecut cu bogate tradiții în creșterea viermilor de mătase și dispunînd de condiții naturale favorabile produc azi cantități de gogoși de mătase aproape nesemnificative.** Avînd în vedere varietatea bazei furajere apreciem că toate județele au condiții pentru dezvoltarea sericiculturii și numai prin creșterea producției la nivelul județelor fruntașe (peste 100 tone) se poate realiza deziderатul revitalizării cu adevărat a acestei nobile îndeletniciri.

O altă direcție în care trebuie acționat este asigurarea unui raport optim între producția realizată în sistemul industrial și sistemul clasic. Desigur, sistemul industrial asigură o anumită siguranță a realizării producției, dar are dezavantajul că baza furajeră nu se poate asigura decît prin scoaterea din circuitul agricol a noi suprafețe de teren pentru plantațiile de dud. Reconsiderarea rolului dudului de pe aliniamentul șoselelor și drumurilor de țară, plantarea acestuia pe terenurile improprii agriculturii, în curțile școlilor etc., precum și inițierea unor măsuri de popularizare în rîndul populației și în școli a creșterii viermilor de mătase, credem că vor contribui la creșterea aportului gospodăriilor populației și a școlilor la producția sericicolă. În prezent, aportul acestora la obținerea producției este (prin plan) de numai 25%, urmînd ca în anul 1985 să ajungă la 41%. Semnificativ în acest sens este inițiativa luată în județul Buzău de a se înființa în școli, în perioada 1982—1985, microplantații de dud de 500—1 000 mp, care vor totaliza aproape 3 ha.

Deosebit de important pentru dezvoltarea sericiculturii este și urgentarea acțiunii de creare a condițiilor organizatorice și tehnice pentru **creșterea viermilor de mătase pe ricin, stejar și alte specii** care asigură o bază furajeră bogată, sigură și ieftină. Prin planul pe 1982 numai 10% și respectiv 2% din producția de gogoși este prevăzut a se obține pe ricin și respectiv pe stejar, urmînd ca această pondere să crească în anul 1985 la 30% și respectiv 13%. De altfel, pe suprafețele de teren afectate crescătoriilor se pot realiza culturi de ricin cu funcții mixte, obținîndu-se pe această cale și însemnate economii.

Pentru încurajarea dezvoltării sericiculturii în mediul rural, considerăm că este necesară **realizarea unui sistem integrat de producere și prelucrare a mătăsii naturale.** De exemplu, în cadrul unui consiliu unic agroindustrial o parte sau toată producția de gogoși de mătase obținută în gospodăriile populației, școli etc. parcurge în cadrul atelierelor special amenajate toate etapele — de la gogoșile crude pînă la produsul finit : țesături, confecții etc. Prin aceasta se mărește gradul de stabilizare și utilizare a forței de muncă rurale, precum și îndeplinirea altor obiective cu caracter economic și social impuse de transpunerea în practică a noii revoluții agrare.

Este necesar, de asemenea, continuarea muncii de cercetare pentru **crearea de noi rase și hibrizi de viermi de mătase** care să valorifice resursele furajere ce se găsesc din belșug în natură (nu numai lăstari, ci și frunze mature), rezistente la boli și dăunători și care asigură un randament mare la transformarea gogoșilor crude în gogoși uscate. Dintre realizările în acest domeniu putem sublinia hotărîrea luată în județul Buzău ca în perioada 1982—1985 să se producă 500—700 kg sămînță de viermi de mătase din rasa Alb de Cislău, rasă de mare potențial biologic, adaptată la condițiile naturale ale județului.

Nu în ultimul rînd — așa cum se sublinia și la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982 — este necesar să se asigure **ridicarea nivelului de pregătire profesională a personalului care lucrează în sericicultură,** cu atît mai mult cu cît majoritatea muncitorilor nu au o pregătire de specialitate prin școală. În acest cadru, o atenție deosebită va fi acordată pregătirii agenților sericicoli și, care, după părerea noastră, trebuie să fie plătiți după **sistemul acordului global** și numai în perioada campaniei sericicole. O altă condiție a creșterii eficienței în sericicultură este reducerea gradului de sezonalitate a producției sericicole și sporirea gradului de folosire a fondurilor fixe și a forței de muncă. În acest sens se impune și extinderea experienței din unele unități agricole care practică **sistemul utilizării mixte** a unor spații de producție. De exemplu, C.A.P. Robești din județul Buzău, în construcții special amenajate iarna crește păsări (pui de găină), iar vara viermi de mătase. În acest sistem unitățile agricole obțin venituri suplimentare, se reduce termenul de recuperare a investițiilor efectuate și, totodată, cresc gradul de utilizare a forței de muncă și a veniturilor personale. În mod asemănător, unele construcții sericicole, tip tunel, acoperite cu plastic pot fi folosite iarna drept răsadnițe înmulțitor cu minimum de efort. Toate aceste măsuri trebuie să fie susținute în continuare prin **acțiuni de popularizare a realizărilor** din acest domeniu de activitate, a recomandărilor și îndrumărilor specialiștilor, a noilor metode de creștere și de sporire a producției, respectiv printr-un sprijin nemijlocit dat producătorilor.

Gh. FRĂȚILA
Ov. GRASU
T. TITEA

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

PREȚURILE – IMPORTANT FACTOR DE CONSOLIDARE A AUTOGESTIUNII ÎNTREPRINDERII

APLICAREA consecventă a noului mecanism economico-financiar și în special a autogestiunii, care constituie unul din principiile fundamentale ale acestuia, este condiționată în mare măsură de calitatea sistemului de prețuri. Fundamentate pe cheltuielile de muncă socialmente necesare pentru producerea mărfurilor și aduse sistematic în concordanță cu schimbările mai importante ce intervin pe piața internă și internațională, prețurile trebuie să asigure recuperarea costurilor și obținerea unui beneficiu optim tuturor întreprinderilor care își desfășoară activitatea în condiții normale de organizare tehnico-economică a producției.

Prin măsurile de perfecționare a prețurilor aplicate în ultimii ani, inclusiv a celor de la începutul actualului semestru, s-a realizat o corelare mai judicioasă, pe criterii economice, a tuturor categoriilor de prețuri : a fost înlăturată rămînerea în urmă a prețurilor față de cheltuielile sociale reale de producție și circulație la unele subramuri și grupe de produse, s-a asigurat o distribuire mai judicioasă a venitului net între ramurile și sectoarele economiei naționale, precum și reflectarea mai adecvată în prețuri a valorii de întrebuințare a produselor. S-a realizat, de asemenea, un raport mai fundamentat economic și o legătură mai strînsă între prețurile interne și prețurile internaționale Datorită acestor măsuri, în prezent prețurile asigură premisele necesare ca întreprinderile din toate ramurile economiei naționale să-și organizeze activitatea pe principiul autogestiunii, așa cum cere noul mecanism economico-financiar. În condițiile prețurilor în vigoare, realizarea unei activități rentabile de către toate întreprinderile și posibilitatea acestora de a-și constitui fondurile de dezvoltare și stimulare materială prevăzute depinde exclusiv de buna gospodărire a resurselor materiale, umane și financiare, de realizarea integrală a sarcinilor prevăzute în planul de stat. **Hotărîtoare în această direcție este încadrarea de către fiecare întreprindere și centrală în nivelul planificat al costurilor.** Totodată, este necesară și realizarea unei reduceri suplimentare a costurilor, pentru a compensa o parte din majorarea prețurilor la materii prime, combustibili și energie, precum și din fondurile alocate pentru sporirea veniturilor bănești ale populației.

În materialul de față punem în discuție unele aspecte privind perfecționarea metodologiei formării prețurilor, în vederea intensificării rolului acestora ca factor de consolidare a autogestiunii întreprinderilor, de stimulare a preocupărilor pentru reducerea costurilor și creșterea eficienței economice.

Costuri normate revizuite periodic

AVÎND în vedere că esențial pentru realizarea în practică a autogestiunii este încadrarea de către toate întreprinderile în nivelul costurilor luate în calcul la stabilirea prețurilor, vom aborda mai întîi cîteva aspecte privind normarea și planificarea costurilor.

Analiza propunerilor de prețuri elaborate de întreprinderi, precum și a modului cum se îndeplinește nivelul planificat al costurilor luat ca bază la stabilirea prețurilor relevă, în multe cazuri, existența unor „rezerve" provenite din supraevaluarea unor elemente de costuri. Pentru a preveni asemenea situații care pot conduce la creșterea nejustificată a unor prețuri și la realizarea facilă a sarcinilor de reducere a costurilor, este necesară o mai temeinică fundamentare a costurilor fiecărui produs. În acest sens, considerăm indicat să se treacă la normarea diferitelor elemente ale costurilor, la **stabilirea de costuri normate**, cel puțin la produsele mai importante, pe baza normelor privind consumul de materiale și de muncă, a sarcinilor de economisire a materialelor și de creștere a productivității muncii. În funcție de importanța produselor, costurile normate s-ar putea stabili de Comitetul de Stat al Planificării, împreună cu Comitetul de Stat pentru Prețuri, sau de ministerele, centralele și întreprinderile producătoare. Aceste costuri normate la nivelul ramurii ar urma să fie revizuite periodic, în funcție de ritmul progresului tehnic și de evoluția prețurilor la unele elemente de cheltuieli. Ținînd seama că în condițiile actuale, calea principală de reducere a costurilor de producție, în special a celor referitoare la materii prime, materiale și energie, o constituie reproiectarea produselor, apare necesar ca odată cu sarcina de reproiectare și modernizare a produselor să se stabilească și **sarcini minime de reducere a consumului de materiale și energie pe unitate de efect util.** În R.D.G., de exemplu, sarcina minimă de reducere a consumurilor materiale și energetice la reproiectarea produselor este de 10%.

Mobilizarea mai intensă a eforturilor întreprinderilor pentru reducerea în continuare a costurilor face necesară îmbunătățirea planificării cheltuielilor de producție pe întreprinderi, centrale și ministere. Indicatorul „cheltuieli la 1 000 lei producție marfă", utilizat în prezent, reflectă atît rezultatele obținute în reducerea costurilor față de perioada precedentă, cît și influența modificării structurii produselor, respectiv a prețurilor noilor produse și sortimente, care în cea mai mare parte nu depind nemijlocit de activitatea întreprinderilor și, în unele ramuri, ca de exemplu construcții de mașini, industria ușoară, pot avea o pondere importantă. **Calcularea acestui indicator separat, atît pentru producția marfă comparabilă, cît și pentru cea necomparabilă,** sau completarea indicatorului global actual cu **o sarcină de reducere a costurilor la producția marfă comparabilă** ar orienta întreprinderile în luarea unor măsuri eficiente pentru diminuarea reală a costurilor de producție. În același timp, fundamentarea indicatorului „cheltuieli la 1 000 lei producție marfă", ca și a sarcinii de reducere a costurilor la producția comparabilă ar putea fi sensibil îmbunătățită prin **calcularea lor în mod analitic,** pe fiecare produs și agregarea ulterioară pe întreprinderi, centrale și ministere, prin procedee automate de prelucrare a datelor. În acest scop, în cadrul Comitetului de Stat pentru Prețuri a fost elaborată și testată cu bune rezultate o aplicație informatică, ale cărei programe și instrucțiuni pentru calculatorul electronic pot fi puse la îndemîna oricărei întreprinderi, centrale industriale sau minister.

Posibilitatea întreprinderilor de a-și constitui fondurile de dezvoltare și de stimulare materială este condiționată și de dimensionarea cît mai judicioasă și realizarea integrală a beneficiului inclus în prețul de producție al fiecărui produs.

În condițiile actualului mecanism economico-financiar întreprinderile sînt mult mai „sensibile" față de mărimea beneficiului pe care îl pot realiza la fiecare produs. De aceea, pentru a cointeresa întreprinderile în fabricarea tuturor sortimentelor de produse și servicii solicitate de piață este necesar ca prețurile acestora să cuprindă rentabilități relativ apropiate. Existența unor rentabilități prea scăzute la unele produse, comparativ cu altele din nomenclatorul de producție al aceleiași unități nu stimulează fabricarea lor în cantitățile necesare, generează preferințe pentru produsele mai „avantajoase", mai ales cînd este vorba de sortimente nenominalizate în planul unităților. În mod similar existența unor rentabilități exagerate face ca produsele respective să fie preferate la depășirea planului și în general nu stimulează punerea în valoare a unor noi rezerve de reducere a costurilor.

Lăsînd la o parte unele diferențieri obiective ale rentabilității luate în calcul la stabilirea prețurilor, o sursă de diferențiere nejustificată a acesteia o constituie — după părerea noastră — modul cum se aplică în practică metodologia de stabilire a prețurilor. Se știe că la stabilirea prețurilor pentru produsele noi volumul de beneficiu luat în calcul se determină pe baza

rentabilității „preluate" de la produsul similar de referință, denumit produs etalon. În ciuda unor criterii destul de analitice pentru selectarea produsului etalon, datorită gradului ridicat de diversificare a produselor, în practica de alegere a etalonului pentru corelarea prețurilor nu poate fi exclus arbitrariul, existînd posibilitatea adoptării unor etaloane cu rentabilități mai mari sau mai mici, în funcție de discernămîntul sau interesele celui care întocmește propunerea de preț. Metodologia prevede, de asemenea, „actualizarea" calculației de preț a produsului etalon în condițiile de fabricație a noului produs, spre a preveni „preluarea" unor rentabilități învechite, necorespunzătoare condițiilor de producție curentă. În practică această operație, care este laborioasă și are o doză importantă de subiectivism, de cele mai multe ori nu se realizează. Ca urmare a acestei situații, între diferitele sortimente ale aceluiași produs, precum și între produsele din cadrul unei anumite grupe apar diferențieri sensibile de rentabilitate, nejustificate economic și putînd avea repercusiuni negative asupra asigurării fabricației de către întreprinderi a tuturor produselor și sortimentelor necesare pe piață.

Sistem de etaloane fixe și cote normate de beneficiu

EVITAREA diferențierii nejustificate a rentabilității cuprinse în prețurile noilor produse, precum și simplificarea întregii operațiuni de alegere a produsului etalon s-ar putea asigura prin **adoptarea unui sistem de etaloane fixe,** adică prin stabilirea unui nomenclator de produse reprezentative — pentru toate grupele de produse dintr-o ramură sau alta a industriei prelucrătoare. Evident că asemenea listă de produse de referință ar trebui revizuită periodic, în funcție de mutațiile intervenite în structura sortimentală a grupelor respective. De altfel, această metodă s-a aplicat cu bune rezultate în industria mobilei o perioadă îndelungată, încît adoptarea ei nu ar ridica probleme deosebite. O soluție și mai simplă pentru realizarea unei mai mari apropieri a ratelor de beneficiu inclus în prețurile produselor din cadrul aceleiași grupe sau subramuri, mai ales în condițiile actuale ale modificării prețurilor la intervale mai scurte, ar putea fi **adoptarea unor cote normate de beneficiu,** diferențiate pe ramuri și subramuri, de felul celor utilizate la reașezarea prețurilor.

În legătură cu baza de calculare a beneficiului cuprins în prețurile produselor, este de semnalat că într-o serie de țări socialiste europene, ca R.P.B., R.S.C., R.D.G. și U.R.S.S. cu prilejul ultimelor reașezări ale prețurilor de producție, în ramurile industriei prelucrătoare caracterizate printr-o pondere ridicată a cheltuielilor materiale beneficiul a fost dimensionat în funcție de „cheltuielile de prelucrare", respectiv prin excluderea din totalul costurilor a materiilor prime, materialelor, energiei, combustibililor și semifabricatelor achiziționate din afara unității. Prin această măsură s-a urmărit intensificarea rolului prețurilor în stimularea economisirii materialelor, combustibililor și energiei. Dimensionarea beneficiului în funcție de totalul costurilor de producție pune în dependență masa beneficiului de volumul costurilor, iar în cazurile cînd în cadrul acestora ponderea hotărîtoare o au materiile prime și „colaborările", poate apare din partea unor întreprinderi tendința de a lua în calcul și respectiv de a utiliza materiale mai scumpe sau colaborări neraționale pentru economia națională, spre a realiza un volum mai mare de beneficii.

În condițiile actuale din țara noastră, cînd pentru aprecierea activității întreprinderilor indicatorul de bază este producția netă, care nu cuprinde elementele materiale ale costurilor, tendințele de felul celor de mai sus sînt în mare părte evitate. Evident, că adoptarea unei asemenea baze de dimensionare a beneficiului nu exclude necesitatea calculării lui și în funcție de totalul costurilor, pentru determinarea rentabilității unității economice. În orice caz, generalizarea unei asemenea metode ar necesita în prealabil o anumită experimentare. Dimensionarea venitului net proporțional cu valoarea adăugată în fiecare stadiu de producție ar avea importanță pe un plan mai larg, deoarece ar elimina procesul de stratificare succesivă a venitului net ca urmare a trecerii unui produs prin mai multe stadii de prelucrare, facilitînd astfel determinarea aportului real al ramurilor la crearea venitului național și mai ales utilizarea pe scară largă a metodelor matematice la modelarea proporțiilor de ansamblu ale economiei și respectiv la stabilirea unor raporturi de prețuri mai fundamentate între ramuri, subramuri și grupe de produse.

Prețuri pe baza costurilor medii

APLICAREA riguroasă a principiului autogestiunii în toate întreprinderile ridică și unele probleme noi în ce privește fundamentarea nivelului prețurilor. În documentele de partid și de stat se subliniază cu toată claritatea că întreprinderile trebuie să realizeze o eficiență cît mai ridicată la toate produsele sau activitățile. Ca atare, în condițiile actuale, produse sau servicii nerentabile sau în pierdere pot exista numai ca excepții temporare, în perioada de atingere a parametrilor proiectați la noile capacități de producție. Pe de altă parte, un principiu de bază al formării prețurilor, statuat și în Legea cu privire la regimul prețurilor și tarifelor, îl constituie determinarea acestora pe baza costurilor medii pe ansamblul ramurii. În situația cînd un anumit produs este fabricat de mai multe unități, cum este cazul produselor de masă din siderurgie, industria ușoară sau industria alimentară, este firesc ca acestea să realizeze costuri individuale diferite de nivelul mediu luat în calcul la determinarea prețurilor, în funcție de condițiile concrete de producție. Esențial este ca diferența dintre costurile individuale cele mai ridicate și nivelul mediu al costurilor pe ansamblul ramurii să nu fie mai mare decît volumul beneficiului luat în calcul la determinarea prețurilor pentru a permite și unităților cu rezultate mai slabe realizarea unui anumit beneficiu.

Ținînd seama de această situație, se poate vorbi de existența unei anumite contradicții între cerința realizării rentabile a produselor în toate unitățile din cadrul ramurii și principiul formării prețurilor pe baza costurilor medii. Rezolvarea acestei contradicții nu se poate face prin stabilirea prețurilor pe baza costurilor celor mai ridicate din cadrul ramurii sau prin diferențierea lor în funcție de costurile individuale ale unităților producătoare. O asemenea diferențiere extremă a prețurilor de producție, echivalentă cu stabilirea lor pe baza costurilor individuale a fost propusă relativ recent în literatura noastră economică. Ambele soluții sînt inacceptabile, întrucît aplicarea lor ar însemna renunțarea la rolul de stimulator în reducerea costurilor pe care îl pot exercita numai prețurile stabilite pe baza costurilor medii. Unica modalitate cu adevărat eficientă de rezolvare a contradicției amintite constă în reducerea costurilor în întreprinderile cu rezultate mai slabe, cel puțin la nivelul costurilor medii. Bineînțeles că în cazul cînd costurile sînt sensibil diferențiate pe unitate ca urmare a unor factori obiectivi, ca de exemplu în industria extractivă, metodologia actuală permite stabilirea unor prețuri de producție diferențiate pe unități, în condițiile unui preț de livrare unic. Această modalitate este limitată numai la anumite grupe de produse, avînd în vedere considerentele menționate, cît și procesele de redistribuire financiară pe care le implică.

Departe de a fi un neajuns, o anumită diferențiere în limite raționale a costurilor și, respectiv, a rentabilităților individuale constituie un impuls pentru creșterea eficienței producției, pentru reducerea costurilor, generat de acțiunea legii valorii prin intermediul unor prețuri fundamentate economic. Numai stabilite pe baza costurilor medii, prețurile pot acționa ca normativ în cheltuirea muncii sociale, pot depista cazurile de gospodărire nerațională a resurselor sau existența unor tehnologii învechite față de condițiile medii de producție.

Un factor de natură să evite în mai mare măsură erorile și subiectivismul în dimensionarea prețurilor și care ar contribui și la realizarea unei mai mari operativități în stabilirea prețurilor îl constituie **extinderea metodelor parametrice de formare a prețurilor.** Aceasta presupune ca pentru fiecare grupă omogenă de produse să se stabilească principalii parametri tehnico-economici ai produselor, precum și modalitățile adecvate de cuantificare a lor, care să permită diferențierea pe sortotipodimensiuni și clase de calitate a prețurilor determinate pentru produsele de bază (reprezentative). Parametrii respectivi ar fi necesar să fie incluși în standardele și normele interne ale produselor, urmînd să fie revizuite corespunzător schimbărilor intervenite în tehnologia de fabricație și în utilizarea produselor. Gruparea produselor în serii parametrice și determinarea dependențelor dintre costuri (prețuri) și parametrii tehnico-economici ai produselor ar face posibilă efectuarea pe calculatorul electronic a tuturor operațiunilor legate de determinarea nivelului și corelațiilor prețurilor. Generalizarea acestor metode și tehnici eficiente de calculare a prețurilor va deveni posibilă în perspectivă prin realizarea sistemului informatic al prețurilor, aflat în prezent în stadiu de proiectare și implementare parțială.

În cele de mai sus au fost schițate unele soluții posibile de perfecționare în continuare a muncii în domeniul stabilirii prețurilor, orientate în direcția intensificării rolului prețurilor în consolidarea autogestiunii economice a întreprinderilor. Nu încape îndoială că depistarea și a altor posibilități în acest domeniu, dar mai ales verificarea și realizarea lor în practică necesită o strînsă conlucrare între specialiștii din organele de prețuri cu cadrele de economiști și tehnicieni din întreprinderi, centrale și ministere, precum și din cercetarea științifică de profil.

dr. C. TUDORAN

DEZVOLTAREA COMERȚULUI ȘI COOPERĂRII ECONOMICE A ROMÂNIEI CU ȚĂRILE BALCANICE

CONTINUAREA EFORTURILOR pentru transformarea Peninsulei Balcanice într-o zonă a păcii, colaborării și bunei vecinătăți, pentru realizarea unei înțelegeri cu privire la principiile colaborării economice, politice și cultural-științifice între țările balcanice, pentru crearea unei zone fără arme atomice și fără baze militare străine constituie una din preocupările majore de politică externă ale partidului și statului nostru. Statornicirea unor relații de bună înțelegere între statele din Balcani în toate domeniile de activitate, dezvoltarea continuă a comerțului și cooperării bi- și multilaterale între aceste țări reprezintă o contribuție prețioasă la cauza securității europene și a întregii lumi. **„România acordă o mare însemnătate colaborării și cooperării între țările balcanice. Considerăm că trebuie să găsim noi forme și căi de extindere a întîlnirilor, a cooperării, să trecem la organizarea unei conferințe la nivel înalt consacrată transformării Balcanilor într-o zonă a colaborării pașnice, fără arme nucleare".*)**

Printre primele inițiative amintim propunerea prezentată în 1957 de Guvernul român guvernelor celorlalte state balcanice de a se organiza o conferință la cel mai înalt nivel care să examineze problemele legate de întărirea păcii în Balcani, neagresiunea reciprocă și rezolvarea pe căi pașnice a problemelor litigioase, precum și propunerea înaintată de România spre examinare celorlalte state balcanice în 1959 în vederea semnării unui Tratat de înțelegere și securitate colectivă a regiunii balcanice. În perioada care a urmat, îndeosebi după 1965, aceste propuneri au fost reafirmate și prezentate pe larg atît în Comitetul pentru dezarmare de la Geneva, cît și la Națiunile Unite.[1]) Citām aici și rezoluția inițiată de țara noastră cu privire la „Măsuri pe plan regional în vederea îmbunătățirii relațiilor de bună vecinătate între statele europene cu orînduiri social-politice deosebite", adoptată de Adunarea Generală a O.N.U. la 19 noiembrie 1966.[2])

România concepe colaborarea dintre țările balcanice ca o parte a procesului de edificare a securității și cooperării în Europa. Amplificarea și diversificarea relațiilor dintre țările din zonă, strîngerea legăturilor de colaborare și bună vecinătate în Balcani nu vizează crearea unui nou organism economic sau politic cu caracter închis pe continentul european, ci urmărește dezvoltarea neîngrădită a colaborării și cooperării între statele din regiune, ca și între acestea și celelalte state din Europa și din lume.

Pornind de la realitățile existente și atribuind o astfel de finalitate dezvoltării relațiilor dintre statele din regiune, țara noastră concepe colaborarea balcanică în evoluția sa de la simplu la complex ca un proces de durată, căruia trebuie să i se acorde mereu importanța cuvenită în contextul general european.

În prezent, „România consideră că există condițiile necesare pentru realizarea unei întîlniri la nivel înalt a statelor din Balcani, consacrate discutării căilor și modalităților practice de depășire a problemelor existente, ale întăririi încrederii, colaborării și păcii. Aceasta s-ar înscrie, fără îndoială, ca un important act pozitiv în viața popoarelor noastre, în viața întregului continent". Aprecierea a fost făcută de președintele R.S. România, tovarășul Nicolae Ceaușescu în cursul recentei vizite de stat efectuate împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu în Grecia.[3]) De altfel, frecvența ridicată a întîlnirilor bi- și multilaterale a reprezentanților statelor din zonă, inclusiv vizitele reciproce la cel mai înalt nivel, rezultatele rodnice ale transpunerii în viață a acordurilor și înțelegerilor convenite în vederea extinderii raporturilor în toate domeniile de activitate, au transformat zona Balcanilor din fostul „butoi cu pulbere al Europei" într-o regiune cu relații exemplare între țări cu orînduiri sociale diferite.

Experiența istoriei a învățat popoarele din Balcani că un factor de primă necesitate pentru dezvoltarea fiecărei țări din această regiune îl reprezintă colaborarea trainică bazată pe principiile suveranității și independenței naționale, neamestecului în treburile interne ale altor state, respectarea dreptului fiecărui popor de a-și alege modul de viață conform propriei sale voințe. De altfel, în pofida tuturor vicisitudinilor trecutului, în această parte a lumii există tradiția unor relații de bună vecinătate, de conviețuire pașnică, de sprijin și întrajutorare reciprocă între popoare. Ca expresie a acestei tradiții, în zonă au fost create o serie de organisme și de activități care stimulează dezvoltarea colaborării în domeniul medical, cultural-sportiv și științific, s-a semnat Acordul de colaborare în domeniul turismului, s-au desfășurat reuniuni privind cooperarea economică și tehnică multilaterală între statele balcanice.

În seria acestor acțiuni se înscriu, în anii din urmă, prima reuniune balcanică de colaborare economică și tehnico-științifică de la Atena, din 1976, reuniunea balcanică de experți din domeniul telecomunicațiilor de la Ankara, din 1979, reuniunea balcanică a experților din domeniul transporturilor desfășurat în 1981 la Sofia, precum și recenta reuniune de cooperare balcanică multilaterală în domeniul energiei și materiilor prime energetice, care a avut loc între 7 și 11 iunie 1982 la București. Documentul final al acestei reuniuni, adoptat prin consens subliniază importanța continuării concertării și cooperării dintre țările balcanice sub toate formele, inclusiv prin reuniuni multilaterale, fiind o expresie a climatului nou din regiune, a dorinței statelor participante de a dezvolta raporturile reciproc avantajoase, de a contribui la edificarea securității pe continentul european.

Rezultat al unei evoluții istorice frămîntate, „obiect și subiect de crîncene încleștări", teatru a numeroase conflagrații pustiitoare, țările balcanice constituie din punct de vedere economic o zonă în curs de dezvoltare a Europei. Din această perspectivă, impulsionarea colaborării între țările balcanice oferă atît României, cît și celorlalte state din regiune premisele concentrării resurselor materiale, financiare și umane în direcția dezvoltării pașnice, a propășirii economice și sociale.

Adîncirea cooperării economice, dezvoltarea schimburilor comerciale cu țările din zonă contribuie la progresul general al tuturor partenerilor, reprezentînd nu numai un important argument, ci și un stimulent material în găsirea unor soluții reciproc avantajoase, fără condiții politice, fără restricții și discriminări pentru totalitatea problemelor care mai subzistă. Promovarea relațiilor economice între țările din zonă contribuie la apropierea între popoare, dînd mai multă siguranță și mai multă încredere fiecărei națiuni în rezultatele propriului efort de dezvoltare.

În contextul dezvoltării accelerate a schimburilor noastre comerciale cu străinătatea, comerțul exterior al României cu țările din Peninsula Balcanică a cunoscut ritmuri și mai înalte de creștere, astfel că în ultimele două decenii la fiecare procent de creștere a comerțului exterior total al țării noastre, schimburile din zona geografică în care ne situăm au crescut cu 1,33% (vezi tabel 1). Detaliind pe decenii se observă că

Tabelul nr. 1

Analiza ritmului dezvoltării comerțului exterior al României cu țările balcanice

	Ritmul mediu anual al perioadei		
	1961-1980 din care :	1961-1970	1971-1980
1. Total comerț exterior al R.S. România	14,0%	10,8%	17,3%
2. Din care comerț exterior cu țările balcanice	18,6%	16,4%	20,8%
3. Elasticitatea (2:1)	1,33	1,52	1,20
4. Valoarea absolută a unui procent de creștere în comerțul exterior cu țările balcanice (milioane $ S.U.A.)	—	0.42	1,91

în perioada 1971—1980 elasticitatea schimburilor cu celelalte țări balcanice este mai modestă (1,20) față de perioada decenală

*) **Nicolae Ceaușescu** : „Cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politică, educativă a partidului". Expunere la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982

[1]) Vezi : „Dezarmarea și noua ordine economică internațională. Ed. politică. București, 1573, pag. 64—68

[2]) Documentul A/Res/2.129/XX

[3]) Scînteia nr. 12347/5 mai 1982

anterioară (în 1961—1970 : 1,52). Proporțiile reale ale dinamismului schimburilor cu țările din zonă ies însă mai clar în evidență dacă se are în vedere că valoarea absolută a fiecărui procent de creștere era în al doilea deceniu de peste 4,5 ori mai mare decît în primii zece ani considerați sau dacă se observă că în anul 1981 schimburile cu celelalte cinci țări din zonă depășeau volumul total al comerțului nostru exterior din anul 1960.

Ca rezultat al sporirii rapide a volumului schimburilor cu aceste țări, s-a schimbat ponderea acestui segment de piață în totalul comerțului exterior românesc.

Tabelul nr. 2

Evoluția ponderii schimburilor cu țările balcanice în totalul comerțului exterior românesc

Anul	Volumul valoric al schimburilor cu țările balcanice (mil. $ S.U.A.)	Ponderea lor în total CEx al R.S.R. (%)	Indicele cotei părți (%)
1960	41,77	3,06	100
1965	74,52	3,42	112
1970	190,55	5,00	163
1975	645,25	6,04	197
1980	1 706,42	6,71	219

Reprezentînd 6,71% în totalul comerțului exterior al României, cele 1,7 miliarde de dolari cît însumează schimburile noastre din anul 1980 cu celelalte țări balcanice înseamnă o cotă parte de 2,19 ori mai mare decît ponderea din 1960, respectiv, de 1,35 ori mai mare decît cota parte a acestei piețe în anul 1970.

O caracteristică a evoluției comerțului nostru exterior cu țările balcanice o constituie dezvoltarea schimburilor cu toate țările din zonă, fără deosebire de orînduire socială, potrivit intereselor comune, a înțelegerilor și acordurilor semnate. Astfel, în condițiile creșterii comerțului exterior total cu aceste țări în perioada 1961—1980 de cca. 30,3 ori, schimburile cu R.P.S. Albania și R.P. Bulgaria au înregistrat o creștere valorică de cca. 19,2 ori, cele cu R.S.F. Iugoslavia de 22,4 ori, comerțul cu R. Elenă a crescut de 54,3 ori, iar cel cu R. Turcia de 104,4 ori. Ținînd seama de nivelul valoric diferit al schimburilor în anul de bază (1960), dezvoltarea diferențiată a comerțului exterior cu aceste țări a condus treptat la o repartiție geografică mai uniformă a fluxurilor de mărfuri între România și celelalte cinci țări balcanice (vezi tabel 3.). Această diversificare teritorială atestă o dată mai mult bunele relații ale țării noastre cu toate statele din zonă, interesul pe care îl manifestă România față de strîngerea relațiilor cu toate popoarele din Balcani.

Tabelul nr. 3

Repartiția geografică a comerțului exterior al României cu țările balcanice

	Ponderea țărilor balcanice în :		
	1960	1970	1980
Albania	6,4	3,4	4,1
Bulgaria	42,7	34,8	27,1
Grecia	14,3	18,6	25,7
Jugoslavia	30,6	36,8	22,6
Turcia	6,0	6,4	20,5
Total	100,0	100,0	100,0

Odată cu amplificarea de volum și diversificarea teritorială a schimburilor s-a înregistrat și un pronunțat dinamism structural al comerțului exterior, atît în fluxurile de export românesc către celelalte țări balcanice, cît și în importurile noastre din această regiune. Alături de produsele tradiționale care fac obiectul schimbului din vremuri îndepărtate, pe măsura dezvoltării industriale a tuturor țărilor balcanice, a intrării în circuitul valorificării economice a resurselor minerale și organice din aceste țări, în comerțul exterior au apărut și au cîștigat o importantă participație mărfurile realizate în obiective economice construite în ultimii 20—30 de ani. În prezent, alături de produse ale industriei siderurgice și ale metalurgiei neferoase și de produse agro-alimentare, în nomenclatorul schimburilor României cu celelalte țări balcanice figurează mașini, utilaje și echipamente de investiție dintre cele mai variate, produse chimice și medicamente, confecții, produse de pielărie și încălțăminte.

Se poate afirma că niciodată gama produselor schimbate între popoarele din zona balcanică nu a fost mai bogată, mai amplă. Practica schimburilor dintre țările balcanice, dintre economii naționale apropiate nu numai prin poziția geografică, ci și prin geneză istorică și nivel relativ de dezvoltare economică, subliniază faptul că valorificarea avantajelor diviziun internaționale a muncii presupune — în primul rînd — luarea în considerare a cerințelor și disponibilităților din țările vecine.

Sporirea ponderii produselor industriale în cadrul schimburilor internaționale ale României în condițiile realizării unui comerț exterior echilibrat valoric în raporturile cu fiecare țară parteneră reprezintă aspecte de majoră importanță ale politicii noastre comerciale prezente și viitoare, care vizează încadrarea corespunzătoare a țării noastre în angrenajul economic mondial potrivit potențialului său industrial, sporirea generală a avantajelor ce decurg din schimbul internațional de valori. Promovarea acestei politici în raporturile cu celelalte țări balcanice atît în fluxurile de export, cît și în importuri contribuie la adîncirea diviziunii internaționale a muncii de tip industrie-industrie, la creșterea specializării și cooperării între aceste țări, influențînd favorabil procesul de dezvoltare economică a țărilor din zonă.

De altfel, nu numai relațiile comerciale cunosc un proces de amplificare și diversificare, ci și cooperarea și colaborarea internațională bi- și multilaterală în domeniul producției, al prospectării și valorificării resurselor minerale, al cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, în transporturi și telecomunicații, în domeniul circulației mărfurilor și al relațiilor financiar-bancare, al culturii, învățămîntului și activității sportive.

Indiferent care ar fi forma concretă în care se realizează cooperarea sau colaborarea internațională, ea presupune o activitate comună, realizată pe parcursul mai multor ani, pe baza unei înțelegeri între parteneri pentru realizarea unui obiectiv cu avantaje mutuale. Mulțimea acțiunilor de cooperare realizate deja sau în curs de înfăptuire de către întreprinderi românești împreună cu firme din celelalte țări balcanice vădesc nivelul calitativ al relațiilor cu aceste țări, preocuparea comună de a găsi noi căi și mijloace de dezvoltare a relațiilor reciproc avantajoase.

Pentru a rămîne exclusiv în sfera cooperării economice dintre România și celelalte țări balcanice, amintim — cu titlu de exemplu — dezvoltarea cu succes a cooperării și specializării în producție în cele mai importante ramuri ale industriei, în domeniul mecanizării complexe și promovarea aplicării realizărilor agrotehnice moderne în agricultură.

O altă formă a cooperării internaționale o reprezintă edificarea cu eforturi comune a unor obiective de însemnătate majoră pentru economiile naționale ale țărilor din zonă. Sistemul hidroenergetic și de navigație de la Porțile de Fier (I), construit în comun de R.S. România și R.S.F. Iugoslavia, care alimentează de peste un deceniu sistemele energetice naționale ale celor două țări, reprezintă doar un exemplu la care trebuie adăugate o seamă de alte asemenea obiective : rafinăriile și liniile de ciment realizate în Albania, rafinăria Pancevo (Iugoslavia), rafinăria „Anatolia Centrală" (Turcia), noile sisteme hidroenergetice și de navigație de pe Dunăre aflate în execuție comună cu Bulgaria (Turnu Măgurele — Nicopole) sau cu Iugoslavia (Porțile de Fier II), Întreprinderea româno-bulgară pentru producerea de mașini și utilaje grele (Giurgiu — Russe) etc.

Au fost create societăți mixte de cooperare economică și comercializare cu Bulgaria („Dunărea"), cu Iugoslavia, cu Grecia („Terhellas" și „Elpex"). Exemplele, domeniile și formele de cooperare ale României cu celelalte țări balcanice sînt, desigur, mult mai numeroase decît cele amintite mai sus. Trebuie însă evidențiat faptul că acțiunile de cooperare au ample perspective de dezvoltare atît prin rezultatele fructuoase care se obțin cît și prin măsurile de impulsionare convenite în cadrul dialogului la nivel înalt dintre România și celelalte țări balcanice. Declarațiile comune, precum și acordurile comerciale și de cooperare încheiate asigură acestor relații o bază trainică și perspectiva unei continuități rodnice.

Dezvoltarea raporturilor de colaborare și cooperare dintre țările balcanice contribuie, pe de o parte, la valorificarea mai eficientă a posibilităților de care dispun țările noastre, pe de altă parte, la mai buna cunoaștere reciprocă și la întărirea prieteniei dintre popoarele noastre.

Pornind de la astfel de considerente de majoră rezonanță în viața internă și internațională, în Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. cu privire la politica internațională a partidului și statului nostru se arată că : „Țara noastră va milita cu toată hotărîrea pentru dezvoltarea relațiilor între statele balcanice, pentru transformarea Balcanilor într-o zonă a încrederii și colaborării, denuclearizată — ca o parte integrantă a unei Europe fără arme nucleare, ca o contribuție la cauza păcii și cooperării în lume" **).

lector univ. dr. M. KORKA

**) Scînteia nr. 12321/3 aprilie 1982

Biomasa – o valoroasă sursă de energie

CRIZA energetică mondială a impulsionat investigațiile științifice îndreptate spre găsirea de noi posibilități de înlocuire a combustibililor fosili, iar rezultatele obținute pot fi considerate importante. Unul din domeniile prioritare ale cercetării din sfera resurselor neconvenționale de energie îl constituie biomasa. Dacă în trecut ea era folosită doar pentru hrană și încălzit (prin ardere directă în focare) și, într-o măsură oarecare, pentru producere de biogaz, astăzi s-a ajuns să se vorbească frecvent de combustibili vegetali și chiar de culturi energetice.

Caracteristica esențială a biomasei este regenerabilitatea, ceea ce o înscrie între resursele energetice inepuizabile. Această calitate a contribuit, de altfel, într-o mare măsură, ca biomasa să fie preferată în studiul înlocuitorilor de combustibili clasici altor variante potențiale. Avînd în vedere cantitatea mare de biomasă de care dispune planeta, precum și imensa energie pe care această materie o poate elibera (mai mare decît întregul consum de energie actual al planetei, extrasă din combustibili fosili), se pot întrezări posibilitățile folosirii mai largi a biomasei în efortul de diminuare, într-un viitor apropiat, a crizei energetice ce confruntă în prezent omenirea.

Preocupări pe plan mondial

ENERGIA furnizată de biomasă, ca rezultat al fotosintezei, a fost evaluată la $3x10^{21}$J/an, ceea ce reprezintă de zece ori energia extrasă din combustibili fosili și consumată de omenire în decursul unui an. Din imensul rezervor al biomasei, în ultimii ani s-a încercat producerea de biocarburanți, ajungîndu-se astfel la așa-zișii combustibili vegetali. Dintre aceștia, trei au reținut atenția: alcoolul, petrolul rapid și esențele de euphorbiacee. Alcoolul se prepara și înainte, dar nu în scopuri energetice, deoarece în acest sector era concurat de petrol. Astăzi, el pare a deveni competitiv. Iată, pentru exemplificare, cîteva date în acest sens. Se știe că printre plantele din care se extrage alcoolul fac parte: trestia de zahăr, porumbul, maniocul și grîul. În Brazilia, de pe un ha s-au obținut 52,2 tone trestie de zahăr, din care s-a preparat 3 630 litri alcool; în aceeași țară, tot pe un ha, dar cultivat de această dată cu manioc, s-au obținut 11,9 tone manioc, din care s-au extras apoi 2 137 litri alcool. În S.U.A., pe 1 ha au fost obținute 5,7 tone porumb, din care s-au produs 2 200 litri alcool, iar din altă cultură, grîul, (2,1 tone/ha) s-au extras 773 litri alcool.

Din exemplele prezentate se poate observa că de pe un ha se pot obține în medie 2 185 litri alcool. Calculele specialiștilor au condus la concluzia că un autoturism, cu consum mediu, ar arde anual producția de pe circa 3,12 ha de cereale, transformate în alcool.

În ceea ce privește petrolul rapid, în cadrul unui laborator american a fost pus la punct un procedeu care, într-o oră, realizează ceea ce într-o desfășurare naturală a proceselor biochimice se produce în circa 200 milioane de ani. Principalul material folosit în tehnologia amintită este lemnul sub formă de așchii, ceea ce permite utilizarea oricăror deșeuri lemnoase. Se știe că masa lemnoasă, echivalentă a circa 26% din fiecare arbore doborît, este risipită sub formă de așchii. Macerarea așchiilor se face în apă cu acid sulfuric. Amestecul se încălzește la 180°C circa 45 minute, după care, în reactor, are loc conversia lemnului în petrol, ridicîndu-se progresiv presiunea pînă la 200 atm. și temperatura pînă la 360°C. Desigur, în cadrul acestui procedeu se consumă o anumită cantitate de energie. Întrucît scopul final este obținerea unui plus de energie, interesează cît se consumă și cît se obține. S-a constatat că se consumă 1/3 baril de petrol pentru producerea unui baril de petrol rapid. Experimentele au demonstrat că din 45,36 kg lemn, 152 kg apă și doar 80 gr acid sulfuric, s-au obținut 2,56 kg petrol de calitate bună (8 740 cal/g).

Referitor la esențele de euphorbiacee, s-a constatat că Euphorbia Abyssinica, plantă care seamănă cu cactusul, produce un latex din care se poate extrage, printr-un tratament chimic simplu și ieftin, un lichid asemănător benzinei. De asemenea, seva de Euphorbia Lathyris, în luna septembrie, are o concentrație de hidrocarburi maximă. Producția este de 25 barili/ha an în Franța, în condiții obișnuite și de 40 barili/ha an în Japonia, pe o plantație pilot. Prețul ajunge la 40 dolari/baril benzină rafinată. Euphorbia Tiriculli, o altă plantă din aceeași familie, care crește în Brazilia și în Japonia, se apropie de productivitatea dată de Euphorbia Lathyris. Euphorbiaceele sînt studiate, în prezent, îndeosebi în S.U.A., Franța și Japonia.

Priorități tehnologice românești

PORNIND de la necesitatea degrevării facturii petroliere a țării de cheltuielile mari de devize pe care le necesită importul de țiței, și subsumîndu-se obiectivelor de bază ale politicii energetice elaborată de partid, în ultimii ani o atenție deosebită s-a acordat în țara noastră valorificării mai bune a surselor neconvenționale de energie. Ca urmare a acestor inițiative, alături de programe vizînd energia solară, eoliană, a valurilor etc., s-au desfășurat cercetări sistematice și în direcția utilizării potențialului energetic al biomasei. O soluție ingenioasă și cu caracter de premieră absolută pe plan mondial o reprezintă prelucrarea în scopuri energetice a plantelor care se dezvoltă în anumite instalații de epurare industrială. Este știut că în numeroase procese industriale se folosește o cantitate mare de apă care, prin încorporarea a diverse substanțe chimice, devine nocivă, poluantă. Apare astfel necesitatea purificării acestor ape industriale cu caracter rezidual, unul din procedeele folosite fiind epurarea cu anumite plante. Este utilizată, în acest caz, capacitatea unor specii de plante de a absorbi substanțele nocive.

Cercetări efectuate în această direcție au condus la concluzia că, prin aplicarea unei noi structuri constructive a stațiilor de epurare, cantitatea de masă verde poate să sporească în așa măsură încît din efect secundar aceasta să devină principalul obiectiv urmărit. Modificarea constructivă, simplă în sine, prevede construirea stației de epurare nu pe orizontală, cum se practica pînă în prezent, ci pe verticală.

Experimentările desfășurate pînă în prezent susțin concluzia formulată de specialiști potrivit căreia producția de masă verde umedă este de aproximativ 200 g/m² zi sau 50 g/m² zi masă uscată (respectiv 5 t/ha/zi). Din punct de vedere energetic, această producție se poate exprima sub forma a 850 KJ/m² zi, adică 0,236 kWh/m² zi. Trebuie să subliniem că dublul avantaj pe care îl oferă masa verde din stațiile de epurare se vădește și în alt caz. Este vorba de apele geotermale, care constituie, la rîndul lor, o importantă sursă energetică.

După cum se știe, folosirea ca o importantă sursă de energie a apelor geotermale în România este condiționată și de posibilitatea epurării lor. Unele din aceste ape, avînd un conținut mare de fenoli, nu pot fi vărsate în emisari. De asemenea, reinjectarea acestor ape în bazinele din care au fost extrase pare a fi un procedeu cu o rentabilitate mai scăzută; rămîne, ca o soluție practică defenolarea lor. Or, o serie de studii realizate în ultimul timp au evidențiat că un anumit complex de plante este capabil să rețină acești fenoli. Plantele ce ar urma să fie folosite în instalațiile de epurare realizate în acest scop, pot constitui, la rîndul lor, o bază energetică deloc neglijabilă.

Desigur, posibilitățile de a folosi biomasa drept sursă energetică nu sînt limitate la procedeul pe care l-am expus anterior. Ceea ce ne apare însă ca un element de natură să susțină aplicarea cît mai rapidă și la o scară extinsă a metodei este dubla sa funcționalitate: antipoluantă și producătoare de masă verde. Totodată, producerea de biomasă pe această cale presupune consumuri materiale modeste. Dar, desigur, elementul cel mai important care poate cîntări hotărîtor în susținerea eficienței acestui procedeu este faptul că, în condițiile actualelor obiective de dezvoltare a agriculturii, nu pot fi luate în calcul variantele de utilizare a culturilor cerealiere pentru producerea de substanțe energetice, sau afectarea unor suprafețe de teren agricol pentru culturi cu destinație energetică.

Maria GODEANU
Constantin IULIAN

Posibilități de amplificare a creației tehnice în întreprinderile industriale

ÎN CONDIȚIILE producției moderne, de înaltă eficiență și competitivitate, rolul întreprinderilor sporește continuu. Acest proces de implicare profundă a unităților direct productive în soluționarea operativă și de calitate a complexului de probleme ce vizează desfășurarea activității se realizează în multiple planuri, unul dintre ele fiind cel al capacității inovative, sub aspect tehnic și tehnologic. Recunoaștere a potențialului considerabil de care dispun întreprinderile, expresie a cadrului larg de afirmare a democrației muncitorești, partidul și statul nostru au acordat o atenție constantă stimulării și valorificării superioare a capacității de creație a oamenilor muncii din întreprinderi. Roadele acestei concepții se concretizează în numărul mare de invenții și inovații realizate an de an, în amplificarea continuă a efectelor economice ale acestora.

Cu toate rezultatele bune obținute, există încă largi posibilități de valorificare a creativității oamenilor muncii din întreprinderi. Apar frecvent obstacole în afirmarea, în punerea în operă și generalizarea ideilor noi. Se face simțită, pe alocuri, lipsa de îndrumare și încurajare, de stimulare materială a personalului muncitor pentru a fi antrenat mai activ în activitatea de creație tehnică, de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic. Tocmai pe baza unor astfel de fapte apreciem drept reală necesitatea găsirii unor instrumente, a unor metode de conducere și organizare mai bune pentru antrenarea personalului muncitor la activitatea de creație tehnică, cerința de a studia profund și sistematic factorii care împietează procesul complex al inovației, al ingineriei tehnologice la nivelul tuturor unităților și subunităților economice productive. În sensul celor arătate am întreprins o investigație într-o serie de întreprinderi brașovene : „Autocamioane", „Tractorul", „Hidromecanica", „Șuruburi", „Rulmentul" și I.U.S. cu intenția de a identifica unele cauze care concură la subutilizarea potențialului de creativitate tehnică al cadrelor din aceste unități. Am urmărit, cu precădere, surprinderea unor aspecte calitative, metoda utilizată fiind cea a chestionarelor. Pe bază de întrebări au fost solicitați să răspundă un număr de 50 de ingineri, tehnicieni, maiștri și muncitori care au avut rezultate bune în activitatea de creație tehnică la întreprinderile menționate. Vom prezenta, în cele ce urmează, o analiză a opiniilor persoanelor intervievate privind două aspecte centrale ale atitudinii față de introducerea noului în practică.

O primă întrebare cuprinsă în chestionar se referă nemijlocit la obstacolele psihosociale ce apar în calea afirmării noutăților tehnice, dar și a celor organizatorice, în activitatea întreprinderii. Un fapt pozitiv care se cere a fi reținut din capul locului este acela că 32 la sută din cei chestionați au afirmat că nu cunosc în cadrul întreprinderii în care lucrează cazuri de opoziție în fața noului. Totuși, reține atenția ponderea relativ ridicată a acelor care au afirmat că, uneori, se manifestă oponență atunci cînd cineva face o propunere de invenție sau inovație. Cercetînd răspunsurile date s-au identificat cinci grupe de cauze ale opoziției față de promovarea înnoirii în cadrul întreprinderii și anume : ● lipsa de interes, de curaj, de încredere, rutina și comoditatea (24 la sută din totalul celor chestionați) ; ● lipsa ori dificultatea în aprovizionarea cu utilaje, instalații, materii prime corespunzătoare etc. (14%) ; ● insuficienta stăpînire a procedeelor noi, lipsa de cunoaștere a avantajelor pe care le oferă acestea, un nivel de calificare mai scăzut față de calificarea pe care o pretinde noul procedeu sau tehnologie (12%) ; ● apariția unor întîrzieri în avizarea proiectelor de către unele institute de cercetări, precum și o anumită superficialitate în ce privește studierea în amănunt a proiectelor propuse (8%) ; ● faptul că introducerea unui procedeu nou presupune uneori încărcarea muncii personalului de deservire (a reglorului, de pildă), precum și mărirea volumului de activitate pentru operațiile premergătoare sau a celor ulterioare executate, pe fluxul tehnologic, în alte secții (6%).

În afara acestor factori, patru la sută din cei chestionați au mai prezentat și alte motive ale unei atitudini reținute față de introducerea noului, cum ar fi : restricțiile determinate de existența documentației de licență sau perspectiva ca prin introducerea noilor procedee să se pună problema reducerii normei de lucru ; un anumit curent de opinie care tinde să promoveze o imagine deformată a inventatorului, inițiatorii introducerii noului fiind priviți uneori ca persoane ce urmăresc strict obținerea de avantaje materiale ; faptul că unele inovări sînt realizate în alte unități decît cele interesate să le aplice ; indisciplina tehnologică etc.

Alte concluzii ale investigației noastre arată că sînt cazuri de oponență atunci cînd aplicarea rezultatelor creației tehnice ușurează munca într-o secție dar o îngreunează în altă secție sau în altă întreprindere. De pildă, la întreprinderea „Autocamioane" realizarea ghidurilor de supapă pentru motoare turnate printr-un procedeu nou — deși pe ansamblu se dovedește o modalitate eficientă — îngreunează, într-o oarecare măsură, procesul tehnologic la operația următoare, ceea ce determină ca acest procedeu să nu poată fi aplicat. Se vădește astfel că activitatea de creație tehnică, organizarea procesului de asimilare a noului trebuie să aibă în vedere rezolvarea problemelor tehnice, tehnologice și organizatorice care să ușureze munca pînă la obținerea produsului finit.

În general, din răspunsurile date, a reieșit că toate inovările care ușurează munca muncitorilor sînt utilizate fără dificultăți în practică. Dar nu sînt de neglijat situațiile în care personalul preferă să lucreze în condițiile deja instituite ale procesului de producție pentru care sînt formați și urmăresc mai mult să-și asigure retribuția de bază și mai puțin interesul pentru aplicarea noului. În astfel de situații considerăm că este absolut necesară o perioadă de acomodare a muncitorilor, în fapt un program de preinstruire, pentru a lucra pe un utilaj nou sau în condițiile unei noi tehnologii de fabricație.

Un al doilea aspect pe care l-am urmărit în cadrul cercetării noastre a fost acela al atitudinii manifestate de cadrele de conducere față de preocuparea de a inova în condițiile în care invenția sau inovația respectivă nu răspund unor nevoi curente ale planului de producție. Din prelucrarea răspunsurilor date au reieșit următoarele elemente : ● în proporție de 50 la sută, cei chestionați au afirmat că se acordă credit spiritului de inovare, se ia în considerare orice inițiativă care poate conduce la ușurarea muncii și la îmbunătățirea condițiilor de muncă, acordîndu-se sprijinul necesar. A reieșit că oamenilor muncii care fac propuneri de invenții și inovații li se verifică proiectele, li se acordă consultații de specialitate prin cabinetul tehnic. De asemenea, un număr însemnat dintre propunerile care se fac sînt cuprinse în planul tehnic al întreprinderii. Totuși, după unele opinii, a reieșit că cel mai important sprijin se dă acelor creații tehnice care au o legătură cu producția și care rezolvă în întreprindere unele probleme curente ; ● 26 la sută din personalul inclus în eșantion a exprimat opinia că nu se acordă creditul și sprijinul necesar pentru materializarea unor propuneri de invenții și inovații. S-a apreciat că se lasă pe un plan secundar spiritul inovator, acordîndu-se o importanță mai mare realizării sarcinilor curente de plan, adesea inventatorul fiind nevoit să se „descurce" singur. Uneori aceștia sînt puși în situația să se aprovizioneze cu unele materiale pe baza unor relații personale și de cele mai multe ori să execute personal numeroase lucrări de prelucrări și montaj.

Desigur, este firesc să se acorde o mare atenție realizării sarcinilor de plan. În condițiile în care succesul unei întreprinderi, posibilitatea de a fi competitivă, de a desfășura o activitate rentabilă este tot mai evident condiționată de elaborarea unei strategii de înnoire, credem că este necesară o schimbare de optică în ce privește susținerea și stimularea inventatorilor, a tuturor persoanelor creative. În același sens, al accelerării ritmului de înnoire al producției, al sporirii calității sale ar putea contribui și perfecționarea sistemului de cointeresare materială în domeniul invențiilor. Astfel, o mare parte din totalul celor chestionați au propus să se îmbunătățească sistemul actual de cointeresare materială a activității de creație tehnică — în sensul creșterii cuantumului recompenselor acordate inventatorilor — concomitent cu o îmbunătățire a sistemului de urmărire a modului în care inginerii, tehnicienii, maiștri și muncitorii, împreună cu atelierele de proiectare și institutele de cercetare finalizează aplicarea în practică a tehnologiilor și soluțiilor tehnice elaborate.

Cristea IONIȚĂ
Constantin STAN
Școala interjudețeană de partid Brașov

Dimensionarea formațiilor de lucru

Disciplina normativă și elasticitatea — subordonate cerințelor de eficiență

Răspunsuri la o anchetă organizată de redacție

ÎN ARTICOLUL **„Dotarea tehnică — criteriu de organizare a compartimentelor de producție în construcția de mașini"** (dr. T. Vesselenyi ; R.E. nr. 5/1982) și în ancheta **„Dimensionarea optimă a formațiilor de lucru"** (material redactat pe baza răspunsurilor primite de la 16 cadre de conducere și specialiști în organizare din 10 întreprinderi — R.E. nr. 15 și 16/1982), s-au făcut unele propuneri — argumentate cu elemente din practica unităților — în vederea actualizării și îmbunătățirii normativelor de constituire a formațiilor de lucru conduse de maiștri din această ramură. Aceste propuneri au fost aduse la cunoștința organelor de specialitate din ministerele cu atribuții în domeniul respectiv.

Publicăm mai jos răspunsurile primite.

Ministerul Muncii

ÎN CONDIȚIILE permanentei înnoiri și modernizări a bazei tehnice a întreprinderilor și ale perfecționării activității acestora, pot apare unele necorelări între elementele organizării producției și a muncii și condițiile concrete de desfășurare a proceselor de muncă, aspecte care se cer analizate și soluționate în conformitate cu reglementările legale în vigoare, în interesul ridicării eficienței și asigurării condițiilor normale de lucru.

În acest sens, aspectele conținute în articolele publicate în „Revista economică", cu privire la constituirea formațiilor de lucru conduse de maiștri, pot fi analizate de cele două ministere constructoare de mașini, împreună cu centralele și întreprinderile, astfel ca — **în cadrul normativelor aprobate la nivelul ramurii sau pe ministere — să se asigure o mai bună diferențiere pe unități și locuri de muncă, în raport cu condițiile concrete de organizare și desfășurare a proceselor de producție.**

În legătură cu conținutul și modul de aplicare a normativelor de maiștri, menționăm că valorile normative — date ca număr minim de muncitori în formațiile de lucru conduse de maiștri, în medie pe ramură de activitate productivă — sînt stabilite în mod diferențiat pe ramurile economiei, în raport cu specificul și condițiile tehnico-organizatorice de desfășurare a activității și au fost aprobate prin Decretul nr. 335/1978. La propunerea ministerelor, celorlalte organe centrale și locale, normativele au fost diferențiate pe subramuri și activități, asigurîndu-se încadrarea în valorile normative medii aprobate pe ramuri de activitate.

Principalele criterii avute în vedere la stabilirea numărului minim de muncitori în formațiile de lucru, precum și la diferențierea pe activități a valorilor normative aprobate pe ramuri le-au constituit natura și specificul proceselor de producție, nivelul de dotare tehnică și de organizare a activității, gradul de mecanizare și automatizare a lucrărilor, respectiv volumul lucrărilor executate manual, dispersarea punctelor de lucru, precum și necesitatea asigurării condițiilor de realizare, de către conducătorii formațiilor de lucru, a sarcinilor prevăzute de Legea nr. 6/1977 privind rolul și atribuțiile maistrului în producție.

Formația de lucru condusă de maistru constituie verîga de bază pentru organizarea subunităților de producție. Potrivit prevederilor Decretului nr. 162/1973, atelierul se poate constitui cu minimum 4 formații de lucru, iar secția de producție cu cel puțin 6 formații de lucru sau 3 ateliere.

În conformitate cu prevederile din anexa 3 la Decretul nr. 335/1978, în ramura construcții de mașini formațiile de lucru conduse de maiștri se pot constitui cu minimum 35 de muncitori, în medie pe ramură.

Formațiile **efective** de lucru, pe secții, ateliere și locuri de muncă, se **stabilesc de către organele de conducere colectivă ale unităților,** în funcție de complexitatea lucrărilor, condițiile de realizare a acestora și de nivelul de pregătire al personalului, asigurîndu-se respectarea parametrilor tehnici și de organizare prevăzuți în normative și încadrarea în numărul mediu de muncitori pe formație, stabilit anual de către organul ierarhic superior — și care a rezultat din diferențierea pe activități a normativului aprobat pe ramură prin Decretul nr. 335/1978.

Potrivit prevederilor art. 3 (3) din decretul menționat, formația de lucru condusă de maistru își poate desfășura activitatea și **cu un efectiv de muncitori inferior celui minim stabilit prin normative, dar care se încadrează în limita stabilită pe întreprinderi, de organul ierarhic superior,** atunci cînd, ca urmare a perfecționărilor organizatorice și a dotării tehnice, se asigură creșterea în mod corespunzător a productivității muncii și, respectiv, realizarea integrală a sarcinilor de producție stabilite formației normate.

Așa cum este reglementat prin normativele în vigoare, în formațiile de lucru conduse de maiștri se pot cuprinde atît muncitori din activitatea direct productivă, cît și muncitori indirect productivi, care, prin lucrările ce le execută, participă la realizarea obiectivului încredințat muncitorilor direct productivi din formația de lucru.

În conformitate cu prevederile art. 1 (1) din Legea nr. 6/1977, în organizarea activității și conducerea muncitorilor din formația de lucru, maistrul este ajutat de șefii de echipe sau de brigăzi. Potrivit normelor metodologice în vigoare, în ramura industrială, în cadrul formației de lucru condusă de maiștri se pot constitui două colective de muncitori conduse de șefi de echipă, sarcină pentru care aceștia beneficiază de o indemnizație tarifară de pînă la 10% din retribuția lor tarifară, așa cum se prevede la art. 70 din Legea retribuirii.

În situația unor procese de muncă complexe, sau care se execută în locuri de muncă excesiv dispersate, s-a avizat constituirea unui număr mai mare de echipe de lucru decît cel rezultat din aplicarea normativelor, asigurîndu-se astfel organizarea și conducerea tuturor colectivelor de muncitori, a asistenței tehnice necesare și a condițiilor de securitate tehnică și de protecție a muncii.

În concluzie, considerăm că analizarea observațiilor și propunerilor conținute în articolele publicate în „Revista economică" în legătură cu actualele criterii de constituire a formațiilor de lucru conduse de maiștri trebuie să se facă avîndu-se în vedere cele arătate mai sus cu privire la conținutul și condițiile de aplicare a normativelor în vigoare, la eficiența economică și nivelul de creștere a productivității muncii care trebuie asigurate prin normarea formațiilor de lucru respective, la structura organizatorică optimă a subunităților de producție care se realizează pe baza acestor formații de lucru, ca verigi de bază.

A. SIMA
directorul Direcției pentru organizarea și normarea muncii

● Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini

NORMATIVELE unificate de constituire a formațiilor de lucru conduse de maiștri în ramura construcțiilor de mașini au fost elaborate în conformitate cu indicațiile transmise de Ministerul Muncii (nr. 192024/1978) și ținînd seama de prevederile legale în domeniu.

Valorile normative stabilite respectă numărul minim de 35 muncitori în formațiile de lucru conduse de maiștri — în medie pe ramura construcțiilor de mașini (cf. anexei 3 la Decretul nr. 335/1978), criteriile pentru determinarea acestui număr și pentru diferențierea lui pe activități.

În cazul în care numărul efectiv existent de muncitori dintr-o activitate nu întrunește limita minimă a normativului, pentru a se constitui o formație **se pot grupa muncitori de la locurile de muncă din activitățile cu specific apropiat, din cadrul aceluiași schimb de lucru,** aplicîndu-se în acest caz normativul activității cu numărul de muncitori preponderent.

În condițiile creșterii permanente a gradului de mecanizare și automatizare a proceselor de producție, **pot apare situații în care se impune completarea normativelor existente, întreprinderile interesate făcînd propuneri în acest sens.** La analiza unor astfel de situații se au în vedere condițiile de aplicare a normativelor în vigoare, eficiența economică și sarcina de creștere a productivității muncii, a cărei realizare trebuie asigurată și prin norme și normative eficiente.

I. CĂPĂȚÎNĂ

directorul Direcției organizare, control, personal, învățămînt, retribuire

● Ministerul Industriei de Mașini-Unelte, Electrotehnică și Electronică

CONSIDERĂM juste o bună parte din aprecierile și propunerile exprimate de participanții la ancheta organizată de revistă, între care :

— elasticizarea criteriilor de organizare și creșterea competențelor organelor de conducere ale întreprinderilor în organizarea producției și a conducerii acesteia ;

— reflectarea în mai mare măsură, în normativele pentru constituirea formațiilor de lucru conduse de maiștri precum și în organizarea atelierelor și secțiilor, a tehnicii noi cu care au fost dotate unitățile, a caracteristicilor ei funcționale și a responsabilităților pe care le implică deservirea acesteia — atît utilajul, cît și produsul realizat avînd valori foarte mari ;

— organizarea tehnologică a procesului de producție.

Remarcăm că cea mai mare parte din aprecierile și propunerile făcute sînt documentate nu tehnic-analitic, ci numai prin prezentarea situațiilor de fapt din întreprinderile în care activează participanții la anchetă. Mulți participanți au prezentat dorința ca normativele pentru constituirea formațiilor de lucru conduse de maiștri și normativele pentru organizarea atelierelor și secțiilor de producție să fie adaptate la condițiile organizatorice, tehnologice și funcționale particulare din întreprinderile pe care le-au reprezentat. Or, știut este faptul că în domeniile economico-sociale actele legislative reprezintă generalizarea caracteristicilor preponderente ale fenomenelor, „obiect", precum și măsurile necesare — și a căror realizare se poate asigura — pentru a atinge nivelurile de eficiență economică ce constituie obiective ale politicii statului, diferențiate și gradate pe etape ale dezvoltării.

Mai remarcăm, totodată, faptul că participanții la anchetă și conducătorii acesteia au abordat în prea mică măsură mijloacele prin care **sfera de cuprindere a fiecărui factor de conducere a procesului de producție** (maistru, șef de atelier, șef de secție) **poate fi extinsă, concomitent cu creșterea eficienței activității acestuia.** Dintre astfel de mijloace și căi menționăm :

● **perfecționarea organizării fiecărui loc de muncă,** sub aspectul tuturor factorilor producției :

— mijloace de muncă (mașini, utilaje, scule, dispozitive, verificatoare, aparate de măsură și control, în stare perfectă de funcționare, la parametrii tehnici, în nomenclatorul și numărul cerute pentru buna funcționare a procesului tehnologic) ;

— obiecte ale muncii (materiale și semifabricate), aduse la locul de muncă într-un mod anume organizat potrivit caracteristicilor procesului de producție, avînd dimensiunile și calitățile riguros stabilite prin tehnologiile de fabricație ;

— documentațiile tehnice de execuție, conținînd toate datele necesare pentru a se putea realiza procesul de producție astfel cum acesta a fost conceput, după prezentarea-explicarea corespunzătoare — lucru pe care este dator să-l facă „în scară" : șeful de secție, șeful de atelier și, respectiv, maistrul, asistat de tehnolog, în momentul lansării în fabricație a produsului sau a tehnologiei noi ;

● **perfecționarea continuă a pregătirii profesionale** a tuturor categoriilor de personal (a muncitorilor și maiștrilor în principal, în contextul subiectului în discuție) ;

● **creșterea responsabilității fiecărui om al muncii pentru respectarea prescripțiilor tehnice de calitate** în munca încredințată.

În aceste condiții, cererea de asistență tehnică se reduce în mod considerabil, iar eficiența muncii celui dator să acorde asistență tehnică crește. Rezultatul : sfera de cuprindere a factorilor de conducere a procesului de producție — maistru, șef de atelier, șef de secție — se poate lărgi, concomitent cu creșterea generală a productivității muncii, a calității produselor, cu cheltuieli mai mici.

În concluzie, organul de resort din Ministerul Industriei de Mașini-Unelte, Electrotehnică și Electronică **a reținut toate propunerile pozitive publicate de revistă și, în concepția prezentată mai sus, le va promova, la momentul oportun, pentru a fi însușite de factorii de decizie** în scopul perfecționării organizării conducerii proceselor de producție.

Tr. SĂLĂJAN

directorul Direcției organizare, control, personal, învățămînt, retribuire

Calitatea și funcția de economist

N-AM AVUT PRILEJUL să mă număr printre cei 215 economiști cărora li s-au solicitat opiniile în cadrul anchetei „Pregătirea și folosirea economiștilor — la nivelul sarcinilor ce le revin în creșterea eficienței activității" (R.E. nr. 27 și 28/1982). Doresc totuși să adaug cîteva reflecții la concluziile desprinse de dr. O. Nicolescu, I. Verboncu și I. Ciochină.

1. În această eră a exploziei informațiilor, economiștii sînt datori să suplinească eventualele carențe din anii de facultate și să-și completeze cunoștințele, prin studiu individual. *Ancheta a relevat o slabă preocupare în această privință. Ar trebui identificate și cauzele intime și/sau obiective, pentru ca de aici să pornească remediile.*

2. Într-adevăr — așa cum a rezultat și din anchetă — în comparație cu pregătirea teoretică, formarea încă din facultate a economiștilor ca practicieni *este deficitară, ceea ce explică dificultățile pe care ei le întîmpină la locul de muncă, în abordarea și rezolvarea unor situații cu care nu au avut prilejul să se confrunte nici măcar ca studiu de caz. Pentru ca problematica economică reală, curentă a întreprinderilor să fie asimilată de către studenți, ar fi necesar ca ea să transpară mai pregnant și în cursurile predate.* (N. red. : *practica facultăților cu profil economic, de a apela, pentru unele expuneri și seminarii, la concursul unor cadre cu bogată experiență din unitățile de producție, comerț etc. ar trebui dezvoltată).*

3. La nivelul unităților economice, conținutul și atribuțiile specifice funcției de economist *nu sînt întotdeauna clar înțelese, ceea ce duce la denaturări în ce privește încadrarea pe posturi (sînt cazuri cînd funcția de contabil-șef este ocupată de cadre cu studii medii, avînd în subordine economiști cu pregătire superioară) și repartizarea sarcinilor (absolvenți de facultate sînt puși să întocmească diverse lucrări și situații care, cu ani în urmă, erau rezolvate de cadre cu studii medii). În multe întreprinderi industriale economiștii sînt considerați — îngust — contabili ; în agricultură, în mod frecvent, pe posturi de economiști găsești de-a valma de la absolvenți de școală elementară pînă la cadre cu pregătire universitară.*

4. În acest sens cred nimerit ca funcția de contabil șef să-și schimbe denumirea în aceea de economist șef, *care ar reflecta mai bine conținutul specific atît de amplu al acestei munci de conducere, accentuat în condițiile autogestiunii. Iar această funcție să fie încredințată unor cadre cu pregătire corespunzătoare. Cine și-ar închipui ca un inginer șef să nu fie inginer, un geolog șef să nu aibă diplomă de geolog ?*

Am convingerea că economiștii noștri sînt oameni capabili, cu un orizont larg, dar capacitatea lor poate fi pe deplin valorificată într-un microclimat al locului unde activează, care să-i solicite și stimuleze, înlăturînd toate practicile rutiniere ce riscă să-i plafoneze și să-i transforme în simpli funcționari.

Radu LUCHIAN

economist — Timișoara

Extensiuni ale investiției specifice

INVESTIȚIA SPECIFICĂ a generat o serie de indicatori de același tip, în care se modifică însă unele din elementele de efort sau de efect pentru a evidenția în mod special una din laturile implicate în procesul investițional. Printre aceștia menționăm : construcția specifică și raportul dintre rata acumulării (sau investițiilor) și creșterea productivității muncii.

Construcția specifică

DATĂ fiind ponderea ridicată a construcțiilor în activitatea de investiții, o cale importantă de reducere a investiției specifice este reducerea volumului de construcții. Eficiența construcțiilor în sectorul investițional își găsește expresia prin indicatorul „construcția specifică", indicator care nu figurează în prezent în sistemul de indicatori ai eficienței economice a investițiilor din țara noastră, minimalizînd valențele sale economice.

Determinarea cantitativă a „construcției specifice" se face prin raportarea valorii construcțiilor în perioada t (I_t^c), la creșterea efectului economic în aceeași perioadă (ΔY_t)

$$C_s = \frac{I_t^c}{\Delta Y_t}$$

Utilizarea acestui indicator permite reliefarea eficienței soluțiilor constructive adoptate, cheltuielile suplimentare necesitate de condițiile specifice ale unor amplasamente, eficiența structurilor de rezistență propuse, a suprafețelor spațiilor auxiliare, a finisajelor, a modului de amplasare a utilajelor, precum și a materialelor de construcții utilizate.

În țara noastră, indicatorul — construcția specifică a crescut de la 1,53 în perioada 1971-75 la 2,41 în perioada 1976-1980, ceea ce atrage atenția asupra necesității găsirii unor modalități de reducere a valorii acestui indicator prin : adoptarea unor soluții constructive eficiente și ieftine în care să se utilizeze tehnologii moderne, cu grad mare de industrializare.

Referindu-se la necesitatea reducerii cheltuielilor în construcții, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„Ministerul Construcțiilor Industriale, toate ministerele și organismele economico-sociale trebuie să ia măsuri hotărîte pentru realizarea în cele mai bune condiții a lucrărilor de investiții, respectînd întocmai legea tipizării, normele de consum stabilite, acționînd pentru reducerea continuă a consumului de metal, ciment și alte materiale".** [1])

În această direcție, un rol important revine cercetării științifice și ingineriei tehnologice, în realizarea de noi tipuri de elemente și structuri din beton armat precomprimat pentru diferite categorii de construcții, de sisteme și procedee moderne de turnare, în îmbunătățirea soluțiilor și extinderea domeniilor de utilizare rațională a produselor din polimeri etc.

Raportul dintre rata investițiilor și creșterea productivității muncii

DENUMIT de statistica O.N.U. — ICOR(L) (Incremental Capital Output Ratio/Labor), acest indicator a fost calculat pentru prima dată de S. Kuznets ca un raport între rata investițiilor $\left(\frac{I}{Y}\right)$ și ritmul creșterii productivității muncii $\left(\frac{Y_1/L_1 - Y_0/L_0}{Y_0/L_0}\right)$, în care :

Y — venitul național ;
L — populația ocupată ;
I — investițiile.

$$ICOR\ (L) = \frac{I_0}{Y_0} : \frac{Y_1/L_1 - Y_0/L_0}{Y_0/L_0} = \frac{I_0}{Y_0} \cdot \frac{Y_0/L_0}{Y_1/L_1 - Y_0/L_0}$$

$$ICOR\ (L) = \frac{I_0}{L_0} : (Y_1/L_1 - Y_0/L_0)$$

Ca indicator de eficiență, ICOR(L) poate măsura efortul investițional necesar creșterii productivității muncii, cumulînd efectul ambilor factori de input : fonduri fixe suplimentare și forța de muncă. Acest indicator arată cîte procente din rata investițiilor revin la o creștere cu 1% a ritmului productivității muncii.

Din analiza datelor rezultate din calculele efectuate, se constată atît diferențieri între țări în privința mărimii acestui indicator, datorate nivelelor de dezvoltare economică diferită și specificului politicii economice a fiecăreia, cît și unele tendințe comune.

Astfel, se poate constata că în țările dezvoltate sînt necesare în prezent mai multe procente de creștere a investițiilor pentru creșterea cu 1% a productivității muncii sociale decît în urmă cu 20 de ani, evidențiindu-se o tendință de creștere a valorii ICOR(L), după cum rezultă din datele următoare :

ICOR(L) în unele țări capitaliste dezvoltate

	1949-1959	1970-1978
S.U.A.	3,9	14,2
Anglia	3,3	14,7
Franța	4,3	6,4
Italia	4,6	9,5
R.F. Germania	4,2	6,5

În țările socialiste, mărimea acestui indicator este inferioară celui din țările capitaliste dezvoltate și este mai mare în țările cu un nivel de dezvoltare economică mai ridicat, datorită, mai ales, ratei mai reduse a investițiilor. Între țările socialiste membre ale C.A.E.R., România ocupă un loc intermediar sub raportul acestui indicator, care a crescut de la 3,4 în perioada 1970—1975 la 6,0 în perioada 1975-1980.

Normativul investiției specifice

PENTRU a apropia nivelul economic al României de nivelul țărilor industriale dezvoltate, o premisă fundamentală este de a atinge randamente superioare în utilizarea factorilor de creștere economică. Un instrument util în acest scop îl reprezintă elaborarea de normative. Normativul investiției specifice poate fi utilizat în faza de fundamentare și de elaborare a planului de investiții, atît la nivel macroeconomic cît și pe ramuri și unități economice, pentru a orienta beneficiarii și proiectanții de investiții către soluții eficiente, precum și în cursul realizării obiectivelor de investiții.

Normativul investiției specifice, determinat la nivel macroeconomic, pe ramuri ale economiei și pe întreprinderi și centrale, se bazează în principal pe nivelul atins de investiția specifică reală în țara noastră și pe cele mai bune performanțe obținute de unele întreprinderi în perioada anterioară. Totodată, utilizarea eficientă a fondurilor fixe puse în funcțiune în economia românească presupune ca indicatorii de eficiență ai investițiilor să fie în limite comparabile cu performanțele realizate pe plan mondial. În acest sens, determinarea normativelor cu privire la investiția specifică ar trebui să aibă ca punct de referință și dimensiunile atinse de acest indicator în țările dezvoltate, caracterizate printr-o înaltă eficiență economică. Tocmai comparațiile internaționale ar oferi o bază pentru fundamentarea științifică a normativelor de investiție specifică.

Normativele investiției specifice trebuie să fie diferențiate pe ramuri și subramuri ale economiei naționale și

[1]) Nicolae Ceaușescu, Expunere la Congresul al II-lea al Consiliilor Oamenilor Muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe, 24 iunie 1981, Ed. politică, București, 1981, p. 26.

reprezintă un instrument cu ajutorul căruia în cadrul prognozelor și elaborării planului pe termen mediu și lung se determină necesarul de investiții în perspectivă la diferitele nivele de agregare a ramurilor.

Normativul investiției specifice trebuie să fie diferențiat pe ramuri pe baza următoarelor considerente :

— ritmul de creștere a productivității muncii este diferențiat de la o ramură la alta ;

— perioada de transformare a investițiilor în fonduri fixe variază de la o ramură la alta ;

— prin însăși natura tehnico-materială, fizică a producției lor, unele ramuri sînt în mod obiectiv mai intensive în privința necesarului de fonduri fixe.

Normativul investiției specifice nu este o mărime medie, ci reprezintă limita maximă admisibilă pentru care o investiție să fie considerată eficientă.

După cum a subliniat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în legătură cu necesitatea creșterii rapide a eficienței fondurilor fixe : **„Niveluri superioare medii pe ansamblul industriei trebuie să realizeze construcția de mașini, ramurile prelucrătoare din chimie, industria ușoară și alimentară. Este necesar să se stabilească normative minime de eficiență pe ramuri și subramuri, care să orienteze activitatea ministerelor, centralelor și întreprinderilor în direcția maximei planificări a potențialului productiv“** [2]).

În legătură cu diferențierea investiției specifice pe ramuri analiza comparativă internațională a investiției specifice reale în România și alte țări scoate în evidență următoarele aspecte ce s-ar putea avea în vedere la stabilirea normativelor în țara noastră :

a) la o serie de ramuri ale industriei extractive, chimiei, construcții de mașini, există rezerve de diminuare a investiției specifice în România, investiția specifică fiind considerabil mai ridicată decît în țările luate în comparație ;

b) sînt și cazuri în care investiția specifică din România este apropiată ca mărime de nivelul absolut atins de țările cu un nivel ridicat de dezvoltare economică ;

c) în unele ramuri ale industriei românești investiția specifică era inferioară nivelului din alte țări (industria confecțiilor, alimentară, ușoară etc.).

NORMATIVUL investiției specifice poate fi calculat pentru următoarele categorii de investiții : a) investiția în obiective noi ; b) investiția pentru extinderi ; c) investiția în modernizări ; d) investiții neterminate.

Normativul investiției specifice trebuie pus în legătură cu normativul consumului specific de fonduri fixe. Cu alte cuvinte între eficiența fondurilor fixe și a investițiilor există o relație foarte strînsă. Pornind de la ideea că creșterea relativă a costurilor de producție trebuie să fie egală cu creșterea efectelor (rezultatelor) astfel încît să se asigure un nivel optim al eficienței, se ajunge la stabilirea următoarei relații :

$$\frac{I}{F} \leqslant \frac{\Delta Y}{Y} \text{ sau } \frac{I}{\Delta Y} \leqslant \frac{F}{Y}$$

în care : I — volumul investițiilor
F — volumul fondurilor fixe
ΔY — sporul de venit național
Y — volumul venitului național

Rezultă așadar că în condițiile de eficiență maximă investiția specifică $\left(\frac{I}{\Delta Y}\right)$ trebuie să fie mai mică decît eficiența fondurilor fixe. De aici se poate deduce că normativul investiției specifice trebuie să tindă ca mărime spre inversul eficienței fondurilor fixe.

O analiză dinamică a investiției specifice și a consumului specific de fonduri fixe pe o perioadă mai îndelungată ne poate evidenția, în cazul în care cele două serii sînt convergente, o tendință de apropiere către nivelul maxim al eficienței și, în cazul divergenței în timp a celor două serii dinamice, o îndepărtare de punctul de maxim al eficienței.

Considerăm că relația de mai sus se înscrie pe linia cerințelor aplicării în practică a principiului acoperirii din venituri proprii a cheltuielilor efectuate, ale creșterii însemnate a eficienței activității economice.

M. HOROVITZ
Gh. ZAMAN
St. SANDU

[2]) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 15, Ed. politică, București, p. 262—263.

Reducerea decalajelor economice

(Urmare din pag. 2)

ducție au avut loc schimbări profunde în condițiile politice, economice și sociale, de muncă și de viață ale întregului popor. Numărul locurilor de muncă a crescut în perioada 1950—1980 cu peste 5 milioane, din care peste 3 milioane au fost create în ultimii 17 ani. Odată cu aceasta, pe baza creșterii venitului național au sporit veniturile reale totale ale populației, de 6,4 ori, cu un ritm mediu anual de 6,4 la sută. Pe baza creșterii veniturilor și a producției de bunuri materiale s-a ridicat nivelul general al consumului populației, se înregistrează schimbări importante în structura acestuia. Așa cum se arată și în proiectul Programului de alimentație științifică, aflat în dezbatere publică, în prezent în țara noastră se asigură un consum total de calorii și proteine comparabil cu cel realizat în țări dezvoltate din punct de vedere economic. Totodată, a crescut gradul de înzestrare a populației cu bunuri tehnice de uz îndelungat, în 1980 revenind la 1 000 locuitori 250 aparate de radio, 209,7 televizoare, 156,2 frigidere, 102,2 mașini de spălat rufe și 28,9 autoturisme, față de 178, 81,8, 53,46 și, respectiv, 6 bucăți în 1970.

O preocupare de seamă a partidului nostru o constituie îmbunătățirea condițiilor de locuit ale populației, România numărîndu-se printre țările care au înregistrat și înregistrează ritmuri înalte la construcția de locuințe (vezi și tabelul nr. 7). În perioada 1950—1980 s-au construit circa 4,6 milioane de locuințe la orașe și sate, ceea ce înseamnă că aproximativ 70 la sută din populația țării beneficiază de locuințe noi. Din fondurile statului și proprietate personală cu sprijinul statului în credite și execuție în acest cincinal urmează să fie realizate 1 100 mii apartamente, iar în perioada 1986—1990 încă 1 250 mii.

În aprecierea nivelului de dezvoltare a unei țări trebuie să se țină seama și de dezvoltarea științei, învățămîntului, culturii. Acestea sînt domenii deosebit de importante, în care în anii socialismului au avut loc schimbări radicale ; ele au făcut ca România, țară în curs de dezvoltare, să înregistreze astăzi niveluri comparabile cu cele care caracterizează țările cu dezvoltare medie sau cu nivel ridicat de dezvoltare. Ca expresie concentrată a tuturor acestor transformări, durata medie de viață a populației a crescut de la 42 de ani în 1932, la 70 de ani în perioada 1976—1980.

Documentele și lucrările internaționale, în special cele din sistemul O.N.U. folosesc un alt indicator social important al dezvoltării — gradul de alfabetizare, indicator care pentru România și-a pierdut semnificația încă din primii ani ai construcției socialiste. Prin generalizarea învățămîntului general obligatoriu de 10 ani, încă la începutul cincinalului trecut România s-a înscris printre țările cu cea mai mare durată a școlarității obligatorii, precum și cu numărul cel mai mare de membri ai societății care urmează o formă de învățămînt (476 în 1979/80 față de 127 în Bulgaria, 201 în Ungaria, 102 în R. D. Germană, 315 în Polonia, 217 în Cehoslovacia, și 171 în U.R.S.S.). În general, ponderea elevilor și studenților în numărul total al populației s-a ridicat de la 11,4% în 1938 la 21,6% în 1965 și la 24,9% în 1981. În 1985 populația școlară urmează să reprezinte circa 27% din totalul populației. S-a dezvoltat baza materială a activităților social-culturale, cultura socialistă cunoscînd un vast proces de înflorire. De asemenea, s-au schimbat radical condițiile sanitare, ocrotirea sănătății fiind gratuită și larg accesibilă pentru toți membrii societății. Toate acestea pun în evidență trăsăturile noi, profundul umanism al procesului de dezvoltare a forțelor de producție în țara noastră și stimulează, totodată, membrii societății în activitatea lor viitoare.

OM — TEHNICĂ — MEDIU

Resursele minerale din domeniul marin

Elemente de orientare spre economia oceanică

OCEANUL MONDIAL ocupă mai mult de 70% din suprafaţa globului. Cunoaşterea resurselor din această imensă întindere este încă la început şi totuşi de pe acum se poate afirma că resursele marine constituie un factor fundamental pentru dezvoltarea viitoare a omenirii, pentru ieşirea economiei mondiale din criza actuală de materii prime. Petrol şi gaze, nisipuri cu minerale de titan, fier, zirconiu, staniu, aur, diamante, soluţii hidrotermale şi mîluri cu conţinuturi foarte ridicate de fier, mangan, zinc, cupru, plumb, argint, aur etc., noduli polimetalici, conţinînd nichel, cupru, cobalt, mangan şi fier, materiale de construcţie, fosforite etc., iată cîteva din substanţele minerale care se găsesc în domeniul marin.

Pentru a demonstra interesul major pe care-l prezintă resursele marine vom analiza în cele ce urmează doar trei categorii de resurse, şi anume : petrolul şi gazele naturale, resursă energetică de importanţă vitală în prezent şi în următoarele cîteva decenii, nodulii polimetalici, resursă minerală care va ocupa, fără îndoială, un loc fruntaş în balanţa economică mondială începînd din a doua jumătate a deceniului opt al secolului nostru şi a cărei importanţă va creşte necontenit şi emisiunile hidrotermale şi mîlurile metalifere asociate, din zona riftului oceanic, descoperite recent şi avînd o valoare economică, care în prezent poate fi doar intuită ca fiind dintre cele mai mari pentru economia mondială deoarece conţin toate metalele necesare industriei.

Hidrocarburile din domeniul marin

ÎN PREZENT, petrolul şi gazele naturale reprezintă sursa energetică principală a omenirii. Începînd de la mijlocul secolului nostru, consumul de petrol a crescut cu 8—10% anual, fiind în anul 1950 de 510 milioane tone, în 1960 — 945 milioane tone, în anul 1970 — 1 975 milioane tone şi în 1974 — 2 325 milioane tone. Din anul 1973, din momentul declanşării crizei energetice, atît ritmul de creştere al producţiei, cît şi consumul de petrol s-au redus simţitor, consumul menţinîndu-se în jurul valorii de 3 000 milioane tone anual. Consumul mondial de gaze naturale a crescut în ultimul deceniu în medie cu 7,5% anual. Numai consumul european se cifra, pentru anul 1973, la 447 miliarde mc gaze, adică de 42 ori mai mult decît în 1950. Participarea gazului natural în balanţa energetică a crescut de la 12% în anul 1950 la 23% în anul 1970. Consumul mondial de hidrocarburi este în directă dependenţă de rezervele puse în evidenţă. La nivelul consumului actual aceste rezerve apar ca fiind limitate, putînd să asigure necesarul mondial numai pentru cîteva decenii. Este adevărat însă că rezervele de prognoză sînt mult mai importante.

În aceste condiţii atenţia industriei extractive se îndreaptă spre valorificarea resurselor de hidrocarburi din domeniul marin. O astfel de orientare are o fundamentare ştiinţifică obiectivă şi anume faptul că cca. 65% din volumul total al depozitelor sedimentare potenţial purtătoare de hidrocarburi se află în această zonă.

Lucrările de prospecţiune-explorare-exploatare marină au luat un avînt deosebit. Din 120 de ţări care au ieşire la mare, peste 100 efectuează prospecţiuni marine pentru hidrocarburi. Rezervele confirmate de hidrocarburi pe platourile continentale din Oceanul mondial se cifrează la 21 065 miliarde tone ţiţei şi 13 611 miliarde mc gaze naturale. Rezervele potenţiale se apreciază de către diverşi autori ca fiind cuprinse între 60 şi 185 miliarde tone echivalent de hidrocarburi pe platourile continentale, la care se adaugă încă 100—130 miliarde tone în zona taluzului şi piemontului continental.

Costul lucrărilor de exploatare pe mare sînt însă de 2—5 ori mai mari decît a celor similare pe uscat şi totuşi exploatarea zăcămintelor marine de hidrocarburi este rentabilă. Eficienţa economică a exploatărilor marine depinde de mulţi factori, printre care adîncimea apei, condiţiile climaterice şi oceanografice, mărimea zăcămîntului, distanţa de la zăcămînt pînă la ţărm, distanţa pînă la pieţele de desfacere, adîncimea la care se găseşte petrolul în subsol, gradul de perfecţionare a tehnologiilor de explorare şi exploatare etc.

Conform unor calcule, la adîncimi mari ale mării şi în condiţii climaterice aspre costurile forajelor de explorare şi al exploatărilor sînt de 4,3 şi, respectiv, 10,2 ori mai mari decît pentru adîncimi sub 200 m şi condiţii climaterice temperate.

Efectul economic al valorificării zăcămintelor poate fi exprimat prin mărimea venitului net obţinut în decursul întregii perioade de exploatare a zăcămîntului. În condiţii obişnuite de climă şi de adîncime de apă, pentru zăcăminte mici (rezerve de 2—5 milioane tone ţiţei) efectul economic este de 3 dolari venit pentru fiecare dolar cheltuit pentru investiţii totale şi cheltuieli curente de funcţionare, pe cînd la zăcămintele mari şi medii

Tabelul nr. 1

Rezervele confirmate de hidrocarburi pe platoul continental al Oceanului mondial (după revista Offshore) pentru ţările capitaliste şi în curs de dezvoltare

Regiunea geografică	Ţiţei milioane t	Gaze naturale miliarde mc.
America de Nord	1 401	1 630
America de Sud	4 096	900
Europa de Vest	2 715	1 997
Africa	2 384	21
Orientul Mijlociu	9 316	6 831
Asia Pacifică, Australia, Oceania	1 153	2 203
Total	21 065	13 611

(rezerve de 5—50 milioane tone şi, respectiv, 50—300 milioane tone ţiţei) venitul este de 10—12 dolari venit la fiecare dolar cheltuit (după A. Kurov, 1980). În condiţiile creşterii preţurilor la petrol, efectele economice depăşesc valorile menţionate mai sus. Calculele economice arată că în condiţii climaterice temperate şi la adîncimi de apă normale rezervele minime ale unui zăcămînt pentru ca o exploatare să fie rentabilă sînt de 2—8 milioane tone ţiţei şi 5—15 miliarde mc gaze naturale.

Luînd în consideraţie faptul că la nivelul cunoştinţelor actuale despre geologia Oceanului mondial, care sînt departe de a fi comparabile cu cele despre geologia uscatului, rezervele reale confirmate de hidrocarburi din domeniul marin reprezintă mai mult de 20% din rezervele confirmate de pe uscat, că cel puţin 65% din depozitele potenţial petrogazeifere se găsesc în mare şi că dezvoltarea continuă a energeticii şi a industriei chimice va mări necontenit cererea de hidrocarburi, în următorii 30—40 ani Oceanul mondial va deveni sursa principală a acestora, participînd la echilibrarea balanţei consum/extracţie chiar cu zăcăminte situate la adîncimi mari ale apei.

Nodulii polimetalici

NODULII POLIMETALICI sînt formaţiuni concreţionare, mai mult sau mai puţin sferice, cu dimensiuni cuprinse între cîţiva milimetri şi 20—30 centimetri, care se găsesc în cantităţi variabile în sedimentele din diferite medii acvatice.

Istoria cunoaşterii nodulilor polimetalici începe cu descoperirile făcute de expediţia condusă de Sir Charles Wyville pe nava Thomson Challenger în perioada 1872—1876. În ziua de 18 februarie 1873, la aproximativ 300 km sud-vest de insula Ferro din arhipelagul Canarelor, expediţia a recoltat primii noduli de pe fundul Oceanului Atlantic. Au urmat numeroase alte staţii de prelevare atît în Atlantic, cît şi în Pacific şi Indian, în care s-au găsit noduli.

Cunoştinţele despre nodulii polimetalici s-au acumulat în decursul secolului care s-a scurs de la descoperirea lor, explorarea lor în ultimele două decenii luînd un avînt deosebit. În compoziţia chimică a nodulilor au fost identificate 27 elemente de importanţă constituţională majoră şi aproximativ 15 elemente minore. Dintre elementele constitutive, nichelul, cobaltul, cuprul şi manganul prezintă un interes economic deosebit ; acestea sînt metalele care se iau în consideraţie la aprecierea economicităţii exploatărilor miniere oceanice. În subsidiar vor fi recuperate şi alte cîteva elemente rare ca molibdenul, vanadiul, zincul, argintul, titanul etc.

Gradul de cunoaştere al distribuţiei nodulilor polimetalici este încă relativ redus ; totuşi, s-au putut contura zone în care densitatea nodulilor şi compoziţia lor chimică sînt de natură să

le confere un interes economic cert. Estimările de rezerve totale variază foarte mult : de la 38 miliarde tone (Mero J.L., 1977) la 1,5 trilioane tone numai în Oceanul Pacific (Man Borgese E., 1978). O revizuire a datelor existente permite aprecierea rezervelor totale de noduli din Oceanul mondial la cca. 500 miliarde tone (Archer A.A., 1978). Conținuturile în elemente utile, în special Ni, Cu, Co și Mn, sînt foarte variabile. În zonele considerate interesante din punct de vedere economic, conținuturile sînt în medie următoarele : Cu 1,0—1,35%, Ni 1,2—1,5%, Co 0,2—0,25%. Densitatea nodulilor pe suprafața fundului nu este nici ea uniformă, domeniul ei de variație fiind foarte larg : 0,5—50 kg/mp.

Se consideră că zonele în care nodulii au un conținut de cel puțin 2,25% Ni+Cu (raportul Cu : Ni fiind în jurul valorii 1 : 1,22), densitatea lor fiind de 5—10 kg/mp, reprezintă zăcăminte de „generația întîi". Aceste zăcăminte vor putea fi exploatate, în primul rînd, cu o eficiență economică ridicată. Rezervele din zăcămintele de generația I se cifrează la 15—25 miliarde tone noduli (Archer A.A., 1978).

Considerînd, cu multă prudență, că (1) nodulii in situ conțin aproximativ 30% apă și, în medie, 1,24% Ni, 1,01% Cu, 0,23% Co și 27,5% Mn, (2) recuperarea metalelor la prelucrarea metalurgică a nodulilor este de 90% pentru Ni și Cu, 60% pentru Co și 85% pentru Mn și (3) recuperarea la exploatarea minieră oceanică este de 20, 30 sau 40%, rezervele recuperabile de metale din zăcămintele din generația I sînt următoarele. (Tabelul nr. 2) :

Tabelul nr. 2
(după Archer A.A., 1978, cu completări)

Categoria	Rezerve (milioane tone) gen. I-a	
Noduli umezi	15 000	25 000
Noduli uscați	10 500	17 500

	Rezerve recuperabile de metale (mil. t)							
Recuperare minieră	20%	30%	40%	100%	20%	30%	40%	100%
Nichel	25	36	47	118	40	59	78	198
Cupru	20	30	39	96	30	48	64	159
Cobalt	3	4,5	6	15	5	7,5	9,7	24
Mangan	500	750	980	2 455	800	1 250	1 650	4 100

Aceste rezerve obținute numai din zăcăminte de noduli din generația I sînt de același ordin de mărime cu rezervele totale estimate de pe uscat : nichel — 54 milioane tone, cupru — 460 milioane tone, cobalt — 1,5 milioane tone, mangan — 2 000 milioane tone.

În ultimul deceniu au fost făcute progrese foarte mari în domeniul tehnologiilor de minerit oceanic (presupunînd recoltarea, aducerea la suprafață a nodulilor și transportul lor la o bază de prelucrare pe uscat), precum și de prelucrare a nodulilor pentru extragerea industrială a elementelor utile. Țările industrializate acordă o deosebită însemnătate problemelor cercetării și valorificării nodulilor polimetalici : au fost instituite programe naționale de cercetare, s-au format numeroase consorții etc. De exemplu, în S.U.A. există cinci consorții, care au ca scop exploatarea nodulilor, și anume : Ocean Mining Associates, Kennecot Copper, International Nickel, Ocean Minerals Company și Ocean Resources Inc.

Consorțiul „International Nickel" a executat la începutul anului 1978 un test de recoltare a nodulilor printr-un sistem hidraulic, montat pe nava SEDCO-445. Testul a reușit pe deplin, obținîndu-se de la adîncimi ale apei de 5 000 m, producții de 2 000—3 000 tone noduli/zi. La rîndul său, „Ocean Minerals Comp." a pregătit, din noiembrie 1978, una din cele mai moderne nave specializate „Glomar Explorer" (63 000 tone deplasament. 185 m lungime) pentru operațiuni de minerit oceanic etc.

Economicitatea exploatărilor oceanice de noduli, în condițiile dezvoltării tehnologiei, apare dependentă de capacitatea lor de a fi competitive cu sursele de Ni, Co și Cu de pe uscat. Calculele de eficiență economică a exploatărilor oceanice executate de numeroși experți au luat în considerație, în majoritatea cazurilor, întreprinderi care vor realiza o producție de 3 milioane tone noduli pe an.

Efortul financiar necesar pentru realizarea unui astfel de proiect este estimat între 557,5 și 970,0 milioane dolari, iar costurile de funcționare la 100—252 milioane dolari anual.

Acceptînd ca elemente constante conținutul mediu în metale al nodulilor și eficiența de recuperare metalurgică vom obține producția de metale a unei unități de 3 milioane tone noduli anual și valoarea acestei producții la prețurile din anul 1977. Prețurile actuale, mai ales la cobalt, sînt mult mai mari, astfel încît și valoarea producției unității considerate a crescut în consecință.

În funcție de variantele luate în calcul, venitul anual ar fi cuprins între 151,1 și 302,3 milioane dolari, venitul total, cumulat pe durata proiectată a exploatării oceanice (25 de ani) — 3 777,5—7 557,5 milioane dolari, iar amortizarea investițiilor s-ar realiza în 3,6—6,4 ani.

Se estimează că în anul 1990, în lume vor exista 5 unități cu capacitatea de producție de 3 milioane tone noduli pe an, iar în anul 2000, vor funcționa cel puțin 10 și cel mult 20 unități de acest tip. În cazul menținerii parametrilor tehnologici, ponderea producției oceanice în satisfacerea consumului mondial va crește simțitor, atingînd în anumite condiții 66% pentru Ni, 67% pentru Mn și 99% pentru Co.

Soluțiile hidrotermale, mîlurile și depozitele metalifere asociate

O ALTĂ CATEGORIE DE RESURSE, descoperite foarte recent, dar care vor avea, probabil, în viitorul apropiat o importanță deosebită, o constituie emisiunile de soluții hidrotermale din zonele riftului oceanic și depunerile asociate acestor soluții.

Pentru prima dată soluții hidrotermale și sedimente metalifere cu importanță economică au fost puse în evidență în Marea Roșie, în depresiunile numite Atlantis II, Discovery, Chain. În aceste depresiuni, sub adîncimea de 2 000 m, stratul de apă de adîncime, vecin cu fundul mării, are o temperatură de 50—60°C, iar concentrația elementelor din apă este de 1 000—50 000 ori mai mare decît în apa marină normală. Reziduul acestor ape fierbinți, cu o concentrație mare de metale (numite „hot brines"), conține, în medie, Fe — 64,2%, Mn — 36,5%, Zn — 20,0%, Cu — 4,5%, Ag, Au, Pb, As, Rb, Cs, Tl, Ge, In etc. Valoarea economică a acestor soluții este estimată la cel puțin 1,5 miliarde dolari.

Pe fundul depresiunilor menționate se găsesc sedimente, fierbinți și ele (30—70°C), bogate în hidroxizi de fier și alte metale. Analiza chimică a acestor sedimente arată următoarea compoziție medie : Fe — 29%, Zn — 3,4%, Cu — 1,3%, Pb — 0,1% Ag — 54 ppm, Au — 0,5 ppm. Rezervele estimate de astfel de sedimente în Marea Roșie se cifrează la cca. 50 milioane tone, iar valoarea metalelor conținute în acestea este de cel puțin 2,5 miliarde dolari.

În anul 1973, în cursul executării lucrărilor din cadrul programului FAMOUS (French American Mid Oceanic Undersea Survey) pe dorsala medio-atlantică, au fost puse în evidență primele indicii de hidrotermalism (depozite de fier și mangan) pe sistemul de fracturi asociate riftului. A urmat descoperirea de către submarinul de cercetare ALVIN, în anul 1977, a unor emisiuni hidrotermale active și a unor anomalii de temperatură pe riftul din apropiere de insulele Galapagos. În anii 1978—1980 studiile au fost continuate în cadrul programului de colaborare internațională (Franța, S.U.A. și Mexic) numit RITA (după primele litere din denumirile unor falii din dorsala Est Pacifică — Rivera și Tamayo).

Depozitele de sulfuri de fier, zinc, cupru, plumb, argint etc. au concentrațiile de metale cele mai ridicate descoperite vreodată pe fundul oceanelor (sulf 30—40%, fier 1—45%, zinc pînă la 50%, cupru 0,3—2,0%, argint 480 ppm etc). Izvoarele hidrotermale se găsesc în vîrful unor conuri de 2—5 m înălțime, formate din sulfurile precipitate din fluidele hidrotermale. Soluțiile au temperaturi de 200—400°C, iar compoziția lor și a precipitatelor de la contactul cu apa de mare pare să varieze de la silice hidratată, sulfați de calciu, pînă la sulfuri de fier, zinc, cupru, plumb, argint etc. (pentru temperaturile mai ridicate). Conținuturile în soluție pentru fier, zinc și cupru sînt de ordinul gramelor la litru (din raportul pe anul 1980 al CNEXO — Franța).

Elementele prezentate mai sus dau o imagine generală asupra resurselor minerale din domeniul marin și importanței lor economice. În condițiile declanșării crizei de materii prime de pe teritoriile exondate, economia oceanică apare ca o necesitate vitală pentru dezvoltarea în continuare a economiei mondiale. Înfăptuirea unei politici clarvăzătoare, de perspectivă în domeniul cunoașterii și valorificării resurselor marine condiționează participarea statelor la economia oceanică și determină măsura beneficiului în resurse care va putea fi obținut prin participarea la această economie. În aceste condiții, în multe țări se acordă o atenție deosebită cercetărilor marine, instituindu-se programe naționale de cunoaștere și valorificare a resurselor minerale, biologice și energetice ale domeniului marin.

Apare deci evident că elementul principal care va determina șansele unei țări de a beneficia de imensele resurse din Oceanul mondial este asigurarea pe plan național a unei tehnici corespunzătoare (nave specializate, aparatură și utilaje specifice) și a unui fond de cadre de înaltă calificare care să fundamenteze cererile de acces la resursele zonelor economice ale altor state și ale zonei internaționale, activitatea proprie în spațiul marin din jurisdicția națională și posibilitatea de participare la cooperarea internațională în domeniul valorificării resurselor marine, modalitate care va avea, probabil, o mare dezvoltare în viitor

dr. N. PANIN

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Tradiţii progresiste ale gîndirii economice româneşti (III)

ÎN CONCEPŢIA lui Sisești, problema eficienței economice și a creșterii ei în agricultură era practic în situația de a se bloca în fața unor bariere greu de depășit cum ar fi faptul că producția agricolă are o limită determinată de factorii naturali, iar cheltuielile de producție au tendința să sporească mai repede decît sporul prețului produselor ; faptul că agricultorul este, adeseori, mai refractar înnoirilor, fiind supus influenței naturii. Învingerea acestor bariere, Gh. Ionescu Sisesti o vedea posibilă prin introducerea progresului tehnic, transformarea științei și tehnicii agricole în forțe puternice de producție, ridicarea profesională a agronomilor și țăranilor, organizarea superioară a muncii și a producției atît la nivel microeconomic cît și la nivel macroeconomic. Agricultura trebuia să dobîndească un profil complex, multilateral, intensiv și o zonalitate precisă a regiunilor de producție. „Trebuie ca agricultura să evolueze spre ramuri de producție care dau produse de o valoare mai mare : fructe, vite, păsări, legume, plante industriale. O creșcătorie de găini în preajma unui oraș produce azi un venit frumos (...) Trebuie să ajungem ca fiecare regiune să producă numai ceea ce este potrivit pentru regiunea aceea. Să nu mai ducem porumbul în vîrful muntelui, nici via la șes, nici pomii roditori în Bărăgan" [1]).

În aprecierea pe care o face Gh. Ionescu-Sisești la adresa eficienței, criteriul competitivității produselor pe plan extern are un rol important. „Este o nevoie absolută ca să ducem pe piață produse de calitate superioară, în partizi mari, omogene, în tipuri sau standarde care să rămînă mereu aceleași" [2]) – sublinia Gh. I. S. O altă idee importantă a savantului era aceea potrivit căreia cunoașterea clară a potențialului de producție al pămîntului țării exprimat prin conținutul de substanțe nutritive și prin nevoia de îngrășare și alimentare a acestui potențial ar trebui să constituie ideea centrală de la care să pornească studiul eficienței în agricultură și al metodelor de sporire a acesteia. „Folosirea fondului funciar – spunea Gh. Ionescu-Sisești –, va fi și mai rațională prin desăvîrșirea lucrărilor de organizare a teritoriului, așa ca fiecare suprafață de teren să fie cultivată cu planta cea mai corespunzătoare și în condițiile cele mai favorabile" [3]). Dar, adaptarea producției la cerințele pieței interne și externe prin sporirea calității produselor și a cantității lor nu era în trecut nici posibilă și nici realizabilă. Făurirea relațiilor de producție socialiste avea să creeze condițiile creșterii continue a productivității muncii în agricultură și realizării unei agriculturi eficiente. Apreciind superioritatea și perspectivele agriculturii cooperatiste, însăși Gh. Ionescu-Sisești arăta : „În viitor producția agricolă nu va mai fi supusă oscilațiilor întîmplătoare ; ea se va desfășura ritmic și planificat, cu mijloace dinainte prevăzute și se va apropia astfel tot mai mult de tehnica și organizarea producției industriale. Deosebirea dintre sat și oraș va dispărea" [4]).

Numeroase și interesante reflecții găsim în opera lui Gh. Ionescu-Sisești cu privire la problema mult disputată în epocă a avantajelor și dezavantajelor marii și micii producții în agricultură. După convingerea savantului, marea producție prezintă avantaje în privința posibilității de utilizare a tehnicii, de procurare a fondurilor financiare, de organizare mai lesnicioasă a desfacerii. Dar și mica producție prezintă unele avantaje în privința randamentului muncii, a stăruinței și abnegației în muncă a micului producător agricol, a utilizării unei forțe de muncă practic indisponibilă marii culturi, a păstrării în mai bune

FIŞE

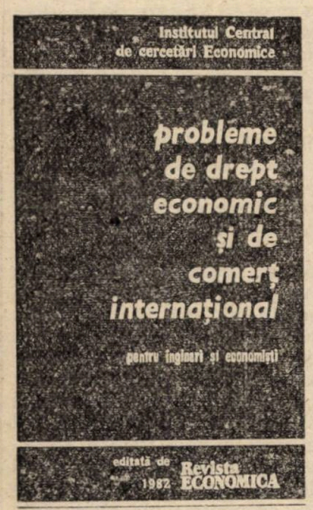

● *Adresîndu-se în principal altor categorii profesionale decît juriștilor, și anume inginerilor și economiștilor, dr.* Al. Deteșan *își propune în lucrarea* „Probleme de drept economic și de comerț internațional" *editată de* „Revista economică", *sub egida Institutului Central de Cercetări Economice să cuprindă deopotrivă latura teoretică și cea practică a problemelor abordate. Un astfel de mod de a concepe și realiza cartea este pe deplin justificat. El oferă cititorului – prin evitarea atît a unei dezbateri strict teoretice, abstracte, cît și a accentuării excesive a laturii practice, ceea ce i-ar fi conferit caracterul unei colecții de acte normative – o imagine cuprinzătoare, armonios închegată asupra unor domenii importante ale dreptului economic și comerțului internațional. Analizate în această manieră, probleme cum sînt : conceptul de drept economic și al comerțului internațional ; bazele juridice ale întreprinderii ; mecanismul economico-financiar al întreprinderii ; raporturi contractuale interne ; întreprinderea în țările capitaliste – societățile comerciale ; mecanismul relațiilor economice și financiare internaționale etc. etc. pot fi mai bine înțelese și stăpînite de factorii de conducere din unitățile economice, de practicieni.*

Automatizare flexibilă

● *Două sînt planurile pe care sînt urmărite în cadrul studiului „Flexibile Automatisierung–Kernproze der Revolution der Produktivkräfte in den achtziger und neunziger Jahren" (Automatizarea flexibilă – proces cheie al dezvoltării forțelor de producție în anii '80 și '90) – publicat în nr. 5 a.c. al revistei din R.D.G.* „WIRTSCHAFTS WISSENSCHAFT" *sub semnăturile lui* H. D. Haustein *și* Harry Maier – *implicațiile uneia dintre cele mai profunde mutații tehnologice actuale : automatizarea flexibilă (sisteme tehnologice polifuncționale în care mașinile automate cu comandă numerică sînt înlocuite cu mașini dotate cu sisteme de comandă adaptabilă, dirijate cu calculatorul). Un prim plan se referă la modificarea structurii cererilor de produse ca mașini, utilaje, subansamble, structură în care se conturează tot mai clar trecerea de la serii mari de produse la comenzi, în partizi mici, diferențiate în funcție de necesitățile beneficiarului. Din această perspectivă, apreciază autorii, apelul la automatizarea flexibilă apare inevitabil, numai în acest fel fiind posibil să se asigure desfacerea produselor dar și un nivel ridicat de productivitate. Cel de al doilea plan în care sînt urmărite implicațiile extinderii automatizării flexibile îl constituie diversele ramuri și subramuri ale industriei naționale. Automatizarea flexibilă, consideră autorii studiului, va impulsiona dezvoltarea roboticii și a microelectronicii determinînd modificări de esență și în ce privește sistemele de planificare și organizare a producției la nivel microeconomic.*

Stimularea competitivității

● *Pornind de la realitatea că, în actuala conjunctură economică, un nivel ridicat de competitivitate constituie principalul mijloc de penetrare pe diverse segmente ale pieței mondiale precum și de apărare a propriei piețe împotriva concurenței străine, în studiul* „La competitivité comparée des grands pays industriels", *publicat în numărul din 28 iulie a.c. al revistei* „PROBLÈMES ÉCONOMIQUES" *este analizată evoluția competitivită-*

condiții a uneltelor și mașinilor agricole, a rezistenței față de oscilațiile preței, a îngrijirii unor culturi pretențioase cum sînt : legumicultura, pomicultura, viticultura, creșterea animalelor și păsărilor [5]). Pentru Gh. Ionescu-Sișești, avantajele micii producții în agricultură ar fi trebuit însă să fie mai bine puse în valoare printr-o politică agrară stimulatoare dusă de către stat.

Gh. Ionescu-Sișești avea o profundă și constantă preocupare pentru factorul uman în economie. Ca atare, cointeresarea materială căpăta în concepția sa un rol de pîrghie economică deosebit de însemnată pentru creșterea eficienței economice, pentru sporirea într-un ritm înalt a producției în agricultură. În gîndirea sa, omul este scop și mijloc al activității producătoare de bunuri materiale, condiția țăranului este o dimensiune constantă a gîndirii sale agro-economice.

Într-un moment ca acesta, cînd meditația noastră se apleacă acut asupra cerințelor puse de conducerea partidului de a valorifica mai bine potențialitățile real-existente în agricultura noastră, se impune acordarea unei sporite atenții spectrului larg de probleme existențiale ale celor chemați să înfăptuiască noua revoluție agrară — așa cum adeseori subliniază secretarul general al partidului. În fapt, peisajul rural nu se conformează proiectelor de progres ale agriculturii decît în măsura în care lucrătorii ogoarelor simt că este vorba de propriile lor interese și receptează acele proiecte ca pe un obiectiv valabil al vieții și activității lor. Referindu-se la om, ca la factorul cel mai important al muncii în agricultură, Gh. Ionescu-Sișești arăta : „Trebuie să începem cu factorul om fără de care toate sacrificiile pentru îmbunătățiri de ordin material vor rămîne fără valoare. Trebuie înviorată energia umană, trebuie iluminată munca agricultorului rutinar, trebuie făcut totul pentru a mări încrederea și a întări spiritul de solidaritate. Numai atunci mijloacele materiale prevăzute în programele noastre de lucru... vor da roadele pe care le nădăjduim" [6]). Asemenea obiective nu și-au găsit realizarea corespunzătoare în vechiul regim, ci doar în condițiile agriculturii noastre socialiste. Punerii în mișcare a energiilor latent existente în lumea satului românesc, înfăptuirii obiectivelor fundamentale ale politicii agrare a partidului le servesc tocmai recentele hotărîri ale conducerii partidului și decretele Consiliului de Stat care conțin prevederi stimulatorii, menite să crească cointeresarea materială a producătorilor agricoli în sistemul de contractări și achiziții, să ridice nivelul de trai al țărănimii, să controleze mai echitabil prețurile în toate domeniile producției materiale, să sporească contribuția agriculturii la dezvoltarea economico-socială a țării. În același cadru de preocupări se înscrie și noua Lege a retribuirii muncii în unitățile agricole cooperatiste, care, prin ansamblul prevederilor sale stimulative, va asigura cooperatorilor cîștiguri mai mari cu aproximativ 25%, ceea ce va determina, neîndoielnic, participarea lor mai activă la muncă, la înfăptuirea programului de dezvoltare a agriculturii românești.

Cele peste 230 de lucrări, studii și articole ale lui Gh. Ionescu-Sișești, conțin numeroase idei și puncte de referință ce se înscriu ca elemente valoroase ale gîndirii agronomice românești. Pentru valorificarea lor este necesar să crească interesul economiștilor, mai ales a celor din domeniul agrar, pentru aprofundarea studiului operei acestui mare om de știință care a cunoscut și iubit agricultura românească.

conf. dr. Constantin DROPU
Vasile IȘAN
Larisa MIHĂESCU

---

[1]) Gh. Ionescu-Sișești. Drumurile agriculturii noastre în raport cu tendințele mondiale, Argus, 6 aprilie 1932

[2]) Ibidem

[3]) Gh. Ionescu Sișești. Contemporanul, nr. 34, 21 august 1963, Agricultura românească Prezent și perspectivă

[4]) Ibidem

[5]) În lumina acestor trăsături, capătă noi semnificații faptul că gospodăriile personale ale populației noastre sătești, deși nu dețin decît 15,6% din suprafața agricolă a țării și doar 12,5% din suprafața arabilă, dădeau, în 1980, din totalul producției agricole : 13,4% la cereale, 41,7% la legume, 58,4% la cartofi, 62,2% la fructe, 35,8% la struguri, 42,5% la carne, 56,6% la lapte, 90,9% la miere extrasă, 42,6% la lînă, 61,5% la ouă etc

[6]) Gh. Ionescu-Sișești. Criza agricolă în Viața agricolă nr. 9—12/1931

ții unor țări dezvoltate economic și se încearcă identificarea factorilor apți să impulsioneze sporirea acesteia. Cercetarea, care a cuprins în eșantion șapte state — Japonia, Franța, S.U.A., Olanda, R.F.G., Italia și Anglia —, și care a urmărit evoluția economică a acestor țări pe o perioadă de un deceniu a pus în evidență faptul că nivelul de competitivitate se află într-o strînsă dependență față de productivitatea muncii, de consumurile materiale și, într-o măsură mai redusă, față de costul forței de muncă. În același timp, se arată în studiu, nivelul de competitivitate al unei economii naționale este condiționat și de alți factori. Pe fondul creșterii interdependențelor dintre state, ale impactului progresului tehnic asupra creșterii economice, competitivitatea la nivel național, este stimulată de o specializare adecvată și mobilă a producției, de opțiuni tehnologice judicioase, de suplețea structurilor industriale constrînse a se adapta rapid cerințelor pieței externe, de o anumită orientare regională în ce privește exportul etc.

Educație pentru viitor

● *Deși este larg recunoscut rolul anticipativ al educației, ale cărei efecte se concretizează în intervale mari de timp, o analiză a programelor de învățămînt din Anglia evidențiază un anumit anacronism, susține Richard A. Slaughter în studiul „Critical futurism au curriculum renewal — an outline" (Cercetarea critică a viitorului și înnoirea programelor de învățămînt) publicat în numărul 3 al revistei „FUTURES NETWORK". Astfel, prin absența în structura programelor de învățămînt a problemelor complexe ale epocii noastre cum ar fi adîncirea interdependențelor între state, criza economică, aspectele ecologice, accelerarea ritmului schimbărilor etc., sistemele educaționale par mai curînd să promoveze o imagine asupra universului natural și social proprie sfîrșitului secolului al XIX-lea. Iar, întrucît educație înseamnă, în sens larg, pregătire pentru viață, este limpede că neincorporarea sistematică a acestei problematici în programele de instrucție afectează eficiența acestora. Un asemenea argument este invocat de autor atunci cînd propune conceptul de „educație pentru viitor", formă educațională menită să sensibilizeze tinerele generații la posibilele efecte pe termen lung ale acțiunilor și alegerilor realizate în prezent, să le ajute în a-și reprezenta fenomenele macrosociale, să participe conștient și interesat la edificarea lumii de mîine. În această optică, o importantă sursă de date și idei privind scenariile unei educații pentru viitor o poate reprezenta, potrivit autorului, studiile globale precum și literatura de anticipație.*

Quo vadis urbanizarea ?

● *Expresie a evoluției civilizației umane, componentă majoră a procesului de industrializare, dezvoltarea urbană în general, se află oare în impas ? Iată o întrebare deosebit de actuală căreia încearcă să-i răspundă revista „DEVELOPMENT" (Jurnal al Societății pentru dezvoltare internațională) într-un amplu arupaj publicat în numărul 2/1982 sub genericul „Satul în strategia ordinii globale". Motivele de îngrijorare cu privire la extinderea urbanizării în diferite zone ale lumii ar fi depopularea accentuată — mai cu seamă în țările în curs de dezvoltare — a zonelor rurale, creșterea costului vieții în orașe ca urmare a scumpirii energiei, a cheltuielilor de gospodărie comunală, diminuarea numărului locurilor de muncă — fenomen legat direct de criza economică. Datorită acestor cauze, se menționează în mai multe studii încorporate în revistă, este previzibil că modelul marilor aglomerări urbane să nu mai reprezinte o soluție viabilă. Tocmai de aceea se conturează o serie de încercări ce își propun să elaboreze noi modele de dezvoltare urbană. Incluzînd atît elemente de planificare urbană, de arhitectonică și sistematizare, reunind criterii economice, social culturale, astfel de cercetări converg în a sublinia rolul tot mai însemnat ce revine localităților mici în procesul dezvoltării urbane.*

FIȘE

Protecționismul abuziv — corolar al crizei economiei mondiale

SINTETIZÎND îngrijorarea unei importante părți a opiniei publice occidentale în fața creșterii tot mai accentuate a valului protecționist, un editorial al cunoscutei publicații britanice „The Economist" (3 aprilie 1982) scria : „rareori schimburile comerciale au avut atîta nevoie ca în prezent de o mai mare libertate. În ce privește liberul schimb, indiferent de forma sa, rar a fost supus unor asemenea amenințări". Într-adevăr, se constată o creștere — fără precedent în perioada postbelică — a obstacolelor și barierelor de toate genurile ridicate în calea schimburilor internaționale de mărfuri și servicii, în calea comerțului și cooperării dintre diferitele economii naționale. Tabelul de mai jos, apărut într-un studiu publicat de S. A. Page de la Institutul național de cercetări economice și sociale din Londra, nu cuprinde, după spusele autorului, decît o parte din mărfurile la care există bariere si restricții. El este însă suficient pentru a demonstra proporțiile cu adevărat amenințătoare pentru fluxurile comerciale normale ale obstacolelor de diferite naturi puse în calea lor.

După cum se vede, restricțiile din comerțul internațional au afectat un volum în general crescînd de mărfuri (o excepție de la această regulă face, dintre țările dezvoltate occidentale, Canada). De notat că restricțiile au afectat un procent mai mic din comerțul exterior al țărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol.

Acuzații reciproce

ÎN SPRIJINUL politicilor restrictive sînt invocate argumente atît de ordin teoretic cît și practic.

În ce privește pledoaria teoretică, se face apel la ideile protecționiste dezvoltate încă din secolul trecut, în special de către Fr. List și adepții săi (în Europa) și de către americanul H. Ch. Carey. Apărarea economiei naționale, în ansamblul ei, sau a anumitor ramuri industriale sau agricole constituie miezul argumentării. Se ignoră însă faptul că chiar în lucrările celor mai înversunați adversari ai liberului schimb era vorba de un „protecționism educator", cu caracter temporar, aplicat o anumită perioadă și anume în perioada declanșării procesului dezvoltării economice, a industrializării. Dacă într-o perioadă anterioară promovării protecționismului se considera că după ce economia națională aflată în procesul dezvoltării este apărată împotriva concurenței puternice a țărilor dezvoltate, trebuie să se treacă la liberalizarea schimburilor și la o angrenare tot mai accentuată în diviziunea internațională a muncii, în prezent argumentele lor se axează mai ales pe considerente de „securitate națională", de apărare a economiilor naționale ale unor țări aflate la un nivel înalt de dezvoltare economică.

Alături de argumente teoretice sînt puse în circulație teze sprijinite pe fapte practice, legate îndeosebi de conjunctura economiei mondiale, aflată într-o depresiune prelungită. Pentru a se asigura un sprijin mai larg din partea opiniei publice se fac referiri la o așa-zisă primejdie a creșterii șomajului, ceea ce a reușit să ralieze în sprijinul politicilor restrictive chiar unele sindicate din cîteva țări occidentale.

Ceea ce este semnificativ de subliniat este însă faptul că, pe fundalul creșterii valului protecționismului exagerat și nejustificat, în politica economică externă a tuturor țărilor capitaliste dezvoltate are loc o proliferare a declarațiilor și apelurilor la liberalizarea schimburilor internaționale. În primul rînd, are loc o adevărată ofensivă împotriva politicilor țărilor în curs de dezvoltare care, după cum se vede din tabel, și-au redus proporțiile — oricum mai scăzute — ale comerțului lor afectat de restricții. Or, dintre aceste țări numai puține se află angrenate într-un proces real de dezvoltare economică, în vreme ce majoritatea lor se găsesc la nivel extrem de scăzut. Se poate considera că ele sînt îndreptățite pe deplin să-și apere economiile lor slabe, cu performanțe competitive reduse, astfel încît acuzațiile de protecționism nu sînt justificate de condițiile obiective în care se găsesc în momentul de față economiile lor naționale.

Ceea ce este caracteristic actualei situații este faptul că țările capitaliste dezvoltate își aduc acuzații reciproce de protecționism restrictiv. Specialiștii occidentali estimează că pe ansamblul întregii lumi măsurile restrictive afectează cel puțin trei sferturi din comerțul mondial („Problèmes économiques", nr. 1 773, 12 mai 1982, p. 11).

Experiența istorică arată că între restrîngerea comerțului internațional ca urmare a creșterii protecționismului discriminatoriu și criza economiei mondiale există o legătură directă. Analizînd criza și depresiunea prelungită a anilor 1929/1933, un autor foarte cunoscut în perioada interbelică scria : „Nu există îndoială că un simptom al conjuncturii este contracția schimburilor internaționale... Rămîne să se determine în ce măsură această contracție rezultă din obstacolele puse — sistematic sau nu — acestor schimburi și dacă ea este cauza sau efectul depresiunii economice, sau și una și alta în același timp". După ce examina obstacolele puse în acea vreme în calea comerțului internațional el scria : „ne putem întreba dacă obstacolele puse în calea schimburilor internaționale nu au contribuit la agravarea sau prelungirea depresiunii economice" (Bernard Nogaro, La crise économique dans le monde et en France. Symptômes, causes et remedes, Paris, Librairie générale de droit, 1936, p. 137 și 149).

În prezent nu mai există îndoială cu privire la efectele nefaste ale protecționismului asupra conjuncturii din anii 1929/1933. Un ziar vest-german scria în acest sens : „perioada dintre anii '20 și pînă la marea criză economică de la începutul anilor '30 oferă exemplul cel mai frapant al prăbușirii treptate a liberalismului comercial ca urmare a măsurilor unilaterale luate de diferite țări. Acorduri bilaterale, deseori însoțite de un control al devizelor au împiedicat liberul-schimb al celor mai diferite mărfuri pe plan mondial. Acest gen de politică comercială și monetară a avut repercusiuni funeste („Nürnberger Nachrichten", 19 martie 1982).

Reacții protecționiste s-au făcut simțite însă nu numai cu prilejul crizei și depresiunii din 1929/1933, ci cu ocazia tuturor perioadelor defavorabile ale conjuncturii, așa cum arată întreaga istorie a crizelor. În genere, se poate constata că reducerea schimburilor internaționale datorită politicilor restrictive apare ca un fenomen corelativ al scăderii producției în timpul crizelor și al plafonării ei în perioadele de depresiune. Scăderea producției, care a generat o creștere bruscă a șomajului, este agravată de reducerea schimburilor comerciale și, de aici, o creștere și mai accentuată a șomajului și după ce punctul minim atins de criză a fost depășit. Încercarea de a depăși dificultățile printr-o nouă reducere a schimburilor cu exteriorul deteriorează situația în continuare și amînă relansarea creșterii economice.

Un inventar al obstacolelor și barierelor protecționiste arată că în prezent nu există aproape nici un gen de restricție care să fie cu totul nouă și care să nu fi fost aplicată și în perioada crizelor anterioare, inclusiv în cele din secolul al XIX-lea.

Schematizînd aceste restricții putem ajunge la următoarea clasificare a obstacolelor din calea comerțului internațional : a) **vamale :** 1. tarifare ; 2. netarifare : contingentări, cote ; acorduri bilaterale restrictive ; b) **monetare :** 1. dificultăți de plată pe baza cliringului bilateral ; 2. flotarea cursurilor ; 3. inflația în țările cu monezi ce îndeplinesc funcția de monedă internațională ; 4. controlul schimburilor și al circulației devizelor ; 5. manipulări monetare ; **c) financiare :** 1. îngustarea creditelor ; 2. dobînzi înalte ; 3. credite condiționate ; d) **de politică economică :** 1. transformarea clauzei națiunii celei mai favorizate într-un instrument de extindere a restricțiilor ; 2. promovarea unor practici autarhice ; 3. impunerea unor condiții de livrare (calitate, nivel tehnic, termene etc.) ; 4. condiționarea importului de export.

Schema de mai sus este, în mod evident, simplificatoare și nu cuprinde nici pe departe întreaga gamă de mijloace și procedee de frînare sau scurt-circuitare a fluxurilor comerciale. Ne vom referi la cîteva din aceste practici deoarece ele au o arie de aplicare mai largă, afectînd, în fond, numeroase țări, atît cu un nivel înalt de dezvoltare cît și pe cele aflate în curs de dezvoltare. Barierele tarifare, considerate, de regulă, ca fiind cele mai importante, sînt apreciate în prezent ca obstacole relativ minore. În cadrul Acordului general pentru tarife și comerț (G.A.T.T.) s-au desfășurat repetate negocieri care au dus la însemnate reduceri de tarife vamale și la o mai mare accesibilitate a mărfurilor pe piețele naționale ale diferitelor țări. Desigur, au mai rămas și în prezent taxe vamale ce frînează schimburile, dat fiind faptul că ultima „rundă", așa-numita rundă Tokyo, începută în 1973 și încheiată abia în 1979 a dus la o reducere globală a taxelor cu numai 6 la sută, scăderea prețurilor obținută prin aceasta fiind mai mică de 2 la sută. Totodată, reducerile au fost aplicate după principii discriminatorii : dacă taxele au fost reduse cu 38 la sută în comerțul reciproc dintre țările occidentale dezvoltate, ele au fost scăzute cu numai 25 la sută în comerțul dintre aceste țări și țările în

Ponderea comerțului supus restricțiilor în totalul schimburilor respectivelor țări (în %)

Țările	Total produse		Produse ale industriei prelucrătoare	
	1974	1980	1974	1980
Total O.C.D.E. din care :	36,3	44,3	4,0	17,4
S.U.A.	36,2	45,8	5,6	21,0
Japonia	56,1	59,4	0,0	4,3
Anglia	38,5	47,9	0,2	17,4
Franța	32,8	42,7	0,0	16,2
Italia	44,1	52,3	0,0	16,4
Olanda	32,5	40,1	0,0	14,8
Belgia	27,5	34,0	0,7	10,0
Austria	20,8	30,3	0,0	13,1
Suedia	24,7	36,3	3,1	19,4
R.F.G.	37,3	47,3	0,0	18,3
Canada	22,4	18,3	11,4	5,8
Norvegia	25,5	27,5	10,5	11,7
Elveția	16,9	18,3	2,1	3,4
Grecia	100,0	100,0	100,0	100,0
Turcia	100,0	100,0	100,0	100,0
Alte țări dezvoltate	97,5	97,9	97,7	97,8
Țările O.P.E.C.	54,0	65,3	45,8	59,8
Țări în curs de dezvoltare nepetroliere	49,8	46,9	25,0	22,8
Mondial *)	40,1	47,8	12,9	23,6

*) Calculele lui S.A. Page privesc comerțul exterior al 122 de state.
Sursa : The revival of protectionism and its consequences, în „The Journal of Common Market Studies", Oxford, sept. 1981.

curs de dezvoltare. De asemenea, se poate remarca faptul că acele mărfuri pe care țările dezvoltate au dorit să le „apere" în mod deosebit au beneficiat de reducerile cele mai mici sau nu au cunoscut deloc scăderi tarifare. Totuși, se poate spune că toate concesiile tarifare luate la un loc au favorizat comerțul internațional la un volum de mărfuri ce constituie circa un sfert din exportul mondial, ceea ce este un fapt pozitiv.

În schimb, barierele netarifare au crescut și s-au diversificat extrem de mult în anii de după criza din 1974/1975. Arsenalul acestor măsuri restrictive merge în prezent de la stabilirea de cote la import pînă la sisteme complexe de contingentări și limitări cantitative pe țări, grupuri de mărfuri, valori etc., de la obligativitatea obținerii de licențe de import pînă la aceea a certificatelor de origine ; controlul sau limitarea „voluntară" (chiar de către țările exportatoare) a cantităților vîndute peste hotare ; aplicarea de restricții sau suprataxe așa-zis „anti-dumping" ; acordarea de subvenții ; politici de stocaje publice ; controluri exercitate asupra prețurilor, calității mărfurilor ș.a.m.d.

Cele mai restrictive măsuri cunosc, dintre mărfurile industriale, produsele siderurgice, textilele și confecțiile, încălțămintea, automobilele ca și transporturile maritime și aeriene. La produsele siderurgice, S.U.A. au început să limiteze importurile încă din 1967 impunînd restricții „voluntare" atît Japoniei cît și țărilor Comunității Europene, restricții ce au durat pînă în 1974. În 1976, Statele Unite au renegociat restricții cantitative cu Japonia și au impus cote de import pentru toate țările exportatoare la unele produse siderurgice. Restricții similare la produse siderurgice au impus însă și țările Pieței comune fie sub forma unor prețuri minime la import (măsură așa-zis anti-dumping), fie sub aceea a exercitării de controale și acorduri „voluntare" de reducere a exporturilor către C.E.E.

Cea mai „protejată" piață pare să fie însă cea a textilelor și confecțiilor, măsurile restrictive începînd să fie aplicate încă de prin 1960. Un așa-numit Acord pe termen lung a fost încheiat în 1962 pentru fixarea de cote pe piața textilelor de bumbac, iar în 1970 au fost stabilite cote pentru exporturile de textile de lînă și fibre sintetice. „Acordul multifibrelor", încheiat în 1974, a devenit simbolul protecționismului țărilor industrializate orientat împotriva țărilor în curs de dezvoltare ce își creează sau își creau o industrie textilă proprie.

Transformări inevitabile în diviziunea mondială a muncii

EXAMINÎND întreaga gamă de măsuri restrictive cu caracter protecționist aplicate de către țările occidentale dezvoltate se poate trage o concluzie esențială. Aceste măsuri nu sînt numai nefaste pentru destinele relațiilor economice internaționale dar ele sînt și ineficiente. Studiul citat mai înainte, elaborat de S. A. Page, nota : „exemplul siderurgiei și al textilelor demonstrează un lucru evident : **protejarea pieților** împotriva exporturilor țărilor în curs de dezvoltare sau ale tuturor țărilor exterioare C.E.E. **nu este suficientă pentru a garanta supraviețuirea ansamblului întreprinderilor unui sector industrial atunci cînd scade cererea internă și externă pentru produsele respective**" (subl. ns.). În fapt, valul protecționismului exagerat și ineficient se explică prin profundele modificări structurale din cadrul economiei mondiale și prin refuzul sistematic al unor industrii din țările dezvoltate de a se adapta acestor mutații. Industriile aflate în criză structurală se dovedesc a fi în fața unei dileme : fie creșterea competitivității lor reale (cu alte cuvinte asigurarea unei competitivități nu pe baza subvențiilor sau a „protejării"), fie dispariția lor.

Procesul industrializării unor țări în curs de dezvoltare duce în mod inevitabil la ajustări în diviziunea mondială a muncii. Acest proces se va accentua pe măsură ce noi țări rămase în urmă își vor crea o industrie proprie. Una din cerințele fundamentale puse în fața noii industrii este aceea de a asigura mijloace externe de plată, necesare achitării importurilor crescînde ale țărilor în curs de dezvoltare, a datoriei lor externe și a serviciului legat de această datorie. Țările în curs de dezvoltare nu pot fi interesante ca parteneri comerciali pentru țările dezvoltate numai în calitate de cumpărători de mărfuri.

Ramurile în care se constată un protecționism abuziv din partea țărilor dezvoltate sînt tocmai acelea în care țările în curs de dezvoltare au început să se afirme : textile, confecții, încălțăminte, siderurgie. Unele dintre aceste țări, aflate la un nivel relativ mai ridicat, au început să pătrundă în rîndul producătorilor de automobile, nave maritime ș.a. Beneficiind uneori de condiții mai favorabile în ce privește costurile, aceste țări concurează produsele similare ale țărilor dezvoltate de pe piețele mondiale. O examinare lucidă arată că, de fapt, nu are loc nici pe departe o „înlocuire" a vechilor producători cu noii producători, ci o **tendință** de erodare a fostului monopol industrial pe care îl exercitau în economia mondială țările dezvoltate. La o populație ce reprezintă un sfert din locuitorii lumii nesocialiste țările dezvoltate produc circa patru cincimi din produsul industrial al acesteia. Este evident că nici pe departe nu se poate vorbi despre o înlăturare a vechilor țări producătoare. Calculele Băncii Mondiale arată, dealtfel, că proporțiile acoperite de importurile provenite din țările în curs de dezvoltare sînt infime față de totalul mărfurilor industriale consumate în țările dezvoltate. Astfel, cel mai mare procentaj îl întîlnim în cazul Olandei — 7,4 la sută din consumul de produse industriale constituie import din țările în curs de dezvoltare ; acest procentaj reprezintă : 4,8 la sută în cazul Australiei și Marii Britanii, 4,2 la sută în cazul R.F.G. și Belgiei, 3,9 la sută în cel al Italiei, 3,1 la sută în cel al Suediei, 2,9 la sută în cel al S.U.A., 2,6 la sută în cel al Franței, 1,9 la sută în cazul Canadei, 1,5 la sută în cel al Japoniei **(Rapport sur le développement dans le monde, 1981,** Washington, Banque Mondiale, 1981, p. 28).

Este semnificativ faptul că în comunicatul dat publicității la sfîrșitul sesiunii din 10—11 mai 1982 a Consiliului Organizației de Cooperare și Dezvoltare Economică (O.C.D.E.), se sublinia faptul că protecționismul actual apără structuri ineficiente și ramuri de producție ce nu mai au perspective de dezvoltare în continuare în țările industrializate, avertizînd că „există riscul de a se deteriora raportul dintre avantajele pe termen scurt și costurile pe termen lung ale măsurilor ce au în vedere menținerea structurilor existente ineficiente". În continuare se arată că „de fiecare dată cînd guvernele consideră necesar să intervină pentru a apăra ramuri de activitate structural slăbite, sprijinirea lor trebuie să fie temporară și, pe cît e posibil, să fie redusă după un calendar prestabilit. O acțiune în acest sens nu poate duce la o restructurare decît dacă ea este legată în întregime de punerea în aplicare a unor planuri destinate să elimine în mod treptat mijloacele de producție învechite și să restabilească unități financiare viabile".

Experiența ultimului deceniu, ca și cea din perioadele crizelor structurale precedente (ne referim, de pildă, la cea din 1929/1933) arată că măsurile protecționiste abuzive ale țărilor industrializate nu constituie un stimulent pentru creșterea economică și nici un remediu contra accentuării șomajului și inflației. Premisa asigurării unei noi creșteri, sănătoase și de durată, este angrenarea în procesul restructurărilor necesare din cadrul economiei mondiale, în procesul creării unei noi diviziuni internaționale a muncii. Sintetizînd conținutul actualei evoluții a relațiilor economice internaționale, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Deschiderea economică sau colaborarea economică cu toate statele lumii corespunde astăzi intereselor fiecărui popor și ajută la progresul mai rapid, economico-social, al fiecărui stat. Orice limitare a relațiilor economice nu poate decît să dăuneze însuși poporului care își restrînge activitatea de colaborare cu alte state".**

Așadar, ieșirea din criza și depresiunea persistentă a economiei mondiale nu poate fi asigurată prin creșterea protecționismului, ci printr-o intensificare puternică a relațiilor economice dintre toate statele, pe baza avantajelor reciproce, a respectului independenței și intereselor tuturor țărilor. Lărgirea cooperării, a schimburilor economice, a devenit un imperativ al asigurării stabilității și al dezvoltării economice mondiale.

N. S. STĂNESCU

Programe de dezvoltare

Republica Arabă Egipt: preocupări în perspectiva anului 2000

PORNIND acum trei decenii de la o economie bazată în exclusivitate pe agricultură, Egiptul a reușit să-și sporească substanțial potențialul său economic. Eliminînd dependența de cultura bumbacului și a altor cîteva produse agricole, economia egipteană are astăzi o structură cuprinzătoare în care rolul principal îl deține sectorul de stat (circa 65% din P.I.B.), coexistînd armonios cu sectorul particular — sector stimulat prin politica promovată după 1974. În structura actuală a P.I.B. (cifrat în 1981 la circa 25 miliarde dolari) alături de agricultură (21% din total), industria extractivă (16%) a devenit un sector rentabil, îndeosebi datorită puternicului avînt luat de extracția țițeiului (circa 33 milioane tone în 1981). Industria prelucrătoare (12%) cuprinde pe lîngă sectoarele tradiționale — industria textilă și alimentară —, sectoare în plină modernizare ale industriei metalurgice, chimice și petrochimice sau ramuri ale industriei constructoare de mașini, capabilă să asambleze sau să producă prin forțe proprii autocamioane, autoturisme, autocare, tractoare, vagoane, frigidere, mașini de spălat, motoare diesel ș.a.m.d.

Faptul că principalele surse de venituri externe se situează în afara sectoarelor productive sau în sectoare marginale sub aspectul generării de locuri de muncă este unul din motivele pentru care guvernul accentuează în prezent orientarea sectoarelor productive în principal spre satisfacerea necesităților de bază ale populației (alimente, îmbrăcăminte, medicamente, materiale de construcții, mobilă ș.a.m.d.) la prețuri accesibile, paralel cu orientarea spre proiecte productive.

Planul 1982—1987 prevede, între altele, creșterea rolului zonei Canalului Suez, prin dezvoltarea industriei prelucrătoare (mai ales construcții navale și industria alimentară), a agriculturii, pescuitului și turismului. Vor fi amenajate și irigate vaste suprafețe agricole și vor fi create noi localități urbane. În curs de realizare deja, pe sub Canalul Suez, către Sinai se vor îndrepta trei mari tunele subterane.

Dezvoltarea Deșertului de Est de-a lungul Mării Roșii se va realiza, îndeosebi prin prospectări și exploatări în zonele muntoase și de coastă bogate în gaze naturale, minereuri și minerale, precum și prin extinderea porturilor Safaga și Kusair.

Unul dintre cele mai grandioase proiecte aflate încă în studiu, deși unele componente ale sale sînt deja prefigurate, îl reprezintă valorificarea și popularea, într-o perspectivă mai îndepărtată, a unui lung coridor fertil prin Deșertul de Vest paralel cu Valea Nilului pentru a face legătura cu zona coastei mediteraneene. Amenajarea unor vaste suprafețe de deșert pentru agricultură și localități urbane se sprijină pe irigații prin canale pornind din lacul Nasser, completate prin captări de ape subterane, dar mai ales pe crearea unui mare lac în depresiunea Qattara legat printr-un canal de Marea Mediterană.

Fiecare din noile zone populate va desfășura o activitate economică integrată realizînd o cotitură istorică în dezvoltarea țării în profil teritorial. Pînă în anul 2000 industria prelucrătoare urmează să devină un sector puternic modernizat și diversificat, susținută de un sector de construcții dezvoltat și de o bogată infrastructură de transporturi. În domeniul energiei electrice procesul de modernizare cuprinde construirea, pînă în anul 2000, a 8 centrale nuclearo-electrice cu o putere instalată de 8 000 MW, care vor furniza 40% din necesarul de electricitate al țării.

Rezultat al unei bune cunoașteri reciproce și al unei strînse colaborări la cel mai înalt nivel, relațiile economice, tehnico-științifice dintre România și Egipt au cunoscut de-a lungul timpului o dezvoltare continuă orientată în permanență de un cadru juridic în continuă îmbogățire și perfecționare. S-a ajuns astfel ca în 1980, volumul schimburilor economice reciproce să depășească 500 milioane dolari, Egiptul devenind unul dintre principalii parteneri ai României în cadrul țărilor în curs de dezvoltare. România exportă în Egipt o gamă largă de produse : alimente, materiale de construcții, produse textile, produse chimice, produse metalurgice, generatoare, motoare, echipament de ridicat și manipulat, excavatoare, mașini unelte, echipamente electrice, vagoane, locomotive, tractoare, autovehicule ș.a.m.d. De asemenea, în cadrul cooperării economice întreprinderile românești au realizat sau au participat la construirea de obiective economice în cele mai diverse domenii : fabricarea de produse chimice, producerea de energie electrică, asamblarea de tractoare, autovehicule, extracția mineralelor, în domeniul petrolier, agricol etc. ; au acordat asistență tehnică de cercetare-proiectare tehnică, medicală, au executat lucrări de inginerie, lucrări de montaj ș.a.

Marin FRĂNCU
I.E.M.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 23—27 august 1982 principala caracteristică a evoluțiilor de pe piața valutară internațională a fost dată de încetinirea și stoparea tendinței de slăbire a cursului **dolarului S.U.A.** față de majoritatea valutelor occidentale, tendință pronunțat manifestată din cursul săptămînii anterioare.

În prima parte a intervalului analizat, poziția monedei americane a continuat să se deterioreze în principal sub influența recentelor reduceri în nivelul dobînzii preferențiale („prime rate") a marilor bănci americane (la 13,5%), a anticipării unei noi reduceri a taxei scontului în S.U.A. precum și a slăbirii încrederii în dolar datorită expunerii ridicate a băncilor americane în Mexic. Ulterior, după adoptarea în scurt timp de către băncile străine a hotărîrii de a rescadența o parte din datoria externă a Mexicului (circa 10 miliarde dolari) și după operarea efectivă a reducerii în taxa scontului în S.U.A. de la 10,5% la 10%, majoritatea operatorilor de devize și-au reconsiderat atitudinea, apreciind că nivelul dobînzilor la dolari se va menține pe termen scurt la nivelurile atinse. Cursul dolarului a fost favorabil influențat și de cererea de fonduri în această valută pentru acoperirea pozițiilor la sfîrșit de lună. Reducerea, de către U.M.B. Bank, New York, a dobînzii preferențiale de la 13,5% la 13% nu a fost de natură să modifice opiniile legate de perspectiva dobînzilor la fondurile în dolari. Procesul s-a corelat cu noi reduceri ale dobînzilor în majoritatea țărilor vest-europene. Astfel, în cursul intervalului analizat Banca Federală a R.F. Germania a redus taxa scontului de la 7,5% la 7% și rata la facilitatea lombard de la 9% la 8%, Banca Italiei a redus taxa scontului de la 19% la 18%, Banca Elveției a redus taxa scontului de la 5,5% la 5% și rata la facilitatea lombard de la 7% la 6,5%, iar Banca Angliei a operat reduceri succesive ale ratei de intervenție. Toate acestea au contribuit la redresarea poziției dolarului S.U.A. față de celelalte valute occidentale. La nivelul întregului interval analizat cursul monedei americane s-a apreciat.

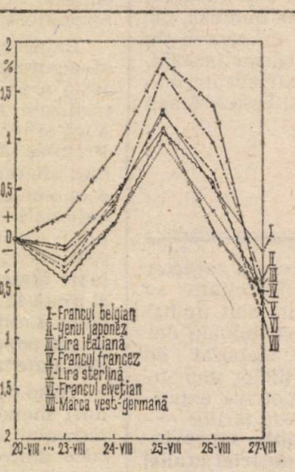

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 23—27 VIII 1982. Bază : 20 VIII a.c.

Nivelurile cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A., atinse la finele săptămînii, comparativ cu cele înregistrate în ziua de 20 august a.c., de referință (în paranteză) sînt următoarele : **marca vest-germană** 2,47 (2,4525), **lira sterlină** 1,7375 (1,7475), **francul elvețian** 2,0925 (2,08), **francul francez** 6,90 (6,8625), **francul belgian** 47,09 (47,06), **lira italiană** 1 386 (1381), iar **yenul japonez** 256 (255). **Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute** au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile din 20 și 27 august a.c. la depozitele pe 6 luni) : eurodolari 11,3125% și 11,375%, euromărci vest-germane 8,5% și 8,5% eurofranci elvețieni 4,9375% și 4,9375%, eurolire sterline 10,75% și 10,8125%.

Prețul aurului a cunoscut în continuare o evoluție ascendentă, atingînd în cursul săptămînii cota de 427 dolari/uncie. Procesul s-a declanșat odată cu slăbirea inițială a încrederii în dolar. La finele săptămînii prețul aurului a fost fixat după amiază la Londra la 418 dolari uncia, nivel cu 25 dolari/uncie superior celui atins la sfîrșitul săptămînii anterioare

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Priorităţi şi orientări în dezvoltarea economică

R.P. Bulgaria: modernizarea din mers a industriei

ÎNTENSIFICAREA economiei naţionale constituie, după cum se relevă în presa bulgară, o latură decisivă a dezvoltării ţării în actualul cincinal, printre factorii esenţiali, care determină caracterul dinamic al acestei dezvoltări, numărîndu-se modernizarea diferitelor ramuri şi sectoare, restructurarea anumitor întreprinderi. Ca atare, orientarea — în perioada 1981-1985 — a circa 70% din totalul investiţiilor în sfera activităţii materiale va fi însoţită de modernizarea complexă a lucrărilor de proiectare, a întregului flux de construcţie, livrare şi montaj al maşinilor şi echipamentelor. Se urmăreşte accelerarea realizării investiţiilor, astfel ca în mai puţin de un an investiţia să se transforme într-un fond de capacităţi de producţie cu randament ridicat şi să-şi aducă astfel aportul la creşterea rapidă a venitului naţional, operaţiunea înfăptuindu-se pe cît posibil fără întreruperea procesului de producţie în întreprinderea respectivă.

Restructurarea şi modernizarea se vor aplica cu prioritate în ramurile care au un rol preponderent în promovarea progresului tehnic, care contribuie în cea mai mare măsură la ridicarea eficienţei producţiei sociale şi la extinderea schimburilor comerciale externe. Este vorba, înainte de toate, de sectorul energetic, de metalurgie, de industria constructoare de maşini şi cea chimică.

Se apreciază, de pildă, că prin înlocuirea — în centralele electrice — a turbinelor cu abur de 50 MW, uzate fizic şi moral, cu turbine perfecţionate de 300 MW s-ar realiza o reducere nu numai a investiţiei specifice, ci şi a consumului de combustibil (cu 10-20%) ajungîndu-se astfel la micşorarea costului energiei electrice produse. Se vor căuta soluţii tehnologice pentru utilizarea lignitului inferior autohton în centrale electrice, se vor implanta diverse tehnologii şi echipamente industriale, menite să determine scăderea consumului de energie pe o unitate de venit naţional.

În domeniul metalurgiei se introduc tehnologii moderne de producere a oţelurilor fine şi a tablei, a unor noi sorturi şi mărci de aliaje feroase, tehnologii privind prelucrarea în vid şi turnarea continuă a oţelului ; îmbunătăţirea calităţilor fizico-chimice ale oţelului va avea ca efect diminuarea considerabilă a consumului de metal în diferitele sale utilizări. Concomitent, implantarea unor tehnologii avansate de tratare a deşeurilor rezultate în metalurgia feroasă şi neferoasă va permite o mai bună valorificare a componentelor diferitelor minereuri, precum şi reducera poluării mediului înconjurător.

În industria constructoare de maşini, în special în subramurile electronică şi electrotehnică, în cursul cincinalului actual urmează a fi introduse peste 120 de sisteme bazate pe laser, care să ridice calitatea tehnologiilor folosite, precum şi metode de topire şi sudare a metalelor la temperaturi ridicate, cu ajutorul unor fascicule de electroni, care asigură îmbunătăţirea parametrilor tehnico-economici ai produselor obţinute. O atenţie primordială se acordă, în industria electronică, trecerii de la fabricarea de echipamente izolate la producerea de sisteme specializate cu comandă-program, de sisteme de teletratare, de transmitere a datelor etc. Totodată, se va extinde producţia de echipamente care să permită aplicarea mecanizării şi automatizării complexe a proceselor de producţie din diverse ramuri industriale. În sfîrşit, în cadrul industriei chimice efortul de modernizare şi restructurare este orientat cu precădere către intensificarea proceselor de producţie, către valorificarea superioară a ţiţeiului şi gazelor naturale.

În ansamblu, acţiunile de modernizare şi restructurare permit menţinerea unui ritm înalt de înnoire a structurii producţiei industriale a R.P. Bulgaria ; se evaluează că în industria constructoare de maşini, de exemplu, producţia se înnoieşte anual în proporţie de 22%, iar în subramurile electronică şi electrotehnică — de circa 20%. Pe plan mai larg, acţiunile amintite contribuie la ridicarea productivităţii, a eficienţei muncii sociale, precum şi la îmbunătăţirea condiţiilor de muncă în industrie.

R.P.D. Coreeană: preocupări majore în deceniul actual

ÎN PREZENT poporul R.P.D. Coreene este antrenat în realizarea sarcinilor celui de al doilea plan septenal de dezvoltare a economiei naţionale, iar într-o perspectivă mai largă — a celor zece obiective stabilite pentru actualul deceniu de către Congresul al VI-lea al Partidului Muncii din Coreea.

După cum s-a arătat la şedinţa comună a C.C. al Partidului Muncii din Coreea şi a Adunării Populare Supreme a R.P.D. Coreene din aprilie a.c., pe primul plan al politicii economice promovate de guvernul ţării se află realizarea obiectivului privind producţia de cereale (în esenţă, sporirea recoltei de orez) şi de produse ale faunei şi florei marine. Atingerea, către sfîrşitul deceniului, a unei recolte de cereale de 15 mil. tone, care să constituie baza îmbunătăţirii complexe a aprovizionării cu alimente a populaţiei, este condiţionată de îndeplinirea a patru sarcini privind transformarea naturii, şi anume : valorificarea a 300 mii de djeungbo (un djeungbo este aproximativ egal cu un hectar) de pămînturi sărăturate, atragerea în circuitul agricol a 200 mii djeungbo de noi terenuri, construirea ecluzei de la Nampo şi a centralei electrice de la Taicheun.

Este vorba aici atît de înfăptuirea unor ample lucrări de ameliorări funciare, cît şi de lărgirea suprafeţei cultivabile, îndeosebi prin „crearea" de noi terenuri agricole recuperate de la mare, în zonele de litoral cu mică adîncime a apei ; ultimele două obiecte de construcţii menţionate au menirea să furnizeze apa şi energia necesare pentru reţeaua de irigare sau desecare a „polderelor" în curs de realizare sau proiectate. Totodată, alături de măsurile de extindere a suprafeţei cultivabile, se prevăd măsuri de intensificare, în ansamblu, a producţiei agricole, prin ameliorarea agrotehnicii utilizate, inclusiv prin implantarea de noi soiuri de plante, rezultate din selecţie şi avînd randamente superioare, astfel ca în decurs de cîţiva ani să se ajungă la recolte medii de 9 tone de orez şi de peste 9,5 tone de porumb de pe un djeungbo.

Un însemnat aport la îmbunătăţirea structurii alimentaţiei populaţiei este menită să-l furnizeze dezvoltarea producţiei de produse marine (îndeosebi a celei de peşte), cu un obiectiv cantitativ de 5 mil. tone la finele deceniului, ceea ce urmează să se realizeze înainte de toate prin întărirea bazei tehnico-materiale a pescuitului şi a industriei de prelucrare a produselor marine.

O contribuţie preţioasă la ridicarea nivelului producţiei agricole este adusă de industria chimică, în faţa căreia stă — între altele — obiectivul realizării a 7 mil. tone de îngrăşăminte artificiale pe an ; totodată, această ramură va dezvolta considerabil producţia de fibre chimice, în vederea asigurării industriei uşoare cu baza de materii prime necesară pentru îndeplinirea obiectivului de a produce la finele acestui deceniu 1,5 miliarde metri de ţesături.

Este evident că atingerea obiectivelor menţionate, ca şi dezvoltarea neîntreruptă a întregii economii naţionale a R.P.D. Coreene presupun implicit asigurarea unui ritm rapid de creştere a industriei grele. În acest context, o atenţie deosebită se acordă sectorului energetic, valorificării resurselor autohtone, mai ales a hidroenergiei şi a cărbunelui, ceea ce implică — ca dealtfel şi în metalurgie, în industria cimentului sau în construcţiile de maşini — modernizarea şi lărgirea capacităţilor existente. Un rol de seamă joacă aici perfecţionările aduse activităţii de investiţii, îndeosebi în privinţa orientării judicioase a acestora, în selecţionarea proiectelor şi stabilirea priorităţilor prin prisma cerinţelor de perspectivă ale economiei naţionale, a eficienţei tehnice şi economice reale a proiectelor respective, precum şi sub aspectul concentrării preocupărilor asupra celor mai importante proiecte şi obiecte de investiţii.

Pagină realizată de
N. POPOV

Jaloane ale industriei farmaceutice

UN STUDIU elaborat de specialişti englezi asupra evoluţiei industriei farmaceutice într-un număr de 25 de ţări, cu o pondere de circa 90 la sută în producţia mondială a acestei subramuri, relevă că anul trecut — sub raportul înregistrării de noi preparate medicamentoase — pe primele trei locuri se situau firmele din Statele Unite (262), urmate de cele din R.F. Germania (138) şi Elveţia (118). Aceste cifre reflectă, în general, şi poziţia fruntaşă deţinută de ţările respective în activitatea de cercetare şi dezvoltare în domeniul farmaceuticii.

În ceea ce priveşte producţia de noi medicamente, fiind vorba în primul rînd de companii transnaţionale, repartiţia ei geografică diferă considerabil de cea a rezultatelor cercetării. Astfel, deşi această repartiţie variază sensibil de la un an la altul (vezi tabelul), totuşi printre primele zece ţări nesocialiste producătoare de medicamente noi figurează o serie de ţări în curs de dezvoltare, ca Grecia, Argentina, Filipine şi Columbia. În sfîrşit, în structura globală a producţiei de medicamente din anul 1981, au predominat net (numeric)

Medicamente noi, lansate în producţie

Ţara	1980	1981
Grecia	231	226
Argentina	86	192
Italia	218	188
R.F.G.	152	178
Japonia	142	172
Spania	154	167
Filipine	92	116
Austria	96	101
Columbia	101	99
Franţa	80	99

Sursa : „B.I.K.I.“, nr. 89/1982.

antibioticele şi medicamentele destinate combaterii reumatismului şi diferitelor forme de răceală.

Tendinţe în comerţul Est — Vest

DATELE globale privind schimburile comerciale dintre ţările membre ale C.A.E.R. şi cele ale Comunităţii economice (vest)europene (C.E.E.) — date, a căror semnificaţie poate fi extinsă asupra întregului comerţ Est-Vest — indică două tendinţe cantitative în perioada 1965—1981. Este vorba, în primul rînd, de creşterea susţinută a exporturilor ţărilor membre ale C.E.E., ţările socialiste membre ale C.A.E.R. ajungînd să deţină în 1975 o pondere de 4,9 la sută în ansamblul exportului celor dintîi, an după care ponderea amintită se reduce treptat, fiind în 1981 sub nivelul atins în 1970. În ceea ce priveşte ponderea ţărilor membre ale C.A.E.R. în importurile ţărilor membre ale C.E.E. se constată că aceasta a evoluat mai lent, cu uşoare oscilaţii, tendinţa dominantă fiind cea de creştere. Corelarea ambelor tendinţe relevă că, după o accentuare temporară a decalajului dintre import şi export în comerţul dintre cele două grupuri de ţări (în defavoarea ţărilor membre ale C.A.E.R.), în ultimii ani se afirmă orientarea către echilibrarea schimburilor în ambele sensuri.

Ponderea ţărilor membre ale C.A.E.R. în comerţul global al ţărilor C.E.E.* (în %)

Anul	Importuri	Exporturi
1965	3,4	2,9
1970	3,3	3,4
1975	3,5	4,9
1977	3,6	4,0
1978	3,5	3,7
1979	3,7	3,5
1980	3,8	3,4
1981	3,9	3,2

*) Pentru 9 ţări membre.

Sursa : „Le commerce extérieur tchécoslovaque“, nr. 7/1982.

R. S. Vietnam: rolul micii industrii

CONFORM datelor publicate de Agenţia vietnameză de informaţii, în perioada 1976—1980 s-au realizat însemnate succese în extinderea producţiei furnizate de întreprinderile mici şi atelierele meşteşugăreşti, care reprezintă o importantă componentă a industriei naţionale. Este vorba aici de un numeros detaşament de oameni ai muncii (numai mica industrie folosea în 1980 peste 1,6 mil. de muncitori), inclusiv cei ce lucrează în unităţile anexe de prelucrare a materiilor prime obţinute în cooperativele agricole, precum şi meseriaşii individuali din centrele urbane mari şi mici. În acelaşi an, acest sector dădea 42,4% din valoarea globală a producţiei industriale a ţării.

Unităţile respective produc un larg sortiment de mărfuri, ca unelte agricole, maşini pentru prelucrarea produselor agricole destinate consumului casnic, articole de artizanat, produse livrate la export ş.a. În 1980 valoarea producţiei exportate a fost cu 169,3% superioară nivelului atins în 1975. Se apreciază că şi în viitor, în etapa trecerii de la mica producţie la marea producţie industrială micile întreprinderi industriale şi atelierele meşteşugăreşti vor continua să joace un rol de seamă în cadrul economiei naţionale a R.S. Vietnam.

Avantajele nutreţurilor combinate

DUPĂ cum semnalează presa de specialitate din ţările vest-europene, ridicarea eficienţei zootehniei — sector de bază al agriculturii în ţările respective —, concretizată îndeosebi în sporirea greutăţii animalelor la tăiere şi mărirea cantităţii medii de lapte muls, se obţine, în mare măsură, prin utilizarea raţională a furajelor, în special prin extinderea utilizării nutreţurilor combinate. În agricultura ţărilor membre ale Pieţei comune, de pildă, consumul acestora a crescut, între anii 1975 şi 1980 cu 37 la sută (de la 58,1 la 79,4 mil. tone), din care în furajarea vitelor cornute mari cu 65 la sută, în creşterea porcilor — cu 26 la sută, iar în avicultură — cu 18 la sută.

Se apreciază că extinderea rapidă a consumului de nutreţuri combinate sporeşte producţia animalieră (raportat la o unitate de nutreţuri combinate), asigură menţinerea unui nivel înalt al productivităţii animalelor în condiţii de iarnă, permite folosirea unor deşeuri relativ ieftine (rezultate în industria alimentară). Astfel, în anul 1980, pentru producerea de nutreţuri combinate, în cadrul Pieţei comune au fost utilizate — pe lîngă 57,5 mil. tone de cereale furajere şi 4,8 mil. tone de tapioca (importată, deseori la preţuri mai ieftine decît preţurile comunitare pentru cereale) — 15 mil. tone de turte de soia, 5,7 mil. tone de melasă, precum şi importante cantităţi de alte subproduse.

Perspective ale energeticii nucleare

CONFORM estimărilor actuale — scrie revista **Ekspress-Informatia** — în următorii douăzeci de ani aportul energeticii nucleare la satisfacerea necesarului de energie al ţărilor occidentale va fi considerabil, datorită îndeosebi caracterului său competitiv. În S.U.A. costul mediu al unui kWh produs în centralele atomoelectrice este cu 7 la sută mai scăzut decît în centralele termoelectrice bazate pe cărbune, iar după calculele unor foruri de specialitate din Anglia diferenţa respectivă de cost ar putea ajunge în următorii ani, în această ţară, la aproximativ 50 la sută. Totuşi, deşi producţia de energie electrică şi termică în centralele nucleare va cunoaşte o creştere mai dinamică comparativ cu alte forme de energie, totuşi — după estimaţiile recente ale unor experţi ai Conferinţei mondiale a energiei — ponderea energiei nucleare în balanţa energetică pe plan mondial nu va depăşi 9% în anul 2000.

Unele întîrzieri sau amînări în realizarea programelor energetice nucleare dintr-o serie de ţări capitaliste dezvoltate, ca efect al încetinirii creşterii cererii de energie (la rîndul ei — consecinţă a conjuncturii economice nefavorabile şi a măsurilor de economisire a energiei), au determinat scăderea preţului la uraniu şi creşterea stocurilor acestui metal la firmele producătoare ; după opinia specialiştilor este de aşteptat ca în jurul anului 1989 să se creeze un echilibru între cererea şi oferta de uraniu, apărînd astfel premisele stabilizării şi apoi ale măririi preţurilor sale pe piaţa mondială.

GLOSAR

„Clubul de la Paris"

CREȘTEREA numărului țărilor nevoite să solicite o reeșalonare a rambursării datoriei lor externe — situație la care a contribuit în bună măsură nivelul excesiv al dobînzilor practicate de marile bănci occidentale — a făcut să se vorbească mai frecvent în ultima vreme despre „Clubul de la Paris". Activitatea acestuia privește numai împrumuturile directe contractate de un stat de la un alt stat și creditele de export beneficiind de garanția altui stat, nu și creditele lipsite de o asemenea garanție sau acordate de bănci particulare.

Clubul de la Paris este un organism fără un statut legal și fără un regulament precis de funcționare, care reunește — de regulă în capitala Franței — reprezentanții statelor care acordă împrumuturi unui stat care solicită reeșalonarea datoriei lui externe. În practică participă la negocieri reprezentanții principalelor state membre ale Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, statele implicate din afara O.C.D.E. limitîndu-se la a trimite observatori. Tot cu titlul de observatori la reuniuni participă de regulă și reprezentanții Fondului Monetar Internațional și ai Băncii Mondiale (excepția se produce în cazul în care țara debitoare nu este membră a acestor instituții internaționale). Reuniunile sînt prezidate de un funcționar superior al Ministerului de finanțe al Franței.

Clubul se reunește atunci cînd o țară debitoare a înregistrat o întîrziere considerabilă în rambursarea ratelor scadente ale datoriei ei externe. Renegocierea conduce de obicei la amînarea cu un an a scadențelor pentru circa 80% din totalul datoriei, la dobînda de pe piață în momentul respectiv.

Clubul de la Paris s-a reunit pentru prima dată în 1956 pentru reeșalonarea datoriei externe a Argentinei. De atunci și pînă la începutul anului curent el s-a reunit de 56 de ori în privința a circa 20 de țări debitoare (dintre care unele s-au aflat în această situație de mai mult de două ori). Dacă în 1974 nu au existat decît trei țări care nu și-au putut rambursa la termen ratele scadente, a căror sumă nu depășea 500 milioane de dolari, anul trecut numărul țărilor cunoscînd dificultăți de plăți s-a ridicat la 25, iar sumele în cauză erau mai mari de 6,5 miliarde de dolari.

În accepția de mai sus, Clubul de la Paris nu trebuie confundat cu omonimul său, denumit și „Grupul celor 10", al principalelor țări occidentale industrializate, înființat în anul 1961 în scopul pregătirii reformei sistemului monetar internațional, fără consultarea tuturor țărilor membre ale F.M.I.

V. D.

Finlanda 2000

Ion Ducaru, Sinaia — Deși produsele industriei de prelucrare a lemnului continuă să dețină principala pondere (44%) în exportul Finlandei, contribuția la export a industriilor metalurgică și constructoare de mașini s-a dublat în ultimele două decenii, ajungînd la 29% în 1980, în vreme ce participarea celorlalte sectoare industriale s-a majorat de la 7% la 24%. Relevînd aceste cifre, un recent raport al Institutului de cercetări asupra economiei finlandeze (E.T.L.A.) din Helsinki, consacrat tendințelor social-economice pînă în anul 2000, constată că producția națională a căpătat o structură mai flexibilă, fiind capabilă să se adapteze mai bine schimbărilor care survin în cererea de mărfuri pe plan internațional. Cu toate acestea, raportul prevede o încetinire a creșterii economice finlandeze, a cărei proporție va depinde — se apreciază — de măsura în care industria va ști să se specializeze în domeniile în care poate fi cea mai competitivă pe piața internațională. Potrivit raportului citat, Finlanda ar trebui să întrunească pînă în anul 2000, condițiile necesare realizării unei creșteri economice bazată pe export. Între acestea se citează legarea mai strînsă a cercetării-dezvoltării de noile nevoi ale economiei, creșterea productivității muncii, reforma fiscalității pentru sporirea gradului de motivare în activitatea economică, ca și creșterea mobilității profesionale a forței de muncă. În context se relevă că extinderea automatizării și modernizarea unor tehnologii vor determina reducerea de la 11 la 7% a ponderii forței de muncă ocupate în sectorul primar al economiei și de la 35 la 34% a celei din sectorul secundar.

Piața aurului

Margareta Ciocan, Constanța — Previziunile referitoare la evoluția viitoare a prețului aurului au o doză mult mai mare de incertitudine decît cele referitoare la alte metale și în general la alte mărfuri. Așa cum scrie Louise du Boulay, autoarea raportului „Gold 1982", un reputat studiu anual al pieței mondiale a aurului, ajuns la cea de a 16-a ediție, „dintre toate piețele cea a aurului este probabil cea mai ilogică", astfel încît „singura previziune care poate fi făcută cu certitudine este că orice previziune se va dovedi greșită". Astfel, nu rare sînt cazurile cînd prețul aurului se poate înscrie pe o linie descendentă deși cererea se află în creștere.

Pe de altă parte, structura geografică a ofertei de aur se va modifica considerabil pînă la sfîrșitul acestui secol: în Africa de Sud nivelul anual al extracției (659 tone în 1981) urmează să se reducă la circa 350 de tone, datorită epuizării unor zăcăminte sau cheltuielilor prea ridicate de exploatare, crescînd în schimb considerabil ponderea țărilor în curs de dezvoltare (aceasta era în 1980 de numai 13%). Majorarea prețului unciei de aur de la circa 100 dolari în 1976 la 850 dolari la începutul anului 1980 — scrie revista vest-germană **Wirtschaftswoche** — a impulsionat puternic prospecțiunile, soldate cu importante descoperiri într-o serie de țări cum ar fi Brazilia (al treilea mare producător de aur din lumea nesocialistă), Ghana (denumită cîndva Coasta de Aur), Filipine sau Papua-Noua Guinee. În cinci ani producția braziliană de aur s-a triplat, ajungînd la 35 de tone în 1980, cu perspectiva de a depăși 100 de tone în 1985, iar în Ghana a fost adoptat un program guvernamental pe 20 de ani pentru stimularea producției de aur.

Vînzările pe piață ale unora din marii producători mondiali nu sînt date publicității de către aceștia, astfel încît în ce le privește presa de specialitate se rezumă la diferite estimații.

Invenții

Matei Iliescu, București — Experiența mai multor țări confirmă faptul că invențiile nu sînt realizate exclusiv în serviciile de dezvoltare ale marilor firme. Estimări citate de dr. Erich Häusser, directorul Oficiului vest-german de brevete din München, relevă că în R.F. Germania cel puțin 10% din cererile de brevetare provin de la inventatori individuali. Pe de altă parte, relevă el, chiar în cazul invențiilor realizate în cadrul unui colectiv, acesta este condus adeseori de un om cu o creativitate tehnică deosebită.

Deși oficiile de invenții posedă o bogată documentație (oficiul din München dispune de exemplu, la ora actuală de 22 milioane de documente de brevetare din toată lumea, în majoritate pe microfilme, la care se adaugă anual 50 000 de noi documente), acestea nu sînt întotdeauna cercetate temeinic, E. Häusser apreciază că dacă s-ar da mai multă atenție folosirii cunoștințelor acumulate pînă în prezent într-un domeniu sau altul, depășindu-se așa numitul „sindrom al inventatorului", care dorește să evite acuzația că a preluat în invenția sa cunoștințe străine, s-ar obține o economie de circa 30% la cheltuielile pentru cercetare și dezvoltare.

În numărul 33 din 20 august a.c. la articolul „Reducerea decalajelor economice — trăsătură fundamentală a progresului României", la pagina 3, în tabelul nr. 1 rîndul 4 de sus se va citi: Franța 247, 208, 224, 152, 14,4 ori.

Impozite

Mugur Popovici, București — Rata impozitelor pentru categoria de populație cu cele mai mari venituri variază foarte mult în Europa occidentală, ca de altfel și plafonul sumei de la care începe să se aplice rata maximă (vezi graficul). Diferențieri importante există și în ceea ce privește ponderea impozitelor în produsul social brut: dacă în Danemarca ea ajunge la 43,4%, în Belgia la 39,8%, iar în Suedia la 38,5% în R. F. Germania ea nu depășește 24%.

Dincolo de aceste deosebiri, tendințele din ultimii ani susțin declarația profesorului american John Kenneth Galbraith făcută la sfîrșitul lunii iulie a.c. și consecventă cu întreaga sa concepție, potrivit căreia „cine crede că rolul statului (capitalist) ar putea fi redus la un minimum este un romantic".

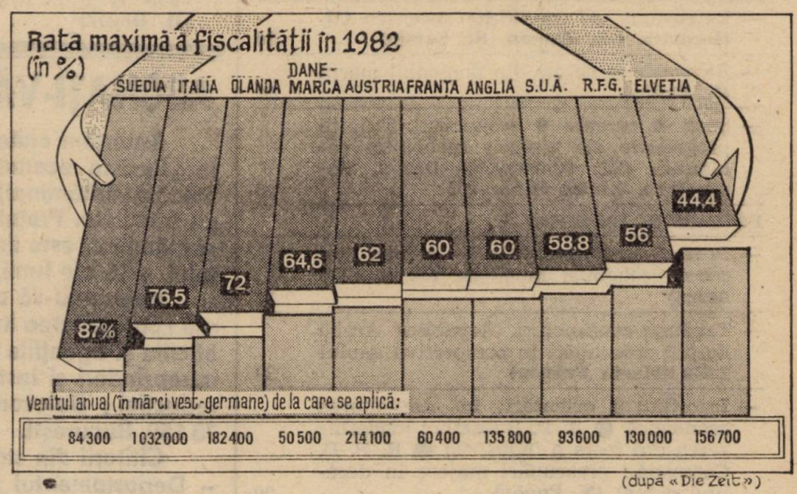

(după «Die Zeit»)

Revista ECONOMICĂ

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 35 din 3 septembrie 1982

— Reducerea decalajelor economice, trăsătură fundamentală a progresului României (III) **(Gheorghe Crețoiu)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Producția noilor investiții — la nivelul planificat

● Acțiuni conjugate pentru realizarea parametrilor prevăzuți în proiecte **(M. Podaru)** 3

● Adaptarea operativă a noii producții la cerințele beneficiarilor **(Miltiade Georgescu)** 4

— Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice. Eforturi sporite pentru realizarea integrală a planului la producția de cărbune **(Nicolae Dimitrescu)** 5

— Priorități în diminuarea consumurilor energetice **(Zeno Borlovan)** 7

— Pregătirea și organizarea exemplară a campaniei agricole de toamnă **(Gh. N. Iosif)** 8

— Sericicultura — rezerve ce se cer mai bine valorificate **(Gh. Frățilă, Ov. Grasu, T. Titea)** 10

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Prețurile — important factor de consolidare a autogestiunii întreprinderii **(C. Tudoran)** 12

— Dezvoltarea comerțului și cooperării economice a României cu țările balcanice **(M. Korka)** 14

ȘTIINȚĂ — TEHNOLOGIE — EFICIENȚĂ

— Biomasa — o valoroasă sursă de energie **(Maria Godeanu, Constantin Iulian)** 16

— Posibilități de amplificare a creației tehnice în întreprinderile industriale **(Cristea Ioniță, Constantin Stan)** 17

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Dimensionarea formațiilor de lucru. Disciplina normativă și elasticitatea — subordonate cerințelor de eficiență 18

TEORII-IDEI

— Extensiuni ale investiției specifice **(M. Horovitz, Gh. Zaman, St. Sandu)** 20

— Resursele minerale din domeniul marin **(N. Panin)** 22

— Școli ● curente ● economiști. Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești (III) **(Constantin Dropu, Vasile Ișan, Larisa Mihăescu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Protecționismul abuziv — corolar al crizei economiei mondiale **(N. S. Stănescu)** 26

— Tendințe-conjuncturi. Republica Arabă Egipt : preocupări în perspectiva anului 2 000 **(Marin Frâncu)** 28

— Priorități și orientări în dezvoltarea economică ● R. P. Bulgaria : modernizarea din mers a industriei ● R. P. D. Coreeană : preocupări majore în deceniul actual **(N. Popov)** 29

— Mondorama 30

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI :
Curier economico-legislativ

IN THIS ISSUE

— Reducing economic unbalances : a fundamental characteristic of Romania's progress (III) **(Gheorghe Crețoiu)** 1
— Prices : an important factor for the strenghtening of the self-management in enterprises **(C. Tudoran)** 12
— Development of trade and economic cooperation of Romania with Balkan's countries **(M. Korka)** 14
— Ways to extend technical creativity in industrial enterprises **(Cristea Ioniță, Constantin Stan)** 17
— Extensions of the specific investment **(M. Horovitz, Gh. Zaman, St. Sandu)** 20
— Mineral resources of the Sea **(N. Panin)** 22
— Schools ● trends ● economists. Progressive traditions of the Romanian economic thought (III) **(Constantin Dropu, Vasile Ișan, Larisa Mihăescu)** 24
— Abusive protectionism : corolarry of the world economic crisis **(N. S. Stănescu)** 26
— Priorities and directions of the economic development. ● People's Republic of Bulgaria : industrial modernization in progress ● Democratic People's Republic of Korea : major concerns of the present decade **(N. Popov)** 29

DANS LE NUMÉRO

— La diminution des décalages économiques — caractéristique fondamentale du progrès de la Roumanie (III) **(Gheorghe Crețoiu)** 1
— Les prix — facteur important de consolidation de l'autogestion des entreprises **(C. Tudoran)** 12
— Le développement du commerce et de la coopération de la Roumanie avec les pays balkaniques **(M. Korka)** 14
— Possibilités d'amplification de la création technique dans les entreprises industrielles **(Cristea Ioniță, Constantin Stan)** 17
— Extensions de l'investissement spécifique **(M. Horovitz, Gh. Zaman, St. Sandu)** 20
— Les ressources minérales du milieu maritime **(N. Panin)** 22
— Ecoles ● courants ● économistes. Traditions progressistes de la pensée économique roumaine (III) **(Constantin Dropu, Vasile Ișan, Larisa Mihăescu)** 24
— Le protectionnisme abusif — corollaire de la crise de l'économie mondiale **(N. S. Stănescu)** 26
— Priorités et orientations du développement économique ● La R. P. de Bulgarie : La modernisation en marche de l'industrie ● La R. P. D. de Coree : preoccupations majeurs dans l'actuelle décennie **(N. Popov)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Сокращение экономических разрывов — основная черта прогресса Румынии (III) **(Георге Крецою)** 1
— Цены, важный фактор укрепления хозрасчёта на предприятии **(К. Тудоран)** 12
— Развитие торговли и экономического сотрудничества между Румынией и балканскими странами **(М. Корка)** 14
— Возможности увеличения технического творчества в промышленных предприятиях **(Кристя Ионицэ, Константин Стан)** 17
— К растяжению понятия «удельное капиталовложение» **(М. Хоровиц, Г. Заман, Ст. Санду)** 20
— Минеральные ресурсы в морской среде **(Н. Панин)** 22
— Передовые традиции экономического мышления в Румынии (III) **(Константин Дрону, Василе Ишан, Ларисса Михэеску)** 24
— Чрезмерный протекционизм — следствие кризиса мировой экономики **(Н. С. Стэнеску)** 26
— Приоритеты и ориентации в экономическом развитии ● Н. Р. Болгария: модернизация промышленности «на ходу» ● Корейская Н. Д. Р. Первоочередные заботы в нынешнем десятилетии **(Н. Попов)** 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă P.O. Box 136—137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1

RADIORECEPTOARE STAȚIONARE

**NELIPSIT DIN CĂMINUL DVS.,
RADIORECEPTORUL STAȚIONAR
„PACIFIC" SAU „BUCIUM 3" !**

Complet tranzistorizate, radioreceptoarele PACIFIC și BUCIUM 3 prezintă următoarele caracteristici :

— dispun de 5—6 game de undă ;
— au sensibilitate și selectivitate în redare ;
— sînt dotate cu picup la care pot fi audiate discurile fonografice ;
— consumul de energie este redus ;

Campionatul național de fotbal în atenția tuturor celor care îndrăgesc sportul cu balonul rotund ! Meciurile care vor avea loc pot fi perfect audiate la radioreceptoarele staționare pe care magazinele și raioanele specializate în desfacerea articolelor electronice vi le oferă.

Radioreceptoarele staționare : SUPERSON, EXPRES, INTERSON, ULTRASON, produse moderne prin parametri tehnici și funcționali, prin linia și coloritul casetelor, prezintă un real avantaj : consum redus de energie electrică.

Toate aceste aparate se găsesc de vînzare în magazinele specializate ale comerțului de stat.

DINTOTDEAUNA, BUNUL GOSPODAR ÎȘI CONSTRUIEȘTE VARA SANIE, IARNA CAR ȘI NU LASĂ PE MÎINE CE POATE FACE AZI !

Dacă vreți să fiți buni gospodari... ai timpului dv. liber, cumpărați azi uniformele școlare necesare copiilor în noul an de învățămînt.

Astăzi, magazinele comerțului de stat vă oferă posibilitatea să găsiți, fără aglomerație, toate modelele, toate mărimile de uniforme pentru elevi, pionieri și șoimi.

Astăzi puteți cîștiga timp. Mai tîrziu, il puteți pierde.

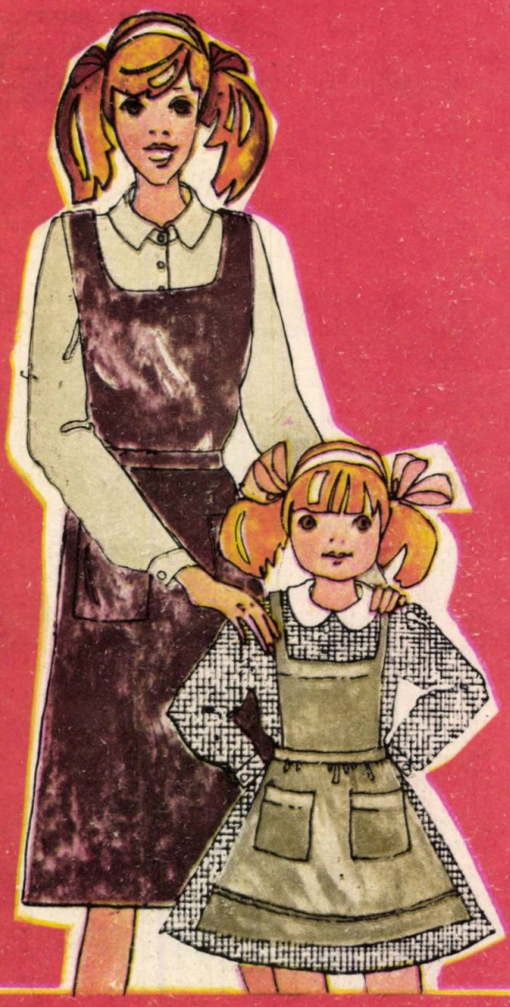

1982 SEP. 8.2

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

PREGĂTIREA PRODUCŢIEI ANULUI 1983

ACCELERAREA ÎNCHEIERII CONTRACTELOR ECONOMICE

Numărul 36 ● vineri 10 septembrie 1982

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN JUDEȚUL HUNEDOARA

Expresie a unității de neclintit a poporului în jurul partidului, al secretarului său general, vizita a prilejuit un rodnic dialog cu oamenii muncii, măsuri eficiente, menite să ducă la perfecționarea activității economico-sociale, la înfăptuirea sarcinilor de plan pe acest an și pe întregul cincinal.

D 646

relații
financiar - valutare
și comerciale internaționale

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Perfecționarea sistemului de informare și documentare pentru comerț exterior

4. Reținînd această sistematizare a informațiilor (vezi și R.E. Supliment nr. 32/1982) ce urmează a fi administrate, se pot formula principiile fundamentale privind organizarea funcțională a sistemului, astfel încît aceasta să răspundă cît mai bine cerințelor de informare și documentare pentru activitatea de comerț exterior :

1. Realizarea unui stoc unitar de informații de bază pentru uzul sistemului de comerț exterior. Aceasta presupune concentrarea într-un singur ansamblu de stocare, prelucrare și distribuire, a informațiilor ce provin din cele mai variate surse și au destinație finală oricare din verigile sistemului de comerț exterior sau din afara lui ;

2. Concentrarea eforturilor tuturor factorilor angrenați în activitatea de comerț exterior la constituirea și întreținerea fondului unitar de informații. În formularea acestui principiu avem în vedere faptul că în cadrul Centrului Român de Comerț Exterior, fiecare verigă componentă posedă o serie de canale proprii de recepție a informațiilor, un fond specific de date, în sînul căruia foarte multe informații sînt de interes mai larg. Valorificarea lor prin intermediul sistemului unic de administrare este cu mult mai eficientă, atît pentru sistemul luat în ansamblu, cît și pentru fiecare participant luat în parte, care poate beneficia de tot ceea ce există în sistem pe domeniul care îl interesează și care în mod sigur este mult mai mult decît ceea ce posedă fiecare ;

3. Realizarea unui sistem automatizat de colectare, stocare, tratare și difuzare a informațiilor. Este evident că administrarea unui fond atît de vast și de diversificat de date nu este posibil a se realiza fără ajutorul unor puternice mijloace informatice, înțelegînd prin aceasta un echipament electronic modern, dublat de produse aplicative specializate ;

4. Structura componentelor funcționale ale sistemului produs prin specializare pe un anumit tip de informații pe care le administrează. Aceasta pentru că modul de obținere, principiile de administrare și de difuzare sînt proprii fiecăruia din tipurile definite. În același timp, această viziune oferă posibilitatea realizării componentelor în mod independent, permițînd abordarea cu prioritate a unela sau a alteia, funcție de gradul de urgență și posibilitățile imediate de realizare.

Figura 1 sintetizează principalele elemente ale concepției de tratare, circulație și utilizare a informațiilor în cadrul noului sistem. Așa după cum se poate vedea, în realizarea activităților de informare sînt angrenate toate instituțiile și întreprinderile a căror activitate au incidență cu comerțul exterior. În rîndul acestora se pot distinge două categorii și anume acelea care sînt implicate în mod direct în construirea și administrarea sistemului, Institutul de economie mondială, Oficiul de informare și documentare, Centrul de calcul al sistemului de comerț exterior și cea de-a doua categorie desemnată generic sub numele de beneficiari, dar a căror atribuții în cadrul sistemului sînt mult mai mari decît de simplă utilizatori, furnizînd importante intrări în sistem. Pe de altă parte, fluxul informațional include toate cele trei tipuri de informații : documentare, statistice și operaționale, gradul de participare a factorilor menționați, fiind diferit, funcție de poziția întreprinderii și categoria de informații.

Fluxul informațional de tip statistic are în general o concepție destul de simplă ; recepționarea, stocarea și tratarea datelor se realizează în cadrul organizațiilor componente ale Centrului Român de Comerț Exterior, ceilalți participanți avînd poziție executivă de utilizatori. După cum se poate vedea, sursele de informații ce intră în sistem pe această componentă sînt:

a) benzi magnetice cu date statistice furnizate de organisme internaționale ;

b) date statistice privind comerțul exterior românesc ;

c) publicații periodice de specialitate ;

d) informații de la firme sau agenții specializate.

Primele două surse sînt deja disponibile pe suport tehnic de informații, fie că sînt benzi magnetice provenite din surse externe autorizate, fie că sînt date prelucrate din aplicațiile statistice curente realizate la Centrul de calcul al sistemului de comerț exterior. Ele intră direct în fișele bazei de date și sînt supuse prelucrărilor automate. Datele obținute din ultimele două tipuri de surse fac obiectul unei activități de selecție, compatibilizare și transpunere pe suport tehnic, care se desfășoară în cadrul Institutului de economie mondială, respectiv Oficiul de informare-documentare pentru comerț exterior, utilizînd machete specializate de prelucrare, sau lucrînd în mod conversațional pe bază de date.

Ca rezultat al procesului de prelucrare sistemul de administrare a bazei de date furnizează sau disponibilizează către utilizatori o serie de informații, sistematizate conform unor cerințe predefinite, sau formulate „ad-hoc", cum ar fi :

— tabele, situații sintetice și comparative globale, editate sub formă imprimată și destinate unei utilizări mai îndelungate ;

— răspunsuri operative la întrebări sondaj, prezentate de regulă pe terminalele video ale calculatorului, dar fiind reproductibile și în format imprimat, la cerere ;

— analize statistice asupra seriilor de date, prognoze, proiecții, necesare pentru întocmirea studiilor și fundamentarea deciziilor (sub formă imprimată) ;

— reprezentări grafice ale unor date statistice sau a rezultatelor unor prelucrări statistice ;

Toți utilizatorii pot beneficia deci, în mod sistematic sau la cerere, în formă imprimată sau prin video-interogare de o serie de informații statistice privind economia mondială și participarea României la schimburile internaționale, extrase direct din sistemul de administrare a acestor informații. Cum, de multe ori sînt cerute și interpretări complexe ale unor fenomene statistice, datele furnizate de sistem pot fi trecute prin filtrul sectoarelor de cercetare ale Institutului de economie mondială, analizate și interpretate, după care să fie furnizate beneficiarilor, la cerere sau periodic, sub formă de studii sau sinteze.

Fluxul informațiilor de tip documentar, spre deosebire de cel statistic, care după cum am văzut este aproape

Principalele relații în structura sistemului de informare și documentare pentru comerț exterior

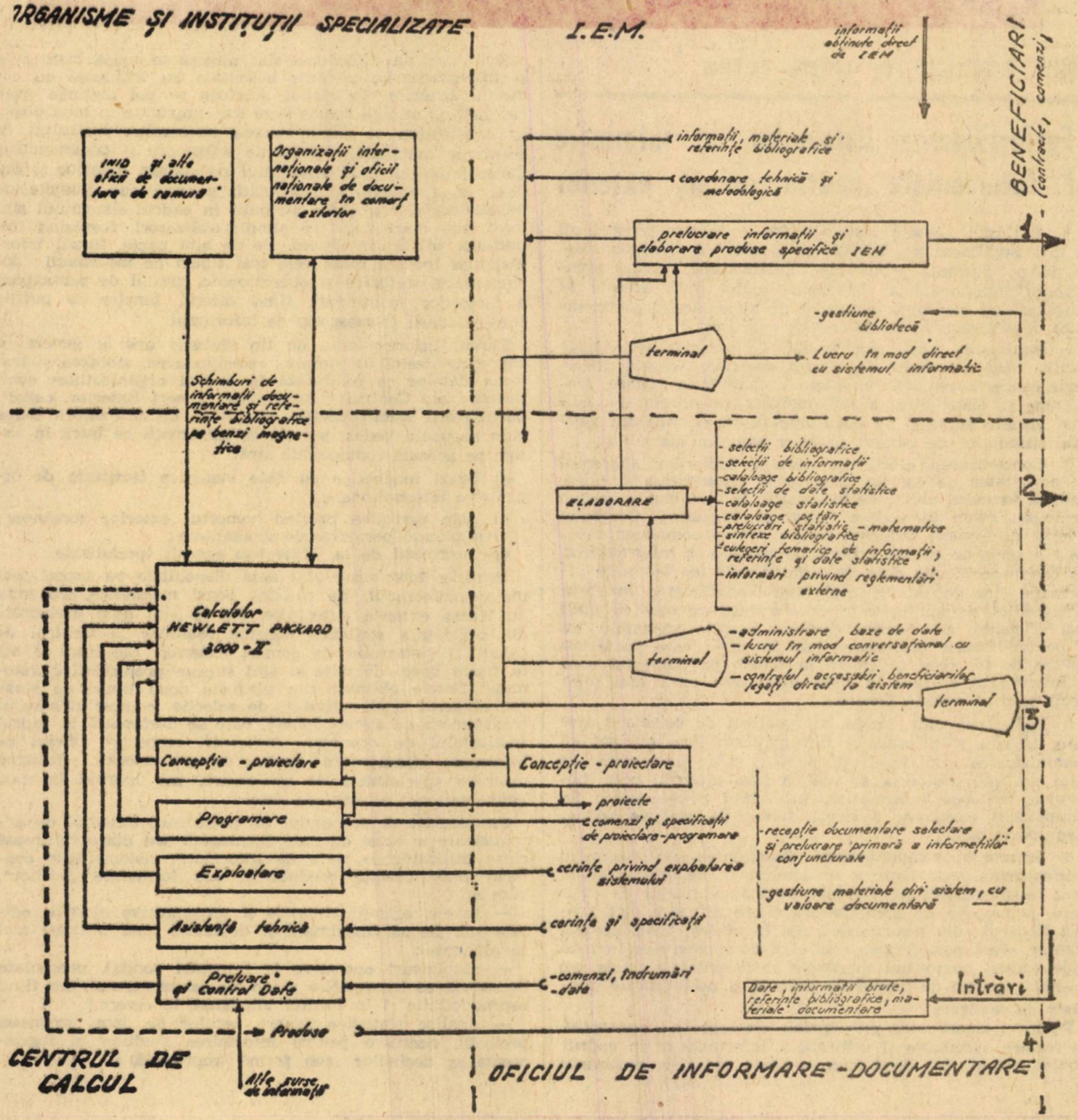

Legenda : Beneficiari (1—2—3—4) M.C.E.C.E.I., I.C.E.-uri
(1—2—4) Întreprinderi și centrale industriale, ministere, alte instituții din sistemul de comerț exterior
(2—4) INID, oficii de documentare de ramură, organisme internaționale

unidirecțional, presupune o implicare mai complexă a participanților la prelucrare, noțiunile de furnizor și beneficiar ajungînd practic să se suprapună la nivelul fiecărui participant.

Se introduc în sistemul de administrare a datelor sau banca de date documentare, referințele bibliografice, cu structura de bază descrisă de către toți posesorii de surse informaționale de acest tip, în mod direct sau prin intermedierea specializată a Oficiului de documentare. Introducerea referințelor se face fie prin utilizarea unor formulare speciale, foi de codaj, fie, acolo unde este posibil, prin conectarea directă la banca de date prin intermediul terminalelor.

La rîndul lor, în calitate de beneficiari ai acestui sistem de administrare, participanții beneficiază de o gamă largă de servicii de informare. O primă categorie ar fi recepția periodică a unor lucrări de semnalare cum sînt: cataloage bibliografice, sinteze bibliografice, indexe sau buletine de noutăți bibliografice. O a doua categorie și cea mai importantă pentru definirea funcționării sistemului o constituie abilitatea acestuia de a răspunde la întrebări-sondaj destinate cercetării sistematice pe o temă dorită. De regulă, această utilizare a sistemului se face pe terminalele calculatorului, ea implicînd cel mai ades o conversație, un schimb de mesaje între om și calculator. Procesul este relativ simplu: utilizatorul își formulează cererea de informare definind printr-o succesiune de descriptori (dintre cei agreați prin tezaurul sistemului) domeniul său de interes. Sistemul informează mai întîi utilizatorul cîte referințe posedă în legătură cu fiecare descriptor și cu ansamblul logic de descriptori, oferindu-i acestuia posibilitatea ca în funcție de numărul existent să-și lărgească sau să-și restrîngă domeniul de interes formulat.

Odată găsită formula cea mai convenabilă, sistemul poate afișa conținutul complet al referințelor identificate și, la cerere, le poate imprima. Iată deci că din cele expuse pînă acum, fluxul de utilizare a sistemului de cercetare documentară presupune două canale: difuzarea generală către toți utilizatorii a unor editări cu caracter de semnalare și exploatarea în mod direct, „on-line" a băncii de date de către oricare utilizator.

Dat fiind că volumul de interogare a sistemului, nu permite deocamdată ca toți beneficiarii, să fie direct conectați cu sistemul de administrare, fluxul de utilizare se completează cu serviciile de informare documentară prestate de Oficiul de informare și documentare. Acesta recepționează cererea de informare formulată cît mai complet posibil de beneficiar, efectuează interogarea sistemului și remite rezultatele sondajului, eventual însoțit de unele sugestii sau completări extrase din banca de date la domeniul definit inițial de beneficiar.

Ceea ce trebuie reținut în legătură cu acest flux al informațiilor documentare este faptul că el are un caracter larg participativ al tuturor verigilor sistemului, atît în calitate de furnizori, cît și de beneficiari de informații. (Astfel, Institutul de economie mondială în calitate de unitate de cercetare utilizează în modul cel mai frecvent astfel de prestații și Oficiul de informare documentară ca unitate specializată în prestarea tocmai a unor astfel de servicii).

În sfîrșit, cel de-al treilea **flux, al informațiilor operaționale** presupune, de asemenea, o circulație unidirecțională a informațiilor. Acestea se concentrează de la toate sursele de emitere a lor în punctul unic de prelucrare, constituit tocmai din sistemul automatizat de administrare a acestui tip de informații, unde sînt stocate, selectate după care sînt difuzate printr-o mulțime de canale către utilizatorii cei mai diverși, în funcție de domeniul în care fiecare este interesat. Principiul logic de funcționare este extrem de simplu. Informația emisă de sursă și recepționată de sistemul de administrare conține în textul ei sau este însoțită de un set de descriptori ce-i caracterizează conținutul, și fixează domeniile problematice referite. Pe de altă parte, sistemul de administrare înglobează în structurile sale profilul de interes predefinit de fiecare beneficiar în parte, de asemenea, printr-o succesiune de descriptori. La momentul intrării informației, făcînd comparația automată între descriptorii ce însoțesc și caracterizează informația și cei de definesc profilul de interes al fiecărui utilizator, se identifică anume cărora dintre ei trebuie comunicată informația și se încorporează în lotul individual de informații ce urmează a-i fi difuzat fiecăruia. Participanții la acest flux sînt, pe de o parte, furnizorii de informații: reprezentanțe economice și diplomatice ale R. S. România în străinătate, secțiile economice ale agențiilor de știri, publicații economice și în unele cazuri chiar ICE-urile. Pe de altă parte, există ansamblul beneficiarilor de astfel de informații, care este alcătuit din: Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, alte ministere și organe centrale, întreprinderi de comerț exterior, centrale industriale, întreprinderi producătoare, alte reprezentanțe economice decît cea furnizoare, Institutul de economie mondială, alți factori interesați în comerțul exterior. Acest flux informațional presupune o circulație foarte rapidă a informației, ceea ce înseamnă, pe de o parte, un echipament de calcul performant, iar pe de altă parte, niște canale rapide și fiabile, fie că este vorba de terminale ale calculatorului, fie de utilizarea rețelei de telex. Dacă se adaugă la aceasta faptul că randamentul sistemului depinde de numărul și oportunitatea informațiilor care intră în el, cu alte cuvinte că trebuie să fie însoțit de o foarte bine organizată rețea de culegere selectivă a informațiilor pe piața externă, putem recunoaște că este un sistem foarte costisitor și trecerea la realizarea lui trebuie făcută pe baza unei solide analize de sistem.

Așa după rezultă din cele prezentate pînă aici, sistemului informatic de administrare a datelor documentare și de informare pentru comerț exterior îi revine un rol important în fundamentarea deciziilor.. El este un instrument complet și foarte rapid de lucru, cu resurse practic nelimitate de stocare și prelucrare a informațiilor, pune la dispoziție o serie de canale sigure și rapide de culegere și valorificare a informațiilor, dar nu poate substitui omul în capacitatea sa de a cunoaște, extrage și a interpreta informațiile. El nu poate funcționa în afara fluxurilor complexe ale sistemului de informare, așa cum nici acestea nu pot asigura eficacitatea cerută fără existența băncilor de date specifice, construite și administrate de sistemul informatic.

În sfîrșit, înainte de a trece la prezentarea mai în detaliu a produselor și serviciilor pe care sistemul de informare și documentare pentru comerț exterior le pune la dispoziția utilizatorilor săi, considerăm necesar a ne opri foarte pe scurt asupra structurii generale a băncii de date. Deși reprezintă o entitate distinctă, unitară din punct de vedere logic, sistemul informatic de care ne ocupăm este constituit din mai multe module și compartimente distincte, puternic individualizate. Ele au caracteristici conceptuale și constructive bine diferențiate, cît mai adaptate specificului tratării tipului de informații pentru care sînt specializate.

1. **Modulul statistic** este destinat administrării și prelucrării tuturor datelor de tip numeric și este constituit din mai multe compartimente: fluxuri comerciale, indicatori generali ai piețelor internaționale, produse, prețuri internaționale. Trebuie înțeles că și aceste compartimente reprezintă la rîndul lor o sinteză tipologică, ele divizîndu-se în continuare în mai multe subcomponente sau fișiere specializate. Spre exemplu, componenta prețuri reunește de fapt, pe lîngă baza de date a prețurilor internaționale, baza cursurilor valutare și unităților monetare, și pe cea a navlurilor.

2. **Modulul documentar** (bibliografie) este destinat gestionării tuturor aplicațiilor informatice bazate pe tipologia cercetării tematice a informației.

Deși construit în principal pentru administrarea informației bibliografice și pentru realizarea cercetării documentare, el este menit să încorporeze și aplicațiile legate de fișierele de firme, sau serviciile de distribuire selectivă a infomației (mailing service).

3. **Modulul operațional**, sau „de alertă" este destinat realizării circuitului distribuitor al informațiilor cu durata

cea mai scurtă de viață și a căror valoare constă în principal în operativitatea aflării lor.

Toate aceste unități componente sînt strîns legate în cadrul sistemului informatic general, iar produsele fiecăreia deși pot fi realizate și utilizate în mod individual, capătă o mult mai mare valoare în contextul utilizării corecte cu celelalte produse și servicii oferite de toate modulele și componentele sistemului. Dealtfel, vom reveni ulterior cu o prezentare în detaliu a fiecărui element constitutiv, punînd în evidență gama proprie de produse și servicii oferite și valoarea lor informațională atît în utilizarea individuală, cît și în corelație cu produsele celorlalte componente.

Voicu N. POP
I.E.M.

conjunctura pe piețele valutare și de capital

Rata reală a dobînzilor

Recentul raport anual al Băncii Reglementelor Internaționale (iunie 1982), analizînd principalele performanțe ale economiei mondiale, a evidențiat, cu tărie, o concluzie dealtfel bine cunoscută, respectiv persistența nivelului ridicat al dobînzilor. Fenomenul este tratat în contextul întregii evoluții postbelice a economiei mondiale și, avînd în vedere cotele actuale ale inflației, referirile se fac nu la nivelul absolut al ratei dobînzilor, ci la rata reală a dobînzilor, respectiv la ceea ce rămîne din rata dobînzii după reducerea nivelului inflației.

Generalizarea unui nivel ridicat al ratei reale a dobînzilor constituie, din punct de vedere a experților băncii amintite, cel mai frapant și în același timp cel mai îngrijorător aspect al evoluției economice recente a țărilor industrializate occidentale pe planul politicii monetare. Fiind măsurată prin creșterea curentă a prețurilor, recentele accelerări în procesul inflaționist din economia occidentală au agravat acest aspect. Prin nivelul atins, rata reală a dobînzilor împiedică demararea relansării investițiilor, contribuie la deteriorarea structurilor financiare ale firmelor și exercită o presiune considerabilă asupra datoriei externe a țărilor care apelează la împrumuturi de pe piața internațională a capitalurilor. În esență, dobînzile înalte au ajuns să blocheze creșterea economică și să pună în pericol instituțiile financiare chemate să sprijine acest proces.

Într-un context de stagnare economică, ceea ce caracterizează în fapt economia occidentală, existența unei rate reale înalte a dobînzilor constituie un fenomen total neobișnuit pentru întreaga perioadă postbelică. Acesta se poate explica, atît prin factori de influență prezenți în toate țările occidentale industrializate, cît și prin influența specifică pe care a avut-o nivelul excepțional de ridicat al ratei reale a dobînzilor în S.U.A. asupra politicii monetare a țărilor partenere și în special asupra Japoniei și R. F. Germania.

Se pune în mod firesc întrebarea de ce această concentrare asupra măsurilor de politică monetară și în cadrul lor asupra manevrării ratei dobînzilor cu efectele cunoscute ? Un răspuns direct și simplu la această întrebare este opțiunea autorităților occidentale pentru stăvilirea în primul rînd a inflației, considerată principalul „inamic" al relansării economice. La această opțiune generală nu s-a ajuns însă de la bun început, respectiv imediat după declanșarea crizei economice din 1974—1975 și nici de către toate țările occidentale industrializate, odată. Opțiunea prezentă a autorităților occidentale de a stăvili cu prioritate inflația (mai exact din ultimii 2—3 ani) constituie o rezultantă a numeroase căutări pe planul măsurilor de politică economică, care, cel puțin inițial, a oferit o gamă relativ largă de manevrare a măsurilor cu caracter restrictiv și expansionist.

Ca urmare, se poate spune că în mare măsură atingerea unui nivel ridicat al dobînzilor în general și a unei rate reale ridicate a acestora în special, constituie efectul dozajului de măsuri de politică economică antiinflaționiste, dozaj care în marea majoritate a țărilor occidentale a pus accentul în mod deosebit pe măsura de politică monetară restrictivă, care să ducă la reducerea în termeni reali a masei monetare în circulație.

Acest lucru nu e exclus ca pe de altă parte măsurile de politică bugetară și fiscală în unele țări occidentale industrializate, judecate pe termen lung, nu numai că nu au fost restrictive și nu au sprijinit efortul antiinflaționist al autorităților monetare, dar chiar pot fi considerate că au avut un caracter expansionist. Și în acest caz însă, deficite în creștere ale sectorului public au reflectat tocmai concomitența celor două aspecte grave ale economiei occidentale — inflația și șomajul — între soluționările cărora autoritățile țărilor analizate au trebuit să aleagă obiectivul prioritar în politica lor economică.

Deci răspunsul la întrebarea enunțată mai sus este complex, și trebuie să aibă în vedere un fenomen de evoluție sub influența a numeroși factori, care pur și simplu au erodat în timp eficacitatea unui arsenal mai larg de intervenție din partea autorităților occidentale pe planul politicii economice.

Îngustarea spațiului de manevrare a măsurilor de politică economică de către autoritățile occidentale a fost deci determinată nu numai de fixarea obiectivului prioritar — stăvilirea inflației — sau efectul unui mix de politică economică (în care sînt prezente, alături de măsuri monetare restrictive și măsuri bugetare expansioniste ca majorarea cheltuielilor sectorului public), ci și de alți factori de influență generală sau specifică.

În rîndul factorilor de influență generală se evidențiază în primul rînd anticipările sau expectativele inflaționiste. Se apreciază că „certitudinea" continuării procesului inflaționist a contribuit în mare măsură la creșterea și menținerea la nivel ridicat a ratei reale a dobînzilor. Prin prisma acestui raționament, singura explicație, cît de cît satisfăcătoare, care se poate da persistenței ratei reale înalte a dobînzilor într-o perioadă de recesiune este aceea că reculul înregistrat de rata inflației este considerat numai ca un fenomen temporar și nu de durată. Anticipările inflaționiste constituie deci un factor de influență puternic asupra evoluției ratei dobînzilor întrucît ele se bazează în prezent (din păcate) pe o „experiență de ani" în ceea ce privește continua creștere a prețurilor. La aceasta se mai adaugă incertitudinea legată fie de posibilitatea implementării constante a unei politici antiinflaționiste de către autoritățile occidentale publice, fie de eficacitatea acestei politici, iar mai nou constatarea a numeroase rigidități în formularea și repartizarea veniturilor, sub influența acelorași expectative inflaționiste.

Inhibarea acțiunii factorului menționat asupra nivelului real al dobînzilor nu poate fi realizată decît prin urmarea cu tenacitate a unei politici economice restrictive cu un caracter antiinflaționist de durată, care să reducă la zero ecartul dintre rata inflației anticipate și rata curentă a inflației. În acest fel rata reală a dobînzilor nu numai că nu va mai fi alimentată cu noi puncte procentuale, dar ar putea fi adusă la niveluri acceptabile. Singura problemă neelucidată în cadrul unei astfel de soluții rămîne perioada de timp în care ar putea fi realizat acest obiectiv.

În rîndul factorilor specifici menționăm influența exercitată de nivelul înalt al dobînzilor practicat de S.U.A. asupra celorlalte țări occidentale industrializate. Acest nivel rămîne un fenomen neliniștitor indiferent de unele evoluții ulterioare la care ne vom referi, dar care nu exclud influența ratei dobînzii în S.U.A. și activitatea economică a acestora asupra economiei mondiale.

În primăvarea acestui an, rata reală a dobînzilor pe termen lung a depășit în S.U.A. 7%, fiind cea mai ridicată în rîndul țărilor occidentale industrializate (2,15—5.0%). Poziția deși dominantă, dar oarecum în declin a S.U.A. nu surprinde, ea fiind rezultatul conflictului între orientarea clar antiinflaționistă a politicii monetare și politica

bugetară deliberat expansionistă, la care se adaugă totuşi influenţa şi a altor factori cum sînt : principiul deducerii fiscale pentru costul creditului (dobînda) cu aplicare generalizată în S.U.A. (spre deosebire de alte ţări occidentale), care face mai suportabilă rata reală înaltă a dobînzilor ; cererea relativ ridicată pentru credite a sectorului privat în procesul de reajustare a profitabilităţii întreprinderilor americane, ceea ce impune o politică monetară restrictivă pentru atingerea obiectivului stăvilirii inflaţiei în S.U.A. ; factori de reglementare tehnică a volumului masei monetare de către Sistemul federal de rezerve predispus să acţioneze cu întîrziere în faţa atît a inovaţiilor financiare de pe piaţa internă a capitalurilor, cît şi a instabilităţii ratei dobînzii pe termen scurt.

Desigur, situaţia de pe piaţa monetară şi financiară a S.U.A. nu poate constitui cauza exclusivă a nivelului relativ înalt al ratei reale a dobînzilor din alte ţări occidentale industrializate. În prezent se poate chiar afirma că ţări ca Japonia şi R. F. Germania au ieşit de sub influenţa S.U.A., în sensul că nivelul nominal şi real al dobînzii în aceste ţări este practic conform cu exigenţele echilibrului economic intern al acestora.

Aprecierea intervine după ce cu un an doi în urmă influenţa S.U.A. era evident puternică atît în Japonia cît şi R.F. Germania, cînd ambele ţări înregistrau deficite considerabile în balanţa de plăţi curente, antrenînd deprecierea spontană a valutelor lor în acelaşi timp cu o nouă escaladare a preţului ţiţeiului şi un reviriment în presiunile inflaţioniste interne. Într-un astfel de context, autorităţile ţărilor respective nu aveau de ales decît antrenarea nivelului dobînzilor interne de către evoluţia ascendentă a dobînzilor din S.U.A.

În primăvara acestui an, Japonia şi R. F. Germania, după performanţa redresării balanţelor de plăţi curente în 1981, au avut posibilităţi sporite de manevrare pe piaţa monetară a S.U.A., ceea ce a modificat sistemul de influenţe iniţial prin canalul ratei dobînzilor. În plus, sporirea veniturilor lor nu a mai avut acelaşi efect inflaţionist în economia internă, dat fiind scăderea preţurilor în dolari înregistraţi, în 1981, la materiile prime pe care le importau.

Acest lucru nu modifică în mod esenţial aprecierea că, în contextul evoluţiei economice actuale a ţărilor occidentale industrializate, punctată de o rată a inflaţiei oricum înaltă faţă de perioada anterioară crizei ţiţeiului, spaţiul de manevrare a autorităţilor în planul politicii economice rămîne limitat. Factorii de influenţă care erodează eficacitatea măsurilor de politică economică de natură să ducă la realizarea obiectivului stăvilirii inflaţiei continuă să fie prezenţi. Chiar unele evoluţii satisfăcătoare ale unor ţări în ceea ce priveşte şansele de a contrabalansa influenţele S.U.A. pe plan monetar nu sînt consolidate, expectativele inflaţioniste, continuînd să preseze asupra autorităţilor de politică economică şi în consecinţă asupra limitării măsurilor practicilor sînt chiar predispuse, în ciuda unor evoluţii satisfăcătoare, să „protejeze" nivelul (ridicat) al ratei dobînzilor lăsînd, în schimb, deprecierea consumurilor de schimb a monedelor lor naţionale.

dr. **Napoleon POP**

Restructurări în producţia şi comerţul mondial

Procesul de adaptare la actuala conjunctură în industria petrochimică vest-europeană

În **Anglia** firmele ICI şi BP Chemicals au ajuns în luna iunie a.c. la o înţelegere în ce priveşte măsurile de raţionalizare a producţiei petrochimice şi a celei de materiale plastice, sectoare în care ambii producători au înregistrat pierderi apreciabile. În afară de închiderea unor instalaţii de polietilenă şi PVC, acordul prevede preluarea instalaţiilor de PVC de către firma ICI şi implicit specializarea ei pe acest produs şi a firmei British Petroleum pe polietilenă.

Producătorii englezi consideră însă că eforturile lor trebuie sprijinite de ceilalţi producători vest-europeni, mai ales prin prisma supracapacităţi cronice ce persistă în domeniul produselor petrochimice de bază şi al materialelor plastice de mare tonaj (PVC, polietilenă de densitate înaltă şi de densitate joasă, polistiren şi polipropilenă).

În ultimii 2 ani producătorii de materiale plastice din Europa de vest au înregistrat pierderi estimate la 2 mrd $, iar pierderile celor două firme engleze menţionate au totalizat 248 mil. £ în 1981 (incluzînd şi produsele petrochimice de bază). Cauza acestei situaţii o reprezintă recesiunea economică provocată de cel de-al doilea şoc petrolier, care a condus la o scădere a cererii pentru materiale plastice pe piaţa vest-europeană cu 30% în ultimii doi ani.

În **Italia** procesul de restructurare a industriei chimice a debutat în urmă cu doi ani, fără a se fi încheiat încă. El a fost impus de situaţia cu totul nesatisfăcătoare a profiturilor sau mai exact de pierderile mari înregistrate de producători.

Firma Montedison, care a fost scoasă de sub controlul statului în 1981, urmează a deveni fanionul sectorului privat, concentrîndu-şi activitatea pe produse mai elaborate, ce reprezintă în prezent doar 20% din totalul producţiei sale.

Firma de stat ENI ar urma să controleze ramura produselor chimice de bază (inclusiv materiale plastice). Sarcina sa este însă destul de dificilă, întrucît ea trebuie să preia instalaţiile a 2 firme falimentare, SIR şi Liquichimica. Compania petrolieră americană Occidental a decis să înfiinţeze o societate mixtă cu ENI, denumită Enoxy, care se va axa pe promovarea unor produse cu potenţial de dezvoltare.

În afara negocierilor cu Montedison privind transferul unor instalaţii, ce vor fi controlate de firmele Anic şi Enoxy, o sarcină delicată pentru ENI o constituie şi redistribuirea forţei de muncă, o firmă de stat neputînd recurce la concedierile caracteristice sectorului privat.

În **R.F.G.** cei 3 mari producători, Hoechst, BASF şi Bayer n-au putut să se sustragă de la influenţa recesiunii economice prelungite. Doar profilul internaţional mai larg al activităţii lor a reprezentat un factor de atenuare a influenţei respective. În aceeaşi direcţie acţionează şi concentrarea activităţilor de cercetare şi dezvoltare pe specialităţi chimice, în special produse farmaceutice şi antidăunători.

Astfel, numai în decurs de 10 ani ponderea produselor farmaceutice şi a pesticidelor în cifra totală de afaceri a firmei Bayer s-a mărit de la 20% la peste 33%, în paralel cu restrîngerea activităţii firmei în domeniul fibrelor şi materialelor plastice.

În industria chimică vest-germană supracapacitatea este pregnantă, îndeosebi în domeniul fibrelor sintetice, maselor plastice de mare tonaj şi a produselor petrochimice de bază. BASF, care a înregistrat pierderi de 190 mil. DM în 1981 în sectorul maselor plastice de mare tonaj a redus nivelul capacităţilor la polietilena de joasă densitate cu 200.000 tone (la 670.000 tone), iar Hoechst cu pierderi de 220 mil. DM în acelaşi sector a închis o capacitate pentru polietilena de înaltă densitate (80 000 tone) şi una de polistiren (30 000 tone).

În **Franţa** după ce a traversat o perioadă îndelungată de dificultăţi crescînde, industria chimică a intrat în atenţia autorităţilor guvernamentale. Conform planului elaborat de Ministerul Industriei ar urma o regrupare în jurul a 3 firme, controlate de stat.

Prima este compania petrolieră Elf-Aquitaine, care va deveni partenera filialei grupului Pechiney Uzine Kuhlmann, prin intermediul firmelor Ato-Chimie şi Chloe-Chimie.

A doua este firma Rhone-Poulenc, cu o cifră de afaceri de 5,4 mrd. $ în 1981, care renunţînd anterior la controlul firmei Chloe-Chimie în favoarea lui Elf-Aquitaine a redus drastic şi implicarea sa în sectorul fibrelor textile artificiale.

A treia este firma CF Chimie, filiala lui Charbonnages de France care a înregistrat pierderi consecutive și care solicită sprijinul statului pentru raționalizarea activității sale în sectorul materialelor plastice și în cel al îngrășămintelor.

Presiunile în direcția restructurărilor și raționalizărilor din industria chimică vest-europeană se vor accentua în următorii ani, mai ales dacă se are în vedere dezvoltarea producției petrochimice (inclusiv materiale plastice) în țările cu rezerve abundente de țiței și gaz metan din Orientul Mijlociu.

Deși există acceptul (de principiu) al necesității efectuării restructurării și raționalizării, totuși, aplicarea în practică a măsurilor impuse se face destul de lent, unii producători apreciind că legislația antitrust frînează acest proces și că ar trebui cerut sprijinul Comisiei C.E.E., în timp ce alții solicită manifestarea unui spirit cooperant din partea tuturor producătorilor.

Iolanda DADUIANU
Petre PRISECARU

Relații financiare internaționale

Sistemul financiar american

2. Sursele de capital pe piața americană

Multe din sursele de capital de pe piața americană — cum sînt băncile comerciale — oferă mai multe tipuri de finanțare care acoperă o varietate de necesități. Alte instituții sînt mai specializate, concentrîndu-și activitatea în domenii specifice ca factoring-ul, finanțarea vînzărilor, a comerțului exterior etc. În S.U.A. sînt disponibile unele surse guvernamentale de capital, dar ele nu sînt atît de importante ca cele private. Importanța diferitelor surse de capital variază în funcție de condițiile financiare concrete. În acest sens, trebuie subliniat faptul că în ultimul timp s-a manifestat tendința de întrepătrundere a domeniilor de activitate ale anumitor instituții specializate. Astfel, băncile comerciale și-au lărgit considerabil sfera de activitate, pătrunzînd în domenii în care erau specializate numai anumite instituții financiare.

Băncile comerciale. Din punctul de vedere al firmelor producătoare sau de comerț, băncile comerciale sînt cele mai importante instituții financiare din S.U.A. Băncile comerciale pot fi grupate în două categorii : cele mici, locale, care operează pe o arie limitată la stricta lor vecinătate ; cele mari, care au zona de activitate întreg teritoriul S.U.A., precum și alte țări.

În funcție de legile particulare din fiecare stat, băncile comerciale pot avea sau nu filiale în statul respectiv. Trebuie subliniat că nu există nici o bancă comercială americană care să aibă un sistem de filiale pe întreg teritoriul S.U.A. Băncile comerciale mari lucrează însă printr-o vastă rețea de corespondenți ; de asemenea, din 1968 băncile pot avea în orice loc din S.U.A. „oficii de împrumut" (care să pregătească formele de acordare a creditelor, să transmită informații și să evalueze garanțiile). Legislația în vigoare permite însă fiecărei bănci să înființeze filiale care să se ocupe cu activitatea internațională.

Din punct de vedere al mărimii, primele 15 mari bănci americane sînt : Bank of America (San Francisco) ; First National City Bank (New York) ; Chase Manhattan Bank (New York) ; Manufacturers Hanover Trust Co (New York) ; Morgan Guaranty Trust Co (New York) ; Chemical Bank (New York) ; Bankers Trust Co (New York) ; Security Pacific National Bank (Los Angeles) ; Continental Illinois National Bank and Trust Co (Chicago) ; First National Bank (Chicago) ; Wells Fargo Bank (San Francisco) ; Irving Trust Co (New York) ; Mellon National Bank and Trust Co (Pittsburg) ; Crocker National Bank (San Francisco) ; United California Bank (Los Angeles.

Principalele forme de finanțare acordate de băncile comerciale sînt :

— împrumuturi pe termen scurt pentru firmele producătoare și de comerț (împrumuturi curente de finanțare a activității acestora) ;

— împrumuturi pe termen mediu și lung, avînd diferite scopuri (modernizări, investiții etc.); acestea sînt acordate cu mai multă precauție, avînd în vedere că principala sursă de fonduri a băncilor comerciale sînt depozitele la vedere sau pe termen apropiat ;

— participări, ca intermediar sau ca parte, la contractarea de împrumuturi pe diferite căi (lansări de împrumuturi pe piețele de capital, împrumuturi consorțiale etc.);

— acordarea de servicii de specialitate (efectuarea de plăți, evaluări financiare etc.).

Concurența dintre băncile comerciale americane este ascuțită, deoarece nu se practică acordurile interbancare (în ciuda faptului că rata dobînzii preferențiale este aceeași la băncile mari, această egalitate nu parvine dintr-o anumită înțelegere). Dobînda de referință la creditele acordate de băncile comerciale americane este dobînda preferențială (cea percepută clienților de bonitate certă) ; pentru clienții obișnuiți, rata dobînzii este, de regulă, majorată cu o anumită marjă peste rata dobînzii preferențiale, în funcție de bonitatea clientului, tipul creditului și modul în care decurg negocierile. În acest sens, de o importanță deosebită este menținerea unor relații bune între compania solicitantă și banca comercială respectivă. Băncile naționale nu pot să împrumute mai mult de 10% din fondurile lor unui singur client, dar în cazul băncilor înregistrate la nivelul statelor, procentul poate fi mai ridicat. Majoritatea companiilor americane, în special cele mari, lucrează tocmai din acest motiv cu mai multe bănci (firma Chrysler are, de exemplu, linii de credit cu peste 200 bănci).

Băncile comerciale străine. În ultimul timp ele au devenit foarte active în S.U.A. în special în New York și California, prin intermediul filialelor, sucursalelor, agențiilor și oficiilor de reprezentanță. Perspectiva dezvoltării acestui sector va fi pozitiv influențată de eventuala constituire a unei „zone bancare libere" în New York.

În general, activitatea băncilor comerciale străine este reglementată și supravegheată la nivelul statelor și nu face obiectul controlului federal. Legislația statelor privind băncile comerciale străine este foarte deosebită de la stat la stat. Multe state nu permit filiale ale băncilor străine. Alte state, ca de exemplu statul New York, permit înființarea de filiale sau agenții, dar nu existența ambelor (principala deosebire dintre filială și agenție este că ultima nu acceptă depozite bancare).

Filialele băncilor străine asigură o gamă largă de servicii, dar principalul domeniu de activitate sînt tranzacțiile financiare și comerciale dintre S.U.A. și țările respective.

Companiile de finanțare comercială și de factoring. Acestea pot face cumpărări sau plăți în contul clienților lor. Sursa de finanțare menționată este importantă în special pentru firmele mici și medii. Spre deosebire de bănci, aceste companii pot avea oficii pe tot teritoriul S.U.A. și nu există nici o limită privind suma totală a împrumuturilor permisă unui singur solicitant. Sursa lor de fonduri nu o reprezintă depozitele (ca în cazul băncilor comerciale), ci ele atrag fonduri în special prin emisiune de hîrtii de valoare pe termen scurt și obligațiuni pe termen lung.

Cele mai importante companii de finanțare comercială sînt : CIT Financial Corp ; Commercial Credit Co ; Associates Investment Co ; James Talcott ; Walter E. Heller Co. Aceste firme, ca și altele care activează în domeniu, și-au extins în ultimul timp aria de activitate, putînd acorda împrumuturi garantate cu stocuri productive sau comerciale, împrumuturi pentru cumpărări de echipament, finanțare interimară, leasing etc.

Băncile de investiție. Spre deosebire de băncile comerciale care sînt specializate cu predilecție în operațiuni financiare curente băncile de investiții au ca domeniu principal de activitate subscrierea la emisiunile de acțiuni și obligațiuni și lansarea de efecte financiare pe termen lung. Destul de des, aceste bănci sînt implicate în finanțarea și re-

finanțarea anumitor datorii și a capitalului social. Băncile de investiție sînt active pe piețele hîrtiilor de valoare și a altor instrumente de credit în activități financiare pure (brokerajul etc.) și în mobilizarea de fonduri din sectorul nebancar.

Majoritatea băncilor de investiție din S.U.A. sînt foarte mari și sînt localizate în New York (Bache ; Eastman Dillon Union Securities ; Goldman Sachs ; Kuhn Loeb ; Lazard Freres ; Lehman Bros ; Merrill Lynch ; Pierce ; Morgan Stanley ; Smith Barney). Băncile de investiție mai importante din alte orașe sînt A.G. Becker și Halsey Stuart la Chicago și Dean Witter la San Francisco.

Băncile de economii și asociațiile de economii și împrumut. Aceste instituții financiare sînt specializate în acordarea de împrumuturi și alte facilități financiare cu ipotecă pe locuințe (în S.U.A. nu există bănci ipotecare ca atare). Ele sînt importante din punct de vedere al valorii activelor lor și al segmentului pe care îl dețin pe piața creditului, dar activitatea lor este destinată prin excelență populației. Firmele și alte instituții publice care doresc să obțină împrumuturi ipotecare se adresează nu băncilor de economii, ci băncilor comerciale sau societăților de asigurări.

Societățile de asigurări, fondurile de pensii, fondurile fiduciare (trust funds)

Aceste surse de capital reprezintă segmentul cel mai important — și în creștere rapidă — al împrumuturilor pe termen lung și plasamentelor în acțiuni și obligațiuni. În S.U.A. există peste 1800 societăți de asigurări, care dispun de fonduri importante, cea mai mare parte din ele plasate în acțiuni, obligațiuni și împrumuturi ipotecare. Fondurile de pensii și fondurile fiduciare (acestea din urmă sînt disponibilități din conturile clienților administrate de băncile comerciale și de investiții) și-au concentrat plasamentele în efecte financiare ale corporațiilor americane.

Instituțiile financiare guvernamentale sau semiguvernamentale

În S.U.A. instituțiile financiare guvernamentale au un rol puțin important. Ele sînt specializate,, de regulă, în domenii care ridică un grad mai înalt de risc (de exemplu, Banca de Export-Import pentru finanțarea exporturilor S.U.A.).

Organizarea principalelor bănci comerciale americane

În vederea înțelegerii mecanismului de lucru al sistemului bancar american, prezintă interes o scurtă trecere în revistă a modului în care sînt organizate principalele bănci comerciale din S.U.A. (pivotul sistemului bancar american).

a. *Bank of America*, cea mai mare instituție financiară din S.U.A. și din lume, are sediul general în San Francisco și dispune de o rețea în continuă dezvoltare de filiale și oficii. Pe teritoriul S.U.A. banca respectivă este împărțită în șase ramuri : San Francisco, New York, Miami, Chicago, Houston și Los Angeles. Activitatea internațională se desfășoară în principal prin ramura din New York și prin „Bamercial International Finance Corp". Are investiții (participări la capital, societăți mixte etc.) în peste 100 societăți în întreaga lume și cca. 90 filiale în 50 țări.

b. *First National City Bank* (Citibank) este principala ramură a firmei financiare „Citicorp", (aceasta din urmă este o organizație financiară diversificată care are peste 1 095 oficii, filiale, afiliate și este angajată în activități bancare generale și servicii financiare corelate). Citibank are sediul principal în New York, dispune de 230 filiale în districtele New York, Westchester și Nassan. Pe plan internațional Citibank operează în 97 țări, fie direct, fie prin filiale și afiliate. Are patru ramuri în Los Angeles, San Francisco, Miami și Houston. Activitatea internațională este concentrată la „International Banking Group" (cu sediul la New York), care este împărțită în trei diviziuni reprezentînd zonele geografice principale : Asia-Pacific ; America de Sud, Canada, zona Caraibilor; Europa, Orientul Apropiat și Africa. Începînd cu 1974, o parte din activitatea internațională a lui Citibank a fost preluată de „World Corporation Group", care are două diviziuni cu sediul în New York, o diviziune cu sediul la Londra și una cu sediul la Tokio.

c. *Chase Manhattan Banks* are cartierul general în New York și dispune de 102 filiale în peste 30 țări, plus un număr de oficii de reprezentanță. Are șase ramuri principale: Chase Manhattan Overseas Banking Corp ; Chase International Investment Corp ; Chase Manhattan International, cu patru ramuri distincte la Chicago, Houston, Los Angeles, Miami.

d. *Chemical Bank*, are trei ramuri principale : Chemical Bank International of San Francisco ; Chemical International Banking Corp (New York) ; Chemical Overseas Finance. Ultima, împreună cu filiala sa, Chemical Overseas Finance Corp în Hamilton, Bermude, este cea mai activă. Chemical Bank lucrează printr-un sistem mixt de relații de corespondență în aproape toate țările lumii, filiale în principalele centre financiare și bănci afiliate.

e. *Manufacturers Hanover Trust*, cu cartierul general la New York, are ca specific faptul că deservește clienții săi prin cea mai mare bancă comercială din fiecare țară.

f. *Morgan Guaranty Trust*, cu cartierul general la New York, are trei ramuri principale : Morgan Guaranty International Bank of Houston ; Morgan Guaranty International Bank of San Francisco ; Morgan Guaranty International Finance Corp. Are o rețea extensivă de oficii, reprezentanțe și corespondenți în întreaga lume.

g. *American Express International Banking Corp* (A.E.I.B.C.) deși nu este înregistrată ca o bancă comercială în S.U.A. (are licență de funcționare din partea Departamentului bancar al statului New York) oferă importante facilități de finanțare pe termen scurt și mediu pentru comerțul exterior. A.E.I.B.C. dispune de o rețea de 49 filiale bancare în 18 țări, care efectuează operațiuni în dolari, eurodolari și monede locale. Rețeaua de filiale este suplimentată de un sistem de corespondențe în toate țările. A.E.I.B.C. participă la „Compagnie Internationale de Credit a Moyen Terme" (Lausanne) și poate să aranjeze subscrieri la emisiunile de efecte financiare prin intermediul lui „American Express Securities" (Paris).

h. *Bankers Trust*, are sediul principal la New York și dispune de o ramură internațională Bankers International Corp (BIC) cu filiala sa din Delaware, Bankers Trust International. Prin intermediul acestora, Bankers Trust are participări în bănci într-un număr de cca. 20 țări. De asemenea are 2 filiale în Londra, una în Paris, una în Tokio, una în Milano și una în Nassan.

i. *Continental Illinois National Bank* are sediul principal la Chicago și patru ramuri principale : Continental Bank International din New York care asigură o gamă completă de servicii bancare internaționale ; Continental International Finance Corp din Chicago, cu filiala din Luxemburg, Continental International Finance SA ; Continental Bank International (Pacific) din Los Angeles ; Continental Bank International (Texas). Are cca. 15 filiale în străinătate, oficii de reprezentanță în alte 12 țări și participări de capital în peste 30 țări.

documentar

Piața euroemisiunilor

1. Piața euroemisiunilor reprezintă piața împrumuturilor pe termen lung exprimate în eurodevize. În cadrul acestei piețe, întreprinderi sau diverse grupuri de acționari emit obligațiuni exprimate în devize, obligațiuni care sînt cotate la una sau mai multe burse internaționale și a căror gestiune este asigurată de una sau mai multe bănci din Europa și Statele Unite ale Americii.

Eurooobligațiunile se deosebesc de emisiunile străine sau internaționale de obligațiuni. Cele din urmă sînt efectuate pe una sau mai multe piețe naționale, cu acordul auto-

rităților respective, de către societăți, colectivități sau organisme străine. Euroemisiunile însă, privesc obligațiuni a căror circulație depășește limitele naționale și sînt exprimate în eurodevize.

Piața euroemisiunilor nu are un statut și nici o localizare precisă. Emiterea de euroobligațiuni nu afectează piețele naționale de capital și nici nu antrenează cheltuieli în devize. Cei ce apelează la astfel de credite sînt exceptați de la reglementările naționale care interzic sau limitează subscrierea titlurilor străine. În schimb, operațiunea constituie o sursă importantă de venituri pentru toate băncile care participă de o manieră sau alta la plasarea euroobligațiunilor, datorită comisioanelor practicate pe această piață.

Agenții care își asumă responsabilitatea de creditori, altfel spus, cei ce subscriu obligațiunile emise, sînt greu de identificat, iar intermediarii care mijlocesc asemenea împrumuturi păstrează cu strictețe secretul profesional. Se pot identifica totuși o serie de categorii de furnizori ai capitalurilor care sînt vehiculate pe această piață :

— posesorii de fonduri importante din Orientul Mijlociu, din America Latină și din Extremul Orient care, pentru a-și proteja capitalul contra inflației și a instabilității politice, recurg la plasarea lui pe termen lung ;

— anumite societăți americane care, prin intermediul filialelor lor europene, își plasează unele resurse cum ar fi fondurile de rezervă;

— posesorii de valori mobiliare exprimate în dolari care sînt nerezidenți ai Statelor Unite și care, după instituirea în S.U.A. în 1963 a sistemului de impunere a dobînzilor prin taxa de egalizare, și-au arbitrat titlurile pentru a subscrie euroobligațiuni;

— posesorii europeni de dolari care caută plasamente avantajoase pentru fondurile lor.

Cei ce fac apel la împrumuturi sub forma euroobligațiunilor sînt în marea lor majoritate rezidenți ai țărilor capitaliste dezvoltate. Motivele care îi determină să angajeze astfel de împrumuturi sînt diverse : insuficiența capitalului mobilizabil pe piața națională, evitarea riscului inflației sau a instabilității politice, imposibilitatea de a proceda la emisiunea de obligațiuni normale. De asemenea, sumele mari care sînt vehiculate pe piața euroobligațiunilor reduc simțitor costul operațiunii. În fine, emisiunile pe această piață se pot efectua în orice moment fără ca cei ce le angajează să trebuiască să se înscrie pe o anumită listă de așteptare.

Piața euroobligațiunilor nu face obiectul unor reglementări juridice naționale. Aceasta nu înseamnă nici pe departe, însă, că este o piață dezorganizată. Băncile sînt cele care au preluat organizarea sa, conducîndu-se în acest scop după modelul pieței financiare americane.

Pentru a lansa o emisiune de euroobligațiuni, solicitantul trebuie să se adreseze uneia sau mai multor bănci care își vor asuma rolul de „șef de filă". Acestea sînt întotdeauna instituții de credit sau grupuri financiare de o solvabilitate indiscutabilă : bănci americane, britanice sau vest-germane, în general. De cele mai multe ori, banca care își asumă rolul de șef de filă este în relații foarte strînse cu firma sau societatea împrumutată, cunoscîndu-i bine capacitatea de plată și situația economico-financiară.

Șeful de filă intră în contract cu o serie de alte bănci care au, de asemenea, un renume indiscutabil și care își asumă responsabilitatea și riscul, în schimbul unui comision forfetar, de a garanta ducerea la bun sfîrșit a operațiunii. Grupul format în acest fel poartă numele de „consorțiu de garanție".

În scopul atragerii unui număr cît mai mare de bănci care să subscrie obligațiunile emise și care să se ocupe de plasarea în continuare a acestora, șeful de filă editează un „memorandum" care este un document ce descrie profilul împrumutatului și furnizează toate informațiile necesare evaluării, de către clienții potențiali, a riscurilor asumate. Acest memorandum este remis unui grup de 10—15 mari bănci care, în urma analizei pe care o fac, decid subscrierea unei părți din obligațiunile emise și își iau angajamentul de a încerca să plaseze la clienții lor celelalte titluri, în schimbul unui comision. Acest grup de bănci capătă numele de „sindicat de plasament". Odată cu acceptarea participării la sindicat, care se concretizează prin semnarea unui protocol, băncile din grup desemnează o bancă-agent care se va ocupa de gestiunea împrumutului. De regulă, banca-agent este una și aceeași cu banca care și-a asumat rolul de șef de filă.

Șeful de filă, de comun acord cu împrumutatul, stabilește, pe baza condițiilor pieței, felul obligațiunilor care vor fi emise, rata dobînzii, condițiile și data emisiunii, documentele ce trebuie întocmite și încheie contractul de credit care stipulează obligațiile reciproce ale părților.

Momentul lansării împrumutului este marcat prin publicarea în reviste de specialitate a unui anunț care, în practica financiară, poartă denumirea de „tombstone" (piatră de mormînt-engl.). În acest „tombstone" sînt înscrise numele celui care a primit creditul, numele băncii sau a băncilor șef de filă și agent, numele băncilor care fac parte din consorțiul de garanție și numele băncilor care au subscris ferm obligațiunile emise.

În ceea ce privește comisioanele percepute pentru participarea la astfel de operațiuni, ele variază în funcție de poziția și rolul fiecărei bănci în montarea creditului. Șeful de filă încasează un comision cuprins între 1/4 și 2% (management fee). Băncile care participă la plasare percep, de asemenea, comisioane (participation fee) care variază în funcție de volumul creditelor acordate. Aici trebuie arătat că aceste comisioane sînt inferioare celor percepute pentru emisiunile de obligațiuni pe piețele naționale.

Piața euroemisiunilor nu este accesibilă decît societăților care beneficiază de un renume internațional. Volumul unui credit angajat pe această piață se ridică în general la 10—30 de milioane de dolari, tendința fiind de creștere. S-au înregistrat și împrumuturi care depășesc 125—130 de milioane de dolari.

Titlurile emise sînt diferite, în funcție de condițiile pieței în momentul emisiunii, ele fiind alese de așa manieră încît să fie atractive pentru posesorii de fonduri și să stimuleze participarea unui număr cît mai mare de subscriitori aflați pe o arie geografică foarte mare.

Cele mai frecvente hîrtii de valoare au fost obligațiunile obișnuite. Scadența lor variază între 15 și 20 ani. Titlurile sînt „la purtător" Valoarea nominală a sumei obligațiunii se ridică la minimum 1000 $ sau echivalentul acestei sume în altă valută. Titlurile sînt adesea oferite cu o primă sub valoarea nominală, urmînd a fi rambursată la paritate. O categorie aparte o formează așa-zisele „notes" a căror durată este limitată la 5 ani și care nu produc nici amortisment anual și nici nu pot fi rambursate anticipant.

Un anumit succes au avut obligațiunile convertibile în acțiuni care oferă creditorului o garanție mai mare în cazul unei deprecieri monetare, iar împrumutatului posibilitatea obținerii unei dobînzi mai scăzute.

Obligațiunile cu warrant oferă pe lîngă dobîndă dreptul de a subscrie acțiuni ale firmei care le-a emis la o dată și un preț determinate. Acest drept este materializat printr-un înscris (Warrant) care este detașabil de titlul negociabil. Purtătorul are astfel posibilitatea de a realiza un cîștig, negociind warrantul într-un moment în care cursul acțiunii depășește prețul de vînzare indicat.

O altă categorie de obligațiuni, care s-a dezvoltat foarte mult în perioada instabilității valutare, o constituie obligațiunile cu dobîndă variabilă.

Emanuel ODOBESCU
Banca pentru agricultură și industrie alimentară

Redactor coordonator : dr. Ioan GEORGESCU

Derularea exporturilor - cazuri - soluții

Să reamintim că realizarea întocmai a contractelor de export este o obligație fundamentală atît a întreprinderilor producătoare, cît și a celor de comerț exterior este egal cu încercarea de a demonstra o oximă. Ceea ce se impune însă a fi subliniat, fără teama de a greși, este faptul că în îndeplinirea acestor obligații — derularea contractelor de export — se mai întîmplă să se facă unele erori, care, în unele cazuri, provoacă serioase prejudicii.

Pentru a veni în sprijinul celor care lucrează în domeniul comerțului exterior vom publica, la această rubrică, o serie de documentare, în care vom prezenta, în prima parte, reglementările și uzanțele privind fiecare operație componentă a derulării exporturilor, în succesiunea lor cronologică, iar în partea a doua vom analiza, pe baza unor cazuri, erorile mai frecvente, din care se vor desprinde soluțiile de urmat.

Față de faptul că în documentarele ce urmează a fi publicate nu ne vom ocupa decît de aspectele de derulare, cu privire la încheierea contractelor economice de comerț exterior și la cele comerciale externe, precum și cu privire la conținutul lor, facem trimitere la o recentă lucrare editată de revista noastră, sub egida Institutului Central de Cercetări Economice, intitulată : **„PROBLEME DE DREPT ECONOMIC ȘI DE COMERȚ INTERNAȚIONAL — PENTRU INGINERI ȘI ECONOMIȘTI".**

1. CONCEPTUL DE DERULARE A EXPORTURILOR DE MĂRFURI

1.1. Sfera de cuprindere a noțiunii de derulare

Complexitatea pe care o prezintă tranzacțiile comerciale internaționale infirmă regula generală valabilă pentru vînzările simple, clasice, potrivit căreia vînzătorul livrează marfa, iar cumpărătorul plătește prețul. În cazul vînzărilor comerciale internaționale obligațiile reciproce ale părților se interferează în timp : ca regulă generală, cumpărătorului îi revine obligația de a îndeplini unele sarcini anterioare livrării mărfurilor, cum sînt : deschiderea creditelor documentare, sau transferarea avansurilor, iar în unele cazuri transmiterea documentației tehnice, aprovizionarea vînzătorului cu unele subansamble sau materiale etc. Neîndeplinirea de către cumpărător a acestor obligații sînt tot atîtea motive de amînare a executării contractului de către vînzător, dacă nu de suspendare sau rezilierea lui.

Odată îndeplinite de către cumpărător a obligațiilor ce îi revin, vînzătorul este ținut să execute întocmai contractul comercial încheiat, în vederea căruia are de îndeplinit o serie de activități, în funcție de condiția de livrare stabilită.

Ansamblul activităților desfășurate atît de cumpărător, cît mai ales de vînzător intră în sfera de cuprindere a noțiunii de executare sau derulare a contractelor. Dacă noțiunea de executare a contractelor sugerează mai mult sensul juridic al îndeplinirii de către părți a obligațiilor contractuale asumate — în cazul vînzării, predarea lucrului și plata prețului —, noțiunea de derulare are un conținut mai larg, sugerînd o serie de activități materiale și economice, menite să conducă la transferarea în natură a mărfurilor de la vînzător la cumpărător. Cu alte cuvinte, prin derularea contractului de export se înțelege totalitatea operațiunilor privind fabricarea, controlul, ambalarea, expedierea și transportul mărfurilor pînă la destinație, în condițiile de calitate stabilite de părți, precum și cele privind plata prețului, prin intermediul băncilor comerciale.

Evident, efortul de derulare a exporturilor revine, în mare parte vînzătorului, care joacă un rol mult mai activ decît cumpărătorul. De regulă, cumpărătorul extern, după ce și-a îndeplinit obligațiile de a asigura plata (deschiderea acreditivului, scrisoare de garanție), are o atitudine de expectativă, activitatea sa rezumîndu-se în general la a urmări primirea la termen, în condițiile contractuale stabilite, a mărfurilor cumpărate. Așa fiind, și sfera noțiunii de derulare are o anumită dimensiune pentru vînzător și alta pentru cumpărător, fiind neîndoios faptul că livrarea unei mărfi conforme imprimă contractului de vînzare internațională caracteristicile sale cele mai importante. Practica o dovedește că unele contracte comerciale de vînzare internațională încheiate în condiții bune sau foarte bune și-au pierdut din eficiența scontată, nu întotdeauna din motive obiective, ci datorită unor deficiențe apărute în faza de derulare.

1.2. Participanți la derularea exporturilor

Complexitatea operațiilor de fabricare a mărfurilor, precum și a operațiilor de expediere-transport pînă la destinația externă face însă ca, în afara întreprinderilor de comerț exterior și a celor producătoare de mărfuri pentru export — să colaboreze, sub diferite forme, o serie de alte organe terțe persoane în raport cu părțile din contractul de vînzare — ale căror obligații adiacente rezultă fie din contractele de prestări de servicii, fie din obligații administrative.

Participanții la executarea contractelor de vînzare internațională ale căror obligații, în raport cu exportatorul, sînt stabilite prin contracte economice de prestări de servicii, sînt :

— Întreprinderea de stat pentru transporturi și expediții internaționale — ROMTRANS —, care se ocupă de expediția mărfurilor în trafic internațional feroviar, rutier, aerian și combinat prin porturile străine, de organizarea și executarea operațiunilor privind tranzitul de mărfuri — maritim, fluvial și terestru — prin România, de îndeplinirea formalităților de vămuire pentru toate operațiunile de export, import și tranzit — indiferent de trafic — la toate punctele de vămuire din țară, precum și de îndeplinirea formalităților necesare privind asigurarea mărfurilor în trafic internațional la transporturile încredințate ;

— Întreprinderea de navlosire, agenturare și aprovizionare nave — NAVLOMAR —, care se ocupă de navlosirea de nave românești și străine în vederea asigurării tonajului necesar transportării mărfurilor românești de export și import pe calea maritimă și fluvială, de navlosirea navelor românești și străine de agenturarea, prestarea de servicii și aprovizionarea navelor străine în porturile românești, precum și de îndeplinirea formalităților necesare privind asigurarea mărfurilor derulate prin NAVLOMAR în traficul internațional maritim și fluvial ;

— Întreprinderile de exploatări portuare din Portul Constanța, care descarcă, depozitează, perfectează documentele de expediție și încarcă marfa pe navă ; în porturile dunărene această activitate este desfășurată de compartimente specializate ale Întreprinderii NAVROM — Galați ;

— Oficiul de control al mărfurilor, care activează ca mandatar al întreprinderilor de comerț exterior sau al cumpărătorilor externi.

Pe lîngă participanții contractuali menționați mai sus, întreprinderile producătoare și cele de comerț exterior intră în raporturi de colaborare cu organele Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor și cu organele vamale.

Un rol important revine transportatorului feroviar, ale cărui atribuții vor fi prezentate în secțiunile următoare.

La efectuarea plăților în valută participă, de asemenea, B.R.C.E. și banca comercială a cumpărătorului extern.

1.3. Reglementări și uzanțe internaționale privind derularea exporturilor

Dreptul economic cuprinde importante norme de drept privind derularea contractelor, care privesc toate fazele, începînd cu punerea în fabricație a mărfurilor și pînă la ultimul act de executare — încasarea prețului în valută și decontarea în lei a contravalorii acesteia, întreprinderii producătoare comitentă.

Dintre actele normative interne menționăm următoarele: Legea nr. 1/1971, Legea nr. 71/1969, Legea nr. 7/1977, Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 și, mai recent, Legea nr. 12/1980. Ultima lege menționată cuprinde importante reglementări privind derularea, dintre care redăm prevederile de principiu conținute de art. 29: „Întreprinderile de comerț exterior împreună cu unitățile producătoare sînt obligate să ia măsuri pentru derularea ritmică a mărfurilor de export. De asemenea, întreprinderile de comerț exterior răspund de încasarea valutei la termenele stabilite în contractele externe".

În derularea exporturilor de mărfuri, pe lîngă prevederile din contractele comerciale, importanță deosebită prezintă și uzanțele uniforme internaționale. Printre acestea pe primul loc se situează: Regulile Incoterms, Regulile și uzanțele privind creditele documentare, cunoscute sub numărul de referință 290 și Regulile uniforme privind încasările (publicația 322) uzanțe elaborate și publicate de Camera de Comerț Internațională de la Paris.

Dintre reglementările internaționale care au incidență în derularea exporturilor amintim: Condițiile generale C.A.E.R. — 1968/75, C.I.M. și S.G.M.S., la care vom face trimitere ori de cîte ori va fi necesar.

2. OBLIGAȚIILE PĂRȚILOR CONTRACTANTE PREMERGĂTOARE LIVRĂRILOR

2.1. Remiterea de către întreprinderea de comerț exterior a contractului și a documentației tehnice, întreprinderii producătoare

Contractul economic de comision și unele norme de drept economic, pentru întreprinderile de comerț exterior și contractul comercial de vînzare internațională pentru cumpărătorul extern, instituie o serie de obligații în sarcina acestora, printre care și acelea privind remiterea întreprinderii producătoare a contractului comercial extern și de perfectarea sau avizarea documentației tehnice, necesare lansării în producție a mărfurilor ce fac obiectul exportului.

a) **Obligația de remitere a contractului extern și a documentației tehnice.** Întreprinderea de comerț exterior în calitate de comisionară are obligația să remită întreprinderii producătoare comitente contractul extern îndată după perfectarea lui, în interiorul termenului prevăzut în contractul economic de comision.

Ca regulă generală, odată cu încheierea contractelor comerciale de vînzare internațională părțile stabilesc condițiile de calitate, înscriind în contract sau în anexe parametrii calitativi a mărfurilor ce urmează a fi livrate. În unele situații calitatea mărfurilor se stabilește ulterior încheierii contractului, pe diverse căi și anume:

— prin remiterea documentației tehnice, într-un anumit termen, de către cumpărător, sau a modelelor (mostrelor);

— prin elaborarea documentației tehnice sau a modelelor de către întreprinderea producătoare, care se supun avizării cumpărătorului extern.

Oricare ar fi calea stabilită de părți, revine ca atribuție întreprinderii de comerț exterior, în calitate de comisionară, să urmărească îndeplinirea întocmai și la timp a acestor obligații contractuale, orice întîrziere avînd repercusiuni negative asupra executării finale a contractului comercial de export, fiind bine cunoscut că în lipsa documentației tehnice nu poate începe fabricația și, deci, livrarea mărfurilor.

b) **Cazuri — observații critice.** Cu privire la remiterea contractului și a documentației tehnice întreprinderilor producătoare, cele mai frecvente erori și procedee neadecvate constatate în activitatea practică sînt cele ce urmează:

— remiterea cu întîrziere de întreprinderea comisionară a contractelor, remiterea unor specificații incomplete, întîrzieri în obținerea avizelor privind documentația tehnică sau a modelelor propuse de producător, împrejurări care periclitează respectarea termenului de livrare; în asemenea cazuri, în situația în care cumpărătorul nu este în culpă și va pretinde deci penalități de întîrziere, prejudiciul astfel produs va fi suportat de întreprinderea de comerț exterior care nu și-a îndeplinit obligațiile rezultate din contractul economic de comision;

— remiterea documentației tehnice în limba contractului, fapt care, pe lîngă întîrzierea executării produsului prezintă și riscul ca traducerea în limba română să fie neconformă; astfel, în cazul unui caiet de sarcini complex, care a fost transmis de întreprinderea de comerț exterior, unei întreprinderi producătoare din sectorul de mașini grele, scris într-o limbă străină cu privire la care comitentul nu dispunea de traducător calificat, operațiunea de traducere și omologare a textului românesc a durat mai bine de trei luni, fapt ce s-a repercutat negativ asupra executării la timp a contractului extern; soluția este evidentă: traducerea documentației de către comisionar, care a încheiat contractul extern și, deci, cunoaște exact caracteristicile produsului pe care s-a obligat să-l livreze.

Într-un litigiu, Comisia de arbitraj din București a constatat că pentru determinarea calitativă a obiectului, părțile au convenit ca vînzătorul să trimită cumpărătorului mostre de ofertă pentru mărfurile ce urmau a fi livrate. După restituirea acestor mostre, cu eventuale observații, vînzătorul urma să le reproducă în termen de o lună — în patru exemplare — pentru clienții cumpărătorului; ele deveneau astfel mostre de referință, producția începînd numai după aprobarea și restituirea lor de către cumpărător. Vînzătorul a reprodus și restituit mostrele de ofertă cu o întîrziere de 2—3 luni față de termenul convenit. La primirea mostrelor omologate, întreprinderea producătoare nu a mai avut timpul necesar să execute în termen mărfurile, iar ca urmare a fost obligată să plătească penalități (Dosar nr. 949/1974). Evident, prejudiciul astfel produs, ca urmare a nerespectării termenului de realizare a mostrelor, a scăzut eficiența exportului în cauză.

2.2. Aprovizionarea cu unele materiale de către cumpărător

Sînt situații în care fabricarea anumitor mărfuri este condiționată de aprovizionarea producătorului de către cumpărătorul extern cu unele materiale sau subansamble.

a) **Obligațiile întreprinderii de comerț exterior.** În cazul unor astfel de contracte, revine ca obligație întreprinderii comisionare să impulsioneze livrarea materialelor în cauză de către cumpărătorul extern, la termenele și cantitățile convenite. De asemenea, orice întîrziere în perfectarea formalităților vamale sau a transportului acestora de la punctul de frontieră român și pînă la întreprinderea producătoare este de natură să pericliteze fabricarea mărfurilor destinate exportului.

b) **Consecințele nerespectării obligației de către cumpărătorul extern.** Fabricarea mărfurilor în care urmează să fie incluse subansamble sau materiale furnizate de cumpărătorul extern fiind condiționată de primirea la timp a acestora este normal ca în cazul neprimirii lor consecințele să le suporte partea în culpă. Ca urmare, C.G.L.

— C.A.E.R. 1968/75, la § 13, prevăd că „în cazul în care cumpărătorul nu-şi va îndeplini, în termenele convenite, obligaţiile prevăzute în acest contract privind aprovizionarea producţiei vînzătorului sau dacă va modifica ulterior datele prezentate iniţial şi dacă datorită acestora vînzătorul va avea dificultăţi substanţiale în legătură cu producţia, vînzătorul are dreptul să modifice în mod corespunzător termenul de livrare, fără ca această decalare să poată depăşi durata întîrzierii produse de cumpărător în executarea obligaţiilor sale sus-arătate, şi/sau să ceară despăgubiri pentru prejudiciile efectiv suferite de acesta".

Regulile care se desprind din textul citat sînt pe deplin aplicabile şi în raporturile contractuale încheiate cu parteneri din ţări nemembre C.A.E.R., sub condiţia să fie înscrise în contractul comercial de vînzare internaţională încheiat cu aceştia.

2.3. Asigurarea încasării preţului

Căile de garantare, respectiv de asigurare a încasării preţului sînt promovarea prin contractul comercial a modalităţii de plată prin credit documentar, plata unui avans de către cumpărător, sau obţinerea unei scrisori de garanţii bancare.

a) **Obligaţiile întreprinderilor de comerţ exterior.** În contractele externe în care s-a stabilit ca modalitate de plată creditul documentar, în oricare din formele sale (acreditiv sau L/C), ori plata unui avans, revine ca obligaţie pentru întreprinderea de comerţ exterior să urmărească deschiderea în termen a creditului şi, respectiv, încasarea avansului. Dacă, în funcţie de natura mărfurilor, şi de bonitatea cumpărătorului, punerea acestora în fabricaţie este condiţionată de asigurarea încasării preţului, întreprinderea comisionară va comunica acest lucru întreprinderii producătoare comitente.

În cazul în care prin contractul comercial s-a prevăzut ca modalitate de plată încaso consolidat prin scrisoare de garanţie bancară sau prin vinculaţie, se va urmări: primirea în termenul stabilit a scrisorii de garanţie, orice întîrziere avînd ca efect suspendarea executării obligaţiilor de executare; obţinerea acordului băncii plătitoare — prin B.R.C.E. — pentru expedierea mărfii pe adresa acesteia, sau contactarea din timp a depozitului general indicat de Romtrans, prin care urmează a fi derulată livrarea prin vinculaţie.

b) **Consecinţele neîndeplinirii obligaţiei de către cumpărător.** În cazul în care creditul documentar nu va fi deschis la timp (avansul nu a fost virat sau scrisoarea de garanţie bancară privind plata preţului nu a fost remisă vînzătorului), termenul de livrare poate fi decalat proporţional cu întîrzierea cumpărătorului. În acest sens sînt şi prevederile normelor din dreptul internaţional. Legea uniformă privind vînzările internaţionale de obiecte mobiliare corporale de la Haga, din 1964, prevede (art. 69): „Cumpărătorul trebuie să ia măsurile prevăzute de contract, de uzanţe sau reglementarea în vigoare în vederea pregătirii sau garantării plăţii preţului, cum ar fi acceptarea unei scrisori de schimb, deschiderea unui credit documentar, darea unei cauţiuni bancare". Şi, în continuare, art. 70, dă dreptul vînzătorului, fie să declare desfacerea contractului, fie „să pretindă cumpărătorului executarea obligaţiei sale, în cazul că contractul nu a fost anulat".

c) **Cazuri — observaţii critice.** Cu privire la asigurarea încasării preţului, semnalăm cîteva cazuri de erori şi procedee neadecvate, din activitatea întreprinderilor de comerţ exterior.

În repetate cazuri se transmit întreprinderilor producătoare contracte externe fără să se facă precizarea că lansarea în fabricaţie a mărfurilor este condiţionată de deschiderea creditului documentar, respectiv de primirea avansului sau a scrisorii de garanţie bancară. Dacă de multe ori cumpărătorul îşi îndeplineşte ulterior aceste obligaţii, au fost şi situaţii în care s-a reziliat contractul, iar cheltuielile efectuate cu punerea în fabricaţie a mărfurilor au rămas în sarcina unităţii producătoare-comitente.

Soluţia este greu de formulat. Credem că rămîne la aprecierea întreprinderii de comerţ exterior dacă, în funcţie de natura mărfii — unicate sau marfă generală — şi în funcţie de bonitatea firmei cumpărătoare, să hotărască, pe riscul ei, dacă poate sau nu să înceapă fabricaţia înainte de asigurarea încasării preţului. În nici un caz, acest aspect al operaţiunii de export nu poate fi lăsat la latitudinea întreprinderii producătoare.

În unele cazuri, în special cînd obiectul contractului îl constituie mărfuri generale, standardizate, în contracte se prevede un termen de deschidere a creditului documentar la un anumit număr de zile înainte de data livrării. O asemenea clauză prezintă un risc ridicat, motiv ce obligă întreprinderea de comerţ exterior să urmărească deschiderea creditului la termenul stabilit şi să dea instrucţiuni în consecinţă, întreprinderii producătoare. Într-un contract privind exportul de laminate s-a prevăzut ca creditul documentar să fie deschis cu 5 zile înainte de încărcarea navei, în contract figurînd clauza potrivit căreia dacă termenul nu va fi respectat, nava va aştepta în contul cumpărătorului. Cum acest termen scurt nu a fost respectat de cumpărător, iar întreprinderea de comerţ exterior nu a luat nici o măsură ca „nava să aştepte în contul cumpărătorului", marfa a fost expediată, iar factura a rămas neplătită. Evident, răspunderea într-un astfel de caz a revenit în întregime întreprinderii comisionare, şi, pe cale de regres, ea s-a răsfrînt asupra lucrătorilor care, în mod culpabil, şi-au încălcat atribuţiile de serviciu. Este un caz care ilustrează unde poate duce o clauză greşit formulată (5 zile înainte de încărcarea navei) şi neurmărirea executării întocmai a obligaţiei ce revenea cumpărătorului, respectiv, de a deschide la timp creditul documentar. Soluţia este evidentă: marfa nu trebuia încărcată pînă la deschiderea creditului documentar.

În cadrul derulării unui contract încheiat cu un cumpărător din Anglia, întreprinderea de comerţ exterior exportatoare nu a sesizat că creditul documentar deschis este sub valoarea lotului de marfă expediat. Ca urmare, a fost necesar un proces la Comisia de arbitraj din Bucureşti competentă în speţă, ceea ce a dus la întîrzierea încasării preţului, precum şi la cheltuieli de arbitraj (Hotărîrea nr. 5/1980).

Legat de deschiderea creditelor documentare se impune să semnalăm că în destul de frecvente cazuri întreprinderile de comerţ exterior la primirea avizelor de deschidere, nu confruntă condiţiile prevăzute în credit cu cele din contractul extern. Se neglijează deci faptul că cele două contracte — contractul comercial de vînzare internaţională şi contractul de credit documentar — sînt total distincte şi că băncile nu iau în considerare decît prevederile din documentul de deschidere a creditului documentar. Din această cauză au fost cazuri în care setul de documente de plată nu au fost conforme cu condiţiile creditului, iar ca urmare plata a fost refuzată.

Soluţia: la primirea avizului de la B.R.C.E., este imperativ necesar să se confrunte condiţiile din creditul documentar cu cele din contract şi, în cazul unor nepotriviri, să se solicite de îndată cumpărătorului extern îndreptarea erorilor, prin banca sa comercială, care a deschis creditul.

2.4. Controlul de calitate a mărfurilor destinate exportului

Potrivit normelor din dreptul nostru economic şi al uzanţelor internaţionale, controlul calităţii mărfurilor destinate exportului se efectuează, în principal, de către părţile contractante, direct sau prin întreprinderi specializate, cărora li se dă mandat pe bază contractuală, precum şi de organe ale administraţiei de stat.

a) **Participanţii la controlul de calitate,** de regulă, sînt următorii:

— întreprinderile producătoare de mărfuri pentru export care, potrivit prevederilor Legii nr. 7/1977 privind calita-

tea produselor, a Legii nr. 71/1969 și a Legii nr. 12/1980 (art. 25), au obligația să asigure calitatea mărfurilor pe tot parcursul fabricației și să participe la recepția finală, înainte de livrare ;

— întreprinderile de comerț exterior, potrivit Legii nr. 12/1980 au obligația să „exercite controlul permanent în unitățile producătoare asupra punerii în producție, executării în termen și de bună calitate a mărfurilor de export" (art. 24) și să asigure recepția lor finală „prin reprezentanți proprii sau, pe bază contractuală, prin unități specializate" (art. 28), de regulă, Oficiul de control al mărfurilor ;

— Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor efectuează controlul calității mărfurilor destinate exportului, prin organele sale teritoriale, în virtutea atribuțiilor sale ca organ specializat al administrației de stat ; art. 53, alin 1, din Legea nr. 7/1977 prevede că acest organ de stat înfăptuiește „împreună cu ministerele, celelalte organe centrale și locale, politica partidului și statului în domeniul calității și al controlului tehnic al calității produselor..." ;

— Oficiul de control al mărfurilor efectuează controlul de calitate într-o dublă ipostază: în calitate de mandatar al întreprinderilor de comerț exterior, pe baza contractelor încheiate cu acestea (art. 28 din Legea nr. 12/1980) ; în cazurile în care cumpărătorii externi solicită serviciile specializate ale acestei organizații economice, O.C.M. efectuează controlul calității mărfurilor în numele partenerului străin, pe bază contractuală ;

— cumpărătorul extern, în baza prevederilor din contractul comercial de vînzare internațională, are dreptul să controleze calitatea mărfurilor, atît în faza de fabricație, cît, mai ales, în faza finală de livrare sau de punere în funcțiune, după caz.

b) **Controlul efectuat de întreprinderile producătoare — documente de atestare a calității.** Fără îndoială cel mai important, eficace și plin de consecințe este controlul efectuat de întreprinderea producătoare, care este direct interesată ca mărfurile livrate să fie de bună calitate, cunoscut fiind faptul că orice defecțiuni constatate de cumpărătorul extern îi sînt, în principiu, imputabile.

Modalitatea de control este în funcție de natura mărfii și se stabilește prin contractul comercial de vînzare încheiat cu cumpărătorul extern. În cazul în care contractul este încheiat între parteneri din țări membre ale C.A.E.R., modalitatea de control este stabilită prin § 26 din C.G.L. — C.A.E.R. 1968/75, paragraf pe care îl reproducem în întregime :

1. Înainte de expedierea mărfii, vînzătorul este obligat ca pe cheltuiala sa să supună controlului (încercare, analiză, verificare etc., în funcție de felul mărfii) calitatea mărfii conform condițiilor convenite cu cumpărătorul ; în lipsa unor condiții convenite, controlul se va face conform condițiilor obișnuite de control existente în țara vînzătorului pentru marfa respectivă.

2. La livrarea mărfurilor de masă industriale și agricole, inclusiv a mărfurilor de larg consum și a produselor alimentare, în lipsa altor prevederi în contract, verificarea calității se face numai prin sondaj, conform regulilor obișnuite în țara vînzătorului.

3. Înainte de expedierea mărfii trebuie să se întocmească, din dispoziția și pe contul vînzătorului, un protocol de încercare pentru mașinile și utilajele supuse încercării, indicîndu-se datele esențiale și rezultatele încercărilor, iar pentru celelalte mărfuri, un certificat de calitate sau un document care să confirme că din punct de vedere calitativ marfa corespunde clauzelor contractului.

4. În cazul în care contractul nu prevede altfel, vînzătorul este obligat să prezinte cumpărătorului documentul corespunzător care confirmă calitatea mărfii. Protocolul de încercare se prezintă cumpărătorului de către vînzător, la cererea acestuia.

5. Dacă, din cauza specificului mașinilor sau al utilajelor ori a altor considerente, controlul productivității convenite prin contract trebuie să fie efectuat la locul instalării utilajelor, acest control se va face integral sau parțial la locul instalării mașinilor sau utilajelor în țara cumpărătorului, în modul și la termenele stabilite prin contract.

6. În cazul livrărilor de utilaje complexe mari, reprezentantul vînzătorului va participa — la cererea cumpărătorului și în condițiile convenite de părți —, la controlul calității, prevăzute în contract, a acestor utilaje. Rezultatele controlului se menționează în protocolul care se semnează de ambele părți.

Subliniem că toate condițiile de livrare Incoterms 1953 conțin o clauză potrivit căreia cheltuielile privind controlul calității mărfurilor se suportă de către vînzător.

Ca regulă generală, întreprinderile producătoare, în funcție de natura mărfurilor exportate, după efectuarea controlului, emit următoarele documente de atestare și garantarea calității : certificate de calitate, certificate de analiză, certificate fitosanitare, certificate de garanție ș.a. Importanța întocmirii la timp a acestor documente, conforme cu marfa expediată rezidă din faptul că ele constituie documente de plată și, deci, fără de care nu se poate încasa valoarea în valută a exporturilor.

c) **Controlul efectuat de cumpărătorul extern.** În cazul unor vînzări de mărfuri cu un grad ridicat de tehnicitate și complexitate, în contractele externe se prevede dreptul cumpărătorului de a efectua controlul calității acestora, la producător, fie pe parcursul fabricației, fie în faza de recepție finală.

Obligațiile întreprinderilor de comerț exterior și a celor producătoare sînt cele stabilite prin contractul extern și ele se referă, de regulă, la modul de organizare și de efectuare a controlului. Iată cum sînt formulate aceste obligații și consecințele lor, prin C.G.L. — C.A.E.R. 1968/75, § 27:

1. În cazul în care contractul prevede dreptul de participare a reprezentantului cumpărătorului la controlul calității mărfii în țara vînzătorului, acesta este obligat să comunice cumpărătorului că marfa este gata pentru control, într-un termen care să-i dea posibilitatea cumpărătorului să participe la efectuarea controlului.

2. Vînzătorul este obligat să asigure cumpărătorului posibilitatea participării la control, conform clauzelor contractului și procedurii folosite în ramura industrială respectivă. Vînzătorul suportă toate cheltuielile legate de efectuarea controlului (cheltuielile pentru personal, pentru folosirea utilajelor tehnice, a energiei, a materialelor auxiliare etc.), cu excepția cheltuielilor pentru reprezentantul cumpărătorului.

3. Absența reprezentantului cumpărătorului la efectuarea controlului calității mărfii nu împiedică expedierea mărfii, dacă există un document care confirmă că marfa corespunde clauzelor contractuale.

4. Participarea reprezentantului cumpărătorului la controlul calității mărfii care se efectuează de vînzător nu-l exonerează pe acesta de răspundere pentru calitatea mărfii.

d) **Cazuri — observații critice.** Nu ne propunem să prezentăm multiplele cazuri care au generat litigii și răspunderi decurgînd din lipsa de exigență cu privire la controlul de calitate — regula, confirmată de practică fiind aceea că mărfurile exportate de întreprinderile noastre sînt de bună calitate, apreciate de cumpărătorii externi ; cu toate acestea, unele sublinieri se impun.

În executarea unui contract de export de carte, întreprinderea producătoare a neglijat controlul de calitate, atît pe faze de fabricație, cît la recepția finală. Ca urmare, marfa a fost livrată partenerului extern cu defecțiuni, fapt care a condus la returnarea unui lot pentru remedierea acestora, iar pentru o parte din marfă s-a acordat bonificații. Prejudiciul astfel produs a fost localizat în gestiunea întreprinderii producătoare iar, pe cale de regres, a fost imputat tuturor lucrătorilor care din culpă, nu au efectuat controlul de calitate, atît pe fazele de fabricație, cît și în faza finală de recepție.

Într-un alt caz, deosebit de concludent, au fost livrate partenerului extern covoare apreciate de organul de control al calității din unitatea producătoare drept calitatea I. La recepția efectuată de cumpărător la destinație s-a constatat că o parte din marfa livrată era de categoria a II-a, iar ca urmare vînzătorul a acordat o bonificație convenită în cadrul soluționării reclamației. Evident, atît cheltuielile cu privire la soluționarea reclamației, pe cale arbitrală, cît și bonificația acordată, puteau fi evitate printr-un exigent control de calitate, iar imputația prejudiciului personalului vinovat nu ar fi avut loc.

Metoda de control a calității mărfii trebuie să fie aceea stabilită prin contract. Într-un litigiu soluționat de Comisia de arbitraj de la București, reclamanta a depus la dosar un certificat de control din care a rezultat că verificarea calității la destinație s-a făcut după un alt standard decît cel convenit de părți. Ca urmare, acțiunea pentru daune datorate livrării de mărfuri calitativ necorespunzătoare a fost respinsă (Dosar nr. 101/1974).

2.5. Marcarea și ambalarea mărfurilor pentru export

În cadrul derulării mărfurilor la export o importanță deosebită prezintă marcarea mărfurilor și a coletelor, ambalarea și expedierea documentației tehnice, privind anumite produse.

a) **Marcarea mărfurilor.** Dacă prin contract nu se prevede altfel, producătorul are dreptul să aplice pe mărfuri, în funcție de natura lor, marca sa de fabrică, firma, emblema, denumirea de origine, indicația de proveniență (a se vedea capitolul VIII „Dreptul de proprietate industrială", din lucrarea „Probleme de drept economic și comerț internațional pentru ingineri și economiști", editată de „Revista economică", 1982).

În cazul în care contractul economic de comision permite, mărfurile vor putea purta și marca de comerț a întreprinderii de comerț exterior, sau numai această marcă.

De asemenea, dacă mărfurile sînt fabricate sub licență străină, iar în contractul de licență se prevede obligația ca acestea să poarte mențiunea că sînt fabricate sub licența respectivă, alături de însemnele producătorului se va face și mențiunea „fabricat sub licența..." pe tot timpul cît contractul cu partenerul străin este în vigoare.

b) **Ambalarea mărfurilor.** În lipsa unor prevederi exprese în contract cu privire la modul de ambalare se aplică uzanțele și reglementările internaționale. Astfel, de exemplu, condiția de livrare FOB—Incoterms 1953, la pct. 5 prevede ca obligație a vînzătorului : „să procure, pe propriе cheltuială, ambalajul obișnuit acelor mărfuri, afară de cazul în care uzanțele comerciale prevăd încărcarea acelor mărfuri fără ambalaj". Prevederi similare conțin și celelalte condiții de livrare.

Convențiile internaționale privind transportul de mărfuri impun, la rîndul lor, obligația pentru predător de a prezenta mărfurile în ambalaje corespunzătoare. Potrivit convenției S.M.G.S. un ambalaj este corespunzător dacă : ferește mărfurile de pierderi și avarii ; previne cauzele care pot provoca deteriorarea mijloacelor de transport sau a altor mărfuri ; previne vătămarea persoanelor care vin în contact cu el. În cazul ambalării unei mărfi într-un ambalaj necorespunzător (defectuos sau care nu corespunde proprietății mărfii sau care nu asigură transbordarea dintr-un vagon în altul) producătorul riscă să i se refuze primirea mărfii. Sub acest aspect convenția S.M.G.S. obligă calea ferată primitoare să facă examinarea exterioară a ambalajului și să refuze primirea mărfii, dacă prin examinare exterioară se poate stabili că ambalajul nu garantează securitatea transportului mărfii sau că ambalajul este defectuos.

Aceleași prevederi le regăsim, în alți termeni, și în convenția C.I.M. Ceea ce este esențial de reținut la aceste convenții este faptul că ambele prevăd clauza potrivit căreia producătorul este răspunzător de toate urmările lipsei sau stării defectuoase a ambalajului, fiind obligat să repare prejudiciul pe care calea ferată l-a suferit din această cauză. Proba lipsei sau a stării defectuoase a ambalajului cade în sarcina căii ferate.

Cu privire la ambalarea mărfurilor, C.G.L.—C.A.E.R. prevăd următoarele :

1. Dacă contractul nu conține indicații speciale cu privire la ambalaj, vînzătorul este obligat să expedieze marfa în ambalajul utilizat în țara vînzătorului pentru mărfurile de export, care să asigure buna păstrare a mărfii în condiții de manipulare obișnuită și corespunzătoare a mărfii. În astfel de cazuri trebuie avute în vedere durata transportului, precum și mijloacele de transport.

2. Înainte de ambalare, mașinile și utilajele trebuie să fie unse, pentru a fi ferite de coroziuni (§ 20).

Cu privire la listele de ambalaj, C.G.L.-C.A.E.R. 1968/75 prevăd :

1. În fiecare colet trebuie să fie introdusă o listă de ambalaj detaliată.

2. La livrările de utilaje și mașini, în lista de ambalaj, se vor indica : denumirea mașinii și a pieselor separate, ambalate în coletul respectiv, numărul lor, indicîndu-se datele tehnice conform pozițiilor respective din contract, numărul de fabricație al mașinii, numărul desenului tehnic, greutatea brutto și netto și marcajul exact al coletului respectiv, în așa fel încît să fie posibilă stabilirea identității mărfii cu datele specificației tehnice menționate în contract.

3. Un exemplar al foii de ambalaj, într-un plic impermiabil, se introduce în ladă împreună cu utilajul sau mașina ori se fixează pe partea exterioară a lăzii.

4. În cazurile în care utilajul sau mașina se expediază fără ambalaj, plicul impermiabil conținînd foaia de ambalaj trebuie să fie acoperit cu o foiță metalică subțire, sudată direct pe părțile metalice ale mașinii (§ 21).

Dacă nu s-a convenit altfel prin contract, vînzătorul are obligația să trimită, odată cu documentele de transport, un exemplar din specificația de greutate a fiecărui colet și documentul care atestă calitatea mărfii (§ 22).

c) **Marcarea și etichetarea coletelor.** Convențiile internaționale privind transportul de mărfuri prevăd obligația aplicării pe coletele cu mărfuri a unor etichete în scopul unei manipulări atente. Astfel convenția privind traficul feroviar internațional de mărfuri (S.M.G.S.) impune predătorului — în cazul mărfurilor pentru care, din cauza naturii lor, se cer măsuri speciale de precauție sau îngrijire — aplicarea pe fiecare colet a unor inscripții sau etichete pentru manipularea cu atenție a mărfurilor, ca de exemplu „Atenție", „Sus" etc. Grija pentru o cît mai corectă etichetare a ambalajelor a determinat semnatarii convenției amintite să înscrie în Anexa nr. 8 la convenție, descrierea etichetelor care urmează să fie aplicate pe colete și pe vagoane. De asemenea, convenția internațională cu privire la transportul de mărfuri de căile ferate (C.I.M.) dă o atenție deosebită felului de marcare a ambalajului, înscriind clauza potrivit căreia predătorul este răspunzător de toate urmările lipsei sau stării defectuoase a ambalajului, inclusiv a modului de etichetare.

Marcarea se face — potrivit convenției S.M.G.S. — în limba țării de predare, cu o traducere în limba rusă sau germană, cu excepția mărfurilor expediate către Republica Democrată Vietnam, Republica Populară Chineză, Republica Populară Democrată Coreeană și Republica Populară Mongolă a căror marcare se face în limba țării de predare, cu o traducere numai în limba rusă. În ceea ce privește marcarea mărfurilor expediate în condițiile convenției C.I.M., aceasta trebuie să se efectueze în limba în care se redactează partea scrisorii de trăsură care se completează de predător, adică în limba țării de predare, cu o traducere în limba franceză, germană sau italiană.

Cu privire la marcarea coletelor, C.G.L.—C.A.E.R. la § 23 stabilesc următoarele:

1. Dacă nu este convenit altfel prin contract, pe fiecare colet trebuie să se noteze, cu vopsea rezistentă, următorul marcaj :

— numărul contractului şi/sau numărul comenzii cumpărătorului ;
— numărul coletului ;
— destinatarul ;
— greutatea netto şi brutto, în kg.

2. La transporturile pe calea ferată, marcajul trebuie să corespundă dispoziţiilor S.M.G.S.

3. La transporturile pe apă, marcajul trebuie să cuprindă şi dimensiunile lăzilor, în centimetri, iar în caz de nevoie — portul şi ţara de destinaţie a mărfii.

4. La transporturile cu alte mijloace de transport, marcajul trebuie să corespundă regulilor în vigoare pentru mijlocul de transport respectiv.

5. Dacă specificul mărfii cere un marcaj special (de prevenire), vînzătorul este obligat să aplice un astfel de marcaj.

6. Lăzile se marchează pe două părţi laterale ; mărfurile neambalate — pe două părţi.

7. Marcajul se notează în limba ţării vînzătorului, cu traducerea textului în limbile rusă şi germană.

8. Pentru utilaje şi maşini, numărul coletului se trece sub formă de fracţie în care numărătorul indică numărul de ordine al coletului, iar numitorul, numărul total al coletelor în care s-a ambalat setul complet al utilajului.

d) **Cazuri — observaţii critice.** În activitatea de export neglijarea regulilor şi a uzanţelor privind ambalarea şi marcarea poate duce la grave prejudicii. Referindu-ne numai la cele decurgînd din neplata preţului, arătăm că nu este suficient ca ambalajul să fie de bună calitate ci, în primul rînd, trebuie să fie conform cu condiţiile prevăzute în contract şi, respectiv, în creditul documentar. Cazul pe care îl expunem va fi edificator. Creditul documentar deschis în derularea unui anumit export prevedea menţiunea expresă că sacii în care se ambalează marfa trebuie să fie noi, clauză înscrisă şi în contract. În conosament s-a făcut menţiunea „marfa primită în saci, conţinutul ne este necunoscut". La primirea setului de documente de plată, banca comercială din ţara cumpărătorului a refuzat plata pe considerentul că în documentul de transport nu figurează menţiunea că sacii sînt noi.

Legat de marcarea produselor, următorul caz ni se pare concludent. Marfa — un utilaj mult cerut la export —, potrivit contractului de licenţă purta o tăbliţă cu indicarea licenţiatorului. După expirarea contractului de licenţă, întreprinderea română exportatoare a făcut demersurile necesare să „obţină dreptul de export" de la firma străină, necunoscînd faptul că odată cu expirarea termenului de proteguire a brevetului de invenţie pe care l-a deţinut, firma nu mai are nici un drept asupra invenţiei şi, deci, nici pe acela de a încasa redevenţe din licenţierea în continuare a invenţiei în cauză. Soluţia este evidentă: întreprinderea de comerţ exterior licenţiată are obligaţia să verifice perioada de valabilitate a brevetului de invenţie, iar după ce acesta trece în domeniul public, are dreptul să înlăture menţiunea „Fabricat sub licenţa..." şi, începînd cu aceeaşi dată, nu mai datorează nici un fel de „royalty".

2.6. Calitatea şi cantitatea de livrat

În vînzarea internaţională, atît calitatea cît şi cantitatea de livrat este tratată de uzanţele internaţionale în mod diferit de dreptul economic intern.

a) **Calitatea mărfurilor.** Toate condiţiile de livrare tratate de Incoterms 1953 încep — aşa cum face şi condiţia F.O.B. — prin a arăta prima obligaţie a vînzătorului : „să livreze mărfurile în conformitate cu contractul de vînzare, împreună cu toate dovezile prevăzute în contract". Aşadar, în raport cu cumpărătorul extern, calitatea mărfurilor este determinată de prevederile din contract care este legea părţilor, şi nu de normele interne privind calitatea produselor.

C.G.L.-C.A.E.R. 1968/75, la § 15 prevede următoarele : „Dacă prin contract nu s-a stabilit că marfa trebuie să corespundă unor anumite caracteristici de calitate, condiţii tehnice sau unui anumit standard (cu indicarea numărului şi a datei) ori unei mostre convenite de părţi, vînzătorul este obligat să livreze marfa de calitate medie obişnuită în ţara vînzătorului la livrările de marfă de acelaşi gen şi care corespunde destinaţiei prevăzute în contract. Dacă destinaţia mărfii nu este indicată în contract, se livrează marfa de calitate medie obişnuită, corespunzătoare destinaţiei obişnuite a acestei mărfi în ţara vînzătorului".

b) **Cantitatea de livrat.** Ca regulă generală, vînzătorul este ţinut să livreze cantitatea prevăzută în contract. În cazul în care obiectul contractului îl constituie bunuri individualizate — maşini, utilaje, mijloace de transport etc. — acestea se determină cu exactitate prin contract sau anexe la acesta. În situaţia în care urmează să se livreze mărfuri generale, de masă, se admit unele toleranţe în plus sau minus, înscrise în contract.

Cu privire la cantitatea de livrat a unor astfel de mărfuri, Regulile şi uzanţele privind creditul documentar prevăd următoarele : „Dacă creditul nu stipulează că trebuie să se livreze nici mai mult nici mai puţin decît cantitatea precizată, o abatere de 3% în plus sau în minus va fi admisă, dar totdeauna cu condiţia ca valoarea tragerii să nu depăşească valoarea creditului".

c) **Cazuri — observaţii critice.** Determinarea prin contract în mod incomplet a calităţii mărfurilor poate duce la neînţelegeri în faza de executare. Astfel, într-un contract încheiat de o întreprindere românească de comerţ exterior cu un partener din Elveţia s-a prevăzut laconic, la calitatea mărfii : „Caşcaval mixt", fără să se descrie condiţiile, respectiv compoziţia mărfii în cauză. La livrare, organele vamale au oprit intrarea pe teritoriul elveţian a lotului de caşcaval livrat, pe motiv că în urma analizei s-a constatat un grad prea mare de pesticide ; lotul de marfă a fost valorificat de cumpărătorul elveţian pe piaţa austriacă, după care a introdus acţiune în pretenţii la Comisia de arbitraj din Bucureşti, pentru cheltuielile efectuate cu depozitarea şi, apoi, comercializarea pe altă piaţă a mărfurilor respective. Evident, cazul prezentat scoate în evidenţă faptul că în situaţia în care la încheierea contractului s-ar fi dat importanţă cuvenită detalierii condiţiilor de calitate — în speţă, dacă s-ar fi stabilit procentul admisibil pe piaţa elveţiană de pesticide în caşcavalul mixt —, litigiul nu ar mai fi avut loc, cu tot cortegiul de consecinţe negative : cheltuieli de arbitraj, daune plătite, eventuala pierdere a clientului etc.

Condiţiile de calitate se impun a fi stabilite prin contract şi în raport cu utilizarea finală a mărfii livrate. Astfel, într-un litigiu ce a fost supus spre judecată Comisiei de arbitraj de la Bucureşti, reclamanta a cerut o bonificaţie de 25% pentru articole de ceramică neagră necorespunzătoare calitativ plus 4% dobînzi penalizatoare. Reclamanta a arătat că ceramica a fost insuficient arsă, iar vasele respective au fost acoperite în interior doar cu glazură, ceea ce a făcut ca la umplerea lor cu apă acestea să se deterioreze. În întîmpinare, pîrîta a arătat că procedeul de verificare nu este conform prescripţiilor interne de fabricaţie. Potrivit normei de stabilire a parametrilor calitativi, vazele în cauză sînt produse ornamentale, a căror destinaţie nu este de a fi umplute cu apă. De asemenea, potrivit procesului-verbal de autorecepţie, respectînd § 26 punctul 4 din C.G.L. — C.A.E.R. 1968/75, marfa a corespuns calitativ, deoarece avea calitatea medie obişnuită în ţara vînzătorului pentru mărfurile de acest gen şi deoarece ele corespundeau destinaţiei stabilite prin contract, deteriorarea lor datorîndu-se schimbării destinaţiei — din obiecte pur ornamentale în vaze pentru flori naturale — Comisia de arbitraj, prin Hotărîrea nr. 64/1978 a respins ca nefondată acţiunea reclamantei.

2.7. Termenul de livrare — instrucțiuni de expediere

Spre deosebire de contractele interne, în practica contractelor comerciale internaționale de vînzare-cumpărare, de regulă nu se recurge la stabilirea unor termene de livrare pe zile fixe calendaristice.

a) **Determinarea termenului de livrare.** Ca regulă generală, în practica internațională modalitățile de stabilire a termenelor practicate pot fi astfel sintetizate:

— livrarea prin promptă expediție, ceea ce înseamnă expedierea mărfii în primele 15 zile de la încheierea contractului;

— livrarea mărfii îndată ce este gata sau îndată ce este posibil; un astfel de termen se poate referi la o marfă care urmează să se fabrice, fără însă să se poată depăși un termen de 45 de zile de la data încheierii contractului;

— livrarea la începutul lunii, se înțelege prima decadă din luna respectivă;

— livrarea la mijlocul lunii sau la sfîrșitul lunii, se interpretează că termenul este în decada a doua, respectiv a treia;

— livrarea mărfii în termenul de... sau de la..., părțile stabilind un termen sau mai multe, după cum marfa se livrează o dată sau de mai multe ori.

C.G.L. — C.A.E.R. 1968/75 prevăd următoarele (§ 11):

1. Dacă prin contract nu s-a convenit altfel, la livrările masive de mărfuri în partizi separate, expedierile partizilor separate trebuie să se efectueze în limitele termenelor stabilite prin contract și pe cît posibil în mod uniform.

2. Prevederile punctului 1 al prezentului paragraf nu se aplică la livrările de fabrici și instalații complexe.

3. Prevederile punctului 1 din prezentul paragraf nu se aplică, de asemenea, la mărfurile agricole perisabile și la produsele animaliere cu caracter sezonier. La livrările acestor mărfuri părțile pot conveni periodicitatea expedierilor în limitele termenelor stabilite.

În continuare, § 14 prevede:

1. Dacă în contractul pentru mașini și utilaje nu s-au stabilit termene precise de livrare a părților componente, drept dată a livrării se consideră ziua livrării ultimei părți a mașinii sau utilajului, fără de care nu poate fi pusă în funcțiune mașina sau utilajul respectiv.

2. Dispoziția acestui paragraf nu privează pe cumpărător de dreptul de a formula pretenții pentru părțile nelivrate.

b) **Termene esențiale (pe zile fixe).** Sînt situații în care livrarea unor mărfuri la termene fixe este esențială pentru însăși încheierea contractului, nerespectarea acestora înlăturînd însăși rațiunea de a mai exista (de exemplu, aprovizionarea cu combustibil a unei nave, livrarea unor produse de strict sezon etc.). Deosebirile dintre vînzarea cu termen uzual și operațiunea cu termen esențial decurg în principal din efectele specifice pe care le produce expirarea datei stabilite de părți în vederea livrării mărfii. În adevăr, executarea obligației de către vînzător, ulterior scadenței convenite prin contract, este admisibilă sau nu, din punct de vedere juridic, în funcție de felul termenului stipulat. Astfel, termenul esențial exclude în principiu posibilitatea livrării tardive; termenul uzual o tolerează, în anumite limite, dar bineînțeles cu obligația adițională, pusă în sarcina vînzătorului, de a despăgubi pe cumpărător pentru prejudiciile pe care le-a suferit datorită întîrzierii.

Cu privire la termenele esențiale, C.G.L. — C.A.E.R. 1968/75, la § 11 A, prevăd următoarele:

1. Părțile pot încheia contracte cu termen fix, adică contracte în care este indicat în mod expres sau din conținutul cărora reiese clar că, în cazul nerespectării termenului de livrare, contractul se desființează în mod automat sau cumpărătorul este în drept să denunțe imediat contractul.

2. La contractele indicate la punctul 1 al prezentului paragraf, vînzătorul este în drept să efectueze livrarea după expirarea termenului prevăzut în contract numai cu acordul cumpărătorului.

c) **Aminarea termenelor de livrare.** Termenele de livrare se calculează în mod obișnuit, în practica comercială, cu începere de la data încheierii contractului. În cazul însă în care s-a convenit asupra plății unui avans asupra prețului sau cu privire la trimiterea de către cumpărător la vînzător a unor indicații sau documentații tehnice în vederea fabricării mărfii, sau a unor autorizații oficiale pentru exportul sau importul anumitor mărfuri, termenul de livrare începe să curgă din momentul în care avansul a fost plătit, din momentul în care vînzătorul a primit documentația tehnică de la cumpărător sau din momentul în care au fost obținute autorizațiile de export sau import. Aceste reguli sînt prevăzute și de C.G.L. — C.A.E.R. 1968/75, care la § 13 prevăd următoarele:

1. În cazul în care cumpărătorul nu-și va îndeplini, în termenele convenite, obligațiile prevăzute în acest contract privind aprovizionarea producției vînzătorului sau dacă va modifica ulterior datele prezentate inițial și dacă datorită acestora vînzătorul va avea dificultăți substanțiale în legătură cu producția, vînzătorul are dreptul să modifice în mod corespunzător termenul de livrare, fără ca această decalare să poată depăși durata întîrzierii produse de cumpărător în executarea obligațiilor sale sus-arătate, și/sau să ceară despăgubiri pentru prejudiciile efectiv suferite de acesta.

2. Vînzătorul este obligat să înștiințeze în timp util pe cumpărător despre decalarea termenului de livrare.

3. În cazuri excepționale, fundamentate din punct de vedere tehnic, vînzătorul și cumpărătorul pot stabili de comun acord un alt termen fundamentat din punct de vedere tehnic decît cel prevăzut la punctul 1 din prezentul paragraf. Dacă părțile nu vor cădea însă de acord, se aplică prevederile punctului 1 din prezentul paragraf.

d) **Livrarea în avans.** Ca regulă generală, livrarea mărfurilor cumpărătorului extern înainte de termenul de livrare stabilit prin contract se poate face numai cu acordul acestuia. Iată cum este formulată această regulă prin C.G.L. — C.A.E.R. 1968/75, § 12:

1. În afara cazurilor stabilite prin contract, vînzătorul poate efectua livrări în avans sau parțiale numai cu acordul cumpărătorului.

2. În cazul în care cumpărătorul nu a prevăzut condiții suplimentare, în momentul în care și-a dat acordul pentru livrarea în avans sau parțială, vînzătorul va efectua livrarea în condițiile stabilite în contract.

dr. AL. DETEȘAN

ÎN ATENȚIA CITITORILOR!

În centrele de difuzare a presei, două lucrări ce nu pot lipsi din biblioteca dv.:

● **Probleme de drept economic și de comerț internațional pentru ingineri și economiști**

● **Probleme locative și de administrarea imobilelor**

Întrebări și răspunsuri

● *I.A.S. Recaș* — Potrivit criteriilor de normare a personalului din unitățile de învățămînt transmise cu nr. 8896/1977, personalul administrativ (administrator, contabil, magaziner) din grădinițele cu program prelungit sau săptămînal se normează 1 post, în medie, pe grădiniță. Potrivit normelor metodologice date în aplicarea Decretului nr. 65/1982, administrarea grădinițelor, conducerea evidenței contabile cît și a celorlalte activități economico-administrative se asigură de către întreprinderile, celealte organizații economice pe lîngă care funcționează grădinița respectivă.

● *VICTORIA PALDĂU, Izvin, Timiș* — Conform reglementărilor Ministerului Educației și Învățămîntului, la funcția de administrator grădiniță de copii o condiție obligatorie pentru a se putea încadra titularul cu o normă întreagă este ca respectiva unitate să funcționeze cu cel puțin 3 grupe de copii, adică minimum 75 preșcolari. În cazul în care grădinița funcționează cu numai 1—2 grupe, se acordă 1/2 normă de administrator. Precizări mai amănunțite pot fi obținute de la Ministerul Educației și Învățămîntului — Direcția științe sociale activități educative și sportive, sau direct de la Inspectoratul școlar al județului Timiș.

● *CONSTANTIN SAVA Brăila* — Potrivit prevederilor art. 31 din Legea nr. 4/1977, privind pensiile și alte drepturi de asigurări sociale ale membrilor cooperativelor agricole de producție, cooperatorii care realizează sarcinile de producție în conformitate cu normele de lucru stabilite beneficiază de indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă determinată de boli sau accidente. Indemnizația pentru incapacitate temporară de muncă se plătește de către Direcția județeană pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale — Oficiul de asigurări sociale și pensii pentru țărănime — prin cooperativa agricolă de producție la care lucrează persoana în cauză, pe baza certificatelor medicale eliberate conform reglementărilor în vigoare.

● *ÎNTREPRINDEREA DE CONFECȚII „MONDIALA", Satu Mare* — Scoaterea din circulație a cutiilor pliante din mucava, necondiționabile, are loc în condițiile stabilite de art. 20 din Decretul nr. 146/1980 privind circulația, utilizarea și recuperarea ambalajelor, potrivit cărora, după îndeplinirea duratei de serviciu și a numărului de cicluri normate ale ambalajelor, unitățile socialiste sînt obligate : a) *să utilizeze în continuare ambalajele care sînt în stare de funcționalitate, iar economiile obținute prin depășirea duratei de serviciu normate constituie unul din criteriile de premiere a personalului muncitor care a contribuit la obținerea acestora ;* b) *să repare, în vederea refolosirii, ambalajele deteriorate care, după îndeplinirea duratei de serviciu și a numărului de cicluri de utilizare normate, pot fi folosite în continuare ;* c) *să valorifice ca materii prime vechi, în condițiile prevăzute de lege, ambalajelor deteriorate cu durata totală de serviciu îndeplinită și care nu mai pot fi recuperate.* Potrivit prevederilor decretului în cauză, dotarea prin plan cu ambalaje noi a unităților se face numai după îndeplinirea duratei de serviciu și a numărului de cicluri de utilizare normate a ambalajelor din folosință, inclusiv după repararea acestora.

● *PETRE ZAHARIA, Ploiești* — Pentru scoaterea din uz a obiectelor de inventar, echipamentului și materialelor de protecție date în folosință, în cazul cînd sînt complet uzate și nu se mai pot folosi și au îndeplinit duratele de folosință normate, se folosește formularul 14.2.7 (proces-verbal de scoatere din uz), cu aprobarea conducerii unității, fără a intra în prevederile Decretului nr. 49/1982.

● *PETCU MILOS, SOCOL, Caraș-Severin* — Atribuțiunile cadrelor economice sînt limitate strict la compartimentul de muncă în care lucrează și reprezintă detalierea atribuțiilor, sarcinilor și răspunderilor care revin fiecărui angajat, din atribuțiile compartimentului în care lucrează. Atribuțiile compartimentelor, în care lucrează și economiști, sînt stabilite prin regulamentul de organizare și funcționare al asociației respective iar sarcinile individuale sînt concretizate în „Fișa postului", fișă ce se întocmește în mod obligatoriu pentru fiecare lucrător. Delimitarea exactă a răspunderilor tuturor compartimentelor de muncă se face în lucrarea „Atribuțiunile unitare ale compartimentelor de muncă din întreprinderi".

Nu este legală numirea unui economist în funcție de conducător tehnic, întrucît pentru ocuparea acestei funcții se cer studii tehnice de specialitate. Potrivit prevederilor Decretului Consiliului de Stat nr. 100/1979, anexa 6 pct. 13, unei persoane care a ocupat o funcție cel puțin 3 ani, în cazul cînd trece pe o funcție cu nivele de retribuire inferioare, i se poate menține retribuția tarifară avută în funcția din care a trecut, ținîndu-se seama de vechimea în muncă, de calitățile și aptitudinile profesionale și de necesitatea unei cît mai juste corelări cu retribuțiile tarifare ale personalului din cadrul unității. În cazul cînd a ocupat funcția o perioadă mai mică de 3 ani și este trecut pe o funcție cu nivele inferioare, se stabilește o retribuție nouă, în raport de aceea avută anterior.

● *ANA ROHAT, Ploiești* — În conformitate cu prevederile art. 3 din Decretul nr. 46/1982 începînd cu data de 15 februarie a.c. pensionarii de asigurări sociale de stat de toate categoriile, pensionarii militari și I.O.V.R. neîncadrați în muncă, primesc o compensație diferențiată în funcție de mărimea pensiei. Pensionarii care prestează o activitate retribuită, cumulînd pensia cu retribuția, indiferent de natura contractului în baza căruia lucrează și a formei de retribuire (indemnizație, recompensă, venituri din exercitarea unei meserii sau profesii pe cont propriu) nu primesc la pensie compensația prevăzută de actul normativ amintit mai sus.

● *DUMITRU FLORESCU, Slatina* — În conformitate cu prevederile pct. 5, lit. b, din Regulamentul pentru executarea Legii nr. 62/1968, anexă la H.C.M. nr. 139/1969, „utilajele care necesită montaj, dar care nu necesită probe tehnologice, precum și clădirile și construcțiile speciale care nu deservesc procese tehnologice, se consideră puse în funcție de la data terminării montării utilajelor, respectiv de la data terminării construcției, pe baza procesului verbal de recepție preliminară". Potrivit „Regulamentului de efectuare a recepției" aprobat prin Instrucțiunile nr. 108030/1970 cap. II, pct. 11. pot fi supuse recepției preliminare întregul complex de obiecte, un grup de obiecte, un obiect sau numai părți din obiecte productive, în cazul în care acestea pot funcționa independent sau pot fi exploatate separat, cu condiția ca toate lucrările de construcții-montaj aferente să fie terminate. Rezultă că utilajele care necesită montaj, dar care nu necesită probe tehnologice, se consideră puse în funcțiune, se înregistrează în contabilitate ca fonduri fixe și se includ în calculul amortizării pe baza procesului verbal de recepție preliminară de la data terminării montării lor. Conform prevederilor art. 67 din Legea investițiilor, beneficiarii de investiții au obligația să facă recepția utilajelor ,care pot da producție în mod independent și să le pună în funcțiune dacă se justifică economic, chiar dacă nu sînt terminate toate lucrările, cu condiția de a fi asigurată securitatea și condițiile normale de funcționare a acestora. În astfel de situații, utilajele respective sînt preluate de beneficiari pe bază de procese verbale de predare-primire (pct. 30 din Regulamentul de efectuare a recepției) și se includ în calculul amortizării (potrivit art. 3 din Legea nr. 62/1968, republicată în 1977), urmînd ca efectuarea recepției preliminare și înregistrarea la fonduri fixe să se facă după terminarea tuturor lucrărilor de construcții-montaj aferente.

BIBLIOTECA CENTRALĂ A INFORMAȚIEI ȘTIINȚIFICE

Pregătirea producției anului 1983

ACCELERAREA ÎNCHEIERII CONTRACTELOR ECONOMICE

PLANUL PE ANUL 1983 se va înscrie ca o etapă importantă în activitatea consecventă, de amploare, desfășurată de întregul nostru popor pentru transpunerea integrală în viață a hotărîrilor din documentele programatice ale Congresului al XII-lea al P.C.R. Sarcinile și obiectivele ce revin în anul 1983 fiecărei unități economice sînt cunoscute și ele au constituit obiectivul a numeroase analize la nivelul întreprinderilor, centralelor industriale și ministerelor economice. În prezent în toate unitățile economice se acționează pentru definitivarea documentațiilor privind necesarul de materiale pe anul viitor, stabilirea în detaliu a structurii producției fizice ce va trebui fabricată în strînsă corelare cu cerințele beneficiarilor interni și externi, pentru dezvoltarea resurselor interne de materii prime, repartizarea și dirijarea judicioasă a materiilor prime, materialelor și combustibililor pe utilizatori și încheierea în cel mai scurt timp a contractelor economice de aprovizionare-desfacere.

Asigurarea bazei materiale a planului

ÎN CADRUL acestor preocupări, **asigurarea bazei materiale a planului deține un rol hotărîtor pentru pregătirea temeinică a producției anului viitor.** În urma eforturilor depuse, majoritatea balanțelor materiale au fost definitivate, în cadrul lor participarea materialelor refolosibile la constituirea resurselor necesare producției următorului an înregistrînd o creștere simțitoare față de anii trecuți. Acoperirea cu resurse a necesarului de materii prime, materiale și energie s-a făcut pe baza încadrării stricte a tuturor consumatorilor în nivelul normelor și normativelor de consum aprobate.

Acțiunea de defalcare a nivelurilor de consum pe principalii consumatori a început, numeroase centrale și întreprinderi beneficiare trecînd la **depunerea specificațiilor** la coordonatorii de balanță și la bazele județene, precum și la **încheierea contractelor economice de aprovizionare** tehnico-materială pe 1983. Realizări bune în acest domeniu au unitățile din industria extractivă, unele unități și centrale din industria construcțiilor de mașini și industria ușoară. Pe locuri fruntașe se situează Combinatul minier Cluj, Centrala minereurilor Deva, întreprinderea „Semănătoarea" București, Întreprinderea de mașini grele București, Întreprinderea de construcții de mașini Reșița, întreprinderea „23 August" — București, Centrala industriei lînii, Întreprinderea de confecții Oradea, întreprinderea de încălțăminte „Flacăra roșie" — București ș.a. Rezultatele acestor unități își găsesc explicația în faptul că necesarul de aprovizionat a fost întocmit din vreme și temeinic fundamentat pe cunoașterea aprofundată a cerințelor beneficiarilor interni și externi, că producția fizică a fost nominalizată în detaliu printr-un contact strîns cu beneficiarii produselor care au fost ajutați în depunerea la vreme a documentațiilor tehnice de execuție, ceea ce a permis elaborarea și trimiterea din timp a specificațiilor la furnizori.

Trebuie arătat însă că **în ce privește încheierea contractelor de asigurare a bazei materiale a planului pe 1983 se înregistrează și unele rămîneri în urmă,** localizate la unele unități și centrale din industria metalurgică, din construcții de mașini, din industria lemnului și materialelor de construcții, din industria de prelucrare a cauciucului și maselor plastice. Cauzele sînt mai multe. Există o mai veche practică, criticabilă, a unor întreprinderi consumatoare de a lungi nejustificat transmiterea corecturilor la specificațiile sortimentale inițiale, motivînd că nu au încheiat acțiunile pe care le desfășoară în scopul de a obține o reevaluare a cantităților de materiale care le-au fost alocate prin unele cote și repartiții. Pe de altă parte, încheierea multor contracte, în ramurile menționate, este tărăgănată întrucît se mai așteaptă eventuale modificări sau corecturi de plan, corelări din partea ministerului sau alte asemenea soluții care, chiar dacă reflectă în unele cazuri necesități reale, nu trebuie să frîneze contractarea pentru produsele și resursele care au toate problemele clarificate, așa cum se mai întîmplă în prezent.

Dat fiind timpul relativ scurt care a mai rămas pînă la începerea noului an de plan, **se impune ca în toate aceste unități să se acționeze neîntîrziat pentru finalizarea tuturor acțiunilor precontractuale,** aflate în curs de desfășurare, și pentru încheierea contractelor cu furnizorii de materii prime, materiale, subansamble în cooperare, mașini și utilaje tehnologice. Pentru aceasta se impune instituirea unei atitudini responsabile care să evite practicile de tergiversare a contractării din partea acelor beneficiari care sub pretextul nemulțumirii față de cotele alocate la unele materiale, blochează înteaga specificație. Acolo unde asemenea probleme sînt reale, este necesar să se acționeze în sensul de a se clarifica în cel mai scurt timp cu ministerele de ramură și cu Ministerul Aprovizionării aspectele ce mai sînt de lămurit, în cadrul producției planificate și a normelor de consum și de stoc stabilite, spre a se putea depăși operativ această importantă fază precontractuală. Desigur, aceasta nu exclude posibilitatea și necesitatea și a clarificării ulterioare privind unele probleme parțiale ce ar mai necesita reexaminări, dar în nici un caz asemenea situații particulare nu trebuie să influențeze asupra derulării, în ansamblu, a procesului de pregătire a bazei materiale a producției anului viitor.

Pe de altă parte, este necesar ca unele corecturi și adaptări în contractele încheiate anterior să fie pe loc efectuate în cadrul unor întîlniri de lucru organizate de fiecare coordonator de balanță. Din indicațiile clare existente, rezultă că **reprezentanții ministerelor, ai organelor centrale de sinteză, au datoria să acționeze direct în centrale și întreprinderi clarificînd la fața locului cu operativitate problemele litigioase,** facilitînd stabilirea acordului între părțile contractante.

În paralel cu preocuparea pentru asigurarea resurselor materiale necesare procesului de producție **se desfășoară activitatea de contractare a producției marfă industriale planificată pe anul 1983,** unde rezultate bune se înregistrează în cadrul unităților din industria ușoară, care au contractat 60 la sută din volumul de producție industrială destinată consumului intern, a celor din Ministerul Minelor cu 55 la sută, ale Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții cu 45 la sută, ale Construcției de Mașini cu 35 la sută și altele. În cadrul lor, întreprinderile cu rezultate bune în contractarea producției marfă la intern sînt : întreprinderea „Semănătoarea" — București, întreprinderea de utilaj chimic „Griviția Roșie" — București, Întreprinderea mecanico-navală Constanța, Întreprinderea „Cablul românesc" — Ploiești, Întreprinderea de confecții Oradea, Întreprinderea de tricotaje Oradea, întreprinderea de încălțăminte „Arta" — Oradea, întreprinderea de încălțăminte „Flacăra Roșie" — București, Centrala de prelucrare a lemnului București și altele.

În acest domeniu se înregistrează însă și **rămîneri în urmă** localizate la unități din cadrul industriei metalurgice și din cadrul industriei chimice, unde volumul contractărilor producției-marfă destinată beneficiarilor interni reprezintă încă, la această dată, un volum relativ redus față de plan. Rămînerile în urmă în nominalizarea producției și, respectiv, în încheierea contractării producției din unele sectoare de prelucrare finală și, mai ales, din industria construcțiilor de mașini, determinate de cauze de natură oarecum obiectivă, cum ar fi neprimirea integrală a documentațiilor de execuție a utilajelor, pot fi în cea mai mare măsură înlăturate prin **contacte directe cu beneficiarii.** Pentru rezolvarea acestor probleme, alături de necesitatea impulsionării acțiunii de definitivare și trimitere la furnizori a documentațiilor tehnice de execuție necesare fabricației și contractării diverselor utilaje, de o deosebită utilitate ar fi **organizarea unor întîlniri de lucru la centralele industriale producătoare de utilaje, cu participarea reprezentanților unităților beneficiare și furnizoare, spre a scurta pe această cale**

procesul definirii unor structuri ale producției în concordanță cu necesitățile reale ale economiei. Totodată, de o deosebită actualitate este intensificarea contractărilor la export, domeniu în care pe lîngă unitățile de comerț exterior, o acțiune substanțial sporită vor trebui să desfășoare și întreprinderile, centralele industriale și ministerele.

În general, în întreaga acțiune de contractare, atît privind aprovizionarea cît și desfacerea producției, mari greutăți au provocat unele întîrzieri în emiterea specificațiilor în cadrul cotelor alocate cît și în transmiterea de comenzi la întreprinderile furnizoare, ceea ce a făcut ca la unele unități producătoare, contractele de desfacere a producției pe 1983 să fie doar parțial încheiate. Iată de ce se impune ca în cel mai scurt timp să se accelereze operațiunea de depunere de către beneficiari a specificațiilor la furnizori, cadru în care apare necesitatea aplicării unor măsuri urgente din partea ministerelor beneficiare de impulsionare a centralizării și depunerii cît mai grabnice a acestora, în vederea definitivării la producători a programelor de fabricație, emiterii repartițiilor și încheierii contractelor.

Finalizarea operativă a activităților precontractuale

CU TOATE că pe ansamblu **situația actuală a pregătirii producției anului 1983, comparativ cu cea din aceeași perioadă a anului trecut, se situează pe un plan superior,** nu pot fi trecute cu vederea întîrzierile și deficiențele semnalate care trebuie grabnic înlăturate, spre a încheia, la toate eșaloanele, activitățile pregătitoare pentru producția anului viitor, concomitent cu îndeplinirea exemplară a sarcinilor pe perioada ce a mai rămas din acest an. În acest scop, eforturile se cer concentrate îndeosebi spre soluționarea problemelor privind asigurarea deplină a bazei materiale a planului :

1 **Definitivarea în detaliu a producției fizice în fiecare întreprindere productivă,** cunoscînd că fiecare produs constituie resursă pentru sute și mii de beneficiari din întreaga țară și că certitudinea unei aprovizionări ritmice depinde nemijlocit de măsura în care producția este complet și cît mai fundamentat stabilită pe fiecare producător. Această acțiune solicită eforturi nu numai din partea fiecărei întreprinderi, dar și participarea directă a factorilor de decizie din centrale, ministere, a coordonatorilor de balanță, ca și a organelor centrale de sinteză.

2 Rezolvarea urgentă și operativă a tuturor problemelor ce se mai ridică în **echilibrarea unor balanțe materiale** pentru anul 1983 și în **repartizarea resurselor pe titularii de plan** — ministere și centrale industriale.

3 **Urgentarea încheierii acțiunii de optimizare a fluxurilor de transport, îndeosebi la materialele de masă** (pentru agregatele de balastieră de către M.E.F.M.C. și pentru cele de carieră de către M.T.Tc.) pentru a se creea condițiile de emitere a repartițiilor și de încheiere a contractelor economice, întrucît această acțiune este mult rămasă în urmă.

4 **Coordonatorii de balanță să încheie și să transmită nivelele și cotele materiale,** iar întreprinderile și centralele consumatoare să prezinte la coordonatorii de balanță specificațiile încadrate în cotele și nivelurile primite, pentru ca emiterea repartițiilor și încheierea tuturor contractelor economice să se facă în cel mai scurt timp.

5 **Urgentarea proiectării și reproiectării** în institutele de cercetări de profil și întreprinderi **a unor produse și tehnologii care să asigure în volum substanțial mai mare asimilarea și producerea de noi produse, utilaje și piese de schimb și care pe această bază să nu se mai importe.** Această sarcină este de o deosebită actualitate în toate ramurile industriale, întrucît de asigurarea acestor materiale și produse depinde producția unor importante întreprinderi, cunoscînd că industria noastră dispune astăzi de capacitatea materială, tehnică și intelectuală necesară rezolvării tuturor acestor probleme.

6 Concentrarea eforturilor spre **punerea în funcțiune cu prioritate a acelor capacități de producție care sînt prevăzute să producă în prima parte a anului viitor și a căror producție este luată ca resursă în balanțele materiale pe anul 1983.**

În pregătirea temeinică a producției anului următor, un accent deosebit va trebui să fie pus pe sporirea aportului propriu al fiecărei unități economice care să asigure valorificarea în grad înalt a valorosului potențial tehnic și uman disponibil, în așa fel ca prin eforturi creative și organizaționale sporite să fie asigurată în cele mai bune condițiuni baza materială a planului și desfacerea producției, desfășurarea ritmică a fabricației, încă din primele zile ale viitorului an.

Ion Gh. BADEA
Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe

NOTE

De ce întîrzie asigurarea stocurilor normate de cărbune la termocentrale ?

O PREOCUPARE permanentă a unităților miniere o constituie formarea și menținerea stocurilor planificate de cărbune la centralele M.E.E. pentru buna funcționare a acestora, îndeosebi pentru asigurarea consumului de iarnă, anotimp în care expedierile de la furnizori și primirile la destinatari sînt îngreunate de umiditate și îngheț. Cu toate eforturile depuse, nu s-a reușit pînă în prezent ca la principalele centrale termoelectrice să se formeze stocuri la nivelele prevăzute în programele elaborate în acest sens.

Nivelul scăzut al stocurilor de lignit la principalele centrale termoelectrice este determinat, în special, de nerealizarea programului de livrări cu circa 22% (la C.E.T. Işalnița, 23%, la C.T.E. Turceni, 25%, la C.E.T. Oradea 18% și la C.T.E. Doicești 20%). Aceasta se datorește în mare măsură neîndeplinirii integrale a planului de extracție a lignitului la unele întreprinderi miniere, pe de o parte, iar pe de alta punerii în stoc la producători a unor cantități din ce în ce mai mari, astfel că în perioada 1 aprilie—31 iulie a.c. creșterea stocului pe total Ministerul Minelor a fost de aproape 55%, cu toate că în această perioadă cărbunele se poate încărca, descărca, concasa și depozita mai ușor decît pe vreme umedă (toamnă-iarnă).

Nici la destinatari descărcările din vagoane nu s-au făcut în ritmul livrărilor, *în general din lipsa capacității de prelucrare (depozite ocupate cu lucrări de investiții sau nedate în funcțiune, indice redus de folosire a utilajelor etc.). În cazurile de umiditate abundentă, beneficiarii au refuzat încărcarea în vagoane C.F.R. și expedierea acestora la destinație, deoarece sterilul umed provoacă greutăți la concasare și depozitare. Din aceste cauze în lunile iunie-iulie centralele termoelectrice Işalnița și Oradea de pildă, au fost nevoite să consume din stocurile existente aproape 82%, respectiv 50%.*

Cum pînă la 30 septembrie a.c. a mai rămas puțin timp, etapă pentru care programul comun prevede ca stocurile formate să ajungă la nivelul ce trebuie să asigure consumul, la fiecare beneficiar pe cel puțin de 30 de zile și știind că începînd cu luna octombrie condițiile naturale îngreunează vehicularea lignitului, este necesar ca ministerele tutelare ale întreprinderilor antrenate în această activitate să ia de urgență măsuri corespunzătoare, care în principal considerăm că ar fi :

La furnizori : *darea în exploatare a instalațiilor de transport în interiorul bazinului carbonifer, de concasare și de menținere a acestora în stare permanentă de funcționare la capacitatea proiectată ; punerea în exploatare a triajului de vagoane, a troliului de tras vagoane și a instalației de recirculare a cărbunelui în stația Cocoreni ; menținerea în stare permanentă de funcționare a locomotivelor de manevră ; eliminarea transportului auto în condițiile existenței transportului cu bandă, cunoscînd eficiența acestuia din punct de vedere al capacității și mai ales al consumului energetic.*

La destinatari : *punerea în folosință a instalațiilor de descărcare a vagoanelor C.F.R., de preluare, concasare și depozitare a cărbunelui, menținerea acestora în starea tehnică de funcționare la capacitatea proiectată ; asigurarea întregii activități cu personal de calificarea solicitată de locul de muncă.*

La cărăuș : *formarea de navete suficiente la capacitatea de încărcare—descărcare, stabilind acest nivel cu expeditorul și destinatarul ; punerea la încărcare a vagoanelor fără rămășițe de la alte încărcături ; vagoanele puse la dispoziție să corespundă normelor tehnice de încărcare—descărcare, securității circulației ; asigurarea manevrării vagoanelor în stațiile C.F.R. cu locomotive și linii de triaj.*

De asemenea, factorii corespondenți și colaboratori ai acestei acțiuni, să aducă la îndeplinire, la termenele stabilite, sarcinile ce le revin, cum ar fi : asistența tehnică acordată pentru asigurarea funcționării utilajelor și a tuturor instalațiilor care participă la această activitate ; livrarea, montarea și punerea în funcțiune a ansamblelor, subansamblelor, aparatelor de măsură și control etc. livrarea materialelor și pieselor de schimb conform graficelor și în sorto-tipo-dimensiunile prevăzute de actele normative în vigoare.

Punerea în practică a complexului de măsuri respective care concură la dezvoltarea bazei energetice și funcționarea sistemului energetic național în iarnă poate aduce o contribuție importantă la acoperirea necesarului economiei naționale cu energie electrică și termică.

C. NĂSTASE URSU

În industria minieră

Soluții pentru diminuarea consumurilor energetice

CORESPUNZĂTOR sarcinilor aferente Ministerului Minelor, consumul de energie electrică la 1 milion lei producție marfă va trebui să scadă progresiv în anii următori, astfel încît în 1985 reducerea să fie de circa 8% față de realizările din 1981. Atingerea acestui obiectiv se poate realiza prin sporirea productivității muncii, utilizarea la capacitatea proiectată a mașinilor și instalațiilor tehnologice, precum și prin reducerea consumurilor energetice pe unitatea de produs.

Indicatorii consumului: dinamică descrescătoare

ÎN MAJORITATEA unităților miniere s-au obținut, în anii din urmă, rezultate pozitive pe linia reducerii consumurilor de energie electrică. La nivelul ministerului, la unele produse de bază (minereuri de fier extrase, minereuri nemetalifere extrase și prelucrate, minereuri neferoase prelucrate, cărbune extras din subteran), deși condițiile de exploatare diferă substanțial de la o zonă a țării la alta (inclusiv dotarea tehnică și tehnologia de exploatare), s-a înregistrat o dinamică descrescătoare a indicatorilor de consum.

Se poate constata din graficul alăturat că nivelul consumurilor este variabil în timp și nu are — în general — o tendință de scădere continuă. Acest lucru este explicabil dacă ținem seama că în industria extractivă minieră intervin o serie de factori care influențează nefavorabil consumurile specifice. Unii din aceștia, pe care îi putem considera obiectivi, impun alegerea unor metode de exploatare adecvate, solicită o anumită dotare tehnică, determină o serie de măsuri de securitate minieră. Altă categorie de factori, care ar putea fi considerați subiectivi, se referă la alegerea metodei optime de exploatare, la dimensionarea cît mai reală a consumurilor pe fiecare unitate, la respectarea disciplinei tehnologice, la exploatarea corectă și întreținerea utilajelor și instalațiilor, la aprovizionarea cu materiale etc. O „ruptură" în lanțul tehnologic normal (care poate fi un accident tehnic, o deficiență în aprovizionarea cu materiale, o reparație necorespunzător efectuată) provoacă stagnări în producție și are consecințe nefavorabile asupra consumului specific de energie. Pentru ca influența negativă a acestor din urmă factori să se manifeste cît mai puțin, este nevoie de o bună organizare a procesului tehnologic, de o disciplină fermă, de o exploatare cît mai rațională și eficientă a utilajelor și instalațiilor, de o înaltă conștiință. Aceasta este domeniul în care trebuie să se acționeze permanent, pentru creșterea calității muncii și a eficienței economice.

Activitatea practică demonstrează că realizarea ritmică a planului fizic de producție este o condiție de bază și pentru reducerea consumului specific, ținînd seama de faptul că o parte din consumatorii de energie funcționează continuu (consumuri constante) pentru aerajul general, evacuarea apelor, transport de materiale etc., indiferent de volumul producției extrase, iar o parte din consumatori funcționează în raport de producția propriu-zisă (consumuri variabile) pentru furnizarea aerului comprimat, transportul producției, iluminatul în abataje și la fronturile de lucru etc. Se înțelege de la sine că, în cazul unei producții mai mari obținute într-o perioadă de timp considerată, componenta de consum constant determină și o reducere a consumului energetic.

Rezultatele bune obținute în primul semestru din 1982 la o serie de întreprinderi miniere și uzine de preparare ca: Lupeni și Jilț (la cărbune extras din subteran), Jilț și Lupoaia (la cărbune extras din cariere), Suceava, Barza, Baia Barza, Deva (la minereuri neferoase extrase), Flotațiile centrale Baia Mare, Tarnița, Uzina de preparare Deva (la minereuri neferoase prelucrate) reflectă pe deplin că diminuarea consumului energetic este dependentă de realizarea planului de producție. În toate aceste unități au fost obținute realizări importante în îndeplinirea planului de producție și în direcția reducerii consumului de energie pe tona de produs. Dacă ne referim tot la rezultatele obținute în primul semestru al anului 1982 privind realizarea consumurilor specifice, trebuie să arătăm că la unele unități miniere aceste rezultate au fost mai puțin satisfăcătoare. Este cazul unor întreprinderi din Valea Jiului (Lonea, Livezeni), din cadrul C.M. Baia Mare (Șuior, Săsar), C.M. Deva (Moldova Nouă, Bocșa) și altele, unde pe lîngă existența unor condiții obiective și a unor dificultăți nu s-a acționat cu toată hotărîrea pentru gospodărirea mai bună a energiei, pentru eliminarea risipei.

Măsuri specifice profilului unităților

ORIENTĂRILE stabilite la nivel național și pe ramură cu privire la dezvoltarea bazei energetice și reducerea accentuată a consumurilor energetice în perioada 1982—1985 au stat la baza unor ample acțiuni de analiză în urma cărora s-au stabilit măsuri pentru reducerea simțitoare a consumurilor de energie.

Principalele direcții de acțiune spre care se concentrează activitatea specialiștilor din industria minieră sînt: **înlocuirea tehnologiilor vechi,** precum și a instalațiilor care realizează performanțe scăzute, cu tehnologii și instalații moderne, funcționînd cu randamente superioare; **modernizarea unor fluxuri tehnologice de extracție și preparare, precum și optimizarea structurii producției,** în scopul eliminării produselor energointensive; **creșterea indicilor de utilizare a mașinilor și instalațiilor tehnologice,** cel puțin la nivelul stabilit, prin plan; **ridicarea calității producției și întărirea disciplinei tehnologice; recuperarea și valorificarea mai completă a resurselor energetice refolosibile; introducerea surselor noi de energie în contorul energetic al unităților.**

Avînd la bază aceste orientări, la fiecare întreprindere, secție, sector, uzină de preparare au fost elaborate programe de măsuri concrete în care sînt nominalizate căile și mijloacele de reducere a consumurilor, estimîndu-se totodată eficiența lor din punct de vede-

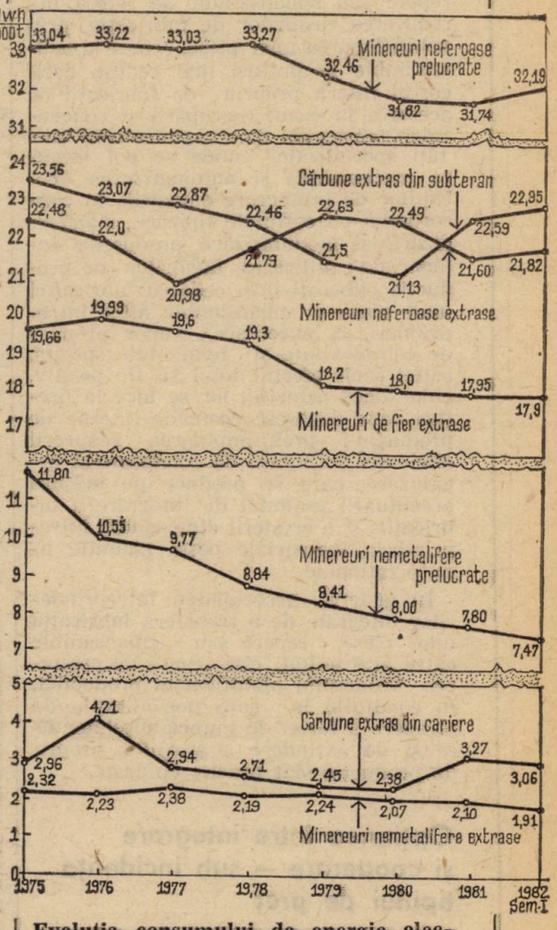

Evoluția consumului de energie electrică la principalele produse în perioada 1975 — sem. I 1982

re energetic. Pentru perioada 1982—1985 au fost prevăzute numeroase măsuri referitoare la reducerea consumurilor energetice dintre care cele mai importante sînt cuprinse în tabelul alăturat în care este menționată și eficiența estimată pentru anul 1982.

Programele de măsuri stabilite și aprobate de conducerile unităților trebuie însă revăzute periodic și completate cu noi măsuri, în funcție de rezultatele unor cercetări încheiate sau de cele ob-

Mărgărit SLEVOACĂ
Ministerul Minelor

(Continuare în pag. 17)

TIPUL DE PREȚ ȘI COOPERAREA DINTRE UNITĂȚILE INDUSTRIALE

PRINCIPALELE CONSIDERENTE datorită cărora întreprinderile cu un grad înalt de integrare a producției recurg la cooperare cu alte unități, cedîndu-le fabricația unor piese, repere sau subansamble se referă la : reducerea costurilor de fabricație, prin achiziționarea unor piese, repere și subansamble la prețuri mai reduse decît costul intern propriu de fabricație al acestora în cazul regrupării și concentrării fabricației de componente în unități specializate, unde se pot asigura mecanizarea și automatizarea operațiilor de prelucrare omogenă, în concordanță cu cerințele tipizării, standardizării și modularizării produselor industriale ; utilizarea factorilor de producție eliberați prin cedarea fabricației unor piese și subansamble altor întreprinderi, la executarea unor produse de complexitate și tehnicitate sporită; astfel încît efectul total să fie pozitiv, chiar dacă achiziția lor se face la prețuri care depășesc costurile interne de producție ; preîntîmpinarea reducerii eficienței activității de conducere și organizare, care se produce pe măsura accentuării gradului de integrare a fabricației și a creșterii dimensiunii întreprinderii industriale peste anumite limite raționale.

În general, preocuparea întreprinderilor integrate de a transfera fabricația unor piese, repere sau subansamble către alte unități este legată de creșterea volumului planificat al producției, în condițiile în care posibilitățile de atragere a forței de muncă suplimentare și de extindere a spațiilor proprii de producție sînt practic epuizate.

Opțiunea între integrare și cooperare — sub incidența tipului de preț

ÎN LITERATURA de specialitate [1]) s-a arătat că, de multe ori, prețurile practicate pentru piese, repere sau subansamble depășesc nivelul costurilor proprii realizate în cazul fabricației integrate, din mai multe cauze, inclusiv datorită includerii în prețul acestora a unor rate prea mari de beneficii, ceea ce face ca importanta opțiune între integrare și cooperare să fie pusă, într-o oarecare măsură, sub semnul subiectivismului. În legătură cu această situație s-au făcut și o serie de propuneri [2]) vizînd crearea unor condiții care să favorizeze extinderea specializării și cooperării între întreprinderi, cum ar fi : aplicarea cotei de beneficiu de către fiecare subfurnizor numai la valoarea adăugată prin activitatea sa proprie și nu la întreaga valoare a produsului achiziționat de la subfurnizorul precedent, ceea ce ar înlătura practica de a se calcula beneficii la beneficii și umflarea în acest fel a prețurilor de livrare a produselor ; stabilirea unor cote minime de beneficiu la furnizor, pentru a se favoriza cooperarea (de exemplu, beneficiul adăugat la piesele livrate în cadrul cooperării să fie limitat la cel mult 10% din costul fabricării pieselor respective, de către centralele industriale coordonatoare și nu de către unitatea producătoare) ; limitarea prețului de livrare al reperelor realizate prin cooperare de către întreprinderi specializate la un nivel egal cu prețul la care erau realizate inițial reperele respective în cadrul întreprinderii nespecializate ; luarea în considerare, la planificarea indicatorilor de eficiență, a condițiilor specifice ale întreprinderilor, legate de gradul de extindere a cooperării cu alte întreprinderi ; practicarea unui sistem de prețuri și tarife, la produsele care se execută în cooperare, cu materialul beneficiarului, ce nu ia în considerare valoarea materialului ; modificarea periodică a sarcinilor privind beneficiul planificat, în raport cu gradul de extindere a cooperării.

Apreciind caracterul judicios al acestor propuneri, relevăm faptul că luarea în considerare a unora dintre acestea înseamnă, practic, trecerea de la tipul actual de preț de producție — caracterizat prin aceea că baza de calcul a beneficiului este reprezentată de întregul cost de producție — la un nou tip de preț pentru care baza de calcul a beneficiului o constituie numai elementele de valoare adăugată ale costului de producție. De remarcat că aceeași idee, a stabilirii ca bază de determinare și de includere a venitului net în prețuri a cheltuielilor cu retribuția și cu amortizarea fondurilor fixe a fost susținută recent și de alți autori [3]), pornind însă de la alte considerente importante, referitoare la stimularea prin preț a economisirii materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei.

Experiența din unele țări socialiste dovedește că teoria și practica formării prețurilor în țările cu economie planificată nu promovează un singur tip de prețuri. Mai mult, se întîlnesc nu numai diferite tipuri de prețuri în diferite țări, ci și o oarecare mobilitate a acestora în cadrul uneia și aceleiași țări, trecîndu-se de la un tip la altul de preț, în raport cu condițiile specifice fiecărei etape a dezvoltării sale economice. De exemplu, în R.S. Cehoslovacă, în urma reformei prețurilor cu ridicata din anul 1977, tipul mixt de prețuri a fost înlocuit cu cel bazat pe fonduri. În R.P. Ungară tipul mixt de prețuri a evoluat în direcția luării în considerare într-o mai mare măsură a consumului de muncă, decît a celui de fonduri, la determinarea venitului net. [4]) În teoria și practica țărilor socialiste europene sînt cunoscute, în principal, următoarele trei tipuri de prețuri, care se deosebesc între ele după metoda cu care venitul net se adaugă la prețul de cost mediu de ramură al produsului respectiv, și anume :

a) venitul net se include în preț proporțional cu consumul de muncă vie ; o variantă a acestui tip de preț este cea care are ca bază de includere a venitului net în preț costul de producție (tipul valoric de preț) ;

b) venitul net se include proporțional cu fondurile de producție (tipul de preț-fonduri) ;

c) venitul net se include parțial proporțional cu fondurile de producție și parțial proporțional cu fondul de retribuție (tipul mixt de prețuri).

De problema tipurilor de prețuri cercetarea economică din țara noastră s-a ocupat de mai mult timp, punînd în evidență printr-o analiză aprofundată caracteristicile principale și posibilitățile de modelare a diferitelor tipuri de prețuri. [5])

Implicații pozitive ale utilizării unui nou tip de preț

CONSIDERĂM că utilizarea tipului de preț cu baza de calcul a beneficiului constituită din elementele de valoare adăugată ale costului de producție ar avea influență extrem de favorabilă asupra specializării și cooperării între întreprinderi. Folosirea actualului tip de preț dezavantajează cooperarea, în sprijinul integrării, chiar și în cazul în care eforturile depuse pentru producerea de piese, repere și subansamble sînt, la noul lor producător și furnizor, aceleași sau într-o anumită măsură mai mici decît la fostul producător. Evident, aceasta se datorește faptului că prețul de livrare al componentelor respective

[1]) Vezi, de exemplu, V. Boescu, L. Tintea, Profilarea și adîncirea specializării producției, Revista economică nr. 26/1976, p. 9

[2]) Industria modernă presupune o optică nouă asupra specializării și cooperării (dezbatere), Revista economică, nr. 23/1981, p. 4

[3]) I. Predoi, M. Popescu Intensificarea utilizării pîrghiei prețurilor în acțiunea de economisire a resurselor materiale, Revista economică, nr. 9/1982, p. 11

[4]) G.V. Atistov, Roli țen, v upravlenii sotialisticeskoi ekonomikoi, Moskva, Nauka, 1980, p. 27 28, 30 și 34

[5]) A. Iancu, Th. Gherasim, Teoria prețurilor. Metode de modelare, Caiet de studiu nr. 14/1970, Institutul de cercetări economice

cuprinde și o parte de venit net, așa cum este firesc pentru orice produs sau activitate economică realizate în condițiile autogestiunii economico-financiare. În acest fel, utilizarea acestui tip de preț face ca procesul de cooperare, în sine, să devină o cauză a creșterii costurilor materiale și a costului total al producției la beneficiar. În schimb, prin practicarea noului tip de preț, bazat pe elementele de valoare adăugată ale costului de producție, prețul de producție al produsului finit ar rămîne neschimbat, chiar dacă costul reperelor sau subansamblurilor este la noul lor producător același cu cel din unitatea de la care a fost preluată fabricația.

lui practicat de noul său producător este chiar prețul de producție al subansamblului ;

b) rata rentabilității este aceeași la ambele întreprinderi considerate, și anume de 15% ;

c) nivelul și structura costului de producție al subansamblului la noul său producător sînt aceleași cu cele realizate la întreprinderea beneficiară a acestuia.

Din datele prezentate în tabel se poate constata că, **în varianta propusă, indiferent de modul de realizare a produsului finit, integrat sau prin cooperare, prețul său de producție este același.** În schimb, în varianta actuală, dacă se

Prețul de producție și elementele sale componente referitoare la produsul finit și la componentele acestuia

— lei —

			Prețul de producție	din care :				
				Materii prime, materiale, subansamble	Amortizări	Retribuții	Alte cheltuieli	Beneficii
Varianta actuală	Subansamble *		345	150	40	100	10	45
	Alte părți componente și operații de prelucrare		—	330	150	200	20	—
	Produs finit	În cazul producției integrate	1150	480	190	300	30	150
		În cazul producției realizate prin cooperare	1201,75	675	150	200	20	156,75
Varianta propusă	Subansamble *		321	150	40	100	10	21
	Alte părți componente și operații de prelucrare		—	330	150	200	20	—
	Produs finit	În cazul producției integrate	1073,50	480	190	300	30	73,50
		În cazul producției realizate prin cooperare	1073,50	651	150	200	20	52,50

*) Beneficiul și prețul de producție se referă la cazul în care subansamblul este achiziționat de la altă unitate, iar celelalte elemente de cheltuieli aferente subansamblului respectiv sînt aceleași în cele două cazuri considerate, și anume cînd subansamblul se produce în unitatea care îl înglobează mai departe în produsul finit sau cînd este produs și livrat de o altă unitate.

Pentru ilustrarea și argumentarea afirmației de mai sus, prezentăm un exemplu, ale cărui principale date sînt cuprinse în tabelul alăturat. Sînt prezentate două variante, și anume : **varianta actuală**, conform căreia baza de calcul a beneficiului o constituie costul total de producție ; **varianta propusă**, după care baza de calcul a beneficiului o constituie elementele de valoare adăugată ale costului de producție. În cadrul fiecărei variante, sînt prezentate două cazuri de realizare a produsului finit, și anume : printr-un proces de producție integrat ; prin cooperare cu o întreprindere care livrează un subansamblu.

S-au adoptat următoarele ipoteze simplificatoare, pe care le considerăm acceptabile în raport cu obiectivul urmărit, și anume :

a) prețul de livrare al subansamblu-

recurge la cooperare, prețul de producție al produsului finit este mai mare decît în cazul producției integrate. Fără a face comentarii de detaliu la exemplul propus, remarcăm doar că se pot pune următoarele două probleme :

1) prin trecerea de la tipul actual de preț la cel propus are loc o reducere a masei beneficiului, datorită reducerii bazei sale de calcul ;

2) prin trecerea la cooperare are loc o reducere a masei beneficiului în varianta nouă de preț și o creștere a sa în varianta actuală a tipului de preț practicat.

În legătură cu **prima** problemă, trebuie arătat că micșorarea bazei de calcul a beneficiului, prin constituirea acesteia numai din elemente de valoare adăugată ale costului de producție, conduce la o „dezumflare" a prețurilor și, implicit, la o reducere a necesarului de fonduri avînd ca sursă veniturile nete ale întreprinderilor, destinate — în primă sau în ultimă instanță — achiziționării unor bunuri la prețuri mai reduse decît cele care cuprind un volum mai mare de beneficiu, așa cum se întîmplă în condițiile utilizării tipului actual de preț. Este posibil ca, totuși, necesitatea constituirii la un nivel corespunzător a fondurilor unităților economice și ale statului să impună reașezarea ratelor de rentabilitate utilizate în diferitele ramuri, luîndu-se însă în considerare efectele previzibile, imediate și pe termen lung, ale adoptării unui nou tip de preț.

În ceea ce privește cea de-a **doua** problemă, trebuie avute în vedere următoarele aspecte :

— utilizarea forței de muncă și a utilajelor (eliberate prin transferarea fabricației unor subansamble la alte unități) în alte activități — de aceeași complexitate sau de o complexitate superioară celor realizate anterior — conduce la recuperarea beneficiului cedat altor unități ;

— extinderea cooperării favorizează procesul de specializare a producției, cu efecte pozitive în ceea ce privește utilizarea eficientă a forței de muncă și a utilajelor și realizarea, în acest fel, a unor beneficii sporite, datorită creșterii masei producției prin concentrarea de componente omogene în unități specializate.

Desigur că soluționarea problemei tipului optim de preț nu înseamnă rezolvarea tuturor problemelor care se pun în legătură cu extinderea cooperării dintre întreprinderile industriale ca proces complementar al specializării producției, cu avantajele sale cunoscute. Astfel, tendința spre integrare a fabricației în cadrul unor întreprinderi este legată nu numai de relația în care se află prețul de achiziție al unor componente și costul lor de producție în cazul fabricației integrate. Această tendință mai este determinată, de exemplu, și de calitatea nesatisfăcătoare a relațiilor dintre unitățile economice pe linia aprovizionării tehnico-materiale, decurgînd din nerespectarea scrupuloasă a obligațiilor ce derivă din contractele economice, precum și din insuficiența prevederilor, ca și a instrumentelor de acțiune eficientă, care să asigure luarea în considerare, într-o măsură corespunzătoare, a intereselor unităților beneficiare.

Totodată, considerăm că argumentul privind înlăturarea unui obstacol important din calea promovării specializării și cooperării între întreprinderile industriale nu este singurul argument în favoarea trecerii de la tipul de preț bazat pe costul total de producție, la cel bazat pe elementele de valoare adăugată ale costului de producție.

Anticipînd posibilitatea unei dispute pe această temă, care să vizeze aspectele teoretice și cele de ordin practic ale trecerii la un nou tip de preț, ne exprimăm convingerea că, cel puțin în ceea ce privește incidența unei astfel de schimbări a bazei de calcul a venitului net inclus în prețul produsului asupra procesului de cooperare dintre unitățile industriale, efectele ar fi pozitive.

Alexandru MIHĂILESCU
Institutul de economie industrială

COORDONATE ALE INVESTIGĂRII RENTABILITĂȚII UNITĂȚILOR AGRICOLE

POTRIVIT principiului autogestiunii economico-financiare, obținerea unui anumit volum de beneficii în raport cu cheltuielile aferente veniturilor constituie un criteriu esențial de apreciere a eficienței economice. Rentabilitatea caracterizează spiritul de răspundere cu care colectivul fiecărei unități economice folosește partea din avuția națională încredințată de societate spre gospodărire și dezvoltare.

Îndeplinirea și depășirea planului de beneficii — sursa de bază pentru formarea fondului de dezvoltare economică și a fondului de consum social — constituie o necesitate economică obiectivă, o cerință a legii reproducției socialiste lărgite. Numai în măsura în care aduce beneficii, activitatea economică a oricărei întreprinderi poate să corespundă unor cerințe concrete ale societății, răspunzînd astfel unor nevoi reale ale vieții materiale și spirituale a oamenilor, asigurînd în același timp creșterea continuă a avuției întregii societăți, sporirea venitului național.

Oglindind rezultatele economice finale ale activității productive, respectiv capacitatea întreprinderii de a obține beneficii, rentabilitatea constituie însăși sinteza tuturor secțiunilor planului și a eficienței întregii activități economice. Tocmai de aceea investigarea rentabilității este un mijloc important de identificare a rezervelor interne de creștere a eficienței utilizării resurselor.

În cele ce urmează ne vom referi la aspecte ale acestei problematici cu aplicare în agricultură.

Indicatori specifici

ÎN MOD obișnuit, pentru exprimarea rentabilității se utilizează doi indicatori: **beneficiul,** care reflectă mărimea absolută a rentabilității, fiind deci un indicator de volum al rentabilității — și **rata rentabilității,** care reflectă gradul în care utilizarea resurselor unității aduce beneficii, fiind deci un indicator al mărimii relative a rentabilității. De aceea, și investigarea rentabilității va fi efectuată pe linia ambilor indicatori, cele două aspecte reflectate (mărimile absolută și relativă ale rentabilității) fiind indisolubil legate între ele.

Evident, exprimînd gradul rentabilității, respectiv mărimea beneficiului pe unitatea de resursă, **rata rentabilității este prin excelență un indicator al eficienței economice finale,** devenind, tocmai datorită acestui fapt, cel mai concludent indicator al evoluției rentabilității, cu rol prioritar în investigare. În plus, **dinamica ratei rentabilității,** spre deosebire de dinamica beneficiului, nefiind afectată în mod direct de variația volumului producției, atestă dacă unitatea a reușit sau nu să-și direcționeze și să-și proporționeze în mod judicios eforturile pentru obținerea unui cuantum sporit de beneficii, respectiv dacă în această privință a reușit sau nu să pună un accent hotărîtor pe factorii calitativi ai rentabilității, care au și trebuie să aibă un rol „cheie" în ridicarea acesteia pe un plan superior — adică pe reducerea costurilor pe unitatea de produs și, în același timp, pe creșterea prețurilor medii de producție.

În conformitate cu sistemul actual de planificare financiară și de evidență, indicatorii rentabilității pot fi grupați astfel: a) cei care reflectă rentabilitatea **netă** și b) cei care reflectă rentabilitatea **brută** a unității.

Din prima grupă fac parte indicatorii: 1. **beneficiul net** (beneficiul propriu-zis, de repartizat) — calculat conform Legii nr. 29 din 1978, prin deducerea din rezultatele financiare a prelevării pentru societate a unei părți din valoarea producției nete *), precum și a cheltuielilor care se suportă direct din rezultatele financiare, și 2. **rata rentabilității nete** — calculată ca raport între beneficiul net și cheltuielile de producție (resursele umane, materiale și financiare consumate) aferente veniturilor totale ale unității, precum și ca raport între beneficiul net și suprafața de teren a unității (principala resursă materială ocupată), sau ca raport între beneficiul net și valoarea medie anuală a mijloacelor fixe și circulante ale unității (resursele materiale și financiare ocupate).

Din cea de a doua grupă fac parte indicatorii: 1. **beneficiul brut** (mărimea absolută a rezultatelor financiare favorabile) — calculat ca diferență între venituri (diminuate în prealabil cu impozitul pe circulația mărfurilor) și cheltuielile aferente veniturilor; și 2. **rata rentabilității brute** (mărimea relativă a rezultatelor financiare favorabile) — calculată ca raport între beneficiul brut și cheltuielile de producție aferente veniturilor, precum și ca raport între beneficiul brut și suprafața terenului sau ca raport între beneficiul brut și valoarea medie anuală a mijloacelor fixe și circulante.

Anticipînd, se poate face sublinierea că pe baza sistemului informațional actual, cea de a doua grupă de indicatori permite efectuarea unei investigări a rentabilității nu numai la nivelul activității **totale** a întreprinderii sau fermelor, secțiilor de mecanizare (cum e cazul cu indicatorii din prima grupă), ci și **pe tipuri de activități, pe structuri organizatorice, precum și pe fiecare produs.**

Ca atare, pentru dobîndirea unei imagini de ansamblu, sistemice, cu privire la situația rentabilității într-o unitate agricolă se folosește următorul sistem de indicatori:

a) beneficiul net și rata rentabilității nete din activitatea totală;

b) beneficiul brut și rata rentabilității brute din activitatea totală;

c) beneficiul brut și rata rentabilității brute pe tipuri de activități (de exemplu, în I.A.S.: producția marfă, livrările între ferme, stocurile de produse finite de la sfîrșitul anului și activitatea sectoarelor — compartimentelor — de servire; desfacerea mărfurilor cu amănuntul prin magazine proprii; activitatea de construcții-montaj; activitatea de cercetare);

d) beneficiul brut și rata rentabilității brute pe structuri organizatorice (de pildă, în I.A.S.: ferme vegetale, ferme zootehnice, ferme mixte, ferme industriale, sectoare — compartimene — de servire, complexe comerciale, șantiere de construcții-montaj, sectorul de cercetare);

e) beneficiul brut și rata rentabilității brute pe produs (în S.M.A. — pe lucrări sau grupe de lucrări).

Pe această bază, deci, pot fi identificate domeniile de activitate, structurile organizatorice și produsele unde eventual s-au înregistrat „minusuri" de rentabilitate, fiind posibile astfel o direcționare și o proporționare judicioasă a eforturilor pentru creșterea rentabilității unității.

Completări necesare unei interpretări corecte

DOBÎNDIREA unei imagini veridice, precum și interpretarea justă a situației generale a rentabilității necesită, în prealabil, o serie de precizări și considerații în legătură cu însăși calcularea și utilizarea indicatorilor ratei rentabilității.

dr. Constantin C. COJOCARU
Academia de studii economice

Continuare în pagina 26)

*) Deocamdată, această prelevare nu se aplică în agricultură.

Rezerve de valorificare superioară a materiei prime în unitățile agricole de stat

ÎNFĂPTUIREA consecventă a autogestiunii economico-financiare în întreprinderile agricole de stat presupune creșterea puternică a rentabilității în toate sectoarele de producție, obținerea unei eficiențe economice maxime prin orientarea și concentrarea eforturilor pentru valorificarea superioară a resurselor materiale, de muncă și financiare de care dispune fiecare unitate, fiecare sector.

Noul mecanism economico-financiar presupune la nivelul fiecărei întreprinderi agricole de stat, al fiecărei ferme, realizarea unor producții corespunzătoare eforturilor materiale și financiare făcute de economia națională pentru dezvoltarea acestor unități, raționalizarea cheltuielilor materiale și de muncă vie, astfel încît să se asigure reducerea costurilor pe unitatea de produs, valorificarea în condiții optime a producției și, pe această bază, obținerea unor beneficii care să permită constituirea fondurilor pentru dezvoltarea activității, pentru acoperirea unor cheltuieli sociale, precum și pentru cointeresarea oamenilor muncii prin fondul de participare la beneficii.

Îmbunătățirea structurii suprafețelor

RĂSPUNZÎND acestor imperative, Întreprinderea agricolă de stat Bucium — Iași a înregistrat rezultate notabile în sporirea producției și a efectelor economico-financiare. Avînd un pronunțat caracter viticol (1030 ha suprafață ocupată cu vii, din care 943 ha pe rod) și înscriindu-se printre cele mai prestigioase unități de profil, întreprinderea a realizat în ultimii trei ani producții de struguri la hectar între 8 și 10 tone, în ciuda unor condiții climatice nu dintre cele mai bune. Aceste rezultate și-au găsit expresia în beneficiile de 15—22 milioane de lei cu care întreprinderea și-a încheiat în fiecare an activitatea de producție și economică.

Baza materială, considerabil dezvoltată în anii din urmă, introducerea unor tehnologii moderne, de mare randament, experiența pozitivă dobîndită în organizarea producției și a muncii, a campaniilor de vîrf, ne îngăduie să apreciem că I.A.S. Bucium dispune de numeroase rezerve interne, a căror punere de plină în valoare s-ar putea finaliza într-un consistent spor de rentabilitate. Realizarea efectivă a unui nivel tot mai ridicat al eficienței economice reprezintă o sarcină de mare responsabilitate, cerînd o abordare complexă, multilaterală a tuturor căilor și factorilor care influențează sau determină mărimea rezultatelor economico-financiare ale întreprinderii.

Astfel, o examinare mai atentă evidențiază multiplele posibilități de care dispune I.A.S. Bucium în privința producției de **vinuri și diferite băuturi alcoolice**, ceea ce implică, într-o anumită măsură, reconsiderarea unor soiuri aflate în plantațiile întreprinderii și a modalităților de valorificare a lor.

În perioada 1970—1980, concentrația medie a producției de struguri realizată în întreprinderea viti-vinicolă de pe flancul sudic al Iașului a fost de 169,8 gr. zahăr la 1 kg, iar tăria alcoolică medie a vinurilor obținute a fost de 10 la sută alcool (în volume), corespunzătoare unui vin de regiune. Prețurile medii realizate de întreprindere de la un an la altul în funcție de calitatea și categoriile de vin livrate — au asigurat, în cincinalul trecut, un beneficiu mediu de 2,02 lei/litru.

Diversificarea producției

ÎNCEPÎND din anul 1979, la complexul de vinificație al întreprinderii a intrat în funcțiune o mică secție pentru producerea vinului spumant aromat (preparat din soiul Muscat Ottonel) după o tehnologie proprie bazată pe metoda fermentării în autoclave. Costul este de numai cca. 43 la sută față de cel al altor vinuri spumante, beneficiul fiind de cca. 5 ori mai mare decît beneficiul care se obține pentru vinul vîndut ca atare.

Dacă în producția de vin a întreprinderii, de cca. 500 vagoane anual, numai 15 la sută ar fi Muscat Ottonel și s-ar prepara din el vin spumant aromat, ar rezulta un milion de sticle de 0,750 l, care ar putea aduce un beneficiu anual de 24 milioane de lei. Cum s-ar putea atinge această performanță ?

Suprafața ocupată de soiul Muscat Ottonel este de numai 52 ha cu vii pe rod și 12 ha cu vii tinere, adică împreună 6 la sută din totalul suprafeței de vii. Dacă la producția obținută s-ar adăuga și recolta de pe cele 46 ha plantate cu același soi la I.A.S. Copou (aflată la o distanță de 12 km), de pe care recolta de struguri să fie dirijată tot la complexul de vinificație Bucium, la o producție medie de 7 000 kg/ha ar rezulta un total de 770 tone de struguri, adică 27 vagoane de must. Pentru a realiza un milion de sticle cu vin spumant aromat, s-ar impune plantarea a încă 195 ha cu soiul Muscat Ottonel. Problema s-ar putea rezolva fie prin extinderea suprafețelor, fie prin înlocuirea unor soiuri mai puțin rentabile (Perla de Csaba ocupă 8 ha, Pence — 5 ha, Cardinal — 4 ha, amestec — 116 ha). Alte suprafețe (ocupate cu Chasselas doré sau Aligoté) ajung în mod normal la defrișare, putînd fi plantate cu Muscat Ottonel. Vinul spumant aromat (preparat numai la Complexul Bucium) este foarte apreciat pe piața internă și pe cea externă.

Prin ansamblul său de obiective, măsuri și mijloace prevăzute, planul de perspectivă privind orientarea producției Întreprinderii agricole de stat Bucium ar trebui să țină seama într-o cît mai mare măsură de cerințele pieții, ale consumului populației.

Datele culese din prospectarea pieței interne și externe, ca și orientarea consumului evidențiază o tendință de scădere a cererii de băuturi alcoolice, în general, în favoarea băuturilor nealcoolice (sucuri de fructe ș.a.). Totuși, două categorii de vinuri — cele superioare și cele slab alcoolice — înregistrează o ușoară tendință de sporire a consumului.

Șampania-așa cum se prepară la I.A.S. Bucium — ocupă din acest punct de vedere un loc favorit, fiind un produs superior și, în același timp, slab alcoolic (7,5—8 la sută alcool în volume).

→

Mobilizarea tuturor forțelor la executarea lucrărilor agricole de toamnă

CAMPANIA de toamnă necesită o mare concentrare de forțe mecanice și umane. Într-o perioadă relativ scurtă trebuie strînsă întreaga producție de floarea soarelui de pe 65% din suprafața însămînțată, rămasă de recoltat la 5 IX 1982, printr-o creștere a vitezei zilnice de lucru. Cu deosebire se impune să fie accelerat ritmul de recoltare în județele Dolj, Tulcea, Călărași, Buzău, Mehedinți, unde culturile se află într-un stadiu avansat de maturitate și orice întîrziere poate duce la scuturarea semințelor. Măsuri urgente se impun a fi luate și la recoltarea suprafețelor cu fasole boabe în ogor propriu, cu în pentru fibră.

În zilele care urmează, este necesară urgentarea strîngerii și prelucrării legumelor (acțiune ce trebuie să se desfășoare continuu și în ritm intens), corelînd producția recoltată zilnic cu capacitățile mijloacelor de transport, astfel încît produsele să fie desfăcute pe piață, în stare proaspătă, sau să urmeze calea conservării și industrializării.

În zonele din sudul țării, în multe locuri, porumbul s-a copt ; județele Olt, Ialomița, Teleorman, Galați, Brăila au început de cîteva zile recoltatul. Ca urmare, se impun a fi luate măsuri energice și a se acorda prioritate recoltării suprafețelor pe care trebuie să se însămînțeze culturile de grîu și orz.

Desfășurarea exemplară a acestei campanii necesită **măsuri organizatorice** deosebite pentru ca recoltarea, transportul și depozitatul producției să fie făcute în timp scurt și fără pierderi. În acest scop, trebuie să se asigure folosirea intensivă a orelor bune de lucru, utilizarea mașinilor și utilajelor la întreaga capacitate, corelarea mai bună a capacității de recoltare cu cea de transport.

Odată cu celelalte lucrări agricole, se impune **strîngerea și depozitarea unei cantități cît mai mari de furaje.** Depozitarea furajelor pentru această perioadă s-a făcut numai în proporție de 26% la suculente, 56% la fînuri, 46% la furajele grosiere, existînd însemnate rămîneri în urmă atît în cadrul unităților agricole de stat, cît și în cooperativele agricole de producție. Este momentul ca toate plantele de nutreț, întreaga cantitate de masă verde din cîmp, tot ceea ce poate constitui furaj pentru animale să fie strîns și depozitat cît mai repede și fără pierderi.

Un accent deosebit se pune pe **pregătirea terenului** în vederea semănatului. Și în acest domeniu realizările de pînă acum sînt destul de modeste ; din suprafața totală planificată s-au realizat numai 46 de procente, datorită în primul rînd, unei viteze zilnice necorespunzătoare (19% din viteza planificată) la arături.

Realizarea unor producții ridicate la cerealele păioase este determinată, în mare măsură, de folosirea la însămînțarea întregii suprafețe cultivate a unor **semințe de calitate superioară,** atît din punct de vedere biologic cît și din cel al indicilor fizici, germinativi și de sănătate. Obținerea unor astfel de semințe este condiționată de aplicarea, la nivel optim, a întregului complex de măsuri tehnologice stabilit pentru acest scop. Un rol important îl au particularitățile tehnologice ale producerii semințelor de cereale păioase care trebuie avute în vedere la organizarea loturilor semincere. Astfel, la amplasare se vor avea în vedere : alegerea terenului, asigurarea spațiilor de izolare, rotația și plantele premergătoare. La cultura grîului, o mare atenție necesită producerea și înmulțirea semințelor din soiurile intensive, care dau randamente mări la hectar.

Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., nici pentru anul acesta problema semințelor nu este complet rezolvată. Există un procent mic (30%) de semințe de elită și din înmulțirea întîi. Iată de ce, un rol important revine cercetării științifice. În domeniul plantelor de cîmp, cercetarea științifică se impune a fi canalizată cu prioritate în direcția **creării de noi soiuri și hibrizi cu o mare capacitate de producție la toate culturile** și îndeosebi la grîu, porumb, floarea soarelui, cartofi, sfeclă de zahăr, soia, plante textile și plante de nutreț. La **grîul de toamnă**, se impune crearea de soiuri de mare randament, rezistente la cădere și la boli, care să reacționeze mai bine la fertilizare și la irigații, să aibă o calitate superioară și o capacitate ridicată și constantă de adaptare a producției. Pentru a putea practica a doua cultură după grîu și orz, se preconizează obținerea unor soiuri mai precoce.

La **porumb**, principalele obiective urmărite la noii hibrizi sînt : randamentul mare, conținutul în lizină mai ridicat, crearea de forme prolifice (cu mai mulți știuleți pe o plantă), pentru a mări constanța producției. La **floarea soarelui**, hibrizii simpli și triliniari creați pe bază de androsterilitate citoplasmatică și restaurarea fertilității polenului vor fi rezistenți la mană, secetă, cădere, lupoaie.

Încadrarea semănatului în **epoca optimă** asigură dezvoltarea corespunzătoare a plantelor pentru o bună iernare a acestora. Întîrzierea semănatului determină dezvoltarea incompletă a plantelor, diminuarea înfrățitului, slăbirea rezistenței acestora la iernare, cu consecințe negative asupra producției.

Un obiectiv central al cercetării științifice în domeniul culturilor de cîmp trebuie să-l constituie îmbunătățirea calităților și însușirilor productive ale tuturor soiurilor (obiectiv prioritar în actualul cincinal) pentru creșterea producției și ridicarea conținutului în substanță utilă a materiilor prime agricole.

Cu toată valoarea ridicată a noilor soiuri și hibrizi creați, sînt necesare altele noi, capabile să valorifice în cel mai înalt grad tehnologiile complexe, să producă mult și să contribuie, astfel, la o mai bună aprovizionare cu produse agroalimentare a populației de la orașe și sate.

Gh. N. IOSIF

←

De altfel, pe plan mondial se remarcă, la șampanie, sporuri mari de producție și consum. Țări altădată numai consumatoare au devenit astăzi și mari producătoare (U.R.S.S., R.F.G., R.P. Ungară ș.a.).

În ce privește România, producția a crescut în deceniul trecut de aproximativ 11 ori (de la 900 mii sticle în 1970, la circa 10 milioane în 1980).

Diversificarea producției la I.A.S. Bucium se poate îmbunătăți continuu. Din vinurile slab alcoolice se poate obține coniac ; din tescovină și vinul care mai rămîne după extragerea răvaculului pentru prepararea șampaniei — rachiul de Muscat Ottonel. Iată deci noi posibilități de valorificare superioară a materiei prime, de creștere a rentabilității întreprinderii.

Soiul Muscat Ottonel nu asigură o producție prea mare și constantă ca, de pildă, a soiurilor Aligoté sau chiar Fetească albă. Dar, în situația în care întreprinderea se va orienta numai asupra acestor din urmă două soiuri — preponderente în cadrul plantațiilor I.A.S. Bucium — se vor produce în continuare vinuri inferioare. Problema extinderii suprafețelor cu Muscat Ottonel comportă, neîndoielnic, unele discuții. Mai întîi s-ar crea impresia că plusul de beneficii ar urma să se localizeze la complexul de vinificație, în defavoarea fermelor viticole. Dar, pentru ca fermele să poată beneficia de prețuri mai bune, considerăm că problema s-ar putea rezolva prin **încadrarea soiului Muscat Ottonel în rîndul acelora destinate preparării șampaniei** și pentru care se practică, în baza H.C.M. nr. 675 din 1968, prețuri sporite, chiar dacă nu ating limita minimă a concentrației în zahăr. În această situație, fermele avînd plantații de Muscat Ottonel ar putea livra către complexul de vinificație struguri la concentrația 170—180 grame zahăr la litru, primind preț de soiuri pure. Un alt aspect ar fi acela al nerealizării, de către fermele viticole, a planului fizic la producția de struguri. Însă, **o îmbinare optimă** între suprafețele ocupate cu soiuri Muscat Ottonel și cele plantate cu Aligoté, Fetească albă și Chasselas doré ar rezolva favorabil indicatorii fizici ai planului de producție, întrucît ultimele trei soiuri dau producții mari.

Problemele diversificării producției și obținerii unor indicatori de eficiență cît mai înalți se cer plasate în contextul mai larg al sarcinilor complexe cu care se confruntă astăzi întreprinderile agricole de stat, legate organic de cerințele promovării celor mai avansate tehnologii, ale întăririi autogestiunii economico-financiare și sporirii rentabilității.

dr. Gheorghe ANGHEL
dr. Constantin DROPU

Dezvoltarea industriei turismului pe calea cooperării economice internaționale

MENȚINEREA la un nivel ridicat a cererii pe piața mondială a turismului, chiar și în actuala conjunctură economică internațională, verifică o dată mai mult concluzia la care au ajuns sociologii — că a petrece timpul liber în natură, pentru recreere sau cunoaștere a devenit o motivație majoră a omului societății contemporane.

Poziția specifică a țării noastre, în ceea ce privește atît potențialul amenajat și cel amenajabil pentru turism, cît și apropierea de piețele furnizoare ale unor importante fluxuri de turiști în traficul internațional asigură industriei românești a turismului premise solide de dezvoltare.

Atragerea în circuitul economic a resurselor turistice — care astăzi sînt tot atît de bine cotate pe piața internațională ca și fierul, cărbunele sau petrolul — presupune, desigur, fonduri de investiții (inclusiv fonduri valutare) pentru dotarea unităților de cazare, servicii, agrement etc.), acțiune în care ar putea fi atrase și capitaluri de pe piața internațională. Dintre argumentele ce se aduc în sprijinul opiniei tot mai larg acceptate că turismul este o industrie de vîrf a economiei moderne, le amintim pe cele formulate de Marie-Françoise Lanfant, de la Centrul național de cercetare științifică din Paris și anume ;

— modul de organizare (include utilizarea de mijloace moderne de transport, lanțuri hoteliere, restaurante, echipament cultural și de agrement) ;

— tehnica de comercializare și gestiune apelează la informatică, marketing, utilizînd cele mai recente realizări cum sînt : interogarea prin display a băncilor de date în reținerea biletelor de călătorie sau locurilor la hotel, sisteme informatice de gestiune a stocurilor, programe de marketing și campanii publicitare fundamentate pe o analiză sociologică multilaterală a subiecților anvizajați, cu metode moderne de segmentare și tipologie) ;

— concentrarea în mari firme multinaționale („Holiday Inn" — „Sheraton", „Hilton International", „Intercontinental Hotels", „Novotel") a managementului, beneficiind de instrumente moderne, eficace de conducere ;

— forța de antrenare și valorificare a resurselor interne (vînzarea de produse alimentare și alte bunuri de consum la prețuri cu amănuntul ; utilizarea parcului de mijloace de transport ; punerea în valoare a cadrului natural și patrimoniului cultural ; lansarea internațională a producției de artizanat ; formarea de cadre de înaltă calificare) ;

— expansiunea pe care o cunoaște turismul spre cele 4 puncte cardinale ale globului, cu tendință inversibilă de creștere.

Cum una din componentele fundamentale ale strategiei partidului și statului nostru de dezvoltare a schimburilor economice externe o reprezintă extinderea sub diverse forme și în cele mai diferite domenii a cooperării economice internaționale a întreprinderilor românești cu întreprinderi din străinătate, realizarea unor acțiuni comune (joint ventures) în domeniul turismului apare nu numai posibilă, oportună, dar și necesară. Astfel, deși în prezent încasările din turismul nostru internațional reprezintă cel mai important post de activ în cadrul balanței comerțului invizibil, contribuția sa la echilibrul balanței de plăți externe fiind importantă (în 1980 a acoperit 40% din deficitul balanței comerciale), totuși — comparativ cu alte țări europene — raportul încasărilor din turism față de încasările din export este încă modest. Astfel, dacă pentru Grecia acest raport era în 1979 de 42,1%, pentru Portugalia de 26,1%, pentru Spania de 40%, pentru Iugoslavia de 16%, pentru Ungaria de 4,5%, în România el înregistra 3,2—3,4% la nivelul anului 1980.

Se poate aprecia că potențialul turistic al țării noastre — chiar după o evaluare sumară (și vom reveni ulterior cu cîteva date ce au rezultat din zonarea turistică a României) — este insuficient pus în valoare pe calea turismului internațional. Evident, opțiunile strategice în dezvoltarea economiei pe ramuri au impus o ordine de priorități bine definită și, în continuare, sînt mari cerințe de investiții în industrie și agricultură. Dar tocmai datorită acestor cerințe specifice ale dezvoltării economiei noastre nu pot fi lăsate în afara circuitului economic marile resurse naturale de care mai dispune industria turismului în țara noastră. Experiența de acum' bogată a realizării de acțiuni de cooperare economică internațională în numeroase domenii : industrie, agricultură, construcții, transporturi internaționale, bancar, asigurări, învățămînt au demonstrat avantajele reciproce pe care le obțin participanții la astfel de actiuni. În turismul nostru international, cooperarea cu firmele „Club Mediteranée" și „Intercontinental" s-a dovedit, de asemenea, fructuoasă.

Recunoscînd aportul pe care turismul internațional îl are în accelerarea creșterii zonelor în curs de dezvoltare, grupul Băncii Mondiale a finanțat o serie de proiecte de anvergură pentru dezvoltarea turistică, de pildă : dezvoltarea unor circuite turistice în Kenya și Uganda, inclusiv hoteluri și parcuri de autovehicole ; proiectul complex de dezvoltare a unei noi zone turistice tunisiene, incluzînd planificarea și realizarea structurilor turistice (hoteluri, terenuri de sport, cluburi nautice s.a.) ; proiectul „Adriatica-Sud", sprijinit de P.N.U.D., și cel rutier „Adriatica", sprijinit de Banca Mondială ; Proiectul Bali-Indonezia, realizat cu sprijinul P.N.U.D. ; proiectele de instruire și perfecționare a cadrelor, realizate cu sprijnul Biroului internațional al muncii în Cipru, Iran, Liban, Singapore, Tunisia ; proiectele privind studierea patrimoniului turistic și cultural, restaurarea monumentelor și locurilor istorice, sprijinite de UNESCO. Banca Mondială își propune să încurajeze societățile mixte în domeniul turismului care asigură participarea majoritară la capital a țărilor în curs de dezvoltare, la care sînt atrași și investitori din străinătate. Pe lîngă asistența financiară, se acordă și asistență tehnică în sistematizarea zonelor, regiunilor, inclusiv protecția mediului înconjurător. Cooperarea cu firmele din țările mari trimițătoare de turiști este recomandabilă sub aspectul programelor de marketing internațional pe care le pot realiza organizatorii români, împreună cu partenerii străini. Înțelegerea motivației unui sejur în străinătate, facilitățile pe care le solicită turiștii, perioadele preferate pe segmente ale pieței, ideea proprie de „confort" în concediu sînt probleme sociologice complexe, care justifică cooperarea cu agențiile specializate de turism, dispunînd de filiale bine introduse în interiorul țării partenere (furnizoare de turiști), cu experiență și prestigiu. De asemenea, activitatea de promovare a produsului turistic românesc pe piețele externe poate fi mult îmbunătățită calitativ cu concursul unui eventual partener extern, bine introdus pe piață, cu agenții în principalele centre urbane, publicații sau rubrici permanente în revistele de specialitate ca și cele adresate familiei, în revistele magazin, de divertisment etc.

Pentru a evidenția avantajele ambilor parteneri în cadrul unei acțiuni de cooperare în turism este suficient să menționăm obiectivele urmărite prin acest gen de cooperare.

1 **Creșterea cererii turistice externe și asigurarea unor fluxuri permanente de turiști.** Citățm în acest sens, ca un proiect reușit, cooperarea între firma austriacă Oesterreichische Spolbanken Consulting AG și grupul maghiar Danubius privind

deschiderea unui cazino (în valută) la hotelul de lux Danubius-Hilton. Tranzacția prevede și unele aranjamente S.U.A. — Austria — Ungaria pentru atragerea fluxurilor turistice nord-americane spre cele două țări europene.

2 **Dezvoltarea bazei tehnico-materiale a turismului inclusiv cu echipamente din import.** Capitalurile de pe piața internațională, în căutarea unor posibilități de plasament cu valorificare rapidă și sigură, se orientează spre ramura turismului. Astfel, Austria a acordat turismului bulgar un credit de 2 miliarde de silingi austrieci, pentru construcția de hoteluri în Sofia, pe litoralul Mării Negre și în stațiunile montane, dotarea acestora cu telecabine, teleschi, instalații de aer condiționat. Totodată, în cooperare cu firme franceze, în Bulgaria se va amenaja în stațiunea Borovet (1 300 m altitudine) un hotel cu 600 de locuri, dotat cu mijloace de agrement, pentru sporturi de iarnă, vînătoare, pescuit, echitație. Un consorțiu de firme franceze au semnat la Beijing, cu China Travel Service, un acord de colaborare privind proiectarea, finanțarea, construirea și exploatarea unor hoteluri de clasă internațională. Acorduri similare se desfășoară cu grupurile : Intercontinental, Sheraton, Holiday Inn, Amhurst, Hyalt. Prin cooperare între R. P. Chineză și Australia s-au realizat un lanț de moteluri în regiuni turistice din nordul și sudul R. P. Chineze, în valoare de peste 20 miliarde de dolari. De asemenea, Japan Air Line, prin filiala sa JAL Development Co, va construi o serie de hoteluri de cat. I în principalele orașe și centre regionale din R. P. Chineză. În primii 10 ani, conducerea unităților, ca și pregătirea personalului vor fi asigurate de JAL. În Uniunea Sovietică au fost antrenate în construirea de bază materială turistică firme din Franța, Iugoslavia, Suedia, Finlanda. Astfel, trei firme finlandeze : Polar, Lemminkainen și Haka, împreună cu o firmă nord-americană — Tower Int. (finanțatoare) realizează proiectul construirii unui hotel cu 1 000 de locuri la Leningrad, beneficiar fiind organizația sovietică de turism „Inturist". În Polonia s-au realizat prin cooperare internațională construcții de hoteluri cu firme suedeze (3), iugoslave (1), franceze (4), britanice (2 hoteluri pe litoral), finlandeze (2 hoteluri de categorie superioară și două moteluri).

Desigur că în aceste cazuri nu se pune în primul rînd problema de a dezvolta capacitățile de cazare proprii, ci de a asigura pentru turiști ambianța cu care sînt familiarizați din țările de proveniență.

Cooperarea se poate realiza și prin intermediul organismelor din sistemul O.N.U. Astfel, Iugoslavia va construi și reconstrui autostrăzi în 4 regiuni, în cadrul unui proiect finanțat de Banca Mondială, în valoare de 785 milioane de dolari, din care BIRD asigură un credit de 125 milioane de dolari.

3 **Cooperarea în realizarea unor obiective turistice cu acordarea de asistență în dezvoltarea unor zone turistice în străinătate,** eventual prin acțiuni de cooperare triunghiulară. Dintre asemenea acțiuni realizate de țara noastră amintim că Antrepriza românească de construcții în străinătate ARCOM a construit în R. F. Germania, la Travemünde, un complex hotelier de mare capacitate, precum și o întreagă nouă stațiune pe litoralul Mării Nordului. De asemenea, s-a încheiat un acord privind acordarea de asistență tehnică de către România pentru dezvoltarea în Pakistan a stațiunii turistice Gwadani.

4 **Exploatarea unor unități de servicii în străinătate** (restaurante, expoziții cu vînzare). În prezent, restaurante românești activează în unele capitale europene, ca și în America de Nord.

5 **Desfășurarea în comun a unor programe turistice.** Dintre vastele programe de animație turistică lansate pe continent amintim : „Anul gotic", „Anul roman". În ceea ce privește zona dunăreană, reuniunile instituțiilor de cercetări pentru turism din țările danubiene au identificat numeroase posibilități de realizare a unor programe turistice comune sau conexe, cum ar fi : Etnografia și folclorul țărilor dunărene, De la Marea Nordului la Marea Neagră, „Dunărea Albastră", vestigii medievale pe malurile Dunării etc. Un astfel de program comun realizează, cu sprijinul BIRD, Kenya și Uganda axat pe vizitarea rezervațiilor naturale din aceste țări. Acțiuni comune de promovare a turismului organizează și Asociația de promovare a turismului în țările dunărene, din care face parte și România. Spre exemplu, în anul 1981 aceasta a întocmit un amplu catalog al ofertei turistice din zonă ce a fost lansat pe piața țărilor nord-europene, America de Nord și Japonia. Intensificarea cooperării constituie un obiectiv abordat cu prioritate la Conferința organismelor oficiale de turism din țările balcanice, convenindu-se în acest sens la reuniunea din 1980 de la Belgrad și un acord de cooperare.

6 **Cooperarea internațională în domeniul serviciilor.** Pentru a înlesni legăturile turistice între Anglia și Polonia s-a luat inițiativa construirii în Polonia a două ferry-boat-uri „Pomerania" și „Silezia" care să lege coasta poloneză de Anglia. „Pomerania" poate transporta 1 000 de pasageri și 270 de autoturisme, avînd totodată punți de promenadă, restaurant cu 200 de locuri, bar, braserie cu 200 locuri, bar de noapte cu 100 de locuri, două săli de conferințe, cinematograf, aer condiționat.

Agenția de închirieri de automobile „Hertz", cea mai mare din lume cu acest profil, avînd filiale în 110 țări, este reprezentată în Polonia de Agenția de turism „Orbis" cu stații de închiriere în Varșovia (aeroport), Katowice, Lodz și alte orașe mari, iar în Ungaria de Agenția „Fotaxi" cu stații la Budapesta (aeroport), Balatonfüred, Debrețin și Sopron, Convenții similare există cu R. D. Germană și R. S. Cehoslovacă.

Pentru a diversifica oferta de mărfuri în valută oferite de rețeaua „Korecom" turiștilor străini, în Bulgaria a fost realizată o înțelegere cu firmele comerciale „Super Rifle" și „Delta" din Cipru pentru a-și deschide magazine de desfacere cu amănuntul pe piața bulgară. Realizarea unor complexe balneare în stațiuni ca : Pomorie, Nisipurile de Aur, Albena, în Munții Sredna Gora, de organizatorii de turism bulgari, prin cooperare internațională a condus la creșterea puternică a cererii externe. Astfel, prin construirea în cooperare cu firme suedeze în stațiunea Drujba a unui complex balnear pentru tratamentul afecțiunilor reumatice și cardiovasculare s-a înregistrat un aflux al turiștilor străini din 37 de țări, majoritatea din R. F. Germania.

Încheierea de contracte de reprezentanță de organizatorii noștri de turism cu cluburile de turism străine pentru România, ca și de Automobil Clubul Român cu automobil cluburile străine constituie, de asemenea, surse de venituri în valută din servicii prestate. Specificul acestor contracte pentru prestări de servicii este faptul că în întreaga rețea internațională a clubului respectiv trebuie asigurată calitatea uniformă a prestației.

În concluzie putem spune că avantajele pe care le poate obține o țară în curs de dezvoltare pe calea cooperării economice internaționale în turism sînt următoarele :

- Dezvoltarea unei ramuri de vîrf a economiei moderne, capabilă să valorifice superior resursele interne, beneficiind de o cerere externă relativ constantă ;

- Accelerarea ritmului creșterii economice prin investiții cu termene scurte de recuperare, inclusiv încasări valutare pe termen scurt și deci aport pozitiv în balanța de plăți externe (în condițiile în care plata sejurului se face în valută convertibilă) ;

- Alinierea ofertei la nivelul celei practicată pe plan european și mondial, diversificarea ofertei de servicii și agrement, cu influență corespunzătoare asupra tarifelor obtenabile ;

- Pregătirea de cadre cu înaltă calificare ;

- Lărgirea autogestiunii localităților turistice, inclusiv în ceea ce privește prezervarea patrimoniului natural și cultural.

Desigur că avantajele potențiale pot deveni reale numai în condițiile în care oferta de cooperare internațională își găsește partenerii adecvați.

Fără a insista asupra atractivității patrimoniului turistic românesc amintim o lucrare meritorie elaborată de Institutul de cercetări pentru economia comerțului interior și turismului intitulată : „Zonarea turistică a României" care a permis identificarea a peste 30 zone de interes turistic prioritar, caracterizate de bogate și variate valențe turistice. În multe județe ale țării industria turismului poate deveni o ramură de bază a economiei locale, care să pună în valoare resursele locale cu consumuri minime de energie și alte materii prime industriale, fără poluare s.a.m.d.

Sub aspect cultural, cunoașterea la fața locului a istoriei milenare a poporului nostru a provocat revelații chiar și unor savanți bine informați, care apreciau că „pietrele dacilor vorbesc".

dr. Ioan GEORGESCU

PUNCTE DE VEDERE

Considerații privind metodele de calcul și analiză a investiției specifice

IN PRACTICA economică actuală investiția specifică este calculată la nivel microeconomic și indică necesarul de investiții pentru crearea unei capacități unitare de producție. În lucrarea „Investiția specifică și creșterea eficienței economice", elaborată în anul 1981 în cadrul Institutului de economie socialistă, calculul investiției specifice s-a extins și la nivel macroeconomic și respectiv la nivelul ramurilor economice. În acest context investiția specifică reprezintă necesarul de investiții pentru sporirea venitului național, respectiv a produsului net, cu o unitate monetară.

Pînă în prezent investiția specifică la nivel macroeconomic sau la nivel de ramură s-a calculat prin așa-zisa **metodă a anilor extremi.** Esența metodei constă în raportarea sumei investițiilor dintr-o anumită perioadă la sporul de venit național determinat ca diferență între anul final al perioadei analizate și anul anterior perioadei respective. Fără să diminuăm cu nimic valoarea acestui indicator mai ales cînd este calculat pe o perioadă mai lungă, apreciem că mărimea lui poate fi totuși influențată de fenomene conjuncturale, specifice anilor extremi. Ținînd seama de această împrejurare, apare necesitatea elaborării și a altor metode de calcul a investiției specifice. Potrivit acestei cerințe propunem o metodă pe care o denumim **metoda cumulării sporurilor.** Practic, prin această metodă, mărimea investiției specifice se determină prin raportarea sumei investite din fiecare perioadă analizată la sporul **de venit național calculat ca diferență dintre suma volumului venitului național din perioada respectivă față de cea din perioada anterioară.**

Prin utilizarea acestei metode considerăm că se înlătură în mare măsură unele influențe care se regăsesc în sporul de venit național, influențe determinate de particularitățile anilor extremi ai seriei de date analizate. Totodată, prin metoda cumulării sporurilor se diminuează posibilitatea apariției investiției specifice negative. Cele două metode au fost testate pentru România, Bulgaria, Ungaria, R.D. Germană, Polonia, U.R.S.S. și Cehoslovacia. Calculele s-au făcut pe perioade cincinale, începînd cu anul 1961. În cele ce urmează urmărim să redăm rezultatele calculelor comparative ale investiției specifice pe ansamblul economiei naționale și pe principalele ramuri economice.

Economia națională. Situația comparativă între cele două variante la nivel macroeconomic este prezentată în tabelul nr. 1. Din comparația celor două variante de calcul a investiției specifice la nivel macroeconomic rezultă următoarele :

a) Investiția specifică calculată prin metoda cumulării sporurilor este, de regulă, mai mică decît în cazul metodei diferenței anilor extremi. Aceasta se explică — după părerea noastră — prin eforturile de a se realiza integral planurile de investiții la fiecare sfîrșit de cincinal, fără ca efectele respective să se regăsească în majorarea venitului național al ultimului an din cincinal.

Gradul de diminuare a investiției specifice în cea de a doua metodă față de prima este, de regulă, de cca. 10—20%. Mai menționăm și faptul că în perioada 1966—1970, în unele țări, investițiile specifice calculate după metoda cumulării sporurilor au fost superioare față de cele calculate după metoda cumulării sporurilor au fost superioare față de cele calculate după prima metodă. Aceasta exprimă o intensificare a nivelului de creștere a productivității muncii la sfîrșitul cincinalului respectiv.

b) Potrivit ambelor metode de calcul se constată o tendință de creștere a dimensiunii investiției specifice pe ansamblul perioadei studiate, mai accentuată după metoda cumulării sporurilor. Creșterea maximă s-a înregistrat în Bulgaria (varianta I-a : 74% ; varianta II-a : 84%). În România, creșterea investiției specifice după metoda diferenței anilor extremi a fost de 25,1% și după metoda cumulării sporurilor de 27,8%.

Tabelul nr. 1

Nivelurile investiției specifice pe ansamblul economiei naționale în perioade cincinale

(în două variante de calcul)

	1961—1965	1966—1970	1971—1975	1976—1979
ROMÂNIA				
Varianta I	**3,27**	**3,84**	**3,34**	**4,09**
Varianta II	**2,95**	**3,75**	**3,32**	**3,77**
Varianta II/I	**0,90**	**0,97**	**0,99**	**0,92**
BULGARIA				
Varianta I	**3,00**	**3,08**	**4,35**	**5,22**
Varianta II	**2,54**	**3,14**	**4,11**	**4,67**
Varianta II/I	**0,84**	**1,01**	**0,94**	**0,89**
UNGARIA				
Varianta I	**5,75**	**2,54**	**3,41**	**6,03**
Varianta II	**2,84**	**3,24**	**3,06**	**4,69**
Varianta II/I	**0,49**	**1,27**	**0,89**	**0,77**
R.D. GERMANĂ				
Varianta I	**5,55**	**4,60**	**4,60**	**6,15**
Varianta II	**3,95**	**4,24**	**4,62**	**5,41**
Varianta II/I	**0,71**	**0,92**	**1,00**	**0,87**
POLONIA				
Varianta I	**3,37**	**2,49**	**3,15**	**2,88**
Varianta II	**3,49**	**3,18**	**2,99**	**2,71**
Varianta II/I	**1,03**	**1,27**	**0,94**	**0,94**
U.R.S.S.				
Varianta I	**4,36**	**2,51**	**5,04**	**4,86**
Varianta II	**2,75**	**2,49**	**3,43**	**4,81**
Varianta II/I	**0,63**	**0,99**	**0,68**	**0,98**
CEHOSLOVACIA				
Varianta I	**21,88**	**2,12**	**4,35**	**8,53**
Varianta II	**6,91**	**2,68**	**3,38**	**7,18**
Varianta II/I	**0,31**	**1,26**	**0,77**	**0,80**

Nota : Varianta I a fost calculată după metoda determinării sporului de venit național prin diferența de venit național din anii extremi. Varianta II a fost calculă după metoda cumulării sporurilor de venit național

Industrie. O situație sintetică a nivelurilor relative ale investițiilor specifice în care se raportează nivelul calculat după metoda diferenței anilor extremi — la nivelul calculat după metoda cumulării sporurilor — este prezentată în tabelul nr. 2.

a) Dată fiind ponderea ridicată a industriei în structura economiilor naționale, respective, nu este surprinzător că ten-

dințele investițiilor specifice de la nivel macroeconomic se regăsesc și în această ramură.

Tabelul nr. 2

	1961–1965	1966—1970	1971—1975	1976—1979
România	0,88	1,06	0,85	0,89
Bulgaria	0,70	1,06	0,92	1,08
Ungaria	0,45	1,70	1,47	0,68
R.D. Germană	0,77	1,03	1,00	1,21
Polonia	1,04	0,85	0,99	0,91
U.R.S.S.	0,85	0,98	0,78	0,94
Cehoslovacia	0,54	1,41	0,90	0,69

Dimensiunea relativ mai mică a investiției specifice calculată după metoda cumulării sporurilor față de cea calculată după metoda diferenței anilor extremi este mai accentuată în cazul industriei decît la nivel macroeconomic. Această situație se verifică în 19 din cele 28 de cazuri pe care le conține tabelul. Explicația rezidă, în principal, în marele volum de investiții din industrie realizat în ultimul an al fiecărui cincinal și care nu a început să dea producție în cadrul cincinalului respectiv. Evident că marele volum de investiții trebuie pus în legătură nemijlocită cu efortul de industrializare; aceasta nu justifică însă neritmicitatea realizării planurilor de investiții.

b) În ceea ce privește dinamica investiției specifice, se observă aceeași tendință generală de creștere în ambele variante, mai accentuată după metoda cumulării sporurilor. Creșteri mai accentuate s-au înregistrat în Ungaria (varianta I-a : 46,4% și varianta II-a 118,5%) și Uniunea Sovietică (varianta I-a : 62,3% și varianta II-a : 77,7%). În România, au fost înregistrate creșteri mai mici ale investiției specifice decît în celelalte țări socialiste (varianta I-a : 17,3% ; varianta II-a : 18,5%). Această dinamică a contribuit ca nivelul investiției specifice din țara noastră să fie în ultimul cincinal mai scăzut decît în majoritatea țărilor socialiste analizate.

Construcții. Situația sintetică a nivelurilor relative ale investițiilor specifice calculată după cele două metode menționate este redată în tabelul nr. 3.

a) În ramura construcții, raporturile dintre mărimile investițiilor specifice calculate după cele două metode nu mai evoluează atît de categoric în sensul constatat anterior în cazul industriei. Astfel, numai în 14 cazuri din 28 se înregistrează o scădere a dimensiunii investiției specifice calculată după metoda cumulării sporurilor față de cea calculată după metoda diferenței anilor extremi. Aceasta se datorează, după părerea noastră, specificului procesului investițional în ramura construcțiilor, unde anvergura investițiilor nu se compară cu cea din industrie, iar transformarea investițiilor în fonduri fixe productive se realizează într-o perioadă mai scurtă

Tabelul nr. 3

	1961—1965	1966—1970	1971—1975	1976—1979
România	0,46	1,45	0,36	1,06
Bulgaria	1,07	1,95	0,68	0,88
Ungaria	0,10	1,54	1,64	0,57
R.D. Germană	1,06	0,89	1,36	0,80
Polonia	1,12	1,70	0,80	0,60
U.R.S.S.	0,85	1,02	0,74	0,75
Cehoslovacia	—	1,01	0,80	...

b) Evoluția investiției specifice în ramura construcții a fost de regulă, nefavorabilă, înregistrîndu-se creșteri mai mari decît în cazul industriei. Această dinamică a investiției specifice a fost puternic influențată de nivelul scăzut al mecanizării activității în această ramură în primele perioade ale construcției socialiste. Să notăm, totodată, că tendințele în dinamică nu sînt convergente întotdeauna, după cele două metode de calcul folosite.

Agricultură. Rapoartele dintre mărimile investițiilor specifice din agricultură calculate după cele două metode sînt prezentate în tabelul nr. 4.

Tabelul nr. 4

	1961—1965	1966—1970	1971—1975	1976—1979
România	1,06	0,33	1,33	0,58
Bulgaria	1,27	0,19	1,62	1,20
Ungaria	9,35	0,89	0,89	0,45
R. D. Germană	—	0,24	1,82	0,85
Polonia	0,55	1,37	1,55	0,85
U.R.S.S.	1,27	0,71	0,52	0,84
Cehoslovacia	—	0,10	0,13	0,22

În această ramură, influența factorilor naturali a determinat existența unor diferențe mai mari între cele două metode de calcul, deși s-a încercat și în prima metodă o atenuare a influenței termenilor extremi prin calcularea unor medii pe trei ani. Faptul că în 16 cazuri din 28, investiția specifică calculată după metoda cumulării sporurilor a fost mai mică decît după metoda diferenței anilor extremi (în unele cazuri a fost substanțial mai mică, anume cu 80—90%) reflectă tocmai marile variații ale recoltelor de la un an la altul. Totodată, aceasta subliniază necesitatea obținerii unor producții agricole ridicate și stabile.

Transporturi și telecomunicații. În tabelul nr. 5 este prezentată situația proporțiilor dintre investițiile specifice calculate după cele două metode

Tabelul nr. 5

	1961—1965	1966—1970	1971—1975	1976—1979
România	1,06	1,32	0,78	1,02
Bulgaria	0,88	1,37	0,66	0,85
Ungaria	0,55	1,09	0,87	0,45
R. D. Germană	1,19	1,03	0,85	0,89
Polonia	0,91	1,25	0,92	0,82
U.R.S.S.	0,81	0,77	0,93	0,53
Cehoslovacia	—	1,30	—	1,56

Raporturile dintre investițiile specifice calculate în ramura transporturi și telecomunicații după cele două metode menționate indică o situație apropiată de cea din industrie : în majoritatea cazurilor, investiția specifică calculată prin metoda cumulării sporurilor este mai mică decît cea calculată prin metoda diferenței anilor extremi. Tendința contrarie s-a manifestat în perioada 1966—1970 în toate țările socialiste analizate, exceptînd Uniunea Sovietică. Trebuie subliniat că, în cazul României, în trei din cele patru perioade analizate, raportul respectiv a fost supraunitar, ceea ce reflectă o situație favorabilă privind modul de desfășurare a procesului investițional în această ramură.

Analiza noastră relevă în mod indiscutabil semnificația economică a indicatorului investiția specifică la nivel macro-economic și pe ramurile economiei naționale, ceea ce îndreptățește reconsiderarea poziției sale în sistemul de indicatori de determinare a eficienței economice a investițiilor.

dr. Constantin GRIGORESCU

CITITORII AU CUVÎNTUL

Legislație

SÎNT cazuri cînd unii membri ai organelor de control din afara întreprinderii determină înregistrarea de pagube prin decizii eronate. Ei încheie acte de control și emit dispoziții obligatorii privind imputarea unor sume anumitor persoane. În cazul în care, în urma contestației, organul de jurisdicție hotărăște definitiv că persoana care a contestat decizia nu e autorul prejudiciului, ar urma ca unitatea să recupereze paguba de la organul de control. Într-o asemenea situație, conducătorul unității păgubite **nu** poate emite o dezicie de imputare în sarcina organului de control, deoarece unitatea nu se află în raporturi de muncă cu persoana respectivă. Singura soluție, în actualul sistem legislativ, constă în dreptul și posibilitatea unității păgubite de a formula o acțiune împotriva unității superioare organului de control. Experiența de pînă acum ne arată însă că o asemenea cale nu a fost utilizată de nici una din unitățile păgubite, pentru rațiuni lesne de înțeles.

Pentru acest motiv propun actualizarea Legii nr. 5/1970 în sensul ca unitatea să-și revendice drepturile și de la persoane care sînt încadrate în alte instituții dar care-i produc prejudicii.

Nucu DAN
economist — Craiova

Tarife

CA lucrător în Banca Națională, sînt în măsură să apreciez dificultățile pe care monedele divizionare de 5, 10 și 15 bani le provoacă în operațiunile de încasări și plăți prin casieria unităților noastre, dar mai ales în procesul de vînzare-cumpărare a mărfurilor. De la an la an, cerințele unităților comerciale (de monedă divizionară), mai ales în ultima parte a anului, sînt din ce în ce mai mari, iar emiterea acestora este mai redusă. Pentru rezolvarea lipsei monedei, în special la unitățile comerciale, îmi permit să propun ca la stabilirea prețurilor cu amănuntul și a tarifelor de prestări servicii să se aibă în vedere ca acestea să fie rotunjite la 25 bani. Prin adoptarea unei asemenea măsuri s-ar simplifica mult activitatea de evidență și gestionare, atît la unitățile bancare, cît și la unitățile comerciale și de prestări servicii.

Ilie MIHOREANU
director adjunct la Sucursala județeană Botoșani a Băncii Naționale

ECOURI

Creație tehnică

REFERINDU-NE la articolul „Exigențe ale creșterii contribuției creației tehnice originale în procesul de dezvoltare", publicat în „Revista economică" nr. 7, sub semnătura lui Cristian Popescu, vom menționa că în industria chimică numărul propunerilor de invenții și a brevetelor obținute a crescut an de an, sporind continuu eficiența economică a invențiilor aplicate în producție. Acțiunile întreprinse de Ministerul Industriei Chimice pentru a se asigura condiții de experimentare și aplicare a invențiilor în producție au făcut să crească aportul acestora la realizarea sarcinilor de plan—producție. Spre exemplu, în anul 1981, s-au realizat produse noi și modernizate în valoare de 9,3 miliarde lei, majoritatea dintre ele avînd la bază brevete de invenții românești.

Din analiza critică a modului în care au fost valorificate soluțiile tehnice brevetate, conducerea ministerului a concluzionat că rezultatele obținute nu sînt încă la nivelul posibilităților, atît ca număr de propuneri înregistrate, cît și ca procent de selecționare și aplicare. În vederea îmbunătățirii situației, s-a emis un ordin al ministrului prin care se stabilesc sarcini și răspunderi pentru conducerile unităților din cercetare, proiectare și producție cu privire la protejarea soluțiilor originale, asigurarea condițiilor de completare a documentațiilor, cercetarea, experimentarea și aplicarea în producție a brevetelor din portofoliul existent, în special pe instalații existente cu completări. Prin acest ordin se instituie colective în fiecare întreprindere, care au sarcina să urmărească și să soluționeze problemele legate de experimenarea și aplicarea invențiilor în producție.

Pentru stimularea creativității, ordinul menționat stabilește, de asemenea, sarcini la toate nivelele de organizare ale ministerului. Toate aceste măsuri vor fi urmărite operativ pentru a se face o cotitură în activitatea de aplicare a invențiilor și inovațiilor. Sîntem convinși că specialiștii din industria chimică vor depune eforturi sporite pentru finalizarea într-un timp mai scurt a invențiilor. Conștienți de neajunsurile din propria activitate, vom depune toate eforturile pentru devansarea aplicării invențiilor, în special pe instalații existente, care nu necesită lucrări de investiții, vom întări colaborarea cu unitățile de cercetare-proiectare-producție.

Gh. IONIȚĂ
director în Ministerul Industriei Chimice

★

PENTRU categoria de noutăți tehnice provenite de la unitățile de cercetare, proiectare sau productive — și care în prezent constituie principala sursă de proveniență a invențiilor — sînt create condiții de realizare, experimentare și valorificare, ele fiind înscrise în planurile de cercetare și aplicare. Autorii acestor noutăți rate și respectiv termene de experimentare și aplicare. Auotrii acestor noutăți caracterizate ca invenții sînt cointeresați prin posibilitatea de premiere, în funcție de economiile rezultate, pînă la concurența a trei retribuții. Avînd în vedere faptul că, așa cum se arată în revista dv., noutățile tehnice înregistrează începînd din anul 1974 o scădere cantitativă, se impune ca la nivel național problematica invențiilor să fie reconsiderată, elaborîndu-se o nouă strategie astfel ca un număr mai mare de oameni ai muncii să fie atrași în acest circuit.

În acest sens considerăm că legislația care guvernează activitatea de invenții-inovații ar trebui adaptată condițiilor actuale. O nouă legislație ar trebui să cuprindă măsuri care să cointereseze și să atragă în mai mare măsură mase largi de oameni ai muncii în introducerea progresului tehnic, de la emanarea ideii pînă la finalizarea, aplicarea și generalizarea cu maximum de urgență. De asemenea, aceasta ar trebui astfel concepută încît să evite avizări și aprobări excesive, iar unitățile să aibă la dispoziție fonduri de realizare, experimentare și recompensare create ca urmare a economiilor din aplicarea noutăților tehnice.

I. DUMITRESCU
director adjunct în Ministerul Industriei Ușoare

★

ARTICOLUL din „R.E.". semnalează principalele greutăți care se întîlnesc în desfășurarea activității de invenții și inovații din unitățile de cercetare, proiectare și de producție. La nivelul direcției tehnice din ministerul nostru au fost analizate aspectele vizate în material, stabilindu-se unele măsuri care să contribuie la îmbunătățirea acestei activități: la nivelul Institutului central pentru mașini-unelte, electrotehnică și electronică a fost constituit un colectiv de proprietate industrială care are în preocupări, în mod excepțional, desfășurarea unei activități deosebite în avizarea și rezolvarea în timp util a invențiilor și inovațiilor; au fost stabilite instrucțiuni metodologice privind desfășurarea acestei activități în unitățile ministerului, stabilindu-se sarcinile din acest domeniu de activitate ce revin unităților socialiste, centralelor industriale, institutului central, institutelor de profil și centrelor de cercetare științifică și inginerie tehnologică.

Valeriu STANCIU
director în Ministerul Industriei de Mașini-unelte, Electrotehnică și Electronică

Credite

REFERINDU-SE la nota publicată sub titlul „Credite", în „Revista economică" nr. 31 a rezultat că la data de 31 iulie a.c. soldul contului 495 „decontări din operațiuni în curs de lămurire" la I.P.I.L.F Zagna Vădeni a fost de 4 456 mii lei și s-a trecut în întregime la credite nerambursate la scadență. Analizînd componența soldului de mai sus s-a constatat că ponderea o reprezintă bombajele în sumă de 3 415 mii lei, din care 2 500 mii lei provin din luna decembrie 1981 ; suma de 1 041 mii lei reprezintă materiale degradate evidențiate în acest cont din luna martie a.c. Rezultă deci că întreprinderea nu a clarificat aceste sume nici în 5 luni. În consecință, avînd în vedere că bombajele și materialele degradate nu pot constitui garanția creditului, iar verificarea garanției creditelor se face pentru luna expirată, cînd s-au scurs cel puțin 30 de zile de la apariția sumelor în contul 495, considerăm că Sucursala județeană Brăila a procedat corect prin trecerea imediată la credite nerambursate la scadență, mobilizînd totodată întreprinderea în soluționarea mai rapidă a sumelor respective.

Gh. MIHALACHE
director la Banca pentru agricultură și industrie alimentară

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Organizarea activității de recondiționare în unitățile metalurgice

CORESPUNZĂTOR importanței pe care strategia economică urmată consecvent de partidul și statul nostru o acordă asigurării și creșterii „bazei de metal" a țării, ca o condiție pentru dezvoltarea și progresul tehnic al tuturor ramurilor economiei naționale, capacitatea de producție a metalurgiei cunoaște un continuu proces de sporire și modernizare. Numai în ultimele trei cincinale, metalurgiei feroase și celei neferoase (inclusiv extracția minereurilor) i-au revenit circa 13 la sută din totalul fondurilor fixe puse în funcțiune în industrie.

Paralel cu dotarea cu agregate, instalații, mașini și utilaje moderne, de mare diversitate, avînd parametri constructivi și funcționali ridicați, a fost organizată și producția de piese și subansamble de schimb, necesare întreținerii, reparării și exploatării raționale a acestora ; reperele respective — în general unicate sau în serie mică — se caracterizează prin varietatea formelor geometrice, a dimensiunilor, a materialelor folosite, realizarea lor solicitînd în multe cazuri tehnologii speciale. Extinderea acestei producții în unitățile proprii ale metalurgiei a permis ca **ramura să-și asigure singură, în proporție tot mai mare — 55 la sută în 1975, circa 80 la sută în anul în curs — necesarul de piese și subansamble de schimb, reducînd drastic importul** și evitînd dificultățile în procurarea lor de la întreprinderi ale altor ministere.

Rezolvarea aspectului cantitativ al problemei este însoțită de eforturi permanente pentru reactualizarea normativelor de consum — în sensul reducerii acestora — și pentru îmbunătățirea calității pieselor prin aplicarea de noi tehnologii de fabricație.

A prelungi durata de funcționare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor metalurgice existente înseamnă a reduce volumul fondurilor fixe necesare realizării planului de producție în condiții de înaltă eficiență economică, a asigura un anumit grad de stabilitate a proceselor tehnologice, care să permită utilizarea lor pe o perioadă mai mare. Prin aceasta crește potențialul de fabricație, se reduc cheltuielile cu cercetarea, proiectarea și întreținerea, se asigură evitarea reprelucrării metalului la intervale de timp relativ scurte, scad cheltuielile materiale. Realizarea acestui deziderat impune ca **încă de la proiectare să se obțină un înalt grad de fiabilitate a tuturor componentelor,** să se reducă la minimum posibil piesele în mișcare, care se uzează rapid, făcînd ca utilajul să fie scos mai repede din funcțiune.

În general, piesele și subansamblele componente ale utilajelor metalurgice se caracterizează printr-un grad înalt de uzură, determinat de lucrul în regim de foc continuu, de temperaturile ridicate, de frecările ce au loc în timpul funcționării ; pentru a fi utilizate în mai multe cicluri, ele trebuie recondiționate. Cele cu uzuri mai puțin active — batiuri, suporți, carcase, blocuri statice, bare de cuplare la laminoare, uși de răcire ș.a. — pot fi refolosite mai multe cicluri fără recondiționare.

Recondiționarea și refolosirea pieselor și subansamblelor de schimb, cilindrilor de laminor, utilajelor de turnare și altor utilaje metalurgice constituie nu numai surse importante de economii, ci și o cale de asigurare a aprovizionării tehnico-materiale pentru realizarea în bune condiții a planurilor de producție.

Programe de acțiune. Tehnologii specifice

ACTIVITATEA de recondiționare și valorificare a resurselor materiale refolosibile din metalurgie, organizată pe baza indicațiilor conducerii de partid și de stat și a prevederilor actelor normative în domeniu, este reglementată printr-un **program-cadru** aprobat în 1980 de conducerea Ministerului Industriei Metalurgice și completat cu precizări ulterioare. El prevede organizarea unitară a acestei activități, eliminarea verigilor intermediare, a fluxurilor de transport încrucișate, a manipulărilor repetate, precum și o evidență strictă a modului de desfășurare.

Pornind de la acest cadru și ținînd seama de propriile necesități și sarcini, centralele industriale și întreprinderile, cu sprijinul organelor tehnice de specialitate din cercetare-proiectare și al colaboratorilor din alte unități economice, și-au stabilit **programe și măsuri proprii.** La nivelul fiecărei unități metalurgice s-a acționat, în principal, în următoarele direcții

- inventarierea tuturor pieselor și subansamblelor de schimb, cilindrilor și rolelor de laminor, utilajelor de turnare, utilajelor specifice care se pretează la recondiționare ;
- adaptarea și stabilirea metodelor și tehnologiilor de recondiționare corespunzătoare ;
- stabilirea suprafețelor necesare pentru activitatea de recondiționare și identificarea posibilităților de asigurare a lor prin reorganizarea unor fluxuri tehnologice și alte măsuri de valorificare mai rațională a spațiilor de producție existente ;
- determinarea necesarului de utilaje și aparatură de măsură și control, care să fie asigurate, în majoritate, prin autodotare ;
- selecționarea, pregătirea și specializarea personalului muncitor pentru activități specifice de recondiționare.

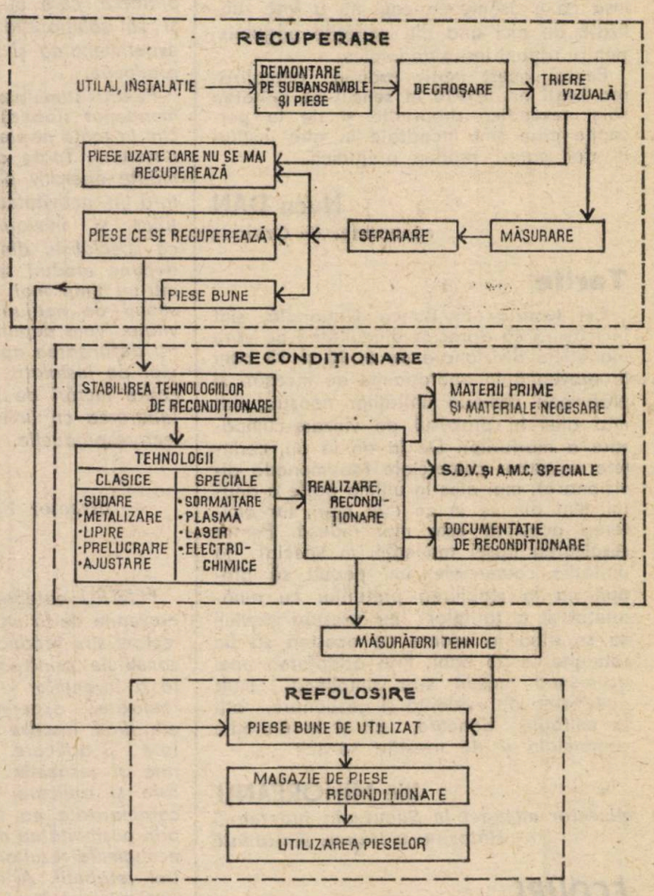

Schema bloc pentru recuperare, recondiționare și refolosire

Pe baza analizei riguroase a solicitărilor, ministerul a întocmit un **program de dotări cu mașini și utilaje specifice** de strictă necesitate, iar pentru o rezolvare tehnică unitară și pentru stabilirea eficienței economice, au fost inventariate **metode, posibilități și tehnologii de refolosire și recondiționare** a cilindrilor de laminor și a utilajului de turnare, cunoscute și practicate atît în unitățile noastre metalurgice, cît și pe plan mondial. În vederea introducerii de noi tehnologii și instalații s-a colaborat cu Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie și cu Institutul de fizică și inginerie nucleară.

Prin institute și centre de cercetare tehnologică, inginerie tehnologică și de proiectare (inclusiv din afara sistemului M.I.M. și cele de pe lîngă combinate și întreprinderi) s-a trecut la elaborarea de **nomenclatoare și normative de consum ex-**

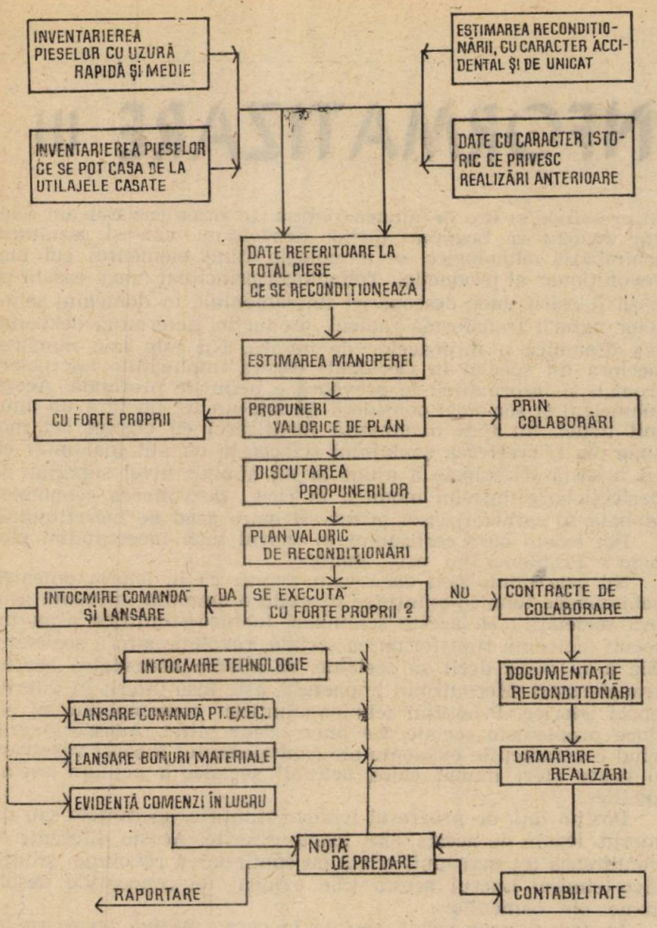

Schema logică de organizare a activităţii de recondiţionare

perimentale pentru utilajele, maşinile, instalaţiile şi bunurile de folosinţă îndelungată noi, asimilate în producţie. Au fost stabilite liste prioritare şi de perspectivă pentru elaborarea de **nomenclatoare şi normative de consum şi de recondiţionare** pe tipuri de reparaţii, pentru utilajele de bază din combinatele şi întreprinderile metalurgice ; în mare parte ele sînt în curs de finalizare.

METODOLOGIA DE LUCRU

UTILAJELE şi componentele uzate — piese şi subansamble, cilindri şi role de laminor, utilaj de turnare, oale pentru zgură, matriţe, scule tehnologice, cristalizatoare pentru turnarea continuă — sînt măsurate şi triate în :

— bune de utilizat în starea în care se află ;
— bune de utilizat prin recondiţionare ;
— neutilizabile din cauza unor uzuri excesive sau deteriorări ireparabile.

Prezentăm, pentru ilustrare, schema bloc pentru recuperare, recondiţionare şi refolosire (fig. 1) şi schema logică de organizare (fig. 2).

În vederea organizării tehnologiei de recondiţionare se completează, pentru fiecare piesă (reper), **fişa de constatare,** prin care se certifică dacă se poate sau nu recondiţiona, apoi se prescriu operaţiile de recondiţionare şi se determină valoarea lor, în funcţie de categoria lucrărilor şi numărul de ore acordat. Această fişă este întocmită, de regulă, de către tehnologul compartimentului de recondiţionare. Ea cuprinde : manopera, materialele, utilajele şi SDV-urile necesare recondiţionării.

Fişa tip de recondiţionare indică, **pentru piesa** (reperul) respectiv : A — valoarea iniţială ; B — cheltuielile cu recondiţionarea, total şi defalcate pe elemente (vezi caseta **Vp, VM, Vm, VCAS, I, VRS, VRG)** şi beneficiul ; C — eficienţa (A — B).

Personalul muncitor necesar este condus de specialişti pe tipuri de piese (subansamble) de schimb şi utilaje specifice metalurgiei numiţi prin decizii ale conducerii combinatului (întreprinderii). Acestora le revin, în principal, următoarele atribuţii :

— identificarea, strîngerea, sortarea, depozitarea, gospodărirea, predarea şi prelucrarea tuturor categoriilor de resurse materiale refolosibile, rezultate din activitatea proprie sau de la alte unităţi ;

— asigurarea capacităţilor şi tehnologiilor specifice pentru realizarea recondiţionărilor ;

— perfecţionarea continuă a tehnologiilor, în scopul obţinerii unor randamente mari cu cheltuieli minime, eliminării pierderilor de orice fel şi utilizării cu maximum de eficienţă a acestor resurse ;

— folosrea economicoasă, cît mai eficientă a materiilor prime şi materialelor necesare pentru recuperarea şi valorificarea resurselor refolosibile ;

— organizarea muncii şi raţionalizarea personalului muncitor ce se ocupă de recondiţionări etc.

REZULTATE

CA URMARE a acţiunilor menţionate, în primul semestru al acestui an — la nivelul Ministerului Industriei Metalurgice **— s-au obţinut, prin recondiţionare, cca. 22% din necesarul total de piese şi subansamble de schimb.**

Totodată, a fost realizat un volum important de recondiţionări în utilaje în valoare de 87 milioane lei.

Realizări deosebite au fost obţinute de C. S. Hunedoara în recondiţionarea cilindrilor de laminor, C. S. Galaţi şi C.O.S. Tîrgovişte în recondiţionarea utilajului de turnare.

Dezvoltarea în continuare a acţiunii impune sporirea eforturilor din partea centralelor industriale, întreprinderilor, centrelor de cercetare-proiectare de pe lîngă unităţile metalurgice, institutelor de cercetare şi proiectare din sistem, pentru **găsirea de noi soluţii, care să asigure lărgirea posibilităţilor şi domeniilor de recondiţionare, o calitate înaltă şi un cost cît mai scăzut al lucrărilor.**

Nicolae VACHNIUC
Ministerul Industriei Metalurgice

Elemente de calcul al eficienţei

● **Preţul recondiţionărilor (P:**
P = Vp + VM + Vm + + VCAS, I + VRS + VRG + + B,
unde :
Vp — valoarea pieselor ce se recondiţionează, la preţ de deşeu sau de piesă semibună ; **VM** — valoarea manoperei de recondiţionare ; **Vm** — valoarea materialelor consumate ; **VCAS, I** — valoarea CAS şi a impozitului, aplicat numai la manoperă ; **VRS** — valoarea regiei secţiei ; **VRG** — valoarea regiei generale ; **B** — beneficiu.
Vp se stabileşte în conformitate cu prevederile Decretului Consiliului de Stat nr. 249/1981.
VM = tn. Ro kt, unde : tn — norma de timp pentru recondiţionare (ore) ; Ro — retribuţia orară a personalului muncitor (lei) ; Kt — coeficient (1—1,2) în funcţie de modul de organizare a recondiţionărilor.
Vm se determină înmulţind, pentru fiecare material în parte, cantitatea (kg, litri, metri etc.) necesară cu costul (lei) pe unitatea de material şi însumînd valorile astfel obţinute.
VRS şi **VRG** se calculează înmulţind **VM** cu cota de regie (de secţie sau generală) fixată.
B se determină prin înmulţirea **VM** (în lei) cu cota de beneficiu fixată.
În cazul mai multor recondiţionări — practicate la cilindri de laminor, cristalizatoare pentru turnarea continuă a oţelului, utilaj de turnare etc. — preţul lor total rezultă din însumarea preţului fiecărei recondiţionări în parte.

● **Spaţiul de producţie necesar (S)**
$S = K. Nm.n (m^2)$,
unde : K — coeficientul de complexitate şi gabarit al maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor din secţiile de bază, dat de raportul dintre suprafaţa destinată recondiţionărilor (m^2) şi utilajele şi instalaţiile de recondiţionare de bază din atelier sau secţie (0,030—0,080) ; Nm.n — numărul maşinilor-unelte şi instalaţiilor de recondiţionare din secţiile de bază.
Spaţiul necesar este cel destinat strict activităţii de recondiţionare şi face parte din spaţiul atelierelor (secţiei) unde se organizează.

● **Necesarul de muncitori (Nm) :**
Nm = M : t
unde : M — manopera de recondiţionare (ore) ; t — timpul lucrat anual de un om al muncii direct productiv (aproximativ 2240 ore).

● **Necesarul de utilaje**
se determină în funcţie de volumul pieselor ce se recondiţionează şi de manopera corespunzătoare pe tipuri de maşini-unelte, utilaje, instalaţii de recondiţionare.

INDUSTRIALIZARE, INFORMATIZARE (I)

LUMEA se găseşte în plină efervescenţă, în plină transformare. Trăsăturile caracteristice ale acestui proces sînt variate. Una dintre acestea o constituie, fără îndoială, procesul revoluţionar în tehnologie (tehnologia microelectronică) determinat de marea mutaţie revoluţionară contemporană în domeniul ştiinţelor naturii. În cadrul marilor probleme cu caracter global problematica revoluţiei microelectronice (miezul, esenţa, centrul celei de-a doua revoluţii industriale) — organic legată de informatică, a impactului ei economic, social-politic şi cultural ocupă un loc aparte, dar primordial. Elaborarea unei filozofii politice a problemelor globale şi, în cadrul acestora, a revoluţiei microelectronice, a celei de-a doua revoluţii industriale apare ca ceva absolut necesar, deoarece numai în acest fel se va putea înţelege, în întreaga lor profunzime şi amploare, locul şi rolul acestui proces revoluţionar în cadrul marelui proces social-politic revoluţionar mondial ; se va putea înţelege în ce măsură şi în ce mod marile schimbări, salturile tehnico-ştiinţifice croiesc drumul către noi relaţii sociale (pe plan naţional şi internaţional), către o orînduire economică şi social-politică mai dreaptă şi mai justă.

Ceea ce se petrece sub ochii noştri este ascensiunea unei societăţi care va avea un nou suport tehnico-ştiinţific şi pe care nu puţini specialişti o denumesc **societate informatizată.** Această societate **informatizată** (societate bazată pe civilizaţia informatizată) va lua locul societăţii **industriale,** emanaţie a primei revoluţii industriale. Aşa cum societatea **industrială** (industrializată) a luat locul societăţii **agrare,** în acelaşi fel societatea **informatizată** va lua în epoca noastră locul societăţii industriale. Este de aşteptat ca efectul **informatizării** asupra societăţii umane în ansamblu să fie mai mare, mai profund şi mai serios decît al primei revoluţii industriale. Dacă prima revoluţie industrială a accelerat progresul într-o formă aritmetică, liniară, cea de-a doua revoluţie industrială îl va accelera într-o formă geometrică, exponenţială. Este vorba de o nouă perioadă istorică în dezvoltarea forţelor le producţie, în perfecţionarea întregului sistem al relaţiilor de producţie şi sociale ; este vorba de naşterea unei noi civilizaţii.

Ipostaza tehnologică a societăţii informatizate o reprezintă înainte de toate microprocesorul. Numărul microprocesoarelor a crescut vertiginos în ultimii ani ; de la 2 500 000 în 1978 la 100 milioane în 1980. Este de menţionat (ca un factor economic deosebit de important) scăderea vertiginoasă şi într-un timp relativ foarte scurt a preţului tuturor dispozitivelor microelectronice. Microprocesorul este destinat să fie aplicat în toate sferele vieţii, fără excepţie. Se pare că nu se poate vorbi în această privinţă de limite fizice.. În aceasta şi constă esenţa noii revoluţii tehnologice. Pe această bază se dezvoltă şi roboţii industriali, uzinele complet automatizate în care funcţiile omului se reduc numai la control. Numărul roboţilor industriali (fie cu sensori optici sau tactili, fie posedînd ambele însuşiri) a crescut vertiginos, ajungînd la 60 000, dintre care numai în Japonia funcţionează 47 000.

Microelectronica, informatica, tehnica roboţilor, prelucrarea electronică a datelor sînt nu numai surse noi de creştere a productivităţii muncii umane, dar ele produc şi schimbări profunde ale structurii calitative a muncii bazate pe modificarea relaţiilor dintre om şi mijloacele sale de producţie. Aceasta rezultă mai ales din două momente : mai **întîi** noi grupe de muncă umană devin tehnicizabile, şi anume acelea care se referă la componenta spirituală, intelectuală a muncii umane ; în **al doilea** rînd apar odată cu roboţii industriali noi mijloace tehnice, care imită omul, respectiv mişcările sale fizice complicate, în special mîna sa, cu o raţionalitate şi precizie tot mai mare (de aici şi denumirea de manipulator).

Firește, evaluarea semnificaţiei economice, social-politice şi culturale precise a acestor evoluţii tehnologice recente nu este o sarcină uşoară. Ceea ce se poate afirma cu certitudine este că tehnologia microelectronică, informatica, inteligenţa artificială vor influenţa profund şi pe o durată îndelungată gradul şi felul de folosire a forţei de muncă, productivitatea muncii, relaţiile interumane, relaţiile internaţionale şi însuşi felul nostru de a gîndi.

Aprecierile privind perspectivele noii tehnologii, a noii revoluţii industriale, a societăţii informatizate sînt diferite. După unii, dacă pe termen scurt schimbarea tehnologică comportă riscuri mari pentru populaţia activă (şomajul, declasare, reciclare etc.), pe termen lung ea va oferi perspectivele unei bogăţii crescînde şi ore de muncă reduse. În orice caz este un adevăr evident că bogăţia ţărilor dezvoltate este şi rezultatul schimbării tehnologice — tehnologia fiind elementul cel mai revoluţionar al producţiei. Tehnologia principial nouă, creată pe baza folosirii unor descoperiri fundamentale în domeniul ştiinţelor naturii transformă radical producţia, determină dezvoltarea dinamică a mijloacelor de muncă. Nu este mic numărul acelora (în special în Occident) cărora implicaţiile microelectronicii şi informaticii le provoacă o neliniște profundă. Acești tehnicieni şi sociologi consideră (şi într-un fel nu fără un anumit temei, nu fără o anumită justificare) că efectul cel mai sigur va fi creşterea şomajului şi aceasta cu atît mai mult cu cît această tehnologie a ajuns la un anumit nivel superior de perfecţionare, într-un moment în care dezvoltarea economică globală se caracterizează printr-un mare grad de incertitudine.

Pot exista oare certitudini în cadrul unei incertitudini globale ? Problema nu este simplă.

Nu este nimic nou dacă vom aminti că în istoria omenirii schimbările tehnico-ştiinţifice exercită o anumită influenţă asupra societăţii ; că aceste schimbări tehnico-ştiinţifice n-au înlocuit niciodată transformarea socială, revoluţionară a societăţii. Ele n-au făcut decît să reclame, să afirme necesitatea acestei transformări. Mecanismul impactului este însă diferit în diferite epoci istorice. Progresul tehnico-ştiinţific contemporan nu reduce problemele sociale. Le pune doar altfel. Adeseori agravînd contradicţiile existente ale capitalismului a căror rezolvare o poate oferi numai calea acţiunii sociale, a acţiunii social-politice.

Poziţia faţă de progresul tehnico-ştiinţific, speranţele sau temerile legate de acesta, sînt foarte diferite. Aceste diferenţe se conturează tot mai mult odată cu continuarea revoluţiei ştiinţifico-tehnice. Lucrul acesta ţine evident de concepţiile despre lume ale oamenilor.

În cadrul unor relaţii sociale în care maşina apare ca un concurent direct al muncitorului şi — cum scrie Marx — mijlocul de producţie îi fură muncitorului mijlocul de trai, microelectronica şi roboţii industriali sporesc şomajul şi insecuritatea socială, frica faţă de progresul tehnico-ştiinţific. Restructurările tehnice moderne confirmă şi ele în mod clar teza marxistă că progresul ştiinţei şi tehnicii nu produce nici nu înlătură în mod nemijlocit fenomene sociale esenţiale, nu conferă unor tendinţe obiective ale dezvoltării sociale o altă direcţie sau nu îi opreşte efectul, ci îi amplifică tendinţele de dezvoltare cauzate de relaţiile social-economice şi de putere politică. Microelectronica, informatica şi tehnica roboţilor nu sînt cauze ale şomajului şi insecurităţii sociale ; ele nu pot nici produce nici înlătura şomajul ; ele duc însă obligatoriu la mărirea şomajului în cadrul unor condiţii sociale care poartă în ele însele cauzele şomajului. Aceasta este o dovadă că revoluţia ştiinţifică-tehnică, a doua revoluţie industrială, revoluţia microelectronică şi informatica duc la fenomene şi procese care exprimă nuanţat şi fac să apară caracteristicile esenţiale ale respectivei societăţi. Revoluţia microelectronică, determinînd contururile viitoarelor forţe de producţie, este un accelerator al progresului social care acţionează în profunzimea proceselor sociale de dezvoltare. În socialism, în care relaţiile de producţie corespund în principiu şi în esenţă caracterului forţelor de producţie, ea trebuie să conducă la consolidarea ordinii sociale, în capitalism la ascuţirea contradicţiilor sociale şi zguduirea bazelor sociale ale acestui sistem, deşi nici acest fenomen nu se produce în mod automat şi liniar. Aceste perspective potenţiale au o importanţă hotărîtoare pentru evoluţia întrecerii istorice dintre socialism şi capitalism.

Este indiscutabil şi îndeobşte recunoscut că tehnica electronică miniaturizată şi microminiaturizată, roboţii industriali, întreaga gamă de calculatoare dispune de un potenţial revoluţionar extraordinar. Totul depinde însă de condiţiile sistemului social-economic în care are loc aplicarea achiziţiilor RST, pe ce bază se realizează obiectivele tehnico-ştiinţifice.

În ce priveşte posibilităţile de creaţie tehnico-ştiinţifică şi ale aplicării marilor ei realizări în domeniul producţiei şi în viaţa socială în general trebuie spus că orice exagerare, într-un sens sau altul, ne-ar induce în eroare. Viaţa arată că potenţialul de creaţie şi capacitatea de adaptare a capitalismului la noul nivel al forţelor de producţie — emanaţie a R.S.T. — este încă destul de mare. Ar fi o greşeală de neiertat dacă s-ar reedita teoriile dogmatice privind imposibilitatea dezvoltării tehnicii în capitalism, dacă ne-am întoarce la ideea prăbuşirii economice iminente sub povara propriilor sale contradicţii, dacă am con-

tinua să subapreciem forța încă considerabilă a capitalismului și, implicit, am absolutiza superioritatea socialismului. Trebuie să vedem limpede și să înțelegem just acest fenomen, deoarece altfel concluziile ce se pot desprinde cu privire la vitalitatea și longevitatea capitalismului, cu privire la strategia revoluționară a clasei muncitoare ar fi eronate și, deci, ar duce nu la scurtarea existenței orînduirii capitaliste, ci la prelungirea ei.

Constatăm utilizarea largă a electronicii, informaticii și telematicii în țările capitaliste dezvoltate, respectiv, rezultate pozitive ale acesteia. Este, de asemenea, un fapt că nu puține inovații tehnologice au fost realizate mai întîi în țările capitaliste. A nu vedea aceste lucruri și a nu trage anumite concluzii din aceste realități ar fi o atitudine dăunătoare, chiar periculoasă.

Firește potențele și posibilitățile capitalismului nu sînt nelimitate. În condițiile agravării crizei generale, în țările capitaliste dezvoltate există o preocupare crescîndă pentru a descifra niște realități, niște tendințe. Ideea **„stăpînirii tehnologiei pentru a forța destinul"** face parte din preocupările predilecte ale sociologilor, filozofilor, oamenilor politici. Se emit chiar idei nobile cu privire la **„construirea unei lumi unde individul va fi mai bine adaptat mediului înconjurător și unde cultura nu va mai fi la cheremul tehnicii, ci o va putea stăpîni și integra"** (Pierre Drouin în „Le Monde" din 22 iunie 1982).

Progresul tehnic nu asigură automat un progres economic, cum, de altfel, nici progresul economic nu aduce după sine în mod automat un progres social. Corelațiile nu sînt liniare. Însăși existența unui șomaj cronic și tot mai grav atestă acest lucru. Decalajul crescînd între țările capitaliste dezvoltate și țările din lumea a treia dovedește același lucru.

Sînt, deci, pe deplin justificate întrebările cu privire la **natura** noului progres tehnic. Și aceasta pentru a vedea mai clar ce fel de creștere poate avea loc în viitorul apropiat sau mai îndepărtat. După era mașinii cu vapori și a electricității, era informaticii este cu mult mai încărcată de noi procedee de fabricație, decît de noi **produse**. Or, acestea din urmă determină cu mult mai mult creșterea decît primele.

Problema naturii noului progres tehnic, a naturii creșterii este o problemă de ordin social. Nu se vor putea stăpîni aceste schimbări, nu se va putea da o direcție, să-i spunem, sănătoasă fără a reduce asimetria existentă între organele de decizie și între acei care sînt afectați de deciziile acestor organe. Problema unei democrații reale, la toate nivelurile, devine cheia oricăror schimbări în bine. Într-un cuvînt, fenomenul tehnologic nu poate fi desprins de fenomenul istoric. Nu putem ignora necesitatea de a integra importanța tehnologiei în concepția noastră globală, materialistă și dialectică, asupra istoriei.

Problema democrației se pune și pe plan mondial. Noua ordine economică internațională, despre a cărei necesitate se vorbește atît de mult în ultimul timp (unii de voie, alții de nevoie), reflectă, în fond, aceeași preocupare de democratizare. Numărul acelor sociologi și oameni politici din țările capitaliste care își dau tot mai mult seama că acesta ar fi singurul remediu pentru rezolvarea (chiar și parțială) a marii probleme a creșterii generale devine tot mai mare. Nu întîmplător spune J. J. Servan-Schreiber în cartea, devenită bestseller, „Sfidarea mondială" că singura alternativă în ce privește perspectivele dezvoltării lumii capitaliste și a lumii a treia este de **„a se ajunge la dezvoltarea generală sau a pieri împreună"**. Într-adevăr, problemele se pun astăzi altfel decît în secolul trecut sau în prima jumătate a acestui secol. Dacă procesul istoric de industrializare s-a caracterizat printr-o dezvoltare inegală, procesul istoric de informatizare va trebui să cunoască o oarecare dezvoltare echilibrată, dacă se vrea să fie evitate niște răsturnări dureroase. Orice rămînere în urmă în domeniul informaticii, al informatizării nu va face altceva decît să multiplice rămînerile în urmă ale progresului general, ceea ce va determina apariția și agravarea a noi crize, amenințări și catastrofe. Iată de ce informatizarea societății devine, din toate punctele de vedere, tot atît de indispensabilă ca apa și aerul.

prof. dr. docent ing. Valter ROMAN

Soluții pentru diminuarea consumurilor energetice

(Urmare din pag. 3)

ținute în urma introducerii unor instalații sau metode noi. În planul de cercetare pentru anii următori figurează obiective importante de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic, ale căror rezultate vor fi cunoscute și aplicate în producție pe măsura finalizării lor. Iată cîteva mai semnificative :

● transportul hidrogravitațional al sterilelor de flotație la iazurile de decantare; utilizarea procedeului de derocare, prin împușcare cu microîntîrziere și introducerea transportului cu motoare liniare la carierele de șisturi bituminoase ; reducerea consumului de energie electrică la stațiile principale de aeraj din Valea Jiului ; funcționarea în regim variabil a transportoarelor de cărbune din subteran în funcție de gradul de încărcare a circuitelor de transport etc.

Paralel cu măsurile și eforturile care se întreprind în mod direct în scopul creșterii continue a producției de resurse energetice și de materii prime, un accent deosebit se pune pe creșterea eficienței economice a tuturor unităților miniere și de preparare, în care un rol important îl are reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie. Desigur că Ministerul Minelor — pentru a putea să-și realizeze sarcinile ce-i revin în această privință trebuie să beneficieze și de un sprijin mai mare din partea altor ministere și organe centrale, între care un rol important revine ministerelor constructoare de mașini, utilaje tehnologice și echipamente energetice.

Pentru obținerea rezultatelor scontate **este necesar ca utilajele și echipamentele furnizate să aibă un grad mare de fiabilitate și randamente superioare, la nivelul celor similare realizate în țările cu industrie extractivă minieră dezvoltată.** Totodată, se impune ca furnizorii de echipamente și utilaje să asigure fabricația și livrarea pieselor de schimb și să sprijine mai mult activitatea de reparații atît în unitățile proprii cît și prin organizarea la unitățile miniere de echipe tip „service" care să fie dotate cu materialele necesare și personal de specialitate calificat.

Pe de altă parte, considerăm că este **imperios necesar ca la nivelul conducerilor unităților miniere, al organelor de conducere colectivă ale acestora să se acorde o mai mare atenție realizării producției în condiții de maximă eficiență energetică.** Producția de resurse energetice și de materii prime trebuie realizată ținînd seama de exploatarea rațională și intensivă a instalațiilor și utilajelor, efectuînd la timp și în condiții optime lucrările de revizii și reparații.

Principalele măsuri de reducere a consumului energetic și economia estimată pentru anul 1982

Denumirea măsurii	Economia estimată pe 1982 mil. kWh	Unitățile la care se aplică
■ Sistematizarea rețelelor de aer comprimat din subteran și reducerea pierderilor prin neetanșeități	6,0	C.M. Valea Jiului, Baia Mare, Deva
■ Înlocuirea ventilatoarelor pneumatice cu ventilatoare electropneumatice și electrice	6,3	C.M. Valea Jiului, Deva, E.M. Rodna
■ Redimensionarea rețelelor electrice de transport, distribuție și creșterea tensiunii de utilizare în scopul reducerii pierderilor	1,8	Toate unitățile miniere
■ Optimizarea încărcării și transportului cărbunelui în subteran și la stațiile de preparare de la suprafață	16,0	C.M. Rovinari, Motru, I.P.C. Valea Jiului
■ Optimizarea fluxurilor tehnologice în carierele de lignit	10,5	C.M. Rovinari, Motru
■ Extinderea tehnologiei de măcinare autogenă la prepararea minereurilor neferoase și creșterea capacității celulelor de flotare	15,0	Diferite flotații și preparații
■ Alte măsuri	7,8	Diverse unități
Total economii	63,4	

Orientări ale dezvoltării bazei energetice în mediul rural [1]

ÎN CATEGORIA factorilor ce au contribuit hotărîtor la dezvoltarea societăților contemporane, energia ocupă un loc proeminent. În special apariția tehnologiilor petroliere fosile a grăbit expansiunea economică și dezvoltarea socială atinsă în acest secol. Unul din efectele imediate ale „boom"-ului economic și social l-a constituit creșterea populației în ritmuri rapide. În paralel cu dezvoltarea economică și pentru satisfacerea nevoilor ei continue, o creștere fără precedent a fost înregistrată și în registrul științei și tehnologiei (S+T). Creșterea nivelului și performanțelor sistemului S+T a fost posibilă datorită unor resurse materiale și umane impresionante alocate de societăți pentru a prospecta noi strategii de creștere.

Un exemplu poate fi găsit în dezvoltarea practicilor agricole. A fost nevoie de o productivitate mult îmbunătățită față de rezultatele tradiționale. Investiția specifică utilizată în acest scop a fost, în principal cea de **„energie culturală"** (Cox și Atkins). Conceptul a fost creat pentru a evidenția cantitatea de energie non-naturală (non-solară) și efortul de îmbunătățire tehnologică aplicate direct sau indirect în procesul producției agricole. În sistemele agricole tradiționale pentru o investiție specifică de 1 kilocalorie, în special muncă animală și umană, se obțineau produse ce înglobau, cu ajutorul energiei naturale solare, de fotosinteză, între 2-15 kilocalorii. Creșterea cererii de produse a condus, rapid, la intensificarea muncii pentru a obține produse cît mai multe. S-au investit cantități din ce în ce mai mari de energie culturală, în special tehnologică (tracțiunea mecanică, crearea de noi mijloace de producție, transportul, depozitarea și comercializarea produselor pe arii geografice din ce în ce mai largi). În România, după unele estimări [1]), în anul 1950 pentru a obține 1 kilocalorie produs alimentar se investeau 2 kcal. energie culturală pentru ca în 1975 raportul să fie de $^1/_5$ iar în 1980 $^1/_8$. Folosirea intensivă a resurselor tehnologice, și nu numai în agricultură ci și multe alte ramuri ale economiilor naționale, a dus la acumularea de vulnerabilități în sistemul complex de roluri pe care sistemul S+T le are în promovarea creșterii economice. A fost suficientă o criză a disponibilității de energie primară brută — petrolul, pentru ca întreaga cultură tehnologică modernă să-și vadă periclitat viitorul. Escalada prețurilor petrolului ca și a altor materii prime a obligat multe țări să-și recalculeze dimensiunile economice ale viitorului imediat. Așa s-a descoperit că resursele și rezervele cunoscute nu pot satisface ritmul curent și nici pe cel anticipat al dezvoltării decît în limita cîtorva decenii. Dacă aserțiunea că factorul motor al dezvoltării este energia nu poate fi contestată, problema momentului actual se pune în termenii modificărilor necesare în conceptele, modelele și procedurile de operaționalizare ale dezvoltării.

Inadecvarea folosirii societale a științei și tehnologiei

SISTEMUL S+T este cel ce, în bună măsură, a avut abilitatea de a anticipa și evalua tendințele istoriei viitoare, a succesiunii de evenimente legate de logica dezvoltării. Concentrarea într-un număr mic și limitat de „centre" a potențialului științific și tehnologic a întîrziat considerabil emergența conceptelor de dezvoltare valide pentru restul țărilor lumii. Acestea se văd nevoite, în măsură din ce în ce mai mare, să recurgă la importul de tehnologie și știință sub forma transferului și a brevetelor, practică ce le îndepărtează momentul în care dezvoltarea poate fi concret operaționalizată pe baza capacităților endogene de S+T.

În domeniul energetic, situația este strîns legată de inventarul tehnologic folosit în fiecare context, problematica energetică delimitîndu-și aria de manifestare conform modului în care a fost concepută și utilizată strategia dezvoltării. Pentru multe țări ale lumii modelele de dezvoltare au fost concepute plecînd de la necesitatea de a adopta ritmuri rapide de creștere a structurilor industriale. Premisele construcției unor astfel de strategii au fost, la vremea respectivă : (a) disponibilitatea, la prețuri scăzute, a combustibililor petrolieri pe piața mondială, (b) prioritatea industriei ca pîrghie esențială pentru realizarea ideii de progres economic, (c) tendința de a favoriza aglomerările de tip industrial-urban în privința satisfacerii nevoilor de consum.

Aceste priorități au avut cel puțin cinci consecințe importante :

1 pentru producerea unei unități de venit național au trebuit să fie consumate cantități din ce în ce mai mari de energie brută,

2 scindarea în două a teritoriilor naționale, pe de o parte ariile industriale concentrate în zonele „metropolitane" și de cealaltă zonele rurale, de obicei private de acces egal la resurse tehnologice și chiar energetice.

3 pătrunderea unor modele valorice și comportamentale străine corpului de valori autohtone și, de cele mai multe ori, în conflict cu acestea.

4 pentru a putea organiza și controla marile structuri industriale au fost necesare structuri administrative care să poată să manipuleze structurile tehnologice și energetice.

5 apariția unor inegalități economice și sociale între cele două „zone", ale teritoriilor naționale, ariile rurale beneficiind cel mai puțin de această „dezvoltare".

Criza energetică și a materiilor prime, criză a economiei mondiale, a afectat direct imaginea capacității sistemului S+T de a prefigura dezvoltarea. Întrucît în actualele condiții autoreproducerea sa după modelele folosite în trecut (printre care un loc important îl avea extrapolarea, ca analiză a semnificației unor viitoare evenimente după valorile și criteriile prezentului) nu mai este socialmente credibilă. Conturarea și perceperea evenimentelor și tendințelor viitoare poate avea loc numai cu condiția generării unei rețele metodologice structural-sistematice în care să fie luate în considerare toate valorile și criteriile de evaluare folosite în celelalte sisteme sociale naționale : economic, politic, social, de mediu natural, relații internaționale etc.

În acest spirit este semnificativ să semnalăm apariția unor noi direcții posibile de analiză critică a viitorului posibil și dorit în cadrul a ceea ce se poate numi **„știința dezvoltării"**, organizarea specifică a S+T menită să simuleze continuu viitoarele stări posibile în contextul unor puncte de vedere variate. Continuînd să se acorde credit ideii că S+T este deopotrivă resursă a dezvoltării cît și scop al său,

[1]) I. Puia, V. Soran, „Producerea, conservarea și utilizarea rațională a energiei în agricultură". **Revista economică**, 38, sept. 1981

modelele de dezvoltare ar putea fi acreditate numai după o analiză critică a capacității sistemului endogen de S+T de a se putea autoreproduce în condițiile creșterii simultane a tuturor celorlalte sisteme naționale menționate. Considerăm că numai în acest fel științele dezvoltării pot contribui la evaluarea completă a impactului dezvoltării prefigurate a S+T prin identificarea, analiza și diagnosticarea prospectivă a consecințelor potențiale pe termen lung. Astfel, politicile de dezvoltare atît pentru S+T cît și pentru alte sisteme societale implicate pot fi definite și fundamentate mai riguros.

Elemente ale impactului crizei energetice asupra societății

PERTURBAREA relației energie-tehnologie-dezvoltare nu a ocolit nici România. În cadrul proceselor de dezvoltare a economiei și agriculturii, a societății în ansamblul ei, ritmul de creștere a venitului național a devenit la un moment dat inferior ritmului de creștere a consumului de energie. Dacă în 1960 consumul energetic pe cap de locuitor era la nivelul mediei mondiale, în 1974 s-a înregistrat o depășire a acestuia cu 72%. România a plătit, la rîndul ei, tribut unei culturi tehnologice preponderent consumatoare de petrol. Deși ea însăși producătoare de petrol, nivelul consumurilor totale ale economiei au plasat-o, datorită volumului importurilor, în rîndul țărilor importatoare. Această situație a creat o stare de dependență externă ce, în condițiile crizei mondiale a energiei, nu mai putea fi menținută decît cu sacrificarea obiectivelor dezvoltării. Pentru a contracara această tendință, România a decis să reducă importurile petroliere în paralel cu o mobilizare mai energică a resurselor interne de combustibil, fără ca această schimbare de accent să altereze obiectivele dezvoltării. Politica economică invederată de stadiul dezvoltării preliminat a fi atins în anul 2 000 a impus ca obiectiv politic necesitatea ca la nivelul anului 1990 să poată fi obținută independența energetică față de piața mondială. Acțiunile concrete menite să concureze la atingerea acestui obiectiv sînt în special de natură organizatorică și provin din implicarea majoră a sistemului S+T în ecuația dezvoltării: identificarea de noi resurse, schimbarea structurilor tehnologice prin înlocuirea treptată a tehnologiilor consumatoare de petrol prin altele, sprijinite de alți combustibili, descreșterea ponderii în economia națională a industriilor mari consumatoare de energie, măsuri de conservare și economisire, exploatarea surselor noi și regenerabile.

Dacă în industrie substituția tehnologică și reducerea simultană a consumurilor pare a fi o activitate rutinieră, în agricultură și — mai larg — în mediul rural problematica energetică are coordonate mai complexe. La sfîrșitul anului 1980 a fost lansat ca obiectiv politic major redimensionarea dezvoltării agriculturii. Noua dimensiune prefigurată a agriculturii românești poate fi văzută din mai multe registre de semnificații.

În primul rînd industrializarea și dezvoltarea economică generală a atras multă forță de muncă din mediul rural. Restructurările, importante în perspectivă, din industrie, vor realoca parte din această forță de muncă — deja specializată — pentru a deservi procesul de producție agricolă. În al doilea rînd stadiul de industrializare atins permite o relansare a agriculturii românești pe baza unei capacități endogene semnificative de S+T. Existența unei rețele de institute de cercetări științifice cu profil agricol, a unei largi baze de mijloace de producție face ca din punct de vedere tehnologic baza materială a agriculturii să fie pregătită pentru procese cu caracter intensiv. În cel de-al treilea rînd se prefigurează o serie de schimbări în modul în care este percepută alocarea resurselor energetice. Asigurarea cu energie a activităților din mediul rural este afectată de efectele structurale care marchează întreaga economie. Dacă pînă în prezent energia provenea în exclusivitate din distribuirea centralizată a resurselor, strategia viitorului reclamă o reconsiderare a actualelor practici. Întregul teritoriu rural al țării este electrificat, combustibilii pentru întreaga dotare cu mașini agricole este asigurată prin distribuirea de cote anuale din partea statului, iar alte necesități energetice sînt acoperite din aceeași sursă. Evenimente conjuncturale au făcut, însă, ca în ultimii ani să apară o serie de restricții energetice.

În condițiile în care viitoare restricții energetice sînt posibile apare și necesitatea de a reconceptualiza modelul energetic rural al viitorului. Desigur că principala bază de energie o va constitui și pe mai departe alimentarea din surse centralizate. Culturile pe suprafețe mari, marile complexe zootehnice și alte activități intensive vor rămîne consumatoare nete de energie. Însă comandamentele sociale ale creșterii producțiilor și productivității sociale a muncii reclamă luarea în considerare a factorului intensiv. Intensificarea muncii și creșterea productivității sînt obiective necesar de a fi atinse în cadrul strategiei românești de dezvoltare. Există însă căi alternative de a le atinge.

Reevaluări în strategiile de asigurare a suportului energetic al dezvoltării spațiului rural

UN prim model de acțiune l-ar constitui prelungirea actualului sistem de furnizare centralizată a energiei prin îmbunătățiri de factură organizațională necesare preîntîmpinării apariției de disfuncții din categoria celor menționate mai sus.

O alternativă, prefigurată deja în programele energetice pe termen lung, ar consta în substituirea treptată a tehnologiilor energetice convenționale prin noi tehnologii de exploatare a unor surse noi și regenerabile (combustibili sintetici, energie geotermală, energie solară directă și indirectă — eoliană, microhidroelectricitate, prelucrare în scopuri energetice a biomasei ș.a.). Ceea ce apare drept esențial în cazul celei de-a doua strategii este caracterul specific al exploatării acestor surse. Dacă în cazul combustibililor sintetici (etanol, metanol ș.a.) producția și stocarea lor este optimă în unități industriale mari, exploatarea surselor regenerabile de energie trebuie să aibă în vedere dispunerea lor naturală, descentralizată. Aplicațiile tehnologice ale surselor regenerabile sînt, în momentul actual, în stadiul de proiecte de lucru în atenția sistemului S+T, proiectarea și implementarea lor urmînd a se face pe măsură ce vor fi satisfăcute criteriile de optim economic.

Acest demers ar trebui, după opinia noastră, să fie operaționalizat pe baze noi, complet diferite de modurile curente de a rezolva sarcinile puse în fața ingineriei tehnologice. Am menționat faptul că sursele regenerabile sînt repartizate neuniform în teritoriu. Ele sînt menite a furniza energie unor complexe agro-socio-economice restrînse, formele de energie dezvoltată prin exploatarea lor satisfăcînd direct nevoile de consum locale. Amplasarea tehnologiilor de exploatare a energiei din surse regenerabile la fața locului, acolo unde necesitățile de energie a tipurilor specifice de activități o reclamă, este un deziderat.

Pentru sistemul de activități al S+T menite să concure la elaborarea și proiectarea unor strategii energetice realiste descentralizarea poate constitui o fertilă ipoteză de lucru. În „Programul directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada anilor 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000", lansat în 1979 cu ocazia celui de-al XII-lea Congres al P.C.R., este prevăzută de exemplu crearea de sisteme energetice zonale ce vor funcționa relativ autonom față de rețeaua națională. Cerința autonomizării energetice teritoriale este consonantă cu recentele măsuri ce prevăd trecerea la acțiuni de auto-organizare și auto-aprovizionare cu produse agroalimentare a unităților administrativ-teritoriale. Astfel încît din suprapunerea acestor obiective social-politice, sistemului S+T îi revine îndatorirea de a face față pregătirii de răspunsuri noi la probleme viitoare. Și pentru ca acest demers să poată satisface cerințele dezvoltării în chip eficient este nevoie de a contura noi baze pe care pregătirea de răspunsuri la probleme noi să se poată fundamenta.

Ion-Andrei POPESCU
Adrian VASILESCU

Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea specialiștilor

CEREREA MONDIALĂ SUB IMPACTUL CRIZEI

— tendințe, mutații, efecte —

UN AMPLU și interesant studiu pe tema specializării și adaptării la criză, elaborat sub conducerea lui Gerard Lafay și Michel Fouquin, a fost întreprins de Centrul de studii prospective și de informații internaționale (C.E.P.I.I.) de pe lîngă Comisariatul Planului din Franța și publicat în revista „Economie prospective internationale". Utilizînd seriile de date referitoare la economia mondială constituite astfel încît să permită detectarea fenomenelor specifice mondiale, adică referitoare la ansamblul statelor, dincolo de caracteristicile proprii fiecăruia dintre ele — serii de date oferite de Banca de date asupra economiei mondiale C.H.E.L.E.M. — studiul urmărește maniera în care economiile S.U.A., Japoniei, Germaniei federale, Franței și Angliei au trebuit să facă față celor trei mutații ce au survenit în deceniul 8; încetinirea creșterii, transformarea structurală a cererii de produse manufacturate și bulversarea monetară agravată de șocul petrolier. Opțiunile statelor amintite au urmărit ocuparea unor poziții cît mai favorabile în ierarhia mondială.

Conștienți de marile dificultăți pe care le prezintă orice încercare de a caracteriza evoluții ce se desfășoară sub ochii noștri și de a preciza mijloacele prin care economiile naționale încearcă să se adapteze la transformările structurale ale economiei mondiale, autorii acestei investigații au analizat și comparat cu minuțiozitate serii întregi de date referitoare la evoluția economiei celor cinci state și modificarea ponderii pe care o au ele în ansamblul economiei mondiale (Se precizează că datele se referă la economiile așa zise de piață, în studiu neluîndu-se în considerare datele referitoare la statele socialiste). Întrucît deceniul opt al secolului nostru a îndeplinit un rol de placă turnantă de la o etapă la alta a revoluției industriale, o perioadă în care criza mondială și-a pus amprenta asupra ansamblului economiei mondiale, scrutarea mutațiilor declanșate în această perioadă este deosebit de utilă pentru stimularea reflexului de adaptare la noile restricții și tendințe.

Sfîrșitul celei de a doua revoluții industriale ?

DIN multitudinea de aspecte cercetate, în cele ce urmează ne vom opri la problema mutațiilor cererii mondiale — care face obiectul primului capitol al studiului. Se apreciază că ierarhia cererii de produse manufacturate nu poate fi considerată o dată exogenă, întrucît ea reprezintă o componentă esențială a funcționării economiei mondiale. Clasificînd cererea după ritmul de creștere se consideră că se poate măsura în felul acesta reacția fiecărei țări la ambianța internațională, ținînd seama de faptul că țările cele mai importante nu se mulțumesc să se adapteze, ci, că ele contribuie de asemenea la modelarea spațiului economic mondial. Se urmărește în mod deosebit rezultanta a patru serii de factori : a) evoluția trebuințelor, b) progresul științific, c) condițiile macroeconomice care caracterizează creșterea, d) condițiile în care producătorii satisfac cererea : 1) cu ajutorul progresului științific 2) în contextul macroeconomic 3) propunînd produse noi care vor întîlni o cerere de consum — și introducînd tehnologii noi de-a lungul filierelor de producție care vor structura cererea de echipament și cererea intermediară.

Analiza acestor factori conduce la concluzii de natură să infirme o serie de idei frecvent răspîndite în literatura economică occidentală cum este aceea potrivit căreia fenomenul major al perioadei actuale ar fi pătrunderea noilor țări industriale în concertul economiei mondiale. Principalul fenomen se apreciază că ar consta în „brusca mutație a cererii mondiale care a survenit la finele anilor șaizeci : declinul filierei*) metalice tradiționale (siderurgie-electromecanică grea) pare să marcheze sfîrșitul celei de a doua revoluții industriale, în timp ce avîntul industriei electronice poate fi perceput ca primul semn al revoluției care se va dezvolta în viitoarele decenii".

*) Accepțiunea termenului de filieră este cea de trepte succesive de prelucrare.

„Imunitatea" relativă a industriei alimentare

ESTE remarcabilă judiciozitatea cu care autorii studiului evaluează impactul diverșilor factori ce au influențat evoluția economică actuală : impactul macroeconomic al industrializării țărilor din sud rămîne încă limitat (concurența îmbrăcînd o formă mai acută doar în filiera textilă) în timp ce creșterea spectaculară și repetată a prețului petrolului a dezechilibrat și continuă să influențeze economia mondială. Studiul subliniază că ar fi o eroare de diagnostic să se aprecieze că șocul petrolier ar fi declanșat criza mondială întrucît declinul cererii de produse manufacturate a debutat încă la sfîrșitul anilor șaizeci.

Debutul anterior al crizei industriale față de criza energetică este evident pentru ansamblul produselor manufacturate. Prin grafice și tabele se clasifică situația celor 7 mari ramuri manufacturiere după data la care apare o scădere notabilă în ritmul de creștere. Redăm tabelul în care sînt reperate pentru fiecare din cele 7 ramuri „liniile de vîrf" care leagă punctele de conjunctură înaltă din anii 60 și se trasează linia 60—69 ce evidențiază două serii de diferențe.

Scăderea ritmului din 1969 este netă pentru produsele siderurgice și electromecanice. În ceea ce privește materialele de construcție schimbarea tendinței intervine încă în 1965 reflectînd încetinirea creșterii în ramura „construcții și lucrări publice" care se situează în aval. Se apreciază că aceasta este consecința terminării perioadei de reconstrucție, dar și a incidenței fenomenelor demografice (este sensibil epoca în care natalitatea a început să scadă rapid în cea mai mare parte a statelor dezvoltate). După 1973 în schimb, impactul crizei nu este prea puternic accentuat în acest domeniu.

Declinul ramurilor următoare se consideră că este de altă natură. Evoluția constatată în siderurgie și metalurgie reflectă, de-a lungul întregii filiere, scăderea observată în aval în ansamblul industriilor electromecanice. „Pentru fiecare din aceste ramuri, o diferență sensibilă apare încă din 1969 în raport cu linia de vîrf și care depășește — 10% în 1973. După 1973, impactul crizei devine considerabil, întrucît filiera metalică suportă la rîndul său efectul încetinirii generale a creșterii : diferența cumulată față de tendința din 1960—1969 atingînd respectiv -23% și -24%."

Mergînd mai departe, referitor la următoarele trei ramuri, se apreciază că schimbarea de tendință apare mai mult ca o consecință decît ca o cauză a crizei. Pînă în 1973, devierea față de linia de vîrf este moderată pentru lemn-hîrtie, produse diverse (-3%), rămînînd minimă pentru produsele chimice (-4%) și pentru textile-îmbrăcăminte-piele (-3%). Dimpotrivă, după 1973 apare o netă modificare : diferența față de tendința din 1960—1969 atinge, respectiv în 1973, -23% și -24% pentru primele două ramuri. Frînarea netă a consumului se datorează creșterii costurilor energetice, proces care afectează în mod deosebit industria chimică.

La acest nivel de analiză apare evident că singura ramură care a fost mai puțin atinsă de criză a fost cea a industriei alimentare. Studiul explică aceasta prin aceea că, în anii 60, cererea mondială din această ramură creștea deja într-un ritm moderat (4,2 pe an), întrucît produsele respective răspundeau nevoilor celor mai elementare. În timp ce fenomene de saturație apăreau în țările dezvoltate, cererea creștea continuu în țările în curs de dezvoltare sub influența concomitentă a creșterii demografice și a ridicării nivelului de trai. „Iată de ce — apreciază studiul — criza economiei mondiale care se concentrează în principal în țările dezvoltate, nu are decît o slabă incidență asupra cererii de produse ale industriei alimentare".

Poziția ramurilor cu tendințele anterioare

Diferențe în procentaj	Diferențe în 1973 în raport cu linia vîrfurilor	Diferențe în 1978 în raport cu 1960—1969
Ansamblul produselor manufacturate	— 5*)	—19
Ramură afectată mai ales înainte de 1973		
Materiale de construcții	—18	—13
Ramuri afectate înainte și după 1973		
Produse siderurgice și metalurgice	—12	—29
Produse ale industriei electromecanice**)	—11	—24
Ramuri afectate mai ales după 1973		
Lemn, hîrtie, produse diverse	— 8	—23
Produse chimice	— 4	—24
Textile îmbrăcăminte, piele	— 3	—13
Ramuri puțin afectate		
Produse ale industriei alimentare	0	— 3

Sursa : O.N.U. — CHELEM

*) Diferențele care figurează în prima coloană sînt măsurate, în fiecare ramură, în raport cu linia de vîrf, care îi este proprie, ceea ce permite să se repereze data la care acea ramură a suportat o scădere a ritmului, înainte sau după 1973. În coloana a doua, dimpotrivă, diferențele sînt măsurate în 1978 în raport cu aceeași perioadă 1960—1969, de manieră să compare impactul cumulat al crizei începînd din 1970. „Linia vîrfurilor" fiind diferită pentru fiecare ramură, această cifră nu corespunde mediei diferențelor pe ramură

**) Produse ale prelucrării metalelor, incluzînd materialul de transport

Incapacitatea aparatului statistic — simptom al unei maladii generale ?

PRODUSELE electromecanice grupate în cinci subramuri au cunoscut evoluții foarte diferite : puternic afectate încă înainte de 1973, subgrupa materiale de transport a înregistrat o diferență în minus de 21, iar mașinile și aparatele mecanice de -25 ; se consemnează de asemenea că subramura mașini și aparate electrice care a fost mai puțin afectată înainte de 1973 a suportat după aceea o scădere de amplitudine și mai mare -28. În contrast cu aceste evoluții, impactul crizei a fost diferit pentru produsele industriei electronice care au cunoscut o dinamică pronunțată (componentele electronice, mașinile de birou, materialul informatic, material de telecomunicații, produse electronice pentru marele public. În timp ce filiera metalică grea își restrînge drastic activitatea, filiera electronică se dezvoltă, deci, impetuos.

Evoluția ascendentă a producției electronice are loc concomitent cu reducerea prețurilor acestor produse. Ori creșterea în volum a cererii mondiale pentru diferitele categorii de produse electronice este dificil de urmărit în datele statistice mondiale. Autorii studiului, pe bună dreptate, semnalează obstacolele de ordin statistic de care s-au izbit și se întreabă dacă măsura obișnuită a creșterii mai rămîne astfel semnificativă ? În fapt, orice contabilitate macroeconomică a fost concepută pentru bunuri materiale, ale căror caracteristici fizice nu evoluează decît lent, și ea a fost extinsă asupra serviciilor. Or, se apreciază că „în fața mutațiilor tehnologice care se desfășoară sub ochii noștri, contabilitatea macro-economică valorică nu oferă răspunsuri satisfăcătoare ; recurgerea la prețuri vechi (n.n. neinfluențate de progresul tehnologic) ar fi lipsită de sens (la prețuri reale din 1970, industria electronică ar reprezenta azi majoritatea industriilor manufacturiere...), dar și convențiile prudente care sînt reținute în prezent subestimează avîntul acestei industrii".

De asemenea autorii studiului remarcă faptul că cifrele analizate se referă numai la industriile manufacturate. Ori problema este mult mai acută dacă se încearcă să se măsoare producția — deci productivitatea — serviciilor, care sînt în mare parte profund transformate de informatică. Aceasta conduce la concluzia că cifrele contabilității naționale trebuie utilizate cu mare prudență, ținîndu-se mereu seama de faptul că se bazează pe anumite convenții, dacă se dorește să se evalueze corect creșterea actuală și viitoare a economiei mondiale. Rezervele menționate față de datele statistice nu pun sub semnul întrebării ierarhizarea ramurilor și subramurilor sub impactul crizei, ci relevă faptul că datele respective cuprind numai o anumită parte a activității economice — nu pe cea aflată în ascensiune — și că reflectă componente cu tendințe descendente în viitor. Demnă de o reflecție mai profundă este și întrebarea formulată în studiu : „neadaptarea aparatului statistic nu este oare semnul cel mai frapant al unei neadaptări mai generale a societății față de mutațiile a căror amploare ar fi mult mai amplă decît se consideră în mod obișnuit ?"

„Pauză de investiții" și a treia revoluție industrială

ANALIZA evoluției cererii mondiale pentru produsele diferitelor ramuri în condițiile crizei a condus la desprinderea unor concluzii cu caracter mai general referitoare la natura și caracterul crizei. „Mutația cererii detectată încă din 1970 — apreciază studiul — se înscrie în contextul mult mai general al unei crize a economiei mondiale". Se remarcă faptul că printre cauzele acesteia unele nu sînt direct legate de aspectele tehnologice, ci, pot fi considerate drept consecința unor disfuncțiuni a relațiilor economice internaționale (perturbări monetare, dezechilibre comerciale — expresia cea mai acută fiind cazul petrolului) sau ca efect al unei crize de reglare condusă în una sau alta din economiile dominante. Cu toate acestea, componenta tehnologică a crizei pare să fi fost subestimată pînă acum.

Pentru a explica mutația bruscă a cererii mondiale, autorii lucrării avansează două interpretări.

1 Mutația amintită ar putea fi considerată drept consecință a crizei : în perioada de încetinire a creșterii, acceleratorul investițiilor acționează în sens invers și lovește, evident, întreg sectorul bunurilor de echipament. Fără îndoială că acest fenomen explică în oarecare măsură scăderea înregistrată pe filiera metalică tradițională în perioada de timp de după 1973, dar ea nu permite înțelegerea scăderii remarcată anterior acestei perioade și nu explică nici de ce industria electronică a rămas la adăpost de efectele crizei.

2 Cealaltă interpretare posibilă, fără a o contrazice pe prima, atribuie un rol activ în declanșarea însăși a crizei mutațiilor cererii mondiale, mecanismul accelerator venind apoi să amplifice o mișcare descendentă anterior începută. Se presupune — se apreciază în studiu — că această dublă mișcare — scăderea cererii pentru mecanica grea și impulsionarea electronicii marchează o veritabilă ruptură și **începutul celei de a treia revoluții industriale.**

Prima revoluție industrială dezvoltată în secolul XIX sub impuls britanic a fost bazată pe patru sectoare : cărbune, mașini cu abur, calea ferată, textilele.

A doua, sub impuls american, — evidentă în primele două treimi ale secolului XX, s-a întemeiat pe sectoarele ; petrolier, electromecanic , automobile, chimie. Or, se întreabă autorii „Produsele de vîrf actuale nu sînt ele elementele de avangardă ale revoluției viitoare, bazată pe : energii noi, electronică, telematică, biochimie ?"

Aceste sectoare de vîrf nu au atins pînă în prezent o dimensiune suficientă pentru a antrena ansamblul economiei mondiale. Se consideră că perioada actuală nu ar fi caracterizată de o creștere îndelung încetinită, ci, că, dimpotrivă, ea ar fi **o fază de tranziție** către o creștere reînnoită, creștere reluînd ulterior un ritm susținut, pe baze diferite, încorporînd mai multă „materie cenușie" decît materii prime și răspunzînd din ce în ce mai mult nevoilor de tip cultural. În această ipoteză, electronica ar fi chemată să restructureze în profunzime ansamblul filierei metalice, îndeplinind un rol analog celui jucat pînă în prezent de chimie asupra filierei agro-chimice. Este cert se arată în lucrare — că mutațiile în curs vor determina noi ierarhizări ale statelor în economia mondială. În această optică în celelalte părți ale studiului se examinează reacția principalelor state industriale față de această nouă tendință din domeniul cererii mondiale studiindu-se restructurarea specializării lor după 1970.

Maria D. POPESCU

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Teoria resurselor umane ale întreprinderii capitaliste şi substratul ei social

FENOMENELE de criză ale societăţii capitaliste contemporane au amplificat dezbaterile teoretice privind soluţiile de rezolvare a multiplelor probleme economice şi sociale. În cadrul acestor dezbateri, un loc aparte îl deţin cele privind locul şi rolul întreprinderii capitaliste în cadrul economiei şi comportamentul acesteia în condiţii de criză. Fără a se constitui într-un curent teoretic convergent în ce priveşte conţinutul de idei, diversele orientări se caracterizează printr-un punct de vedere comun: în centrul lor se află întreprinderea căreia trebuie să-i revină un rol tot mai mare în rezolvarea problemelor acute ale economiei capitaliste. Totodată, deşi se recunoaşte rolul statului monopolist în actuala etapă de dezvoltare a economiei capitaliste, acesta trebuie să-şi limiteze sfera de acţiune la mediul exterior întreprinderii, iar acţiunile conducerii politice să fie cît mai convergente cu obiectivele firmei capitaliste.

În acest cadru, teoria privind rolul resurselor umane în întreprinderea capitalistă a căpătat o mare actualitate [1]). Înţelegerea conţinutului şi caracterului acestei teorii, a tuturor problemelor pe care le ridică concepţia privind resursele umane ale întreprinderii capitaliste este însă mai dificilă fără o trecere în revistă a evoluţiei preocupărilor precedente în acest domeniu. Astfel, potrivit teoriei neoclasice [2]), singurul reprezentant al resurselor umane era patronul (antreprenorul). Întreprinderea fiind extrem de ierarhizată, puterea de decizie era concentrată într-o singură mînă; şeful decide, în raport de condiţiile pieţei, achiziţionarea de factori şi combinarea lor. Patronul era singurul care dispunea de cunoştinţele utile întreprinderii sale şi constituia singura resursă umană cu rol de decizie din întreprindere. Ceilalţi factori umani se achiziţionează pe piaţă şi pot fi înlocuiţi. În consecinţă, munca personalului de execuţie trebuia să fie foarte divizată în sarcini simple şi repetitive, toate uşor de învăţat şi executate după un ansamblu de reguli rigide şi standardizate.

Făcîndu-se abstracţie de carenţele sociale pe care le prezintă o asemenea construcţie, se mai pot desprinde o serie de argumente importante în acest sens. Astfel, nu numai că nu ţine seama de faptul că resursele umane ale întreprinderii sînt complexe — au structură obiectivă, cerută de diviziunea muncii în cadrul procesului de producţie — dar se eludează faptul că ele acţionează în mod variat, în funcţie nu numai de obiectivele întreprinderii, dar şi de interesele proprii, ale nivelului ierarhic la care se situează. În plus, se mai poate oare admite că un singur om este capabil să conducă şi să rezolve problemele, deosebit de complexe, ale unei întreprinderi de talie mare cum este întreprinderea capitalistă modernă ?

Să mergem însă mai departe. Teoria managerială a firmei capitaliste nu prezintă inovaţii deosebite în problema resurselor umane. Asemănătoare teoriei neoclasice, este tot o „teorie a şefului". În virful structurilor ierarhice ale „firmelor", marii manageri constituie un grup omogen, cu influenţă considerabilă asupra evoluţiei întreprinderii. După noua teorie, de care amintim, în întreprinderile capitaliste occidentale nu mai sînt doar două grupuri (patronii-posesorii de acţiuni şi managerii), ci trei, respectiv şi muncitorii. Se susţine că absenţa muncitorilor din modelul tehnocratic, pe considerentul că aceştia nu au nici o influenţă asupra funcţionării întreprinderii, nu ar corespunde realităţii de fapt; muncitorii ar fi direct implicaţi, constituind o parte a resurselor umane cu responsabilităţi esenţiale în viaţa firmei. Integrarea muncitorilor în ansamblul resurselor umane se realizează astfel prin elaborarea unei noi teorii, care utilizează un nou arsenal noţional împrumutat din politologie şi teoria comportamentistă. În acest sens, principalul efort este îndreptat în direcţia definirii întreprinderii capitaliste moderne. Definiţia dată întreprinderii încearcă să răspundă cerinţei integrării tuturor componentelor resurselor umane, pe de o parte, menţinînd esenţa societăţii, respectiv relaţiile de producţie capitaliste existente, pe de altă parte.

În aceste condiţii, pentru definirea întreprinderii capitaliste este utilizată tot mai frecvent noţiunea de organizaţie. Aceasta ar reprezenta un ansamblu precar de oameni, legaţi prin reţele de informaţii, care participă la o activitate comună. Întreprinderea este o organizaţie care nu poate fi analizată ca o entitate omogenă, ci un sistem în cadrul căruia membrii cooperează unii cu alţii, activităţile lor fiind coordonate conştient. Ceea ce caracterizează deci întreprinderea-organizaţie ar fi astfel existenţa procesului de cooperare conştientă între membrii săi. Comunitatea obiectivelor nu se bazează pe acordul total al membrilor săi, ci pe o ierarhizare a acestora, prioritate avînd cele care reprezintă cel mai mare numitor comun.

Diferenţa faţă de modelele tradiţionale este considerată fundamentală. Modelul resurselor umane ale întreprinderii capitaliste consideră că membrii unei organizaţii sînt rezervoare de resurse neutilizate, de aptitudini creative, de capacitate de a-şi asuma responsabilităţi. Ca urmare, dezvoltarea influenţei, a responsabilităţii şi autocontrolului măreşte eficacitatea operaţională. Se mai apreciază că apartenenţa la organizaţie este strîns legată de acceptarea obiectivelor şi de nivelul recompenselor destinate membri-

FIŞE

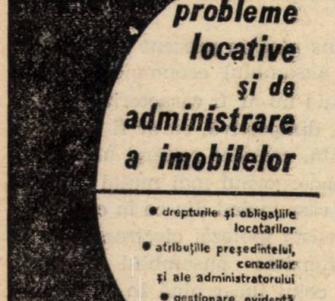

● *Răspunzînd interesului unui public larg de cititori, volumul „Probleme locative şi de administrare a imobilelor" editat recent de „REVISTA ECONOMICĂ" cuprinde o sinteză a celor mai importante acte normative ce reglementează relaţiile în domeniul locativ şi al administrării imobilelor. Volumul este structurat pe optsprezece capitole în care sînt abordate probleme precum : regimul juridic al spaţiului locativ ; dobîndirea folosinţei locuinţei ; contractul de închiriere a locuinţelor ; chiria pentru locuinţe ; drepturile locative ale familiei ; schimbul de locuinţe voluntar etc. Reţine atenţia nu numai efortul autorilor — V. Ilie, I. Ionescu, C. Jornescu şi Al. Deteşan (redactor coordonator) — de a asigura o cuprindere cît mai largă a domeniului, dar şi preocuparea de a asigura un grad cît mai ridicat de actualizare a tuturor informaţiilor, actelor normative şi prevederilor legale. Îmbinînd expunerea textuală a prevederilor legale cu interpretarea unor cazuri particulare, pe baza deciziilor emise de foruri competente, volumul reprezintă un util ghid practic atît pentru cei ce activează în domeniul administraţiei locative cît şi pentru fiecare cetăţean.*

Stimularea exportului

● *Referindu-se, în articolul „Le programme à long terme de stabilisation économique" — prezentat în numărul din 20 iunie a.c. al publicaţiei iugoslave „REVUE DE POLITIQUE INTERNATIONALE" — la ideile centrale cuprinse într-un document de partid şi de stat deosebit de important pentru dezvoltarea ţării, Milan Bajec subliniază că un rol de prim ordin va reveni în perspectivă creşterii exportului. Pîrghie esenţială a reducerii datoriei externe, a asigurării dezvoltării economiei în condiţii de echilibru şi armonie, sporirea valorii exporturilor iugoslave urmează să se realizeze, după cum apreciază M.B., pe coordonatele unei strategii diferite de cea aplicată anterior. În conceperea strategiei de stimulare a exportului se porneşte de la ideea că actualul stadiu de dezvoltare a economiei iugoslave impune şi o nouă gîndire a modului respectiv de a conduce şi organiza economia. Astfel, economia iugoslavă trebuie să devină competitivă cu economiile ţărilor dezvoltate, ceea ce presupune o acţiune orientată în două direcţii. Pe de o parte, renunţarea la aşa-numita „producţie pentru export", organizată pe serii mari de produse şi integrarea flexibilă, pe cît mai multe segmente, în sistemul economiei mondiale. Pe de altă parte, arată autorul, se pune cu acuitate problema ridicării nivelului de productivitate şi competitivitate al pieţei interne, în susţinerea acestei tendinţe un rol important*

lor săi. Ca urmare, participanții își manifestă participarea prin susținerea obiectivelor și cereri de recompense (pecuniare sau nu). O organizație este viabilă atita timp cît recompensele destinate membrilor săi sînt suficiente pentru a-i determina în susținerea obiectivelor. Membrii unei organizații poartă un dialog permanent între ei. Autoritățile întreprinderii organizează forma și conținutul obiectivelor și recompenselor în funcție de preocupările prioritare ale membrilor ei. Orice reducere a susținerilor respective ar putea conduce la rezistență din partea subordonaților.

Această rezistență se manifestă în mod diferit. Astfel, indivizii izolați, care nu găsesc suficientă motivație în recompensele primite, își reduc contribuția la obiectivele organizației pînă la părăsirea acesteia. A doua formă de rezistență – cea mai activă și des întîlnită – constă în inițiative luate, în general, în grup (profesional și sindicat) prin care membrii acestora se opun modificării unei organizații cu care sînt obișnuiți sau de la care obțin avantaje pe care nu le mai primesc prin schimbările survenite sau prin trecerea la o altă organizație.

In ce privește influențele mediului exterior organizației – piața și statul monopolist – în teoriile amintite se relevă că acestea s-ar manifesta prin tendințele imprimate cererii și natura concurenței. Aceste influențe acționează în direcția expansiunii sau reducerii activității organizației, respectiv asupra obiectivelor acesteia. Ele nu modifică conținutul organizației, ci comportamentul membrilor acesteia, respectiv gradul de rezistență față de obiectivele ei. Se desprinde astfel concluzia că organizația nu este deloc vinovată de problemele cu care se confruntă în perioada de criză, ci factorii externi acesteia. Drept urmare, statul, ca exponent al conducerii politice, trebuie să rezolve problemele economice și sociale fără a se amesteca în activitatea organizației. Statul monopolist trebuie să facă dovada capacităților sale de organizare incitînd, pe de o parte, organizațiile la activitate continuă și cît mai diversificată iar, pe de altă parte, pe muncitori pentru a consimți la consensul necesar unui bun climat social.

Semnificațiile unei astfel de concepții teoretice sînt multiple. Pe de o parte, întreprinderea-organizație ar fi „un model de armonie socială", bazată pe consens asupra obiectivelor și recompenselor. Deci ea nu este implicată în mod direct în fenomenele sociale care există sau apar. Astfel, dacă ne referim doar la șomaj, în optica teoriei moderne asupra întreprinderii capitaliste acesta nu este considerat ca o manifestare a crizei relațiilor de producție existente – proces trecut totalmente cu vederea – ci ca o manifestare de dezacord a indivizilor (muncitorii în primul rînd) cu obiectivele organizației, o lipsă de adaptare a acestora la schimbările necesare. Numai cei care nu sînt de acord să coopereze, să participe la realizarea obiectivelor comune – ajustîndu-și corespunzător nivelul recompenselor – sau nu se pot adapta la schimbările cerute, părăsesc organizația și devin șomeri. Cu atît mai mult șomajul ridicat în rîndul acelor categorii care intră prima dată pe piața muncii – tinerii în special – nu are loc din vina organizațiilor, întrucît nici măcar nu au făcut parte din acestea. Responsabilitățile în rezolvarea problemelor respective sînt atribuite statului monopolist, chemat să ducă o politică de stimulare a activității firmelor, să descurajeze și limiteze în același timp lupta sindicatelor pentru drepturile oamenilor muncii. Se vizează, deci, direct, limitarea activității sindicale și se urmărește implicarea puternică a statului monopolist la apărarea proprietății capitaliste.

Trebuie să menționăm și faptul că luarea în considerare a muncitorilor și recunoașterea unui anumit rol îndeplinit de ei în cadrul întreprinderii, deși prezintă un oarecare progres în domeniul teoriei economice burgheze, este de fapt o veritabilă autodemascare a concepțiilor precedente, care secole de-a rîndul au refuzat să recunoască contribuția clasei muncitoare la dezvoltarea economiei capitaliste. Pe de altă parte, prin sistemul menționat se urmărește atragerea muncitorilor la realizarea obiectivelor firmei capitaliste, se urmărește, de fapt, o mascare a intensificării exploatării capitaliste. In aceste condiții, implicarea muncitorilor în viața și activitatea firmei înseamnă de fapt obținerea unui profit tot mai mare nu numai cu opoziție minimă din partea producătorilor direcți, ci și prin exploatarea la maximum a tuturor resurselor disponibile ale acestora.

Apare evidentă și o încercare de difuzare a răspunderii pentru fenomenele de criză, puse esențialmente pe seama concurenței de piață. Chiar și muncitorii sînt făcuți pînă la urmă răspunzători, ei înșiși ar fi vinovați de șomaj și conflicte. Deci în teoria respectivă, proprietatea capitalistă care stă la baza întregului sistem nu mai apare implicată în fenomenele de criză, deoarece pe ea se fundamentează întregul model, ea fiind prezentată drept cadru necesar pe care se încearcă a se realiza „armonia socială" dorită. O astfel de diversiune pe planul răspunderilor în ce privește șomajul eludează una din cele mai evidente constatări ale teoriei și practicii și anume faptul că șomajul rezultă, în primul rînd, din mecanismul intern al întreprinderii și al orînduirii capitaliste în ansamblu, indiferent de forma de organizare a acesteia.

La fel ca oricare alta din teoriile burgheze, preconizînd perpetuarea relațiilor de producție capitaliste, teoria resurselor umane ale întreprinderii nu poate oferi soluțiile reale la criza actuală, a cărei componentă importantă o reprezintă însăși criza de sistem a orînduirii bazată pe exploatare.

Ovidiu NANEȘ

Institutul de economie socialistă

[1]) Yves Simon, H. Tezenas du Montcel : L'économie des ressources humaines de l'entreprise. Paris, Masson, 1978 ; Crozier M., Friedberg E. : L'acteur et le système. Paris, Editions du Seuil, 1977 ; Perspectives de la coopèration employeurs-travailleurs dans l'entreprise. Paris, O.C.D.E., 1974, etc.

[2]) Este vorba atît de schematizarea activității de producție a întreprinderii capitaliste la o serie de autori ca A. Marshall, R. F. Harrod, J. Robinson etc., cît și de modelele de organizare propuse (a se vedea și : F. W. Taylor : La direction scientifique des entreprises, Paris, Dunod, 1957 ; H. Fayol : Administration industrielle et generale. Paris, Dunod, 1962).

revenind sistemului de prețuri, care ar urma să se stabilească, în quasitotalitatea lor, prin intermediul pieței.

Productivitate

● *Norvegia este prima dintre țările occidentale care a lansat o campanie națională pentru impulsionarea creșterii productivității, se arată în articolul* „Norway aims to be more productive", *publicat în numărul din iulie a.c. al revistei* „INTERNATIONAL MANAGEMENT" *sub semnătura lui* Arild Lillebo. *Motivul unei asemenea acțiuni de anvergură națională îl reprezintă o anumită* ***rămînere în urmă*** *– constatată în ultimii ani în Norvegia, comparativ cu alte state capitaliste dezvoltate – pe planul productivității muncii (de exemplu, productivitatea în industrie a crescut, în perioada 1975–1980, în medie cu 1,4% în Norvegia comparativ cu 7,2% în Japonia, 4,4% în Danemarca, 4,3% în R.F.G.). Elementul de originalitate al acestui program în care este antrenat atît sectorul public cît și cel privat îl constituie, potrivit opiniei exprimate de A.L., faptul că nu este fixat, aprioric, un nivel de productivitate ce ar urma să fie atins într-un anumit interval. Este vizată, în primul rînd, sensibilizarea tuturor factorilor economici față de cerința creșterii productivității. Pentru traducerea în fapt a acestui proiect au fost organizate ample acțiuni de stimulare a creativității personalului, s-a asigurat o puternică bază informațională. Odată cu identificarea de noi soluții practice la nivel microeconomic, se urmărește prin studii amănunțite și adaptarea sistemului legislativ și a celui financiar-bancar pentru a susține acțiunile desfășurate în unitățile productive.*

Congres internațional de istorie economică

● *In a doua parte a lunii august s-au desfășurat la Budapesta lucrările celui de al VIII-lea Congres internațional de istorie economică, manifestare la care au participat circa 900 oameni de știință din 50 de țări de pe toate continentele lumii. Timp de cinci zile au fost dezbătute 52 teme axate pe probleme ca : marile domenii și micile exploatări în Europa Evului mediu și în epoca modernă ; teoria protoindustrializării și realitatea ; schimbările în tehnică ; investițiile și folosirea mîinii de lucru ; teoria economică și istoria ; noi utilizări ale metodelor cantitative folosite în studiul istoriei economice și sociale ; tradițional și modern în tipurile consumurilor ; tipologia dezvoltării economice coloniale ; studii comparative asupra reformelor agrare ; transformarea structurilor bancare în perioada interbelică ; finanțele publice și creșterea economică în secolele XVIII-XX etc.*

Delegația țării noastre, pe lîngă participarea activă la dezbaterea unor teme majore cuprinse în programe, a organizat și condus dezbaterile pe temele : „Tendințe în structura economiilor naționale în țările Europei centrale și de sud-est în perioada interbelică" și „Istoria gîndirii economice". Dezbaterile au fost animate de dorința aprofundării cunoașterii trecutului economic al lumii spre a înțelege mai bine marile probleme cu care este confruntată omenirea în zilele noastre. Următorul Congres al Asociației internaționale de istorie economică, cel de-al IX-lea, va avea loc în anul 1986 în Elveția.

FIȘE

Factori și implicații ale majorării datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare (*)

EXISTĂ o bombă cu explozie întîrziată al cărei mecanism de declanșare ticăie neîncetat, scria recent o revistă americană. Această bombă internațională este reprezentată de dezechilibrele financiare internaționale și în special de datoria externă acumulată, în creștere permanentă, a țărilor în curs de dezvoltare, mai ales a celor importatoare de petrol. Se speră să se poată găsi modalități pentru a dezamorsa bomba respectivă și a evita producerea unei crize financiare internaționale majore, dar, realitatea evidențiază înrăutățirea situației țărilor debitoare, sporirea pînă la insuportabil a poverii datoriei externe, în special în cazul țărilor cele mai sărace, cu o economie nediversificată.

Gravitatea situației actuale privind problemele financiare internaționale rezidă cu precădere în rapiditatea cu care cresc deficitele plăților curente ale țărilor în curs de dezvoltare, ceea ce implică creșterea poverii serviciului datoriei externe și o reducere implicită a activității de realizare a programelor de dezvoltare economică a acestor țări. Cifrele sînt grăitoare : serviciul datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare a crescut de la 6 miliarde dolari în 1967, la 32 miliarde dolari în 1976 și la 111,7 miliarde dolari în 1981. Asemenea creșteri, chiar dacă ținem seama de eroziunea cauzată valorii nominale de fenomenul de inflaționist, sînt dramatice.

Datoria externă este constituită din acumularea anuală a deficitelor balanțelor de plăți curente, care trebuie finanțate de către țările debitoare prin recurgerea la credite și împrumuturi externe. Între 1970 și 1980, datoria externă scadentă pe termen mediu și lung a țărilor în curs de dezvoltare a crescut, în termeni nominali, de peste 6 ori, într-un ritm mediu anual de 20,5%. Volumul datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare a ajuns la sfîrșitul anului 1980 la aproape 440 miliarde dolari și la sfîrșitul anului 1981, la aproape 540 miliarde dolari. Creșterea numai din anul 1981 a volumului datoriei externe a fost de circa 100 miliarde dolari, adică cu circa 30% față de anul precedent[1]).

Facem mențiunea că cifrele oficiale publicate pe plan internațional adesea nu reflectă pe deplin realitatea. Atunci cînd o țară recurge la mobilizarea unui împrumut pe o perioadă mai mică de un an, datoria astfel contractată nu este cuprinsă în statisticile oficiale privind datoria externă. Datele disponibile, publicate de exemplu de Banca Reglementelor Internaționale, arată că sumele mobilizate de către țările în curs de dezvoltare pe o perioadă mai mică decît un an reprezentau în 1980 circa 2/3 din totalul resurselor mobilizate. Înainte, împrumuturile cu termen de sub un an nu depășeau 40% din totalul împrumuturilor. Dacă însă pentru 1981 a rămas valabilă proporția de 2/3, adică creșterea oficială a datoriei externe a fost de circa 120 miliarde dolari, împrumuturile pe termen scurt, de sub un an, s-au ridicat, probabil, la circa 240 miliarde dolari. Se poate, deci, aprecia că datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare în 1981 a fost de fapt nu doar de peste 500 miliarde dolari, ci de aproape 800 miliarde dolari [2]).

Există mai multe cauze ale creșterii accelerate a volumului datoriei externe a țărilor debitoare, deficitare. În primul rînd, pentru formarea datoriei externe este necesar ca o țară să înregistreze deficite ale balanțelor de plăți pe mai mulți ani, deficite pe care să le finanțeze prin recurgerea la credite și împrumuturi. O cauză imediată a formării unor uriașe deficite o constituie majorarea, de exemplu, în 1979 a prețului petrolului cu 170%. Ca urmare, conturile curente ale balanțelor de plăți ale tuturor țărilor importatoare de petrol s-au încheiat cu deficit. Cumulat, deficitul țărilor în curs de dezvoltare și al țărilor industrializate (corespunzînd deci unui excedent al țărilor exportatoare nete de petrol) a atins 68 miliarde dolari în 1979, a crescut la 112 miliarde dolari în 1980 și se estimează la 96 miliarde dolari în 1981 [3]). Acest deficit enorm, totalizînd 276 miliarde dolari, care nu poate scădea decît lent, pentru că țările O.P.E.C. au o capacitate de import destul de redusă, a pus problema finanțării prin reciclarea excedentelor respective. După cum se știe, țările excedentare în capital membre ale O.P.E.C. preferă să plaseze excedentele lor pe termen scurt prin intermediul băncilor internaționale, care operează pe piețele eurovalutare, în timp ce țările în curs de dezvoltare deficitare au nevoie de fonduri pe termen mediu și lung și la un nivel preferențial al dobînzii, mai avantajos decît cel caracteristic pe piețele internaționale de capitaluri. În fapt, reciclarea — repunerea în circulația financiară a excedentelor de plăți ale țărilor petroliere — s-a făcut în țările capitaliste dezvoltate, prin băncile acestor țări.

Acumularea de deficite de către țări care sînt nevoite să recurgă la credite și împrumuturi pe termen mediu și lung pentru a-și finanța aceste deficite și formarea, astfel, a unei datorii externe în continuă creștere este caracteristică pentru țările în curs de dezvoltare și, în general, pentru țări cu monedă națională neconvertibilă. Țările capitaliste dezvoltate soluționează datoria externă prin acțiuni pe termen mai scurt, legate de administrarea balanței de plăți. În plus, ele — avînd monede convertibile, care sînt și mijloace de plată pe plan internațional — ar putea să-și ramburseze datoriile astfel contractate prin transferarea în contul datoriei de monedă națională, alte n.tiv care nu este și la dispoziția țărilor care au monedă națională neconvertibilă. De aceea, se poate evidenția faptul că acumularea deficitelor balanțelor de plăți curente de către țările în curs de dezvoltare și țările socialiste a condus la majorarea volumului datoriei externe. În cazul țărilor în curs de dezvoltare volumul datoriei externe se ridică la peste 540 miliarde dolari (unele țări în curs de dezvoltare ajung la datorii nominale de circa 80 miliarde dolari, așa cum sînt cazurile Braziliei și Mexicului). Conform datelor publicate de Comisia Economică O.N.U. pentru Europa, volumul datoriei externe a țărilor socialiste europene (inclusiv U.R.S.S., dar fără Iugoslavia) era la sfîrșitul anului 1981 de circa 80 miliarde dolari [4]).

Dacă o cauză a majorării datoriei externe a fost finanțarea deficitelor de plăți ca urmare a importului de petrol, trebuie totodată subliniat că majorarea fără precedent a nivelului dobînzilor pe plan mondial a provocat probleme deosebit de grave pentru serviciul datoriei externe într-un număr de țări debitoare. Notăm că aproape toate împrumuturile bancare pe care sînt nevoite țările debitoare să le mobilizeze de la băncile internaționale care formează piața financiară internațională se efectuează la nivelul de „dobînzi flotante", adică acel nivel care fluctuează pe piață, în funcție de cererea și oferta de fonduri și de anumite alte considerente dintre care unele artificiale, speculative. În 1979, nivelul dobînzilor flotante era în medie de 12%, în 1980 acesta a sporit la 15,3% iar în 1981 ajunsese la 18%.

Problema care se pune în legătură cu evoluția datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltate, în special a celor neproducătoare de petrol, este aceea că deficitele se mențin ridicate și în perspectiva anilor următori, în principal ca urmare a insuficienței veniturilor sau încasărilor din exporturi față de necesarul de resurse valutare pentru plata importurilor strict necesare. Astfel, de exemplu, după date O.C.D.E. (care sînt sensibil diferite de cele, prezentate deja, ale F.M.I. sau B.I.R.D.), deficitul balanțelor de plăți curente ale țărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol a fost de 71 miliarde dolari în 1980, de 81 miliarde dolari în 1981, urmînd a fi de 85 miliarde dolari în 1982 și în 1983.

În același timp, majorarea volumului datoriei externe a țărilor debitoare este dependentă și de forma de finanțare a deficitului, de sursa de proveniență a resurselor financiare necesare pentru echilibrarea balanțelor de plăți. Menționăm că, înainte de „criza petrolului", asistența guvernamentală internațională acoperea într-o proporție mai ridicată necesarul de resurse pentru finanțarea deficitelor de plăți ale țărilor în curs de dezvoltare. În ultimii ani, sistemul bancar internațional finanțează o proporție sporită din deficite. Astfel, ponderea instituțiilor financiare private în finanțarea datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare importatoare de petrol a sporit de la 35,5% în 1973 la 48,7% în 1981, în timp ce volumul total al datoriei s-a majorat de la 97,3 la 425 miliarde dolari[5]). Partea cea

[1]) Cifrele privind volumul datoriei externe diferă în funcție de sursele lor de proveniență, diferență ce reiese din : sfera de cuprindere diferită a grupului de țări în cauză, varietatea datoriei externe (oficială, privată, garantată de stat, pe termen mediu și lung etc.)

[2]) Vezi John Madeley : „Puissance de la dette", în Forum du développement, nr. 80, martie 1982.

[3]) Vezi Fondul Monetar Internațional : World Economic Outlook, Washington, 1981, p. 123.

[4]) E.C.E./O.N.U. : Economic Survey of Europe, 1981, Geneva, 1982

[5]) F.M.I.: World Economic Outlook, 1981, p. 134

mai mare a datoriei private este pe un termen de 8 ani și poartă o dobîndă fluctuantă în jurul dobînzii pe piața eurovalutară, dobînda L.I.B.O.R. (London Inter Bank Offer Rate).

Tabelul nr. 1

Deficitele balanțelor de plăți curente ale țărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol (în miliarde dolari)

	1975	1980	1981	1982	1983
Exporturi	88	241	248	268	297
Importuri	117	289	303	325	354
Balanța comercială	—28	—48	—54	—57	—57
Servicii, transferuri private	— 9	—23	—26	— 28	—28
Balanța de plăți curente	—37	—71	—81	—85	—85

Sursa : The Times, Anglia, 4 martie 1982, după OCDE, Economic Outlook, decembrie 1981

Nivelul multă vreme ridicat al dobînzilor și actuala criză economică mondială, conducînd la o reducere pronunțată a cererii pentru exporturile specifice ale țărilor în curs de dezvoltare, au dus la o sporire a riscului existent deja pentru o asemenea îndatorare. Într-adevăr, serviciul datoriei externe reprezintă o parte mereu mai importantă din încasările din exporturi și trebuie, adesea, să fie finanțat prin recurgerea la noi împrumuturi. În condițiile crizei economice mondiale actuale, însă, numai creditele acordate țărilor în curs de dezvoltare permit finanțarea importurilor lor necesare provenind din țările dezvoltate, ceea ce înseamnă că numai o majorare a deficitelor țărilor în curs de dezvoltare (și finanțarea acestora) permite țărilor capitaliste dezvoltate, de exemplu, să-și echilibreze balanțele lor. De aceea, marea problemă în plățile internaționale pare a fi aceea a măsurii în care crește deficitul — și, deci, datoria — țărilor în curs de dezvoltare, putîndu-se evita, totuși, încetarea din partea acestora din urmă a plăților [6]).

Trebuie, însă, subliniat faptul că creșterea nivelului dobînzii a afectat într-o măsură mai mare țările debitoare decît noile creșteri ale prețului petrolului în 1980, de exemplu. Astfel, revista britanică „The Economist" (20 decembrie 1980) arăta că o creștere a prețului petrolului cu 5 dolari pe baril absoarbe 7% din încasările din export ale Braziliei, în timp ce o majorare a nivelului dobînzii L.I.B.O.R. cu 5 puncte procentuale absoarbe 13,5% din aceste încasări din exporturi. Or, nivelul dobînzii L.I.B.O.R. a crescut de la 5% în 1977 la aproape 20% la sfîrșitul anului 1980, aceasta conducînd la sporirea plăților în contul dobînzilor.

Dacă în general unele țări aflate în etapele dezvoltării ascendente susținute și dinamice acceptă să-și formeze o datorie externă, recurgînd la mobilizarea unor resurse externe pentru suplimentarea acumulărilor interne, situația țărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol, mai ales în ultimul deceniu, a fost din acest punct de vedere destul de nefavorabilă, ținînd seama de faptul că aceste țări au fost nevoite să-și asume povara unei datorii externe împrumutîndu-se cu sume uriașe nu numai pentru a susține dezvoltarea lor economică și a finanța deficitele balanțelor comerciale, ci și pentru a onora facturile pentru importul, la prețuri mereu mai mari, de petrol și alimente. Deficitul total înregistrat de țările în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol reprezenta 5% din produsul național brut cumulat al acestor țări, în timp ce această pondere era doar de circa 1% în 1973. Aceste deficite și datoriile formate ca atare au avut consecințe nu numai asupra țărilor în curs de dezvoltare, ci și asupra altor țări :

a) ele au impus o frînă serioasă asupra perspectivelor de dezvoltare ale țărilor în curs de dezvoltare : întrucît peste jumătate din deficitele lor sînt finanțate prin recurgerea la împrumuturi bancare private, țările în curs de dezvoltare au fost supuse presiunii creșterii nivelului dobînzilor , în timp ce povara datoriei externe diferă de la o țară în curs de dezvoltare la alta, multe dintre acestea, în prezent, trebuie pur și simplu să se împrumute pentru a-și plăti datoriile mai vechi, rămînînd puține resurse disponibile pentru a investi în activități productive, care să dea roade în viitor, sau chiar pentru a finanța nivelurile curente ale consumului ; în prezent, circa 3/4 din noile împrumuturi mobilizate de țările în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol sînt utilizate pentru a asigura serviciul datoriei externe, adică a face plățile în contul dobînzilor și amortizării împrumuturilor scadente.

b) un efect însoțitor al eforturilor țărilor în curs de dezvoltare de a asigura serviciul datoriei externe, a reduce deficitele și a promova „ajustările structurale" ale economiilor naționale la condițiile economice mondiale (adică, practic, de a reduce consumul) îl constituie reducerea cererii de import de produse, inclusiv din țările industrializate, cu consecințe asupra creșterii economice mondiale în general.

Pentru ieșirea din „capcana datoriei externe", în care au intrat unele țări în curs de dezvoltare, acestea vor trebui să-și ajusteze propriile lor structuri economice în funcție de noile restricții apărute (nivelul mai ridicat al prețurilor energiei pe plan mondial etc.). Desigur, sub aspectul importului, ajustarea structurală a economiilor țărilor debitoare înseamnă reducerea dependenței de sursele externe de furnizare a unor resurse materiale, financiare etc., introducînd măsuri de eficientizare a economiei, de sporire a nivelului producției de alimente și de surse de energie convenționale și regenerabile. Cerința obiectivă de ajustare a economiei țărilor debitoare privește însă în mare măsură și majorarea exporturilor, pentru a se crea mijloacele de plată necesare acoperirii serviciului datoriei externe, reducerii deficitelor, plății datoriei în general [7]).

Problemele datoriei externe devin în ultima vreme tot mai mult dependente de factori exogeni, externi din punctul de vedere al debitorilor. Deși administrarea datoriei externe constituie o trăsătură a suveranității economice a oricărei țări independente, povara acesteia sporește mereu mai mult sub incidența unor factori asupra cărora țările debitoare în curs de dezvoltare nu au controlul în nici un fel. Creșterea acestei poveri (vezi tabelul nr. 2) se produce implacabil sub incidența factorilor legați de sursele de mobilizare a fondurilor, de condițiile în care ele se mobilizează și se restituie.

Povara datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare (în miliarde dolari)

Tabelul nr. 2

Originea creditelor și împrumuturilor	Datoria totală nominală [1])					Modificări anuale ale serviciului datoriei externe				
	1971	1978	1979	preliminar 1980	estimare 1981	1971	1978	1979	preliminar 1980	estimare 1981
1. Țări capitaliste membre ale Comitetului O.C.D.E. de Asistență pentru Dezvoltare și piețele financiare private	68,8	261,8	308,7	351,0	398	9,3	49,8	64,6	79,9	98,3
— asistență publică	24,7	49,0	53,1	57,0	61	1,4	2,3	2,6	2,9	3,3
— totalul creditelor de export	27,5	85,3	100,7	114,0	128	5,2	21,0	25,5	31,0	36,0
— piețe financiare [2])	16,6	127,5	154,9	180,0	209	2,7	26,5	36,5	46,0	57,0
din care :										
— împrumuturi bancare	9,4	105,7	129,9	149,0	172	...	23,2	32,3	41,0	51,0
2. Organizații internaționale	10,0	40,2	47,9	56,0	65	0,9	3,2	3,8	4,9	6,0
din care :										
— împrumuturi în condiții liberale	3,2	16,4	19,6	23,2	27	0,3	0,8	0,8	0,9	1,0
3. Țări socialiste	6,4	13,8	16,2	18,2	21	0,6	1,4	1,7	2,1	2,5
4. Țări membre ale O.P.E.C.	0,4	13,2	15,2	18,5	23	—	0,9	1,4	1,8	2,0
5. Alte țări în curs de dezvoltare	1,0	4,1	5,3	6,5	9	0,1	0,7	0,8	1,1	1,4
TOTAL	86,6	366,6	397,3	456,2	524	10,9	56,9	73,6	91,2	111,7
din care :										
— dobînzi						3,3	19,8	26,0	34,9	46,5
— rambursarea capitalului						7,6	37,1	47,6	56,3	65,2

[1]) Vărsăminte la sfîrșitul anului
[2]) Împrumuturi și credite bancare (altele decît creditele de export), obligațiuni, alte împrumuturi ale sectorului privat
Sursa : L'Observateur de l'OCDE, nr. 113, noiembrie 1981, Paris

[6]) Vezi: Michael Dauderstaedt : „Les risques de l'endettement inégal. De la crise pétrolière à la crise financière", în Le Monde Diplomatique, februarie 1982.
[7]) Vezi în legătură cu aceste probleme : John A. Mathieson : „North-South imbalances", în The Bulletin of the Atomic Scientists, S.U.A., ian. 1982.

dr. Aurel GHIBUȚIU

Stimularea activității de inovație

STAGNAREA creșterii economice, ca urmare și a crizei energetice mondiale, determină tot mai multe țări să acorde o importanță sporită dezvoltării unor noi tehnologii. Făcîndu-se ecoul unor astfel de preocupări, revista engleză „The Economist" a publicat recent un amplu articol în care a încercat să exploreze cîteva din căile prin care se încearcă stimularea procesului de inovare, considerînd că promovarea progresului tehnic constituie o opțiune prioritară în cadrul eforturilor depuse pentru ieșirea din criză. Astfel, în acest an, administrația americană acordă 37 miliarde dolari pentru finanțarea a circa jumătate din întreaga activitate de cercetare și dezvoltare, iar în Franța se duce, în momentul de față, o amplă campanie în favoarea creșterii cheltuielilor guvernamentale destinate cercetării. Guvernul francez dorește adoptarea unei legi care să asigure o creștere reală a cheltuielilor pentru cercetare-dezvoltare cu circa 18% pe an, incluzînd o creștere de la 1,9 mrd. $ la 3,2 mrd. $ în domeniul electronicii.

Se apreciază că, în general, guvernele occidentale dispun de trei instrumente de sprijinire a cercetării și dezvoltării : laboratoare de cercetare guvernamentale, universități și finanțarea de stat a cercetării industriale.

Activitatea de inovare este încununată de succes îndeosebi în acele întreprinderi în care sectoarele tehnice și de marketing colaborează strîns, iar conducerea urmărește cu atenție desfășurarea unui proiect. În același timp, firmele ar trebui să urmărească acele inovații care sînt în concordanță cu disponibilitățile proprii în ceea ce privește dezvoltarea, producția și desfacerea. Contrar unei păreri răspîndite, transferul de tehnologii este dificil deoarece o soluție tehnică potrivită unei întreprinderi nu este adaptabilă și altora. Ca urmare, majoritatea firmelor își obțin inovațiile pe baza unor idei proprii, doar o mică parte fiind furnizate de laboratoare universitare sau de stat.

Un raport privind activitatea institutelor de cercetare norvegiene a relevat faptul că multe proiecte elaborate în laboratoare de stat deși aveau aplicații industriale nu au fost preluate deloc de industrie sau au fost aplicate fără succes. Se argumentează că în țări cum ar fi R.F.G. — unde institutele tehnice au legături strînse cu industria — se obțin rezultate mult mai bune. În S.U.A., la inițiativa Fundației naționale de știință au fost create centre tehnice pe lîngă universități, care sînt menite să sprijine creația tehnică industrială. Primele trei centre de acest fel au adus deja mai multe beneficii decît a costat înființarea lor.

În ceea ce privește finanțarea de către stat a cercetării în industrie, se consideră că ea poate aduce beneficii mai rapide : centrele de cercetare fiind mai apropiate de piață, produsele sînt pasibile de a fi realizate de la început într-o formă comercială. Există însă dovezi că cercetarea autofinanțată în industrie aduce mai multe beneficii decît cea finanțată de stat și că subsidiile acordate cercetării și dezvoltării sînt mai eficiente în cazul unor proiecte mici, dar cu un potențial tehnic ridicat și realizate în întreprinderi mari. Din păcate însă, domeniul în care finanțarea de către stat a cercetării industriale a căpătat o deosebită amploare este cel militar. Sumele alocate în acest scop reprezintă jumătate din bugetul alocat de guvern cercetării și dezvoltării în S.U.A. și Marea Britanie și o proporție însemnată în Franța și Suedia.

Rolul statului în finanțarea cercetării

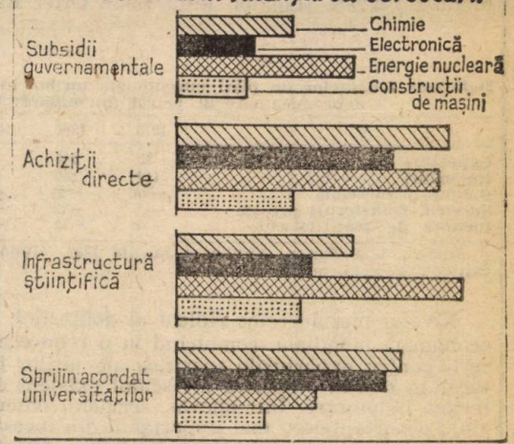

Sursa: The Economist

Astăzi mai mult ca oricînd se impune adoptarea unei politici economice adecvate în domeniul cercetării și dezvoltării care să țină seama de o multitudine de factori. Astfel, o distribuire mai rațională a fondurilor guvernamentale destinate promovării tehnologiei înaintate ar reprezenta o opțiune de primă importanță, afirmă revista citată. Graficul prezintă situația actuală din mai multe țări occidentale industrializate în ce privește sprijinul acordat de către stat cercetării. De asemenea, se face simțită necesitatea instaurării unui climat favorabil promovării creației științifice și tehnice, care să încurajeze competitivitatea întreprinderilor cu idei novatoare și să descurajeze monopolul marilor corporații — apreciază revista „The Economist".

V. N.

Investigarea rentabilității

(Urmare din pag. 6)

● Astfel, în primul rînd, trebuie arătat că practica actuală de calculare a ratei rentabilității din activitatea totală a unității — ca raport între beneficiul net sau brut din activitatea totală și cheltuielile de producție aferente veniturilor totale ale unității — admite unele „deformări" ale acestui indicator, generate, pe de o parte, de existența unor duble înregistrări în ceea ce privește cheltuielile de producție, aferente veniturilor totale ale unității (numai în I.A.S. și C.A.P.), iar pe de altă parte, de neincluderea în totalul acestor cheltuieli a „cheltuielilor care se suportă direct din rezultatele financiare". Or, pentru ca resursele umane, materiale și financiare consumate de unitate într-o perioadă dată să fie exprimate cît mai corect și totodată să surprindă cuantumul integral al eforturilor depuse pentru obținerea beneficiului, **din totalul cheltuielilor de producție aferente veniturilor totale se cer eliminate dublele înregistrări, adăugîndu-se, în același timp, cheltuielile care se suportă direct din rezultatele financiare.**

● În al doilea rînd, se impune precizarea că rata rentabilității calculată ca raport între beneficii și suprafața de teren ar putea exprima mult mai concludent eficiența economică finală a fondului funciar — ca principală resursă materială a agriculturii — dacă **terenul agricol sau total al unității ar fi exprimat valoric,** în felul acesta avîndu-se în vedere nu numai mărimea (întinderea) terenului, ci și diferențierile care există între diversele tipuri ale acestuia din punctul de vedere al potențialului productiv.

● În al treilea rînd, trebuie subliniat că deși în agricultură (în I.A.S. și C.A.P.) mijloacele fixe și circulante nu au (în general) un rol determinant asupra producției (și implicit asupra beneficiului), oportunitatea utilizării ratei rentabilității calculată ca raport între beneficiu și valoarea medie anuală a mijloacelor fixe și circulante derivă din însuși rolul mereu crescînd pe care îl au aceste mijloace în agricultura modernă, de mare randament și eficiență economică. Este posibil astfel să se releve că pentru creșterea eficienței economice finale a utilizării resurselor materiale și financiare „ocupate" de unitate într-o perioadă dată, este necesară realizarea unui ritm mai rapid de creștere a beneficiului — ca efect economic util, față de ritmul de creștere al mijloacelor fixe și circulante — ca efort, o asemenea corelație de eficiență fiind posibilă numai în măsura în care, în procesul utilizării acestor resurse, latura intensivă are un rol hotărîtor față de cea extensivă. Este însă evident că, potrivit cadrului organizatoric actual, pentru a se putea asigura o corelație reală între efect (beneficiu) și efort (mijloacele fixe și circulante), respectiv pentru a se putea înlătura supraestimarea acestui indicator al ratei rentabilității, **trebuie luat în calcul** — alături de mijloacele fixe și circulante rămase în dotarea acestor unități — **și acel cuantum al mijloacelor fixe și circulante cu care au participat unitățile colaboratoare** — S.M.A., centrele de chimizare, I.E.L.I.F., I.T.S.A.I.A. etc. — la desfășurarea întregii activități economice din unitatea respectivă. Totodată, acest indicator al ratei rentabilității ar putea fi mult mai concludent dacă la totalul acestor mijloace ar fi adăugat și **pămîntul** — ca principal mijloc de producție în agricultură, obținîndu-se astfel un indicator al ratei rentabilității similar celui utilizat în industrie.

Asemenea argumente, ca și altele, pledează convingător în favoarea stabilirii, fără întîrziere, a unei **metodologii științifice de exprimare valorică a fondului funciar, ca principal mijloc de producție al agriculturii.**

Programe de dezvoltare

Nigeria: preocupări pentru crearea unei economii moderne

DEȘI nu sînt încă pe deplin consolidate, noile structuri economice ale Nigeriei marchează un progres evident. Dealtfel, se apreciază că pe termen lung, resursele ei de dezvoltare oferă perspective largi de creștere economică. Planul său de dezvoltare economică rațională pe perioada 1981—1985 prevede investiții de 82 miliarde naira (130 miliarde dolari), fiind prin amploarea sa cel mai mare program de investiții prevăzut vreodată de o națiune africană. În viziunea acestui plan, industria prelucrătoare va înregistra un ritm de 15% pe an, iar agricultura un ritm de 4% pe an.

În privința agriculturii, obiectivul stabilit pentru anul 1985 este autoaprovizionarea țării cu produse alimentare de bază. Un loc central în cadrul celor 4,4 miliarde naira alocate agriculturii îl ocupă „proiectele de dezvoltare agricolă integrată" și „zonele cu dezvoltare agricolă accelerată", cărora le revin investiții de 2,3 miliarde naira. În cadrul acestor programe, pe lîngă construirea unor ferme pilot, centre de aprovizionare cu materiale și centre de asistență tehnică se prevede acordarea de ajutoare directe agricultorilor sub formă de bunuri și servicii tehnice. La începutul planului existau deja în funcțiune 7 „proiecte de dezvoltare integrată", cuprinzînd 630 mii familii de agricultori. Numărul lor va spori considerabil în decursul planului, paralel cu înființarea „zonelor cu dezvoltare agricolă accelerată" în 11 state, de-a lungul văilor fluviilor Niger și Benue din bazinul Ciadului, prevăzînd sisteme de irigații, centre tehnice și de aprovizionare, depozite și căi de acces etc.

Industria minieră va beneficia de investiții de 6,6 miliarde naira, din care 6,2 miliarde naira revin sectorului petrolier. În sectorul nepetrolier se are în vedere continuarea extracției de cositor, columbit, extinderea extracției de cărbune la Enugu (2,4 milioane tone în 1985), exploatarea minereului de fier la Itakpe Hills (pentru a ajunge în final la 7,3 milioane tone pe an), exploatarea zăcămîntului de uraniu de la Gombe, exploatarea aurului în zona Ilesha, prospecțiuni pentru plumb, zinc și sare în zona Abakaliki. Pe baza rezervelor sale de hidrocarburi (15 miliarde barili echivalent țiței), Nigeria și-a propus exploatarea gazelor naturale și construirea unei mari uzine de lichefiere la Bonny lîngă Port Harcourt. Paralel cu livrările la export, gazele naturale extrase vor alimenta complexele siderurgice Warri și Ajaokuta, termocentralele Lagos, Afam, Sapele, viitoarele platforme industriale de la Abuja, uzina de îngrășăminte azotoase de la Onne, rafinăria și complexul petrochimic Warri.

În cadrul dezvoltării accelerate a industriei, căreia guvernul îi alocă investiții de 8,2 miliarde naira, obiectivul general îl constituie maximizarea eforturilor pentru valorificarea potențialului industrial al țării în cel mai scurt timp posibil. Dezvoltarea industriei grele reprezintă una din principalele sarcini pe care guvernul federal și le-a asumat în planul 1981—1985. Complexul siderurgic de la Warri este în faza de punere în funcțiune, complexul siderurgic de la Ajaokuta urmează să fie terminat în 1983. Două laminoare siderurgice la Oshogbo și la Jos se află în construcție, alte două laminoare, la Katsira și Eket, sînt în studiu. În proiect, se află alte capacități de laminare, precum și o uzină de aluminiu. În domeniul rafinării petrolului, se află în studiu construirea celei de a patra rafinării a țării ; va spori capacitatea rafinăriilor de la Warri și Kaduna, cărora li se vor atașa complexe de prelucrare petrochimică. Separat, se prevede construirea unui mare complex petrochimic care va produce materiale plastice, fibre sintetice, detergenți, produse chimice și solvenți.

Printre criteriile de bază la înființarea de noi întreprinderi industriale, guvernul are în vedere stimularea dezvoltării industriilor bazate pe materiile prime locale, substituirea importurilor, dispersarea amplasării întreprinderilor pe întreg teritoriul țării și impulsionarea exporturilor de produse prelucrate.

Bazate pe prietenie și încredere reciprocă, beneficiind de un amplu cadru juridic și îmbogățite continuu ca urmare a vizitelor reciproce și a discuțiilor la cel mai înalt nivel, relațiile economice dintre România și Nigeria cunosc o puternică dezvoltare. În componența exporturilor românești pe piața nigeriană se întîlnesc utilaje pentru industria lemnului, tractoare și mașini agricole, autovehicule, îngrășăminte, materiale plastice, materiale de construcție ș.a. În cadrul acțiunilor de cooperare se remarcă existența în Nigeria a două societăți mixte româno-nigeriene pentru exploatarea și industrializarea lemnului și a unei societăți mixte de construcții ; sînt în studiu o serie de acțiuni noi de cooperare în domenii dintre cele mai diverse : zootehnie, mecanizarea agriculturii, construcții de mașini, materiale electrice, chimie și petrochimie, foraje, materiale de construcții ș.a. Sînt condiții care dau garanția că apropiata vizită oficială de prietenie pe care, la invitația președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o va efectua în țara noastră președintele Republicii Federale Nigeria, Alhaji Shehu Shagari, va constitui o nouă contribuție la extinderea, pe multiple planuri, a bunelor relații dintre cele două țări și popoare.

Marin FRĂNCU
I.E.M.

EVOLUȚII MONETARE

INTERVALUL 30 august — 3 septembrie 1982 a marcat evoluția contradictorie a cursului **dolarului S.U.A.** pe piețele valutare.

Existența unor factori pozitivi de influență în prima parte a intervalului prezentat — între care amintim : creșterea masei monetare în circulație cu 1,4 miliarde dolari la sfîrșitul săptămînii anterioare, care a creat presiuni „à la hausse" asupra dobînzilor la dolari (atît la intern, unde fondurile federale au crescut de la cca. 10% p.a. la peste 11,25%, iar unele bănci mari americane au ridicat de la 10,75 la 11,75% dobînda la creditele acordate pe bază de gaj de acțiuni, cît și pe piața eurodolarilor) — a contribuit la consolidarea poziției monedei americane pe piețele de schimb. Ulterior însă, reducerea dobînzilor la depozitele în dolari, alături de măsurile luate de Mexic — în special pe linia interzicerii deținerii de dolari S.U.A. de către rezidenți, lichidarea conturilor în dolari și anunțarea achitării depozitelor la termen în dolari și a dobînzilor aferente numai în moneda națională, odată cu naționalizarea băncilor particulare (care urmează să fie compensate în următorii 10 ani) — a dus la slăbirea cursului dolarului, care cota la închiderea din 3 sept. sub nivelele din 27 august față de marea majoritate a restului valutelor occidentale.

Scăderea cu numai 1,9% în luna iulie a.c. a indicelui producției industriale în R.F.G. (comparativ cu o scădere de 2,8% în luna iunie a.c.), a constituit un element pozitiv în evoluția cursului **mărcii vest-germane**, care se situa la închiderea intervalului prezentat la 2,4550 mărci/1 dolar, cu 0,6% peste închiderea de referință. Cu o cotație de 2,0650 franci/1 dolar pe 3 sept. **francul elvețian** a înregistrat pe ansamblul săptămînii o repreciere de 0,4% în relația sa cu dolarul.

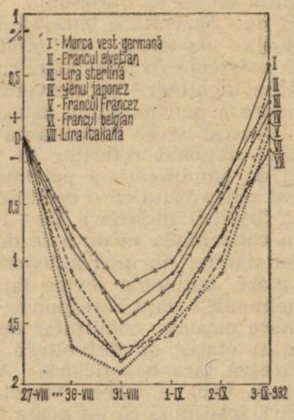

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 30 VIII — 3 IX 1982. Bază : 27 VIII a.c.

Acțiunea unor factori de acțiune contrară a influențat corespunzător și evoluția **yenului japonez** pe piețele valutare, care înregistra la închiderea săptămînii 255,50 yeni/1 dolar, cu 0,2% peste cursul din 27 august de 256 yeni/1 dolar.

Francul francez (6,91 franci/1 dolar pe 3 septembrie, față de 6,90 franci/1 dolar cursul de referință) și **francul belgian** (47,05 franci/1 dolar și respectiv 47,03 franci/1 dolar) au înregistrat pe ansamblul săptămînii o ușoară repreciere, în timp ce **lira italiană**, cu o cotație de 1 387 lire/1 dolar pe 3 septembrie înregistra chiar o mică depreciere de 0,1% în relația sa cu dolarul S.U.A. (1 386 lire/1 dolar cursul de referință).

Nivelul **dobînzilor** la principalele eurovalute pe termen de 6 luni se situa la închiderea din 3 septembrie la euromarca vest-germană și eurofrancul elvețian la nivele apropiate de cele al închiderii de referință, respectiv la 8,5% și 4,9375%, în timp ce la eurodolar a înregistrat o creștere de 1% (de la 11,875% la 12,875%).

Prețul **aurului** la Londra a înregistrat o creștere spectaculoasă (în special ca urmare a măsurilor luate de Mexic), astfel că al doilea fixing din ziua de 3 septembrie de 455 dolari/uncie, cel mai ridicat de la mijlocul lui octombrie 1981, a fost cu 37 dolari/uncie peste cel corespunzător din 27 august de 418 dolari/uncie.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Cercetare integrată

PORNIND de la intercondiționarea care se manifestă tot mai evident în relațiile internaționale în privința principalelor probleme ale lumii contemporane, Universitatea Națiunilor Unite și-a propus ca, în activitatea sa viitoare cercetarea să urmărească abordarea corelată a acestor probleme și fenomene în încercarea de a da răspunsuri pertinente și eficiente în sprijinul eforturilor mondiale pentru rezolvarea lor. Motivațiile avute în vedere de acest forum al O.N.U. în stabilirea temelor de cercetare sînt în măsură ca prin analizele pe care se bazează să dea o imagine asupra acestui mod de abordare a problemelor prioritare ale omenirii.

Astfel, tema intitulată **„Pace, securitate, rezolvarea conflictelor și transformările globale"** pornește de la premisa că actualul context mondial este afectat negativ de fenomene ca :

- fragilitatea sistemului internațional, determinată de fragmentarea puterii, de creșterea rapidă a insuficienței de materii prime, de amplificarea decalajelor dintre Nord și Sud ;
- anumite modificări sociale, economice și politice cu caracter agravant pentru echilibrul societății contemporane ;
- permeabilitatea frontierelor naționale la idei și valori inadaptabile care fac să crească vulnerabilitatea țărilor în cauză ;
- accentuarea neîncrederii și escaladarea politicilor de înarmare.

În aceste condiții se impune o cunoaștere mai adîncă a cadrului structural și instituțional care să poată fi adaptat mai bine la modificările sociale, economice și politice ținîndu-se cont efectiv de valorile esențiale pe care le reprezintă pacea, relațiile internaționale echitabile și respectul reciproc. Pe plan metodologic în studierea acestei teme cercetarea trebuie să pornească de la interdependența subiectului cu alte probleme care afectează procesele sociale și culturale actuale, respectiv situația economică internațională, resursele naturale, subalimentația și pauperizarea, impactul cheltuielilor de cercetare și dezvoltare cu caracter militar.

În ce privește **economia mondială** — o altă temă de cercetare a Universității Națiunilor Unite — îmbunătățirea relațiilor economice mondiale ar trebui — potrivit specialiștilor U.N.U. — să se bazeze pe :

- dezvoltarea cooperării și a dialogului între Nord și Sud ;
- reflectarea mai realistă a necesităților cu care se confruntă țările rămase în urmă și orientarea cu precădere a cercetării și a pregătirii cadrelor în direcția rezolvării problemelor care tind să se amplifice rapid în aceste țări ;
- extinderea participării diferitelor discipline științifice — filozofice, antropologice, istorice, drept, administrație etc. — în cercetările îndreptate către aprecierea cît mai exactă a fenomenelor complexe și a restricțiilor ce acționează în prezent în viața economică internațională.

Subalimentația, pauperizarea, resursele și mediul înconjurător sînt concepute a fi tratate în cadrul unei singure teme care ar trebui să se axeze pe priorități cum sînt :

- realizarea echilibrului dintre creșterea prețurilor în agricultură — ca urmare a cererii crescînde de energie — pe de o parte și accesul grupurilor sociale cele mai sărace, la produsele alimentare, pe de altă parte ;
- asigurarea, de asemenea, a echilibrului dintre culturile agricole industriale și cele folosite în scop alimentar ;
- creșterea productivității, avîndu-se în vedere și păstrarea echilibrului ecologic ;
- creșterea producției agricole în condițiile sporirii locurilor de muncă disponibile și a veniturilor în special pentru grupurile sociale mai sărace sau în țări cu densitate mare a populației.

O altă temă de cercetare se referă la **dezvoltarea social-umană și coexistența popoarelor, culturilor și a sistemelor sociale.** În acest caz punctul de plecare îl constituie studierea și înțelegerea modificărilor demografice fără precedent care au loc în prezent în lume, modificări care, la nivelul macrosocial generează probleme serioase legate de accentuarea șomajului — în special în zonele rurale — migrarea forței de muncă, schimbarea compoziției grupurilor etnice. Pe plan microsocial industrializarea generează o serie de probleme noi în cadrul familiei sau pentru diferite grupuri sociale, în special pentru femei și tineret. Se impune, așadar, găsirea căilor pentru un dialog mai eficient între diferite culturi, între generații, dincolo de barierele de ordin etnic, rasial, lingvistic, religios sau ideologic în vederea stimulării creșterii.

O importanță deosebită pentru procesele de dezvoltare au — în viziunea cercetătorilor U.N.U. — **opțiunile tehnologice** care trebuie abordate în funcție de dimensiunile sociale și de necesitățile tehnologice ale fiecărei țări în parte. Această ultimă temă își propune să dea răspunsul la probleme privind :

- diseminarea echitabilă a informației științifice și distribuția cît mai corespunzătoare a capacităților de cercetare și dezvoltare ;
- orientarea cercetării științifice, în condițiile asigurării dezvoltării sociale, către necesitățile lumii a treia, în special în ce privește energia și alimentația ;
- coordonarea utilizării tehnologiilor adecvate cu cele de vîrf ;
- crearea condițiilor pentru difuzarea inovației sociale și crearea de noi locuri de muncă.

Transferul de tehnologie și mediul cultural adecvat

TRANSFERUL de tehnologie din țările industrializate continuă să se afle în atenția specialiștilor preocupați de a aduce o contribuție efectivă la eforturile de creștere economică ale țărilor rămase în urmă. Sugestii interesante aduce în acest sens publicația vest-germană **Development and Cooperation** care plasează transferul de tehnologie în contextul preocupărilor pentru menținerea autonomiei culturale a țărilor beneficiare. Pornind de la contradicția care există între progresul tehnic mondial și autonomia culturală a unei anumite țări, problema care se pune constă în a se acționa astfel încît această contradicție să nu se accentueze, să nu devină antagonistă prin implementarea de tehnologii străine. De aceea, publicația citată se pronunță pentru un tip de dezvoltare care să îmbine tehnologia modernă cu diviziunea muncii existentă în țara beneficiară, în condițiile menținerii și dezvoltării în continuare a patrimoniului său de cultură. În acest sens, dezvoltarea sentimentului național referitor la posibilitățile de amplificare a patrimoniului cultural este văzută ca o condiție esențială a întăririi încrederii țării respective în capacitatea sa de a se dezvolta de sine stătător, în mod autonom.

Ca atare, problema revine la a găsi acea tehnologie care corespunde în cea mai mare măsură condițiilor date sau tipului și etapei de dezvoltare ce caracterizează țara beneficiară. Aceasta înseamnă, deci, o mare varietate de abordări, înseamnă că nu poate fi aplicată o regulă general valabilă privitor la transferul tehnologic.

Practica a arătat că în anumite zone este nevoie de tractoare puternice pentru a desțeleni solurile și a le face fertile, după cum în alte regiuni, secetoase de pildă, animalele de tracțiune pot da rezultate mai bune ; folosirea plugului sau a sapei pot da, de asemenea, rezultate diferite în funcție de condițiile naturale date. Tot aici se poate vorbi de opțiunea pentru mori de vînt sau motoare diesel pentru a acționa pompele de irigații ș.a.

În ce privește forța de muncă, tehnologia este chemată să asigure — prin crearea de noi locuri de muncă — o utilizare cît mai deplină a acestei resurse care oferă largi disponibilități în țările în curs de dezvoltare.

Un aspect îl constituie necesitatea de a se crea în însești țările în cauză condițiile pentru aplicarea și dezvoltarea tehnologiilor și nu de a realiza un „transplant" din țările industrializate Acest deziderat, care implică considerarea, alături de factorul economic, în egală măsură a celui cultural și social, poate fi înfăptuit prin sprijinirea țărilor rămase în urmă în direcția creării condițiilor necesare în spațiul național. S-ar realiza, astfel, un proces de învățare și cunoaștere adaptat cerințelor locale, cu specialiști de formație autohtonă care nu vor mai fi tentați să importe pur și simplu experiența tehnică occidentală. Aportul țărilor dezvoltate ar consta, în acest context, în sprijinirea eforturilor naționale de învățare și cercetare, în domenii de strict interes pentru dezvoltarea economică și socială a țărilor beneficiare.

Pagină realizată de
Em. STANCU

Previziuni pentru 1983

DUPĂ ce previziunile succesive ale analiștilor din Occident cu privire la evoluția în 1982 a conjuncturii economice din țările capitaliste industrializate s-au dovedit a fi exagerat de optimiste, fiind contrazise de evoluția ulterioară, reală, a ritmului de creștere, a inflației, a șomajului ș.a., atenția și speranțele — ca să folosim un termen larg utilizat în ultimul timp în presa occidentală — se îndreaptă acum către anul viitor. Astfel bazîndu-se pe unele indicii de înviorare a activității economice, precum și pe atenuarea unor restricții existente în calea acesteia (în primul rînd, a dobînzilor ridicate la împrumuturi), analiștii de la **Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung**, de pildă, opinează că în 1983 ritmul creșterii economice se va accelera în toate țările capitaliste mai importante ; nivelul maxim de 3,5% urmează să-l înregistreze Japonia, țară care-și va păstra în continuare rolul de „locomotivă" a dezvoltării.

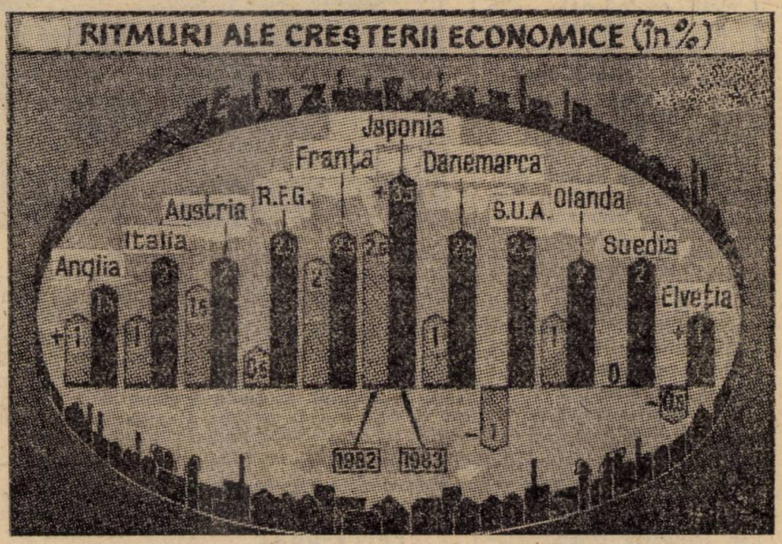

Iugoslavia: aspecte ale colaborării

LA mijlocul acestui an — informează publicația **Les nouvelles yougoslaves** — Iugoslavia întreținea relații de cooperare tehnico-științifică cu 112 țări și mișcări de eliberare din lume, dintre care cu 107 țări acestea se desfășurau pe baza unor acorduri interguvernamentale. În cadrul cooperării au fost elaborate și puse în aplicare 45 de programe cu o durată de unul sau mai mulți ani, fiind realizate și o serie de aranjamente speciale.

În ceea ce privește colaborarea tehnico-științifică cu țările în curs de dezvoltare, ea se desfășoară, în esență, în următoarele direcții principale : formarea cadrelor, trimiterea de experți pe termen lung, participarea la diferite grupuri de studiu, la cursuri internaționale ș.a. Astfel, de pildă, pe baza burselor acordate de guvernul iugoslav aproape 7 500 de persoane, provenind din peste 80 de țări în curs de dezvoltare, și-au făcut în perioada 1955—1981 studiile în Iugoslavia. Anual, 1 000—1 500 de experți iugoslavi lucrează în diferite țări în curs de dezvoltare (Libia, Irak, Algeria, Nigeria, Zimbabwe ș.a.), îndeosebi în agricultură, în sectorul construcțiilor și în domeniul ocrotirii sănătății. Schimbul de grupuri de studiu este dezvoltat îndeosebi cu R.P. Chineză și R.P.D. Coreeană ; totodată, în 1981 de exemplu, 26 grupuri de experți din 18 țări nesocialiste în curs de dezvoltare au petrecut o perioadă de studiu în Iugoslavia. În sfîrșit, între anii 1977—1981, Iugoslavia a participat la elaborarea unui număr de 87 de proiecte naționale sau regionale, realizate în cadrul P.N.U.D. și altor organisme specializate ale O.N.U., ceea ce a implicat trimiterea în vederea specializării în străinătate a 450 de experți iugoslavi și deplasarea în Iugoslavia a peste 700 de specialiști străini din țările interesate.

Imperativul valorificării resurselor oceanului

DEFICITUL mondial de proteine în alimentația omului se referă aproape în întregime la proteinele de origine animală, necesarul în acest domeniu nefiind satisfăcut decît într-o măsură redusă — de circa 40 la sută. În această situație, atenția cercetătorilor se îndreaptă către resursele marine, știut fiind că în prezent acestea contribuie la consumul mondial de proteine de origine animală doar în proporție de 16 la sută (de 26 la sută dacă se ia în considerare și făina de pește utilizată pentru hrănirea animalelor). Or, se estimează că oceanul planetar produce anual circa 400 mrd. tone de materie organică, din care omul nu folosește decît 0,02 la sută, în esență pește.

După opinia unor specialiști sovietici, resursele oceanului pot fi sporite și exploatate de către om într-o măsură mult mai mare decît pînă în prezent, fără a se tulbura echilibrul ecologic, obiectiv care poate fi realizat — între altele — pe baza elaborării și studierii modelului biologic al Oceanului planetar.

Ungaria: forumul economiștilor

CEA de a XXI-a întîlnire anuală a economiștilor unguri (cu participarea a circa 600 de specialiști), care s-a desfășurat recent la Balatonfüred, a avut ca temă alternativele posibile la noua orientare în dezvoltarea economiei și în politica economică. În ceea ce privește obiectivele, s-a arătat că nu există deosebiri esențiale între cele avute în vedere în perioada de creștere dinainte de anul 1978 și cele din perioada următoare, în ambele cazuri pe primul plan figurînd asigurarea echilibrului economiei și ridicarea eficienței activității. S-au modificat însă pîrghiile și sursele creșterii, aceasta din urmă devenind — în faza actuală a dezvoltării — o funcție a situației de echilibru și a eficienței.

Considerîndu-se că economia R.P. Ungare se află în prezent într-o etapă de tranziție, la întîlnire s-a apreciat că nu mai este posibil să se revină la ritmurile dinamice de creștere, înregistrate la începutul deceniului al optulea. S-a opinat că, în situația actuală se impune să se accelereze crearea condițiilor care constrîng la înnoire, realizarea unei dezvoltări mai dinamice putînd fi stimulată în mod complex, prin modificări care să vizeze toate elementele componente ale economiei. Afirmație valabilă și pentru domeniul planificării, care — după cum s-a afirmat — ar trebui să-și accentueze caracterul deschis, fiind, de asemenea, necesar ca planul anual de dezvoltare a economiei naționale să fie completat cu previziuni pe următorii doi-trei ani.

R.F.G.: balanța exportului de capital

PE FUNDALUL unei depresiuni prelungite în economia R.F. Germania, al incertitudinilor crescînde privind perspectiva relansării sale în toamna acestui an, atenția deținătorilor vest-germani de capital se îndreaptă spre posibilitățile de plasare avantajoasă a acestuia pe piețele externe. Astfel, dintr-un studiu elaborat de Camera de comerț din Hamburg rezultă că investițiile directe efectuate în străinătate de întreprinderile vest-germane au sporit de la 2,8 miliarde mărci în anul 1972 la aproape 10 miliarde în 1981. Începînd de la jumătatea deceniului trecut fluxul investițiilor vest-germane în străinătate a depășit pe cel al investițiilor străine în economia R.F.G., excedentul anual în 1979—81 fiind de 6 mrd. mărci.

Acest excedent putea fi și mai mare — releva recent publicația **Süddeutsche Zeitung** — dacă, după o diminuare trecătoare, volumul investițiilor străine n-ar fi sporit anul trecut la 4 miliarde mărci. Ceea ce evidențiază că, în actuala conjunctură, R.F. Germania este considerată totuși de investitorii străini ca fiind o piață relativ mai sigură pentru plasamentele lor de capital.

GLOSAR

Ciclul datoriei externe [I]

AVÎND ÎN VEDERE relaţiile dintre creşterea economică a unei ţări şi aportul de resurse externe chemat să suplimenteze acumulările interne şi ţinînd seama de cerinţele ca nivelul dobînzii pentru datoriile acumulate să nu depăşească nivelul considerat critic, se poate crea un model al datoriei externe în care aceasta din urmă creşte în volum într-o perioadă de timp determinată, după care — creîndu-se condiţiile interne pentru restituirea creditelor şi împrumuturilor contractate — treptat, datoriile se vor stinge într-o altă perioadă de timp, de asemenea determinată. Modelul preconizat porneşte de la ideea că economia în cauză, beneficiind şi de aportul de resurse externe, va genera, începînd cu un anumit moment, excedente ale balanţelor de plăţi suficiente pentru a acoperi datoria externă. Această secvenţă de perioade în care creşterea economică este stimulată de aportul de resurse externe care suplimentează acumulările interne şi, apoi, în care economia ajunge să genereze venituri suficiente pentru a asigura rambursarea datoriilor făcute în prima perioadă poartă denumirea de **ciclu al datoriei externe** şi poate fi ilustrată grafic aşa cum se vede în figura de mai jos.

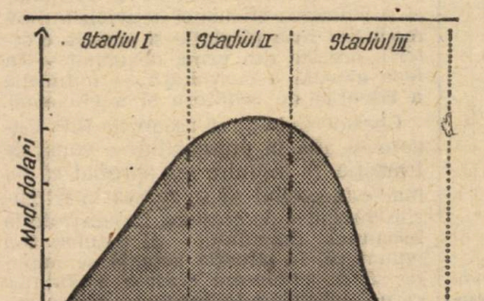

În modelul grafic ilustrativ, ciclul datoriei externe a unei ţări A durează 36 ani şi are 3 stadii :

— **în primul stadiu,** datoria creşte în ritmuri susţinute atît cu necesarul de resurse externe pentru acoperirea investiţiilor interne, cît şi cu serviciul datoriei la datoria anterioară, care se formează în mod neîntrerupt timp de 15 ani ;

— **în al doilea stadiu,** datoria creşte numai cu dobînzile la împrumuturile anterioare şi se ajunge punctul maxim al îndatorării ;

— **în al treilea stadiu,** se rambursează datoria externă şi întrucît surplusul acumulărilor interne faţă de investiţiile interne a ajuns să fie suficient pentru a acoperi atît investiţiile interne, cît şi serviciul datoriei, intrările de noi capitaluri încetează.

Desigur, această descriere succintă a ciclului datoriei externe are un caracter teoretic, în practică situaţia fiind mult mai complexă. În general, se poate considera că ciclul datoriei externe poate decurge în mod normal pe seama modelului de mai sus, dacă nivelul dobînzii la datoriile externe se află într-o proporţie acceptabilă faţă de ritmul creşterii economice interne din ţara în cauză, dacă încasările din exporturi sînt cele scontate şi în faza corespunzătoare se ajunge în mod real la formarea unor excedente ale balanţei de plăţi care să permită restituirea datoriilor, dacă importurile se menţin în limitele prevăzute, cantitativ şi valoric, şi într-un anumit raport cu exporturile.

Datoria externă a unei ţări este, deci, supusă influenţelor atît ale factorilor interni, cît şi ale celor externi. Dacă ciclul datoriei externe nu decurge în condiţiile preconizate, acesta poate fie să se închidă mai devreme, datoria fiind rambursată anticipat, fie — aşa cum este mult mai frecvent în practica relaţiilor economice internaţionale — să apară greutăţi în închiderea ciclului, putîndu-se ajunge în situaţii dificile, adesea denumite drept „capcana datoriei externe", cînd unele ţări debitoare au dificultăţi în achitarea datoriilor scadente.

A.G.

Roboţi industriali

Nicolae Iftode, Ploieşti — Potrivit datelor Ministerului Muncii din Japonia, în această ţară funcţionează în prezent aproape 100 000 de roboţi industriali (respectiv circa 80% din totalul mondial), din care 24 000 au fost introduşi în 1981. Se estimează că piaţa internă a roboţilor va continua să crească într-un ritm de 30—40% pe an, astfel încît în 1990 pe liniile de fabricaţie japoneze ar putea funcţiona între 1 şi 2,9 milioane de roboţi. Paralel va continua să sporească şi „productivitatea" roboţilor, capabili să efectueze operaţii tot mai complexe, nu numai operaţii periculoase sau repetitive.

Introducerea pe o scară atît de largă a roboţilor presupune o serie de modificări în sistemul de relaţii profesionale din Japonia, bazat în mod tradiţional pe principiul angajării pe viaţă. Ministerul muncii de la Tokio estimează că în 1990 vor exista aproape 3 milioane de şomeri în vîrstă de 55—64 de ani, respectiv în cadrul grupei de muncitori cu cele mai mari dificultăţi de deprindere a modului de funcţionare a roboţilor ca şi de adaptare la un nou loc de muncă.

Pe de altă parte, prognozele indică faptul că, în condiţiile unei stagnări a creşterii economice, introducerea roboţilor va determina o scădere a cererii de muncitori manuali calificaţi, paralel cu o accentuare a cererii de muncitori nemanuali. Pe ansamblu forţa de muncă ocupată în industria prelucrătoare nu va spori cu mai mult de 5,7% în acest deceniu, sensibil mai lent decît în sectoarele neproductive.

Ţinînd seama de multiplele implicaţii sociale şi umane ale robotizării, mai ales în actualul context economic, guvernul japonez a lansat un studiu de doi ani menit să determine efectele probabile ale acestui proces asupra utilizării şi recalificării forţei de muncă, ca şi asupra condiţiilor de muncă. Concluziile la care se va ajunge sînt chemate să împiedice ca cerinţele progresului tehnologic să determine o modificare a atitudinii — pînă în prezent favorabile — a muncitorilor niponi faţă de introducerea roboţilor.

Putere de cumpărare

Dana Năstase, Bucureşti — Fenomenul inflaţiei se traduce în toate ţările unde se manifestă printr-o reducere a puterii de cumpărare a monedelor, care desigur nu este întotdeauna sinonimă cu o scădere a nivelului de trai, deoarece trebuie ţinut seama şi de evoluţia veniturilor nominale. Graficul de mai sus, publicat de revista **VDI Nachrichten** cu ocazia aniversării a 25 de ani de la crearea Băncii federale a R. F. Germania, oferă posibilitatea unei priviri retrospective asupra evoluţiei

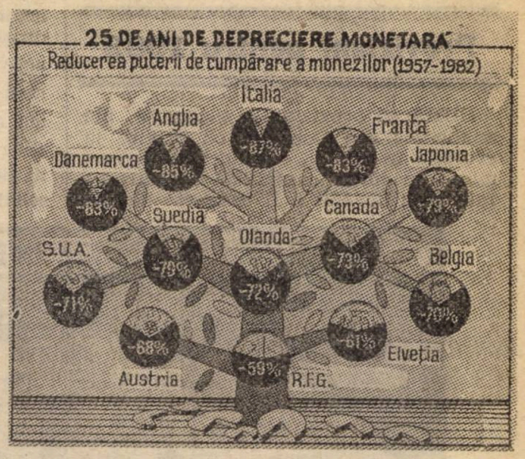

puterii de cumpărare internă a principalelor monede occidentale în acest interval. După cum se observă din grafic, în vreme ce monezi ca lira italiană, lira sterlină, francul francez şi coroana daneză şi-au pierdut peste patru cincimi din puterea lor de cumpărare, marca vest-germană şi francul elveţian au reuşit să-şi menţină o parte sensibil mai mare din valoarea lor din 1957. Cu toate acestea, o marcă de acum 25 de ani mai valorează astăzi numai 41 pfennigi.

Ferry-boat

Corneliu Preda, Bucureşti — Utilizarea bacurilor transportoare de vagoane de marfă permite scurtarea, uneori considerabilă, a distanţelor pe care trebuie să le parcurgă un tren de marfă sau un camion greu şi totodată descongestionarea reţelei de transporturi terestre. În Uniunea Sovietică, bacuri cu un deplasament de pînă la 13 000 tdw sînt utilizate de exemplu pentru traversarea Mării Caspice între Baku şi Krasnovodsk ; parcurgerea acestei căi maritime de 1530 km necesită patru zile în loc de 25 cîte ar fi necesare dacă s-ar folosi legătura feroviară pe uscat dintre Transcaucazia şi republicile din Asia Centrală. Avantaje similare oferă ruta maritimă prin strîmtoarea Kerci, care desparte Marea Neagră de Marea Azov ; avînd o lungime de numai 4,3 km, această rută legînd Crimeea cu zona Caucazului scurtează traseul mărfurilor şi călătorilor cu 1000 km. Alte asemenea bacuri transportoare leagă portul Vanino din Orientul Îndepărtat de Holmsk în insula Sahalin ; în Extremul Nord bacuri construite ca spărgătoare de gheaţă vor ajunge pînă în nordul peninsulei Iamal.

Asemenea bacuri funcţionează şi în traficul internaţional, pe Marea Neagră între portul sovietic Iliciovsk şi portul bulgar Varna, unde vagoanele de marfă sînt transbordate pe reţeaua feroviară cu ecartament normal a Bulgariei. Navele utilizate pe această rută pot transporta fiecare 108 vagoane de marfă, aşezate pe trei platforme. Sînt în curs de negocieri pentru înfiinţarea unei rute similare pe Marea Baltică, între portul sovietic Memel şi Lübeck-Travemünde, Kiel sau Flensburg în R.F. Germania. Potrivit agenţiei TASS, se analizează şi propunerea de perspectivă de a se construi asemenea bacuri şi pentru traficul pe Dunăre.

Comerţ Est—Vest

Simion Petculeţ, Timişoara — Anul trecut valoarea schimburilor comerciale ale R.F. Germania cu ţările socialiste s-a situat la 38,2 miliarde de mărci, ceea ce — subliniază un studiu al Institutului de cercetări economice din Köln — reprezintă 5,1% din totalul comerţului exterior al R.F.G., procentaj doar cu puţin superior celui al schimburilor de mărfuri cu Elveţia. În cazul cîtorva grupe de produse ponderea importului din ţările socialiste este întrucîtva mai ridicat : 6,2% la petrol, gaze naturale, textile şi confecţii, 6,6% la metale neferoase, 15,5% la produse petroliere. Ponderile sînt mai reduse în ce priveşte strict aprovizionarea pieţei interne cu produsele respective, o parte din materiile prime importate fiind prelucrate în vederea exportului.

robotron

Cine este colaboratorul care lucrează cu o precizie și viteză egală ? Colaboratorul specialist în toate domeniile ?

Răspuns :

Modelul de bază al calculatorului A 5110 permite realizarea unui număr mare de configurații. Domeniul său special de utilizare este contabilizarea și facturarea. Vă ajută în rezolvarea multor probleme.

Cine realizează :
Contabilitate,
Facturare,
Gestiunea materialelor din familia A5100 ?

Ce are A 5110 în cadrul software-ului său ?
Module de program orientate pe probleme, pe specificul țării, generatorul de programe pentru legare modulară. Program standard pe specificul țării și numeroase soluții individuale, chiar pe măsura beneficiarului. Astfel, de pildă, prelucrarea de comenzi în reparațiile de autovehicule sau în decontarea vînzărilor. Prelucrează totul, facturi, chitanțiere, liste de inventar, statistici sau somații.
Solicitați informații detaliate, priviți-l și rezervați un spațiu pentru sistemul electronic de contabilizare și decontare.

Reprezentanța noastră :

Secția Comercială a Ambasadei R.D.G.

Sectorul Mașini de birou
71131 București
Calea Dorobanților 14

robotron

Robotron Export-Import

Intreprindere de stat de comerț exterior

DDR 1080 Berlin, Friedrichstrasse 61

Sistem electronic de contabilizare și decontare

A 5110

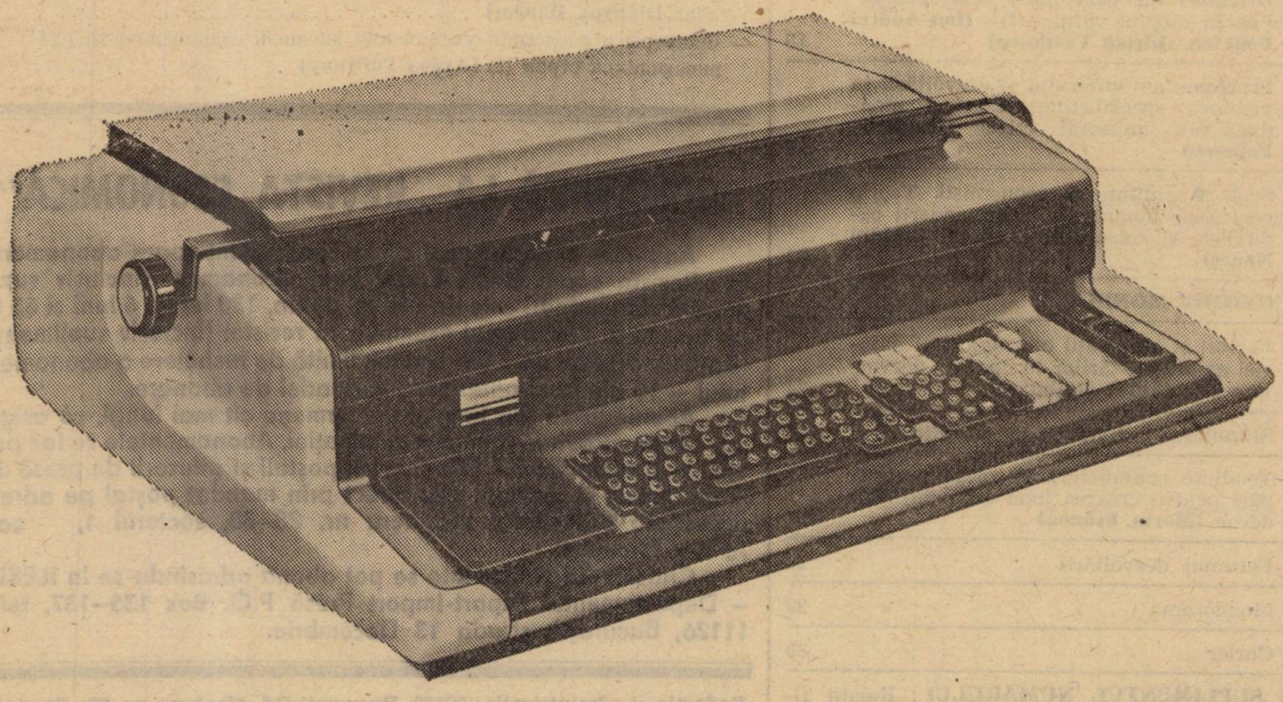

PUBLICOM

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 36 din 10 septembrie 1982

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Pregătirea producției anului 1983. Accelerarea încheierii contractelor economice **(Ion Gh. Badea)** 1

— În industria minieră. Soluții pentru diminuarea consumurilor energetice **(Mărgărit Slevoacă)** 3

— Tipul de preț și cooperarea dintre unitățile industriale **(Alexandru Mihăilescu)** 4

— Coordonate ale investigării rentabilității în unitățile agricole **(Constantin C. Cojocaru)** 6

— Rezerve de valorificare superioară a materiei prime în unitățile agricole de stat **(Gheorghe Anghel, Constantin Dropu)** 7

— Dezvoltarea industriei turismului pe calea cooperării economice internaționale **(Ioan Georgescu)** 9

— Puncte de vedere. Considerații privind metodele de calcul și analiză a investiției specifice **(Constantin Grigorescu)** 11

— Cititorii au cuvîntul 13

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Organizarea activității de recondiționare în unitățile metalurgice **(Nicolae Vachniuc)** 14

TEORII—IDEI

— Industrializare, informatizare (I) **(Valter Roman)** 16

— Orientări ale dezvoltării bazei energetice în mediul rural (I) **(Ion-Andrei Popescu, Adrian Vasilescu)** 18

— Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea specialiștilor. Cererea mondială sub impactul crizei **(Maria D. Popescu)** 20

— Școli ● curente ● economiști. Teoria resurselor umane ale întreprinderii capitaliste și substratul ei social **(Ovidiu Nanes)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Factori și implicații ale majorării datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare (I) **(Aurel Ghibuțiu)** 24

— Stimularea activității de inovație 26

— Tendințe conjuncturi. Nigeria : preocupări pentru crearea unei economii moderne **(Marin Francu)** 27

— Forumul dezvoltării 28

— Mondorama 29

— Curier 30

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— Price types and cooperation between industrial units **(Alexandru Mihăilescu)** 4

— Considerations on the calculation and analysis method for the specific investment **(Constantin Grigorescu)** 11

— Industrialization, informatics (I) **(Valter Roman)** 16

— Directions in the development of the energetics in rural area **(Ion-Andrei Popescu, Adrian Vasilescu)** 18

— World demand under the crisis impact **(Maria D. Popescu)** 20

— Schools ● trends ● economists. The theory of the human resources in capitalist enterprises and its social underground **(Ovidiu Nanes)** 22

— Factors and implications of the foreign debt's increase in developing countries (I) **(Aurel Ghibuțiu)** 24

DANS LE NUMÉRO

— Le type de prix et la coopération entre les unités industrielles **(Alexandru Mihăilescu)** 4

— Points de vue. Opinions sur la méthode de calcul et d'analyse de l'investissement spécifique **(Constantin Grigorescu)** 11

— Industrialisation, informatisation (I) **(Valter Roman)** 16

— Orientations dans le développement de la base énergétique dans le milieu rural **(Ion-Andrei Popescu, Adrian Vasilescu)** 18

— La demande mondiale sous l'impact de la crise **(Maria D. Popescu)** 20

— Ecoles ● courants ● économistes. La théorie des ressources humaines de l'entreprise capitaliste et son substrat social **(Ovidiu Nanes)** 22

— Facteurs et implications de l'accroissement de la dette extérieure des pays en voie de développement (I) **(Aurel Ghibuțiu)** 24

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Вид цены и кооперирование между промышленными предприятиями **(Алехандру Михэйлеску)** 4

— Соображения относительно методов расчёта и анализа удельного капиталовложения — Точки зрения **(Константин Григореску)** 11

— Индустриализация, информатизация (I) **(Вальтер Роман)** 16

— Направления в развитии энергетической базы на селе **(Ион-Андрей Попеску, Адриан Василеску)** 18

— Мировой спрос под воздействием кризиса **(Мария Д. Попеску)** 20

— Школы ● течения ● экономисты. Теория человеческих ресурсов капиталистического предприятия и её социальная подоплёка **(Овидиу Нанеш)** 22

— Факторы и следствия увеличения внешней задолженности развивающихся стран (I) **(Аурел Гибуцыу)** 24

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă P.O. Box 136—137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1

SIGURANȚELE AUTOMATE CU FILET

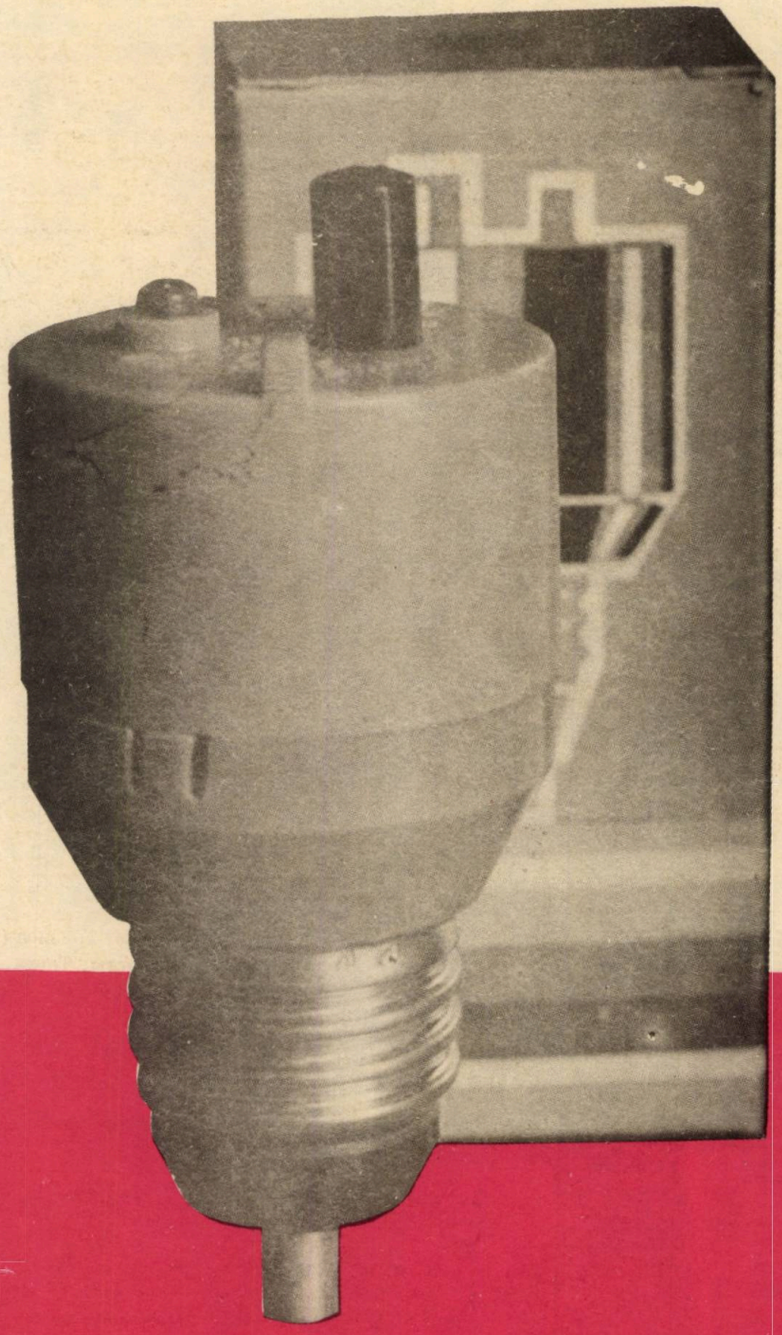

OFERĂ:

— Protecție sigură a instalației și limitarea consumului de energie electrică din apartamentul dv.

— Eliminarea posibilităților de utilizare a unor elemente de siguranțe improvizate care pun în pericol instalația electrică și locuința.

— Posibilitatea montării în locul elementelor de siguranțe cu fuzibil fără nici o modificare a tabloului electric.

— Exploatarea comodă a tabloului și instalației electrice din apartament.

— Aspect plăcut și modern al tabloului electric.

Intreaga gamă se oferă spre vînzare la raioanele electrotehnice ale magazinelor din întreaga țară.

1982 SEP 1 71

DINTOTDEAUNA, BUNUL GOSPODAR ÎȘI CONSTRUIEȘTE VARA SANIE, IARNA CAR ȘI NU LASĂ PE MÎINE CE POATE FACE AZI !

Dacă vreți să fiți buni gospodari... ai timpului dv. liber, cumpărați azi uniformele școlare necesare copiilor în noul an de învățămînt.

Astăzi, magazinele comerțului de stat vă oferă posibilitatea să găsiți, fără aglomerație, toate modelele, toate mărimile de uniforme pentru elevi, pionieri și șoimi.

Astăzi puteți cîștiga timp. Mai tîrziu, îl puteți pierde.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

ÎNTĂRIREA AUTOGESTIUNII ÎN ÎNTREPRINDERI

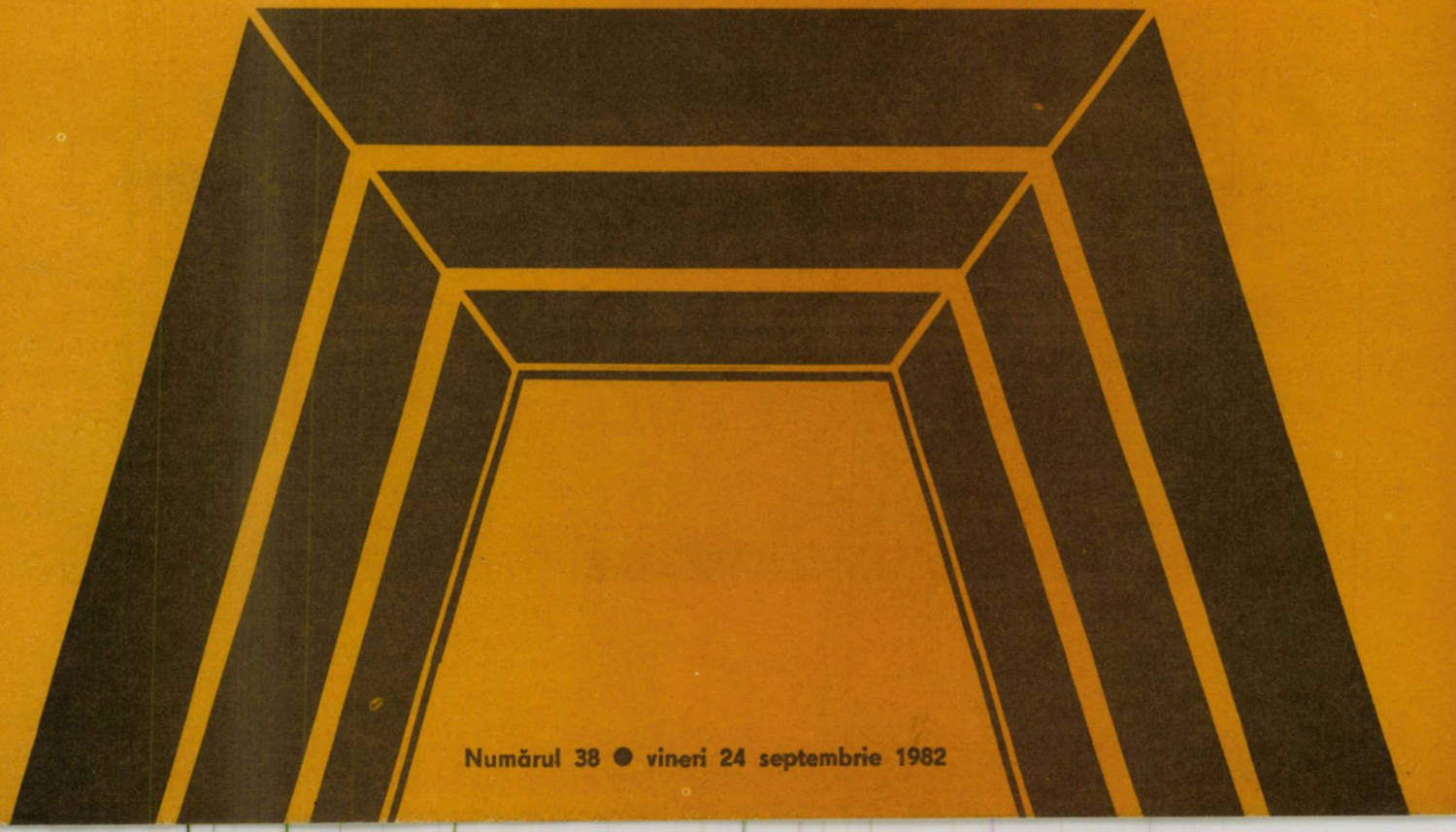

Numărul 38 ● vineri 24 septembrie 1982

TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU A PARTICIPAT LA DESCHIDEREA NOULUI AN DE ÎNVĂŢĂMÎNT

„Putem spune că învățământul românesc de toate gradele a ajuns la un nivel de dezvoltare și la o bază materială care îi permite să rezolve cu succes orice probleme în domeniul pregătirii cadrelor pentru toate sectoarele de activitate... Am ajuns, deci, la o acumulare care ne permite acum să punem în fața învățământului obiectivul trecerii la o nouă calitate — de la cantitate la o calitate superioară în formarea tinerei generații, atît din punct de vedere profesional, științific și tehnic, cît și politic".

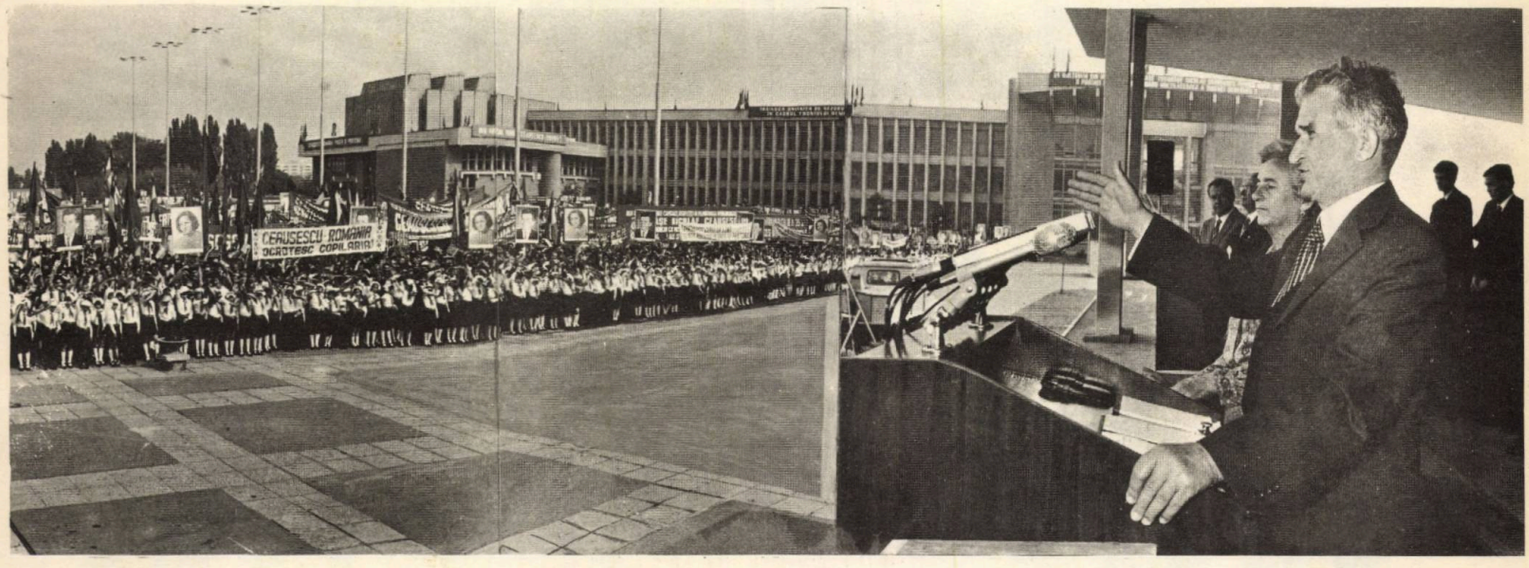

D 646

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

DETERMINAREA ȘTIINȚIFICĂ A CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE

În repetate rînduri, în documentele de partid se subliniază necesitatea de a se optimiza dimensionarea și utilizarea capacităților de producție, în raport cu cererile de produse pentru nevoile interne și pentru participarea la relațiile economice internaționale. Realizarea unei industrii moderne în România a fost făcută cu eforturi mari, care trebuie acum valorificate prin obținerea unei producții maxime, prin creșterea eficienței economice.

La rezolvarea acestui imperativ, un aport considerabil aduce utilizarea instrumentelor științifice moderne, cum sînt metodele matematice și resursele informaticii. În cele ce urmează prezentăm două aplicații în domeniu, cu referire la construcția de mașini — ramură industrială în rapidă dezvoltare și caracterizată printr-o fabricație deosebit de eterogenă, printr-o complexitate constructivă și tehnologică mereu crescîndă a produselor.

Dimensionarea optimă a întreprinderilor

PRIN IMPLICAȚIILE SALE, dimensionarea optimă a întreprinderilor influențează întreaga activitate tehnică, de producție și economico-financiară a acestora.

Întreprinderea poate fi considerată ca o unitate tehnică concretizată prin existența unui proces tehnologic global, ce reunește toate procesele parțiale de transformare a obiectelor muncii în produse finite — proces care determină, în ultima instanță, relații de interdependență tehnologică reciprocă și raporturi de proporționalitate între mărimea diferitelor subsisteme productive componente: secții de bază, auxiliare, de deservire și anexă.

O deosebită importanță pentru dimensionarea diferitelor subsisteme care alcătuiesc, în faza finală, sistemul de producție (secție, întreprindere) o are respectarea principiului proporționalității; între capacitatea de producție și volumul de produse ce revin fiecărui subsistem de producție (atelier, secție) ; să se mențină anumite proporții obiective, astfel încît aceleași cantități de obiecte ale muncii **(N)** să parcurgă succesiv — într-un interval de timp determinat **(T)** — toate fazele procesului tehnologic **(i)**, obținîndu-se în final volumul de producție planificat.

În vederea rezolvării situației impuse de cerințele principiului proporționalității, problema se reduce la a dimensiona diferitele subsisteme productive, astfel ca între capacitățile de producție ale acestora să existe relațiile :

Opij = Cpi + 1. j; Kucp x Cpij = Nj,

unde : **Cpi + 1, j** reprezintă capacitățile de producție la subsistemul (i) și (i+1) dependente tehnologic pentru sortimentul de produse (j) în condițiile: i = 1,2,...1 subsisteme de producție dependente tehnologic, iar j = 1,2,... p sortimente de produse; **Kucp** — coeficientul de utilizare planificat al capacității de producție în anul de plan ; **Nj** — cantitatea de sortimente solicitate de beneficiari din fiecare sortiment (j).

În producția de masă și de serie mare din construcția de mașini, organizată conform principiului de specializare pe obiecte de fabricație, în care subsistemele productive sînt amplasate în flux tehnologic, dimensionarea din punctul de vedere al mărimii capacității de producție se reduce la determinarea ritmurilor de lucru la nivel de reper, astfel încît să se respecte relațiile :

$r_{i}.g = r_{i} + 1.g$; r_{i} i.g mai mic sau cel mult egal cu **rg**, unde : r_{i} i.g și r_{i} i+1.g — ritmurile de lucru la operațiile **(i)** și (i+1) de prelucrare a reperului (g) ; **rg** — ritmul mediu stabilit pentru anul de plan.

În condițiile organizării pe linii tehnologice în flux a unui atelier în care se prelucrează reperele (g) ale sortimentului (j), aceasta conduce la respectarea sistemului de restricții, după cum urmează :

$r_{1_1} x 1 = r_{1_1} x 2 = r_{1_1} x 3 = \ldots + r_{1_1} x i = \ldots = r_{1_1} x k$, mai mic sau cel mult egal cu **r1**;

$r_{1_2} x 1 = r_{1_2} x 2 = r_{1_2} x 3 = \ldots = r_{1_2} x k$, mai mic sau cel mult egal cu **r2** ;

$r_{1_3} x 1 = r_{1_3} x 2 = r_{1_3} x 3 = \ldots = r_{1_3} x i = \ldots = r_{1_3} x k$, mai mic sau cel mult egal cu **r3** ;

. . . . . .

$r_{1g} x 1 = r_{1g} x 2 = r_{1g} x 3 = \ldots = r_{1g} x i = \ldots = r_{1g} x k$, mai mic sau cel mult egal cu **rg** ;

. . . . . .

$r_{1u} x 1 = r_{1u} x 2 = r_{1u} x 3 = \ldots = r_{1u} x 1 = \ldots = r_{1u} x g$, mai mic sau cel mult egal cu **ru** ;

$q_1 r_1 = q_2 r_2 = q_3 r_3 = \ldots = q_y r_g = \ldots = q_u x r_u = r_j$,

unde : q1, q2,..., qg,..., qu — numărul de piese din reperul (g) pe fiecare sortiment de produse (j).

În principiu, respectarea corelațiilor prezentate se face prin determinarea numărului de mașini-unelte sau locuri de muncă, astfel încît să rezulte în final ritmurile de lucru necesare pentru fiecare operație (i) a unui reper (g).

În cazul producției de serie cu sortiment de fabricație eterogen, unde prelucrarea subsistemelor productive se face conform principiului tehnologic (respectiv, amplasarea utilajului pe grupe de mașini), dimensionarea optimă reprezintă una din cele mai complexe probleme de care trebuie să se țină seama încă din faza de proiectare a întreprinderii. Odată cu aceasta, trebuie avute în vedere unele criterii cum sînt : nivelul de concentrare și forma de specializare a producției (corespunzător strategiei dezvoltării

Supliment la nr. 37 1982 Revista ECONOMICA

industriei construcțiilor de mașini), asigurarea desfacerii produselor în condiții de rentabilitate, utilizarea superioară a parcului de mașini-unelte și a resurselor materiale, creșterea rapidă a productivității muncii, obținerea unui volum cît mai mare de beneficii.

În stadiul actual, conceptele clasice de proiectare nu permit luarea în considerare nici măcar în parte a principalelor criterii economice ce trebuie avute în vedere pentru dimensionarea optimă a întreprinderilor.

Abordarea globală și optimizarea mărimii întreprinderii devin posibile numai cu ajutorul sistemelor de programare matematică și a prelucrării automate a datelor.

Cercetări științifice efectuate în ultima perioadă în țara noastră au abordat noi direcții de modelare matematică a capacităților de producție, bazată pe programarea multicriterială și metode de analiză postoptimale. Un loc central îl ocupă sistemele de cercetare postoptimale, remarcîndu-se în acest sens atît sistemele de analiză senzitivă — cu ajutorul cărora se determină intervalul de variație a termenilor liberi și a coeficienților funcției obiectiv — cît și metodele de programare parametrică combinată a termenilor liberi și, în ultima instanță, a funcției obiectiv.

Corespunzător stadiului în care se găsește o întreprindere la un moment dat: întreprindere nouă în stadiul de proiectare, întreprindere existentă în stadiul de exploatare normală, întreprindere în curs de reprofilare-dezvoltare — modelul matematic general de optimizare a capacităților de producție capătă forme particulare.

Încă din faza de proiectare, întreprinderea, în concepție sistemică, trebuie tratată și realizată ca un subsistem al sistemului social-economic, care să se integreze armonios în strategia generală de dezvoltare a ramurii căreia îi aparține, scopul activității întreprinderii fiind satisfacerea unei anumite comenzi sociale. În acest sens, problema realizării unui astfel de sistem este echivalentă cu aceea a proiectării unui sistem cu intrare de date și răspuns dorit.

În cazul nostru, intrările în sistemul industriei sînt resursele, iar ieșirile sînt produsele stabilite de organele ierarhice superioare de coordonare. În această situație problema se reduce la a proiecta o astfel de structură de transformare (numărul și mărimea atelierelor și secțiilor de producție), încît în final să se asigure o concordanță optimă între structura programului de producție (nomenclator și volum) și structura parcului de utilaje.

În cazul dotării corespunzătoare cu utilaje, este necesar să se stabilească în prealabil fondul de timp de lucru disponibil, pe tipuri de utilaje (termenii liberi din modelul matematic) pe baza structurii de fabricație impusă inițial prin teme de proiectare, respectiv a portofoliului de comenzi previzionate.

În funcție de fondul de timp de lucru disponibil, rezultat în urma rezolvării modelului matematic, se trece la determinarea numărului de mașini-unelte pe diferite tipuri (i).

Modelul matematic ce urmează își propune rezolvarea unei probleme de dimensionare optimă, de mare complexitate, cu luarea în considerație a diferite criterii economice și a unei serii de restricții impuse de natura problemei. Funcțiile obiectiv simple sau agregat urmăresc maximizarea valorii producției nete, a producției marfă, a cantității de producție fizică și, în același timp, minimizarea consumului de resurse, a costului etc.

Spre exemplificare se ia cazul unei întreprinderi noi, avînd prevăzute în profilul de fabricație 11 sortimente de produse, cărora le corespund valorile consumurilor specifice de manoperă în ore pe cele 9 tipuri de mașini-unelte și beneficiul pe fiecare sortiment, notate în matricea din tabel.

Se cere să se determine, pe cele 9 tipuri de mașini-unelte $N_1 \ldots N_9$, mărimea fondului disponibil de timp de lucru anual $F_1 \ldots F_9$, pe care bază să se stabilească dotarea cu utilaje a întreprinderii, în condițiile unei producții fizice anuale cuprinse, pentru cele 11 sortimente de produse, între 5 și 120 buc.

Sortim. de produse	Consumul specific de manoperă (ore) pe tipuri de mașini-unelte									Benef. pe produs B_j (lei/buc.)
	N_1	N_2	N_3	N_4	N_5	N_6	N_7	N_8	N_9	
x_1	12,3	9,0	10,3	2,1	4,6	15,2	2,7	o	5,8	1382
x_2	10,4	8,7	9,1	1,1	5,1	o	3,2	4,1	6,3	924
x_3	11,7	9,5	7,4	3,0	6,2	10,1	7,3	1,9	o	1245
x_4	9,2	3,4	12,5	4,7	3,9	3,4	9,1	10,3	7,1	1493
x_5	14,6	6,5	6,8	3,1	4,3	5,1	3,4	9,4	3,5	1480
x_6	11,1	7,2	4,7	6,4	2,0	12,0	2,1	3,0	o	975
x_7	13,7	10,1	9,2	7,2	6,2	3,3	6,7	2,2	9,0	1130
x_8	12,4	4,3	2,4	2,0	9,7	10,1	4,2	7,6	2,9	1150
x_9	8,9	7,0	10,9	3,6	8,4	5,2	8,1	5,7	4,1	1313
x_{10}	12,7	6,4	12,1	3,2	7,3	4,1	3,2	10,4	7,7	1500
x_{11}	10,5	9,2	3,6	5,0	o	7,2	9,5	6,7	3,7	1170

Funcția obiectiv are la bază criteriul economic **minimizarea fondului de timp neutilizat la fiecare tip de mașină-unealtă:**

$$\text{MIN. } Z = P_1 + P_2 + P_3 + P_4 + P_5 + P_6 + P_7 + P_8 + P_9.$$

Sistemul restricțiilor se prezintă după cum urmează:

(R_1) $12{,}3\,x_1 + 10{,}4\,x_2 + 11{,}7\,x_3 + 9{,}2\,x_4 + 14{,}6\,x_5 + 11{,}1\,x_6 + 13{,}7\,x_7 + 12{,}4\,x_8 + 8{,}9\,x_9 + 12{,}7\,x_{10} + 10{,}5\,x_{11} + P_1 - F_1 = 0$

(R_2) la (R_9) se determină în același mod, astfel ca însumînd consumul specific de manoperă la fiecare din celelalte tipuri de mașini-unelte $N_2 \ldots N_9$ pentru toate cele 11 sortimente de produse și adăugînd fondul de timp neutilizat, diferența dintre totalul obținut și fondul de timp, total disponibil să fie egală cu zero.

(R_{10}) la (R_{20}): x_1 la x_{11} mai mare sau cel puțin egal cu 5

(R_{21}): suma beneficiilor pe cele 11 produse egală cu Q_{10}

(R_{22}): suma F_1 la F_9 — $F = 0$

(R_{23}): suma P_1 la P_9 — $0{,}15\,F = 0$

(R_{43}): suma x_1 la x_{11} — $B = 0$

(R_{44}): suma P_1 la P_9 — $R = 0$

(R_{45}) Q_{10} mai mic sau cel mult egal cu 1 500 000

(R_{46}) Q_{10} mai mare sau cel puțin egal cu 1 200 000

(R_{47}) la (R_{57}): $x_1 \ldots x_{11}$ mai mic sau cel mult egal cu 120

Fondul de timp disponibil din modelul matematic este considerat ca necunoscut și trecut în partea stîngă a ecuațiilor R_1 la R_9. Cît privește restul de timp neutilizat, trebuie să fie mai mic sau egal cu 15 la sută din fondul total de timp determinat de algoritmul de optimizare (restricțiile R_{22} și R_{23}).

Pentru determinarea modelului se acționează între limitele reale posibile de contractare și desfacere. Restricțiile de la R_{10} la R_{20} și de la R_{47} la R_{57} stabilesc, în cazul nostru, limitele maxime și minime pentru numărul de bucăți din fiecare sortiment.

Restricțiile R_{43} și R_{44} sînt restricții fictive și au rolul de a determina algoritmul simplex. În cazul exemplului luat s-au calculat numărul total al produselor determinate pentru soluția (simbol B), precum și numărul total al unităților de timp rămase neutilizate din fondul de timp (simbol R).

Prezența restricțiilor R_{45} și R_{46} stabilește limitele între care trebuie să se găsească valoarea beneficiului total (Q_{10}).

Rezultatele obținute au fost următoarele: pentru produsele 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11 — 120 buc. an, pentru produsul 10 — 19 buc./an, **total buc.** B = **1219**; ore/an, fond F_1 14 018, F_2 9 110, F_3 9 458, F_4 4 645, F_5 6 427, F_6 8 694, F_7 6 817, F_8 6 306, F_9 5 235. **Total resurse (R) 70 170; rest resurse (P) 0; beneficiu (Q_{10}) 1 500 000.**

Din analiza acestor rezultate se desprind următoarele:

● Structura fondului de timp pe grupe de mașini-unelte este astfel stabilită, încît fondul total de timp este total utilizat (rest = 0), iar valoarea beneficiului se situează la limita maximă impusă algoritmului Q_{10} = 1 500 000 lei.

● Nivelul fiecărei resurse ($F_1 \ldots F_9$) este calculat simultan cu sortimentul optim obținut din soluția sistemului, sortiment care este dirijat prin restricții către planificarea economiei naționale (restricțiile $R_1, R_2, \ldots R_9$). La nivelul

întregii întreprinderi se determină, în același timp, volumul total al resurselor (R), necesar în conformitate cu cerințele economiei naționale, exprimate prin plan (R_{22}). În aceste condiții, fiecare resursă a întreprinderii oferă posibilitatea obținerii sortimentului optim de producție, astfel încît la nivelul întreprinderii, toate resursele sînt utilizate în proporție de 85 la sută (R_{23}). Se remarcă în acest caz, ca o consecință rezultată din model, că totalul resurselor nefolosite (R) este zero (R_{44}).

Informațiile furnizate de model, riguros determinate, sînt deosebit de utile pentru stabilirea mărimii optime a întreprinderii, în scopul determinării volumului strict necesar de investiții.

Conceptul unui sistem informatic de calcul al capacității de producție

UNEORI, în practica întreprinderilor se înlocuiește calculul științific al capacității de producție cu calculul încărcării capacităților de producție. Acesta poate însă da răspuns numai la întrebarea : se poate realiza, sau nu programul de producție planificat ? Or, problema trebuie pusă tocmai invers : ce volum de producție trebuie planificat din fiecare sortiment, pentru a satisface atît necesitățile economiei naționale, cît și cerințele utilizării la maximum posibil a utilajului existent și a suprafețelor de producție ?

Cunoașterea mărimii reale a capacității de producție și a gradului de utilizare prezintă o deosebită importanță în lumina noului mecanism economico-financiar, a autoconducerii muncitorești și autogestiunii, servind în principal la : ● fundamentarea principalelor secțiuni ale planului tehnic, industrial și financiar (planul de producție, planul de investiții, planul tehnic, planul măsurilor tehnico-organizatorice) ; ● descoperirea și evaluarea corectă a rezervelor interne ale producției ; dimensionarea în conformitate cu cerințele principiului proporționalității a locurilor de muncă și stabilirea pe această bază a necesarului sau excedentului de mașini-unelte; ● alegerea soluției de concentrare, profilare, specializare și cooperare a producției ; ● fundamentarea tehnico-economică a diferitelor variante de reconstrucție, reutilare sau dezvoltare a secțiilor ; ● cooperarea ; ● aprecierea rezultatelor obținute de diferitele unități pe linia mobilizării rezervelor interne și creșterii eficienței economice.

În accepțiunea cea mai largă, **capacitatea de producție se definește ca producția maximă, de o anumită structură și calitate, pe care o poate elabora o unitate de producție (loc de muncă, atelier, secție, întreprindere, centrală industrială, ramură) în decursul unui interval de timp, în condiții tehnico-organizatorice optime.**

Considerațiile teoretice și algoritmul elaborat au stat la baza întocmirii unui set de programe pentru determinarea capacității de producție și a gradului de folosire extensivă a acesteia, aplicația făcîndu-se la un caz concret din industria constructoare de mașini.

Date fiind cerințele principiului proporționalității, problema se reduce la respectarea condiției : coeficientul de utilizare planificat al capacității de producție pe un interval de timp considerat (Kucp), înmulțit cu capacitatea de producție (în buc./an, buc./trim., buc./lună) pe un interval de timp considerat (Cp) să fie egal cu cantitatea de sortimente solicitate de beneficiari din fiecare sortiment (j) în buc./an, buc./trim, buc./lună etc. (Nj), conform relației: Kucp. Cp=Nj.

Organizarea datelor de intrare

Ținînd seama de numărul sortimentelor ce se fabrică în industrie, sistemul operează cu un volum foarte mare de date de intrare pe cartelă, grupate în fișiere.

● Fișierul **„FPLAN"** conține date referitoare la produsele cuprinse în planul de producție pe un interval de timp considerat și date corespunzătoare din fișa de manoperă specifică pentru fiecare produs și anume : codul secvențional al produsului ; cantitatea de produse planificate ce urmează a se executa în intervalul de timp considerat ; codul secției și cel al atelierului unde se execută produsul ; codul tehnologic al locului de muncă conform fișei de manoperă specifică ; timpul unitar (normat în minute) afectat locului de muncă unde se execută lotul de produse (comanda), pe intervalul de timp considerat ; timpul de pregătire-încheiere (în minute) afectat locului de muncă. Pentru fiecare produs din planul de producție inițial pe perioada de timp considerată se perforează atîtea cartele, cîte locuri de muncă sînt afectate executării lui.

● Fișierul **„MODPLAN"** se compune din cartele cu formatul identic cu cel al unei cartele din fișierul **„FPLAN"**, cu excepția ultimei coloane, care conține un cîmp identificator și anume : 0 = ștergere, 1 = adăugare, 2 = modificare.

● Fișierul **„UTILAJ"** conține date referitoare la utilajele existente pe locul de muncă, atelier, secție, pe un interval de timp considerat — și anume : codul secției ; codul atelierului ; codul de clasificare al grupei sau subgrupei de mașini-unelte ; codul tehnologic al grupei sau subgrupei de mașini-unelte ; numărul de bucăți din grupa sau subgrupa de mașini-unelte ; zile lucrătoare pe intervalul de timp considerat ; ore lucrătoare pe zi ; timpul de staționare în reparații (din care : Rt ; Rc1 ; Rc2 ; Rk), în zile lucrătoare, în intervalul de timp considerat.

● Fișierul **„MODFIDUT"** are formatul cartelei, identic cu cel al unei cartele din fișierul **„UTILAJ"**, cu excepția ultimei coloane, care conține un cîmp identificator (0 = ștergere, 1 = adăugare, 2 = modificare).

● Fișierul **„FCART"** conține și furnizează date referitoare la : codul secției ; codul atelierului ; indicele mediu progresiv al realizării normelor de timp din anul precedent (în cazul unui indice mediu subunitar, în calcul se ia un indice de 100%).

Schema de sistem

Schema sistemului (vezi fig.) cuprinde fișierele: **FPLAN, UTILAJ** și **FCART**, care prin intermediul programelor P.01, P.03 și P.05 sînt sortate cu ajutorul discului „MANEVRĂ", creîndu-se fișierele : **BPLAN, FIDUT** și **INDICI** pe disc în acces secvențial.

Prin pachetele de cartele **MODPLAN** și **MODFIDUT**, fișierele create se actualizează cu programele P.02 și P.04. Programul P.06 realizează calculul capacității de producție și a gradului de utilizare extensivă, prin intermediul fișierelor **BPLAN, FIDUT** și **INDICI**, rezultînd în final raportul de ieșire **„BALANȚA CAPACITĂȚI PRODUCȚIE"**.

Programele P.07 pînă la P.11 sînt programe de inventariere, cu ajutorul cărora se controlează exactitatea calculelor, corectitudinea algoritmului de determinare a capacității de producție și a gradului de utilizare extensivă.

Programele de prelucrare automată

Programele de prelucrare automată ale sistemului au fost scrise în limbajul „COBOL" și testate pe un caz concret, obținîndu-se rezultatele scontate.

● **Programul P.01** — creare **„BPLAN"**. Pentru crearea fișierului **„BPLAN"** în acces secvențial indexat pe disc s-a utilizat fișierul pe cartelă **„FPLAN"**, ambele avînd structură identică Articolele din fișierul **„FPLAN"** sînt sortate cu ajutorul discului „MANEVRĂ" după care se fac testările, obținîndu-se în final, la imprimantă: numărul cartelelor citite ; numărul cartelelor scrise în „MANEVRĂ" ; numărul cartelelor eronate la validare ; numărul de înregistrări scrise în fișierul **„FPLAN"**.

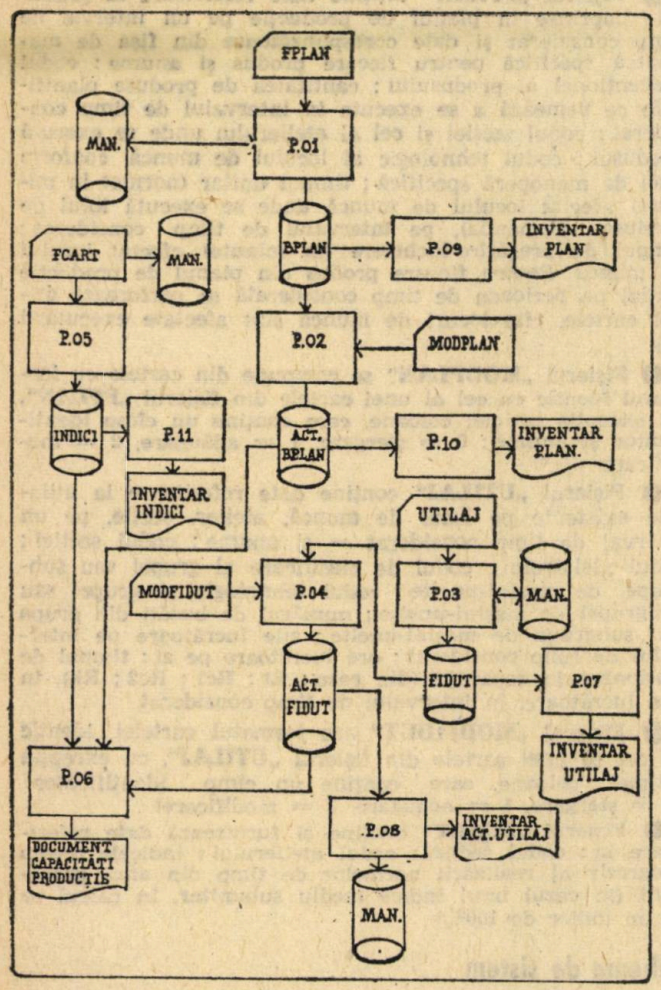

● **Programul P.02** — actualizare fişier **„BPLAN".** Actualizarea se face prin intermediul fişierului de intrare pe cartelă **„MODPLAN"**, rezultînd : numărul cartelelor citite; numărul de înregistrări scrise în „MANEVRĂ"; numărul cartelelor eronate la validare. În funcţie de test, se continuă pe ramura : ştergere, adăugare sau modificare.

● **Programul P.03** — creare fişier **„FIDUT"** utilizează la intrare fişierul pe cartele, **„UTILAJ"** şi creează, în acces secvenţial indexat, fişierul **„FIDUT"** pe disc, asigurîndu-se astfel accesul direct al înregistrării. Prin intermediul discului „MANEVRĂ" se sortează articolele din fişier, în ordinea crescătoare a cheii. În secţiunea intrare se citeşte secvenţial fişierul **„UTILAJ"** apărînd: numărul de cartele citite ; numărul înregistrărilor scrise în „MANEVRĂ" ; numărul cartelelor cu erori la validare. Fişierul **„FIDUT"** se creează în secţiunea de ieşire, iar cheia logică este formată din : codul secţiei ; codul atelierului; codul tehnologic al locului de muncă, conform fişei de manoperă specifică.

● **Programul P.04** — actualizare fişier **„FIDUT".** Se utilizează fişierul de intrare pe cartele **„MODFIDUT"**; programul sortează articolele din acesta, înainte de trecerea în fişierul „MANEVRĂ" În procedura de ieşire se citeşte **„MODFIDUT"** secvenţial, obţinîndu-se : cartele incorecte ; numărul cartelelor citite din **„MODFIDUT"** ; numărul cartelelor incorecte la validare ; numărul de înregistrări scrise în „MANEVRĂ", după care se scriu toate înregistrările cu care urmează a fi actualizat fişierul **„FIDUT".** În funcţie de valoarea identificatorului se continuă pe ramura : ştergere, adăugare sau modificare.

● **Programul P.05** — creare fişier **„INDICI".** Programul creează fişierul pe disc în acces secvenţial indexat, utilizînd fişierul de intrare pe cartelă **„FCART".** Procedura de creare constă în mutarea cîmpurilor de înregistrare de pe cartelă, în cîmpurile înregistrărilor de pe disc. Ciclul se repetă pînă la sfîrşitul fişierului pe cartele.

● **Programul P.05** — listare execută toate calculele în vederea obţinerii coeficientului de capacitate şi a gradului de utilizare extensivă şi listarea efectivă a raportului de fişier : **„BALANŢA CAPACITĂŢI PRODUCŢIE".**

Documentul de ieşire

Acest document conţine informaţii cu privire la : codul secţiei ; codul atelierului ; codul tehnologic al locului de muncă ; fondul de timp disponibil şi fondul de timp necesar, anual şi pe trimestre, al grupei sau subgrupei de maşini-unelte ; coeficientul capacităţii de producţie, anual şi pe trimestre ; gradul de utilizare extensivă a capacităţii de producţie.

Avantajele sistemului

Din analiza şi prelucrarea rezultatelor s-au desprins următoarele :

● **precizia înaltă a rezultatelor ;**

● **reducerea consumului de timp pentru efectuarea calculelor** (spre exemplu, determinarea capacităţii de producţie din cadrul unei întreprinderi necesită pe cale manual-mentală, un volum de 1 800 ore/om anual; cu calculatorul ea necesită aproximativ 25 ore de calculator anual, rezultînd **o economie de 1 775 ore/om anual) ;**

● creşterea considerabilă a vitezei de efectuare a calculelor asigură **obţinerea operativă a indicatorilor capacităţii de producţie înaintea perioadei de plan,** într-un număr teoretic nelimitat de variante. Aceasta prezintă importanţă pentru activitatea de planificare, mai ales în acele cazuri în care apare necesitatea recalculării capacităţii de producţie datorită schimbărilor survenite în structura planului preconizat iniţial ;

● automatizarea oferă posibilitatea **folosirii nelimitate a programelor elaborate iniţial,** indiferent de limitele numerice între care variază informaţiile primare necesare calculelor capacităţii de producţie (numărul grupelor sau subgrupelor de maşini-unelte, numărul sortimentelor ce se fabrică concomitent etc.) ;

● este posibil să se efectueze **calculul capacităţii de producţie pe perioade de timp mai mici,** ceea ce permite stabilirea dinamicii capacităţii de producţie în decursul unui an şi eşalonarea în timp, pe această bază, a sarcinilor de producţie ;

● calculul astfel efectuat permite să se ia în timp util măsuri tehnico-organizatorice pentru eliminarea „locurilor înguste" şi folosirea disponibilului de capacitate.

Menţionăm că analiza rezultatelor obţinute în urma efectuării automate a calculelor constituie o etapă **obligatorie** înainte de folosirea indicatorilor obţinuţi pentru fundamentarea studiilor de organizare şi planificare, deoarece — ca urmare a unor eventuale omisiuni în structura datelor iniţiale, sau înregistrării lor greşite — există posibilitatea apariţiei unor rezultate eronate, care nu corespund conţinutului problemei.

Petre ŞUTRU

Adoptarea deciziei strategice cu ajutorul „arborelui decizional"

IN CONTEXTUL trecerii la o nouă calitate, al complexei evoluții din cadrul și din mediul unităților economice, raționalitatea procesului decizional dobîndește o importanță mereu crescîndă. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, trebuie acordată o mare atenție elaborării măsurilor și hotărîrilor, fundamentării deciziilor la toate nivelele muncii de conducere, studiindu-se temeinic sectoarele și domeniile de activitate pentru care se are în vedere luarea de hotăriri, consecințele imediate și de perspectivă ale deciziilor care urmează să fie adoptate.

Arborele decizional este o tehnică folosită, în special, pentru elaborarea deciziilor strategice dependente de evenimente aleatorii ce se succed într-un interval relativ îndelungat de timp. Cu ajutorul acestei tehnici, decidenții proiectează — sub forma unei diagrame ce sugerează un arbore stilizat, așezat orizontal, cu coroana spre partea dreaptă — un număr de posibile evenimente viitoare ce pot influența decizia pusă în discuție. Sînt determinate astfel un complet de rezultate comparabile, rezultate ce vor însoți fiecare alternativă considerată. Specific acestei tehnici este faptul că deciziile se iau în ordine inversă, pe baza conceptului roll-back, adoptîndu-se în primul rînd ultimele decizii, respectiv cele din partea dreaptă a diagramei și apoi, treptat, celelalte, în aceeași succesiune.

Principalul avantaj al acestei tehnici este acela că permite **adoptarea de decizii strategice constituite într-o serie pe o perioadă oarecare de timp,** aceasta în situația în care nu pot fi utilizate alte metode și tehnici decizionale. Dezavantajul major al arborelui decizional constă în gradul mare de dependență a deciziilor de corectitudinea, cu care este estimată producerea evenimentului aleatoriu, atît în timp cît și ca mărime.

În cele ce urmează prezentăm un exemplu de aplicare a arborelui decizional, cu referire la utilizarea diamantelor în foraj.

Descoperirea și punerea în valoare a noilor zăcăminte de hidrocarburi și minerale utile, necesare dezvoltării economiei românești, se realizează prin lucrări geologice și miniere. Avînd în vedere actuala criză mondială a hidrocarburilor și materiilor prime, caracterizată de saltul spectaculos al prețurilor acestora, pentru a putea micșora pe cît posibil impactul negativ ce l-ar resimți economia românească, s-a trecut — conform Directivelor Congresului al XII-lea al P.C.R. — la o nouă concepție în abordarea problemelor de prospectare și exploatare a zăcămintelor. S-a impus, ca o consecință imediată, utilizarea de echipamente și tehnici moderne, ce determină creșterea accentuată a eficienței operațiilor implicate.

Una din modalitățile pe care se fundamentează această evoluție este utilizarea pe scară largă, în activitatea geologică, a sculelor de foraj armate cu diamante industriale, scule ce au determinat sporirea considerabilă a metrajului forat, creșterea vitezei de lucru și, deloc de neglijat, scăderea costului pe metrul forat.

Utilizarea diamantelor în foraj este bazată pe marea lor rezistență. Țara noastră este astăzi — datorită unor considerabile eforturi umane și materiale — în situația de a se afla alături de consacrații producători de diamante sintetice (S.U.A., U.R.S.S., Marea Britanie s.a.). Trebuie menținut că diamantele industriale acoperă o gamă extrem de largă de utilizări — de la fabricarea sculelor pentru mașini-unelte de prelucrare a metalelor, pînă la aparate de măsură și control extrem de sensibile, necesare tuturor sectoarelor de activitate și în special ramurilor de vîrf ale economiei naționale. Firește, una dintre posibilitățile de folosire a diamantelor (atît naturale, cît și sintetice) este cea oferită de confecționarea sculelor de foraj.

În contextul acestor evoluții se impune adoptarea unui complex de decizii prin care să se stabilească în ce direcție se orientează activitatea de fabricație a sculelor de foraj diamantate. Mulțimea variabilelor implicate, evenimentele aleatorii — dificil de determinat în prezent — care condiționează calitatea deciziei, au justificat folosirea arborelui decizional. Acesta a fost elaborat, avîndu-se în vedere următoarele elemente :

— costul diamantelor **(v)**;
— costul sculei **(c)** ;
— prețul sculei **(p)** ;
— beneficiul pe o sculă **(b)**.

Schema arborelui decizional este prezentată în fig. 1. După cum se observă, diagrama este structurată pe patru momente, fiecare dintre ele caracterizînd o anumită decizie din serie :

Fig. 1

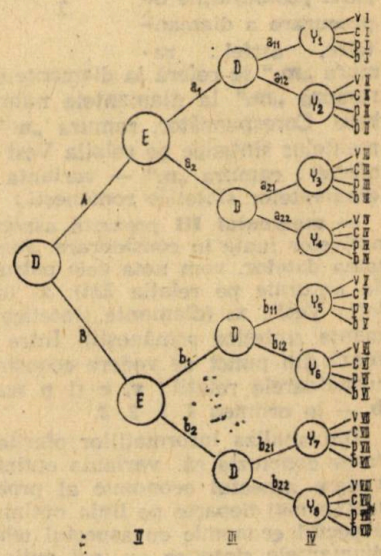

— **momentul I** impune luarea unei decizii privind viitorul activității de confecționare a sculelor de foraj armate cu diamante. Astfel, ramura „a" desemnează varianta utilizării diamantelor naturale, iar ramura „b", varianta utilizării diamantelor sintetice;

— **momentul II** este caracterizat de valoarea evenimentului aleatoriu „E", eveniment ce semnifică în fapt posibilitatea de apreciere a mărimii cererii viitoare de scule de foraj diamantate. Ramurile „a_1" și „b_1" vor prezenta varianta creșterii, cererii, pe cînd ramurile „a_2" și „b_2" se vor referi la scăderea cererii ;

— **momentul III :** decidentul este pus în situația de a determina proveniența diamantelor ce vor fi folosite în confecționarea sculelor de foraj. Ramurile „a_{11}" și „a_{21}" se vor referi la utilizarea de diamante procurate pe relația CTS, respectiv din Uniunea Sovietică; ramurile „a_{12}" și „a_{22}" vor pune în discuție procurarea diamantelor pe bază de devize libere. De asemenea, ramurile „b_{11}" și „b_{21}" vor desemna varianta folosirii de diamante sintetice din import, pe cînd ramurile „b_{12}" și „b_{22}" se vor referi la posibilitatea armării sculelor de foraj cu diamante sintetice românești ;

— **momentul IV** simplifică luarea în considerare a mărimii caracteristicilor în funcție de care va fi luată decizia optimă pe baza anumitor criterii economice : consumul valutar **(v)**, costul pe o sculă **(c)**, prețul pe o sculă **(p)** și beneficiul pe o sculă **(b)**.

Dată fiind intensificarea accentuată a activităților de explorare și exploatare în scopul descoperirii rezervelor minerale utile și al trecerii rapide a acestora în faza de valorificare, vom lua în considerare doar acele ramuri ale arborelui decizional care se referă la creșterea cererii de scule de foraj diamantate, ceea ce va duce la o simplificare.

Varianta îmbunătățită (fig. 2) va fi structurată pe trei momente, astfel :

— **momentul I** prezintă variantele ce pot fi considerate în cazul în care cererea de scule de foraj armate cu diamante este în creștere. Ramura **M** se referă la diamantele naturale, iar ramura **N** la cele sintetice ;

Fig. 2

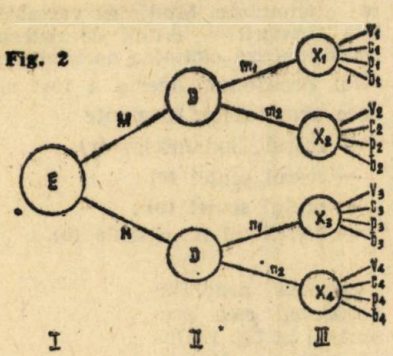

— **momentul II** prezintă posibilitățile de procurare a diamantelor, astfel : ramura „m_1" se referă la diamantele naturale pe relația CTS; ramura „m_2" la diamantele naturale pe relația devize libere. Corespunzător, ramura „n_1" reprezintă varianta diamantelor sintetice pe relația Vest (pe relația Est neexistînd oferte) ; ramura „n_2" — varianta referitoare la utilizarea diamantelor sintetice românești ;

— **momentul III** prezintă aspectele economice ale alternativelor luate în considerare. Pentru a ușura comparabilitatea datelor, vom nota cele patru variante cu x_1 (diamante naturale pe relația Est), x_2 (diamante naturale pe relația Vest), x_3 (diamante sintetice relația Vest) și x_4 (diamante sintetice românești). Între elementele ce caracterizează din punct de vedere economic aceste variante există următoarele relații : **v, c** și **p** scad în ordinea 2, 1, 3, 4 ; **b** — în ordinea 4, 1, 2, 3.

Din analiza informațiilor oferite de aceste relații, putem trage concluzia că varianta optimă ce se impune, avînd în vedere aspectul economic al problemei, este x_4. Se poate merge mai departe pe linia optimizării deciziei, completînd aspectul economic cu aspectul tehnic. Astfel, știut fiind că diamantele sintetice au, cel puțin deocamdată, dimensiuni mai reduse decît diamantele naturale, tehnica folosită în confecționarea sculelor nu va mai fi cea a inserării diamantelor pe partea de atac a sculei, ci va fi introdusă tehnica impregnării, adică a amestecării diamantelor sintetice în matricea din pulbere de wolfram care fixează diamantele naturale. În cazul tehnicii de impregnare vor fi necesare tipuri de matrice cu durități diferite, în funcție de structura solului în care vor săpa (pentru a evita fie pierderea diamantelor în cazul forării într-o rocă foarte dură, cu o matrice moale ce s-ar consuma foarte repede, fie o încetinire a vitezei de săpare în cazul că matricea fiind foarte tare nu ar permite diamantelor să dea la iveală noi muchii de atac atunci cînd cele care au lucrat la început s-au tocit). Aceasta, ca și alte perfecționări care să determine în final obținerea de rezultate comparabile cu cele realizate cu diamante naturale vor face pe deplin competitive diamantele sintetice indigene față de diamantele naturale importate.

De asemenea aspectele economic și tehnic pot fi reconsiderate sau completate și prin prisma celor politice. Complexa și dificila situație internațională, caracterizată de instabilitate monetară, de variații ale prețurilor petrolului și materiilor prime etc., ar putea avea ca efect amplificarea dificultăților în obținerea prin import a diamantelor din unele zone ale lumii ; deci s-ar putea ca țara noastră să fie pusă în situația de a obține o cantitate mai mică de diamante pentru același volum de valută, sau de a suplimenta aceste fonduri pentru a obține întreaga cantitate necesară de diamante naturale. Deci, și din acest punct de vedere varianta decizională obținută pe baza utilizării arborelui decizional este cea mai rațională.

Marius VIERU

Metode • Tehnici • Experiențe

Grupe de lucru pentru rezolvarea problemelor de calitate

CREȘTEREA complexității produselor, înlocuirea materialelor și tehnologiilor tradiționale (deci cărora li se cunosc toate „reacțiile"), lansarea prematură în fabricație a unor produse pentru care concepția și pregătirea producției prezintă carențe, perioadele de adaptare a muncitorilor la norme îmbunătățite sînt doar cîteva dintre împrejurările în care o întreprindere poate fi, la un moment dat, confruntată cu probleme avînd cauze dificil de identificat — și, de aceea, dificil de rezolvat — privind calitatea produselor.

Grupele de lucru pe probleme constituie o modalitate de a depăși impasul.

Folosirea ei presupune, în primul rînd, circumscrierea defecțiunilor semnificative ca gravitate și frecvență, pornind de la semnalările controlului de calitate pe faze sau final, de la sesizările și reclamațiile utilizatorilor produsului etc. Acest recensămînt poate fi făcut dintr-o dată sau în etape succesive, în ședințe lărgite ale organului colectiv de conducere, cu participarea compartimentelor C.T.C. și a comisiei de resort. Cu acest prilej, pentru fiecare din temele de analiză ce se conturează — și care sînt clasificate în ordinea importanței și a urgenței — se numesc un responsabil și membrii unei grupe : cel mult 5 persoane, dintre care minimum una direct interesată, prin natura muncii sale, în rezolvarea problemei respective. Spre deosebire de cercurile de calitate (vezi Suplimentul R.E. nr. 13/1982), participarea la aceste grupe nu este facultativă, ci, odată cu numirea, devine sarcină de serviciu. Altă diferență; grupele sînt ad-hoc și provizorii, în sensul că se concentrează exclusiv asupra temei încredințate spre studiu și, la rezolvarea ei satisfăcătoare, își încetează activitatea.

La prima sa reuniune, grupa își stabilește programul de lucru, acțiunile de întreprins și termenele ; dintru început, responsabilul trebuie să prezinte foarte clar problema, obiectivele de atins și condițiile de lucru ce se asigură grupei (autonomie, competențe de decizie, colaborare cu diferitele compartimente etc.) și care îi asigură eficiența. Întrunirile ulterioare au loc periodic, de pildă săptămînal, repartizîndu-se — pe măsură ce se adîncește analiza cauzelor defectului de calitate — noi sarcini individuale de investigare, discutîndu-se și interpretîndu-se informațiile culese, făcîndu-se propuneri relative la remedierile parțiale și la soluția globală. Aceasta implică nu numai colaborarea îndeaproape cu comisia de calitate de pe lîngă C.O.M., ci, la nevoie, și contacte cu furnizorii de materii prime, materiale, repere, subansamble etc., cu beneficiarii produselor, cu institutele de cercetări și proiectări, cu organele inspectoratului de calitate etc., care pot aduce o contribuție substanțială, de fond, la găsirea ideii unei bune rezolvări.

„Arborele cauzelor" – metodă de analiză pentru prevenirea accidentelor de muncă

INSTITUTUL național de cercetări pentru protecția muncii din Franța a pus la punct metoda „arborelui cauzelor", care urmărește ca din analiza accidentelor de muncă să se tragă toate concluziile necesare pentru a preveni repetarea lor.

Metoda are trei faze de lucru : culegerea informațiilor asupra accidentului, construirea unei diagrame (arborele) și definirea măsurilor de prevenire posibile.

Elaborarea arborelui cauzelor necesită o anumită practică ; ea durează în medie 3—4 ore, dar în unele cazuri mai dificile e nevoie chiar de două zile. Se lucrează într-un colectiv de 5—6 persoane, între care și cea care a suferit accidentul. Identificarea cauzelor se face pornind de la întrebări în lanț. (De pildă, un muncitor și-a zdrobit un deget cu ciocanul. Cauze directe : ciocanul a deviat; victima ținea degetul pe mînerul suportului mobil ; ciocanul era greu. De ce a deviat ciocanul? Pentru că, fiind antrenat în acțiunea de lovire, a întîlnit o bucată de metal. De ce era ciocanul în acțiune ? Pentru deschiderea capacului gurii de vizitare a unei instalații. Ce a determinat apariția obstacolului? În ce măsură forma suportului mobil permitea — sau impunea — ținerea lui în așa fel încît degetele celui care-l manevrează să fie expuse loviriI ? Este folosirea ciocanului cea mai comodă și mai sigură metodă de deschidere a capacului? Și așa mai departe). Arborele se ramifică, de la cauzele directe, la antecedentele astfel identificate Se reia apoi în discuție fiecare antecedent (începînd de la extremitățile ramurilor) și se formulează idei cu privire la măsurile de luat. Nu toate antecedentele pot fi rezolvate, dar uneori e suficient ca unul singur dintre ele să fie înlăturat, pentru ca accidentul să nu se mai poată repeta. (În exemplul dat, măsurile au constat în echiparea suportului mobil cu un alt mijloc de prindere și în controlul degajării de obstacole a suprafeței de lucru.)

În întreaga analiză se evită orice opinie preconceputâ, orice judecată de valoare; se caută nu vinovați, ci cauzele reale, în mod obiectiv, pentru a aduce îmbunătățirile cele mai potrivite.

Un instrument util pentru studiile ergonomice

Cititorul Ilarion Matei, din Iași, ne solicită amănunte pe marginea informației „Ergonomie și productivitate", publicată la rubrica „Documentar extern" a Suplimentului R.E. nr. 34/1982. Îi satisfacem dorința.

PRODUCTIVITATEA, securitatea și îmbunătățirea condițiilor de muncă sînt elemente de nedisociat. Cu toate acestea, în practica mondială, aspectelor fiziologice ale activității omului nu li se dă întotdeauna atenția cuvenită în proiectarea, dotarea, organizarea și funcționarea întreprinderilor, atelierelor și locurilor de muncă. Personalul însuși, chiar cînd are la dispoziție mijloacele necesare, adesea nu face efortul cerut pentru adoptarea, sau măcar pentru reglarea elementelor locului de muncă la caracteristicile fizice individuale. Pe de altă parte, normativele și normele de tehnica securității nu pot ține seama de toate situațiile particulare și de evoluția rapidă a condițiilor tehnice de lucru, astfel încît ele prezintă inerent lacune.

Măsurile ergonomice, completîndu-le pe cele pe planul organizării muncii și al perfecționării mijloacelor de producție și uneltelor de muncă, au diminuat considerabil efortul fizic, însă frecvența afecțiunilor și tulburărilor legate de sistemul scheleto-muscular, care duc la incapacitate de muncă (de la parțială și temporară, pînă la totală și permanentă), se menține ridicată.

Metoda OWAS, creată în Finlanda de un colectiv interdisciplinar de specialiști, valorifică procedee cunoscute și aduce, totodată, o serie de inovații în ce privește **observarea și analiza corpului omenesc în diferite poziții de lucru.** (Denumirea metodei este alcătuită din inițialele în limba engleză ale cuvintelor : sistemul Ovako de analiză a pozițiilor de lucru. Ovako este localitatea în care, la minele de fier, a fost inițiat sistemul.)

Ideea de la care s-a pornit a fost aceea de a alcătui un catalog al pozițiilor întîlnite în cea mai mare parte a formelor de muncă și de a determina, pentru fiecare dintre ele, gradul său de penibilitate. În total au fost identificate 84 de poziții tip și 36 de poziții adiționale care, combinate cu trei categorii de efort, dau 360 de poziții codificate. Nivelul de penibilitate al fiecăreia dintre ele a fost apoi apreciat de către grupe de muncitori și echipe de specialiști în medicina muncii și ergonomie. Au fost determinate 4 clase de penibilitate, în funcție de urgența măsurilor corective ce trebuie adoptate.

Codul unei poziții tip se stabilește determinînd pozițiile spinării, brațelor și picioarelor. În exemplul din desen, codul 313 rezultă din pozițiile : 3 (bustul întors), 1 (ambele brațe sub nivelul umerilor), 3 (stînd pe un picior — dreptul).

Metoda OWAS este o metodă de analiză ; ea indică pozițiile care trebuie corectate, dar nu arată și cum să fie făcută corecția — aceasta rămînînd, în fiecare întreprindere, în sarcina celor cu atribuții în organizarea locului de muncă După ce se aduc modificările necesare, o nouă analiză va permite să se măsoare îmbunătățirile aduse, respectiv reducerea duratei operațiilor de lucru, ca urmare a eliminării pozițiilor care solicită excesiv scheletul și mușchi.

Pentru ca instruirea utilizatorilor metodei să se poată face în timp cît mai scurt (se consideră suficient un curs de 5 zile), analiza se limitează la pozițiile brațelor, spinării și picioarelor, determinate prin metoda observărilor instantanee ; acestea se notează pe o grilă în care fiecare căsuță corespunde unei astfel de poziții. Numărul înscrierilor în fiecare căsuță va corespunde, în final, cu numărul observărilor efectuate.

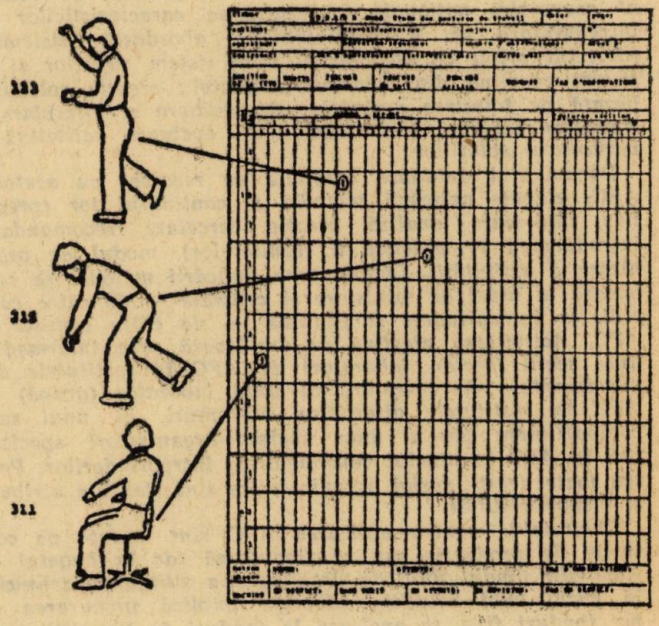

Exemplu de utilizare a grilei analitice

Prelucrarea și interpretareaa acestor informații este înlesnită prin utilizarea unor grile de analiză și unor transparente colorate.

Adrian RUSU

documentar extern

Analiza valorii în U.R.S.S.

Recent, Comitetul de stat pentru știință și tehnică al U.R.S.S. a aprobat „Principiile de bază ale metodologiei de aplicare a analizei funcții-costuri" (AFC), aplicare avînd ca scop „obținerea unor efecte finale superioare la nivelul economiei naționale, accelerarea valorificării rezultatelor științifico-tehnice, folosirea rațională a resurselor, întărirea regimului de economii și înlăturarea pierderilor în economia națională". „Principiile de bază" urmează a fi utilizate de către lucrătorii din ministere și departamente, din institutele de cercetări științifice, proiectări și inginerie tehnologică, din uniunile (centralele) și întreprinderile productive, care se ocupă cu elaborarea de obiecte noi și perfecționarea celor existente.

Ministerele și departamentele urmează ca, în conformitate cu aceste principii, să întocmească și aprobe materiale cu caracter normativ care să concretizeze metodologia AFC ținînd seama de particularitățile diferitelor ramuri.

Analiza funcții-costuri (denumire dată în U.R.S.S. analizei valorii) este definită ca „metodă de cercetare sistemică a obiectelor (produse, procese, structuri), orientată spre creșterea eficienței folosirii resurselor materiale și de muncă", prin optimizarea raportului dintre proprietățile de întrebuințare ale obiectului și cheltuielile pe care el le implică, asigurînd: în faza de concepție — prevenirea cheltuielilor ce nu se justifică din punct de vedere funcțional; în faza de producție și utilizare — diminuarea (eliminarea) cheltuielilor și pierderilor nejustificate.

Sînt statuate, ca principii mai importante ale AFC: abordarea funcțională; abordarea din punctul de vedere al economiei naționale în evaluarea caracteristicilor de întrebuințare și a cheltuielilor; abordarea sistemică (obiectul privit ca element al unui sistem superior și ca sistem constînd din elemente corelate); creația colectivă, bazată pe folosirea metodelor de studiere și formulare a soluțiilor tehnice, a metodelor de evaluare calitativă a variantelor soluțiilor

Documentul detaliază sarcinile de rezolvat cu ajutorul AFC, etapele aplicării metodei și conținutul lor (pregătire, informare analiză, creație, cercetare, recomandare, introducerea în practică a rezultatelor), modul de organizare a activității. Coordonarea aplicării metodei se realizează la nivel de ministere și centrale — de către consilii, la întreprinderi și centrale — de către comisii de AFC. Activitatea efectivă se desfășoară prin intermediul unei secții (sector laborator) de AFC în institutele departamentale de cercetări, al unui laborator (grupă) de AFC în institutele diferitelor subramuri, al unui subcompartiment sau al unor ingineri-organizatori specializați în AFC la nivelul centralelor și întreprinderilor. Pentru toate aceste verigi organizatorice sînt stabilite atribuții și responsabilități.

Cheltuielile pentru aplicarea AFC sînt trecute pe costurile de producție sau se finanțează (de la bugetul de stat) din fondul unic de dezvoltare a științei și tehnicii: în cazul cînd soluțiile adoptate implică procurarea de noi fonduri fixe, se apelează la fonduri de investiții.

Stimularea materială a celor ce aplică metoda se face din fondul de premiere al centralelor, întreprinderilor, organizațiilor

Noua reglementare, stabilind deopotrivă cadrul normativ, elementele de ordin organizatoric și cele de natură economică, va putea asigura o largă aplicare a metodei, corelată cu preocupările pentru introducerea progresului tehnic și pentru creșterea eficienței economice.

Multiaprecierea rezultatelor individuale

Conducerea prin obiective, metodă care leagă organic sarcinile individuale la nivelul postului de obiectivele generale ale întreprinderii (ramurii) și de cele derivate ale compartimentului (unității), implică evaluarea periodică a rezultatelor obținute de fiecare responsabil și a contribuției sale la rezultatele globale ale sistemului. Se constată însă frecvent, pe de o parte dificultatea unei astfel de evaluări atunci cînd obiectivele de atins n-au fost suficient precizate, iar pe de altă parte, tendința celui ce face aprecierea — de regulă șeful direct al persoanei în cauză — de a adopta un punct de vedere preconceput, subiectiv, care poate paraliza dorința și capacitatea de integrare, participare și autocontrol a acesteia. Ca urmare, evaluarea nu-și atinge scopul, de a ajuta la ameliorarea performanțelor individuale.

La o firmă britanică, practica a fost îmbunătățită prin implicarea în apreciere, pe lîngă superiorul ierarhic, a unor lucrători avînd funcții echivalente cu a celui implicat și cu care acesta colaborează în cadrul relațiilor de serviciu, precum și a unora din subordonații acestuia. Cel ce urmează a fi apreciat își alege singur — sau de comun acord cu superiorul său — evaluatorii (5—8 persoane), cărora le solicită să-și exprime, completînd fișa, opinia în ce privește performanțele lui față de sarcinile curente și de obiectivele stabilite la începutul anului, competența și eficiența în muncă (furnizînd, ca elemente de sprijin, informațiile și exemplele necesare). Fișele sînt colectate de compartimentul personal, care elaborează o sinteză, păstrînd pe cît posibil nuanțele și specificitatea fiecărei aprecieri; sinteza e trimisă atît persoanei evaluate, cît și superiorului său. De asemenea, pe baza sintezei, cel în cauză își poate face autoevaluarea, pe care la rîndul său o comunică șefului ierarhic. Acesta dispune astfel de elemente de referință pentru a-și aprecia subordonatul, discutînd direct cu el asupra punctelor tari și slabe ale muncii sale, asupra a ce și cum are de făcut pentru a îndeplini mai bine obiectivele.

Învățarea asistată de calculator

Impactul evoluției tehnologiei asupra muncii, natura noilor sarcini care apar, necesitatea însușirii de noi cunoștințe tehnice, aptitudini manuale și intelectuale fac ca metodologia clasică de pregătire și perfecționare a personalului muncitor să nu mai corespundă pe deplin cerințelor actuale și, mai cu seamă, celor previzibile pentru viitorul apropiat. Este nevoie de o pregătire mai individualizată, prin tehnici mai personalizate. În aceste condiții, învățămîntul asistat de calculator se afirmă ca o soluție cu avantaje considerabile.

El se adaptează la nivelul de cunoștințe al fiecăruia din cei ce se pregătesc — și care pot aprofunda domeniul ce-i interesează. Aceștia vor putea alege, din biblioteca informatică a întreprinderii, cursurile pe care doresc să le urmeze, atît pentru pregătirea tehnică cît și pentru dezvoltarea lor personală; le vor putea fragmenta în module, potrivit timpului de care dispun.

Pentru a atinge maximum de eficiență, învățarea cu ajutorul calculatorului trebuie completată cu o bază didactică tradițională. Îmbinarea cititului cu imaginea video, utilizarea calculatorului în regim conversațional pentru obținerea de detalii, rezolvarea de probleme și controlul deducțiilor vor personaliza această formă de învățare, vor facilita trecerea la asimilarea de aptitudini evolutive, îndeosebi cea de soluționare a problemelor.

Experimentarea făcută în Franța, de către Casa de credit agricol, în agențiile sale din zonele rurale a arătat că cei ce au lucrat pe calculator au învățat într-o oră, la locul de muncă, ceea ce alții și-au asimilat, prin cursuri tradiționale, într-o jumătate de zi.

Redactor coordonator: Dorin CONSTANTINESCU

Derularea exporturilor – cazuri – soluții

3. Livrarea mărfurilor la export „via mare"

3.1. ASIGURAREA TONAJULUI ÎN CONDIȚIA DE LIVRARE F.O.B.

Livrarea în condiția F.O.B. implică o strînsă colaborare între întreprinderea de comerț exterior comisionară și cumpărătorul extern, în vederea asigurării la timp a tonajului maritim necesar expedierii mărfurilor.

a) **Avizarea cumpărătorului.** Potrivit prevederilor din contractul comercial, vînzătorul are obligația să avizeze cumpărătorul extern cu privire la faptul că marfa este gata pentru livrare și să solicite punerea la dispoziție a navei pentru expediere. Cu privire la acest aspect al livrării, C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75 (§ 41) prevăd că: 1. La livrările F.O.B., vînzătorul este obligat să avizeze pe cumpărător telegrafic sau prin telex, în termenul stabilit prin contract, că marfa este gata pentru expediere în port. 2. Dacă prin contract nu s-a convenit altfel, avizarea trebuie să conțină următoarele date: denumirea mărfii; cantitatea mărfii, cu indicarea greutății brutto; numărul contractului.

b) **Navlosirea tonajului de către cumpărător și transmiterea instrucțiunilor de expediere.** Potrivit Regulilor Incoterms 1953, în cazul în care prin contractul extern a fost adoptată condiția F.O.B., cumpărătorul are obligația „să navlosească ori să rezerve spațiul necesar pe o navă, pe proprie cheltuială, și să comunice din timp vînzătorului numele navei, dana unde va încărca și data la care urmează ca marfa să fie livrată spre a fi încărcată". De regulă, prin contractul comercial de vînzare se stabilesc termene în cadrul cărora se fac aceste comunicări, în funcție de natura mărfii, precum și de alte considerente. C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75, conțin la § 41, pct. 3, unele precizări suplimentare: „La primirea avizării, cumpărătorul este obligat — în decurs de 7 zile — să comunice telegrafic sau prin telex vînzătorului data la care acesta să aducă marfa în portul de expediere. Acest termen nu poate fi mai mic de 15 zile și mai mare de 30 de zile de la data trimiterii către vînzător a înștiințării respective".

c) **Consecințele neasigurării tonajului de către cumpărător.** Derularea exporturilor potrivit clauzei F.O.B. este condiționată, deci, de navlosirea tonajului de către cumpărător. Așa fiind, este normal ca neîndeplinirea acestei obligații să fie sancționată. Regulile Incoterms 1953, reține în sarcina cumpărătorului obligația „să suporte orice cheltuieli suplimentare provocate de nesosirea navei la data indicată ori la expirarea termenului convenit, de imposibilitatea de preluare a mărfurilor ori de sosirea navei mai înainte de data indicată ori de finele termenului convenit, precum și toate riscurile mărfurilor, de la data expirării termenului convenit, cu condiția însă ca mărfurile să fi fost în prealabil destinate acelui contract, adică puse deoparte sau individualizate în orice alt mod ca făcînd obiectul acelui contract". Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/75 stabilesc următoarele (§ 41): „În cazul punerii la dispoziție cu întîrziere a tonajului, cheltuielile de păstrare a mărfii în depozit în portul de expediere mai mult de 21 de zile de la data sosirii mărfii în portul de expediere vor fi suportate de cumpărător. Dacă însă vînzătorul va aduce marfa în port înainte de termenul convenit între părți, cheltuielile pentru păstrarea mărfii vor fi efectuate pe seama cumpărătorului, numai după expirarea celor 21 de zile de la termenul convenit pentru aducerea mărfii în port (pct. 4). După expirarea celor 21 de zile, vînzătorul are dreptul să predea marfa spre păstrare pe seama și pe riscul cumpărătorului, care trebuie să fie înștiințat imediat despre acest fapt. În acest caz, cumpărătorul va plăti și cheltuielile suplimentare survenite la expirarea celor 21 de zile, în legătură cu transportul mărfii la depozit și de la depozit la bordul navei (pct. 5). Păstrarea mărfii în port poate fi încredințată numai depozitului sau organizației care are dreptul să elibereze certificatul de depozitare. Documentul privind păstrarea mărfii în depozitul din port, eliberat de căpitănia portului sau de organizația de stat pentru expediții, este considerat, de asemenea, ca certificat de depozitare (pct. 6). Data certificatului de depozitare se consideră ca dată a livrării mărfii. Vînzătorul nu este însă eliberat de obligația prevăzută la paragraful 7 punctul 2 litera a. (pct. 7)".

d) **Cazuri — observații critice.** Prezintă importanță în derularea exporturilor în condiția F.O.B. modul în care s-au stabilit prin contract o serie de elemente, printre care determinarea portului de încărcare. Astfel, într-un contract de export s-a prevăzut clauza F.O.B. port românesc; odată cu înștiințarea cumpărătorului extern că marfa este gata de livrare, ca port de încărcare a fost nominalizat Portul Brăila. După derularea exportului, cumpărătorul extern a introdus acțiune la Comisia de arbitraj București, solicitînd despăgubiri pentru cheltuielile suplimentare pe care le-a suportat (taxele de la gurile Dunării), ca urmare a faptului că vînzătorul a nominalizat, în loc de Portul Constanța, Portul Brăila; acțiunea a fost respinsă de C.A.B. Observația care poate fi făcută este aceea că în situația în care portul de încărcare ar fi fost nominalizat la încheierea contractului, litigiul ar fi fost evitat, păstrîndu-se bunele relații cu partenerul extern.

3.2. NAVLOSIREA TONAJULUI ÎN CONDIȚIA DE LIVRARE C.I.F. sau C. and F.

Este bine cunoscut că particularitatea acestei condiții de livrare constă în faptul că vînzătorul este pus în situația ca pe lîngă contractul de vînzare comercială perfectat, să încheie alte două contracte — de transport și asigurare a mărfurilor; de aici unele implicații suplimentare și în derularea unor astfel de contracte.

a) **Instrucțiuni de expediere.** În vederea navlosirii tonajului — dacă în contractul de vînzare comercială se prevede — cumpărătorul are obligația să remită vînzătorului, în termenul convenit, instrucțiuni cu privire la portul de destinație. Legat de acest aspect al derulării, Incoterms 1953 prevede că în situația în care cumpărătorul „și-a rezervat un termen pentru încărcarea mărfurilor și/sau dreptul de a alege portul de destinație și nu dă din timp instrucțiunile necesare, va suporta toate cheltuielile suplimentare ivite din această cauză, precum și riscurile mărfurilor..." (dacă mărfurile sînt individualizate). C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75 prevăd că în situația în care, „potrivit contractului, tonajul trebuie să fie pus la dispoziție de către vînzător, cumpărătorul este obligat să comunice vînzătorului portul de destinație a mărfii, cu 55 de zile înainte de termenul de livrare..." (§ 42). De asemenea, § 39, pct. 2, prevede că „dacă prin contract nu sînt stabilite alte termene, cumpărătorul este obligat să comunice vînzătorului instrucțiuni de expediere cu cel puțin 30 de zile înaintea termenului de livrare a mărfii stabilit prin contract".

b) **Cererea de tonaj.** În vederea navlosirii capacității de transport, întreprinderea de comerț exterior este obligată să remită mandatarei sale Navlomar cererea de tonaj, care este un document ferm și irevocabil, producînd importante efecte juridice ca urmare a faptului că în baza lui

se încheie contractul de navlosire. Cererea de tonaj se întocmește pe formularul tip, prin completarea tuturor rubricilor, cu 30—45 zile înainte de data disponibilității mărfurilor în porturile de încărcare. Subliniem faptul că cererea de tonaj trebuie remisă în timp util, astfel încît între data disponibilității mărfurilor și, deci, posibilitatea de încărcare, și data expirării creditului documentar să fie un interval de minimum 25 zile.

c) **Avizul de navlosire — remiterea contractului (Ch/P).** În baza cererii de tonaj, Navlomar este obligată să angajeze tonajul necesar. În cazul în care navlosirea privește un volum mare de mărfuri sau care prezintă dificultăți privind transportul, Navlomar are obligația să consulte întreprinderea de comerț exterior, cu privire la condițiile contractului ; după încheierea acestuia, Navlomar remite întreprinderii de comerț exterior avizul de navlosire, potrivit formularului tip ; în cazul în care avizul de navlosire nu corespunde condițiilor acceptate pentru definitivarea angajării tonajului, întreprinderea de comerț exterior este în drept ca în 48 de ore să facă protest. Navlomar remite, de asemenea, întreprinderii de comerț exterior, în cel mult două zile, de la prezentare, contractul de navlosire, împreună cu toate anexele sale.

d) **Avizarea sosirii navei.** Prin contractul de navlosire armatorul este obligat să avizeze, prin agentul navei din portul românesc, întreprinderea de comerț exterior despre plecarea navei din ultimul port de descărcare, spre portul românesc nominalizat. De asemenea, după plecarea navei din ultimul port, întreprinderea de comerț exterior este preavizată și avizată de către Navlomar de sosirea navei în portul românesc pentru încărcarea mărfurilor la export, precum și cu privire la orice schimbări intervenite în situația navei față de E.T.A (Estimated Time Arival) stabilită la încheierea contractului de navlosire.

3.3. EXPEDIEREA MĂRFURILOR ÎN PORT — ÎNCĂRCAREA NAVELOR — DOCUMENTE

Derularea în bune condiții a exporturilor de mărfuri impune o sincronizare a tuturor activităților pe care le desfășoară participanții : întreprinderea de comerț exterior, întreprinderea de exploatări portuare, întreprinderea producătoare.

a) **Remiterea dispoziției de transport și vămuire — instrucțiuni de expediere.** Oricare ar fi condiția de livrare — F.O.B., C.I.F. sau C and F. — revine ca obligație întreprinderii de comerț exterior să remită întreprinderii de exploatări portuare, cu cel puțin 10 zile înainte de sosirea navei, dispoziția de transport și vămuire (în 4 exemplare) la care se anexează nota-comandă pentru conosament, (4 exemplare) specificația de conținut (3 exemplare) și alte documente necesare derulării și încasării prețului ; în cazul în care specificația nu poate fi anexată, aceasta va fi remisă ulterior, dar nu mai tîrziu de 24 ore de la expedierea mărfurilor de către întreprinderea producătoare. Odată cu dispoziția de transport și vămuire, întreprinderea de comerț exterior transmite și instrucțiunile sale privind manipularea, depozitarea și stivuirea mărfurilor. Contractul de prestări servicii portuare prevede că orice modificări a dispoziției de transport și vămuire sau a documentelor anexe pot fi făcute cel mai tîrziu cu 48 ore înainte de sosirea navei.

b) **Expedierea mărfurilor în portul de încărcare.** În baza dispoziției de transport și vămuire și a comunicării, făcute întreprinderii de exploatări portuare cu privire la mărfurile ce urmează a fi încărcate pe navă, întreprinderea de comerț exterior solicită, prin intermediul acesteia, acceptul de expediere în port a mărfurilor respective. După acceptul dat de Comandamentul portului, transmis de către întreprinderea de exploatări portuare, întreprinderea de comerț exterior dă instrucțiuni întreprinderii producătoare să expedieze mărfurile în portul de încărcare. În baza instrucțiunilor primite și a planificării din timp a mijloacelor de transport, întreprinderea producătoare expediază mărfurile în port, făcînd mențiune pe documentul de transport cu privire la numărul acceptului. După expedierea mărfurilor în port, în termenul prevăzut în contractul de comision, întreprinderea producătoare transmite întreprinderii de comerț exterior comisionare factura proforma, certificatul de calitate și celelalte documente prevăzute în contract. La sosirea mărfurilor în port, acestea sînt preluate de întreprinderea de expoatări portuare mandatare,care le dirijează spre linia de încărcare în navă sau le depozitează.

c) **Încărcarea mărfurilor pe navă — documente.** În vederea încărcării mărfurilor, Navlomar avizează întreprinderea de exploatări portuare cu 15, 10, 5, 3 zile și în mod cert cu 48—24 ore înainte de sosirea navei. Întreprinderea de exploatări portuare primește de la agentul navei **notice**-ul de încărcare, pe care îl acceptă, în numele întreprinderii de comerț exterior, potrivit instrucțiunilor primite și sub rezerva obținerii liberei practici de către navă, a acostării navei la dana operativă și a intrării în capacitatea de operare ; de asemenea, întocmește lista de încărcare, pe care o remite comandantului de navă în baza căreia acesta elaborează cargo-planul (ținînd seama și de listele de angajare a spațiului pe navă, precum și de instrucțiunile speciale ale încărcătorului). După încărcarea navei, întreprinderea de exploatări portuare prezintă agentului navei documentele primite de la întreprinderea de comerț exterior, precum și ordinul de îmbargo semnat de navă, în baza cărora acesta întocmește conosamentul. Tot întreprinderii de exploatări portuare îi revine sarcina să prezinte organelor de resort din port toate documentele necesare în vederea vămuirii ; în final, remite întreprinderii de comerț exterior conosamentul (în numărul de exemplare cerut), buletinul vamal și alte documente privind serviciile prestate pentru încărcarea și predarea mărfii comandantului de navă.

d) **Avizarea cumpărătorului.** Vînzătorul, respectiv întreprinderea de comerț exterior, are obligația să avizeze pe cumpărător, în termenul prevăzut în contract, cu privire la expedierea mărfii. Legat de avizarea cumpărătorului, C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75, § 42 prevede că „vînzătorul este obligat să-l înștiințeze telegrafic sau prin telex pe cumpărător, cu 7 zile înainte de ziua începerii încărcării mărfii, despre expedierea proiectată, indicînd denumirea navei, data programată pentru plecarea acesteia spre portul de destinație, denumirea mărfii, numărul coletelor și/sau greutatea aproximativă". Aceleași condiții generale prevăd că vînzătorul este obligat ca după expedierea mărfii să avizeze pe cumpărător, telegrafic sau prin telex, „imediat după plecarea navei, însă nu mai tîrziu de 2 ore după plecarea acesteia, dacă durata transportului mărfii din portul de expediere pînă la portul de destinație nu depășește 72 de ore sau în cel mult 24 de ore de la plecarea navei, dacă durata transportului depășește 72 de ore. Dacă prin contract nu se prevede altfel, această avizare trebuie să conțină următoarele elemente : denumirea navei ; data plecării acesteia ; portul de destinație ; denumirea mărfii ; numărul contractului ; numărul conosamentului (sau al conosamentului fluvial) ; numărul coletelor ; greutatea brutto ; cantitatea în unități de măsură specifice (bucăți, perechi, tone netto etc.). Avizarea expediată telegrafic sau prin telex trebuie să fie confirmată printr-o scrisoare" (§ 44).

e) **Asigurarea mărfurilor.** În situația în care asigurarea mărfurilor pe timpul transportului revine ca obligație vînzătorului (condiția de livrare C.I.F.) întreprinderea de comerț exterior remite Întreprinderii Navlomar cererea de asigurare (în șase exemplare), completată potrivit formularului tip. Pentru ca Navlomar să-și poată îndeplini mandatul de a încheia contractul de asigurare cu ADAS, cererea de asigurare trebuie depusă în timp util, „astfel încît marfa să fie asigurată și riscurile de manipulare și transport maritim să fie acoperite înainte de începerea voiajului din porturile de încărcare" (art. 18, alin. 2, din contractul model, elaborat de Navlomar).

dr. Al. DETEȘAN

comerț exterior

Despre protestul cambiei — acțiuni — prescripții

În comerțul internațional contemporan, relațiile comerciale implică în mod necesar operații de credit, deoarece în cadrul acestor relații există obligații afectate de termen, unul dintre elementele specifice ale creditului.

Documentele constatînd creanțe comerciale, care amînă în timp plata datoriei și care pot circula ușor, fiind negociabile, sînt numite titluri de credit sau de valoare.

Importanța economică a titlurilor de credit a făcut necesară o reglementare uniformă a regimului lor juridic, pe plan internațional. Problema a fost soluționată pentru cambie și cec, prin Convențiile de la Geneva din 1930 și 1931, elaborîndu-se o lege uniformă asupra cambiei și biletului la ordin și o lege uniformă asupra cecului. S-a urmărit astfel să se înlăture dificultățile provocate de deosebirile dintre legile statelor unde aceste titluri sînt menite să circule, întărindu-se securitate relațiilor comerciale. Statele socialiste din Europa au aderat la aceste convenții primind în legislațiile lor naționale principiile cuprinse în legile uniforme, prin convențiile menționate.

Țara noastră a reglementat această problemă, prin legile din 1 mai 1934 asupra cambiei și din 1 iunie 1934, asupra cecului. O uniformizare pe plan mondial nu s-a putut totuși realiza, întrucît Anglia și S.U.A. n-au aderat la convențiile de la Geneva, păstrîndu-și vechea lor legislație cambială. Secțiile de drept ale O.N.U. (UNCITRAL) sînt în curs de finisare a unei reglementări asupra cambiei și biletului la ordin, care să întrunească o aderare și a țărilor anglo-saxone.

Este știut că relația marfă-bani a determinat apariția titlurilor de credit, evitînd riscul transportului efectiv al banilor la distanțe mari.

Cambia este un titlu de credit girabil, formal și complet care cuprinde o obligație necondiționată de a face să se plătească ori de a plăti o sumă de bani determinată, la un anumit termen și într-un loc anume stabilit.

Caracteristicile specifice ale cambiei și biletului la ordin, ca titlu de credit, sînt : — formalismul, cambia fiind un înscris solemn, avînd o formă prevăzută de lege în mod necesar pentru însăși existența sa, este un titlu complet, fiind suficient prin el însuși pentru exercitarea dreptului patrimonial pe care-l constată ; — literalitatea, întrucît dreptul patrimonial încorporat în cambie este de a pretinde plata unei sume determinate, la termenul și locul indicat în cuprinsul ei ; și — întinderea dreptului posesorului cambiei este un drept abstract, independent (autonom) față de cauza care a determinat emiterea titlului. Deci, cel care se obligă prin titlu este ținut, nu în virtutea raportului fundamental, ci el este debitor numai în virtutea titlului pe care l-a semnat. Dreptul celui care dobîndește titlul, chiar cînd acesta a circulat prin gir, este un drept nou, originar, propriu.

Cambia și biletul la ordin, ca efecte comerciale solemne și formale, trebuie să cuprindă anumite mențiuni esențiale și plasate în anumite locuri, în lipsa cărora titlu nu are valoare corespunzătoare. Aceste mențiuni sînt arătate de legea aplicabilă, care în principal, conform Convenției de la Geneva asupra conflictelor de legi în materie de cambie și bilet la ordin (art. 3) este determinată de legea locului unde acestea urmează a fi plătite.

Pentru celelalte probleme ale cambiei menționăm că nu ne vom ocupa aici, arătăm însă că trasul devine principalul obligat, atunci cînd a semnat. El devine obligat solidar, răspunzător de plata titlului, alături de ceilalți semnatari ai acestuia (trăgător, giranți, avaliști).

Cu privire la plata cambiei la scadență, trebuie reamintit că dacă trasul a plătit suma prevăzută în cambie, acesta îi eliberează pe toți obligații cambiali, așa după cum refuzul de a plăti declanșează răspunderea solidară a tuturor debitorilor cambiali.

Întrucît plata este cherabilă, cambia trebuie prezentată spre plată debitorului, adică în prim rînd trasului.

În ce privește data plății, legea noastră a cambiei, art. 41, arată că posesorul unei cambii plătibilă la o zi fixă sau la un anumit termen de la data emisiunii sau de la vedere, trebuie prezentată la plată în ziua scadenței sau într-una din cele două zile lucrătoare ce urmează.

Plata cambiei se face în mîna posesorului legitim, la termenul și locul stabilit prin ea. Posesorul legitim este beneficiarul ori ultimul giratar, care-și legitimează posesiunea printr-un șir neîntrerupt de giruri ajuns la el.

Dacă debitorul cambial refuză plata sau nu plătește datoria integral, la scadență, posesorul cambiei poate proceda la executarea debitorului.

În cazul în care, în cambie, există debitori de regres, pe lîngă trasul acceptat, refuzul de plată al trasului trebuie constatat printr-un protest de neplată, care dacă nu-i făcut în termenul legal, îl decade pe posesor din drepturile sale în contra debitorilor de regres (trăgător, giranți, avaliști ș.a.).

Obligația debitorilor la regres, este de a garanta acceptarea și plata din partea trasului. Prin refuzul de plată al trasului, obligația de garanție a debitorilor de regres se transformă într-o obligație de plată.

Acțiunile cambiale obișnuite pot fi **directe** contra trasului și avaliștilor săi, sau de **regres** contra oricărui alt obligat (art. 47).

Menționăm că unele legislații, exemplu celor de tip latin, în cazul nostru art 61—63, prevăd că cambia are valoare de titlu executor ce poate fi investită și face somație de executare, corespunzător, cu dreptul debitorului la opoziție — contestație, situație prevăzută și de normele speciale B.R.C.E.

Protestul înseamnă constatarea prin act autentic de notariat a refuzului de acceptare sau plată. Cuprinsul actului de protest este reglementat de lege, art. 69

Deoarece protestul de neplată are ca efect conservarea acțiunii de regres, el este obligatoriu în cazul debitorilor de regres, conform legislațiilor inspirate din Convenția de la Geneva. Multe alte țări au legislații inspirate din reglementările anglo-saxone, toate însă cunosc instituția protestului de neplată însă nu și executarea pe bază de titlu executoriu.

În cazul Nigeriei, se formulează o acțiune directă însă probele au în vedere nu numai titlul, ci și alte dovezi ca la acțiunea cauzală, însă și ele cer constatarea neplății prin adresarea protestului.

În materie cambială, legislațiile de tip latin prevăd în cazul pierderii acțiunilor cambiale, adică de la data decăderii, un drept la exercitarea unei acțiuni de îmbogățire fără cauză.

Verificînd legislațiile majoritare privind cambia și biletul la ordin ale țărilor lumii, termenul necesar înăuntrul căruia trebuie făcut protestul de neplată peste termenul de plată fixat în cambie se constată că acest termen este de una sau maximum două zile.

Protestul pentru neplată al unei cambii la vedere se dresează în general ca și protestul pentru neacceptare ce trebuie făcut în ziua fixată (la un an). Pentru prima prezentare la ultima zi protestul poate fi dresat în prima zi lucrătoare, următoarea aceleiași zile.

Deoarece după protest beneficiarul sau posesorul legitim poate exercita, în realizarea intereselor sale, acțiunea cambială directă contra debitorului principal, ori acțiune în regres împotriva giranților și emitentului, sau poate recurge la procedura executării silite a cambiei, investind cambia cu titlu executoriu, este necesar ca din timp să fie luate măsuri pentru efectuarea protestului de neacceptare sau de neplată. Dacă protestul nu s-a făcut în termen

beneficiarul sau posesorul legitim, urmează ca pentru obținerea plății drepturilor din cambie să se adreseze instanțelor ordinare de drept comun, după o procedură greoaie avînd permanent riscul ca firma să intre în încetare de plăți și altele.

Cum legislațiile se modifică, practicienii au datoria să verifice în fiecare caz concret dacă termenele de mai sus sînt încă valabile.

Trebuie reținut că termenele de prescripție a dreptului la acțiuni (cambiale) sînt scurte și diferă de la țară la țară, în cazul nostru :

— Acțiunea directă împotriva trasului și avaliștilor se prescrie în termen de 3 ani ;

— Acțiunea posesorului legitim împotriva debitorilor de regres se prescrie într-un an ;

— Acțiunea girantului împotriva altui girant sau trăgător sau a avalistului contra avalizatului se prescrie în 6 luni.

Termenul dreptului la acțiune începe să curgă de la data scadenței, potrivit art. 94 din legea cambiei române :

— Acțiunea de îmbogățire fără cauză se prescrie în termen de 1 an de la data pierderii acțiunilor cambiale ;

— Acțiunea cauzală se prescrie potrivit normelor de drept comun.

Acțiunile cambiale necesită în prealabil procedura legală a protestului.

Acțiunea cauzală necesită în prealabil punerea în întîrziere a debitorului

Al. CHIRIȚESCU
P. SCHEAUA

contract economic

Trăsăturile situațiilor exoneratoare de răspundere

În mod constant sînt considerate situații exoneratoare de răspundere contractuală forța majoră, neîndeplinirea prealabilă a unei obligații a unității beneficiare, lipsa prețului legal stabilit neomologarea produselor ș.a. Pe lîngă elementele și problematica specifică situațiile menționate au, într-un fel sau altul, și trăsături comune. Evidențierea acestora prezintă importanță pentru promovarea disciplinei contractuale și de plan, stimularea inițiativei unităților socialiste în realizarea obligațiilor asumate.

Aprecierea fiecărei situații exoneratoare de răspundere se face prin referire la împrejurările concrete care au împiedicat una din părți să-și realizeze obligațiile dintr-un anumit contract, într-o perioadă dată. În acest sens este semnificativă cerința aprecierii de către organele arbitrale a efectelor cazurilor de forță majoră de către organele arbitrale a efectelor cazurilor de forță majoră confirmate conform art. 46 din Legea contractelor economice. Spre a se ajunge la exonerarea de răspundere, arbitrajul urmează să stabilească în ce proporții cazul de forță majoră confirmat operează asupra contractului care a generat litigiul (Decizia P.A.S. nr. 875/1982).

Analiza concretă se impune și în privința influenței introducerii unor perfecționări tehnologice asupra livrării de deșeuri. Decalarea scoaterii din funcțiune a unor fonduri fixe exonerează de răspundere unitatea furnizoare numai dacă aceste mijloace reprezentau singura sursă de deșeuri metalice (Decizia P.A.S. nr. 1546/1982).

Prin elemente specifice se apreciază și durata urmărilor fiecărei situații exaneratoare de răspundere. Lipsa materiei prime, în anumite împrejurări, justifică nelivrarea produsului finit. Întîrzierea unității furnizoare nu poate avea însă o durată nelimitată. După primirea materiei prime, perioada în care nu se răspunde pentru întîrziere se determină în funcție de ciclul de fabricație, gradul de folosire a capacităților de producție, inițiativa în recuperarea restanțelor (Decizia P.A.S. nr. 1235/1982.

În al doilea rînd, orice situație exoneratoare de răspundere pentru neexecutarea în natură și întocmai a obligațiilor contractuale implică realizarea altor obligații. Potrivit art. 46 din Legea contractelor economice, unitatea care nu-și poate executa obligațiile dintr-o împrejurare de forță majoră are obligația să-i comunice celeilalte părți situația survenită, precum și să-i transmită actele doveditoare.

Potrivit art. 135 din Legea nr. 19/1971 cu privire la regimul prețurilor și tarifelor se interzice introducerea în fabricație a produselor pentru care nu au fost stabilite prețurile legale. Această situație devine exoneratoare de răspundere numai dacă unitatea furnizoare și-a îndeplinit toate obligațiile în legătură cu stabilirea prețului, cum ar fi înaintarea documentației necesare către organele competente (Decizia P.A.S. nr. 825'1982). Un aspect similar prezintă și neomologarea produselor a căror introducere în fabricație este interzisă potrivit Legii nr. 8/1972.

Nerealizarea cantității de deșeuri stabilită a fi livrată impune unității furnizoare obligația de a cere modificarea corespunzătoare a repartiției pe baza căreia s-a încheiat contractul (Decizia P.A.S. nr. 1667/1982).

După cum rezultă, nici una din situațiile invocate pentru exonerarea de răspundere în realizarea obligațiilor asumate prin contract nu scutește de îndeplinirea oricărei obligații. Se poate vorbi deci, în mod distinct, de obligații ale unităților socialiste în legătură cu apariția situațiilor exoneratoare de răspundere.

În sfîrșit, situațiile exoneratoare de răspundere generează consecințe pe care unitatea debitoare nu le poate evita ori limita prin mijloacele și competențele sale. Neterminarea construcției unei fabrici, de pildă, atrage răspunderea asupra unității constructoare pentru penalitățile pe care unitatea beneficiară le-a plătit către beneficiarii produselor. Răspunderea unității constructoare în final, acționează numai în măsura în care unitatea producătoare dovedește lipsa altor surse de produse pentru asigurarea livrărilor pînă la terminarea noii capacități de producție (Decizia P.A.S. nr. 864/1982)

Situațiile exterioare întreprinderii ale căror urmări puteau fi evitate nu devin exoneratoare de răspundere. Realizarea unor lucrări de investiții, s-a apreciat prin Decizia P.A.S. nr. 1683/1982, nu scutește de plata locațiilor pentru întîrziere în descărcarea vagoanelor. Unitatea destinatară cunoscînd perioada de executare a lucrărilor putea și trebuia să coreleze desfășurarea celor două activități .

Reașezarea prețurilor utilajelor intervenită după încheierea contractului este, de asemenea, exterioară unității beneficiare. Totuși, situația menționată în sine, nu scutește de răspundere pentru întîrziere în plata prețului. După cum s-a apreciat în practica arbitrală, beneficiara utilajelor avea obligația să solicite modificarea indicatorilor tehnico-economici, obținerea unui credit spre a-i plăti unității furnizoare prețul produselor la termen.

Cînd o clauză a devenit potrivnică prevederilor legale, unitățile contractante nu sînt scutite de răspundere, în mod absolut, pentru neîndeplinirea obligațiilor pe care le genera. Unitatea beneficiară, de pildă, s-a obligat să preia produsele cu mijloacele auto din administrarea sa directă. Prin prevederile Decretului nr. 277/1979 clauza menționată a rămas lipsită de valabilitate. Unitatea beneficiară trebuia să se adreseze unei unități specializate în transporturi auto și să asigure preluarea produselor (Decizia P.A.S. nr. 999/1982). După cum rezultă, această trăsătură a situațiilor exoneratoare de răspundere determină preocuparea permanentă a unităților socialiste de a găsi soluții noi în vederea executării obligațiilor contractuale.

M. PASCU

dreptul național al statelor

JAPONIA : REGLEMENTĂRI GENERALE PRIVIND IMPORTUL

În ceea ce privește **regimul de import,** majoritatea produselor pot intra pe teritoriul țării în mod liber, fără restricții cantitative, cu excepția unui număr restrîns de produse, în special agroalimentare. Pentru acestea din urmă, licențele de import sînt acordate de către Ministerul Comerțului Internațional și Industriei (MITI) în funcție de anterioritatea importatorilor, în cadrul unor contingente globale deschise semestrial, fără discriminare în privința originii. Pentru celelalte produse — pentru care importul se efectuează conform procedurii aprobărilor automate — este suficient ca importatorul să prezinte o declarație de import la banca sa.

Trebuie menționat că importul anumitor produse se poate face numai prin intermediul unor organisme guvernamentale (lapte condensat, lapte praf, unt, cereale, tutun și sare în special). În plus, anumite mărfuri — în principiu liberalizate — întîmpină dificultăți la import datorită reglementărilor sanitare sau fitosanitare deosebit de severe.

Taxele vamale aplicabile la import au niveluri relativ reduse, cu excepția celor aferente anumitor produse (în special produse textile, piei și produse din piele, bijuterii) care sînt sensibil mai înalte. Produsele manufacturate provenind din țări în curs de dezvoltare beneficiază de reduceri sau scutiri de taxe vamale, în baza sistemului generalizat de preferințe vamale (SGP). În conformitate cu acordurile realizate în cadrul ultimei runde de negocieri comerciale multilaterale de sub egida GATT, nivelurile taxelor vamale urmează a fi redus în mod eșalonat, pînă în 1987.

Taxele suplimentare aplicabile cu ocazia importului se concretizează, în principal, în „taxa asupra produselor" (taxă de consum), cu niveluri de pînă la 40%; pentru băuturile alcoolice nivelurile sînt majorate progresiv și se aplică asupra valorii c.i.f. a mărfurilor plus taxele vamale.

Principalele impedimente netarifare la import constau în principal în: normele deosebit de riguroase în materie de etichetare, aplicabile mai ales produselor alimentare, farmaceutice și cosmetice; obligativitatea înregistrării prealabile a produselor farmaceutice și cosmetice la Ministerul Sănătății; reglementările sanitare la care sînt supuse anumite produse agricole; regulile stricte de toleranțe la care sînt supuse produsele alimentare în ceea ce privește aditivii, coloranții etc.

Referitor la **documentele de expediere,** în general sînt suficiente facturile comerciale însoțite de liste detaliate cuprinzînd conținutul coletelor. Prezentarea unui certificat de origine nu este necesară decît în cazul în care originea mărfurilor nu rezultă din facturi, dintr-un alt document însoțitor sau de pe ambalajul mărfii ori atunci cînd mărfurile beneficiază de regimul preferințelor tarifare. Pentru anumite produse de origine animală sau vegetală este necesară prezentarea de certificate sanitare sau fitosanitare.

Indicarea originii mărfurilor nu este în principiu cerută decît atunci cînd există posibilitatea unei confuzii în acest domeniu; cu toate acestea, avînd în vedere faptul că, uneori, această regulă este aplicabilă foarte strict, este recomandabil ca toate mărfurile exportate în Japonia să poarte marca de origine.

Regimul de import al mostrelor cuprinde posibilitatea importului temporar al acestora, pentru o durată de pînă la 12 luni, cu condiția constituirii unei garanții echivalente cu suma taxelor normal aplicabile. Deoarece Japonia a aderat la Convenția cu privire la carnetele ATA, această procedură poate fi utilizată pentru mostrele destinate a fi importate temporar în această țară. Pentru mostrele de produse contingentate, cantitățile și valorile admise în acest regim sînt decise de la caz la caz.

Cu privire la **plata importurilor,** transferurile de devize pot avea loc fără o autorizare specială dacă condițiile de plată convenite se încadrează în metodele considerate „normale", adică:

— plățile au loc în intervalul dintre data recepției documentelor și 4 luni după primirea mărfurilor;

— plățile au loc înaintea primirii documentelor sau a mărfurilor, cu condiția ca valoarea lor să nu depășească un anumit nivel (nivel diferit după cum este vorba de mașini și echipamente, de cărți, publicații ori animale vii sau de alte mărfuri);

— plățile au loc după primirea mărfurilor, într-un interval de maximum 6 luni de la scoaterea din vamă.

Pentru orice alte metode de plată a importurilor este necesar acordul prealabil al MITI.

Recomandări suplimentare pentru exportatori. Din analiza practicii existente în relațiile comerciale cu Japonia rezultă o serie de elemente care trebuie avute în vedere de către exportatori atunci cînd abordează această piață.

Schimburile comerciale se efectuează, de obicei, prin intermediul unor firme specializate în operațiuni de export-import, clienții finali netratînd în mod direct cu vînzătorii potențiali. De aici rezultă un mare grad de concentrare, importul fiind controlat într-o măsură determinantă de circa 10 firme comerciale puternice. În consecință, în scopul efectuării de vînzări pe piața japoneză, este necesar să se cunoască și să se apeleze la astfel de firme; de menționat că acestea preferă tratarea unor tranzacții cu un volum valoric mare.

Un alt element caracteristic este acela că, Japonia nerecunoscînd decît brevetele, mărcile și modelele înregistrate pe propriul teritoriu, este recomandabil ca, înainte de orice acțiune pe piață, exportatorii să procedeze la înregistrările corespunzătoare în această țară.

În ceea ce privește corespondența, este indispensabil ca aceasta să se desfășoare în limba engleză și să fie însoțită de cataloage și prospecte redactate de asemenea în engleză, precum și de mostre sau de fotografii de bună calitate; pe de altă parte, este util să se furnizeze referințe cu privire la rezultatele obținute la exportul produselor respective pe alte piețe reprezentative (de exemplu S.U.A. sau R.F. Germania).

În relațiile cu partenerii japonezi este recombandabil ca prețurile de ofertă să fie calculate c.i.f. port japonez. De asemenea, este imperios necesar să se acorde o maximă atenție respectării termenelor de livrare și să se evite orice majorare de preț în cursul executării contractelor.

Plata prin acreditiv irevocabil se practică în mod curent.

Adrian CONSTANTINESCU

ÎN ATENȚIA CITITORILOR!

În centrele de difuzare a presei, două lucrări ce nu pot lipsi din biblioteca dv.:

- **Probleme de drept economic și de comerț internațional pentru ingineri și economiști**
- **Probleme locative și de administrarea imobilelor**

OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE

F.C.M.P.M. RĂDĂUȚI
str. Gh. Doja 5
telefon 989/61341

- Panel fag 16 mm mp 12500
- Covor împislit cu zegras mp. 7000
- Nitroemail roșu 2101 kg. 7000
- Țeavă aluminiu 99,5% 80×5 mm ml. 1200
- Idem 90×3 ml. 300
- Țeavă 50×20×2,5 mm ml. 18000
- Tablă alamă Am 58 1/2 T 0,5 mm kg. 2000
- Idem 2,5 mm kg. 1000
- idem 16 mm kg 1500
- Tablă OL 37 12 mm t. 50
- idem 25 mm t. 75
- idem 34 mm t. 70
- idem 35 mm t. 60
- idem t. 70
- Bare colector cupru 53714+53715 t. 7
- ∅ 35 T OLC 45+40 C 10 t. 90
- Profil U îndoit 40×20×2,5 t. 15
- UNP 100 t. 20
- Bobină BFS 70 buc. 3
- Conectori circulari ccc 55 buc. 400
- idem CCAE 55 buc. 700
- idem CCAE 36 buc. 200
- Ventilator V 433/3 Q 1250 mc/h cu motor 4×3000 buc. 7
- Pompe MU 100×30 II cu motor 0,75×3000 buc. 300

GRUPUL ÎNTREPRINDERILOR DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ — BUCUREȘTI
Str. Cavafii Vechi. 15
Cod 70076
Telefon : 14 76 00

- Bară bronz ∅ 110 kg. 23
- idem ∅ 65 kg. 25
- idem ∅ 40 kg. 96
- idem ∅ 25 kg. 174
- idem ∅ 24 kg. 197
- idem ∅ 22 kg. 118
- idem ∅ 20 kg. 24
- Oțel lat kg. 135
- Bandă din oțel lată kg. 29
- Bară cupru ∅ 16 kg. 610
- Bară alamă ∅ 6 kg. 92
- idem ∅ 10 kg. 217
- idem ∅ 12 kg. 500
- idem ∅ 16 kg 300
- idem ∅ 20 kg. 200
- idem ∅ 22 kg. 150
- idem ∅ 27 kg. 300
- idem ∅ 30 kg. 400
- idem ∅ 80 kg. 52
- idem hexagonală 30 kg. 13
- Stofă colorată m 1,3
- Clorură de amoniu kg. 50
- Curbe 3/8 mm buc. 21
- idem 76 mm buc. 94
- Coturi 3/8" buc. 219
- idem 1/2" buc. 94
- Cuie 1,8×18 kg. 35
- idem 1,8×40 kg. 35
- idem 2,5×30 kg. 1
- idem 25×50 kg. 159
- idem 20×40 kg. 150
- Canale 1 1/2" buc. 15
- Furtun sorb ∅ 50 m 45
- idem presiune ∅ 80 m 181
- Inele siguranță 8—10 (șaibe) kg. 12
- Lanțuri antiderapante kg. 180
- Mături mici buc. 89
- Mufe negre 1 1/2" buc. 150
- Mufe negre 1" buc. 167
- idem 3/8" buc. 220
- Niple 2 1/2" buc. 20
- Nituri oțel kg. 180
- idem cupru 5×24 kg. 19
- Oxid roșu kg. 30
- Ocheți prelată buc. 940
- Piuliță M3 buc. 3000
- idem M24 buc. 316
- idem M27 buc. 384
- idem M30 buc. 415
- Țesătură zincată kg. 150
- Pînze panglică m 150
- Pietre polizor buc. 7
- Plumb Bloc kg. 330
- Perii circulare 0—250 buc. 26
- Pînză albită m 17
- Robineți Cana 1" buc. 46
- idem alamă 1" buc. 65
- idem rezervor WC 3/8" buc. 49
- Racord Holandez 1 1/2 buc. 41
- idem 1/4" buc. 254
- idem 1 1/4" buc. 265
- Reducție 1—3/8" buc. 10
- idem 3/4—1" buc. 1595
- idem 1—1 1/4" buc. 420
- Regulator gaze 35 mc buc. 1
- idem 50 mc buc. 1
- idem 100 mc buc. 2
- Rame WC buc. 7
- Șmirghel coli 128
- Șuruburi cap ciocan 24×200 buc. 50
- idem 36×180 buc. 48
- idem 42×180 buc. 520
- Șuruburi mecanice cap hexagonal 20×60 buc 5374
- idem 18×80 buc. 123
- idem 16×70 buc. 11120
- idem 16×120 buc. 300
- idem 16×60 buc. 3600
- idem 20×180 buc. 3583
- idem 10×40 buc. 1555
- Sîrmă alamă ∅ 4 kg. 338
- idem ∅ 3 kg. 3
- Sîrmă oțel arc ∅ 2 kg. 206
- Sifon preaplin baie buc. 15
- Sifon lavoar buc. 16
- Sifon 1 1/2" buc. 2
- Sape buc. 6
- Sifoane pișoar buc. 12
- Sită mătase kg. 19
- Șnapure buc. 100
- Suport duș buc. 15
- Teuri zincate 1 1/4" buc. 14
- Teu 1 1/4"—1/2" buc. 123
- Teu redus 1 1/2"—1/2" buc. 8
- Teuri 1" buc. 9
- Teuri 3/4—3/8" buc. 48
- 2—3/4" buc. 10
- Țeavă Cupru ∅ 8 kg. 79
- idem ∅ 6 kg. 208
- Ventil reținere 4" buc. 14
- Vizori sudură buc. 30
- Zăvor cu buton buc. 24
- Zăvoare buc. 80

GRUPUL ÎNTREPRINDERILOR DE GOSPODĂRIRE COMUNALĂ
Str. Canafii vechi 15
Telefon 14 76 00

- Cărămidă refractară kg. 11049
- Cherestea paltin mc 0,320
- Oțel arc 90×8 kg. 275
- Idem 100×10 kg. 200
- Idem 50 mm t. 5
- Idem 80 mm t. 0,7
- Idem IN P 200 t. 0,9
- Idem inox 70 kg 70
- Piese curățire buc. 16
- Ramificații 50×50 buc. 14
- Plăci NDS 1 mm mp 1,02
- Tub fontă buc. 18
- Țevi construcții 57×2,95 kg 146
- Idem 101,6×4 kg 30
- Robineți fontă ∅ 125 buc. 49
- Idem ∅ 350 buc. 2
- Idem oțel ∅ 100 buc. 105
- Idem ∅ 200 buc. 3
- Idem ventile ∅ 50 buc. 44
- Idem ∅ 65 buc. 34
- Idem ∅ 80 buc. 45
- Idem ∅ 100 buc. 17
- Idem ∅ 150 buc. 27
- Idem cu clapă ∅ 50 buc. 30
- Idem ∅ 65 buc. 14
- Idem reținere cu clapă ∅ 80 buc. 68
- Idem cu 3 căi ∅ 120 buc. 30
- Idem ∅ 40 buc. 14
- Idem ∅ 50 buc. 2
- Idem ventil oțel ∅ 200 buc. 5
- Idem ∅ 50 buc. 5
- Vopsea email verde kg 200
- Email gri kg. 200

Întrebări și răspunsuri

● **SORIN VLAD, Brașov.** — Față de dispozițiile existente nu există o posibilitate de ocupare a postului care urma să devină vacant prin plecarea dv. Dacă trecerea în cadrul personalului muncitor se face în aceeași unitate, s-ar putea examina posibilitatea detașării, în care timp postul deținut de dv. ar putea fi ocupat — temporar — de o altă persoană, în tot timpul cît ați fi detașat.

● **MARIA MAEREAN, Rădăuți.** — Din relatarea dv. rezultă că, în urmă cu trei ani, vi s-a acordat o treaptă de retribuire care n-a fost înregistrată în cartea de muncă. Susțineți, de asemenea, că din lipsa administrației, nu s-a emis decizia corespunzătoare. În lipsa deciziei trebuie să verificați dacă nu se găsește procesul verbal al ședinței colectivului de conducere care a stabilit, probabil și pentru alte persoane încadrate în unitate, acordarea de gradații și trepte de retribuire, întrucît — conform Legii nr. 57/1974 — o asemenea decizie se poate lua o singură dată pe an. Solicitați sprijinul biroului de personal pentru a verifica dacă nu există nici un fel de înregistrare a deciziei consiliului de conducere, precum și situația colegilor care — la aceeași dată cu dv. — au beneficiat de acordarea unor trepte de retribuire, respectiv de gradații.

● **MARIN MOISE, Tufești, Brăila.** — În perioada cînd efectuați primul și cel de-al doilea an de activitate, aveți o retribuție mai mică decît aceea prevăzută pentru funcția ce o dețineți — la nivel de bază. Din punctul de vedere al aplicării prevederilor legale privind condițiile de acordare a retribuției, sînteți supus aceleiași reglementări aplicate și restului personalului de specialitate, de execuție, din unitatea unde lucrați. Conform legii, retribuția dv. este asigurată de C.A.P. Tufești. Numai în cazuri de excepție, această retribuire se face de către Sucursala județeană a Băncii agricole.

● **DUMITRU MARINESCU, Covasna** — Conform art. 23 din Legea nr. 57/1974, în cadrul promovării în funcție, retribuția se majorează cu o clasă. Atunci cînd funcția în care personalul este promovat prevede la nivelul de bază o retribuție mai mare, se acordă retribuția la nivelul de bază. Atunci cînd veți fi definitivat în funcție nu vi se va schimba, deci, retribuția, chiar dacă — la gradația ultimă — se prevede o retribuție mai mare.

● **COMBINATUL DE FIBRE ARTIFICIALE, Brăila; COOPERATIVA AGRICOLĂ, Boldu, Buzău; COMBINATUL PENTRU PRODUCEREA ȘI INDUSTRIALIZAREA CĂRNII DE PORC, Timișoara; DIRECȚIA COMERCIALĂ, Tîrgu Mureș; UNITATEA SPECIALĂ NR. 240, Codlea; ÎNTREPRINDEREA „PLAFAR", Oradea; STAȚIUNEA DE CERCETARE ȘI PRODUCȚIE POMICOLĂ, Voinești, Dîmbovița; FILATURA DE BUMBAC, Alexandria; ÎNTREPRINDEREA AGRICOLĂ DE STAT, Bîrlad; ÎNTREPRINDEREA TEXTILĂ „13 DECEMBRIE", Timișoara; COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRODUCȚIE „RETEAG", Bistrița; ÎNTREPRINDEREA DE ANVELOPE, Buzău; SPITALUL UNIFICAT, Aleșd, Bihor; ÎNTREPRINDEREA DE CIMENTĂRI, OPERAȚIUNI ȘI TRANSPORTURI SPECIALE, Ploiești; ÎNTREPRINDEREA PENTRU PRODUCEREA ȘI INDUSTRIALIZAREA LEGUMELOR ȘI FRUCTELOR, Vădeni, Brăila; ÎNTREPRINDEREA DE ÎMBUNĂTĂȚIRE ȘI EXPLOATARE A PAJIȘTILOR, Botoșani; COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRODUCȚIE, Siminicea, Suceava; ÎNTREPRINDEREA AGRICOLĂ DE STAT, Zorleni, Vaslui; CASA DE CULTURĂ A SINDICATELOR, Cîmpulung-Muscel; ÎNTREPRINDEREA DE TRICOTAJE, Nehoiu; ASOCIAȚIA ECONOMICĂ INTERCOOPERATISTĂ CU PROFIL INDUSTRIAL, Carei; BANCA PENTRU AGRICULTURĂ ȘI INDUSTRIE ALIMENTARĂ, Zalău; MARIA ENACHE, Salcia Tudor, Brăila; FLOAREA I. BĂDOI, Balș; ION NISTOR, Suhaia, Teleorman; TRUSTUL PENTRU MECANIZAREA AGRICULTURII, Baia Mare; ÎNTREPRINDEREA DE PRELUCRARE MASE PLASTICE, Năsăud; ÎNTREPRINDEREA APARATE CALE, Buzău** — Au fost reținute comenzile dv. pentru ediția a doua a lucrării „Legislația întreprinderii de la A la Z".

● **OFICIUL DE STUDII PEDAGOGICE ȘI AGROCHIMICE, Craiova.** — Vom anunța în timp util data apariției ediției a doua a lucrării „Legislația întreprinderii de la A la Z", precum și costul ei.

● **ÎNTREPRINDEREA VIEI ȘI VINULUI, Pitești** — Costul lucrărilor editate de noi s-a încasat numai prin contul I.S.I.A.P. Așteptați ediția a doua.

● **I.F.E.T., Sibiu** — La data achitării celor două exemplare, tirajul era tipărit. Sînteți în evidența I.S.I.A.P. pentru ediția a doua.

● **I.A.S. BACIU, Cluj** — Cînd și cu ce document de plată ați achitat lucrarea respectivă ?

● **ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJE TERASIERE, ÎMBUNĂTĂȚIRI FUNCIARE, PROIECTARE ȘI EXECUȚIE CONSTRUCȚII, Ulmeni, Tîrgoviște** — Lucrarea se va reedita. Ne puneți o întrebare la care nu putem răspunde încă.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR NR. 8, Caracal** — Sperăm că ați găsit la chioșcurile de difuzare a presei lucrarea privind administrarea imobilelor.

● **ILEANA BALINT, Zalău** — Ultima zi de deplasare trebuia să fie de peste 12 ore.

● **SUCURSALA JUDEȚEANĂ A BĂNCII NAȚIONALE, Mureș** (1547/16 martie); **EXPLOATAREA MINIERĂ, Turț** (5239/14 aprilie); **ÎNTREPRINDEREA DE ȚIGARETE, Sf. Gheorghe** (7739/21 aprilie) — În paranteze numerele coletelor poștale și data expedierii lor.

● **ÎNTREPRINDEREA DE MORĂRIT ȘI PANIFICAȚIE, Bacău** — Sînteți în evidența I.S.I.A.P., cu un exemplar, pentru prima parte a anului viitor. Pentru celelalte exemplare, trebuie să virați suma corespunzătoare.

● **ÎNTREPRINDEREA DE TRANSPORT SPECIALIZAT PENTRU AGRICULTURĂ, Cluj-Napoca.** — Vi s-au restituit 60 lei. Pentru diferență aveți un abonament pînă la sfîrșitul anului.

● **GRUP ȘANTIERE ENERGOMONTAJ, Deva** — Serviciul expediție din cadrul I.S.I.A.P. trebuie să cunoască adresa dv. Oficiile poștale nu primesc coletele fără adresa exactă a destinatarului. Cele două abonamente sînt înscrise la poziția a șasea din tabelele existente la Direcția județeană de poștă și telecomunicații, Serviciul difuzarea presei.

● **BAZA JUDEȚEANĂ DE APROVIZIONARE TEHNICO-MATERIALĂ, Hunedoara; ȘANTIER CONSTRUCȚII-INSTALAȚII, Borzești; ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJE ȘI PIESE DE SCHIMB, Sibiu; „COLOROM", Codlea; I.M.A.I.A., Balș; C.A.P. Tansa Negrești; MIHAI MIHAIL, București** — Comenzile dv. vor fi onorate în anul viitor, după editarea ediției a doua.

Vă prezentăm

ÎNTREPRINDEREA DE FIBRE ARTIFICIALE „VISCOFIL" DIN BUCUREȘTI

Pe una din arterele de penetrație în Capitală — șoseaua Olteniței (la nr. 202) în Popești-Leordeni, se profilează conturul unei unități reprezentative a industriei noastre chimice. Este vorba de Întreprinderea de fibre artificiale „Viscofil", care peste 2 ani va sărbători o jumătate de secol de existență.

Funcționînd în primii ani cu secții de bază preparație chimică, filatură și răsucit, în 1936 ea a fost înzestrată cu primele mașini de filat, completîndu-și profilul principal — fabricarea fibrelor de mătase artificială necesare industriei textile.

După actul revoluționar de la 23 August, „Viscofil" a început să ia amploare. Printr-o bună organizare și o muncă perseverentă a întregului obiectiv, întreprinderea s-a dezvoltat într-un ritm rapid. Principala preocupare a colectivului de muncă de aici a fost dotarea cu utilaje la nivelul tehnicii actuale, automatizarea, modernizarea procesului de producție. Astfel s-au realizat clădirea băii de filaj cu instalațiile aferente, o nouă linie de fabricație de mare capacitate în preparația chimică, s-au instalat 8 mașini de filat, utilaje energetice, 2 linii de prepararea viscozei, 2 dizolvoare, un amestecător, obținîndu-se astfel o creștere a capacității de producție de 300 tone fire pe an.

În cincinalul trecut, ținînd seama de cerințele crescînde ale economiei naționale, în perimetrul vechii unități a fost construită o modernă capacitate de producție. Noua instalație de fire celulozice tip mătase va produce 5 100 tone pe an. Ea funcționează pe baza unor tehnologii moderne de filare continuă și este dotată cu mașini și utilaje — realizate în premieră de întreprinderile industriei noastre constructoare de mașini — care se disting printr-o productivitate sporită și parametri funcționali la nivelul echipamentelor similare pe plan mondial. Dacă la o veche mașină de filat se executa doar o singură operație, pe noua mașină se realizează filarea, tratarea, uscarea și bobinarea firului.

Prin darea în folosință a noii capacități, harnicul colectiv de la „Viscofil" va obține o producție anuală de peste 7 000 tone de fire. Alte instalații aflate în construcție la Brăila, Suceava și Dej, vor fi puse în funcțiune pînă la sfîrșitul anului în curs, iar cea de la Lupeni — în 1983, cu care se va încheia actualul program de dezvoltare a acestei ramuri, asigurîndu-se întregul necesar de fire artificiale pentru industria noastră ușoară, precum și un excedent pentru export.

Ion VASILESCU

Aspect din Secția de filare

Tiparul : I. P. „Informația"

Diversificare și calitate — exigențe ale producției moderne

RIDICAREA CONTINUĂ a performanțelor tehnico-funcționale ale produselor și proceselor tehnologice, diversificarea producției obținute reprezintă pentru industria ușoară tot atîtea cerințe majore în procesul satisfacerii la un nivel superior a solicitărilor beneficiarilor interni și ale exportului, a lărgirii competitivității produselor românești. Asigurarea unui nivel calitativ ridicat al produselor realizate, lărgirea gamei sortimentale contribuie într-o măsură hotărîtoare la îndeplinirea, în structura prevăzută, a producției fizice și nete, la obținerea de beneficii peste plan și a unei rentabilități corespunzătoare. În cele ce urmează ne propunem o analiză la nivelul acestei ramuri privind modul în care au fost realizați principalii indicatori de calitate și diversificare, și depistarea soluțiilor care s-au conturat pentru valorificarea superioară a resurselor disponibile în acest domeniu.

Adaptabilitate sporită la solicitările beneficiarilor

PREOCUPAREA constantă a întreprinderilor și centralelor industriale din cadrul ramurii industriei ușoare a constituit-o **adaptarea structurii producției în funcție de cerințele tot mai diversificate ale beneficiarilor interni și externi, de tendințele în evoluția modei pe plan mondial, de gradul de asigurare cu materii prime și de calitatea acestora.** Au fost organizate expoziții de prezentare atît în țară cît și în străinătate în scopul testării noilor sortimente asimilate, produsele românești au fost prezente cu bune rezultate la diferite tîrguri internaționale, au fost intensificate legăturile directe cu beneficiarii pentru cunoașterea modului în care ele satisfac nevoile de consum ale populației. În același timp, s-a trecut la organizarea unor largi dezbateri privind problemele de calitate, cu participarea tuturor centralelor industriale și întreprinderilor subordonate, au fost elaborate studii și analize tehnico-economice privind performanțele produselor din industria ușoară pe plan mondial și modalitățile concrete de atingere și depășire a lor.

Toate aceste acțiuni, pregătite și întreprinse din vreme, au permis ca la nivelul întregii ramuri să se înregistreze salturi calitative importante pe linia diversificării și sporirii competitivității produselor realizate, care au contribuit la îndeplinirea integrală și chiar depășirea principalilor indicatori privind performanțele tehnico-funcționale ale sortimentelor intrate în producția de serie (tabelul nr. 1). Astfel, de la începutul anului și pînă în prezent au fost creiate peste 57 de mii de sortimente modele, contexturi și poziții coloristice noi, ponderea produselor noi și reproiectate reprezentînd 43,5%, față de 37,1% cît fusese planificat. În cadrul multor centrale industriale ponderea produselor noi și reproiectate a depășit chiar media pe ramură : Centrala industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei 48,1%, Centrala industriei bumbacului 38%, Centrala industriei tricotajelor 50,9% etc. În același timp, în scopul reducerii greutății produselor, au fost reproiectate peste 10 mii de sortimente (țesături și tricouri din fire fine, încălțăminte din piei moi subțiri și tălpi mai ușoare etc.), ceea ce va conduce la reducerea consumurilor pînă la sfîrșitul anului cu peste 10 mii tone la materii prime textile, aproximativ 8 000 tone la piei brute bovine, peste 560 tone la coloranți etc., în condițiile ridicării continue a performanțelor calitative.

Tabelul nr. 1

Situația realizării unor indicatori cacarteristici privind diversificarea și calitatea producției

Indicataori	UM	Realizări	Realizări față de plan
Ponderea produselor noi și modernizate în valoarea producției marfă	%	43,5	
Sortimente, modele, articole desene și poziții coloristice noi	%		150
Asimilarea și introducerea în fabricație de noi materiale	%		100
Asimilarea și introducerea în fabricație de noi bunuri de consum	nr.	193	
Tehnologii noi avansate	nr.		
Sistem de mecanizare	%	324	100

La stabilirea acestei strategii, un rol hotărîtor l-a avut **amplificarea gîndirii tehnice proprii în vederea perfecționării tehnologiilor de fabricație, diversificării și innoirii producției,** condiții hotărîtoare ale sporirii rezultatelor finale de eficiență, ale centralelor și întreprinderilor industriale, realizării unor produse de calitate și în sortimentația solicitată de beneficiari și reducerii importurilor. În acest scop cercetarea uzinală proprie este puternic integrată activității de producție. Ea se materializează în faptul că **aproximativ 75—80% din tehnologiile și produsele noi reprezintă efortul propriu de creație** al colectivelor de muncitori, tehnicieni și ingineri din centralele, unitățile de cercetare și întreprinderile acestei ramuri. Astfel, prin participarea largă a tuturor colectivelor de oameni ai muncii, planul de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic pe acest an, care cuprindea 975 de teme de cercetare, a fost completat cu încă 32 de obiective, stabilindu-se măsuri ferme pentru scurtarea duratei cercetărilor și devansarea termenelor de realizare. În acest sens, un accent deosebit a fost acordat acelor teme capabile să contribuie la ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor (realizarea de fire imprimate, vopsirea în semitort a firelor de in, noi tratamente de finisare a țesăturilor din 100% celofibră, piei sintetice poromerice cu proprietăți igienice superioare, noi articole de menaj termorezistente etc.), paralel cu valorificarea superioară a unor materii prime indigene : cînepă pentru îmbrăcăminte, înlocuitori de paltoane, noi materiale textile pentru fețe de încălțăminte, sorturi inferioare de in pentru articole de uz gospodăresc etc.

Amplificarea cercetării proprii pentru realizarea de noi produse care să asigure îmbunătățirea coeficienților de utilizare a materiilor prime, creșterea ponderii materialelor refolosibile, restrîngerea consumurilor de auxiliari etc., a fost susținută activ și de o serie de măsuri organizatorice pentru devansarea termenelor de punere în funcțiune a încă 17 capacități de investiții, care să contribuie la sporirea ponderii materiilor prime refolosibile utilizate în procesul de producție. Se va ajunge astfel ca la sfîrșitul acestui cincinal ponderea materialelor refolosibile față de totalul consumului de materii prime noi pentru produsele destinate consumului intern să reprezinte aproximativ 49%.

Totodată se cuvine să menționăm că producția nouă realizată se bazează, în mare măsură, pe tehnologii elaborate de specialiștii din cadrul întreprinderilor și institutelor de cercetare din această ramură, ceea ce a permis asigurarea unei pregătiri corespunzătoare a fabricației, reducerea masivă a importurilor, cu efecte directe asupra creșterii productivității muncii și diminuării cheltuielilor materiale. Prin asimilarea unor noi tehnologii (hidrofobizare, peliculizare, reducerea contracției, vopsire în flux continuu pentru țesături, filarea materialelor refolosibile, perfecționarea tehnologiilor de chimizare a reperelor și modernizarea liniilor de prese în confecții, modernizarea cuptoarelor de topire a sticlei etc.) s-a asigurat totodată un spor al producției nete de aproximativ 2%, creșterea cu peste 2% a productivității muncii, paralel cu reducerea cheltuielilor materiale cu 1,3%.

Aspectul calitativ nou al cercetării, în condițiile adîncirii flexibilității și adaptabilității producției, îl reprezintă **operativitatea ridicată înregistrată în asimilarea de noi produse și sporirea calității acestora, reducerea substanțială a duratei ciclului cercetare-proiectare-fabricație.** Introducerea în producție, de exemplu, a noilor tipuri de fire textile se realizează în anul 1982 cu aproximativ 1—2 luni mai repede decît în anii anteriori, fapt ce a permis pe lîngă satisfacerea mai operativă și de calitate a cerințelor beneficiarilor, sporirea cu 3 procente a productivității muncii la nivelul Centralei respective și reducerea substanțială a consumurilor specifice pe unitatea de produs. Referitor la acest ultim aspect, în momentul de față se elaborează în întreprinderi colecțiile pentru contractarea fondului de marfă pe anul 1983 care vor asigura nivelurile de greutate a produselor planificate pentru anul 1985 (tabelul nr. 2). Realizarea acestor greutăți va conduce la reducerea consumurilor de materii prime textile cu peste 43 000 tone față de nivelul prevăzut anterior în plan ; important de subliniat că aceasta nu va conduce la diminuarea calității produselor ci dimpotrivă se va realiza în condițiile creșterii parametrilor tehnico-funcționali ai acestora.

Tabelul nr. 2

Evoluția consumurilor de materii prime la principalele categorii de țesături

Indicatori	UM	1981 realizat	1983 propus	Reducere 1983/1981 %
Țesături tip bumbac	gr/mp	153,6	125,2	18,5
Țesături tip lînă	gr/mp.	277,0	228,0	17,7
Țesături tip mătase	gr/mp.	120,0	98,0	18,4
Țestăuri tip in	gr/mp.	255,8	210,0	18,0

Soluții de valorificare a rezervelor existente

NIVELUL realizărilor pe ansamblul ramurii, deși este în general pozitiv, nu atinge nici pe departe pe cel potențial, ținînd seama de rezervele mari existente în fiecare întreprindere și centrală industrială. Dacă ne referim, de exemplu, la realizarea sortimentelor planificate, se poate constata că, în perioada scursă de la începutul anului, din cele 28 de produse realizate în mai multe calități, la 5 (tricotaje din fire bumbac și tip bumbac, ciorapi și dresuri, faianță menaj, geamuri șlefuite și semișlefuite, vase de tablă emailate), prevederile privind volumul producției unor produse modernizate nu au fost îndeplinite integral. Chiar dacă pentru unele sortimente (ciorapi și dresuri, faianță menaj etc.) aceste restanțe au apărut deoarece nu a fost asigurată de către furnizori materia primă necesară, în totalitate și de calitate corespunzătoare, ceea ce a îngreunat foarte mult desfășurarea ritmică a procesului de producție, totuși trebuie arătat că principalele neajunsuri se datoresc unor lipsuri în activitatea proprie a unor întreprinderi de industrie ușoară. Este vorba în esență de nerespectarea în unele cazuri a disciplinei tehnologice și organizarea mai puțin corespunzătoare în multe întreprinderi a activității de producție. Au existat situații de pregătire superficială a fabricației, de nerespectare a tehnologiilor stabilite prin documentațiile tehnice corelate cu o recepție mai puțin riguroasă a materiilor prime, materialelor și pieselor de schimb (Centrala industriei bumbacului, Centrala industriei tricotajelor) ; în unele întreprinderi nu s-a acordat o maximă atenție gospodăririi judicioase a materiilor prime și asigurării unei asistențe tehnice operative pe tot fluxul de fabricație și în toate schimburile (Centrala industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei) etc.

Mai mult decît atît, în ultima perioadă de timp au fost evidențiate noi rezerve de sporire a calității produselor și de diversificare a producției realizate în condițiile valorificării superioare a resurselor interne. Aceasta a făcut ca, atît la nivelul ministerului, cît și al centralelor și întreprinderilor subordonate, să se adopte noi căi și direcții de acțiune concretizate în ample programe de măsuri care să asigure valorificarea rezervelor identificate, condițiile necesare îndeplinirii integrale a prevederilor de plan pe acest an și pregătirii corespunzătoare a producției pe 1983. Din multitudinea acestor orientări, se desprind, prin importanța și finalitatea lor, următoarele :

1 **Sporirea rolului cercetării științifice proprii în realizarea unor sortimente și modele noi în concordanță cu solicitările partenerilor interni și externi.** În acest sens este important ca, în mai mare măsură încă din faza de creație-proiectare, să se asigure un nivel calitativ superior produselor executate, pe cele patru clase de calitate în vederea încadrării acestora în criteriile aprobate. Astfel, eforturile vor trebui concentrate în domeniul tricotajelor spre realizarea unor noi tricouri, contexturi jaquard, ajurate, torsade etc., prin introducerea în producția de serie a unor fire tip bumbac cu finețe Nm 50/1 și 60/1 și a firelor tip lînă cu finețe Nm 36/1, 40/1 și 50/1. În ceea ce privește producția de încălțăminte, pe baza studiilor și analizelor întreprinse, fabricile de calapoade din Arad și Lugoj au și trecut la executarea tuturor comenzilor de calapoade cu respectarea elementelor de tipizare prevăzute în normele tehnice, ceea ce va conduce pe lîngă sporirea calității și la o diversificare foarte rapidă a fabricației.

2 **Promovarea largă a unor tehnologii noi și modernizarea celor existente.** Din cele peste aproape 1 000 de obiective de cercetare, cîteva teme deosebit de importante sînt, încă de acum, în fază de finalizare și este necesară o preocupare sporită pentru transpunerea lor cît mai rapidă în producție : aplicarea tehnologiei de fabricație a sticlăriei menaj în cuptoare cu funcționare continuă cu agitare mecanică a sticlei în bazinul de lucru, ceea ce va conduce la îmbunătățirea indicelui de extracție, paralel cu eliminarea defectelor și aspectului necorespunzător al produselor ; introducerea unor linii automate în scopul îmbunătățirii calității țesăturilor și firelor în filaturile de bumbac și lînă pieptănată, pieptănătoriile de lînă etc ; extinderea mecanizării operațiilor de pregătire-coasere a fețelor și căptușelilor încălțămintei și care se va generaliza pînă la sfîrșitul acestui an etc.

3 **Creșterea exigenței controlului pe faze și în final,** precum și asigurarea în mai mare măsură a asistenței tehnice în toate schimburile. În același timp, se cere extinsă la fiecare loc de muncă practica afișării vizibile a fișei tehnologice pentru operațiile succesive, inclusiv regulile de control al calității.

4 **Perfecționarea pregătirii profesionale a tuturor categoriilor de lucrători.** În acest sens pe baza măsurilor stabilite întregul personal muncitor urmează să treacă, pînă la sfîrșitul acestui an, printr-o formă de pregătire sau reciclare. Aceasta va permite concomitent cu creșterea productivității muncii în cadrul fiecărei întreprinderi și sporirea calitativă a produselor fabricate cu rezultate economice superioare.

Gheorghe HELVIG

Cuplaje și frîne electromagnetice

ÎN CADRUL Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru mașini-unelte și agregate (ICSITMUA) — „Titan" București s-au creat în ultimii ani capacități de proiectare și o puternică bază tehnico-materială specializată pentru cercetarea sistematică a cuplajelor și frînelor electromagnetice. După cum se știe, acestea sînt organe de mașini ce servesc pentru transmiterea (întreruperea) mișcării între diferitele părți ale lanțurilor cinematice principale de avans și auxiliare ale unei mașini-unelte. Avantajele utilizării acestor elemente (printre care simplitate constructivă și tehnologică, dimensiuni de gabarit mici pentru puteri relativ mari, posibilități de comandă automată și de la distanță, funcția de siguranță etc.) constituie atuuri importante pentru îmbunătățirea cuplajelor (frînelor) existente sau pentru conceperea altor tipuri noi cu caracteristici tehnico-funcționale superioare celor existente.

Ca urmare, la acest institut au fost realizate 4 tipodimensiuni de cuplaje electromagnetice cu lamele dublu străbătute de fluxul magnetic (respectiv CEL 5 ds, CEL 10 ds, CEL 20 ds, CEL 20 ds 2i și o frînă electromagnetică cu lamele dublu străbătute de fluxul magnetic FEL 120 ds) în concepție originală. În urma cercetărilor efectuate pe aceste cuplaje și a unor studii experimentale comparative s-a putut constata că parametrii funcționali se ridică la nivelul produselor de același fel reprezentative pe plan european. Avantajele cuplajelor, respectiv frînei cu lamele dublu străbătute de fluxul magnetic, produse la ICSITMUA — „Titan" București, se identifică practic cu tendințele generale în dezvoltarea construcției cuplajelor și frînelor electromagnetice : simplitate tehnologică, fiabilitate mărită, moment specific cît mai mare (ceea ce asigură un randament superior al cuplajului), posibilități optime de disipare a căldurii, momente la mers în gol minime.

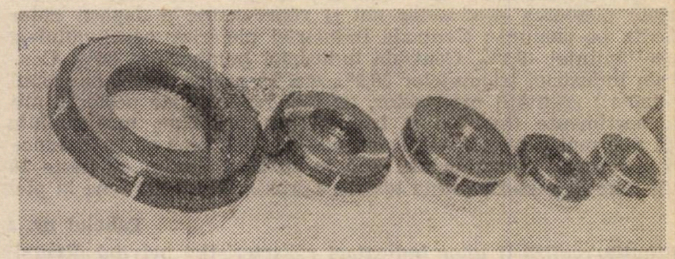

Aceste avantaje constituie argumente pentru execuția în serie și introducerea lor în structura mașinilor-unelte sau chiar în alte domenii : mașini și utilaje de ridicat și transportat, mașini agregat, utilaje de alimentare și transportor în linii tehnologice etc. Conceperea și realizarea în țară a acestor elemente de completare contribuie la eliminarea treptată a importurilor de cuplaje și frîne asigurînd, totodată, obținerea unor performanțe tehnice corespunzătoare mașinilor-unelte care încorporează aceste noutăți tehnice românești.

N. S.

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

INTENSIFICAREA PROSPECTĂRII GEOLOGICE PENTRU DESCOPERIREA DE NOI REZERVE DE CĂRBUNI

CRIZA ENERGETICĂ pe plan mondial a reconsiderat importanța acordată cărbunelui ca agent energetic dat fiind că, după cum se știe, rezervele cunoscute sînt în măsură a satisface necesitățile omenirii pentru 150—200 de ani, în timp ce cele de petrol abia pentru 25—28 de ani.

Tendințele consemnate ca și disponibilitățile țării noastre în acest domeniu au fost luate în considerare la elaborarea liniilor directoare ale politicii energetice a partidului și statului nostru. Documentele de partid, „Programul directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000" adoptat la Congresul al XII-lea al P.C.R., precum și hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din luna martie a acestui an, conțin sarcini importante în domeniul asigurării necesităților economiei cu materii prime, în cadrul cărora responsabilități majore revin cercetării geologice pentru dezvoltarea potențialului energetic național.

Organizarea adecvată impulsionării prospecțiunilor

ÎN CADRUL Ministerului Geologiei, faza de prospecțiune este realizată de Întreprinderea de prospecțiuni geologice și geofizice (I.P.G.G.) București, unitate creată prin comasarea celor două unități de profil, pentru hidrocarburi și pentru substanțe minerale solide. Ideea de bază a acestei comasări a fost de a utiliza rațional și complet potențialul uman și dotarea tehnică, în special cea geofizică și de prelucrare a datelor, la prospectarea și identificarea de noi zăcăminte de substanțe minerale utile.

Sporirea producției de cărbune și șisturi bituminoase reclamă, în primul rînd, impulsionarea sub toate aspectele a lucrărilor de prospecțiuni. Aceasta presupune o mobilizare sporită de forțe în special pentru :

1 Adîncirea și diversificarea metodologiilor de prospectare pentru cărbuni și aplicarea acestora în condițiile specifice ale terenului. În acest scop trebuie avut în vedere sporirea complexității metodelor de cercetare geologică, prin folosirea simultană atît a observațiilor directe cît mai ales a datelor pe care le oferă prospecțiunea geofizică, aceasta din urmă găsindu-și un larg cîmp de aplicare în evidențierea structurilor de adîncime purtătoare de cărbuni. Pentru rezolvarea acestei probleme, ministerul de resort a prevăzut în planul de dotare pe anul 1983 și anii următori echipamente seismice complete. Utilarea întreprinderii cu astfel de echipamente — pentru care unitatea are specialiști de înaltă calificare, cunoscători în manipularea instalațiilor și interpretarea științifică a rezultatelor, va permite atît **scurtarea timpului de cercetare cît și mărirea gradului de certitudine** privind dezvoltarea acumulărilor de cărbuni.

2 Executarea în paralel, în structurile de interes deosebit, a unor lucrări miniere și foraje cu caracter de prospecțiune și explorare. Începînd cu anul 1982, în cadrul întreprinderii a fost constituită o secție de lucrări miniere și foraj al cărui scop este tocmai acela de a verifica prin lucrări premisele geologice, de a pătrunde în adîncime, oferind geologului posibilitatea de a testa rapid toate elementele privind cantitatea și calitatea substanței minerale utile întîlnite, dar mai ales poziția spațială a acesteia, elemente de esență pentru stabilirea condițiilor de valorificare.

Atît pentru activitatea anului 1982 cît și pentru cea din perioada următoare au fost accentuate preocupările pentru realizarea unei dotări corespunzătoare cu instalații și echipamente, pentru asigurarea cu personal calificat (sondori, mineri, artificieri etc.). Totodată, se are în vedere crearea unor condiții corespunzătoare de muncă și stabilitate prin asigurarea gratuită pentru cei ce lucrează în subteran a unei mese calde pe zi și realizarea unor campamente care să ofere personalului muncitor condiții optime de odihnă și petrecere plăcută și instructivă a timpului liber.

3 Utilizarea, printr-o mai bună organizare, a timpului de lucru a personalului de specialitate cît și a utilajelor și aparaturii din dotare. Așa cum rezultă din graficul alăturat, într-o perioadă relativ scurtă, dar în conformitate cu cerințele economiei naționale, în cadrul întreprinderii a crescut considerabil numărul specialiștilor antrenați în activitatea de prospectare a cărbunilor și șisturilor bituminoase, a celor ce acționează în activitățile de sinteză și la întocmirea documentațiilor geologice cu calculul rezervelor de cărbuni, ajungîndu-se ca în anul 1985 numărul acestora să fie de aproximativ 30 de ori mai mare față de anul 1973. Totodată, valoarea fondurilor de finanțare alocate din bugetul statului și destinate cercetării cărbunilor și șisturilor bituminoase a crescut în aceeași perioadă de aproape 7 ori.

În aceste condiții, începînd încă din 1974, activitatea de prospecțiuni geologice pentru cărbuni și șisturi bituminoase, a fost concentrată în perimetre miniere insuficient cercetate, precum și în zone noi cu perspective în acumularea unor strate de cărbuni exploatabile în carieră și în subteran. Practic, ea a fost orientată spre toate regiunile țării cu formațiuni sedimentare care au condiții favorabile formării faciesului cărbunos.

Ca urmare a acestei activități, în perioada 1974—1980, au fost obținute o serie de rezultate geologice importante care au condus la punerea în evidență a unor noi rezerve de cărbune, unele dintre ele fiind deja pregătite pentru a intra în exploatare. Astfel, la baza descoperirii zăcămîntului de lignit de la Arcuș-valea Crișului, jud. Covasna, care însumează rezerve în va-

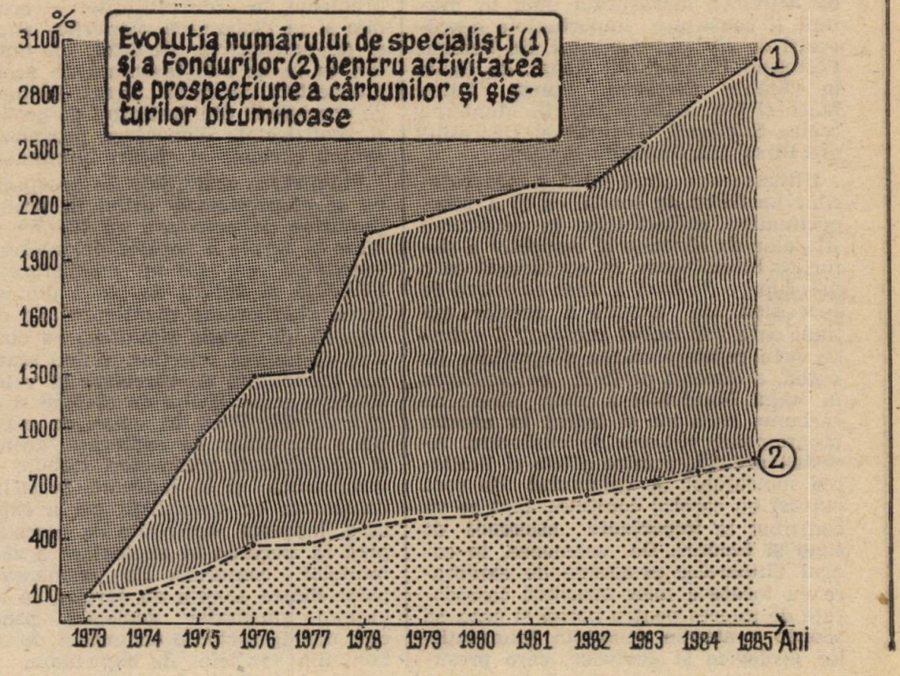

loare de peste 50 milioane tone, în cea mai mare parte exploatabile în carieră, stau lucrările de prospecțiuni însoțite de propuneri de cercetare cu foraje ale geologilor I.P.G.G., ca dealtfel și pentru regiunea subcarpatică a Munteniei, unde s-au conturat două perimetre cu strate de lignit de importanță economică, unul între valea Roșie și valea Roșca și altul în zona Vulcana-Pandele.

Intensificarea cercetărilor geologice din zona subcarpatică a Olteniei (Depresiunea Getică) a condus, printr-un efort de colaborare dintre geologii prospectori și cei din activitatea de explorare, la conturarea, în mai multe perimetre (Berbești, valea Cernei, valea Amaradiei — valea Gilortului), a unor strate de lignit cu posibilități de exploatare în carieră. Tot ca urmare a cercetării geologice, avînd la bază lucrările de prospecțiune de mare detaliu întreprinse în anii 1979—1980 și proiectele geologice cu propuneri de foraje, a fost evidențiată zona Uricani — valea Buta, din bazinul superior al văii Jiului de vest, în care s-au separat mai multe perimetre cu strate de huilă, parțial exploatabile în carieră.

În continuare trebuie spus că **în actualul cincinal se prevede o dezvoltare fără precedent a activității geologice, de aproape 1,6 ori față de nivelul 1976—1980.** Pe această bază și ca urmare a altor măsuri complexe, producția de cărbune va înregistra o creștere de la 44 mil. t în 1982 la 87 mil. t în 1985.

Promovarea metodelor moderne, eficiente de investigare

DESCOPERIREA de noi rezerve de cărbune în structuri ascunse, impune utilizarea mai amplă a unor metode de investigare indirecte geofizice (seismice, gravimetrice, radiometrice) care, completate cu datele rezultate din fotointerpretare, prospecțiunea geologică și studiile de laborator să conducă în final la rezultate superioare. Dar, pentru aceasta este nevoie de dinamizarea și adîncirea colaborării atît pe teren cît și în laborator, dintre specialiști de diverse profile ca geologi, geofizicieni, chimiști, și fizicieni. Rodul unei astfel de activități desfășurată pînă în prezent îl constituie importantele descoperiri de cărbuni superiori din bazinul Petroșani (Cîmpul lui Neag), de lignit în Oltenia (Berbești, Panga, Valea Mare și Cerna-Copăceni), în Muntenia (valea Sticlăriei, Glodeni) și Depresiunea Bîrsei (Sf. Gheorghe-Arcuș).

Utilizarea pe scară largă a măsurătorilor geofizice de sondă, ca și a prospecțiunilor radiometrice în depistarea stratelor de cărbune și respectiv a șisturilor bituminoase, se conturează ca o preocupare de bază a unor colective de specialiști. Ca urmare a acestor acțiuni care vor trebui substanțial extinse, prin reinterpretarea diagrafiilor de sondă, a devenit posibilă evidențierea în sudul Munteniei a unor strate de cărbune, care au și intrat în atenția programelor viitoare de explorare. Acestea prevăd, printre altele și limitarea metrajului (a volumului de rocă extras) cu carotaj continuu, fapt ce va contribui la **importante economii de timp și fonduri.** De asemenea, în cadrul viitoarelor programe de explorare cu foraje a unor structuri considerate de interes pentru petrol și gaze, se acordă o atenție deosebită informațiilor geologice și geofizice, care presupun și prezența unor acumulări de cărbuni pentru ca, în intervalele de interes, să se execute carotaj continuu.

De menționat faptul că numai prin activitatea de prospecțiune este posibilă descoperirea de noi structuri purtătoare de cărbuni. În cazul cînd stratele respective se află la suprafață sau la mică adîncime, **încă din etapa de prospecțiune este necesară investigarea acestora cu lucrări miniere ușoare** (derocări, șanțuri, puțuri etc.) **și foraje de mică adîncime.** Această **nouă orientare în metodologia de prospectare, mărește eficiența acesteia, prin scurtarea cu 20—25% a timpului de cercetare,** permițînd atît evaluarea unor rezerve de prognoză sau de categoria C_2 (rezerve estimate pe baza observațiilor geologice de suprafață), cît și mărirea gradului de certitudine necesar asigurării succesului în activitatea de explorare.

Întrucît pînă în prezent I.P.G.G. nu dispunea, pentru sectorul solide, de dotarea necesară executării lucrărilor miniere ușoare și a forajelor de mică adîncime, ministerul tutelar, a trecut la înființarea în cadrul acesteia, a unei secții de foraje și minerit. În planul de producție a acestei secții, activitatea pentru cărbuni depășește 60% din volumul total pentru anul 1982, și se apreciază că va spori la cca. 70% în 1983. Ca urmare, personalul fără studii superioare al acestei secții se află cuprins în cursuri de calificare, în bună parte la locul de muncă — șantierele de prospecțiune și explorare.

În cadrul larg al activității de cercetare geologică pentru cărbuni și șisturi bituminoase, întreprinderea întreține **relații strînse de colaborare** cu Institutul de geologie și geofizică (I.G.G.), Întreprinderea de foraj și lucrări geologice speciale (I.F.L.G.S.), întreprinderile de prospecțiuni și explorări geologice din teritoriu ale Ministerului Geologiei, precum și cu alte unități de profil ale Ministerului Minelor. Rezultatele activității științifice fundamentale realizată de I.G.G., concretizate în studii geologice regionale sau de prognoză și hărți geologice, sînt preluate și utilizate în activitatea de prospecțiune, pentru elucidarea unor probleme de ordin științific — economic și la elaborarea planurilor anuale și de perspectivă. Dealtfel, un număr din ce în ce mai însemnat de geologi prospectori participă direct, împreună cu specialiștii din Institutul de geologie și geofizică, la elaborarea prognozelor pentru cărbune și șisturi bituminoase.

Finalizarea activității de prospecțiune se concretizează astfel în proiecte geologice de cercetare cu lucrări miniere și foraje a zonelor de interes economic, realizate în colaborare cu I.F.L.G.S. și unități de profil din teritoriu. Colaborarea menționată se desfășoară, de regulă simultan, pe obiective de interes prioritar, vizînd **scurtarea termenului de cercetare și valorificare a acumulărilor de cărbuni și șisturi combustibile.** În etapa de execuție a lucrărilor de explorare, geologii și geofizicienii prospectori trebuie să urmărească și să îndrume, în strînsă colaborare cu specialiștii de la explorare, întreaga activitate de cercetare pînă la trecerea în exploatare a zăcămintelor conturate. De asemenea, o parte dintre aceștia au sarcina să asigure documentația geologică pentru cele mai importante acumulări de cărbuni din bazinele de exploatare, iar mai recent să asigure asistența tehnică pentru explorarea unor zăcăminte (Lonea, Rovinari etc.).

Priorități în evidențierea de noi rezerve

ȚINÎND SEAMA de cerințele crescînde ale economiei naționale și de implicațiile crizei energetice pe plan mondial, Plenara C.C. al P.C.R. din martie anul acesta a apreciat că sînt necesare în continuare măsuri hotărîte pentru creșterea producției de cărbune. Pentru realizarea acestei sarcini, se are în vedere :

- **intensificarea lucrărilor de exploatare în unele bazine miniere** din Gorj, Vîlcea, din sudul Munteniei, Mehedinți și din Transilvania, precum **și a lucrărilor de cercetare geologică și tehnologică pentru evidențierea de noi rezerve și intrarea în circuitul economic,** a 13 noi obiective pentru huilă și 22 obiective pentru lignit și cărbune brun. Problema este de maximă importanță, dat fiind că reușita acestei acțiuni, cît și a altora, va aduce o contribuție hotărîtoare la asigurarea, la sfîrșitul acestui deceniu, a independenței energetice a României.

Programul energetic stabilit de Plenară vizează, totodată, o mai justă fundamentare a politicii energetice a țării, care pornește de la necesitatea de a asigura creșterea continuă și buna gospodărire a resurselor energetice. Pentru realizarea acestor sarcini, prospecțiunea geologică pentru cărbuni și șisturi bituminoase trebuie să asigure în cel mai scurt timp :

- **orientarea prioritară a prospecțiunilor spre acele regiuni ale țării unde cerințele pentru aceste surse sînt deosebit de stringente.** În acest sens, în zona subcarpatică a Olteniei și Munteniei, în platformele Moesică și Moldovenească, sud-estul Transilvaniei, precum și în bazinele Borod, Zarand și Mehadia, prospecțiunea pentru cărbuni urmează a fi intensificată. Pentru aceasta forțele se cer concentrate pe obiective de mare interes, în vederea descoperirii și valorificării rapide a unor noi zăcăminte. Totodată, se cere impulsionată activitatea de prospecțiune, în special în ariile bazinelor carbonifere care cuprind obiectivele noi prevăzute a intra în exploatare ;

- **acordarea unei atenții speciale zonelor de perspectivă pentru cărbuni** situate în Platforma Moldovenească (județele Neamț, Bacău și Botoșani), în Carpații Orientali (județele Harghita, Covasna și Bacău), în Carpații Meridionali (județele Caraș-Severin și Sibiu) în zona subcarpatică (județele Vrancea, Buzău, Argeș) în bazinul Transilvaniei și Munții Apuseni (județele Sibiu, Sălaj, Cluj și Alba) și în Depresiunea Panonică (județele Arad, Sălaj și Bihor) ;

- **o permanentă preocupare privind investigarea structurilor de interes pentru șisturi combustibile** în formațiunile oligocene din Carpații Orientali și Banat, unde se desfășoară ample lucrări de explorare și exploatare.

Daniel BĂDOIU
director adjunct, Întreprinderea de prospecțiuni geologice și geofizice — București

OPINII

Aprovizionarea tehnico-materială — un mecanism susceptibil de perfecționare

EXIGENȚE SPORITE ÎN FUNDAMENTAREA NECESARULUI DE MATERIALE

ÎN EFORTUL de perfecționare a funcționării mecanismului aprovizionării tehnico-materiale, o atenție deosebită se cere acordată **fundamentării necesarului de materiale.** Aceasta constituie și cauza cea mai frecventă a apariției — pe parcursul desfășurării fabricației — a unor plusuri sau minusuri de materiale față de cerințe, care determină fie neîndeplinirea sarcinilor de producție de către unele unități economice, fie acumularea în cadrul lor a unor stocuri supranormative de materii prime. În dorința de a contribui la soluționarea și preîntîmpinarea apariției unor astfel de probleme, prezentăm în continuare unele concluzii reieșite din analiza acestor aspecte — în cadrul activității desfășurate la Trustul de montaj utilaj chimic București.

Legislația economică în vigoare creează cadrul necesar dirijării materialelor de construcții spre obiectivele prioritare ale economiei naționale, potrivit necesităților titularului de investiții, situație care în trecut nu se prea întîlnea întrucît constructorul era chemat să dirijeze aceste materiale, deși el nu avea întotdeauna o vedere de ansamblu. Dar, aplicarea acestei legislații se face, uneori, necorespunzător deoarece nu se realizează întotdeauna o colaborare fructuoasă între beneficiar și constructor. Despre ce este vorba ?

În prezent, prin actele normative în vigoare, resursele materiale necesare constructorilor se asigură de către beneficiari sub formă de cote. La rîndul său, unitatea centrală care reprezintă constructorul — Ministerul Construcțiilor Industriale — încadrîndu-se global în volumul cotelor furnizate de beneficiarii de investiții emite repartiții pe diverse trusturi din subordine fundamentate parțial pe proiectele de execuție elaborate, iar pentru proiectele neelaborate încă pe bază de date statistice din trecut, puse la dispoziție de către beneficiar. Unitatea de construcții — în cazul nostru Trustul de montaj utilaj chimic București — are resursele necesare asigurate de către titularul de investiții prin cote și de către Ministerul Construcțiilor Industriale prin repartiții.

1 Fundamentarea, dimensionarea și alocarea cotelor de către beneficiarii de investiții către Ministerul Construcțiilor Industriale ar trebui să aibă la bază proiectele de execuție ale diferitelor părți componente ale obiectivului de investiții. Întrucît activitatea de proiectare pentru obiectivul de investiții se desfășoară etapizat, împărțindu-se obiectivul pe arii din rațiuni tehnologice, iar alocarea cotelor se face la date fixe, anuale, cînd nu toate proiectele sînt elaborate, deoarece pentru proiectant pot exista unele elemente încă necunoscute în întregime, determinarea necesarului de materiale de către beneficiar se face parțial pe bază de proiecte existente și pe bază de date statistice, adică consumuri utilizate anterior la obiective similare.

Ca urmare, **beneficiarul, cînd alocă constructorului cotele de materiale, are în vedere întregul obiectiv de investiții, care nu întotdeauna este în totalitate proiectat. În momentul defalcării proiectelor din cadrul obiectivului de investiții, constructorul constată uneori existența unor diferențe în plus sau în minus la cotele alocate față de necesarul din proiecte, moment în care nu se mai poate solicita corectarea cotelor, avînd în vedere că balanța materială pe întreaga economie națională este închisă** pentru suplimentări de cote. În forma anterioară de reglementare a acestor activități, constructorul își prezenta, în baza planului de stat, necesarul de resurse pentru fiecare obiectiv și proiect, pe baza documentelor de proiectare prezentate de beneficiar, operație ce se efectua într-un moment anterior închiderii balanței materiale pe economia națională. Ca urmare, se putea determina mai corect, după părerea noastră, necesarul de resurse, existînd în mai mare măsură posibilitatea fixării cotelor fără diferențe în plus sau în minus. Aceste necesare erau supuse unui control riguros, efectuat de specialiștii organelor de sinteză, C.S.P. și M.A.T.M.C.G.F.F.

2 Pe de altă parte, cotele alocate nu rezolvă întotdeauna integral problema aprovizionării tehnico-materiale, deoarece repartițiile emise pe baza cotelor nu asigură uneori integral sortotipodimensiunile rezultate din proiectele de execuție și de aici rezultă, în al doilea rînd, fluctuațiile de minus sau plus față de necesar. **Repartițiile emise de către Ministerul Construcțiilor Industriale nu pot asigura integral gama sortotipodimensională rezultată din proiectele componente ale obiectivului de investiții întrucît nu există întotdeauna în detaliu o concordanță între cota alocată de beneficiarul de investiții, repartiția M.C. Ind., capacitatea furnizorului de materiale și necesarul real rezultat din proiect, pentru constructor.** Și aceasta deoarece necesarul suferă modificări în decursul unui an calendaristic, pe măsură ce se elaborează documentațiile noi, în timp ce cotele și repartițiile sînt anuale. Iată și un exemplu : la furnizorul Întreprinderea de țevi Zalău cota alocată de beneficiarul de investiții — Ministerul Industriei Chimice — de 100 tone țevi construcții, pentru trimestrul II 1982, a fost repartizată de M.C. Ind. în 50 tone țeavă cu diametrul de 50 mm și 50 tone țeavă cu diametrul de 80 mm, care sînt în concordanță cu capacitatea de producție a furnizorului. Dar, din proiectele executate ulterior alocării cotelor și repartițiilor a rezultat un necesar pentru constructor — Trustul de montaj utilaj chimic București — de 75 tone țeavă cu diametrul de 50 mm și numai de 25 tone țeavă cu diametrul de 80 mm. Această situație conduce, pe de o parte, la nesiguranța constructorului — Trustul de montaj utilaj chimic București cu privire la aprovizionarea suplimentară cu 25 tone de țeavă de 50 mm — care nu poate fi produsă de furnizorul din Zalău, întrucît depășește capacitatea sa de producție care este numai de 50 de tone cu diametrul de 50 mm — iar, pe de altă parte, nesiguranța desfacerii pe bază de contract economic de către furnizor a 25 tone țeavă cu diametrul de 80 mm, întrucît din capacitatea sa de 50 tone constructorul, adică Trustul de montaj utilaj chimic București, n-are nevoie decît de 25 tone.

Eliminarea neconcordanțelor semnalate între cote și repartiții s-ar putea realiza — după părerea noastră — **prin determinarea cotelor și a repartițiilor pe baza sortimentațiilor precise de materiale rezultate din proiecte.** Apare deci necesar ca atît beneficiarii, cît și M.C. Ind. să fundamenteze cotele și respectiv repartițiile pe bază de proiecte și nu pe valori globale, pe obiective de investiții, așa cum se procedează în prezent. Titularul de investiții, pentru determinarea riguroasă a cotelor remise M.C.Ind. trebuie să dispună de informații mai ample. **Elementele de proiectare trebuie remise în timp util de către întreprinderea beneficiară pentru elaborarea în întregime a proiectului înainte de fixarea cotelor.** În acest context, pentru a-și onora responsabilitățile înalte pe care i le conferă actuala legislație din domeniu, beneficiarul de investiții se cere a fi implicat mai mult în găsirea soluțiilor pentru elaborarea integrală, din timp, a documentațiilor și, pe această cale, în înlăturarea deficiențelor de aprovizionare cu materiale, specificînd exact, în cadrul cotelor, sortimentele necesare.

Stelu ȘERBAN

„Să analizăm experiența de pînă acum și să aducem îmbunătățiri în sistemul de funcționare a irigațiilor și în organizarea teritoriului".

NICOLAE CEAUȘESCU

(Cuvîntare la Consfătuirea de lucru cu cadrele de conducere din agricultura județului Constanța, 28 iulie 1982.)

Pentru realizarea noii revoluții agrare

PERFECȚIONAREA ORGANIZĂRII TERENURILOR IRIGATE (I)

ÎN CONTEXTUL obiectivului esențial definit de către Congresul al XII-lea al P.C.R. — **dezvoltarea agriculturii, realizarea unei noi revoluții agrare** privind producția, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică, activitatea socială în satul românesc — **organizarea teritoriului capătă noi valențe ca o necesitate obiectivă a dezvoltării coordonate și folosirii rationale a resurselor funciare.**

Semnificația deosebită a organizării teritoriului pentru agricultură rezultă din particularitatea că de pămînt sînt strîns legate principalele mijloace de producție — lucrările de îmbunătățiri funciare, centrele de producție, plantațiile viti-pomicole, exploatarea parcului de mașini și tractoare etc., organizarea teritoriului fiind chemată să asigure rațională amplasare în teritoriu a acestora și crearea celor mai corespunzătoare forme de funcționare în procesul reproducției lărgite.

Numai rezolvarea concomitentă a organizării spațiale a pămîntului și a celorlalte mijloace de producție cu care este integrat acesta în procesul de producție agricolă, se poate realiza baza progresului agriculturii socialiste în România.

Problemele capătă o deosebită semnificație în lumina indicațiilor secretarului general al P.C.R. la Consfătuirile din 28 iulie și 20 august a.c., privind organizarea teritoriului în condițiile terenurilor irigate, dimensionarea solelor și a fermelor în condițiile întăririi funcției unităților agricole ca bază a organizării producției. Aceste precizări aduc o lumină nouă prevederilor din Decretul nr. 4/1982 referitor la organizarea teritoriului pe C.U.A.S.C. și creează noi valențe indicațiilor date la Consfătuirea de la C.C. al P.C.R. din 28 decembrie 1976 ca, „odată cu terminarea lucrărilor de irigații și îmbunătățiri funciare să se asigure și organizarea corespunzătoare a teritoriului".

Agricultura irigată în sisteme mari, moderne, schimbă radical criteriile de repartizare, profilare, specializare și exploatare a producției agricole asigurînd condiții optime pentru practicarea sistemelor intensive de producție și generalizarea tehnologiilor moderne.

Problemele capătă amploare avînd în vedere că România, cu cele 2 301 mii ha teren irigat pînă în 1980, se situează pe locul trei în Europa (care totalizează 14 539 mii ha irigate), după Spania cu 3 067 mii ha irigat și Italia cu 2 870 mii ha irigat. În ansamblul județelor României, județul Constanța deține primul loc în agricultura irigată.

Județ cu o suprafață agricolă totală de 578 836 ha, Constanța deține o suprafață irigată de 337 989 ha, care va ajunge în 1985 la circa 390 mii ha.

Suprafața arabilă totalizează 495 133 ha, din care se irigă 324 618 ha ; terenul irigat din județul Constanța se află cuprins în cadrul a 12 sisteme de irigații fiind inclus în 22 C.U.A.S.C., 27 I.A.S., 111 C.A.P., și 11 asociații economice.

Situația actuală

ÎN JUDEȚUL Constanța, organizarea teritoriului este realizată pe C.U.A.S.C. și unități, în asolamente unitare corespunzător condițiilor specifice fiecărei unități. Pentru sistemele de irigații realizate după anul 1976, lucrările de organizarea teritoriului sînt elaborate în corelare cu lucrările de îmbunătățiri funciare (pe cele trei faze de proiectare — N.C., P.E. și D.D.E., la nivel de unitate și sistem, cu excepția sistemului Seimeni aflat în curs de execuție (cca. 40 mii ha).

Tabelul nr. 1

Structura suprafeței arabile pe forme de proprietate (la 15 iunie 1982)

Nr. unități		Deținători	Suprafața (ha)		
Total	Teren irigat.		agricol	din care : arabil	Teren arabil irigat
28	27	I.A.S.	187 316	163 062	113 434
130 +	111 +	C.A.P. +			
23	11	Asociații economice	343 647	305 893	198 566

După anul 1979, ca urmare a înființării consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, s-a organizat teritoriul pe ansamblul acestora la nivel de schiță, cu stabilirea unor asolamente specializate (culturi de cîmp, legumicole, furajere, seminceri, mixte), cu sole mari (800—1 000 ha) care nu s-au putut respecta în practica agricolă ca urmare a implicațiilor privind exploatarea terenurilor irigate, sistemei de mașini și organizării muncii.

La nerespectarea acestui sistem a contribuit și diferențierea pentru I.A.S. și C.A.P. a dotării cu mașini, asigurării îngrășămintelor, a semințelor, a erbicidelor și, respectiv, planificarea unor nivele de producție diferite.

O nouă viziune

PENTRU a folosi rațional pămîntul și sistemele hidrotehnice la nivelul la care au fost construite (respectiv, utilizarea completă a hidromodulului la care au fost dimensionate) este necesară o organizare a teritoriului corelată cu redimensionarea fermei, asolamentului și solei.

Considerînd ferma ca unitate organizatorică de bază și stabilă din punct de vedere teritorial și al amenajării hidroameliorative pentru irigații, **se impune reorganizarea teritoriului unităților agricole socialiste** din cadrul fiecărui C.U.A.S.C., pe ferme.

Din experiența județului Constanța a rezultat că mărimea fermelor (stabilită prin Decretele 162/1973 pentru I.A.S. și 145/1974 pentru C.A.P.) satisface cerințele de concentrare, specializare și organizare a muncii, în special către limitele minime ale acestora. Conform actelor normative menționate, dimensiunile fermelor sînt cele prezentate în tabelul nr. 2.

Este necesar să se considere **ferma ca unitate de producție de bază** în cadrul întreprinderilor agricole socialiste, **avînd o suprafață de teren atribuit cel puțin pe durata rotației asolamentului** și a cărei mărime se stabilește în funcție de profilul de producție, gradul de specializare și mecanizare a lucrărilor.

Ferma trebuie să se organizeze (ca unitate de producție) **în cadrul I.A.S. sau C.A.P., delimitarea sa rezultînd** din **corelarea normelor de mărime cu condițiile specifice fiecărei unități :** condițiile de relief ; suprafețele cu lucrări de hidroameliorații și conservare a solului ; zonele defavorabilizate corelate cu zonarea producției agricole ; traseul rețelelor de căi de comunicație și a schemei hidrotehnice (canale magistrale, principale și distribuitoare de sector, conducte de transport și an-

Tabelul nr. 2

Profilul fermei	Suprafața (ha)	
	I.A.S.	C.A.P.
— culturi de cîmp irigate	800—1 200	600—1 000
— cultura legumelor	100— 150	100— 150
— pomicole intensive (comasate)	120— 170	120— 170
— viticole intensive :		
— struguri de masă	120— 150	120—150
— struguri de vin	175— 200	80—120
— cultura furajelor	500—1000	400—700

tene, stații de punere sub presiune — SPP, și suprafața plotului deservit — care trebuie cuprins pe cît posibil în cadrul unei singure ferme ; amplasarea masivelor funciare față de sate și centrele de producție ; structura producției vegetale stabilită prin plan ; cerințele de concentrare, specializare și rotația culturilor.

Teritoriul fermelor delimitate trebuie organizat în asolamente specializate (culturi de cîmp, legumicole, furajere, mixte etc.), iar acestea din urmă pe ferme.

Astfel conceput **asolamentul** reprezintă organizarea teritoriului de aceeași favorabilitate în sole cu sistemul de rotație a plantelor în spațiu și timp, la care se asociază sistemul de exploatare hidroameliorativă, ameliorarea și îngrășarea solului.

În cadrul asolamentelor, **sola reprezintă o unitate teritorială** (compactă) **cu cultură, amenajare, exploatare** adaptată condițiilor de relief, amenajare și rotație a culturilor. Pentru a nu dispersa culturile și a asigura cerințele de rotație (chiar pentru culturi restrictive — floarea-soarelui, sfecla, in, etc.) **durata asolamentelor va fi de 4—5 ani ; în fiecare solă sau minimum pe o jumătate de solă, fiind, de regulă, o singură cultură.**

În cazul asolamentelor pentru culturi de cîmp în condiții de irigare, mărimea solelor va fi de 150—300 ha, rezultînd din corelarea condițiilor teritoriale și de amenajare cu sarcinile de plan și cerințele de rotație a culturilor.

În ce privește **mărimea solelor asolamentelor furajere și legumicole**, aceasta rezultă din corelarea mărimii suprafețelor repartizate prin plan cu cerințele de rotație a culturilor stabilite, asigurarea exploatării sistemului hidroameliorativ și a sistemei de mașini în condiții de eficiență economică.

Ordinea de amplasare și delimitare a asolamentelor este : asolamentele legumicole și furajere, asolamentele pentru culturi irigate, asolamentele pentru culturi neirigate.

Subliniem că la asolamentele pentru culturi irigate se analizează hidromodulul pentru a evita culturile concurente în aplicarea udărilor și a dimensiona sola la capacitatea de irigare a ultimului element de distribuție al rețelei hidrotehnice (canal distribuitor de sector sau antenă). La irigarea prin aspersiune, în condițiile antenelor mijlocii și scurte, se cuprind antene întregi în solă. În cazul antenelor lungi (3 000 m), se amplasează solele perpendicular pe grupul de antene pentru a asigura mutarea mecanizată a aripilor de udare.

dr. ing. Ion BOLD
Institutul de geodezie, fotogrametrie, cartografie și organizarea teritoriului — București
ing. Faust PUFULESCU
Oficiul de cadastru și organizarea teritoriului — Constanța

AGRORAMA

METODA COMBINATĂ DE FABRICARE A ULEIURILOR VEGETALE

● *În ultimii ani, Iugoslavia a extins considerabil culturile de plante oleaginoase ; producția de floarea-soarelui a crescut de la 273 mii tone în 1976 la 590 mii tone în 1980. În mod corespunzător s-a dezvoltat și și capacitatea de prelucrare. Dintre cele 13 principale fabrici de uleiuri vegetale, cu o producție zilnică de 70—700 tone, existente în prezent, cea mai nouă și mai modernă ca tehnologie este cea de la Zrenjianin (600 t/24 ha), echipată în cea mai mare parte cu utilaj produs în țară. Zona din Voivodina în care se află — învecinată cu România — are condiții pedoclimatice care au permis utilizarea unor hibrizi noi, cu un conținut de 50% ulei, ce poate fi extras aproape în totalitate (pînă la mai puțin de 1%) prin combinarea a două metode — presarea mecanică și metoda cu solvenți și filtrare.*

În secția de decorticare, conținutul fibros al semințelor este redus de la circa 27% la circa 10% (cojile rezultate fiind utilizate drept combustibil la centrala termică). Apoi, prese cu șurub extrag peste 2/3 din conținutul de ulei, care este filtrat înainte de depozitare ; deasupra fiecărei prese se află un fierbător cu abur, în care semințele sînt tratate înainte de presare. Turtele care rămîn sînt sfărîmate, apoi trec la instalația de extracție chimică. Aceasta — prevăzută cu un extractor rotativ — utilizează ca solvent hexanul, spălarea turtelor făcîndu-se în contracurent (întrucît hexanul ce se evaporă devine exploziv în amestec cu aerul, sînt luate măsuri speciale de protecție); un sistem special de recuperare prin condensare permite reutilizarea solventului, cu pierderi minime. Uleiul brut, răcit, este pompat în rezervoare. Turtele, bogate în proteine, sînt valorificate în furajarea animalelor.

Fabrica prelucrează de asemenea boabe de soia (300 t/zi), semințe de muștar și de susan.

CERCETĂRI DE INGINERIE GENETICĂ

● *După cum apreciază specialiștii americani, creșterea producțiilor medii la unitatea de suprafață, în ultimile 5 decenii, în agricultura S.U.A. — de 2,3 ori la grîu, 2,5 ori la soia, 3,5 ori la porumb, 4 ori la cartofi — se datorește în egală măsură atît perfecționărilor de ordin tehnic, cît și introducerii de soiuri și hibrizi cu caracteristici superioare. Laboratoarele de genetică agricolă își propun în prezent să creeze varietăți de plante nu numai cu randament sporit, ci capabile să crească în terenuri sărăturate și chiar în deșert, să aibă o rezistență înaltă la boli și să nu necesite îngrășăminte. Astfel de obiective nu vor putea fi atinse în termen scurt, dacă ținem seama de complexitatea tehnologiilor genetice, de perioada necesară testărilor succesive în laborator și în cîmp și de cea pe care o presupune o astfel de extindere a soluțiilor realizate, care să amortizeze cheltuielile de cercetare. Marea organizație științifică Dekalh, de exemplu, a abandonat recent programul său de creare a noi hibrizi de grîu, deoarece rezultatele presupuse ar fi dat un spor de recoltă de numai 15%, pe cînd costul ridicat al seminței ar fi putut fi acoperit rentabil cu o creștere a randamentului de cel puțin 20%. Totuși după cum s-a dovedit în practică, pe parcursul studiilor se pot obține progrese — chiar parțiale, uneori colaterale — deosebit de utile.*

Astfel, se pun mari speranțe în dezvoltarea primei trepte a ingineriei genetice — crearea de culturi calus (din țesut de plante, crescut în mediu nutritiv), care permit o multiplicare deosebit de rapidă a noilor hibrizi. De exemplu, un gram de cultură calus de morcovi poate produce circa 500 de plante. Firmele Unilever și Weyerhaeuser intenționează să utilizeze această tehnică pentru a grăbi introducerea unor soiuri îmbunătățite de arbori, cu capacitate sporită de regenerare a rădăcinilor și frunzelor. Prin cultura calus a celulelor sexuate care posedă doar un set de gene caracteristice pentru o plantă și prin tratarea cu hormoni se speră să se obțină regenerarea într-o plantă întreagă — metodă care a și fost aplicată în reproducerea unor varietăți ameliorate de sparanghel. Rezultate încă nestabile ca mutație gentică, dar cu foarte importante efecte economice imediate, au fost obținute prin introducerea de gene de la varietăți străine ale unor plante (un soi de grîu din Turcia, de soia din R.P. Chineză etc.), pentru a le mări rezistența la boli. Un institut de cercetări din California aplică metoda fuziunii protoplastelor (folosind o centrifugă pentru a presa între ele protoplastele pînă ce membrana lor se sparge și se produce coalescența genelor), urmărind să obțină o varietate de grîu rezistentă la secetă și cu mare randament, ca și tomate care să poată crește în ape sălcii.

Noi resurse în circuitul economic

Creșterea melcilor: resursă alimentară și venituri suplimentare

ÎN CONDIȚIILE orientării preferințelor cumpărătorilor către produsele de origine animală cu un conținut proteic ridicat, problema diversificării producției capătă o importanță deosebită. Referindu-se la Programul de dezvoltare economico-socială a României pe perioada 1981—1990, tovarășul Nicolae Ceaușescu contura în esență principala cale de diversificare a producției zootehnice : „în fața noastră stă sarcina, nu numai de a ne însuși toate realizările din domeniul științei și tehnicii zootehnice, ci și de a introduce în circuitul creșterii animalelor un număr însemnat de specii noi existente, dar neincluse în zooeconomia noastră". Prin urmare, zooeconomia noastră cunoaște în prezent o lărgire a sferei de activitate, adăugînd subramurilor tradiționale (creșterea bovinelor, porcinelor, păsărilor, ovinelor, apiculturii, sericiculturii și pisciculturii) noi domenii care pun în valoare potențialul natural biologic al României, cum ar fi cunicultura (creșterea iepurilor de casă), creșterea nutriilor și a altor animale mici.

În diferite țări și, relativ recent, în țara noastră o nouă subramură a zootehniei — denumită **moluscocultura** — își face din ce în ce mai simțită prezența. Valorificînd fauna existentă în apele rîurilor, fluviilor, mării și a uscatului, această activitate trece din domeniul cercetării biologice în cel al producției de specii noi de animale comestibile, de genul scoicilor, stridiilor, sepiilor, precum și melcilor de grădină și puilor de baltă. În strînsă legătură cu tradițiile gastronomice ale unor țări, ca : Franța, R.F. Germania, Japonia, Italia, R.D. Germană, creșterea melcilor de grădină s-a afirmat în ultimul timp prin caracterul său intensiv-industrial și eficiență economică ridicată.

În România nu se poate vorbi de existența unei tradiții în creșterea melcilor, istoricul ei fiind mai puțin legat de obiceiurile culinare ale poporului român, deși documentele atestă că melcii de grădină au fost cunoscuți din cele mai vechi timpuri pe aceste meleaguri *). În perspectiva anilor următori ,creșterea melcilor poate avea efecte deosebit de favorabile din punct de vedere economic, social și cultural pentru țara noastră.

Din punct de vedere economic, creșterea melcilor de grădină va contribui cu siguranță la sporirea și diversificarea producției zootehnice, prin obținerea unui produs destinat consumului uman — carnea de melc ; la diversificarea resurselor furajere tradiționale, prin furnizarea făinurilor furajere din carne și cochilii de melc ; la obținerea unui nou și valoros îngrășămînt natural — biomasa de melc ; la creșterea materiilor prime necesare în industria alimentară (carnea de melc pentru preparate, conserve și semiconserve), industria farmaceutică (extracte, bulionuri pentru medicamente), industria artizanală ; la sporirea livrărilor la export a melcilor vii sau conservelor, piața externă manifestînd, actualmente, un deficit de ofertă în raport cu cererea.

Din punct de vedere social, creșterea melcilor va avea efecte favorabile privind asigurarea unei game variate de alimente proteice de origine animală, cu valoare biologică ridicată și dietetică, obținerea unor venituri suplimentare pentru crescătorii de la sate și orașe, producerea unor medicamente cu acțiune eficient curativă în diferite afecțiuni pulmonare, digestive, uro-genitale, ale creșterii etc. Această nouă subramură a zootehniei va permite și **dezvoltarea industriei locale artizanale,** pe seama cochiliilor de melci, valorificînd tradițiile culturale și simțul estetic al locuitorilor.

Carnea de melc — aliment proteic și dietetic valoros

CA ORICE ACTIVITATE productivă agricolă, creșterea melcilor este destinată în final satisfacerii nevoilor de consum ale populației. Dacă numărul consumatorilor potențiali este teoretic mai mare, actualmente nu putem vorbi de existența unei preferințe gastronomice pentru carnea de melc și nici de o publicitate adecvată în această direcție.

Valoarea biologică ridicată, calitățile sale gustative și dietetice sînt determinate direct de compoziția chimică a cărnii de melc. Dacă ponderea proteinei este de 16,29%, apropiată de cea a cărnii de găină (16,30%) și superioară cărnii de porc (14,70%), ponderea grăsimilor este de numai 0,86%, cu mult sub valorile cărnii de porc (37,30%), de găină (9,30%), de vită (23%) și ușor peste conținutul de grăsimi din carnea de șalău (0,22%).

Carnea de melc are un conținut bogat în săruri minerale (1,25%), cum ar fi : calciu, magneziu, zinc, cupru. Conținutul în lecitină de 1,22% depășește nivelul de 0,15% din unt și 0,6% din lapte, fiind apropiat de cel al icrelor (1,30%). De asemenea carnea de melc conține numeroase vitamine liposolubile din grupele A, D, E, K, și dispune de un grad de digestibilitate foarte ridicat (98%). Spre deosebire de cărnurile tradiționale, melcul furnizează o carne mai puțin calorigenă, cu valoare de 946 kcal/kg, față de carnea de porc (3 285 kcal/kg), de găină (2 775 kcal/kg) și de oaie (1 570 kcal/kg). În urma cercetărilor efectuate, specialiștii în nutriție afirmă că un melc adult, în greutate de 30 g echivalează — din punct de vedere al conținutului în proteină — cu un ou, 200 ml lapte sau 70 g creier.

Avînd în vedere calitățile sale proteice, dietetice și curative, la care se adaugă însușirile de palatabilitate (gustul asemănător cărnii de pasăre, culoarea cărnii albe, mirosul plăcut), carnea de melc va putea deveni un aliment important în hrana copiilor, bătrînilor, bolnavilor, adulților care desfășoară activități intelectuale și fizice intense.

Condiții favorabile de dezvoltare

CREȘTEREA melcilor de grădină poate deveni una din îndeletnicirile rentabile din zootehnie ca urmare a faptului că ea nu necesită investiții, ci presupune numai un cadru organizatoric adecvat care să permită punerea în valoare a speciilor de melci comestibili și a resurselor furajere necesare creșterii și îngrășării acestora.

Poziția geografică a României a creat condiții deosebit de favorabile de climă și relief, facilitînd **dezvoltarea naturală a celor mai importante specii și varietăți de melci,** și anume : Helix pomatia, lucorum, lutescens și vulgaris. Acestea au o arie largă de răspîndire, pornind din zona de șes și de dealuri — unde se găsesc în număr mai mare în livezi, liziere de pădure, vii, poieni, crînguri, tufișuri, parcuri și grădini —, pînă la o altitudine de cca. 1 800 m.

Aceste specii de melci cunosc o productivitate deosebit de ridicată, ca urmare a particularităților lor de reproducție, putere mare de aclimatizare și adaptare la condițiile de climă și vegetație locale față de alte specii.

În sprijinul afirmației de mai sus, iată un argument convingător : un melc adult din specia Helix pomatia sau lucorum, în greutate de 30 grame, depune anual 90—120 ouă din care iau naștere 80-95 pui. Aceștia, în urma creșterii și îngrășării furnizează la maturitate aproximativ 2 400—2 900 grame carne, adică de 80-90 ori greutatea vie parentală. Aceasta înseamnă 2,2-3 kg carne de consum și, respectiv, 390-470 grame echivalent proteină anual.

Realizarea cărnii de melc are o **eficiență economică ridicată,** întrucît consumul specific este de numai 3-4 U.N./kg spor (față de 6-8 U.N./kg la bovinele la îngrășat), iar veniturile obținute pe kilogram greutate vie sînt de 10 ori mai mari decît la carnea de pasăre.

Rentabilitatea acestei specii este determinată și de faptul că ea este foarte puțin pretențioasă față de hrană. Spre deosebire de speciile tradiționale, cu care nu va intra niciodată în competiție privind consumul de concentrate și chiar de furaje verzi, **melcii pot valorifica cu ușurință plante și resturi vegetale improprii consumului altor specii** (frunzele de arbuști, de arbori — salcîm, plop, dud, măr, prun, cais —, muguri, tulpini și chiar scoarță, plante urcătoare pe ziduri, urzicile, plante aromate — izmă, cimbrișor sau șovîrf — și chiar plante considerate toxice — neghină, ciuperci otrăvitoare, pelin, mac — precum și numeroase alte plante din flora spontană). Melcii consumă cu plăcere resturile din grădinile de zarzavat și din sere (frunzele de sfeclă, spanac, ridichi, varză, salată, lăptuci, ștevie, conopidă, și chiar morcovi și cartofi). Mai mult decît atît, s-a constatat că melcii de grădină pot valorifica superior resturi și reziduuri din agricultură și

*) În lucrările lui Pliniu se vorbește despre parcurile special amenajate pentru creșterea melcilor, numite melcării, ale romanilor, de care dacii cu siguranță au luat cunoștință în procesul de făurire a poporului român în spațiul carpato-danubiano-pontic. Mai mult decît atît, în Evul Mediu dinspre Țările române porneau pe Dunăre către alte țări pînă la Viena vase încărcate cu pește și melci, ceea ce denotă că au existat preocupări pe linia valorificării melcilor de grădină. Există dovezi că pînă în preajma primului război mondial, Transilvania, Banatul și regiunea Pranovei furnizau însemnate cantități de melci vii pentru locuitorii Capitalei și export.

industrie (resturile din recondiționarea semințelor de fasole, năut, precum și boabele de linte, măzăriche, mei, ghizdei sub formă de uruieli ; praful de moară din industria morăritului ; șroturile și turtele din extracția uleiurilor și chiar germenii de malț uscați și drojdiile din industria de fermentație).

Un alt argument în favoarea creșterii melcilor în țara noastră este faptul că numeroase suprafețe de teren, improprii culturilor agricole (livezile, lizierele de pădure, pădurile comunale, parcurile și rezervațiile naturale, parcurile amenajate din orașe și municipii, alte terenuri virane) pot deveni furnizoare principale de carne de melc. Fiecare unitate agricolă și neagricolă (școli, grădinițe), și chiar fiecare cetățean din mediul rural sau urban pot obține, pe seama activității de creștere și valorificare a melcilor, venituri suplimentare.

Sisteme de creștere și îngrășare

EXPERIENȚA unor țări și literatura de specialitate evidențiază posibilitatea practicării a trei sisteme de creștere și îngrășare a melcilor de grădină, și anume : **sistemul extensiv** (în locurile naturale ; creșterea dirijată fie în parcuri și rezervații naturale, fie în parcuri amenajate în orașe) ; **sistemul semiintensiv** presupune o combinație între creșterea în locurile naturale și creșterea intensivă în sere și baterii ; **sistemul intensiv-industrial de** creștere în baterii.

Pentru început, creșterea melcilor în țara noastră s-ar putea practica cu foarte bune rezultate în sistem extensiv și semiintensiv. Pe măsura cîștigării experienței în producție și creșterii numărului de consumatori se va putea trece la creșterea pe scară industrială. Opțiunea pentru un sistem sau altul de creștere trebuie bine fundamentată economic, punînd în balanță avantajele și dezavantajele fiecărui sistem și variante de creștere.

Creșterea melcilor în **locuri naturale** este cea mai simplă formă de organizare a producției de carne de melc. Ea prezintă următoarele **avantaje :** valorifică superior terenuri nefolosite în agricultură, cum ar fi cele calcaroase, pietroase, accidentate din liziera pădurilor, pădurile comunale, crîngurile ; nu necesită nici un fel de investiții ; poate fi folosită ca pepinieră pentru recoltarea exemplarelor destinate îngrășării în alte sisteme ; prin practicarea colectării individuale, cetățenii din mediul rural sau urban pot obține venituri însemnate.

Dezavantajele principale ale acestui sistem de creștere se referă la durata prea mare de timp (3 ani) pînă cînd toți melcii ajung la greutatea de adult (30 grame) și procentul foarte ridicat de pierderi cauzate de răpitori și condițiile meteorologice nefavorabile. Această variantă necesită operații simple referitoare la alegerea suprafeței necesare, identificarea speciilor valoroase de melci și îndepărtarea celor mai puțin productive, popularea suplimentară cînd densitatea este sub valorile optime (de 1,5-8 exemplare/m^2).

Creșterea melcilor în **parcuri și rezervații naturale** este mult mai avantajoasă, reducînd perioada de producție la 2 ani, ca urmare a afluirii materialului biologic din locurile naturale și practicării unei densități sporite (50 000-70 000 melci/ha), furnizează producții mai mari (circa 1 milion capete melci la 2 ani — adică, circa 30 tone carne și un venit de 12 mii lei la ha). Această variantă presupune, însă, unele investiții reduse pentru împrejmuirea suprafeței cu gard din rețea fină, care să împiedice migrarea către alte zone a melcilor ; de asemenea, procentul de pierderi planificate este mult mai ridicat ca urmare a condițiilor atmosferice nefavorabile, animalelor și păsărilor de pradă și sistemului de recoltare.

Asigurarea unor condiții bune de adăpostire și hibernare, impune luarea unor măsuri de împrăștiere pe suprafețe de teren a unor pietre mari sau a unui strat gros de frunze. Primăvara, pentru asigurarea densității optime (1 000 capete/200 m^2) se impune repopularea cu exemplare aduse din pepiniere. Hrănirea suplimentară cu frunze de salată, varză și viță tocate poate furniza un spor de producție și, implicit, de venituri de 30—35%.

Creșterea melcilor în **parcuri special amenajate sau melcării** este indicată pentru îngrășarea propriu-zisă, mai ales pentru conferirea unui aspect comercial produsului final. Suprafața de teren poate fi de 100—1 000 m^2, cu un sol semiușor, calcaros, necompact sau arat, fără a reține apa. Densitatea optimă recomandată este 8-12 melci/m^2.

Acest sistem de creștere necesită mai multe investiții destinate, pe de o parte, realizării gardului de împrejmuire, iar pe de altă parte pentru plantarea unor arbuști în scopul realizării zonei de adăpostire și hibernare, precum și pentru înierbarea cu lucernă a zonei de furajare.

Creșterea melcilor de grădină în sistem semiintensiv reduce perioada de creștere cu 1 an și presupune creșterea naturală a puietului pînă la vîrsta de o lună, după care acesta este recoltat din pepiniere și introdus în spații artificiale de creștere și îngrășare (sere sau baterii). Dispunînd de o suprafață utilă de hrănire de 300 m^2 și un spațiu vital de 550 m^2, în cazul practicării creșterii semiintensive a melcilor se poate obține o producție de circa 11,5 t de melci vii.

Creșterea artificială a melcilor în **sistem intensiv** este aplicată pe scară largă în țările cu tradiție în gastronomie. În Franța, de pildă, anual se consumă 8-10 mii tone carne de melc, în valoare de 6 milioane franci. Numeroasele avantaje ale acestui sistem se referă la scurtarea perioadei de creștere la numai 1 an și obținerea unei producții de 1,5 kg/m^2 baterie ; fluxul continuu al creșterii melcilor înlătură perioada de hibernare și diminuarea la minimum a pierderilor.

Varianta intensivă de creștere presupune, însă, investiții mai mari pentru construirea halelor climatizate, achiziționarea de baterii, furajare, acțiuni sanitar-veterinare etc. În plus, necesită un flux tehnologic bine pus la punct (pregătirea halei și bateriilor pentru populare, lotizarea melcilor pe grupe, module și baterii în funcție de vîrstă și greutate, îngrijirea și hrănirea melcilor, controlul individual și calitativ al reproducției și producției, curățenia și dezinfecția, finisarea și livrarea).

În scop didactic și experimental, precum și pentru mica producție necesară acoperirii nevoilor individuale ale cetățenilor din mediul rural, se poate practica **creșterea melcilor în terarii** (lădițe cu pereți perforați în care se cresc cca. 20-35 melci adulți, pe un strat de pămînt bătătorit).

Se recoltează și se livrează pe piață sau industriei numai melcii adulți, în greutate de 30-35 g, cu cochilia de 28-38 mm, care să asigure un randament la sacrificare de 80-85%.

Țările cu tradiție dispun astăzi de adevărate **combinate integrate** pe fluxul producție — industrializare — desfacere. Ele produc carne de melc sub formă congelată, semiconserve în gelatină, în suc propriu, în saramură și multe alte produse, totalizînd peste 150 rețete de preparate din carne de melc, considerate printre delicatese alături de pește, stridii, scoici, pui de baltă și icre.

Cadrul organizatoric adecvat

ÎN PREZENT nu se poate vorbi de creșterea melcilor în țara noastră, ci numai de existența unei activități de colectare din locurile naturale, coordonată de cooperația de consum. Două mari centre, PENCOOP Timișoara și IOMCOOP Sibiu se ocupă de recepția, prelucrarea, depozitarea și ambalarea melcilor pentru export. Transformarea creșterii melcilor într-o subramură a zootehniei presupune crearea unui cadru organizatoric adecvat pe fluxul producție—industrializare—consum, cu organe și organisme competente, care să îndrume, coordoneze și controleze întreaga activitate.

La nivelul sferei producției de melci vii, s-ar putea organiza activitatea de recoltare din locuri naturale și mai ales activitatea de creștere și îngrășare, prin practicarea unor **prețuri stimulative de contractare și achiziție,** acordarea unor avantaje din partea statului C.A.P.-urilor, unităților cooperației de consum, producătorilor individuali de la orașe și sate, I.A.S.-urilor și chiar altor unități (școli, grădini publice, parcuri, rezervații naturale). Responsabilități concrete revenind și organelor administrative locale comunale, orășenești și județene, precum și ministerului de resort.

La nivelul industriei, activitatea de prelucrare, recepție și industrializare a cărnii de melc poate intra în sfera de activități a Centralei industrializării cărnii (C.I.C.), care prin întreprinderile subordonate transformă carnea de melc în produs finit, comercializabil pe piața internă sau externă. De menționat că, industrializarea cărnii de melc acoperă de 1,5-2 ori cheltuielile ocazionate de procesul de producție în practicarea producerii combinate a preparatelor și conservelor pe bază de carne de melc, broască, iepure, pasăre și pește.

Tot industria prelucrătoare va trebui să valorifice superior subprodusele și deșeurile de melc pe care să le transforme în făinuri proteice, cu eficiență ridicată în creșterea puilor de găină pentru carne (broilerilor), gîștelor, fazanilor prepelițelor și potîrnichiilor.

Un rol deosebit în sfera comerțului îl va juca testarea preferințelor consumatorilor, mai ales pentru faza de început, și îndeosebi organizarea unei campanii publicitare adecvate care să asigure vînzarea fermă a produselor din carne de melc pe piața internă.

O importanță aparte pentru țara noastră o va reprezenta, în continuare, comerțul exterior cu melci vii și mai ales cu carne de melc. Piața externă este în prezent deosebit de favorabilă, cererea fiind de 10 ori mai mare decît oferta, ceea ce menține prețul pe tonă la cote ridicate, cu efecte economice dintre cele mai favorabile.

asist. univ. Aghata POPESCU
Institutul agronomic „Nicolae Bălcescu" București

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI:

RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

ÎNTĂRIREA GESTIUNII SECȚIILOR ȘI ATELIERELOR

APLICAREA noului mecanism economico-financiar implică întărirea autogestiunii și autoconducerii muncitorești, concentrarea eforturilor pentru ca activitatea economico-financiară să se desfășoare la un nivel calitativ superior.

Autoconducerea muncitorească nu poate fi aplicată riguros dacă la formațiile de bază, secții și ateliere — nu se iau măsuri corespunzătoare pentru comensurarea eforturilor și a rezultatelor lor, a aportului acestora în rezultatele financiare ale unității economice respective și în procesul de creare a venitului național. **Întărirea gestiunii economice a secțiilor și atelierelor este calea care poate asigura acest obiectiv important,** astfel încît termenii raportului de eficiență (efort-rezultate) să fie temeinic cunoscuți de formațiile de bază.

Întărirea gestiunii secțiilor și atelierelor este în primul rînd o sarcină care revine nemijlocit consiliilor de conducere ale oamenilor muncii din întreprinderi și centrale, care trebuie să studieze în mod temeinic fluxurile tehnologice, încadrarea unităților de bază cu personal corespunzător, dotarea secțiilor de producție și atelierelor cu aparatură de măsură și control. Sînt unele întreprinderi și centrale care au început să acorde o atenție mai mare acestor probleme în cadrul preocupărilor pentru aplicarea cu fermitate în viață a cerințelor noului mecanism economico-financiar. Astfel, întreprinderea de pompe „Aversa" din București, Întreprinderea de geamuri Buzău, I.U.P. Tîrgoviște, „Unio"-Satu Mare, Întreprinderea mecanică-Cîmpina, Centrala industrială de prelucrarea cauciucului și maselor plastice București, Centrala industrială de medicamente, coloranți, lacuri și vopsele, Centrala industrială de utilaj petrolier și minier Ploiești, Centrala industrială de mașini și aparataje electrice-Craiova și altele au defalcat consumurile directe pe secții și ateliere, au trecut la un sistem de urmărire a abaterilor de la normele de consum și sînt în stadiul de implementare la formațiile de bază a unor elemente de cheltuieli indirecte din bugetele de venituri și cheltuieli ale unităților respective.

Cu toate acestea, activitatea legată de întărirea gestiunii secțiilor și atelierelor este încă insuficientă, timidă, preocupările nu se ridică la nivelul exigențelor etapei de dezvoltare în care se află economia națională.

Defalcarea cheltuielilor de muncă socială

ÎN SECȚIILE și atelierele care realizează **produse finite ca atare,** cuprinzînd tot fluxul tehnologic al acestora, introducerea gestiunii nu prezintă dificultăți și sînt create toate condițiile pentru ca atît cheltuielile directe cît și cele indirecte ale produselor respective să fie defalcate pe secții, existînd totodată posibilitatea ca și alți indicatori ai planului (producția fizică, producția marfă, producția netă, productivitatea muncii, fondul de retribuire, nivelul costurilor totale și materiale la 1 000 lei producție marfă, beneficiile etc.) să fie defalcate și urmărite de colectivele de oameni ai muncii din secțiile și atelierele respective. O experiență interesantă în acest sens a obținut întreprinderea „Electro-Banat" din Timișoara, care a trecut la principiul gestiunii secțiilor de fabricație, adîncind ca atare principiile autogestiunii economico-financiare. La această unitate sistemul de evidență a fost trecut în mare măsură pe calculator electronic și operativitatea cunoașterii modului cum se derulează procesele tehnico-economice permite decizii corespunzătoare de preîntîmpinare a fenomenelor negative.

Dar gestiunea secțiilor și atelierelor poate fi introdusă și în întreprinderile în care fluxurile tehnologice sînt organizate pe orizontală, în care piesele și subansamblele fabricate de diferite secții concură la realizarea produselor finale. La „1 Mai" din Ploiești s-au făcut pași însemnați pe această linie: secțiile și atelierele dispun de o defalcare a tuturor **consumurilor directe** ale locurilor de muncă respective, dar și a unei bune părți a **cheltuielilor indirecte,** respectiv a **cheltuielilor cu întreținerea și funcționarea utilajelor și a cheltuielilor comune ale secțiilor de fabricație.**

Experiența demonstrează că acolo unde există preocupări susținute, dificultățile pot fi depășite și întărită gestiunea secțiilor și atelierelor și implicit autogestiunea economico-financiară a întreprinderilor.

Normarea consumurilor de muncă

PENTRU a trece la realizarea unui astfel de obiectiv important menit să întărească autogestiunea și autoconducerea muncitorească, sîntem de părere că ar trebui analizate critic în fiecare întreprindere cel puțin, următoarele laturi ale organizării muncii: normarea completă a consumurilor directe și indirecte de muncă socială; dotarea secțiilor și atelierelor cu aparatură de măsură și control; posibilitatea stabilirii unor prețuri interne de decontare între secții și ateliere a pieselor și semifabricatelor; organizarea sistemului de evidență operativă și contabilă în secții și ateliere.

În legătură cu normarea consumurilor de muncă socială, directe și indirecte, avem în vedere nu numai normele de consum republicane și departamentale care urmează să fie îmbunătățite sistematic în funcție de gradul de înzestrare tehnică a locurilor de muncă, ci și **consumurile uzinale** care în frecvente cazuri sînt normate pe criterii statistico-experimentale și care ar trebui să primească o motivare **tehnico-științifică.**

Îndeosebi în întreprinderile din ramura industriei construcțiilor de mașini, din ramura industriei siderurgice, a materialelor de construcții etc., unde cheltuielile indirecte au o pondere ridicată, se impune un examen sever asupra modului cum sînt stabilite normele de consum de muncă vie și trecută din această zonă de cheltuieli. Normarea tehnico-științifică implică **revederea periodică și a limitelor admisibile de perisabilitate** (în sectoarele ce lucrează cu astfel de norme) în funcție de rezultatele obținute de sectoarele fruntașe. Aceiași exigență se impune **și pentru cotele de rebuturi tehnologice admisibile.**

Pentru a crea condițiile necesare controlului consumurilor directe și indirecte, a energiei și combustibilului, secțiile și atelierele trebuie **înzestrate cu aparatură de măsură și control.** De-

sigur, aceasta se poate realiza în mod treptat, pe măsura îndeplinirii condițiilor materiale, dar este o problemă ce nu trebuie neglijată.

Limitele de consumuri admisibile pot fi difuzate unităților de bază și prin utilizarea unor **chei convenționale de repartiție**; esențialul este ca aceste chei, din punct de vedere metodologic, să rămînă aceleași atît în plan cît și în realizări. Cheile convenționale de repartiție a cheltuielilor indirecte pot folosi criterii diferențiate în funcție de natura cheltuielilor respective, de la orele-mașină tehnologice, la suprafața de producție, numărul de lucrători sau fondul de retribuire.

Pentru ca secția sau atelierul să cunoască rezultatele activității proprii în ansamblul rezultatelor întreprinderii se impune o comensurare cît mai aproape de realitate a întregii activități de producție desfășurată în formația de lucru respectivă. În acest sens ar urma să fie stabilite **prețuri interne de decontare** pentru piesele și subansamblele care circulă în diferite secții.

Deși nu pot fi date rețete valabile pentru toate întreprinderile, problema fiind destul de complexă, sîntem de părere că una din tehnicile de stabilire a prețurilor interne de decontare este aceea care se bizuie **pe greutatea specifică în ore tehnologice** a secției sau atelierului care contribuie la produsul final. Potrivit acestei tehnici, venitul net din prețul de producție cu care se evaluează producția marfă poate fi defalcat în raport cu cuantumul orelor tehnologice cu care fiecare secție sau atelier concură la obținerea produsului final. În documentațiile tehnice care stau la baza fabricării produselor există de regulă datele necesare pentru o asemenea operațiune și acolo unde nu există se pot face calculele necesare. În acest mod, se asigură condiții ca în secții și ateliere să poată fi defalcată producția marfă, producția netă, costurile și ceilalți indicatori ai planului și poate fi comensurat aportul secțiilor și atelierelor în procesul de creare a venitului național. Și prețurile interne de decontare trebuie revăzute, bineînțeles atunci cînd se aduc corecturi prețurilor de producție și de livrare a produselor finale.

Sistemul de evidență din secții și ateliere, încadrarea cu personalul strict necesar în vederea exercitării gestiunii constituie de asemenea probleme ce se cer soluționate corespunzător.

Eficiența noilor metode de evidență și calcul

ÎN COLOANELE „Revistei economice" s-a insistat mult, în ultimii ani, asupra necesității trecerii la noi sisteme de evidență și calcul. Renunțarea la metodele depășite („pe faze", „pe comenzi", „globale") și trecerea la metoda „costurilor standard", „cost-oră-mașină", „normativă" etc. se impune ca o necesitate stringentă în etapa actuală.

Noile metode de evidență sînt compatibile cu folosirea tehnicii electronice de calcul, imprimă o mare operativitate în procesul cunoașterii derulării activității tehnico-economice, permit decizii de calitate și intervenții de preîntîmpinare a fenomenelor negative. Ele prezintă totodată marele avantaj că permit operativ evidențierea abaterilor de la normele de consum și implică o riguroasă disciplină tehnologică.

Problemele întăririi gestiunii economice a secțiilor și atelierelor se cer soluționate de cadrele din întreprinderi și centrale, spre a contribui astfel cu fapte concrete la aplicarea în viață cu mai multă fermitate a cerințelor noului mecanism economico-financiar.

Evident, problemele ce se cer soluționate cu acest prilej nu sînt simple; ele necesită un studiu critic atent al actualei organizări din secții și ateliere, a subsistemului informațional în aceste verigi organizatorice. Pregătirea gestiunii secțiilor trebuie făcută metodic, în logica strînsă a succesiunilor fazelor tehnologice și a interdependențelor.

Elaborarea unor **programe etapizate**, în care măsurile imediate să fie conjugate cu cele de perspectivă, se impune în fiecare unitate economică, spre a conferi activității de introducere și extindere a gestiunii în secții și ateliere cadrul corespunzător de desfășurare. Aceasta cu atît mai mult cu cît prin natura lor unele măsuri pot fi materializate în perioade relativ mai îndelungate de timp (cum este cazul procurării aparatelor de măsură și control, redistribuirea cadrelor tehnico-economice și instruirea acestora, pregătirea noilor metode de calcul și evidență etc.).

Implicarea responsabilității formațiilor de bază — secția și atelierul — în rezultatele obținute de întreprindere, în cunoașterea și urmărirea îndeplinirii indicatorilor planului național unic contribuie la ridicarea activității tehnico-economice pe o nouă treaptă calitativă, la întărirea disciplinei și organizării producției și a muncii.

dr. Gh. ȘICĂ
director în C.S.P.

NOTE

Combustibil inferior – substituent al hidrocarburilor

LA EXPLOATAREA MINIERĂ SOTÎNGA, care aparține de Combinatul minier Ploiești, cea mai mare parte a cărbunelui extras de la sectoarele 1 și 2 se transportă cu autobasculantele în depozitul Centralei termoelectrice Doicești. Pentru această activitate este dată în exploatare și o cale ferată îngustă, cu pantă înclinată în direcția circulației trenurilor încărcate, situație ce permite efectuarea transporturilor cu un consum redus de combustibil. Este de precizat că, în concordanță cu acest sistem de transport, beneficiarul dispune de instalații mecanizate de descărcare a vagoanelor. Calea ferată respectivă a fost dotată cu parcul necesar de material rulant (locomotive cu abur care consumau lignit din producția locală și cu vagoane tip Doicești — gondolă).

In decursul anilor, datorită uzurii, parcul vechi de material rulant a fost înlocuit cu locomotive Diesel de 450 C.P. și cu vagoane noi, cu două cutii, de capacitate aproape egală cu a celor vechi, avînd platformă basculabilă. Descărcarea acestor vagoane se face prin bascularea cutiilor, ceea ce provoacă grăbirea uzurii instalațiilor respective. Locomotivele și vagoanele vechi, scoase din funcțiune, se află garate pe linii auxiliare necirculabile, constituind depozite de fier vechi pe roți și șine de cale ferată. Parcul nou, tractat cu locomotive Diesel care consumă motorină, datorită numărului redus de vagoane (50 bucăți existente față de 110 bucăți necesare), nu poate prelua integral sarcina de transport, fiind folosit cu prioritate la cărbunele de granulație mare care se expediază, pentru fondul pieței, prin stația C.F.R. Doicești.

Practicarea transportului auto (circa 65% din total), în locul celui feroviar și folosirea locomotivelor Diesel pentru restul activității, conduce la un consum ridicat de motorină. Aceasta ar putea fi substituită însă, în totalitate, cu lignit. În acest scop ar trebui ca C.M. Ploiești — împreună cu Grupul de întreprinderi pentru producția de vagoane Arad aparținînd M.I.C.M. și Centrala de utilaje și piese de schimb a M.E.F.M.C. — să ia unele măsuri care în principal privesc a) inventarierea întregului parc de locomotive (cu abur) și respectiv de vagoane (tip Doicești-gondolă) scoase din circulație, datorită gradului avansat de uzură, și stabilirea necesarului de reparat, pentru a fi aduse în stare de folosință; b) repararea de către întreprinderile de profil, în baza comenzii beneficiarului, a vagoanelor tip Doicești-gondolă și locomotivelor cu abur uzate pentru a fi puse în funcțiune; c) solicitarea și completarea prin planul fundamentat pentru anul 1983 a parcului de vagoane, astfel ca întreaga sarcină de transportat cărbune din incinta exploatării miniere Sotînga să fie preluată de sectorul feroviar.

Totodată, Centralei termoelectrice Doicești îi revine sarcina de a se alătura acestei acțiuni prin: d) înlocuirea actualului procedeu practicat la bascularea vagoanelor (ridicarea cutiilor cu cîrligul graifărului) prin folosirea procedeului cu aer comprimat (vagoanele fiind dotate cu astfel de instalații); e) asigurarea capacității necesare la benzile de preluare a cărbunelui din buncărele în care se descarcă vagoanele.

Punerea în practică a acestor măsuri ar conduce la eliminarea în totalitate a consumului de hidrocarburi ceea ce înseamnă o economie estimată la peste 250 t/an motorină în echivalent a 1,8 mil. lei.

C. NĂSTASE-URSU

Tehnologiile originale: amplificarea posibilităților de export

DIAMANTELE INDUSTRIALE „DACIA"

UTILIZAREA DIAMANTELOR ÎN INDUSTRIE a cunoscut în ultimele decenii o dezvoltare explozivă. Avansul tehnologic rapid s-a efectuat pe două direcții : apariția de produse specializate și dezvoltarea de aplicații industriale noi. Ramuri industriale de vîrf astăzi, cum sînt, aeronautica, componentele electronice, optica, cît și cele tradiționale, ca de exemplu exploatările petroliere, forajul minier, prelucrarea pietrei și sticlei, industria automobilului au putut progresa spectaculos datorită preciziei, rezistenței și calității asigurate de sculele cu diamante. Se consideră, spre exemplu, că pentru fabricarea unui automobil în S.U.A. se consumă circa 1,5 carate (1 carat=0,2 g) de diamant, cifră care deși mică ca valoare, arată că rolul diamantelor în orice industrie modernă este de importanță vitală. Într-adevăr, ținînd seama că lumea industrială modernă de azi nu poate fi concepută fără existența proceselor de fabricație automatizate sau chiar robotizate, în care utilajele lucrează programat, în serie, piese de mare precizie, este de importanță majoră asigurarea pentru aceste utilaje cibernetizate, a sculelor cu înaltă rezistență la uzură și deci cu viață lungă.

Diamantul conferă sculelor în care este înglobat calități deosebite, datorită proprietăților sale fizice unice : cel mai dur material cunoscut, diamantul posedă, pe lîngă o mare rezistență la compresiune și o bună comportare elastică și foarte bună conductivitate termică, situîndu-se față de abrazivii tradiționali (carbura de siliciu și oxidul de aluminiu) într-o netă superioritate.

Începuturile au fost făcute cu diamantul natural utilizat industrial, care apărea ca un subprodus din industria de bijuterii. Progresul s-a făcut la început lent, exclusiv în foraj minier și prelucrarea sticlei, dar șocul celor două războaie mondiale, impulsionînd utilizarea în industrie a materialelor dure, în special a carburilor metalice sinterizate, a modificat radical raportul cerere/ofertă. Diamantele naturale, fiind limitate ca rezerve și posibilități de extracție, s-a pus curînd problema unei alternative sintetice. Sfîrșitul deceniului 6 a marcat apariția, pentru prima dată pe piața mondială, a diamantelor sintetice. Diamantul, cunoscut încă din 1797 ca o formă cristalină a elementului CARBON, nu a putut fi obținut în laborator decît circa 150 de ani mai tîrziu (1955 — General Electric — S.U.A.).

De atunci tehnologia de fabricație a diamantelor sintetice a avansat rapid, în timp ce prețurile de desfacere au scăzut în aceeași măsură.

Diamantele sintetice sînt fabricate astăzi pe scară industrială în cîteva țări din lume : S.U.A., Suedia, Irlanda de Nord, Republica Sud-Africană, Japonia, U.R.S.S., R.P. Chineză, R.S. Cehoslovacia, R.P. Polonă, R.S. România.

Dinamica cererii mondiale

DIN CELE PESTE 100 milioane carate consumate anual, în industrie, se apreciază că circa 80 la sută reprezintă diamante sintetice, repartizarea lor pe principalele zone geografice fiind :

Graficul nr. 1

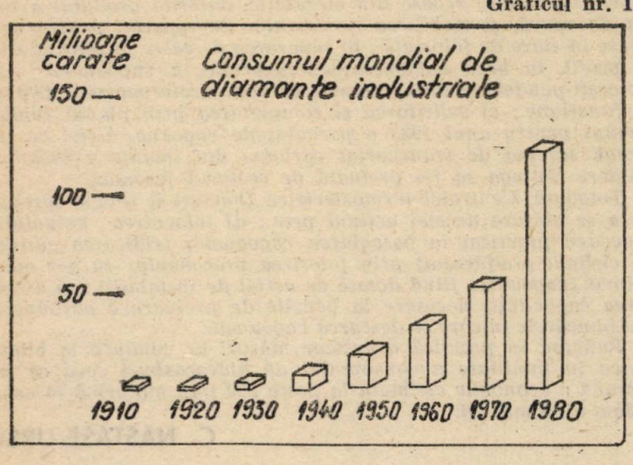

30 milioane carate în Europa, 30 milioane carate în S.U.A., 20 milioane carate în Japonia ; circa 30—40 milioane carate în țările socialiste.

Graficul nr. 1 prezintă dinamica consumului mondial de diamante industriale în perioada 1910-1980, ilustrîndu-se rata înaltă înregistrată în special după anii 1950, ceea ce pune în evidență interesul deosebit acordat acestei industrii atît din partea producătorilor de diamante și scule cît și de utilizatori. Se estimează că valoarea diamantelor și sculelor cu diamant vîndute în lume în 1980 depășește cifra de 1 miliard dolari.

Principalele țări dezvoltate ale lumii reprezintă și principalii consumatori de diamante industriale. (În graficul nr. 2 se prezintă dinamica consumului în S.U.A., Japonia, R.F. Germania și Franța). Se poate aprecia că cererea de diamante industriale în fiecare țară este determinată de nivelul de dezvol-

Graficul nr. 2

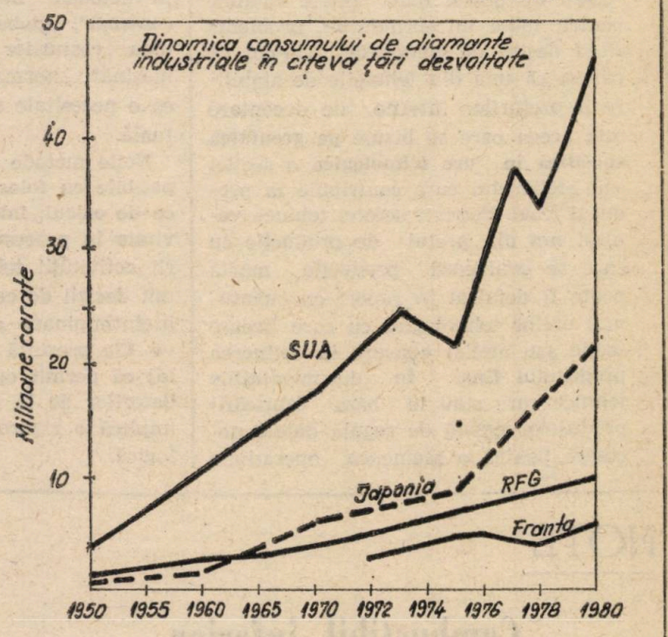

tare generală cît și de prezența unor domenii de utilizare noi, specifice. Astfel, în S.U.A., circa 60 la sută din diamantele consumate sînt utilizate pentru operații de rectificare a materialelor dure (carburi metalice sinterizate, sticlă, ceramică, materiale plastice armate), circa 20 la sută pentru tăierea și prelucrarea materialelor de construcții, circa 11 la sută pentru cuțite de strung și filiere din policristale de diamant, 3 la sută pentru foraje geologice. Astăzi în S.U.A. sînt peste 300 firme producătoare de scule cu diamant, față de circa 25 în 1940.

În Franța sectoare de activitate care utilizează cu prioritate sculele cu diamant sînt : prelucrarea materialelor de construcții, a sticlei și ceramicii, trefilarea sîrmei și forajul geologic.

În Italia consumul de diamant industrial este legat în primul rînd de prelucrarea marmurei. Astfel, în 1980, Italia a exportat 2 500 000 tone marmură, în valoare de peste 500 miliarde lire. Această valoare a putut fi atinsă datorită faptului că prin utilizarea sculelor specializate cu diamant s-a exportat marmura într-o formă deja prelucrată (plăci de diferite dimensiuni, blocuri finisate etc.), ceea ce era imposibil de realizat cu scule tradiționale.

În Japonia, circa 40 la sută din producția de scule diamantate o reprezintă lamele și discurile de debitat materiale de construcții și circa 30 la sută scule pentru rectificare. Producția internă a asigurat în 1979 circa 99 la sută din necesarul de consum al Japoniei, producînd în anul la care ne referim scule diamantate în valoare de 36,6 miliarde yeni (183 milioane dolari).

Producția mondială de diamante sintetice a crescut într-un

Graficul nr. 3

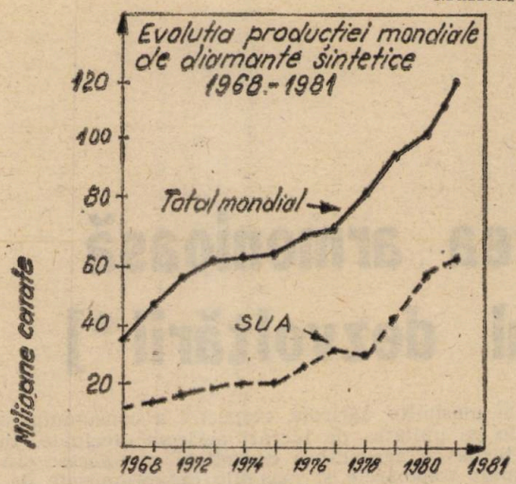

ritm mediu anual de circa 7 la sută, fiind în 1981 cu 251 la sută mai mare decît în 1968 (graficul nr 3). Comparativ, producția de diamante naturale a crescut în aceeași perioadă cu numai 20 la sută, cu un ritm de numai 1,5 la sută pe an.

În competiția dintre diamantele industriale naturale și cele sintetice, rolul hotărîtor îl va juca prețul de desfacere, domeniu în care cel puțin pînă în prezent, diamantele sintetice înregistrează un evident plus de competitivitate.

Eficiența investiției de inteligență :
— creșterea intesivă a exportului
— raționalizarea importului
— creșterea randamentelor în industrie

ÎN ȚARA NOASTRĂ, studiile de sinteză a diamantului au început în 1974, cînd în cadrul Centralei de Mecanică Fină și Scule — București, a fost creată dotarea tehnică necesară desfășurării cercetărilor.

Ulterior, ca urmare a elaborării unei tehnologii de fabricație originale, a fost înființată Fabrica de Diamante Sintetice — „Dacia", a cărei producție, în prezent, acoperă consumul intern de diamante sintetice și asigură și disponibilitățile pentru export.

Avînd la bază o tehnică de vîrf, tehnica presiunilor și temperaturilor înalte, procedeul este foarte flexibil și permite alegerea unor condiții tehnologice specifice pentru a controla forma, dimensiunea și rezistența mecanică la șoc a cristalelor fabricate, în concordanță cu cerințele impuse de domeniul de utilizare a sculelor în care vor fi încorporate. Pot fi obținute cristale extrem de pure și perfecte pentru dispozitive electronice, sau relativ imperfecte și cu rezistență mecanică la șoc scăzută, pentru a putea fi folosite ca abraziv.

Dintre proprietățile specifice diamantului, rezistența mecanică la șoc caracterizează cel mai bine comportarea cristalului de diamant ca abraziv. În funcție de domeniul de utilizare, cristalele de diamant vor trebui să fie TENACE, pentru a putea rezista eforturilor mari dezvoltate în prelucrarea marmurei, betoanelor și rocilor naturale, sau FRIABILE pentru a se rupe controlat și a-și crea noi muchii tăietoare sub acțiunea efortului de așchiere la prelucrarea materialelor neferoase dure, cum sînt carburile metalice sinterizate. Față de aceste două situații extreme, prelucrarea materialelor ceramice, a feritelor, a sticlei etc. se face ușor și eficient utilizînd cristale de diamant cu rezistență la șoc medie.

Programul de fabricație D.S.D. (Diamante Sintetice Dacia) cuprinde patru familii de diamante sintetice, 13 sortimente, totalizînd 166 tipodimensiuni, după cum urmează :

— **Familia „FRIABIL"** este formată din sortimentele DSD-F, DSD-F 56 N, DSD-F30N, DSD-F5OC, DSD-FM15ON, cu dimensiuni cuprinse între 40-250 de microni. Aceste sortimente se utilizează în seule cu liant rezinoid pentru rectificarea carburilor metalice sinterizate, a combinațiilor carbură-oțel, a altor materiale dure și fragile.

— **Familia „MEDIU"** include sortimentele DSD-FM200, DSD-M și DSD-MT, utilizîndu-se în scule cu liant metalic pentru prelucrarea materialelor nemetalice : sticlă, ceramică, ferite, grafit, materiale plastice armate etc.

— **Familia „TENACE"** este reprezentată de sortimentele DSD-MT100, DSD-MT și DSD-T, cu dimensiuni mai mari de 200 microni, pînă la aproximativ 800 microni. Se utilizează pentru prelucrarea materialelor de construcții, în discuri, lame fierăstrău, foreze, carotiere, scule de îndreptat și profilat.

— **Familia „MICROPULBERI"** cuprinde micropulberi gradate de diamant sintetic de la 0-0,25 microni pînă la 40-60 microni, în total 26 clase dimensionale. Fabricate în două sortimente : tip „TENACE" (MP-GT) și tip „FRIABIL" (MP-GF), micropulberile de diamant sintetic sînt utilizate ca atare sau înglobate în paste, suspensii, sprayuri, acoperind întreaga gamă a operațiilor de finisare și superfinisare a celor mai diverse materiale.

Pentru a se putea acoperi întreaga diversitate de utilizări reclamate de industriile prelucrătoare din țara noastră, Întreprinderea de Mecanică Fină — București a dezvoltat o capacitate de producție destinată fabricării unei game largi de scule cu diamante.

Deși costul sculelor cu diamante depășește costul sculelor cu abrazivi convenționali (carbura de siliciu, oxidul de aluminiu etc.), datorită costului mai scăzut al operației de prelucrare, utilizarea sculelor cu diamante oferă avantaje economice considerabile (vezi graficul nr. 4).

Aceste avantaje de ordin economic sînt o consecință a avantajelor de ordin tehnic oferite de sculele cu diamante și anume : randamente superioare de prelucrare, rezistență ridicată la uzură, precizie mare în prelucrare și consum scăzut de energie.

Argumentele economice și tehnice prezentate pledează puternic pentru introducerea pe o scară și mai largă a prelucrării cu scule cu diamante în industria românească. Ca urmare a dezvoltării de noi capacități de producție și a introducerii în industrie a tehnologiilor moderne de prelucrare, bazate pe utilizarea sculelor cu diamante, în cincinalul 1976-1980, cincinalul revoluției tehnico-științifice, consumul intern de diamante sintetice a înregistrat o dinamică impresionantă. În 1980 consumul de diamante sintetice a crescut cu 500 la sută față de 1976, pentru ca în 1981 să ajungă la un consum de 7 ori mai mare ca în 1976. Evident, factorul determinant al utilizării sculelor cu diamante în industrie îl constituie eficiența economică ridicată a operațiilor de prelucrare cu aceste scule.

Graficul nr. 4

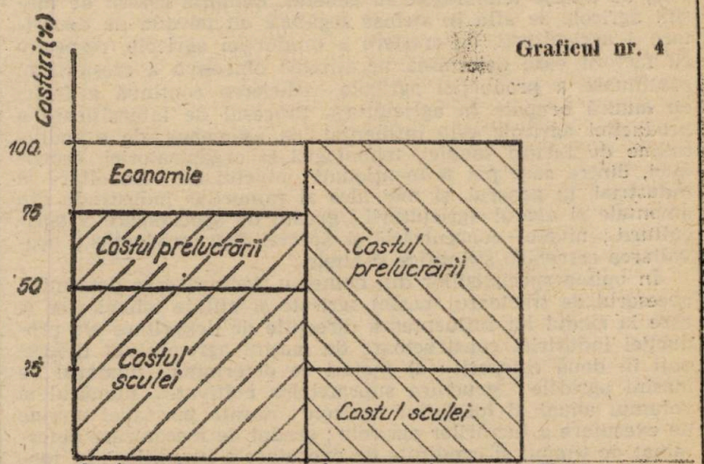

Dacă pînă în 1976 efortul valutar pentru sculele diamantate necesare economiei naționale era de peste 6 milioane dolari/an, odată cu fabricarea diamantelor în țară, importurile de scule diamantate s-au redus an de an și începînd cu anul 1979 acestea au fost în totalitate asigurate din producția internă.

Astăzi România a trecut la exportul de scule cu diamante într-o serie de țări cu tradiție în acest domeniu cum ar fi : Suedia, Anglia, Italia, Grecia, Franța, Austria, Elveția, R.S.F. Iugoslavia, R.P. Ungaria ș.a., scule care s-au bucurat de o deosebită apreciere.

Producția de scule și diamante a României s-a făcut remarcată și la o serie de manifestări internaționale : tîrguri, expoziții, simpozioane, demonstrîndu-se nivelul ridicat al calității produselor noastre.

Industria românească avînd la dispoziție întreaga gamă de superabrazivi (diamant și azotură cubică de bor) produși la nivelul marilor firme producătoare din lume și deținînd o fabricație de scule la cel mai înalt nivel al tehnicii mondiale, poate asigura orice tip de sculă, acoperind practic toate domeniile de aplicație ale acestora. R.S. România a intrat în circuitul mondial al producătorilor de diamante și scule și prin aflierea la F.E.P.A. (Federația Europeană a Producătorilor de

fiz. Ion BENEA
ing. Mihai DUMITRU
ing. Marcel DIACONU

(Continuare în pag. 21)

Opțiuni pentru corelarea armonioasă a ramurilor în procesul dezvoltării *]

CONTINUÎND INVESTIGAȚIILE din cele două articole anterioare, ne vom referi în cele de față la cîteva probleme ale corelațiilor dintre **industria constructoare de mașini și agricultură, dintre industria chimică și agricultură.** Începem cu primul din aspectele menționate.

Structura necesarului de mașini agricole și factorii care o influențează

ÎN SCOPUL fundamentării opțiunilor și schimbărilor structurale din industria producătoare de mijloace de producție pentru agricultură, în vederea satisfacerii necesităților acestui sector important al economiei naționale, este necesară cunoașterea, în primul rînd, a necesarului de tractoare, mașini-agricole, de utilaje tehnologice în general. Evoluția cererii de mașini agricole se află în strînsă legătură cu nevoile de dezvoltare a agriculturii, de creștere a producției agricole, respectiv cu factorii care determină necesitatea obiectivă a creșterii în continuare a producției agricole, reducerea continuă a forței de muncă ocupate în agricultură. Procesul de intensificare a producției agricole este influențat, de asemenea, de o multitudine de factori tehnici, tehnologici și organizatorici, economici, dintre care pot fi menționați : nivelul de dezvoltare al industriei, în general, și mai ales al ramurilor industriale din amontele și avalul agriculturii ; gradul de specializare a agriculturii ; nivelul concentrării și specializării producției ; dezvoltarea cercetării științifice și altele.

În opinia specialiștilor din domeniu, factorii care determină necesarul de tractoare, mașini-agricole și utilaje tehnologice și care la rîndul lor influențează direcțiile de dezvoltare ale producției industriei constructoare de mașini agricole pot fi grupați în două categorii : a) factori ce determină numărul de mașini agricole : structura suprafețelor cultivate ; numărul și volumul anual al lucrărilor agricole ; durata perioadei optime de executare a lucrărilor agricole ; gradul de mecanizare determinat de timpul și condițiile de executare a lucrărilor ; b) factori ce influențează structura parcului de mașini agricole : tipurile de culturi agricole ; forma și dimensiunile parcelelor ; gradul de înclinare a terenurilor agricole ; rezistența solului ; capacitatea de lucru (viteza de deplasare, timpul de lucru, lățimea de lucru și fiabilitatea mașinilor și utilajelor).

Deopotrivă, restructurarea industriei producătoare de mijloace de producție pentru agricultură în vederea satisfacerii necesităților de mecanizare a lucrărilor agricole trebuie înfăptuită pornind de la reperele pe care le oferă studiile privind evoluția în perspectivă a necesarului de mașini agricole pe tipuri de culturi, de tendințele ce se întrevăd pe plan mondial pentru extinderea mecanizării în toate domeniile agriculturii. Desigur, nu trebuie neglijate nici cerințele îmbunătățirii în continuare a gradului de utilizare a parcului de mașini cît și — ca un obiectiv de cea mai mare însemnătate — reducerea consumurilor energetice și creșterea productivității muncii mecanizatorilor. Menționăm, în acest cadru larg de probleme, atît existența unor opțiuni general valabile pentru ansamblul mecanizării agriculturii, cît și tendințe specifice pe culturi vegetale și specii de animale.

Primatul economicității și al unor înalte randamente de lucru

UNA DINTRE TENDINȚELE generale arătate o constituie reducerea consumului de energie pe unitate de putere a tractoarelor și mașinilor agricole, respectiv a consumului specific de energie pe unitatea de lucrări agricole efectuate. În acest scop, în țările cu agricultură dezvoltată se folosesc din ce în ce mai mult tractoarele și mașinile autopropulsate de puteri mari, 150—550 CP, care dau posibilitatea reducerii consumului specific de combustibil cu pînă la 20%. În țările cu agricultură mediu dezvoltată continuă dotarea cu tractoare și mașini autopropulsate de 100—150 CP. În vederea economisirii metalului și îmbunătățirii randamentului motoarelor se prevede ca în deceniile viitoare, la tractoarele pe roți, masa pe un CP să nu depășească 30 kg.

Ca tendință generală în perfecționarea calităților funcționale ale tractoarelor se remarcă și modificările constructive și tehnologice prin introducerea acționărilor hidraulice, electrificarea, automatizarea transmisiilor și creșterea vitezelor de înaintare prin adoptarea transmisiilor hidraulice, ceea ce contribuie la depășirea unor obstacole întîlnite. De o deosebită importanță pentru îmbunătățirea randamentului de utilizare a motoarelor considerăm că este perfecționarea construcției sistemelor de rulare. În scopul îmbunătățirii aderenței, măririi sarcinii și capacității de trecere este necesară perfecționarea formei pneurilor, pneuri de joasă presiune, după cum în vederea îmbunătățirii manevrării tractoarelor apare necesară aplicarea direcției pe toate roțile.

Iată dar elemente care trebuie receptate cu mai multă hotărîre de către proiectarea și producția tractoarelor. Mai departe, după opiniile specialiștilor, tehnica viitorului va crea posibilitățile pentru utilizarea, în tot mai mare măsură, a unor mașini-agregate de mare capacitate, capabile să lucreze cu mari viteze de deplasare, în cadrul unor tehnologii simplificate de lucru, folosind atît utilajele specializate cît și pe cele universale. Specialiștii mai estimează o creștere a capacității de lucru a tractoarelor și mașinilor autopropulsate prin mărirea vitezelor de lucru de la 7—12 km/h la 20—25 km/h. Sînt tot mai mult promovate mașini agricole care execută concomitent pregătirea terenului, semănatul, administrarea îngrășămintelor și pesticidelor, asigurînd folosirea completă a puterii tractoarelor, ceea ce contribuie la reducerea consumului specific de combustibil cu pînă la 25%. Tendința de universalitate a mașinilor agricole (tendință ce se caracterizează prin existența utilajelor de bază dotate cu mai multe tipuri de agregate pentru executarea diferitelor lucrări sau culturi) are efecte pozitive și în ce privește utilizarea mașinilor agricole pe o perioadă de timp mai îndelungată în cursul unui an.

În afara acestor tendințe generale, prognozele naționale și mondiale în domeniul construcțiilor de mașini agricole conturează o serie de orientări și tendințe specifice diferitelor lucrări agricole și tipuri de culturi. Una dintre aceste tendințe, care a început deja să se manifeste, o constituie extinderea folosirii mașinilor semipurtate cu organe de lucru combinate. Pentru culturile prășitoare se va extinde tendința de pregătire parțială a solului, în benzi pe care se vor executa și celelalte lucrări cu ajutorul unor mașini combinate. Se remarcă, de asemenea, faptul că organele active clasice vor fi combinate cu cele de tip rotativ puse în mișcare datorită frecării cu solul sau cu altele acționate prin vibrații, oscilații etc., pentru a fi mai bine adaptate condițiilor de rezistență mare.

În domeniul mecanizării lucrărilor de semănat și plantat, pe plan mondial se remarcă o sporire a cererii de semănători echipate cu dispozitive pentru controlul automat al parametrilor realizați. Agriculturile din țările dezvoltate solicită semănători capabile să lucreze în condiții agrotehnice corespunzătoare, la viteze de pînă la 15 kg/h, avînd buncăre de semințe cu o capacitate sporită. În afara semănătorilor universale sau speciale, care execută numai lucrarea de semănat, a celor combinate care asigură și fertilizarea și aplicarea ierbicidelor, sînt solicitate și semănătorile echipate cu dispozitive de cultivare

*) Articolul de față continuă pe cele publicate în numerele 32 și 34 ale revistei.

pentru executarea mobilizării solului în benzi pe rîndul ce se seamănă. Aceste mașini sînt capabile să execute lucrări direct în miriște, eliminîndu-se operațiile speciale de pregătire a patului germinativ.

În domeniul mașinilor de plantat, s-a manifestat deja cererea de introducere a dispozitivelor de alimentare și de mecanizare a operațiilor, astfel încît se prevede ca într-un viitor foarte apropiat și această lucrare agricolă să se efectueze în totalitate mecanizat. Extinderea utilizării îngrășămintelor chimice complexe va impune o sporire a cererii de mașini speciale, avînd o capacitate sporită de lucru impusă de perfecționarea administrării îngrășămintelor și a produselor necesare combaterii bolilor și dăunătorilor. Se estimează o creștere a capacității benelor mașinilor de împrăștiat de pînă la 10—12 t și o sporire a cererii pentru mașinile cu sisteme de rulare echipate cu pneuri de mare lățime, care să asigure realizarea unor viteze de lucru de pînă la 30 km/h.

La lucrările de administrare a îngrășămintelor chimice, odată cu mărirea concentrației de substanță activă, a apărut necesitatea împrăștierii lor mai uniforme pe lățimea de lucru. În acest sens s-a manifestat cererea de înlocuire a sistemului de distribuție cu disc centrifugal, prin aparate de tip mecanopneumatic și pneumatic-centrifugal. Ca o tendință generală se remarcă o sporire a cererii de vehicule cu perne de aer pentru a reduce efortul de tasare a solului pentru administrarea îngrășămintelor. Într-o altă ordine de idei, menționăm că cercetările efectuate în scopul prevenirii și combaterii bolilor și dăunătorilor arată că rolul principal în aceste acțiuni îl vor avea mijloacele biologice, ultrasunetele, razele infraroșii etc., care vor înlocui mijloacele chimice toxice pentru om. Pentru mașinile agricole din acest domeniu, cererea nu a îmbrăcat, încă, o formă concretă. Se semnalează, însă, o tendință de solicitare a îmbunătățirii parametrilor constructivi ai utilajelor care folosesc substanțele clasice în sensul măririi capacității rezervoarelor pînă la circa 4 000 l și a lățimii de lucru pînă la 20—25 m, în scopul asigurării unei capacități de lucru de 50—60 ha/schimb.

O deosebită importanță pentru eficiența întregii activități agricole o are creșterea nivelului calitativ și cantitativ al lucrărilor de recoltare a cerealelor. Pentru satisfacerea cerințelor agrotehnice, mașinile și utilajele tehnologice vor evolua în direcția universalizării combinelor autopropulsate de cereale și în direcția specializării celorlalte utilaje de recoltare. Cererea pentru combinele autopropulsate este orientată spre utilajele care, în condiții de șes, asigură un front de lucru de 6—8 m și sînt dotate cu motoare puternice de 180—250 CP, capabile să antreneze aparate de batere cu dimensiuni mai mari de 1 520 mm lungime și diametrul de 600 mm. Se estimează atingerea unor capacități de treier a combinelor de pînă la 15 kg/sec, adică de circa 3 ori mai mult decît actualele capacități. Prin folosirea unor principii noi de lucru, cum este treieratul cu aer comprimat, specialiștii consideră că se va putea ajunge la un debit de pînă la 20 kg/sec. Se estimează și o creștere a cererii de combine autopropulsate cu dimensiuni de gabarit ceva mai redus, ce vor fi adaptate pentru lucru pe pante de pînă la 22°. Pentru recoltarea porumbului, combinele autopropulsate vor fi înzestrate cu echipamente de recoltare de 3—12 rînduri, cu distanță reglabilă, putînd să recolteze porumbul semănat de la 60—90 cm. Să menționăm, totodată, perfecționarea constructivă a combinelor prin introducerea transmisiilor hidrostatice pentru acționarea organelor de treier și prin introducerea reglării automate a organelor, în raport cu producția de pe fiecare parcelă. Astfel, se vor introduce semnalizatoare de funcționare a organelor de lucru, controlul pierderilor, reglajul înălțimii de tăiere, reglajul vitezei în funcție de debit etc.

Cele arătate constituie înnoiri, modificări de optică, în fapt soluții tehnico-constructive dintre care multe au depășit etapa previziunilor, fiind tot mai mult aplicate în practică. Ele caracterizează cererea mondială de mașini și utilaje pentru agricultură și sînt întemeiate pornind tocmai de la cerințele unei agriculturi intensive, moderne, de productivitate, ale unei agriculturi deopotrivă economice din punct de vedere al energiei și resurselor. Este deci imperios necesar ca pe baza sarcinilor trasate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, pentru crearea sistemei naționale de mașini agricole, pornind de la asemenea mutații, nu o dată relevate de conducere, să se acționeze cu mai multă hotărîre pentru a crește gradul de competitivitate al acestui important sector de producție.

Mutații la nivelul sectorului de îngrășăminte chimice

ÎN CE PRIVEȘTE sectorul de îngrășăminte chimice, și în acest domeniu, pentru materializarea opțiunilor de dezvoltare, un interes deosebit prezintă informațiile cu privire la direcțiile și orientările pe plan mondial ale consumului și producției de îngrășăminte chimice. Analizele efectuate în diferite țări scot în evidență tendința de creștere a consumului total și a consumului de îngrășăminte chimice la ha. Această creștere s-a realizat continuu și se prevede să se realizeze în continuare pînă în anul 1990, în pofida caracterului energointensiv al îngrășămintelor chimice și a scumpirii accelerate a resurselor energetice. Amplificarea respectivă a producției este în continuare posibilă datorită faptului că majoritatea țărilor, în perioada considerată, nu au atins încă pragul apreciat ca maxim posibil al dozelor de îngrășăminte chimice peste care consumul suplimentar de îngrășăminte este ineficient.

Mai departe, putem arăta că relația dintre ponderea diferitelor grupe de țări în cererea mondială de îngrășăminte chimice și ponderea lor în capacitatea totală de producție se caracterizează în general prin următoarele aspecte : țările socialiste înregistrează un deficit de capacitate la îngrășămintele fosfatice, care însă se estimează că va fi anulat spre sfîrșitul acestui secol ; țările în curs de dezvoltare, după ce la începutul perioadei aveau un excedent de capacitate la producția de îngrășăminte fosfatice, tind, în perioada următoare, să devină deficitare la toate categoriile de îngrășăminte chimice ; țările capitaliste dezvoltate tind să aibă capacități de producție excedentare, în raport cu cererea lor internă, la toate categoriile de îngrășăminte chimice.

În ceea ce privește ritmurile medii anuale de creștere a cererii de îngrășăminte chimice, statisticile evidențiază tendința de scădere lentă a ritmurilor, pe plan mondial și pe grupe de țări. Ritmurile cele mai reduse se vor înregistra în țările capitaliste dezvoltate, așa cum este firesc, dat fiind nivelul înalt al consumului de îngrășăminte chimice deja realizat în aceste țări. De menționat că, deși aceste țări au atins praguri înalte ale consumului de îngrășăminte, totuși se prevăd în continuare unele creșteri ale consumului și spre sfîrșitul perioadei considerate, ceea ce denotă menținerea, în continuare, chiar o perioadă mai lungă, a influenței primordiale a consumului de îngrășăminte chimice asupra volumului producției agricole, în pofida riscului poluării mediului înconjurător și în special caracterului lor energointensiv. Studiile întreprinse evidențiază, de asemenea, ritmurile apropiate în care va crește cererea de diferite tipuri de îngrășăminte chimice în țările socialiste și în țările în curs de dezvoltare, mai ales în ultima perioadă studiată (1985—1990).

Revenind la problemele economiei noastre se poate arăta că, cu toate eforturile deosebite făcute pentru a se asigura cantități sporite de îngrășăminte chimice, gradul de satisfacere a cerințelor agriculturii este încă redus. Din analiza asigurării necesarului de îngrășăminte chimice în perioada 1976—1980 și mai ales 1981—1985, rezultă că producția de îngrășăminte chimice destinate consumului intern este încă sub nivelul cerințelor agriculturii. Această constatare a fost valabilă atît pentru anii 1976—1980 cît și pentru anul 1981. Pentru cincinalul 1981—1985 este prevăzută o creștere substanțială a gradului de asigurare a necesarului de îngrășăminte chimice. Ceea ce indică, o dată mai mult, însemnătatea și responsabilitățile sectorului industrial de producere a îngrășămintelor chimice.

conf. dr. ing. Barbu Gh. PETRESCU

OPINII

Specializarea — valorificată optim

Oportunitatea unui subsistem teritorial de producţie şi servicii pentru construcţii

DIVIZIUNEA socialistă a muncii, privită ca o legitate a procesului de dezvoltare, este chemată să asigure folosirea cu maximă eficienţă a mijloacelor de producţie de care dispune societatea. Ea are un caracter spontan sau controlat, în raport cu nivelul de decizie de la care este iniţiată, acceptată şi adoptată, corespunzător cu interesul de a spori eficienţa economică a sistemelor. Manifestîndu-se în primul rînd pe plan calitativ, ca o nouă schimbare şi ulterior pe plan cantitativ, ca un nou proces de evoluţie cantitativă, pornind de la o nouă calitate, diviziunea socială a muncii aduce ordine în dezvoltarea proceselor economice.

Orice proces de organizare are un orizont al său, mai larg sau mai redus, în raport cu dimensiunile unităţilor economice la care el se localizează. Chiar dacă un proces de organizare este aplicat la toate unităţile din subordinea unei centrale sau dintr-o ramură, nu înseamnă că s-a lărgit orizontul; ceea ce se realizează este simpla generalizare. Deci, perfecţionările de natură organizatorică au spaţii de aplicare limitate de graniţele unităţilor economice, în aceste limite se concentrează eforturile specialiştilor din organizaţiile economice respective. O tendinţă cu caracter şi motivări subiective, ce se menţine de multă vreme, este aceea ca, acceptînd aceste limite, să se lărgească aria din interiorul lor. Dacă se constată că prin activităţile de profil nu se poate asigura o sporire a mărimii unităţilor economice, pentru a satisface această tendinţă se urmăreşte o diversificare a activităţilor. Ca urmare, complexitatea unor unităţi creşte aşa de mult, încît activitatea de bază începe să-şi piardă prioritatea absolută.

Conţinutul de elemente pozitive al acestor limitări este totuşi incontestabil. Spaţiul limitat sporeşte concentrările de forţe în direcţia perfecţionării procesului de producţie, asigurîndu-se mărirea volumului şi eficienţei acesteia. Procesul de generalizare a unor perfecţionări organizatorice conduce la apariţia, în toate subdiviziunile teritoriale, a unor subunităţi specializate cu acelaşi profil, dar subordonate unor unităţi economice distincte. Să lărgim de data aceasta orizontul procesului de organizare în planul în care am ajuns, cel teritorial, şi să examinăm posibilităţile de **concentrare în teritoriu a acestor subunităţi specializate aparţinînd mai multor unităţi economice independente, cu referire la activitatea de construcţii-montaj.**

În evoluţia acestei activităţi, pe măsura creşterii volumului producţiei au apărut pe de o parte unităţi cu înalt grad de specializare, organizate în întreprinderi independente (cum este, de exemplu, producţia de prefabricate din beton, care de la nivel de activitate secundar-industrială a ajuns la cel de subramură a industriei materialelor de construcţii), iar pe de altă parte centralizarea tot mai multor activităţi în cadrul marilor şantiere sau pe localităţi (prepararea betoanelor şi mortarelor, prepararea asfaltului, extragerea agregatelor etc.). Acest proces, justificat prin necesitatea de a mări gradul de industrializare a lucrărilor, a schimbat calitativ organizarea internă a fiecărei unităţi de construcţii-montaj.

Betoane şi mortare

PREPARAREA betoanelor şi mortarelor în staţii centralizate a adus o serie de avantaje în ce priveşte îmbunătăţirea calităţii acestor semifabricate, mecanizarea şi automatizarea instalaţiilor, reducerea consumurilor materiale, energetice şi a costurilor, creşterea productivităţii muncii, micşorarea volumului operaţiilor de manipulare etc. Astfel de avantaje sînt obţinute de fiecare unitate de construcţii-montaj care a organizat specializarea producţiei de betoane şi mortare.

Dar, după cum este cunoscut, în prezent într-o singură mare localitate pot exista cel puţin 3 staţii de betoane şi mortare, în subordinea unor unităţi distincte, deseori aparţinînd aceluiaşi for tutelar. Cu alte cuvinte, mai multe unităţi economice dintr-o arie teritorială, perfecţionîndu-şi organizarea, au specializat una şi aceeaşi activitate. Se pune în mod firesc problema — care a mai fost ridicată în paginile Revistei economice — dacă, adîncind procesul de diviziune a muncii prin concentrare, nu s-ar putea obţine efecte economice superioare.

Este vorba de a constitui **unităţi judeţene independente de preparare a mortarelor şi betoanelor,** valorificînd în ansamblu zestrea fiecărei componente specializate şi cele mai eficiente mijloace pe care le pune la îndemînă concentrarea. Concret, ne referim la fabricarea şi livrarea betoanelor şi mortarelor **ca marfă**, în toate sortimentele, în unităţi independente aparţinînd de un subsistem economic specializat şi care să servească pe toţi solicitanţii din zonă sau localitate, utilizînd intensiv şi extensiv capacităţile existente.

O asemenea adîncire a procesului de diviziune a muncii se justifică în primul rînd prin **posibilitatea unei raţionalizări globale a procesului de transport**, pe ansamblul acestei activităţi, ceea ce ar asigura considerabile reduceri ale consumului de carburanţi, lubrifianţi etc. Întregul flux de transport ar putea fi organizat într-o concepţie unitară, creîndu-se — prin utilizarea serviciilor centrelor teritoriale de calcul — condiţiile necesare pentru găsirea soluţiilor optime sub raport economic.

Prima etapă în adoptarea unei soluţii optime de transport este găsirea **centrului de greutate** al activităţii de construcţii din zonă, care permite **cea mai judicioasă amplasare pentru o fabrică de beton** — problemă deloc simplă, a cărei rezolvare diferă foarte mult de la o zonă la alta, în raport cu restricţiile care trebuie satisfăcute. În general, amplasamentul optim trebuie să fie deservit de linia de transport feroviar, eventual şi fluvial. (Dar acest criteriu nu este universal valabil; de pildă, el nu funcţionează atunci cînd principala concentrare de obiecte de construcţii se află la distanţă de calea ferată sau cînd agregatele se extrag pe plan local.) Fixînd în sarcina producătorului de beton întregul proces de transport, s-ar determina un interes major în găsirea unor variante cît mai economice.

Beneficiarii de beton nu vor mai afecta cheltuieli de organizare — sau chiar fonduri de investiţii — în construcţia de staţii centralizate proprii, care să nu fie constant încărcate la capacitate. Vor trebui însă perfecţionate formele de organizare a lucrărilor, pentru a putea prelua **livrări strict programate** de betoane şi mortare. Toate unităţile care vor beneficia de producţia fabricii vor trebui să-i cedeze acesteia repartiţiile corespunzătoare de ciment, agregate şi alte materiale, iar de aici un mare avantaj prin reducerea imobilizărilor de materiale în stoc.

Balastierele — cel puţin cele locale — ar urma să fie constituite ca **activităţi anexă** (secţii) **ale fabricilor de beton,** ceea ce, de asemenea, ar crea condiţii de optimizare a fluxului de transport. În acelaşi regim ar putea funcţiona şi **poligoanele pentru prefabricate din beton** de serie **mijlocie ;** pentru fabricile de beton, anexarea producţiei de prefabricate ar fi foarte utilă, acţionînd ca un regulator al producţiei şi permiţînd, cu o programare judicioasă, folosirea constantă a capacităţilor de preparare a betonului.

Aplicarea în practică a acestei propuneri ar trebui să pornească de la situaţiile şi perspectivele care diferă de la o zonă la alta, analizîndu-se amplasarea instalaţiilor existente cu organizarea aferentă, redistribuirea mijloacelor fixe pentru asigurarea capacităţii la nivelul comenzilor, modalitatea de programare a livrărilor, organizarea fluxului de transport, făcîndu-se calculul exact al eficienţei şi estimîndu-se condiţiile de sporire a acesteia.

Producţia de mixturi asfaltice

O ALTĂ ACTIVITATE a cărei desfăşurare reclamă transportul unor volume considerabile de materiale este producerea mixturilor asfaltice.

În raza unui judeţ există cel puţin trei deţinători de astfel de instalaţii, respectiv pentru întreţinerea şoselelor de interes naţional, a drumurilor judeţene şi locale. Fiecare dintre ei îşi amplasează staţiile de preparare după propriile criterii, dar aceste criterii pot uneori să coincidă atît de mult, încît să avem în una şi aceeaşi localitate trei instalaţii.

Instalaţiile moderne de construcţie românească asigură un consum raţional de combustibil şi o dozare corespunzătoare a bitumului în mixtură, dar gradul înalt de mecanizare şi auto-

matizare a lor s-a făcut concomitent cu sporirea substanțială a capacităților unitare. În aceste condiții, pentru asigurarea cu asfalt a zonei deservite de două sau trei unități ar fi în multe cazuri suficientă **o singură stație** (evident, cea mai apropiată de linia de transport feroviar), ceea ce ar diminua consumul de combustibil pentru prepararea mixturilor și pierderile de materiale prin transport.

O asemenea concentrare (tot în cadrul unor unități independente) ar facilita, de asemenea, **generalizarea unor noutăți** în prepararea mixturilor asfaltice, care au fost experimentate cu bune rezultate (de pildă, valorificarea nisipurilor bituminoase prin folosirea lor la prepararea mixturilor asfaltice, confecționarea de elemente prefabricate din mixturi asfaltice pentru construcția de drumuri din dale, pentru repararea îmbrăcămin-ților bituminoase, benzilor rutiere, bordurilor etc.).

SE CONTUREAZĂ astfel ideea unui **subsistem local de producție și servicii pentru construcții** (la care, pe lîngă cele două activități ajunse la un nivel superior de specializare — producția de betoane și mortare și cea de mixturi asfaltice — ar putea fi racordată și **activitatea de prestări în construcții), cu subordonare unică și arie largă de servire.**

Sîntem conștienți că propunerea va întîmpina obiecții și contraargumente tocmai din partea unora din cei care, în mod obiectiv, ar trebui să fie interesați în aplicarea ei.

Unul din principalii factori de frînare a adoptării unor forme de organizare între ramuri este faptul că gradul unităților economice — un element ce influențează nivelul retribuției personalului din conducerea acestora — depinde prioritar de mărimea lor ; în întregul sistem de gradare, ponderea punctajului care se referă la eficiența economică este foarte restrînsă. Aceasta determină unitățile economice să-și amplifice mărimea prin creșterea numărului de activități (ceea ce, evident, aduce cu sine și creșterea complexității), lărgindu-și și posibilitatea de a masca activitățile nerentabile la adăpostul celor cu rentabilitate ridicată ; dar un astfel de artificiu nu mobilizează specialiștii la găsirea unor soluții de valoare, în măsură să sporească efectiv eficiența. Cred, de aceea, că **ponderea factorilor calitativi trebuie să stea pe primul plan în dimensionarea activității, respectiv în stabilirea gradului unei unități economice.**

Eugen HANCĂ
Suceava

Organizarea și conducerea activităților economice proprii la nivelul consiliului popular comunal

ESTE CUNOSCUT că în zilele noastre, județul, municipiul, orașul, comuna au devenit puternice unități administrativ-teritoriale, constituindu-se ca sisteme parțiale ale organizării și conducerii locale, cu rol determinant în înfăptuirea cerințelor eficienței maxime, ale valorificării optime a resurselor și potențialului local, ale participării maselor la conducerea unitară în raza teritorială respectivă.

Perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare impune aplicarea principiilor autoconducerii și autogestiunii economico-financiare și la nivelul unităților administrativ-teritoriale, stimulînd consiliile populare în dezvoltarea unităților economice de interes local și a activităților generatoare de venituri, astfel ca din aceste surse să-și acopere cheltuielile ocazionate de îndeplinirea funcțiilor ce le revin.

Amplificarea participării unităților administrativ-teritoriale la progresul general al economiei și al întregii vieți sociale contribuie nemijlocit la sporirea avuției naționale, la creșterea eficienței și competitivității sistemului economiei românești. Concomitent, acest proces creează condiții superioare de întărire a potențialului economic al fiecărui subsistem și, pe această bază, asigură creșterea continuă a potențialului economic și edilitar-gospodăresc al fiecărei localități, ridicarea continuă a nivelului de trai și a calității vieții, a gradului de civilizație al întregului popor.

Introducerea și generalizarea noului mecanism economico-financiar în unitățile administrativ-teritoriale înseamnă nu o simplă schimbare de tehnologie, ci **o reconsiderare totală a modului de abordare a sistemului de conducere la nivel micro-economic, o reconsiderare a metodelor de conducere și administrare a activităților economice ale unităților administrativ-teritoriale.** Ținînd seama de aceste cerințe și pornind de la principiul că îndeplinirea funcțiilor unităților administrativ-teritoriale nu este posibilă fără crearea unor **surse proprii de venituri** necesare acoperirii cheltuielilor legate de îndeplinirea acestor funcții, **Consiliul popular comunal Zărnești** (jud. Buzău), cu sprijinul consiliului popular județean, a desfășurat o amplă activitate de valorificare a potențialului material și uman existent în comună.

Punctul de plecare al acestei ample acțiuni l-a constituit inventarierea resurselor locale, a materialelor recuperabile și refolosibile rezultate din industria municipiului Buzău, a produselor secundare agricole. Ea a fost realizată de comisia permanentă economică, de gospodărie, construcții și sistematizare a consiliului popular, cu concursul secției plan-dezvoltare-organizare de la județ. Printre resursele evidențiate se numără lemnul și produsele secundare din pădurea comunală, răchita, argila, paiele, sorgul, papura și foile de porumb, precum și diverse materiale recuperabile și refolosibile, care au devenit tot atîtea surse de materii prime pentru activitățile industriale proprii ale consiliului popular comunal, organizate în conformitate cu prevederile Legii nr. 7/1971 și Legii nr. 2/1980. Paralel cu aceasta au fost inventariate terenurile degradate de pîrîul Cîlnău, care pot fi amenajate pentru realizarea unor produse hortiviticole și agricole ce pot fi prelucrate de către mica industrie. Studiul efectuat a evidențiat, de asemenea, existența în localitate a unei forțe de muncă disponibile, în rîndul căreia o pondere importantă o dețin meșteșugarii locali.

Pentru valorificarea acestui important potențial economic, biroul executiv al consiliului a organizat o serie de **activități economice cu caracter industrial și agrar**, prin care se realizează o paletă largă de produse necesare industriei, agriculturii, construcțiilor și populației (împletituri din răchită, foi de porumb, papură; produse din lemn; mături; diferite tipuri de oglinzi; fire tip lînă din deșeuri; covoare țesute; confecții din cupoanele rezultate în industria textilă; accesorii pentru vase emailate și alte bunuri de larg consum). Importante venituri aduc și activitățile cu caracter agricol : răchităria, grădina de legume și fructe, sera de flori, cultura ciupercilor, microfermele de porcine, ovine, iepuri ș.a., produsele lor contribuind în mare măsură la realizarea programului de autoconducere și autoaprovizionare teritorială.

În aceste activități din comună lucrează cca. 320 de persoane și se realizează anual un volum de producție industrială și agricolă de cca. 18 milioane de lei (în primele 7 luni din 1982 s-a înregistrat o depășire de 980 mii de lei față de prevederile de plan ale perioadei). Consiliul popular Zărnești și-a prevăzut să realizeze pe această cale venituri proprii de 4 milioane lei/an, asigurînd astfel sursele necesare autofinanțării comunei și unele excedente destinate bugetului județului.

Pînă la începutul acestui an, activitățile industriale și agricole erau organizate în puncte și formații de lucru conduse de șefi de formație, la nivelul consiliului popular comunal sarcina de coordonare revenind biroului executiv. Creșterea volumului producției, diversitatea activităților industriale și agricole proprii, complexitatea sarcinilor ce revin consiliului popular comunal în înfăptuirea principiilor autoconducerii și autogestiunii au necesitat găsirea unei noi forme de organizare și conducere, care să asigure desfășurarea normală a activității economice, creșterea eficienței lor. În acest cadru s-a propus, iar organele centrale de resort au avizat înființarea, în cadrul Consiliului popular Zărnești, a unei **secții de producție mixte**, avînd ca obiect de activitate producerea de bunuri materiale industriale, agricole și prestările de servicii. Secția este organizată conform organigramelor tip și funcționează pe principiul autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare. Funcțiile conducerii și relațiile cu bugetul local, cu banca, cu furnizorii și beneficiarii se realizează de către consiliul popular comunal, rezultatele economico-financiare ale secției înglobîndu-se în bilanțul acestuia. Printr-o astfel de formă de organizare s-a reușit să se folosească mai bine și personalul muncitor din cadrul consiliului popular comunal, care a preluat unele atribuții, ca evidența contabilă și statistică, evidența personalului și altele, să se valorifice mai bine resursele locale și creativitatea factorilor de conducere de la nivelul comunei. Existența unor activități diverse, cu capacități mici și fără o dotare tehnică deosebită, a unui fond de cadre calificat permite o adaptare ușoară a structurii producției la nivelul cererii, fără să necesite cheltuieli deosebite și timp îndelungat pentru reprofilare.

Studiul cererii populației se realizează de către sectorul de balanțe din cadrul secției plan-dezvoltare-organizare a consiliului popular județean, care, împreună cu bazele de aprovizionare și desfacere județene, cu direcția comercială județeană și

Nicolae RALEA
Buzău

(Continuare în pag. 23)

Asigurarea necesarului energetic al dezvoltării

IN ANSAMBLUL preocupărilor partidului și statului nostru de dezvoltare multilaterală a economiei, asigurarea necesităților energetice mereu sporite ale țării a ocupat și ocupă un loc de frunte, pe măsura importanței sale în promovarea inustrializării socialiste, în dezvoltarea tuturor ramurilor economice, în ridicarea nivelului de civilizație și cultură al poporului. Încă de la Conferința Națională a partidului, din anul 1945, dezvoltarea energeticii și electrificarea țării au fost considerate sarcini de maximă importanță pentru asigurarea premiselor necesare unui progres rapid în toate sectoarele și domeniile de activitate.

Politica clarvăzătoare a partidului, de dezvoltare și structurare eficientă a energeticii românești s-a manifestat cu precădere în anii de după Congresul al IX-lea al P.C.R., înca înainte de declanșarea crizei energetice pe plan mondial, în țara noastră fiind întreprinse măsuri și acțiuni pentru economisirea și valorificarea superioară a potențialului energetic, pentru o corelare strictă a dinamicii venitului național cu consumul de energie. Justețea orientărilor stabilite de Congresul al IX-lea al partidului a fost confirmată pe deplin de realitățile vieții noastre economico-sociale, iar la congresele și conferințele naționale ce au urmat au fost reafirmate aceste orientări. La Congresul al XII-lea al partidului, ansamblul de măsuri privind creșterea și structurarea eficientă a producției de energie electrică a fost încadrat într-o strategie nouă, avînd drept obiectiv obținerea independenței din punct de vedere energetic a țării noastre la sfîrșitul acestui deceniu, sarcină de însemnătate vitală pentru dezvoltarea pe mai departe a economiei românești. În acest scop la Congres au fost adoptate documente de mare importanță, pe un prim plan situîndu-se „Programul-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000".

Eforturile deosebite depuse în vederea asigurării economiei naționale cu cantități sporite de energie electrică au avut ca rezultat creșterea rapidă a producției acestui important factor de progres și civilizație (tabelul 1). După consumul de energie electrică pe locuitor, care reprezintă unul dintre criteriile importante de caracterizare a nivelului de dezvoltare al unei țări, România s-a apropiat mult de țările dezvoltate din punct de vedere economic, deși cu numai patru decenii în urmă se situa, sub acest aspect, în rîndul țărilor europene cu economie subdezvoltată — ceea ce trebuie să îndemne însă la un efort și mai intens de economisire a energiei. Aceste rezultate au fost obținute printr-o puternică mobilizare a forțelor, printr-o asiduă muncă organizatorică desfășurată de partid, prin utilizarea unor importante resurse materiale și financiare. Astfel, în anul 1980 volumul investițiilor realizate în ramura energiei electrice și termice era de peste 3 ori mai mare decît cel din anul 1965 și de circa 47 ori mai mare decît în anul 1950.

Tabelul nr. 1

Producția de energie electrică

	1938	1950	1965	1980	1985
Producția totală (mild. kWh)	1,1	2,1	17,2	67,5	82,5
Producția pe locuitor (kWh)	72	130	905	3 040	cca 3 500

Un moment de mare însemnătate pentru dezvoltarea în continuare a energeticii românești l-a constituit adoptarea de către Plenara C.C. al P.C.R. din 31 martie 1982 a hotărîrii cu privire la realizarea programului de producere a energiei în cincinalul 1981—1985 și dezvoltarea bazei energetice a țării pînă în anul 1990. Acest document, elaborat la inițiativa și cu contribuția hotărîtoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, dezvoltă pe o treaptă superioară prevederile cuprinse în Programul-directivă amintit adoptat de Congresul al XII-lea al partidului. Importantele măsuri stabilite cu acest prilej sînt orientate spre extinderea și perfecționarea sistemului electroenergetic național, utilizarea completă a potențialului hidroenergetic, folosirea energiei nucleare și a noilor resurse de energie și reducerea utilizării hidrocarburilor în scopuri energetice. Urmează, de asemenea, să fie adoptate măsuri privind producerea și utilizarea judicioasă a hidrocarburilor.

În vederea realizării acestor obiective se intensifică eforturile — pe care țara noastră le face de altfel de multă vreme — pentru investigarea aprofundată a tuturor zonelor țării astfel încît să fie puse în valoare noi resurse de energie, iar producția principalilor indicatori de energie să înregistreze creșteri substanțiale (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Evoluția producției principalilor purtători de energie

	U.M.	1950	1960	1970	1975	1980	1985
Cărbune (net)	mil.t	3,2	6,8	20,5	27,1	35,2	35,6
Țiței (extras)	mil.t	5,0	11,5	13,4	14,6	11,2	15,0
Gaz metan extras	mld.m^3	2,1	6,7	20,0	27,0	28,2	26,3
Energie hidro	mild. KWh	0,169	0,397	2,773	12,637	8,711	17,5

Pentru ca producția de energie electrică a țării să crească la 74,1 mild. kWh în 1982, la 82,5 mild. kWh în 1985 și la 110 mild. kWh în 1990, în actualul cincinal se va instala o putere nouă de 7 920 MW din care circa 2 500 MW în centrale hidroelectrice și 5 420 MW în termocentrale care funcționează cu căr-

Tabelul nr. 3

Structura pe surse a producției de energie electrică în România

— în % —

	1965	1980	1985*)	1990*)
Total producție de energie electrică din care :	100,0	100,0	100,0	100,0
— în hodrocentrale	5,8	18,7	22,3	24,0
— pe bază de cărbune	18,5	26,5	49,9	44,0
— pe bază de hidrocarburi	75,0	52,3	25,5	4,6
— în centrale nucleare	—	—	—	22,7
— pe alți combustibili și pe resurse noi și refolosibile	0,7	2,5	2,3	4,7

*) Producția realizată în centralele Ministerului Energiei Electrice, care vor furniza 95,2% din totalul producției de energie electrică (centrale M.E.E. + întreprinderi) în anul 1985 și 96,4% în anul 1990

bune, şisturi şi resurse refolosibile, iar în perioada 1986—1990 va fi instalată o putere de 9 850 MW. Dată fiind eficienţa centralelor care produc şi energie electrică şi energie termică, toate centralele termoelectrice noi se vor realiza ca centrale de termoficare.

O sensibilă modificare va cunoaşte în viitor structura pe surse a producţiei de energie electrică (tabelul 3). În primul rînd trebuie subliniată reducerea considerabilă a contribuţiei hidrocarburilor la obţinerea energiei electrice, acestea urmînd a fi destinate într-o mai mare măsură industriei chimice, unde li se poate asigura o valorificare superioară. De remarcat, în schimb, aportul deosebit de important pe care urmează să îl aibă **cărbunele** în balanţa energetică a ţării, a cărui producţie este prevăzută să crească de la 44 mil. tone, cît reprezintă nivelul planificat al producţiei pentru anul 1982, la peste 85 mil. tone în 1985. Peste 3/4 din producţia de lignit a ţării va fi asigurată de combinatele miniere Rovinari şi Motru din bazinul Gorj.

Avînd în vedere faptul că în actualul deceniu se urmăreşte cu precădere creşterea producţiei de energie din resursele clasice şi în special din cărbuni, se va extinde aplicarea tehnologiei de extracţie din abataje dotate cu complexe mecanizate de susţinere, se vor stabili noi tehnologii adecvate diferitelor grosimi ale straturilor de cărbune. De asemenea, eforturile se vor concentra asupra elaborării tehnologiilor de exploatare, inclusiv prin gazeificare subterană, a rezervelor de cărbune situate în condiţii geologice-miniere grele.

În structura balanţei energetice o pondere în creştere vor deţine resursele hidroenergetice. În anul 1980 a fost utilizat circa 30% din potenţialul hidroenergetic al ţării ; în 1985 gradul de utilizare va creşte la 45%, în 1990 la 65%, adică practic întregul potenţial economic amenajabil. Pe lîngă realizarea hidrocentralelor mari, se va urmări amenajarea pe apele interioare — pînă la sfîrşitul acestui deceniu — a unui număr de peste 1 500 microhidrocentrale. În ceea ce priveşte resursele energetice noi şi refolosibile, accentul se pune pe intensificarea lucrărilor de cercetare ştiinţifică şi inginerie tehnologică pentru găsirea unor soluţii cît mai eficiente de valorificare a energiei solare, a celei geotermale, a energiei vîntului, a biogazului şi a energiei conţinute în deşeurile industriale şi în cele menajere. Aportul surselor noi de energie în balanţa energetică va echivala cu 5,5 mil. tcc. în 1985 şi cu 7—10 mil. tcc în 1990.

Actualul şi viitorul cincinal constituie perioada în care va începe implementarea programului de dezvoltare a energeticii nucleare în ţara noastră. Puterea instalată în centralele nucleare va fi de 4 500 MW în 1990 şi de 9 600 MW în 1995. Centralele atomoelectrice vor fi amplasate în Dobrogea, în Moldova şi în Transilvania. Centrala din Dobrogea, este în curs de realizare la Cernavodă şi va avea 5 grupuri de 660 MW, cea din Moldova va dispune de 3 grupuri de cîte 1 000 MW, iar în Transilvania se va amplasa o centrală similară cu cea de la Cernavodă. Cu prilejul recentei vizite de lucru a tovarăşului Nicolae Ceauşescu în judeţul Constanţa s-a confirmat posibilitatea realizării la centrala de la Cernavodă, potrivit sarcinilor stabilite de conducerea de partid şi de stat, a unui număr de 5 unităţi nucleare, în loc de numai 4 cîte se prevăzuseră iniţial. Proporţiile cu totul deosebite ale acestui obiectiv sînt puse în evidenţă de faptul că staţia de pompare a apei necesare centralei va asigura un debit de apă pe secundă de 2 ori mai mare decît al Oltului. În vederea realizării programului de creare şi dezvoltare a energiei nucleare româneşti, se acordă o atenţie deosebită realizării la termen şi la un nivel calitativ corespunzător a sarcinilor cuprinse în programele speciale privind realizarea materialelor nucleare necesare, a combustibililor nucleari şi a echipamentelor necesare pentru partea nucleară şi pentru cea clasică a centralelor care se vor construi .

Realizarea obiectivelor presupune, pe lîngă un imens efort material, specific domeniului energetic, o deosebită concentrare de forţe pe plan organizatoric, aplicarea acelor măsuri menite a asigura obţinerea rezultatului dorit. Aceste măsuri vizează, pe lîngă asigurarea unei baze materiale corespunzătoare, crearea condiţiilor necesare atragerii şi stabilizării forţei de muncă acolo unde se resimte mai puternic lipsa acesteia. O atenţie sporită se acordă nivelului de exploatare a instalaţiilor energetice prin supravegherea şi întreţinerea calificată a acestora. Totodată, se fac eforturi pentru asigurarea unei fiabilităţi sporite a echipamentelor grupurilor energetice de diferite puteri.

Asigurarea condiţiilor pentru satisfacerea nevoilor de energie ale economiei naţionale reprezintă nu numai problema lucrătorilor din sectorul energetic, ci o problemă de interes naţional, care priveşte pe fiecare om al muncii, pe fiecare cetăţean. Nu numai în ţara noastră, ci în întreaga lume se consideră astăzi că economisirea, eliminarea risipei reprezintă sursa cea mai avantajoasă de energie. Acest adevăr trebuie să fie mai bine însuşit de acele unităţi economice care depăşesc normele de consum, unde se impune luarea unor măsuri hotărîte pentru modernizarea tehnologiilor şi raţionalizarea fluxurilor de producţie, pentru creşterea randamentelor de utilizare a resurselor energetice. Totodată, trebuie să se acţioneze mai hotărît pentru înlocuirea formelor superioare de energie cu resurse de calitate inferioară, care în ţara noastră sînt mai abundente.

Rezervele mari care există în această privinţă sînt sintetic ilustrate de faptul că, în România, consumul energetic pe locuitor se situează la nivelul corespunzător unor ţări dezvoltate, dar în care se realizează un venit naţional pe locuitor superior celui din ţara noastră. Lichidarea acestui decalaj de ordin calitativ presupune promovarea unei politici ferme de gospodărire raţională şi reducere a consumurilor materiale şi energetice, de economisire strictă a combustibililor şi energiei în toate sectoarele de activitate, de îmbunătăţire a structurii producţiei industriale. Totodată, menţinerea în continuare a efectelor negative ale crizei mondiale a energiei şi creşterea simţitoare a cheltuielilor de producţie şi exploatare a combustibililor au impus adoptarea de noi măsuri menite să asigure gospodărirea judicioasă a resurselor energetice şi reducerea consumului de combustibili prin sporirea randamentelor de utilizare a acestora, eliminarea pierderilor în transportul energiei, raţionalizarea strictă a consumului de combustibili, de energie electrică şi termică.

Pe de altă parte, cerinţele asigurării unor condiţii normale de desfăşurare a activităţii în toate sectoarele economice au impus adoptarea de măsuri care să asigure rentabilizarea producerii şi folosirii diferitelor categorii de combustibili, ceea ce a determinat majorarea preţurilor de producţie, precum şi a preţurilor cu amănuntul şi a tarifelor la combustibili, energie electrică şi energie termică, conform Decretului privind stabilirea unor măsuri pentru gospodărirea judicioasă şi reducerea în continuare a consumului de energie electrică, energie termică, gaze naturale şi alţi combustibili. Fără îndoială că prin eforturi reunite ale tuturor oamenilor muncii, prin aplicarea complexului de măsuri adoptate de conducerea partidului privind înfăptuirea programului energetic naţional, prin îndeplinirea ritmică, lună de lună, decadă de decadă, a prevederilor de producere, utilizare judicioasă şi economisire a energiei, se vor crea premisele necesare atingerii obiectivului strategic constînd în asigurarea independenţei energetice a ţării, în condiţiile menţinerii unui dinamism accentuat al dezvoltării de ansamblu a economiei noastre naţionale.

dr. Alexandru MIHĂILESCU

Raporturile de forțe pe plan mondial

Tendințe și perspective (I)

PENTRU definirea strategiei edificării noii societăți în România, pentru elaborarea politicii interne și externe a partidului și statului o mare importanță are aprecierea științifică a contextului internațional în care poporul nostru desfășoară opera sa constructivă, a mutațiilor economice, sociale, politice, de ordin militar ce au loc în lumea contemporană, cîntărirea lucidă, realistă a raporturilor de forțe existente pe arena mondială și perspectivelor evoluției lor. În Programul P.C.R., adoptat în 1974, care a jalonat căile progresului României socialiste pe o îndelungată perioadă de timp, se subliniază cu o pătrunzătoare clarviziune că „făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și edificarea comunismului în România vor avea loc într-o epocă de mari prefaceri revoluționare, sociale și naționale mondiale. Și în continuare, în ultimul sfert al secolului al XX-lea se vor petrece, fără îndoială, mari transformări și schimbări în raportul de forțe mondial în favoarea forțelor progresului, ale socialismului" [1].

Desfășurarea evenimentelor internaționale, a proceselor majore din lume confirmă pe deplin justețea aprecierilor făcute de Partidul Comunist Român, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care au acordat statornic o mare atenție evaluării obiective a marilor prefaceri din viața internațională.

Cu aceeași perspicacitate, întemeiată pe analiza multilaterală a realităților, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a concretizat pentru etapa actuală aprecierile făcute în Programul partidului, arătînd în expunerea magistrală prezentată la plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982 că acum **„ne aflăm într-o epocă deosebit de complexă a vieții internaționale... Echilibrul bazat pe blocuri militare nu mai corespunde realităților istorice actuale. În lume s-au accentuat vechile contradicții și au apărut noi contradicții economice și sociale... Sîntem, de fapt, într-o perioadă de reașezare a raportului de forțe, de realizare a unui nou echilibru mondial între diferite state și grupări de state"** [2]. Analiza pe care se bazează aceste evaluări evidențiază atît procesele profunde ce au determinat deplasările petrecute pe arena mondială și în raporturile de forțe, cît și tendințele ce guvernează schimbarea acestora în viitor, avînd o mare importanță teoretică și practică.

Unele probleme teoretice și metodologice

APRECIEREA raporturilor de forțe pe plan mondial, în ansamblu, într-o regiune sau alta a globului, într-un domeniu sau altul al producției, al schimburilor, științei, capacității militare etc. — indispensabilă pentru oameni politici, economiști, cercetători, militari, pentru toți cei care iau decizii sau studiază probleme cu caracter internațional — nu se poate limita la date sau informații parțiale, la evaluări empirice, ci trebuie să aibă la bază analize multilaterale, efectuate din unghiul de vedere al unei viziuni teoretice clare. Călăuziți de ideile fertile ale partidului, ale secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, oamenii de știință din țara noastră și-au adus contribuția la elaborarea unei teorii a raporturilor de forțe, la aplicarea acesteia la analiza realităților contemporane. Fără a aminti o serie de studii mai vechi [3], voi menționa interesantele articole apărute recent în diferite publicații — „Era socialistă", „Lumea", „Revista economică" — în care se aprofundează și se aduc precizări, ce se completează între ele, în legătură cu tezele cuprinse în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din iunie a.c., referitoare la raporturile de forțe. Bineînțeles, în practica activității noastre externe în diferite domenii se face o continuă evaluare a raporturilor de forțe, a evoluției și perspectivelor acestora, ceea ce servește în orientarea unor acțiuni.

Este, desigur, greu, dacă nu chiar imposibil, să tratezi într-un singur articol complexa problemă a reașezării raporturilor de forțe pe plan mondial și de aceea mă voi referi numai la cîteva aspecte.

În teoria și analiza raporturilor de forțe, care este prin excelență multidisciplinară, un concept de bază este cel de **forță** sau **putere** a unei țări sau a unui grup de țări care este comparată cu a altor țări. Forța, puterea unei țări cuprinde totalitatea capacităților active [4] de care ea dispune într-o anumită perioadă sau moment dat — pe teritoriul propriu, iar în unele cazuri și în alte țări sau în zone internaționale — în domeniile economic, științific, tehnic, demografic, militar, al învățămîntului și culturii; această putere este folosită pentru înfăptuirea anumitor interese și țeluri ale țării respective, ale clasei sau păturilor sociale conducătoare. Evaluarea forței diferitelor țări sau grupuri de țări și compararea acestora nu se poate limita la elementele cuantificabile, care reflectă potențialul și nivelul dezvoltării economice (produsul social total și pe locuitor, venitul național total și pe locuitor, mărimea producției unor produse industriale și agricole global și pe locuitor, ponderi în producția mondială, în comerțul internațional, în rezervele mondiale de valută și aur etc), puterea militară (numărul de divizii, de avioane, tancuri, submarine, rachete, capacitățile acestora etc.) ș.a., ci trebuie să cuprindă, totodată, influența și orientările politice ale țării respective, prestigiul ei internațional, caracterul pozițiilor pe care le promovează și șansele realizării lor.

Evaluarea realistă, științifică a raporturilor de forțe, mai ales dintre țările mari, nu se poate limita la datele statistice referitoare la teritoriul diferitelor state. Politica imperialistă de subjugare a unor popoare, de dominație a dus la crearea sferelor de influență. În timp ce pînă acum 4—5 decenii sferele de influență cuprindeau în principal colonii și unele țări puțin dezvoltate, acum ele se extind asupra unor țări cu independență și regimuri politice proprii, dar care, datorită în principal slăbiciunilor lor economice, unor cauze de ordin istoric, național, gravitează pe orbita unei mari puteri ce le menține sub influența sa cu ajutorul unor instrumente și pîrghii economice, militare, politice, culturale, etnice, naționale etc.

După cel de-al doilea război mondial, pe scena raporturilor de forțe au apărut protagoniști noi, cum sînt companiile transnaționale. Organizînd producția și comercializarea produselor lor pe scară internațională, aceste firme, ca și unele bănci internaționale, dețin uneori o forță economică ce întrece pe aceea a unor state, exercită o influență asupra producției și pieței mondiale ce depășește cu mult granițele țărilor lor de origine, pun deseori în dificultate guvernele. În domeniul politic au apărut forțe noi, influente, cum este mișcarea de nealiniere, ce reunește cu precădere țări în curs de dezvoltare, opunîndu-se politicii de bloc și urmărilor ei nefaste, promovînd independența popoarelor, colaborarea egală, dreptul tuturor statelor de a participa la rezolvarea marilor probleme contemporane.

Raportul de forțe pe scară mondială reprezintă situația comparativă a diferitelor țări, într-o anumită perioadă istorică, exprimînd distribuția în lume a puterii economice, tehnico-științifice, militare, a influenței politice între diverse state și grupuri de state, considerate după criterii deosebite — alianțe politico-militare, grupări economice, orînduirea socială, nivel de dezvoltare ș.a. Cercetarea științifică a raporturilor de putere evidențiază că acestea constituie nu un dispozitiv static, o ierarhie abstractă, ci, înainte de toate, **un sistem complex de relații,** aflate într-o strînsă interdependență și în mișcare continuă, al căror efect rezidă în prioritățile și avantajele unor țări sau grupuri de țări și slăbiciunile altora (în ansamblu sau pe domenii), în decalajele calitative sau diferențele cantitative ce separă diferite țări, în locul și influența ce le dețin în cadrul ordinii economice și politice internaționale, în rezolvarea problemelor vitale ale omenirii.

Raportul de forțe nu depinde de aprecieri subiective, nu este un indicator conjunctural, care s-ar statornici pe baza „regîndirii" sistemului internațional, ci are un caracter obiectiv, de regulă de lungă durată, fiind compus din numeroase elemente ce se întrepătrund. În realitate, raportul mondial de forțe este cel care-și pune amprenta asupra sistemului internațional dintr-o perioadă sau alta, asupra ordinii economice și politice internaționale, determinînd prin schimbările sale modificarea fizionomiei acestora. Desigur, există o influență reciprocă între aceste elemente, concomitent cu posibilitatea de a influența evoluția raporturilor de forță.

În fond, problema raporturilor de forțe între state este cea a folosirii surplusului de putere economică, financiară, militară, științifică pe care-l deține o țară sau un grup de țări față de

---

[1] Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Editura politică, 1975, p. 188—189.

[2] **Nicolae Ceaușescu.** Expunere la plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982, Editura politică, 1982, pag. 70.

[3] A se vedea, de exemplu, Adrian Gheorghiu, Probleme teoretice și metodologice ale evaluării raporturilor de forțe pe arena internațională, „Era socialistă" nr. 2/1975 ș.a.

[4] Uneori, forța sau puterea unei țări este considerată a fi sinonimă cu **potențialul** ei, care este totuși diferit, în condițiile în care în acesta includem rezervele disponibile, dar nepuse în valoare, ale țării respective.

altă țară sau grup de țări pentru a o sau a le determina să facă concesii de ordin economic, politic, juridic, moral etc., să cedeze din drepturile proprii, să accepte condiții impuse în avantajul și interesul țării mai puternice. Atîta timp cît în lume relațiile dintre state se desfășoară sub semnul puterii, al folosirii forței, raporturile de forțe dintre țări și grupe de țări rămîn tiparul de bază pe care se croiește ordinea economică și politică, sistemul internațional. Tocmai pentru a se înlătura primatul politicii de forță și dominație, pentru a se instaura primatul legalității în viața internațională țara noastră acționează cu consecvență pentru așezarea relațiilor dintre țări pe principiile egalității în drepturi, respectării independenței și suveranității, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța, soluționării oricăror diferende pe cale pașnică.

Analiza comparativă a situației țărilor lumii, prin prisma unui complex de factori și criterii aplicat cumulativ, reliefează atît adîncile inegalități și deosebiri existente între ele, cît și marile categorii în care ele pot fi grupate. Din punct de vedere al forței lor — luînd în considerație, desigur, caracterul relativ al limitelor dintre diferitele grupe apropiate și marea gamă de nuanțe din interiorul fiecărei grupe — statele lumii sînt adesea împărțite în următoarele categorii : **marile puteri ; puterile „de rangul al doilea", situate din multe puncte de vedere aproape de primele ; țările mijlocii ; țările mici.** Ultimele două categorii sînt foarte apropiate între ele, cuprind marea majoritate a țărilor lumii, au o varietate foarte nuanțată de situații, sînt distanțate prin adînci decalaje de primele două grupe.

Pentru a înțelege just esența și dinamica raportului de forțe pe arena internațională se cuvin cel puțin două precizări metodologice. Prima este aceea că raportul de forțe trebuie plasat și examinat în contextul epocii, perioadei istorice concrete, ordinei economice și politice internaționale din care el face parte ca o componentă decisivă. Aceasta înseamnă, în primul rînd, că raporturile de forțe reflectă dispozitivul forțelor motrice ale epocii, ele nu pot fi reduse la una sau alta din fațetele lor (militară, economică, politică etc.), oricît de importantă ar fi aceasta, ci este necesar să fie investigate și evaluate în complexitatea lor și în mod concret pe fiecare domeniu. Aceasta înseamnă, în al doilea rînd, că raporturile de forțe au un caracter istoric, evoluează odată cu prefacerile ce au loc în cadrul epocii respective și sub incidența acestora, mai ales în legătură cu gradul de intensitate și manifestările contradicțiilor epocii. Aceasta înseamnă, în al treilea rînd, că raporturile de forțe trebuie apreciate nu izolat, ci în strînsă legătură cu celelalte mari probleme ale epocii, ale perioadei istorice date, stabilindu-se rolul lor în stimularea sau frînarea rezolvării acestora. Aceasta înseamnă, în al patrulea rînd, că în epoca noastră în viața internațională bătălia decisivă în domeniul raportului de forțe se dă și se va da între partizanii menținerii politicii de dictat, a sferelor de influență și dominație și ai tendințelor de reîmpărțire a acestora, pe de o parte, și țările și popoarele care militează pentru a se pune capăt politicii imperialiste de forță, a sferelor de influență, pentru a se asigura afirmarea liberă și independentă a tuturor națiunilor lumii, destinderea și pacea, pe de altă parte.

A doua precizare se referă la faptul că schimbările în raporturile de forțe pe plan mondial constituie un fenomen legic, nu întîmplător. Modificarea raporturilor de forțe dintre țări și grupe de țări este determinată, în primul rînd, de acțiunea legii dezvoltării inegale a diferitelor țări, ca lege generală ce condiționează — înainte de toate pe tărîm economic — tendințele de detașare a unor țări față de altele în privința puterii, potențialului și nivelului de dezvoltare, cît și de apropiere, de nivelare a lor în aceste privințe. În al doilea rînd, transformările revoluționare, de ordin social, național ce au loc în mod necesar în diferite țări și zone ale globului într-o asemenea epocă istorică de tranziție, cum este cea în care trăim, determină tot în mod legic reașezări, schimbări în raporturile de putere pe plan regional sau mondial.

Pornind de la cele de mai sus, se naște întrebarea : există o periodicitate, ritmicitate sau ciclicitate în repetarea fenomenului de reașezare, de schimbare a raportului de forțe mondial ? Istoria arată că nu se poate stabili un interval regulat de repetabilitate a fenomenului, evidențiind, totodată, factorii de importanță majoră sub impactul cărora se schimbă configurația și structura raporturilor de forțe dintre țări. Printre acești factori se numără : acumularea de putere economică pe diverse căi de către unele țări sau grupe de țări ; slăbirea pozițiilor economice ale unor țări în comparație cu ale altora sau în mod absolut ; sporirea exagerată, peste nevoile de securitate națională, a capacității militare a unor țări sau grupe de țări ; transformări în orientările politicii unor țări în sensul manifestării unor tendințe expansioniste, de dominație asupra altora ; creșterea sau slăbirea împotrivirii forțelor sociale și politice care se opun politicii de dictat și dominație, care luptă pentru dezvoltarea liberă, independentă a popoarelor ; războaiele și răsturnările sau consolidările de poziții politico-militare și economice pe care ele le determină ; recurgerea la violență armată, la forță, la amenințarea cu forța, la atițarea de conflicte pentru a acapara poziții avantajoase, a reîmpărți sferele de influență ; desfășurarea revoluției științifico-tehnice și gradul în care o țară sau alta beneficiază de rezultatele ei, se situează pe baricadele ei cele mai avansate ; agravarea unor probleme globale și gradul în care diferitele țări reușesc să facă față în interiorul lor efectelor acestor probleme pentru a nu-și slăbi puterea și a nu rămîne în urma altora ș.a.

Desigur, dinamica raporturilor de forțe poate fi privită pe termene diferite : scurt, mediu și lung, dar cel mai mult interesează tendințele și procesele de lungă durată, cu efecte stabile.

Gheorghe BADRUS

Diamantele industriale „DACIA"

(Urmare din pag. 13)

Abrazivi), organizație cu caracter internațional, adoptînd corespunzător standardul F.E.P.A., ca nomenclator și tipodimensiuni, ceea ce conferă diamantelor românești posibilitatea de utilizare pe majoritatea piețelor de export.

Dezvoltarea viitoare a pieței

INDUSTRIA a fost întotdeauna prudentă în aplicarea unor noutăți care promiteau o mare eficiență. Un exemplu a fost introducerea diamantelor acoperite cu un strat metalic în sculele cu liant rezinoid pentru rectificarea carburilor sinterizate, prin care eficiența sculei s-a dublat. Teama în fața unei deteriorări a pieței din cauza eficienței tehnice mari a fost lipsită de temei ; s-a dovedit că există întotdeauna suficientă elasticitate a cererii pentru a se acomoda cu salturile în productivitate

Fără scule diamantate industria sticlei, ca multe altele, nu ar putea să supraviețuiască pe o poziție economică, viabilă. Instalațiile de fabricat sticlă pentru imensele vitrine de magazine, de grosimi peste 10 mm sînt dependente de mașinile de mare viteză cu scule cu diamante pentru prelucrarea capetelor și finisarea marginilor, iar fabricația de instrumente optice de precizie bazate pe producția de serie a lentilelor și prismelor nu se poate concepe fără diamant.

Asperizarea suprafețelor șoselelor, podurilor și pistelor pentru avioane cu discuri diamantate este o tehnică modernă care a adus mari beneficii tuturor celor preocupați de construcția și întreținerea unor asemenea proiecte mari și indirect celor care le întrebuințează. Aceste beneficii includ nu numai viteză, economicitate și ușurință în construcție și reparații, dar, de asemenea, crește securitatea transporturilor, reducînd riscurile unor derapări, în special pe vreme umedă.

Materialele plastice au devenit o parte esențială a vieții zilnice ; în multe aplicații folosirea sculelor cu diamant reprezintă o tehnică de producție standard, tăierea materialelor plastice armate cu fibre de sticlă fiind mult mai rapidă, ieftină și precisă, iar prelucrarea plasticelor moi și reziliente se face cu mai puține distorsiuni și de precizie mult mărită față de alte tipuri de scule.

Sapele de foraj sînt arme esențiale în descoperirea unor noi surse minerale atît de vitale industriei moderne, echipamentele mici și ușoare pentru foraj jucînd un rol important în conturarea zăcămintelor ca și în construcția de poduri, baraje, șosele, aeroporturi, tunele sau alte structuri ale civilizației moderne.

Alte două noi produse apărute recent pe piața mondială urmează să-și precizeze poziția aplicativă în industrie. Primul apărut, policristalul de diamant, există în sortimente care au utilizare majoră în cel puțin patru mari aplicații — cuțite de tăiat, scule de profilat, filiere pentru trefilat sîrmă și sape de foraj. Cel mai nou și probabil cel mai atractiv produs, policristalul de azotură cubică de bor, a deschis calea în prelucrarea (strunjirea) oțelurilor dure înalt aliate.

Industria de astăzi, cu marea sa complexitate, în condițiile de creștere a prețurilor energiei și a forței de muncă, reclamă necesitatea prelucrării unor materiale din ce în ce mai dure, la standarde de precizie extrem de ridicate. Aceasta pledează în favoarea dezvoltării superabrazivilor, între care diamantul deține rolul principal urmat și poate depășit în viitor de azotura cubică de bor și compactele policristaline de diamant și azotură cubică de bor.

PUNCTE DE VEDERE

Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea specialiștilor

Circulația cunoștințelor științifice și tehnice

ROLUL și condițiile în care ar trebui să fie promovată circulația cunoștințelor științifice și tehnice în societatea contemporană pentru ca rezultatele actualei revoluții științifice și tehnice să fie cît mai folositoare țărilor și popoarelor în general și a celor în curs de dezvoltare în special, formează una din vocațiile UNESCO. Problema este analizată pe larg într-un recent volum editat sub egida sa, titlul și subtitlul lucrării fiind semnificative pentru poziția, pentru punctele de vedere pe care le susține UNESCO în problema circulației cunoștințelor științifice și tehnice. [1]) Deci, întrebarea ar fi dacă această circulație trebuie să se realizeze pe calea impunerii din afară — dominare — sau prin colaborare și cooperare — avantaj reciproc — în condițiile în care dezvoltarea social-economică este în principal endogenă, pe baza efortului propriu, iar transferul și respectiv implantarea cunoștințelor științifice și tehnice constituie un element participant activ.

Se știe că dezvoltarea social-economică exprimă, prin conținutul și formele sale, schimbările adînci, structurale, care au loc în sfera activității sociale și umane contemporane.

Desigur că atunci cînd este vorba de a identifica cauzele care au generat și generează aceste schimbări, sîntem în prezența unor puncte de vedere foarte diferite și foarte adeseori contradictorii. Diversitatea este și mai accentuată cînd se analizează sensul și direcția schimbărilor și implicit finalitatea și eventualele soluții necesare și posibile.

Diverse puncte de vedere, privind sensul în care se desfășoară schimbările ce au loc în societatea contemporană caută — și reușesc în mare măsură — să caracterizeze sintetic — dar desigur și simplificat — unele din cele mai complexe fenomene și procese ce au loc în prezent în viața socială. Avem în vedere — potrivit studiului citat — trei astfel de concepte și anume : **etnocrație, policentrism și abordarea globală a problemelor.** Este neîndoielnic că prin mijlocirea lor științele sociale reușesc să reflecte cuprinzător esența triplului conținut al unora din realitățile lumii contemporane, așa cum sînt aceste realități instituționalizate și cum funcționează ele, adică în structura lor organizatorică și în mecanismul de acțiune. Pentru ca reflectarea să fie cît mai veridică este necesar ca fenomenele și procesele ce sînt caracterizate prin conceptele menționate să fie analizate în interdependențele concomitente și dinamica lor, aceasta chiar și atunci cînd urmărim — în principal — cunoașterea conținutului lor particular. Vorbind de pe poziția metodei științei aceasta implică în cercetarea lor **promovarea unei viziuni inter și multidisciplinare, o abordare sistemică a fenomenelor și proceselor** definite de conceptul de etnocrație, policentrism și globalitate. **Conținutul lor specific rămîne particular, chiar marginal dacă nu este văzut și înțeles faptul că ele operează în condițiile existenței statelor naționale — ca realități esențiale ale timpului nostru — aflate în multiple** și variate legături de interdependență ; că sîntem în prezența unor comunități autonome, a unor sisteme deschise, părți componente ale cuprinzătorului sistem mondial ; de asemenea, trebuie înțeles că ele operează în condițiile desfășurării revoluției științifice și tehnice contemporane, a cărei existență și ale cărei efecte sînt unanim recunoscute.

Recunoașterea existenței și a multiplelor efecte ce le are revoluția științifică și tehnică actuală este, însă, departe de a fi unanimă atunci cînd se analizează rolul acesteia pentru societate și om. Aprecierile sînt — din acest punct de vedere — foarte diferite, înscriindu-se între două extreme : binefacerea necondiționată sau calamitatea inexorabilă, un optimism exagerat față în față cu un pesimism tot atît de exagerat. [2])

A considera în sine revoluția științifică și tehnică prin alternativa viciu sau virtute este profund greșit. O mare apreciere rezultă din judecarea acestei revoluții ca o manifestare extrasocială, cînd, în fapt, tocmai societatea și sistemul său — orînduirea socială — sînt vinovate dacă cuceririle științei și tehnicii sînt folosite în scopuri antisociale și antiumane. [3]) Pentru a fi consecvenți cu acest punct de vedere este necesar ca atunci cînd vorbim de promovarea circulației cunoștințelor științifice și tehnice, să luăm în considerare importanța și necesitatea folosirii de către toate țările a cuceririlor revoluției în știință și tehnică pentru dezvoltarea propriilor economii naționale, pentru contribuția hotărîtoare pe care o aduc — și trebuie să o aducă — acestea la înfăptuirea obiectivelor sociale și economice, de progres și modernizare, pe care și le propun popoarele.

Neglijîndu-se această interdependență reciprocă dintre social-economic și științific-tehnic se ajunge la afirmația — întîlnită adeseori în literatura occidentală de specialitate, în filosofie și sociologie mai ales — că însăși ideea de progres ar corespunde mai mult unor dorințe și nu ar fi o caracteristică esențială a realităților sociale. [4]) O atare poziție în problemă nu este unică și nici dominantă. Într-adevăr, în aceeași literatură filosofică și sociologică occidentală foarte mulți autori recunosc legăturile indisolubile dintre orînduirea socială și locul și rolul progresului și condamnă și dovedesc netemeinicia poziției gînditorilor pentru care există o singură viziune despre lume și societate — cea occidentală, pesimistă. Se demonstrează că această poziție este urmarea firească a crizei de sistem — a crizei actuale a sistemului mondial al capitalismului. [5]) Dovadă în acest sens sînt dezbaterile și punctele de vedere afirmate — între altele — în problema conținutului conceptului de dezvoltare [6]) și a locului și rolului științei și tehnologiei în procesul

---

[1]) Domination or sharing ? Endogenous development and the transfer of knowledge. The UNESCO Press-Paris 1981.

[2]) A. Rahman, Science, Democracy and Socialism. Indian Institute of Advanced Studies, 1977. Autorul arată că există trei puncte de vedere privind rolul științei și tehnologiei ; 1) „dezvoltarea științei și tehnologiei și a impactului asupra omului și societății au creat exclusiv speranțe în posibilități care nu au putut fi nici măcar visate mai înainte.

[3]) „alții le consideră ca o binefacere care pe de o parte aduce foloase omenirii și pe de altă parte pune probleme începînd cu cele de natură etică pînă la cele referitoare la valorile sociale de bază și ale bunăstării omului" 3) „alții consideră știința și tehnica ca un rău care duce omenirea la sclavie".

[4]) „În timp ce știința reflectă tendințele sociale, străduindu-se să răspundă cerințelor societății și încearcă să găsească soluții tehnologice problemelor sociale, sistemul de valori și cultural al științei, afectează societatea și cultura acesteia. Oamenii de știință trebuie să transforme știința într-o mișcare socială de radicale transformări". A. Rahman, op. cit.

[5]) Theodor Abel : L'avenir de la théorie sociologique, Revue Internationale de Sciences Sociales UNESCO, vol. XXXIII, nr. 2, 1932. „Ideea de progres are la bază patru postulate : primul că progresul este o necesitate ineluctabilă, al doilea că principala caracteristică a progresului este de a face pe om mai fericit, al treilea că, în timp, problemele ce se pun umanității descresc în număr și al patrulea — conduita umană este din ce în ce mai rațională. În fond cele 4 propoziții pe care se fondează ideea de progres corespund mai mult unor dorințe decît realității".

[6]) Rene Girard : Vers une nouvelle anthropologie, Le Monde. 2 Mai 1981, „Vanitoși și naivi, strămoșii noștri vedeau în răsturnările tehnologiei semnul unei binefaceri, misiunea lor fiind de a o răspîndi pe pămînt, crezîndu-se atît autorii cît și beneficiarii acesteia. Imperialismele sînt limitele finale de realizare. Nu trebuie să inversăm această viziune în una de blestem specific occidentală și modernă, care odată îndepărtată ar da umanității o nevinovăție și o bucurie ce i-au fost luate".

[6]) Prof. dr. Sultana Sută-Selejan. Tendințe și orientări noi în dialogul asupra dezvoltării. Revista economică nr. 29 din 17 iulie 1981 și nr. 30 din 24 iulie 1981.

dezvoltării economiei, societății și ființei umane. [7]) Problema care evidențiază cel mai pregnant existența unor puncte de vedere diferite și predominanța acelor care văd în dezvoltarea socială o necesitate inexorabilă, iar în știință și tehnologie un factor pozitiv deosebit de activ este noua ordine economică și politică mondială. Dovadă concludentă este faptul că dezbaterile și pledoariile acestora — lupta lor pentru instituirea unei noi ordini economice și politice internaționale — s-a instituționalizat, înscriindu-se între obiectivele și sarcinile O.N.U. și U.N.E.S.C.O., ca o preocupare importantă a guvernelor și a multor organe și organisme neguvernamentale naționale și internaționale. Se urmărește înfăptuirea unei interdependențe cît mai simetrice și lichidarea celei asimetrice — ce predomină în prezent în economia mondială [8]).

Revenind la problema punctelor de vedere diferite referitor la condițiile promovării circulației cunoștințelor științifice și tehnice reținem în primul rînd rolul deosebit de important atribuit **transferului** acestora în desfășurarea cu rezultate bune a însuși procesului edificării unei noi ordini economice și politice internaționale. Într-adevăr, în condițiile desfășurării revoluției științifice și tehnice contemporane un rol deosebit de important revine însușirii și aplicării în viața economică, în societate a acestor cunoștințe. Schimburile economice și sociale de structuri pe care le implică dezvoltarea economiilor naționale au ca o componentă organică circulația intensă a cunoștințelor științifice și tehnice, transferul acestora. Transferul cunoștințelor științifice și tehnice — circulația lor liberă — este pe de o parte o condiție necesară și pe de altă parte un efect al schimbărilor sociale și economice, este un element intrinsec, inseparabil al procesului de modernizare.

În mod firesc lucrarea U.N.E.S.C.O. — la care ne-am referit la începutul acestui articol — este foarte cuprinzătoare ca aspecte problematice abordate. Ea începe cu analiza formelor sociale ale transferului cunoștințelor științifice și tehnice și a condițiilor sociopolitice ale partenerilor în general și cele din țările în curs de dezvoltare — beneficiare — în special și continuă cu analiza procedeelor și căilor de înfăptuire și de îmbunătățire a condițiilor circulației cunoștințelor științifice și tehnice și a valorilor culturale ce le însoțesc, sfîrșind cu abordarea unor probleme mai particulare și anume circulația cunoștințelor din domeniul juridic, din cel economic și din ce tehnologic.

Un prim punct de vedere afirmat de U.N.E.S.C.O. se referă la faptul că problema circulației cunoștințelor științifice și tehnice nu este și nu trebuie privită ca un scop în sine, independent de importanța pe care o are această circulație în lumea noastră contemporană. Se insistă asupra faptului că circulația cunoștințelor este o caracteristică ce definește — ca una din componente — conceptul de dezvoltare — concept care în viziunea U.N.E.S.C.O. atribuie dezvoltării patru însușiri, acestea fiind integrală, globală, echitabilă și endogenă. Ultima însușire — endogenă — este de fapt condiția de bază în desfășurarea căreia se realizează — și se poate realiza — dezvoltarea integrală, globală și echitabilă. De altfel, preocuparea de a cunoaște și respecta condițiile endogene constituie o constantă în activitatea O.N.U. și U.N.E.S.C.O., programele acestora plecînd de la realitățile existente în țările în cauză, obiectivele înscrise în programe susținînd dezvoltarea și schimbările dorite, posibile și necesare. Definindu-se conținutul conceptului de dezvoltare endogenă se precizează că transferul cunoștințelor științifice și tehnice, circulația lor au rolul de a stimula această dezvoltare și aceste schimbări [9]). Este vorba, desigur, despre un proces ce se desfășoară în timp, avînd obiectul esențial și final menționat.

Un alt punct de vedere scos în evidență de U.N.E.S.C.O. privește faptul, deosebit de important, că, odată cu transferul cunoștințelor științifice și tehnice, a manifestării efectelor lor favorabile și al influențelor în modul de viață pe care pot să-l genereze — și îl și generează — să nu se distrugă valorile materiale, distrugere de natură să ducă la „noi stări de dependență", la neocolonialism în fapt [10]). Evitarea acestei situații se poate obține numai dacă se urmărește și realizează o îmbletire armonioasă între condițiile economice, sociale și culturale locale și implementarea cunoștințelor noi științifice și tehnice. Aceasta presupune — între altele — o dublă reînnoire a „sistemelor educaționale" și „a proceselor transferului de cunoștințe științifice și tehnice". În această reînnoire se specifică rolul ce-l pot avea cercetările din domeniul științelor sociale, dat fiind că aceste științe, prin însăși obiectul lor, au un pronunțat caracter endogen și prin ele se favorizează extinderea legăturilor dintre grupele socio-culturale, activitatea și acțiunile acestora formînd preocupări ale științelor sociale.

În problema domeniilor care constituie obiect de transfer al cunoștințelor științifice și tehnice, sînt enumerate : cultura, educația, stilul de viață, modul de organizare socială, informația, știința și tehnologia [11]). În judecarea operațională a transferului de cunoștințe științifice și tehnice trebuie apreciate condițiile socio-politice în care acesta are loc. Din acest punct de vedere, trebuie să distingem între stocul de cunoștințe însușit, care a devenit „mod de viață" și „cunoștințele noi" acestea din urmă fiind cele ce formează obiectul transferului de la o societate la alta, toate acestea fiind cele care „exercită un control natural asupra stilului de viață, gîndirii, credințelor și atitudinilor și comportamentului psiho-social, politic și economic al membrilor societății" [12]).

prof. dr. doc. Roman MOLDOVAN

[7]) The Social implication of the scientific and technological revolution, UNESCO 1981.

[8]) N. S. Stănescu : „Decalajele economice ale lumii contemporane, Editura Științifică și Enciclopedică, București 1980. Prin conținutul raporturilor interdependența este simetrică atunci cînd partenerii sînt egali, în linii mari, în mod reciproc interesele, suveranitatea și independența" și asimetrică „cînd se bazează pe un dezechilibru de drepturi și obligațiuni și se manifestă în concentrarea avantajelor și drepturilor la unii parteneri și a dezavantajelor și obligațiilor la ceilalți".

[9]) „Dacă dezvoltarea trebuie să răspundă așteptărilor popoarelor ea nu poate fi concepută pe un model din afară ; ea trebuie înfăptuită în acord cu obiective și metode liber alese de fiecare societate, fiind luate măsurile care să asigure că aceste transferuri de cunoștințe din științele sociale și umane și din tehnologii nu vor impiedica dezvoltarea endogenă, ci din contră o ajută să se manifeste", (vezi op. cit. 1).

[10]) „Schimbul de cunoștințe trebuie să depășească simplul transfer al acestora, în caz contrar existînd riscul de a se produce „efecte de dominare" (este vorba de impunerea punctelor de vedere ale țărilor dezvoltate — furnizoare de cunoștințe științifice și tehnice — a interesului exclusiv al acestora, în loc să acționeze — în această conlucrare — în interesul reciproc).

[11]) Andrzej Ziemilski : „The social forms of the transfer of knowlegde" în lucrarea „Domination or sharing ? Endogenous development and the transfer of knowledge". The UNESCO Press 1981.

[12]) Michel Gutelman : The socio-political condition, în lucrarea, Domination or sharing ? Endogenous development and the transfer of knowledge", The UNESCO Press, 1981.

Organizarea și conducerea activităților economice

(Urmare din pag. 17)

consiliile populare comunale, organizează periodic expoziții cu vînzare, cu care ocazie se realizează și contractarea producției. Pentru produsele solicitate de locuitorii comunei, consiliul popular al acesteia a înființat un punct de desfacere a mărfurilor realizate de secția mixtă.

Pregătirea de fabricație, documentațiile tehnice și economice se realizează de către personalul tehnic al secției mixte, cu sprijinul secțiilor de specialitate ale consiliului popular județean și al centrului județean de proiectare.

Diversitatea producției secției permite **folosirea pe tot parcursul anului** — chiar și în perioada cînd apar factori perturbatori în asigurarea materiei prime și în desfacerea producției — **a forței de muncă**, prin existența în cadrul secției a unor activități complementare industriei (plantarea, întreținerea și recoltarea răchitei, a legumelor și fructelor, cositul și strînsul fînului ș.a.). De asemenea, personalul secției lucrează în acord global suprafața de teren repartizată de cooperativa agricolă de producție din localitate.

Valorificarea deplină a valențelor acestei experiențe și extinderea ei în cît mai multe comune necesită și rezolvarea unor probleme cu caracter normativ :

- elaborarea — de către Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare și Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție, cu acordul organelor de resort — a unui regulament-cadru care să jaloneze activitățile de cooperare în realizarea unor produse, între unitățile de industrie mică ale consiliilor populare și cele ale cooperativelor de producție. Asemenea precizări trebuie făcute și în cazul cooperării unităților consiliilor populare cu întreprinderile industriale republicane ;
- emiterea, de către Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, a unor instrucțiuni mai complete care să faciliteze preluarea de către unitățile de industrie mică ale consiliilor populare, a unor materiale recuperabile și refolosibile ce fac obiectul activității acestora ;
- organele centrale de sinteză să analizeze posibilitatea eliberării fondului de retribuire în funcție de îndeplinirea planului la beneficii — indicator care, prin funcțiile sale, ar reuși să cointereseze mai bine personalul muncitor din industria mică în creșterea eficienței economice.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Nicolae Titulescu şi finanţele publice (II)

● MOTIVELE care au determinat introducerea impozitului pe venitul global în legislaţia noastră fiscală, aşa cum rezultă din expunerea de motive, erau multiple. În primul rînd, aşa cum demonstrase experienţa altor ţări, ca impozit pe veniturile globale ale contribuabilului el se dovedea deosebit de elastic, putînd fi sporit sau micşorat după trebuinţele timpului fără ca bazele aşezămintului fiscal să fie puse în discuţie. De asemenea, prin acest impozit se asigura cuprinderea în sfera impunerii a acelor venituri care, dintr-un motiv sau altul, scăpau de la impozitele cedulare. Impozitul global permitea ca aceste venituri să fie şi ele impuse în interesul public. „Fără un asemenea impozit – se sublinia în expunerea de motive – am crea un privilegiu intolerabil pentru anumite categorii de contribuabili". Se aprecia, totodată, că impozitul pe venitul global, fiind aşezat direct pe persoana realizatoare de venituri, nu va favoriza repercusiunea asupra altora, sau, în orice caz, repercusiunea se va produce în chip foarte limitat.

Apoi, cum discriminarea şi progresivitatea — care sînt manifestările principale ale echităţii fiscale — nu puteau fi luate în considerare decît în măsură redusă la impozitele cedulare, numai prin instituirea unui impozit care să ţină seama de factorii personali se puteau realiza cerinţele uniformizării impunerii. La impozitele cedulare regula de bază era proporţionalitatea impunerii. Progresivitatea se realiza doar prin aplicarea unor anumite scăderi la determinarea venitului impozabil. La impozitul pe venitul global însă, progresivitatea se obţinea nu numai prin unele scăderi, ci printr-o scară a impozitului, corespunzătoare unei scări analoage a veniturilor [1]).

Partizanii impozitelor indirecte şi apărătorii marelui capital s-au ridicat împotriva reformei propuse de N. Titulescu, propagînd neîncredere, ostilitate, ţesînd în jurul acestei reforme tot felul de intrigi, prin presă, prin memorii, în dezbaterile parlamentare etc. În atmosfera sufocantă ce se crease în jurul acestei reforme prin „complicitatea neştiinţei, a uşurinţei şi a interesului", cum afirma autorul ei, proiectul de lege a fost totuşi adoptat de parlament. În eforturile sale N. Titulescu s-a bucurat de sprijinul unor personalităţi politice burgheze de prestigiu ca N. Iorga, N. Lupu precum şi al unor deputaţi socialişti ca N. D. Cocea, Gh. Cristescu şi alţii. Deşi avea un caracter burghez, reforma contribuţiilor directe a fost o curajoasă încercare de a pune în locul empirismului perceptoresc din perioada antebelică un regim fiscal modern şi de a promova principiile democratice în acest domeniu. Ea era chemată să pună capăt dezordinii care dăinuia în finanţele publice şi să distrugă un întreg şir de tradiţii anacronice în materie fiscală, constituind astfel expresia celei mai radicale şi mai avansate concepţii burgheze în această materie [2]).

La baza ei au fost aşezate principii democratice vizînd atenuarea inechităţii în repartizarea sarcinilor fiscale, aplicarea unui tratament diferenţiat pentru veniturile din muncă şi din capital, introducerea progresivităţii în impunere, menajarea veniturilor mici dobîndite prin muncă, degrevarea sau chiar scutirea de impozit a unor venituri, aplicarea minimului de venit neimpozabil etc. Dar, deşi votată în parlament, reforma n-a avut şansa aplicării imediate în practică. În februarie 1922 la cîrma ţării s-a instalat un nou guvern în cadrul căruia lui N. Titulescu i s-au încredinţat noi împuterniciri, de astă dată în domeniul relaţiilor externe : ambasador la Londra şi delegat permanent la Liga Naţiunilor. Principiile reformei lui Titulescu s-au regăsit însă în Legea pentru unificarea contribuţiunilor directe iniţiată de noul ministru de finanţe Vintilă Brătianu şi votată în parlament în anul 1933. Chiar dacă în ea s-au operat o serie de modificări privind numărul de cedule, nivelul cotelor de impunere etc., atenuîndu-se într-o anumită măsură efectul scontat iniţial, noua lege poartă amprenta personalităţii lui Nicolae Titulescu — care rămîne de fapt iniţiatorul sistemului fiscal modern în România întregită.

Acţionînd în direcţia creşterii ponderii impozitelor directe în formarea resurselor bugetare ale statului, N. Titulescu a avut în vedere nu numai veniturile, ci şi averea, capitalul. În acest sens el a elaborat proiectul unei legi separate, cea a impozitului extraordinar progresiv pe avere şi pe îmbogăţirea de război, menită să impună sever, pînă la confiscare, averile dobîndite „prin fraudă şi violenţă sau prin simplu efect al norocului, speculei şi exerciţiului spurcat al puterii publice". Inspirată din experienţa Franţei, această lege — expresie a unei concepţii înaintate, a rămas din păcate în colecţiile de legi după plecarea autorului ei de la conducerea ministerului finanţelor. Aplicarea fermă a unei asemenea legi, nu numai elaborarea şi votarea ei în parlament, avea să fie posibilă de abia după 25 ani, cînd puterea politică în România trecea în mîinile clasei muncitoare. A fost cazul legii

FIŞE

Cunoştinţe demografice

● *Publicată de* EDITURA ŞTIINŢIFICĂ ŞI ENCICLOPEDICĂ *(seria „Ştiinţa pentru toţi"), cartea „Ce este demografia?" semnată de profesorul* Vladimir Trebici *îşi propune să îndeplinească funcţia unui ghid în domeniul demografiei ; evident şi publicul căruia i se adresează este compus din categoria largă a cititorilor nespecialişti. Lucrarea, subordonată acestui nobil obiectiv de popularizare a ştiinţei, oferă o informaţie sistematică privind noţiunile şi conceptele referitoare la populaţie şi la alte fenomene demografice. Aspectele metodologice sînt însoţite, pe parcursul cărţii, de ilustrări numerice preluate atît din izvoare naţionale, cît şi din cele internaţionale, mai cu seamă ale O.N.U. Bibliografia selectivă, prezentată la final, precum şi unele comentarii prezentate de-a lungul capitolelor sînt concepute să-i ajute pe cei ce doresc să aprofundeze cunoaşterea unor fenomene demografice, cum ar fi: populaţia şi repartizarea sa teritorială, structura demografică a populaţiei, mortalitatea, fertilitatea, familia, reproducerea şi migraţia populaţiei etc.*

Tendinţe şi măsuri de contracarare

● *În articolul* „The Chinese economy – problems and prospects" *publicat în numărul din iunie a.c. al revistei* „CHINA RECONSTRUCTS", Xu Dixin – *vicepreşedinte al Academiei chineze de ştiinţe sociale şi directorul Institutului de cercetări economice – analizează o serie de tendinţe care s-au manifestat în economia chineză în urma aplicării măsurilor de redimensionare a structurii economice. În primul rînd, afirmă X.D., se constată o tendinţă de creştere a natalităţii ca urmare a sporirii disponibilităţilor materiale şi financiare ale populaţiei rurale. Un alt fenomen constatat este cel al diminuării calităţii în favoarea sporirii producţiei. În fapt, se arată în studiu, nu ar fi vorba de un fenomen nou, ci de un fenomen relativ mascat de disproporţia dintre cererea şi oferta de bunuri de consum, şi care, pe măsura realizării corelaţiei respective apare tot mai mult în evidenţă. În sfîrşit, o sarcină dificilă, a cărei îndeplinire implică acţiunea unui sistem de factori, este procesul de restructurare a industriei grele, de corelare a producţiei acestei ramuri cu necesităţile agriculturii, industriei uşoare, serviciilor. Pentru a contracara tendinţele amintite, la care se adaugă şi o anumită instabilitate a preţurilor, măsurile avute în vedere urmăresc diminuarea numărului unităţilor neproductive – prin reprofilare, comasare sau chiar închiderea acestora – precum şi perfecţionarea sistemului de cointeresare, precizarea mai clară a responsabilităţilor ce revin oamenilor muncii.*

Dimensiunea exploatărilor agricole

● *Analizele desfăşurate în anii '50 şi '60 în unele state din India prin care s-a urmărit stabilirea unei relaţii între produc-*

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

pentru impunerea profiturilor de război din 1 aprilie 1945 — deci la mai puţin de o lună de la instaurarea guvernului Dr. P. Groza — lege care s-a înscris în suita măsurilor financiare menite să scoată ţara din situaţia economică grea în care se afla [3]).

Pentru a întregi imaginea preocupărilor lui N. Titulescu pe planul politicii financiare interne, adăugăm că în ansamblul măsurilor întreprinse se înscrie şi legea impozitului progresiv pe succesiuni. Noutatea cu care venea nu era impozitul respectiv în sine. Impozitul succesoral (inclus ulterior în grupa impozitelor şi textelor de timbru) a existat în Principatele Române încă înainte, sub diferite forme. Într-o formă precis determinată el apare însă reglementat abia în anul 1848 [4]). Noutatea legii lui Titulescu constă în lărgirea sferei de aplicare a acestui impozit şi în introducerea principiului progresivităţii în impunerea succesiunilor. Legea viza obţinerea, şi pe această cale, a unor mijloace financiare în plus precum şi înfăptuirea cerinţelor de echitate fiscală — aşa cum erau ele înţelese atunci şi în limitele concepţiei burghezo-democratice a autorului ei. Ca urmare a aplicării încă în cursul anului 1921 a legilor amintite — legea impozitului pe lux şi cifra de afaceri, legea impozitului pe spectacole, legea impozitului progresiv pe succesiuni şi a altor măsuri luate, resursele bugetare au sporit simţitor, fiind posibil ca bugetul pe anul 1921/1922 — primul buget al României întregite — să se încheie cu un deficit mult redus faţă de anii anteriori şi să se creeze premisele ca bugetele următoare să înregistreze excedente [5]).

Trecînd, din anul 1922, în activitatea diplomatică pe plan extern, N. Titulescu şi-a continuat preocupările pe tărîm financiar aducînd ţării sale servicii excepţionale. Fie că a fost vorba de reparaţiile de război, de procesul optanţilor unguri, de condiţiile de plată a rentei române aflate peste graniţă, N. Titulescu a apărat cu talent, demnitate şi deosebit tact diplomatic interesele financiare ale ţării sale. În problema reparaţiilor de război el a luptat pentru respectarea planurilor experţilor pentru a primi din volumul reparaţiilor de război o cotă superioară celei acordate la Conferinţa de la Spa, cotă pe care România a respins-o ca fiind nesatisfăcătoare. Memoriul depus de N. Titulescu la cea de a 3-a şedinţă plenară a conferinţei interaliate de la Londra (28 iulie 1924) este un strălucit document diplomatic care reliefează gîndirea financiară şi forţa de combativitate în apărarea drepturilor României, examinîndu-se, în ansamblul său, situaţia financiară şi economică pe care i-a creat-o războiul, N. Titulescu a înfăţişat creanţele şi obligaţiile României după război cu o deosebită forţă de convingere. Ideile din acest memoriu au fost reluate la Conferinţa miniştrilor de finanţe de la Paris din ianuarie 1925. Rezultatul acestor eforturi a fost acela că unele probleme ridicate de N. Titulescu în memoriul respectiv şi-au găsit o soluţionare în favoarea României [6]).

O problemă mult dezbătută a fost cea privind Reforma agrară din România şi problema optanţilor unguri. Invocînd existenţa unei incompatibilităţi între legislaţia reformei agrare şi tratatul de la Trianon, guvernul ungar a emis o serie de pretenţii în favoarea acelor proprietari agricoli din Transilvania care au optat pentru cetăţenia ungară în virtutea dreptului acordat de statul român după unirea Transilvaniei cu România. După ce s-a adresat diferitelor foruri naţionale româneşti şi internaţionale, guvernul maghiar a adus problema optanţilor în faţa consiliului Societăţii Naţiunilor. Din 1923 pînă în 1930 această problemă a făcut obiectul unor cercetări în care şi-au spus cuvîntul cei mai celebri jurişti din lume. În calitate de reprezentant permanent al României la Liga Naţiunilor, N. Titulescu a apărat timp de 7 ani poziţia României repurtînd un strălucit succes. Procesul s-a stins în 1930 prin crearea unui for agrar internaţional, alimentat din drepturile de creanţă ale României, Iugoslaviei şi Cehoslovaciei şi altor ţări asupra datoriilor ungare rezultate din obligaţiile reparaţiilor de război.

O altă problemă de ordin financiar în rezolvarea căreia marele nostru om politic şi-a adus o contribuţie esenţială a fost cea a condiţiilor de plată a rentei rămase peste graniţă. Titlurile de rentă fuseseră emise cu prilejul împrumuturilor contractate de România în timpul primului război mondial. Întrucît ele erau transmisibile — au ajuns şi în posesia unor persoane din afara ţării. Recunoscînd obligaţia României de a achita titlurile de rentă deţinute de creditorii străini, N. Titulescu a luptat pentru respectarea prevederilor tratatului de pace potrivit cărora acele titluri care în timpul războiului s-au aflat în mîna inamicului Antantei să nu fie achitate.

Cînd la Centenarul naşterii sale omagiem personalitatea omului de stat care a fost Nicolae Titulescu, nu trebuie să uităm strădaniile şi înfăptuirile sale pe tărîm financiar. Nicolae Titulescu a fost un mare diplomat, un strălucit profesor şi jurist, dar şi un remarcabil om al finanţelor.

dr. Ilie RIMNICEANU
Cluj-Napoca

[1]) După C. Tăutu, Impozitele directe în România, Buc., 1929, p. 73
[2]) I.M. Oprea, Nicolae Titulescu, Ed. ştiinţifică, Bucureşti, 1966, p. 64
[3]) Colecţia „Studii de istorie a economiei şi gîndirii economice româneşti, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1979, p. 238
[4]) Vezi Gh. Dumitrescu, Taxele de timbre, Ed. ştiinţifică 1965, p. 11
[5]) Enciclopedia României, Vol. IV, p. 778.
[6]) Robert Dentich, N. Titulescu, Discursuri, Ed. ştiinţifică, Bucureşti, 1967, p. 243

tivitatea muncii din agricultură şi dimensiunea exploatărilor agricole au condus la concluzia că între factorii menţionaţi există un raport de proporţionalitate inversă: la dimensiuni mai reduse ale exploatărilor agricole corespunde o producţie mai mare. Dar această concluzie nu avea o bază informaţională corespunzătoare. Totodată în ultimele decenii au intervenit modificări substanţiale în ce priveşte modernizările tehnologice în domeniul agricol. Acestea sînt considerentele care au stat la baza unei analize economice de cuprindere naţională ale cărei concluzii sînt prezentate în numărul din martie a.c. al revistei indiene „ARTHA VIJÑĀNA" – sub titlul „Farm size, irrigation and intensity of land use in Indian agriculture", analiză semnată de G. K. Chadha şi R.K. Sharma. În eşantion au fost reprezentate principalele tipuri de exploatări agricole: de dimensiuni mari, mici, mijlocii, atît din statele în care s-a desfăşurat „Revoluţia verde" cît şi în cele în care nu a avut loc acest proces, pe terenuri irigate şi neirigate. Prelucrarea datelor statistice a pus în evidenţă că, deşi există o diversitate de situaţii concrete, relaţia de inversă proporţionalitate între dimensiunea fermelor şi volumul producţiei se menţine, ceea ce pune într-o lumină nouă raportul dintre tehnologie şi forţă de muncă, atît sub aspectul costurilor generale, cît şi al unor implicaţii sociale, acest ultim factor de producţie fiind, în cazul Indiei, supraabundent.

Etică şi economie

● *Raportul dintre morală şi economie – iată o temă deosebit de incitantă deopotrivă pentru gîndirea economică şi pentru cea sociologică şi filozofică. Potrivit opiniei exprimate de R.C.O. Matthews, care încearcă o astfel de abordare în articolul „Morale et efficacité économique" publicat în numărul din 14 iulie 1982 al revistei „Problèmes Économiques", a formula o astfel de temă de reflecţie înseamnă, implicit, a face un pas înainte în efortul, necesar, de înlăturare a graniţelor între diverse discipline ştiinţifice. Sub aspect analitic raportul dintre morală şi activitatea economică poate fi analizat pe mai multe planuri: al influenţei principiilor etice asupra comportamentelor agenţilor economici, al impactu-*

FIŞE

lui unei anumite practici economice asupra concepţiilor morale, al modului în care îşi reprezintă diferite grupuri sociale activitatea economică. Pentru ilustrarea primelor două aspecte, autorul invocă prototipul, bine cunoscut, al burghezului secolului al XIX-lea, care nu reprezenta altceva decît transpunerea în plan moral (o morală a interesului personal) a climatului concurenţial în care se desfăşura activitatea economică. Cît priveşte ultimul plan, autorul consideră că, la nivelul colectivităţilor umane mari, principalul factor ce influenţează calitatea activităţii economice este atitudinea faţă de muncă.

27 septembrie — Ziua mondială a turismului

RETROSPECTIVĂ ŞI PERSPECTIVE ÎN TURISMUL INTERNAŢIONAL

O PRIVIRE retrospectivă asupra turismului mondial şi a uneia din componentele sale, turismul internaţional, pune în lumină, cîteva aspecte esenţiale, între care : 1. statornicirea turismului în modul de viaţă al unor mase tot mai mari de oameni (în principal din ţările cu economie dezvoltată) şi în structurile diverselor economii naţionale şi 2. dependenţa acestuia — manifestată în forme variate — de starea economiei mondiale şi de situaţia economico-socială din fiecare ţară, dar mai ales din cele dezvoltate din punct de vedere economic.

Potrivit datelor Organizaţiei Mondiale a Turismului, în 1981, pe plan mondial s-au înregistrat peste 1,6 miliarde de sosiri de turişti, ceea ce înseamnă de aproape 4 ori mai mult decît în pragul deceniului al optulea, iar la turismul internaţional 290 milioane [1]), comparativ cu 159,7 milioane în 1970 şi cu circa 285 milioane în 1980. Dacă se consideră că fiecare om efectuează în medie, o singură călătorie turistică, înseamnă că la nivelul anului 1981 au participat la turism aproape 40 la sută din populaţia globului, din care peste 18 la sută au călătorit în străinătate.

Raportînd numărul sosirilor de turişti străini, în 1981, în toate ţările lumii, la populaţia globului, rezultă un procent de 6 la sută. Proporţia atinsă reprezintă un salt însemnat faţă de 1950, cînd ponderea respectivă depăşea cu puţin 1 la sută la o populaţie cu mult mai mică (2 517 milioane).

Deosebit de spectaculoase au fost creşterile la încasările realizate din turismul internaţional. Dacă în 1950, acestea au reprezentat abia 2,1 miliarde dolari S.U.A., în 1970 au ajuns la 17,9 miliarde, în 1975 la 38,8 miliarde, iar în 1980 la 96,4 miliarde [2]), ceea ce înseamnă o mărire de aproape 50 de ori faţă de 1950. Deşi comparaţiile presupun unele rectificări care să ţină seama de devalorizările dolarului la începutul anilor '70 şi de reprecierea acestuia în ultimii ani, datele — aşa cum au fost redate — sînt suficient de grăitoare pentru ilustrarea dinamismului laturii economice a turismului internaţional.

O componentă a calităţii vieţii

DATELE STATISTICE, ca şi concluziile trase în urma investigaţiilor făcute de instituţii de specialitate în rîndul populaţiei dintr-o serie de ţări scot în evidenţă faptul că opţiunea pentru turism, ca una din formele principale de petrecere a timpului liber, a devenit o permanenţă în viaţa a zeci şi sute de milioane de oameni şi că **orice proiecţie a viitorului atît în ceea ce priveşte calitatea vieţii cît şi în privinţa structurii economiilor naţionale presupune luarea în considerare a turismului ca una din coordonatele esenţiale ale civilizaţiei actuale şi viitoare.** Acest adevăr este afirmat chiar şi de cei mai pesimişti viitorologi.

Aşa cum arată practica, mărirea dimensiunilor turismului a fost şi este efectul factorilor care generează şi amplifică **nevoia de turism** (între care se înscriu : urbanizarea, mărirea efortului nervos, ridicarea nivelului de instruire şi pregătire ş.a.) şi al evoluţiei pozitive a unor premise, şi anume : veniturile personale şi familiale, timpul liber, sistemul de facilităţi, căile şi mijloacele de transport, infrastructura turistică, calitatea cadrului natural ş.a. O foarte mare importanţă pentru dezvoltarea turismului internaţional s-a dovedit a-l avea climatul politic existent la un moment dat în diversele zone geografice sau pe întregul glob.

Perspectivele turismului mondial şi în mod deosebit ale celui internaţional pot fi descifrate numai prin înţelegerea modificărilor posibile în sistemul global de condiţii menţionate, din care unele joacă rolul de cauze ale nevoii de a practica turismul, altele participă la transformarea nevoii latente în cerere efectivă, iar o parte acţionează ca un catalizator în satisfacerea acestei nevoi. Grupul de factori care declanşează şi măresc cerinţa pentru practicarea turismului de către mase tot mai largi ale populaţiei cunoaşte un proces continuu de intensificare, aceştia fiind, în general, independenţi de fenomenele conjuncturale. Toţi ceilalţi se află într-o strînsă relaţie fie cu mersul economiilor naţionale, fie cu conflictele dintre state şi nu au evoluţii continuu ascendente; ei pot înregistra şi stagnări sau chiar involuţii temporare dacă cercul de fenomene de care depind nu se vor desfăşura permanent în sens pozitiv.

Abordînd fenomenul turistic în dependenţă de totalitatea factorilor care acţionează asupra sa, se pot trage cîteva concluzii notabile pentru viitor şi anume :

a) deoarece cerinţa pentru practicarea turismului decurge din factori cu acţiune permanentă, mai puţin vulnerabili la diversele tipuri de crize şi de perturbări, circulaţia turistică, privită la scară planetară şi pe perioade mai lungi, va continua să fie unul din fenomenele cele mai dinamice ;

b) reflectarea situaţiei economice şi politice în cererea turistică (mai ales în cea externă) va antrena pe perioade relativ scurte şi mai ales pe anumite zone geografice şi ţări o serie de modificări negative în interiorul circulaţiei turistice şi chiar în dimensiunile acesteia.

Cea de-a doua concluzie s-a impus, în ultimii ani, tot mai mult atenţiei organizaţiilor turistice naţionale şi internaţionale şi unui număr crescînd de specialişti din domeniul turismului generînd preocupări pe linia elaborării de recomandări şi strategii prin a căror aplicare se urmăreşte diminuarea efectelor fenomenelor negative manifestate la nivel mondial asupra turismului.

Practica a dovedit deja că **turismul, şi în mod deosebit turismul internaţional, nu este insensibil la frămîntările de natură economică şi politică care au loc pe glob, în diverse zone geografice şi ţări.** Astfel este cunoscut că în anul 1974 şi într-o anumită măsură şi în 1975 s-a întrerupt lanţul continuu crescător al sosirilor de turişti străini pe ansamblul ţărilor lumii. Reculul s-a resimţit şi pe planul încasărilor realizate din prestaţiile pentru turiştii străini mai ales în unele ţări europene. Datele statistice arată că, în 1974, în ţările membre ale O.C.D.E., luate laolaltă, încasările au fost — în termeni reali — cu 3,7 la sută mai mici decît în 1973, iar din 18 ţări europene membre ale acestei organizaţii numai patru au înregistrat sporuri, celelalte cunoscînd diminuări, unele chiar foarte mari [3]). Dacă nu în totalitate, în cea mai mare parte această schimbare de direcţie se explică prin manifestarea cu o intensitate deosebită a unor fenomene negative, între care un loc principal a fost deţinut de primul „şoc" petrolier, din 1973.

În pofida condiţiilor vitrege care au continuat să existe şi după 1975, turismul internaţional îşi revine din 1976 şi îşi reia ascensiunea, sfidînd, parcă, întreaga ambianţă economică deloc favorabilă stimulării cererii pentru călătorii turistice atît în interiorul cît mai ales în exteriorul ţărilor de reşedinţă. Este de reţinut că criza energetică, manifestată cu putere începînd din 1973, a cunoscut, în 1979, o nouă agravare. Unii din anii de la sfîrşitul deceniului trecut au fost marcaţi de apariţia de deficite în balanţele de plăţi ale unor ţări cunoscute înainte ca avînd o balanţă activă, între care şi R.F. Germania. Ritmul de creştere economică a slăbit în majoritatea ţărilor, iar în unele s-au manifestat frecvent stagnări sau creşteri lente ; pe un asemenea teren a luat amploare şomajul, cu întregul cortegiu de privaţiuni materiale. Inflaţia a continuat să se facă simţită în foarte multe ţări. Totodată, fluctuaţia cursurilor de schimb ale diverselor valute a pus în dificultate clientela dintr-o serie de ţări în ceea ce priveşte puterea de cumpărare a produsului turistic din anumite ţări de destinaţie.

Pe termen lung însă turismul, în opoziţie cu unele sectoare ale activităţii industriale din economia multor ţări dezvoltate şi în curs de dezvoltare, a continuat să înregistreze un trend ascendent, evoluţie care a stat la baza formulării părerii cu privire la aşanumita independenţă relativă a turismului faţă de situaţia de ansamblu din economia ţărilor emitente de turişti şi din cea a ţărilor deţinătoare de ofertă

[1]) OMT, Information, nr. 136, din ian. 1982
[2]) DIW, Wochenbericht, nr. 9 din 4 martie 1982
[3]) OECD Observer, nr. 106, din sept. 1980, p. 29

turistică. Bazîndu-se pe unele constatări făcute asupra clientelei turistice din Elveţia, directorul Centrului de studii turistice al Universităţii Aix-en-Provence, René Baretje, arăta că şi „în cazurile în care veniturile nu mai progresează, titularii lor se văd constrînşi să procedeze la reconceperea totală a bugetului, ceea ce se traduce printr-o amputare a posturilor hrană, băuturi, îmbrăcăminte, locuinţă etc. în favoarea postului loisir-turism" [4]).

Rezistenţă şi capacitate de adaptare

FĂRĂ ÎNDOIALĂ, datele referitoare la evoluţia turismului internaţional pe ansamblu, în ultimii ani, atestă că acesta se caracterizează printr-o **anumită rezistenţă în faţa vicisitudinilor existente astăzi în economia mondială.** Sînt însă multe aspecte care demonstrează că împrejurările nefavorabile în care evoluează nu numai că îl încorsetează în dezvoltarea sa, dar îl şi afectează sub diverse forme, provocîndu-i o serie de mutaţii interne deosebit de importante.

Din compararea totalului sosirilor de turişti străini pe glob în 1980 şi 1981 rezultă că în ultimul an creşterea relativă a dimensiunilor turismului internaţional a fost sub 1,8%, ceea ce înseamnă o încetinire evidentă a evoluţiei călătoriilor turistice în afara graniţelor ţărilor de reşedinţă. Pentru a sublinia ineditul situaţiei arătăm că, în perioada 1975—1980, procentele anuale de creştere a sosirilor de turişti străini în toate ţările (faţă de anul precedent) au fost după cum urmează : 1,9% în 1975, 2,8% în 1976, 9,6% în 1977, 9,2% în 1978, 3,1% în 1979 şi 5,6% în 1980. Potrivit datelor O.C.D.E., în 1981, în 19 ţări membre ale acestei organizaţii s-a înregistrat o stagnare a numărului sosirilor de turişti sau vizitatori străini. În treisprezece state europene membre ale organizaţiei menţionate luate laolaltă, numărul total al sosirilor a crescut foarte puţin (cu 1%) ; creşteri substanţiale au fost înregistrate în Portugalia (+12%), în Grecia (+6%) şi Spania (+6%), iar diminuările cele mai mari au fost cunoscute în Italia (—9%) şi în Marea Britanie (—8%) ; totalul înnoptărilor într-o parte importantă din capacităţile de cazare aparţinînd unui număr de 12 din cele 13 ţări europene a cunoscut o diminuare uşoară (—1%).

În ceea ce priveşte totalul încasărilor din turismul internaţional, pe ansamblul a 23 ţări membre O.C.D.E., în termeni reali, în 1981 s-a realizat o creştere de 4,8% faţă de anul precedent, procentele cele mai mari fiind caracteristice Turciei (+30,7%), Noii Zeelande (+14,7%), Greciei (+14%), R. F. Germania (+12,5%), Olandei (+11,1%), Spaniei (+9,5%) şi S.U.A. (+9,5%). Potrivit aprecierilor diverşilor experţi, sub acest aspect, turismul internaţional din zona O.C.D.E. a rezistat cel mai bine la o conjunctură economică în general nefavorabilă.

Presiunile economice exercitate asupra cererii, îndeosebi sub forma scumpirii călătoriilor turistice (inclusiv a serviciilor „la sol"), au impus adaptări din partea clientelei la noile condiţii. Între aceste adaptări se înscriu : renunţarea tot mai mult la alte tipuri de călătorii turistice decît cele legate de petrecerea vacanţei ; recurgerea de către un număr mai mare de amatori la formula turismului organizat ; alegerea — într-o proporţie mai mare — a destinaţiilor apropiate (în cazul călătoriilor în străinătate cîştigă teren opţiunile pentru destinaţii din ţările învecinate) ; diminuarea sejurului ; alegerea — într-o măsură crescîndă — a capacităţilor de cazare mai ieftine ş.a. În condiţiile actuale selecţia produsului turistic în funcţie de raportul dintre calitate şi preţ joacă un rol deosebit de mare în decizia turistului.

Aspectele enumerate arată că turismul în general şi turismul internaţional în special, privit la scară planetară, dispune de o anumită elasticitate, de capacitatea de adaptare la diversele condiţii cu care se corelează şi de care depinde, în bună măsură, această elasticitate îi şi conferă puterea de rezistenţă specifică.

Aceleaşi aspecte evidenţiază faptul că repercusiunile fenomenelor negative din economia mondială asupra turismului internaţional nu au aceeaşi intensitate pe toată suprafaţa globului. Un efect direct şi nou al situaţiei actuale îl constituie **modificarea centrului de greutate al concurenţei.** Dacă pînă la apariţia dificultăţilor în calea realizării unei călătorii turistice în străinătate concurenţii principali ai fiecărei ţări deţinătoare de ofertă turistică erau reprezentaţi de ţările din vecinătatea sa, în prezent aceştia sînt ţările din apropierea reşedinţei turistului. O astfel de schimbare se explică, în principal, prin mărirea costului transportului, mărire provocată, între altele, de scumpirea carburanţilor. De aici decurge concluzia că ţările cu ofertă turistică aflate la distanţă foarte mare şi mare de principalele centre emitente de turişti sînt cele mai dezavantajate. Destinaţiile turistice situate la asemenea distanţe au devenit greu accesibile acelor straturi ale populaţiei care dispun de venituri modeste şi care constituie, acum, grosul fluxurilor turistice.

În acest context, ţările europene dispun de un atu important faţă de multe destinaţii turistice extraeuropene. Europa este, după cum arată datele, continentul cu ponderea cea mai mare (peste 70%) în turismul internaţional total. Aici se găsesc şi patru din primele cinci ţări cu cheltuieli mari la turismul internaţional, deci cu un turism emitent foarte dezvoltat, şi anume : R. F. Germania care, potrivit, unor surse, în 1980 a ocupat primul loc cu aproape 21 mld. dolari cheltuieli (adică cu 20,7% din cît s-a cheltuit în turismul internaţional), Marea Britanie, plasată pe locul trei, după S.U.A., cu 6,4 mld. dolari (şi cu o pondere de 6,4%), Franţa cu 6 mld. dolari (5,9%) şi Olanda cu 4,7 mld. dolari (4,6%) [5]).

Posibilităţile amintite nu pun, în mod automat, în aceeaşi situaţie toate ţările de destinaţie turistică din Europa ; distanţa faţă de marile centre emitente de turişti joacă şi în cazul acestora un rol foarte mare şi un asemenea aspect nu poate fi ignorat de cei ce concep şi comercializează pe piaţa externă oferta turistică. Acestora din urmă, oriunde sînt situaţi din punct de vedere geografic, le rămîn ca mijloace de acţiune, cu forţă mare de atracţie — pe lîngă condiţiile climatice favorabile, gradul de însorire, orientarea litoralului etc. — **calitatea produsului turistic, specificitatea şi originalitatea unor componente din structura acestuia şi practicarea unui sistem larg de facilităţi.**

★

Grija acordată în prezent de multe state şi organizaţii naţionale şi internaţionale dezvoltării turismului nu este dictată de interese de moment. Prin virtuţile sale, turismul, pe lîngă că răspunde unor aspiraţii superioare ale oamenilor, constituie unul din mijloacele de înviorare a economiilor naţionale şi un solid şi trainic drum spre dezvoltarea legăturilor dintre popoare.

dr. Gheorghe BARBU

România — o prezenţă activă în turismul internaţional

ÎN ROMÂNIA, în 1981, sosirile de turişti străini au ajuns la peste 7 milioane, comparativ cu 3,7 mil. în 1975, cu 6,0 mil., în 1979 şi cu 6,7 mil. în 1980. Încasările din prestările pentru turiştii străini au cunoscut una din cele mai dinamice evoluţii. Faţă de 1965, comparativ cu exportul de mărfuri, evoluţia a fost următoarea (în procente) :

Anii	*Exportul de mărfuri*	*Încasări din prestaţii pentru turiştii străini*
1965	*100*	*100,0*
1970	*168*	*248,0*
1971	*168*	*343,0*
1972	*191*	*399,7*
1973	*281*	*501,6*
1974	*367*	*592,4*
1975	*402*	*705,3*
1976	*462*	*631,3*
1977	*525*	*668,9*
1978	*557*	*838,9*
1979	*658*	*1068,7*
1980	*815*	*1150,0*

Baza de cazare s-a lărgit considerabil, fiind apţă să primească pe serie, peste 120 000 de turişti din ţară şi de peste hotare (faţă de circa 90 000 în 1970) pe litoral, aproximativ 16 000 în staţiunile montane de odihnă şi aproape 50 000 în staţiunile de cură balneară.

Factorii naturali de care dispune România, între care litoralul de la Marea Neagră, Delta Dunării, apele curative cu posibilităţi multiple (cărora li s-au asociat tratamente de genul Gerovitalului, Boicilului, Pell-Amarului, Covalitinului, Ulcosilvanilului ş.a.), ca şi variatele monumente cultural-istorice, reprezintă atracţii de mare interes pentru mulţi turişti străini.

[4]) Hotel Revue, nr. 44, din 29 oct. 1981
[5]) DIW, Wochenbericht, nr. 9 din 4 martie 1982

Din dosarul sesiunii F. M. I. — B. I. R. D. de la Toronto

Semnificaţii ale recentelor reuniuni financiare internaţionale (I)

ADUNĂRILE GENERALE ANUALE ale organismelor internaţionale — ca şi alte reuniuni periodice de acelaşi gen — sînt aşteptate cu mult interes, deşi ele nu implică în mod necesar luarea unor decizii care să exprime reorientări fundamentale sau să determine măsuri pe care participanţii, fără asemenea decizii, le-ar fi trecut cu vederea. Interesul pe care îl provoacă se datorează faptului că ele dau prilejul unui foarte larg schimb de opinii, al precizării unor puncte de vedere, al unor poziţii, chiar unor confruntări din care participanţii pot trage asumite concluzii de incontestabilă utilitate practică fie imediată ,fie de perspectivă. Nu mai vorbim de celălalt prilej, al contactelor personale care adeseori rezolvă mai uşor probleme dificile decît alte căi folosite în relaţiile internaţionale.

Acesta este şi cazul adunărilor anuale care au loc în septembrie, ale Consiliilor guvernatorilor Fondului Monetar Internaţional (F.M.I.) şi Grupului Băncii Mondiale, compus din Banca Internaţională pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare (B.I.R.D.), denumită şi Banca Mondială, Asociaţia Internaţională pentru Dezvoltare (A.I.D.) şi Corporaţia Financiară Internaţională (C.F.I.). În acest an, adunările au fost găzduite de Canada.

Ca de obicei, sesiunea F.M.I. — B.I.R.D. a fost precedată de reuniuni ale unor grupări de interese financiare, menite să cristalizeze poziţiile ce urmau să fie susţinute la sesiune, cum ar fi aceea a miniştrilor de finanţe ai Pieţei comune, ţinută la Hornbaek (Olanda), a miniştrilor de finanţe ai Commonwealth -ului, a Grupului celor 24 — organul guvernamental al Grupului celor 77 de ţări în curs de dezvoltare pentru studierea problemelor monetar-financiare —, a Comitetului interimar, organ de lucru al F.M.I., precum şi a Comitetului dezvoltării, organ mixt de lucru al F.M.I.—B.I.R.D. care studiază problemele generale ale transferului de resurse către ţările în curs de dezvoltare.

Faptul că numărul ţărilor membre ale celor două organisme internaţionale este de 146 exprimă şi el răsunetul pe care aceste manifestări îl au nu numai în cercurile de specialitate ci şi în opinia publică internaţională, problemele financiare fiind strîns legate de situaţia social-economică generală în care se află omenirea la un moment dat : ele pe de o parte contribuie la configurarea acestei situaţii, iar pe de altă parte suferă influenţa ei.

Importanţa sesiunilor anuale F.M.I.—B.I.R.D. a crescut în ultimii ani, ca urmare a înrăutăţirii condiţiilor economice şi financiare internaţionale. Toate ţările, într-un fel sau altul, într-un grad sau altul, resimt această înrăutăţire. Dificultăţile uriaşe create de criză fiecărei ţări membre nu pot fi soluţionate într-un an sau doi, mai ales atunci cînd este vorba de ţări care dispun de mijloace foarte limitate de adaptare la condiţiile de criză. Dimpotrivă : indiferent dacă provin din circumstanţe de ordin intern sau extern, dificultăţile se cumulează cu fiecare an, devin tot mai numeroase, mai adînci, mai complexe.

Atît F.M.I., cît şi B.I.R.D. sînt nu numai organisme care promovează cooperarea internaţională în domeniul financiar-monetar şi furnizează unele resurse financiare ţărilor membre pentru a le ajuta să iasă dintr-un impas fără să recurgă la alte măsuri, dar şi instituţii care beneficiază de o înaltă autoritate morală, pe care au reuşit să o păstreze neştirbită de-a lungul celor 35 de ani de existenţă. Această autoritate, cîştigată în urma unei stricte şi consecvente respectări a principiilor statutare, se reflectă în relaţiile cu ţările membre sub forma activităţii de supraveghere a aplicării programelor de echilibrare a balanţei plăţilor (în cazul F.M.I.) sau de realizare a investiţiilor finanţate din exterior (în cazul B.I.R.D.), ca factori stabilizatori şi modelatori ai structurilor economice viitoare ale unei ţări. Cu puţine excepţii, această activitate de supraveghere nu a fost considerată de ţările membre ca o formă de amestec în treburile interne, de încălcare a independenţei şi suveranităţii lor, ci ca o contribuţie importantă, calificată, la realizarea stabilităţii şi echilibrului în folosul tuturor.

S-ar putea afirma chiar că în cursul anilor prestigiul şi autoritatea acestor organisme au crescut, pe măsură ce noi state în curs de dezvoltare, noi state socialiste s-au adăugat pe lista membrilor, contribuind la atenuarea influenţei unor mari puteri financiare occidentale asupra deciziilor luate de unul sau altul dintre organismele internaţionale.

La sesiunea din 6—9 septembrie a.c. a F.M.I.—B.I.R.D., ca şi în anii trecuţi, dezbaterile s-au grefat îndeosebi pe raportul anual prezentat de Consiliile executive ale F.M.I. şi B.I.R.D. şi mai cu seamă pe partea din rapoarte consacrată situaţiei economice mondiale.

Pe fundalul crizei economice mondiale

RAPORTUL F.M.I., ca de altfel şi acela al B.I.R.D., menţionează un singur aspect considerat favorabil al evoluţiei situaţiei economice internaţionale în 1981 şi în prima jumătate a anului 1982 şi anume „semnele de progres în dificila luptă împotriva inflaţiei". Cu această excepţie, climatul general al economiei mondiale pune probleme deosebit de serioase atît guvernelor, cît şi instituţiilor internaţionale.

În cele mai multe ţări, inflaţia — potrivit rapoartelor — continuă să fie prea ridicată. Creşterea economică slabă sau chiar negativă este predominantă, ceea ce dovedeşte că încetinirea activităţii productive din ţările industrializate în ultimii ani a avut efecte adverse evidente nu numai asupra propriilor economii, dar şi asupra ţărilor în curs de dezvoltare. Şomajul este ridicat şi se extinde mereu, depăşind în majoritatea ţărilor industrializate nivelurile atinse în cursul recesiunii din 1975. Creşterea volumului comerţului mondial s-a redus pînă la un nivel îngrijorător. Plăţile externe sînt influenţate în numeroase ţări de marile dezechilibre ale balanţei plăţilor curente. Nivelul şi mişcarea dobînzilor şi cursurilor valutare au creat în ultimii doi ani probleme dificile pentru majoritatea ţărilor industrializate, ca de altfel pentru tot restul lumii. Cererea slabă şi şomajul crescînd din ţările industrializate au făcut să crească tendinţa spre protecţionism, cu consecinţe serioase asupra încasărilor din export ale multor ţări în curs de dezvoltare. Măsurile financiare anti-inflaţioniste care au fost adoptate de numeroase ţări membre ale celor două organisme internaţionale, inclusiv de mai multe ţări industrializate principale, au dus la tensiuni sociale şi politice, ele provocînd creşterea şomajului, ascensiunea „ca o săgeată" a dobînzilor bancare, instabilitatea exagerată a cursurilor valutare. Bugetele ţărilor occidentale sînt în majoritatea cazurilor profund deficitare, acţionînd direct, în sens advers, asupra măsurilor anti-inflaţioniste, reducîndu-le eficienţa. De aici, dilema pe care nici o ţară occidentală nu a reuşit s-o rezolve : se mai poate merge înainte cu politica restrictivă, anti-inflaţionistă, generatoare de şomaj, de efecte negative asupra producţiei şi de scumpire exorbitantă a creditului sau ea trebuie moderată, în sensul adoptării de măsuri monetare şi fiscale expansioniste, acceptîndu-se riscul reizbucnirii inflaţiei, cu toate consecinţele ei profund negative asupra întregului mers al economiei şi al relaţiilor sociale ? De altfel, numeroşi participanţi la discuţiile de la Toronto au relevat această dilemă.

Concluzia la care se ajunge în raportul F.M.I. este că problemele cărora trebuie să li se facă faţă sînt deosebit de dificile şi de sensibile din punct de vedere politic ; că ele necesită intervenţii în trei direcţii principale : reducerea inflaţiei, îmbunătăţirea eficienţei economice şi eliminarea dezechilibrelor în relaţiile externe ; că aceste probleme necesită pentru rezolvarea lor timp, răbdare şi curaj.

Raportul respinge categoric tentativele de a se ajunge la o creştere economică neinflaţionistă prin măsuri comerciale protecţioniste sau printr-o politică monetară şi fiscală expansionistă. Protecţionismul — se arată în raport — este cu deosebire nociv pentru perspectivele comerţului ţărilor în curs de dezvoltare, a căror putere de cumpărare externă mai este afectată foarte serios şi de evoluţia profund negativă a preţurilor, a raportului de schimb.

Erodarea forței financiare a F.M.I.–B.I.R.D.

SESIUNEA DE LA TORONTO a confirmat existența unor vii controverse cu privire la rolul pe care cele două organisme internaționale sînt chemate să-l îndeplinească în actualele condiții. Nu atît cu privire la rolul lor în ansamblu, cît cu privire la rolul lor ca organisme de colectare a unor mari resurse financiare și de distribuire a acestora între țările membre. Ar fi absurd, de exemplu, să se poarte în actualele condiții discuții în contradictoriu asupra reformei sistemului monetar internațional deși F.M.I. are ca obiectiv principal realizarea unei asemenea reforme și chiar dispune de un organ special de lucru pentru aceasta. O reformă a sistemului de relații valutare internaționale este fără îndoială necesară și ea nu a ieșit din sfera de preocupări a Fondului, însă în prezent este limpede că nu există condiții pentru realizarea ei. Problemele actuale, stringente, sînt de altă natură, ele au împins pe planul al doilea alte probleme ca reforma sistemului monetar internațional. Prima dintre problemele de actualitate imediată este considerată aceea a finanțării țărilor membre afectate de criză. Ea a și stat în centrul dezbaterilor de la Toronto.

Cifrele arată că forța financiară a celor două organisme internaționale a scăzut în ultimii ani. Să luăm ca exemplu F.M.I. : acest organism își procură fondurile de lucru cu prioritate pe calea cotelor de participare ale țărilor membre, deci prin contribuțiile bănești ale acestor țări. În prezent, valoarea nominală globală a cotelor este de circa 67 miliarde dolari S.U.A. Trebuie să ne gîndim însă că cea mai mare parte a cotelor se varsă, potrivit dispozițiilor statutare, în moneda națională a fiecărei țări membre și că cea mai mare parte a acestor monede au o valoare internă. Ele nu pot fi deci utilizate în operațiile și tranzacțiile internaționale ale F.M.I., cum ar fi acordarea de credite. Totalul monedelor convertibile care pot servi efectiv la acordarea de credite țărilor membre este evaluat la numai 20 miliarde dolari. Ce înseamnă ca valoare relativă aceste cifre ?

La mijlocul anilor '60, totalul cotelor de participare ale țărilor membre la F.M.I. reprezentau 12% din valoarea comerțului mondial. În prezent, ele nu mai reprezintă decît 3,5%. Raportat la totalul rezervelor internaționale ale țărilor membre (aur, valute de rezervă etc.), volumul cotelor vărsate la Fond reprezenta în 1960 circa 67%. În prezent, ele reprezintă mai puțin de 19%. Asistăm deci la o mare rămînere în urmă a resurselor F.M.I., tocmai într-o perioadă în care nevoile de finanțare, determinate de dezechilibrul financiar provocat de criză, au crescut enorm, iar băncile internaționale au sistat împrumuturile către majoritatea țărilor în curs de dezvoltare

Este adevărat că F.M.I. își mai poate procura resurse și în afara cotelor și anume prin împrumuturi, pe baza acordului cu unele țări occidentale, cunoscut sub denumirea : The General Agreement to Borrow. În cadrul liniilor de credit existente în virtutea acordului, F.M.I. poate obține în total 15 miliarde dolari. O sumă relativ modică, cu care nu se pot rezolva decît o mică parte din problemele de finanțare existente. De altfel, la Toronto s-a insistat asupra necesității de a se menține ca sursă principală de procurare a fondurilor cotele de participare ale membrilor, pentru evitarea dependenței F.M.I. de unele state membre care dispun de resurse.

În fața acestei situații, discuțiile de la Toronto au evidențiat existența unor divergențe de opinii. Țările în curs de dezvoltare și Franța au susținut necesitatea dublării actualelor cote de participare la F.M.I., deci dublarea resurselor proprii ale Fondului și implicit a măsurii în care țările membre se pot împrumuta de la Fond. În felul acesta — s-a arătat în cursul discuțiilor —, F.M.I. și-ar putea recăpăta importanța ca centru internațional de finanțare și și-ar putea îndeplini pe o scară mai largă rolul de sprijinitor al echilibrului plăților externe ale țărilor membre și, prin urmare, ca factor anti-criză Așa cum au subliniat unii vorbitori, „decizia de majorare a cotelor constituie o măsură prealabilă oricărei alte inițiative, măsură prealabilă care trebuie aplicată cît mai curînd".

S.U.A., R.F.G. și Anglia n-au fost de acord cu această propunere. Reprezentanții acestor țări au declarat că nu vor accepta o atare majorare a cotelor lor de participare și aceasta pentru două motive. Primul este de ordin bugetar : în actualele împrejurări, în care bugetele sînt larg deficitare, efortul cerut de vărsarea diferenței cu care s-ar majora cotele respective ar fi inacceptabil pentru parlamentele chemate să aprobe bugetul Al doilea motiv, scos în relief în mod particular de americani, este de ordin ideologic, politic. S.U.A. se opun unei prea mari dezvoltări a organismelor financiare internaționale. S.U.A. preferă să acorde direct împrumuturile țărilor în curs de dezvoltare, în loc ca mijloacele lor de finanțare să fie încredințate organismelor internaționale, deci să fie despersonalizate, iar organismele internaționale să fie cele care să devină creditoare ale țărilor aflate în criză de lichiditate externă sau în căutarea de fonduri de investiții pentru realizarea programelor de dezvoltare

La această atitudine s-au adăugat în ultima vreme alte considerente care au venit să contureze și mai clar simburele politic al atitudinii. În cuvîntarea ministrului de finanțe al S.U.A. Donald T. Regan, la sesiunea din Toronto, s-a făcut în cîteva rînduri aluzie la încrederea guvernului S.U.A. în „mecanismul pieței", în „orientarea spre piața liberă", în „necesitatea mobilizării activității economice particulare". Așadar, pe de o parte o dezvoltare „realistă" a organismelor internaționale, care să devină „lenders of last resort" — împrumutători care să intervină numai dacă și în măsura în care nu se pot folosi alte surse de finanțare —, iar pe de altă parte o invitație voalată la motivări politice ale finanțării. Reprezentanții acestui punct de vedere nu au propus nici un procent de majorare a cotelor F.M.I., însă în culisele sesiunii s-a considerat că o majorare de 25—35% ar fi acceptabilă.

În urma acestei controverse, la Toronto nu s-a putut lua nici o hotărîre asupra majorării cotelor, discuțiile urmînd să fie continuate la viitoarea sesiune a Comitetului interimar din aprilie 1983.

O altă sursă de creștere a lichidității internaționale, drepturile speciale de tragere (D.S.T.), emise de F.M.I. în vederea completării rezervelor internaționale ale membrilor, nu a putut fi scoasă de pe linia moartă pe care se află de cîțiva ani nici cu ocazia reuniunii de la Toronto. În comunicatul de presă publicat după sesiunea Comitetului interimar din 4 septembrie se arată că alocările de D.S.T. în perioada de bază care a început la 1 ianuarie 1982 nu au putut fi reluate din cauza absenței largului consens prevăzut de statutul F.M.I. și că eforturile Consiliului executiv al F.M.I. de realizare a unei convergențe de vederi vor continua. Se știe că îndeosebi S.U.A. sînt adversare ale unei extinderi a rolului D.S.T. în sistemul monetar internațional.

Dificultățile legate de procurarea resurselor financiare pentru organismele internaționale în această perioadă de criză nu se limitează la F.M.I. Este adevărat că Banca Mondială, care-și procură fonduri împrumutîndu-se pe bază de emisiune de obligațiuni pe termen mijlociu și lung pe piețele internaționale, nu întîmpină dificultăți prea mari, ea fiind o instituție de prim ordin din punctul de vedere al solvabilității. Și totuși, președintele băncii a anunțat la Toronto plafonarea împrumuturilor în anii ce vin.

Situația afiliatei Băncii Mondiale, Asociația Internațională pentru Dezvoltare, ilustrează în schimb mult mai pregnant dificultățile pe care le întîmpină în prezent organismele financiare internaționale sub aspectul procurării de fonduri. Anul trecut, din cauza lipsei de fonduri (acestea se colectează în principal prin donații), programul de finanțare a trebuit să fie amputat cu 35%, iar anul acesta el este de asemenea mult inferior celor prevăzute anterior. A.I.D. este „amenințată cu asfixia". În discursul pronunțat la Toronto președintele Băncii Mondiale spunea : „Noi nu putem întoarce spatele la mai bine de două miliarde de oameni — jumătate din omenire — care trăiesc în țările cele mai sărace". Președintele a citat, de asemenea, comunicatul reuniunii de la Versailles din iunie 1982 a celor șapte mari state industrializate în care se afirma : „Creșterea țărilor în curs de dezvoltare și adîncirea relațiilor constructive cu ele sînt vitale pentru prosperitatea politică și economică a lumii".

Se pare că un număr de țări au acceptat să contribuie la repunerea pe linia de plutire a A.I.D. și că altele au promis să reexamineze poziția lor.

Rolul organismelor financiare internaționale ar putea fi deosebit de important în contextul actualei crize. Adevărata lui semnificație reiese și mai mult în evidență dacă ne gîndim că ajutorul financiar pentru dezvoltare, acordat de țările dezvoltate, a ajuns să reprezinte doar o fracțiune din angajamentul asumat de aceste țări în cadrul Deceniilor pentru dezvoltare inițiate de O.N.U., iar creditele bancare, așa cum am mai menționat, au fost sistate în numeroase cazuri, creînd o situație din cele mai alarmante în majoritatea țărilor în curs de dezvoltare.

Insuficiența mijloacelor de finanțare ale organismelor internaționale condamnă însă aceste organisme la o existență care bate pasul pe loc, condamnă țările subdezvoltate la o restrîngere uneori dramatică a eforturilor lor de a ieși din „ciclul sărăciei", condamnă întreaga omenire la eforturi ineficiente de combatere a crizei. Desigur, acest lanț al slăbiciunilor nu are ca punct inițial doar situația capacității de finanțare a organismelor internaționale. Însă dacă creșterea economică a țărilor în curs de dezvoltare este vitală pentru echilibrul economiei mondiale, iar sprijinul financiar al organismelor internaționale este, împreună cu utilizarea corectă a propriilor mijloace ale acestor țări, indispensabil pentru progresul lor, se poate înțelege că existența unor mijloace financiare pe măsura nevoilor reale de finanțare constituie un comandament al perioadei actuale de criză.

dr. Costin C. KIRIȚESCU

Programe de dezvoltare

Guineea: valorificarea bogățiilor naționale în scopul modernizării economiei

PRIN POTENȚIALUL său uman, agricol și minier, Guineea dispune de condiții favorabile pentru dezvoltarea economiei. Subsolul țării este deosebit de bogat în bauxită și fier : rezervele certe de bauxită se cifrează la 9 mrd. tone, adică o treime din rezervele mondiale ; cele de minereu de fier sînt estimate la 15 mrd. tone avînd un conținut mare în metal (70% fier), îndeosebi în zăcămintele Nimba și Simandou. Agricultura domină activitatea economică a țării ocupînd circa 80% din populația activă și participînd cu circa 46% la formarea P.I.B. ; ea nu participă, însă, la exporturile țării decît cu circa 3%. Din contră, sectorul minier, prin producțiile sale de bauxită și alumină participă cu 21% la formarea P.I.B., dar constituie 97% din exporturile țării.

În prezent, Guineea exploatează trei din marile sale zăcăminte de bauxită: zăcămîntul Fria (capacitate anuală 700 mii tone bauxită care alimentează o uzină de alumină), zăcămîntul Boke (capacitate anuală 9 mil. tone) și zăcămîntul Debele (capacitatea anuală 3 mil. tone care urmează să fie sporită la 5 mil. tone pe baza unor noi investiții). Printre alte mari zăcăminte care vor intra în exploatare se numără zăcămîntul de la Ayek[illegible] cu rezerve de 1,3 mrd. tone, bauxita extrasă urmînd a fi prelucrată în alumină (1,2 mil. tone pe an) și aluminiu (150 mii tone pe an). Proiectul mai prevede modernizarea și extinderea căii ferate Sangaredi-Kamsar și construirea a două mari baraje pe fluviul Konkoure pentru alimentarea cu energie electrică a complexului metalurgic. Un alt mare proiect se referă la exploatarea zăcămîntului de la Dabola ale cărui rezerve sînt estimate la 1 mrd. tone, bauxita extrasă urmînd să alimenteze o uzină de alumină cu capacitate de 1 mil. tone / an.

Valorificarea resurselor de minereu de fier va începe cu exploatarea zăcămîntului Nimba. Capacitatea de producție avută în vedere este de 15 milioane tone / an și va fi orientată către export. În viitor, odată cu construirea unei mari căi ferate transguineeze, zăcămîntul urmează să alimenteze cu minereu și primul combinat siderurgic al țării aflat deocamdată în fază de studiu.

În domeniul dezvoltării agriculturii, eforturile sînt orientate către sporirea producțiilor agricole de bază pentru consumul intern și înființarea unor culturi de export. Începînd din 1978, procesul de modernizare a agriculturii cunoaște noi forme organizatorice. Pe lîngă înființarea de ferme agricole comunale la nivel districtual sînt înființate ferme agropastorale, la nivel regional sînt organizate întreprinderi agroindustriale de mărime medie, iar la nivel național — mari întreprinderi agroindustriale pentru produse vegetale și animale. Pentru consumul intern sînt vizate, în primul rînd, creșterea producțiilor de cereale (orez, porumb, mei), de legume, carne, pește, sporirea culturilor industriale (arahide, bumbac, trestie de zahăr, soia, ricin), iar pentru export se prevede sporirea producțiilor de cafea, cacao, ulei de palmier etc.

În același timp sînt intensificate eforturile de dezvoltare a industriei prelucrătoare. Pe lîngă dezvoltarea metalurgiei aluminiului se preconizează crearea unor ramuri de substituire a importurilor (produse textile, materiale plastice, de pielărie, de construcții, produse siderurgice, piese turnate și altele) și crearea unor ramuri de aprovizionare a agriculturii cu îngrășăminte și cu echipamente agricole. Printre obiectivele aflate în faza de punere în funcțiune se numără fabrica de lacuri și vopseluri Sipeco, uzina de oxigen și acetilenă Sogedi, precum și extinderea complexului textil Sanoyah. În pregătire se află proiectul unei fabrici de ciment și al unei fabrici de zahăr,

Dezvoltarea ramurilor productive va fi susținută de consolidarea infrastructurii electroenergetice. Va spori în primul rînd utilizarea potențialului hidroenergetic al fluviilor Konkoure și Bafing prin construirea unor mari hidrocentrale la Souapiti, Koukoutamba și Amania, iar hidrocentrala Grandes Chutes își va dubla capacitatea.

Între România și Guineea există strînse relații de colaborare economică pe multiple planuri. Ponderea principală a exporturilor românești din ultimii ani au constituit-o livrările de echipamente agricole (îndeosebi tractoare și piese pentru tractoare), articole metalice, produse chimice, electrotehnice.

România participă în Guineea la societatea internațională Mifergui pentru exploatarea minereului de fier de la Nimba. În ultimii ani, întreprinderile celor două țări și-au sporit negocierile pentru începerea unor noi acțiuni de cooperare în diferite domenii : mecanizarea agriculturii, prospecțiuni și exploatări miniere, distribuirea energiei electrice, fabricarea de materiale de construcție etc. Rezultatele obținute pînă în prezent și potențialul economic în permanentă creștere al României și Guineei creează condiții favorabile pentru aprofundarea în continuare a bunelor relații reciproce, îndeosebi pe calea extinderii schimburilor comerciale și a cooperării în producție. O contribuție de cea mai mare importanță în acest sens o au întîlnirile și discuțiile dintre președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Ahmed Sekou Touré, rezultatele recentei vizite întreprinse în țara noastră de președintele Guineei constituind o nouă afirmare a dorinței comune de a se valorifica mai bine posibilitățile existente, asigurîndu-se astfel o evoluție mereu ascendentă a relațiilor economice între cele două țări.

Marin FRÎNCU
I.E.M.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 13—17 SEPTEMBRIE, evoluția **dolarului S.U.A.** pe piața valutară internațională a fost caracterizată prin mișcări destul de contradictorii.

După ce în prima parte a intervalului dolarul s-a repreciat față de toate celelalte valute — în special ca urmare a creșterii nivelului dobînzilor la depozitele în dolari și a publicării unui nivel record al excedentului balanței de plăți curente al S.U.A. pe trim. II 1982 de 2,06 miliarde dolari (comparativ cu unul de 1,09 miliarde dolari în trim. I 1982) ulterior, după ce a fost anunțată scăderea producției industriale nord-americane cu 0,5% în luna august a.c. (față de o creștere revizuită în iulie a.c. de 0,1%) și o scădere a indicelui capacităților de producție la 69,4% în august a.c. (comparativ cu 69,9% cu o lună în urmă), a influențat negativ situația dolarului pe piață, astfel că la închiderea din 17 septembrie cotațiile erau în ușoară depreciere față de cursurile de referință din 10 septembrie (cu excepția lirei sterline, yenului japonez și a francului belgian).

Creșterea la o rată anuală de 5,2% a indicelui prețurilor de consum în luna august (comparativ cu o rată de 6% în iulie a.c.) a determinat o redresare a cursului **francului elvețian** în relația sa cu dolarul de 0,2% la închiderea din 17 septembrie (2,1275 franci/1 dolar, față de 2,1324 franci cursul de referință).

O ușoară repreciere față de dolar înregistra la sfîrșitul intervalului analizat și **lira italiană** (1 408 lire/1 dolar, comparativ cu 1 409 lire/1 dolar închiderea din 10 septembrie), ca de altfel și **francul francez** (7,06 franci/1 dolar, față de 7,07 franci/1 dolar închiderea de referință). De menționat că în acest interval au reapărut presiunile „à la baisse" asupra monedei

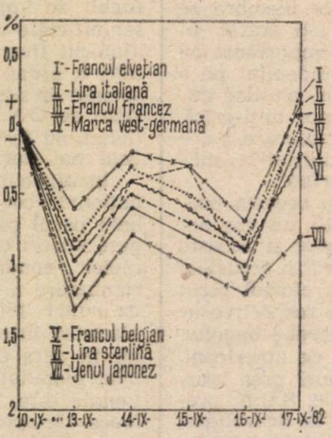

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 13—17 septembrie 1982. Bază : 10 septembrie 1982

franceze (care înregistrează un nou minim record la fixingul din 13 septembrie de 7,1340 franci/1 dolar).

Marca vest-germană, deși a beneficiat de reducerea cu 1,3% a indicelui prețurilor cu ridicata în luna august (comparativ cu o creștere de 0,2% în iulie), a terminat această perioadă la un nivel asemănător celui din 10 septembrie, respectiv circa 2,50 mărci/1 dolar, în timp ce **francul belgian** cota la închiderea din 17 septembrie ușor sub cursul de referință (48 franci/1 dolar, față de 47,95 franci/1 dolar).

Lira sterlină se situa pe 17 septembrie la 1,7150 dolari/1 liră respectiv cu 0,2% sub cursul de referință de 1,7175 dolari/1 liră, iar **yenul japonez** (influențat negativ de ecartul încă mare de dobîndă față de dolarul S.U.A., în devafoarea sa, și o încetinire a activității economice nipone) cota la închiderea săptămînii la 263 yeni/1 dolar.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au înregistrat, cu excepția euromărcii vest-germane (8,375% față de 8,4375%) ușoare creșteri, astfel (se dau nivelele de la închiderea din 17 septembrie, comparativ cu cea din 10 septembrie). +13% față de 12,8125% la eurodolar 11,0625%, comparativ cu 10,9375% la eurolira sterlină și 5,0625% față de 4,9375% al eurofrancul elvețian.

Prețul **aurului** la Londra a evoluat aproape permanent pe o linie descendentă, al doilea fixing din ziua de 17 septembrie de 441,50 dolari/uncie fiind cu 11,50 dolari/uncie sub cel corespunzător din 10 septembrie.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Dinamici în transporturile feroviare

ÎN pofida concurenței susținute din partea transporturilor rutiere și a influenței crizei economice mondiale, transporturile feroviare de mărfuri au înregistrat o creștere continuă în ultimele trei decenii (dacă facem abstracție de stagnarea înregistrată în anul 1975, după o dezvoltare accelerată în anii precedenți). Un exemplu pe regiuni geografice evidențiază însă existența unor ample disparități ca volum absolut și dinamică (vezi tabelul) ; într-adevăr, în Africa, Oceania și Asia intensitatea traficului feroviar este mult mai scăzută decît în U.R.S.S. sau Europa occidentală, iar ritmul mediu de creștere a volumului acestui trafic în perioada 1950—1980 a fost în Asia de aproape patru ori mai înalt decît în America de Nord.

Traficul feroviar de mărfuri
(în miliarde tone-km netto)

	1950	1960	1970	1980
Total mondial din care :	1 995	3 338	5 020	6 834
— Africa	35,5	56,5	100,2	127,2
— America de Nord	955	947	1 302	1 635
— America de Sud	27,0	31,9	35,6	100,0
— Asia	115	386	501	799
— Europa fără U.R.S.S.	248	397	559	631
— U.R.S.S.	602	1 504	2 495	3 507
— Oceania	12,0	15,1	28,1	35,2

Sursa : U.N., Monthly Bulletin of Statistics, June 1982

Migrația populației în R. P. Bulgaria

FĂCÎND o analiză a migrației — teritoriale și profesionale — a populației în R.P. Bulgaria, săptămînalul **Ikonomiceski jivot** sublinia recent că acest proces se menține intens, exercitînd o influență importantă asupra structurilor sociale și demografice. După cum se vede din graficul de mai jos, principalul flux al migrației se menține cel de la sat la oraș, chiar dacă intensitatea sa a scăzut întrucîtva în ultima perioadă. El este urmat — ca pondere în totalul persoanelor care migrează — de fluxul oraș-oraș, importanța acestuia urmînd să crească în perspectivă, ca de altfel și a curentului migrației de la oraș la sat. Totodată, statisticile evidențiază că, din cele 28 de județe ale Bulgariei, opt (în general, cu un nivel mai înalt de dezvoltare social-economică) cunosc un sold pozitiv al migrației, față de celelalte douăzeci care înregistrează un sold negativ, ceea ce constituie un argument în favoarea dezvoltării cu prioritate a economiei acestor județe din urmă.

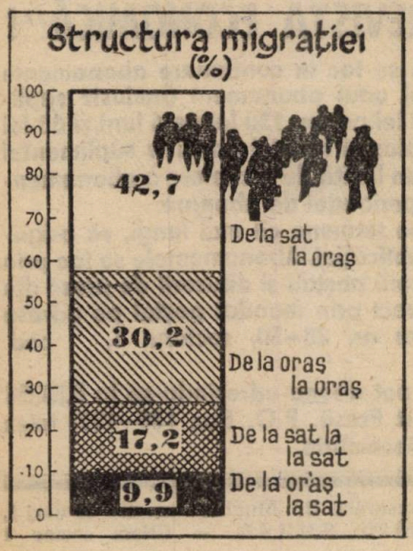

Se apreciază că ar fi necesară elaborarea unui model sociologic al migrației, care să reprezinte baza optimizării proceselor migratorii, a soluționării diferitelor probleme conexe, cum este — de pildă — cea a asigurării unui spor natural corespunzător al populației.

Evoluții în comerțul exterior al Cehoslovaciei

RELAȚIILE economice, inclusiv cele comerciale, cu țările capitaliste industrializate joacă un rol important pentru Cehoslovacia, fapt demonstrat de menținerea și chiar de ușoara creștere a ponderii țărilor respective în volumul global al comerțului său exterior în deceniul trecut : de la 22,4% în 1970 la 23,1% în 1980. Și aceasta într-o perioadă de evoluții nefavorabile în conjunctura economică internațională, de întărire a diferitelor restricții, ceea ce s-a exprimat — între altele prin scăderea ponderii produselor finite (îndeosebi a celor furnizate de industria constructoare de mașini, cea textilă și de încălțăminte) în exportul cehoslovac către piețele cu valută liber convertibilă și înrăutățirea (în special, prin majorarea dobînzilor aferente) a condițiilor de creditare a importurilor cehoslovace.

Drept consecință — scrie publicația **Le commerce extérieur tchécoslovaque** — o trăsătură caracteristică a schimburilor comerciale externe ale Cehoslovaciei cu țările capitaliste dezvoltate a constituit-o un sold pasiv pe termen lung, care a sporit (în prețuri curente) de la 8,7 mlrd. coroane în perioada 1971—1975 la 19,7 miliarde coroane în anii 1976—1980. Întrucît la aceste sume s-au adăugat și plățile pentru serviciile furnizate de țările capitaliste dezvoltate (în domeniul transporturilor, al asigurărilor, pentru licențe ș.a.), a rezultat un dezechilibru cronic al balanței de plăți externe și o creștere a volumului creditelor contractate. Din 1981, datorită aplicării unui complex de măsuri s-a ajuns la reducerea soldului pasiv al balanței comerciale.

Perspectivele gazelor naturale

O ANALIZĂ asupra evoluției rolului gazelor naturale în balanța energetică mondială, reluată de revista **Problèmes économiques**, arată că ponderea acestora a ajuns la 20%, producția-marfă de gaze naturale reprezentînd în 1980 echivalentul a circa 55% din volumul extracției de petrol. Tendința de creștere a importanței gazelor naturale în consumul mondial de energie se datorează, înainte de toate descoperirii și punerii în valoare a unor noi zăcăminte, ceea ce a făcut ca gradul de acoperire a extracției anuale să sporească de la 36 de ani în 1960 la 45 de ani în 1980, în timp ce în cazul petrolului indicele respectiv a scăzut, corespunzător, de la 38 la 30 de ani.

Deși s-a dezvoltat în ultimele decenii, comerțul mondial cu gaze naturale nu cuprinde decît o parte redusă din volumul extracției acestora : 1% în 1960, 4% în 1970 și 13% în 1981 (față de circa 50% la petrol). O frînă o constituie costul mai ridicat (de aproximativ 4 ori, raportat la un potențial echivalent de calorii) al transportului gazelor naturale comparativ cu cel al petrolului. Totuși, ținîndu-se seama că principalele zone de extracție a gazelor naturale nu coincid cu cele mai importante zone de consum al acestora, specialiștii prevăd sporirea dinamică a importului de gaze naturale îndeosebi în majoritatea țărilor Europei occidentale, în Japonia și chiar în S.U.A.

Orientări în siderurgia japoneză

EXISTENȚA — pe plan mondial — a unor excedente de capacități în siderurgie a determinat ca în Japonia, unul dintre primii producători de oțel din lume, fluxul investițiilor în această industrie să se reducă începînd din 1974, concomitent cu modificarea orientării lor. Astfel, noile investiții nu au mai fost destinate preponderent extinderii capacităților de producție, ci introducerii de tehnici și tehnologii menite să contribuie atît la reducerea consumului de materii prime, combustibili și energie, cît și la ridicarea randamentului instalațiilor existente. În ceea ce privește primul obiectiv, în perioada 1973—1980 se consemnează scăderea în medie cu 8% a energiei consumate pentru obținerea unei tone de oțel; economiile au fost mai substanțiale la combustibilii lichizi, pe ansamblul siderurgiei japoneze consumul acestora reducîndu-se în aceeași perioadă, de la 15,5 milioane la 6 milioane de kilolitri.

Politica de economisire a energiei a fost promovată în mai multe etape, și anume: în prima etapă s-au aplicat măsuri care nu necesitau investiții însemnate (îndeosebi un control riguros al consumurilor de energie); în a doua etapă accentul a fost pus pe sporirea eficienței investițiilor, urmărindu-se în special îmbunătățirea randamentelor energetice ale instalațiilor; în cea de-a treia etapă (de la sfîrșitul deceniului trecut) în centrul atenției se află utilizarea complexă a energiei termice degajate, extinderea turnării continue a oțelului ș.a. Se apreciază că în deceniul actual un obiectiv de bază îl va constitui aplicarea așa-numitului sistem de exploatare productivă a utilajelor și instalațiilor, în cadrul căruia repararea preventivă și întreținerea acestora devine o preocupare permanentă a întregului personal al secției respective, ceea ce permite reducerea la minimum a opririlor fluxului de producție, eliminarea pierderilor aferente de produse și energie.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 38 din 24 septembrie 1982

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Diversificare și calitate — exigențe ale producției moderne **(Gheorghe Helvig)** 1

— Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice. Intensificarea prospectării geologice pentru descoperirea de noi rezerve de cărbuni **(Daniel Bădoiu)** 3

— Opinii. Aprovizionarea tehnico-materială — un mecanism susceptibil de perfecționare. Exigențe sporite în fundamentarea necesarului de materiale **(Stelu Șerban)** 5

— Perfecționarea organizării terenurilor irigate **(Ion Bold, Faust Pufulescu)** 6

— Noi resurse în circuitul economic. Creșterea melcilor : resursă alimentară și venituri suplimentare **(Aghata Popescu)** 8

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Întărirea gestiunii secțiilor și atelierelor **(Gh. Șicã)** 10

— Tehnologiile originale : amplificarea posibilităților de export. Diamantele industriale „Dacia" **(Ion Benea, Mihai Dumitru, Marcel Diaconu)** 12

— Opțiuni pentru corelarea armonioasă a ramurilor în procesul dezvoltării **(Barbu Gh. Petrescu)** 14

CONDUCERE — ORGANIZARE

— Specializarea — valorificată optim **(Eugen Hancă)** 16

— Organizarea și conducerea activităților economice proprii la nivelul consiliului popular comunal **(Nicolae Ralea)** 17

RĂSPUNSURI LA ÎNTREBĂRI

— Asigurarea necesarului energetic al dezvoltării. **(Alexandru Mihăilescu)** 18

TEORII • IDEI

— Raporturile de forțe pe plan mondial. Tendințe și perspective (I) **(Gh. Badrus)** 20

— Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea specialiștilor. Circulația cunoștințelor științifice și tehnice **(Roman Moldovan)** 22

— Școli • curente • economiști. Nicolae Titulescu și finanțele publice (II). **(Ilie Rîmniceanu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— 27 septembrie — Ziua mondială a turismului. Retrospectivă și perspective în turismul internațional **(Gheorghe Barbu)** 26

— Din dosarul sesiunii F.M.I.—B.I.R.D. de la Toronto. Semnificații ale recentelor reuniuni financiare internaționale (I) **(Costin C. Kiriţescu)** 28

— Tendințe — conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL REVISTEI : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— Raw materials and energy development. More intensive geological prospections to discover new coal reserves **(Daniel Bădoiu)** 3

— Improving the organization of the irrigated lands **(Ion Bold, Faust Pufulescu)** 6

— Self-management in enterprises : responsibilities, actions, results. Stengthening the management in workshops **(Gh. Șicã)** 10

— Options for a harmonious correlation of branches in the process of development **(Barbu Gh. Petrescu)** 14

— Secure the energy necessity for development **(Alexandru Mihăilescu)** 18

— Power balances at the world scale (I) **(Gh. Badrus)** 20

— Schools • trends • economists. Nicolae Titulescu and public finances (II). **(Ilie Rîmniceanu)** 24

— Retrospect and prospects in the international tourism **(Gheorghe Barbu)** 26

DANS LE NUMÉRO

— Le développement de la base de matières premières et énergétique. L'élargissement des prospections géologiques pour découvrir de nouveaux gissements de charbon **(Daniel Bădoiu)** 3

— L'amélioration de l'organisation des terrains irrigués **(Ion Bold, Faust Pufulescu)** 6

— L'autogestion des entreprises : responsabilités, actions, résultats. Le renforcement de la gestion des sections et des ateliers **(Gh. Șicã)** 10

— Options pour la corrélation harmonieuse des branches dans le processus du développement **(Barbu Gh. Petrescu)** 14

— Assurer le nécessaire énergétique du développement **(Alexandru Mihăilescu)** 18

— Le rapport de forces sur le plan mondial. Tendances et perspectives (I) **(Gh. Badrus)** 20

— Ecoles • courants • économistes. Nicolae Titulescu et les finances publiques (II) **(Ilie Rîmniceanu)** 24

— Retrospective et perspectives dans le tourisme international **(Gheorghe Barbu)** 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Развитие сырьевой и энергетической базы. Интенсификация геолого-разведочных работ по открытию новых запасов каменного угля **(Даниел Бэдою)** 3

— Усовершенствование организации орошённых площадей **(Ион Болд, Фаует Пуфулеску)** 6

— Самофинансирование на предприятиях: ответственность, меры, результаты. Укрепление самофинансирования цехов и секций **(Г. Шикэ)** 10

— Опционы в области гармоничного сочетания отраслей в процессе развития (III) **(Барбу Г. Петреску)** 14

— Обеспечение энергетических потребностей развития **(Александру Михэилеску)** 18

— Соотношение сил на мировой арене. Тенденции и перспективы (I) **(Г. Бадруе)** 20

— Школы. Течения. Экономисты. Никола. Титулеску и государственные финансы (II) **(Илие Рымничану)** 24

— 27 сентября. Международный день туризма. Ретроспектива и перспективы мирового туризма **(Георге Барбу)** 26

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1, Cont 4.54.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1

AUTO - MOTO - VELO!

Noi magazine ale Întreprinderii de desfacere a materialelor sportive (I.D.M.S.), înființate prin reprofilare în Bd. Nicolae Bălcescu nr. 36 ; Calea Victoriei nr. 59 ; Șoseaua București – Ploiești bloc 13/II (cartierul Băneasa).

Cei interesați își pot procura din aceste unități ale I.D.M.S. :

● ARTICOLE DESTINATE TURISMULUI (biciclete, motorete, accesorii camping, articole pentru pescuit și alte produse specifice turismului) ;

● ACCESORII AUTO-MOTO-VELO (anvelope, camere, piese de schimb, cosmetice auto și alte accesorii).

Magazinele I.D.M.S. vă facilitează și înscrierile pentru cumpărarea autoturismelor.

Sînteți oricînd binevenit în noile magazine AUTO-MOTO-VELO ale Întreprinderii de desfacere a materialelor sportive.

1982 OKT 12

TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE

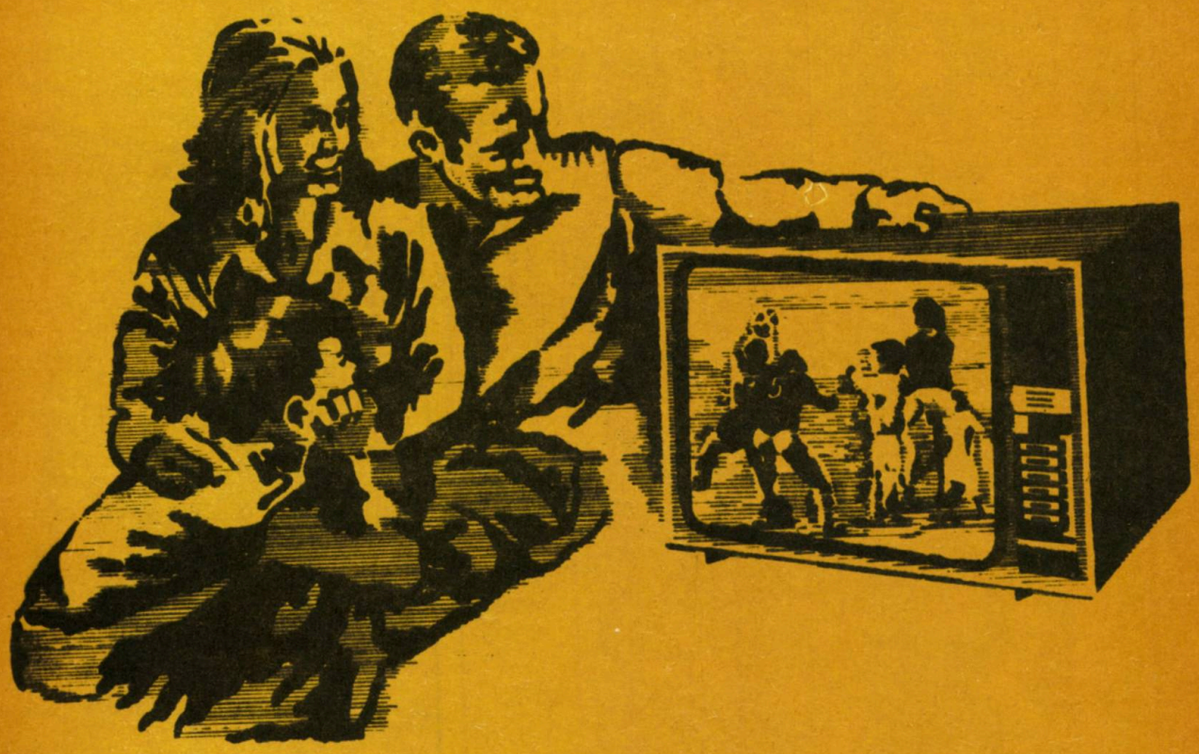

Magazinele şi raioanele de produse electronice ale comerţului de stat vă oferă o diversă gamă de TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE, aparate care prezintă următoarele caracteristici :

- **complet tranzistorizate ;**
- **imagine perfectă şi sunet clar ;**
- **durată de folosire îndelungată ;**
- **consum de energie electrică redus cu circa 33% ;**
- **funcţionare normală chiar şi la variaţii mari ale tensiunii pe reţea ;**
- **depanare mult simplificată deoarece în construcţia aparatelor se află module funcţionale care se pot înlocui cu operativitate.**

Termenul de garanţie de la data cumpărării :

- **1 an pentru aparat ;**
- **18 luni pentru tubul cinescop.**

Denumirea televizorului	Diagonala ecranului (cm)	Preţ (lei)
● OLT	44	2 920
● OLT	44	3 000
● SNAGOV	47	2 920
● SNAGOV	47	3 065
● SIRIUS	50	3 050
● SIRIUS	50	3 200
● DIAMANT	61	3 600
● DIAMANT	61	3 720

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

DEZVOLTAREA BAZEI DE MATERII PRIME ŞI ENERGETICE

Numărul 39 ● vineri 1 octombrie 1982

Sub semnul unității de neclintit în jurul partidului,
al secretarului său general,
al atașamentului față de politica P.C.R. și a statului nostru

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN JUDEȚELE VASLUI, IAȘI ȘI COVASNA

La Bogești se vizitează expoziția realizărilor din agricultură și mica industrie din județul Vaslui

Dialog fructuos la întreprinderea de izolatori electrici din Tîrgul Secuiesc

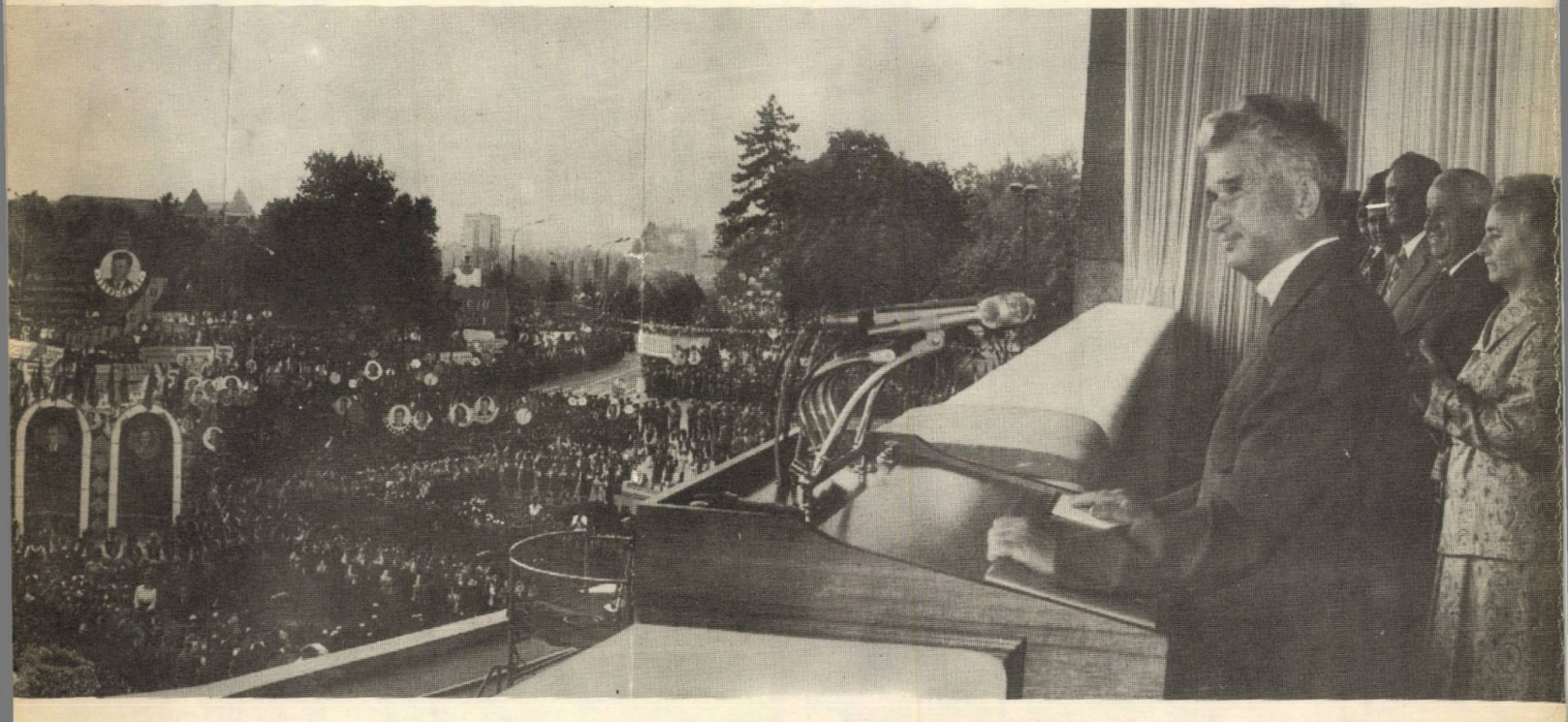

La marea adunare populară din municipiul Iași

D 646

curier
economic legislativ

Derularea exporturilor – cazuri – soluții

4. Livrarea mărfurilor la export pe cale terestră, aeriană și combinată

4.1. OPERAȚIUNEA ÎNAINTE DE EXPEDIEREA MĂRFURILOR

La livrările terestre și aeriene operațiunile premergătoare expedierii mărfurilor la export sînt relativ mai simple ca în cazul transporturilor pe apă.

a) **Instrucțiuni de expediere.** Dacă în contract se prevede obligația vînzătorului de a informa pe cumpărător că mărfurile sînt pregătite pentru expediere, obligația acestuia din urmă de a da instrucțiuni de expediere curge de la data primirii avizării. În ipoteza în care nu s-a prevăzut prin contract o asemenea obligație pentru vînzător, cumpărătorul este obligat să transmită, în timp util înainte de termenul de livrare, instrucțiunile sale de expediere. C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75, la § 39, prevăd că „dacă prin contract nu sînt stabilite alte termene, cumpărătorul este obligat să comunice vînzătorului instrucțiunile de expediere cu cel puțin 30 de zile înaintea termenului de livrare a mărfii, stabilit prin contract". În continuare, § 40, pct. 2, din aceleași condiții generale prevede că „la transporturile feroviare, dacă în contract nu sînt prevăzute alte date, instrucțiunile de expediere trebuie să cuprindă : declarația tarifară, punctul de frontieră de trecere a mărfii din țara vînzătorului, destinatarul și stația de destinație. Cumpărătorul est obligat să stabilească punctul de trecere a mărfii din țara vînzătorului, ținînd seama, pe cît posibil, de distanța cea mai scurtă între stația de expediere și stația de destinație".

b) **Consecințele netrimiterii sau nerespectării instrucțiunilor de expediere.** Instrucțiunile de expediere fiind obligatorii pentru vînzător — în limita condițiilor prevăzute în contract —, acesta răspunde material față de cumpărător pentru nerespectarea lor. Acest principiu este expres prevăzut de C.G.L.—C.A.E.R., la § 40, pct. 3 : „Vînzătorul este obligat să plătească cumpărătorului toate cheltuielile cauzate prin nerespectarea de către vînzător a instrucțiunilor de expediere respective". Cu privire la netrimiterea de instrucțiuni în vederea expedierii, același text din condițiile generale menționate, la pct. 4 prevede : „Dacă vînzătorul nu va primi în timp util de la cumpărător instrucțiunile de expediere a mărfii ce urmează să fie livrată pe calea ferată, vînzătorul are dreptul, la expirarea termenului de livrare stabilit de părți, să predea marfa spre păstrare pe cheltuiala și pe riscul cumpărătorului. În acest caz, cumpărătorul plătește și cheltuielile suplimentare ocazionate de transportul mărfii la depozit și de la depozit în vagoane. Data certificatului de depozitare sau a adeverinței de primire a mărfii în depozit se consideră ca dată a livrării mărfii. Vînzătorul nu este însă eliberat de obligația de a expedia marfa la adresa cumpărătorului și de plata cheltuielilor de transport al mărfii pînă la frontieră".

c) **Dispoziția de transport și vămuire.** În baza contractului de prestări servicii privind expedițiile internaționale încheiat cu Romtrans, întreprinderea de comerț exterior transmite acesteia dispoziția de transport și vămuire (formular tipizat). În acest document se înscriu condițiile prevăzute în contractul comercial extern cu privire la expediere și vămuire. Odată cu dispoziția de transport și vămuire se remite Întreprinderii Romtrans și instrucțiunile de expediere primite de la cumpărătorul extern, precum și extras din creditul documentar cu privire la transport și expediere. În cazurile în care dispoziția de transport și vămuire nu este în concordanță cu unele reglementări, conține erori, sau este neclară, revine ca sarcină Întreprinderii Romtrans să o clarifice în colaborare cu întreprinderea de comerț exterior mandantă, evitîndu-se pe cît posibil returnarea ei.

d) **Întocmirea scrisorilor de trăsură — remiterea lor întreprinderilor producătoare.** În cazul transporturilor pe calea ferată, întreprinderile de comerț exterior solicită Intreprinderii Romtrans întocmirea scrisorilor de trăsură internaționale. Potrivit contractului de mandat încheiat, Romtrans „întocmește și îi pune la dispoziție în termen de maximum 4 zile lucrătoare, începînd din ziua următoare înregistrării cererii la Romtrans, scrisorile de trăsură necesare pentru expedierea mărfurilor de export în trafi-

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 38 1982

cul internațional feroviar..." (art. 10). Scrisorile de trăsură preluate de la Romtrans se transmit întreprinderilor producătoare de mărfuri pentru export, în vederea utilizării lor la expediere. Scrisorile de trăsură internaționale constituind o condiție esențială în derularea exporturilor în trafic feroviar se impune perfectarea lor din timp. Practica o dovedește că orice întîrziere produce grave perturbații și chiar depășirea termenelor de livrare.

4.2. EXPEDIEREA MĂRFURILOR CUMPĂRĂTORULUI EXTERN

În transporturile terestre și aeriere sarcina propriu-zisă de expediere a mărfurilor o au întreprinderile producătoare, funcții importante revenind însă și întreprinderii Romtrans.

a) **Alegerea rutei de transport.** Ca regulă generală, acest aspect al derulării se soluționează cu ocazia încheierii contractului comercial de vînzare. În cazul în care acest lucru nu s-a făcut, alegerea rutei revine cumpărătorului, opțiune manifestată prin instrucțiunile de expediere. În acest sens, C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75 conțin un text special: „La transporturile feroviare, dacă în contract nu s-a prevăzut altfel, cumpărătorul are dreptul să stabilească ruta transportului. În cazul în care alegerea rutei revine vînzătorului, acesta o va face prin mandatarul său — Romtrans. Potrivit contractului de mandat „Romtrans este obligată să îndrumeze expedițiile de mărfuri de export încredințate pe căile și cu mijloacele de transport care comportă cheltuielile cele mai reduse...".

b) **Planificarea mijloacelor de transport.** Potrivit H.C.M. nr. 425/1975 planificarea mijloacelor de transport feroviare și auto revine ca obligație întreprinderilor expeditoare, respectiv întreprinderilor producătoare a mărfurilor pentru export, potrivit metodologiei stabilite prin actul normativ menționat și prin ordinele nr. 673/1976 și nr. 725/1976 emise de Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor. Contractul de prestări servicii încheiat de Romtrans cu întreprinderile de comerț exterior, la art. 11, alin. 2, prevede că „pentru obținerea mijloacelor de transport feroviar de construcție specială aparținînd administrațiilor de cale ferată străine, mandanta (întreprinderea de comerț exterior — n.n.) se adresează direct la Calea Ferată Română, în vederea procurării lor. Dacă nu le poate obține în acest fel, Romtrans — la cererea expresă a mandantei, însoțită de negația Căii Ferate Române — trebuie să se adreseze firmelor particulare din străinătate care posedă astfel de mijloace, pentru închiriere. La fel se procedează și pentru obținerea mijloacelor de transport rutiere sau aeriene, care nu pot fi puse la dispoziția mandantei de către cărăușii români".

c) **Expedierea mărfurilor pe cale feroviară și rutieră.** Revenindu-i competența să planifice mijloacele de transport, întreprinderea producătoare are obligația să solicite cărăușului să-i pună la dispoziție vagoane sau mijloace auto adecvate, în bună stare și conforme cu instrucțiunile de expediere primite de la întreprinderea de comerț exterior. Cu privire la acest aspect al derulării C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75 conțin, la § 46, dispoziții precise: „1. Dacă calea ferată pune la dispoziție un vagon cu capacitate mai mare decît s-a cerut de vînzător sau dacă calea ferată, invocînd limita sarcinii pe osii pe o anumită distanță, refuză încărcarea vagonului pînă la norma de greutate prescrisă sau prevăzută în tariful pentru marfa respectivă, vînzătorul este obligat să ceară confirmarea oficială a acestei situații de către calea ferată pe scrisoarea de trăsură. 2. Prevederile punctului 1 din prezentul paragraf se extind și asupra cazurilor în care vagoanele sînt puse la dispoziție de cumpărător". La expedierea mărfurilor pe calea ferată, întreprinderile producătoare utilizează scrisorile de trăsură internaționale primite de la întreprinderile de comerț exterior, urmărind să folosească în întregime vagoanele. Subliniem că potrivit C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75, § 47, „dacă din vina vînzătorului vagonul nu este încărcat conform normelor prevăzute în Tariful de tranzit uniform (E.T.T.), vînzătorul suportă cheltuielile survenite din nefolosirea întregii capacități de încărcare pe căile ferate de tranzit". O problemă deosebită o prezintă livrările de mărfuri de un gabarit deosebit. Cu privire la asemenea livrări C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75 prevăd următoarele: „În cazul livrării de mărfuri al căror gabarit nu corespunde condițiilor căilor ferate ale țării cumpărătorului, vînzătorul este obligat să-l avertizeze pe cumpărător despre acest lucru printr-o scrisoare recomandată cu cel puțin 2 luni înainte de termenul de livrare, anexînd schițele de gabarit ale mărfii, cu indicarea dimensiunilor și a greutății. Data expedierii și stația de frontieră prin care trebuie să treacă marfa vor fi precizate de părți. În acest caz, data expedierii trebuie să fie confirmată de vînzător cu cel mult 21 de zile înainte de expedierea mărfii" (§ 48).

d) **Expedierea prin vagoane colective.** În cazul unor exporturi de mărfuri care sînt subvagonabile, expedierea lor prin vagoane colective se organizează de Romtrans. În acest scop, întreprinderea producătoare, în baza instrucțiunilor primite de la întreprinderea de comerț exterior, expediază coletele spre punctele de frontieră indicate, în vederea despozitării lor în spațiile deținute de Romtrans. Legat de asemenea expediții este indicat ca întreprinderile de comerț exterior să promoveze prin contractele comerciale de vînzare o clauză potrivit căreia documentul de plată să-l constituie certificatul de expediere emis de Romtrans și nu duplicatul scrisorii de trăsură internațională. În ipoteza în care se prevede acest document, plata mărfurilor predate spre expediere va fi întîrziată.

e) **Expedierea mărfurilor pe cale combinată.** În situația în care potrivit prevederilor din contractul comercial de vînzare și a instrucțiunilor de expediere mărfurile urmează să fie exportate prin trafic combinat prin porturi străine, operațiunile tehnice de expediții internaționale se efectuează de Romtrans. În acest scop, întreprinderile de comerț exterior transmit întreprinderii Romtrans, pe lîngă dispoziția de transport și vămuire, cerere de tonaj pentru fiecare transport în parte. De asemenea, întreprinderea de comerț exterior transmite întreprinderii Romtrans note de comandă pentru conosament. După încărcarea de către întreprinderea producătoare în mijlocul de transport cu care se expediază mărfurile din țară, întreprinderea de comerț exterior înștiințează, în 24 de ore, întreprin-

derea Romtrans, indicînd data expedierii, numărul de identitate al mijlocului de transport, numărul de colete, marcajul, cantitatea, cubajul, felul mărfii, numărul dispoziției de transport și vămuire și orice alte elemente necesare bunei derulări a transportului. După încărcarea mărfurilor pe navă în portul străin, Romtrans, în 24 ore, informează întreprinderea de comerț exterior cu privire la numele navei, marfa încărcată, data încărcării etc. și îi transmite conosamentul și eventualele documente însoțitoare, de îndată ce le primește de la corespondentul străin utilizat în efectuarea operațiunii.

f) **Expedierea mărfurilor prin vinculație.** Dacă în contractul comercial de vînzare s-a prevăzut ca modalitate de plată încaso documentar cu vinculație, întreprinderea de comerț exterior este obligată să prevadă derularea transportului prin case de expediție și transporturi care fac parte dintre corespondenții agreați de Romtrans. Dispoziția de transport și vămuire emisă de întreprinderea de comerț exterior va trebui să conțină date precise privind efectuarea operațiunilor de vinculare (potrivit instrucțiunilor Romtrans referitoare la astfel de operațiuni). Romtrans are obligația să urmărească îndeaproape asemenea expedieri, informînd operativ întreprinderea de comerț exterior despre orice dificultăți intervenite. După derularea operațiunii, Romtrans urmărește primirea de la corespondentul extern a confirmării de plată prezentată de cumpărător, pe care o remite, împreună cu alte documente privind eliberarea mărfurilor, întreprinderii de comerț exterior.

g) **Vămuirea și asigurarea mărfurilor.** Romtrans, în baza dispoziției de transport și vămuire îndeplinește formalitățile de vămuire a mărfurilor ce urmează a fi exportate, după care, în termen de 24 ore de la data vămuirii remite întreprinderii de comerț exterior declarația vamală. Imediat după primirea declarației vamale, întreprinderea de comerț exterior are obligația să verifice datele înscrise în acest document și, în cazul unor erori solicită, prin Romtrans, organului vamal, îndreptarea lor. Dacă mărfurile urmează să fie asigurate pe timpul transportului prin grija întreprinderii de comerț exterior, aceasta transmite întreprinderii Romtrans cerere (aviz) de asigure, potrivit formularului tipizat. Asigurarea se face de către ADAS.

4.3. OPERAȚIUNI POSTERIOARE EXPEDIERII MĂRFURILOR

Principalele operațiuni posterioare expedierii mărfurilor sînt avizarea cumpărătorului extern și remiterea documentelor interne de către întreprinderea producătoare comitentă, întreprinderii de comerț exterior comisionare.

a) **Avizarea cumpărătorului.** Ca și în cazul livrărilor „via mare", întreprinderea de comerț exterior este obligată să avizeze, pe cheltuiala sa, pe cumpărător asupra expedierilor făcute (cu privire la care este informată de întreprinderea producătoare) C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75, la § 43, prevăd : „1. Dacă prin contract nu s-a convenit termenul și/sau modul de trimitere a avizului de expediere a mărfii sau nu este prevăzut că avizarea nu este necesară la livrările feroviare, cu mijloace auto și cu avionul, vînzătorul este obligat să trimită avizul cumpărătorului într-un astfel de termen și mod încît cumpărătorul să-l primească înainte de sosirea mărfii la frontiera țării cumpărătorului. 2. Dacă prin contract nu s-a stabilit altfel, avizul trebuie să cuprindă următoarele elemente : data expedierii ; denumirea mărfii ; cantitatea mărfii ; numărul contractului ; numărul vagonului (la transporturile feroviare)".

b) **Remiterea documentelor privind livrarea de către întreprinderea producătoare, întreprinderii de comerț exterior.** În vederea facturării la extern întreprinderea producătoare are obligația ca după livrarea mărfurilor la export să remită întreprinderii de comerț exterior documentele interne. De regulă, în funcție de natura mărfurilor, acestea sînt : factura proforma, certificatul de calitate, certificate de analiză de laborator, certificate fitosanitare, certificate de garanție etc. Termenul de remitere a documentelor interne este prevăzut în contractul economic de comision pentru export și poate varia între 48—72 ore. Importanța respectării acestui termen rezidă în faptul că în funcție de primirea lor, întreprinderea de comerț exterior este în măsură să întocmească setul de documente comerciale cerute de creditul documentar și, în general, pentru încasarea prețului în valută.

c) **Dovada cantităților livrate.** Acest aspect al derulării exporturilor este riguros reglementat prin C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75, care la § 18 prevede : „Numărul coletelor și/sau greutatea mărfii livrate se stabilesc : 1. La transporturile pe calea ferată : a) dacă numărul coletelor și/sau greutatea mărfii au fost stabilite de stația de expediere a căii ferate a țării vînzătorului, fapt care trebuie să fie certificat de agentul căii ferate la rubricile corespunzătoare ale scrisorii de trăsură pentru traficul feroviar internațional de mărfuri ; b) dacă numărul coletelor și/sau greutatea mărfii la stația de expediere pe calea ferată din țara vînzătorului au fost stabilite de expeditor fără să fie certificate de calea ferată, la transporturile fără transbordări, dacă nu se prevede altfel în contract — pe baza scrisorii de trăsură pentru traficul feroviar internațional de mărfuri sau, în cazul în care greutatea și/sau numărul coletelor au fost verificate de calea ferată pe parcurs sau la stația de destinație — cu condiția sosirii vagonului și a mărfii la locul de control, într-o stare care exclude răspunderea căilor ferate —, pe baza documentului care reflectă rezultatele acestei cîntăriri și/sau a verificării numărului de colete de către calea ferată, întocmit în conformitate cu Convenția privind traficul feroviar internațional de mărfuri (SMGS) ; c) dacă numărul coletelor și/sau greutatea mărfii au fost stabilite la stația de expediere din țara vînzătorului de către expeditor, fără să fi fost verificate de calea ferată, la transporturile cu transbordare, numărul coletelor și/sau cantitatea livrată se stabilesc în modul prevăzut în acordul bilateral în contract. 2. La transporturile auto — pe baza documentului de transport. 3. La transporturile aeriene — pe baza scrisorii de trăsură pentru traficul aerian. 4. La expedițiile poștale — pe baza recipisei poștale.

5. Suportarea cheltuielilor de livrare — trecerea riscurilor şi a proprietăţii de la vînzător la cumpărător

5.1. CHELTUIELI DE LIVRARE — PARTEA CARE LE SUPORTĂ

Operaţiunile multiple de livrare a mărfurilor, implică o serie de cheltuieli care se suportă de către vînzător sau cumpărător, potrivit prevederilor din contract. În cazurile în care prin contract nu sînt date soluţii cu privire la cheltuieli, se aplică prevederile din uzanţele sau convenţiile internaţionale.

a) **Prevederile Incoterms 1953 referitoare la cheltuielile de livrare.** Incoterms 1953 stabileşte în mod detaliat care parte contractuală urmează să suporte, în final, cheltuielile efectuate pentru fiecare operaţiune legată de livrare. Pentru identificarea cu uşurinţă a acestor operaţiuni şi, în special, cine suportă cheltuielile ce se fac, prezentăm alăturat, sub forma unui tabel, sinteza acestora (cu menţiunea că litera „v" înseamnă vînzător şi „c" — cumpărător).

Din păcate, în practica întreprinderilor noastre de comerţ exterior nu se ţine seamă, în toate cazurile, de prevederile Regulilor Incoterms. Astfel, de exemplu, cheltuielile privind certificatele de origine, facturile consulare, precum şi cele privind încărcarea mărfurilor în mijloacele de transport — în cazul condiţiei de livrare Ex Works — nu sînt întotdeauna facturate.

c) **Prevederile C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75 referitoare la cheltuielile de livrare.** Cu privire la cheltuielile de livrare, C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75 prevăd următoarele:

— la transporturile pe calea ferată, livrările se efectuează franco vagon frontiera ţării vînzătorului şi în acest caz vînzătorul suportă cheltuielile de transport ale mărfii pînă la frontiera de stat a ţării sale; cheltuielile de transbordare şi/sau de schimbare a osiilor le suportă cumpărătorul (§ 5 lit. a);

— la transportul auto, livrările se efectuează franco locul de încărcare a mărfii în mijloacele de transport ale cumpărătorului, iar în cazul cînd marfa este transportată cu mijloacele de transport ale vînzătorului dincolo de frontiera de stat a ţării sale — franco locul de control al mărfii de către vama de frontieră a ţării limitrofe cu ţara vînzătorului, în care caz: vînzătorul suportă cheltuielile de transport ale mărfii pînă la locul unde marfa se încarcă în mijloacele de transport ale cumpărătorului, iar dacă marfa este transportată cu mijloacele de transport ale vînzătorului dincolo de frontiera de stat a ţării sale — pînă la vama de frontieră a ţării limitrofe cu ţara vînzătorului (§ 6, lit. a);

— la livrările F.O.B. vînzătorul suportă toate cheltuielile pînă în momentul încărcării mărfii pe bordul navei. Părţile pot însă conveni prin contract ca vînzătorul să suporte cheltuielile de încărcare a mărfii şi în hambarele vasului, inclusiv cheltuielile de stivuire a mărfii (§ 7, pct. 1, lit. a);

— la livrările C.I.F. şi C and F vînzătorul suportă toate cheltuielile de transport pînă în momentul sosirii navei în portul de descărcare. Toate cheltuielile de descărcare din hambarele navei sînt suportate de cumpărător; în cazul transporturilor cu nave de linie, la care cheltuielile de descărcare a mărfii sînt incluse în navlu, aceste cheltuieli nu se plătesc vînzătorului de către cumpărător (§ 7, pct. 2, lit. a);

— la cele de mai sus, potrivit § 7, pct. 4, este necesar să arătăm că la transporturile pe apă, părţile pot conveni

obligaţiile părţilor privind derularea contractelor (în paranteză este indicată partea care execută)	partea care suportă cheltuielile										
	Ex Works	FOR—FOT	FAS	FOB	C and F	CIF	Freight or carriage paid to...	Delivered at frontier...	Ex ship...	Ex Quay...	Delivered...
— ambalarea şi verificarea cantitativă, calitativă a mărfii (v)	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v
— obţinerea certificatului de origine, a facturii consulare şi altor documente cerute de cumpărător (v)	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c
— obţinerea licenţei sau a permisului de export şi a altora legate de export (v)	c	c	c	v	v	v	v	v	v	v	v
— obţinerea documentelor de atestare a livrării (titluri uzuale de transport sau dovada că marfa se află de-a lungul vasului), precum şi toate cheltuielile pentru marfă pînă în momentul încărcării sau pînă cînd marfa a fost pusă la dispoziţia cumpărătorului (v)	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v	v
— încărcarea pe mijlocul de transport (v/c)	c	v	c	v	v	v	v	v	v	v	v
— obţinerea licenţei sau a permisului de import descărcarea din mijlocul de transport (inclusiv cheltuielile survenite pe timpul transportului, altele decît navlul), vămuirea şi altele operaţiuni legate de import (c)	c	c	c	c	c	c	c	c	v	c	v
— transportul (navlul) (v/c)	c	c	c	c	v	v	v	v	v	v	v
— asigurarea (v/c)	—	—	—	—	c	v	—	—	—	—	—
— neremiterea în termenul stabilit de către cumpărător a instrucţiunilor de expediere, nesosirea la timp a vasului navlosit de către acesta etc. sau nepreluarea mărfii potrivit contractului (c)	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c

prin contracte cu privire la cine urmează să suporte cheltuielile pentru materialele de separație ;

— la transporturile aeriene, livrările se efectuează franco locul de predare a mărfii, spre transportare, organizației de transport aerian din țara vînzătorului, în care caz vînzătorul suportă toate cheltuielile pînă în momentul predării mărfii către organizația de transport aerian din țara vînzătorului (§ 8, lit. a) ;

— la expedițiile poștale, livrările se efectuează franco destinatar, în care caz vînzătorul suportă toate cheltuielile pînă la locul de destinație (§ 9, lit. a).

C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75, la § 10 prevede că vînzătorul nu are obligația asigurării mărfii pe care o livrează dacă această obligație nu este prevăzută în mod expres în contract

5.2. TRECEREA RISCURILOR ȘI A PROPRIETĂȚII DE LA VÎNZĂTOR LA CUMPĂRĂTOR

Trecerea riscurilor și a proprietății de la vînzător la cumpărător este reglementată în mod diferit, în funcție de uzanțele comerciale sau convențiile internaționale care se aplică contractului în cauză.

a) **Prevederile Legii nr. 71/1969 cu privire la riscuri și proprietate.** Legea contractelor economice, la art. 74, alin. final, prevede că „dreptul asupra mărfii și riscurile corespunzătoare se transmit direct, în condițiile contractului extern, de la unitatea producătoare pentru export la partenerul străin...".

Textul citat este în concordanță deplină cu principiile contractului de comision pentru export, în care întreprinderea de comerț exterior comisionară încheie contracte de vînzare comercială internațională în nume propriu, dar în contul comitentului. Așadar, față de faptul că exportator și derulator al contractului extern, sub aspectul livrării mărfurilor este întreprinderea producătoare, este normal ca și riscurile și dreptul de proprietate să treacă asupra cumpărătorului extern direct de la acesta, evident, în condițiile contractului extern.

Facem mențiunea că în cazul în care între întreprinderea producătoare de mărfuri pentru export și întreprinderea de comerț exterior s-au instituit raporturi de livrare, trecerea proprietății (și a riscurilor) este reglementată de prevederile art. 41, din Legea nr. 71/1969.

b) **Transferarea riscurilor potrivit Regulilor Incoterms 1953.** În lumina acestor uzanțe, riscurile trec de la vînzător la cumpărător ;

— în condiția de livrare **Ex Works** — la data prevăzută în contract dacă marfa este pusă la dispoziția cumpărătorului „cu condiția ca marfa să fi fost individualizată corespunzător, adică pusă deoparte sau identificată în orice fel ca fiind marfa care face obiectul contractului" ;

— în condiția de livrare **F.A.S.** — la data la care marfa a fost livrată efectiv „de-a lungul vasului,în portul de încărcare convenit, la termenul stabilit" ;

— **F.O.B., C and F, C.I.F.** — la data la care marfa a trecut efectiv bordul vasului în portul de încărcare ;

— **F.O.R., F.O.T., Freight or carriage paid to...** — la data la care vagonul cu marfă sau coletele au fost predate căilor ferate sau altui cărăuș ;

— **Delivered at frontier...** — la data la care marfa „a fost pusă la dispoziția vînzătorului la locul de livrare la frontiera convenită", sub condiția să fie individualizată ca fiind aceea ce face obiectul contractului ;

— **Ex Ship și Ex Quay** — la data la care marfa a fost pusă efectiv la dispoziția cumpărătorului la locul convenit (punctul de descărcare uzual în portul convenit, sau pe chei în portul desemnat), „cu condiția totuși ca marfa să fie individualizată corespunzător, adică pusă deoparte sau identificată astfel ca fiind marfa care face obiectul contractului".

Îndeplinirea condițiilor de mai sus pentru ca riscul să treacă de la vînzător la cumpărător implică atît realizarea operațiunii materiale — individualizarea mărfurilor, trecerea lor efectivă pe bordul vasului etc. —, cît și probarea acestor acte materiale prin documente : procese-verbale de stocare separată a mărfurilor la termenele de livrare, scrisoarea de trăsură semnată de cărăuș, conosamentul semnat de navă etc.

c) **Transferarea dreptului de proprietate asupra mărfurilor în contracte cu partenerii din țări cu economie capitalistă.** Deoarece transferul proprietății de la vînzător la cumpărător nu este reglementat prin nici o uzanță uniformă internațională este indicat ca acest aspect să fie soluționat de către părți printr-o clauză expresă înscrisă în contract. Am arătat, într-o secțiune precedentă, că acest lucru se face în toate cazurile în care vînzătorul își rezervă dreptul de proprietate asupra bunului vîndut, pînă la plata de către cumpărător a ultimei rate din creditul acordat.

Care este situația în cazul în care într-un contract de vînzare internațională părțile nu au stabilit momentul în care se transferă dreptul de proprietate de la vînzător la cumpărător ? Răspunsul este următorul : în cazul în care pe această temă se va ivi un litigiu se face aplicația lui **Lex contractus**, respectiv a prevederilor din dreptul ales de părți să constituie legea contractului.

Codul civil român prevede că proprietatea este de drept strămutată la cumpărător de îndată ce părțile s-au învoit asupra lucrului transmis și a prețului corespunzător, deși bunul încă nu se va fi predat și prețul încă nu se va fi plătit. Se consacră astfel, în dreptul românesc, principiul juridic al transferului proprietății prin simplul consimțămînt. O soluție similară o dă Codul civil francez.

Într-o serie de sisteme de drept transmiterea proprietății asupra mărfii ce formează obiectul livrării este condiționată în principiu de predarea lui materială către cumpărător. Contractul nu produce, cu alte cuvinte, prin el însuși, nici măcar **inter partes**, efecte translative de drepturi reale. Această soluție, provenită încă din dreptul roman, a fost menținută de numeroase legislații actualmente în vigoare, printre care Codul civil austriac, italian, grec, vest-german, elvețian, spaniol etc.

d) **Transferarea proprietății și a riscurilor în contractele încheiate de părți din țări membre ale C.A.E.R.** Prin Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/75 — nemaifiind justificată separarea celor două momente — sînt adoptate următoarele soluții privind momentul în care se transferă atît proprietatea cît și riscul, de la vînzător la cumpărător:

— la livrările franco vagon frontiera țării vînzătorului — în momentul predării mărfii către vama de frontieră a țării limitrofe cu țara vînzătorului ;

— la livrarea prin transporturi auto — în momentul primirii mărfii în mijloace de transport ale cumpărătorului; iar în cazul în care marfa este transportată cu mijloacele de transport ale vînzătorului dincolo de frontiera de stat a țării sale — în momentul controlului mărfii de către vama de frontieră a țării limitrofe cu țara vînzătorului ;

— la livrările F.O.B. și C.I.F. — în momentul trecerii mărfii peste balustrada navei, în portul de încărcare ;

— la livrarea prin transporturi aeriene — în momentul predării mărfii către organizația de transport aerian din țara vînzătorului ;

— la livrările prin expediții poștale — în momentul predării mărfii către oficiul poștal din țara vînzătorului.

C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75, tratînd momentele în care proprietatea și riscurile trec de la vînzător la cumpărător (§ 5—9), fac următoarele precizări :

— în cazul expedierilor feroviare, ca dată a livrării se consideră data ștampilei aplicate pe scrisoarea de trăsură de către stația de frontieră la care calea ferată a țării vînzătorului predă marfa către calea ferată care preia marfa ;

— la expedierile prin mijloace de transport auto, ca dată a livrărilor se consideră data documentului care confirmă primirea mărfii pe mijloacele de transport ale cumpărătorului, iar în cazul cînd marfa este transportată dincolo de frontiera de stat a țării vînzătorului cu mijloacele de transport ale acesteia, data controlului mărfii de către vama de frontieră a țării limitrofe cu țara vînzătorului ;

— la expedierile pe apă ca dată a livrării se consideră data conosamentului sau a scrisorii de trăsură fluvială ;

— la expedierile par avion, ca dată a livrării se consideră data scrisorii de transport aerian ;

— la expedierile prin colete poștale, ca dată a livrării se consideră data recipisei poștale.

e) **Consecințele trecerii riscurilor și a proprietății de la vînzător la cumpărător.** Stabilirea momentului în care riscurile au trecut de la vînzător la cumpărător prezintă importanță sub aspectul că acesta din urmă este obligat să plătească prețul chiar dacă mărfurile livrate s-au pierdut ori s-au deteriorat, evident, sub condiția ca aceste evenimente să nu se datoreze vreunei culpe aparținînd vînzătorului.

Așa cum am arătat, momentul trecerii riscurilor de la vînzător la cumpărător trebuie să fie consemnat în documente, numai astfel putînd fi înlăturat orice echivoc. Astfel, bunăoară, dacă în condiția F.O.B. o marfă ambalată într-o ladă în timp ce era manipulată pentru încărcare pe bordul unei nave lovindu-se de punte a căzut în apă, consecințele rămîn în sarcina vînzătorului, deoarece marfa neajungînd „liber la bord" riscul nu a trecut asupra cumpărătorului. Dacă aceeași marfă era livrată în condiția F.A.S. și lada ar fi fost efectiv individualizată prin documente „de-a lungul vasului, în portul de încărcare convenit", evenimentul arătat ar fi fost suportat de cumpărător.

În practica arbitrală s-a pus problema care este momentul trecerii riscului de la vînzător la cumpărător în condiția de livrare F.O.B. arrimé. Comisia de arbitraj de la București a stabilit, prin Hotărîrea nr. 244/1978, că riscurile nu se transferă către cumpărător decît după terminarea arimării în cala navei; numai din acest moment cumpărătorul este ținut să plătească prețul.

6. Creditarea și decontarea în lei a mărfurilor exportate — încasarea valorii în valută

6.1. CREDITAREA MĂRFURILOR PENTRU EXPORT

În cadrul derulării exporturilor de mărfuri prezintă importanță pentru întreprinderea producătoare regimul legal al creditelor pe care le poate obține, cunoscut fiind faptul că între momentul începerii fabricației și cel al încasării contravalorii lor în lei se intercalează factorul timp, perioadă în care o serie de cheltuieli trebuie să fie acoperite.

Reglementarea creditelor pentru export este dată prin Legea nr. 12/1980, modificată prin Decretul nr. 115/1981.

a) **Credite cu funcții de avans asupra producției de export contractate.** Asemenea credite se acordă în limita a 10% din valoarea mărfurilor. Așa cum prevede art. 36[1], din Legea nr. 12/1980, acest avans se acordă „pentru stimularea unităților de producție în lansarea în fabricație și executarea la termen și în bune condiții a mărfurilor destinate exportului". El se acordă — prevede în continuare textul citat — „pe bază de contracte interne și externe ferme și a comenzilor de lansare în producție pentru mașini, utilaje, echipamente, instalații complexe și alte mărfuri". Pentru a se exclude orice discuții cu privire la dreptul întreprinderilor de a primi credite sub formă de avans asupra producției de export, legea prevede obligația pentru Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, Ministerul Finanțelor ca, împreună cu ministerele economice interesate să stabilească o listă cu produsele pentru care se acordă avansuri. Avansul de 10% pentru produsele determinate prin lista de mai sus se acordă lunar — la prețurile externe ale mărfurilor respective, transformate în lei, la cursurile de revenire aprobate —, sub formă de **credite fără dobîndă** de către unitățile bancare la care întreprinderile producătoare îndreptățite să le primească își au contul. Pentru acordarea creditelor, întreprinderile de comerț exterior sînt obligate să confirme existența contractului comercial de export pentru mărfurile respective, precum și termene de livrare prevăzute în aceste contracte. Cu alte cuvinte, întreprinderea producătoare, pentru a putea obține creditul, trebuie să depună la bancă copia contractului comercial de export și „a comenzilor de lansare în producție" emisă de întreprinderea de comerț exterior.

b) **Credite pentru mărfuri care nu pot fi expediate cumpărătorului extern.** Această categorie de credite este instituită prin art. 36², lit. a, din Legea nr. 12/1980. Potrivit acestui text se poate acorda credit de 20% din valoarea „mărfurilor complet terminate, pregătite pentru export, executate în condițiile și la termenele stabilite prin contractele externe și interne, lotizate, ambalate și pregătite pentru expediere, dar care nu au putut fi exportate din motive independente de unitățile producătoare". În continuare textul citat prevede că creditele se acordă numai sub condiția efectuării recepției de către întreprinderea de comerț exterior, prin reprezentanți proprii sau, pe bază contractuală, prin unități specializate; procesul verbal încheiat în aceste condiții, trebuie să fie „verificat și confirmat de către organele Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor și de unitățile Băncii Naționale a Republicii Socialiste România sau ale Băncii pentru Agricultură și Industria Alimentară, după caz". Creditele se acordă lunar, **fără dobîndă**, iar cota de 20% se calculează asupra prețurilor externe ale mărfurilor în cauză, transformate în lei la cursurile de revenire aprobate.

c) **Credite pe documente de transport.** Această categorie de credite este reglementată de art. 36², lit. b, din Legea nr. 12/1980, care prevede că se acordă „20% la expedierea mărfurilor din unitățile producătoare, pe baza documentelor de transport".

De aceste credite — acordate asupra prețurilor exter transformate în lei, la cursul de revenire aprobat — pot beneficia toate întreprinderile producătoare de mărfuri pentru export, indiferent de faptul dacă au beneficiat sau nu de avansul de 10% sau dacă au fost creditate cu 20% pentru neexpedierea mărfurilor la timp din motive ce nu le sînt imputabile. Cu alte cuvinte, o întreprindere producătoare poate beneficia atît de credite cu funcție de avans, de 10%, apoi de credite pentru imposibilitatea expedierii, de 20%, precum și de credite „pe documente de transport", de 20%; cum foarte bine poate să beneficieze numai de ultima categorie de credite — de 20% —, dacă nu a avut vocație pentru creditele cu primele două categorii. Creditele din această categorie se acordă din momentul expedierii mărfurilor — probă făcută cu documentele de expediere — și pînă în momentul încasării contravalorii lor în lei.

d) **Creditele cu dobîndă, pînă la încasarea în lei a prețului în valută.** Această categorie de credite este instituită prin art. 36⁴, din Legea nr. 12/1980. Textul menționat are următoarea redactare: „Pînă la încasarea integrală de la întreprinderile de comerț exterior a prețului mărfurilor produse pentru export, Banca Națională a Republicii Socialiste România și celelalte bănci pot acoda credite unităților producătoare pentru acoperirea diferențelor corespunzătoare cotelor prevăzute la art. 36² lit. a și b, în funcție de costurile efective, în limita celor planificate, la care se adaugă, după caz, cheltuielile cu ambalajele și alte cheltuieli speciale de export, precum și cheltuielile de circulație pînă la frontieră". Așadar, întreprinderile producătoare pot beneficia pe lîngă creditele sub formă de avans (de 10%) credite pentru nelivrarea mărfurilor (de 20%) și credite pe documente de transport care atestă expedierea (de 20%) — în total, deci, 10%+20%+20%, care sînt fără dobîndă — și de credite bancare cu dobîndă pentru o sumă egală cu diferența dintre creditele primite fără dobîndă și costurile efective ale mărfurilor livrate (în limita costurilor planificate), la care se adaugă celelalte cheltuieli efectuate cu expedierea acestora.

c) **Creditele bancare aferente cotei de garanție.** Se acordă în cazul exporturilor de mașini, utilaje și instalații complexe, în măsura în care la decontarea contravalorii mărfurilor livrate întreprinderea de comerț exterior a reținut o cotă reprezentînd garanții tehnice acordate în contractul comercial extern.

6.2. DECONTAREA DINTRE ÎNTREPRINDERILE DE COMERȚ EXTERIOR ȘI CELE PRODUCĂTOARE DE MĂRFURI PENTRU EXPORT

Ca urmare a faptului că întreprinderile de comerț exterior comisionare încheie contractele comerciale de export în contul întreprinderilor producătoare comitente, acestea primesc pentru mărfurile livrate la export contravaloarea în lei a valutei încasate pentru aceste mărfuri.

a) **Convertirea în lei a prețului în valută.** Potrivit Legii nr. 12/1980, începînd cu 1 ianuarie 1981 a fost introdus cursul comercial unic în activitatea de comerț exterior. Acest curs reflectă media cursurilor de revenire la export pe produse și grupe de produse și se stabilește, prin planul național unic de dezvoltare economico-socială. Alături de cursul comercial unic, pentru a se putea cuantifica eficiența pe produse sau pe grupe de produse, anual, prin plan, se stabilesc cursuri de revenire proprii, a căror medie stă la baza cursului comercial unic. Importanța practică a cursurilor de revenire la export pe produse și grupe de produse constă în faptul că decontarea între întreprinderile de comerț exterior și cele producătoare de mărfuri pentru export se face la aceste cursuri. Pentru stabilirea în lei a prețului extern cuvenit întreprinderii producătoare este necesar ca în prealabil, prețul din contractul comercial de vînzare internațională să fie adus în condiția F.O.B. net; cu alte cuvinte, se deduc toate cheltuielile privind parcursul extern al mărfurilor, în situația în care prețul extern a fost stabilit în condiția C.I.F. sau într-o altă condiție de livrare care implică pentru întreprinderea de comerț exterior unele cheltuieli externe. După ce prețul în valută a fost rectificat, se convertește în lei, prin înmulțirea acestuia cu cursul de revenire al produsului respectiv, din care se scade comisionul cuvenit întreprinderii de comerț exterior. Rezultatul acestor operațiuni reprezintă valoarea în lei cuvenită întreprinderii producătoare pentru mărfurile exportate.

b) **Decontarea în lei către întreprinderile producătoare de mărfuri pentru export.** Regula de bază este prevăzută de Legea nr. 12/1980 care prevede că mărfurile exportate, inclusiv cele în condiții de credite pe o perioadă mai mare de un an, se plătesc integral unităților producătoare de către întreprinderile de comerț exterior, pe baza declarației vamale și a altor documente care, potrivit legii, atestă trecerea frontierei. Aceeași lege prevede că la livrările de instalații complexe, echipamente, utilaje și lucrări de construcții, la care se acordă garanție de bună funcționare, plata se va face în condițiile arătate în alineatul prece-

(Continuare în pag. 10)

VĂ PREZENTĂM:

ÎNTREPRINDEREA DE CONS

Industria aeronautică din țara noastră are o veche tradiție. Primul avion de concepție românească construit la I.A.R. — Brașov a fost un monoplan cu aripa joasă, ce se situa printre primele din lume în acea vreme. Iar la 27 august 1982 a avut loc un eveniment de rezonanță internațională — prezentarea primului avion ROMBAC 1—11 construit de Întreprinderea de avioane din București, care este destinat transportului de pasageri și mărfuri, avînd o autonomie de zbor de 2 500—3 000 km. Are o capacitate de 119 locuri și o viteză de croazieră de 850 km/h și zboară în cele mai bune condiții, la o altitudine de 10 000 m.

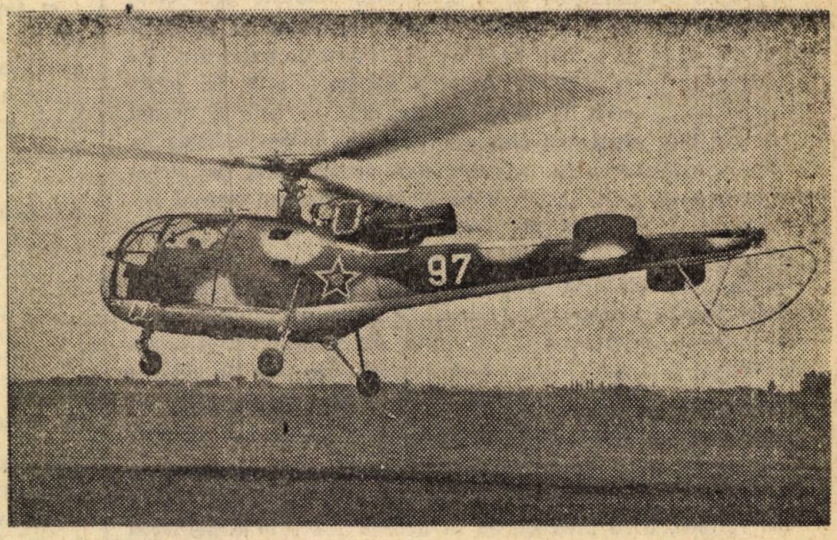

În anul 1933 a fost realizat avionul IAR—14, după care au urmat avioanele de vînătoare IAR—15 și IAR—16, cu care în 1935 s-a stabilit recordul național de înălțime; a urmat apoi familia avioanelor de școală și turism. În 1939 au fost realizate avioanele de vînătoare IAR—80 și IAR—81, precum și avionul de recunoaștere IAR—47, care s-au bucurat de un deosebit succes în industria aeronautică.

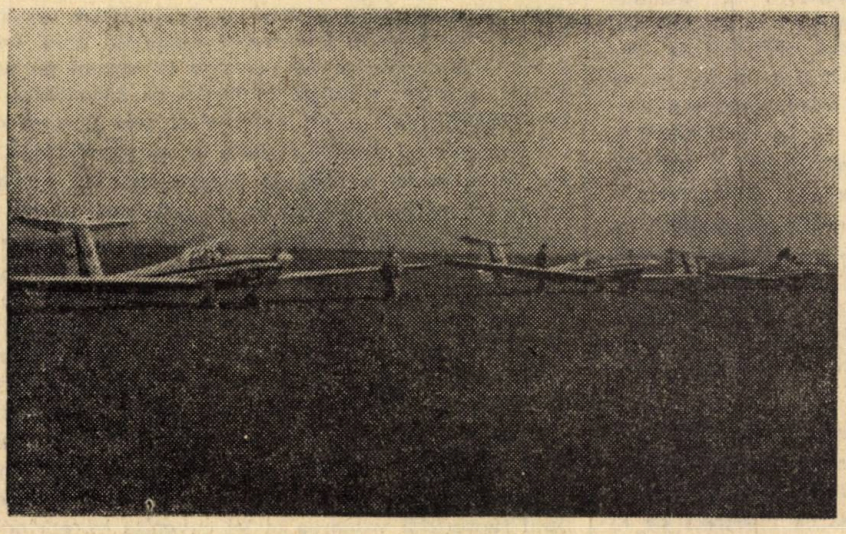

Primul motor de concepție românească fabricat în serie a fost IAR—K—9 cu 9 cilindri în stea, situat la nivelul modelelor străine similare. Au fost realizate, de asemenea, motoarele IAR—K—7, IAR—K—14, precum și IAR-1000-A.

Întreprinderea de construcții aeronautice din Brașov dispune astăzi de hale spațioase de fabricație dotate cu utilaje și tehnologii de un înalt grad de tehnicitate, cu multe laboratoare înzestrate cu cea mai perfecționată aparatură — unde se execută testări fizice, chimice și mecanice. Întreprinderea posedă, de asemenea, echipamente moderne pentru tehnologii neconvenționale.

Anul 1970 a marcat fabricarea primului elicopter, iar anul 1975 fabricarea elicopterului mijlociu IAR—330—PUMA.

Treptat, întreprinderea brașoveană a început să producă planoare și motoplanoare, care, datorită calității lor, încep să fie exportate încă de la intrarea în fabricație.

În anul 1980 brașovenii obțin un

STRUCȚII AERONAUTICE DIN BRAȘOV

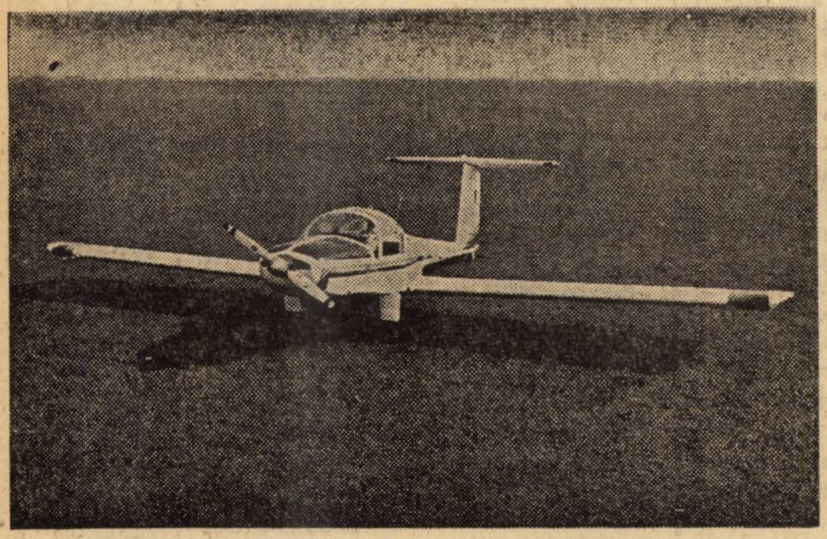

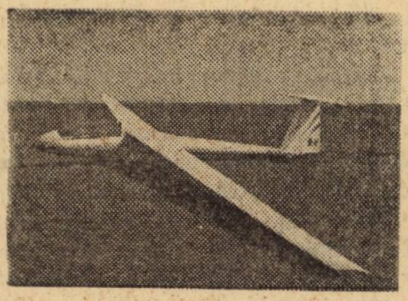

succes fără precedent în istoria aviației cu un grup de 3 motoplanoare care au realizat un raid unic pe ruta : Brașov — Australia. Un alt succes care a dus faima planoarelor românești în lume este și cel realizat de planorul IS—28—B2, care nu de mult a realizat în America un record mondial, zburînd pe un traseu însumînd 823 km.

În prezent, I.C.A. — Brașov este specializată în producția de aeronave de construcție metalică, elicoptere ușoare IAR—316—B, mijlocii IAR—330—PUMA în concepție proprie, avionul IAR—823, avionul de școală, antrenament și turism, avionul IAR—825, avioane agricole IAR—827 în două variante,

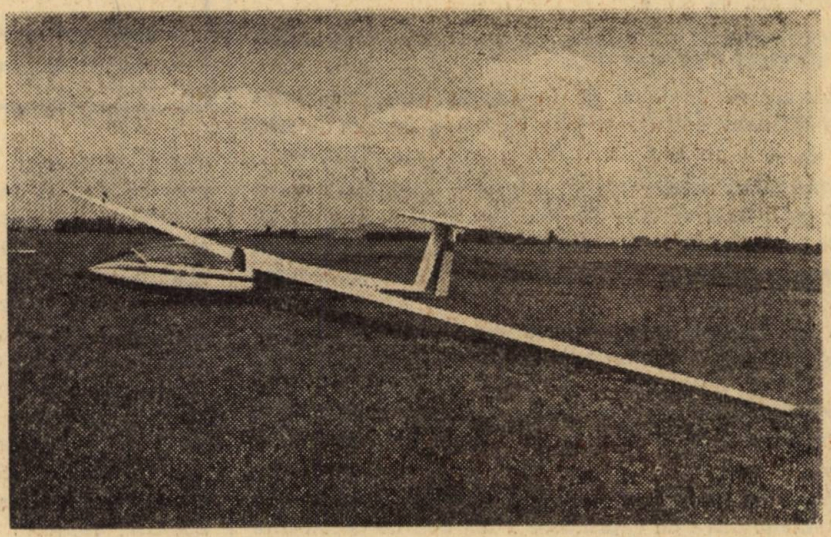

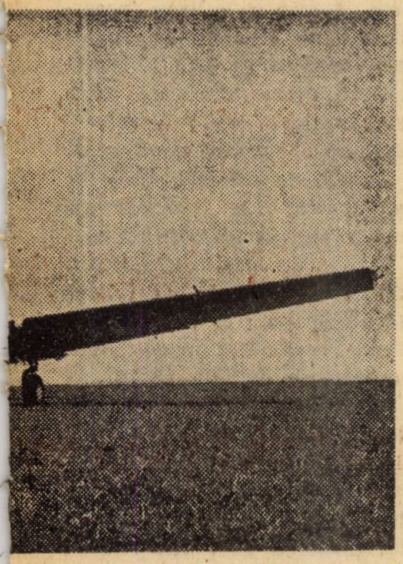

planoare monoloc de antrenament IS—29—B2, planoare biloc IS—28—B2 de școală și antrenament, planoare biloc IS—32 de înaltă performanță, monoplanoare biloc IS—28—M2, motoplanoare biloc IAR MA cu anvergură redusă. De subliniat este faptul că planoarele și monoplanoarele românești sînt certificate în țări cu tradiții aeronautice ca S.U.A., R.F.G., Franța, Anglia, Canada, Australia, Suedia și Elveția.

Pentru calitatea produselor și contribuția adusă la dezvoltarea aviației mondiale, Întreprinderea de construcții aeronautice din Brașov a fost distinsă recent de Federația aeronautică internațională cu diploma de onoare „Paul Tissandier". Întreprinderea brașoveană participă anual și este așteptată cu interes la Saloanele internaționale de la Paris, Hanovra și Franborough. Produsele sale sînt exportate în S.U.A., Canada, Australia, Argentina, Japonia, Franța, Anglia, R.F.G., Suedia, Danemarca, Filipine, Israel etc.

Pagini realizate de
Ion VASILESCU

(Urmare din pag. 7)

dent, mai puțin contravaloarea garanției ce se va plăti după încasarea acesteia de la partenerul străin, la termenele și în condițiile prevăzute prin contractele externe. În vederea decontării, întreprinderea producătoare are obligația ca după expedierea fiecărui lot de marfă la export, să remită, în 24 de ore, întreprinderii de comerț exterior factura internă proformă, însoțită de documente de transport și de celelalte documente prevăzute în contractul comercial de vînzare-cumpărare și care cad în sarcina ei să le elibereze și care, după caz, sînt: certificatul de calitate, de garanție, buletin de analiză de laborator, certificat fitosanitar etc. Potrivit normelor de drept și a clauzelor din contractul de comision, întreprinderii de comerț exterior îi revin ca obligații: să vireze, prin dispoziție de plată, suma datorată întreprinderii producătoare, în termenul prevăzut în contractul economic de comision (maximum 5 zile) din momentul în care declarația vamală ajunge în posesia ei; în situația exporturilor de mașini, utilaje și instalații complexe, valoarea aferentă cotei de garanție de bună funcționare, se decontează întreprinderii producătoare la expirarea perioadei de garanție prevăzută în contractul comercial de vînzare internațională la cursul de revenire la care s-a decontat exportul respectiv. În cazurile în care întreprinderea de comerț exterior comisionară întîrzie decontarea către întreprinderea comitentă, aceasta din urmă este în drept să solicite penalități de 0,3% pentru fiecare zi de întîrziere, prevăzute de Legea nr. 71/1969, art. 80, lit. e.

6.3. DOCUMENTE COMERCIALE PENTRU ÎNCASAREA PREȚULUI ÎN VALUTĂ

Ultimul act al derulării și, în același timp, finalitatea urmărită de orice exportator este încasarea într-un termen cît mai scurt a prețului în valută a mărfurilor livrate.

a) **Documentele comerciale — categorii.** Totalitatea documentelor prin care se face dovada livrării unui anumit lot de marfă — în cantitatea, calitatea, la data și în condițiile de transport convenite prin contract — poartă denumirea generică de documente comerciale sau de expediție. Denumirea de **documente comerciale** este atribuită acestora prin Regulile uniforme privind încasoarile (Publicația 322), care în cadrul „Dispozițiilor generale și Definiții" arată că „expresia **documente comerciale** vizează facturi, documente maritime, documente de proprietate ori alte documente analoage, sau orice alte documente, oricare ar fi, altele decît documentele financiare". Aceleași Reguli uniforme stabilesc sfera de cuprindere a noțiunii de documente financiare și anume: „expresia **documente financiare** vizează cambii, bilete de ordin, cecuri, chitanțe de plată sau alte instrumente analoage, utilizate pentru a obține plata sumelor de bani". În practica întreprinderilor noastre de comerț exterior documentele comerciale poartă și denumirea de **documente de plată.** Redăm alăturat un tabel al principalelor documente comerciale, grupate după natura juridică a operațiunilor pe care le atestă.

b) **Controlul financiar preventiv.** Documentele comerciale, respectiv cele de plată se supun controlului financiar preventiv, potrivit prevederilor din Cadrul comun elaborat de Curtea Superioară de Control Financiar și intrat în vigoare la 1 ianuarie 1982. Potrivit acestui act normativ (grupa XI) conducătorii serviciilor de export din întreprin-

Denumirea	cine îl emite (semnează)	cine urmărește emiterea (semnarea)
● Documente comerciale de identificare calitativă, cantitativă și valorică a mărfurilor livrate		
— factura comercială	exportatorul	exportatorul
— specificații	exportatorul	exportatorul
— factura consulară	reprezentanța diplomatică a țării importatorului	exportatorul
● Documente de transport		
— conosamentul maritim sau fluvial	comandantul navei	I.E.P. sau NAVROM
— duplicatul scrisorii de trăsură internațională pentru transportul feroviar	stația de cale ferată	ROMTRANS și producătorul
— scrisoarea de trăsură internațională pentru traficul rutier	încărcător și întreprinderea de transporturi internaționale	ROMTRANS și producătorul
— scrisoarea de transport internațional aerian	Agenția TAROM	ROMTRANS
— recipisa poștală	oficiul poștal	ROMTRANS
— adeverința de primire pentru expediere	ROMTRANS	ROMTRANS
● Documente de asigurare		
— polița de asigurare	ADAS	NAVLOMAR ROMTRANS
● Documente care atestă calitatea, cantitatea și originea mărfurilor livrate		
— procesul-verbal de recepție calitativă și cantitativă	vînzătorul și cumpărătorul	producătorul
— certificatul de recepție calitativă și cantitativă		producătorul
— buletin de analiză	O.C.M. sau institute specializate producătoru	producătorul
— certificat de calitate	sau institute specializate producătorul	producătorul
— certificat de garanție	producătorul	producătorul
— certificat de origină	producătorul, Camera de Comerț și Industrie	exportatorul
— certificat fito-sanitar	institute specializate	producătorul
— certificat sanitar-veterinar	institute specializate	producătorul

derile de comerț exterior (compartimente de specialitate) răspund de: a) legalitatea, necesitatea, oportunitatea, economicitatea și realitatea operației înscrisă în factură; b) existența autorizației de export; c) concordanța datelor din factură cu cele din contractele externe, inclusiv modalitățile de plată, condițiile de calitate, termene stabilite; d) existența tuturor anexelor și documentelor ce sînt prevăzute în contracte, acreditive etc. și care să asigure încasarea contravalorii mărfurilor livrate; e) concordanța datelor privind cantitatea, sortimentul, calitatea și data exportului cu cele din contractele externe, declarații vamale, scrisori de trăsură, conosamente, specificații etc.; f) respectarea condițiilor și termenelor de facturare stabilite de B.R.C.E., conform procesului verbal de termene încheiat. **Controlul financiar preventiv** verifică dacă: a) operația este legală, necesară, oportună și economicoasă, pe baza documentației prezentate de compartimentul de specialitate; b) s-au respectat condițiile contractuale cu privire la preț, termen de livrare, de probă etc.; c) documentele remise la încasare sînt conforme condițiilor acreditivelor sau garanțiilor bancare; d) în factura externă pentru uz intern valoarea exportului a fost corect stabilită în valută și lei și dacă s-a repartizat pe destinatari conform actelor normative privind operațiunile de decontare rezultate din activitatea de comerț exterior; e) conturile de decontare și sediile băncilor furnizorului și plătitorului sînt corect indicate. Importanța controlului financiar preventiv rezultă din următorul caz. La prezentarea unor documente comer-

ciale la plată Băncii Române de Comerț Exterior, fără să se facă controlul financiar preventiv, s-a făcut afirmația în adresa de remitere că documentele corespund condițiilor prevăzute în creditul documentar. Banca plătitoare externă a refuzat plata pentru lipsa unor certificate de calitate. Pentru prejudiciul astfel creat întreprinderii, prin omisiunea culpabilă privind controlul financiar preventiv, cei în cauză au răspuns material și penal.

c) **Factura comercială — elemente obligatorii.** Uzanțele internaționale cer ca factura să fie întocmită în limba folosită de creditul documentar, sau aceea stabilită prin contractul comercial, atunci cînd se utilizează alte modalități de plată ; în cuprinsul ei, pe lîngă elementele de identificare a contractului și a mărfurilor calitativ, cantitativ și valoric, se înscrie și condiția de livrare — F.O.B. C.I.F., franco-frontieră etc. — prevăzută în creditul documentar (sau în contract), precum și alte mențiuni necesare pentru a se face legătura cu celelalte documente de expediție, inclusiv de asigurare, după care se semnează de vînzător, respectiv de beneficiarul creditului documentar. Factura se emite în numărul de exemplare prevăzut în creditul documentar, iar dacă o asemenea prevedere nu există, în cel puțin două exemplare, pentru ca fiecare din cele două seturi de documente (primul și cel de-al doilea curier) să fie însoțite de cîte un exemplar. Regulile și uzanțele uniforme privitoare la creditele documentare, la art. 31, prevăd că : „a) În lipsa unor instrucțiuni contrare în credit, facturile comerciale trebuie să fie emise pe numele ordonatorului; b) În lipsa unor instrucțiuni contrare în credit, băncile pot refuza facturile comerciale emise pentru o valoare superioară valorii creditului ; c) descrierea mărfurilor în facturile comerciale trebuie să corespundă cu descrierea din credit. Pe toate celelalte documente mărfurile pot fi descrise în termeni generali care să nu fie incompatibili cu descrierea mărfurilor din credit". C.G.L.—C.A.E.R. — 1968/1975, la paragraful 49, prevăd că factura se întocmește „în trei exemplare conținînd următoarele : anul și denumirea acordului (protocolului) ; numărul contractului și/sau comenzii cumpărătorului ; poziția mărfii în acord (protocol) și alte date prevăzute în contract. În cazul livrării mărfurilor înainte de încheierea acordului (protocolului), în factură se va indica, în locul anului și denumirii acordului (protocolului), precum și al poziției mărfii din acord (protocol), numai anul în contul contingentelor cărora se efectuează livrarea". În situația în care prin creditul documentar se cere ca factura să fie vizată de Camera de Comerț și Industrie a R. S. România, sau la un consulat sau de agenția economică a țării cumpărătorului în țara noastră, întreprinderile de comerț exterior se vor îngriji să obțină aceste vize înainte de prezentarea documentelor la bancă.

d) **Certificate de atestare a calității.** Documentele care atestă calitatea mărfurilor poartă denumiri diferite : certificate de calitate, buletine de analiză, certificate de calitate și garanție. Ele pot să emane de la întreprinderea producătoare a mărfurilor exportate sau de la o altă instituție (laborator, O.C.M. etc). Ceea ce se impune să subliniem este necesitatea ca acestea să corespundă întocmai prevederilor din contractul comercial de vînzare și, respectiv, din creditul documentar. La emiterea certificatelor de calitate, întreprinderile producătoare trebuie să aibă în vedere prevederile din contractele externe și nu normele interne de emitere a certificatelor de calitate. Astfel, în cazul unui contract de export de tablă, certificatele de calitate au fost emise pe vagoane, în măsura expedierii mărfii în portul de încărcare, deși condițiile creditului documentar prevedeau ca aceste certificate să fie emise pe fiecare sortiment încărcat pe navă. Cum la verificarea documentelor comerciale la ghișeele băncii comerciale externe plătitoare, certificatele de calitate nu au acoperit în întregime și în mod corelat cantitatea de tablă prevăzută în factură și în conosament, plata a fost refuzată, întreprinderea de comerț exterior exportatoare înregistrînd un important prejudiciu.

6.4. ÎNCASAREA PREȚULUI PRIN CREDIT DOCUMENTAR

a) **Determinarea valorii de încasat.** În contractele comerciale de vînzare internațională prețul convenit de părți, cum bine se știe, poate fi determinat sau determinabil ; chiar și în situațiile în care este determinat cu exactitate în cadrul negocierilor, datorită unor clauze de consolidare, prețul poate fi rectificat în momentul plății, în funcție de unele evenimente extracontractuale petrecute, cum sînt fluctuațiile valutare, scumpirea materiilor prime și a manoperei etc. De asemenea, ca regulă generală, condițiile de livrare adoptate prin contract determină ce anume elemente intră în prețul de vînzare și care cheltuieli legate de livrarea mărfurilor se suportă de către cumpărător. Toate aceste împrejurări, proprii contractelor comerciale internaționale, impun ca înainte de întocmirea facturii comerciale să se facă o temeinică analiză a tuturor elementelor contractuale și a evenimentelor extracontractuale legate de executarea obligațiilor de livrare și în funcție de care să se determine valoarea obligațiilor de plată ce revin cumpărătorului. Pentru a se cunoaște prețul de facturare, în cazul în care prin contract s-a prevăzut o clauză de evitare a riscurilor este necesar să se stabilească cursurile de referință. Un exemplu va fi concludent. Să presupunem că într-un contract comercial de vînzare internațională s-a adoptat un preț ferm de 2000 dolari pe unitate de produs ; pentru evitarea urmărilor unor eventuale fluctuații valutare s-a înscris clauza multivalutară D.S.T., potrivit căreia în situația în care cursul dolarului S.U.A. de la data expedierii mărfii se va schimba față de cel de la data încheierii contractului cu mai mult de $\pm 1\%$ prețul va fi rectificat corespunzător. La data livrării, comercialistul cu derularea, în virtutea atribuțiilor care îi revin se informează la Banca Română de Comerț Exterior cu privire la cursul D.S.T.-ului în raport cu dolarul S.U.A., în ziua cînd s-a făcut expedierea (data conosamentului) ; într-o primă ipostază, constată că D.S.T.-ul este mai mare decît cursul dolarului cu 1,2% ; ca urmare, prețul inițial va fi revizuit : 2000 + 1,2% = 2024 $. Dacă la data expedierii mărfurilor se constată o apreciere a dolarului cu 1,3%, prețul unitar de facturare va fi de 2000 — 1.3% = = 1974 $. Odată prețul de facturare determinat, urmează să se stabilească cuantumul cheltuielilor efectuate de vînzător și pe care, potrivit criteriilor prezentate în secțiunea anterioară, le suportă cumpărătorul, după care se includ în factură.

b) **Conformitatea documentelor comerciale cu prevederile creditului documentar.** În cazurile livrărilor care se derulează în baza creditelor documentare deschise prezintă importanță conformitatea documentelor comerciale cu condi-

ţiile înscrise în credit. În virtutea faptului că un credit documentar ia naştere prin contractul încheiat de ordonator cu banca sa comercială (emitentă), raport juridic în care beneficiarul nu este parte, Regulile şi uzanţele uniforme privind creditele documentare prevăd că acesta din urmă „nu se poate prevala în nici un caz de relaţiile contractuale existente între bănci sau între ordonator şi banca emitentă". Autonomia creditului documentar, prin importanţa pe care o prezintă, a determinat pe unii autori să fundamenteze aşa-numita **doctrină a strictei conformităţi.** Potrivit acestei doctrine, fundamentată pe principiile generale ale Regulilor uniforme, banca plătitoare este obligată să refuze documentele prezentate de beneficiar dacă nu corespund întocmai condiţiilor prevăzute de credit, deoarece această bancă este un mandatar special al ordonatorului, cînd face direct ea plata, sau al băncii emitente care, la rîndul ei, este mandatara ordonatorului-cumpărător. Nerespectarea acestui principiu poate duce la răspunderea civilă a băncii aflate în culpă. Un exemplu va fi edificator. Un importator a încheiat un contract de cumpărare a unei cantităţi de vanilie, promovînd printr-o clauză ambiguă că plata se face prin credit documentar şi că printre documentele de plată trebuie să figureze şi un certificat de calitate emis de experţi (par des experts). În lumina ambiguităţii datorate acestui cuvînt de legătură — des — banca corespondentă l-a avizat pe vînzător că plata va fi efectuată la prezentarea, pe lîngă celelalte documente şi a unui „certificat de expert" (d'expert). Vînzătorul, avînd intenţie frauduloasă, a profitat de această situaţie şi a livrat numai rebuturi, pe care expertul unic nu a reuşit să le descopere, încasînd astfel preţul. Organul de arbitraj a stabilit că banca emitentă nu era în drept să fie rambursată de către ordonatorul-cumpărător (să pretindă suma achitată vînzătorului), deoarece nu s-a conformat, prin mandatara sa bancă corespondentă, condiţiilor de credit, respectiv nu trebuia să accepte certificatul semnat de un singur expert, în loc de doi sau mai mulţi experţi, aşa cum prevedeau instrucţiunile de deschidere a creditului documentar. În practica întreprinderilor noastre de comerţ exterior se constată uneori să la întocmirea setului de documente se ţine seama de prevederile din contractul comercial de vînzare şi nu de cele din creditul documentar deschis. O asemenea gîndire eronată are drept urmare formularea de rezerve de către B.R.C.E., iar dacă astfel de rezerve nu s-au formulat, banca comercială străină care a deschis creditul tot va refuza plata.

c) **Data la care se introduc la plată documentele comerciale în modalitatea de plată prin credit documentar.** Este cunoscut că un credit comercial, sub formă de acreditiv, poate fi domiciliant atît la banca cumpărătorului, cît şi la cea a vînzătorului. În funcţie de locul de domiciliu a creditului documentar, vînzătorul promovează ca dată de valabilitate a acesteia la un termen care să fie suficient de îndepărtat de termenul de livrare, astfel încît documentele comerciale să poată ajunge la ghişeele băncii plătitoare înainte de expirarea creditului. Practica arată că între termenul de livrare şi cel de expirare a valabilităţii creditului, în cazul domicilierii lui în străinătate, trebuie să fie minimum 20—30 zile (în funcţie de distanţa dintre B.R.C.E. şi banca comercială externă plătitoare). În cazul unor astfel de termene, întreprinderea de comerţ exterior, la depunerea documentelor pentru plată, este obligată să ţină seama de timpul de curier necesar ca acesta să ajungă în interiorul termenului de valabilitate a creditului la ghişeele băncii plătitoare. Este important de subliniat că la depunerea documentelor comerciale la bancă pentru plată nu este suficient să se ţină seama numai de termenul de expirare a creditului documentar, ci şi de data conosamentului. Regulile şi uzanţele internaţionale privind creditul documentar prevăd, la art. 41, alin. 2 că „în lipsa stipulării în credit a unei astfel de perioade de timp (data pînă la care se poate prezenta un conosament la plată — n.n.), băncile vor refuza documentele care le vor fi prezentate mai tîrziu de 21 zile de la data emiterii conosamentului sau a altor documente de expediere". În cadrul derulării unui contract de export pentru care s-a deschis creditul documentar, dintr-o neglijenţă, nu au fost introduse documentele comerciale decît cu o mare întîrziere, astfel încît de la data de eliberare a conosamentului şi aceea de depunere la bancă a documentelor au trecut mai mult de 21 zile. B.R.C.E. a remis setul de documente cu această rezervă, iar banca comercială externă a refuzat plata, deşi creditul nu expirase. Într-un alt caz, în care conosamentul a îmbătrînit (a depăşit 21 de zile de la emitere) şi, în acelaşi timp, a expirat şi valabilitatea creditului, întreprinderea de comerţ exterior a obţinut de la partenerul extern prelungirea valabilităţii creditului, fără însă ca în documentul de prelungire a valabilităţii să se facă precizarea că cumpărătorul acceptă conosamentul aşa cum a fost prezentat de vînzător. În lipsa unei clauze exprese cu privire la acceptarea conosamentului şi peste trecerea a 21 zile de la emiterea lui, banca externă a refuzat plata.

d) **Particularităţile încasării valorii mărfurilor exportate în baza scrisorilor de credit comercial (L/C).** Este cunoscut că scrisoarea de credit comercial este o formă a creditului documentar, care se caracterizează prin două trăsături proprii: banca comercială emitentă se obligă să accepte sau să plătească o cambie trasă asupra ei, care are anexată documentele comerciale prevăzute în cuprinsul scrisorii; a doua trăsătură proprie este aceea că o L/G este domiciliată, în toate cazurile, la ghişeele băncii comerciale emitente. Din aceste trăsături proprii ale scrisorii de credit comercială, se desprind particularităţile privind încasarea preţului pentru mărfurile livrate. Prima este aceea că întreprinderile de comerţ exterior după formarea setului de documente comerciale sînt obligate să emită o cambie a cărei valoare trebuie să fie egală cu valoarea facturii şi care se exprimă în aceeaşi valută, respectiv în valuta prevăzută în L/C. În ipoteza în care prin scrisoarea de credit se prevede, potrivit contractului comercial de vînzare, plata la o anumită scadenţă, întreprinderea de comerţ exterior va înscrie în cambie scadenţa respectivă. A doua particularitate a plăţilor prin L/C este aceea care se desprinde din faptul că plata se face la ghişeele băncii emitente. Ca urmare, întreprinderea de comerţ exterior este obligată să depună la B.R.C.E. cambia însoţită de documente la o dată care să permită transmiterea acestora la banca comercială externă.

dr. Al. DETEŞAN

contract economic

Contractul economic în forma simplificată

Sînt frecvente situațiile în care raporturile contractuale dintre unitățile socialiste se stabilesc prin forma simplificată de contractare — comandă urmată de confirmare —, în condițiile art. 24 din Legea nr. 71/1969.

Practica arbitrală a reținut precizarea că pentru a fi stabilit raportul contractual, comanda trebuie să fie confirmată întocmai, fără obiecțiuni, altfel, furnizorul are obligația să emită contract în termen de 30 zile de la primirea comenzii beneficiarului, conform art. 25 lit. b. din aceeași lege.

Ce se întîmplă însă în situațiile în care comenzile sînt confirmate fără obiecțiuni, însă în timpul executării contractului, astfel încheiat, apar neînțelegeri între părți cu privire la calitatea produselor și la condițiile de livrare nemenționate în comandă și nici în repartiție.

Pentru a răspunde la aceste întrebări, ne vom referi la o speță semnificativă sub aspectul problemelor analizate. (Hot. 1521/10.VI.1982 Arb. de stat interjud. Constanța).

Prin comandă, beneficiara a solicitat furnizoarei să-i livreze în limitele repartiției, o cantitate de polietilenă folie. În comandă nu s-au specificat condițiile de calitate ale foliei și nici condițiile de livrare. Comanda a fost confirmată de furnizoare fără obiecțiuni, în comandă fiind indicate cantitățile pe trimestre, prețul și beneficiarul efectiv.

În timpul executării contractului, beneficiara a solicitat prin adresă ca livrările să se facă prin ridicarea produsului de către beneficiară cu mijloace auto, iar polietilena folie să corespundă condițiilor de calitate cerute de beneficiara efectivă, adică să fie folie neexpusă radiațiilor solare.

Dacă prima condiție a fost acceptată de furnizoare și anume ca livrarea să se facă prin ridicarea foliei de către beneficiară, în schimb cea de-a doua, cu privire la condițiile de calitate, a fost obiectată de furnizoare, în fapt aceasta dispunînd numai de polietilenă folie recuperată din demolarea solariilor la serele unităților agricole expuse radiațiilor solare. Beneficiara efectivă, Întreprinderea de mase plastice Buzău a refuzat preluarea foliei de care dispunea furnizoarea, fiind expusă radiațiilor solare și astfel contractul în forma simplificată comandă-confirmată nu s-a executat, reclamanta — veriga intermediară Întreprinderea județeană pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile — formulînd acțiune împotriva furnizoarei — Întreprinderea de legume și fructe, solicitînd penalități pentru nelivrarea produsului recuperabil folie polietilenă.

Această speță ridică o problemă la care dorim să ne referim și anume care sînt consecințele lipsei unor clauze cu privire la condițiile de livrare și de calitate în forma simplificată de contractare — comandă urmată de confirmare ?

În legătură cu condițiile de livrare (expediere sau ridicare de către beneficiar, modalitatea de recepție etc.), clauze care în general se stabilesc de către părți, prin înscrisul unic, acestea trebuie precizate și prin comenzile emise de beneficiari și confirmările furnizorilor. În lipsa prevederilor corespunzătoare, care potrivit art. 22 din Legea contractelor economice sînt obligatorii, avînd în vedere finalitatea contractelor economice și reglementările specifice, precum și respectarea cadrului stabilit prin contractele model, (art. 18 din Legea nr. 71/1969) acestea suplinesc în drept clauzele lipsă din forma simplificată de contractare.

În ipoteza în care ulterior încheierii contractului în forma simplificată, una din părți propune clauze precise privind condițiile de livrare, acceptate de partener, contractul se completează cu aceste clauze, expresie a acordului de voință a părților.

În situațiile în care nu se realizează acordul, avînd în vedere principiul stabilit prin art. 28 din Legea contractelor economice, potrivit căruia modificarea unilaterală a contractului este interzisă, după epuizarea fazei de conciliere la nivelul părților, furnizorul urmează să supună neînțelegerea ivită la organele competente prevăzute de art. 26 din Lege în termen de 5 zile, prevăzut de art. 25 lit. e. Contractul fiind încheiat în prealabil, sesizarea privește modificarea contractului.

Consecința nesesizării organului competent face ca obiecțiile beneficiarului să se considere acceptate, dacă nu contravin legii.

În acest sens, organul arbitral a considerat adresa beneficiarei către furnizoare prin care a solicitat ca livrarea să se facă prin ridicare a produselor cu mijloace proprii, adresă neobiectată de furnizoare, ca fiind o completare a contractului, clauză în raport de care s-a înlăturat susținerea reclamantei cu privire la obligația furnizoarei de a livra folia de polietilenă, clauza contractuală fiind de ridicare.

Cu referire la clauza privind calitatea produsului contractat, de asemenea, aceasta este obligatorie în orice contract economic așa cum prevede imperativ art. 22 din Lege contractelor economice, precum și art. 2 din Legea nr. 7/1977 a calității produselor. În lipsa unei clauze, precizîndu-se obiectul contractului, se subînțelege că produsele respective trebuie să corespundă stasului, caietelor de sarcini normelor de calitate aprobate, părțile neputînd obiecta condițiile de calitate prevăzute în documentele la care neam referit.

În speță, însă, obiectul contractului l-a constituit materiale refolosibile, recuperate după utilizare, iar repartiția nu a menționat destinația foliei de polietilenă recuperabilă. E de la sine înțeles că folia recuperată din agricultură folosită la solarii, este expusă radiațiilor solare, iar furnizoarea unitate cu specific agricol dispunea numai de asemenea folie, avută în vedere la emiterea repartiției, de aceea refuzul verigii intermediare — Întreprinderea județeană pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile — de a ridica produsul în lipsa unor clauze precise cu privire la destinația foliei de polietilenă, a fost considerat nejustificat și în consecință nu a beneficiat de penalități pentru nelivrarea produsului, de care, de altfel, dispunea furnizoarea, dar pe care nu l-a ridicat beneficiara pe un motiv care ținea de destinația materialului și nu de calitatea neprecizată.

Situațiile la care ne-am referit impun cu necesitatea ca în comenzile și confirmările acestora, să se includă toate clauzele privind condițiile de livrare, de recepție și calitate, pentru a face posibilă executarea contractelor în forma simplificată.

Iulian LASCU

practică arbitrală comentată

● **Stabilirea livrării într-un trimestru. Efecte asupra plății prețului.**

Potrivit art. 40 lit. a din Legea contractelor economice nr. 71/1969, livrarea produselor cu anticipație se poate face prin acordul părților, în prealabil stabilit. Livrarea în avans a mașinilor, utilajelor destinate obiectivelor de investiții necesită și acordul băncii finanțatoare (art. 97 din Legea finanțelor nr. 9/1972). Aceste prevederi legale se aplică numai livrărilor pentru realizarea cărora s-au fixat în contract anumite zile. Dacă în contract s-a prevăzut executarea într-o perioadă — trimestrul III/1981 — clauza urmează să se interpreteze în sensul posibilității unității furnizoare de a livra utilajul în orice zi a intervalului 1 iulie—30 septembrie, fără a fi necesar acordul prealabil al unității beneficiare. În mod constant practica arbitrală a decis că întîrzierea unității furnizoare începe

după ultima zi a perioadei incluse în contract. Realizarea obligației unității beneficiare de a plăti prețul produselor livrate însă, se apreciază în raport cu data recepției. În litigiul pentru penalități de întîrziere în plata prețului s-a constatat că livrarea s-a efectuat la 10 august 1981. Unitatea beneficiară a achitat utilajele după 50 de zile și a refuzat plata penalităților cerute de unitatea furnizoare, întrucît nu a depășit trimestrul III/1981. În ipoteza menționată, întîrzierea unității beneficiare începe după recepția produselor, dată de la care se calculează penalitățile solicitate de unitatea furnizoare (Decizia P.A.S. nr. 1677/1982).

Notă : Soluția se impune și în temeiul prevederilor Legii finanțelor nr. 9/1972. Obligația beneficiarului de a plăti prețul produselor începe după recepția acestora (art. 154 alin. 3). Prin art. 156 livrările pe credit sînt interzise. Or, dacă s-ar plăti după sfîrșitul perioadei prevăzute în contract s-ar ajunge la o livrare pe credit pentru intervalul ce succede recepției.

● **Respectarea cantității din repartiție.** Potrivit art. 26 din Legea contractelor economice, hotărîrea dată în rezolvarea neînțelegerilor precontractuale face parte din contract. În proiectul de contract s-a prevăzut o cantitate mai mică decît în repartiție. În urma obiecțiunii unității beneficiare, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe a soluționat neînțelegerea ivită, decizînd să se livreze întreaga cantitate din repartiție. Soluția se impune și în temeiul art. 27 lit. b din Legea nr. 71/1969 prin care unitățile socialiste sînt obligate să respecte repartiția și să contracteze cantitatea prevăzută. În consecință, unitatea furnizoare răspunde pentru neexecutarea în raport cu cantitatea de produse din repartiție (Decizia P.A.S. nr. 1217/1982).

● **Lipsa aprobării investiției — efecte.** Prin art. 96 din Legea finanțelor nr. 9/1972 se interzice încheierea contractelor înainte de includerea lucrărilor de investiții în planul național unic și aprobarea documentației tehnico-economice. Contractul încheiat anterior operațiunilor menționate este nul și se consideră că între părți n-au fost raporturi contractuale legal stabilite. De aceea, unitatea furnizoare nu poate pretinde obligarea unității beneficiare la penalități de întîrziere în plata prețului utilajelor livrate. Mai trebuie precizat că unitatea furnizoare avea obligația să se asigure de aprobarea investiției înainte de a încheia contractul (Decizia P.A.S. nr. 1629/1982).

● **Livrarea în garnituri incomplete a produselor din import.** Prin ordinul referitor la prețul produselor din import ce au format obiectul contractului se prevede livrarea acestora cu toate piesele componente ; ceea ce s-a prevăzut și în contract. În consecință, totalitatea pieselor componente intră în structura prețului. Împrejurarea că întreprinderea de comerț exterior din motive străine de unitatea beneficiară, a importat produsul fără o piesă a cărei lipsă îl face inutilizabil, nu determină obligația de plată a prețului. Unitatea beneficiară a refuzat legal achitarea prețului, ținînd produsul la dispoziția unității furnizoare. Primirea aceluiași produs, de asemenea fără piesa în cauză, de către alte unități beneficiare nu poate fi invocată în litigiul întreprinderii de comerț exterior cu unitatea beneficiară pîrîtă, avîndu-se în vedere ordinul de stabilire a prețului și clauzele contractului (Decizia P.A.S. nr. 1291/1982).

● **Lipsa prețului legal. Exonerarea de răspundere.** Prin art. 135 din Legea nr 19/1971 cu privire la regimul prețurilor și tarifelor se interzice introducerea în fabricație a produselor înainte de stabilirea prețului legal. Pînă la data fixării prețului de către organele competente unitatea furnizoare nu poate livra produsele. Totodată, unitatea beneficiară nu poate pretinde penalități de întîrziere pentru o perioadă anterioară datei stabilirii prețului, chiar dacă termenul contractual a fost depășit. În contract termenele de livrare au fost stabilite în trim. III 1981 ; primul termen fiind la 31 iulie 1981. Unitatea furnizoare a înaintat organelor competente întreaga documentație pentru stabilirea prețului la 19 iunie 1981. Produsele ce formau obiectul contractului au un ciclu de fabricație de 30 de zile. Ordinul pentru stabilirea prețului s-a emis la 5 septembrie 1981. După cum rezultă, unitatea furnizoare nu a fost în culpă pentru fixarea prețului cu întîrziere. De aceea, nu poate fi obligată la plata penalităților de întîrziere pentru nelivrarea produselor la termenele contractuale de 31 iulie, 10 august 1981 ș.a., adică înainte de stabilirea prețului (Decizia P.A.S. nr. 1545/1982).

● **Competența confirmării cazurilor de forță majoră.** Normele referitoare la organele competente să confirme cazurile de forță majoră, cuprinse în art. 46 din Legea contractelor economice nr. 71/1969, au un caracter imperativ. De aceea, unitatea beneficiară pîrîtă pentru întîrziere în plata prețului nu poate dovedi în fața organelor arbitrale existența unei împrejurări de forță majoră printr-o adeverință eliberată de bancă. Prin adeverința prezentată, arătîndu-se că unitatea beneficiară a avut culturi calamitate, nici sub aspectul conținutului împrejurarea invocată nu întrunește elementele unei situații exoneratoare de răspundere. În acest scop, unitatea beneficiară trebuia să prezinte o confirmare a organelor competente din care să rezulte care anume culturi au fost calamitate, în ce proporții, în ce perioade etc. încît nelivrînd beneficiarilor săi a rămas fără disponibil spre a-i plăti produsele unității furnizoare reclamante (Decizia P.A.S. nr. 1621/1982).

● **Contract de pază — răspundere.** Prin contractul de pază, Grupul de pază se obligă să asigure integritatea anumitor obiective, urmînd să răspundă pentru pagubele produse prin furturi.

În speță, cu ocazia verificării pentru perioada martie—septembrie 1981 s-a constatat o lipsă în gestiune. După cum rezultă, în perioada menționată nu s-au săvîrșit furturi, care urmau să fie constatate de miliție, ci sustrageri săvîrșite de persoane încadrate la unitatea beneficiară a prestației de pază. Dacă s-ar fi săvîrșit furturi, potrivit clauzelor din contract, unitatea beneficiară trebuia să anunțe imediat unitatea de pază. Nici comiterea unei tentative de furt, rămasă fără rezultat, nu implică răspunderea unității de pază (Decizia P.A.S. nr. 1561/1982).

Mihai PASCU

Agenda secretarului de consiliu popular

AUTENTIFICAREA ÎNSCRISURILOR

Actul autentic este înscrisul care, după întocmire a fost supus operației de autentificare de către un organ de stat căruia legea îi recunoaște această calitate.

Birourile executive ale consiliilor populare comunale în exercitarea atribuțiilor notariale sînt abilitate să autentifice următoarele înscrisuri : autentificarea oricăror înscrisuri care cuprind declarații de notorietate și orice alte declarații cu conținut de atestare ; autentificarea înscrisurilor constatînd convenții cu excepția celor referitoare la bunuri imobile, la bunurile mobile ce depășesc valoarea de 10.000 lei, precum și la operațiile cu străinătatea ; autentificarea procurilor, în afara celor care se dau în vederea săvîrșirii actelor ce intră în excepțiile menționate (art. 53 pct. 2 lit f din Legea nr. 57/1968 și art. 4 și 9 din Decretul nr. 377/1960 cu modificările ulterioare).

Potrivit pct. 13 alin 1 și 2 din Instrucțiunile nr. 6/J/1961 (denumite în continuare Instrucțiuni), înainte de săvîrșirea actului notarial, secretarul sau delegatul birou-

lui executiv al consiliului popular este dator să verifice scopul urmărit de părți prin acel act. Astfel, se va refuza îndeplinirea oricărui act notarial referitor la înscrisuri al căror cuprins ar fi potrivnic dispozițiilor legii, intereselor statului sau regulilor de conviețuire socialistă.

Avînd reprezentarea consecințelor produse de înscrisurile a căror autentificare este abilitat a o face, secretarul biroului executiv este dator să țină seama de următoarele : să desluşească raporturile reale dintre părți ; să constate identitatea părților, potrivit art. 17 din Instrucțiuni ; să verifice existența capacității de exercițiu necesară pentru actul a cărui autentificare se cere ; să refuze îndeplinirea oricărui act notarial supus taxelor de timbru, dacă partea nu face dovada achitării acelor taxe ; să urmărească ca înscrisul să fie corespunzător cu natura actului ce urmează să fie autentificat ; să verifice dacă toate exemplarele înscrisului sînt identice ; să citească înscrisul actului întrebînd părțile dacă sînt de acord cu acesta şi dacă exprimă voința lor ; să dea părților explicațiile şi îndrumările necesare asupra consecințelor care decurg din înscrisul pe care vor să-l întocmească.

Pentru autentificarea unui înscris, partea se va prezenta personal la consiliul popular cu o cerere de autentificare şi cu înscrisul ce urmează să fie autentificat. Partea poate prezenta înscrisul redactat de ea sau poate cere secretarului biroului executiv al consiliului popular comunal să întocmească înscrisul în toate cazurile, înscrisul trebuie să aibă un cuprins corespunzător voinței părților, să fie concis şi să aibă o formulare clară pe înțelesul celor care solicită autentificarea lui. Înscrisul se întocmeşte în numărul de exemplare originale cerut de părți şi în plus unul care se păstrează de consiliul popular care îndeplineşte autentificarea. Legea nu condiționează forma de prezentare a înscrisului, acesta putînd fi scris de mînă, cu maşina sau imprimat în orice alt mod, exclusă fiind numai scrierea sau completarea acestuia cu creionul. Părțile pot fi reprezentate la îndeplinirea unui act autentic, prin mandatar împuternicit cu procură specială autentică, care trebuie depusă în original sau în copie legalizată la actul ce se întocmeşte. În situația în care se solicită autentificarea unor înscrisuri de către persoane cu deficiențe fizice — surzi, nevăzători etc., se va aplica, după caz, o procedură specială (pct. 24 din Instrucțiuni).

Autentificarea se dispune printr-o rezoluție scrisă pe cererea de autentificare, cu indicarea mențiunilor prevăzute ca atare la pct. 28 din Instrucțiuni. Încheierea de autentificare se scrie pe fiecare din exemplarele originale ale înscrisului după semnăturile părților sau pe verso. Înscrisul astfel autentificat produce efecte juridice din momentul cînd s-a luat consimțămîntul părților şi acestea l-au semnat. Dacă înscrisul este nul ca înscris autentic, deoarece nu au fost respectate cerințele legii cu privire la procedura autentificării (iar forma autentică nu este cerută de lege ca o condiție de validitate a actului juridic pe care îl constată) acesta va fi totuşi, valabil, după caz, ca înscris sub semnătură privată sau numai ca început de dovadă scrisă. Înscrisul autentic face dovada pînă la înscrierea în fals, pentru tot ce a constatat personal delegatul instrumentator.

LEGALIZAREA SEMNĂTURILOR

Decretul nr. 377/1960, cu modificările ulterioare şi art. 34 din Instrucțiunile nr. 6/J/1961, privind îndeplinirea unor acte notariale de către comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare comunale sau orăşeneşti, prevăd legalizarea de semnătură pe următoarele înscrisuri : contractele privitoare la cultivarea şi predarea produselor vegetale, precum şi cele privitoare la creşterea, îngrăşarea şi predarea de animale sau la predarea de produse animale ; înscrisurile constatînd convenții cu excepția celor referitoare la bunurile imobile, la bunurile mobile ce depăşesc valoarea de 10 000 lei, precum şi la operații cu străinătatea ; procurile, cu excepția acelora care se dau în vederea încheierii unor acte de transmisiune privind terenuri sau clădiri ori în vederea efectuării unor acte juridice pentru a căror încheiere legea cere formă autentică ; înscrisurile care nu cuprind o convenție.

Dispozițiile pct. 11—17 din Instrucțiunile nr. 6/J/1961, sînt aplicabile în mod corespunzător şi activității de legalizare a semnăturilor. Întrucît unele din regulile procedurale au fost enumerate la „autentificarea înscrisurilor" (vezi Supliment la Revista economică, nr. 33/1982, p. 15), ne vom referi succint numai la cele ce privesc identitatea părților. Astfel, identitatea se constată prin buletin de identitate, adeverință de identitate (vezi art. 8 din Legea nr. 5/1971, republicată) paşaport, legitimație de serviciu cu fotografie sau, prin cunoştința personală a secretarului sau delegatului biroului executiv. Identitatea militarilor din cadrele active ale armatei se stabileşte prin înscrisuri emanate de la autoritățile militare, iar a minorului care nu a împlinit 14 ani prin buletinul de identitate al părintelui în cazul în care minorul este înscris în buletinul părintelui sau, în lipsa unei atare mențiuni, prin certificatul de naştere al minorului. În cazul în care partea se legitimează printr-un înscris fără fotografie, identitatea trebuie confirmată şi prin declarația unui martor care posedă buletin de identitate şi care, potrivit pct. 17 alin. 5 din Instrucțiuni, va semna cererea de îndeplinire a actului notarial cu arătarea domiciliului său. Modalitatea identificării va fi consemnată ca atare în „încheierea de legalizare de semnătură" unde rubrica „identificat prin" se completează, după caz, cu precizarea „prin buletin de identitate", „prin martori", prin cunoştință personală" etc.

În vederea legalizării semnăturii, partea se va prezenta personal la sediul consiliului popular cu o cerere scrisă, însoțită de cel puțin două exemplare nesemnate ale înscrisului. Secretarul sau delegatul biroului executiv, în vederea legalizării semnăturii va stabili identitatea părții, va întreba partea dacă a citit înscrisul, iar în cazul unui răspuns afirmativ, va viza toate exemplarele înscrisului, cu mențiunea „Văzut. Secretar al biroului executiv al consiliului popular al comunei..." după care va cere părții să semneze în fața sa toate exemplarele înscrisului, precum şi cererea dacă aceasta nu a fost dinainte semnată. Pentru legalizarea semnăturii de pe un înscris se face numai constatarea că semnătura este a părții. Legalizarea semnăturii se dispune printr-o rezoluție scrisă pe cererea părții care, pe lîngă celelalte mențiuni prevăzute de art. 37 din Instrucțiuni, va cuprinde, în cazul în care legalizarea semnăturii se face în afara sediului consiliului popular şi mențiunea privitor la locul unde s-a îndeplinit actul notarial, precum şi motivul deplasării. De asemenea, cînd pentru îndeplinirea actului notarial s-a recurs la serviciile unui interpret (vezi pct. 16 şi 24 din Instrucțiuni) se va menționa numele şi prenumele acestuia, precum şi motivul pentru care s-a recurs la serviciile lui.

Referitor la numărul de exemplare pe care semnătura părții urmează să fie legalizată, ele se întocmesc în numărul de exemplare cerut de parte, plus un exemplar care se păstrează la consiliul popular.

Încheierea de legalizare de semnătură se va scrie pe fiecare din exemplarele originale ale înscrisului, după semnătura părții (părților), partea căreia i s-a eliberat înscrisul avînd obligația de a semna de primirea înscrisului pe cererea de îndeplinirea actului. Înscrisul poate fi eliberat şi altei persoane decît părții care a cerut îndeplinirea actului notarial dacă, s-a dispus aceasta prin rezoluție, cu indicarea numelui primitorului, care va semna de primire pe cererea de îndeplinirea actului notarial.

Nu pot fi legalizate : semnăturile prin punere de deget sau ştampilă ale celor ce nu pot scrie ori ale nevăzătorilor ; semnăturile de pe înscrisurile care constată un fapt juridic pentru care nu s-au plătit taxele de timbru.

COMISIA DE SISTEMATIZARE COMUNALĂ

Sistematizarea comunelor şi a satelor componente, asigură dezvoltarea acestora în corelare cu cea a localităților învecinate, contribuie la ridicarea economică, socială şi culturală a acestora, în scopul apropierii vieții satelor de aceea a oraşelor. În acest scop sarcini deosebite revin consiliilor populare care, potrivit art. 9, alin. 3 din Legea nr. 57/1968, de organizare şi funcționare a consiliilor populare, „organizează înfăptuirea programului de sistematizare

în vederea asigurării dezvoltării municipiilor, orașelor și comunelor ca unități administrativ-teritoriale complexe". În cadrul acestei acțiuni se urmărește gruparea gospodăriilor din satele mici și dispersate în satele care au perspectivă de dezvoltare, în așa fel ca localitățile rurale cu cele mai bune condiții de dezvoltare să fie transformate în următorii ani, în cadrul programului național de perspectivă, în centre economice și sociale cu caracter urban.

Pentru îndeplinirea acestui deziderat pe lîngă comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare județene, municipale, orășenești și comunale, funcționează potrivit art. 26 alin. 2 din Legea nr. 58/1974, comisii locale de sistematizare.

Comisia de sistematizare comunală este, potrivit anexei nr. 4 la Decretul nr. 56/1978, constituită din : președinte, care este președintele biroului executiv al consiliului popular comunal ; vicepreședinte, care este vicepreședintele biroului executiv al consiliului popular ; secretar, care este directorul coordonator al școlilor generale din comună, precum și dintr-un număr de membri desemnați din rîndul specialiștilor în domeniul agriculturii, silviculturii, întreprinderilor economice din comună, cadre medicale și din învățămînt etc., numărul membrilor comisiei de sistematizare fiind cuprins între 7 și 11 persoane. Desemnarea membrilor comisiei de sistematizare comunală se face prin hotărîrea consiliului popular județean, respectiv al municipiului București (art. 12 alin. 2 din Decretul nr. 56/1978).

Comisia se întrunește ori de cîte ori este necesar, în vederea rezolvării operative a sarcinilor curente, convocarea comisiei fiind dispusă de președintele acesteia. Ea își desfășoară activitatea în prezența a cel puțin 2/3 din numărul membrilor și adoptă hotărîri, prin vot deschis, cu majoritatea membrilor ce o compun. Pregătirea lucrărilor comisiei de sistematizare comunală se asigură prin aparatul propriu biroului executiv al consiliului popular comunal.

Comisia de sistematizare comunală în întregul ei și fiecare membru în parte răspund pentru activitatea desfășurată în fața biroului executiv al consiliului popular comunal pe lîngă care funcționează, fiecare membru răspunzînd de asemenea și în fața comisiei și a președintelui acesteia, pentru aducerea la îndeplinire a sarcinilor încredințate.

Atribuțiile comisiei de sistematizare comunală sînt prevăzute de Decretul nr. 56/1978 și de Legea nr. 58/1974. Potrivit prevederilor actelor normative menționate comisia de sistematizare comunală are următoarele atribuții : avizează schițele și detaliile de sistematizare ale comunei, precum și amplasamentele pentru obiectivele economice, locuințe și dotări social-culturale ce se construiesc pe raza teritorială a comunei ; avizează propunerile de lotizări ce se atribuie cetățenilor de către birourile executive ale consiliilor populare comunale, pentru construirea de locuințe ; avizează documentațiile privind construirea, reconstruirea sau transformarea de locuințe proprietate personală ; sprijină organele locale în aplicarea proiectelor de sistematizare aprobate ; urmărește aplicarea dispozițiilor legale în domeniul sistematizării ; sprijină organizarea și pregătirea desfășurării adunărilor cetățenești în care se dezbat și se adoptă documentațiile de sistematizare. Avizele comisiei de sistematizare comunală vor fi supuse spre însușire biroului executiv al consiliului popular comunal.

Breviar

● Pentru ca unui membru al cooperativei agricole de producție să i se poată atribui un loc de casă nu este suficient ca el să nu aibă în proprietate personală un alt teren, ci este necesar să nu fie proprietarul unei locuințe, chiar dacă aceasta este construită pe un teren proprietate de stat,, dat în folosință proprietarului construcției.

Finalitatea art. 6 din Statutul cooperativei agricole de producție, fiind aceea de a se da membrilor cooperatori, precum și unor categorii de personal muncitor care lucrează în cooperativa agricolă de producție, posibilitatea de a primi locuri de casă din terenurile proprietatea ei, pentru a-și construi o locuință, atribuirea unui asemenea loc unui membru cooperator care are în proprietate personală un apartament construit pe teren proprietate de stat este nulă (Trib. jud. Maramureș, Dec. civ. nr. 860/1981).

● ADAS acordă despăgubiri pentru animalele asigurate prin efectul legii în caz de pieire a lor în urma bolilor (inclusiv sub formă de epizotii) sau a accidentelor, precum și dacă sacrificarea lor a fost dispusă, pentru anumite motive, de organele în drept (art. 9 alin. 1 lit. c din Decretul nr. 471/1971). În înțelesul dispoziției menționate, prin accidente se înțelege atît pieirea, cît și sacrificarea animalelor asigurate prin efectul legii, datorită atacului animalelor sălbatice. (§ 6 alin. 1 din Regulamentul nr. 1/1975 privind asigurarea facultativă a animalelor). În consecință, ADAS are obligația de a plăti despăgubiri în cazul în care moartea animalelor asigurate a fost de neînlăturat (în speță, în urma atacului lupilor în timpul nopții, oile speriate s-au retras în saivan peste tineretul ovin, producînd asfixierea a 102 capete). La stabilirea cuantumului despăgubirilor, trebuie avute în vedere dispozițiile art. 2 din Decretul nr. 471/1971 ; totodată, din totalul daunei, urmează a fi scăzută contravaloarea sumei încasată de unitatea păgubită prin recuperarea pierderilor (P.A.S., Dec. nr. 2213/1981).

● Înfierea unei persoane majore care, pe timpul minorității sale, nu a fost crescută de înfietor, contrar dispozițiilor art. 67 din Codul familiei, este sancționată cu nulitatea absolută, iar această nulitate poate fi invocată după decesul înfietorului, de moștenitorii legali ai acestuia. (Trib. jud. Hunedoara, Dec. civ. 525/1981).

● În conformitate cu prevederile cuprinse în art. 9 din Decretul nr. 425/1981, comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare în a căror rază teritorială se află clădiri proprietatea persoanelor fizice care își au domiciliul în alte localități sînt obligate să comunice datele cu privire la proprietarul și clădirea deținută, comitetului (biroului) executiv al consiliului popular în raza căruia domiciliază proprietarul clădirii.

● Independent de circumscripția sa teritorială, organul notarial este îndreptățit să dea caracter de autenticitate unei declarații de renunțare la succesiune. Actul nu este lovit de nulitate prin faptul că procedura succesorală este de competența altui notariat de stat — art. 2 alin. 2, Decret nr. 4/1953 (Trib. Suprem, Dec. civ. nr. 309/1976).

PRACTICĂ JUDECĂTOREASCĂ PRIVIND ACTIVITATEA NOTARIALĂ

● Dispoziția testamentară, inserată într-un act autentic, avînd alt obiect, constituie un testament valabil, cu condiția ca acel act să fie autentificat de notariatul de stat ; aceasta întrucît pe teritoriul țării, testamentele se autentifică numai de notariatul de stat, nu și de alt organ al administrației de stat (art. 460 Cod civ. și art. 4 din Decretul nr. 377/1960 cu modificările ulterioare). Comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare din localitățile în care nu funcționează notariate de stat, au în adevăr, competența să întocmească acte notariale dar numai acelea enumerate în art. 9 din menționatul decret, între care nu se află și autentificarea testamentelor. Un atare act poate fi valabil ca testament olograf, dacă întrunește condițiile de formă respective prevăzute de lege — art. 858 Cod civ; art. 4 și 9 din Decretul nr. 377/1960, modificat prin Decretul nr. 28/1970 (Trib. Suprem, Dec. civ. 2259/1977).

Grupaj realizat de Vasile ILIE

OBSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR FORMÁCIÓS KÖZPONTJA 1983

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

Extracția și livrarea gazelor naturale — la nivelul cerințelor

ÎN CONCORDANȚĂ cu cerințele asigurării surselor de materii prime și energie pentru satisfacerea nevoilor dezvoltării economico-sociale ale țării, s-a stabilit ca în anii 1982—1985 producția de gaze naturale să fie superioară prevederilor cu circa 10 miliarde m.c. Pentru aceasta, programele de creștere și cercetare prevăd în principal: continuarea activității în zonele explorate pentru cunoașterea deplină a potențialului existent, creșterea factorului de recuperare din zăcăminte, dar și limitarea producției și raționalizarea consumului de gaze în vederea menținerii unui grad corespunzător de asigurare cu rezerve geologice. De o mare importanță este, în condițiile actuale, reducerea și optimizarea consumurilor ca și restrîngerea utilizării gazelor în procesele de ardere (inclusiv în producerea energiei electrice), acordînd prioritate valorificării lor superioare, în procesele de chimizare, ca și aplatizarea vîrfurilor de consum (mai mari cu circa 40% și chiar 50% în perioada friguroasă). În înfăptuirea acestor sarcini, responsabilități importante revin unităților Centralei gazului metan Mediaș, în cadrul cărora, în acest an și în continuare, se cer intensificate preocupările pentru realizarea producției de gaze la nivelul prevederilor.

Realizarea capacităților de producție și distribuție

ÎN SCOPUL asigurării cu gaze naturale a economiei naționale la nivelurile planificate a fost întocmit, încă de la începutul anului, un **program** cuprinzător cu lucrările ce urmau să fie efectuate în sistemul național de extracție, transport și distribuție a gazelor. O atenție deosebită a fost acordată **creării de capacități** pentru producția de gaze care să acopere declinul natural al zăcămintelor și să asigure nivelul previzibil al consumurilor pentru acest an și iarna 1982—1983. În acest sens, numai pe seama lucrărilor noi (sonde de exploatare, conducte și stații de comprimare) s-a prevăzut a se obține în compensație o producție de peste 19 mil. mc/zi.

Din evidența lucrărilor efectuate pînă la sfîrșitul lunii august reiese că a fost asigurată deja o capacitate de producție de aproape 7 mil. mc/zi. Aceasta, alături de alte măsuri și acțiuni întreprinse, a făcut posibilă **realizarea planului la producția de gaze naturale și depășirea lui cu circa 700 mil. Nmc.** Totodată, în perioada de vară au fost și continuă a fi înmagazinate în strat peste 100 mil. mc de gaze care sînt destinate să contribuie la asigurarea în mai mare măsură a necesităților sporite de consum din perioada de vîrf din sezonul friguros.

Desigur că în perioada bună de lucru în spații libere ce a mai rămas în ultimele luni ale acestui an, ca și în spații închise, alte noi capacități cu termene de dare în funcțiune (la zi sau restante) vor fi conectate sistemului național. Pentru aceasta există de altfel condiții create, iar în unele cazuri eforturile vor trebui și mai mult amplificate.

Din analiza realizărilor pe primele 8 luni ale anului se desprind, în această privință, cîteva aspecte mai importante :

a) volumul realizat al forajului de exploatare a gazelor se situa cu puțin sub nivelul prevăzut, posibil însă de recuperat astfel ca pînă la finele anului să se mai sape circa 30 mii m ;

b) realizarea instalațiilor tehnologice la sonde și legarea acestora la sistemul republican de transport gaze înregistra o rămînere în urmă la 7 sonde față de grafice, determinată de neasigurarea materialului tubular (țevi filetate cu diametrul de 60, 75, 88 mm) de către unități de profil ale Ministerului Industriei Metalurgice ;

c) terminarea lucrărilor și punerea în funcțiune a noilor capacități de comprimare a gazelor prezintă situații diferite de la un obiectiv la altul: La stația de comprimare Band lucrările erau spre finalizare către sfîrșitul lunii septembrie, cu excepția a două agregate de la hala nr. 1 pentru care nu se livraseră încă 2 electromotoare și unele subansamble de completare. La stația Daneș lucrările de construcții fiind terminate, cele de montaj depindeau de livrarea completă a 12 electrocompresoare (cu electromotoare de acționare, pompe de ungere, aparatură de măsură și control). O situație mai dificilă o are punerea în funcțiune a noilor capacități de la stația Țigmandru pentru care nu au fost asigurate încă agregatele necesare. În aceste cazuri **se impune ca atît beneficiarii direcți cît și direcțiile de resort din Ministerul Petrolului să accelereze rezolvarea problemelor care trenează contractarea, iar furnizorii în cauză să grăbească livrarea utilajelor.**

Întreținerea și repararea în bune condițiuni a instalațiilor

DE EFECTUAREA reviziilor și reparațiilor la utilajele din rețeaua de distribuție a gazelor naturale, în special la stațiile de compresoare, depinde funcționarea în bune condițiuni a rețelei de conducte, menținerea unui debit zilnic planificat pentru satisfacerea nevoilor rționale ale consumatorilor racordați la sistemul de distribuție de înaltă presiune.

În acest scop unitățile din Centrala gazului metan erau în măsură să termine toate lucrările de revizii și reparații posibile de executat cu forțe proprii la stațiile de compresoare. Totuși, datorită lipsei unor piese de schimb nu s-au putut încă realiza reparațiile a 4 stații de compresoare gaze care, astfel, nu dispun de rezervă de capacitate. În aceste condiții, apare posibil ca o eventuală scoatere din funcțiune a unui agregat să determine reducerea debitului zilnic de gaze cu repercusiuni directe asupra consumatorilor depinzînd de sistemul de transport respectiv. Ar mai fi de reținut că neasigurarea stocului minim de piese de schimb pentru agregatele de comprimare reduce posibilitatea de remediere a unor defecțiuni ce pot surveni la acestea, cu efecte negative asupra presiunii și debitului de gaze în rețea. De aceea, **apropierea sezonului rece și ca urmare creșterea consumului obligă toți factorii responsabili** (Ministerul Petrolului, Ministerul Aprovizionării împreună cu organele financiare, ministerele constructoare de mașini și institutele de proiectare și cercetare în domeniu) **să rezolve cît mai repede cu putință problema asigurării unor subansamble și piese de schimb,** fie prin procurarea acestora, fie prin proiectarea

sau asimilarea lor în țară pentru a nu mai depinde de importuri.

În ceea ce privește crearea condițiilor de alimentare cu gaze a consumatorilor din economie, pînă în luna septembrie lucrările de revizie tehnologică a stațiilor de uscare și de verificare a potențialului productiv pe orizonturile din cîmpurile de gaze prevăzute în programele aprobate au fost îndeplinite. Dintre realizările mai însemnate pot fi menționate: verificarea a 28 stații de tratare a gazelor, efectuarea de măsurători de presiune de fund la sondele de gaze în vederea elaborării unor studii actualizate de exploatare; revizii tehnologice în schele și măsurători de potențial, în structuri gazeifere cu peste 300 obiective de exploatare; efectuarea de lucrări de reparații capitale la sonde, la conducte magistrale și colectoare de gaze și devieri de conducte în zone de alunecări sau localități.

Asigurarea cu gaze a consumatorilor

ASIGURAREA în continuare cu gaze naturale a consumatorilor și în mod deosebit acoperirea nivelurilor mărite din lunile reci care se apropie necesită, evident, rezolvarea unor probleme importante care privesc atît realizarea la timp a capacităților noi de producție a gazelor naturale cît și creșterea eficienței activităților de extracție, transport și distribuție a acestora, mărirea siguranței în funcționare și creșterea productivității muncii. Acțiunile în curs de desfășurare, noile măsuri ce se impun a fi cît mai grabnic aplicate necesită amplificarea eforturilor proprii și ale factorilor implicați în cîteva direcții mai importante:

1 Realizarea integrală a sarcinilor din programul propriu de lucrări și în primul rînd a forajului de exploatare. Pentru aceasta trebuie ca, prin utilizarea la maximum a timpului favorabil, a mijloacelor existente și a forței de muncă să se obțină randamente superioare astfel încît să fie recuperate restanțele față de programul elaborat privind legarea și echiparea sondelor și a conductelor de legătură a cîmpurilor noi de gaze Ghindari, Bărcuț, Dămieni-Măghiran (Bazinul Transilvaniei), precum și a celor de la Sînmartin, Dumbrăvița, Tomnatec, Nădlac (Banat), lucrări întîrziate din lipsa materialului tubular. Pe de altă parte se cere urgentarea efectuării probelor mecanice și a rodajului la ultimele două agregate și punerea în funcțiune la întreaga capacitate a stației de compresoare de la Band. Un rol decisiv, pe de altă parte, are: ● urgentarea livrării a 12 electrocompresoare complet echipate tip C 260 de către întreprinderea „23 August" din Capitală (pentru stația Daneș), a 120 robineți necesari stațiilor de comprimare și de reglare, măsurare ca și asimilarea în producția internă a unor piese de schimb și subansamble pentru agregatele de comprimare; ● furnizarea pînă la sfîrșitul lunii octombrie de către industria metalurgică a circa 1250 t țevi filetate cu diametrul de 60,3 — 73 —88,5 — 114 mm și 2 000 t țevi trase.

2 Creșterea efortului propriu al unităților de producție și cercetare din cadrul centralei pentru: ● experimentarea de noi aditivi, reactivi, fluide de foraj și paste de ciment ● stimularea debitelor sondelor prin tratamente complexe ● noi cercetări și studii în vederea punerii în valoare a zăcămintelor și evidențierea de noi rezerve de gaze ca și îmbunătățirea factorului final de recuperare ● extinderea testărilor utilizînd instalații tip bloc care cuprind separatoare-curățitoare de gaze cu evacuator bifizic automat, dispozitive de închidere automată a sondelor, elemente de automatizare, semnalizare și altele în scopul creșterii tehnicității și fiabilității instalațiilor și utilajelor și pentru reducerea pierderilor de gaze în activitatea de extracție și transport a acestora.

Asigurarea cu gaze naturale a consumatorilor pe tot parcursul anului și îndeosebi în perioada de vîrf implică însă și o serie de responsabilități și măsuri nu mai puțin importante ce trebuie luate la consumatorii înșiși, cu precădere la marii consumatori (ministere, alte organe centrale, consilii populare județene și al municipiului București) pe linia utilizării raționale a gazelor naturale, a reducerii vîrfurilor de consum, a încadrării în repartițiile alocate cît și a menținerii în funcțiune a sistemului național de transport al gazelor.

Gh. DRĂGHICI

La ordinea zilei — campania agricolă de toamnă

ÎN ACESTE zile se strîng recoltele din cîmp, grădini, vii și livezi, se însămînțează cerealele de toamnă și plantele furajere. Pînă la 27 septembrie, arăturile pentru însămînțările de toamnă au fost executate pe numai 78% din suprafața planificată, iar însămînțările la grîu și secară pe 11% din cea programată. Dacă avem în vedere volumul mare de lucrări ce trebuie realizate într-un timp scurt pentru a se strînge și pune la adăpost tot ce a rodit pămîntul în acest an, precum și pentru pregătirea viitoarei recolte, este absolut necesar ca în fiecare unitate agricolă să se muncească intens, în mod organizat, cu toată răspunderea.

Agricultura are nevoie de o mobilizare exemplară a tuturor forțelor mecanice și umane pentru urgentarea strîngerii recoltelor, pentru executarea în cele mai bune condiții a tuturor lucrărilor agricole de sezon, prin folosirea la maximum a timpului bun de lucru. Orice zi întîrziere înseamnă diminuarea producțiilor actuale, ca și a celor viitoare. Se cere, în consecință, un efort susținut pentru ca întreg rodul pămîntului să fie pus fără întîrziere la adăpost.

În această campanie, problema numărul unu o constituie strîngerea grabnică a porumbului, întrucît în toată țara porumbul boabe a ajuns la maturitate. Este necesar ca, acolo unde mijloacele mecanice sînt insuficiente sau starea terenului nu permite executarea mecanizată a acestei lucrări, să se treacă la recoltarea manuală.

Potrivit datelor furnizate de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, pînă în ziua de 27 septembrie porumbul pentru boabe a fost strîns de pe circa 890 mii hectare, ceea ce reprezintă 42% din suprafața cultivată în unitățile agricole. Această lucrare este avansată în județele Iași (93%), Botoșani (70%), Sectorul agricol Ilfov (68%), Olt (62%), Bacău (59%) și Mehedinți (58%). Un ritm nesatisfăcător se înregistrează îndeosebi în județele Satu Mare (20%), Tulcea (35%), Arad (36%), Constanța (38%), care se situează sub media zonei.

Sfecla de zahăr a fost recoltată pînă acum de pe 56 600 hectare, reprezentînd 23% din suprafața cultivată. Lucrarea se desfășoară potrivit graficelor încheiate între unitățile agricole și fabricile de zahăr. În nici o unitate agricolă nu trebuie admis ca sfecla de zahăr să fie lăsată pe cîmp, deoarece, sub influența factorilor naturali, scade conținutul de zahăr din rădăcini și se întîmpină dificultăți în procesul de prelucrare.

Tot atît de important este să fie grăbită strîngerea cartofilor. Recoltarea lor s-a încheiat în județele Giurgiu, Iași, Botoșani, Sibiu, Bistrița-Năsăud și Suceava. În schimb, ea se desfășoară în ritm necorespunzător în județele Olt, Călărași, Gorj, Dolj, Tulcea și Buzău. Este nevoie să fie depuse toate eforturile pentru strîngerea cu grijă a cartofilor, pînă la ultimul tubercul și transportarea lor operativă la locul de depozitare.

Ne aflăm în sezonul în care grădinile oferă mari cantități de legume din toate sortimentele. În unele județe recoltarea și livrarea legumelor se desfășoară în ritm nesatisfăcător. Este imperios necesar să se acționeze cu toată hotărîrea pentru ca legumele să fie adunate mai repede. Se impune, totodată, ca în această perioadă să se strîngă cu grijă toate resursele furajere, spre a se asigura hrana necesară animalelor pe timpul iernii.

GH. I.

Posibilități de dinamizare a acțiunii de recuperare a materialelor refolosibile (I)

AȘA CUM adeseori s-a subliniat în documentele de partid, restricțiile impuse de actuala criză energetică și de materii prime determină atît necesitatea economisirii severe a materiilor prime și materialelor prin reducerea greutății produselor și creșterea coeficientului de utilizare a materiilor prime, cît și recuperarea și reintroducerea în circuitul productiv a tuturor resurselor materiale refolosibile. Reciclarea resurselor materiale trebuie considerată ca o activitate complexă ce se desfășoară pe multiple planuri, avînd drept obiect recuperarea și reintroducerea în circuitul economic a unor resuse fie de genul bunurilor scoase din uz din sfera producției materiale și consumului, fie de genul deșeurilor și materialelor secundare rezultate din procesele tehnologice și de consum.

Coordonate noi ale industriei reciclării

ÎN ULTIMUL TIMP s-a acționat din ce în ce mai mult în direcția reciclării resurselor, obținerii de materii prime din materiale întrebuințate în procesul de producție și de consum. Rezultatele dobîndite pe linia reintroducerii în circuitul economic a resurselor refolosibile denotă faptul că recuperarea și valorificarea acestei categorii de materiale (în special a materialelor metalice, hîrtiei, cartonului, textilelor) s-a constituit într-un sector important de activitate, formîndu-se astfel cadrul de organizare a unei adevărate industrii a reciclării acestor resurse. Ne aflăm acum într-o etapă în care se pune cu acuitate problema creșterii ponderii materialelor refolosibile în asigurarea materiilor prime necesare economiei naționale, aceasta constituind o **sarcină prioritară**, de o deosebită importanță economică, subliniată cu pregnanță de secretarul general al partidului. Iată pentru ce, în planul național unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1982 s-a prevăzut creșterea cu circa 16 la sută față de anul precedent, a volumului resurselor materiale refolosibile atrase în circuitul economic, urmînd ca în balanțele de materii prime aceste resurse să reprezinte ponderi de 30—60%. Astfel, ponderea materialelor refolosibile în consumul intern de materiale va fi în acest an de 62% la oțel, de 54% la fontă, 42% la cupru, 36% la aluminiu, 65% la polietilenă și 60% la hîrtie.

Așadar, sectorul de reciclare a resurselor a crescut în amploare și s-a diversificat, integrîndu-se în complexul proces al aprovizionării tehnico-materiale a economiei, în așa fel încît resursele recuperabile și refolosibile constituie o sursă de „intrări", cu o pondere din ce în ce mai însemnată în balanțele materiale ale diferitelor produse. Acest fenomen a fost și este o consecință a acțiunii directe a mai multor factori, dintre care amintim sporirea continuă a potențialului productiv al țării (și legat de aceasta creșterea necesarului de resurse materiale) și **eficiența economică a procesului reciclării.** Referindu-ne numai la ultimul aspect, precizăm faptul că costurile activității de recuperare și reintroducere în circuitul productiv a unor resurse reciclabile sînt competitive în raport cu cele privind obținerea unor resurse similare originale. De asemenea, reciclarea resurselor conduce nu numai la însemnate economii de materii prime originale, de investiții și cheltuieli de exploatare, dar permite și o reducere a costurilor de producție, îndeosebi de energie electrică și combustibil.

Pornind de la efectele economice deosebit de favorabile pe care le conferă procesul de recuperare a materialelor refolosibile, se evidențiază cu claritate că intensificarea procesului de atragere și valorificarea în circuitul productiv a resurselor refolosibile depinde de soluționarea corespunzătoare a unor probleme legate de perfecționarea tehnologiilor necesare reintroducerii acestor categorii de materiale în economie, de dotarea unităților cu mașini, utilaje și instalații necesare pentru aplicarea tehnologiilor stabilite, de extinderea capacităților de prelucrare a anumitor categorii de materiale reutilizabile, de îmbunătățirea sistemului de colectare și transport, precum și a celui de stimulare etc. Să ne referim, mai pe larg, la unele din aceste probleme.

Perfecționarea sistemului de colectare

O CONTRIBUȚIE importantă la organizarea și desfășurarea în bune condițiuni a acțiunii de reciclare o poate aduce îmbunătățirea sistemului de colectare a materialelor refolosibile, sector chemat să asigure atragerea și repunerea în circuitul economic a unor importante cantități de materiale. Procesul reintroducerii în circuitul productiv a materialelor reutilizabile trebuie privit diferențiat în funcție de proveniența acestora : din procesul de producție (deșeuri tehnologice) și din procesul de utilizare (deșeuri din consum).

În ce privește colectarea și reutilizarea deșeurilor obținute în procesul tehnologic trebuie precizat faptul că, în general, în unitățile unde rezultă asemenea materiale, ele se reintroduc, după caz, fără dificultăți de natură tehnologică în circuitul productiv al aceleiași unități sau sînt colectate de întreprinderi specializate în acest domeniu. Dacă ne referim la sectorul maselor plastice, investigațiile efectuate la unele unități prelucrătoare de asemenea materiale au pus în evidență faptul că deșeurile tehnologice rezultate sînt supuse operației de măcinare și se reintroduc în fluxul tehnologic, contribuind la completarea necesarului de materie primă. Luîndu-se în considerație o anume apropiere calitativă de materia primă originală cît și faptul că reutilizarea acestora nu necesită cheltuieli deosebite, ele sînt cuprinse în costurile de producție cu același preț ca și cel al materiei prime în stare nouă.

Comparativ cu deșeurile tehnologice, probleme deosebite se ridică în sistemul de colectare — sortare — expediere a materialelor refolosibile care rezultă de la unitățile economice productive care nu prelucrează resursele respective și din consumul populației. Așa, de exemplu, la produsele uzate din mase plastice rezultate ca urmare a consumului productiv al diferitelor unități (folie de polietilenă utilizată în agricultură, saci pentru îngrășăminte, diverse ambalaje, lăzi și navete din sfera circulației mărfurilor, componente ale unor mașini, utilaje și instalații, diverse recipiente etc.) și cele de la populație (diferite produse de uz gospodăresc), datorită eterogenității dimensiunilor și al tipurilor de mase plastice din care provin, în acțiunea de colectare și predare a acestor materiale reutilizabile intervin o serie de dificultăți. Întreprinderile de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile întîmpină serioase greutăți datorită faptului că majoritatea furnizorilor de asemenea materiale (deșeuri din mase plastice) le livrează sortate necorespunzător și uneori murdare la dimensiuni și condiții de livrare (în vrac) ce nu facilitează utilizarea rațională a spațiilor de depozitare și a capacităților de transport. În aceste condiții întreprinderile amintite sînt nevoite să efectueze o serie de cheltuieli suplimentare legate de tăierea, sortarea, balotarea și ambalarea deșeurilor plastice, fapt ce afectează rentabilitatea unităților și prin urmare interesul lor în achiziționarea unor asemenea materiale. Deoarece actualele întreprinderi de colectare nu dispun în suficientă măsură de utilaje adecvate pentru efectuarea unor operații absolut necesare, premergătoare expedierii către unitățile prelucrătoare de asemenea ma-

Iugenia BICHI
Ioan PREDOI
Marin POPESCU
Oprea VASILOIU
Institutul de finanțe, circulație monetară și prețuri

(Continuare în pag. 16)

Pentru realizarea noii revoluții agrare

PERFECȚIONAREA ORGANIZĂRII TERENURILOR IRIGATE (II)

Ce arată un exemplu de caz ?

ASPECTELE generale prezentate au fost analizate pe exemplul C.U.A.S.C. Mihai Viteazul și, respectiv, a C.A.P. Istria, care reprezintă condițiile medii de producție pentru cele 22 C.U.A.S.C. și 130 C.A.P. din județul Constanța, avînd structura suprafețelor prezentată în tabelul nr. 3.

Cu o suprafață de 2 651 ha teren arabil irigat, C.A.P. Istria, reprezintă condițiile medii pentru cele 130 C.A.P.-uri din județul Constanța. Unitatea agricolă menționată face parte din sistemul Cogealac dimensionat la un hidromodul de 0,89 l/sec/ha brut și 0,76 net și avînd o schemă hidrotehnică cu antene de lungime mijlocie ceea ce asigură apa necesară pentru culturile prevăzute în plan, solele cuprinzînd antene întregi. Pentru suprafețele irigate prin brazde se asigură irigarea bivalentă.

Conceptul de organizare a teritoriului a fost definit în două variante, pe care le prezentăm în cele ce urmează.

Optimizarea asolamentelor de fermă

ÎN această variantă au fost realizate 3 asolamente de cîmp pentru terenurile irigate (C_1—C_3), un asolament pentru terenul neirigat (C_4) și un asolament furajer (F).

Tabelul nr. 3

	Suprafața (ha)	
	C.U.A.S.C. Mihai Viteazul	C.A.P. Istria
Suprafața totală	55 326	3 203
Suprafața arabilă	29 919	3 111
din care :		
— irigată	19 336	2 651
— neirigată	3 265	405

Organizarea teritoriului într-un asolament unitar pe ansamblul terenului irigat (C_1), un asolament pentru terenul neirigat (C_2) și un asolament furajer (F).

Structura culturilor planificată și realizată la C.A.P. Istria pe variante de organizare a teritoriului (ha) este următoarea :

Tabelul nr. 4

Cultura	Plan (ha)	Proiectat	
		Varianta I (ha)	Varianta II (ha)
Soia	400	398	410
Grîu	700	652	683
Orz	200	239	273
Porumb	966	961	998
Floarea-soarelui	350	344	272
Sfeclă	150	145	107
Cartofi	100	104	100
Furaje	,200	213	213

Din **compararea variantelor de organizare a teritoriului proiectate rezultă următoarele caracteristici :**

— Întreaga suprafață arabilă este cuprinsă în asolamente diferențiate în funcție de amenajare și specializare (teren, irigat, teren neirigat ; culturi de cîmp, culturi furajere).

— Solele reprezintă unitate de cultură, amenajare și exploatare ;

— Se asigură o concentrare și specializare a producției, culturile deținînd sole întregi sau minim 1/2 de solă.

— Organizarea asolamentelor pe ferme creează stabilitate în folosirea pămîntului ;

— Solele au o dimensionare care asigură aplatizarea vîrfurilor în exploatarea agricolă și aplicarea udărilor ;

— Permanentizarea formațiilor de mecanizare pe ferme la o dimensionare optimă corespunzător culturilor cuprinse în asolament ;

ORGANIZAREA TERITORIULUI IN CORELARE CU LUCRARILE DE IRIGAȚII LA CAP ISTRIA
— Varianta I - Organizarea teritoriului pe ferme.

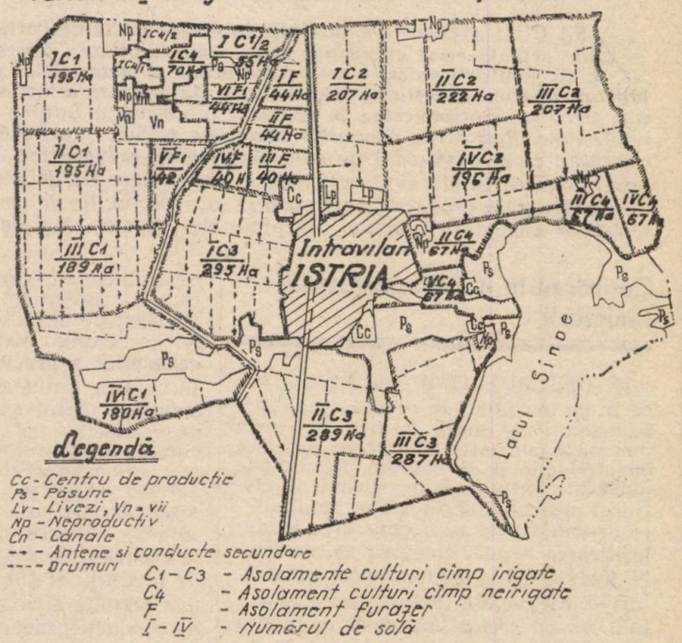

— Folosirea mai completă a forței de muncă în tot cursul anului, prin constituirea formațiilor stabile de cooperatori la nivel de fermă.

Aspectele sumar prezentate ne permite să tragem concluzia că, în general, **adecvat profilului (culturi de cîmp, culturi furajere, orz, seminceri, viticole, pomicole, mixte) fermele reprezintă masive de teren, compacte, avînd hotarele pe limitele naturale (pădure, fire de vale, cumpene de deal, cursuri de apă) sau construite (drumuri, căi ferate, canale de irigare sau desecare, debușee etc.), limita aripilor de udare la irigarea prin aspersiune sau conductele de transport la irigarea prin brazde, creînd suprafețe de teren unitare care să asigure exploatarea eficientă a terenului și a sistemului hidroameliorativ în cadrul unor asolamente specializate pe ferme.**

Pentru un concept unitar

ÎN NOUA ETAPĂ a revoluției agrare, adoptarea unor structuri organizatorice și teritoriale care și-au dovedit eficiența și, respectiv, organizarea teritoriului în cadrul acestora — integrată sistematizării complexe a teritoriului și a programelor naționale pentru dezvoltarea diferitelor ramuri și activități — vor contribui la îmbunătățirea folosirii pămîntului, a sistemelor hidroameliorative, a dotării și echipării tehnice de care dispune agricultura noastră socialistă.

În acest consens, experiența atestă ca măsuri necesare :

— stabilirea ca formă organizatorică de bază pentru agricultura irigată a FERMEI ȘI ASOLAMENTULUI PE FERMĂ ;

— **organizarea teritoriului pe C.U.A.S.C., unități și ferme,** în corelare cu schema hidrotehnică (hidromodulul) asigurînd exploatarea hidroameliorativă și agricolă în condițiile unei

Variante de organizare a teritoriului și asolamentelor — Tabelul nr. 5

	Suprafața pe culturi (ha)														
								Furaje							
	Soia	Grîu	Orz	Porumb	Floarea-soarelui	Sfecla de zahăr	Cartofi	Total	Lucernă	Porumb	Sfeclă furajeră	Pajiște	Total	Teren neirigat disp. în irig.
VARIANTA I ASOLAMENTE PE FERME :														
C.1. Asolament culturi de cîmp în sistem irigat. FERMA 1 (4 sole X 190 ha)	190	190	—	285	95	—	—	—	—	—	—	—	760	(4)
C.2. Asolament culturi de cîmp în sistem irigat. FERMA 2 (4 sole X 208 ha)	208	104	104	208	104	—	104	—	—	—	—	—	832	(6)
C.3. Asolament culturi de cîmp în sistem irigat. FERMA 3 (3 sole X 290 ha)	—	290	—	290	145	145	—	—	—	—	—	—	870	(38,5)
C.4. Asolament culturi de cîmp în sistem neirigat (5 sole X 67 ha)	—	68	135	135	—	—	—	—	—	—	—	—	338	—
F. Asolament furajer (6 sole X 43 ha)	—	—	—	43	—	—	—	213	86	43	43	43	256	—
TOTAL VARIANTA I	398	652	239	961	344	145	104	213	86	43	43	43	3056	—
VARIANTA II ASOLAMENTE UNITARE PE TOTAL C.A.P. :														
C.1. Asolament culturi de cîmp în sistem irigat (6 sole X 410 ha)	410	615	205	820	205	107	100	—	—	—	—	—	2462	(48,5)
C.2. Asolament culturi de cîmp în sistem neirigat (5 sole X 67 ha)	—	68	68	135	67	—	—	—	—	—	—	—	338	—
F. Asolament furajer (6 sole X 43 ha)	—	—	—	43	—	—	—	213	86	43	43	43	256	—
TOTAL VARIANTA II	410	683	273	998	272	107	100	213	86	43	43	43	3056	—

structuri a culturilor în concordanță cu sarcinile de plan și dimensiunile solelor ;

— **îmbunătățirea profilării producției agricole pe C.U.A.S.C., unități și ferme** de către Institutul de economie agrară, în corelare cu zonarea producției agricole, iar în continuare asigurarea stabilității profilelor stabilite de către M.A.I.A. și D.G.A.I.A. ca bază a viabilității asolamentelor organizate ;

— stabilirea lucrărilor și măsurilor agropedoameliorative (scărificări, modelări, nivelări etc.) la nivel de solă și parcelă și urmărirea realizării lor concomitent cu execuția lucrărilor de combatere a eroziunii solului și a rețelei de drumuri;

— **pentru dezvoltările și modernizările viitoare ale lucrărilor de îmbunătățiri funciare și în special a lucrărilor de irigații,** subliniem încă odată necesitatea ca proiectarea să se realizeze numai pe bazine și subbazine hidrografice sau pe sisteme, într-o concepție integrată de **soluționare a schemei hidrotehnice și de organizarea teritoriului subordonată cerințelor agriculturii.**

Subliniind că cei ce organizează teritoriul sînt în primul rînd cei ce îl echipează cu totalitatea rețelelor de canale, debușee, conducte, drumuri, rețele energetice etc., **este necesar ca aceste echipări să fie rațional trasate. Numai în aceste condiții organizarea teritoriului (care este un proces continuu) poate asigura cadrul unei agriculturi intensive și raționale,** în care totalitatea lucrărilor de amenajare și ameliorare a capacității de producție a pămîntului să poată fi realizată unitar și eficient ;

— **realizarea și aplicarea proiectelor de organizare a teritoriului de către oficiile de cadastru și organizarea teritoriului într-un program unitar,** în care scop numărul specialiștilor trebuie mărit la nivelul cerințelor. Este o necesitate asigurarea gospodăririi raționale a resurselor funciare și aceasta impune ca fiecare oficiu de cadastru și organizarea teritoriului să dispună de cel puțin 8—10 specialiști organizatori de teritoriu, iar pentru fiecare C.U.A.S.C. să existe un tehnician (subinginer) care să urmărească aplicarea proiectelor și întreținerea evidenței cadastrale ;

— la nivelul cerințelor societății și a noii revoluții agrare, pentru gospodărirea resurselor funciare se impune ca o cerință prioritară transformarea OFICIILOR DE CADASTRU ȘI ORGANIZAREA TERITORIULUI din unități bugetare în unități economice cu autofinanțare pe baza lucrărilor realizate — proiecte de organizarea teritoriului — pe unități, ferme, organizarea și amenajarea terenurilor pentru plantații vitipomicole și pajiști, cadastrul funciar general, proiecte pentru punerea în valoare a terenurilor la nivelul fiecărei sole, asigurînd utilizarea fondului de dezvoltare și ameliorare a fondului funciar creat conform Legii nr. 59/1974 etc. Nu pare lipsită de interes și mai ales de utilitate, ideea de a subordona oficiile de cadastru și organizarea teritoriului (O.C.O.T.) ca filiale ale Institutului de geodezie, fotogrametrie, cartografie și organizarea teritoriului (I.G.F.C.O.T.), ceea ce ar permite desfășurarea unei activități continue și susținute pentru evidența, amenajarea și organizarea teritoriului într-o coordonare unitară.

În fine, subliniem necesitatea ca în lumina indicațiilor secretarului general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R., din 20 august 1982, de a revedea programele institutelor de învățămînt avînd în vedere programele dezvoltării agriculturii, ca o necesitate a creării cadrelor corespunzător pregătite pentru valorificarea resurselor funciare, a dotărilor și echipărilor la nivelul cerințelor societății prin introducerea disciplinei de ORGANIZAREA TERITORIULUI în toate institutele agronomice, facultățile de îmbunătățiri funciare, hidrotehnică și economie agrară.

dr. ing. Ion BOLD
Institutul de geodezie, fotogrametrie, cartografie și organizarea teritoriului — București
ing. Faust PUFULESCU
Oficiul de cadastru și organizarea teritoriului — Constanța

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI:

RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

ÎMBUNĂTĂȚIREA CONTROLULUI PREVENTIV ÎN ECONOMIE

ÎN CONTEXTUL realizării sarcinilor stabilite de Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român pentru trecerea la o nouă calitate în toate domeniile de activitate, prin generalizarea noului mecanism economic și aplicarea consecventă a principiului autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, se desprinde necesitatea de a întări și perfecționa continuu instrumentele de organizare, conducere și control puse la îndemîna colectivelor de oameni ai muncii, care în tripla lor calitate de proprietari, producători și beneficiari, răspund într-o măsură tot mai mare de rezultatele unităților unde își desfășoară activitatea, de buna gospodărire a patrimoniului și creșterea eficienței economice.

În acest cadru se înscrie și preocuparea pentru a găsi noi mijloace, căi și posibilități de prevenire a neajunsurilor din activitatea economică și financiară a unităților socialiste, pentru îmbunătățirea activității lor și creșterea eficienței fondurilor primite de la societate.

Pornind de la examinarea amănunțită a actualului mod de organizare și exercitare a controlului financiar și economic preventiv, a neajunsurilor care se mai manifestă în activitatea economică, concretizate în nerealizarea unor sarcini de plan, înregistrarea de pierderi, existența unor stocuri supranormative și alte asemenea imobilizări, depășirea consumurilor și a cheltuielilor de producție, plata de amenzi, penalități, cheltuieli neeconomicoase, în urma a numeroase analize, discuții și dezbateri cu cadre din economie, specialiști, organe de control, s-a desprins necesitatea ca, pe lîngă intensificarea muncii de aplicare riguroasă a actualelor reglementări, să se dea o importanță mai mare stabilirii unor măsuri care să ducă la îmbunătățirea acțiunii de prevenire, depistare și înlăturare operativă a neregulilor din activitatea economico-financiară, *propunerile concrete ce se preconizează formînd tocmai obiectul considerațiilor ce urmează.*

CERINȚA și în același timp posibilitatea de a aborda idei și sugestii de readaptare a unor dispoziții normative, la noile condiții ale mersului dezvoltării societății presupune în primul rînd a porni cu analiza structurii reglementărilor la un moment dat, adică de a scoate în evidență care sînt caracteristicile de bază ale acestora, dar mai ales, care sînt părțile sau elementele ce în mod evident au demonstrat în practică necesitatea perfecționării lor.

Avantaje și limite

DIN acest punct de vedere, situația actuală a legislației în domeniul prevenirii abaterilor în gospodărirea mijloacelor materiale și bănești și a controlului preventiv se prezintă în linii mari după cum urmează :

● **controlul financiar preventiv,** organizat prin Legea nr. 9/1974, în toate unitățile socialiste exercitat de către conducătorul compartimentului financiar-contabil și de alte persoane cu atribuții financiar-contabile, asupra operațiunilor din care derivă drepturi și obligații patrimoniale. Acest control are sarcina de a opri înainte de efectuare, toate operațiile care nu sînt legale, necesare, oportune sau economicoase, în faza de angajare și de plată ;

● **controlul economic preventiv,** care, începînd din anul 1981, pe baza aprobării conducerii superioare de partid și de stat se exercită în unitățile cu activitate industrială și de construcții-montaj prin cadre tehnice și economice la nivel de întreprindere,

PUNCTE DE VEDERE

uzină, fabrică, grup de șantiere, secție, asupra lansării în fabricație a produselor, consumurilor de materii prime și materiale peste norme, drepturilor de retribuire sub aspectul stabilirii normelor de muncă locale și a realității muncii prestate, începerii lucrărilor de construcții-montaj, raportării producției de construcții-montaj și alte asemenea operații cu sarcina de a contribui la utilizarea cu maximă economicitate a mijloacelor materiale și bănești și a forței de muncă și creșterea beneficiului și rentabilității ;

● **controlul ierarhic operativ-curent,** reglementat prin Legea nr. 5/1970 și H.C.M. nr. 43/1972 care se exercită cel puțin o dată pe lună de către unii conducători de compartimente din unități, asupra locurilor unde se păstrează și se vehiculează valorile materiale, în vederea bunei gospodăriri a acestora.

Prin exercitarea acestor forme de control s-a reușit an de an să se prevină importante nereguli și abateri, constînd în oprirea unor operații privind încheierea contractelor și emiterea comenzilor pentru aprovizionări cu materii prime și materiale peste necesarul producției sau fără a ține seama de stocurile existente, oprirea unor plăți pentru aprovizionări sau executări de lucrări și prestări de servicii la prețuri mai mari decît cele legale, sau plata unor retribuții necuvenite, ori documentații privind prețuri și tarife nefundamentate.

De asemenea, controlul economic preventiv, acolo unde a fost organizat și s-a exercitat cu exigență și fermitatea necesară, a reușit să prevină și să înlăture, lansarea în fabricație a unor produse fără desfacere asigurată sau prețuri legal aprobate, solicitarea unor consumuri suplimentare nejustificate ori plata unor retribuții necuvenite.

Din cercetările și analizele efectuate a reieșit însă că acțiunea de prevenire a neajunsurilor și abaterilor din activitatea economică și financiară nu poate fi amplificată datorită unor factori care după opinia noastră în principal se referă la :

● **sfera controlului preventiv,** față de complexitatea mereu mai mare și multiplele aspecte cu care se confruntă economia, apare limitată la compartimentul financiar-contabil, iar după introducerea controlului economic preventiv și la unele compartimente cu activități tehnice și economice ; totuși sînt și alte domenii, care deși produc efecte în consumuri, cheltuieli, imobilizări de fonduri și în rezultate, nu sînt antrenate în mod organizat într-un sistem unitar de obligații și răspunderi similare cu cel creat pentru compartimentul financiar-contabil ;

● **conținutul** controlului preventiv al operațiilor ce se supun acestuia este, de asemenea, limitat la intervenția sa numai în faza premergătoare începerii activităților și operațiunilor respective, deși viața a dovedit, că intervenția sa apare necesară și pe parcursul execuției, astfel încît, să se amplifice efectele prevenirii neajunsurilor din activitatea economică ;

● **eficacitatea** controlului preventiv este în unele cazuri micșorată prin faptul că deși constată și semnalează operații nelegale, totuși conducătorul

unității, pe proprie răspundere, poate dispune efectuarea acesteia. De asemenea, este de arătat că, în prezent, potrivit legislației în vigoare, în examinarea unor asemenea situații nu este antrenat și organul de conducere colectivă al unității respective, ceea ce demonstrează necesitatea de a se revedea și corelarea cu alte acte normative privind organizarea și conducerea unităților socialiste.

Pornind de la stadiul actual al dezvoltării economico-sociale și de la principiile și normativele de implementare a mecanismului economico-financiar în unitățile socialiste, în fața controlului preventiv stau sarcini noi ceea ce presupune amplificarea și îmbogățirea funcțiilor acestuia în concordanță cu cerințele conducerii vieții economico-sociale, a unităților socialiste potrivit autoconducerii muncitorești.

Activitatea de control preventiv este astfel chemată să-și aducă, printre altele, contribuția la întărirea ordinii, a disciplinei de producție și în muncă, de plan și financiare, dezvoltarea responsabilității și răspunderii personale și colective, la creșterea eficienței activității întreprinderilor.

Direcții de perfecționare

ÎN atingerea scopului urmărit considerăm util a face următoarele propuneri :

● **Extinderea sferei controlului preventiv prin cuprinderea întregii activități economice și a mișcării patrimoniului pe toate etapele și fazele ce le parcurg fondurile întreprinderilor.** În acest sens, se preconizează cuprinderea în sfera controlului preventiv a operațiilor din cadrul activității de aprovizionare, producție, desfacere, investiții, comerț exterior și cooperare economică internațională, bineînțeles și cele financiar-contabile.

● **Antrenarea în exercitarea controlului preventiv și a celorlalte cadre din unități.** Astfel, se are în vedere antrenarea tuturor conducătorilor compartimentelor din unitate : tehnic (director tehnic sau inginer șef), comercial (director comercial), financiar-contabil (contabil șef), față de reglementarea actuală a controlului preventiv în care răspunderea o poartă conducătorul compartimentului financiar-contabil, respectiv contabilul șef. Pe această cale se creează pentru fiecare cadru din conducerea unității posibilitatea să aprofundeze și să extindă analiza soluțiilor tehnice sau economice, într-un spirit de maximă eficiență economică și responsabilitate, cunoscînd că pentru exercitarea necorespunzătoare a controlului preventiv se pot aduce unității neajunsuri de care însă cei în cauză se vor face direct răspunzători. Această antrenare la control preventiv se bazează pe faptul că la rezultatele economice de ansamblu ale unităților (bune sau nesatisfăcătoare) concură toate compartimentele și nu numai compartimentul financiar-contabil.

● **Includerea în conținutul controlului preventiv și a obiectivelor care, în prezent cad sub incidența controlului operativ curent** sau obiective noi de natură similară, aceasta deoarece prin exercitarea acestor obiective se creează posibilitatea prevenirii apariției unor neajunsuri în activitatea economico-financiară a unităților.

Așa de exemplu, prin operațiile ce se prevăd privind : recepția materiilor prime și materialelor, depozitarea, manipularea și conservarea valorilor materiale, îndeplinirea condițiilor de angajare a gestionarilor, realitatea raportării realizării sarcinilor de plan și altele asemănătoare, se urmărește tocmai prevenirea abaterilor și încălcării legilor, dezvoltarea responsabilităților și răspunderii personale și colective, precum și creșterea eficienței activității unităților și întărirea autogestiunii lor economico-financiare. În acest scop, propunem ca denumirea controlului preventiv în această concepție integrată, unitară, să fie **„controlul preventiv și operativ curent, tehnic, economic și financiar".**

Controlul preventiv în noua sa formă ar urma, să se realizeze în interiorul unităților socialiste prin două modalități ; **controlul prealabil pe bază de documente** și **controlul operativ curent la fața locului.**

Controlul prealabil pe bază de documente se va organiza și exercita asupra activităților și operațiilor cu caracter tehnic, economic și financiar, în condiții similare și după principiile și regulile prevăzute în Legea nr. 9/1974, privind controlul financiar preventiv, bineînțeles cu adaptările necesare.

Redăm în continuare unele activități și operații care le considerăm că este bine să fie supuse controlului prealabil pe bază de documente pentru domeniul tehnic, economic și financiar, precum și compartimentele în care urmează a se realiza și ,totodată, funcția celor chemați să-l îndeplinească. Așa, de exemplu, în activitatea de aprovizionare acest control să se efectueze asupra contractelor economice și emiterea comenzilor pentru aprovizionare de către directorul comercial, șeful compartimentului de control tehnic de calitate, precum și de contabilul șef ; în activitatea de producție, de pildă, contractele economice pentru obiectivele de cercetare științifică, inginerie tehnologică și de introducerea progresului tehnic, de către inginerul șef și contabilul șef, iar realitatea raportării realizărilor la producție de inginerul șef ; în domeniul activității de desfacere controlul ar urma să se efectueze, de exemplu, asupra îndeplinirii condițiilor legale privind angajarea gestionarilor de directorul comercial și contabilul șef, etc.

Susceptibil de completări și îmbunătățiri, cadrul general ce se propune a fost conceput pentru o întreprindere industrială, comportînd adaptări la specificul activității întreprinderilor din celelalte ramuri ale economiei.

Controlul operativ curent la fața locului se va organiza și exercita asupra unor activități, ca de exemplu, asupra recepțiilor de materii prime, materiale și produse finite, control care să se efectueze lunar de conducătorul unității și șefii compartimentelor de care aparțin gestiunile, și de controlul tehnic de calitate ; realizării producției fizice pentru intern și export zilnic de conducătorul unității, inginerul șef și șefii de secție ; păstrarea, manipularea și folosirea formularelor cu regim special lunar de contabilul șef etc.

Controlul operativ curent ar urma să se efectueze inopinat, la fața locului, prin verificări faptice, în totalitate sau sondaj, ținîndu-se seama de specificul activității. Rezultatul controlului va fi consemnat în scris, în termen de 1—2 zile de la efectuare. În cazul constatării de abateri se vor lua măsuri sau prezenta propuneri, după caz, pentru înlăturarea acestora și tragerea la răspundere a celor vinovați, în condițiile prevăzute de lege.

● **Pentru a da o mai mare elasticitate în aplicarea viitoarelor reglementări a controlului preventiv la specificul foarte variat al activităților din economie, păstrînd însă un cadru general obligatoriu,** se are în vedere ca prin lege să se stabilească **activitățile și principalele operații supuse controlului,** urmînd ca ministerele și celelalte organe centrale să poată completa cadrul cu **operații specifice.**

De asemenea, dat fiind organizarea diferită a unităților din economie și denumirea uneori diferită a funcțiilor, în special cele tehnice, se preconizează ca ministerele să aibă competența de a stabili prin asimilare de atribuții și răspunderi funcțiile din organigramele unităților cu cele prevăzute în cadrul general.

● **Pentru a se asigura scopul și finalitatea acțiunii de prevenire se propun următoarele :** în cazul refuzurilor pentru nerespectarea legii, operația respectivă să nu se mai poată executa. Prin aceasta se înlătură posibilitatea ce există în prezent ca, pe proprie răspundere, conducătorul unității să poată dispune efectuarea ei ; în cazul refuzurilor pentru ineficiența operației respective, organul colectiv de conducere să fie investit cu dreptul de a analiza și hotărî dacă operația se execută sau nu.

● **Instituirea unui regim unitar și complet de sancțiuni privitoare la controlul preventiv,** atît pentru controlul prealabil pe bază de documente, cît și controlul operativ-curent la fața locului, care să vizeze în principal următoarele naturi de abateri : neorganizarea controlului potrivit legii ; neexercitarea controlului potrivit legii ; exercitarea cu superficialitate a controlului ; efectuarea de operații prin ocolirea controlului ; efectuarea de operații refuzate la control ca fiind nelegale ; efectuarea de operații refuzate la control ca fiind ineficiente fără aprobarea organului colectiv de conducere ; nestabilirea de măsuri urmare controlului ; neurmărirea aplicării măsurilor controlului ; neaplicarea măsurilor urmare controlului.

În materialul de față, am supus atenției unele reflecții asupra unui domeniu important al activității economico-sociale. Dat fiind însă complexitatea și diversitatea problemelor ce le ridică perfecționarea controlului preventiv, apreciem că propunerile făcute sînt susceptibile de completări și îmbunătățiri pentru ca pe această bază să se ajungă la soluții și la formularea de propuneri organelor în drept.

dr. Radu CIURILEANU
drd. Ștefan CRĂCIUN
Numa LUPULESCU
Șt. UZUNOV

A 8-a ediție a Tîrgului Internațional București

O prezență prestigioasă: industria electronică și de automatizări românească

● Creația tehnică originală în sprijinul progresului economic

● Afirmarea internațională a noilor realizări

PREOCUPĂRILE actuale de perfecționare a activității de comerț exterior își extind aria și în domeniul de avangardă al tehnicii de comercializare — promovarea produselor românești la export.

Corespunzător modernizării structurii pe ramuri a economiei, diversificării pe care o cunoaște producția industrială a României în ultimele decenii, participării tot mai largi la circuitul economic mondial (pe calea exportului se realizează în acest an 34 la sută din venitul național), necesitatea prezentării pe piața externă a modificărilor radicale suferite de oferta de export a țării noastre s-a amplificat. În prezent industria asigură circa 60 la sută din venitul național, iar în structura producției industriale ponderea construcțiilor de mașini, chimiei și metalurgiei este de peste 50 la sută. În același timp uzanțele și normele comerțului internațional impun la ora actuală defășurarea unei activități de promovare a exportului bazată pe utilizarea profesionistă a mijloacelor comunicării de masă, graficii publicitare, designului și, desigur, pe o susținută activitate de marketing.

Modernul complex expozițional al Capitalei, din Piața Scînteii — în care se va deschide, peste cîteva zile, cea de a 8-a ediție a Tîrgului Internațional București — asigură condiții optime pentru prezentarea reunită a ofertei de export a industriei românești : 450 de centrale industriale, institute de cercetare științifică și inginerie tehnologică, întreprinderi industriale și de comerț exterior, din domeniile : construcțiilor de mașini, electrotehnică și electronică, chimiei, metalurgiei, transporturilor, materialelor de construcții, industriei ușoare, alimentare și de artizanat vor fi prezente la cel mai important eveniment comercial al anului.

Cum este și firesc, începem prezentarea participanților la T.I.B. cu industria constructoare de mașini, care deține azi o pondere de peste o treime în volumul producției industriale a țării. Conform Directivelor celui de al XII-lea Congres al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 și orientările în perspectivă pînă în 1990, construcția de mașini va continua să fie ramura cu dezvoltarea cea mai dinamică. Peste 30 de subramuri ale industriei constructoare de mașini, reunite în cadrul a 16 centrale industriale, își prezintă la această ediție programul de export. Creșterea impetuoasă a acestor industrii în ultimele 3 cincinale — cu dinamici variind între 4,1—7,5 ori la utilaje tehnologice, mașini unelte și motoare electrice, de 25 ori la produse ale industriei de mecanică fină și optică, de 40 de ori la mijloacele de automatizare și tehnică de calcul — face ca în prezent, țara noastră să se situeze printre principalii producători mondiali de mașini-unelte grele, utilaj petrolier, material rulant, și navă, aeronautică, tehnică de calcul etc.

Începînd prezentarea cu pavilionul central (A), ne vom opri mai întîi asupra electrotehnicii și electronicii, care în cadrul politicii de industrializare socialistă, promovată cu consecvență de către partidul nostru s-au bucurat întotdeauna de o atenție deosebită.

În perioada 1970—1980, ritmul mediu anual de creștere al producției electronicii și electrotehnicii a fost de 18,1% față de 15,9% pe ansamblul construcțiilor de mașini, iar pentru cincinalul 1981—1985 se prevede un ritm de creștere anual de peste 20%. Dezvoltarea puternică a acestor subramuri în țara noastră este o ilustrare grăitoare a politicii partidului de promovare a noului în toate domeniile economiei prin cibernetizarea desfășurării proceselor de producție și decizie.

Accentul pus în etapa actuală pe căile intensive de creștere, inclusiv în ceea ce privește exportul de produse ale tehnicii de vîrf ,pornește de la faptul că ele valorifică în gradul cel mai înalt materialele, munca și inteligența, permițînd realizarea de produse de valori mari, cu consumuri de materiale și energie minime, aspect deosebit de important în condițiile accesului tot mai dificil pe piața mondială la energie și materii prime. În ceea ce privește nivelul tehnic și performanțele atinse de produsele românești, oferta la T.I.B. '82 a centralelor industriale de electronică și tehnică de calcul, telecomunicații și automatizări vorbește elocvent. Pentru prima dată la actuala ediție a T.I.B. se prezintă în mod reunit realizările obținute în diferite unități de cercetare românești în domeniul roboticii. Astfel, In-

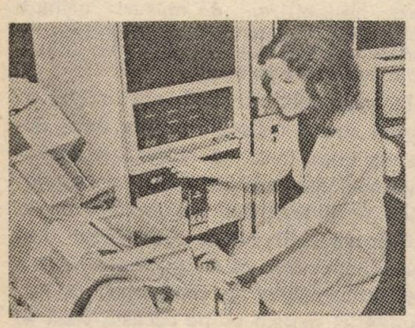

Familia calculatoarelor electronice „Independent" de generația 3,5 proiectate și construite de specialiști români a primit mai multe distincții internaționale (Moscova, 1978 — medalia de aur, Expoziția de tehnică de calcul SMC — Sumec — 1979)

Dintre echipamentele periferice RCD lectorul de cartele model 9228 — produs de vîrf al societății mixte româno-nord americane Romcontrol Data SRL-București

Echipamentele de testare automată Theta, executate modulat în peste 20 de variante, avînd la bază minicalculatorul Felix M-18 și o mare varietate de echipamente periferice utilizate pentru teste începînd cu plăcile de circuite integrate și pînă la modele de turbine hidraulice, se bucură de o largă apreciere pe plan internațional. Proiectant I.P.A.T.C.T.

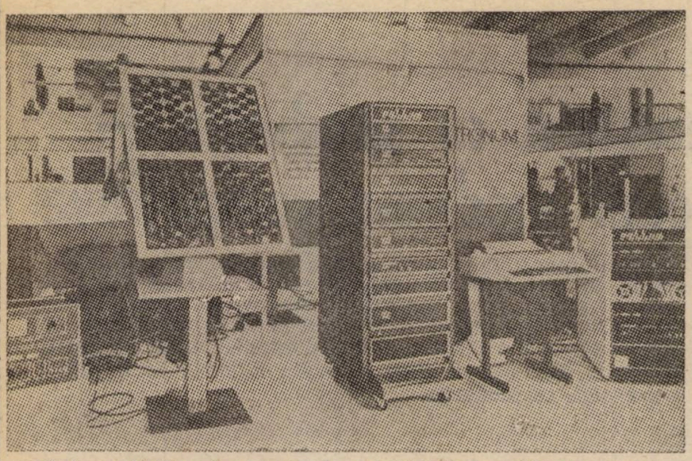

Sisteme Fellas de transmitere a datelor codificate în semnale laser prin atmosferă sau prin fibre optice, realizate de Întreprinderea de calculatoare electronice-București

stitutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică „Titan" va prezenta în premieră robotul industrial RIS-63, programabil cu ajutorul calculatorului, pentru o mare diversitate de operații — în special pentru deservirea mașinilor unelte. Realizat integral cu componente românești, acest tip de robot asigură manipularea unor piese, instrumente în greutate de pînă la 63 kg. Dezvoltarea acestui sector de vîrf, al electronicii corespunde preocupărilor de înlocuire a operatorului uman, în operații monotone, obositoare, sau în condiții nocive, ostile omului, cu manipularea de către robot.

Întreprinderea „Automatica" București va prezenta robotul industrial cu destinație universală „RIP—6,3" putînd fi programat pentru diferite activități : sudură, alimentarea mașinilor-unelte, asamblare-montaj, vopsire, șlefuire etc. De remarcat că toate subansamblele sale — servomotoare cu inerție redusă, reductoare armonice, sistemul de comandă, traductoarele de proximitate, traductoarele de stare internă sînt de fabricație românească. Foarte solicitat de beneficiari, robotul întreprinderii „Automatica" va fi pus în fabricație peste cîteva luni.

Institutul politehnic din Cluj, împreună cu Întreprinderea de calculatoare electronice — București prezintă robotul „Robopas" care reunește două realizări de vîrf ale tehnicii românești — motoarele de acționare pas-cu-pas și sistemele de comandă Fellas realizate de Întreprinderea de calculatoare București. Denumirea de Fellas provine de la computerele românești Felix (FEL) și laser (LAS), desemnînd sisteme capabile să funcționeze primind datele transmise prin fibre optice cu ajutorul laserului. Robotul este proiectat pentru operațiuni de mare finețe și precizie, cu sarcină utilă de 25 kg și 8 grade de libertate.

Răspunzînd cerințelor economiei pe linia creșterii gradului de automatizare a utilajelor și proceselor industriale, prin robotizarea și cibernetizarea acestora, ca factori principali în creșterea productivității muncii, au fost realizate linii de montaj

FOIRE INTERNATIONALE DE BRNO 1982

Le jury du concours pour l'appréciation des meilleurs produits exposés à la Foire Internationale des Constructions Mécaniques de Brno ayant lieu du 15 au 22 septembre 1982,

a attribué au produit

Fiber Optic Modem-Fellas 2500

fabriqué par

Computer Factory, Bucharest, Romania

la médaille d'or

aux termes des Règlements pour l'appréciation des produits

Medalia de aur la ultima ediție a Tîrgului Brno pentru sistemele FELLAS 2 500

automatizate, calculatoare pentru automatizări industriale de tip ECAROM 831, ECAROM 600, aparatură de comenzi numerice NUMEROM 306 și 307, indicatoare de semnale ș.a.

Necesitatea transmiterii la distanță și prelucrării automate a unui număr tot mai mare de informații în toate domeniile vieții economice și sociale, cu utilizarea pe scară largă a tehnicii de calcul este rezolvată cu mare eficiență de echipamentele Fellas, calculatoare și minicalculatoare Felix. Independent, calculatoarele de mare capacitate de tip Coral 4 001 A și 4 011 A, sistemele de memorie SDC 2 050 etc., sistemele grafice interactive destinate proiectării asistate de calculator, echipamente de telecomunicații și automatizare, cum sînt înregistratoarele miniaturizate ELR 352, generatoarele ultrasonice de tip N 3 101, instalații de prelucrare cu ultrasunete, siguranțe rapide și ultrarapide, contactoare electrice cu conținut redus de argint, magneți de mare energie etc.

Echipamentele și componentele electronice sînt din ce în ce mai mici, dar cu performanțe tot mai mari, ilustrînd scăderea costurilor materiale și creșterea valorii adăugate prin cercetare-proiectare-fabricație (valoarea inteligenței înglobată este mai mare decît valoarea materialelor), conducînd în același timp la creșterea însemnată a valorii sistemelor productive pe care le supraveghează și conduc.

Se poate exemplifica în acest sens prin condensatorii variabili realizați de Întreprinderea de electronică industrială și

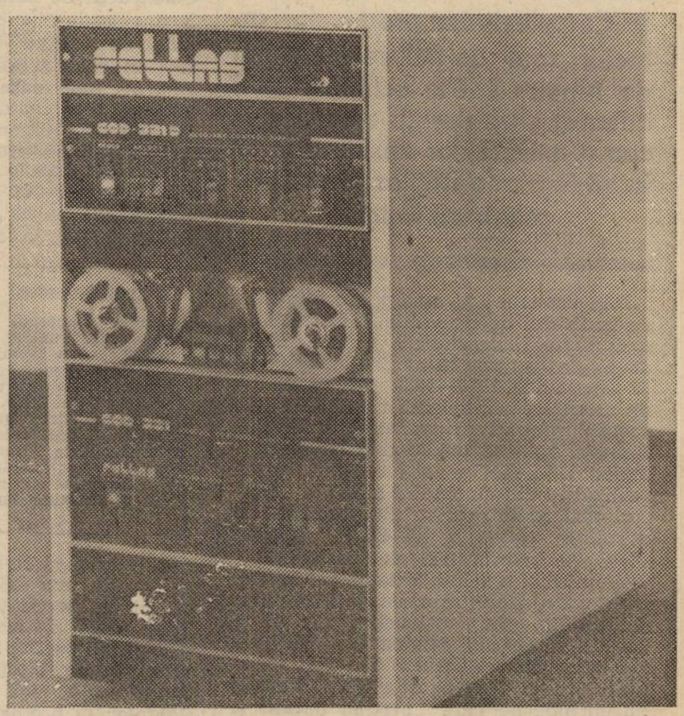

Sistem FELLAS COD 321 — destinat comenzii mașinilor unelte sau roboților industriali, dotat cu microprocesor INTEL 8080A, cu transmiterea comenzilor prin fibră optică

prin circuitele pe suporturi flexibile, realizare a Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru electrotehnica.

Din domeniul aparaturii electronice de măsură și control vor fi expuse pirometre optice utilizate pentru măsurarea de la distanță a temperaturilor înalte, spectrometre pentru măsurători și analize rapide spectrale, aparatură de măsurare a adîncimii pentru nave, instalație de acționare și automatizare pentru foraj maritim, aparatură seismică și gravitațiometrică modernă.

În anul 1981 au fost introduse în fabricație sute de noi tipuri de echipamente, aparate și produse electrotehnice și electronice, printre care: display alfanumeric și semigrafic DAF-2010; aparat electronic de control și casă AECG 8021 (pentru restaurante); radioreceptor staționar cu casetofon; comenzi electronice destinate utilajelor pentru industria textilă; echipamente speciale pentru instalații de foraj.

Toate aceste realizări demonstrează că industria noastră dispune de o forță importantă de concepție, atît în cadrul institutelor și centrelor de cercetare științifică și inginerie tehnologică, cît și în cadrul compartimentelor de cercetare-dezvoltare uzinale capabilă să răspundă exigențelor înalte ale revoluției tehnico-științifice contemporane.

Ioan GEORGESCU

Integrarea flexibilă a cercetării cu producția — premisă a făuririi unei economii moderne, competitive

NECESITATEA integrării profunde a cercetării cu producția a depășit de multă vreme hotarul considerațiilor cu caracter general, afirmîndu-se ca unul din procesele fundamentale ale revoluției tehnico-științifice contemporane ; o modalitate sui-generis de validare a statutului științei de forță nemijlocită de producție. Știm astăzi că în absența unei cooperări între cercetare și producție nici una, nici cealaltă nu pot progresa în ritmurile pe care le pretinde progresul economic și social. Cunoaștem însă mai puține elemente cu privire la direcțiile cele mai eficiente prin care știința și producția se pot susține reciproc, ce obstacole mai pot întîrzia acest proces. Iată de ce, în acest material ne-am propus să reunim opiniile a diverși specialiști din cercetare, producție, instituții de sinteză asupra formelor de integrare a cercetării cu producția.

● Evoluții ale timpului mediu de asimilare și semnificațiile sale ● Complexitatea produsului: un factor real de mărire a ciclului de înnoire ? Un echilibru mai adecvat între durata cercetării și cea a activităților auxiliare ● O ierarhie a priorităților pentru accelerarea înnoirii

Dan Sava: — „Investigațiile efectuate de Institutul de economie industrială în mai multe întreprinderi constructoare de mașini au pus în evidență faptul că în cincinalul 1976—1980 timpul mediu de asimilare a produselor noi a fost în această ramură de aproximativ 2,8 ani. Această valoare medie este cu aproximativ 11% mai redusă comparativ cu realizările din cincinalul anterior, reduceri mai semnificative ale perioadei de asimilare (pînă la 15—20%) înregistrîndu-se în industria electronică, electrotehnică și a tehnicii de calcul, în cea a mecanicii fine și a construcției de mașini-unelte, în construcția de utilaj energetic, de autocamioane și turisme și altele. Cu rezultate mai puțin satisfăcătoare în această direcție se înscriu întreprinderile care produc mașini și utilaje pentru industria ușoară, în domeniul materialului rulant, al tractoarelor și mașinilor agricole, sferă de activitate în care timpul mediu de asimilare a înregistrat în ultimii ani o tendință de creștere.

Un argument invocat adesea pentru justificarea perioadelor prea mari pe care le necesită asimilarea unor produse noi îl reprezintă faptul — real, de altfel —, că promovarea progresului tehnic, afirmarea revoluției tehnico-științifice contemporane se manifestă nu numai în sensul accelerării ritmului de înnoire, ci și în planul sporirii complexității noilor produse și tehnologii. Iar acest ultim fapt ar avea un efect contrariu, acționînd în sensul măririi duratei de asimilare. Considerăm însă că acest aspect nu trebuie absolutizat, invocat drept argument pentru anumite nerealizări din practica unităților. Și aceasta deoarece în numeroase țări dezvoltate, chiar în condițiile sporirii nivelului de complexitate a produselor noi, perioadele necesitate de introducerea în producție se micșorează. În acest context, ceea ce se impune este asigurarea unui cadru favorabil care să satisfacă deopotrivă cele două condiții".

Andrei Bănescu : — „Într-adevăr, în majoritatea unităților productive beneficiare ale Institutului Central pentru Construcții de Mașini, durata de asimilare a produselor noi a cunoscut o tendință de scădere. Totuși, au existat cazuri în care această durată a fost de 3—4 ori mai mare decît nivelul mediu precizat mai înainte. Această situație s-a datorat atît complexității tehnice deosebite a produselor, cît și unor deficiențe înregistrate în activitatea cercetătorilor, proiectanților și unităților beneficiare, ceea ce a făcut ca, în unele întreprinderi, să se înregistreze întîrzieri în realizarea fazelor de proiectare, omologare, execuție a prototipurilor și pregătirea producției de serie pentru unele tipuri de mașini, utilaje și instalații și, respectiv, în punerile în fabricație a unor poziții din planul tehnic. Cauzele cele mai importante ale deficiențelor la producător au fost : lansarea în fabricație a unor produse noi cu documentații incomplete, uneori chiar necorespunzătoare ; nerespectarea, de către beneficiari, a proiectelor de execuție a prototipurilor și, ca urmare, nefolosirea lor; existența unor necorelări între aprovizionarea tehnico-materială, cooperări, importuri, execuția standurilor de probă etc.".

LA DEZBATERE AU PARTICIPAT :

Andrei Bănescu, secretar științific al Institutului central pentru construcții de mașini ; **Ioan Buiu,** inginer principal în Direcția generală tehnică din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini ; **Dan Sava,** șeful sectorului Economia industriei grele din cadrul Institutului de economie industrială ; **Miruna Pădure,** de la Întreprinderea de utilaj greu de transport auto. Din partea Revistei economice au participat **Bogdan Pădure** și **Cristian Popescu.**

Dan Sava : — „Desigur, aceasta este optica cercetării asupra factorilor care determină durata ciclului de asimilare. Pentru a completa aceste aspecte cu optica întreprinderilor producătoare de tehnică nouă am încercat, în cadrul unor investigații de teren, să evidențiem cauzele fenomenului, eșantionul ales fiind alcătuit din unități industriale aparținînd uneia din subramurile în care s-au înregistrat creșteri ale timpilor de asimilare. S-a constatat cu acest prilej că, alături de dificultățile generate de complexitatea noilor soluții constructive și tehnologice, influențe majore asupra măririi ciclului de asimilare au avut și alți factori, printre care : greutățile în aprovizionare semnalate și mai înainte ; insuficienta concentrare a eforturilor pentru pregătirea și punerea în fabricație a noilor produse ; timpii consumați pentru aprobări, avize sau anchete la factorii interesați. Sintetizînd punctele de vedere pe filiera cercetare-proiectare-producție, iată cum se prezintă, după părerea noastră, structura timpului mediu consumat pentru asimilarea unui utilaj de complexitate mijlocie (circa 2 000 repere), rezultată din gruparea timpilor pe tipuri de acțiuni implicate în acest proces : circa 20% afectate pentru concepție (cercetare, proiectare) și circa 30% pentru execuția și omologarea prototipurilor și a seriei zero. Gruparea a dat posibilitatea să se evidențieze, totodată, că aproximativ 50% din timpul total este consumat de activitățile de bază, iar 50% — restul — de altele, auxiliare (aprovizionare tehnico-materială — circa 25%, și încă 25% pentru aprobări, avize, omologări, asigurarea finanțării etc.). Considerăm simptomatică ponderea de numai 20% a activităților de cercetare — care de fapt sînt cele mai importante și care prezintă și nivelul maxim de complexitate —, comparativ cu celelalte activități legate de conducerea, organizarea și desfășurarea curentă a procesului de producție.

În acest cadru, opinăm că o raționalizare a structurii ciclului de asimilare prin îmbunătățirea condițiilor de aprovizionare tehnico-materială a acțiunilor de asimilare, execuția simultantă a unor activități și creșterea răspunderii factorilor participanți la execuția produsului sînt principalele direcții de acțiune care pot asigura scurtarea timpului de asimilare fără a se efectua eforturi suplimentare. Pentru scurtarea timpului de asimilare se impune, totodată, și o mai exigentă coordonare prin plan a acțiunilor de cercetare științifică destinate stabilirii și selectării soluțiilor optime, constructive și tehnologice, care ar trebui adoptate, cu cele de dezvoltare tehnologică aferente noului produs și în special cu cele de asigurare a condițiilor pentru trecerea la fabricația acestuia".

Miruna Pădure : — „Alături de cuantificarea timpilor procesului de asimilare pe tipuri de acțiuni, apreciez că o importanță deosebită pentru scurtarea ciclului de înnoire o are ierarhizarea principalelor probleme care generează cele mai mari întîrzieri și prelungiri peste limita eficientă a duratelor înregistrate pe filiera cercetare-proiectare-execuție a produselor noi, dat fiind că în acest fel se poate realiza o orientare și concentrare prioritară a eforturilor de perfecționare spre cele mai însemnate „puncte nevralgice" actuale. Este vorba, în principal, despre:

1) Sporirea numărului de idei (soluții)

noi de produse și tehnologii cu performanțe superioare, care actualmente se situează în unele întreprinderi la un nivel relativ redus în raport cu cerințele beneficiarilor. În acest cadru, apreciem că productivitatea procesului de elaborare a ideilor noi ar putea fi mărită prin : ● extinderea utilizării metodelor moderne de stimulare a producției de idei (brainstorming, sinectică, Delphi etc.), ● creșterea ponderii acordate creativității în aprecierea valorii, selecția și promovarea cadrelor, ● înlăturarea atitudinii comode a unor cadre din conducerea directă a locurilor de muncă din întreprinderi (maiștri, tehnicieni și chiar ingineri) care evită efortul pe care îl presupune elaborarea și promovarea ideilor noi, ● perfecționarea formelor actuale de acces la literatura de informare, ● creșterea importanței acordate obiectivelor strategice în dezvoltarea producției, eliminarea priorității care se acordă uneori realizării sarcinilor de plan „la zi" în dauna preocupărilor pentru înnoirea de perspectivă, ● asigurarea, prin editarea unor cataloage, a unei cunoașteri mai bune de către cercetătorii din institute, de către proiectanți și beneficiari, a produselor noi din celelalte unități din țară.

2) Ridicarea substanțială a gradului de cunoaștere la producătorul de tehnică nouă a cerințelor reale actuale și de perspectivă ale beneficiarilor, acțiune care ar crea mijloacele necesare pentru a împiedica — acolo unde este cazul — elaborarea de idei care se materializează în produse care ar putea ridica probleme de desfacere. Credem că se impune în acest sens elaborarea unor studii cît mai aprofundate de marketing și prognoză tehnologică, în cadrul unor colective și compartimente specializate care actualmente lipsesc în unele întreprinderi. Aceasta este cu atît mai necesar dacă ne gîndim că în absența unor acțiuni operative în această direcție, chiar dacă realizarea propriu-zisă a respectivelor produse noi durează puțin, pe ansamblu se înregistrează o mare risipă de timp cu fabricarea unor mașini, instalații etc., care stau în stoc sau își găsesc cu greu desfacerea.

3) Eliminarea întîrzierilor care apar în realizarea produselor noi față de cerințe, prin creșterea operativității pe filiera de avizare a ideilor noi, fără a se elimina în ansamblu eficacitatea sistemului de testare și avizare. În acest sens, nu ar fi lipsită de importanță nici eliminarea paralelismelor în rezolvarea aceleași probleme de asimilare, care mai au loc între activitatea unor institute de cercetare, sau între activitatea unor institute și cea din unele întreprinderi, dezvoltarea în mai multe întreprinderi a sectoarelor de cercetare uzinală, pentru a se evita supraîncărcarea institutelor de cercetări specializate cu probleme care pot fi rezolvate la nivelul întreprinderii, realizarea unei mai bune concordanțe — încă din stadiul inițial — între soluțiile oferite de cercetare și dotarea tehnică actuală și cea prevăzută în dezvoltarea uzinei producătoare sau beneficiare de tehnică nouă".

Andrei Bănescu : — „Pentru scurtarea duratei ciclului de asimilare, soluțiile care se întrevăd sînt, în general, după părerea mea, de ordin organizatoric și tehnic. Printre cele de ordin organizatoric pot fi enumerate : ● urmărirea sistematică a graficelor de asimilare prin rapoarte decadale și acordarea retribuției conducerii întreprinderilor și în funcție de îndeplinirea planului de asimilare, ● creșterea potențialului de concepție în sectoarele de producție prin redistribuirea specialiștilor, ● formarea unor echipe mixte de cercetători, cadre didactice din învățămîntul superior și specialiști din producție care să fie concentrate pe sarcini concrete de asimilare (strungul Carusel de 16 m este un exemplu grăitor al unei asemenea colaborări), ● corelarea mai riguroasă a cîștigurilor oamenilor muncii care lucrează pentru asimilarea de produse noi cu cele ale personalului din secțiile de producție, ● îmbunătățirea fundamentării indicatorilor tehnico-economici ai planului pe întreprindere și secții în sensul că trebuie avut în vedere și gradul de încărcare cu asimilări de produse și SDV-uri (unde nu se poate lucra în toate cazurile normat), ● organizarea unei mai prompte aprovizionări tehnico-materiale, ● intensificarea asimilării de materiale ce nu se fabrică în țară, ● extinderea producției de aparatură de cercetare în cooperare cu alte țări.

● Noi dimensiuni ale raportului dintre planul de înnoire și cel de producție ● Colaborarea cercetare-producție, o contribuție sporită în procesul de modernizare ● Argumente pentru o abordare a înnoirii pe întreg ciclul de viață al produsului

Rezolvarea acestor probleme particulare nu se poate face eficient și coordonat însă fără o modificare de optică asupra conceperii activității de producție. Îmi apare tot mai necesar ca, în condițiile actualei revoluții tehnico-științifice, în contextul afirmării plenare a noii calități în economie să reanalizăm raportul, — și, implicit, prioritățile — în care se află planul de înnoire cu cel de producție. Dacă tindem să creștem substanțial ponderea produselor noi și reproiectate pe ansamblul industriei — iar acest fapt este impus de asigurarea competitivității produselor noastre, a rentabilității — planul de înnoire nu poate avea un caracter secundar. Dimpotrivă, planul de producție se contopește tot mai mult cu planul de înnoire, și într-o perspectivă de timp nu prea îndelungată, înscriindu-se într-un proces logic, rezolvarea problemelor introducerii progresului tehnic trebuie să devină nemijlocit probleme prioritare ale creșterii eficienței producției".

Ioan Buiu : — „Alături de modalitățile de acțiune sugerate pînă acum după opinia mea, se cuvine semnalată — și necesitatea concentrării preocupărilor pentru rezolvarea mai operativă a dificultăților care apar în cooperarea dintre proiectanți și realizatorii produsului — cu precădere cînd este vorba de un institut și o întreprindere. Ele apar deoarece, în prezent, dacă proiectantul este solicitat să-și conducă lucrarea pînă la începerea fabricației de serie, unitatea producătoare nu participă cu obligații precise, contractuale, în faza premergătoare punerii în fabricație, în faza de proiectare.

Ar fi util în acest sens, și cu efecte concrete asupra reducerii duratei de implementare a noutăților tehnice ca să se stipuleze prin contract detașarea tehnologilor viitorului produs în cadrul institutului, în echipa de proiectare, pentru a participa efectiv la realizarea produsului nou. O astfel de participare ar fi eficientă pe cel puțin două planuri : pe de o parte, în sensul asigurării la nivelul întreprinderii producătoare a cunoașterii modului în care a fost conceput și proiectat noul produs, iar pe de altă parte, devansarea ar influența nemijlocit calitatea cercetării și a proiectelor — în sens pozitiv, desigur, — participarea efectivă a unui cadru tehnic din producție la cercetare îngăduind cunoașterea din fază de proiect a problemelor practice din unitatea productivă beneficiară. Totodată, pe această cale apreciem că s-ar putea asigura o colaborare activă în executarea de piese, standuri de probă sau SDV-uri pentru realizarea și încercarea modelelor sau prototipurilor, s-ar putea fixa termene precise, realizate pentru pregătirea fabricației și punerea în execuție a produsului (la limita de încetare a obligațiilor contractuale ale proiectului).

Pe planul colaborării cercetare-producție ne-am referit anterior cu deosebire la sarcinile ce revin întreprinderilor producătoare pe linia optimizării procesului de înnoire. Cred, însă, că cerințe de perfecționare de o amploare similară apar și la nivelul echipelor de cercetare. Pentru că, după părerea noastră, proiectanții de produse nu sînt întotdeauna îndeajuns de preocupați ca, odată cu documentația produsului să elaboreze și caietele de sarcini cu prescripții complete și precise privind încercarea și omologarea proiectului, precum și proiectele privind încercările de calitate și standurile de probă necesare. Or, acest gen de măsuri nu numai că asigură „fiabilitatea" proiectului, dar pe calea amintită, prin prescrierea și utilizarea unei cote cît mai mari de încercări „intensive" (pe bancuri, standuri și poligoane), se pot reduce la minimum perioadele de încercare „extensivă" a prototipului și se pot preveni în mai mare măsură deficiențele care apar uneori în procesul de fabricație industrială a noului produs.

Ca o concluzie generală se evidențiază faptul că toate aceste deficiențe pot fi circumscrise unei cerințe generale : accentuarea procesului de întrepătrundere a cercetării cu producția. O asemenea perspectivă integratoare care să se bazeze strict pe respectarea criteriilor economice de eficiență și rentabilitate, vizează desigur latura organizatorică a activității. În aceeași măsură însă, apropierea cercetării de producție se cere realizată și pe fluxul cercetare-proiectare-producere și utilizare a produselor noi. Deoarece, în condițiile accelerării ritmului de înnoire, sub imperativul asigurării unei valorificări cît mai înalte a substanțelor și energiei, se impune, încă din faza de concepție, o abordare sistematică a produsului urmărindu-se întregul său ciclu de viață, nu numai în fabricație ci și în exploatare la beneficiar, desfășurînd analiza pînă la uzura fizică și morală a produsului, cu evaluarea cît mai precisă a recuperării, recondiționării și refolosirii unor subansamble sau materiale secundare.

● Scurtarea duratei de imobilizare a utilajelor în reparații ● Diminuarea volumului de transport ● Economii de manoperă ● Beneficii suplimentare — prin

EXECUTAREA REPARAȚIILOR CAPITALE PE SUBANSAMBLE

DUPĂ CUM SE ȘTIE, prin efectuarea la timp și în conformitate cu prescripțiile tehnologice a lucrărilor de reparații ale mașinilor și utilajelor se asigură înlăturarea efectelor uzurii, menținerea randamentului și a gradului de precizie cerut, creîndu-se în acest fel condiții normale de folosire a dotării tehnice a întreprinderilor. Lucrările de întreținere și reparații trebuie efectuate nu numai la timp, ci și în condiții de eficiență economică, al cărei nivel depinde în mare măsură de modul de organizare și de metodele folosite în executarea lucrărilor.

Una dintre metodele avansate de realizare a lucrărilor de reparații este **metoda pe subansamble,** constînd în **înlocuirea unor unități de montaj uzate cu altele noi sau reparate din timp** (subansamble de montaj) ; ea urmărește **reducerea substanțială a duratei de staționare și a numărului de mașini și utilaje aflate în același timp în reparații.**

Un studiu efectuat în ultima perioadă a demonstrat că metoda poate fi implementată cu bune rezultate — în condițiile unor măsuri tehnico-organizatorice adecvate — și la Întreprinderea de reparații Brăila (unitate din sistemul Centralei de mecanizare pentru construcții industriale), în profilul căreia ponderea principală o deține **efectuarea reparațiilor capitale la macaralele-turn de fabricație românească.**

Mai mult chiar, studiul elaborat a dat soluții noi, mai eficiente, de folosire a acestei metode — și anume ca **o parte din subansamblele uzate să fie înlocuite** — prin agregate reparate din timp — **chiar la utilizatorii utilajelor.** Sistemul prezintă importante avantaje pentru întreprinderea de reparații, pentru beneficiari, pentru economia națională.

În organizarea existentă, macaralele ce urmează a fi reparate sînt transportate în stare completă de la utilizatori la întreprinderea brăileană, pe distanțe ce ajung la sute de kilometri — fie pe calea ferată, fie, mai frecvent, pe trailere rutiere. Fluxul de reparații la I.R. Brăila, bazat pe metoda individuală, este bine organizat ; dar eficiența globală a procesului este diminuată din următoarele cauze :

— deplasarea macaralelor de la beneficiari la I.R. Brăila și retur reclamă mari cheltuieli de transport, consum ridicat de carburanți și are implicații negative asupra traficului rutier, prin depășirea gabaritelor normale ;

— constatarea gradului de uzură al macaralei, precum și determinarea volumului de lucrări pentru reparații se fac la I.R. Brăila, deși, așa cum se va arăta în continuare, această activitate s-ar putea realiza la beneficiari, de către echipe specializate aparținînd întreprinderii executante ;

— în prezent, toate subansamblele macaralelor se repară la I.R. Brăila, deși o parte din ele ar putea fi recondiționate pe șantier, de aceeași echipă de muncitori specializați în astfel de reparații.

Operațiile de recuperare și înlocuire a unor subansamble la I.R. Brăila reprezintă o parte importantă din durata totală a executării reparațiilor, durată ce ar fi substanțial redusă dacă aceste agregate ar fi înlocuite direct pe șantier, cu subansamble gata reparate. Acestea ar putea fi realizate în stoc, la întreprinderea de reparații, cu cheltuieli reduse — în principal din subansamblele macaralelor casate.

Noua concepție a fluxului de reparații

ÎN METODA propusă, procesul tehnologic al demontării și montării macaralelor la utilizator necesită o dotare tehnică relativ redusă — existentă sau care ar putea fi creată fără investiții costisitoare — în condiții de șantier, sau pe un atelier mobil. Luînd în considerare aceste elemente, s-a ajuns la concluzia că este nu numai posibilă, dar chiar necesară **organizarea executării reparațiilor prin schimb de subansamble pe șantiere,** cu implicații pozitive directe asupra **duratei de execuție,** asupra **utilizării mai bune a forței de muncă,** a **reducerii volumului de transport** auto și pe C.F., precum și **a consumului de carburanți și lubrifianți.**

Fluxul de reparații propus este segmentat în două :

● 1) **Operații ce vor fi executate pe șantiere, la utilizatori** (demontarea generală a componentelor mecanice ale macaralei turn ; recondiționarea unor elemente mecanice — piese și subansamble ; montajul general al tuturor subansamblelor — platformă de sprijin, platformă de rotire, turn, braț, cabină de comandă ; demontarea instalației electrice de pe macara ; repararea unor elemente ale acestei instalații ; montajul general al instalației electrice ; probe, remedieri, autorizare I.S.C.I.R.) ;

● 2) **Operații ce vor fi executate la întreprinderea de reparații** (demontarea, repararea și montarea agregatelor și subansamblelor, a aparatajelor și motoarelor electrice care nu pot fi reparate la utilizatori).

Măsuri tehnico-organizatorice

REDUCEREA perioadei de imobilizare în reparații a macaralelor-turn are la bază un ansamblu de măsuri tehnico-organizatorice care se referă la :

● **organizarea muncii la utilizatori.** Au fost stabilite numărul necesar de echipe de muncitori, componența acestora pe meserii, precum și timpii operaționali pe activități. Ținînd seama de volumul de muncă necesar executării lucrărilor pe șantiere și de structura profesională, a rezultat că activitatea de întreținere și reparații la utilizatori poate fi asigurată de către 7 echipe, fiecare formată dintr-un număr de muncitori — mecanici, electricieni, vopsitori — cuprins între 5 în faza de constatare-demontare și 13 în faza de montaj-ridicare-probe.

Pe suprafața de circa 240 mp necesară executării lucrărilor de reparații pe un șantier s-a propus constituirea următoarelor locuri de muncă : reparații platformă de sprijin, reparații platformă rotitoare, demontări-montări prin presare, revizuirea și pregătirea instalației electrice, recondiționări de tablouri, montaj parțial, sudură de piese mici, recondiționări de construcții metalice, montaj general — avizare, depozit intermediar. În funcție de natura lucrărilor care se execută la aceste locuri de muncă, s-a stabilit dotarea tehnică necesară — care nu depășește, de regulă, dotarea obișnuită existentă pe un autoatelier (mașini de găurit de banc, polizor portativ pneumatic, convertizor de sudură, bancuri de lucru, dulapuri de scule etc.) ;

● **procesul tehnologic pe șantiere** (la utilizatori), unde o echipă formată din 3 mecanici și 2 electricieni asigură următoarele lucrări : cu ajutorul mecanismelor proprii demontează principalele subansamble ale construcției metalice (turnul, brațul, săgeata), pe care le îndepărtează de pe calea de rulare, cu ajutorul unei automacarale de 16—25 tf (închiriată de la șantier) ; paralel cu aceasta se demontează instalația electrică de pe platforma fixă și turn (tronsonul I) ; în același timp, muncitorii mecanici execută demontarea brațelor de rotire, a inelelor, cablurilor, a palanului și a cadrului suport. Faza următoare cuprinde dezasamblarea platformei rotative, a turnului, a contrabrațului și a săgeții ; concomitent cu aceste lucrări efectuate de către mecanici, grupa de electricieni demontează instalația electrică de pe platforma rotativă, instalația electrică a brațului și a pupitrelor de comandă din cabină și execută recondiționarea unor componente ale instalației electrice a turnului. După spălare și constatare, se stabilesc agregatele (subansamblele) ce urmează să fie expediate la întreprinderea de reparații, cerîndu-i-se acesteia subansamblele necesare pe tipuri, existente în stoc, pentru înlocuirea celor trimise la reparație. De remarcat că, în funcție de starea tehnică a macaralei, numărul

subansamblelor și agregatelor expediate și primite de întreprindere pentru o macara este mai mic decît numărul celor care nu se pot repara pe șantier, deoarece o serie de subansamble, a căror stare tehnică este bună, nu necesită decît operații de reglare și ungere.

Perioada cuprinsă între momentul expedierii de pe șantiere a subansamblelor uzate și sosirea celor reparate este folosită, de echipa de muncitori, pentru efectuarea recondiționărilor la subansamblele rămase — platforma de sprijin, platforma rotativă, tronsoanele turnului, instalația electrică a cabinei etc. Odată lucrările de demontare și recondiționare terminate — la cca. 60 de ore de la lansarea în reparație a macaralei — încep operațiile de montare, care, necesitînd un volum mare de muncă, se execută cu un număr sporit de muncitori : 5 mecanici și 6 electricieni.

Terminarea montării părților mecanice și electrice ale celor două platforme permite trecerea la executarea în paralel a montajului cabinei, a lucrărilor de vopsitorie, a verificărilor și probelor parțiale. În final, toți cei 11 muncitori participă la ridicarea macaralei, montarea contragreutăților, executarea probelor generale.

Pentru a asigura o succesiune cît mai rațională a activităților în cadrul reparațiilor capitale și o folosire cît mai deplină a timpului de lucru, a fost elaborat un **graf-rețea**, stabilindu-se **drumul critic și rezervele de timp la cele 46 de activități pe ansamblul macaralei.**

Programul elaborat permite, în funcție de situația concretă din fiecare șantier, **scurtarea duratei de execuție a întregii reparații prin folosirea rezervelor de timp în vederea executării unor operații critice.** Astfel, rezerva existentă la activitatea de demontare a platformei rotative poate fi folosită pentru realizarea unor operații din cadrul activității critice demontarea turnului, a cărei durată se reduce astfel la mai puțin de jumătate. O altă operație critică — spălare-constatare — poate fi realizată în cadrul timpului de rezervă al operației necritice recondiționarea instalației electrice a turnului. O parte din activitățile de recondiționare a bazei săgeții sau a vîrfului acesteia, constituite din operații critice, pot fi realizate în cadrul rezervei de timp a operațiilor necritice corespunzătoare activităților recondiționarea tronsonului intermediar al turnului și recondiționarea montantului. În sfîrșit, în cazul unei echipe cu un grad de policalificare mai avansat, există posibilitatea ca o parte din operațiile activității critice vopsitorie totală să se efectueze în cadrul rezervelor de timp ale altor 3 activități.

A rezultat că pentru efectuarea reparațiilor capitale este necesar un număr total de 2 450 de ore-om, din care circa 845 ore-om pentru efectuarea lucrărilor pe șantier și 1 405 ore-om în uzină. În acest fel, **prin transferarea pe șantier a numai 34,48% din totalul orelor necesare reparațiilor capitale, durata de imobilizare a macaralei turn în reparații se reduce cu 83,72%** (de la 780 ore în actuala formă de organizare, la 127 ore în cazul metodei pe subansamble)

Eficiența economică

ORGANIZAREA lucrărilor de reparații capitale ale macaralelor-turn prin metoda subansamblelor influențează favorabil indicatorii economico-financiari ai executantului și utilizatorilor :

● **Întreprinderea de reparații Brăila ar putea realiza anual un beneficiu suplimentar de peste 9,2 milioane de lei,** constituit în proporție de 9,5% din economii ca urmare a reducerii imobilizărilor de mijloace circulante și 90,5% beneficii suplimentare ca urmare a creșterii volumului producției ;

● **beneficiarii** — stațiile de utilaj de construcții și transport **— ar obține anual beneficii în plus în valoare de aproape 4,7 milioane de lei,** constituite în proporție de 68,5% din chirie încasată în plus ca urmare a reducerii imobilizărilor și 31,5% economii rezultate din eliminarea transportului macaralelor întregi.

La această eficiență economică se adaugă **îmbunătățirea substanțială a calității,** ca urmare a organizării în flux a reparării subansamblelor la uzină.

prof. dr. Paraschiv VAGU,
conf. dr. Neculai MAFTEI
conf. Fl. SIPOȘ
lector dr. Adriana OLARU,
lector George DINU
Universitatea din Galați

Conlucrarea operator-calculator în programarea mașinilor-unelte cu comandă numerică

MAI BINE de un sfert de secol s-a scurs de la apariția pe plan mondial a comenzilor numerice — o primă și importantă revoluție pe care electronica a adus-o în tehnologia prelucrării metalelor, dirijînd succesiunea operațiilor pe mașinile-unelte prin folosirea unor instrucțiuni de lucru pe cartele sau benzi perforate ori benzi magnetice. Progresul științifico-tehnic a adus apoi pe prim plan diverși și tot mai sofisticați hibrizi computerizați ai CN : comenzi programabile prin microprocesor, comandă numerică pe bază de minicalculator, comandă numerică directă — în care mai multe mașini sînt conduse de la un singur calculator.

Comenzile numerice cîștigă teren în tehnologia modernă prin extinderea la tot mai multe tipuri de mașini-unelte, prin dezvoltarea unui sistem de microprocesoare care înlocuiesc o multitudine de comenzi mecanice printr-o singură pastilă cu memorie. O realizare recentă o constituie echiparea liniilor de transfer cu o comandă centrală care schimbă instantaneu setul de instrucțiuni cu altul în memoria cu semiconductori a fiecărei stații).

Avantajele importante ale CN sub raportul creșterii productivității muncii la utilizatori explică extinderea lor în producția de mașini-unelte, inclusiv în țara noastră. Aceste avantaje ar trebui să determine, mai cu seamă, o creștere exponențială a cererii. Totuși, la finele deceniului trecut numai circa 120 mii de mașini-unelte, adică abia un procent din parcul mondial, erau echipate cu CN. Explicația constă într-o insuficientă pregătire pentru folosirea lor. Comenzile numerice reduc numărul operatorilor calificați de pe mașini, înlesnind poliservirea, dar în schimb necesită programatori prețuiți, a căror formare nu a putut fi pretutindeni asigurată.

Electronica a adus, recent, un posibil răspuns și la această problemă : sistemele IMD — introducerea manuală a datelor.

În sistemul CN convențional, banda perforată este realizată de compartimentul de programare și apoi testată pe mașina-unealtă ; operatorul consemnează erorile și trimite banda înapoi, pentru efectuarea corecturilor. De fapt, programarea mașinilor se face de către alți oameni decît cei familiarizați direct cu funcționarea lor.

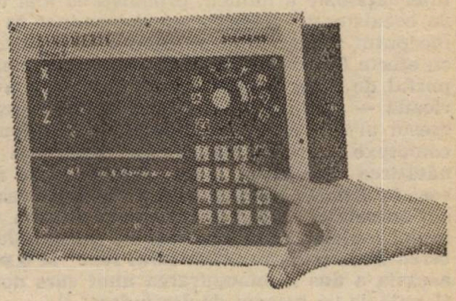

IMD redă operatorului responsabilitatea, încredințîndu-i, într-o oarecare măsură, comanda asupra mașinilor la care lucrează. El efectuează singur programarea, fără echipamente și limbaje complexe, „conversînd" cu dispozitivul de afișare — care-i arată ce are de făcut, pe măsură ce „perforează" programul în comandă cu ajutorul unei tastaturi. (Modelul de aparatură specifică prezentat în fotografie are o capacitate de memorizare echivalentă cu 600 m de bandă sau cu 100 de programe diferite.) Sistemul se pretează în mod deosebit la prelucrarea reperelor în serie mică și mijlocie. Toate instrucțiunile de programare necesare sînt date pe o cartelă, iar operatorul introduce doar datele dimensionale, după desenele de execuție ; pe măsura realizării primei piese, toate manevrele și vitezele sînt înregistrate automat în memoria comenzii, astfel încît piesele următoare se prelucrează automat, nemafiind necesare opriri ale mașinii decît pentru alimentare și pentru eventuale schimbări de scule.

Programul realizat prin IMD poate fi transferat, prin intermediul unui cititor de bandă perforată, în memoria mașinilor CNC sau pe bandă (de hîrtie ori magnetică), în vederea stocării pentru refolosiri ulterioare.

Sistemul de comenzi numerice cu introducerea manuală a datelor păstrează, deci, avantajele automatizării, conferindu-i însă o mai mare elasticitate și asigurînd în mai bune condiții adaptarea tehnologiei la caracteristicile mașinii-unelte.

A.R.

Raporturile de forţe pe plan mondial

Tendinţe şi perspective (II)

Caracteristici ale actualului raport mondial de forţe

ÎN LUMINA considerentelor expuse în prima parte a articolului, a evoluţiei istorice, se poate afirma că în perioada postbelică raporturile de forţe pe plan mondial au cunoscut modificări esenţiale, parcurgînd cîteva etape de reaşezare. Războiul rece, încordarea dominantă atunci în relaţiile internaţionale au fost rezultatul raportului de forţe statornicit imediat după cel de-al doilea război mondial, al politicii de confruntare între blocurile politico-militare, al accentului pus pe înarmare ca bază a politicii de dominaţie, al concepţiilor bipolarismului şi exclusivismului.

Elementul structural esenţial al schimbărilor ulterioare în raportul de forţe mondial l-a constituit afirmarea socialismului într-un şir de noi ţări ca o realitate ireversibilă a epocii, întărirea considerabilă a poziţiilor sale în domeniile economic, politic şi militar. Datorită amploarei şi vigoarei sale, lupta de eliberare naţională a popoarelor a măturat imperiile coloniale şi a dus la formarea a aproape 100 de noi state independente. Acest proces major al epocii a determinat apariţia unui nou factor de seamă, cu un rol crescînd pe eşichierul vieţii internaţionale, evidenţiind justeţea aprecierii de mare valoare teoretică făcută de tovarăşul Nicolae Ceauşescu la plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie a.c., potrivit căreia istoria omenirii este nu numai istoria luptelor de clasă, ci şi a luptelor împotriva asupririi şi dominaţiei străine, pentru eliberare naţională şi dezvoltare de sine stătătoare. Importante schimbări calitative s-au produs în raporturile de forţe din lumea capitalistă, marcate în principal de slăbirea sensibilă a poziţiilor, îndeosebi economice şi politice, ale S.U.A. faţă de hegemonia lor nedisputată din prima perioadă de după război, apariţia şi consolidarea a două noi centre de forţă — Japonia şi ţările grupate în Piaţa comună, dintre care se detaşează R.F.G.

Aceste mari procese, cît şi altele, cum sînt desfăşurarea cu amploare crescîndă a revoluţiei ştiinţifico-tehnice, intensificarea schimburilor economice între ţări pe baza adîncirii diviziunii internaţionale a muncii, promovarea mai consecventă a politicii de coexistenţă paşnică, au determinat la sfîrşitul anilor '60 şi începutul anilor '70 o reaşezare a raporturilor mondiale de forţe cu efecte favorabile în perioada ce a urmat. **„Schimbările în raportul de forţe pe plan mondial care au avut loc în această perioadă** — sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** în 1974, la Congresul al XI-lea al partidului — **soluţionarea unor probleme complexe pe calea tratativelor, începerea negocierilor şi îmbunătăţirea relaţiilor între diferite state ale lumii cu orînduiri sociale diferite, organizarea şi desfăşurarea cu rezultate pozitive a Conferinţei general-europene, precum şi creşterea avîntului luptei maselor largi populare de pretutindeni au determinat trecerea de la politica „războiului rece" la o politică de colaborare ; aceasta a dus la inaugurarea unui curs nou în relaţiile internaţionale, la un început de destindere"** [1]).

Actualul raport mondial de forţe şi procesul de reaşezare a lui au o serie de caracteristici specifice, deosebite de cele ale raportului de forţe de acum 10—15 ani. O asemenea trăsătură distinctivă o constituie mobilitatea sa mai mare, izvorîtă din condiţiile în care el evoluează. În domeniul economic, raporturile de forţe se structurează în condiţiile manifestării crizei economice mondiale, care a cuprins toate ţările lumii, dar le afectează în mod diferit. Greutăţile generate de criza energetică, de cea a materiilor prime, de criza valutar-financiară sînt resimţite în grade diferite de ţările lumii, măsurile ce le iau împotriva lor şi eficacitatea acestora sînt deosebite de la caz la caz — toate acestea creînd terenul pentru mari oscilaţii în potenţialul şi nivelul dezvoltării economice, pentru perturbări rapide în raporturile de forţe, atît în prezent cît şi în viitor. După cum se ştie, ţările în curs de dezvoltare sînt cel mai grav afectate de criza economică, ceea ce ridică noi obstacole în calea atenuării şi lichidării decalajelor dintre ele şi ţările dezvoltate.

Raportul de forţe din zilele noastre nu este rezultatul unui război mondial, dar el poartă amprenta faptului că actuala cursă a înarmărilor a antrenat în vîrtejul său periculos toate ţările lumii, a atins proporţii înspăimîntătoare, în primul rînd în domeniul armelor de distrugere în masă, că au apărut şi se pregătesc pentru anii '80 şi '90 arme şi mai nimicitoare.

În ceea ce priveşte climatul politic, raporturile de forţe evoluează într-o perioadă deosebit de complexă, de încordare a relaţiilor internaţionale, mult diferită de cea de la începutul anilor '70. Cea de-a doua jumătate a deceniului trecut, îndeosebi sfîrşitul său şi începutul actualului deceniu, au demonstrat fragilitatea destinderii, a echilibrului pe care acesta se baza, inconsistenţa concepţiilor care limitau destinderea la o modalitate de funcţionare a relaţiilor dintre două grupări militar-politice cu o existenţă perpetuă sau dintre ţări cu orînduiri sociale diferite, avînd drept scop îndepărtarea pericolului de război dintre Est şi Vest sau chiar numai dintre două mari puteri.

Realităţile au arătat că atmosfera favorabilă a destinderii n-a fost folosită pentru a consolida trainic cursul inaugurat la începutul deceniului, pentru a se trece la rezolvarea unor probleme majore, cum este oprirea cursei înarmărilor şi efectuarea de paşi concreţi pe calea dezarmării, pentru a se stinge vechi focare de încordare şi a se iniţia măsuri de adîncire a încrederii şi colaborării dintre popoare. În condiţiile continuării politicii sferelor de influenţă şi de dominaţie, de folosire a forţei, am asistat la încălcarea suveranităţii şi independenţei unor popoare, la izbucnirea unor noi conflicte, la amplificarea cursei înarmărilor, sugrumarea cursului spre destindere şi intensificarea încordării internaţionale pînă la cote nemaiîntîlnite în perioada postbelică, ceea ce a creat grave primejdii pentru pace, primejdii care planează şi acum deasupra întregii lumi.

În acelaşi timp, configuraţia participanţilor la definirea raporturilor de forţe s-a diversificat în condiţiile creşterii interdependenţelor de diverse genuri. Se ştie, de exemplu, că pe tărîm economic un nou grup de state, cum sînt ţările membre ale O.P.E.C., au o influenţă importantă în problemele energetice, financiare, comerciale, de care trebuie să ţină seama ceilalţi parteneri. Nu numai mişcarea ţărilor nealiniate, dar şi alte grupări, organizaţii care reunesc diverse ţări după criterii geografice, politice, religioase, reclamă un rol mai însemnat în politica mondială, acţionează pentru afirmarea lor independentă. Realităţile contemporane evidenţiază că echilibrul de forţe bazat pe blocuri militare, tendinţa de a rezuma participarea la rezolvarea problemelor majore ale omenirii la un cerc restrîns de ţări dintre cele mai puternice nu mai corespund situaţiei actuale.

În sfîrşit, actualul raport de forţe şi restructurarea lui poartă amprenta agravării vechilor contradicţii şi a apariţiei altora noi pe tărîm economic, social, politic, ideologic. În zilele noastre se reliefează faptul că, odată cu contradicţia dintre capitalism şi socialism, se dezvoltă — şi devine una din contradicţiile fundamentale şi tot mai puternice ale epocii — aceea dintre ţările dezvoltate şi cele în curs de dezvoltare, dintre ţările bogate şi cele sărace. Agravarea şi multiplicarea contradicţiilor imprimă mai multă instabilitate situaţiei internaţionale, relaţiilor dintre diverse ţări, pot determina regrupări de forţe, apariţia unor tensiuni sau conflicte pe probleme şi în zone ce nu păreau sensibile. Aceasta impune o atenţie deosebită faţă de evoluţia evenimentelor, atît din partea statelor, organismelor internaţionale, cît şi a forţelor democratice, progresiste, a popoarelor, evitarea oricăror acţiuni pripite, care, prin efectele lor, pot deteriora echilibrul de forţe pe termen lung.

Una din concluziile majore ce se desprinde este aceea că schimbările petrecute în perioada postbelică în raportul mondial de forţe sînt ireversibile. De aceea, nu mai poate fi reconstituit bipolarismul, iar echilibrul bazat pe blocuri militare nu mai corespunde nici el realităţilor istorice actuale, care indică deplasări în sensul unei noi reaşezări a raportului de forţe.

Reaşezarea raporturilor de forţe pe plan mondial

REAŞEZAREA RAPORTURILOR de forţe este un proces complex, care nu se petrece lin, de la sine sau ca urmare a unor deliberări la masa tratativelor, ci este rezultatul înfruntării şi acomodării unor tendinţe obiective şi forţe social-politice diferite sau opuse, un proces ce trece prin şi provoacă momente critice. Desigur, o evaluare cît mai exactă, o prognoză a perspectivelor raportului de forţe în următorul, să zicem, deceniu presupune elaborarea unor scenarii, care să ia în consideraţie variaţiile multiplelor elemente esenţiale pe care le focalizează acest fenomen complicat, ceea ce este greu de realizat într-un articol. De aceea, voi încerca să reliefez acele **tendinţe şi direcţii ce s-au conturat pînă acum ca avînd şanse de a continua în viitor,** precum şi unele **cerinţe** pentru a asigura modificări calitative în raporturile de forţe, favorabile intereselor popoarelor, cauzei păcii şi colaborării.

Procesele ce se petrec în ultimii ani în lumea contemporană evidenţiază tendinţa ca, în loc să se concentreze în continuare la 2—3 poli, puterea economico-financiară şi potenţialul ştiinţifico-

[1]) **Nicolae Ceauşescu,** Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea P.C.R. în perioada dintre Congresul al X-lea şi Congresul al XI-lea şi sarcinile de viitor ale partidului, Ed. politică, Bucureşti, 1974, p. 17—18

tehnic să se disperseze între mai multe țări și centre[2]). Pe această bază, se conturează tendința de echilibrare relativă a forțelor economice între cele mai puternice țări din lume. Datorită apropierii, similarității structurilor economice ale țărilor dezvoltate, schimburilor lor economice intense, progreselor rapide ale științei și tehnicii, crește gradul de relativitate al avantajelor uneia sau alteia din aceste țări față de altele din aceeași categorie. În aceste condiții, este mai ușor ca o putere considerată de rangul doi să se apropie și să ajungă să se situeze în rîndul celor din prima categorie, aceasta realizîndu-se într-un timp relativ mai scurt decît în alte perioade istorice.

Deși organizațiile economice internaționale, în primul rînd cele din sistemul O.N.U., își păstrează rolul de centre influente de putere economică, în ultimul timp se observă orientarea de a întări importanța și activitatea marilor bănci particulare și companii transnaționale în relațiile economice internaționale.

Este adevărat că, concomitent cu aceasta — așa cum arată datele statistice folosite de diverși autori — se menține tendința de concentrare a forței economice în mîinile țărilor bogate și de agravare a situației țărilor sărace, odată cu adîncirea decalajelor. Este de așteptat că, așa cum procedează în prezent, țările capitaliste dezvoltate vor căuta să-și întărească pozițiile pe seama țărilor în curs de dezvoltare, transferînd pe umerii acestora o bună parte din greutățile provocate de criza economică. Pe de altă parte, în rîndul țărilor în curs de dezvoltare se accentuează, ca urmare a inegalității dezvoltării lor, sub impactul factorilor exteriori și interni, procesul de diferențiere în privința nivelului de dezvoltare, a puterii economice. În timp ce unele țări în curs de dezvoltare se detașează spre grupa superioară, altele stagnează, se mențin cu greu în situația actuală, ceea ce echivalează cu o dare înapoi, iar altele îngroașă rîndurile celor mai puțin dezvoltate.

Una dintre tendințele noi ce se manifestă tot mai puternic în ansamblul corelațiilor de forțe pe plan mondial este întărirea necontenită a pozițiilor și rolului țărilor mijlocii și mici, ale țărilor în curs de dezvoltare, ale țărilor nealiniate. Forța acestor țări rezidă nu atît în puterea economică și militară a fiecăreia luată separat, ci în numărul acestor țări, în care locuiește marea majoritate a populației globului, în posibilitățile de progres pe care le au, în cerințele lor îndreptățite care prin natura lor corespund nevoilor mersului înainte al istoriei. Aceste țări au o influență crescîndă pe arena internațională, dispun de capacitatea de a determina rezolvarea problemelor majore contemporane potrivit intereselor tuturor țărilor, de a stăvili și elimina, împreună cu alte forțe ale progresului, politica de dictat și forță, de a asigura condiții pentru generalizarea unor relații internaționale noi, democratice. De aceea, noul echilibru ce va rezulta din reașezarea raporturilor de forțe **„va ține mai mult seama — așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — de rolul lumii a treia, al țărilor mici și mijlocii, al țărilor în curs de dezvoltare și țărilor nealiniate“** [3]).

Aceasta înseamnă că problemele economice și de altă natură ale acestor țări, diferendele sau conflictele existente sau ce pot apare între ele vor fi mai mult în atenția opiniei mondiale, deoarece ele pot duce la perturbări grave în viața internațională. Rezolvarea acestor probleme, în primul rînd lichidarea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini economice internaționale, va angaja eforturile și contribuția tuturor statelor lumii, deoarece fără soluționarea acestor probleme nu este posibil progresul general al omenirii. Pozițiile pe care se vor situa țările mijlocii și mici, țările în curs de dezvoltare, cele nealiniate, acțiunile lor unite vor influența tot mai mult situația mondială, mersul vieții internaționale, ceea ce nu va însemna anihilarea rolului și influenței marilor puteri.

O tendință ce-și croiește drum tot mai larg este recunoașterea și aplicarea într-o măsură crescîndă a dreptului tuturor statelor, indiferent de mărimea lor, numărul populației, forța economică și militară, de a participa nemijlocit, în deplină egalitate cu celelalte state, la soluționarea problemelor majore ale vieții internaționale, în care sînt interesate toate popoarele.

În legătură cu aceasta, merită a fi menționate unele fenomene în care se exprimă schimbările petrecute în raporturile de forțe dintre marile puteri, dintre acestea și alte țări, în relațiile internaționale în ansamblu. Desigur, există încă în practică manifestări variate ale vechii politici imperialiste de a împărți și reîmpărți lumea în sfere de influență, de a folosi presiunile, forța sau amenințarea cu forța pentru a menține sau a obține situații privilegiate, dar reașezarea raporturilor de forțe trebuie să constituie un cadru nu pentru a consacra hegemonismul în forme noi, ci pentru a-i pune capăt lui și manifestărilor sale.

Este de așteptat că în configurația noului raport de forțe ce se structurează în prezent un rol important vor juca țările socialiste. Rezultatele obținute de fiecare din aceste țări în dezvoltarea forțelor de producție, întărirea economiei și ridicarea nivelului de trai al maselor, participarea tot mai activă a fiecăreia la viața internațională, dezvoltarea unor ample relații de colaborare cu toate țările lumii, promovarea consecventă pe arena internațională a principiilor egalității, respectării independenței și suveranității, a cauzei securității, dezarmării și păcii fac să sporească atît forța și influența fiecărei țări socialiste, cît și autoritatea socialismului, ponderea sa în raportul mondial de forțe. Menirea istorică a țărilor socialiste este de a fi o forță motrice activă a modificării raporturilor de forțe în direcția progresului și păcii.

Tendințele și procesele menționate atestă că perioada în care ne aflăm este aceea a unor restructurări semnificative în raportul mondial de forțe, că noul echilibru ce va rezulta din această reașezare se va baza pe un număr mai mare de centre, cu caracter divers, situate nu numai în rîndul marilor puteri. Însuși faptul că noul echilibru va fi poligonal sau multipolar, avînd mai mulți piloni — individuali și în grupe — drept puncte principale de sprijin, va fi un element pozitiv, de natură să imprime mai multă stabilitate și dinamism vieții internaționale. Este greu de spus cît va dura actuala perioadă de reașezare a raportului de forțe, dar rezultatul va depinde de partea cui se va înclina balanța în confruntarea dintre forțele ce se cramponează de vechea politică, de privilegiile de pînă acum și forțele ce militează pentru schimbarea rînduielilor existente, pentru o lume a păcii, mai dreaptă și mai bună.

Cerințe pentru a realiza restructurarea interacțiunilor dintre țări

ÎNTRUCÎT reașezarea raportului de forțe înseamnă statornicirea unor noi interacțiuni între țări diferite ca putere și ca orînduire socială și politică este necesar ca acest proces să răspundă unor **cerințe obiective** pentru ca el să marcheze trecerea la o treaptă superioară în cadrul epocii istorice contemporane.

Înainte de toate, după cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „pentru a fi viabil, noul raport de forțe și noul echilibru trebuie să se bazeze pe principii de egalitate, de respect al independenței și neamestec în treburile interne ale altor popoare“.**[4]) Afirmarea tot mai largă în relațiile dintre toate statele a acestor principii, pentru care România militează neslăbit, este garanția că noul raport de forțe va corespunde intereselor de progres și colaborare ale fiecărei țări, va fi respectat de toți și va constitui o bază trainică pentru înlăturarea tendințelor de a se reveni la „războiul rece“, pentru normalizarea relațiilor dintre toate țările, inclusiv dintre toate marile puteri, pentru intensificarea colaborării și cooperării, pentru buna funcționare a întregului sistem internațional.

O altă cerință esențială este ca noul raport de forțe să constituie un cadru propice pentru soluționarea problemelor cardinale ale vremurilor noastre, în primul rînd a problemei fundamentale a păcii sau războiului. În această privință, după cum se știe, pragul la care s-a ajuns în acumularea armamentelor și în creșterea capacității lor de distrugere, în primul rînd a armelor nucleare, este atît de ridicat și primejdios pentru întreaga omenire, încît adevărata securitate națională și internațională, inclusiv a marilor puteri, poate fi realizată numai prin oprirea cursei înarmărilor, reducerea nivelului echilibrului militar și trecerea la măsuri efective de dezarmare.

Aplicarea unor măsuri convenite de dezarmare, sub control internațional, trebuie să aibă drept rezultat **o corelație a forțelor militare echilibrată pe o treaptă în orice caz inferioară celei de astăzi,** ceea ce ar constitui o caracteristică pozitivă a viitorului raport de forțe mondial. Este un imperativ al zilelor noastre ca componenta militară a raportului de forțe să nu mai evolueze pe linia competiției între marile puteri nucleare și nenucleare, între toate țările, ci să se înscrie pe linia scăderii continue, echilibrate, a nivelului și importanței sale.

Problema echilibrului în raportul de forțe militare strategice, nucleare, convenționale este viu disputată în prezent, este adesea invocată atît pe plan național, cît și în tratativele de dezarmare ce se poartă la reuniuni bilaterale și multilaterale. Mi se par semnificative în acest sens două aprecieri recente. Prima aparține unor competenți oameni de știință sovietici, care scriau : „este important să menționăm că nivelul parității militar-strategice dintre U.R.S.S. și S.U.A., atins **la începutul anilor '70** (subl. ns. — G.B.) și înscris în Tratatul S.A.L.T.-1, este de acum atît de înalt încît ridicarea lui continuă este în mod practic lipsită de sens, deoarece întreaga cantitate de arme de distrugere în masă de care dispun părțile nu poate fi, pur și simplu, folosită. Cantitatea de mijloace de distrugere acumulate depășește cu mult necesarul pentru obți-

---

[2]) Sînt interesante în acest sens datele și calculele prezentate de dr. Ilie Șerbănescu în articolele sale publicate în revista „Lumea“ nr. 31, 32, 33/1982

[3]) **Nicolae Ceaușescu,** Expunere la plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982, Ed. politică, București, 1982, p. 70—71

[4]) **Nicolae Ceaușescu,** Expunere la plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982, Ed. politică, București, 1982, p. 71

nerea victoriei. În cazul folosirii lor în volum integral, vor fi nimicite nu numai părțile beligerante, ci va muri civilizația umană, întreaga viață rațională". [5]) Cititorul știe că în cei 10 ani trecuți de la semnarea Acordului S.A.L.T.-1 arsenalele nucleare au crescut, s-au perfecționat calitativ, nu s-au diminuat cu nimic. Cea de-a doua apreciere aparține lui Robert McNamara, fost secretar de stat al S.U.A. pentru apărare, care într-un interviu dat ziarului englez „The Guardian" spunea : „de obicei, exagerăm lipsa de echilibru între forțele convenționale ale Tratatului de la Varșovia și ale N.A.T.O. După părerea mea, forțele convenționale ale N.A.T.O. sînt într-adevăr foarte puternice... Exagerăm forța sovietică și o subapreciem pe a noastră, și, deci, exagerăm mult dezechilibrul. Acesta nu este un lucru nou ; continuă de ani de zile". [6]) În același interviu, răspunzînd la o întrebare privind acumularea forțelor nucleare de către S.U.A. și U.R.S.S., adică ridicarea continuă a echilibrului nuclear dintre cele două mari puteri, McNamara spunea : „Să ne întoarcem la 1960, cînd în S.U.A. mulți credeau că există o inegalitate în rachete în favoarea sovieticilor. Cu înțelepciunea de mai tîrziu a devenit clar că nu există nici o inegalitate a rachetelor... În ultimii 25 de ani și în special în ultimii 15 ani, a avut loc o uriașă stocare, mult mai mare decît își dau seama oamenii, de forță nucleară a acestor două puteri. Acest lucru a schimbat natura problemei și a mărit mult riscul". Pentru a fi salvată de la distrugere omenirea are nevoie nu de vorbe mai mult sau mai puțin meșteșugite despre echilibrul militar, ci de măsuri concrete și urgente de **reducere** a tuturor armamentelor acumulate, de dezarmare. Totodată, pentru a diminua riscurile declanșării unui război atotdistrugător, este nevoie ca raportul de forțe să creeze condiții pentru reducerea și înlăturarea încordării, a instabilității, pentru evitarea situațiilor de criză în relațiile internaționale. Este în interesul general ca în procesul de restructurare a raporturilor de forțe să se evite zguduirile violente, să se acționeze pentru aplanarea și stingerea pe cale pașnică a conflictelor, să se dea dovadă de multă responsabilitate și înțelepciune.

O premisă favorabilă pentru realizarea acestor deziderate este faptul că în lume, inclusiv în țările puternic înarmate, în țările aparținînd alianțelor politico-militare opuse, se manifestă cu o amploare crescîndă mișcarea pentru pace și dezarmare, în care se angajează un evantai larg de forțe sociale și politice de o diversitate de orientări filozofice, politice, religioase nemaiîntîlnită în trecut, conștiente că înlăturarea pericolului unui război nuclear este obiectivul lor vital comun, fundamental pentru prezentul și viitorul întregii omeniri. Creșterea rolului maselor, al popoarelor, al forțelor progresiste și democratice influențează pozitiv reașezarea raporturilor de forțe.

O altă cerință este ca modificarea raportului de forțe pe plan mondial să se producă nu exclusiv în favoarea unui număr redus de țări mari, ci cu contribuția și în folosul tuturor statelor lumii, împletindu-se și reflectînd procesul de democratizare a vieții internaționale. Participarea activă a țărilor mijlocii și mici, a țărilor nealiniate, a țărilor în curs de dezvoltare la rezolvarea problemelor internaționale este de natură să ducă la descoperirea unor căi de ieșire din impasuri și crize care să corespundă intereselor promovării unei politici noi, de largă respirație democratică, asigurării securității și progresului tuturor popoarelor.

În ceea ce o privește, potrivit jaloanelor trasate de președintele țării, România socialistă acționează consecvent pe arena internațională în sensul cauzei progresului și păcii, aducîndu-și contribuția, împreună cu alte state și forțe sociale și politice, la orientarea pozitivă a procesului de reașezare a raportului de forțe, la inaugurarea unei politici noi, care să asigure independența fiecărei națiuni, egalitatea tuturor statelor, realizarea voinței și aspirațiilor tuturor popoarelor de a trăi libere de orice dominație, la adăpost de amenințarea folosirii forței, în pace și bună înțelegere.

Gheorghe BADRUS

[5]) E. Rîbkin, S. Kortunov, Echilibrul militar ca factor al securității, Mejdunarodnaia jizni, nr. 7/1982, p. 51—52

[6]) „Omul obișnuit nu știe nimic despre războiul nuclear", interviu acordat de Robert McNamara, „The Guardian" nr. 42 287/1982

Recuperarea materialelor

(Urmare din pag. 3)

teriale, calitatea deșeurilor livrate întreprinderilor de prelucrare a maselor plastice nu se situează la nivelul cerut.

Pornind de la neajunsurile amintite în domeniul colectării și al asigurării calității necesare pentru reciclarea maselor plastice și ținînd seama de faptul că se impune îmbunătățirea stimulării tuturor factorilor implicați în această acțiune, apreciem că este necesară **perfecționarea sistemului actual de colectare-predare a deșeurilor refolosibile din mase plastice.** În acest sens, pot fi luate în considerare două variante :

1 Un sistem de colectare în cadrul căruia sortarea pe tipuri de materiale plastice și culori, spălarea și mărcinarea deșeurilor să se efectueze de către **marii furnizori de asemenea resurse și care apoi să fie expediate direct întreprinderilor de prelucrare a maselor plastice.** O asemenea variantă prezintă următoarele avantaje : a) garanția omogenității și calității deșeurilor ; b) scurtarea la maximum a ciclului de reciclare prin eliminarea unor verigi intermediare ; c) diminuarea cheltuielilor aferente proceselor de depozitare, manipulare și transport ; d) utilizarea rațională a capacităților de transport ca urmare a mărcinării acestora de către furnizori. Varianta la care ne referim necesită investiții minime.

2 Un sistem prin care achiziționarea să se facă de către **întreprinderile județene de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile** prin punctele de colectare ale acestora, deținătorii de deșeuri urmînd a le preda obligatoriu sortate pe tipuri și culori de materiale plastice și în stare curată. Operația de mărcinare urmează a se efectua în depozitele întreprinderilor amintite. În această variantă nu sînt necesare investiții la nivelul furnizorilor, principalele avantaje constînd în : a) asigurarea unei omogenități din punct de vedere al substanței și a calității cerute de procesul de refolosire ; b) diminuarea ciclului de reciclare prin evitarea unor operații care în prezent se efectuează în cadrul depozitelor întreprinderilor de colectare ; c) reducerea cheltuielilor necesare transportării deșeurilor la utilizatorii acestora prin folosirea deplină a capacităților de transport etc. Utilizarea acestei variante necesită dotarea actualelor depozite ale unităților de colectare cu agregate tehnologice necesare transformării materialelor reciclabile în mase compacte (mărcinătură și fulgi).

În ce privește colectarea deșeurilor de mase plastice care provin din agricultură (în special folie de polietilenă și bandă de polipropilenă), față de sistemul actual cînd acestea se livrează în cantități foarte mici întreprinderilor de prelucrare, nesortate, murdare și în vrac, cerințele impulsionării procesului de atragere a acestor materiale în procesul productiv determină necesitatea efectuării și în acest sens a unor **îmbunătățiri ale sistemului actual de colectare.** Astfel, după părerea noastră, folia uzată (și care nu mai poate fi utilizată ca atare) de la fermele legumicole ar trebui sortată și balotată (prin adaptarea, de exemplu, a actualei prese de balotat paie), urmînd a fi expediată direct întreprinderilor prelucrătoare de mase plastice fără a mai trece prin depozitele unităților de colectare. Subliniem faptul că pentru balotarea foliei nu este necesară dotarea fermelor legumicole cu prese pentru paie, fiind suficientă existența unor asemenea agregate la dispoziția Consiliilor unice agroindustriale care ar urma să le dirijeze unităților în funcție de necesități. În această situație, folia uzată de polietilenă fiind balotată, va permite — în drumul său spre unitățile de prelucrare — utilizarea deplină a capacităților de transport și, implicit, va contribui la eliberarea unor suprafețe agricole ocupate cu asemenea materiale (deșeuri), concomitent cu scurtarea ciclului de reintroducere a lor în circuitul economic.

În perspectivă se poate studia și posibilitatea înființării în zone cu densitate mare de solarii a unor **secții industriale prestatoare de lucrări** care să transforme deșeurile de polietilenă în granule. Dacă ne referim, de exemplu, la Sectorul agricol Ilfov, ținînd seama de repartizarea geografică a solariilor și de cantitățile de deșeuri care rezultă, ar fi oportună înființarea în următorii ani a două secții de acest gen la Popești-Leordeni pentru zona de sud și la Chiajna pentru partea de nord.

Preluarea deșeurilor de materiale plastice de la populație ar trebui să se extindă prin sistemul actual de colectare (puncte fixe și mobile), cu respectarea unor cerințe privind sortarea pe tipuri de mase plastice și culori, iar predarea acestora să se facă numai în stare curată. În scopul creșterii cantităților de materiale plastice recirculate, un rol important îl poate avea extinderea acțiunilor întreprinse în această direcție de către organizațiile de pionieri și tineret, asociațiile de locatari etc. De asemenea, pentru unele tipuri de mase plastice, colectarea s-ar putea face prin rețeaua comercială existentă prin care se face și desfacerea către populație a acestor categorii de materiale.

OM — TEHNICĂ — MEDIU

Patrimoniul genetic vegetal al Terrei — bogăție esențială a omenirii

„ALTADTĂ fiecare producător își producea propriile semințe. Fiecare regiune își avea culturile sale de predilecție și speciile sălbatice din care derivă varietățile alimentare sau comerciale actuale creșteau încă în locul lor de origină. Industrializarea agriculturii a modificat profund aceste condiții și neliniștește din ce în ce mai mult organizațiile nonguvernamentale, totdeauna atente la activitățile marilor societăți, căci ele constată că o altă bogăție a lumii este pe cale de a fi delapidată sub ochii guvernelor și ai industriei agroalimentare, care nu văd nimic". Astfel caracterizează, pe scurt revista O.N.U. „Forum du développement"[1]) situația patrimoniului genetic vegetal al Terrei și pericolele care îl amenință

Producția de semințe — o industrie mondială

„REVOLUȚIA verde" care a însemnat o formă deghizată de industrializare a agriculturii și în țările în curs de dezvoltare, prin exportul „modelelor" occidentale de modernizare a bazei tehnico-materiale a agriculturii, în cadrul cărora semințelor din soiuri de înalt randament le revenea un rol hotărîtor, a transformat producția de semințe într-o industrie mondială. Este adevărat că dacă ne-am orienta numai după valoarea vînzărilor anuale de semințe — care se ridică la numai 10 miliarde de dolari [2]) — ar părea că industria mondială a producției de semințe nu prezintă importanță prea mare. Dar trebuie avut în vedere că tocmai semințele constituie veriga de plecare pentru un întreg lanț productiv a cărui verigă finală este încheierea marilor acorduri internaționale asupra produselor (grîu, zahăr, cafea, cacao etc.). Rolul capital al semințelor în întreg acest lanț productiv este impus de faptul că asigurarea unor bune condiții de stocare a plasmei germinative și stăpînirea materialului de selecție fitogenetică au o importanță vitală pentru țările care cumpără și vînd produsul final în scopuri alimentare sau industriale. Pe bună dreptate se apreciază, așadar, că „valoarea reală a semințelor în comerțul internațional este valoarea totală a exportului întregii game de produse agricole" [3]).

Tocmai de aceea, deceniul trecut a marcat o creștere însemnată a cererii internaționale de semințe din soiuri de înalt randament, creștere în care „revoluția verde" a jucat un rol decisiv. După unele aprecieri, cererea internațională de semințe din soiuri de înalt randament (în tone) în anul 1980 și creșterea acesteia (în procente) față de anul 1974 au atins următoarele proporții : orez : cererea — 230 mii tone ; creștere — 50% ; grîu : cererea — 700 mii tone ; creștere — 60% ; porumb : cererea — 200 mii tone ; creștere — 40% ; sorg și mei : cererea — 45 mii tone ; creștere — 20%.

Soiurile de înalt randament au contribuit la ameliorarea producțiilor, dar în același timp au accelerat procesul de sărăcire a stocului genetic de care depinde hrana întregii omeniri : înlocuirea culturilor tradiționale prin soiuri de mare randament a dus la dispariția semințelor din soiurile tradiționale și la sărăcirea capitalului inestimabil al diversității genetice. Dacă nu de mult hrana omenirii era dobîndită prin cultivarea a sute de specii de plante, **actualmente 95% din resursele alimentare ale omenirii sînt obținute de la numai 30 mari culturi alimentare, numai 8 dintre acestea furnizează 3/4 din energia umană de origină vegetală, 75% din consumul uman de cereale provenind de la numai trei culturi — grîu, orez și porumb.**

Patrimoniul genetic vegetal al omenirii în pericol

ÎNCEPUTUL procesului de conștientizare a țărilor din Lumea a treia mai ales cu privire la pericolul care amenință patrimoniul genetic vegetal al omenirii a fost destul de banal : în a doua jumătate a deceniului trecut, varietatea de orez de înalt randament IR-8, cultivată în Filipine și considerată una din marile realizări ale „revoluției verzi", a fost atacată de o boală denumită Tungaro. Înlocuirea ei cu IR-20 nu a dat rezultate pentru că această varietate s-a dovedit vulnerabilă la atacul unui virus ierbos și al lăcustelor brune, iar IR-26 s-a dovedit insuficient de rezistent față de vînturile locale. Atunci cultivatorii filipinezi de orez s-au hotărît să apeleze la o varietate rezistentă la vînt, originară din Taiwan, dar au descoperit cu stupefacție că aceasta fusese complet eliminată din cultură și înlocuită cu IR-8.

Rezistența unei culturi la atacul bolilor și dăunătorilor este condiționată în principal de diversitatea fondului genetic al soiurilor folosite, știut fiind faptul că nu există nici un soi de plante care să posede însușirea extraordinară de a rezista atacurilor tuturor flagelurilor naturale (viruși, ciuperci, boli, secetă etc.). Tehnologia agricolă tradițională asigura îmbinarea mai multor varietăți de plante, cu însușiri diferite, astfel că — independent de flagelul apărut — o parte a culturii dădea recoltă normală. Mai mult decît atît. Polenizarea prin intermediul varietăților sălbatice locale întărea capacitatea de apărare a plantelor, prin îmbogățirea patrimoniului lor genetic.

Extinderea utilizării unor hibrizi specializați a stricat acest echilibru al naturii, favorizînd puternice atacuri generalizate ale bolilor și dăunătorilor, cu efecte catastrofale asupra producției, atît în țările industrializate, cît și în cele din „lumea a treia" (dar mai ales în acestea din urmă). Cîteva exemple sînt edificatoare. În 1974, recolta de porumb a „sectorului modern" din agricultura zambiană (care a utilizat hibrizi de înalt randament) a fost distrusă în proporție de 20%, în timp ce pagubele suferite de sectorul tradițional (care a cultivat diferite varietăți locale) au fost neînsemnate.

Influența transnaționalelor asupra patrimoniului genetic vegetal al omenirii

CAUZA principală și cea mai dinamică a accentuării procesului de uniformizare genetică este politica aplicată de marile companii transnaționale, care se amestecă din ce în ce mai mult în comerțul internațional cu semințe și care, prin activitatea de cercetare-dezvoltare, pregătesc varietățile de mare randament ce urmează a fi cultivate în viitor. Influența pe care o exercită aceste companii poate fi exemplificată prin controlul brevetelor de semințe în S.U.A. unde : la grîu, firmele KWS, Ciba-Geigy, Dehalb, Sandoz, Cargill, FMC, Shell/Olin și Pioneer controlează 34% din brevete ; la soia, firmele Sandoz, Upjohn, Durex, Shell/Olin, Phizer, Kent, KWS și Pioneer controlează 42% din brevete ; la mazăre, firmele Sandoz și Upjohn controlează 43% din brevete ; la fasole, firmele Sandoz, Union Carbide, Upjohn și Durex controlează 79% din brevete ; la bumbac, firmele KWS, Pioneer, Southwide și Anderson Clayton controlează 44% din brevete.

Monopolizarea producerii și comerțului cu semințe de către marile societăți transnaționale și accentuarea dependenței față de ele a țăranilor cultivatori sînt favorizate de faptul că hibrizii de mare randament dau semințe sterile, ceea ce obligă pe producătorii agricoli să cumpere în fiecare an noi semințe.

Locul vechilor puteri coloniale l-au luat astăzi marile societăți transnaționale, care dispun de resursele genetice ale țărilor în curs de dezvoltare. Un singur exemplu, după aprecierile F.A.O., societatea multinațională United Brands (fosta United Fruit) posedă două treimi din plasma germinativă din lume pentru banane. Ea posedă, de asemenea, cote-părți importante din materialul fitogenetic de cacao.

În fața unei asemenea situații, majoritatea producătorilor publici de semințe s-au pus de acord, cerînd ca societățile private să facă public conținutul băncilor lor private de gene,

Oprea PARPALĂ

(Continuare în pag. 20)

[1]) Annelies Allain — Semences de discorde, Forum du développement, janvier-février 1982

[2]) * * * — Autre produit pour la CNUCED ? Forum du développement, Mars 1982

[3]) Idem

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Contribuţii la definirea şi analiza categoriei de avuţie naţională (I)

● CONCEPTUL de avuţie naţională a dobîndit, în decursul timpului, o sferă din ce în ce mai cuprinzătoare, adeseori în funcţie de posibilităţile de estimare a domeniilor sale. În secolul nostru au apărut numeroase estimări ale avuţiei naţionale în ţări de pe toate continentele. Posibilităţile de estimare au variat în funcţie de datele statistice de care dispuneau autorii. Astfel, pentru bunurile materiale acumulate şi pentru terenuri, păduri şi unele bogăţii ale subsolului, statisticile cuprindeau date asupra costului investiţiilor şi asupra veniturilor aduse de unele resurse naturale, elemente ce puteau servi la evaluarea acestor categorii de bunuri. Datele statistice de care dispuneau unele ţări ca Anglia, Franţa, S.U.A., Germania etc. au contribuit la estimarea bunurilor materiale şi în parte a celor spirituale, acumulate, precum şi a acelor resurse naturale care produceau venituri.

Astfel, în Anglia, Robert Giffen[1]) a cuprins în conceptul de avuţie naţională bunuri ca apeducte, clădiri urbane şi rurale, canale, căi ferate, mobilier, colecţii de artă, valori mobiliare etc. precum şi resurse naturale ca terenuri, pescării, mine şi cariere în exploatare – aducătoare de venituri. Autorul prezenta categoriile menţionate mai sus, cu valorile respective, stabilea şi procentele fiecărei categorii din total ceea ce i-a permis compararea importanţei fiecărei categorii de bunuri în parte. (Terenurile şi clădirile rurale împreună cu capitalul agricol reprezentau cca. 40% din totalul valoric iar canalele, apeductele şi pescăriile cca. 25% etc.). R. Giffen prezenta totodată situaţia comparativă a categoriilor de bunuri pe o perioadă de ani, ceea ce a permis stabilirea ritmului de creştere sau descreştere valorică a unei categorii de bunuri în perioada respectivă. În felul acesta, R. Giffen a precizat unele utilizări ale estimărilor avuţiei naţionale.

În Franţa, Clement Colson[2]) în evaluările făcute în anii 1913 şi 1927 cuprindea în sfera „avuţiei globale" bunurile materiale acumulate deţinute, cu titlu privat de particulari (case de locuit, alte clădiri, instalaţii, maşini, inventar agricol, mobilier etc.) precum şi bunurile statului, administraţiilor locale, cultelor, societăţilor anonime etc. El a mai inclus şi terenurile agricole, pădurile, minele şi carierele în exploatare, bunuri ce făceau parte din resursele naturale ale ţării. După ce evaluase avuţia globală a Franţei. Clement Colson a stabilit avuţia privată, prin scăderea din totalul avuţiei globale a valorii bunurilor care aparţineau statului, altor colectivităţi şi societăţilor anonime, ajungînd la valoarea averii materiale, la care a adăugat drepturile incorporabile, adică valorile mobiliare aflate în proprietatea particularilor.

Cl. Colson nu a cuprins în avuţia globală şi nici în cea privată, creanţele şi datoriile francezilor unii faţă de alţii, deoarece, ceea ce ar trebui să se adauge pentru posesorii de creanţe era egal cu ceea ce ar trebui să se scadă pentru debitori. Colson recunoştea că nu a cuprins în avuţia globală nici „unele avantaje ce nu se pot calcula în patrimoniul unei naţiuni, deşi acestea constituie cea mai importantă bogăţie a unei ţări, cu greu de acumulat, ca de exemplu cunoştinţele ştiinţifice sau industriale care sînt de domeniul public, sau instrucţiunea cetăţenilor, ori întreaga organizare socială".

Dar iată-ne şi în România unde, încă cu circa cinci decenii în urmă, se vădeau preocupări serioase pentru estimarea avuţiei naţionale a ţării. N. Georgescu-Roegen[3]), realizînd evaluarea avuţiei naţionale a României în 1939, observa că nu au fost cuprinse în aceasta „averile spirituale ale naţiunii". El era de părere că „talentele literare şi ştiinţifice ale unui popor constituie una din părţile cele mai

„FIŞE"

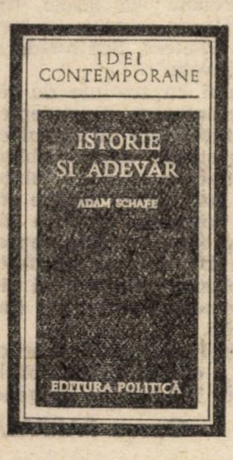

● *Reputat cercetător în domeniul ştiinţelor sociale, filozoful polonez* Adam Schaff *se înfăţişează publicului cititor din ţara noastră cu una din lucrările sale fundamentale :* „Istorie şi adevăr", *volum ce a fost recent tipărit de EDITURA POLITICĂ în colecţia* „Idei Contemporane". *Deşi a fost elaborată cu cincisprezece ani în urmă, cartea, prin aria de cuprindere şi registrul conceptual pe care îl propune, constituie, potrivit unor opinii autorizate, un punct de referinţă în filozofia marxistă a istoriei. Obiectivul lui Adam Schaff este acela de a demonstra că este posibilă apropierea, pe cale ştiinţifică, de adevărul istoric, şi, în acelaşi timp, de a sugera căile ce pot conduce la o asemenea abordare. Opunîndu-se hotărît dogmatismului, oricăror tendinţe de a schematiza gîndirea marxistă, filozoful polonez consideră nu numai că în procesul cunoaşterii istorice subiectivul şi obiectivul nu se află în contradicţie, dar că acceptarea factorilor subiectivi (atît sub determinări strict individual, cît şi sociologice) ca un element necesar, calitativ al cunoaşterii faptelor sociale reprezintă o premisă a unei abordări ştiinţifice. Din această perspectivă autorul pledează pentru includerea în cîmpul cercetării istorice şi a rezultatelor altor discipline, subliniind că reflecţia istoricului nu poate decît să se îmbogăţească prin cunoaşterea cercetărilor de factură economică, sociologică, psihologică, culturală.*

Industria mică şi disponibilităţile ei

● *Deşi, în măsură importantă, industria socialistă este reprezentată de unităţi de mari dimensiuni, capabile să realizeze o producţie de masă, în ultimul timp se constată un interes sporit pentru unităţile de industrie mică opinează* Martin Kontra *în articolul* „Postavenie a ulohy drobnej vyroby v rozvinutej socialistickej ekonomike" *(Statutul şi rolul producţiei de dimensiuni mici în economia socialistă dezvoltată), publicat în nr. 6/1982 al revistei din Cehoslovacia,* „POLITICKA EKONOMIE". *Cauza extinderii industriei mici este identificată de autor într-o anumită incapacitate a industriei mari de a satisface gama tot mai diversificată de produse pe care o solicită consumatorii. La acest argument se adaugă şi un altul, anume preocuparea de a asigura un nivel superior de ocupare a forţei de muncă, de utilizare a resurselor locale, de păstrare a unor obiceiuri şi tradiţii populare. Sub aspect organizatoric, industria mică funcţionează pe principiul diviziunii teritoriale a forţei de muncă, spre deosebire de marea industrie care este orientată mai ales după criteriile departamentale şi ale specializării producţiei. Elemente specifice ale industriei mici se vădesc şi în celelalte componente ale activităţii economice : planificare, finanţe, politica de preţuri, sistemul de remunerare etc., ceea ce impune şi modalităţi noi de a realiza legăturile dintre mica şi marea industrie.*

de seamă ale bogăției sale. Din punct de vedere economic este însă foarte greu să prețuim valoarea acestor talente dincolo de ceea ce le datorează avuția națională prin contribuția realizată de ele sub forma progresului artelor și tehnicii". În legătură cu vadul comercial și drepturile de monopol, N. Georgescu-Roegen adopta punctul de vedere al lui A. Marshall[4]), care considera că și asemenea elemente trebuie incluse în avuția națională „deoarece valoarea de schimb a bunurilor ține de această stare a economiei unei țări".

O altă problemă care a preocupat pe economiștii care au făcut estimări ale avuției naționale era aceea a posibilității de comparare a avuției unei țări cu avuția altor țări. În legătură cu aceasta, H. Truchy menționa dificultățile ce rezultau din faptul că „nici nivelul prețurilor, nici acela al salariilor, nici obiceiurile de viață nu sînt identice în țările între care se fac comparații, din moment ce același venit reprezenta niveluri diferite de bunăstare". Ca o altă problemă, tangentă însă cu aspectele menționate mai sus, Ch. Gide obiecta că „puterea de cumpărare a monedei în care este exprimată avuția națională variază considerabil de la o țară la alta", iar, „pe de altă parte, prețul pămîntului și al clădirilor variază în raport cu densitatea populației, ceea ce înseamnă că, presupunînd proprietatea funciară a Franței, evaluată la 80 mild. fr., transportată în Anglia sau în Germania, ea ar figura cu o cifră mult mai mare și din contră transportată în Statele Unite, cu o cifră mult mai mică".[5])

Henri Truchy relevă importanța resurselor umane „în colaborare" cu resursele materiale, precizînd că „din punct de vedere economic o națiune este un ansamblu de forțe productive umane și materiale", și că „noțiunile sînt inegal bogate în oameni și bunuri ; aceasta este rezultatul condițiilor naturale, al avantajelor de care se bucură unele națiuni și al condițiilor istorice".[6]) Au fost și alți economiști care, la fel ca Cl. Colson H. Truchy și N. Georgescu-Roegen, au considerat că pe lîngă elementele avuției naționale ce pot fi evaluate, mai sînt și elemente nesusceptibile de evaluare. Unii dintre aceștia, în special economiști francezi ca L.A. Vincent[7]), cuprindeau în conceptul de „fortune nationale" (avuția națională) numai acele elemente care puteau fi evaluate, folosind termenul „richesse nationale" (bogăție națională) pentru toate elementele patrimoniului național, atît cele care puteau fi evaluate cît și cele care nu puteau fi evaluate (de ex. clima, sănătatea etc.). Un alt economist francez, Robert Héline[8]), folosește termenul „richesse nationale" în sens larg, definindu-l : „ansamblul elementelor care direct sau indirect contribuie la natura și nivelul producției naționale : bunuri materiale, reproductibile sau nereproductibile, resurse naturale, precum și climat, organizarea relațiilor umane și politice, calitatea și cantitatea oamenilor considerați ca muncitori, consumatori și cetățeni".[9])

R. Héline observa însă că o parte din aceste elemente nu pot fi evaluate precizînd că „Acesta (bogăție națională n.n.) este, evident, un concept teoretic ce nu dă loc la nici o posibilitate de măsurare integrală și ale cărui elemente puțin economice (climat, demografie cantitativă și calitativă etc.) sînt azi studiate sub denumirea de structuri fizice, demografice, sociologice și instituționale". Continuînd cu definirea termenilor de avuție națională și capital național, cărora le acordă o sferă mai restrînsă decît bogăției naționale, Héline cuprinde în avuția națională (fortune nationale) ansamblul bunurilor materiale, atît cele neproductibile (terenuri păduri, bogății ale subsolului etc.) cît și cele reproductibile (construcții, echipamente, stocuri etc.), precum și active financiare (aur, argint monetar, creanțe nete asupra străinătății etc.). Termenului „capital național" îi acordă un înțeles mai restrîns, incluzînd aici doar ansamblul bunurilor materiale, reproductibile afectate producției : construcții, utilaje, echipamente, vehicule, stocuri etc. Exclude : pămîntul și resursele subsolului, echipamente și stocuri pentru folosințe neproductive și activele financiare.

dr. Lucian TURDEANU

[1]) R. Giffen, The Growth of Capital, London, 1889 ; și The Wealth of the Empire and how it should be used, London, 1903

[2]) Clement Colson, Cours d'Economie Politique, Livre III, La propriété des capitaux des agents naturels et des biens incorporels. Paris, 1918.

[3]) N. Georgescu-Roegen, Avuția națională. În Enciclopedia României, vol. IV, 1943, pag. 967

[4]) A. Marshall, Principles of Economics, Ed 8, pag. 60

[5]) Ch. Gide, Cours d'économie politique. Tome secound, Paris 1923, pag. 136

[6]) H. Truchy, Cours d'Economie politique. Tome III, Paris, 1927, pag. 232

[7]) Cf. C. Vimont, Fortune Nationale. In Dictionnaire des sciences économiques. Tome I. Paris 1956, pag. 553

[8]) Robert Héline. Etudes méthodologiques du capital national, Paris, 1965

[9]) R. Héline, op. cit. pag. 183

FIȘE

Informația : cheia deciziei

● *Eficacitatea, buna organizare, promovarea susținută a noilor tehnologii, procedeele de control al calității reprezintă atribute recunoscute ale economiei japoneze. Dar — opinează Françoise Roche in articolul „Japon : l'information, clé de la decision" publicat în numărul din 16 septembrie a.c. al revistei „L'USINE NOUVELLE" — pentru a contura mai bine strategia de conducere a întreprinderilor din această țară, elementelor enumerate trebuie să le adaugăm și un altul, fundamental : informația. Modul în care este utilizată informația de firmele japoneze comportă două planuri : pe de o parte colectarea noilor date, iar, pe de altă parte, tratarea lor în cadrul organizației. În ce privește primul aspect, acesta este soluționat prin rețeaua de filiale de care dispune fiecare întreprindere în țările cu care întreține relații economice. Colectarea și transmiterea informațiilor au loc în mod continuu, firme de talie mare — cum ar fi, de pildă, Mitsubishi — ajungînd să colecteze zilnic circa 50 000 de mesaje prin cele 200 de filiale implantate pe toate continentele. Tratarea și folosirea informației, extrem de bogată și diversă, are loc în cadrul firmelor printr-o structură bine gîndită, care are drept principiu evitarea monopolizării informației la nivelurile ierarhice superioare, respectiv descentralizarea sa la toate locurile de muncă. Or, dacă se ține seama, afirmă F.R., că informațiile colectate sînt folosite pentru fundamentarea politicii de dezvoltare, pentru cunoașterea clienților, a dinamicii cererii, a eventualelor riscuri apare bine reliefat rolul strategic care este atribuit în Japonia unei cît mai ample, minuțioase și exacte informări.*

Politică energetică, temeiuri

● *Politica energetică a statelor europene occidentale este, în numeroase din coordonatele sale, similară cu cea aplicată în perioada premergătoare celui de al doilea șoc petrolier — susține Jochen H. Mohnfeld în articolul „European and world energy perspectives : the 1980s and 1990s" publicat în numărul din iulie/august a.c. al revistei „INTERECONOMICS". Cauza acestei relaxări în ce privește măsurile de reducere a consumului energetic și de restructurare a producției energetice o reprezintă axarea în exclusivitate a judecăților economice pe evoluția prețului petrolului, neglijîndu-se faptul că evoluția prețurilor are, de regulă, un caracter conjunctural. O politică realistă în domeniul energiei care să permită relansarea economiei mondiale ar trebui să se întemeieze, potrivit opiniei lui J.H.M., pe două postulate : primul se referă la cerința de a integra judecățile pe termen scurt în evaluări de lungă durată ; în acest fel este posibil ca și în politica energetică pe termen scurt să se țină seama de o restricție fundamentală : caracterul epuizabil al resurselor energetice fosile. Un al doilea element il reprezintă caracterul global al problemei energetice, orice acțiune întreprinsă într-o anumită țară repercutîndu-se, într-un fel sau altul, asupra echilibrului general.*

Patrimoniul genetic al Terrei

(Urmare din pag. 17)

care ar trebui să fie supus unor inspecții regulate, pentru a proteja materialul rar și a împiedica acapararea lui [5]). Într-o perioadă în care Grupul internațional al resurselor genetice vegetale (G.I.R.G.V.), își întărește legăturile cu industria de semințe, devine posibilă coordonarea de către industrie a cel puțin șase din cele șaptesprezece specii noi spre care își îndreaptă atenția G.I.R.G.V.

Nu întîmplător „revoluția verde" are la bază alianța fortuită „hibrizi-produse chimice". Randamentele „miracol" sînt datorate mai mult utilizării ierbicidelor, pesticidelor și îngrășămintelor chimice decît proprietăților genetice ale hibrizilor selecționați. Firmele producătoare de produse agrochimice au calculat că punerea la punct a noilor varietăți de semințe costă mai puțin și se face mai rapid decît inventarea de noi biocide sau îngrășăminte (2—10 milioane de dolari pentru prima, față de 15 milioane de dolari pentru a doua, plus un timp dublu sau triplu).

Brevetele agricole și băncile de gene

LA REDUCEREA securității alimentare contribuie două instrumente economice folosite de multinaționale : brevetele agricole și băncile de gene.

Mai mulți delegați la cea de-a XXI-a Conferință a F.A,O. din noiembrie 1981 au semnalat faptul că semințele, ca și produsele alimentare, pot deveni o armă de dominare economică a țărilor în curs de dezvoltare de către țările bogate. Una din formele cele mai abile o constituie extinderea brevetelor agricole care permit deținătorilor să primească drepturi asupra vînzărilor și licențelor timp de 15 ani (uneori și mai mult). Pentru multinaționale, sistemul brevetelor este foarte avantajos : piața semințelor cuprinzînd întreg globul, randamentul investiției depășește de trei ori costul cercetării necesare pentru a pune la punct o varietate sau alta, cu atît mai mult cu cît uneori o varietate brevetată poate fi numai o descoperire potentă. Pentru agricultura mondială și mai ales pentru țările în curs de dezvoltare, legislația brevetelor este unul din principalii factori de accelerare a sărăcirii genetice a plantelor : societățile multinaționale, care primesc gratuit de la țările în curs de dezvoltare materia primă pentru crearea de noi varietăți, înlătură o parte din însușirile acestei materii prime și pun pe piață semințele care le aduc profitul cel mai mare. Limitarea caracteristicilor plantei „brevetate" de către „inventator" este o practică largă a acestor societăți. Anumite varietăți de cereale au fost astfel importate din Mexic, brevetate în S.U.A. sau în Europa, apoi revîndute. De aceea. Lumea a treia este confruntată cu perspectiva de a pierde dreptul de a semăna și controla propriul fond genetic vegetal.

În ultimul timp, Uniunea internațională pentru protecția dobîndirilor vegetale (U.P.D.V.) propune ministerelor agriculturii din țările Lumii a treia un nou regim de brevete agricole, mult mai restrictiv decît cel de pînă acum. Ingerința brutală este confirmată de faptul că, în timp ce majoritatea speciilor brevetate sînt originare din Lumea a treia, care le-ar putea negocia de pe o altă poziție de forță, Uniunea caută să impună cea mai primitivă formă a legislației asupra proprietății intelectuale. Substituind „descoperirea" plantelor „creării" acestora (care, de regulă, sînt originare din țările Lumii a treia), Uniunea atacă însăși suveranitatea acestor țări asupra resurselor lor botanice. Cerînd prelungirea termenului de funcționare a brevetelor la 15 ani pentru majoritatea speciilor și la 18 ani pentru arbori și plante agățătoare, acest for încurajează adoptarea unor termene chiar mai lungi. În timp ce țările din Lumea a treia reclamă o definiție care să specifice că exploatarea națională a unui brevet înseamnă că produsele trebuie să fie manufacturate în țara care îl eliberează, regimul brevetelor agricole ale U.P.D.V. permite importul de semințe brevetate. Regimul brevetelor adoptat de U.P.D.V. garantează proprietarului unei specii dreptul exclusiv de a utiliza varietatea sau de a fixa condițiile în care ea poate fi utilizată de alții, ceea ce înseamnă că modelul U.P.D.V. permite un monopol al pieței. Prin toate aceste caracteristici, sistemul brevetelor agricole este mai apăsător pentru țările Lumii a treia decît sistemul brevetelor industriale, al cărei promotor este Uniunea internațională pentru proprietatea industrială, denumită și „Uniunea de la Paris".

Situația se agravează datorită practicii multinaționalelor, ca „lumea a treia" să încredințeze speciile sale vegetale „băncilor de gene" din țările bogate. Urmarea : multe țări în curs de dezvoltare se văd puse în situația de a recupera — la prețuri mari — de la companiile străine semințe produse pe bază de plante provenind chiar din țările respective și care au fost cedate gratuit laboratoarelor din țările dezvoltate (Kenya a fost nevoită să importe din Australia semințe de leguminoase din varietăți noi produse din plantele kenyene ; plantele furajere libiene, exportate gratuit în Australia, au fost reimportate pe baze comerciale, într-o formă vag ameliorată).

Actuala rețea internațională (exceptînd colecțiile firmelor multinaționale), de conservare a speciilor vegetale gravitează în jurul Biroului internațional pentru resursele genetice (I.B.P.G.R.) care controlează direct opt stații. Biroul internațional lucrează în strînsă colaborare cu 60 de bănci naționale de gene, dintre care numai două sînt mai importante : Laboratorul american de păstrare a semințelor (NSSL) și Centrul N.I. Vavilov în U.R.S.S.

După crearea sa — în 1979 — Grupul internațional al resurselor genetice vegetale a atribuit Statelor Unite responsabilitatea principală a colecțiilor mondiale de grîu, sorg și știr. Pe lîngă aceasta, laboratoarele de la Fort Collins au acceptat să adăpostească — în dublu exemplar — colecțiile mondiale de mei perlat, tomate și okra, ele deținînd și colecțiile regionale de bază pentru porumbul din America, orez, vinete și unele soiuri de fasole. Aceste zece specii au fost oferite de către G.I.R.G.V. și țările care au trimis material genetic în S.U.A. crezînd că vor avea acces liber atunci cînd vor avea nevoie de ele. Cu toate că majoritatea colecțiilor provin din lumea a treia, țările în curs de dezvoltare au primit responsabilitatea de a constitui colecțiile de bază pentru numai 8 din 32 de specii (din cele 8, numai tomatele și secara prezintă un interes major pentru țările industrializate). Prin urmare, chiar G.I.R.G.V. promovează o politică discriminatorie : speciile „săracului" sînt stocate în Sud, în timp ce speciile de importanță economică primordială sînt stocate în Nord.

Dar băncile de gene din Nord nu prezintă garanția păstrării materialului genetic : încă în 1976, un grup de experți al G.I.R.G.V. a estimat că între o jumătate și două treimi din semințele stocate în Nord s-au pierdut din rațiuni tehnice și financiare. Foarte presantă este problema bolilor. După aprecierile cercetătorilor de la Institutul internațional de patologie a semințelor din Danemarca, riscul de contaminare afectează pînă la o treime din materialul băncilor de gene (proporție care — după unii biologi — poate afecta două treimi din materialul genetic). Periculozitatea deosebită pe care o prezintă acești agenți este determinată de faptul că unele boli de origină tropicală nu pot fi depistate cu instalațiile de Nord, ele conservîndu-se în stare „închisă". Simptomatic este cazul semințelor de mazăre infectate de o serie de boli vegetale noi, semințe achiziționate în anul 1969—1970 de S.U.A. pentru a răspunde noilor exigențe ale industriei de conservare : circa o treime din colecția inițială a fost contaminată. Soluția ar consta tot în stocarea semințelor în țările de origine.

Astfel, problema localizării băncilor de gene este un prilej de dispută între „Nord" și „Sud". După părerea țărilor în curs de dezvoltare, așa cum s-a subliniat la Conferința F.A.O., cea mai mare parte a materialului genetic vegetal trebuie stocat în aceste țări, pentru a asigura și mediul biologic natural favorabil speciilor sălbatice înrudite sau de origine. Propunerea făcută la cea de a XXI-a Conferință a F.A.O., privind crearea unei zone internaționale de material genetic în scopuri agricole sub egida F.A.O. a întîmpinat rezistență din partea reprezentanților mai multor țări occidentale. După ample dezbateri, s-a ajuns la consensul privind oportunitatea creării unui sistem internațional de bănci de material fitogenetic, în scopuri agricole, sub egida F.A.O.

Totodată a fost reținută și ideea cu privire la necesitatea de a se încheia o convenție privind libera dispoziție și liberul schimb de material fitogenetic, idee care readuce în actualitate necesitatea încheierii unui acord internațional privind conservarea și valorificarea resurselor genetice vegetale mondiale. Optica diferită asupra resurselor botanice ale planetei face necesară încheierea unui acord internațional, deoarece — potrivit aprecierii primului ministru al Indiei, Indira Ghandhi — în cuvîntarea de deschidere a celei de a XXI-a Conferință F.A.O. din noiembrie 1981 — stocul genetic vegetal și animal reprezintă un patrimoniu comun și trebuie apărat și utilizat pe baze de cooperare.

În fața realităților, țările lumii a treia, care deși pînă acum au livrat gratuit materialul fitogenetic se văd la dispoziția celor care le dețin, nu pot să nu facă o analogie între semințe, pămînt și apă, resurse la fel de indispensabile pentru securitatea alimentară mondială și care nu există pretutindeni din abundență, ci sînt supuse unui aspru monopol.

[5]) * * * — Contraindre les sociétés privées, Forum du développement, Mars 1982

Din dosarul sesiunii F. M. I. — B. I. R. D. de la Toronto

Semnificații ale recentelor reuniuni financiare internaționale (II)

Remedii și cvasi-remedii

ESTE DE ÎNȚELES că în cadrul actualei ordini economice internaționale și în climatul de criză în care se desfășoară activitatea organismelor monetar-financiare internaționale nu ne putem aștepta la soluții de anvergură. De aceea, propunerile făcute la Toronto trebuie apreciate în această lumină.

Una din propuneri se referă la **lărgirea cofinanțării** ca mijloc de mobilizare a unui volum mai mare de mijloace valutare pentru finanțarea dezvoltării. B.I.R.D., care are cea mai mare experiență în această privință, contează pe realizarea unei sume mai mari decît cea care reprezintă totalul cofinanțării din anul trecut, de 7,4 miliarde dolari. Se consideră că prin cofinanțare, B.I.R.D. își va putea da sprijinul pentru un număr mai mare de proiecte de investiții și, prin aceasta, pentru accelerarea procesului de dezvoltare. În prezent, B.I.R.D. studiază noi mecanisme care să facă din cofinanțare un instrument apt să atragă mai mult capital și pe termene mai îndelungate.

Principalele categorii de parteneri ai băncii care participă la cofinanțare sînt : (a) sursele oficiale, incluzînd guvernele, instituțiile guvernamentale și alte instituții financiare multilaterale ; (b) institutele care acordă credite de export pentru procurarea anumitor bunuri și servicii dintr-o anumită țară ; (c) băncile particulare. Împrumuturile realizate de B.I.R.D. prin cofinanțare împreună cu băncile particulare au tendințe să predomine.

După cum se vede însă, cofinanțarea devine un fel de platformă de lansare a capitalului particular în țările în curs de dezvoltare, elementul propulsor fiind B.I.R.D.

Un alt remediu, de această dată inedit, este crearea unui **mecanism multilateral de asigurare a investițiilor.** Preconizat la Toronto, acest mecanism ar face să crească interesul investitorilor particulari pentru investiții în alte țări și, prin urmare, ar determina un flux sporit de capitaluri. Și de această dată, accentul este pus pe capitalul particular.

S.U.A. au propus înființarea unui **fond excepțional pentru intervenții în cazuri acute :** „Așa cum avem organizații de pompieri pentru stingerea incendiilor, ar trebui să avem un credit excepțional pentru stingerea incendiilor financiare" (Regan). Volumul fondului ar urma să fie de circa 25 miliarde dolari, constituit din contribuții ale țărilor creditoare : S.U.A., Japonia, țările Europei occidentale și țările exportatoare de petrol. Propunerea a fost interpretată ca fiind o încercare de diminuare a rolului F.M.I.

B.I.R.D. a luat hotărîrea de a institui o **comisie suplimentară de verificare a noilor împrumuturi acordate,** în vederea revizuirii practicilor considerate învechite ale politicii împrumuturilor și dobînzilor. La Toronto s-a considerat că această hotărîre se înscrie pe linia plafonării operațiilor de împrumut ale băncii.

B.I.R.D. a mai comunicat că începînd cu 1 iulie 1982, noile împrumuturi **nu mai suportă o dobîndă fixă ci una variabilă,** calculată semestrial, în funcție de dobînda medie plătită de bancă la împrumuturile contractate de ea. S-au făcut auzite critici la adresa introducerii unui asemenea element de instabilitate în relațiile băncii cu țările împrumutate.

Din enumerarea remediilor aplicate sau preconizate rezultă că au fost amînate pentru alte reuniuni probleme fundamentale legate de ieșirea din criză, de restabilirea unui climat normal în relațiile monetare și financiare internaționale.

Astfel, s-a vorbit mult la Toronto despre **necesitatea unei cooperări internaționale cît mai largi,** ca mijloc de rezolvare a problemelor economice și financiare complexe care există astăzi în lume. Aceasta presupune, așa cum a arătat un delegat la sesiune, ca fiecare țară, atunci cînd își trasează politica economică și financiară, să țină seama de interesele celorlalte țări. Dacă acest principiu ar fi fost respectat, multe din fenomenele de instabilitate și dezechilibru nu s-ar fi produs în lume. Exemple : cursa nebunească a înarmărilor, protecționismul, politica banilor ieftini și a impozitelor reduse asupra profiturilor ca mijloc de expansiune economică. Organismele internaționale au contribuit prea puțin pînă în prezent la crearea condițiilor pentru o asemenea cooperare, la realizarea unei politici internaționale convergente și consecvente, îndeosebi în ce privește statele industrializate, care să ducă la echilibru și stabilitate pe plan general.

Vor trebui căutate mai insistent **căile de extindere a finanțării dezvoltării.** Cu excepții nesemnificative, nu s-au găsit soluții de fond la actuala penurie de mijloace financiare. Or, așa cum a rezultat și din dezbateri, procesul de ajustare economică din țările în curs de dezvoltare nu poate avea loc la scara necesară și fără ca populația să fie supusă unor sacrificii prea mari, decît dacă eforturile proprii sînt completate cu fluxuri de resurse externe. În lipsa lor, procesul trenează sau chiar este stopat, cu repercusiuni asupra întregii economii mondiale. În special organismele care dețin poziții cheie în finanțarea dezvoltării n-au putut trage din discuții concluziile practice care să le ajute să facă față în condiții mai bune exigențelor cantitative și calitative ale popoarelor.

De asemenea, la Toronto nu s-a putut realiza un pas înainte în **normalizarea situației de pe piețele de capital.** Nu s-au găsit remedii pentru nivelul exorbitant și fluctuația dobînzilor, pentru restrîngerea relativă a piețelor de obligațiuni pe termen mijlociu și lung. Dimpotrivă : costul exagerat al creditului, caracterul fluctuant al acestui cost, au fost introduse și în unele organisme internaționale, cu toate că ele sînt chemate să asigure echilibrul și stabilitatea în relațiile financiare internaționale.

Nu s-a avansat nici în problema **creării unor mijloace speciale de finanțare a dezvoltării energetice** în țările în curs de dezvoltare, deși importanța investițiilor în acest domeniu nu poate fi ignorată mai cu seamă în actualele împrejurări. S-au făcut aluzii la crearea unei agenții speciale, a unui fond special — și atît.

S-ar putea de asemenea atrage atenția asupra lipsei de preocupare pentru soluționarea **problemelor datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare,** îndeosebi a țărilor cele mai sărace. Povara acestei datorii, a dobînzilor care o agravează, constituie o realitate care nu mai poate fi ocolită. Lista problemelor neabordate sau nesoluționate la Toronto, cu toată acuitatea lor, ar putea fi prelungită.

Concluzia concluziilor care s-a desprins din dezbaterile de la Toronto este că sistemul financiar internațional este supus în prezent unor tensiuni, derivînd fie din condiții obiective, fie dintr-o înțelegere parțială a răspunderilor internaționale din partea unor state. Acest sistem, a cărui utilitate nu poate fi pusă la îndoială, nu soluționează problemele complexe pe care le ridică în fața lui actuala situație din lume decît în măsura în care găsește sprijinul concret necesar. Interdependențele tot mai strînse dintre state au generat o soartă comună: nimeni nu se mai poate izola, toți trebuie să coopereze după puteri la normalizarea vieții economice internaționale.

România și organismele financiare internaționale

DE LA ADERAREA României la F.M.I. și B.I.R.D. se împlinește în acest an un deceniu. O perioadă suficientă pentru a fi permis țării noastre, a cărei delegație la adunarea generală de la Toronto a fost condusă de ministrul finanțelor, să dea expresie în discuțiile cu conducerile respective și cu alți interlocutori aprecierilor pozitive ale organelor noastre competente cu privire la modul în care s-au desfășurat relațiile cu cele două organisme internaționale, îndeosebi în împrejurările dificile din ultimii ani.

România — așa cum s-a subliniat în cursul acestor discuții — consideră că creditul internațional constituie și trebuie să

*) Prima parte a acestui articol a apărut în nr. 38 din 24 septembrie 1982

constituie în continuare un instrument de bază al colaborării economice, al stabilității și dezvoltării social-economice a statelor. Prelungirea și agravarea procesului inflaționist în deceniul trecut au dus însă la erodarea funcțiilor creditului, la propagarea unui climat de nesiguranță care a contribuit la o creștere a ratei dobînzilor cu totul disproporționată față de ceea ce reprezintă cea mai elementară logică economică, precum și la adoptarea unei strategii care a condus la penuria accentuată de credite pe piața internațională.

Prețul copleșitor al creditului, coroborat cu restrîngerea creditelor internaționale, a generat o situație deosebit de grea în lume. Aceasta reprezintă, după opinia țării noastre, una din cauzele principale ale prelungirii crizei mondiale. În consecință, alocarea mijloacelor financiare, alături de cele materiale, necesare dezvoltării, renunțarea la dobînzile excesive și stabilirea de dobînzi normale, la nivele suportabile pentru țările în curs de dezvoltare, ar exercita o influență favorabilă asupra intregii economii mondiale, avantajînd schimburile și stabilitatea economică și politică internațională.

Penuria de mijloace financiare pentru dezvoltare ar putea fi însă înlăturată. Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a oferit o soluție în acest sens, atrăgînd în repetate rînduri atenția — pentru a da un singur exemplu — asupra uriașei influențe agravante pe care o exercită cursa înarmărilor asupra crizei economice, asupra instabilității economice. Reducerea cu o cîtime a „investițiilor în mijloace de omorîre a oamenilor" și alocarea sumelor astfel economisite pentru „sporirea corespunzătoare a investițiilor în mijloace de îmbunătățire a vieții oamenilor", așa cum a propus România, ar contribui dimpotrivă la reducerea pericolului morții planetare și la realizarea programelor de dezvoltare.

Căi de sporire a sprijinului pentru dezvoltare există deci. Deși nimeni nu ignoră faptul că lichidarea subdezvoltării reprezintă una din problemele fundamentale ale lumii contemporane, încercările făcute pînă acum pentru a se ajunge la anumite înțelegeri cu privire la accelerarea progresului economic-social al țărilor sărace și realizarea noii ordini economice internaționale nu au dus la rezultatele așteptate. Dimpotrivă : în ultima vreme decalajele dintre bogați și săraci s-au adîncit.

Am adăugat conceptul de nouă ordine economică internațională deoarece România consideră că între abolirea decalajelor economice, dezarmare și noua ordine există o interdependență. Ca țară socialistă și ca țară în curs de dezvoltare, România susține că în afară de efortul propriu de depășire a stadiului de subdezvoltare, de întărirea solidarității, conlucrării și unității tuturor țărilor în curs de dezvoltare, este necesar în mod obiectiv sprijinul comunității internaționale. Iar acest sprijin, pentru a contribui efectiv la rezolvarea problemelor dezvoltării social-economice, trebuie să dispună de resurse pe care numai încetarea cursei înarmărilor le poate furniza în proporțiile cerute, precum și de relații internaționale echitabile, capabile să asigure dezvoltarea economico-socială a fiecărei națiuni, pe care numai noua ordine economică internațională le poate crea.

În această prefigurare a viitorului, organismele financiar-monetare internaționale își au locul lor bine definit. Normalizarea creditului internațional, asigurarea unui flux continuu și îndestulător de mijloace financiare spre aceste organisme, restabilirea deplină a rolului F.M.I. și B.I.R.D. de catalizator al creșterii economice, reactivarea spiritului de cooperare internațională constituie imperative pentru oricine înțelege că nici o problemă fundamentală a economiei mondiale nu se rezolvă prin amînare. Lecția de la Toronto va constitui oare mai mult decît o invitație la acțiune ?

dr. Costin C. KIRIȚESCU

Sechele ale orientării unilaterale a economiei

ÎN pofida numeroaselor programe promovate pe plan național și internațional pentru ridicarea economiei țărilor în curs de dezvoltare, specializarea îngustă, deseori unilaterală, monoculturală continuă să rămînă apanajul unei mari părți din acest grup de țări. Slabul impact al programelor menționate, menținerea unor sechele ale diviziunii internaționale a muncii proprii epocii de dominație colonialistă determină ca — și în prezent — șansele de dezvoltare a numeroase țări rămase în urmă din punct de vedere economic să depindă nemijlocit de posibilitățile de a exporta pe piața mondială unul sau două produse-cheie pentru economia lor.

Și, după cum evidențiază statistici relativ recente ale O.N.U., privind un număr de aproape patruzeci de țări și teritorii în curs de dezvoltare, este vorba — în majoritatea covîrșitoare a cazurilor — de produse ale industriei extractive sau ale agriculturii, exportate în stare brută sau la un grad scăzut de prelucrare. În circa 60% din țările cuprinse în tabelul alăturat dependența de exportul unui singur produs (sau al unei grupe restrînse de produse similare) s-a accentuat în cursul deceniului trecut. Este ilustrativ, de pildă, faptul că în aproape toate țările în curs de dezvoltare exportatoare de combustibili fosili (lichizi și gazoși), în stare brută sau prelucrată, ponderea acestei grupe de produse în ansamblul exportului lor nu a scăzut în cursul deceniului trecut, ci a crescut (apropiindu-se uneori de sută la sută — cazul Algeriei, Iranului, Irakului, Libiei, Arabiei Saudite, Venezuelei ș.a.), cu toate că în multe dintre ele s-a urmărit investirea unei părți însemnate din „veniturile petroliere" în diversificarea economiei naționale.

Dar și atunci cînd se constată o scădere a ponderii produsului-cheie în exportul unor țări în curs de dezvoltare, aceasta nu înseamnă încă o reală diversificare a activității economice și a ofertei la export. Uneori ea reflectă doar o anumită slăbire a caracterului de monocultură, prin apariția a două produse-cheie, cărora le revin — la un loc — trei pătrimi (și chiar mai mult) din încasările la export, cum este cazul Guyanei (minereu și concentrate de metale neferoase ; zahăr), al Madagascarului (cafea ; mirodenii), al Sudanului (bumbac ; semințe oleaginoase) ș.a. Alteori, scăderea ponderii menționate este determinată de fluctuația descendentă — în unele perioade — a prețurilor de pe piața mondială la produsul respectiv. Or, tot mai numeroase sînt țările în curs de dezvoltare care devin conștiente de faptul că ieșirea din cercul aparent vicios al subdezvoltării și al dependenței de conjunctura de pe piețele externe reclamă restructurarea diviziunii internaționale a muncii existente între acest grup de țări și cele industrializate, necesită edificarea unei noi ordini economice mondiale.

Țara	Principalul articol de export	Ponderea acestuia în ansamblul exportului (în %)	
		1970	1979
Algeria	Petrol brut și semirafinat	66,3	85,9
Arabia Saudită	Idem	87,3	93,9
Bahamas	Idem	55,8[1]	52,9[2]
Bahrein	Produse derivate din petrol	81,0	85,3
Brunei	Petrol brut și semirafinat	98,0	83,8[3]
Birmania	Orez	49,7	55,2[4]
Burundi	Cafea	84,4	96,2[2]
Chile	Cupru	76,9	53,4[3]
Columbia	Cafea	63,1	65,5[3]
R.P. Congo	Petrol brut și semirafinat	0,7	54,4[2]
Etiopia	Cafea	61,6	67,9
Gabon	Petrol brut și semirafinat	40,9	81,1[2]
Ghana	Cacao	75,1	72,9[2]
Indonezia	Petrol brut și semirafinat	29,2	52,1
Iran	Idem	74,8	87,6
Irak	Idem	93,7	98,1[3]
Jamaica	Produse chimice anorganice	40,1	52,9[3]
Kuweit	Petrol brut și semirafinat	7,9	75,2[3]
Liberia	Minereu de fier și concentrate	70,5	56,4[3]
Libia	Petrol brut și semirafinat	99,6	92,8[3]
Malawi	Tutun (brut)	40,5	57,9[3]
Mali	Bumbac	20,6	57,0[2]
Mauritania	Minereu de fier și concentrate	87,1	85,4[3]
Mauritius	Zahăr și miere	91,5	76,5[4]
Niger	Minereu și concentrate de uraniu și toriu	—	64,0[4]
Oman	Petrol brut și semirafinat	99,1	94,5[3]
Qatar	Idem	100,0	92,0
Réunion	Zahăr și miere	89,1	82,6
Ruanda	Cafea	56,5	76,5[4]
Salvador	Idem	49,4	56,7
Sierra Leone	Pietre prețioase și perle	61,3	60,9[3]
Siria	Petrol brut și semirafinat	16,6	68,9
Somalia	Animale vii	53,2	81,7[3]
Sudan	Bumbac	63,6	51,9[3]
Trinidad-Tobago	Produse derivate din petrol	69,4	52,7
Uganda	Cafea	50,4	85,3[3]
Venezuela	Petrol brut și semirafinat	62,0	65,5[4]
Zambia	Cupru	95,5	90,6

[1]) Anul 1975 ; [2]) Anul 1977 ; [3]) Anul 1978 ; [4]) Anul 1976
Sursa : U.N., „Monthly Bulletin of Statistics", martie 1982

N. POPOV

R. P. CHINEZĂ

CONSTRUCȚIA ECONOMICĂ, BAZA MODERNIZĂRII ȚĂRII

RECENT și-a încheiat lucrările la Beijing cel de-al XII-lea Congres național al Partidului Comunist Chinez. Făcînd o analiză atotcuprinzătoare și profundă a situației politice, sociale și economice a țării, cea mai importantă manifestare politică a comuniștilor chinezi a subliniat că eforturile muncii de partid și de stat trebuie concentrate asupra construcției economice ca axă a strategiei de modernizare a întregii societăți. După cum se arată în Raportul prezentat la Congres, sarcina principală a partidului în noua perioadă istorică este de a uni poporul în activitatea intensă, bazată pe forțe proprii, de înfăptuire treptată a modernizării industriei, agriculturii, apărării naționale, științei și tehnologiei și transformării Chinei într-o țară socialistă cu un înalt grad de cultură și democrație.

Noile orientări ale dezvoltării economice, inițiate îndeosebi după a 3-a plenară a celui de-al XI-lea Comitet Central, urmăresc asigurarea unui progres stabil, sănătos, bazat pe corelarea cît mai judicioasă a obiectivelor cu nevoile și resursele disponibile, pe îmbunătățirea mecanismului de funcționare a economiei. De altfel, din aceste două perspective majore, se pot observa și evalua rezultatele obținute de poporul chinez în ultimii ani precum și dezideratele de viitor.

În primul rînd, este vorba de redimensionarea acumulării în relație cu venitul național creat, de modificarea raportului între agricultură și industrie în favoarea primului sector, de accelerarea avansului ramurilor industriale care răspund imediat nevoilor de consum ale populației, de dezvoltarea impetuoasă a bazei energetice. În esență, reajustările ce se produc în economia chineză au menirea de a conduce la legături intersectoriale echilibrate care, pe de o parte, să permită o evoluție coerentă a structurii economice, iar, pe de altă parte, să potențeze și să servească principalul factor de producție, omul. Este evident accentul care se pune în prezent pe dezvoltarea și consolidarea acelor componente ale structurii economice care condiționează progresul general al acesteia. Nu trebuie omis că R.P. Chineză este o țară în curs de dezvoltare care, în ciuda incontestabilelor succese obținute în anii de după constituirea statului socialist, se confruntă — menționează conducătorii de partid și de stat chinezi — cu probleme specifice stadiului său de dezvoltare economică sau izvorîte dintr-o realitate social-politică și istorică concretă : resursele de muncă ocupate cu preponderență în sectorul agricol inegal dezvoltat, penuria relativă de fonduri pentru investiții, o infrastructură și o bază energetică ce nu răspund încă necesităților globale ale economiei, o calitate nu totdeauna considerată corespunzătoare a producției industriale, implicațiile în plan social și economic ale revoluției culturale etc. Această realitate explică scara priorităților în materie de strategie și politică economică. Să ne gîndim numai la faptul că agricultura oferă — nefiind concepută ca o activitate larg mecanizată — locuri de muncă la peste 70 la sută din populația activă, că ea hrănește și va trebui să hrănească o țară a cărei populație numără mai mult de un miliard de oameni, că ea reprezintă o inepuizabilă și foarte la îndemînă sursă de materii prime pentru sectoarele prelucrătoare. În același timp, apare firească preocuparea față de acele ramuri industriale (industria ușoară) care nu necesită investiții considerabile, care pot absorbi mai ușor resurse de muncă eliberate în mod controlat din agricultură și acoperă nevoile de consum în creștere ale populației, care pot găsi mai lesne debușee pe piața externă. Cît privește infrastructura și baza energetică, experiența țării și, în general, pe plan mondial, a demonstrat că gradul lor de dezvoltare are o puternică influență asupra ritmului progresului industrial, atît cantitativ cît și calitativ. Nu este de mirare deci că numeroase din proiectele investiționale începute sau preconizate sînt în domeniul energiei și cel al transporturilor.

A doua perspectivă din care se poate observa noua strategie economică privește eforturile depuse și măsurile preconizate de îmbunătățire a sistemului de conducere și organizare a economiei, a structurii funcționale (mecanismul). În repetate rînduri, în documentele de partid și de stat apărute în ultimii ani au fost evidențiate neajunsurile mari și efectele negative ale sistemului de conducere ultracentralizat, ale organizării defectuoase a producției în industrie și agricultură, ale subestimării și chiar ignorării acțiunii legilor economice obiective. După cum apreciază unii economiști din țara prietenă, cauza majoră a acestor fenomene ar consta în ignorarea cerințelor legii potrivit căreia „relațiile de producție trebuie să corespundă nivelului forțelor de producție“[1]). Este o greșeală fundamentală, se afirmă, să se îngusteze formele de proprietate atunci cînd forțele de producție sînt de diferite forme (în cazul Chinei : mijloacele de producție avansate de serie mare, forme mecanizate de producție specifice deceniilor cinci și șase, producții semimecanizate și semimanuale, o producție bazată exclusiv pe munca manuală). De aceea, în momentul de față, în R.P. Chineză se acordă o mare importanță dezvoltării economiei cooperatiste și individuale, formării de societăți mixte cu întreprinzători externi, ca modalități de întărire a economiei în ansamblu, de diversificare a atragerii resurselor în circuitul economic. Totodată, se procedează la diversificarea formelor de conducere a unităților productive, în funcție de natura producției. Astfel, se caută o mai adecvată îmbinare între planurile de stat și cerințele nou apărute pe piața internă și cea externă. Se vorbește, de altfel, de constituirea unui mecanism al „pieței reglementate“ care să înlăture rigiditatea aparatului productiv, să flexibilizeze activitatea unităților economice, văzute ca entități cu un suficient grad de autonomie, să pună de acord oferta de bunuri cu nevoia reală. Se poate spune că procesul de îmbunătățire a mecanismului se desfășoară concomitent pe trei planuri. Unul vizează raporturile dintre unitățile economice și organele planificatoare, tendința fiind de transfer de competențe spre întreprindere. Al doilea plan privește reforma sistemului de gestiune economică în sensul punerii acestuia pe baze care să asigure rentabilitatea activității întreprinderilor. În al treilea rînd, se urmărește legarea mai strînsă a veniturilor oamenilor muncii din industrie și din agricultură de rezultatele activității lor proprii. La baza acțiunilor înnoitoare inițiate pe cele trei planuri stă nevoia acut resimțită de valorificare a potențialului creator al oamenilor, de reflectare în condițiile lor de trai a eforturilor de dezvoltare a forțelor de producție.

Dinamica unor indicatori economici de bază în anul 1981 (sporuri, în % față de 1980)

Venitul național	3
Producția agricolă	5,7
Producția industrială	4,1
Producția industriei ușoare	14,1
Retribuția oamenilor muncii	6,1
Vînzările cu amănuntul către populație	7,2
Volumul comerțului exterior (real)	11
— export	18
— import	5

Statisticile pe 1980, 1981 (vezi tabelul) și, parțial, 1982 indică angajarea clară a economiei R.P. Chineze pe drumul conturat de noua strategie economică. Este elocvent că în acești ultimi ani s-au înregistrat progrese remarcabile în creșterea nivelului de trai al populației, ilustrate de mărirea retribuțiilor a numeroase categorii de oameni ai muncii, de creșterea volumului vînzărilor și ameliorarea calitativă a bunurilor de larg consum. Continuarea reajustării economice și a reformei mecanismului economic dau măsura rolului pe care construcția economică îl are în procesul integral de modernizare a țării.

Daniel DĂIANU

[1]) China Populară, nr. 1/1982, p. 14

Gazul natural — o importantă resursă energetică

ÎN ultimii 20 de ani, dar mai ales după declanșarea „crizei petroliere", poziția deținută de gazul natural între diferitele surse de energie s-a modificat substanțial, acesta părăsind rolul de produs secundar (obținut la extracția țițeiului) și trecînd în rîndul celor mai importante și de viitor resurse energetice.

Efectuîndu-se echivalența energetică se constată că rezervele de gaz natural reprezentau în anul 1960 circa 60 la sută din rezervele mondiale de țiței, pentru ca în anul 1981 ele să ajungă la 80 la sută ; pentru anul 1990 se estimează chiar o depășire a rezervelor de țiței existente pe plan mondial.

În prezent, situația aprovizionărilor cu gaz natural continuă să rămînă dezechilibrată, chiar în condițiile recentelor descoperiri din America de Nord (regiunile arctice), U.R.S.S. (Siberia de Vest), Europa occidentală (Marea Nordului) și Australia (Northwest Shelf).

În perioada „erei petroliere", descoperirile de gaz natural erau strîns legate de existența zăcămintelor de țiței, gazele naturale „asociate" reprezentînd aproximativ 30 la sută din rezervele certe de gaz natural pe plan mondial și chiar peste 60 la sută în cazul zăcămintelor din Orientul Mijlociu și America Latină. În ultimii 20 de ani, forajul la adîncimi mai mari și explorarea în regiuni mai puțin promițătoare pentru țiței au condus la o schimbare în raportul „gaze uscate" și „gaze asociate" în favoarea primei categorii.

Rezervele certe de gaz natural pe plan mondial în anul 1950 erau de 7 900 mrd. mc., dublîndu-se la fiecare 10 ani pentru a ajunge la 16 800 mrd. mc. în 1960, la 36 570 mrd. mc. în 1970 și la circa 76 680 mrd. mc. la începutul anului 1981.

În ceea ce privește volumul „ultimelor rezerve recuperabile" de gaz natural pe plan mondial, în anul 1960 acestea erau estimate la 98—148 000 mrd. mc. În 1970 rezervele erau cuprinse între 197—247 000 mrd. mc. iar cele mai recente estimări situează volumul lor la 247—345 000 mrd. mc. Proprietățile sale deosebite (putere calorifică mare și grad de poluare redus) și capacitatea sa de a înlocui țițeiul și derivatele acestuia în aproape toate sectoarele de activitate au dus la creșterea utilizării gazului natural, ponderea sa în balanța energetică mondială majorîndu-se de la 10 la sută în 1950 la 14 la sută în 1960 și la 19 la sută în 1980.

În ciuda majorărilor substanțiale ale producției de gaz natural pe plan mondial din ultimele trei decenii, specialiștii apreciază că totuși constrîngerile de ordin financiar, economic și politic legate de dezvoltarea acestei industrii (în special cheltuielile legate de realizarea infrastructurii necesare) vor continua să împieteze asupra dezvoltării producției de gaz natural în următoarele decenii. Cu toate acestea, contribuția relativă a gazului natural ca sursă energetică urmează să se majoreze, ponderea sa în balanța energetică mondială urmînd să atingă 20 la sută la sfîrșitul acestui secol.

Conform datelor de prognoză, ritmul mediu anual de creștere a producției mondiale de gaz natural pînă la sfîrșitul acestui secol va fi destul de modest (2—3 la sută) comparativ cu cel al perioadei 1960—1980 de 6 la sută (9 la sută în perioada 1960—1970 și 3,5 la sută în perioada 1970—1980). Cu toate acestea, sporul producției ce se va realiza în următoarele două decenii va fi foarte însemnat, fiind estimat la 718—1 321 mrd. mc.

Iolanda DĂDUIANU
I.E.M.

Programe de dezvoltare

Congo: opțiuni pentru diversificarea activității economice

ȚARĂ în curs de dezvoltare cu o suprafață de 342 mii kmp și o populație de 1,5 mil. locuitori — populația activă reprezentînd 48 la sută — Republica Populară Congo și-a propus ca prioritate în noul plan de dezvoltare (1982—1986) sporirea și diversificarea activității economice în condițiile în care industria petrolieră, dezvoltată mai ales în ultimii ani, reprezintă încă principala sursă de venituri.

În ce privește agricultura, noul plan economic prevede în primul rînd creșterea suprafețelor agricole, și anume cu 33 la sută față de cele existente în prezent (numai 0,6 la sută din suprafața țării este cultivată) ; principalele culturi agricole vor cunoaște o creștere însemnată a producției : cafea — 2 498 t în 1986, cacao — 3 900 t, manioc — 309 mii tone.

Deși industria asigură 65 la sută din P.I.B., industriile primare, respectiv extracția de țiței și mineritul ocupă locul principal, evidențiat și de faptul că industria petrolieră participă cu aproape 90 la sută la exportul total al țării, urmînd ca pînă la sfîrșitul anului 1986 să ajungă chiar la 96 la sută. Celelalte resurse miniere, nu mai puțin importante dar confruntate cu dificultăți conjuncturale în ce privește desfacerea pe piața internațională, vor cunoaște pînă la sfîrșitul perioadei de plan o creștere însemnată a producției. Opțiunile de politică economică converg în acest domeniu spre exploatarea și valorificarea cu prioritate a importantelor resurse de plumb, rezervele fiind estimate la peste 1,9 mil. tone. Se prevede, de asemenea, intensificarea prospecțiunilor pentru identificarea de noi zăcăminte de minereu de zinc și de potasiu. Extinderea exploatării minereului de cupru (rezerve estimate la 850 mii tone) a permis creșterea continuă a producției, realizată în special de către Societatea națională de cercetări și exploatări miniere — SOCOREM.

În cadrul planului, o importanță deosebită se acordă industriei forestiere. De pe o suprafață împădurită de 20 mil. ha, circa 14 mil. ha sînt exploatate comercializîndu-se circa 300 esențe de lemn. Se prevede ca pînă în 1986 să se obțină o producție de 1,1 mil. mc masă lemnoasă prin valorificarea superioară a rezervelor existente. În perspectivă se urmărește prelucrarea în țară a lemnului, în prezent aflîndu-se în construcție complexul de celuloză de la Pointe-Noire ; urmează să se mai construiască un alt complex de celuloză la Likinda și fabrici de cherestea la Kelle, Ngongo, Niari și Loudima.

O preocupare constantă a guvernului o reprezintă echilibrarea dezvoltării regionale, printr-o cît mai judicioasă politică de implantare a obiectivelor economice, în special din industria materialelor de construcții (realizarea fabricii de ciment de la Loutété), industria chimică (opt noi complexe chimice), industria mecanică și de prelucrare a metalelor.

Relațiile economice dintre România și Congo se desfășoară în spiritul încrederii reciproce și beneficiază de un cadru juridic în continuă îmbogățire, în măsură să permită extinderea și diversificarea schimburilor comerciale și a cooperării, dintre cele două țări. În domeniul cooperării, în Congo funcționează în prezent o societate mixtă româno-congoleză pentru cultura bumbacului.

Liliana RĂDULESCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 20—24 SEPTEMBRIE a.c. cursul **dolarului S.U.A.** a cunoscut, după o inițială evoluție contradictorie, cu oscilații de amplitudine moderată, un proces de consolidare accentuată față de majoritatea valutelor occidentale.

În cea mai mare parte a intervalului analizat, activitatea tranzacțională a fost dominată de incertitudini în legătură cu perspectivele imediate ale mișcării dobînzilor la fondurile în dolari, în condițiile în care creșterea masei monetare din săptămîna de raportare s-a înscris în coordonatele anticipate pe piață iar autoritățile monetare centrale din S.U.A. au adoptat o serie de măsuri de natură să indice orientarea spre un control mai ferm al creditului. La jumătatea săptămînii au fost publicate datele privind evoluția activității economice din S.U.A. în trimestrul II a.c., potrivit cărora produsul național brut a marcat în această perioadă un ritm anual de creștere de 2,1% în termeni reali (față de 1,3% cît fusese anticipat), rata anuală a inflației s-a redus la 4,6% iar profiturile corporațiilor americane au sporit cu 1,1%. Ulterior, tendințele pozitive puse în evidență de datele pentru primul trimestru al anului au fost confirmate de cele pentru luna august a.c., cînd rata anuală a inflației a atins 3,3%, comparativ cu 7,3% în iulie a.c. Toate acestea conjugate cu unele măsuri de scumpire ușoară a creditului în S.U.A., au condus la consolidarea cursului monedei americane. Procesul a fost accentuat de o serie de evoluții puțin favorabile valutelor naționale ale unor țări vest-europene. Astfel, în a doua decadă a lunii septembrie a.c., rezervele internaționale ale Elveției au scăzut cu 166,7 milioane franci, la 24,58 miliarde franci.

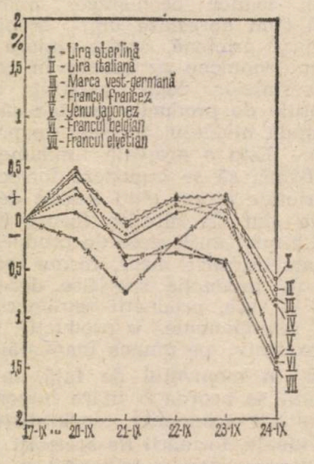

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 20—24 sept. 1982. Bază : 17 sept. 1982

În R.F. Germania, incertitudinile legate de viitorul guvern al țării, adoptarea de către Banca Federală a măsurii de reducere cu 10% a cotei rezervelor obligatorii (cu implicații asupra evoluției viitoare a dobînzilor, în sensul diminuării acestora), ca și publicarea datelor privind soldarea deficitară a balanței de plăți cu 3,2 miliarde mărci în luna august a.c., au avut o influență puțin favorabilă asupra poziției monedei vest-germane.

Cursurile principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile atinse în zilele de 17 și, respectiv 24 septembrie a.c.) : **lira sterlină** — 1,7150 și 1,7050, **marca vest-germană** — 2,50 și 2,52, **francul elvețian** — 2,1275 și 2,16, **francul belgian** — 48,00 și 48,71, **francul francez** — 7,06 și 7,12, **lira italiană** — 1 408 și 1 418, **yenul japonez** — 263 și 266,75.

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au cunoscut modificări după cum urmează (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 17 și, respectiv, 24 septembrie a.c.) : **eurodolari** — 13 și 12,5625%, **euromărci vest-germane** — 8,375 și 8,125%, **eurofranci elvețieni** — 5,0625 și 5,0625%, **eurolire sterline** — 11,1875 și 11%.

Prețul aurului a marcat o evoluție descendentă, atingînd la cel de al doilea fixing de la Londra din ziua de 24 septembrie a.c. 431 dolari/uncie, comparativ cu 431,50 dolari/uncie la ultimul fixing din săptămîna anterioară.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

R.D. GERMANĂ

ACCENTUAREA LATURILOR CALITATIVE ALE ECONOMIEI

REALIZAREA obiectivului trasat de cel de-al X-lea Congres al Partidului Socialist Unit din Germania privind creşterea cu 28 la sută a venitului naţional în cincinalul 1981—1985 presupune — s-a subliniat la cea de a patra plenară a Comitetului Central al P.S.U.G., din vara acestui an — accentuarea rolului factorilor calitativi, intensivi, ai dezvoltării. Cu alte cuvinte înfăptuirea strategiei economice pentru anii '80 adoptată de Congres este indisolubil legată de creşterea eficienţei economice în toate sectoarele de activitate. În acest sens, considerată drept una din cele mai urgente sarcini ale perioadei actuale, reducerea nivelului cheltuielilor de producţie în industrie cunoaşte o accelerare de ritm la 3 la sută în medie pe an în actualul cincinal, faţă de sub 1 la sută în cincinalul trecut.

O contribuţie importantă la creşterea eficienţei o aduce sporirea productivităţii muncii. De la 89 la sută în cincinalul trecut, contribuţia acestui factor, prin excelenţă intensiv, la sporirea venitului naţional s-a majorat la 92 la sută în 1981. Fără această creştere a productivităţii muncii, obţinerea aceluiaşi spor al venitului naţional ar fi necesitat anul trecut 280 000 de muncitori suplimentari. În acelaşi timp, la plenara din iunie a.c. s-a relevat că, deşi importantă, creşterea cu 4,4 la sută a productivităţii sociale a muncii înregistrată anul trecut este inferioară celei a gradului de înzestrare cu fonduri fixe pe o persoană activă, care pe ansamblul economiei naţionale a fost de 4,9 la sută. Acest decalaj se verifică şi în cazul industriei, concluzia fiind existenţa în continuare a unor importante rezerve de creştere a forţei productive a muncii. Se apreciază că principalele direcţii pentru valorificarea acestora sînt scurtarea duratei procesului de introducere în producţie a rezultatelor cercetării ştiinţifice, accelerarea ritmului înnoirii sortimentale a producţiei în favoarea adevăratelor performanţe de vîrf, astfel încît cu mai puţine investiţii să se obţină un spor mai însemnat de producţie, iar la export încasările suplimentare să se obţină nu atît pe baza cantităţii, cît mai ales a calităţii produselor, a valorii încorporate în ele.

O altă premisă fundamentală pentru dezvoltarea stabilă pe mai departe a economiei naţionale este considerată reducerea cheltuielilor materiale, în primul rînd la capitolele energie şi materii prime, dar şi prin mai buna încărcare a capacităţilor de producţie, paralel cu utilizarea şi valorificarea maximă a bazei proprii în acest domeniu, pentru a face faţă cu succes noii situaţii din economia mondială. În acest context se subliniază faptul că în ultimii cîţiva ani, spre deosebire de perioada anterioară, cheltuielile materiale de producţie au sporit mai lent decît venitul naţional ; anul trecut fiecărui procent de creştere a venitului naţional i-a corespuns o majorare cu numai 0,75 la sută a cheltuielilor materiale. Raportat la 1 000 mărci producţie industrială marfă consumul de materii prime de bază s-a redus de la 2 099 kg în 1970 la 1 345 kg anul trecut. La rîndul lui, consumul de energie la 1 milion de mărci venit naţional a scăzut în acelaşi interval de la 879 tone echivalent cărbune la 623 de tone, creşterea venitului naţional obţinîndu-se în ultimii doi ani practic fără majorarea consumului de energie primară. Pe ansamblul actualului cincinal se prevede accentuarea ritmului de reducere a consumului specific al principalilor combustibili, materii prime şi materiale la 6,1 la sută în medie pe an, paralel cu o serie de modificări în structura consumului în consens cu limitarea importurilor. Importanţa excepţională a acestei din urmă sarcini rezultă şi mai clar dacă ţinem seama că reducerea cu numai 1 la sută a consumului anual de combustibili lichizi ar permite o reducere a importului de petrol cu circa 200 000 de tone.

Caracterizată ca fiind în prezent cea mai ieftină şi mai sigură sursă de energie, energia refolosibilă tinde să devină un capitol tot mai important al balanţei energetice : costul valorificării ei reprezintă între 1/5 şi 1/6 din cheltuielile pe care le presupune asigurarea energiei primare. Totalul resurselor energetice secundare valorificabile în R.D. Germană la nivelul actual al tehnicii este estimat la circa 60 milioane tone echivalent lignit ; din acest total se utilizează în prezent circa jumătate, sarcina în acest domeniu fiind de a se ajunge la un grad de recuperare de 75 la sută la mijlocul deceniului în curs. Sub impulsul interesului mărit pentru valorificarea acestei preţioase resurse disponibile în proporţie covîrşitoare sub formă de căldură reziduală, provenită mai ales din industrie, în ultimii ani se acordă o atenţie mult sporită producerii de recuperatoare de căldură, de pompe de căldură etc. Dar economisirea energiei prin utilizarea resurselor secundare vizează nu numai sfera producţiei materiale ci toate sectoarele economico-sociale. Pe ansamblul cincinalului în curs urmează să fie economisit în acest mod în R.D. Germană echivalentul a circa 170 milioane tone de lignit, cantitate ce corespunde cu două treimi din producţia anuală de lignit a ţării.

Ca o problemă centrală este apreciată în actuala etapă şi reducerea consumului de energie în transporturi, sarcina de plan pentru anul în curs fiind de 20 la sută. Principalele căi avute în vedere pentru realizarea acestui obiectiv sînt îmbunătăţirea diviziunii teritoriale a muncii pentru scurtarea distanţelor de aprovizionare şi desfacere şi utilizarea în măsură sporită a transportului feroviar în locul celui rutier, paralel cu continuarea acţiunii de electrificare a căilor ferate.

Atenţia deosebită acordată dezvoltării şi mai bunei valorificări a bazei proprii de materii prime se manifestă în sporirea în continuare nu numai a extracţiei de lignit ca cea mai importantă bogăţie a subsolului ţării, ci şi a celei de săruri de potasiu, sare, caolin, nisipuri cuarţoase, ca şi a unor minereuri deosebit de valoroase, utilizabile în energetică sau în industria prelucrătoare.

În acelaşi timp, o importanţă crescîndă se acordă valorificării depline a acestor materii prime, deci inclusiv a materialelor refolosibile rezultate din producţie şi consum. Aşa cum se sublinia şi de curînd, la o reuniune organizată la Freiberg pe tema valorificării mai eficiente a bazei proprii de materii prime, utilizarea materialelor recuperabile reprezintă pentru R.D.G. una din cele mai importante surse proprii de aprovizionare cu materii prime. Totalul materialelor recuperabile era estimat, cu acea ocazie, la circa 70 milioane de tone. În prezent maculatura, de exemplu, acoperă necesarul pentru 47 la sută din producţia naţională de hîrtie, anual colectîndu-se circa 600 000 tone, din care aproape jumătate de la populaţie. Se consideră însă că ar putea fi recuperate încă 150 000 t de hîrtie, echivalentul a circa 500 de hectare de pădure.

Aşa cum se afirma la aceeaşi reuniune, de modul cum reacţionează o ţară industrială puternic dezvoltată — cum este R.D. Germană — la noile condiţii în ce priveşte preţul şi posibilităţile de aprovizionare cu materii prime depinde însăşi capacitatea ei de a stăpîni prezentul şi viitorul. În ceea ce o priveşte, R.D.G. depune, aşa cum am văzut, un însemnat efort pentru a se adapta condiţiilor schimbate din economia mondială.

Dinu DRAGOMIRESCU

30 DE ANI PE PIAȚA MONDIALĂ

Organizația sovietică de comerț exterior
MACHINOEXPORT

participant

la Tîrgul Internațional București

în perioada 7 – 14 octombrie 1982

prezintă pentru prima oară:

● cărucior electric de ridicat tip EP 1631 cu mari posibilități de manipulare, cu o sarcină utilă de 1,6 t, destinat mecanizării lucrărilor de ridicat și manipulat în medii industriale și pe suprafețele de stocare ale depozitelor cu strat acoperitor solid și uniform ;

● mașina de săpat tip ETTs — 135 pentru săparea de șanțuri cu profil rectangular de 0,2, 0,27 și 0,4 m lărgime ;
Înalt randament, utilizare eficientă, 24 ore din 24, ușor de manipulat, comode de condus — sînt tot atîtea avantaje majore ale mașinii de săpat.
O mare varietate de pliante și cataloage este oferită vizitatorilor, care se pot documenta asupra posibilităților de export ale unei largi game de alte materiale și mașini.

Veți fi bineveniți la expoziția V/O Machinoexport care se găsește în pavilionul U.

MACHINOEXPORT

USSR MOSCOW 117330 ~ MOSCOW V-330 MACHINOEXPORT

☎ 147·15·42, 143·84·68 ~ 411207, 411242 MCHEX SU

PUBLICOM

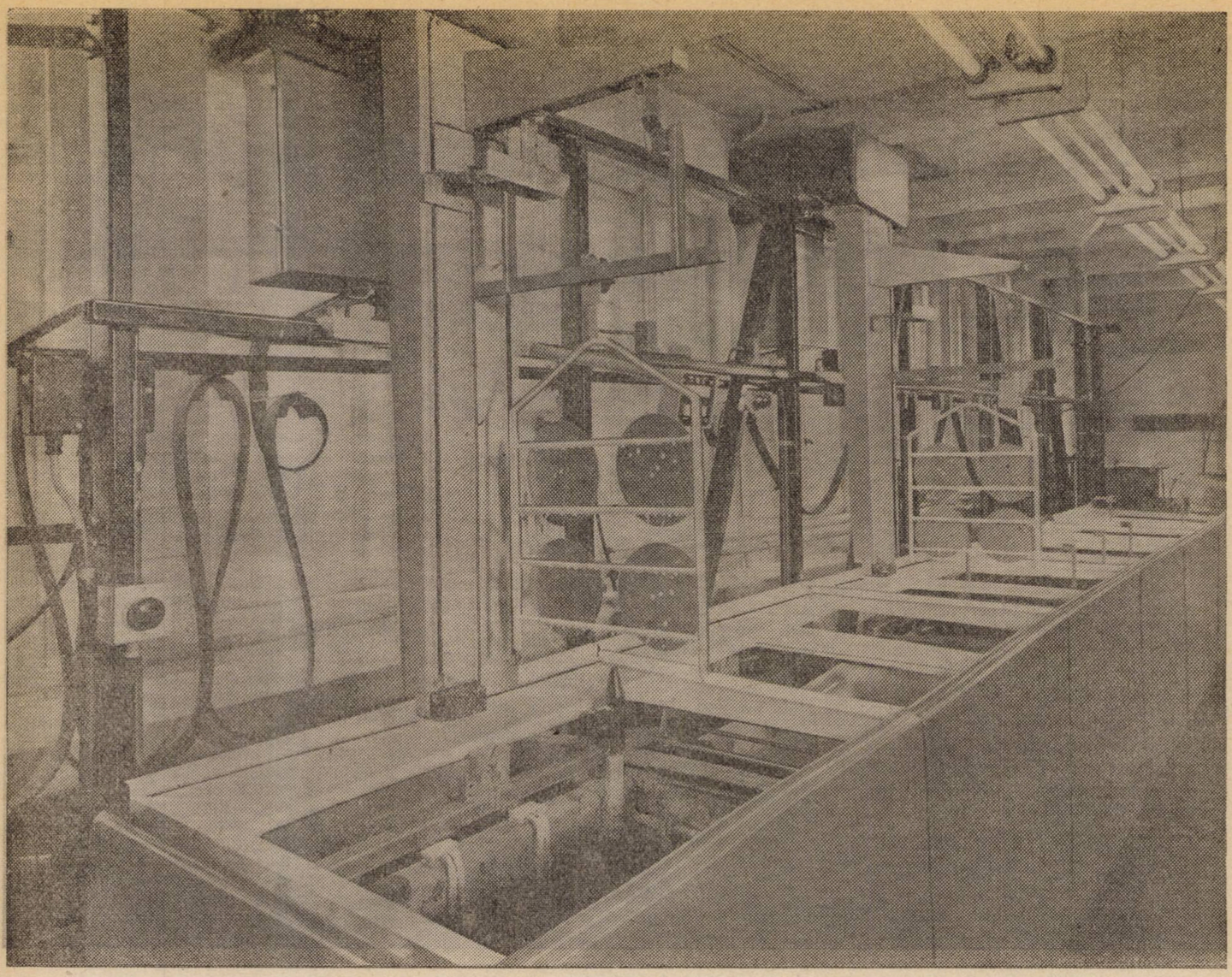

Protejarea anticorozivă a suprafeţelor prin electroliză

Acoperirea prin electroliză a suprafețelor garantează o protecție anticorozivă sigură și pe termen lung, conferind produselor un aspect decorativ deosebit.

Asigurăm pentru fiecare procedeu de galvanizare tehnologia optimă și utilajul cel mai potrivit:

INSTALAȚII AUTOMATE PENTRU TRANSPORTUL DE ADERENȚĂ ȘI DE SEPARARE, INSTALAȚII DE GALVANIZARE MICI, APARATE DE GALVANIZARE, PRODUSE CHIMICE ȘI TEHNICE, PROCEDEE GALVANOTEHNICE DE MARE RANDAMENT SUB FORMĂ DE KNOW-HOW ȘI INSTALAȚII PENTRU PRODUCEREA ȘI FINISAREA FOLIILOR DE CUPRU.

Solicitați informații detaliate !

Putem fi contactați la Tîrgul Internațional București TIB 82

LEW

Producător :
Kombinat VEB LEW
DDR-1 422 Hennigsdorf

Exportator :

Elektrotechnik
EXPORT-IMPORT

DDR-1 026 Berlin
Alexanderplatz 6
Haus der Elektroindustrie

Informații la :
Agenția comercială
a R.D.G. în R.S.R.
str. Dumbrava Roșie 4
București — R.S.R.
Sectorul Electrotehnic

PUBLICOM

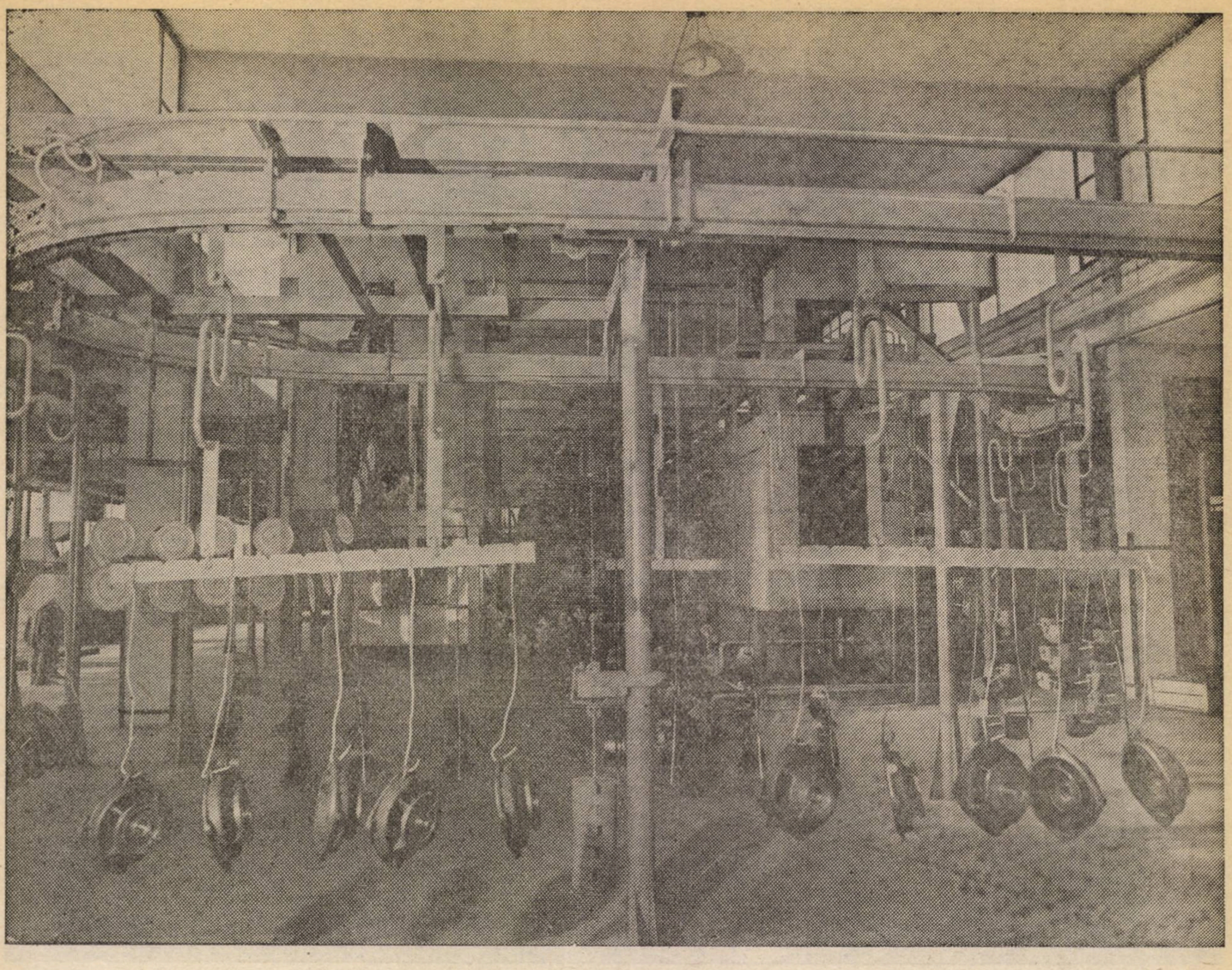

CULOAREA SINGURĂ NU ESTE SUFICIENTĂ!

Pentru obținerea unei protecții corozive eficace și a unui efect decorativ pe gustul Dv., de o importanță hotărîtoare este tehnologia de aplicare și un utilaj adecvat.

Asigurăm pentru fiecare acoperire cu vopsea utilajul tehnologic optim dintr-un sistem modular complet :

INSTALAȚII CLASICE ȘI ELECTRICE PENTRU VOPSIRE PRIN IMERSIUNE, CABINE PENTRU VOPSITUL PRIN SPRIȚUIRE, INSTALAȚII DE VOPSIT ELECTROSTATIC ȘI ELECTROCINETIC, INSTALAȚII DE PULVERIZARE A PULBERILOR DE MATERIAL PLASTIC, INSTALAȚII PENTRU PREGĂTIREA SUPORTULUI ȘI FINISARE.

Solicitați informații detaliate !

Putem fi contactați la Tîrgul Internațional București TIB 82

LEW

Producător :
Kombinat VEB LEW
DDR-1 422 Hennigsdorf

Exportator :

Elektrotechnik
EXPORT-IMPORT

DDR-1 026 Berlin
Alexanderplatz 6
Haus der Elektroindustrie

Informații la :
Agenția comercială
a R.D.G. în R.S.R.
str. Dumbrava Roșie 4
București — R.S.R.
Sectorul Electrotehnic

PUBLICOM

AVTOEXPORT

ROBUSTEȚE
FIABILITATE
SECURITATE
ECONOMIE
CONFORT

Ultimul model de autoturism „MOSKVICI"
„MOSKVICI" — 2140 — LUX

Puterea, DIN, kW/CP 55/78

Frîne în față cu discuri iar în spate cu tambur cu comandă separată, servo cu decomprimare

Viteza 142 km/h

LA STANDUL ÎNTREPRINDERII SOVIETICE
DE COMERȚ EXTERIOR
AVTOEXPORT
între 7 și 14 octombrie 1982, în cadrul

TÎRGULUI INTERNAȚIONAL BUCUREȘTI
„MOSKVICI" — 2140 — LUX
și diferite modele de biciclete și motociclete

Reprezentanții întreprinderii „TRAKTOROEXPORT" vă așteaptă cu plăcere pentru a vă oferi toate informațiile în legătură cu aceste produse și programele de export.
Pavilionul U
Adresa : Piața Scînteii 1.
Deschis de la ora 10 la ora 18.

PUBLICOM

robotron

Faptul că este aproape atotştiutor se datorează concepţiei noastre moderne de proiectare şi realizare, care porneşte de la o mare varietate de probleme foarte diferite. Probleme care adeseori nu sînt lipsite de dificultate. Robotron A 6401. Acest sistem de calculator de bază comercial este un calculator cu două adrese. Cu o capacitate de prelucrare de 16 biţi şi o capacitate a memoriei de 32 kilocuvinte. Memoriile interne sînt de construcţie modulară şi permit realizarea unor configuraţii avantajoase. Ce se poate realiza cu calculatorul robotron A 6401 ? Aceasta v-o spun echipamentele sistemului, orientate pe probleme, echipamente care bine înţeles se dezvoltă continuu. Poate fi utilizat în special în gestiunea materialelor, în gospodărirea fondurilor fixe, în calcularea diferitelor categorii de preţuri — inclusiv pe secţii de producţie —, în planificarea producţiei şi decontarea vînzărilor, la inventare, în hoteluri şi în problemele de personal. Mai există de asemenea echipamente ale sistemului pentru funcţiile matematice standard şi procesare matematică, organizarea de date.

Abordează orice problemă

Sistem de calculator de bază comercial A6401

Robotron A 6401 poate fi utilizat în orice domeniu.
Pe baza unei avansate tehnologii POS şi a unei biblioteci de module orientată pe profile şi probleme vă oferim programe de structură ierarhică de construcţie modulară, uşor de manipulat şi sigure, uşor de întreţinut.

Vă rugăm să ne vizitaţi cu ocazia Tîrgului Internaţional Bucureşti 1982 la standul nostru din pavilionul P.

Reprezentanţa noastră :
Secţia Comercială a Ambasadei R.D.G.

Sectorul Robotron
25 Bucureşti
Calea Dorobanţilor 14

robotron

Robotron Export-Import
Întreprindere de stat pentru comerţ exterior a Republicii Democrate Germane
DDR 1080 Berlin,
Friedrichstr. 61

PUBLICOM

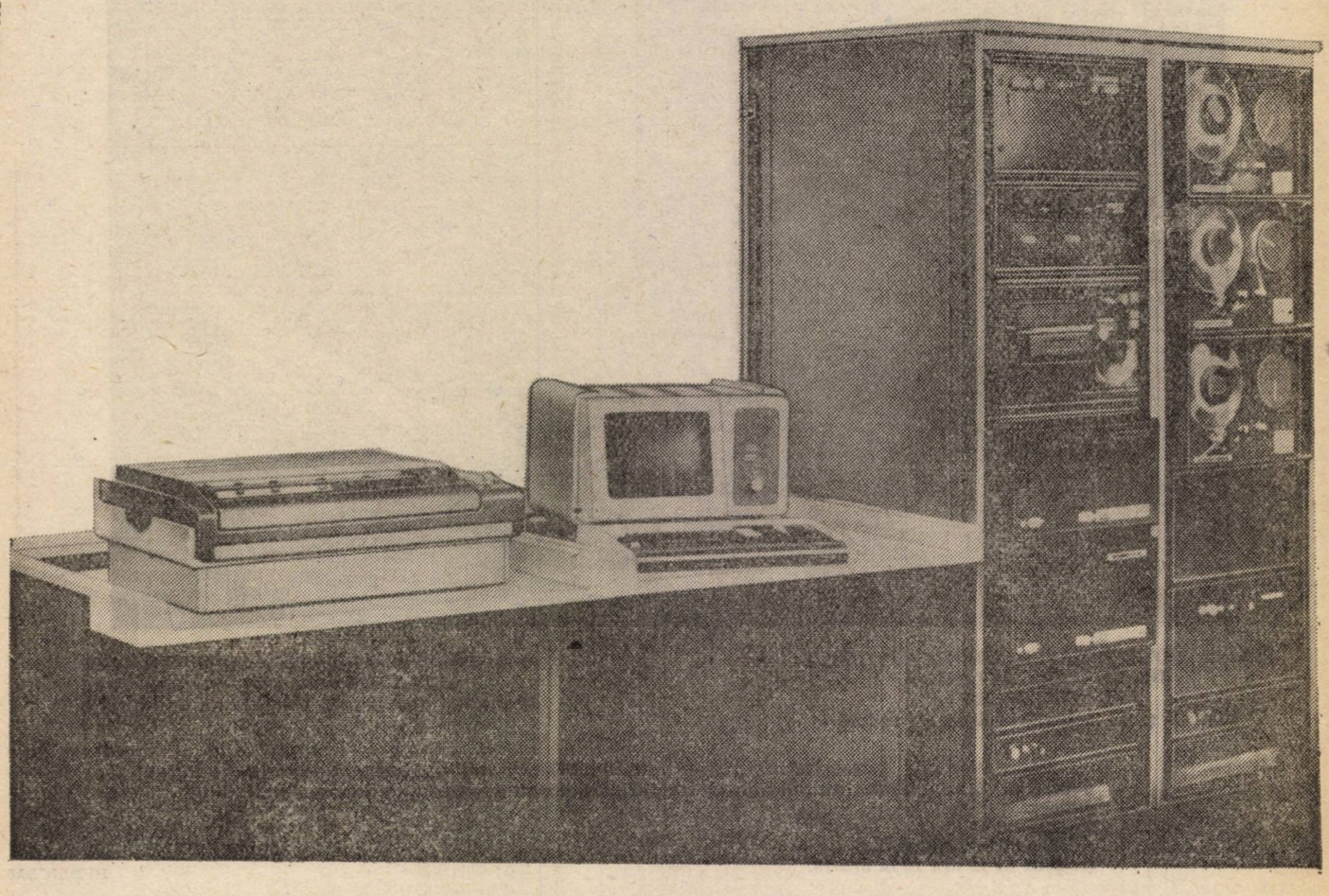

Instalație automată de îmbuteliere comandată prin inițiatori
Întrerupătoare fără atingere și fără contact
Automatizarea producției și larga utilizare a roboților industriali face necesară o multitudine de traductoare de semnale pentru supravegherea funcționării.

Vă oferim un sistem modular de inițiatori care funcționează fără atingere și fără contact

- **inițiatori inductivi cu șliț, de apropiere și inelare**
- **bariere de lumină alternativă, bariere de reflexe alternative, manipulatoare alternative**
- **precum și amplificatoare de conectare adaptate, blocuri de alimentare de la rețea, elemente galvanice de separare, module pentru schemele de formare a impulsurilor**

Utilizarea aparatelor noastre asigură :

- **siguranță mare în exploatare**
- **rezistență la uzură și eliminarea lucrărilor de întreținere**
- **interschimbabilitate universală**
- **cuprinderea foarte rapidă a semnalelor și prelucrarea lor ulterioară complet electronizată**
- **precizie ridicată și posibilitatea de reproducere a punctelor de conectare**

Solicitați informații detaliate și oferte de export

VEB MESSGERÄTEWERK BEIERFELD
DDR - 9433 Beierfeld, Clara-Zetkin-Straße 7

Betrieb des:

KOMBINAT VEB ELEKTRO-APPARATE-WERKE BERLIN-TREPTOW „FRIEDRICH EBERT"

Exporteur:

HEIM-ELECTRIC
EXPORT-IMPORT
VOLKSEIGENER AUSSENHANDELSBETRIEB DER DEUTSCHEN DEMOKRATISCHEN REPUBLIK
DDR-1026 BERLIN-ALEXANDERPLATZ 6
HAUS DER ELEKTROINDUSTRIE

PUBLICOM

R.D.G. PREZINTĂ LA T.I.B. '82 PRODUSE DE CALITATE

Treisprezece dintre cele mai importante întreprinderi de comerț exterior participă în cadrul unei expoziții colective a Republicii Democrate Germane în pavilionul P și pe platformele exterioare învecinate, la Târgul Internațional București — TIB '82.

Produse de calitate din domeniul construcției de mașini și utilaje, al electrotehnicii și electronicii, al construcției de aparate precum și al chimiei, selecționate și adaptate pieței vor constitui un impuls pentru experții din economie, știință și tehnică să adâncească și să lărgească legăturile comerciale și colaborarea tehnico-științifică dintre R.D.G. și R.S.R.

TÂRGUL DE LA LEIPZIG 13.03 — 19.03.1983 / 6.09 — 10.09.1983

oferă posibilitatea stabilirii de contacte la scară mondială pentru un comerț eficient și colaborare economică.

Vizitați expoziția R.D.G.
cu exponate de vîrf din domeniile :

Echipamente pentru exploatare la zi, macarale și echipamente de ridicat
Instalații de turnătorie și utilaje de construcții
Produse ale tehnicii frigorifice și de climatizare
Mașini și aparate din domeniul electrotehnicii și electronicii
Tehnica prelucrării electronice a datelor
Construcția de aparatură științifică și tehnică de laborator
Produse chimice

În cadrul expoziției colective a R.D.G. au loc în pavilionul P prelegeri pe domenii de specialitate

— pe data de 8 octombrie despre tehnica modernă de prelucrare electronică a datelor ca și despre pompe de căldură și turbocompresoare

— pe data de 11 octombrie despre debitmetre, despre utilizarea cuptoarelor de lipit cu alamă pe bandă rulantă și procedee ale tehnicii de galvanizare

— pe data de 12 octombrie despre mașini de recoltat cartofi și mașini și aparate de preparație pentru filtrare fină

— pe data de 13 octombrie despre mașini de turnătorie și excavatoare universale

— pe data de 14 octombrie despre autovehiculul universal MULTICAR 25.

PUBLICOM

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 39 din 1 octombrie 1982

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice. Extracția și livrarea gazelor naturale la nivelul cerințelor **(Gh. Drăghici)** 1

— Posibilități de dinamizare a acțiunii de recuperare a materialelor refolosibile (I) **(Iugenia Bichi, Ioan Predoi, Marin Popescu, Oprea Vasiloiu)** 3

— Pentru realizarea noii revoluții agrare. Perfecționarea organizării terenurilor irigate (II) **(Ion Bold, Faust Pufulescu)** 4

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Îmbunătățirea controlului preventiv în economie **(Radu Ciurileanu, Ștefan Crăciun, Numa Lupulescu, St. Uzunov)** 6

— A 8-a ediție a Tîrgului Internațional București. O prezență prestigioasă — industria electronică și de automatizări românească **(Ioan Georgescu)** 8

ȘTIINȚĂ — TEHNOLOGIE — EFICIENȚĂ

— Integrarea flexibilă a cercetării cu producția — premisă a făuririi unei economii moderne, competitive 10

CONDUCERE — ORGANIZARE

— Executarea reparațiilor capitale pe subansamble **(Paraschiv Vagu, Neculai Maftei, Fl. Sipoș, Adriana Olaru, George Dinu)** 12

TEORII ● IDEI

— Raporturile de forțe pe plan mondial. Tendințe și perspective (II) **(Gheorghe Badrus)** 14

— Om-tehnică-mediu. Patrimoniul genetic vegetal al Terrei — bogăție esențială a omenirii **(Oprea Parpală)** 17

— Școli ● curente ● economiști. Contribuții la definirea și analiza categoriei de avuție națională (I) **(Lucian Turdeanu)** 18

ECONOMIE MONDIALĂ

— Din dosarul sesiunii F.M.I.—B.I.R.D. de la Toronto. Semnificații ale recentelor reuniuni financiare internaționale (II) **(Costin C. Kiriței)** 21

— R.P. Chineză. Construcția economică, baza modernizării țării **(Daniel Dăianu)** 23

— Tendințe-conjuncturi 24

— R.D. Germană. Accentuarea laturilor calitative ale economiei **(Dinu Dragomirescu)** 25

ÎN SUPLIMENTUL REVISTEI : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— For a new revolution in agriculture. Improve the organization of the irrigated lands (II) **(Ion Bold, Faust Pufulescu)** 4

— Self-management in enterprises : responsibilities, actions, results. Better up the preventive control in economy **(Radu Ciurileanu, Numa Lupulescu, Șt. Uzunov)** 6

— The 8th edition of the International Fair of Bucharest. A prestigious show up : the Romanian electronic and automatic industry **(Ioan Georgescu)** 8

— World power balance. Trends and perspectives (II) **(Gheorghe Badrus)** 14

— Schools ● trends ● economists. Contributions to the definition and analysis of the category of national wealth (I) **(Lucian Turdeanu)** 18

Significances of the recent international financial meetings (II) **(Costin C. Kiriței)** 21

— The People's Republic of China. Economic build up, the basis for the modernization of the country **(Daniel Dăianu)** 23

— The German Democratic Republic. Accent on the qualitative sides of the economy **(Dinu Dragomirescu)** 25

DANS LE NUMÉRO

— L'amélioration de l'organisation des terrains irrigués (II) **(Ion Bold, Faust Pufulescu)** 4

— Le perfectionnement du contrôle préventif dans l'économie **(Radu Ciurileanu, Ștefan Crăciun, Numa Lupulescu, Șt. Uzunov)** 6

— Le 8e édition de la Foire internationale de Bucarest. Une présence prestigieuse — l'industrie roumaine électronique et d'automatisation **(Ioan Georgescu)** 8

— Les rapports de force dans le monde, Tendances et perspectives (II) **(Gheorghe Badrus)** 14

— Ecoles ● courants ● economistes. Contributions à la definition et à l'analyse de la richesse de la nation (I) **(Lucian Turdeanu)** 18

— Significations des récentes reunions financières internationales (II) **(Costin C. Kiriței)** 21

— La R.P. de Chine. La construction économique — base de la modernisation du pays **(Daniel Dăianu)** 23

— La R.D. Allemande. L'accentuation des aspects qualitatifs de l'économie **(Dinu Dragomirescu)** 25

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Улучшение организации орошаемых угодий **(Ион Болд, Фаует Пуфулеску)** 4

— Совершенствование предварительного контроля в экономике **(Раду Чуриляну, Штефан Крэчун, Нума Лупулеску, Шт. Узунов)** 6

— Восьмая Бухарестская международная ярмарка. Пользующееся престижем присутствие — румынская электронная и автоматизирующая промышленность **(Иоан Джорджеску)** 8

— Соотношение сил на мировой арене. Тенденции и перспективы (II) **(Г. Бадрус)** 14

— Школы ● течения ● экономисты. Вклад в определение и анализ категории «народное богатство» (I) **(Лучиан Турдяну)** 18

— Значения недавних международных финансовых форумов (II) **(Костин К. Кириеску)** 21

— Китайская Н.Р. Экономическое строительство, основа модернизации страны **(Даниел Дэяну)** 23

— Германская Д.Р. Усиление качественных сторон экономики **(Дину Драгомиреску)** 25

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28–30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136–137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1

În orice locuință, de un folos real — miniaspiratorul „MIGNON". Deși de dimensiuni reduse, cu ajutorul noului aspirator se pot curăța : mobila, ușile, ferestrele, hainele, locurile mai greu accesibile din locuința dv.

„MIGNON" — un aspirator ușor de manevrat și cu un consum redus de energie electrică.

De vînzare în magazinele de specialitate ale comerțului de stat. Prețul 525 lei (în care sînt incluse și accesoriile — prelungitor, trei perii, sac de rezervă, diuză îngustă).

1982 OKT 12

TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE

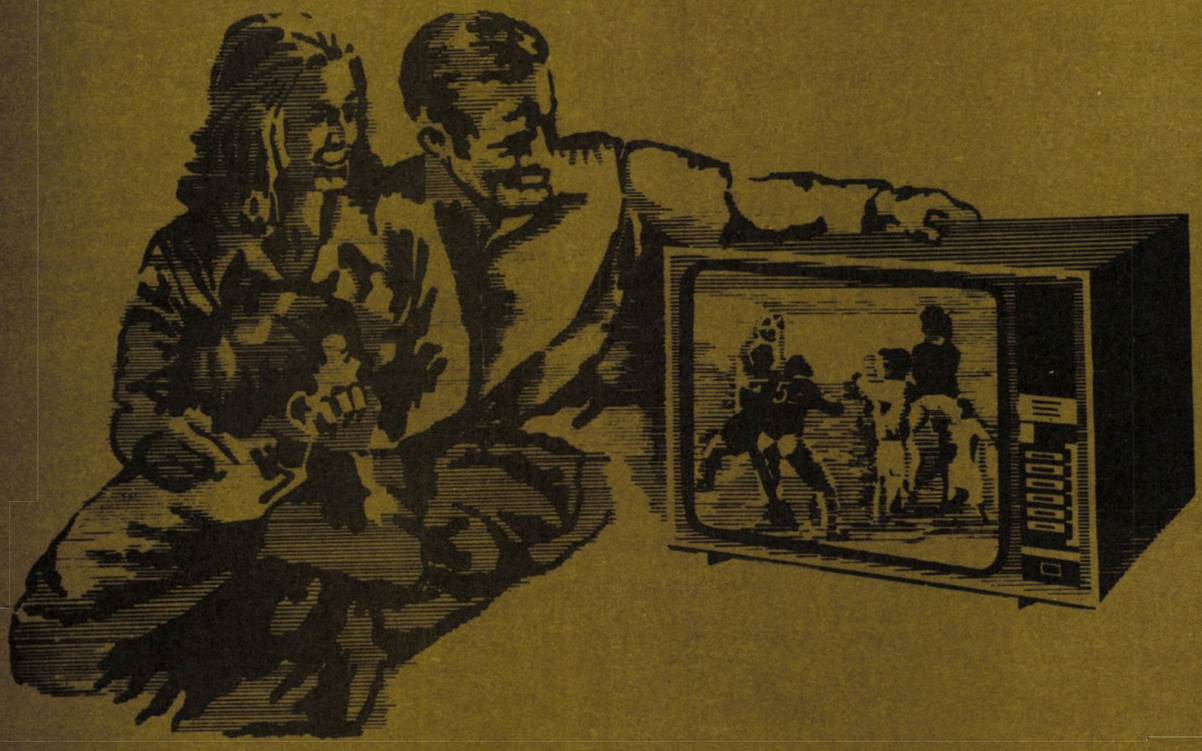

Magazinele şi raioanele de produse electronice ale comerţului de stat vă oferă o diversă gamă de TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE, aparate care prezintă următoarele caracteristici :

- complet tranzistorizate ;
- imagine perfectă şi sunet clar ;
- durată de folosire îndelungată ;
- consum de energie electrică redus cu circa 33% ;
- funcţionare normală chiar şi la variaţii mari ale tensiunii pe reţea ;
- depanare mult simplificată deoarece în construcţia aparatelor se află module funcţionale care se pot înlocui cu operativitate.

Termenul de garanţie de la data cumpărării :

- 1 an pentru aparat ;
- 18 luni pentru tubul cinescop.

Denumirea televizorului	Diagonala ecranului (cm)	Preţ (lei)
● OLT	44	2 920
● OLT	44	3 000
● SNAGOV	47	2 920
● SNAGOV	47	3 065
● SIRIUS	50	3 050
● SIRIUS	50	3 200
● DIAMANT	61	3 600
● DIAMANT	61	3 720

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

Creşterea gradului de utilizare a fondurilor fixe

OBIECTIVE, ACŢIUNI, REZULTATE

Numărul 40 ● Vineri 8 octombrie 1982

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în piețe ale Capitalei

Înscriindu-se în preocupările constante ale secretarului general al partidului pentru creșterea continuă a nivelului de trai al întregului popor, vizita a prilejuit analizarea modului de îndeplinire a măsurilor stabilite privind aprovizionarea corespunzătoare a populației cu produse agroalimentare.

D 646

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

Sistem unitar de informare pentru comerț exterior

Informarea operativă în domeniul prețurilor internaționale

Prețul este expresia sintetică a situației conjuncturale la un moment dat, iar urmărirea evoluției acestuia reflectă modificări complexe în factorii determinanți, endogeni ai nivelului prețurilor (costuri de producție), precum și în factorii de influență exogeni (cerere, ofertă, decizii economice, politice etc.). Fiind o rezultantă a acțiunii a numeroși factori, unii care îi determină ordinul de mărime, alții care îl ajustează sau îi determină sensul evoluției pe termen scurt și mediu, prin preț lucrătorul de comerț exterior simte, în primul rînd, care este „pulsul" pieței.

Avînd în vedere semnificațiile sale multiple pentru decizia de a vinde sau de a cumpăra, cînd, cum sau de unde, nivelul absolut al unui preț constituie o informație statistică extrem de utilă. Utilitatea acestei informații pentru deciziile de care aminteam nu constă însă numai în aceea de a cunoaște nivelul unui preț, ci și în momentul acestei cunoașteri. Dinamismul activității de comerț exterior, determinat tocmai de continua mobilitate a condițiilor de pe piețele externe atrage atenția asupra faptului că informația de preț este utilă pentru activitatea curentă de export/import în condițiile în care :

— prețul se referă la produse comparabile, de interes exportatorului/importatorului român ;

— informarea de preț are un caracter operativ în dublul sens : (1) se referă la un nivel de prețuri înregistrat într-o perioadă cît mai apropiată de momentul deciziei ; (2) ajunge la utilizator în timp real, util ca să poată fundamenta decizia.

Aceste două condiții pot fi satisfăcute prin (1) accesul la informația primară de preț și (2) prin gestiunea sistemului informațional disponibil.

Informația statistică de preț, în măsura în care este însoțită de informații documentare de piață (de care de multe ori dispune chiar utilizatorul) poate deveni un important instrument de negociere a clauzelor de preț și consolidare a plății în contractele de comerț exterior.

Aceasta este pe scurt importanța informației statistice de preț și a necesității transmiterii ei operative utilizătorului pe canalele sistemului informațional pentru comerțul exterior. Totuși, crearea unei bănci de date pentru prețuri (internaționale) are mult mai numeroase obiective, valorificarea operativă, curentă a informației de preț fiind doar unul dintre acestea.

Fără intenția de a le epuiza, reamintim două utilizări majore ale informațiilor de preț stocate în banca de date și anume :

— studiul evoluției în dinamică (individuală sau comparativă) a prețurilor în vederea evaluării tendințelor acestora pe termen mediu și lung și prognozarea nivelului de preț ;

— eficiența comparativă a comerțului exterior, competitivitatea de export etc.

Prin exemplificările făcute s-a dorit de fapt să se sublinieze utilitatea informației de preț atît pentru munca operativă de comerț exterior, cît și pentru munca de cercetare economică, respectiv, atît pentru decizii tactice cît și strategice în producția și comercializarea mărfurilor românești de export.

Prin prisma acestor comandamente majore, proiectarea băncii de date privind prețurile internaționale, organizarea, stocarea, regăsirea și valorificarea informației de preț s-a făcut în ideea ca utilizatorului să-i fie puse la dispoziție atît informații primare, în principal cu caracter operativ, cît și informații prelucrate.

Serviciul automatizat de informare în domeniul prețurilor internaționale (în această denumire generică, convențională fiind incluse cotații de bursă, prețuri de licitație, prețuri de tranzacție, prețuri de desfacere cu ridicata practicate pe piețe reprezentative, prețuri de listă, indici generali, sintetici etc.) se regăsește în ansamblul complex al serviciilor oferite de sistemul unitar de informare al economiei mondiale, ca un modul distinct sub numele PREX. El cuprinde atît acel segment al bazei generale de date destinat exclusiv prețurilor internaționale, totalitatea informațiilor existente în segment, cît și sistemele automatizate de administrare, prelucrare și valorificare a acestora. Conținutul informațional al modului PREX (definit de inventarul produselor, tipul și periodicitatea datelor) editat permanent la O.I.D.C.E. este disponibil pentru toți cei interesați. Preocuparea organizatorilor bazei de date s-a axat către introducerea de informații de preț referitoare la produse ce se regăsesc în nomenclatorul de export și import al României, deci de un interes direct sau potențial pentru lucrătorul din comerț exterior. Baza de date PREX, practic nu impune restricții asupra numărului și tipului de produse ce pot fi administrate și valorificate, ea fiind permanent extensibilă odată cu diversificarea interesului utilizatorilor și apropierea surselor corespunzătoare de informații. În momentul de față ea include circa 1 500 fișe de produse din următoarele grupe: combustibili, minereuri feroase și neferoase, produse siderurgice, materii prime pentru produse refractare, metale neferoase, laminate din produse neferoase, metale prețioase, cauciuc natural, lemn și produse din lemn, piei, fire și fibre naturale, cereale și făinuri furajere, semințe oleaginoase și uleiuri vegetale, grăsimi animale, zahăr, miere, cafea, cacao, ouă, produse lactate, legume uscate, animale vii, carne și preparate din carne, produse prelucrate reprezentative pentru diferite ramuri industriale : construcții de mașini și mijloace de transport, chimie, materiale de construcții, alimentară, textilă, prelucrarea lemnului

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 40 1982

etc. La cerere, serviciul automatizat de informare PREX poate pune la dispoziția tuturor celor interesați fie serii de date privind evoluția valorii zilnice sau a mediilor săptămînale, lunare și anuale a prețurilor internaționale, fie indici de prețuri lunari sau anuali, fie o serie de alte prelucrări sau reprezentări grafice pentru produsele din grupele deja menționate.

Valoarea medie săptămînală, lunară sau anuală a prețurilor internaționale este determinată ca medie aritmetică a nivelurilor zilnice și respectiv săptămînale sau lunare a: 1. cotațiilor, prețurilor de licitație, sau ale prețurilor de tranzacție pentru materiile prime și produsele de bază care cotează la bursele de mărfuri, la licitații sau centre de comercializare de importanță regională sau internațională; 2. prețurilor de desfacere cu ridicata, prețurilor de listă sau prețurilor de ofertă pentru celelalte produse care nu se comercializează prin sistemul burselor sau al licitațiilor și pentru care sursele de specialitate nu furnizează prețuri de tranzacție.

Identificarea produselor în bază este complexă, alături de denumire, ele putînd fi diferențiate și de caracteristicile esențiale, piață, condițiile de livrare, sursele de informare. Aceasta înseamnă că utilizatorul interesat pentru un produs cum ar fi benzina spre exemplu, poate găsi în bază o gamă mai largă de serii de date diferențiate în cazul nostru de cifra octanică, piață, condițiile de livrare și el are libertatea de a solicita una, mai multe sau toate seriile, în funcție de necesitățile sale. Mai mult, definirea produselor în baza de prețuri internaționale presupune pe lîngă elementele de individualizare și o serie de informații suplimentare relative la produs, cum ar fi tipul de preț aplicat, unitățile de exprimare, condiții speciale de desfacere, încadrarea produsului în nomenclatoarele internaționale de mărfuri SITC, NTB, NUM ca și o serie de comentarii specifice. Identificarea produsului este asigurată printr-un sistem intern de codificare, corespondența între codul intern unic și descrierea detaliată fiind disponibilă la orice moment, fie în tabele editate, fie printr-un instrument ușor accesibil de interogare a bazei. În felul acesta utilizatorul poate căuta informațiile ce-i sînt necesare în mod direct prin specificarea codului unic al produsului sau pornind inițial numai cu denumirea generică a produsului și particularizîndu-și ulterior cererea în cazul în care nu este interesat pentru toate informațiile existente în bază. În acest fel, anexa PREX pusă la dispoziție de Oficiul de Informare Documentară pentru Comerț Exterior tuturor beneficiarilor este deosebit de utilă pentru identificarea informațiilor de preț.

Sistemul automatizat oferă posibilitatea de a obține atît informații primare, operative, cît și prelucrări statistice necesare analizelor detaliate privind evoluția prețurilor. Pentru informarea curentă, operativă a lucrătorilor din sfera activității de comerț exterior, sînt disponibile următoarele variante standard de informare:

1. **Evoluția prețurilor zilnice** (PREX-EPZ), raport tip destinat produselor care cotează zilnic și care este editat la cerere. În varianta sa de bază pune la dispoziția utilizatorului seria completă a prețurilor zilnice din ultimul trimestru, dar se poate referi și la orice altă perioadă dacă este cerută în mod expres, deși practica de pînă acum demonstrează că în cazurile de referire la o perioadă mai veche este mai avantajoasă utilizarea raportului FISCOT, asupra căruia ne vom opri în cele ce urmează. În varianta standard, dacă de pildă este înregistrată o solicitare pe data de 15 august, raportul va furniza evoluția zilnică a prețurilor pentru produsul solicitat începînd cu 1 iulie, pînă la zi.

2. **Evoluția prețurilor medii săptămînale** (EPS), furnizează într-o formă sintetică valorile medii ale prețurilor înregistrate în anul curent și-și poate extinde perioada de raportare pentru cereri speciale pînă la 1 an sau 1 an și jumătate anterior datei raportării.

3. **Evoluția prețurilor medii lunare** (EPL), raport destinat disponibilizării de informații privind evoluția pe termen lung a prețului produsului solicitat, utile în principal pentru scopuri strategice.

Acest tip de raport este disponibil în două variante:
— EPLO — care furnizează seria completă a mediilor lunare existente în baza de date (de regulă începînd cu 1970), completînd-o și cu mediile anuale ale întregii perioade raportate;
— EPL 1 — care selectează din bază, și pune la dispoziția utilizatorului seria mediilor lunare pentru produsul și anul solicitat, împreună cu media anuală sau media anuală parțială.

4. **Fișa trimestrială pe produs (FISCOT)**, realizează într-o perspectivă diferită o exprimare reunită a celor 3 variante anterioare de rapoarte prezentate. Fișa trimestrială reduce perioada referită la un interval standard de 3 luni, sintetizînd în schimb în textul aceluiași raport atît evoluția prețurilor zilnice, cît și mediile pentru săptămînile și lunile incluse în interval. De regulă, FISCOT este editat pe trimestre calendaristice, dar aceasta nu exclude utilizatorilor posibilitatea de a-l solicita la orice moment al trimestrului, sau chiar a-și compune un interval glisant de 3 luni. El oferă principalul avantaj al comparării la vedere atît a prețurilor zilnice, cît și a acestora cu mediile săptămînale și lunare.

Așa după cum am văzut, principiul de bază al sistemului automatizat pentru prețurile internaționale îl constituie liberul acces la baza de date și solicitarea de informații pentru unul sau mai multe produse interesante la un anumit moment. Fără a infirma acest principiu, în gama serviciilor oferite au fost incluse și o serie de ediții sistematice, periodice, pentru un anumit eșantion determinat de produse. Amintim aici, cu titlu de exemplu, „Cotațiile principalelor mărfuri pe piața internațională", raport care este inclus zilnic în buletinul „PIAȚA INTERNAȚIONALĂ" editat de I.E.M. și care este foarte cunoscut abonaților la acest periodic. În acest raport editat integral de sistemul automatizat, a fost selectat un eșantion de produse de cel mai larg interes pentru lucrătorii din activitatea de comerț exterior și el furnizează, pentru fiecare produs reținut, date privind piața, condiția de livrare, prețul mediu al săptămînii precedente, cotația din ziua curentă și ziua precedentă exprimată în dolari și atunci cînd există și prețul în valuta originală în care cotează produsul.

Ceea ce este foarte interesant de reținut, este faptul că acest serviciu are un ridicat grad de generalitate, care permite oricărui utilizator să-și formalizeze un eșantion propriu de produse dintre cele existente în bază și să obțină în mod sistematic informări proprii pe structura și în formatul raportului standard. Dacă pentru buletinul zilnic nu am putut reține decît produse care să intereseze cît mai mulți utilizatori, pentru necesități particulare, specializate, de informare baza de date este la dispoziția celor interesați cu servicii individuale, care să sintetizeze strict produsele ce intră în sfera de interes a fiecăruia, evident într-o paletă mult mai bogată decît cea care a putut fi inclusă în buletin. Această observație este valabilă nu numai pentru tipurile de servicii care au fost prezentate pînă aici, dar și pentru încă o serie de informări operative sau prelucrări statistice disponibile în cadrul sistemului de informare privind prețurile internaționale, asupra cărora ne vom opri în numărul următor.

ȘTEFAN VOICU
dr. NAPOLEON POP
I.E.M.

Restructurări în producția și comerțul mondial

Industria chimică franceză

Industria chimică franceză se află în prezent confruntată cu mari dificultăți. Problemele acestui sector atît de important pentru economia unei țări au fost discutate în luna mai la nivel ministerial. Cu această ocazie au fost stabilite o serie de măsuri cu caracter general, emițîndu-se o serie de recomandări formulate cu maximă prudență, datorită faptului că în acest sector, fuzionările între firme

(preconizate pentru a rezista concurenței) au fost dintotdeauna deosebit de dificile. Adevăratul plan de acțiune, imperativ și precis va fi formulat mai tîrziu prin cumularea planurilor diverselor firme, planuri la care s-a lucrat asiduu în ultimele luni. Statul a trebuit să adopte și el o poziție oficială în această chestiune, deoarece deține acțiuni în peste 50% din chimia franceză.

Conform opiniei specialiștilor sectorul chimic francez traversează o perioadă la fel de dificilă ca și sectorul siderurgic din punct de vedere al consecințelor economice și sociale dramatice. Pe lîngă pierderile de 4 miliarde de franci suferite în cursul anului 1981 (același ordin de mărime cu deficitul înregistrat de EDF) se preconizează în continuare perspectiva unei drastice reduceri a capacităților de producție.

Conform unei profeții recente a firmei americane gigant Dow Chemical, în perspectiva anului 2000, piața mondială a produselor chimice va fi disputată numai între aproximativ 20 de mari societăți. Perspective sumbre în acest context pentru firmele franceze, care nu au nici dimensiunile și nici resursele necesare pentru a putea figura în acest pluton.

Conform opiniei exprimate de un fost director al firmei PUK (Amaury Halna du Fretay) într-un articol publicat în ziarul „Le Monde" referitor la crearea unei entități care să se intituleze „Chimie de France", reticențele manifestate vizavi de mărimea întreprinderilor (la reuniunea ministerială din luna mai, guvernul francez a ajuns la concluzia că acest sector nu se pretează la adoptarea unei structuri organizatorice de genul „Chimie de France") ascund de fapt un fenomen de respingere a operațiunilor de fuzionare, fenomen indispensabil puternicului proces de concentrare existent în prezent pe piața mondială. Exemplificînd, fostul director al firmei PUK arăta că fuziunea firmelor Ugine și Kuhlmann sub denumirea de Pechiney a constituit unul dintre cele mai ilustrative ratări ale unei operațiuni de fuzionare petrecută în ultima vreme, subliniind totodată că deocamdată nu este pregătit terenul pentru o astfel de acțiune. Dintre argumentele de ordin psihologic, cele mai des invocate de specialiști contra procesului de fuzionare se află acela că în general consumatorul francez nu agreează ideea „furnizorului unic" dorind să aibă în permanență senzația că poate să aleagă. Din această cauză realizarea „furnizorului unic" ar putea avea drept consecință o creștere nedorită a importurilor.

În prezent, o altă firmă chimică franceză și anume Rhône—Poulenc va trebui să suprime mii de locuri de muncă în sectorul textil pînă la sfîrșitul anului 1983.

Gradul deosebit de ridicat de complexitate al sectorului chimic și înrudirea strînsă a produselor, atrag după sine dificultăți enorme în procesul de decizie privind reducerea de capacitate pentru un produs anumit (avînd de exemplu o rentabilitate redusă). Astfel, renunțarea la fabricarea unui produs necompetitiv poate provoca consecințe din cele mai dezastruoase pe o altă verigă a lanțului. Acesta a fost cazul firmei Rhône—Poulenc care a cedat în 1980 cvasitotalitatea petrochimiei sale grele, firmelor petroliere Elf și Total. Specialiștii apreciază că principalele motive care au determinat firma Rhône—Poulenc să-și cedeze platformele producătoare de produse chimice grele, de la Lavera și Saint Auban au fost :

— faptul că aceste platforme nu mai erau de talie internațională și firma Rhône—Poulenc epuizată de pierderile suferite în domeniul textil nu mai avea mijloacele financiare să le dezvolte ;

— Rhône—Poulenc neavînd acces direct la țiței, a suportat foarte greu șocurile petroliere, neputînd să le repercuteze corect în sectoarele sale mai puțin rentabile (mase plastice) ;

— pentru a putea rezista variațiilor ciclice ce caracterizează piața produselor petrochimice de bază în prezent, o firmă trebuie să fie deosebit de puternică din punct de vedere financiar, ceea ce nu este cazul cu firma Rhône—Poulenc.

Toate dificultățile prezentate denotă, conform opiniei specialiștilor, inexistența unei strategii de dezvoltare pe termen lung în sectorul chimic nici în Franța și nici în celelalte țări.

Conform opiniei Uniunii Camerelor Sindicale din Industria Petrolului (UCSIP), industria chimică și petrochimică se confruntă în prezent cu o serioasă criză de supracapacitate, care se apreciază că va persista pînă în anul 1985.

Responsabili pentru situația creată sînt atît statul cît și firmele petrochimice. Din considerente de ordin social, statul a contribuit la situația critică existentă în acest domeniu prin decizia sa de a menține în funcțiune chiar și acele întreprinderi cu rentabilitate mai scăzută (pentru a nu agrava și mai mult șomajul). La rîndul lor firmele petrochimice sînt responsabile pentru supracapacitatea creată. Consumul de materiale plastice pe piața franceză, de exemplu, după ce a progresat rapid în perioada 1962—1973 (16% pe an) a scăzut puternic în anul 1975 (cu peste o șesime), cunoscînd în prezent un ritm mediu anual de creștere de numai 2—3%. În ciuda acestei tendințe, grupul Shell a luat hotărîrea în 1977 și a inaugurat în 1980, la Berre, o instalație pentru producerea etilenei avînd o capacitate de 350 mii tone. Firma Charbonnages, în asociație cu societatea petrolieră de stat din Qatar, a procedat asemănător la Dunkerque.

Iată cum în plină fază defensivă, existînd o perspectivă mediocră de ameliorare a situației, petrochimia franceză și-a suplimentat cu aproximativ 1 milion de tone capacitatea de producție. În aceeași perioadă, în R. F. Germania, firma Hoechst dezafecta o instalație de obținere a polistirenului la Breda și o alta pentru obținerea polietilenei de înaltă densitate la Frankfurt. În total, în ultimii doi ani au fost scoase din funcțiune în Europa Occidentală, instalații petrochimice însumînd o capacitate de producție de 4 milioane tone. Cu toate acestea, excedentul de capacitate reprezintă încă 30—40% din totalul instalațiilor rămase în funcțiune.

În Japonia, în aceeași perioadă, sub presiunea autorităților publice, industria chimică a început o acțiune de revizuire severă a capacităților existente. Specialiștii apreciază că deși Japonia este în prezent un important furnizor de produse petrochimice pentru Asia de sud-est, ea va deveni în perspectiva anului 1990 cel mai important importator de produse petrochimice.

Principalii furnizori pentru Japonia se preconizează că vor fi Canada și țările Orientului Mijlociu. Deși aceste două regiuni sînt slab reprezentate în momentul de față pe piața produselor petrochimice, totuși specialiștii sînt unanim de acord că aceste țări împreună cu U.R.S.S.-ul vor deveni importanți producători petrochimici pînă la sfîrșitul acestui secol. Raționea principală a rapidei lor intrări pe piața petrochimică este aceea că toate aceste țări sînt deținătoare de țiței și gaze naturale, posedînd în acest mod principalele atuuri necesare în prezent, pentru dezvoltarea unei industrii petrochimice puternice : materiile prime și energia. În plus, Canada deține și importante resurse hidroenergetice (practic la costurile cele mai scăzute pe plan mondial), privilegiu care atrage după sine premisele necesare dezvoltării electrometalurgiei și electrochimiei.

Prima platformă petrochimică din Orientul Mijlociu a fost inaugurată în februarie 1981 la Umm Saïd în Qatar. Alte platforme petrochimice se află în lucru în Arabia Saudită cu sprijinul firmelor Exxon, Mobil și Shell.

Această nouă localizare a investițiilor petrochimice (în special a celor privind produsele petrochimice de bază) în țările amintite este considerată ireversibilă și conformă cu noua diviziune internațională a muncii, preconizată de specialiști în acest sector.

Se constată, de asemenea, că și chimiștii îi urmează pe petrochimiști în acest exod. Astfel, firma Dow Chemical își concentrează eforturile investiționale în Arabia Saudită și anulează proiectele sale din S.U.A., firma Celanese se instalează în Canada și Mexic, iar Cities Service își abandonează complet investițiile în sectorul materialelor plastice, inclusiv investițiile în curs de realizare din Texas.

După cum se poate constata, principala problemă a industriei petrochimice mondiale constă în prezent în slaba ei capacitate de adaptare la noile condiții apărute după

declanşarea crizei energetice. Chiar sectorul farmaceutic se plînge în prezent de profiturile sale foarte reduse, incapabile să alimenteze importantele fonduri de cercetare necesare în acest domeniu.

Procesul acesta al adaptării industriei chimice şi petrochimice la noile coordonate, este suportat diferenţiat de diverse ţări vest-europene. Astfel, conform opiniei specialiştilor francezi, el este mai rapid în R.F.G. şi mai îndelungat în Franţa.

Printre cele mai des invocate soluţii de însănătoşire ale chimiei franceze se numără :

— reorientarea întregii industrii spre producerea prioritară a produselor chimice de sinteză fină. Acest argument este cel mai des invocat de firma Rhône—Poulenc, dar constituie în acelaşi timp refrenul tuturor marilor săi rivali occidentali. În rîndul acestor produse se află mai ales produsele care intră în compoziţia materialelor cerute de industria aerospaţială şi electronică, substanţele active necesare obţinerii produselor farmaceutice, fluidele termice etc. Originalitatea acestor produse constă tocmai în consumarea unei cantităţi reduse de „materie primă" şi a unei cantităţi sporite de „materie cenuşie".

Acest sector al „chimiei fine" este reprezentat diferit în diversele ţări occidentale, cuprinzînd 20—40% din cifra de afaceri a societăţilor chimice din R. F. Germania şi numai 10% din cea a societăţilor chimice franceze. În Franţa, acestei industrii i se aplică calificativul de „industrie strategică", preconizîndu-i-se o puternică dezvoltare (ritm mediu anual de creştere de 4,8%, ceea ce constituie dublul ritmului preconizat pe ansamblul industriei chimice);

— existenţa unei importante materii prime, sulful, obţinut din zăcămîntul gazeifer situat în localitatea Lacq, pe baza căruia, firma Elf-Aquitaine asigură în prezent aproximativ 10% din producţia occidentală. Trebuie totuşi menţionat că nu este vorba de o soluţie de durată, deoarece zăcămîntul se epuizează progresiv ;

— restructurarea chimiei anorganice franceze. Alegerea resursei celei mai potrivite n-a fost încă făcută, mai ales că fixîndu-se un preţ de favoare pentru gazul natural se va asigura supravieţuirea industriei îngrăşămintelor cu azot, ramură puternic concurată de marile naţiuni care posedă gaz natural (Olanda, S.U.A., U.R.S.S.). Din acest punct de vedere „gazochimia" nu este mai bine orientată ca petrochimia, continuînd să fie reprezentată masiv pe piaţa produselor de mare tonaj, care au o rentabilitate mai scăzută.

Din analiza efectuată asupra situaţiei existente pe piaţa chimică franceză reiese clar că atuurile sale reale sau potenţiale nu pot fi valorificate fără o mutaţie profundă în comportamentele industriale.

Începutul acestei acţiuni se făcuse oarecum în cursul anului 1973, mai puţin în ceea ce priveşte concentrarea mijloacelor de producţie şi simplificarea organigramei sectoriale, dar primul şoc petrolier a blocat totul.

Începînd de atunci, de la o zi la alta numeroase produse chimice care substituiau lemnul, hîrtia, oţelul sau sticla au început să nu mai fie competitive.

Supremaţia sectorului petrolier a început să devină decisivă şi regruparea care se operase (mai înainte) în jurul firmei Rhône-Poulenc a dispărut în favoarea noilor poli constituiţi de societăţile producătoare şi rafinoare de ţiţei (Elf şi Total) şi uneori în jurul producătorilor de materii prime minerale.

Cel de-al doilea şoc petrolier din 1979—1980 şi apoi creşterea cursului dolarului din perioada 1981—1982 au accentuat dezordinea existentă în acest domeniu, fiecare societate nemainteresîndu-se decît de considerentele de ordin financiar legate de supravieţuirea sa, neglijînd aspectele referitoare la perfecţionarea şi înlocuirea instalaţiilor perimate, deoarece dificultăţile avute nu le permiteau nici să le înlocuiască şi nici să le caseze.

În bilanţul firmei Rhône-Poulenc de la sfîrşitul anului 1980, comparaţia dintre două cifre este în mod particular elocventă: renunţarea la fabricarea produselor chimiei grele a furnizat 1 307 milioane FF, iar sumele prevăzute pentru restructurare (licenţieri şi cheltuieli de închidere) au atins 1 620 milioane FF.

Conform opiniei specialiştilor, chimia franceză suferă de un rău congenital şi anume insuficienţa finanţării începînd din 1945, respectiv aporturi reduse de capital, multe împrumuturi, preţuri necorespunzătoare. O perioadă destul de îndelungată de creştere rapidă şi mai ales, rata inflaţiei au mascat aceste puncte slabe. Astăzi, ritmul de creştere este foarte scăzut, şi întreaga industrie este profund afectată de datoriile existente.

În prezent, statul nu-şi propune să emită decît „obiectivele generale" ale dezvoltării acestui sector, menţinîndu-şi în acelaşi timp prerogativele de arbitru şi acţionar.

Măsurile lente şi deocamdată ineficiente luate pentru redresarea acestui sector îi determină pe specialiştii în domeniu să se teamă că procesul de redresare al sectoarelor chimice din celelalte ţări dezvoltate (S.U.A., R.F.G., Japonia) va fi mult mai rapid şi va afecta poziţia deţinută de Franţa pe piaţa produselor chimice.

IOLANDA DĂDUIANU
PETRE PRISECARU
I.E.M.

Relaţii financiare internaţionale

Sistemul de finanţare pe piaţa S.U.A.

3. **Tehnici de finanţare pe termen scurt** (finanţarea cu termen maxim un an de zile)

Cea mai importantă cale de finanţare pe termen scurt în S.U.A. sînt creditele acordate de băncile comerciale în cadrul liniilor de credit deschise cu clienţii lor. Tragerile peste disponibil în cont curent nu sînt folosite (cu excepţia situaţiilor ad-hoc care pot apărea de la o zi la alta). De regulă, băncile comerciale nu folosesc practica europeană a scontării tratelor, chiar dacă acestea din urmă sînt garanţia deschiderii unei linii de credit. În schimb, ca metodă de finanţare pe termen scurt a firmelor, în S.U.A. a luat amploare, în special în ultimii doi ani, emisiunea de „hîrtii comerciale" (commercial paper), respectiv a biletelor la ordin plasate pe piaţă prin diferite metode.

Caracteristicile împrumuturilor pe termen scurt acordate de băncile americane.

Ca principală formă de finanţare pe termen scurt a firmelor, împrumuturile acordate de băncile americane prezintă o serie de trăsături caracteristice :

a. Împrumuturile bancare în S.U.A. sînt in general acordate în cadrul liniilor de credit anuale, reînnoibile sau prelungite la începutul fiecărui an.

b. Pentru deschiderea sau prelungirea liniilor de credit, banca studiază situaţia financiară a clientului, scopul creditului şi performanţele trecute în rambursarea creditelor (băncile americane cer, de regulă, ca orice client să fie „curat", respectiv să-şi onoreze în timp datoriile scadente). Analiza garanţiilor generale pe care le prezintă clientul are un rol hotărîtor (situaţia conturilor, nivelul mediu al disponibilităţilor într-un an). În condiţiile unei conjuncturi restrictive pe pieţele financiare, băncile americane sînt mai pretenţioase în acordarea creditelor, fiind posibilă refuzarea solicitărilor pentru credite neproductive.

c. Majoritatea împrumuturilor acordate de băncile comerciale americane sînt pe bază de **documente** (security), iar în cazul unor companii sau a unor credite ce depăşesc o anumită sumă se cer **garanţii reale speciale.** În toate cazurile, însă, principalul element pe care îl iau în considerare băncile este capacitatea solicitantului de a obţine fondurile necesare pentru a efectua rambursarea. În multe cazuri, solicitantul oferă din proprie iniţiativă documente garante, sau garanţii reale pentru a obţine condiţii de împrumut mai avantajoase. Documentele garante sînt constituite, de regulă, din punerea sub gaj a stocurilor de materii prime, produse finite sau a unor venituri viitoare.

d. În unele cazuri, băncile pot cere solicitanților îndeplinirea anumitor **condiții speciale.** Astfel, valoarea creditului poate fi limitată la un anumit procent din valoarea documentelor garante sau a garanțiilor reale (de regulă cca. 70%). De asemenea, băncile pot cere așa-numitele acorduri de subordonare, conform cărora beneficiarul creditului acceptă ca orice împrumut pe care îl va obține ulterior să fie în prealabil aprobat de bancă. O altă condiție cerută de bănci este ca „societățile fiică" (societăți mixte, filiale etc.) care solicită credite să aibă o formă de sprijin în această direcție din partea centralei (consimțămînt, garanții etc.).

Împrumuturile bancare în cadrul liniilor de credit. Dacă un client are deschisă o linie de credit cu o bancă și are disponibilități în cadrul ei, atunci cînd dorește să obțină un împrumut trebuie numai să informeze banca asupra acestui lucru. Banca îi creditează imediat contul cu suma respectivă și cere companiei să semneze o trată avînd termenul în funcție de durata creditului. Dobînda este dedusă de la început din valoarea creditului.

Împrumuturile prin broker. Firmele de brokeri monetari pot să furnizeze credite pe termen scurt prin următorul mecanism : ele contactează investitori cu disponibilități lichide și aranjează ca aceștia să-și plaseze disponibilitățile în bănci ; băncile respective se obligă să dea cu împrumut sumele respective unor clienți nominalizați de broker. Pentru serviciile sale, broker-ul percepe o „primă" suplimentară de 5%, din care 1—3 puncte procentuale le acordă posesorilor de fonduri ca dobîndă suplimentară, pentru a-i stimula. Acest procedeu este utilizat în special în perioadele restrictive, cînd nu se găsesc fonduri disponibile în mod obișnuit. Procedura este mai scumpă pentru firmele solicitante, dar ea poate furniza rapid fondurile necesare.

Împrumuturile bancare la cerere. Deși procedura cea mai obișnuită prin care băncile americane acordă împrumuturi este linia de credit, uneori se acordă și împrumuturi la cerere. Termenele de acordare sînt, de regulă, 90 sau 180 zile, iar dobînzile sînt plătite lunar. Aceste împrumuturi sînt ceva mai scumpe decît cele acordate în cadrul liniilor de credit.

Împrumuturi acordate pe baza unor venituri viitoare. Acestea constau în avansuri acordate de companiile de finanțare comercială și uneori de băncile comerciale, pentru obținerea lor clientul trebuind să amaneteze veniturile sale viitoare din anumite conturi. Costul acestei modalități de finanțare variază de la caz la caz, fiind mai mare decît cel al căilor bancare obișnuite (1—2 puncte procentuale peste rata dobînzii preferențiale, plus o anumită marjă de serviciu). Pentru solicitant, această formă mai scumpă de împrumut prezintă interes, deoarece analiza financiară se limitează la conturile respective, fără a pune condiții suplimentare. Furnizorul de credit obține un plasament mai avantajos, dar cu un risc mai mare ; el este interesat numai în operațiunea comercială din care rezultă veniturile amanetate.

Factoring-ul. Prin această tehnică, societățile de factoring (societăți speciale ; companii de finanțare comercială sau bănci comerciale) obțin dreptul de a folosi conturile unei societăți producătoare sau comerciale ; în consecință, plățile sînt efectuate de societățile de factoring, pe baza veniturilor prezente sau viitoare din conturile clientului, acordîndu-se avansuri (credite) atunci cînd este nevoie. Societățile de factoring nu acceptă să utilizeze numai „conturile problemă" (respectiv cele prezentînd riscuri de neplată etc.) ale clientului, ci solicită clauze speciale de acoperire a riscurilor. Finanțarea prin factoring este, de obicei, mai scumpă decît cea prin alte tehnici : se plătesc atît dobînzi (rata dobînzii la avansuri este cu 1—2,5 puncte procentuale peste rata dobînzii preferențiale), cît și comisioane (1—1,5 procente) care acoperă costurile contabilizării, controlului și colectării fondurilor.

Factoring-ul s-a dezvoltat inițial în industria textilă, dar ulterior a luat amploare și în alte ramuri (industria alimentară, încălțămintei, mobilei, produselor electronice, metalurgiei materialelor plastice). Principalele companii de finanțare din S.U.A. care s-au specializat în factoring sînt : A.J. Armstrong ; Wm. Iselin ; Walter E. Heller ; Meinhard Commercial ; James Talcott (toate au sediul în New York). Aceste companii asigură și factoring de export. O serie de bănci comerciale (Bankers Trust, Chase Manhattan, Chemical Bank, First National City Bank, Bank of America ș.a.) furnizează — direct sau prin departamente specializate — servicii de factoring.

Factoring avansat. Acesta este un serviciu specializat acordat, de regulă, firmelor mari care pot să angajeze o întreagă societate de factoring să se ocupe numai de contabilitatea și decontările lor. Se elimină astfel departamentele de contabilitate și finanțe ale firmei solicitatoare.

Hîrtiile comerciale și financiare. În S.U.A., hîrtiile comerciale și financiare constau din bilete la ordin emise de societățile producătoare și comerciale (în acest caz se numesc hîrtii comerciale) sau de societățile financiare (hîrtii financiare) direct pe piața liberă. Au scadență de la cîteva zile pînă la 270 zile, nu este necesar să fie emise pe bază de garanții reale, nu pot avea o scadență mai mare de nouă luni, iar fondurile obținute prin emiterea lor trebuie folosite numai pentru tranzacții curente (în situația îndeplinirii acestor condiții emisiunile de hîrtii comerciale și financiare sînt excluse de la îndeplinirea cerințelor cerute de Comisia bursieră pentru hîrtii de valoare) — Securities and Exchange Commission.

Finanțarea prin hîrtii comerciale și financiare a luat o amploare remarcabilă în ultimii ani, obținerea fondurilor pe termen scurt pe această cale fiind de multe ori mai ieftină decît împrumuturile bancare. Mai mult de jumătate din hîrtiile comerciale în S.U.A. sînt plasate direct pe piața liberă, restul prin intermediul dealer-ilor. Multe companii americane — în special cele din industria prelucrătoare, energetică și din sectorul financiar — utilizează această tehnică pentru a obține fondurile curente necesare ; în același timp, companiile respective țin deschise liniile de credit bancare pentru a acoperi scadențele la hîrtiile de valoare, în situația în care apar dificultăți de neplată. Companiile mari (General Motors, Ford, Sears Roebuck, General Electric, Chrysler, International Harvester, Westinghouse) au departamente speciale de plasare a hîrtiilor comerciale. Companiile mai mici utilizează serviciile intermediarilor care plasează hîrtii comerciale. Cei mai importanți intermediari sînt în New York (Solomon Brothers ; A.G. Becker, Lehman Commercial Paper). O serie de companii străine au utilizat această cale de finanțare pe piața americană (Thomas J. Lipton, filială a lui Unilever ; Brown and Willamson Tobacco, filială a lui British American Tobacco ; Imperial Tobacco Co. of Great Britain and Ireland ; Massey Ferguson Credit Corp, filială a firmei canadiene).

Acceptele bancare. Sînt utilizate în special de firmele care se bucură de relații bune cu băncile comerciale. Acceptele bancare sînt trate trase de o firmă sau o persoană individuală asupra unei bănci și acceptate de către aceasta din urmă. Banca este, prin urmare, obligată să plătească suma înscrisă pe trată la scadență, dar ea nu deschide un credit emițătorului, ci numai hotărăște să devină, în locul emițătorului, debitor. Acceptele bancare sînt negociabile, ele putînd fi vîndute unui investor sau unei bănci, la valoarea lor, mai puțin un scăzămînt (scont) care este în jurul nivelului dobînzilor percepute la împrumuturile bancare. În plus, asupra acceptelor se mai percepe un comision, care, în medie, se situează la 1,5%. Scadența nu poate depăși 180 zile de la data acceptării. Pentru a preveni utilizarea excesivă a acestei metode de finanțare, Sistemul Federal de Rezerve a îngrădit capacitatea unei bănci de a accepta trate la maximum 100% din capitalul social al băncii, plus profitul ; totuși, se admit și cote adiționale de pînă la 50%. În afară de băncile comerciale, unele companii de finanțare comercială acționează drept „case de acceptare", acceptele lor fiind bine primite pe piață.

Acceptele bancare sînt folosite în principal pentru a finanța importurile, exporturile, comerțul cu produse de bază și alte operațiuni de comerț exterior. Regulamentele Sistemului Federal de Rezerve permit ca aceste accepte să fie rescontate la Băncile Federale de Rezervă.

Creditul furnizor. În S.U.A. vînzările sînt făcute în mod obișnuit în cont deschis, cumpărătorul utilizînd într-o for-

mă sau alta, creditul furnizorului. Vînzările sînt făcute pe credit furnizor de 30—60 zile, plata fiind efectuată la un anumit număr de zile de la livrare sau de la recepție; pentru acest „credit tehnic" al furnizorului nu se plătește dobîndă. Dimpotrivă, cumpărătorul primește o bonificație dacă face plata anticipat, sau dacă plătește în termen de 10 zile de la sfîrșitul lunii în care au fost primite mărfurile. Această bonificație variază de la ramură industrială la ramură industrială și deoarece este comparativ substanțială, multe companii americane caută să beneficieze de bonificație, contractînd împrumuturi de la bănci pentru a plăti anticipat (astfel, pentru o plată efectuată la 10 zile de la livrare furnizorul acordă un scăzămînt de 2% din valoarea facturii).

Finanțarea intermediarilor. Majoritatea companiilor financiare și băncilor comerciale americane acordă diferite facilități de finanțare intermediarilor. De exemplu, un intermediar în comerțul cu automobile („car dealer") nu poate, de regulă, să cumpere din resurse proprii întregul stoc de automobile. În acest caz, o bancă comercială sau o companie comercială acordă credite de pînă la 100% din valoarea stocului, pe baza obținerii unui drept de retențiune asupra stocului de automobile. Odată cu efectuarea vînzărilor, dealer-ul poate efectua rambursarea creditului astfel obținut.

Mugur ISĂRESCU
I.E.M.

Noțiuni, termeni, operațiuni

Comerțul de contrapartidă - factor de stimulare al exporturilor

Una din caracteristicile comerțului internațional contemporan o constituie, extinderea livrărilor de mărfuri în contra-partidă, care în esență presupun eliminarea sau reducerea instrumentelor de plată tradiționale și înlocuirea lor cu schimburile reciproce de mărfuri sau aranjamente financiare speciale.

Cauza principală a extinderii acestor operațiuni o constituie agravarea problemei lichidităților pe plan internațional (reflectată sugestiv, spre exemplu, de scăderea rezervelor de aur și devize la 38% din volumul importurilor mondiale în anul 1979). În mod deosebit situația este dificilă pentru țările în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol, din care peste 100 dispuneau doar de cca. 10% din rezervele mondiale de aur și devize.

Nevoia de mijloace de plată a importurilor este determinată de dificultățile pe care aceste țări le au în promovarea exporturilor lor și îndeosebi a exporturilor de produse manufacturate.

Corelînd aceste două probleme majore — nevoia de lichidități pentru plata importurilor cu necesitatea promovării exporturilor, comerțul de contrapartidă cunoaște în ultimii ani o amploare fără precedent.

Expresia cuantificată a acestei tendințe o constituie creșterea ponderii comerțului de contrapartidă în comerțul internațional de la limite apreciate * ca fiind între 2—10% în anul 1974 la 25—30% în 1981. Față de un volum de cca. 2000 miliarde dolari al comerțului mondial, rezultă că în anul 1981 comerțul de contrapartidă se ridică la 500—700 miliarde dolari.

Sursele acestei creșteri sînt date pe de o parte de extinderea ariei geografice a țărilor care-l practică, iar pe de altă parte de creșterea volumului contrapartidei.

Astfel, din punct de vedere al ariei geografice această formă de comerț s-a extins de la Europa (unde în comerțul Est-Vest ocupa 40%) la zone largi din Asia, Africa de Nord, America de Sud etc.

Tot mai mult țări din aceste zone, care în perioade anterioare se abțineau de la această formă de comerț, azi îl practică pe scară largă. Sînt cunoscute cazul Indoneziei care recent a efectuat cumpărări de îngrășăminte naturale pentru 127 milioane $ contra livrării de mărfuri indigene, sau cazul Jamaicăi care tratează în prezent cu firma General Motors încheierea unui acord de contrapartidă prin care să achiziționeze motoare contra livrărilor de bauxită.

Deși pînă foarte recent se considera că firmele americane se abțin de la livrări în contrapartidă, după aprecierile unor reprezentanți ai Departamentului Comerțului, pentru S.U.A. comerțul de contrapartidă reprezintă cca. 10% din comerțul exterior.

În același timp se înregistrează o tendință rapidă de creștere ca urmare a orientării accentuate a firmelor americane spre organizarea unor compartimente sau chiar filiale specializate în comerțul de contrapartidă. Astfel, dacă în 1974 numai cinci companii transnaționale aveau departamente specializate în compensații, în anul 1981 numărul acestora s-a ridicat la 30.

Tradiția firmelor și băncilor europene este mult mai vastă; în acest domeniu, ele înregistrează o experiență constantă de peste 30 de ani. Sînt de citat firme și bănci ca: Siemens, Credit Suisse, Bayer, Credietenstalt Bankverein etc.

În paralel cu extinderea ariei geografice are loc așa cum arătam și o creștere a volumului contrapartidei la țările cu tradiție în practicarea acestei forme de comerț.

Astfel dacă pînă acum cîțiva ani se vorbea de contrapartide reprezentînd cca. 30% din livrarea de bază, azi se vorbește tot mai mult de contrapartide de 50—80%.

Mărfurile făcînd obiectul livrărilor de contrapartidă acoperă practic întreaga structură de grupe a comerțului internațional. Este depășită sfera mărfurilor fizice, intrîndu-se tot mai mult în sfera serviciilor și mai recent în comercializarea drepturilor de proprietate industrială și intelectuală.

Menționăm în acest sens, cazul grupului Candbury Schwepps Ltd — din Anglia care cumpără conserve de fructe și legume din Bulgaria, în schimbul vînzării licențelor de producere a băuturilor răcoritoare.

De asemenea „livrările la cheie" a unor capacități de producție se fac pe scară tot mai largă în cadrul comerțului de contrapartidă. Se apreciază astfel că, au fost livrate în acest mod în cadrul comerțului Est-Vest, peste 2000 de capacități de producție numai în deceniul trecut, și că astfel de operațiuni devin tot mai frecvente către țările în curs de dezvoltare, în special în domeniul tehnologiei și know-how-ului pentru industria extractivă.

Din punct de vedere calitativ se face de obicei diferențierea între „mărfuri tari" și „mărfuri slabe" respectiv mărfuri pentru care cererea depășește și respectiv e depășită de ofertă.

Din prima categorie fac parte în general produsele manufacturate a căror producție implică o tehnologie înaltă și materiile prime avînd o conjunctură favorabilă la vînzare.

Principalele forme ale comerțului de contrapartidă sînt: acordurile de cliring, barterul, compensația, contrapartida și operațiunile iunctimate.

Determinarea diferențierilor caracteristice trebuie să aibă în vedere cel puțin următoarele criterii:

1. Nivelul și forma înțelegerii pe baza căreia se realizează schimbările.

2. Natura mijloacelor de plată efectivă sau de înregistrare la nivelul schimburilor.

* M. Illingworth: „Barters adds new twist to international trade", The Journal of Commerce 734/6 09.1982.

3. Natura mărfii care se schimbă şi corelarea momentelor de livrare.

4. Dacă are loc sau nu facturarea în valută la nivelul partenerului.

5. Procentul din livrarea principală pe care îl reprezintă contrapartida.

Aceasta duce la clasificarea din tabel a operaţiunilor.

Denumirea formei de comercializare	Criteriul 1	2	3	4	5
1. Acord de cliring	Convenţie guvernamentală	Valută de cont	Diferite, nesincronizate	Nu	100%
2. Barter	Organizaţii economice	"	Diferite, apropiate în timp	Nu	100%
3. Compensaţii	Contracte între parteneri	"	"	Da	100%
4. Contrapartide	Două contracte distincte	Separată efectivă	Diferite nesincronizate	Da	50—80%
5. Operaţiuni lunctimate	"	"	"	Da	30—100%

O altă distincţie importantă se cuvine a fi făcută între operaţiunile de contrapartidă bilaterale (prezentate mai sus) şi cele triunghiulare.

Acestea din urmă sînt determinate de complexitatea fără precedent a actului de comercializare internaţională şi reflectă un ridicat know-how de comercializare.

După natura mărfurilor implicate acestea pot fi :

a. **operaţiuni cu mărfuri reprezentative :**

În acest caz are loc livrarea unei mărfi reprezentative din ţara A către ţara B, contra unei alte livrări de marfă reprezentativă din ţara B către ţara C şi respectiv plata de devize de la C către A.

Situaţia e determinată de penuria de lichidităţi la nivelul lui B.

b. **cu mărfuri în curs de promovare şi mărfuri reprezentative :**

În acest caz are loc livrarea unei mărfi reprezentative de la A către B contra livrării de marfă în curs de promovare de la B către A şi plata de devize din C către A (contravaloarea mărfii plus un comision — premium).

Această clasificare permite evidenţierea următoarelor concluzii :

a. fără a se confunda cu serviciile comerciale pentru aport valutar, comerţul de contrapartidă bilateral, dar mai ales triunghiular, constituie sursa unor importante venituri în valută pentru firme ce intermediază în această formă de comerţ.

b. aceste venituri în valută apar pentru firma de trading care organizează operaţiunea ca diferenţă a calităţii mărfurilor dislocate prin acte de comercializare diferite.

Astfel, orice diferenţiere a calităţii mărfii dislocate de unul din parteneri (reprezentative sau în curs de promovare) va determina şi o serie de cheltuieli comerciale pentru partenerul care promovează o marfă nouă şi încasări în valută pentru firmele de trading intermediare în operaţiune.

Mecanismul operaţiunilor de contrapartidă permite identificarea principalelor avantaje şi limite ale acestei forme de comerţ.

Ele constituie o formă de finanţare a importurilor ţărilor în curs de dezvoltare şi totodată un mecanism de promovare şi stimulare a exporturilor.

Pentru utilizarea lor eficientă însă sînt necesare a se avea în vedere cel puţin următoarele aspecte :

— crearea unui cadru legal asiguratoriu (îndeosebi la contrapartidă) care să oblige importatorului contralivrării să preia în întregime mărfurile angajate ;

— controlul mai riguros al preţurilor pentru mărfurile în curs de promovare ale unor societăţi transnaţionale, oferite în cadrul comerţului de contrapartidă ;

— controlul modului în care se face marketingul mărfurilor în curs de promovare din ţările în curs de dezvoltare ;

— implicarea cît mai redusă a unor firme de trading în cadrul unor astfel de aranjamente comerciale. Prin aceasta se evită amplificarea artificială a costurilor de comercializare a mărfurilor în curs de promovare provenind din ţări în curs de dezvoltare ;

— corelarea mai riguroasă a importurilor şi exporturilor în cadrul unor aranjamente de tip cliring, barter etc., (în general a celor în care înregistrarea livrărilor reciproce se face în valută de cont) care să asigure fluentizarea schimburilor.

Corelarea atentă a tuturor acestor aspecte asigură promovarea exporturilor legat şi de dezvoltarea unor servicii comerciale de aport valutar conform schemei din pag. 8.

Atenţia acordată comerţului de contrapartidă de o serie de firme occidentale, este rezultatul efectului acestuia de stimulare a vînzărilor pe piaţa internaţională. Ni se par sugestive în acest sens următoarele exemple : Firma General Electric Co. unul dintre exportatorii de frunte americani (4,3 miliarde US $ în 1981), a înfiinţat în martie 1981 filiala specializată în comerţul de contrapartidă General Electric Trading Co. (CETC), care în prezent efectuează operaţiuni de peste 100 milioane de dolari, estimînd un volum de afaceri de 2 miliarde US $ în 1987.

Depăşind sfera de comercializare a produselor firmei mamă CETC efectuează în prezent operaţiuni în străinătate pentru peste 2 500 de firme americane producătoare de maşini şi utilaje în domeniul energeticii. Obiectivul strategic al CETC îl constituie acoperirea unei piete de 32 miliarde de dolari la vînzările americane în străinătate şi efectuarea de operaţiuni de intermediere la nivel de înţelegeri guvernamentale.

Firma Westinghouse Electric Corp şi-a dezvoltat un departament propriu specializat în comerţul de contrapartidă care a efectuat un volum de operaţiuni de acest gen în perioada 1977—1982 de peste 26 milioane US $. Într-o recentă operaţiune de export în Israel, spre exemplu, firma s-a angajat să vîndă generatoare electrice de peste 8,8 milioane US $ şi să cumpere produse locale în valoare de cca. 2,2 milioane US $ dintr-o listă de 19 produse destinate exportului pe o perioadă de 9 ani.

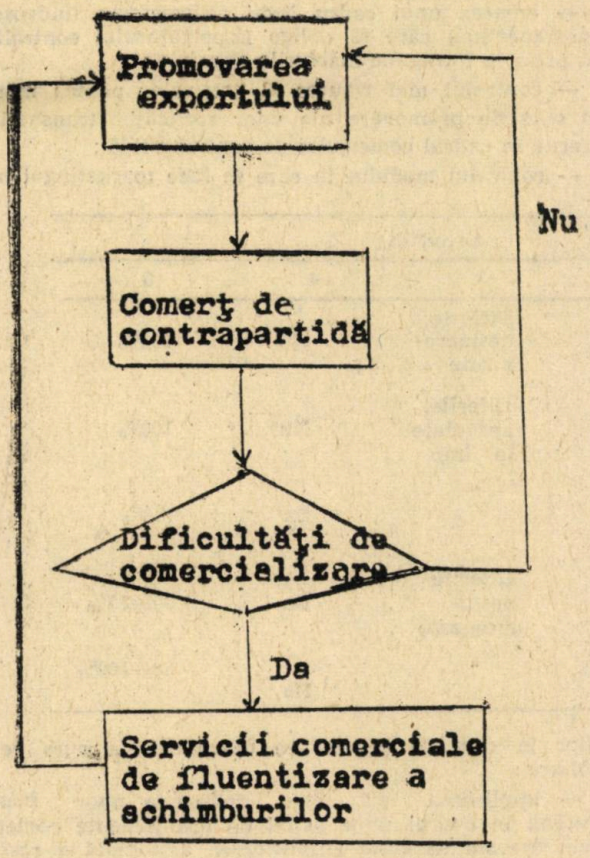

Aranjamente similare sînt în curs de finalizare cu Iugoslavia și China.

O altă formă americană deosebit de activă în comerțul de contrapartidă este Rockwell International Trading Co. Fondată acum patru ani firma este capabilă — după caracterizarea unuia din directorii săi — „să reacționeze la orice oportunitate de realizare a unei contrapartide", aceasta ca o consecință a faptului că în condițiile actuale comerțul de contrapartidă „este un fenomen în creștere și singura cale de finalizare a unor afaceri".

Rockwell acționează în prezent nu numai în operațiuni de contrapartidă clasice (în care preia de preferință părți componente de mașini sau materii prime contra vînzărilor sale) ci și ca partener în acorduri de cooperare în producție (de genul formulei românești de cooperare).

Urmînd tradiția băncilor europene în acest domeniu, tot mai multe bănci americane își deschid la rîndul lor filiale specializate în comerțul de contrapartidă.

European American Bank spre exemplu, prin departamentul său specializat oferă servicii legate de tehnica și managementul comerțului de contrapartidă.

Citibank prin departamentul său specializat deține controlul asupra mai multor firme de trading ce acționează în domeniul comerțului de contrapartidă.

Exemplele sînt desigur numeroase, fiecare nouă operațiune comercială de amploare implicînd în prezent unul sau mai multe aranjamente pentru crearea mijloacelor de plată.

Adaptarea la acest „mod de marketing nontradițional" constituie — după opinia tot mai multor specialiști „singurul mod de a rămîne competitiv în deceniul 80".

Florin POGONARU

documentar

Orientarea către piețele externe a industriei construcțiilor

Grupurile de construcții industriale și civile sînt în prezent confruntate cu o intensificare puternică a concurenței, urmare reducerii de ritm în investițiile capitale și restrîngerii cheltuielilor private ale familiilor.

Se apreciază că ieșirea din recesiune a industriei vest-germane a construcțiilor, așteptată să se producă în 1983, va fi favorizată de scăderea inflației, scăderea dobînzilor la capital, stabilitatea valutară și recăpătarea încrederii în stabilitatea economică în general.

În anii '70 un debușeu important pentru industria construcțiilor l-a constituit Orientul Apropiat, în special pentru lucrări de infrastructură, însă în prezent se constată orientarea și în această zonă cu prioritate către investiții industriale.

Pentru piața engleză prognoza grupului britanic Costain — angajat în mari proiecte ca „Grupul european pentru tunelul sub canalul (Mînecii)" sau „Proiectul Lysander — dezvoltarea cheiului londonez — Surrey" — este deosebit de pesimistă, situația fiind comparabilă cu anii 1930, cu un nivel al șomajului atingînd 400 000 de oameni. Această situație nu exclude realizarea de unele grupuri a unor nivele record de profit, fiind de așteptat o orientare și mai puternică către piețele externe.

Astfel, un succes al producătorilor englezi de echipamente pentru aeroporturi — United Kingdom Airports Group — l-a constituit obținerea unei comenzi de 15 milioane lire sterline pentru echiparea noilor aeroporturi din Sao Paolo și Belo Horizonte (Brazilia).

Finanțarea acestui export este făcută de Lazard Brothers of London și Libra Bank în cadrul unor exporturi complexe către Brazilia de 83 milioane dolari, acoperind atît valoarea echipamentului cît și lucrările de construcții-montaj.

Din consorțiu fac parte: GEC Electrical Projects, Marconi, Plessey, Racal-Decca, Thorn-EMI, IAL. Formarea acestui grup specializat în construcția de aeroporturi reprezintă o inițiativă a Departamentului pentru comerț, care a apreciat că prezentarea reunită a ofertei de export a tuturor producătorilor de echipamente (oferta pachet) are mult mai multe șanse de reușită în competiția pe piețele externe decît oferta individuală a fiecărui producător. Experiențe pozitive sub acest aspect dețin și grupurile franceze sau vest-germane.

Sprijinul guvernamental în realizarea cooperării anglo-braziliene se materializează într-un credit de export în valoare de 12,7 milioane lire sterline, acordat prin ECGD (Export Credit Guarantee Department), pe termen de 10 ani cu o dobîndă de 7,75 la sută pe an. Concomitent, Lazard Brothers a realizat un aranjament pentru acordarea instituției braziliene Infraero a unui credit în eurodolari de 25 milioane dolari, iar Libra Bank un împrumut de 35 milioane dolari în eurodolari pentru același beneficiar. Formarea unor astfel de grupuri reflectă tendința crescîndă, evidentă în domeniul construcțiilor și livrărilor complexe în străinătate de cooperare intensă pe piața internațională, în vederea realizării unei oferte cît mai complete, cît mai adecvate cererii.

Gh. ȘTEFAN
Ploiești

Redactor coordonator: dr. Ioan GEORGESCU

CURIER ECONOMIC LEGISLATIV

Derularea exporturilor — cazuri — soluții

Continuăm să publicăm în acest număr ultimele secțiuni privind încasarea prețului în valută.

6.5. PLATA PRIN INCASO DOCUMENTAR

Spre deosebire de creditul documentar, plata prin incaso nu prezintă nici o garanție că vînzătorul-exportator va încasa prețul mărfurilor livrate. Această modalitate de plată echivalînd cu o vînzare pe credit negarantat este acceptată numai în anumite situații și cu aprobările corespunzătoare.

a) **Modalități de atenuare a riscului de neplată.** Pentru ca riscurile de neplată să fie atenuate pot fi folosite trei căi : scrisoarea de garanție bancară, cambia și vinculația. Dacă scrisoarea de garanție bancară și vinculația trebuie să fie obligatoriu promovate încă în faza de încheiere a contractului comercial de vînzare, cambia poate fi folosită și fără vreo înțelegere prealabilă. Cu alte cuvinte, odată cu remiterea Băncii Române de Comerț Exterior a documentelor de plată, întreprinderea de comerț exterior exportatoare trage o cambie asupra cumpărătorului extern, la vedere, cu valoarea debitului de încasat. Utilizarea cambiei sporește considerabil siguranța în ce privește achitarea contravalorii mărfii de către cumpărător, cunoscut fiind faptul că un refuz de acceptare sau de plată a cambiei declanșează procedura prevăzută în legislația cambială (protest, executare silită etc.), inclusiv efectele psihologice colaterale pe care orice firmă comercială caută să le evite pentru a nu-și prejudicia reputația, prin protestul dresat. Subliniem că pentru folosirea cu succes a cambiei în cadrul modalității de plată de care ne ocupăm este imperios necesar ca, în baza cunoașterii temeinice a dreptului cambial aplicabil raportului comercial respectiv, să se dea instrucțiuni precise băncii cu privire la o sumă de aspecte hotărîtoare cu privire la întinderea mandatului dat.

b) **Remiterea documentelor de plată.** Modalitatea de plată prin incaso este detaliat reglementată prin Regulile uniforme privind incasourile (Publicația nr. 322) elaborată de Camera de Comerț Internațional de la Paris. Subliniem că potrivit acestor uzanțe cel ce remite documentele spre încasare poartă denumirea de ordonator, iar cel ce urmează să facă plata, pe aceea de tras. Regulile amintite prevăd în cadrul „Dispozițiilor generale și definiții", lit. C, că „orice document trimis la incaso trebuie să fie însoțit de un **ordin de încasare** conținînd instrucțiuni complete și precise. Băncile nu sînt autorizate să acționeze decît potrivit instrucțiunilor date prin acest ordin de incasare și conform prezentelor reguli. Dacă o bancă nu poate, pentru un motiv oarecare, să se conformeze instrucțiunilor date în ordinul de încasare pe care l-a primit, ea trebuie să avizeze imediat despre aceasta, partea care i-a adresat ordinul de incaso". În cuprinsul ordinului trebuie să se indice o serie de elemente fără de care încasarea nu s-ar putea face în condiții bune și anume : elemente de identificare, respectiv număr de ordine, valoarea incasoului, adresa trasului ; instrucțiuni cu privire la condițiile de eliberare a documentelor (contra plată sau contra acceptare) etc. Regulile uniforme în materie, la art. 7, prevăd că documentele trebuie să fie prezentate trasului sub forma în care ele au fost primite, sub rezerva că banca remitentă și banca însărcinată cu încasarea sînt autorizate să aplice toate timbrele necesare, pe spezele ordonatorului, în afara instrucțiunilor contrare, și să procedeze la orice andosare necesară sau să aplice orice ștampilă sau alte marcaje sau simboluri de identificare cerute sau obișnuite în operațiunea de incaso. Reamintim că, potrivit art. 8 din aceleași Reguli uniforme, ordinele de încasare trebuie să menționeze adresa completă a trasului sau a domiciliului la care va trebui să fie făcută prezentarea. Dacă adresa este incompletă sau inexactă banca însărcinată cu încasarea va putea, fără obligație sau responsabilitate din partea sa, să caute adresa exactă. Cu privire la celeritatea care se impune în cazul unor operațiuni de acceptare și plată a unor documente financiare, Regulile prevăd că în cazul documentelor plătibile la vedere, banca prezentatoare trebuie să efectueze prezentarea la plată fără întîrziere. În cazul documentelor plătibile la termen, banca prezentatoare trebuie, în cazul în care acceptarea este cerută, să efectueze această prezentare pentru acceptare fără întîrziere și în cazul în care plata este cerută, să le prezinte la plată cel mai tîrziu la data scadenței respective (art. 9). Prin aceleași Reguli uniforme se dau soluții și cu privire la modul în care se procedează cu documentele comerciale : „În cazul unui incaso documentar cuprinzînd o cambie plătibilă la o dată ulterioară, ordinul de încasare trebuie să precizeze dacă documentele comerciale vor fi remise trasului contra acceptării (D/A) sau contra plată (D/P). În lipsa unei asemenea precizări, documentele comerciale nu vor fi eliberate decît contra plată". (art. 10). Atribuțiile băncilor comerciale cu privire la acceptarea documentelor financiare sînt reglementate, de asemenea, prin Regulile uniforme privind incasourile ; la art. 15 Regulile prevăd că „banca prezentatoare este obligată să vegheze ca forma de acceptare a cambiei să apară ca exactă și completă ; dar nu va fi responsabilă de autenticitatea vreunei semnături nici de împuternicirea oricărui semnatar, de a pune semnătura sa pentru acceptare".

c) **Instrucțiuni privind protestul.** Am arătat mai sus că este indicat ca documentele comerciale remise prin incaso să fie însoțite de o cambie, care este un titlu de credit perfect. Ceea ce este specific unor astfel de titluri de credit este instituția juridică a protestului. Cu privire la această instituție juridică, esențială pentru valorificarea titlurilor de credit, Regulile uniforme — art. 17 — prevăd că „ordinul de încasare trebuie să dea instrucțiuni precise referitoare la protest (sau orice

altă procedură locală care îi ține locul) în caz de neacceptare sau neplată. În absența unor asemenea instrucțiuni exprese, băncile însărcinate cu încasarea nu au nici o obligație să protesteze documentele (sau să le supună unei alte proceduri legale care ține loc de protest) pentru neacceptare sau neplată". Așadar, odată cu remiterea documentelor comerciale și a cambiei, este necesar ca întreprinderile de comerț exterior să dispună expres, prin ordinul de încasare, că banca prezentatoare este împuternicită să facă protest de neplată în cazul în care trasul refuză primirea documentelor contra plată.

6.6. ÎNCASAREA PREȚULUI DE LA CUMPĂRĂTORI DIN ȚĂRI MEMBRE ALE C.A.E.R.

Decontarea între parteneri din țări membre ale C.A.E.R. este reglementată prin C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75, modalitatea de plată fiind încaso documentar cu acceptare ulterioară, denumit și încaso cu plata imediată.

a) **Documentele de plată.** Pentru încasarea prețului mărfurilor livrate, întreprinderea de comerț exterior depune la B.R.C.E., imediat după livrare, documentele prevăzute de C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75 și anume: facturi, care se întocmește în trei exemplare și care trebuie să cuprindă pe lîngă mențiunile privind marfa, prețul etc. și următoarele referiri esențiale: anul și denumirea acordului (protocolului), numărul contractului (și/sau comenzii cumpărătorului), poziția mărfii în acord (protocol), precum și orice alte date prevăzute în contract; documentul care atestă îndeplinirea obligației de livrare de către vînzător, poate fi: documentul de transport, în funcție de modalitatea de transport convenită; certificatul de depozitare (recipisa de păstrare) în cazurile în care vînzătorul nu va primi în timp util de la cumpărător instrucțiunile de expediere; procesul-verbal de predare-primire a mărfii de către vînzător, cumpărătorului; în cazul expedierilor în vagoane de coletărie, recipisa de expediere; documente privind atestarea calității, de garanție, precum și altele prevăzute în contract. În situația în care unele cheltuieli referitoare la livrările de mărfuri, inclusiv cheltuielile pentru montaj, lucrări de proiectare și pregătire, precum și servicii de transporturi și expediție nu au fost incluse în factura privind marfa, decontarea acestor se face tot prin această modalitate de plată, respectiv prin încaso documentar cu acceptare ulterioară.

b) **Decontarea.** Principiul fundamental al acestei modalități de plată este acela că întreprinderea de comerț exterior este creditată de îndată ce B.R.C.E. primește documentele spre plată. Cu privire la **momentul în care se consideră efectuată plata** în cazul țărilor membre ale Băncii Internaționale de Colaborare Economică C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75, la paragraful 50, punct ultim, face următoarea precizare: „obligațiile de plată ale cumpărătorului față de vînzător se consideră îndeplinite în momentul efectuării înregistrărilor în conturile băncii țării cumpărătorului și ale băncii țării vînzătorului la Banca Internațională de Colaborare Economică, iar la decontările prin conturile deschise reciproc de bănci, în momentul efectuării înregistrării în contul băncii țării cumpărătorului, la banca țării vînzătorului".

c) **Restituirea totală a sumei încasate.** Față de mecanismul de plată bazat pe acceptare ulterioară, era normal să se reglementeze restituirea sumelor încasate de vînzător fără temei legal. Potrivit C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75, § 53 restituirea totală a sumei încasate are loc în următoarele cazuri: marfa nu a fost comandată sau a fost expediată după ce contractul a fost reziliat, cu acordul părților; marfa a fost achitată de către cumpărător; vînzătorul nu a prezentat documentele de plată (factura, documentul de livrare și celelalte prevăzute în contract), sau dacă acestea, deși prezentate, nu permit stabilirea cantității sortimentului, calității sau valorii, din cauza nepotrivirilor dintre ele sau a datelor insuficiente pe care le conțin; utilajele au fost expediate incomplet, iar în contract se prevede că plata se efectuează pentru expedieri complete; vînzătorul a expediat marfa înainte de termenul stabilit prin contract, încasînd prețul fără acordul prealabil al cumpărătorului; vînzătorul a expediat marfa după ce a primit de la cumpărător înștiințarea privind denunțarea contractului pentru: prelungirea cazului de forță majoră peste termenele stabilite prin § 70 din C.G.L.—C.A.E.R. 1968/1975 (5 luni pentru mărfurile al căror termen de livrare nu depășește 12 luni); întîrzierea livrării mărfii este mai mare de 4 luni, iar la utilaje de 6 luni, față de termenul convenit (§ 85). În cazul în care plata serviciilor și a altor cheltuieli referitoare la livrarea mărfii a fost efectuată prin factură separată de aceea privind marfa, cumpărătorul este în drept să ceară restituirea totală a sumei pentru motive similare celor expuse mai sus și, în special, atunci cînd lipsește dispoziția de prestare a serviciilor sau aceasta a fost anulată înainte de efectuarea lor.

d) **Restituirea parțială.** O astfel de restituire, poate fi solicitată de către cumpărător, după ce plata s-a efectuat către vînzător în următoarele cazuri: prețurile din factură depășesc pe cele stabilite prin contract sau în factură sînt incluse cheltuieli a căror plată nu a fost convenită prin contract de către părți; cantitatea de marfă înscrisă în factură depășește pe aceea indicată în documentele de transport sau în specificații, precum și în situația în care în factură și în documentele respective există o eroare de calcul în favoarea cumpărătorului; din documentele de plată rezultă că au fost livrate și unele mărfuri necomandate, sau cele livrate depășesc cantitatea stabilită; vînzătorul nu a respectat sortimentul stabilit, iar cumpărătorul refuză primirea acelei părți de marfă care nu corespunde prevederilor din contract.

b) **Procedura de restituire.** Modul în care se procedează pentru restituirea sumelor încasate de vînzător este stabilită prin § 56—58 C.G.L—C.A.E.R. 1968/1975, potrivit, cărora cumpărătorul prezintă băncii țării sale o **declarație justificativă**, care trebuie să fie motivată, cu arătarea textului din condițiile generale menționate pe care se fundamentează cererea de restituire; un exemplar din declarația justificativă se remite vînzătorului, care este înștiințat și prin telex sau telegramă dacă obiectul contractului îl constituie livrări parțiale continue. După ce banca țării cumpărătorului verifică, atunci cînd socotește de cuviință, documentele care stau la baza declarației justificative și constată temeinicia acesteia, efectuează restituirea sumei, debitează banca vînzătorului, căruia îi remite o copie

după declarație ; banca țării vînzătorului debitează cu suma restituită contul acestuia. Vînzătorul analizează temeinicia restituirii operate de cele două bănci și, în funcție de motivul invocat de cumpărător, după completarea documentelor sau îndeplinirea scadenței de plată, prezintă din nou documentele pentru plata lor prin incaso documetar cu acceptare ulterioară. Cererile de restituire nejustificate — recunoscute de cumpărător sau stabilite pe calea arbitrajului — **se sancționează cu penalități de 0,1%** asupra sumei restituite pentru fiecare zi de reținere, calculată din ziua restituirii sumei și pînă în ziua plății definitive, fără însă ca penalitatea să poată depăși 5% din suma restituită fără temei legal. O situație specială o prezintă plățile provenite din reclamațiile privind cantitatea, calitatea sau penalitățile datorate, care se pot face atît prin transferul, din inițiativa debitorului, direct creditorului a sumei recunoscute, cît și prin incaso documentar cu acceptare ulterioară. În aceste situații, debitorul are dreptul să ceară restituirea sumei plătite prin incaso documentar cu acceptare ulterioară, dacă face dovadă că a transferat din proprie inițiativă suma respectivă. Menționăm că dreptul de a cere restituirea sumelor nedatorate se prescrie, potrivit C.G.L.—C.A.E.R. 1968/1975, § 93, în doi ani de la nașterea dreptului.

7. PRELUAREA MĂRFURILOR DE CĂTRE CUMPĂRĂTOR — TRANSMITEREA DOCUMENTAȚIEI TEHNICE — GARANTAREA CALITĂȚII — RECLAMAȚII

7.1. PRELUAREA MĂRFURILOR LA DESTINAȚIE — CONSTATAREA CALITĂȚII

Preluarea mărfurilor de către cumpărător constituie obligația sa fundamentală, care este urmată de aceea de a plăti prețul, în cazul în care plata nu s-a făcut înainte ca mărfurile să fi ajuns la destinație.

a) **Preluarea mărfurilor de către cumpărător.** Locul unde se preiau mărfurile livrate de către cumpărător este determinat prin condiția de livrare adoptată prin contract și prin instrucțiunile de expediere. Astfel, în cazul condiției de livrare Ex Works, Regulile Incoterms 1953 prevăd, la pct. 1, obligația cumpărătorului „să preia mărfurile de îndată ce-i sînt puse la dispoziție în locul și la timpul convenit în contract, precum și să achite prețul convenit în contract". În cazul în care condiția de livrare este C.I.F., aceleași reguli prevăd pentru cumpărător obligația „să ia mărfurile în primire la portul de destinație convenit..." La preluarea mărfurilor, cumpărătorul este în drept să verifice cantitatea și calitatea mărfurilor și, dacă riscurile au trecut asupra lui, poate formula reclamații împotriva vînzătorului numai dacă lipsurile sau defecțiunile constatate se datorează culpei acestuia.

b) **Constatarea calității mărfurilor de către cumpărător.** Regula generală este că la controlul de calitate cumpărătorul este obligat să respecte modalitatea de control prevăzută în contract. Cu alte cuvinte, atît elementele de referință cît și tehnologia folosită trebuie să fie identice cu cele utilizate de vînzător și asupra cărora părțile au convenit la încheierea contractului. Astfel, în cadrul unor livrări de betoane, cumpărătorul extern a reclamat calitatea, prezentînd un buletin de analiză a rezistenței, din care rezultă că proba prelevată și supusă analizei de laborator nu a rezistat la presiunea înscrisă în documentația tehnică anexă la contract. La o cercetare atentă a buletinului de analiză a rezultat că proba prelevată sub formă de cub avea laturile de 7 cm, potrivit normelor tehnice din țara cumpărătorului, iar în contract s-a prevăzut ca latura cubului luat pentru analiză să fie de 10 cm. Comisia de arbitraj de la București a respins acțiunea pe considerentul că nu s-a făcută dovada lipsei de calitate prin modalitatea de control prevăzută în contract. De asemenea, C.A.B., prin Hotărîrea nr. 64/1978, a statuat că stabilirea calității mărfii livrate printr-o analiză făcută în afara clauzelor contractuale nu este opozabilă vînzătorului. Într-o altă hotărîre (nr. 120/1978) se reține că dacă prin contract părțile au stabilit condițiile de verificare a calității mărfurilor, nerespectarea acestor condiții face inopozabilă constatarea făcută.

7.2. TRANSMITEREA DOCUMENTAȚIEI TEHNICE — REGULI PRIVIND FOLOSIREA EI

În cazul unor anumite mărfuri, transmiterea de către vînzător a documentației tehnice cumpărătorului determină însăși utilizarea acestora.

a) **Transmiterea documentației tehnice de către vînzător, cumpărătorului.** În funcție de natura mărfurilor — de regulă produse tehnice —, părțile stabilesc prin contract documentația tehnică pe care vînzătorul trebuie să o pună la dispoziția cumpărătorului. Față de importanța pe care o prezintă documentația tehnică în buna utilizare a mărfurilor livrate, C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75 reglementează detaliat obligațiile vînzătorului, după cum urmează : „1. Dacă în contract nu s-a stabilit ce fel de documentație tehnică (desene tehnice, specificații, instrucțiuni de întreținere și exploatare, de montaj etc.) trebuie să predea vînzătorul în executarea contractului, nici numărul seturilor, nici modalitatea și termenul de predare a acestora, vînzătorul trebuie să pună la dispoziția cumpărătorului documentația tehnică conform practicii existente în sectorul industrial respectiv din țara vînzătorului și în astfel de termene ca aceasta să asigure folosirea normală a mașinilor și/sau utilajelor, punerea lor în funcțiune, întreținerea lor, precum și reparațiile curente. 2. Documentația tehnică trebuie să fie întocmită în așa fel încît să asigure posibilitatea utilizării normale a mașinilor și/sau a utilajelor în producție, iar la instalații complexe, efectuarea montajului — dacă contractul nu prevede că lucrările de montaj vor fi efectuate de vînzător —, punerea lor în funcțiune, exploatarea și întreținerea lor în procesul de exploatare, precum și reparațiile curente. 3. Documentația tehnică trebuie să fie întocmită în limba convenită prin contract. 4 În documentația tehnică trebuie să fie indicate numerele cores-

punzătoare ale contractului, ale comenzii și ale partizii. 5. Documentația tehnică prevăzută în contract, care se expediază odată cu marfa, trebuie să fie ambalată în hîrtie impermiabilă sau într-un alt mod care s-o ferească de deteriorare, care ar putea surveni în timpul transportului mărfii. 6. Dacă prin contract nu s-au stabilit termenele de predare, de vînzător către cumpărător, a desenelor fundațiilor sau a sarcinilor de construcție ori a datelor necesare pentru proiectarea fundațiilor, aceste termene vor fi ulterior convenite de părți". (§ 24).

b) **Folosirea documentației tehnice.** Față de faptul că documentația tehnică transmisă cumpărătorului poate constitui un veritabil drept de proprietate industrială a vînzătorului (invenție brevetată sau sub formă de know-how), prin contract se stabilește regimul juridic al acesteia, respectiv limitele de folosire a ei de către cumpărător. Legat de acest aspect al documentației tehnice, C.G.L.—C.A.E.R. prevede următoarele: „1. Dacă prin contract nu s-a stabilit altfel, vînzătorul păstrează dreptul exclusiv asupra documentației tehnice transmise cumpărătorului. 2. Cumpărătorul are dreptul să folosească documentația tehnică ce i se pune la dispoziție, asupra căreia vînzătorul păstrează dreptul exclusiv, sau să permită folosirea acesteia numai pe teritoriul țării sale și numai pentru întreținerea mașinii și/sau utilajului pentru care s-a transmis această documentație, pentru exploatarea și repararea acestora (inclusiv fabricarea pieselor de schimb necesare pentru reparații). 3. Documentația tehnică predată conform contractului nu poate fi publicată. 4. În cazul rezilierii contractului, documentația tehnică transmisă cumpărătorului de către vînzător trebuie să fie restituită fără întîrziere la cererea acestuia, dar nu mai tîrziu de trei luni din ziua rezilierii contractului. 5. Dacă marfa se execută după documentația tehnică a cumpărătorului, prevederile respective din prezentul paragraf se extind asupra raporturilor dintre părți cu privire la documentația tehnică". (§ 25).

7.3. GARANTAREA CALITĂȚII MĂRFURILOR LIVRATE

Specific vînzării internaționale de mărfuri de utilizare îndelungată este garantarea calității lor, element esențial al competitivității.

a) **Termenele de garanție — condiții.** Clauza de garanție implică în mod necesar stabilirea unei perioade de garanție înăuntrul căreia vînzătorul răspunde pentru vicii. Stabilirea acestei perioade în contracte se poate face prin folosirea unor criterii legale sau a unor criterii convenționale fixate prin acordul părților. Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/75, § 29, stabilesc termene de garanție pentru unele mărfuri. Pentru toate celelalte mărfuri nespecificate în Condiții, termenele de garanție urmează să se stabilească prin contract de către cei doi parteneri. Sînt stabilite termene de garanție pentru: produse mecanice fine și articole optice, 9 luni de la data livrării; mașini și aparate de scris, 12 luni din ziua punerii în funcțiune, însă nu mai mult de 15 luni de la data livrării; mașini grele și utilaje mari, 12 luni din ziua punerii în funcțiune dar nu mai mult de 24 luni de la data livrării; pentru instalații complexe, termenele de garanție se prevăd a fi și mai lungi, convenindu-se asupra lor prin contract. În Condițiile generale de livrare C.E.E.—O.N.U., clauza de garanție este prevăzută prin înscrierea unor provederi referitoare la condițiile de garanție; perioada de garanție este stabilită în luni, urmînd ca partenerii să concretizeze aceste perioade prin contract. De asemenea, Condițiile generale de livrare amintite prevăd posibilitatea pentru părți de a prevedea în contracte o durată de zile de utilizare a mărfii, precum și o reducere a perioadei de garanție, în cazul unei utilizări peste durata zilnică stabilită. De regulă, garanția acordată de vînzător se materializează în certificatul de garanție privind calitatea mărfurilor, care se eliberează după livrare, odată cu documentele de plată. Pe tot parcursul perioadei de garanție, vînzătorul răspunde pentru calitatea mărfii, în special pentru calitatea materialelor întrebuințate la fabricarea acesteia, pentru construcția mașinilor și a utilajelor (dacă utilajele, mașinile etc. nu sînt fabricate după desenele cumpărătorului), precum și pentru acele caracteristici ale mărfii care sînt convenite prin contract. Potrivit C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75, § 35, „în cazul reparării sau înlocuirii mărfurilor defecte ori a părților de marfă defecte, termenul de garanție pentru utilajul sau pentru mașinile de bază se prelungește cu timpul cît utilajele sau mașinile nu au putut fi utilizate din cauza defectelor ivite". Aceleași condiții generale prevăd, la § 34, că vînzătorul nu poartă răspundere pentru garanție, dacă dovedește că defectele constatate nu au apărut din vina sa, ci s-au produs îndeosebi ca urmare a efectuării montajului, reparării utilajelor ori mașinilor în mod necorespunzător de către cumpărător, din cauza nerespectării instrucțiunilor de exploatare și de întreținere, precum și a modificărilor efectuate de cumpărător la utilaje și mașini.

b) **Garanții privind piesele de schimb — obligația de livrare.** În contractele de vînzare internațională părțile stabilesc termene de garanție și pentru piesele de schimb, precum și obligația vînzătorului de a le livra cumpărătorului. Cu privire la acest aspect al garanțiilor de calitate, C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75, prevăd următoarele: Dacă prin contract nu s-a stabilit altfel, termenele de garanție pentru piesele de schimb livrate împreună cu mașinile sau utilajele expiră odată cu termenele de garanție pentru aceste mașini și utilaje. (§ 36). „1. Garanția pentru piesele de schimb de uzură rapidă livrate se stabilește de comun acord între vînzător și cumpărător, ținîndu-se seama de practica internațională. Garanțiile convenite se prevăd în contract. 2. La cererea cumpărătorului, dacă în contract nu se prevede altfel, vînzătorul trebuie să asigure, pe întreaga perioadă de garanție convenită pentru mașini și utilaje, livrarea pieselor de schimb de uzură rapidă pentru care nu a fost acordată garanție sau al căror termen de garanție este mai mic decît termenul de garanție al mașinilor și utilajelor de bază, în cantități care se stabilesc ținîndu-se seama de exploatarea normală a acestor mașini sau utilaje și de utilizarea normală a acestor piese de schimb. Dacă valoarea acestor piese de schimb nu este inclusă în prețul mașinilor sau al utilajelor, piesele de schimb se livrează contra unei plăți suplimentare". (§ 37).

7.4. FORMULAREA RECLAMAȚIILOR — TERMENE ȘI MODALITATE DE SOLUȚIONARE

Dacă regula generală este că ultimul act al derulării îl reprezintă primirea mărfurilor și plata prețului de către cumpărător, mai sînt și unele cazuri în care executarea contractului se prelungește cu încă o fază, de nedorit pentru vînzător — soluționarea reclamațiilor privind cantitatea și calitatea mărfurilor livrate.

a) **Formularea reclamațiilor de către cumpărător — termene.** Reclamațiile privind calitatea sau cantitatea mărfurilor livrate trebuie să fie făcute de cumpărător în condițiile și în termenele prevăzute în contract. C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75, la § 72, prevăd : „1. Reclamațiile pot fi formulate : a) cu privire la calitatea mărfii — în decurs de 6 luni de la data livrării ; b) cu privire la cantitatea mărfii — în termen de 3 luni de la data livrării ; c) cu privire la mărfurile pentru care se acordă garanție — în maximum 30 de zile de la expirarea termenului de garanție, cu condiția ca defectele să fie descoperite în cursul perioadei de garanție. 2. Reclamațiile referitoare la calitatea și cantitatea legumelor și fructelor proaspete perisabile trebuie formulate în termene mai scurte decît cele prevăzute la literele a) și b) de la punctul 1 al prezentului paragraf. Termenele concrete pentru prezentarea reclamației la aceste mărfuri se stabilesc prin contract. 3. Neprezentarea reclamației în termenele menționate la punctul 1 din prezentul paragraf sau stabilite în conformitate cu punctul 2 din prezentul paragraf privează pe cumpărători de dreptul de a se adresa arbitrajului". Într-un dosar soluționat de Comisia de arbitraj de la București s-a constatat că reclamația remisă vînzătorului a fost făcută cu încălcarea termenului prevăzut în textul citat mai sus. Prin Hotărîrea nr. 34/1978 s-a statuat că nerespectarea dispozițiilor § 72—73 din C.G.L.—C.A.E.R. privind forma și termenul în care trebuie făcute reclamațiile atrage respingerea acțiunii reclamantului, acesta fiind decăzut din dreptul de a se adresa arbitrajului. O problemă deosebită o constituie reclamațiile privind cantitatea mărfurilor constatate la destinație, cu privire la care condițiile generale menționate, la § 73, prevăd următoarele : „1. În cazul în care din împrejurările cauzei nu este clar cine trebuie să poarte răspunderea pentru lipsurile cantitative și calitative ale mărfii (cărăușul ori expeditorul mărfii) sau cînd este posibilă răspunderea amîndorura, iar reclamația se formulează față de cărăuș, cumpărătorul, pentru a nu pierde dreptul de a formula reclamația față de vînzător ca urmare a depășirii termenului, trebuie în limitele termenelor de prezentare a reclamațiilor către vînzător, să-i comunice că a formulat reclamația față de cărăuș. 2. Dacă din explicațiile cărăușului sau din hotărîrea instanței judecătorești reiese că expeditorul mărfii trebuie să răspundă pentru pretenția respectivă, cumpărătorul este obligat să trimită vînzătorului, fără întîrziere, după primirea de la cărăuș a comunicării de respingere sau a hotărîrii instanței judecătorești, documentele justificative ale reclamației, împreună cu o copie de pe scrisoarea cărăușului sau de pe hotărîrea instanței judecătorești. În acest caz, reclamația se consideră prezentată în termen". Reclamațiile se formulează în scris și trebuie să conțină toate elementele necesare vînzătorului să identifice partida de marfă la care se referă și în ce anume constau defecțiunile sau lipsurile cantitative. De asemenea, ele trebuie să fie însoțite de acte doveditoare întocmite potrivit prevederilor din contract.

b) **Termenele de soluționare a reclamațiilor de către vînzător.** Celeritatea operațiunilor comerciale internaționale impune ca soluționarea reclamațiilor să se facă într-un termen cît mai scurt, motiv ce determină părțile să înscrie în contract termene care, în funcție de natura mărfurilor, variază între termene calculate în ore, în cazul mărfurilor perisabile și termene care pot merge pînă la 30—60 de zile. C.G.L.—.C.A.E.R. 1968/75, la § 76, pct. 1, prevăd că „vînzătorul este obligat să analizeze reclamația privind calitatea sau cantitatea mărfii și să răspundă cumpărătorului asupra fondului reclamației (să confirme acordul pentru satisfacerea ei integrală sau parțială ori să comunice refuzul de satisfacere integrală sau parțială) fără întîrziere, dar nu mai tîrziu decît în cursul termenului prevăzut în contract. Dacă un asemenea termen nu este stabilit prin contract, atunci răspunsul asupra fondului reclamației trebuie să fie dat de către vînzător neîntîrziat, nu mai tîrziu de 60 de zile, iar în privința uzinelor și a instalațiilor complexe — în decurs de 90 de zile de la data primirii reclamației de către vînzător". Termenele de mai sus pot fi prelungite de către părți, la propunerea justificată a vînzătorului.

c) **Consecințele nesoluționării reclamațiilor în termenele stabilite.** În raport cu cumpărătorii din țările cu economie capitalistă, consecințele nesoluționării reclamațiilor în termenele stabilite sînt cele prevăzute în contract; de regulă, în lipsa unui răspuns, partea nemulțumită de modul cum a fost executat contractul se adresează, prin acțiune, la arbitrajul comercial internațional ales de părți. În cazul partenerilor din țări membre ale C.A.E.R. Condițiile generale de livrare, la § 76, pct. 7, prevăd următoarele : „Dacă vînzătorul nu va da răspunsul asupra fondului reclamației în termenul prevăzut la punctul 1 al prezentului paragraf, iar cumpărătorul se va adresa arbitrajului înainte de primirea răspunsului, taxele de arbitraj se suportă de vînzător indiferent de soluția litigiului". Punctul 3 al paragrafului citat prevede că în situația în care în interiorul termenului de soluționare a reclamației „dacă vînzătorul a făcut propunerea de prelungire a acestui termen, iar cumpărătorul nu a fost de acord și se va adresa arbitrajului, problema taxelor de arbitraj va fi rezolvată de către arbitraj, în funcție de soluția litigiului". În practica întreprinderilor noastre de comerț exterior, sînt destul de frecvente cazurile în care nu se dau răspunsuri în cadrul termenelor de soluționare a reclamațiilor. Ca urmare, chiar dacă acțiunea cumpărătorului-reclamant se respinge, taxele de arbitraj rămîn în seama pîrîtului. Cum asemenea cheltuieli în valută sînt determinate de neglijența în serviciu a comercialistului căruia îi revenea obligația să răspundă la reclamanție sau să ceară un nou termen de la cumpărător, obligație neîndeplinită, contravaloarea în lei a valutei plătite urmează să fie imputată în sarcina acestuia.

d) **Modalităţi de soluţionare pe cale amiabilă a reclamaţiilor privind calitatea mărfurilor livrate.** Practica, uzanţele şi unele reglementări internaţionale au statuat o serie de modalităţi de soluţionare a reclamaţiilor formulate de cumpărători, în funcţie de natura lor. Astfel, în cazul lipsurilor cantitative dovedite ca fiind produse din culpa vînzătorului, acesta este obligat să livreze în completare mărfurile lipsă, sau să restituie contravaloarea lor, după caz. În situaţiile în care reclamaţiile se referă la calitatea mărfurilor modalităţile de soluţionarea lor pe cale amiabilă sînt : acordarea de bonificaţii, înlăturarea defecţiunilor semnalate, înlocuirea mărfurilor defecte, cu altele bune. Cu privire la aceste aspecte ale executării contractelor, C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75, la § 75, prevăd : „1. La prezentarea reclamaţiei cu privire la cantitate, cumpărătorul are dreptul să ceară fie livrarea cantităţii lipsă, fie restituirea sumei plătite pentru cantitatea de marfă lipsă. 2. La prezentarea reclamaţiei cu privire la calitate, cumpărătorul este în drept să ceară fie înlăturarea defectelor constatate, fie o bonificaţie. 3. În cazul în care cumpărătorul cere înlăturarea defectelor, vînzătorul trebuie să repare fără întîrziere, pe contul său, defectul sau să înlocuiască marfa defectă. 4. În cazurile indicate la punctul 3 din prezentul paragraf, dacă marfa nu poate fi utilizată conform destinaţiei pînă la înlăturarea defectului, cumpărătorul este în drept să ceară vînzătorului plata de penalităţi ca pentru întîrzierea în livrare, în cuantumul prevăzut la § 83, calculate de la data prezentării reclamaţiei pînă la data înlăturării defectului sau pînă la data livrării unei alte mărfi în schimbul celei defecte. Valoarea penalităţii pentru o partidă sau o unitate de marfă nu poate depăşi însă 8% din valoarea mărfii defecte sau a părţii de marfă defectă care urmează să fie reparată sau înlocuită, inclusiv penalitatea pentru întîrziere în livrare, dacă o astfel de întîrziere, a avut loc şi penalitatea a fost deja calculată. 5. În cazul în care părţile convin o bonificaţie pentru marfă în locul înlăturării defectului, la convenirea cuantumului bonificaţiei părţile trebuie să convină dacă suma penalităţii calculate şi/sau plătite în conformitate cu punctul 4 din prezentul paragraf se include în suma bonificaţiei sau bonificaţia se plăteşte peste această penalitate. 6. Dacă părţile au convenit cuantumul bonificaţiei, dar lipseşte înţelegerea lor asupra faptului dacă penalitatea prevăzută la punctul 4 din prezentul paragraf se include în suma bonificaţiei sau bonificaţia se va plăti peste această penalitate, în cazurile în care prejudiciile efective suportate de cumpărător ca urmare a neutilizării mărfii pînă în momentul convenirii bonificaţiei : sînt mai mici decît valoarea penalităţilor — penalitatea calculată şi/sau plătită se reduce la valoarea prejudiciilor efective ; sînt mai mari decît valoarea penalităţilor — prejudiciile efective care depăşesc valoarea penalităţilor sînt plătite de vînzător, cumpărătorului, dacă acest lucru este prevăzut în acordul bilateral".

dr. Al. DETEŞAN

Întrebări şi răspunsuri

● **IONEL SERGIU FLORIN — Botoşani,** solicită lămuriri cu privire la prescripţia dreptului de a cere executarea silită. Potrivit art. 6 din Decretul nr. 167/1958, dreptul de a cere executarea silită în temeiul oricărui titlu executoriu se prescrie prin împlinirea unui termen de 3 ani, iar în raporturile dintre unităţile socialiste, de un an. Prescripţia începe să curgă — în baza art. 7 din acelaşi act normativ — de la data cînd se naşte dreptul de a cere executarea silită, adică în cazul dv. — de la data rămînerii definitive a sentinţei penale. Prescripţia se întrerupe, potrivit art. 16. lit. c din Decretul nr. 167/1958 printr-un act începător de executare. Conform Deciziei de îndrumare nr. 5/1966 a Plenului Tribunalului Suprem cererea de executare adresată de unitatea creditoare executorului judecătoresc are ca efect întreruperea prescripţiei După întreruperea prescripţiei începe să curgă un nou termen de prescripţie de 3 ani care poate fi întrerupt printr-o nouă cerere de executare. Potrivit aceleiaşi decizii de îndrumare, poprirea făcută de unitatea creditoare sau numai cererea acesteia către unitatea terţ poprit are acelaşi efect întrerupător de prescripţie, ca şi cererea de executare. Pe cale de consecinţă, în cazul în care în perioada de 8 ani şi 8 luni, unitatea creditoare a făcut cereri de executare judecătoriei (prin executorul judecătoresc) ori cereri de poprire, prescripţia a fost întreruptă. Debitul fiind personal, nu pot fi urmărite bunurile altor persoane şi nici retribuţia soţiei.

● **FABRICA MATERIALE REFRACTARE — Dej,** solicită lămuriri cu privire la cheltuielile de transport în cazul restituirii paletelor plane tip CFR pe care se livrează cărămizi. Potrivit art. 54 din Ordinul MATM nr. 96/1981, „la restituire, paletele, şlingurile şi accesoriile se predau franco staţia de încărcare". Aceasta înseamnă că unitatea beneficiară are obligaţia să restituie paletele şi să suporte cheltuielile de transport pînă la staţia de încărcare a produselor.

● **MOISE V. ŞERBAN — com. Grindu jud. Ialomiţa.** Potrivit prevederilor art. 11 din Legea nr. 1/1970, în cazul unei fuziuni sau absorbţii sau al desprinderii unei părţi din patrimoniul unei organizaţii socialiste, personalul trecut la o altă unitate ca efect al acestor operaţiuni se consideră transferat în interesul serviciului. Trebuie să vă adresaţi la U.J.C.A.P. Ialomiţa sau la D.P.M.O.A.S. Ialomiţa.

● **ASOCIAŢIA LOCATARILOR Bd. Magheru 32—36 Bucureşti.** Potrivit prevederilor art. 8 alin. 1 din Statutul asociaţiilor de locatari, aprobat prin Decretul nr. 387/1977, în cazul clădirilor proprietate mixtă, adică proprietate socialistă şi a unor persoane fizice (cum este cazul relatat de dv.), în comitetul asociaţiei va fi ales ca membru cel puţin un proprietar persoană fizică. Aceasta înseamnă că indiferent de numărul proprietarilor persoane fizice cel puţin unul va fi ales în comitet. Bineînţeles, că adunarea generală poate alege în comitetul asociaţiei şi mai mulţi membri dintre proprietarii persoane fizice, dar nu are o asemenea obligaţie.

● **TEODORESCU VASILICA — Bucureşti** solicită lămuriri cu privire la repartizarea cheltuielilor comune. Cheltuielile privind consumul de apă se repartizează proporţional cu numărul persoanelor, indiferent de numărul zilelor din cursul unei luni, în care acestea au fost prezente la domiciliu. Cheltuielile privind consumul de gaze pentru bucătării şi spălătorii se repartizează după numărul de persoane care folosesc instalaţiile respective.

● **ÎNTREPRINDEREA COMERCIALĂ DE STAT MIXTĂ, Tîrgu Secuiesc.** — Obiectele de inventar de mică valoare sau de scurtă durată, aflate în folosinţă, care şi-au îndeplinit durata de serviciu normată şi nu se mai pot folosi, fiind uzate 100 la

sută, în procesul de producție, se scot din gestiune în conformitate cu prevederile normelor metodologice privind contabilitatea unităților economice, aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor nr. 595/1970, date în aplicarea H.C.M. nr. 1885/1970. Pentru scoaterea din uz a obiectelor de inventar, echipamentului și materialelor de protecție date în folosință se completează formularul „Proces-verbal de scoatere din uz" — cod 14—27, cu aprobarea conducerii unității, fără a intra în prevederile Decretului nr. 49/1982.

● **C. MUNTEANU, București.** — De reducerea unei părți din contribuțiile datorate pentru întreținerea copiilor în grădinițe, prevăzută la art. 7 din Decretul nr. 65/1982, pot beneficia și părinții ai căror copii sînt înscriși în alte grădinițe decît cea organizată de unitatea în care-și desfășoară activitatea.

● **ȘTEFAN DÖVI, Brașov.** — Art. 16 din Legea nr. 1/1970 prevede ca în cazul în care unitatea a întocmit acțiune penală împotriva unei persoane, aceasta fiind trimisă în judecată pentru fapte penale, incompatibile cu funcția deținută, conducerea unității are obligația să-l suspende din funcție. Pe timpul suspendării nu se plătesc drepturile de retribuire și nici alocația de stat pentru copii. În cazul achitării, persoana respectivă are dreptul la plata retroactivă a tuturor sumelor ce i s-ar fi cuvenit în perioada suspendării. Dacă a intervenit o condamnare (rămasă definitivă) persoana în cauză nu mai are nici un drept.

● **TOADER MIRON, Cluj-Napoca.** — În anii 1979—1980 ați ocupaat o funcție pentru care n-ați îndeplinit condițiile de vechime în specialitate. Dacă puteți dovedi că ați fost numit în funcția respectivă (sau delegat pe această funcție), vă puteți adresa organului de jurisdicție a muncii din unitatea unde ați lucrat pînă la 31 mai 1980 solicitînd, în b aza art. 176 din Codul muncii, diferența de retribuire cuvenită. Trebuie observat că nu există un prejudiciu pentru unitate, întrucît ați prestat efectiv munca în funcția respectivă.

● **EMANOIL ONICAL, Danicei, Vîlcea.** — Legea nr. 57/1974 nu prevede posibilitatea ca la revenirea dv. în învățămînt să vi se stabilească o retribuție mai mare decît aceea prevăzută pentru funcția la care urmează să reveniți, cu vechimea de 30 de ani. În alte unități din economie unde se aplică un alt sistem de retribuire (de pildă, în unitățile economice, ale administrației de stat etc.), Decretul nr. 100/1979 prevede posibilitatea — în cazuri similare — stabilirii unei retribuții apropiate sau cel mult egale cu aceea avută anterior trecerii în altă funcție, fără să se poată însă depăși retribuția maximă prevăzută pentru noua funcție.

● **MARTIN MAG, Șimleul Silvaniei, Sălaj.** — Potrivit art. 8 din Legea nr. 1/1970, privind organizarea și disciplina muncii în unitățile socialiste de stat, persoana care a lucrat într-o unitate, pe baza aceluiași contract de muncă încheiat pe perioadă nedeterminată, are vechime neîntreruptă în aceeași unitate. Din scrisoarea dv. rezultă că unei persoane i s-a suspendat contractul de muncă și că, la încheierea suspendării, persoana în cauză a reluat munca pe baza aceluiași contract de muncă. În această situație beneficiază de recunoașterea vechimii neîntrerupte în muncă și în aceeași unitate. Perioada în care contractul de muncă a fost suspendat nu se include însă în vechimea în muncă și nici în vechimea neîntreruptă.

● **ARPAD LENART, Satu Mare.** — Acordul global se aplică în condițiile și cu respectarea prevederilor art. 12 din Legea nr. 57/1974, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 4/1978. În principiu, întregul personal din atelierele de proiectare poate fi retribuit după această formă de retribuire, inclusiv economiștii care participă la elaborarea lucrărilor prin întocmirea devizelor de antecalcul și postcalcul, și la celelalte calculații din diferitele faze de cercetare și proiectare. Organul ierarhic superior este competent să examineze situația specifică a unității unde lucrați și să propună — eventual — consiliului științific, reexaminarea deciziei sale.

● **FRANCISC SVISCSA, Vulcan.** — Concediul de odihnă de care ați beneficiat în anul 1979 (25 august — 13 septembrie) după absolvirea școlii de maiștri corespunde reglementărilor în vigoare la acea dată.

● **ION ARGINTEANU, Focșani.** — Pentru a vi se recunoaște vechimea neîntreruptă în muncă și în aceeași unitate, este necesar să obțineți o dovadă din care să rezulte că la data de 1 iulie 1982 a fost desființată activitatea de proiectare și organizare a teritoriului, în cadrul raionului Focșani. Eventual, puteți obține o asemenea dovadă chiar de la Oficiul de proiectare și de organizare a teritoriului Galați, respectiv de la unitatea care a preluat activitatea respectivă.

● **IUSTIN PREDESCU, Rm. Vîlcea.** — Munca peste durata normală poate să fie prestată în situații deosebite, în legătură cu interesele producției și ale muncii (art. 119 din Codul muncii). Munca peste durata normală poate fi prestată pînă la 120 ore pe an, pentru o persoană, pe baza aprobării prealabile a centralelor, ministerelor și celorlalte organe centrale, comitetelor executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, cu acordul uniunilor sindicatelor de ramură. În art. 120 se prevede că orele suplimentare se compensează cu timp liber corespunzător. Din scrisoarea dv. nu rezultă dacă aprobarea prestării orelor suplimentare s-a făcut cu respectarea condițiilor mai sus prevăzute. Nerespectarea lor atrage răspunderea disciplinară a celor ce au încălcat-o. Neexistînd prejudiciu — în situația relatată de dv. — nu este cazul să vi se impute sumele reprezentînd retribuția pentru timpul liber corespunzător orelor suplimentare prestate și pe care le dovediți cu acte.

● **CONTABILI C.A.P., Osica de Sus, Olt.** — În ipoteza în care ați lucrat în cooperativă pe baza unor contracte de muncă, fiind retribuiți cu retribuția prevăzută pentru contabili (nu cu norme convenționale), iar unitatea a vărsat în perioada executării contractelor cota de asigurări sociale, aveți dreptul să vi se recunoască vechimea în muncă pentru perioada lucrată, astfel cum se prevede în art. 9 din Legea nr. 3/1977. Această vechime se înscrie — obligatoriu — în carnetele de muncă.

● **EMILIA BOBE, Alexandria.** — Inginerul aflat în anii I și II de activitate face parte, ca și restul personalului cu studii superioare, din categoria personalului tehnic de execuție, avînd aceleași condiții de acordare a retribuției prevăzute pentru această categorie de personal. Această reglementare este stabilită în art. 34—49 din Legea nr. 57/1974, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 4/1978.

● **MIRCEA GH. VODISLAV, Ticleni, Gorj** — Conform prevederilor alin. (3) a art. 33 din Legea nr. 57/1974 (astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 4/1978), numărul personalului încadrat la ultima gradație nu poate depăși 5—8% din totalul personalului încadrat pe gradații din cadrul fiecărei unități. La alin. (2) al aceluiași articol se prevede că trecerea la gradația ultimă (a 6-a sau a 7-a după caz) se poate face excepțional și numai cu confirmarea organului ierarhic superior al unității. Trecerea la gradațiile 5—6 și 7 se poate face numai în limitele cotei de 10% din numărul rezultat din aplicarea procentului de pînă la 30% din totalul personalului încadrat pe gradații. Legea nr. 4/1978 nu prevede o derogare pentru personalul care la data aplicării (1 ianuarie 1979) era încadrat la ultima gradație, devenită penultima în urma modificării Legii nr. 57/1974.

Vă prezentăm

ÎNTREPRINDEREA DE AVIOANE DIN BUCUREŞTI

Amplasată pe una dintre cele mai mari platforme industriale din țara noastră (Băneasa), Întreprinderea de avioane din București și-a început activitatea cu peste trei decenii în urmă sub denumirea de Atelierele de reparat mașini volante sau Întreprinderea de reparații material aeronautic. Continuînd tradiția vechilor fabrici de avioane din România ca S.E.T. și I.C.A.R. — București, I.A.R. — Brașov și ASTRA — Arad, aceste ateliere au evoluat an de an, devenind o importantă unitate economică a industriei noastre constructoare de mașini.

În prezent, Întreprinderea de avioane din București execută reparații pentru toate tipurile de avioane și elicoptere, precum și reparații pentru motoare cu piston și cu reacție ce echipează elicopterele și avioanele din dotare. Beneficiind de condiții tehnice excelente, de cele mai moderne utilaje și tehnologii și de un colectiv cu bogată tradiție în domeniul aerospațial, Întreprinderea de avioane București a trecut și la construcția de avioane de transport și utilitare ca : IAK-11, IAK-18, AN-24, AN-2, M-4, IL-14, IL-18 sau IAR-813, IAR-818, IAR-821, IAR-822 etc.

Întreprinderea de avioane din București s-a făcut cunoscută pe plan mondial pentru realizările în marea serie de avioane de turism și comerț „Islander" sau alte tipuri de aeronave utilitare, sanitare, de turism și poștă, agricultură. Un moment deosebit în diversificarea construcțiilor de aeronave este cel din 1969, cînd Întreprinderea de avioane București a lansat construcția avionului de turism și transport ușor BN 2 „Islander".

În ziua de 27 august 1982 a avut loc în Capitală o importantă premieră a industriei noastre aeronautice : lansarea primului avion de linie ROMBAC 1—11, construit la Întreprinderea de avioane București — Băneasa. Această nouă realizare de prestigiu demonstrează cu elocvență înalta calificare și competență a inginerilor, tehnicienilor și muncitorilor de la această întreprindere.

ROMBAC 1—11 este destinat atît transportului de pasageri, cît și de mărfuri, el făcînd parte din clasa mediu-curier seria 500, cu o autonomie de zbor de 2500—3000 km și o capacitate de 119 locuri. Dotat cu aparatură ultramodernă și realizat la un înalt nivel, aparatul are o viteză de croazieră de 850 km/oră și zboară la o altitudine de 10 000 m. Este echipat cu 2 motoare Spey 512 cu reacție, asigură un zbor agreabil în deplină securitate și în condiții de un înalt grad de confort.

Ion VASILESCU

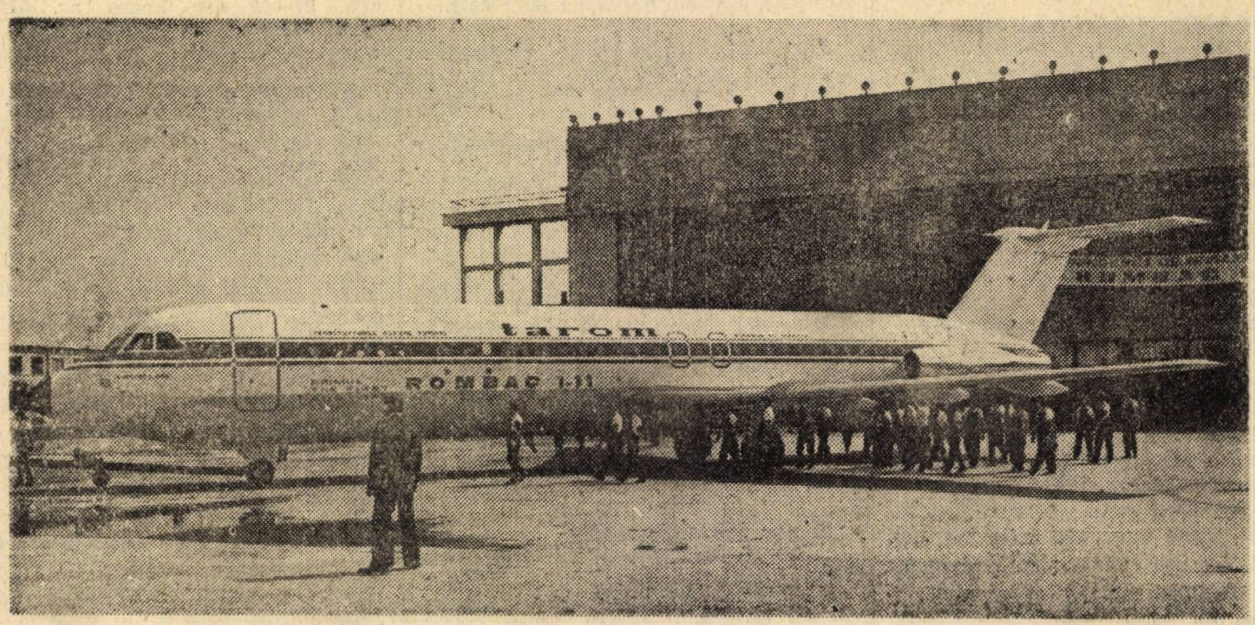

Tiparul : I. P. „Informația"

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A INAUGURAT CEA DE-A 8-A EDIȚIE A TÎRGULUI INTERNAȚIONAL BUCUREȘTI

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS HÍRADÁSTECHNIKAI MÚZEUM

Actuala ediție a Tîrgului ilustrează în mod elocvent dinamismul industriei noastre — puternic angajată pe calea modernizării și ridicării competitivității produselor românești — precum și largile posibilități de participare a României la diviziunea internațională a muncii, la promovarea colaborării și cooperării economice reciproc avantajoase cu toate statele lumii.

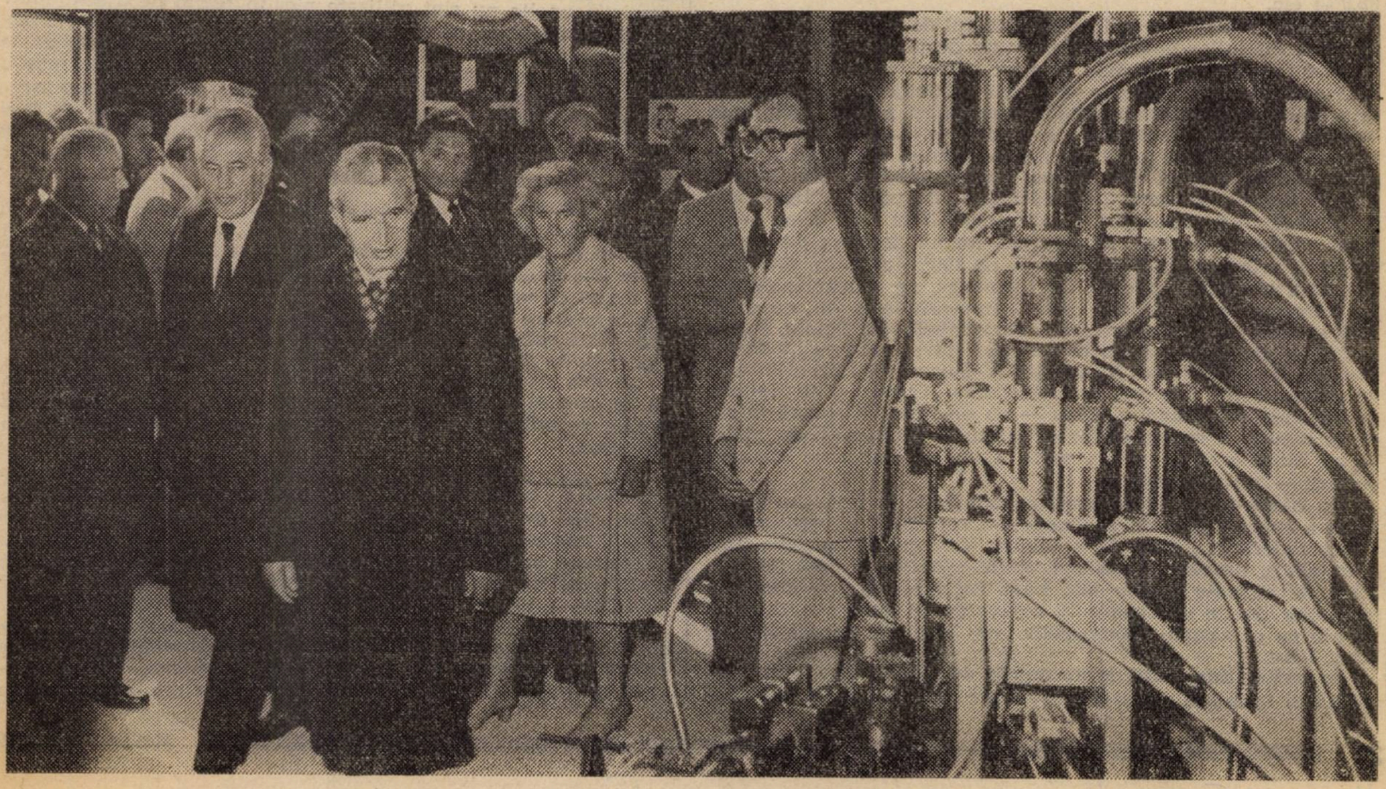

Cerință de bază pentru realizarea integrală a planului

Utilizarea eficientă a fondurilor fixe

ÎNSEMNATELE eforturi de investiții ale statului au făcut ca economia românească să dispună în prezent de o puternică bază tehnico-materială modernă, valoarea fondurilor fixe instalate fiind în prezent de peste 2 000 mld. lei, din care circa 2/3 au o vechime de sub 15 ani. Numai în anul 1981 au fost puse în funcțiune circa 560 noi capacități industriale, concomitent cu modernizarea unui număr însemnat de întreprinderi, secții, ateliere, linii tehnologice ș.a. Potrivit programului de investiții, în acest an se prevede punerea în funcțiune a 800 noi capacități de producție, din care peste 740 în industrie.

Existența acestui puternic potențial productiv obligă la mobilizarea eforturilor colectivelor de oameni ai muncii din întreprinderi și centrale industriale în vederea utilizării tuturor capacităților de producție la parametri cît mai înalți, condiție hotărîtoare a realizării unor producții superioare, obținerii unor beneficii cît mai mari și unei eficiențe economice ridicate.

De ce decalaje între prevederi și realizări ?

AN DE AN a crescut simțitor nivelul realizat al indicilor de utilizare a fondului de timp disponibil de lucru al mașinilor, utilajelor și instalațiilor tehnologice, precum și al mașinilor unelte. Realizările din prima parte a anului indică, de asemenea, sporuri însemnate la unele utilaje de bază, în comparație cu perioada corespunzătoare din anul trecut. Astfel, dacă ne referim la utilajele tehnologice specifice unor subramuri ale industriei, se remarcă creșteri în ce privește utilizarea **extensivă** la furnale (96,9% în sem. I 1982, față de 96,2% în sem. I 1981), instalații de laminare pentru țevi fără sudură (65,4% ; 61,3%), instalații specifice pentru producera de diode (79,9% ; 76,4%), mașini și utilaje pentru fabricația lămpilor fluorescente (85,7% ; 72,2%), cuptoare pentru producerea negrului de fum 75,0% ; 68,9%), instalații pentru producerea amoniacului (90,3% ; 88,9%) etc.

Dacă ne referim la utilizarea fondului de timp disponibil de lucru al mașinilor-unelte, echipamente de înaltă tehnicitate, de a căror funcționare depinde în mare măsură realizarea în condiții optime a sarcinilor de producție planificate, trebuie să remarcăm preocuparea multor întreprinderi pentru asigurarea unei cît mai bune încărcări a acestui parc. Astfel, în cazul Întreprinderii de construcții de mașini Reșița, Întreprinderii de utilaj chimic și forjă Rm. Vîlcea, Întreprinderii de tractoare și mașini agricole Craiova, Întreprinderii de pompe București, Întreprinderii de strunguri Tîrgoviște și altele, care și-au organizat producția pe linii tehnologice, fondul de timp disponibil de lucru a fost utilizat în proporție de 100% în cursul primului semestru al anului în curs. De asemenea, un număr însemnat de întreprinderi — printre care : Întreprinderea de mecanică fină și Întreprinderea de piese auto, ambele din Sinaia, Întreprinderea de mașini grele București, Întreprinderea „1 Mai"-Ploiești, Întreprinderea „Timpuri Noi"-București, Întreprinderea de rulmenți grei Ploiești, Întreprinderea „Unirea"-Cluj-Napoca, Întreprinderea „Balanța"-Sibiu — cu pondere însemnată în ramura industriei construcțiilor de mașini și prelucrării metalului — au înregistrat, în prima parte a anului, indici de utilizare ridicați — între 95—100%.

Un element important care a contribuit la încărcarea mai bună a capacităților de producție l-a constituit și preocuparea întreprinderilor și centralelor industriale pentru reducerea substanțială a timpului neutilizat. Astfel, în cursul trim. II a.c. măsurile aplicate pentru mai buna încărcare și funcționare a mașinilor unelte au condus la reducerea timpului neutilizat la 37 ore pe o mașină, comparativ cu 70 ore pe mașină în trim. I a.c.

În același timp, însă, la un număr destul de mare de mașini, utilaje și instalații, realizările obținute în prima parte a anului se situează la un nivel inferior atît față de prevederile planului pe 1982, cît și de realizările din perioada corespunzătoare a anului precedent : la combine de abataj (78,8% realizat în sem. I 1982, față de 85,0% plan și 82% realizat în sem. I 1981), la instalații de turnare continuă a oțelului în semifabricate (46,4%, 70,0% ; 76,2%) ; la instalații pentru producerea benzenului prin dezalchilarea toluenului (55,4% ; 90,0% ; 76,6%), la instalații pentru producerea fibrelor artificiale (86,6% ; 95,0% ; 88,9%), la instalații pentru producerea polietilenei (78% ; 97% ; 95,7%), la prese hidraulice pentru plăci înnobilate (74,4% ; 91%, 81,5%), la mașini de țesut fire tip mătase, automate, fără suveică (71,8% ; 80,0% ; 74,8%). Nerealizarea indicilor de utilizare prevăzuți la nivelul stabilit a afectat negativ și îndeplinirea producției fizice îndeosebi la lignit și cărbune brun sortat, oțel brut, țevi din oțel, polietilenă de mare densitate, acid sulfuric, anvelope ATA, plăci înnobilate, încălțăminte cu fețe din piele etc. Aceste pierderi de producție ar fi putut fi înlăturate dacă factorii de răspundere din centralele industriale și unitățile respective ar fi acordat o mai mare atenție evitării perturbațiilor ce au existat în aprovizionarea tehnico-materială — cauzate dealtfel în cea mai mare parte de nerealizarea zilnică a programelor de producție —, limitării opririlor accidentale în funcționarea utilajelor, asigurării forței de muncă calificate, lărgirii cooperării și colaborărilor în producție cu alte întreprinderi de profil.

Se cuvine să menționăm faptul că nici în cazul mașinilor-unelte prevederile de plan pe ansamblu nu au putut fi îndeplinite ca urmare a înregistrării unor întreruperi mari în ce privește funcționarea parcului de mașini unelte, îndeosebi la Întreprinderea „Automecanica"-Mediaș, Întreprinderea mecanică Botoșani, Întreprinderea „Vulcan"-București, Întreprinderea de utilaj minier Filipești, Întreprinderea „Hidromecanica"-Brașov, Întreprinderea mecanică Alba Iulia, Întreprinderea de utilaj greu Craiova. La unele din aceste întreprinderi, indicele înregistrat prezintă valori chiar sub 65%, ceea ce presupune că mașinile unelte nu sînt utilizate nici în regim de 2 schimburi pe zi. Considerăm că este de datoria întreprinderilor deținătoare de strunguri Carusel cu diametrul de prelucrare de la 3 001—6 000 mm, mașini de frezat universale și orizontale, mașini de prelucrat roți dințate cilindrice și conice, să acorde mai mare atenție încărcării și utilizării acestor mașini-unelte, la care indicii de utilizare realizați se situează mult sub prevederile de plan, la unele grupe chiar sub nivelul realizat în perioada corespunzătoare din anul precedent.

În legătură cu indicii care exprimă utilizarea fondului de timp disponibil de lucru al mașinilor, am dori să exprimăm părerea că **nu întotdeauna obținerea unor indici ridicați presupune și o bună încărcare a capacităților respective.** Ne referim la faptul că uneori mașinile sau utilajele respective sînt menținute în stare de funcțiune, fără însă a produce la întreaga lor capacitate tehnică. Aceasta presupune risipă de energie, combustibili, forță de muncă etc. De aceea, este imperios necesar ca **în analiza gradului de încărcare a capacităților de producție să fie în atenția factorilor de răspundere din întreprinderi atît indicii de utilizare extensivi, cît și cei care exprimă utilizarea intensivă.**

Așa cum prevăd actele normative în vigoare, trimestrial se analizează nivelul dotărilor, în funcție de gradul de îndeplinire a indicilor de utilizare prevăzuți în plan pentru parcul de mașini-unelte, utilaje tehnologice, de transport și construcții. Pe această bază, a fost propusă diminuarea dotărilor la unele unități, cu mașini și utilaje în valoare de peste 250 mil. lei (M.I.C.M. — 104 mil. lei, M.I.C.M.U.E.E. — 54 mil. lei, M.I.L.M.C. — 41 mil lei, M.A.I.A. — 29 mil. lei etc.). Paralel cu această acțiune, este necesar ca **întreprinderile să disponibilizeze acele utilaje la care încărcarea nu este corespunzătoare.** Nu este posibil ca utilaje de înaltă complexitate, unele din acestea aduse

chiar din import, să fie neutilizate sau utilizate într-o proporție redusă. Din acest punct de vedere se impune ca întreprinderile, centralele și ministerele să acționeze mai energic pentru **reintroducerea în circuitul economic a tuturor mașinilor și utilajelor refolosite sau cele cu uzură avansată — să fie valorificate, prin dezmembrare, ca piese și subansamble de schimb.**

Așa cum s-a arătat mai sus, gradul de folosire a capacităților de producție este caracterizat și prin indicii care exprimă utilizarea **intensivă** a mașinilor, utilajelor și instalațiilor. De altfel, trebuie reamintit că una din caracteristicile actualului cincinal este producția de tip intensiv. În concordanță cu această orientare este necesar să se acorde un rol preponderent factorilor intensivi, de eficiență în creșterea economiei, concomitent cu adîncirea gradului de utilizare a materiilor prime și obținerii unor produse de valoare economică ridicată. Este meritoriu faptul că realizările pe primul semestru al anului în curs sînt superioare planului la o serie de mașini și instalații, cum sînt : combine de înaintare (unde s-a obținut o producție medie de 2,76 mc volum excavat cărbune pe oră și combină, față de 2,40 mc planificat), combine de abataj, convertizoare de oxigen, instalații pentru producerea sodei caustice prin electroliză, instalații pentru producerea etilenei și polietilenei de înaltă și joasă presiune, mașini de țesut fire tip lînă etc. În același timp, indicii prevăzuți la unele utilaje importante se situează sub nivelul planificat, ca de exemplu la excavatoare cu roată cu cupe pentru cariere de lignit, cuptoare electrice pentru oțel, laminoare de sîrmă, instalații pentru producerea acidului sulfuric, instalații pentru producerea îngrășămintelor complexe, mașini de țesut fire tip bumbac etc.

O primă cauză a acestei situații o constituie modul de încărcare a capacităților de producție. În multe cazuri au fost alocate prin plan, unor capacități de producție aparținînd M.I.C.M., M.I.Ch., M.I.L.M.C., sarcini cu mult inferioare volumului real de prelucrare a lor. Aceasta a condus în dese situații atît la folosirea incompletă a capacităților respective, cît și la unele desincronizări în producția diferitelor ramuri și sectoare ale activității, la dezechilibre în balanțele materiale. Este cazul ca **la fundamentarea gradului de încărcare a capacităților de producție,** în special a celor noi, **să se țină seama** în mai mare măsură **atît de volumul producției ce urmează a fi obținută, cît și de structura acesteia,** în așa fel încît să se poată planifica din timp întreaga sortimentație solicitată pe utilajele aflate în exploatare, evitîndu-se pe cît posibil achiziționarea altora noi.

În același timp, în unele întreprinderi aparținînd în special M.I.C.M., M.I.Ch., M.T.Tc. etc. nivelul mai scăzut de utilizare a mașinilor și utilajelor este și rezultatul preocupării mai puțin susținute din partea unor factori de răspundere pentru promovarea largă și stabilizarea forței de muncă de înaltă calificare, pentru policalificarea lucrătorilor, insuficienței, în unele cazuri, a cursurilor de pregătire și calificare, întîrzieri. uneori nejustificate, în promovarea progresului tehnico-științific etc. Se impune ca **fiecare minister, centrală și întreprindere să acționeze mai consecvent pentru ridicarea continuă a productivității muncii,** pentru asigurarea unei folosiri depline a bazei materiale proprii, în scopul sporirii rezultatelor muncii productive și ridicării eficienței economice.

Asigurarea utilizării depline a tuturor capacităților de producție, îndeosebi a celor din ramurile prelucrătoare, este condiționată și de elaborarea în întreprinderi a unor studii care să permită o mai mare elasticitate în trecerea de la un profil la altul, în fabricația unor produse în funcție de necesitățile pieței interne și celei externe.

Reparații la termen și de calitate

ÎN CONDIȚIILE creșterii gradului de complexitate a mașinilor și instalațiilor din dotarea întreprinderilor — ca urmare a progresului tehnic și științific — activitatea de întreținere și reparații capătă din în ce în mai mult caracterul unei activități deosebit de importante, avînd un pronunțat aspect tehnic și un rol major în desfășurarea normală a proceselor productive

Din evoluția pe trimestre a gradului de îndeplinire a planului de revizii generale, reparații capitale și modernizări rezultă că marea majoritate a întreprinderilor și centralelor industriale au acționat în spiritul indicațiilor conducerii de partid și de stat pentru îmbunătățirea și perfecționarea activității de întreținere și reparații. Realizările obținute pe trim. II față de trimestrul precedent și perioada corespunzătoare din anul trecut sînt cu mult superioare, ceea ce denotă o creștere a preocupărilor din partea factorilor de răspundere din compartimentele de specialitate.

Trebuie însă remarcat că nu în toate cazurile calitatea lucrărilor de revizii, reparații și modernizări este la nivelul așteptat, numărul reparațiilor accidentale continuînd să fie încă ridicat. Termenele stabilite prin normative și prin planul național unic nu sînt în totalitate respectate, se fac amînări nejustificate, iar pregătirile pentru efectuarea unor revizii sau reparații nu sînt efectuate corespunzător. În cursul sem. I. 1982 un număr de aproape 4 000 reparații capitale nu au fost realizate, cele mai multe localizîndu-se la unitățile aparținînd M.T.Tc. (76% din prevederi) M.I.Ch. (89%), M.P. (90%). În prima parte a anului în curs nu au fost executate la termen sau nu au început încă lucrările de reparații capitale și revizii generale la unele mașini și instalații tehnologice importante. Rămîneri în urmă se remarcă și în ce privește execuția reparațiilor capitale la mașinile și utilajele standardizate.

Analizînd **cauzele** care au generat aceste nerealizări pe primul semestru al anului rezultă că acestea se datoresc îndeosebi lipsei executanților specializați pentru reparații, neasigurării unor piese de schimb, subansamble sau materiale, neasimilării unor poziții de piese de schimb. La aceste rămîneri în urmă a contribuit și slaba preocupare din partea unor centrale industriale și întreprinderi pentru asigurarea forței de muncă la nivelul numărului rezultat din normativele de personal în compartimentele mecanoenergetice și de automatizare.

În cadrul unor unități din M.I.Ch., execuția prevederilor planului de reparații capitale prezintă serioase rămîneri în urmă, îndeosebi la I.A. Slatina (numai 76% din planul zilnic pe sem. I a fost îndeplinit), Întreprinderea metalurgică de metale neferoase Baia Mare (70%), Întreprinderea de prelucrat mase plastice Iași (66%), Combinatul de fire artificiale Brăila (60%). Neefectuarea la timp și de calitate a reviziilor și reparațiilor capitale conduce la însemnate pierderi de producție datorită frecventelor opriri provocate de defecțiunile mecanice și electrice.

Este necesar de aceea să se persevereze în continuare pentru realizarea integrală a sarcinilor de plan și creșterea gradului de siguranță în exploatare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor aflate în funcțiune, în care sens s-ar impune aplicarea unui complex de **măsuri,** printre care :

- dezvoltarea capacităților de piese de schimb noi și îndeosebi a celor recondiționate, în vederea acoperirii întregului necesar pentru execuția reparațiilor planificate, precum și realizării programelor de asimilare a pieselor de schimb din import;
- lărgirea organizării execuției reparațiilor capitale în unități specializate, dotate corespunzător din punct de vedere al bazei tehnico-materiale și cadrelor de muncitori și specialiști ;
- completarea profilului de activitate al unor unități existente din ramura industriei construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor cu lucrări de reparații capitale și cu executarea de piese și subansamble de schimb ;
- stabilirea unor normative de timp pe operații și categorii de lucrări de reparații pentru precizarea volumului real al manoperei necesare executării reparațiilor și lucrărilor de revizie ;
- asigurarea stocurilor de intervenție cu piese și subansamble de schimb în cantitățile necesare funcționării în condițiile de continuitate și siguranță a utilajelor și instalațiilor care prin destinația și utilizarea lor determină îndeplinirea planului de producție la principalele produse ;
- pregătirea din timp a documentațiilor tehnologice, materialelor, pieselor și subansamblelor necesare executării lucrărilor de reparații capitale și, în cadrul acestora, a celor de modernizare ;
- pentru evidența, executarea și urmărirea lucrărilor de reparații și întreținere, precum și asigurarea necesarului cu piese de schimb să fie extinsă utilizarea calculatoarelor electronice ;
- periodic să se analizeze la nivel de consilii de conducere ale ministerelor și consilii ale oamenilor muncii din întreprinderi și centrale industriale desfășurarea execuției lucrărilor în domeniul reparațiilor și modernizărilor, producția și asimilarea pieselor de schimb, inclusiv a recondiționărilor, în vederea stabilirii celor mai eficiente măsuri.

H. PINCAS
Gh. OLTEANU
C.S.P

O politică fermă de gospodărire rațională a materiilor prime

Posibilități de dinamizare a acțiunii de recuperare a materialelor refolosibile (II)

ÎN PROCESUL dinamizării reciclării resurselor refolosibile, prețul ocupă un loc de seamă. Nivelul său trebuie să acopere cheltuielile ocazionate de colectarea, depozitarea și transportul acestor materiale efectuate de furnizorul de asemenea materiale, precum și cheltuielile determinate de reintroducerea resurselor în circuitul productiv sau cele necesitate de operațiile de transformare a materialelor respective de către unitățile prelucrătoare în materie primă în stare să reintre în procesul tehnologic pentru obținerea produselor finite. Totodată, nivelul prețului trebuie să stimuleze în mod corespunzător atît pe furnizorul de materiale reciclabile de a livra cantitățile de care dispune, cît și pe utilizatorul de aceste materiale (întreprinderile prelucrătoare), în sensul de a le recicla în proporție cît mai mare.

Caracterul stimulativ al prețurilor

AȘA cum se cunoaște, problematica prețurilor de achiziție și livrare a materialelor refolosibile de la unitățile socialiste este reglementată printr-o serie de acte normative, în conformitate cu care prețul de livrare a resurselor materiale refolosibile este și trebuie să fie, în mod firesc, mai mic decît cel al materiei prime în stare nouă (originală). Prețurile sînt diferențiate în funcție de calitatea și valoarea de întrebuințare a acestor resurse, astfel încît să acopere costurile normate ale unităților care predau, colectează și valorifică materialele refolosibile și să asigure un beneficiu corespunzător. Din unele cercetări efectuate în legătură cu procesul recuperării și valorificării materialelor refolosibile din mase plastice*), luînd în considerare nivelul prețurilor de achiziție și livrare practicate, a rezultat că prețurile actuale ale deșeurilor din materiale termoplaste (polietilenă de înaltă și joasă densitate, polipropilenă, polistiren și p.v.c.) sînt avantajoase pentru unitățile prelucrătoare de asemenea deșeuri, dar **nu stimulează în suficientă măsură predarea și colectarea materialelor refolosibile din mase plastice.** După unele calcule, raportul dintre prețul materiei prime noi (granule de polietilenă de joasă densitate) și costul granulelor de polietilenă recuperate din deșeuri de unele unități (cu care reintră în procesul de obținere a produselor finite în cadrul aceleiași unități) este de aproape 2,5. Desigur, este un raport de natură să stimuleze unitățile prelucrătoare în utilizarea deșeurilor pentru completarea necesarului de materii prime (granule). Dar, pornind de la însești cerințele accelerării procesului de recuperare a acestor categorii de deșeuri de materiale termoplaste, de la cheltuielile ocazionate de strîngerea (eventual și sortarea pe tipuri de materiale plastice), balotarea și transportul acestora, la care se adaugă — nu pe ultimul loc ca importanță — avantajele însemnate care se obțin în privința protecției mediului ambiant, **prețul pe care îl primesc unitățile furnizoare de asemenea deșeuri este, după opinia noastră, nestimulator.**

În optimizarea nivelului prețului de achiziție și de livrare a deșeurilor este necesar să se pornească de la **stabilirea unui raport cît mai judicios între prețul materiei prime noi și prețul materiei prime obținute din materiale termoplaste recuperate.** Firește, în determinarea acestui raport trebuie să se țină oricum seama de faptul că însușirile calitative ale materiei prime rezultate din prelucrarea deșeurilor se situează la un nivel mai scăzut în comparație cu cele ale materiei prime noi. Prin urmare, costul materiei prime (granule) rezultate din deșeuri de mase plastice trebuie să fie, după părerea noastră, mai mic — cel mult egal, pentru unele situații specifice — decît prețul materiei prime (noi) obținute din resurse primare. Deopotrivă, însă acest preț trebuie să stimuleze și pe furnizorii respectivi. Ținînd seama de aceste restricții, expresia matematică a nivelului maxim de preț ce poate fi stabilit pentru deșeurile de materiale termoplaste este următoarea :

$$Cs_d \cdot P_d + Ch_d \leqslant P_{mn}$$

în care: Cs_d — consumul specific de deșeu pentru obținerea materiei prime (granule); P_d — prețul de livrare al deșeului; Ch_d — cheltuielile de prelucrare a deșeurilor pentru realizarea materiei prime (granule); P_{mn} — prețul materiei prime noi (originale) realizată din resurse primare.

Din relația de mai sus rezultă :

$$P_d \leqslant \frac{P_{mn} - Ch_d}{Cs_d}$$

în care notațiile au semnificația precizată anterior.

În situația în care am utilizat prețul maxim de livrare care ar rezulta prin relația de mai sus, costul granulelor recuperate din deșeurile de polietilenă se va situa la același nivel cu prețul granulelor noi. Evident, o asemenea soluție nu este de natură să stimuleze unitățile prelucrătoare de mase plastice în valorificarea deșeurilor, iar utilizarea acestui preț maxim nu ar răspunde nici cerințelor amplificării reciclării materialelor.

Concluzia care rezultă este aceea că **prețul optim de livrare a acestor deșeuri ar trebui să fie cuprins între prețul limită inferioară (cel existent în prezent) și prețul limită maximă determinat conform relației prezentate.** Din testarea mai multor variante privind evaluarea deșeurilor din polietilenă, de exemplu, și influența acestora asupra costului granulelor recuperate, ținînd seama de valoarea de întrebuințare a produselor care pot fi fabricate din aceste deșeuri, de nesesitatea asigurării unui beneficiu corespunzător pentru unitățile care prelucrează deșeuri și de cerințele stimulării furnizorilor de a livra materiale refolosibile a rezultat, după calculele noastre, că prețul de livrare al deșeului analizat ar urma să reprezinte circa 30% din valoarea materiei prime noi. În această situație s-ar armoniza mai bine interesele furnizorilor de materiale recuperabile (deșeuri de materiale termoplaste), cu cele ale întreprinderilor care le prelucrează (costul granulelor de polietilenă ar reprezenta, în condițiile de fabricație ale unor unități care valorifică asemenea deșeuri, circa 70% din prețul materiei prime noi), stimulînd astfel unitățile economice în direcția recuperării și valorificării unor asemenea materiale refolosibile.

Dinamizarea procesului de colectare și reciclare a materialelor termoplaste refolosibile face necesară și **reanalizarea nivelului prețului de achiziție**, în așa fel încît să înlăture interesul deținătorilor pentru predarea acestor categorii de resurse și să mențină în limite stimulatorii, rentabilitatea atît a unităților colectoare, cît și a celor prelucrătoare de asemenea resurse reutilizabile.

Concomitent cu aceasta se impune amplificarea **diferenței dintre prețul de livrare și prețul de achiziție al acestor deșeuri** (respectiv comisionului întreprinderii de colectare), deoarece în actualele condiții acest comision nu acoperă în întregime volumul cheltuielilor ocazionate de colectarea, pregătirea și expedierea materialelor refolosibile către unitățile prelucrătoare. Așa cum se cunoaște, deșeurile de mase plastice colectate de la unitățile industriale, agricole, comerciale, de construcții etc., precum și de la populație se concentrează în depozitele întreprinderilor

*) S-au avut în vedere materiale termoplaste uzate rezultate din procesul utilizării lor, considerîndu-le deșeuri de mase plastice care, supuse unui anumit proces tehnologic, pot fi transformate în materie primă (granule) utilizabilă în realizarea anumitor produse.

județene de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile care, pentru expedierea acestora către unitățile prelucrătoare, trebuie să execute o serie de operații de condiționare legate de tăierea produselor, sortarea pe calități de materiale termoplaste, pe culori, balotarea sau însăcuirea, transportul etc., efectuarea lor necesitînd o serie de cheltuieli a căror mărime este necesară a fi luată în considerare la determinarea prețului de livrare. Precizăm faptul că toate operațiile amintite sînt absolut necesare în scopul asigurării unui grad mai ridicat de utilizare a capacităților mijloacelor de transport, cît și pentru garantarea condițiilor minime de calitate cerute de actualul proces de reciclare.

Or, din cercetările efectuate s-a constatat că volumul acestor cheltuieli depășește comisionul întreprinderii de colectare ; în această situație, unitățile respective nu sînt interesate în achiziționarea acestor tipuri de deșeuri, deoarece ar trebui să suporte din rezultatele financiare aceste diferențe. Pornind de la nivelul optim estimat al prețului de livrare al deșeurilor și ținînd seama de cheltuielile aferente fiecărei operații de condiționare a materialelor recuperabile, efectuate atît de potențialii deținători ai acestora, cît și de întreprinderile de colectare și valorificare a materialelor refolosibile, **este necesar să se determine, deci, noi prețuri de achiziție, pe fiecare tip de material termoplast,** care să corespundă cerințelor actuale privind impulsionarea acțiunii de strîngere și reciclare a acestor materiale și să îmbine mai armonios interesele tuturor factorilor antrenați în acest proces.

Referitor la strîngerea și predarea deșeurilor de materiale termoplaste existente la populație și care în prezent aproape în întregime se pierd, precizăm că pentru strîngerea, sortarea pe culori și tipuri de mase plastice, populația nu efectuează cheltuieli deosebite. Avînd în vedere că centrele de achiziție, din motive de eficiență economică nu pot fi amplasate la distanțe mici între ele, populația suportă tariful de transport în comun care, în condițiile practicării acelorași prețuri de achiziție ca și la unitățile socialiste, va depăși de circa două ori contravaloarea pe kg de masă plastică predată. Ceea ce, evident, nu stimulează interesul populației pentru această acțiune.

Problematica reciclării și proiectarea investițiilor

FAPTUL că la baza fabricării acestor categorii de materiale refolosibile se află petrolul și alte materii prime din import, că produsele din această grupă sînt energointensive și că problema reciclării materialelor în actuala criză de materii prime este prioritară, justifică din plin intensificarea preocupărilor tuturor factorilor în direcția găsirii celor mai eficiente soluții de atragere în circuitul productiv a unor cantități tot mai mari de asemenea resurse materiale. Astfel, pe linia reducerii cheltuielilor ocazionate de valorificarea resurselor recirculabile din mase plastice, se pune cu acuitate **problema intensificării preocupărilor legate de colectarea și valorificarea acestora încă din faza de proiectare a produselor finite.** Este vorba de luare în considerare încă în etapa de concepție a proceselor tehnologice a unor soluții de reciclare a resurselor refolosibile (construirea unor instalații recuperatoare și a unor tehnologii adecvate). Aceasta ar permite o valorificare mai intensă a acestora, cu cheltuieli mai reduse, datorită faptului că în acest fel se evită reorganizările ulterioare de fluxuri tehnologice, deplasări de utilaje, transportarea unor mari cantități de deșeuri etc.

Se întîlnesc situații în care, pe motivul fie al depășirii cheltuielilor de deviz, fie al necesității urgentării punerii în funcțiune a instalațiilor conducătoare în fluxul tehnologic, nu se prevede construcția instalațiilor recuperatoare de resurse refolosibile — instalații și tehnologii absolut necesare în condițiile crizei de materii prime. Iată pentru ce considerăm ca fiind deosebit de actuale eforturile pe linia fundamentării riguroase, încă din stadiul proiectării, a acelei variante de investiție optimă, care să asigure, într-o concepție integrată, **posibilitățile și tehnologia refolosirii cît mai depline și eficiente a resurselor reciclabile.**

Acțiunea de creștere continuă a volumului resurselor materiale recuperabile și valorificate trebuie privită de toate unitățile economice ca o sarcină de maximă importanță. Numai ca urmare a unor eforturi integrate, a utilizării mai bune a pîrghiilor valorice se vor putea asigura — din resurse proprii — cantități cît mai mari de materii prime și materiale, care sînt absolut necesare înfăptuirii obiectivelor prevăzute.

Iugenia BICHI
Ioan PREDOI
Marin POPESCU
Oprea VASILOIU
Institutul de finanțe, circulație monetară și prețuri

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Mașină specială de găurit MSG 428-429 A

ACEST tip de mașină, realizat — după concepție proprie — pe baza unui brevet de invenție de către Intreprinderea de Autocamioane din Brașov servește la executarea găurilor de ungere în arbori cotiți folosiți la motoare. Mașina care realizează găurile dintr-o singură prindere a arborelui în poziție verticală are posibilități să execute simultan, în ciclu complet automat, toate găurile dispuse în planuri și unghiuri diferite. Ea lucrează în două faze, comandate de la un distribuitor hidraulic. În prima fază acționează unitățile orizontale, iar cînd ultima unitate termină ciclul, intră în funcțiune unitățile înclinate. Pe fiecare unitate este montat și un distribuitor cu două poziții, două căi pentru trecerea unității din avans rapid în avans tehnologic.

Noul tip de mașină de găurit prezintă numeroase avantaje, dintre care sînt de remarcat : dispune de un singur post de lucru în care un număr de 11 unități execută 17 găuri de ungere ale arborelui cotit ; centrarea piesei se face automat ; consum redus de scule, deoarece găurirea se face cu intermitență, în funcție de forța axială și de momentul de răsucire rezultate din procesul de așchiere ; execută găuri adînci cu siguranță (118 mm adîncime în oțel aliat) ; folosește un singur panou hidraulic, diferența de consum fiind completată de la un acumulator pneumohidraulic.

Prin folosirea acestui tip de mașină-unealtă, se elimină complet toate dezavantajele pe care le prezintă, în prezent, utilizarea unor mașini agregate prevăzute cu linii de transfer, cu sistem de ridicare și de coborîre a piesei de la banda de transfer, precum și în sistem de indexare care determină poziția arborelui pentru executarea orificiului de ungere. În acest fel se reduce numărul mare de mașini

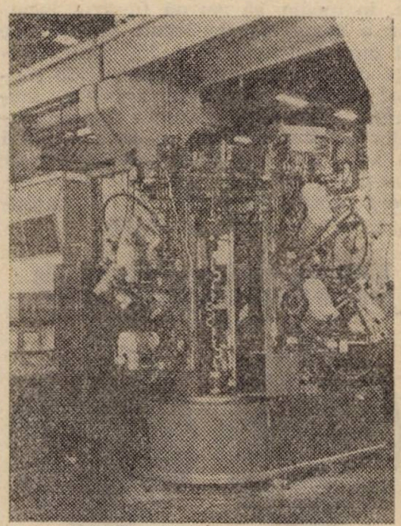

agregate folosite pînă în prezent și se eliberează noi suprafețe de producție, iar cheltuielile privind consumul de energie și întreținere sînt diminuate considerabil.

E. C.

Cum se îndeplinește planul la construcția de locuințe?

CONCOMITENT cu dezvoltarea impetuoasă economico-socială a țării, modernizarea în ritm accelerat a bazei tehnico-materiale a societății, cu organizarea de noi și moderne platforme industriale, o atenție deosebită a fost și este acordată construcțiilor de locuințe. **În perioada 1951—1980 au fost construite 4,6 milioane de locuințe** din fondurile statului și ale populației, aproximativ 2/3 din populația întregii țări beneficiind de locuințe noi. Numai în cincinalul 1976—1980, de exemplu, au fost construite și date în folosința oamenilor muncii de la orașe și sate peste 840 000 locuințe din fondurile statului, din fondurile populației cu sprijinul statului în credite și execuție sau din fondurile proprii ale populației executate în regie (tabelul).

Evoluția numărului de apartamente construite din fondurile statului și credite pentru populație în perioada 1951—1980

Perioada	Nr. apartamente	%
1951—1955	46 355	100
1956—1960	103 812	224
1961—1965	220 118	475
1966—1970	333 177	765
1971—1975	512 507	1 106
1976—1980	753 343	1 629

Realizarea noilor construcții de locuințe a condus la îmbunătățirea an de an a condițiilor de locuibilitate, astfel încît la sfîrșitul lui 1980 s-a ajuns ca, în medie, să revină fiecărui locuitor o suprafață de locuit de aproape 10 mp. Concomitent a fost îmbunătățită dotarea locuințelor, gradul de confort și funcționalitatea acestora, mărindu-se totodată ponderea apartamentelor cu 3 și mai multe camere. Dacă în anul 1965 ponderea apartamentelor construite cu 3 și mai mult de 3 camere reprezenta 28,2%, în 1980 aceasta a fost de 39,6% (graficul).

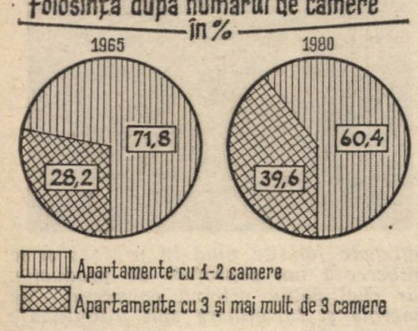

Noile locuințe au fost echipate cu dotările sanitare necesare, bucătării și băi cu spații mărite, încălzire centrală, cămări și debarale, balcoane sau logii. Condițiile de locuit au fost îmbunătățite în sensul că noile locuințe au fost realizate în ansambluri sau cartiere în care s-au construit școli, grădinițe, creșe, spații comerciale și prestări servicii, unități culturale, unități sanitare etc. Construcțiile de locuințe și dotările realizate au condus treptat la modernizarea orașelor, la restructurarea zonelor centrale, la edificarea unor noi ansambluri de locuit și în anumite cazuri la crearea unor noi așezări urbane.

Pregătirea temeinică a lucrărilor

ÎN ACTUALUL cincinal, construcțiile de locuințe continuă să se dezvolte într-un ritm accelerat. În anul trecut, de exemplu, au fost puse în funcțiune peste 164 000 locuințe din fondurile statului și din fondurile populației. **Pe primele 9 luni din 1982 au fost date în folosință un număr de 102 000 apartamente** din fondurile statului, precum și din fondurile populației cu sprijinul statului în credite și execuție.

1 Aceste realizări se datoresc aplicării unui amplu program de măsuri care au vizat înainte de toate **pregătirea corespunzătoare a condițiilor de execuție încă din 1981.** Astfel, au fost definitivate din timp amplasamentele fiecărui bloc de locuințe, au fost elaborate proiectele de execuție, au fost predate constructorului amplasamentele libere de orice sarcină, creîndu-se condiții de începere a lucrărilor încă în vara anului trecut pentru peste 40% din locuințele prevăzute în planul pe 1982.

2 Concomitent cu aceasta, **organizarea muncii pe șantiere, în mod deosebit extinderea muncii** în acord global a permis o mai mare cointeresare a lucrătorilor din construcții în realizarea la timp și de bună calitate a lucrărilor. Astfel, în județele care au depășit planul ponderea lucrului în acord global a reprezentat 80—90%, cum este cazul unităților de construcții-montaj ale consiliilor populare din județele Neamț — 90,9%, Cluj — 89,2%, Botoșani — 86,7%, Vrancea — 86,4% ș.a.

3 În același timp, recrutarea și calificarea forței de muncă au constituit un alt factor important în realizarea prevederilor de plan. Preocuparea pentru **creșterea stabilității forței de muncă, selecționarea și calificarea acesteia** au permis județelor Constanța, Bacău, Neamț, Cluj, Arad, Alba, Vrancea și altele să dispună în mai mare măsură de meseriași calificați, ceea ce a făcut ca atît ritmul lucrărilor cît și calitatea acestora să fie superioare. Mai mult, această preocupare a făcut ca unele unități de construcții din județele Argeș, Bacău, Dolj, Neamț, Timiș și municipiul București să dea un ajutor însemnat la realizarea unor obiective de investiții din alte județe cum sînt Gorj și Călărași.

4 În menținerea unui ritm rapid de execuție pe șantiere un rol de seamă l-a avut preocuparea unităților de construcții din județele ce au realizat sarcinile de plan pentru **buna aprovizionare tehnico-materială, pentru organizarea bazelor de producție proprie.** În acest sens este de remarcat atenția ce se acordă la unitățile de construcții din județele Bacău, Cluj, Constanța, Neamț, Vrancea și altele pentru contractarea la nivelul cotelor aprobate a materialelor de construcție, urmărirea primirii acestora la termenele planificate, precum și în sortimentele necesare, gospodărirea în depozite și pe șantiere. Aceasta a asigurat desfășurarea în bune condiții a procesului de execuție industrializat, folosirea prefabricatelor pe baza tipizării construcțiilor și materialelor de construcții.

Perfecționarea organizării activității

DIN ANALIZA stadiului realizării planului la construcții pe primele 8 luni rezultă că sînt încă unele județe cu rămîneri în urmă. Astfel, nu au reușit să realizeze integral programul de locuințe un număr de 17 județe, printre care Arad, Brașov, Caraș-Severin, Călărași, Dîmbovița, Giurgiu, Harghita, Ialomița, Satu Mare, Sălaj, Suceava, Teleorman.

În cazul acestor județe organizarea necorespunzătoare a unor șantiere, controlul nu întotdeauna exigent și o disciplină slabă a lucrului, au condus în mod direct la scăderea productivității muncii și la nerealizări importante în raport cu sarcinile de plan. Astfel, timpul neutilizat din fondul de timp maxim disponibil al personalului muncitor din unitățile locale de construcții-montaj a însumat în ansamblu 10 918,8 mii ore/om (5,3% din fondul maxim disponibil); din timpul neutilizat 34,1% îl reprezintă absențele nemotivate, învoirile și concediile fără plată. Au înregistrat un indice mediu

dr. I. CIUBOTARU
Comitetul pentru problemele consiliilor populare

(Continuare în pag. 12)

Valorificarea superioară a potențialului agricol

Soluții economice de modernizare a plantațiilor viticole

PROCESUL COMPLEX de modernizare a agriculturii — constantă a politicii agrare a partidului nostru și una din cele mai importante priorități ale dezvoltării economiei naționale în cincinalul 1981—1985 — vizează și viticultura, subramură în care se urmărește crearea de noi plantații intensive și, totodată, ridicarea potențialului productiv al plantațiilor existente, în vederea creșterii cantitative și calitative a recoltelor de struguri de masă și pentru vinificație.

Programul de dezvoltare și modernizare a viticulturii în actualul cincinal și în perspectiva anilor 1985—1990 cuprinde prevederi menite să ridice, într-o perioadă cît mai scurtă de timp, eficiența economică a acestui sector la parametri superiori. Realizarea și depășirea sarcinilor curente și de perspectivă ce revin viticulturii presupun — pe lîngă extinderea în continuare a suprafețelor viticole și ameliorarea solurilor — perfecționarea metodelor de organizare a producției și a muncii, a tehnologiilor de producție, modernizarea plantațiilor etc.

Înființarea plantațiilor de vie este o acțiune de mare răspundere, în care aportul cercetării științifice este hotărîtor. Aceste plantații fiind localizate în teren pe o perioadă lungă de timp și necesitînd investiții mari, eventualele greșeli făcute la înființarea lor le afectează randamentul pe mai mulți ani, cu efecte nefavorabile asupra eficienței economice. Ne propunem, în cele ce urmează, să prezentăm cîteva din soluțiile și modalitățile de modernizare a plantațiilor viticole, precum și avantajele economice pe care ele le aduc.

Amplasarea judicioasă

EXPERIENȚA de secole și comportarea plantațiilor înființate în ultimii 20 de ani demonstrează în mod evident că în țara noastră vița de vie are condiții favorabile în zona colinară, pe terenurile în pantă ce pot fi amenajate pentru lucrări mecanizate, necesitînd însă folosirea unor cantități mai mari de materie organică pentru ridicarea fertilității solurilor și executarea de lucrări antierozionale. **Este cu totul neeconomic să se planteze vița de vie în cîmpie,** pe terenurile plane, arabile, cu mare capacitate de producție și foarte favorabile pentru grîu, porumb, floarea-soarelui și legume.

Din datele obținute de stațiunile de cercetări viticole și unele unități de producție, randamentul de struguri variază de la 9—12 t/ha pe terenuri cu panta de 14%, la 8—9 t/ha pe terenuri cu panta de 20% și 4—6 t/ha pe cele cu panta de 30%, iar beneficiul oscilează între 21 mii lei/ha la pante de 17% și 3 mii lei/ha la pante de 30%. Introducerea de noi soluții tehnologice, specifice terenurilor în pantă, în mod categoric va ridica capacitatea de producție a acestora și, implicit, va contribui la îmbunătățirea indicatorilor economici. Din păcate, **în ultimii ani, cercetările pe terenurile în pantă din zona marilor podgorii au stagnat în mare parte,** mai ales în ceea ce privește crearea unor noi soiuri viticole.

În scopul ridicării eficienței economice a viței de vie, se impune în mod hotărîtor ca noile plantații să fie înființate în podgoriile consacrate, în masive mari (indiferent de forma proprietății), pentru efectuarea combaterii bolilor și dăunătorilor cu mijloacele moderne cele mai adecvate. Experiențele efectuate la Institutul de cercetare pentru viticultură și vinificație Valea Călugărească scot în relief faptul că prin folosirea elicopterului, într-o zi se pot stropi 140 ha, cu un consum de forță de muncă de numai 28 ore/om la 100 ha. Costul tratamentului la hectar se reduce de 2 ori, consumul mediu de soluție de 10 ori, iar pierderile de recoltă sînt aproape inexistente. Prin folosirea elicopterului la combaterea manei și făinoasei, productivitatea muncii crește cu 31%, iar costurile de producție se reduc cu 20%.

Perfecționarea producerii materialului săditor

ÎN CADRUL procesului complex al înființării de noi plantații viticole, o problemă de importanță economică deosebită este **asigurarea materialului săditor.** Un rol deosebit îl are producerea viților în sere-solariu acoperite cu material plastic, care ar putea înlocui treptat sistemul în cîmp descoperit. Prin creșterea și fortificarea viților în astfel de sere — pentru care se pot folosi terenuri slab productive sau cu fertilitate scăzută — se execută plantații prin plantări de vară și se face o substanțială economie de teren (de 90%), comparativ cu școala de vițe în cîmp descoperit. Eficiența economică se concretizează în reducerea costului de producție al unei vițe cu 48%, obținerea unei valori a producției fizice de 13 ori mai mare, creșterea randamentului de vițe cu 32%, diminuarea cheltuielilor prin eliminarea unor lucrări de mare volum de mecanizare și muncă manuală.

Din cercetările efectuate și din practica unor unități de producție reiese că folosind material forțat în sere, plantația viticolă intră pe rod cu un an mai devreme, ceea ce are ca efect obținerea unui spor de producție și realizarea de economii la cheltuielile de întreținere. De asemenea, un efect imediat îl reprezintă mărirea procentului de prindere a viților, reducîndu-se numărul de goluri la înființare.

Prețul de vînzare mai ridicat al materialului săditor obținut prin producerea în solarii este compensat de **efectele economice pozitive** înregistrate prin aplicarea acestei metode, care permite recuperarea cheltuielilor suplimentare cu materialul de plantat, încă din primul an de rodire a viței de vie și obținerea unui venit net de peste 13 mii lei/ha. În ce privește acțiunea de completare a golurilor în județul Buzău, de exemplu, pe o suprafață de 14 615 ha cu material săditor produs în solarii, se poate estima realizarea unui venit net de peste 10 milioane de lei.

Corectarea distanțelor de plantare

ÎN ȚARA NOASTRĂ, diferitele școli și tendințe care s-au manifestat pe linia dezvoltării patrimoniului viticol au dat naștere la o paletă foarte largă a distanțelor de plantare între rînduri. Astfel, în prezent, aceste distanțe variază între 1,2 și 3,6 m. Unele studii efectuate au demonstrat că pentru strugurii de vin, **distanța optimă de plantare între rînduri** este de 1,8—2,2 m — în funcție de soi, tipul de sol, panta terenului, modul de conducere a viței de vie în diversele podgorii.

Tabelul nr. 1

Investiție specifică la hectar (lei/ha)	28 500
Butuci înainte de îndesire (buc./ha)	3 400
Producția medie (kg/ha)	8 200
Butuci după îndesire (buc./ha)	4 400
Spor de producție (kg/ha)	2 500
Valoarea producției suplimentare (lei/ha)	14 000
Costuri aferente producției suplimentare (lei/ha)	7 300
Beneficiu (lei/ha)	6 700
Termen de recuperare a investițiilor (ani)	4

Stabilirea precisă, după criterii științifice a suprafețelor de nutriție are o importanță economică deosebit de semnificativă. Mărirea numărului de butuci în actualul perimetru al podgoriilor noastre va crea posibilitatea de a se obține, la hectar, un spor de producție de 2—3 tone și unui venit suplimentar de 9 000 de lei. De aceea, în următorii ani acțiunea de îndesire a plantațiilor actuale trebuie intensificată, în așa fel încît acolo unde este posibil să se ajungă la 4 000—6 000 butuci la hectar.

Una din soluțiile de bază pentru sporirea producției de struguri și creșterea eficienței economice este **îndesirea plantațiilor** (prin plantarea de vițe pe mijocul fiecărui interval) cu distanțe între rînduri de 3,6 m. De remarcat că, la distanțe de 2 m, consumul de carburanți se reduce cu 10%. Avantajele acestei metode sînt subliniate de rezultatele înregistrate la soiul Tămîioasă românească, în condițiile ecologice din zona Pietroasele (județul Buzău), pe terenuri în pantă, amenajate cu terase. (tabelul nr. 1)

Îmbunătățirea sistemului de susținere și conducere a plantelor

ÎNLOCUIREA spalierilor de lemn cu sîrmă simplă, prin susțineri din spalieri de beton cu sîrmă dublă prezintă o serie de avantaje care contribuie la sporirea eficienței economice a producției de struguri, prin lărgirea posibilităților de mecanizare, creșterea randamentului de struguri la hectar cu peste 20%, reducerea consumului de muncă la unele lucrări de conducere a viței de vie (de la 405 la 205 ore-om/ha). Întrucît cea mai mare

Tabelul nr. 2

	Plantații nemodernizate (forme joase)	Plantații modernizate (forme semiînalte)
Investiții suplimentare (lei/ha)	—	11 190
Costuri de producție (lei/ha)	23 752	20 875
Producția de strunguri (kg/ha)	6 500	6 825
Valoarea producției realizate	25 239	26 501
Beneficiul (lei/ha)	1 487	5 626
Termen de recuperare a investiției (ani)	—	2,9
Consum de forță de muncă manuală (ore/om)	2 120	1 630

parte din suprafața viticolă a țării este integrată în sistemul clasic de conducere (formă joasă), **perfecționarea sistemului de conducere pe forme semiînalte** se conturează ca cea mai amplă acțiune de modernizare a plantațiilor viticole. Necesitatea îmbunătățirii sistemului de conducere derivă din avantajele pe care le asigură față de sistemul clasic : asigură posibilități mai mari de mecanizare ; micșorează riscul atacurilor de boli și dăunători ; reduce cu aproape o pătrime consumul de forță de muncă ; mărește producția la hectar și calitatea acesteia ; reduce costurile de exploatare la lucrările de tăiat, îngrijit lăstari, precum și prin înlocuirea prașilelor manuale pe rînd cu erbicidarea. Efectele economice rezultate din introducerea și extinderea conducerii pe tulpini semiînalte rezultă din datele tabelului nr. 2.

Eficiența economică a sistemului de cultură pe tulpini semiînalte se asigură numai în zonele în care temperatura minimă în timpul lunii nu depășește —13°C, iar suma anuală a temperaturilor trece de 3 000°C. Orice abateri de la aceste criterii poate aduce pagube mari unităților, micșorînd considerabil indicatorii economico-financiari. Astfel, în anul 1978—1979, în podgoriile Tîrnavelor, Apold, Sebeș, Aiud și în plantația viticolă a fermei Băneasa, aparținînd Institutului agronomic „Nicolae Bălcescu" din București, la o temperatură cuprinsă între —18°C și 25°C producția obținută a variat între 1 și 3 tone/ha, iar beneficiul a fost cu 30—60% mai scăzut, în funcție de soi și podgorie.

Desigur că, în afara soluțiilor prezentate, eficiența modernizării, dezvoltării și exploatării plantațiilor viticole impune folosirea și altor modalități și metode pe care cercetarea științifică și practica unităților de producție le oferă în mod constant. Notăm dintre acestea :

— crearea și cultivarea unor soiuri de mare productivitate (12—17 t/ha), rezistente la boli — mai cu seamă la mană și făinare (ceea ce va permite reducerea consumului de pesticide și, prin aceasta, a cheltuielilor materiale) ;

— extinderea cultivării, în toate zonele colinare, a soiurilor destinate producerii de vinuri curente și repartizarea unor podgorii consacrate pentru soiurile pure (de mare valoare, dar cu potențial scăzut de producție) ;

— exploatarea judicioasă a mașinilor și utilajelor, diminuarea timpilor lor neproductivi prin dimensionarea optimă a parcelelor, executarea lucrărilor în perioadele cu umiditate optimă a solului, realizarea concomitentă a mai multor lucrări, folosind agregate complexe (ceea ce poate da o economie de motorină, pe terenurile în pantă, de 1,0 kg/ha pentru arat + grăpat și 3,4 kg/ha pentru cultivat + erbicidat).

Bujor MĂNESCU
Gheorghe FRĂȚILĂ

AGRORAMA

Cercetări agricole pentru țările în curs de dezvoltare

UN PREMIU Nobel a fost decernat în 1970 unui specialist de la Centrul internațional de cercetări pentru porumb și grîu din Mexic, pentru crearea unor soiuri de grîu pitice, de mare productivitate și rezistență. Centrul pentru cultura cartofului din Peru, în cooperare cu cercetători din R.P. Chineză și India, a obținut varietăți rezistente la o serie de boli cauzate de ciuperci, care au dat recolte cu o treime mai mari — și a alimentat cu 15 mii de genotipuri (adecvate pentru aproape orice condiții pedoclimatice) prima bancă genetică pentru cartofi din lume. Rezultate semnificative a înregistrat și Centrul pentru cultura orezului din Filipine.

Activitatea celor 13 centre specializate tutelate de către Grupul consultativ pentru cercetări agricole internaționale prezintă o importanță de deosebită actualitate, în primul rînd pentru țările în curs de dezvoltare, care de regulă nu posedă potențialul științific și resursele necesare pentru a-și rezolva singure problemele din acest domeniu de care depinde asigurarea alimentației popoarelor lor. Dar în ultima vreme, aceste organizații sînt handicapate de insuficiența fondurilor de care dispun. De pildă, Laboratorul internațional de cercetări asupra bolilor animalelor din Kenya, nu poate, din această cauză, să-și dezvolte programul de studii asupra tripanozomiazei și theileriozei, maladii provocate de germeni care dereglează sistemul imunobiologic al animalelor.

Țările dezvoltate din occident sînt foarte interesate în rezultatele acestor centre, dar se arată mai puțin dispuse să contribuie în mod adecvat la finanțarea lor. O serie de companii transnaționale cu profil agroalimentar și farmaceutic economisesc în prezent 150 milioane de dolari anual, renunțînd la cercetările proprii și preluînd descoperirile oamenilor de știință de la centrul din Mexic. Oficiul internațional de genetica plantelor de la Roma a dezvoltat o rețea de bănci de gene pentru 32 de plante agricole principale, dar numai 8 dintre acestea se află în țări în curs de dezvoltare, iar colecțiile de grîu, sorg și amarant (plantă utilizată în industria coloranților) sînt depozitate în Statele Unite, devenind proprietatea acestora.

Grupul consultativ amintit consideră inechitabil ca mari societăți capitaliste să cheltuiască pentru studii asupra culturilor de tutun și de flori mai mult decît el însuși dispune pentru ansamblul programelor sale, dintre care unele prezintă o prioritate absolută — cum sînt studiile privind îmbunătățirea fixării biologice a azotului de către plante (prin folosirea unor microorganisme care să preia această funcție sau prin inginerie genetică,) ceea ce ar substitui pentru țările lumii a treia necesarul de îngrășăminte chimice pe bază de petrol ; sau cercetările asupra micorizelor (care măresc capacitatea plantelor de a-și extrage elemente nutritive din sol), asupra îmbunătățirilor funciare (avînd în vedere că în multe țări aplicarea greșită a irigațiilor și desecărilor a anulat efectele introducerii unor soiuri mai productive).

Problema alimentației a devenit o problemă mondială, iar situația din acest punct de vedere a unor țări slab dezvoltate este deosebit de gravă — ceea ce face indispensabile nu numai colaborarea între specialiștii de pretutindeni, ci și investiții adecvate din partea țărilor dezvoltate, ele însele interesate în succesul acestei activități.

În dezbatere publică: proiectul Legii privind protecția plantelor cultivate și pădurilor și regimul pesticidelor

Măsuri de importanță deosebită pentru creșterea producției vegetale

ÎN PROCESUL de intensificare a producției agricole vegetale, bazat pe introducerea în practică a celor mai noi metode și mijloace de cultură, măsurile de protecția plantelor împotriva agenților patogeni, a dăunătorilor și buruienilor au o importanță economică din ce în ce mai mare, întrucît efectele introducerii celor mai productive soiuri, ale aplicării unor doze sporite de îngrășăminte, ale irigațiilor, mecanizării etc., — care constituie măsuri de bază pentru sporirea producției la hectar — sînt adeseori limitate și, în anumite cazuri, anulate ca urmare a unor puternice atacuri de boli, dăunători sau a îmburuienării culturilor.

Actualmente se estimează că circa 2,4 miliarde de locuitori ai Terrei sînt insuficient sau necorespunzător alimentați, un mare număr dintre aceștia fiind expuși ravagiilor foametei ; iar în același timp, pierderile de recoltă cauzate în agricultura mondială de boli, dăunători și buruieni se ridica la circa 35% din producția potențială (ceea ce, exprimat valoric, reprezintă circa 75,6 miliarde de dolari anual). Dimensiunile acestor pierderi anuale la principalele culturi sînt redate în tabel.

Și la noi în țară, în ciuda progreselor înregistrate în domeniul protecției plantelor, pagubele provocate de cauzele menționate sînt încă destul de mari. Trebuie ținut seama că în culturile noastre agricole s-au înregistrat peste 235 specii de agenți patogeni, 210 specii de dăunători și peste 200 specii de buruieni, care dijmuiesc recoltele.

Cîteva exemple sînt edificatoare în acest sens. Dacă ne referim numai la cultura orzului, este de remarcat că în anii 1980-1981 pierderile înregistrate numai de pe urma unui singur agent patogen — care produce tăciunele zburător — pe anumite suprafețe din unele județe (Ialomița, Ilfov, Dolj, Buzău), au fost estimate la 35-45% din recolta potențială. Importante pierderi, de pe urma atacurilor de boli și dăunători, se înregistrează și la cultura porumbului. Din datele existente cu privire la apariția și evoluția atacului de tăciune prăfos rezultă că în anii 1976 și 1979, pe unele terenuri din județele Iași, Ilfov, Ialomița, recolta de porumb s-a diminuat din această cauză față de cea potențială, cu 45—50%. În anii 1981—1982, la unele din județele Arad, Bihor, Caraș-Severin, Timiș și Satu Mare, în culturile de floarea-soarelui s-a semnalat o boală nouă : **pătarea și necrozarea tulpinelor.** Această boală (produsă de o ciupercă în asociație cu alți agenți patogeni) a determinat, la culturile afectate, pierderi care pe alocuri au depășit 50% din producția potențială.

Toate acestea demonstrează cu prisosință **necesitatea luării tuturor măsurilor pentru preîntîmpinarea pagubelor provocate culturilor agricole** de către diferiți agenți patogeni, dăunători și buruieni. Avînd în vedere această necesitate, complexitatea acțiunilor de protecția plantelor și gradul de calificare solicitat pentru efectuarea lor, a fost elaborat și dat publicității, pentru dezbatere publică înaintea supunerii spre adoptare Marii Adunări Naționale, **proiectul Legii privind protecția plantelor cultivate și a pădurilor și regimul pesticidelor.**

După cum se apreciază în acest document, protecția plantelor cultivate și a pădurilor împotriva dăunătorilor, bolilor și buruienilor, constituie „o problemă de interes național, o obligație pentru organele de stat, organizațiile cooperatiste și celelalte organizații obștești, pentru toți cetățenii". Proiectul de lege subliniază îndatorirea ce revine organelor de specialitate, tuturor lucrătorilor din domeniul protecției plantelor de a promova și generaliza sistemul integrat de prevenire și combatere a bolilor, dăunătorilor și buruienilor, care constă în îmbinarea mijloacelor chimice cu cele biologice, folosirea metodelor fizico-mecanice și aplicarea complexului de măsuri agrofitotehnice.

În vederea sporirii eficienței economice a acțiunilor de protecția plantelor cultivate și padurilor sînt prevăzute soiuri speciale care vizează perfecționarea tehnologiilor de producere și utilizare a unor preparate biologice, reducerea numărului de tratamente chimice, utilizarea unor pesticide cu eficiență sporită și consumuri reduse de materii prime și energie, precum și extinderea aplicării pesticidelor concomitent cu alte lucrări agrotehnice : semănat, administrarea îngrășămintelor chimice, irigat etc.

Cu privire la regimul pesticidelor, considerînd folosirea acestora ca un „rău necesar" fără de care nu se poate concepe o agricultură modernă, proiectul de lege stipulează că pot fi produse, livrate, comercializate și utilizate numai pesticidele autorizate de organele și în condițiile prevăzute de lege.

Ținînd seama de toxicitatea ridicată pentru om și animale cu sînge cald a unor pesticide, în scopul evitării oricăror riscuri de accidente, intoxicații sau îmbolnăviri, este prevăzută obligația unităților producătoare de pesticide de a livra aceste produse în ambalaje tipizate.

O deosebită atenție se acordă protecției mediului înconjurător, păstrării calității solului, asigurării calității corespunzătoare a produselor agroalimentare, precum și prevenirii intoxicațiilor sau îmbolnăvirilor. Unitățile agricole și silvice, și toți ceilalți deținători de terenuri și culturi sînt obligați să respecte cu strictețe normele tehnice privind manipularea, transportul, depozitarea și aplicarea pesticidelor.

Cunoașterea, înțelegerea și însușirea prevederilor proiectului de lege și a normelor tehnice privind protecția plantelor cultivate și a pădurilor de către toate cadrele tehnice din sectoarele interesate, precum și de către toți cei care participă la acțiunile din acest domeniu sau la activitățile legate de producerea, manipularea, transportul, depozitarea și mai ales utilizarea pesticidelor vor contribui la creșterea producției vegetale la hectar, în condițiile obținerii unor produse cu calități biologice ridicate.

dr. Ion POPESCU
M.A.I.A.

Pierderi de recoltă — la nivel mondial — provocate la diferite culturi agricole de către dăunători, boli și buruieni*)

Cultura	Producția (mil. t) realizată	Producția (mil. t) potențială**)	Pierderi (%) provocate de : dăunători	boli	buruieni	Pierderi totale (% din recolta posibilă)
Grîu	265,5	351,1	5,0	9,1	9,8	23,9
Ovăz	42,9	59,2	8,0	9,3	9,8	24,1
Orz	92,8	117,4	3,8	7,8	8,6	20,2
Secară	32,6	38,5	3,2	5,2	9,3	14,7
Orez	231,9	438,8	26,7	8,9	10,8	46,4
Mei	76,7	122,9	9,6	10,7	17,0	38,0
Porumb	218,5	339,4	12,4	9,4	13,0	34,8
Cartofi	270,8	339,9	6,5	21,6	4,0	32,3
Sfeclă de zahăr	211,2	280,2	8,3	10,4	5,8	24,5
Trestie de zahăr	483,4	1 050,2	20,1	19,2	15,7	65,0
Legume	201,7	279,9	8,7	10,1	8,9	27,7
Fructe	66,6	88,0	7,8	12,6	3,0	23,4
Citrice	24,39	30,94	8,3	9,5	3,8	21,6
Viță de vie	50,7	78,27	8,2	23,4	10,1	36,7
Cafea	3,16	5,75	12,8	16,6	15,0	44,4
Cacao	1,53	2,82	13,2	20,8	11,9	45,9
Ceai	1,12	1,65	7,9	15,4	8,9	32,2
Tutun	4,27	6,22	10,4	12,3	8,1	30,8
Hamei	0,093	0,119	7,7	8,0	5,9	21,6
Măsline	5,18	8,14	19,1	8,7	10,0	37,1
Palmieri	1,07	1,49	11,6	7,4	9,6	28,6
Soia	31,96	45,05	4,5	11,0	13,5	29,1
Arahide	16,66	28,03	17,1	11,5	11,8	40,4
Bumbac de semințe	20,58	27,15	11,0	9,1	4,5	24,6
În semințe	3,398	4,219	3,7	7,8	8,7	20,2
Rapiță	4,48	6,52	13,0	6,9	11,3	31,2
Susan	1,650	2,231	13,6	2,7	10,1	26,3
Floarea soarelui	6,34	8,24	10,0	3,0	10,0	23,0
Copra	3,32	5,902	14,7	19,3	10,0	44,0
Bumbac fibre	11,06	16,75	16,1	12,0	5,8	33,9
Alte fibre	4,91	6,386	4,9	8,0	11,1	24,0
Cauciuc natural	2,26	3,013	5,0	15,0	5,0	25,0

**) Producția potențială reprezintă cantitatea de produse ce s-ar putea obține dacă se exclude intervenția dăunătorilor, bolilor și buruienilor

*) Concluziile ce se desprind din tabel, ca și ordinul de mărime al valorilor date rămîn actuale, deși el a fost elaborat în anul 1966.

Perfecționarea normării muncii — factor important al creșterii productivității (I)

După cum adeseori s-a subliniat în documentele de partid, în expunerile și cuvîntările secretarului general al partidului, progresul social-economic continuu și rapid al României este condiționat în măsură covîrșitoare de accentuarea laturilor calitative, de creșterea în ritm susținut a productivității muncii. Intensificarea creșterii productivității muncii, în condițiile dezvoltării și modernizării continue a bazei tehnico-materiale, ale unui nivel tot mai înalt de educație și pregătire profesională a forței de muncă depinde în mare măsură de buna utilizare a pîrghiilor economice de organizare și stimulare, între care și normarea muncii. În acest sens, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că **„o atenție deosebită va trebui acordată creșterii mai accentuate decît se prevede în plan a productivității muncii, pe baza normării științifice a muncii, a organizării mai bune a proceselor de producție, reducerii personalului neproductiv și trecerii muncitorilor la mai multe mașini, mecanizării, automatizării și introducerii roboților industriali, desigur acolo unde aceștia se justifică".**

Așadar, potențialul tehnico-material și uman al producției nu se poate transforma direct, pe deplin, în productivitate corespunzătoare decît prin intermediul normării muncii și aceasta numai în măsura în care normele de muncă reflectă cu fidelitate caracteristicile și însușirile tuturor condițiilor și factorilor obiectivi și subiectivi ai producției. Practica arată că nu orice normă de muncă poate îndeplini în mod corespunzător funcțiile pe care le are normarea în creșterea productivității muncii. O asemenea capacitate de transformare în productivitate înaltă a întregului potențial productiv poate fi realizată numai de o normă de muncă bazată pe o deplină fundamentare, atît sub aspect tehnico-economic cît și psihofiziologic. Norma de muncă trebuie să aibă un caracter progresiv, dinamic, să reflecte integral calitățile tehnice și economice ale condițiilor producției, să fie stabilită și revizuită în strictă concordanță cu perfecționarea calității bazei tehnico-materiale și umane a producției. Chiar dacă în momentul stabilirii satisface aceste exigențe, orice normă, după un anumit timp, se cere reexaminată și revizuită, în concordanță tocmai cu noile acumulări cantitative și calitative ale tuturor factorilor producției.

Normarea muncii cuprinde în prezent toate categoriile de forță de muncă, nu numai muncitorii în acord, dar și pe cei care lucrează în regie, nu numai muncitorii direct productivi și de deservire, dar și personalul de conducere, administrație și funcționăresc din toate ramurile și sectoarele activității industriale, de cercetare, din proiectare, din producția propriu-zisă. Cîștigînd o extindere largă și revizuindu-se în dependență de cerințele folosirii rationale a forței de muncă, a întregii baze tehnico-materiale, normele de muncă au adus și aduc un aport important la creșterea productivității muncii. Măsurînd nivelul tehnic al mijloacelor de producție, al pregătirii personalului muncitor și al organizării producției și muncii și sintetizînd toate acestea sub forma consumului de muncă maxim ce poate fi admis pentru producerea unei unități de produs, norma de muncă aduce un aport important la dezvoltarea și valorificarea capacității profesionale a forței de muncă, concomitent cu asigurarea protecției și securității muncii, în corelație cu modificările însușirilor bazei tehnico-materiale, cu dinamismul acesteia. Reprezentînd un parametru economic dinamic, norma de muncă stă la baza creșterii producției și productivității muncii și prin aceasta servește la stabilirea și planificarea volumului și structurii forței de muncă, la determinarea necesarului de cadre calificate și la repartizarea forței de muncă în ansamblu, pe sfere, ramuri, subramuri, întreprinderi, meserii și profesii, inclusiv în profil teritorial. Contribuția normei de muncă la creșterea productivității muncii se manifestă cu deosebită putere în procesul aplicării principiului socialist al repartiției după muncă, al controlului corelațiilor dintre consumul și contribuția participanților la producția socială.

Determinînd corelațiile forței de muncă — ca volum și structură — cu celelalte condiții tehnico-materiale ale producției, norma de muncă asigură desigur, în primul rînd, economia de muncă vie, creșterea productivității muncii vii. Însă norma de muncă contribuie totodată și la folosirea eficientă a muncii materializate, la creșterea corespunzătoare a productivității muncii sociale, dacă ținem seama că odată cu reducerea consumului de muncă vie se are în vedere, totodată, folosirea cu grijă deplină a bazei tehnico-materiale, calitatea producției fabricate etc.

Practic se poate spune că sporirea de 9,2 ori a productivității muncii în industrie în perioada 1950—1980 se datorează și faptului că normele de muncă s-au adaptat și perfecționat în direcția reflectării progresului general, cantitativ și calitativ al tuturor factorilor producției, atît ale bazei tehnico-materiale cît și ale forței de muncă. În măsura în care admitem că normele de muncă ar fi rămas nemodificate, la nivelul anului 1950, în ciuda progreselor considerabile ale factorilor și condițiilor generale ale producției, fără îndoială că și productivitatea muncii ar fi rămas în linii generale neschimbată, practic constantă.

Contribuția adusă de o normare judicioasă a muncii la creșterea productivității se manifestă nu numai pe planul stabilirii și fundamentării normelor de muncă, al revizuirii lor, ci și prin efortul care se depune în întreprinderi, subramuri, la scara întregii industrii pentru îndeplinirea și depășirea normelor de muncă. În condițiile în care indicele

Tabelul nr. 1

Evoluția corelației dintre productivitatea muncii și înzestrarea cu fonduri fixe pe o persoană, în industria României, în perioada 1950—1980
— în procente —

	1950—1955	1956—1960	1961—1965	1966—1970	1971—1975	1976—1980
Creșterea productivității muncii pe o persoană (W)	160	148	145	142	136	138
Creșterea fondurilor fixe productive pe o persoană (It)	115	127	119	151	134	139
Raportul W/It	1,39	1,16	1,22	0,94	1,01	0,90

Tabelul nr. 2

Dinamica și structura personalului muncitor din industrie, în perioada 1950—1980

	Dinamică				Structură			
	1950	1960	1970	1980	1950	1960	1970	1980
Total personal muncitor, din care :	100,0	154,0	254,0	409,2	100,0	100,0	100,0	100,0
— muncitori	100,0	167,0	283,0	173,2	78,7	85,1	87,9	91,0
— personal de specialitate, de conducere, administrație și funcționăresc	100,0	108,0	145,0	172,7	21,3	14,9	12,1	79,0

Sursa : Anuarul stastistic al R.S.R., 1980.

dr. Gheorghe RĂBOACĂ
dr. Ioan BRATU
Institutul de economie socialistă

(Continuare în pag. 12)

Exigențe ale respectării contractelor economice

UN ROL IMPORTANT în materializarea cu eficiență sporită a programelor de fabricație prevăzute de fiecare unitate în parte îl are aprovizionarea tehnico-materială, atît sub raportul creării condițiilor tehnice de producție, cît mai ales prin contribuția ce trebuie să o aducă la realizarea unei rentabilități ridicate, prin gospodărirea și valorificarea superioară a resurselor. În ansamblul său, mecanismul aprovizionării tehnico-materiale include ca activități importante și fundamentarea temeinică și respectarea contractelor economice. Pornind de la importanța acestora în asigurarea ritmicității aprovizionării tehnico-materiale și desfășurării în bune condiții a producției, precum și de la experiența acumulată pînă în prezent la Combinatul siderurgic Hunedoara, ne propunem să prezentăm în continuare cîteva din realizările obținute în acest domeniu de activitate, rezervele existente și posibilitățile de atragere a lor în circuitul productiv, sugerînd totodată unele soluții de îmbunătățire a mecanismului contractual pentru perioada următoare.

Perfecționarea planificării la nivelele de bază

COMBINATUL siderurgic Hunedoara — unul din principalii producători de oțel din țara noastră — are relații contractuale în dubla calitate de furnizor și beneficiar cu peste 2 518 întreprinderi din toate ramurile industriale. În cursul trimestrelor I—III majoritatea furnizorilor s-au achitat în condiții corespunzătoare de obligațiile asumate, programul de aprovizionare fiind realizat valoric în proporție de 96 la sută. Nu toți furnizorii însă onorează obligațiile asumate la termen și în volumele contractate, așa cum este cazul cărbunilor cocsificabili din Valea Jiului, unor sortimente de produse refractare și feroaliaje, cilindrilor de laminor de la I.M.G. București și pieselor de schimb cu performanțe tehnice ridicate de la unitățile constructoare de mașini.

În egală măsură Combinatul siderurgic Hunedoara are obligații de livrare angajate prin 2 887 contracte încheiate cu beneficiarii pe întreg anul 1982. În perioada ianuarie-septembrie, din 2 336 contracte scadente, însumînd 22 475 tipodimensiuni de laminate finite și alte produse siderurgice, au fost realizate integral 1 946 contracte. O particularitate a acestui al doilea an al cincinalului o constituie preocuparea pentru asimilarea unor sortimente de oțeluri cu performanțe tehnico-funcționale ridicate, care în trecut se importau și care au fost realizate cu succes de siderurgiștii hunedoreni. În ceea ce privește exportul, circa 25 la sută din producția realizată este livrată beneficiarilor externi, față de care toate obligațiile asumate au fost realizate integral, la termene și în condițiile de calitate stipulate prin contracte. Sîntem conștienți totuși că alături de rezultatele bune pe care le avem, în unele situații nu am reușit să fim suficient de prompți în executarea livrărilor — îndeosebi pentru uzinele producătoare de țevi și organe de asamblare.

Pentru obținerea unui salt calitativ în asigurarea tehnico-materială a planului, elementul determinant considerăm că este înainte de toate legat de perfecționarea planificării la nivelele de bază — secție, atelier, formație de lucru. La Combinatul siderurgic Hunedoara, spre exemplu, planul de aprovizionare cuprinde anual 36 500 poziții de materiale, care sînt formulate pe baza sarcinilor de producție proprii de către 55 secții și ateliere. Cu toată atenția ce se acordă în faza de elaborare a planului, fundamentării detaliate a necesarului pentru producție, întreținere, reparații, investiții etc., în mod frecvent apar situații de „urgență" în organizare, generate de omisiunile sau necorelările în stadiul de proiect. Aceasta a făcut ca numai în anul 1981 să fie solicitate suplimentar de secțiile combinatului 906 poziții de materii prime și materiale, din care unele cu ciclu de execuție la producător de 6 pînă la 9 luni.

Desigur, această latură a problemei este foarte complexă. Rezolvarea ei impune pe de o parte o mai bună pregătire tehnologică a activităților desfășurate, bazată pe nominalizarea completă a obiectivelor ce trebuie realizate, iar pe de altă parte, o mai temeinică documentare a cadrelor tehnice, atît sub aspectul gamei de produse realizate și obtenabile în economie, cît și al performanțelor tehnico-funcționale ale acestora. Din păcate, la unele neajunsuri proprii în evaluarea necesarului se adaugă și faptul că materialul documentar — cataloage, prospecte, programe de fabricație etc. — este încă sărac, nu are un caracter sistematic și din această cauză nu permite întotdeauna o informare tehnico-operativă adecvată. Pornind de la unele rezultate bune obținute în acest domeniu — la rulmenți, motoare electrice, uleiuri — este oportun, după părerea noastră, acest lucru fiind stipulat și în actele normative, ca **centralele industriale coordonatoare să editeze periodic cataloage și programe de fabricație, mai puțin poate ilustrate, dar suficient de descriptive pentru a servi ca bază de documentare pentru specialiștii din producție și din serviciile de aprovizionare.**

Extinderea activității contractuale pe termen lung

UN ALT domeniu important susceptibil de perfecționare îl constituie contractul economic. În jurul acestei probleme s-au formulat suficiente opinii și nu este necesar să insist asupra laturii sale teoretice. Este timpul — după părerea noastră — mai ales în ramurile mari consumatoare de materii prime cum este și siderurgia — să se treacă la extinderea utilizării contractelor pe termen lung. Cărbunii cocsificabili, minereurile de fier, fondanții, utilajele de turnare, unele sortimente de materiale refractare și piese de schimb care se derulează între producători și utilizatori specializați, pot și trebuie să facă obiectul unor contracte pe termen lung nu din considerente formale, ci mai ales din considerente tehnico-economice de interes reciproc. Este absolut de neînțeles de ce la un produs de mare serie, cu consum relativ constant și cu perioadă de pregătire a fabricației destul de lungă — cum este utilajul de turnare — contractarea se face trimestrial ; de fapt și contractul anual ca perioadă de referință este anacronic, livrările din ultimul trimestru fiind destinate utilizării abia în a doua jumătate a primului trimestru din anul următor. Insistînd pentru **extinderea utilizării în practica muncii de aprovizionare a contractelor pe termen lung,** am în vedere și o reducere simțitoare a activităților de natură administrativă — emiterea de repartiții, comenzi, contracte, un uriaș volum de corespondență care poate conduce la degrevarea aparatului operativ și în consecință la o rezolvare calitativ superioară a sarcinilor.

Perfecționarea mecanismului de încheiere a contractelor economice presupune și o mai strînsă corelare între instrumentele de lucru din faza precontractuală — specificații, balanțe materiale, repartiții. Nu este normal, de exemplu, ca emiterea repartițiilor de către coordonatorul de balanță să se facă numai cu acordul furnizorului, lăsînd la latitudinea acestuia din urmă decizia de execuție sau nu a unor piese și subansamble pe care beneficiarii le solicită. Asemenea greutăți le-am întîmpinat, de regulă, în ultimul timp, la piesele de schimb pentru utilaj metalurgic, energetic și refractar.

Este la fel de anormală și situația care se manifestă la unele sortimente de materiale și piese de schimb din import, pentru care organele coordonatoare din centrale și ministere **refuză avizarea fișelor tehnice.** Considerăm justificată măsura de preluare și executare la furnizorii din țară a pieselor și materialelor, care pînă nu de mult timp se importau, și în această acțiune ne considerăm și noi, beneficiarii, implicați direct. Nu înțelegem însă de ce în unele cazuri, la fundamentarea necesarului de aprovizionat nu se asigură din timp emiterea repartițiilor la furnizorul avut în vedere în țară, nu se stabilesc foarte concret programele de asimilare și pe această bază perfectarea contractelor de livrare. Este o lacună care se cere cît mai grabnic înlăturată.

Simplificări necesare pe filiera valorificării resurselor

O RESURSĂ importantă în asigurarea bazei materiale o constituie recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile. La sfîrșitul anului 1982, la Combinatul siderurgic Hunedoara pon-

ing. Ionel DOBRIN
director comercial
al Combinatului siderurgic Hunedoara

(Continuare în pag. 23)

Cum se îndeplinește planul la construcția de locuințe?

(Urmare din pag. 6)

de folosire a fondului de timp disponibil cu mult sub media pe țară 19 unități județene de construcții-montaj, printre care Ialomița (91,1%), Călărași (90,5%), Alba (91,8%), Maramureș, Satu Mare și Sibiu (92,3%), Sălaj (92,4%).

Pe de altă parte serioase rămîneri în urmă s-au datorat și **neasigurării la nivelul necesarului a forței de muncă** și îndeosebi a unor categorii de muncitori calificați cum ar fi: zidari, dulgheri, fierari-betoniști. Această situație a făcut ca unitățile de construcții dintr-o serie de județe (Brașov, Călărași, Ialomița, Giurgiu, Gorj, Mehedinți) să înregistreze rezultate cu mult sub nivelul posibilităților de care dispun. La acestea se adaugă și faptul că **folosirea acordului global nu a cuprins multe formații de lucru**, cu influențe negative asupra productivității muncii, costului de producție și stimulării constructorilor. Astfel, la unitățile de construcții-montaj Arad, Bistrița-Năsăud, Caraș-Severin, Covasna, Dîmbovița, Giurgiu, Prahova, Satu Mare, Sibiu, Tulcea, Vaslui au fost cuprinși în acord global mai puțin de 70% muncitori din totalul forței de muncă.

Printre cauzele care au generat și generează încă greutăți în realizarea planului de construcții la locuințe se înscrie și **desfășurarea necorespunzătoare a aprovizionării tehnico-materiale a șantierelor.** Se resimte lipsa oțelului beton cu diametre mici, betonului celular autoclavizat pentru izolarea panourilor mari, cărămizilor și blocurilor ceramice, panourilor mari din beton armat, țevilor de construcție și instalații, a fitingurilor, a unor cantități contractate cu furnizorii de prenadez, aracet, covor p.v.c., bitum pentru hidroizolații ș.a., datorită faptului că **ministerele și unitățile producătoare nu au livrat produsele respective la nivelul sarcinilor, repartițiilor și contractelor.** La acestea se adaugă și caracteristicile diferite ale unor prefabricate sau materiale de construcții ce se primesc din unitățile producătoare ale Ministerului Industrializării Lemnului și a Materialelor de Construcții, cum sînt: panourile mari, prefabricate din beton armat, uși, ferestre, carton asfaltat, țevile de construcții și instalații de la unitățile Ministerului Industriei Metalurgice sau adezivii de la unitățile Ministerului Industriei Chimice, față de cele efectiv necesare în procesul de construcție.

Toate acestea au condus la diminuarea realizărilor de plan și a programelor de construcții la locuințe și au influențat nefavorabil totodată și rezultatele economico-financiare ale unor unități de construcții-montaj.

Pentru recuperarea rămînerilor în urmă și realizarea pînă la sfîrșitul anului a sarcinilor stabilite, pe plan central, la nivelul comitetelor executive ale consiliilor populare județene, precum și în fiecare unitate de construcții-montaj au fost luate măsuri tehnice și organizatorice în vederea eliminării neajunsurilor, mai buna organizare a aprovizionării tehnico-materiale, de folosire la întreaga capacitate a utilajelor și instalațiilor, sporirea calității lucrărilor etc. Dintre acestea se desprind, prin importanță, următoarele:

● **perfecționarea muncii de proiectare și execuție a lucrărilor de construcții de locuințe.** În acest scop, muncitorii, tehnicienii și specialiștii din proiectare și construcții trebuie să se preocupe mai mult de problemele privind funcționalitatea și calitatea arhitectural-urbană a fiecărui ansamblu sau cartier de locuințe, a fiecărei construcții în parte. Mijloacele tehnice și forța de muncă trebuie să fie în mai mare măsură și mai bine utilizate pentru a asigura o concepție științifică de sistematizare a fiecărei localități în parte;

● **asigurarea dezvoltării construcțiilor de locuințe în fiecare localitate.** În acest scop se impune o atenție mai mare corelării capacității de execuție din unele județe (cum ar fi Călărași, Giurgiu, Gorj, Mehedinți, Hunedoara) cu sarcinile reale pe care le au de realizat. În mod deosebit subliniem necesitatea de a se organiza formații de construcții pentru orașele mici și în comune, care prin specificul locuințelor ce se execută să folosească în mai mare măsură materialele locale și să realizeze locuințe cu regim mic de înălțime și puține apartamente, încălzite cu sobe;

● **pregătirea și stabilizarea forței de muncă calificate,** factor de o deosebită importanță în asigurarea execuției întregului volum de construcții-montaj și de finisaj în condiții de calitate, la nivelul normelor tehnice și exigențelor populației. În acest scop, unitățile de construcții-montaj, cu sprijinul comitetelor executive ale consiliilor populare au stabilit programe de măsuri de lungă durată privind recrutarea forței de muncă, calificarea prin școli profesionale de specialitate, urmărindu-se asigurarea necesarului de muncitori calificați pe meserii în raport cu necesitățile fiecărei unități. De asemenea, se urmărește ca prin școlarizare să se asigure și policalificarea muncitorilor pentru a putea fi utilizați în mai multe meserii;

● pentru **ridicarea în continuare a calității lucrărilor de construcții de locuințe** este obligatoriu ca prin personalul tehnic, comisiile de calitate, șefii de șantiere, maiștrii să se urmărească mai consecvent, pe faze de lucrări, respectarea normelor tehnologice și a calității lucrărilor, astfel încît la terminarea fiecărui obiectiv în parte să se recepționeze numai lucrări de bună calitate. În acest sens este necesară lichidarea practicii recepționării provizorii a construcțiilor cu obligația efectuării ulterioare a unor remedieri.

Perfecționarea normării muncii

(Urmare din pag. 10)

mediu de îndeplinire a normelor de muncă se depășește de regulă în proporție de 5—6%, economia de timp de muncă realizată pe această cale la nivelul industriei naționale a atins în fiecare din anii 1979 și 1980 un volum de 200 milioane om-ore.

Extinderea și perfecționarea continuă a normelor de muncă în corelație cu progresul general al condițiilor producției au permis realizarea unui ritm susținut de creștere a productivității muncii, mai înalt decît în țări dezvoltate industrial; în acest fel decalajele care existau în 1950 s-au redus considerabil, astfel că — potrivit unor calcule — în prezent ele se apreciază la circa 1 : 3. Așa după cum relevă însă cercetările efectuate, normele de muncă sînt totuși departe de a contribui la folosirea deplină a timpului de lucru, a posibilităților care decurg din baza tehnico-materială a producției, la creșterea susținută a productivității muncii, a eficienței economice în general (tabelul nr. 1). În ciuda faptului că înzestrarea tehnică a muncii este atît un indicator cantitativ, cît și unul calitativ, includzînd în permanență fonduri fixe cu nivel din ce în ce mai ridicat de mecanizare și automatizare, raportul dintre productivitatea muncii și înzestrarea cu fonduri fixe productive pe o persoană s-a redus sensibil. El este la un nivel sub posibilități, ținînd seama de marile eforturi făcute în țara noastră pentru creșterea gradului de înzestrare tehnică a economiei. Cercetările efectuate într-un număr mare de unități economice reflectă decalaje apreciabile între productivitate și înzestrarea tehnică.

Cu toate perfecționările pe care le-a cunoscut, practica demonstrează că normarea muncii include neajunsuri care afectează direct dinamica productivității, posibilitatea intensificării tuturor laturilor calitative și cantitative ale activității de producție din industrie. O cercetare efectuată, începînd de la nivelul industriei, subramurilor și întreprinderilor și terminînd cu studierea locurilor de muncă, arată că o anume diminuare a ritmului de creștere a productivității muncii este în funcție atît de creșterea nesatisfăcătoare a volumului producției, cît și de sporirea numărului personalului (tabelul nr. 2).

Desigur, lărgirea proporțiilor industriei, apariția și dezvoltarea unor noi ramuri, subramuri și produse au făcut necesară creșterea numărului de personal în industrie, îndeosebi al muncitorilor, dar și al personalului de specialitate, de conducere etc. O mare parte din forța de muncă a fost concentrată în activitatea nemijlocită de producere a bunurilor materiale. Dinamicile menționate în tabelul nr. 2 nu semnifică dezechilibre în normarea muncii la cele două categorii de personal, totuși, în practică, există neajunsuri, pe alocuri destul de serioase, în ce privește normele de muncă la fiecare meserie și profesie, la toate categoriile de personal. Vom relua analiza acestor probleme într-un număr viitor al revistei.

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI:

RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale de bază

ÎNDEPLINIREA funcțiilor pe care le au consiliile populare, în condițiile exigențelor noului mecanism economico-financiar, impune cu necesitate asigurarea surselor proprii necesare acoperirii cheltuielilor ocazionate de înfăptuirea cu responsabilitate a acestor atribuții de către fiecare unitate administrativ-teritorială, **realizarea în esență a autofinanțării.** Realizarea autofinanțării în etapa actuală, la nivelul comunelor, orașelor și municipiilor ca unități administrativ-teritoriale de bază ale țării, capătă o însemnătate crescîndă.

O analiză efectuată la nivelul județului Buzău a evidențiat creșterea responsabilității comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare pentru crearea condițiilor necesare aplicării principiilor noului mecanism economico-financiar, pentru autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale de bază.

Industria mică — sursă principală de venituri proprii

ÎN ACEST CADRU s-a evidențiat o implicare mai fermă a cadrelor de conducere de la nivelul comunelor, orașelor și municipiilor pentru continua dezvoltare a industriei mici, considerată ca principala producătoare de venituri proprii pentru finanțarea acțiunilor economice, sociale și edilitar-gospodărești. Ca urmare a măsurilor luate, a creșterii inițiativei și creativității locale, a valorificării într-o proporție mai mare a resurselor existente în județ, volumul de producție al unităților de industrie mică s-a ridicat în anul 1981 la peste 1 miliard lei, iar numărul personalului muncitor cuprins în aceste activități a fost de aproape 12 mii persoane. Pe primele 8 luni din acest an unitățile de industrie mică au realizat un volum de producție de 800 milioane lei, cu peste 30 milioane lei mai mult față de prevederile de plan și cu peste 23 la sută mai mult față de aceeași perioadă a anului trecut.

Pornind de la teza potrivit căreia realizarea deplină a autogestiunii economico-financiare în sistemul consiliilor populare nu este posibilă fără ca fiecare comună, oraș și municipiu să-și acopere cheltuielile din veniturile proprii, fără a se recurge la subvenții și ținînd seama de importantele resurse existente în fiecare localitate, comitetul executiv al Consiliului popular județean a declanșat, încă din anul 1980, ample acțiuni pentru evidențierea resurselor locale care să asigure condițiile necesare pentru organizarea și dezvoltarea unităților de industrie mică subordonate direct comunelor, orașelor și municipiilor, cadru organizatoric în care inițiativa și creativitatea locală se poate manifesta plenar.

Valorificînd mai bine aceste posibilități, s-a reușit ca în anul 1981, pe lîngă consiliile populare comunale, orășenești și municipale, în directa subordonare a acestora, să funcționeze astfel de unități în 23 de localități, iar în anul 1982 numărul acestora a ajuns la 65, unități care asigură importante venituri bugetelor locale.

În această amplă acțiune s-au concentrat forțele îndeosebi pentru dezvoltarea producției materialelor de construcții (exploatarea agregatelor minerale de prund, producerea de var, diferite elemente de construcții din piatră de calcar și tuf vulcanic, blocuri de zidărie din diatomit, cărămizi, materiale de izolații etc.), producerea de articole de uz casnic și gospodăresc din ceramică, lemn, materiale recuperabile și produse secundare din agricultură și unele produse realizate în cooperare cu industria republicană.

Paralel cu aceasta consiliile populare sînt angajate ferm pentru asigurarea condițiilor necesare înfăptuirii cerințelor impuse de conceptul de autoconducere și autoaprovizionare teritoriale. Ca urmare, 95 la sută din localitățile județului au creat microferme de ovine, porcine, păsări, iepuri care pe lîngă funcția de furnizor de material biologic pentru populație, realizează și importante cantități de carne, lînă, piei și alte subproduse, contribuind la satisfacerea mai deplină a cerințelor oamenilor muncii, realizîndu-se în același timp importante venituri proprii pentru bugetele unităților administrativ-teritoriale.

Recentul studiu elaborat de Comisia de planificare teritorială, cu sprijinul unor specialiști din centrale industriale și institute de profil evidențiază, cu puterea de exemplu a cifrelor, că în această direcție există încă mari posibilități pentru extinderea și modernizarea unei game largi de activități agricole, industriale și de servicii și creșterea pe această bază a veniturilor proprii ale fiecărei localități paralel cu creșterea veniturilor populației.

Prin folosirea într-o măsură mai mare a unor astfel de posibilități, unele localități din județul Buzău au înregistrat un grad superior de acoperire a cheltuielilor din veniturile proprii. Astfel, în acest an, alături de municipiul Buzău și orașul Rîmnicu Sărat, un număr de 27 de comune au reușit să se autofinanțeze cu venituri proprii, iar dacă se iau în calcul și cotele defalcate din impozitul pe retribuție de la unitățile republicane care activează pe raza teritorială respectivă, numărul total al unităților administrativ-teritoriale care se autofinanțează în acest an se ridică la 46, ceea ce reprezintă peste 56 la sută din numărul total al localităților existente în județ.

Analiza efectuată a evidențiat faptul că realizările obținute pînă în prezent pe linia autofinanțării nu reflectă adevăratul potențial uman și material existent în fiecare comună. Realizările obținute pe această linie de consiliul popular municipal Buzău, și de consiliile populare din comunele Zărnești, Pătîrlagele, Pulești, Mînzălești, Cătina, Cislău, Brăești, Scutelnici, Smeeni, Vernești și altele demonstrează marile resurse ce se cer a fi valorificate de fiecare unitate administrativ-teritorială.

În cadrul programelor instituite în ultimul timp, mai cu seamă în urma indicațiilor și orientărilor date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 14—15 mai a.c., aportul industriei mici, atît în ceea ce privește producția marfă industrială, exportul cît și prestările de servicii, reprezintă piloni foarte importanți ai acțiunii de realizare a unei autogestionări și autofinanțări reale. Programul actualizat de dezvoltare a industriei mici pentru perioada 1981—1985 evidențiază căile și mijloacele necesare prin care se poate realiza, la nivelul anului 1985, o producție marfă și de prestări de servicii neindustriale de peste 2 miliarde lei, din care se pot realiza venituri suplimentare pentru unitățile administrativ-teritoriale de peste 180 milioane lei, surse ce pot contribui la echilibrarea celor 85 de bugete ale consiliilor populare.

Perfecționarea conducerii și organizării industriei mici

REALIZAREA acestor nivele necesită perfecționarea continuă a formelor de organizare și conducere a unităților de industrie mică și prestări de servicii, crearea unui cadru organizatoric suplu care să permită înfăptuirea înaltelor comandamente impuse de aplicarea principiilor noului mecanism economico-financiar la nivelul fiecărei localități.

În acest cadru se înscriu și măsurile luate de Comitetul executiv al Consiliului popular județean Buzău de a subordona întreaga activitate economică din sistemul consiliilor populare de pe raza teritorială a unei localități, consiliului popular respectiv, asigurîndu-se astfel o mai bună conducere și organizare a unităților de industrie mică, valorificarea pe această cale a resurselor materiale, a inițiativei și creativității locale și crearea unor surse proprii de venituri.

Unitățile de industrie mică de pe lîngă consiliile populare au fost organizate în puncte și formații de lucru, ateliere sau secții conduse în mod corespunzător de șef de formație, atelier sau secție. Dezvoltarea în ritm susținut a acestor activități a impus perfecționarea organizării și conducerii unităților de industrie mică motiv pentru care, pentru anul 1983, s-a propus înființarea a încă 5 secții și 5 ateliere subordonate direct consiliilor populare, în conformitate cu normele unitare de structură.

În vederea legării mai strînse a structurii producției acestor unități de industrie mică de cerințele populației, industriei, agriculturii și altor cerințe locale, trimestrial se organizează expoziții cu vînzare, prilej cu care unitățile comerciale și bazele județene de aprovizionare fac opțiuni asupra nivelului cererii pentru perioada următoare. Datele rezultate din aceste consfătuiri, corelate cu posibilitățile fiecărei localități, devin programe de fabricație ale unităților de industrie mică pentru perioada următoare.

Paralel cu aceasta, Comitetul executiv al Consiliului popular județean a luat măsuri care să asigure perfecționarea pregătirii profesionale a cadrelor de conducere de la nivelul consiliilor populare comunale, creșterea competenței și răspunderii acestora în conducerea și organizarea activităților economice de pe raza teritorială respectivă. În același timp, s-a urmărit creșterea răspunderii personalului muncitor din aparatul propriu al Consiliului popular județean în organizarea și conducerea activităților de industrie mică și prestări de servicii. Crearea acestei structuri organizatorice asigură : cunoașterea cu mai multă operativitate a resurselor materiale și umane de pe teritoriul fiecărei unități administrativ-teritoriale ; realizarea unei cunoașteri operative a cerințelor pieței interne ; conducerea, organizarea și îndrumarea operativă și eficientă de către comitetele și birourile executive ale consiliilor populare municipale, orășenești și comunale pe lîngă care funcționează ; o mai bună utilizare a personalului muncitor din cadrul secțiilor, compartimentelor și unităților consiliului popular județean ; mai buna utilizare a personalului muncitor din cadrul consiliilor populare municipale, orășenești și comunale pe lîngă care funcționează unitățile de industrie mică ; asigurarea condițiilor necesare creării surselor proprii pentru înfăptuirea autofinanțării unităților administrativ-teritoriale.

Continua creștere a eficienței activității consiliilor populare impune și soluționarea unor probleme care să dea o fluență mai mare cadrului organizatoric existent. În acest sens, propunem :

- **constituirea unui fond de pînă la 20 la sută la nivelul județului din beneficiile realizate de unitățile de industrie mică din sistemul consiliilor populare, fond din care să se asigure finanțarea cheltuielilor cu privire la pregătirea și urmărirea producției, introducerea progresului tehnic și altele ;**
- **completarea Legii nr. 2/1980 cu privire la dezvoltarea industriei mici cu un alineat în care să se faciliteze încadrarea în industria mică și a personalului muncitor din alte sectoare de activitate** (2—4 ore). **Să se prevadă posibilitatea încadrării în această formă și a membrilor C.A.P. în perioadele disponibile ;**
- elaborarea unor **instrucțiuni și metodologii de lucru adecvate** care să permită folosirea cu mai multă operativitate a materialelor recuperabile și refolosibile.

Nicolae RALEA
șef secție plan-dezvoltare-organizare
Consiliul popular județean Buzău

NOTE

Un plus de exigență pentru asigurarea resurselor materiale

ASIGURAREA resurselor materiale ale producției depinde în mod hotărîtor și de funcționarea noilor capacități puse în funcțiune la nivelul proiectat al parametrilor, nivel care este luat în calcul la fundamentarea balanțelor materiale la capitolul resurse. Pentru a contribui la evitarea unor situații în care se înregistrează nerealizări ale unor resurse fie din cauza neatingerii parametrilor la termenele planificate, fie datorită unor avarii care pot apărea în anul de plan, apreciem util ca în atenția specialiștilor să stea examinarea următoarelor aspecte :

1 *Termenele de atingere a parametrilor poriectați să fie stabilite concret de către comisii de specialiști formate din reprezentanți ai C.S.P., M.A.C.F. și ministerului tutelar al obiectivului ce are termen de intrare în funcțiune în anul de plan, precum și ai Consiliului de control muncitoresc al activității economice și sociale. Aceste comisii ar trebui — în concepția noastră — să verifice, în trimestrul II al anului anterior celui de plan, stadiul pregătirii obiectivului și posibilitățile sale de a produce față de prevederile înscrise în acest sens în proiectul de execuție și să prezinte concluziile forurilor în drept sub semnătura conducătorilor organelor centrale care au avut reprezentanți în comisie. Dacă se constată că obiectivul nu este în totalitate pregătit pentru a produce la nivelul parametrilor proiectați, considerăm necesar ca nivelul sarcinilor să fie estimat cît mai aproape de posibilitățile reale de a produce. Pentru că este mai bine să știm de la început pe ce contăm în fundamentarea bazei materiale a planului decît ca aprovizionarea să se bazeze pe niște resurse materiale care, deși există pe hîrtie, nu se realizează în realitate.*

După părerea noastră, actualul procedeu — cînd termenele de atingere a parametrilor proiectați rămîn de multe ori cele înscrise în proiecte, nemodificate chiar dacă termenele de punere în funcțiune ale respectivelor investiții, prevăzute în aceleași documentații, sînt de mult depășite — trebuie perfecționat. Comisiile ar urma să constate și să avizeze data intrării în funcțiune a noilor obiective, precum și termenele de atingere a parametrilor proiectați în funcție de situațiile concrete constatate pe teren, iar planificarea să țină seama de aceste elemente.

2 *Pentru remedierea pierderilor cauzate de avarii, apreciem posibil și util ca, pe baza experienței ultimilor 10 ani, de exemplu, să se stabilească rezervele ce trebuie să existe în permanență pe rețea pentru astfel de situații și care să fie utilizate numai cu aprobarea forurilor competente, în cazuri bine justificate. Actualele rezerve de plan din balanțe nu rezolvă problema deoarece păstrîndu-se, în principal, la furnizor, nu se constituie atunci cînd resursa nu se realizează, indiferent de motiv. Rezervele la care ne referim ar putea fi constituite anterior anului de plan, gestionate și păstrate de alt organ decît furnizorul, care să le elibereze numai în limita și pentru destinațiile aprobate de forurile ce se vor stabili, în raport de importanța produsului și de posibilitatea de completare.*

Este adevărat că formarea acestor rezerve costă și ar putea fi interpretate ca stocuri cu mișcare lentă care blochează niște fonduri. Aparent așa este. Dar în fond, după părerea noastră, aceste rezerve ar putea constitui garanția rezolvării situațiilor neprevăzute, deci a îndeplinirii planului, deci formarea lor ni se pare justificată și necesară. Și aceasta deoarece cheltuielile cu formarea lor ar fi pe deplin compensate, cu cîștigul însemnat realizat de economie prin continuitatea în aprovizionare. Dacă se constată că nu este nevoie de ele în anul de plan, produsele respective ar putea fi orientate către export în măsura în care acest lucru este apreciat ca eficient.

S. CORNEL

A 8-a ediție a Tîrgului Internațional București

OFERTA ROMÂNEASCĂ DE MAȘINI — DIVERSITATE, COMPETITIVITATE

CEA DE A 8-a EDIȚIE a Tîrgului Internațional București și-a deschis ieri porțile. Continuăm în acest număr prezentarea ofertei românești cu alte subramuri ale construcțiilor de mașini, bine reprezentate în cadrul actualei ediții prin noi tipuri de produse semnificînd viguroasa antrenare a științei și tehnicii românești în revoluția tehnico-științifică contemporană.

ROMÂNIA se înscrie astăzi printre principalii producători mondiali de mașini-unelte. Importantele investiții alocate acestei ramuri, cu deosebire în ultimele trei cincinale, au permis satisfacerea în mare măsură a cerințelor economiei naționale, ca și dezvoltarea neîncetată a exportului, pe măsura creșterii nivelului tehnic, a competitivității produselor. Astfel, în perioada de după 1975 au fost proiectate și introduse în fabricație noi tipuri de mașini-unelte care în prezent constituie puncte forte ale programului de export al acestei subramuri, cum sînt :

— strunguri verticale grele cu un singur montant, cu diametrul de prelucrare între 5 și 10 metri, produse de Întreprinderea mecanică Roman, ca și strunguri cu 2 montanți, cu diametre de prelucrare între 5 și 16 metri, produse de Întreprinderea de mașini-unelte și agregate București ;

— strunguri paralele grele cu diametrul de prelucrare între 1 250 și 2 500 mm, produse de Întreprinderea de utilaj greu Craiova, întreprinderea „1 Mai" — Ploiești și Întreprinderea de mașini unelte Arad ;

— mașini de alezat și frezat orizontal cu diametrul broșei de 160, 180, 200, 240 și 300 mm, produse de Întreprinderea de mașini-unelte și agregate București împreună cu Întreprinderea de mașini unelte Bacău ;

— freze portal cu dimensiunea mesei de la 1 000 la 3 500 mm, realizate de Întreprinderea de mașini-unelte Bacău și Întreprinderea de utilaj greu Craiova ;

— centre de prelucrare cu ax orizontal și vertical, executate de Întreprinderea de mașini-unelte și agregate București, întreprinderea „Înfrățirea" — Oradea și Întreprinderea de mașini-unelte Bacău ;

— mașini de rectificat ghidaje, cu dimensiuni de lucru de la 1 000 la 2 000 mm, produse de Întreprinderea de mașini-unelte și agregate București.

De remarcat faptul că mașinile-unelte grele sînt indispensabile în execuția utilajului și instalațiilor energetice. Cele 19 întreprinderi producătoare de mașini-unelte, cîte însumează azi această puternică subramură a construcțiilor de mașini, sînt grupate organizatoric în cadrul Centralei industriale de mașini-unelte, care dispune de propriul său institut de proiectare — I.C.S.I.T. „Titan". În cincinalul 1976—1980, așa cum arată datele statistice (vezi graficul), s-a realizat un salt cantitativ și calitativ important în producție de mașini-unelte românești, prin consolidarea fabricației de mașini-unelte grele, a mașinilor cu comandă numerică și a mașinilor unelte speciale.

Urmare modernizării și dezvoltării de noi capacități în cadrul întreprinderilor : I.M.U.A. — București, „Înfrățirea" — Oradea, Întreprinderea de mașini-unelte Bacău, Întreprinderea mecanică Roman, ca și prin construirea de noi unități ca : Întreprinderea de utilaj greu Craiova (pentru freze portal grele și strunguri paralele grele), Întreprinderea de mașini-unelte pentru prese și forje Tîrgu Jiu (pentru prese mecanice și hidraulice de la 160 pînă la 630 tf), Întreprinderea de mașini-unelte și agregate speciale Iași (pentru elemente tipizate și mașini speciale), Întreprinderea de mașini-unelte, accesorii și scule Baia Mare (pentru mașini de polizat și broșat) ș.a., România dispune în prezent de unul din cele mai largi nomenclatoare de fabricație de mașini-unelte grele din lume, mașini care în urmă cu cîțiva ani erau oferite pe piața mondială numai de cîțiva producători R.F. Germania, S.U.A., Franța, Cehoslovacia.

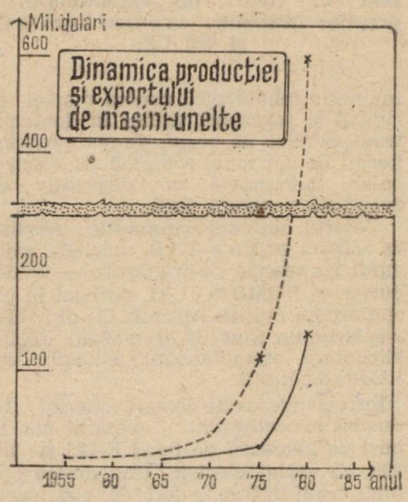

Dintre produsele noi sau modernizate, care dețin o pondere de circa 80 la sută în cadrul exponatelor subramurii, remarcăm realizările unor noi întreprinderi de mașini-unelte, cu produse de înalte performanțe. Amintim întreprinderile de profil din Dorohoi, Marghita, Timișoara etc.

Caracteristica principală a actualei expoziții este că marea majoritate a exponatelor sînt mașini unelte speciale sau executate la temă (specializate) pentru o anume industrie : de autoturisme, de rulmenți, de prelucrare a lemnului, ș.a.m.d. Astfel Întreprinderea de

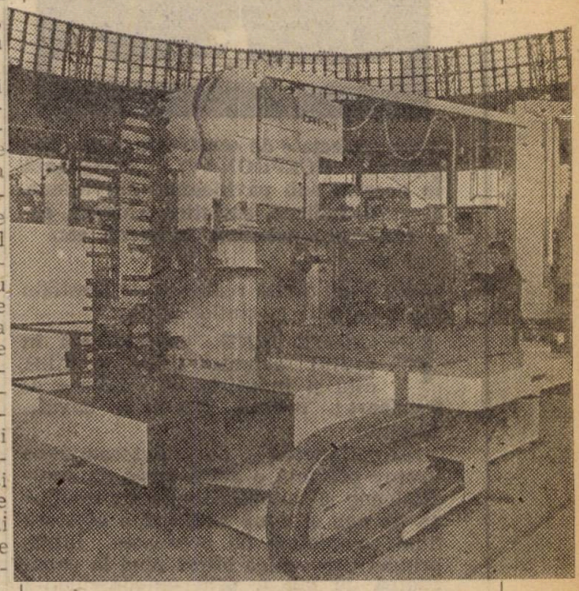

O nouă generație în dezvoltarea mașinilor-unelte — centrele de prelucrare, care reunesc peste 10 mașini-unelte diferite într-una singură, prelucrările executîndu-se programat. Producători : Întreprinderea de mașini-unelte și agregate București și „Înfrățirea" Oradea

mașini unelte Arad prezintă dintre mașinile specializate pentru industria de autoturisme strungurile pentru prelucrarea pistoanelor SF-160 cu 4 posturi de lucru, și SFD-250 cu 2 posturi de lucru de înaltă productivitate, strungul de înaltă precizie SV-360 C_2 destinat sectoarelor de mecanică fină, celula de producție formată din strungul automat de copiat — SAC pentru lemn și mașină de șlefuit cuplate în ciclu automat.

O premieră o constituie și celulele flexibile — concepute și realizate în cadrul C.I.M.U., pentru diferite tipuri de prelucrări mecanice (a carcaselor, a pieselor disc, a arborilor etc.).

Întreprinderea de mașini grele București prezintă, în machetă, presa de

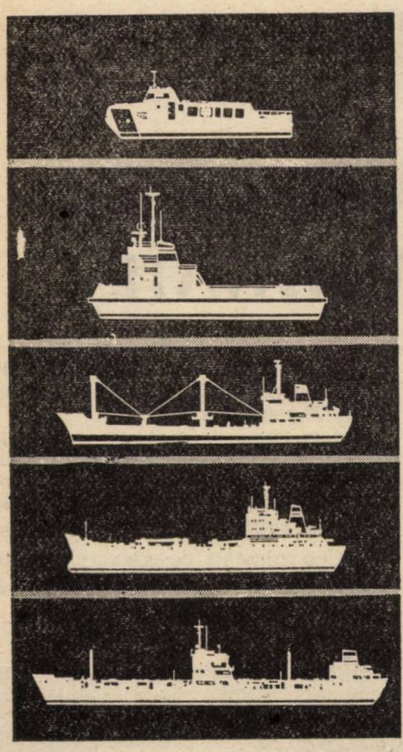

Vase proiectate de constructorii de nave gălățeni (ICEPRONAV) navighează în prezent sub pavilioane norvegiene, grecești, indiene, sovietice, chineze, cehoslovace, poloneze, egiptene etc.

12 000 tone, o altă realizare de prestigiu din domeniul mașinilor-unelte.

FOARTE BINE reprezentată în cadrul actualei ediții a T.I.B. este și **industria de mijloace de transport : rutiere, feroviare, navale, aeriene.**

Întreprinderea de autocamioane Brașov prezintă o gamă largă de autocamioane și autobasculante cu tracțiune pe una și două axe, gama acestora fiind completată de produsele Întreprinderii mecanice Mîrșa pînă la capacitatea de 110 t, prin autobasculanta DAC Diesel electrică, cu motor diesel de 1 200 CP, antrenînd generatorul electric ce alimentează roțile motrice. Printre noutăți figurează noi tipuri de autotrenuri, de autobuze turistice și microbuze (Tudor 105 D) rea-

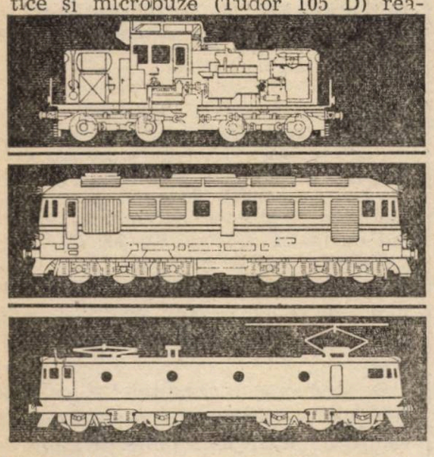

Gama de locomotive diesel hidraulice (pînă la 2 400 CP), diesel electrice (pînă la 4 000 CP) și electrice 5 100 CP poate satisface practic orice cerere externă

lizate la întreprinderea „Autobuzul" București, modelele de autoturisme Dacia pentru anul 1983 — Dacia 1 320 break și berlină, Dacia 1 310 diesel și sport, Dacia 1 304, autoturisme de teren ARO 322 diesel, autoturismul OLTCIT. Întreprinderea de comerț exterior „Navimpex" prezintă sub forma de machete navele bulk-carrier de 55 000 tdw, cargou frigorific de 3 000 tdw, navă de pescuit costier de 300 tdw, fabricate în Șantierul naval Galați, remorcher portuar și supertrailere din nomenclatorul Șantierului naval Brăila, macara plutitoare de 32/tt., executată în Șantierul naval Giurgiu.

Întreprinderea „23 August" este prezentă în expoziție cu locomotive diesel-electrice cu motoare ALCO de 1 500 CP și M 820 SR de 1 100 CP. Întreprinderea de utilaj greu „Progresul" Brăila prezintă excavatorul hidraulic P-801, înzestrat cu graifer polip și ciocan hidraulic, ca și excavatorul reproiectat (cu cabină ergonomică) S-1 202, de 180 CP. Printre noii producători de utilaje de transport-manipulare întîlnim Întreprinderea mecanică Dr. Petru Groza, care expune noi tipuri de electrocare și electrostivuitoare, și Întreprinderea mecanică Timișoara, care prezintă noile sale electromacarale cu braț telescopic.

Deosebit de interesante sînt realizările Centrului de cercetare științifică și

Întreprinderea de utilaj greu „Progresul" Brăila produce și exportă în prezent 17 tipuri de excavatoare și dragline hidraulice cu puteri între 50 CP și 720 CP.

inginerie tehnologică pentru mașini de ridicat și transport uzinal în domeniul transportului pe pernă de aer : macara portal de 1,6 tone, echipată cu electropalan, aeropaleta cu dispozitiv de propulsie pentru 1 tonă.

Centrul național aeronautic prezintă la această ediție a T.I.B. macheta avionului cu reacție de transport — mediu curier — ROMBAC 1-11, realizat în cooperare cu British Aircraft Co din Marea Britanie. Sînt, de asemenea, expuse elicoptere, motoplanoare, avioane utilitare românești.

Întreprinderea de comerț exterior „Industrialexportimport" expune noi tipuri de instalații de foraj F-125 și IF-200, cu reglaj electric. Una dintre cele mai vechi întreprinderi de construcții de mașini din țară — I.C.M. Reșița este prezentă cu machete ale turbinelor hidraulice realizate în ultimul an, ca și ale compresoarelor de aer L 50-500.

Centrala industrială de tractoare și mașini agricole și-a lărgit mult sistemul de mașini agricole, de la o ediție la alta a T.I.B. Între noile tipuri expuse amintim: tractorul pe șenile pentru pante și tractorul universal îngust — realizate de noua întreprindere de profil din Miercurea Ciuc, mașina combinată de semănat produsă de întreprinderea mecanică „Ceahlăul" Piatra Neamț, tractorul supraînălțat — executat de Întreprinderea mecanică Codlea și, desigur, combina universală CU-14 modernizată, cu parametrii tehnici mult îmbunătățiți, produsă de I.M.A. „Semănătoarea" București.

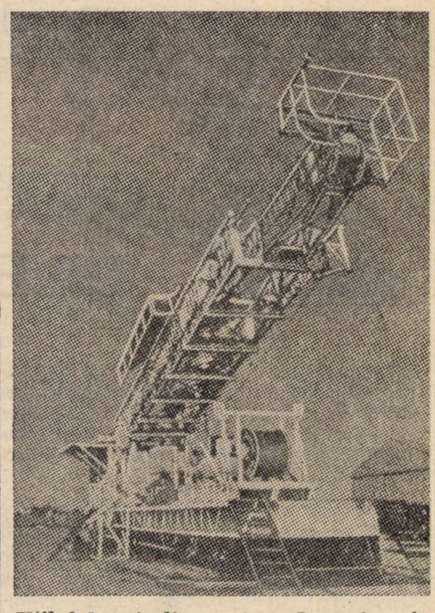

Utilajul petrolier — un domeniu în care experiența bogată a constructorilor români are un cuvînt greu de spus. O bună apreciere întrunește instalația de foraj F-100 pe piața S.U.A. (cel mai mare exportator mondial) și Canadei, pentru performanțele sale

Dintre produsele de vîrf ale Centralei industriale de mașini și aparate electrice amintim: instalația de separare magnetică pentru minereu, celulele electrice de înaltă tensiune pentru cariere, întrerupătoarele de înaltă tensiune de 72,5 kW (exclusiv pentru export) realizate de „Electroputere" Craiova. În cadrul Centrului de cercetare științifică și inginerie tehnologică al centralei s-au realizat, de asemenea, produse de înaltă tehnicitate cum sînt: instalația de cîntărire electronică pentru poduri rulante și instalația de supraveghere pe bază de traductoare ultrasonice în transformatoarele de mare putere, echipamente de mare eficiență economică, pentru prevenirea avariilor. În domeniul bunurilor de consum și pentru instituții sociale semnalăm gama variată de lămpi electrice (ornamentale, foto, auto, de proiecție) expusă de „Steaua electrică" Fieni, noile tipuri de bunuri de consum electrocalorice proiectate de I.C.P.E., mașina automată de spălat vase, un model îmbunătățit de mașină de copiat MCE-2, noi tipuri de aparate medicale (analizator de ritm cardiac, electroșoc, monitor portabil), proiectate de Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru electronică.

Ioan GEORGESCU

CITITORII AU CUVÎNTUL

Indicatori

REALIZAREA și depășirea planului de produse agricole la fondul de stat la carne și lapte, precum și obținerea unor produse suplimentare pentru autoconsum, necesită o muncă susținută și continuă din partea consiliilor populare în vederea asigurării numărului și structurii efectivelor de animale. Pe fondul cunoașterii cu exactitate a numărului și structurii efectivelor de animale pe specii, categorii de animale și categorii de gospodării, consiliile populare pot analiza calitatea activității desfășurate în această ramură față de sarcinile de plan sau în dinamică, folosind următorii indicatori: numărul de animale *(pe specii sau în unități convenționale) crescute la 100* hectare teren *(pe categorii de folosință sau în unități convenționale); ponderea* efectivului de vaci și juninci în efectivul total de taurine; ponderea efectivelor de animale pe specii, crescute în sistem industrial; producția medie pe animal furajat; greutatea medie la sacrificare a animalelor livrate; sporul mediu zilnic *(pentru unitățile socialiste);* coeficientul natalității și al prolificității pe specii; coeficientul mortalității, pe specii și categorii de animale; ponderea familiilor ce cresc animale în numărul total de familii; numărul mediu de animale *(pe specii)* ce revin pe o familie *(din gospodăriile personale);* structura pe rase a principalelor specii de animale; numărul animalelor de tracțiune ce revin la 100 hectare teren agricol etc.

Gh. FRĂȚILĂ
Academia de Studii Economice

Literatura tehnică

AR trebui ca literatura de specialitate să ne informeze pe larg despre noile descoperiri tehnice, în domeniul instalațiilor cu biogaz, microcentralelor electrice cu acumulatori sau hidro, eoliene. Noi cei care sîntem pasionați în ale tehnicii nu dorim numai simple informații sau doar niște scurte enumerări, ci o literatură tehnică cu scheme și schițe, cu detalii, informații pe înțelesul și la îndemîna tuturor, aplicații practice, fără curbe parametrice, matematici superioare și păduri de formule. Nu s-ar putea ca și în paginile „Revistei economice" să apară cîteva seriale cu astfel de probleme experimentale oriunde, în lume? Sau poate în paginile altor reviste...?

Alexandru VASILE
maistru — Bistrița

ECOURI

Industria mică

ARTICOLUL publicat în nr. 13 al „R. E." sub titlul „Valorificarea potențialului de export al micii industrii" ridică o serie de probleme interesante.

În legătură cu acestea am vrea să semnalăm mai întîi faptul că trebuie să se asigure concordanța între calitatea materialelor utilizate pentru fabricarea produselor de export și cerințele contractelor externe. Nerealizarea acestei concordanțe împiedică desfășurarea unui export competitiv și eficient. Problema poate fi rezolvată în termenii enunțului: dacă este necesar și oportun să fie realizat un anumit produs destinat pieților externe și acest lucru nu poate fi făcut decît utilizînd materiale de calitate bună, atunci organele competente trebuie să asigure aceste materiale.

Cea de a doua problemă o constituie activitatea de creație. Pentru industria mică aparținînd de consiliile populare există un cadru organizatoric adecvat în vederea dezvoltării activității de creație și proiectare; ca urmare, înnoirea produselor, diversificarea continuă a gamei sortimentale a acestora, chiar apariția de noi produse constituie o realitate. Multe județe înregistrează rezultate bune în acest domeniu. Cu toate acestea, avînd în vedere ritmurile rapide de schimbare a preferințelor clienților externi, a competiției „noilor produse" pe piața mondială, este necesară perfecționarea continuă a acestui proces, acționîndu-se mai mult asupra stimulării și valorificării potențialului creativ al lucrătorilor din industria mică și asupra cooperării cu industria mare în asimilarea și proiectarea produselor.

Cea de a treia problemă privește comercializarea produselor industriei mici pe piețele externe. Există o relativă asemănare între aspectele relevate în studiu, cu privire la această problemă, caracteristice activității unităților cooperației meșteșugărești și cele existente în unitățile de industrie mică a consiliilor populare. Unitățile sînt relativ „departe" de piața externă, exportul se face prin 6–7 întreprinderi de comerț exterior cu atribuțiuni de intermediere, cadrele de specialitate în comerț exterior sînt rare, marketingul este puțin aplicat. În aceste condițiuni, se pune pe bună dreptate întrebarea: cum pot fi puse în valoare virtuțile industriei mici constînd în capacitatea acesteia de adaptare rapidă la cerințele pieței externe? Răspunsul, după părerea noastră, cel puțin pentru unitățile aparținînd consiliilor populare, constă în perfecționarea sistemului actual de relații existente între întreprinderile de comerț exterior și unitățile producătoare. Aceasta ar determina un mai mare interes și receptivitate a acestora, o informare reciprocă mai consistentă și mai sistematică, o cooperare mai bună în dezvoltarea exporturilor, toate putînd fi realizate pe baze organizatorice și în virtutea reglementărilor existente.

Horia Iacob TEIUȘAN
director în Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare

★

AM citit cu atenție și cu interes articolul intitulat „Valorificarea potențialului de export al micii industrii", apărut în „R E." (nr. 13) și considerăm că aprecierile, constatările și concluziile asupra activității de export a unităților cooperației meșteșugărești din județul Cluj se regăsesc, în cea mai mare parte și în unitățile cooperației de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor. Avînd sarcini importante în exportul bunurilor de consum nealimentare, am reținut din documentatul articol sugestii utile în măsură să potențeze măsurile luate în sistemul nostru în domeniul promovării exportului.

Cooperația de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor resimte, ca și cooperația meșteșugărească, pentru sectorul său de mică industrie, necesitatea unei mai bune aprovizionări cu unele materii prime și materiale noi, de cea mai bună calitate și într-o diversificare corespunzătoare, ca și a unei mai bogate și mai largi informări asupra pieței externe pe care își desface produsele de export, fie pe cale directă, fie prin intermediul întreprinderilor de comerț exterior care derulează contractele (ICECOOP și ILEXIM).

Socotim întemeiată sugestia, avansată în articol, de a se organiza, la nivel județean, un compartiment de marketing care — propunem noi — ar putea să servească întreaga activitate de producție a micii industrii, din județ, incluzînd cooperația meșteșugărească, unitățile noastre și unitățile de producție ale consiliilor populare cu sarcini de export.

Continuarea analizelor întreprinse de către „Revista economică", cu sublinierea mai accentuată a căilor de intensificare a activității de export, socotim că va putea constitui un sprijin util pentru dezvoltarea exportului industriei mici.

M. IANCULESCU
director
Centrala de producție, prestări construcții din CENTROCOOP

Parametri

REFERINDU-NE la articolul intitulat „Atingerea în termene cît mai scurte a parametrilor proiectați" la noile obiective de investiții apărut în „Revista economică" nr. 15, subliniem că această problemă nu și-a găsit întotdeauna rezolvarea necesară. Și în centrala noastră au existat probleme în acest domeniu. Numai în anul 1981 am avut un număr de 18 obiective noi cu parametrii tehnico-economici nerealizați conform graficelor stabilite, ceea ce a făcut să înregistrăm o pierdere de producție de cîteva sute de milioane de lei. Subscriem total la propunerile făcute în „R. E.", și în special la: stabilirea prin contracte a răspunderii materiale pentru furnizorii de utilaje în special, cu toate celelalte obligații suplimentare prevăzute; recalcularea capacităților de producție atunci cînd acest lucru se impune (în sensul luat în articol) și recalcularea acestora atunci cînd structura de producție fabricată nu mai este cea prevăzută în S.T.E. al investiției. Specialiștii din centrala noastră mai au în vedere: a) perioada probelor tehnologice să fie riguros respectată pentru ca să nu se mai dea în exploatare capacități de producție nepuse la punct tehnologic, încărcîndu-se apoi costurile de producție; b) timpul de atingere a parametrilor proiectați să fie redus substanțial.

T. PARASCHIV
director economic
la Centrala de prelucrare a lemnului

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

O cerință obiectivă a noului mecanism economico-financiar, a autoconducerii muncitorești

Perfecționarea organizării și conducerii secțiilor și atelierelor

LA PLENARA LĂRGITĂ A C.C. AL P.C.R., din 2-3 iunie a.c., ca și ulterior, în cuvîntările la marile adunări populare prilejuite de vizitele de lucru în diferite județe, tovarășul Nicolae Ceaușescu a insistat asupra necesității ca oamenii muncii să înțeleagă faptul că ei sînt proprietarii întreprinderii în care lucrează, că ei poartă direct răspunderea pentru păstrarea și apărarea proprietății, pentru dezvoltarea ei, că datoria lor este de a obține, cu mijloacele de care dispun, creșterea continuă a eficienței economice.

Marea majoritate a oamenilor muncii din unitățile productive (muncitori, tehnicieni, maiștri, subingineri, economiști, ingineri) lucrează în secțiile și atelierele acestora, astfel că de calitatea preocupărilor și a rezultatelor pe care ei le obțin depind într-o măsură hotărîtoare calitatea rezultatelor globale privind păstrarea, apărarea și dezvoltarea proprietății socialiste, nivelul eficienței economice ; preocupări și rezultate, influențate, fără îndoială, și de **calitatea organizării și conducerii secțiilor și atelierelor** — problemă asupra căreia ar trebui să se concentreze, în etapa actuală și în cea următoare, atenția organizatorilor, a literaturii de specialitate.

ÎNTREPRINDEREA, ca sistem, reprezintă o sumă de subsisteme, respectiv o sumă de secții, ateliere și formații de lucru, iar **pentru ca ea să înregistreze rezultate bune, este absolut necesară obținerea unor astfel de rezultate la nivelul fiecărui subsistem, al fiecărei secții și atelier.**

Într-adevăr, dacă atîta vreme cît accentul se punea pe realizările cantitative globale ale întreprinderii, adîncirea problematicii conducerii și organizării secțiilor și atelierelor avea mai puțină importanță — întrucît indicatorii de bază (producția globală în special) nu obligau la măsurarea exactă a costurilor realizate și nici a eficienței obținute la acest nivel — actualul mecanism economico-financiar impune ca noul mod de a gîndi să fie implementat la realizatorii direcți ai producției fizice, la cei care pot economisi sau risipi resursele materiale, respectiv la oamenii muncii din secții și ateliere.

Există în prezent un amplu și detaliat cadru normativ dat de legislația în vigoare [1]), — elaborată în spiritul dezvoltării democrației socialiste și autoconducerii muncitorești — care atribuie noi drepturi oamenilor muncii din secții, ateliere sau alte unități de producție similare, permițînd traducerea în viață a indicațiilor date de secretarul general al partidului. În același timp, în spiritul echității socialiste sînt prevăzute obligații noi, de exemplu cele referitoare la îndatoririle și răspunderile personalului muncitor, la asigurarea bunei funcționări și exploatări a instalațiilor și utilajelor.

Rezultă îndatorirea celor ce lucrează în producția materială, dar și a celor cu preocupări de cercetare științifică în domeniul perfecționării organizării și conducerii, de a întreprinde demersurile necesare pentru ca **înlăuntrul secțiilor și atelierelor nu numai să se poată desfășura atribuțiile fixate de legislația în vigoare, dar și să se obțină rezultate de cea mai bună calitate, care să poată influența rezultatele în-**

OPINII ÎN DEZBATERE

treprinderilor și, pînă la urmă, rezultatele întregii economii naționale.

În legătură cu aceasta supun atenției conducerilor colective ale întreprinderilor, centralelor și ministerelor, a specialiștilor, a organismelor centrale cu atribuții privind organizarea, unele observații și propuneri pentru mai buna rezolvare a acestei problematici de mare actualitate.

1 Pentru întreprinderi există de multă vreme un regulament cadru de organizare și funcționare, dar acesta a fost detaliat doar pînă la nivelul competențelor funcționale și de concepție (colective, birouri, servicii, ateliere de proiectare). Recent (trim. I a.c.), Consiliul Organizării Economico-Sociale a elaborat și difuzat „atribuțiile unitare ale secțiilor de producție", reglementare deocamdată cu caracter experimental, fără obligativitatea de adaptare la specificul fiecărei întreprinderi și de implementare. Deși aceste atribuții cadru — care ar trebui redefinite în forma unui **„regulament de organizare și funcționare a secțiilor și atelierelor"** — reprezintă un început bun, totuși ele nu țin seama de perfecționările aduse legislației la sfîrșitul anului trecut (Legea nr. 24/1981, care a completat Legea 5/1978 ; Decretul nr. 400/ 1981). S-ar impune deci ca R.O.F. cadru să abordeze problemele de organizare și funcționare **nu numai pentru atelierele de producție, ci și pentru cele de întreținere-reparații, sculărie, transport intern etc.** — iar atelierele ce depind direct de întreprindere să aibă același statut cu cel al secțiilor.

2 Un asemenea regulament ar trebui să fixeze nu numai obiectivele secțiilor și atelierelor, dar și **activitățile** acestora, **pe funcțiuni.** Deși literatura de specialitate consideră că la nivelul secțiilor se regăsesc în special activități din domeniul funcțiunii de **producție,** apreciem că odată cu implementarea principiilor mecanismului economico-financiar, ale autoconducerii muncitorești și autogestiunii pînă la nivelul secțiilor, atelierelor (și chiar al formațiilor de muncă) și în condițiile largii afirmări a revoluției tehnico-științifice, ar trebui identificate și recunoscute și activitățile din domeniul funcțiunilor **financiar-contabilă, de personal** și chiar de **cercetare-dezvoltare.** În cadrul acesteia din urmă se identifică activitatea de tehnologie și organizare a fabricației, cuprinzînd atribuții ca : aplicarea tehnologiilor de fabricație proiectate și a proiectelor de execuție a produselor, organizarea procesului de fabricație, aplicarea tehnologiilor de fabricație a S.D.V.-urilor, aplicarea invențiilor și inovațiilor, a măsurilor cu caracter de concepție privind reducerea consumurilor specifice și creșterea productivității muncii etc. Funcțiunea financiar-contabilă ar trebui dezvoltată ținînd seama că oamenii muncii din secții, ateliere, formații de lucru nu pot fi antrenați în creșterea eficienței economice dacă nu cunosc situația la acest nivel a costurilor, consumurilor specifice, producției nete, beneficiului, realizării bugetului de venituri și cheltuieli etc. Așadar, această funcțiune ar trebui să cuprindă activități ca : înregistrarea în expresie bănească a fenomenelor economice din respectiva subunitate economică, evidențierea rezultatelor generale ale secțiilor și atelierelor. În acest fel s-ar crea condițiile necesare pentru a răspunde sarcinii trasate de plenara din iunie, ca oamenii muncii să poarte răspunderea creșterii continue a eficienței economice, a asigurării mijloacelor necesare pentru retribuirea lor, pentru participarea la beneficii. Tot astfel, de vreme ce legea statuează că — între ședințele în plen

[1]) Legea nr. 5/1978 (cu recentele completări) cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, precum și funcționarea acestora pe baza autoconducerii muncitorești și a autogestiunii economico-financiare ; Decretul Consiliului de Stat nr. 400/1981 pentru instituirea unor reguli privind exploatarea și întreținerea instalațiilor, utilajelor și mașinilor, întărirea ordinei și disciplinei în muncă în unitățile cu foc continuu sau care au instalații cu grad ridicat de pericol în exploatare ; alte acte normative din domeniul economic, apărute după Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978.

ale adunării generale pe întreprindere — adunările generale pe secții, ateliere sau alte unități de producție similare pot hotărî eliberarea din funcție a unor cadre cu funcții de conducere la nivelul secțiilor, atelierelor, dar și al unității (sub rezerva confirmării de către adunarea generală pe întreprindere), de vreme ce colectivele din secții, ateliere etc. au dreptul de a decide asupra încadrării în muncă sau desfacerii contractului de muncă pentru personalul din secții, asupra numărului total de oameni ai muncii, a fondului de retribuție, a repartizării oamenilor muncii, apare evident că funcțiunea de personal se regăsește mult mai pronunțat în secții și ateliere, decît înainte de implementarea principiului autoconducerii muncitorești, ea incluzînd activități ca : selecționarea și încadrarea personalului (prin voința majorității simple a colectivului), aprecierea lui, perfecționarea profesională, protecția și igiena muncii etc.

3 Organizarea actuală a secțiilor și atelierelor după un criteriu unic — numărul formațiilor de lucru [2] — a dus la situația, mai ales în unitățile cu flux continuu, ca în cazul unor instalații la care lucrează numai 1—3 formații pe schimb, pentru constituirea unui atelier să fie necesară gruparea mai multor instalații, cu tehnologii diferite. O asemenea organizare are implicații negative în ce privește programarea, urmărirea și conducerea producției, reducerea consumurilor specifice, disciplina de muncă și tehnologică etc. ; șeful de atelier sau de secție nu mai poate fi considerat răspunzător în legătură cu realizarea producției fizice a fiecărei instalații (criteriu de acord global și de retribuire), ci doar pentru producția marfă și producția netă, ceea ce îi permite neglijarea unor sortimente cu pondere mică în volumul acestora. Apreciem că în asemenea cazuri ar trebui **să se poată constitui ateliere și secții și după criteriul tehnologic** (așa cum s-a acceptat, prin derogare, la unele întreprinderi din industria chimică), iar în unele subramuri (de pildă prelucrări mecanice), **chiar după criteriul produsului finit.**

4 Se cunosc numeroase metode de conducere ce se folosesc sau ar trebui folosite la nivelul întreprinderii, dar foarte puțin a fost abordată problematica **metodelor ce ar trebui aplicate de șeful de secție, șeful de atelier, șeful de formație de lucru.** Acest domeniu se cere a fi completat în teoria și practica conducerii subsistemelor întreprinderii.

5 În condițiile deplasării activității curente către secții și ateliere, către conducătorii acestora, a căror responsabilitate crește, apare necesar ca **statutul secțiilor de producție să fie îmbunătățit** prin luarea în considerare a următoarelor posibilități și cerințe :

— ca poziție ierarhică, șeful de secție coordonator să se situeze imediat după personalul din conducerea întreprinderii, deci înaintea oricărui șef de compartiment (birou, serviciu), atît în structura de organizare, cît și prin nivelul retribuției ;

— poziția ierarhică și retribuirea șefilor de secții și de ateliere să fie mai bine echilibrată cu cea a șefilor de compartimente ;

— șeful de secție (atelier) coordonator să fie degrevat de obligativitatea de a conduce un schimb (după cum a arătat experiența, fie că el scapă din vedere problemele de bază ale secției sau atelierului, fie că se găsesc alte „soluții" — în afara reglementărilor legale — pentru conducerea schimbului respectiv) ;

— conducerile de secții și ateliere să poarte responsabilitatea (statuată normativ) pentru îndeplinirea următorilor indicatori defalcați din planul de dezvoltare economico-socială al întreprinderii : producția fizică pe sortimente, producția marfă, producția globală, costurile materiale, cele totale și ca urmare producția netă, consumurile specifice și productivitatea muncii, calitatea produselor realizate (pe clase), producția fizică pentru export, proporția de aplicare a acordului global, beneficiul (calculat la producția marfă fabricată) ;

— evidențierea rezultatelor economice, care să permită secțiilor și atelierelor să ia decizii prin prisma producției nete, a producției marfă, a costurilor și a beneficiilor, impune implementarea unor metode moderne de calculație a costurilor (de exemplu, metoda costurilor normate), eventual și recurgerea la prelucrarea automată a datelor. O astfel de apropiere a cunoașterii rezultatelor activității de producție de locul unde se petrece fenomenul economic solicită nu numai introducerea unor bugete de venituri și cheltuieli la acest nivel, dar și **deplasarea unor cadre economice și tehnice,** din compartimentele funcționale ale întreprinderii, **în secții și ateliere** — desigur, fără a majora aparatul pe total întreprindere, dar creînd, mai ales în cazul secțiilor mari, un aparat propriu de evidență și urmărire tehnico-economică, pînă la balanța contabilă E nevoie de generalizarea, la nivelul secțiilor, a funcției de **contabil** (sau mai degrabă economist) **șef de secție,** e nevoie de **însușirea unei reale gîndiri economice** cel puțin la nivelul șefilor de secții, de ateliere, de formații, a inginerilor tehnologi. Notăm, în legătură cu aceasta, că încă nu sînt conturate precis și nici generalizate prin instrucțiuni ale Ministerului Finanțelor modalitățile concrete de urmărire operativă a costurilor, a producției nete, a bugetului de venituri și cheltuieli etc. la nivelul secțiilor și atelierelor.

6 Noul mecanism economico-financiar, autoconducerea muncitorească presupun nu numai măsurarea exactă a rezultatelor obținute de fiecare secție și atelier în parte, dar și **cointeresarea personalului acestora în funcție de rezultatele obținute.** Din acest punct de vedere ar fi util de luat în considerare renunțarea la prevederea prin care oamenii muncii dintr-o anumită secție pot primi premii pentru economii, numai dacă există economii la mia de lei pe întreaga întreprindere. O asemenea prevedere ar trebui să aibă în vedere direct secția, atelierul, formația de lucru.

7 Deși s-a indicat organizarea, acolo unde este necesar și posibil, a unor **secții și ateliere specializate pentru producția de export,** totuși pînă în prezent nu s-au conturat soluții distincte de organizare și conducere care să asigure rezolvarea optimă a problemelor specifice. Credem că adoptarea unor **structuri glisante de organizare în funcție de produs,** care să permită antrenarea și a proiectanților și cercetătorilor la eforturile oamenilor muncii din secții, ar fi nu numai necesară, dar și utilă.

8 Ținînd seama de obligațiile și competențele sporite, ar fi de luat în considerare **extinderea principiului conducerii colective și la nivelul secțiilor și atelierelor,** ceea ce ar îmbunătăți calitatea deciziilor economice și sociale, disciplina, motivarea și antrenarea oamenilor muncii în realizarea obiectivelor fixate.

9 Întrucît mulți din actualii studenți ai facultăților tehnice vor lucra după absolvire, ca ingineri sau subingineri, în secții și ateliere, se impune ca **în cadrul cursurilor de organizare și conducere să se diferențieze distinct problematica conducerii acestor adevărate verigi de bază** ale producerii de bunuri, executării de lucrări sau servicii, care, deși au obiective circumscrise în obiectivele generale ale întreprinderii din care fac parte, au totuși orizonturi și moduri de abordare diferite.

Studierea și definitivarea unui statut bine conturat al organizării și conducerii secțiilor și atelierelor, întemeiat pe principiile mecanismului economico-financiar, ale autoconducerii și autogestiunii muncitorești, aplicarea în condițiile specifice a unor tehnici și instrumente moderne de conducere vor da posibilitatea ca **aceste subunități să preia responsabilitatea activităților curente privind realizarea indicatorilor de plan în condițiile unei eficiențe economice ridicate,** înlesnind aparatului de conducere și de concepție al întreprinderii să se ocupe de dezvoltarea activităților creativ-inovative, de abordarea și rezolvarea problemelor strategice, de conturarea și construirea perspectivei.

dr. Ionel DUMBRAVĂ
Constanța

Rezultatele fiecărei întreprinderi depind într-o măsură hotărîtoare de rezultatele subunităților sale, de calitatea organizării și conducerii acestora. Un statut bine definit al secțiilor și atelierelor, elaborarea și implementarea unor metode de conducere specifice acestui nivel ar contribui la valorificarea mai bună a potențialului, în vederea creșterii eficienței economice a activității de producție.

[2] Potrivit prevederilor Decretului nr. 162/1973, atelierul este constituit din minimum patru formații de lucru, iar secția — din minimum trei ateliere sau din șase formații de lucru conduse direct de către șeful de secție.

Conceptul de „efort propriu" în teoria relațiilor economice internaționale (I)

1 Existența și căile de înlăturare a decalajelor de dezvoltare și venituri între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare reprezintă, poate, subiectele cele mai prezente în cadrul dezbaterilor teoretice privind relațiile economice internaționale (R.E.I.). În acest context, se observă o continuă afirmare a abordărilor „de tip sistemic" asupra problematicii economiei mondiale. Date fiind aceste evoluții, prezentul articol va încerca — prin conceperea și analizarea economiei mondiale ca sistem — să ofere cîteva puncte de sprijin pentru o viziune mai nuanțată asupra locului pe care conceptul de „efort propriu" îl deține în teoria R.E.I.

2 În sens general, prin sistem înțelegem un ansamblu de elemente legate printr-un ansamblu de relații. Înseamnă că atunci cînd **concepem** economia mondială ca sistem, trebuie să interpretăm economiile naționale ca entitățile (elementele) distincte ale acestuia și fluxurile economice internaționale ca relațiile ce ființează între aceste entități. Iar starea sistemului — respectiv ordinea economică internațională — este dată tocmai de specificitatea economiilor naționale (ca entități distincte) și de natura R.E.I. care leagă între ele aceste economii. Și atunci cînd **analizăm** economia mondială ca sistem, esențial ar fi să stabilim în ce măsură starea actuală precară a economiei mondiale depinde de specificitatea economiilor naționale și în ce măsură de natura R.E.I. Este însă cît se poate de clar că o astfel de distincție „cantitativă" e practic imposibil de realizat, întrucît realul economic pe care îl reprezintă economia mondială ca existînd în întregul său afirmă o complexitate prohibitivă oricărui demers analitic de o atare manieră. Ceea ce putem face — și susțin că teoria R.E.I. tocmai asta și reprezintă — este să stabilim prin ce anume, în accepțiune ontologică, ființarea R.E.I. reprezintă UN ALTCEVA față de esența specificității economiilor naționale, pentru că prin acest altceva (pe care N. Georgescu-Roegen îl numește „noutatea prin combinație"), R.E.I. ar putea determina starea actuală a economiei mondiale. Este ceea ce vom pune în discuție în cele ce urmează.

3 Schimbul internațional de bunuri și servicii este rezultatul specializării între economiile naționale partenere. Fenomenul specializării își are originea în caracterul imperfect al posibilităților de substituire între resursele procesului de producție datorită diferențelor naturale sau dobîndite (artificial) care există între caracteristicile acestor resurse[1]). Dacă o resursă economică dată și-ar putea schimba ușor caracteristicile și ar putea fi ușor adaptabilă oricărei întrebuințări, fundamentul economic al specializării ar dispare în mare măsură. În realitate, deși diferite resurse sînt în mod frecvent substituite unele cu altele, în general gradul de substituire a lor este limitat de restricțiile de natură fizică și, cel mai important, substituirea implică o diminuare a eficienței procesului de producție.

Aceste considerente se aplică la toate nivelurile (sferei de producție), de la cel familial la cel al comunităților locale, regionale, al națiunilor și la nivel internațional. Rezultă că fundamentul pur economic al R.E.I. este același cu cel al relațiilor economice ce operează în interiorul spațiului național, „regula jocului" fiind esențial aceeași, respectiv **principiul avantajului comparativ.** Și, deși au ca premisă generică o constantă universală istoric determinată — avantajul comparativ, relațiile de specializare și schimb se constituie totuși în structuri diferite la nivel național și, respectiv, internațional. Înseamnă că există CEVA ANUME care determină această diferențiere. A cunoaște natura acestui ceva anume ar însemna să putem stabili și **în ce calitate** R.E.I. condiționează actuala ordine economică internațională, ca stare a sistemului economiei mondiale.

Căutînd o soluție acestei probleme mă alătur acelor economiști[2]) care consideră că structura specifică a relațiilor de specializare și schimb pe plan internațional este în ultimă instanță rezultatul, pe de o parte, al modului anume în care se articulează pe plan mondial instituțiile și politicile economice naționale (sub forma sistemelor monetare, bancare, fiscale, a politicilor protecționiste — cu componenta lor tarifară ș.a.m.d.) și, pe de altă parte, rezultatul gradului diferit de mobilitate a factorilor de producție pe plan internațional, prin comparație cu cel național. Și spunînd aceasta mă refer la faptul că gradul de mobilitate a factorilor de producție este în general considerabil mai mic pe plan internațional decît pe cel național (prin grad de mobilitate înțelegînd promptitudinea cu care pot fi realizate ajustările economice). Dar, atît instituțiile și politicile economice ale statelor ce participă la fluxurile economice internaționale, cît și mobilitatea factorilor de producție angrenați în aceste fluxuri sînt **funcții finale** ale opțiunii naționale. Prin opțiunea națională se modifică ele și, din acest punct de vedere, contează mai mult instrumentul (opțiunea națională) și finalitatea căreia acesta îi servește (interesul național) decît contextul în care acestea operează (fluxurile economice internaționale).

Este adevărat că opțiunea națională este la rîndul ei influențată de structura R.E.I. prin care politicile, instituțiile și factorii de producție se articulează, dar trebuie totuși făcută o precizare esențială și anume : influența R.E.I. asupra opțiunii naționale se realizează prin fluxurile de input primite de sistemul economiei naționale. În ființarea sa, sistemul economiei naționale „prelucrează" informațiile primite din interior și din exterior, formulînd anumite opțiuni printr-un **proces propriu de adaptare.** Spațiul extern, deci, **influențează,** dar **nu determină** opțiunea națională. Dacă nu ar fi așa, atunci ar trebui să se poată demonstra existența unei supra-organizări a procesului economic la scară planetară, prin intermediul căreia specificitatea economiei naționale — ca entitate a sistemului economiei mondiale — să fie funcție de un centru decizional (supra-național) al sistemului economiei mondiale și subordonată unei finalități ce se constituie la nivel planetar (și nu național). Or, acesta este mai curînd un deziderat spre care tind anumite construcții teoretice care abordează problematica R.E.I.[3]), dar nu și o realitate a universului economic în care trăim. Iar corporațiile transnaționale nu reprezintă o astfel de supra-organizare, lucru dovedit de faptul că ele nu reprezintă supra-naționalizarea procesului economic (ceea ce ar implica o subordonare „pe verticală"), ci trans-naționalizarea acestuia (intercondiționare „pe orizontală"). Centrul decizional și finalitățile cărora corporațiile transnaționale le servesc nu ființează la nivel planetar — ceea ce ar însemna „pulverizarea" unei realități de necontestat a zilelor noastre : suveranitatea națională —, ci la nivel privat, adică circumscris spațiului național-mamă. Corporațiile transnaționale (și, în ultimă instanță, relațiile economice internaționale) nu desființează suveranitatea națională, ci exprimă anumite raporturi specifice între aceste suveranități, ceea ce este cu totul altceva.

Argumentația trebuie continuată și pe un alt plan. Economia mondială ca sistem este un ansamblu distinct delimitat prin **izolare.** Acest ansamblu, ca entitate în sine, este izolat întrucît nu interacționează cu alte ansambluri (sisteme) ca entități distincte pentru a se integra într-o structură organizatorică exogenă. Nu are gen proxim, am putea spune. Dacă nu ar fi așa, ar însemna ca economia mondială să interacționeze cu alte entități distincte, adică ca omenirea să întrețină fluxuri economice cu civilizații extrapămîntene. Și tocmai aici susțin că se află miezul problemei. Pentru că „lipsa" acestor interacțiuni „în exterior" este cea care determină **organizarea** actuală (la scară istorică) „din interior". Căci, așa cum sistemul economiei naționale își afirmă **entitatea distinctă** în interacțiunile ce le întreține în spațiul extra-național **tocmai datorită și prin structura sa specifică proprie** — ce se constituie în interiorul spațiului național prin relațiile dintre agenții economici —, tot așa, sistemul economiei mondiale, prin lipsa unor interacțiuni în exterior, **nu este solicitat** să-și constituie o astfel de entitate de distincție și, de aici se va organiza pe o structură internă de „o altă calitate" decît cea organizată de economia națională în interiorul ei. De aceea, starea economiei mondiale ca sistem delimitat prin izolare (lipsă de interacțiune) este rezultatul **determinării unilaterale** a structurii R.E.I. de către specificitatea spațiilor naționale, în timp ce starea economiei naționale ca sistem delimitat prin interacțiune (cu alte economii naționale)

[1]) Delbert Snider : „Introduction to international economics", Homewood, Illinois, 1967, p. 23.
[2]) D. Snider, op. cit., p. 27.
[3]) Vezi, de exemplu, „Restructurarea ordinii internaționale" (Jan Tinbergen, sub coord.), Ed. politică, București 1978, pp. 163—165 ; de asemenea, „Catastrofă sau o nouă societate ? Un model latino-american al lumii", Ed. politică, București 1981, p. 44.

este rezultatul **interdeterminării** dintre agenții economici și relațiile care ființează între ei.

In virtutea acestei argumentații se poate susține că, în ființarea sa, structura R.E.I. este esențial determinată de specificitatea spațiului național. Rezultă de aici că impactul R.E.I. asupra stării actuale precare a economiei mondiale ca sistem se constituie într-o proiecție în spațiul extra-național a unor cauzalități ce le predetermină din interiorul spațiilor naționale.

4 Pentru ca această aserțiune să fie valabilă, este necesar ca ea să poată fi verificată, ceea ce ar însemna găsirea acelui existent economic care să reprezinte un **co-substanțial determinant** al structurii R.E.I. și, în același timp, să fie un **determinat** cauzal al specificității spațiului național.

Să pornim de la cea mai palpabilă realitate : existența decalajelor. Nu încape îndoială asupra faptului că la originea decalajelor se află transferul unilateral de bogății pe care actuala ordine economică internațională îl implică. Se pune întrebarea : sub ce formă și prin intermediul cărui mecanism are el loc ?

Să urmărim demonstrația lui Arghiri Emmanuel[4]). Întrucît bunurile și serviciile sînt mărfuri care se schimbă prin intermediul R.E.I., înseamnă că orice transfer unilateral implică în mod necesar o inegalitate a schimburilor. Inegalitatea poate fi exprimată fie prin volumul mărfurilor, așa cum apar acestea în balanța comercială la prețurile existente, fie mascată în însăși structura prețurilor. Dar, în perioada contemporană, exporturile țărilor în curs de dezvoltare spre țările dezvoltate — exprimate în volum valoric global și evaluate la prețurile mondiale existente — nu numai că nu depășesc importurile lor din țările capitaliste industrializate, ci sînt inferioare. Deci, ar fi trebuit ca țările în curs de dezvoltare să-și fi ameliorat între timp situația, și nu, din contră, să și-o fi înrăutățit, cum s-a întîmplat de fapt. Rezultă, deci, că transferul net de valoare pe direcția „periferie-centru" ține de modul de evaluare a acestor valori reale, adică tocmai de sistemul actual de formare a prețurilor pe piața mondială. Acest sistem permite ca țările capitaliste dezvoltate să obțină un „suprabeneficiu", datorită faptului că mărfurile produse de către țările în curs de dezvoltare sînt schimbate sub valoarea lor, în timp ce mărfurile produse de către țările capitaliste dezvoltate sînt schimbate peste valoarea lor. Și este de reținut, în acest context, aserțiunea[5]) potrivit căreia atît clasicii marxismului, cît și doctrina românească cu privire la noua ordine economică internațională (N.O.E.I.) fundamentează științific faptul că **substanța inechității** în actualele R.E.I. este constituită de caracterul neremunerator al prețurilor internaționale primite de către țările slab dezvoltate în relațiile lor cu țările capitaliste dezvoltate. **Prețul mondial** constituie azi pilonul principal, instrumentul de ultimă instanță al contenciosului dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, iar cerința pentru prețuri remuneratorii constituie sîngurul conținut real al N.O.E.I.[6]).

Rezultă din cele de mai sus că **prețurile internaționale** sînt acel cosubstanțial determinant al structurii R.E.I. pe care îl căutăm. Rămîne de văzut în ce măsură sînt ele un determinat cauzal al specificității spațiului național.

Revenind la demonstrația lui Arghiri Emmanuel, reținem faptul că economistul francez ajunge la concluzia că „schimbul inegal" creat prin mijlocirea R.E.I. se datorește remunerării diferite de la țară la țară a factorului forță de muncă, singurul factor de producție care poate fi considerat ca avînd o imobilitate aproape perfectă pe piața internațională (spre deosebire de factorul capital, de exemplu).

Economia politică în general și teoria R.E.I. în particular s-au aflat, pînă în prezent, sub imperiul ipotezei existenței unei piețe a factorilor **tot atît de fluidă** precum cea a bunurilor (finale). Tocmai această ipoteză este cea care permite să considerăm că prețurile produselor sînt cele care determină veniturile producătorilor, și nu invers. Or, cel puțin pentru cel mai important dintre factori — forța de muncă — niciodată și nicăieri nu a existat o „piață" propriu-zisă. Salariul a fost întotdeauna și pretutindeni un **preț administrat,** instituțional și prin natura sa exogen, adică „politic". Se poate spune că, cu excepția capitalului — a cărui remunerare este reziduală și, în consecință, endogenă — toți ceilalți factori sau elemente de cost sînt fie 100% exogeni — cum ar fi impozitele indirecte —, fie în mare măsură exogeni, precum renta.

Aceasta înseamnă că **variabilele naționale** ale distribuției veniturilor devin tot atît de **autonome** și de rigide, precum condițiile tehnice ale producției și, de aceea, nu prețurile mărfurilor produse și exportate sînt acelea care determină veniturile producătorilor ci, dimpotrivă, nivelul veniturilor producătorilor determină nivelul prețurilor. Aceasta face ca țările în care forța de muncă este plătită relativ mai bine (deci salariile sînt mai mari), prețurile mărfurilor produse și exportate să fie mai ridicate decît în țările cu salarii mai scăzute.

Înseamnă că prețurile internaționale nu se formează anterior și independent de parametrii dezvoltării economico-sociale ai țării producătoare, ci depind de acești parametri.

Deci, putem concluziona că prețurile internaționale sînt un **determinat cauzal al specificității spațiului național.** Și pentru că, așa cum am văzut deja, ele reprezintă în același timp și cosubstanțialul determinant al structurii R.E.I., sîntem îndreptățiți să concluzionăm că impactul R.E.I. asupra stării actuale precare a economiei mondiale ca sistem reprezintă numai o proiecție în spațiul extranațional a unor cauzalități ce le **predetermină structural** din interiorul spațiilor naționale.

Pornind de la demonstrarea faptului că prețurile internaționale sînt un determinat cauzal al specificității spațiului național, am ajuns la concluzia că impactul relațiilor economice internaționale (R.E.I.) asupra stării actuale precare a economiei mondiale reprezintă o proiecție în spațiul extra-național a unor cauzalități ce le predetermină structural din interiorul spațiilor naționale.

Ne punem acum problema semnificației acestei concluzii :

5 Semnificația este aceea că încercările de a corecta disfuncționalitățile actualei ordini economice internaționale prin restructurarea R.E.I. **sînt ineficace** atîta timp cît nu se realizează **prin** schimbarea condițiilor din interiorul spațiilor naționale.

Structura existentă a R.E.I. **nu reprezintă cauza** actualelor dezechilibre și inegalități din economia mondială **decît ca** efect al condițiilor din interiorul economiilor naționale aflate în interacțiune, iar corectarea disfuncționalităților trebuie să se facă pornind de **la cauză la efect, și nu invers.** Restructurarea spațiilor naționale (ceea ce literatura de specialitate identifică prin conceptul de „efort propriu") reprezintă cauza, iar restructurarea R.E.I. efectul. Restructurarea în sine a R.E.I. **nu poate reprezenta un instrument** al corijării actualelor perturbații mondiale. Iar dacă ținem neapărat să punem problema restructurării R.E.I., atunci trebuie să fim conștienți de faptul că aceasta nu poate însemna altceva decît efectul restructurărilor din spațiile naționale.

Este, deci, o primordialitate **de tip cauzal** a „efortului propriu" și, prin aceasta, ea afirmă un alt conținut al raportului restructurare spațiu național — restructurare R.E.I. Căci, în accepțiunea dată în general de teoria N.O.E.I., „efortul propriu" este privit în **complementaritate** cu restructurarea R.E.I., din moment ce finalitatea „efortului propriu" ca demers prioritar este condiționată de restructurarea R.E.I.[7]).

Această distincție între semnificația primordialității de complementaritate și cea a primordialității cauzale o consider **esențială.** În primul caz, pornindu-se de la o distincție ireductibilă implicită dintre specificitatea spațiului național și natura structurii R.E.I. (acestea fiind interpretate ca fenomene guvernate de legități proprii și deci de naturi diferite), se preconizează corijarea actualelor disfuncționalități ale economiei mondiale printr-un demers dublu (mai întîi, deci primordial, este „efortul propriu", iar apoi valorificarea, și nu irosirea lui, prin ființarea R.E.I., de unde necesitatea restructurării **în paralel** a R.E.I.). Este clar că în această accepțiune „de complementaritate" dată de teoria N.O.E.I. primordialității „efortului propriu", între **conținutul** restructurărilor din spațiile naționale și cel al restructurării R.E.I. există acea distincție suficientă pentru a nu îl putea deduce pe unul din altul (din elemente de o anumită natură se constituie „efortul propriu" și din elemente de o altă natură restructurarea R.E.I.). În schimb, în accepțiunea dată de primordialitatea cauzală, întrucît natura structurii R.E.I. este interpretată ca fiind proiecția în spațiul extra-național a unor cauzalități ce țin de specificitatea spațiului național (ele avînd deci o natură unică), se preconizează corijarea actualelor disfuncționalități ale economiei mondiale printr-un demers unic („efortul propriu", prin substanța sa, implică în mod cauzal restructurarea R.E.I.). Și este tot atît de clar că, în această accepțiune „de cauzalitate" dată primordialității „efortului propriu", între **conținutul** restructurărilor din spațiile naționale și cel al restructurării R.E.I. nu există nici o distincție privind natura lor.

Costea MUNTEANU
I.E.M.

---

[4]) Arghiri Emmanuel, „Le prix rémunérateur epilogue à l'échange inegal", în „Revue Tiers monde", numărul din ian.-martie 1980.

[5]) Aurel Ghibuțiu, „Necesitatea și posibilitatea instaurării unor raporturi juste între prețurile marilor categorii de produse, materii prime, energie, produse agroalimentare, produse manufacturate în contextul noii ordini economice internaționale" în „Aspecte economice și instituționale ale stabilirii unor raporturi juste pe plan internațional între prețurile marilor categorii de produse : materii prime, energie, produse agroalimentare, produse manufacturate", I.E.M., București 1981, p. 104.

[6]) Arghiri Emmanuel, op. cit.

[7]) Vezi Costin Murgescu în „Era socialistă" din 5.04.1981, p. 21 : „Oricît de important ar fi efortul propriu al țărilor în curs de dezvoltare, practica a demonstrat că o bună parte a rezultatelor obținute sînt, finalmente, pierdute de aceste țări datorită actualelor mecanisme ale relațiilor economice internaționale (...) ceea ce implică conjugarea (subl. ns.) efortului propriu al acestora (al țărilor în curs de dezvoltare n.n.) cu așezarea pe baze noi a relațiilor economice internaționale.

ESENȚA PROPRIETĂȚII SOCIALISTE

REPREZENTÎND relații social-economice istoricește superioare de apropriere, însușire colectivă a mijloacelor de producție și a rezultatelor producției desfășurate cu ele de către oameni liberi de exploatare, asuprire și discriminări, cetățeni ai unei anumite țări și, în aceste condiții, de repartizare după cantitatea, calitatea și rezultatele muncii fiecăruia, a bunurilor de consum și folosință personală, proprietatea socialistă constituie elementul central și primordial al întregului sistem economic socialist. Ea este o relație social-economică, este o relație între oameni.

În funcție de sfera la care se realizează socializarea, ea poate fi, și istoricește este, după caz, proprietate socialistă a întregului popor sau proprietate socialistă de grup. Ambele forme de proprietate socialistă au condiționări obiective, atît ca esență și natură comună, cît și ca modalitate de existență distinctă ; ele reprezintă o unitate de esență în aria de cuprindere și modul concret de desfășurare și exercitare.

1 Analizînd forma socială a însușirii mijloacelor de producție după victoria revoluției proletare Marx, Engels și Lenin au subliniat nu odată caracterul colectiv al acesteia. Încă în „Manifestul Partidului Comunist" Marx și Engels vorbeau despre transformarea proprietății capitaliste în „proprietate colectivă, aparținînd tuturor membrilor societății", iar Lenin în „Statul și revoluția" sublinia „trecerea mijloacelor de producție în proprietatea comună a întregii societăți". Așa cum scria Engels în „Anti-Dühring", statul revoluționar înfăptuiește expropierea expropriatorilor „ca adevăratul reprezentant al societății întregi" și „în numele societății".

Rezultă că în gîndirea fondatorilor comunismului științific, subiectul proprietății sociale asupra mijloacelor de producție și rezultatelor acesteia la scara întregii societăți îl constituie toți membrii societății, întregul popor. Pe bună dreptate, deci, Plenara lărgită din 1—2 iunie 1982 a C.C. al P.C.R., arătînd că **„statul nu este decît un instrument în mîna clasei muncitoare, a oamenilor muncii, al întregului popor, în înfăptuirea organizată a dezvoltării economico-sociale"**, a insistat să se renunțe la denumirea de proprietate socialistă de stat, nu statul ci poporul constituind subiectul proprietății. Fiind un instrument și reprezentant al poporului, statul socialist trebuie să vegheze ca drepturile de proprietate ale acestuia și exercitarea lor să fie cît mai deplin asigurate și respectate, obiectul proprietății să fie cît mai bine și mai eficace gestionat, gospodărit, dezvoltat și apărat. Totodată, după cum, în general, poporul trebuie să fie acela care controlează statul, iar nu invers, tot așa organele de stat și lucrătorii lor trebuie să se afle în permanență sub controlul poporului, al maselor, să răspundă în fața lor de aplicarea și respectarea legilor, de apărarea proprietății socialiste, de asigurarea tuturor condițiilor necesare pentru exercitarea eficace de către popor a acesteia.

2 Esența proprietății socialiste se dezvăluie cel mai profund în atributele ei. În ultimă instanță, acestea sînt :

a) **apropriere colectivă ca dispoziție privind mijloacele de producție și rezultatele producției obținute cu ele.** Sub acest aspect, proprietatea întregului popor face din toți membrii societății oameni egali, înlăturînd inegalitatea economică ce caracterizează pe oameni în condițiile capitalismului. Menținerea și apărarea acestei egalități presupun proprietatea întregului popor ca o proprietate unică și indivizibilă ;

b) **apropriere ca folosire planificată a obiectului proprietății, lucru realizat de fiecare cetățean, înainte de toate, prin încadrarea sa în diviziunea socială și cooperarea muncii, prin participarea nemijlocită la activitatea unei unități economice sau sociale, desfășurată pe baza unei părți din proprietatea întregului popor încredințată ei spre gospodărire și dezvoltare sau pe baza proprietății de grup.** Avem aici unitatea complexă dintre proprietar și producător. În virtutea acestei laturi, proprietatea colectivă asupra mijloacelor de producție implică dreptul la muncă pentru toți membrii societății și, implicit, eliminarea șomajului ca fenomen economico-social. În măsura, însă, în care baza tehnică-materială este neomogenă ca nivel, în care gradul de pregătire a membrilor societății diferă și el esențial, folosirea obiectului proprietății colective de către membrii societății în procesul muncii este inegală. De aici o contradicție internă a proprietății sociale asupra mijloacelor de producție, aceea dintre egalitatea membrilor societății pe baza apropriерii ca dispoziție colectivă privind mijloacele de producție și inegalitatea din punctul de vedere al apropriерii ca folosire concretă a lor, de fiecare colectiv sau de individ în procesul muncii. Soluționarea contradicției nu poate fi asigurată decît prin dezvoltarea și perfecționarea în ansamblu a bazei tehnico-materiale tinzînd către stadiul automatizării, lichidarea diferențelor esențiale dintre munca agricolă și cea industrială, dintre sat și oraș, dintre munca fizică și cea intelectuală ș.a.m.d., cu alte cuvinte, prin înaintarea spre comunism ;

c) **participarea efectivă directă, nemijlocită, iar atunci cînd acest lucru nu-i practic posibil, prin reprezentanți, la gestionarea economică responsabilă a obiectului proprietății colective.** Această caracteristică reprezintă o latură fundamentală a relației de proprietate. Totdeauna în cursul istoriei, indiferent de forma proprietății, proprietarul a fost acela căruia i-a revenit dreptul de a-și gestiona (direct sau prin reprezentant împuternicit expres) obiectul proprietății. Fără dreptul de a gospodări și gestiona obiectul proprietății, aceasta ar fi golită de o componentă fundamentală. În mod firesc, deci, proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție și a rezultatelor producției conține în ea nu numai dreptul, ci și obligația ca proprietarii socialiști uniți să gestioneze obiectul proprietății. Acest drept și această îndatorire se exercită atît prin participarea directă, nemijlocită a membrilor societății la conducerea unităților în care lucrează (și să nu uităm că în ideea de conducere intră și drepturile de inițiativă, organizare, decizie și control), cît și prin participarea directă la dezbaterea problemelor economice generale sau indirectă, prin reprezentanți aleși, la dezbaterea și adoptarea deciziilor la nivelurile la care nu este posibilă participarea nemijlocită a fiecăruia. Cu alte cuvinte, în exercitarea acestei laturi esențiale a proprietății — ca, dealtfel și în celelalte, examinate deja, — își află sorgintea și rațiunea **auto**conducerea muncitorească, a oamenilor muncii, și **auto**gestiunea economică. În fond, tocmai prin exercitarea efectivă a autoconducerii muncitorești și autogestiunii economice a unităților, ca și prin participarea efectivă la soluționarea marilor probleme ale economiei naționale sau locale și participarea prin reprezentați aleși la adoptarea respectivelor decizii, își pot înfăptui practic oamenii muncii o componentă fundamentală a calității lor de proprietari socialiști uniți asupra mijloacelor de producție. Participarea responsabilă la gestionarea eficientă a obiectului proprietății socialiste implică, deci, incontestabil exercitarea efectivă de către cei ce muncesc a dreptului lor la inițiativă, dezbatere și decizie economică, drept inerent calității de proprietar și de cea mai mare însemnătate pentru realizarea personalității umane, atît la nivel individual, cît și la nivel colectiv. Prin aceasta apare, cu deosebită claritate și forță, deosebirea radicală dintre socialism și capitalism. În același timp, este limpede că orice nerealizare pe acest tărîm esențial a proprietății socialiste nu poate decît să genereze fenomene de alienare, de înstrăinare, cu consecințe nu numai economice, dar și sociale ;

d) **beneficierea de către oamenii muncii, proprietari socialiști uniți, de roadele gestionării și gospodăririi obiectului proprietății lor.** Este vorba de faptul că proprietatea trebuie folosită în interesul proprietarilor, în cazul de față al celor socialiști. Prin însăși natura ei, deci, proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție constituie baza economică a ridicării bunăstării celor ce muncesc și condiția realizării proprietății personale pe temeiul muncii proprii. Acesta reprezintă un alt aspect fundamental al superiorității socialismului față de capitalism, acesta din urmă bazîndu-se pe exploatarea celor lipsiți de mijloace de producție.

Atributele proprietății socialiste constituie un sistem din care nu poate fi scoasă nici o componentă fără a-i afecta esențial calitatea. Ca subiect al proprietății, poporul este acela care trebuie să exercite toate atributele acesteia. Proprietatea socialistă a întregului popor constituie, în același timp, temelia economică a independenței și suveranității națiunii socialiste ca și cea a conducerii planificate a economiei naționale.

3 Relațiile socialiste de proprietate constituie raporturi economice reale pe care cadrul juridic, la un moment dat, le poate reflecta mai bine sau mai puțin bine, ceea ce, după caz, conduce la favorizarea sau la îngreunarea realizării rolului lor stimulativ în viața economică și socială. În același timp, chiar și cea mai calificată consacrare juridică nu este suficientă pentru desfășurarea în bune condiții a esenței proprietății socialiste ; mai trebuie încă asigurată și respectată efectiv practicarea atributelor ce-i incumbă. Exercitarea proprietății socialiste presupune, deci, un cadru juridic, organizatoric, economic, social și politic capabil să determine realizarea deplină a tuturor atributelor acesteia, la scara fiecăreia din cele două forme de existență ale sale. Avînd un caracter concret istoric, acest cadru trebuie să fie, prin însuși natura lui, dinamic, mișcarea sa urmînd a fi determinată de necesitatea creșterii continue a eficienței economice și sociale cu care se exercită atributele proprietății socialiste. În aceasta se și exprimă, înainte de toate, exigențele perfecționării conștiente a relațiilor socialiste de proprietate.

4 Istoriceşte, obiectul proprietăţii socialiste asupra mijloacelor de producţie constituie rezultatul : a) naţionalizării principalelor mijloace de producţie (în cazul proprietăţii întregului popor) sau al cooperativizării mijloacelor de producţie (în cazul proprietăţii de grup) ; b) acumulării unei importante părţi a venitului naţional creat de popor (în cazul proprietăţii întregului popor) sau a venitului net creat în cooperative (în cazul proprietăţii de grup ; c) contribuţiile personale ale oamenilor muncii, ca părţi sociale la fondul de dezvoltare a unităţilor. Sporirea obiectului proprietăţii socialiste depinde, deci, de modul în care el este gospodărit şi gestionat, de eficienţa cu care membrii societăţii îşi desfăşoară munca. Iar sporirea şi apărarea lui constituie condiţia sine qua non a dezvoltării economiei naţionale şi societăţii în ansamblu, a dezvoltării unităţilor economice şi sociale, a creşterii veniturilor şi proprietăţii personale ale celor ce muncesc. Aşa cum s-a subliniat la şedinţa din octombrie a.c. a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., **„dezvoltarea proprietăţii socialiste, a autoconducerii muncitoreşti, ridicarea pe o treaptă superioară a calităţii oamenilor muncii de proprietari ai mijloacelor de producţie, de producători şi beneficiari ai întregii avuţii naţionale, impun ca aceştia să-şi asume nemijlocit, într-un grad mai mare, răspunderea bunei gospodăriri a părţii din avuţia naţională ce le-a fost încredinţată, să participe activ la administrarea cît mai eficientă a patrimoniului unităţii, la conducerea şi dezvoltarea întregii activităţi economice"**.

5 Exercitarea de către mase a calităţii de proprietar colectiv asupra mijloacelor de producţie evoluează odată cu progresul societăţii şi, în primul rînd, al oamenilor. Legea de mişcare a acestui fenomen este aceea că, pe măsura dobîndirii experienţei, oamenii muncii tind să participe cît mai direct şi mai efectiv la conducerea reală a vieţii economice, la dezbaterea problemelor, la adoptarea practică a deciziilor şi realizarea controlului asupra transpunerii lor în realitate, considerînd acest lucru drept una din laturile de bază ale realizării personalităţii fiecăruia. Consecinţa firească a luării în considerare a acestei legi nu poate fi decît perfecţionarea sistematică a cadrului participării maselor la conducere în sensul adîncirii democratismului economic socialist şi asigurarea deplinei lui funcţionări în practică. În caz contrar se dezvoltă o contradicţie între calitatea de proprietari asociaţi a oamenilor muncii, pe de o parte, şi cadrul juridic nesatisfăcător de exercitare a acestei calităţi sau nerespectarea lui în practică, pe de altă parte. Acumulările pe linia acestor contradicţii conduc la scăderea eficienţei economice şi sociale a activităţii şi stînjenesc dezvoltarea forţelor de producţie. În schimb, învingerea acestor contradicţii determină în esenţă perfecţionarea proprietăţii socialiste ca relaţie economico-socială, asigură în continuare rolului ei de principal motor al dezvoltării forţelor de producţie.

Realizarea eficace a dreptului de proprietate socialistă asupra mijloacelor de producţie ca bază a autoconducerii celor ce muncesc şi autogestiunii economice în condiţiile unei economii moderne, dinamice, de o complexitate crescîndă, nu este deloc un lucru simplu. Ea cere tot mai mult o pregătire specială şi cultivarea talentelor economice, tehnice şi organizatorice în rîndurile celor ce muncesc. În fond, este vorba aici **nu doar** de asigurarea unei foarte bune pregătiri profesionale a fiecărui om al muncii în domeniul de specialitate pe care şi l-a ales — deşi acest lucru este presupus —, **ci şi** de asigurarea cu cea mai mare temeinicie a unei pregătiri corespunzătoare a tuturor membrilor societăţii din punctul de vedere al participării efective şi eficiente a lor la gestionarea şi conducerea practică a treburilor economice. Punctul de încercare îl constituie aici exercitarea promptă şi eficace a autoconducerii şi autogestiunii economice a unităţilor, prin aceasta hotărîndu-se soarta producţiei — în sensul larg al cuvîntului — şi realizarea calităţii de coproprietar socialist. Or, conducerea economică modernă într-o lume atît de complexă, dinamică şi plină de contradicţii, cum este cea contemporană nu se poate efectua în mod eficace fără o pregătire economică corespunzătoare a tuturor celor ce iau parte la opera de autoconducere şi autogestiune. În fond, este vorba de necesitatea stringentă a ridicării nivelului de pregătire economică a întregii naţiuni. Aceasta presupune suficiente cunoştinţe din domeniul ştiinţelor economice, începînd cu economia politică şi ştiinţa conducerii, dar şi suficiente cunoştinţe juridice, statistice, contabile, ca şi de psihologie socială, relaţii interumane etc.

Este evident că, sub acest aspect, dacă ne referim la tineret, trebuie revăzută şi îmbunătăţită radical predarea disciplinelor economice în şcoala medie şi licee, asigurîndu-li-se şi cadre de predare cu specialitate economică. Aceasta constituie, de fapt, o reală problemă de ordin naţional. În acelaşi timp, se subînţelege necesitatea adîncirii gradului de democratizare a sistemului informaţional pentru ca participanţii la adoptarea deciziilor şi la controlul asupra aplicării lor să fie în deplină cunoştinţă de cauză. Nu-i mai puţin adevărat că, în aceste condiţii, trebuie să crească, la toate nivelurile şi rolul economiştilor de profesie, rol acum, în foarte numeroase locuri, neglijat sau chiar ignorat.

Din toate cele arătate rezultă că de exercitarea complexă, efectivă şi eficace, atît din punct de vedere economic, cît şi social, a tuturor atributelor proprietăţii socialiste asupra mijloacelor de producţie depinde, în cel mai înalt grad, însăşi realizarea practică a valenţelor de bază ale esenţei socialismului.

prof. univ. dr. doc. N. N. CONSTANTINESCU

Exigenţe ale respectării contractelor economice

(Urmare din pag. 11)

derea recuperărilor proprii în totalul materialelor consumate va reprezenta aproximativ 11%, la care, adăugînd şi aprovizionările din exterior, se realizează un nivel total de 23%.

Cum este şi firesc, pentru industria siderurgică preocuparea principală pentru recuperare şi refolosire o constituie deşeurile metalice, ca materie primă pentru producţia de oţel.

Creşterea continuă a consumului de deşeuri metalice — peste 10% în acest an faţă de nivelul realizat în 1980 — reclamă o preocupare sporită din partea tuturor factorilor implicaţi în procesul de recuperare, condiţionare şi livrare a deşeurilor metalice. În mod obiectiv apreciem eforturile pe care le depune Centrala de recuperare şi valorificare a resurselor materiale refolosibile pentru organizarea corespunzătoare a acţiunii de recuperare şi asigurarea ritmică a livrărilor atît cantitativ cît şi calitativ. Pornind de la diversitatea domeniilor de recuperare şi complexitatea factorilor de influenţă, consider că actualul sistem de relaţii contractuale este încă susceptibil de noi îmbunătăţiri. Potrivit sarcinilor stabilite prin plan, unităţile recuperatoare încheie contracte cu întreprinderile judeţene pentru cantităţile globale de deşeuri metalice pe care urmează să le recupereze şi primesc de la acestea destinaţiile de livrare — fie direct la întreprinderile siderurgice, fie în depozitele acestora. Pe de altă parte, beneficiarii, respectiv combinatul, încheie contractul cu centrala, care exercită un rol activ în coordonarea circulaţiei resurselor recuperate. Această dublă interpunere a C.R.V.R.M.R. are o serie de implicaţii negative — sub aspectul delimitării structurilor sortimentale, a nivelului calitativ, al respectării ritmului de livrare, şi uneori chiar de ordin financiar.

După opinia noastră, este timpul ca **în spiritul legii contractelor, care are în vedere relaţia directă furnizor-beneficiar şi pentru materialele recuperate, inclusiv deşeurile metalice, să se treacă la perfectarea directă de contracte cu fiecare furnizor în parte.** Acest cadru nou de relaţii ar prezenta o serie de avantaje pentru toate părţile : specializarea fluxurilor de circulaţie, a deşeurilor metalice, cunoaşterea anticipată şi temeinică a structurilor calitativ-sortimentale, organizarea activităţilor de pregătire-şarjare, simplificarea mecanismului de decontare şi altele.

Cointeresarea întreprinderilor în procesul de recuperare a materialelor refolosibile are şi o serie de aspecte legate de laturile de productivitate a muncii şi eficienţă economică, care reclamă o mai aprofundată analiză economică. Am în vedere atît elaborarea unui sistem unitar de norme minime de calitate, cît şi aşezarea corespunzătoare a preţurilor acolo unde acestea nu conduc la acoperirea costurilor generate de procesul de colectare, manipulare, depozitare etc. În acest ultim caz, de exemplu, este vorba de preţul practicat la recuperarea uleiurilor uzate, la deşeurile metalice din oţeluri aliate, în special cu nichel şi molibden şi la unele sortimente de produse refractare.

Activitatea Comibnatului siderurgic Hunedoara în domeniul perfecţionării disciplinei contractuale — atît în sectorul aprovizionării tehnico-materiale, ca şi în cel al desfacerii producţiei proprii — oferă un domeniu larg de analiză, menit să conducă la o mai bună şi eficientă gospodărire şi utilizare a resurselor materiale, şi, pe această bază, la satisfacerea tot mai completă şi la timp a solicitărilor utilizatorilor de metal din toate ramurile economiei naţionale. Soluţionarea problemelor enunţate atît prin sprijinul organelor competente, cît şi prin acţiunea directă a celor ce lucrează în activitatea de aprovizionare-desfacere din combinat şi unităţile sale va permite o însemnată sporire a eficienţei întregii activităţi.

Contribuţii la definirea şi analiza categoriei de avuţie naţională (II)

NUMEROŞI economişti acordă termenilor „avuţie naţională" şi „bogăţie naţională" un înţeles apropiat. Totuşi, termenul de avuţie naţională este cel mai utilizat, lui acordîndu-i-se un sens mai larg, dar şi un sens mai restrins, după cum sînt luate în considerare toate categoriile de bunuri sau numai cele care pot fi evaluate. Astfel, S. Kuznetz[1]) cuprindea în sensul cel mai larg al noţiunii de avuţie naţională, ansamblul bunurilor materiale (bunuri imobile, utilaje necesare producţiei etc.) şi nemateriale (brevete, valoarea tehnicii, a mîinii de lucru etc.) precum şi al bunurilor nereproductibile (solul, bogăţiile subsolului etc.). În sensul mai restrins al noţiunii de avuţie naţională S. Kuznetz cuprindea numai bunurile materiale care pot fi reproduse şi fac obiectul drepturilor de transmisiune[2]) (vînzări, donaţii, succesiuni). El definea, în acest sens restrictiv, avuţia naţională ca fiind „stocul surselor pentru care cetăţenii sînt dispuşi să sacrifice ceva". O definiţie oarecum asemănătoare întîlnim la Corrado Gini[3]) ; „ceea ce putem cere evaluărilor avuţiei este evaluarea contribuţiei adusă de bunuri fericirii noastre".

Economistul sovietic A. I. Gozulov preciza că în noţiunea de avuţie naţională se cuprind atît bunurile materiale în care este acumulată munca din mai mulţi ani cît şi resursele materiale. Acestea din urmă sînt cuprinse numai cantitativ şi nu valoric. Ele nefiind considerate un produs al muncii sociale, nu li se atribuia o valoare băneasca[4]). Acelaşi economist mai sublinia că bogăţiile naturale „constituie una din condiţiile permanente şi necesare pentru dezvoltarea societăţii", ceea ce relevă aprecierea importanţei bogăţiilor naturale. În cadrul acestora, statistica sovietică prevede înregistrarea următoarelor categorii : fondul funciar cuprinzînd întreaga suprafaţă, inclusiv aceea acoperită de ape — evidenţa este în ha, pe regiuni şi pe categorii de terenuri ; fondul silvic înregistrat în suprafaţă totală, cu specificarea pe esenţe a suprafeţelor împădurite ; bogăţiile subsolului, urmărite ca rezerve explorate de minereuri utile, combustibili etc.

Pornind de la materialele prezentate la a V-a Conferinţă a Asociaţiei Internaţionale pentru Cercetarea venitului şi avuţiei, din 1957[5]), de la discuţiile purtate, economistul sovietic L. Nesterov a întocmit o situaţie asupra estimărilor făcute privind avuţia naţională din diferite ţări din Europa, America, Asia etc. În acest cadru, se considera că estimarea unei avuţii ar trebui să cuprindă cel puţin următoarele elemente: bunuri materiale reproductibile (fonduri fixe, mijloace circulante şi bunuri consumabile durabile), soldul net al bunurilor străine şi soldul bunurilor încorporale. Din analizele întreprinse, a reieşit că aceste cerinţe au fost îndeplinite abia în 18 ţări din cele 53 analizate. Autorul mai constata că „terenurile" au fost cuprinse în evaluările din 33 de ţări, iar „alte resurse naturale" numai în 9 ţări. Din

FIŞE

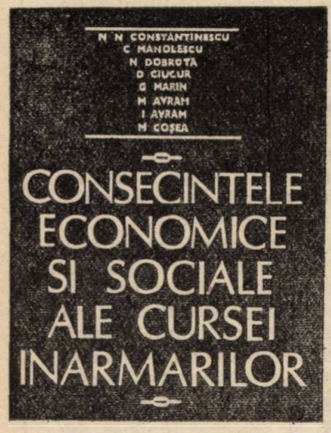

● *Cursa înarmărilor reprezintă nu numai un pericol iminent pentru existenţa omului ca specie, dar în egală măsură o gravă şi continuă ameninţare în ce priveşte posibilităţile de progres economic şi social ale comunităţii mondiale. Principială şi consecventă, poziţia României, a preşedintelui său în problemele dezarmării a legat în mod indestructibil efectele propriu-zis militare de cele economice şi sociale ce emană din fenomenul grav al înarmării, soluţiile de depăşire a crizei fiind, la rîndul lor, proiectate în acelaşi spaţiu de referinţă. Unul astfel de îndemn, acela de a releva legăturile adînci ce iau naştere între cheltuielile pentru înarmare şi criza economică mondială îi este subordonat şi volumul tipărit recent la EDITURA DIDACTICĂ ŞI PEDAGOGICĂ (autori:* N.N. Constantinescu, C. Manolescu, N. Dobrotă, D. Ciucur, G. Marin, M. Avram, I. Avram, M. Coşea) *sub titlul* „Consecinţele economice şi sociale ale cursei înarmărilor". *Autorii, cadre didactice universitare, abordează o serie de fenomene cum sînt: cheltuielile militare, consecinţele cursei înarmărilor asupra resurselor naturale şi umane; consecinţele militarizării asupra ştiinţei şi tehnicii contemporane; efectele inflaţioniste ale cursei înarmărilor, efectele asupra creşterii economice şi a nivelului de trai; implicaţiile cursei înarmărilor asupra stabilităţii economice mondiale; unele aspecte noi ale relaţiei dezarmare-dezvoltare.*

Investiţiile „soft-ware", precumpănitoare ?

● *În studiul* „Nutzung des Effektivitätspotentials des wissenschaftlichtechnischen Fortschritts bei der intensiv erweiterten Reproduktion" *(Valorificarea posibilităţilor de creştere a eficienţei prin promovarea progresului tehnico-ştiinţific) publicat în numărul din 9/1982 al revistei „WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT",* Wolfgang Marschall *analizează elementele noi pe care le prezintă asimilarea în producţie a rezultatelor actualei revoluţii tehnico-ştiinţifice, precum şi implicaţiile previzibile asupra procesului reproducţiei sociale. Se conturează în prezent o diversificare puternică a sferei tehnologice, afirmă autorul, alături de tehnologii tradiţionale, afirmîndu-se puternic tehnologii noi care pătrund în toate sectoarele vieţii sociale, îndeosebi biotehnologiile şi informatica. Această evoluţie vădeşte două aspecte mai importante. Pe de o parte, activitatea de stimulare şi aplicare în producţie se desfăşoară în chipuri diferite, în funcţie de cerinţele specifice acestor tehnologii, fapt care impune o nuanţare a cadrului organizatoric şi a pîrghiilor de acţiune. Pe de altă parte, afirmă W.M. se cere promovată şi o nouă optică asupra indicatorului „fonduri fixe productive" dat fiind că în cazul a numeroase tehnologii, dar în mod deosebit în cazul informaticii, investiţiile în partea intelectuală (soft-ware) devin precumpănitoare comparativ cu utilajele propriu-zise.*

„Cheltuielile generale"

● *În condiţiile recesiunii economice problema reducerii costurilor prezintă o importanţă*

studiul lui L. Nesterov rezultă că el opina pentru cuprinderea în sfera avuției naționale a bunurilor materiale reproductibile (fonduri fixe, bunuri de inventar, bunuri de folosință îndelungată din proprietatea particulară), bunurilor nereproductibile (pămînt, bogății ale subsolului), soldului net al drepturilor incorporale și soldului net al bunurilor străine.

Este, deci, neîndoielnic că bogățiile subsolului, constituind o importantă componentă a avuției naționale, trebuie luate în calculul estimărilor avuției unei țări. Dealtfel, mai ales după cel de-al doilea război mondial au crescut preocupările pentru evaluarea acestor bogății, cu precădere a rezervelor și producțiilor de combustibili, minereuri utile și metale. În această perioadă, după cum menționa R. Héline, „Unele state, ca de exemplu Statele Unite ale Americii, îngrijorate de folosirea intensivă a resurselor naturale proprii în scopuri neproductive, au încercat să evalueze ritmul în care se epuizează aceste bogății, dar nu au existat nici statistici suficiente și nici cadrul teoretic și contabil necesar". Tocmai în această perspectivă, într-o interesantă lucrare, Samuel Robert Eyre[6]) analiza rezervele și producțiile de petrol, gaze naturale, cărbuni, lignit, în principalele țări producătoare, precum și posibilitățile de exploatare. Eyre mai analiza situația potențialului hidroenergetic, exploatarea energiei nucleare, a energiei solare, eoliene și a unor noi combustibili, el opinînd că și aceste elemente trebuie luate în calculul avuției naționale. Economistul făcea aprecieri, pe baza datelor statistice și a studiilor de specialitate, asupra rezervelor și consumului de fosfați, minereuri de fier, cupru, plumb, mercur, zinc și alte 10 metale din 65 de țări, luînd în considerare rezervele cunoscute, punerea în valoare a unor minereuri sărace neexploatate pînă în prezent, ca și exploatarea în viitor a resurselor de minerale din apa mărilor și oceanelor. Ținînd seama de aceste rezerve precum și de extracția prezentă și posibilă în viitor, autorul a calculat indicele rezervei statice și indicele rezervei exponențiale avînd în vedere, pentru ultimul, cerințele mereu crescînde de metale mai ales în țările subdezvoltate. Pe baza unor asemenea considerații S.R. Eyre conchidea că, în viitor, nu se va ajunge la o epuizare completă a rezervelor mondiale de metale, fiind posibilă atît descoperirea de noi zăcăminte, cît și folosirea unor tehnologii noi de exploatare. De asemenea el recomanda utilizarea unor tehnologii mai economice de prelucrare, toate acestea punînd în lumină repere ale unei legături de tradiție între preocupările de estimare a avuției naționale și de utilizare judicioasă a resurselor.

Un alt economist, Malcolm Caldwell[7]), subliniază rolul zăcămintelor de combustibili în cunoașterea diferenței reale dintre dezvoltare și subdezvoltare economică a țărilor. Autorul prezintă date asupra resurselor mondiale de cărbune și petrol în cîteva țări mari producătoare și pe continente. În legătură cu distribuirea rezervelor de cărbune, autorul remarca faptul că ele sînt în cantități enorme, dar inegal distribuite în lume, și, uneori necorespunzător localizate pentru o exploatare economică. Caldwell apreciază că rezervele prevăzute și probabile de huilă și lignit s-ar putea epuiza în 1 600 ani, ceea ce ar însemna un timp de 10 ori mai mare decît cel pentru epuizarea rezervelor de gaze naturale și petrol socotite la un loc.

dr. Lucian TURDEANU

[1]) S. Kuznetz, L'évaluation de la fortune nationale. Paris, 1938.
[2]) În realitate, acestui sens îi corespunde noțiunea de avuție privată, cuprinzîndu-se numai bunurile aflate în proprietatea particularilor, fără bunurile statului și a altor colectivități publice.
[3]) Corrado Gini. L'Ammontare e la compozitione della richezza delle nazioni, Ed. Il Torino 1962.
[4]) A.I. Gozulov, Statistica economică, Moscova 1952. Tradusă în limba română în 1954, se află în manuscris la Biblioteca Min. Finanțe.
[5]) Publicate în Income and Wealth, Series VIII, London 1959.
[6]) S.R. Eyre, The Real Wealth of Nations, London, 1978
[7]) Malcolm Caldwel The Wealth of Some Nations, London 1977.

deosebită. Dar – constată Daniel Boeri într-un interviu acordat publicației „MANAGEMENT FRANCE" (numărul din iulie 1982) sub titlul „Réduire tous les frais généraux" – cele mai importante succese, atît în plan practic cît și conceptual, au fost realizate în ce privește reducerea consumurilor materiale. Există însă o altă categorie importantă de cheltuieli, pe care D.B. o desemnează prin termenul de „cheltuieli generale" și care cuprinde: cheltuielile administrative, financiare, de asigurare, cheltuielile pentru informare etc. De regulă, asemenea cheltuieli scapă atenției conducătorilor de întreprinderi, susține D.B.; în fapt, este vorba de o abordare nesistematică a domeniului, abordare care conduce, în cele mai multe cazuri, la inițierea unor măsuri nediferențiate de reducere a „cheltuielilor generale". Se pare că o cale importantă de a aplica reduceri eficiente și, totodată, raționale în acest sens este aceea de a acorda deplină responsabilitate de acțiune cadrelor din întreprinderi care avizează asupra acestor fonduri, deopotrivă cu lărgirea competenței profesionale a acestora în sferele analizei economice și gestiunii.

Sistem informațional

● *Pentru a răspunde cît mai bine cerințelor de informare ale studenților și cadrelor didactice, începînd cu anul 1980 în cadrul Academiei de Studii Economice a fost inițiată o acțiune vizînd reorganizarea și optimizarea, pe baze moderne, a procesului de transfer al informațiilor științifice între sursele documentare și beneficiari, acțiune al cărui rezultat l-a reprezentat sistemul informațional științific din A.S.E. Sistemul a fost conceput ca o rețea de buletine informative, de sinteze și diverse alte lucrări de referință, rețea ce cuprinde următoarele tipuri de materiale: 1. Buletinul lunar de informare bibliografică economico-socială. Asigură informarea generală și curentă a tuturor beneficiarilor cu privire la cele mai noi apariții în domeniile de profil ale Academiei, prezentînd extrase din cataloagele Bibliotecii Centrale A.S.E. și din principalele fonduri bibliotecare românești și străine din București. Se asigură astfel o acoperire cît mai largă a surselor de informare în domeniul științelor economice și social-politice. 2. Buletin – bilunar – de recenzii la cărți economice din literatura străină. Înmănunchează o serie de recenzii la cărțile străine netraduse, de larg interes, existente în principalele biblioteci românești și străine din București. 3. Buletin de sinteze privind direcții de cercetare și realizări semnificative în științele economice și sociale. Cuprinde sinteze documentare sau de referință în care se subliniază evoluția teoriei și practicii economice contemporane pe plan intern și internațional, prin selectarea, evaluarea și concentrarea*

FIȘE

informațiilor pe anumite teme cu indicarea surselor documentare selectate. Buletinul conține, de asemenea, și informații referitoare la recentele manifestări științifice internaționale de prestigiu, precum și prezentarea principalelor contribuții ale economiștilor de renume mondial la dezvoltarea disciplinelor economice. 4. Caiet de documentare selectivă. Cuprinde o utilă documentare selectivă asupra unor surse primare, oferind culegeri de texte originale, traduse din literatura economică străină și axate pe tratarea sau rezolvarea unor probleme de mare actualitate. 5. Buletin selectiv de informare asupra activității științifice din A.S.E. Apare semestrial. Prezintă contribuțiile cele mai semnificative ale cercetării științifice efectuată de studenții, doctoranzii și membrii catedrelor și laboratoarelor din Academie.

SUBSTITUIREA IMPORTURILOR ŞI PROMOVAREA EXPORTURILOR — STRATEGII COMPLEMENTARE

DEZVOLTAREA economico-socială a fiecărei ţări depinde în mod nemijlocit de punerea plenară în valoare a capacităţii creatoare a poporului respectiv, a propriilor resurse materiale, financiare şi umane. Efortul propriu reprezintă, cu alte cuvinte, latura principală, factorul primordial în procesul de dezvoltare. În acelaşi timp însă, în condiţiile actuale ale economiei mondiale, realitatea demonstrează — pe căi şi sub forme multiple — faptul că nu mai este posibil să se disocieze procesul de dezvoltare economică de participarea cît mai eficientă la diviziunea internaţională a muncii, după cum nici participarea la diviziunea internaţională a muncii nu mai poate fi privită independent de gradul de dezvoltare economică atins. Acestea sînt două laturi care se intercondiţionează reciproc, bineînţeles în măsuri diferite, în funcţie de condiţiile specifice din fiecare ţară.

Legătura condiţională dintre schimburile externe şi dezvoltarea economică este pusă în lumină de experienţa marii majorităţi a ţărilor lumii, indiferent de mărime, grad de dezvoltare generală sau regim social-politic. În prezent, importanţa acestei legături — mai ales cu referire la desfăşurarea proceselor de industrializare — este evidenţiată cu pregnanţă în special în cazul ţărilor în curs de dezvoltare. Căci, dacă este adevărat că rolul primordial în lichidarea subdezvoltării, în asigurarea unor ritmuri corespunzătoare de dezvoltare economică, îl au eforturile proprii depuse de aceste ţări, tot atît de adevărat este şi faptul că dezvoltarea acestora are loc în contextul relaţiilor economice dintre state ; acest lucru nu conduce la o contradicţie între eforturile proprii şi colaborarea internaţională, ci din contră, la o completare şi potenţare a primelor tocmai pe calea colaborării cu celelalte ţări ale lumii.

Această realitate stă şi la baza politicii economice a partidului şi statului nostru. Astfel, recent, secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, arăta : **„Desigur, vom face totul pentru a rezolva, cu forţe proprii, multe probleme de energie, de materii prime, în agricultură, de materiale şi diferite piese şi subansamble, de aparatură — şi avem capacitatea să realizăm acest lucru ; în acelaşi timp însă, va trebui să continuăm dezvoltarea relaţiilor noastre internaţionale“** [1]).

Evident, strategiile de utilizare a schimburilor externe în procesul de dezvoltare economică diferă de la o ţară la alta, în funcţie de interesele şi posibilităţile concrete ale fiecăreia. În ciuda nuanţelor şi diferenţelor specifice, din analiza experienţei internaţionale rezultă că strategiile respective pot fi grupate în două tipuri principale : strategii bazate pe substituirea importurilor ; strategii bazate pe dezvoltarea exporturilor.

Substituirea importurilor. Importurile joacă un rol important în procesul de industrializare a unei ţări. De regulă însă, capacitatea de import a unei ţări — mai ales în curs de dezvoltare — este limitată de diverşi factori, între care se numără în principal nivelul limitat al resurselor valutare ; în acest context, iau naştere şi se multiplică preocupările în direcţia înlocuirii anumitor importuri cu produse similare fabricate pe plan local.

Substituirea importurilor — prin iniţierea şi dezvoltarea înlăuntrul graniţelor naţionale a anumitor producţii — s-a dovedit a fi, pe parcursul timpului, un proces firesc, antrenat tocmai de orientarea spre diversificarea şi dezvoltarea industriei naţionale. Din cercetarea experienţei existente, este uşor sesizabil faptul că principala raţiune care stă la baza adoptării unei strategii de substituire a importurilor rezidă în preocuparea de a atenua dezechilibrul extern înregistrat de către ţările în curs de dezvoltare, prin reducerea — în termeni relativi — a deficitelor în balanţele comerciale externe, în contextul menţinerii la un nivel satisfăcător a ritmului de dezvoltare în general, de industrializare în special.

La motivele derivate din fluctuaţia şi insuficienţa resurselor valutare necesare în vederea efectuării importurilor cerute de procesul de dezvoltare economică se adaugă şi alte preocupări, deseori dificil de cuantificat direct şi imediat, cum sînt : valorificarea la nivel naţional, în concordanţă cu interesele proprii, a resurselor naturale ; diversificarea structurilor economiilor naţionale ; mai buna utilizare a resurselor de forţă de muncă şi îmbunătăţirea structurii ocupaţionale a acesteia; reducerea gradului de dependenţă politico-economică faţă de alte ţări (deseori foste metropole) etc.

Fără a se respinge de plano unele posibile efecte adverse ale strategiei de substituire a importurilor, trebuie avut în vedere faptul că, în mod necesar, orice proces de industrializare generează — cel puţin într-o anumită măsură — preocupări pe această linie ; căci, altfel industrializarea nu ar avea sens, nu ar putea lua naştere o industrie naţională modernă, viabilă, în concordanţă cu obiectivele urmărite în ceea ce priveşte dobîndirea, menţinerea şi consolidarea de către ţările în curs de dezvoltare a unei reale independenţe economice. Dealtfel şi în etapele ulterioare ale procesului de industrializare substituirea importurilor este utilă, bineînţeles însă cu luarea în considerare şi comensurarea condiţiilor specifice, respectiv a posibilităţilor reale, precum şi a efectelor directe şi indirecte, imediate şi de perspectivă, asupra ansamblului economiei naţionale.

Dezvoltarea exporturilor. Nu este o constatare nouă aceea că exporturile au o contribuţie notabilă la realizarea creşterii economice, la desfăşurarea procesului de industrializare în special, de dezvoltare economică în general ; exemplul oferit de Anglia şi de alte ţări vest-europene încă în secolul trecut şi în prima parte a celui actual este edificator. Importanţa strategică a dezvoltării exporturilor iese însă cu pregnanţă în evidenţă din analiza experienţei ultimelor decenii, mai ales în legătură cu ţările în curs de dezvoltare. Într-adevăr, preocupările în vederea dezvoltării exporturilor, rezultatele ce pot fi obţinute pe acest plan joacă un rol însemnat în ansamblul proceselor de dezvoltare economică a acestor ţări, de unde şi adoptarea unor strategii specifice în acest sens.

Efectele potenţiale pozitive ale majorării desfacerilor în străinătate se concentrează cu prioritate pe planul dezvoltării industriilor naţionale. Astfel, creşterea exporturilor antrenează sporirea resurselor valutare acut necesare în scopul procurării din import a maşinilor, instalaţiilor, echipamentelor şi serviciilor necesare industrializării. De asemenea, dezvoltarea producţiei pentru export poate avea efecte pozitive pe planul lărgirii pieţelor naţionale ale ţărilor în curs de dezvoltare prin posibilităţile suplimentare care iau naştere în ceea ce priveşte accesul la tehnici şi tehnologii moderne, realizarea unor „economii de scară“ şi a unei mai accentuate specializări în producţie. Pe aceeaşi linie, dezvoltarea exporturilor poate contribui în mod substanţial la îmbunătăţirea — în condiţii de flexibilitate — a structurii producţiei industriale naţionale, precum şi la creşterea productivităţii muncii. Aceasta datorită contactului nemijlocit crescînd cu piaţa externă, cu exigenţele acesteia, ceea ce generează o mai mare specializare în plan internaţional — deci oportunităţi sporite de adîncire a participării la diviziunea internaţională a muncii —, precum şi efecte pozitive indirecte — ca urmare a necesităţii de aliniere la gradul sporit de competitivitate de pe piaţa mondială — în ceea ce priveşte costul şi calitatea produselor.

În acelaşi timp, trebuie menţionat că dezvoltarea producţiei pentru export poate antrena efecte pozitive şi în ceea ce priveşte creşterea gradului de dezvoltare în anumite regiuni geografice rămase în urmă, valorificarea într-o mai mare măsură la nivel naţional a resurselor materiale, mai buna utilizare a forţei de muncă disponibilă şi îmbunătăţirea nivelului socio-profesional al acesteia din urmă etc.

Bineînţeles, în cadrul oricărei strategii vizînd dezvoltarea exporturilor trebuie avuţi în vedere o serie de factori cu efecte

[1]) **Nicolae Ceauşescu**, Cuvîntare la marea adunare populară consacrată deschiderii anului de învăţămînt 1982—1983, în „Scînteia“, 17 septembrie 1982.

potențial stimulative sau restrictive pe planul desfacerilor în străinătate, precum : nivelul general de dezvoltare economică a țării exportatoare (cu implicații în ceea ce privește nivelul cantitativ și de competitivitate al ofertei externe) ; beneficiile obtenabile pe planul încasărilor valutare ; posibilitățile și efectele valorificării locale a resurselor naționale ; obstacole de natură tarifară și netarifară care pot afecta vînzările pe numeroase piețe ; gradul de monopolizare a pieței externe de către marile companii — inclusiv societăți transnaționale — din țările capitaliste dezvoltate ; impactul posibil al insuficiențelor existente, în numeroase cazuri, în ceea ce privește modalitățile și rețetele de comercializare, accesul la informații de piață, experiența în materie de comercializare pe anumite piețe etc.

În același timp, considerăm că trebuie menționate și o serie de aspecte care dacă sînt necontrolate pot avea unele efecte negative asupra dezvoltării globale. În acest sens, se menționează, deseori, că poate cel mai important efect negativ rezidă în legarea prea puternică a economiilor naționale pe piața externă, ceea ce poate conduce la o vulnerabilitate ridicată față de condițiile adverse ce pot apare pe piața respectivă. În același timp, orientarea prea accentuată spre export poate conduce, uneori, la dezechilibre în structura economiei naționale, prin structurarea necorespunzătoare a producției spre produse solicitate în exterior, iar nu pe plan intern ; de aici și posibile distorsiuni în ceea ce privește raportul producție / cerere internă. De asemenea, avînd în vedere faptul că, deseori, dezvoltarea anumitor ramuri orientate prioritar spre export are loc pe baza unor intrări masive de capital străin, există pericolul unei anormale dependențe a anumitor sectoare-cheie ale economiei naționale de interesele proprii ale firmelor străine — mai ales ale societăților transnaționale. Or, astfel de contradicții pot genera efecte nefavorabile nu numai pe plan economic, ci și pe plan politic, afectînd, în cazuri extreme, independența economică și chiar politică a țărilor respective.

În ciuda neajunsurilor potențiale menționate, realitatea demonstrează că dezvoltarea exporturilor — inclusiv prin crearea unor sectoare sau capacități de producție orientate spre piața externă — poate juca un rol important în procesul general de dezvoltare economică. Pentru obținerea unor rezultate cît mai bune pe această linie, este absolut necesară luarea în considerare, de la caz la caz, atît a efectelor pozitive, cît și a celor potențial negative ale unei astfel de strategii și evaluarea corelată a acestora, în funcție de obiectivele urmărite. De o manieră generală însă, se poate aprecia că, mai ales în condițiile actuale, preocupările pentru creșterea și diversificarea exporturilor nu pot lipsi din nici o strategie coerentă de dezvoltare economică globală.

În cele de mai sus am încercat să prezentăm succint conținutul și rolul principalelor tipuri de strategii de utilizare a schimburilor externe în scopul dezvoltării economice.

Pe baza acestor considerente nu pot fi elaborate soluții unice, absolute, aplicabile la o diversitate de cazuri specifice. Aceasta tocmai ținînd cont de condițiile economice și sociale foarte diferite de la o țară la alta, de nivelurile variate atinse în dezvoltarea generală. Cert este că atît strategiile bazate pe substituirea importurilor, cît și cele care urmăresc cu prioritate dezvoltarea exporturilor pot avea efecte notabile pe linia dezvoltării economice generale.

Cu toate acestea, unele tendințe de a apela cu prioritate la unul sau altul din cele două tipuri de strategii pot fi desprinse din experiența internațională. Astfel, se pare că, dacă într-o primă fază a procesului de dezvoltare economică — mai precis a procesului de industrializare — substituirea unor importuri este de neocolit pentru însăși formarea unei structuri industriale proprii, ulterior tot mai numeroase sînt preocupările vizînd impulsionarea exporturilor; dealtfel pînă la un punct, substituirea importurilor reprezintă, practic, și o condiție necesară pentru dezvoltarea ulterioară a exporturilor.

În același timp, în favoarea creșterii prioritare a exporturilor pledează necesitatea procurării unor fonduri valutare sporite care să fie în măsură să acopere importurile de materii prime și materiale la prețuri permanent în creștere, importuri necesare nu numai pentru dezvoltarea economică, dar chiar pentru menținerea la nivelurile atinse a activității economice.

În legătură cu opiniile exprimate în literatura de specialitate referitor la legăturile care pot fi stabilite între cele două principale tipuri de strategii, acestea converg în special spre tendința de a le considera drept **etape succesive** ale preocupărilor pentru utilizarea schimburilor externe în sprijinul dezvoltării economice, substituirea importurilor aflîndu-se într-un raport de anterioritate față de dezvoltarea exporturilor. Astfel, se susține că, dacă în etapele inițiale ale dezvoltării substituirea importurilor constituie o necesitate absolută, ulterior dezvoltarea exporturilor trebuie să ocupe locul central în strategiile globale de dezvoltare. Această orientare are la bază elementul temporal, de cronologie și face o distincție nemijlocită între cele două modalități de abordare a schimburilor comerciale ca instrument de potențare a dezvoltării economice.

Orientările menționate prezintă o serie de limite, derivate din abordarea relativ mecanică a utilizării respectivelor tipuri de strategii, precum și din lipsa unei perspective pe termen lung. De aceea, înclinăm să ne alăturăm părerilor conform cărora substituirea importurilor și dezvoltarea exporturilor nu sînt neapărat strategii succesive, ci mai degrabă **strategii complementare.** În sprijinul ideii de complementaritate poate fi adus, între alte argumente, și faptul că pe plan științific, tehnic, economic etc. are loc o evoluție permanentă care, cel puțin parțial, se cere a fi preluată și pusă în practică în orice țară care urmărește realizarea unei dezvoltări multilaterale și echilibrate a economiei sale naționale. În context, deseori se vădește mai avantajoasă substituirea importurilor în raport cu apelul permanent la importuri propriu-zise, însă cu luarea în considerare nu numai a cerințelor pieței interne, ci și a oportunităților de export oferite de piața externă. Aceasta atît pentru realizarea unor capacități productive de dimensiuni optime din punct de vedere economic, cît și pentru obținerea unor resurse valutare în măsură să compenseze în parte cheltuielile similare efectuate în scopul substituirii importurilor. Întotdeauna vor exista sectoare care pot beneficia — în sensul dezvoltării — de pe urma măsurilor de substituire a importurilor ; importantă este însă, în acest cadru, analiza în detaliu a eficienței directe și indirecte, pe termen mediu și lung, a unor astfel de măsuri.

În mod similar, multiplicarea și diversificarea exporturilor constituie o componentă permanentă a strategiei de dezvoltare, atît datorită necesității valorificării unei părți din producția națională pe piața externă, cît și datorită imperativului procurării resurselor valutare necesare în procesul de dezvoltare economică.

În consecință, cele două tipuri de strategii coexistă și se completează reciproc, prin prisma efectelor pe care le antrenează ele constituind, practic, două laturi ale unei strategii unice de participare la diviziunea internațională în scopul dezvoltării economiilor naționale. Problema care se pune — și care într-adevăr este determinată, între altele, de gradul de dezvoltare deja atins, precum și de situația economiei mondiale — este cea a accentului diferit care poate fi pus fie pe substituirea importurilor, fie pe dezvoltarea exporturilor în cadrul preocupărilor de asigurare a unei cît mai susținute dezvoltări economice, paralel cu îmbunătățirea și adîncirea participării la circuitul economic mondial.

Valabilitatea acestei aserțiuni este pusă în evidență de însăși experiența României în ceea ce privește utilizarea schimburilor economice externe în scopul susținerii procesului de dezvoltare în general, de industrializare în special. Astfel, experiența demonstrează că, atît în trecut, cît și în prezent, fără o anumită atenție acordată substituirii importurilor, unele ramuri și sectoare de importanță cardinală pentru dezvoltarea accelerată a economiei naționale (siderurgie, industria autovehiculelor, anumite segmente ale industriei chimice, industria electronică etc.) nu ar putea exista și funcționa, ceea ce ar atrage o dependență ridicată față de exterior ; în același timp, și o parte însemnată a nomenclatorului de export — mai ales în ceea ce privește produsele prelucrate furnizate de industria construcțiilor de mașini și de cea chimică — nu ar fi putut exista în lipsa unei atari orientări. Invers, în absența unor preocupări susținute pe linia creșterii și diversificării producției pentru export și a exporturilor propriu-zise, nu ar fi fost posibilă valorificarea în condiții cît mai bune a unei părți din producția națională, modernizarea și diversificarea structurii economiei naționale și nici obținerea unor venituri valutare necesare în procesul de dezvoltare economică.

Accentul pus de către partidul și statul nostru, în cadrul strategiei generale de dezvoltare economico-socială a României, pe laturile participării la diviziunea internațională a muncii se află în strînsă corelație cu condițiile specifice, cu resursele existente și cu obiectivele concrete urmărite pe acest plan. În acest sens, dezvoltarea economică continuă implică și va continua să implice și în viitor perfecționarea rezultatelor atinse în producție, modernizarea și diversificarea ramurilor și sectoarelor economice, inclusiv prin apelul la unele importuri. Totodată, în condițiile nivelului de dezvoltare atins, al rezultatelor obținute pe planul producției materiale, un loc central în procesul de dezvoltare economică este jucat de preocupările vizînd creșterea cantitativă și calitativă a exporturilor, în special de produse cu un grad superior de prelucrare.

dr. Adrian CONSTANTINESCU
Institutul de economie mondială

DOCUMENTAR

MICROHIDROCENTRALELE – o posibilă alternativă energetică în zonele rurale

ÎN ACTUALA CRIZĂ economică mondială, majoritatea țărilor în curs de dezvoltare sînt nevoite să-și reorienteze o serie de priorități, să-și regîndească programele și proiectele de dezvoltare concepute anterior. Ramura energiei electrice se numără printre primele sectoare supuse acestor transformări. Reînnoirea unor vechi tradiții de gospodărire a apelor prin microamenajări în zonele rurale, precum și adaptarea experienței acumulată în diferite țări ale lumii fac parte din preocupările pentru găsirea de noi soluții energetice.

Aducerea electricității în zonele rurale a constituit un imperativ major în aproape toate teoriile creșterii economice iar strategiile adoptate de multe țări în curs de dezvoltare acordă un statut prioritar necesității electrificării rurale.

Investițiile mari necesitate de construirea electrocentralelor contrastează, însă, puternic cu disponibilitățile financiare extrem de limitate ale țărilor din lumea a treia. De asemenea, lipsa de capacitate tehnologică obligă țările în curs de dezvoltare să recurgă în importuri costisitoare de tehnologie din țările dezvoltate. Sînt cîteva din motivele pentru care producția de energie electrică în țările lumii a treia continuă să rămînă cu mult în urma necesităților. Dacă pe plan mondial capacitatea instalată pentru producerea energiei electrice ce revine în medie la 1 000 locuitori era de 433 kW (în 1978), disproporția dintre țările în curs de dezvoltare (pe ansamblu, numai 56 kW/1 000 locuitori, dar cifra include și capacități de 3—5 kW/1 000 locuitori în Volta Superioară sau Nepal, de exemplu) și țările industrializate (1 625) este grăitoare.

În prezent, numai aproximativ 12 la sută din populația lumii a treia locuiește în zone electrificate. Odată cu sporirea puternică a costului energiei electrice produsă prin conversia țițeiului, a cărbunelui sau a combustibililor nucleari, speranța electrificării zonelor rurale din țările în curs de dezvoltare a început să se spulbere. Cheltuielile mari de construcție și întreținere a sistemelor energetice bazate pe rețele electrice ale marilor electrocentrale fac improbabilă îmbunătățirea radicală a acestei situații în viitorul previzibil. Se estimează că în anul 2000 numai 25 la sută din populația țărilor în curs de dezvoltare va trăi în zone electrificate prin actualul sistem al rețelelor electrice alimentate de mari electrocentrale.

Rezultatele nesatisfăcătoare și posibilitățile limitate de dezvoltare au determinat multe țări în curs de dezvoltare să-și reanalizeze și să-și modifice prioritățile acordate eforturilor de realizare a unor mari proiecte energetice costisitoare și, uneori, chiar să-și modifice întreaga concepție de asigurare a energiei electrice pe plan național. Utilizarea electricității în zonele rurale pentru irigat, tăiatul lemnelor, încălzit, gătit etc. prin alimentare cu curent electric din sistemul marilor centrale s-a bazat pe formula introducerii rapide a tehnologiei moderne creată de marea industrie pentru sporirea productivității muncii în agricultură. În practică, însă, în multe cazuri mecanizarea agriculturii nu s-a realizat la nivelul dorit iar sistemul rețelei electrocentralelor nu a putut fi extins sau dacă a fost extins — a funcționat ineficient în multe din zonele rurale. Pentru a justifica și amortiza costul construirii de rețele de distribuție în zonele rurale, guvernele țărilor în curs de dezvoltare sînt nevoite să vîndă mari cantități de electricitate, mult peste cererea de consum a satelor și peste puterea de cumpărare a populației rurale. Se ajunge la paradoxul că energia electrică cea mai scumpă trebuie distribuită zonelor cu consumul cel mai scăzut și populației cu veniturile cele mai mici dintr-o țară și de aici apariția unui impediment major în dezvoltarea zonelor rurale, respectiv creșterea artificială a cheltuielilor agricole de producție sau apariția unui sistem nerentabil de producție și comercializare.

În ultimul timp însă, o serie de preocupări de îmbunătățire a teoriei și practicii dezvoltării au adus în prim plan o serie de rezolvări neglijate pînă acum. Una dintre ele este întrevăzută în posibilitatea construirii în zonele rurale a unor microbaraje în locul extinderii costisitoarelor rețele electrice centralizate. Asifel de soluții reprezintă o reluare înnoitoare a tradițiilor de gospodărire a apelor, practicate înainte de perioada colonială în multe țări în curs de dezvoltare, la care se adaugă experiența acumulată în epoca contemporană în diferite colțuri ale lumii. Printre țările lumii, abordarea problemei gospodăririi resurselor de apă în R.P. Chineză, reprezintă o experiență unică prin proporțiile în care este aplicată. În vreme ce majoritatea țărilor în curs de dezvoltare și-au concentrat de la început atenția pe mari hidro sau termocentrale în sprijinul industriei grele și pentru a acoperi cererea urbană de electricitate în creșterea rapidă, amînînd pentru o perioadă ulterioară introducerea energiei electrice la sate, China și-a orientat altfel prioritățile. Evitînd să facă mari împrumuturi în străinătate pentru a importa tehnologia necesară construirii unor mari baraje hidroenergetice, China s-a bazat pe forța de muncă și tehnologia indigenă pentru a construi zeci de mii de microhidroamenajări în zonele rurale. Renunțînd, la mijlocul anilor 1960, la electrificarea rurală prin construirea de mari uzine electrice, China a reluat una din vechile sale tradiții privind utilizarea apelor și în perioada 1968—1981 au fost construite peste 110 mii microbaraje, îndeosebi în jumătatea de sud a țării, cu climă mai ploioasă. Aceste microhidrobaraje reprezintă o capacitate instalată de aproximativ 7 500 MW. Deși mărimea lor medie este de numai 72 MW, microinstalațiile energetice dau 40 la sută din capacitatea hidroelectrică instalată a Chinei. În peste un sfert din teritoriul țării, ele reprezintă principala sursă de electricitate a populației. Programul continuă în ritm la fel de susținut : pînă în 1990 se prevede construirea de microinstalații însumînd cîte 1 000 MW pe an, iar în perioada 1990—2000 — cîte 2 000 MW pe an.

În vreme ce marile orașe din țările în curs de dezvoltare se confruntă de regulă cu lipsă de energie electrică și apă caldă menajeră, experiența Chinei este considerată de specialiștii din țările în curs de dezvoltare o demonstrație a felului în care modelul dezvoltării unor zone rurale concentrate în jurul barajelor mici, poate contribui la rezolvarea problemelor țărilor lumii a treia, țări în care majoritatea covîrșitoare a populației locuiește în zone rurale. Trebuie însă reținut faptul că eforturile de construire a microbarajelor completează și nu înlocuiesc eforturile pe care o țară trebuie să le depună pentru valorificarea completă a potențialului său hidroenergetic. Microhidrocentralele pot însă să constituie numai o parte din programele integrate de gospodărire a apelor și în general de dezvoltare economică a zonelor rurale. Ele se împletesc cu preocupările de asigurare a hranei pentru întreaga populație și a locurilor de muncă pentru forța de muncă rurală, cu preocupările prioritare ale guvernelor de a sprijini dezvoltarea economiei rurale prin măsuri de stocare a apei, de control asupra inundațiilor sau de amenajare a unor zone piscicole. În unele țări, au fost construite sisteme fără utilaje grele sau echipamente costisitoare. Multe din componentele microhidro-instalațiilor — turbine, conducte, angrenaje — au fost construite în ateliere mici, de către meșteșugari locali, folosind materialele existente pe plan local. În China, experiența acumulată a condus la punerea la punct a unor modele simple de instalații standardizate și deosebit de ieftine. Barajele mici aprovizionează cu energie electrică ateliere și mici întreprinderi care transformă materiile prime disponibile pe plan local în produse utilizate în zonele apropiate. Microfabricile rurale din China prelucrează cereale, legume și fructe, produc săpun, articole de electricitate Surplusul de electricitate creat odată cu înmulțirea microamenajărilor hidro-

electrice sau de altă natură, este utilizat pentru iluminat, telecomunicații, activități cultural-educative ș.a.m.d. Este, pe de altă parte, o modalitate de creare a unor locuri de muncă la sate și o contribuție la stăvilirea exodului către orașele supraaglomerate. Microamenajările evită problemele ecologice și de ocrotire a sănătății pe care le implică marile baraje. Reîmpădurirea zonelor respective concomitent cu eforturile de control asupra eroziunii solului permit evitarea colmatării microbarajelor, a apariției schistosomiazei datorită înmulțirii melcilor de apă, fenomene întîlnite frecvent în cazul marilor baraje. Mai mult, în China microbarajele și canalele de irigații sînt folosite și pentru extinderea acvaculturii de apă dulce, conducînd la obținerea unei producții anuale de 4 milioane tone pește, adică aproape jumătate din producția mondială de pește de apă dulce. În această țară, peste 10 milioane ha sînt acoperite de ferme piscicole de acest gen.

R.P. Chineză nu este singura țară în curs de dezvoltare care acordă o importanță atît de mare amenajării de microhidrocentrale electrice. Astfel de amenajări sînt recomandate azi de guvernele mai multor țări în curs de dezvoltare, mai ales că prezintă avantajul că au un cost specific de cel mult 500 dolari/kW față de minimum 1 000 dolari/kW în electrocentralele convenționale. Fără alocații inițiale de mari investiții la nivelul economiei naționale, construirea de microinstalații poate impulsiona dezvoltarea generală a economiei rurale din țările în curs de dezvoltare prin valorificarea celei mai abundente, dar cea mai puțin utilizată resursă locală — forța de muncă. O serie de proiecte terminate recent în alte țări în curs de dezvoltare asiatice sau africane confirmă rolul pe care îl pot avea microhidrocentralele în dezvoltarea zonelor rurale. Printre cele mai active se află și țări mult rămase în urmă ca Nepalul, țară cu o capacitate instalată de numai 5 kW / 1 000 locuitori și care recent a realizat un program pentru construirea a 60 mori de apă multifuncționale. Deși în concepția dezvoltării de ansamblu a unei țări hidroproiectele mici și, respectiv, cele mari nu sînt în concurență ci complementare unele altora, specialiștii consideră că eforturile integrate de dezvoltare prin microhidroamenajări ar trebui, de regulă, să preceadă construirea marilor baraje. Microcentralele pot da naștere, prin interconectare, la veritabile verigi autonome, puțin costisitoare, în compunerea sistemului electroenergetic național, în multe țări în curs de dezvoltare. Mulți specialiști în probleme de dezvoltare rurală argumentează astfel ideea mai largă potrivit căreia eforturile de asigurare a energiei electrice trebuie să aibă în vedere atît mari cît și mici hidrocentrale electrice.

Marin FRĂNCU
I.E.M.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

PROGNOZA EVOLUȚIEI FORȚEI DE MUNCĂ

PROBLEMELE EVOLUȚIEI NUMERICE a forței de muncă disponibile, ale reproducției sale — simple sau lărgite — preocupă tot mai intens nu numai pe demografi, ci și ansamblul factorilor de răspundere în domeniul social, politic și economic din diferite țări. Existența unui excedent sau a unei penurii de forță de muncă autohtonă influențează și asupra conținutului politicilor social-economice pe plan național, asupra caracterului predominant intensiv sau extensiv al creșterii economice, determinînd uneori și apreciabile fluxuri migratorii ale forței de muncă.

Prevederea evoluției volumului și structurii (pe sexe, pe vîrste, profesionale etc.), a forței de muncă permite adoptarea și aplicarea din timp — la nivel național și internațional — a unor măsuri menite să asigure o corelație (cantitativă și calitativă) crescîndă între disponibilul forței de muncă și cerințele, în continuă modificare, ale dezvoltării economiilor naționale.

O asemenea prognoză, elaborată nu demult sub auspiciile U.N.C.T.A.D. și reflectată în tabelul alăturat, evidențiază o întărire — îndeosebi în perioada 1985-1995 — a discrepanțelor dintre țările dezvoltate din lume și cele în curs de dezvoltare, în ceea ce privește dinamica forței de muncă. Astfel, în anii menționați forța de muncă masculină va cunoaște cele mai lente creșteri în America de Nord și în Europa (în țările nordice de pe acest continent se va înregistra chiar un ușor recul), în timp ce în marea majoritate a țărilor în curs de dezvoltare efectivul forței de muncă masculine va spori în ultimele două decenii ale secolului într-un ritm mediu de 2,3—3,0%. Și mai mare este discrepanța în privința evoluției forței de muncă feminine, domeniu în care în numeroase țări în curs de dezvoltare există încă importante rezerve nevalorificate, ceea ce determină prognozarea — în unele regiuni și subperioade — a unor ritmuri medii anuale mergînd pînă la 4,6%, în timp ce în regiunile dezvoltate din Europa sau în Japonia ele se vor încadra în intervalul 0,3-1,1%. Aceasta înseamnă, între altele, că — sub raportul factorului forță de muncă — dezvoltarea extensivă își menține potențialul pînă la sfîrșitul secolului în aproape totalitatea țărilor în curs de dezvoltare

N.P.

Rata de creștere — realizări și previziuni — a forței de muncă, pe regiuni, în perioada 1960—2000 (în %)

Regiunea	Bărbați						Femei					
	1960—1965	1970—1975	1980—1985	1985—1990	1990—1995	1995—2000	1960—1965	1970—1975	1980—1985	1985—1990	1990—1995	1995—2000
Țări capitaliste dezvoltate												
America de Nord	1,0	1,4	1,0	0,7	0,8	0,8	3,1	2,2	1,3	1,2	1,3	1,5
Europa occidentală												
— țările nordice	0,5	0,5	0,4	—0,0	—0,0	0,1	1,3	1,1	0,7	0,3	0,4	0,6
— țările sudice	0,4	1,1	1,0	—0,7	0,8	0,9	1,0	1,6	1,5	1,3	1,4	1,5
Japonia	1,9	1,3	0,5	0,6	0,6	0,3	2,1	1,7	1,0	1,1	1,1	0,6
Alte țări	1,7	1,9	1,5	1,7	1,9	2,0	6,1	2,3	1,9	2,5	2,9	2,6
Țări și teritorii în curs de dezvoltare												
Emisfera occidentală	2,0	2,4	2,5	2,5	2,5	2,6	3,5	3,5	3,8	3,7	3,8	3,8
Africa de Nord	1,5	2,5	3,0	2,8	2,8	2,8	3,1	3,7	4,0	3,8	4,0	4,1
Africa (zona aridă)	2,1	2,1	2,3	2,4	2,4	2,6	1,9	1,8	2,1	2,2	2,2	2,3
Alte țări din Africa	2,3	2,4	2,6	2,6	2,6	2,6	2,0	2,1	2,3	2,3	2,5	2,5
Orientul Mijlociu	2,3	2,5	2,8	3,0	3,1	3,2	3,8	4,0	4,3	4,4	4,6	4,5
Subcontinentul indian	1,4	2,0	2,2	2,2	2,3	2,4	1,9	1,7	1,9	2,0	2,4	2,5
Țările asiatice exportatoare de produse finite	2,1	3,0	2,3	1,7	1,6	1,4	5,5	3,1	2,1	1,8	2,1	2,1
Alte țări din Asia	1,7	2,4	2,5	2,5	2,5	2,3	2,4	2,1	2,1	2,1	2,3	2,2
Țări socialiste												
Din Europa	0,8	1,4	0,9	0,6	0,3	0,7	0,8	1,1	0,5	0,5	0,1	0,9
Din Asia	1,8	1,6	1,2	1,4	1,3	1,1	1,5	1,4	1,3	1,4	1,5	1,3

Sursa : U.N.C.T.A.D., Raport sur le commerce et le développment, 1981, TD/B/863

Sursele energetice neconvenționale

În concluzia unui studiu realizat de specialiștii grupului industrial Royal Dutch/Shell se arată că sursele convenționale de energie își vor menține în continuare un rol preponderent deoarece pentru a produce petrol din surse neconvenționale — cărbune, nisipuri asfaltice sau diferite plante — costurile de producție sînt încă de 20—50 ori mai mari decît costul de producție al țițeiului din Orientul Mijlociu. Obținerea electricității pe bază de energie solară, eoliană sau a valurilor revine în prezent la 100 dolari per baril echivalent. De aceea, raportul firmei Shell consideră că sursele alternative de energie vor avea, cel puțin pentru moment, aplicabilitate la nivel local unde cheltuielile pot fi restrînse datorită capacităților energetice mici și acolo unde nu există alte posibilități de obținere a energiei.

Gazele naturale, care acoperă o cincime din necesarul energetic al lumii nesocialiste vor deține un rol în continuă creștere, în funcție și de amploarea exploatărilor care vor fi inițiate în zone noi.

O perspectivă bună este întrevăzută pentru cărbune, *care asigură în prezent 26 la sută din necesarul energetic. Consumul anual de circa 2,8 mrd. tone ar putea crește la 5 sau chiar 7 mrd. tone către sfîrșitul secolului — apreciază raportul Shell. Și energia nucleară are condiții pentru a-și majora de la 3 la circa 10 la sută ponderea în balanța energetică. Se așteaptă să crească și capacitățile hidroenergetice, deși pînă în prezent această sursă de energie a fost într-o anumită măsură neglijată.*

Biomasa *este considerată în raportul Shell ca oferind un enorm potențial: anual, producția de plante (care ar putea constitui surse de energie reprezintă echivalentul a de 10 ori consumul energetic anual mondial. Deși este greu de prevăzut o înlocuire rapidă a petrolului, biomasa poate reprezenta o sursă de energie importantă pe plan local sau în țările nevoite să-și reducă dependența energetică.*

O perspectivă interesantă pare să aibă energia geotermală, *în special în S.U.A., Mexic, Japonia, Filipine și America Centrală unde există resurse însemnate și sînt planificate investiții în capacități de producție, fără ca această sursă energetică să aibă curînd un impact major asupra balanței globale.*

În ce privește energia solară, în caz că se vor pune la punct sistemele de valorificare și înmagazinare, va putea contribui cu echivalentul a 1—2 mil. barili petrol pe zi la acoperirea necesităților țărilor industrializate pînă în anul 2000. Probleme încă nerezolvate ridică și utilizarea energiei eoliene și a valurilor.

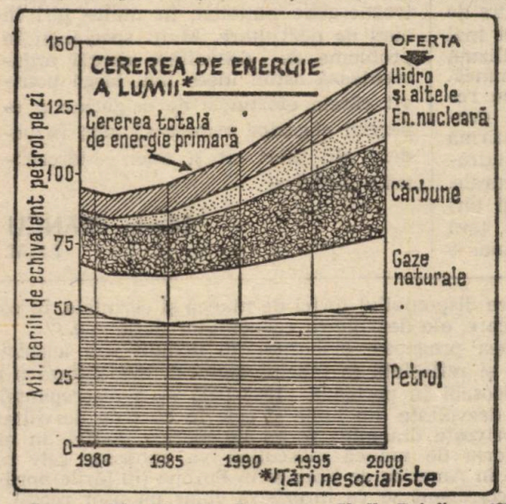

Sursa : The Energy Spectrum, Shell Briefing, 1982 (după Financial Times).

Programe de dezvoltare

Guatemala: diversificarea economiei

OBIECTIVUL major urmărit prin politica promovată în ultimii ani, de statul guatemalez îl reprezintă diversificarea economiei, proiectele de investiții preconizate dînd imaginea domeniilor prioritare : extracția țițeiului, valorificarea potențialului energetic al țării, impulsionarea producției agricole ,dezvoltarea infrastructurii transporturilor.

În sectorul petrolier ,explorările efectuate în anii 1980 și 1981 au dus la descoperirea a noi zăcăminte în departamentele Petéa și Alta Verapaz. Producția de țiței s-a ridicat în 1981 la 187 mii tone. iar pentru anul 1982 se prevede ca nivelul producției să atingă 600 mii tone. Investiții de peste 300 milioane dolari sînt prevăzute în industria petrolieră în cursul următorilor trei ani.

În vederea reducerii dependenței față de importuri se preconizează construirea, pînă la sfîrșitul anului 1983, a primei rafinării a țării, în localitatea El Rancho, departamentul El Progres, volumul investițiilor ridicîndu-se la 30 milioane dolari. Rafinăria va prelucra țițeiul cu un conținut ridicat de sulf extras în Guatemala, cea mai mare parte a producției urmînd să fie destinată consumului intern.

O atenție particulară se acordă în ultimii ani valorificării potențialului hidroenergetic. În acest sens a fost elaborat un program pe termen lung cuprinzînd două faze de execuție. Prima fază, pentru care a fost prevăzut un volum de investiții de 660 milioane dolari, a demarat în anul 1977, prin începerea lucrărilor de construire a trei hidrocentrale : Chixoy (putere instalată de 300 MW, cu termen de intrare în funcțiune în 1983), Agnacapa (90 MW, intrarea în funcțiune prevăzută pentru sfîrșitul anului 1984) și Quezaltenango (55 MW, intrarea în funcțiune la începutul anului 1985). Cea de a doua fază, pentru care investițiile au fost evaluate la aproximativ un miliard dolari, prevede construirea altor două hidrocentrale : Chulac (440 MW) și Xalalá (100 MW), termenele de realizare a acestora fiind stabilite după anul 1985.

Agricultura continuă să reprezinte sectorul de bază al economiei guatemaleze, investițiile fiind orientate către creșterea gradului de autoaprovizionare cu produse agroalimentare, paralel cu sporirea producției principalelor produse de export (cafea, trestie de zahăr, bumbac). În 1982, volumul investițiilor destinate sectorului agricol s-a ridicat la aproximativ 160 milioane dolari.

În vederea dezvoltării infrastructurii, în transporturi se intenționează construirea unui nou aeroport și a unui port comercial la Oceanul Pacific.

Între România și Guatemala se dezvoltă relații de prietenie și respect reciproc. Între exporturile din ultimul timp ale României în această țară figurează livrări de camioane, camionete, microbuze, rulmenți, îngrășăminte chimice și altele.

Rodica Maria RĂDULESCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 27 septembrie — 1 octombrie, dolarul S.U.A. a înregistrat o tendință de repreciere generală față de restul valutelor occidentale.

Deprecierea cea mai accentuată față de dolar a înregistrat-o **yenul japonez,** care, cu o cotație de 268,75 yeni/1 dolar la închiderea din 1 octombrie se situa cu 0,7% sub cotația corespunzătoare din 24 septembrie de 266,75 yeni/1 dolar. Scăderea indicelui producției industriale cu 0,2% în luna august a.c., diminuarea la 984 milioane dolari a surplusului balanței comerciale (exclusiv „invizibilele") în aceeași lună (comparativ cu un surplus de 2,33 miliarde dolari în iulie a.c.), au fost factori care au influențat negativ poziția monedei nipone pe piețele de schimb ; de menționat că Banca centrală a Japoniei a intervenit permanent pe piață, vînzînd dolari, în încercarea de a menține la cote cît mai joase procentul de depreciere a yenului (de altfel, rezervele valutare externe ale Japoniei au scăzut în septembrie a.c. cu 407 milioane dolari, situîndu-se în prezent la circa 24,01 miliarde dolari). Scăderea mai accentuată, comparativ cu a celorlalte țări vest-europene, a dobînzilor în Anglia, a determinat și o evoluție corespunzătoare a cursului **lirei sterline** pe piețele valutare, a cărei cotație în raport cu dolarul S.U.A. se situa la închiderea săptămînii la 1,6950 dolari/1 liră, în depreciere cu 0,6% față de cursul de referință de 1.7050 dolari/1 liră. **Francul belgian** și **lira italiană** se situau la închiderea din 1.10.82 la un procent de depreciere de 0,5% în relația cu dolarul S.U.A., respectiv la 48.95 franci/1 dolar (48,71 franci/1 dolar cursul de referință) și 1 413 lire/1 dolar (1 412 lire/1 dolar pe 24 septembrie).

Marca vest-germană, care a trebuit să suporte și evenimentele politice determinate de schimbarea echipei guvernamentale, după ce a cotat la fixingul din 28 septembrie la 2,5408 mărci/1 dolar — cel mai scăzut nivel în ultimele 13 luni în raport cu dolarul — s-a redresat spre sfîrșitul intervalului analizat pînă la 2,5225 mărci/1 dolar, curs care a reprezentat o depreciere de numai 0,1% față de cel de referință de 2,52 mărci/1 dolar.

Noile atacuri asupra **francului francez** au determinat și noi recorduri de depreciere în relația cu dolarul S.U.A. — respectiv fixingul din 28 septembrie de 7.1840 franci/1 dolar, pentru ca ulterior zvonurile privind eventualele măsuri pe linia controlului mișcărilor de capital (în sensul încurajării intrării lor în Franța) să determine o revenire a cursului francului pînă la un nivel apropiat celui de referință, de cca 7,12 franci/1 dolar.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute, pe termen de 6 luni au înregistrat scăderi generale (se dau nivelele din 1 octombrie comparativ cu cele de la închiderea din 24 septembrie ; 12 și 12,5625% la eurodolar, 10,5625 și 11% la eurolira sterlină, 8 și 8,125% la euromarca vest germană și 4,875 și 5,0625% la eurofrancul elvețian.

Prețul **aurului** a manifestat aceeași tendință descendentă din intervalele anterioare, al doilea fixing de la Londra din ziua de 1 octombrie de 402 dolari/uncie fiind cu 29 dolari/uncie sub cel corespunzător din 24 septembrie a.c.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

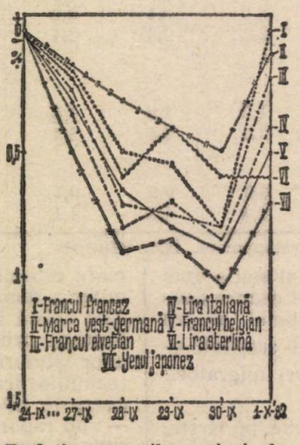

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 27 IX—1 X 1982 ; bază : 24 IX 1982

Implicațiile crizei

PRIMUL șoc petrolier a obligat industria occidentală la luarea unor măsuri drastice de adaptare, printre ele numărîndu-se : restructurarea industriei, introducerea de noi tehnologii, reducerea mai puternică a activității productive, în condițiile în care în țările din cadrul O.C.D.E. există un mare număr de șomeri, ajuns astăzi la aproape 30 milioane.

Deși se poate afirma că sporirea productivității muncii este motorul creșterii economice, ea nu poate constitui singură răspunsul la ieșirea din criză ; o politică de modificare a structurilor economice și adoptarea unor noi tehnologii reprezintă, de asemenea orientări fundamentale.

Țara care s-a adaptat cel mai bine la noile condiții impuse de criză a fost Japonia ; aceasta a reușit — așa cum reiese și din graficul alăturat — creșteri atît la indicatorul productivitatea muncii, cît și la cel al ocupării forței de muncă (în ultima perioadă menționată). În mod semnificativ, relevă revista engleză „The Economist", din 1979 încoace în Japonia productivitatea muncii a crescut cu 22%, în timp ce numărul locurilor de muncă a sporit cu 2,5%.

Majoritatea celorlalte țări capitaliste dezvoltate prezintă, însă, creșteri relativ modeste ale productivității, însoțite de reduceri considerabile ale ocupării forței de muncă.

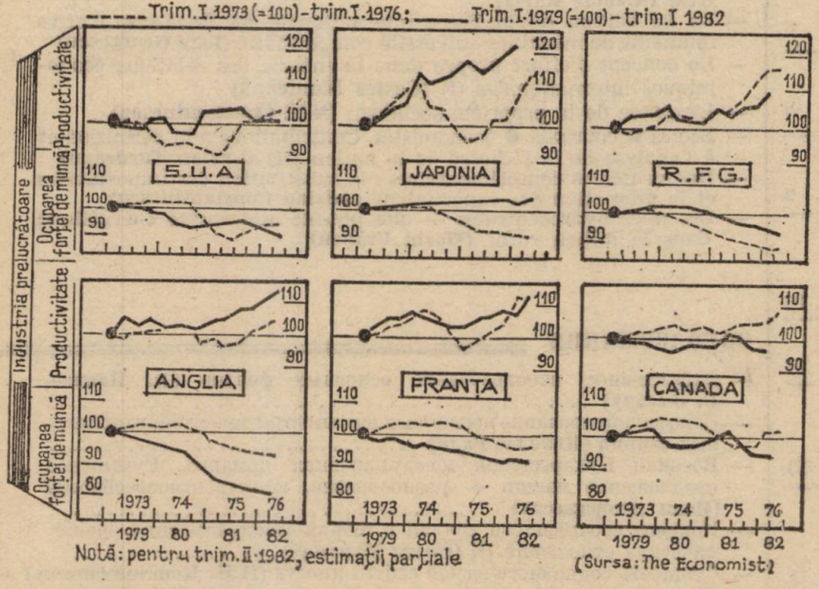

Notă: pentru trim. II 1982, estimații parțiale (Sursa: The Economist)

Bulgaria: orientări în dezvoltarea construcțiilor

ÎN actualul cincinal efortul constructorilor bulgari se concentrează asupra intensificării activității pe baza automatizării unor procese de producție și mecanizării globale a lucrărilor de construcții, urmărindu-se scurtarea termenelor de execuție, „ușurarea" clădirilor și echipamentelor cu care sînt dotate acestea și reducerea consumurilor de energie — toate în condițiile creșterii productivității muncii.

Ponderea lucrărilor executate prin metode industriale eficiente urmează să sporească de la 34% la începutul cincinalului, pînă la 80% din totalul acestora la sfîrșitul anului 1985 ; va fi asigurată astfel nu numai accelerarea proceselor de execuție, dar și facilitarea viitoarelor operații de restructurare sau de modernizare a construcțiilor. De menționat că, în perioada 1981-1985 aproximativ 70-75% din totalul locuințelor vor fi construite prin metoda ansamblării panourilor.

Concomitent, se va extinde automatizarea proceselor de producție în industria materialelor de construcții, ceea ce va permite sporirea și diversificarea volumului acestora în vederea satisfacerii cerințelor interne și de export. În acest domeniu se află în curs de desfășurare cercetări privind automatizarea proceselor tehnologice din industria cimentului, utilizarea în producția de materiale de construcții a deșeurilor rezultate în metalurgie, în industria chimică și în sectorul energetic, reducerea consumului de energie la uscarea și arderea articolelor de ceramică cu destinație industrială ș.a. Un rol nu mai puțin important joacă, perfecționarea ansamblului lucrărilor de concepție, mergînd de la unificarea diverselor elemente de construcție, trecînd prin aplicarea metodelor moderne de proiectare și terminînd cu îmbunătățirea structurii funcționale a birourilor de proiectare.

Evoluții în construcțiile navale

DATELE statistice privind tonajul navelor lansate în fiecare an pe plan mondial (corelate cu cifrele referitoare la tonajul global al navelor aflate în construcție) evidențiază că — după ce a atins nivelul maxim în 1975 — tonajul a scăzut an de an pînă la o treime în 1979 (vezi tabelul) ; în ultimii doi ani se schițează o tendință de înviorare a activității în domeniul construcțiilor navale, îndeosebi în Japonia, Coreea de Sud, R. F. Germania, Finlanda, Iugoslavia și alte țări. Situația rămîne însă în continuare precară, ținîndu-se seama de faptul că în anul 1981, în țări ca Danemarca, Finlanda, R.F.G., Japonia, Coreea de Sud, Olanda, Suedia ș.a. tonajul navelor aflate pe șantier era inferior sau depășea doar cu puțin pe cel al navelor lansate în același an.

Nave lansate (în mil t.r.b.)

	1975	1979	1980	1981
Total mondial*)	34 203	11 458	13 572	17 033
din care :				
— Japonia	17 740	4 249	7 308	9 140
— R.F.G.	2 545	374	461	665
— Suedia	2 470	461	326	603
— Spania	1 633	512	510	605
— Franța	1 315	728	328	246
— Anglia	1 294	608	242	342
— Norvegia	1 035	260	315	278
— S.U.A.	1 006	706	547	298
— Danemarca	983	199	225	306
— Olanda	944	183	125	175
— Coreea de Sud	435	441	626	1 207

*) Fără U.R.S.S. și R.P. Chineză.
Sursa : U.N., Monthly Bulletin of Statistics, June 1982

Reducerea consumurilor materiale

CHELTUIELILE materiale constituie după cum se știe o componentă de bază a costului producției industriale ; în cazul economiei poloneze reducerea cu 1% a acestor cheltuieli ar asigura un spor de 3% al producției nete. Un rol important joacă aici — scrie revista **Gospodarka materialowej** — complexul acțiunilor de influențare de la nivel central a evoluției costurilor materiale.

Pînă în prezent, relevă revista, principalele instrumente utilizate în acest sens, în practica conducerii economiei sînt : elaborarea și aplicarea de programe speciale de economisire a materiilor prime, materialelor și energiei ; transformarea planificată a structurii producției în vederea reducerii necesarului de materii prime și materiale ; orientarea corespunzătoare de la centru a tematicii cercetărilor științifice ; stabilirea de norme și normative privind consumul de materiale, combustibili și energie ; reglementările în domeniul standardizării și al calității produselor, care influențează asupra consumului de materiale fie în procesul fabricării lor, fie în cel al utilizării (exploatării) produselor respective ; interzicerea folosirii unor materiale în fabricarea anumitor produse.

Revista apreciază, de asemenea că este necesar în același timp să fie depistate și revizuite acele măsuri și reglementări, care frînează deplina utilizare a tuturor posibilităților de reducere a consumurilor materiale, aplicarea eficientă a instrumentelor menționate anterior.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 40 din 8 octombrie 1982

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Utilizarea eficientă a fondurilor fixe **(H. Pincas, Gh. Olteanu)** 2

— Posibilități de dinamizare a acțiunii de recuperare a materialelor refolosibile (II) **(Eugenia Bichi, Ioan Predoi, Marin Popescu, Oprea Vasiloiu)** 4

— Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești 5

— Cum se îndeplinește planul la construcția de locuințe ? **(I. Ciubotaru)** 6

— Soluții economice de modernizare a plantațiilor viticole **(Bujor Mănescu, Gheorghe Frățilă)** 7

— Măsuri de importanță deosebită pentru creșterea producției vegetale **(Ion Popescu)** 9

— Perfecționarea normării muncii — factor important al creșterii productivității (I) **(Gheorghe Răboacă, Ioan Bratu)** 10

— Exigențe ale respectării contractelor economice **(Ionel Dobrin)** 11

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale de bază **(Nicolae Ralea)** 13

— A 8-a ediție a Tîrgului Internațional București. Ofertă românească de mașini — diversitate, competitivitate **(Ioan Georgescu)** 15

— Cititorii au cuvîntul 17

CONDUCERE-ORGANIZARE

— O cerință obiectivă a noului mecanism economico-financiar, a autoconducerii muncitorești. Perfecționarea organizării și conducerii secțiilor și atelierelor **(Ionel Dumbravă)** 18

TEORII ● IDEI

— Conceptul de „efort propriu" în teoria relațiilor economice internaționale (I) **(Costea Munteanu)** 20

— Esența proprietății socialiste **(N.N. Constantinescu)** 22

— Școli ● curente ● economiști. Contribuții la definirea și analiza categoriei de avuție națională (II) **(Lucian Turdeanu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Substituirea importurilor și promovarea exporturilor — strategii complementare **(Adrian Constantinescu)** 26

— Documentar. Microhidrocentralele — o posibilă alternativă energetică în zonele rurale **(Marin Frâncu)** 28

— Tendințe ● conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— Efficient use of the fixed assets **(H. Pincas, Gh. Olteanu)** 2
— Self-financing of the territorial-administrative basic units **(Nicolae Ralea)** 13
— The 8th edition of the International Fair of Bucharest. The Romanian offer of machineries : diversity, competitivness **(Ioan Georgescu)** 15
— The concept of self reliance in the theory of the international economic relations (I) **(Costea Munteanu)** 20
— The basis of the socialist property **(N.N. Constantinescu)** 22
— Schools ● trends ● economists. Contributions to the definition and analysis of the category of national wealth (II) **(Lucian Turdeanu)** 24
— Imports substitution and exports promotion : complementary strategies **(Adrian Constantinescu)** 26
— Microhydropower units : a possible energy alternative for rural areas **(Marin Frâncu)** 28

DANS LE NUMÉRO

— Utilisation efficiente des fonds fixes **(H. Pincas, Gh. Olteanu)** 2
— L'autofinancement des unités administratives-territoriales de base **(Nicolae Ralea)** 13
— La 8e édition de la Foire internationale de Bucarest. L'offre roumaine de machines : diversité compétitivité **(Ioan Georgescu)** 15
— Le concept d'effort propre dans la théorie des relations économiques internationales (I) **(Costea Munteanu)** 20
— L'essence de la propriété socialiste **(N.N. Constantinescu)** 22
— Ecoles ● courants ● économistes. Contributions à la définition et à l'analyse de la richesse de la nation (II) **(Lucian Turdeanu)** 24
— Des stratégies complémentaires : la substitution des importations et la promotion des exportations **(Adrian Constantinescu)** 26
— Les microhydrocentrales — une possible alternative énergétique dans le milieu rural **(Marin Frâncu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Эффективное использование основных фондов **(Х. Пинкас, Г. Олтяну)** 2
— Самофинансирование первичных административно-территориальных единиц **(Николае Раля)** 13
— Восьмая Бухарестская международная ярмарка. Румынское предложение машин — разнообразие, конкурентоспособность **(Иоан Джорджеску)** 15
— Концепт собственного усилия в теории международных экономических отношений (I) **(Костя Мунтяну)** 20
— Сущность социалистической собственности **(Н.Н. Константинеску)** 22
— Школы ● течения ● экономисты. Вклад в определение и анализ категории «народное богатство» (II) **(Лучиан Турдяну)** 24
— Замена импорта и стимулирование экспорта — взаимнодополняющиеся стратегии **(Адриан Константинеску)** 26
— Микрогидроцентрали — возможная энергетическая альтернатива в сельских местностях **(Марин Фрынку)** 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28–30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136–137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1

AUTO - MOTO - VELO!

Noi magazine ale Întreprinderii de desfacere a materialelor sportive (I.D.M.S.), înființate prin reprofilare în Bd. Nicolae Bălcescu nr. 36 ; Calea Victoriei nr. 59 ; Șoseaua București – Ploiești bloc 13/II (cartierul Băneasa).

Cei interesați își pot procura din aceste unități ale I.D.M.S. :

● ARTICOLE DESTINATE TURISMULUI (biciclete, motorete, accesorii camping, articole pentru pescuit și alte produse specifice turismului) ;

● ACCESORII AUTO-MOTO-VELO (anvelope, camere, piese de schimb, cosmetice auto și alte accesorii).

Magazinele I.D.M.S. vă facilitează și înscrierile pentru cumpărarea autoturismelor.

Sînteți oricînd binevenit în noile magazine AUTO-MOTO-VELO ale Întreprinderii de desfacere a materialelor sportive.

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚA ȘI VARIANTELE ACESTEIA

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

Asigurarea mixtă de viață constituie un sprijin bănesc pentru cel care o contractează, în cazul pierderii sau reducerii capacității sale de muncă în urma unui accident, sau pentru familia sa, în cazul decesului asiguratului din orice cauză. Totodată, o astfel de asigurare dă posibilitatea asiguratului să economisească în mod planificat o anumită sumă de bani pe care o va primi la expirarea duratei asigurării.

În scopul de a răspunde unor cerințe ale populației, asigurarea mixtă de viață se practică și în alte trei variante, realizate prin extinderea protecției asupra unui număr mai mare de persoane, prin suplimentarea sumei asigurate în cazul survenirii unor anumite categorii de evenimente asigurate, ori prin prelungirea în timp a prestațiilor A.D.A.S.

● Asigurarea familială mixtă de viață dă posibilitatea cuprinderii în asigurare a tuturor membrilor de familie în vîrstă de la 5 la 65 de ani, oricare din aceștia putînd încasa suma asigurată, în funcție de evenimentul asigurat întîmplat.

● Asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente este o variantă la care suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare.

● Asigurarea mixtă de viață cu indemnizație pentru urmași garantează persoanelor înscrise în poliță primirea eșalonată a unor sume de bani. În baza acestei asigurări, se poate primi : jumătate din suma prevăzută în poliță, la decesul asiguratului ; o indemnizație anuală de 10% din suma asigurată, pînă la expirarea asigurării ; a doua jumătate a sumei asigurate, la termenul de expirare a asigurării.

Asigurările mixte de viață prezintă o serie de caracteristici comune, dintre care enumerăm :

● Sînt accesibile tuturor persoanelor în vîrstă de la 16 pînă la 65 de ani.

● Se pot contracta pe termene de la 5 la 15 ani.

● Primele de asigurare sînt diferențiate în funcție de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata poliței de asigurare și de mărimea sumei asigurate, putînd fi achitate și în rate.

● La expirarea asigurărilor la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliță, asigurații primesc sumele asigurate concomitent cu o indemnizație de 10%.

● Asigurările participă la tragerile de amortizare, acordîndu-se pentru fiecare combinație de litere ieșită la tragere 1 000 de lei.

● Dacă asiguratul a suferit un accident — chiar în prima zi după intrarea în vigoare a asigurării — de pe urma căruia s-a stabilit o invaliditate permanentă (fie imediat, fie în decurs de 1 an de la accident), primește de la A.D.A.S. întreaga sumă asigurată înscrisă în poliță, dacă invaliditatea este totală, sau o parte corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit, dacă invaliditatea este parțială. După încasarea acestor sume, asigurarea nu încetează ci rămîne mai departe în vigoare pentru întreaga sumă înscrisă în poliță și pentru toate drepturile ce decurg din aceasta, sumele ulterioare acordîndu-se la A.D.A.S. independent de cele pentru invaliditate permanentă.

● În cazul în care în urma unui accident s-a stabilit un grad de invaliditate permanentă mai mare de 50%, asiguratul nu mai plătește prime de asigurare, pînă la expirarea duratei poliței.

● Asiguratul are posibilitatea de a modifica, pe parcursul duratei asigurării, datele prevăzute în poliță referitoare la beneficiarul asigurării, mărimea sumei asigurate, durata asigurării, precum și de a transforma asigurarea prin trecerea de la o formă la alta.

● Asigurarea se poate repune în vigoare prin plata dintr-o dată sau în rate a primelor de asigurare rămase neachitate, ori prin prelungirea termenului de expirare a asigurării, în situația în care, din diferite motive, plata primelor a fost întreruptă timp de pînă la 3 ani.

Pentru a beneficia neîntrerupt de toate foloasele ce le oferă asigurările mixte de viață, este necesar ca ratele de primă să fie achitate în termenele stabilite.

În acest scop se poate folosi forma de plată pe bază de „consimțămînt scris", prin împuternicirea ce se dă de către asigurat lucrătorilor care efectuează plățile de retribuții de a achita Administrației Asigurărilor de Stat, din drepturile sale, primele, atît pentru asigurările în curs cît și pentru cele pe care le va încheia sau reînnoi.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări, vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități A.D.A.S.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

PLENARA C.C. AL P.C.R.

Orientări fundamentale pentru progresul economico-social al patriei

Numărul 41 ● Vineri 15 octombrie 1982

PLENARA C.C. AL P.C.R.

Exprimînd unitatea puternică a întregului partid în jurul secretarului său general, plenara a adoptat documente de mare însemnătate pentru progresul economico-social al ţării

D646

curier
economic legislativ

CONTRACTE ECONOMICE DE COMERȚ EXTERIOR

Pentru a veni în sprijinul perfecționării profesionale a lucrătorilor din domeniul comerțului exterior, M.C.E.C.E.I. elaborează o lucrare cu o largă tematică — intitulată „Ghidul lucrătorului de comerț exterior" —, care va cuprinde : dreptul român și dreptul comerțului internațional ; planificarea operațiunilor de comerț exterior ; negocierea ; organisme internaționale cu activitate de promovare a schimburilor economice ; politici comerciale internaționale; mecanisme și rețelele comerciale externe ; metode de cunoaștere a piețelor externe și de promovare a exporturilor ; finanțarea și tehnica plăților externe ; transporturi, expediții și asigurări internaționale; prețuri și indicatori de cuantificare a eficienței ; contracte economice (interne) de comerț exterior ; contracte comerciale internaționale ; derularea contractelor de comerț exterior. De asemenea, în anexă, vor fi publicate extrase din legislația și uzanțele uniforme internaționale, o sinteză a dreptului național al principalelor state, precum și un mare număr de „cazuri" rezultate din operațiuni comerciale și de arbitraj internațional.

Lucrarea va fi editată de „Revista economică" și va fi difuzată în luna ianuarie 1983, pe bază de comenzi ferme transmise redacției, pînă la 30 octombrie a.c., prețul unui exemplar fiind 40 lei (volum dublu).

Publicăm în acest număr capitolul privind contractele economice de comerț exterior, cu sublinierea că în numerele 36, 38, 39 și 40 ale Suplimentului au fost publicate temele privind derularea exporturilor. Pentru îmbunătățirea temelor publicate, invităm citorii interesați să ne comunice observațiile și să facă sugestiile de rigoare.

CONTRACTUL ECONOMIC DE COMISION PENTRU EXPORT

Generalizarea autogestiunii întreprinderilor producătoare de mărfuri pentru export, ca efect al Legii nr 12/1980, a impus ca operațiunile de export să se efectueze în contul acestor unități, respectiv rezultatele vînzărilor externe să se localizeze în gestiunea lor. Acest lucru este posibil numai prin instituirea între întreprinderea producătoare și aceea de comerț exterior a unor raporturi juridice bazate pe contractul economic de comision.

1.1. CONCEPTUL DE CONTRACT ECONOMIC DE COMISION — PARTICIPANȚI — OBIECT — FUNCȚII

● **Definire — reglementare**

Contractul de comision, în conceptul dreptului comercial, reglementat de sistemele de drept ale tuturor statelor europene, este acel contract prin care o persoană, de pildă un comerciant, denumit comitent, dă mandat fără reprezentarea unui alt comerciant, numit comisionar, să îndeplinească anumite acte de comerț, în nume propriu, dar în contul comitentului, în schimbul unui comision (care constituie prețul). Din definiția redată rezultă că obiectul acestui contract nu îl constituie transferul unor mărfuri, ci prestarea unor servicii — acte de comerț — de către comisionar, în nume propriu dar în contul comitentului. Reținîndu-i-se trăsăturile sale caracteristice contractul de comision este adoptat și reglementat de dreptul economic, avînd însă un conținut nou, adecvat mecanismului de comerț exterior și raporturilor juridico-economice specifice dintre întreprinderile producătoare de mărfuri pentru export și beneficiare de importuri și cele de comerț exterior. Astfel, Legea contractelor economice, prin art. 72, alin. 2, statuează că „raporturile dintre unitățile producătoare și întreprinderile de comerț exterior, pentru desfășurarea operațiilor de export sau import, se stabilesc, în condițiile legii, prin contracte economice de comision, contracte economice de livrare, executări de lucrări sau prestări de servicii pentru export". În continuare, prin art. 73, se stabilește obiectul contractului. Conținutul contractului economic de comision este determinat și de prevederile Legii nr. 12/1980, care, așa cum vom vedea, îi imprimă unele trăsături proprii. Fiind o categorie distinctă de contracte economice, specifică activității de comerț exterior, prin Legea nr. 71/1969 au fost instituite răspunderi contractuale proprii (detaliat prevăzute prin art. 80) și care vin să completeze normele de drept economic care reglementează acest contract. Ansamblul normelor de drept economic la care ne-am referit mai sus, prin conținutul lui, ne permite concluzia, potrivit căreia, în activitatea de comerț exterior se conturează două tipuri distincte de contracte economice de comision, cu conținut și finalități total diferite : a) contract economic de comision pentru export și b) contract economic de comision pentru import. În cele ce urmează ne vom ocupa numai de primul tip de contract, urmînd ca cel secund să facă obiectul analizei noastre într-o secțiune următoare.

Supliment la
nr. 41 1982
Revista ECONOMICA

● **Participanți la raportul juridic**

În practica de pînă acum contractele economice de comision erau încheiate cu întreprinderile de comerț exterior atît de către centralele industriale, cît și direct de întreprinderile beneficiare de importuri. Fără ca vreun text de lege să stabilească cine anume urmează să încheie contractele de comision pentru export, credem că din economia Legii nr. 12/1980 se desprind suficiente argumente care ne permit opinia potrivit căreia acest tip de contract urmează să fie încheiat în toate cazurile de către întreprinderile direct producătoare de mărfuri pentru export. În primul rînd, în condițiile în care întreprinderile producătoare de mărfuri pentru export au plan propriu, balanță comercială și plan de încasări și plăți valutare, este greu de imaginat ca condițiile concrete privind modul de realizare pe plan extern a sarcinilor ce decurg din aceste acte de planificare să fie stabilite de o altă unitate, fie ea chiar și centrala industrială coordonatoare ; chiar dacă unele prevederi din contractul de comision sînt comune pentru mai multe întreprinderi care fac parte din aceeași centrală, sînt însă unele clauze specifice, cu privire la care trebuie să-și dea acordul direct acea întreprindere care se obligă. În al doilea rînd, specific contractului de comision este transmiterea de către comitent a mandatului în virtutea căruia comisionarul este împuternicit să încheie contracte comerciale externe în contul comitentului. Or, un asemenea mandat nu poate fi dat decît prin manifestarea directă a voinței de către întreprinderea care devine comitentă, prin semnarea contractului economic de comision. În sfîrșit, mai trebuie să adăugăm faptul că o serie de penalități prevăzute de art. 80 din Legea contractelor economice se calculează în funcție de anumite termene pe care le stabilesc părțile din contractul de comision. Evident, în lipsa acestui contract semnat de unitatea care se obligă, respectiv de întreprinderea producătoare de mărfuri pentru export, aplicarea acestor penalități ar fi greu de realizat.

● **Obiectul contractului — prețul prestațiilor**

Contractul fiind izvor de obligații, obiectul lui nemijlocit este crearea unei obligații civile între părțile care l-au încheiat. Obligația astfel creată are la rîndul ei un obiect care constă într-o prestațiune pozitivă (a da ori a face) sau negativă (a nu face). Făcîndu-se abstracție de raportul juridic obligațional la care dă naștere contractul între părți, s-a considerat că obiectul contractului este însăși prestațiunea pozitivă ori negativă a cărei îndeplinire una dintre părțile contractuale o cere celeilalte părți. În cazul contractului economic de comision prestațiunea este pozitivă avînd caracterul de a face ; în vederea conturării acestei prestații, art. 73 din Legea nr. 71/1969 stabilește că la „încheierea contractului economic de comision părțile sînt obligate să stabilească : a) operațiunile comerciale care urmează a se efectua în nume propriu de către întreprinderea de comerț exterior, pe seama unității economice care a împuternicit-o ; b) condițiile de negociere a operațiunilor de comerț exterior și documentațiile tehnico-economice necesare îndeplinirii împuternicirii acordate". Ca element esențial al contractului de comision, prețul constituie prestația comitentului, care, potrivit reglementărilor în materie constă dintr-un comision. Acest lucru, precum și modul de percepere, rezultă din Legea nr. 12/1980, care la art. 36 prevede că în momentul în care se face decontarea prețului extern către întreprinderile de comerț exterior, acestea „deduc cota de comision sau rabat comercial, stabilită conform normelor legale". Comisionul fiind principala sursă de venituri a întreprinderilor de comerț exterior se stabilește — de către Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, Ministerul Finanțelor și ministerele economice interesate — de așa natură încît, în condițiile realizării integrale a sarcinilor de export, să acopere integral cheltuielile acestora și să asigure un beneficiu planificat.

● **Funcții economice**

Funcțiile contractului economic de comision pentru export rezultă din natura sa juridică, respectiv din obiectul pe care îl are : **Funcția de planificare**, care se manifestă prin concretizarea și detalierea sarcinilor globale din planul de export al întreprinderilor producătoare comitente, prin fișele tehnice pe produse și sortimente ; ca urmare, aceste contracte urmează regula celorlalte contracte economice în sensul că se încheie pe perioada planului cincinal și se adaptează anual potrivit prevederilor planului anual de dezvoltare economico-socială. **Funcția de stabilire a raporturilor obligaționale de mandat și financiare**, care constă în faptul că prin contractul economic de comision pentru export se stabilesc obligațiile reciproce ale părților și modalitățile de colaborare cu privire la realizarea exporturilor ; în același timp, se creează raportul juridic de mandat fără reprezentare, prin care întreprinderea producătoare comitentă împuternicește întreprinderea de comerț exterior comisionară să încheie acte juridice în contul ei ; toate aceste activități generează o serie de raporturi financiare, care își găsesc temei de decontare față de comitentă tot în contractul economic de comision.

1.2. CLAUZELE PRINCIPALE ALE CONTRACTULUI ECONOMIC DE COMISION PENTRU EXPORT

Am subliniat în secțiunea precedentă că finalitatea urmărită prin contractul economic de comision este aceea de a stabili asemenea raporturi juridico-economice între părți care să asigure încheierea eficientă a contractelor comerciale de vînzare internațională, derularea lor corespunzătoare și încasarea într-un termen cît mai scurt a prețului în valută. Pentru a răspunde acestui scop, se impune ca părțile să elaboreze și să prevadă în contractul de comision clauze adecvate, dintre care nu pot lipsi cele de mai jos.

● **Clauze privind stabilirea ofertei de export și încheierea contractelor externe**

Părțile stabilesc, de regulă, o primă clauză a contractului de comision prin care se face trimitere la anexa mărfurilor care constituie oferta de export și condițiile în care urmează să fie detaliată pe sortimente, precum și condițiile de modificare pe parcursul anului de plan. Detalierea ofertei tehnice de mărfuri pentru export impune ca prin contract să se stabilească clauze privind condițiile și termenele de remitere a ofertelor tehnice și a documentațiilor tehnice necesare formulării și susținerii ofertelor comerciale care urmează să fie lansate cumpărătorilor potențiali externi. Importanța acestei clauze nu mai trebuie subliniată ; este bine știut că în funcție de natura mărfurilor oferite pentru export, atît ofertele producătorilor, care, frecvent, se suprapun cu fișele tehnice pe produse, cît și documentațiile suplimentare, eventual pliante și cataloage redactate în limbi străine, se elaborează și se remit întreprinderilor de comerț exterior în condiții și termene diferite. Or, tocmai aceste condiții specifice, de la întreprindere la întreprindere, trebuie să-și găsească o soluție corespunzătoare prin clauza amintită. Subliniem faptul că în lipsa acestei clauze, întreprinderea de comerț exterior este lipsită de posibilitatea de a recurge la prevederea legală privind penalizarea comitentului în cazul întîrzierii executării obligației de a remite documentația tehnică ; într-adevăr, art. 80 din Legea nr. 71/1969 prevede că amenda de 100 lei pe zi de întîrziere se aplică „pentru nerespectarea termenelor de înaintare a documentațiilor tehnico-economice, stabilite prin contract". Or, în lipsa de termene stabilite prin contract, evident, această categorie de penalitate legală nu poate opera. Pentru încheierea contractelor externe avantajoase, dar care să fie realizabile, părțile trebuie să prevadă prin contractul de comision clauze privind asistența tehnică la contractare, avizarea proiectelor de contracte comerciale internaționale, precum și modificarea acestora. Legea nr. 5/1978 privind organizarea și funcționarea întreprinderilor, la art. 12, secțiunea B, lit. e,

prevede că acestea „participă, împreună cu întreprinderile specializate de comerț exterior la prospectarea pieței externe, la negocierea și încheierea contractelor ferme, contractelor cadru, comenzilor sau convențiilor pentru producția de export". Desigur că întreprinderile producătoare nu participă la asemenea negocieri în calitate de subiecți ai viitoarelor raporturi contractuale externe, ci în calitate de fabricanți ai produselor pe care le oferă, facilitînd prin cunoștințele tehnice de specialitate, prin know-how-ul pe care îl dețin, la negocierea și încheierea contractelor comerciale de vînzare internațională. Participarea întreprinderilor producătoare la activitatea de prospectare și negociere a viitoarelor contracte comerciale de export, în contextul Legii nr. 12/1980, este mai justificată și mai necesară ca oricînd ; într-adevăr, în condițiile în care nu se mai încheie contracte de livrare ci, în virtutea mandatului dat prin contractul de comision, contractul comercial de vînzare internațională se încheie în contul întreprinderii producătoare este normal și necesar ca conținutul acestui contract să fie cunoscut și avizat de comitent. Or, clauzele la care ne referim au menirea ca să stabilească, în funcție de condițiile concrete și natura mărfurilor cînd, cum, respectiv sub ce formă, participă întreprinderile producătoare, alături de cele de comerț exterior, la toate acțiunile precontractuale, inclusiv avizarea în formă finală a contractelor comerciale de export, atunci cînd se solicită de partenerii externi alte condiții de calitate și de livrare decît cele înscrise în fișele tehnice, respectiv în oferta producătorilor (art. 53, alin. 3, din Legea nr. 71/1969).

● Clauze privind derularea exporturilor

Atribuind noțiunii de derulare totalitatea activităților desfășurate pentru executarea întocmai a obligațiilor asumate prin contractele externe, subliniem că pentru realizarea acestor activități între întreprinderile comitente și cele comisionare trebuie să fie o permanentă colaborare, obligațiile fiecărei părți fiind stabilite prin contractul de comision. O primă clauză, care declanșează de fapt derularea, este aceea privind condițiile și termenele de remitere întreprinderilor producătoare a contractelor comerciale de vînzare internațională semnate de întreprinderile de comerț exterior. Contractele externe, încheiate de întreprinderile de comerț exterior, în condițiile mandatului primit prin contractele economice de comision și cu respectarea dreptului în materie, sînt direct opozabile întreprinderilor producătoare, în contul cărora au fost încheiate ; așa fiind, pentru a putea fi puse în executare este necesar ca conținutul lor să fie cunoscut de producătorii-comitenți în termen util, respectiv de îndată ce au fost încheiate. Cum nici o normă de drept nu dă soluții cu privire la această problemă, credem că ea trebuie reglementată detaliat, și precis, prin contractul economic de comision. Înscrierea în contract a unor termene în care întreprinderea comisionară este obligată să transmită contractele externe, în limba română, prezintă importanță practică și sub aspectul răspunderii care s-ar naște eventual din nerespectarea contractelor externe în ceea ce privește livrarea la termen (care nu pot fi respectate tocmai datorită întîrzierii în transmiterea la timp a contractelor externe). Încă o precizare se impune. Transmiterea contractelor comerciale externe poate îmbrăca diverse forme, de la contracte și documentații detaliate, așa cum este situația în cazul unor utilaje complexe, pînă la extrase scurte sau simple comenzi în cazul unor mărfuri standardizate, care se livrează în mod curent la export. Transmiterea contractelor comerciale externe spre executare ridică unele probleme în cazul acelora care, deși semnate de partenerul extern, conțin unele clauze suspensive de executare, cum ar fi deschiderea creditului documentar într-un anumit termen sau confirmarea cumpărătorului că a obținut autorizația de import etc. Credem că asemenea situații urmează să fie reglementate în contractul de comision în sensul că încunoștiințarea producătorului de obligația de livrare — prin remiterea copiilor de pe contractele comerciale externe, extrase sau simple comenzi — trebuie să se facă numai în momentul în care au fost îndeplinite condițiile suspensive de executare, adică contractul comercial de vînzare internațională nu mai este afectat de asemenea condiții și, ca urmare, poate fi pus imediat în executare. Condițiile și termenele în care urmează să se desfășoare activitățile privind livrările trebuie să constituie o preocupare de seamă a părților. Ca urmare, este necesar ca în funcție de particularitățile pe care le prezintă mărfurile ce urmează a fi exportate, prin contractele economice de comision să se prevadă anumite clauze, dintre care nu pot lipsi următoarele : clauza referitoare la comunicarea unor eventuale condiții de livrare, precum și termenele pînă cînd pot fi făcute ; clauze referitoare la modul de efectuare a controlului privind calitatea mărfurilor, recepția etc. ; clauze privind remiterea de către comisionară a frahtelor internaționale, a dispozițiilor de livrare etc. ; clauze referitoare la condițiile și termenele de avizare etc. Ultimul act al executării contractului din punctul de vedere al comitentului se consemnează în clauze privind documentele interne de livrare. Cu toate că aceste documente nu reprezintă pentru întreprinderea producătoare documente de plată, ca în cazul contractelor de livrări, întocmirea lor corectă și remiterea în cel mai scurt timp întreprinderii de comerț exterior prezintă o deosebită importanță prin aceea că în funcție de exactitatea și operativitatea manifestată depinde încasarea prețului în valută de la cumpărătorul extern. Ca urmare, prin contractul economic de comision se impune să se stabilească ce anume documente și la cît timp după livrare trebuie remise comisionarei. În practica noastră comercială, documentele pe care le remit întreprinderile producătoare, celor de comerț exterior, sînt următoarele : factura proforma, certificatul de calitate, certificatul (buletinul) de analiză fizico-chimică, certificatul de garanție, certificatul fito-sanitar, actul de control al instituției specializate, procesul-verbal de recepție, scrisoarea de trăsură internațională feroviară etc. Importanța acordată remiterii într-un timp cît mai scurt a documentelor comerciale — fără de care nu poate fi încasat prețul în valută — rezultă și din împrejurarea că legiuitorul a înțeles să penalizeze abaterile de la termenul maxim stabilit de comitent și comisionar prin contractul economic încheiat. Din modul în care este redactat art. 80, lit. a, din Legea nr. 71/1969, rezultă că penalitatea legală (100 lei pe fiecare zi de întîrziere) nu este operantă decît în situația în care prin contractul de comision se stabilește un anumit termen pînă la care trebuie îndeplinită obligația de expediere a documentelor comerciale interne și de la care începe să se calculeze întîrzierea.

● Clauze privind imposibilitatea executării contractelor externe

Este bine știut că pe parcursul executării unui contract de export de mărfuri, care poate dura mai multe luni și chiar ani, se pot ivi unele împrejurări care fac imposibilă executarea lui. Asemenea împrejurări pot apărea atît în procesul de producție al întreprinderii furnizoare, cît și în sfera pieței externe, cum ar fi blocade economice, interdicții de import etc. sau, pur și simplu, falimentul cumpărătorului. Dacă urmările nu pot fi înlăturate în întregime, prin comunicarea la timp a acestor evenimente părții creditoare a obligației imposibil de executat, aceste urmări pot fi însă limitate ; ca urmare, în practica comercială internațională se obișnuiește să se stipuleze în contracte obligația părților de a-și comunica reciproc, într-un anumit termen, apariția unor evenimente care fac imposibilă de executat prestația ce le revine. Cum în mecanismul nostru de comerț exterior, între întreprinderile producătoare de mărfuri pentru export și cumpărătorii externi se interpun întreprinderile de comerț exterior, este normal ca aceste întreprinderi să fie în măsură să comunice, în termenul stabilit prin contractul comercial de export orice evenimente care ar avea ca rezultat neexecutarea la timp a obligațiilor de livrare asumate ; de asemenea, întreprinderile de comerț exterior, fiind acelea cărora li se comunică evenimentele apărute în sfera cumpărătorului este tot așa de normal ca acestea să le comunice, de îndată, întreprinderilor producătoare în contul cărora au fost încheiate contractele externe.

Pentru a exista garanția că informațiile reciproce între întreprinderile comitente și cele comisionare vor fi făcute în timp util, se impune includerea în contractele economice de comision a acestor obligații, cu stabilirea unui anumit termen, de regulă de cîteva zile sau ore. Remarcăm faptul că prin Legea nr. 71/1969, art. 80, lit. c, s-a instituit o penalitate legală care prevede sancționarea întreprinderii de comerț exterior cu 50 lei pentru fiecare zi de întîrziere, în cazul nerespectării termenului prevăzut în contractul de comision privind încunoștințarea producătorului asupra imposibilității executării contractului extern.

● **Clauze privind stabilirea termenelor de decontare**

Potrivit metodologiei de decontare a contravalorii în lei a mărfurilor exportate, stabilită în baza Legii nr. 12/1980, întreprinderile de comerț exterior comisionare au obligația să deconteze către întreprinderile comitente valoarea mărfurilor efectiv livrate, în baza declarației vamale. Pentru a se înlătura posibilitatea tergiversării decontărilor, fapt ce s-ar reflecta negativ în bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderii producătoare comitente, este necesar ca prin contractul de comision să se prevadă termenul, în zile, în care comisionara este obligată să vireze suma datorată, cu luarea în considerare a indicațiilor metodologice. Remarcăm faptul că, în lipsa unor norme de drept, stabilirea prin contractul de comision a termenelor de decontare va permite aplicarea, cînd va fi cazul, a penalităților legale instituite prin Legea nr. 71/1969, art. 80, lit. c, potrivit căreia pentru nedecontarea în termen a sumelor încasate pentru mărfurilor exportate, întreprinderile de comerț exterior suportă 0,3 la sută pentru fiecare întîrziere.

● **Clauze privind termenele de soluționare a reclamațiilor externe**

Reclamațiile formulate de cumpărătorii externi se soluționează de întreprinderile de comerț exterior, în colaborare cu întreprinderile producătoare ale mărfurilor livrate. Pentru ca întreprinderile comisionare să poată răspunde în timp util, respectiv în termenele stabilite prin contractele externe, sînt necesare a fi îndeplinite două condiții esențiale : prima, reclamația externă să ajungă într-un termen cît mai scurt posibil la întreprinderea producătoare și, a doua, ca aceasta să-și formuleze punctul său de vedere, motivat, într-un asemenea termen încît el să poată ajunge la întreprinderea de comerț exterior în timp util, necesar să răspundă, la rîndul ei, cumpărătorului extern, în interiorul termenului stabilit prin contractul comercial cu acesta. Pentru realizarea condițiilor arătate, se impune ca prin contractul economic să se stabilească : termene, socotite în ore, în interiorul cărora întreprinderile de comerț exterior sînt obligate să remită reclamațiile externe întreprinderilor producătoare comitente ; termene, stabilite cu **„n"** zile înainte de expirarea termenelor din contractele externe, în care întreprinderile comitente trebuie să comunice punctul lor de vedere celor de comerț exterior comisionare. Menționăm că încălcarea unor asemenea obligații, în ipoteza de care au fost stabilite prin clauze exprese în contractul de comision, sînt sancționate cu penalități legale — prevăzute de art. 80, lit. b și c, din Legea nr. 71/1969 —, fapt ce demonstrează importanța pe care o acordă legiuitorul soluționării în termen a reclamațiilor externe.

1.3. NORME DE DREPT CARE COMPLETEAZĂ CLAUZELE CONTRACTUALE

Urmărind să instituie un mecanism de export care să asigure o eficiență ridicată în condițiile autogestiunii economico-financiare și valutare, Legea nr. 12/1980 conține norme de drept care instituie unele obligațiuni suplimentare, extranee contractelor economice de comision, cu privire la care părțile nu pot conveni contrariu.

● **Controlul calității mărfurilor destinate exportului**

Legea nr. 12/1980, art. 24, prevede că întreprinderile de comerț exterior sînt obligate să exercite controlul permanent în unitățile producătoare asupra punerii în producție, executării în termen și de bună calitate a mărfurilor de export și să ia, împreună cu acestea, măsuri pentru realizarea contractelor de export ; în continuare, art. 28 prevede că preluarea mărfurilor destinate exportului se face pe bază de recepție finală, efectuată de întreprinderile de comerț exterior prin reprezentanții proprii sau, pe bază contractuală, prin unitățile specializate. La prima vedere, normele de drept menționate, contravin principiilor fundamentale ale contractului de comision, în care activitatea comisionarului se reduce la intermedierea vînzării, rămînînd în sarcina comitentului, în contul căruia se încheie contractul comercial extern, să controleze și să răspundă de calitatea mărfurilor livrate. Acest mod de abordare a atribuțiilor ce revin întreprinderilor de comerț exterior nu mai corespunde interesului general al economiei — promovarea exporturilor de mărfuri de calitate superioară, competitive. Ca urmare, legiuitorul a înțeles să antreneze — cu largi atribuții — întreprinderile specializate de comerț exterior în toate fazele de realizare a exporturilor : începînd cu studierea pieței, ofertarea, negocierea, încheierea, controlul calității și recepția finală a mărfurilor, urmărirea expedierii, încasarea prețului și soluționarea eventualelor reclamații ale cumpărătorului extern. Așadar, obligația întreprinderilor de comerț exterior de a controla pe parcursul fabricației și de a efectua recepția finală prin unități de profil rezultă nu din contractul economic de comision, ci în baza Legii nr. 12/1980, în calitate de întreprinderi specializate în activitatea de comerț exterior care au răspunderea, tot de la lege, de modul în care se realizează exporturile românești de mărfuri. Legat de controlul calității mărfurilor, alin. 2, al art. 28, din Legea nr. 12/1980 face precizarea că „controlul calității mărfurilor la recepția finală se efectuează împreună cu organele de control ale Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor, iar pentru anumite produse, în special mașini și utilaje cu un grad ridicat de complexitate, cu participarea și a instituțiilor sau unităților specializate în controlul, respectiv în exploatarea acestora".

● **Preluarea mărfurilor la termenele de livrare**

O altă obligație a întreprinderilor de comerț exterior, extracontractuală, este stabilită de art. 26 din Legea nr. 12/1980 ; potrivit textului menționat, întreprinderile de comerț exterior, indiferent dacă acționează pe piețele externe în calitate de comisionare sau pe cont propriu, sînt obligate să preia de la unitățile producătoare, în termenele contractuale, mărfurile pentru care există contracte externe. Prin această normă de drept s-a urmărit să se creeze o stare de certitudine necesară procesului de producție ; întreprinderile producătoare au astfel garanția că odată ce au primit spre executare un contract extern, la termenele de livrare vor expedia mărfurile cumpărătorului extern sau, în situații speciale, le vor preda întreprinderii de comerț exterior, întocmind documentele de recepție și de custodie și încasînd prețul. Așadar, nu este vorba de o preluare efectivă a mărfurilor ci numai de constatarea prin recepție că ele au fost efectiv fabricate, iar ca efect al actului de custodie întreprinderile producătoare se bucură de toate drepturile acordate de Legea nr. 12/1980.

1.4. RĂSPUNDEREA ÎN CONTRACTUL DE COMISION PENTRU EXPORT

Activitatea de export, dominată de principiul imperativ al executării întocmai a obligațiilor contractuale externe și interne, este judicios reglementată și sub aspectul răspunderii părților, în cazurile în care nu-și execută corespunzător obligațiile asumate.

● **Răspunderea derivînd din contractele comerciale de export — reglementări interne**

Consfințind principiul răspunderii întreprinderilor producătoare, Legea nr. 1/1971, art. 7, prevede că „fiecare întreprindere producătoare se ocupă nemijlocit și răs-

punde de activitatea de comerț exterior chiar dacă nu intră direct în relații cu piața străină, ci își realizează această activitate prin intermediul centralei sau al unei întreprinderi specializate de comerț exterior". Același principiu este statuat prin Legea nr. 71/1969, art. 79, astfel formulat: „unitățile producătoare răspund pentru toate pagubele sau cheltuielile suportate de întreprinderile de comerț exterior ca urmare a unor pretenții formulate de partenerii străini și care sînt determinate de încălcarea obligațiilor asumate de aceste unități prin contract". Pentru stabilirea eventualelor răspunderi rezultate din executarea necorespunzătoare a contractelor comerciale externe este necesar să se aibă în vedere și prevederile art. 74 din Legea nr. 71/1969, potrivit căruia „unitatea producătoare răspunde de executarea obligațiilor stabilite pe seama sa prin actele încheiate de către întreprinderea de comerț exterior, în limitele împuternicirii acordate"; ca urmare, „încheierea sau modificarea contractului extern ca și a oricărui alt act, în condiții diferite de cele oferite de către unitatea producătoare, îi sînt opozabile acesteia numai dacă au fost efectuate cu acordul său prealabil sau în măsura în care le-a confirmat". Reiterînd răspunderea întreprinderilor producătoare cu privire la mărfurile livrate la export, Legea nr. 12/1980 prevede următoarele: „unitățile producătoare răspund de realizarea mărfurilor destinate exportului la termenele și în condițiile de calitate prevăzute în contractele externe" (art. 25); „la export, unitățile producătoare răspund pentru deficiențele de calitate la mărfurile livrate partenerilor externi, constatate conform prevederilor contractuale" (art. 32); „întreprinderile de comerț exterior răspund de încasarea valutei la termenele stabilite în contractele externe" (art. 29). Evident, așa cum se prevede în partea finală a primului aliniat al art. 32 din Legea nr. 12/1980, „în cazul unor reclamații privind mărfurile exportate, unitățile producătoare și întreprinderile de comerț exterior sînt obligate să acționeze cu promptitudine pentru soluționarea acestora, potrivit contractului extern".

● Localizarea prejudiciului extern în gestiunea participantului român aflat în culpă

Normele de drept prezentate ne permit să conchidem că răspunderea întreprinderii producătoare este angajată în toate cazurile în care nu a executat întocmai contractul comercial de export, în condițiile în care conținutul acestuia este conform: a) cu oferta tehnică remisă întreprinderii de comerț exterior în vederea încheierii contractelor externe; b) cu avizul dat înainte de semnarea contractului extern, privind clauzele derogatorii de la oferta tehnică; c) cu prevederile contractului de livrare pentru export încheiat, în cazul în care exportul s-a derulat în baza unui astfel de contract economic. În cazurile în care întreprinderea de comerț exterior încheie contracte comerciale internaționale în care se obligă, în calitate de vînzător, peste prevederile ofertelor tehnice ale producătorilor sau a clauzelor din contractele de livrări pentru export și fără avizul acestuia (al producătorului), orice prejudiciu ar rezulta din imposibilitatea executării, sau a executării necorespunzătoare, ca urmare a pretențiilor formulate de cumpărătorul extern, se vor suporta de întreprinderea de comerț exterior aflată în culpă. Așadar, criteriile privind localizarea prejudiciului pleacă de la premisa existenței culpei în sarcina uneia din părțile semnatare a contractului de comision. Dacă culpa întreprinderii producătoare este conturată, pentru localizarea prejudiciului în gestiunea acesteia se pun două probleme: cuantumul acestuia și modalitatea de transferare din gestiunea întreprinderii de comerț exterior exportatoare în aceea a furnizorului intern. Cuantumul prejudiciului localizat inițial în gestiunea întreprinderii de comerț exterior se dovedește cu: documentul de rezolvare a litigiului pe cale amiabilă, actele care reflectă cheltuielile efectuate de exportator, însoțite de o notă de debitare explicit redactată; hotărîrea comisiei de arbitraj comercial internațional și alte acte de cheltuieli necuprinse în hotărîre, însoțite, de asemenea, de o notă de debitare. Transferul în gestiunea întreprinderii producătoare a cheltuielilor suportate inițial de întreprinderea de comerț exterior și care constituie o parte din prejudiciul provocat de reclamația privind calitatea mărfurilor livrate de furnizor se poate realiza: prin dispoziție de plată, dacă furnizorul este de acord cu decontul prezentat; în baza hotărîrii Arbitrajului Central de Stat, în ipoteza în care părțile nu au ajuns la un acord asupra cuantumului de plată. În lumina principiului colaborării, care trebuie să domine raporturile dintre întreprinderi, este indicat ca modalitatea de localizare a prejudiciului pe calea arbitrajului de stat să fie utilizată numai în situații extreme, cînd concilierea pe cale amiabilă nu a putut fi realizată, sub nici o formă.

● Penalități pentru nerespectarea obligațiilor rezultate din contractul de comision pentru export

Dată fiind natura juridică a contractului economic de comision pentru export, penalitățile instituite prin Legea nr. 71/1969 au funcția principală să stimuleze părțile să-și îndeplinească întocmai obligațiile asumate, cu scopul final, realizarea în condiții cît mai bune a sarcinilor de plan privind exportul de mărfuri. Spre deosebire de penalitățile în contractul de livrări, unde funcția reparatorie prezintă importanță primordială, în cazul contractului de comision această funcție este cu totul subsecventă. Sediul materiei privind răspunderea reciprocă a comitenților și a comisionarilor este art. 80 din legea menționată, prin care au fost instituite următoarele penalități legale: pentru nerespectarea termenelor de înaintare a documentațiilor tehnico-economice, stabilite prin contract, inclusiv a documentelor necesare încasării valorii mărfii livrate, 100 de lei pentru fiecare zi întîrziere; pentru nerezolvarea de către unitatea producătoare a reclamațiilor, a cererilor de daune sau penalități formulate de partenerii străini, în termenele prevăzute în contractul extern, 0,3% pe lună, calculat la valoarea mărfii reclamate sau a pretențiilor formulate; pentru depășirea de către întreprinderea de comerț exterior a termenului prevăzut în contractul economic de comision pentru lansarea cererilor de ofertă în exterior, precum și pentru încălcarea termenului de transmitere a reclamațiilor, 0,01% pentru fiecare decadă de întîrziere, calculată la valoarea specificației, fișei tehnice sau reclamației externe întîrziate; pentru nerespectarea termenului de încunoștințare a unității producătoare asupra imposibilității executării contractului extern din cauză de forță majoră sau din culpa partenerului străin, 50 de lei pentru fiecare zi de întîrziere; pentru refuzul nejustificat al întreprinderii de comerț exterior de a deconta în termen, sumele încasate din vînzarea mărfurilor exportate, 0,3% pentru fiecare zi întîrziere. Întîrzierea în efectuarea plății comisionului se penalizează potrivit reglementărilor legale referitoare la neplata prețului. Această penalitate este reglementată prin art. 47, pct. 5, din Legea nr. 71/1969 care prevede că pentru fiecare zi de întîrziere a plății debitorul este obligat să plătească, de la data cînd acesta este datorat pînă la efectuarea plății, 0,1% în primele 10 zile, 0,2% în următoarele 20 de zile, 0,3% în perioada ce depășește 30 de zile, din suma ce trebuia achitată.

● Prescripția dreptului la acțiune

În raporturile juridice dintre întreprinderile de comerț exterior și întreprinderile producătoare, potrivit Decretului nr. 167/1958, art. 4, alin. final, combinat cu art. 3, termenul de prescripție este de 18 luni. Momentul începerii curgerii termenului de prescripție se determină în conformitate cu art. 7 și art. 12 din același decret adică de la data cînd se naște dreptul la acțiune, iar în cazul prestațiilor succesive, dreptul la acțiune cu privire la fiecare din aceste prestațiuni se stinge printr-o prescripție deosebită Penalitățile în discuție fiind stabilite pro rata temporis, dreptul la acțiune se naște iar prescripția începe să curgă în raport cu fiecare zi de întîrziere.

2. CONTRACTUL ECONOMIC DE LIVRĂRI PENTRU EXPORT

Față de generalizarea utilizării contractului economic de comision pentru export, contractul de livrare se folosește în subsidiar, pentru anumite mărfuri și în funcție de unele momente conjuncturale.

2.1. REGLEMENTĂRI PRIVIND UTILIZAREA CONTRACTULUI DE LIVRARE ÎN OPERAȚIUNILE DE EXPORT

Făcînd parte din categoria contractelor economice de livrare, contractul pe care îl analizăm prezintă unele trăsături proprii, impuse de reglementările date prin normele de drept economic.

● Situații în care se utilizează

Potrivit art. 27 din Legea nr. 12/1980 „Întreprinderile de comerț exterior pot cumpăra și prelua de la unitățile producătoare, la prețurile pieței internaționale din momentul cumpărării și cu plata imediată, unele mărfuri de conjunctură sezoniere sau care fac obiectul tranzacțiilor la burse, precum și unele bunuri de consum și alte mărfuri, pentru care nu au fost încheiate contracte externe, dar există certitudinea exportului, în vederea vînzării la extern pe cont propriu și efectuării de operațiuni comerciale cu aport valutar". Din textul citat rezultă că se pot încheia contracte economice de livrare pentru : mărfuri sezoniere ; mărfuri supuse tranzacțiilor de bursă ; unele bunuri de consum și alte mărfuri pentru care există certitudinea exportului. Utilizarea subsidiară a contractului economic de livrări pentru export, rezultă din prevederea Legii nr. 12/1980, care prevede că se elaborează o listă cu mărfurile pentru care se încheie astfel de contracte, listă care „se stabilește de Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, împreună cu ministerele economice respective".

● Motivația economică a utilizării contractului de livrări pentru export

Rațiunea utilizării acestui tip de contract își are motivația în faptul că : tehnica de comercializare a unor asemenea mărfuri impune vînzarea lor nu în baza unor contracte ferme de lungă durată, ci prin încheierea de tranzacții în momentul conjunctural cel mai favorabil, cu vînzarea la disponibil, sau la termen ; ca urmare, întreprinderile de comerț trebuie să dispună de fondul de marfă cînd perfectează contractele de vînzare comercială internațională sau, cel puțin, să aibă garanția că o vor avea la termenele de livrare la care se obligă să le livreze; pentru ca întreprinderile de comerț care exportă mărfuri din categoria celor de mai sus să dispună de mărfurile respective, potrivit mecanismului nostru economic, este necesar să le preia ferm de la întreprinderile producătoare — în baza unor contracte de livrare — și să le vîndă pe piața externă pe cont propriu sau să efectueze operațiuni comerciale pentru aport valutar ; preluarea fermă pe baza contractelor de livrări pentru export este impusă și de necesitatea respectării disciplinei contractuale a întreprinderilor producătoare, care în lipsa unor asemenea contracte și în absența contractelor comerciale de export, nu ar putea introduce în fabricație mărfurile respective ; pe de altă parte, principiile autogestiunii economico-financiare a acestor întreprinderi impun cunoașterea cu exactitate ce anume trebuie să producă, la ce date urmează să livreze și cît anume vor încasa pentru mărfurile astfel contractate.

2.2. PARTICULARITĂȚI PRIVIND ÎNCHEIEREA CONTRACTULUI ȘI STABILIREA PREȚULUI ÎN LEI

Dacă contractul de livrare pentru export se supune, în liniile generale normelor de drept care reglementează această categorie de contracte, el prezintă unele particularități atît cu privire la încheierea lui cît, mai ales, cu privire la modul de stabilire a prețului în lei.

● Particularități privind încheierea contractului

Contractele economice de livrări pentru export se pot încheia pentru toată perioada de plan, precum și pentru o perioadă mai scurtă (de exemplu, un sezon) sau pentru un anumit lot de marfă, situații care pot să apară mai frecvent în cazul acelor mărfuri care sînt destinate unor operațiuni comerciale pentru aport valutar, determinate. Dat fiind obiectul lor — livrarea unor mărfuri ferm stabilite sub aspect cantitativ și calitativ — considerăm că aceste contracte nu pot fi încheiate decît de părțile care se obligă direct : întreprinderile producătoare, ca furnizoare și întreprinderile de comerț exterior, în calitate de beneficiare. Perfectîndu-se în vederea executării planului de comerț exterior, ca regulă generală, contractele de livrări pentru export se încheie în baza repartițiilor emise de coordonatori, potrivit nivelelor înscrise în balanțele materiale la capitolul „export". În cazul în care mărfurile provin din cele destinate fondului pieței și sînt destinate schimbului de bunuri de consum, repartițiile se emit prin diminuarea preverilor la acest capitol din balanță respectiv cu afectarea fondului de marfă destinat pieței interne. Procedura de încheiere a contractelor este aceea prevăzută de Legea contractelor economice. Observăm că potrivit art. 75 din această lege, contractele de livrări pentru export, spre deosebire de celelalte contracte economice se încheie „în termen de 10 zile de la data primirii comenzilor emise de către întreprinderile comerțului exterior". Evident, pentru a opera acest termen, întreprinderea producătoare trebuie să fie în posesia repartițiilor ori de cîte ori mărfurile care urmează să fie contractate fac obiectul unor balanțe materiale.

● Particularități privind stabilirea și plata prețului în lei

O trăsătură proprie contractelor economice de livrări pentru export o constituie modul de stabilire a prețului, în asemenea contracte neavînd aplicare reglementările privind prețurile legale care se aplică în cadrul aprovizionării tehnico-materiale. Art. 27 din Legea nr. 12/1980 prevede că în cazul în care întreprinderile de comerț exterior cumpără mărfurile — și, deci, contractul utilizat este cel de livrări pentru export — prețurile se stabilesc la nivelul „prețurilor pieței internaționale din momentul cumpărării", respectiv din momentul încheierii contractului. Așadar, în aceste contracte locul prețurilor fixe, legal stabilite, îl iau prețurile fluctuante, de tranzacție, similare celor practicante pe piața internațională, la o dată de referință — data încheierii contractului. Acest mod de determinare a prețurilor, credem că în practică va ridica unele probleme. În primul rînd, se pune întrebarea: care piață va fi luată în considerare pentru stabilirea prețului ? Credem că răspunsul trebuie căutat în modalitatea de formare a prețurilor mondiale și anume aprecierea acestora în funcție de piața cea mai caracteristică și, în același timp, accesibilă exportatorilor români. Evident, la stabilirea părții din prețul extern cuvenit întreprinderii producătoare se vor deduce toate cheltuielile care urmează să fie suportate de întreprinderea de comerț exterior, în funcție de modul de formare a acestuia (C.I.F., F.O.B. etc.). O altă problemă care se ridică este aceea cu privire la moneda în care se exprimă prețul în contract. Plecînd de la două considerente majore — primul, că între părți se încheie un contract economic iar cel de-al doilea că decontarea se face în lei — considerăm că răspunsul este univoc : prețul în contractele economice de livrări pentru export, cu toate că se formează în funcție de prețurile internaționale exprimate în diverse valute, se stabilește în toate cazurile în lei. Pentru determinarea prețurilor în lei, prețurile în valută se transformă cu luarea în considerare a cursului de revenire planificat pentru marfa respectivă sau, în cazul în care un asemenea curs nu este stabilit, se ia în calcul cursul comercial unic în vigoare la data încheierii contractului. Plecînd de la necesitatea de cunoaștere și a prețului în valută, element esențial al balanței comerciale și a planului de încasări și plăți al întreprinderilor producătoare, este indicat ca în cuprinsul contractului, sau într-o anexă, să se arate modul de calcul al prețului în lei, respectiv va-

luta avută n vedere. Potrivit normelor de drept înscrise în art. 27 al Legii nr. 12/1980, specific contractului pe care îl analizăm este faptul că întreprinderile de comerț exterior „cumpără" și „preiau" mărfurile stabilite prin nomenclatorul amintit, de la întreprinderile producătoare, „cu plata imediată". Modul de formulare a textului citat și terminologia folosită impun unele comentarii. Credem că prin termenul „cumpără" se înțelege trecerea dreptului de administrare de la furnizor la beneficiar, iar prin „preluare", obligația care se naște la încheierea contractului ca la termenele de livrare stabilite, indiferent dacă mărfurile se expediază sau nu clienților externi, acestea se preiau de către întreprinderea de comerț exterior, prin trecerea în custodie sau în alt mod, cum ar fi expedierea lor într-o bază a întreprinderii Romtrans.

2.3. EXECUTAREA COTRACTELOR — RĂSPUNDEREA PENTRU EXECUTAREA NECORESPUNZĂTOARE SAU PENTRU NEEXECUTARE

Legislația internă invocată în secțiunea anterioară — conține norme de drept privind executarea contractelor de livrări pentru export, precum și consecințele neexecutării acestor contracte.

● **Particularitățile executării contractelor de livrări pentru export**

Executarea contractelor de livrări pentru export prezintă unele particularități față de cele privind livrări de mărfuri în cadrul aprovizionării tehnico-materiale ; dacă în cadrul acestor contracte actul final al executării îl constituie expedierea mărfurilor la destinația internă indicată de beneficiar, în cazul contractelor de livrări pentru export, executarea este mai complexă, furnizorul putînd să fie pus în situația ca după fabricarea mărfurilor să desfășoare o serie de activități suplimentare, legate de finalitatea urmărită — exportul lor în condiții de eficiență ridicată. Împrejurarea că mărfurile care fac obiectul contractelor de livrări pentru export nu au la bază un contract extern preexistent, aduce pe prim plan necesitatea ca la termenul de livrare, mărfurile, după recepționarea lor, să fie predate în custodia furnizorului. Această operațiune dă naștere în seama părților la unele obligații suplimentare ; furnizorul este obligat să depoziteze mărfurile în condiții de bună conservare, iar beneficiarul este obligat să suporte cheltuielile suplimentare legate de această operațiune ; de asemenea, pentru realizarea scopului urmărit — exportul mărfurilor — furnizorul are obligația ca la termenele comunicate în timp util de beneficiar să expedieze la extern mărfurile deținute în custodie, evident, cu decontarea tuturor cheltuielilor aferente. În funcție de natura mărfurilor și de modul lor de comercializare pe piețele externe, prin contractele economice de livrări pentru export se poate foarte bine stabili ca la termenele de livrare acestea să fie expediate unor baze de colectare, prelucrare etc. sau altor întreprinderi pentru a fi îmbunătățite sau care le înglobează într-un anumit lot etc. În asemenea cazuri, întreprinderile furnizoare au obligația să programeze mijloacele de transport necesare, să ambaleze marfa și, în general, să execute toate operațiunile legate de expediere, cu dreptul de decontare către întreprinderile de comerț etxerior beneficiare a cheltuielilor efectuate și care nu sînt incluse în prețul mărfii. Oricare ar fi calea de executare a contractelor economice de livrări pentru export, prevederile art. 28 din Legea nr. 12/1980 își au o aplicare deplină, în sensul că: preluarea mărfurilor „se face pe bază de recepție finală, efectuată de întreprinderile de comerț exterior prin reprezentanți proprii sau, pe bază contractuală, prin unități specializate" ; controlul calității mărfurilor la recepția finală se efectuează împreună cu organele de control ale Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor. Odată cu facturarea mărfurilor trecute în custodie sau livrate potrivit prevederilor contractuale, furnizorul este obligat să remită, împreună cu factura, toate documentele solicitate de beneficiar, inclusiv certificatele de calitate și de garanție, în funcție de natura mărfurilor.

● **Trecerea riscurilor de la furnizor la cumpărător**

Momentul trecerii riscurilor de la furnizor la cumpărător are o soluție diferită decît aceea privind contractul economic de comision pentru export. Dacă prin art. 74, alin. 3, din Legea contractelor economice se prevede că în cazul contractelor de comision riscurile trec direct de la întreprinderea producătoare la cumpărătorul extern, în cazul acestor contracte se face aplicarea dreptului comun tuturor contractelor economice de livrare, prevăzut de art. 41 din legea menționată, care stabilește că riscurile trec de la furnizor la beneficiar : pe dată trecerii mărfurilor în custodia întreprinderii furnizoare, dacă prin contract s-a stabilit această modalitate ; pe data predării mărfurilor către organizația de transport, în cazul în care prin contract s-a stabilit expedierea lor de către întreprinderea furnizoare direct cumpărătorului extern, sau la o altă destinație internă, fără ca în prealabil mărfurile în cauză să fi fost trecute în custodie. Cu alte cuvinte, cumpărătorul— întreprinderea de comerț exterior — își asumă riscurile odată cu preluarea mărfurilor cumpărate.

● **Răspunderea în contractul de livrări pentru export**

Am subliniat în secțiunile precedente că contractul de livrări pentru export are aceeași structură ca și contractul de livrări pentru aprovizionarea tehnico-materială, deosebirea esențială constînd în destinația diferită a mărfurilor ce constituie obiectul lor. Față de exigențele sporite pe care le impune executarea întocmai și la termenele stabilite a mărfurilor destinate exporturilor, Legea nr .71/1969, art. 81, prevede că „neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor asumate prin contractele economice de livrare pentru export atrage pentru partea în culpă dublul penalităților prevăzute la art. 47, pct. 1—6 inclusiv". Cu alte cuvinte, penalitățile prevăzute pentru contractele economice de livrare pentru aprovizionarea tehnico-materială sau pentru fondul pieței interne se dublează în cazul contractelor de livrări pentru export. Astfel, dacă luăm de exemplu penalitatea de 10% instituită „pentru înstrăinarea sau consumarea de produse în custodie, fără consimțămîntul prealabil al unității în favoarea căreia s-a constituit custodia" aceasta va fi de 20% din valoarea produselor înstrăinate sau consumate, dacă contractul căruia i se aplică este un contract economic de livrări pentru export. Față de faptul că în activitatea de export a fost generalizat contractul de comision, în practica curentă a întreprinderilor aceste penalități nu mai prezintă importanță. Cu toate acestea, considerăm util să evidențiem singura penalitate proprie acestui tip de contract, în sensul că ea nu este împrumutată de la cel de livrare internă ; avem în vedere prevederile art. 31, alin. 2, potrivit căreia pentru remiterea cu întîrziere de către întreprinderea producătoare a documentelor necesare încasării valorii mărfii livrate se aplică o penalitate de 100 lei pentru fiecare zi de întîrziere.

3. CONTRACTUL ECONOMIC DE COMISION PENTRU IMPORT

Potrivit mecanismului privind realizarea importurilor, această activitate complexă se realizează prin intermediul a trei categorii de contracte : contractul economic de comison pentru import, contractul comercial extern de import, și contractul economic de livrare a mărfurilor provenite din import.

3.1. CONCEPT — PARTICIPANȚI — OBIECT

Reglementat de Legea nr. 71/1969, sub denumirea generică de contract de comision, contractul economic de comision, pentru import constituie un tip de contract aparte, de-sine-stătător, în cadrul contractelor economice de comerț exterior.

● **Concept**

Stabilind regula potrivit căreia în activitatea de comerț exterior se utilizează contracte economice de comision, atît Legea contractelor economice, cît și Legea nr. 12/1980

nu defineşte acest tip de contract. Ca urmare, plecînd de la prevederile Codului nostru comercial, conchidem că contractul economic de comision pentru import este acel contract prin care comitentul — o întreprinde beneficiară de mărfuri din import — împuterniceşte pe comisionar — o întreprindere de comerţ exterior — să încheie contracte comerciale de vînzare internaţională în nume propriu, dar în contul comitentului, să urmărească derularea lor, să efectueze plata în valută, să deconteze preţul în lei şi să urmărească realizarea tuturor drepturilor băneşti cuvenite sub formă de penalităţi sau daune—interese, în cazul în care vînzătorii externi nu-şi îndeplinesc întocmai obligaţiile contractuale asumate. Sîntem deci în faţa unui mandat fără reprezentare, în care comisionarul acţionează în nume propriu, consecinţele activităţii sale localizîndu-se însă în gestiunea comitentului.

● **Participanţi**

Principiul general aplicabil tuturor contractelor economice, potrivit căruia contractele se încheie direct de unităţile cu personalitate juridică între care se nasc raporturi juridice, se aplică şi contractelor economice de comision pentru import. În practica de pînă acum, unele contracte de comision pentru import au fost încheiate de către direcţiile generale de aprovizionare şi desfacere, în numele bazelor de aprovizionare din subordine, cu întreprinderile de comerţ exterior importatoare (de exemplu, Direcţia generală de aprovizionare şi desfacere din M.I.M., cu I.C.E. Metalimportexport). Fără ca să fie oprit de vreun text de lege, credem totuşi, că acest mod de a încheia contractul de comision pentru import îi înlătură caracterul de instrument juridic prin care comitentul dă mandat comisionarului pentru efectuarea unor servicii de specialitate. Este bine ştiut că specific contractului de comision este transmiterea de către comitent a mandantului în virtutea căruia comisionarul este împuternicit să încheie contracte comerciale externe în contul comitentului. Or, un asemenea mandat nu poate fi dat decît prin manifestarea directă a voinţei de către întreprinderea care devine comitentă, prin semnarea contractului economic de comision.

● **Obiect**

Din definiţia contractului de comision pentru import rezultă obiectul lui : întreprinderea de comerţ exterior comisionară se obligă să încheie contracte comerciale de import, să urmărească derularea lor, să efectueze plăţile în valută, să deconteze în lei valoarea mărfurilor importate şi să urmărească realizarea drepturilor cuvenite din neexecutarea corespunzătoare a contractelor externe, iar întreprinderea beneficiară de import comitentă se obligă să plătească preţul sub forma unui comision. Faţă de obiectul contractului — prestarea unor servicii de specialitate de către comisionar —, evident şi elementele sale sînt diferite de cele privind contractele de livrare. Cu privire la acest aspect, Legea contractelor economice, la art. 73, prevede elementele obligatorii pe care trebuie să le conţină : a) operaţiunile comerciale care urmează a se efectua în nume propriu de către întreprinderea de comerţ exterior, pe seama unităţii economice care a împuternicit-o ; b) condiţiile de negociere a operaţiunilor de comerţ exterior şi documentaţiile tehnico-economice necesare îndeplinirii împuternicirii acordate ; c) alte elemente pentru concretizarea desfăşurării relaţiilor dintre părţi.

3.2. CLAUZE PRINCIPALE — INTERFERENŢE CU CONTRACTUL DE LIVRĂRI DE MĂRFURI PROVENITE DIN IMPORT

Finalitatea contractelor de import este, în principal, satisfacerea nevoilor de consum industrial de materii prime, materiale şi piese de schimb. Pentru realizarea acestui deziderat, se impun strînse interferenţe între contractele care se încheie, pe plan intern şi extern, în toate fazele, începînd cu faza precontractuală şi prin ultimul act de executare — preluarea şi verificarea calităţii de către consumatorul final.

● **Clauze privind încheierea contractelor comerciale internaţionale de import**

Pentru realizarea obiectului pe care îl au aceste contracte se impune ca în cadrul detalierii lui să se stabilească o serie de clauze, printre care primele sînt cele referitoare la stabilirea produselor care urmează a fi importate. În contract urmează să se prevadă modalitatea şi termenele de remitere de către comitentă, comisionarei, a fişelor tehnice pe produse, care trebuie să cuprindă toate indicaţiile calitative şi funcţionale (parametrii tehnici) ale acestora, cu precizarea standardelor, a normelor interne sau a altor acte normative privind tipizarea lor. De asemenea, tot în vederea încheierii contractelor externe de import, în contractul economic de comision se înscriu clauze referitoare la obligaţiile părţilor privind prospectarea pieţelor externe, avizarea ofertelor, asistenţa tehnică la încheierea contractelor şi comunicarea acestora, după încheiere, comitentei. Perfectarea unui contract comercial de vînzare internaţională implică desfăşurarea unor activităţi precontractuale, de calitatea cărora depinde, deseori, eficienţa viitorului contract. Aşa fiind, prin contractul economic de comision se impune a fi înscrise clauze judicios formulate, din care să rezulte, fără echivoc, obligaţiile părţilor şi, ori de cîte ori este necesar, să se stabilească termene de executare, cu precizarea consecinţelor în situaţia în care nu se respectă. Astfel, se impun stabilirea de termene pentru: lansarea cererilor de ofertă de către comisionar, avizarea ofertelor de către comitent, comunicarea conţinutului contractelor perfectate de către acesta din urmă, etc. Importanţa unora din aceste termene este evidenţiată şi de Legea contractelor economice, care stabileşte, prin art. 80, penalităţi pentru : nerespectarea termenelor de remitere a documentelor tehnico-economice stabilite prin contract ; „pentru depăşirea de către întreprinderile de comerţ exterior a termenului prevăzut în contractul economic de comision pentru lansarea cererilor de ofertă în exterior".

● **Clauze privind derularea**

Potrivit normelor de drept în materie, derularea contractelor comerciale de import se realizează printr-o sincronizată colaborare dintre întreprinderea de comerţ exterior importatoare-comisionară, întreprinderea beneficiară intermediară-comitentă şi, deseori, dintre acestea şi întreprinderea producătoare-beneficiară finală (respectiv atunci cînd mărfurile se expediază direct pe adresa acesteia din urmă). Stabilirea obligaţiilor ce revin fiecăreia din părţile contractante se impune să se facă prin clauze precis formulate ; prin aceste clauze se vor reglementa : termenele de avizare a expedierilor externe ; cine urmează să facă recepţia avîndu-se în vedere prevederile art. 28 din Legea nr. 12/1970 ; ce documente se întocmesc etc. Clauzele privind decontarea în lei a mărfurilor către comitentă prezintă mai puţină importanţă faţă de reguliile imperative stabilite prin art. 37 din Legea nr. 12/1980.

● **Clauze privind reclamaţii la extern**

Art. 32, alin. 2, din Legea nr. 12/1980 prevede obligaţia întreprinderilor de comerţ exterior să înscrie în contractele externe „clauze precise şi ferme cu privire la calitatea mărfurilor, garantarea bunei funcţionări, atingerea parametrilor tehnico-economici şi răspunderea partenerilor externi". Aşa fiind, este firesc şi necesar ca prin clauze înscrise în contractul economic de comision să se stabilească: modalitatea de efectuare a recepţiei şi de constatare a defecţiunilor calitative, documentele de constatare care se întocmesc, termenele de remitere de către comtient întreprinderii comisionare ş.a. Evident, la formularea acestor clauze trebuie să se ţină seama de practica în comerţul internaţional privind mărfurile în cauză ; de asemenea, trebuie avut în vedere Decretului nr. 688/1973, care prevede termene precise în interiorul cărora urmează să se efectueze reclamaţiile.

● **Sincronizarea contractului economic de livrări cu contractul extern de import**

Potrivit mecanismului de import, bazele de aprovizionare beneficiare intermediare a mărfurilor provenite din import încheie, la rîndul lor, contracte economice de livrare cu întreprinderile producătoare-beneficiare finale a mărfurilor respective. Aceste contracte urmează regulile stabilite prin Legea nr. 71/1969 cu unele particularități impuse de proveniența externă a produselor care fac obiectul lor. În primul rînd, între obiectul contractului economic de livrări privind produsele importate și cel al contractului comercial internațional de import trebuie să fie o perfectă identitate. Acest lucru se realizează încă în faza de elaborare a fișelor pentru import, apoi în faza de încheiere și avizare a contractului extern. De asemenea, o atenție deosebită trebuie să acorde baza de aprovizionare intermediară, la redactarea contractului economic de livrare, în calitate de furnizoare, astfel încît erorile privind determinarea obiectului să fie excluse. La rîndul lui, beneficiarul final este obligat să refuze semnarea contractului dacă produsele prevăzute a fi livrate nu corespund necesităților de producție. O altă particularitate a contractelor economice de livrări de mărfuri provenite din import o constituie modul de stabilire a termenelor de livrare. Spre deosebire de celelalte contracte economice, în care termenele se stabilesc pe zile fixe calendaristice, în cadrul contractelor de care ne ocupăm, acest lucru nu este posibil, deoarece executarea lor este condiționată de sosirea mărfurilor de la vînzătorul extern. Or, în cadrul contractelor comerciale de vînzare internațională termenele nu se stabilesc pe zile, ci, de regulă, pe luni și, uneori, pe trimestre, în interiorul cărora urmează să aibă loc livrarea. Ținînd seama de această particularitate a contractelor externe, considerăm normal ca și în contractele interne care au ca obiect livrarea mărfurilor ce urmează să fie importate să se stabilească termenele în mod similar. În acest mod se face aplicarea principiului stabilit de Legea nr. 12/1980, art. 23, potrivit căruia „unitățile contractuale sînt obligate să coreleze contractele interne cu prevederile contractelor externe...“ Menționăm că acest principiu a fost anticipat, fiind aplicat consecvent în domeniul importului de produse metalurgice. Astfel, plecînd de la situația de fapt arătată, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe a dat, în cadrul rezolvării unei neînțelegeri precontractuale, următoarea soluție, cu valoare de principiu : „Produsele (în contractul intern) se vor livra pe măsura sosirii din import, în termen de 5 zile de la recepția în bază, dar nu mai tîrziu de ultima zi a trimestrului prevăzut în repartiție“ (nr. 11 078, din 15 august 1979). Așadar, s-a renunțat la termene fixe calendaristice ; însă s-a prevăzut obligația ca mărfurile să fie livrate în 5 zile de la sosirea lor din import, dar nu mai tîrziu pînă în ultima zi a trimestrului prevăzut în repartiție.

3.3. RĂSPUNDEREA ÎN CONTRACTUL ECONOMIC DE COMISION PENTRU IMPORT

În cadrul contractului economic de comision pentru import răspunderea părților se realizează cu unele particularități, pe care le vom prezenta în cele ce urmează.

● **Natura juridică a răspunderii**

Ca în orice contract civil și în contractul economic de comision pentru import răspunderea părților este determinată de obiectul propriu, specific, pe care îl au asemenea contracte. Cum obiectul contractelor de comision constă din obligații de a face, desigur că și răspunderea părților se limitează numai la acele situații în care una din ele nu și-a îndeplinit, o anumită obligație de această natură, asumată prin contract. Ca urmare, în cadrul acestui tip de contract părțile nu pot formula acțiuni privind cereri de penalități sau daune specifice contractului economic de livrare, respectiv acțiuni care se întemeiază pe lipsuri cantitative sau de calitate ale mărfurilor primite din import, pe întîrzierea livrării lor de către vînzătorii externi etc., decît numai în cazul în care asemenea situații sînt cauzate din culpa comisionarilor care nu și-au îndeplinit în mod corespunzător obligațiile asumate. Astfel, Arbitrajul Central de Stat, a respins acțiunea unei întreprinderi beneficiare de import prin care aceasta solicita ca întreprinderea de comerț exterior importatoare să fie obligată să-i plătească contravaloarea unor lipsuri cantitative constatate la primirea produselor de import. Primul arbitru, în soluționarea cererii de rearbitrare formulată de reclamantă, a apreciat că întreprinderea de comerț exterior și-a îndeplinit obligațiile ce-i reveneau din contractul de comision, transmițînd în termen reclamația pentru lipsuri, cu actele doveditoare, către furnizorul extern. Respingerea reclamației de furnizorul extern nu poate fi imputabilă întreprinderii importatoare, care răspunde numai pentru obligațiile sale proprii și nu pentru cele ale furnizorului extern. Respingerea reclamației de furnizorul extern nu poate fi imputabilă întreprinderii importatoare, care răspunde numai pentru obligațiile sale proprii și nu pentru cele ale furnizorului extern, și, ca urmare, primul arbitru a respins cererea de rearbitrare (Dec. P.A.S. nr. 420/1980).

● **Penalități și despăgubiri în contractul de comision pentru import**

Răspunderea în contractul economic de comision pentru import, în principiu, se poate realiza atît pe calea solicitărilor de penalități legale sau convenționale (prestabilite), cît și prin cereri de daune. Dacă în contractele de livrare, prima cale este regula, în cazul celor de comision, mai importantă apare cea de-a doua cale, respectiv formularea de cereri de daune. Într-adevăr, dacă în cazul contractelor de livrări, prin art. 47 din Legea contractelor economice sînt stabilite 10 cazuri de penalități legale, care cuprind majoritatea abaterilor posibile de la disciplina contractuală, cu privire la contractul de comision pentru import, prin art. 80 din aceeași lege, nu au fost instituite decît două penalități, fără semnificație deosebită și anume : pentru nerespectarea termenelor de remitere a documentațiilor tehnico-economice stabilite prin contract, necesare încheierii contractelor externe sau derulării lor, fapt care se penalizează cu 100 lei pentru fiecare zi de întîrziere ; depășirea de către întreprinderea de comerț exterior a termenului prevăzut în contract pentru lansarea cererilor de ofertă în exterior, fapt care se penalizează cu 0,01% pentru fiecare decadă întîrziată. Față de posibilitățile limitate pe care le prezintă penalitățile legale de a se realiza răspunderea contractuală, în practică, marea majoritate a acțiunilor au fost introduse prin cereri de despăgubiri, sub formă de daune. Astfel de acțiuni pot avea drept cauză : stabilirea eronată a calității mărfurilor în contractul comercial de import, încălcarea obligațiilor privind remiterea reclamațiilor către vînzătorul extern etc.

● **Penalități de întîrziere în contractul de livrări de mărfuri din import**

O perioadă destul de îndelungată acțiunile introduse de întreprinderile beneficiare finale ale mărfurilor din import, împotriva furnizorului din contractul economic de livrare (bază de aprovizionare), prin care se solicitau penalități de întîrziere erau limitate la cuantumul penalităților obținute de întreprinderea de comerț exterior comisionară de la vînzătorul extern. În prezent, practica Arbitrajului de Stat Central este constantă, în sensul că în contractul economic de livrări de mărfuri din import se aplică prevederile art. 44 din Legea nr. 71/1969, adică se acordă penalitățile legale în cuantumul stabilit de lege, indiferent de faptul dacă de la vînzătorul extern sau încasat sau nu penalități sau despăgubiri (Decizia P.A.S. nr. 196/1982).

4. CONTRACTE ECONOMICE DE MANDAT PENTRU : CONTROLUL CALITĂȚII MĂRFURILOR ; EXPEDIȚII INTERNAȚIONALE ; NAVLOSIRI ; PRESTĂRI SERVICII PORTUARE

4.1. CONTRACTUL ECONOMIC DE MANDAT PENTRU CONTROLUL CALITĂȚII MĂRFURILOR

● Reglementări

Legea contractelor economice (nr. 71/1969), art. 68 alin. 2, prevede că „pentru produsele destinate exportului, inclusiv în cadrul a[illegible]unilor de cooperare, în special mașini, utilaje, instalații, la care asigurarea calității produselor, a performanțelor tehnice și comportarea în exploatare sînt hotărîtoare în promovarea exporturilor, întreprinderile de comerț exterior pot efectua controlul calității prin organe specializate de control pe bază de contract". Utilizarea de întreprinderi specializate pentru efectuarea controlului de calitate este prevăzută și în Legea nr. 7/1977, art. 48, alin. 4, sub următoarea redactare : „Pentru produsele destinate exportului, întreprinderile de comerț exterior vor efectua controlul calității cu organe specializate de control, pe bază de contract, conform legii". În sfîrșit, mai arătăm că Legea nr. 12/1980, la art. 28, reiterează posibilitatea legală a întreprinderilor de comerț exterior de a efectua controlul de calitate (în cadrul recepției finale)", prin reprezentanți proprii sau, pe bază contractuală, prin unități specializate". Din economia textelor citate rezultă natura juridică a acestor contracte și anume de prestarea de servicii de specialitate pe bază de mandat.

● Participanți

Beneficiarii serviciilor nu pot fi decît întreprinderile de comerț exterior, în numele și în contul cărora se efectuează controlul de calitate a mărfurilor ce urmează a fi exportate. Cu privire la prestatorii serviciilor remarcam faptul că textele citate vorbesc de „organe specializate pentru efectuarea controlului (Legea nr. 71/1969), de „organe specializate de control" (Legea nr. 7/1977) și de „unități specializate" (Legea nr. 12/1980). În sens strict, s-ar putea interpreta că singura întreprindere (organ, unitate), specializată în efectuarea controlului la noi în țară este Oficiul de control al mărfurilor. În fapt, legiuitorul a înțeles să deseneze prin expresia „unități specializate" orice întreprindere, orice organizație socialistă care dispune de capăcitate tehnică să efectueze control de calitate : institute de proiectare și inginerie tehnologică, laboratoare de analiză și control etc. Așadar, toate aceste „unități" au vocația să efectueze controlul de calitate, pe bază contractuală. Această concluzie este confirmată de Art. 28, alin. 3 din Legea nr. 12/1980, care prevede că „ministerele economice, celelalte organe centrale și locale, care au în subordine astfel de instituții sau unități sînt obligate să asigure, la solicitarea întreprinderilor de comerț exterior, executarea pe bază contractuală a operațiilor de control".

● Obiect — preț

Obiectul fiind efectuarea controlului de calitate, prin contractul de mandat ce se încheie între părți se detaliază natura mărfurilor ce urmează a fi supuse operațiunilor de control, locul unde se execută și tehnologia (metoda de control) folosită. Într-un contract încheiat de O.C.M. cu o întreprindere de comerț exterior întîlnim următoarea formulare : „Controlul final : verificarea lotului pregătit pentru export conform metodologiei de control pe baza documentației tehnice și a mostrelor aprobate". Prestatorul operațiunii de control atestă calitatea mărfurilor, fie prin aplicarea unui sigiliu pe actul de recepție (autorecepție), fie prin eliberarea unui certificat de control, potrivit prevederilor din contractul comercial de vînzare internațională. De regulă, prin contractul de mandat pentru control se stabilește și competența mandatarei de a returna acele mărfuri ce nu îndeplinesc condițiile de calitate, în vederea remedierii lor sau în cazul unor defecțiuni care nu mai pot fi remediate, interzicerea lor la export. Pentru serviciile de control prestate, mandatara este retribuită cu un comision, stabilit în procente asupra valorii în lei a mărfurilor exportate. Considerăm că într-un contract economic, prețul nu poate fi stabilit prin calcularea procentului asupra valorii mărfurilor în valută.

● Clauze privind derularea operațiunilor de control

Pentru buna desfășurare a controlului pe bază de mandat, în contract se înscriu o serie de clauze. Astfel, întreprinderea de comerț exterior mandantă se obligă să încunoștințeze întreprinderile producătoare cu privire la mandatul dat și, prin aceste întreprinderi, să asigure condițiile de executare a controlului ; să remită mandatarei extrase din contractul extern privind termenele de livrare și controlul de calitate, precum și extrase din creditul documentar deschis, în cazurile în care plata este condițională de un control efectuat de un organ specializat ; să pună la dispoziția mandatarei mostre de referință. Prin contractul de mandat se înscriu clauze care să asigure un control eficient. Astfel, întreprinderea prestatoare de servicii mandatară se obligă să organizeze activitatea de așa natură încît să nu se întîrzie livrarea mărfurilor la export ; de asemenea, așa cum se prevede într-un contract de acest tip mandatara se obligă „să procedeze la efectuarea serviciilor de control la cel mai înalt nivel al cunoștințelor profesionale, cu personal calificat și cu conștiinciozitate și obiectivitate".

● Reclamații externe — răspunderi

Cu privire la reclamațiile externe este indicat să se prevadă în contractul de mandat pentru control ca într-un anumit termen de la transmiterea lor, mandatara, să fie obligată să le analizeze și să se pronunțe asupra temeiniciei acestora, precum și asupra modului posibil de soluționare, precizînd cui aparține culpa pentru defecțiunile semnalate. În situația în care reclamațiile sînt întemeiate, fiind dovedite cu documentele prevăzute în contractul comercial de vînzare defecțiunile invocate de cumpărătorul extern, potrivit practicii internaționale, răspunderea mandatarei se limitează la cuantumul comisionului încasat, pe care urmează să-l restituie întreprinderii de comerț exterior mandante. Într-un dosar de arbitraj, în care întreprinderea producătoare a cerut ca unitatea care a executat (din mandatul dat de întreprinderea de comerț exterior) controlul unui lot de marfă constatat necorespunzător la destinația externă, să fie obligată de despăgubiri, Arbitrajul de Stat Central a statuat, că răspunderea acesteia se limitează numai la cuantumul comisionului încasat.

4.2. CONTRACTUL ECONOMIC DE MANDAT PENTRU EXPEDIȚII INTERNAȚIONALE

● Obiect-preț

Operațiuni complexe, expedițiile internaționale constituie obiectul specializat al Întreprinderii Romtrans, care acționează în calitate de mandatară a întreprinderilor de comerț exterior, potrivit prevederilor din contractul economic încheiat. Contractul de expediții internaționale fiind un contract economic este reglemnetat cu privire la încheiere, modificare și durată de Legea nr. 71/1969. El poate fi încheiat pe perioada planului cincinal, cu posibilitatea adaptării anuale. Obiectul contractului ce se încheie de Intreprinderea de comerț Romtrans, în calitate de mandatară și întreprinderea de comerț exterior, în calitate de mandantă, constă din prestarea serviciilor de specialitate privind expedițiile și reexpedițiile internaționale pentru exporturile și importurile de mărfuri în trafic feroviar, rutier, aerian, poștal, combinat, contrainerizat, în tranzit, precum și alte activități legate de acestea, printre care prezintă importanță deosebită consultațiile de specialitate. Art. 2 din contractul model prevede că „Romtrans are obligația să dea mandantei la cerere, calculații tarifare sau consultații, în problemele legate de transportul și expediția internațională a mărfurilor de export-import pentru traficurile în cadrul cărora Romtrans este competentă să-și desfășoare activitatea. Mandanta are obligația de a indica în cererile sale toate elementele, în raport de care solicită calculațiile tarifare sau consultațiile respective. Calculațiile tarifare sau consultațiile, prevăzute la alineatul

precedent, vor fi date de Romtrans, astfel : în zilele lucrătoare în cazuri obişnuite ; în 4 zile lucrătoare în cazurile în care procurarea lor trebuie făcută de la terţi. Calculaţiile şi informaţiile tarifare comunicate de Romtrans sînt valabile pentru data la care au fost întocmite. Dacă acestea vor fi folosite ulterior, ele au caracter orientativ, neputînd constitui temei pentru decontarea cheltuielilor efective ocazionate de derularea expediţiilor respective. Pentru orientarea mandantei în legătură cu efectuarea operaţiunilor de export şi import, Romtrans o va informa pe aceasta despre modificările generale intervenite sau prevăzute a fi introduse în tarifele internaţionale de transport în termen de maximum 24 ore, zi lucrătoare, de cînd ea va lua cunoştinţă despre aceasta". De asemenea, mai intră în sfera serviciilor prestate de mandatară : asigurarea mărfurilor pe timpul transportului, la cererea de asigurare (formular tipizat) a întreprinderii de comerţ exterior, asigurare ce se face la ADAS ; vămuirea mărfurilor, operaţiune ce se execută în baza dispoziţiei de transport şi vămuire, emisă de întreprinderea mandantă. Pentru serviciile de specialitate prestate, mandatara încasează un comision, legal stabilit.

● Clauze privind activitatea de expediţie la export

Prin contract se stabilesc clauze detaliate cu privire la obligaţiile părţilor. Potrivit prevederilor contractuale mandatara acţionează în baza dispoziţiei de transport şi vămuire, transmisă de mandantă, la care se anexează instrucţiunile de expediere primite de la cumpărătorul extern, precum şi extras din creditul documentar cu privire la transport şi expediţie. Prin contract se stabilesc condiţiile în care se întocmesc de către mandatară scrisorile de trasură internaţionale, modul de transmitere a acestora mandantei. O clauză importantă este aceea înscrisă în art. 9, potrivit căreia „pentru expedierile cu vagoane colective a partizilor de mărfuri subvagonabile, mandanta trebuie să se străduiască să prevadă în contractele externe folosirea ca document de plată a certificatului de expediere emis de Romtrans la cerea mandantei şi nu a duplicatului scrisorii de trăsură internaţională cu care a fost expediată marfa". Contractul conţine clauze detaliate şi cu privire la expedierea mărfurilor prin vinculaţie, operaţiune analizată în cadrul derulării exporturilor. Printr-o clauză din contract este stabilită obligaţia mandatarei de a contracta cu firmele străine mijloace speciale de transport atunci cînd cărăuşi interni nu posedă astfel de mijloace de transport.

● Clauze privind expedierea mărfurilor cu containere

Expedierea mărfurilor prin containere intrînd în competenţa Întreprinderii Romtrans, prin contractul de mandat încheiat cu întreprinderile de comerţ exterior se înscriu o serie de clauze adecvate. Astfel, revin ca obligaţii pentru întreprinderea mandantă : pentru mărfurile care urmează a fi expediate în trafic containerizat, maritim şi combinat terestru/maritim, este obligată să comunice mandatarei previziunile referitoare la necesarul de containere anual şi trimestrial iar lunar să facă comanda cu necesarul de containere pînă la 20 ale lunii curente pentru luna următoare, indicînd următoarele date : linie maritimă, relaţia, tipul containerului, felul mărfii, data şi locul de încărcare, condiţia de livrare ; pentru mărfurile care urmează să fie expediate în containere, via Constanţa, este obligată să întocmească dispoziţie de transport şi vămuire, precum şi notă de comandă pentru conosamente, pe fiecare lot de marfă şi navă, astfel încît Agenţia Romtrans Constanţa să fie în posesia lor cu cel puţin 10 zile înainte de sosirea navei ; de asemenea, are obligaţia să dispună preluarea containerelor de către întreprinderile producătoare, care trebuie să controleze starea lor, iar dacă constată avarii să încheie acte de constatare, după care avizează prin telex mandatara ; să avizeze pe mandatară cu privire la sosirea containerelor la întreprinderile producătoare de mărfuri pentru export şi să ia măsuri pentru folosirea acestora la întreaga capacitate şi în timpul legal acordat. Întreprinderea Romtrans se obligă : să obţină de la navă conosament, pe care îl remite în 24 ore mandantei ; efectuează operaţiunile de vămuire şi dacă este cazul, şi cele de asigurare. Faţă de specificul acestui gen de transport, prin contract se mai prevede că : folosirea containerelor se face „în strictă confruntare cu instrucţiunile Romtrans pentru destinaţiile, mărfurile şi reţele pentru care au fost trimise la încărcare ; în cazul în care containerele ajung în portul Constanţa cu sigiile violate încheierea procesului-verbal de constatare se va face prin grija mandatarei, document pe care îl va remite mandantei în 24 ore ; taxele de poziţionare şi manipulare a containerelor goale sau de returnare a acestora la terminalul indicat se plătesc de întreprinderile producătoare ; dacă acestea nu vor achita taxele direct la C.F.R. ele vor fi decontate mandantei".

● Clauze privind activitatea de expediţie pentru import

În derularea importului importante atribuţii revine Întreprinderii Romtrans, în calitate de mandatară a întreprinderilor de comerţ exterior, cu privire la care, prin contract se prevăd clauze detaliate. Astfel, întreprinderea mandantă se obligă : să transmită mandatarei dispoziţia de transport şi vămuire pentru import, în care să indice condiţiile stipulate în contractele externe, la care se anexează documentele necesare derulării transporturilor, cu arătarea unităţilor interne la care se dirijează marfa importată ; să instruiască beneficiarii „de import ca — atunci cînd contractul de transport nu se întrerupe în localitatea sau punctul vamal de frontieră, iar documentele de transport sînt însoţite de un proces-verbal preliminar de constatare a unor lipsuri sau avarii întocmite de una din căile ferate participante la transport — să ceară staţiei de cale ferată de destinaţie să încheie procesul-verbal comercial prevăzut de convenţiile internaţionale feroviare" (art. 13, din modelul de contract Romtrans). Prin contractul de mandat se prevăd obligaţiile Romtrans cu privire la derularea importului, dintre care cele mai importante sînt : să execute, prin corespondenţii externi, importul, potrivit dispoziţiei de transport şi vămuire şi a instrucţiunilor de expediere primite de la mondant ; să efectueze formalităţile de vămuire, după care expediază „mărfurile din import, din staţiile sau punctele de frontieră, în ambalajul în care au sosit, destinatarilor interni prevăzuţi în dispoziţiile de dirijare, pe baza cantităţilor înscrise în documentele internaţionale de transport respective — recepţia cantitativă sau calitativă, rambursarea, sortarea, cîntărirea sau marcarea acestor mărfuri nefiind în sarcina Romtrans" (art. 13 din contractul model) ; revine ca obligaţie a mandatarei ca în cazurile în care mărfurile transportate prezintă avarii sau lipsuri vizibile sub aspect exterior să ceară organelor competente să încheie procese-verbale de constatare şi să anexeze cîte un exemplar la documentele de transport. Prin contract se reglementează şi obligaţiile mandatarei cu privire la mărfurile sosite în vagoane colective, pe care le vom analiza în capitolul final — derularea contractelor de export/import.

● Clauze privind reclamaţii administrative — răspunderi.

Cu privire la eventualele daune rezultate din diferite cauze în legătură cu expediţiile internaţionale, contractul model elaborat de Romtrans, la art. 16, prevede următoarele : „Romtrans verifică — în raport de prevederile tarifelor şi reglementărilor în vigoare şi de dispoziţiile primite de la mandantă — documentele şi deconturile (facturile) cu privire la cheltuielile de transport, manipulaţie şi expediţie a mărfurilor de export şi import în trafic internaţional plătite de Romtrans şi se deconteză mandantei, cu indicarea elementelor de identificare a transportului, mărfii şi operaţiunii la care se referă decontul. În cazul cînd în urma acestor verificări, se constată : decontarea unor cheltuieli nedatorate, existenţa unor daune provenind din lipsuri şi avarii în timpul expediţiei, nerespectarea dispoziţiilor date cu privire la expedierea şi manipularea mărfurilor (declararea mărfii, ruta de îndrumare, modalitatea de expediere, normele de încărcare etc.) Romtrans, decontează mandantei sumele cuprinse în documentele şi deconturile menţionate mai sus, avînd obligaţia de a introduce reclamaţii administrative pentru recu-

perarea eventualelor pagube. Dacă reclamaţiile administrative introduse de Romtrans se resping total sau parţial, aceasta informează pe mandantă şi îi remite în termen de 3 zile lucrătoare, documentaţia pe care o deţine, comunicîndu-i totodată punctul său de vedere cu privire la rezolvarea dată acestor reclamaţii. În cazul cînd este nemulţumită de această rezolvare, mandanta, poate introduce acţiuni la organele arbitrale sau instanţele judecătoreşti competente". Cu privire la răspunderea mandatarei, contractul amintit, la art. 18, alin. 2, prevede că „Romtrans răspunde de daunele produse din culpa sa, ivite în cursul executării însărcinărilor încredinţate, precum şi de daunele produse din culpa corespondenţilor, reprezentanţilor, agenţilor, cărăuşilor sau terţilor la care apelează pentru executarea mandantului primit, în măsura în care aceştia răspund faţă de Romtrans, în raport cu legislaţia proprie, Romtrans obligîndu-se să depună toate diligenţele pentru recuperarea integrală a prejudiciilor suferite de mandantă". Aşadar, pentru actele şi faptele săvîrşite din culpă de corespondenţii întreprinderii Romtrans, daunele — interese la care poate fi obligată sînt limitate la nivelul răspunderii acestor corespondenţi. Prin contract, pentru a se simplifica procedura de soluţionare a cererilor de despăgubiri ale mandantului se prevăd următoarele : „Pentru pretenţiile patrimoniale faţă de Romtrans, mandanta trebuie ca — în cel mai scurt timp, dar nu mai tîrziu de 30 zile de la primirea documentelor din care rezultă îndeplinirea mandatului de către Romtrans, sau de la primirea deconturilor întocmite de aceasta să depună la Romtrans reclamaţii administrative însoţite de documentele pe care-şi bazează pretenţiile, pentru ca Romtrans să poată acţiona în timp util împotriva terţilor de care s-a servit la îndeplinirea mandatului". În cazul în care răspunsul la reclamaţia administrativă nu satisface cererea mandantului, acesta are dreptul la acţiune la Arbitrajul de Stat Central.

4.3. CONTRACTUL ECONOMIC DE MANDANT PENTRU NAVLOSIRE

● Obiect — preţ

Contractul economic pentru navlosire — încheiat de către Întreprinderea Navlomar, în calitate de mandatară, cu întreprinderile de comerţ exterior, în calitate de mandantă, este reglementat cu privire la încheiere, modificare şi durată de Legea contractelor economice. Obiectul principal al contractului este navlosirea tonajului necesar exportului în cazurile în care în contractul extern este prezentă condiţia de livrare C.I.F. şi C. and F. şi pentru import, în situaţiile în care în contractul extern, este înscrisă clauza F.O.B. (port de încărcare). Legat de obiectul esenţial al contractului, mandatarei îi revine şi obligaţia de a transmite mandantei cotaţiile, ideile de navlu şi să dea consultaţii în legătură cu condiţiile de transport necesare încheierii contractelor comerciale de vînzare internaţională ; de asemenea, mandatara îndeplineşte, la cererea mandantei formalităţile de asigurare la ADAS a mărfurilor pe timpul transportului. Mandatara efectuează toate plăţile în valută privind navlul şi alte cheltuieli adiacente, pe care le decontează mandantei. Pentru serviciile de specialitate prestate are dreptul la un preţ calculat sub formă de comision asupra valorii navlului.

● Clauze privind realizarea navlosirii

Prin contractul economic de mandat pentru navlosire, se stabilesc detaliat obligaţiile părţilor ; cum acestea au fost analizate pe larg în cadrul capitolului privind derularea, în cele ce urmează ne rezumăm să le punctăm. Mandanta are obligaţia : să remită mandatarei cerere de tonaj, cu 30—45 zile înainte de data disponibilităţii mărfurilor în porturile de încărcare ; pentru asigurarea mărfurilor pe timpul transportului remite mandatarei cerere de asigurare. Mandatara se obligă prin contract ca în baza cererilor de tonaj primite (formulare tipizate) să angajeze tonajul „în condiţiile cele mai avantajoase obtenabile în raport de marfă, relaţia de transport, situaţia pieţei navlurilor la data angajării, precum şi a existenţei transportului liber şi a urgenţei transporturilor" (art. 2, alin. 2, din contractul elaborat de Navlomar); după navlosire, îi revine obligaţia să trimită mandantei „în termen de 2 zile libere lucrătoare, de la data definitivării navlosirii navelor, avizul de navlosire (formular tip) sau alt act scris. Avizul de navlosire poate fi protestat de mandantă în termen de 48 ore de la primire, în cazul în care nu corespunde condiţiilor acceptate de mandantă pentru definitivarea angajării. La navele angajate pentru mărfuri generale de import în partizi mici, a căror denumire şi cantităţi sînt cunoscute numai după încărcare, la mărfurile de import încărcate fără cunoştinţa mandatarei, precum şi alte asemenea cazuri, avizele de navlosire vor fi emise în termen de 3 zile de la primirea de către mandatară a conosamentelor. Mandatara trimite mandantei contractul de navlosire împreună cu toate anexele sale, în cel mult 2 zile lucrătoare de la data încheierii contractului (dacă acesta se întocmeşte la Bucureşti) sau a primirii acestora de la broker/armatori, cînd contractul se întocmeşte în străinătate. Totodată mandatara va trimite în timp util contractul de navlosire sau condiţiile principale de angajare a navei la porturile de încărcare-descărcare româneşti în condiţiile prevăzute de lege. Mandatara urmăreşte executarea contractului de navlosire de către armator cu privire la respectarea poziţiilor de sosire a navelor în porturile de încărcare-descărcare şi a termenelor de avizare". (art. 2, alin. 4 şi următoarele, din contractul citat).

● Răspunderi — reprezentare la arbitraj

Prin contractul model elaborat de Navlomar, se reţine răspunderea mandatarei sub următoarea formulare: „Mandatara răspunde faţă de mandantă pentru daunele produse din culpa sa în îndeplinirea obligaţiilor prevăzute în prezentul contract. Mandatara răspunde pentru plata contrastaliilor în cazul cînd a angajat nava în alte perioade decît cele stabilite de către mandantă sau fără a obţine acordul acesteia" (art. 20). Prin contractul de mandat pentru navlosire, la art. 21, se prevede obligaţia Întreprinderii Navlomar de a urmări soluţionarea litigiilor ce eventual apar între armator şi navlositor, respectiv întreprinderea de comerţ exterior mandantă. Redăm — în întregime, clauzele respective : „Dacă mandanta a fost prejudiciată ca urmare a neexecutării sau executării necorespunzătoare a contractului de navlosire de către armator, mandatara va trata cu armatorul repararea/recuperarea daunelor provocate, iar în cazul cînd nu s-a reuşit să realizeze acestea pe cale amiabilă, să intenteze pe baza dispoziţiei scrise dată de mandantă, acţiunea la arbitrajul convenit prin contract, asigurîndu-i apărarea corespunzătoare a drepturilor şi intereselor beneficiarului. Mandatara ca unitate de specialitate, va asigura apărarea drepturilor şi intereselor mandantei cu acordul scris dat de acesta şi în cazul pretenţiilor formulate şi a acţiunilor introduse de armatori împotriva beneficiarului. În ambele cazuri mandatara va cere mandantei să-i pună la dispoziţie întreaga documentaţie pe care o posedă, necesară apărării în litigiu. Dacă mandatara consideră că pretenţiile mandantei nu sînt întemeiate, o informează despre aceasta, motivele care justifică această poziţie, iar mandanta are obligaţia să-i comunice răspunsul ei definitiv în termen de cel mult 5 zile de la primirea informării, cu excepţia cazurilor cînd partenerul extern cere răspunsul într-un termen mai scurt. În cazul cînd mandanta insistă în menţinerea pretenţiilor sale, mandatara procedează potrivit dispoziţiilor primite de la aceasta, consecinţele care decurg fiind suportate în întregime de mandantă".

4.4. CONTRACTUL ECONOMIC DE MANDAT PENTRU SERVICII DE EXPLOATĂRI PORTUARE

● **Participanți**

Potrivit organizării actuale a activității de exploatări portuare, beneficiarii serviciilor pe baza contractului economic de mandat pe care îl încheie, sînt întreprinderile de comerț exterior. Prestatorii serviciilor de specialitate în portul Constanța, potrivit Decretului nr. 293/1978, sînt : Întreprinderea de exploatări portuare, din subordinea M.Tr.T., pentru mărfurile generale și cele care se transportă cu nave de linie, baraje și containere ; Întreprinderea de exploatări portuare pentru produse metalurgice ; Întreprinderea de exploatare portuară pentru produsele industriei construcțiilor de mașini ; Agenția de exploatare portuară pentru produse din lemn și materiale de construcții (unitate fără personalitate juridică, componentă a Întreprinderii de comerț exterior Exportlemn) ; Chimpex, pentru exportul produselor chimice ; Întreprinderea Siloz, pentru produse cerealiere ; Întreprinderea frigorifer portuar, pentru produse alimentare. În porturile dunărene, activitatea de exploatări portuare este asigurată de compartimente specializate ale Întreprinderii Navrom.

● **Obiect — preț**

Obiectul contractului de mandat pentru servicii de exploatări portuare îl constituie : primirea, transbordarea, manipularea, depozitarea, expedierea și reexpedierea mărfurilor de export/import ; operarea navelor și vagoanelor ; primirea, prelucrarea și transmiterea documentelor privind derularea mărfurilor de export/import ; decontarea cheltuielilor aferente acestor operațiuni. Pentru efectuarea acestor operațiuni se stabilesc programe anuale de derulare a mărfurilor, defalcate pe trimestre, luni, categorii de marfă, și număr de nave ce vor fi operate simultan etc. Pentru serviciile de specialitate prestate, mandatară are dreptul la un preț stabilit sub formă de tarife pe genuri de prestații și sub formă de comision.

● **Clauze privind prestarea serviciilor**

Prin contractul economic de mandat pentru servicii de exploatări portuare se stabilesc clauze detaliate privind expedierea și primirea mărfurilor la export/import, pe care le-am prezentat în cadrul capitolului privind derularea, la care facem trimitere ; ca urmare, în continuare ne limităm să evidențiem numai obligațiile generale ale părților contractante. Întreprinderea de comerț exterior mandantă are obligația : să asigure angajarea de nave cu caracteristici corespunzătoare și ritmicitatea sosirii lor în port, precum și a mărfurilor ; să planifice mijloacele de transport interne, prin întreprinderile producătoare ; să avizeze mandatara, prin intermediul Navlomar, cu privire la sosirea navelor ; să transmită dispoziția de transport și vămuire, însoțite de instrucțiunile de expediere, respectiv de dirijarea mărfurilor la beneficiarii interni ; să transmită mandatarei copii sau extrase din contractul de transport. Întreprinderea de exploatări portuare mandatară se obligă : să obțină acceptul de intrare a mărfurilor în port și să-l transmită mandantei ; să încarce și să descarce de la și la navă mărfurile sosite sau care se exportă ; să încarce și să descarce mijloacele de transport feroviar și auto ; să depoziteze mărfurile în vederea expedierii lor la export sau beneficiarilor interni ; să primească de la navă notice-ul de descărcare/încărcare ; să transmită mandantei toate documentele privind exporturile și importurile operate la și din nave.

● **Clauze privind avarii și reclamații**

Ca regulă generală, mandatara nu se obligă prin contract la cîntărirea mărfurilor manipulate. Cu toate acestea, în situația cînd se constată avarii, sau alte nereguli, contractul prevede obligații reciproce pentru părți. Astfel, întreprinderea de exploatări portuare mandatară este obligată să întocmească actele legale de constatarea avariilor și lipsurilor la coletele originale primite, în baza documentelor de transport, pe care le remite de îndată mandantei ; de asemenea, are obligația să informeze atît pe mandantă cît și organele I.G.S.C.C.P. cu privire la mărfurile avariate, nemarcate, nenominalizate, care nu corespund cu documentele de transport sau care staționează în port, solicitînd luarea măsurilor corespunzătoare pentru evitarea staționării navelor. Întreprinderii de comerț exterior mandantă îi revine obligația ca în cel mai scurt timp de la comunicarea făcută de mandatară cu privire la avarierea unor mărfuri sau cu privire la faptul că acestea nu corespund cu descrerea din documentele de transport (fără marcaje, ambalaje necorespunzătoare etc.) să ia măsurile corespunzătoare, pe cheltuiala sa (reambalare, etichetare etc.). Cu privire la raporturile dintre armator și navlositor, întreprinderea mandatară primește și predă comandanților de nave, în numele mandantei, scrisori și proteste cu privire la încărcarea și descărcarea mărfurilor în/din nave ; urmărește rezolvarea lor, transmițînd comandantului de navă și, respectiv mandantei, scrisorile de răspuns. Ori de cîte ori este nevoie, întocmește acte legale de constatare cu privire la reclamația formulată de părțile din contractul de transport.

● **Răspundere**

Activitatea de exploatări portuare nu prezintă aspecte deosebite privind răspunderea părților contractante. Ca în toate contractele economice de comerț exterior operează regula părților de penalități legale de către partea în culpă, atunci cînd astfel de penalități sînt stabilite. În cazul unor acțiuni (sau inacțiuni) săvîrșite din culpă care au generat pagube în dauna uneia din părți, în cazul în care nu sînt prevăzute penalități, partea în culpă este ținută la despăgubiri integrale. De regulă, prin contractele de mandat pentru servicii de exploatări portuare se înscriu unele clauze exoneratoare de răspundere. Astfel, într-un asemenea contract se prevede că mandatara nu răspunde : pentru avariile provenite ca urmare a insuficienței sau stării necorespunzătoare sau defectuoase a ambalajelor ; pentru ruginirea mărfurilor metalice, survenite pe timpul depozitării în spațiile acoperite sau descoperite ale portului ; pentru pagubele ce apar pe timpul manipulării și depozitării mărfurilor ce necesită condiții speciale și care nu au fost aduse la cunoștința mandatarei ; pentru pagubele pricinuite de punerea la dispoziție cu întîrziere, față de ora cerută, a mijloacelor de transport ce nu aparțin portului ; pentru pagubele pricinuite de mijloacele de transport ce aparțin sau au fost închiriate de mandantă etc. Așadar, odată aceste împrejurări dovedite, mandatara este exonerată de răspundere.

dr. AL. DETEȘAN

ÎN ATENȚIA CITITORILOR !

În centrele de difuzare a presei, două lucrări ce nu pot lipsi din biblioteca dv. :

● **Probleme de drept economic și de comerț internațional pentru ingineri și economiști**

● **Probleme locative și de administrarea imobilelor**

raporturi de munca

Reintegrarea pensionarilor de invaliditate deveniți capabili de muncă

Potrivit prevederilor art. 133 alin. 2 fraza ultimă din Codul muncii, unitățile au obligația să repună în munca deținută anterior sau într-o muncă corespunzătoare pregătirii lor, pe cei care au întrerupt activitatea ca urmare a pensionării pentru invaliditate și au devenit apoi capabili de muncă. În aplicarea acestor prevederi legale izvorîte din considerente de ordin umanitar prin care se urmărește protejarea efectivă a persoanelor aflate în situațiile de mai sus, instanța noastră supremă a adoptat, inițial o soluție restrictivă, avînd, în principal, în vedere interesele unității. Astfel prin decizia civilă nr. 1813/1976 a considerat că dispoziția legală de neintegrare, citată mai sus operează numai în cazul cînd postul respectiv sau altul corespunzător devin vacante și pe cale de consecință a respins acțiunea celui interesat pe motiv că în unitate nu sînt vacante asemenea posturi. Adoptînd inițial această soluție, dispoziția legală, deși cu caracter imperativ pentru unitate, fusese golită de conținut. Ulterior, Tribunalul Suprem, în compunerea prevăzută de art. 39 alin. 2 și 3 din Legea pentru organizarea judecătorească, prin decizia nr. 38/1977 și-a modificat punctul de vedere și a ținut seama de caracterul imperativ al dispoziției cuprinse în art. 133 alin. 2 din Codul muncii (citată mai sus). Instanța supremă a considerat că obligația de repunere în muncă trebuie să fie adusă la îndeplinire chiar de unitatea respectivă prin reîncadrarea pensionarului redevenit capabil de muncă în postul deținut anterior sau în altul corespunzător pregătirii sale. Această obligație se poate aduce la îndeplinire fie imediat, dacă asemenea posturi sînt vacante, fie ulterior cînd un astfel de post devine vacant ori se creează prin suplimentarea statului de funcții. Prin această ultimă decizie acțiunea pensionarului a fost admisă în parte, unitatea pîrîtă fiind obligată să repună persoana reclamantă în munca îndeplinită anterior sau în alta corespunzătoare, de îndată ce un asemenea post va deveni vacant sau se va crea. În acest mod persoana reclamantă a fost pusă în situația de a nu fi nevoită să se adreseze din nou instanței cu acțiune pentru a fi reîncadrată în muncă. Ultima soluție adoptată corespunde în întregime caracterului umanitar al prevederii legale citate.

Dr. C. JORNESCU

Aspecte privind suspendarea contractului de muncă

Potrivit prevederilor art. 16 din Legea nr. 1/1970, în cazul în care unitatea formulează o plîngere penală împotriva unei persoane încadrate în muncă sau aceasta a fost trimisă în judecată pentru fapte penale, incompatibile cu funcția deținută, conducerea unității o va suspenda din funcție. Suspendarea — în astfel de situații — este obligatorie, nefiind lăsată la aprecierea unității.

Suspendarea din funcție nu poate opera totuși ipso facto, fiind consecință legală a reclamației penale, ci este imperios necesar un act de voință al conducerii unității. Legea nu precizează care anume organ de conducere poate lua o asemenea hotărîre. Deși nu ne aflăm în prezența unei desfaceri a contractului de muncă și nici cel puțin a unei operațiuni juridic similare, dat fiind că în perioada suspendării din funcție, contractul de muncă își menține existența, și deci nu ar fi necesar ca ordinul, decizia, dispoziția să aparțină organului în drept să dispună încheierea și respectiv denunțarea contractului de muncă; totuși, pentru motive de oportunitate, socotim că, hotărîrea trebuie luată de respectivul organ, din cauză că există eventualitatea ca unitatea să sufere anumite prejudicii. Într-adevăr, în cazul în care se constată nevinovăția celui suspendat din funcție, unitatea are îndatorirea de a-l despăgubi. Sumele plătite acestuia fără ca să fi prestat munca, nu sînt întotdeauna recuperabile deoarece în unele situații conducerea unității, pe baza unor constatări preliminarii, este obligată a sesiza organul de urmărire penală dar acesta să constate că faptele reclamate nu întrunesc toate elementele constitutive ale unei infracțiuni.

Astfel cum rezultă din prevederile art. 16 din Legea nr. 1/1970, suspendarea din funcție este o măsură ulterioară introducerii plîngerii penale și nu poate fi luată decît pentru fapte prevăzute de legea penală, nu și pentru abateri disciplinare, oricît ar fi de grave (Trib. Suprem dec. civ. nr. 1212/1979). Atunci cînd sesizarea formulată de unitate este restituită de organul de urmărire penală, măsura suspendării din funcție devine lipsită de temei legal (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 131/1979). Într-o atare situație nu se poate pretinde ca persoana în cauză să-și dovedească nevinovăția deoarece aceasta este de competența exclusivă a organului de urmărire penală prin încetarea urmăririi ori scoaterea de sub urmărire, ori a instanței penale, după caz, prin pronunțarea unei hotărîri de achitare.

Socotim că suspendarea din funcție nu poate fi dispusă în situația în care plîngerea penală a fost făcută de o altă unitate decît aceea cu care cel în cauză se află în raporturi de muncă. Deși există o soluție contrară acestei opinii (Trib. jud. Caraș-Severin, dec. civ. nr. 702/1975), considerăm că nota critică formulată împotriva respectivei decizii civile este judicioasă și exprimă corect intenția legii (art. 16 și 17 din Legea nr. 1/1970).

C. COSTIN

Contabilitate—financiar

ASIGURĂRI DE STAT PRIN EFECTUL LEGII

În conformitate cu art. 33 din Decretul nr. 471/1971, cu privire la asigurările de stat, ADAS-ul acordă despăgubiri pentru prejudiciile de care asigurații răspund în baza legii față de terțele persoane păgubite prin accidente de autovehicule.

Potrivit art. 35 din același decret, despăgubirile se plătesc pentru sumele pe care asiguratul este obligat să le achite cu titlu de daune și cheltuieli judiciare sau arbitrale, persoanelor păgubite.

La art. 35 se prevede că aceste despăgubiri se plătesc direct persoanelor fizice sau juridice păgubite, în măsura în care acestea nu au fost despăgubite de asigurat.

Despăgubirile se plătesc asiguratului în cazul în care acesta dovedește că a despăgubit pe cel păgubit.

În temeiul art. 45, organizațiile socialiste asigurate recuperează pentru administrația asigurărilor de stat despăgubirile plătite de aceasta, de la proprii lor conducători auto răspunzători de producerea pagubelor.

Recuperarea se face, în cazul asiguraților, potrivit legislației muncii iar în cazul militarilor sau membrilor organizațiilor cooperatiste, potrivit dispozițiilor legale speciale.

În baza art. 45 din Decretul nr. 471/1971 au fost emise Instrucțiunile Ministerului Finanțelor nr. 7/1976 pentru executarea de către organizațiile socialiste a unor sarcini ce le revin, potrivit legii, cu privire la asigurările de stat.

La pct. 31 din aceste instrucțiuni se prevede că organizațiile socialiste de la care debitorii prevăzuți la pct. 23

din instrucțiuni se transferă la alte organizații, urmăresc în continuare, cu excepția unităților Ministerului Apărării Naționale și Ministerului de Interne — pentru care se aplică dispoziții speciale — recuperarea la noul loc de muncă al debitorului, virînd sumele recuperate în contul Administrației Asigurărilor de Stat, așa cum se procedează și pentru debitele ai căror titulari continuă să fie angajați sau membri (în cazul organizațiilor cooperatiste) sau stabilind cu organizația socialistă la care s-a transferat debitorul ca, aceasta să vireze direct sumele recuperate în contul bancar al unității ADAS.

Ca atare, în speță, s-a reținut că pentru îndeplinirea mandatului instituit de lege în sarcina sa, pîrîta trebuie să solicite unității la care s-a transferat fostul său prepus, înființarea popririi, conform art. 26 din Decretul nr. 221/1960, iar în caz de refuz al terțului poprit, de a efectua reținerile pentru reclamantă, să procedeze conform art. 27 din același act normativ (să solicite menținerea popririi în limitele în care a fost înființată), sau să acționeze pe terțul poprit pentru refuzul de a efectua reținerile.

Cum, pîrîta nu a procedat astfel, Arbitrajul a reținut că nu și-a îndeplinit mandatul legal instituit în sarcina sa prin art. 45 din Decretul nr. 47/1971 și că datorează daunele pretinse de Administrația Asigurărilor de Stat. (Dec. P.A.S. 194/1982).

Eugenia POPA

Întrebări și răspunsuri

● **VASILE VIEZURE, București** — Atît președintele comisiei de cenzori cît și membrii acestei comisii nu au calitatea de gestionari, astfel că nu trebuie să prezinte certificatul de cazier judiciar emis de organele de miliție. Asociația de locatari precum și celelalte organizații obștești la care vă referiți, în adunările lor generale, trebuie însă să se orienteze alegînd persoanele care să corespundă în cele mai bune condițiuni sarcinilor ce le revin și încrederii arătate.

● **IOAN IFTIMIE, Tîrgoviște** — Conform Legii nr. 57/1974 (art. 35 lit. b) maiștrii care ocupă o funcție pentru care se cer studii medii și absolvă cu diplomă sau licență cursurile serale sau fără frecvență ale învățămîntului superior se încadrează în funcția corespunzătoare studiilor absolvite, la nivelul de bază sau cu o retribuție tarifară care să le asigure o clasă în plus față de cea avută, în cazul în care retribuția tarifară pentru al doilea an de activitate este mai mică sau egală cu cea avută. În prezent, posturile de economiști din serviciile funcționale sînt blocate.

● **PAVEL PETRU, Reșița** — Muncitorii care au absolvit școala profesională precum și învățămîntul mediu se încadrează în grupa IV, din anexa nr. 1, la Legea nr. 1/1970, la fel cu cei care au absolvit cursurile de specializare postliceală. Acești muncitori, după absolvirea școlii, erau încadrați direct în categoria a 2-a, iar pentru încadrarea în categoriile următoare sînt prevăzute vechimi minime în meserie, mai mici, respectiv de 1, 3, 4, 6 și 8 ani. După cum vă este cunoscut, în prezent, nu se mai organizează școli de specializare postliceale.

● **T. MEDEȘAN, Sibiu** — Pentru ocuparea funcțiilor de economist și de revizor contabil (cu studii superioare) Legea nr. 12/1971 prevede aceleași condiții de studii (învățămînt superior economic) și de vechime în specialitate, precum și aceleași nivele de retribuire (pentru unitățile din grupa III—VI de ramură). În consecință, fiind considerate funcții echivalente, la trecerea din funcția de economist în aceea de revizor nu se poate acorda o clasă de retribuire, nefiind vorba de o promovare în sensul art. 33 din Legea nr. 57/1974. Pentru ocuparea funcției de revizor contabil principal este necesară o vechime în specialitate de cel puțin 8 ani în funcții economice pentru care este cerută condiția studiilor superioare.

● **DUMITRU SIMION, Iași** — Din datele ce ne-ați comunicat rezultă că aveți o vechime în funcții economice de peste 10 ani, din care 9 ani în funcții economice medii. La poziția a 5-a din anexa a II-a la Legea nr. 12/1971 este prevăzută drept condiție pentru ocuparea funcției de contabil șef la unitățile de gradul II de organizare, o vechime în specialitate de cel puțin 9 ani, fără să se prevadă cerința ca această vechime să se fi realizat exclusiv în funcții economice superioare (cum este prevăzută, de pildă, pentru trecerea de la economist la economist principal).

● **TRUSTUL DE CONSTRUCȚII INDUSTRIALE, Timișoara; TRUSTUL I.A.S., Buzău; ÎNTREPRINDEREA FORESTIERĂ DE EXPLOATARE ȘI TRANSPORT, Reghin; AUTOBAZA I MARFĂ, Slatina; COMBINATUL CHIMIC, Tîrnăveni; TRUSTUL DE CONSTRUCȚII-MONTAJ, Giurgiu; ÎNTREPRINDEREA ELECTROCENTRALE, Zalău; I.U.P.C. Băicoi; I.J.G.C.L., Găești; ÎNTREPRINDEREA DE REPARAȚII AUTO, Tecuci; ÎNTREPRINDEREA DE PRODUSE CERAMICE, Zalău; GRUPUL DE ȘANTIERE „SIRET", Bacău** — Comenzile dv. sînt în evidența I.S.I.A.P.

● **I.C.R.A.L., Ploiești** — Tirajul lucrării respective este epuizat. Se lucrează la ediția a doua. Nu s-a stabilit încă procedeul de difuzare.

● **ÎNTREPRINDEREA DE PODURI DIN BETON, Giurgiu** — Și dv. și alți abonați ai revistei noastre le-am mai comunicat că lucrarea Legislația întreprinderii de la A la Z este epuizată. O vom reedita în primul trimestru al anului viitor.

● **DAN MANEA, Iași** — Colectivul nostru redacțional vă mulțumește pentru aprecieri. Dat fiind faptul că sînteți abonat la „R.E." vă comunicăm că tot la această rubrică vom anunța în timp util data și modul de difuzare a lucrării „Legislația întreprinderii de la A la Z".

● **S.M.A. VULTURENI, Cluj** — La data virării sumei pentru două exemplare, lucrarea respectivă era epuizată.

● **C.M.C.I.B. — I.U.G.T.C., Brăila** — Vă rugăm — de fapt este o rugăminte adresată tuturor abonaților noștri — ca în dispozițiile de plată, mandatele poștale etc. să fie înscrisă denumirea întreprinderii — nu cu inițiale — și adresa exactă. Serviciile de specialitate din cadrul poștei nu primesc colete sau abonamente pe baza inițialelor.

● **I.T.A., Brașov** — Informațiile pe care vi le-am comunicat — primite de la I.S.I.A.P. — sînt exacte. Este posibil ca la poșta din Brașov coletul dv. să fi luat alt drum. Să așteptăm ediția a doua.

● **AGENȚIA DE TURISM, Roman** — Lucrările solicitate în prima parte a corespondenței dv. nu sînt editate de noi; celelalte, apărute cu mai mulți ani în urmă, sînt epuizate.

INTREPRINDEREA DE ECHIPAMENT HIDRAULIC RÎMNICU VÎLCEA
Str. Topolog nr. 26, cod 1000
Telex 48288. Telefon 1.75.95—1.75.98
Livrează la comandă fermă în trim. IV şi în anul 1983, următoarele produse :

— Injector ulei Qn=1,5...500 cm³/min. 6.792.800.000 Pn=4 doN/cm²
— Injector ulei Pn=4 doN/cm² 6.793.300.000 Q=1...3 cm³/min
— Supapă de siguranţă Pr=2—10 doN/cm² 6.792.401.000 Q=51'min. 6.792.411.000 Pr=3—15 doN/cm²; Q=101/min. 6.792.421.000 Pr=3—15 doN/cm² ; Q=15L/min.
— Supapă de reţinere 6.792.501.000 Pmox=30 doN/cm² 6.792.511.000 P deschid = 0,5—1,5 doN/cm² 6.792.521.000 Qn=5; 10L/min.
— Rezistenţă de ungere 6.792.720.000 Pmox=20 doN/cm² ; Q=5 l'min. 6.792.730.000 Pmox=20 doN/cm² ; Q=10l/min.
— Dozator volumic 2 corpi Pn=16doN/cm² 6.793.420.000 Q=0,2—1cm³/imp
— Dozator volumic 3 corpi Pn=16doN/cm² 6.793.430.000 Q=0,2—1 cm³/imp
— Dozator volumic 5 corpi Pn=16 doN/cm² 6.793.450.000 Q=0,2—1 cm³/imp
— Distribuitor dozator P lucru=30 bor FP 14.22.19.0 Q=0,15 cm³ pe impuls' post
— Distribuitor dozator P lucru 30 bor FP 14.22.20.0 Q=0,15 cm³ pe impuls/ post
— Agregat de ungere 3 l 6.650.900.000 V=3l
— Agregat de ungere 7l 6.650.800.000 V=7l
— Electropompă de ungere 6.651.000.000 Pn=20 doN/cm²; Q=1l/min. 6.651.600.000 Pn=20 don/cm² ; Q=1l/min. Pmotor=0,15 KW; 0,09 KW
— Pompe de ungere 6.791.950.000 Qn=30 cm³/imp ; Pn=16 don/cm²; Nmox=500 mm 6.791.951.000 idem 6.791.952.000 idem 6.791.953.000 idem 6.791.954.000 idem 6.791.956.000 idem
— Pompe de ungere 6.792.050.000 Qn=7 cm³/imp ; Pn=16 doN'cm²; Hmoxespiraţie=500 mm 6.792.051.000 idem 6.792.052.000 idem 6.792.053.000 idem 6.792.054.000 idem
— Supapă de reţinere 6.792.531.000 Pr=0,5—1,5 doN/cm² Q=10l/min.
— Pompe de ungere cu piston 6.551.600.000 Nr. posturi 1-B; Pmox=30 doN/cm² ; Q=cco0,5 cm³/ oct.
— Acumulator pneumohidraulic în construcţie sudată V=2,5l p=160 bar

Pentru informarea dv. se află în curs de asimilare şi :

— Acumulator pneumohidraulic în construcţie sudată V=6,3 l p=160 bar
— idem V=11 p=160 bar
— idem V=41 p=160 bar
— idem V=10l p=160 bar
— idem V=25; 50l p=160 bar
— Filtru pe aspiraţie 20 l/min. 63 µm — 668.220.1100 90 µm — 668.220.1200 160 µm — 668.220.1300
— Filtru pe aspiraţie 40 l/min. 63 µm — 668.22.02100 90 µm — 668.22.02200 160 µm — 668.22.02300
— Filtru pe aspiraţie 100 l/min. 63 µm — 668.23.13.200 90 µm — 668.23.13.300 160 µm — 668.23.13.400
— Filtru pe retur 60 l/min. cu semnalizator de îmbîcsire 25 µm — 668.23.13.200 40 µm — 668.23.13.300 63 µm — 668.23.13.400
— Filtru pe retur 60 l'min. fără semnalizator de îmbîcsire 25 µm — 668.23.02.200 40 µm — 668.23.03.300 63 µm — 668.23.03.400
— Filtru pe retur 100 l/min. cu semnalizator de îmbîcsire 25 µm — 668.23.14.200 40 µm — 668.23.14.300 63 µm — 668.23.14.400
— Filtru pe retur 100 l/min. fără semnalizator de îmbîcsire 25 µm — 668.23.04.200 40 µm — 668.23.04.300 63 µm — 668.23.04.400
— Cilindri pentru maşini de rectificat plan orizontal/vertical CMR 40.06.000 CMR 40.07.000 CMR 40.12.000 CMR 40.19.000
— Cilindri pentru maşini de rectificat plan orizontal/vertical CMR 50.02.000 CMR 50.04.000 CMR 50.05.000
— Cilindri pentru maşini de rectificat orizontale CMR 65.10.00 CMR 65.15.00
— Cilindri pentru maşini de rectificat orizontale CMR 75.10.00 CMR 75.16.00 CMR 75.20.00 CMR 75.25.00
— Pompă cu pistoane mediale q=0,1—0,8 cm³/impuls; p=40 bar
— Presostate fixe p=1; 16; 25; 40; 63; 100 bar
— Dozatoare progresive q=0,25—10 cm³/cursă p=160 bar
— Aparat de supraveghere şi control dependent de ciclul de funcţionare şi timp
— Pompa multiplă q=0,02—0,03 l/min. p=40 bar
— Pompa cu roţi dinţate q=0,25 ; 0,40; 0,63 l'min. ; p=25 bar
— Electropompe de ungere q=0,25; 0,40; 0,63 l/min. p=25 bar
— Agregate de ungere q=0,25; 0,40; 0,63 l/min p=25 bar Vrez=1; 2,5 ; 6,3 l
— Controlor de nivel vertical l=70; 100; 160; 250; 400 mm
— Pompă manuală pentru unsoare 6.532.800.000 Pn=100 bar; Q=8 cm³/imp
— Dozatoare cu 2 linii q=0,5—5 cm³/impuls; p=160 bar
— Agregat cu 2 linii de ungere q=0,16; 0,315; 0,63 l/min. Vrez.=12,5; 25; 50 l
— Pulverizator de ungere cu ceaţă PU01
— Filtre de presiune cu indicator de colmatare cu fineţea de filtrare mai mare sau egală cu 40 um/160 bar
— Filtre de presiune cu indicator de colmatare cu fineţe de filtrare mai mare sau egală cu 40 um/320 bar
— Filtre pe retur cu indicator de colmatare
— Filtre pe aspiraţii cu indicator de colmatare
— Lagăre hidrostatice
— Broşe hidrostatice
— Distribuitoare proporţionale comandate direct cu un etaj DN4
— Distribuitoare proporţionale comandate direct cu două etaje cu sertar pilot DN10; 13; 20
— Distribuitoare proporţionale comandate direct cu 2 etaje şi supapă pilot DN10; 13; 20
— Drosele comandate direct DN4; 13; 20
— Regulatoare cu 2 căi comandate direct DN4; 10; 13; 20
— Regulatoare cu 3 căi comandate direct DN4; 10; 13; 20
— Supape proporţionale NI comandate direct, nepilotate DN4, 10
— Supape proporţionale NI comandate direct pilotate DN 10; 20; 32
— Supape proporţionale ND comandate direct pilotate DN10; 20; 32
— Servovalve de presiune
— Servomotoare rotative

Pentru relaţii suplimentare vă puteţi adresa la serviciul Desfacere — int. 178 sau la Atelierul de proiectare — int 144.

Sub semnul tradiţionalelor legături de bună vecinătate şi colaborare prietenească dintre popoarele român şi bulgar

VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE A TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂŞA ELENA CEAUŞESCU, ÎN R. P. BULGARIA

„Plenara Comitetului Central a dezbătut și adoptat hotărîri de însemnătate deosebită cu privire la dezvoltarea economică și socială a țării și la perfecționarea conducerii societății noastre socialiste. Hotărîrile și măsurile stabilite au drept scop înfăptuirea neabătută a prevederilor Congresului al XII-lea, a Programului partidului privind făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism".

NICOLAE CEAUȘESCU

ORIENTĂRI FUNDAMENTALE PENTRU PROGRESUL ECONOMICO-SOCIAL AL PATRIEI

SĂPTĂMÎNA trecută, în pregătirea apropiatei Conferințe Naționale a partidului, s-au desfășurat lucrările unei importante plenare a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, căreia i-au fost supuse spre dezbatere și adoptare documente de o însemnătate deosebită pentru progresul economico-social al țării. Caracterizată printr-o angajare fermă a participanților în înfăptuirea politicii partidului, exprimînd unitatea puternică, de neclintit, a partidului, a întregului popor, în jurul tovarășului Nicolae Ceaușescu, recenta plenară se detașează prin cuvîntarea rostită la încheierea lucrărilor sale de secretarul general al partidului. Document de o înaltă ținută științifică, cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu face o profundă și realistă analiză a activității desfășurate în etapa pe care am străbătut-o din actualul cincinal și expune cu claritate direcțiile și orientările de bază ale dezvoltării economiei românești în perioada imediat următoare. Reiese, din nou, din cuvîntarea secretarului general al partidului temeinica sa cunoaștere a cerințelor și necesităților economiei noastre naționale în contextul dificil pe care îl străbate întreaga economie mondială, capacitatea sa de a elabora o strategie a dezvoltării care să atenueze cît mai mult influențele negative ale situației de criză care se înregistrează pe plan mondial, de a contracara cu propriile noastre resurse și posibilități aceste influențe pe care inevitabil le resimte și țara noastră. De altfel, așa cum au subliniat toți participanții la dezbateri, cum se precizează în Hotărîrea plenarei C.C. al P.C.R., plenara a dat o înaltă apreciere contribuției determinante a tovarășului Nicolae Ceaușescu la elaborarea și înfăptuirea politicii partidului și statului, la soluționarea problemelor majore ale dezvoltării economico-sociale a țării, stimulînd, prin propriul său exemplu, energiile și forțele creatoare ale națiunii, mobilizînd toate resursele în vederea realizării unei noi calități a muncii și vieții poporului. Un rol esențial a avut secretarul general al partidului în elaborarea planului pe 1983, care s-a desfășurat sub conducerea sa directă, nemijlocită, în fundamentarea realistă, riguros științifică, a obiectivelor anului viitor, obiective care se încadrează pe deplin în prevederile actualului cincinal, în politica partidului consacrată ridicării permanente a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, înfloririi continue a patriei în deplină libertate și independență, sporirii prestigiului și rolului României socialiste în lume.

Expunînd principalele realizări ale primilor doi ani ai cincinalului tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că eforturile au fost concentrate spre o mai bună corelare între diferitele ramuri ale economiei, finalizarea investițiilor începute în perioada anterioară și reducerea duratei de realizare a acestora, reducerea consumului de resurse energetice și de materii prime și materiale, limitarea importurilor pe devize liber convertibile și integrarea mai rapidă în fabricația internă a unor produse provenind anterior din import. Ținînd seama de faptul că în primii doi ani ai cincinalului, criza economică mondială, care a dus la reducerea activității productive în numeroase țări ale lumii s-a agravat, orientările de mai sus au vizat să diminueze cît mai mult influențele nocive exercitate și asupra economiei românești. Și deși ritmul de dezvoltare a fost ceva mai mic decît cel prevăzut anterior, accentul pus pe asigurarea unui echilibru stabil între diferite ramuri ale economiei, pe laturile calitative și pe eficiență a avut efecte deosebit de pozitive deoarece atît în 1981 cît și pentru 1982 au fost asigurate balanțe comerciale active, anul acesta urmînd să se încheie cu un sold activ al balanței comerciale de 1,8 miliarde dolari. Pe ansamblu, aprecia secretarul general al partidului, în primii doi ani ai cincinalului au fost obținute rezultate satisfăcătoare, iar în unele ramuri chiar bune, dar ele trebuie considerate ca o bază pentru a merge mai departe, pentru dezvoltarea în continuare a economiei naționale, pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea, pentru ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului.

Deosebit de important este faptul că realizînd cu fermitate politica științifică a partidului, îndeosebi în ultimii 10 ani a fost realizată o industrie puternică, modernă, capabilă astăzi să rezolve orice problemă privind dotarea economiei naționale la nivelul tehnicii mondiale, și practic, aceasta constituie coloana vertebrală a întregului nostru progres multilateral prezent și viitor. **„Se poate spune,** preciza tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea sa la plenară, **că dacă în această perioadă nu am fi acordat atenția corespunzătoare dezvoltării unei industrii puternice, pe baza tehnicii celei mai înaintate, am fi rămas în urmă pentru o lungă perioadă — și, poate, cu greu am fi putut recupera în viitor această rămînere în urmă, ținînd seama de situația din economia mondială".**

Tocmai pe aceste temelii trainice ce au fost așezate economiei românești, planul pe 1983 prevede ridicarea țării noastre pe o nouă treaptă de dezvoltare. În datele cele mai sintetice producția industrială va crește anul viitor cu 6,6%, producția netă cu 8%, producția agricolă cu 5,1—5,6%, produsul social cu 4%, iar venitul național cu 5%. Trebuie să ținem seama că deși aceste ritmuri sînt mai reduse decît în perioadele anterioare, în raport

cu potențialul considerabil mai mare al economiei noastre ele reprezintă, în mărime absolută, creșteri incomparabil mai mari. Mai mult, în condițiile în care marea majoritate a țărilor lumii — atît dezvoltate cît și în curs de dezvoltare— se înregistrează și se anticipează și pentru viitor creșteri zero sau chiar negative, ritmurile stabilite prin plan și pe care, dat fiind realismul deplin al politicii partidului nostru avem convingerea fermă că le vom realiza întocmai, constituie adevărate performanțe.

În ampla sa cuvîntare secretarul general al partidului a fundamentat magistral principalele direcții pe care poporul nostru trebuie să își angajeze eforturile pentru realizarea obiectivelor de certă însemnătate pe care ni le propunem. În deplin consens cu hotărîrile Congresului al XII-lea privind asigurarea independenței energetice a țării, planul pe 1983 prevede continuarea dezvoltării mai puternice a surselor energetice interne, astfel încît anul viitor ele vor contribui cu peste 90% la acoperirea necesarului de combustibil și energie. De asemenea, se va dezvolta în ritmuri mai înalte baza de materii prime și materiale. Dar, atrăgea atenția tovarășul Nicolae Ceaușescu, și aceasta constituie o sarcină primordială pentru toți oamenii muncii, este necesar să se acționeze cu și mai multă hotărîre pentru reducerea consumurilor materiale, pentru creșterea randamentului și a indicelui de folosire a materiilor prime și materialelor, pentru recuperarea și refolosirea acestora, ca și a pieselor și subansamblelor. **„Trebuie să înțelegem,** sublinia secretarul general al partidului, **că problema aprovizionării materiale în vederea dezvoltării activității economice — și sociale trebuie soluționată punînd un accent deosebit pe sursele proprii, pe economii, pe refolosirea materialelor".**

O atenție cu totul specială a acordat tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea sa problemelor creșterii productivității muncii, ale folosirii cît mai eficiente a forței de muncă. Subliniind faptul că nivelul productivității muncii nu corespunde pe deplin dotării tehnice înalte a industriei noastre, în cuvîntare se subliniază că această situație este o urmare a unei necorespunzătoare repartizări a forței de muncă — în unele ramuri sau sectoare există un surplus de forță de muncă de 10—15%, iar în unele locuri de 40—50% — în timp ce în altele, industria extractivă, de construcții etc., se manifestă o acută lipsă de forță de muncă. În același timp se înregistrează carențe și în ceea ce privește pregătirea forței de muncă, în special pentru sectoarele minier și energetic pentru care asigurarea cadrelor necesare nu a ținut pasul cu importantele programe de dezvoltare realizate în ultimii ani și prevăzute în viitor. Multe neajunsuri din aceste sectoare preciza secretarul general al partidului, se datoresc lipsei de cadre, atît pentru întreținere cît și de conducere. De aceea, se subliniază în cuvîntarea rostită la plenară, trebuie să fie luate măsuri hotărîte pentru o bună repartizare a forței de muncă, pentru a asigura cadrele necesare pentru sectoarele de activitate, aceasta fiind una din condițiile esențiale pentru creșterea productivității muncii, a eficienței activității productive.

Referindu-se pe larg la domeniul agriculturii în cuvîntare sînt analizate principalele sarcini care revin acestei ramuri atît de importantă pentru economia noastră națională în vederea ridicării rapide a producțiilor, pentru valorificarea optimă, deplină, a tuturor condițiilor favorabile de care dispunem, pentru o cît mai bună aprovizionare a populației cu produse agroalimentare și a industriei cu materii prime. Sînt abordate în acest sens principalele direcții de acțiune atît în ceea ce privește producția vegetală, folosirea cît mai bună a fondului funciar, apărarea, întreținerea și ameliorarea acestuia, dezvoltarea zootehniei, asigurarea resurselor de furaje etc. **„Avem toate condițiile,** preciza tovarășul **Nicolae Ceaușescu, și consider că trebuie să acționăm cu toată hotărîrea pentru realizarea neabătută, în toată complexitatea sa, a programului din domeniul agriculturii, în vederea înfăptuirii noii revoluții agrare".**

Desigur, realizarea programelor de dezvoltare este strîns legată de modul cum se înfăptuiesc investițiile. După cum reiese din proiectul planului pe 1983, volumul investițiilor va rămîne practic la nivelul anului 1982. Dar în timp ce la unele ministere se va înregistra chiar o reducere a acestora, la altele, în special la cele de care depinde realizarea independenței energetice a țării, lărgirea bazei interne de materii prime, creșterile sînt deosebit de importante. Aceasta va impune măsuri hotărîte, ferme pentru buna organizare a activității în sectoarele respective. Așa cum preciza secretarul general al partidului, principalele orientări în domeniul investițiilor trebuie să fie concentrarea forțelor pentru terminarea investițiilor începute, punerea la termen în producție a capacităților prevăzute prin plan și chiar devansarea unora dintre ele, pentru realizarea unor investiții care asigură creșterea nivelului tehnic, valorificarea superioară a resurselor naturale, reducerea consumurilor energetice și materiale.

De o deosebită însemnătate pentru economia noastră națională este activitatea de comerț exterior. După cum se prevede prin proiectul de plan, în anul 1983 activitatea de comerț exterior urmează să crească cu 14%, din care exportul cu peste 18%, iar importul cu 8%. Aceasta va permite realizarea unei balanțe comerciale active, ceea ce va permite ca anul viitor să reducem datoria externă cu circa 20%, urmînd ca în anii 1984—1985 să achităm înainte de termen o parte din datoria externă, în vederea lichidării depline a acesteia în anii următori. Referindu-se la aceste probleme, secretarul general al partidului a făcut o amplă analiză asupra sarcinilor ce revin tuturor celor ce concură la realizarea eficientă a activității de comerț exterior, a expus, odată mai mult, principalele direcții ale politicii comerciale externe a României socialiste, a dorinței sale de intensificare a relațiilor sale economice internaționale, pe baze reciproc avantajoase, cu alte state ale lumii.

Desigur toate obiectivele stabilite prin proiectul de plan pentru anul 1983 sînt subsumate scopului fundamental al politicii partidului nostru — creșterea nivelului de trai al oamenilor muncii. Astfel, la sfîrșitul anului viitor retribuția medie reală a personalului muncitor va fi mai mare cu 4% față de anul 1980, iar veniturile reale ale țărănimii cu circa 10%. Volumul desfacerii de mărfuri prin comerțul socialist va crește cu aproape 3% față de anul în curs, și se va realiza un amplu program de construcții însumînd 180 000 de locuințe precum și numeroase obiective social-culturale.

În prima jumătate a actualului cincinal s-a desfășurat și o amplă activitate de perfecționare a conducerii economiei noastre naționale. Au fost adoptate o serie de măsuri economico-financiare pentru aplicarea mai fermă a noului mecanism economico-financiar și de întărire a autoconducerii și autoaprovizionării, a fost încheiată acțiunea de îmbunătățire a prețurilor de producție, producția agricolă a fost așezată pe baze economice rentabile. Continuînd aceste preocupări, actuala plenară a C.C. al P.C.R., în temeiul hotărîrilor plenarei din iunie a C.C. al P.C.R., a dezbătut și adoptat proiectul de Lege privind participarea cu părți sociale, a oamenilor muncii din unitățile economice de stat la constituirea fondului de dezvoltare economico-socială și propunerile privind reorganizarea Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Prevederile proiectului de lege la care ne-am referit, elaborat din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, a fost supus în prezent dezbaterii oamenilor muncii. El reprezintă o nouă manifestare a democrației socialiste, a creșterii rolului oamenilor muncii în conducerea unităților, a întregii societăți, asigură un conținut nou, superior, calității de proprietari ai oamenilor muncii din patria noastră. La rîndul său îmbunătățirea organizării și activității Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, faptul că i se vor conferi largi atribuții ca organism superior de analiză, coordonare și control, de Cameră legislativă a partidului și a statului, de adevărat parlament economic, care va dezbate și aproba toate legile cu caracter economic se înscrie de asemenea în cadrul perfecționării conducerii societății noastre. În aceste măsuri se concretizează viziunea științifică, de un profund democratism, a secretarului general al partidului conform căreia tocmai oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, le revine misiunea de a conduce societatea, de a-și construi conștient propriul lor viitor. **„Trebuie să avem în vedere că forța partidului nostru,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, prestigiul său, constau tocmai în faptul că acționează permanent în strînsă legătură cu clasa muncitoare, cu celelalte categorii sociale, cu întregul popor, că întreaga activitate a partidului este pusă în slujba poporului, a construcției socialiste, a bunăstării și fericirii întregii națiuni, a întăririi independenței și suveranității țării".**

Recenta plenară a C.C. al P.C.R. a deschis o perioadă de muncă încordată pentru finalizarea cu cele mai bune rezultate a planului pe anul acesta, pentru pregătirea temeinică a producției anului viitor, o perioadă de intensă activitate politică în care pe lîngă Conferința Națională a partidului, eveniment de majoră semnificație în viața partidului și poporului nostru, vor avea loc alegerile pentru consiliile populare municipale, orășenești și comunale precum și aniversarea a 35 de ani de la proclamarea Republicii. Evenimente care dinamizează conștiințele și forțele tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, ferm hotărîți să facă totul, ca și pînă acum, pentru a răspunde chemării secretarului general de a acționa pentru înfăptuirea neabătută a programului de dezvoltare continuă a patriei noastre, de întărire a forței sale economice, de ridicare a nivelului de trai material și spiritual al poporului, de întărire a independenței și suveranității sale.

N. IONESCU

În lumina sarcinilor cuprinse în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la plenara C.C. al P.C.R.

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

Valorificarea resurselor interne pentru realizarea producției fizice

— O valoroasă experiență în promovarea creației tehnice originale —

● În premieră națională la Exploatarea minieră Baia Sprie — 5 noi tipuri de utilaje de perforare și susținere cu caracteristici și performanțe la nivelul tehnicii moderne ● Mecanizarea totală a procesoarelor tehnologice cu mașini autopropulsate de mare productivitate ● Rezultatele înregistrate în 8 luni confirmă estimările și pledează pentru extinderea tehnologiei originale, cu grad ridicat de eficiență, în unitățile din sectorul extracției minereurilor neferoase.

IN PROCESUL DEZVOLTĂRII economiei românești, o atenție primordială este acordată folosirii cu eficiență ridicată a tuturor resurselor, asigurării cu materii prime în proporție cît mai mare din resurse proprii. Sînt probleme care au fost abordate din nou, cu insistență, la plenara C.C. al P.C.R. din 7—8 octombrie a.c. În cuvîntarea rostită cu acest prilej, secretarul general al partidului arăta : **„După cum reiese din plan, în anul 1983 se va dezvolta mai puternic baza de materii prime și materiale. Este necesar ca și în acest domeniu ministerele și consiliile populare să acționeze cu toată răspunderea și fermitatea pentru realizarea programelor și subprogramelor adoptate".**

În acest cadru, unitățile productive din sectorul extracției minereurilor depun eforturi intense în vederea mecanizării proceselor tehnologice, creșterii productivității și obținerii unor indicatori tehnico-economici cît mai favorabili. Pentru aplicarea unor tehnologii de extracție moderne cu parametri ridicați, încă din anul 1975 în cadrul Exploatării miniere Baia Sprie, a fost constituită o grupă de cercetare, proiectare și producție, în cadrul căreia au fost realizate cinci tipuri de utilaje de perforare și susținere cu caracteristici și performanțe la nivelul tehnicii actuale. Cu aceste mașini de concepție proprie s-a experimentat săparea și susținerea unor lucrări miniere cu secțiuni mari, între 15—20 mp, confirmîndu-se astfel că zăcămîntul de la E. M. Baia Sprie, și probabil nu numai acesta, se pretează la o mecanizare totală a proceselor tehnologice cu mașini autopropulsate de mare productivitate.

Rezultatele bune obținute în urma acestor experimentări, cît și studiile ulterioare întreprinse de colectivele tehnice din unitate au condus la aplicarea unei noi tehnologii de extracție a minereurilor din filonul principal, orizontul XV, cu utilaje autopropulsate cu acționare diesel-hidraulică în lucrări cu secțiuni mari. Trăsătura caracteristică a noii tehnologii este utilizarea complexelor de mașini autopropulsate, în toate procesele tehnologice de excavare și extracție a minereurilor, asigurînd un înalt grad de productivitate. În cadrul noii tehnologii, la săparea planelor înclinate și a galeriilor de subetaj se utilizează cărucioare de perforare autopropulsate acționate cu motoare diesel, echipate cu 1—2 brațe hidraulice, avînd perforatoare grele pneumatice. Pentru încărcarea și transportul materialului derocat sînt folosite mașini de încărcat și transportat cu cupă, capacitatea acestora fiind de 3,4 mc. Alături de mașinile de încărcat și transportat, se utilizează la transportul de galerii principale autodumpere de 25 t.

Specificul acestor mașini a influențat hotărîtor asupra alegerii metodelor de deschidere și pregătire, a metodelor de exploatare, a schemelor de aeraj, precum și a construcțiilor miniere. De pildă, pentru exploatarea zăcămîntului de la orizontul XV cu noua tehnologie a fost necesară deschiderea zăcămîntului printr-un plan înclinat (medie 6%) săpat în steril în culcușul filonului cu secțiunea de 15,75 mp care să asigure accesul utilajelor la locul de abatere a minereului. Din planul înclinat s-au săpat galerii de legătură la direcționalele de subetaj.

Metoda de exploatare practicată este cea cu galerii de subetaj, descendentă și cu înmagazinare temporară a minereului și pernă de rambleu. Ea constă din săparea galeriilor pe direcția zăcămîntului în culcușul și coperișul filonului, racordate între ele prin galerii de legătură. Din aceste galerii se dezvoltă abaterea minereurilor prin execuția găurilor de mină în evantai, cu cărucioare de perforare a găurilor lungi și pușcare cu ajutorul mașinilor autopropulsate de încărcare a explozivilor pulverulenți. Experimentarea noii tehnologii de extracție se execută etapizat, anul de atingere a parametrilor proiectați fiind 1983 — pentru o producție de 400 000 t/an.

Eficiența noii tehnologii

APLICAREA noii tehnologii într-o primă etapă de 8 luni ale acestui an a condus la creșterea substanțială a eficienței economice. Această eficiență poate fi atestată prin cîteva elemente concludente :

1 **Concentrarea maximă a producției,** care face posibilă extragerea aproximativ 700 t/zi din trei, patru fronturi de lucru ,cu posibilități reale de creștere la 1 000 t/zi.

2 **Productivitatea muncii în abataj în primele opt luni ale anului s-a situat în medie la 11,747 t/post față de 10 t/post parametru proiectat.** Dar din dinamica realizării productivității muncii rezultă valori și mai mari. Astfel, pe trimestrul II media realizată a fost de 18,942 t/post, avînd un vîrf de 20,725 t/post (luna mai). Productivitatea muncii la lucrările de pregătiri în primele opt luni ale anului a fost în medie de 5,711 t/post față de 5,293 t/post planificat. În dinamica realizării se regăsesc însă și valori de 7,242 t/post, ceea ce demonstrează că sînt reale posibilități de creștere a valorilor medii ale productivității muncii.

În ceea ce privește productivitatea muncii pe zăcămînt, aceasta a ajuns la 9,184 t/post — dar o considerăm minimă, ea fiind mult influențată de efectivele sporite de oameni care lucrează în regie, necesare pentru început volumului mai mare al lucrărilor de întreținere și pregătire, pentru crearea condițiilor de dublare a capacității.

Comparînd productivitatea din abataj obținută cu vechile tehnologii (cele mai bune rezultate la productivitatea muncii în abataj, obținute prin aplicarea tehnologiilor clasice de lucru, au fost de 5,08 t/post) și cu noua tehnologie (11,747 t/post) se observă o creștere a productivității muncii în abataj cu 231,4%.

3 **Reducerea cheltuielilor materiale.** Aici trebuie spus că în structura costurilor producției au intervenit schimbări substanțiale față de tehnologiile clasice. Astfel, cu tehnologia existentă anterior în care se utilizau mașini acționate pneumatic, fondul de retribuire reprezenta în medie 46—50% din cost, iar fondurile alocate cheltuielilor de amortizare, întreținere curentă și reparații erau în medie de cel mult 20—22% din cost. Prin aplicarea noii tehnologii cu utilaje autopropulsate fondul de retribuire reprezintă cel mult 30% din cost, iar cheltuielile de amortizare și întreținere a utilajelor au crescut pînă la 47—50%, adică mai mult de 2 ori.

Analizînd comparativ **consumurile principalelor materiale** se observă de asemenea schimbări deosebite atît cantitativ cît și calitativ. Astfel, este de reținut eliminarea unor materiale deficitare și cu consum mare în tehnologiile clasice ca : șină, traverse, material mărunt pentru calea ferată etc. ca urmare a renunțării la transportul pe cale fe-

rată. Pe de altă parte, aplicarea susținerii ancorate a lucrărilor miniere conduce la eliminarea consumurilor exagerate de lemn de mină, cherestea, bolțari, ciment etc. Totodată, execuția găurilor de mină lungi cu ajutorul cărucioarelor de perforare în evantai a făcut posibilă schimbarea furniturilor de scule și reducerea consumului specific cu 50% față de tehnologiile clasice. În același timp, trebuie menționat că noua tehnologie solicită la lucrările de pușcare a găurilor de mină exploziv pulverulent (azotați de amoniu) în locul explozivilor încartușați (dinamită) care, deși înseamnă o creștere cu 50% a consumului specific de exploziv, conduce la diminuarea considerabilă a cheltuielilor de pușcare. Aceasta datorită diferenței de preț dintre explozivul încartușat și explozivul pulverulent (de circa 5 ori mai ieftin), cît și scăderii valorii manoperei întrebuințate, ca efect al mecanizării încărcării găurilor de mină. Ca urmare a schimbării tehnologiilor de lucru la operațiile de împușcare, economiile la cost se cifrează la circa 10 lei/mc excavat.

În general, rezultatele experimentării noii tehnologii, în primele opt luni ale acestui an, indică reducerea totală a consumurilor de materiale tradiționale la lucrările de susținere și întreținere a căilor de acces (lemn, materiale c.f.i.) și introducerea altor materiale impuse de noua tehnologie (anvelope, motorină etc.).

4 Reducerea consumurilor de energie pneumatică și energie electrică. Consumul de aer comprimat necesar pentru noua tehnologie este de 75 mc/t excavată față de un consum în jur de 130 mc/t excavată necesar tehnologiilor clasice aplicate pînă în prezent. Această reducere de aproape 50% reprezintă eliminarea din procesele tehnologice a utilajelor tradiționale acționate cu energie pneumatică, cum ar fi : mașinile de încărcat și transportat MIP-2, MIS, instalațiile de perforare pe coloane, ventilatoare pneumatice VP-400, trolii pneumatice, instalații pneumatice de săpat suitori și altele.

Consumul anual de energie electrică aplicînd noua tehnologie se reduce în principal la transportul pe orizontală, prin introducerea autoîncărcătoarelor pe pneuri acționate cu motor diesel, eliminîndu-se în acest fel transportul cu locomotive electrice. O situație asemănătoare se petrece și la transportul pe verticală, deoarece concentrarea producției a contribuit la soluționarea măririi capacității de transport a instalației de extracție prin schimbarea vaselor de extracție (colivii) cu schipuri.

Aplicarea acestor soluții originale și în premieră națională pentru minele de neferoase înseamnă **economii** substanțiale de energie electrică. Să le consemnăm :

— transport pe orizontală	1 462 000 kWh/an
— transport pe verticală	1 870 000 kWh/an
TOTAL	3 332 000 kWh/an

Aceasta reprezintă o scădere cu 30% din consumul total de energie electrică la extracția minereurilor, adică o diminuare a consumului specific de la 27,53 kWh/t la 19,2 kWh/t, ceea ce valoric este echivalent cu o reducere de aproximativ 4,00 lei/tonă. Efectele aplicării noii tehnologii pe opt luni constau în diminuarea substanțială a costului cu 101,70 lei/t, ceea ce reprezintă 27,31% din costul planificat.

Posibilități de extindere

REZULTATELE experimentării noii tehnologii de extracție a minereurilor cu utilaje de mare capacitate autopropulsate cu acționare diesel, în condițiile geominiere existente la E. M. Baia Sprie, au demonstrat că prin aceasta se asigură indicatori tehnico-economici ridicați față de tehnologiile clasice utilizate pînă în prezent. Productivitatea muncii poate crește de 2—3 ori, se îmbunătățesc condițiile de muncă, se reduce numărul de muncitori care execută munci foarte grele. Investițiile făcute pentru procurarea complexelor de utilaje sînt relativ mari, dar ele pot fi amortizate în 3—4 ani.

Considerăm, în încheiere, că datele prezentate sînt edificatoare. Ele constituie premisa aplicării corecte a noii tehnologii de extracție, care poate determina o creștere substanțială a eficienței economice a activității de producție și la alte exploatări de minereuri neferoase. Realizarea acestor deziderate este posibilă prin introducerea tehnicii menționate, care impune însă schimbări radicale în activitatea de producție și solicită realizarea unor acțiuni cum sînt :

- luarea în considerație a situațiilor geominiere concrete, elaborarea și aplicarea unor soluții adecvate în scopul îmbunătățirii continue a condițiilor de exploatare a complexelor de mașini ;
- finalizarea de măsuri și acțiuni eficiente în scopul îmbunătățirii permanente a calității pregătirii și ridicării nivelului de cunoștințe a personalului care deservește utilajele ;
- elaborarea și introducerea unor metode științifice de organizare a muncii în utilizarea complexelor de mecanizare.

Ioan IZVORAN
director al exploatării miniere Baia Sprie

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Un nou tip de strung universal-SNU-380

REALIZARE recentă a Întreprinderii de mașini-unelte din Arad, strungul universal SNU-380 vine să completeze gama largă de strunguri cu care întreprinderea arădeană de specialitate s-a făcut cunoscută nu numai în țară, dar și peste hotare, produsele sale fiind în prezent solicitate de firme din peste 40 de țări, unele cu o bogată tradiție industrială în acest domeniu.

Noul tip de strung este adaptat celor mai exigente cerințe tehnice, impunîndu-se printr-o **înaltă precizie și productivitate** în prelucrarea unei mari varietăți de piese de serie mică și mijlocie. Performanțele tehnice și economice îl situează printre cele mai moderne mașini de acest fel și sînt conferite și garantate de o serie de caracteristici dintre care se detașează: construcția extrem de rigidă a batiului; un motor electric asincron trifazat, cu frînă încorporată, care acționează o cutie cu 12 viteze selectate prin mecanisme cu came și cu roți dințate baladoare cu funcționare silențioasă, fără vibrații. Un dispozitiv cu con scurt asigură montajul ușor și precis al tuturor accesoriilor. Cutia de viteze de tip închis și etanșă dispune de un mecanism care efectuează 24 de avansuri longitudinale și tot atîtea transversale. Mecanismul amintit este dublat de un dispozitiv de securitate care împiedică comanda simultană a avansurilor și a filetării.

Construcția modernă, soluțiile noi, originale, utilizate de proiectant și de constructor în execuție, asigură în exploatarea acestui utilaj realizarea unor efecte economice care îi conferă o largă competitivitate: randament sporit cu 25—50 la sută față de alte tipuri de referință, reducerea consumului de energie și materiale prin efectuarea unor lucrări de mare finețe și precizie etc. Toate acestea fac din noul tip de strung, care este prezentat și la Tîrgul Internațional București — TIB '82 —, una dintre cele mai bune reușite ale industriei noastre constructoare de mașini-unelte așchietoare.

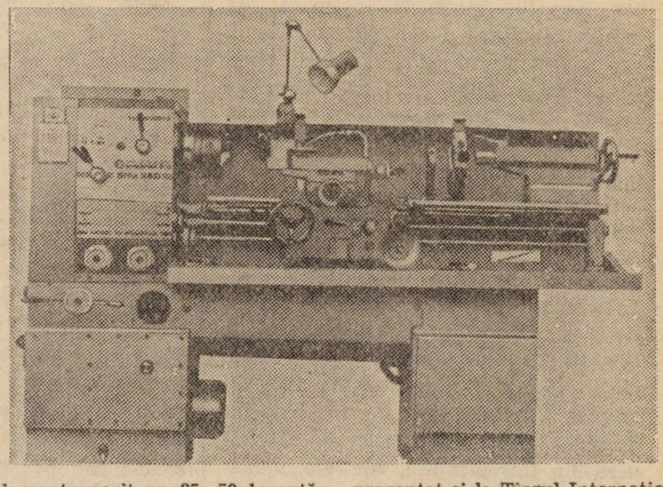

E. C.

„Să trecem la pregătirea temeinică a planului pe 1983, inclusiv la dezbaterea lui în această lună în adunările generale din toate unitățile, astfel încît din prima zi a anului 1983 să putem trece la înfăptuirea lui în cele mai bune condiții".

(din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 7—8 octombrie 1982)

Cum se acționează pentru pregătirea realizării planului pe 1983

RECENTA PLENARĂ a C.C. al P.C.R., a adoptat documente de deosebită însemnătate, între care un loc central îl ocupă proiectul planului de dezvoltare economico-socială pe anul 1983.

Ansamblul prevederilor de plan pe anul viitor accentuează laturile calitative ale activității economice, marcînd cu mai multă pregnanță trăsăturile fundamentale ale cincinalului calității și eficienței în toate domeniile, îndeosebi în ceea ce privește valorificarea superioară a materiilor prime, reducerea mai susținută a consumurilor de materiale, combustibili și energie, realizarea de produse de înaltă calitate, competitive pe piața externă, folosirea la maximum, cu înaltă eficiență a potențialului productiv din industrie și din celelalte ramuri. **Odată stabiliți parametrii planului, decisive sînt acum lucrările pregătitoare, de finisare a tuturor elementelor care condiționează îndeplinirea sa, activități care trebuie să se desfășoare în paralel cu eforturile susținute pentru realizarea planului pe anul în curs, pentru recuperarea unor rămîneri în urmă din diferite domenii de activitate.**

După cum a rezultat și din lucrările plenarei, indicatorii planului pe anul 1983 au baza materială asigurată, în condițiile utilizării mai accentuate a resurselor interne și a limitării stricte a importurilor, realizării de către fiecare întreprindere, centrală și minister a sarcinilor de producție fizică în structura sortimentală contractată, a încadrării cu strictețe în normele de consum planificate, a realizării integrale a sarcinilor de recuperare și valorificare a tuturor materialelor refolosibile, a resurselor energetice secundare și recondiționării pieselor de schimb și subansamblelor. Această succintă enumerare cuprinde de fapt direcțiile principale spre care trebuie îndreptată atenția factorilor de răspundere din întreprinderi, centrale, ministere, din organele centrale de sinteză, în vederea asigurării tuturor condițiilor pentru un demaraj susținut al îndeplinirii prevederilor de plan încă din primele zile ale anului viitor.

Acțiunea de contractare — cît mai operativ finalizată

MĂSURI deosebite se impun în ceea ce privește pregătirea minuțioasă a relațiilor de livrare-aprovizionare între unitățile economice, în cadrul echilibrului de plan aprobat, pe baza perfectării în cel mai scurt timp a contractelor economice. **Acțiunea de contractare pe anul 1983 este demarată, într-o serie de ramuri s-au încheiat contracte într-o proporție destul de mare**; în principalele ramuri ale industriei sînt perfectate contracte reprezentînd aproape 50% din volumul producției marfă planificată pe 1983, pentru consumul intern, comparativ cu circa 40% la aceeași dată a anului trecut.

Cu toate acestea sînt unele produse la care trebuie acționat mult mai energic în vederea concretizării tuturor detaliilor care condiționează contractarea, îndeosebi în următoarele direcții :

● urgentarea centralizării de către M.I.M. a specificațiilor pe sortotipodimensiuni la metalele feroase și definitivarea în cel mai scurt termen a programelor de fabricație, pe baza cărora să se emită repartițiile ținînd seama de faptul că la materialele metalurgice feroase contractările practic nu sînt încă începute ;

● clarificarea de către centralele din cadrul M.I.M.U.E.E., cu sprijinul direct al ministerului, al organelor de sinteză, a problemelor încă nesoluționate la o serie de produse electrotehnice și electronice, astfel încît să se poată rapid extinde contractarea, care cuprinde în prezent numai circa 30% din producția marfă ;

● finalizarea, îndeosebi cu beneficiarii de materiale de construcții a desfășurării resurselor pe obiectivele de investiții, spre a se putea trece la întocmirea pe calculator a programelor de optimizare a transporturilor ținînd seama că pe ansamblul M.I.L.M.C. contractările reprezintă puțin peste 43% din producția destinată consumului intern ;

● perfectarea imediată a tuturor contractelor de livrări de cărbuni și minereuri, la care în prezent sînt elucidate problemele privind nivelurile de producție și destinația acestora, astfel încît nu se justifică încă o amînare a contractării integrale a producției, din care numai 50% are desfacere contractată ;

● la unitățile Ministerului Industriei Ușoare, deși sînt încheiate contracte pentru 50% din producția marfă destinată consumului intern, situația este nesatisfăcătoare, comparativ și cu anul trecut, cînd la aceeași dată era contractată 80% din producție, ceea ce impune ca împreună cu comerțul să se ia măsurile de finalizare a contractării.

Ceea ce este esențial de subliniat este faptul că încheierea imediată a contractelor nu este un scop în sine, ci o condiție primordială pentru ca unitățile economice, știind cu certitudine ce au de produs și de livrat, să-și definească ele însile propriile nevoi, a căror satisfacere necesită soluționări în lanț, cu alți parteneri, care trebuie să livreze diferite materiale sau subansamble.

În această ordine de idei se impune din partea centralelor industriale și ministerelor să acționeze cu mult mai multă operativitate pentru definitivarea programelor de cooperare internațională și să se treacă pe această bază la contractarea fermă a acestor cooperări. Trebuie înțeles foarte bine că, **chiar dacă este vorba de întreprinderi din aceeași centrală, livrările de semifabricate sau produse nu constituie un act de „înțelegere" sau obiect de tocmeală ci, în spiritul și litera legii, o obligație fără echivoc, supusă tuturor rigorilor ce decurg din contractele economice.**

Sînt de amintit în acest sens dificultățile mari provocate în acest an de nerespectarea livrărilor în cooperare la semifabricate între unități ale M.I.M., la motoare electrice, elemente de automatizări și altele în construcția de mașini — și se pot da încă numeroase alte exemple, deficiențe care accentuează nevoia obiectivă de a rezolva din timp și în amănunt toate aceste probleme ale cooperărilor între întreprinderi.

Responsabilități sporite pentru asigurarea bazei energetice și de materii prime

ÎNCHEIEREA contractelor economice permite fiecărei întreprinderi, centrale, minister să-și cunoască în detaliu obiectivele activității pentru anul următor. Un rol hotărîtor în pregătirea planului revine însă, fără îndoială, asigurării din timp, încă din acest an, a condițiilor materiale, tehnice și organizatorice pentru realizarea efectivă a producțiilor stabilite. În acest sens, **sarcini deosebite revin sectoarelor care asigură baza energetică și de materii prime.**

Așa cum a subliniat în repetate rînduri secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, **sînt vitale pentru dezvoltarea prevăzută** măsurile stabilite în domeniul asigurării cu combustibil și energie : **mutațiile calitative ce vor avea loc în balanța energiei primare prin creșterea producției și consumului de cărbuni și șisturi bituminoase** (care în total va depăși în anul următor 54 milioane tone comparativ cu 44 milioane tone în anul 1982), concomitent cu limitarea consumului intern de țiței, în condițiile reducerii accentuate a normelor de consum energetic, raționalizării transporturilor auto, economisirii stricte a energiei în toate sectoarele de activitate.

Pentru asigurarea cu energie electrică și termică, în proiectul de plan se prevede promovarea mai fermă a orientărilor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului **privind creșterea gradului de asigurare din resurse interne a necesarului,** care în anul viitor va reprezenta peste 90 la sută din energia primară a economiei, comparativ cu 84 la sută în anul 1982. În acest domeniu o atenție specială trebuie acordată lucrărilor de investiții, realizării și punerii în funcțiune a capacităților de producție prevăzute la cărbuni, șisturi bituminoase, țiței și în mod special a celor pentru recuperarea resurselor energetice secundare. În mod deosebit vor trebui rezolvate încă în acest an problemele asigurării unor utilaje tehnologice pentru industria minieră — cum sînt complexele mecanizate de abataj pentru straturile groase de huilă — ca și livrării materialului tubular și a sapelor de foraj necesar industriei petroliere.

Consumurile energetice pe 1983 sînt riguros dimensionate pe bază de norme de consum și va trebui acționat cu mai multă fermitate, pentru a preîntîmpina situațiile din acest an cînd pe primele 8 luni consumurile normate au fost depășite cu peste 1,4 mil. tone cc, îndeosebi în chimie, metalurgie și la Ministerul Energiei Electrice. Sînt de asemenea de amintit sarcinile de reducere a consumului total de energie termică cu circa 9 la sută față de anul 1982, din care consumul de energie termică produsă prin utilizarea produselor petroliere, se va diminua cu circa 20 la sută. Toate acestea impun ca **în fiecare unitate să se ia măsurile necesare în direcția creșterii randamentelor de ardere, modernizării sau înlocuirii unor instalații cu consumuri mari, izolării conductelor, eliminării pierderilor de agent termic, respectării riguroase a temperaturilor de lucru în procesele tehnologice și a celor normate pentru încălzire, astfel ca chiar din lunile noiembrie-decembrie să se lucreze cu normele aprobate pentru anul 1983.**

În domeniul energetic un accent deosebit va trebui pus pe realizarea măsurilor de trecere, începînd încă din acest an, a cazanelor din centralele termice de pe combustibil lichid pe cărbuni, ținînd seama că **pentru anul viitor producția de energie termică pe bază de cărbuni crește cu 73 la sută.** iar combustibilul lichid a fost redus în mod corespunzător

Industriei metalurgice îi revin în anul 1983 sarcini de o însemnătate aparte în ceea ce privește diversificarea și creșterea nivelului canitativ al producției. În scopul asigurării sortimentelor de metal necesare construcției de mașini și altor ramuri se impune accelerarea lucrărilor de punere în funcțiune, încă în trimestrul IV al acestui an, a unor noi capacități de producție luate în calculul producției pe 1983, la combinatele siderurgice din Hunedoara și Galați, ca și în alte unități. Astfel încît să se asigure creșterile de producție prevăzute de țevi, table și benzi inoxidabile, prăjini de foraj, cord metalic, la care sarcinile de plan prevăd sporuri de 40-57% comparativ cu acest an. În afară de sarcinile cantitative, metalurgiei îi revine obligația de a asimila în cel mai scurt termen o gamă substanțial lărgită de sortimente — pe baza cărora se diminuează importul — și a căror introducere în fabricație asigură o substanțială creștere a gradului de valorificare a metalului.

Probleme de aceeași natură se pun și în fața **industriei chimice, care trebuie să asigure aprovizionarea industriei ușoare, miniere, construcției de mașini, transporturilor cu cantități sporite de fire și fibre sintetice, coloranți. detergenți, covor de cauciuc și alte articole tehnice din cauciuc și materiale plastice, anvelope și altele.** Iată de ce trebuie să se concentreze toate eforturile în acest trimestru și în primul trimestru al anului viitor pentru accelerarea punerilor în funcțiune a capacităților în curs de finalizare și în același timp să se acționeze pentru funcționarea la parametrii proiectați a instalațiilor restante din anii precedenți.

În centrul preocupărilor este necesar să stea **intensificarea activităților de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile,** care constituie o sursă principală, sigură și eficientă de asigurare cu materii prime, ea urmînd să acopere 30-60% din necesarul de consum la o serie de materii prime de bază. Aceasta se impune cu atît mai mult cu cît în acest an nu s-au realizat prevederile de plan de recuperare la materiale cuproase, plumb metalic. zinc, cenuși de neferoase, hîrtii-cartoane, polietilenă și altele, iar unele capacități pentru valorificarea materialelor refolosibile, prevăzute în programul aprobat, sînt întîrziate sau nici nu au fost începute, cum este cazul celor pentru anvelope reșapate, prelucrarea oxizilor de plumb, acid oxalic și formic, mase plastice, textile nețesute, plăci de fosfogips și altele.

O cauză importantă a nerealizării producției planificate în acest an o constituie neefectuarea la termen și de calitate a reparațiilor capitale ale instalațiilor și utilajelor, ceea ce a determinat opriri accidentale și staționări prelungite în reparații. În acest context **se impune o mai bună pregătire și organizare a tuturor activităților care concură la menținerea în stare de funcțiune a fondurilor fixe productive,** realizarea tuturor condițiilor pentru efectuarea la termen și de calitate bună a reviziilor și reparațiilor.

În prima jumătate a anului, planul de reparații capitale în industrie s-a îndeplinit în proporție de numai 90 la sută, nerealizări mai importante fiind înregistrate în construcția de mașini, minerit, transporturi. Ca urmare a opririlor accidentale s-au pierdut 120 mil. ore de producție la instalațiile și utilajele de bază din principalele ramuri industriale, ceea ce a determinat nerealizarea unor resurse. Aceste situații se datoresc în mare măsură faptului că nu sînt fabricate o serie de piese și subansamble, că în general pregătirea reparațiilor nu se face încă în mod corespunzător.

Pentru anumite instalații și utilaje nu s-au relevat și asimilat încă toate piesele de uzură, ceea ce face ca să nu fie utilizate la capacitate aceste mijloace. Se depune mai multă insistență pentru a obține importuri de piese, decît pentru asimilarea lor, deși viața a dovedit că se pot fabrica în țară repere de cea mai mare complexitate. În acest context apreciez oportun ca în unitățile mai reprezentative să fie organizate secții sau ateliere speciale, care să se ocupe de asimilarea și producția pieselor din import, atît pentru propria unitate cît și pentru întreaga centrală, iar indicatorii și retribuțiile să țină seama, în echivalent, de valuta economisită. Printr-o asemenea activitate organizată, pentru care economia dispune de dotările necesare s-ar contribui la o mai bună funcționare și întreținere a fondurilor fixe.

Sînt încă, așa cum s-a arătat, destule probleme care se cer mai operativ soluționate în contractarea producției, în organizarea sistemului de aprovizionare, în gospodărirea ,materialelor și a stocurilor. Prin măsuri energice este necesar ca de pe acum să se acționeze cu toată hotărîrea în vederea înlăturării imediate a întîrzierilor, pentru pregătirea temeinică a planului pe anul viitor.

Mircea PÎRJOL

O mai bună valorificare a potențialului agricol

RESURSELE FURAJERE – ANALIZATE PRIN PRISMA REZERVELOR DE CREȘTERE A PRODUCȚIEI ANIMALIERE

Plenara C.C. al P.C.R. din 7—8 octombrie a.c. a analizat și dezbătut, printre altele, și problemele agriculturii.

În Cuvîntarea rostită cu acest prilej secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a atras atenția sporirii continue a producției zootehnice, a valorificării eficiente a tuturor resurselor furajere.

În acest context, prezentăm, în continuare, unele aspecte ale valorificării superioare a furajelor în corelație cu sporirea producției animaliere.

LA OBȚINEREA unor rezultate bune în creșterea și exploatarea vacilor de lapte, hrana are rolul cel mai important. Folosirea unei alimentații rationale duce la modificarea ereditații organismului, care se reflectă printr-un metabolism crescut. În aceeași măsură alimentația rațională are influență mare asupra fecundității și prolificității vacilor. Dar rolul cel mai important pe care îl are alimentația rațională este întărirea constituției și a sănătății animalelor. Prin urmare, hrănirea rațională a vacilor de lapte contribuie, în primul rînd, la întărirea organismului animal și face posibilă obținerea unei producții constante de lapte în decursul anului, condiție importantă pentru aprovizionarea corespunzătoare cu lapte a populației.

Asigurarea elementelor nutritive necesare vacilor de lapte se realizează din rațiile furajere întocmite în funcție de vîrsta animalului, producția de lapte, greutatea corporală și starea lui fiziologică.

■

■ LA STABILIREA necesarului de substanțe nutritive în hrana vacilor de lapte, pe lîngă unitățile nutritive și proteină brută digestibilă trebuie asigurate și cantitățile minime de substanțe minerale (calciu, fosfor și sare), iar dintre vitamine, în primul rînd, necesarul de caroten.

Obținerea unor producții de lapte superioare este posibilă, în primul rînd, prin administrarea unor rații furajere complete, bogate în proteină, vitamine și substanțe minerale. Carențele înregistrate în furajarea vacilor de lapte se repercutează în realizarea unor producții mici, iar durata productivă a animalelor scade.

O cerință de strictă actualitate o constituie perfecționarea bazei furajere, prin orientarea în mai mare măsură spre resursele furajere mai ieftine. Trebuie valorificate resursele cu un potențial nefolosit și care pot produce furaje ieftine. Din rîndul acestora fac parte, în primul rînd, cele peste 4 milioane de hectare de pășuni și fînețe naturale. Randamentul acestor suprafețe este încă extrem de scăzut, comparativ cu cel înregistrat în țări cu zootehnie dezvoltată.

Îmbunătățirea furajării vacilor de lapte presupune realizarea unei structuri care să îmbine culturile mari producătoare de energie (în U.N.) cu cele mari producătoare de proteină digestibilă. În condițiile țării noastre plantele de nutreț care dau cel mai mare randament de U.N. la hectar sînt sfecla furajeră și porumbul pentru însilozat, iar cele care dau cel mai mare randament de proteină digestivă — lucerna și trifoiul.

În zootehnia țării noastre principalele resurse de sporire a producției la furajele cultivate sînt : extinderea culturilor succesive și intercalate și ridicarea substanțială a randamentului la hectar atît la cultura de bază, cît și la cea succesivă sau intercalată. Actualmente, potențialul de protecție al culturilor succesive reprezintă 40%, iar cel al culturilor intercalate — 10% din suprafața de bază.

■

■ ACTIVITATEA DE PRODUCȚIE agricolă, îndeosebi la culturile vegetale, se soldează și cu crearea unor **mari cantități de produse secundare**, voluminoase și de valoare mică, a căror utilizare în creșterea animalelor poate aduce importante economii la consumul energetic al agriculturii, fiind transformate în produse animaliere de mare valoare nutritivă.

Principala resursă secundară de furaje în agricultura țării noastre sînt **cocenii** și **ciocălăii** de porumb, care concentrează 40% din valoarea nutritivă a plantei, tot atît de valoroși ca finul de calitate inferioară.

Al doilea produs secundar pentru furajare sînt **paiele**, care reprezintă 25—30% din valoarea energetică a produselor cerealiere de bază. Preparate cu amoniac apos și cu șroturi, paiele de grîu dau un spor de producție animalieră mai mare decît porumbul siloz. De aceea, folosirea rațională a tuturor acestor resurse secundare furajere, precum și înnobilarea lor reprezintă o însemnată rezervă de sporire a producției de furaje.

Deficitul de cereale furajere și furaje proteice, ce se observă pe plan mondial în ultimii ani, a determinat căutarea de noi furaje și adaosuri de furaje netradiționale ; crește tot mai mult interesul față de produsele secundare. În R.F.G., de pildă, în loc de cereale furajere, în furajele combinate se includ resturi — care înainte se aruncau — provenite din prelucrarea tuberculilor de tapioca sau manioc, gluten din porumb, borhot uscat, iar din deșeuri de cereale — tărîțe de grîu, produse din prelucrarea citricelor și bananelor.

Experiențele unor țări cu tradiție în creșterea animalelor au demonstrat că în hrănirea porcilor, ca furaj de bază se poate **administra silozul de porumb** (boabe, știuleți, tulpini), conținînd 10—15% celuloză. Sporul mediu zilnic în greutate al porcilor în perioada de creștere de la 25 la 100 kg, în condițiile administrării acestui siloz a fost de pînă la 576 g, iar consumul de furaj la 1 kg spor —de 2,6 kg. Silozul de porumb s-a dovedit eficient și în cazul includerii în rația scroafelor gestante, în cantitate de 3,5—4 kg obținîndu-se un spor mediu zilnic în greutate de cca. 360 g.

Cu bune rezultate se folosește ca furaj **-pufu l de bumbac** (de preferință încorporat în compoziția furajelor granulate). La 1 kg de substanță uscată acesta conține 3% proteină brută, 5% lipide, 35,7% celuloză, 2,26 % substanțe minerale. Digestibilitatea substanței organice este de circa 77,6%.

O largă răspîndire ca furaj au căpătat-o excrementele animalelor (inclusiv gunoiul de păsări), după o prelucrare adecvată. Furajul astfel obținut conține aproape 29% proteină brută, 17% lipide, 11,6% celuloză, 16,9% substanțe minerale.

În R.F.G. s-au propus ca furaje pentru rumegătoare nămolul de la epurarea apelor menajere, purificat pe cale biologică sau prin combustie umedă parțială, precum și alcaliile sulfatice. La furajele pentru îngrășatul porcilor și broilerilor se adaugă extracte din organe și țesături animale, obținute prin dizolvare cu ajutorul unor substanțe chimice (acid sulfuric, acid acetic, acid formic sau dietilamină). Acestea se administrează în cantitate de 10^{-6}—10^{-9} la 1 kg furaj. Sporul în greutate al broilerilor în aceste condiții a crescut simțitor.

În alte țări se recomandă pentru animalele de fermă un **adaos furajer lichid** care constă din apă, mediu nutritiv lichid (melasă, soluție de glucide și cationi de calciu) și un dispersor — argilă prelucrată într-o cantitate care să asigure un amestec tixotrop.

În hrănirea porcinelor și a păsărilor este posibilă, după o prelucrare corespunzătoare, utilizarea în proporție de 0,4—3,2% a **deșeurilor de piele.** Ele conțin 72—86% proteină brută, 1,3—4,0% lipide, 1,5—8% substanțe proteice extractive, 12,5—16,5% substanțe minerale. Digestibilitatea lor este considerată de 66% la porcine și de 85% la puii de găină. Ca adaos proteic se utilizează, de asemenea, **păr de porc** și **făină de pene** (aceasta din urmă se include în rațiile broilerilor, porcilor, mieilor în proporție de maximum 5%, întrucît este săracă în lizină, histină, metionină).

Spre deosebire de păsări și porcine, rumegătoarele sînt capabile să convertească celuloza și azotul neproteic în carne, lapte și lînă.

■

■ PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA asimilării substanțelor nutritive ale furajelor, pentru comestibilitatea lor, se recomandă prelucrarea lor fizică-chimică. Totuși, nu toate metodele de prelucrare dau rezultatele dorite. Atenția crescătorilor de animale se îndreaptă spre **conservarea chimică a furajelor.** În ce privește conservarea prin uscarea furajelor verzi la temperaturi ridicate, în condițiile crizei energetice — această metodă nu trebuie aplicată decît atunci cînd din calcule rezultă o eficiență economică globală indiscutabilă.

Dacă intensificarea furajării taurinelor în scopul creșterii producției de carne este întotdeauna justificată, în schimb cînd se urmărește mărirea producției de lapte, ea presupune un risc, deoarece apare pericolul scăderii fecundității vacilor. Cum este și firesc, mărirea producției de lapte prin administrarea de furaje concentrate va fi însoțită de tulburarea schimburilor de substanțe nutritive, ceea ce **va duce prematur la reformarea animalelor.** Pentru a exploata o perioadă cît mai lungă vacile cu o mare producție de lapte, este necesară o atentă reglare a rației furajere, în funcție de starea lor fiziologică. Astfel, în primele 200 de zile de lactație, furajele de volum trebuie să reprezinte 60% din substanța uscată a rației, în următoarele 100 de zile 45—50%, iar în perioada de înțărcare 75%.

O atenție deosebită trebuie acordată menținerii nivelului vitaminelor A, D și E în rațiile vacilor de lapte. Vitamina D, în afară de funcția de bază are o influență favorabilă asupra procesului de reproducție. Necesarul în vitaminele A și D depinde de prezența vitaminei E, care acționează ca antioxidant, precum și de protejarea altor vitamine contra oxidării și degradării. Laptele obținut de la vacile deficitare în vitamina E are un gust acrișor.

Mulți cercetători consideră că necesarul de apă al animalelor se realizează printr-un consum la discreție. În vederea utilizării raționale a substanțelor nutritive din rație, se impune să se aibă în vedere faptul că necesarul de apă al organismului depinde de temperatura mediului înconjurător.

■

■ UN ROL IMPORTANT în realizarea unei furajări echilibrate a animalelor îl are conținutul în elemente nutritive a furajelor. Metoda de apreciere a furajelor după conținutul de proteină brută și proteină totală, deși cea mai simplă, este cea mai puțin perfectă. De aceea, în prezent, în unele țări, la întocmirea rațiilor pentru vaci, în locul indicatorilor dați se folosește tot mai des **proteina digestibilă,** avînd în vedere strînsa dependență a necesarului acesteia de valoarea energetică a rației. În ultimii ani a fost elaborat un nou sistem, denumit **„metoda proteinei metabolice sau a aminoacizilor metabolici".** Această metodă permite să se țină seama de pierderile de substanțe azotice provenite în special de pe urma digestiei ruminale. Necesitatea elaborării acestui sistem a fost condiționată de nevoia de a avea o apreciere mai exactă a eficienței compușilor azotici din furaje de diverse proveniențe.

În totalitatea lor, prevederile de substanțe azotice în procesul digestiei și al metabolismului ajung pînă la 40%, în funcție de caracterul acestor compuși din furaje. Pornind de la aceste date, se poate aprecia cantitatea proteinei metabolice ce se pune în mod nemijlocit la dispoziția organismului și care participă la procesele de metabolism. Pentru vacile de lapte, „metoda proteinei metabolice" are, deocamdată o importanță teoretică. În prezent, în scopul raționalizării furajării practice a vacilor de lapte, se obișnuiește să se țină seama de corelația dintre proteina solubilă și cea nesolubilă din cadrul rațiilor.

■

■ REZERVE DE SPORIRE a producției de lapte de vacă pot fi valorificate și prin **optimizarea structurii efectivelor** de taurine, a ponderii vacilor de lapte în structura acestui efectiv. Raționalitatea acestei orientări își are explicația în faptul că, menținînd constante resursele de producție-furaje, construcții utilaje etc. —, precum și randamentul animalelor, volumul producției de lapte va depinde de ponderea vacilor de lapte în efectivul de taurine. Pe plan mondial se constată tendința clară de a stabiliza o asemenea structură a efectivelor de taurine, în cadrul căreia vacile de lapte reprezintă circa 50% ; în unele țări cu tradiție și recunoscute în producția de lapte de vacă, această pondere reprezintă chiar 55—65% din totalul efectivului de taurine.

Menținerea ponderii vacilor de lapte este însoțită de o reducere substanțială a consumului de furaje. La o pondere a vacilor de lapte de 66%, eficiența consumului de furaje crește cu aproximativ 1/3. Totuși, pentru condițiile specifice țării noastre, punctul optim se situează în jurul procentului de 50 vaci de lapte, întrucît îmbină mai bine producția de lapte și cea de carne. Față de o structură a efectivului de 66% vaci, structura considerată de noi ca optimă (50%) ne permite dublarea producției de carne de vită.

Respectarea unor proporții între sortimentele furajere, pe lîngă faptul că asigură și o rație echilibrată în elemente nutritive, pune în valoare adevăratul potențial productiv al animalelor. Realizarea unor randamente de lapte record este o consecință firească a unei furajări îndestulătoare, cu furaje de foarte bună calitate, din care să nu lipsească concentratele.

Îmbunătățirea rațiilor furajere, a tehnologiilor și a sistemului de furajare, în creșterea vacilor de lapte, au ca efecte directe și imediate realizarea unor producții superioare și cu un nivel redus al cheltuielilor de producție — rezultate ce pot contribui din plin la creșterea eficienței economice în acest sector de activitate.

Gh. N. IOSIF

AGRORAMA

UNGARIA ● *Studii efectuate la Institutul de cercetări al industriei siderurgice din Budapesta, în legătură cu posibilitățile de valorificare superioară a unor resurse secundare au dus la crearea unui valoros îngrășămînt artificial, care conține oligoelemente necesare culturilor vegetale — printre care zinc, mangan și cobalt. Noul produs, care a primit denumirea Voligop, va fi fabricat la uzina chimică de la Sajóbábony, în 6—8 variante de compoziție, dintre care agronomii și horticultorii vor putea alege, în funcție de caracteristicile chimice ale terenurilor, pe cel mai adecvat sub aspectul aportului de elemnte necesare* ● *Întreprinderea cooperatistă de comercializare a vînatului „Mavad" exportă anual 1 000—1 500 tone de melci de grădină, îndeosebi în Franța, Italia și Suedia. Livrărilor de melci vii li se vor adăuga, cu începere din primăvara viitoare, două noi sortimente : carne de melci congelată (care va putea fi asezonată de către consumatori după gustul fiecăruia) și mîncăruri gata preparate, de asemenea, congelate. Fabricația este în curs de organizare (pe baza cooperării cu firma italiană Intergus, care a furnizat echipamentul și tehnologia) la unitatea „Mavad" din localitatea Vecsés. Pe lîngă valorificarea superioară la export a materiei prime, noile produse vor rezolva și problema dificultăților de păstrare în stoc a melcilor vii.*

BULGARIA ● *În zona orașului Pavlikeni a fost pus în funcțiune sistemul automatizat de irigații „Drujba", realizat pe baza cooperării științifico-tehnice cu U.R.S.S. El este prevăzut cu aparatură automată și dispozitive telemecanice cu fiabilitate ridicată pentru comanda, reglarea, controlul și protecția procesului de distribuire a apei pe o suprafață de circa 7 000 hectare* ● *Institutul de proiectări pentru mașini agricole din Ruse a conceput noua instalație de aspersiune IDL—100, destinată irigării culturilor agricole ale căror rădăcini și tulpini sînt deja dezvoltate. Cuplată la tractoare grele, ea asigură, la lucrările de stropire, o productivitate înaltă a muncii (doi muncitori pot servi 10 astfel de instalații) și utilizarea eficientă a apei.*

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI:

RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

PRODUCȚIA NETĂ ȘI COSTURILE DE PRODUCȚIE

ÎN CONTEXTUL dezvoltării dinamice a economiei naționale, a aplicării ferme a noului mecanism economico-financiar se impune, cu necesitate, sporirea valorii nou create, pe calea reducerii cheltuielilor de producție, în general, și a celor materiale, în special, în scopul economisirii muncii sociale. Sporirea venitului național este direct proporțională cu creșterea ponderii muncii vii în produsul social ; în aceste condiții realizarea integrală a indicatorului producție netă, precum și diminuarea cheltuielilor cu munca trecută constituie o cale importantă de creștere a eficienței activității economice în economie.

În aceste condiții, întreprinderile din cadrul Centralei industriale de utilaj petrolier și minier Ploiești, printre care și „UNIO"—Satu Mare, au luat o serie de măsuri de natură organizatorică în vederea evidențierii cheltuielilor materiale și de muncă vie în așa fel încît să creeze premisele determinării elementelor de cheltuieli aferente producției nete pe total și pe produs.

Producția netă reprezintă produsul nou creat la nivelul unităților economice, centralelor, ramurilor și ministerelor economice, care oglindește cel mai fidel aportul propriu al fiecărei unități la crearea venitului național. Folosirea în practică a producției nete pentru comensurarea cît mai reală a cotei de participare a fiecărei unități, a fiecărui colectiv de oameni ai muncii la producția materială și venitul național, a demonstrat sensibilitatea sa nu numai față de volumul producției fizice, ci și față de modul în care sînt utilizate resursele materiale : materii prime, materiale, combustibil, energie fonduri fixe — componente ale costului. În aceste condiții planificarea trebuie să fie tratată ca o activitate de cercetare științifică, de fundamentare a planului pornind de la producția fizică și consumurile materiale pe fiecare produs în parte, în vederea realizării unei eficiențe economice maxime.

Determinarea producției nete la „UNIO" Satu Mare, se realizează prin metoda de producție sau indirectă, care se utilizează cel mai frecvent în practică și constă prin scăderea cheltuielilor materiale din producția globală. Producția este compusă din utilaje, piese de schimb, subansamble într-o structură variată și mai puțin de serie, ceea ce a condus la organizarea evidenței producției pe locuri de muncă, aplicînd principiul autoconducerii și autogestiunii. Corespunzător acestei organizări, cheltuielile materiale și de muncă vie se urmăresc în momentul efectuării lor, pe locuri de muncă și produse — folosind ca principiu metoda costurilor directe.

Din centralizarea cheltuielilor de producție din debitul conturilor (500, 510, 520, 521, 541, 501) se determină cheltuielile materiale și de muncă vie care constituie baza de plecare pentru determinarea producției nete exprimate sintetic astfel : A — cheltuieli materiale = C.M. ; B — cheltuieli de muncă vie = CMV ; C — beneficiul ; D — valoarea producției globale = (A+B+C) ; E — valoarea producției nete = (B+C).

● Metoda pe comenzi

ÎN CONDIȚIILE aplicării noului mecanism economico-financiar, ale autoconducerii și autogestiunii, în scopul creșterii eficienței economice, se impune determinarea și analiza valorii producției nete pe locuri de muncă și pe fiecare produs realizat. Datorită unei producții eterogene de natura unicatelor și de serie mică, urmărirea cheltuielilor directe se face prin utilizarea „metodei pe comenzi". Obiectivul calculației îl constituie comanda de producție pentru o anumită cantitate de produse, semifabricate, lucrări sau servicii care pot fi executate în cursul unei perioade, de regulă o lună sau un trimestru.

În esență, această metodă constă în colectarea și repartizarea cheltuielilor de producție pe secții de fabricație și pe comenzi, iar în cadrul acestora pe articole de calculație.

Folosind „metoda pe comenzi" (pe fiecare comandă), după executarea producției se evidențiază următoarele grupe de cheltuieli : a) cheltuieli directe (materii prime și materiale ; semifabricate ; S.D.V.-uri ; piese de schimb ; retribuții ; deșeuri pierderi din rebuturi) ; b) cheltuieli indirecte (impozit plus CAS ; cheltuieli comune de secție ; cheltuieli generale) ; c) total cost efectiv.

Metoda pe comenzi ne furnizează unele elemente ale producției nete pe produs cum ar fi : retribuția personalului direct productiv, impozit plus CAS. Totodată, trebuie menționat că elemente ale producției nete se regăsesc sub formă de retribuții și alte elemente de muncă vie și în următoarele grupe de cheltuieli : în S.D.V.-uri în procent de 50% ; în cheltuielile comune ale secției — 30% ; în cheltuielile generale — 60%. La toate acestea se adaugă beneficiul net și alte elemente de muncă vie care se obține ca diferență dintre prețul de livrare și costul efectiv de producție calculat pe fiecare comandă.

În beneficiul astfel determinat se includ următoarele elemente ale producției nete : prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete ; contribuții pentru fondul de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic ; alte elemente de muncă vie.

Cunoscînd elementele de determinare a producției nete pe produs am ales pentru exemplificare patru comenzi interne de la patru tipuri de electropalane — utilaje din categoria mijloacelor de transport și ridicat care se deosebesc prin greutate și puterea de ridicare astfel :

1) E 2 t forță din comanda 052—018
2) E 3,2 t forță din comandă 052—007
3) E 5 t forță din comanda 052—009
4) E 8 t forță din comanda 052—025

Elementele de cheltuieli pe unitatea de produs din fiecare comandă au fost calculate și prezentate în tabelul nr. 1 (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Elemente de cheltuieli pe unitate de produs	— în lei — Tipul produsului			
	E 2 tf	E 3,2 tf	E 5 tf	E 8 tf
A. Cheltuieli directe				
materii prime și materiale	5 625	7 131	7 633	13 491
semifabricate	5 908	8 800	8 085	12 152
piese de schimb	924	0,26	0,25	0,35
S.D.V.-uri,	480	—	470	1 418
din care 50% retribuții	240	—	239	708,5
retribuții directe	2 117	2 510	2 773	4 302
deșeuri	308	167	216	260,5
pierderi	—	379	175	261
B. cheltuieli indirecte				
impozit + CAS	719	853	941	1 461
cheltuieli comune	319	4 246	4 763	7 594
din care 30% retribuții	95	1 276	1 428	2 278
cheltuieli generale	3 172	2 262	2 314	4 566
din care : 60% retribuții	1 703	1 356	1 388	2 739
C. Total cost efectiv				
Beneficiu + alte elemente ale producției nete	8 238	5 427	12 884	1 714
D. Total preț livrare	28 300	31 450	39 835	46 700

Cunoscînd aceste elemente de cheltuieli putem determina și analiza valoarea producției nete pe fiecare produs (vezi tabelul nr. 2).

Analiza datelor de mai sus reliefează

● Piesele de schimb și S.D.V.-urile la cele 4 tipuri de electropalane sînt evidențiate valoric în neconcordanță cu valoarea și retribuția realizată la fiecare produs.

Tabelul nr. 2

Elemente ale producției nete pe unitate de produs	— în lei — Tipul produsului			
	E 2 tf	E 3,2 tf	E 5 tf	E 8 tf
Impozit + CAS	719	853	941	1 461
Retribuții	4 355	5 142	5 838	10 027
Beneficiu și alte elemente de muncă vie	8 238	5 427	12 884	1 714
Total VPN pe buc.	13 312	11 422	19 663	13 202

mari variații între producția netă și prețul de livrare (vezi tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

— în lei —

Produsul	Preț de livrare pe buc.	Producția netă pe buc.	%
E 2 t forță	28 300	13 312	47%
E 3,2 t forță	31 450	11 422	36%
E 5 t forță	39 835	19 663	49%
E 8 t forță	46 700	13 202	28%

Ce concluzii se desprind din aceste date ?

● Optimizarea cheltuielilor pe produs

ANALIZÎND structura elementelor de cheltuieli la cele 4 tipuri de electropalane, se desprind următoarele :

● Semifabricatele reprezintă peste 50% din cheltuielile materiale, devenind o frînă în creșterea producției nete și obligînd întreprinderea să se orienteze spre asimilarea și reproiectarea unor repere obținute prin cooperare. Totodată, valoarea semifabricatelor la electropalanele de 2 tone forță este mai mare în comparație cu ceea ce este evidențiat la tipurile de 3,2 și 5 tone forță, nefiind în concordanță cu valoarea și greutatea pe unitatea de produs.

● Cheltuielile generale repartizate pentru electropalanele de 2 tone forță sînt mai mari față de tipurile 3,2 și 5 tone forță, deși se realizează în aceeași secție de producție unde condițiile de lucru pentru personalul muncitor sînt asemănătoare.

● Pierderile tehnologice sînt localizate diferențiat, valoarea cea mai mare (de 379 lei/produs) fiind evidențiată la electropalanele de 3,2 tone forță. Faptul că electropalanele de 2 tone forță s-au realizat fără a înregistra pierderi, demonstrează rezervele mari ce există în cadrul secției pentru reducerea substanțială a acestora și la celelalte tipuri de electropalane.

Evidențierea elementelor de cheltuieli directe și indirecte pe unitate de produs — folosind „metoda pe comenzi" — a avut ca scop principal determinarea producției nete totale care se raportează cu regularitate trimestrial ca indicator de plan. În același timp, metoda scoate în evidență că orice eroare de calcul sau înregistrare greșită se poate depista cu ușurință, demonstrînd că numai o strictă repartizare a cheltuielilor pe comenzi interne face din această metodă un mijloc util și eficient în determinarea producției nete pe produs.

În acest sens, metoda a permis depistarea unor produse nerentabile sau mai puțin rentabile, repartizarea necorespunzătoare a unor cheltuieli pe produse, determinînd luarea unor măsuri de creștere a eficienței economice prin : reproiectarea și schimbarea tehnologiilor de fabricație la unele produse, asimilarea de produse pentru reducerea importurilor sau a cooperărilor neeconomicoase. În acest mod aplicînd în practică principiul autogestiunii și autoconducerii în fiecare secție de producție, producția netă a crescut an de an, ajungînd în 1981 la 45% pe total.

Din cele prezentate reiese, că determinarea producției nete pe produs creează o imagine completă, de ansamblu, asupra tuturor elementelor de cheltuieli din structura producției, dînd posibilitate de optimizare a celor neeconomicoase. Totodată, metoda scoate în evidență acele surse care determină creșterea valorii producției nete pe unitate de produs în special a ponderii beneficiului și a retribuției, purtători ai valorii nou create.

Calculul producției nete folosind metoda pe comenzi la cele 4 tipuri de electropalane duce la concluzia că este absolut necesar a se acorda toată atenția acestui indicator din momentul planificării producției pînă la optimizarea pe fiecare produs, pentru a se evita unele neconcordanțe în repartizarea și evidențierea elementelor de cheltueli pe comenzi. Astfel, la cele 4 comenzi menționate, semifabricatele, S.D.V.-urile și cheltuielile generale nu sînt evidențiate și repartizate proporțional cu valoarea de întrebuințare a produsului, fapt ce a determinat ca și ponderea producției nete să varieze la cele patru produse de la 28% la 49%.

Calculul producției nete pe produs folosind metoda pe comenzi constituie și un mijloc de informare preliminară pentru organele de conducere, care pot lua, încă de la începutul elaborării planului, anumite decizii pentru creșterea eficienței economice. Calculul a demonstrat, de pildă, că la cele patru tipuri de electropalane ponderea mare a semifabricatelor din cooperare pe fiecare produs duce la o limitare a creșterii producției nete, dar în același timp crează și premisele unor opțiuni pentru asimilări de piese și subansamble executate în secțiile proprii care măresc nemijlocit valoarea nou creată. Totodată, structura prețului și elementelor producției nete la cele patru tipuri de electropalane sugerează că principala cale pentru mărirea valorii nou create este creșterea valorii de întrebuințare, a parametrilor tehnico-economici prin mărirea gradului de automatizare, mecanizare și fiabilitate. Cunoscînd elementele producției nete pe produs, există posibilitatea fundamentării planurilor de producție și optimizării producției fizice în concordanță cu interesele proprii ale întreprinderii cît și ale economiei naționale.

Cu toate că actualul sistem de calculație al producției nete, avînd la bază metoda pe comenzi nu poate indica decît orientativ anumite elemente de cheltuieli pe unitatea de produs, el permite totuși ca valoarea nou creată să fie calculată și cunoscută, devenind un indicator de bază pentru aprecierea colectivului de muncă în ceea ce privește cantitatea și calitatea muncii în condițiile aplicării noului mecanism economico-financiar în unitățile economice.

Vasile NISTOR
Ploiești

Perfecționarea normării muncii — factor important al creșterii productivității (II)

SUBLINIAM, în prima parte a articolului, că tendința de reducere a ritmului de creștere a productivității muncii este determinată, între alți factori, de utilizarea în producție a unui număr mai mare de personal muncitor. Sporul de personal pe unitatea de spor de producție crește, în general, de la o perioadă la alta. Potrivit calculelor, în anii 1976—1980 se observă o accentuare a acestei tendințe față de fiecare din perioadele anterioare. Menționăm că într-o serie de țări dezvoltate — care realizează un ritm inferior de creștere a productivității față de România — nu se observă o asemenea tendință de amplificare a sporului consumului de muncă pe unitatea de spor de producție. Tendința creșterii sporului consumului de muncă pe unitatea de spor de producție relevă, odată mai mult, imperativul valorificării mai bune a potențialului material și uman al țării, al intensificării creșterii productivității muncii. Să menționăm și faptul că o asemenea tendință de creștere a sporului consumului de muncă pe unitatea de spor de producție afectează eforturile care se fac în țara noastră pentru reducerea decalajelor de productivitate a muncii față de țările dezvoltate.

Tendințe și efecte

ÎN EFORTUL de explicare a factorilor care generează tendința de care aminteam, inclusiv a decalajului dintre creșterea productivității și înzestrarea tehnică a muncii, de deslușire — pe această bază — a rolului normelor de muncă, se cer subliniate cîteva din cele mai importante caracteristici ale creșterii productivității muncii în perioada 1950—1980 ;

a) sporirea în ritm rapid a productivității muncii s-a realizat prin obținerea de economii relative de forță de muncă ; dezvoltarea vertiginoasă a industriei, crearea de noi ramuri și întreprinderi, chiar și în condițiile promovării progresului tehnico-științific modern, a impus în mod necesar creșterea efectivelor de forță de muncă ocupate în această ramură ;

b) contribuția productivității muncii la sporirea producției industriale s-a aflat permanent în „competiție" cu aportul volumului forței de muncă ocupate. Pînă în prezent, deși productivitatea deține ponderea cea mai mare, nu se desprinde o tendință clară de creștere a aportului productivității muncii ;

c) nerealizarea integrală a creșterii planificate a productivității muncii a atras după sine mobilizarea unor resurse suplimentare de forță de muncă pentru realizarea ritmurilor planificate de creștere a producției industriale, amplificîndu-se ocuparea forței de muncă în această ramură peste nevoile tehnologice de înzestrare tehnico-materială și aceasta în condițiile utilizării incomplete nu numai intensive, dar și extensive a înzestrării tehnice și a forței de muncă ;

d) în condițiile promovării politicii de ocupare deplină a resurselor de muncă în întreaga economie, producția și productivitatea muncii în industrie au sporit nu numai pe baza forței de muncă tinere, cu un nivel mai înalt de instrucție generală și profesională, ci și prin angajarea largă a altor resurse de muncă din mediul rural și urban, inclusiv prin intensificarea în ultimii ani a ocupării femeii ;

e) cu toate că productivitatea muncii este prin definiție un indicator în expresie fizică, planificarea și urmărirea productivității, inclusiv corelarea ei cu fondul de retribuire s-au efectuat permanent pe baza rezultatelor în expresie valorică ; în ultimi ani au apărut decalaje între productivitatea valorică și fizică, ceea ce a și impus o reconsiderare esențială odată cu trecerea la actualul mecanism economico-financiar ;

f) chiar în condițiile perfecționării prețurilor și a relațiilor de vînzare-cumpărare, acestea nu reușesc să reflecte cu fidelitate influența calității producției, a îmbunătățirii sau înrăutățirii acesteia în indicatorii valorici care stau la baza calculului productivității muncii ;

g) productivitatea muncii continuă să se planifice și să se urmărească doar pe persoană fizică ; această modalitate de evidențiere a productivității muncii nu reflectă însă tendințele reale care au loc în sfera utilizării forței de muncă, insuficienta folosire extensivă și intensivă a timpului personalului muncitor. Practica din țara noastră și din alte țări subliniază îndeajuns necesitatea calculării concomitente a productivității muncii în om-ore. Concepția noului mecanism economic privitoare la introducerea indicatorului „fond total de timp de muncă al întreprinderii" nu a fost transpusă încă în viață în unitățile economice.

Rezumîndu-ne doar la aceste caracteristici ale creșterii productivității muncii, devin explicabile nu numai decalajele la nivelul industriei, subramurilor și în unități economice — dintre productivitate și înzestrare tehnică — dar și, ceea ce ne interesează în mod deosebit, felul în care normele de muncă — instrument prin care se poate reflecta cu rigurozitate acțiunea factorilor intensivi — conduc, în cele din urmă, la accentuarea consumului de muncă vie, la o anume reducere a ritmului de creștere a productivității muncii.

Calitatea normelor de muncă

CERCETĂRILE efectuate la diverse niveluri de agregare, de la nivelul industriei, subramurilor, întreprinderilor, pînă la locul de muncă — bazate pe un sistem larg de indicatori — au condus la concluzia că normele de muncă, întreaga organizare a producției și muncii reprezintă un important factor „responsabil" de evoluția nesatisfăcătoare a productivității muncii, de valorificarea sub posibilități a potențialului tehnico-material și uman al producției. Neajunsurile din sfera normelor de muncă — oricît de numeroase — se manifestă în practică sub cel puțin una din următoarele trei forme : a) neconcordanțe între mărimea normei de muncă și potențialul productiv tehnico-material și uman ; b) neconcordanțe între momentul însușirii condițiilor tehnico-materiale și umane și momentul reflectării depline a acestora în normele de muncă ; c) dezechilibrul dintre aplicarea principiului accesibilității normelor cu cel al progresivității acestora ; mai exact, este vorba de o accesibilitate pronunțată a normelor în defavoarea progresivității, generîndu-se greutăți în valorificarea potențialului productiv și conducînd astfel la diminuarea creșterii productivității muncii.

Deficiențele pe care le conțin normele de muncă — astfel sintetizate — nu se reflectă însă în indicele mediu de realizare a acestora : pe ansamblul industriei republicane, acest indice înregistrează în mod curent valori de 106,1% în 1979 ; 105,3% în 1980, foarte aproape de ± 5% cît se consideră unanim ca reflectînd norme încordate, cu o bună fundamentare științifică. După părerea noastră realitatea este însă alta.

Este știut că în condițiile treptelor superioare ale progresului tehnic, cînd posibilitățile de influențare a randamentului se deplasează de la muncitor la mașină, indicele îndeplinirii normelor tinde să ia valoarea 1,00. Departe de a se atinge și generaliza un asemenea nivel, indicele mediu de îndeplinire a normelor înregistrează valori foarte apropiate, cum am văzut de 1,05—1,06%. Or, în ramura energie electrică și termică — cu cel mai înalt grad de înzestrare cu fonduri fixe — ar trebui să se înregistreze cel mai scăzut indice de îndeplinire a normelor. Aici se observă însă indicele cel mai înalt din întreaga industrie republicană (111,4%), în timp ce în confecții, cu înzestrarea tehnică cea mai scăzută, deși acest indice ar trebui să atingă depășirile cele mai mari, el este în realitate cel mai scăzut (99—100%). Mai mult, comparativ cu alte țări socialiste care au o înzestrare cu fonduri fixe mai mare decît România,

Indicele îndeplinirii normelor în industria noastră înregistrează valori mai mici ca în aceste țări. În plus, dacă în țara noastră proporția normelor cu fundamentare tehnică în 1979 era de 56%, mai mică decît în alte țări (Bulgaria 67%, Cehoslovacia 82% și U.R.S.S. 83%), indicele îndeplinirii normelor în industria României înregistrează cele mai mici valori (105,8% în raport

Tabelul nr. 3

Principalii indicatori ai aprecierii calității normelor în 1980

Ramura	% mediu de îndeplinire a normelor	Dispersia (D)	Abaterea medie pătratică (P)	Coeficientul de variație (Cv)
Celuloză și hîrtie	106,0	95,19	9,76	9,20
Chimie	107,6	122,30	11,06	10,27
Exploatarea și prelucrarea lemnului	106,7	127,72	11,30	10,59
Alimentară	102,9	125,50	11,20	10,88
Pielărie, blănărie, încălțăminte	103,8	204,66	14,31	13,78
Metalurgie feroasă	105,4	212,97	14,59	13,84
Extracția minereurilor nemetalifere	105,9	224,08	14,97	14,13
Poligrafie	108,4	334,42	18,29	16,66
Confecții	98,6	306,23	17,50	17,74
Combustibil	106,5	416,99	20,42	19,17
Alte ramuri	103,7	109,22	10,45	10,00

cu țările comparate : R. D. Germană 117%, U.R.S.S. 120%, Bulgaria 129% și Polonia 140%).

Caracterul aparent încordat al normelor rezultă și din cercetarea altor trei indicatori : dispersia (D) *), abaterea medie pătratică (P) **) și coeficientul de variație (Cv) ***) care dezvăluie o imagine mult diferită față de indicele mediu de îndeplinire a normelor (tabelul nr. 3).

Dacă indicele mediu de îndeplinire a normelor arată că în energie electrică și termică calitatea normelor este mai slabă (111,4%) decît în confecții (98,6%), în chimie mai slabă (107,6%) decît în combustibil (106,5%), cei trei indicatori analizați arată dimpotrivă că cele mai bune norme se află în ramurile în care aceștia iau cele mai mici valori (celuloză-hîrtie, chimie, exploatarea și prelucrarea lemnului, alimentară ș.a.), în timp ce normele cele mai slabe se află în ramurile în care ei înregistrează valorile cele mai mari (combustibil, confecții, poligrafie).

Cercetarea dispersiei muncitorilor pe nivele de îndeplinire a normelor arată că în industria republicană, în 1980, se aflau sub normă 23,7% muncitori, însă cei care le depășeau între 105 și 109,9% reprezentau 18,9%, între 110 și 119,9% peste 18% și, în fine, 12,1% îndeplineau normele în proporție de 120% și peste. Analiza mai detaliată a repartizării muncitorilor pe nivelul de îndeplinire a normelor arată că, în cazul unor întreprinderi unde s-au făcut studii, ea include depășiri de norme peste orice așteptări (vezi și tabelul nr. 4).

Datele ilustrează mai ales faptul că se pot realiza depășiri considerabile ale normelor de muncă și aceasta în condițiile în care gradul de utilizare a timpului de lucru prezintă, deseori, proporții extrem de scăzute. Acest tablou — confirmat și prin fotografierea zilei de lucru a unor muncitori și din alte întreprinderi — demonstrează calitatea relativ slabă a normelor, din moment ce ele pot fi depășite în proporții atît de mari, iar timpul de lucru se utilizează cu totul incomplet, în proporții foarte scăzute.

*) Dispersia (D) se calculează după formula $\frac{\Sigma(x - \bar{x})^2 \cdot f}{\Sigma f}$ și exprimă împrăștierea maximă a nivelelor de îndeplinire a normelor.

**) Abaterea medie pătratică (P) se calculează ca rădăcină pătrată din dispersie $(\sqrt{D})$ semnificînd accentuarea abaterilor mari de îndeplinire a normelor.

***) Coeficientul de variație (C.V.) se calculează după formula $\frac{\sqrt{D}}{\bar{x}} \cdot 100$, semnificînd mărimea abaterilor față de media îndeplinirii normelor $(\bar{x})$ exprimată în procente.

În condițiile arătate, calitatea nesatisfăcătoare a normelor se oglindește sintetic și din alte analize. Astfel, corelația dintre indicii realizării normelor de muncă (In) și îndeplinirea planului productivității muncii (Iw) este adeseori încălcată (In-Iw). Mai departe indicii îndeplinirii normelor sînt devansați de indicii de realizare a retribuției. În fine, din acestea rezultă și nerespectarea celei de a treia corelații : realizarea retribuției depășește realizarea productivității muncii, ceea ce are ca efect, în numeroase cazuri, o creștere a costului retribuției pe unitatea de produs.

Dacă normele de muncă analizate se prezintă la nivelul menționat, să urmărim care sînt cauzele pentru care fenomenele negative descrise nu se reflectă, pe deplin, în indicele mediu de îndeplinire a normelor. Prima și cea mai importantă explicație constă în faptul că timpul efectiv lucrat nu este evidențiat în mod real ; potrivit analizelor și cercetărilor făcute, pe lîngă timpul efectiv lucrat se pontează ca timp „efectiv" lucrat cea mai mare parte a timpului pierdut.

În măsura în care pierderile de timp s-ar evidenția integral numitorul indicelui de îndeplinire a normelor — timpul efectiv lucrat — s-ar micșora, astfel încît acest indice ar căpăta o valoare mai mare decît cea actuală, reflectînd mai bine adevărata calitate a normelor, rezervele reale de intensificare a creșterii productivității muncii. În al doilea rînd, depășirile mari de norme — care reflectă calitatea reală a normelor — se estompează în mare măsură în indicele mediu de îndeplinire a acestora datorită proporțiilor mișcării — fluctuației forței de muncă, neajunsurilor legate de integrarea tinerilor în muncă etc. În al treilea rînd, aplicarea acordului global conduce deseori la atribuirea aceluiași procent de îndeplinire a normelor pentru toți membrii formației de lucru, concomitent cu practica depășirii lor în limite care să nu atragă după sine o revizuire prea timpurie. În fine, stimulentele materiale nu sînt legate de economisirea timpului, interesul muncitorilor fiind satisfăcut mai bine cu cît norma de timp include rezerve de timp, de creștere a productivității muncii.

Tabelul nr. 4

Variația indicelui mediu de îndeplinire a normelor și gradului de folosire a timpului de lucru la „Tehnofrig" Cluj-Napoca (1980)

Număr de muncitori înregistrați	Ore efectiv lucrate pe muncitor	Ore normă pe muncitor	Gradul de utilizare a timpului de lucru %	Nivelul de îndeplinire a normelor %
10	91,7	19,5	47,6	sub 30
4	118,7	40,2	58,2	31— 40
14	153,7	78,8	75,3	41— 50
27	131,0	76,7	64,2	51— 60
68	143,3	100,5	70,2	61— 70
9	187,9	122,9	92,1	71— 80
169	193,9	219,4	95,0	110—120
36	194,9	252,2	95,5	121—130
541	186,7	251,1	91,5	131—140
299	193,4	290,9	94,8	141—150
120	199,8	312,4	97,9	151—160
39	187,1	301,4	91,9	161—170
43	176,7	310,4	86,6	171—180
25	168,1	306,2	82,0	181—190
19	197,3	374,6	96,7	191—200
19	177,9	367,5	87,2	201—210
10	131,6	283,5	64,5	211—220
4	117,0	260,5	57,3	221—230
7	159,7	374,0	78,3	231—240
8	153,0	373,4	75,0	241—250
2	256,0	670,5	125,5	251—300
6	33,2	117,8	16,3	301—400
1 259	184,1	256,0	90,2	139,0

Ținînd seama de exigențele pe care le implică creșterea productivității muncii în etapa actuală, considerăm necesar ca, o dată cu ridicarea nivelului de înzestrare tehnică a muncii, să se acționeze cu fermitate în direcția perfecționării organizării și normării muncii. Decalajele de productivitate dintre industria României și cea a altor țări au la bază nu numai diferențe de înzestrare tehnică și tehnologică, ci și diferențe de organizare, de folosire a capacităților de producție, a forței de muncă. Rezervele apreciabile care există în aceste privințe se cer deplin valorificate în vederea intensificării creșterii productivității.

dr. Gheorghe RĂBOACĂ
dr. Ioan BRATU

Produse competitive, de înaltă calitate,

ale industriei noastre

CHIMIA ROMÂNEASCĂ LA TÎRGUL INTERNAȚIONAL BUCUREȘTI — 1982

CEA DE-A 8-A EDIȚIE a Tîrgului Internațional București a constituit o importantă manifestare a capacității și forței creatoare a poporului nostru, a dinamismului industriei naționale, angajată puternic pe calea modernizării, ridicării calității și competitivității produselor, a ilustrat participarea României la diviziunea internațională a muncii, la promovarea colaborării economice reciproc avantajoase cu toate statele, la întărirea păcii în lume.

Închiderea tîrgului ne prilejuiește o privire de ansamblu asupra participării sectorului nostru. Firmele românești cu profil de chimie au expus, ca de obicei, într-un pavilion specializat, etalînd produse ale unui număr de 100 întreprinderi de profil, elocvente pentru potențialul actual de producție și export al acestei ramuri de bază a industriei noastre.

Grafice și imagini au ilustrat amploarea dezvoltării chimiei românești în anii socialismului, mai cu seamă în perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, ca urmare a aplicării indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Semnificativ este faptul că ponderea substanțială pe care o deține industria chimică în totalul producției industriale a țării — actualmente circa 11% — este prevăzută să crească pînă la sfîrșitul cincinalului la 12,9%. Pînă în 1985 vor fi puse în funcțiune peste 400 de instalații industriale, producția marfă urmînd să fie mai mare cu 46%, iar cea netă cu 100,8% față de nivelul din 1980.

Toate acestea vor permite ca exportul nostru de produse chimice, care a crescut de 13 ori în ultimele trei cincinale, să înregistreze noi și însemnate sporuri, în special în direcția diversificării nomenclatorului și a creșterii ponderii produselor înalt prelucrate, cu precădere în domeniul chimiei de mic tonaj și al sintezei fine.

Exportate în peste 110 țări ale lumii, produsele chimice românești au obținut în ultimii ani peste 50 de medalii de aur la prestigioase manifestări internaționale. În acest an participăm cu produsele noastre chimice la peste 30 de tîrguri și expoziții. Subliniem că la tîrgul INCHEBA '82 — Bratislava și la expoziția CHIMIA '82 — Moscova, pavilioanelor chimiei românești în ansamblu li s-au decernat diplome de onoare pentru calitatea prezentării.

Prima secțiune a pavilionului chimiei la TIB '82 a fost rezervată cercetării științifice și ingineriei tehnologice. Desfășurată sub îndrumarea tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, activitatea de cercetare științifică s-a dovedit hotărîtoare pentru dezvoltarea în ritm înalt a acestei ramuri industriale de vîrf. Semnificativ în acest sens este faptul că peste 95% din cele 570 de capacități de producție puse în funcțiune în cincinalul 1976—1980 au la bază tehnologii elaborate de unitățile Institutului central de chimie.

Orientată către elaborarea de noi tehnologii și modernizarea celor existente, astfel încît să se asigure o valorificare superioară a materiilor prime, realizarea unor consumuri minime de materiale și energie, precum și obținerea unor produse de înaltă calitate, activitatea unităților Institutului central de chimie s-a materializat, în anul trecut, în încheierea cercetărilor pentru aproape 1 800 de teme, realizîndu-se tehnologii pentru circa 300 de produse noi și modernizate.

În standurile pavilionului, sugestive machete au prezentat fluxurile tehnologice ale unor însemnate produse chimice brevetate în ultimul timp: hidroxietilceluloza, fungicidul Onefung, metionina, coloranții de dispersie azoici, emulgatori pentru produse fitofarmaceutice, amine, fosfatul dicalcic furajer, fibre celulozice etc.

Produsele noastre chimice, prezentate la TIB '82 sub egida întreprinderilor de comerț exterior CHIMIMPORT-EXPORT, DANUBIANA, PETROLEXPORTIMPORT, se înscriu în cerințele pieții actuale, la parametrii solicitați de comerțul internațional cu produse chimice — în care, după cum se știe, a existat și există în continuare o acerbă concurență.

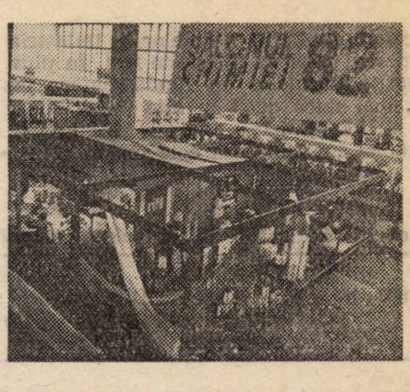

Specialiștilor, oamenilor de afaceri de peste hotare ce au vizitat standurile pavilionului chimiei li s-a oferit prilejul unor constatări interesante în legătură cu diversificarea producției, îmbunătățirea calității și înnoirea produselor ceea ce contribuie la creșterea competitivității lor.

La standul destinat chimiei anorganice au fost expuse noi sortimente de produse sodice și clorosodice, silicați, sulfați de aluminiu, oxizi și săruri de magneziu și bariu, bine apreciate pe piața externă. În vitrine s-au aflat, de asemenea, numeroase produse ale chimiei organice, dintre care acizi și solvenți, solicitate la export.

Petrochimia, a cărei sarcină prioritară este creșterea gradului de prelucrare a țițeiului și gazului metan, a fost larg reprezentată. S-a etalat o gamă diversificată de benzine, motorine, parafine, diverse uleiuri, printre care cele destinate noului autoturism OLTCIT. Au fost expuse principalele sortimente petrochimice de bază, printre care: dimetiltereftalat, plastifianți, produse macromoleculare ca polistiren, polietilenă de mică și mare densitate, clorură de polivinil, diferite sortimente de cauciuc sintetic CAROM-butadien-stirenic și poliizoprenic, terpolimeri.

Bogat reprezentate la TIB '82 au fost și sectoarele de prelucrare a cauciucului și materialelor plastice. Creșterea de peste două ori a producției de cauciuc sintetic în intervalul 1980—1985 permite sporirea considerabilă a producției de articole prelucrate. Astfel, în industria de anvelope, producția acestui an este prevăzută să fie de 6,7 milioane bucăți, față de anul 1981, cînd s-au obținut 5,2 milioane bucăți. Au fost etalate anvelope radiale de diverse tipodimensiuni pentru autoturisme, troleibuze, autobuze, tractoare și alte mașini agricole.

La TIB '82 au fost expuse sute de repere, ale industriei de articole tehnice din cauciuc, mult solicitate, dintre care amintim îndeosebi cele destinate producției de autoturisme (în imagine reperele din cauciuc și mase plastice destinate autoturismelor DACIA). Acest stand la TIB '82 a fost, dealtfel, reprezentativ pentru modul cum industria chimică sprijină cu articole tehnice din cauciuc diverse ramuri industriale, agricultura, sectorul bunurilor de consum.

Față de 1980, în 1985 se prevede creșterea producției de articole prelucrate din materiale plastice în proporție de 201,5%, dezvoltare ce s-a oglindit în gama largă de exponate din acest domeniu. Au fost prezentate produse realizate din diferite materiale plastice destinate uzului industrial și altor domenii ale economiei naționale, precum și uzului populației.

Un stand cu produse ale industriei metalurgice neferoase a înfățișat realizările din domeniul fabricării aluminiului, cuprului, zincului etc.

Au fost remarcate totodată produsele fotosensibile cu marca AZOMUREȘ, dintre care amintim : AZOIX — film radiologic medical, — AZOPLAN — film negativ pancromatic, GAMAGRAF — film radiografic industrial, hîrtie foto color și alb-negru, film fototehnic AZOCIT (ortho și contact), film document-pancromatic AZOCOPY, peliculă cinepozitiv alb-negru și color.

Agricultura solicită nu numai cantități crescînde de îngrășăminte, biostimulatori, pesticide ci și continua lor îmbunătățire și diversificare, în scopul sporirii eficienței lor practice. Îngrășămintele chimice românești — uree tehnică cristalizată, uree granule, azotat de amoniu, nitrocalcar, sulfat de amoniu, superfosfat granulat și concentrat, îngrășăminte complexe NPK — prezentate la tîrg sînt competitive, fiind solicitate la export. Lărgirea ofertei este bazată pe creșterea producției de îngrășăminte chimice, care urmează să fie mai mare în 1985 față de 1980 într-o proporție de 165%, precum și pe eforturile ce se fac pentru realizarea de sortimente noi. Printre acestea se numără îngrășăminte lichide cu azot pentru agricultură, îngrășăminte pentru legume, uree cu microelemente, uree acoperită cu sulf, îngrășăminte complexe cu potasiu, nitrofosfați cu microelemente, a căror producție poate fi extinsă potrivit cerințelor beneficiarilor din țară și din străinătate.

În ceea ce privește producția de pesticide, aceasta urmează să crească în intervalul 1980—1985 în proporție de 240%, urmărindu-se fabricarea cu prioritate a ierbicidelor cu eficiență sporită și remanență scăzută.

România produce aproape toate tipurile importante de fire și fibre chimice cunoscute în lume. Producția de fire și fibre sintetice și artificiale a țării noastre este prevăzută să crească în 1985 în proporție de 220% față de 1980.

La TIB '82 au fost prezentate binecunoscutele produse românești TEROM (R), MELANA(R), RELON(R), DUNATEX (R), DUNACOR într-o gamă variată: fire textile filamentare, fire texturate, fire tip bumbac și lînă, fire tehnice și fire cord pentru anvelope, fire pentru covoare etc. Prin utilizarea unor efecte de filare, specialiștii din acest sector urmăresc obținerea de fire cu efecte speciale, cum sînt : firele poliesterice cu secțiune triunghiulară, firele poliamidice profilate, fibrele complexe cu miez și inveliș poliamidic etc.

Standuri deosebit de interesante ca prezentare și noutăți au fost cele cu medicamente, produse cosmetice și de parfumerie, produse chimico-casnice, coloranți, lacuri și vopsele.

În 1985, comparativ cu 1980, producția de medicamente urmează să se tripleze, cea de detergenți să crească de 3,2 ori și cea de cosmetice de 2,9 ori. Pe lîngă medicamentele originale românești cu tradiție ca : GEROVITAL (R), ASLAVITAL(R), TROFOPAR(R), ULCOSILVANIL(R), BOICIL FORTE (R), COVALITIN(R) au apărut nume noi de produse recent realizate industrial: APILARNIL — produs apicol biologic activ utilizat ca reconfortant, TARBEDOL — regulator al secreției digestive, PIAFEN — antialgic, ERGOCEPS — vasodilatator periferic, CORNHIDRAL — cu efect vasoregulator și analgezic.

Și în industria de cosmetice au fost etalate noutăți: gama de tratament cosmetic ACANTA, avînd la bază produse apicole biologice active care mențin echilibrul metabolic al pielii și reglează procesele de cicatrizare, GEROVITAL — cremă de masaj într-o formulă nouă, avînd în componență o serie de substanțe vegetale care previn și combat fenomenele de îmbătrînire a pielii, DERMIN — cremă de masaj anticelulitică, trusa de machiaj MIRAJ, apa de colonie SUPER FAUN, gama pentru copii MUGUREL, pasta de dinți medicinală OSSIDENTA etc.

Chimia românească realizează în prezent o mare varietate de coloranți, lacuri, vopsele, emailuri pentru consumul intern și export. Printre exponate s-au aflat sortimente moderne de coloranți pentru vopsirea firelor și fibrelor sintetice și artificiale, coloranți speciali pentru fibrele PNA. Printre noile lacuri și vopsele se înscriu cele destinate autoturismelor OLTCIT și DACIA, lacuri electroizolante, vopsele speciale pentru sectorul de construcții etc.

Prin numărul lor, calitatea, modul de prezentare, produsele chimice românești prezente la TIB '82 au oferit bune posibilități de perfectare a unor tranzacții menite să contribuie la dezvoltarea relațiilor de comerț și cooperare internațională în acest sector de bază al economiei noastre naționale.

Astfel, corespunzător profilului tîrgului, la actuala ediție s-au semnat numeroase contracte pentru produse chimice diverse. Printre cele mai importante contracte pot fi amintite cele privind : coloranții, rășinile sintetice, solvenții, soda caustică și calcinată, pvc praf și granule, articolele prelucrate din mase plastice, îngrășămintele chimice, anvelopele, cauciucul sintetic ș.a. Parteneri — firme din : R.P. Chineză, Franța, R.F. Germania, Ghana, Grecia, India, Iran, Italia, U.R.S.S., S.U.A. etc.

Cu prilejul inaugurării tîrgului, pe parcursul vizitării pavilionului industriei chimice, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a examinat cu atenție produsele expuse, le-a apreciat în mod deosebit caracteristicile și nivelul calitativ și a indicat să se ia toate măsurile necesare dezvoltării în ritmurile prevăzute a sectoarelor de medicamente, cosmetice, detergenți, chimizarea gazelor, pentru valorificarea superioară a materiilor prime. Aceste indicații constituie pentru noi, cei ce lucrăm în industria chimică, un program concret de acțiune pentru progresul acestei ramuri moderne, pentru diversificarea și creșterea competitivității ofertei sale de export.

Iustin ROGOZ
adjunct al ministrului industriei chimice

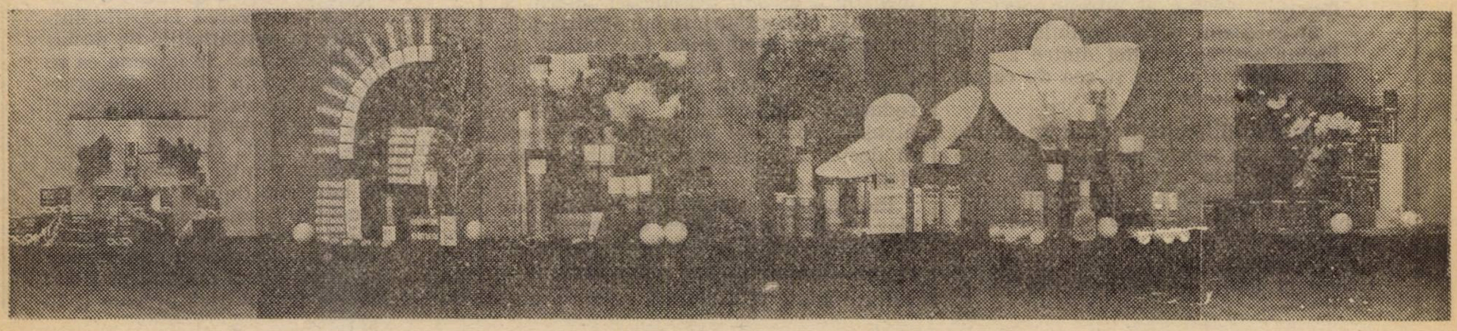

„Realizarea exporturilor presupune o preocupare continuă pentru ridicarea calității și a nivelului tehnic al producției, pentru a răspunde solicitărilor clienților și a fi competitivi pe piața internațională."

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din Cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 7-8 octombrie 1982)

Înnoirea și modernizarea produselor — orientate după cerințele pieței

Aspecte organizatorice ale relației între activitatea de inovare și cea de studiere a pieței, la nivelul întreprinderilor industriale

NU DE MULT au fost publicate în „Revista economică" *) rezultatele unei investigații efectuate în 6 întreprinderi constructoare de mașini din Brașov, în legătură cu obstacolele de natură psiho-socială ce apar în calea afirmării noutăților tehnice și organizatorice în unitățile industriale. Din analiza opiniilor celor 50 de persoane intervievate a reieșit necesitatea unor modificări în optica unor cadre de conducere în ce privește promovarea și stimularea activității inventatorilor, a tuturor proceselor creatore.

Un alt aspect care a făcut obiectul aceleiași investigații l-a constituit **relația dintre funcțiunea comercială și cea de cercetare-dezvoltare a întreprinderilor industriale.** Am urmărit să surprindem în ce măsură creația tehnică din unitățile productive este orientată către rezolvarea unor cerințe ale pieței (ale mediului extern al întreprinderii), știut fiind că **reușita inovărilor tehnologice este strîns legată de succesul pe piață.**

Problema prezintă o importanță deosebită în lumina obiectivelor actualului cincinal privind realizarea unei noi calități, a unei eficiențe superioare, dezvoltare intensă a exporturilor. Gradul, calitatea și rezultatele preocupării în acest domeniu depind într-o măsură decisivă de o organizare care să o stimuleze și direcționeze în mod adecvat.

DESIGUR, am pornit de la ideea că orice inovare tehnică și tehnologică are în vedere creșterea rentabilității activităților desfășurate (aplicarea legii economiei de timp) care pînă la urmă, direct sau indirect, poate contribui și la realizarea scopurilor comerciale propuse, la sporirea eficacității și competitivității pe piața externă. Am dorit, însă, să găsim răspunsuri convingătoare la următoarele întrebări :

1) ideea unui produs nou, a unor modernizări ale produselor existente a izvorît mai mult din activitatea de marketing, sau din cea a compartimentului cu atribuții de cercetare științifică, inginerie tehnologică și introducere a progresului tehnic din întreprindere ?

2) au existat situații de inovări reieșite ca necesare în urma studiilor de marketing și propuse compartimentului tehnic al întreprinderii ?

3) care sînt căile posibile pentru îmbunătățirea relației dintre activitatea de marketing și cea de cercetare-dezvoltare ?

În ciuda dificultății de a se obține răspunsuri la aceste întrebări din partea tuturor celor intervievați, din prelucrarea răspunsurilor date s-au putut contura unele elemente semnificative.

*) „Posibilități de amplificare a creației tehnice în întreprinderile industriale", R.E. nr. 35/1982.

● 32 la sută din cei incluși în eșantion au exprimat opinia că ideile pentru produse noi, pentru modernizarea și îmbunătățirea celor existente au izvorît din compartimentul de cercetare științifică, inginerie tehnologică și introducere a progresului tehnic, apreciind, totodată, că activitatea de marketing n-a avut nici o contribuție în acest sens ;

● 68 la sută din cei chestionați au acordat activității de marketing o pondere de 5—20 procente în asimilarea de produse noi și de modernizare a celor existente, considerînd totodată că 10-50 la sută din idei provin din activitatea de cercetare-dezvoltare ;

● un număr însemnat de subiecți au prezentat și alte surse ale ideilor vizînd regîndirea concepției produselor : cerințele imediate și stringente de rezolvare a unor sarcini de producție ; comenzile a diferiți beneficiari interni și externi ; necesitatea îmbunătățirii tehnologiilor și produselor, în vederea reducerii costurilor de producție și creșterii productivității muncii ; necesitatea reducerii importului ; necesitățile la nivelul economiei naționale, reflectate în decizii ale forurilor ierarhic superioare.

Indiferent de proporția exactă, este clar că **atît activitatea de cercetare-dezvoltare, cît și marketingul reprezintă surse majore de idei noi, a căror dezvoltare poate fi asigurată printr-o permanentă colaborare între aceste activități,** printr-un sistem de transmitere reciprocă a unor informații și obiective. Opiniile menționate reliefează că activitatea de marketing la nivelul întreprinderii ar trebui să aducă un aport mai mare la introducerea noului, la intensificarea procesului de înnoire a produselor pentru a corespunde cerințelor progresului tehnic, cerințelor de a obține o valoare ridicată a performanțelor cu un consum minim de resurse, dar mai ales cerințelor și restricțiilor unei piețe externe puternic influențată de crizele ce au loc în economia mondială.

Considerațiile asupra relației dintre cele două activități indică existența unor **dificultăți de comunicare** între cei care proiectează produsele noi și cei care lucrează în activitatea de marketing. Această barieră în comunicare este confirmată de unele răspunsuri la întrebarea a doua ; 72 la sută din totalul celor chestionați nu au putut da exemple de inovări reieșite ca necesare în urma studiilor de marketing și care să fie propuse compartimentului tehnic în vederea rezolvării lor.

Din unele opinii exprimate a reieșit că **persoanele care lucrează în activități de marketing nu au avut contacte cu probleme tehnologice, cu cercetări și proiectări de produse.** Evident, unele contracte cu beneficiari interni sau externi prevăd anumite modificări constructive ale produselor sau impun unele modificări tehnologice ; dar îndeplinirea acestor condiții nu înseamnă o aplicare în practică a studiilor de piață. Introducerea de inovări numai la cererea beneficiarilor reflectă întîrzierile care se manifestă în unele unități industriale în asimilarea de produse noi și modernizarea celor existente, în adaptarea mai bună a producției la nevoia socială.

La întreprinderea de tractoare din Brașov, tractorul pe șenile 550 CP, de mare complexitate, nu a fost lansat în pregătire deoarece cererea era foarte mică și pregătirea costa foarte mult. La aceeași întreprindere, datorită faptului că s-a pornit de la o necesitate bine definită, noile tractoare asimilate — U 850 și U 1 010 — au o cerere pe piața externă care depășește capacitatea de producție a întreprinderii.

Deci, o bună cercetare de piață trebuie să contribuie la realizarea succeselor de inovare, prin **înlăturarea incertitudinilor cu privire la posibilitățile de desfacere a produselor noi.** Se impune ca obiectivele cuprinse în planul de cercetare științifică, inginerie tehnologică și introducere a progresului tehnic, al întreprinderii, să aibă la bază cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, dar și **mediul ambiant** (lumea comercială), de care depinde gradul de competitivitate a noilor produse pe piața externă. Cu alte cuvinte, **activitatea de marketing să se implice mai mult în procesul de selectare a tehnologiei, precum și în**

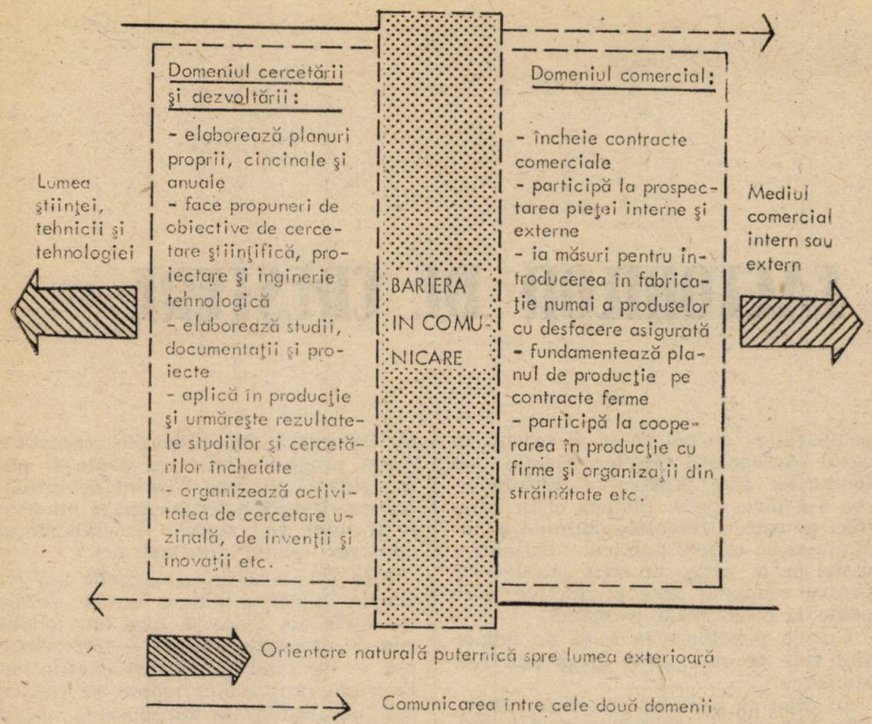

(Schemă prelucrată după Brian C. Twiss, Inovarea tehnologică, Ed. tehnică, București, 1979)

fixarea momentului oportun pentru aplicarea ei în practică.

Din schema de mai sus reiese că atribuțiile corespunzătoare celor două compartimente — cercetare-dezvoltare și comercial — creează o oarecare barieră în comunicare. Apare, totodată, evident că tot ceea ce se întreprinde în cadrul celor două domenii ale întreprinderii trebuie să aibă o orientare puternică spre lumea exterioară : spre **generalizarea noilor produse-idei care să încorporeze cele mai recente cuceriri ale științei și tehnologiei avansate**, respectiv spre **mediul comercial intern sau extern**, fără de care efectele activității de inovare ar deveni incerte. În consecință, principalii stimuli pentru elaborarea și fundamentarea strategiilor privind produsele noi și alte inovări își au originea în ideile provenite din compartimentul tehnic — sau din definirea strategiilor de marketing în politica produselor. În acest al doilea domeniu, cercetarea pieței actuale (și chiar a celei trecute), ca și previziunea asupra evoluției viitoare a fenomenelor de piață stimulează **o examinare sistematică a necesităților pieței potențiale**, care pot fi satisfăcute prin rezultatele creației tehnice, asigurînd dezvoltarea întreprinderii într-o direcție dorită, pregătirea ei pentru o nouă tehnologie de fabricație. În acest sens este necesară orientarea cercetării atît spre lumea științei și tehnologiei, cît și spre cerințele pieței — cerință care poate fi rezolvată prin diminuarea barierelor în comunicare, prin asigurarea transmiterii unor informații reciproce corespunzătoare și prin mai multă înțelegere de ambele părți a problemelor specifice fiecăruia din cele două compartimente.

În cadrul acestei relații pot apare situații cînd tehnologii și proiectanții din compartimentul tehnic apreciază ca fiind oportune unele inovări tehnice și tehnologice pentru piață, dar nu reușesc să-i convingă despre această necesitate pe cei din colectivul de marketing, care le pot respinge propunerile dacă nu sînt însoțite de probe suficiente sau nu corespund strategiilor de marketing pe termen scurt. În mod similar cercetătorii, proiectanții de produse noi pot respinge idei provenite din activitatea de studiere a pieței, dacă obiectivele tehnice pe care le vizează nu sînt argumentate în mod corespunzător. Cu toate că astfel de reacții nu sînt excluse, important este să fie stabilit **un sistem de colaborare capabil să ofere premise ca tot ce se creează în compartimentul tehnic să aibă și certitudinea unei valorificări comerciale maxime.** Altfel spus, să existe **o întrepătrundere între cunoștințele științifice, tehnologice și cele asupra necesităților pieței**, începînd de la inițiatorul proiectului de produs nou (idee) pînă la realizarea practică a inovării propriu-zise.

În aceste condiții, apare necesar ca activitatea desfășurată în cadrul celor două funcțiuni ale întreprinderii să fie adaptată în mod corespunzător, astfel încît să crească **nivelul de competență în probleme de comerț exterior și cel de competență tehnică**, pentru a asigura orientarea din timp a producției potrivit cerințelor pieței externe.

Din prelucrarea răspunsurilor la întrebarea privind căile posibile de îmbunătățire a relației dintre cele două funcțiuni ale întreprinderii au reieșit următoarele propuneri :

- în cadrul serviciului de desfacere al întreprinderilor cu producție pentru export să se constituie **un subcolectiv care să desfășoare o activitate concretă** (nu numai de evidență și execuție) **de studiere a pieței** — iar acolo unde nu se poate constitui un astfel de grup, să se asigure măcar legătura permanentă cu activitatea compartimentului tehnic ;
- **perfecționarea pregătrii cadrelor** din cele două compartimente **să cuprindă și probleme de marketing ;**
- **unii lucrători din activitatea de cercetare științifică și inginerie tehnologică să participe și la studierea pieței externe ;**
- **selecționarea cadrelor ce urmează să lucreze în activități de marketing să fie efectuată din rîndul celor care cunosc bine procesele tehnologice și posibilitățile întreprinderii ;**
- cei care efectuează **deplasări și vizite de documentare în străinătate** să urmărească și, la întoarcere, să informeze asupra unor **probleme ce prezintă interes pentru orientarea activității de creație tehnică din întreprindere ;**
- oficiilor de informare documentară să li se asigure condiții și să li se accentueze obligația de a pune la dispoziția întreprinderilor din ramurile respective **cît mai multe și mai relevante informații privind nivelul tehnic și trendul pe piața externă** pentru categorii de produse ce corespund profilului acestora, iar în întreprinderi, aceste informații să nu rămînă blocate la conducere sau în alt birou, ci să circule în rîndurile specialiștilor și ale lucrătorilor cu atribuții de marketing.

S-a formulat și opinia că ar fi mai avantajos ca **nucleul de cadre care desfășoară efectiv activitatea de marketing să fie subordonat compartimentului tehnic al întreprinderii ;** aceasta ar facilita promovarea progresului tehnic în concordanță cu cerințele pieței interne și externe, ar îmbogăți conținutul raporturilor cu celelalte compartimente (pregătirea fabricației, producție, desfacere etc.) ale întreprinderii și ar accentua răspunderile în ce privește exportul produselor proprii.

Cristea IONIȚĂ
Școala interjudețeană de partid Brașov

Sistemul de decizie pentru marketing

INTR-UN STUDIU teoretic asupra sistemului de decizie pentru marketing (S.D.M.), prof. Claude Martin, de la Universitatea de științe sociale din Grenoble (Franța), subliniază că decizia comercială trebuie să satisfacă întotdeauna un ansamblu de condiții minime, care rezultă deopotrivă din mediul intern al întreprinderii (ierarhie, resurse, obiective) și din unele aspecte ale mediului extern al acesteia (comportarea clienților, activitatea concurenței, capacitatea aparatului de distribuție, diverse reglementări). Între resursele mediului intern se disting cele comerciale, tehnice și financiare ; resursele comerciale se referă la personal (număr, calificare, competențe), metode (organizare și conducere) și tehnologia de vînzare, de informare și de comunicare.

Autorul identifică trei funcțiuni ale S.D.M. : strategia comercială (nivelul superior al sistemului — decizii pe termen lung și cu caracter general, avînd importante implicații financiare prin definirea volumului și naturii resurselor necesare pentru îndeplinirea programului ; în această categorie intră și deciziile referitoare la alegerea tehnologiei, la inovare, la diversificarea produselor), „pilotarea" comercială (ansamblu de decizii interdependente privind produsul oferit, prețul, distribuția, promovarea — orientate spre utilizarea cît mai eficace a resurselor) și reglarea comercială (nivelul inferior al S.D.M. — decizii cu scadență foarte scurtă și cu caracter ireversibil, pe de o parte pentru pregătirea sarcinilor comerciale, administrative, tehnice care să permită realizarea performanțelor stabilite la nivelul de „pilotare", iar pe de altă parte pentru urmărirea corespondenței rezultatelor obținute cu aceste performanțe sau măcar cu anumite limite de toleranță fixate în prealabil).

UN CALCUL AL FACTORILOR DE CREȘTERE (I)

ÎN CELE CE URMEAZĂ ne propunem să determinăm, pentru perioada 1950—1980, contribuția fondurilor fixe, a forței de muncă și a progresului tehnic la crearea venitului național, indicatorul cel mai sintetic al rezultatelor activității productive din economie. Sînt necesare în prealabil cîteva observații asupra acestor indicatori și asupra cifrelor utilizate pentru exprimarea lor.

În ceea ce privește în primul rînd venitul național s-a făcut abstracție de deosebirea dintre venitul național creat și venitul național utilizat, lucru admisibil atît timp cît el este luat ca variabilă rezultativă. Atunci cînd venitul național este luat în calcul ca rezultat al acțiunii altor factori, el poate și trebuie privit doar în calitate de venit național creat. Atunci cînd venitul național este considerat și ca factor al creșterii — de pildă prin raportarea acesteia la porțiunea de venit național destinat acumulării — va deveni bine-înțeles obligatorie luarea în calcul a venitului național utilizat. Pentru scopul pe care ni l-am propus vor fi deci utilizate datele din Anuarele Statistice fără modificări sau adăugiri.

La crearea venitului național participă, după cum se știe, fondurile fixe din producția materială, la care se adaugă unele ramuri prestatoare de servicii. Anuarele statistice publică date complete cu privire la fondurile fixe pe economia națională. În ceea ce privește fondurile fixe din ramurile productive, anuarele conțin cifre complete numai pînă în anul 1970. Începînd din acest an, datele publicate nu mai conțin totalitatea ramurilor creatoare de venit național. Cifrele privitoare la totalul fondurilor fixe productive pe anii 1971—1980 trebuiau deci completate prin extrapolare. Și anume nu au fost extrapolate cifrele privind totalul fondurilor fixe productive și cifrele care reprezintă **diferențele** nepublicate. Întrucît aceste diferențe reprezintă ponderi mici în fondurile fixe productive și în totalul fondurilor fixe ale anilor anteriori (3,7—5,2 la sută din fondurile fixe productive 1960—1970 și 2—3,3 la sută din totalul fondurilor fixe 1960—1970), riscul unor erori semnificative a fost redus la extrem în comparație cu cel ce ar fi existat în cazul extrapolării cifrelor globale ale fondurilor fixe productive. Extrapolarea s-a făcut prin metoda celor mai mici patrate, diferențele obținute adăugîndu-se la cifrele publicate. Dispunem astfel de o serie de cifre 1950—1980 pentru fondurile fixe productive, care poate fi considerată completă.

Cifrele privitoare la forța de muncă sînt cele pe care ni le oferă anuarele statistice.

În ceea ce privește progresul tehnic, este necesară, în primul rînd, determinarea conținutului acestei noțiuni, asupra căreia există, după cum se știe, multe discuții în literatura de specialitate. Noțiunea de progres tehnic o vom utiliza aici în sensul de progres tehnic independent de modificările cantitative ale celorlalți factori, cuprinzînd orice modificare calitativă care intervine în procesele de producție, de repartiție, de schimb, de circulație, de stocare și comunicare de informații și care contribuie într-un fel oarecare la sporirea venitului național.

Noțiunea de progres tehnic pe care o avem în vedere în cele ce urmează este foarte bine ilustrată prin următorul exemplu, citat de noi într-o lucrare anterioară. O investiție de un milion de dolari constanți concretizată în mijloace de producție va avea în 1970 efecte economice cu mult mai mari decît o investiție de aceeași mărime făcută în 1920. Efectul economic mai mare pe care îl dau utilajele și muncitorii anului 1970 este rezultatul progresului tehnic, valoarea investițiilor fiind în cele două cazuri aceeași[1]). În noțiunea de progres tehnic intră deci, în primul rînd, modificările calitative ale mijloacelor de producție. Dar aici se pune de la început problema foarte importantă a exprimării acestor modificări calitative. În mod practic ridicarea nivelului tehnic al mijloacelor de producție nu poate fi izolată de sporurile lor cantitative. O sumă de bani investită pentru instalarea de fonduri fixe exprimă atît sporurile lor cantitative cît și ridicarea nivelului lor tehnic calitativ. Aceste două aspecte nu pot fi izolate unul de altul. De aceea, acolo unde are loc o lărgire cantitativă a aparatului de producție, valoarea sporită a fondurilor exprimă atît sporurile cantitative cît și progresul tehnic încorporat în mijloacele respective. Acest progres tehnic nu poate fi pus în evidență în mod separat de creșterea cantitativă a fondurilor și nu poate fi luat în seamă în indicatorul „progres tehnic" utilizat aci.

Alta este situația acolo unde are loc simpla înlocuire a unor utilaje uzate cu altele noi (care se face din fondurile de amortizare). Aici — din principiu — nu intervin sporuri cantitative. Expresia progresului tehnic pe care îl cuprind instalațiile introduse în acest fel nu este tulburată de nici un fel de modificări cantitative. Acest progres tehnic este independent de investițiile făcute din fondul de acumulare în scopul lărgirii aparatului de producție. Fiind deci independent de modificările cantitative și putînd fi exprimat independent de aceste modificări, el intră în indicatorul nostru de „progres tehnic".

Indicatorul progresului tehnic pe care îl utilizăm cuprinde deci, în primul rînd, nivelul tehnic mai ridicat al mijloacelor de producție instalate în cadrul reînnoirii mijloacelor fixe din fondul de amortizare, progresul tehnic încorporat în mijloacele de producție instalate în cadrul lărgirii aparatului de producție fiind cuprins în indicatorul fondurilor fixe împreună cu modificările cantitative ale acestora.

În noțiunea de progres tehnic mai intră apoi ridicarea calitativă a forței de muncă prin învățămînt, calificare, dobîndirea de experiență în muncă, modificări structurale după vîrstă și sex etc. (factorul „forță de muncă" fiind exprimat după cum am văzut, printr-un indicator pur cantitativ). Progresul tehnic mai cuprinde, ca o componentă importantă a sa, modificările de structură ce au loc în economia națională, în special într-o țară aflată într-un proces de dezvoltare susținută. Trecerea populației sătești la activități neagricole, în special industriale, înseamnă trecerea de la activități mai puțin productive la activități mai productive. Deși anumite modificări de structură au loc și în cadrul industriei, efectele modificării raportului dintre agricultură și ramurile neagricole se resimte în mod deosebit.

Mai intră în noțiunea de progres tehnic pe care o utilizăm apariția unor produse noi și ridicarea calității produselor, perfecționările în organizarea producției și a muncii, perfecționările

[1]) Vezi Lionel Stoleru, „L'équilibre et la croissance économique", Paris 1970, p. 394

în metodele de conducere a economiei naționale, îmbunătățirea utilizării fondurilor fixe, economii de materii prime, materiale și energie și în general orice alte mijloace de creștere a rezultatelor activității productive.

Această noțiune largă de progres tehnic cu care operăm poate fi considerată deci ca referindu-se la **progresul tehnic neinvestițional**, făcînd însă rezerva ca progresul tehnic asociat înlocuirilor de fonduri fixe se face și el prin investiții, dar acoperite din fondul de amortizare.

Această accepțiune asupra progresului tehnic ca factor al creșterii economice înglobează deci toate modificările de ordin calitativ care intervin în determinarea creșterii economice spre deosebire de modificările cantitative ale celorlalți doi factori principali ai creșterii : mijloacele de producție și forța de muncă. Această distincție corespunde (în mare) și deosebirii dintre factorii extensivi și cei intensivi ai creșterii economice. Vom rămîne bineînțeles conștienți de deosebirea care există între această noțiune de progres tehnic cu o sferă de cuprindere foarte largă și noțiunea de progres tehnic în sens îngust, care se referă la ridicarea nivelului tehnic propriu-zis al utilajelor, instalațiilor, mașinilor, aparatelor etc., utilizate, indiferent dacă acestea sînt instalate în cadrul lărgirilor aparatului productiv sau în cadrul înnoirilor din fondul de amortizare. Pentru a evita orice discuție în această privință, unii autori preferă termenul de „productivitate totală" termenului utilizat de noi. Considerăm că acest lucru nu este necesar dacă se are în vedere conținutul exact al noțiunii, mai ales că în felul acesta se evită alte discuții în jurul termenului propus.

În ceea ce privește exprimarea acestei noțiuni de progres tehnic cu ajutorul unui indicator care să poată fi cuantificat, care să-i poată exprima ritmul și să servească la determinarea contribuției sale la creșterea economică, este evident că un asemenea indicator calitativ de ansamblu nu ne poate fi oferit de nici un anuar statistic și că el nu poate fi obținut decît prin calcularea concomitentă a parametrilor atît cantitativi cît și calitativi ai creșterii economice. Indicatorul progresului tehnic nu poate fi calculat pornindu-se de la cauzele sale foarte variate și foarte numeroase. Este în mod unanim acceptată ideea că progresul tehnic nu poate fi calculat decît ca un reziduu într-un calcul global al factorilor creșterii economice. Eventuala descompunere a acestui reziduu pe elementele sale constitutive, ca : ridicarea nivelului tehnic al mijloacelor de producție ce înlocuiesc pe cele scoase din uz, ridicarea calificării forței de muncă prin diferite mijloace, modificări în structura producției etc. trebuie considerată ca o problemă separată. De asemenea, izolarea progresului tehnic încorporat din motive practice în indicatorul fondurilor fixe trebuie lăsată de o parte aici.

Se știe, de asemenea, că dată fiind imposibilitatea practică de a se calcula pentru fiecare an în parte o cifră distinctă a progresului tehnic, se consideră printr-o convenție foarte apropiată de realitate că ritmul progresului tehnic este egal în toți anii. În ceea ce privește aparatul de producție — al cărui progres tehnic se înglobează în parte după cum s-a văzut mai sus în progresul tehnic independent de modificările cantitative ale fondurilor productive — acesta progresează în mod continuu din punctul de vedere al nivelului său tehnic prin apariția în fiecare an a unor noi mijloace de producție concomitent cu ieșirea din funcțiune a generației celei mai vechi de mijloace de producție, ajunsă la capătul uzurii sale fizice sau morale. Înlocuirea mijloacelor de producție uzate cu altele mai perfecționate fără modificări ale aspectelor lor cantitative — înlocuire care, după cele de mai sus, intră în noțiunea de progres tehnic pe care o avem în vedere în cele ce urmează — poate fi considerată ca făcîndu-se în ritmuri anuale egale. De asemenea, pot fi presupuse ritmuri anuale egale de progres în ceea ce privește ridicarea calitativă a forței de muncă, ridicarea calității producției, apariția de produse noi, economiile de muncă vie și trecută, perfecționările în organizare etc. Calcularea unui **ritm mediu anual** al progresului tehnic fără necesitatea stabilirii prealabile a unor valori anuale distincte ale lui corespunde deci modului obiectiv în care se desfășoară acest proces și satisface de altfel pe deplin scopul urmărit în încercarea de față.

Așa cum se procedează în mod obișnuit, am utilizat funcția de producție Cobb-Douglas, cu ajutorul căreia, pe baza seriilor statistice cunoscute ale venitului național, fondurilor fixe și forței de muncă, se stabilesc valorile coeficienților de elasticitate ai acestor factori explicativi și cele ale progresului tehnic. Stabilirea coeficienților de elasticitate s-a făcut prin regresie multiplă. Am pornit de la funcția Cobb-Douglas în forma :

$$V_t = L_t^{\alpha} \; F_t^{1-\alpha} \; e^{\gamma t}$$

unde V = venitul național, L = forța de muncă utilizată în producția materială, F = fondurile fixe din producția materială, e (baza logaritmilor neperimari) = progresul tehnic, α = coeficientul de elasticitate al forței de muncă 1—α coeficientul de elasticitate al fondurilor fixe, γ = ritmul mediu anual al progresului tehnic, t = anii.

Ecuația de mai sus o transformăm în felul următor :

$$\frac{V_t}{L_t} = \frac{L_t^{\alpha} \; F_t^{1-\alpha}}{L_t} \; e^{\gamma t}$$

$$\frac{V_t}{L_t} = L_t^{\alpha-1} \; F_t^{1-\alpha} \; e^{\gamma t}$$

$$\frac{V_t}{L_t} = \frac{1}{L_t^{1-\alpha}} \; F_t^{1-\alpha} \; e^{\gamma t}$$

$$\frac{V_t}{L_t} = \frac{F_t^{1-\alpha}}{L_t^{1-\alpha}} \; e^{\gamma t}$$

$$\frac{V_t}{L_t} = \left(\frac{F_t}{L_t}\right)^{1-\alpha} e^{\gamma t}$$

și, în logaritmi neperimari

$$\text{Log} \frac{V}{L_t} = (1 - x) \text{ Log} \frac{F_t}{L_t} + \gamma t$$

(Se vede că în această formă funcția exprimă și dependența productivității sociale a muncii de compoziția organică a complexului productiv adică de gradul de înzestrare a muncii cu fonduri fixe și de progres tehnic).

Am calculat deci, pentru anii 1950—1980, necunoscutele $(1 - \alpha)$ și γ cu ajutorul regresiei multiple dintre

$\text{Log} \frac{V_t}{L_t} = y$ ca variabilă dependentă și

$\text{Log} \frac{F_t}{L_t} = x_1$ și $t = x_2$ ca variabile independente. S-a obținut funcția :

$$\text{Log} \frac{V_t}{L_t} = 0{,}216 \text{ Log} \frac{L_t}{L_t} + 0{,}068 \; t$$

Aceasta înseamnă că coeficientul de elasticitate al fondurilor fixe $(1 - \alpha)$ este de 0,22, iar cel al forței de muncă (α) este de 0,78. Cu alte cuvinte, o creștere cu 1% a fondurilor fixe aduce după sine o creștere cu 0,22% a venitului național, iar o creștere cu 1% a forței de muncă aduce după sine o creștere cu 0,78% a venitului național. Pe de altă parte mediul anual al progresului tehnic (y) în perioada 1951—1980 este de 6,8%.

Pentru nevoile calculelor ulterioare indicăm și ritmurile medii anuale de creștere a celorlalți factori în aceeași perioadă. Acestea sînt de 8,93% la fondurile fixe și 0,42% la forța de muncă în ramurile productive ale economiei naționale. ritmuri care rezultă din anuarele statistice. Ritmul mediu anual de creștere a venitului național este de 9,45%.

prof. I. RACHMUTH
membru corespondent al Academiei R.S.R.

Conceptul de „efort propriu" în teoria relațiilor economice internaționale (III)

6 Așezînd astfel datele problemei, putem spune că **fenomenele** obiective în baza cărora am afirmat primordialitatea cauzală a „efortului propriu" sînt cele care trebuie să ne arate și în ce anume constă acesta.

Despre ce este vorba ?

Analiza lui Arghiri Emmanuel a pus în evidență [8]) faptul că raporturile de prețuri pe plan internațional nu depind atît de existența unei rentabilități intrinsece a unui anumit produs sau a unei anumite activități economice, care ar face ca produsele primare să fie prin ele însele nerentabile, iar produsele manufacturate rentabile, ci de condițiile spațiului economic național. Adică, aceste raporturi depind mai puțin de **ce anume produse** sînt exportate, ci mai curînd de **care țară** exportă produsele respective, și aceasta pentru că o anumită categorie de țări schimbă întotdeauna mai puțină muncă proprie pentru mai multă muncă străină, și aceasta indiferent de ce ar întreprinde și ce ar exporta *).

Este cea mai tipică expresie a ceea ce aș numi ființarea fenomenului RELAȚIA DE PUTERE în existentul economic, pentru că, așa cum s-a văzut, cei care „cîștigă" o fac în virtutea faptului natural că sînt mai puternici. Dar „fiecare mecanism de piață servește o structură dată a puterii" [9]). Iar „schimbul inegal" mijlocit prin REI este propriu acelei structuri a puterii care se bazează esențialmente pe principiul raportului de forță, adică, prin excelență, al structurii puterii de tip capitalist.

Acesta trebuie să fie fenomenul observat încă de Marx și care l-a făcut să afirme, polemizînd cu teoreticienii liberului schimb că „adepții liberului schimb nu pot să priceapă cum o țară se poate îmbogăți pe spinarea alteia avînd în vedere că aceiași domni vor și mai puțin să priceapă cum înăuntrul unei țări o clasă se poate îmbogăți pe spinarea altei clase [10]).

Este clar că Marx are aici în vedere **natura unică** a structurii puterii atît în economia națională capitalistă, cît și în capitalismul internațional. Se dovedește astfel că actuala stare precară a economiei mondiale ca sistem este efectul naturii structurii puterii **care guvernează** relațiile dintre state în totalitatea ființării acestor relații (în plan economic, politic și ideologic) **ca** proiecție în spațiul extra-național a structurilor puterii ce operează în spațiile naționale. Cu alte cuvinte, evoluția istorică arată că statele capitaliste dezvoltate și-au „exportat" (prin intermediul relațiilor internaționale, inclusiv REI) propriile structuri ale puterii, structuri care, în virtutea principiului ce le definește — raportul de forță — au impus actuala configurație de tip capitalist a REI. Așa se explică de ce actuala ordine economică internațională operează pe baza regulii jocului „cel mai puternic se impune".

Evident, pentru factorul politic din țările în curs de dezvoltare (dominate), schimbarea structurii puterii din statele capitaliste dezvoltate (dominante) nu poate constitui un obiectiv de avut în vedere, numai și pentru faptul că tocmai raportul de forță căruia țările subdezvoltate îi sînt dependente exclude această posibilitate. De aici, poate, alternativa „firească" pentru care factorul politic din aceste state a optat : negocierea restructurării REI, chiar dacă această opțiune a negocierii nu face decît să „închidă" cercul vicios al apartenenței fără de ieșire la mecanismul raportului de forță.

Rămîne, în schimb, o aspirație tot atît de normală ca cercetarea economică să caute găsirea unor soluții alternative viabile pentru „deschiderea" acestui cerc vicios. Iar conceptul de „efort propriu" — în accepțiunea propusă în prezenta lucrare — ar putea reprezenta o alternativă în acest sens, și aceasta pentru că semnificația lui este dată atît de valența sa cognitivă — conceptul afirmînd primordialitatea de tip cauzal a restructurărilor din spațiile naționale, iar substanța restructurărilor din spațiile naționale în curs de dezvoltare o reprezintă **IEȘIREA** din ipostaza economică a relației de putere.

În ce constă, de fapt, „ieșirea" din ipostaza economică a relației de putere ?

7 Am văzut, ea nu poate să însemne înlăturarea actualelor structuri de putere din spațiile naționale care le-au generat și „exportat" în spațiul extra-național, întrucît aceasta este sarcina istoriei. Ea nu poate să însemne nici izolarea de spațiul extra-național, adică autarhia, pentru că, în condițiile actuale istoric determinate, acest lucru nu ar reprezenta doar un nonsens, ci și o imposibilitate. „Ieșirea" reprezintă procesul restructurării spațiului economic național pe criterii de raționalitate negenerate de mecanismele maximizării profitului.

Raționalitatea economică dominantă a momentului, cea dată de economia de piață concurențială, are o determinare istorică : ea nu a fost și nici nu va fi pentru totdeauna. Dealtfel, așa cum remarca și Marx, „rațiunea burgheză nu este rațiunea omenească normală" [11]) și, de fapt, nici măcar în societatea burgheză această rațiune nu este rațiunea generală [12]). Este deci cît se poate de firesc să considerăm că deși **ea poate fi aplicată** (adică, impusă din exterior), în toate cadrele instituționale, **ea nu poate fi însă și viabilă** în toate cadrele instituționale (adică, să servească intereselor acestora). Și aceasta pentru că, spre exemplu, nu în toate sistemele naționale comportamentul individului (agent economic), depinde numai de cantitatea de bunuri și servicii disponibile, ci și de alte variabile sociale, tot așa cum „cîștigul" depinde și de alți factori în afară de încasările bănești.

---

[8]) Radu Titircă „Raportul de schimb ca expresie a structurilor inechitabile ale relațiilor economice internaționale în contextul vechii ordini economice internaționale", în „Aspecte economice și instituționale ale stabilirii unor raporturi juste pe plan internațional între prețurile marilor categorii de produse : materii prime, energie, produse agroalimentare, produse manufacturate", I.E.M., București 1981, p. 68.

*) Extrem de interesante ni se par, în acest sens, cele mai recente luări de poziție din literatura noastră de specialitate — fie ele exprese sau doar implicite — legate de această controversată temă a teoreticienilor „schimbului inegal" privind rolul determinant ce îl au diferențele relative în nivelele de remunerare a forței de muncă din diferite țări asupra prețurilor diferite la care se vînd produsele exportate de țările respective pe piața internațională. Astfel, dacă în comunicarea profesorilor univ. dr Sultana Sută-Selejan și N. Sută întitulată „Controversele din ultimul deceniu în domeniul teoriei schimbului inegal" (Sesiunea științifică jubiliară I.E.M. — mai 1982) este contestată temeinicia științifică a acestei teorii, în schimb Constantin Sîrbu, într-un cu totul remarcabil studiu privind valoarea internațională a mărfurilor (Revista Economică nr. 15, 16 și 17/1982), aduce argumente valoroase în explicarea mecanismului de formare a prețurilor internaționale prin nivelele diferite ale salariilor plătite în diverse țări. În acest sens, constatînd că schimbul internațional de mărfuri întemeiat pe prețuri care se abat de la valoare se soldează de fiecare dată cu plusuri sau minusuri de muncă, C. Sîrbu ajunge la concluzia că această abatere a prețului de la valoarea internațională are drept cauză diferența dintre costurile naționale ale unei mărfi, diferență explicată la rîndul ei prin nivelele diferite ale salariului plătit în diverse țări. Și, întrucît derularea relațiilor marfă-bani și mișcarea prețurilor are loc de o asemenea manieră încît salariul nominal este mai ridicat în țările dezvoltate și mai scăzut în celelalte, rezultă că nivelul dezvoltării economice este cel care își pune amprenta asupra salariilor naționale și, în condițiile abaterii prețurilor de la valoarea internațională, asupra nivelurilor prețurilor internaționale.

[9]) Aurel Ghibuțiu, op. cit. p. 113

[10]) K. Marx, F. Engels, „Mici scrieri economice", Ed. politică, București, 1969, p. 379

[11]) K. Marx, F. Engels, „Opere", vol 13. Ed. politică, 1962, p. 67

[12]) Alfred Marshall, „Principles of Economics", ediția a 8-a, New York, Macmillan, 1953, p. 762

[13]) N. Georgescu-Roegen, „Legea entropiei și procesul economic", Ed. politică, București, 1979, p. 574.

[14]) N. Georgescu-Roegen, op. cit. pp. 574—575.

Iar faptul că anumite criterii normative de raționalitate s-au impus asupra unor spații economice cărora nu le sînt specifice prin geneza și natura lor nu este decît rezultatul dominației extra-naționale prin raportul de forță. Înseamnă că „ieșirea" din cercul vicios al raportului de forță reprezintă, în esență, ființarea, într-un nou cadru instituțional specific — ceea ce implică restructurarea celui existent — a unor criterii normative proprii de raționalitate economică.

Problema care se pune în acest context este aceea a găsirii referențialului de ordonare a acestor criterii.

Știm că procesul economic nu se desfășoară de la sine. Ca orice proces neautomat, el constă în sortare. „Sortarea" își dobîndește specificul în virtutea faptului că „omul — care trăiește în societate, produce pe bază socială și repartizează produsul social între semenii lui — are nevoie de un **cod social** (subl. n.s.), după care să se ghideze în activitatea sa socială, cod pe care a trebuit să și-l creeze singur" [13]). Rezultatul acestei creații este **tradiția.** Așa cum un proces biologic se îngrijește ca totalitatea genelor să se transmită de la o generație la alta, tradiția face același lucru cu ceea ce numim „instituții", adică modurile în care fiecare om acționează în cadrul propriei sale comunități [14]).

Tradiția, înclinațiile culturale sînt deci chemate să formuleze „noile" criterii normative ale raționalității economice.

Rezultă de aici că „ieșirea" spațiilor în curs de dezvoltare din cercul vicios al raportului de forță înseamnă restructurarea criteriilor normative ale raționalității economice prin filtrul selector al tradiției proprii. Și poate că tocmai printr-o abordare cam de această natură au ajuns nu puțini economiști să releve importanța pe care o au înclinațiile culturale în procesul economic și, implicit, pentru strategia de declanșare a dezvoltării economice în țările subdezvoltate.

8 În acest sens, înseamnă că conceptul de „efort propriu" ar trebui să dezvolte analiza relațiilor ce se constituie între componentele economice și cele neeconomice implicate în procesele economice din țările în curs de dezvoltare.

Este o întreprindere a cărei dificultate nu mai trebuie subliniată. Ceea ce dorim însă în continuare este doar a încerca schițarea unora dintre posibilele implicații ale unui astfel de demers în planul „relativizării" unor paradigme sau categorii economice fundamentale. Vom putea astfel obține cel puțin o „sugerare" a **semnificației efective** pe care ar avea-o dezvoltarea conceptului de „efort propriu" printr-o atare abordare.

Pentru mult timp și pentru mulți economiști, raritatea economică este privită ca un factor natural obiectiv, evident și insurmontabil, în legătură cu care nu este nevoie să reflectăm prea mult : el există și așa este. Dar, dacă categoria economică de raritate este fundamentală în economiile dezvoltate (economia „standard"), în alte formațiuni sociale ea poate avea o semnificație globală diferită.

Una dintre cele mai pertinente reflecții asupra categoriei de raritate o găsim la L. Walras [15]). Pentru el, bogăția socială este definită drept „existența bunurilor materiale sau imateriale (...) care sînt rare, adică care, pe de o parte ne sînt folositoare dar, pe de altă parte, ne sînt accesibile numai în cantități limitate" [16]). Astfel, raritatea se referă la un registru dual : o limită obiectivă și o apreciere subiectivă=trebuința. Walras desprinde trei concluzii din această limitare cantitativă a bunurilor utile : lucrurile rare sînt dobîndite, schimbabile și reproductibile. De aici rezultă un dublu avantaj al posesorului de bunuri economice : aceste bunuri pot fi folosite pentru propriile trebuințe și, dacă există un surplus, pot fi schimbate. De unde paradoxul raritații (interpretată din acest unghi) apare în faptul că schimbul este asociat cu raritatea, dar totodată și cu surplusul. Schimbul implică negocierea raritații [17]).

În procesul schimbului produselor în surplus se creează o relație specifică care constă în aceea că, independent de utilizarea sa nemijlocită, fiecare produs în surplus își apropie, ca o proprietate specială, facultatea de a fi schimbat cu oricare altul într-o anumită proporție. S-a ajuns astfel la valoarea de schimb. Finalmente, este sarcina producției — spune Walras — de a multiplica aceste produse rare, de a spori cantitatea de produse utile, de a identifica surplusurile destinate schimbului; iar „locul" acestui schimb este piața.

Se realizează astfel o aliniere sintetică a tuturor categoriilor fundamenale ale economiei politice : raritate, trebuință, proprietate, producție, surplus, schimb, valoare și piață.

Limita lui Walras și a altora ca el constă în aceea că ei consideră aceste categorii ca fiind universale și trans-istorice [18]), omniprezența raritații economice (și a celorlalte categorii economice) jucînd rolul de unificare. Toate societățile din toate erele istorice, confruntate cu raritatea ca fenomen absolut, confruntate cu caracterul limitat al naturii, sînt în consecință în mod justificat — se consideră de economia „standard" — amendabile de către aceleași cunoștințe economice.

Dar, nu trebuie omis faptul că aceste certitudini pot fi „relativizate", prin nuanțarea pozițiilor de abordare a fenomenului economic. Această „relativizare" poate fi realizată atît în planul construcțiilor teoretice — așa cum o face M. Foucault [19]) — dar mai ales în baza unor considerații socio-istorice, care țin de specificitatea anumitor spații socio-economice.

Astfel, lucrările de antropologie economică ale lui M. Shalins [20]) au pus în evidență faptul că în societățile „primitive" timpul alocat activităților productive de mijloace de subzistență era foarte scurt (cca. 4 ore pe zi) și de o intensitate scăzută, fără a afecta calitatea vieții. Societățile primitive **funcționau la parametri inferiori limitelor maximale.** Ele „refuzau" să producă surplusuri, producînd atît cît le trebuia. Producția se oprea la nivelul la care trebuințele **definite** de către societate erau satisfăcute. Neproducînd surplusuri, nu există nici schimb, deci nici raritate. Prin negarea raritații, economia de tip „standard" nu exista pur și simplu, întrucît ea nu se putea „autonomiza" în cadrul existentului social [21]). Principiile economicității (eficiența, profitabilitatea și raționalitatea economică care le „justifică" nu operau în acest cadru social.

Rezultă deci că dispariția raritații era efectul unei **opțiuni deliberate a societății.** Era posibil să produci mai mult, să schimbi, să acumulezi, să consumi mai mult. Dar societatea refuza să facă astfel și, prin această opțiune, ea „abroga" raritatea.

Din această perspectivă, prin comparație, raritatea economică din economiile „standard" contemporane apare ca aceea ce este ea de fapt : nu un factor natural obiectiv și insurmontabil, ci un **factor social.** Economia de piață este cea care a **instituit** raritatea și, împreună cu celelalte categorii economice „standard" înlănțuite, a instituit acel proces economic bazat esențialmente pe raportul de forță.

Și nu există **nici o cauzalitate naturală** în virtutea căreia spațiile economice actualmente în curs de dezvoltare să fie condamnate a continua să urmeze o astfel de raționalitate a procesului economic. Mai mult, posibilitățile reale de „relativizare" a paradigmelor și categoriilor economice fundamentale ale economiei „standard" arată că, prin raportarea la o matrice culturală proprie specifică, istorește determinată, economiile subdezvoltate ale timpurilor noastre **pot ființa** operînd fenomene, instituții și categorii economice **de o altă natură.**

După cum apreciază și C. Noica [22]), „lumea dezbinată, ca cea de astăzi, nu-și regăsește echilibrul, ba riscă să și-l piardă definitiv **prin lipsa de cunoaștere** a spiritului lumii a treia în ascensiune" (subl. ns.). Ceea ce putem face în stadiul de față este deci să cercetăm fiecare realitate economică în sine, fără să căutăm neapărat caracteristici taxonomice. Scopul nostru trebuie să fie construirea acelui „corpus" teoretic care să prezinte, „clar și inteligibil din punct de vedere pragmatic" trăsăturile specifice ale acelei realități.

Astfel gîndite lucrurile, teza cu privire la „efortul propriu" ca alternativă la încercările de corijare a perturbațiilor din universul economic contemporan poate fi considerată nu numai o necesitate, ci și o posibilitate.

Costea MUNTEANU
I.E.M.

---

[15]) După opinia lui Xavier Greffe, „Report on the analysis of international transfers of economic knowledge", UNESCO, Paris 1978, 55—79/WS/21, p. 114

[16]) Leon Walras, „Elements d'économie politique pure, ou théorie de la richesse sociale", LG-DJ, Pichon et Duran Auzias, Paris 1952, p. 21

[17]) X. Greffe, op. cit. p. 114

[18]) X. Greffe, op. cit., p. 115

[19]) M. Foucault, „Le mots et les choses", N.R.F., Paris 1966, p. 263—269 — (citat de X. Greffe în op. cit., p. 116)

[20]) Marshall Sahlins, „Age de pierre, âge de l'abondance", Gallimard, Paris 1976, p. 38

[21]) „Societățile primitive erau societăți care respingeau economia" — P. Clastres, prefață la M. Sahlins, op. cit., p. 19

[22]) Constantin Noica, „Un Parsifal : pune întrebarea potrivită", în „Viața Românească" nr. 1/ian. 1982, p. 33.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Contribuţii la definirea şi analiza categoriei de avuţie naţională (III)

ECONOMIŞTII susţin că în cadrul avuţiei naţionale, pe lîngă resursele materiale acumulate şi resursele naturale, trebuie cuprinse şi resursele umane – factorul hotărîtor în producerea şi acumularea bunurilor materiale şi spirituale şi implicit în creşterea avuţiei naţionale. De regulă, estimarea resurselor umane se face prin însumarea cheltuielilor cu instruirea, educarea, formarea omului în vederea producţiei şi îngrijirea sănătăţii lui. În trecut, puţini economişti au făcut o estimare a investiţiilor în resurse umane. Cei mai mulţi au recunoscut că pe lîngă elementele avuţiei naţionale evaluate, mai sînt şi alte elemente care, spuneau ei, nu puteau fi evaluate ca de ex. : „instrucţiunea cetăţenilor, cunoştinţele ştiinţifice sau tehnice" (Cl. Colson) sau „calitatea şi cantitatea oamenilor consideraţi ca muncitori" (R. Héline).

Este demn de remarcat că, în ţara noastră, ideea cuprinderii elementului uman în sfera avuţiei naţionale a apărut aproape cu 100 de ani înainte de a fi exprimată în Franţa de către R. Héline. Ea aparţine economistului şi statisticianului Dionisie Pop-Marţian. Acesta cuprindea în avuţia noaţională nu numai resursele naturale, „pămîntul roditor", şi bunurile acumulate – „case, mobilier, bani", ci şi resursele umane, „cantitatea şi calitatea oamenilor". Cele trei elemente ale avuţiei unui popor (resursele materiale acumulate, resursele naturale şi umane) sînt sintetizate de el în cuvintele : „Tot ce i-a dat natura, ce a produs lucrul şi ce are capitalizat". Un prim pas pentru cunoaşterea resurselor umane, D. Pop-Marţian l-a făcut prin organizarea recensămîntului general al populaţiei din 1859, care este primul recensămînt ştiinţific, modern, din ţara noastră. Menţionăm că Marţian a întocmit şi primul manual de economie politică de la noi.

Pe plan internaţional, una din cele mai vechi estimări a resurselor umane este cea din Anglia, în secolul al XVII-lea, realizată de către W. Petty. În această estimare, capitalul uman reprezintă 60% din valoarea totală a avuţiei naţionale a ţării. Trebuie să subliniem şi faptul că din cauza dificultăţilor de calculare, evaluările resurselor umane au fost mai rare. Menţionăm o astfel de evaluare – făcută cu mult mai tîrziu – pe aceea realizată în Italia, în 1951, de către A. Giannone. El estimează resursele umane (respectiv investiţiile încorporate în aceste resurse) la 65 mii mild. lire italiene, ceea ce reprezintă aproape dublul valorii resurselor materiale stabilită de L. Levi în Italia, în acelaşi an (37 mii mld. lire). În Italia, resursele umane au mai fost evaluate şi de către Corrado Gini. În ultimii ani, problema evaluării resurselor umane a fost mai des examinată pe plan internaţional, avînd în vedere importanţa factorului uman în cadrul avuţiei naţionale. S-au făcut chiar propuneri de înglobare a investiţiilor în resurse umane, alături de resursele materiale, în Sistemul conturilor naţionale, în „Contul capital". Astfel de propuneri au fost făcute de John W. Kendrick[1]), autorul mai multor lucrări în legătură cu resursele umane[2]). Asemenea idei ale lui J.W. Kendrick – asupra investiţiilor în resurse umane au fost luate tot mai mult în consideraţie. Odată cu numeroase ralieri la poziţia economistului amintit, s-au vădit şi unele distanţări. De exemplu, într-un studiu bazat pe raportul prezentat la a 17-a conferinţă generală a Asociaţiei internaţionale pentru cercetarea venitului naţional şi avuţiei naţionale, ţinută la Gouvieux (Franţa) în august 1981, R. Eisner[3]) şi colobaratorii nu au inclus din cadrul resurselor umane, investiţiile cu educarea copiilor şi cu schimbarea locurilor de muncă, care erau în schimb, cuprinse de J. W. Kendrick. Ei au înglobat în sfera acestor resurse numai valoarea timpului cheltuit cu educarea şi îngrijirea medicală a omului, cheltuieli care, afirmau ei, n-ar fi fost înglobate de J.W. Kendrick în cuantumul resurselor umane[4]).

Metoda de evaluare a capitalului uman, folosită de J.W. Kendrick, este cea a

„FIŞE

● *Japonia, ţară capitalistă care a inregistrat cea mai spectaculoasă dezvoltare în perioada postbelică, a incitat fie imaginaţia reporterilor fie spiritul ştiinţific dornic să pătrundă în miezul fenomenelor al cercetătorilor din toate colţurile lumii. Iată această tentaţie nedezmînţită,* Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică *oferind cititorului din ţara noastră o lucrare dedicată miracolului japonez – „JAPONIA ÎN ECONOMIA MONDIALĂ" – semnată de reputatul economist publicist* Costin Murgescu. *Cartea îşi propune să îmbine expunerea sistematică, riguros ştiinţifică, cu observaţia călătorului sperînd ca pe această cale să devină mai accesibilă şi, totodată, să permită abordarea fenomenului japonez şi din alte unghiuri decît cel strict economic. Urmînd acest cadru de elaborare, Costin Murgescu alternează în cele trei părţi ale volumului, analizele privind dependenţa Japoniei de importul de materii prime, strategia adoptată de această ţară în sfera dezvoltării tehnologice, în sfera comerţului exterior cu incursiuni subtile, bogate în încărcătură informaţională şi de semnificaţie privind unele fenomene sociale şi culturale specifice acestui popor. Parcurgînd volumul, cititorul îşi poate mai bine reprezenta implicaţiile „paternalismului japonez" asupra sistemului de gestiune economică, poate înţelege efectele unui program bine precizat de promovare a „culturii de masă" asupra difuzării inovaţiei şi stimulării creativităţii ; într-un plan mai general, apropiindu-se de universul japonez cititorul român poate reflecta cu folos asupra complexităţii lumii contemporane.*

Descentralizarea sistemului decizional

● *Un experiment desfăşurat la nivelul industriei textile din oraşul chinez Shanghai a urmărit, după cum afirmă* Zhou Yongkang *în articolul* „Developing a responsability system în industry" *publicat în revista* „CHINA RECONSTRUCTS" *(numărul din septembrie a.c.) să răspundă următoarei întrebări : extinderea atribuţiilor unităţilor productive în a-şi gestiona beneficiile (ca alternativă la practica existentă prin care statul preleva integral aceste sume) reprezintă o pîrghie eficientă sau nu ? În mod concret, s-a stabilit ca 9,5 la sută din beneficii să revină spre gestionare întreprinderilor. Concluziile experimentului sînt încurajatoare, opinează Z.Y., unităţile productive fiind mai puternic stimulate spre a-şi maximiza beneficiile. Totodată însă, se arată în articol, aplicarea acestui nou sistem de prelevare a valorii nou create presupune şi soluţionarea unor aspecte colaterale. În primul rînd ar fi vorba despre rezolvarea acelor aspecte, uneori contradictorii, ce decurg din faptul că unele întreprinderi produc bunuri necesare economiei dar a căror valoare este redusă ceea ce antrenează un nivel scăzut al beneficiilor şi, corespunzător, al autofinanţării. Un alt aspect vizează stimularea materială a personalului, mai*

cumulării investițiilor umane. Metoda de estimare a investițiilor în capitalul uman folosită de R. Eisner și colaboratorii săi, este asemănătoare cu cea a lui Kendrick. Acesta din urmă distinge însă în cadrul capitalului uman, două categorii de investiții : tangibile și intangibile – pe cînd R. Eisner are în vedere cu precădere investițiile intangibile.

Să menționăm și faptul că R. Eisner prezintă valoarea capitalului total al S.U.A. în miliarde dolari, pentru anii 1946, 1956, 1966, și 1976 și repartizarea lui pe următoarele 5 sectoare : 1) economic, 2) instituții ce nu produc venit, 3) întreprinderi de stat, 4) administrația statului, 5) gospodării. Investițiile pentru cercetarea și dezvoltarea capitalului cuprinse în grupa bunurilor intangibile din sectorul economic, reprezentau, în 1976, cca. 10% din valoarea bunurilor acestui sector, format în cea mai mare parte din structuri și echipamente, pe lîngă clădiri și bunuri de inventar.

Capitalul uman, care în cercetarea lui Eisner figurează în sectorul „Gospodării" în grupa investițiilor intangibile, reprezenta, în același an, cca. 75% din valoarea capitalului acestui sector, restul fiind format din investiții tangibile: case de locuit, terenuri, bunuri durabile și bunuri de inventar. Un alt amănunt : valoarea investițiilor în capitalul uman, din acest sector reprezenta aproximativ jumătate din valoarea întregului capital. Aceeași proporție rezultă și din calculele lui Kendrick, din balanța națională a S.U.A. pe 1968.

Deși Kendrick a evaluat și cheltuielile cu instruirea copiilor, el nu le-a considerat pe acestea ca avînd vreo influență asupra creșterii productivității și a avuției naționale. El era de părere – desigur, o părere discutabilă – că numai investițiile intangibile în resurse umane (cheltuielile cu cercetarea științifică și dezvoltarea producției și cele pentru educarea, instruirea și îngrijirea sănătății omului), au o influență reală asupra productivității muncii, contribuind astfel la creșterea avuției naționale.

Și în țara noastră există preocupări cu privire la estimarea resurselor umane. În această direcție, trebuie menționate, de exemplu, cercetările și studiile acad. Manea Mănescu[5]). În legătură cu productivitatea muncii, M. Mănescu remarcă faptul că între stocul educațional și creșterea productivității există corelații strînse de interacțiune și continuă modelare. El mai arată că stocul educațional cuprinde costul de formare a unui om, a unui specialist. Prin investiții în resurse umane, în sensul cel mai larg, autorul înțelege totalitatea cheltuielilor materiale, financiare și servicii, pe care le face societatea și familia pentru întreținerea, îngrijirea medicală, educarea, calificarea etc., a oamenilor, pe parcursul întregii lor vieți.

În încheierea celor arătate să menționăm că, după al doilea război mondial, problema avuției naționale formează obiectul unor preocupări intense pe plan internațional. Bunurile materiale acumulate sînt prezentate în anuare statistice internaționale[6]) care publică investițiile ce se fac anual, în fonduri fixe și stocurile de materiale, în țările lumii. Resursele naturale sînt cercetate și ele pe plan mondial. La fel și resursele umane, o extindere din ce în ce mai largă căpătînd ideea de a îngloba investițiile în aceste resurse, în cadrul sistemului conturilor naționale. O publicație periodică de specialitate[7]) se ocupă cu problema avuției naționale, și a venitului național.

dr. Lucian TURDEANU

---

[1]) John W. Kendrick : The Accounting Treatment of Human Investment and Capital. In „The Review of Income and Wealth" nr. 4/1974

[2]) John W. Kendrick : Productivity Trends. Capital and Labor. New York, 1956 ; The Treatment of Intangible Resources as Capital, 1972 ; și The Formation and Stocks of Total Capital, 1976

[3]) Robert Eisner, Emily R. Simons, Paul J. Pieper and Steven Bender : Total Incomes in the United States 1946—1976. A Summary Report. In „The Review of Income and Wealth" nr. 2/1982.

[4]) Așa să fie oare ? Examinînd balanța națională pentru S.U.A. la finele anului 1968, întocmită de Kendrick, observăm că acesta, după ce estimează capitalul uman tangibil (resursele umane tangibile) la 1 063 bil. dolari, estimează și pe cele intangibile, la 2 231 mld. dolari, în care a cuprins „cheltuielile pentru educarea și instruirea după vîrsta capacității de a munci" precum și cheltuielile cu sănătatea. Această sumă poate fi comparată cu aceea la care au ajuns R. Eisner și colaboratorii pentru aceste investiții cu doi ani mai înainte (1966), de 2 057 mld. dolari. Din această comparație rezultă că J.W. Kendrick a cuprins în resurse umane intangibile și cheltuielile pentru educare, instruire și sănătate.

[5]) Manea Mănescu : Cibernetica economică, Buc. 1979 ; Avuția națională, Note de curs, Buc., 1980

[6]) Yearbook of National Accounts Statistics ; Anuarul Statistic al țărilor membre C.A.E.R. etc.

[7]) The Review of Income and Wealth.

---

precis modul de corelare a calității și cantității muncii prestate de cuantumul recompensei. Experiența acumulată, afirmă Z.Y, susține concluzia potrivit căreia acordul global, în care să fie incluse și cadrele de conducere de la locul de muncă, reprezintă cea mai eficientă cale cu condiția ca, prin statut, fiecare echipă să aibă drept de decizie în ce privește nivelul de calificare și profilul psihologic al membrilor săi.

Criza ordinii mondiale

„Ordinea politică mondială se află într-o stare de criză", constată Volkmar Köhler în articolul „Global Order" – The West and the Third World" *(Ordinea globală – Occidentul și lumea a treia) apărut în revista vest-germană* AUSSENPOLITIK *(nr. 3/1982). El se referă la faptul că principalele premise pe care se fundamenta, în opinia lui, ordinea apărută după cel de al doilea război mondial nu mai sînt valabile. Una dintre ele era așteptarea unei creșteri considerabile a produsului mondial brut pe baza unui comerț fără obstacole, a fixității cursurilor valutare și a accesului la materii prime ieftine. O alta era angrenarea țărilor rămase în urmă în procesul dezvoltării ca simplu efect al prosperității țărilor industrializate. În sfîrșit, se presupunea că țările socialiste ar rămîne în afara ordinii politice mondiale.*

Articolul subliniază responsabilitatea primordială a fiecărui popor pentru propria sa dezvoltare și în același timp necesitatea sprijinirii țărilor lumii a treia care suferă de pe urma actualului sistem de relații economice internaționale bazat în esență pe forțele pieței. În acest context autorul atrage atenția că restructurarea, în spiritul echității, a relațiilor economice internaționale nu trebuie totuși considerată un substitut facil pentru transformările structurilor interne menite să stimuleze inițiativa și creativitatea națională.

Șomajul : coordonate teoretice

● *Acuitatea problemelor pe care le ridică șomajul în țările capitaliste și-a aflat o reflectare corespunzătoare în planul teoriei economice. Eforturile depuse de economiști ce au aderat la diversele curente de gîndire pentru a surprinde cauzele profunde ale șomajului și a oferi căi practice de acțiune factorilor politici s-au polarizat – în plan teoretic – în jurul a două concepte. Potrivit opiniei exprimate de* I.R. Shackleton *în articolul* „La notion de chômage dans la théorie économique" *publicat în numărul din 9 iunie a.c. al revistei* „PROBLEMES ÉCONOMIQUES", *cele două concepte sînt „șomajul voluntar" și, respectiv, „șomajul involuntar", noțiuni care se leagă de teoria echilibrului de piață, teorie care susține că, într-o economie concurențială, echilibrul general semnifică faptul că nici o redimensionare a producției și respectiv, a cererii de locuri de muncă nu poate fi avantajoasă pentru un individ fără a afecta pe un altul. Deși mult nuanțată în ultima vreme, prin luarea în calcul și a unor variabile psihologice și chiar culturale, disputa asupra cauzelor șomajului, apreciază autorul studiului, nu oferă o explicație satisfăcătoare, completă. Dar, sub aspect practic, o opinie dominantă este aceea că, în perspectivă, în lupta împotriva șomajului principala zonă de acțiune o reprezintă nivelul microeconomic. Cît privește eradicarea șomajului juvenil – o altă disfuncționalitate a economiei capitaliste – ar fi necesară o intervenție mai activă a statului prin promovarea unei politici de stimulare a cererii pe piața forței de muncă.*

FIȘE

SPRE O NOUĂ CRIZĂ FINANCIARĂ MONDIALĂ?

ÎNTREBAREA devine tot mai obsedantă în rîndul teoreticienilor şi mai ales al practicienilor din bănci şi instituţii financiare internaţionale şi nu rămîne fără consecinţe pe pieţele valutare şi de capitaluri. Se constată peste tot — scrie buletinul din septembrie 1982 al băncii Crédit Suisse — cu o nelinişte sporită creşterea foarte puternică a datoriilor în lume şi a greutăţilor de trezorerie a unor debitori importanţi ai sectoarelor public şi particular. Anul acesta datoria externă a ţărilor în curs de dezvoltare va depăşi 500 miliarde dolari S.U.A., dublul nivelului de acum şase ani.

În ce priveşte compoziţia datoriilor externe este de menţionat că au crescut continuu împrumuturile luate pe piaţă — prin băncile particulare — ele ajungînd în 1980 să reprezinte 50% din total, faţă de 23% în 1970, în timp ce împrumuturile de la surse oficiale au scăzut de la 57% în 1970 la 39% în 1980. Această situaţie a contribuit la creşterea dificultăţilor financiare întîmpinate de debitori datorită dobînzilor foarte mari, căci peste 70% din împrumuturile de la băncile particulare sînt cu dobîndă variabilă (din 3 în 3 luni). Dobînzi foarte ridicate, comerţul mondial stagnant, o scădere continuă a preţurilor produselor primare care fac obiectul exportului ţărilor în curs de dezvoltare, micşorarea ajutorului extern şi greutăţi tot mai mari de obţinere a noi credite au făcut ca pentru un număr de ţări, din ce în ce mai multe, să fie tot mai greu să facă faţă serviciului datoriei externe. [1])

În ultimii ani, o proporţie tot mai mare din noile împrumuturi ale ţărilor în curs de dezvoltare a fost folosită pentru acoperirea serviciului datoriei existente. Astfel dacă în 1978, au rămas ţărilor în curs de dezvoltare 34 miliarde fonduri nete (respectiv după achitarea serviciului datoriei), se apreciază că în 1981 au rămas doar 18 miliarde.

Interesant de subliniat este şi faptul că din 1973 pînă în prezent aproximativ 2/3 din datoria externă globală a ţărilor în curs de dezvoltare şi din serviciul datoriei aparţin aceloraşi 12 ţări. Cinci dintre acestea sînt exportatoare de petrol: Algeria, Egipt, Indonezia, Mexic şi Venezuela, iar şapte: Argentina, Brazilia, India, Israel, Coreea de Sud, Turcia şi Iugoslavia sînt exportatoare de produse manufacturate. Greutăţile în a face faţă serviciului datoriei de către unele ţări au pus problema reeşalonării a datoriilor scadente. În acelaşi timp s-au deschis semne de întrebare asupra stabilităţii întregului sistem financiar internaţional.

Spre exemplu Mexicul care are cea mai mare datorie externă din lume, 81 miliarde de dolari, a cerut o amînare a plăţilor scadente în trimestrele 3 şi 4 (circa 11 miliarde dolari) şi acordarea unor credite pe termen scurt de peste 1,8 miliarde dolari pentru a face faţă nevoilor imediate. Guvernul mexican este pe cale să adopte un program de ajustare şi stabilizare economică care îi va da şi posibilitatea de a obţine de la F.M.I. credite în cadrul „facilităţii lărgite" de circa 4,5 miliarde dolari. Concomitent, Brazilia cu o datorie externă de 80 miliarde dolari, după cum a declarat unul din conducătorii băncii centrale a ţării, are nevoie de credite de circa 17 miliarde de dolari anul acesta. Iniţial s-a sperat că va avea nevoie doar de 13,6 miliarde dolari, dar plăţile pentru dobînzi, al căror nivel este variabil, sînt mai mari decît s-a prevăzut, iar excedentul comerţului exterior este mult mai mic.

Pentru un număr de ţări mai mici, ca Peru, Liberia, Jamaica, Sierra Leone şi alte opt-nouă state, s-a ajuns la aranjamente de reeşalonare a datoriilor scadente în vederea punerii în aplicare a planurilor de stabilizare economică. Dar situaţia financiară critică se extinde la tot mai multe state. Costa Rica, Pakistan, Republica Dominicană sînt printre cele mai greu încercate. Noul preşedinte al Republicii Dominicane, Salvador Jorge Blanco, a declarat în discursul inaugural că ţara sa este „falimentară din punct de vedere financiar". El a atribuit ţărilor europene industrializate şi S.U.A. principala responsabilitate pentru această situaţie prin politica dobînzilor ridicate şi a măsurilor protecţioniste.

Evident că dificultăţile financiare externe ale multor ţări în curs de dezvoltare se datoresc şi unor factori interni. Neadaptarea economiei la condiţiile nou apărute ca urmare a crizei energetice, a scumpirii petrolului, eficienţa adeseori scăzută a investiţiilor, slaba productivitate a muncii, orientarea importurilor spre mărfuri neproductive, îndeosebi armament, neglijarea unor sectoare de producţie tradiţionale în favoarea unor proiecte excesiv de ambiţioase în raport cu posibilităţile reale au dus la eşecuri. Toate acestea au contribuit la creşterea volumului creditelor şi la lipsa resurselor pentru acoperirea serviciului datoriei externe.

În deceniul 1970—1980 cererile de reeşalonare a datoriilor externe scadente erau aproximativ de trei pe an. În 1981, opt ţări au cerut reeşalonarea datoriilor.

Faţă de situaţia financiară din lume, băncile particulare au redus volumul creditelor acordate şi impun condiţii de plată mai grele pe motiv că riscurile au devenit mai mari. Astfel, un număr important de ţări întîmpină dificultăţi în obţinerea de credite, iar atunci cînd acestea li se acordă sînt nevoite să accepte „prima" (spread-ul) ce se plăteşte peste LIBOR [2]) mult sporită chiar pentru credite pe termene mai scurte. Aşa de exemplu, Argentina a fost nevoită să accepte o primă peste LIBOR de 1—1¼ faţă de 5/8% în anii trecuţi. Mexicul, care plătea la creditele din anii trecuţi o primă de ½—5/8%, anul acesta a ajuns la 1½%. Brazilia care solicită creditele pentru perioade de 7—8 ani plăteşte o primă de 2 şi 2⅛%.

Cu toate aceste condiţii grele, termene scurte, comisioane şi prime mai mari, băncile duc şi o politică foarte restrictivă. Această politică, au arătat o serie de experţi, este mai riscantă decît însuşi riscul pe care-l incumbă creditul în sine. Ea poate duce la sufocarea economiei ţărilor respective, care riscă să ajungă în totală incapacitate de plată nemaiputînd importa mărfurile necesare asigurării exportului,sursa principală de valută pentru serviciul datoriei externe.

Referindu-se la această situaţie, dr. F. Leutwiler, preşedintele Băncii Centrale a Elveţiei şi al Băncii Reglementelor Internaţionale spunea „aşa cum erau riscuri inerente în politicile prea generoase de împrumuturi, tot aşa, actuala poziţie implică pericolul de a expune ţările la un proces de ajustare prea sever". [3]) Băncile trebuie să asigure creditarea nevoilor justificate ale datornicilor pentru a asigura o derulare lină a procesului de ajustare. De asemenea, C. Fred Bergsten, fost adjunct al ministrului finanţelor al S.U.A., este de părere că „ar fi o greşeală din partea băncilor să taie orice credit tocmai cînd el este mai necesar". Această poziţie ar putea însemna „o sinucidere pentru sistemul bancar în ansamblu", [4]) căci poate împinge datornicii spre încetarea plăţilor şi pe investitori să-şi retragă capitalurile de teama falimentului băncilor. Intervenţiile prompte în sprijinirea Mexicului pentru a depăşi perioada grea a dificultăţilor de plată sînt apreciate ca un semn bun.

Multe speranţe sînt puse în „interesul comun" de a se evita o criză financiară internaţională provocată ca urmare a unei generalizări a încetării complete a plăţilor. Banca federală a R.F. Germania şi-a exprimat încrederea şi speranţa că tocmai „interesele paralele ale ţărilor debitoare cu cele ale băncilor creditoare, de a se evita

---

[1]) Dobînzile au atins 48 miliarde în 1981 iar împreună cu amortizările se cifrau la 99 miliarde dolari

[2]) Dobînda ce se oferă pentru credite interbancare pe piaţa Londrei

[3]) Dr. F. Leutwiler, cuvîntare la a 52-a Adunare Generală anuală a Băncii Reglementelor Internaţionale, Basel, 14 iunie 1982

[4]) C. Fred Bergsten, „Există un pericol real al unei crize financiare mondiale"?, în International Herald Tribune din 2.IX.1982

situațiile critice care apar" vor face rare și controlabile cazurile de încetare a plăților. În același sens, ministrul adjunct al finanțelor S.U.A., R. T. McNamar, aprecia: „dacă dorim să mărim stabilitatea în sistemul financiar, trebuie să înțelegem că sînt necesare mijloace de a evita excesele atît pentru prea multe credite dar și pentru prea puține".[5] În actuala perioadă de tranziție este nevoie de ajustări continue din partea țărilor în curs de dezvoltare ca și de prudență din partea creditorilor. Accentul este pus pe măsurile de ajustare pe care țările în curs de dezvoltare sînt nevoite să le accepte. Se vorbește însă foarte puțin de faptul că acceptînd amînări de plată băncile iau dobînzi mai mari. Este forma prin care se fac presiuni de reajustare a economiei țărilor debitoare, de restructurare a planurilor de dezvoltare astfel încît să se pună accentul pe ramurile de producție ce pot aduce imediat valută (industria extractivă și a produselor primare, minereuri feroase și neferoase, cafea, alune, bumbac etc.), obținîndu-se în același timp de către bănci beneficii sporite.

Trebuie subliniată de asemenea, interdependența dintre criza financiară și criza monetară. În fapt criza financiară poate fi considerată ca una din formele de răbufnire a crizei monetare, care se dovedește a fi permanentă și una din cele mai puternice manifestări ale crizei generale a sistemului capitalist. Acțiunile într-o direcție, chiar dacă se soldează cu unele rezultate pozitive, atrag greutăți în alte sectoare. Așa spre exemplu, măsurile de combatere a inflației, au avut printre alte efecte negative și pe acela de creștere mai mult decît exagerată a dobînzilor, element esențial al dificultăților financiare actuale, contribuind în plus și la creșterea șomajului în toate țările capitaliste.

Faptul că pentru reglementarea deficitelor de balanță în locul activelor de rezervă s-au folosit împrumuturile a contribuit la denaturarea funcțiilor banilor și la adîncirea contradicțiilor între țările bogate și cele sărace. Folosirea datoriei externe a unei țări ca instrument de presiune pentru „asigurarea disciplinei balanței de plăți" în condițiile în care dobînzile, prețurile de monopol, măsurile protecționiste provoacă dificultăți statelor debitoare, independent de politica lor economică, devine o formă de exploatare neocolonialistă care duce la mărirea decalajelor între nivelurile de dezvoltare ale țărilor lumii. Consecințele ar putea fi, așa cum au arătat în comunicatul publicat după ședința ținută de miniștrii de finanțe ai „grupului celor 24", la Toronto în 2 septembrie a.c. înaintea Sesiunii F.M.I. — B.I.R.D., „prăbușirea întregului sistem internațional financiar și comercial".

Banca elvețiană „Credit Suisse" dă dovadă de mai mult optimism în aprecierea situației. În Buletinul din septembrie 1982 al acestei bănci se spune: „Deși nori mulți întunecă orizontul, există forțe care acționează și care dau dreptul să se spere că o catastrofă asemănătoare celei pe care încetările unilaterale de plăți ale unor țări au provocat-o în anii '30, va fi evitată". O opinie asemănătoare exprimă R.T. McNamar, pentru care principalul element de optimism îl reprezintă „țăria și diversitatea cadrului instituțional internațional capabil să influențeze atît ajustarea economică pe termen lung cît și problemele de lichiditate pe termen scurt". Ca for principal este menționat Fondul Monetar Internațional. Se poate spune că există un consens privind necesitatea adoptării de măsuri, dar sînt mari divergențe asupra diverselor măsuri propuse, chiar și asupra celor parțiale. Așa de exemplu, nu s-a putut ajunge la un acord privind o nouă emisiune de Drepturi Speciale de Tragere (D.S.T.) în cadrul F.M.I., nici asupra procentului de majorare a cotelor, deși aceste măsuri ar deveni efectiv operante abia după doi-trei ani.

Desigur că reducerea inflației și scăderea dobînzilor care se conturează sînt factori pozitivi, ce pot contribui la ușurarea poverii serviciului datoriei externe. De asemenea, renunțarea la măsurile protecționiste adoptate de țările industriale pot facilita exporturile țărilor în curs de dezvoltare, asigurîndu-le resurse pentru echilibrarea balanțelor de plăți. În același sens acționează și măsurile luate în fiecare țară de a economisi energia, de a produce mai eficient, de a folosi resurse interne pentru a reduce importurile.

O contribuție importantă la evitarea crizei financiare ar aduce-o în concepția țării noastre reducerea cheltuielilor pentru înarmare și orientarea unei părți din fondurile ce ar deveni disponibile pentru sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare, eventual prin intermediul organismelor internaționale, care să poată acorda credite pe termene lungi cu dobînzi preferențiale foarte scăzute. De mare importanță ar fi și asigurarea stabilității monetare.

Evitarea răbufnirilor crizei monetare și a seriilor de crize în diverse domenii impune recunoașterea intereselor comune și de aici o dezvoltare a cooperării și colaborării între toate statele ca parte componentă a edificării unei noi ordini economice internaționale.

dr. Dorel OPRESCU

[5] R.T. McNamar, raport prezentat subcomitetului pentru relații externe al Senatului S.U.A. la 27 septembrie 1982.

Priorități și orientări în dezvoltarea economică

POLITICI DE ECONOMISIRE A ENERGIEI

Și în țările industrializate se acordă în ultimii ani o atenție susținută aplicării unor politici naționale de economisire a energiei, analizării rezultatelor obținute în acest domeniu și perspectivelor de viitor.

Anglia, de pildă, deține un avans apreciabil în folosirea sistemelor automatizate de dirijare a resurselor energetice, în prezent studiindu-se posibilitățile de aplicare a unui asemenea sistem pe întreaga industrie. Aceste sisteme au permis unui număr considerabil de companii din industria chimică, a celulozei și hîrtiei, din cea a materialelor de construcții, din industria aluminiului ș.a. să scadă an de an consumurile specifice de energie. O serie de ministere (al industriei, energeticii, ca și cel pentru problemele mediului înconjurător) stimulează sau chiar răspund de elaborarea și aplicarea unor programe specifice (privind izolarea termică, crearea unor noi tehnologii și instalații, cu consum rațional de energie etc.), scopuri similare fiind urmărite și de recent creata Asociație a companiilor producătoare de utilaje energoeconomicoase. După opinia specialiștilor economia medie anuală de energie realizată de industria engleză în ultimele două decenii este de 1 la sută, prevăzîndu-se că alte resurse apreciabile vor fi economisite în actualul deceniu.

Și în **Statele Unite** folosirea sistemelor automatizate de dirijare a resurselor energetice joacă un rol important, apreciindu-se că ele asigură reducerea cu 20—30 la sută a consumului respectiv, iar termenul amortizării lor variază între unul și cinci ani. Alături de aceasta o importanță crescîndă capătă extinderea utilizării corpurilor de iluminat care permit folosirea rațională a energiei electrice, elaborarea și introducerea de motoare electrice economicoase, de instalații pentru captarea aburului industrial etc. Amploarea eforturilor depuse în acest domeniu este ilustrată de faptul că fiecare al șaselea brevet eliberat în anul 1980 în S.U.A. se referea la dispozitive de economisire a energiei (destinate îndeosebi industriei), precum și faptul că — conform estimațiilor — zece ramuri industriale dintre cele mai energointensive și-au redus, în medie, consumul respectiv cu 15,4 la sută în perioada 1972—1979.

Poate cea mai metodică abordare în lumea capitalistă a problemei economisirii energiei există în **Japonia**, unde în ultimii ani au fost adoptate o serie de hotăriri guvernamentale în acest domeniu, au fost elaborate programe de măsuri și stabilite normative corespunzătoare. Un rol cheie joacă aici Ministerul comerțului exterior și al industriei, cercetările științifice de profil se efectuează în cadrul unui program național dirijat de Agenția pentru știință și tehnică, iar alocațiile guvernamentale în acest scop s-au ridicat în anul financiar 1979/'80 la circa 3 miliarde yeni. Principalele filiere tehnologice urmărite sînt: utilizarea căldurii pierdute, obținerea de energie electrică cu ajutorul generatoarelor magnetohidrodinamice și a turbinelor de gaze cu consumuri reduse, construirea de sisteme electrice superconductoare, de acumulatoare cu randamente superioare ș.a. În ceea ce privește rezultatele deja obținute, se citează cazul companiilor siderurgice care au redus consumul de energie în fabricarea oțelului cu 12 la sută în perioada 1973/'74—1980/'81, cel al industriei cimentului — cu 20,9 la sută, al industriei petrochimice — cu 18,6 la sută ș.a.m.d., un rol tot mai însemnat avînd aici aplicarea metodelor de modelare atît a consumurilor cît și a necesităților de aprovizionare cu energie.

Preocupările similare din **Franța** sînt concretizate în programul de investiții al guvernului în tehnologii de economisire a energiei (în sumă totală de 215 miliarde franci, în actualul deceniu), apreciindu-se că aplicarea măsurilor preconizate va avea un efect echivalent cu economisirea a 150 milioane tone de petrol în anii 1981—1990. În martie a.c. guvernul francez a stabilit măsuri suplimentare de sprijinire a cercetării științifice de profil (prin intermediul Agenției naționale de economisire a energiei), principalele tehnologii aplicate actualmente în industria franceză fiind pompele de căldură și sistemele de recuperare a gazelor evacuate.

N.P.

R. P. BULGARIA

SARCINĂ STRATEGICĂ ÎN CONSTRUCŢIA ECONOMICĂ

UNA dintre orientările de bază ale construcţiei economico-sociale din Bulgaria în cincinalul actual — ca, de altfel, şi pe întregul deceniu al nouălea — o constituie dezvoltarea accelerată a ştiinţei şi tehnicii, aplicarea mai rapidă în practică a cuceririlor progresului tehnico-ştiinţific. Această directivă se fundamentează pe teza că edificarea bazei tehnico-materiale a socialismului trebuie realizată la nivelul revoluţiei ştiinţifico-tehnice contemporane, că numai pe această cale se poate obţine o creştere a productivităţii muncii, care să permită dezvoltarea susţinută a întregului sistem social, satisfacerea la nivel înalt a cerinţelor materiale şi spirituale ale oamenilor conform principiului repartiţiei după cantitatea şi calitatea muncii depuse.

În acest sens, după cum s-a arătat la Conferinţa naţională a activului de partid, de stat, economic şi obştesc din R. P. Bulgaria (octombrie 1981), „automatizarea complexă prin crearea unor sisteme cibernetice automatizate în producţie şi în alte sfere sociale este lansată ca cea dintîi şi cea mai de seamă sarcină strategică în construcţia ulterioară a bazei tehnico-materiale a socialismului matur". Este vorba aici de dezvoltarea în primul rînd a electronicii, dar şi a biologiei şi microbiologiei, a geneticii, a chimizării complexe, a tehnicilor bazate pe folosirea laserului ş.a.m.d.

O a doua orientare de bază constă în mecanizarea complexă a producţiei prin reconstruirea şi modernizarea bazei sale materiale ; principalul obiectiv urmărit îl constituie reducerea ponderii muncii manuale (care la începutul actualului deceniu era în industria bulgară de 48—49 la sută), preconizîndu-se elaborarea de planuri speciale — anuale, trimestriale şi chiar lunare — cu prioritate acolo unde există condiţii grele de muncă. În sfîrşit, o a treia orientare de seamă o reprezintă utilizarea experienţei avansate, atît din ţară cît şi din străinătate (efectuarea aşanumitei „revoluţii silenţioase", care nu necesită investiţii importante), alinierea după unităţile fruntaşe din fiecare domeniu de activitate.

★

Un rol sporit în ridicarea eficienţei întregii activităţi social-economice este menit să-l joace şi ştiinţa economică, studierea şi soluţionarea complexelor probleme teoretice şi practice pe care le ridică actuala etapă a dezvoltării economiei naţionale a R. P. Bulgaria Astfel, într-un document pe această temă aprobat de Biroul Politic al C.C. al P. C. Bulgar (în martie a.c.) se arată, că — deşi ştiinţa economică bulgară a obţinut o serie de realizări în anii care s-au scurs — totuşi cercetarea a rămas în multe privinţe în urmă faţă de cerinţele edificării societăţii socialiste dezvoltate.

În vederea depăşirii situaţiei menţionate, documentul amintit stabileşte o serie de măsuri şi obiective, atît de ordin tematic cît şi organizatoric. Este vorba, în primul rînd, de îmbunătăţirea tematicii cercetărilor economice (teoretice şi aplicate), ele urmînd a fi axate în viitor mai ales pe problemele edificării bazei tehnico-materiale proprii pentru dezvoltarea socialismului în Bulgaria, cele ale perfecţionării relaţiilor socialiste de producţie, ale înfăptuirii liniei de intensificare generală a creşterii economice, ale aplicării noului mecanism economic, ale sporirii eficienţei activităţii de cercetare etc. Totodată, se va pune accent pe adîncirea studiului economic concret al problematicii specifice a diferitelor ramuri şi domenii de activitate, pe sporirea participării economiştilor (inclusiv a celor din institutele de cercetări departamentale şi din instituţiile de învăţămînt superior) la implementarea noilor tehnologii, la elaborarea proiectelor, perfecţionarea sistemului de normare ş.a. Se preconizează, de asemenea, îmbunătăţirea colaborării — bi şi multilaterale — cu parteneri străini în sectorul cercetării economice, lărgirea participării specialiştilor bulgari la activitatea institutelor şi organizaţiilor economice cu profil internaţional.

Realizarea sarcinilor de mai sus este susţinută de o serie de măsuri metodologice-organizatorice, printre care figurează : perfecţionarea instrumentarului metodologic al cercetării economice ; corelarea planificării activităţii de cercetare cu nevoile dezvoltării economico-sociale, cu cerinţele formulate de organele şi organismele de partid, de stat şi economice ; promovarea principiilor autogestiunii în acest sector de activitate, pe linia transpunerii în viaţă a noţiunii de „produs ştiinţific" ; elaborarea (pînă la sfîrşitul acestui an) a programului complex pe termen lung de pregătire şi lărgire a personalului ocupat în sfera cercetării economice ; perfecţionarea activităţii de informare ştiinţifică a cadrelor economice etc.

★

Se poate afirma că în Bulgaria au fost deja înfăptuiţi o serie de paşi concreţi, importanţi, pe calea modernizării economiei, a ridicării nivelului tehnico-ştiinţific al activităţii în diferite ramuri şi domenii. Industria electronică, de pildă, a furnizat în cincinalul 1976—1980 peste 12 la sută din producţia industrială a ţării şi 16,5 la sută din exportul său. Înnoirea an de an a aproximativ 20 la sută din sortimentul producţiei acestei subramuri a permis ca Bulgaria să producă circa 70 la sută din maşinile şi aparatele electronice folosite în ţară. O dezvoltare promiţătoare cunoaşte producţia de maşini-unelte cu comandă program, ca şi cea de instalaţii hidraulice şi pneumatice şi de roboţi. În actualul cincinal, odată cu asimilarea producţiei dispozitivelor şi aparatelor corespunzătoare, se vor crea condiţiile pentru trecerea de la fabricarea de maşini electronice distincte şi de roboţi izolaţi la elaborarea pe scară industrială a unor sisteme automatizate, care vor permite o sensibilă ridicare a eficienţei activităţii în domeniile cărora le sînt destinate.

În sfîrşit, în etapa actuală au devenit posibile opţiuni noi în aplicarea informaticii, cum sînt : producerea de mijloace moderne de calcul şi de comunicare (inclusiv furnizarea programelor de bază) ; automatizarea proceselor industriale, a operaţiilor de gestiune, a serviciilor de informare economică, tehnico-ştiinţifică etc., a unor activităţi de proiectare, de cercetare ştiinţifică, de învăţămînt ; elaborarea de proiecte tip ; montajul şi întreţinerea (după vînzare) a mijloacelor tehnice ş.a.m.d. De menţionat că ramura în care implementarea tehnicilor amintite a atins cel mai înalt grad în Bulgaria este industria chimică ; în anul 1930 ea dispunea de nouă centre de calcul şi informare, iar în cursul actualului cincinal în cadrul său urmează a fi edificat un sistem unic informaţional şi de calcul.

După cum se relevă în presa bulgară implantarea susţinută a cuceririlor progresului tehnico-ştiinţific permite „intelectualizarea" permanentă a producţiei industriei autohtone, lărgeşte orizonturile sale de export, oferind totodată posibilităţi sporite de colaborare pe plan internaţional. În acest context colaborarea economică şi tehnico-ştiinţică dintre România şi Bulgaria se desfăşoară pe o linie mereu ascendentă. O atenţie deosebită se acordă de către ambele părţi realizării acţiunilor de cooperare şi specializare în domeniul construcţiilor de maşini, electrotehnicii şi electronicii, al energiei electrice, al metalurgiei, chimiei, precum şi în alte ramuri ; de asemenea, se urmăreşte dezvoltarea colaborării româno-bulgare pe terţe pieţe, iar recent a fost semnată o înţelegere privind cooperarea şi colaborarea tehnico-ştiinţifică directă în domeniul cercetării, proiectării şi tehnologiei în industria chimică. Înscriindu-se pe făgaşul relaţiilor tradiţionale de prietenie, solidaritate şi colaborare dintre cele două ţări şi popoare, noua vizită efectuată în Bulgaria de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, la invitaţia tovarăşului Todor Jivkov, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, preşedintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria, constituie un nou impuls pentru ridicarea pe o treaptă superioară a acestor relaţii.

N. POPOV

16 octombrie — Ziua mondială a alimentației

Probleme care își așteaptă urgent rezolvarea

ESTE îndeobște cunoscut raportul direct care există, se perpetuează și în unele cazuri chiar se accentuează, între foamete și sărăcie pe de o parte și subdezvoltare pe de altă parte, cu toate implicațiile grave de ordin economic și social.

Foametea continuă să constituie un fenomen deosebit de grav în Africa, precum și în unele regiuni din Asia și America Latină. După anii '50, multe dintre țările rămase în urmă s-au angajat în probleme de dezvoltare industrială, unele dintre ele neglijînd însă producția alimentară, altele intrînd tot mai mult sub influența transnaționalelor, pierzîndu-și astfel independența în materie de alimentație. În aceeași perioadă, numeroase țări dezvoltate și-au consolidat sectoarele agricole, fapt care a însemnat începutul unor serioase dezechilibre în economia mondială.

Producția alimentară în țările în curs de dezvoltare luate împreună a ajuns la un ritm de creștere de 3,2 la sută pe an în deceniul al șaptelea — cifră inferioară obiectivului de 4 la sută fixat de O.N.U. și estimat ca necesar pentru a face față cererilor crescînde din aceste țări. În Africa, producția alimentară anuală înregistra un ritm anual de creștere de 1,8 la sută, respectiv sub ritmul de creștere al populației (2,8 la sută), iar consumul alimentar pe persoană a scăzut cu 10 la sută în același interval. Pentru a-și acoperi necesarul alimentar, țările în curs de dezvoltare au ajuns să importe anual 100 milioane tone cereale din S.U.A., Australia, Piața comună, iar prognozele indică posibilitatea majorării acestei cantități la 150 milioane tone pînă în 1990.

În aceste condiții este greu de conceput că ajutoarele alimentare mondiale vor putea acoperi un asemenea nivel al cererii, iar în ce privește importurile, numai puține din țările în curs de dezvoltare își vor putea permite să aloce fonduri majorate pentru achiziții din străinătate.

Alimentația devine, astfel, un factor esențial nu numai pentru echilibrul economic ci și politic, respectiv pentru pacea și stabilitatea mondială, fapt care face imperativă modificarea actualelor raporturi, a ordinei economice internaționale. Pentru a favoriza o asemenea evoluție și schimbare au fost concepute obiectivele Consiliului mondial al alimentației — organism creat în 1974 și însărcinat cu promovarea și ducerea la îndeplinire a rezoluțiilor Conferinței mondiale asupra alimentației și a rezoluțiilor Adunării generale privind alimentația :

● În primul rînd, obiectivele C.M.A. vizează creșterea producției alimentare în țările cel mai serios afectate de subnutriție și malnutriție, pentru a facilita realizarea autoaprovizionării cu bunuri alimentare. Programele destinate creșterii producției alimentare trebuie să fie corelate cu măsuri de îmbunătățire a tipului și normelor de consum în cadrul strategiilor și planurilor alimentare integrate. Țările industrializate și organizațiile internaționale sînt chemate să sprijine eforturile țărilor în curs de dezvoltare prin asistență și cooperare sporită.

● În al doilea rînd, se impune o repartizare mai eficientă a produselor alimentare în lume, prin măsuri destinate dezvoltării comerțului, consumului și programelor alimentare. Comerțul internațional trebuie să fie în măsură să asigure țărilor în curs de dezvoltare intrarea devizelor necesare acoperirii cerințelor alimentare imediate și realizării propriilor strategii alimentare și programe de dezvoltare. Potrivit Consiliului mondial al alimentației, o distribuție alimentară mai echitabilă ar putea fi garantată de politici care să stimuleze și să încurajeze reforme agrare, crearea de noi locuri de muncă și o repartizare mai bună a veniturilor.

Pe de altă parte, eforturile pentru îmbunătățirea tipului și normelor alimentare trebuie să fie însoțite de lupta împotriva bolilor datorate malnutriției, ca o parte integrantă a planurilor privind alimentația.

● În al treilea rînd, C.M.A. consideră necesară asigurarea unui sistem îmbunătățit în ce privește securitatea alimentară mondială. Se impune ca toate guvernele să sprijine efectiv eforturile vizînd crearea și menținerea unor rezerve alimentare suficiente pentru orice perioadă și la prețuri acceptabile. Într-o primă etapă este nevoie de ajutoare alimentare și de finanțări de urgență pentru a veni în sprijinul țărilor cu venituri scăzute, în special în perioade critice sub raportul recoltelor. Aceasta presupune nu numai îmbunătățirea procedurilor de urgență pentru acordarea de ajutoare alimentare, dar și crearea unei rezerve speciale, cu titlu de securitate alimentară, în favoarea țărilor cu venituri scăzute — apreciază Consiliul mondial al alimentației.

Breviar

● **Crearea unei bănci a țărilor în curs de dezvoltare — în măsură să asigure un plus de resurse financiare față de cele acordate de instituțiile financiare internaționale — a fost propusă de reprezentantul american la întîlnirea din acest an a specialiștilor în probleme financiar-monetare ai Grupului „Celor 77". Participanții la întîlnirea de la Kingston au căzut de acord să inițieze un studiu tehnic vizînd propunerea de creare a unei astfel de bănci a Sudului, analiza urmînd să se refere la aspecte dintre cele mai diverse privind : nivelul de dezvoltare al țărilor din „lumea a treia", finanțarea dezvoltării industriale, situația societăților mixte, sprijinul primit pentru echilibrarea balanțelor de plăți, dezvoltarea agriculturii. Propunîndu-și o evaluare realistă atît asupra situației curente cît și asupra necesităților de dezvoltare pe termen lung ale țărilor rămase în urmă, studiul va trebui să reflecte aspecte ca : necesitățile pentru finanțarea dezvoltării și echilibrarea balanțelor de plăți, garanții în legătură cu solvabilitatea financiară și accesul la piețele internaționale de capital ; participarea la bancă pe principiul distribuirii echitabile și colective a obligațiilor și a avantajelor în rîndul tuturor țărilor membre ale Grupului celor 77 ; coordonarea cu instituțiile financiare existente pe plan regional și subregional, pentru a evita asumarea de sarcini deja preluate de astfel de organizații.**

Fără a fi concepută ca o alternativă la sprijinul primit din partea țărilor industrializate, banca ar avea ca obiect maximizarea folosirii resurselor, incluzînd aici materii prime, capitaluri, experiența tehnologică și de conducere, precum și transferul de tehnologie între țările în curs de dezvoltare. În acest sens, propunerea urmărește ca banca să vină în sprijinul proiectelor de cooperare între țările în curs de dezvoltare, cu finanțări suplimentare pe bază de împrumuturi. În activitatea băncii ar urma să intre : îmbunătățirea legislațiilor naționale și crearea de condiții stimulatoare pentru atragerea de investiții în acțiuni de cooperare ; coordonarea eforturilor instituțiilor la colaborarea Sud-Sud vizînd echilibrarea balanțelor de plăți ; asigurarea unui flux rapid de mărfuri, exportate de țările în curs de dezvoltare la Fondul comun astfel încît încasările din export să contribuie în mod automat la echilibrarea balanței de plăți.

Pagină realizată de
Em. STANCU

Sectorul de stat în țările în curs de dezvoltare

Rol, funcții și trăsături

ÎN LUMEA CONTEMPORANĂ rolul statului crește în toate țările, indiferent de sistemul lor social-politic. Acest fenomen este determinat îndeosebi de adîncirea caracterului social al producției și de noile condiții create în procesul economic și social de revoluția științifică și tehnică ce se desfășoară pe scară mondială. Creșterea rolului statului se manifestă și în țările în curs de dezvoltare, dar în condiții și pe baze specifice, determinate de realitățile concrete ale acestora. În țările în curs de dezvoltare, specificul fenomenului amintit constă în faptul că lărgirea și afirmarea rolului economic și social al statului se desfășoară nu ca un rezultat al unui nivel înalt de socializare a producției sau al cerințelor exprese ale dezvoltării științei și tehnicii, ci, dimpotrivă, în condițiile unui nivel scăzut al acestora, al înapoierii economice, al distorsiunilor existente în structura de producție și socială, al stării grave moștenite de întreaga societate din epoca dominației imperialiste și coloniale[1]).

În prezent, chiar ideologi și oameni de știință burghezi admit că dezvoltarea în toate țările nu mai poate fi guvernată și stăpînită bazîndu-se doar pe factori economici. Dezvoltarea spontană presupune un orizont de timp prea îndelungat, poate secole, de acumulări spontane ale condițiilor necesare creșterii economice treptate ; țările în curs de dezvoltare nu-și pot permite un asemenea termen ; ele au nevoie de o creștere economică rapidă.

Se poate afirma că, în țările în curs de dezvoltare, rolul statului este cu atît mai însemnat cu cît înapoierea economică este mai profundă și cu cît se face mai puțin simțită prezența unei forțe sociale (clasă, grupare de interese) capabilă să se constituie în factor hegemon al luptei împotriva înapoierii economice, pentru progres și dezvoltare și să asigure impulsul inițial necesar creșterii economice, apoi să-l mențină în ritmuri suficient de înalte[2]).

Așadar, transformarea statului în țările în curs de dezvoltare în forță conducătoare a dezvoltării social-economice se bazează pe o serie de factori interni și externi specifici ca : înapoierea economică ; slăbiciunea burgheziei naționale, incapacitatea sa de a promova progresul economic rapid și de a se opune capitalului internațional ; absența sau slaba prezență a proletariatului ; necesitatea ca burghezia națională însăși să fie sprijinită de stat (din punct de vedere financiar etc.) ; nevoia de a crea cu orice preț și în timp istoricește acceptabil mijloacele necesare acumulării, depășind incapacitatea capitalului privat de a realiza această cerință și carențele sale în stăpînirea și conducerea mecanismelor reproducției sociale ; necesitatea de a media în mod autoritar între sectoarele dominate de capitalul național și cel internațional, între acestea și sectoarele tradiționale ; structura colonială a economiei caracterizată prin lipsa sau slaba dezvoltare a unor ramuri vitale pentru economia națională ; absența sau slaba dezvoltare a infrastructurii ; dependența de mecanismele pieței mondiale, de fostele metropole și statele industrial avansate.

Statul este în aceste condiții elementul capabil să mobilizeze toți factorii de producție, să militeze pentru realizarea unor profunde transformări în economie și structura de producție, să lupte pentru afirmarea suveranității naționale depline și obținerea independenței economice fără de care independența politică cucerită ar fi o operă neterminată sau ciuntită. Unul din principalele instrumente ale procesului politic pe care statul le utilizează în conducerea dezvoltării social-politice, în creșterea economică conform obiectivelor strategiei naționale, în influențarea mecanismelor și pîrghiilor economice, în promovarea progresului tehnico-științific îl constituie sectorul de stat. Prin intermediul acestuia se creează o parte importantă a mijloacelor cu ajutorul cărora se modifică structura economiei naționale, se pun bazele planificării și dirijării economice, sînt sprijinite diferitele forme de cooperare în agricultură și mica producție meșteșugărească, trecerea lor spre forme superioare de organizare și eficiență, este sprijinită, în general, creșterea producției interne.

După cum arată experiența sectorul de stat s-a format și se dezvoltă pe următoarele căi : prin naționalizări — efectuate imediat după eliberarea de sub dominația colonială — asupra proprietății aparținînd unor firme din metropolă, proprietarilor colonialiști cu reședința în fosta colonie, altor firme străine, iar în cursul construcției economice, prin exproprierea capitalului autohton ; prin crearea de noi întreprinderi sau ramuri economice folosindu-se investițiile interne și externe sau prin extinderea celor existente ; prin etatizarea funcțiilor hotărîtoare în sfera distribuirii și redistribuirii venitului național, a comerțului exterior, formării prețurilor, creditului, prin stabilirea nivelului dobînzii, perceperea impozitelor, stabilirea nivelului acumulării și altele.

Evident, caracterul sectorului de stat și formele sale depind de caracterul puterii de stat, de orientarea social-politică a țării, de tipul suprastructurii politice, de forma dominantă de proprietate în societățile respective, de relațiile sociale preponderente ; ele depind nu numai de raportul forțelor sociale interne, dar și de cele existente în afara țării, de legăturile cu statele din zona geografică imediată sau mai îndepărtată. În ultimă instanță, se pune problema cărei clase sau căror clase le servește sectorul de stat, cine sînt beneficiarii proprietății pe care o reprezintă. În acest context, statul apare nu numai ca o expresie a unei suprastructuri politice, ci și ca subiect al proprietății, participant nemijlocit la relațiile de producție. Astfel, fără îndoială, statul servește, direct sau indirect, interesele clasei sau claselor care au poziția politică dominantă. În majoritatea cazurilor el servește burgheziei naționale și aliaților ei sociali.

Rolul sectorului de stat în economia țărilor în curs de dezvoltare și ponderea acestui sector în economie nu sînt unități comensurabile. Din punct de vedere cantitativ, el ocupă încă un loc relativ redus, chiar în comparație cu țările industrial dezvoltate, iar capacitatea sa materială este slabă în comparație cu marile sale sarcini și nevoile concrete ale țărilor respective[3]).

Ponderea sectorului de stat în unele țări în curs de dezvoltare la sfîrșitul deceniului trecut

(în %)

Țara	În produsul intern brut	În producția industrială	În investiții
Turcia	—	48	50
Sri Lanka	23	50	—
India	14	13,4	47
Siria	20	68	70

[1]) G. N. Klimenko (coordonator), Gosudarstvennîi sektor i sțialno-ekonomiceskii progres v razvivaiușcihsia stranah, Izd. Vișa școla, Kiev, 1980.

[2]) Eufrosina Ionescu, Rolul statului național în lichidarea subdezvoltării, din vol. Căi și strategii de lichidare a subdezvoltării (coord. Sorica Sava), Ed. Politică, București, 1969, pag. 156—166.

[3]) Eufrosina Ionescu, lucr. cit., pag. 159—151 : În țările capitaliste dezvoltate, al căror P.I.B. total și pe locuitor este de 5 ori, respectiv de 12 ori mai mare decît cel al țărilor în curs de dezvoltare, sectorul de stat depășește 30% din P.I.B., în timp ce numai două țări în curs de dezvoltare au un sector de stat depășind 30%.

Importanța și volumul ocupat de sectorul de stat în economia țărilor în curs de dezvoltare pot fi definite complet nu numai prin ponderea pe care o ocupă în produsul intern brut, și care este între 10 și 33% (în medie 20% în majoritatea țărilor), ci mai ales prin volumul de investiții asigurat de stat, numărul persoanelor ocupate și repartiția venitului național între sectorul de stat și restul sectoarelor. Ponderea sectorului de stat este mai mare în unele din țările sud-est asiatice și țările arabe și mai scăzută în America Latină.

Sectorul public se remarcă prin faptul că el este beneficiarul preferat și prioritar al investițiilor efectuate în țările în curs de dezvoltare, prin grija și sub conducerea statului, din resursele asigurate de stat. Începînd din 1950, investițiile publice cunosc o creștere constantă. În funcție de concepția politică și socială care stă la baza regimului, în numeroase țări ele au căpătat, în mod conștient, rolul determinant în orientarea structurii economiei naționale, în realizarea strategiilor de industrializare. Ponderea investițiilor de stat în totalul investițiilor oscilează între 20 și 50%, fiind mai ridicată, între 50 și 90% în țările cu o politică activă de creștere economică. Aceste investiții au fost îndreptate cu prioritate spre infrastructura economică, ramurile industriale cu rentabilitate scăzută, industria extractivă, grea și energetică, apoi în învățămînt, sănătate și alte domenii sociale.

Agricultura a fost neglijată, în numeroase țări în curs de dezvoltare deși ea este o ramură de bază în aceste țări și tocmai aici acțiunea statului ar fi trebuit să se impună ca o necesitate vitală. Și după cum se vede, acolo unde statul a acționat, mai energic, ca în India de pildă, eforturile de investiție au fost îndreptate spre mai buna valorificare a solurilor, extinderea culturilor, îmbunătățiri funciare, ameliorarea solurilor, irigații etc. Totuși, și în această țară sectorul de stat în agricultură are o pondere cu totul neglijabilă. Acest fenomen este caracteristic majorității țărilor.

Ca urmare a politicii de dezvoltare a ramurilor industriei extractive, energetice și grele, sectorul de stat deține în țările în curs de dezvoltare puternice poziții în aceste domenii, fiind predominant în industriile extractive de petrol, minereu de fier, cărbune, în industriile prelucrătoare de bază mari consumatoare de capital. Astfel, în producția de petrol, sectorul de stat deține majoritatea acțiunilor sau chiar are poziții de monopol (în țările Americii Latine și în unele țări arabe). Aproape întreaga industrie siderurgică, chimică și petrochimică în Argentina, Brazilia, Peru, Venezuela, Mexic, Pakistan, Algeria ș.a., aparține statului. În schimb, în industria producătoare de bunuri de consum sectorul de stat este mai extins mai ales în acele țări care nu au forța economică necesară sau resursele de materii prime cerute de industria grea și de cea prelucrătoare legată de ea. Așadar, importanța și rolul sectorului de stat nu pot fi evidențiate prin mărimea lor, ci mai ales prin influența pe care o exercită asupra întregii economii, a structurii și perspectivelor sale. Aceste elemente sînt subliniate într-un document al ECOSOC, din 1975, unde se afirmă că rolul strategic al sectorului public este de a fi o pîrghie pentru aplicarea strategiilor naționale de dezvoltare în direcțiile prioritare ale progresului economic în țările sărace[4]).

Citeva exemple naționale pot fi edificatoare în acest sens. În cea mai mare țară africană, **Nigeria**, sectorul de stat cuprinde ramurile extractive (de minereu și hidrocarburi) ale industriei, o serie de întreprinderi de prelucrare primară a acestora, plantații de fructe exotice, întreprinderi de stat experimentale în domeniul agricol, transporturile pe căi ferate, maritime și aeriene, exportul principalelor materii prime agrare și principalele unități ale infrastructurii sociale (școli, spitale). Cota parte a investițiilor statului în unitățile de infrastructură în prima jumătate a deceniului 70 a fost de aproximativ 60%. Ulterior, ea a scăzut și mijloacele de stat au fost îndreptate spre diferite ramuri industriale, în special în metalurgie, unde există condiții optime de dezvoltare, pe baza materiilor prime autohtone și a afluxului de capital străin.

În Asia de sud-est, **India** este țara cu economia cea mai importantă. Aici în anii '70, sectorul de stat deținea o pondere de 30% în producția extractivă, 12% în cea prelucrătoare, concentrîndu-se în domeniul combustibilului, metalelor și îngrășămintelor chimice. După 1975, sectorul de stat deținea în producția de cărbune 100%, petrol 62%, produse petroliere 93%, oțel 61% zinc 71%, cupru 100%, îngrășăminte azotoase 62% și fosfatice 35%. În acest sector se producea, de asemenea, 100% din totalul locomotivelor, 92% din cel al vagoanelor de cale ferată, 100% din nave, turbogeneratoare și cazane energetice, partea cea mai mare a produselor metalurgice, a utilajului minier și petrolier, 30% din strunguri. Întreprinderile și instituțiile de stat nu cuprind decît 6% din populația activă a Indiei, iar 49,5% din personalul angajat la stat lucrează în sfera serviciilor și în administrație. Aceste cifre arată că deși sectorul de stat în domeniul producției materiale are o pondere mică, totuși el joacă un rol important în asigurarea condițiilor desfășurării reproducției lărgite, tocmai prin faptul că deține partea cea mai dinamică a economiei naționale.

Și în alte țări în curs de dezvoltare, ca Turcia, Tunis, Egipt, sectorul de stat este preponderent în ramuri hotărîtoare ale creșterii economice rapide. În aceasta constă rolul stimulator al sectorului de stat, caracterul său mobilizator în efortul de lichidare a înapoierii economice. Chiar și într-o țară ca **Brazilia**, unde sectorul privat are o preponderență covîrșitoare, statul sprijină puternic, în primul rînd, prin investiții masive ramurile mai puțin rentabile, infrastructura, creînd o bază pentru dezvoltarea economiei naționale și contribuind în felul acesta la plasarea capitalului privat sau a celui străin în zone de rentabilitate mai mare. Se folosesc astfel puterea de stat și instrumentele de care dispune aceasta, inclusiv mijloacele sale financiare, în scopul promovării intereselor grupurilor capitaliste, ale claselor dominante.

În țările în curs de dezvoltare cu orientare socialistă ponderea sectorului de stat în economie este, desigur, mai mare, ajungînd pînă la 30—50% din totalul produsului intern brut. În Algeria, de pildă, sectorul de stat deține peste 80% din producția agricolă și circa 50% din pășuni. Majoritatea investițiilor în aceste ramuri se efectuează de către stat prin întreprinderile sale. Sectorul de stat este însă slab reprezentat în alte țări africane de orientare socialistă, datorită în general înapoierii economice, caracterului încă accentuat agrar al economiei.

Într-o serie de studii, autori români au încercat să stabilească o corelație între un număr de indicatori ca : mărimea sectorului de stat, pe de o parte, și nivelul P.I.B. pe locuitor și ritmul de creștere al P.I.B. pe locuitor, pe de altă parte. Concluziile demonstrează că rolul și posibilitățile sectorului de stat de a influența creșterea economică sînt mai accentuate în acele țări care au nivelurile cele mai scăzute de dezvoltare și în care se impune ca stimulentul extraeconomic să fie cît mai mare. Deci, statul național și activitatea sa sînt deosebit de importante în declanșarea procesului de creștere economică și susținerea sa începînd cu fazele inițiale ale dezvoltării economice. Statul este un factor primordial în lupta pentru lichidarea subdezvoltării și asigurarea creșterii economice rapide.

Sectorul de stat, ca instrument al creșterii economice dirijate, a fost supus unor critici nu numai din partea adversarilor săi, partizani ai economiei capitaliste private, dar și din partea unor economiști din însești țările în curs de dezvoltare. Asemenea critici nu se referă la esența sa, ci la metodele și formele acțiunii de stat în economie. Astfel, sectorului public i se reproșează ineficiența economică, centralizarea excesivă, birocrația și incompetența cu care acționează ; faptul că nu ține seama, în suficientă măsură, de factorii și avantajele pieței, lansează produse calitativ inferioare la costuri ridicate ; anihilează, prin pozițiile sale de monopol, capacitatea întreprinderilor de stat de a face față concurenței produselor străine ; descurajează inițiativa, acționează cu întîrziere, fiind rupt de impulsurile luptei pentru supraviețuire.

Așa cum practica o dovedește, printr-o programare economică elastică și dinamică, prin măsuri ferme și cunoașterea realităților, factorii de conducere ai sectorului de stat pot elimina o serie de inconveniente, transformînd în forță propulsoare reală mijloacele acumulate în mîinile colectivității și punîndu-le în slujba creșterii economice eficiente.

dr. Andrei VELA

[4]) Consiliul Economic și Social al O.N.U., Rolul sectorului public în promovarea dezvoltării în țările în curs de dezvoltare, Document E/5690/add.1/1975.

C.E.E.: strategie energetică

ÎNCĂ din 1974 țările Pieței comune și-au propus să stabilească, în domeniul energetic, o strategie unitară în perspectiva anului 1990. Potrivit obiectivelor stabilite, statele membre trebuie să raționalizeze consumul de energie astfel încît să asigure o relație cît mai favorabilă între ritmul de creștere al consumului energetic și cel al produsului național brut. În ce privește balanța energetică, consumul de hidrocarburi va trebui redus astfel încît să dețină numai 40 la sută din totalul consumului de energie primară; combustibilii solizi și energia nucleară vor trebui să furnizeze 70—75 la sută din electricitatea produsă la nivelul anului 1990, concomitent urmînd să fie impulsionate eforturile pentru dezvoltarea surselor regenerabile de energie. Numai energia nucleară trebuie să asigure 38 la sută din electricitatea produsă în 1990. Reducerea dependenței de petrol va trebui realizată și prin creșterea importurilor de gaze naturale, majorarea consumului de cărbune (la 500 mil. t în anul 2 000 — din care jumătate importat — față de 311 mil. t în 1981) și dezvoltarea surselor alternative de energie.

În ce privește investițiile în acest sector, publicația „European File" (aparținînd Directoratului pentru informații al C.E.E.) apreciază ca mult sub necesar eforturile comunitare: „Cei 10" alocă energiei 1,6 la sută din P.N.B. iar pînă la sfîrșitul deceniului volumul investițiilor avut în vedere urmează să nu depășească 2,2 la sută din P.N.B. Aceasta, în timp ce investițiile energetice americane sînt prevăzute să depășească 4 la sută, iar cele ale Japoniei 3 la sută din P.N.B. Ca atare, documentul citat se pronunță pentru intensificarea eforturilor vizînd: crearea unui climat favorabil armonizării punctelor de vedere și priorităților țărilor membre; stimularea cercetării și realizării unor standarde de securitate în ce privește utilizarea energiei nucleare; găsirea de soluții adecvate pentru preîntîmpinarea poluării mediului înconjurător legat mai ales de utilizarea sporită a cărbunelui; coordonarea politicilor de stabilire a prețurilor și a sistemelor fiscale naționale.

Comerț cu medicamente

ȚĂRILE „lumii a treia" înregistrează un deficit comercial de circa 4 miliarde de dolari pe an în comerțul cu medicamente realizat cu țările industrializate. Potrivit ziarului Financial Times, *în 1980 în lume s-au consumat medicamente în valoare — la prețuri de fabrică — de 80 mrd. dolari; în acest total țările în curs de dezvoltare contau cu numai 20 la sută, ele realizînd circa 10—15 la sută din producția de medicamente și o treime din totalul importurilor mondiale. Dar și această producție este inegal repartizată, ea fiind realizată în cea mai mare parte — în proporție de 75 la sută — în Asia și America latină.*

În ce privește țările dezvoltate, Europa Occidentală, S.U.A. și Japonia realizează circa 60 la sută din producția mondială de medicamente.

Problema principală ridicată de Oficiul britanic pentru economia sănătății, ar consta, după autorul studiului citat de Financial Times, în a reduce decalajele care există între cele două grupe de țări, ținînd cont de faptul că în timp ce țările dezvoltate își permit un consum de medicamente în valoare de 70 dolari pe locuitor în țările rămase în urmă consumul de medicamente este apreciat la numai 5 sau sub 5 dolari pe locuitor. O altă problemă ridicată de studiu se referă la a stabili dacă țările sărace își pot permite să suporte nota de plată de circa 4 mrd. dolari pe care o achită anual țărilor dezvoltate pentru medicamentele importate, alternativa reprezentînd-o dezvoltarea unei industrii farmaceutice proprii.

Programe de dezvoltare

TOGO: obiective prioritare

FIIND o țară mică (suprafața nu depășește 56 000 km) și cu un potențial economic redus, expus instabilității pieței mondiale a principalelor sale produse de export (fosfați, cacao și cafea), Togo nu mai este clasată totuși, de mulți ani, printre țările africane cele mai slab dezvoltate.

Realizările obținute mai ales în perioada 1978—1980 au permis de exemplu crearea de structuri industriale în diferite ramuri (ciment, fosfați, siderurgie, rafinarea petrolului, textila și alimentară); industria joacă un rol esențial și în perioada celui de al patrulea plan de dezvoltare (1981—1985) pentru dezvoltarea de ansamblu a economiei togoleze. Investițiile prevăzute în acest sector (99 mrd. franci CFA) sînt orientate în primul rînd către dezvoltarea capacităților de producție destinate exportului și prelucrării materiilor prime agricole și minerale ale țării.

Fiind al treilea producător african de fosfați (după Maroc și Tunisia), Togo vizează valorificarea producției (circa 3 mil. tone anual) prin construirea unui complex de acid fosforic la Kpémé. Sînt prevăzute de asemenea dezvoltarea capacității de producție a cimentului (de la 1,2 mil. tone la 1,8 mil. tone) și construirea unor fabrici de zahăr (la Anié), pentru sucuri de fructe și conserve de legume (la Lomé și Lama-Kara), precum și crearea de unități pentru fabricarea de utilaje agricole, tablă galvanizată etc.

Agricultura, sector de bază al economiei togoleze, constituie un obiectiv prioritar al planului de dezvoltare actual, din suma globală a investițiilor de plan de 368 mrd. fr. CFA o treime fiind destinată proiectelor de dezvoltare a culturilor alimentare, creării de unități agro-alimentare și lucrărilor de hidroameliorații (proiectele La Fosse-aux-Lions, Tchiri, Oti și Binah). Se prevede obținerea unei producții sporite de lumbac (de la 22 mii tone la 40 mii tone), de arahide, cafea, cacao și soia.

În domeniul infrastructurii au fost prevăzute noi investiții, de 100 mrd. fr. C.F.A., pentru executarea unor lucrări importante de extindere a capacității portuare la Lomé, refacerea căilor rutiere și construirea de noi drumuri, extinderea aeroportului Lomé și alte obiective.

Legat de dezvoltarea economică a țării, autoritățile togoleze își propun, prin obiective de plan, îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației, eforturile fiind concentrate totodată în domeniul educației și formării cadrelor profesionale solicitate tot mai mult de dezvoltarea diferitelor sectoare economice.

În ce privește relațiile economice dintre România și Togo, în baza acordului comercial în vigoare, în ultimii ani au sporit în special exporturile românești de autoturisme și produse ale industriei chimice. Fosfații constituie principalul produs importat de țara noastră din Togo.

Valentina GHEORGHIU

EVOLUȚII MONETARE

IN INTERVALUL 4—8 octombrie a.c., piețele valutare internaționale au traversat din nou o perioadă agitată. În prima parte a intervalului analizat, cursul **dolarului S.U.A.** a cunoscut o repreciere pronunțată față de majoritatea valutelor occidentale, în prelungirea tendinței manifestate în cursul săptămînii anterioare. Procesul a fost alimentat de creșterea masei monetare în S.U.A. cu circa 400 mil. dolari în ultima săptămînă de raportare și o ușoară creștere inițială a dobînzii la fondurile federale. De la jumătatea intervalului, poziția dolarului a început să slăbească, tendința de deteriorare a poziției monedei americane accentuîndu-se sensibil spre finele perioadei analizate, după reducerea dobînzii preferențiale „prime rate" de către o serie de mari bănci din S.U.A. de la 13,5% la 13%, publicarea datelor privind majorarea ratei șomajului în această țară la 10,1% în septembrie a.c. (de la 9,8% în august a.c.), precum și reînnoirea speculațiilor privind o iminentă reducere a taxei scontului în S.U.A. (adeverite la finele săptămînii cînd scontul a fost redus cu 1%).

Cursul **mărcii vest-germane** față de dolar a fost influențat, pe termen scurt și de publicarea datelor privind accentuarea deficitului de plăți al țării în luna august comparativ cu iulie a.c., privind reducerea portofoliului de comenzi în industria vest-germană în august a.c., privind creșterea șomajului la 7,5% în septembrie, de la 7,4% în august a.c. Banca Federală a intervenit în repetate rînduri în prima parte a intervalului analizat, prin vînzări de dolari însumînd circa 63 milioane, pentru susținerea valutei naționale.

Ca factor major de influență pe termen scurt asupra cursului **lirei sterline** s-a detașat reducerea dobînzii de bază de la 10,5% la 10% de către marile bănci de cliring din Anglia; asupra **francului elvețian** a influențat procesul inflaționist în ultimele 2 luni.

Săptămîna analizată a marcat devalorizarea valutelor unor țări nord-europene, coroana daneză și suedeză, ultima cu 16 la sută, măsuri care, reflectînd o situație economică puțin favorabilă, au indus presiuni à la baisse și asupra altor valute ale țărilor nordice.

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolar s-a prezentat după cum urmează (se dau nivelurile din zilele de 1 și 8 octombrie a.c.): lira sterlină 1,6950 și 1,7135, marca vest-germană 2,3225 și 2,5125, francul elvețian 2,1650 și 2,1450, francul belgian 48,95 și 48,78, francul francez 7,12 și 7,11, lira italiană 1 418 și 1 421, yenul japonez 268.75 și 268,75.

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au cunoscut o evoluție general descendentă, mai accentuată la fondurile în dolari (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 1 și 8 octombrie a.c.) **eurodolari** 12 și 11,25% **euromărci vest-germane** 8% și 7,5625%, **eurofranci elvețieni** 4,875 și 4,5625%.

Prețul aurului a marcat o tendință de creștere, atingînd la cel de al doilea fixing de la Londra din ziua de 8 octombrie a.c. 433 dolari/uncie nivel cu 31 dolari/uncie superior celui înregistrat la ultimul fixing din săptămîna precedentă.

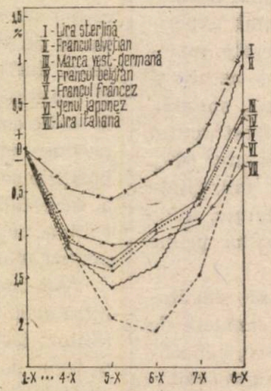

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 4—7 X 1982. Bază 1 X 1982

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

GLOSAR

Cofinanțarea și dezvoltarea

PRIN COFINANȚARE se înțelege aranjamentul intervenit între două organisme financiare internaționale, instituții de ajutor bilateral din țări dezvoltate ori membre ale O.P.E.C., bănci particulare etc. prin care mijloacele financiare sînt asociate în vederea finanțării unor proiecte de investiții, în general în țări în curs de dezvoltare [1]). Există două forme ale acestei cooperări financiare și anume : (a) **cofinanțarea asociată**, în cadrul căreia se întocmește o listă comună de mărfuri și servicii necesare investiției finanțate, iar fiecare cofinanțator își stabilește mărfurile și serviciile ale căror cheltuieli de procurare vor fi finanțate de el, și (b) **cofinanțarea paralelă**, în cadrul căreia fiecare cofinanțator preia finanțarea unei anumite părți din proiect și decide independent asupra modului de procurare a mărfurilor și serviciilor necesare pentru realizarea acelei părți.

Cofinanțarea este o formă relativ nouă de finanțare a dezvoltării. În ultimii ani, ea a căpătat o amploare considerabilă. La sfîrșitul anului 1981, volumul total al cofinanțării (contracte încheiate sau în stadiu avansat de negociere) se ridica la 22,5 miliarde dolari S.U.A., iar numărul proiectelor cofinanțate era de 349. În 1973—74, totalul cofinanțării se ridica la abia 1,3 miliarde dolari, iar numărul proiectelor la 23.

Ca repartiție geografică, majoritatea proiectelor cofinanțate erau situate în 1981 astfel : Africa — 133 ; Asia — 102 ; Oceania — 8 ; Europa (5). Ca repartiție sectorială, pe primul plan se situau proiectele de infrastructură (șosele, energie, linii ferate, porturi etc.), urmate de proiecte industriale, agricole, bancare. Principalii participanți la cofinanțare erau : Banca Mondială, Arabia Saudită, Kuweit, R.F.G., Banca Asiatică de Dezvoltare, Piața comună.

Cu toată această dezvoltare, cofinanțarea este — după afirmația publicației „L'Observateur de l'O.C.D.E." — un instrument „care trebuie utilizat cu precauție". Ea pune unele probleme care în prezent formează obiectul discuțiilor între țările dezvoltate și țările O.P.E.C. O primă problemă : există divergențe cu privire la forma de cofinanțare. Țările în curs de dezvoltare preferă finanțarea asociată, mai ales dacă ea este condusă de un singur organism cu care se tratează. Țările dezvoltate preferă finanțarea paralelă, care le dă posibilitatea să lege finanțarea de procurarea materialelor dintr-o anumită țară, în primul rînd, firește, din țara finanțatoare. O altă problemă : se constată că proiectele cofinanțate se realizează mai greoi decît cele finanțate de o singură sursă. Între cofinanțatori pot apărea divergențe ; al doilea cofinanțator este solicitat adeseori abia atunci cînd primul finanțator constată că resursele alocate sînt insuficiente pentru realizarea investiției, adică atunci cînd proiectul a fost pus la punct, iar execuția a și început, ceea ce face ca al doilea cofinanțator să se simtă în postura unui simplu furnizor de fonduri, postură care nu-i convine.

Inconvenientele apărute în funcționarea cofinanțării apar însă ca depășite de avantajele ei, îndeosebi într-o perioadă ca cea de acum, în care resursele financiare sînt rare. Tocmai pentru acest motiv, discuțiile în curs caută să identifice și să elimine „grăunțele de nisip care împiedică buna funcționare a mecanismului".

C.K.

[1]) V. t.ex. Moneda — mică enciclopedie, Ed. științifică și enciclopedică, București, 1982, p. 83 și u.

Datorie externă

Victor Berca, Titu — Fără a fi membru al O.P.E.C., Mexicul este unul din marii exportatori mondiali de petrol (1,1 milioane de barili pe zi în 1981), situîndu-se probabil pe locul al doilea în lume în privința rezervelor exploatabile de petrol (74 miliarde de barili) și gaze. Cu toate acestea, el a fost nevoit să solicite o reeșalonare a plăților în contul datoriei sale externe, al cărei volum a ajuns în prezent la circa 80 miliarde de dolari. La acumularea acestei imense datorii au contribuit mai mulți factori. Unul dintre ei este fără îndoială deficitul comercial, care încă în 1979 reatinsese nivelul de dinaintea boomului petrolier și anume 3 miliarde de dolari. La rîndul său, acest deficit comercial se explică prin creșterea accelerată a importurilor atît de bunuri de consum (inclusiv de cereale) cît mai ales de investiție, stimulată de perspectivele care se anunțau favorabile ale sectorului petrolier, ca și de creșterea demografică de 3,5% pe an. Paralel s-a produs plafonarea și chiar scăderea prețului la petrolul exportat (produs care a ajuns să reprezinte anul trecut 73% din totalul exporturilor țării față de 16% în 1975), ca și reducerea volumului exporturilor.

Persistența crizei economice mondiale și inversarea situației de pe piața mondială a petrolului au împiedicat urmarea strategiei de dezvoltare a Mexicului, bazată pe creșterea simultană a volumului vînzărilor și a prețului petrolului. Degradarea situației balanței plăților curente a fost provocată însă și de alți factori cum sînt scăderea încasărilor nete din turismul internațional și mai ales creșterea nivelului dobînzilor la creditele internaționale, acordate în cazul Mexicului îndeosebi de creditori particulari. Serviciul datoriei externe a absorbit în 1981 o sumă aproape egală cu valoarea exporturilor energetice ale țării ; în 1982 aceste încasări s-au dovedit insuficiente pentru a acoperi serviciul datoriei. În ultimii ani statul mexican a contractat noi împrumuturi numai pentru a-și acoperi datoriile scadente.

Agricultura și criza energetică

Sabin Sîrbu, Huedin — 1) Comparațiile pe care le propuneți cu privire la locul sectorului agro-alimentar în structura consumului final de energie în diverse țări nu ni se par concludente fie și numai din motivul că acest loc nu depinde doar de energointensitatea agriculturii ca atare, ci și de mărimea consumului de energie în restul economiei (în industrie, transporturi etc.). Or, se știe că în acest domeniu există deosebiri importante de la o țară la alta.

2) Mărimea consumului energetic la hectar nu este nici ea suficient de concludentă în sine pentru că ea depinde mult de măsura în care principalele lucrări agricole sînt efectuate în perioada optimă, de această sincronizare depinzînd direct și randamentele obținute. Se știe că prelungirea dincolo de perioada optimă a unor lucrări agricole presupune un consum uneori sensibil mai ridicat de carburanți, fără a determina prin aceasta un spor de recoltă, ci dimpotrivă o pierdere. Această pierdere atrage evident irosirea consumurilor energetice din toate fazele anterioare ale procesului de producție.

Pe de altă parte, nu orice reducere a consumului energetic direct sau indirect (ca de pildă în cazul îngrășămintelor) este automat eficientă. Astfel, experții O.C.D.E. apreciază că reducerea în ultimii ani a administrării îngrășămintelor fosfatice și potasice, pe considerentul că prețul lor a sporit mai mult decît al îngrășămintelor azotoase, se va traduce pe termen mediu printr-o diminuare a fertilității solului, respectiv a randamentelor la hectar.

3) Potrivit unor cifre furnizate tot de O.C.D.E., pentru a importa o tonă de petrol în 1930 trebuia exportată o cantitate de șase ori mai mare de grîu și de patru ori mai mare de carne de vită decît în anul 1972.

Telecomunicații

Iulian Cherțea, Tășnad — Utilitatea sateliților artificiali ai Pămîntului pentru țările în curs de dezvoltare nu mai are nevoie să fie argumentată. Așa cum demonstrează experiența de după 1975 a Indiei, sateliții de telecomunicații permit difuzarea de programe educative televizate în cele mai îndepărtate colțuri ale țării. Un exemplu similar îl oferă Indonezia, unde sateliții naționali Palapa 1 și Palapa 2 facilitează substanțial comunicațiile între numeroasele insule ale arhipelagului. Eficiența sateliților este ridicată însă și în țările mici atunci cînd infrastructura terestră este insuficientă. Pe de altă parte, peste 220 de stații de pe Pămînt, din cele mai diverse țări ale globului, primesc direct fotografii furnizate de sateliții meteorologici. Observații utile pentru valorificarea unor regiuni greu accesibile s-au obținut cu ajutorul sateliților de tip Landsat.

După cum ați putut constata urmărind desfășurarea celei de a doua Conferințe a Națiunilor Unite asupra exploatării și utilizării pașnice a spațiului cosmic, din luna august, de la Viena, există încă numeroase aspecte ale colaborării internaționale în acest domeniu care își așteaptă soluționarea. Unele din ele decurg din caracterul de resursă naturală limitată pe care îl are orbita sateliților geostaționari : această orbită este ocupată în prezent mai ales de sateliți aparținînd unor țări dezvoltate. Posibilitățile oferite de teledetecția prin satelit nu sînt nici ele pe deplin utilizate datorită decalajului de timp uneori considerabil dintre obținerea datelor și punerea lor la dispoziția utilizatorilor din țări în curs de dezvoltare.

Toate aceste aspecte, și altele, sînt avute în vedere în recomandările adoptate de recenta conferință de la Viena, care urmează a fi supuse celei de a 37-a sesiuni a Adunării generale a O.N.U. în curs de desfășurare.

Extracție submarină

V. Avram, Jurilovca, jud. Tulcea — După cum relatează agenția **Novosti**, în prezent în U.R.S.S. extracția submarină de petrol și gaze se realizează în mările Caspică și Azov. O nouă regiune furnizoare de gaze naturale va fi Marea Neagră, unde au fost descoperite trei zăcăminte. Pe platforma continentală situată la vest de peninsula Crimeea, într-o zonă în care adîncimea mării nu depășește 50 de metri, a fost descoperit zăcămîntul de gaze condensate Goliținskoe. Prospecțiunile au arătat că zăcămîntul respectiv este alcătuit din cîteva structuri productive cuprinse la adîncimi între 700 și 2 300 de metri. Gazele respective nu conțin sulf și au un procent de metan ridicat. Pentru valorificarea zăcămîntului amintit va fi construită o conductă submarină în lungime de 72 de kilometri, din care o primă secțiune a și fost instalată. Pentru prospectarea zăcămintelor celorlalte zone de perspectivă descoperite în Marea Neagră specialiștii sovietici utilizează trei platforme fixe și o instalație plutitoare de foraj.

Ținînd seama de apropierea stațiunilor de odihnă din Crimeea, „Novosti" precizează că „în condițiile respectării măsurilor de protecție nu există temeiuri să se creadă că apa mării ar putea fi poluată".

Ing. Al. Ursu, pensionar, Cîmpina — Am luat cunoștință de o parte din activitatea dv., ca șef de secție geologică la I.C.P.P.G.-Cîmpina, de rezultatele remarcabile obținute, recunoscute de organele competente. Vă felicităm pentru munca și realizările înregistrate pe parcursul multor ani dedicați pasiunii și profesiunii dv. Mulțumindu-vă pentru atenție, vă anunțăm pe această cale că nu publicăm autocaracterizări sau memorii de activitate.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 41 din 15 octombrie 1982

— **Orientări fundamentale pentru progresul economico-social al patriei (N. Ionescu)** 2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— **În lumina sarcinilor cuprinse în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R.**

● Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice. Valorificarea resurselor interne pentru realizarea producției fizice. **(Ioan Izvoran)** 4

● Cum se acționează pentru pregătirea realizării planului pe 1983 **(Mircea Pîrjol)** 6

● Resursele furajere — analizate prin prisma rezervelor de creștere a producției animaliere **(Gh. N. Iosif)** 8

● Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Producția netă și costurile de producție **(Vasile Nistor)** 10

● Perfecționarea normării muncii — factor important al creșterii productivității muncii (II) **(Gheorghe Răboacă, Ioan Bratu)** 12

— Produse competitive, de înaltă calitate, ale industriei noastre. Chimia românească la Tîrgul Internațional București 1982 **(Iustin Rogoz)** 14

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Înnoirea și modernizarea produselor — orientate după cerințele pieței **(Cristea Ioniță)** 16

TEORII — IDEI

— Un calcul al factorilor de creștere (I) **(I. Rachmuth)** 18

— Conceptul de „efort propriu" în teoria relațiilor economice internaționale (II) **(Costea Munteanu)** 20

— Școli ● curente ● economiști. Contribuții la definirea și analiza categoriei de avuție națională (III) **(Lucian Turdeanu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Spre o nouă criză financiară mondială? **(Dorel Oprescu)** 24

— R.P. Bulgaria. Sarcină strategică în construcția economică **(N. Popov)** 26

— Forumul dezvoltării 27

— Sectorul de stat în țările în curs de dezvoltare. Rol, funcții și trăsături **(Andrei Vela)** 28

— Tendințe — conjuncturi 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economico-legislativ.

IN THIS ISSUE

— The plenary session of the Central Committee of the R.C.P. Basic directions for the economic and social progress of our country **(N. Ionescu)** 2

— Competitive products, of high quality, of our industry, Romanian chemistry at the Bucarest International Fair (1982) **(Iustin Rogoz)** 14

— A calculation of the growth factors (I) **(I. Rachmuth)** 18

— Schools ● trends ● economists. Contributions to the definition and analysis of the category of national wealth (III) **(Lucian Turdeanu)** 22

— Towards a world financial crisis ? **(Dorel Oprescu)** 24

— The People's Republic of Bulgaria. The strategic task in the economic construction **(N. Popov)** 26

— The state sector in developing countries. Role, functions and characteristics **(Andrei Vela)** 28

DANS LE NUMÉRO

— La réunion plénière du C.C. du P.C.R. Orientations fondamentales pour le progrès économique et social de la patrie **(N. Ionescu)** 2

— La chimie roumaine a la Foire Internationale de Bucarest **(Iustin Rogoz)** 14

— Un calcul des facteurs de la croissance (I) **(I. Rachmuth)** 18

— Ecoles ● courants ● économistes. Contribution à la définition et à l'analyse de la richesse de la nation (III) **(Lucian Turdeanu)** 22

— Vers une crise financière mondiale ? **(Dorel Oprescu)** 24

— La R.P. de Bulgarie. L'objectif stratégique dans la construction économique **(N. Popov)** 26

— Le secteur d'Etat dans les pays en voie de développement. Rôle, fonctions et traits **(Andrei Vela)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Пленум Ц.К. Румынской Коммунистической Партии. Основные ориентации на экономико-социальный прогресс родины **(Н. Понеску)** 2

— Конкурентоспособная, высококачественная продукция нашей промышленности. Румынская химия на Бухарестской международной ярмарке — 1982 **(Юстин Рогоз)** 14

— Расчёт факторов роста (I) **(И. Рахмут)** 18

— Школы ● течений ● экономисты. Вклад в определение и анализ категории «народное хозяйство» (III) **(Лучиан Турдяну)** 22

— К мировому финансовому кризису? **(Дорел Опреску)** 24

— Н.Р. Болгария. Стратегическое задание в экономическом строительстве **(Н. Попов)** 26

— Государственный сектор в развивающихся странах. Роль, функции и черты **(Андрей Вела)** 28

În ajutorul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic

În Suplimentul revistei din 29 oct. a.c. se vor publica următoarele consultații :

1. Concepția P.C.R., a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind rolul agriculturii în dezvoltarea economiei românești. Sarcinile actuale ale înfăptuirii unei noi revoluții agrare în țara noastră.

2. Creșterea eficienței economice, în primul rînd a productivității muncii, factor hotărîtor al dinamismului economiei românești în prezent și în perspectivă.

3. Creșterea mai puternică a rolului științei și tehnologiei, al cercetării originale, ca factor dinamizator al progresului economico-social al patriei. Sarcinile organelor și organizațiilor de partid în promovarea progresului tehnico-științific în toate domeniile de activitate.

4. Politica P.C.R. de dezvoltare a bazei de materii prime și resurse energetice în etapa actuală a edificării socialismului în țara noastră. Sarcinile organelor și organizațiilor de partid în înfăptuirea programelor de dezvoltare a bazei de materii prime și energetice, în folosirea rațională a materiilor prime și resurselor energetice.

Cabinetele județene de partid pot trimite la redacție comenzi ferme (cu specificarea contului din care se face plata), pînă la data de 23 octombrie a.c.

ASIGURAREA — O MĂSURĂ UTILĂ DE PREVEDERE

Printre asigurările de persoane puse la dispo-ia populației de către Administrația Asigurări- de Stat este și „asigurarea familială mixtă de ață", care satisface dorința celor care vor să ia măsură suplimentară de prevedere pentru ei și embrii familiei lor și, concomitent, să realizeze onomii planificate pe o anumită perioadă de np.

Pe scurt, această asigurare prezintă următoa- caracteristici :

— poate cuprinde pe toți membrii de familie re — la data contractării asigurării — sînt în stă de 5 la 65 de ani ;

— se poate contracta pe orice durată cuprinsă re 5 pînă la 15 ani, la o sumă ce se stabilește asigurat ;

— participă la tragerile lunare de amortizare, in combinațiile de cîte 3 litere ce se atribuie ntru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată ;

— suma asigurată se plătește : în caz de inva-itate permanentă din acidente a oricăruia din- asigurați; la ieșirea combinației (combinați-r) de litere, cu prilejul tragerilor de amortizare; expirarea asigurării (independent de sumele tite anterior pentru eventualele cazuri de in-liditate permanentă) ; în caz de deces din ice cauză al oricăruia dintre asigurați ;

— primele de asigurare sînt diferențiate în ncție de vîrsta persoanei care contractează asi-rarea, de durata poliței, de mărimea sumei igurate, precum și de numărul și vîrsta mem-ilor de familie ce se includ în asigurare, putînd achitate și în rate.

La expirarea asigurării la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliță, suma asigurată se plătește concomitent cu o indemnizație de 10 la sută.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare, sau, direct oricărei unități ADAS.

Magazinele și raioanele comerțului de stat specializate în desfacerea produselor electronice vă oferă pentru căminul dumneavoastră :

— radioreceptoarele staționare PACIFIC și BUCIUM 3

- complet tranzistorizate ;
- dispun de 5—6 game de undă ;
- au sensibilitate și selectivitate în redare ;
- dotate cu picup la care pot fi audiate discurile fonografice.

— radioreceptoarele staționare :

SUPERSON : game de undă medii și ultrascurte ; permite atașarea unei miniorgi de lumini care creează o plăcută corelare între lumină și sunet ;

EXPRES : game de undă medii și ultrascurte ;

INTERSON : game de undă lungi și ultrascurte ;

ULTRASON : game de undă medii, scurte și lungi.

Moderne prin parametrii tehnici și funcționali, prin linia și coloritul casetelor, SUPERSON, EXPRES, INTERSON, ULTRASON, PACIFIC și BUCIUM 3 prezintă un real avantaj, consum redus de energie electrică.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

recom

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

CUM SE ACŢIONEAZĂ PENTRU PREGĂTIREA INVESTIŢIILOR ANULUI 1983

Numărul 42 ● Vineri 22 octombrie 1982

VIZITELE DE LUCRU ALE TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU ÎN UNITĂŢI INDUSTRIALE, DE CERCETARE-PROIECTARE, PRECUM ŞI LA OBIECTIVE SOCIALE DIN CAPITALĂ ŞI DIN JUDEŢUL OLT

Amplul dialog de lucru purtat de secretarul general al partidului cu oamenii muncii, cu cadre de conducere şi specialişti dintr-o serie de unităţi industriale şi de cercetare din Capitală şi din judeţul Olt a prilejuit analizarea modului in care se infăptuiesc sarcinile stabilite de Congresul al XII-lea al partidului, măsurile pentru indeplinirea prevederilor planului pe acest an şi pe intregul cincinal, pentru perfecţionarea muncii şi a producţiei, gospodărirea raţională şi valorificarea superioară a tuturor materiilor prime, ridicarea calităţii şi sporirea eficienţei intregii activităţi.

D 646

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

Programarea operativă a lucrului la mai multe mașini

ORGANIZAREA lucrului la mai multe mașini (locuri de muncă) — factor de creștere substanțială a productivității, atît a muncii cît și a capacităților de producție — poate fi definită ca **un sistem de lucru în care locul de muncă al unui muncitor (sau mai multor muncitori) este format din mai multe posturi la care el (ei) acționează simultan sau succesiv.** Implementarea ei impune o serie de acțiuni tehnico-organizatorice de pregătire, dintre care cele mai importante sînt :

— amplasarea rațională și cît mai apropiată admisibil a mașinilor din sistemul de organizare, astfel încît să se asigure condițiile necesare de supraveghere și intervenție a executantului și să se reducă la minimum timpul de trecere de la o mașină la alta ;

— echiparea mașinilor cu S.D.V.-urile necesare, dotarea lor cu limitatoare de ciclu de lucru și aparate de control activ care să asigure oprirea automată a mașinii la terminarea ciclului de lucru ;

— scutirea executanților de efectuarea lucrărilor auxiliare, de aprovizionare cu semifabricate a locurilor de muncă, de transport al obiectelor muncii la punctul de control, de evacuare a deșeurilor etc. — lucrări care să fie mecanizate (automatizate) sau executate de personalul auxiliar al atelierului ;

— ridicarea calificării și extinderea policalificării muncitorilor, în special a celor care servesc mașini de tipuri diferite ;

— aplicarea celor mai adecvate metode de cointeresare și stimulare materială a muncitorilor ;

— asigurarea condițiilor de protecția muncii și de exploatare în siguranță a mașinilor ;

— planificarea și programarea eficientă, alimentarea ritmică cu obiecte ale muncii în cadrul acestui sistem de lucru.

Organizarea în timp a lucrului la mai multe mașini presupune, pentru obținerea unor rezultate optime, formalizarea unui **model**, care să ridice gradul de eficiență a sistemului.

Pentru implementarea metodei, admițînd că se pune problema întocmirii proiectului de organizare în timp a lucrului la mai multe mașini al unui singur muncitor, este recomandabil să se procedeze la gruparea obiectelor numai pentru zona servită, în raport cu volumul de producție planificat pentru perioada respectivă.

Obiectivul acestei grupări este de a asigura eficiența tehnico-economică a sistemului de organizare, prin realizarea de obiecte ale muncii care să fie executate aproximativ în aceeași limită de timp. Dacă această condiție nu este satisfăcută, se pune problema ca pentru diferența de timp; să se facă o nouă proiectare a sistemului de organizare. În acest caz va fi necesar să se introducă spre prelucrare și un alt obiect al muncii, pentru a se folosi timpul disponibil la mașina (mașinile) la care prelucrarea se termină într-un interval de timp mai scurt. În caz contrar, mașina respectivă va staționa — situație ce trebuie evitată pe cît posibil, deoarece reduce eficiența sistemului.

Gruparea obiectelor în funcție de volumul producției comportă mai multe faze succesive. În prima fază se efectuează codificarea, sistematizarea și înregistrarea datelor inițiale ale obiectelor muncii, se specifică ce cantitate de obiecte ale muncii urmează a fi prelucrată în sistem în perioada de plan, timpii necesari pentru servire și timpul de funcționare utilă a mașinii fără supravegherea muncitorului pentru fiecare obiect al muncii. Se calculează apoi, pentru fiecare tip al obiectelor muncii, volumul de muncă necesar pentru perioada respectivă (înmulțind cantitatea de obiecte ale muncii cu suma timpului executantului și timpului funcționării utile a mașinii). Calculele se sistematizează într-un tabel, volumul de muncă necesar ce rezultă ordonîndu-se într-un șir descrescător, din care se elimină obiectele muncii la care valorile volumului de muncă sînt foarte mici și nu justifică din punct de vedere tehnico-economic organizarea lucrului la mai multe mașini. Din acest șir ordonat descrescător se extrag grupe de obiecte ale muncii, iar fiecărui obiect i se alocă mașina pe care se prelucrează.

Pentru aceste obiecte ale muncii grupate și mașini alocate lor se determină numărul de mașini ce pot fi servite de un singur muncitor, număr mai mic sau cel mult egal cu raportul dintre timpul de funcționare utilă a mașinii și timpul executantului (rotunjirile la număr întreg se fac în minus).

Se caută să se obțină numărul maxim de mașini servite de un executant, în condițiile alocării obiectelor muncii în ordinea șirului descrescător, pentru a avea valori apropiate de terminarea servirii fiecărei mașini, astfel ca timpii de interferență și, de asemenea, timpii de așteptare ai muncitorului să fie cei mai mici. Această operație se repetă pînă la alocarea tuturor obiectelor muncii cuprinse în șirul ordonat.

Pentru optimizarea parametrilor tehnico-economici în condițiile lucrului la mai multe mașini, mai ales în cazul care operațiile de efectuat au durate diferite, se recomandă **utilizarea unor metode moderne de calcul,** care să înlesnească elaborarea tehnologiei și organizarea servirii mașinilor prevăzute a fi cuprinse în sistem. Cu ajutorul unui algoritm de calcul se poate determina ordinea de succesiune a servirii mașinilor, în așa fel ca durata ciclurilor să fie minimă. Algoritmul conține următoarele etape :

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 42 1982

— **etapa 1**: se sistematizează datele de intrare într-un tabel care cuprinde codul mașinilor poliservite, timpii de servire și timpii de funcționare utilă a acestora;

— **etapa 2**: se determină ordinea servirii mai multor mașini de către un executant, în mai multe faze (pentru determinarea ordinii de succesiune de servire a mașinilor au fost preluate anumite elemente din algoritmul propus de Johnson); se asimilează activitatea de servire și cea de funcționare utilă a mașinii cu cele două mașini A și B; fluxul de lucru fiind logic, servirea mașinii va fi urmată de funcționarea utilă a mașinii. Algoritmul adoptat pentru soluționarea lucrului la mai multe mașini se aplică pentru primul ciclu în următoarele faze: 1) se determină timpul minim al executantului, pentru toate mașinile servite; 2) în cazul cînd minimul este timpul servirii mașinii, se programează în prima succesiune servirea mașinii și se trece la faza 4; 3) în cazul cînd minimul este la două sau mai multe mașini, se ordonează în succesiune mașina pentru care avem timpul maxim de funcționare utilă și se trece la faza 4; 4) se completează, în ultima linie a tabelului datelor de intrare, succesiunea servirii din primul ciclu; 5) se scoate mașina ordonanțată de pe lista de mașini și se repetă fazele 1-5, pentru mașinile ce nu au fost încă programate;

— **etapa 3**: succesiunea de servire și funcționare utilă a mașinilor, timpii de așteptare ai executantului și ai funcționării utile a mașinilor se trec într-un tabel, cuprinzînd următoarele coloane: ordinea de succesiune a servirii mașinilor în cadrul ciclului; momentul în care se începe servirea mașinii conform acestei succesiuni; momentul terminării servirii mașinii; momentul funcționării utile a mașinii; momentul terminării funcționării utile; timpul de așteptare al executantului la servirea mașinii; timpul de așteptare al funcționării utile a mașinii în cadrul succesiunii. Calculele ordonate în tabel se repetă pentru ciclurile următoare ale servirii în succesiunea determinată, pînă cînd se obțin aceleași durate de așteptare a executantului și a mașinilor pentru funcționarea utilă, în cadrul a cel puțin două cicluri de servire.

Acest algoritm dă posibilitatea obținerii, cu un volum de calcule relativ redus, a unor soluții optime pentru ordonanțarea lucrului la mai multe mașini.

dr. Gheorghe TACHE
dr. Alexandru POPOVICI
Timișoara

O acțiune cu două obiective complementare:

Creșterea gradului de utilizare și extinderea poliservirii mașinilor-unelte

IN INDUSTRIA noastră metalurgică, necesarul de piese de schimb este de circa 8 kg la o tonă de oțel produs, cifră care se încadrează în nivelul curent din celelalte țări socialiste membre ale C.A.E.R.

Dezvoltarea producției de piese de schimb — într-un ritm mediu anual, în perioada de după 1975, de circa 13% — s-a făcut în așa fel, încît să se asigure întreținerea și exploatarea rațională a tuturor agregatelor utilajelor și instalațiilor cu care este dotată metalurgia, organizîndu-se **capacități de producție integrate, dotate cu un parc de mașini-unelte și utilaje de tehnicitate și performanțe ridicate.**

Această producție se caracterizează printr-o mare varietate a dimensiunilor și formelor geometrice (piesele și subansamblele de schimb fiind, în general, unicate sau în serie mică) și a materialelor folosite, ca și prin faptul că — răspunzînd unor necesități în mare parte aleatorii — nu poate fi repartizată uniform în timp. Această caracteristică face neeficientă folosirea mașinilor automatizate, al căror timp de reglare este mare în raport cu timpul de lucru. S-a recurs deci la **mașini-unelte universale**, într-o largă gamă de tipuri și de dimensiuni de prelucrare.

Pentru utilizarea deplină a timpului de lucru și a capacității mașinilor și utilajelor destinate acestei producții, fiecare întreprindere și-a stabilit concret măsurile de organizare, iar compartimentele de resort, conducerile secțiilor și comisiile de normare și de productivitate a muncii acționează pentru gruparea în flux a mașinilor, pentru creșterea gradului de ocupare a muncitorilor prin extinderea zonelor de servire.

Ca urmare, indicele de utilizare a mașinilor-unelte a cunoscut, în perioada ultimilor 4 ani, o creștere de 7%. Totuși, unele unități nu au realizat indicele planificat, rămînerea în urmă fiind determinată îndeosebi de: lipsa de forță de muncă calificată la nivelul a trei schimburi pentru întreg parcul de mașini-unelte din dotare (cauză cu o pondere de circa 64%), opririle pentru reparațiile accidentale datorate unei exploatări neraționale și întreținerii necorespunzătoare a utilajelor (circa 20%) și lipsa de comenzi care a afectat negativ încărcarea uniformă a mașinilor-unelte, în special a celor grele sau unicate (circa 4%). De asemenea, la unele unități dezvoltarea capacităților de producere a pieselor de schimb nu a fost bine corelată cu pregătirea forței de muncă, iar mașinile-unelte au fost dispersate la diferite baze locale sau puncte izolate de lucru, fapt care a determinat încărcarea lor la întîmplare.

Ținînd seama pe de o parte de experiența pozitivă cîștigată, iar pe de altă parte de neajunsurile înregistrate, specialiștii din metalurgie au trecut la un plan de acțiune, menit să ducă la **creșterea gradului de încărcare a mașinilor-unelte și utilajelor** specifice, printr-o pregătire tehnologică și materială corespunzătoare, prin reducerea opririlor accidentale ale acestora pe baza respectării stricte a graficelor de întreținere și reparații, a tehnologiilor de reparații.

Se au în vedere, de asemenea: reactualizarea normativelor de consum de piese de schimb pentru utilajele, agregatele și instalațiile existente și întocmirea normativelor pentru cele noi: îmbunătățirea calității (deci, a fiabilității și durabilității) pieselor de schimb prin ameliorarea tehnologiilor de fabricație; asigurarea din timp a semifabricatelor turnate și forjate ce necesită prelucrare, precum și a S.D.V.-urilor necesare; extinderea activității în trei schimburi: organizarea capacităților de producție ale atelierelor mecanice și de întreținere pe grupe de mașini-unelte și în funcție de necesitățile de piese de schimb; **extinderea lucrului la două sau mai multe mașini** (poliservire).

În cele ce urmează ne vom referi la **modul de aplicare a poliservirii** (prin adaptarea metodologiei de organizare și normare elaborată de Ministerul Muncii și a normelor medii unificate stabilite de M.I.C.M.), care a dat bune rezultate în ce privește creșterea productivității muncii.

Pentru adoptarea unor norme specifice de poliservire, specialiștii din metalurgie au colaborat cu specialiștii din alte ministere și organisme. În prezent, această acțiune este în mare parte finalizată. Mașinile, utilajele și instalațiile la care se aplică **norme medii** au fost analizate și grupate ținînd seama de caracteristicile funcționale și productivitatea lor, ca și de specificul operațiilor și lucrărilor ce se execută. Norma medie este dată sub forma de raport între numărul executanților care servesc împreună și în același timp o mașină sau o grupă de mașini și numărul de mașini servite de unul sau mai mulți executanți, concomitent și în comun.

Normele medii au fost stabilite pe patru **tipuri de servire**, ce se regăsesc și în întreprinderile metalurgice:

— **I**: servirea simultană de către **un singur exectant a mai multor mașini**, utilaje sau instalații;

— **II**: servirea colectivă de către **mai mulți executanți a mai multor mașini**, al căror număr este **mai mare** decît cel al executanților;

— **III**: servirea simultană de către **mai mulți executanți a unei singure mașini**, utilaj sau instalație;

— **IV**: servirea colectivă de către **mai mulți executanți a mai multor mașini**, al căror număr este **mai mic** decît cel al executanților.

Stabilirea numărului optim de mașini pentru tipurile I și II s-a făcut pe baza analizei critice a situației existente la locul de muncă, respectiv a graficelor executant-mașină; ținînd seama de coeficienții de ocupare a executanților, de coeficienții de utilizare a mașinilor și de coeficienții de așteptare a executanților sau mașinilor, s-au luat măsuri de îmbunătățire a proceselor de muncă.

Au fost rezolvate, în funcție de condițiile specifice unității, o serie de **cerințe tehnice și organizatorice :**

— organizarea și dotarea corespunzătoare a locurilor de muncă și a zonelor de servire, mecanizarea operațiilor de mînuire care solicită efort fizic, asigurarea unui microclimat corespunzător ;

— degrevarea, pe cît posibil, a muncitorilor de la mașini de unele sarcini auxiliare ;

— alegerea mașinilor în funcție de structura timpului operativ și de existența unor dispozitive de reglare ;

— echiparea mașinilor cu tablouri de comandă centralizate ;

— amplasarea rațională a mașinilor pe locuri de muncă și stabilirea distanței optime pe care trebuie să o parcurgă muncitorul de la o mașină la alta ;

— alegerea rațională a obiectelor muncii ce se prelucrează pe mașini ;

— stabilirea celei mai raționale succesiuni a fazelor de lucru ;

— reducerea duratei intervențiilor care necesită oprirea mașinilor ;

— amplasarea rațională a mijloacelor de transport.

La analiza lucrului la mai multe mașini se urmăresc structura, durata și suprapunerile a două categorii de timp : **timpul mașinii** și **timpul de lucru al executantului.**

În vederea determinării numărului de muncitori pentru poliservirea unor mașini utilizate frecvent la prelucrări mecanice în unitățile metalurgice au fost analizate **graficele executant-mașină,** rezultînd următoarele valori procentuale ale **gradului de ocupare a executantului** (Go. e), **gradului de ocupare a mașinii** (Go. m) și ale **raportului dintre acestea :**

— strung carusel — respectiv 20-38 ; 78-82 ; 25,6-46,5 ; — freză portal-raboteză : 6-34, 74-95 ; 8,1-36,2 ; — strunguri mari : 32-43 ; 77-89 ; 41,5-48,0.

După cum se observă, raportul Go. e : Go. m este mai mic de 50%, fapt care a condus la concluzia că există posibilitatea servirii a două mașini de către un muncitor — sau, în cazul cînd amplasarea nu o permite, a trei mașini de către doi muncitori. În urma analizei efectuate pe întreg fluxul tehnologic de la mașini-unelte și utilajele specifice, s-au stabilit normative de personal.

Eficiența economică a acțiunii a fost materializată, în principal, prin **economii de personal la nivelul a 2,2% pe întreaga rețea metalurgică ;** muncitorii eliberați în urma extinderii poliservirii au fost redistribuiți în unitățile respective, pentru ocuparea necesarului de forță de muncă la capacități noi sau pentru creșterea coeficientului de schimburi în unele sectoare de activitate productivă.

N. VACHNIUC
Ministerul Industriei Metalurgice

Utilizarea calculatorului în normarea muncii

ELABORAREA fișelor tehnologice necesare procesului de producție implică parcurgerea, pentru fiecare reper, a următoarelor etape : alegerea materialului de bază sau a semifabricatului ; stabilirea itinerariului tehnologic, pe operații tehnologice distincte ; calculul adaosurilor de prelucrare ; alegerea utilajelor, dispozitivelor corespunzătoare; stabilirea parametrilor tehnici și tehnologici de execuție ; calculul normelor de timp ; stabilirea numărului membrilor formațiilor de lucru ș.a.

Acestea necesită un volum mare de calcule, ducînd uneori la întîrzieri cu efecte negative în desfășurarea producției. Pentru a reduce acest efort și a obține o eficiență maximă, a fost concepută — de către un colectiv timișorean alcătuit din dr. ing. **E. Crivianu** (Întreprinderea mecanică), lector **D. Crivianu** (Universitate) și matematician **C. May** (Centrul de calcul electronic al Institutului politehnic „Traian Vuia") — și experimentată cu bune rezultate o **metodă de generare pe calculator a fișelor tehnologice, în scopul stabilirii deciziei optime-operaționale în sistemul de organizare a turnătoriilor.**

În ce privește bazele matematice ale procesului, problema care se punea din punct de vedere teoretic era aproximarea unei funcții reale **f (x)** pe tot intervalul închis dintre **a** și **b,** oricare ar fi **x** aparținînd acestui interval. Rezolvarea problemei prin metode de interpolare necesitînd, pentru determinarea coeficienților de interpolare, un volum prea mare de calcul dată fiind diviziunea foarte fină **(m** foarte mare), s-a recurs la „metoda celor mai mici pătrate". Funcția **f (x)** a fost aproximată printr-un polinom **(P (x))** de gradul **„n"** cu coeficienți reali nedeterminați, reprezentînd cumulul produselor dintre acești coeficienți **(ak)** și necunoscutele considerate **(x** la puterea **n-k).** Evident, gradul polinomului a fost stabilit înainte de a începe procedura celor mai mici pătrate. Notîndu-se cu **P(xi)** valorile polinomului **P (x)** în punctele diviziunii dintre **a** și **b,** determinarea coeficienților **ak** prin metoda celor mai mici pătrate s-a realizat minimizînd suma pătratelor abaterilor valorilor polinomului **(P (xi)** față de valorile **(f (xi),** expresie notată cu **F.** Pentru stabilirea minimului funcției **F** s-au anulat derivatele parțiale în raport cu **aj,** obținîndu-se un sistem de **n+1** ecuații cu **n+1** necunoscute, numite și ecuații normale, ce poate fi rezolvat pe calculator utilizînd metoda eliminării totale (Gauss). Soluționarea problemei cu ajutorul calculatorului electronic necesită, deci, menționarea matricei coeficienților variabilelor **ak,** precum și a matricei termenilor liberi ; elementele matricelor fiind cunoscute (din datele problemei) și sistemul de ecuații corespunzător variabilelor **ak** fiind compatibil, s-au obținut valorile coeficienților **ak (k** fiind cuprins între 0 și **n).** Înlocuind în polinomul **P(xi)** coeficienții obținuți, a rezultat curba celor mai mici pătrate pentru un polinom de gradul **n,** care constituie o aproximare a funcției **f (x).**

O dificultate în aplicarea acestui procedeu o constituie alegerea gradului optim al polinomului de aproximare înainte de declanșarea calculelor propriu-zise, deoarece, dacă se alege un grad mic pentru polinomul **P(x)** se obține o aproximare grosieră, iar dacă se alege un grad foarte mare, procedeul devine greu de manipulat, iar coeficienții polinomului vor reține erorile eventuale provocate de datele experimentale. Această dificultate este depășită utilizînd un polinom de grad mic, dacă se ține seama de facilitatea calculatorului de a lucra în dublă precizie.

Referitor la structura normei de timp **(NT),** s-a considerat că în cadrul unui itinerar tehnologic de turnare ea este compusă din timpul de pregătire-încheiere **(Tpi)** și timpul unitar **(Tu),** acesta din urmă alcătuit, la rîndul său, din timp operativ **(To),** timpul pentru servirea locului de muncă **(Td)** și timp auxiliar **(Ta).** Norma de timp fiind caracterizată prin timpul necesar pentru executarea unei operații suportată de un întreg lot de fabricație, cu notațiile precizate avem : **NT = n Tu + Tpi,** unde **n** reprezintă numărul de produse din lot. Pentru stabilirea timpului unitar : **Tu = To + Td + Ta,** s-a ținut seama de următoarele aspecte : **To** fiind timpul în care se pot executa lucrările prevăzute în planul de operații, el se repetă după numărul de produse din lotul de execuție și servește ca bază în stabilirea normei integrale de timp ; **Td** corespunde activităților în decursul cărora executantul asigură, pe întreaga perioadă a schimbului de lucru, necesarul cerut de desfășurarea în condiții normale a întregii activități ; la determinarea **Ta,** pentru menținerea nivelului optim al capacității de muncă a executantului este necesar să se considere și gradul de dificultate al lucrărilor ; **Tpi** se stabilește numai pentru primul produs din lot, fără a lua în considerare mărimea lotului.

Compunerea optimă a formației de lucru s-a exprimat ca raport între norma de timp astfel determinată și norma de timp în minute, corespunzătoare muncitorului cu gradul de încărcare cel mai ridicat, stabilindu-se astfel numărul membrilor unei formații de lucru, care să asigure productivitatea maximă a fiecărui membru din formație, adică producția realizată de un membru al formației într-un schimb de lucru să reprezinte maximul raportului **480 : NT.**

Norma de timp s-a calculat numai pentru categorii de timpi nesuprapuși. S-a adoptat soluția potrivit căreia timpii unitari determinați experimental conțin atît timpii operativi, cît și cei de servire a locului de muncă și timpii auxiliari

Metoda permite ca pe baza planului de producție (lunar, de exemplu), cu ajutorul calculatorului electronic să se obțină relații despre **volumul de manoperă necesar, defalcarea manoperei pe operații tehnologice** (formare, miezuire, dezbatere, tăiere de maselote), **compunerea optimă a formației de lucru. folosirea utilajelor** (cuptoare de topit, mașini de format, de dezbătut și curățat ș.a.) **în regim optim de funcționare, necesarul de materii prime și materiale, consumurile energetice aferente.** În acest fel, șeful secției de turnătorie are la dispoziție toate elementele necesare în vederea luării unor decizii optime și operative în organizarea secției respective.

Studiu aplicativ privind conducerea producției prin scenarii

POSIBILITĂȚILE de utilizare a metodei scenariilor în conducerea producției sînt reliefate urmărind aplicarea metodologiei de lucru (prezentată în suplimentul „Revistei economice", nr. 30/1982), la nivel microeconomic.

In conformitate cu obiectivele cincinalului, unei unități economice productive îi revine în anul următor sarcina de a mări producția netă (PN) cu 10%, gradul de valorificare a materiei prime (GV) cu 5% și productivitatea muncii (W) cu 7%.

Transpunerea obiectivelor proprii de plan în mărimi absolute presupune cunoașterea prealabilă a tendinței de evoluție a celor trei indicatori. Din ajustarea seriilor statistice ale mărimii indicatorilor în cincinalul precedent și pe ultimele 24 de luni și din studiul indicatorilor de variație și a indicilor a rezultat că : producția netă (medie) anuală a fost de 218 unități valorice (U.V.), gradul de valorificare a materiei prime a fost de 95%, iar productivitatea muncii a înregistrat, în medie, 1,8 unități de timp pe o unitate de produs final. Extrapolarea tendinței indicatorilor, exprimată prin liniile de ajustare cele mai reprezentative, denotă posibilitatea realizării obiectivelor generale ale unității. Deci, condițiile producției și opțiunile social-politice indică pentru anul de plan următoarele mărimi ale indicatorilor de nivel :

$PN=218+(0{,}1\cdot 218)=239{,}8$;

$GV=0{,}95+(0{,}05\cdot 0{,}95)=0{,}9975$;

$W=1{,}8+(0{,}07\cdot 1{,}8)=1{,}926$.

Aceste mărimi sînt componente ale scenariului global pentru anul de plan, prin care sînt evidențiate cerințele de calitate și eficiență ale desfășurării activității economice în unitatea economică analizată. Principalii factori care concură la obținerea acestor rezultate se referă la volumul și structura producției fizice și a resurselor utilizabile.

Întreprinderea respectivă are în fabricație două sortimente de produs. Din analizele detaliate rezultă că : producția netă unitară este de 2 U.V. la primul produs și de 5 U.V. la al doilea ; gradul de valorificare a materiei prime este egal cu unitatea la ambele produse ; productivitatea individuală a muncii este 1 la primul produs și 3 la al doilea. Studiul costurilor variabile de producție relevă următoarele : costul material unitar este egal cu unitatea la primul produs și de 0,5 la al doilea ; costul material total nu poate depăși 80 U.V. (avînd în vedere capacitatea de producție disponibilă) ; costul muncii vii pe o unitate de produs este egal cu unitatea la primul produs și de 2,5 la cel de-al doilea ; costul total al muncii vii disponibile este de maximum 120 U.V. Analiza cererii pentru cele două produse relevă faptul că în anul de plan sînt condiții favorabile de desfacere a cel puțin 50 de unități din primul produs și a 20 de unități din al doilea (pentru aceste cantități există contracte economice încheiate cu beneficiarii).

Dacă notăm cu x1, x2 producția fizică totală pentru cele două produse, cu y1 valorificarea materiei prime în producție, cu y2 producția netă și cu y3 productivitatea muncii, atunci, în ipoteza liniarității relațiilor de producție, interacțiunea factorilor este exprimată prin modelul de programare liniară multidimensională cu formularea următoare :

să se maximizeze funcțiile scop (obiectiv) : $y1=x1+x2$; $y2=2\ x1+5\ x2$; $y3=x1+3\ x2$,

în care $X=(x1, x2)$ verifică inegalitățile : $x1+0{,}5\ x2$ mai mic sau cel mult egal cu 80 ; $x1+2{,}5\ x2$ mai mic sau cel mult egal cu 120 ; x2 mai mare sau cel puțin egal cu 120.

Utilizînd rezultate teoretice cunoscute (I. Marusciac, M. Rădulescu), soluționarea modelului presupune parcurgerea următoarelor etape de lucru :

1) **fixarea domeniului soluțiilor posibile,** care verifică sistemul de restricții (echivalent celui inițial), adică : $(-x1-0{,}5\ x2+80)$; $(-x1-2{,}5\ x2+120)$; $(x1-50)$; $(x2-20)$ mai mari sau cel puțin egale cu 0. În rezolvare, ca punct de plecare considerăm $X^0=(50, 20)$, aparținător domeniului, pentru care $Y_0=(70, 200, 110)$;

2) **căutarea punctelor eficiente din domeniu** (ca puncte extremale pentru funcții continue și monotone), pentru care sistemul de inegalități : $(u.g1-e)$, $(u.g2-e)$, $(u.g3-e)$ mai mari sau cel puțin egale cu 0, iar u.a1 și u.a2 mai mici sau cel mult egale cu 0 — este incompatibil, oricare ar fi e — număr pozitiv, suficient de mic (tinzînd spre zero). Considerăm : $g1=(1,1)$; $g2=(2,5)$; $g3=(1,3)$ — vectori ai coeficienților funcțiilor scop ; $u=(u1, u2)$ — u1 și u2 fiind numere reale pozitive ; $a1=(1 ; 0{,}5)$; $a2=(1 ; 2{,}5)$ — vectori ai coeficienților costurilor unitare, pentru care restricțiile inițiale sînt sub formă de egalități. Cum, în cazul considerat, sistemul este compatibil, se rezolvă problema de programare liniară : **max. z,** $z=e$ — în care $u=(u1, u2)$ verifică sistemul de restricții de mai sus, iar u1, u2 sînt mai mici sau cel mult egale cu M — parametru real dat. Pentru e mai mare ca 1/100 și M=100, problema de programare liniară are următorul sistem de restricții : $(u1+u2-e)$; $(2\ u1+5\ u2-e)$; $(5\ u1+3\ u2-e)$; $(-u1+100)$; $(-u2+100)$; $(100\ e-1)$; u1, u2 mai mari sau cel puțin egale cu 0. Cu metoda simplex de rezolvare se găsește soluția $e=200$ și $u^0=(100, 100)$.

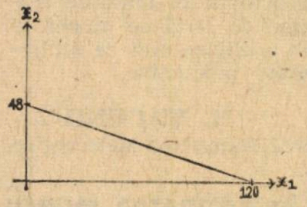

Punctul eficient rezultă prin aproximarea : $X=X^0+t_0\cdot u^0$; t_0 mai mare ca 0. După un număr finit de iterații s-a calculat punctul eficient $X^1=(390/7 ; 180/7)$. El se găsește situat pe segmentul de dreaptă $-x1-2{,}5\ x2+120=0$ din domeniul soluțiilor posibile (vezi fig.). Pentru X^1, vectorul mărimii obiectivelor este Y_1 (570/7 ; 240 : 930/7) ;

3) **stabilirea ansamblului de puncte eficiente.** Considerînd $X'=(50, 28)$ și $X''=(70,20)$, extremitățile segmentului $-x1-2{,}5\ x2+120=0$, ansamblul de puncte eficiente este dat de relația : $X^1=d\cdot X'+(1-d)\cdot X''$ (d — parametru real subunitar) ; Y2=240 U.V. (producția netă totală) și b2=120 U.V. (costul maxim al muncii vii). Pe baza acestor rezultate scenariul (programul flexibil al) fabricației, completat cu mărimile calculate pentru cîteva valori intermediare ale parametrului d, este dat în tabelul din pag. 5.

Ultimul punct considerat, $X^1=(50, 28)$, corespunde mai bine obiectivelor care revin unității privind calitatea și eficiența activităților.

Indicatori	Prod. fizică		Obiective			Resurse utilizabile	
	x_1	x_2	y_1	y_2	y_3	b_1	b_2
–	5o	2o	7o	2oo	11o	6o	1oo
–	39o/7	18o/7	57o/7	24o	93o/7	48o/7	12o
o	7o	2o	9o	24o	13o	8o	12o
o,5	6o	24	84	24o	132	72	12o
o,75	55	26	81	24o	133	68	12o
1	5o	28	81	24o	134	64	12o

Scenariul fabricației urmează a se corela cu perioadele desfășurării celorlalte activități în utilizarea viitoare a resurselor, avînd în vedere tendințele analitice manifestate și modificările sesizabile în condițiile viitoare de funcționare a organismului economic.

Investigațiile teoretice și aplicative, relative la metoda scenariilor, relevă veleitățile metodei în a răspunde cerințelor de funcționare a mecanismului economic, luînd în considerare circumstanțe particulare și generale ale desfășurării activității economice și bazîndu-se pe un ansamblu de procedee și tehnici interconectate în fundamentarea științifică a rezultatelor.

Victoria OPREAN
Dumitru OPREAN
Universitatea „Babeș-Bolyai"
Cluj-Napoca

Perfecționare profesională

O concepție de organizare și structură sistemică, interdisciplinară, integratoare

„ESTE NECESAR să acordăm mai multă atenție pregătirii cadrelor, ridicării continue a pregătirii lor profesionale" — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. În concepția secretarului general al partidului și în realitatea economiei noastre, **asigurarea cadrelor înalt calificate, continua lor perfecționare constituie, împreună cu întărirea colaborării dintre cercetare, învățămînt și producție, elemente indispensabile pentru ca, valorificînd pe deplin baza tehnico-materială modernă de care dispun, întreprinderile să realizeze produse cu un înalt nivel tehnic-calitativ și al eficienței economice.**

În cele ce urmează prezentăm, în acest sens, o realizare de actualitate a Centrului de perfecționare a lucrătorilor din industria materialelor de construcții din București. Este vorba despre organizarea **platformei de instruire-perfecționare din Cluj-Napoca**, a cărei concepție de funcționare reprezintă continuarea pe o treaptă superioară calitativ a experienței anterioare privind **perfecționarea sistemică, interdisciplinară și integratoare a echipei de conducere și altor categorii de personal din unități productive și de cercetare-proiectare.**

Inaugurată în luna mai a.c., acțiunea a cuprins două unități clujene din sistemul Ministerului Industriei Lemnului și Materialelor de Construcții — Intreprinderea de produse din ceramică fină pentru construcții „Sanex" și filiale Institutului de cercetări și proiectări pentru materiale de construcții — și și-a propus ca obiective :

● transpunerea pe plan practic-operațional a indicațiilor conducerii ministerului, privind sprijinireea unităților din sector pentru creșterea competenței lucrătorilor și, pe această cale, a eficienței activității economice, prin organizarea perfecționării pe platforme și întreprinderi etalon ;

● experimentarea, dezvoltarea, definitivarea și generalizarea introducerii în practica cercetării, proiectării și producției a unor concepte, metode și tehnici de optimizare, promovate de centrul de perfecționare și de instituțiile cu care colaborăm ;

● conducerea unor acțiuni concrete (proiecte, lucrări practice și studii elaborate de cursanți în cadrul programelor de perfecționare, sub coordonarea experților centrului), prin care să răspundem cerințelor majore ale autoconducerii, autogestiunii și autofinanțării, imperativelor privind îmbunătățirea calității competitive a produselor (pentru piața internă și mai ales pentru export), reducerea costurilor de producție (în special a consumurilor energetice și de materii prime deficitare), utilizarea materialelor refolosibile și a deșeurilor de masă din alte industrii, tipizarea proceselor productive concomitent cu diversificarea sortimentală a materialelor de finisaj în construcții și altele.

Realizarea acestor obiective a presupus o investigare prealabilă a problemelor specifice celor două unități, printr-o acțiune de diagnoză în care ne-am sprijinit și pe opiniile și propunerile culese de la peste 20 de lucrători cu munci de răspundere, ce au urmat cursuri de perfecționare la centrul nostru în anii anteriori.

În primul ciclu (de o săptămînă) al cursului **„Probleme prioritare ale activității de cercetare"** au fost cuprinși 30 de cercetători de bază din cadrul celor două unități. Tematica abordată s-a referit la problematici care îmbină actualitatea stringentă cu orientarea de viitor, ca : sensul complex al calității și eficienței, raportat la exigențele și realitățile epocii contemporane ; elemente de gîndire practică sistemică aplicate în activitatea de concepție ; dialectica specializare-interdisciplinaritate ; analiza valorii și ingineria valorii aplicate la produse concepute ca sisteme triplu determinate (tehnic, social, economic) ; metode de optimizare a muncii de concepție ; modele de optimizare globală a materialelor de construcții, analizate pe toată durata vieții lor fizice, într-o succesiune de etape tehnologice specifice ; cercetarea și dezvoltarea de produse în interdependență sortimentală-funcțională, care le reunește în sisteme integrate complex (construcții) ș.a. Prin studiile și lucrările ce se vor realiza între ciclurile cu scoatere parțială din producție ne-am propus să prefigurăm materiale de construcții noi sau îmbunătățite care să ofere valori de întrebuințare optimizate în raport cu domeniile specifice de utilizare, concomitent cu raportarea nivelului de competitivitate la exigențele conceptului de eficiență de trei grade (optimul privit sistemic pentru producător, pentru beneficiar, precum și din unghiul perspectivei în timp, pe toată durata de viață fizică a construcției). În ciclul final vom dezbate în colectiv aceste lucrări, concomitent cu dezvoltarea tematică a unor module de inventică (creativitate, design industrial), de formare interdisciplinară a cercetătorilor ș.a.

A doua acțiune de perfecționare, la care au participat 35 de factori de conducere (șefi de secții, ateliere, servicii, birouri) din I.P.C.F.C. „Sanex", a constat dintr-un program privind **perfecționarea aplicării mecanismului economico-financiar** și a avut ca obiectiv însușirea unitară de către cursanți a sensurilor și elementelor de bază ale autoconducerii, autogestiunii și autofinanțării, adaptarea și aplicarea acestora în practica unității. Conținutul tematic a fost conceput pe baza unei experiențe acumulate de centrul nostru pe parcursul ultimilor 3 ani, prin realizarea unor programe similare în diverse unități economice ale ramurii ; ca element de noutate, ne-am propus să dezvoltăm conceptul promovat de Academia de studii economice (prin Laboratorul de conducere și organizare) privind „întreprinderea socialistă modernă creativ-inovativă și gestiunea — respectiv autogestiunea — ei specifică", adaptat la condițiile concrete ale unității.

Evaluarea acestui program i-a obligat pe toți cursanții să-și exprime punctele de vedere asupra modalităților, căilor și măsurilor concrete care pot asigura, în viitorul apropiat și în perspectivă, trecerea la o nouă calitate și

un plus de eficiență în activitatea (funcționalitatea) sistemului întreprindere și a subsistemului propriu (secție, serviciu, atelier). Aceste probleme, precum și opțiunile prezentate de fiecare participant asupra priorităților postului propriu (funcției) pentru sporirea contribuției personale în funcționarea optimă a angrenajului mecanismului tehnic-tehnologic-productiv și a mecanismului economico-financiar aferent au fost utilizate ulterior ca obiect de studiu, aprofundare, evaluare și valorificare de către conducerea colectivă a întreprinderii și comisiile pe domenii ale C.O.M.

Ulterior s-a realizat un program similar cu locțiitorii conducătorilor și cu factori de execuție, pe aceeași tematică, dar adaptată poziției funcției ; în final — pornind de la faptul că obiectivul de bază al noului mecanism economico-financiar constă în creșterea eficienței economice prin îmbunătățirea calității competitive a produselor și reducerea costurilor pe tot ciclul de producție — fiecărui cursant i s-a cerut să aducă o contribuție personală, răspunzînd în scris la următoarele întrebări :

1. ca „subsistem" (compartimentul dv.) și „element" (postul dv.) în cadrul ansamblului „sistem întreprindere", ce modalități, măsuri, căi cu caracter concret-aplicativ considerați că pot asigura în prezent și în viitor trecerea la o nouă calitate și la o eficiență superioară în activitatea întreprinderii ?

2. care sînt prioritățile postului dv. pentru sporirea contribuției proprii în funcționarea optimă a mecanismului tehnic-tehnologic-productiv și a mecanismului economico-financiar aferent ?

Aceste modalități de verificare-evaluare a modului în care au fost înțelese și însușite creator tematicile dezbătute în cadrul programului de perfecționare s-au dovedit a fi deosebit de eficiente atît pentru activarea procesului de învățare, cît și pentru conducerea colectivă a unității, prin măsurile propuse și punctele de vedere exprimate, precum și prin conștientizarea unitară a lucrătorilor asupra necesității conlucrării, integrării personale în colectiv ș.a.

O altă direcție de perfecționare a vizat **echipa de conducere a întreprinderii,** avîndu-se în obiectivul tematic dezbaterea și adoptarea metodelor optime de conducere, cu accent pe **îmbunătățirea conducerii colective.** Programul a fost structurat pe două cicluri de cîte o săptămînă, rezultatul concret cel mai notabil constînd în prefigurarea unui model organizatoric și funcțional de aplicare a metodei de conducere „obiectiv-cost" (preluată dintr-un articol publicat în „Revista economică" de dr. Remus Micu, de la Centrul de perfecționare profesională din Bușteni al M.I.L.M.C.), a cărui experimentare a și început. Aceasta va constitui, de altfel, o etapă superioară în valorificarea experienței acumulate de colectivul întreprinderii prin aplicarea efectivă, în decurs de 2 ani, a metodei „standard-cost" în planificarea, urmărirea, evidența și controlul costurilor.

Atît perfecționarea cercetătorilor, cît și cea a lucrătorilor cu funcții de conducere și execuție din întreprindere au fost gîndite, proiectate și realizate după rigorile abordării sistemice, integrarea sub raport tematic și al principiilor realizîndu-se după un model original de **optimizare corelată a tehnicului, economicului și socialului,** rezultat sintetic a peste 7 ani de cercetări, instruiri (specializări), experimentări și concretizări pe linia promovării conceptului și metodelor **analizei valorii** în practica economică socialistă.

Metodele de instruire practicate se bazează exclusiv pe **participarea motivată, activă și conștientă a cursanților la acțiunile tematice din program.** Sînt folosite proiecții, mijloace vizuale, modele, dezbateri, dialogul permanent. Pentru creșterea eficienței procesului de perfecționare se îmbină instruirea propriu-zisă în colectiv cu studiul individual, dirijat pe bază de materiale bibliografice sintetice, date în prealabil cursanților. Urmărim ca în final să se manifeste la aceștia **comportamente calitativ superioare, pe un fond de competență sporită pe planul cunoștințelor, aptitudinilor și atitudinilor, corespunzător unei munci eficiente personale și în colectiv.**

Pe lîngă aceste acțiuni, centrul de perfecționare sprijină unitățile în cauză (din producție și cercetare) și prin asistență de specialitate în probleme de optimizare a unor produse, fluxuri tehnologice și activități (de producție și funcționale). De asemenea, sînt pregătiți și orientați lucrătorii utilizați ca lectori la programele de perfecționare a muncitorilor și maiștrilor, organizate în întreprindere.

Alegerea unităților menționate de pe platforma Cluj-Napoca, în această abordare sistemică pe linia perfecționării, nu este întîmplătoare. Colectivele lor de muncă au dovedit încă în perioada anterioară o foarte mare receptivitate pentru perfecționare, însușindu-și creator cunoștințele, studii de optimizare valoroase ș.a. Este de relevat și faptul că I.P.C.F.C. „Sanex" se situează în avangarda unităților economice ale ministerului în aplicarea metodei „standard-cost" (sau a costurilor normate), conform celor însușite de economiști și ingineri la cursurile de profil inițiate și organizate de către centru în urmă cu mai bine de 2 ani. Existența unor entuziaști în afirmarea noului, precum și sprijinul deplin acordat de conducerea unității (la programe au participat președintele consiliului oamenilor muncii, directorul, inginerul șef) întregesc cadrul unei conlucrări rodnice și eficiente, în care cîștigul este reciproc. Apreciem că ne înscriem astfel pe linia cerințelor de integrare efectivă a cercetării proprii cu perfecționarea și producția și de materializare a conceptului de „învățare creativ-inovativă", ca singură resursă nelimitată de care dispunem pentru realizarea obiectivelor majore economice și sociale.

Ioan OLARU
expert instructor principal la Centrul de perfecționare al lucrătorilor din industria materialelor de construcții — București

Programe pentru membrii organelor de conducere colectivă

ARTICOLUL „Responsabilitatea reprezentanților oamenilor muncii în organele de conducere colectivă", de dr. Remus Micu (R. E. nr. 29/1982), expune idei interesante și care merită atenție din partea tuturor celor care, într-un fel sau altul, se ocupă de perfecționarea activității organelor de conducere colectivă, mai cu seamă în sensul atragerii și antrenării depline a reprezentanților oamenilor muncii în C.O.M. la adevărata autoconducere muncitorească.

În rîndurile care urmează doresc să prezint unele considerații pe marginea aceleiași teme, dar privită din alt unghi de vedere. Mai precis, o frîntură din experiența Centrului de organizare și cibernetică în construcții, în legătură cu această activitate pe cît de frumoasă și captivantă, pe atît de dificilă și angajantă.

În mai multe rînduri, inclusiv la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1-2 iunie, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** a atras atenția asupra unui adevăr devenit axiomatic — și anume **necesitatea perfecționării continue a pregătirii politice și profesionale a cadrelor de conducere, a membrilor organelor de conducere colectivă, a tuturor oamenilor muncii.** Formele tot mai diversificate de perfecționare sînt o expresie tocmai a necesității unei abordări concrete, adecvate și, deci, eficiente a acestei activități, care trebuie să se apropie de specificul diferitelor domenii, ca și de necesitățile reale de perfecționare ale colectivelor de muncă din unități.

În afara elaborării și implementării sistemelor informatice în diferite sectoare de activitate din construcții și de exploatarea „bazei tehnice" a funcționării acestor sisteme, o altă preocupare majoră a C.O.C.C. este perfecționarea cadrelor din ramură. Prin sălile de curs ale centrului trec

anual aproximativ două mii de cursanți participînd la cîteva zeci de tipuri de programe, organizate în mai multe serii. Alte programe sînt organizate la locurile de muncă ale participanților ; printre ele — și cel avînd drept obiectiv **perfecționarea activității organelor de conducere colectivă.** Pînă acum, „itinerariul" său a cuprins 8 județe — și continuă să se extindă.

Proiectat în urmă cu mai mulți ani sub coordonarea dr. psiholog Cornel Cotor, programul a fost continuu îmbunătățit, astfel încît astăzi s-a ajuns la o chintesență a problemelor pe care le punem în dezbatere cu membrii C.O.M., pe o durată de numai trei zile. Tematica a fost structurată în așa fel, încît să răspundă atît nevoilor reale de îmbunătățire a muncii organelor de conducere colectivă în ansamblu, cît și cerințelor de dezvoltare și **lărgire a orizontului de cunoaștere în probleme de conducere al membrilor C.O.M. care lucrează direct în producție,** mai puțin familiarizați cu aspectele științifice și tehnicile moderne de conducere.

În esență, ideea fundamentală a programului nostru este înarmarea acestor membri — care încorporează un imens potențial de idei și experiență — cu cunoștințele necesare pentru a participa efectiv și eficient la conducerea unităților respective.

Se cunoaște că în multe țări există preocupări și experiențe în problematica muncii colective și a conducerii științifice a producției, iar rezultatele cercetărilor științifice și ale aplicării lor în practică pot constitui repere și în activitatea noastră, fiind vorba nu de conținutul lor ca atare, ci de tehnicile și metodele cele mai eficiente, adaptate la specificul conceptului original românesc de autoconducere. De aceea, o a doua idee de la care s-a pornit în elaborarea tematicii a fost aceea că trebuie ținut seama de noile tendințe în utilizarea unor astfel de **tehnici și metode moderne,** bazate tot mai mult pe **științele comportamentale ;** mă gîndesc la unele aspecte care presupun cunoașterea oamenilor și stabilirea unor stiluri și metode de conducere care să permită realizarea unui climat favorabil de muncă, valorificarea superioară, plenară a potențialului uman existent — căci (așa cum se știe, dar uneori se uită) factorul uman rămîne, în orice împrejurare, hotărîtor.

În acest sens, de o apreciere deosebită s-au bucurat teme cum ar fi : comunicarea eficace ; creativitatea în procesul de muncă și de conducere ; stiluri și metode moderne de conducere (privite stricto sensu) ; utilizarea rațională și eficientă a forței de muncă ; sistemul sancțional (care cuprinde și recompensele) ca instrument de conducere ; „tabloul de bord" și decizia etc. De asemenea, pentru a clarifica unele probleme de competențe și atribuții punem în dezbatere teme privind **specificul autoconducerii muncitorești și autogestiunii în țara noastră,** funcționarea organelor de conducere colectivă, principii și norme de organizare și desfășurare a ședințelor C.O.M. etc.

Valoarea dezbaterilor crește prin participarea reprezentanților organelor județene/municipale de partid, care contribuie la orientarea spre probleme de stringentă actualitate, relevînd totodată, prin exemple concrete, **conținutul politic pe care trebuie să-l aibă munca de conducere,** la toate nivelele, integrarea autoconducerii muncitorești în largul sistem al democrației socialiste din țara noastră.

O altă latură inedită a programului nostru o constituie organizarea unei **ședințe a C.O.M., cu caracter experimental-didactic,** obiectul constituindu-l una sau mai multe probleme reale cu care se confruntă unitatea în momentul respectiv. Cu acest prilej se trec în revistă practic toate regulile și procedura de desfășurare, se clarifică unele interpretări greșite și se obțin oprecieri orientative privind buna și eficienta desfășurare a unei ședințe.

În sfîrșit, aș vrea să remarc două aspecte referitoare la pregătirea în domeniul autogestiunii, prin prisma mecanismului economico-financiar în construcții. După ce se pun în discuție unele noțiuni de bază, pentru a se înțelege mai bine esența acestui mecanism sînt dezbătute cu participanții aspecte concrete ale diferitelor lui laturi; **unul dintre ele se referă la o problemă nu numai actuală, ci chiar vitală în noile condiții — și anume modalitățile și căile de economisire a energiei și materialelor.** De asemenea, sînt abordate aspecte ale aprovizionării tehnico-materiale și alte teme de interes major pentru unitățile de construcții, în etapa actuală și în perspectivă.

Ca la orice program de perfecționare, și la acesta avem o dezbatere finală, așa-numita **evaluare a programului,** în cadrul căreia participanții fac sugestii, propuneri, uneori critici la adresa unui aspect sau altuia, de care ținem seama la organizarea programelor următoare. De pildă, a fost primită cu interes predarea unor noțiuni de psihosociologia muncii și conducerii ; mulți reprezentanți ai oamenilor muncii au recunoscut că au înțeles mai bine egalitatea ce trebuie să existe între toți membrii C.O.M. și, deci, temeiurile pentru participarea lor mai consistentă și mai curajoasă la rezolvarea efectivă a tuturor problemelor de competența organului colectiv de conducere, inclusiv cele referitoare la aspecte social-umane, condiții de viață etc. De asemenea, s-a solicitat ca astfel de programe să se desfășoare și la alte niveluri (de pildă cu șefii pe linie profesională) sau în domenii cu care unitățile colaborează, pentru a se ajunge la un consens și o unitate de acțiune în ceea ce privește înțelegerea și rezolvarea diferitelor probleme în care se impune cooperarea.

Constantin CHIFANE-DRAGUȘANI
C.O.C.C. București

APLICAREA TEORIEI SISTEMELOR LA ANALIZA RELAȚIILOR INTRAGRUPALE

O temă frecvent abordată de studiile sociologice efectuate în unitățile productive o constituie rolul relațiilor interpersonale (intragrupale) în creșterea productivității muncii. Spre deosebire de această abordare comportamentală, o nouă metodă : „strategia grupului în acțiune" — propusă și aplicată de consultantul în probleme de conducere și organizare Irvin Borwick, din Bruxelles — recurge la abordarea sistemică a acestor relații, din punctul de vedere al modului în care funcționează microgrupul.

Sistemul este considerat ca un ansamblu de relații, cu autoreglare, care stabilește la timp un ansamblu de reguli (multe din ele neformalizate). Sistemul, ca un organism, își menține stabilitatea prin homeostază, cu ajutorul unor mecanisme de retroacțiune (ca un acrobat care, printr-o multitudine de mici schimbări de poziție, își păstrează echilibrul pe frînghie, pentru a-și continua mersul în aceeași direcție) ; o altă forță a sistemului este transformarea — capacitatea sa inerentă de a se adapta la schimbări.

Pornind de la aceste premise în vederea determinării unor căi subiective de creștere a productivității muncii, I. Borwick a conceput un program de perfecționare care permite oamenilor să analizeze sistemul din care fac parte, iar în funcție de concluziile desprinse să reformuleze relațiile dintre ei, astfel ca sistemul să funcționeze mai bine.

Cele mai bune rezultate se obțin cu grupuri de cel puțin 12—15 participanți — un maistru cu formația sa, un șef de compartiment cu subordonații săi (participarea conducătorului este indispensabilă pentru analiza sistemului). Înainte de începerea programului, instructorul, într-un scurt interviu cu fiecare participant, îi explică faptul că acesta muncește într-un sistem, îi cere să precizeze relațiile personale pe care le are cu cei cu care lucrează și îl ajută să analizeze aceste relații. Apoi se formează subgrupuri de 6—7 persoane, în cadrul cărora fiecare participant — răspunzînd la întrebările instructorului și ale colegilor — își definește rolul și identifică sistemul în care lucrează. În a treia fază, membrilor grupului li se cere să emită ipoteze pentru reformularea relațiilor dintre ei în vederea mai bunei funcționări a sistemului.

DOCUMENTAR EXTERN

Microprocesoare ultrarapide

Deşi mai scumpă şi mai greu de prelucrat decît siliciu', pe folosirea căruia se bazează în prezent industria microprocesoarelor, arseniura de galiu capătă (deşi unele probleme de tehnologie încă nu sînt rezolvate satisfăcător) perspective deosebit de promiţătoare, de pildă în fabricarea calculatoarelor de foarte mare viteză şi a microprocesoarelor utilizate împreună cu fibre optice. Aceasta, datorită unei structuri cristaline care permite o mobilitate a electronilor de 5 ori mai mare decît în cazul siliciului — ceea ce înseamnă nu numai o viteză sporită, ci şi un consum mai mic de energie electrică, o mai bună rezistenţă la radiaţii, precum şi (cel puţin teoretic) posibilitatea ca microprocesoarelor din acest material să li se poată atribui simultan mai multe funcţiuni. Una din realizările semnificative o reprezintă un microprocesor „multiplicator" din arseniură de galiu, destinat aplicaţiei în tehnica de calcul şi în prelucrarea semnalelor ; el poate înmulţi informaţii de 8 biţi cu alţi 8 biţi într-un interval de 5 miliardimi de secundă (de 9 ori mai repede decît cea mai bună pastilă de siliciu).

Producţia de maşini-unelte automate

Actualul plan cincinal al R. P. Ungare pune, în domeniul construcţiei de maşini, un accent deosebit pe creşterea producţiei de maşini-unelte cu comandă numerică şi a celor comandate de calculator, care în 1985 urmează să atingă circa 70% din volumul de producţie al subramurii. Îndeplinirea acestui obiectiv este facilitată de cooperarea cu firme străine şi de concentrarea (în afară de maşini specializate) asupra a două clase de maşini-unelte NC şi CNC — de putere mijlocie şi mică, destinate prelucrării de piese unicat şi în serii mici. Studiile de marketing au arătat că acestea vor avea condiţii favorabile de desfacere pe piaţa externă ; de altfel, de pe acum aproape 85% din maşinile produse sînt achiziţionate de clienţi de peste graniţă. Potrivit aprecierilor centralei de comerţ exterior Technoimpex, în 1985 volumul acestui export se va tripla faţă de cel din 1980.

Roboţi din generaţiile 3 şi 4

Potrivit prevederilor actualului plan cincinal al R.D. Germane, pînă la finele anului 1985 numărul roboţilor utilizaţi în industrie, va creşte la 45 000 (comparativ, în Japonia s-a atins în acest an cifra de 14 000).

În rezolvarea acestui obiectiv se au însă în vedere nu numai aspectul cantitativ, ci deopotrivă latura calitativă, pentru ca noua dotare să corespundă ultimelor cuceriri ştiinţifico-tehnice în domeniu, avînd o eficienţă economică înaltă pe o perioadă de timp cît mai lungă. Atenţia cercetătorilor se îndreaptă, de aceea, asupra roboţilor înzestraţi cu „inteligenţă artificială", cu senzori, cu sisteme proprii de semnalizare şi reglare, capabili deci să culeagă informaţii, să le prelucreze, stocheze, clasifice şi grupeze, să ia decizii, să le transforme în acţiuni (manipulări).

În industria R.D.G. şi-au făcut apariţia primii roboţi din generaţia a 3-a, care măresc productivitatea muncii cu 470—700% ; în studiu se află un robot care va multiplica productivitatea de 10 ori. S-a ajuns ca partea de microelectronică să reprezinte un procent din masa robotului. Se prevede ca încă în anul 1984 să fie pus la punct puternicul robot din generaţia a 4-a — capabil să „înveţe" şi care va înlocui circa 30 de roboţi clasici, mărind productivitatea de 100 de ori ; microelectronica va reprezenta 10 pînă la 16 procente din greutatea sa.

Cauze ale stressului în muncă

După primii 4 ani — din cei 10 programaţi — ai unui studiu ce se efectuează în Marea Britanie, în rîndurile a 500 de cadre de conducere, asupra cauzelor şi efectelor stressului, s-au putut desprinde unele concluzii parţiale interesante. S-a relevat, astfel, că în timp ce unor persoane stressul prelungit le poate scurta viaţa, pentru alţii el constituie un stimul, îi ajută să se menţină „în formă". Tipul cel mai frecvent de victimă potenţială a stressului este omul de 36—45 de ani, ambiţios, dedicat muncii sale, lucrînd într-o organizaţie competitivă, supus frecvent presiunii de a obţine rezultate de performanţă, iar adesea, conflictului dintre problemele de serviciu şi cele de acasă. Din eşantionul ales, mulţi abandonează fumatul ; 30% fac uz de tranchilizante (18% pentru combaterea stressului creat de probleme de serviciu) ; 57% din cei ce se consideră stressaţi atribuie aceasta muncii, 45% familiei ; 34% consideră că stressul în muncă se datoreşte relaţiilor cu şeful ierarhic, iar 33% — neîmplinirii profesionale.

Promovarea creaţiei tehnice

● *În cadrul amplelor acţiuni de promovare a creaţiei tehnice de masă din R. P. Bulgaria, un rol important revine Institutului pentru invenţii şi raţionalizări, organizaţie interdepartamentală. Institutul ţine o legătură strînsă cu sindicatele din întreprinderile unde se înregistrează propuneri de invenţii, se îngrijeşte de execuţia prototipurilor în unităţi care au posibilităţi de realizare a acestora, urmăreşte şi finanţează introducerea în producţie a invenţiilor omologate. În acest scop el dispune de un fond special, care se constituie dintr-o cotă de 30% din economiile, respectiv beneficiile suplimentare pe care întreprinderile le obţin de pe urma aplicării invenţiilor şi inovaţiilor. De asemenea, cu sprijinul institutului, sindicatele organizează şcoli de creaţie tehnică ; în cincinalul trecut au urmat cursurile acestor şcoli 27 mii de oameni ai muncii.*

● *Inventatorii şi inovatorii din Ungaria aduc, prin creaţia lor, economii anuale de 6—8 miliarde de forinţi, sumă ce echivalează cu circa 1,3% din venitul naţional. În controlul şi analiza acestei creaţii au fost înlăturate, în ultima perioadă, o serie de formalităţi anacronice, creîndu-se un climat mai favorabil pentru manifestarea ingeniozităţii şi spiritului novator. Încă în primul an după introducerea noilor reglementări, numărul brevetelor de invenţie acordate a crescut de la 1 100 la 1 600.*

Automatizarea lucrărilor de asamblare

Specialiştii apreciază că pînă la finele deceniului în curs, evoluţia tehnologiei va permite înlocuirea prin sisteme automatizate a cel puţin jumătate din manopera consumată pentru montarea de ansamble mici, îndeosebi în domeniul electronicii. Tendinţele şi realizările actuale în „microtehnică" confirmă această ipoteză. Conceptele deja introduse în practică se referă la : sisteme modulare compuse din diferite elemente compatibile — ce pot fi combinate după nevoie — de structură, de transfer, de lucru, de manipulare, de control etc. ; combinarea principiului transferului circular cu cel liniar ; flexibilitatea ; selectarea programabilă a pieselor prin vizualizare cu ajutorul unor matrice cu puncte luminoase ; „centre de asamblare" programabile prin minicalculator şi robotizate.

Redactor coordonator : Dorin CONSTANTINESCU

VĂ PREZENTĂM: – I. P. C. M. DIN BUCUREȘTI

Procesul de industrializare a României a determinat crearea de noi capacități și dezvoltarea celor existente, practic în toate domeniile, acordîndu-se însă fabricilor din industria construcțiilor de mașini o prioritate deosebită. De peste 30 de ani, studiile, concepția tehnică precum și proiectele de investiții pentru realizarea fabricilor din acest domeniu sînt încredințate în permanență INSTITUTULUI DE INGINERIE TEHNOLOGICĂ ȘI PROIECTARE DE ÎNTREPRINDERI CONSTRUCTOARE DE MAȘINI — I.P.C.M. — din București. Dispunînd de un personal selectat cu exigență, în care ponderea o dețin cei peste 1.000 ingineri și economiști cu studii superioare cu o bogată experiență în proiectare și în producție, I.P.C.M. a reușit întotdeauna să răspundă cu succes la toate exigențele clienților săi.

Studiile și proiectele elaborate de I.P.C.M., au permis clienților noștri să dispună de fabrici cu utilaje de performanță, cu tehnologii moderne de producție și care conduc la o eficiență economică superioară, asigurînd maximum de producție cu un minimum de investiții. Concepția tehnologică stabilită prin proiectele I.P.C.M. asigură partenerilor noștri posibilitatea realizării unor produse competitive atît din punct de vedere tehnic cît și economic. Soluțiile de organizare tehnică și tehnologică stabilite de specialiștii noștri conduc de asemenea la o utilizare judicioasă atît a spațiilor de producție construite cît și a terenului fabricii. Rezultatele de prestigiu și succesele obținute în România au făcut ca în ultimii 15 ani I.P.C.M. să fie solicitat de diverse organisme din străinătate să elaboreze studii și documentații de proiectare pentru realizarea în țările respective de fabrici din domeniul industriei construcțiilor de mașini. De asemenea a colaborat sau colaborează cu firme de prestigiu în proiectarea în comun a unor investiții de amploare, cum ar fi de exemplu : firmele RENAULT — Franța, CITROEN — Franța, KOYO — Japonia, M.A.N. — R.F. Germania, GENERAL ELECTRIC — S.U.A., ROLLWAY — S.U.A., VÖEST — ALPINE — Austria, ROLLS-ROYCE — Anglia.

În cei peste 30 de ani de activitate, I.P.C.M. a realizat studii și proiecte de investiții pentru :

— fabrici de tractoare și mașini agricole ;
— fabrici de autocamioane ;
— fabrici de autoturisme inclusiv autoturisme de teren ;
— fabrici de vagoane de cale ferată și metrou ;
— șantiere navale pentru construcții sau reparații de vapoare ;
— fabrici de locomotive ;
— fabrici pentru producția de utilaje și instalații pentru industria chimică ;
— fabrici pentru utilaje și instalații pentru industria petrolieră, inclusiv platforme marine de foraj ;
— fabrici pentru utilaje și instalații pentru industria alimentară (zahăr, bere, ulei, produse de panificație, conserve de carne, legume, pește, băuturi răcoritoare etc.).
— fabrici de motorete și biciclete ;
— fabrici pentru echipamente și mașini de manutențiune (poduri rulante pînă la 350 t, electrocare;
— fabrici pentru mașini și utilaje pentru șantierele de construcții (excavatoare, fabrici de ciment, betoniere, benzi transportoare) ;
— fabrici pentru mașini și echipamente necesare industriei de prelucrare a lemnului, mobilă etc. ;
— fabrici de utilaje necesare industriei miniere pentru extracția minereului și cărbunelui ;
— fabrici pentru echipamente și mașini necesare marilor centrale termice, termoelectrice, hidroelectrice și atomonucleare ;
— fabrici pentru producția echipamentelor necesare turnătoriilor de metale feroase și neferoase, laminoarelor de tablă, benzi și sîrme ;
— fabrici pentru producția de mașini-unelte grele și de performanță, prese mecanice și hidraulice pînă la 12.000 tf. ;
— fabrici de rulmenți ;
— fabrici de pompe de mare capacitate ;
— fabrici de componente mecanice pentru industria auto, tractoare ;
— fabrici pentru instalații de vopsitorie de capacități medii și mari ;
— fabrici pentru tramvaie electrice ;
— fabrici pentru organe de asimilare ;
— centre de calcul uzinale și regionale ;

Numai în ultimii 15 ani, I.P.C.M. a elaborat studii și proiecte pe baza cărora s-au realizat investiții în industria construcțiilor de mașini în valoare de peste 170 miliarde lei.

INSTITUTUL DE INGINERIE TEHNOLOGICĂ ȘI PROIECTARE DE ÎNTREPRINDERI CONSTRUCTOARE DE MAȘINI — I.P.C.M. poate deveni și pentru dumneavoastră un partener care, preluînd problemele dumneavoastră, le va trata ca pe propriile sale probleme, astfel încît soluțiile ce vi le va oferi să vă dea posibilitatea să adoptați o soluție economică, care, cu un minimum de investiții, să vă asigure o producție maximă la un nivel tehnic și prețuri competitive. Personalul nostru tehnic, ingineresc și economic, reprezintă o garanție pentru reușita lucrărilor ce veți avea amabilitatea să ni le încredințați.

SERVICIILE OFERITE DE I.P.C.M. SÎNT :

Studii și proiecte

— studii de fezabilitate
— proiecte de investiții pentru obiectivele noi sau dezvoltările de întreprinderi existente.

Proiectele pot cuprinde toate specialitățile (tehnologie și montaj de mașini, construcții, plan de ansamblu — plan general, instalații, ridicări topografice, studiul geotehnic al terenului).

Elaborarea studiilor și a documentațiilor se face de către experții institutului nostru în conformitate cu metodologia BIRD *, în care s-au specializat prin cursurile organizate de acest organism în România Iugoslavia și S.U.A.

Tehnologii și școlarizare

— tehnologii de fabricație pentru produsele care fac obiectul proiectelor noastre precum și garantarea realizării produsului prin livrarea de CKD-uri pînă la atingerea gradului de integrare stabilit pentru fabrica proiectată.
— școlarizarea personalului în întreprinderile proiectate de noi în România, în vederea formării cadrelor tehnice ale dumneavoastră, care vor lucra în fabrici pentru care vă întocmim studiile și proiectele.

CONSULTING ȘI ASISTENȚĂ TEHNICĂ

Asistență tehnică sub diverse forme cum ar fi de exemplu :

— asistență tehnică pentru întocmirea caietelor de sarcini, organizarea licitațiilor pentru cumpărarea de mașini și echipamente, inclusiv analiza și expertiza ofertelor primite de la diverși furnizori ;
— asistență tehnică și expertizarea diverselor studii sau proiecte primite de dumneavoastră de la diverși parteneri ;
— asistență tehnică pentru recepția fabricilor realizate de diverși parteneri (inclusiv tehnologie, capacitate, construcții, instalații) ;
— consilieri și experți cu experiență deosebită, pe lîngă organele de conducere și decizie din fabrică, sau organisme de stat.

---

* BIRD = WORLD BANK

Ion VASILESCU

Derulare — cazuri — soluții

8. Particularitățile derulării importurilor

Obligațiile părților din contractul comercial de vînzare-cumpărare internațională privind derularea lui au fost analizate detaliat, din prizma exportatorului român, în secțiunile anterioare. Ca urmare, în această secțiune ne vom opri numai asupra particularităților pe care le prezintă derularea importurilor pe toate fazele sale, inclusiv controlul final de calitate și decontarea în lei.

8.1. DERULAREA IMPORTURILOR PE CALE TERESTRĂ

● Dispoziția de transport și vămuire — asigurarea mărfurilor

Intreprinderea de comerț exterior importatoare, în baza avizării primite de la vînzătorul extern cu privire la faptul că mărfurile sînt pregătite pentru livrare, transmite acestuia instrucțiuni de expediere. În același timp, întocmește dispoziția de transport și vămuire pentru import, potrivit condițiilor prevăzute în contractul extern și a instrucțiunilor de expediere, pe care o remite Întreprinderii Romtrans — mandatară în contractul economic de expediții internaționale —, împreună cu documentele necesare derulării importului, printre care prezintă importanță dispoziția de dirizare la intern a mărfurilor ce urmează a fi importate. Dacă mărfurile urmează să fie asigurate pe timpul transportului de către mandantă, aceasta remite mandatarei cerere (aviz) de asigurare ; în baza acestei cereri, care trebuie să fie remisă în timp util, respectiv înainte de începerea încărcării mărfurilor în mijlocul de transport, Romtrans îndeplinește formalitățile de asigurare la ADAS.

● Expedierea mărfurilor beneficiarilor interni — avizare — remiterea documentelor

Derularea importurilor este detaliat reglementată prin contractul model elaborat de Întreprinderea Romtrans, cu precizarea obligațiilor ce îi revin, în calitate de mandatară a întreprinderi de comerț exterior importatoare. În baza dispoziției de transport și vămuire, și a celorlalte documente primite de la mandantă, Romtrans transmite corespondenților externi instrucțiuni de expediere pentru import ; de asemenea, trimite instrucțiuni de lucru, privind derularea importurilor, conforme de dispoziția de transport și vămuire, agenților și punctelor sale de la frontieră.

După efectuarea formalităților de vămuire, Romtrans expediază mărfurile din import din stațiile sau punctele de frontieră, în ambalajul în care au sosit, destinatarilor interni prevăzuți în dispozițiile de dirijare, pe baza cantităților înscrise în documentele internaționale de transport respective (recepția cantitativă sau calitativă, reambalarea, sortarea, cîntărirea sau marcarea acestor mărfuri nefiind în sarcina mandatarei. Pentru mărfurile de import sosite în localitățile sau punctele de frontieră cu vagoane colective formate de expeditori, iar beneficiarii (destinatarii indicați în dispozițiile de dirijare la intern) își au sediul în aceste localități sau puncte de frontieră, dovada predării de către mandatară a mărfurilor respective o constituie procesul-verbal de predare-primire încheiat între aceasta și beneficiarii respectivi, la ridicarea mărfii din magazia vamală. În acest caz, mandatara preia și predă mărfurilor cantitativ (ca număr de colete sau bucăți) pe baza greutății înscrise în documentul de transport internațional. Pentru mărfurile de import sosite în localitățile sau punctele de frontieră cu documente de transport în care figurează ca destinatar Romtrans sau altă unitate și care urmează să fie reexpediate în țară sau repredate, conform indicațiilor date de mandantă prin dispozițiile de dirijare la intern, dovada reexpedierii de către mandatară a mărfurilor respective se face cu avizul de reexpediere pe care aceasta îl trimite destinatarului în termen de 24 ore de la reexpedierea sau repredarea mărfii. Copii de la procesele-verbale de predare-primire și de pe avizul de reexpediere vor fi expediate mandantei de către mandatară în termen de 24 ore din momentul predării, reexpedierii sau repredării mărfurilor respective. Specificațiile care însoțesc mărfurile sosite din import se remit de către Romtrans — în funcție de numărul existent de exemplare — în următoarea ordine de prioritate : organului vamal destinatarului intern și mandantei. Romtrans avizează pe mandantă despre sosirea mărfurilor din import în localitățile sau punctele de frontieră, prin trimiterea declarațiilor vamale de import. În cazul cînd Romtrans nu a primit dispozițiile necesare vămuirii și dirijării la intern a acestor mărfuri, va informa în termen de 24 ore pe mandantă, cerîndu-i să trimită dispozițiile respective.

● Constatarea avariilor

Contractul economic de mandat pentru expediții internaționale ce se încheie între Romtrans și întreprinderea de comerț exterior importatoare prevede că în cazurile în care transporturile prezintă avarii sau lipsuri vizibile ca aspect exterior, mandatara va cere organelor competente să încheie procese-verbale de constatare conform reglementărilor legale în vigoare, anexînd cîte un exemplar din acestea la documentele de transport. Mandanta are obligația de a instrui anticipat pe beneficiarii mărfurilor de import ca, în cazul în care contractul de transport nu se întrerupe în localitatea sau punctul vamal de frontieră, iar documentele de transport sînt însoțite de un proces-verbal preliminar de constatare a unor lipsuri sau avarii întocmit de una din căile ferate participante la transport, să ceară stației de cale ferată de destinație să încheie procesul-verbal comercial prevăzut de convențiile internaționale feroviare.

8.2. DERULAREA IMPORTURILOR „VIA MARE"

● Navlosirea tonajului și asigurarea mărfurilor pe timpul transportului

În cazurile în care în contractul comercial de import s-a prevăzut condiția de livrare FOB (port străin), navlosirea tonajului se face prin Întreprinderea Navlomar. Potrivit prevederilor art. 17 din contractul model „în vederea navlosirii navelor și a prospectării oportune a pieței tonajului liber, mandanta va trimite la mandatară cererile de tonaj întocmite pe formularul tip în 3 exemplare cu 30—45 zile(în funcție de relația de transport) înainte de data disponibilității mărfurilor în porturile de încărcare". Cererile de tonaj depuse de mandantă constituie pentru mandatară obligația de a angaja tonajul în condițiile cele mai avantajoase obtenabile în raport de marfă, relația de transport, situația pieței navlurilor la data angajării, precum și a existenței tonajului liber și a urgenței transportului. Cererile de tonaj depuse de mandantă se consideră ferme și irevocabile. Dacă mărfurile urmează să fie asigurate pe timpul transportului de întreprinderea de comerț exterior mandantă, aceasta transmite mandatarei, în vederea asigurării la ADAS, cererea de asigurare. Această cerere se depune la mandatară în timpul util necesar asigurării mărfurilor, astfel încît marfa să fie asigurată și riscurile de manipulare și transport maritim să fie acoperite înainte de începerea voiajului din portul de încărcare.

● Dispoziția de transport și vămuire — avizări.

Potrivit contractului de mandat pentru servicii portuare, întreprinderea de comerț exterior remite întreprinderii de exploatări portuare mandatare dispoziția de transport și

vămuire pentru fiecare navă și partidă de marfă, dacă este posibil imediat după perfectarea contractului, comercial de import, dar nu mai tîrziu de 10 zile înainte de sosirea navelor în port; la cerere se anexează toate documentele necesare derulării operațiunilor portuare. Subliniem că vor fi indicate cu exactitate: denumirea și adresa beneficiarului de import, greutate maximă a coletelor, greutatea volumetrică la mărfurile de masă, instrucțiuni privind condiții speciale de manipulare, depozitare și conservare a mărfurilor, modul de ambalare, marcajul etc. După încărcarea mărfurilor pe navă în portul extern, întreprinderea de comerț exterior mandantă transmite mandatarei avizul privind mărfurile încărcate, în care se indică: denumirea navei și a mărfii, numărul contractului, marcajul, număr de colete și greutatea brutto-netto pe fiecare fel de marfă, sorturi, dimensiuni și calități, ambalaj, specificația coletelor peste 5 tone, numărul dispoziției de transport și vămuire; de asemenea, se vor remite instrucțiuni de operarea navei constînd din: indicarea lungimii navei, număr de hambare și dimensiunile gurilor pe care le au acestea, dacă nava dispune de instalații de ridicare și puterea lor, dacă marfa este depozitată în spații înguste, în contul cui se face curățenia hambarelor, cui aparține materialul de stivuire etc. Avizul trebuie să fie însoțit de: cargo — planul navei, extras din contractul comercial privind clauzele referitoare la transport și din contractul de navlosire. De asemenea, mandanta va remite mandatarei copii de pe avizările către beneficiarii de import, pentru ca aceasta să urmărească și să obțină de la aceștia dispozițiile de reexpedierea mărfurilor.

● **Preluarea mărfurilor de la navă și expedierea lor beneficiarilor interni**

Întreprinderea de exploatări portuare mandatară, în baza contractului încheiat cu întreprinderea de comerț exterior mandantă, preia mărfurile de la navă, atît în transport direct cît și indirect, în baza conosamentului, manifestelor și listelor de descărcare, întocmite de agentul navei. Preluarea se face prin numărarea coletelor originale, fără cîntărire, cu excepția celor vizibil avariate, care se vor inventaria și cîntări în prezența reprezentantului navei și cu încheierea actului constatator, opobazil acesteia. Întreprinderii de exploatări portuare mandatare îi revine obligația să prezinte comandantului portului cererea pentru programarea zilnică a vagoanelor și a mijloacelor de transport auto necesare reexpedierii mărfurilor sosite din import către beneficiarii interni, după care efectuează reexpedierea mărfurilor, așa cum au fost primite de la nave, fără sortări, lotizări etc., la adresele indicate de întreprinderea mandantă. În final, întreprinderea mandatară întocmește și remite întreprinderii mandante documentele de primire a mărfurilor de la navă, constînd în cargoraport, protest la armator, proces-verbal de constatare încheiat cu organul căpităniei portului, copie de pe avizul de reexpediere ș.a.

8.3. CONTROLUL ȘI RECEPȚIA MĂRFURILOR IMPORTATE

● **Recepția — comisia de recepție**

Recepția și, implicit controlul de calitate a mărfurilor provenite din import este reglementată de Decretul nr. 686/1973 care se completează cu prevederile Legii nr. 12/1980, art. 28. Art. 4 din Decretul menționat prevede ca „unitățile beneficiare ale importurilor, precum și, după caz, unitățile cu activitate de comerț exterior, au obligația de a efectua recepția calitativă și cantitativă a produselor importate, în termenele și în condițiile convenite cu partenerul extern prin contract, astfel ca eventualele reclamații cu privire la calitate sau cantitate să poată fi făcute în termen de către unitățile cu activitate de comerț exterior...". În acest scop, art. 13 prevede că unitățile beneficiare de importuri sînt obligate să organizeze controlul și recepția produselor importate potrivit reglementărilor legale în vigoare și prevederilor din contractele externe. În continuare, prin același articol se stabilește că beneficiarilor de importuri le revine obligația de descărcare, manipulare, transport și depozitare, în vederea efectuării probelor de calitate, cu respectarea termenelor înscrise în contractul comercial extern de import. O importanță deosebită acordă actul normativ pe care îl analizăm comisiilor de recepție; astfel, art. 14 prevede că „recepția produselor importate se efectuează prin comisii de recepție a căror competență și componență se vor stabili, după natura nomenclatoarelor de produse din import, prin hotărîri ale Consiliului de Miniștri, ordine ale conducerii ministerelor și celorlalte organe centrale, decizii ale conducerilor centralelor industriale și unităților cu activitate de comerț exterior". Dată fiind importanța și complexitatea utilajelor tehnologice, a instalațiilor și a mașinilor-unelte, Decretul stabilește (art. 15) că în contracte se va putea prevedea și posibilitatea de a se realiza controlul pe principalele faze de fabricație în uzinele producătoare, prin delegați ai părții române, semnatare a contractului, sau prin organizații străine de control de specialitate împuternicite de cumpărător. Cu privire la locul efectuării controlului, art. 18 din Decret prevede următoarele: controlul calității produselor din import se va executa la destinație, în porturi sau stații de frontieră, numai la acele produse la care prin contractele cu partenerii externi se prevede expres acest control; controlul se poate efectua direct de către unitățile beneficiare ale importurilor sau prin mandatarii acestora; la celelalte produse la care nu există astfel de obligații contractuale, controlul calității se efectuează la unitățile beneficiare interne ale importurilor; controlul efectuat la destinație în porturi sau puncte de frontieră nu exclude controlul la furnizorii externi și la beneficiarii interni în vederea depistării eventualelor vicii ascunse; în cazul cînd prin contractele externe se prevăd controlul și recepția cantitativă și calitativă numai la încărcare, unitățile beneficiare de importuri nu sînt exonerate de obligația de a efectua controlul și recepția finală la destinație; controlul și recepția produselor din import la încărcare se vor putea accepta la contractele externe numai pe baza acordului scris intervenit între conducerea unității cu activitate de comerț exterior și cea a unității beneficiare de importuri. Potrivit art 28 din Legea nr. 12/1980, recepția finală se efectuează cu participarea întreprinderilor de comerț exterior „prin reprezentanți proprii sau, pe bază contractuală, prin unități specializate" Evident, modul concret de participare, în funcție de natura mărfurilor se impune a fi prevăzut în contractul economic de comision. În continuare, alineatul 2 al textului citat referindu-se la recepția făcută de întreprinderile de comerț exterior prevede că „Controlul calității mărfurilor la recepția finală se efectuează împreună cu organele de control ale Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor, iar pentru anumite produse, în special mașini și utilaje cu un grad ridicat de complexitate, cu participarea și a instituțiilor sau unităților specializate în controlul, respectiv în exploatarea acestora".

● **Constatarea defecțiunilor de calitate**

Cu privire la lipsurile cantitative întreprinderea de comerț exterior importatoare procedează potrivit prevederilor din contractul comercial de import, iar în cazul în care vînzătorul extern este dintr-o țară membră a C.A.E.R. se aplică prevederile din C.G.L. — C.A.E.R. 1968/75, pe care le-am analizat în cadrul secțiunilor precedente. În ce privește constatarea calității mărfurilor, reamintim că este obligator să se respecte tehnologia (metodele) de control stabilite prin contractul comercial de import; încălcarea acestui principiu face ca actul de control să nu fie opozabil vînzătorului extern. Referindu-ne la constatarea lipsurilor cantitative și calitative privind mărfurile primite din import, învederăm că Decretul nr. 686/1973 prevede obligația întreprinderilor beneficiare de importuri să remită întreprinderilor de comerț exterior comisionare reclamații, la care să anexeze documentele probatorii prevăzute în contractul extern; actul normativ menționat pre-

vede că remiterea reclamațiilor trebuie făcută în termen de 15 zile înainte de expirarea termenului stabilit de părți prin contractul comercial de import (art. 15). La rîndul ei, întreprinderea de comerț exterior, primind reclamația de la beneficiarul importului, potrivit art. 20 din decret, este obligată să acționeze în conformitate cu clauzele contractuale, în vederea obținerii de bonificații, recuperării daunelor determinate de calitatea necorespunzătoare a produselor importate sau, după caz, pentru înlocuirea acestora.

8.4. DECONTAREA IMPORTURILOR

● **Prețul de facturare al întreprinderilor de comerț exterior importatoare**

Legea nr. 12/1980 prevede că la import, întreprinderile de comerț exterior decontează întreprinderilor beneficiare contravaloarea mărfurilor importate cu luarea în considerare a prețurilor de cumpărare și a cheltuielilor suplimentare aferente. Art. 37, din lege stabilește că întreprinderile de comerț exterior decontează beneficiarilor de importuri mărfurile importate, potrivit următoarelor reguli de bază: produsele la care se prevăd prin plan cursuri de revenire se livrează la prețuri formate prin convertirea în lei a prețurilor externe la cursul de revenire pe mărfuri sau grupe de mărfuri, la care se adaugă taxele vamale și cota de comision stabilită conform normelor legale; produsele la care nu se prevăd prin plan cursuri de revenire se livrează la prețuri formate prin transformarea în lei a prețurilor externe la cursul comercial unic, la care se adaugă taxele vamale și cota de comision stabilită conform normelor legale. De la regulile prezentate mai sus fac excepție unele materii prime și materiale de bază din import pentru care se stabilesc prețuri fixe, în luarea în considerare a prețurilor acestor mărfuri pe piața internațională. Ca urmare, întreprinderile de comerț exterior importatoare decontează beneficiarilor de importuri mărfurile care se înscriu în această categorie la prețurile fixe stabilite, la care se adaugă cota de comision. La convertirea în lei a prețurilor în valută se iau în calcul prețul extern franco frontiera română. Acest preț se formează de întreprinderea de comerț exterior importatoare din prețul extern în valută stabilit prin contractul comercial de import, la care se adaugă cheltuielile de circulație pe parcursul extern, precum și alte cheltuieli comerciale.

● **Prețul de facturare al bazelor de aprovizionare intermediare**

Este bine cunoscut că majoritatea mărfurilor se importă prin intermediul unor baze de aprovizionare județene, sau specializate de subordonare departamentală. În situațiile în care mărfurile se livrează direct beneficiarilor finali, decontarea urmează două etape: întreprinderea de comerț importatoare facturează bazei de aprovizionare mărfurile, potrivit regulilor arătate în secțiunea precedentă; fiind în posesia facturii primite de la întreprinderea de comerț exterior, baza de aprovizionare — beneficiară intermediară — refacturează mărfurile respective întreprinderii beneficiare finale, la prețul din prima factură, la care adaugă cota ce legal i se cuvine. În cazul în care mărfurile din import intră în depozitele bazei de aprovizionare, de unde se livrează, ulterior, diverșilor beneficiari, decontarea față de aceștia se face potrivit următoarelor reguli; dacă întreprinderile de comerț exterior au emis mai multe facturi corespunzătoare numărului de loturi intrate din aceleași mărfuri, în care prețurile sînt diferite, se stabilesc prețuri medii pe o perioadă anterioară, concludentă; în baza acestor prețuri medii, bazele de aprovizionare vor factura mărfurile pe măsura livrării lor către întreprinderile beneficiare.

D. ALEXANDRU

financiar

Stabilirea despăgubirilor de către comisia de judecată

După cum se cunoaște, Codul muncii în actuala sa redactare, instituie o procedură unitară și cvasigenerală pentru recuperarea prejudiciilor suferite de unitățile socialiste de stat. Potrivit art. 107 alin. 1 din cod., obligarea la plata despăgubirilor sau a contravalorii bunurilor, precum și la restituirea sumelor încasate fără drept se face prin decizie de imputație. Decizia de imputație constituie așadar instrumentul juridic general și unitar — dar nu unicul — pentru recuperarea pagubelor pricinuite unităților socialiste de personalul muncitor. În anumite situații specifice, unele prevederi legale instituie și alte modalități de despăgubire a unităților socialiste. În cele ce urmează ne vom referi la posibilitatea și competența comisiilor de judecată de a stabili și acorda daune unităților socialiste păgubite.

Legea nr. 59/1968 privind comisiile de judecată prevede două cazuri în care despăgubirile se pot stabili de acest organ de jurisdicție din unitățile economice, instituții și alte organizații socialiste de stat și anume:

— cînd persoana încadrată în muncă este autor al uneia din abaterile de la regulile de conviețuire socialistă prevăzute de art. 11 alin. 1 lit. c sau lit. d, ori de alin. 2 adică sustragerile sub orice formă din avutul obștesc, cu excepțiile prevăzute de lege; neglijența în serviciu dacă valoarea pagubei nu depășește 1 000 de lei, cu excepțiile prevăzute de art. 11 alin. 1 lit d din Legea nr. 59/1968; stricăciunile provocate imobilelor și instalațiilor comune proprietate de stat, aflate în administrarea unităților socialiste cu care locatarii se află în raporturi de muncă, dacă paguba nu depășește 500 lei;

— cînd persoana încadrată în muncă este instigator, complice, tăinuitor la una din faptele arătate mai sus.

Sesizarea comisiei de judecată constituie o obligație pentru unitatea păgubită.

Judecînd cauza comisia de judecată stabilește direct despăgubirea unității în baza prevederilor art. 28 alin. 3 al Legii nr. 59/1968, cu condiția evidentă ca să constate vinovăția celui în cauză. Comisia de judecată va dezbate pricina și va proceda în conformitate cu prevederile Legii nr. 59/1968 care se întregesc cu cele ale codului de procedură penală (vezi decizia de îndrumare nr. 10/1970, modificată prin decizia de îndrumare nr. 10/1973 ale Plenului Tribunalului Suprem).

Întrucît abaterile de la regulile de conviețuire socială se situează în afara raportului juridic de muncă și răspunderea patrimonială generată de aceste abateri nu va fi cea reglementată de Codul muncii, ci de Codul civil. Nu ne vom afla deci în prezența unei răspunderi materiale, ci a unei răspunderi civile delictuale.

Ne raliem opiniei exprimate că este oportun și chiar obligatoriu pentru unitatea socialistă păgubită ca, odată cu sesizarea comisiei, să emită în termenele stabilite de Codul muncii), și decizie de imputare pentru paguba suferită deoarece este posibil ca organul de jurisdicție să constate, în baza probatoriilor administrate, că fapta — deși păgubitoare pentru unitate — nu constituie totuși o abatere de la regulile de conviețuire socială și ca atare să nu-l poată obliga pe făptuitor la despăgubiri.

J. COSTIN

jurisdicții

Judecarea unor litigii patrimoniale de către comisiile de judecată

Potrivit art. 21 și 22 din Legea nr. 59/1968, comisiile de judecată de pe lîngă comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare ale unităților administrativ-teritoriale (municipii, orașe, sectoare, comune) încearcă împăcarea părților în litigiile dintre persoanele fizice avînd ca obiect plata unei sume de bani sau predarea unui bun mobil, cînd valoarea litigiului nu depășește 30.000 lei. Nu intră în competența comisiilor de judecată litigiile privind succesiuni, împărțeli de bunuri și obligații de întreținere. Comisiile judecă litigiile date în competența lor în cazul în care împăcarea părților nu a reușit și dacă părțile au convenit ca litigiul să fie judecat de acest organ de jurisdicție obștească.

Prevederile legale, menționate mai sus necesită unele lămuriri și precizări. Ele au caracter imperativ ca orice alte dispoziții legale privitoare la competență. Drept consecință, instanțele judecătorești nu pot fi sesizate direct cu judecarea unor astfel de litigii. Ele se investesc cu soluționarea acestor pricini numai dacă reclamantul dovedește :

— că nu s-a realizat împăcarea părților în fața comisiei de judecată ;

— că părțile nu au căzut de acord ca litigiul să fie judecat de comisie ;

— că procedura de împăciuire nu s-a îndeplinit în termenul de 30 de zile de la data sesizării comisiei, potrivit art. 95 din Legea nr. 59/1968.

● Cu privire la competența teritorială a comisiilor de judecată arătăm următoarele. Competența aparține comisiei localității în care domiciliază pîrîtul. Dacă pîrîtul nu are domiciliu cunoscut sau domiciliază în străinătate, competența revine comisiei din localitatea unde-și are domiciliul reclamantul, citarea făcîndu-se conform dispozițiilor art. 87 și 95 Cod pr. civ. În cazul în care sînt mai mulți pîrîți competența aparține comisiei din localitatea în care domiciliază unul dintre pîrîți. Împreună cu alți autori credem că — în baza prevederilor art. 52 alin. 1 al Legii nr. 59/1968 prin care dispune că dispozițiile sale se completează în mod corespunzător, cu cele procedurale din dreptul comun — este competentă comisia în care este situat imobilul ori s-a săvîrșit fapta în următoarele cazuri :

— în cererile ce izvorăsc din închirierea unui imobil ;

— în cererile ce izvorăsc dintr-un fapt ilicit.

În cazul în care pîrîtul, în afară de domiciliul său, are în chip statornic o îndeletnicire profesională ori una sau mai multe așezări agricole, competența poate reveni și comisiei din localitățile respective, dacă obligațiile patrimoniale sînt născute sau urmează să se execute în acele localități (art. 6 Cod pr. civ.).

● Competența materială a comisiei de judecată este determinată atît de prevederile art. 21 din Legea nr. 59/1968, cît și de alte prevederi legale. Potrivit prevederilor art. 21 din Legea citată sînt de competența comisiei numai acele litigii patrimoniale ce au ca obiect plata unei sume de bani sau predarea unui bun mobil, cînd valoarea litigiului nu depășește 30.000 lei. Legea nu face nici o precizare cu privire la titlul în baza căreia se datorează suma (chirie, împrumut, despăgubiri pentru stricăciuni produse unor lucrări etc.).

Pentru stabilirea valorii litigiului se are în vedere cererea reclamantului. În cazul în care se solicită și dobînzi, este necesară o precizare. Dacă dobînda pretinsă se referă la un interval de timp anterior introducerii cererii, ea reprezintă o sumă certă și ca atare face parte integrantă din obiectul acțiunii, determinînd valoarea acesteia și implicit competența. De pildă, dacă în chitanța de împrumut figurează o datorie de 28 000 lei iar cu dobînda legală cerută suma devine 31.000 lei, competența revine judecătoriei și nu comisiei de judecată. Dimpotrivă, dacă se solicită dobînzi pentru viitor, adică pe o perioadă de după sesizarea comisiei, ele nu se pot cumula la suma pretinsă prin acțiune și ca atare nu influențează valoarea acesteia (Trib. Suprem. dec. civ. nr. 522/1971).

Dacă potrivit art. 132 alin. 2 pct. 2 din Cod pr. civ. reclamantul majorează obiectul cererii și valoarea litigiului depășește suma de 30.000 de lei, competența revine judecătoriei. Această majorare a pretențiilor poate avea loc pînă la închiderea dezbaterilor asupra fondului potrivit celor statuate de Plenul Tribunalului Suprem prin decizia de îndrumare nr. 33/1961. În fața comisiei deci, majorarea poate fi pretinsă în tot cursul fazei de împăciuire și de judecare (pînă la ultimul termen).

Întrucît art. 21 din lege se referă la litigii patrimoniale sînt excluse implicit acțiunile în constatare, acțiunile în constituirea sau transformarea unor drepturi, cele neevaluabile în bani și nu pot fi judecate nici pricinile prin care se cere în principal îndeplinirea unei obligații de a face (alta decît restituirea unui bun mobil), chiar dacă în subsidiar se cere contravaloarea acesteia. De asemenea, nu sînt de competența comisiei de judecată acțiunile reale imobiliare (petitorii și posesorii), cele prin care se cere rezoluția sau anularea contractelor. Tot astfel sînt excluse din competența comisiei de judecată cererile care au drept obiect succesiunile, împărțelile de bunuri, obligațiile de întreținere (pensii de întreținere, alocația de stat pentru copii).

Deoarece prevederile procedurale de drept comun completează dispozițiile Legii nr. 59/1968, se va aplica deci în mod corespunzător în materia de față și art. 17 Cod pr. civ. Prin urmare, cererile accesorii și cele incidentale se vor judeca de comisie sau respectiv de judecătorie după cum una sau alta au competența de a judeca și acțiunea principală. Dacă însă în fața comisiei de judecată nu se aduc spre soluționare cereri accesorii sau incidentale adică între acestea și acțiunea principală nu există o legătură bazată fie pe un raport juridic comun, fie pe fapte conexe, ci se introduce o cerere în care se formulează în realitate mai multe pretenții fără legătură directă între ele, fiecare inferioară sumei de 30.000 de lei, dar totalul lor depășește acest cuantum, competența aparține comisiei. De pildă, dacă se solicită restituirea unui împrumut de 26.000 lei și a unui bun mobil de 10.000 lei, deși totalul lor depășește nivelul stabilit de lege, totuși în realitate este vorba de două litigii distincte, ambele de competența comisiei.

Cererile reconvenționale dacă nu depășesc competența materială a comisiei se judecă tot de acest organ de jurisdicție.

● **Părțile.** Potrivit art. 21 din Legea nr. 59/1968, comisiile de judecată nu pot judeca litigiile patrimoniale în care figurează ca parte a organizației socialiste (unități de stat, cooperatiste sau obștești, sau orice altă persoană juridică (inclusiv asociațiile de locatari). Prin consecință, chiar în cazul în care există obligații solidare între persoane fizice și unități socialiste acestea din urmă nu pot figura ca parte (fie reclamantă, fie pîrîtă) într-un astfel de litigiu. În cazul acțiunilor în pretenții referitoare la repararea prejudiciului cauzat unui bun comun, procedura în

față comisiei se poate efectua și numai între soț și pîrît, deoarece în cazul de față operează prezumția mandatului tacit între soți prevăzută de art. 35 din Codul familiei.

Aderăm la opinia potrivit căreia litigiul patrimonial care derivă din răspunderea civilă delictuală a minorilor sub 14 ani este de competența comisiei de judecată dacă celelalte cerințe ale legii sînt îndeplinite. Aceasta rezultă — așa cum s-a arătat — din întreaga economie a Legii nr. 59/1968 și din faptul că în baza art. 1000 alin. 2 Cod civ. parte în litigiu nu este minorul ci părinții săi (Șerban Beligrădeanu, Comisiile de judecată, Buc. 1971, Edit. Științifică, p. 165—166).

● **Judecarea litigiului.** Astfel cum rezultă din prevederile art. 22 al Legii nr. 59/1968 încercarea împăcării este obligatorie pentru comisie chiar dacă părțile cad de acord a renunța la această fază procedurală. Dacă sînt mai mulți participanți împăcarea tuturor acestora este obligatorie. Dacă, de asemenea, toți coparticipanții sînt de acord ca litigiul să se soluționeze de comisie, aceasta va proceda la judecarea acestuia. Dacă părțile nu cad de acord, asistăm la o prerogare de competență, litigiul urmînd a fi dedus spre soluționare judecătoriei. Termenul de sesizare a instanței este de cel mult 3 ani, conform art. 3 din Decretul nr. 167/1958.

● **Căi de atac.** Împotriva hotărîrilor comisiilor de judecată date în litigiile patrimoniale dintre persoanele fizice, partea nemulțumită poate face plîngere la judecătoria în a cărei rază teritorială funcționează comisia, în termen de 15 zile de la pronunțarea hotărîrii sau de la comunicare, dacă a lipsit la pronunțare.

Plîngerea se depune la comisia de judecată care o va înainta de îndată judecătoriei, împreună cu dosarul.

Hotărîrile împotriva cărora nu s-a făcut plîngere în termen, sînt definitive și executorii.

Dr. C. JORNESCU

Întrebări și răspunsuri

● **OPREA ELENA, București** — Potrivit reglementărilor în vigoare, posturile vacante de personal tehnic, economic, de specialitate și administrativ sînt blocate. Transformarea postului de planificator în planificator principal presupune desființarea primului post și crearea celui de al doilea, ceea ce reglementarea actuală nu permite. Nu trebuie confundată însă acordarea de trepte de retribuire și gradații cu promovarea în funcții. Aceste două măsuri sînt esențial, diferite, în primul caz personalul fiind menținut în aceeași categorie tarifară, respectiv în aceeași funcție, iar în al doilea caz operîndu-se o schimbare de funcții. În perioada cît ați lucrat în calitate de planificator principal pentru care ați îndeplinit condițiile de studii și stagiu, ați primit retribuția corespunzătoare funcției în care ați fost numită, astfel că nu s-a creat un prejudiciu pentru unitate. Adresați-vă comisiei de judecată pentru anularea imputării.

● **VASILE GEORGESCU, Galați** — Concediul medical se acordă pe zile calendaristice și nu pe zile libere. La stabilirea indemnizațiilor (ajutoarelor) prevăzute de Hotărîrea nr. 880/1965 se iau în considerare numai zilele lucrătoare, excluzîndu-se zilele nelucrătoare, respectiv duminicile, sărbătorile legale, precum și ziua liberă lunară. Nu se acordă „în compensație" o zi liberă după încetarea concediului medical.

● **PAVEL PETRU, Reșița** — Muncitorii care au absolvit școala profesională, precum și învățămîntul mediu, se încadrează în grupa IV din anexa nr. 1 la Legea nr. 1/1970, la fel cu cei care au absolvit cursurile de specializare postliceală. Acești muncitori, după absolvirea școlii, erau încadrați direct în categoria a doua de încadrare, iar pentru încadrarea în categoriile următoare sînt prevăzute vechimi minime în meserie, mai mici respectiv de 1, 3, 4, 6 și 8 ani. Termenul de unitate folosit în anexele Legii nr. 57/1974 se referă atît la întreprinderi cît și, după caz, la instituțiile de cultură, de învățămînt, sănătate etc. Pentru întrebarea privitoare la acordarea concediului medical în ziua liberă, vă rugăm să citiți răspunsul adresat tovarășului Vasile Georgescu din Galați.

● **IOAN LĂZĂREANU, Ploiești** — „Regulamentul privind evidența muncii și salariilor" aprobat prin Ordinul ministrului finanțelor nr. 602/1957 a fost abrogat prin „Normele metodologice privind contabilitatea unităților economice" — ediția 1971 — date în aplicarea H.C.M. nr. 1885/1970 și aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor nr. 595/31.XII.1970 (a se vedea cap. IX „Dispoziții finale" pag. 60).

● **GHEORGHE ANGHEL, Alba Iulia** — Retribuirea muncitorilor se face pe baza normelor de muncă și prețurilor unitare în cadrul fondurilor de retribuire planificate unităților executante. Valorile devizelor stabilesc raporturile dintre executant și beneficiar și ele nu condiționează plata muncitorilor.

● **Asociația locatarilor str. Drumul Taberei nr. 39 București** se interesează de regimul juridic aplicabil fondului de reparații. Potrivit prevederilor art. 21 din Statutul asociației locatarilor aprobat prin Decretul Consiliului de Stat nr. 387/1977, distinct de fondul de rulment care se constituie la toate imobilele cu părți și instalații comune, la clădirile proprietatea persoanelor fizice și în imobilele proprietate mixtă (de stat și personală) se constituie în mod separat un fond de reparații. Acest fond se poate constitui numai prin hotărîrea adunării generale a locatarilor și servește pentru executarea lucrărilor care, potrivit legii, revin proprietarilor. Fondul se constituie în clădirile proprietate personală pînă la plafonul maximal stabilit de adunarea generală prin contribuția lunară a membrilor, proprietari persoane fizice, proporțional cu cota parte de proprietate ce o dețin în indiviziune asupra părților și instalațiilor comune. În cazul imobilelor proprietate mixtă, fiecare proprietar (persoană fizică și unitate socialistă) va contribui proporțional cu cota sa de proprietate. Fondul astfel constituit va fi utilizat pentru acoperirea cheltuielilor privind lucrările de întreținere, reparare și înlocuire la părțile și instalațiile de folosință comună ale clădirii. După efectuarea cheltuielilor, fondul se reîntregește prin contribuția lunară a fiecărui membru. Sumele ce eventual nu au fost cheltuite se restituie celor care le-au achitat, în cazul încetării calității lor de proprietari, după reținerea cotelor de reparații datorate la zi. Este de la sine înțeles că și repartizarea cheltuielilor efectuate pentru înlocuiri, reparații se face proporțional cu cota de proprietate a fiecărui membru al asociației.

● **Vasile Vîrnav — București** vrea să știe cînd rămîne definitivă o hotărîre judecătorească. Sînt considerate, în principiu, hotărîri judecătorești definitive cele care nu mai pot fi atacate cu recurs (cu excepția procurorului general pe calea recursului extraordinar, formulat în condițiile legii). Hotărîrile date de prima instanță sînt definitive în următoarele cazuri : cînd prin lege sînt declarate ca atare (de pildă, cele prin care se soluționează plîngerile împotriva contravențiilor potrivit art. 38 alin. final din Legea nr. 32/1968) ; dacă s-a făcut declarație de renunțare la recurs de părțile interesate, pe data renunțării ; la împlinirea termenului de recurs și hotărîrea nu a fost atacată ; cînd recursul declarat a fost retras, anulat, perimat sau respins. Hotărîrile date de instanța de recurs rămîn definitive la data pronunțării lor.

● **Gabrielescu Valentin, Bucureşti** vrea să ştie care dintre părinţii divorţaţi urmează a primi alocaţia de stat pentru copii. Alocaţia se acordă, de regulă, părintelui care are copilul în îngrijire. Dacă însă părintele căruia i s-a încredinţat copilul în îngrijire nu se încadrează în categoriile de persoane care beneficiază de alocaţie, aceasta se acordă celuilalt părinte dacă, bineînţeles, acesta întruneşte cerinţele legii. Şi în acest caz, alocaţia se plăteşte de unitatea unde lucrează părintele în a cărui îngrijire se află copilul. Trebuie învederat însă că alocaţia de stat nu se acordă copiilor care sînt elevi în şcoli unde li se asigură întreţinerea completă din partea statului (art. 11 alin. 1 lit a Decret nr. 246/1977).

● **Asociaţia locatarilor Bloc 824 Drumul Taberei, Bucureşti** solicită lămuriri cu privire la repartizarea cheltuielilor efectuate pentru zugrăvirea părţilor comune. Lucrările de zugrăveli (spoieli) exterioare sînt în sarcina proprietarilor, potrivit capitolului A din anexa nr. 3 la H.C.M. nr. 860/1973, şi se suportă de aceştia proporţional cu cota de proprietate individă a fiecăruia asupra părţilor comune, indiferent dacă locuiesc sau nu în respectivul imobil. Zugrăvirea părţilor comune din interiorul clădirilor este considerată ca obligaţie a chiriaşilor potrivit capitolului B din anexa nr. 3 la H.C.M. nr. 860/1973. Această obligaţie proprie locatarilor revine şi proprietarilor care locuiesc în apartamentele lor. Cheltuielile aferente lucrărilor de zugrăvire se repartizează proporţional cu numărul persoanelor care folosesc părţile comune, astfel cum prevede Hotărîrea nr. 2/1973 a C.P.C.P. pct. 1 lit. a.

● **I. Teianu, Bucureşti** întreabă în ce termen se prescrie dreptul la acţiune între persoanele fizice şi dacă prescripţia poate fi întreruptă şi în ce condiţii. Potrivit art. 3 alin. 1 din Decretul nr. 167/1958, termenul de prescripţie al dreptului de acţiune este de 3 ani, în raporturile dintre persoanele fizice. În conformitate cu art. 7 alin 1 din acelaşi act normativ, prescripţia începe să curgă de la data cînd se naşte dreptul la acţiune. Prescripţia dreptului la acţiune se întrerupe : prin recunoaşterea dreptului a cărui acţiune se prescrie, făcută de cel în folosul căruia curge prescripţia (art. 16 alin. 1 lit. a din Decretul nr. 167/1958) ; prin introducerea unei cereri de chemare în judecată chiar dacă a fost introdusă la o instanţă necompetentă (art. 16 alin. 1 lit. b). Potrivit art. 16 alin. 2 din Decretul nr. 167/1958, prescripţia nu se întrerupe dacă s-a pronunţat încetarea procesului, dacă cererea de chemare în judecată a fost respinsă, anulată, ori s-a perimat, sau dacă reclamantul a renunţat la ea.

● **ASOCIAŢIA ECONOMICĂ INTERCOOPERATISTĂ CU PROFIL INDUSTRIAL, Băleşti, Gorj ; OFICIUL DE GOSPODĂRIRE A APELOR, Vrancea ; ÎNTREPRINDEREA DE GOSPODĂRIRE COMUNALĂ, LOCATIVĂ ŞI DE INDUSTRIE, Paşcani; ÎNTREPRINDEREA COMERCIALĂ DE STAT MIXTĂ, Lipova ; ÎNTREPRINDEREA DE ARTICOLE METALICE PENTRU MOBILĂ ŞI BINALE, Arad ; DIRECŢIA DE DRUMURI ŞI PODURI, Dîmboviţa ; COMBINATUL DE PRODUSE SODICE, Govora ; ÎNTREPRINDEREA JUDEŢEANĂ DE PRODUCŢIE INDUSTRIALĂ ŞI PRESTĂRI SERVICII, Dorohoi ; COOPERATIVA „VALEA RÎMNICULUI", Buzău ; REGIONALA GAZELOR NATURALE, Turda ; ÎNTREPRINDEREA JUDEŢEANĂ DE TRANSPORT LOCAL, Buzău ; TRUSTUL DE CONSTRUCŢII PENTRU ÎMBUNĂTĂŢIRI FUNCIARE, Galaţi ; ÎNTREPRINDEREA DE INDUSTRIALIZAREA CĂRNII, Craiova ; ÎNTREPRINDEREA FORESTIERĂ DE EXPLOATARE ŞI TRANSPORT, Reghin; GRUPUL DE ŞANTIERE DE CONSTRUCŢII FORESTIERE, Caransebeş ; ÎNTREPRINDEREA DE SERE, Codlea ; ÎNTREPRINDEREA COMERCIALĂ DE STAT MIXTĂ, Titu ; ÎNTREPRINDEREA DE MORĂRIT PANIFICAŢIE ŞI PRODUSE FĂINOASE, Alexandria, ENIKÖ BARTHA, Tîrgu Mureş** — Lucrarea „Legislaţia întreprinderii de la A la Z" (ediţia a doua) va fi difuzată tuturor abonaţilor revistei noastre.

● **ÎNTREPRINDEREA COMERCIALĂ DE STAT MIXTĂ, Cugir ; ÎNTREPRINDEREA BALNEOCLIMATERICĂ ŞI TURISM, Sîngeorz Băi ; EXPLOATAREA DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ ŞI LOCATIVĂ, Făgăraş ; MIHAI BUTACU, Piatra Neamţ** — Reţinem comenzile pentru ediţia a doua ? Lucrarea va apărea în trimestrul I/1983.

● **ÎNTREPRINDEREA PRODUCŢIE, PRESTĂRI ŞI CONSTRUCŢII, Piteşti** — Nu sînteţi în evidenţa I.S.I.A.P. pentru lucrarea respectivă. Pentru ediţia a doua trebuie să faceţi o comandă separată, achitînd anticipat în contul I.S.I.A.P. contravaloarea abonamentului la „R.E" şi suma de 40 lei pentru un exemplar.

● **FABRICA „TURDEANA", Turda** —la 9 aprilie a.c. tirajul lucrării „Legislaţia întreprinderii de la A la Z" era epuizat. Aşteptaţi ediţia a doua.

● **COMBINATUL DE UTILAJ GREU, Cluj-Napoca** — În afara abonamentului la revista noastră nu sînt necesare alte formalităţi pentru a intra în posesia lucrării „Legislaţia întreprinderii de la A la Z".

● **ÎNTREPRINDEREA JUDEŢEANĂ DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ ŞI LOCATIVĂ, Baia Mare** — Toate exemplarele editate sub titlul „Probleme locative şi de administrare a imobilelor" au fost predate Direcţiei de expediere a presei pentru a fi difuzate prin unităţile sale. Serviciul de difuzare a presei de pe lîngă Direcţia judeţeană de poştă Maramureş vă poate ajuta ridicînd de la chioşcurile din judeţ eventualele exemplare rămase nevîndute.

● **ION BÂNDA, Timişoara** — Pentru încasarea oricăror drepturi de creanţă exigibile, unităţile socialiste creditoare pot folosi ambele posibilităţi arătate de dv., adică atît dispoziţia de încasare cu extras de cont confirmat în prealabil, cît şi dispoziţia de încasare cu extras de cont neconfirmat. Ambele modalităţi sînt legale, fiind reglementate prin Normele metodologice nr. 2/1980, privind efectuarea plăţilor între unităţile socialiste, elaborate de Banca Naţională şi băncile specializate, în baza Legii finanţelor nr. 9/1972, modificată şi completată prin Legea nr. 2/1979. Dispoziţia de încasare cu extras de cont confirmat, deşi are un circuit suplimentar între creditor şi debitor, prezintă avantaje, deoarece dă certitudinea încasării imediate a creanţei, chiar în ziua depunerii acesteia în bancă, în cazul în care plătitorul nu se află în incapacitate de plată. Dispoziţia de încasare cu extrasul de cont neconfirmat prezintă riscul ca unitatea plătitoare să refuze plata, fapt ce determină un efort suplimentar şi cheltuieli inutile, atît la întreprinderi, cît şi la bancă. Din această cauză, se recomandă folosirea dispoziţiei de încasare cu extras de cont confirmat în prealabil depunerii la bancă.

● **COOPERATIVA „CONSTRUCTORUL", Botoşani** — În legătură cu termenul de garanţie pentru lucrările de reparaţii curente, la construcţii, vă facem cunoscut că în „Regulamentul pentru recepţionarea lucrărilor de reparaţii curente şi de întreţinere ale construcţiilor din ramurile gospodăriei comunale, comerţ, alimentaţie publică, locuinţe, social-culturale, ştiinţifice şi administraţiei de stat" aprobat cu Ordinul Comitetului de Stat pentru Economie şi Administraţie Locală nr. 177/1.IX.1970, cap. IV, pct. 27, pentru reparaţii curente se prevede : 1 (un) an pentru totalitatea lucrărilor exterioare (învelitori, faţade, pavaje, instalaţii exterioare de apă, canal, gaze, terase etc.) precum şi pentru instalaţiile interioare de încălzire ; 3 (trei) luni pentru restul lucrărilor interioare. Pentru reparaţiile capitale, deoarece acestea sînt asimilate lucrărilor noi de construcţii-montaj, vă rugăm să vă adresaţi Institutului central de cercetare, proiectare şi directivare în construcţii, care a elaborat Normativul tehnic de reparaţii capitale la clădiri şi construcţii speciale — Indicativ P. 95—77.

Vă prezentăm

TRUSTUL DE CONSTRUCȚII HIDROENERGETICE DIN BUCUREȘTI

În urmă cu 32 de ani, odată cu lansarea primului plan de electrificare a țării, a luat ființă Trustul de Construcții hidroenergetice București, din subordinea Ministerului Energiei Electrice. De-a lungul celor peste trei decenii de existență, trustul s-a dezvoltat continuu, realizînd practic toate lucrările hidroenergetice menite să pună în valoare potențialul rîurilor țării. Pentru realizarea unei puteri instalate ce depășește la sfîrșitul acestui an 3,5 milioane kW a fost necesară construirea a peste 70 de baraje de diferite tipuri, a peste 82 km de canale, a peste 440 km de galerii hidrotehnice, a unui număr de 75 de centrale, precum și a numeroase alte lucrări.

O serie de mari lucrări jalonează această evoluție. Construcția Hidrocentralei de la Bicaz — adevărată școală a măiestriei și conștiinței constructorilor hidroenergeticieni — terminată în 1960, Hidrocentrala de pe Argeș, realizată între anii 1961—1966, Sistemul hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier I, construit în colaborare cu Iugoslavia între 1964 și 1972, amenajarea Lotru — Ciunget cu cei peste 150 km de galerii, amenajarea Someșul Cald, amenajarea Stînca — Costești pe rîul Prut, realizată în colaborare cu U.R.S.S. între 1973 și 1978 reprezintă numai cîteva etape mai importante din această îndelungată activitate.

Cei aproape 33 000 de constructori organizați în 11 grupuri de șantiere sînt angrenați în prezent în realizarea unor noi și importante lucrări, dintre care menționăm amenajarea Porțile de Fier II pe Dunăre, terminarea amenajării cursului inferior al rîului Olt, construcția a trei hidrocentrale pe Siret între Bacău și Adjud complexul de lucrări Cerna — Motru — Tismana, amenajarea hidroenergetică Rîul Mare — Retezat, amenajarea hidroenergetică Bistra — Poiana Mărului, acumularea Siriu — Buzău.

Punerea în funcțiune la termen a acestor noi capacități necesită realizarea în acest an a unor importante volume de lucrări, din care amintim : cca. 23 milioane mc săpături în aluviuni, cca. 2,7 milioane mc excavații în stîncă, peste 20 milioane mc umpluturi în diguri și baraje, cca. 1,5 milioane mc betoane de suprafață, precum și cca. 23 km de galerii hidrotehnice de diferite dimensiuni. Punerea în valoare a majorității potențialului energetic al cursurilor de apă din țara noastră pînă în anul 1990 va necesita un susținut efort pentru realizarea an de an a unor volume tot mai mari de lucrări, în condiții de eficiență din ce în ce mai ridicată.

Ion VASILESCU

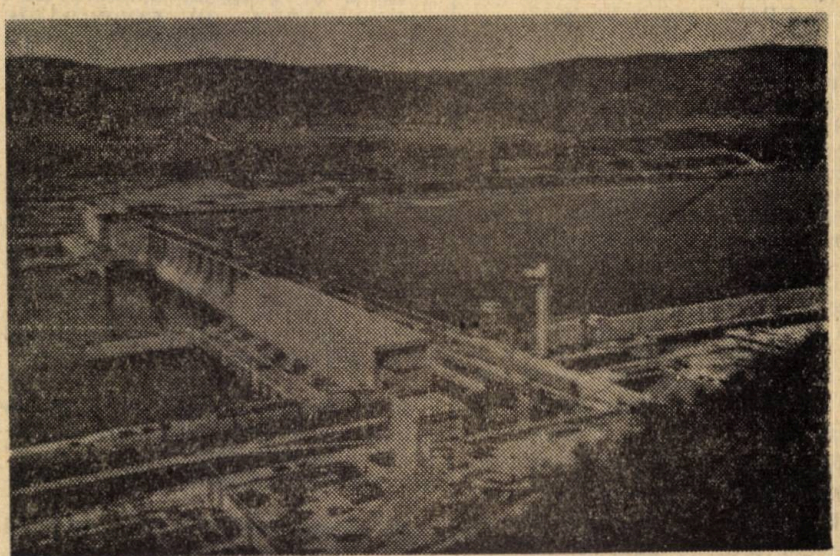

Hidrocentrala de la Porțile de Fier I

Tiparul : I. P. „Informația"

Vizita oficială de prietenie a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în R.P. Bulgaria

O NOUĂ ȘI IMPORTANTĂ CONTRIBUȚIE LA ÎNTĂRIREA RELAȚIILOR DE PRIETENIE ȘI CONLUCRARE MULTILATERALĂ DINTRE POPOARELE ROMÂN ȘI BULGAR

POPORUL nostru a luat cunoștință cu profundă satisfacție și legitimă mîndrie patriotică de rezultatele rodnice ale recentei vizite oficiale de prietenie întreprinse de tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în R.P. Bulgaria, la invitația tovarășului Todor Jivkov. În miile și miile de telegrame adresate Comitetului Central al partidului, tovarășului Nicolae Ceaușescu, de pe tot cuprinsul țării, pentru a da expresie acestor sentimente împărtășite de toți oamenii muncii din patria noastră, vizita este apreciată ca un eveniment remarcabil în cronica bogată a relațiilor româno-bulgare, care conferă noi dimensiuni, și mai largi, legăturilor de trainică prietenie și strînsă colaborare pe multiple planuri dintre cele două țări socialiste vecine, în interesul și spre binele ambelor popoare, al cauzei generale a socialismului, înțelegerii și păcii în Balcani, în Europa și în întreaga lume.

Hotărîrile și înțelegerile la care s-a ajuns cu prilejul noului dialog la nivel înalt, desfășurat într-o atmosferă de caldă prietenie, de deplină înțelegere reciprocă, manifestările de stimă și considerație cu care au fost întîmpinați solii poporului nostru pretutindeni pe pămîntul bulgar, întreaga desfășurare a vizitei, constituie o elocventă mărturie a voinței comune de a adînci și amplifica în continuare relațiile de trainică prietenie și conlucrare multilaterală dintre cele două partide comuniste, dintre țările și popoarele noastre. Se confirmă în același timp însemnătatea deosebită pe care o au pentru dezvoltarea ascendentă a relațiilor româno-bulgare întîlnirile și convorbirile devenite tradiționale dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Todor Jivkov, care, după cum o atestă pregnant și recenta întîlnire dintre cei doi conducători de partid și de stat au dat de fiecare dată noi impulsuri conlucrării reciproce, cuprinzînd astăzi, practic, toate domeniile de activitate.

Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „România, Partidul Comunist Român dau o apreciere deosebită relațiilor româno-bulgare — care au vechi și frumoase tradiții — și consideră că este o îndatorire de mare responsabilitate față de popoarele noastre de a face ca nivelul acestor relații să crească continuu, afirmîndu-se în toate privințele ca un exemplu de raporturi între popoare libere și suverane, între țări socialiste vecine și prietene, care conlucrează și se întrajutorează activ în munca și lupta pentru edificarea noii orînduiri, pentru înaintarea lor neabătută pe calea progresului și bunăstării".**

La rîndul său, tovarășul **Todor Jivkov**, referindu-se la semnificația numeroaselor întîlniri avute de-a lungul anilor cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia : **„Se înțelege că nu este cel mai important numărul întîlnirilor. Mai important este faptul că acestea s-au încheiat cu înțelegeri rodnice, că ele au contribuit la dezvoltarea relațiilor politice, economice și culturale dintre țările noastre, la întărirea prieteniei bulgaro-române. Această activitate este apreciată în mod pozitiv și este sprijinită de către cele două popoare ale noastre".**

După cum rezultă și din **Comunicatul comun** dat publicității la încheierea vizitei, o atenție deosebită s-a acordat în cursul dialogului la nivel înalt de la Sofia dezvoltării în continuare a colaborării economice. Volumul schimburilor comerciale, care s-a dublat pe parcursul fiecăruia din ultimele trei cincinale, va cunoaște în intervalul 1981—1985, pe baza prevederilor Acordului comercial de lungă durată, o creștere de 2,2 ori față de realizările cincinalului precedent. Sînt în curs de îndeplinire o serie de înțelegeri de colaborare economică, specializare și cooperare în producție, care vor asigura realizarea a circa jumătate din livrările reciproce de mărfuri prevăzute în Acordul comercial de lungă durată. Urmărind creșterea stabilă și pe termen lung a colaborării și cooperării, în timpul vizitei au fost semnate convențiile de specializare și cooperare în producția de elemente pneumatice și hidraulice, mijloace de automatizare și aparatură de joasă tensiune și Acordul pentru livrări suplimentare de mărfuri. S-a convenit de asemenea dezvoltarea unei largi colaborări în domeniul metalurgiei, intensificarea colaborării și a schimbului de experiență în domeniul agriculturii, extinderea activităților comune legate de cooperarea în producție, realizarea de operațiuni comerciale și de proiecte în terțe țări. O deosebită însemnătate are hotărîrea de a se grăbi încheierea convenției referitoare la construirea nodului hidroenergetic Turnu Măgurele — Nicopole.

Apreciindu-se pozitiv rezultatele obținute în colaborarea tehnico-științifică, convorbirile au reliefat necesitatea legării mai strînse a acesteia de acțiunile de specializare și cooperare în producție, în scopul sporirii contribuției sale la soluționarea unor probleme de interes major pentru economiile celor două țări. Așa cum a rezultat și cu ocazia întîlnirii tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu cu o delegație a oamenilor de știință bulgari, conlucrarea dintre oamenii de știință și cercetătorii români și bulgari poate și trebuie să fie intensificată în toate sectoarele cercetării. Totodată, se va lărgi în continuare conlucrarea în domeniile învățămîntului, culturii, artelor, turismului, în vederea mai bunei cunoașteri reciproce a realizărilor și preocupărilor celor două popoare, a întăririi prieteniei dintre ele.

Recentele convorbiri româno-bulgare au prilejuit și o analiză aprofundată a situației internaționale, degajîndu-se hotărîrea comună a celor două țări de a conlucra tot mai strîns, împreună cu celelalte țări socialiste, cu toate statele și forțele iubitoare de pace în lupta pentru oprirea cursului periculos spre confruntare și război, pentru dezarmare și soluționarea pe cale pașnică a tuturor problemelor litigioase dintre state, pentru înțelegere reciprocă și dezvoltarea colaborării între popoare.

A reținut atenția sublinierea și cu acest prilej a faptului că o componentă indispensabilă a securității în Europa o constituie dezvoltarea unor relații de bună vecinătate și colaborare între țările din Balcani, atît România cît și Bulgaria reafirmîndu-și hotărîrea de a acționa pentru transformarea Balcanilor într-o zonă a înțelegerii și păcii, fără arme nucleare. O însemnătate deosebită ar avea în acest sens, așa cum a arătat din nou președintele României, realizarea într-un timp cît mai scurt și pe baza unei temeinice pregătiri a unei întîlniri a șefilor de stat și de guvern din țările balcanice, pentru a pune bazele unei largi colaborări, în spiritul înțelegerii și bunei vecinătăți.

Exprimîndu-și deplina aprobare și înalta apreciere pentru rezultatele rodnice ale convorbirilor dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov, poporul român își exprimă convingerea că înfăptuirea hotărîrilor luate, a înțelegerilor la care s-a ajuns va marca o etapă nouă în extinderea și aprofundarea relațiilor de strînsă prietenie și colaborare româno-bulgare și în același timp o contribuție de preț la întărirea climatului de securitate și cooperare în Balcani, în Europa și în întreaga lume. Poporul nostru își exprimă și cu acest prilej deplina adeziune la politica profund științifică, clarvăzătoare a partidului și statului nostru, angajîndu-se să acționeze cu fermitate și răspundere pentru a întîmpina cu noi succese apropiata Conferință Națională a partidului.

Dinu DRAGOMIRESCU

Realizarea ritmică a producției fizice — cerință esențială în activitatea economică

ÎN CONDIȚIILE dezvoltării susținute a economiei naționale, ale creșterii interdependențelor dintre diferitele ramuri și întreprinderi industriale, îndeplinirea integrală a producției fizice, în sortimentele planificate, capătă o importanță deosebită, deoarece fiecare produs realizat are o finalitate bine determinată, fiind menit să acopere atît cerințele esențiale de consum ale economiei naționale cît și solicitările partenerilor externi. În același timp, realizarea unei structuri optime a fabricației asigură condițiile necesare lărgirii și diversificării producției cu consecințe directe asupra sporirii valorii nou create și creșterii eficienței economice atît la producătorul direct cît și la beneficiar. Iată de ce în concepția economică a partidului și statului nostru îndeplinirea integrală, ritmică și de calitate a producției fizice, alături de ceilalți indicatori valorici, este o necesitate „pentru realizarea calității și a unui nivel tehnic corespunzător al producției". Orice dereglare în acest mecanism conduce la desincronizări între ritmurile dezvoltării diferitelor unități productive, avînd serioase repercusiuni asupra echilibrului optim la nivel micro cît și macroeconomic.

Pornind de la importanța hotărîtoare a acestor cerințe, prezentăm în numărul de față al revistei modul în care s-a acționat și, se acționează, experiența acumulată, rezultatele obținute de colectivul de oameni ai muncii de la întreprinderea „Policolor" București, unitate reprezentativă a industriei noastre chimice.

O concepție tehnică bazată pe competitivitate

CERINȚA dezvoltării calitative a producției de lacuri și vopsele, precum și a produselor macromoleculare a făcut necesară reorientarea gîndirii tehnico-economice a întreprinderii în direcția simplificării proceselor tehnice și a tehnologiilor de fabricație, asimilării unor produse și sortimente noi, care să asigure realizarea unei structuri optime și stabile a fabricației. În prezent producția întreprinderii este structurată pe patru mari categorii de sortimente nominalizate prin planul de stat (lacuri și vopsele, rășini sintetice 100%, vopsea termospumantă și produse prelucrate din mase plastice), din care primele două dețin peste 80% din volumul fabricației curente.

Stabilitatea structurii producției, adaptarea ei la solicitările beneficiarilor, precum și gama largă de nevoi industriale și de larg consum pe care le acoperă au făcut posibil ca, de la începutul anului și pînă în prezent, **prevederile de plan la principalele sortimente să fie realizate și chiar depășite.** Astfel, **pe 9 luni din 1982 producția fizică a fost îndeplinită în proporție de 100% la lacuri și vopsele, 100,3% la rășini sintetice, 101% la vopsea termospumantă. Cum s-ar traduce în termeni concreți aceste rezultate ?**

Utilizarea unor forme variate de cunoaștere a preferințelor beneficiarilor (consfătuiri de lansare a produselor, prezentarea de mostre lichide, experimentări de noi sortimente, vînzarea prin magazinele proprii a unor serii mici de lacuri și vopsele etc.) au permis orientarea producției către segmentele de piață neacoperite încă și asigurarea desfacerii certe pentru noile sortimente asimilate. În același timp, cunoașterea din vreme a acestor solicitări a avut un corolar direct în orientarea sistemului tehnic al întreprinderii spre găsirea celor mai eficiente soluții de adaptare, concretizate în principal în participarea în mai mare măsură a inteligenței tehnice proprii la elaborarea strategiei dezvoltării economice a unității. Din acest punct de vedere activitatea întreprinderii este puternic integrată, existînd aici o unitate perfectă între cercetare-proiectare și producție. Pe baza acestei integrări s-a reușit ca, numai în decurs de trei luni (iulie-septembrie a.c.), prin noile sortimente de lacuri, vopsele și rășini realizate să se recupereze restanța de peste 1 000 t înregistrată în prima parte a anului ca urmare a lipsei unor materii prime din import, asigurîndu-se în prezent un nivel optim de îndeplinire a producției fizice pe fiecare sortiment în parte.

Mai mult decît atît, produsele asimilate au contribuit și la o reducere substanțială a importurilor de materii prime, prin folosirea unor materii prime indigene, paralel cu asigurarea unui nivel calitativ ridicat al valorilor de întrebuințare realizate. Este cazul să menționăm înlocuirea unor uleiuri vegetale din import (ricin și in) cu uleiuri vegetale pe bază de soia și acizi grași, înlocuirea parțială a bioxidului de titan cu pigmenți din țară furnizați de Combinatul chimic Piatra Neamț, înlocuirea oxidului galben de fier cu oxid galben produs de Fabrica chimică Orăștie etc.

Eficiența economică la producător a acestor măsuri, concretizată în **reducerea cheltuielilor materiale cu 18 lei la 1 000 lei producție marfă, îndeplinirea producției nete în proporție de 102,2% și a exportului de 119,6%, realizarea unor economii de peste 40 milioane lei** prin extinderea folosirii înlocuitorilor și reducerea normelor de consum a fost completată și de un nivel superior al acesteia la beneficiar. Pe de o parte, prin asimilarea unor noi materii prime necesare realizării de sortimente deficitare (lacuri și vopsele pentru industria de autoturisme, autocamioane, tractoare etc.) și crearea altora noi (vopsele pe bază de poliacetat de vinil — vinacet și vinacetin — pentru construcții civile și industriale) s-a asigurat atît satisfacerea necesarului intern de produse chimice cît și rezolvarea necesităților de export ale unor importanți beneficiari (Întreprinderea de autoturisme Pitești, Întreprinderea mecanică Muscel, Întreprinderea „Autobuzul"-București, Întreprinderea de autocamioane Brașov etc.) Pe de altă parte, colaborarea cu terții furnizori a făcut posibilă și dezvoltarea producției acestora într-o nouă structură sortimentală, mai apropiată de solicitările economiei — combinatele chimice Borzești, Pitești și Brazi pentru solvenții petrolieri, întreprinderile miniere Cluj și Rm. Vîlcea pentru pigmenții înlocuitori ai bioxidului de titan etc.

Paralel cu crearea unei varietăți necesar-obiective de produse, care a contribuit în mare măsură la realizarea producției fizice în sortimentele planificate, atenția specialiștilor a fost îndreptată și spre promovarea unor tehnologii noi, perfecționate și îmbunătățirea celor existente. Au fost introduse pentru prima oară în producție tehnologiile de fabricație a vinacetului și vinacetinului, pe bază de poliacetat de vinil, a vopselelor din rășini alchidice cu uscare la aer — tip sodilac ; au fost îmbunătățite o serie de tehnologii, în special cele pentru producerea rășinilor (tehnologia de producere a rășinilor epoxidice pentru industria electrotehnică), pentru fabricarea lacurilor de mobilă etc. Prin promovarea acestor tehnologii au fost obținute în cursul acestui an economii de peste 100 milioane lei la cheltuielile de producție paralel cu sporirea producției industriale cu 1—2%.

Există rezerve : cum pot fi valorificate ?

REALIZAREA unui echilibru optim al sistemului tehnic de producție nu exclude ci presupune dinamismul acestuia în timp, prin valorificarea superioară a tuturor rezervelor interne disponibile. În această privință ne referim îndeosebi la modul de realizare a planului fizic. În structură, acesta a fost realizat în perioada celor 9 luni din acest an în mod neritmic, existînd atît perioade de inactivitate (totală sau parțială), cît și perioade de suprasaturare a liniilor tehnologice. Desigur că o cauză importantă o constituie aprovizionarea în salturi a întreprinderii cu unele materii prime (acetat de butil de la Combinatul chimic Craiova și Întreprinderea „Solventul" din Timișoara, pigmenți organici de la „Colorom"-Codlea etc.). Dar așa cum a rezultat și din analiza întreprinsă, principala cauză a constituit-o modul de organizare a producției la nivelul întreprinderii, existența unor locuri înguste, încărcarea necorespunzătoare a mașinilor și liniilor tehnologice, preocuparea mai puțin susținută pentru constituirea stocurilor de intervenție etc. Toate acestea au făcut ca în anumite perioade (în special trimestrele I și II) producția să cunoască salturi spectaculoase cu perioade de maxim și minim în activitate. Aceasta a și determinat conducerea întreprinderii să adopte o serie de măsuri orga-

Corneliu BÂRNEA

(Continuare în pag. 8)

„Se cer intensificate eforturile pentru punerea în funcțiune a noilor capacități de producție la termenele stabilite, contractarea întregului volum de utilaje tehnologice și pregătirea documentațiilor tehnice necesare execuției lucrărilor de investiții prevăzute în plan".

(Din Hotărîrea Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 7—8 octombrie 1982)

Cum se acționează pentru pregătirea investițiilor anului 1983

UN ROL IMPORTANT în dezvoltarea de ansamblu a economiei naționale revine activității de investiții, prin care se asigură punerea în funcțiune a noi fonduri fixe menite să contribuie la ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției, la lărgirea bazei de materii prime și energetice a țării și la reducerea importurilor, prin asimilarea unor noi produse deficitare. În același timp, conectarea la circuitul productiv a tuturor capacităților de producție la termenele planificate și în condiții de calitate asigură atît realizarea unui echilibru între diferitele ramuri și sectoare de activitate, cît și acoperirea în mai mare măsură a solicitărilor beneficiarilor interni și externi.

Iată de ce în fundamentarea proiectului planului național unic de dezvoltare economico-socială aprobat de recenta plenară a C.C. al P.C.R. un accent deosebit a fost pus pe **pregătirea corespunzătoare a lucrărilor de investiții prevăzute pentru 1983,** astfel încît să se asigure punerea la timp în funcțiune a noilor obiective, realizarea în întregime a parametrilor proiectați și funcționarea corespunzătoare a acestora.

Dacă volumul investițiilor planificate pentru 1983 se situează la nivelul acestui an, în structură se prevăd mutații de ordin calitativ. Astfel accentul prioritar este pus pe realizarea unor importante obiective din domeniul petrolului, minelor și energiei electrice, sectoare legate nemijlocit de înfăptuirea programului de asigurare a surselor de energie și de materii prime din țară. Prevederile de plan stabilesc în acest sens o creștere de 40% în sectorul minier și de 20% în domeniul energiei electrice. În același timp, în celelalte ramuri industriale, cu toate că fondurile alocate sînt mai mici față de anul 1982, acestea sînt cu precădere orientate atît pentru finalizarea unor obiective începute din anii anteriori, cît și pentru realizarea unor programe de reducere a consumurilor energetice, valorificarea superioară a materiilor prime, recuperarea și refolosirea materialelor și asimilarea de produse noi în vederea reducerii importurilor.

Volumul mare de investiții prevăzut pentru anul viitor, importanța deosebită a acestora pentru economia națională impun o concentrare maximă a eforturilor, în perioada care a mai rămas pînă la finele acestui an, pentru pregătirea corespunzătoare a condițiilor de execuție ritmică a lucrărilor, astfel încît prevederile de plan să poată fi îndeplinite încă din primele zile ale anului viitor.

Realizarea integrală a investițiilor acestui an

PRIMA CERINȚĂ pentru pregătirea în cele mai bune condiții a execuției planului pe 1983 este **realizarea integrală a programului aprobat pentru acest an,** deoarece orice întîrziere în conectarea la circuitul economic a noilor obiective atrage după sine prelungirea duratei de atingere a parametrilor proiectați, imobilizarea unor importante fonduri materiale. Analiza de ansamblu a stadiului realizării obiectivelor planificate pentru acest an evidențiază faptul că, în primele trei trimestre, pe multe șantiere de construcții planul de investiții a fost realizat și chiar depășit, **un număr de peste 300 capacități de producție intrînd în funcțiune la termenele planificate.** Unele dintre acestea reprezintă obiective de primă importanță pentru economia națională, fiind destinate reducerii importurilor, valorificării superioare a resurselor refolosibile și atragerea în circuitul economic a noi surse de materii prime indigene, ridicării performanțelor tehnice ale produselor realizate (grupul de 330 MW la CTE Turceni, 50 MW la CET Năvodari, 30 000 t/an minereu complex la exploatarea minieră Herja, 450 000 t/an lignit extras la exploatarea minieră Rovinari Est, 850 000 t/an cocs metalurgic la C.S. Galați, 100 000 t/an profile mijlocii la întreprinderea „Laminorul"-Brăila, 5 500 t/an piese forjate și matrițate la întreprinderea „23 August"-București etc.).

Desigur că aceste rezultate sînt, înainte de toate, efectul direct al măsurilor tehnico-organizatorice întreprinse la nivelul multor organizații de construcții pe linia dirijării corespunzătoare a mijloacelor materiale și a forței de muncă spre șantierele și punctele de lucru cu obiective prioritare, organizării mai bune a producției și a muncii, cu consecințe directe asupra calității și scurtării termenelor de execuție planificate.

Cu toate acestea, pînă în prezent, peste 230 de capacități de producție cu termen de punere în funcțiune în primele trei trimestre ale anului, aparținînd unor unități beneficiare din ramurile extractive, construcțiilor de mașini, metalurgiei, energiei electrice, chimiei etc. nu au putut intra în exploatare la datele planificate. Rămînerile în urmă la un număr însemnat de obiective au consecințe negative directe asupra desfășurării procesului de producție, imobilizînd în continuare importante mijloace tehnico-materiale și financiare și diminuînd nivelul de realizare a sarcinilor de plan pe ansamblul economiei naționale.

Datele arată existența unor necorelări între realizarea planului valoric de investiții și realizarea stadiilor fizice potrivit graficelor de execuție și în ritmul stabilit prin plan. Așa se explică de ce un număr mare de capacități nepuse în funcțiune la termen se localizează la unii beneficiari din cadrul M.I.C.M., Ministerul Petrolului, Ministerul Minelor, care pe total au realizat planul valoric de investiții sau se situează foarte aproape de nivelul planificat. Este de datoria tuturor organizațiilor de construcții, a celorlalți factori implicați în procesul investițional să acorde o mai mare atenție respectării stricte a graficelor de execuție, urgentării lucrărilor neterminate și asigurării ritmicității activității de șantiere, în așa fel încît să se asigure condițiile necesare punerii în funcțiune pînă la sfîrșitul anului a tuturor capacităților rămase restante, precum și a celor prevăzute pentru trimestrul IV.

În același timp, din analizele efectuate pe șantiere a rezultat că serioase rămîneri în urmă se datoresc atît **restanțelor în livrarea utilajelor tehnologice** (la 1 octombrie furnizorii de utilaje erau în restanță față de beneficiarii de investiții cu 20,6% din volumul utilajelor cu termene scadente de livrare), **cît și neasigurării în toate cazurile a condițiilor pentru montarea acestora în termene cît mai scurte.** De asemenea, în această perioadă trebuie recuperate de furnizorii de utilaje și

rămînerile în urmă în livrarea utilajelor aferente capacităților cu termen de punere în funcțiune în anul viitor, care potrivit graficelor de montaj și contractelor încheiate trebuie asigurate în acest an.

Avînd în vedere că producția prevăzută a se obține de pe urma acestor capacități a fost luată în calcul la elaborarea planului pe 1983, în perioada care a mai rămas pînă la finele anului sarcini deosebit de mari pentru recuperarea restanțelor revin unor beneficiari de investiții din cadrul M.I.Ch., M.I.C.M., M.I.M., M.I.M.U.E.E., Ministerul Minelor, Ministerul Energiei Electrice care împreună dețin aproape 80% din totalul obiectivelor rămase de pus în funcțiune în acest an.

Asigurarea la termen a documentației de execuție

ASIGURAREA realizării în cele mai bune condiții a lucrărilor de construcții-montaj impune din partea beneficiarilor de investiții predarea la termen a detaliilor și devizelor de execuție, astfel încît constructorii să poată lua din timp toate măsurile organizatorice pentru execuția ritmică a lucrărilor. Faptul că organizațiile de construcții nu totdeauna dispun din timp de documentația tehnico-economică pe baza căreia se realizează investițiile aduce prejudicii mari bunului mers al activității pe șantiere, cu consecințe directe asupra prelungirii duratelor de execuție.

Situația contractării utilajelor tehnologice aferente investițiilor prevăzute a se realiza în anul 1983 (la data de 1 decembrie 1982)

Titulari de investiții	Utilaje tehnologice necontractate (% din total)	din care datorită :	
		nepredării documentației tehnice de execuție (% din total)	neperfectării contractelor de livrare (% din total)
M.I.M.	62,2	44,7	17,5
M.I.L.M.C.	55,8	42,1	13,7
M.I.Ch .	39,2	22,3	16,9
M. Minelor	34,8	14,5	20,3
M.I.U.	17,8	7,2	10,6
M.A.I.A.	72,4	55,3	17,1

La începutul lunii octombrie a.c. detaliile și devizele de execuție primite de constructori pentru lucrările executabile în anul 1983 reprezentau 49,3% din volumul total, iar valoarea lucrărilor cu contracte de execuție adoptate 46,9%, situația în cazul unor organizații de construcții-montaj fiind și mai necorespunzătoare. Astfel, volume mari de lucrări pentru care nu s-au primit detaliile și devizele de execuție și pentru care nu s-au adoptat nici contractele de execuție se regăsesc la unitățile de construcții-montaj din cadrul M.C. Ind. (nepredată documentația pentru 62,8% din volumul total al lucrărilor executabile în 1983, respectiv 66,6% contracte de execuție neadoptate), Ministerul Petrolului (59,2%, respectiv 65,9%), Ministerul Minelor (54,5%, respectiv 45,2%), M.I.M. (35,0%, respectiv 34,7%) etc.

Această situație obligă pe toți beneficiarii de investiții și în primul rînd pe cei cu restanțe în asigurarea documentațiilor de execuție aferente capacităților cu termen de punere în funcțiune în anul viitor, ca împreună cu institutele de inginerie tehnologică și proiectare să urgenteze elaborarea și predarea în întregime a documentației de execuție aferentă lucrărilor prevăzute a se realiza în anul 1983.

Contribuția furnizorilor de utilaje la asigurarea ritmicității execuției

DIN EXPERIENȚA anilor trecuți a rezultat că lipsa de sincronizare între realizarea lucrărilor de construcții și livrarea de către furnizori a utilajelor tehnologice a fost principala cauză care a provocat mari perturbații pe șantiere în realizarea ritmică a lucrărilor de investiții — ceea ce a condus în final la prelungirea duratelor de execuție a investițiilor și implicit la nerespectarea termenelor planificate de punere în funcțiune. Edificatoare în acest sens este situația unor obiective cum sînt : Întreprinderea de anvelope Caracal, instalația pentru clorură de cianuril și acid cianhidric din cadrul C.P. Borzești, Complexul petrochimic Teleajen etc., la care sarcinile planificate pe primele 9 luni ale acestui an nu au fost îndeplinite datorită întîrzierilor în livrarea utilajelor, constructorii îndeplinindu-și în totalitate obligațiile asumate.

Pentru eliminarea neajunsurilor determinate de întîrzierile în livrarea utilajelor pe șantiere, prima condiție care se impune a fi soluționată de către proiectanți și beneficiari este **elaborarea și predarea din timp către furnizorii de utilaje a documentației de execuție a utilajelor respective, precum și perfectarea contractelor de livrare.** Din analiza datelor existente la începutul lunii octombrie a.c. privind asigurarea documentației de fabricație și contractarea utilajelor prevăzute a fi realizate în țară pentru investițiile anului 1983, rezultă că situația este mai bună decît în anul precedent (documentație tehnică de fabricație asigurată 74,0% în 1982 față de 63,7% în 1981 și, contracte încheiate 57,0% față de 37,8%) ; totuși, există încă rămîneri în urmă, volumul utilajelor necontractate reprezentînd 43,0% din volumul total alocat prin balanțe, din care 26,0% datorită nepredării la furnizori a documentației tehnice de fabricație.

Așa cum rezultă din datele prezentate în tabel, situația la unii titulari de investiții este și mai nesatisfăcătoare, ceea ce impune în special din partea proiectanților și beneficiarilor de investiții din cadrul industriei alimentare, industriei metalurgice, industriei lemnului și materialelor de construcții și industriei chimice să ia **măsuri ferme pentru urgentarea elaborării și predării la furnizorii de utilaje a documentațiilor tehnice de fabricație.** De asemenea, pentru a nu se periclita încă de pe acum respectarea termenelor de punere în funcțiune, această situație reclamă din partea furnizorilor de utilaje luarea tuturor măsurilor organizatorice care să asigure **introducerea în fabricație cu mai multă operativitate a utilajelor solicitate de beneficiarii de investiții și implicit livrarea acestora la termenele prevăzute în grafice pentru începerea montajului.** Trebuie înțeles de către toți furnizorii că nerespectarea termenelor de livrare a utilajelor contribuie în mod direct la stocarea pe șantiere a unor volume importante de utilaje deja achiziționate al căror montaj este condiționat de primirea celor restante, provocîndu-se astfel dereglări în execuția ritmică a lucrărilor de către constructori, ceea ce în final conduce la întîrzieri în punerea în funcțiune la termen a capacităților de producție respective.

Pornind de la lipsurile care s-au manifestat în cursul anului 1982 în activitatea de construcții și de la necesitatea ca și în acest sector să se facă un salt calitativ astfel încît să se asigure punerea în funcțiune la termen a capacităților planificate în 1983, sarcini însemnate revin și **constructorilor, care trebuie să acționeze cu mai multă fermitate pentru instaurarea pe șantiere a unui climat de ordine și disciplină în muncă, precum și pentru utilizarea mai bună a mijloacelor tehnice aflate în dotare.** Avînd în vedere că pe șantiere mii de ore se pierd din cauza învoirilor, absențelor nemotivate și întreruperilor în funcționarea utilajelor, că indicele de utilizare al principalelor categorii de utilaje se situează în multe cazuri sub 50%, rezultă că organizațiile de constructori dispun de serioase rezerve care, printr-o mai bună organizare a procesului de muncă, pot și trebuie să fie valorificate.

Pentru derularea corespunzătoare a procesului investițional din anul viitor este necesar ca, în perioada scurtă care a mai rămas pînă la finele acestui an, eforturile tuturor factorilor implicați să fie mai amplu mobilizate astfel încît prin coordonarea mai bună a activității dintre constructori, furnizori de utilaje, proiectanți și beneficiari să fie sporită în general eficiența activității de investiții.

Alex. TACHE
Banca de Investiții

Accelerarea reintroducerii în circuitul economic a stocurilor de materii prime

ÎN CADRUL politicii consecvente a partidului și statului nostru socialist de dezvoltare armonioasă a tuturor județelor țării, județul Tulcea a înregistrat în cincinalul 1976—1980 un înalt ritm de dezvoltare industrială. Investițiile alocate s-au materializat, printre altele, și în construirea **Întreprinderii de construcții navale și utilaj tehnologic Tulcea,** obiectiv care va fi finalizat în anul 1982. Profilul de producție al unității are ca pondere principală construcția de nave de mare tonaj, reparația navelor de pescuit oceanic și de comerț ale flotei R.S.R., precum și producerea de utilaj chimic și metalurgic și aparține de Centrala Industrială Navală Galați, respectiv Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini.

În cei cîțiva ani de existență, unitatea respectivă, concomitent cu realizarea investiției a demarat și realizarea planului de producție conform profilului, plan pe care Centrala industrială navală (C.I.N.) Galați nu întotdeauna a putut să-l nominalizeze integral, în termen și la nivelul valoric. Aceasta a condus la înregistrarea unor neconcordanțe între planul de activitate și cel de aprovizionare, ajungîndu-se în anul 1982 la formarea unui important stoc supranormativ de materiale.

În această situație, specialiștii Băncii Naționale — sucursala județeană Tulcea, împreună cu cei ai întreprinderii au trecut la analizarea structurii stocurilor respective în vederea redistribuirii acestora de către forul tutelar și preluării de către B.J.A.T.M. Tulcea a materialelor de uz general ce se derulează prin bazele județene.

De ce supranormative de materiale ?

DIN ANALIZELE întreprinse a rezultat că **stocurile supranormative se compun din materiale disponibile, rămase ca urmare a nerealizării unor produse contractate, la care s-a renunțat de către unii beneficiari,** cum ar fi : drăgi, graifere, precum și din materiale și echipamente aprovizionate pentru produsele cu ciclul lung de fabricație. Stocurile de materiale supranormative existente în depozitele unității sînt compuse din tablă navală, echipamente, aparataj ș. a.

● O a doua cauză o constituie, după cum s-a arătat, **atribuirea unui plan de activitate de către C.I.N. Galați numai în cifră globală, fără a fi nominalizat pe producție fizică decît în proporție de 70—80%,** fapt ce a dus la o aprovizionare fără o fundamentare adecvată. Astfel, unitatea analizată s-a aprovizionat cu tablă mijlocie și groasă, profile grele, mai mult decît necesarul rezultat din planul inițial valoric, pe motiv că ulterior va primi comenzi pentru diferența nenominalizată, comenzi pentru care s-a apreciat că este necesar ca unitatea să aibă asigurată baza materială.

● A treia cauză o constituie **nepunerea în funcțiune a unor capacități de producție la termenele planificate,** capacități pentru care unitatea s-a aprovizionat cu materiale, în special metalurgice (tablă navală, profile cu bulb și echipamente) care au rămas în stoc.

● În fine, **neasigurarea cu piese de schimb** pentru navele aflate în reparație, de către beneficiarii acestora, conform clauzelor contractuale, a condus la nefolosirea în timpul planificat a unor materiale aprovizionate de unitate în acest scop și care au îngroșat volumul stocurilor supranormative.

Existența acestor stocuri supranormative și disponibile conducînd la crearea unei situații financiare complicate a unității analizate, a determinat factorii de răspundere să ia măsuri de diminuare a stocurilor supranormative și disponibile prin comunicarea acestora la forul tutelar și ministerelor interesate. Din totalul materialelor de mai sus, întreprinderea a disponibilizat la B.J.A.T.M. Tulcea unele materiale în valoare de 18,5 mil. lei, din care s-au preluat efectiv în depozitele bazei materiale în valoare de 1,150 mil. lei, o parte din ele însă neputînd fi aduse în bază pînă în prezent din cauza volumului și a tonajului lor foarte mare sau pentru că, fiind specifice, nu se regăsesc în nomenclatorul de preluare al bazelor.

Soluții : efortul propriu + sprijinul centralei industriale

DESIGUR, acțiunea de reducere a stocurilor disponibile și supranormative și de reintroducere a acestora în circuitul economic, nu s-a oprit la această fază. Astfel, în scopul reintroducerii lor în circuitul economic, C.I.N. Galați a atribuit întreprinderii comenzi pentru construcția a două nave costiere, la care se utilizează materiale și echipamente din stoc în proporție de 80% din totalul necesar de materiale și echipamente pentru executarea acestora.

În afară de sprijinul centralei, apreciem că în scopul diminuării stocurilor **se cere considerabil amplificat efortul propriu al întreprinderii.** Se impune ca în atenția conducerii unității să ocupe un loc considerabil mai însemnat ca în prezent activitatea de fundamentare mai temeinică a necesarului de aprovizionat, gestionarea și gospodărirea mai chibzuită a resurselor materiale necesare executării planului de producție, activitate care atunci cînd este de slabă calitate poate duce la situații generatoare de cheltuieli neeconomicoase, blocări de spații de depozitare, în cazul unei aprovizionări supradimensionate, sau la stagnări în activitatea de producție atunci cînd este subdimensionată. Considerăm că **ar fi binevenit ca unitatea să-și prelimine stocurile ce vor exista la 31 decembrie 1982, și în urma comparării acestora cu necesarul de materiale și echipamente pentru anul 1983 să solicite — acolo unde are deja în stoc astfel de materiale — renunțări de repartiții la coordonatorii de balanțe.** Pentru supranormativele care nu se regăsesc în necesarul pentru anul 1983 și nu pot fi predate bazei de aprovizionare, fiind specifice, apreciem necesar ca ele să fie cuprinse în liste întocmite separat pe coordonatori, liste care să cuprindă toate elementele necesare identificării acestora, în vederea preluării lor ca resurse în balanțele materiale. O altă cale care trebuie să conducă la diminuarea supranormativelor este cea de a mobiliza mai conșecvent întregul personal al unității la realizarea planului de producție, reintroducerea materialelor disponibile în circuitul economic fiind accelerată prin punerea lor în operă, respectiv realizînd producția fizică la nivelul planificat.

Neculai-Dumitru POHARIU
director,
Ștefan BERBECI
compartimentul control stocuri,
B.J.A.T.M. Tulcea

Industria mică — potențial ridicat de folosire a resurselor de muncă

LA ATINGEREA obiectivelor fixate micii industrii în actualul cincinal, o contribuție importantă urmează să o aducă și meșteșugarii autorizați. Aportul acestora se materializează în principal în direcția satisfacerii nevoilor populației și ale sectorului socialist pe linia prestărilor de servicii (îndeosebi reparații la articole de uz casnic și gospodăresc), precum și prin realizarea unor produse la comandă sau de mică serie, în condițiile unor cheltuieli materiale reduse și cu degrevarea întreprinderilor de interes republican de unele sarcini de producție sau de prestări servicii.

Cadru adecvat pentru atragerea forței de muncă

POTRIVIT prevederilor Programului special privind dezvoltarea industriei mici în perioada 1981—1985, numărul meșteșugarilor autorizați trebuie să sporească cu 8,1% — respectiv de la 47 182 persoane în 1980 la circa 51 000 persoane în 1985, urmînd să fie realizat în acest interval un volum de prestații de servicii către populație de 3,5—4 mld. lei. Aproximativ 72% din totalul meșteșugarilor urmează să-și desfășoare activitatea în mediul rural.

Urmărind pe o perioadă mai lungă dinamica numărului meseriașilor particulari autorizați, se constată o creștere constantă a acestora pînă în 1975, după care se înregistrează o scădere continuă pînă în 1980. Fenomenul se datorează încadrării unor mici meseriași autorizați în unități de stat sau cooperatiste, sau retragerii autorizației unor meșteșugari calificați în unele meserii specifice (zidari, dulgheri, tîmplari, zugravi, mozaicari etc.) în vederea atragerii lor pe șantierele de construcții în care există un deficit important de forță de muncă.

În ceea ce privește repartizarea actuală pe județe a numărului de meșteșugari, se constată că ponderea cea mai mare o deține județul Cluj cu 5,4% din totalul micilor meseriași pe întreaga țară, urmat de județul Prahova cu 5,3% etc. Ponderile cele mai mici se înregistrează în județele Mehedinți — cu numai 0,6% și Tulcea — 0,5%. Cifrele respective indică o disproporționalitate în repartizarea teritorială a micilor meșteșugari autorizați, situație generată atît de cauze obiective — număr de locuitori, o anumită structură a populației, nivel de industrializare etc., cît și de factori subiectivi — mentalitate, atitudini ale unor organe locale etc.

Deși în ultima perioadă au fost obținute unele rezultate pe linia creșterii numărului de autorizații eliberate, se face totuși simțită, după părerea noastră, necesitatea unor măsuri menite să înlesnească creșterea numărului de meseriași autorizați. Între acestea menționăm :

— **simplificarea actualei proceduri de acordare a autorizațiilor ;**

— **lărgirea cercului categoriilor de oameni ai muncii cu acces la aceste autorizații** (muncitori, maiștri și tehnicieni încadrați în producție etc., prin ridicarea de cumul prevăzută de actuala legislație pentru categoriile respective ;

— **precizarea,** pe calea unor instrucțiuni detaliate și ușor accesibile, a **regimului impozitării și asigurărilor sociale** al micilor meșteșugari.

Sporirea numărului micilor meșteșugari prezintă interes dintr-un dublu punct de vedere, fiind de natură să genereze efecte pozitive atît pe linia îmbunătățirii operativității și calității ofertei de servicii, cît și pe linia majorării veniturilor la bugetul statului ; avem în vedere existența unui număr destul de important de meșteșugari neautorizați, care scapă rigorilor legii și care prin măsurile amintite ar putea fi determinați să efectueze demersurile necesare pentru obținerea autorizațiilor.

Semnalăm în treacăt și existența unor obstacole suplimentare introduse în unele cazuri peste prevederile legii de autoritățile locale : în unele județe consiliile populare județene au decis să nu se mai elibereze autorizații de către consiliile populare comunale decît cu avizul prealabil al comitetului executiv al consiliului popular județean, scopul nedeclarat fiind acela de a se evita eliberarea de autorizații unor locuitori străini de județele respective ; unele comitete executive ale consiliilor populare județene au dispus consiliilor populare comunale din teritoriu să retragă toate autorizațiile meșteșugarilor cu ateliere proprii a căror vîrstă este mai mică de 52 de ani la femei și de 57 de ani la bărbați ; existența unui deficit de forță de muncă în aceste județe nu justifică totuși aceste măsuri, cu atît mai mult cu cît meseriașii, cărora li s-au retras astfel autorizațiile au continuat uneori să-și practice meseriile respective în mod ilegal, fără a mai plăti impozitele cuvenite.

Resursele refolosibile — principală sursă de materii prime

O A DOUA PROBLEMĂ ridicată de dezvoltarea activităților meseriașilor autorizați este aceea a aprovizionării cu materii prime, materiale, scule și unelte. Potrivit reglementărilor în vigoare, activitatea micilor meseriași se desfășoară în strînsă legătură cu cooperația meșteșugărească, în sarcina căreia cade aprovizionarea lor cu materii prime, materiale, scule, unelte și altele, care trebuie să îndrume și să sprijine realizarea în bune condiții a producției și a serviciilor realizate de aceștia etc. Pe de altă parte, conform stipulațiilor Legii nr. 13/1968, meșteșugarii cu ateliere proprii se pot aproviziona cu materii prime și materiale din resurse locale și de la magazinele comerțului de stat și cooperatist. Conform aceluiași act normativ, Comitetul de Stat al Planificării și ministerele coordonatoare trebuie să țină seama, la întocmirea balanțelor materiale anuale, și de necesarul de materii prime și materiale pentru acești meșteșugari.

Dacă problema aprovizionării micilor meșteșugari apare teoretic ca rezolvată din perspectiva prevederilor legale amintite, în practică se constată totuși existența unor greutăți legate de aprovizionarea cu unele articole deficitare. O completare a actualelor dispoziții ale Legii nr. 13/1968 și ale Legii nr. 2/1980 în ceea ce privește aprovizionarea micilor meșteșugari autorizați ar fi utilă, fiind necesar să fie făcut un pas înainte — de la enunțarea de principiu a obligațiilor care incumbă diverselor foruri pe linia aprovizionării micilor meseriași la **instituirea unor instrumente concrete prin intermediul cărora să se asigure un acces mai facil al micilor meseriași la materiile prime și uneltele necesare exercitării meseriilor respective.** Desigur, gama acestor instrumente va trebui să fie adaptată specificului fiecărui produs în parte, cu propriile sale canale de distribuție, mergîndu-se de la definirea condițiilor-cadru ale unui contract de aprovizionare între meșteșugari și cooperație, pînă la acordarea permisiunii de stabilire a unor contracte directe între meseriaș și comerțul cu ridicata sau bazele de aprovizionare.

Legat de aceeași problemă a aprovizionării micilor meșteșugari autorizați, Legea nr. .2/1980 face precizarea că aceștia vor fi sprijiniți prin repartizarea unor cantități de materiale refolosibile de la unitățile „de stat și cooperatiste". În fapt, aplicarea acestei prevederi întîmpină dificultăți, deși ea este de natură a îmbunătăți aprovizionarea celor interesați și, în același timp, ar duce la o mai bună valorificare a unor surse existente. Deficiențele provin atît din greutatea identificării acestor resurse de către meșteșugari, cît și din faptul că unitățile respective — care au și ele sarcini pe linia reciclării resurselor — tind să manifeste unele rezerve față de această modalitate de valorificare a materialelor respective. Situația ar putea fi ameliorată, fie prin instituirea unei forme centralizate de evidențiere a acestor resurse și de aprovizionare — care să nu ducă însă la scumpirea costului aprovizionării — fie prin editarea unor instrucțiuni de natură a asigura implementarea unui sistem suplu, bazat pe elemente concrete de realizare a preluării acestor materiale de către meșteșugari.

FUNCȚIA ECONOMICĂ a micilor meseriași particulari nu poate și nici nu trebuie să fie cu nimic minimalizată. Numai în 1980 ei au realizat un volum de prestații de servicii pentru populație în valoare de 1 250 milioane lei. Intervenția lor în cadrul economiei naționale este urmată de un efect economic deosebit de important : lărgirea duratei utile de viață a unor produse, pe baza utilizării unor resurse refolosibile. Promovarea unui ansamblu de măsuri cu caracter preponderent organizatoric poate deschide calea unor inițiative economice ale căror ecouri se pot repercuta în mod pozitiv.

Dorin ALDEA
Institutul de economie socialistă

ECONOMISIREA RESURSELOR MATERIALE – FACTOR DE DIMINUARE A COSTURILOR DE PRODUCȚIE

PREOCUPAREA pentru mai buna mobilizare și utilizare a întregului potențial productiv de care dispune economia națională și, în mod deosebit, pentru gospodărirea cu cea mai mare grijă a resurselor materiale ale țării a constituit și constituie o componentă esențială a politicii partidului și statului nostru de sporire mai rapidă a venitului național. La recenta plenară a C.C. al P.C.R. s-a apreciat că în primii doi ani ai cincinalului actual au fost obținute importante realizări și în ce privește dezvoltarea mai accentuată a bazei proprii de materii prime și energetice, sporirea gradului de valorificare a resurselor materiale, reducerea mai substanțială a consumurilor de combustibil și energie, intensificarea activității de tipizare a produselor, fiecare dintre acești factori aducînd o contribuție hotărîtoare la buna desfășurare a activității de producție, la sporirea rentabilității și acumulărilor. În același timp, o atenție deosebită a fost acordată recuperării și refolosirii materiilor prime și materialelor, recondiționării unor piese de schimb și subansamble, în general creșterii randamentului și îmbunătățirii indicilor de folosire a tuturor materiilor prime și a materialelor.

Practica economică ne arată că o creștere mai susținută a venitului național este nemijlocit legată și de economisirea, pe toate căile, a resurselor materiale, de reducerea cheltuielilor de producție. La scara economiei românești importanța reducerii cheltuielilor materiale ale producției este ilustrată de cîteva date sintetice :

dacă la nivelul anului 1981 reducerea cu un singur procent a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social reprezenta circa 14 miliarde lei, în anul 1982 aceeași reducere înseamnă un spor suplimentar de venit național de peste 15 miliarde lei, iar în anul 1983 de 16 miliarde lei.

Identificarea și folosirea oricăror rezerve de economisire a cheltuielilor materiale de producție constituie,ca și pînă în prezent, una din căile sigure care poate aduce economii importante fiecărei unități economice, care poate contribui mai mult la sporirea beneficiilor și rentabilității, la formarea resurselor proprii și constituirea fondurilor bănești, la creșterea venitului național. Aducerea la îndeplinire a sarcinilor legate de economisirea resurselor materiale de către fiecare întreprindere, centrală, minister și consiliu popular, reclamă cu prioritate încadrarea strictă în nivelul stabilit al costurilor de producție totale și a celor materiale. S-a prevăzut ca în anul viitor aceste costuri de producție să se reducă în industrie cu 12,5 lei față de anul 1982 la 1 000 lei producție marfă, în agricultură cu 5 lei la 1 000 lei producție marfă, în construcții-montaj (antrepriză) cu 7,8 lei la 1000 lei producție, iar în transporturi cu 8,7 lei la 1 000 lei venituri. Interesele economiei naționale, ale fiecărei unități în parte, cer să se facă totul pentru atingerea și depășirea acestor reduceri în cel de-al treilea an al cincinalului. Un astfel de obiectiv este posibil de realizat și depășit dacă ținem seama că în unitățile economice există încă rezerve care pot și trebuie să fie folosite pentru a putea reduce, peste prevederile planului, costurile de producție, în special pe cele materiale.

Echilibrul material al planului

ÎNAINTE DE A TRECE la tratarea unora din direcțiile principale de acțiune legate nemijlocit de reducerea costurilor de producție, este necesară, fie și pe scurt, o incursiune în cîteva din problemele privitoare la condițiile în care este concepută, în construcția planului pe anul 1983, asigurarea echilibrului său material .Trebuie spus că în această privință sînt prevăzute **măsuri radicale pentru identificarea și valorificarea superioară, pe toate căile, a resurselor materiale de care dispune economia națională, pentru reducerea consumurilor materiale și energetice, pentru eliminarea oricăror surse de pierderi și de risipă.**

Pornind de la analiza detaliată a stadiului atins în acest domeniu, a cunoașterii unor deficiențe care se mai manifestă în mobilizarea și utilizarea resurselor materiale, se are în vedere intensificarea preocupărilor pentru economisirea severă a oricărei unități de material sau combustibil, a fiecărui kilowat-oră de energie electrică, concomitent cu descoperirea și punerea în valoare de noi resurse materiale. Ca urmare, unul din principiile esențiale ale asigurării bazei materiale a planului pe anul viitor îl constituie **atragerea în circuitul economic a unor noi resurse de materii prime și combustibil,** inclusiv a celor cu conținuturi mai sărace, astfel încît să se asigure o participare sporită a bogățiilor solului și subsolului la acoperirea necesarului de materii prime și materiale ale economiei naționale. Inventarierea completă a resurselor minerale, precum și a celor de combustibil și energie, aplicarea unor noi tehnologii de extracție și de prelucrare, transpunerea în viață a programelor stabilite în aceste domenii de activitate au fost și continuă să fie în continuare, căi principale de asigurare a resurselor materiale, resurse care au o deosebită importanță în susținerea ritmurilor de creștere prevăzute.

În procesul de asigurare a resurselor materiale pe prim plan și cu un aport hotărîtor se înscriu resursele energetice. Ca urmare, se prevede dezvoltarea mai puternică a surselor energetice din țară, în așa fel încît să se poată acoperi din resurse interne peste 90% din necesarul de combustibil și energie. Aceasta impune aplicarea hotărîtă și din timp a tuturor măsurilor privind realizarea programului stabilit în acest domeniu, concomitent cu reducerea tuturor consumurilor de combustibil și energie, eliminarea oricăror pierderi în procesul de producere și de distribuire a energiei.

Odată cu aceasta, prin plan se pune un accent deosebit pe **valorificarea superioară a resurselor materiale în procesul de producție,** pe gospodărirea și economisirea lor, pe obținerea de la fiecare unitate de materie primă a unei producții și valoare nou creată cît mai mare.

Tocmai de aceea la plenara C.C. al P.C.R. de la începutul lunii octombrie a.c., secretarul general al partidului referindu-se la problemele asigurării și folosirii resurselor materiale de care dispune economia țării noastre, sublinia că este necesar să se înțeleagă că problema aprovizionării materiale în vederea dezvoltării activității economice și sociale trebuie soluționată punînd un accent deosebit pe sursele proprii, pe economii, pe refolosirea materialelor. Pentru aceasta se impune să se urmărească zi de zi realizarea obiectivelor privind asigurarea combustibilului, energiei și materiilor prime, înfăptuirea măsurilor de reducere a consumurilor, de îmbunătățire continuă a normelor de consum.

Îmbunătățirea normelor de consum

EXTINDEREA normării științifice a consumurilor de materii prime și materiale și controlul respectării acestora a constituit și constituie unul din factorii de cea mai mare însemnătate care acționează direct asupra nivelului cheltuielilor materiale de producție. În ultimul timp a fost acordată o atenție deosebită lărgirii sferei de cuprindere a consumurilor prin norme fizice. Au fost create premisele unei fundamentări temeinice a prevederilor planului pornindu-se de la structura fizică a producției și normele de consum pe produs, au fost detaliate o serie de norme de consum nu numai la nivel de uzină, ci și pe fiecare secție, atelier și loc de muncă în parte.

Totuși, în domeniul respectării consumurilor planificate se mai manifestă în unitățile economice o serie de neajunsuri care au condus la consumuri suplimentare la unele materii prime și materiale principale. Din analiza cauzelor care au determinat aceste consumuri suplimentare rezultă că nu există o suficientă preocupare din partea unor întreprinderi, centrale și ministere de a soluționa problemele complexe care condiționează reducerea acestor consumuri : modernizarea constructivă și tehnologică a produselor, respectarea cu strictețe a disciplinei tehnologice, îmbunătățirea calității produselor și eliminarea rebuturilor, extinderea folosirii înlocuitorilor și altele.

Dezideratele izvorîte din necesitatea reducerii cheltuielilor de producție reclamă respectarea și încadrarea cu strictețe în normele de consum planificate, în care scop se cer intensificate nu numai acțiunile de stabilire de norme de consum fundamentate tehnico-economic, ci și de întărirea controlului modului de respectare a acestor norme. Pentru aceasta este absolut necesar ca organismele de dezbatere și decizie, comitetele și consiliile oamenilor muncii să analizeze sistematic modul în care se respectă aceste norme, să prevină orice depășire a lor. Aceasta pentru că, pe bună dreptate, se poate pune întrebarea : oare în anul trecut precum și în cursul acestui an nu se puteau reduce într-o mai mare măsură cheltuielile materiale de producție dacă nu erau înregistrate o serie de consumuri suplimentare, peste prevederile planului la numeroase produse de bază ? Pornind de la interesele economiei în ansamblul său, ale fiecărei unități economice în parte, o astfel de situație nu trebuie să se mai repete și în anul următor, toate unitățile economice avînd datoria de a se încadra cu strictețe în normele de consum planificate.

O mai mare atenție se cere, de asemenea, acordată analizei atente a nivelurilor actuale a unor consumuri specifice, în scopul găsirii de noi posibilități de diminuare în continuare a acestora pe unitatea de produs. Faptul că în prezent în costurile de producție ale industriei noastre ponderea materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei continuă să dețină aproximativ 75% obligă întreprinderile, centralele și ministerele să lărgească sfera investigațiilor lor în scopul identificării de noi căi de reducere a nivelelor actuale ale consumurilor.

Înnoirea și modernizarea producției și tehnologiilor

ÎN PROCESUL complex care vizează o mai bună utilizare a resurselor materiale, un factor cu o contribuție eficientă în direcția reducerii cheltuielilor materiale de producție îl constituie **accentuarea procesului de modernizare a produselor, introducerea unor noi tehnologii de fabricație.** Tocmai de aceea, în prevederile planului pe 1983 au fost înscrise sarcini care să finalizeze în producție un număr important de obiective de cercetare menite să asigure asimilarea de materiale și produse noi, care trebuie să aducă un aport mai mare la economisirea unor resurse materiale și îndeosebi a combustibilului și energiei, la acoperirea diferitelor materii prime deficitare, precum și la reducerea unor importuri.

În aducerea la îndeplinire a acestor sarcini o contribuție importantă o pot aduce institutele de cercetări și proiectări care au posibilități largi de a elabora în acest scop propuneri menite să conducă la reducerea unor consumuri specifice, la scăderea greutății produselor și construcțiilor etc. În acest context trebuie să se urmărească realizarea integrală a planurilor de înnoire și modernizare a produselor. În același scop se cer înlăturate și acele situații în care mai sînt consumate cantități exagerate de materii prime și materiale pentru fabricarea unor produse, din cauză că în procesul de fabricație se mai mențin încă unele tehnologii care se dovedesc învechite și depășite. Aceasta întrucît mai există încă la o serie de conducători direcți ai formațiilor de lucru mai puțină receptivitate față de promovarea soluțiilor tehnice și tehnologice noi, iar pe de altă parte de multe ori organizarea fluxurilor de producție și a unor locuri de muncă nu este în concordanță cu exigențele promovării noului.

În crearea celor mai adecvate condiții pentru realizarea programelor de înnoire a produselor și tehnologiilor cu consumuri materiale și cheltuieli reduse, alături de lichidarea neajunsurilor semnalate, eforturile se cer îndreptate și spre **perfecționarea proceselor de aprovizionare tehnico-materială, spre realizarea la termenele stabilite a obiectivelor de investiții destinate accelerării procesului de înnoire a producției.** Este vorba de realizarea unei aprovizionări ritmice cu materiale contractate, dar și de sporirea creativității pentru ca din materiile prime disponibile în țară să se fabrice produse noi cu performanțe înalte, competitive.

În anul 1983 gradul de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei urmează să crească față de anul 1982 cu 7,4% — calculat pe baza producției marfă, și cu 10,3% — calculat pe baza producției nete, creșteri mult superioare mediei pe ansamblul industriei urmînd a fi obținute în ramurile industriei chimice, construcțiilor de mașini și industriei metalurgice.

Deoarece se constată că într-o serie de cazuri nu se ating indicii prevăzuți de creștere a gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor, este necesar să se acționeze mai hotărît în această direcție, întrucît orice rămînere în urmă în domeniul asimilării unor materiale și produse noi cît și al creșterii gradului de valorificare influențează negativ echilibrul balanțelor materiale, grevează uneori direct balanța de plăți externe, determinînd și apelarea la eforturi valutare suplimentare. Tocmai de aceea trebuie acordată o atenție deosebită îndeplinirii și depășirii sarcinilor de plan în această direcție, ca o condiție de bază pentru obținerea unei valori cît mai ridicate din fiecare tonă de materie primă prelucrată.

Una dintre rezervele importante ale reducerii costurilor de producție este **recuperarea, recondiționarea și refolosirea unor materii prime și materiale rezultate din procesul de producție și de consum.** Pe această cale se are în vedere, ca **în anul viitor, să se asigure încă 5—8% din necesarul de materii prime și materiale.** Tocmai de aceea este necesar ca în toate unitățile economice să se intensifice acțiunile pentru sporirea gradului de recuperare și valorificare a oricăror materii prime și materiale ce pot fi refolosite, asigurîndu-se pe această cale unele nevoi de materiale și reducerea cheltuielilor de producție.

Pentru realizarea acestui imperativ, potențialul disponibil din întreprinderi, centrale, ministere, institute de cercetare și proiectare se cere mobilizat mai amplu în vederea elaborării de tehnologii eficiente de reciclare a resurselor recuperate, pentru accelerarea conectării la circuitul productiv a noilor investiții destinate recondiționării și refolosirii materialelor, a subansamblelor și pieselor uzate, cît și pentru promovarea soluțiilor organizatorice menite să materializeze acest circuit. Promovînd astfel de acțiuni vor putea fi descoperite și valorificate noi rezerve pe linia reducerii consumurilor specifice, concomitent cu obținerea unor producții și beneficii suplimentare.

De realizarea și depășirea sarcinilor privind reducerea cheltuielilor materiale de producție depinde în bună măsură atingerea creșterii de 5% a venitului național pe anul următor, respectiv a izvorului de susținere a dezvoltării ascendente a economiei naționale, de asigurare a resurselor pentru creșterea prevăzută a nivelului de trai al populației.

Gh. OBREJA

Realizarea ritmică a producției fizice

(Urmare din pag 3)

nizatorice care să concure la o mai mare ritmicitate în realizarea planului fizic de producție, în special pe linia constituirii unor stocuri mai mari de materii prime și materiale, eșalonării operative a acestora pe secții și locuri de muncă, încărcării corespunzătoare a utilajelor etc.

Pe de altă parte, nu în toate cazurile a existat o concordanță între producția propriu-zisă și nivelul desfacerii acesteia, în special datorită lipsei unor măsuri organizatorice mai eficiente privind transportul produselor chimice realizate. Este cazul atît transportului uzinal încă nu suficient de bine organizat pe fluxuri tehnologice, cît și de transportul către beneficiari, ceea ce a condus la constituirea, în anumite perioade, a unor stocuri de produse finite atît în secțiile productive cît și în depozite. Prin măsurile întreprinse, în special pe linia organizării transporturilor uzinale în funcție de procesul tehnologic actual, în cascadă, și o mai bună corelare a transportului produselor finite către beneficiari, în prezent această deficiență a fost pe deplin înlăturată, ceea ce, în termeni economici, a constituit o reducere a cheltuielilor materiale cu 1—2%.

Alături de aceste aspecte semnalate se impune să prezentăm și un altul care nu este legat atît de activitatea concretă a întreprinderii, cît de relațiile de cooperare cu terți beneficiari. În prezent, sortimentul produse prelucrate din mase plastice este realizat doar în proporție de 69,8%. Și aceasta nu din vina întreprinderii. Destinate a servi drept ambalaje pentru vopseaua „vinacet", producția acestuia a fost sistată din luna iulie ca urmare a întîrzierilor Ministerului Comerțului în asigurarea prețului pentru produsul de bază. Nici pînă la această dată (deci după aproape 3 luni) nu se cunoaște încă rezultatul deliberărilor ministerului, întreaga producție de vinacet destinată fondului pieței fiind practic sistată. Deși există toate condițiile pentru producerea acestui sortiment (materii prime din țară în stoc la „Policolor", capacitate de prelucrare, produs omologat etc.), pînă în prezent restanța la fondul pieței este de peste 1 500 t. Este de datoria factorilor în drept să analizeze cu mai multă atenție asemenea cazuri de întîrzieri în avizarea prețurilor diferitelor produse solicitate la fondul pieței și care au consecințe directe atît asupra nivelului producției întreprinderilor cît și asupra gradului de satisfacere a solicitărilor populației.

Aspecte economice ale mecanizării lucrărilor agricole pe terenurile în pantă

ÎN CADRUL analizei realiste și al indicațiilor date agriculturii de către tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta Plenară a C.C. al P.C.R., o atenție aparte s-a acordat necesității unei mai bune utilizări a terenurilor în pantă, prin măsuri care să asigure punerea în valoare a cîtorva milioane de hectare și, pe această bază, creșterea puternică a producției agricole.

Terenurile agricole situate pe pante mai mari de 6° reprezintă peste 20% din suprafața arabilă a țării ; punerea în valoare a acestui important potențial de producție — prin amenajarea adecvată, aplicarea unor tehnologii moderne de cultivare în sistem antierozional, crearea și utilizarea unei sisteme de mașini specifice capabilă să mecanizeze complet toate lucrările — trebuie să constituie principala preocupare a specialiștilor din agricultura colinară.

Spre deosebire de terenurile situate în zona de șes, unde lucrările agricole se pot executa după oricare direcție, pentru terenurile în pantă — conform cerințelor agrotehnice — aceste lucrări trebuie să fie executate numai după direcția curbelor de nivel, în scopul de a preveni și combate fenomenul de eroziune a solului. Ca urmare, mecanizarea ridică aici probleme deosebite și vizează, pe lîngă laturile organizatorice (privind orientarea solelor, stabilirea tehnologiilor de lucru ș.a.) și probleme referitoare la caracteristicile constructive ale mașinilor.

La aceste particularități organizatorice și tehnice se adaugă unele aspecte economice :

— **construcția mai complexă** și seria de fabricație mai mică a tractoarelor și mașinilor agricole destinate lucrărilor pe pante antrenează costuri la producător și, deci, prețuri de achiziție — respectiv valori de investiție și cote de amortizare — mai mari decît în cazul mașinilor pentru teren șes ;

— **cheltuieli de exploatare** și **întreținere** a mașinilor agricole specifice pentru pantă mai ridicate decît cele pentru șes, deoarece : viteza maximă posibilă de lucru a agregatelor pe pante, pe direcția curbelor de nivel, este redusă — 6—9 km/h (datorită condițiilor limitative de stabilitate și posibilităților reduse de manevrabilitate, în condițiile unui relief frămîntat și cu grad ridicat de fărîmițare și dispersare a parcelelor), ceea ce înseamnă o productivitate mai mică a agregatelor. Totodată, gradul de unificare a pieselor și subansamblelor din componența acestor mașini este mai redus, ceea ce limitează universalitatea lor și dă naștere la dificultăți în alcătuirea agregatelor.

Pornind de la aceste particularități și în scopul stabilirii unor soluții optime sub aspect constructiv, funcțional și economic, concepția cercetărilor efectuate de către Institutul de cercetări, proiectare și inginerie tehnologică pentru mecanizarea agriculturii București, la Stațiunea de cercetări pentru mecanizarea lucrărilor agricole pe pante din Cluj-Napoca (filială de profil) a avut în vedere :

— stabilirea posibilităților de utilizare — fără adaptări constructive și funcționale — a tractoarelor și mașinilor agricole destinate terenului de șes, pentru a lucra pe terenuri în pantă, pe direcția curbelor de nivel ;

— stabilirea unor soluții de adaptare a construcției mașinilor agricole de șes, pentru a putea lucra pe terenuri în pantă — în sistem antierozional, în agregat cu tractoare de pantă ;

— realizarea unor tractoare și mașini agricole specializate (dar folosind în cît mai mare măsură piese, subansamble și ansamble unificate) destinate executării lucrărilor pe pante pentru care mașinile de șes nu corespund, și nici nu pot fi adaptate.

Ținînd seama de structura culturilor de cîmp — care dețin ponderea principală pe terenurile în pantă —, au fost considerate ca prioritare problemele privind mecanizarea lucrărilor la culturile de cereale păioase, porumb, cartofi și sfeclă de zahăr, precum și pe pajiștile naturale situate pe pante.

În acest cadru, s-au elaborat atît sistema de mașini, cît și tehnologiile de mecanizare, respectînd cerințele de prevenire și combatere a eroziunii solului (prin deplasarea agregatelor pe direcția curbelor de nivel) și s-au efectuat studii de eficiență economică a lucrărilor mecanizate. Rezultate ale acestor cercetări sînt prezentate în cele ce urmează.

Sistema de mașini cuprinde tractoarele, mașinile și utilajele agricole, atît cele specifice pentru pantă, cît și cele adaptate din sistema de mașini pentru șes. Baza energetică o va constitui tractorul universal pe șenile S.M.-800, care va fi produs de Întreprinderea de profil din Miercurea Ciuc.

Principalele mașini și utilaje specifice care au fost realizate și omologate pînă în prezent pentru acest tractor, sînt :

— pentru lucrările solului : două tipuri de pluguri reversibile purtate (PRA-4-30 cu 4 trupițe duble, pentru executarea arăturilor adînci de pînă la 30 cm ; P.R.P.-6-25 cu 6 trupițe duble, cu adîncimea de lucru de pînă la 20 cm) ; două grape cu discuri G.D.-4,7 — cu o lățime de 4,7 m, care execută pregătirea patului germinativ pînă la adîncimea de 12 cm ; GDG-2,7 — o grapă grea — cu lățime de 2,7 m și care mobilizează solul pînă la 18 cm, putînd fi folosită fie pentru înlocuirea lucrării de arătură superficială, fie pentru discuit arătura ce a fost executată în condiții grele (cu bolovani mari și excesiv de uscați) ; freza F.U.-2,5 pentru pregătirea patului germinativ, care asigură o încărcare maximă a tractorului lucrînd pe o lățime de 2,5 m și la o adîncime de 10—12 cm ; mașina tip „Cizel" pentru afînatul solului pînă la o adîncime de 30 cm, fără întoarcerea brazdei (ce poate fi folosită cu 5 sau 7 organe active) ; plugul de coastă pentru drenaj, care execută galerii subterane cu diametrul cuprins între 80 și 120 mm, la o adîncime de pînă la 80 cm, pentru eliminarea excesului de umiditate provenit din izvoarele de coastă, precipitații abundente și topirea zăpezilor ;

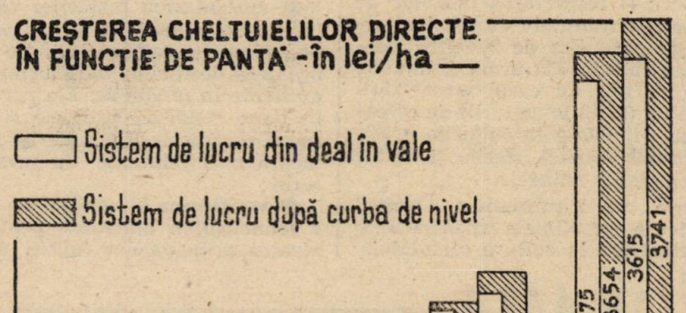

Fig. 1

— pentru semănat cereale păioase și ierburi, în condițiile reducerii numărului de treceri și consumului de carburanți : s-au utilizat mașinile combinate MCT-2,5 și MCR-2,5, care execută concomitent prelucrarea solului și semănatul culturilor, respectiv prelucrarea totală sau în benzi a terenului ;

— pentru recoltarea cerealelor păioase cultivate pe terenuri cu pante de pînă la 20° — combina autopropulsată de pante CP-12, care se fabrică în serie la „Semănătoarea" București.

Mașinile și utilajele de șes, adaptate pentru a lucra pe terenurile în pantă sînt, în principal : semănătorile SUP-29 și SUP-48 pentru cerealele păioase,

SPC-6 (cu 6 și 8 rînduri) pentru prășitoare ; mașina de plantat cartofi 4SaBP-62,5 ; cultivatorul CPS-6 ; combinatorul CPGC-4 ; presa de balotat fîn PPF.

Tehnologiile de mecanizare a lucrărilor agricole în sistem antierozional au fost elaborate pentru culturile de cereale păioase, porumb, cartofi și sfeclă de zahăr și au fost verificate (în cursul anilor 1972—1980) pe loturi experimentale demonstrative (de 5—50 ha), organizate în unități agricole din județele colinare.

Studiile privind eficiența economică a mecanizării lucrărilor agricole pe terenuri în pantă, în condițiile respectării cerințelor antierozionale, au demonstrat că, pentru lucrările ce urmează a se executa pe pante cu înclinație mai mare de 6° (11%), cheltuielile directe cresc odată cu sporirea gradului de înclinare (fig. 1).

Variația cheltuielilor directe la unitatea de suprafață este prezentată, în figura 1, pentru două tehnologii de mecanizare :

— cea actuală, în sistemul de lucru „deal-vale", folosind tractoarele și mașinile agricole de uz general (destinate pentru șes) ;

— cea în sistem antierozional, folosind tractoare și mașini agricole de uz general, cît și specializate pentru terenurile în pantă.

În stabilirea limitelor de pantă pînă la care se poate extinde mecanizarea lucrărilor în sistem antierozional, pentru culturile pe versanți, au fost avute în vedere atît posibilitățile de mecanizare cu asigurarea stabilității agregatelor în lucru și respectarea indicilor de calitate, cît și aspectele economice, urmărindu-se obținerea de beneficii pentru fiecare cultură. Ca urmare, limitele rezultate au fost, în cazul mecanizării totale, de 20° (36%) la culturile de cereale păioase, 14° (25%) la culturile prășitoare (porumb, cartofi, sfeclă) și de 27° (51%) la pajiștile naturale.

În figura nr. 2 prezentăm, pentru exemplificare, rezultatele analizei economice efectuate la cultura cartofului.

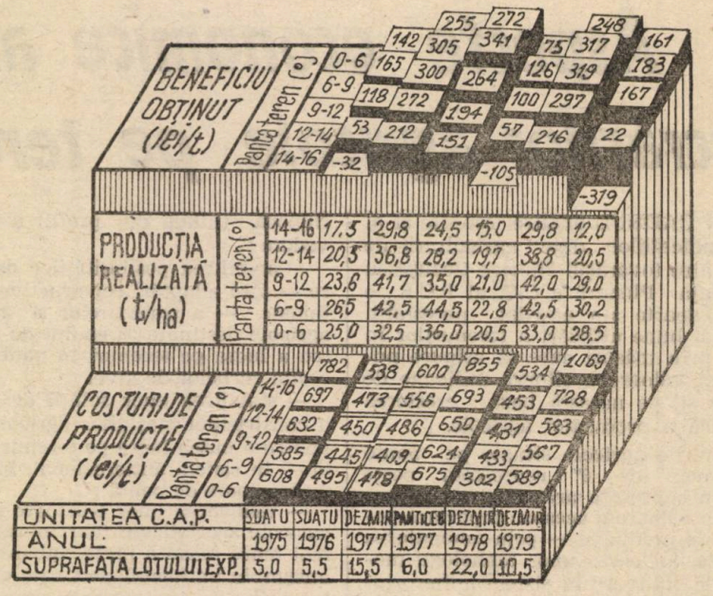

Se desprinde concluzia că, în cazul terenurilor cu înclinație de pînă la 14°, se pot obține producții peste 18 t/ha, cu efecte economico-financiare pozitive. La pante cu înclinația mai mare de 14°, ca urmare a producțiilor mici ce se obțin, alături de creșterea cheltuielilor privind mecanizarea, scade foarte mult calitatea lucrărilor, iar costurile de producție cresc.

Din experiența în producție a Stațiunii de cercetări din Cluj-Napoca se desprind cîteva concluzii semnificative :

● **mecanizarea lucrărilor agricole** pe terenurile în pantă în sistem antierozional, se poate realiza folosind o parte din utilajele destinate terenurilor plane, existente în producție. Ele pot completa în bune condiții utilajele și mașinile specifice acestor tipuri de teren, ce urmează a fi fabricate în producția de serie ;

● **verificarea** în condiții de producție a tehnologiilor elaborate pentru mecanizarea principalelor culturi, și a mașinilor aferente, a confirmat posibilitățile de lucru ale utilajelor, calitatea corespunzătoare a lucrărilor, cu efecte directe și imediate în importante sporuri de producție

● deși în condițiile de lucru pe pantă, în sistem antierozional, **cheltuielile cu mecanizarea** cresc odată cu sporirea pantei terenului, prin aplicarea tehnologiilor de mecanizare elaborate și a sistemei de mașini aferente, randamentele la hectar la principalele culturi de cîmp justifică sub aspectul eficienței economice, pînă la limitele de pantă stabilite — o mecanizare completă. La toate acestea se adaugă efectul nemăsurabil dar foarte important, al lucrărilor solului în sistem antierozional, care contribuie la combaterea fenomenului de degradare a solului.

dr. Teodor STĂNILĂ
Dumitru HAGIANU
Vasile STANCA

AGRORAMA

METODE NOI DE COMBATERE A DĂUNĂTORILOR

● *Agricultura mondială se confruntă cu recrudescența unei probleme grave : bolile și dăunătorii care dijmuiesc recoltele. După decenii de aplicare a unor pesticide și insecticide din ce în ce mai toxice, se constată că acestea au distrus microorganismele și insectele mai puțin rezistente, dar au lăsat să prospere generațiile de urmași ale celor mai bine înzestrate, a căror înmulțire a fost facilitată de dispariția unor inamici naturali. Totodată, o serie de specii au devenit rezistente la acțiunea substanțelor chimice. (Anul acesta s-a înregistrat deja un anumit grad de imunitate chiar și față de cea mai nouă familie de produse — piretroizi sintetici, aplicați pentru prima dată în 1981). Pe de altă parte, substanțele utilizate sînt din ce în ce mai agresive pentru om.*

Pornind de la asemenea considerente, F.A.O. a inițiat, în această toamnă, o campanie de lămurire a guvernelor și a agricultorilor în vederea utilizării mai raționale a pesticidelor, restrîngerii folosirii celor periculoase și recurgerii la alte mijloace de combatere a bolilor și dăunătorilor plantelor.

Se recomandă un „sistem integrat de control", care combină aplicarea pesticidelor tradiționale cu alte tehnici, de exemplu :

● dezvoltarea inamicilor naturali ai dăunătorilor. *De pe acum se comercializează paraziți ai muștei albe (care compromite recoltele de bumbac, secretînd pe capsule o substanță cleioasă ce le face inutilizabile), ai moliei-păianjen ș.a. ;*

● răspîndirea de pheromoni. *Aceste substanțe sînt secretate în mod natural de către insecte, ajutîndu-le să comunice între ele, de exemplu, pentru împerechere. Introduși artificial pe cîmp, pheromonii pot deregla comportarea normală a insectelor, contribuind la distrugerea acestora ;*

● crearea de soiuri de plante mai rezistente la boli și dăunători. *Se apreciază că prioritatea pentru cercetare trebuie să se situeze nu numai în domeniul creșterii productivității plantelor, ci și în acela al imunității. Cultivatorii de orez care, în cadrul „revoluției verzi" din unele țări în curs de dezvoltare, au introdus soiuri cu mare randament la hectar, au obținut deseori, din cauza capacității reduse de apărare a acestora, recolte inferioare celor înregistrate la varietățile anterioare;*

● programarea perioadei de însămînțare *în așa fel încît să se evite intervalele cînd apar de obicei bolile și dăunătorii. În India, de exemplu, în mod tradițional timpul de plantare a unei varietăți tropicale de cereale este în așa fel, ales, încît înflorirea să se producă în decembrie, evitîndu-se efectul invaziilor de dăunători ce au loc de regulă în noiembrie ;*

● utilizarea unor pesticide specifice, *care atacă numai anumiți dăunători, nu și pe inamicii naturali ai acestora.*

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI:

RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Valențele indicatorului producție marfă vîndută și încasată

PRACTICA aplicării principiilor noului mecanism economico-financiar, privită prin prisma indicatorului central — producția netă — a demonstrat avantajele pe care le are acest indicator comparativ cu producția globală. Dacă ne propunem însă să analizăm modul de utilizare a producției nete la dimensionarea fondului de retribuire a muncii se observă că el nu oferă suficiente elemente pentru o dimensionare corectă — cel puțin în unele ramuri — a acestui fond.

Ne referim în primul rînd la faptul că, deși producția netă exprimă mult mai fidel efortul întreprinderii, totuși, prin metoda de calcul, ca diferență între producția globală și cheltuielile materiale, rezultatul nu este întotdeauna foarte aproape de realitate. De pildă, în construcția de mașini, în producția globală pentru calculul producției nete este cuprinsă și producția neterminată ca element component. În calcularea producției nete aferente se aplică — la întregul volum de producție globală — aceeași pondere a cheltuielilor materiale, deși în producția neterminată la un moment dat, să zicem la 30 ale lunii, sînt cuprinse și materialele incluse în fabricație în ultima decadă, care au un grad redus de prelucrare și, prin urmare, la acestea ponderea cheltuielilor materiale este mult superioară celei planificate, aplicată pe total. Or, prin aplicarea ponderii planificate este apreciată în mod artificial producția netă prin partea de cheltuieli de muncă vie neprestată și acumulările nerealizate aferente materialelor cu grad redus de prelucrare din producția neterminată.

Un alt aspect, producția netă nu mobilizează la încheierea operativă a ciclului aprovizionare-producție-desfacere, întrucît sînt cazuri cînd, deși se realizează producția netă și se asigură fondurile pentru plata retribuțiilor, producția staționează în magazie, uneori chiar timp îndelungat. Mai mult, producția netă poate fi realizată și depășită fără a avea un corespondent măsurabil în producția fizică și, prin urmare, deși producția (netă) se depășește, ea nu poate deveni marfă, nu participă la schimb, nu satisface necesitățile de consum individual, productiv sau investițional, nu-și verifică utilitatea economică pentru care a fost creată (de exemplu, în construcțiile industriale aceeași producție netă se poate obține atît prin construirea și echiparea unei hale ce urmează a produce imediat, cît și prin construirea parțială a două sau mai multe hale dar care nu produc).

PUNCTE DE VEDERE

Pentru a răspunde cerințelor actuale ale consumului (de orice fel) producția netă trebuie să se realizeze în strictă corelație cu producția fizică, asigurîndu-se totodată și desfacerea prin contracte, cît și livrarea efectivă în condiții de calitate. Considerăm că indicatorul producția marfă vîndută și încasată ar răspunde tuturor acestor cerințe, întrucît reprezintă expresia finală a recunoașterii muncii sociale prestată în toate procesele economice amintite. Aceasta nu înseamnă renunțarea la producția netă ca indicator care exprimă efortul propriu al unităților economice în crearea venitului național.

Potrivit opiniilor unor specialiști utilizarea indicatorului producție marfă vîndută și încasată în recalcularea fondului de retribuire a muncii nu s-ar putea aplica permanent datorită neritmicității încasărilor dictată uneori de cauze obiective pentru încasator (plăți restante la beneficiarul livrărilor, lipsa finanțării la beneficiarii de investiții, organizarea și derularea necorespunzătoare a decontărilor în unele întreprinderi etc.). Considerăm că argumentul susamintit își pierde valabilitatea în condițiile recurgerii, ca posibilitate în cazurile obiective, la folosirea sistemului practicat în situația depășirilor necorespunzătoare. De pildă, avem în vedere chiar posibilitatea creșterii competențelor ministerelor și centralelor în aprobarea depășirilor necorespunzătoare (în prezent ele sînt de 2% și respectiv 1% din fondul planificat trimestrial pentru retribuții). În acest mod sînt rezolvabile impedimentele ce apar din neritmicitatea încasărilor.

Investirea indicatorului producție marfă vîndută și încasată cu rol central în recalcularea fondului de retribuire a muncii ar contribui, după părerea noastră, la creșterea preocupărilor conducerilor întreprinderilor în realizarea producției marfă și in acest fel la mărirea posibilităților de asigurare a capacității de plată ; blocajul în lanț și plățile restante ar prezenta tendință de scădere, iar dobînzile plătite de unități precum și penalitățile prevăzute de lege — ambele pentru incapacitatea de plată — s-ar diminua în favoarea acumulărilor, a formării fondurilor planificate din beneficii.

Un alt avantaj al acestui indicator îl constituie stabilitatea sa ca indicator de plan comparativ cu producția netă. Dacă valoarea nou creată poate fi modificată ca plan în execuție ori de cîte ori se invocă schimbarea ponderii producției, reorientarea contractelor, redimensionarea producției globale pentru calculul producției nete, schimbarea variației de stoc la producția neterminată de la o perioadă la alta (greu cuantificabilă și cu mari aproximații) etc., în cazul producției marfă vîndută și încasată oscilațiile sînt limitate la schimbarea planului producției marfă pentru care sînt necesare motivări precise și analiza nivelului stocurilor de produse la începutul și sfîrșitul perioadei.

Dacă analizăm îndeaproape comportarea indicatorului privind încasările, în practică, putem arăta totuși că există posibilitatea unităților să recurgă la unele practici neindicate de ridicare artificială a încasărilor și anume ar putea efectua operațiuni de vînzare-cumpărare a unor subansamble realizate în cooperare, ceea ce ar permite realizarea ușoară a acestui indicator. Dar nivelul acestora ar putea fi limitat și controlat astfel încît poate fi îngrădit prin lege și eliminat. Chiar și în condițiile dezavantajului amintit mai sus, apreciem că indicatorul producție marfă vîndută și încasată prezintă în practică o serie de avantaje ; în condițiile aplicării lui ca indicator de bază munca ar fi retribuită numai pe baza verificării cererii sociale a producției, iar nivelul său ar exprima valoric utilitatea activității producătorilor.

Laurențiu AȘTEFANEI
inspector la Sucursala județeană Iași a Băncii Naționale

Participarea activă la dezvoltarea proprietății socialiste: răspunderi și venituri sporite

PORNIND de la adevărul că proprietatea socialistă este o bază trainică pentru ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a poporului, partidul și statul nostru acordă o atenție deosebită dezvoltării proprietății socialiste, în general a forțelor de producție, valorificării întregului potențial național la un nivel cît mai înalt de rentabilitate și eficiență economică. Între numeroasele măsuri luate în ultimii ani în vederea realizării acestor obiective majore, un loc aparte îl deține generalizarea noului mecanism economico-financiar, introducerea participării oamenilor muncii la beneficii. În același cadru se înscrie și Proiectul Legii privind participarea oamenilor muncii cu părți sociale la constituirea fondului de dezvoltare economică, supus dezbaterii publice.

Din multitudinea rațiunilor care stau la baza introducerii participării oamenilor muncii cu părți sociale la constituirea fondului de dezvoltare economică, credem că două se impun pe prim plan, prin dimensiunile și implicațiile lor profunde. Pe de o parte, avem în vedere faptul că acest proces reflectă condiționarea directă între progresul multilateral și rapid al avuției naționale, al proprietății socialiste și creșterea bunăstării poporului ; în atingerea unui asemenea obiectiv major rolul hotărîtor îl are activitatea intensă a întregului popor, munca plină de dăruire, atribute izvorîte din poziția nouă de proprietar, producător și beneficiar pe care omul a dobîndit-o în societatea noastră socialistă. Pe de altă parte, participarea oamenilor muncii cu cote părți sociale la constituirea fondului de dezvoltare economică reprezintă o formă nouă, superioară de cointeresare materială care se integrează organic concepției noului mecanism economico-financiar în vederea promovării în masa producătorilor și proprietarilor mijloacelor de producție, a unui interes sporit pentru gospodărirea cu maximă eficiență a întregii părți de proprietate socialistă aflată în dotarea fiecărei unități economice de stat.

Să ne referim, mai pe larg, la aceste probleme. În scopul dezvoltării economico-sociale a țării, partidul și statul alocă an de an din venitul național cote ridicate de acumulare pentru dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale în toate ramurile și sectoarele de activitate. În același timp, dat fiind caracterul relativ limitat al resurselor destinate sporirii forțelor de producție și totodată ținînd seama de creșterea substanțială a veniturilor oamenilor muncii în ultimii ani, de necesitatea menținerii în continuare a unui ritm susținut de dezvoltare a economiei românești, proiectul de Lege oferă posibilitatea participării oamenilor muncii cu părți sociale la fondul de dezvoltare economică. Aceasta se face pe baza liberului consimțămînt. Participarea menționată nu poate depăși, în total, 30% din valoarea mijloacelor fixe ale unității, iar partea socială în proprietatea fiecărui om al muncii nu poate fi mai mare de 50 000 de lei și mai mică de 10 000 lei pe întreaga perioadă de activitate a acestuia. Depunerile fiecărui om al muncii pentru constituirea părții sociale se prevăd a se stabili în funcție de veniturile depunătorului și de volumul depunerilor aprobate de adunarea generală pentru anul de plan. Constituirea părții sociale se poate face în rate egale sau diferențiate, lunar sau la alte intervale, ori integral, în raport cu opțiunea depunătorului.

Noul act normativ conferă, totodată, posibilitatea ca și cadrele de conducere, personalul muncitor din cadrul aparatului de stat, al organizațiilor politice și obștești, din unitățile de învățămînt, social-culturale să poată depune sume de bani cu titlu de părți sociale, într-o unitate economică, beneficiind, în raport cu valoarea părții sociale depuse, de venituri suplimentare, în aceleași condiții ca și oamenii muncii din unitatea economică respectivă.

În dezbatere: Proiectul Legii privind participarea, cu părți sociale, a oamenilor muncii din unitățile economice de stat la constituirea fondului de dezvoltare economică

Contribuția oamenilor muncii la fondul de dezvoltare economică are ca obiectiv major hotărîtor, creșterea gradului lor de participare activă, creatoare la activitatea economico-socială. Ridicarea eficienței presupune stimularea și valorificarea mai largă, intensă a inițiativei proprii. Oamenii muncii trebuie să contribuie activ, multilateral la menținerea unui ritm înalt de dezvoltare a economiei românești, să producă mai mult și mai bine, de o calitate mai înaltă, cu cheltuieli cît mai mici.

Prin măsurile preconizate oamenii muncii sînt chemați să-și asume nemijlocit, într-un grad mai mare răspunderea, să-și pună mai bine în valoare calitatea de proprietari asupra părții din avuția națională încredințată lor spre gospodărire și dezvoltare. Astfel, oamenii muncii din fiecare întreprindere vor înțelege mai profund faptul că ei sînt proprietarii acelei întreprinderi, că ei poartă direct răspunderea pentru păstrarea și apărarea proprietății sociale, pentru dezvoltarea ei, că datoria lor este de a obține, cu mijloacele de care dispun, creșterea continuă a eficienței economice, asigurînd pe această cale atît fondurile necesare retribuțiilor și participării la beneficii, cît și dezvoltării bazei tehnico-materiale, satisfacerii unor necesități generale ale statului.

Participarea oamenilor muncii cu părți sociale la fondul de dezvoltare economică — nouă manifestare a democrației muncitorești — este menită să contribuie la perfecționarea autoconducerii muncitorești. Soluționarea problemelor care se află în fața unităților economice presupune, nu numai existența unui cadru organizatoric corespunzător ci și îmbunătățirea activității consiliilor oamenilor muncii și a adunărilor generale. Îmbogățirea conținutului acestor forme de conducere — realizată și prin prevederile recentului proiect de lege — are menirea de a impulsiona capacitatea creatoare a oamenilor muncii la nivelul statutului de proprietar socialist, de producător și beneficiar. În același timp, participarea oamenilor muncii cu părți sociale la constituirea fondului de dezvoltare economică va asigura o legătură și mai strînsă a fiecărui om al muncii cu unitatea în care lucrează prin cointeresarea mai accentuată a personalului fiecărei unități în obținerea de rezultate economice superioare. În acest sens se prevede ca oamenii muncii să beneficieze, la finele fiecărui an, pentru sumele depuse ca parte socială, de un venit determinat în funcție de mărimea totală a depunerii și de modul de realizare și depășire a beneficiilor planificate. Sensul major, final al participării la fondul de dezvoltare constă astfel în aceea că se oferă posibilitatea obținerii unui venit suplimentar în funcție de aportul la constituirea fondului de dezvoltare. Pentru sumele depuse ca parte socială, oamenii muncii încasează la finele fiecărui an un venit determinat din beneficiul unității. Venitul anual cuvenit oamenilor muncii este de 6% în cazul realizării de către unitate a beneficiilor planificate și de pînă la 8% în cazul depășirii acestora, în funcție de volumul beneficiilor și de rentabilitatea obținută, potrivit hotărîrii adunării generale a oamenilor muncii. Se garantează venitul oamenilor muncii la un nivel de 5% din sumele depuse ca parte socială și în cazul nerealizării beneficiului planificat unității. Veniturile cuvenite oamenilor muncii se asigură din beneficiile obținute, înaintea oricăror alte repartizări prevăzute de lege. Aceste venituri nu sînt impozabile și nu se iau în calculul cîștigurilor oamenilor muncii în funcție de care se determină, potrivit legii, drepturile și obligațiile acestora. De asemenea, este garantată restituirea integrală a depunerilor pentru constituirea părții sociale. Din toate cele arătate reiese însemnătatea realizării unei munci de calitate, eficiente, la toate nivelele, care să permită ca sumele depuse pentru dezvoltare să dobîndească statutul unor investiții cît mai productive.

În ansamblu, se poate afirma că participarea cu părți sociale constituie o nouă întruchipare a calității oamenilor muncii de proprietari, producători și beneficiari. Ea conferă acestora atît o răspundere mai mare pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale, buna organizare a producției și a muncii, cît și dreptul de a se bucura pe deplin de rezultatele activității lor.

dr. Gheorghe RĂBOACĂ
dr. Ioan BRATU

Sub deviza:

«Comerț, cooperare, dezvoltare»

TÎRGUL INTERNAȚIONAL BUCUREȘTI 1982

— 8 zile de intensă activitate comercială —

JOI, 14 octombrie, cea de a 8-a ediție a Tîrgului Internațional București și-a închis porțile, consemnînd un rodnic bilanț atît în ceea ce privește funcția sa de informare, cît și ca activitate comercială.

Larga tematică a Tîrgului Internațional București, care începînd de anul trecut a devenit o manifestare expozițională cu frecvență anuală, a determinat într-o bună măsură atît numărul firmelor românești și de peste hotare participante, cît și varietatea și nivelul ridicat al ofertei acestora, din domeniile construcțiilor de mașini, chimiei, metalurgiei, prelucrării lemnului, transporturilor, materialelor de construcții, industriei ușoare și alimentare, micii industrii și artizanatului.

O confirmare a prestigiului cîștigat în decursul anilor de Tîrgul Internațional, găzduit de Capitala țării noastre, o constituie participarea și exponatele celor circa 1 150 de firme producătoare și exportatoare din România și din alte 36 de țări la cea de a 8-a ediție. Cu pavilioane oficiale au participat la actuala ediție 31 de țări din toate zonele geografice ale lumii : Austria, Bulgaria, Canada, Cehoslovacia, R.P. Chineză, R.P.D. Coreeană, Cuba, Elveția, Egipt, Franța, R.D. Germană, Grecia, India, Iordania, Israel, Italia, Iugoslavia, Japonia, Libia, Pakistan, Polonia, Portugalia, Sri Lanka, Statele Unite ale Americii, Turcia, Ungaria, Uniunea Sovietică, Venezulea, Zair. Dintre acestea, Pakistan, Sri Lanka, Venezuela au participat în premieră. Totodată, a mai participat și Organizația pentru Eliberarea Palestinei. Din suprafața totală de expunere, de circa 71 100 mp, 23 720 mp au fost afectați expozanților de peste hotare.

Oferta românească la Tîrgul Internațional București a fost constituită în marea sa majoritate de produse noi sau îmbunătățite, din toate ramurile cuprinse în profilul tîrgului, fapt care reflectă procesul dinamic de modernizare și promovare a noului în industria românească. Situată pe aceste coordonate, oferta întreprinderilor românești producătoare și exportatoare, în număr de peste 650, este în măsură să se alinieze celor mai înalte exigențe ale partenerilor externi.

Ca organizatori ai acestei manifestări expoziționale, ne-am străduit să folosim cît mai eficient condițiile excelente oferite de modernul complex expozițional al TIB, precum și experiența acumulată pînă în prezent, pentru a asigura tuturor participanților un cadru optim activității comerciale, realizării unor fructuoase contacte, schimburi de experiență și idei pentru încheierea unor tranzacții rodnice pe parcursul acelor 8 zile de desfășurare.

Concomitet cu activitatea exclusiv comercială, Tîrgul internațional București a mai oferit și largi posibilități de informare a vizitatorilor de peste hotare cu privire la cele mai recente și mai caracteristice aspecte ale dezvoltării actuale și în perspectivă privind sectoarele tehnico-economice din profilul tîrgului, prin organizarea unor manifestări adiacente — cum ar fi : reuniuni specializate, conferințe, simpozioane, prezentări de filme, demonstrații practice etc.

O coordonată majoră a recentei manifestări expoziționale, evidentă la toți participanții români, a fost atenția acordată inovației tehnice, ofertării — alături de mărfuri — și a unei game largi de servicii inginerești. Astfel, Institutul român de consulting ROMCONSULT, specializat în activitatea de consulting și engineering în domeniile : construcțiilor de mașini, echipamentelor electrice și electronice, industriei construcțiilor și materialelor de construcții, dezvoltării agricole și rurale, extragerii de minereuri, chimiei, petrochimiei, energiei, dezvoltării urbane, alimentării cu apă și canalizări, telecomunicațiilor, transportului învățămîntului, ocrotirii sănătății, turismului și sportului, a prezentat invenții românești care s-au bucurat în ultimul timp de aprecieri deosebite pe plan internațional, cum sînt : „Nou corp interior pentru reactor de sinteza amoniacului" — distinsă cu medalia de aur la Salonul internațional de invenții și tehnici noi de la Geneva (1981), „Metode pentru controlul nedestructiv al betonului în construcții de beton armat" și „Motor de curent continuu cu rotor disc și întrefieri axial", care au primit medalii de argint la aceeași manifestare internațională.

Ilustrare directă a performantelor obținute în diversele ramuri ale economiei, exponatele din acest stand au reprezentat domenii de vîrf ale creației tehnice românești, relevînd înaltul potențial științific al cercetării din cele mai diferite ramuri. Amintim, dintre ele :

„Procedeu și instalație de obținere a acidului sulfuric prin dublă conversie catalitică și absorbție intermediară", „Reactor unic cu dirijarea mediului de reacție pentru fabricarea acidului fosforic" ; „Sistem de transport aeropropulsiv containerizat", „Complex iono-proteic complementar în hrana animalelor", „Procedeu pentru obținerea lanolinei din apele rezultate de la spălarea pieilor ovine cu blană, cu randamente de 85—90%" „Mașină automată de frezat profilul cuțitelor CLEARSON", „Aparat numărător de osii, vagoane și trenuri" ; „Sistem de alarmă pentru automobile", „Tratament superficial complex pentru realizarea de piese rezistente la frictiune", „Tehnologie de realizare a țesăturilor pentru membrane, pentru centrarea bobinelor de difuzoare acustice", „Robot industrial experimental ROBOPAS-001 acționat pas cu pas și comandă prin fibră optică", „Procedeu și cameră de ardere de sinteză cu turbulență variabilă" (procedeu prin care se obține o reducere a consumului de combustibil la motoare cu pînă la 60%), „Procedeu de valorificare a anvelopelor uzate de turisme și tractoare, prin recuperarea cauciucului și refolosirea pentru turnarea de piese de cauciuc — anvelope, benzi transportoare, curele trapezoidale" (prin aplicarea acestui procedeu este posibilă înlocuirea a 50% din elastomerul pur folosit la fabricarea de anvelope și piese de schimb). În cadrul pavilionului Romconsult s-au prezentat și noi realizări din domeniul designului industrial.

Un alt domeniu de interes al ofertei românești de servicii inginerești l-a constituit standul Întreprinderii de cooperare economică cu străinătatea — ROMPETROL. România, care are o experiență de peste 120 de ani în extragerea și prelucrarea petrolului, este actualmente unul din principalii producători și exportatori de utilaje petroliere din lume, instalația de foraj F400—3DH stabilind, încă în 1978, recordul european de mare adîncime : 8 000 m.

Această îndelungată tradiție, a cărei valoare a fost unanim recunoscută pe plan internațional, face ca întreprinderea de cooperare în domeniul petrolului și gazelor ROMPETROL, să fie unul dintre cei mai cunoscuți și apreciați parteneri de afaceri, deschis oricărei formule de colaborare, capabil să asigure o gamă completă de servicii și operații, de la prospectare pînă la extracția, transportul și stocarea produselor petroliere, ca și participarea în realizarea de obiective „la cheie".

Ca o dovadă a calității serviciilor oferite de ROMPETROL, trebuie subliniat faptul că întreprinderea românească a executat lucrări în zeci de țări, printre care amintim: Afganistan, Albania, Benin, Birmania, Bulgaria, Cehoslovacia, R.P. Chineză, Coasta de Fildeș, R.P.D. Coreeană,, Cuba, Ecuador, Egipt, Etiopia, Filipine, R.D .Germană, Ghana, Grecia, India, Indonezia, Irak, Iordania, Iugoslavia, Liban, Liberia, Libia, Malta, Maroc, Nepal, Nigeria, Pakistan, Siria, Sudan, Somalia, Tanzania, Turcia, Venezuela, R.S. Vietnam, R.A. Yemen, R.D.P. Yemen ș.a.

Că realizările din domeniul științei și tehnicii se răsfrîng favorabil asupra competitivității produselor românești o dovedesc importantele tranzacții comerciale încheiate la TIB 82. Astfel, întreprinderile românești de comerț exterior au semnat contracte de export pentru : schimbătoare de căldură, supape de siguranță, recipienți gaze — în U.R.S.S. ; motoare diesel, subansamble pentru utilaj petrolier, instalații de foraj și utilaj minier — în U.R.S.S., Siria, India, și Cehoslovacia ; utilaj metalurgic — în Cehoslovacia ; magazie de motoare — în Franța ; mașini-unelte și scule — în Cehoslovacia, Ungaria, Bulgaria, U.R.S.S., Polonia, Columbia, Grecia, Arabia Saudită, Franța, Suedia, S.U.A. ; autoturisme „Dacia" — în Cehoslovacia, R.D. Germană, Polonia, Grecia ; compresoare, macarale-portal — în Cehoslovacia ; poduri rulante — în R.D. Germană ; excavatoare — în Ungaria : diferite piese pentru utilaje — în Iugoslavia. Întreprinderea românească de comert exterior UNIVERSAL TRACTOR, prezentă la T.I.B. cu o gamă complexă de tractoare și mașini agricole tractate și autopropulsate — printre care, ca noutăți, tractoarele de 100 CP și 85 CP, dotate cu simplă și dublă tracțiune, motocultivatorul pentru lucrări în pantă, combina de capacitate

mărită C 16 U, cu randamente ridicate și consumul redus de combustibil — a suscitat interesul specialiștilor și comercialiștilor, asigurîndu-și încheierea unor contracte de export a căror valoare a fost cu 20% mai mare față de cele realizate la ediția precedentă.

Astfel, exponatele prezentate de UNIVERSAL TRACTOR au făcut obiectul unor fructuoase tranzacții încheiate cu parteneri din Uniunea Sovietică, Republica Democrată Germană, Iran, Arabia Saudită, Grecia, Italia, Cehoslovacia, Algeria, Ungaria, Portugalia ș.a. De asemenea s-au perfectat contracte pentru exportul de : mașini agricole, semănători, combine autopropulsate, batoze și piese de schimb, încărcătoare frontale TIH-445 — în R.D. Germană ; autobetoniere — în Bulgaria ; autocamioane — în Cuba ; utilaje pentru diferite sectoare ale industriei ușoare, subansamble și piese de schimb — în R.D. Germană și Bulgaria ; rulmenți de diferite tipodimensiuni — în R.D. Germană, Elveția, Finlanda ; utilaj pentru industria lemnului — în Cehoslovacia.

În același timp, s-au contractat la import : utilaj chimic și minier, suporți pentru magneți și piese pentru compresoare — din Cehoslovacia și R.D. Germană, instalații de oxigen — din U.R.S.S. și cold-box — din Franța ; diferite mașini-unelte — din Austria ; utilaj metalurgic — din R.D. Germană ; arbori cotiți — din Cehoslovacia ; mașini-unelte din Cehoslovacia ; autoturisme „Skoda" și „Trabant" — din Cehoslovacia și, respectiv din R.D. Germană ; diferite piese pentru utilaje de construcții — din R.D. Germană și U.R.S.S. ; combine agricole și hedere — din R.D. Germană ; scule pentru industria lemnului — din R.D. Germană.

În domeniul electronicii și electrotehnicii, întreprinderile românești au încheiat numeroase contracte de export, între care : mijloace de automatizare — în U.R.S.S., Bulgaria, Cehoslovacia și R.D. Germană ; televizoare — în Cehoslovacia ; conectori și telefoane — în Ungaria ; aparataj de joasă tensiune, motoare electrice, transformatoare și posturi trafo — în Cehoslovacia, R.D. Germană, U.R.S.S., Franța și Sudan. Contracte de import au fost încheiate pentru : componente electronice — din Cehoslovacia, R.D. Germană, Franța, R.F. Germania ; tehnică de calcul — din Polonia ; antene telescopice — din R.P. Chineză.

Întreprinderile industriei metalurgice au contractat la export : oțel-beton, bare trase, țevi și conducte — în R.F. Germania, Israel și Iran ; profile de oțel — în Liban ; laminate din oțel — în U.R.S.S., iar la import : oțel carbon, oțel inox și laminate din oțel — din R.F. Germania, Austria și Bulgaria.

Chimia românească s-a bucurat de un deosebit interes, firmele specializate încheind numeroase contracte, între care menționăm, la export diferite produse chimice de bază, lacuri și vopsele, cosmetice și medicamente, materiale și produse din policlorură de vinil, îngrășăminte complexe, azotat de amoniu și nitrocalcar, cauciuc și produse din cauciuc etc. în S.U.A., Franța, Ghana, Elveția, U.R.S.S., R. F. Germania, Italia, Olanda, R. P. Chineză, Turcia, India, Grecia, Mongolia, R. D. Germană, Polonia, Japonia, Iran, Egipt, Suedia, Austria, Anglia — și la import anhidridă acetică din Italia, iod și acetarsol din Franța, acid tartric din Anglia, acid butilic din R. F. Germania, folie de policlorură de vinil din Austria, cauciuc latex din Franța și altele.

Binecunoscută pe piața internațională a producătorilor și exportatorilor de mobilă, firma TEHNOFORESTEXPORT a fost prezentă la T.I.B. cu cîteva dintre ultimele creații realizate în marile combinate de prelucrare a lemnului din România. Mobila expusă în acest an la T.I.B. — acoperind o gamă largă de produse, de la mobila stil (cu intarsii și sculptură) la mobilierul modern, suplu, funcțional, mobilierul din rășinoase și, pentru prima dată, mobilierul metalic realizat din combinații de PAL și aluminiu — s-a remarcat prin frumusețea liniilor, execuția ireproșabilă și finisajul de calitate superioară care evidențiază pe deplin excelenta materie primă folosită. Vizitatorii au apreciat în mod deosebit mobilierul de stejar „Canion" destinat sufrageriilor și camerelor de tineret — realizate la Piatra Neamț, biblioteca „Imperial" — produsă la Rădăuți și „Anatolia" — la Sighetul Marmației — ambele din stejar, bucătăriile „Roxana lux" și S.B. 518 (în componența cărora intră un bufet complet, cu corpuri suprapuse, masă și grup de colț), executate la Sibiu, holul mulat(format din canapele, fotolii, măsuță ovală), realizat la Rm. Vilcea. Deosebit de atrăgătoare sînt piesele de mobilier din rășinoase, expuse de producătorii de la Reghin și Piatra Neamț. În afara mobilei destinată diverselor încăperi, TEHNOFORESTEXPORT a prezentat o serie de piese de mic mobilier, caracterizat atît prin finețea execuției — cele stil, cît și prin funcționalitate — cele moderne, instrumente muzicale și articole sportive. Industria de prelucrare a lemnului a încheiat, prin firmele românești specializate, contracte de export pentru mobilă în Elveția, Israel, Japonia, Irak, Franța, Australia și în alte țări.

Industria materialelor de construcții a suscitat interes din partea unor firme din Anglia, Arabia Saudită, Egipt, Liban, Cehoslovacia, U.R.S.S. ș.a., cu care au fost încheiate contracte, printre altele pentru : ciment, faianță, plăci de gresie, marmură, articole sanitare (atît garnituri complete, cît și piese separate) — printre care căzile de baie, colorate, din oțel sînt oferite pentru prima dată de VITROCIM.

Ramură importantă a economiei românești, furnizînd în prezent circa o zecime din totalul exporturilor, industria ușoară a lansat în intervalul 1976—1981 peste 1 300 de materiale și produse noi. Calitatea lor superioară, aprecierea de care se bucură pe piața internațională se reflectă în numărul crescînd de țări în care se exportă — circa 110. În domeniul industriei ușoare sînt menționat, printre altele, contractele încheiate pentru exporturi de confecții — în Australia, S.U.A., Canada, Anglia, Olanda, Ungaria, Iordania și Austria, de țesături de lînă și viscoză — în S.U.A., R. F. Germania și Liban, de fibre poliesterice și țesături de bumbac — în Danemarca, Elveția, R. F. Germania, Cuba, ca și pentru importul de piei brute și diferite accesorii pentru încălțăminte și marochinărie — din S.U.A. Produsele industriei alimentare și de artizanat au fost contractate la export cu firme din Liban, Iordania, Cehoslovacia, Finlanda, Italia, S.U.A., U.R.S.S., Polonia, Israel, R. F. Germania, Grecia, Franța și alte țări.

Remarcabila varietate tematică, nivelul tehnic, sortimental și calitativ al exponatelor, întreaga desfășurare a recentei competiții economico-comerciale de la București, rezultatele fructuoase, ca și climatul rodnic și propice vehiculării de idei și experiență între specialiști ne permit să apreciem că a 8-a ediție a T.I.B. a constituit o nouă și prețioasă contribuție la dezvoltarea colaborării economice internaționale.

ing. Nicolae SUCIU
director al Întreprinderii de tîrguri și expoziții

Valorificarea resurselor de îmbunătățire a performanțelor întreprinderii

Optimizarea microclimatului de muncă

MICROCLIMATUL de muncă, deci ansamblul factorilor de natură fizică în care o persoană sau un grup uman își desfășoară activitatea, exercită o influență în multiple direcții: asupra calității și randamentului în muncă, asupra stării de sănătate a lucrătorilor, influențează substanțial confortul psihic precum și nivelul de satisfacție în muncă. Aceste lucruri sînt bine cunoscute și ele îmbracă forma practică a anumitor valori cu caracter normativ valabile pentru diverse amenajări de lucru, sînt încorporate în calculele și baremurile care stau la baza proiectelor de hale industriale. Cu toate acestea, unele observații de teren efectuate în cadrul unor investigații în diferite hale de producție și care au urmărit, la timpul respectiv, să surprindă raportul dintre nivelul de iluminare și randamentul în muncă *) ne-au sugerat ideea că și în cazul altei variabile a microclimatului uzinal — regimul termic —, nivelurile stabilite prin actele normative nu sînt îndeajuns de flexibile pentru a acoperi eficient întreaga varietate a situațiilor. În același timp s-au luat în considerație și efectele actualelor restricții energetice, care impun o valorificare cît mai bună a cantității de căldură repartizată pentru unitățile cu caracter productiv.

Efectele regimului termic asupra randamentului și calității muncii

IPOTEZA de lucru a acestei cercetări poate fi exprimată succint astfel: dată fiind existența unei interdependențe puternice între nivelul termic și productivitatea muncii, nivelurile de încălzire (atît în sezon rece cît și în sezon cald) trebuie stabilite nu în manieră globală și nu numai pe categoriile de muncă ușoară, medie și grea — cum se face în prezent — ci într-o măsură sporită în funcție de solicitările psihofiziologice ale fiecărui loc de muncă, ale fiecărei profesiuni. Cît privește aria de cuprindere, cercetarea s-a desfășurat în 5 întreprinderi industriale a căror activitate se încadrează în categoriile de muncă medie și ușoară; de asemenea, în eșantion au fost cuprinse locuri de muncă cu un registru diferențiat de solicitări: munca se desfășoară în picioare sau în poziție șezînd, presupune o activitate repetitivă sau, dimpotrivă, un număr mare de operații de finețe, cu și fără deplasări obligatorii de la locul de muncă. S-au efectuat măsurători complete asupra unui număr de 259 subiecți (la două momente predeterminate ale zilei de muncă), pe fiecare post de lucru fiind măsurați principalii parametri fizici, fiziologici și psihosenzoriali definitorii pentru condițiile termice de muncă. În stabilirea eșantionului s-a ținut seama, totodată, și de amplasarea subiecților față de suprafețele vitrate și față de corpurile de încălzire, s-au înregistrat particularitățile constructive ale halelor cu implicații directe asupra regimului termic.

O primă etapă a cercetării noastre a fost aceea de a determina existența — presupusă, dar nedemonstrată — a unei relații de condiționare a nivelului productivității muncii de către nivelul de temperatură din hala de producție. Măsurătorile efectuate atît în condiții reale cît și în cadrul unor experimente dirijate au dovedit existența unei asemenea legături. La o variație a temperaturii, în sezonul rece, de numai două grade (de la 16° la 18°) productivitatea muncii variază, în sens crescător, cu 15%, deci cu o valoare semnificativă. Această corelație s-a dovedit mai puternică și mai constantă în cazul anumitor genuri de activități. Aceste activități sînt, în măsură covîrșitoare, acele locuri de muncă încadrate, paradoxal, în categoria „muncă ușoară", specifică subramurilor electronică, electrotehnică, mecanică fină, în general activitățile care solicită o mare precizie.

În cazul activităților amintite care se desfășoară în cvasitotalitatea lor în poziție șezînd, un nivel mai scăzut al temperaturii din atelierul de producție influențează negativ asupra mîinilor și a degetelor, a căror abilitate și precizie în efectuarea unor operații este diminuată simțitor. Astfel, chiar dacă la nivelul corpului senzația de frig poate fi atenuată prin utilizarea unei vestimentații adecvate, efectele asupra randamentului în muncă al unei temperaturi scăzute se vor menține. Acest fapt se explică prin rolul pe care îl joacă mîna în procesul de producție, acest organ preluînd funcția de mecanism, de componentă a unui ansamblu tehnologic. Tocmai de aceea temperatura de la locul de muncă al muncitorilor trebuie să fie considerată ca o condiție termică tehnologică, fără de care sistemul om-mașină nu funcționează la parametrii proiectați. O altă cauză a reducerii productivității muncii în condițiile unui nivel termic necorespunzător o reprezintă frecventele deplasări ale muncitorilor de la locurile de muncă, motivul invocat fiind cel al lipsei de căldură.

Pe baza constatărilor prilejuite de investigația noastră se desprinde o concluzie importantă. Modul de alegere, amplasare și folosire a surselor de căldură trebuie să fie adaptat specificului muncii. În această direcție, o concepție judicioasă privind încălzirea în halele industriale poate permite nu numai ridicarea randamentului în muncă, a calității produselor, dar și o mai economicoasă utilizare a surselor de căldură, o diminuare a consumului de combustibil. În realizarea acestui deziderat apreciem că intervin mai mulți parametri, mai mulți factori a căror acțiune are un sens convergent, între care: tipul și rețeaua de distribuire a surselor de căldură corelat cu sistemul de ventilație și amplasarea față de sursele de lumină; adecvarea modului de vestimentație la condițiile specifice fiecărui gen de activități; o concepție constructivă care să permită valorificarea maximă a căldurii naturale, eliminarea oricăror pierderi de căldură (în sezonul rece), dar și evitarea unei supraîncălziri (în sezonul cald), care la rîndul său influențează negativ parametrii calitativi ai activității.

Industria textilă și proiectarea constructivă în prim-planul factorilor implicați

DINTRE factorii menționați o importanță deosebită prezintă utilizarea unor tipuri de îmbrăcăminte cît mai bine adaptate fiecărui loc de muncă. În prezent — și este necesar să subliniem acest lucru — nu există o preocupare sistematică, bazată pe date riguroase, orientată spre dotarea lucrătorilor cu haine de lucru adecvate. Tocmai de aceea, în intenția de a se proteja împotriva frigului, lucrătorii își suplimentează numărul de articole de vestimentație folosit, ceea ce determină însă, ca efect colateral, o reducere a libertății de mișcare și, corespunzător, o diminuare a preciziei, a calității. Deoarece în sezonul rece îmbrăcămintea este cu atît mai bună, mai adecvată, cu cît asigură o rezistență termică mare fără a fi stînjenitoare, apreciem că o acțiune concretă în direcția utilizării superioare a căldurii, în direcția creșterii randamentului o reprezintă orientarea întreprinderilor textile spre realizarea unei game cît mai largi și diversificate de haine de lucru — eventual în concepție modularizată, care să permită adaptarea cît mai bună la particularitățile fiecărui individ, ale fiecărui loc de muncă. În acest context, cercetarea din domeniul materialelor textile și confecțiilor ar trebui să ofere

*) Ne referim la articolul „Efecte ale iluminatului natural asupra proceselor de producție din halele industriale", publicat în „Revista economică" nr. 39/1979

noi materiale cu proprietăți izolatoare îmbunătățite, dar cu volum și greutate cît mai reduse.

Un rol deosebit de important în asigurarea unui echilibru între nivelul temperaturii din interior și un randament maxim în muncă revine, așa cum am arătat, activității de **proiectare.** Opinia cea mai larg răspîndită este aceea potrivit căreia numai o temperatură scăzută influențează negativ randamentul, satisfacția în muncă și, nu în cel din urmă plan, starea de sănătate a populației active. Analiza de teren pe care am efectuat-o, măsurătorile sistematice au pus în evidență că relația confort termic-productivitate îmbracă forme specifice, manifestîndu-se puternic și în celelalte anotimpuri; din optica cercetării noastre perioadele de tranziție (primăvara și toamna), precum și în sezonul cald (vara). Astfel, unele studii privind influența temperaturii înalte (peste nivelul optim) asupra stării de sănătate evidențiază faptul că în astfel de cazuri se remarcă o sporire semnificativă a afecțiunilor digestive și a celor dermatice, — de regulă cînd temperatura interioară depășește 32 de grade. Totodată, în explicarea existenței unei morbidități accentuate pe anumite locuri de muncă s-au stabilit corelații semnificative între variațiile bruște de temperatură și reducerea rezistenței organismului uman la boală.

În cazul cercetării de față, efectele temperaturii ridicate asupra activității au fost studiate la Întreprinderea mecanică din Breaza, ale cărei hale de producție au permis o analiză comparativă semnificativă. La o temperatură înregistrată de 28,2 grade C s-a putut constata că sistemul de ventilație este deosebit de important în asigurarea unei temperaturi constante; de asemenea, s-a văzut eficiența mai mare a ventilației naturale realizată prin ferestre și luminatoare față de ventilația realizată în mod exclusiv prin ferestre. Desigur, astfel de elemente se cer studiate în profunzime și luate în calcul atunci cînd se realizează proiectarea noilor hale industriale. O concepție unitară în care să se asigure de la început soluții constructive eficiente pentru diversele situații de muncă ar evita și cheltuielile însemnate — materiale și de forță de muncă — pe care le necesită remedierile, operațiunile de izolare, dar și cheltuielile necesitate de refacerea forței de muncă — medicamente, timp de lucru subtilizat etc. Or, în practică se constată că astfel de acțiuni ulterioare de remediere sînt frecvent solicitate de unitățile productive. De exemplu, nu există o soluție bună pentru acele hale industriale în care se introduc și se evacuează piese de dimensiuni mari, a căror manipulare antrenează pătrunderea aerului rece din exterior și scăderea temperaturii la locurile de muncă. Un alt caz particular de inadecvare a arhitecturii și funcționalității clădirilor la cerințele asigurării unui climat de muncă normal îl constituie halele de înălțime mică prevăzute cu luminatoare în acoperiș și cupolete unde muncitorii lucrează iarna la temperaturi sub cele normate, datorită pierderilor de căldură ce au loc prin intermediul spațiilor vitrate, în timp ce vara temperaturile sînt prea ridicate, în mod frecvent constatîndu-se și apariția efectului de seră. Probleme similare apar și în cazul suprafețelor vitrate laterale de mari dimensiuni care, în sezonul rece, determină o autentică „migrare" a lucrătorilor de la locurile de muncă aflate în vecinătatea pereților vitrați spre centrul halelor de producție.

Un alt parametru de care trebuie să se țină seama în mai mare măsură în proiectare este faptul că în decursul perioadei de folosire a unei clădiri industriale fluxurile tehnologice, caracteristicile utilajelor precum și amplasarea acestora pot suferi modificări substanțiale. Or, este evident că proiectantul trebuie să asigure de la început polifuncționalitatea clădirilor respective.

O mai mare elasticitate a parametrilor constructivi

CUPRINZÎND într-un cadru sistematic elementele detaliate anterior rezultă — din punctul de vedere al cercetării noastre — două concluzii mai importante. **Prima** se referă la cerința unei abordări globale a tuturor parametrilor producției, atît tehnici cît și de microclimat în strînsă corelație cu elemente de natură psihosocială. Particularizînd la variabila regim termic, proiectarea ar trebui să afle soluțiile optime prin care să asigure un consum cît mai redus de energie fără a afecta nivelul de încălzire impus de desfășurarea normală, cu randament înalt a muncii. În al **doilea** rînd, dacă se ține seama de faptul că, sub numeroase aspecte, condițiile de muncă diferă sensibil de la un gen de activitate la altul, credem că este utilă o mai mare elasticitate în ce privește parametrii constructivi. Avem în vedere că diversificarea, în limite raționale, a structurii clădirilor, a surselor de încălzire, iluminare și ventilație poate avea efecte cel puțin tot atît de importante în planul productivității și calității muncii ca acelea ce se obțin prin tipizare. În fapt, ținînd seama de mobilitatea tot mai mare a profilului unităților industriale și proceselor tehnologice, tipizarea în construcțiile industriale se cere privită nu ca o uniformizare, ci ca o acțiune de combinare, în forme și cu funcționalități cît mai diverse, a unor componente standardizate, tipizate.

Corneliu CÂRȚÎNĂ
Mihai MACAVESCU
Laboratorul de cercetări sociologice al Institutului de Proiectări pentru Construcții Tipizate

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Traficul portuar fluvial de mărfuri

ÎN PERIOADA 1976—1980, volumul transporturilor pe Dunăre a crescut de 1,8 ori, de la 6,6 mil. tone la 12,3 mil. tone. În perioada ce a urmat aceste transporturi au căpătat o și mai mare extindere. În 1981, de pildă, traficul pe Dunăre a sporit cu 13,8% față de 1980, iar în acest an crește cu 21,5% justificat de eficiența economică mai ridicată față de celelalte transporturi — mai ales pentru zonele adiacente Dunării.

Odată cu creșterea volumului de transporturi fluviale, **a crescut și traficul portuar fluvial de mărfuri,** adică volumul mărfurilor intrate sau ieșite din incinta porturilor. Realizările pe 9 luni din 1982, întrec cu 9,3% pe cele din perioada corespunzătoare a anului 1980. Se prevede ca volumul de trafic derulat prin porturile dunărene în anii următori să crească, îndeosebi datorită intrării în funcțiune în acest cincinal a unor noi capacități de trafic în porturile combinatelor siderurgice din Galați și Călărași. Numai porturile care vor servi aceste combinate vor trebui să asigure un trafic fluvial la nivelul anului 1985 de 4,2 ori mai mare decît în 1981.

În aceste condiții este necesar ca Departamentul Transporturilor Navale să urmărească îmbunătățirea activității portuare pentru creșterea productivității muncii, reducerea normelor de consum de energie, ridicarea eficienței economice. Aceste deziderate pot fi atinse, în principal, pe calea extinderii mecanizării operațiunilor de încărcare-descărcare a produselor. În acest scop trebuie extinsă dotarea cu macarale-portic de 16—50 tone forță, precum și cu descărcătoare continui tip Recheiner pentru mărfurile în vrac. Astfel va fi posibil ca nivelul indicatorului care reflectă utilizarea intensivă a cheiurilor portuare să crească de la 1 420 t/ml cheu (în anul 1981), la 2 000 t/ml cheu — cît se preconizează să se atingă în 1985.

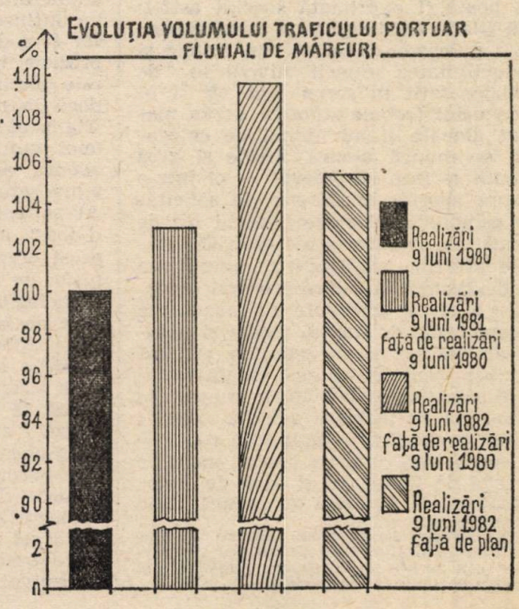

Brevetele — valoroasă sursă de informare

ÎN DEZBATERILE privind statutul științei, tehnicii și tehnologiei în societatea modernă este frecvent invocat caracterul contradictoriu, specific acestei sfere a activității umane, caracter evidențiat, pe de o parte, de spiritul eminamente universal al cunoștințelor științifice și modul relativ individualizat în care iau naștere aceste cunoștințe. Și poate că pe nici un alt segment al activității de cercetare această contradicție nu îmbracă o formă atît de acută ca în domeniul informării.

Desigur, zonele din care se colectează informații asupra evoluției cunoașterii și practicii științifice devin tot mai extinse, mai diverse. Întrucît nu ne propunem o tratare exhaustivă, în articolul de față ne vom opri asupra unui singur aspect, dar a cărui importanță este în vădită creștere : informarea din brevete. Cîmpul investigației noastre este și el relativ limitat — activitatea de cercetare din sectorul construcțiilor de mașini — dar cu o pondere însemnată în promovarea progresului tehnic în toate ramurile economiei. Prin informarea din brevete se poate asigura o mai bună orientare în ceea ce numim dezvoltare pe produs, sînt identificate cu mai mare precizie segmente de piață unde concurența este mai redusă și deci unde întreprinderile constructoare de mașini au create condiții pentru a participa cu o eficiență sporită, pot fi diminuate riscurile ce însoțesc activitatea de cercetare. Informarea din brevete prezintă însă anumite particularități care decurg în principal din legislația aplicată invențiilor, inovațiilor, mărcilor de fabrică. Se află în uz numeroase clasificări, există o serie de restricții în ce privește accesul și posibilitatea de utilizare a informației din brevete. Or, este evident că modul în care se asigură transmisia informației referitoare la invenții și inovații influențează considerabil rezultatele cercetării.

La nivelul Institutului Central pentru Construcții de Mașini ființează o rețea de 23 de specialiști în acest domeniu, repartizați în cele 21 de institute de cercetări aflate în subordine. În condițiile acestei relative insuficiențe de personal specializat, se asigură o utilizare a brevetelor în următoarea structură : în proporție de 50 la sută la îmbunătățirea produselor existente, 30 la sută la elaborarea de noi produse și 20 la sută la realizarea de noi tehnologii, ceea ce evidențiază o insuficientă orientare spre promovarea produselor și tehnologiilor originale, cu caracter de premieră mondială și deci cu un nivel înalt de competitivitate.

Pe de altă parte, anumite invenții — chiar dintre cele mai importante — nu sînt brevetate, iar dintre cele brevetate — foarte diferite în ceea ce privește importanța lor tehnică și econonomică — numai un mic procent sînt preluate și ajung în ultimă instanță să fie valorificate. Aici intervine lipsa de informare, precum și calitatea încă scăzută a comunicării interdepartamentale, cauze la a căror înlăturare trebuie să ne implicăm în mai mare măsură.

Pentru a înlătura dificultățile amintite, în cadrul construcției de mașini încercăm în prezent să conturăm un program de informare din literatura de brevete. În această acțiune credem că lipsa unor bănci de date proprii, indispensabile unei bune informări, ar putea fi suplinită, cel puțin temporar **prin elaborarea unui index al băncilor de date existente care să le descrie cuprinsul și condițiile de acces.** Semnalăm aceasta deoarece se resimte imperios nevoia promptitudinii informației din brevete ; aceasta ar trebui realizată înainte de alocarea de resurse materiale pentru un program de dezvoltare industrială în vederea prevenirii încălcării unui brevet deținut de un alt fabricant (în special la producția de export). O informație promptă din brevete poate preveni și demarajul unei cercetări pentru o problemă ale cărei soluții au fost, deja, descoperite.

Acest ultim aspect ne apare deosebit de semnificativ întrucît, cu ocazia analizării planurilor de cercetare ale unor institute, se constată frecvența ridicată cu care se „reinventează" idei de către grupuri ce nu știau nimic unele despre lucrările celorlalte și aceasta, fapt cu atît mai semnificativ, chiar în rețeaua de cercetare din ramura construcțiilor de mașini. Dar, o asemenea situație are și alte cauze : în sfera tehnologiei, comunicarea informațională se realizează și pe alte căi decît cele consacrate în știința fundamentală, un rol important revenind contactelor personale ale specialiștilor, informațiilor ce se obțin cu ocazia tîrgurilor și expozițiilor, întîlnirilor periodice ale specialiștilor (conferințe, simpozioane, congrese), colaborărilor interinstitute, pe baza programelor comune de cercetare etc.

Nu este un secret pentru nimeni că în domeniul construcțiilor de mașini se achiziționează, comparativ cu alte ramuri industriale din țara noastră, multă experiență din străinătate sub formă de brevete, licențe, drepturi de fabricație. Astăzi această tendință, care poate fi considerată și ca un indicator al nevoilor ramurii respective, s-a redus simțitor deoarece dispunem de o bază materială dezvoltată și de un fond de cadre competent, cu preocupări de perspectivă. Aportul literaturii de brevete nu este îndeajuns de prezent în perfecționarea acestor licențe prin elaborarea unor soluții viabile în fabricarea unor instalații și utilaje cu parametrii echivalenți altor tipuri similare, dar cu forme constructive neprotejate de brevete. Aceasta cu atît mai mult cu cît o mare parte din soluții sînt consemnate în brevete înainte de apariția utilajelor respective.

În Franța se află în curs de organizare un sistem informatizat de utilizare a informației din brevete. Astfel, în cadrul Institutului național pentru proprietate industrială (I.N.P.I.) au fost create pînă în prezent două bănci de date : o bancă de date ce regrupează brevetele depuse în această țară începînd din 1969, iar o a doua în care sînt regrupate brevetele europene. În perspectivă urmează să fie create noi bănci de date sistematizate după diverse criterii : familii de brevete, clasificări internaționale etc., precum și un sistem de urmărire tehnologică prin care pot fi puse la dispoziția celor interesați informații complete cu privire la : apartenența brevetelor, brevetele care privesc un anumit produs, evoluția brevetelor într-o țară sau sector de activitate, activitatea în planul brevetelor a firmelor concurente etc. Simultan cu detalierea informațiilor privind invențiile, se întreprind eforturi pentru a asigura o transmitere cît mai rapidă și completă a informațiilor curente. Dobîndind și rolul de prestator de servicii, I.N.P.I. dispune de un sistem de informații rapide care poate fi consultat prin telex sau telefon. Orice solicitare privind situația brevetelor, cercetări bibliografice, urmărire sistematică primește răspuns într-o jumătate de zi, iar documentația amănunțită poate parveni în 24 de ore.

Nu ne propunem să adîncim cauzele subutilizării brevetelor în economie. Totuși, potrivit informațiilor pe care le avem la dispoziție, o cauză majoră o reprezintă însăși dimensionarea muncii de cercetare în cadrul căreia ideea nouă, invenția, ca atestat suprem al calității muncii, nu beneficiază, în numeroase cazuri, de sprijinul necesar. Pentru a spori în continuare participarea inovației tehnologice la creșterea industriei, a economiei în general, în această etapă a afirmării plenare a calității și eficienței credem că — în ce privește ramura construcții de mașini — trebuie să creăm un sistem de conducere a activității generale de utilizare a brevetelor, în sensul ca acesta să permită identificarea rapidă și protejarea în cadrul legii a ideilor novatoare ale colectivelor științifice și tehnice beneficiare. Pe această cale s-ar putea asigura și mai multă elasticitate în ce privește o adaptare mai rapidă a noutății tehnice la variatele cerințe ale beneficiarilor. Acest lucru se poate realiza numai printr-un echilibru între conducătorii programelor de informare, producătorii și beneficiarii informării. Activitatea de prognoză și marketing poate preciza, la rîndul său, obiectivele noi ce trebuie studiate — în vederea susținerii mai active cu brevete, în special a produselor exportabile — stabilindu-se totodată rezerva strategică de subiecte, în domenii de maxim interes care ar putea fi abordate în timp. În acest context se resimte nevoia unei mai bune organizări și coordonări a activității între toți factorii implicați — Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci, institute de cercetare, organe de prognoză și planificare — astfel încît informația din brevete să contribuie mai mult la orientarea activității de cercetare, a activității economice în general. Luînd în considerare și experiența altor țări, apreciem că un rol important revine informatizării sistemului de informare din brevete.

dr. ing. Andrei BĂNESCU
director adjunct
al Institutului Central
pentru Construcții de Mașini

Adunările generale ale reprezentanților oamenilor muncii pentru dezbaterea obiectivelor economice și sociale pe 1983

ORIENTARE FERMĂ SPRE ÎNDEPLINIREA OBIECTIVELOR, SPRE EFICIENȚĂ

AUTOCONDUCEREA muncitorească a dat noi dimensiuni **gîndirii previzionale, calculului anticipativ, acțiunii de pregătire a perspectivei,** transformîndu-le, dintr-un atribut al organismelor și cadrelor de conducere, într-un **instrument la îndemîna colectivelor de muncă pentru reglarea și orientarea propriei activități.** Autogestiunea, cu tot ceea ce ea implică pe planul participării individuale și colective la efort și la rezultate, a accentuat acest proces de capacitare, antrenare și responsabilizare.

Presa cotidiană centrală a publicat lista unităților care, pe primele 9 luni ale anului, s-au situat pe primele locuri în întrecerea socialistă din industrie, construcții, transporturi, agricultură, circulația mărfurilor, prestări de servicii și din alte sectoare ale producției materiale pentru îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan. Dar această întrecere, ca orice competiție, nu are numai fruntași. Unitățile care nu și-au asigurat „condiția fizică" printr-o pregătire făcută din vreme sînt acum nevoite să-și suprasolicite forțele pentru a ajunge la finiș în limitele normei de calificare. **În cele 9 săptămîni care urmează, fiecare întreprindere** — chiar și cele care au deja un avans substanțial — **trebuie să lucreze la nivelul de vîrf al potențialului, al calității, dar la nivelul minim al costurilor, pentru ca anul să se încheie cu rezultate cît mai bune.**

Se dezbat în aceste zile, în **adunări generale ale oamenilor muncii din unitățile economice,** obiectivele la acest nivel ale **planului de dezvoltare pe al treilea an al cincinalului.** Antrenați în încordarea de fiecare zi pentru a netezi calea îndeplinirii sarcinilor și angajamentelor pe 1982, lucrătorii din economie se îngrijesc totodată de identificarea și punerea în valoare a rezervelor pentru a asigura pe mai departe dinamica producției și a eficienței economice. Proces firesc și repetitiv, căruia însă momentul în care ne aflăm îi conferă o semnificație deosebită întrucît :

● anul de mijloc al cincinalului va fi un pas decisiv pe calea scurtă ce ne-a mai rămas de străbătut pentru ca, la jumătatea deceniului, România socialistă să intre într-un nou stadiu de dezvoltare, o treaptă superioară a civilizației întregului popor ;

● așa cum a rezultat pregnant din documentele Plenarei a C.C. al P.C.R. din 7—8 octombrie, esența acestui pas — în condițiile complexe și contradictorii ale economiei mondiale, care solicită adaptări și redimensionări — trebuie să o constituie, pe lîngă întărirea și modernizarea în continuare a bazei tehnico-materiale, creșterea accelerată a eficienței în utilizarea resurselor de toate felurile, a eficienței economice în ansamblu ;

● la nivelul pe care l-a atins dezvoltarea economiei noastre naționale, ritmurile de creștere prevăzute pentru 1983 — 4% la produsul social, 5% la nivelul național, 6,6% la producția industrială marfă și 8% la cea netă, 5,1—5,6% la producția agricolă globală și peste 6% la cea netă etc. — reprezintă, în expresie absolută, valori uriașe, a căror realizare presupune folosirea cu maximum de eficiență a capacităților moderne create în toate sectoarele de activitate. Pe această bază se vor putea asigura satisfacerea în continuare a necesităților economiei naționale, precum și participarea mult mai activă a țării noastre la activitatea de schimburi și cooperare internațională ;

● aplicarea măsurilor stipulate în proiectul de lege recent publicat, privind participarea, cu părți sociale, a oamenilor muncii din unitățile economice de stat la constituirea fondului de dezvoltare economică va conduce la întărirea răspunderii acestora, în calitate de proprietari, pentru dezvoltarea și apărarea avutului obștesc și utilizarea cu maximum de eficiență a mijloacelor de care dispun, la participarea mai activă a colectivelor de muncă la autoconducerea și autogestiunea unității, creșterea rentabilității și a beneficiilor și, în mod corespunzător, a veniturilor personalului muncitor. Această nouă manifestare a democrației muncitorești va impune **perfecționarea în continuare a activității consiliilor oamenilor muncii, a adunărilor generale.**

Elaborarea cifrelor de control la nivel macroeconomic și a propunerilor detaliate în cadrul unităților a necesitat o muncă de mare complexitate, analize, variante și ajustări succesive, pentru echilibrarea posibilităților cu necesitățile. Acum, ceea ce au calculat specialiștii se confruntă cu responsabilitatea și inițiativa colectivelor de oameni ai muncii, a celor chemați să transforme cifrele în producție efectivă. Momentul îmbinării celor doi termeni ai ecuației centralism democratic, din sistemul de planificare, trebuie **să echilibreze optim** — în relația firească de subordonare — **interesele colective ale lucrătorilor din fiecare întreprindere cu interesele economiei naționale ;** căci autoconducerea și autogestiunea, atributele de autonomie ale unităților ar rămîne fără obiect, fără putință de manifestare și fără finalizare în afara comandamentelor de ansamblu ale societății.

Aceste comandamente au fost clar exprimate de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** la recenta plenară a Comitetului Central. Ele sînt sintetizate în chemarea : **„să acționăm cu toate forțele pentru realizarea obiectivului stabilit de Congresul al XII-lea privind o nouă calitate a muncii și vieții în toate sectoarele".** În spiritul acestui îndemn, cu deplină înțelegere a ceea ce înseamnă o nouă calitate în activitatea tuturor componentelor sistemului întreprindere, trebuie să se desfășoare dezbaterile în adunările generale ale oamenilor muncii sau ale reprezentanților lor. Clasa noastră muncitoare, țărănimea, intelectualitatea și-au dovedit, în întreaga perioadă glorioasă a construcției socialiste, capacitatea ca, urmînd neabătut politica partidului, să soluționeze problemele nu

totdeauna simple ale dezvoltării. Această capacitate, multiplicată printr-o mai bună organizare, prin întărirea ordinii și disciplinei, a spiritului de răspundere, este solicitată acum și mai intens, în folosul creșterii forței economice a patriei și a bunăstării poporului.

Consiliile oamenilor muncii prezintă în fața adunărilor generale, împreună cu propunerile privind **indicatorii cantitativi și calitativi** ai activității productive din anul viitor, proiectul **programului unitar de măsuri** menite să asigure înfăptuirea acestora. Un document de cea mai mare importanță și care trebuie să concentreze atenția participanților la adunări ; căci, stabilindu-ți „ce" și „cît" să faci, nu poți trece la treabă înainte de a-ți fi clară și coordonata „cum". Cuprinde programul toate problemele, toate domeniile în care se cere o intervenție pentru a mări eficiența ? Măsurile preconizate sînt cele mai bune, ca orientare și ca garanție de înfăptuire ? Sînt ele la îndemîna colectivului, ori necesită acoperire prin condiționări ce depind de factori din exterior ? Au adresă precisă la cei ce urmează să le rezolve, au cuantificate efectele ce se așteaptă ? Se regăsește în acest program apelul — implicit sau explicit — la contribuția fiecărui om ? Iată aspecte pe care analiza din adunări nu trebuie să le ocolească. E vorba nu numai de manifestarea **controlului muncitoresc** asupra opțiunilor consiliului oamenilor muncii, ca formă concretă de participare a maselor la conducere, ci și de o reală **implicare în decizie și acțiune**, prin care forul democratic din fiecare unitate se situează, ca subiect colectiv, pe poziția **„cu hotărăsc, eu muncesc, eu răspund".**

De bună seamă, programele unitare ce se aprobă acum vor fi actualizate în adunările generale de la începutul anului viitor, vor fi completate pe parcurs cu noi acțiuni, impuse de noi cerințe și de reglarea eventualelor discordanțe. Dar **impactul pe care înfăptuirea lor îl va avea asupra parametrilor activității va fi cu atît mai pozitiv și mai substanțial, cu cît pregătirea planului va coincide cu pregătirea condițiilor.** Așa că analiza lor nu se poate rezuma la a subscrie la punctele prevăzute. Înarmați cu cunoașterea situațiilor cu care se confruntă și a rezervelor ce mai există în fiecare secție, atelier, mină, șantier, fermă, loc de muncă, participanții au posibilitatea și datoria să aducă în dezbatere **propuneri și inițiative care să întregească programele.**

Prioritățile de ordin calitativ ale planului pe anul 1983 sînt dictate de cerințe obiective. Așa cum a subliniat secretarul general al partidului, ele se referă la :

- reducerea hotărîtă a consumurilor de combustibil și energie, mai cu seamă în industrie, dar și în toate celelalte ramuri și sectoare,
- diminuarea consumurilor materiale, creșterea randamentului și a indicelui de folosire a materiilor prime și materialelor,
- recuperarea, recondiționarea, refolosirea materialelor, pieselor, subansamblelor,
- îmbunătățirea calității de concepție și de execuție a produselor, ridicarea nivelului lor tehnic, accelerarea acțiunii de tipizare,
- creșterea mai accentuată a productivității muncii, potrivit ritmului de introducere a unor mijloace și metode moderne de producție, buna repartizare și folosirea judicioasă a forței de muncă,
- pregătirea cadrelor, ridicarea continuă a nivelului lor profesional,
- punerea în funcțiune la timp a noilor capacități, asigurarea bunei lor funcționări și a realizării în întregime a parametrilor proiectați,
- realizarea în bune condiții a producției de export, ridicarea calității și nivelului tehnic al produselor destinate exportului,
- mărirea rentabilității, a beneficiului,
- toate acestea, în condițiile îndeplinirii ritmice și integrale a planului la producția fizică, la producția marfă vîndută și încasată, la producția netă.

Ne putem da ușor seama că în mare parte, aceste priorități corespund unor domenii în care sîntem încă în urma țărilor avansate sub raport economic și că, pentru ca în interval de cîteva ani să putem atinge stadiul unei dezvoltări economice medii, tocmai pe ele se cere să se pună accentul în fiecare din măsurile și acțiunile întreprinse. **Baza tehnico-materială modernă a economiei noastre trebuie fructificată printr-o producție competitivă, printr-o eficiență înaltă.**

Li se cere participanților la adunările generale, participanți deci la actul de conducere, o optică și o atitudine de **oameni politici**, conștienți că progresul țării se construiește din aportul fiecărui colectiv de muncă. Li se cere, în calitatea lor de **proprietari ai mijloacelor de producție, producători și beneficiari**, să-și asume într-un grad mai mare răspunderea bunei gospodăriri a părții din avuția națională ce le-a fost încredințată, să participe activ la administrarea cît mai eficientă a patrimoniului unității, la conducerea și dezvoltarea întregii activități economice. Li se cere, pentru aceasta, să reconsidere printr-o astfel de prismă întreaga activitate a unității în care muncesc. A consuma din fonduri centralizate sau din fondul propriu de dezvoltare al întreprinderii pentru acțiuni hazardate, nefundamentate, care nu contribuie la rentabilitate sau chiar îi dăunează, a cheltui resurse materiale și muncă pentru produse cu o funcționalitate și fiabilitate scăzută, a încărca temperat capacitățile în loc de a le folosi la maximum pe cele strict necesare realizării producției planificate și a le trece în rezervă pe cele momentan excedentare, a menține un surplus nejustificat de personal în condițiile în care alte întreprinderi și sectoare duc lipsă de forță de muncă, a crea beneficiu nu prin efort propriu, ci pe seama altora echivalează cu o condamnabilă risipă, care se întoarce, pînă la urmă, și asupra celor ce o produc și o favorizează, dar care afectează întregul mecanism al economiei.

În actualele adunări generale consiliile oamenilor muncii prezintă nu un raport de activitate, ci un plan și un program. Ceea ce nu implică mai puțină exigență în analiza pe care o fac reprezentanții oamenilor muncii, ci dimpotrivă. **O opțiune greșită, propusă acum și aprobată fără a-i întări și aprofunda urmările, își va răsfrînge efectele asupra întregului colectiv ;** autocritica ulterioară nu va folosi nimănui și nu va remite, întreprinderii și țării, ceea ce s-a irosit. Organul colectiv, conducerea operativă trebuie să-și simtă răspunderea față de masa de oameni ai muncii, iar aceștia să-și exercite dreptul și obligația de control.

Nu întîmplător atrage atenția, în mod repetat și atît de insistent, secretarul general al partidului asupra necesității ca **adunările generale să-și îndeplinească pe deplin rolul, atribuțiile din ce în ce mai largi.** Să ținem seama, de pildă, că în viitor ele vor avea de hotărît și asupra volumului depunerilor oamenilor muncii la fondul de dezvoltare economică al unității, asupra destinației sumelor provenite din părțile sociale, asupra cotei veniturilor anuale cuvenite depunătorilor. Astfel de răspunderi nu pot fi tratate formal, implicarea în conducere capătă retroacțiunea capabilă să-i valideze — sau infirme — calitatea. **Componența colectivă trebuie să-și spună cuvîntul.**

Sînt unități care pînă la ora actuală nu au reușit să-și fundamenteze în întregime indicatorii prevăzuți pentru 1983. Este necesar ca pe baza propunerilor ce vor fi făcute în adunări, a analizelor ce se vor întreprinde în continuare cu sprijinul centralelor și ministerelor, **toate problemele în suspensie să fie cît mai grabnic clarificate și soluționate,** astfel încît activitatea în noul an să se poată desfășura, încă din prima zi, la cotele stabilite.

Doar o lună va desparte încheierea actualei runde a adunărilor generale de data convocării Conferinței Naționale a P.C.R. Acționînd chibzuit și energic, în acest interval, pentru a asigura îndeplinirea integrală a planului pe anul în curs și pentru pregătirea în cele mai bune condiții a producției anului viitor, oamenii muncii vor putea întîmpina acest eveniment politic major cu succese de prestigiu pe calea realizării cincinalului, a înfăptuirii Programului partidului.

Dan CONDREA

UN CALCUL AL FACTORILOR DE CREŞTERE (II)

DE OBICEI investigarea valorilor privitoare la progresul tehnic se opreşte la stabilirea ritmului său mediu anual, considerîndu-se că este suficient pentru determinarea participării lui la crearea venitului naţional. Se ponderează ritmurile de creştere ale fondurilor fixe şi ale forţei de muncă cu coeficienţii lor respectivi, iar cu ajutorul valorilor obţinute şi al ritmului progresului tehnic se calculează participarea celor trei factori la creşterea venitului naţional. Ori, după părerea noastră procedeul acesta este insuficient. Ritmul mediu anual al progresului tehnic, pentru a putea servi în calcul alături de valorile stabilite pentru fondurile fixe şi pentru forţa de muncă prin ponderarea ritmurilor lor cu coeficienţii de elasticitate respectivi, **trebuie şi el ponderat cu un coeficient de elasticitate** al său. În caz contrar cifra care exprimă progresul tehnic nu este comparabilă cu cifrele privitoare la ceilalţi doi factori.

Cu alte cuvinte, aşa cum cunoaştem cîte procente de creştere a venitului naţional sînt determinate de 1% de creştere a fondurilor fixe, respectiv a forţei de muncă, tot astfel, pentru a ajunge la rezultate concludente în ceea ce priveşte participarea progresului tehnic la creşterea venitului naţional, trebuie să stabilim în prealabil cîte procente de creştere a venitului naţional vor fi determinate de 1% de progres tehnic. Trecerea peste acest fapt determină valorile exagerat de mari ce se obţin de obicei cu privire la participarea progresului tehnic. (Dacă în calculele noastre ne-am mulţumi cu ritmul mediu anual neponderat al progresului tehnic de 6,8%, alături de ritmurile fondurilor fixe şi forţă de muncă ponderate prin coeficienţii lor, am ajunge la o participare de 75% a progresului tehnic la crearea venitului naţional, cifră în mod evident exagerată şi necorespunzătoare, ţinîndu-se seama în special şi de faptul că, după cum s-a arătat, progresul tehnic încorporat în mijloacele de producţie instalate în procesul de lărgire a producţiei este cuprins în indicatorul „fonduri fixe" şi nu aici.)

Stabilind şi pentru progresul tehnic un coeficient de elasticitate vom putea calcula, prin ponderarea ritmurilor anuale ale tuturor celor trei factori cu coeficienţii respectivi, **efectele productive medii anuale** ale fiecăruia din factori, lucru care ne va permite stabilirea corectă a participării fiecărui factor la creşterea venitului naţional.

Dacă ne-am mulţumi în calcule cu ritmul neponderat al progresului tehnic, ar însemna să considerăm în cazul nostru cifra de 6,8% atît ca ritm al progresului tehnic cît şi ca efect productiv mediu al lui, adică să identificăm fără nici o justificare două categorii economice diferite. Aşa cum este absolut corect să spunem : „...că majorarea cu un procent a eficienţei fondurilor fixe echivalează la nivelul acestui an cu un venit naţional suplimentar de circa 5 ori mai mare decît cel asigurat de un procent de acumulare" (am citat din expunerea lui Em. Dobrescu la Plenara lărgită a Comitetului Central din 1—2 iunie 1982), tot aşa este corect şi necesar să putem spune : „Un progres tehnic de 1% determină creşterea cu x% a venitului naţional", noţiunea de „progres tehnic" utilizată de noi fiind foarte apropiată de cea de „eficienţă" utilizată de Em. Dobrescu.

Pentru calcularea coeficientului de elasticitate căutat, am utilizat din nou funcţia Cobb-Douglas în forma :

$$\widetilde{V} = \widetilde{L}^{\alpha}\,\widetilde{F}^{1-\alpha}\,\widetilde{P}^{\delta}$$

unde : $\widetilde{V}$ = indicele venitului naţional, $\widetilde{L}$ = indicele forţei de muncă, $\widetilde{F}$ = indicele fondurilor fixe, $\widetilde{P}$ = indicele progresului tehnic şi δ = coeficientul de elasticitate al progresului tehnic. Toate valorile, afară de δ fiind cunoscute ($\widetilde{P}$ s-a calculat din ritmul mediu anual de 6,8% al progresului tehnic), s-a obţinut $\delta = 0{,}31$ drept coeficient de elasticitate al progresului tehnic. Dacă 1% creştere a fondurilor fixe determină o creştere a venitului naţional de 0,22% şi 1% creştere a forţei de muncă determină o creştere a venitului naţional de 0,78%, un progres tehnic de 1% aduce după sine o creştere a venitului naţional de 0,31%.

Aceste cifre, împreună cu cele privitoare la ritmurile medii anuale de creştere, ne permit calcularea efectului productiv mediu anual al fiecăruia din cei trei factori. Şi anume, cele 8,93% creştere medie anuală a fondurilor fixe ponderate cu coeficientul de elasticitate de 0,22 dau 1,96% creştere medie anuală a venitului naţional, cele 0,42% creştere medie anuală a forţei de muncă ponderate cu coeficientul de elasticitate de 0,78 dau 0,33% creştere medie anuală a venitului naţional, iar cele 6,8% progres tehnic mediu anual ponderate cu coeficientul de elasticitate de 0,31 dau o creştere medie anuală a venitului naţional de 2,11%.

Pe baza cifrelor de mai sus se poate calcula participarea procentuală a factorilor la creşterea venitului naţional considerată = 100. Această participare este următoarea : fondurile fixe = 44,5%, forţa de muncă 7,5%, iar progresul tehnic 48%. (Calculul s-a făcut pe baza formulei :

$$x_F = \frac{F}{F + L + P} \cdot 100,$$

$$x_L = \frac{L}{F + L + P} \cdot 100,$$

$$x_P = \frac{P}{F + L + P} \cdot 100,$$

unde x = participarea procentuală a factorilor, F, L, P = efectul productiv al fondurilor fixe, forţei de muncă şi progresului tehnic.

Din ritmul mediu anual de creştere al venitului naţional de 9,45%, 4,20 puncte procentuale revin deci creşterii fondurilor fixe productive, 0,71 puncte procentuale forţei de muncă utilizate în producţia materială şi 4,54 puncte procentuale progresului tehnic.

Se poate deci întocmi următorul tabel :

	Ritm mediu anual	Coeficient de elasticitate	Efect productiv mediu anual	Contribuţia procentuală	Contribuţia în puncte procentuale
Fonduri fixe	8,93	0,22	1,96	44,5	4,20
Forţă de muncă	0,42	0,78	0,33	7,5	0,71
Progres tehnic	6,80	0,31	2,11	48,0	4,54
				100	9,45

Pentru a lărgi posibilităţile de analiză, am efectuat calcule analoage pentru industrie, obţinînd funcţia

$$\text{Log}\ \frac{v_t}{l_t} = 0{,}46\ \text{Log}\ \frac{f_t}{l_t} + 0{,}06\ t$$

unde v = partea de venit naţională creată în industrie, f = fondurile fixe din industrie, iar l = forţa de muncă utilizată în industrie. Conform anuarelor statistice ritmul mediu anual de creştere a fondurilor fixe este de 10,5%, cel al forţei de muncă de 4,44%, iar cel al venitului naţional creat în industrie de 12,7%. Din funcţia calculată rezultă coeficientul de elasticitate al fondurilor fixe de 0,46 şi cel al forţei de muncă de 0,54 ; ritmul mediu anual al progresului tehnic este de 6%, iar coeficientul lui de elasticitate este 0,24.

Calculîndu-se participarea procentua-

lă a factorilor la creşterea venitului naţional creat în industrie considerată = 100 şi contribuţia lor pe puncte procentuale la ritmul mediu anual de creştere al acestuia de 12,7% se obţine următorul tabel :

La creşterea venitului naţional creat în industrie = 100 fondurile fixe au contribuit cu 55,7%, forţa de muncă cu 27,7%, iar progresul tehnic cu 16,6%. Din ritmul mediu anual de creştere a venitului naţional creat în industrie de 12,70%, 7,07 puncte procentuale revin fondurilor fixe, 3,52 puncte procentuale forţei de muncă şi 2,11 puncte procentuale progresului tehnic.

	Ritm mediu anual	Coeficient de elasticitate	Efect productiv mediu anual	Contribuţia procentuală	Contribuţia în puncte procentuale
Fonduri fixe	10,5	0,46	4,83	55,7	7,07
Forţă de muncă	4,44	0,54	2,40	27,7	3,52
Progres tehnic	6	0,24	1,44	16,6	2,11
				100	12,70

Cîteva observaţii se impun cu privire la rezultatele calculelor făcute. Dacă privim, în primul rînd, cifrele referitoare la coeficienţii de elasticitate ai factorilor în raport cu venitul naţional în ansamblul său, constatăm că aceşti coeficienţi, obţinuţi pentru forţa de muncă şi pentru fondurile fixe, se plasează în ţara noastră în ordinea de mărimi acceptată de o serie de autori pentru alte ţări. Astfel, însuşi P. Douglas, unul din autorii funcţiei Cobb-Douglas calculează pentru industria prelucrătoare americană a anilor 1899—1922 coeficienţii 0,25 pentru fondurile fixe şi 0,75 pentru forţa de muncă. [1]) E. Denison [2]) ajunge la concluzia că cei doi coeficienţi sînt pentru S.U.A. în perioada 1950—1962 de 0,75 la forţa de muncă şi 0,25 la fonduri, iar pentru ţările din nord-vestul Europei, de peste 0,80 şi, respectiv, sub 0,20 în aceeaşi perioadă.

Lionel Stoleru [3]) stabileşte pentru Franţa, în anii 1949—1963 un coeficient de elasticitate de 0,72 pentru forţa de muncă şi de 0,28 pentru fondurile fixe. J.J. Carré, R. Dubois şi E. Malinvaud [4]) ajung la aceiaşi coeficienţi, dar calculează în acelaşi timp [5]) un coeficient propriu de 0,64 pentru forţa de muncă, utilizînd metoda regresiei multiple, coeficient pe care îl tratează însă cu multă rezervă. Pentru Germania Federală Serge Mactou [6]) indică în anii 1950—1955 un coeficient de 0,66 la forţa de muncă şi unul de 0,33 la capital.

În mod deosebit trebuie menţionat aici Leon Lavallée [7]) care, în lucrarea sa meritorie „Croissance d'une Economie Socialiste, La Roumanie", calculează pentru ţara noastră, în perioada 1950—1970, în raport cu produsul social global, un coeficient de elasticitate cu privire la forţa de muncă de 0,512 şi unul cu privire la mijloacele de producţie de 0,488. Sîntem însă de părere că metodologia utilizată pentru acest calcul este greu de acceptat. Într-adevăr autorul consideră drept coeficient de elasticitate al mijloacelor de producţie ponderea lui c în produsul social-global, iar drept coeficient de elasticitate al forţei de muncă ponderea lui $v + p$ în acelaşi produs social. Se porneşte deci de la ideea că valoarea veche din produsul social global este „rezultatul" mijloacelor de producţie utilizate, iar valoarea nouă rezultatul forţei de muncă. Este deci evident că autorul are în vedere, în analiza sa, valoarea produsului. Privind astfel lucrurile, bineînţeles că partea de valoare veche din produsul social global reprezintă valoarea mijloacelor de producţie, iar întreaga valoare nouă este creată de munca vie. Ceea ce nu înseamnă însă că valoarea veche ar fi fost creată de mijloacele de producţie. Această valoare a fost creată într-un proces de producţie anterior şi anume tot de munca vie. Modul de împărţire a valorii produsului în valoare veche şi valoare nouă nu poate fi identificat cu explicarea cauzală a naşterii unei părţi a valorii ca rezultat al mijloacelor de producţie. Întreaga valoare, atît cea veche cît şi cea nouă este rezultatul muncii omeneşti.

Dar obiectul de cercetare al teoriei creşterii economice nu este valoarea produsului. Dacă cercetăm creşterea economică, ne interesează creşterea avuţiei materiale a societăţii prin creşterea masei de bunuri produse, adică prin creşterea venitului naţional real (material), exprimat în preţuri constante şi nu în valori. Mişcarea acestui indicator poate fi explicată prin acţiunea forţei de muncă, a mijloacelor de producţie, a progresului tehnic. De aceea considerăm că formula propusă de Lavallée nu este potrivită pentru scopul urmărit, cu atît mai mult cu cît această formulă nu este în nici un caz aplicabilă venitului naţional (care nu conţine valoare veche).

În ceea ce priveşte efectele productive ale celor trei factori pe economia naţională, ele depind, după cum se vede, de ritmurile lor de creştere şi de coeficienţii lor de elasticitate. Deşi ritmul de creştere a fondurilor fixe este cel mai ridicat, coeficientul lor de elasticitate scăzut face ca efectul lor productiv să ocupe locul al doilea. Cu tot coeficientul de elasticitate ridicat al forţei de muncă, ritmul ei de creştere foarte scăzut determină şi un efect productiv foarte scăzut. Coeficientul de elasticitate al progresului tehnic, mai ridicat cu aproape 50% decît cel al fondurilor fixe, nu ridică efectul lui productiv decît foarte puţin peste cel al fondurilor fixe din cauza ritmului său de creştere, sensibil mai scăzut decît cel al fondurilor fixe. Contribuţiile procentuale ale celor trei factori sînt determinate de aceste corelaţii. Progresul tehnic determină doar 48% din creşterea venitului naţional, factorii cantitativi acoperind 52% din această creştere.

În industrie ritmul de creştere ridicat al fondurilor fixe şi coeficientul lor de elasticitate ridicat fac ca efortul lor productiv să depăşească în mod substanţial pe cele ale celorlalţi doi factori luaţi împreună, ridicînd şi contribuţia procentuală la crearea venitului naţional la 55,7%. Creşterea destul de însemnată a forţei de muncă din industrie ridică şi contribuţia ei procentuală la peste un sfert. În ceea ce priveşte progresul tehnic, trebuie observat că atît coeficientul său de elasticitate cît şi ritmul său mediu anual sînt mai mari în ansamblul economiei naţionale decît în industrie. Acest lucru se explică înainte de toate prin faptul că unul din elementele sale cele mai importante, anume schimbările de structură, acţionează cu mult mai puternic în ansamblul economiei naţionale decît în industrie. Schimbarea raportului dintre industrie şi agricultură reprezintă o modificare calitativă fundamentală a economiei noastre naţionale, aflată într-un proces de dezvoltare rapidă. Acest element face ca cifrele care caracterizează progresul tehnic în cadrul economiei naţionale să depăşească pe cele din industrie. Coeficientul de elasticitate de 0,31 faţă de 0,24 în industrie, ritmul mediu anual de 6,8% faţă de 6%, efectul productiv de 2,11% faţă de 1,44% în industrie face ca contribuţia procentuală a progresului tehnic la crearea venitului naţional în ansamblul economiei naţionale să fie de 48% faţă de 16,6% în industrie.

Deşi aceste cîteva consideraţii concluzive sînt sumare şi — prin forţa lucrurilor — necomplete, ele pot fi privite totuşi ca o exemplificare a posibilităţilor de analiză deschisă de determinarea cifrelor privitoare la contribuţia factorilor la creşterea economică.

prof. I. RACHMUTH
membru corespondent al Academiei R.S.R.

[1]) P. Douglas, Are There Laws of Production. American Economic Review (martie 1948) citat de A.P. Thirewall, Growth and Development, Mc. Millan 1972, p. 48—49.

[2]) E. Denison, Why growth Rates Differ (vezi A.P. Thirlwall, Growth and Development, Mc. Millan, 1972, p.58)

[3]) Lionel Stoleru, L'équilibre et la croissanee économique, Paris 1967 p. 308

[4]) J.J. Carré, R. Dubois şi E. Malinvaud, La Croissance Française Seuil 1972 p.244

[5]) Ibid. pag. 252 şi urm.

[6]) Serge Mactou, La Croissance et les Systèmes Economiques, Paris 1972 p. 106

[7]) Leon Lavallée, Croissance d'une economie socialiste. La Roumanie. Paris, 1980, p. 67

Erată : In prima parte a studiului (R.E., nr. 41) se va citi la p. 19, col. a 2-a, rîndul 2 de jos şi col. a 3-a, rîndul 11 de sus : logaritmi neperieni ; col. a-III-a, rîndul 12 :

$$\text{Log}\ \frac{V_t}{L_t} = (1-\alpha)\ \text{Log}\frac{F_t}{L_t} + \gamma t;$$

rîndul 25 : $\text{Log}\ \frac{V_t}{L_t} = = 0{,}216\ \text{Log}\ \frac{F_t}{L_t}$

+ 0,068 t ; rîndul 35 : ritmul mediu anual ; rîndul 36 : ( ) în perioada 1951—1990.

Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea specialiștilor

Indicatorii sociali, instrumente în planificarea dezvoltării

ALĂTURI de fenomenul apariției și dezvoltării unei conștiințe a globalității problemelor lumii contemporane, procesul erodării vechilor doctrine asupra progresului social și încercările de elaborare a unei concepții noi privind evoluția societății constituie fără îndoială cele mai semnificative mutații petrecute în gîndirea științifică și în opinia publică în cursul ultimelor două decenii. Cu toate că cea de a doua orientare a avut o dezvoltare mai lentă — datorită rezistenței întîmpinată din partea vechii concepții, larg răspîndită, a progresului identificat cu creșterea economică — ea a reușit să genereze totuși două noi direcții de cercetare : abordarea dezvoltării sociale prin prisma trebuințelor umane fundamentale și preocupările pentru definirea conceptului de „calitatea vieții". În țările industrializate, acest concept a apărut ca o conștientizare legat de efectele negative pe care creșterea economică de tip capitalist o are asupra mediului natural, social și asupra individului. Abordarea problemelor sociale prin prisma trebuințelor umane fundamentale a apărut în legătură cu dezvoltarea țărilor lumii a treia, pentru care a devenit evident că aplicarea modelului capitalist de creștere economică nu are efectele pozitive scontate în ce privește nivelul de trai al majorității populației acestor țări.

S-a încercat să se stabilească noi definiții pentru progres și dezvoltare, s-au propus noi obiective și s-au căutat noi instrumente de măsură, cît mai adecvate scopurilor propuse. Pe acest fundal au apărut, în anii '70, preocupările privind definirea indicatorilor sociali.

Trebuie spus de la început că, pînă în prezent, nu s-a ajuns încă la o definiție unanim acceptată pentru ceea ce înseamnă un „indicator social", cu toate că există un larg consens în a-i considera drept instrumente de măsură — pe plan individual și social — a rezultatelor tuturor proceselor economice, politice, culturale etc. ce au loc în societate într-o perioadă dată. Desigur că o parte din aceste rezultate sînt înregistrate și evaluate de indicatorii socio-economici tradiționali. Indicatorii sociali urmăresc, pe de o parte, să evidențieze și alte aspecte, neeconomice, ale vieții sociale și să urmărească modul în care interacționează între ele diferitele domenii pentru a produce rezultatul final — calitatea vieții individului sau colectivității. Sau — pentru a folosi una din definițiile propuse — indicatorii sociali sînt „estimări cantitative de situații, mutații și probleme sociale, urmărind să evalueze evenimentele, să permită dezbaterea unor politici generale și controlul efectelor măsurilor luate" [1]).

Problema măsurării calității vieții — sau a bunăstării, termenii fiind echivalenți cel puțin la nivel de aspirație — nu este simplă, dificultatea fundamentală ținînd de faptul că în identificarea, ierarhizarea și stabilirea unor măsuri obiective ale diferitelor componente ale calității vieții nu pot fi evitate judecăți de valoare ; ori, există extrem de puține valori umane asupra cărora s-ar putea obține un consens destul de larg pentru a le propune ca „valori umane fundamentale".

Trecînd peste această obiecție de principiu, într-un spirit pragmatic o serie de studii și-au propus construirea și utilizarea unor indicatori sociali pentru evaluarea unora dintre aspectele calității vieții, într-o anumită zonă. Astfel, la începutul anilor '70 O.C.D.E. a organizat un studiu de anvergură, ale cărui prime rezultate au fost publicate în 1976[2]). Într-o primă fază s-a întocmit o listă de domenii și preocupări sociale comune membrilor O.C.D.E., ulterior în cadrul fiecărei „preocupări" definindu-se cîteva subdiviziuni, descrise prin unul sau mai mulți indicatori. S-au identificat nouă domenii (de la „sănătate" la „șanse și participare socială") pentru cele mai multe dintre ele neexistînd încă indicatori elaborați. Pe baza acestui cadru comun, în multe țări au început să fie urmăriți statistic un mare număr de — peste 200 — indicatori sociali.

O abordare diferită a problemei indicatorilor sociali este cea propusă de Morris D. Morris [3]). Acesta consideră că indicatorii cei mai relevanți, asupra cărora se poate obține cel mai larg consens internațional, sînt „speranța de viață", „mortalitatea infantilă" și „gradul de alfabetizare". Acești indicatori au anumite avantaje : „speranța de viață" și „mortalitatea infantilă" pot fi considerați o sumă a efectelor unor diferite condiții ca nutriția, sănătatea, veniturile și mediul ambiant, în timp ce „gradul de alfabetizare" constituie o indicație a posibilităților de participare la procesul economic și de dezvoltare. Pe baza acestor indicatori (aduși în prealabil la o măsură comună pe o scală de la „0" la „100") se calculează, ca medie aritmetică simplă, indexul calității fizice a vieții. Calculînd acest index pentru diferite țări rezultatele obținute sînt uneori surprinzătoare, contrazicînd ideea determinării univoce a calității vieții prin nivelul venitului național pe locuitor. Astfel, Sri Lanka, țară care avea în 1974 un PNB de 130 dolari/locuitor, obținea un index al calității fizice a vieții de 83, în timp ce Gabonul, cu 1 960 dolari/locuitor, obținea un index de numai 21.

Unul din cele mai ambițioase proiecte în domeniul indicatorilor sociali este sistemul de indicatori pentru măsurarea bunăstării elaborat în cadrul Institutului de cercetări pentru dezvoltare socială al Națiunilor Unite — sistem cunoscut ca „modelul Drewnowski" [4]). Sistemul de indicatori este, în cadrul acestui studiu, doar o parte a unui program mai larg de elaborare a unui nou concept privind planificarea dezvoltării. Drewnowski a pus la punct un tabel de interdependențe (după modelul tabelului input-output al lui Leontief) care să reprezinte relațiile dintre producția economică și variabilele consumului, măsurate prin indicatori economici (ca produsul național brut, consumul, investițiile) pe de o parte și componentele calității vieții, măsurabile prin indicatori sociali, pe de altă parte. Pentru o evaluare globală a măsurii în care rezultatele economice se transformă în realizări semnificative pentru bunăstare se propune conceptul de **„efect de bunăstare"**, în timp ce pentru evaluarea globală a influenței inverse, a componentelor bunăstării asupra condițiilor de producție se propune conceptul de „efect de productivitate".

Pe baza tabelelor de interdependențe, Drewnowski construiește un model

[1]) C. Moser „Social Indicators systems, methods and problems", în Review of Income and Wealth seria 19 nr. 2 iunie 1973.

[2]) OCDE — La mesure du bien-être social — Paris 1976

[3]) Morris D. Morris — Measuring the Condition of the World's Poor. The Physical Quality of Life Index — Pergamon Press, New York etc. 1979

[4]) Drewnowski J. — On measuring and planning the quality of life — Paris 1974, prezentat după Christian Leipert și Udo E. Simonis, — Social Indicators in Development Planning —, Berlin, IIUG preprints 81—82

matematic de planificare a dezvoltării sociale, în care sînt direct integrate variabilele sociale de bunăstare și în care sînt avute explicit în vedere interdependențele între variabilele economice și sociale. Aspectele calității vieții ce sînt incorporate în model sînt împărțite în două categorii : variabile de flux și variabile de stoc. Variabilele de flux sînt combinate într-un **index al nivelului de trai** (sau al fluxului bunăstării), iar cele de stoc într-un **index al situației bunăstării.** Studiul prezintă detaliat indexul nivelului de trai pentru care au fost selecționate nouă componente : nutriție, sănătate, îmbrăcăminte, condiții de locuit, educație, timp liber, protecție și siguranță socială, calitatea mediului natural și calitatea mediului social — componente care se consideră că acoperă toate domeniile trebuințelor umane ce pot fi influențate de politici sociale. Cele nouă componente sînt operaționalizate prin 27 de indicatori. De exemplu, pentru domeniul „sănătate", se folosesc trei indicatori : accesul la îngrijire medicală ; prevenirea infecțiilor și bolilor provocate de paraziți (care se calculează ca procentaj al deceselor datorate altor cauze decît aceste boli în total decese) ; rata mortalității proporționale (procentul deceselor în total decese ce survin la 50 ani și peste). Pentru fiecare indicator se stabilesc anumite „puncte critice" cele mai multe dintre ele bazate pe standarde sociale de apreciere a nivelului „minim", „adecvat" sau „abundent" de satisfacere a unei nevoi ; pe această bază și folosind o agregare ponderată a indicatorilor se obține indexul general al nivelului de trai.

După cum se vede există o tendință persistentă de a obține indicatori sociali agregați. Astfel de indicatori, cu toate că li se impută frecvent o distorsionare subiectivă sau culturală a realității, au avantajul substanțial al simplificării problemei stabilirii obiectivelor sociale. Cu peste 200 indicatori sociali este foarte greu să se definească o strategie coerentă de dezvoltare la scara unei națiuni. Este, oare, preferabilă o dezvoltare economică rapidă chiar cu prețul unei anumite degradări a mediului natural, sau este preferabilă conservarea mediului cu riscul unor pierderi de competitivitate internațională ? Este mai potrivită concentrarea eforturilor și resurselor pentru dezvoltarea rețelei sanitare sau pentru îmbunătățirea condițiilor de locuit ? Este mai bună calitatea vieții în Belgia (locul 1 între țările Pieței comune pentru cel mai scăzut număr de divorțuri) sau în Olanda (locul 1 între aceleași țări privind speranța de viață) ?

În mod cert, lipsa unor tentative mai sistematice și susținute de utilizare practică a indicatorilor sociali în planificarea dezvoltării [5]) se datorează și acestor neajunsuri ale indicatorilor elaborați pînă acum. În plus există fără îndoială o anumită inerție instituțională care întîrzie aplicațiile practice. În aceste condiții, nu au lipsit unele încercări de reconsiderare a vechilor indicatori economici din perspectiva nouă a calității vieții. Și, desigur, cel mai atrăgător s-a dovedit a fi produsul național brut, care are anumite avantaje — este un indicator agregat, care poate fi obținut la orice nivel de detaliere în cadrul sistemelor statistice existente, este cunoscut și verificat în practica planificării. De aceea, unii cercetători au propus realizarea unui indicator sintetic al calității vieții — sau a unor aspecte ale acesteia — pe baza P.N.B. Astfel, Sametz, Nordhaus/Tobin și un grup de studiu al Consiliului Economic din Japonia [6]) au propus calcularea unui indicator — indexul bunăstării nete — prin scăderea din volumul total al P.N.B. a efectelor negative asupra calității vieții (ca poluarea mediului, costurile protejării mediului, pierderile datorate urbanizării) și adăugarea elementelor pozitive neeconomice ale bunăstării, echivalate monetar (timpul liber și activitățile extraeconomice). Datorită lipsei de consens în aprecierea „valorii monetare" a timpului liber și a altor activități, aceste încercări au rămas doar ca propuneri. Mai putem aminti aici tentativa unui grup de studii din Anglia care, împreună cu Centrul de Cercetări al Băncii Mondiale, a recalculat venitul național ținînd seama de efectele distribuirii sale în rîndul populației [7]). Concluzia acestui studiu este că în țările lumii a treia s-ar obține creșteri semnificative ale bunăstării — la aceeași creștere a venitului național — printr-o distribuire mai echitabilă a sporului de venit național, în favoarea categoriilor sociale cele mai dezavantajate.

Una din obiecțiile aduse utilizării indicatorilor sociali de tipul celor descriși mai sus este că ei reprezintă — ca și indicatorii economici — o măsură intermediară, neputînd să reflecte, în cel mai bun caz, decît **posibilitatea** satisfacerii unei anumite trebuințe. Obiectivul nu este, de fapt, atingerea unui anumit nivel privind numărul de paturi de spital la 1 000 de locuitori, la fel cum numărul de elevi ce revin la un profesor nu indică nimic privitor la funcția profesorului și modul de îndeplinire a acestei funcții. De aceea, o serie de cercetări au urmărit apropierea de instrumentul final de măsură a calității vieții — subiectul uman. Prin anchete și investigații sociologice s-au determinat așa-numiții indicatori sociali subiectivi, care reprezintă modul în care persoane aflate în situații determinate percep anumite aspecte ale calității vieții lor, gradul de satisfacere a nevoilor și aspirațiilor lor. Cea mai surprinzătoare concluzie a acestor investigații a fost aceea că legătura între indicatorii „obiectivi" ai calității vieții și nivelurile subiective de satisfacție nu este atît de puternică cît se crede inițial. „...creșterea nivelului de trai în cifre nu duce la o ameliorare subiectivă a nivelului de viață a totalității populației" [8]). „Nu există nici o relație între nivelul bunăstării observat într-un oraș, așa cum se măsoară el cu ajutorul unui larg evantai de indicatori obiectivi utilizați de obicei, și calitatea vieții subiectiv resimțită de locuitorii acestui oraș" [9]). La baza acestui fenomen, se pare, că stă raportarea la nivelul altor grupe de populație [10]).

Introducerea indicatorilor subiectivi în dezbaterea asupra indicatorilor sociali pare să facă de neconceput utilizarea lor practică în procesul de planificare. Desigur că, numai pe baza indicatorilor subiectivi, ar fi imposibilă elaborarea unei strategii de dezvoltare socială. În același timp însă, neglijarea sistematică a acestor indicatori ar reprezenta o pierdere de contact cu realitatea. Apare deci evident că extinderea utilizării indicatorilor sociali în planificarea dezvoltării depinde nu numai de perfecționarea indicatorilor, ci și, poate în mai mare măsură, de perfecționarea planificării. Acest nou instrument — o planificare flexibilă, adaptată la condițiile locale, capabilă să urmărească simultan mai multe obiective și să controleze interdependențele dintre ele — ar trebui să se bazeze pe indicatorii sociali obiectivi ; în același timp însă, ea ar trebui să dispună, prin intermediul indicatorilor subiectivi, de un sistem de control și autoreglare, care să permită verificarea și eventual revizuirea pas cu pas a obiectivelor propuse.

Aurelian DOCHIA

---

[5]) În acest sens vezi studiul citat al lui Christian Leipert și U.E. Simonis.

[6]) Autorii menționați sînt citați după Christian Leipert și Udo Ernst Simonis, op. cit.

[7]) Chenery N.B. etc. — Redistribution with growth —, London etc. 1974

[8]) Duncan B. „Does money buy satisfaction ?" — în Social Indicators Research nr. 2 decembrie 1975

[9]) M. Schneider — The Quality of life in large American cities ; objective and subjective social indicators" — în Social Indicators Research nr. 1 martie 1974

[10]) A. Campbell, P. Converse, W. Rodgers — The Quality of American life : perceptions, evaluations and satisfactions —Russel Sage Foundation, New York 1976. Trebuie de asemenea reamintite aici rezultatele unor cercetări empirice desfășurate în țara noastră de un colectiv de cercetare din cadrul Academiei de Științe Sociale și Politice, privind perceperea calității vieții, care converg de asemenea spre concluzia unei relative independențe între indicatorii obiectivi și cei subiectivi.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești [I]

CONTINUATOR al celor mai bune tradiții de luptă revoluționară și democratică ale poporului român, Partidul Comunist Român și-a elaborat și dezvoltat programul său agrar prin luarea în considerare și sintetizarea pe o treaptă superioară a experienței teoretice și practice acumulate în România și corespunzătoare condițiilor concrete din țara noastră. Un deosebit interes în acest sens îl prezintă teoria și practica mișcării cooperatiste țărănești din perioada dintre cele două războaie mondiale, perioadă caracterizată și prin străduința cercurilor progresiste de a găsi noi căi de dezvoltare independentă a României.

Eroismul de care a dat dovadă, sacrificiile țăranului român pe cîmpurile de luptă din primul război mondial au contribuit la înfăptuirea marelui ideal al neamului românesc : făurirea unității naționale. În același timp a avut loc o mai bună împărțire a pămînturilor, prin reforma agrară din 1918–1921 – cea mai largă reformă agrară din istoria țării. Deși nu a lichidat marea proprietate moșierească, reforma a dus la parcelarea proprietății, la înmulțirea micii gospodării țărănești, ceea ce a determinat o creștere a autoconsumului și o reducere a exportului de produse agricole. În același timp, s-a intensificat concurența marii producții capitaliste de peste Ocean, în condițiile în care chiar unele state europene promovau în domeniul respectiv o politică de dumping.

Rămînînd în continuare o țară „eminamente agricolă", al cărei export se baza în mare parte pe cereale, România își vede periclitate pozițiile pe piața internațională a produselor agricole, mai ales pe fondul crizei agrare din 1929–1933, cînd produsele românești nu pot concura cu produsele ieftine ale marii producții capitaliste de peste ocean. În aceste condiții, problema marii producții agricole ajunge la ordinea zilei, ca una din posibilitățile de sporire a producției agricole pentru consumul intern și pentru export. Dar pe ce cale ? Iată o întrebare care frămîntă mai mulți dintre economiștii timpului, deoarece calea prusacă de dezvoltare a capitalismului în agricultura României se dovedea ineficientă, tocmai datorită caracterului ei de durată, datorită menținerii relațiilor semifeudale. Răspunsul dat deseori la întrebarea amintită a fost cooperarea. O serie întreagă de oameni de știință, economiști și agronomi, practicieni și chiar unii proprietari au promovat ideea cooperației sub cele mai diverse forme. S-au făcut și încercări de legiferare a acestei acțiuni. Am putea aminti în această direcție Legea privind înființarea de asociații pentru îmbunătățirea agriculturii din 1931 și Decretul-lege pentru organizarea obștilor agricole din 1942. Pe lîngă ambianța socială și politică generală, însuși modul în care erau concepute aceste forme cooperatiste nu le-a dat viabilitatea necesară pentru a deveni un fenomen de masă.

Între doctrinarii preocupați de problema cooperației se relevă figura lui Marin Chirițescu – Arva – a cărei evocare constituie tema acestui articol. Prin maturitatea gîndirii și forța ideilor sale, el s-a apropiat cel mai mult de conceptul socialist al cooperativizării, concept care nu-i era necunoscut.

Pentru început să urmărim felul în care economistul amintit analizează rolul și locul inginerului agronom în peisajul economic al țării. În „Cuvînt cu prilejul deschiderii cursurilor Academiei de înalte studii agronomice pe anul 1934–1935" (al cărei rector era) M. Chirițescu – Arva arăta că „rolul inginerului agronom în cadrul profesiunii lui este, desigur, mult mai dificil și complex decît al celorlalți tehnicieni, cum ar fi inginerul constructor sau mecanic". [1]) Conlucrarea factorilor naturali, a căror acțiune nu se supune în întregime voinței omului chiar cînd este înarmat cu cele mai complete și precise cunoștințe ale științei, precum și neprevăzutul factorilor economici pun mari greutăți în calea activității inginerilor agronomi. Tocmai de aceea, Chirițescu – Arva, care declara în mod deschis că „nu m-am temut niciodată să spun adevărul, așa cum l-am știut, în acord cu conștiința liberă de orice preju-

FIŞE

Avuția națională și dezvoltarea

● *La mijlocul săptămînii trecute, sub egida unor prestigioase foruri științifice – Academia R.S.R., Academia de studii economice, Direcția centrală de statistică, Ministerul Finanțelor și Comitetul de Stat al Planificării s-au desfășurat lucrările sesiunii de comunicări avînd drept temă „Avuția națională și dezvoltarea economico-socială a României". Referatele prezentate, grupate în șase secțiuni tematice : gîndirea economică cu privire la avuția națională ; resursele umane – factor decisiv al creșterii avuției naționale ; resursele naturale – componentă fundamentală a avuției naționale ; resursele materiale acumulate – generator al avuției naționale ; resursele potențialului creativ al națiunii – element constitutiv al avuției naționale ; avuția națională, bază a creșterii nivelului de trai și calității vieții – au investigat în profunzime aspecte deosebit de importante ale sporirii avuției naționale în actuala etapă și în perspectivă. Ședința plenară a fost deschisă de comunicarea susținută de acad. Manea Mănescu cu privire la reflectarea problematicii avuției naționale în gîndirea secretarului general al partidului. Alte comunicări s-au axat pe evaluarea efectelor unor factori specifici cum ar fi progresul tehnico-științific, resursele umane, resursele hidrologice etc. asupra potențării avuției naționale.*

Șomajul – o schiță monografică

● „Șomajul în capitalismul contemporan" este titlul cărții publicate de Ion Roșu-Hamzescu la EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPEDICĂ *(colecția „Știința pentru toți"). Autorul abordează într-o manieră accesibilă unui public larg de cititori principalele aspecte care privesc problema șomajului în țările capitaliste. Analiza este desfășurată atît în plan teoretic, urmărindu-se prezentarea diverselor concepții economice cu privire la cauzele acestui fenomen perturbator, cît și în planul fenomenelor reale, al mecanismului și implicațiilor șomajului într-o țară sau un grup de țări. Relielind incapacitatea teoriilor economiștilor burghezi de a formula răspunsuri clare și cuprinzătoare la această problemă, incapacitate dovedită în practică prin insuccesele politicilor guvernamentale promovate de țările capitaliste care s-au inspirat dintr-o doctrină economică sau alta, autorul realizează o prezentare de detaliu a concepției marxiste privind șomajul. Sînt astfel analizate aspectele cele mai importante ale evoluției modului de producție capitalist precum și cauzele care, din perspectiva amintită, au condus și contribuie la menținerea și chiar amplificarea gravă a acestei disfuncționalități a economiei capitaliste : mecanismul acumulării capitalului, exportul de capital, creșterea inflației și spirala prețurilor ; militarizarea economiilor naționale ale statelor capitaliste etc.*

Legi economice

● *Înscriindu-se în dezbaterea teoretică pe problemele studierii și cunoașterii legilor economice,* G. Mokrov, *candidat în științe economice, scrie – în articolul* Ekonomiceskii zakon : kakovi ego suti i sfera ? *(Legea economică : în ce constă esența și sfera acesteia ?), publicat în revista* „EKONOMICESKIE NAUKI" *(nr. 9/1982) – că problema esențială o constituie stabilirea corelației juste dintre legile economice, pe de o parte, și între relațiile de producție și interesele economice, pe de alta. În prezent, arată G.M., există în această privință trei puncte de vedere, care pot fi exprimate succint prin următoarele serii de raporturi de subordonare : a) relații, legi, interese ; b) legi, interese, relații ; c) interese, legi, relații.*

Adîncind analiza esenței și sferei de cuprindere a noțiunii „lege economică", G.M. se rălizează în final concepției care delimitează două categorii de legi, și anume : legile economice (considerate drept legi obiective

decată", răspunzînd învinuirilor nefondate, aduse întotdeauna în necunoștință de cauză, care făceau răspunzători inginerii agronomi de starea înapoiată a agriculturii sau de recoltele deficitare ale unor ani agricoli, se ridica cu hotărîre în apărarea adevărului spunînd : „Inginerul agronom, atîta vreme cît, în cadrul unei organizații de stat cu înrîurire directă și efectivă, nu i se creează putința de a îndruma procesul de producție din agricultură, nu poate avea nici o vină" [2]).

Trebuie precizat de la bun început că M. Chirițescu-Arva n-a fost socialist. Aceasta nu înseamnă însă că el nu a avut cunoștință de teoria agrară a socialismului științific sau de practica construcției socialiste la sate. Unele luări de poziție (pe care le vom menționa mai departe) ne îndreptățesc concluzia că el a cunoscut cel puțin lucrarea lui Fr. Engels „Problema țărănească în Franța și Germania" (poate în timpul studiilor la Berlin și Königsberg, în anii 1913–1914 prin intermediul lucrării lui K. Kautsky „Problema agrară" care s-a bucurat de audiență în România interbelică). Cît privește practica construcției socialiste la sate, el a studiat-o la fața locului, în cadrul vizitei făcute în Uniunea Sovietică ca participant la Congresul al II-lea internațional de știința solului din 1930, împărtășindu-și concluziile în ziarul „Cuvîntul" din 26 ianuarie 1931 sub titlul „Ce am învățat în Rusia Sovietică. Precizări în urma spaimei unui socialist doctrinar" (articol care, din păcate, nu a revăzut lumina tiparului în lucrarea privind „Opera" lui M. Chirițescu-Arva). În aceste condiții, Chirițescu-Arva și-a format o concepție largă și unitară privind rolul țărănimii în istoria țării, rolul agriculturii în economia națională, rolul cooperativizării, dezvoltarea agriculturii și economiei, necesitatea, avantajele și formele cooperației de producție agricolă în România.

Chiar pentru specialistul mai avizat, putem afirma că este surprinzătoare înțelegerea la care ajunsese Chirițescu-Arva asupra țărănimii ca forță politică în viața României. În studiul „Organizarea producției agricole în statul țărănesc", el considera că în rezolvarea problemei agrare trebuie pornit de la „rostul pe care-l atribuim țărănimii în noua formă de viață pe care o concepem". Arva releva că diminuarea însemnătății țărănimii pentru progresul economico-social al unei țări constituie „cred, nu numai greșală, dar și o negare a rostului țărănimii". Se sublinia că negarea rolului revoluționar al țărănimii, a capacității ei de a se adapta noilor condiții tehnice și economice, a înclinației ei spre ceea ce este nou și înaintat în producția agricolă ar periclita opera de creare a unei economii moderne unitare. „Dacă pornim de la premisa – în parte neîntemeiată socotesc eu (declara Arva) – că țărănimea este incapabilă să înțeleagă și să adopte integral realizările tehnicii moderne și dacă mărginim problema consolidării economiei naționale la socializarea industriei, finanțelor și comerțului, în folosul țărănimii, am face o operă șubredă de romantism generos. Această operă de integrare... ar fi totuși lipsită de echilibrul intern, de proiecție în viitor, de durabilitate" [3]).

Prin cele trei funcții pe care le atribuia țărănimii în economia modernă – de producătoare de produse agricole, de consumator de produse industriale și de sursă de alimentare a claselor superioare ale societății și de împrospătare a elementelor de conducere – Arva sublinia că țărănimea trebuie folosită ca „o principală clasă producătoare, cu un rol dinamic hotărîtor în ce privește toate funcțiile statului" [4]). În viziunea economistului amintit, rolul țărănimii era conjugat cu rolul agriculturii în economia românească a vremii. „Principala noastră industrie este deci agricultura – sublinia Arva –, al cărei rol nu se mărginește numai la satisfacerea nevoilor interne, dar de ea depinde întotdeauna soarta balanței noastre comerciale externe".

Pornind de la constatarea reală că diferența de cel puțin un secol între etapa de dezvoltare în care se găsea industria față de agricultură la noi va deveni tot mai mare și mai păgubitoare pentru producția agricolă, iar țărănimea se va găsi în situația unei găini pe malul apei după ce a clocit boboci de rață, Arva conchidea că integrarea țărănimii în rolul ei dinamic de clasă producătoare, capabilă de a folosi toate mijloacele tehnice și descoperirile științei, nu se poate face decît prin organizarea efortului colectiv. „Organizarea fermei – cooperative se impune deci ca o necesitate de neînlăturat, ce este menită să constituie cheia de boltă în noul edificiu al statului țărănesc". Nu este lipsit de interes și faptul că, pentru modernizarea agriculturii românești, Arva era adeptul studierii și adaptării (dar nu al copierii) experienței internaționale înaintate, indiferent de orînduirea socială.

prof. dr. Oprea PARPALĂ

[1]) M. Chirițescu-Arva — Omul. Opera. Epoca. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Marin Stancu și Eugen Mewes, Editura Academiei R.S. România, București, 1969 p. 164
[2]) Op. cit. pag. 166
[3]) Op. cit. pag. 255
[4]) Ibidem

ale realității economice concrete, care exprimă ordinea determinată a legăturii cauzale, fundamentale, lăuntrice necesare și stabile, din relațiile de producție) și legile economiei politice (sau, altfel zis, legile științei, reprezentînd abstractizarea, reflectarea în conștiința omului – sub forma unei anumite noțiuni științifice – a legăturilor și relațiilor reciproce de tipul cauză-efect, necesare, esențiale și repetabile, din cadrul relațiilor de producție). Între aceste două categorii de legi se poate manifesta, opinează G.M., o anumită neconcordanță pe anumite perioade de timp.

Populație și dezvoltare

● *Nu există argumente faptice îndeajuns de puternice pentru a susține că sporul populației în țările în curs de dezvoltare ar fi principala cauză a precarității situației lor economice apreciază* P.T. Bauer *în articolul* „The population explosion : myths and realities", *publicat în numărul 4/1982 al revistei* „ECONOMIC IMPACT". *Experiența unor țări în curs de dezvoltare dar și a unor țări dezvoltate demonstrează că, în numeroase situații, un spor substanțial de populație se află într-o corelație pozitivă cu sporul producției și al bunăstării. Totodată, cei care susțin necesitatea promovării unei politici antinataliste pentru acest grup de țări neglijează implicațiile pozitive, în planul confortului psihic și indirect în plan economic, pe care le au copiii în cadrul familiei, ca element de coeziune umană. Pe de altă parte, în anumite societăți, copiii au un rol economic important.*

Potrivit opiniei formulate de P.T. Bauer, această viziune asupra relației creștere demografică – creștere economică, în care sporul populației apare ca un factor perturbator, este influentată și de o anumită rămînere în urmă în planul elaborărilor teoretice. Din perspectiva amintită se resimte necesitatea, opinează autorul, a îmbinării teoriilor microeconomice asupra fertilității (teorii care aplică analiza economică modernă pentru a determina corelația dintre fertilitate și dimensiunea familiei) cu acele concepții care se axează pe impactul fluxurilor de avuție care au loc între generații asupra indicelui de fertilitate.

Prognoză pe termen lung

● *Materialele publicate de revista din Cehoslovacia* „POLITICKA EKONOMIE" *în numărul său din septembrie a.c., sînt subsumate unei teme comune : perfecționarea instrumentelor de planificare pe termen lung a dezvoltării. Fenomenul care a sugerat organizarea unui astfel de grupaj îl constituie după cum arată R. Vintrova în articolul ce deschide numărul, o anume rigiditate a economiei la schimbările survenite în economia mondială. Problemele surprinse în grupaj privesc atît analiza unor fenomene economice de nivel macroeconomic și sectorial cît și unele aspecte de natură metodologică.*

Un prim grup de materiale este consacrat rolului prognozelor pe termen lung în intensificarea creșterii eficienței economice, prognozării mutațiilor structurale, previzionării impactului dintre dezvoltarea științei și structura economică etc. Un alt grup înglobează studii ce se referă la problemele teoretice ale prognozelor pe termen lung, studii în care autorii propun diverse modele matematice pentru a prefigura dezvoltarea socio-economică. Între concluziile cu caracter general ale grupajului sînt menționate următoarele: desfășurarea normală a reproducției lărgite în condițiile de criză economică mondială impune împletirea armonioasă a proceselor de creștere economică cu cele de asigurare a unei eficiențe sociale maxime pe fondul menținerii unui echilibru dinamic al economiei; în planurile de dezvoltare se cer luate în considerație, în mai mare măsură, efectele dezvoltărilor unor tehnologii de vîrf; se resimte de asemenea nevoia dezvoltării unui capitol distinct al studiilor de prognoză și anume cel al prognozei structurilor economice și sociale.

FIȘE

Sporirea şi diversificarea propriei producţii agricole — calea fundamentală a soluţionării crizei alimentare în ţările în curs de dezvoltare

ULTIMELE trei decenii au fost martorele unei dezvoltări fără precedent a agriculturii. Creşterea producţiei agricole a lumii (în medie cu 2,7% pe an) a fost de aproape două ori mai rapidă decît în oricare din perioadele anterioare. Totuşi, producţia pe locuitor a ansamblului ţărilor în curs de dezvoltare a evoluat mult mai lent. Diferenţe importante s-au înregistrat de la ţară la ţară şi de la zonă la zonă. Aşa cum rezultă din tabel, dacă ţările cu dezvoltare medie au realizat în deceniul opt faţă de deceniul şapte chiar o sporire a ritmului de creştere a producţiei agricole pe locuitor, ţările slab dezvoltate s-au confruntat cu un ritm negativ (—0,4% pe ansamblu, în Africa chiar —1,4%), creşterea producţiei agricole nereuşind să acopere sporirea numărului populaţiei.

Nu mai puţin semnificativ este faptul că din punct de vedere calitativ hrana este necorespunzătoare în unele ţări subdezvoltate, ea neasigurînd necesarul de proteine şi vitamine indispensabil vieţii. Referindu-ne la consumul de calorii pe locuitor, acesta a crescut în ţările în curs de dezvoltare cu numai 0,1% pe an, în timp ce în ţările capitaliste dezvoltate a crescut cu 0,5% pe an.

Insuficienţa producţiei interne agricole a făcut ca un număr considerabil de ţări în curs de dezvoltare să devină tributare importului de cereale şi alte produse alimentare. Din totalul ţărilor „lumii a treia" numai 20 îşi satisfac în întregime consumul prin producţia proprie de cereale, unele avînd şi disponibilităţi pentru export; în schimb ţările cel mai slab dezvoltate se află într-o situaţie alimentară dificilă. În aceste ţări menţinerea relativ constantă a consumului pe locuitor s-a făcut în principal prin reducerea exporturilor de produse alimentare şi creşterea importurilor. Implicaţia imediată a acestui fapt a fost agravarea datoriei externe.

Ritmul de creştere al producţiei agricole şi producţiei alimentare mondiale (în %)

	Producţia agricolă				Producţia alimentară			
	Totală		Pe locuitor		Totală		Pe locuitor	
	1960—1970	1970 1980	1960—1970	1970 1980	1960 1970	1970 1980	1960 1970	1970 1980
Ţări în curs de dezvoltare (1)	2,8	2,7	0,3	0,3	2,9	2,8	0,4	0,4
— slab dezvoltate	2,5	2,1	0,2	—0,4	2,6	2,2	0,2	—0,3
— cu dezvoltare medie	2,9	3,1	0,4	0,7	3,2	3,3	0,7	0,9
Ţări capitaliste dezvoltate	2,1	2,0	1,1	1,2	2,3	2,0	1,3	1,2
TOTAL mondial	2,6	2,2	0,7	0,4	2,7	2,3	0,8	0,5

(1) Fără Republica Populară Chineză.
Sursa: Harry E. Walters, Agriculture and development, Finance and development, sept. 1982

Vulnerabilitate sporită

CREŞTEREA dependenţei ţărilor în curs de dezvoltare de importul de produse alimentare, relevată de scăderea producţiei proprii ca procent din consum, este un prim aspect care a contribuit la creşterea vulnerabilităţii ţărilor amintite la condiţiile în schimbare ale pieţei externe. Vulnerabilitatea este însă accentuată şi de faptul că în ultimii ani se remarcă o tendinţă de specializare în producţia anumitor produse agricole, a cărei eficienţă este însă redusă datorită instabilităţii preţurilor de pe piaţa mondială.

Inexistenţa unor acorduri internaţionale de creare a unor stocuri de siguranţă pentru absorbirea ofertei excedentare şi menţinerea preţurilor nu asigură stabilitatea veniturilor producătorilor. Pe de altă parte, dominarea pieţelor, în special a celei a cerealelor, de către cîteva state mari exportatoare, face ca orice reducere a ofertei pe piaţă să se traducă într-o creştere a preţurilor, ceea ce are efecte multiple asupra economiei ţărilor în curs de dezvoltare importatoare de produse agroalimentare. Posibilităţile lor de import fiind limitate, ele sînt obligate, pentru a-şi menţine nivelul consumului, să renunţe la importul altor produse, esenţiale pentru dezvoltarea lor economică.

Desigur, sporirea şi diversificarea producţiei agricole — pe care le presupune depăşirea crizei alimentare din ţările în curs de dezvoltare şi implicit eliberarea resurselor alocate actualmente importurilor de alimente — reprezintă un obiectiv dintre cele mai complexe de realizat.

Experţii Băncii Mondiale apreciază că ar putea fi încă atrase în cultură în ţările amintite între 500 milioane şi 1,4 miliarde ha, faţă de circa 820 milioane ha cultivate în prezent. Este adevărat că o bună parte din aceste suprafeţe se află în regiuni cu o slabă densitate a populaţiei sau supuse maladiilor (cum sînt cele din zonele tropicale şi subtropicale). În alte zone, cu precipitaţii normale şi sol fertil, nu este disponibilă tehnologia modernă necesară creşterii producţiei. În multe ţări lipsa drumurilor şi a mijloacelor de transport împietează asupra manipulării producţiei şi circuitului informaţiilor. Una dintre cele mai grave probleme nerezolvate este cea a stocării şi protejării producţiei agricole, după recoltare, în special în zonele cu umiditate ridicată.

Dezvoltarea sectorului industrial coroborată cu inexistenţa unor măsuri corespunzătoare de stimulare a fermierilor a condus la reducerea populaţiei agricole, fără ca scăderea numerică să fie însoţită de o puternică creştere a productivităţii muncii, prin mecanizare, chimizare şi ameliorarea soiurilor şi raselor de animale. În multe ţări, deşi există o politică guvernamentală de colectare, depozitare şi distribuţie centralizată a produselor agricole, aceasta este inadecvată susţinerii preţurilor în momentul recoltei. Ca urmare, preţurile pe piaţa liberă cresc atunci cînd canalele de stat de colectare şi distribuţie devin insuficiente, oferta neputînd să facă faţă cererii. În final, în multe locuri serviciile agroindustriale de asistenţă tehnică, educaţie, propagandă precum şi furnizarea de materii prime necesare sînt subfinanţate sau dotate cu personal necorespunzător.

Toate cele de mai sus împietează asupra dezvoltării agriculturii ţărilor în curs de dezvoltare menţinîndu-le şi chiar agravîndu-le dependenţa de pieţele externe şi afectînd totodată întregul lor proces de creştere economică.

Importanţa unei strategii economice adecvate în care dezvoltarea agriculturii să reprezinte un obiectiv prioritar este subliniată şi de performanţele total diferite ale unor ţări în curs de dezvoltare vecine, cu condiţii agropedoclimatice şi istorice asemănătoare. Tunisia şi Columbia, relevă un studiu al B.I.R.D., au înregistrat ritmuri de 4 ori mai rapide de creştere a producţiei agricole decît Marocul şi Peru.

Reducerea dependenţei de piaţa externă

UN RAPORT al U.N.C.T.A.D., pe baza unui model de creştere economică care ia în considerare o creştere medie de 2,5

la sută pe an a populației țărilor în curs de dezvoltare, ajunge la concluzia că pentru anii '80 și '90 ar fi suficientă o creștere medie anuală cu 2,2 respectiv 2,4 la sută a producției alimentare. Raportul consideră că nu există dificultăți insurmontabile în atingerea acestui ritm, țările în curs de dezvoltare avînd șanse să-și amelioreze productivitatea muncii în agricultură. Producția proprie însă nu va reuși să satisfacă cererea de consum.

Măsurile pe care raportul menționat le consideră necesare pentru rezolvarea problemelor alimentare ale lumii a treia vizează în primul rînd **reducerea dependenței pe piața externă** și mai ales de instabilitatea acesteia. Se propune în acest sens constituirea unei rezerve de cereale comună pentru țările în curs de dezvoltare. Volumul acestuia ar trebui să acopere importurile unui întreg an. Pînă la constituirea acestui stoc, fiecare țară ar fi de dorit să-și creeze propriul stoc de cereale. O altă măsură propusă este amplificarea schimburilor de cereale între țările în curs de dezvoltare, pe baza unor acorduri de lungă durată.

Rolul primordial în asigurarea securității alimentare a țărilor în curs de dezvoltare îl deține însă **creșterea și diversificarea propriului potențial agricol**, în strînsă legătură cu dezvoltarea întregii economii. Raportul asupra dezvoltării editat de Banca Mondială în 1979 insistă asupra faptului că în urma analizelor comparative a politicilor economice ale diferitelor țări și a rezultatelor obținute a rezultat că acelea dintre ele care și-au utilizat cel mai bine potențialul agricol au fost în același timp și cele care au reușit să confere sectorului manufacturier dinamica cea mai susținută. Cu alte cuvinte, între agricultură și industrie este o strînsă interdependență. Dezvoltarea agriculturii s-a reflectat într-o creștere sensibilă a veniturilor rurale. Sporirea veniturilor acestui sector a exercitat un efect de multiplicare și de antrenare puternică asupra celorlalte ramuri prin dezvoltarea cererii de bunuri și servicii neagricole, ducînd implicit la creșterea acumulărilor din sectorul manufacturier și terțiar. Această cerere sporită, vizînd atît bunurile de consum, cît și materialele agricole, pesticidele, îngrășămintele, piesele de schimb, utilajele, a stimulat dezvoltarea industrială, ceea ce a dus pe de o parte la ocuparea mai bună a forței de muncă, iar, pe de altă parte, la creșterea în continuare a productivității muncii în agricultură.

În agricultură sînt ocupați încă aproape două treimi din locuitorii țărilor în curs de dezvoltare, între care se numără marea majoritate a celor mai săraci dintre aceștia. Pe de altă parte, sub impulsul creșterii demografice și al majorării veniturilor, cererea de alimente urmează să sporească cu cel puțin o treime în acest deceniu. Implicațiile acestui fenomen depășesc cu mult agricultura, atingînd spinoasa problemă a deficitului balanțelor de plăți și a datoriei externe în creștere. În prezent, țările în curs de dezvoltare își procură pe ansamblu din import 8% din necesarul de alimente, puține dintre ele fiind în situația de a-și putea permite o creștere a acestui procent.

Rezultă deci ideea că dezvoltarea rapidă și prin efort propriu a producției agricole este calea fundamentală de urmat în rezolvarea problemei alimentare. Experiența internațională identifică în acest sens o gamă întreagă de măsuri care se cer adoptate și adaptate la condițiile concrete din fiecare țară în curs de dezvoltare.

O serie de rezultate pozitive se pot obține impulsionînd în special producția de materii prime alimentare care sînt cultivate în mod tradițional în țările în curs de dezvoltare : meiul, alte cereale de calitate mai puțin ridicată, precum și rădăcinoasele. Acestea sînt în general cele mai ieftine surse de calorii, accesibile deci păturilor sărace ale populației. În cazul plantațiilor de rădăcinoase, se mai adaugă și avantajul că pot fi cultivate pe tot parcursul anului. Cerealele tradiționale pot fi cultivate alături de plante cu calități proteice *).

Sporirea contribuției propriei producții agricole la acoperirea necesităților în creștere ale populației țărilor în curs de dezvoltare presupune, fără îndoială, și orientarea precumpănitoare a acestei producții spre satisfacerea nevoilor de produse alimentare de bază, respectiv renunțarea la specializarea excesivă în anumite culturi de export impusă de societățile transnaționale.

În altă ordine de idei, în ultima vreme s-a acreditat din ce în ce mai mult opinia că micii producători constituie un potențial de forță de muncă care a fost într-o anumită măsură neglijat. Un factor important care a contribuit la această stare de lucruri este pierderea pămîntului de către micii fermieri și acaparearea acestuia de către marii latifundiari. Un studiu asupra exploatărilor de dimensiuni mici, efectuat de F.A.O. în colaborare cu Banca Mondială, arată că în numeroase țări în curs de dezvoltare micii fermieri obțin randamente la hectar superioare celor obținute de marii proprietari de terenuri. Una din explicații constă în faptul că marii producători investesc puțin în pămîntul deținut, în timp ce micii proprietari sînt obligați să practice culturi intensive pentru a-și asigura hrana și veniturile necesare.

Mica producție nu este stimulată pe măsura potențialului pe care îl reprezintă. Accesul la credite este limitat sau dificil, descurajîndu-i pe micii fermieri să efectueze investiții pe terenurile pe care le dețin. Lor le este de asemenea dificil să obțină semințe ameliorate, îngrășăminte sau pesticide.

La rîndul său, activitatea de cercetare a fost orientată în special spre dezvoltarea de soiuri de mare randament, a căror cultură necesită utilizarea irigațiilor, mecanizării, substanțelor chimice pentru combaterea dăunătorilor și fertilizarea terenurilor, în timp ce soiurile tradiționale, cultivabile cu mijloace simple, au fost neglijate. De asemenea, se apreciază că s-a dat o importanță insuficientă aclimatizării de soiuri în zonele secetoase sau pe soluri cu o productivitate scăzută.

O altă direcție de acțiune, capabilă să stimuleze dezvoltarea sectorului agricol în țările în curs de dezvoltare, este crearea unei infrastructuri adecvate și punerea în aplicare de programe care să ducă la stabilizarea pieței, printr-o mai bună organizare a preluării, depozitării și desfacerii produselor agroalimentare. Este vorba atît de dezvoltarea infrastructurii (formată din drumuri, mijloace de transport, spații de depozitare, instalații portuare etc.), cît și de perfecționarea structurilor organizatorice care asigură funcționarea mecanismelor în amonte și în aval de procesul de producție agricol propriu-zis, cum ar fi distribuirea semințelor, punerea la dispoziție a dotării tehnice adecvate condițiilor de producție, organizarea preluării produselor, a comercializării lor prin intermediul unor organisme care să-l absolve pe producător de a se ocupa de probleme cu caracter economic cu care este eventual mai puțin familiarizat.

În ceea ce privește stimularea dezvoltării agricole prin prețuri, o serie de state cu un grad ridicat de subnutriție au experimentat diferite sisteme de subvenționare a consumului alimentar, fie prin susținerea unor prețuri scăzute, fie prin finanțarea importurilor de produse alimentare. Subvenționarea are însă dezavantajele pe de o parte ale costului ridicat — inclusiv în valută — pe care îl implică în general asemenea politici, iar pe de altă parte ale faptului că de asemenea subvenții nu beneficiază numai păturile cu venituri scăzute. În fine, o asemenea politică ridică și problema menținerii suficient de ridicat a prețului produselor pentru a încuraja producția internă. Pentru că dacă se aduc din import cantități însemnate de produse alimentare, fie susținute prin cheltuieli bugetare, fie prin ajutor extern, prețurile vor tinde să scadă, nemaifiind stimulative pentru producția autohtonă.

Nici aspectele educaționale nu trebuie neglijate în contextul măsurilor de rezolvare a problemei alimentare. Micilor producători trebuie să li se facă cunoscute practicile agricole cele mai eficiente. Experiența evidențiază că perfecționarea pregătirii profesionale a celor ce lucrează în agricultură este de altfel o condiție esențială a creșterii productivității muncii în acest sector. În al doilea rînd se cere educat publicul consumator, în sensul unei alimentații raționale.

Bineînțeles, toate aceste direcții de acțiune enunțate pe scurt mai sus, necesită un important efort de organizare și mobilizare din partea țărilor în curs de dezvoltare, un considerabil efort financiar, care se ridică, conform estimărilor F.A.O., la 10 miliarde de dolari pe an. Suma este însă derizorie pe lîngă cele peste 500 miliarde de dolari alocate anual cheltuielilor de înarmare. De aceea, propunerea avansată în repetate rînduri de țara noastră de reducere a cheltuielilor militare și de alocare a unei părți din sumele economisite ajutorului pentru dezvoltarea țărilor sărace se dovedește și în acest context deosebit de realistă.

Iată de ce se impune tot mai stringent cumularea efortului tuturor statelor din lume pentru rezolvarea problemei mondiale a alimentației, de neconceput fără reducerea decalajelor în prezent cu tendință de accentuare dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare.

Emanuel ODOBESCU
Banca pentru Agricultură și Industrie Alimentară

*) Vezi în special articolul „Patrimoniul genetic vegetal al Terrei — bogăție esențială a omenirii" de Oprea Parpală, în „Revista economică" nr. 39 din 1 octombrie 1982.

R.S.F. IUGOSLAVIA

PRIORITĂŢI ECONOMICE

ŢARĂ socialistă cu un venit naţional ajuns acum la 2 500 de dolari pe locuitor, Iugoslavia a obţinut succese importante în dezvoltarea sa economico-socială, ce îşi găsesc expresia, între altele, în sporirea în perioada 1978—1981, cu 4,5% în medie pe an a produsului social, 6,2% a producţiei industriale, 3,6% pe an a populaţiei ocupate (al cărei efectiv a sporit cu circa 1,3 milioane de oameni), paralel cu ridicarea gradului de mecanizare şi automatizare a industriei, 42% din maşinile şi utilajele de care dispune economia iugoslavă avînd o vechime mai mică de cinci ani. În acelaşi interval de timp au fost construite peste 565 000 de apartamente, suprafaţa locativă pe persoană ajungînd anul trecut la 15,4 mp.

Pe de altă parte, cu deosebire în ultimii doi ani, o serie de dezechilibre structurale interne conjugate cu influenţele crizei care a cuprins economia mondială au impus adaptarea mai rapidă la aceste noi cerinţe, respectiv trecerea la aplicarea fermă a unei politici de stabilizare economică, în baza hotărîrilor de principiu ale Congresului al XII-lea al Uniunii Comuniştilor din Iugoslavia din primăvara acestui an.

Principalele coordonate ale programului de stabilizare economică sînt intensificarea efortului propriu, paralel cu accentuarea rolului factorilor intensivi, calitativi, de eficienţă ai dezvoltării şi cu realizarea unui mai bun echilibru cu posibilităţile reale ale ţării.

Un rol cheie este atribuit în acest context măsurilor vizînd reducerea în continuare a deficitului balanţei de plăţi (care se ridica anul trecut la 635 milioane dolari, faţă de 3,7 miliarde de dolari în 1979), devenit o frînă în calea realizării unui ritm mai înalt de creştere economică (în ultimii doi ani ritmul produsului social s-a situat în medie la numai 2%). Planurile de acţiune sînt multiple, măsurile adoptate vizînd deopotrivă sporirea mai rapidă a exportului (în primul rînd în relaţia pe devize libere, care conta anul trecut cu 32% în exportul total, faţă de 53% în totalul importului) şi raţionalizarea importului, un efect scontat fiind obţinerea resurselor valutare necesare acoperirii serviciului datoriei externe. Aceste măsuri se impuneau cu atît mai mult cu cît raportul de schimb între mărfurile exportate de Iugoslavia şi cele importate între care cea mai mare parte a petrolului consumat (în ţară extrăgîndu-se în 1981 numai 4,3 milioane t de petrol), s-a deteriorat în ultimii ani. Reducerea dependenţei de importul de energie (în primul rînd de petrol, dar în ultima vreme şi de energie electrică) şi de unele minereuri feroase şi neferoase presupune la rîndul său nu numai acordarea unei atenţii sporite dezvoltării bazei proprii energetice şi de materii prime, ceea ce implică unele restructurări în economie, ci şi o preocupare susţinută pentru reducerea consumului, cu deosebire a celui neproductiv, la toate nivelele.

Reducerea consumului, fie el productiv sau neproductiv, pentru a-l aduce la nivelul posibilităţilor reale de care dispune economia în momentul de faţă este de altfel unul din sensurile majore nu numai ale măsurilor adoptate în ultima vreme ci şi ale întregului program de stabilizare economică. Acestui deziderat îi răspund şi hotărîrile adoptate privind reducerea dimensiunilor programului de investiţii, nivelul considerat exagerat al acestora în raport cu posibilităţile de finanţare internă şi de execuţie fiind identificat ca una din principalele cauze interne ale inflaţiei (al cărei ritm este în acest an de circa 27%, faţă de 40% anul trecut).

Tot în sensul diminuării presiunilor inflaţioniste se aşteaptă să acţioneze şi reducerea dependenţei, considerată excesivă în prezent, de importul de tehnologie şi sporirea corespunzătoare a contribuţiei propriului potenţial de cercetare-dezvoltare.

O sarcină primordială a momentului actual în contextul necesităţii sporirii volumului şi competitivităţii exportului şi a ponderii acestuia în producţia naţională o reprezintă creşterea mai rapidă a productivităţii muncii ; cu toate investiţiile considerabile, ritmul mediu al creşterii acesteia nu a depăşit 1,2% pe ansamblul economiei.

Sporirea mai rapidă a productivităţii muncii este considerată o premisă esenţială şi pentru sporirea în continuare chiar dacă mai lentă, a consumului individual.

În sfîrşit, în presa iugoslavă se subliniază că înfăptuirea sarcinilor prevăzute pentru perioada 1981—1985 privind creşterea mai rapidă a producţiei agricole ar permite nu numai acoperirea în condiţii mai bune a cererii interne, dar şi crearea disponibilităţilor scontate pentru export.

În ceea ce priveşte colaborarea româno-iugoslavă desfăşurată în spiritul orientărilor şi hotărîrilor convenite în cadrul convorbirilor şi întîlnirilor la nivel înalt, putem releva cu satisfacţie că potenţialul în continuă creştere al economiilor celor două ţări creează premise favorabile pentru dezvoltarea ei şi mai intensă. În baza protocolului româno-iugoslav privind schimburile de mărfuri şi servicii pe anul în curs, România va livra Iugoslaviei tractoare, componente şi piese de schimb auto, produse electrotehnice şi electronice, maşini-unelte şi subansamble pentru industria uşoară, cauciuc sintetic, anvelope, fire şi fibre sintetice, produse sodice, îngrăşăminte şi alte produse chimice, produse petroliere şi siderurgice, sare, bunuri de consum şi alte mărfuri şi va importa maşini agricole, maşini-unelte şi piese, componente şi piese de schimb auto, utilaje pentru industria alimentară, aparate de măsură şi control, etilenă, propilenă, acid fosforic şi alte produse chimice, produse siderurgice, materiale abrazive, bauxită, azbest şi produse din azbest, cărămizi refractare, bunuri de consum diverse şi alte mărfuri. La recenta sesiune a comisiei mixte româno-iugoslave de colaborare economică, desfăşurată la Bucureşti, au fost stabilite măsuri menite să conducă la finalizarea a noi acţiuni de colaborare şi cooperare, îndeosebi în domeniile energetic, al valorificării resurselor de materii prime, industriei construcţiilor de maşini şi chimice, transporturilor şi telecomunicaţiilor, agriculturii şi industriei alimentare, precum şi pe linia specializării în producţie şi a conlucrării pe plan tehnico-ştiinţific. Totodată au fost convenite măsuri concrete pentru creşterea şi diversificarea schimburilor de mărfuri dintre cele două ţări.

Apropiata vizită oficială de prietenie pe care tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România o va efectua, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, în Republica Socialistă Federativă Iugoslavia, la invitaţia tovarăşului Petar Stambolici, preşedintele Prezidiului R.S.F.I., va da un nou impuls colaborării reciproc avantajoase româno-iugoslave, spre binele popoarelor noastre, al cauzei socialismului şi păcii în lume.

D. DINU

Evoluții pe piața aluminiului

ÎN primele trei trimestre ale acestui an situația pe piața occidentală a aluminiului s-a caracterizat printr-o slabă mișcare a cererii, prin volumul ridicat al stocurilor de metal, prin oscilarea prețurilor de vînzare în jurul unui nivel scăzut (în unele țări chiar sub cel al cheltuielilor de producție), ceea ce s-a repercutat negativ asupra gradului de încărcare a capacităților de producție, asupra proiectelor de construire a unor noi uzine de aluminiu sau de modernizare a celor existente.

Studiile de conjunctură efectuate de diferite firme occidentale de specialitate apreciază că consumul aluminiului în lumea nesocialistă va scădea în acest an cu 2% față de nivelul atins în 1981 (care, la rîndul său a fost cu 5% sub cel din anul 1980) sau — în cazul cel mai bun — se va situa la același nivel. Aceasta depinde de așteptata înviorare a conjuncturii economice în ultimul trimestru 1982 și în anul viitor, deși — după cum relevă specialiștii în materie — piața aluminiului reacționează, de regulă, cu întîrziere la schimbarea fazelor ciclului economic. Se consideră totuși că stocurile de aluminiu se vor reduce de la 3,27 mil. tone la sfîrșitul anului 1981, la 2,86 mil. tone la finele anului în curs și la 2,02 mil. tone către sfîrșitul anului 1983. Prin faptul că numeroase firme producătoare au adoptat decizii de închidere a unor uzine nerentabile și au amînat proiectele de extindere a capacităților de producție pericolul supraproducției a fost înlăturat în viitorul apropiat.

Se estimează, totodată, că prețurile la aluminiu vor cunoaște o evoluție ascendentă către finele anului curent și în cursul lui 1983, ceea ce va stimula sporirea producției acestui metal ; volumul său s-ar putea majora de la 10,9 mil. tone în 1982 la 11,6 mil. tone, în ansamblul țărilor nesocialiste (rămînînd totuși sub nivelul atins în 1981 — 12,49 mil. tone). Pe termen lung (pînă în anul 2000) se apreciază că consumul mondial de aluminiu va cunoaște o tendință favorabilă (un spor mediu anual de 4—5%), datorită extinderii utilizării sale ca înlocuitor al altor metale (oțel, nichel, cositor, zinc), cererea de aluminiu urmînd să crească îndeosebi din partea unor domenii de activitate, cum sînt construcțiile, industria mijloacelor de transport, producția de ambalaje.

Capacități noi în industria celulozei și hîrtiei

CONFORM prognozei, elaborată de experți ai F.A.O. și publicată în revista „Pulp and Paper Week", capacitățile de producție ale industriei celulozei și hîrtiei vor spori, pe plan mondial, în intervalul 1981—1986 într-un ritm mediu anual similar celui înregistrat în perioada corespunzătoare precedentă. Se apreciază că la celuloză capacitățile de producție se vor majora în total cu 9% (respectiv de la 142,8 mil. tone în 1981 la 156,9 mil. tone în 1986), iar la hîrtie și carton cu 11% (de la 204,7 la 227,7 mil. tone).

De menționat că, deși sporul relativ va fi mai ridicat în țările nesocialiste în curs de dezvoltare decît în țările capitaliste industrializate, amplele decalaje în ceea ce privește dezvoltarea acestei ramuri industriale nu se vor reduce decît prea puțin. Astfel, dacă în 1981 capacitățile de fabricare a celulozei existente în America de Nord depășeau de peste 140 de ori pe cele din Africa, în 1986 decalajul respectiv va fi de ordinul a 85—90 de ori; la hîrtie și carton același decalaj urmează să evolueze de la circa 100 de ori la aproximativ 72 de ori.

Programe de dezvoltare

TUNISIA: Agricultura — sector prioritar în cadrul planului național

Cel de-al șaselea plan național de dezvoltare economico-socială a Tunisiei pe perioada 1982-1986, intrat în vigoare în august a.c., acordă agriculturii statutul de sector prioritar. Efortul de investiții, în care rolul principal va reveni investițiilor de stat (1,1 milioane dinari), alături de cele ale agricultorilor (133 milioane dinari), vizează în primul rînd protejarea și valorificarea resurselor de apă, intensificarea introducerii progresului tehnic și orientarea spre proiecte productive de creșterea animalelor, dezvoltarea culturilor irigate și creșterea producției piscicole, în scopul majorării ritmului mediu anual de creștere a producției agricole la 5 la sută față de 1 la sută în planul precedent.

Un rol deosebit în creșterea producției agricole îl va avea intensificarea realizării celor 4 mari programe integrate din zona de nord, nord-est, centru și sud trasate deja printr-un plan director pentru perioada 1975—1995 și care acordă o atenție specială irigațiilor și aprovizionării cu apă. Pînă în prezent, agricultura tunisiană dispune de 8 mari baraje, 20 mici baraje și lacuri colinare, circa 800 foraje de mare adîncime, 70 surse arteziene, precum și de puțuri de mică adîncime, stații de pompare a apei din rîuri și o stație de epurare a apelor uzate care deservesc o suprafață irigată de circa 190 mii ha, adică 4,7% din totalul suprafeței cultivabile cifrată la circa 4 milioane ha.

În cadrul mecanizării agriculturii, o atenție deosebită este acordată construirii pînă în 1983 a complexului Mateur pentru fabricarea de mașini agricole, mai întîi pe calea asamblării și mai apoi prin fabricație proprie, avînd o capacitate anuală de 2200 tractoare, 6 000 motoare, 100 combine și 650 diverse alte mașini agricole.

Pentru a crea un cadru corespunzător relațiilor lor economice, România și Tunisia au încheiat acorduri și convenții în domeniul economic, tehnic, financiar. În ultimii ani, exporturile românești către această țară au cuprins utilaj minier, de foraj, chimic, tractoare și mașini agricole, ciment, cherestea ș.a., importurile incluzînd fosfați, minereu de fier, îngrășăminte fosfatice etc. În domeniul cooperării, România a participat la realizarea obiectivului minier M'Rata pentru exploatarea fosfaților și a unor exploatări agricole.

Marin FRĂNCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 11—15 X 1982, dolarul S.U.A. a înregistrat o repreciere generală față de restul valutelor occidentale. În prima parte a intervalului prezentat, moneda americană a fost supusă unor presiuni „à la baisse", în special ca urmare a manifestării unei tendințe de scădere a dobînzilor la depozitele în dolari și a anunțării scăderii producției industriale în S.U.A. în luna septembrie a.c. cu 0,6% (după o scădere cu 0,5% în luna precedentă). Ulterior, cursul dolarului se redresează la nivelele superioare celor din 8 X 1982.

Lira italiană a evoluat aproape permanent pe o linie descendentă în relația cu dolarul (situația balanței comerciale și de plăți jucînd un rol important), astfel că la închiderea din 15 X se situa la circa 1,440 lire/1 dolar, cu 1,3% sub cursul de referință de 1 421 lire/1 dolar. Scăderea cu 0,4% a produsului național brut al Elveției în trim. II/1982, comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent și reducerea nivelului dobînzilor bonificate de bănci clienților lor nebancari la depozitele la termen (în special pînă la un an) au influențat corespunzător cursul **francului elvețian** pe piețele valutare, acesta fiind tranzacționat pe 15 X la circa 2,1575 franci/1 dolar, față de 2.1450 franci/1 dolar pe 8 X 1982 (depreciere cu 0,6%).

Francul francez și lira sterlină au înregistrat pe ansamblul săptămînii analizate un procent apropiat de depreciere (0,5%), cotînd la închiderea din 15 X 1982 la 7,1450 franci/1 dolar (7,11 franci/1 dolar pe 8 X 1982) și respectiv 1,7050 dolari/1 liră (1.7135 dolari/1 liră pe 8 X 1982).

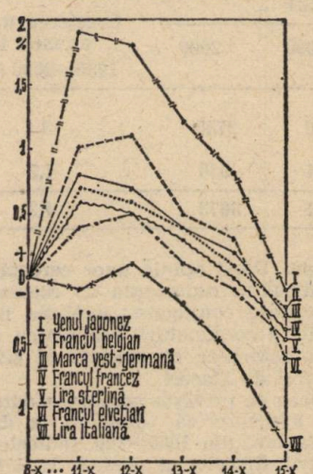

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 11—15.10.82, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 8.10.82.

Francul belgian înregistra la sfîrșitul intervalului prezentat o depreciere de 0,4% în raport cu închiderea din 8 X 1982 (48,98 franci/1 dolar, față de 48,78 franci/1 dolar), în timp ce **marca vest-germană** era cotată la 2,52 mărci/1 dolar (în depreciere cu 0,3% față de cursul din 8 X 1982 de 2,5124 mărci/1 dolar). **Yenul japonez** se situa pe 15 X 1982 la 269 yeni/1 dolar (268,75 yeni/dolar pe 8 X 1982).

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au marcat o scădere generală (se dau nivelele din 15 X 1982 și 8 X 1982) : 10,4375% și 11,25% la eurodolarul S.U.A., 9,5625% și 10,5625% la eurolira sterlină, 7,0625% și 7,5625% la euromarca vest-germană și 4,0625% și 4,5625% la eurofrancul elvețian.

Prețul aurului la Londra a fluctuat în jurul a 430 dolari/uncia, al doilea fixing din 15 X 1982 fiind de 432,50 dolari/uncia.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Dezvoltarea unor relații reciproc avantajoase

ÎN ULTIMELE două decenii comerțul dintre țările socialiste membre ale C.A.E.R. și țările în curs de dezvoltare a cunoscut o creștere susținută, respectiv într-un ritm mediu anual de peste 14%. Totodată, s-a extins aria geografică a colaborării și cooperării economice și tehnice reciproce: față de 34 la începutul deceniului al șaptelea, numărul țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare partenere a sporit la 92 anul trecut. Aceste schimburi sînt reciproc avantajoase, subliniază publicația B.I.K.I., întrucît asigură ridicarea eficienței producției sociale în țările socialiste menționate și — totodată — contribuie la lichidarea rămînerii în urmă a țărilor în curs de dezvoltare, la consolidarea independenței lor economice, contribuție care își găsește expresia, între altele, în ponderea ridicată a mașinilor, utilajelor și altor articole cu destinație productivă în exportul primului grup de țări către cel de al doilea.

După cum se vede din tabelul alăturat schimburile cu țările nesocialiste în curs de dezvoltare dețin cea mai ridicată pondere în comerțul exterior al României.

Schimburile cu țările în curs de dezvoltare

Țara	Volumul schimburilor (mil. ruble)		Ponderea (în %) în volumul global al comerțului	
	1960	1980	1960	1980
Bulgaria	31	1 165	2,9	8,8
Cehoslovacia	352	1 434	10,4	7,1
Cuba	99	659	9,2	12,0
R.D.G.	163	1 716	4,1	6,7
Polonia	181	2 359	7,1	9,5
România	58	4 288	4,7	26,5
Ungaria	90	2 128	5,5	10,3
U.R.S.S.	785	11 962	7,8	12,7
Total	1 759	25 711	6,9	11,6

Sursa : B.I.K.I. nr. 103/1982.

Prognoză a consumului de cărbune

ÎNTR-UN studiu efectuat nu de mult de experții băncii americane Chase Manhattan asupra evoluției în perspectivă a producției și consumului de cărbune în lumea nesocialistă se apreciază că ponderea acestuia în balanța energetică va spori de la 27,1% în 1979 la 31,6% în anul 2000. Pornind de la premisa unei cereri susținute pentru cărbune (ca efect al substituirii treptate a combustibililor lichizi, al extinderii producției siderurgice, al dezvoltării producției de combustibil sintetic din cărbune și al unui ritm relativ lent de expansiune a energeticii nucleare), autorii studiului consideră că consumul global de cărbune va spori în ultimele două decenii ale secolului de peste 2,2 ori (vezi tabelul). Important este și faptul — subliniat în studiu — că volumul zăcămintelor de cărbune economic exploatabile permite acoperirea deplină a cererii în perioada menționată.

Consumul de cărbune (în mil. tone)

Grupul de țări	Anul			Creșterea medie anuală în 1980—2000 (%)
	1980	1990	2000	
Țări capitaliste industrializate	1395	2030	2735	3,4
Țări în curs de dezvoltare	237	541	938	7,2
Total	1633	2571	3673	4,2

Un corolar al crizei economice

UNA dintre repercusiunile depresiunii prelungite din economia R.F.G. o constituie creșterea spectaculoasă a numărului falimentelor înregistrate în rîndul firmelor particulare, respectiv de circa două ori în cursul ultimilor trei ani, estimațiile pentru anul curent evoluînd în jurul a 13 mii declarații de faliment. După opinia unor cercetători, fenomenul ar reprezenta un rezultat a trei procese conjugate: evoluția nefavorabilă a conjuncturii economice, presiunea datoriilor contractate și scăderea cifrei de afaceri.

În ceea ce privește presiunea datoriilor se apreciază că, dacă se ia drept bază nivelul din 1965=100, indicele îndatorării firmelor a crescut la 170 în anul financiar 1980/1981, avînd drept rezultat slăbirea rezistenței întreprinderilor față de solicitările conjuncturale. Conform părerii agenției de informații economice „Creditreform" stabilitatea financiară a firmelor vest-germane este șubrezită și de înrăutățirea treptată a raportului dintre capitalul propriu și cel împrumutat, ponderea celui dintîi scăzînd — în medie — sub 20%, iar în unele domenii de activitate (de pildă, construcțiile) fiind în mod frecvent de numai 5—7%.

India: eforturi de sprijinire a agriculturii

CELE mai de seamă preocupări actuale ale guvernului indian în domeniul agriculturii le constituie prelevarea surplusului de terenuri aflate în mîinile moșierilor și distribuirea lor către țăranii lipsiți de pămînt, precum și extinderea irigațiilor. În ceea ce privește cel de-al doilea obiectiv, considerat ca un mijloc important de asigurare a aprovizionării cu alimente a populației, a fost creată Direcția națională de dezvoltare a resurselor de apă, menită să urmărească concomitent lărgirea suprafeței terenurilor irigate și reducerea la minimum a efectelor devastatoare ale inundațiilor.

Se preconizează unirea într-un singur sistem hidrografic a cursurilor de apă pe teritoriul țării, prin racordarea bazinelor fluviilor Gange și Brahmaputra cu cele ale rîurilor din zona centrală, secetoasă a Indiei. În acest scop numai în perioada 1980/81—1984/85 a fost alocată suma de 100 miliarde rupii, fiind construite numeroase componente ale sistemelor de irigații: lacuri de acumulare, canale mari și mici, fîntîni etc. Se proiectează ca, în intervalul menționat, suprafața irigată să sporească cu 14 mil. ha, iar pînă la sfîrșitul secolului ea să ajungă la 113 mil. ha față de 61,6 mil. ha, la începutul acestui an.

Combustibil economicos

DUPĂ cum relatează publicațiile de specialitate, în S.U.A., Franța, Japonia, Anglia și alte țări se află în curs de experimentare diverse tehnologii pentru utilizarea unui nou tip de combustibil, respectiv un amestec de motorină cu cărbune (cunoscut sub denumirea de Coal Oil Mixture — C.O.M.). Destinat în special alimentării cazanelor de aburi, acest combustibil poate fi folosit în locul motorinei în condițiile unor modificări ale instalației de ardere mult mai puțin importante și costisitoare, decît în cazul adaptării acesteia la utilizarea cărbunelui.

Pornind de la aceeași premisă — măcinarea fină a cărbunelui — tehnologiile experimentate diferă însă în special în ceea ce privește prepararea și structura amestecului însuși, ponderea cărbunelui putînd ajunge pînă la 50%. Pînă în prezent noul combustibil a dat rezultate promițătoare îndeosebi în industria cimentului și în siderurgie, dar — conform aprecierii specialiștilor — aria aplicării sale este mult mai vastă, ținîndu-se seama de posibilitatea de a economisi combustibilul lichid, în condițiile menținerii în funcțiune a instalațiilor de ardere profilate pe acesta.

GLOSAR

Refinanțare

TERMENUL de refinanțare desemnează, în mod uzual, operațiunile prin care sînt înlocuite resursele de finanțare utilizate anterior prin resurse avînd alte termene și condiții, cu scopul de a se putea continua acordarea de credite atunci cînd toate disponibilitățile sînt angajate sau de a se asigura rambursarea unor angajamente ce au fost contractate.

În practica sistemului bancar din țările capitaliste, pe lîngă fondurile proprii, depozitele clientelei și mijloacele atrase prin emisiuni de titluri, refinanțarea reprezintă o sursă importantă de fonduri, utilizată într-o măsură crescîndă pentru echilibrarea trezoreriei băncilor. Pentru unele instituții financiare, care prin însăși structura organizatorică și specificul activității nu pot constitui depozite și nu dispun decît de mijloace proprii limitate, refinanțarea constituie principala modalitate de mobilizare a fondurilor destinate acordării de credite.

Una dintre cele mai uzuale forme pe care le îa refinanțarea o reprezintă reescontul. Operațiunile de reescont constituie ceea ce se denumește o refinanțare cu caracter definitiv, în sensul că titlurile sînt cedate de beneficiar instituției care oferă fondurile, aceasta putînd dispune apoi în orice mod asupra lor sau să aștepte pentru a le încasa la scadență.

Depunerea de titluri „în pensiune", „lombardul" și alte asemenea tehnici constau în vînzarea temporară de hîrtii de valoare corelată cu răscumpărarea obligatorie a acestora, la un termen fixat din momentul încheierii operațiunii.

O tehnică uzuală de refinanțare o constituie și avansurile pe bază de titluri, respectiv acordarea de împrumuturi pe baza unui depozit colateral de hîrtii de valoare care servesc numai ca o garanție, suma obținută fiind inferioară valorii globale a depozitului astfel constituit.

În ultimul timp au apărut și s-au extins noi tehnici prin care se caută să se evite minuirea de titluri considerată ca greoaie și prezentînd unele riscuri. Pentru simplificare se procedează la deschiderea unor linii de finanțare, în cadrul cărora beneficiarul poate să efectueze trageri — pînă la concurența sumei consimțite — asupra instituției finanțatoare.

Extinderea pe care a luat-o refinanțarea în cursul ultimilor ani în țările capitaliste dezvoltate este considerată ca o consecință a specializării sistemului bancar, precum și a insuficienței depozitelor și a mijloacelor mobilizate pe piață prin tehnicile bancare tradiționale.

Băncile centrale joacă un rol esențial în operațiunile de refinanțare, fiind sursa de ultimă instanță la care pot recurge instituțiile de credit pentru echilibrarea situației lor financiare.

Datorită dependenței crescînde a sistemului bancar de asistența financiară a băncilor centrale, politica monetară restrictivă pusă în aplicare în țările occidentale în vederea combaterii inflației a avut o puternică incidență asupra condițiilor aplicate la tranzacțiile de credit. Faptul că s-a procedat la o puternică ridicare a nivelului dobînzilor la operațiunile de refinanțare a contribuit, alături de alți factori, la creșterea excesivă a costului creditului în țările occidentale, ceea ce a avut repercusiuni asupra tranzacțiilor internaționale și a contribuit la agravarea crizei financiare pe plan mondial.

Radu NEGREA

Statistică

Sorin Șerbănescu, București — 1) Peste 90% din valoarea principalelor fluxuri comerciale pe plan mondial, publicată de Fondul Monetar Internațional și prezentată în graficul alăturat este calculată pe baza cifrelor comunicate direct F.M.I. de țările membre sau pe baza statisticilor partenerilor comerciali ai țărilor membre care nu le-au comunicat încă; restul reflectă estimațiile experților F.M.I.; De notat că cifrele referitoare la țările socialiste nu includ pe acelea dintre ele care fiind și membre ale F.M.I. (Iugoslavia, România, Ungaria și Vietnam) au fost cuprinse în categoria țărilor în curs de dezvoltare nepetroliere.

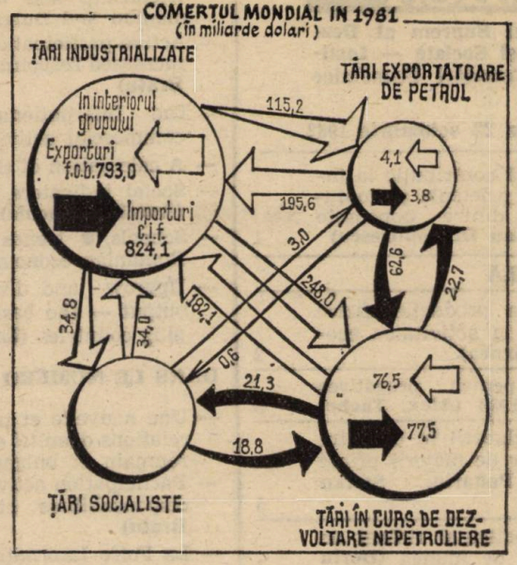

Ponderea acestei categorii de țări în exportul mondial a sporit în ultimul deceniu de la 15,3 la 17,6%, iar în import de la 21,5 la 23,1%. Cea mai mare parte a comerțului mondial se efectuează încă între țările industrializate (43% în 1981).

2) Lucrarea „Legislația întreprinderii de la A la Z" urmează a fi republicată la începutul anului viitor, într-o ediție revăzută și adusă la zi cu ultimele reglementări legislative. Prima ediție este epuizată, de aceea vă sugerăm consultarea ei la o bibliotecă.

Economie subterană

Dalia Epureanu, Cîmpina — Este adevărat că noțiunile sinonime de economie subterană, „muncă neagră" și altele de acest gen nu figurează în dicționarul de economie politică, deși ele definesc o realitate destul de răspîndită în lumea capitalistă. În re-

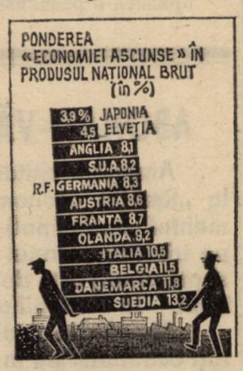

vista noastră noțiunea respectivă a fost prezentată în mai multe rînduri în ultimii ani (vezi rubrica Glosar din nr. 6/1979, iar mai recent la rubrica Curier din nr. 34 din 27 august 1982). Prin însăși natura lor, activitățile care scapă controlului autorităților fiscale incluse în sfera acestei noțiuni sînt foarte greu de cuantificat, estimările diferind de aceea foarte mult între ele. Graficul alăturat prezintă o estimare a Institutului de economie mondială din Hamburg, reprodusă după **V.D.I. Nachrichten.**

Densitate

Kunigunde Munteanu, Sebeș — 1) Cele mai recente date de care dispunem referitoare la densitatea rețelei telefonice în lume privesc luna ianuarie 1981. Potrivit Administrației suedeze a telecomunicațiilor, cu 79,67 posturi telefonice la 100 de locuitori Suedia se situează acum înaintea S.U.A. (79,26 posturi) pe primul loc în lume; pe locurile următoare se află Elveția (72,41), Canada (68,81) și Danemarca (64,13). Paralel cu creșterea densității rețelei, Suedia se află angajată într-un amplu proces de modernizare a acesteia cu ajutorul centralelor electronice.

2) Rezoluția adoptată de Comisia transporturilor maritime din cadrul U.N.C.T.A.D. la 6 iunie 1981 vizînd eliminarea pavilioanelor de complezență nu a avut pînă acum decît un efect restrîns, așa cum dealtfel era și de așteptat, principala opoziție venind din partea țărilor care acordă asemenea pavilioane, ca și a țărilor industrializate care recurg la acest sistem. S-a invocat între altele și argumentul că suprimarea pavilioanelor de complezență ar antrena o scumpire a navlurilor și o creștere în consecință a prețului mai ales al energiei, nedorită în actualul context de depresiune prelungită din economia mondială. Pînă la întrunirea condițiilor complexe pentru traducerea în viață a rezoluției amintite, în cercurile maritime internaționale se preconizează extinderea atribuțiilor de control ale autorităților portuare, astfel încît navele care nu întrunesc normele convenite pe plan internațional să nu mai aibă acces în marile porturi ale lumii. Această interdicție, se consideră, va determina pe proprietarii navelor fie să le aducă la nivelul exigențelor, fie să le caseze.

Etimologie

Petre Danciu, Cluj-Napoca — Cercetarea etimologiei denumirii diferitelor monede naționale prezintă desigur un interes care nu este numai al lingvistului, ci și al istoricului și economistului. Din considerente de spațiu ne oprim totuși aici pentru moment cu dezbaterea pe tema originii unor termeni monetari inițiată la sugestia dumneavoastră. Reținem însă ca interesante observațiile și comentariile pe care ați avut amabilitatea de a ni le trimite.

Autostradă

Corneliu Droc, București — Prima autostradă din Europa a fost cea în lungime de 20 km, cu patru benzi de circulație, dintre Bonn și Köln, în Germania, construită între 1929 și 1932. Rațiunea construirii ei a fost nu numai descongestionarea șoselei dintre cele două orașe, care străbătea numeroase sate, fiind utilizată în perioadele de vîrf de 1 800 de vehicule pe oră, ci și combaterea șomajului. Construcția autostrăzii a fost realizată de 5 500 de șomeri, recurgerea la mijloace mecanizate ca de pildă benzi transportoare fiind interzisă pentru a putea fi angajat un număr cît mai mare de oameni în căutare de lucru.

În prezent autostrada respectivă dispune de șase benzi de circulație și este străbătută în medie de 70 000 de autovehicule pe zi.

În decursul istoriei lucrările publice au fost folosite în numeroase țări ca un mijloc de combatere a șomajului. După unii istorici, chiar și edificarea piramidelor în Egiptul antic a servit și unui asemenea scop.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 42 din 22 octombrie 1982

— O nouă și importantă contribuție la întărirea relațiilor de prietenie și conlucrare multilaterală dintre popoarele român și bulgar **(Dinu Dragomirescu)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Realizarea ritmică a producției fizice — cerință esențială în activitatea economică **(Corneliu Bârnea)** 2

— Cum se acționează pentru pregătirea investițiilor anului 1983 **(Alex. Tache)** 3

— Accelerarea reintroducerii în circuitul economic a stocurilor de materii prime **(Neculai-Dumitru Pohariu, Ștefan Berbeci)** 5

— Industria mică — potențial ridicat de folosire a resurselor de muncă **(Dorin Aldea)** 6

— Economisirea resurselor materiale — factor de diminuare a costurilor de producție **(Gh. Obreja)** 7

— Aspecte economice ale mecanizării lucrărilor agricole pe terenurile în pantă **(T. Stănilă, Dumitru Hagianu, Vasile Stanca)** 9

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Valențele indicatorului producție marfă vîndută și încasată **(Laurențiu Aștefanei)** 11

— Participarea activă la dezvoltarea proprietății socialiste : răspunderi și venituri sporite **(Gheorghe Răboacă, Ioan Bratu)** 12

— Tîrgul Internațional București 1982. 8 zile de intensă activitate comercială **(Nicolae Suciu)** 13

— Valorificarea resurselor de îmbunătățire a performanțelor întreprinderii — optimizarea microclimatului de muncă **(Corneliu Cârțină, Mihai Macavescu)** 15

ȘTIINȚĂ — TEHNOLOGIE — EFICIENȚĂ

— Brevetele — valoroasă sursă de informare **(Andrei Bănescu)** 17

CONDUCERE-ORGANIZARE

Orientare fermă spre îndeplinirea obiectivelor, spre eficiență **(Dan Condrea)** 18

TEORII — IDEI

— Un calcul al factorilor de creștere (II) **(I. Rachmuth)** 20

— Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea specialiștilor. Indicatorii sociali, instrumente în planificarea dezvoltării **(Aurelian Dochia)** 22

— Școli ● curente ● economiști. Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești (I) **(Oprea Parpală)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Sporirea și diversificarea propriei producții agricole — calea fundamentală a soluționării crizei alimentare în țările în curs de dezvoltare **(Emanuel Odobescu)** 26

— R.S.F. Iugoslavia. Priorități economice **(D. Dinu)** 28

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRUL Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— A new and important contribution to the strengtheining of friendship and many-sidedly collaboration between the Romanian and Bulgarian peoples **(Dinu Dragomirescu)** 1

— Active participation to the development of the socialist property: increased responsabilities and revenues **(Gheorghe Răboacă, Ioan Bratu)** 12

— The International Fair Bucharest 1982. 8 days of intense commercial activity **(Nicolae Suciu)** 13

— A calculation of the growth factors (II) **(I. Rachmuth)** 20

— Social indicators, instruments in the planning of development **(Aurelian Dochia)** 22

— Schools ● trends ● economists. Progressive traditions of the Romanian economic thought **(Oprea Parpală)** 24

— Upgrow and diversification on of the domestic agricultural output — the basic way to solve the food crisis in the developing countries **(Emanuel Odobescu)** 26

DANS LE NUMÉRO

— Une nouvelle et importante contribution à l'affermissement des relations d'amitié et de colaboration multiforme entre les peuples roumain et bulgare **(Dinu Dragomirescu)** 1

— Participation active au développement de la propriété socialiste : responsabilités et revenues accrues **(Gheorghe Răboacă, Ioan Bratu)** 12

— La Foire Internationale de Bucarest 1982. Huit jours d'intense activité commerciale **(Nicolae Suciu)** 13

— Un calcul des facteurs de la croissance économique **(I. Rachmuth)** 20

— Les indicateurs sociaux : instruments de la planification du développement **(Aurelian Dochia)** 22

— Ecoles ● courants ● économistes. Traditions progressistes de la pensée économique roumaine **(Oprea Parpală)** 24

— L'accroissement et la diversification de la production agricole propre — voie fondamentale vers la solution de la crise alimentaire dans les pays en voie de développement **(Emanuel Odobescu)** 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Новый и важный вклад в укрепление отношений дружбы и многостороннего сотрудничества между румынским и болгарским народами **(Дину Драгомиреску)** .....

— Активное участие в развитии социалистической собственности; возрастающие ответственности и доходы **(И. Брату, Г. Рэбоакэ)** 12

— Бухарестская международная ярмарка — 1982. Восемь дней напряжённой торговой деятельности **(Николае Сучиу)** 13

— Расчёт факторов роста (II) **(И. Рахмут)** 20

— Социальные показатели, орудия в планировании развития **(Аурелиан Докия)** 22

— Школы ● течения ● экономисты. Прогрессивные традиции экономического мышления в Румынии **(Опря Парпалэ[1])** 24

— Расширение и обогащение собственной сельскохозя ственной продукции — основной путь выхода из продовольственного кризиса в развивающихся странах **(Ем. Одобеску)** 26

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru, Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11126, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația : 70159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

STIMAŢI CUMPĂRĂTORI!

În vederea îmbunătăţirii aprovizionării populaţiei cu mărfuri metalo-chimice, s-a trecut la organizarea de unităţi de desfacere cu amănuntul în depozitele de mărfuri ale I.C.R.M. din ţară. Aceste magazine asigură cumpărătorilor o serie de avantaje în alegerea şi procurarea mărfurilor metalo-chimice, deoarece :

— Sînt organizate pe suprafeţe mari, în care se prezintă totalitatea articolelor din grupa de mărfuri ce se livrează de către industrie, prezentate pe destinaţii şi pe principiul de înrudire a cererii.

— Aceste magazine vor pune în vînzare mărfuri sosite direct de la fabrici, inclusiv noutăţile.

— Vînzarea se realizează pe principiul expunerii deschise şi autoservirii, cumpărătorii avînd acces direct la produse.

— Cumpărătorii au posibilitatea să facă aprovizionarea din timp, anticipată, cu produse foarte solicitate în vîrf de consum în anumite perioade.

— Servirea populaţiei este asigurată de un personal cu un nivel profesional ridicat la fiecare grupă de mărfuri.

— Orarul de funcţionare al unităţilor va fi în zilele lucrătoare, între orele 10—20.

Prin aceste magazine urmează a fi vîndute toate grupele de mărfuri metalo-chimice : produse de menaj din sticlă, porţelan, faianţă, articole de uz casnic-gospodăresc, unelte agricole şi de grădinărit, articole chimice, rechizite şcolare şi studenţeşti, jucării, bunuri de uz îndelungat cum sînt radio-receptoare, televizoare, aparate de gătit şi încălzit, frigidere, maşini de spălat, maşini de cusut, aspiratoare de praf, piese de schimb ş.a.

Dintre magazinele deschise recent menţionăm în Bucureşti :

Magazinul din şos. Viilor nr. 14 — accesul prin şoseaua Sălaj —, organizat pe o suprafaţă de 1 400 mp şi avînd ca profil articole de menaj din sticlă, porţelan, faianţă ; articole de uz casnic şi gospodăresc din lemn, metal şi mase plastice ; bunuri de folosinţă îndelungată ; corpuri de iluminat şi abajururi, aparate electrocasnice şi piesele de schimb necesare. Pentru a avea o imagine asupra multitudinii de mărfuri care vor fi puse în vînzare, puteţi reţine că la grupa sticlărie sînt aproape 1 000 de articole într-un număr de peste 300 000 piese.

Magazinul din bd. Emil Bodnăraş nr. 84 cu un profil de jucării, papetărie şi produse chimice de uz casnic este organizat pe o suprafaţă utilă de 2 000 m.p. şi se adresează în special populaţiei din cartierele Militari, Drumul Taberei.

În municipiul Braşov, magazinul din str. Bazaltului nr. 3, cartierul Bartolomeu, desface peste 3 600 sortimente de articole de uz casnic şi gospodăresc, jucării, sport, papetărie şi electrotehnice.

În municipiul Constanţa, magazinul funcţionează în strada Interioară nr. 2, cartierul Traian.

Urmează a fi date în folosinţă magazine cu asemenea profil şi în municipiile Cluj-Napoca, Craiova, Oradea, Galaţi, Baia Mare, Piteşti, Timişoara etc.

Asigurăm pe cumpărători că aceste unităţi comerciale vor satisface cele mai exigente gusturi.

Magazinul din bd. Emil Bodnăraş nr. 84

Magazinul din şos. Viilor nr. 14

1982 OKT 29

SĂPTĂMÎNA ECONOMIEI

25-31 octombrie

FIECARE CETĂȚEAN UN DEPUNĂTOR LA C.E.C.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

ACŢIUNI FERME PENTRU REALIZAREA SARCINILOR DE PLAN

Numărul 43 ● Vineri 29 octombrie 1982

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu,
a tovarășei Elena Ceaușescu,
a altor tovarăși din conducerea partidului și statului
a avut loc la Constanța

SĂRBĂTORIREA ZILEI RECOLTEI

La Institutul de cercetare și producție Palas-Constanța

La expoziția realizărilor agriculturii dobrogene

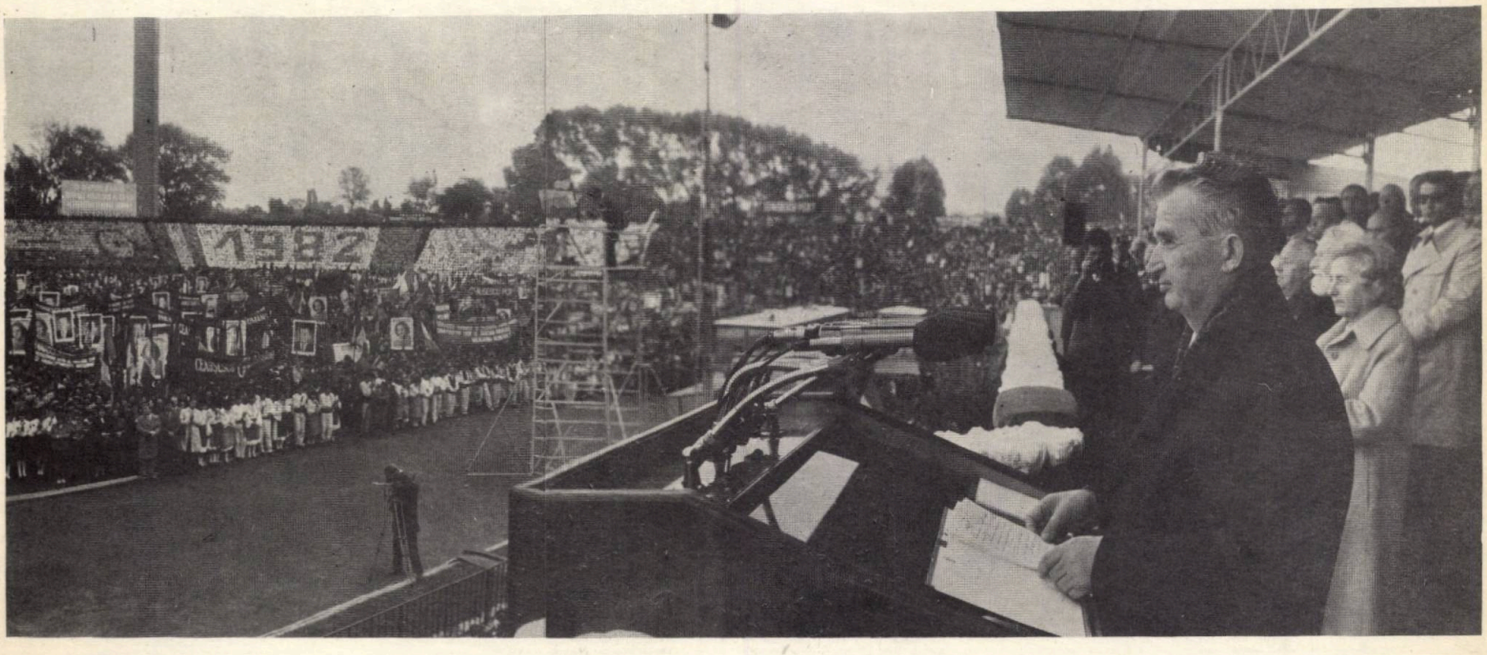

D 646

CONSULTAȚII ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

Cursul: Probleme fundamentale ale economiei socialiste, ale aplicării noului mecanism economico-financiar în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate

POLITICA P.C.R. DE DEZVOLTARE A BAZEI DE MATERII PRIME ȘI RESURSE ENERGETICE ÎN ETAPA ACTUALĂ A EDIFICĂRII SOCIALISMULUI ÎN ȚARA NOASTRĂ. SARCINILE ORGANELOR ȘI ORGANIZAȚIILOR DE PARTID ÎN ÎNFĂPTUIREA PROGRAMULUI DE DEZVOLTARE A BAZEI DE MATERII PRIME ȘI ENERGETICE, ÎN FOLOSIREA RAȚIONALĂ A MATERIILOR PRIME ȘI RESURSELOR ENERGETICE

Preocupare constantă a politicii economice a P.C.R., dezvoltarea bazei proprii de materii prime și resurse energetice a căpătat în anii de după Congresul al IX-lea al partidului, valențe noi, care au transformat-o în obiectiv de prim plan. Cu atît mai însemnate s-au vădit și se vădesc aceste orientări în condițiile acțiunii pe plan mondial a unor factori economici și extra-economici printre care sînt de menționat escaladarea prețurilor materiilor prime și resurselor energetice, perspectiva epuizării într-o perioadă apropiată (30-50 ani) a unor resurse naturale neregenerabile dacă se va menține ritmul de consum existent etc. În lumina documentelor congreselor partidului, din perioada de după 1965, a acțiunilor și măsurilor întreprinse, a programelor elaborate în acest cadru din inițiativa și cu contribuția hotărîtoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sporirea bazei proprii energetice și de materii prime constituie un element de bază pentru asigurarea independenței în domeniul energetic, pentru creșterea puterii și independenței economice a țării, fără de care nu poate fi concepută nici independența politică.

Să subliniem, că potrivit hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului, la finele actualului cincinal România urmează să treacă din rîndul țărilor în curs de dezvoltare în cel al țărilor cu un nivel mediu de dezvoltare economică; în prezent țara noastră are condițiile spre a reuși să acopere din resurse interne întregul consum de energie primară, realizînd astfel încă în 1985 sarcina pe care Congresul al XII-lea o prevăzuse pentru 1990. În acest scop este necesar — așa cum arăta secretarul general al partidului la Plenara C.C. al P.C.R. din 31 martie 1982 — **„ca indicele de creștere a consumului de materii prime și energie să fie mai mic și cu mult mai mic decît creșterea generală a producției, urmînd ca o parte a producției să fie realizată tocmai pe seama reducerii consumurilor".** Ținînd seama de prioritățile economiei naționale, intensificarea eforturilor pentru realizarea programului cu privire la energie apare de o deosebită importanță și actualitate. La Plenara C.C. al P.C.R. din 7-8 octombrie 1982, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea: **„... se impune să acționăm cu mai multă hotărîre în direcția reducerii consumului de combustibil și energie. În mod deosebit atrag atenția asupra reducerii mai puternice a consumurilor industriale, a eliminării pierderilor în producerea și distribuția energiei, a perfecționării tehnologiilor în industrie".**

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 43 1982

Problema diminuării consumurilor de materii prime și în primul rînd de materii prime energetice nu este specifică numai țării noastre, ci are o arie de cuprindere deosebit de largă, este o problemă mondială. Ea se datorește în primul rînd faptului că dezvoltarea tot mai accelerată a economiilor naționale nu poate fi concepută în afara producției materiale, iar resursele de materii prime sînt limitate ca volum. Pe de altă parte, pe măsură ce depozitele de resurse mai ușor exploatabile se epuizează, ele sînt înlocuite în circuitul economic de resurse mai sărace, mai greu abordabile, a căror obținere este mai costisitoare, fără a mai pune la socoteală neuniformitatea distribuției geografice a feluritelor resurse, care impune fiecărui stat adoptarea unei politici proprii referitor la fiecare tip de resursă, de materie primă necesară.

Este suficient să examinăm dinamica producției mondiale a cîtorva principale resurse energetice și materii prime în ultimii zece ani ca să ne dăm seama de ritmul rapid de consum al acestora, ritm ce depășește în multe cazuri ritmul descoperirii de noi resurse de același tip. Astfel, în decurs de zece ani (1970—1980) producția de cărbune superior a sporit cu aproape 30%, cea de petrol brut — cu 31%, cea de gaz natural, cu aproape 45%, cea de minereu de fier cu peste 17%, cea de aluminiu, cu peste 58%.

Trebuie să fie evident pentru toată lumea că menținerea ritmurilor înalte de dezvoltare economică în condițiile agravării continue a crizei economice mondiale poate fi asigurată numai punînd un accent deosebit în asigurarea cu materii prime pe sursele proprii, pe economii de toate felurile, pe intensificarea deosebită a recuperării și refolosirii materialelor, pieselor, subansamblelor. Este o necesitate imperioasă, este o sarcină de mare importanță aceea ca organele și organizațiile de partid să mobilizeze zi de zi, ceas de ceas pe lucrătorii aparatelor ministerelor, ai consiliilor populare, pe oamenii muncii din toate unitățile din economie, în frunte cu comuniștii, pentru a acționa cu toată răspunderea și fermitatea în vederea traducerii în practică a programelor respective.

Este necesar ca toți factorii implicați în utilizarea materiilor prime, materialelor, combustibilului și resurselor energetice să se mobilizeze spre a iniția și urmări în spiritul prevederilor documentelor de partid, măsuri menite să conducă atît la economii din ce în ce mai substanțiale la orice fel de resurse cît și la promovarea tot mai masivă a resurselor indigene, a resurselor de care dispune țara noastră.

SPORIREA RESURSELOR, DAR ȘI REDUCEREA SEVERĂ A CONSUMURILOR

Evidențierea și atragerea în circuitul economic a unor noi resurse necesită în primul rînd intensificarea eforturilor în domeniul explorărilor geologice. Investițiile alocate acestui domeniu au fost de 4285 milioane lei în anul 1980, de 1,7 ori mai mari decît în 1965. Această sporire a volumului de investiții trebuie neapărat dublată de o calitate superioară a activității în domeniul vizat precum și în domeniile adiacente.

În condițiile actuale, în care în 1983 se prevede ca nivelul investițiilor să rămînă practic la nivelul atins în 1982 — spre a se putea concentra toate forțele pentru terminarea investițiilor începute, pentru punerea la timp în producție a capacităților prevăzute în plan — pentru creșterea nivelului tehnic, în geologie, în energie, mai cu seamă în domeniul petrolului, dar și în cel al minelor, apare o creștere de investiții spectaculoasă, de 20 pînă la 40 la sută, care creează în fapt premisele pentru înfăptuirea programului de asigurare a economiei noastre naționale cu surse de energie și de materii prime din țară. Realizarea unor programe de investiții atît de ambițioase în aceste sectoare cheie pentru depășirea actualelor dificultăți reprezintă una din sarcinile principale cărora toți oamenii muncii, sub îndrumarea organelor de partid, sînt chemați să le facă față. Este necesară în primul rînd extinderea ariei cercetărilor și explorărilor geologice în zonele geografice mai greu accesibile. Se cere, totodată, perfecționarea echipamentului tehnic utilizat ca și a metodelor de stabilire a dimensiunilor zăcămintelor descoperite, pentru a permite o evaluare mai riguroasă a resurselor de care dispunem. Un rol însemnat îl are realizarea unor cercetări care să conducă la stabilirea de tehnologii cu înalt nivel de eficiență, în sensul creșterii gradului de extracție a materiilor prime din zăcămînt, al sporirii economicității exploatării minereurilor sărace și al separării substanțelor utile înglobate în minereuri complexe.

Desigur, cele arătate mai sus constituie căi menite să asigure sporirea producției și deci să amplifice posibilitățile de consum. Însă mult mai important decît aceasta este crearea unor condiții optime pentru realizarea unor consumuri de materii prime, materiale, combustibil și resurse energetice cît mai reduse, ceea ce de regulă reclamă mijloace materiale, umane și financiare sensibil mai mici decît cele legate de sporirea producției, prezentînd astfel o eficiență economică ridicată. În acest sens, o posibilitate foarte importantă o oferă creșterea tehnicității prin reproiectarea produselor. Activitatea pe acest tărîm trebuie astfel structurată încît reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie să fie însoțită de miniaturizarea produselor — fenomen specific îndeosebi ramurilor electronică, electrotehnică, construcții de mașini; de înlocuirea materiilor prime și materialelor deficitare; de sporirea performanțelor tehnice, ergonomice, de design ale produselor etc.

Dincolo de aspectele menționate acțiunea de reproiectare a produselor este strîns legată de o eficiență economică superioară, cale sigură pentru realizarea unor produse capabile să concureze cu succes pe piața mondială și să satisfacă superior necesitățile interne de consum.

Aprecierea reducerilor consumurilor de materii prime, combustibil și energie ca obiectiv de bază în activitatea de reproiectare a produselor, are în vedere și faptul că în țara noastră consumurile specifice realizate pe unitatea de produs sînt în majoritate superioare față de produse similare obținute în țările cu economie dezvoltată. **„Noi avem multe produse, în toate domeniile ... unde consumăm peste ceea ce se realizează în alte țări, cu 20, 30 și**

chiar pînă la 50 la sută mai mult pe unitatea de produs", arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în septembrie 1982, în cuvîntarea rostită la întîlnirea cu activul de partid și de stat al județului Brașov. Cu un alt prilej se sublinia că, din analiza efectuată în cadrul Ministerului Industriei Ușoare, a rezultat o posibilă reducere de 20% a consumului de materii prime și o reducere cu pînă la 30% la materiale față de consumul din 1981, numai prin reproiectarea produselor. Avînd în vedere consumul anual de 400 000 tone materii prime textile (bumbac, lînă, fire sintetice, celofibră etc.), rezultă prin reducerea cu 20% a consumului de materii prime economii de 80 000 tone, echivalentul a cca. 300 milioane mp țesături. Realizarea acestor economii în perioada 1981—1984 ar permite ca cea mai mare parte a producției pe anul 1985 să fie obținută pe seama lor. După cum s-a arătat, această situație nu este singulară ci este întîlnită practic în toate ramurile consumatoare de materii prime.

REPROIECTAREA TEHNOLOGIILOR ȘI RECUPERAREA DEȘEURILOR — CĂI ÎNSEMNATE DE ECONOMISIRE

Un alt domeniu important de acțiune pentru diminuarea consumurilor îl constituie activitatea de reproiectare a tehnologiilor. Alături de reproiectarea produselor, reproiectarea tehnologiilor constituie calea cea mai sigură pentru reducerea consumurilor specifice de produse. Din inițiativa secretarului general al partidului, s-a stabilit ca fiecare minister, împreună cu institutele de cercetare, să treacă imediat la analiza fiecărui produs stabilindu-se, cu termene precise de aplicare, noile tehnologii ce vor fi utilizate pentru reducerea cu cel puțin 20-25% a consumurilor pe întregul cincinal. Avînd în vedere că peste 70% din valoarea mijloacelor de producție existente sînt puse în funcțiune în ultimii 15 ani, deci reprezintă mijloace de producție moderne, se consideră că există o bază de producție suficient de elastică pentru a putea răspunde cerințelor unor noi tehnologii care să ofere consumuri specifice de materii prime, materiale, energie, sensibil inferioare celor care se mai practică azi în multe din activitățile industriale.

Reproiectarea tehnologiilor trebuie concepută astfel încît accentul principal să se pună în ramurile cunoscute ca mari consumatoare la materii prime, materiale, combustibil și energie, ramuri care prezintă o pondere redusă la formarea producției industriale în raport cu aceste consumuri. În rîndul acestora trebuiesc menționate : chimia, metalurgia (feroasă și neferoasă), materialele de construcții, industria sticlei. Reproiectarea tehnologiilor în scopul micșorării cantității de materii prime, de purtători de energie, înglobați în produse este cu atît mai necesară cu cît exportul produselor acestor ramuri are o tendință de creștere pentru țara noastră, acest export transformîndu-se, în anumite cazuri, în fapt, într-un export mascat de energie. Înseși țările capitaliste dezvoltate, grav afectate de criza economică și-au redus în ultimul timp exportul tocmai la produsele ramurilor menționate anterior.

Un alt domeniu foarte vast de acțiune pentru reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie îl constituie acțiunea de recuperare a deșeurilor tehnologice, a materialelor uzate, a pieselor și subansamblelor vechi ; în acest din urmă caz se pune un accent deosebit mai întîi pe recondiționarea și refolosirea acestora în procesele de producție și numai dacă acest lucru nu este eficient economic, pe reutilizarea lor ca materiale refolosibile.

Desfășurarea în bune condiții a acțiunilor proprii acestui domeniu, la care pot participa atît întreprinderile productive cît și toți cetățenii țării, impune crearea unor condiții specifice. Se consideră necesară o mai bună organizare și dotare atît a unităților de colectare a deșeurilor cît și a celor de prelucrare a lor. Dintre acestea, cel mai ușor de rezolvat sînt problemele referitoare la organizarea punctelor de colectare ce pot fi dotate cu mijloace relativ simple, aspectele care se evidențiază fiind legate îndeosebi de o mai bună gospodărire a spațiilor avute la dispoziție, o rațională răspîndire a lor în teritoriu, o bună planificare a transportului cantităților depozitate pentru asigurarea unei activități fluente. O mare importanță pentru transformarea acțiunii de recuperare a materialelor refolosibile într-o acțiune generală, de masă, la care fiecare cetățean al țării să se simtă obligat să participe, o are punerea pe baze sănătoase a relației dintre unitățile de recuperare și populație. Tocmai de aceea se impun cît mai grabnic rezolvate așa-zisele mici neajunsuri — lipsa de disciplină care încă mai domnește la aceste unități în privința respectării programului de lucru, prețurile stabilite pentru unele materiale care nu sînt corelate nici cu importanța acestor materiale pentru economia națională, nici cu interesul care trebuie provocat din partea publicului etc. — care sînt însă de natură să frîneze această acțiune, a cărei importanță pentru economia națională crește continuu.

Evident, acțiunea de colectare a deșeurilor și diferitelor piese și subansamble ieșite din uz ce nu mai pot fi recondiționate în vederea reutilizării lor în procesul de producție nu constituie un scop în sine, ci este subordonată reintroducerii în circuitul economic. Aceasta presupune existența unor unități de prelucrare capabile să asigure într-un timp cît mai scurt acest lucru, modul de funcționare al acestora ca unități de-sine-stătătoare sau ca secții ale unor unități fiind determinat de criteriile impuse de desfășurarea unei activități economice eficiente. Legat de activitatea acestora trebuiesc manifestate preocupări mai susținute legate de înzestrarea cu mașini și instalații specifice, care să permită tăierea și prelucrarea deșeurilor de orice fel, inclusiv a celor menajere.

Există încă mari rezerve pentru creșterea gradului de asigurarea din țară a materiilor prime și energetice, pentru o utilizare superioară a acestora.

INFORMARE PROMPTĂ, ACȚIUNI IMEDIATE

„Nu în suficientă măsură am ținut însă pasul cu asigurarea bazei de materii prime și energetice. De fapt, nu s-a realizat sau nu s-a urmărit realizarea programului ; pentru că dacă prevederile planurilor cincinale din ultimul deceniu s-ar fi realizat în întregime, noi am fi acum în situația să avem o independență energetică. Este deci necesar, acum, să acționăm pentru a recupera rămînerea în

urmă în domeniul energetic și al materiilor prime, să ne asigurăm o bază mai bună internă...", arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea rostită la Plenara C.C. al P.C.R. din 31 martie 1982. Complexitatea și importanța acestei probleme reclamă participarea hotărîtă și responsabilă a fiecărui cetățean, a unităților economice, a institutelor de cercetare și proiectare, a centralelor industriale, ministerelor, a altor organe de sinteză, cu rol în desfășurarea activității economice, în frunte cu organele și organizațiile de partid, care trebuie să inițieze, să urmărească și să controleze modul cum sînt traduse în practică, la fiecare loc de muncă, măsurile de economisire a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei.

Un rol deosebit de important al organizațiilor de partid constă în inițierea unor campanii de educare a fiecărui cetățean în vederea conștientizării posibilităților pe care le are la îndemînă, atît la domiciliu, cît și la locul de muncă, de a contribui la economisirea de materii prime, materiale, combustibil și energie. În acest scop nu trebuiesc neglijate nici un fel de mijloace de educare și informare, de stimulare și cointeresare, astfel ca acțiunea de economisire, recuperare, reciclare a materiilor prime, energiei, combustibilului să devină cauza fiecăruia și a tuturor. În sfera acțiunilor menite a imprima la cetățeni spiritul de economie și grija pentru recuperarea materialelor refolosibile, în întreprinderi trebuie să existe și alte forme organizate, precum sînt cursurile de reciclare, popularizarea celor mai bune rezultate de economisire realizate de muncitorii fruntași, stimularea morală și materială a acestora în raport cu economiile obținute.

Un aspect foarte important care poate contribui din plin la obținerea unor bune rezultate în domeniul economisirii de materii prime, materiale, combustibil și energie este cel legat de difuzarea informațiilor. Dealtfel, accesul la informații și viteza cu care ele devin accesibile la un nivel cît mai general constituie o problemă ce condiționează generalizarea activității de înaltă calitate și eficiență în mai toate domeniile. În întreaga lume, îndeosebi în țările cu economie puternic dezvoltată, s-au conceput și realizat sisteme de difuzare foarte rapidă a informațiilor, sisteme bazate pe utilizarea calculatoarelor electronice de mare capacitate, în fapt, au fost create sisteme teleinformaționale la scară națională. Prin aceste sisteme sînt ordonate informații cu privire la cele mai bune realizări în toate domeniile, deținute atît pe plan național cît și internațional. O bună informare amplifică eficiența întregii activități economice prin promovarea și răspîndirea în masă a realizărilor de vîrf înregistrate pe plan național și internațional, înlesnind economii însemnate de resurse financiare și umane și orientînd eforturile spre domeniile cu probleme nerezolvate.

Transformarea acțiunii de dezvoltare a bazei de materii prime și resurse energetice într-un imperativ de seamă al economiei naționale, atragerea în această acțiune a întregului popor, stimularea potențelor creatoare ale oamenilor muncii pentru a-și aduce o contribuție tot mai mare la realizarea în practică a măreților programe de asigurare a independenței energetice a țării — iată o sarcină de mare însemnătate, care trebuie realizată în mod exemplar.

dr. ing. **EMIL COSTIN**

Tabelul nr. 1

PRODUCȚIA MONDIALĂ A UNOR MATERII PRIME

Resurse	Unitate de măsură	1970	1975	1980	1981
Cărbune superior	mil. tone metrice	2122	2340	2740	2757
Lignit și cărbune brun	„	880	884	996	1007
Petrol brut	„	2275	2646	2979	2776
Gaz natural	10^{15} joules	38455	46404	55670	59164
Minereu de fier	mil. tone metrice	422	526	496	482
Cupru	„	6356	7391	7789	7771
Zinc	„	5208	5124	6102	6099
Aluminiu	„	11310	14364	17935	17947

ÎNTREBĂRI

1) Ce loc ocupă în strategia progresului țării, dezvoltarea bazei proprii de materii prime și energie ?

2) Pe ce căi trebuie acționat în scopul reducerii consumurilor materiale și energetice ?

3) Cum acționați în acest sens la locul dumneavoastră de muncă?

Bibliografie: Nicolae Ceaușescu, Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al XI-lea și Congresul al XII-lea și sarcinile de viitor ale partidului, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 19, Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R., din 31 martie, 1982; Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. din 7—8 octombrie, 1982.

Vezi, de asemenea, T. Cocîrlă, Dezvoltarea accelerată a bazei energetice a țării, Revista economică nr. 14/1982; B. Gh. Petrescu, Diminuarea consumurilor de materii prime și combustibili — condiție a sporirii eficienței economice. Revista economică nr. 24/1982.

ROLUL AGRICULTURII ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ A ȚĂRII, ÎN FĂURIREA SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE. ÎNFĂPTUIREA UNEI NOI ȘI PROFUNDE REVOLUȚII AGRARE – OBIECTIV PRIORITAR ÎN ACTUALUL CINCINAL

Progresul economic și social al lumii contemporane se află într-o strînsă legătură și dependență de rezultatele ce se obțin în agricultură. În toate țările, indiferent de orînduirea socială, agricultura a avut și are un rol deosebit de important pentru dezvoltarea și progresul economico-social. În condițiile orînduirii socialiste, unde scopul final al producției materiale îl constituie satisfacerea tot mai deplină a nevoilor materiale și spirituale a membrilor societății, rolul agriculturii capătă o semnificație crescîndă, dezvoltarea intensivă și modernizarea acesteia constituind o sarcină centrală în politica economică și o necesitate obiectivă de cea mai stringentă actualitate.

Pentru partidul și statul nostru, rezolvarea problemei agrare, urmărind transformarea agriculturii într-o ramură intensivă, modernă, de mare randament și cu înaltă eficiență economică, o ramură capabilă să satisfacă într-o măsură tot mai mare nevoile crescînde ale economiei naționale în produse agricole, a constituit întotdeauna — și cu deosebire după Congresul al IX-lea al P.C.R. — o componentă de bază, esențială a politicii economice, una din direcțiile definitorii ale procesului atotcuprinzător de făurire în țara noastră a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism. Încă la Plenara C.C. al P.C.R. din 17—18 martie 1970, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, criticînd fenomenele de subapreciere a agriculturii arăta că : **„Fără o agricultură intensivă, modernă, de înaltă productivitate, organizată pe baza celor mai noi cuceriri ale științei, nu se poate asigura nici făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, nici edificarea comunismului în patria noastră"**. Întregul proces al construcției socialiste din țara noastră, ca și din celelalte țări socialiste, confirmă pe deplin caracterul profund științific și justețea acestei teze formulată cu atîta claritate și conciziune de către secretarul general al partidului nostru.

FUNCȚIUNI MULTIPLE ȘI DE MARE IMPORTANȚĂ

Potrivit concepției partidului nostru, afirmată cu consecvență începînd cu Congresul al IX-lea al P.C.R., agricultura reprezintă în condițiile țării noastre o ramură de bază a economiei naționale, cu rol hotărîtor pentru ridicarea nivelului de trai al întregului popor. Definind locul și rolul agriculturii în dezvoltarea și creșterea economică a țării, în strînsă ei legătură cu industria, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că : **„În procesul construcției socialiste se impune să se ia în considerare faptul, mai ales în țările cu condiții adecvate, cum este țara noastră, că agricultura reprezintă una din ramurile de cea mai mare importanță ale economiei naționale, ca are un rol hotărîtor pentru progresul rapid al întregii economii, pentru ridicarea nivelului de trai al poporului"**. A nu ține seama în practică de această teză, pe care conducerea partidului nostru a elaborat-o pe baza însăși a experienței dobîndite în construcția socialistă, înseamnă a aduce însemnate prejudicii procesului de intensificare și modernizare a agriculturii și a crea dificultăți dezvoltării armonioase și echilibrate a întregii economii naționale. După cum se știe, într-o anumită perioadă de dezvoltare a economiei noastre a existat la unele organe tendința de subapreciere a agriculturii și a rolului acesteia în creșterea economică, ceea ce a făcut ca rezultatele obținute să nu fie pe măsura posibilităților și a potențialului real de producție de care dispune această ramură. Indicațiile date în numeroase împrejurări de către secretarul general al partidului nostru, privind înțelegerea și aprecierea justă a importanței, a locului și rolului agriculturii, precum și măsurile stabilite în direcția intensificării și modernizării acesteia, sînt și vor rămîne de o excepțională însemnătate pentru progresul economic și social al țării, pentru edificarea în țara noastră a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism.

Problema creșterii substanțiale a rolului agriculturii în dezvoltarea de ansamblu a economiei naționale, a revoluționării întregii activități din această ramură, este pregnant reliefată în documentele programatice ale celui de al XII-lea Congres al P.C.R. Din conținutul acestor documente se desprinde cu o deosebită claritate faptul că alături de lărgirea bazei de materii prime, energie și combustibili, accelerarea procesului de dezvoltare și modernizare a producției agricole constituie una din principalele priorități ale politicii economice a partidului în actualul cincinal.

Pornind de la aceste considerente, conducerea partidului nostru a subliniat, de nenumărate ori, necesitatea creșterii rolului agriculturii în dezvoltarea de ansamblu a economiei naționale. Înfăptuirea acestei importante sarcini economice presupune asigurarea premiselor și a tuturor condițiilor pentru creșterea substanțială a producției agricole în toate sectoarele acesteia. Rolul hotărîtor al creșterii randamentelor în agricultură pentru dezvoltarea armonioasă, echilibrată a întregii economii naționale decurge din funcțiile multiple economice și sociale ale agriculturii. Dintre acestea, menționăm : a) asigurarea cantitativă, calitativă și sortimentală a populației cu produsele alimentare necesare hranei ; b) asigurarea sortimentului de materii prime pentru industriile prelucrătoare — alimentară și ușoară — în cantități îndestulătoare și de calitate superioară ; c) asigurarea unor

cantități sporite de produse pentru export în perioada de desfacere eficientă, competitive și de înaltă calitate; d) utilizarea de către unitățile agricole a unor cantități tot mai mari de produse industriale și participarea pe această cale la lărgirea pieței interne; e) participarea la asigurarea și amplificarea fondurilor locale de produse, destinate autoaprovizionării în profil teritorial, precum și la fondul centralizat al statului destinat satisfacerii unor nevoi de interes economic general; f) punerea la dispoziția ramurilor neagricole a surplusului de resurse de muncă, creat prin extinderea mecanizării proceselor de muncă; g) asigurarea rezervelor de stat de produse agricole pentru condiții și situații neprevăzute.

Îndeplinirea cu succes și la un nivel calitativ superior a acestor multiple și importante funcții pe care agricultura le are, necesită trecerea cu hotărîre la aplicarea în practică a măsurilor și acțiunilor stabilite de conducerea partidului, privind înfăptuirea unei noi și profunde revoluții agrare.

În concepția partidului nostru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, noua revoluție agrară este gîndită ca un proces complex tehnic, organizatoric, economic și social, de durată, menit să conducă la înfăptuirea unor transformări radicale, de ordin cantitativ, dar mai ales calitativ, în domeniul forțelor de producție — respectiv al bazei tehnico-materiale, al asigurării, pregătirii profesionale și utilizării forței de muncă și în cercetarea științifică; în domeniul relațiilor de producție — respectiv în organizarea și conducerea producției, activităților sociale, precum și în conștiința tuturor lucrătorilor care activează în agricultură. Toate aceste transformări au drept scop să asigure creșterea substanțială a producției agricole vegetale și animale, îmbunătățirea calității produselor și a întregii activități din agricultură, sporirea productivității muncii lucrătorilor agricoli, ridicarea nivelului tehnic în toate sectoarele producției agricole, creșterea eficienței economice și perfecționarea întregii activități sociale, generale, din satele noastre. Sintetizînd conținutul și finalitatea obiectivelor noii revoluții agrare, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că: **„Ne propunem, de fapt, să realizăm o adevărată revoluție agrară în ce privește producția, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică, activitatea socială generală din satele noastre".**

DE LA FIECARE PALMĂ DE PĂMÎNT AGRICOL — UN RANDAMENT CÎT MAI ÎNALT

În vederea realizării acestor obiective de importanță vitală pentru dezvoltarea armonioasă a economiei naționale, pentru progresul general al țării și ridicarea bunăstării întregului nostru popor, secretarul general al partidului a indicat și fundamentat științific direcțiile principale de acțiune pentru înfăptuirea noii revoluții agrare. Experiența mondială, ca și propria noastră experiență, demonstrează convingător că nivelul producțiilor obținute în agricultură este condiționat și depinde nemijlocit de modul cum este utilizat și gospodărit pămîntul. Pentru a asigura realizarea producțiilor agricole prevăzute, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, este necesar să acționăm, în primul rînd, pentru valorificarea cu maximum de randament a întregii suprafețe agricole, a întregului teritoriu al țării. Documentele programatice ale partidului nostru prevăd ca acest important obiectiv să se realizeze printr-un complex de măsuri și acțiuni tehnice, economico-organizatorice și juridice, care să asigure, pe de o parte, sporirea pînă în 1985 a suprafeței agricole cu 154 mii ha și îmbunătățirea structurii pe categorii de folosință a acesteia, iar pe de altă parte, creșterea potențialului de producție a tuturor terenurilor. În cadrul acestor măsuri și acțiuni, un loc central îl ocupă în prezent, și îl va ocupa și în viitorii ani, extinderea și gospodărirea eficientă a lucrărilor de îmbunătățiri funciare. Astfel, în perioada 1981—1985, amenajările pentru irigații vor crește cu 700—1000 mii hectare, îndiguirile și desecările cu 800—850 mii ha, combaterea eroziunii solului cu 900—1000 mii ha.

Ridicarea fertilității economice a terenurilor agricole constituie în prezent și va constitui și în perspectivă o altă acțiune majoră, menită să asigure valorificarea superioară a fondului funciar al țării. În acest scop, sînt avute în vedere acțiuni care să asigure optimizarea economică a structurii culturilor pe zone și unități agricole, raionarea judicioasă a culturilor, solurilor și hibrizilor de plante, stabilirea unor asolamente raționale, precum și o mai bună gospodărire a substanțelor chimice și îndeosebi a îngrășămintelor minerale și organice. Acțiunile de valorificare cu maximum de randament a fondului financiar au în vedere să asigure și o gospodărire științifică unitară a întregului teritoriu al țării, indiferent de natura și caracterul proprietății asupra pămîntului. **„Folosirea în întregime și cu cel mai mare randament a fiecărui metru de pămînt — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — este o problemă care privește pe toți cei ce dețin sub o formă sau alta terenuri agricole".**

Din documentele programatice ale partidului, apărute după cel de al XII-lea Congres al P.C.R., din cuvîntările ținute în această perioadă de către secretarul general al partiului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ca și din numeroasele întîlniri de lucru cu oamenii muncii, cu specialiștii din agricultură, se desprinde cu o deosebită claritate faptul că înfăptuirea unor transformări revoluționare în agricultură presupune, ca o direcție prioritară de acțiune, ridicarea continuă a nivelului tehnic și tehnologic al producției în toate sectoarele de activitate productivă.

În acest cadru, un rol hotărîtor îl are și-l va avea și în viitor înzestrarea agriculturii cu o gamă largă, variată, multifuncțională și mereu mai perfecționată de tractoare și mașini care să asigure mecanizarea tuturor lucrărilor agricole, scurtarea duratei de execuție a acestor lucrări, efectuarea lor la un înalt nivel calitativ. Potrivit documentelor Congresului al XII-lea al P.C.R., la finele actualului cincinal, agricultura românească, va deține 140.000—150.000 de tractoare,, 40.000—50.000 de combine autopropulsate, precum și o gamă diversificată de mașini și utilaje cu un grad ridicat de universalitate.

Întreg ansamblul de măsuri și acțiuni referitoare la creșterea nivelului tehnic și tehnologic al producției agricole au ca scop final să ajungem în situația de a încheia recoltarea grîului în 8—10 zile, a orzului în 4 zile, a porumbului în 30 de zile. Realizarea acestor obiective, coroborată cu o utilizare deplină și eficientă a tuturor mașinilor agricole, cu folosirea unor agregate complexe, care să efec-

tueze concomitent mai multe procese tehnologice, cu economisirea energiei și utilizarea optimă a forței de muncă, va constitui garanția executării la timp și de calitate a tuturor lucrărilor. Se va asigura, fără îndoială, o creștere substanțială a nivelului tehnic al producției agricole, o sporire pe această bază a randamentelor la hectar și pe cap de animal, a productivității muncii și a eficienței economice.

ȘTIINȚA, CERCETAREA — FORȚĂ NEMIJLOCITĂ DE PRODUCȚIE

Dezvoltarea intensivă și modernizarea susținută a producției agricole sînt și vor fi condiționate, într-o foarte mare măsură, de realizările obținute în activitatea de cercetare științifică și de operativitatea cu care acestea sînt introduse și generalizate în practică. Subliniind legătura strînsă care există, care trebuie să existe între știință și producție, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că: **„Înfăptuirea unei profunde revoluții agrare, dezvoltarea și modernizarea susținută a producției agricole, presupun realizarea unei puternice revoluții în activitatea de cercetare, de introducere și generalizare a progresului tehnic în întreaga agricultură".** În această privință, sînt luate în considerare măsuri și acțiuni care să dinamizeze, în spirit revoluționar, întreaga cercetare științifică din agricultură. Specialiștilor care lucrează în acest important domeniu de activitate le revine ca o sarcină centrală obținerea în cel mai scurt timp, pentru toate zonele de cultură și la toate plantele, a unor soiuri și hibrizi cu mare potențial de producție și cu un conținut ridicat de substanțe nutritive.

Eforturi deosebite se vor depune pentru îmbunătățirea activității de cercetare din zootehnie unde există serioase rămîneri în urmă. Ameliorarea raselor de animale — pornind de la rasele autohtone, aclimatizate la condițiile din țara noastră — va constitui preocuparea centrală a cercetărilor științifice. În desfășurarea acestei importante activități de creație științifică se va urmări obținerea unor rase mai corpolente, cu potențial biologic ridicat, care să asimileze mai bine hrana, să realizeze producții mari în perioade scurte și cu un consum mai redus de unități nutritive pe unitatea de produs.

Întrucît rezultatele superioare în domeniul cercetărilor cu caracter aplicativ nu sînt practic posibile fără o dezvoltare puternică a cercetărilor fundamentale, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a trasat Academiei de Științe Agricole și Silvice sarcina să dezvolte și să intensifice cercetările din domeniul geneticii și biologiei, fiziologiei și biochimiei.

Perfecționarea în continuare a tehnologiilor actuale de producție pentru toate sectoarele din agricultură, elaborarea de noi tehnologii cu consumuri mai reduse de energie și combustibil și concentrarea într-o măsură sporită a forțelor și mijloacelor de care dispun unitățile de cercetare către introducerea și generalizarea în unitățile de producție a rezultatelor obținute, a progresului tehnico-științific, sînt alte sarcini de bază ale cercetării științifice din agricultură, de îndeplinirea cărora este legată nemijlocit înfăptuirea obiectivelor fundamentale ale noii revoluții agrare. Pentru traducerea în viață a acțiunilor de revoluționare a bazei tehnico-materiale și a activității de cercetare științifică, Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. au stabilit ca investițiile alocate agriculturii în actualul cincinal să se ridice la suma de 155 miliarde de lei.

LUCRĂTORUL DIN AGRICULTURĂ: COMPETENT, PASIONAT, EFICIENT

Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a precizat cu o semnificativă clarviziune că înfăptuirea noii revoluții agrare nu este practic posibilă fără un înalt nivel de pregătire profesională a tuturor lucrătorilor care lucrează în agricultură, fără o continuă ridicare a calificării lor. În prezent — și cu atît mai mult în viitor — fiecare lucrător agricol, fiecare specialist, indiferent de sectorul în care lucrează, trebuie să stăpînească un volum cît mai mare de cunoștințe tehnice și biologice, să știe să mînuiască practic întreg setul de tractoare și mașini aflat în dotarea unităților agricole. Acestea sînt cerințele de la care trebuie să se pornească în activitatea de îmbunătățire a pregătirii cadrelor de specialiști, a tuturor lucrătorilor agricoli. Sarcini de mare răspundere revin, în acest sens învățămîntului agricol. Organizat pe principiul integrării organice cu producția și cercetarea științifică, învățămîntul superior agricol, este chemat să pregătească specialiști cu un profil larg, cu aprofundate cunoștințe teoretice și cu reale deprinderi practice, oameni pasionați pentru meseria aleasă, capabili să aplice cu maximum de randament în producție cuceririle științifice și întreaga experiență pozitivă a țărănimii noastre. De asemenea, pornind de la transformările rapide care intervin în știința și tehnica agricolă, în tehnologiile de producție și care trebuiesc aplicate cu competență în practică, apare cît se poate de evident necesitatea unor îmbunătățiri radicale de pregătire și reciclare a cadrelor din agricultură, precum și a învățămîntului agricol de masă.

Trebuie însă arătat, că aportul cadrelor de specialiști și a forței de muncă, în general, la înfăptuirea noii revoluții agrare este legat și de modul cum aceste cadre sînt utilizate, de gradul în care este asigurată o largă participare la muncă, în unitățile de producție, a tuturor lucrătorilor agricoli, a întregii țărănimi. Măsurile preconizate în această direcție de către conducerea partidului au în vedere o mai intensă participare la muncă a tuturor lucrătorilor agricoli cu deosebire a țăranilor cooperatori, o mai bună utilizare și repartizare pe sfere de activități a cadrelor de specialiști, în sensul ca marea lor majoritate să lucreze nemijlocit în producție.

Experiența mondială, ca și propria noastră experiență demonstrează că rezultatele de producție și economico-financiare obținute în agricultură sînt condiționate într-o foarte mare măsură și de modul cum este organizată și condusă producția, depind de competența și priceperea cadrelor de conducere, investite cu munci de răspundere în diferite organe de decizie, de calitatea actului decizional. Referindu-se la rolul și importanța activității de conducere pentru înfăptuirea noii revoluții agrare, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că: **„Dezvoltarea și modernizarea producției agricole cer îmbunătățirea conducerii întregii activități, întărirea controlului, repartizarea cît mai judicioasă a ca-**

(Continuare în pag. 10)

DEZVOLTAREA BAZEI ENERGETICE

INDUSTRIA ENERGIEI ELECTRICE ȘI TERMICE

Producția totală de energie electrică
-miliarde kWh-

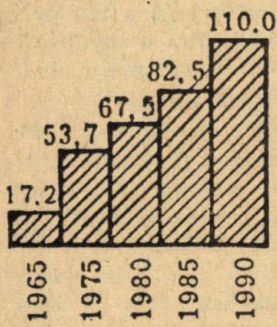

Producția de energie electrică pe locuitor
-kWh-

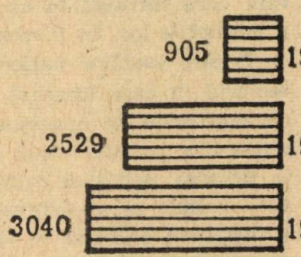

Consumul de energie electrică pe o persoană în industrie
-mii kWh-

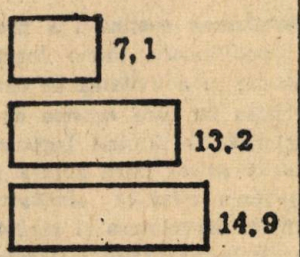

Puterea totală instalată în centralele electrice ale M.E.E.
-mii MW-

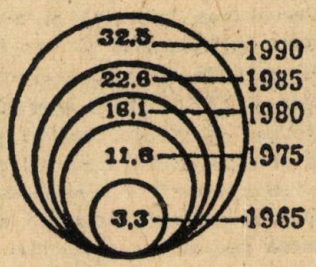

STRUCTURA PRODUCȚIEI DE ENERGIE ELECTRICĂ, PE SURSE DE REALIZARE
-în procente-

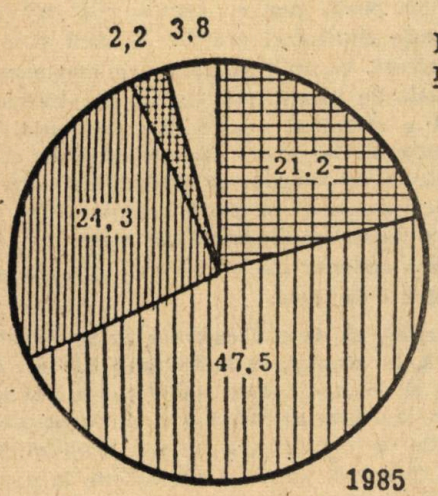

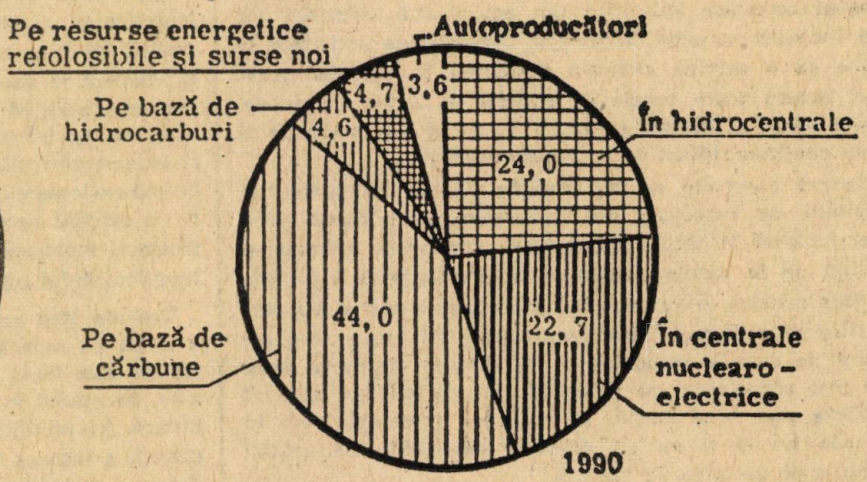

INDUSTRIA COMBUSTIBILULUI

Dinamica producției de combustibil
-în procente-

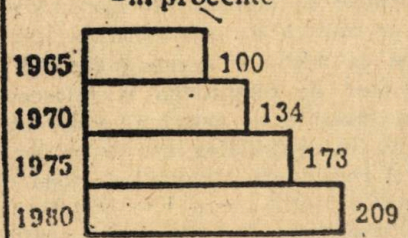

Producția în unități naturale

Țiței extras
-milioane tone-

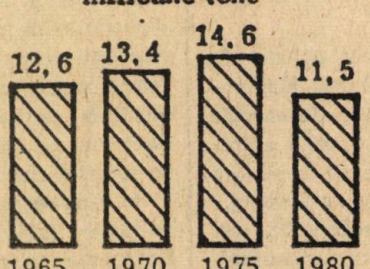

Gaz metan extras
-miliarde mc-

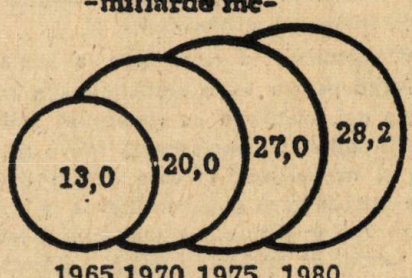

• În perioada 1981-1985, producția de lignit și cărbune brun va fi de circa 256 milioane tone, de peste 2,3 ori mai mare decît cea din cincinalul 1976-1980.

DIMENSIUNI ALE DEZVOLTĂRII AGRICULTURII

BAZA TEHNICO-MATERIALA A AGRICULTURII

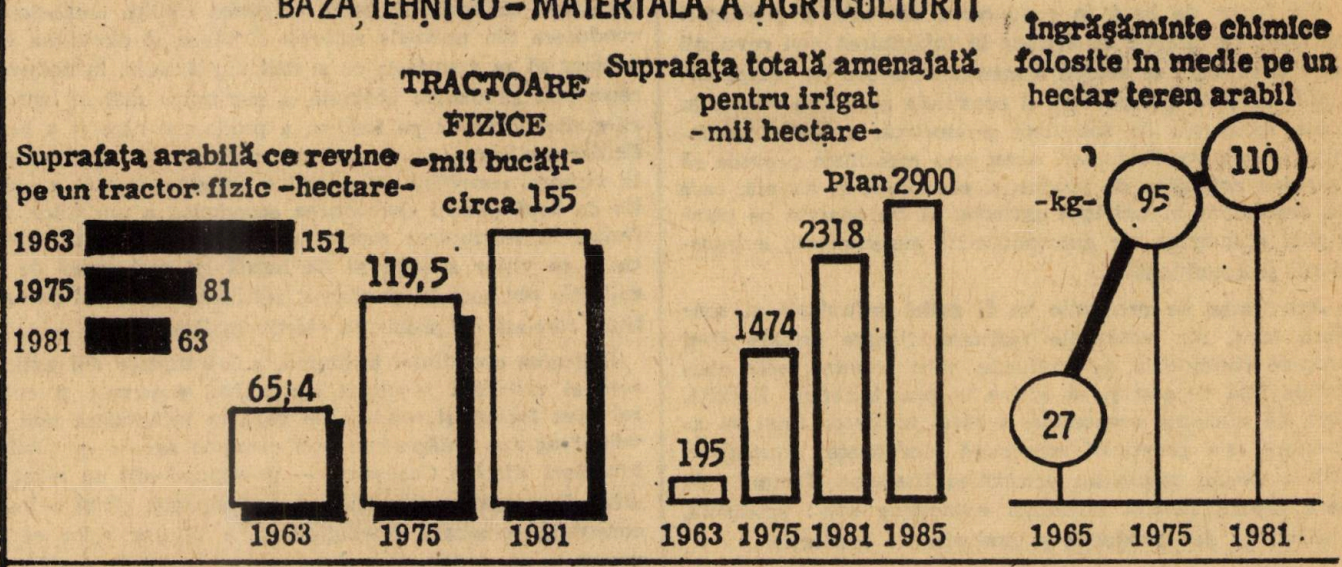

PRODUCŢIA PRINCIPALELOR CULTURI VEGETALE

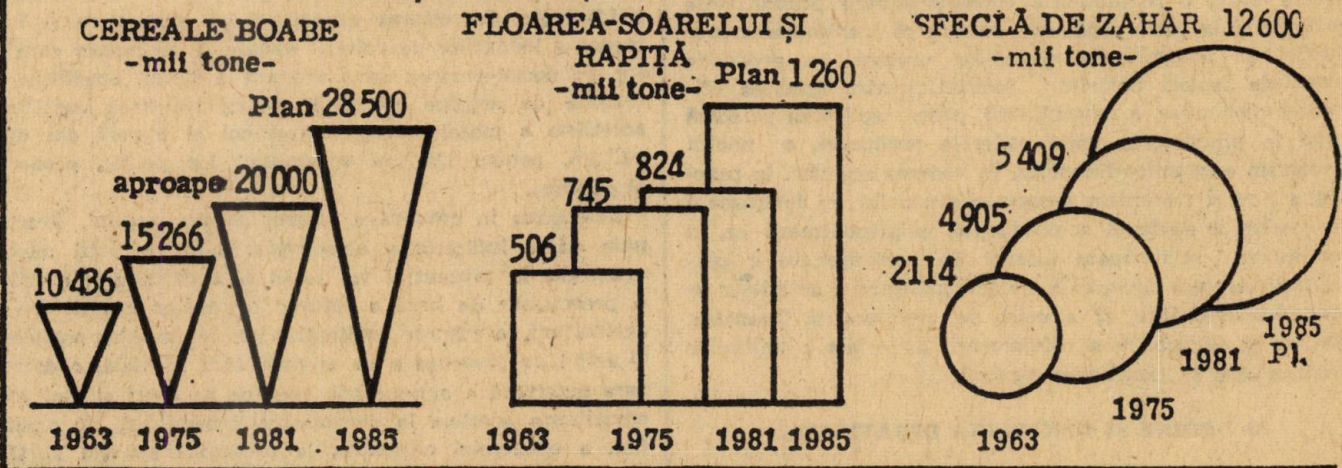

EFECTIVELE DE ANIMALE (la sfîrşitul anului)

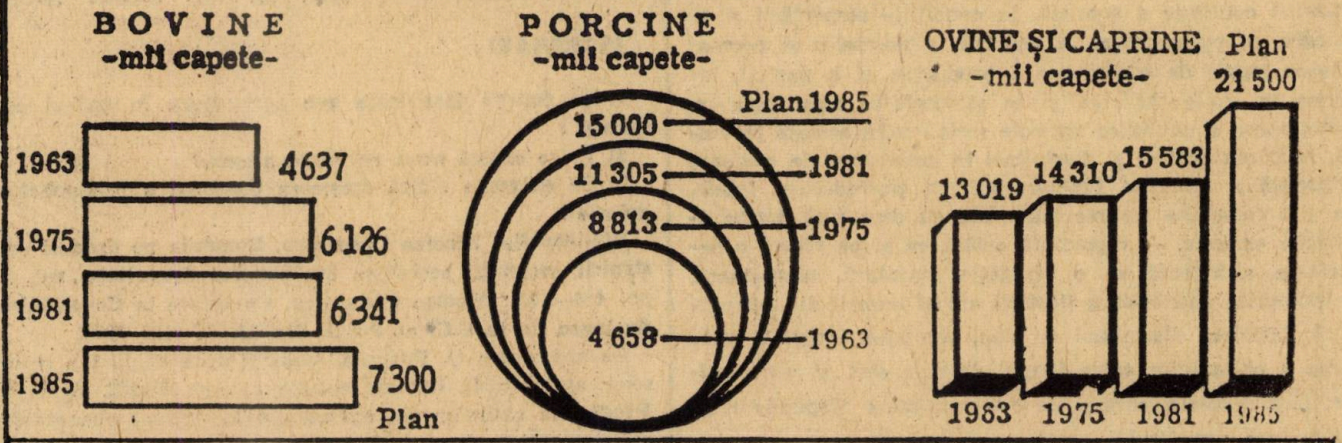

- Ritmul mediu anual de creştere a producţiei agricole în perioada 1981-1985 va fi de 4,5 - 5,0 la sută.

(Urmare din pag. 7)

drelor, a tuturor forțelor care lucrează în agricultură, creșterea răspunderii și rolului organelor agricole, de sus pînă jos".

Un factor de bază în conducerea eficientă a producției agricole, ca direcție de acțiune în înfăptuirea noii revoluții agrare, căruia i se acordă o atenție deosebită în etapa actuală, ca și în perspectivă, îl constituie aplicarea fermă, în toate sectoarele de activitate productivă, a noului mecanism economico-financiar. Acest nou mecanism prevede că întreaga activitate de producție, economică și socială, care se desfășoară în unitățile agricole, să fie așezată pe principiile economice ale autoconducerii muncitorești, autogestiunii și autofinanțării.

Activitatea de producție va fi astfel organizată și condusă încît, din veniturile realizate, fiecare unitate să-și acopere cheltuielile de producție, să-și onoreze toate obligațiile față de stat și să obțină în plus beneficii. Rezultă, deci, că eficiența economică, a cărui indicator final de apreciere este beneficiul reprezintă coordonata fundamentală a noului mecanism economico-financiar. Factorii de care depind nivelul eficienței economice sînt : producția, cheltuielile de producție și prețurile de producție.

Întrucît prețurile actuale de producție și de livrare asigură, în condițiile realizării randamentelor stabilite pentru fiecare zonă, o rentabilitate corespunzătoare pentru toate unitățile și la toate produsele, rezultă că maximizarea producției și minimizarea costurilor unitare de producție constituie factori hotărîtori, decisivi, pentru sporirea eficienței economice, a rentabilității, pentru aplicarea pe scară largă în practică, la toate palierele producției, a noului mecanism economico-financiar. În vederea aplicării în practică a noului mecanism economico-financiar, ca instrument de conducere eficientă a producției, se preconizează ca, în continuare, să fie luate măsuri de perfecționare a planificării la toate nivelurile, de îmbunătățire a activității economico-financiare și a celei de creditare și finanțare, precum și de sporire a cointeresării materiale a unităților producătoare și lucrătorilor agricoli.

O ORDINE ȘI DISCIPLINĂ DESĂVÎRȘITE

Nu se pot obține rezultate superioare de producție decît în condițiile asigurării unei înalte discipline a muncii, a întăririi continue a acesteia, în condițiile respectării și aplicării cu rigurozitate, în practică, a normelor și normativelor legale de organizare a producției și a muncii, înscrise în legile țării, ca și în statutele de organizare și funcționare a unităților agricole socialiste. În această privință, întărirea ordinei și disciplinei în activitatea de utilizare rațională a fondului funciar, potrivit prevederilor legale, ca și a celorlalte resurse materiale cu care sînt dotate unitățile agricole, — reprezintă astăzi, ca și pe viitor, o necesitate stringentă și o obligație statutară, elementară, o îndatorire patriotică a fiecărui om al muncii din agricultură. Întărirea disciplinei de plan, achitarea integrală și la timp a obligațiilor către fondul de stat, sînt și vor rămîne, fără îndoială, sarcini de cea mai mare răspundere în asigurarea progresului continuu al agriculturii.

Participarea efectivă la muncă, pe tot parcursul anului, a lucrătorilor agricoli, cu deosebire a membrilor cooperatori, într-un cadru organizat și în conformitate cu cerințele proceselor de producție, executarea în timp util și de calitate a tuturor lucrărilor agricole, sînt acțiuni în realizarea cărora este stringent necesară creșterea rolului organelor de conducere din unitățile agricole. Ordinea și disciplina este necesar să se manifeste cu și mai multă tărie, în domeniul repartiției producției obținute, a retribuirii muncii lucrătorilor. Repartizarea pe fonduri a producției nete și a beneficiilor realizate, cu respectarea normelor și normativelor în vigoare, constituie nu numai o obligație, dar și o condiție de bază pentru dezvoltarea economică a unităților. Referitor la retribuirea muncii, se impun a fi luate măsuri ca și pe viitor aceasta să fie legată cît mai strîns de rezultatele obținute în producție, retribuirea fiecărui lucrător fiind corelată cu producția efectiv realizată.

Ridicarea conștiinței țărănimii, a lucrătorilor din agricultură și ridicarea nivelului lor politic, economic și cultural sînt factori și condiții de bază în înfăptuirea noii revoluții agrare. Înfăptuirea noii revoluții agrare — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — presupune atît un nivel ridicat de pregătire științifică și profesională, cît și o înaltă conștiință socialistă, revoluționară, a tuturor celor ce lucrează în acest domeniu, al întregii țărănimi. Intensificarea activității politico-educative în rîndul țărănimii, a tuturor lucrătorilor agricoli, urmărind lărgirea orizontului lor politic și ideologic, dezvoltarea capacității de cunoaștere și înțelegere a legităților dezvoltării sociale, a proceselor care au loc în transformarea revoluționară a lumii, constituie o direcție de acțiune esențială pentru ridicarea conștiinței socialiste a maselor largi de oameni ai muncii din agricultură, pentru lărgirea orizontului lor politic, economic și cultural.

Realizarea în practică a tuturor acestor acțiuni, direcționate către înfăptuirea obiectivelor noii revoluții agrare, constituie în prezent și va trebui să constituie și în viitor o preocupare de bază a tuturor oamenilor muncii din agricultură, a tuturor cetățenilor patriei noastre socialiste. O astfel de preocupare va asigura, fără îndoială, o dezvoltare puternică a agriculturii, ceea ce va spori și mai mult contribuția acesteia la dezvoltarea armonioasă, de ansamblu, a economiei naționale, la progresul general al țării și la ridicarea bunăstării întregului nostru popor.

prof. dr. ing. SABIN NICA

ÎNTREBĂRI :

1) Ce funcții însemnate are agricultura în cadrul economiei ?

2) În ce constă noua revoluție agrară?

3) Ce exigențe ridică creșterea continuă a producției agricole ?

Bibliografie: Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 21, pp. 406—472 ; **Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 14—15 mai 1982.**

De asemenea, O. Popescu, Valorificarea deplină a resurselor agriculturii, Revista economică nr. 20/1982, A. Ignat, Pregătirea cadrelor din agricultură în deplină concordanță cu necesitățile producției, Revista economică nr. 20/1982.

CREȘTEREA EFICIENȚEI ECONOMICE, ÎN PRIMUL RÎND A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII – FACTOR HOTĂRÎTOR AL DINAMISMULUI ECONOMIEI ROMÂNEȘTI ÎN PREZENT ȘI ÎN PERSPECTIVĂ

Stadiul atins în dezvoltarea economiei noastre socialiste, noile condiții și cerințe ale producției, pun cu deosebire în evidență însemnătatea factorilor calitativi și a eficienței activității economice. Partidul Comunist Român, pornind de la necesitatea de a asigura o evoluție economică dinamică, de a impulsiona permanent și multilateral dezvoltarea societății socialiste, promovează cu consecvență elementele de ordin calitativ în toate sectoarele de activitate, întreaga dezvoltare fiind concepută astfel încît, să permită adoptarea unor structuri adecvate cerințelor de progres al României, în care să se afirme ramurile moderne, să se realizeze o producție cu eficiență superioară. **„Trebuie să înțelegem** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea rostită la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. **— că sporirea continuă a producției, creșterea eficienței și rentabilității — sînt principii de bază pentru buna funcționare a unităților economico-sociale. Nici o unitate nu mai trebuie să funcționeze... fără eficiență, și fără rentabilitate, fără a asigura un beneficiu corespunzător activității din sectorul respectiv".**

Se evidențiază astfel, cu claritate, concepția științifică a partidului nostru care situează obiectivul creșterii eficienței economice în centrul strategiei de dezvoltare, ca principal factor de sporire a venitului național — sursă fundamentală a dezvoltării economico-sociale a țării, a creșterii bunăstării întregului popor. Cu cît resursele materiale, de muncă și financiare din economie sînt și vor fi mai eficient folosite, cu atît societatea noastră va putea înainta mai repede pe calea dezvoltării sale multilaterale. Iată de ce, compararea riguroasă a cheltuielilor de muncă socială cu rezultatele obținute și determinarea modalităților concrete de sporire a eficienței economice, constituie problema primordială a organizării și conducerii activității în toate sectoarele și la toate nivelurile economiei socialiste.

EFICIENȚA ECONOMICĂ: CONCEPT, FORME, EVALUARE

Eficiența economică este expresia raportului dintre efectul util (rezultatul) și efortul (cheltuiala) depus pentru obținerea lui. Cu cît un anumit efect este obținut cu un efort mai mic sau, invers, cu cît la un efort dat se realizează un efect mai mare, cu atît eficiența economică este mai ridicată. Evident, este în interesul societății noastre în ansamblu și al fiecărui om al muncii în parte, să obțină maximum de rezultate de pe urma eforturilor făcute.

Conținutul eficienței economice a fost abordat științific, odată cu apariția economiei politice clasice. Ca realitate economică însă, eficiența s-a manifestat în activitatea oamenilor din momentul folosirii de către aceștia a uneltelor și obiectelor de muncă. Rezultă că eficiența economică este caracteristică tuturor orînduirilor sociale întrucît, întotdeauna, oamenii au urmărit obținerea unui volum sporit de bunuri materiale cu o cheltuială de muncă mai mică. Formele pe care le îmbracă eficiența economică sînt diferite, în funcție de specificul activității desfășurate. Din acest punct de vedere, se poate vorbi de: eficiența economică a producției, eficiența economică a investițiilor, eficiența economică a tehnicii noi, eficiența economică a comerțului exterior etc. Criteriul fundamental al eficienței economice îl constituie însă **economia de muncă socială.** În măsura în care societatea reușește să obțină rezultatele scontate în producție și în activitățile neproductive, cu cheltuieli de muncă socială mai reduse, ea are posibilitatea, pe de o parte, să-și acopere nevoile de consum curente printr-un efort mai mic, iar pe de altă parte, să-și propună și să obțină realizarea de noi efecte utile prin cheltuirea disponibilităților rezultate din economisirea muncii sociale. Problema cheltuirii eficiente a muncii sociale, a resurselor materiale, de muncă și financiare se pune în mod firesc, la toate nivelurile și în toate compartimentele economiei naționale. Potrivit însă specificului activității depuse, eficiența economică este apreciată printr-o serie de criterii speciale, care se află într-o strînsă conexiune. În esență, aceste criterii au în vedere diferite laturi sau aspecte concrete, fie ale minimizării cheltuielilor de muncă, fie ale maximizării rezultatelor obținute.

Criteriile speciale sînt exprimate, la rîndul lor, prin diferiți indicatori cum ar fi, de pildă, la nivel microeconomic: productivitatea muncii, adică valoarea producției nete obținute în medie pe un lucrător; producția netă la 1 000 lei cheltuieli de producție; producția netă la 1 000 lei fonduri fixe; beneficiul obținut la 1 000 lei fonduri fixe; cheltuieli materiale sau totale la 1 000 lei producție marfă; rata rentabilității ș.a. La nivel macroeconomic, eficiența se apreciază cu ajutorul unor indicatori generali, cum ar fi, de pildă: nivelul productivității muncii sociale, măsurată prin venitul național pe o persoană ocupată în sfera productivă; sporul de venit național pe un lucrător productiv; sporul de venit național pe unitate de investiție; eficiența netă a fondurilor fixe; corelația dintre creșterea venitului național și creșterea produsului social; corelația dintre creșterea productivității muncii și creșterea fondurilor de producție; calitatea produselor și gradul lor de utilitate socială; fondul de consum pe locuitor etc. Potrivit acestor indicatori de exprimare a criteriilor speciale, munca socială cheltuită este cu atît mai eficientă cu cît, la un volum dat al său, se obține un spor mai mare de venit național.

Eficiența economică din cadrul unei ramuri sau întreprinderi se află în strînsă legătură cu eficiența economică obținută în celelalte ramuri și întreprinderi. De pildă, mărimea beneficiului este influențată nu numai de activitatea unităților care îl creează, ci și de activitatea acelor verigi care participă la desfacerea produselor către beneficiar. Cu

cît volumul, sortimentele și calitatea produselor fabricate corespund mai bine nevoilor reale de consum, iar desfacerea lor are loc ritmic, fără intermediari inutili, cu atît sporesc posibilitățile de obținere a beneficiului. De aceea, în urmărirea eficienței economice, trebuie să se aibă în vedere utilizarea rațională a resurselor materiale, de muncă și financiare în toate compartimentele economiei naționale.

FACTORII ȘI CĂILE DE CREȘTERE A EFICIENȚEI ECONOMICE

Creșterea eficienței economice se realizează prin concursul a numeroși factori : de **ordin tehnic** (mecanizarea complexă, automatizarea proceselor de producție, realizarea de linii complet automate, folosirea mașinilor-agregat multifuncționale, a roboților industriali, a microprocesoarelor, înlocuirea materiilor prime și a materialelor deficitare, mai scumpe sau care se aduc din import, cu materiale mai ieftine care se produc în țară, introducerea tehnologiilor moderne de fabricație etc.) ; de ordin **economic** (organizarea și conducerea activității economice, cointeresarea materială, raționalizarea producției și a muncii, ridicarea calificării profesionale etc.) ; de ordin **social** (întrecerea socialistă, îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață ale lucrătorilor etc.) ; de ordin **moral** (dezvoltarea conștiinței socialiste, întărirea spiritului de răspundere în muncă etc.). În funcție de condițiile concrete, de specificul activității depuse, rolul și importanța acestor factori pot să difere de la o întreprindere la alta, de la o ramură la alta. Oricum însă, creșterea eficienței economice poate fi realizată nu prin măsuri parțiale, care să se bazeze pe aportul unui factor sau altul, ci prin măsuri complexe, concertate, de natură să asigure activizarea și contribuția corelată a tuturor acestor factori.

Eficiența economică nu este un scop în sine, ci un instrument principal pentru înfăptuirea tuturor obiectivelor dezvoltării economico-sociale a țării cu cheltuieli materiale, de muncă și bănești minime. De aceea, indiferent de nivelul la care se realizează, indiferent de calitatea indicatorilor prin care se măsoară, ceea ce prezintă un interes deosebit, de prim ordin, este, însă, cunoașterea și folosirea căilor de acțiune pentru obținerea unei înalte eficiențe.

O cale importantă de obținere a unei eficiențe economice ridicate și, în același timp, o cerință primordială a dezvoltării dinamice a economiei noastre, o constituie creșterea mai accentuată a productivității muncii. Ca formă principală de exprimare a eficienței economice, productivitatea muncii reflectă gradul de utilizare a potențialului uman, de gospodărire rațională a mijloacelor materiale și, prin aceasta, posibilitățile de creștere economică în general. Să urmărim în continuare, în ce direcție urmează să acționeze colectivele de oameni ai muncii pentru a asigura creșterea mai accentuată a productivității? Așa cum se desprinde din documentele de partid, o principală direcție o constituie, fără îndoială, promovarea progresului tehnic, introducerea tehnologiilor de fabricație moderne, asimilarea de produse noi și modernizate. Numai ca rezultat al unor preocupări intense și sistematice este posibilă transpunerea în viață a obiectivului privind afirmarea puternică a revoluției tehno-științifice contemporane, în toate domeniile și, prin aceasta, crearea condițiilor necesare pentru ridicarea nivelului tehnic-calitativ al produselor, pentru creșterea accentuată a productivității muncii.

O altă direcție de acțiune, cu caracter permanent, o constituie, în același timp, mai buna organizare a producției și a muncii, pentru a putea folosi fiecare minut din timpul productiv, pentru a valorifica superior resursele de muncă ale societății, care să se regăsească într-un volum cît mai mare de produse. Iată de ce, în activitatea politico-educativă pe care o desfășoară, organizațiile de partid și conducerile întreprinderilor sînt chemate să sensibilizeze în mai mare măsură conștiința producătorilor nemijlociți de bunuri materiale și servicii, știut fiind faptul că de eficiența muncii lor depinde însuși nivelul productivității muncii. Prin dezvoltarea gîndirii economice a oamenilor muncii, prin generalizarea experienței înaintate și a atitudinii prompte față de neajunsuri, organele și organizațiile de partid pot și trebuie să contribuie la ridicarea spiritului de răspundere al celor ce muncesc, la creșterea rodniciei eforturilor depuse, la obținerea de rezultate economice maxime, la diminuarea cheltuielilor de muncă. Neajunsurile care mai persistă încă în unele întreprinderi impun, firește, luarea de măsuri practice corespunzătoare care să ducă la folosirea intensivă a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, a tuturor suprafețelor de producție, la lărgirea tipizării, unificării și standardizării pieselor, subansamblelor și tehnologiilor de fabricație, la extinderea poliservirii mașinilor etc. În acest fel se poate obține nu numai sporirea accentuată a productivității muncii, ci și economisirea unui însemnat volum de fonduri de investiții.

VALORIFICAREA ÎNALTĂ A ÎNTREGULUI POTENȚIAL DE RESURSE ȘI FORȚĂ DE MUNCĂ

În acțiunea de organizare a producției și a muncii, unitățile economice trebuie să aibă permanent în vedere folosirea rațională și deplină a forței de muncă. Se știe că nivelul productivității muncii poate fi cu atît mai ridicat cu cît ponderea lucrătorilor productivi este mai mare. De aici decurge necesitatea raționalizării ponderii personalului neproductiv, reducerea la strictul necesar a personalului funcționăresc. Se impune, totodată, instituirea la fiecare loc de muncă a unui spirit de ordine și disciplină care să permită valorificarea, cu maximum de randament, a mașinilor și utilajelor, utilizarea deplină a timpului de lucru.

Promovarea largă a cuceririlor științei și tehnicii moderne implică — ca o direcție de acțiune pentru creșterea mai accentuată a productivității muncii — pregătirea corespunzătoare a personalului muncitor, continua perfecționare profesională a tuturor lucrătorilor. Forța de muncă superior calificată este mai productivă; ea are pe de o parte capacitatea de a obține, în aceeași unitate de timp, un volum sporit de produse, iar pe de altă parte, posibilitatea de a utiliza mai eficient mașinile și utilajele, materiile prime și timpul de lucru, economisind, în felul acesta, muncă socială. Tocmai pentru că această problemă are o importanță hotărîtoare în creșterea mai accentuată a productivității muncii și, deci, a eficienței economice, este necesar ca unitățile socialiste să se preocupe permanent de pregătirea personalului muncitor, de împrospătarea și îm-

bogăţirea cunoştinţelor profesionale ale acestuia, de însuşirea sistematică a noilor cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, de realizarea unei calificări cît mai înalte.

Fără îndoială că, pentru a se putea vorbi de o eficienţă economică reală, este necesar ca sporurile nete de producţie, de venit naţional, obţinute pe seama creşterii mai accentuate a productivităţii muncii, să fie însoţite de o calitate superioară, ireproşabilă a produselor, de economisirea şi valorificarea superioară a resurselor, de costuri de producţie competitive. Îmbunătăţirea calităţii produselor fabricate trebuie să constituie o preocupare susţinută a colectivelor de muncă, dată fiind contribuţia acesteia la creşterea gradului de satisfacere a nevoilor consumului productiv şi neproductiv, pe piaţa internă şi externă, şi, prin aceasta, la sporirea generală a eficienţei economice.

Un alt factor ce contribuie substanţial la sporirea eficienţei activităţii productive îl constituie utilizarea corespunzătoare a fondurilor fixe. După cum se ştie, pentru realizarea potenţialului tehnic productiv de care dispune în prezent economia noastră naţională de-a lungul anilor construcţiei socialiste, şi îndeosebi, după Congresul al IX-lea al partidului, s-au cheltuit importante fonduri de investiţii, întreprinderile beneficiind, în tot mai mare măsură, de maşini şi utilaje moderne, la nivelul celor mai avansate realizări pe plan mondial. Numai în cincinalul precedent, de pildă, zestrea acestora a sporit cu 667 miliarde lei, într-un ritm mediu anual de 9,2 la sută, peste 50 la sută din fondurile fixe existente astăzi în economie, fiind create în ultimii şaptesprezece ani. Din aceasta rezultă, evident, faptul că unităţile noastre economice dispun de resurse suficiente de creştere a potenţialului lor productiv, de posibilităţi pentru obţinerea unor sporuri importante de producţie cu aceleaşi fonduri fixe, pentru economisirea muncii materializate, pentru realizarea unor noi lucrări de investiţii etc. **„Acum — sublinia secretarul general al partidului la Plenara C.C. al P.C.R. din 7—8 octombrie — este necesar să acţionăm în aşa fel încît să folosim cu maximum de eficienţă capacităţile moderne create în toate sectoarele de activitate".**

Cu cît maşinile şi utilajele sînt utilizate mai eficient, în condiţiile în care aprovizionarea şi desfacerea au caracter ritmic, cu atît este mai mare valoarea producţiei globale şi a celei nete ce se obţine cu fondurile fixe de care dispune întreprinderea. Iată de ce realizarea acestor indicatori de eficienţă economică, de folosire intensivă a capacităţilor de producţie constituie o premisă hotărîtoare pentru dezvoltarea dinamică a economiei naţionale, pentru creşterea avuţiei societăţii. Faptul că în prezent dispunem de fonduri fixe substanţiale, în marea lor majoritate de înaltă tehnicitate, imprimă un caracter stringent acţiunii de reintroducere în circuitul economic a tuturor utilajelor incomplet utilizate, de organizare mai temeinică a activităţii productive, de eliminare a întreruperilor nejustificate, de asigurare a bunei lor întreţineri. Numai dacă s-ar asigura funcţionarea deplină a capacităţilor existente la toate instalaţiile, utilajele şi maşinile, s-ar putea realiza producţia prevăzută fără nici o altă investiţie, fără nici o nouă capacitate pusă în producţie.

O preocupare permanentă a colectivelor de oameni ai muncii trebuie să o constituie în prezent şi în perspectivă valorificarea superioară a materiilor prime şi materialelor — pîrghie esenţială a sporirii eficienţei. Economisirea resurselor materiale şi energetice, în condiţiile în care pe plan mondial materiile prime au un caracter tot mai restrictiv — sub aspectul disponibilităţilor şi al preţurilor — oferă pe de o parte posibilitatea creşterii valorii produselor obţinute pe unitate de materie primă prelucrată iar, pe de altă parte, posibilitatea realizării unui volum sporit de producţie, ceea ce duce la eliberarea şi punerea la dispoziţia întreprinderilor a unor însemnate cantităţi de materiale. Acest lucru impune, desigur, intensificarea preocupării unităţilor economice pentru gospodărirea judicioasă a metalului şi a altor materii prime principale, modernizarea continuă a structurii producţiei, pentru reducerea substanţială a consumurilor materiale şi energetice pe unitatea de produs, în toate ramurile industriale.

În acelaşi timp partidul nostru cere ministerelor economice să revizuiască şi să fundamenteze ştiinţific, în mod sistematic, normele de consum. Realizarea acestui obiectiv este de maximă importanţă, deoarece duce la instaurarea unui spirit de mare răspundere în gospodărirea resurselor de materii prime, materiale, energie, combustibil ale ţării — condiţie esenţială pentru creşterea mai rapidă a producţiei materiale, a avuţiei naţionale, pentru ridicarea bunăstării celor ce muncesc.

Societatea noastră dispune — aşa după cum se subliniază în documentele de partid — de toate condiţiile necesare pentru realizarea sarcinilor de plan prevăzute. Tocmai de aceea în procesul de creştere a eficienţei economice, rolul hotărîtor revine spiritului gospodăresc al fiecărui colectiv de muncă, pentru că de modul în care oamenii muncii utilizează mijloacele de producţie, pun în valoare capacitatea lor creativă, de fermitatea cu care se luptă împotriva consumurilor exagerate şi a risipei depind ritmurile de dezvoltare economică şi socială, dinamismul economiei româneşti, bunăstarea întregului popor.

prof. univ. dr. **Marin MEHEDINŢU**

ÎNTREBĂRI

1. În ce constă însemnătatea creşterii eficienţei economice în etapa actuală ?

2. Ce se înţelege prin eficienţă economică ? Care sînt formele pe care aceasta le îmbracă ?

3. Arătaţi care sînt factorii şi direcţiile de acţiune pentru creşterea eficienţei economice, şi cum trebuie să se acţioneze în unitatea în care activaţi pentru sporirea continuă a acesteia.

Bibliografie : Nicolae Ceauşescu, Cuvîntare la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982 ; Nicolae Ceauşescu, Cuvîntare la Planara C.C. al P.C.R. din 7—8 octombrie a.c.

De asemenea, Virgil Dincă, Calitate şi eficienţă în dezvoltarea economiei româneşti, Revista economică nr. 17/1982; D. Rebuşapcă, V. Savu, O corelaţie de bază a eficienţei : creşterea productivităţii muncii — sporirea producţiei — reducerea costurilor, Revista economică nr. 9/1982.

CREȘTEREA MAI PUTERNICĂ A ROLULUI ȘTIINȚEI ȘI TEHNICII, AL CERCETĂRII ORIGINALE CA FACTOR DINAMIZATOR AL PROGRESULUI ECONOMIC ȘI SOCIAL. SARCINILE ORGANELOR ȘI ORGANIZAȚIILOR DE PARTID ÎN PROMOVAREA PROGRESULUI TEHNIC ÎN TOATE DOMENIILE DE ACTIVITATE

Epoca noastră este caracterizată, alături de alte transformări profunde, și de afirmarea puternică a revoluției tehnico-științifice. Într-o măsură tot mai mare progresul înregistrat în planul cunoașterii științifice se răsfrînge asupra activității productive, dezvoltarea societății încorporînd, ca un element ce îi asigură dinamismul, realizările din sfera tehnico-științifică. Acest proces de pătrundere a spiritului științific în majoritatea domeniilor vieții sociale, și în mod deosebit în economie, de sporire a capacității societății moderne de a converti ideile noi în fapte economice este evidențiat în practică de ritmul rapid al inovației tehnologice, de eforturile desfășurate pe plan național și internațional pentru stimularea inventivității și valorificarea sa operativă în producție. Dependența tot mai strînsă între progresul economic și realizările înregistrate în planul cercetării științifice, tehnice și tehnologice este evidențiată de faptul că nivelul de competitivitate al unei economii nu poate fi gîndit independent de nivelul performanțelor sale tehnice.

Reflectînd necesitatea obiectivă a dezvoltării forțelor de producție și a eliminării decalajelor care despart încă România de țările dezvoltate economic, partidul și statul nostru au promovat o politică fermă, clarvăzătoare în domeniul științei. S-a apreciat, cu deplin temei, că făurirea unei economii moderne, cu o industrie puternică, diversificată, competitivă nu poate fi realizată fără promovarea celor mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii moderne. Iar asimilarea noutăților de vîrf în acest sector a fost concepută să se realizeze atît prin promovarea unor tehnologii și produse concepute în alte țări cît, în mod prioritar, prin dezvoltarea puternică a cercetării științifice proprii, prin stimularea capacității inovative a maselor largi de oameni ai muncii.

DEZVOLTAREA POTENȚIALULUI ȘTIINȚIFIC NAȚIONAL

Știința românească dobîndise, pînă la începutul celui de-al doilea război mondial, o largă recunoaștere pe plan mondial, în numeroase domenii de vîrf: aeronautică, medicină, chimie —, savanții noștri impunîndu-se prin realizările lor care, nu de puține ori, le-au asigurat prioritate absolută. Cu toate acestea, statisticile vremii consemnau existența, la nivelul anului 1938, a circa 5.000 de lucrători în domeniul științei ceea ce evidenția o stare de reală subdezvoltare. Integrînd armonios dezvoltarea cercetării științifice în strategia dezvoltării generale, în concordanță cu sarcinile deosebit de mari și complexe ce trebuiau soluționate în procesul edificării noii orînduiri, partidul a acordat o deosebită atenție sporirii potențialului național de creație științifică. Astfel, în ultimele patru decenii s-au înregistrat creșteri spectaculoase pe linia dotării acestui sector de activitate cu o bază tehnică modernă, extinderii, sub aspect numeric, și fortificării, sub aspect calitativ, a personalului științific, s-a creat o infrastructură corespunzătoare. Cîteva date, la care ne vom referi în continuare, ilustrează efectele politicii promovate în domeniul tehnico-științific: în anul 1965 personalul ocupat în cercetare era format din circa 50.000 de persoane pentru ca, în anul 1980, deci cu un deceniu și jumătate mai tîrziu, cifra respectivă să fie de 200.000. Potrivit prevederilor, la sfîrșitul actualului cincinal se va înregistra un spor de încă 45.000 de persoane, în marea majoritate personal de înaltă calificare, capabil să contribuie cu soluții originale la rezolvarea problemelor de natură tehnică pe care le ridică dezvoltarea, în ritm înalt și la cote calitative înalte a producției. La rîndul lor, fondurile fixe ale cercetării — indicator deosebit de important pentru caracterizarea nivelului de tehnicitate, a performanțelor și calității activității de cercetare — au crescut în anul 1980, față de 1965, de 1,5 ori. Cheltuielile pentru cercetare au sporit de la 5 mld. lei în cincinalul 1961—1965 la peste 46 mld. lei în perioada 1976—1980, urmînd a atinge circa 70 de mld. lei în acest cincinal. Dacă adăugăm acestor expresii cantitative ale efortului pentru dezvoltarea cercetării și un alt element — în anul 1981 cheltuielile cu cercetarea științifică au reprezentat circa 2% din totalul venitului național distribuit, nivel care se apropie de cota respectivă practicată în țările dezvoltate ale lumii —, se reliefează limpede atenția de care se bucură în țara noastră acest sector de avangardă al vieții sociale.

Pe măsura dezvoltării forțelor de producție, a nivelului tehnic al muncii, concomitent cu ridicarea, în proporții de masă, a nivelului de instruire al poporului, a nivelului său de cultură tehnică, se diversifică simțitor și căile de afirmare a progresului tehnic. Unul dintre planurile pe care s-a afirmat cu deosebită vigoare creșterea tehnică indigenă îl reprezintă invențiile și inovațiile. Beneficiind de un sprijin substanțial din partea organelor de conducere, constituindu-se ca o măsură a spiritului novator, mișcarea de invenții și inovații a dat roade bogate în anii construcției socialiste. Astfel, numai în perioada 1972—1981, pe fondul creșterii numărului de brevete înregistrate, invențiile aplicate au sporit considerabil, de la 2613 la 6500. O evoluție pozitivă s-a înregistrat și în ce privește valoarea economică a ideilor noi aplicate în producție; de la 1,4 mld lei în anul 1976 la circa 3,5 mld. lei în anul 1980.

ORIENTAREA FERMĂ A CERCETĂRII SPRE CERINȚELE PRODUCȚIEI

Realizările înregistrate în sfera cercetării științifice, atît sub aspectul îmbunătățirii și consolidării acestui sector de activitate cît și în planul efectelor economice și sociale, au avut la temelie concepția clară promovată de partid privind integrarea științei și tehnicii în ansamblul factorilor de creștere. Viabilă în diferite etape ale procesului edificării și consolidării economiei socialiste, această relație devine cu atît mai puternică în prezent, cînd se afirmă plenar cerințele creșterii calității și competitivității produselor, ale înnoirii rapide a tehnologiei, ale reducerii consumurilor materiale și energetice. Faptul că progresului tehnic îi este atribuit un rol substanțial în dezvoltarea economică și-a aflat o exemplară reflectare în adoptarea, de către cel de-al XII-lea Congres al partidului a **„Programului-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000".**

Sarcinile majore ce decurg din planul național unic de dezvoltare economico-socială semnifică, implicit, un apel tot mai larg la cercetarea științifică. Astfel, potrivit obiectivelor înscrise în planul de cercetare științifică pe cincinalul 1981—1985 — elaborat ca un capitol amplu și distinct al planului național unic și într-o concepție unitară, ca urmare a analizei exigente și responsabile din institutele centrale de cercetare, analiză desfășurată sub conducerea directă a tovarășei **academician dr. ing. Elena Ceaușescu,** prim vice-prim ministru al guvernului, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie — în actualul cincinal urmează a fi realizate și puse în practică circa 3 400 de obiective de cercetare importante. Orientate spre problemele majore ale planului: lărgirea bazei naționale de materii prime, creșterea calității, a competitivității produselor, sporirea productivității muncii, reducerea consumurilor materiale etc., realizarea obiectivelor de cercetare înscrise în plan va asigura condițiile ca, la sfîrșitul cincinalului, circa 45% din produsele realizate de industria prelucrătoare să fie produse noi și reproiectate în decursul cincinalului, ceea ce atestă gradul înalt de tehnicitate a producției.

O mărturie ilustrativă a gradului și calității muncii desfășurate de colectivele de creație tehnică ce activează în cele peste 185 de instituții sau centre de cercetare și academii de știință, este faptul că 80% din mașinile-unelte, utilajele și instalațiile economiei naționale și circa 90% din tehnologiile aplicate sînt rodul creației proprii. Sînt, de asemenea, de notat efectele consemnate în planul reducerii importurilor, al ridicării parametrilor produselor și tehnologiilor etc.

Semnificativ este faptul că prin noutățile tehnice realizate, cercetarea a răspuns concret cerințelor actualei etape de dezvoltare economică: au fost imaginate unele soluții originale privind utilizarea resurselor neconvenționale de energie — energie geotermală, solară, eoliană și marină; s-au făcut pași concreți în direcția atragerii în mai mare măsură în circuitul economic a cărbunilor inferiori, a nisipurilor și a șisturilor bituminoase, a carburanților sintetici, substanțe care pot înlocui țițeiul ca sursă primară de energie, contribuind astfel nemijlocit la degrevarea facturii petroliere a țării.

Dar nu numai obiectivele vizînd lărgirea bazei de materii prime și energetice — deși acestea au un caracter prioritar — au reprezentat obiectul de studiu al lucrătorilor ce acționează în acest domeniu. Paleta obiectivelor de cercetare este cu mult mai bogată, iar acest lucru poate fi pus în evidență chiar și numai la o analiză a programelor speciale de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și asimilare în producție, elaborate și aflate sub coordonarea Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie. Astfel, la capitolul „programe realizate" sînt înscrise, printre altele, programe de cercetare vizînd realizarea de materiale pentru industria aeronautică, catalizatori pentru industria chimică și petrochimică; se prevede, de asemenea, realizarea de echipamente pentru industria electrotehnică, electronică, microelectronică și multe altele.

Urmărind care sînt direcțiile majore ce orientează activitatea de cercetare în anul 1982, se remarcă accentul ce se pune pe realizarea programelor speciale îndeosebi celor cu efecte imediate asupra balanțelor de energie și combustibil. Se prevede, în acest sens, ca în următorul an să se obțină, prin aplicarea unor noi tehnologii, reducerea consumului de energie cu cel puțin 20%; de asemenea, ponderea materiilor prime și a materialelor provenite din recuperări urmează să crească la minimum 50%. Totodată, de o atenție prioritară se vor bucura programele privind lărgirea bazei naționale de materii prime și energie, creșterea producției agricole, substituirea, într-o proporție cît mai ridicată, a materiilor prime, produselor, subansamblelor care se importă.

O lumină asupra importanței speciale pe care conducerea partidului și statului o acordă implicării tot mai puternice a cercetării în soluționarea problemelor complexe ce stau în fața activității economice o proiectează și structura planului de cercetare pentru acest an. Astfel, dacă pe ansamblul cincinalului temele de cercetare sînt repartizate după cum urmează: 40% vizează reducerea importului și a consumurilor specifice, 30% creșterea calității produselor și creșterea productivității muncii, 20% noile surse de energie, tehnologii agricole de înalt randament, sistemul de transport și 10% cercetarea fundamentală, pentru 1982 s-a prevăzut o creștere la 50% a ponderii cercetărilor ce urmăresc reducerea importurilor.

În mod concret, în acest an și în perspectivă, vor fi definitivate programele de cercetări în domeniul materialelor pentru centrale nucleare și pentru producerea apei grele; va cunoaște o creștere semnificativă producția de aparatură de laborator pentru cercetarea științifică, după cum se vor afla într-un stadiu avansat programele vizînd dezvoltarea producției de proteine, precum și programele din domeniul biotehnologiilor. Într-un orizont mai larg de timp se prevede inițierea unor teme de studiu în următoarele domenii: utilizarea energiei hidraulice prin microhidrocentrale, extinderea tehnologiilor moderne de expediere a mărfurilor, creșterea factorului final de recuperare a țițeiului și extinderea forajului la mare adîncime; îmbunătățirea parametrilor calitativi ai utilajelor și echipamentelor industriale; programul de alimentare rațională a populației; dezvoltare producției de înlocuitori ai zahărului etc.

REZERVE PENTRU CREŞTEREA EFICIENŢEI ACTIVITĂŢII DE CERCETARE

Investită cu funcţii de mare însemnătate pentru afirmarea plenară, în toate sectoarele de activitate a unei calităţi înalte a muncii, urmărind cu consecvenţă promovarea de soluţii tehnice şi organizatorice originale, de înaltă eficienţă şi competitivitate, ştiinţa românească cunoaşte în acest cincinal al calităţii şi eficienţei, dar şi în perspectiva largă a următoarelor decenii, o amplă acţiune de autoperfecţionare, de sporire a eficienţei propriei activităţi. În anii care au trecut s-au obţinut în această direcţie rezultate importante. De exemplu, din analiza datelor raportate de întreprinderi pentru anul 1980 cu privire, pe de o parte, la cheltuielile făcute cu obiectivele de progres tehnic pe întreg ciclul de cercetare-proiectare-producţie, iar, pe de altă parte, la sporul de beneficiu obţinut ca urmare a introducerii în producţie a progresului tehnic, rezultă că pe ansamblul industriei, pentru fiecare leu cheltuit, s-a obţinut în perioada de funcţionare efectivă a obiectivelor de progres tehnic 1,10 lei.

Există însă importante rezerve de creştere a eficienţei, a căror materializare poate contribui efectiv la sporirea aportului cercetării ştiinţifice şi ingineriei tehnologice la realizarea obiectivelor de dezvoltare prevăzute pentru acest cincinal. Măsurile de perfecţionare a activităţii de cercetare, de sporire a eficienţei sale în următorii ani se înscriu, într-o firească continuitate, pe linia transpunerii în practică a principiilor fundamentale care diriguiesc dezvoltarea ştiinţei şi tehnicii în ţara noastră : integrarea organică a cercetării cu producţia, reducerea duratelor de asimilare a noilor produse şi accelerarea generalizării lor la scara economiei naţionale, implicarea mai largă a cadrelor de cercetători în finalizarea propriilor cercetări.

Dar, desigur, creşterea aportului progresului tehnic la îmbunătăţirea performanţelor producţiei implică perfecţionări şi la alte niveluri decît cel al cercetării. În fapt, toate verigile participante la procesul de înnoire — de la întreprinderi pînă la unităţile de cercetare şi chiar organismele de planificare şi sinteză — influenţează eficienţa cu care se derulează procesul de înnoire. În acest proces un rol deosebit revine organelor şi organizaţiilor de partid care au menirea de a stimula creativitatea şi inovaţia, orientare fermă spre nou.

prof. univ. dr. **Alexandru Gheorghiu**
lector dr. **Marian Stoian**

ÎNTREBĂRI

1. Care sînt elementele ce ilustrează dezvoltarea în anii socialismului a potenţialului de cercetare naţional ?
2. Subliniaţi principalele direcţii prin care cercetarea ştiblemelor producţiei.
3. Cum trebuie să se acţioneze în cadrul unităţii în care lucraţi pentru sporirea ritmului şi a eficienţei activităţii inţifică poate şi trebuie să contribuie la rezolvarea prode înnoire ?

Bibliografie

— **Nicolae Ceauşescu, Cuvîntare la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie a.c.** ; Vezi de asemenea şi, Nicolae Ionescu, Creşterea contribuţiei cercetării ştiinţifice în procesul dezvoltării economiei, Revista economică nr. 1/1982 ; Barbu Gh. Petrescu, Înnoirea producţiei şi exigenţele creşterii economice (I, II), Revista economică nr. 17, 18.

ÎN ATENŢIA CELOR CARE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂŢĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

„Revista economică" va continua publicarea consultaţiilor în ajutorul celor ce studiază în învăţămîntului politico-ideologic. Odată cu aceste consultaţii, prin numărul ridicat de articole şi analize, prin tematica lor bogată şi diversificată, reviste constituie o bază temeinică de informare şi studiu pentru toţi cei care participă la învăţămîntul politico-ideologic.

De o excepţională însemnătate în acest sens se vădesc studiile şi articolele de ţinută găzduite cu regularitate în paginiile revistei, care se referă la contribuţiile de inestimabilă valoare ale secretarului general al partidului tovarăşul Nicolae Ceauşescu la îmbogăţirea gîndirii economice româneşti şi universale a politicii şi practicii economice.

În paginile revistei sînt publicate în fiecare săptămînă studii aprofundate semnate de specialişti din diverse domenii de activitate asupra unor probleme de mare actualitate şi interes privind economia naţională şi economia mondială. Analize privind realizarea integrală a planului, acţiunile noului mecanism economico-financiar, utilizarea eficientă a forţei de muncă, reducerea consumurilor materiale şi energetice, promovarea progresului tehnic etc., constituie o bază documentară de primă însemnătate pentru toţi cursanţii care participă la învăţămîntul politico-ideologic.

Numai abonîndu-vă din timp şi pe o perioadă cît mai îndelungată la „Revista economică" vă puteţi asigura o informare sistematică şi bogată pe probleme economice. Preţul unui abonament este de 260 de lei pe an, 130 lei pe semestru şi 65 lei pe trimestru. Încheierea din timp a abonamentului vă asigură primirea neîntreruptă a revistei şi a suplimentelor sale specializate : „Curiar economic-legislativ", „Relaţii financiar-valutare şi comerciale internaţionale", „Generalizarea experienţei înaintate în unităţile economice". Totodată, se pot face comenzi pentru volumele de legislaţie economică comentată care sînt editate de revistă.

Vizita oficială de prietenie a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, în R.S.F. Iugoslavia

UN EXEMPLU DE RAPORTURI ÎNTRE STATE INDEPENDENTE ŞI SUVERANE, ÎNTRE ŢĂRI SOCIALISTE VECINE ŞI PRIETENE

ÎN CRONICA activităţii internaţionale desfăşurată de partidul şi statul nostru s-a înscris, în ultimele zile, o nouă pagină de adîncă semnificaţie şi importanţă practică pe multiple planuri, prin rezultatele vizitei oficiale de prietenie a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, în R.S.F. Iugoslavia. Continuare a tradiţionalului dialog la nivel înalt româno-iugoslav, această nouă vizită — cea de a 13-a pe care preşedintele României a efectuat-o în ţara vecină şi prietenă în ultimii 17 ani — s-a înscris, după cum era de aşteptat şi răspunzînd voinţei unanime a popoarelor celor două state, ca o nouă expresie a relaţiilor de trainică prietenie, a dorinţei comune de adîncire a colaborării şi conlucrării în interesul reciproc, al cauzei păcii şi securităţii în Balcani, în Europa şi în întreaga lume.

Întîlnirile şi discuţiile purtate de şeful statului şi partidului nostru cu conducătorii iugoslavi, Declaraţia comună şi celelalte documente semnate cu acest prilej de cele două părţi au constituit, astfel, un eveniment politic de cea mai mare însemnătate menit să pună în evidenţă, încă o dată, hotărîrea celor două popoare de a acţiona pentru dezvoltarea relaţiilor dintre ele, de a identifica noi căi de adîncire şi amplificare a acestor relaţii.

Referitor la continuitatea acestor relaţii, la trăinicia şi perspectiva care le caracterizează, tovarăşul Nicolae Ceauşescu menţiona satisfacţia faţă de tradiţia întîlnirilor româno-iugoslave la nivel înalt, la crearea cărora un rol hotărîtor au avut vizitele reciproce şi raporturile de strînsă prietenie cu Iosip Broz Tito, eminent fiu şi conducător al Iugoslaviei socialiste, prieten apropiat al poporului român. Ca rezultat şi în spiritul acestor tradiţii, pe baza înţelegerilor convenite în ultimul timp, relaţiile româno-iugoslave au continuat să înregistreze noi progrese în toate domeniile de activitate. După cum arăta şeful statului nostru, numai în ultimii cinci ani volumul schimburilor economice s-a dublat şi, potrivit Acordului de lungă durată, se prevede o nouă dublare pînă în 1985 a volumului acestor schimburi. Colaborarea în cadrul construcţiei hidrocentralelor „Porţile de Fier I“ şi „Porţile de Fier II“, dezvoltarea colaborării în ştiinţă şi tehnică, în domeniul învăţămîntului şi culturii, amplificarea contactelor şi a schimbului de experienţă dintre organizaţiile politice, de masă şi obşteşti din ţările noastre — reprezintă tot atîtea elemente care demonstrează baza trainică a dezvoltării pe mai departe, a relaţiilor dintre cele două ţări.

Opinia publică din ţara noastră a urmărit cu viu interes desfăşurarea noii vizite la nivel înalt marcată de întîlnirile şi convorbirile pe care tovarăşul Nicolae Ceauşescu le-a avut cu conducătorii de partid şi de stat iugoslavi, cu alţi reprezentanţi ai vieţii politice, de partid şi economice din Iugoslavia, întîlniri şi discuţii desfăşurate sub semnul prieteniei şi încrederii reciproce şi care au abordat noi aspecte ale colaborării româno-iugoslave, pentru dezvoltarea ei neîntreruptă, spre binele celor două ţări şi popoare.

În cadrul schimbului de vederi în probleme internaţionale o atenţie deosebită a fost acordată şi deteriorării şi agravării climatului politic internaţional. După cum se subliniază în documentele convenite la încheierea vizitei, această situaţie

Em. S

(Continuare în pag. 5)

ACŢIUNI FERME PENTRU ÎNFĂPTUIREA PREVEDERILOR DE PLAN

DOUĂ ÎNSEMNATE EVENIMENTE au marcat, săptămîna trecută, viaţa politică a ţării. Mai întîi a fost Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R., cu activul de partid şi de stat din industrie, înscrisă în suita întîlnirilor de lucru ale secretarului general al partidului cu cadre de conducere din economie, cu activişti de partid şi de stat, cu oameni ai muncii din cele mai diferite sectoare de activitate, întîlniri consacrate stabilirii celor mai eficiente măsuri în vederea îndeplinirii exemplare a sarcinilor de plan, înfăptuirii la un înalt nivel calitativ a hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului. A fost apoi tradiţionala „Zi a recoltei", sărbătorită în acest an la Constanţa, odată cu aniversarea a 25 de ani de la încheierea cooperativizării în Dobrogea. Atît la întîlnirea de lucru, cît şi la Constanţa, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a rostit importante cuvîntări.

Cu capacitatea sa strălucită de a surprinde şi interpreta evoluţia fenomenului economic românesc în condiţii economice internaţionale deosebit de complexe, exigenţele de progres în acest cadru, cu spiritul său clarvăzător şi profund realist, secretarul general al partidului a relevat priorităţi definitorii ale actualităţii noastre economice. Au fost puse în lumină direcţii fundamentale în care trebuie acţionat şi măsuri ce trebuie aplicate cu promptitudine pentru a ridica în mai mare măsură, la nivelul posibilităţilor existente, parametrii de producţie, şi mai ales, parametrii de eficienţă şi competitivitate ai industriei naţionale, ai agriculturii, ai economiei româneşti în ansamblu.

Aşa cum se desprinde din cuvîntarea la consfătuirea de lucru, îndeplinirea integrală a planului pe anul 1982, pregătirea în cele mai bune condiţiuni a celui pe anul viitor impun măsuri ferme, de cea mai mare importanţă. În primul rînd pe cele privind realizarea prevederilor şi recuperarea restanţelor acolo unde există, precum şi pentru a obţine o producţie suplimentară în sistemul acelor ministere care au posibilităţi. În concordanţă cu comandamentele dezvoltării în acest cincinal, cu rezervele de creativitate şi competitivitate din economie, un loc însemnat în efortul unităţilor de realizare a planului trebuie să-l ocupe exportul, fiind necesară o urmărire continuă de către unităţile de producţie cît şi de cele de comerţ exterior a felului în care se realizează şi onorează comenzile. O atenţie mai mare se impune acordată şi realizării importurilor, firește, a celor stabilite, multe dintre acestea condiţionînd hotărîtor producţia, însăşi pe cea destinată exportului.

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu se referea în acest sens la două aspecte esenţiale pentru bunul mers al activităţii. Pe de o parte, la necesitatea de a intensifica preocupările pentru rezolvarea corespunzătoare a problemelor de integrare şi asimilare în producţie a materialelor, diferitelor piese şi subansamble, a aparaturii de măsură şi control. Lipsurile manifestate în acest domeniu, neîndeplinirile de plan au generat în cincinalul trecut un import suplimentar de cîteva miliarde de dolari, sumă cu care, în mod normal, ar fi trebuit să fie descongestionată balanţa de plăţi a ţării. Pe de altă parte, a fost din nou subliniat imperativul eliminării cu desăvîrşire a tendinţei care se manifestă la ministere şi centrale de a colecta problemele de comerţ exterior şi de a justifica cu ele nerealizarea sarcinilor. În locul tocmai al acelor acţiuni hotărîte şi necesare, menite să rezolve situaţiile, să prevină sau să înlăture neajunsurile. Iată dar o importantă perspectivă din care iniţiativa, cercetarea originală, creativitatea desfăşurată pe o scară largă, angajarea hotărîtă şi responsabilitatea fermă — ale specialiştilor, colectivelor de muncă, ale fiecărui om al muncii, sînt reafirmate ca atribute de cea mai mare actualitate ale dezvoltării industriei şi economiei noastre. În fapt, ele trebuie să caracterizeze toate compartimentele de activitate.

Preocupări mai mari trebuie consacrate în întreprinderi şi centrale calităţii, asigurării unui nivel tehnic şi economic înalt şi a unei funcţionări corespunzătoare pentru maşini şi utilaje, pentru toate produsele pe care le realizăm. A fost în mod deosebit subliniată cerinţa imperioasă a înlăturării oricăruia din factori care dăunează calităţii, fie că ei se numesc indisciplină sau dezordine în conducerea unor întreprinderi, în execuţie, fie că se numesc o proastă organizare a producţiei, a controlului acesteia, superficialitate în avizarea calitativă a activităţii.

Un efort mai intens se impune pentru asigurarea unei aprovizionări tehnico-materiale corespunzătoare, condiţie fundamentală a unei activităţi superioare. Secretarul general al partidului cerea în acest sens tuturor întreprinderilor industriale încadrarea strictă în normele de consum stabilite, de înfăptuirea acestei sarcini depinzînd, în bună măsură, însăşi desfăşurarea judicioasă a aprovizionării tehnico-materiale şi a producţiei. Corespunzător condiţiilor create în unităţile industriale este, de asemenea, necesar ca normele de consum — începînd cu energia, petrolul, combustibilii în general — să fie continuu perfecţionate, să se acţioneze în toate direcţiile pentru obţinerea de economii. Cererile suplimentare de materii prime în metalurgie sau construcţia de maşini au fost generate cel mai adesea, după cum se subliniază, de depăşirea în unităţi a consumurilor respective, deşi normele prevăzute erau chiar cu 20—30% mai mari decît cele practicate pe plan mondial. Ceea ce evidenţiază rezerve însemnate de perfecţionare în sistemul acestor norme, rezerve pe care ordinea, disciplina, spiritul gospodăresc în primul rînd sînt chemate să le valorifice. **„Problema care se pune — şi atrag foarte serios atenţia asupra ei,** spunea secretarul general al partidului, **este de a asigura îndeplinirea planului, ceea ce impune realizarea indicelui de folosire a materiilor prime, a materialelor, a indicelui de scoatere, şi chiar realizarea de economii pe fiecare minister".**

O gospodărire superioară a bazei materiale, indica totodată tovarăşul Nicolae Ceauşescu, impune crearea — tocmai pe baza posibilităţilor menţionate, care trebuie să se transforme, la nivelul fiecărei unităţi, în economii concrete de materiale — a unei anumite rezerve dintr-un material sau altul. Rezervă care să poată acoperi dereglări ce pot interveni în aprovizionarea mai ales din import. O asemenea rezervă creată prin reducerea normelor de consum şi nu prin supraaprovizionare, ar urma să nu fie cuprinsă în timpul anului în calculul centralizat al resurselor, iar la sfîrşitul acestuia jumătate din volumul ei să fie disponibilizată în folosirea aceleiaşi unităţi, a aceluiaşi minister. Este aceasta o indicaţie cu efecte pozitive de cea mai mare

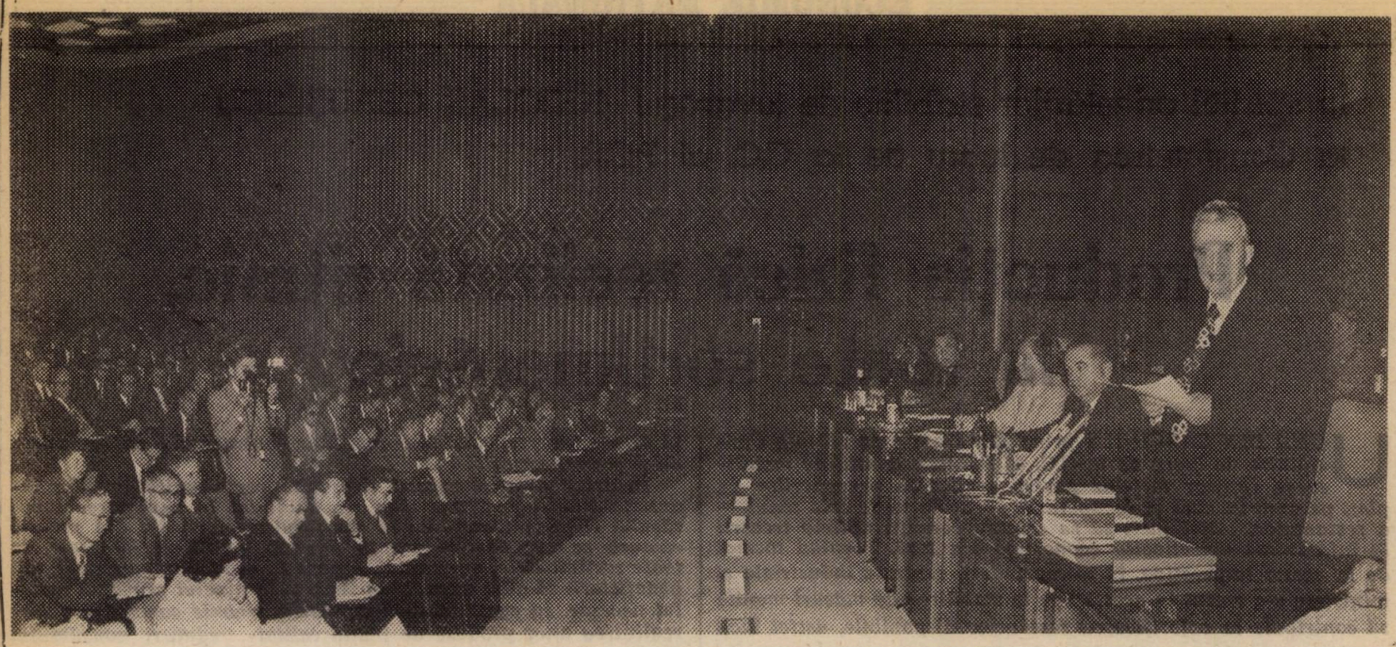

importanță pentru unitățile industriale, care nu o dată se confruntă în activitatea lor cu neajunsuri majore provocate de perturbările ivite pe relația furnizor-beneficiar. Ea este de natură să stimuleze sensibil intensificarea acțiunilor ce urmăresc utilizarea mai bună a potențialului de resurse, creșterea gradului de economisire a lor.

Un grad sporit de atenție, de importanță trebuie să dobîndească acțiunile în domeniul recuperării și refolosirii materialelor, energiei, acțiuni prin care trebuie să se asigure mai mult de 50% din necesarul de materii prime care se importă. **„Cer ministerelor, centralelor, Ministerului Aprovizionării să ia măsuri hotărîte pentru a realiza ceea ce am stabilit, pentru a nu mai exista un material, un produs care după uzare să nu fie recuperat. Nu mai poate exista, în această privință, nici un fel de justificare" !** — sublinia în acest sens tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, punînd în lumină deficiențe serioase în activitatea unităților și ministerelor, deficiențe care trebuie cît mai grabnic înlăturate. Se răspunde, prin toate cele arătate, unui obiectiv hotărîtor al creșterii pregnant intensive, calitative a economiei românești în această etapă, unui imperativ de prim ordin al asigurării cît mai rapide a independenței energetice a țării : utilizarea rațională, valorificarea superioară a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei.

Sarcini de o mare însemnătate au fost subliniate în domeniul organizării producției și sporirii productivității ; în domeniul financiar unde, pe fondul aplicării noului mecanism economico-financiar, al autogestiunii, autofinanțării și autoconducerii, pe fondul sporirii eficienței, anul 1983 urmează să marcheze rentabilizarea tuturor produselor, a tuturor întreprinderilor ; în sectorul investițiilor — cadru în care se au în vedere acțiuni energice și armonios conjugate ale constructorilor, furnizorilor de utilaje și beneficiarilor de investiții pentru realizarea exemplară a obiectivelor prioritare ale economiei ; în agricultură — în cele două cuvîntări ale sale tovarășul Nicolae Ceaușescu relevînd problemele esențiale, acțiunile care trebuie operativ întreprinse, eforturile corelate ce trebuie desfășurate din diferite direcții. Înfăptuirea acestor sarcini impun pe primul plan ridicarea continuă a calificării personalului, un înalt profesionalism al forței de muncă, problemă amplu abordată de secretarul general al partidului. Pentru înlăturarea neajunsurilor existente în această privință este necesară asumarea unor responsabilități sporite în primul rînd din partea ministerelor, unităților de producție, a organelor și organizațiilor de partid. Tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că ministerele economice, Ministerul Învățămîntului și Ministerul Muncii trebuie să se considere direct răspunzătoare în ce privește asigurarea, în raport cu planul de dezvoltare economică, a necesarului de forță de muncă și a pregătirii continue a acesteia. Un mijloc de bază al pregătirii mai bune a muncitorilor trebuie să redevină — după cum s-a menționat — școlile profesionale, formă de învățămînt de tradiție și cu bune rezultate în țara noastră, iar în unități este necesar să fie cît mai repede organizate și desfășurate cursuri serale de reciclare. Sînt opțiuni, măsuri care relevă, odată mai mult, însemnătatea vitală pe care partidul nostru, secretarul său general o acordă pregătirii profesionale a oamenilor muncii în raport cu marile exigențe ale progresului actual al industriei, agriculturii, întregii noastre economii.

Forța de muncă, calitatea acțiunii ei se vădesc elementul de însemnătate vitală pentru propășirea economiei românești. În această perspectivă, un grad sporit de importanță dobîndesc factorii stimulativi respectivi, între care veniturile, participarea oamenilor muncii la conducerea activităților. În cele două cuvîntări menționate secretarul general al partidului ilustrează cît se poate de convingător această dinamică. Punînd în lumină noi valențe ce trebuie integrate sistemului actual de retribuire, se subliniază, de exemplu, că veniturile oamenilor muncii trebuie condiționate mai mult decît pînă acum de cantitatea și calitatea activității lor : **„Nu mai poate exista venit garantat pentru nimeni, dacă nu muncește... Venitul nu putem să-l garantăm în orice condiții. Dacă cineva nu muncește, nu poate să aibă venit".**

Pornind de la cerințele pe care le ridică realizarea planului în aceste ultime luni ale anului și pregătirea producției anului următor, secretarul general al partidului a reafirmat rolul complex, activ al adunărilor generale ale oamenilor muncii — de dezbatere amplă, fundamentare solidă, soluționare hotărîtă a sarcinilor. Adunările generale trebuie să-și îndeplinească mai eficient, cu rezultate mai bune atribuțiile lor, demonstrînd un grad mai înalt de înțelegere a responsabilităților care le revin, a responsabilităților pe care și le-au asumat.

Economia națională dispune de tot ceea ce este necesar pentru soluționarea problemelor pe care le ridică diversitatea și exigențele calitative ale producției actuale, procesul complex al reproducției noastre lărgite. Esențiale devin în acest cadru priceperea, hotărîrea, responsabilitatea cu care se acționează în unități pentru mai buna organizare a muncii, pentru punerea în valoare a marilor disponibilități ale economiei — în plin progres, în plină afirmare. Iar perspectiva apropiată a marilor evenimente și aniversări politice — alegerile de deputați pentru consiliile populare, Conferința Națională a partidului, jubileul de trei decenii și jumătate al proclamării Republicii — trebuie să ne îndemne mai mult în a înscrie deviza profesionalismului, inițiativei și hărniciei pe frontispiciul activității fiecăruia dintre noi.

Dan POPESCU

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R.

Producția fizică realizată ritmic, la toate sortimentele

UNA DIN SARCINILE principale trasate de recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. o constituie mobilizarea tuturor forțelor pentru realizarea prevederilor de plan pe anul în curs și recuperarea — acolo unde este cazul — a restanțelor, astfel încît să se asigure condiții optime trecerii la înfăptuirea obiectivelor economice din 1983. Pornind tocmai de la aceste imperative, în întreprinderi, centrale industriale și ministere s-a trecut în aceste zile la stabilirea de măsuri menite să contribuie la valorificarea rezervelor disponibile, astfel încît producția fizică în sortimentele planificate să se realizeze ritmic, să se asigure respectarea obligațiilor contractuale atît la intern, cît și pentru export.

În acest context sarcini deosebite revin unităților din industria siderurgică. Așa cum s-a subliniat în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la consfătuire, eforturile din această ramură se cer concentrate în direcția realizării integrale, la toate sortimentele, a planului, pentru ca economia națională, toți beneficiarii să aibă asigurat la timp și la nivelul prevăzut metalul necesar. În egală măsură eforturile trebuie concentrate spre realizarea unor produse de înaltă calitate, reducerii consumului de cocs, de energie electrică și materiale deficitare.

Pe total — rezultate bune ; pe sortimente — rămîneri în urmă

REȘIȚA, veche vatră siderurgică a României, se înscrie, și în prezent, mai ales datorită sortimentelor pe care le realizează, între principalele centre producătoare de metal ale țării. Ponderea oțelului aliat și înalt aliat reprezintă în acest an 18% din totalul producției combinatului — un procent important dacă ținem seama că asemenea sortimente se elaborează în cuptoarele Martin.

Eforturile siderurgiștilor reșițeni sînt în prezent amplu mobilizate pentru a produce și livra beneficiarilor la termenele planificate fiecare sortiment de laminate, pentru a face ca întreaga activitate să se soldeze cu eficiență cît mai ridicată. Pe 9 luni din 1982 prevederile de plan la principalele sortimente au fost depășite cu 9 300 t la oțel aliat, 20 000 t la laminate finite pline și laminate grele etc. În aceeași perioadă de timp au fost asimilate 7 noi mărci de oțeluri pentru industria petrolieră, navală și de autoturisme, precum și 25 noi sortotipodimensiuni de laminate (profile pentru căi de rulare a macaralelor, profile de diferite dimensiuni rotunde etc.). Totodată, prin noile tehnologii introduse și adaptarea lor la condițiile specifice de dotare a combinatului s-a obținut o producție, în premieră, de 2 500 t oțel pentru rulmenți în cuptoare Martin și s-a demarat acțiunea de laminare a lingourilor din oțel inoxidabil.

Experiența muncitorilor reșițeni, organizarea mai bună a producției, în special prin eliminarea locurilor înguste din oțelărie și laminorul bluming, creșterea productivității muncii pe fiecare echipă etc. au făcut ca la nivelul combinatului să se realizeze în mare măsură sortimentația prevăzută în plan, fapt ce a permis acoperirea mai bună a solicitărilor beneficiarilor. Astfel, **pe 9 luni contractele au fost realizate și depășite la șină de mină, laminate pentru organe de asamblare, oțel aliat, laminate grele etc.** Cu toate acestea,la alte sortimente planul nu a fost îndeplinit, cele mai mari nerealizări localizîndu-se la țagle pentru țevi și șină de cale ferată. Ce a determinat o atare situație ?

1 Pînă nu demult, nerealizarea planului la unele sortimente era pusă pe seama desincronizării existente între capacitatea oțelăriei și cea de la laminoare. Se socotea că nivelul producției pe care-l pot atinge cuptoarele Martin nu va asigura capacitatea de producție a laminoarelor. Într-adevăr, există o desincronizare, dar ea nu este atît de mare încît să nu poată fi depășită. Așa cum a rezultat din analiza efectuată, **dacă se acorda mai multă grijă scurtării duratei de elaborare a șarjelor, reducerii declasatelor, organizării mai bune a activității în halele de turnare, s-ar fi putut produce întreaga cantitate de oțel planificată pentru toate sortimentele.** De asemenea, **dacă s-ar fi accelerat punerea în funcțiune a unor noi obiective de investiții în sectorul oțelăriei.** s-ar fi asigurat fără doar și poate nu numai realizarea planului, ci chiar depășirea lui. Este bine totuși că în ultimele luni din acest an s-a trecut la accelerarea lucrărilor de finalizare a investițiilor aferente modernizării oțelăriei, prin montarea a 2 instalații de turnare în vid a oțelului, ceea ce va asigura atît o creștere de producție, cît mai ales sporirea calității mărcilor de oțel existente în fabricație.

2 Întrucît la punerea în funcțiune a unor obiective de investiții nu s-a acordat la timpul respectiv atenție și realizării capacităților conexe menite să asigure o bună funcționare a agregatului de bază, s-au produs o serie de dereglări cu efecte negative asupra realizării sarcinilor de plan. Așa este cazul cu laminorul degrosisor, unde s-au creat locuri înguste tocmai datorită lipsei de dotare la timp a acestuia cu unele dispozitive și utilaje pentru efectuarea unor operațiuni (de cojire, de curățare a suprafețelor profilelor, de polizare etc.). În prezent, pornind de la analiza cauzelor care au generat nerealizarea unor sortimente de laminate la nivelul planificat, **s-a trecut la completarea laminorului degrosisor cu utilajele conexe, fapt ce va permite realizarea încă în acest an a unei largi game de laminate din oțeluri inoxidabile,** de țevi pentru cuptoare de mare performanță, de țevi de extracție la mare adîncime etc.

3 În decursul anului au apărut și unele deficiențe **în derularea normală a procesului de aprovizionare tehnico-materială.** Neintervenția la timp pentru a determina diferiții furnizori să-și respecte obligațiile a creat unele goluri și apoi salturi în realizarea sarcinilor de plan. Îndeosebi, au apărut goluri în aprovizionare cu piese de schimb pentru utilajele și instalațiile de deservire (aparataj electric de conectare, organe de transmisie — arbori, lagăre, roți dințate —, cilindrii de laminare etc.). O parte din acestea se realizează în cadrul combinatului, dar din păcate nu acoperă necesarul zilnic, ceea ce face ca în unele situații producția să înregistreze ritmuri nesatisfăcătoare. Este cazul de relevat că piesele de schimb cu complexitate tehnică nu sînt realizate nici în cadrul combinatului, nici de alți furnizori specializați. În ultimă instanță acestea se execută tot de către combinat. De ce oare se așteaptă atît de mult sprijinul celor din afară, dacă există totuși posibilități ca nevoile de piese de schimb să fie acoperite în bună parte prin efort propriu ?

Unele neajunsuri s-au manifestat și ca urmare a **neasigurării fiabilității corespunzătoare a materialelor refractare,** în special a cărămizilor, a utilajului de turnare etc., ceea ce a condus la opriri ale cuptoarelor, îndeosebi la cald, cu consecințe directe asupra timpului de elaborare a șarjelor, a consumurilor energetice etc. Printr-o mai bună colaborare cu furnizorii de astfel de produse s-ar fi putut evita asemenea situații.

4 La Reșița se menține de zeci de ani producerea oțelului numai în cuptoare Martin. În prezent aceasta a devenit o frînă în lărgirea gamei sortimentale de metal și îndeosebi a celui de înaltă calitate. Construirea și de cuptoare electrice de capacități corespunzătoare ar avea darul să rezolve multe probleme în ceea ce privește realizarea oțelurilor de înaltă calitate, avînd în vedere potențialul uman disponibil, cu tradiție în siderurgie și înaltă competență profesională. Iată de ce subscriem la propunerile specialiștilor care apre-

ciază ca **măsură absolut necesară — în condițiile reducerii importului de laminate — completarea dotărilor existente cu o minioțelărie electrică** (2 cuptoare de 50 t) **cu o capacitate de 170 mii t/an, precum și cu o instalație de dezoxidare, aliere și aport de căldură în vid.** Realizarea acestui proiect ar permite dublarea producției de oțel aliat și carbon (de la 180 mii t la 380 mii t), paralel cu acoperirea integrală a solicitărilor de oțel inox, oțel pentru rulmenți, oțel pentru autovehicule, pentru industria aeronautică, pentru centralele nucleare etc.

Capacitatea disponibilă a agregatelor — o rezervă potențială importantă

LA DIMENSIONAREA SARCINILOR de plan se are în vedere buna funcționare a agregatelor, eliminarea cauzelor care conduc la întreruperi ale procesului de fabricație, folosirea de tehnologii avansate etc. Aceasta necesită intronarea în producție a unei discipline ferme și a unei înalte responsabilități profesionale, astfel ca fiecare agregat să funcționeze la capacitatea maximă în condiții de eficiență ridicată, consum redus de materii prime și combustibil pe tona de produs.

Rezultatele obținute în acest domeniu sînt remarcabile. Bunăoară, **în sectorul de laminoare, la toate cele 3 linii** (reversibilă, mijlocie și fină) **indicii de utilizare realizați în intervalul ianuarie-septembrie 1982 sînt superiori prevederilor de plan cu 1—2%**. În asemenea condiții au fost obținute cantități superioare de laminate, la unele sortimente prevederile de plan fiind depășite substanțial. La aceasta a contribuit în bună măsură organizarea superioară a activității, gradul înalt de omogenizare a formațiilor de lucru, reducerea timpilor de nefuncționare a utilajelor pentru reparații accidentale, aprovizionarea ritmică a locurilor de muncă etc. O contribuție deosebită a avut-o și promovarea unor procedee moderne (tehnologia de prelucrare prin deformare plastică a țaglelor pentru țevi din oțeluri inoxidabile, tehnologia de laminare a lingourilor din oțeluri inoxidabile și de transformare a acestora în semifabricate), care au permis realizarea unor produse care pînă nu de mult erau aduse din import.

S-ar fi putut înregistra asemenea rezultate și în sectoarele oțelărie și furnale dacă, spre deosebire de sectorul de laminoare, nu s-ar fi manifestat aici o serie de neajunsuri. În cazul furnalelor indicele intensiv realizat — respectiv tone/m³ zi nominală — s-a situat cu aproape 70 kg sub prevederi, iar în sectorul oțelărie (tone/m² zi calendaristică) cu 45 kg. Multiplicînd minusurile pe întreg intervalul parcurs din acest an, rezultă o nerealizare de mii de tone fontă și oțel. De altfel, nerealizarea unor sortimente de laminate (țagle pentru țevi, laminate pentru șină C.F.R. etc) și depășirea altora, are la bază tocmai lipsa de lingouri de metal corespunzătoare care de altfel nici nu au fost elaborate în cantitățile planificate.

Analizînd cauzele unei atari situații a rezultat că în principal aceasta se datorează aprovizionării neritmice cu cocs la furnale, cu oale de turnare la oțelărie, cu cărămizi refractare și unele feroaliaje, alături de o insuficientă organizare a activității la pregătirea fierului vechi șarjabil și la hala de turnare. Dezbaterea ce a avut loc în aceste secții, ca urmare a indicațiilor rezultate din recenta Consfătuire de la C.C. al P.C.R., a condus la concretizarea unor măsuri menite să faciliteze o largă mobilizare a lucrătorilor de aici în vederea folosirii depline a capacității agregatelor, recuperarea rămînerilor în urmă, astfel ca prevederile de plan pe acest an să fie înfăptuite integral cantitativ și sortimental. Au fost luate măsuri pentru o mai bună aprovizionare tehnico-materială a locurilor de muncă prin intensificarea activității în sectoarele de pregătire și transport a materiilor prime, prin mobilizarea unor furnizori în respectarea obligațiilor contractuale (Centrala de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile, Întreprinderea de materiale refractare Tulcea etc), cît și pentru extinderea unor procedee și tehnologii avansate (fabricarea aglomeratului de fier cu bazicitate mai ridicată și cu adaos de dolomită, rețetă menită să ducă la îmbunătățirea condițiilor de funcționare a furnalelor și la reducerea consumului de cocs, insuflarea de oxigen în cuptoarele Martin pentru accelerarea procesului de afinare a metalului, extinderea procedeului de vidare a oțelului etc.). O atenție sporită va fi acordată realizării de oțel de înaltă calitate, domeniu în care s-a prevăzut chiar depășirea prevederilor de plan pe acest an.

Evident, combinatul reșițean, dispune de importante rezerve, care mobilizate pot face ca pe aceleași suprafețe și capacități de producție să se obțină producții superioare. Se cere însă urmărirea **permanentă a modului de transpunere în viață a măsurilor preconizate și intervenții operative atunci cînd apar unele neajunsuri.** La toate acestea se cuvine adăugată și necesitatea valorificării unor resurse energetice secundare, domeniu unde realizările se situează cu mult sub posibilități. Aceasta ar asigura în mai bune condiții aprovizionarea cu energie electrică necesară și totodată ar contribui la diminuarea sensibilă a cheltuielilor de producție.

B. VASILE
C. BĂRNEA

Un exemplu de raporturi între state independente și suverane

(Urmare din pag 1)

impune intensificarea conlucrării celor două țări pentru afirmarea politicii de destindere, de colaborare și pace, pentru dezarmare și în primul rînd pentru dezarmare nucleară, pentru dezarmare pe continentul european și, în context, pentru obținerea de rezultate pozitive la Conferința de la Madrid, pentru soluționarea pe calea tratativelor a tuturor stărilor conflictuale, pentru întărirea securității și încrederii în Europa, în Balcani și în întreaga lume, pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale. Este de subliniat în context, atenția acordată în timpul convorbirilor imperativului întăririi colaborării și prieteniei dintre țările balcanice și al realizării, într-un timp cît mai scurt, a unei întîlniri a șefilor de stat și guvern din țările balcanice pentru a pune bazele unei colaborări largi, securității și păcii în această regiune. Trebuie de asemenea notată înalta apreciere acordată de cele două părți rolului mișcării țărilor nealiniate în viața internațională, în promovarea unei politici de pace și conlucrare în lume.

Documentele încheiate la sfîrșitul vizitei relevă importanța acordată de cele două țări amplificării și adîncirii acțiunilor de colaborare economică bilaterală. Reținem atenția înțelegerile convenite cu privire la dezvoltarea colaborării și cooperării româno-iugoslave îndeosebi în domeniul energeticii, al valorificării complexe a potențialului hidroenergetic al Dunării, în domeniul siderurgiei, al construcției de mașini, al electronicii și electrotehnicii, al chimiei și petrochimiei, precum și în alte domenii de interes comun. În acest context, vizita la Întreprinderea „Ikarus" din Zemun, centru industrial satelit al Belgradului, a constituit un prilej de evidențiere a unor posibilități și forme concrete de colaborare, menite să îmbogățească o practică bună existentă în cooperarea de pînă acum cu constructorii de autocamioane de la Brașov și cu Uzina „Autobuzul" din București. În timpul vizitei la acest obiectiv industrial a fost primită cu deosebit interes sublinierea tovarășului Nicolae Ceaușescu privind necesitatea unirii eforturilor muncitorilor și tehnicienilor din România și Iugoslavia pentru realizarea unui autobuz modern, care să întrunească toate calitățile cerute pe piața internațională, precum și pentru inițierea de noi acțiuni de cooperare în domenii ale construcției de mașini.

Expresie a dorinței comune de amplificare a relațiilor economice, în documentele semnate este exprimat acordul pentru realizarea de noi acțiuni de lărgire a colaborării și cooperării în producție, pentru creșterea susținută a volumului schimburilor reciproce.

După cum apreciau conducătorii de stat ai României și Iugoslaviei, Declarația comună și celelalte documente adoptate la încheierea vizitei creează o bază bună pentru ridicarea, în continuare, pe un plan superior a colaborării și conlucrării româno-iugoslave, în interesul și spre binele celor două țări, al cauzei păcii și înțelegerii în Balcani, în Europa și în lume. Desfășurate într-o atmosferă de caldă prietenie și înțelegere reciprocă, dialogul la nivel înalt româno-iugoslav, schimbul de vederi și înțelegerile la care s-a ajuns — un adevărat exemplu de relații între țări socialiste independente și suverane, vecine și prietene — corespund intereselor celor două țări și popoarelor lor, sînt în măsură să dea un nou impuls conlucrării româno-iugoslave.

ATINGEREA PARAMETRILOR PROIECTAȚI — ÎNTRE PREVEDERI ȘI REALIZĂRI

DEZVOLTAREA economico-socială a țării presupune cheltuirea unor importante fonduri de investiții. Pentru ca aceste fonduri să se materializeze într-un termen scurt în noi capacități de producție se impune o amplă concentrare a întregului potențial tehnic și uman disponibil pentru realizarea integrală a planului de investiții, accelerarea punerii în funcțiune a obiectivelor planificate, scurtarea perioadelor de atingere a parametrilor proiectați.

Ținînd seama de faptul că atingerea parametrilor proiectați în duratele aprobate este una dintre căile principale prin care se realizează o eficiență sporită a fondurilor investite și că acest obiectiv constituie și sarcina aparatului bancar, în cursul trimestrului III a.c. specialiștii Băncii de Investiții au efectuat o analiză la capacitățile din Municipiul București la care la 30 iunie a.c. nu erau atinși — integral sau parțial — parametrii proiectați.

Analiza întreprinsă a scos în evidență o serie de aspecte asupra cărora întreprinderile beneficiare, împreună cu furnizorii de utilaje, și proiectanții, sprijiniți de centralele industriale și ministerele titulare, trebuie să-și îndrepte atenția pentru a stabili măsuri cu termene și responsabilități concrete menite să ducă la atingerea parametrilor proiectați și la aceste capacități într-o perioadă cît mai scurtă.

Explicații și implicații

ALĂTURI de realizări în termen sau în devans față de prevederi, s-au înregistrat o serie de întîrzieri în acțiunea de atingere a parametrilor proiectați (cu 6—24 luni), cele mai mari decalaje fiind la Fabrica de var de la I.M.C.B., dezvoltarea I.M.U.C.-București, Baza centrală de nisipuri de la întreprinderea „23 August" etc ; volumul total al fondurilor fixe puse în funcțiune aferente celor 21 capacități care nu și-au realizat parametrii proiectați este de circa 2,2 miliarde lei.

Acolo unde au apărut decalaje între prevederi și realizări în atingerea parametrilor, ele s-au datorat cu prioritate următoarelor cauze :

● **lipsa unor materii prime** din țară, precum și neasimilarea celor prevăzute a fi achiziționate din import, situație întîlnită la întreprinderile „Sintofarm", „Chimica", „Dudești", Întreprinderea de articole tehnice din cauciuc Jilava, I.A.M.C. Otopeni din cadrul M.I.Ch. și întreprinderea „Prodin" din cadrul M.I.U. ;

● **schimbarea structurii sortimentale a produselor ce se fabrică, fără însă ca beneficiarii — împreună cu proiectanții — să ia măsuri de actualizare a indicatorilor** tehnico-economici (cazul întreprinderii „23 August" și I.M.U.C. din cadrul M.I.C.M.) ;

● **neasigurarea forței de muncă la nivelul prevăzut în documentația** aprobată, la Întreprinderea de aparate și utilaje pentru cercetare din cadrul M.I.M.U.E.E. și întreprinderea „Prodin" din cadrul M.I.U. ;

● **funcționarea necorespunzătoare a unor utilaje** din țară sau din import, în special la Întreprinderea „Borangicul", Întreprinderea de articole de sticlărie din cadrul M.I.U., Întreprinderea de carton ondulat și întreprinderea de prefabricate din beton „Granitul" din cadrul M.I.L.M.C., întreprinderea „Stela" din cadrul M.I.Ch.

● De ce decalaje între indicatorii din proiecte și cei efectiv realizați ? ● Soluții pentru recuperarea restanțelor în cel mai scurt timp

Ca urmare a neatingerii parametrilor proiectați s-au înregistrat o serie de efecte negative, între care : nerealizarea unor produse fizice necesare economiei naționale, diminuarea volumului de producție marfă realizată și a volumului de beneficii planificat, neconstituirea în volumele planificate a fondurilor proprii de dezvoltare economică la întreprinderile în cauză și implicit neasigurarea în totalitate a surselor pentru finanțarea a noi cheltuieli de investiții sau rambursări de credite etc.

Pentru comprimarea duratelor actuale

AVÎND în vedere aceste aspecte, apreciem ca necesară concentrarea forțelor tuturor factorilor implicați în atingerea la termen a noilor obiective existente, precum și a celor prevăzute a fi puse în funcțiune în anul viitor, în vederea comprimării duratei necesare pentru realizarea prevederilor din proiect, prin :

1) **Realizarea unei cît mai riguroase coordonări a planului de producție cu nivelul capacităților proiectate.** Este o obligație de maximă importanță a ministerelor și centralelor industriale, care se cere operativ realizată și în situația în care se schimbă structura producției, prin aplicarea unor coeficienți de echivalare, capabili să asigure noua concordanță ce se cere creată între planul de producție actualizat și capacitățile instalate.

Pentru a se asigura comparabilitatea indicatorilor ce se raportează trimestrial prin dările de seamă statistice cu cei aprobați prin documentația tehnico-economică pentru capacitățile la care de la data apariției actului normativ de aprobare și pînă în momentul raportării s-au schimbat din motive obiective condițiile avute în vedere la stabilirea nivelurilor parametrilor din proiecte (schimbarea materiei prime sau a structurii sortimentelor produse în condițiile folosirii complete a capacității, modificării retribuțiilor, modificarea prețurilor de vînzare a unor materii prime, materiale sau utilități, combustibil, energie electrică, apă etc.) este necesar ca întreprinderile beneficiare să ia urgent măsuri de actualizare a indicatorilor. Pe această cale se va veni în sprijinul acelor întreprinderi la care, deși profilul s-a schimbat față de proiect, totuși au rămas în vigoare parametrii din documentația inițială de realizare a investiției, și care diferă în mod obiectiv de situația existentă în fapt.

2) **Asigurarea materiei prime și a forței de muncă la nivelul din documentațiile aprobate.** Deoarece este deosebit de important ca acum cînd are loc pregătirea și fundamentarea indicatorilor de plan pe anul 1983 să se asigure prin repartiții nivelurile necesare de materii prime din țară de către organele centrale, iar întreprinderile beneficiare să procedeze la perfectarea contractelor cu furnizorii, pentru asigurarea din vreme a materialelor necesare funcționării la parametrii prevăzuți a viitoarelor capacități. Totodată, se recomandă pentru întreprinderile furnizoare grăbirea procesului de asimilare în țară a materiilor prime prevăzute inițial a se procura din import, iar pentru cele care au procedat deja la asimilare, găsirea de soluții de îmbunătățire a calității și structurii acestora.

3) Remedierea tuturor deficiențelor de funcționare a utilajelor achiziționate din țară sau import, cît și terminarea montării celor complexe sau sosite mai tîrziu, cu forțe proprii de către întreprinderile beneficiare prin atelierele mecanic-șef și autoutilare sau cu sprijinul direct al furnizorilor de utilaje. În acest sens **se impune o participare sporită a furnizorilor de utilaje în special pentru cele realizate în regim unicat,** cu atît mai mult cu cît aceștia au obligația de a remedia deficiențele utilajelor apărute în termenele de garanție, asigurarea cu piese de schimb de primă dotare și instruirea personalului ce urmează să exploateze utilajele livrate. În același timp, **este necesar ca și beneficiarii să fie mai fermi în urmărirea**

Nicolae BOEȚI
director adjunct, sucursala municipiului București a Băncii de Investiții

(Continuare în pag. 18)

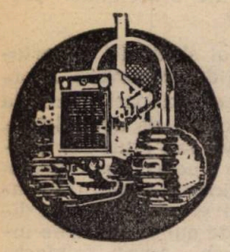

O sarcină prioritară în realizarea planului

EXPORT EFICIENT, CU PRODUSE COMPETITIVE

Intreprinderea de comerț exterior **„UNIVERSAL-TRACTOR" — Brașov** reprezintă pe piața externă două mari grupuri industriale: Grupul industrial pentru mașini agricole (G.I.M.A.) și Centrala industrială de tractoare (C.I.T.), care reunesc marile uzine constructoare de mașini agricole și tractoare, ca și unitățile de cercetare științifică și inginerie tehnologică de profil. Pentru a avea o imagine exactă a ceea ce reprezintă în prezent această industrie în România, putem preciza că țara noastră se situează actualmente printre primii cinci producători și exportatori mondiali de tractoare, cu o gamă de fabricație într-adevăr **universală** — respectiv peste 75 de tipuri de tractoare executate în 450 de variante constructive.

Concepția modernă de organizare industrială bazată pe specializarea, tipizarea și modularizarea producției în uzinele de tractoare din Brașov, Miercurea Ciuc, Craiova, Codlea, Timișoara, Oradea, Tîrgu Secuiesc, preocupările pentru modernizarea și înnoirea producției în concordanță cu exigențele cele mai ridicate ale agriculturii, legumiculturii, viticulturii, pomiculturii, construcțiilor, economiei forestiere etc. ne permit astăzi să oferim partenerilor noștri externi o gamă foarte diversificată de tractoare pe roți și pe șenile, cu puteri cuprinse între 25 și 360 CP.

Anul trecut a marcat împlinirea a trei decenii de export pentru industria românească de tractoare, concomitent cu depășirea cifrei de 300 000 de tractoare, livrate peste hotare de firma „UNIVERSAL-TRACTOR" către cele 90 de țări cu care întreținem relații comerciale.

În decursul acestui interval de timp au sporit continuu competitivitatea, prestigiul tractoarelor românești pe piața externă, a crescut necontenit cota din producție livrată partenerilor externi — de la 27% în 1960 și 46% în 1970, la 65% în 1980, îndreptîndu-se în prezent către nivele de peste 80%. În aceste condiții putem spune pe drept cuvînt că sîntem o industrie specializată pentru export, ce-și concentrează forțele de creație tehnică și execuție pentru a satisface cît mai bine cerințele partenerilor săi externi.

Dintre factorii care au contribuit la această evoluție, îi vom aminti în continuare pe cei mai semnificativi.

1. Reevaluările în politica agrară a multor țări dezvoltate sau în curs de dezvoltare, spre valorificarea superioară a resurselor agricole, utilizînd **mașini agricole eficiente, de înalt randament, cu consumuri reduse de energie,** corespund cu probleme de mare actualitate și pentru propria noastră agricultură. Aceasta a determinat orientarea cercetărilor în vederea dezvoltării unei game de tractoare care să întrunească toate aceste caracteristici: utilizarea optimă a puterii tractorului, consum redus de combustibil, fiabilitate.

Prin corelarea debușeelor interne și externe am urmărit mai întîi asigurarea unor serii economice în producție. Ulterior, prin tipizare și modularizare am reușit să dezvoltăm, pornind de la o caroserie unică, 40 de tipuri de tractoare în 120 de variante constructive, deci o linie unitară de tractoare cu puteri între 30 și 64 CP, cu consumuri reduse de carburant și cu o mare arie de utilizări specifice. Multifuncționalitatea și interșanjabilitateta cu diverse tipuri de utilaje agricole (asigurată de faptul că dispozitivele de acționare — cuplajele de forță — au o mare adaptabilitate și mobilitate în raport cu șasiul), greutatea per cal putere redusă, consumul redus de carburant, nedegradarea solului la trecere, confortul și condițiile ergonomice asigurate operatorului sînt calități ale tractoarelor românești, atestate azi de numeroase instituții internaționale, ca și de beneficiarii externi. Astfel, deținem certificate de calitate emise de 19 prestigioase institute de încercări și omologări din R.F. Germania (Kraftfahrt Bundesamt), Franța (CNEEMA-Antony), S.U.A. (Lincoln-Nebraska), Italia (Centro Prove Autovehicole), Cehoslovacia (Baza de experimentare Praga Repy), Grecia (Institutul de mecanizare agricolă) etc.

Cu titlu de exemplificare mă voi referi în continuare la caracteristicile tractorului Universal 445 SV, care a obținut cea de-a 6-a medalie de aur pentru tractoarele românești, pentru noua întreprindere producătoare de tractoare din Miercurea Ciuc, la Tîrgul de la Leipzig, ediția 1981. Tractorul, destinat cu precădere viticulturii, este echipat cu un motor diesel tip D-116 de concepție modernă, cu consum redus de carburant, dezvoltînd însă o putere mare — 45 CP, datorită între altele transmisiei judicios dimensionate, care permite utilizarea integrală a puterii motorului. Tractorul este prevăzut cu 6 viteze de mers înainte și 2 viteze de mers înapoi, instalație hidraulică cu reglare automată în funcție de mărimea sarcinii, ceea ce-i asigură — pe lîngă exploatarea rațională a motorului și consumul redus

Combina pentru terenuri în pantă de pînă la 25°, care a obținut medalii de aur la tîrgurile internaționale Plovdiv și Zagreb

de carburant — execuția ireproșabilă a lucrărilor agricole prin orientarea automată pe direcția de lucru a utilajelor purtate și uniformitatea prelucrării solului, ușurînd totodată mult manevrarea lui.

În prezent, gama de tractoare oferită de C.I.T. urmează să se îmbogățească cu noi tipuri de puteri mari : U-850 de 85 CP și U-1010 de 110 CP, tractoare multifuncționale cu 16—18 viteze. Totodată este în curs de omologare tractorul pe pneuri de mare putere A-5000, de 245 CP. Prin asimilarea acestor noi tipuri de tractoare, oferta firmei „UNIVERSAL-TRACTOR" devine concurențială cu toți marii producători din lume.

În menținerea unui înalt nivel competitiv al produselor noastre acordăm o deosebită atenție, alături de cercetarea-proiectarea proprie, și schimbului de experiență tehnică, realizat pe calea cooperării industriale cu firme ca FIAT (Italia), ZETOR (Cehoslovacia), J.L. TRACTOR (Danemarca) și altele.

2. Un al doilea aspect pe care doresc să-l subliniez ca hotărîtor pentru succesul nostru comercial, pentru calitatea produselor este **fiabilitatea lor.** O caracteristică distincă a tractoarelor românești este durata de exploatare îndelungată.

În realizarea acestei performanțe un rol important îl joacă concepția lor constructivă robustă, dar și responsabilitatea cu care am abordat problemele service-ului și pieselor de schimb. Este știut faptul că în comerțul internațional cu mașini, de multe ori clientul extern întreabă mai înainte dacă există service pe piața locală — și numai după aceea despre produsul propriu-zis. Conștienți de acest fapt, am căutat să desfășurăm rețeaua noastră de service pe toate piețele de export, concomitent cu realizarea de depozite externe de piese de schimb — la Teheran (Iran) cu subcentre numeroase în alte regiuni ale țării, Hyderabad (India) cu mai multe subcentre, Belgrad și Zagreb (Iugoslavia), Ankara (Turcia), Sofia (Bulgaria), Melbourne (Australia), Madrid și Barcelona (Spania), Saskatoon (Canada), Tarboro (S.U.A.), Paris (Franța), Telton (R.D. Germană), Cairo (Egipt).

Întreprinderile producătoare efectuează în perioada de garanție controale periodice privind comportarea mașinilor în exploatare, acordă asistența tehnică prin specialiștii proprii, ca și alte intervenții tehnice la cerere. În acest fel am reușit ca marca „UNIVERSAL-TRACTOR" să capete un prestigiu cu adevărat universal.

Demonstrație cu tractoarele „Universal"

3. **Politica de distribuție** a întreprinderii noastre s-a dovedit deosebit de receptivă la solicitările partenerilor externi, la necesitățile pieței. Astfel, atunci cînd partenerii au solicitat livrarea de tractoare sub formă de SKD-uri și CKD-uri, exportatorul român a soluționat cu operativitate cererile. Ca urmare funcționează în prezent fabrici sau linii pentru montajul tractoarelor românești în Iran (Tabriz), Canada (Scherbronke și Saskatoon), S.U.A. (Tarboro), Egipt (Heluan), Ghana (Accra), India (Hyderabad), Algeria, Argentina și se află în curs de construcție o nouă linie de montaj în R.P. Chineză. Urmărim să ne creăm pe piețele externe și reprezentanțe comerciale proprii, care să realizeze distribuția în contact nemijlocit cu relațiile pieței. În acest sens deținem o experiență pozitivă pe piața canadiană, unde „UNIVERSAL-TRACTOR" are o societate proprie de distribuție.

4. Un alt pilon al strategiei exportului este **activitatea de promovare.** Acordăm o atenție deosebită participării la tîrgurile internaționale de specialitate, unde an de an, unul sau altul din tipurile noastre noi de tractoare sau mașini agricole obțin distincții. Astfel, tractoarele românești Universal au obținut diploma și medalia de aur la tîrgurile internaționale : Zagreb, „Agra" — Markkleeberg, Leipzig, Budapesta ș.a. În 1973, pentru calitatea produselor noastre am primit „Trofeul internațional al calității" la Madrid, iar pentru activitatea de promovare a cooperării internaționale, I.C.E. „UNIVERSAL-TRACTOR" a primit „Trofeul internațional Africa" și „Mercurul de aur" (decernat în Iran).

Pe planul **eficienței activității economice a operațiunilor comerciale,** eforturile noastre și-au găsit expresia într-o îmbunătățire sistematică a indicatorilor. În prezent ne propunem ca prin restructurarea ofertei în favoarea produselor noi și modernizate să înregistrăm o creștere a eficienței exporturilor cu 30—35%, ceea ce ne va permite să creștem valoarea încasărilor valutare per tractor fizic exportat.

În volumul total al exporturilor întreprinderii de comerț exterior „UNIVERSAL-TRACTOR", o pondere în creștere dețin mașinile și echipamentele agricole — tractate, semipurtate, purtate sau autopropulsate. Astfel, întreprinderea de mașini agricole „Semănătoarea" exportă cunoscutele combine universale C 14 U, combine de pantă CP12 și combine modernizate C12M, în țări ca : Arabia Saudită, R.P. Chineză, Canada, Cehoslovacia, Italia, Grecia, Venezuela, Iordania, Nigeria, Franța. Întreprinderea de mașini agricole „Ceahlăul" Piatra Neamț exportă cantități însemnate de semănători pentru plante prășitoare (SPC) în U.R.S.S., R.D. Germană, Ungaria, Cehoslovacia, Cuba ; grape cu discuri, depănușătoare, pluguri, remorci în U.R.S.S., Iran, Nigeria, Turcia, Ghana, Italia, Arabia Saudită, R.D. Germană. Întreprinderea de tractoare și mașini agricole Craiova, care a realizat recent tractorul agricol de mare putere articulat A-1800 A, cu motor de 180 CP și pneuri egale, colaborează cu Întreprinderea mecanică de utilaj Medgidia și Întreprinderea mecanică Băilești în realizarea unui sistem eficient de recoltare și transport al furajelor, compus din mașina de adunat căpițe (MAC), platforma autoîncărcătoare de transportat căpițe (PAC) și echipamentul de tăiat căpițe (ETC), care se livrează curent partenerilor externi. La recenta ediție a Tîrgului Internațional București am semnat importante contracte pentru tractoare, mașini agricole și piese de schimb, în cadrul cărora vom începe livrările, în devans, chiar de anul acesta.

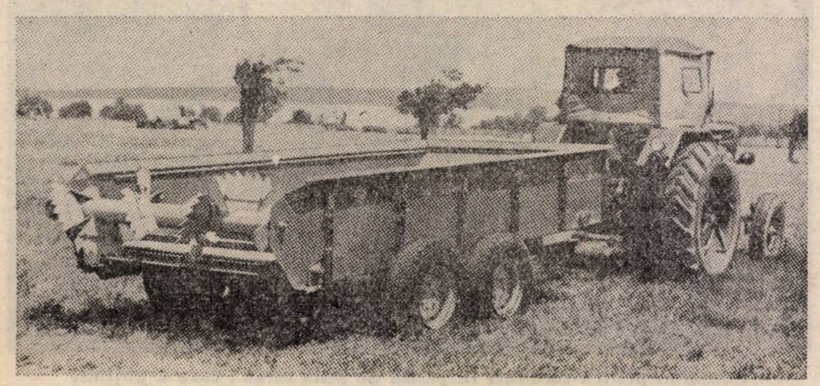

Echipament din sistemul pentru recoltarea furajelor (P.A.C.)

George PĂUNESCU
director, I.C.E.
„UNIVERSAL-TRACTOR"
Brașov

„Este necesar să acționăm cu mai multă hotărîre în domeniul recuperării și refolosirii materialelor, începînd, desigur, cu energia, cu petrolul, cu combustibilul în general... Trebuie neapărat să luăm măsuri pentru respectarea și reducerea suplimentară a consumurilor de producție, tehnologice, de orice fel !".

(Din Cuvîntarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU la consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 20—21 octombrie a.c.)

REDUCEREA CONSUMURILOR DE ENERGIE ȘI COMBUSTIBILI — SURSĂ DE SPORIRE A EFICIENȚEI

PRIN SPECIFICUL PRODUCȚIEI și al tehnologiilor de fabricație, unele din instalațiile din dotarea întreprinderilor și combinatelor din domeniul industrializării lemnului și materialelor de construcție sînt mari consumatoare de combustibil și energie. Din această categorie fac parte instalațiile și liniile tehnologice din industria cimentului și varului, ceramicii brute pentru construcții, prefabricatelor din beton, a produselor stratificate din lemn, a celulozei și hîrtiei, a obiectelor sanitare și corpurilor de încălzire din fontă etc. Ca atare, în spiritul orientărilor stabilite la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., este deosebit de importantă adoptarea unor măsuri eficiente care să contribuie la micșorarea constantă și simțitoare a consumurilor specifice.

Cum pot fi realizate încă din 1983 normele de consum prevăzute pentru 1985

PRIN acțiunile întreprinse și finalizate cu consecvență în unitățile productive, consumurile de energie și combustibil pe unitatea de produs au avut o dinamică favorabilă (tabelul nr. 1). Cifrele înscrise în tabel sînt concludente în acest sens. Atît consumul de combustibil, cît și cel de energie electrică înregistrează, în general, o descreștere semnificativă. Rezervele existente în acest domeniu sînt însă importante. Pentru a se realiza sarcina stabilită de Plenara C.C. al P.C.R. din martie a.c. de a se aplica încă în 1983 normele de consum de energie și combustibil prevăzute pentru 1985 au fost reanalizate programele în curs de aplicare și au fost completate cu noi măsuri menite să accelereze atingerea rezultatelor scontate.

1. **Schimbarea sau modernizarea tehnologiilor cu randament scăzut și consumuri energetice mari.** Avînd în vedere eficiența acestor tehnologii, prin a căror aplicare se scontează obținerea unor economii de 8 315 MW și 25 128 tcc., se urmărește grăbirea introducerii în producție a unor tehnologii cum sînt emailarea PFL cu materiale peliculogene cu uscare la temperaturi joase, îmbunătățirea sistemelor de ventilație la camerele de uscare a cherestelei, uscarea cu gaze calde a furnirelor în locul schimbătoarelor de căldură etc. Trebuie spus că în această privință s-au înregistrat unele rezultate însemnate, dar ritmul de aplicare a noilor tehnologii în unele unități de industrializare a lemnului va trebui să fie intensificat în trimestrul IV, astfel ca în anul următor toate întreprinderile vizate să se încadreze în sarcinile stabilite.

● Cîmp larg tehnologiilor cu consumuri energetice reduse ● Urgentarea trecerii cazanelor de ardere a combustibilului de pe hidrocarburi pe combustibili solizi ● Extinderea utilizării combustibililor inferiori și a energiei din surse neconvenționale.

Alte măsuri au cîmp de aplicabilitate în unitățile de exploatare a lemnului. Este vorba de extinderea instalațiilor de scos material lemnos în sistem gravitațional (funiculare), înlocuirea a o parte din tractoare cu trolii la adunatul materialelor lemnoase din igienizarea pădurilor și doborîturi de vînt. Un alt grup de măsuri vizează mărirea consistenței pastei celulozice, ridicarea productivității instalațiilor de destrămare a celulozei etc și privește unitățile producătoare de celuloză și hîrtie avînd o eficiență de 760 tcc și 1 245 MWh.

În unitățile producătoare de materiale de construcții se acționează în special în domeniul modernizării tehnologiilor de ardere pe seama cărora se pot economisi circa 5 830 tcc și 100 MWh. În această privință, la combinatele de ciment se desfășoară acțiuni ample care privesc creșterea producției de clincher prin procedeul uscat și a coeficientului de reținere a pulberilor de la electrofiltre, modificarea sistemelor de scuturare mecanică prin înlocuirea cu sisteme pneumatice (cu saci sau rame etc.) cu o eficiență de 15 000 tcc și 2 700 MWh.

2. **Înlocuirea produselor mari consumatoare de energie și combustibil cu altele cu consumuri mai reduse.** În acest sens, se acționează în numeroase unități, printre care și la I.U.P.S. Suceava și I.R.E.M.U.A.S. București, care produc căzi de baie și obiecte sanitare din tablă de oțel emailată și corpuri de încălzire din oțel în locul produselor similare din fontă. În afară de eliminarea utilizării cocsului, cantitatea de tablă necesară este în aceste cazuri de 4 ori mai mică decît cea de fontă. Pe de altă parte, s-a trecut la reducerea producției de cărămizi și blocuri ceramice în sectorul materialelor de construcții în favoarea dezvoltării producției de blocuri de zidărie din zgură, de beton celular autoclavizat, piatră naturală, tufuri vulca-

Tabelul nr. 1

Evoluția consumurilor de combustibil și energie electrică la principalele produse în perioada 1970—1983 (1965 = 100)

		1970	1975	1980	1981	1983
Ciment						
	— combustibil	91,4	73,9	67,3	63,8	58,6
	— energie el.	103,8	109,5 [1]	112,2 [1]	109,3 [1]	115 [1]
Var						
	— combustibil	89,36	83,8	79	75,2	73,6
	— energie el.	99	89,2	97 [2]	90,6 [2]	93,1 [2]
Ceramică brută pentru construcții						
	— combustibil	95,2	90	83,9	81,3	70,2
	— energie el.	97	93,5	69,2	71,1	66,3
Prefabricate din beton						
	— combustibil	70	67,6	40	33,1	19,1
	— energie el.	99,9	91,4	60,0	59,2	52,8
PAL						
	— combustibil	97	83,9	71,8	70,4	67,5
	—energie el.	96	93	80,7	79,1	74,8
Celuloză						
	— combustibil	93,4	82,9	78,6	78,5	78,4
	— energie el.	98,6	96,5	96,4	96,3	96,2

[1] La fabricarea cimentului consumul de energie electrică este mai mare pentru procedeul uscat, dar cel de combustibil este inferior cu circa 40% procedeului umed, astfel că pe total ciment consumul energetic scade.

[2] La var consumul de energie electrică este mai mare pentru varul produs în cuptoarele cu ardere regenerativă, în timp ce consumul de combustibil este mai mic cu cca. 20% față de varul produs în cuptoare înalte, astfel că pe total var consumul energetic este mai mic.

nice și altele, care necesită consumuri energetice de circa 3 ori mai reduse decît producția de cărămizi și blocuri ceramice.

Valorificarea intensivă a resurselor energetice refolosibile

O ATENȚIE DEOSEBITĂ se acordă îndeplinirii programului de valorificare a resurselor refolosibile. În acest domeniu se întreprind acțiuni referitoare la realizarea de instalații de recuperare și completări care asigură capacități noi de 131 000 tcc/an la nivelul anului 1984. Această acțiune va avea ca efect recuperarea și refolosirea a peste 90% din totalul resurselor refolosibile.

Dintre acțiunile ce se materializează se impun : utilizarea pentru ardere a borhoturilor la I.C.H. „Reconstrucția" — Piatra Neamț (capacitate de peste 6 000 tcc intrată în funcțiune în trim. III) și C.C.H. Zărnești (9 440 tcc în curs de finalizare), arderea coajei și rumegușului la C.C.H. Brăila (14 000 tcc), și altele. Aceste noi capacități pentru recuperarea și utilizarea unor resurse energetice sînt înglobate în inventarul realizat la sfîrșitul lunii aprilie a.c. (tabelul nr. 2) ca resurse fără instalații de recuperare.

Tabelul nr. 2

Volumul și structura resurselor energetice recuperabile inventariate la 30 aprilie 1982

Total resurse energetice recuperabile	mii tcc	1740	100%
din care :			
— cu instalații de recuperare în funcțiune	„	1480,7	85%
— pentru recuperarea primară	„	719,2	
— pentru recuperarea secundară (libere)	„	761,5	
— fără instalații de recuperare	„	259,3	15%
— cu documentații întocmite	„	111,9	
— valorificabile economic	„	73,1	
— nevalorificabile economic	„	38,8	
— fără documentații	„	147,4	
— cu soluții de recuperare	„	13,6	
— fără soluții de recuperare	„	30,6	
— în curs de cercetare	„	93,8	

Paralel cu aceste acțiuni, care urmează a fi dezvoltate și rezolvate etapizat, se acționează și în domeniul folosirii unor **combustibili inferiori ca substituienți ai hidrocarburilor.** Așa s-a ajuns la introducerea în masa ceramică a șlamului rămas de la spălarea cărbunilor. El a fost experimentat cu succes la arderea ceramicii brute și urmează să fie extins la majoritatea fabricilor Centralei de materiale de construcții. Un program complex de cercetare este axat pe introducerea în procesul de ardere a clincherului din industria cimentului, în amestec cu gaz metan sau păcură, precum și a cărbunilor de mină.

Sarcina de reducere mai accentuată a utilizării hidrocarburilor, pentru diminuarea consumului de combustibili petrolieri la producerea de agent termic, a determinat amplificarea eforturilor în acest domeniu. Inventarul recent încheiat al tuturor consumatorilor de acest gen a scos în evidență un număr destul de mare al acestora. De aceea, s-a trecut la elaborarea unor programe vizînd modificarea și adaptarea a peste 20 cazane cu un consum de circa 4 000 tone păcură și combustibil lichid ușor (CLU), pentru a folosi deșeuri lemnoase neindustrializabile și cărbuni. În această privință, încă în cursul acestui an și în 1983, 6 cazane cu un consum de 3 253 t CLU, 1 733 t păcură și 800 mii m³ gaze naturale vor fi transformate pentru a fi alimentate cu circa 20 000 t deșeuri de lemn neindustrializabile și 500 t cărbune. De asemenea, s-a analizat și există posibilitatea înlocuirii și a altor cazane consumatoare de combustibili petrolieri.

Îmbunătățirea randamentelor utilajelor

ÎNCADRAREA în normele de consum și în cotele alocate prin repartiții, reducerea consumurilor energetice în ansamblu și pe fiecare produs sau activitate productivă depind de o serie de factori cu acțiune permanentă sau temporară și cu aport divers în această amplă și complexă acțiune. În consecință, activitatea și preocupările vizează cîteva direcții de acțiune :

● **Menținerea în stare bună a utilajelor și instalațiilor tehnologice pentru funcționarea la întreaga capacitate.** Programele întocmite, axate în special pe utilajele de mare productivitate nominalizate, prevăd asigurarea cu materii prime, supravegherea atentă a desfășurării proceselor tehnologice, asigurarea cu piese de schimb din producția internă și asimilarea celor din import. Concomitent cu acestea, s-a trecut la organizarea de echipe de intervenție rapidă, dezvoltarea service-ului de specialitate, controlul permanent și îndrumarea calificată a personalului. Trebuie recunoscut și acceptat că reparațiile de bună calitate, în termenele și etapele planificate, se pot realiza și pe timpul sezonului rece, în scopul de a se reduce vîrfurile de consum din perioada de iarnă prin oprirea și intrarea în revizii și reparații a agregatelor mari consumatoare de energie termică, electrică sau combustibili.

● **Îmbunătățirea randamentelor cazanelor, uscătoarelor și cuptoarelor.** Măsurile stabilite și derulate riguros au în vedere înlocuirea de ventilatoare la C.E.T. a C.P.L. Tr. Severin, modernizarea C.E.T. și a gospodăriei de combustibil la I.P.L. Timișoara, C.P.L. Gherla și Bistrița, introducerea arzătoarelor fără aer primar la cuptoarele de clincher pe gaze naturale de la C.L. Cîmpulung Muscel, C.L.M.R. Turda, C.L.A. Fieni, îmbunătățirea etanșării capului cald al cuptoarelor C.R. 3 000 de la F.C. Tașca etc. În acest mod se poate ajunge la reducerea consumurilor de combustibil și energie cu 4 405 tcc / an, respectiv 1 830 MWh.

● **Eliminarea risipei prin măsuri tehnice și organizatorice.** Această acțiune conduce la reducerea în continuare a consumului de energie termică, folosită în alte scopuri decît cele tehnologice, în așa măsură încît să se realizeze reducerea consumurilor cu 35 770 tcc și 73 703 kWh. Înfăptuirea acestor cerințe se poate realiza prin urmărirea pe fiecare secție și consumator în parte, pe baza fișelor limită, a consumurilor de energie și combustibil, prin montarea de aparatură de măsură a consumurilor, eliminarea mersului în gol, scurtarea distanțelor de transport tehnologic etc. Mai multă grijă va trebui acordată în unitățile productive etanșării instalațiilor de ventilație centralizate la tehnologiile prelucrătoare și înlocuirii lor cu instalații locale de mică putere cu filtre cu saci spre a reduce cu pînă la 80 la sută compensarea cu aer cald.

În afară de acestea, pentru substituirea combustibililor lichizi și gazoși pentru perioada 1982—1985, eforturile vor mai trebui canalizate pentru materializarea în timp cît mai scurt a altor prevederi cum ar fi :

● **Producerea și utilizarea de energii din surse neconvenționale.** Una dintre acestea este utilizarea apei geotermale pentru unele procese tehnologice ca : încălzirea spațială la unitățile și secțiile din Săcuieni, Tileagd, Nădlac, Oradea, Tășnad, Pecica, Sînnicolaul Mare, Satu Mare, Jimbolia.

● **Extinderea utilizării energiei solare la preuscarea naturală a cherestelei și semifabricatelor** din toate unitățile de industrializare a lemnului, cît și la uscarea mucavalei, la tratamentul termic al prefabricatelor, la uscarea ceramicii brute etc. De asemenea, în programe se prevede producerea pe aceeași cale a apei calde menajere și de uz gospodăresc la unele școli, cantine, cămine și grupuri de șantiere.

● **Folosirea energiei pe bază eoliană,** cu întrebuințări diverse în exploatările forestiere. Acțiunea se află în diverse faze de derulare, dar ea necesită o mai mare preocupare pentru unitățile și secțiile direct interesate, cît și pentru factorii de proiectare, execuție, îndrumare și control din minister.

● **Eforturi deosebite se cer îndreptate spre îndeplinirea programului de producție a energiei electrice prin microhidrocentrale,** lucrările fiind foarte avansate, în special în cadrul unităților Centralei de exploatare a lemnului. La jumătatea acestui an erau deja amenajate peste 30 de microhidrocentrale cu puteri între 10 și 0,5 kW. În urma acțiunilor de identificare a amplasamentelor făcute în întreprinderile centralei amintite rezultă că pot fi realizate un număr de peste 120 obiective de pînă la 150 kW, din care în acest cincinal vor trebui montate, în afara celor existente, încă 50, cele mai multe din acestea avînd puteri instalate de circa 10 kW.

Sînt stabilite, desigur și alte acțiuni a căror finalizare va asigura o mai riguroasă gospodărire a resurselor energetice. Urmărind aplicarea lor, se va putea ajunge ca nivelurile normativelor prevăzute pentru 1985 să fie atinse încă din 1983.

Sergiu MOȚĂȚEANU
director adjunct în Ministerul Industrializării Lemnului și Materialelor de Construcții

25 de ani de la încheierea cooperativizării agriculturii în Dobrogea

O EVOLUȚIE CARE DEMONSTREAZĂ SUPERIORITATEA AGRICULTURII SOCIALISTE

REALIZAREA cooperativizării în întreaga agricultură a României — eveniment de la care s-au împlinit, în primăvară, 20 de ani — a reprezentat o măreață victorie a revoluției socialiste, a însemnat victoria definitivă a socialismului la orașe și sate, lichidarea pentru totdeauna a oricăror clase exploatatoare și trecerea întregului nostru popor la orînduirea socialistă, realizarea unității economico-sociale, a modului de producție unitar, socialist, în țara noastră.

Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în Cuvîntarea la marea adunare populară din Constanța consacrată „Zilei recoltei" și împlinirii a 25 de ani de la încheierea cooperativizării agriculturii în Dobrogea, pe întreaga țară **„în anii care au trecut de la cooperativizare, am obținut progrese însemnate în creșterea producțiilor de cereale, în sporirea producției și a efectivelor animaliere, în dezvoltarea producției de plante tehnice, a producției în viticultură și legumicultură. Pe această bază, am asigurat îmbunătățirea continuă a bunei aprovizionări a populației, iar acum asigurăm înfăptuirea programului de autoconducere și autoaprovizionare"**; rezultatele din acest an **„creează condiții pentru ca, în anii următori, să obținem o creștere și mai puternică a producției agricole, înfăptuirea noii revoluții agrare"**.

Cei 25 de ani care au trecut de la încheierea cooperativizării în Dobrogea au însemnat o perioadă de continuă înflorire pentru agricultura acestei zone, au adus însemnate transformări de ordin politic, economic și social. În cadrul economiei socialiste unitare care a fost creată, agricultura a cunoscut un proces rapid și armonios de dezvoltare. Unitățile agricole socialiste din județul Constanța, ca și din întreaga Dobroge, au fost sprijinite masiv cu mașini și tractoare, cu îngrășăminte chimice și semințe selecționate, precum și cu un mare număr de specialiști, în vederea creșterii producției agricole și consolidării economico-organizatorice. Țărănimea a devenit o clasă nouă, omogenă, cu interese comune. Tripla calitate de proprietar, producător și beneficiar îi conferă atribute specifice, fundamental deosebite de cele ale țărănimii individuale, răspunderile și drepturile cooperatorilor realizîndu-se în cadrul fertil al democrației cooperatiste. Transformarea socială a fost însoțită și de o transformare spirituală a țăranului, deschizîndu-i-se cîmp liber spre învățătură, spre însușirea tehnologiilor moderne de producție, necesare în agricultură, în noile condiții.

Agricultura județului Constanța a cunoscut o puternică dezvoltare cu deosebire în anii care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului. Prin alocarea unui volum sporit de investiții a fost modernizată în totalitate baza ei tehnico-materială, ceea ce permite practicarea unei agriculturi intensive, de mare randament. În prezent, pe ogoarele județului sînt folosite 7 481 de tractoare, 3 723 de combine autopropulsate și alte mii de mașini, într-o gamă tot mai complexă, care permit executarea la timp a tuturor lucrărilor agricole. Suprafața amenajată pentru irigat, care în anul încheierii cooperativizării era de numai 4 472 hectare, a ajuns acum la 334 000 hectare, ceea ce reprezintă 74 la sută din suprafața arabilă a județu-

● Veniturile medii anuale obținute de membrii cooperatori din activitatea desfășurată în cooperativele agricole de producție au crescut în 1982 de 3,5 ori față de 1957 ;

● În agricultura județului lucrează în prezent peste 1 500 de ingineri și alți specialiști cu pregătire superioară, adică de trei ori mai mult decît în 1957 ;

● Aproape o treime din populația localităților rurale, care lucrează direct în agricultură, peste 20 000 de oameni sînt astăzi mecanizatori și mecanici agricoli, constructori, hidroameliorători etc. ;

● În toate satele județului, după încheierea cooperativizării agriculturii, din casele existente, în prezent, aproape o treime sînt noi, iar celelalte refăcute, iar din fondurile statului s-au construit pentru specialiști și muncitori calificați din agricultură peste 800 apartamente, precum și numeroase locuri în cămine ;

● Numărul elevilor de la sate a crescut de la 70 024 în 1957, la 127 948 în 1982, iar al copiilor în grădinițe de la 12 846 în 1957, la 24 571 în 1982 ;

● La sate există, în prezent, 143 cămine culturale, biblioteci sătești, cinematografe, 4 muzee.

Tabelul nr. 1

Dinamica dotărilor tehnice

	1957	1982	1982/1957
Tractoare folosite (buc.)	2 010	7 481	3,72 ori
Combine autopropulsate (buc.)	214	3 723	17, 4 „
Îngrășăminte chimice		creștere de 8 ori	
Suprafața amenajată pentru irigat (ha)	4 472	334 000	74,69 „

lui, iar cantitățile de îngrășăminte chimice livrate unităților agricole, în acest an, sînt de peste 8 ori mai mari față de cele din 1965.

Proprietatea socialistă asupra pămîntului și a celorlalte mijloace de muncă, gradul ridicat de înzestrare tehnică și creșterea pregătirii profesionale a țărănimii au permis valorificarea tot mai bună a resurselor de producție, județul Constanța înscriindu-se, în ultimii ani, cu cele mai dinamice ritmuri de creștere a producției agricole din țară. La majoritatea culturilor, producțiile medii la hectar au cunoscut creșteri viguroase. La grîu, de exemplu, producția realizată anul acesta este de 3,7 ori mai mare față de cea din 1957, 20 de unități agricole — de stat și cooperatiste — realizînd peste 5 000 kg la hectar. Ca urmare a aportului deosebit al mecanizării, chimizării și irigațiilor, producția de porumb a crescut în același interval, de 5,1 ori, în unitățile agricole fruntașe realizîndu-se frecvent, pe suprafețe mari, 10 000—12 000 kg la hectar. Creșteri la fel de importante s-au înregistrat în producția de legume ; de la 5,6 tone la 22 tone la hectar ; în producția de struguri — de la 4870 kg la 11 200 kg. Toate acestea demonstrează capacitatea agriculturii județului de a se dezvolta în ritmuri și mai accelerate, așa cum a cerut secretarul general al partidului la marea adunare populară ce a avut loc recent în municipiul Constanța.

Creșterea continuă a producției agricole, îndeosebi pe seama ridicării pro-

ductivității muncii, a determinat sporirea veniturilor obținute de țăranii cooperatori și îmbunătățirea generală a condițiilor de trai. Față de 1957, veni-

Tabelul nr. 2

Dinamica producțiilor medii vegetale

	1957	1982	1982/1957
Cereale (kg/ha)	creștere de 3, 7 ori		
Legume (t/ha)	5,6	22	3,93 „
Cartofi (t/ha)	7,8	20	2,56 „
Struguri (kg/ha)	4 870	12200	2,30 „

turile medii anuale obținute de membrii cooperatori din județ, din activitatea desfășurată în cooperativele agricole de producție au crescut, în 1981, de 3,5 ori. Acestea se regăsesc în accesul larg al populației sătești la bunurile industriale de folosință îndelungată, în îmbunătățirea radicală a condițiilor sale de locuit.

Datorită măsurilor luate în acest an de către conducerea de partid și de stat, pentru creșterea mai rapidă a veniturilor țărănimii, și micșorarea decalajelor față de celelalte categorii de oameni ai muncii, cei care muncesc în cooperativele agricole de producție din județ, beneficiază de importante cîștiguri. Îmbunătățirea retribuirii muncii, precum și perfecționarea sistemului de prețuri, prin acordarea de prime de producție, cointeresează puternic țărănimea cooperatistă în creșterea și modernizarea producției agricole.

Pe baza măsurilor aplicate cu toată responsabilitatea încă de pe acum și preluînd experiența unităților fruntașe, oamenii muncii din agricultura județului Constanța și-au propus ca în 1983 să obțină producții medii de 5 000 kg grîu, 5 500 kg orz și 10 000 kg porumb la hectar. Astfel, producția globală agricolă urmează să înregistreze un ritm mediu de creștere superior cu 3—4 procente prevederilor cincinalului. Pînă în 1985, ca urmare a extinderii și perfecționării mecanizării, chimizării și irigațiilor, județul Constanța va realiza o producție marfă de peste 2 milioane tone de cereale. Programele stabilite, prevăd, de asemenea, ca prin dezvoltarea cantitativă și calitativă a șeptelului, îmbunătățirea furajării și a tehnologiilor de creștere și exploatare a animalelor, să se realizeze creșteri considerabile la producția de lapte, carne ouă și lînă. Pe aproximativ aceleași suprafețe cultivate cu legume și ocupate de vii și livezi, se vor obține cu 110 000 tone de legume, 15 000 tone de struguri și 2 000 tone de fructe mai mult decît în acest an.

Pretutindeni, în satele județului, s-a trecut la exploatarea concretă a modalităților practice de acțiune pentru înfăptuirea programelor stabilite, pentru aplicarea fermă a autoconducerii și autoaprovizionării județului și a fiecărei localități.

Tabelul nr. 3

Dinamica efectivelor și a principalelor produse animaliere

	1957	1982	1982/1957
Bovine (mii capete)	80,5	161	2,00 ori
Porcine (mii capete)	120	510	4,25 „
Ovine (mii capete)	685	1 030	1,50 „
Lapte (mii hl)	185	760*)	4,11 „
Carne (mii t)	12	62*)	5,17 „
Lînă (kg/cap)	2,1	4,8	2,29 „

*) producții estimate

Sînt obiective de mare anvergură, încadrate organic în conceptul emanat din gîndirea profund novatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu privind noua revoluție agrară.

Munca sîrguincioasă a zecilor de mii de lucrători din agricultura județului, sprijinită pe puternica bază tehnico-materială, va asigura în continuare sporirea substanțială a producției agricole vegetale și animale, aprovizionarea corespunzătoare a populației județului, precum și o contribuție tot mai importantă la satisfacerea nevoilor economiei naționale.

Radu APOSTOL
Teodor GUȚU
Constanța

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Cum se realizează planul la producția metalurgică

PE PRIMELE 9 luni din anul 1982 întreprinderile Ministerului Industriei Metalurgice au realizat și depășit producția fizică la unele sortimente planificate, dar la altele, foarte importante pentru economia națională, s-au înregistrat nerealizări substanțiale. Ca de exemplu fontă, oțel, laminate mijlocii și ușoare, laminate finite pline din oțel, țevi din oțel — total burlane de tubaj, sîrme din oțel trase la rece ș.a. Restanțele menționate au afectat pe unii beneficiari de produse metalurgice, îngreunîndu-le posibilitățile de a-și îndeplini la rîndul lor sarcinile de plan.

O analiză a **cauzelor** care au determinat această situație arată că la unele întreprinderi n-au fost atinși parametrii proiectați la noile capacități, ceea ce a condus la situarea sub prevederi a producției preconizate. Este cazul, de exemplu, cu laminorul de sîrmă de la I.S.P.S. — Bacău (53% realizat din producția planificată), laminorul de benzi la cald etapa I—IV (61%) și instalațiile de șleburi turnate continuu (63,5%) din cadrul C.S. Galați, secția de burlane de foraj de mare adîncime de la Întreprinderea de țevi Roman etc.

O altă cauză o constituie desele defecțiuni generatoare de întreruperi în procesul de producție (la cuptoarele electrice, la furnalul nr. 3 de la C.S. „Victoria" — Călan etc.), datorate nereparării și neîntreținerii în bune condițiuni a utilajelor din dotare.

La grupa de laminate și țevi — la care se constată nerealizări importante — situația se poate remedia neîntîrziat cu condiția ca M.I.M. să ia **măsuri** pentru că laminorul de semifabricate de la C.S. Galați, aflat în probe tehnologice, să intre în producția curentă, asigurînd liniile de profile și de țevi cu semifabricatele necesare ; în același timp, trebuie luate măsuri pentru creșterea producției pe laminorul continuu de țevi de la Zalău, prin dotarea ajustajului acestuia cu utilajele necesare pentru a putea prelua o mai mare cantitate de țevi laminate (în prezent, din capacitatea totală a ajustajului, numai 50% este dată în funcțiune). Dar, pe lîngă măsurile care pot determina prin efort propriu în întreprinderi o mai bună desfășurare a producției, M.I.M. și centralele din subordine vor trebui ca în trimestrul IV. a.c. să ajute unitățile pentru a întocmi programe de înnoire a producției care să cuprindă îndeosebi sortimentele deficitare — care erau prevăzute la import — ținînd seama și de existența în prezent a unor stocuri mari la unele laminate (țevi și produse de prelucrare metalurgică), care se cer cît mai operativ atrase în circuitul productiv.

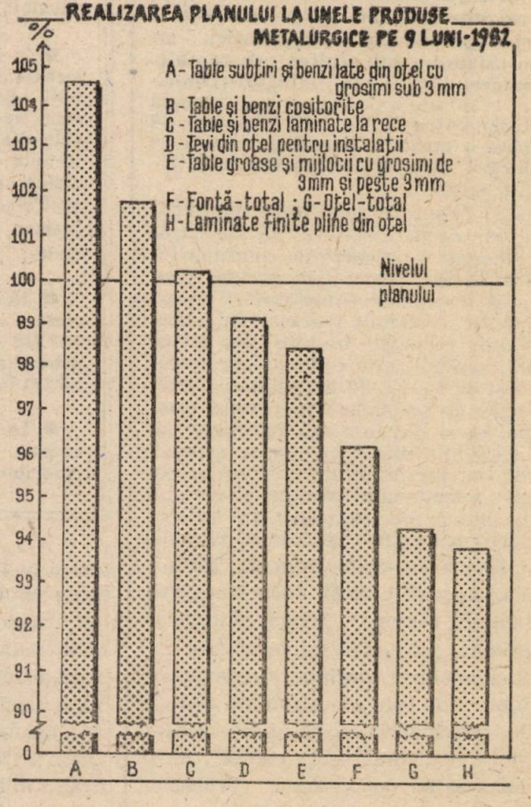

P.C.

Înfăptuirea programului de irigații și asigurarea sporurilor de producție preconizate

POTRIVIT obiectivelor noii revoluții agrare, măsurilor adoptate de conducerea de partid și de stat pentru dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii, în etapa actuală se înfăptuiește **un vast program de îmbunătățiri funciare** care vizează reducerea la maximum a dependenței producției agricole de factorii naturali necontrolabili. Programul are în vedere: valorificarea cît mai deplină a potențialului productiv al solurilor din zonele cu deficit de precipitații, prin lucrări de irigații; utilizarea integrală a terenurilor cu exces de umiditate, prin lucrări de desecare și drenaj; reintroducerea în circuitul productiv normal a terenurilor erodate, prin lucrări de combatere a eroziunii. Se au în vedere, de asemenea, lucrări de punere în valoare a terenurilor inundabile, sărăturate, a nisipurilor etc.

Efectele lucrărilor de îmbunătățiri funciare sînt evidente pentru economia națională, totuși ele nu se situează la nivelul eforturilor făcute — și aceasta datorită mai multor cauze, printre care — așa cum a subliniat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. — ignorarea unui principiu de bază: **realizarea în complex a lucrărilor de îmbunătățiri funciare.** Adică: lucrări de irigații împreună cu lucrări de combaterea excesului de umiditate; lucrări de îndiguire cu lucrări de drenaj și desecare, dar și cu irigații; lucrări de regularizare a cursurilor de apă cu lucrări de combatere a eroziunii pe versanți; lucrări de irigații cu lucrări de nivelare; lucrări de îmbunătățiri funciare în perimetrul agricol cu lucrări de gospodărirea apelor și de amenajare a torenților din fondul forestier.

Secretarul general al partidului a atras atenția organelor de partid și de stat, organelor agricole, ministerului de resort să acționeze energic pentru ca fiecare județ să dispună de mijloacele tehnice, cadrele, proiectele cerute de îndeplinirea programelor privind îmbunătățirile funciare — irigații, desecări, ameliorare. **„Încă din acest an, să stabilim măsurile corespunzătoare și să asigurăm tot ce este necesar în vederea realizării lor. Încă din toamna acestui an și la iarnă va trebui să desfășurăm o activitate intensă în acest important sector al îmbunătățirilor funciare".**

Referindu-ne la **lucrările de irigații,** care dețin ponderea cea mai mare ca suprafață din teritoriul agricol și ca efort financiar, acestea ridică trei principale probleme :

— asigurarea resurselor de apă pentru irigații;
— menținerea capacității de producție a solurilor irigate ;
— recuperarea investițiilor suplimentare, prin sporurile de producție față de supfrafețele neirigate.

Sînt probleme cu care se confruntă în prezent agricultura noastră irigată, care deține o suprafață de peste 2,4 milioane ha (aproximativ 1/4 din suprafața arabilă totală); în viitorul nu prea îndepărtat, cînd irigațiile se vor extinde pe 5 milioane ha, adică pe jumătate din suprafața arabilă, confruntarea va fi cu siguranță mai severă. Dispunem, între termenul acestei perspective, de un interval ceva mai mare de un deceniu, suficient probabil ca valorificarea potențialului irigabil al țării să aibă loc în momentul cînd problemele menționate au fost deja soluționate.

Asigurarea resurselor de apă

CARACTERUL limitat al resurselor de apă dulce și creșterea rapidă a consumurilor unei societăți umane în plină dezvoltare sînt elemente simptomatice ale unor deficite crescînde de apă. Dacă se ține seama că din totalul necesarului, agricultura consumă trei pătrimi, găsirea și exploatarea mijloacelor de reducere a acestui consum reprezintă principala cale de prevenire a declanșării crizei de apă.

Mai este o cale de înlăturare a unei asemenea crize, utilizarea la irigații a apelor uzate (al căror volum a înregistrat creșteri impresionante în ultimii ani, de la 3,1 miliarde m^3 apă uzată evacuată în emisarii naturali în 1970, la peste 7 miliarde m^3 în 1980). Ne referim, în primul rînd, la apele uzate orășenești, apoi la cele industriale de la fabricarea amidonului, de la topitoriile de in și cînepă, de la combinatele de îngrășăminte azotate și de la alte procese industriale, precum și la apele uzate provenite de la complexele de creștere industrială a animalelor și în special a porcilor. Reintegrarea în mediul natural a acestor ape uzate, sub formă de apă de irigație constituie principala cale de lichidare a efectelor de poluare a mediului (solul agricol îndeplinind rolul de agent epurator), dar în același timp o semnificativă resursă suplimentară de apă și de elemente fertilizante pentru culturile agricole.

Revenind la problema reducerii consumului de apă în agricultura irigată, fie ca apă convențional curată, fie ca apă uzată, ea se impune nu numai datorită rezervelor limitate, dar și pentru alte rațiuni tot atît de importante, care vizează atît capacitatea de producție a solurilor supuse excesului de umiditate sau excesului de săruri (în cazul apelor uzate) cît și eficienței economice a culturilor irigate, ca urmare a reducerii cheltuielilor de producție.

Principalele căi de reducere a consumului de apă pentru irigații constau în : diminuarea pierderilor în timpul transportului și în timpul procesului de irigare; micșorarea necesarului de apă de irigație la unitatea de suprafață cultivată, pe seama rezervelor de apă înmagazinate în sol.

● **Reducerea pierderilor de apă în timpul transportului și în timpul procesului de irigare.** Pierderile în timpul transportului de la sursă la terenul cultivat pot atinge valori incredibil de mari. Sînt citate cazuri cînd peste 80% din apa extrasă din sursă se pierde în canale prin infiltrație, iar în cazul canalelor de pămînt necăptușite, pierderile de 50% sînt frecvente. Apa infiltrată în pămînt în zona canalelor de transport determină ridicarea nivelului freatic, cu consecințe dezastruoase pentru sol, prin declanșarea proceselor de sărăturare sau înmlăștinire. Astfel de procese de natură antropică sînt deja semnalate în țară, în unele sisteme mari de irigații (Stoenești-Vișina, Terasa Călărași, Terasa Brăilei etc.), afectînd suprafețe de sute sau mii de hectare.

Constituie aceste fenomene o consecință fatală a irigațiilor? Categoric nu! Este o problemă ce vine doar în soluțiile de proiectare și mai ales de calitatea execuției lucrărilor de îmbunătățiri funciare. În acest sens, lucrările de modernizare prevăzute în ultima vreme au în vedere impermeabilizarea canalelor de irigații.

Pierderi importante de apă de irigație au loc chiar în timpul procesului de irigare, fie prin evaporație în aer, fie prin scurgere la suprafața terenului, fie prin infiltrație sub stratul cu rădăcini. Aceste pierderi, evaluate la 10—30% din volumul de apă distribuit pe terenul irigat, pot fi substanțial reduse odată cu perfecționarea instalațiilor de irigare sau prin îmbunătățirea tehnicilor de udare. Măsurile luate recent în cadrul sistemelor de irigații au în vedere și diminuarea acestor pierderi.

● **Reducerea necesarului de apă de irigație la unitatea de suprafață, pe seama rezervelor de apă înmagazinate în sol.** Problema constă în a găsi și folosi mijloacele de a capta în sol toată apa provenită din precipitații și, în același timp, mijloacele de a împiedica pierderea apei acumulate.

Aceste mijloace aparțin sistemului de agricultură din zonele secetoase lipsite de surse de apă pentru irigație. Sistemul (inițiat în S.U.A. și denumit „dry-farming") — premergător sistemului de agricultură irigată a fost practicat cu deosebit succes în Cîmpia Bărăganului, în perioada anilor 1935—1965. Respectînd reguli precise de luptă împotriva secetei, s-au obținut producții bune sau chiar foarte bune, prin valorificarea fără nici un fel de risipă a cantităților limitate de precipitații. Se citează exemplul devenit clasic al producției record de grîu, necunoscută pînă atunci în România de 4 300 kg/ha la Stațiunea de cercetări agricole Mărculești în anul 1938, cu precipitații de 375 mm.

În sistemul de agricultură irigată apare necesar, în mod paradoxal, să se aplice regulile sistemului „dry-farming", care au ca efect asigurarea pentru plante a unei cantități mai mari de apă din rezerva naturală și, în consecință, solicitarea de cantități mai mici de apă de irigație. Cu alte cuvinte, suplimentarea cu apă de irigație trebuie făcută numai după ce au fost epuizate toate resursele naturale înmagazinabile în sol.

Una dintre principalele măsuri ale sistemului „dry-farming", absolut necesară pe terenurile cu agricultură irigată, o constituie **perdelele de protecție plantate cu esențe forestiere.** Ele reduc viteza vîntului, silind zăpada să se depună pe terenul agricol și împiedicînd, în același timp, pierderea apei prin evaporare.

În Cîmpia Bărăganului și în Dobrogea se înființaseră, cu 30—40 de ani în urmă, sute de kilometri perdele de protecție

cu foarte bune rezultate pentru economia apei din zonă; ulterior, odată cu construirea marilor sisteme de irigații, ele au fost defrișate. S-a făcut, după părerea noastră, o greșeală — care trebuie corectată, în scopul cruțării apei de irigație.

O altă categorie de măsuri din sistemul „dry-farming" se referă la **lucrările solului,** care trebuie executate în așa fel încît **să mențină solul „deschis", capabil adică să primească toată cantitatea de precipitații — și în același timp „închis", adică să nu lase să se piardă apa înmagazinată prin evaporație sau prin evapotranspirația buruienilor**. Din acest ultim punct de vedere, întreținerea ireproșabilă a culturilor este o măsură a sistemului „dry-farming" și, în același timp, o măsură de agricultură irigată, deoarece o cultură îmburuienată va suferi de secetă, chiar în condițiile unui regim de irigare foarte corect aplicat.

O altă cale de reducere a necesarului de apă de irigație este **excluderea de la irigare a terenurilor cu aport freatic.** Pe aceste terenuri, sporul obținut prin irigare este mic și, deci, neeconomic. Agricultura irigată practicată în aceste condiții devine nerentabilă și, prin urmare, irigația apare ca o măsură nerațională. Irigarea terenurilor freatic umede se poate considera, cel puțin în etapa actuală, un lux.

Menținerea capacității de producție a solurilor irigate

UNEORI, după o perioadă oarecare de timp (citeodată chiar după cîțiva ani) și fără nici o cauză aparent legată de modificarea tehnologiei de cultură a plantelor, producțiile de pe terenurile irigate încep să scadă. Scăderile pot fi aproape imperceptibile sau vertiginoase, se pot opri la niveluri mai ridicate ori mai coborîte sau producțiile pot fi compromise în întregime. În acest ultim caz, solul a pierdut capacitatea de producție pentru o lungă perioadă de timp.

Cauzele de micșorare sau de pierdere a capacității de producție a solurilor în condiții de irigare sînt multiple și diferențiate, dar toate de natură antropică, ca urmare a greșelilor comise în practicarea agriculturii irigate.

Principalele fenomene care determină reducerea sau pierderea capacității de producție a solurilor irigate sînt : reducerea permeabilității, scăderea conținutului în humus, levigarea sărurilor nutritive, eroziunea orizontului arabil, sărăturarea și înmlăștinirea. Ne vom referi, în continuare, numai la două din aceste cauze.

● **Scăderea conținutului în humus.** Umiditatea favorabilă din solul irigat intensifică activitatea microorganismelor, astfel că procesul de mineralizare a humusului se desfășoară într-un ritm accelerat, care aproape întotdeauna întrece ritmul de formare a humusului din resturile vegetale. Deoarece bilanțul humusului este pe solurile irigate de regulă negativ, resimțindu-se foamea de materie organică, se impune — ca o regulă de bază a agriculturii irigate — refacerea proviziei de humus. Aceasta se poate realiza prin diferite mijloace de care dispune agrotehnica rațională.

Referindu-ne la folosirea îngrășămintelor organice, care reprezintă mijlocul de bază al îmbogățirii solului în materie organică, sînt de menționat două aspecte deosebite.

În primul rînd, **se resimte în țară o criză accentuată de gunoi de grajd,** deși efectivele de animale sînt mult mai mari ca în trecut. Explicația constă în repartiția foarte neuniformă în teritoriu a acestui valoros produs secundar. Din complexele de creștere de tip industrial, se evacuează zilnic cantități uriașe de dejecții, cu capacitate ridicată de poluare a mediului, dar foarte valoroase ca îngrășămînt organic ; acestea sînt însă utilizabile numai pe o zonă restrînsă în jurul complexelor, datorită dificultăților de transport.

În al doilea rînd se ridică problema **gradului de fermentare a acestor îngrășăminte în momentul incorporării în sol.** Cercetări recente au demonstrat că încorporarea în sol a gunoiului de grajd proaspăt, a nămolurilor crude de la stațiile de epurare ale complexelor de creșterea animalelor, precum și a resturilor vegetale nedescompuse (paie, coceni, bețe de floarea-soarelui ș.a.) provoacă procese violente de fermentare aerobe, care antrenează în descompunere și humusul din sol, mineralizîndu-l într-o proporție apreciabilă. Rezultă că **fertilizarea organică a solurilor irigate trebuie făcută numai cu materie organică fermentată în prealabil.**

Pe baza rezultatelor unor cercetări efectuate în țară în ultima vreme și a noilor orientări teoretice, se preconizează compostarea pe platforme a tuturor materialelor organice destinate fertilizării solului. Trebuie avute în vedere nu numai deșeurile organice din agricultură, ci și deșeurile menajere evacuate și depozitate la periferia centrelor urbane, precum și nămolurile organice obținute în stațiile de epurare (ale centrelor urbane, ale unor întreprinderi industriale și ale complexelor de animale). Transformarea acestor produse — cu valoare minimă sau fără valoare — în îngrășăminte organice concentrate pentru agricultură, prin compostare dirijată cu ajutorul biopreparatelor, constituie o rezervă inestimabilă de refacere și menținere a fertilității solurilor irigate. Compostul, a cărui compoziție chimică este foarte apropiată de a humusului, poate fi obținut în stații de compostare — adevărate biofabrici — amplasate lîngă sursele de deșeuri organice. De pildă, la periferia orașului Oradea, pe o rază de cca 10 km se obțin anual peste 1 milion tone de deșeuri organice, provenite din creșterea animalelor, din industria locală și de la salubritatea orașului. Este de precizat că în 1976 s-au obținut primele șarje de compost din nămolurile de la stațiile de epurare ale complexelor de creșterea porcilor, care a corespuns exigențelor unui îngrășămînt organic de calitate superioară și care poate substitui îngrășămintele chimice, atît pe terenurile arabile, cît și în serele de legume, degrevînd industria.

● **Sărăturarea și înmlăștinirea terenurilor irigate.** Deficitul anual de umiditate din zona irigabilă a țării variază între 150 și 450 mm, cantitate care se completează prin irigare. Luînd 300 mm drept cifră medie a deficitului de umiditate (adică un necesar de apă de irigație sub forma unui strat de apă în grosime de a treia parte dintr-un metru) și raportîndu-l la suprafața actuală irigată, de 2,4 milioane ha, rezultă un volum de apă de cca 7,2 miliarde m^3. Este volumul de apă de irigație care, în etapa actuală, se distribuie efectiv pe suprafața amenajată pentru irigație în fiecare an. La cele 5 milioane ha, cît reprezintă potențialul irigabil al țării, volumul de apă de irigație distribuit anual se va ridica la cca. 15 miliarde m^3.

Cifrele vorbesc de la sine. Au loc modificări certe ale echilibrului factorilor naturali pe acest vast teritoriu, cu efectele favorabile scontate, care derivă din satisfacerea optimă a necesarului de apă a culturilor agricole. Ruperea echilibrului factorilor naturali determină, însă, și efecte defavorabile care pot scăpa controlului. Ne referim la posibilitatea ca, sub influența cantităților mari de apă pătrunse în sol, nivelul apei freatice să se ridice, creîndu-se condiții de predispoziție pentru declanșarea proceselor de sărăturare secundară sau de înmlăștinire. În diverse regiuni ale globului sărăturarea secundară, această teribilă calamitate, a contribuit la distrugerea unor civilizații înfloritoare din antichitate, a micșorat productivitatea sau chiar a scos din producție milioane de hectare de terenuri irigate.

Dată fiind gravitatea fenomenelor de acest fel, care au loc și astăzi în unele părți ale lumii, problema prevenirii sărăturării secundare și a înmlăștinirii terenurilor irigate preocupă tot mai mult forurile științifice și organizațiile internaționale. Se menționează o serie de consfătuiri și simpozioane internaționale, organizate sub auspiciile FAO și UNESCO, care au reușit să stabilească geneza fenomenelor și să evidențieze posibilitățile tehnice moderne de stăvilire a acestor procese destructive pentru fertilitatea solurilor irigate.

Un fenomen care are loc astăzi și care poate deveni preocupant, este ridicarea generală a nivelului apelor freatice. Observațiile executate în sistemele de irigații și studiile privind prognoza nivelului freatic în diferite zone din sudul și sud-estul țării indică perspectiva atingerii adîncimii critice de sărăturare, considerată de cca 2 m, în 10—15 ani în toate zonele unde nivelul freatic inițial nu era mai coborît decît 8—10 m.

Desigur, nu numai irigația, ci și alte cauze, explică ridicarea nivelului freatic în jumătatea de sud a țării. Una dintre ele — deloc neglijabilă — este înrăutățirea drenajului natural, ca urmare a diferitelor fenomene naturale sau entropice : ridicarea imperceptibilă a nivelului Mării Negre ca urmare a ridicării nivelului Oceanului Planetar, datorită intensificării topirii ghețarilor ; mișcări tectonice extrem de lente de înfundare a platformei continentale pe direcțiile N-V, S-E (în dreptul cetății antice Histria nivelul Mării Negre a crescut în 2 milenii cu 4 m) ; îndiguirea Luncii Dunării. O altă cauză, dar cu efect temporar, a fost suita de ani ploioși din perioada 1970—1980, care a determinat creșteri masive ale nivelului freatic. Altă cauză (care a mai fost amintită) — determinată de existența sistemelor de irigații, dar nu de irigația în sine — o constituie pierderile enorme de apă prin infiltrație, din canalele de aducțiune a apei ; ele pot și trebuie să fie stăvilite complet prin lucrări de impermeabilizare.

În ce privește irigația în sine, ea poate influența poziția nivelului freatic numai în cazul solurilor hidromorfe (lăcoviști), cu apa freatică la 0,8—3 m, sau în cazul solurilor freatic umede, la care franja capilară ajunge în orizontul cu rădăcini. Pe solurile freatic umede, apa de irigație aplicată chiar în canti-

prof. dr. doc. Vlad IONESCU-SIȘEȘTI

(Continuare în pag. 31)

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI:

RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

VENITURILE FIECĂRUI OM AL MUNCII, ÎN FUNCȚIE DE REZULTATELE OBȚINUTE

APLICAREA cu fermitate a principiilor noului mecanism economico-financiar presupune realizarea integrală, ritmică și la termen a tuturor indicatorilor economico-financiari planificați, desfășurarea unei activități eficiente, rentabile. Principiile de bază ale noului mecanism — autogestiunea și autoconducerea — nu pot fi aplicate fără ca activitatea economică să fie rentabilă în toate sectoarele, fără lichidarea stărilor negative de lucruri care perpetuează menținerea unor produse nerentabile, cheltuielile neeconomicoase, irosirea materiilor prime și materialelor. Orice produs sau activitate trebuie să fie rentabile, să asigure acoperirea cheltuielilor ocazionate din veniturile realizate și să permită obținerea unui anumit beneficiu — indicator sintetic cu mare putere de caracterizare a activității unităților economice, care oglindește gradul de îndeplinire a planului de producție, cantitativ, calitativ și pe sortimente, modul de folosire a resurselor umane și materiale, de promovare a progresului tehnic, nivelul productivității muncii și al reducerii costurilor de producție, a cheltuielilor de circulație.

În spiritul principiilor societății noastre socialiste, veniturile fiecărui om al muncii trebuie să fie strîns legate de rezultatele obținute în producție. Recalcularea fondului planificat de retribuire a personalului muncitor trebuie legată mai strîns de realizarea indicatorilor producția netă și producția fizică, de creșterea productivității muncii și în final de beneficiu.

Stabilirea fondului de retribuire admisibil, în condițiile folosirii indicatorului producție netă, se face în funcție de aportul pe care îl aduce o întreprindere la formarea venitului național în deplină concordanță și cu interesele economiei naționale, de realizare și depășire a acumulărilor socialiste planificate — cea mai importantă sursă de venituri a bugetului de stat ce asigură reproducția socialistă lărgită.

Una dintre condițiile esențiale pentru folosirea eficientă a producției nete în comensurarea cît mai exactă a drepturilor de retribuire a muncii este aceea ca realizările obținute să fie calculate cu respectarea întocmai a normelor metodologice și tehnice elaborate în acest scop de organele centrale de sinteză. În acest context se impune îmbunătățirea actualelor norme metodologice ale Direcției Centrale de Statistică privind întocmirea dărilor de seamă statistice referitoare la producția netă — la capitolul cheltuieli materiale — menționîndu-se expres ce rînduri se însumează din recapitulația cheltuielilor de producție întocmită pe baza modelului anexa nr. 1, aceasta pentru determinarea volumului corect al cheltuielilor materiale. Se impune acest lucru pentru evitarea unor interpretări greșite. Dar, chiar dacă se aduc aceste îmbunătățiri normelor susamintite, actualul sistem de lucru al organelor bancare în stabilirea fondului de retribuire admisibil nu asigură comensurarea cu cea mai mare exactitate a drepturilor de retribuire care se cuvin în mod legal și care se pot elibera personalului muncitor din cadrul unei întreprinderi industriale, deoarece nu țin cont cu ocazia controlului financiar preventiv și de unii indicatori care exprimă eficiența muncii desfășurată în acord perfect cu interesele economiei naționale, respectiv nu se ține cont de corelația fondului de retribuire cu ceilalți indicatori ai planului.

De aceea, în vederea perfecționării actualului control bancar asupra utilizării fondului de retribuire a muncii de către întreprinderile industriale, **consider că trebuie să se țină seama în mod obligatoriu și de respectarea corelației dintre creșterea productivității muncii și indicele de realizare a retribuției** (cîștigul total realizat raportat la retribuția tarifară de încadrare aferentă timpului efectiv lucrat).

Spre exemplu, creșterea productivității muncii, constituie un obiectiv central al politicii partidului și statului nostru, un imperativ al dezvoltării economiei românești. Realizările obținute în acest domeniu, cu deosebire în ultimii ani, sînt fără îndoială importante, dar faptele dovedesc că există încă posibilități largi pentru creșterea în ritm mai înalt a productivității muncii prin utilizarea cu eficiență sporită a puternicei baze tehnico-materiale de care dispune țara noastră, folosirea deplină a capacităților de muncă și de creație ale întregului popor.

În acest cadru se ridică în mod justificat problema realizării unei corelații fundamentale, respectiv de creștere într-un ritm superior a productivității muncii față de indicele de realizare a retribuției tarifare, atît la nivelul întreprinderilor cît și la nivelul economiei naționale. Creșterea mai rapidă a productivității muncii față de cea a indicelui de realizare a retribuției constituie cea mai importantă sursă de sporire a acumulărilor socialiste (beneficiul). Iată de ce toate întreprinderile trebuie să acorde o atenție deosebită înfăptuirii integrale a programelor de măsuri adoptate pentru creșterea în ritm mai înalt a productivității muncii, precum și utilizării unui fond de retribuire proporțional cu gradul de îndeplinire a indicatorilor de plan îndeosebi prin obținerea unei productivități a muncii superioare.

Legat de cele menționate mai înainte, în vederea măririi eficienței controlului care se exercită în prezent de către organele bancare în economia națională se impune introducerea unui obiectiv nou în cadrul exercitării controlului bancar preventiv asupra utilizării fondului de retribuire a muncii. Acest obiectiv constă în **analiza modului în care s-a respectat corelația obligatorie dintre creșterea productivității muncii și indicele de realizare a retribuției tarifare.** Proporția de îndeplinire a primului indicator trebuie să fie superioară, sau cel puțin egală cu proporția de îndeplinire a celui de al doilea indicator.

În situația cînd organele bancare constată că nu s-a realizat corelația de bază dintre cei doi indicatori susamintiți, respectiv indicele de realizare a retribuției pe total întreprindere este superior procentului de îndeplinire a planului productivității muncii, în acest caz trebuie să se recalculeze fondul aferent retribuțiilor tarifare de încadrare corespunzătoare timpului efectiv lucrat într-o lună cu procentul de realizare a planului productivității muncii și să se elibereze întreprinderii numai fondul rezultat prin această recalculare. Numai prin adoptarea acestei măsuri se pot elimina anomaliile din prezent cînd unele întreprinderi industriale primesc fonduri pentru plata retribuției superioare celor ce ar corespunde procentului de îndeplinire a productivității muncii.

Necorectarea fondului de retribuție admisibil în funcție de producția netă și de gradul de îndeplinire a productivității muncii conduce în prezent la crearea unor situații anormale, în sensul că se eliberează întreprinderilor sume foarte mari cu titlu de retribuție a muncii, pe seama depășirii exagerate a normelor de muncă, a timpului normal de muncă, a sporului de acord global, care nu au corespondent într-o producție suplimentară la nivelul formațiilor de lucru, al secțiilor de producție sau al întreprinderilor din care face parte personalul muncitor respectiv. În unele cazuri se eliberează sume pentru plata drepturilor de retribuire peste cele cuvenite potrivit retribuției tarifare de încadrare, fără ca planul de producție și al productivității muncii de la secțiile unde lucrează muncitorii în cauză să fie realizat. Aceste necorelări au determinat situația anormală ca personalul muncitor de la întreprinderile în cauză să realizeze cîștiguri medii în proporții mult superioare celor doi indicatori amintiți, fără corespondent în producții suplimentare, deci fără acoperire cu fond de marfă corespunzător.

Analiza corelației dintre gradul de îndeplinire a planului productivității cu indicele de realizare a retribuției tarifare va contribui la exercitarea unui control bancar preventiv asupra utilizării fondului de retribuție a muncii și la corectarea drepturilor de retribuție ce se solicită în funcție de gradul de îndeplinire a planului productivității muncii.

Dumitru DRUMEN
inspector la Sucursala județeană Cluj a Băncii Naționale

SĂPTĂMÎNA ECONOMIEI

ECONOMISIREA LA C.E.C. – cale eficientă de utilizare și fructificare a veniturilor bănești personale

IN ANII construcției socialiste, poporul român a făcut pași uriași pe calea dezvoltării economice, a transformării României dintr-o țară înapoiată, cu o economie predominant agrară, într-o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică și o agricultură dezvoltată, în plin progres.

Pe baza dezvoltării forțelor de producție, s-a asigurat creșterea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. În ultimele trei decenii retribuția reală a oamenilor muncii a crescut de mai bine de 4 ori, fapt ce a determinat printre altele și o creștere a desfacerilor de mărfuri de 15 ori. A crescut, totodată, gradul de înzestrare a populației cu obiecte de folosință îndelungată și, în special, cu televizoare, frigidere, autoturisme. Totodată, în această perioadă s-au construit circa 4,6 milioane locuințe, astfel încît s-a ajuns ca aproximativ 70 la sută din populația țării să beneficieze de locuințe noi.

Un domeniu în care toate aceste rezultate remarcabile s-au reflectat în mod pozitiv este și acela care privește activitatea de economisire la C.E.C.

Cîteva date statistice desprinse din bilanțul activității C.E.C. relevă lărgirea sistematică a posibilităților de economisire ale oamenilor muncii de la orașe și sate. Asupra populației există astăzi 19,2 milioane de librete de economii, cu o creștere de 600 de mii față de septembrie 1981, revenind 865 de librete la 1 000 de locuitori, față de 846 librete la 1 000 de locuitori în 1981. În mediul urban, numărul libretelor de economii depășește numărul locuitorilor, la 1 000 de cetățeni revenind 1 296 librete de economii. Un alt indicator concludent al evoluției permanente a acțiunii de economisire este fără îndoială și soldul general al economiilor populației depuse la C.E.C., care în perioada septembrie 1981 — septembrie 1982 a crescut cu 4,4 la sută.

În strînsă concordanță cu cerințele și solicitările oamenilor muncii, Casa de Economii și Consemnațiuni a introdus instrumente de economisire diverse, ale căror avantaje specifice sînt determinate fie de modul în care se acordă dobînzile și cîștigurile, fie de regimul depunerilor și al restituirilor. Populația își poate păstra economiile bănești pe opt feluri de librete de economii, în conturi curente personale, pe obligațiuni C.E.C. cu cîștiguri. Depunerile pot fi efectuate în numerar sau prin virament pe bază de consimțămînt scris. Sistemul de depunere pe bază de consimțămînt scris prezintă numeroase avantaje pentru depunători, deoarece se asigură în acest mod o servire operativă, chiar la locul de muncă în întreprinderi, instituții, șantiere, bazine miniere și forestiere etc. În prezent, un număr de 335 747 oameni ai muncii își depun economiile pe bază de consimțămînt scris la unitățile unde lucrează, față de 288 256 la 30 septembrie 1981. Este important de reținut că valoarea lunară a consimțămintelor se ridică în prezent la 155,5 milioane lei, iar valoarea medie a unui consimțămînt este de 463 lei.

Se remarcă, de asemenea, îndeosebi în ultima perioadă de timp o creștere a operațiunilor fără numerar în conturile curente personale. Instrumente moderne de economisire și de plăți, conturile curente personale conferă avantajul că prin intermediul lor se asigură nu numai păstrarea economiilor bănești și o dobîndă anuală, dar și efectuarea de plăți periodice sau ocazionale pentru achitarea unor prestări de servicii printre care plata abonamentului de telefon, de radio și televizor, consumul de energie electrică și de gaze și altele, fără a necesita deplasarea la unitățile C.E.C.

Deosebit de semnificative sînt în același timp și opțiunile populației pentru depunerile pe termen. Astfel, din analiza evoluției soldului economiilor pe diferite instrumente de economisire la 1 septembrie a.c. rezultă că a continuat să se accentueze tendința de creștere a economiilor pe librete de economii cu dobîndă pe termen la care rata dobînzii este de 5%. Depunerile pe acest instrument de economisire reprezintă 36,5% din totalul economiilor bănești ale populației păstrate la C.E.C., sporind cu 6,6% față de 1 septembrie 1981.

Ca bancă a populației, care își organizează și desfășoară întreaga sa activitate în cadrul relațiilor din ce în ce mai complexe cu cetățenii, Casa de Economii și Consemnațiuni are sarcini importante și în ceea ce privește transpunerea în viață a politicii partidului și statului nostru de sprijinire prin credite a cetățenilor care doresc să-și construiască locuințe proprietate personală sau să cumpere din fondul de stat locuințele pe care le dețin în calitate de chiriași. Din anul 1970 s-au acordat 1 039 013 credite în valoare totală de 45,8 miliarde lei. La 1 septembrie a.c. soldul creditelor a însumat 27,9 miliarde lei, iar în perioada 30 septembrie 1981 — 30 septembrie 1982 C.E.C. a acordat 62 458 de credite în valoare de 3,2 miliarde lei.

Unul din principiile de bază ale păstrării economiilor bănești ale cetățenilor la C.E.C. îl constituie liberul consimțămînt. Opțiunea de a păstra la C.E.C. economiile bănești personale este un deziderat și un drept exclusiv al fiecărui cetățean în parte, care hotărăște singur asupra acestui lucru.

Fără îndoială că această hotărîre strict individuală este stimulată și de drepturile și avantajele pe care C.E.C.-ul le asigură depunătorilor. Cîteva exemple sînt ilustrative în această direcție. În anul 1981, Casa de Economii și Consemnațiuni a acordat depunătorilor dobînzi în sumă de 3,6 miliarde lei, 5 805 cîștiguri la tragerile la sorți ale libretelor de economii cu dobîndă și cîștiguri în autoturisme care au avut loc anul acesta, precum și numeroase alte cîștiguri în bani, obiecte și excursii în străinătate organizate prin O.N.T. Totodată, Casa de Economii și Consemnațiuni acordă tuturor depunătorilor o serie de drepturi și avantaje generale: garanția statului asupra sumelor păstrate la C.E.C., restituirea lor făcîndu-se oricînd la cerere; asigurarea prin lege a păstrării secretului privind numele depunătorilor și ale titularilor depunerilor, sumele economisite și orice alte date în legătură cu operațiile efectuate pe numele acestora; scutirea de impozite și de taxe a depunerilor, dobînzilor și cîștigurilor; dreptul de a împuternici alte persoane să dispună de sumele păstrate la C.E.C. ș.a., care stimulează toate categoriile populației din țară spre utilizarea și fructificarea veniturilor bănești personale.

„Săptămîna economiei" se organizează și în acest an, între 25 și 31 octombrie, ultima zi — 31 octombrie coincizînd cu „Ziua mondială a economiei". Manifestare intrată în tradiție, anul acesta fiind la a XXVI-a sa ediție, „Săptămîna economiei" constituie un prilej de desfășurare a unor acțiuni vaste la orașe și sate, în întreprinderi și instituții, pe marile șantiere ale țării.

Pentru dezvoltarea continuă a acțiunilor de economisire, Casei de Economii și Consemnațiuni îi revin sarcini pe linia perfecționării formelor și instrumentelor de economisire, îmbunătățirii pe multiple planuri a activității de servire prin toate unitățile sale și în cadrul unităților existente la locul de muncă al depunătorilor, ca și extinderii operațiilor fără numerar pe bază de consimțămînt scris și în conturile curente personale. Totodată, este necesar să se întărească activitatea de educare și informare a populației în spiritul economiei, îndeosebi a tineretului, a actualilor sau virtualilor depunători și să se intensifice munca educativă în întreprinderi, instituții, în toate unitățile socialiste, în sensul cultivării spiritului de economie, de folosire utilă, atît pentru cetățeni, cît și pentru țară a veniturilor obținute prin muncă.

E. IONESCU
director în Centrala C.E.C.

O prioritate în eforturile pentru realizarea exemplară a planului și mărirea eficienței economice a întregii activități

Creșterea suplimentară a productivității muncii (I)

PLENARA C.C. al P.C.R. din 7—8 octombrie a.c. a reconfirmat și accentuat una din principalele orientări stabilite de Congresul al XII-lea al partidului pentru utilizarea intensivă, cu maximum de eficiență a capacităților moderne create în toate sectoarele de activitate, pentru trecerea României la un nou stadiu de dezvoltare : **creșterea mai accentuată a productivității muncii sociale.**

Înscrierea pe coordonatele acestui imperativ constituie un factor comun al activității unităților din diferite ramuri și subramuri ale economiei care, prin rezultatele obținute în îndeplinirea sarcinilor de plan, se înscriu pe primele locuri în întrecerea socialistă pe anul în curs.

Considerînd că experiența acestora cuprinde — în afară de aspecte specifice, cu valoare pur locală — și elemente generalizabile în cadrul sectorului respectiv și chiar în afara acestuia, redacția a organizat, în rîndul unor întreprinderi care au ocupat locul I în întrecere pe primele 8 luni, o anchetă cu tema : **ce factori principali și ce măsuri concrete au ajutat colectivul dv. în creșterea suplimentară a productivității muncii ?*)**

Prezentăm, în cele ce urmează, o sinteză a răspunsurilor primite din partea cadrelor de conducere de la :

- **Întreprinderea de fier Vlăhița** (președintele C.O.M., **Ladislau Tokos**) ;
- **Întreprinderea de avioane Bacău** (președintele C.O.M., **Vasile Roman**) ;
- **Întreprinderea de piese de schimb și utilaje pentru industria chimică Satu Mare** (președintele C.O.M., **Nicolae Lăpuște**) ;
- **Întreprinderea de produse zaharoase București** (președintele C.O.M., **Silvia Duca**) ;
- **Depoul C.F.R. Fetești** (secretarul comitetului de partid, **Costache Putinică** ; șeful de depou coordonator, **Teodor Groza**) ;
- **Întreprinderea de transporturi auto Vrancea** (secretarul comitetului de partid, **Corneliu Cristea** ; director, **Petre Costeschi**) ;
- **Întreprinderea de exploatare portuară Constanța** (președintele C.O.M., **Ruxanda Delegeanu**).

*) Rezultatele la acest indicator — calculat la producția netă — se referă la perioada ianuarie-iulie 1982.

Orientări și acțiuni corelate cu obiectivele prioritare ale întreprinderii

O CARACTERISTICĂ esențială a actualului mecanism economico-financiar este aceea că integrează organic aspectele cantitative și cele calitative ale activității fiecărei unități, reliefînd puternic și în adevărata lor natură corelațiile dintre ele. Obiective care înainte erau considerate și soluționate izolat, pierzîndu-se din vedere potențialul lor sinergic și diminuîndu-se astfel efectele reciproce pozitive, își vădesc acum intercondiționarea. Sublinierile făcute și indicațiile date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la plenara Comitetului Central, ca și la recenta consfătuire de lucru cu activul de partid și de stat din industrie identifică, pe planul acțiunilor prioritare din economie, liniile de forță ce converg spre **eficiența economică**, în expresia ei cea mai cuprinzătoare, care întrunește comandamentele și interesele fiecărei întreprinderi, fiecărei ramuri și ale întregii economii naționale.

Răspunsurile primite în cadrul anchetei insistă asupra unei asemenea viziuni, în care **creșterea productivității muncii** apare nu numai ca un imperativ de sine stătător, legat de utilizarea optimă a potențialului tehnic și uman, ci și ca **o condiție decisivă pentru ameliorarea de ansamblu a rezultatelor economice și îndeosebi pentru rezolvarea obiectivelor prioritare ale producției**, potrivit specificului și problematicii fiecărei unități. Ea este utilizată cu succes ca o pîrghie — la Întreprinderea de fier Vlăhița, pentru **suplimentarea livrărilor de metal** către beneficiari prin **depășirea planului producției fizice** (pe 9 luni sarcinile respective au fost îndeplinite în proporție de 108,3%) ; la Întreprinderea de avioane Bacău, pentru **creșterea producției nete** (76,4% din sporul peste plan la acest indicator a fost obținut pe seama productivității muncii) ; la Depoul C.F.R. Fetești, pentru **mărirea volumului de transport** în condițiile menținerii la nivelul planului a numărului mediu de personal muncitor (de la 1 833,8 tone brute-km/om al muncii în 1981, s-a ajuns în primele 7 luni din acest an la cifra de 2 032,1) ; la I.E.P. Constanța, pentru **reducerea timpului de staționare a navelor** sub operațiuni de încărcare-descărcare, în vederea derulării mai eficiente a traficului maritim de mărfuri (acest timp a fost diminuat, față de anul trecut, cu circa 32%) etc. Astfel de exemple denotă din partea consiliilor de conducere, a colectivelor de oameni ai muncii, o înțelegere a obligațiilor ce decurg din poziția fiecărei întreprinderi în angrenajul economiei naționale, dar și a mecanismului de înfăptuire a lor.

Anchetă „R.E."

— DIN EXPERIENȚA UNOR UNITĂȚI SITUATE PE PRIMELE LOCURI ÎN ÎNTRECEREA SOCIALISTĂ —

Tabelul nr. 1 prezintă rezultatele obținute de cele 7 unități cuprinse în anchetă, în îndeplinirea și depășirea nivelului planificat al productivității muncii. Datele referitoare la dinamica față de perioada corespunzătoare a anului precedent demonstrează faptul că, prin identificarea și punerea în valoare a unor rezerve suplimentare, față de cele avute în vedere la fundamentarea planului pe 1982, s-a obținut o dinamică accentuată, ce înlesnește atingerea cotelor stabilite pentru întregul cincinal.

Astfel, la I.A. Bacău consiliul oamenilor muncii, consiliile sale pe domenii, compartimentele de specialitate, un mare număr de cadre tehnice și economice, cu contribuția nemijlocită a lucrătorilor din secții, au asigurat — prin antrenarea tuturor factorilor responsabili, prin urmărirea lunară a stadiului de realizare — aplicarea în practică a măsurilor scadente în acest interval din programul unitar aprobat în adunarea generală (de menționat că în cea mai mare parte, ...menele erau concentrate în primul ...mestru, în ideea ca efectul lor să se resimtă pe o perioadă cît mai îndelungată). Din cele 14 măsuri și grupe de măsuri referitoare

Tabelul nr. 1

Unitatea	Productivitatea muncii pe primele 7 luni din 1982, în % față de : planul perioadei	perioada corespunzătoare din 1981
Întreprinderea de fier Vlăhița*)	106,5	107,1
Întreprinderea de avioane Bacău	104,9	112,1
I.P.S.U.I.C. Satu Mare	103,2	113,3
I.P.Z. București	129,3	. . .
Depoul C.F.R. Fetești	105,8	110,8
I.T.A. Vrancea	118,4	120,5
I.E.P. Constanța*)	113,0	. . .

*) 8 luni

la productivitate, cuprinse în programul unitar al I.P.S.U.I.C. Satu Mare, în 7 luni au fost soluționate și puse în aplicare 12, multe dintre ele în devans. La I.P.Z. București, de asemenea, s-au materializat cu o pătrime mai multe măsuri decît cele programate pentru intervalul la care ne referim.

Este de subliniat că la unitățile industriale vizate, productivitatea nu a fost influențată prin investiții în noi capacități cu utilare modernă. Factorii de creștere au fost cei curenți, dar folosiți cu pricepere și spirit gospodăresc, atribute stimulate, accentuate de autoconducere și autogestiune.

Efecte pe multiple planuri ale progresului tehnic și tehnologic

CONTRIBUȚIA acestor factori la mărirea productivității muncii este exemplificată în tabelul nr. 2.

Introducerea progresului tehnic, asimilarea de produse noi, perfecționarea tehnologiilor se confirmă, și în cazul unităților amintite, ca principale modalități polivalente de a obține economii de muncă vie și trecută, folosirea mai bună a capacităților existente, îmbunătățirea calității produselor și activităților.

Trecerea la tehnologii mai avantajoase s-a soldat, la I.A. Bacău, prin reducerea consumului de manoperă cu pînă la 5% la executarea unor piese și repere de serie, prin înlocuirea prelucrării mecanice din piese brute cu procedeul matrițării (respectiv cu ștanțarea din tablă de oțel sau cupru) ; cu 3% prin mecanizarea operațiilor de nituire a unor subansamble ; cu 6% în urma introducerii frezării cu viteze mari, prin copiere, a tablelor din structura aeronavelor etc. Pe baza studiului efectuat de un cerc larg de specialiști, în legătură cu gradul de dotare cu S.D.V.-uri, s-a trecut la mărirea numărului acestora acolo unde existau locuri înguste, ceea ce a permis scurtarea unor cicluri de fabricație, asigurarea unei mai bune ritmicități a producției și a activității de reparații, realizarea unei calități superioare. Utilizarea mai bună a timpului de lucru prin evitarea remedierilor a fost un efect secundar, dar deloc neglijabil al dezvoltării și finalizării acțiunii inițiate încă din anul trecut, privind **dotarea cu instalații și standuri de control și verificări ;** numai în sectorul de reparații au fost realizate 62 de instalații și 825 de dispozitive.

Tabelul nr. 2

Ponderea principalilor factori în creșterea productivității muncii (%)

Unitatea	Progres tehnic	Organiz. prod. și a muncii	Calificare-perfecționare
Întrepr. de fier Vlăhița*)	21,3	25,3	18,3
Întrepr. de avioane Bacău	52,4	40,3	7,3
I.P.S., U.I.C. Satu Mare*)	20,0	22,2	4,4
I.T.A. Vrancea	—	44,9	55,1

*) Ponderile se referă la creșterea peste plan a productivității muncii.

Pe introducerea tehnologiilor de mare productivitate a mizat cu succes și colectivul I.P.S.U.I.C. Satu Mare. Tăierea oțelurilor înalt aliate cu jet de plasmă, prelucrarea prin electroeroziune, prelucrarea reperelor de serie mare pe strunguri automate și semiautomate, elaborarea aliajelor antiex pentru scule antiscîntei în cuptoare de inducție, turnarea în cochilii metalice ș.a. nu numai că au redus consumul de muncă și de materiale, dar au creat condiții pentru asimilarea de noi mașini, utilaje, piese de schimb și scule pentru industria chimică, a căror fabricare a permis **renunțarea la importul unor produse similare.**

Activitatea de creație tehnică de masă și introducere a progresului tehnic a cuprins în acest an, la I.E.P. Constanța, aproape 2 500 de oameni ai muncii, cu participarea cărora au fost realizate 207 obiective, incluzînd 14 inovații, 77 tehnologii noi sau îmbunătățite de manipulare și transbordare a mărfurilor. Se disting dintre ele adaptarea de motoare românești la unele utilaje din import și, mai cu seamă, noutatea pe plan național pe care a constituit-o introducerea tehnologiei de încărcare-descărcare transversală a containerelor de pe navele moderne tip „lash" (utilajul portuar din dotare, care permitea manipularea numai longitudinal, în sensul axului navei, a fost modernizat prin modificarea dispozitivului de prindere a sarcinii la podul de containere) — care, pe lîngă eficiența economică de peste 800 mii lei/an, a asigurat reducerea considerabilă a duratei de staționare a navelor portcontainere acostate la cheu.

În legătură cu observația de mai sus, că mijloacele utilizate pentru obținerea sporului la productivitate au fost în esență neinvestiționale, este de reținut că mecanizările, automatizările, reamenajările de fonduri fixe s-au făcut în principal prin **autodotare.** La I.P.Z. București s-au realizat în aceste condiții dispozitivele de întindere și secționare a aluatului, care au înlocuit un volum însemnat de muncă manuală la secția de patiserie. Depoul C.F.R. Feteşti și-a înzestrat atelierele, prin forțe proprii, cu dispozitive și aparatură perfecționate pentru confecționarea sau recondiționarea unor piese, cu 8 standuri de probă și un nou laborator electronic, ce și-au demonstrat utilitatea în reducerea efortului fizic, scăderea timpului de reparație a locomotivelor, creșterea preciziei și calității reviziilor; tot prin autodotare s-au executat și montat unele utilaje de ridicat și transport.

În a doua parte a sintezei răspunsurilor primite la ancheta „R.E." ne vom referi la acțiuni întreprinse în domeniul reamenajării fluxurilor tehnologice, organizării mai bune a producției și a muncii, perfecționării pregătirii profesionale a personalului muncitor. Vom prezenta, de asemenea, unele propuneri făcute de întreprinderi, referitoare la probleme a căror rezolvare de către organele de resort ar înlesni creșterea în ritm accelerat a productivității muncii.

Dorin CONSTANTINESCU

Atingerea parametrilor proiectați

(Urmare din pag 6)

respectării clauzelor contractuale, mergînd pînă la urmărirea desfășurării producției produselor contractate de la furnizori, recuperarea daunelor provocate de nefuncționarea unor utilaje contractate.

4 **Analiza trimestrială de către organele de conducere ale întreprinderilor, centralelor industriale și ministerelor a stadiului realizării parametrilor proiectați,** precum și a modului de aducere la îndeplinire a măsurilor stabilite. Acțiunea se cere desfășurată cu maximă responsabilitate, întrucît în multe cazuri se constată că măsurile înscrise în programele întocmite pentru atingerea în cel mai scurt timp posibil a nivelurilor aprobate nu sînt respectate, iar uneori măsurile stabilite nu sînt concrete, la obiect, așa cum de fapt situația reală o cere, ci au caracter general.

Consider că pentru a se asigura atingerea parametrilor proiectați în duratele aprobate, **sarcini deosebite revin și comisiilor de recepție,** care trebuie să analizeze cu mai mare atenție în fiecare etapă modul în care s-a respectat documentația tehnico-economică aprobată, propunînd, după caz, măsuri de soluționare operativă a problemelor care apar.

Și o altă problemă. În prezent, potrivit normelor metodologice în vigoare, în cazul cînd au loc dezvoltări „în cascadă", iar nivelul indicatorilor etapelor ulterioare are ca bază de fundamentare, de plecare, și nivelul indicatorilor (parametrilor), ce trebuiau atinși în perioadele anterioare, raportarea încetează, chiar dacă indicatorii inițiali nu au fost atinși, pînă la punerea în funcțiune a dezvoltării, cînd se reia raportarea. Ca urmare, apreciez că aceste prevederi ar trebui modificate în sensul ca **raportarea să înceapă de la punerea în funcțiune a primei etape a investiției** și să continue pentru indicatorul producție exprimat fie fizic fie valoric, urmînd ca încetarea și reluarea raportării să fie valabilă numai pentru indicatorii : productivitatea muncii, costurile de producție, beneficii, curs de revenire, aport net valutar etc.. Susțin aceasta întrucît sînt încă multe întreprinderi la care au loc dezvoltări repetate, cu durate de execuție mari, ca în cazul celor din industria construcțiilor de mașini și a altor ramuri, și pentru care din această cauză nu există, după părerea mea, posibilitatea urmăririi indicatorilor aprobați încă de cînd au fost puse în funcțiune primele etape inițiale ale respectivului nou obiectiv complex de investiții.

Proprietatea socialistă: dezvoltări originale ale conceptului

CHEMÎND oamenii muncii la o mobilizare cît mai largă a eforturilor de gospodărire cu maximă eficiență a avutului obștesc, Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie a.c., a inițiat o serie de măsuri referitoare la perfecționarea principiilor de proprietate, de organizare socială și prin aceasta de perfecționare continuă a noului mecanism economic. A fost vizată astfel o mai puternică afirmare și o mai adecvată exercitare, de către toți oamenii muncii, a calității lor de proprietari asupra „părții din proprietatea întregului popor încredințată lor spre gospodărire și dezvoltare. Altfel spus, s-a pus problema întăririi conștiinței de proprietar a celor ce muncesc prin participarea directă cu anumite sume bănești la dezvoltarea mijloacelor de bază, a mijloacelor de producție ale unităților în care muncesc. În acest fel, dreptul de proprietate al colectivelor de oameni ai muncii din întreprinderi capătă sensuri și valențe noi și, așa cum preciza tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie a.c., o asemenea reglementare **„ar întări răspunderea în calitate de proprietari, a oamenilor muncii, preocuparea pentru buna desfășurare a activității economice, pentru autoconducere și autogestiune"**. Este deci, vorba de un mijloc puternic de perfecționare a principiilor autoconducerii și autogestiunii putîndu-se astfel asigura, pe de o parte, creșterea continuă a eficienței economice și pe această cale mijloacele necesare retribuirii și participării la beneficii și, pe de altă parte, mijloacele necesare acumulării, dezvoltării forțelor de producție precum și satisfacerea unor necesități generale ale statului.

Arătînd toate acestea, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia că în mod greșit se identifică proprietatea socială, proprietatea întregului popor, cu proprietatea de stat. Statul nu este și nici nu trebuie să fie proprietar în sensul juridic al cuvîntului. Proprietatea socială aparține poporului. Statul, în calitatea lui de instrument al puterii politice a oamenilor muncii, al întregului popor, de titular al puterii și suveranității acestuia, înfăptuiește organizat dezvoltarea economico-socială. În aceeași calitate de instrument al puterii politice, el trebuie să exercite controlul și să vegheze ca proprietatea întregului popor să fie cît mai bine gospodărită, să se dezvolte continuu, să asigure ca în toate unitățile să se înfăptuiască neabătut și în condiții de maximă eficiență autoconducerea și autogestiunea.

După unele opinii[1]) la care dealtfel ne exprimăm adeziunea, unitățile economice de stat sînt organe de stat, este drept, organe de o natură specifică, organizate potrivit legii pe principiile autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare. În asemenea situație, dacă statul nu este și nici nu poate fi proprietar în sensul juridic al cuvîntului, nu pot fi proprietari în același sens nici unitățile economice de stat în calitatea lor de organe de stat. La această concluzie ajungem și în lumina articolului 6 al Constituției care consfințește întregului popor calitatea de titular al dreptului de proprietate socialistă de stat. Apartenența patrimoniului unităților economice de stat la această proprietate, înseamnă totodată că titular al ei este nu unitatea economică de stat ci colectivul respectiv de oameni ai muncii, în favoarea unităților constituindu-se dreptul de administrare directă.

Plenara C.C. al P.C.R. din 7—8 noiembrie a.c. luînd în dezbatere proiectul de lege privind participarea, cu părți sociale, a oamenilor muncii din unitățile economice de stat la constituirea fondului de dezvoltare economică, a apreciat că prin reglementarea acestei participări se va întări răspunderea oamenilor muncii în calitate de proprietari, precum și preocuparea lor pentru buna desfășurare a activității economice, se va asigura participarea mai activă la autoconducerea și autogestiunea unității, la creșterea rentabilității și a beneficiilor și corespunzător și a veniturilor.

Potrivit prevederilor din proiectul de lege, se instituie dreptul oamenilor muncii din unitățile economice de stat de a avea în proprietate, ca parte socială, o parte din valoarea mijloacelor fixe aflate în administrarea acestor unități. Dreptul la care ne referim se instituie și pentru oamenii muncii care lucrează în aparatul de stat, al organizațiilor politice și obștești, din unitățile de învățămînt și social-culturale.

Ca și cei ce muncesc în unități economice de stat, aceștia pot depune sume de bani cu titlu de părți sociale într-o unitate economică, beneficiind și ei de venituri suplimentare în raport cu valoarea părții sociale deținute. Neputînd depăși în total 30% din valoarea mijloacelor fixe ale unității, partea socială în proprietatea fiecărui om al muncii se va înscrie între 10 000 lei și 50 000 lei pe întreaga perioadă de activitate a acestuia. Depunerile vor fi destinate pentru efectuarea de investiții productive cu efecte imediate în producție și în creșterea veniturilor și beneficiilor unității și numai în mod excepțional, cu aprobarea adunării generale în situația în care sînt disponibile la fondul de dezvoltare, pot fi utilizate pentru finanțarea mijloacelor circulante.

Ca urmare a noii prevederi normative, proprietatea socialistă își va modifica calitativ înțelesul. După cum s-a observat,[2]) fondurile fixe actuale, în totalitatea lor, „sînt materializarea muncii sociale prestate de către producători în anii construcției socialismului, mijloacele de muncă asupra cărora statul socialist a devenit proprietar prin actul naționalizării fiind totodată, integral înlocuite, în această perioadă. Ca urmare, calitatea statului de proprietar asupra principalelor mijloace de producție nu se mai justifică din punct de vedere economic". S-au stabilit relații ample „între întreaga societate, ca proprietară asupra principalelor mijloace de producție și diferitele colective de oameni ai muncii cărora li s-a dat în folosință o parte din aceste mijloace de producție".

Proprietatea socialistă, proprietatea întregului popor, este administrată de unități socialiste de stat în care lucrează colective concrete de oameni ai muncii care poartă întreaga răspundere pentru gospodărirea și realizarea funcției economice și sociale a întreprinderii. În acest fel, între dreptul de proprietate socialistă și dreptul de administrare directă s-a creat o relație mai strînsă de fluxuri reciproce realizate nu numai prin sistemul conducerii unitare planificate a întregii activități economice și sociale de către stat ci și prin această nouă calitate a oamenilor muncii de a participa direct și efectiv la dezvoltarea patrimoniului socialist.

Conceptul de proprietate socialistă de stat apare astfel ca fiind inadecvat, proprietatea aceasta fiind în realitate a întregului popor. Statul este numai un instrument al acestuia în înfăptuirea organizată a dezvoltării economico-sociale, un „administrator general al proprietății sociale a întregului popor".

În lumina prevederilor proiectului de Lege, partea din avuția națională încredințată spre administrare unităților în care activează colectivele de oameni ai muncii din unitățile economice de stat se va înfățișa din punct de vedere juridic astfel :

— pentru cca. 70% din mijloacele fixe, din fondurile de bază ale unității, proprietate a întregului popor, se constituie în unitate un drept de administrare directă avînd ca titular colectivul organizat de oameni ai muncii din unitatea respectivă ;

— pentru restul, ce nu poate depăși 30% din mijloacele de bază, ca aport al oamenilor muncii la dezvoltarea unității, titular al dreptului de proprietate se va constitui direct și nemijlocit colectivul depunător, în nume propriu, exercitînd tot direct și nemijlocit și dreptul de a gospodări această proprietate.

Garantat prin puterea legii, dreptul fiecărui om al muncii asupra părții sociale pe care și-a constituit-o își va păs-

---

[1]) Victor Dan Zlătescu, Unitatea economică de stat și personalitatea juridică, București, Ed. științifică și enciclopedică, 1979, p. 44.

[2]) Dezvoltarea proprietății socialiste, a autoconducerii muncitorești, I. V. Totu, în Revista economică, nr. 22, 4 VI 1982 p. 17—18.

tra atributele esențiale ale dreptului de proprietate, va fi nedezmembrat, conferind titularului dreptul de a poseda, de a folosi și dispune. Aceste atribute nu pot exista însă în starea lor pură, aptitudinile exercitîndu-se numai la realizarea scopului pentru care dreptul a fost constituit. Astfel, hotărîrile în ceea ce privește exercitarea lor vor fi luate cu consimțămîntul tuturor, consimțămînt exprimat prin plan și prin deciziile adoptate în adunările generale. Legea nr. 8/1972 cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României stipulează printre altele principiul conform căruia conducerea planificată a dezvoltării economico-sociale se realizează prin îmbinarea ei organică cu autoconducerea muncitorească și autogestiunea întreprinderilor în condițiile aplicării consecvente și perfecționării continue a centralismului democratic ; un alt principiu nu mai puțin important este și cel al muncii și conducerii colective prin asigurarea participării largi a oamenilor muncii la dezbaterea și adoptarea deciziilor la toate nivelurile de conducere. Ca urmare a acestor principii fundamentale rezultă că oamenii muncii participă nemijlocit la elaborarea și înfăptuirea planului pe baza muncii și conducerii colective și că adoptarea deciziilor se face prin manifestarea voinței lor. Îmbinînd latura centralismului cu cea democratică, planul exprimă sub aspect juridico-economic, repartiția muncii sociale, vii și materializate, permițînd cunoașterea în adîncime a realităților social-economice și concretizarea în obiective precise a concepției asupra dezvoltării. În funcție deci de conținutul social-economic, în scopul realizării sarcinilor de plan, dreptul de proprietate la care ne referim există și își manifestă atributele.

Privit în totalitatea celor maximum 30 la sută din valoarea mijloacelor fixe ale unității, dreptul de proprietate constituit prin însumarea părților sociale depuse nu poate exista, în situația dată, decît printr-una din modalitățile lui : proprietatea comună. Prerogativele pe care acestea le conferă aparțin împreună și concomitent întregului colectiv de oameni ai muncii, colectiv format din suma titularilor dreptului. Acesta întrunește trăsături ale dreptului de proprietate comună pe cote părți caracterizîndu-se prin aceea că obiectul proprietății, respectiv mijloacele de bază va rămîne nefracționat în materialitatea lui în timp ce dreptul de proprietate se fracționează în cote părți corespunzătoare sumelor depuse de fiecare din titularii dreptului. Fiecare din acești titulari apare astfel în calitate de coproprietar, dreptul său întîlnindu-se cu drepturile celorlalți în toată masa bunurilor înțeleasă în materialitatea ei.

Rezultă astfel că dreptul de proprietate al fiecărui depunător se exercită direct și nemijlocit, prin participarea titularului de drept în organele de conducere colectivă a unității, potrivit principiului autoconducerii muncitorești. Fiecare din depunătorii de părți sociale are dreptul și corelativ și obligația să participe la administrarea întregului, să-l folosească împreună cu ceilalți coproprietari potrivit destinației lui, respectiv în vederea sarcinilor de plan. Acest drept de proprietate poate avea un caracter vremelnic, în sensul că după ce va trece perioada de cel puțin 5 ani, prevăzută în proiect. la cererea depunătorului partea socială se restituie integral sau eșalonat într-o perioadă de 2—5 ani. Garantîndu-se restituirea integrală a depunerilor, proiectul de Lege prevede dreptul titularului de a-și transfera partea sa socială la o altă unitate economică de stat în situația propriului său transfer. Depunerile făcute ca parte socială pot fi retrase o dată cu ieșirea la pensie și, ca orice drept patrimonial, pot fi transmise prin moștenire. Principiul că nimeni nu poate fi obligat să rămînă în indiviziune e consacrat în legislația noastră (Codul civil îl înscrie la art. 728) și ca atare nici un coproprietar nu poate renunța la dreptul său de a ieși din această indiviziune. În proiectul de cod civil din 1971 reglementarea e mai amplă. Coproprietarii administrează bunul în comun împreună, putînd stabili reguli privitoare la modul de a-l folosi, la împuternicirea unui administrator ș.a.

Proiectul de Lege prevede că depunerile fiecărui om al muncii pentru constituirea părții sociale se stabilesc în funcție de veniturile depunătorului precum și de volumul depunerilor așa cum va fi aprobat de adunarea generală pentru anul de plan. În ceea ce privește plata sumelor reprezentînd contribuțiile la constituirea părții sociale ea poate fi făcută integral, în rate egale sau diferențiate, lunar sau la alte intervale. Data constituirii dreptului de coproprietar ar fi atunci cînd persoana integrată în colectivul de muncă ar plăti prima sumă ca participare socială. Cu fiecare sumă astfel depusă nu se constituie un nou drept ci se mărește numai cota parte în indiviziune, respectiv crește întinderea dreptului.

În virtutea dreptului său de folosință, titularul beneficiază de veniturile aferente părții sale. Venitul anual cuvenit este de 6 la sută, calculat la mărimea totală a depunerilor în situația în care unitatea își realizează beneficiile planificate ; cînd aceste beneficii vor fi depășite, venitul anual poate fi de pînă la 8 la sută în funcție de volumul beneficiilor și rentabilitatea obținută. În cazul în care beneficiul planificat nu va fi realizat, oamenilor muncii li se garantează un venit anual de 5 la sută care se plătește la finele anului, după caz, fie din beneficiile realizate, fie din rezultatele financiare ale unității. Dreptului oamenilor muncii la un venit anual garantat prin voința legii îi corespunde obligația unității de a-l asigura, răspunderea ei întinzîndu-se nu față de prezența depunătorului în unitate ci față de cuantumul părții sociale constituite. Aceasta înseamnă că și în situația în care depunătorul nu mai aparține colectivului de oameni ai muncii din unitatea în care a depus suma ca parte socială, el va beneficia de venitul aferent totalului depus. În sfîrșit proiectul de lege cuprinde dispoziții în legătură cu interdicția cedării altor persoane a sumelor depuse, cu caracterul insesizabil al acestora (ele neputînd fi urmărite decît pentru recuperarea pagubelor aduse avutului obștesc prin infracțiuni), cu înscrierea lor într-un carnet individual de proprietar al părții sociale, asigurîndu-se prin această ultimă dispoziție certitudinea depunătorului asupra operațiilor efectuate.

Prin efectele stimulatoare pe care le declanșează cu privire la participarea mai activă a oamenilor muncii la procesele de muncă, proiectul de Lege, publicat în presă și supus dezbaterii publice reprezintă o expresie a democratismului nostru socialist și în același timp și o nouă și superioară formă de cointeresare materială. El aduce totodată o altă viziune, calitativ deosebită asupra instituției proprietății socialiste de stat și a dezvoltării ei.

Dacă pînă în prezent, concepția care stătea la baza înțelegerii acesteia era că statul este titular al dreptului de proprietate socialistă de stat, iar unitatea de stat, titulară a dreptului de administrație directă și că, nimeni nu putea să întreprindă vreo acțiune care ar fi putut să aducă o atingere drepturilor titularilor sus-amintiți, în noua concepție, oamenii muncii, prin puterea legii, nu mai apar ca subiecți pasivi de drept, legați numai în calitatea lor de personal muncitor al unității. Purtînd întreaga răspundere pentru gospodărirea și realizarea funcției lor social-economice și juridice, colectivele de oameni ai muncii ,devin entități juridice interesate direct să preia, în noua lor calitate, atributele exercitării drepturilor ai căror titulari sînt. Noi fluxuri și determinări reciproce se stabilesc, astfel, între dreptul de proprietate socialistă de stat și dreptul de administrare directă avînd ca efect și cauză în același timp și o dinamizare a procesului dezvoltării conștiinței socialiste, a unei atitudini superioare față de muncă, față de felul cum este folosit uriașul potențial productiv al țării.

Prin mijlocirea cadrului organizatoric creat, colectivele de oameni ai muncii își pot afirma mai bine calitățile lor de buni gospodari în toate aspectele activității de producție, în ceea ce privește reducerea consumurilor de materii prime, materiale, energie și combustibili, folosirea cu indici superiori a mașinilor și utilajelor, îmbunătățirea calității produselor, ridicarea productivității muncii etc.

Dezvoltarea originală a conceptului de proprietate socialistă, prin legarea directă a obiectului acesteia de interesul personal și colectiv, va determina, desigur, manifestarea mai puternică a conștiinței calității de proprietar a oamenilor muncii și deci și a simțului lor de răspundere, completînd totodată și ceea ce numim sistemul socialist de interese, unitatea ce există și trebuie să existe între interesul colectiv și cel personal pe de o parte și între mijloacele de stimulare materială și răspunderea pentru propria activitate pe de altă parte.

Radu DEMETRESCU

NOUA REVOLUȚIE AGRARĂ ȘI FORMAREA COMPLEXULUI AGROINDUSTRIAL NAȚIONAL

DEZVOLTAREA economico-socială a României socialiste în etapa actuală se bazează, într-o măsură hotărîtoare, pe modernizarea susținută a bazei tehnico-materiale și pe creșterea producției în industrie și agricultură, ca ramuri de bază ale economiei naționale aflate într-o interdependență tot mai strînsă. Subliniind rolul acestor ramuri pentru însăși definirea profilului economiei la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie a.c. tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că, privind în perspectivă, economia țării noastre va trebui să se bazeze pe o industrie modernă, puternic dezvoltată, pe o agricultură modernă de înaltă productivitate, continuînd să rămînă și în viitor o țară industrial-agrară.

Creșterea contribuției agriculturii la susținerea dinamismului economic și la satisfacerea nevoilor generale ale societății implică, așa cum a subliniat secretarul general al partidului, o dublare a producției agricole, iar pentru aceasta este necesară o profundă revoluție agrară în ceea ce privește productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică, activitatea socială generală a satelor. **„Noi avem posibilitatea să dublăm producția agricolă. Abia după ce vom dubla producția — ceea ce înseamnă o nouă revoluție în agricultură, cu tot ceea ce presupune aceasta pe plan organizatoric și tehnic, precum și în gîndirea oamenilor — vom ajunge la un nivel de la care putem merge înainte într-un ritm, ca să zic așa, mai moderat. Deși eu am ferma convingere că omenirea nu se va mulțumi niciodată — nici în agricultură și nici în industrie — cu ceea ce s-a realizat la un moment dat. Revoluția tehnică, revoluția agricolă și industrială vor merge înainte, iar societatea socialistă trebuie să asigure continuarea acestui proces revoluționar“**[1]).

Acest proces amplu implicînd transformări profunde de ordin tehnic, economic, social, organizatoric și cultural-educativ va avea loc nu numai pe fondul general al adîncirii interdependențelor dintre industrie și agricultură, ci și în condițiile schimbării caracterului procesului de muncă și de producție din agricultură, ale accentuării caracterului industrial al producției agricole, precum și ale întrepătrunderii crescînde dintre procesele specific agricole cu cele de tip industrial. Cele mai importante laturi și fluxuri prin care se vor realiza aceste interdependențe și întrepătrunderi ar putea fi sintetizate astfel : a) creșterea masei mijloacelor de producție de proveniență industrială încorporate în procesele de producție din agricultură — fără aceasta nefiind posibilă revoluționarea mai departe a bazei tehnico-materiale — și, în consecință, creșterea rolului ramurilor care le furnizează ; b) sporirea cantității de produse agricole care înainte de consumul final parcurg procese de prelucrare în unitățile industriale ; c) dezvoltarea unor activități industriale și de servicii nemijlocit în unitățile agricole, prelucrarea în cadrul acestora a produselor agricole și a altor resurse existente pe plan local ; d) strîngerea legăturilor dintre unitățile producătoare agricole și întreprinderile de desfacere, transport, înmagazinare-depozitare ; e) creșterea considerabilă a rolului instituțiilor de cercetare științifică în dezvoltarea producției agricole, chemate, așa cum se subliniază în documentele Congresului al XII-lea al partidului, să folosească mai intens metodele biologiei moderne în scopul creșterii substanțiale a producțiilor vegetale și zootehnice, pentru acoperirea nevoilor economiei naționale cu materii prime agricole și satisfacerea cerințelor de consum ale populației.

În acest fel, raporturile și condiționările devin mult mai intense și mai complexe. Dacă dezvoltarea agriculturii este din ce în ce mai strîns legată de activitățile desfășurate în celelalte ramuri din amonte (construcții de mașini, chimie, cercetare științifică etc.), la rîndul ei agricultura condiționează într-o măsură crescîndă dezvoltarea unui număr sporit de sectoare și ramuri ale economiei naționale și, în general, desfășurarea întregului proces al reproducției lărgite.

Ținînd seama de aceste tendințe și mai ales de exigențele noi pe care transformările respective le impun în domeniul organizării și conducerii fluxurilor economice respective este pe deplin îndreptățită opinia, formulată în literatura noastră economică, potrivit căreia noua revoluție agrară nu se limitează la sectorul agricol, ci apare ca o revoluție a însești relațiilor agriculturii cu celelalte sectoare de activitate, ca o modificare importantă, a locului și rolului acestei ramuri în ansamblul vieții economico-sociale a țării[2]). Multiplicarea și intensificarea acestor legături — economice, tehnico-economice și sociale — conduce la formarea unui complex (sistem) agroindustrial național și impune o abordare unitară și sistemică, atît din punct de vedere teoretico-științific, cît și în plan practic, prin organizarea și conducerea planificată corespunzătoare a tuturor activităților care concură, direct și indirect, la asigurarea cerințelor societății cu produse agroalimentare.

■

Complexul (sistemul) agroindustrial reprezintă o noțiune relativ nouă, intrată mai recent în literatura economică. Ea exprimă complexitatea fenomenelor și proceselor interdependente din viața economică și socială, care s-au format în țările dezvoltate sau se formează în țările ce merg pe calea dezvoltării industriale în legătură cu producerea și distribuirea produselor agroalimentare în societate[3]).

În literatura noastră economică au căpătat circulație mai largă noțiunile de sistem (sau economie) agroindustrial și sistem agroalimentar[4]), ambele fiind folosite cu înțelesuri aproximativ similare. Se folosește, de asemenea, conceptul de agroecosistem sau ecosistemul agroindustrial[5]), dar acesta desemnează mai mult fluxul de energie, transferul de substanțe și fluxul de informație într-un sistem agroindustrial.

Adepții conceptului de complex agroalimentar pun accentul pe faptul că el exprimă finalitatea activităților economico-sociale pe care le desemnează și anume subordonarea acestora față de cerințele consumatorului — destinatarul final al producerii și repartizării produselor agroindustriale. Dacă avem însă în vedere ansamblul proceselor economice și sociale și mai ales elementele noi pe care trebuie să le exprime conceptele, atunci, după părerea noastră, se impune observația că în primul rînd complexul agroalimentar nu cuprinde relațiile și fenomenele legate de producerea și asigurarea produselor și materiilor prime ce nu iau forma alimentelor și nici pe cele mai noi legate de conservarea și producerea de energie. În al doilea rînd, acest concept nu pune în evidență — prin însăși formularea sa — transformările intervenite în producția agricolă, interdependențele noi și complexe apărute în dezvoltarea agriculturii. De aceea, considerăm că noțiunea de sistem (complex) agroindustrial exprimă mai bine următoarele aspecte esențiale ale schimbărilor intervenite în conținutul și factorii producției agricole :

a) extinderea proceselor de tip industrial în agricultură și revoluționarea bazei tehnico-materiale a acesteia prin trecerea ei de la munca manuală la cea mașinistă și prin creșterea rolului mijloacelor de producție de proveniență industrială ;

b) creșterea interdependenței dintre agricultură și ramurile industriale din amonte și din aval ;

c) transformarea treptată a activității din agricultură într-o variantă a muncii industriale cu implicațiile și exigențele noi și importante care se creează, mai ales în domeniile calificării înalte și complexe a forței de muncă, relațiilor de cooperare

Reghina CREȚOIU
I.E.S.

(Continuare în pag. 24)

---

[1]) **Nicolae Ceaușescu** : „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate“, vol. 17, Editura politică, București, 1979, pag. 572—573.

[2]) Mărin D. Popescu : Circuit activ productiv pentru valorificarea superioară a resurselor regenerabile. În : „Noua revoluție agrară în România“. Editura politică, 1982, pag. 121.

[3]) Problemele dezvoltării complexului agroindustrial, apar pentru prima dată în literatura economică din S.U.A. la sfîrșitul anilor '40. Astfel de categorii ca „agricultural industry“ și „agroecosystem“ însemnau întregul complex de ramuri, legate de producția și desfacerea produselor agricole. Mai tîrziu apare noțiunea de „agribusiness“ (1957), pe care J. H. Davis și R. A. Goldberg au determinat-o astfel : „Agribusiness reprezintă totalitatea operațiunilor legate de producția și repartizarea serviciilor în domeniul aprovizionării agriculturii ; operațiunilor productive în ferme ; operațiunilor de depozitare, prelucrare și repartizare a materiilor prime agricole și a bunurilor alimentare“ (J. H. Davis, R. A. Goldberg, „Concept of Agribusiness“, Boston 1957, p. 85). În alte abordări, această noțiune are un sens mai restrîns, desemnînd mai ales agricultura și comerțul agricol („World Agricultural Dilemmas. Economic Impact, vol. 32, nr. 4/1980). În alte lucrări, deși este vorba de același proces de integrare pe verticală a unităților din agricultură, industrie, comerț etc se preferă noțiunile de economie alimentară sau agroalimentară (Louis Malassis : „Economie agro-alimentaire“, Ed. Cujas, 1979). În literatura țărilor socialiste s-a încetățenit în ultimul deceniu mai ales conceptul de complex agroindustrial.

[4]) Vezi, de exemplu : „Noua revoluție agrară în România“, Editura politică, 1982 ; „Alimentația și agricultura în următoarele trei decenii“, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1979.

[5]) Vezi : „Alimentația și agricultura în următoarele trei decenii“,

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Repere ale afirmării şcolii statistice româneşti

CREAREA şcolii româneşti de statistică a reprezentat pentru perioada interbelică o puternică afirmare cu caracter de pionierat internaţional, tot aşa ca şi Şcoala sociologică de la Bucureşti a lui Dimitrie Gusti. În jurul Şcolii de statistică s-au format statisticieni şi economişti de mare valoare care au realizat, la rîndul lor, performanţe remarcabile ale ştiinţei româneşti.

În perioada interbelică România s-a făcut puternic cunoscută în lumea ştiinţifică internaţională prin Şcoala de Statistică, Actuariat şi Calcul creată de acad. Octav Onicescu în 1931, la început în cadrul Facultăţii de ştiinţe şi pe urmă ca institut pe lîngă Universitatea Bucureşti pînă în 1948. Gheorghe Mihoc, Alexandru Pantazi, Nicolae Teodorescu, Miron Nicolescu, Alexandru Froda, Nicolae Ciorănescu, Maximilian Sanielevici, dr. Sabin Mănuilă, Mircea Vulcănescu, dr. G. Banu, Nicolae Argeşeanu au fost primii profesori ai acestei şcoli, la care s-au adăugat tinerii, pe atunci, N. Georgescu-Roegen, Roman Moldovan, Paul Sterian, ing. Ciril Petrescu şi alţii. Şcoala a fost înfiinţată la scurt timp după recensămîntul din 1930, al cărui preşedinte a fost profesorul Octav Onicescu, care constatase lipsa de cadre calificate de statisticieni, în special în judeţele ţării. Cursurile predate în cei doi ani de pregătire erau cu totul noi pentru acea epocă în care în Universitate nu se învăţau teoria probabilităţilor, statistica matematică, matematicile financiare, matematicile actuariale, discipline de calcul economic etc. De pildă, ing. Ciril Petrescu ţinea cursul de maşini de calcul şi organizare. Prin conţinutul şi calitatea structurii programelor de învăţămînt, această şcoală reprezenta o inovaţie semnificativă pe plan mondial. O altă prioritate internaţională consta în interdisciplinaritatea formaţiei de bază a studenţilor, care erau licenţiaţi în variate specialităţi: matematicieni, ingineri, economişti, medici, fizicieni, psihologi etc.

Regretatul academician Gheorghe Mihoc, şef al catedrei de Teoria probabilităţilor, rector al Universităţii Bucureşti şi pe urmă preşedinte al Academiei R.S.R., a elaborat un număr impresionant de mare de studii, lucrări şi mai ales de cărţi care reprezintă în sine o vastă cuprindere a statisticii matematice teoretice şi aplicate. Elev al şcolii amintite se recunoaşte cu mîndrie a fi celebrul profesor emerit al Universităţii Vanderbilt şi altor universităţi din lume, Nicolae Georgescu Roegen, creator al unei noi interpretări a procesului economic în legătură cu entropia sistemelor naturale. Binecunoscutul om de ştiinţă Kenneth Boulding a afirmat că dacă 500 de economişti ar aprofunda această teorie, întreaga ştiinţă economică ar căpăta alte direcţii şi alte dimensiuni, iar Paul Samuelson, laureat al premiului Nobel pentru economie, îl numeşte pe Georgescu Roegen economistul economiştilor şi matematicianul matematicienilor. Numărul discipolilor şcolii româneşti de statistică este foarte mare, iar numele ei, direct şi indirect prin fidelii săi elevi, străbate planeta la diferite latitudini şi longitudini.

Cum se explică această ubicuitate ştiinţifică ? Evident, sînt mai multe interpretări posibile. Ceea ce ni se pare a fi esenţial în răspunsul la această întrebare este sinteza ştiinţifică şi intelectuală comprehensivă pe care o reprezintă viaţa şi opera profesorului Octav Onicescu. Această sinteză îmbracă deopotrivă gîndirea pură, ontologică şi gîndirea aplicativă, epistemologică. În gîndirea pură, profesorul Onicescu a căutat mai ales semnificaţiile evidenţei, ale adevărului, ale aşa-zisului adevăr, fiindcă în ştiinţă acesta se află într-o continuă tranziţie. Căutarea pură în lumea

FIŞE

A. GHEORGHIU, T. BARON, ST. MATEI, C. BARON

Măsurarea, analiza şi optimizarea calităţii produselor industriale

Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică

● *Problemă cardinală a economiei moderne, asigurarea calităţii produselor a fost incorporată în strategia dezvoltării economiei naţionale ca un factor capabil să asigure valorificarea superioară a resurselor atrase în circuitul productiv. Situîndu-se în prim planul progresului economic, calitatea are un caracter dinamic – atît în plan practic cît şi conceptual – fapt care justifică numeroasele studii consacrate elucidării mecanismelor prin care se poate asigura un înalt nivel calitativ tuturor produselor fabricate precum şi serviciilor. Între aceste încercări se înscrie şi lucrarea „Măsurarea, analiza şi optimizarea calităţii produselor industriale", tipărită recent la Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică sub semnătura a patru autori:* A. Gheorghiu, T. Baron, St. Matei, C. Baron. *În volum sînt reunite studii care abordează atît aspecte teoretice cît şi practice. Astfel, în cîteva capitole din carte sînt analizate locul şi rolul calităţii produselor industriale în dezvoltarea economico-socială a ţării precum şi corelaţiile dintre calitate şi eficienţă economică, dintre calitate şi competitivitate, sînt abordate aspecte privind costul calităţii produselor industriale. În tematica lucrării sînt cuprinse, de asemenea, probleme vizînd măsurarea nivelului calităţii produselor industriale, analiza calităţii, optimizarea calităţii produselor, precum şi coordonatele alcătuirii unui sistem informaţional în domeniul calităţii produselor.*

Comportament demografic

● *Factor de bază al dezvoltării economice, numărul populaţiei (alături de structura sa socio-profesională şi nivelul de calificare) influenţează în mod substanţial ritmul reproducţiei sociale. La rîndul său, dezvoltarea economică şi chiar tipul de societate vădesc efecte considerabile asupra caracteristicilor demografice. Fapt care ar justifica distincţia – după cum opinează* Wulfram Speigner *în articolul „Vom kapitalistischen zum sozialistischen Typ der Bevölkerungsreproduction" (De la tipul capitalist la cel socialist de reproducere a populaţiei) publicat în numărul 10/1982 al revistei „WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT" – între tipul capitalist şi cel socialist de reproducţie a populaţiei. Elementul care sintetizează efectele mediului social şi le proiectează asupra evoluţiei populaţiei îl constituie „comportamentul demografic", concept cu rezonanţă interdisciplinară – biologică, psihologică, sociologică, economică, culturală. Tocmai de aceea, opinează autorul, previziunea asupra evoluţiei demografice, precum şi aplicarea unei anumite politici în acest domeniu ar presupune determinarea configuraţiei comportamentului demografic specific socialismului şi chiar mai detaliat, specific unei anumite etape, anumitor grupuri sociale. Pentru precizarea conţinutului acestui concept – apreciată W.S. – este necesară studierea unor fenomene specifice cum ar fi urbanizarea, ridicarea nivelului de instrucţie, modificarea registrului de aspiraţii etc.*

Educaţia agricolă

● *Economia educaţiei ca domeniu ce studiază raportul dintre*

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

semnificațiilor constituie un drum în care influența ideilor este fără început și fără sfîrșit. Universul axiomatic și axiologic al ontologiei ca și domeniul cosmologiei (mecanica invariantivă Onicescu constituie o alternativă față de abordarea lui Einstein) alcătuiesc o carte larg deschisă, dar pe care nimeni nu a citit-o pînă la capăt. Această gîndire pură descifrează mereu înțelesurile aparenței și de aceea ea reprezintă imperiul preferat al filozofilor și al poeților. Atît filozofarea cît și poetica sînt prezente tot mai accentuat în curgerea vieții și preocupărilor profesorului Onicescu.

Cunoașterea, sub forma gîndirii aplicative, a investigațiilor epistemologice, urmărește apropierea, cucerirea unei porțiuni a universului, dar ea este inevitabil limitată fiindcă este derivată ca o consecință a progresului gîndirii pure. Fuziunea dintre gîndirea pură și cea aplicativă explică de ce întreaga activitate a profesorului Onicescu relevă impactul puternic pe care îl are asupra unei lumi mult mai largi decît aceea a cogniției matematice. Om al gîndirii pure și al gîndirii aplicative,

Octav Onicescu este simultan prezent nu numai în ontologia și epistemologia științei, dar și în influențarea tehnologiilor de cercetare de către apriorismul sistemelor teoretice. Este o reînviere – îmbogățită de interdisciplinaritatea culturii moderne – a modelului unitar antic de *praxis* și *techne* în cunoaștere.

Sincretismul acesta este mai ales vizibil în interesul constant al profesorului pentru științe sociale, începînd cu perioada interbelică, cînd, în 1932, a participat direct la crearea Institutului de Conjunctură, dovedind o surprinzătoare înțelegere pentru nevoile disciplinelor economice de a fi cuantificate. Această instituție ca și Școala de statistică de pe lîngă Universitatea București, creată în 1931 de către prof. Onicescu, marchează începuturile economiei cantitative românești și în același timp un pionierat pe plan european. De atunci și pînă astăzi, cultivînd relațiile și comunicațiile permanente cu intelectualitatea științifică din țară și de peste hotare, profesorul și elevii săi au introdus o orientare pregnantă către rigoarea matematică în aproape toate științele sociale. Un demers științific a fost imprimat astfel cercetărilor din agricultură, industrie, comerț, conjunctură, demografie, sociologie, psihologie, antropologie, marketing, planificare și alte discipline. Toate aceste activități au fost structurate organizatoric sub forma Seminarului permanent de la D.C.S., care funcționează neîntrerupt de 18 ani și căruia, în mod spontan, participanții i-au dat numele sub care este cunoscut în toată țara : *Seminarul Onicescu*, din fiecare joi între orele 13–14. La aceste întîlniri se dezbat cele mai noi metodologii și se discută problemele cercetărilor din variate domenii.

Pentru promovarea aparatului de metode și tehnici necesare cercetătorilor, profesorul a expus la acest seminar, cu prioritate, propriile sale teorii mai înainte ca acestea să vadă lumina tiparului. Astfel s-a întîmplat cu satisfacția informațională, care a devenit apoi celebră pe plan internațional. Astăzi energia informațională și corelația informațională sînt utilizate în Franța, Italia, Spania, R.F. Germania, Cehoslovacia și alte țări. Aceasta este probabil cea mai importantă contribuție românească la dezvoltarea internațională a aplicării matematicilor în economie și în general în științele sociale, însă nu trebuie uitată metoda Onicescu de comparare a obiectelor purtătoare de mai multe caracteristici. În domeniul deciziilor multicriteriale, această metodă are o capacitate remarcabilă de rezolvare a problemelor. După modelul demo-economic conceput de profesorul Onicescu pentru o analiză macroeconomică completă, înglobînd în fapt toate sectoarele societății, ultima sa lucrare, în paralel cu memoriile în curs de publicare, se referă la econometria informațională, o carte practic terminată, împreună cu unul din elevii săi apropiați. Întreaga econometrie și principalele modele existente sînt rescrise în lumina teoriilor Onicescu, la care se adaugă structurarea modelelor proprii. Iar acum profesorul, recent sărbătorit pentru cele nouă decenii de viață, este preocupat de făurirea unei noi discipline care se va numi demometria, ceea ce ar putea deschide perspective de dezvoltare nu numai demografiei, dar și unei științe cantitative noi și integrate a societății umane în ansamblu.

M.C. DEMETRESCU

FIȘE

nivelul de pregătire profesională și eficiența activității se bucură de o recunoaștere tot mai largă în sectoarele industriale. Mai puține sînt însă preocupările în ceea ce privește eficiența perfecționării pregătirii profesionale în domeniul agricol, sferă de activitate în care se consideră că revoluția tehnico-științifică se manifestă mai curînd pe planul dotării tehnice și al substanțelor fertilizante folosite decît în planul calificării. O lucrare recentă – Farmer Education and Farm Efficiency – elaborată de doi specialiști ai Băncii Mondiale . Dean T. Jamison și Lawrence J. Lau își propune să participe la dezbaterea acestor probleme. Pornind de la cîteva studii de caz, autorii concluzionează că pregătirea de specialitate a muncitorului agricol poate și trebuie să aibă efecte mai mari asupra producției, în condițiile transformărilor și modernizărilor din agricultură. În acest sens este susținută ideea potrivit căreia, în timp ce formarea competențelor de bază – știința de carte și priceperile cognitive generale – sînt dobîndite cel mai bine prin școală și instituții similare, transmiterea informațiilor de specialitate (de exemplu, informații care privesc noi soiuri de semințe, tehnici și tehnologii moderne, metode de irigare etc.) se poate realiza eficient printr-o varietate de forme, și în mod deosebit pe calea unor servicii speciale organizate în acest sens.

DOCTRINE ECONOMICE CONTEMPORANE

Editura Didactică și Pedagogică

● În Editura Didactică și Pedagogică *a apărut recent o nouă ediție a manualului universitar de* Doctrine economice contemporane, *elaborat de un colectiv de cadre didactice de la Academia de Studii Economice. Înnoit în proporție însemnată față de ediția anterioară (1980), acest manual este structurat pe 8 teme și 21 capitole: introducere în obiectul doctrinelor economice contemporane; dezvoltarea gîndirii economice a clasei muncitoare în epoca contemporană; orientări și caracteristici principale ale gîndirii economice nemarxiste contemporane (criza economiei politice burgheze; restructurările conceptual-metodologice în gîndirea economică burgheză ; keynesismul, neokeynesismul, postkeynesismul, radicalismul); creșterea economică în actualele confruntări de idei; teorii cu privire la relațiile economice internaționale, la subdezvoltare și noua ordine economică internațională; gîndirea economică contemporană și viitorul societății umane (critica teoriilor burgheze despre economia socialistă, critica teoriilor societății postindustriale, ale „societății de consum" și ale „convergenței" sistemelor social-economice) ; (gîndirea economică progresistă românească, (gîndirea economică românească pînă la Marea Unire, gîndirea economică nemarxistă din România între anii 1918–1944; gîndirea economică a clasei muncitoare din România în perioada 1918–1944); contribuția P.C.R., a tovarășului Nicolae Ceaușescu la dezvoltarea gîndirii economice. Manualul, întocmit în conformitate cu programa analitică, se adresează tuturor studenților economiști sau neeconomiști, care au ca obiect de studiu disciplina „Doctrine economice contemporane", tuturor celor care activează pe frontul ideologic, al propagandei de partid, precum și tuturor celor ce doresc să-și completeze cultura generală cu cunoștințe economice.*

NOUA REVOLUȚIE AGRARĂ

(Urmare din pag. 21)

între unitățile economice și tehnico-științifice angajate în acest proces, precum și în cel al asigurării unei organizări de tip industrial a producției și muncii în agricultură. Formarea sistemului agroindustrial reprezintă un proces social-economic de coordonare și integrare a activităților legate de producerea și desfacerea produselor agricole.

Din punct de vedere al sferei de cuprindere, complexul agroindustrial este format dintr-un ansamblu de ramuri și activități, productive, de circulație, din sfera serviciilor etc., ordonate diferit în funcție de modul de organizare[6]). În literatura economică se vorbește de complexe cu 5 sau 6 subsisteme.

Indiferent de gradul de detaliere a analizei, prin conținutul său, complexul agro-industrial cuprinde : a) ramurile producătoare de mijloace de producție pentru agricultură, precum și unitățile ce se ocupă de aprovizionarea și dezvoltarea tehnico-materială a agriculturii; b) agricultura propriu-zisă; c) ramurile de prelucrare, transport și desfacere a producției agricole. În complex intră, de asemenea, rețeaua de instituții de cercetare științifică și alte servicii și întreprinderi legate de funcționarea și deservirea ramurilor amintite. Complexul agro-industrial nu reprezintă o simplă însumare a acestor ramuri ; formarea lui înseamnă o anumită contopire a ramurilor și serviciilor componente din punct de vedere economic și tehnologic astfel încît pe baza unui proces de sinteză se formează o unitate calitativ nouă, în care fiecare din activitățile desfășurate mai înainte autonom reprezintă o verigă în lanțul producției agricole. Această unire se realizează în principal prin diferite forme de integrare verticală.

În ansamblul său tot acest proces trebuie subordonat unor cerințe majore care cuprind, într-o determinare unitară, pe de o parte, asigurarea volumului, structurii și calității produselor agroalimentare necesare societății, iar pe de altă parte, reducerea consumului de muncă socială necesară pentru asigurarea acestei producții. Atîta timp cît lărgirea diviziunii muncii s-a realizat în mod spontan — ca în condițiile capitalismului — sau printr-o abordare sectorială, pe ramuri și faze (agricultură, industria alimentară și ușoară, circulația produselor agricole) am asistat nu de puține ori la o creștere mai ales a consumurilor energetice în agricultură și în general a muncii sociale necesară în aceste sectoare. Înfăptuirea unei profunde revoluții agrare necesită o abordare nouă, complexă, a acestor probleme, astfel încît realizarea produselor necesare pentru înfăptuirea unei alimentații științifice a populației și dezvoltarea corespunzătoare a producției de bunuri de consum agroalimentare să se realizeze în condiții de mai mare raționalitate economică. Realizarea acestui obiectiv necesită, așa cum se subliniază în literatura economică, conceperea economiei agroalimentare nu pe ramuri sau sectoare, ci ca un tot unitar, ca fond social de timp, destinat producției mijloacelor de producție necesare agriculturii, fondul de timp pentru producerea și prelucrarea materiilor prime agricole, inclusiv pentru transportul și distribuția acestora pînă la consumator. În acest fel, determinarea consumului material în expresie fizică energetică și în expresie valorică ar da posibilitatea elaborării unui model al economiei agroalimentare, ca parte componentă a modelului de ansamblu al creșterii economice[7]).

Complexul agro-industrial presupune o transformare a producției agricole. Rămînerea în urmă din punct de vedere tehnic și economic a agriculturii față de celelalte ramuri și în primul rînd față de industrie împiedică procesul de integrare cu industria și frînează ridicarea eficienței economice în ramurile conexe. Experiența țărilor dezvoltate arată, totodată, că integrarea agro-industrială a apărut și s-a dezvoltat cu succes cel mai adesea în acele ramuri ale agriculturii sau în acele zone în care influența condițiilor naturale asupra producției agricole este mai mică și nu conduce la pierderi mari.

Componenta principală a complexului agro-industrial o formează complexul alimentar. În țările cele mai dezvoltate producția bunurilor alimentare reprezintă partea covîrșitoare (peste 70 la sută în Europa occidentală și 95 la sută în S.U.A.) din întreaga producție agricolă, restul revenind plantelor tehnice (bumbac, in, cînepă tutun etc.). În valoarea producției alimentare finale producția agriculturii reprezintă însă circa 1/5. Principala parte din această valoare se formează în sferele neagricole ale complexului alimentar (producția mijloacelor de producție agricole, prelucrarea și desfacerea materiilor prime agricole și a bunurilor alimentare).

Odată ce s-au format și au ajuns la un grad ridicat de dezvoltare ramurile industriale producătoare de mijloace de producție pentru agricultură, a devenit mai acută problema diversificării și calității serviciilor din amonte pentru agricultură, fără de care nu este posibilă creșterea producției agricole și mai ales realizarea acesteia la parametrii calitativ ridicați. Fără a se copia modelele unor țări capitaliste dezvoltate în acest domeniu — în unele dintre acestea agricultura a devenit, după cum se știe, mare consumatoare de energie — trebuie spus că mai ales înfăptuirea „revoluției biologice", ca de altfel și a „revoluției chimice" este de neimaginat fără crearea de noi hibrizi vegetali și animali, fără reducerea termenelor de vegetație a plantelor sau de creștere a animalelor, pentru creșterea producției. Realizarea unor producții sporite necesită și amplificarea serviciilor legate de combaterea dăunătorilor, de administrarea științifică a îngrășămintelor, erbicidelor și insecticidelor etc.

Totodată este necesară înlăturarea unor rămîneri în urmă în domeniul asigurării bazei materiale și a unor servicii din avalul agriculturii, mai ales în cel al transportului, depozitării și conservării producției agricole, precum și perfecționarea repartizării teritoriale a producției agricole pe baza celor mai noi cuceriri ale științei (se apreciază că pe această ultimă cale se poate obține o sporire a producției agricole cu cel puțin 10 la sută). Așa cum s-a subliniat în literatura economică, în proiectarea sistemelor agroindustriale trebuie pornit de la o concepție unitară, al cărei criteriu esențial să fie valorificarea integrală a substanțelor utile și energiei, la locul producerii lor, utilizarea în trepte a energiei, pe baza procesului circular activ, precum și potențarea factorilor de producție, materiali și umani și creșterea randamentelor și a coeficienților de conversie[8]).

În acest fel formarea complexului agro-industrial marcînd trecerea spre o nouă etapă în dezvoltarea agriculturii conduce la intensificarea legăturilor agriculturii cu ramurile conexe ale economiei cu o tendință clară de mai mare proporționalitate și interdependență între ele, și prin răspîndirea tot mai largă a unităților de un tip nou de integrare verticală (uniuni și combinate agro-industriale). Rezultă deci că problemele formării complexului agro-industrial pot fi analizate din două puncte de vedere : național, macroeconomic (integrarea și coordonarea ramurilor economice) și productiv, microeconomic (integrarea și cooperarea întreprinderilor productive). Această abordare a fenomenului amintit este determinată de realitatea obiectivă, practica confirmînd existența a două procese de integrare reciproc legate. În primul rînd, are loc procesul lichidării disproporțiilor și separațiilor ce s-au format în decursul istoriei în dezvoltarea ramurilor economice legate nemijlocit de producția bunurilor alimentare, pe baza echilibrării treptate a legăturilor dintre aceste ramuri și, în al doilea rînd, capătă o răspîndire tot mai mare unitățile integrate vertical, care cuprind într-un mecanism economic și organizatoric unitar diferite întreprinderi de producție, prelucrare și desfacere a produselor finite de consum.

Din punct de vedere al conducerii acestui proces la nivel național prezintă o mare importanță faptul că în etapa actuală se elaborează și se adoptă de către Marea Adunare Națională un plan unitar de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare, ca parte integrantă a planului național de dezvoltare economico-socială a țării, care dă posibilitatea coordonării unitare a acestor două ramuri de bază ale economiei. La nivel microeconomic, în aceeași direcție acționează dezvoltarea diferitelor forme de cooperare mai strînsă dintre unitățile productive din agricultură și industrie, funcționarea consiliilor unice agroindustriale, precum și dezvoltarea mai pronunțată a activităților industriale în întreprinderile agricole.

---

[6]) În cadrul complexului agroindustrial este angrenat un număr mare de ramuri economice concrete legate într-un fel sau altul de producția și desfacerea produselor agricole. În funcție de nivelul atins al dezvoltării legăturilor, balanțele legăturilor dintre ramuri permit evidențierea unui număr diferit de astfel de ramuri. Cele mai mari din aceste ramuri sînt : agricultura, industria chimică (producătoare de îngrășăminte, erbicide și insecticide și alte produse), construcții de mașini agricole, construcții agricole, industria energetică și de combustibil (acea parte care deservește agricultura), industria alimentară și ușoară (care lucrează pe baza materiei prime agricole), infrastructura care deservește agricultura, aprovizionarea tehnico-materială, comerțul și desfacerea produselor agricole, cercetarea agricolă și pregătirea cadrelor pentru agricultură etc. Numărul de ramuri poate fi majorat sau redus în funcție de obiectivul cercetării și de criteriul adoptat pentru determinarea nivelului de dezvoltare a legăturilor dintre ramuri.

[7]) Dumitru Dumitru : Funcția antientropică a cercetării științifice și a tehnologiei în agricultură. În „Alimentația și agricultura în următoarele trei decenii", pag. 134.

[8]) Vezi : „Circuit activ productiv pentru valorificarea superioară a resurselor regenerabile" de Maria D. Popescu și „Sistem și complexitate în agricultură" de Ioniță Olteanu în „Noua revoluție agrară în România". Editura politică, 1982, pag. 125—129 și 252—253.

Procese și fenomene actuale ale economiei mondiale

DEZECHILIBRELE PLĂȚILOR INTERNAȚIONALE — FACTOR AGRAVANT AL CRIZEI ECONOMIEI MONDIALE

DINTRE factorii care reflectă sintetic fenomenele de criză din economia mondială și care, la rîndul lor, contribuie la agravarea acestor fenomene se remarcă în mod deosebit dezechilibrele plăților internaționale. De altfel, se poate afirma că, pe de o parte, situația balanțelor de plăți ilustrează elocvent disproporțiile comerțului internațional, raporturile inegale din economia mondială ca și noile forme de dominație și exploatare neocolonialistă, iar, pe de altă parte, poziția plăților internaționale generează un evantai de probleme economico-financiare și politice care domină în prezent viața internațională.

Cronicizarea dezechilibrelor

PLĂȚILE internaționale înregistrau în mod obișnuit o serie de dezechilibre temporare, care — într-o formă sau alta — se lichidau în timp. Majorarea considerabilă a prețului țițeiului în 1974 și agravarea fenomenelor de criză din economia mondială în ultimii ani au dus la cronicizarea și accentuarea acestor dezechilibre pe o perioadă mai îndelungată, la acumularea în timp a unor excedente monetare substanțiale de către un grup de țări, concomitent cu acumularea deficitelor corespunzătoare de către alte țări, în special țări în curs de dezvoltare. Deficitul plăților curente înregistrat de aceste țări a crescut de la 48,2 miliarde dolari în 1979, la 68,2 miliarde dolari în 1980 și la peste 90 miliarde dolari în 1981. Pe lîngă amploarea deficitelor, care rezultă și mai clar dacă le comparăm cu volumul relativ redus al exporturilor și rezervelor oficiale de aur și devize ale lumii a treia, două fenomene ilustrează gravitatea situației. În primul rînd, **tendința de majorare a deficitelor plăților curente ale țărilor în curs de dezvoltare importatoare de țiței** și nu de reducere, ca în cazul țărilor capitaliste dezvoltate. În al doilea rînd, faptul că deficitele menționate urmează unei perioade îndelungate în care aceste țări au avut dificultăți ale plăților externe și au acumulat deja o **datorie externă îngrijorătoare.**

Este cunoscut că înainte de anul 1980 un mare număr de țări în curs de dezvoltare importatoare de țiței au fost nevoite să procedeze la limitarea sau chiar reducerea absolută a importurilor, ca urmare a posibilităților tot mai restrînse de onorare a plăților externe. Ca urmare a slăbirii ritmului creșterii economice și instaurării fenomenelor recesioniste în țările occidentale, încasările din export ale lumii a treia s-au diminuat sensibil. Restrîngerea creditului internațional și creșterea substanțială a ratei dobînzilor în ultimii ani au constrîns aceste țări să folosească rezervele oficiale, care s-au redus în 1981 cu 10 miliarde dolari, ceea ce a condus la o situație extrem de precară pe planul lichidității externe. Creșterea economică a fost diminuată în 1981 la numai 0,5% (față de media de 5,5% în deceniul trecut și obiectivul de 7% stabilit pentru cel de-al treilea deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare), ceea ce înseamnă că **venitul real pe locuitor în lumea a treia s-a diminuat efectiv,** pentru prima oară în ultimii 20 ani. Datoria externă a lumii a treia a ajuns la sfîrșitul anului 1981 la aproape 500 miliarde dolari (465 miliarde dolari datorie publică termen mediu și lung după cifrele preliminare ale Băncii Mondiale), comparativ cu 60 miliarde dolari în 1970.

Situația dificilă caracterizează toate regiunile în curs de dezvoltare, fără excepție. În țările din America Latină, care au constituit pînă în 1980 o regiune cu un ritm ridicat de creștere, expansiunea practic a încetat ; multe țări latino-americane întîmpină în prezent mari dificultăți în rambursarea datoriei lor externe. Țările în curs de dezvoltare din Asia, deși au menținut un anumit procent de creștere, au cunoscut o agravare bruscă a problemelor legate de echilibrul extern. În țările africane de la sud de Sahara problemele cronice agravate de conjunctura internațională defavorabilă pot fi sintetizate de continuarea procesului de scădere a nivelului nutrițional *). Un număr crescînd de țări în curs de dezvoltare, care au întîmpinat dificultăți în legătură cu serviciul datoriei externe, și-au reeșalonat datoriile : în 1980 Liberia, Sierra Leone, Turcia, în 1981 Republica Africa Centrală, Madagascar, Pakistan, Senegal, Togo, Uganda, Zair, iar în prima jumătate a anului 1982 Bolivia, Jamaica și Sudan.

O practică neocolonialistă

LISTA dificultăților majore pe care le întîmpină țările în curs de dezvoltare, dintre care am menționat numai o parte, ilustrează elocvent că **cele mai afectate de criza din economia mondială sînt țările mai puțin dezvoltate.** Desigur, fenomenele de criză nu se opresc la granița nici unei țări, ele afectează și țările dezvoltate cu economie de piață, dar acestea au posibilități mai mari de adaptare la situația creată.

Este semnificativ faptul că, în condițiile adîncirii fenomenelor de criză, țările industrializate capitaliste, folosindu-se de forța și pozițiile deținute în economia mondială și de schimburile internaționale, au declanșat o amplă acțiune de **transferare a efectelor crizei pe plan extern asupra altor țări, îndeosebi asupra țărilor în curs de dezvoltare, utilizînd cele mai diverse metode neocolnialiste,** prin intermediul canalelor și mecanismelor valutar-financiare. Astfel, inflația internă din țările occidentale a fost „exportată" prin **majorarea considerabilă a prețurilor la produsele destinate pieței externe** în special la tehnologia livrată spre țările aflate în plin proces de dezvoltare. De asemenea, prin **majorarea la cote exagerate a dobînzilor** la creditele interne și internaționale, țările occidentale, și îndeosebi S.U.A., au impus celor nevoiți să apeleze la împrumuturi — în mod deosebit țări în curs de dezvoltare, cu o datorie externă în creștere — **o sarcină financiară tot mai împovărătoare.** Numai prin promovarea politicii dobînzilor înalte, țările occidentale industrializate iau înapoi de la țările în curs de dezvoltare cam tot atîta cît acordă acestora sub forma asistenței publice pentru dezvoltare.

Conform statisticilor Băncii Mondiale, plățile pentru dobînzi, care au însumat 31 miliarde dolari în 1980 și aproape 50 miliarde dolari în 1981, s-au triplat între 1978 și 1981 și reprezintă în prezent mai mult de jumătate din serviciul datoriei externe (amortizări plus dobînzi). O consecință a acestei situații este aceea că în ultimii ani o proporție tot mai mare din noile împrumuturi luate de țările lumii a treia a fost utilizată pentru serviciul datoriei în curs. Transferurile financiare nete către țările în curs de dezvoltare — respectiv diferența dintre împrumuturile către aceste țări și serviciul datoriei — au scăzut de la 34 miliarde dolari în 1978 la 18 miliarde dolari în 1981 ; în cazul țărilor latino-americane, transferurile nete s-au diminuat de la 13 la 0,6 miliarde dolari.

În perspectivă, **nu se întrevede o ameliorare a situației externe** a țărilor în curs de dezvoltare. În timp ce în acest an deficitul plăților curente ale țărilor membre ale O.C.D.E. se va diminua la circa 15 miliarde dolari, deficitul țărilor în curs de dezvoltare importatoare de țiței se va menține ridicat, în jurul nivelului din anul precedent. Procesul complex de transferare a dificultăților spre zona lumii a treia are tendința de perpetuare, cu toate consecințele nefaste care decurg de aici.

Pentru un comerț internațional liber, fără restricții și discriminări

MENȚINEREA unor dezechilibre majore ale plăților internaționale ridică și alte probleme. Într-un raport recent dat

*) Vezi Revista economică nr. 42 din 22 octombrie 1982.

publicității de GATT se menționează că dificultățile plăților externe constituie una din cauzele **recrudescenței protecționismului și încordării situației financiar-bancare internaționale.** Protecționismul, menționează raportul, constituie un grav pericol pentru comerțul internațional, dar ceea ce îngrijorează cel mai mult este influența sa nefastă asupra finanțelor mondiale. Închiderea piețelor de export poate genera o **severă criză de lichiditate pe plan internațional,** aducînd multe țări în imposibilitatea onorării plăților scadente. Situația poate fi comparată din multe puncte de vedere cu cea din anii 1930 ; în mod deosebit raportul menționează că în prezent, ca și în perioada interbelică, recrudescența protecționismului se asociază cu faptul că multe credite externe sînt destinate nu majorării capacităților productive, ci finanțării importurilor și consumului (așa numita „deadweight debt"). În consecință, orice limitare a exporturilor se repercutează în majorarea deficitelor în plățile curente, în creșterea necesarului de finanțare, în suprasolicitarea sistemului monetar-financiar mondial și în final în blocarea mecanismului de creditare. Dimpotrivă, menținerea unui comerț internațional liber, fără restricții și descriminări, favorizează procesul de reciclare a fondurilor din țările cu excedente ale balanțelor de plăți spre țările cu deficite. Mai mult, îmbunătățirea climatului mondial va acționa în sensul „reciclării petrodolarilor" inclusiv în investiții productive și nu numai în plasamente bancare (acestea din urmă sînt mult mai instabile).

În aceste condiții internaționale dificile, ale gravelor perturbări din economia mondială, România nu adoptă o poziție pasivă, de așteptare, care ar duce, inevitabil, la stagnarea dezvoltării economice, ci este hotărîtă să acționeze cu toată energia pentru a face față furtunii din viața economică internațională, luînd măsuri care să asigure dezvoltarea economico-socială a țării și în împrejurările actuale. Este semnificativ că propunîndu-și limitarea consecințelor negative ale crizei mondiale asupra economiei sale, România urmărește atingerea acestui obiectiv nu prin diminuarea schimburilor externe, ci prin extinderea lor continuă. Astfel, raportul dintre volumul exporturilor și venitul național se va situa în 1982 la 34% față de 26—27% în anii precedenți.

Opțiunea constantă a țării noastre pentru depășirea fenomenelor de criză din economia mondială o constituie larga colaborare internațională, participarea activă a tuturor statelor la rezolvarea problemelor cu care sînt confruntate relațiile internaționale. **„Noi considerăm — arăta secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — că este necesar ca toate statele să dea dovadă de înaltă responsabilitate, să acționeze împreună pentru depășirea crizei economice și a problemelor grave din economia mondială, pornind de la realizarea unei noi ordini economice internaționale, de la un sprijin puternic pentru țările în curs de dezvoltare, în sensul reluării activității economice".**

În contextul actualelor fenomene de criză, este, de asemenea, deosebit de important ca factorul extern să nu compromită eforturile proprii spre progres ale țărilor în curs de dezvoltare. De aceea, poziția României este că singura opțiune viabilă și realistă o constituie nu reducerea ci intensificarea colaborării, întărirea conlucrării între națiuni concepută ca strategie comună și rațională de eliminare a confruntărilor și de soluționare echitabilă a problemelor, de depășire a fenomenelor de criză.

Apelul pentru colaborare economică se impune, în concepția țării noastre, cu atît mai mult cu cît în ultimii ani manifestările de criză economică s-au combinat cu încordările politice, cu agravarea tensiunilor și conflictelor din relațiile internaționale. De aceea, astăzi funcția colaborării economice este mult mai largă, ea fiind nu numai o necesitate a progresului economic și social, dar și un instrument al diminuării încordării politice. De soluționarea complexelor probleme ale economiei mondiale, printr-o largă colaborare internațională reciproc avantajoasă, depind progresul și pacea omenirii.

Mugur ISĂRESCU
Institutul de Economie Mondială

Săptămîna Națiunilor Unite pentru dezarmare

Dezvoltarea economico-socială și cursa înarmărilor sînt incompatibile

ÎN FIECARE AN, în baza unei hotărîri a Adunării Generale a O.N.U. adoptată la prima sa sesiune specială din 1978 consacrată problemei dezarmării, săptămîna cuprinsă între 24 și 31 octombrie este marcată în întreaga lume ca „Săptămîna Națiunilor Unite pentru dezarmare" — prilej de mobilizare a opiniei publice, a forțelor progresiste de pretutindeni pentru a impune încetarea cursei înarmărilor și trecerea la măsuri hotărîte de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară.

În condițiile în care cheltuielile alocate pe plan mondial competiției înarmărilor se ridică în prezent la circa 650 miliarde dolari pe an, astfel că producția sau achiziționarea de arme cu putere de distrugere sporită grevează puternic bugetele a tot mai multe țări, inclusiv din rîndul celor slab dezvoltate economic (vezi graficul nr. 1) , apare limpede de ce continuarea acestei curse iraționale reprezintă nu numai un pericol crescînd pentru securitatea și pacea mondială, ci și o povară tot mai grea pe umerii tuturor popoarelor lumii.

Graficul nr. 1

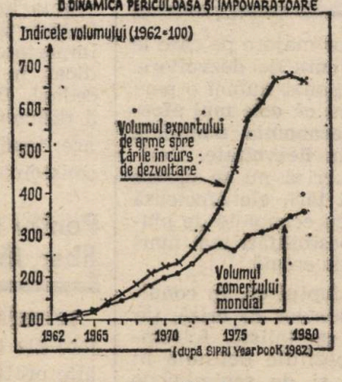

Militînd cu consecvență pentru oprirea neîntîrziată a cursei înarmărilor, România pornește de la constatarea validată nu numai de logica elementară, ci și de întreaga evoluție a vieții internaționale că dezvoltarea economico-socială și cursa înarmărilor sînt incompatibile, că în orice țară fiecare ban în plus pentru înarmare înseamnă un ban în minus pentru investiții în scopul creșterii economice și al satisfacerii unor nevoi economico-sociale presante, că departe de a avea un caracter stimulator asupra dezvoltării economice, înarmările reprezintă un obstacol major în calea ei.

Constituind cel mai puternic factor cunoscut în istoria omenirii de irosire a resurselor materiale și umane, inevitabil limitate, ale fiecărei națiuni și ale planetei în ansamblul său, de deturnare a lor în scopuri nu numai neproductive, dar și antisociale, cursa înarmărilor, care cunoaște un tot mai pronunțat caracter calitativ, tehnologic (vezi graficul nr. 2, prezentînd cifre pe exemplul S.U.A.), reprezintă — așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — un principal factor de prelungire a actualelor dificultăți din economia mondială, al crizei care se accentuează și care a cuprins practic toată lumea, toate statele, al adîncirii decalajelor economice internaționale.

Graficul nr. 2

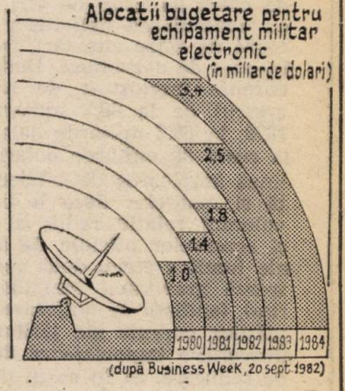

Iată de ce, în concepția partidului și statului nostru, pacea și noua ordine economică internațională, dezarmarea și dezvoltarea constituie probleme care trebuie soluționate împreună, în interesul vital al tuturor popoarelor.

D.D.

Manifestări ale neocolonialismului

Decalajele informaţionale internaţionale

ESTE în general recunoscut faptul că judecăţile de valoare cu care operăm, afirmaţiile pe care le facem în orice moment, sînt condiţionate de accesul la informaţie şi de calitatea acesteia. În orice domeniu de activitate şi pe orice treaptă a scării ierarhice, deciziile omului modern şi cu atît mai mult ale specialistului sînt condiţionate de cantitatea, calitatea şi noutatea informaţiilor pe care le deţine. În virtutea acestei condiţionări, apare ca absolut necesar un schimb larg de informaţii, ce trebuie promovat la toate nivelurile, atît pe plan naţional, cît şi internaţional.

În prezent, informaţia a devenit ceva mai mult decît o simplă comunicare, în unele cazuri putîndu-se vorbi despre informaţie ca despre un instrument al puterii, ca şi al dezvoltării. Mai mult ca oricînd, putem parafraza cuvintele lui Bacon, spunînd „informaţia este putere". Şi nu întîmplător ne gîndim la cuvintele lui Bacon. Cunoaşterea şi progresul nu sînt posibile decît prin informare.

În această ordine de idei putem spune că decalajele economice cu care se confruntă lumea contemporană au un corespondent în domeniul informaţiei, prin decalaje informaţionale. Subdezvoltarea economică îşi găseşte şi în domeniul informaţional un corespondent prin sistemul neadecvat şi ineficient de informare existent în ţările sărace.

În Africa, de exemplu, tirajul ziarelor locale nu depăşea în 1980, 14 exemplare la o mie de locuitori, faţă de 64 în Asia, 70 în America Latină şi Caraibe — raportat la 312 pentru ansamblul ţărilor industrializate. Pentru a avea o imagine mai completă ar mai trebui adăugat că 87 la sută din exemplarele apărute în Africa sînt difuzate în oraşe. Situaţia în domeniul radiodifuziunii nu este mai puţin alarmantă : în 1980 în Africa existau circa 700 posturi emiţătoare de o putere variind între 5 şi 500 kW, iar posturile receptoare se cifrau, pe întreg continentul, la 7 pentru fiecare 100 de locuitori, faţă de media mondială ce depăşeşte 30. O situaţie asemănătoare întîlnim şi în domeniul televiziunii — în 1980 doar 29 de ţări africane posedau reţea de televiziune, iar dintre acestea numai 19 erau situate în sudul Saharei. Problema cea mai gravă o constituie însă calitatea informaţiei difuzată prin aceste mijloace. Astfel, din cele 60 de minute de informaţii televizate în Africa în cursul unei zile, cel puţin jumătate provin de la reţelele de televiziune occidentale şi chiar cînd aceste informaţii privesc evenimente africane, ele sînt însoţite de comentariile staţiilor străine. Astfel, puţinii telespectatori africani sînt nu numai „inundaţi" cu informaţii de origine străină, ci sînt supuşi şi unor interpretări care „nu numai că nu vin în întîmpinarea culturii şi vieţii lor, ci conduc la alienare culturală" [1]).

În aceeaşi ordine de idei, este semnificativ faptul că băncile de date care operează la nivel mondial se concentrează în ţările industrializate. Controlul pieţei internaţionale de date este de asemenea deţinut de cei care domină serviciile informaţionale, care concep maşinile şi programele lor şi operează băncile de date. De altfel, există temeri în sensul că, o dată cu introducerea telecomunicaţiilor prin sateliţi datele relative la resursele naturale ale ţărilor în curs de dezvoltare vor concentra şi mai mult puterea în mîinile ţărilor cu tehnologie avansată.

O nouă formă de dependenţă şi dominaţie culturală

S-A CONTURAT deci, şi capătă tot mai mult sens ideea de ţări bogate şi ţări sărace în date. Această nouă formă de dependenţă şi dominaţie culturală îşi găseşte expresia, spune Viera-Gallo [2]), în domeniul economic. De exemplu, începînd cu fixarea preţului pentru materii prime pe piaţa internaţională, societăţile transnaţionale vor putea dovedi o mai mare abilitate de negociere decît ţările exportatoare, datorită folosirii de reţele de date puse la zi în mod permanent (date reale şi potenţiale referitoare la ofertă, cerere şi nivelul stocurilor disponibile). „Pe de o parte, o mică parte a omenirii controlează deopotrivă organizarea şi prelucrarea datelor, ca şi tehnicile aferente. De cealaltă parte, majorităţii grupărilor umane îi lipsesc nu numai cunoştinţele tehnice necesare şi capacitatea economică de a-şi apăra identitatea culturală, dar în acelaşi timp se găseşte marginalizată în termeni de structură internaţională ai telecomunicaţiei şi telematicii" constată autorul citat.

Un alt element prin care se manifestă decalajele în domeniul informaţiei îl constituie structura proprietăţii asupra mijloacelor de comunicare. Astfel, arată Juan Somavia, în America Latină „mijloacele de comunicare ale monopolului social sînt adevărate «gazde» ale penetrării societăţilor transnaţionale. Există proprietate naţională, dar conţinut transnaţional, fapt care face ca şi comunicaţiile să constituie un domeniu în care proprietatea naţională nu asigură autonomie naţională.

Penetrarea transnaţională nu se realizează prin investiţii directe ; ea este prezentă în trei moduri complementare : prin controlul asupra producerii mesajelor, o parte importantă a conţinutului transmis fiind doar o distribuire a mesajelor transnaţionale ; prin controlul publicităţii transnaţionale ; prin promovarea unui model de informare şi valori sociale sensibil la interesele societăţilor transnaţionale" [3]).

În unele ţări în curs de dezvoltare, conştiente de importanţa vitală a depăşirii rămînerii în urmă în domeniul informaţional, care poate constitui, alături de alte elemente, un factor de lichidare a subdezvoltării, se fac eforturi deosebite pentru a se reduce handicapul din acest domeniu. Aceste ţări se lovesc însă de o serie de obstacole — atît practici comerciale discriminatorii (de exemplu, după criza din 1975, hîrtia era în ţările africane de peste 1,5 ori mai scumpă decît în ţările industrializate), cît şi probleme financiare de ordin intern. Astfel, conform estimărilor O.N.U. suma importurilor africane materializate în echipamente de comunicaţii va atinge în 1990 aproximativ 820 milioane dolari, adică de aproape 4 ori mai mult decît în 1972 (224 milioane dolari). Investiţiile necesare instalării materialelor şi întreţinerii lor absorb, însă, cea mai mare parte din creditele disponibile, care în mod normal ar fi trebuit să fie alocate în special pentru a finanţa bugetele de funcţionare a organismelor de informare, în interes naţional [4]).

Dar monopolul social asupra comunicaţiilor nu poate subzista numai pe baza propriei sale puteri. El necesită sprijinul continuu al structurilor pe care le reprezintă, din care s-a dezvoltat şi care îl fac viabil în termeni operaţionali. Monopolul este susţinut de cîteva elemente ale structurilor de putere autoritară care se întrepătrund : accentuarea penetrării intereselor transnaţionale în economia locală ; modurile declarate şi nedeclarate în care se exercită controlul asupra comunicaţiilor ; deformarea culturală rezultată din politica deschisă faţă de penetrarea transnaţională în comunicaţii. Devine tot mai necesar să se creeze un cadru democratic în sistemul informaţional, să se lichideze decalajele informaţionale şi, o dată cu ele, „monopolurile de cunoaştere", monopoluri care sînt în acelaşi timp

[1]) Sam Essono — „Le retard africain", în „L'économiste du tiers monde, nr. 52/1980, Paris.
[2]) José Antonio Viera-Gallo, „Metrre de l'ordre dans les données" în Forum du développement, martie 1982.
[3]) Juan Somavia — „The Democratization of Communications" — în Development Dialogue, 1981 : 2, Uppsala, Suedia.
[4]) Sam Essono — op. cit.

instrumentul şi rezultatul unor inegalităţi pe plan economic şi politic.

În primul rînd, acest cadru trebuie să creeze posibilitatea participării largi la procesul de comunicare ; de altfel, tocmai în aceasta rezidă diferenţele fundamentale dintre comunicaţiile tradiţionale şi cele alternative : „primele constituie un sistem în care conţinutul şi natura informaţiei sînt decise de un grup restrîns ; celelalte sînt un sistem în care publicul poate participa la procesul de comunicare“ [5]). Astfel, în prezent, conceptul comercial de comunicare este privit într-un singur sens, excluzînd participarea publicului, „receptorul“ deţinînd doar în aparenţă un rol activ. Problema participării constă în opunerea structurilor verticale şi centralizate, care caracterizează organizarea comunicaţiei, unei structuri orizontale, în măsură să favorizeze o participare de la bază.

Imperativul democratizării sistemului informaţional

ÎNTR-UN CADRU NOU, democratic al sistemului informaţional internaţional este esenţială respectarea dreptului de reprezentare în procesul de comunicare şi a dreptului de participare în diferite stadii ale procesului de comunicare. Aşa cum arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, „trebuie să avem permanent în vedere că fiecare popor, fie el mare sau mic, a contribuit, contribuie şi va contribui la îmbogăţirea patrimoniului civilizaţiei universale, care se compune, pînă la urmă, din ceea ce au creat toate naţiunile lumii. Din acest punct de vedere, popoarele ca şi oamenii, sînt pe deplin egale“** [6]).

În cadrul unei noi ordini, un element esenţial ce trebuie avut în vedere este tocmai participarea egală la activitatea de decizie, inclusiv în ce priveşte mijloacele de informare naţionale sau internaţionale, calitatea informaţiei, momentul şi contextul transmiterii ei. Potrivit opiniilor exprimate de mai mulţi specialişti şi cercetători de prestigiu internaţional în probleme ale dezvoltării, cadrul democratic la care ne referim ar trebuie să răpundă în principal următoarelor necesităţi :

● punerea mijloacelor de comunicare la îndemîna tuturor membrilor societăţii, tuturor sectoarelor de activitate, astfel încît să nu existe un singur grup care să poată controla unilateral fluxul informaţional. Trecerea controlului asupra mijloacelor de comunicare în mîna celor care beneficiază de ele va face posibilă realizarea şi unei alte condiţii, şi anume găsirea de noi forme de finanţare, care să înlăture monopolul social asupra mass-media din partea unui grup restrîns ;

● informaţia trebuie să înceteze de a mai fi tratată ca o marfă sau un simplu element de propagandă ; rămînînd un element al puterii, ea trebuie să reflecte puterea maselor orientată în interes propriu. Afirmaţia este legată de faptul că în prezent, informaţia este tratată nu ca un bun social ci, mai curînd, ca o marfă care se cumpără şi se vinde pe o piaţă a sa proprie. În continuarea aceleeaşi idei, se poate spune că „randamentul şi volumul vînzărilor au devenit în practică criteriile de apreciere a performanţelor mass-media. Astfel, succesul comercial a înlocuit responsabilitatea socială ca parametru pentru performanţa adecvată a serviciului public de comunicare şi informare“ [7]). De aceea, în cadrul fiecărei societăţi, este necesar să se descopere şi să se dezvolte instrumentele de responsabilitate socială, compatibile cu sistemul social respectiv. Cei care deţin puterea de a informa trebuie să răspundă pentru folosirea ei în societate în general şi în mod special faţă de cei afectaţi direct de o asemenea informare ;

● este, de asemenea, de subliniat necesitatea unui nou tip de informare. Ni se pare demn de reţinut argumentarea făcută în acest sens în revista fundaţiei suedeze pentru dezvoltare „Dag Hammarskjöld“ : „Este importantă informarea obiectivă asupra evenimentelor. Raportarea şi analizarea contextului lor, ca şi structurile de bază şi procesele care dau naştere evenimentelor ce fac obiectul informării este la fel de importantă (...) Mai mult, informarea înseamnă şi educare în sensul cel mai larg al cuvîntului, adică ridicarea conştiinţei. Ea ar trebui să contribuie la reducerea ignoranţei şi a ideilor preconcepute“ [8]) ;

● este necesară asigurarea accesului general şi egal, liber şi neîngrădit, la noile tehnologii din domeniul „industriei informaţiei“ şi folosirea adecvată a acestora ;

● fluxul informaţional trebuie conceput în dublu sens, în genul unei relaţii de feed-back, aceasta constituind o modalitate de implicare a maselor în procesul de difuzare şi prelucrare a informaţiei. Aceasta ar fi o prelungire a caracteristicii participative, la care ne-am referit mai înainte ;

● într-un context nou trebuie eradicat complexul de inferioritate al ţărilor sărace sau, mai bine spus, ideea de superioritate a culturii occidentale („superioritatea“ celor bogaţi faţă de cei săraci). Este important să se înţeleagă că superioritatea tehnologică nu înseamnă superioritate culturală. Aşa cum arată Gérard Mottet, „există sărăcii foarte generoase şi inteligente şi bogăţii foarte egoiste, triste şi goale“ [9]) ;

● în contextul nou la care ne-am referit trebuie avut în vedere şi **un nou tip de educaţie pentru comunicare.**

În general, prin educaţie omul îşi formează capacitatea de a analiza şi sintetiza elemente din lumea exterioară, reuşeşte să dobîndească noi cunoştinţe şi să le integreze în contexte date, dar şi să le dea contururi noi, inedite ; în condiţiile actuale, ar fi necesar să se conceapă un proces educaţional în direcţia pătrunderii „tainelor“ comunicaţiei.

„Procesul educaţional, în loc să lupte pentru a încorpora noi metode de comunicare, ar trebui să accelereze procesul înţelegerii comunicaţiei şi mijloacelor prin care se realizează aceasta“ [10]).

Fără a putea fi întru totul de acord cu această opinie, ci pledînd pentru o împletire a celor două direcţii de orientare a educaţiei spre fenomenul comunicării (pe de o parte dobîndirea de cunoştinţe privind noi metode şi mijloace de comunicare, pe de altă parte accelerarea înţelegerii celor larg răspîndite în prezent) trebuie să subliniem totuşi modul interesant de abordare a problemei de către acest autor. Astfel, F. R. Matta arată că educaţia pentru comunicare poate ajuta la dezvoltarea unor însuşiri legate de : aprecierea mijloacelor de comunicare ; analiza şi evaluarea conţinutului mesajelor ; abordarea analitică a fenomenului comunicării ; propunerea de alternative pentru structura şi conţinutul mesajelor ; participarea la luarea deciziilor asupra politicilor comunicării ; participarea directă la producerea de mesaje alternative.

Avînd în vedere contextul predominării unui tip de comunicaţii „transnaţionalizate“ (societăţile transnaţionale controlînd o bună parte din mesajele transmise în America Latină), autorul citat, consideră că printr-o educaţie orientată spre comunicare, spre privirea obiectivă a informaţiei, s-ar dezvolta şi capacitatea de a analiza critic efectele negative ale mass-media şi mesajelor străine asupra realităţii naţionale.

Acest tip de educaţie ar trebui să asigure oamenilor criteriile necesare pentru a accepta sau respinge modele culturale străine.

● Un alt element ce trebuie avut în vedere în procesul de democratizare a sistemului informaţional, al realizării unei noi ordini mondiale a informării şi comunicării, îl constituie democratizarea informaţiei în planul naţional al fiecărui stat. Iată ce afirmă în acest sens Juan Somavia : „Libertatea informaţiei trebuie să fie îmbogăţită cu o triplă perspectivă : nevoia de a **crea mecanisme** pentru reprezentarea şi participarea democratică ; nevoia de a **dezvolta criterii de responsabilitate socială** acceptate în mod democratic de toţi cei implicaţi în contextul anumitor circumstanţe de către fiecare societate ; nevoia de a **asigura autonomia socială şi profesională** a mijloacelor de comunicare în faţa presiunilor exercitate de grupuri de putere economică sau structuri birocratice“ [11]).

Procesul de democratizare a sistemului informaţional trebuie să fie conceput ca parte integrantă a unei noi ordini internaţionale, strîns legată de aspectul economic, financiar, cultural al acesteia. În această ordine de idei, în contextul larg al noii ordini internaţionale trebuie să se pornească de la nevoia fiecărei naţiuni şi a fiecărei culturi de a maximiza capacitatea sa de a transmite propriile sale mesaje, emanînd din propriile sale tradiţii şi realităţi.

Carmen ZARAFESCU
I.E.M.

---

[5]) Fernando Reyes Matta — „A Model for Democratic Communication“, în Development Dialogue, 1981 : 2, Upssala, Suedia.

[6]) **Nicolae Ceauşescu** — Expunere cu privire la programul Partidului Comunist Român pentru îmbunătăţirea activităţii ideologice, ridicarea nivelului general al cunoaşterii şi educaţiei socialiste a maselor, pentru aşezarea relaţiilor din societatea noastră pe baza principiilor eticii şi echităţii socialiste şi comuniste — 3 nov. 1971.

[7]) Juan Somavia op. cit.

[8]) Dreptul de a informa şi de a fi informat, Development Dialogue, 1981 : 2, Uppsala, Suedia

[9]) Gerard Mottet — „Pour un nouvel ordre culturel“, în Croissance des jeunes nations — nr. 231, sept. 1981, Paris.

[10]) F. R. Matta — op. cit.

[11]) Juan Somavia — op. cit.

Programe de dezvoltare

GRECIA: principalele orientări ale noii politici economice

VICTORIA obținută de Mișcarea Socialistă Panelenă (P.A.S.O.K.) în alegerile din octombrie 1981 a însemnat începutul unor schimbări economice și sociale importante pentru Grecia.

Primul guvern socialist al Greciei, condus de Andreas Papandreu a elaborat un plan cincinal, cu caracter indicativ, de dezvoltare economică și restructurare a economiei grecești, pentru perioada 1983—1987. Acest program include ca principale direcții : modernizarea societății, a organizării de stat și a economiei grecești. Obiectivul modernizării Greciei s-a impus cu atît mai mult în condițiile în care țara a fost și este încă afectată de efectele prelungite ale crizei din economia mondială, reflectate în încetinirea creșterii economice și apariția unor dezechilibre structurale.

În cadrul procesului de modernizare a economiei elene pe termen lung, atrag atenția măsurile de politică economică cu caracter deflaționist, care au ca obiectiv ieșirea economiei din recesiune, trecerea la rate pozitive de creștere economică și combaterea inflației. Programul guvernamental și-a propus ridicarea ritmului de creștere economică la 2—3% în 1983 și reducerea însemnată a nivelului inflației.

Relansarea economică este considerată ca fiind posibilă printr-o redistribuire și realocare a veniturilor. În acest context, autoritățile vor acționa în direcția unui control mai riguros asupra investițiilor externe, creditelor bancare, prețurilor și profiturilor.

Deoarece Grecia este o țară cu o industrie recent creată, măsurile de politică industrială ocupă un loc central în noul program economic. Aceste măsuri vizează valorificarea resurselor minerale disponibile, iar perfecționările în domeniul tehnologiei vor trebui să contribuie substanțial la transformarea și prelucrarea acestora în economia națională. În acest context, se remarcă preocupările pentru diversificarea industriei prelucrătoare, ale cărei principale sectoare de activitate sînt reprezentate astăzi de industria alimentară și de industria textilă. A prins contur și conceptul de socializare a unei părți cît mai mari a industriei, în sensul creării de comitete de supraveghere a activităților industriale productive, comitete cu drept de decizie formate din reprezentanți ai conducerii firmelor, reprezentanți ai muncitorilor și autorităților locale. Aceste comitete vor avea ca principală misiune armonizarea activităților firmei cu obiectivele generale ale guvernului și vor fi create, în special, în sectoarele industriei extractive, industriei siderurgice, industriei chimice și în sectorul construcțiilor navale.

De o deosebită atenție din partea noului guvern elen se bucură industria energetică, remarcîndu-se încercarea de a reduce dependența Greciei de importul de țiței. Noul program energetic de 10 ani (pentru perioada 1981—1990) prevede această reducere prin construirea de hidrocentrale și centrale termoelectrice pe bază de lignit. Cele mai importante acțiuni incluse în programul energetic prevăd instalarea a 10 centrale de bază de lignit cu o putere instalată de 300 MW fiecare și construirea a 9 hidrocentrale de 200 MW. De asemenea, se vor intensifica studiile de fezabilitate privind exploatarea potențialului geotermic al țării. Programul energetic a luat în considerare o creștere anuală de 5,5% a consumului de energie. Cheltuielile pentru îndeplinirea primei jumătăți a programului energetic decenal se vor cifra la circa 560 miliarde drahme.

Alte măsuri de politică industrială se referă la sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii și încurajarea investițiilor în industrie prin acordarea de stimulente investiționale exclusiv întreprinderilor implicate direct în activitatea productivă.

În domeniul agriculturii, obiectivele noului program economic sînt menite să ducă la creșterea participării producției agricole la formarea produsului național brut (care în prezent este de 17,2%), extinderea suprafeței agricole, îmbunătățirea infrastructurii sociale și culturale la sate, consolidarea mișcării cooperatiste, sprijinirea veniturilor micilor agricultori, organizarea unor complexe agroindustriale.

Relațiile economice dintre România și Grecia se caracterizează printr-o evoluție favorabilă, pe baza principiului dreptului internațional, a conținutului Declarației solemne, semnată la 27 mai 1975, la București. În urma întîlnirilor la nivel înalt dintre cele două țări, au sporit schimburile comerciale româno-elene și s-au intensificat acțiunile de cooperare economică și tehnico-științifică, identificîndu-se noi posibilități de cooperare economică în domenii de interes reciproc (petrochimie, telecomunicații, construcții navale, transporturi etc.). De asemenea, cu ocazia dialogului la nivel înalt care a avut loc în primăvara acestui an la Atena a fost semnat un Acord-Program privind direcțiile de bază ale dezvoltării colaborării economice, industriale și tehnico-științifice între cele două țări.

Florina OLTEANU
I.E.M.

ÎN INTERVALUL 18—22 OCTOMBRIE a.c. cursul dolarului S.U.A. a cunoscut o evoluție contradictorie. La începutul intervalului analizat, după anunțarea unei creșteri a masei monetare în S.U.A. sub cotele anticipate pe piață și după publicarea datelor privind scăderea gradului de utilizare a capacităților în industria americană la 69,1% în septembrie, cursul dolarului a înregistrat o ușoară deteriorare. Ulterior, poziția dolarului față de majoritatea valutelor occidentale s-a reconsolidat, în esență sub influența reducerii dobînzilor într-o serie de țări vest-europene. Publicarea datelor privind slăbirea creșterii P.N.B. al S.U.A. în trimestrul III a.c. ca și a altor date indicînd o slabă activitate economică în S.U.A. nu a fost de natură să contracteze acest proces.

La 20 octombrie, Banca Centrală a Belgiei a anunțat reducerea taxei scontului cu 0,5%, la 12%. Joi, 21 octombrie, Banca Federală a R.F. Germania a redus scontul de la 7% la 6% iar rata la facilitatea lombard de la 8% la 7%, reduceri cu mult mai substanțiale decît se aprecia anterior pe piața valutară. Aceste măsuri au fost urmate la scurt timp de altele similare întreprinse de autoritățile monetare centrale din Olanda (unde scontul a fost redus de la 6,5% la 6%) și Austria (de la 6,25 la 5,75%, iar rata lombard de la 6,75% la 6,25%). Speculațiile privind adoptarea unor măsuri similare în Elveția (dezmințite ulterior) au exercitat presiuni „à la baisse" și asupra francului elvețian. Majoritatea operatorilor au estimat ca improbabilă o reducere a dobînzilor de către autoritățile monetare centrale din Franța și Italia, avînd în vedere poziția slabă a valutelor naționale ale acestor țări. Francul francez a fost influențat nefavorabil de publicarea datelor privind majorarea deficitului comercial al țării (de la 8,96 miliarde franci în august a.c. la 12,2 miliarde franci în septembrie a.c.) pentru ca, ulterior, să cunoască o ușoară revenire odată cu speculațiile privind posibilitatea ca autoritățile monetare franceze să recurgă la vînzări de aur pentru a susține poziția valutei naționale.

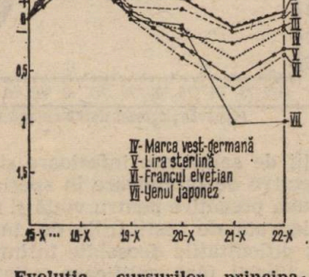

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 18—22 X a.c. Bază : 15 octombrie 1982

Cursul yenului japonez a fost influențat nefavorabil în principal de știrile privind pierderile înregistrate de o mare bancă japoneză, știri care numai în dimineața zilei de 21 octombrie au determinat vînzări de yeni pe piețele din Orientul Îndepărtat însumînd circa 200—300 milioane dolari în echivalent.

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. se prezintă după cum urmează (se dau nivelurile înregistrate în zilele de 15 și, respectiv 22 octombrie a.c.) : lira sterlină — 1,7050 și 1,7000, marca vest-germană — 2,5200 și 2,5225, francul elvețian — 2,1575 și 2,1650, francul belgian — 43,98 și 48,96, francul francez — 7,1450 și 7,1400, lira italiană — 1440 și 1441, yenul japonez — 269,00 și 271,75.

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au cunoscut următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 15 și, respectiv, 22 octombrie a.c.) : eurodolari — 10,4375 și 10,125%, euromărci vest-germane — 7,0625 și 6,9375%, eurofranci elvețieni — 4,0625 și 4,0625%, eurolire sterline 9,5625 și 9,4375%.

Prețul aurului s-a înscris într-o curbă descendentă, atingînd la ultimul fixing din ziua de 22 octombrie 428 dolari/uncie (ultimul fixing din săptămîna precedentă fiind de 432,50 dolari/uncie).

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Şomajul la cote fără precedent în perioada postbelică

DATELE preliminare tot mai numeroase referitoare la anul în curs permit concluzia — evidenţiată şi în Raportul anual 1982 al Băncii Mondiale — că „pentru ţările industriale considerate ca un grup, 1982 va fi probabil **al treilea an consecutiv de creştere lentă,** ceea ce va face ca anii 1980—1982 să reprezinte **cea mai lungă perioadă de încetinire a creşterii economice de după anii '30".**

După cum subliniază raportul citat, principalul factor de prelungire a recesiunii îl constituie politicile monetare şi bugetare restrictive, în primul rînd dobînzile exagerate, adoptate în S.U.A., şi prin contagiune şi în alte ţări dezvoltate, avînd efecte dureroase asupra ţărilor în curs de dezvoltare.

Dar **implicaţiile pe plan social ale recesiunii** sînt foarte acute şi în ţările dezvoltate, în multe dintre ele şomajul atingînd în prezent **cotele cele mai înalte înregistrate după cel de-al doilea război mondial.** Este cu deosebire cazul

Proporţiile şomajului în vara anului 1982

Ţara	Numărul şomerilor (mii)	Ponderea şomerilor în totalul populaţiei ocupate (%)
Anglia	3 293	13,8
Belgia	462	16,8
Canada	1 386	11,2
Franţa	1 942	10,3
R.F.G.	1 797	7,4
Italia	2 359	10,4
Japonia	1 370	2,3
Olanda	551	11,6
Suedia	166	3,7
S.U.A.	11 300	10,1

Sursa : Employment Gazette, septembrie 1982, p.19.

Angliei, Franţei, R.F. Germania, Belgiei şi Statelor Unite ale Americii.

Chiar dacă cifrele din tabelul de mai jos nu sînt perfect comparabile, fiecare ţară avînd propriul său mod de înregistrare a şomerilor, ele sînt concludente pentru dimensiunile considerabile pe care le-a căpătat acest veritabil flagel al societăţii capitaliste. Dimensiunile reale pe plan social şi uman ale acestor cifre rezultă şi mai pregnant dacă luăm în considerare şi efectele şomajului asupra membrilor familiei celor care şi-au pierdut locul de muncă.

În S.U.A., de pildă, rata şomajului a crescut din septembrie 1981 cu 2,9 puncte procentuale, reflectînd faptul că de atunci încă 2,4 milioane de americani şi-au pierdut locurile de muncă. Deşi dobînzile au cunoscut în ultimul timp o anumită scădere, ceea ce ar trebui să încurajeze investiţiile, relansarea economică rămîne încă extrem de incertă. În plus, dată fiind inerţia specifică şomajului în raport cu evoluţia activităţii economice, există opinii potrivit cărora efectivul actual al celor aflaţi în căutare de lucru ar putea încă să sporească. O agravare substanţială a cunoscut şomajul în ultimii ani şi în Angiia (vezi graficul nr. 1). Cu numai trei ani în urmă numărul mediu al şomerilor era încă în Anglia de 1 390 mii, respectiv 5,7% din totalul populaţiei ocupate.

Ca în toate perioadele de sporire a proporţiilor şomajului, şi de această dată **categoriile de vîrstă cel mai puternic afectate sînt tinerii şi salariaţii vîrstnici.** În Statele Unite, de pildă, ponderea şomerilor în rîndul tinerilor a ajuns în vara acestui an la 23,7%. La rîndul lor, statisticile oficiale din Franţa arată că, în această ţară s-a conturat în ultimul deceniu un fenomen exprimat prin raportul invers proporţional între şomaj şi vîrsta celor aflaţi în căutarea unui loc de muncă : în grupele de vîrstă mai scăzută se înregistrează cea mai ridicată rată a şomajului din lipsa de oferte corespunzătoare calificării tinerilor (vezi graficul nr. 2). Pe de altă parte, creşterea generală a ratei şomajului a fost însoţită de o majorare şi mai accentuată a acestui indicator în cazul femeilor, indiferent de grupa de vîrstă.

Situaţia nu este singulară ; caracteristici asemănătoare se regăsesc şi în celelalte ţări din O.C.D.E. unde 20—30% din tinerii între 20 şi 24 ani, de exemplu, nu pot găsi un loc de muncă. Studiile O.C.D.E. evidenţiază şi alte aspecte referitoare la situaţia tinerilor din ţările occidentale dezvoltate aflaţi în căutarea unui loc de muncă : ajutorul practic nul din partea agenţiilor de plasare ; creşterea numărului tinerilor care sînt obligaţi să accepte munci necorespunzătoare calificării lor, evident în condiţii de salarizare inferioare şi fără perspective de promovare în specialitate ; slaba pregătire pentru viaţă şi muncă asigurată de instituţiile de învăţămînt ; dificultăţile deosebite întîmpinate de tinerii fără calificare, aflaţi în căutarea unui loc de muncă.

Graficul nr. 1

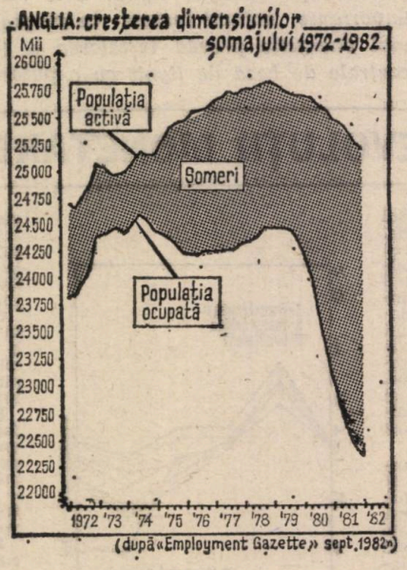

O dimensiune semnificativă a şomajului o reprezintă şi durata acestuia,

Graficul nr. 2

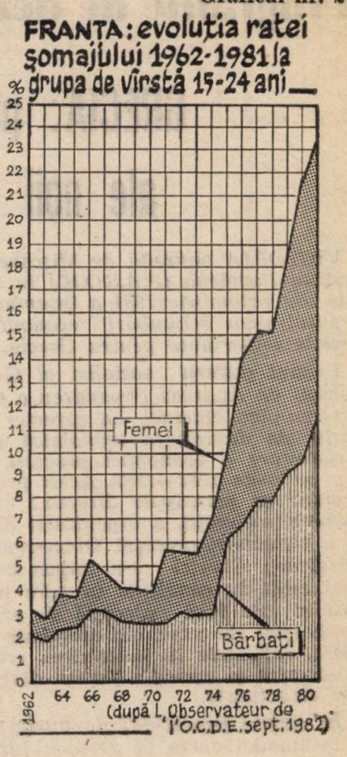

care în ultimul an a cunoscut o creştere semnificativă. **Durata medie a şomajului,** care în R.F. Germania era de 5 luni în iunie 1981, a sporit în prezent la şase luni, scrie „Stuttgarter Nachrichten" (28 septembrie 1982), subliniind că la o analiză mai aprofundată se constată că dacă cu un an în urmă jumătate dintre şomeri găseau de lucru într-un interval de pînă la trei luni, în prezent se mai poate afirma aceasta pentru numai 38% dintre ei. Peste 50% dintre şomeri rămîn fără lucru o perioadă cuprinsă între 3 şi 12 luni ; cu un an în urmă proporţia respectivă era de numai 43%. În Anglia din totalul celor 3,190 milioane de şomeri înregistraţi în iulie 1982, 1,070 milioane, deci circa o treime, se aflau în această situaţie de peste un an.

Creşterea proporţiei muncitorilor cu un grad mai înalt de calificare şi chiar a cadrelor cu funcţii de conducere în totalul şomerilor reprezintă o altă trăsătură caracteristică actualei perioade de depresiune prelungită din economia occidentală. În R.F. Germania, spre exemplu, ponderea muncitorilor înalt calificaţi în efectivul total al şomerilor a crescut la 23%, faţă de 20% acum un an.

În sfîrşit, sporirea proporţiilor şomajului a avut printre efectele sale şi **concedierea prioritară a muncitorilor străini,** care după cum se ştie reprezentau un segment important al forţei de muncă salariate, mai ales în anumite ramuri industriale cu condiţii mai grele de muncă şi în sectorul terţiar al economiei.

Cele cîteva date de mai sus confirmă că în societatea capitalistă contemporană unul din drepturile fundamentale ale omului — dreptul la muncă — capătă aspecte din ce în ce mai vădit formale.

I.P.

Înfăptuirea programului de irigații

(Urmare din pag. 14)

tăți moderate frînează coborîrea nivelului freatic (variații sezoniere), plantele aprovizionîndu-se cu apă numai din stratul umezit cu apa de irigație. Pe solurile automorfe, cu nivelul freatic mai coborît de 3 m, apa de irigație distribuită corect pe terenul cultivat nu percolează la adîncimi prea mari și nu determină ridicarea pînzei freatice.

Tehnica modernă dispune de un complex eficace de mijloace pentru a impiedica ridicarea nivelului freatic. De mare importanță este să se prevină această ridicare, iar dacă ea nu poate fi evitată, să se intervină prompt, înainte de a se atinge nivelul critic de sărăturare. Combaterea sărăturării secundare este mult mai dificilă și mai costisitoare decît prevenirea ei.

Recuperarea investițiilor suplimentare prin sporurile de producție

LUCRĂRILE de amenajare pentru irigații propuse pe terenurile agricole și în folosul agriculturii trebuie să se justifice economic. La calcularea beneficiilor rezultate prin introducerea irigației, este necesar să se pornească de la nivelul optim al agriculturii neirigate — cel previzibil, nu cel real — și să se compare cu nivelul mediu al agriculturii irigate — și anume cel real, nu cel previzibil. S-ar obține, potrivit acestui mod de calcul, o imagine realistă, care ar permite mai întîi să se epuizeze rezervele încă nefolosite din agricultura neirigată, la care s-ar adăuga avantajele din agricultura irigată, așa cum rezultă ele din dotarea existentă, gradul de pregătire al cadrelor etc.

Pentru realizarea unei **producții eficiente din punct de vedere economic** se cer două condiții : mai întîi, **producția să nu scadă sub o anumită limită inferioară** (de exemplu, 7 tone/ha la porumb), iar în al doilea rînd, **diferența de producție între neirigat și irigat să pornească de la o diferență minimă** (de exemplu, cel puțin 3 t/ha la porumb). Această a doua condiție dovedește că în anii ploioși agricultura irigată este puțin sau deloc eficientă.

Avînd în vedere numărul redus a brațelor de muncă din agricultură, apare ca o necesitate sine qua non **mecanizarea totală a aplicării irigației.** Intensificarea gradului de mecanizare, de care depind nivelul producției și eficiența economică din agricultura irigată, trebuie să se realizeze concomitent cu diversificarea și perfecționarea instalațiilor de irigare.

ÎN CELE PREZENTATE am încercat să înfățișăm dintr-un unghi cît mai obiectiv, principalele probleme care confruntă astăzi agricultura irigată. La dimensiunile agriculturii irigate de mîine, detaliile, simptomele tendințele de azi pot deveni însă realități necruțătoare, dacă nu se iau concomitent toate măsurile necesare. Concepția și realizarea programului de îmbunătățiri funciare trebuie să țină seama în fiecare moment de acest imperativ.

Instalație automată de îmbuteliere comandată prin inițiatori

Intrerupătoare fără atingere și fără contact

Automatizarea producției și larga utilizare a roboților industriali fac necesare o multitudine de traductoare de semnale pentru supravegherea funcționării.

Vă oferim un sistem modular de inițiatori care funcționează fără atingere și fără contact :

- **inițiatori inductivi cu șliț, de apropiere și inelare ;**
- **bariere de lumină alternativă, bariere de reflexe alternative, manipulatoare alternative ;**
- **precum și amplificatoare de conectare adaptate, blocuri de alimentare de la rețea, elemente galvanice de separare, module pentru schemele de formare a impulsurilor.**

Utilizarea aparatelor noastre asigură :

- **siguranță mare în exploatare ;**
- **rezistență la uzură și eliminarea lucrărilor de întreținere ;**
- **interschimbabilitate universală ;**
- **cuprinderea foarte rapidă a semnalelor și prelucrarea lor ulterioară complet electronizată ;**
- **precizie ridicată și posibilitatea de reproducere a punctelor de conectare.**

Solicitați informații detaliate și oferte de export.

VEB MESSGERÄTEWERK BEIERFELD
DDR - 9433 Beierfeld, Clara-Zetkin-Straße 7

Betrieb des:
KOMBINAT VEB ELEKTRO-APPARATE-WERKE BERLIN-TREPTOW „FRIEDRICH EBERT"

Exporteur:
HEIM-ELECTRIC
EXPORT-IMPORT
VOLKSEIGENER AUSSENHANDELSBETRIEB DER DEUTSCHEN DEMOKRATISCHEN REPUBLIK
DDR-1026 BERLIN-ALEXANDERPLATZ 6
HAUS DER ELEKTROINDUSTRIE

PUBLICOM

Revista ECONOMICĂ

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 43 din 29 octombrie 1982

— **Vizita oficială de prietenie a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în R.S.F. Iugoslavia. Un exemplu de raporturi între state independente și suverane, între țări socialiste vecine și prietene** 1

— Acțiuni ferme pentru înfăptuirea prevederilor de plan **(Dan Popescu)** 2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R.

- Producția fizică realizată ritmic la toate sortimentele **(B. Vasile, C. Bârnea)** 4
- Atingerea parametrilor proiectați — între prevederi și realizări **(Nicolae Boeți)** 6
- Export eficient, cu produse competitive **(George Păunescu)** 7
- Reducerea consumurilor de energie și combustibili — sursă de sporire a eficienței **(Sergiu Moțățeanu)** 9
- O evoluție care demonstrează superioritatea agriculturii socialiste **(Radu Apostol, Teodor Guțu)** 11
- Înfăptuirea programului de irigații și asigurarea sporurilor de producție preconizate **(Vlad Ionescu-Sișești)** 13
- Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Veniturile fiecărui om al muncii, în funcție de rezultatele obținute **(Dumitru Drumen)** 15

— Economisirea la C.E.C. — cale eficientă de utilizare și fructificare a veniturilor bănești personale **(E. Ionescu)** 16

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Creșterea suplimentară a productivității muncii (I) **(Dorin Constantinescu)** 17

TEORII ● IDEI

— Proprietatea socialistă : dezvoltări originale ale conceptului **(Radu Demetrescu)** 19

— Noua revoluție agrară și formarea complexului agroindustrial național **(Reghina Crețoiu)** 21

— Școli ● curente ● economiști. Repere ale afirmării școlii statistice românești **(M.C. Demetrescu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Dezechilibrele plăților internaționale — factor agravant al crizei economiei mondiale **(Mugur Isărescu)** 25

— Decalajele informaționale internaționale **(Carmen Zarafescu)** 27

— Tendințe-conjuncturi 29

— Șomajul la cote fără precedent în perioada postbelică 30

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI: Consultații în ajutorul celor ce studiază în învățământul politico-ideologic.

IN THIS ISSUE

— Exemplary relations between independent and sovereign states, between socialist neighbour and friendly countries 1
— Firm actions to achieve the provisions of the plan **(Dan Popescu)** 2
— Efficient export, with competitive goods **(George Păunescu)** 7
— Achievement of the irrigation programme and securing the assumed production growth **(Vlad Ionescu-Sișești)** 13
— The socialist property : original developments of the concept **(Radu Demetrescu)** 19
— The new agrarian revolution and the moulding of the national agro-industrial complex **(Reghina Crețoiu)** 21
— Schools ● trends ● economists. Assertion dimensions of the Romanian statistics school **(M. C. Demetrescu)** 22
— The gaps in international payments — a worsening factor of the world economy crisis **(Mugur Isărescu)** 25
— International discrepancies in communication **(Carmen Zarafescu)** 27

DANS LE NUMÉRO

— Un exemple de rapports entre Etats indépendants et souverains, entre pays socialistes voisins et amis 1
— Actions fermes pour réaliser les prévisions du plan **(Dan Popescu)** 2
— Exportation efficace, de produits competitives **(George Păunescu)** 7
— Accomplir le programme d'irrigations et assurer l'accroissement préconisé de la production **(Vlad Ionescu-Sișești)** 13
— La propriété socialiste : développements originaux du concept **(Radu Demetrescu)** 19
— La nouvelle révolution agraire et la formation du complexe agro-industriel national **(Reghina Crețoiu)** 21
— Ecoles ● courants ● économistes. Reperes dans l'affirmation de l'ecole statistique roumaine **(M. C. Demetrescu)** 22
— Les désequilibres des paiements internationaux — facteur aggravant de la crise de l'économie mondiale **(Mugur Isărescu)** 25
— Les décalages informationnels internationaux **(Carmen Zarafescu)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Пример отношений между независимыми и суверенными государствами, между соседними дружественными социалистическиму странами 1
— Решительные действия для выполнения плановых заданий **(Дан Попеску)** 2
— Действенный экспорт, конкурентоспособными товарами **(Джордже Пэунеску)** 7
— Реализация программы орошения, и обеспечение намеченных пристов продукции **(Влад Ионеску-Сисешть)** 13
— Социалистическая собственность: самобытные развития концепта **(Раду Деметреску)** 19
— Новая аграрная революция и формирование национального агропромышленного комплекса **(Регина Крецою)** 21
— Школы ● течения ● экономисты. Разметки в области утверждения румынской статистической школы **(М.К. Деметреску)** 22
— Нарушения равновесия в международных платежах — фактор, усугубляющий кризис мировой экономики **(Мугур Исэреску)** 25
— Международные информационные разрывы **(Кармен Зарафеску)** 27

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru, Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28–30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136–137, telex 11126, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația : 70159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

STIMAŢI CUMPĂRĂTORI!

In vederea îmbunătăţirii aprovizionării populaţiei cu ărfuri metalo-chimice, s-a trecut la organizarea de uni-ţi de desfacere cu amănuntul în depozitele de mărfuri le I.C.R.M. din ţară. Aceste magazine asigură cumpă-torilor o serie de avantaje în alegerea şi procurarea ărfurilor metalo-chimice, deoarece :

— Sînt organizate pe suprafeţe mari, în care se pre-intă totalitatea articolelor din grupa de mărfuri ce se vrează de către industrie, prezentate pe destinaţii şi pe rincipiul de înrudire a cererii.

— Aceste magazine vor pune în vînzare mărfuri sosite irect de la fabrici, inclusiv noutăţile.

— Vînzarea se realizează pe principiul expunerii des-hise şi autoservirii, cumpărătorii avînd acces direct la roduse.

— Cumpărătorii au posibilitatea să facă aproviziona-ea din timp, anticipată, cu produse foarte solicitate în irf de consum în anumite perioade.

— Servirea populaţiei este asigurată de un personal u un nivel profesional ridicat la fiecare grupă de ărfuri.

— Orarul de funcţionare al unităţilor va fi în zilele ucrătoare, între orele 10—20.

Prin aceste magazine urmează a fi vîndute toate gru-ele de mărfuri metalo-chimice : produse de menaj din ticlă, porţelan, faianţă, articole de uz casnic-gospodă-esc, unelte agricole şi de grădinărit, articole chimice, echizite şcolare şi studenţeşti, jucării, bunuri de uz înde-ungat cum sînt radio-receptoare, televizoare, aparate de ătit şi încălzit, frigidere, maşini de spălat, maşini de cu-ut, aspiratoare de praf, piese de schimb ş.a.

Dintre magazinele deschise recent menţionăm în ucureşti :

Magazinul din şos. Viilor nr. 14 — accesul prin şoseaua ălaj —, organizat pe o suprafaţă de 1 400 mp şi avînd a profil articole de menaj din sticlă, porţelan, faianţă ; rticole de uz casnic şi gospodăresc din lemn, metal şi ase plastice ; bunuri de folosinţă îndelungată ; corpuri de iluminat şi abajururi, aparate electrocasnice şi piesele de schimb necesare. Pentru a avea o imagine asupra multitudinii de mărfuri care vor fi puse în vînzare, puteţi reţine că la grupa sticlărie sînt aproape 1 000 de articole într-un număr de peste 300 000 piese.

Magazinul din bd. Emil Bodnăraş nr. 84 cu un profil de jucării, papetărie şi produse chimice de uz casnic este organizat pe o suprafaţă utilă de 2 000 m.p. şi se adre-sează în special populaţiei din cartierele Militari, Drumul Taberei.

În municipiul Braşov, magazinul din str. Bazaltului nr. 3, cartierul Bartolomeu, desface peste 3 600 sortimente de articole de uz casnic şi gospodăresc, jucării, sport, papetărie şi electrotehnice.

În municipiul Constanţa, magazinul funcţionează în strada Interioară nr. 2, cartierul Traian.

Urmează a fi date în folosinţă magazine cu aseme-nea profil şi în municipiile Cluj-Napoca, Craiova, Oradea, Galaţi, Baia Mare, Piteşti, Timişoara etc.

Asigurăm pe cumpărători că aceste unităţi comer-ciale vor satisface cele mai exigente gusturi.

Magazinul din bd. Emil Bodnăraş nr. 84

Magazinul din şos. Viilor nr. 14

1982 NOV 0 5

Toamna în magazine!

Odată cu sosirea toamnei, noile modele de confecții ale acestui sezon se află în magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat.

De remarcat linia de croială a modelelor expuse, în pas cu tendințele actualei mode.

Nu întîrziați !

Alegeți acum noutățile expuse !

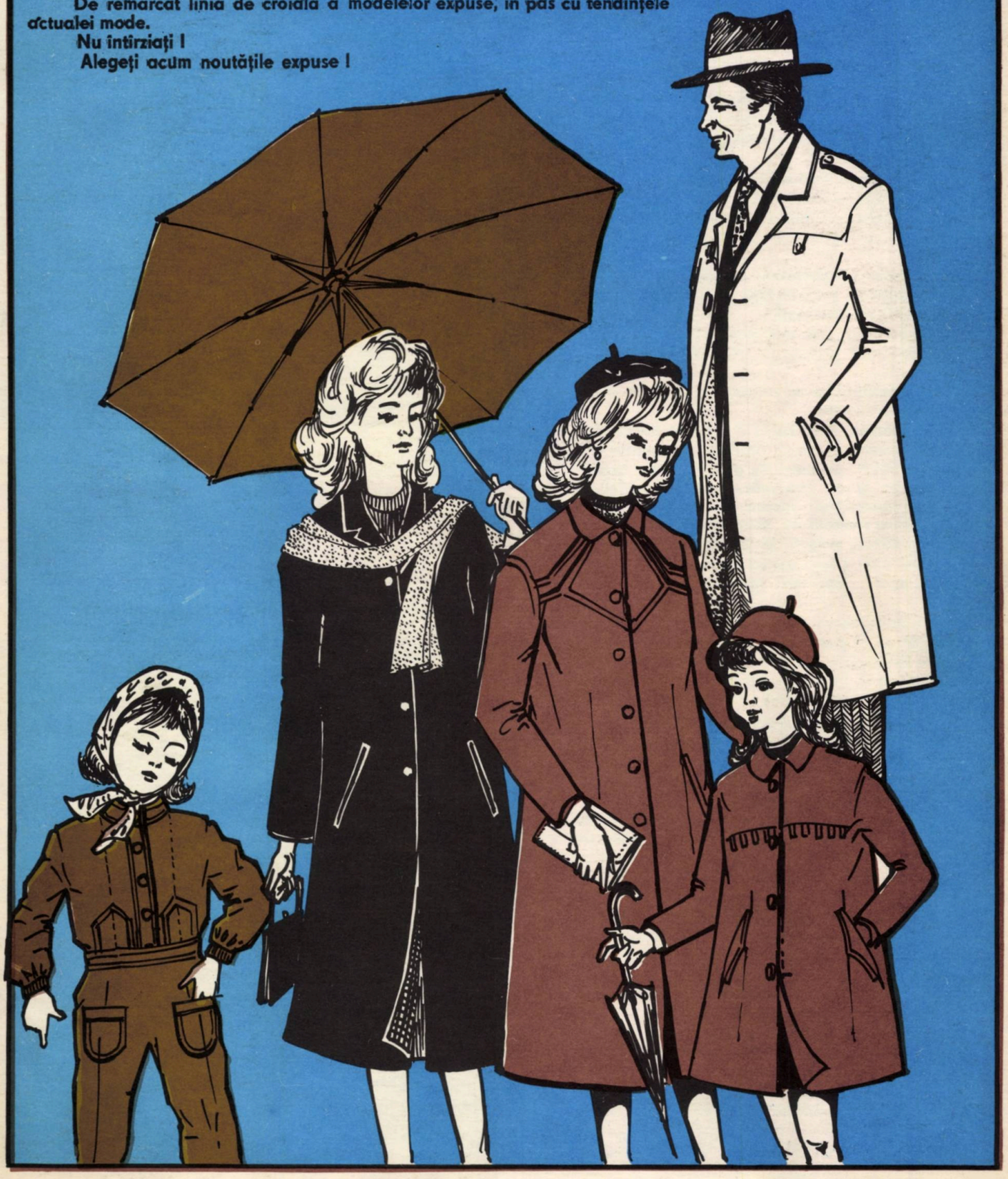

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

CALITATE, COMPETITIVITATE

Cerințe esențiale ale eficienței producției

Numărul 44 ● Vineri 5 noiembrie 1982

În spiritul tradiționalelor relații de colaborare româno-elene

Vizita oficială de prietenie a primului ministru al Republicii Elene Andreas Papandreu

D 646

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

INTREPRINDEREA INDEPENDENȚA — SIBIU

Str. Karl Marx nr. 33

tel. 3.41.00/150 sau 3.18.85 ;

telex 69341

Livrarea materialelor se face numai cu mijloacele de transport ale beneficiarilor.

PROFILE GRELE

— ∅ 90 33 MoCr., 11 Ta. 2572,6
— ∅ 90 21MoMC12 kg 2740
— ∅ 100 38MoCA09 kg. 4200
— ∅ 130 OL.60.1 kg 7760
— ∅ 130 OL.50.1K kg 8052
— ∅ 130 OL.42.2K kg. 3057
— ∅ 140 ST.3 SP kg. 10 000
— ∅ 140 W.7225 kg 2930
— ∅ 180 41.CK.12 kg. 717,7
— ∅ 200 OL.60.1K kg. 10 000
— INP. 180 OL.37.2. L 2-5m kg 30 000
— INP 200 OL.37.3K kg. 1878,20
— 200 ST.38 B2 kg. 6870
— 200 ST.37.2K kg. 17075,29
— 220 OL.37.2K L 7-10 kg 23390,23
— 260 OL.37.3K kg 4800
— 280 OD.37.2K kg. 2175,60
— 300 UST.38.2.L 2-4 m kg 20 000
— 320 OL.37.1 kg 4182
— 360 OL.38 kg 25520
— 360 OL.42.2K kg. 294,512
— 500 ST.37.20 kg. 1750
— UNP. 260 ST.37.R kg. 510
— UNP. 260 OL.37.3K kg 4432,83
— idem 300 OL.37.3K kg. 9297
— idem 400 OL.37.1. kg. 4789
— 100x100 30MOCN 20 kg. 4760
— idem 34 MOCN 15 kg. 5146,9
— 110x110 Rul. 2 kg. 2463
— 120x120 Rul. 2 kg. 1557
— 120x120 OLC 55 kg. 3015
— 140x140 OOC.35 kg. 4747,18
— 140x140 L.37.3K kg. 4783,136
— 140x140 OLC.55. kg. 6303,735
— 100x100 OLC.45 kg. 5195,662
— BL. 200 33MOCr 11 kg. 12800
— BL. 220 33MoCr 11 kg. 70 000
— 250 R.52.3B kg. 2229
— 250 OLC.60 kg 3601
— 300 OLC.35 kg. 7115
— 300 R.52.7B kg 6294,9
— 350 OL.37.1 kg. 3640
— 350 OC.50.1K kg. 135000
— 350 R.52.73 kg. 1930
— 400 OLC.35 kg 11480
— Șină tip 45 In2-5 m kg 12680
— Șină tip 49 In 2-5 m kg. 10 000

PROFILE UȘOARE ȘI MIJLOCII

— ∅ 18 OLC.55 kg. 1815,9
— ∅ 18 OLC.60 kg. 888
— ∅ 19 OLC.45 kg. 1270
— ∅ 19 OLC.15 kg. 455,30
— ∅ 20 OLC.25 T3 kg. 2900
— ∅ 28 OL.70.1K kg. 2193,3
— ∅ 32 OL.37.2 kg. 4665,858
— ∅ 48 OL.52.3 kg. 1283,439
— ∅ 10 Rul. 2 kg. 271,133
— ∅ 15 13.CN.30 kg. 1 000
— ∅ 16 41.MoCx11 kg. 1632,904
— ∅ 24 41.MoCx11 kg. 2813,788
— ∅ 24 Arc. 2 kg. 1000
— ∅ 25 35.M.16 kg 676,450
— ∅ 30 35.M.16 kg. 828,497
— ∅ 30 60.Si.15A kg. 2825,810
— ∅ 34 30.MOCN 20 kg. 2576,74
— ∅ 36 idem kg. 1 000
— ∅ 36 56.Si.17 A kg. 2400
— ∅ 38 18MOCN 13 kg. 1 000
— ∅ 42 21.MOMC 12 kg 820
— ∅ 60 35.MoSi 12 kg. 1220
— ∅ 60 18.MOCN 13 kg. 1259
— ∅ 70 50 VCr. 11 kg. 1 900
— ∅ 80 33.MoCr. 11 kg. 2 200
— ∅ 75 100 Cr. 6 Rul. 1 kg. 19625,6
— ∅ 85 40 Cr. 10 kg. 1450
— ∅ 85 41MoCr 11 cojit kg. 2687
— ∅ 85 MOCN 15 kg. 1189
— INP. 100 OL.37.3K kg. 3097,406
— UT. 60x32x3 — OL.37.1K kg. 218,30
— idem 50x50x4 — OL.37.1N kg. 587,60
— UT. 80x50x3 OL.37.3K kg. 26,70
— UT. 50x40x3 OL.37.1 kg. 770
— UT. 60x40x5 OL.37.2N kg. 108
— idem 63x63x4 OL.37.1. kg. 849
— 70x70x9 OL.37.2 kg. 181,30
— 90x90x9 OL.37.2K kg. 7599,70
— 90x90x11 OL.37.1 kg. 143,30
— 90x90x11 OL.37.1K kg. 623,70
— 90x90x11 OL.37.2 kg. 1144,70
— 100x100x12 OL.37.1K kg. 16096,60
— 100x100x12 OL.37.2 kg. 5955,45
— 100x100x12 OL.42.2K kg. 3014
— 120x120x10 OL.37.3K kg. 184,90
— 120x120x10 OL.37.2K kg. 1627,30
— 120x120x12 OL.37.3K kg. 3746
— 120x120x12 OL.37.2K kg. 3235,80
— 120x120x14 OL.37.2 kg. 1810
— 75x50x7 OL.37.1 kg. 204,62
— 90x60x6 OL.37.1N kg. 131
— 90x60x8 OL.37.2K kg. 2300
— 100x75x7 OL.37.3 kg. 7274,35
— 100x75x9 OL.37.4K kg. 2344,90
— 100x75x11 OL.37.2 kg. 3322
— 100x75x11 OL.37.2K kg. 851
— 130x130x12 OL.37.2 kg. 1622,50
— 130x130x14 OL.37.2K kg. 3102
— 130x130x14 OL.37.1 kg. 3000
— 140x140x12 OL.37.1n kg. 1200
— 140x140x12 OL.37.2K kg. 1726
— 140x140x12 OL.37.2N kg. 1736
— 150x150x14 OL.37.2 kg. 435,70
— 150x150x16 OL.37.2 kg. 5000
— 160x160x12 OL.37.2 kg. 465,30
— 160x160x14 OL.37.2K kg. 9939,30
— 160x160x18 OL.37.1 kg. 829,60
— 150x100x10 OL.37.3K kg. 7138,15
— 150x100x14 OL.37.2 kg. 1692,70

PROFILE INOX ȘI ALIATE

— ∅ 1,2 4360 kg. 22
— ∅2,5 4360 kg. 25
— ∅ 16 7386 kg. 200
— ∅ 22 PAK.1 kg. 186
— ∅ 24 4762 kg. 500
— ∅ 25 7733 kg. 416
— ∅ 25 4H13 kg. 105
— ∅ 26 4762 kg. 1002
— ∅ 26 2H13 kg. 197
— ∅ 45 7131 kg. 500
— Bd. 50x14 4841 kg. 150
— 50x16 4841 kg. 10849
— 60x10 4541 kg. 123
— 60x10 4841 kg. 47
— 60x12 4301 kg. 240
— 70x5 4541 kg. 500
— 70x6 4541 kg. 272
— 70x8 4571 kg. 129
— 75x5 4571 kg. 398
— 60x14 4510 kg. 191
— 60x18 4521 kg. 362
— 60x30 4000 kg. 292

Supliment la nr. 44 1982 Revista ECONOMICA

— 60x30 4571 kg. 7
— 70x12 4006 kg. 143
— 80x10 4006 kg. 178
— 80x12 4006 kg. 322
— 90x14 4541 kg. 100
— 100x16 4510 kg. 163
— 140x20 4828 kg. 110
— Rot. ∅ 50 5637 kg. 512
— idem ∅ 50 1H13 kg. 115
— idem ∅ 100 8159 kg. 2080

TABLĂ MIJLOCIE ŞI GROAS.

— 2,5 mm OL.601 kg. 1790
— 2,5 mm OL.30.2K kg. 5185
— 3 mm OL.42.1 kg. 4086
— 3 mm OL.30.2K kg. 13371
— 4 mm OL.44.2K kg. 18016
— 5 mm OL.42.1K kg. 12856
— 6 mm OL.34.1 kg. 4460
— 6 mm OL.50.1K kg. 9863
— 6 mm OL.44.2K kg. 10249
— 6 mm R.44.5A kg. 10 000
— 5 mm OL.30.1 kg. 19142
— 6 mm OL.60.1K kg. 18586
— 7 mm OL.44.2K kg. 1289
— 7 mm 3SP-GOST kg. 10660
— 8 mm BH36S—GOST kg. 6641
— 8 mm OL.60.1K kg. 9583
— 8 mm OL.37.2 kg. 2765
— 8 mm OL.42.1K kg. 4800
— 8 mm OL.70.1K kg. 1920
— 9 mm OL.37.1 kg. 899
— 9 mm OLC.15 kg. 8005
— 9 mm OL.37.2K kg. 10968
— 9 mm OL.42.1K kg. 10506
— 10 mm BH36S GOST kg. 7558
— 11 mm OL.37.2K kg. 610
— 12 mm OD.60.1K kg. 1865
— 12 mm OL.42.2K kg. 14570
— 12 mm OL.42.1K kg. 15764
— 12 mm OL.44.2K kg. 59173
— 11 mm OL.42.2K kg. 5808
— 13 mm K.52.2B kg. 587
— 13 mm OL.44.2K kg. 355
— 14 mm idem kg. 157
— 14 mm OL.42.3K kg. 1754
— 14 mm OL.50.1K kg. 5582
— 14 mm OL.44.3K kg. 2396
— 14 mm K.41.2B kg. 20 000
— 15 mm OL.42.2K kg. 9111
— 15 mm OL.44.2K kg. 2943
— 16 mm OL.42.2K kg. 18872
— 16 mm OL.42.1K kg. 3930
— 17 mm K.2 kg. 2923
— 18 mm OL.42.2K kg. 15630
— 18 mm OL.50.1K kg. 3066
— 18 mm OL.42.1K kg. 23883
— 18 mm OL.44.2K kg. 15941
— 17 mm OL.42.2K kg. 6528
— 20 mm OL.50.1K kg. 3836
— 22 mm OL.42.1K kg. 13122
— 22 mm K.41.2B U3 kg. 26860
— 25 mm OL.44.2K kg. 5453
— 28 mm OL.42.2K kg 10825
— 28 mm OL.42.1K kg. 5010
— 30 mm OL.70.1K kg. 4992
— 30 mm OL.60.1K kg. 9401
— 32 mm OL.42.1K kg. 8351
— 32 mm OL.42.2K kg. 4870
— 32 mm OL.37.2K kg. 3661
— 32 mm OL.52.2H kg. 6631
— 34 mm OL.52.2K kg. 3552
— 35 mm OL.42.2K kg. 5810
— 35 mm OL.44.3K kg. 12370
— 35 mm OL.50.1K kg. 5834
— 35 mm OL.44.2K kg. 14337
— 38 mm OL.52.2K kg. 20521
— 35 mm OL.60.1K kg. 29517
— 36 mm OL.37.2K kg. 1055
— 36 mm OL.52.2K kg. 2409
— 36 mm OL.44.2K kg. 5690
— 36 mm OL.44.4K kg. 4650
— 34 mm K.41.2B kg. 3398
— 35 mm K.41.2B U3 kg. 30.000
— 38 mm K.41.2B kg. 1479
— 40 mm K.41.2B U2 kg. 20198
— 40 mm OL.42.1K kg. 4978
— 42 mm OL.52.2K kg. 5123
— 45 mm OL.44.2K kg. 28430
— 45 mm OL.52.2K kg. 15396
— 45 mm K.41.2B U3 kg. 36833
— 50 mm OL.60.1K kg. 20469
— 55 mm OL.50.1K kg. 30536
— 60 mm OL.44.2K kg. 4087
— 60 mm OL.44.4AK kg. 11849
— 65 mm OL.44.2K kg. 4392
— 3,55 mm OL.52.3K kg. 14608
— 12 mm OL.70.1K kg. 14810
— 12 mm OL.37.1K kg. 13200
— 12 mm OL.42.2K kg. 9216
— 1 mm zincată kg. 13477

TABLĂ INOX ŞI ALIATĂ

— Tb. 1,5 W.0904 kg. 4621
— idem 2 W.5028 kg. 2278
— idem 25 65 G kg. 39
— 3 8161 kg. 1259
— 3 5028 kg. 620
— 3 4762 kg. 55,93
— 5 4713 kg. 1012
— 12 7380 kg. 4203
— 10 4712 kg. 448
— 12 5637 kg. 1027
— 12 5680 kg. 800
— 15 5680 kg. 1004
— 15 7225 kg. 4072
— 20 5637 kg. 1842
— 20 5680 kg. 2654
— 50 5680 kg. 6144
— P1. 7+3/H2+4541 kg. 152
— P1. 8+2/H2 kg. 462
— P1. 9+3/H2+402 kg. 600
— P1. 13+3/H2+4541 kg. 255
— P1. 20+2/17Mn4+4541 kg. 138
— P1. 25+2/17Mn4+4541 kg. 8169
— P1. 30+2/0744+4541 kg. 5780
— P1. 30+2/17Mn4+4541 kg. 2953

OŢEL RAPID

— W. 3343 ∅ 5,8 kg. 38
— idem ∅ 12 kg. 193
— W.3265 ∅ 12 kg. 93,5
— idem ∅ 14 kg. 197,18
— W 3355 ∅ 16 kg. 500
— W 3343 ∅ 18 kg. 400
— W 3255 8x8 kg. 85,5
— RP 3 16x4 kg. 90
— W 3355 10x6 kg. 239
— W 3355 16x4 kg. 380
— W 3343 16x6 kg. 145
— W 3355 16x6 kg. 638
— W 3355 80x30 kg 200

OŢEL CARBON SCULE

— OSC 7 ∅ 25 kg. 907
— OSC 8 ∅ 28 kg. 4486
— U8A 32 kg. 630
— OSL 1 50x50 kg. 2047
— OSL 1 60x60 kg. 3111

OŢEL ALIAT SCULE

— W 2581 ∅ 25 kg. 53
— VSCW 20 ∅ 28 kg. 2000
— idem ∅ 32 kg. 2000
— idem ∅ 36 kg. 3900
— P 2002 AN ∅80 kg. 564
— 5HV2S ∅ 90 kg. 2000
— W 2080 40x25 kg. 100
— idem 45x30 kg. 69
— C. 120 50x30 kg. 100
— W 2581 200x80 kg. 523

ŢEVI CONSTRUCŢII

— 25x2 OLT.35.K.II kg. 600
— 30x2 OLT.35 kg. 750
— 30x4 OLT.45.K.II kg. 2000
— 30x8 OLT.35 kg. 4000
— 30x3,6 ST.45.DIN kg. 10000
— 32x2 OLT.45 kg. 1200
— 32x3 OLT.35 kg. 1000
— 34x3,5x1000 OLT.35 kg. 2000
— 34x4x1000 OLT.35 kg. 5000
— 34x1,5 ST.35.811 DIN kg. 6930
— 35x2 OLT.35.K.II kg. 11400
— 35x2 OLT.35 kg. 12600
— 38x5 OLT.35 kg. 800
— 38x2,5 ST.35.DIN kg. 2490
— 40x3,5 OLT.45 kg. 1300
— 40x10 OLT.35 kg. 3000
— 45x8 OLT.35 kg. 2500
— 45x8 OLT.45 kg. 3200
— 45x9,9 OLT.35.K.II kg. 1931
— 48x6 idem kg. 972
— 48x6 OLT.45 kg. 500
— 48x8 OLT.65 kg. 450
— 25x1,5 OLT.35.KB kg. 700
— 25x2 OLT.35.KB kg. 6000
— 25x2,5 OLT.35.KB kg. 800
— 25x3 idem kg. 750
— 28x3,5 OLT.35.KB kg. 1700
— 30x2,5 OLT.35.KB kg. 1000
— 34x2 OLT.35.KB kg. 2460
— 34x3 OLT.35.KB kg. 2123
— 35x2 idem kg. 3565
— 35x2 OLT.45.KB kg. 8049
— 38x2,5 OLT.35.KB kg. 600
— 38x3 OLT.35.KB kg. 9989
— 38x4 OLT.35.KB kg. 500
— 40x2 OLT.35.KB kg. 994
— 42x5 OLT.35.KB kg. 1500
— 45x2,5 OLT.35.KB kg. 400
— 45x3 idem kg. 755
— 45x4 idem kg. 700
— 45x4 OLT.45.KB kg. 688
— 60x6 OLT.35.KB kg. 1300
— 30x8 idem kg. 2400
— 45x8 idem kg. 500
— 60x10 idem kg. 750
— 60x12 idem kg. 2384
— 76x8 idem kg. 800
— 76x10 idem kg. 1400
— 50x8 OLT.45.KB kg. 650
— 95x12 OLT.35.KB kg. 1481
— 102x22 idem kg. 731
— 114x8 idem kg. 750
— 114x8 OLT.45.KB kg. 1339
— 121x16 idem kg. 1200
— 121x18 OLT.35.KB kg. 1531
— 121x22 OLT.35.KB kg. 1119
— 133x8 idem kg. 1458
— 140x10 idem kg. 1928
— 146x22 idem kg. 1142
— 146x28 OLT.45.KB kg. 1230
— 152x8 idem kg. 1600
— 153x8 OLT.35.KB kg. 2132

— 168x18 idem kg. 1793
— 178x10 idem kg. 900
— 178x22 idem kg. 700
— 194x14 OLT.45.KB kg. 1976
— 219x8 OLT.35.KB kg. 1200
— 245x10 idem kg. 1100
— 273x8 idem kg. 3000
— 273x28 OLT.45.KB kg. 1000
— 273x32 OLT.35.KB kg. 1500
— 299x36 OLT.35.KB kg. 3377
— 73x3,5 OLT.35 kg. 1200
— 95x6 OLT.45 kg. 750
— 108x6 OLT.35.K.II kg. 800
— 127x6 OLT.45 kg. 600
— 146x5 OLT.35.K.II kg. 1100
— 152x6 OLT.35 kg. 3300
— 159x5 OLT.35 kg. 3447
— 159x6 OLT.35 kg. 2200
— 159x6 OLT.45 kg. 3473
— 273x7 8T.2.GOST kg. 850
— 54x10 OLT.35 kg. 1000
— 57x10 OLT.65 kg. 613
— 57x12 OLT.45 kg. 500
— 60x10 OLT.35.K.III kg. 2360
— 60,3x10 ST.35.DIN kg. 1280
— 63,5x8 OLT.35 kg. 1500
— 70x12 ST.35 DIN kg. 1400
— 83x16 OLT. 45 kg. 600
— 83x16 OLT.35.K.II kg. 396
— 83,9x8 ST.45.8.DIN kg. 1113
— 89x8 OLT.45.R kg. 1539
— 89x10 OLT.45 kg. 1000
— 95x8 OLT.35 kg. 1000
— 95x8 OLT.45 kg. 1300
— 102x8 OLT.35 kg. 1000
— 102x8 OLT.45 kg. 650
— 102x18 OLT.45 kg. 500
— 114x12 OLT.45 kg. 1300
— 121x14 OLT.35 kg. 500
— 121x22 OLT.35.K.II kg. 500
— 127x10 OLT.45 kg. 500
— 127x12 OLT.35 kg. 900
— 127x14 idem kg. 500
— 127x14 OLT.35.K.II kg. 698
— 127x16 idem kg. 3000
— 127x18 OLT.35.K.II kg. 1750
— 133x22 OLT.35.K.II kg. 700
— 140x10 OLT.35 kg. 2000
— 140x14 OLT.65 kg. 2274
— 140x16 OLT.35 kg. 1000
— 140x16 OLT.45 kg. 5500
— 140x20 idem kg. 3000
— 140x22 OLT.35 kg. 750
— 146x28 OLT.35.K.II kg. 1900
— 146x3 OLT.45 kg. 1000
— 146x18 OLT. 45 kg. 2500
— 146x20 OLT.45 kg. 600
— 146x22 OLT.65 kg. 564
— 146x25 OLT.45 kg. 1500
— 152x8 OLT.35.K.II kg. 370
— 152x10 OLT.35.K.II kg. 750
— 152x20 OLT.35 kg. 2000
— 152x36 OLT.65 kg. 3000
— 159x25 OLT.45 kg. 2000
— 159x28 OLT.35 kg. 1557
— 168x12 OLT.45K.II kg. 1000
— 168x14 OLT.45 kg. 1000
— 168x16 OLT.35.K.II kg. 2000
— 168x18 OLT.45 kg. 5000
— 168x20 OLT.35 kg. 1400
— 168.22 OLT.45 kg. 8500
— 168x22 OL.52.3K kg. 952
— 168x25 OLT.45 kg. 5447
— 168x28 OLT.35 kg. 3138
— 168x28 OLT.45 kg. 481
— 168x32 OLT.45 kg. 1500
— 168x34 OLT.35 kg. 2000
— 168x36 OLT.45 kg. 800
— 168x12 ST.4.GOST kg. 3849
— 168x14 ST.2.GOST kg. 1316
— 618x14 ST.4AI GOSIT kg. 3071
— 178x12 OLT.65 kg. 500
— 194x14 OLT.35.K.II kg. 1500
— 194x18 OL.52.3K kg. 2000
— 194x22 OLT.45 kg. 3000
— 194x22 OL.52.3K kg. 4000
— 194x25 OLT.45 kg. 1123
— 194x25 OLT.65 kg. 432
— 194x32 OLT.45 kg. 2000
— 194x36 OLT.45 kg. 500
— 194x12 ST.2 GOST kg. 2398
— 219x12 OLT.45 kg. 1000
— 219x12 OLT.65 kg. 3047
— 219x14 OLT.45.K.II kg. 2097
— 219x23 OLT.35 kg. 2000
— 219x20 OLT.45 kg. 1500
— 219x22 OL.52.3K kg. 2500
— 219x32 OLT.45 kg. 3000
— 219x36 idem kg. 1602
— 219x8 ST.4.GOST kg. 3475
— 219x8 ST.10.GOST kg. 1321
— 219x10 ST.4.GOST kg. 2077
— 245x8 OLT.35 kg. 3500
— 245x8 OLT.35.K.II kg. 1722
— 245x8 OLT.45 kg. 1580
— 245x14 OLT.35 kg. 500
— 245x16 OLT.35 kg. 1433
— 245x16 OLT.45 kg. 866
— 245x22 OLT.65 kg. 2035
— 245×36 OLT. 35 kg. 1212
— 245×8 ST. 2 GOST kg. 16000
— 245×8 St. 4 GOST kg. 1548
— 245×14 ST. 4 GOST kg. 2381
— 273×8 OLT. 45 kg. 1000
— 273×18 OLT. 65 kg. 23000
— 273×20 OLT. 65 kg. 3340
— 273×22 OLT. 65 kg. 2084
— 273×25 OLT. 45 kg. 1500
— 273×28 OLT. 45 kg. 500
— 273×28 OL.52. 3K kg. 2000
— 273×32 OLT. 35 kg. 2500
— 273×32 OLT. 45 kg. 7029
— 273×36 OLT. 45 kg. 7222
— 273×36 OL.52. 3 K kg. 4875
— 299×28 OLT. 35 kg. 1697
— 299×28 OLT. 45 kg. 621
— 299×32 OLT. 45 kg. 8087
— 299×36 OLT. 45 kg. 2417
— 324×16 OLT. 35 kg. 979
— 324×20 OL. 52. 3K kg. 761
— 324×28 OLT. 45 kg. 3042
— 325×12 ST. 4. GOST kg. 3000
— 324×14 ST. 2. GOST kg. 944
— 356×10 OLT. 35.R kg. 500
— 356×10 OLT. 35. K. II kg. 500
— 356×12 OLT. 35. R kg. 860
— 356×10 ST. 4. GOST kg. 2039
— 356×14 10 AN kg. 1475
— 377×28 OLT. 45 kg. 1497
— 377×30 OLT. 45 kg. 934

ȚEVI INOX ȘI ALIATE

— 60×1,25 7220 kg. 1306
— 35×2,5 4713 kg. 736
— 35×2,5 4742 kg. 550
— 42×2,5 7380 kg. 1115
— 42×3,5 7335 kg. 108
— 60×4,5 5415 kg. 246
— 60×6 7362 kg. 114
— 60×8 7380 kg. 184
— 76,1×2 4306 kg. 165
— 83×8 4016 kg. 223
— 83×3 4510 kg. 132
— 89×8 7335 kg. 3004
— 101,6×5,7 7380 kg. 77
— 101,6×5,7 ASTMA A.N kg. 562
— 168,3×7,1 FG.29.T kg. 1230
— 219×8 FG.29.T kg. 652
— 219,15,9 kg. 1150
— 273×9 4306 kg. 106
— 50×11 7362 kg. 282
— 127×12 7335 kg. 732
— 178×22 7335 kg. 477
— 168,3×12,5 7386 kg. 8237
— 168,3×14,2 ASTM 200 kg. 1570
— 273×14,2 7386 kg. 470
— 273×36 7715 kg. 574
— 273×32 7779 kg. 437
— 273×14 ASTM 200 kg. 1170
— 323,9×14,2 7362 kg. 1181
— 355,6×16 7386 kg. 2442
— 323,9×17,4 4828 kg. 1613

BARE TRASE

— T. rot. ∅ 7,5—OL.50 kg. 2606,505
— ∅ 8,5—OLC.35 kg. 700,0
— ∅ 11—OLC. 25 kg. 1730
— ∅ 16,5—OLC.35 kg. 771,96
— ∅ 53—OL.60 kg. 700
— ∅ 60—OLC.35 kg. 7664,32
— ∅ 65—OL.37 kg. 3985,26
— ∅ 65—OL.50.1K kg. 4919,45
— ∅ 70—OLC.15 kg. 3200
— ∅ 70—OL.37. 1a kg. 1040
— T. Hex. 11—OLC. 35 kg. 300
— 55—OLC. 60 kg. 509,108
— 55—33. MOC. 11 kg. 1418,362
— T. rot. ∅ 8,5—Arc. 5 kg. 600
— ∅ 10—51 Sil 7 kg. 325
— ∅ 18—18. MC. 10 kg. 1000
— ∅ 20—18.MC.10 kg. 339,749
— ∅ 21—40.C.10 kg. 2400
— ∅ 45—13.CN.30 kg. 3550

LAMINATE NEFEROASE

— Laminate alamă gr. 301
— Bare rot. ∅ 8 Am 8 1/2 T kg. 45,5
— Idem ∅ 40 kg. 39,0
— Idem ∅ 85 kg. 785,0
— Bandă 0,11×110 Am 63 1/2T kg. 50,0
— Idem 0,15×300 kg. 40,0
— Idem 0,2×130 kg. 100,0
— Hex. 41 Am 58 1/2 T kg. 27,0
— Tv. ∅ 19×SOSM 17 kg. 232,5
— Tv. ∅ 20×2 MS71 F35 kg. 361,993

LAMINATE ALUMINIU Gr. 302

— Bare rot. ∅ 60 anticoroidal kg. 400,5
— Tb. 1 mm Al. 99 1/2 T kg. 400,0
— Idem 4 mm kg. 500,0
— Idem 2 mm kg. 400,0
— Idem 6 mm Al Mg. 3 kg. 1803,59
— Idem 15 mm Al 99,5 1/2T kg. 800,0
— Idem 30 mm Al Mg. 2,5 kg. 942,0
— Lat 30×5 Al 99,5 1/2 T kg. 72,225
— Idem 25×10 kg. 43,0

LAMINATE BRONZ Gr. 303

— Rot. ∅ 16 BZ Al 10 kg. 40,0
— Idem ∅ 40 BZ. 6 kg. 190,0
— Tb. 3 mm kg. 18,4
— Bucși ∅ 80×∅60 BZ. 14 T kg. 331,6
— Idem ∅ 105×∅ 70 kg. 790,0

— Idem ∅ 80×∅50 kg. 60,0
— Bare ∅ 50 Cu Zn 12 kg. 1000,0

LAMINATE DE CUPRU Gr. 305

— Bare pătr. 30 Cu 9 1/2 T kg. 108,0
— Idem 50 kg. 43,5
— Placă 6 mm Cu 9 M kg. 163,22
— Idem 8 mm kg. 130,0
— Bară Hex. 17 Cu 9 M kg. 22,90
— Bare late 80×10 Cu 9 1/2 T kg. 197,00
— Idem 36×12,5 kg. 751,00
— Tv, ∅ 30×2,5 Cu 9 1/2 T kg. 600,00
— Tv. ∅ 28×3 kg. 383,065

LAMINATE PLUMB Gr. 307

— Tv. ∅ 66×3 Pb. 3 kg. 600,00

SÎRMĂ ALUMINIU Gr. 312

— Sîrmă ∅ 0,1 Al Mg 3 kg. 176,16
— Staniol simplu kg. 5,00
— Sîrmă ∅ 2,4 Al Mg. 3 kg. 325,0

MOTOARE ELECTRICE

— ASI 1,1/1,9 — 750/1500 B3 buc. 4
— ASI 1,1/1,9—750/1500 B5 buc. 10
— ASI 1,5—750 B5 buc. 5
— ASI 2,4/4 — 750/1500 B3 buc. 5
— ASI 22—750 B3 buc. 3
— ASI 40—750 3/6 B3 buc. 1
— ASI 75—750 3/6 B3 buc. 1
— ASI 132—750 3/6 B3 buc. 2
— DEMAG 14—950 B3 buc. 2
— ASI 15—1000 B5 buc. 4
— ASI 22—1000 B5 buc. 30
— ASI 30—1000 B5 buc. 2
— ASI 0,6—1500 B3 500 V buc. 1
— ASI 1,1—1500 B3 2 axe buc. 166
— ASI 1,5—1710 B5 60 Hz buc. 1
— CC 2,5—1500 LDH buc. 19
— CC 4—1500 220 V buc. 1
— CC 6,2—1500 buc. 1
— ASI 0,95/1,7—1680/2800 B5 buc. 3
— ASI 0,37—3000 B3 buc. 11
— ASI 22—1500 B5 buc. 9
— ASI 75—1500 3/6 B3 buc. 2
— CC 5,5—3000 B3 buc. 1
— CC 16/17—2450 B3 buc. 1
— ASFM 0,32—750 B3 buc. 17
— idem 2—1500 B5 buc. 10
— idem 8—1500 B3 buc. 5
— idem 10—1500 B3 buc. 1
— AIFM 15—1500 B3 buc. 1
— idem 15—1000 B5 buc. 2
— idem 15—1500 B5 buc. 3
— AFI 22—1500 buc. 1
— ASA 1,5—750 B3 buc. 2
— idem 1,5—750 B3 buc. 2
— idem 2,2—1000 B3 buc. 1
— AE 55—750 500 V B3 buc. 1
— AE 17—1000 B3 2/3 buc. 4
— ASA 22—1500 B3 buc. 3
— ASA 4—1500 B5 buc. 1
— ASA 55—1500 B5 buc. 2

VENTILATOARE

— VAT 315—0,37/1500 buc. 6
— VAT 315/6—0,55/1500 buc. 3
— VAT 400/12—0,37/1500 buc. 3
— VAT 500/12—5,5/3000 buc. 1
— V. 425Q—100H/60-3 buc. 1
— V.10—630Q—250 H. 680-3 buc. 3
— V. 491Q—315H—240—5 buc. 4
— V. 491Q—315—H. 320—3 buc. 8
— V. 432Q—355H—540—12 buc. 8
— V. 10—630Q—355H—720—14 buc. 2
— V. 432Q—400H—560—3 buc. 14
— V. 1—560Q—500H—550—12 buc. 8
— V. 432Q—500H—555—5 buc. 1
— V. 432G Q—600 H—545—10 buc. 1
— V. 1—710 Q—630 H—950—3 buc. 4
— V. 407G Q—710 H—88—3 buc. 3
— V. 432G Q—730 H—522—3 buc. 1
— V. 472 Q—900 H—372—5 buc. 3
— V. 407G Q—1000 H—166—12 buc. 1
— V. 432 ——1000 H—525—5 buc. 1
— V. 432 Q—1000 H—530-12 buc. 11
— V. 407G Q—1600 H—46-12 buc. 2
— V. 472G Q—2000 H—70-3 buc. 1
— V. 473 Q—2500 H—310-5 buc. 5
— V. 454 Q—2500 H—565-5 buc. 10
— V. 433 Q—2800 H—430-5 buc. 4
— V. 433 Q—2800 H—560-3 buc. 4
— V. 426G Q—3550 H—78-3 buc. 1
— V. 427 Q—50000 H—94-14 buc. 6
— V. 427 Q—3550 H—98-16 buc. 16
— V. 426 Q—4000 H—80-7 buc. 6
— V. 427 Q—4500 H—94-7 buc. 19
— V. 427 Q—4500 H—94-16 buc. 6
— V. 427 Q—5600 H—91-5 buc. 4
— V. 474 Q—9000 H—98-7 buc. 5
— V. 474 Q—9000 H—98-16 buc. 4
— V. 426 Q—9000 H—140-5 buc. 14
— V. 427 Q—9000 H—140-14 buc. 15
— V. 475 Q—10000 H—206-12 buc. 1
— V. 474G Q—11200 H—210-3 buc. 2
— VRCV Q—12500 H—16 buc. 3
— VRCV Q—12500 H—60 buc. 2
— IRD Q—14000 H—47 buc. 2

APARATAJ ELECTRIC

— Automat de scară buc. 6
— Bloc releu termic TSA 10 A Ir. 0,24-0,4 buc. 50
— idem Ir. 0,8-1,3 buc. 100
— idem Ir. 2,4 buc. 75
— idem Ir. 2,4-4,5 buc. 300
— idem Ir. 3,3 buc. 50
Bloc releu termic TSA
— 32A Ir. 15 A buc. 50
— idem Ir. 20 A buc. 100
— idem Ir. 25 A buc. 650
— idem Ir. 32 A buc. 350
Bloc releu termic TSA
— 63 A Ir. 40A buc. 15
— idem 63A buc. 50
Blore releu termic 3676
— TSAW 400 A buc. 325
— Boobină electromag. 650 buc. 1
— idem 4435 buc. 21
— idem 4450 buc. 15
— idem 6503 buc. 24
— Buton ciup. 651 A buc. 100
— idem 652 buc. 500
— idem 652 A buc. 300
— Buton cu lampă 653 A buc. 350
— idem 665 buc. 40
— Chei cdă. 663 A buc. 40
— idem 663-0 buc. 5
— idem 1185 buc. 10
— Conector șir 10x2,5 mm buc. 8000
— Conector CS-4 buc. 15
— Comutator stea triunghi
— idem 63 A 1734 buc. 10
— idem 32 A 1723 buc. 500
— idem 32 A 1725 buc. 95
— Comutator CSA 8 buc. 10
— Comutator rotativ 32 A buc. 20
— Contactor TCA 3207
— idem 10 A Ir. 0,5 A buc. 2
— idem 0,7 A buc. 8
— idem 1 A buc. 75
— idem 1,8 A buc. 75
— idem 2,4 A buc. 40
— idem 3,3 A buc. 40
— idem 4,5 A buc. 30
— idem 1,3 A buc. 36
— idem 6 A buc. 40
— idem 8 A buc. 20
— Contactor TCA 6 A buc. 400
— idem 32 A 4010 buc. 300
— idem 250 A 4035 buc. 10
— Contactor AC3 25 A 3212 buc. 3
— idem 200 A 3960 buc. 9
— Contactor MC 80 3546 buc. 1
— idem 110 VCC 9310 buc. 2
— idem AR 16 A 8107 buc. 5
— idem 25 A 8108 buc. 25
— idem 40 A 8109 buc. 650
— idem 63 A 8110 buc. 400
— idem 100 A 8111 buc. 30
— idem 160 A 8112 buc. 38
— idem 250 A 8113 buc. 300
— idem 400 A 8115 buc. 20
— Contactor A 8-4-4 220 V buc. 25
— Controler 6000 buc. 100
— idem 6010 buc. 100
— idem 6020 1107 buc. 30
— idem 6063 buc. 150
— Corp iluminat HVSC 2x400 buc. 9
— Cutie capsulată 60939 B.20 buc. 25
— Cutie capsulată S.10—60975 buc. 40
— idem S. 12—60993 buc. 100
— idem S. 22—61060 buc. 175
— idem S. 23—61362 buc. 200
— idem S. 21—35.11-1800 buc. 7
— Cutie derivație 7040 buc. 22
— idem etanșă 3745 buc. 8
— idem 3746 buc. 5
— idem cu butoane LB buc. 8
— idem conexiuni buc. 9
— Declanșator final 6125 buc. 750
— Electromagnet 6503 A buc. 40
— idem 6505 buc. 50
— idem 6507 buc. 25
— idem 6510 buc. 40
— idem 6550 buc. 4
— EMCA-01 220 W buc. 2
— Element sig. LF-60 A buc. 600
— Întrerup. USOL 100/50 buc. 10
— idem USOL 250 4130 buc. 20
— idem USOL 630 4731 buc. 2
— Întrerup. automat
— idem 4636 16/1A buc. 180
— idem 4637 16-11 buc. 2
— idem 16/0,25 buc. 137
— idem 16-0,4 buc. 7
— idem 4621 40/25 buc. 4
— Întrerup. cu mercur IBN-5 buc. 13
— Întrerup. pîrghie 63 A cod. 1311 buc. 20
— Inversor de sens 63 A 1774 buc. 275
— idem 32 1764 buc. 25
— Limitator 4463 buc. 900
— idem 4471 buc. 6
— Limitator 4486 buc. 20
— idem 6090 buc. 50
— idem 6095 buc. 200
— idem 6102 buc. 100
— idem 6122 buc. 19
— idem 6131 buc. 125
— idem 6132 buc. 8
— idem 6136 buc. 200
— idem 6137 buc. 52

— idem 7405 buc. 50
— idem 7415 buc. 100
— idem 7420 buc. 400
— idem 7425 buc. 90
— idem 7435 buc. 20
— idem 7436 buc. 10
— Magnet FB 1-02 buc. 80
— idem 1-09 buc. 10
— idem 2-02 buc. 80
— idem 2-06 buc. 91
— idem 1-44 buc. 400
— idem 3W 46029 buc. 69
— idem dop M-24 buc. 40
— Microintrerup. 3362 buc. 100
— idem 5923-3365 buc. 50
— idem 5932 buc. 175
— idem 5939 buc. 29
— idem 5941 buc. 160
— idem 5943 buc. 1
— idem 5951 buc. 50
— idem 5953 buc. 75
— idem 5900 buc. 50
— idem 5902 buc. 10
— idem 3368 THC buc. 100
— Papuc cablu PSI 4x2,2 buc. 1000
— Papuc ştanţat 4x3,1 buc. 5500
— idem 5x5,4 buc. 1000
— idem 6x3,1 buc. 1500
— idem 8x5,4 buc. 750
— idem 10x9,5 buc. 400
— idem 10x13,5 buc. 200
— idem 12x13,5 buc. 700
— idem 12x21 buc. 25
— idem 16x18,5 buc. 750
— idem 22x25 buc. 50
— idem 30x25 buc. 700
— Patron sig. normal 2 A buc. 3000
— idem 6 A buc. 1000
— Patron AEG-MPR 10 A buc. 9
— idem 20 A buc. 9
— idem 25 A buc. 3
— Priză CF 10 buc. 10
— idem CS 10 buc. 20
— Priză cu fişe III 16 A buc. 200
— Redresor RS 70025 A buc. 8
— idem RS 70500 A buc. 6
— idem RS 73269 B buc. 10
— Releu RC-2 20 A 71900A buc. 20
— idem RI-3-44 70659 buc. 10
— idem RP-6-6 (pilpiire) buc. 3
— idem RTPa-7 73167 buc. 100
— idem RTPr-7 72300 buc. 60
— idem RT-4 71092 buc. 6
— RCL-3 clipitor buc. 3
— idem inc. acumul. 70412 buc. 3
— Siguranţă FIN 10 KV 6,3 A buc. 10
— Suport sig. MPR 400 buc. 150
— idem 630 buc. 200
— Transform. TMA 63/220/24 buc. 100
— Patron sig. normal 4 A buc. 2000
— Transformator TMA
— idem 63 VA 220/110 buc. 7
— idem 380/24 buc. 75
— idem 380/220 buc. 100
— idem 100 VA 220/24 buc. 19
— idem 380/24 buc. 7
— idem 160 VA 380/24 buc. 30
— idem 250 VA 220/24 buc. 10
— idem 1000 VA 220/24 buc. 6
— idem 380/220 buc. 10

Tub flexibil metalic

— SPE-IPFR ∅9 ml. 200
— idem ∅11 ml. 1000
— idem ∅ 13,5 ml. 400
— idem ∅ 16 ml. 400
— idem ∅ 21 ml. 100
— idem ∅ 36 ml. 200
— Tub Kopex ∅ 16 ml. 106
— idem ∅ 23 ml. 52
— Tub flexibil PVC ∅ 1 ml. 300
— idem ∅ 5 ml. 400
— idem ∅ 7 ml. 200

Baterie încălzire

— 840x1950 buc. 2

Rezistenţă tubulară 220 V

— 1200 W buc. 34
— 1500 W buc. 12
— 1200 W buc. 12
— 2000 W buc. 17
— 750 W buc. 3
— 2500 W buc. 68
— Rezistenţă IRM 220 V 2500 W" buc. 9
— idem OG 39-S/9 KW buc. 1
— idem 380 V buc. 7
— idem tub metalic D=32 buc. 5
— Rezistenţă el. tr. 1,4 M-2 buc. 1
— Balastru bobină şoc
— 40 W buc. 5
— 250 W buc. 40
— 400 W buc. 70
— Bec E 27 130 V 60 W buc. 31
— Bec BA 7 S. 11 6 V 0,6 W buc. 193
— idem 6V 2 W buc. 190
— Bec telefonic 6 V buc. 155
— Bec B 9 6,3 V 2,3 W buc. 124
— idem 0,3 W buc. 128
— Starter SLA-SLB 20 W buc. 100
— Partinax placă gros. 3,5 kg. 164
— idem 5 kg. 195
— idem 8 kg. 412
— idem 10 kg. 489
— idem 15 kg. 202
— idem 20 kg. 279
— idem 26 kg. 156
— idem 30 kg. 854
— idem 3-50 kg. 1744
— Ţesătură sticlată mp. 400

AMPERMETRE

— AE 4 0-75 A buc. 1
— IEQ 144 0-100/5 buc. 4
— AE 4 0-1000/5 buc. 1
— IEQ 144 0-100/5 buc. 6
— idem 0-100/5 buc. 2
— idem 0-750/5 buc. 3
— idem 0-15/5 buc. 1
— E541 0-60 75/5 buc. 1
— idem 0-500/5 buc. 1
— E 6 0-150 75/5 buc. 1
— idem 0-500/5 buc. 1
— idem 0-250 buc. 6
— Ampermetru E7 0-10 buc. 5
— idem 0-250 buc. 10
— idem M 53 0-1000 buc. 1

VOLTMETRE

— E 56 0-100 buc. 1
— idem 0-250 buc. 2
— M 53 0-15 buc. 2
— idem 0-100 buc. 1
— M 541 0-40 buc. 1
— M 9 0-60 buc. 3
— RSO-1 0-1200 buc. 2

MANOMETRU INDUSTRIAL

— ∅ 60 0-40 B buc. 10
— idem 0-40B buc. 15
— ∅ 100 0-1B buc. 30
— idem 0-4B buc. 15
— idem 0-4B buc. 65
— idem 0-25B buc. 20
— idem 0-40B buc. 20
— idem 0-60B buc. 10
— idem 0-100B buc. 18
— ∅ 160 0-2,5B buc. 6
— idem 0-25B buc. 2
— idem 0-40B buc. 2
— idem 0-40B buc. 8
— idem 0-60B buc. 1
— idem 0—60B buc. 2
— idem 0—60B buc. 4
— idem 0-100B buc. 3
— idem 0-100B buc. 12
— idem 0-100B buc. 1
— idem 0-160B buc. 11

MANOMETRU ETALON

— ∅ 150 0-40B buc. 1
— ∅ 160 0-6B buc. 2
— ∅ 160 0-16B buc. 2
— idem 0-25B buc. 4

MANOMETRE ANTIVIBRATOARE

— ∅ 65 0-4B buc. 6
— idem 0-6B buc. 10
— idem 0-10B buc. 6
— idem 0-60B buc. 5
— ∅ 100 0-10B buc. 4
— idem 0-25B buc. 33
— idem 0-65B buc. 8

MANOVACUMETRU

— ∅ 100 —1...+1,5 buc. 42
— idem —1...+5 buc. 2
— idem —1...+9 buc. 2
— ∅ 160 —1...+1,5 buc. 10
— idem —1...+9 buc. 1

Vacumetru ∅ 100

— —1...0 buc. 2

TERMOMETRU INDUSTRIAL

— 0-50 grade buc. 1
— L=30 0-150 grade C buc. 1
— L.dif. 0-150 grade C buc. 18
— L.dif. 0-250 grade C buc. 2
— L.dif. 0-200 grade C buc. 1
— cu cot 0-100 buc. 5
— idem 0-150/20 buc. 14
— idem 0-250 buc. 3
— idem 0-250/20 buc. 7
— idem 0-250/30 buc. 2

CABLURI ELECTRICE

— AFY 10 ml. 43
— CSYABZY 16x1 ml. 468
— CSYABY 33x2,5 ml. 120
— idem 7x2,5 ml. 400
— CSYY 7x2,5 ml. 721
— idem 9x2,5 ml. 890
— idem 16x2,5 ml. 302
— idem 24x2,5 ml. 744
— idem 30x1,5 ml. 1280
— idem 33x2,5 ml. 109
— idem 56x1,5 ml. 700
— CYABY 2x2,5 ml. 273
— idem 3x6 ml. 114
— idem 3x25 ml. 1140
— M. sudură 120 ml. 1000

— idem 70 ml. 1800
— MYYM 2x6 ml. 960
— idem 3x4 ml. 3632
— idem 2x25 ml. 174
— idem 3x6 ml. 2097
— idem 4x4 ml. 1700
— CYY 1x1,5 ml. 4000
— idem 1x4 ml. 555
— idem 1x16 ml. 2835
— idem 1x220 ml. 689
— idem 2x6 ml. 868
— idem 3x25 ml. 452
— idem 3x70 ml. 379
— idem 3x95+50 ml. 145
— FY 25 ml. 1000
— idem 50 ml. 2500
— idem 70 ml. 1000
— idem 120 ml. 507
— idem 150 ml. 355
— VLPY 35 ml. 1000
— VLPY 50 ml. 1000
— idem 70 ml. 2000
— idem 95 ml. 1000
— idem 120 ml. 586
— ACY+ 3x5 ml. 1000
— idem 3x10 ml. 150
— idem 3x25 ml. 300
— idem 4x16 ml. 735
— AC+ABY 3x240 ml. 500
— F-750 1 ml. 573
— ACHPBI 3x150 ml. 295
— FYYA 1,5 ml. 725
— idem 2,5 ml. 1679
— idem 2x1,5 ml. 17959
— idem 3x2,5 ml. 2384
— idem 4x1,5 ml. 44

TRAFO, SEPARATORI, AMC-uri

— Transformatori CITI 300/5 buc. 50
— idem 500/5 buc. 40
— idem 600/5 buc. 20
— idem 750/5 buc. 100
— idem 1000/5 buc. 20
— idem 1500/5 buc. 80
— idem 2000/5 buc. 20
— idem 2500/5 buc. 10
— idem 3 000/5 buc. 60
— idem 400/5 buc. 30
— idem CITRO 250/5 buc. 32
— idem TIRBO 6 KW buc. 75
— Separattori STIP 10/630 buc. 30
— idem 10/800 buc. 10
— idem 10/250 buc. 12
— idem 20/800 buc. 6
— Termometre manometrice TMC1 0-100 grade C buc. 50
— Semnalizator de curgere SCE 2 EX buc. 5
— Semnalizator de nivel SNEX buc. 40
— Manometre cu membrană MM5 0-6 bar 1125 D-160 V2A buc. 7
— Manometre MC1 0-4 bari buc. 100
— idem 0-6 bari buc. 15
— idem 0-10 bari buc. 55
— idem 0-25 bari buc. 2
— Vibrator VEE 250 buc. 20
— idem 600 buc. 6
— Dispozitiv manual acț. separatori AM1 13/I buc. 50
— Regulator temperatură RT 1-2" 40-60 grade C buc. 70
— Electrovalve EVD buc. 195

TABLOURI ELECTRICE, BOBINE, REGULATOARE

— Panou elicoidal buc. 6
— Tablou cdă. L. 17575/02 buc. 2
— idem L. 18860/05 buc. 3
— Cutie forță macara buc. 5
— Bobină filtrare BF 1/10,6 buc. 60
— idem simetriz. 100/380 V buc. 3
— Cutie conexiuni CCD-2090 buc. 9
— Detector TPT-10 CL buc. 62
— idem TL-YS-10 buc. 3
— Termocuplu 262001522 buc. 50
— Termorezistență 2930022000 buc. 250
— Adaptor ELT-162 A F 752 F 2—0-800 buc. 7
— idem 0-1000 buc. 16
— idem indicator poziție buc. 5
— Convertor ELX-120 buc. 1
— Element fixare ELX-115 buc. 1
— Element programare X-73 buc. 2
— Înregistrator E 35 WM3T 0-1400" buc. 1
— Logometru CR 192 0-300 buc. 1
— Aparat regulator AR-192 —10+10 buc. 3
— Echipament cintărire EBP-1 buc. 1
— idem MI-192 Fe-CT 20-600 buc. 6
— idem MI-192 Cr Al 20-600 buc. 4
— Regulator IRT-96 FeCT 0-400 buc. 3
— idem CrAl 0-1000 buc. 2
— idem ELX-176 buc. 2
— idem ELX-75 buc. 4
— Semnalizator nivel SN-110 buc. 5
— idem SN-106 buc. 19
— Automat ardere ACT-379 buc. 6

MATERIALE DE COMPLETARE

— Colector PM. 46530 500i buc. 1
— idem GES 500A buc. 5
— idem PM. 45407 buc. 3
— Disp. cdă. AFL. 220 V buc. 7
— Intrerup. autom. prot. 0,25 A buc. 137
— idem 0,40 A buc. 7
— idem 1A buc. 180
— idem 2,5 A buc. 12
— Transf. aprindere 5000V buc. 5
— Ventil pneum. tip 9500 buc. 49
— idem reglare tip B4P20 buc. 9
— idem V4P25 buc. 36
— idem buc. 26
— idem cu membrană buc. 20
— idem elmagn. 24 VccNw65 buc. 30
— idem Nw80 buc. 22
— idem buc. 4
— idem ptr. păcură Nw 80 buc. 3
— idem SFM 80 buc. 10
— idem 24 Vcc Nw 100 buc. 12
— Motovariator R 93 W/A 22 buc. 1
— idem 3VZI—DT. 80 buc. 2
— Variator turație PIV AK 30-16 buc. 1
— Electrovariator buc. 1
— Elmotor. ASM 133 4-1000 buc. 1
— Butelie NUL, GAS N. 2 ptr. Mescalit. buc. 41
— Butelie EXO CO2 pt. infralit. buc. 72
— Reductor cu manom. ptr. butelie buc. 68
— Contactori CE 5-GB-11 buc. 16
— Arzător comb. lichid ulei 117, G 32 buc. 2
— Reg. gaz acr 1/2-1 tip 7218 buc. 3
— idem Hauk 3/4"-3/4" buc. 10
— Reg. cu disp. SV. 20 buc. 7
— idem SV 40 buc. 7
— Reg. cu disp. SV. 50 buc. 2
— Idem gaz f. disp. SV. 65 buc. 3
— Idem SV. 50 buc. 3
— Idem cu disp. SV. 50 buc. 11
— Idem f. disp. SV. 50 buc. 1
— Idem SV. 75 buc. 1
— Idem pres. tip 226 RE buc. 1
— Idem cu membr. Nw 15 buc. 1
— Idem f. disp. SV. 20 buc. 3
— Idem cu disp. SV. 40 buc. 3
— Idem pres. tip 226 HE buc. 6
— Supapă sig. tip 8664 buc. 6
— Ventil sig. cu pilot S. 100 buc. 2
— Idem S. 100 Nw 150 buc. 2
— Idem S. 100 Nw 100 buc. 3
— Aparat mescalit buc. 8
— Debitmetru gaz 0,03-0,35 Nm3/h buc. 17
— Idem 0,03é0,35 Nm3/h buc. 13
— Idem 0,03-0,50 Nm3/h buc. 11
— Idem 1-13 Nm3/h buc. 10
— Idem 1,5-15 Nm3/h buc. 32
— Idem 1,4-16 Nm3/h buc. 17
— Idem 2-20 Nm3/h buc. 3
— Idem 2-35 Nm3/h buc. 4
— Idem ext. 8-80 Nm3/h buc. 5
— Idem gaz 30-400 l/h buc. 40
— Manom. cu contact ∅ 160 buc. 26
— 0—6 bari ∅ 160 0-6 mCA buc. 9
— Idem dif. ∅ 160 1000 mCA buc. 11
— Manom. cont. ∅ 160-1000+1500 mCA buc. 29
— Idem buc. 9
— Idem buc. 10
— Aprinzător ZBG buc. 12
— Regulator temp. 30-100°C buc. 1
— Idem 10—110°C buc. 1
— Regulator temp. 40-140°C buc. 6
— Termostat ptr. termocuple buc. 2
— Termoregulator 10-110°C buc. 7
— Traductor tensiometric buc. 5
— Termocuplu NiCrNi I 1200 tije 250 buc. 239
— Termocuplu NiCrNi 0-1200°C buc. 1
— Autotransf. RTPS 530/6 buc. 10
— Analizoare infralit buc. 17
— Catalizator RO. 21 kg. 794

REDUCTOARE ȘI MOTOREDUCTOARE

Reductoare I. Neptun Cimpina
— 1H-80×3,1-0 buc. 6
— 2H-1130×31,5-0 buc. 1
— 2H-1130×31,5-1 buc. 1
— 3H-385×100-7 buc. 1
— 3H-485×100-2 buc. 8
— 3H-770×250-0 buc. 1
— 2CH-285×12,5-0 buc. 4
— 2CH-285×12,5-1 buc. 2
— 2CH-335×20-4 buc. 1
— 1M1-160×31,5-3 buc. 1
— 1M2-250×40×6 buc. 2
— 3CH-390×80-0 buc. 2
— 3H-385×80-6 buc. 1

Motoreductoare I. Neptun Cimpina
— 2-gA-11,2×1,1/1500-H05 buc. 2
— 2-gA-20×0,55/1500-H05 buc. 1
— 2-gA-20×0,63/750—HOIASFM buc. 1
— 2 LA-20 fără motor H01 buc. 1
— 2 LA-16×3/1500-H05 buc. 5
— 3 LA-50×0,75/1500-H01 buc. 1

— 3 LA-56 fără motor H01 buc. 2
— 3 LA-71×1/1500-A01 ASFM buc. 1
— 3 LA-71×1,5/1500-H02 buc. 1
— 3NA-45×3/1500-H01 buc. 1
— 3NA-71×1,1/1000-V05 buc. 2
Motoreductoare IMMUM Baia Mare
— 1M1/375×3-(1-005-0) buc. 2
Reductoare I. Energia C-ța.
— RSO-1 1:50 buc. 3
— RSO-2 1:50 buc. 4
— RSV-1 1:50 buc. 1

POMPE ȘI ELECTROPOMPE

Electropompe
— Criș 125, Q=120 H=14 buc. 1
— Cerna 200, Q=200 H=10 buc. 1
— Sadu 80×2, Q=30, H=6 buc. 2
— Sadu 80×3 Q=15, H=20 buc. 1
— MIL 402-2 Q=85 H=160 Hg buc. 11
Pompe
— Cu clape Alveiler Dn. 50 buc. 20
— Pompă manuală de înaltă presiune PHM. 400 buc. 1
— Pompă cu roți dințate DL. 2 buc. 4
— Filtru de aer cu element ceramic FC 1 buc. 50

DIVERSE MATERIALE (ROBINEȚI, COMPRESOARE, SUPAPE, FILTRE)

— Robinet reglare cu clapă Dn 200 Pn 6 IUPT buc. 2
Ventil electrop. IEPAM
— VET. 5/2 cod. 3.1.1.02.0000 buc. 80
Ventil electropneum. IEPAM
— VEP 5/2 cod. 3.1.2.02.0000 buc. 30
— Compresor TN buc. IC 350 buc. 11
— Idem 6 CI-132 buc. 2
— Idem 6 CD-138 buc. 22
— Electrocompresor TN. Buc. EC. 500 buc. 1
— Diferențial spate ARO buc. 5
— Suport filtru 81.18.091 buc. 60
— Distrib. cu 4 căi 9504.000 buc. 3
— Pompe cu pistoane axiale 725 EX-15-00 buc. 1
— 732 BX-18 buc. 1
— 716 Bz-1000-V. 1100 buc. 1
— Robinet ptr. manom. 65.1.2. buc. 30
— Supapă 76.12.200.13.1. buc. 80
— Supapă 76.12.200.20.2. buc. 100
— Supapă 76.12.200.32.3. buc. 50
— Drosel 81.22.12.10.1. buc. 30
Produse 1 Mai Ploiești
— Filtru AP-103 buc. 1
— Idem 775 B-02 buc. 1
— Robinet 136-35 buc. 28
— Regulator 852 buc. 1
— Răcitor Steaua Roșie Buc. cod. 242.20 buc. 6
— Cîrlig 5 tf. buc. 30

ELECTROZI DE SUDURĂ

— Electr. univers cromoly ∅ 4 kg. 300
— Electr. M01 Cr. 2. B. ∅ 325 kg. 400
— Flux sudură OK.10-91 kg. 500

RULMENȚI

— 126 buc. 2
— 1204 k. buc. 4
— 1208 buc. 10
— 1210 k buc. 16
— 1211 buc. 46
— 1211 k. buc. 20
— 1211 C3 buc. 2
— 1215 k. buc. 15
— 1217 C3 buc. 13
— 1222 k. buc. 6
— 1305 buc. 60
— 1308 k. buc. 40
— 1309 k. buc. 50
— 1309 C3 buc. 68
— 1314 buc. 30
— 2208 k buc. 4
— 2209 k buc. 60
— 2209 KC 5 buc. 1
— 2210 buc. 20
— 2210 k buc. 5
— 2211 C3 buc. 30
— 2211 KC 5 buc. 2
— 2212 C3 buc. 8
— 2217 buc. 1
— 2218 buc. 7
— 2222 buc. 30
— 2306 2RS buc. 1
— 2311 K buc. 2
— 2320 buc. 2
— 2326 buc. 8
— 3206 buc. 100
— 3211 C2 buc. 10
— 3249 buc. 8
— 3317 buc. 1
— 3220 HYCAP buc. 2
— 3221 CSTC buc. 1
— 6002 buc. 260
— 6002 2RS buc. 300
— 6002 RS buc. 1336
— 6002 RS buc. 1336
— 6002 ZZ P6 buc. 800
— 6003 buc. 250
— 6003 Z buc. 40
— 6006Z C5 buc. 16
— 6006 P52 buc. 34
— 6009 ZR buc. 2
— 6009 C3 buc. 7
— 6009 RSR buc. 6
— 6010 C3 buc. 7
— 6010 RS buc. 10
— 6010 2RSR buc. 32
— 6022 buc. 24
— 6032 buc. 8
— 6034 buc. 6
— 6202 2RS buc. 400
— 6208 Z buc. 100
— 6210 RS buc. 8
— 6210 Z buc. 20
— 6211 buc. 40
— 6212 M buc. 100
— 6216 Z buc. 15
— 6217 buc. 350
— 6300 buc. 800
— 6301 RS buc. 3
— 6307 Z buc. 500
— 6307 RSC3 buc. 6
— 6308 2RS buc. 150
— 6310 P5 buc. 22
— 6318 buc. 10
— 6324 buc. 14
— 6410 N buc. 18
— 6411 buc. 20
— 6413 buc. 10
— 7007 CATP4NL buc. 6
— 7008 CGEP4 buc. 2
— 7009 C1 P5 buc. 2
— 7018 (46118) buc. 15
— (46122) 7022 NP6 buc. 7
— 6-46128) 7028 buc. 1
— 7117 B buc. 33
— 6-46124L 7124 buc. 2
— 7201 buc. 14
— 7203 B buc. 60
— 7214CATP4UL buc. 3
— 7306 BP6 buc. 9
— 7312 B buc. 10
— (46114L) 7015 buc. 3
— (46116) 7016 AMP6 buc. 2
— (46117-L) 7017 AM. buc. 4
— 6-46114 L buc. 1
— 16002 buc. 30
— 16003 buc. 20
— 16007 buc. 20
— 16008 buc. 30
— 16009 C3 buc. 1
— 16010 buc. 10
— 16014 buc. 10
— 16018 MB buc. 4
— 160 20 MB buc. 3
— 20 803 Z buc. 2
— 22213 CD buc. 60
— 22213 K buc. 4
— 22214 buc. 40
— 22214 MB buc. 3
— 22216 CYC3 buc. 137
— 22216 CC3 buc. 297
— 22216CK buc. 5
— 22217 K buc. 5
— 22222 KC5 buc. 7
— 22228 KC3 buc. 13
— 22234 buc. 7
— 22234 KC3 buc. 1
— 22234 KC4 buc. 1
— 22314 C5 buc. 2
— 22234 KC 5 buc. 2
— 23022 buc. 3
— 23020 KC4 buc. 6
— 23048 W33CA buc. 2
— 23052 buc. 1
— 23064 buc. 2
— 23128 MB buc. 8
— 23136 FY buc. 1
— 23172 buc. 1
— 30208 buc. 800
— 30226 buc. 7
— 30317 buc. 10
— 31305 buc. 9
— 31307 buc. 4
— 31310 A buc. 5
— 31314 E buc. 4
— 31315 MA buc. 12
— 32C12 JR PZ buc. 2
— 32018×P5 buc. 6
— 32024×P5 buc. 3
— 32048× buc. 2
— 32063 buc. 8
— 32210 MA buc. 53
— 32215 buc. 10
— 32218 MA buc. 30
— 51117 buc. 20
— 51118 buc. 20
— 51122 buc. 10
— 51132 buc. 4
— 51134 buc. 4
— 51136 buc. 4
— 51138 M. buc. 1
— 51200 P6 buc. 3
— 51201 buc. 40
— 51202 buc. 20
— 51211 buc. 50
— 51218 buc. 10
— 51311 buc. 10
— 51314 M buc. 5
— 51407 buc. 10
— 51414 buc. 17
— 51428 buc. 4
— 52205 buc. 2
— 52215 buc. 3
— 52220 buc. 3
— 52409 buc. 3

— 52411 buc. 3
— 57707 buc. 2
— 58218 buc. 1
— 69422 buc. 2
— 77750 M buc. 5
— 100090 GOST buc. 4
— 109906 buc. 43
— 355 201 XWA buc. 2
— 639018 buc. 1
— 864705 buc. 8
— 922205 K buc. 1
— 942125 buc. 1
— 1000 908 P6 buc. 40
— 1000 908 buc. 12
— 1000 918K buc. 2
— 1000 922 buc. 1
— 103 2924 KM buc. 4
— 103 2924 K+H buc. 2
— 2097140 buc. 1
— 2097732 buc. 24
— 2097944 buc. 2
— 3056216 buc. 1
— 4074115 buc. 6
— NK8/12 buc. 3
— NK 30/20 buc. 15
— NK 30/20 MA buc. 13
— NK 50/00 buc. 4
— NJ 42/30 buc. 6
— NKJ 50/30 buc. 2
— NKIS 45 buc. 1
— GS 81109 buc. 13
— GS 3552 buc. 2
— AXK 6590 buc. 16
— WS 81109 buc. 22
— AXK 5578 buc. 2
— WS 5578-WS81111 buc. 6
— NK×30B buc. 3
— NK×3530=NK×35 buc. 4
— NA×6040 buc. 1
— NA 49/32 buc. 10
— NA4900× buc. 5
— NA 4907 buc. 1
— NA 4909 buc. 15
— NA 4911 C5 buc. 1
— NA 4926 buc. 10
— NA 6911 buc. 10
— RNA 49/32 P6 buc. 1
— RNA 4901 buc. 1
— RNA 4902 buc. 23
— RNA 4903 buc. 3
— RNA 4904 buc. 40
— RNA 4905 buc. 8
— RNA 4906× buc. 18
— RNA 4901 V buc. 14
— RNA 4912 V buc. 1
— RNA 6905 buc. 1
— RNA 506235 buc. 4
— 943/20 buc. 5
— 943/30 buc. 3
— 943/35 buc. 3
— 943/40 buc. 27
— 943/45 buc. 10
— NJ 200 buc. 20
— NJ 220 NA buc. 26
— NJ 226 MANA buc. 4
— NJ 311 MMA buc. 2
— NJ 405 buc. 8
— NJ 410 buc. 8
— NJ 2215 buc. 4
— NJ 2218 buc. 25
— NJ 2222 buc. 10
— NJ 2324 MA buc. 1
— NN 204 buc. 10
— NN 212 buc. 2
— NN 1016 M buc. 2
— NN 3008 KP41 buc. 10
— NN 3015 KP41 buc. 20
— NN 3017 KP 51 buc. 18
— NN 3072 KP51 buc. 2
— NNU 4922 buc. 1
— NNU 4922 KNP5NA buc. 4
— NU 214E buc. 32
— NU 228 MA buc. 49
— NU 305 NA buc. 28
— NU 305 E buc. 5
— NU 313 E C3 buc. 12
— NU 326 MANAC3 buc. 2
— NU 1005 P6 buc. 2
— NU 1020 NA buc. 6
— NU 1020 D buc. 2
— NU 1022 NA buc. 22
— NU 1030 buc. 2
— NU 2216 buc. 11
— NU 2319 NA buc. 1
— NUP 203 buc. 9
— NUP 204 buc. 9
— NUP 208 buc. 84
— NUP 209 NAJ buc. 18
— NUP 210 I buc. 4
— NUP 313 E buc. 46
— NUP 2205 buc. 20
— NUP 2207 buc. 14
— NUP 2208 buc. 44
— NUP 2209 buc. 15
— NUP 222 2 NA buc. 14
— NMP 2214 buc. 1
— NUP 2306 NA buc. 50
— NUP 2311 NA buc. 20

BUCŞE RULMENT

— H 213 buc. 60
— H 218 buc. 8
— H 220 buc. 21
— H 318 MB buc. 29
— H 2322 buc. 2
— H 3028 buc. 56
— H 3032 buc. 4
— H 3038 buc. 43

PLĂCI CAUCIUC

— Plăci cauciuc A1N 6 mm kg. 200
— Idem B1P 5 mm kg. 300
— Idem B2P 3 mm kg. 200
— A1S 6 mm kg. 1000
— Idem A1P 20 mm kg. 100
— A1S 8 mm kg. 1000
— A1S 10 mm kg. 400
— A2N 5 mm kg. 100
— Idem B2N 5 mm kg. 100
— Idem B2P 8 mm kg. 1000
— Idem corinton kg. 400
— Pinză cauc. Mitkal mp. 400
— Placă cauciuc DCX f. ins. 6 mm kg. 500
— Covor electroizolant kg. 500
— Placă cauc. petr. f. ind. 6 mm kg. 2000

BENZI TRANSPORT CAUCIUC

— BG 3-10×400 kg. 500
— BG 3-500×10 kg. 1700
— transport — 500×4 kg. 1900
— cauc. 80×8910×17 buc. 4
— transp. Karnak 450×8×2 ml. 100
— PES/PA 400×14×4 kg. 700

TUBURI-FURTUNE CAUCIUC

Furtun cauciuc
— IP 8×19 ml. 200
— 32×46 ml. 150
— 32×51 ml. 63,742
— 16/10 Atm. ml. 300
— 38 ml. 110
— Furtun alim. ref. ∅ 38 ml. 500
— Idem abs. ∅ 45 ml. 16
— Furtun ref. PD. 35 buc. 800
— Tub A" 10/35 ml. 200
— Furtun ref. G D. 35 ml. 200
— Tub A 10/38 ml. 500
— Tub P 6/38 ml. 100
— Sorb P D. 38×3000 buc. 1
— Furtun ref. P. D. 40 ml. 200
— Tub labor (ST. 3079) D. 45 ml. 100
— Furtun radiator D. 45 ml. 400
— Tub radiator A 10/50 ml. 100
— Sorb P D. 50×1000 buc. 2
— Furtun radiator D. 50 ml. 1,600
— Furtun PR D. 50 ml. 13,200
— Furtun pt. acizi D. 50 ml. 2,500
— Furtun pt. acizi D. 75 ml. 1,160
— Sorb apă D. 88×1500 tone 1
— Sorb P D. 100 ml. 6
— Tub ref. apă D. 125 ml. 2,420
— Tub. abs. apă 125 ml. 2,500
— Tub. abs. apă D. 150 ml. 94,100
— Tub. abs. P. D. 150 ml. 4,0
— Furtun ref. acizi D. 150 ml. 5,320
— Furtun PCI D. 34 ml. 98,700
— Furtun autocam. ml. 40
— Scurtături tub cauc. D. 45 ml. 85

CURELE TRAPEZOIDALE

— 10×6×400 buc. 1
— 723 buc. 30
— 90 buc. 100
— 1137 buc. 20
— 1400 buc. 19
— 1450 buc. 36
— 1600 buc. 20
— 2000 buc. 26
— 2120 buc. 7
— 13×8×530 buc. 10
— 710 buc. 40
— 727 buc. 2
— 750 buc. 5
— 917 buc. 91
— 948 buc. 8
— 1108 buc. 95
— 1060 buc. 24
— 1077 buc. 41
— 1175 buc. 3
— 1180 buc. 20
— 1325 buc. 20
— 1350 buc. 40
— 1300 buc. 100
— 1417 buc. 60
— 2360 buc. 36
— 2400 buc. 17
— 3000 buc. 26
— 3350 buc. 12
— 17×11×710 buc. 36
— 750 buc. 100
— 1050 buc. 26
— 17×11×1210 buc. 1
— 1250 buc. 200
— 1443 buc. 2
— 17×11×1600 buc. 56
— 3350 buc. 34
— 3600 buc. 3
— 4180 buc. 20
— 4150 buc. 4
— 4300 buc. 1
— 4750 buc. 1
— 5000 buc. 48
— 6300 buc. 11
— 22×14×1450 buc. 3

— 1700 buc. 4
— 2560 buc. 38
— 2650 buc. 5
— 3150 buc. 50
— 3350 buc. 50
— 3650 buc. 250
— 3750 buc. 20
— 4000 buc. 50
— 4250 buc. 189
— 4500 buc. 100
— 8000 buc. 6
— 6700 buc. 20
— 32×19×3000 buc. 19
— 4250 buc. 2
— 5000 buc. 23
— 4500 buc. 4
— 7500 buc. 2
— 9500 buc. 9
— 9999 buc. 1
— 32×20×3000 buc. 34
— 4000 buc. 72
— 4500 buc. 100
— 6300 buc. 71
— 5000 buc. 10
— 10×8×900 buc. 100
— 10×8×1137 buc. 5
— 1143 buc. 25
— 2000 buc. 5
— 12,5×10137 buc. 82
— 13×10×1332 buc. 9
— 1700 buc. 5
— 1347 buc. 1
— 17×13×1700 buc. 42
— 1800 buc. 50
— 4500 buc. 14
— 22×8×1400 buc. 3
— 22×12,5×1320 buc. 25
— 22×18×2800 buc. 40
— 3750 buc. 8
— 25×16×1310 buc. 15
— 26×16×1310 buc. 50
— 38×25×4000 buc. 5
— 38×10×1300 buc. 2
— 40×12×1334 buc. 12
— 50×16×2540 buc. 7
— 50×17×2500 buc. 221,62

Curele mătase
— 700×40 buc. 10
— 740×40 buc. 9
— 750×40 buc. 10
— 1550×60 buc. 1
— 1600×65 buc. 5

Curea transmisie lată
— 120×3 kg. 50
— 150×4 kg. 400
— 200×6 kg. 150
— 300×3 kg. 500
— 400×5 kg. 150
— 500×10 kg. 600

Curea transm.
— SG 4×8×340/PA kg. 300

PIELE — TALPĂ

— Garnit. piele 5 mm kg. 150
— Idem 71×48×20×4 buc. 996
— Idem P5-300/2,5 kg. 30,0
— Idem desen kg. 18,812
— Piele porc marochiner kg. 9,690

PVC-uri DIVERSE

— Capac PVC 30×40 kg. 33,800
— Idem 40×60 kg. 6,600
— Grilamid kg. 900,00
— Grilon kg. 25,00
— Jghiab PVC 3×40 kg. 32,200
— Idem 40×60 kg. 7,500
— Latex F4 180 cm ml. 21,100
— Lexan kg. 525,000
— Pinză filtru relon ml. 1,900
— Raşchete pt. malax buc. 79,00

ŢESĂTURI METALICE

— Am 0,16×0160 kg. 15
— 0,16×0,315 kg. 15
— 0,20×0,100 kg. 25
— 0,20×0,125 kg. 60
— 0,25×0,160 kg. 40
— 0,315×0,20 kg. 200
— 0,50×0,160 kg. 10
— 0,50×0,400 kg. 100
— 1,0×0,250 kg. 10
— 1,0×0,500 kg. 50
— 1,25×0,620 kg. 200
— 1,20×0,630 kg. 130,0
— 1,25×0,630 kg. 70,00
— 3,15×0,50 kg. 40,0
— 3,15×0,80 kg. 50
— 3,15×2,00 kg. 350
— 5,01×1,250 kg. 80

ORGANE DE ASAMBLARE

STAS 920
— 10×180 buc. 1955
— 14×130 buc. 50
— 18×75 buc. 350
— 18×80 buc. 440
— 18×85 buc. 120
— 18×120 buc. 71
— 18×160 buc. 400
— 20×140 buc. 316
— 20×260 buc. 116
— 22×70 buc. 56
— 22×75 buc. 1708
— 22×90 buc. 580
— 22×100 buc. 302
— 22×110 buc. 882
— 24×90 buc. 30
— 24×95 buc. 81
— 24×120 buc. 278
— 24×130 buc. 28
— 24×140 buc. 498
— 24×160 buc. 388
— 24×180 buc. 554
— 24×200 buc. 383
— 24×240 buc. 633
— 24×240 buc. 172
— 27×75 buc. 1045

STAS 1472
— 12×55 buc. 1561
— 12×60 buc. 7745
— 12×80 buc. 1575
— 12×90 buc. 1038
— 12×130 buc. 608
— 16×100 buc. 259

STAS 1476
10×60 buc. 300
— 16×50 buc. 485

STAS 6444
— 8×70 buc. 189
— 10×50 buc. 251

STAS 6444
— 10×80 buc. 100
— 12×45 buc. 896
— 12×7 buc. 660
— 12×80 buc. 487
— 16×75 buc. 200
— 16×80 buc. 400

STAS 6403
— 12×40 buc. 1108
— 12×45 buc. 600
— 12×100 buc. 2899
— 12×110 buc. 1143

STAS 6404
— 12×30 buc. 1534
— 16×40 buc. 648

TURNĂTORIE

— Alamă bloc AMT 67 kg. 2000
— Magneziu metalic kg. 5000
— Moliftan praf kg. 20000
— Cărămidă cromagn. IS. 33 kg. 10000
— Idem IS. 34 kg. 15000
— Idem magnezită 2Q28 kg. 8000
— Idem 2Q50 kg. 8000
— Idem V1B kg. 3000
— Cărămidă cromagn. VS1 kg. 1000
— Cărămidă magn. P2 kg. 2000

PIETRE POLIZOR

— Pietre polizor EN. 601 32×20×10 buc. 5000
— Pietre pilă patr. 6×100 PN. 180 M buc. 10 000
— Idem 6×100 CV. 180 N buc. 8000
— Idem 10×1000 EN. 400N buc. 5000
— Idem 10×125 CV. 180N buc. 3000
— Pietre E. 601 250×25×32 25Q buc. 300
— Idem E. 601 300×32×32 25Q buc. 100
— Idem EN601 300×75×200 25Q buc. 51
— Idem 300×75×203 60M buc. 50
— Idem 350×100×127 25M buc. 100
— Idem 350×100×127 buc. 400
— Idem CN601 400×50×50 40M buc. 79
— Idem vulc. 300×150×127 10/120R buc. 80
— Idem 300×250×127 10/120R buc. 30

SCULE

— Alezor STAS 1263 ∅ 20 buc. 40
— Idem ∅ 25 buc. 23
— Idem ∅ 28 buc. 9
— Idem ∅ 45 buc. 9
— Idem Stas 1265 ∅ 10,5 buc. 11
— Idem ∅ 17 buc. 15
— ∅ 19 buc. 20
— Idem ∅ 23 buc. 8
— Idem ∅ 24 buc. 4
— Idem ∅ 26 buc. 7
— Idem ∅ 32 buc. 9
— Idem Stas 2646 ∅ 16 buc. 9
— Idem Stas 2647 ∅ 6 buc. 15

— Idem ∅ 8 buc. 20
— Idem ∅ 10 buc. 20
— Idem ∅ 12 buc. 21
— Idem ∅ 13 buc. 21
— Idem ∅ 16 buc. 10
— Idem ∅ 20 buc. 14
— Idem ∅ 25 buc. 10
— Idem ∅ 30 buc. 16
— Idem ∅ 32 buc. 10
— Idem ∅ 40 buc. 4
— Idem Stas 3456 ∅ 25 buc. 5
— Idem ∅ 27 buc. 6
— Idem ∅ 28 buc. 47
— Idem ∅ 32 buc. 21
— Idem 34 buc. 59
— Idem ∅ 37 buc. 8
— Idem ∅ 38 buc. 24
— Idem ∅ 42 buc. 10
— Idem ∅ 45 buc. 24
— Burghie 573 ∅ 10,7 buc. 377
— Idem ∅ 11 buc. 105
— Idem ∅ 11,7 buc. 110
— Idem ∅ 11,9 buc. 180
— Burghie 573 ∅ 12, buc. 40
— Idem ∅ 12,7 buc. 50
— Idem ∅ 13,5 buc. 100
— Idem 13,5 buc. 110
— Idem ∅ 13,7 buc. 140
— Idem ∅ 15 buc. 205
— Idem ∅ 16 buc. 30
— Idem ∅ 18 buc. 105
— Idem ∅ 18 buc. 209
— Idem ∅ 19 buc. 62
— Idem ∅ 22 buc. 42
— Idem ∅ 27,5 buc. 67
— Idem 574 ∅ 9,5 buc. 375
— Idem ∅ 9,5A buc. 59
— Idem ∅ 10 buc. 253
— Idem ∅ 10,5 buc. 31
— Idem ∅ 11 buc. 149
— Idem ∅ 13 buc. 90
— Idem ∅ 13,2 buc. 40
— Idem ∅ 13,5 buc. 60
— Idem ∅ 13,7 buc. 30
— Idem ∅ 14 buc. 30
— Idem ∅ 14,5 buc. 50
— Idem ∅ 15 buc. 33
— Idem ∅ 15 buc. 100
— Idem ∅ 16 buc. 10
— Idem ∅ 19,5 buc. 25
— Idem 575 ∅ 15,7 buc. 40
— Idem ∅ 17,7 buc. 23
— Idem ∅ 25,75 buc. 4
— Idem ∅ 31,5 buc. 128
— Idem ∅ 58 buc. 7
— Idem 6727 ∅ 7,5 buc. 60
— Idem ∅ 11 buc. 177
— Idem ∅ 12,5 buc. 14
— Idem ∅ 14,5 buc. 15
— Burghiu Stas 6727 ∅ 15 buc. 169
— Idem ∅ 16 buc. 89
— Idem ∅ 17 buc. 271
— Idem ∅ 17×250 buc. 233
— Idem ∅ 20 buc. 79
— Idem ∅ 21 buc. 104
— Idem ∅ 22 buc. 83
— Idem ∅ 23 buc. 52
— Idem ∅ 24 buc. 12
— Idem ∅ 24,5×400 buc. 15
— Idem ∅ 30 buc. 41
— Idem ∅ 31 buc. 21
— Idem ∅ 32 buc. 10
— Idem ∅ 44 buc. 16
— Idem ∅ 46 buc. 5
— Idem 9128 ∅ 24 buc. 10
— Idem ∅ 25 buc. 20
— Idem ∅ 28 buc. 10
— Idem ∅ 29 buc. 10
— Idem ∅ 30 buc. 10
— Filiere Stas 1160 M. 22 buc. 50
— Idem M.27 buc. 64
— Idem M. 27 buc. 13
— Idem M. 33 buc. 3
— Idem M. 22×1,5 buc. 10
— Idem M. 22×1,5 buc. 46
— Idem M. 27×1 buc. 13
— Idem M. 28×1,5 buc. 10
— Idem 8956 G 7/8 buc. 37
— Freze Stas 579 40×32 buc. 10
— Idem 80×45 buc. 18
— Idem 50×36 buc. 10
— Idem 580 80×10 buc. 10
— Idem 3092 M. 11 buc. 1
— Idem 3540 R. 1,6 buc. 31
— Idem R. 2,5 buc. 15
— Freze 3540 R. 10 buc. 602,73
— Idem R. 12 buc. 10
— Idem R. 16 buc. 3
— Idem R. 20 buc. 1
— Idem 3542 63×65 buc. 11
— Idem 63×90 buc. 3
— Idem 80×70 buc. 4
— Idem 80×75 buc. 5
— Idem 3545 R. 2,5 buc. 7
— Idem R. 4 buc. 4
— Idem R. 6 buc. 5
— Idem R. 8 buc. 3
— Idem 5145 Al 16×60 buc. 22
— Idem 16×70 buc. 20
— Idem 16×80 buc. 7
— Idem 16×85 buc. 3
— Idem 25×55 buc. 6
— Idem 25×60 buc. 17
— Idem 25×65 buc. 9
— Idem 25×70 buc. 7
— Idem 25×75 buc. 10
— Idem 25×80 buc. 10
— Idem A 25×85 buc. 8
— B 16×65 buc. 10
— B 16×70 buc. 39
— Idem 25×80 buc. 33
— Idem 25×85 buc. 5
— Cheie cu ghiară 45×52 buc. 138
— Tarod Stas 1112/7 M. 10 buc. 159
— Idem 1112/9 M. 8×1 buc. 204
— Idem 1112/7 M. 18 buc. 30
— Idem M. 25×1,5 buc. 44
— Idem M. 27 buc. 145
— Idem M. 45 buc. 11
— Idem 1112/8 M. 22×2 buc. 29
— Idem M. 24 buc. 100
— Tarod Stas 1112/8 stg. M. 24×1,5 buc. 40
— Idem M. 27×1 buc. 8
— Idem M. 52 buc. 11
— Idem 1112/9 M. 14 buc. 119
— Idem M. 16 buc. 221
— Idem 16×1,5 buc. 100
— Idem M. 16×1,5 buc. 23
— Idem M. 18×1,5 buc. 106
— Idem 18×1,5 buc. 16
— Idem M. 24×2 buc. 20
— Idem M. 33 buc. 15
— Idem 1112/11 G 11/8 buc. 24
— Idem G 11/4 buc. 14
— Idem G 11/4 buc. 13
— Idem 1112/13 Br 3/8 buc. 20
— Idem Br 7/8 buc. 11
— Idem 1112/14 IPE 9 buc. 42
— Idem 7447 M. 12 buc. 462
— Idem M. 18 buc. 74
— Idem M. 20 buc. 10
— Idem M. 22 buc. 168
— Idem M. 27 buc. 30
— Idem M. 27 buc. 36

PIESE DE SCHIMB

— P.S. strung. Dn 250 buc. 2
— P.S. strung A1×25 buc. 1
— P.S. strung A1×16 buc. 1
— Lamele frînă UA 643031204 A buc. 4
— Idem UD 643031204 A buc. 8
— Lagăre ştergător parbriz buc. 7
— Lampa control buc. 1
— Lamele ştergăt. parbr. SR101 buc. 4
— Idem SR 113 buc. 1
— Leră dir. dr. SR 113-131 buc. 2
— Idem stg. RS 113-131 buc. 2
— Locaş pt. rotulă UTOS buc. 14
— Longeron 3128011 buc. 1
— Lampa control verde buc. 10
— Idem roşu buc. 10
— Idem alb buc. 6
— Idem albastru buc. 10
— Mîner uşă dr. buc. 3
— Manşon reglare cauciuc 112.111 buc. 6
— Manşon 36 11411 buc. 12
— Melc direcţie TV buc. 4
— Membrană completă ARO buc. 1
— Membrană frînă spate SR 101 buc. 2
— Idem cu 8 găuri buc. 5
— Idem cu 10 găuri SR 113.131 buc. 34
— Manşon burduf UTOS buc. 20
— Idem cauciuc UTOS buc. 3
— Idem radiator UTOS buc. 3
— Idem direcţie UTOS buc. 3
— Membrană acumul. TGL 10.843 buc. 2
— Obturator ans. buc. 4
— Oglindă retroviz. buc. 1
— Idem buc. 2
— Obturator 671529000 buc. 5
— Pompa U PU 67 buc. 1
— Idem ulei R-10 buc. 1
— Pompă PS 60.S. buc. 2
— Idem hidraulică buc. 1
— Pinion arbore inelar vit. IV buc. 2
— Idem angrenare perman. buc. 2
— Idem mers înapoi buc. 4
— Idem mers înapoi SR-113 buc. 1
— Idem arbore vit. II buc. 2
— Perie demaror TV. buc. 6
— Pinion pivot buc. 2
— Idem ulei RAK buc. 2
— Idem benz. 40 buc. 2
— Idem ax planetar buc. 2
— Pompă înaltă pres. RD buc. 3
— Plăci ferodou buc. 19
— Idem RD buc. 4
— Pinion planetar mari RD buc. 6
— Idem satelit mici Z10 RD buc. 2
— Idem satelit mici ARO buc. 3
— Idem arb. cotit vit. III ARO buc. 3
— Idem angren. ARO buc. 4
— Pompă benzină ARO buc. 2
— Pinion planetară ARO buc. 9
— Idem buc. 16

— Idem secundar SR 113 buc. 2
— Idem ARO buc. 1
— Idem distr. ARO buc. 1
— Pulverizator buc. 32
— Pinion motor SR 113
— Piston RD buc. 1
— Pinion distrib. buc. 4
— Idem ax buc. 1
— Prize EPO-11 buc. 10
— Placă 3116166 buc. 6
— Pompă alimentare buc. 1
— Placă supapă buc. 4
— Pinion arbore cotit buc. 3
— Idem vit. I SR 131 buc. 4
— Idem mers înapoi SR 116 buc. 2
— Pinion bicicletă spate buc. 260
— idem condens SR 131 buc. 4
— idem ulei buc. 5
— idem mers înapoi SR 116 buc. 2
— Idem planetar SR 113 buc. 4
— Idem mici TV 896 buc. 16
— Idem mari TV 896 buc. 5
— Idem sateliți SR 113-131 buc. 16
— Idem secundar vit. I SR 113 buc. 13
— Idem vit. III SR 113 buc. 14
— Piston motor R II—III IMS buc. 5
— Pirghie debreiere SR 113-131 buc. 16
— Idem pompă benzină SR 113-131 buc. 18
— Pompă centrif. auto H. 120-126 S buc. 1
— Idem hidr. H 13-00 buc. 5
— Idem ulei ARO buc. 2
— Idem simpla buc. 5
— Idem ungere PV 6 buc. 1
— Pernă spate UTOS buc. 5
— Pinion cut. vit. UTOS buc. 1
— Idem satelist buc. 6
— Pirghie ambreiaj buc. 22
— Idem direcție UTOS buc. 2
— Pompă ulei 08502 buc. 2
— Radiator buc. 1
— Idem încălzire buc. 1
— Rotor dinam buc. 6
— Idem pompă apă SR 113 buc. 6
— Rotulă superioară ARO buc. 1
— Roată dințată vit. I buc. 2
— Idem vit. II UMT buc. 3
— Idem glisantă vit. II UMT buc. 2
— Idem buc. 3
— Idem dințată vit. III UTOS buc. 2
— Supapă evac. RAK buc. 9
— Sateliți SR 113-131 buc. 4
— Saibă pres. sateliți buc. 4
— Supapă admisie buc. 2
— Suport cărbune buc. 20
— Segmenți piston 1112110 buc. 12
— Saibă pinion SR 113-131 buc. 12
— Segmenți ferodou 401×110×11,5 buc. 5
— Segmenți ferodou spate buc. 4
— Idem motor SR 113-131 buc. 29
— Idem R I-R III buc. 15
— Semicasete sateliți stg. dr. SR 113 buc. 12
— Semicuzineți palier buc. 1
— Set ferodou ARO buc. 1
— Sincron vit. SR 113 buc. 1
— Supapă pompă benzină buc. 124
— Surub bielă cu piuliță SR 211 buc. 472
— Spătar scaun tractor buc. 18
— Supapă admisie SR 131 buc. 13
— Supapă filtru 8618091 buc. 79
— Selector dințat buc. 1
— Scaun tract. 3 poz. UTOS buc. 14
— Spătare UTOS buc. 11
— Supapă UTOS buc. 6
— Idem admisie buc. 16
— Idem conductă ulei UTOS buc. 8
— Suport cuplă buc. 2
— Segmenți RD buc. 1
— Supapă RD buc. 3
— Idem admisie RD buc. 6
— Idem evac. RD buc. 18
— Idem refulare RD buc. 1
— Set motor buc. 3
— Servomecanism direcție buc. 3
— Saibă conică Kraz buc. 4
— Termostarțer RD buc. 10
— Tambur TV buc. 2
— Idem față SR 113-131 buc. 1
— Idem roată SR 113 buc. 4
— Idem spate SR 113 buc. 2
— Termometru apă cardan RD buc. 20
— Termostate SR 113. 131 buc. 13
— Tambur 553501880 buc. 2
— Idem roată 6 găuri buc. 6
— Termometru +35+150 G 1/2 300" buc. 2
— Idem G 1/2 S5m buc. 4
— Tobă eșapam. buc. 2
— Tahometru buc. 1
— Ventilator cu 6 paleți buc. 9
— Ventil inversor RB-50 buc. 1
— Idem SR 113 buc. 4
— Arbore intermediar buc. 2
— Ax intermediar ans. buc. 3
— Ax secundar buc. 1
— Ax cu came buc. 2
— Ampermetru buc. 2
— Acumulator 6×8A buc. 1
— Amortizor față spate 896 buc. 2
— Idem mari AT 139300M buc. 5
— Idem telescopic SR 113-131 buc. 5
— Arbore ulei SR 113-131 buc. 2
— Idem delco 113-131 buc. 8
— Arc comp. SR 291-2020 buc. 1
— Idem ∅ 4,5 SR 131 240.000 016 buc. 30
— Idem sab. spate lung. buc. 40
— Idem scurt SR 113 buc. 40
— Idem spiral ∅ 16 240290100 buc. 2
— Ax satelit SR 113 buc. 8
— Arbore flexibil buc. 4
— Arbore cardan anterior buc. 1
— Idem neasambl. buc. 4
— Idem poster. neaș. UTOS buc. 3
— Idem card. direcț. buc. 2
— Articulație mare stg. dr. UTOS buc. 16
— Ax principal UTOS buc. 1
— Ax volan UTOS buc. 5
— Arbore flex. turometric buc. 1
— Arc 8943-490 NFG 6648 buc. 3
— Ax planetar buc. 1
— Ax secundar buc. 1
— Arbore planetar spate buc. 2
— Idem față buc. 2
— Ax intermed. 672348075 buc. 1
— Bucșă mers înapoi buc. 4
— Butuc ambreiaj buc. 3
— Bec 24×10 spate buc. 100
— Bobină EPO 11 buc. 7
— Butuc față buc. 2
— Idem tambur 3244 buc. 6
— Bitrier dr. ferodou ARO buc. 1
— Braț ștergător parbriz buc. 8
— Bucșă arbore cu came buc. 8
— Bucșă tacheți SR 131 buc. 32
— Bușon rezervor benzină buc. 4
— Butuc roată față SR 113 buc. 1
— Idem spate SR 113 buc. 3
— Idem balador buc. 1
— Brățară tip nou buc. 8
— Bolț piston SR 113 buc. 18
— Idem buc. 12
— Bec 24×35 buc. 45
— Capac cutie viteză SR 113 buc. 1
— Conducte N 4 UTOS buc. 29
— Coroană buc. 3
— Colector evac. SR 113-131 buc. 5
— Corp pompă benzină buc. 3
— Cuzineți buc. 3
— Conducte flexibile buc. 4
— Cap bară buc. 24
— Cilindru H 110 buc. 1
— Idem H 550 buc.1
— Cap bară dir.stg. dr. SR 113 buc. 31
— Capac electromotor buc. 10
— Cărbuni buc. 54
— Cilindru frînă ambr. S R113 buc. 4
— Cutie bachelită buc. 15
— Idem viteză SR 113 buc. 3
— Cuzineți palier buc. 27
— Culise geam SR 113 buc. 100
— Capac chiuloasă buc. 4
— Idem delco SR 113 buc. 73
— Idem pompă benzină buc. 5
— Cărbuni dinam SR 113 buc. 41
— idem electromot. SR 113 buc. 46
— idem SR 211 buc. 72
— idem perie masă alternate buc. 75
— Centralizator carburator buc. 4
— Chiuloasă motor SR 113 buc. 2
— Cilindru frînă față buc. 7
— Colect. galerie evac. SR 113 buc. 8
— Cruce rulmenți buc. 1
— Cilindru frînă roată față ans. 896 buc. 2
— Carcasă diferențial buc. 4
— Colecție ind. rotor buc. 2
— Disc buc. 2
— Diafragmă servo SR 113 buc. 11
— Dinam compl. buc. 13
— Disc ambreiaj mic buc. 79
— idem sprijin buc. 2
— Dispozitiv ridic. geam buc. 15
— Dinam UTOS buc. 3
— Filtru aer buc. 2
— Fulie arb. buc. 7
— Flanșă furcă buc. 7
— Filtru ulei 2200000 buc. 24
— Flanșă NP 2293 buc. 16
— Furcă pt. anbreiaj SR 113—131 buc. 43
— idem cu nuturi UTOS buc. 11
— Furtun cauciuc pt. filtru RAK buc. 9
— Filtru 22.000.000 buc. 5
— Elemenți SR 131 buc. 4
— Element filtru benz. cu sită buc. 74
— idem ulei SR 113 buc. 110
— idem filtru combinat buc. 491
— Culbutori SR 131 buc. 30
— Cuzinet bielă SR 113 buc. 15
— Cot racord 31581110 UTOS buc. 3
— Cruce mică UTOS buc. 24
— Condensat. SR 113—131 buc. 70
— Conductă motorină buc. 58
— Cap bară RD buc. 24
— Casetă direcț. compl. RD buc. 2
— Colector evac. buc. 1
— Comutator parbriz 24V RD buc. 11
— Conductă RD buc. 1
— Capac schimbător vit. RAK buc. 5
— Carcasă RAK buc. 2
— idem buc. 2
— Casetă conică RAK buc. 6

— Cilindru ∅ 44,45 RD buc. 3
— Capac carburator ans. buc. 1
— Cruce cu rulmenți buc. 1
— Cilindru frînă buc. 2
— Capac bară SR 113—131 buc. 33
— Cap, bară 563338180 buc. 12
— Colector evac. buc. 2
— idem 671141160 buc. 2
— Cilindru receptor amb. buc. 4
— Element filtrant plasă sirmă buc. 6
— Electromotor UTOS buc. 3
— Garnitură SR 5 buc. 2
— idem SR 5 buc. 2
— idem inel ARO buc. 2
— idem baie ulei ARO buc. 1
— Galerie adm. SR 113 buc. 1
— Garnitură frînă ∅ 25 buc. 1094
— idem pompă apă SR 114 buc. 172
— idem pompă centrală buc. 40
— Geam parbriz 505×1445 buc. 2
— idem rabatabil SR 113—131 buc. 10
— Grup conic SR 113—131 buc. 2
— Grup conic M 461 buc. 3
— idem UTOS buc. 19
— Jantă mică buc. 2
— Garnit. pompă hidr. buc. 7
— Ghid supapă evac. RD buc. 3
— idem admis. RD buc. 6
— idem evac. RD buc. 8
— Garnit. chiuloasă UTOS buc. 8

DIVERSE

— Carton azbest 5 mm kg. 10000
— Pînză cubituz 2 fețe mp 1515
— Postav lînă art. 810—210 ml. 134

VOPSELE Gr. 472

— Chit cromitic kg. 51
— Grund miniu plumb G351—4 kg. 4000
— Nitro roșu email kg. 1000
— Grund perclorvinilic G 4070 kg. 2000
— Email E 5001—83 buc. 400
— Email negru E 906—1 buc. 198

CHIMICALE — Gr. 875

— Acid boric kg. 1500
— Chit arnolex FH kg. 623
— Catalizator NC1 buc. 1036
— Cianură de cupru kg. 500
— Fosfatol tip IV kg. 5000
— Monofosfat dt aluminiu kg. 930
— Sare călire Sc. 430 kg. 1300
— Catalizator NCICH4 kg. 1036
— Clorură de potasiu kg. 50
— Clorură de sodiu kg. 10
— Harter MY 213 kg. 1
— Monofosfat de aluminiu kg. 930
— Oxid de fier roșu kg. 17

ÎNTREPRINDEREA ACE DE TRICOTAT
Str. Unității 79—91

PROFILE GRELE

— OL 44 ∅ 100 kg. 200
— OL 37 ∅ 110 kg. 300
— OL 44 ∅ 120 kg. 300
— UNP 260 kg. 129

OȚEL CARBON DE SCULE

— U 8 A (Poldi 5) ∅ 75 kg. 50
— OSC 10 ∅ 6 kg. 51
— OSC 10 ∅ 9 kg. 9
— U 12 A ∅ 50 kg. 60
— OSC 10 ∅ 60 kg. 50
— OSC 10 ∅ 80 kg. 50
— OSC 10 Hex. 14 kg. 21

OȚEL ALIAT DE SCULE

— HUG ∅ 4,5 kg. 5
— W 2419 ∅ 3,5 kg. 15
— W 2419 ∅ 5 kg. 20
— W 2519 ∅ 5 kg. 35
— W 2519 ∅ 6 kg. 10
— W 2080 ∅ 6 kg. 30

OȚEL RAPID

— RP 3 W 3355 ∅ 7 kg. 30
— RP 3 W 3355 ∅ 20 kg. 25
— W 3344 120×30 kg. 50
— W 3344 90×15 kg. 50
— W 3355 ∅ 16 kg. 10
— W 3355 8×8 kg. 34

PROFILE MIJLOCII

— Cornier 40×40à4 kg. 400
— idem 50×50×5 kg. 400
— idem 80×80×8 kg. 300

TABLĂ GROASĂ

— OL 42 5 mm kg. 500
— OL 37 9 mm kg. 554

TABLĂ SUBȚIRE

— Tblă decapată 2 mm 1000×2000 kg. 1000
— Tablă decapată 0i4 mm kg. 489

RULMENȚI

— 51109 buc. 5
— 941/10 buc. 30
— 6000 buc. 200
— 6011 buc. 10
— buc. 12
— 6014 buc. 12
— 1206 buc. 5
— 1207 buc. 10
— 1209 buc. 30
— 1209 K buc. 10
— 1305 buc. 10
— 2200 buc. 8
— 2206 buc. 21
— 2207 K buc. 36
— 7206 buc. 3
— 7207 buc. 3
— 7208 buc. 3
— 30207 buc. 10
— 30210 buc. 12
— 30304 buc. 10
— 30309 buc. 5
— 32205 buc. 3
— 31305 buc. 35
— 31306 buc. 7
— 31307 buc. 5
— 51204 buc. 80
— 51213 buc. 7
— 6008 buc. 20
— 6013 buc. 5
— 6015 buc. 5
— 6211 buc. 20
— 16004 buc. 4
— 16005 buc. 4
— 16006 buc. 4
— 16007 buc. 4
— 16008 buc. 2
— 16011 buc. 5
— 16013 buc. 5
— NU 209 buc. 4
— 1204 buc. 10
— 1205 buc. 10
— 1303 buc. 20
— 1304 buc. 10
— 2211 buc. 10
— 7200 buc. 3
— 7203 buc. 3
— 7211 buc. 3
— 7215 buc. 3
— 3201 buc. 10
— 3204 buc. 10
— 30208 buc. 15
— 30215 buc. 10
— 30306 buc. 15
— 32206 buc. 3
— 32210 buc. 4
— 32304 buc. 10
— 32305 buc. 8
— 51103 buc. 50
— 51104 buc. 15
— 51113 buc. 25
— 51200 buc. 5
— 51201 buc. 10
— 51202 buc. 10
— 51203 buc. 30
— 51218 buc. 2
— 51306 buc. 2
— 51405 buc. 4
— 51407 buc. 5
— 52305 buc. 5
— 52405 buc. 6
— 52406 buc. 3
— Bucșe N 305 buc. 10

ALEZOARE

— Șmirghel pe suport hîrtie CN gr. 16 mp. 72
— idem pe suport CN gr. 12 mp. 85
— idem gr. 18 mp. 30

MATERIALE ELECTRICE

— Becuri 40 W buc. 100
— idem 60 W buc. 50
— idem 75 W buc. 100
— Bec 12/15 buc. 24
— idem 6/15 W buc. 50
— Contactori 10 A—380 V buc. 30
— Bloc RTa 10 A — 0,4 buc. 30
— BRT TSA 32—1,8 buc. 20
— Releu R.1. 13 A — 83 buc. 10
— R 13 Relee BT 244 buc. 20
— Condensator ceramic buc. 24
— Chei c-dă cu placă buc. 7
— Cond. FY 4 mm mtr. 300
— Contoar CA 435—5 A buc. 8
— Col. redresor RD 70507 buc. 8
— B 40×40 buc. 3
— Cond. FY 10 mtr. 1500
— Col redresor RS 705103 50×50 buc. 3
— idem 71341 A 40×40 buc. 5
— Patroane 63 A buc. 100
— Idem 80 A buc. 50
— Idem 100 A buc. 50
— Priză și fișă — 32 Amp. buc. 9
— Soclu E 10 buc. 50
— Releu tip EL 100/7 220 V buc. 2
— Buton ciupercă fără reținere 72 — buc. 72
— Bec 6,3/0,3 E 10 buc. 50
— Bec 6,3 buc. 70
— Bec 35 buc. 50
— DVF 80 W buc. 15
— Condensator ceramic buc. 24
— Chei comandă cu placă (cod 565) buc. 7
— Contactor 10 A — 380 V/0,75 A buc. 10
— Idem /1,8A buc. 20
— Idem 10 A — 380 V/2,4 A buc. 5
— Idem /6A buc. 10
— Releu TSA 10 A 0,75 Cod. 3670 buc. 20
— Idem 3,3 A buc. 20
— Idem 4,5 A buc. 20
— Releu lampă monoglob 220 V buc. 9
— Releu RI. 13 BT 220 V CA buc. 8
— Transformator 100 W 220 V — 24 V buc. 8

PIESE AUTO

— Disc pompă Benzină TV 12 C buc. 22
— Electromotor șterg. parbriz. EP 422—12 V buc. 24
— Flanșe ax volant TV buc. 2
— Jigler TV buc. 6
— Perii colector diam. SR 113 buc. 4
— Perii electromotor TV buc. 16
— Platine TV 41 buc. 5
— Sită pompă benzină TV 41 buc. 28
— Garnit presă TV buc. 8
— Garnit chiuloasă SR 113 buc. 2
— Contact platinat TV M 461 perechi 8
— Filtru ulei Dacia buc. 3
— Capac delco T VM 461 buc. 2
— Brațe ștergător cu lame pt. IMS buc. 2

ȚEAVĂ CONSTRUCȚII

— 299×16 kg. 318
— OLT 35 28×1,5 kg. 100

BANDĂ

— Bandă nichel 45×3 kg. 45
— Bandă Kantal 45×3 kg. 110

CURELE TRAPEZOIDALE

— 22×14×2240 buc. 3
— 13×8×1417 buc. 27
— 17×11×800 buc. 10

HÎRTII, CARTOANE

— Hîrtie înregistratoare mtr. 500
— Hîrtie bandă pentru perforat telex kg. 30
— Electrozi arămiți ∅ 10 buc. 900

PRODUSE CHIMICE ȘI VOPSELE

— Emaur Galben kg. 140
— Acid hidric kg. 15
— Fosfat trisodic p.a. kg. 10
— Sare activare kg. 30
— Sare SG 630 kg. 250
— Sare SR 140 kg. 200
— Sare SR 200 kg. 250

MATERIALE DIVERSE

MOTOARE ELECTRICE PROVENITE DIN CASARE ÎN STARE DE FUNCȚIONARE

— 0,8×1410 Gab 90 663788 buc. 1
— 0,250×1400 Gab. 90 3571 buc. 1
— 0,250×1400 Gab. 90 3572 buc. 1
— 0,15×2820 Gab. 63 buc. 1

ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJ CHIMIC — GĂEȘTI

Reductoare

— RSO_0 1:25 buc. 1
— RSO_2 1:15 buc. 1
— RSO_0 1:50 buc. 1
— RSO_3 1:50 buc. 2
— RSV_2 1:50 buc. 3
— RSV_3 1:15 buc. 1
— RSV_3 1:25 buc. 1
— 2 BH — 8:1 stg.
— 2 BH 8:1 dreapta buc. 1
— 2 BH — 8:1 stg. buc. 1
— 3 BH 28:1 stg buc. 2
— 3 BH 28:1 dreapta buc. 2
— 3 BH 40:1 stg. buc. 1
— 3 BH 40:1 dr. buc. 2
— 4 BH 28:1 dr. buc. 2
— 4 BH 28:1 stg. buc. 1
— 4 BH 40:1 dr. buc. 1
— 5 BH 40:1 dr. buc. 1
— 5 BH 40:1 st. buc. 1
— 1 H1 160×2,5-0 buc. 7
— 2 H1 1130×28-1 buc. 1
— 2 H1 1130×35-5-1 buc. 1
— 2 CH — 535×9-0 buc. 9
— 3 CH 755×63-0 buc. 28
— 2 CH N 100×25-1 buc. 12
— CHN 100×25-0 buc. 10
— 1 M1—63—2 buc. 1
— 1 M3 — 160×31,5-0 buc. 1
— 2 IA 10×3/1500—V05 buc. 1
— 2 IA 12,5×2,2/1500-H01 buc. 1
— 2 IA 16×1,1/1000—V05—ASA (Exp.)
— 2 IA 16×1,5/1500—H01 buc. 2
— 2 IA 16×1,5/1500—H01 buc. 2
— 2 IA 16×1,5/1500—V05 buc. 1
— 2 IA — 18×1,1/1500 — V05 ASA exp.) buc. 1
— 2 IA — 16×1,5/1000 — V05 ASA (exp.) buc. 1
— 2 IA — 20×2,2/1500 — V05 buc. 1
— 2 IA 20×1,1/1000 — V05 ASA (Exp.) buc. 1
— 2 IA 20×1,5/1500 — H01 buc. 1
— 2 LA 8×5,5/1500 — V05 buc. 1
— 2 LA 10×5,5/1500 — V05 ASA (exp.) buc. 1
— 2 LA 12,5×5,5/1500 — V05 buc. 2
— 2 LA 16×4/1500 — V05 ASA (Exp.) buc. 1
— 2 LA 18×2,2/1000 — H01 buc. 2
— 2 LA 20×2,2/1000 — H01 buc. 1
— 2 LA 20×3/1500 — V05 buc. 4
— 2 NA 20×3/1000 — V05 — ASA (exp.) buc. 4
— 2 NA 20×4/1000 — V05 — ASA (exp.) buc. 5
— 2 OA 20×4/750 V05 buc. 1
— OA 20×5,5/1000 V05 — ASA (Exp.) buc. 2)
— 2 OA 20×5,5/1500 V05 ASA (Exp.) buc. 1
— 2 PA 16×15/1500 X05 — ASA (Exp.) buc. 2
— 2 RA 16×10/1000 — V05 — ASA (Exp.) buc. 1
— 2 SA 20×7,5/750 — H01 ASA (Exp.) buc. 1)
— 2 SA 20×15/1000 — V05 — ASA (Exp.) buc. 2
— 3 LA 45×1,1/1500 — V05 buc. 2

— 3 LA 45×1,1/1500 — V05 — ASA (Exp.) buc. 2
— 3 LA 45×1,5/1500 — V05 ASA (Exp.) buc. 5
— 3 LA 56×0,75/1500 — V05 ASA (Exp.) buc. 2
— 3 LA 56×1,1/1500 — V05 buc. 12
— 3 LA 56×1,5/1500 — V05 ASA (Exp.) buc. 8
— 3 LA 71×0,55/1500 — V05 ASA exp.) buc. 1
— 3 LA 71×0,75/1500 — V05 buc. 2
— 3 LA 71×0,75/1500 — H05 buc. 1
— 3 LA 71×0,75/1500 — H05 ASA (Exp.) buc. 4
— 3 LA 71×0,75/1500 — H05 ASA (Exp.) buc. 8
— 3 LA 71×1,5/1500 — V05 buc. 1
— 3 NA 45×3/1500 — H01 buc. 1
— 3 NA 50×1,1/1000 — V05 buc. 2
— 3 NA 63×1,1/1000 — V05 buc. 4
— 3 NA 71×1,1/1000 — V05 buc. 1
— 3 NA 71×1,1/1000 — V05 ASA (Exp.) buc. 4
— 3 OA 45×4/1500 — V05 buc. 1
— 3 O A56×1,5/1000 V05 ASA (Exp.) buc. 3
— 3 OA 56×3/1500 V05 ASA (Exp.) buc. 1
— 3 OA 56×1,5/1000 V05 buc. 1
— 3 OA 50×1,5/1000 V05 buc. 2
— 3 RA 45×7,5/1500 V05 ASA (Exp.) buc. 2
— 3 RA 50×7,5/1500 — V05 buc. 1
— 3 RA 50×7,5/1500 V05 ASA (Exp.) buc. 2
— 3 RA 56×7,5/1500 V05 ASA (Exp.) buc. 4
— 3 RA 71×5,5/1500 V05 ASA (Exp.) buc. 2
— 3 TA 45×11/1500 — V05 ASA (Exp.) buc. 2
— 3 TA 56×7,5/1000 V05 ASA (Exp.) buc. 3
— 3 TA 56×15/1500 — V05 buc. 1
— 3 TA 71×7,5/1000 — V05 — ASA (Exp.) buc. 3
— 3 TA 71×11/1500 — V05 — ASA (Exp.) buc. 2

MOTOARE ELECTRICE

— AIFM B3 7,5 kw×1000 t/m buc. 1
— ASFM B3 2 kw×1500 t/m buc. 22
— ASFM B3 3,2 kw×1000 buc. 1
— ASM B3 — 1,25 kw×1000 buc. 2
— ASM P3 1,25 kw×1500 buc. 2
— ASi B3 0,25 kw×1500 buc. 2
— ASi B3 0,37 kw×3000 buc. 6
— ASi B3 0,55 kw×1000 buc. 3
— ASi B3 0,55 kw×1500 buc. 2
— ASi B3 0,75 kw×1000 buc. 8
— ASi B3 1,5 kw×3000 buc. 2
— ASi B3 4 kw×1000 buc. 3
— ASi B3 4 Kw×1500 buc. 5
— ASi B3 5,5 kw×3000 buc. 2
— ASi B3 7,5 kw×1000 buc. 7
— ASi B3 11 kw×1000 buc. 4
— ASi B3 7,5 kw×3000 buc. 3
— ASi B3 15 kw×750 buc. 1
— ASi B3 15 kw×3000 buc. 2
— ASi B3 18,5 kw×1000 buc. 1
— ASi B3 22 kw×3000 buc. 2
— ASi B3 30 kw×1500 buc. 2
— ASi B3 30 kw×3000 buc. 1
— ASi B3 55 kw×1500 buc. 2
— 5 MP 0,15 kw×3000 buc. 20
— ASi B5 1,1 kw×1000 buc. 20
— ASA B3 3 kw×1000 buc. 4
— ASA B3 3 kw×1500 buc. 7
— ASA B3 4 kw×750 buc. 1
— ASA B3 4 kw×1000 buc. 3
— ASA B3 22 kw×750 buc. 1
— ASA B3 30 kw×3000 buc. 1
— ASA B5 4 kw×1000 buc. 2
— ASA B5 15 kw×1500 buc. 1

UZINA DE CONSTRUCȚII, REPARAȚII UTILAJE ȘI PIESE DE SCHIMB
Str. Podul verde nr. 36 Vatra Dornei

Deține în stoc și oferă :

— Motoreductoare 3 RA 45 — 7,5× 1500 H01 buc. 1
— Reductoare 3 BH 385/250-0 buc. 33
— Reductoart 8 BH 28-1 buc. 6

GRUPUL ÎNTREPRINDERILOR DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ
Str. Cavafii vechi nr. 15, sector 3 București

Oferă :

— Micrometre 0-25 a buc. 8
— Micrometre 25-50 a buc. 10
— Aparate de taxat „Politax" buc. 12

ÎNTREPRINDEREA DE ELECTRONICĂ INDUSTRIALĂ
Str. Baicului nr. 82, sector 2 București

— Tablă silicioasă = 0,5 kg. 181,0
— B-dă laminată la rece
— 0,6×25 kg. 1132
— 0,6×45 kg. 950
— 0,8×15 kg. 62
— 1×40 kg. 94
— 1×55 kg. 303
— 1×60 kg. 2087
— B-dă oțel arc = 0,10×10 kg. 35
— 8 0,5×13 buc.. 39
— 0,2×12 kg. 15
— KC 65 0,9×53 kg. 358
— 4 3×50 kg. 96
— Bare trase OL 38 ∅ 4,1 kg. 180
— 4,5 kg. 106
— 5,6 kg. 563
— OL 45 3 kg. 147
— Aut. 12 ∅ 4,4 kg. 340
— Idem 7 kg. 74
— Idem 2 9 kg. 258
— Idem 25 kg. 727
— 9 S Mn K ∅ 3 kg. 174
— 9 S Mn Pb 28 ∅ 4 kg. 1036
— 9 S 20 K ∅ 4,5 kg. 447
— ∅ 6,5 kg. 1530
— 9 S Mn 28 K ∅ 10 kg. 228
— 9 S 20 K ∅ 19 kg. 1111
— Bare trase OL 37 Cu 4 kg. 61
— Idem Aut. 12 Sw 8 kg. 34
— Idem OLC 45 ∅ 160 kg. 1718
— 180 kg. 1700
— OL 38 = 5×50 kg. 424
— OL 38 = 6×12 kg. 1309
— OLC 45 20×90 kg. 255
— Tablă fără remanență ∅ 1 kg. 160
— ∅ 2 kg. 5980
— ∅ 8×90×1000 kg. 11612
— 8×90×3000 kg. 6365
— 12×90×1000 kg. 12449
— Tablă decapată A2 ∅ 2,75 kg 3400
— El ∅ 0,7 kg. 1337
— B1 ∅ 2,5 kg. 50000
— Sîrmă oțel arc RR ∅ 0,25 kg. 164
— RS ∅ 0,75 kg. 33
— Tablă oțel arc W 8161 ∅ 0,8 kg. 68
— Țeavă OLT 35-∅ 5×6 kg. 172
— Idem OL 32 10 l, 6×4 ml. 160
— Oțel MOCA = 320 kg. 2750
— Placă matriță = 50×4×510 kg. 100
— Bloc matriță = 280×760 kg. 2050
— Butuc fontă ∅ 90 kg. 267

LAMINATE ALAMĂ

— Tablă Am 1×1000×2000 63 m kg. 34
— Plăci Am 8 90 t kg. 363
— 10 90 t kg. 220
— 14 63 t kg. 137
— 30 m kg. 569
— Benzi Am 0,15×500 90 Ft kg. 275
— 0,15×300 63 m kg. 33
— 0,15×280 90 Ft kg. 110
— 0,15×24 63 1/2 t kg. 79
— 0,2×25 63 t kg. 141
— 0,2×30 t kg. 1281
— 0,2×32 63 1/2 t kg. 73
— Cu Zn 39 Pb 1, 2×32 t kg. 1888

— F 50 ∅ 0,2×32 kg. 1790
— 0,35×18 60 m kg. 220
— 0,4×18 70 m buc. 1219
— 0,4×28 90 1/2 t kg. 393
— Cu Zn 39 Pb F 60 0,5×25 kg. 82
— Cu Zn 45 cosit. 0,5×15 t kg. 1794
— Idem 2 0,5×16 kg. 1221
— 0,5×18 63 1/2 t kg. 370
— 0,5 60 63 t kg. 65
— 0,5×70 63 t kg. 64
— 0,7×20 70 m kg. 89
— 0,7×20 90 t kg. 74
— 0,7×22 63 m kg. 176
— 0,7×28 70 m kg. 60
— 0,7×40 63 m kg. 3394
— 0,8×25 58 Ft kg. 54
— 0,8×20 F 38 kg. 60
— Benzi Am 1×22 63 t kg. 39
— 0,25×14 63 m kg. 155
— 0,25×300 63 m kg. 1071
— Bare Am ∅ 5,5 58 1/2 t kg .207

LAMINATE ALUMINIU

— Benzi A1 0,4×110 99,5 1/2 t kg. 783
— 0,5×14 99,5 1/2t m 684
— 0,5×50 1/2 t kg. 153
— 0,5×56 1/2 t kg. 1512
— 0,5×63 1/2 t kg. 199
— 0,5×70 kg. 57
— 0,6×36 kg. 219
— F 14 0,6×38 kg. 1715
— 0,6×100 kg. 128
— 0,8×80 kg. 201
— 0,8×140 kg. 133
— Profil A1 RCD 95333400 kg. 34
— 59669800 kg. 321
— 95331602 kg. 285
— 50678800 kg 69
— 59669900 kg. 164
— 95339700 kg. 24
— 50955600 kg. 46
— 50548000 kg. 695
— 95339900 kg. 115
— 95339600 kg. 214
— 50701400 kg. 282
— 5081430 kg. 416
— Folie A1 bandă 0,6×950 galbenă kg. 25
— 0,05×950 albastruă kg. 19
— A1 99,5 = 0,1×26 m kg. 211
— Tablă A1 = 0,3×1000×2000 m kg. 146
— 0,5×1000×2000m kg. 484

TREFILATE ALUMINIU

— sîrmă A1 ∅ 3,92 t kg. 400

TREFILATE CUPRU

— sîrmă Cu ∅ 0,9 1/2 t kg. 26
— 1,3 m kg. 1633
— 1,4 m kg. 91
— 1,9 m kg. 46
— 1,9 t kg. 51

LAMINATE BRONZ

— Folie 0,05×26 kg. 464
— B. dă Br 0,2×200 1/2 t kg. 86
— Cu 9 0,05×32 1/2 t kg. 848
— Cu Be 0,1×120 t kg. 33
— Bz 6 0,5×14 ft kg. 120
— 0,5×34 ft kg. 8
— 0,5×300 t kg. 17
— Cu Be 2 F 75 0,3×200 kg. 3294
— Conductori de bobinaj poliuretanici ES1 0,035 mm 130°C kg. 304

OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE

întrebări și răspunsuri

● **ANTAL LAPIKÁS, Bistrița** — În conformitate cu prevederile cap. III. art. 17 din Metodologia de efectuare a operațiilor de către asociațiile de locatari, publicată în Buletinul Oficial nr. 23 partea I din 21 martie 1978, factura cu dispoziția de încasare se depune la unitatea C.E.C. numai după expirarea termenului comunicat asociației de întreprinderea furnizoare cu privire la data pînă la care poate achita suma. Dacă înăuntrul termenului de plată stabilit asociația locatarilor nu contestă plata, unitatea C.E.C. face decontarea fără acceptare.

● **NICOLAE PITICARU, Rădăuți** — Pentru producerea amidonului și spirtului se folosesc, de regulă, cartofii care nu corespund condițiilor de calitate pentru consum alimentar, respectiv cartofi sub STAS sau căzuți la sortare, pentru care în baza Decretului nr. 394/1981 există și prețuri de cumpărare de 0,40 lei/kg în cadrul contractelor și 0,35 lei/kg la achiziție. Ca urmare, sub aspectul prețului nu sînt dificultăți în preluarea cartofilor pentru industrie. În ce privește noul STAS (11229/1980), adoptat pentru cartofii destinați industriei, s-a avut în vedere ca în acest scop să se valorifice anumite soiuri de cartofi (ORA și ROCURA) cu un conținut mai ridicat de amidon și care să fie livrați integral pentru industrie. Soiurile respective se cultivă și în prezent și se valorifică la prețurile cartofilor pentru consum alimentar, iar în condițiile aplicării noului STAS urma ca organele interesate ale Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare (Centrala berei, amidonului și spirtului în calitate de beneficiar și Direcția generală economică a horticulturii în calitate de furnizor) să se pună de acord și să facă propuneri pentru stabilirea prețului de cumpărare în funcție de conținutul în amidon. Pînă în prezent nu s-au făcut însă astfel de propuneri. Ca urmare a acestei situații s-a solicitat conducerii Ministerului Agriculturi și Industriei Alimentare să dispună măsurile corespunzătoare pentru soluționarea mai grabnică a acestei probleme.

● **COMPLEXUL BALNEAR, Govor** — În legătură cu întrebările primit din partea mai multor unități referitoare la aplicarea pct. 11 din „Normel metodologice cu privire la organizare activității creșelor și grădinițelor

încasarea contribuției părinților din aceste unități", nr. 6650 din 26.II.1982, vă facem cunoscut următoarele: 1. Încheierea de convenții de către unitatea economică de stat pe lîngă care funcționează creșa sau grădinița cu alte unități economice de stat de impune numai în cazul în care acestea utilizează, fiecare în parte, în creșa sau grădinița respectivă, peste 20 la sută din numărul locurilor. În toate celelalte cazuri, pentru a se evita lucrări multiple între unități socialiste de stat, diferența între cheltuieli și veniturile din contribuția părinților, stabilită potrivit art. 6 din Decretul nr. 65/1982, se suportă de unitatea economică pe lîngă care este organizată creșa sau grădinița, din fondul propriu pentru acțiuni sociale, constituit din sursele prevăzute la art. 80 din Legea retribuirii. Dealtfel, pentru anul 1982 în comunicările care s-au făcut cu modificarea indicatorilor financiari ca urmare a preluării de către unitățile economice a creșelor și grădinițelor, întreaga diferență pînă la capacitatea integrală a creșei sau grădiniței s-a asigurat la unitatea care le-a preluat. 2) Pentru copiii ai căror părinți își desfășoară activitatea în organizațiile cooperatiste (nici unul din părinți nefiind încadrat la o unitate socialistă de stat) se încheie convenții între unitățile socialiste de stat și organizațiile cooperatiste respective, acestea din urmă avînd obligația plății diferenței, indiferent de numărul copiilor aflați într-o creșă sau grădiniță a unei instituții sau unități economice de stat. Unitățile socialiste de stat au obligația cuprinderii copiilor în creșe sau grădinițe de stat, nefiind admis ca, pe bază de convenții sau sub altă formă, să se plătească diferențe către organizații cooperatiste. 3) Nu se încheie convenții între unitățile economice de stat și instituțiile finanțate de la bugetul statului, diferența între cheltuielile pentru întreținerea copiilor și contribuția părinților suportîndu-se în totalitate de către unitatea economică de stat pe lîngă care este organizată creșa sau grădinița respectivă.

● **IOAN ANTONEȘI, Suceava** — În conformitate cu Legea Metrologiei nr. 27/78 (art. 32), etalonarea și verificarea metrologică a mijloacelor de măsurare se execută obligatoriu asupra fiecărui mijloc de măsurare înainte de livrarea lui la unitățile beneficiare (verificare metrologică inițială). Avînd în vedere că toate cheltuielile privind activitatea de metrologie sînt incluse în regia întreprinderii ,nu se poate percepe separat taxa de verificare metrologică inițială pentru calibrele livrate.

● **N. DUMITRACHE, Mediaș** — Potrivit art. 18 din Decretul nr. 49/1982, bunurile materiale, altele decît fondurile fixe, care nu mai pot fi folosite, datorită cauzelor arătate în cuprinsul acestui articol, pot fi propuse în mod excepțional pentru declasare numai în condițiile și cu aprobările prevăzute în decret. Reglementarea de la cap. II din acest decret privind declasarea unor bunuri materiale din administrarea unităților socialiste de stat a avut în vedere numai bunurile materiale care nu au fost folosite în procesul de producție, deoarece modul de înregistrare pe costuri a celorlalte bunuri este reglementat prin regulile de bază ale fiecărei ramuri economice. Bunurile materiale date în folosință, respectiv obiectele de inventar, se recuperează prin înregistrarea uzurii lor în cheltuieli potrivit metodei normelor medii globale sau metodei integrale. Pentru scoaterea din uz a bunurilor date în folosință (obiecte de inventar, echipament și materiale de protecție etc.) în cazul cînd sînt complet uzate și nu se mai pot folosi și au îndeplinit duratele de folosință normate se folosește formularul 14-2.7. (proces-verbal de scoatere din uz) cu aprobarea conducerii unității, fără a intra în prevederile Decretului nr. 49/1982.

ÎN ATENȚIA CELOR CARE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

„Revista economică" va continua publicarea consultațiilor în ajutorul celor ce studiază în învățămîntului politico-ideologic. Odată cu aceste consultații, prin numărul ridicat de articole și analize, prin tematica lor bogată și diversificată, revista constituie o bază temeinică de informare și studiu pentru toți cei care participă la învățămîntul politico-ideologic.

De o excepțională însemnătate în acest sens se vădesc studiile și articolele de ținută găzduite cu regularitate în paginiile revistei, care se referă la contribuțiile de inestimabilă valoare ale secretarului general al partidului tovarășul Nicolae Ceaușescu la îmbogățirea gîndirii economice românești și universale, a politicii și practicii economice.

În paginile revistei sînt publicate în fiecare săptămînă studii aprofundate semnate de specialiști din diverse domenii de activitate asupra unor probleme de mare actualitate și interes privind economia națională și economia mondială. Analize privind realizarea integrală a planului, acțiunile noului mecanism economico-financiar, utilizarea eficientă a forței de muncă, reducerea consumurilor materiale și energetice, promovarea progresului tehnic etc., constituie o bază documentară de primă însemnătate pentru toți cursanții care participă la învățămîntul politico-ideologic.

Numai abonîndu-vă din timp și pe o perioadă cît mai îndelungată la „Revista economică" vă puteți asigura o informare sistematică și bogată pe probleme economice. Prețul unui abonament este de 260 de lei pe an, 130 lei pe semestru și 65 lei pe trimestru. Încheierea din timp a abonamentului vă asigură primirea neîntreruptă a revistei și a suplimentelor sale specializate: „Curiar economic-legislativ", „Relații financiar-valutare și comerciale internaționale", „Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice". Totodată, se pot face comenzi pentru volumele de legislație economică comentată care sînt editate de revistă.

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

Realizarea integrală a sarcinilor de plan

ASIGURAREA surselor de energie pentru realizarea programului de dezvoltare economică și socială a țării constituie o sarcină de prim ordin pentru industria minieră. Și aceasta cu atît mai mult cu cît se are în vedere ca — așa cum sublinia recent secretarul general al partidului — încă de anul viitor să asigurăm peste 90 la sută din necesarul de energie cu forțe proprii.

În acest context se înscrie activitatea fructuoasă ce o desfășoară oamenii muncii din unitățile **Combinatului minier Ploiești** care, în primele trei trimestre ale anului, au extras și livrat cantități importante de lignit diferiților consumatori, depășind prevederile planului cu peste 183 mii tone și punînd baze serioase realizării sarcinilor suplimentare de 351 mii tone — stabilite pentru acest an. Realizarea și depășirea producției fizice de cărbune în proporțiile amintite au făcut posibilă depășirea producției marfă fabricată cu 28,5 mil. lei, întreaga producție marfă fabricată fiind livrată beneficiarilor. În legătură cu toate acestea de subliniat că sarcinile de producție pentru acest an au fost mai judicios dimensionate, că la repartizarea pe unitățile componente, mine și cariere a sarcinilor de plan s-a ținut seama de condițiile concrete de lucru, de dotarea cu utilaje și forțe umane, precum și de experiența și sugestiile oamenilor muncii în cadrul procesului de autoconducere și autogestiune muncitorească.

În acest climat de participare activă au fost adoptate grafice și stabilite măsuri tehnico-organizatorice judicios fundamentate, care au contribuit la asigurarea fronturilor și condițiilor optime de lucru și crearea de rezerve exploatabile de cărbune. Printre alte măsuri eficiente se numără și acoperirea cu forță de muncă a abatajelor deficitare, respectarea tehnologiilor de lucru, întărirea ordinei și disciplinei și altele.

Deși realizările obținute pe 9 luni se situează la cote mulțumitoare, se mai mențin încă unele rămîneri în urmă. Avem în vedere mai întîi faptul că pentru fondul pieței, pe total combinat nu se livrase decît 86% din volumul contractat. Nerealizarea se datorează unor dificultăți tehnice. Combinele existente în dotarea sectoarelor nu pot sorta cărbune de peste 80 mm, sort acceptabil pentru consumul public — în proporție mai mare de 20% din producție.

Creșterea productivității muncii — hotărîtoare în depășirea producției

PRODUCTIVITATEA MUNCII are un rol hotărîtor în îndeplinirea și depășirea planului de producție. De aceea, atît în subteran cît și în cariere s-a urmărit — pe baza analizelor ce s-au făcut la fiecare loc de muncă, la fiecare mină și carieră — creșterea productivității muncii și printr-o mai judicioasă repartizare a forței de muncă. Pe total combinat, s-au realizat 1,746 t/post, față de 1,595 t/post în perioada corespunzătoare a anului trecut. De altfel, toate unitățile au realizat nivele peste cele planificate : I.M. Cîmpulung 1,966 t/post (106,4%), I. M. Căpeni 1,876 t/post (111,4%), mina Filipeștii de Pădure 1,867 t/post (106,7%), mina Șotînga 1,563 t/post (102,9%).

Creșteri importante ale productivității au fost posibile în principal ca urmare a măsurilor de îmbunătățire a activității în abatajele frontale, cu deosebire în cele dotate cu complexe mecanizate, unde s-au obținut 8,40 t/post, ceea ce reprezintă o creștere de 18% față de perioada similară a anului trecut. Aici au contribuit decisiv creșterea calificării și specializării personalului muncitor, asigurarea unei asistențe tehnice competente în toate schimburile, precum și ridicarea calității și întreținerea în bune condițiuni a utilajelor.

Este știut că mecanizarea în procesul de extracție a cărbunelui constituie un factor determinant în realizarea planului. Este un motiv pentru care s-au desfășurat însemnate eforturi materiale pentru extinderea mecanizării atît în procesul de tăiere și susținere în abataje, cît și în procesul de transport. Astfel, volumul de cărbune extras din abataje cu complexe de susținere mecanizată a atins în acest interval peste 655 mii t, din care numai I.M. Cîmpulung a realizat 262 mii t, iar mina Filipeștii de Pădure 273 mii t, ceea ce înseamnă 45,7% din producția realizată în subteran de prima unitate și 53,6% de către cea de a doua. Concomitent, în cariere, unde extracția se face cu excavatoare de mare productivitate, indicele de utilizare intensivă a acestora a crescut cu peste 28% față de începutul anului.

Astfel se explică faptul că **numai pe baza creșterii productivității muncii s-au realizat 205 190 t cărbune și că producția realizată suplimentar s-a datorat în totalitate sporirii productivității.**

Asigurarea din timp, la volumul stabilit, a fronturilor de lucru

PREGĂTIREA noilor fronturi de lucru nu s-a desfășurat, în toate cazurile, la nivelul stabilit. Ca o consecință, au fost înregistrate rămîneri în urmă totalizînd 1018 m, din care la I.M. Căpeni 715 m și la mina Șotînga 583 m. Evident că depășirea volumului lucrărilor pregătitoare (cu peste 380 m la mina Filipeștii de Pădure) nu poate acoperi deficitul în această privință de la unitățile menționate. Trebuie să fie clar pentru toate unitățile și sectoarele de lucru că nu se poate consuma în prezent și în viitorul imediat mai mult decît normal din rezervele de cărbune create, fără a asigura alte rezerve, cel puțin egale cu cele exploatate. De aceea, se impune ca toate unitățile și în mod special I.M. Căpeni și mina Șotînga să depună eforturi sporite

Situația realizării planului la producția de cărbune la C. M. Ploiești (9 luni 1982)

Unitatea	Producția realizată peste plan (tone)	Ponderea în depășirea planului	Ponderea în volumul total al producției (%)
Total combinat	183 281	100,0	100,0
din care :			
I. M. Cîmpulung	73 759	40,3	40,0
I. M. Căpeni	74 759	40,8	24,0
E. M. Filipeștii de Pădure	24 750	13,5	19,0
E. M. Șotînga	8 746	4,7	15,0
S. M. Ceptura	1 267	0,7	2,0

Gheorghe ANGHEL
director tehnic-producție
Nicolae BĂRBULESCU
Combinatul minier Ploiești

(Continuare în pag. 11)

CALITATE, COMPETITIVITATE — CERINȚE ESENȚIALE ALE EFICIENȚEI PRODUCȚIEI

ELEMENTUL definitoriu al actualului plan cincinal îl reprezintă accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării, în cadrul cărora un rol de primă mărime îl deține ridicarea continuă a calității producției, a tuturor produselor. Realizarea acestui obiectiv de maximă importanță pentru întreaga economie națională, pentru ridicarea continuă a nivelului de trai, necesită în fiecare unitate economică o amplă mobilizare a modernului potențial productiv disponibil. Pentru sporirea calității produselor, eforturile specialiștilor se cer mai eficient concentrate și valorificate în vederea : ● realizării unei pregătiri riguroase și complexe a fabricației în conformitate cu specificațiile din documentații, ● desfășurării active, preventive, riguroase a autocontrolului, controlului pe faze pe întregul flux al producției precum și al celui final, ● fabricării unor produse noi cu parametri tehnico-funcționali superiori. În toate întreprinderile se cere întărită disciplina tehnologică a producției și a muncii, se impune instaurată o responsabilitate superioară față de calitate. Trebuie să se înțeleagă că preocuparea continuă și susținută pentru calitate nu este o cerință impusă din afară, exterioară producției; ea este o componentă intrinsecă, indispensabilă, a unei activități productive eficiente. Iată de ce în toate unitățile se cer îndesite barierele în calea unor produse de slabă calitate, se cere acționat perseverent pentru realizarea unor produse cu performanțe superioare tehnico-funcționale, înalt competitive.

Desigur, în perioada parcursă din acest an și cincinal, **preocupările pe linia ridicării calității s-au materializat în introducerea în fabricație a numeroase produse cu performanțe înalte**, printre care se numără: noi mărci de oțeluri speciale pentru industria nucleară și aeronautică, noi repere din pulberi metalice sinterizate, prima platformă de derocări sub apă, prima instalație de foraj F-400 Dh-M pentru săparea puțurilor miniere în zone metalifere, primul motor românesc electrohidraulic cu pas liniar, capacități de prelucrare multiple cu viteze de lucru și fiabilități superioare și consumuri materiale și energetice mici, strunguri automate multiax și paralele cu diametru mare, calculatoare electronice, un nou tip de echipament de calcul „Terminal inteligent", având la bază circuite integrate și o configurație bogată de circuite periferice, roboții industriali, noi tipuri de anvelope și latexuri, mobilă polifuncțională, noi sortimente, de calitate, de bunuri ale industriilor ușoară și alimentară. Analiza preocupărilor existente în acest domeniu pune însă în evidență existența unor însemnate **rezerve** de ridicare în continuare a nivelului calitativ al produselor, a căror atragere în circuitul producției face necesară aplicarea unor măsuri și acțiuni complexe, asupra cărora ne vom opri în continuare.

Un obiectiv important : perfecționarea pregătirii fabricației

ÎN ANSAMBLUL măsurilor și acțiunilor menite să contribuie la ridicarea nivelului calității produselor în întreprinderi și la menținerea sa, apreciem că **o atenție deosebită se cere acordată perfecționării continue a etapei de pregătire complexă și completă a fabricației.** O primă grupă de activități spre care trebuie să se concentreze în acest cadru atenția factorilor implicați o reprezintă: ● elaborarea din fază de proiect a unor cît mai adecvate soluții constructive și tehnologice, inclusiv a tehnologiilor de control, precum și clarificarea din vreme de către toți factorii implicați a tuturor prevederilor din documentațiile de execuție și contracte înainte de începerea fabricației produselor ce trebuie controlate (în special în producția unor utilaje miniere, a anumitor categorii de motoare, a electrozilor siderurgici), ● realizarea în timp util a prototipurilor produselor noi, efectuarea cu înaltă responsabilitate, complexă și completă, a probelor de verificare a noilor soluții tehnice și tehnologice, ceea ce înlătură necesitatea corectării lor ulterioare și a cheltuielilor suplimentare de remediere a lor pe parcursul fabricației.

De o deosebită importanță se conturează în această etapă **problema lărgirii în continuare a dotării cu mijloace de măsurare și control, cu standuri de probă și testări**, continua urmărire a menținerii parametrilor lor de funcționare. Pentru realizarea acestui obiectiv în cel mai scurt timp se cere acordată prioritate executării integrale de către unitățile din cadrul M.I.C.M. și M.I.M.U.E.E. a programelor lunare de fabricare a standurilor de probe ; sporirii preocupărilor producătorilor pentru accelerarea modernizării și înnoirii aparaturii de măsură și control; supravegherii mai atente a funcționării instalațiilor de control nedistructiv (în metalurgie și industria materialelor de construcții), precum și a celor automatizate (în chimie și energetică); întreținerii și reparării în cele mai bune condițiuni a tuturor aparatelor de măsură și control, a dispozitivelor și verificatoarelor.

Nu este de conceput o activitate superioară în domeniul asigurării calității fără **sporirea eforturilor de aducere continuă a utilajelor din dotare la parametrii inițiali** prin efectuarea mai consecventă a unor modernizări succesive ale subansamblelor lor componente, concomitent cu activitățile de revizii și reparații, prin adaptarea lor operativă pe această cale la condițiile concrete de exploatare aflate în continuă evoluție (prin realizarea unor dispozitive de prelucrare multifuncțională, prin modernizarea și sporirea complexității schemelor de acționare, comandă și automatizare).

Preocupările tuturor factorilor implicați se cer îndreptate și spre **ridicarea substanțială față de prezent a ritmicității în aprovizionarea producției cu materialele necesare** prin asimilarea și realizarea în țară prin efort propriu a materialelor care să reducă dependența calității de sosirea unor importuri, dar și prin reducerea substanțială în fiecare unitate a consumurilor actuale și încadrarea în normele de consum. O responsabilitate mai înaltă se cere instituită și în acțiunea de cooperare în realizarea de produse complexe, pentru asigurarea producerii la vreme și de calitate a tuturor subansamblelor la subfurnizori, precum și pentru creșterea atenției coordonatorilor de produs pentru o depozitare și un montaj corespunzător a reperelor primite de la furnizori.

Prioritate controlului activ, preventiv

INDIFERENT DE PRODUS, calitatea se realizează pe parcursul desfășurării activității productive (în fazele de con-

cepție, proiectare, execuție). Avînd în vedere și faptul că, totuși, cauzele care provoacă cele mai mari și mai frecvente deficiențe de calitate sînt localizate în etapa de pregătire a fabricației și nu doar în finalul celei de execuție, apare necesară orientarea ansamblului de activități desfășurate în scopul obținerii de produse de calitate către efectuarea unui control activ, preventiv, în locul celui postoperativ, prin :

1) Deplasarea mai accentuată a priorităților către creșterea eficienței și contribuției controlului de asigurare a calității proiectelor, a prototipurilor și seriei zero, a comportării produsului la beneficiar, precum și a controlului pe fluxul de fabricație, în special în întreprinderile cu producție de serie mică și unicate. În acest cadru se impune o precizare: dacă în ansamblu realizarea unui control interfazic este absolut necesar și își dovedește eficiența, extinderea sa în cadrul întreprinderilor constructoare de mașini de pildă, capătă o importanță deosebită în condițiile complexității cunoscute a proceselor tehnologice din această ramură, a marelui număr de repere care sînt supuse unei largi succesiuni de operații care cer o înaltă precizie. Și aceasta deoarece sesizînd defectele în momentul producerii lor, se evită operațiunile de remaniere în fazele ulterioare și prin aceasta se înlătură formarea unor adevărate fluxuri inutile și costisitoare de piese și subansamble care altfel ar fi fost destinate rectificării.

2) Extinderea metodelor moderne de asigurare a calității, capabile să permită sporirea acesteia în condițiile economisirii resurselor materiale (lărgirea utilizării metodei gestiunea calității produselor și în alte întreprinderi în afara celor constructoare de mașini, aplicarea de programe „zero defecte", cercuri de calitate, metode statistico-matematice).

3) Trecerea mai operativă și consecventă de la dotarea fragmentară cu mijlocele necesare asigurării calității către conceperea și extinderea utilizării de tehnologii unitare, integrate de control. Materializarea lor în programe tehnologice unitare de control, de către unitatea de cercetare de profil împreună cu unitatea producătoare se cere realizată mai operativ ca în prezent și de calitate superioară. Oferind o viziune unitară asupra mdului și duratei de efectuare a operațiunilor de control, a aparaturii și celorlalte mijloace necesare, precum și a calificării personalului, ele trebuie să se constituie în cel mai scurt timp în instrumente de bază pentru fundamentarea complexă a activității de control.

4) Continuarea consecventă a acțiunilor de testare a tuturor controlorilor de calitate și a metrologilor, în general de ridicare a nivelului de cunoștințe profesionale a acestora.

Responsabilități sporite pentru desfășurarea eficientă a autocontrolului

A DEVENIT un lucru comun în concepția specialiștilor faptul că nivelul calității se realizează efectiv în procesul producției ; el nu este construit pe parcursul operației de control efectuat de către compartimentul C.T.C. specializat al întreprinderii, cînd are caracter predominant corectiv. În întreprinderea modernă, pentru a fi eficientă, calitatea (și controlul ei) trebuie asigurate în primul rînd de către muncitorii înșiși, de maiștrii și inginerii care conduc procesul de producție.

Alături de sporirea continuă a calificării, aportul direct al muncitorilor la ridicarea calității produselor poate și trebuie să fie în continuare sporit prin: ● studierea aprofundată a documentațiilor tehnice de execuție și lămurirea tuturor problemelor înainte de începerea lucrului; efectuarea de probe și reglaje înainte de a se trece la execuția propriu-zisă a producției. Desigur, cerința pare firească, de la sine înțeleasă și poate pare inutil să insistăm asupra ei. Trebuie să o facem, deoarece, din păcate, s-a constatat că nerespectarea ei a constituit o cauză majoră a unor deficiențe de calitate apărute în unele întreprinderi;

● perfecționarea organizării locului de muncă în așa fel încît, pe de o parte sculele și dispozitivele de prelucrare să fie așezate în ordinea operațiilor cerute de fabricație, ceea ce poate conduce la reducerea timpilor inutili de căutare și a solicitărilor de prisos — însemnată sursă de erori (în special la anumite operațiuni de prelucrare a metalului). Pe de altă parte, este necesară acordarea unei atenții sporite depozitării judicioase în jurul locului de muncă a produselor executate, în containere, rafturi sau locuri special destinate acestui scop în vederea diminuării deteriorării sau degradării ulterioare a acestora (în special în industria prelucrării lemnului și industria ușoară) ;

● poziționarea ergonomică a materiei prime față de locul de prelucrare pentru a evita mișcările necesare care constituie adesea sursă de erori în activitate. Legat de aprovizionare, de o deosebită însemnătate este și cerința respectării mai stricte a imperativului de a introduce în lucru numai materiile prime recepționate și admise de C.T.C. Fără a minimaliza aici atenția ce se cere acordată extinderii înlocuitorilor de materiale tradiționale scumpe sau care se aduc din import, în cazul cînd nu este afectată calitatea, se poate aprecia totuși că la toate locurile de muncă se cere instaurat un climat mult mai sever de intoleranță față de substituirile ad-hoc de materiale, de improvizațiile neverificate temeinic, deoarece ele se răsfrîng negativ asupra competitivității și în ultimă instanță asupra eficienței.

În lumina prevederilor Legii calității produselor și serviciilor **muncitorii trebuie să contribuie la asigurarea calității și prin exercitarea unui autocontrol riguros asupra produselor pe care le realizează, să nu admită nici o defecțiune de calitate pe fluxul producției.** Dar, pentru a face autocontrolul eficient la toate locurile de muncă unde el se aplică și pentru a-l extinde este necesară o preocupare sporită a tuturor factorilor implicați pentru ca fiecare muncitor să știe bine: 1) ce trebuie să producă — cum trebuie să fie calitatea corespunzătoare? (și pentru aceasta trebuie să aibă date complete referitoare la necesitățile utilizatorului, o specificație clară și completă a valorii dorite și a toleranței admisibile pe care să o poată analiza); 2) ce performanțe reale, efective are produsul pe care-l fabrică, față de prevederile din proiect (să poată intra în posesia informațiilor privind decalajele constatate între documentații și realizări); 3) să ia măsurile de corecție (reglare) care se impun (să i se asigure datele referitoare la capabilitatea materialelor, mijloacelor fixe și a fondurilor disponibile ; să fie dotat cu echipament capabil de intervenție).

În vederea **extinderii și eficientizării autocontrolului, eforturi substanțial sporite față de prezent vor trebui să depună șefii de secții și ateliere, precum și maiștrii, în calitate de conducători nemijlociți ai formațiilor de lucru,** dat fiind că nu întotdeauna aceștia privesc cu maximă responsabilitate această importantă îndatorire care le revine. Astfel, din analizele efectuate într-o serie de întreprinderi, reiese că pentru obținerea unor rezultate superioare, se cere tratată cu mai multă atenție :

— alegerea judicioasă a punctelor și a activităților de control ce urmează a se efectua pe fiecare fază și operațiune tehnologică, pentru evitarea în mai mare măsură a acțiunilor nesemnificative și a eforturilor aferente ;

— realizarea unei clasificări a importanței relative a parmetrilor ce urmează a fi controlați (și nu numai definirea lor), pentru a permite o concentrare mai mare asupra problemelor esențiale ;

— creșterea gradului de concretizare a criteriilor și a responsabilităților de control pentru evitarea aprecierilor globale, a răspunderii imprecise ;

— acordarea cu operativitate sporită de asistență tehnică de specialitate.

În contextul prezentat, responsabilități majore revin de altfel întregii conduceri a proceselor de producție pentru rezolvarea unor probleme care la ora actuală nu sînt clarificate în unele întreprinderi, și anume: ● **găsirea celor mai eficiente forme de integrare eficientă, organică între autocontrol și organele specializate din sistemul de control tehnic al calității;** ● dotarea unitară cu aparataj de măsură și control a muncitorilor și personalului C.T.C.; ● sporirea calificării executanților pentru a permite studiul și interpretarea unei documentații și a unei informații mai largi; ● căutarea unor forme cît mai adecvate de stimulare a autocontrolului, avînd în vedere economiile de muncă de control, precum și pe cele materiale, rezultate din diminuarea pe această cale a rebuturilor, remanierilor.

Bogdan FADURE

PUNCTE DE VEDERE

Accelerarea procesului de folosire a cărbunilor inferiori și de disponibilizare a hidrocarburilor

ÎN PROCESUL dezvoltării economiei românești o atenție deosebită se acordă creșterii volumului de resurse energetice din producția internă și reducerii consumului de energie în toate ramurile economiei. În acest context caracteristica definitorie a sistemului electroenergetic se va deplasa de la starea sa definită prin utilizarea în cea mai mare proporție a hidrocarburilor spre cea a valorificării în măsură din ce în ce mai mare a combustibililor solizi. Pornind de la rezultatele existente în practica economică, ne propunem să prezentăm unele implicații care decurg din promovarea cărbunelui inferior în producerea energiei electrice și termice.

Îmbunătățirea structurii balanței energetice primare

DEZVOLTAREA ramurii producătoare de energie electrică și termică a ținut și ține seama atît de disponibilul de energie primară ce poate fi alocat pentru producerea energiei electrice, cît și de mărimea mijloacelor materiale și financiare necesare pentru realizarea obiectivelor energetice. Acest fapt a făcut ca, în prima perioadă de dezvoltare a sistemului energetic, pentru a se putea face față ritmului ridicat de creștere a consumului de energie electrică, să se construiască termocentrale funcționînd pe hidrocarburi (aceste centrale electrice puteau fi construite cu eforturi financiare mai reduse, în intervale de timp relativ scurte). Treptat însă, pe măsura consolidării sistemului energetic, s-a trecut la realizarea unor importante programe energetice care s-au materializat atît prin construcția unor centrale electrice funcționînd pe lignit, cît și prin valorificarea într-o proporție din ce în ce mai mare a potențialului hidroenergetic al țării. În consecință, structura producției și a puterii instalate pe principalii purtători energetici primari a suferit mutații semnificative (tabelul).

Utilizarea pînă în prezent în unitățile producătoare de energie electrică și termică a unor resurse energetice cu puteri calorice relativ ridicate (hidrocarburi) a fost favorabilă menținerii unor consumuri specifice relativ scăzute pe unitatea de energie produsă și livrată sistemului energetic național. Hidrocarburile sînt însă materii prime care pot fi și sînt utilizate cu o eficiență mult mai mare în alte ramuri industriale, cum ar fi chimia, ceea ce va determina în următorii ani reducerea considerabilă a ponderii acestora pentru producerea energiei electrice. Din această cauză pentru realizarea nivelurilor planificate de energie electrică și termică și avînd în vedere mărimea rezervelor de combustibili solizi de care dispune țara noastră are loc în ultimii ani un proces de creștere a ponderii lignitului energetic în producția de energie electrică.

Modificările din structura balanței de energie prefigurate pentru următorii ani vor conduce, odată cu creșterea consumului specific de combustibil pe unitatea de energie livrată sistemului energetic, și la modificarea principalilor indicatori economici ce caracterizează procesul de conversie a energiei primare în energie electrică. În condițiile extinderii utilizării cărbunilor devine tot mai evident faptul că actualele niveluri de eficiență economică ce s-au determinat în condițiile utilizării hidrocarburilor în procesul de conversie în proporție de peste 60%, se vor modifica simțitor, în sensul diminuării lor în timp. Astfel, investiția specifică pentru realizarea viitoarelor obiective energetice pe cărbune va crește de circa 1,4 ori, în timp ce costul unitar al energiei electrice produse se va mări de 1,7 ori (determinările s-au făcut în prețuri 1981). Creșterea evidentă a efortului material apare ca efect direct generat de tehnologiile actuale de producere a energiei electrice și termice pe lignit, mult mai scumpe pe unitatea de energie livrată sistemului electroenergetic decît cele pe hidrocarburi, dar absolut necesare în condițiile actualei crize energetice mondiale. Odată cu extinderea utilizării lignitului, începînd cu anul 1983 vor intra în fază de exploatare industrială și șisturile combustibile de la Anina pentru a fi utilizate în primul grup de 330 MW. Comparînd eforturile materiale și energetice necesitate de utilizarea șisturilor combustibile se poate constata că indicatorii economici (investiția specifică, consumul specific și costul unitar), sînt superiori celor din centralele de lignit, datorită calității combustibilului și tehnologiei de ardere a șisturilor.*)

Cu toate restricțiile și problemele pe care le ridică valorificarea șisturilor combustibile, astăzi este eficientă utilizarea lor în centralele electrice dacă comparăm efectul folosirii lor cu economia potențială de hidrocarburi necesară pentru realizarea unei producții echivalente de energie electrică. În aceste condiții considerăm că aprecierea eficienței economice și energetice a obiectivelor ce vor fi construite va trebui realizată după o optică și criterii diferite de viziunea clasică. Dacă pînă în prezent criteriile de apreciere a nivelurilor de eficiență economică se limitau la nivelul costurilor unitare pe kWh produs și la mărimea investiției specifice, astăzi, ca urmare a mutațiilor care au loc în balanța de combustibili, acești doi indicatori nu mai sînt suficienți pentru caracterizarea eficienței în cadrul ramurii energeticii. Sub imperativul dictat de creșterea ponderii cărbunilor inferiori în producerea energiei electrice, în aprecierea eficienței economice și energetice ar trebui să se ia în considerare elemente mai complexe de analiză, respectiv dis-

Dinamica producției și a puterii instalate în cadrul sistemului energetic național

	U.M.	Anul		
		1965	1975	1981
Producția de energie electrică	GWh	17 215	53 721	70 138
din care :				
— în unitățile M.E.E.		14 734	50 799	66 588
a) în termocentrale		13 819	42 160	53 956
— pe cărbune		3 138	14 934	17 604
— pe păcură și motorină		589	1 927	5 891
— pe gaze		9 820	24 481	29 213
— utilizînd alți combustibili		272	818	1 248
b) în hidrocentrale		1 915	8 639	12 632
— în centralele autoproducătorilor		2 571	2 922	3 550
Puterea instalată în sistemul energetic național	MW	3 258	11 578	16 612
din care :				
— în unitățile M.E.E.		2 612	10 594	15 258
a) în termocentrale		2 178	7 988	11 757
— pe cărbune		...	2 882	6 376
— pe păcură și motorină		...	175	480
— pe gaze		...	4 930	4 899
— utilizînd alți combustibili		...	1	2
b) în hidrocentrale		434	2 606	3 501
— în centralele autoproducătorilor		646	984	1 354

*) O abordare mult mai detaliată a acestei probleme se face în „Studii de economie industrială" nr. 23, intitulat „Implicații economice ale modificării randamentelor energetice în extracția petrolului, a cărbunelui și în producerea energiei electrice".

ponibilitățile de hidrocarburi realizate pe seama altor combustibili precum și calitatea energiei livrată consumatorului, pentru ca acesta să poată desfășura o activitate normală. În aceste condiții, apreciem că semnificațiile celor doi indicatori de efort material (costul unitar al kWh produs și investiția specifică pentru kWh instalat), vor reflecta mai exact dimensiunile programului energetic preconizat pentru viitoarele etape de dezvoltare economică.

Capacitățile energetice pe cărbune — utilizate la potențial maxim

MUTAȚIILE care au loc în structura balanței de combustibil prin creșterea ponderii cărbunilor inferiori și reducerea celei a hidrocarburilor, precum și introducerea în proporție din ce în ce mai mare a noilor tehnologii de ardere realizate în țară, ridică problema studierii disponibilității și fiabilității capacităților energetice în ansamblul sistemului energetic național în prezent și în perspectivă. O analiză a disponibilității grupurilor energetice funcționînd pe cărbune a evidențiat faptul că în perioada 1976-1981 durata medie anuală a utilizării puterii instalate a fost de peste 7 000 ore/an la grupurile de pînă la 100 MW, de circa 6 600 ore/an la grupurile de pînă la 300 MW, scăzînd la 4 100 ore/an la grupurile de 3 000 MW.

Această tendință se înregistrează și pe plan mondial, unde indisponibilitatea crește odată cu puterea unitară a grupului ; totuși, nivelurile care se înregistrează în țara noastră la grupurile energetice de 300 MW rămîn inferioare mediei mondiale. După cum rezultă din documentele celei de a XI-a Conferințe mondiale a energiei de la München, la grupurile de peste 400 MW din țările dezvoltate economic nivelul de indisponibilitate se situează în jurul a 35-45%, valoare mult inferioară actualelor niveluri înregistrate la grupurile de 330 MW din țara noastră de 55-66%.

Cauzele care au generat aceste niveluri nesatisfăcătoare sînt multiple. Dintre acestea specialiștii apreciază că prioritară rămîne calitatea cărbunelui livrat centralelor electrice. Frecvent se constată că lignitul energetic este livrat sub banda de calitate la care au fost dimensionate cazanele pentru funcționare cu sau fără adaos de hidrocarburi. În condițiile în care cărbunele livrat centralelor electrice va cunoaște o degradare a calității sale, prepararea lignitului va deveni soluția ce va trebui promovată cu prioritate**). La menținerea unui indice mai scăzut de disponibilitate al agregatelor energetice au contribuit și nerealizarea de către M.E.E., a programului de investiții al ramurii — amînarea reparațiilor la unele agregate energetice — lipsa de personal cu pregătire și experiență corespunzătoare pentru realizarea tuturor lucrărilor planificate de reparații la centralele pe cărbune, organizarea încă deficitară a activității de reparații etc. Realizarea planului de reparații din ultimii ani, care ar fi influențat în mod pozitiv nivelul de disponibilitate al agregatelor funcționînd pe cărbune, ar fi putut conduce în condițiile în care capacitățile instalate în centralele electrice ar fi funcționat la parametrii nominali, la un spor de producție apreciat de specialiști de circa 15-16% din actualele realizări.

În ultimii doi ani planul de reparații a fost realizat numai parțial, datorită în special, decalării reparațiilor la unele agregate energetice planificate ca urmare a unor cauze obiective existente în sistem. În aceste condiții a crescut foarte mult numărul evenimentelor accidentale cu efecte imediate în calitatea energiei livrate, puterea și energia nefurnizată limitînd adesea consumul. De asemenea, eterogenitatea tipurilor de agregate existente în termocentrale creează unele dificultăți în ceea ce privește asigurarea pieselor de schimb, cu repercusiuni directe în nivelul disponibilității agregatului energetic.

Pentru creșterea gradului de disponibilitate al agregatelor românești, se impune ridicarea mai susținută a calității reparațiilor. Preluînd experiența acumulată pînă în prezent, activitatea de reparații din cadrul Centralei industriale de producere a energiei electrice și termice va trebui organizată distinct de activitatea curentă de exploatare, asigurîndu-i-se o structură funcțională care să-i permită exercitarea tuturor funcțiilor de planificare, pregătire tehnico-materială și de urmărire a lucrărilor de reparații. Crearea unor capacități de reparații distincte și independente, al căror personal să poată colabora cu cel existent în centralele electrice pentru întreținere curentă, în cadrul aceleiași forme organizatorice, ar veni în sprijinul îmbunătățirii de fond a activității, existînd astfel un coordonator unic al activității de reparații.

În condițiile promovării combustibililor inferiori și disponibilizării hidrocarburilor pentru alte ramuri economice, îmbunătățirea de fond a calității reparațiilor și creșterea disponibilității grupurilor energetice funcționînd pe lignit și șisturi combustibile trebuie să devină obiective prioritare cărora să li se subordoneze celelalte activități productive, astfel încît în cursul iernii 1982/1983 să se poată satisface integral cerințele consumatorilor la parametrii calitativi mult îmbunătățiți față de cei din anul precedent. Acest fapt va influența direct calitatea producției industriale ce se va realiza în această perioadă, cu consecințe pozitive atît la nivelul întreprinderilor consumatoare, cît și la nivelul întregii economii.

Ștefan RĂGĂLIE

**) Analizarea efectelor economice ale preparării lignitului atît la nivelul economiei naționale, cît și la utilizatorul din centrala electrică au făcut obiectul studiului publicat de M. Nistor în Revista economică nr. 22—23, iunie 1982, intitulat „Valorificarea superioară a cărbunelui inferior".

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Minicalculatorul M-118

ÎNTREPRINDEREA de calculatoare electronice din București a început, de curînd, fabricația de serie a unui nou minicalculator electronic care face parte din sistemul modular FELIX. Principala lui caracteristică tehnico-economică este că permite realizarea unui sistem de calcul de calitate deosebită la un preț foarte accesibil. Realizat pentru a satisface o clasă mare de operații, noul minicalculator oferă utilizatorului posibilitatea de a se concentra mai mult asupra programării aplicațiilor personale și a datelor cu care sînt manipulate programele, lăsînd în seama sistemului rezolvarea problemelor specifice ale calculatorului. Avînd dimensiuni și greutate reduse, minicalculatorul FELIX M-118 („desktop") reușește, în acest fel, să ușureze, simplifice și să facă agreabil dialogul om-calculator.

Minicalculatorul grafic FELIX M-118 — incluzînd sistemul de operare și suportul software, ca și dispozitivele periferice — se impune printr-o tehnologie înaintată, o arhitectură flexibilă, o gamă largă de dispozitive periferice și prin posibilități extinse de comunicație cu alte tipuri de calculatoare sau de dispozitive. Fiind un sistem de calcul modern de concepție originală românească el își află o mare arie de aplicații în cercetarea

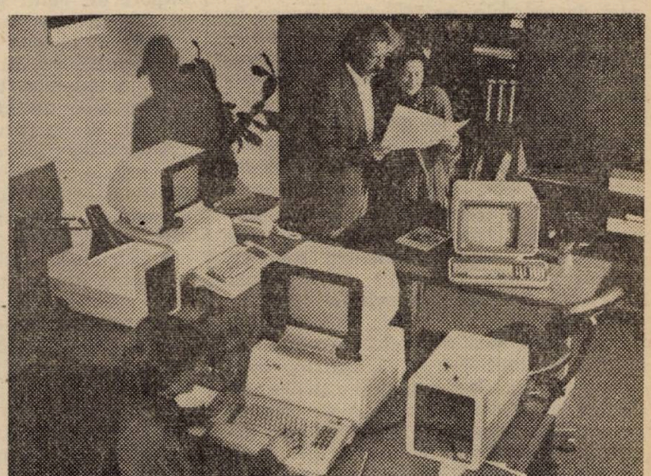

științifică, în conducerea și supravegherea proceselor industriale, în teletransmisie și teleprelucrare de date în conexiune cu alte calculatoare, în gestiune unică, în învățămînt și în educație asistată de calculator.

C.E.

„Trebuie să ne încadrăm în normele de consum ; în această privință avem încă rezerve — și trebuie să continuăm acțiunea de perfecționare a normelor și de reducere a consumurilor. Este necesar să pornim de la îmbunătățirea indicelui de folosire a materiilor prime și materialelor".

NICOLAE CEAUȘESCU

(din cuvîntarea rostită la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 20—21 octombrie a.c.)

Economisirea resurselor materiale și energetice — opțiune fundamentală în dezvoltarea economiei

OBIECTIVUL diminuării consumurilor de materii prime, materiale, energie și combustibil este situat pe primul plan al însemnătății în programul de dezvoltare economico-socială a țării, adoptat de Congresul al XII-lea al partidului. După cum se desprinde din documentele de partid, din cuvîntările secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, acest obiectiv circumscrie întreaga strategie a creșterii economice a României în actualul cincinal, imprimîndu-i acesteia trăsăturile calității și eficienței.

Încă înainte de declanșarea pe plan mondial a crizei de materii prime și energie, în condițiile spiritului novator, creator, introdus în teoria și practica noastră economică de secretarul general al partidului, din inițiativa sa în țara noastră s-au întreprins acțiuni ferme pentru corelarea cît mai judicioasă a consumurilor materiale și energetice cu creșterea venitului național, pentru restructurarea balanței energetice a țării în sensul sporirii ponderii energiei produse pe bază de cărbune etc. Practic, în permanență, recuperarea, colectarea și refolosirea materialelor a fost privită ca o parte importantă a asigurării materiale a activității de producție. Pe fondul creșterii continue a gradului de înzestrare tehnică a economiei, structurată tot mai modern, al sporirii nivelului de pregătire a forței de muncă, al marilor rezerve evidențiate în acest sens în economie, toate aceste orientări și acțiuni au dobîndit noi accente în condițiile conjuncturii economice mondiale cunoscute, ale cerințelor de a spori eficiența, competitivitatea produselor românești în cadrul schimburilor internaționale. În cele ce urmează vrem să ne referim mai pe larg la factori de ordin economic și social care impun și relevă astăzi, mai mult decît oricînd, spiritul de raționalitate și eficiență în folosirea resurselor materiale și energetice, scăderea simțitoare a consumurilor specifice de materii prime, materiale și energie, la numeroasele acțiuni și măsuri întreprinse în acest cadru.

Însemnătatea vitală a reducerii consumurilor

AȘA CUM SE ȘTIE, la dimensiunile actuale ale dezvoltării ei economico-sociale, România este nevoită să importe unele materii prime necesare, iar o altă parte, care și-o asigură din resurse proprii, se obține în prezent, am putea spune în mod obiectiv, cu mari cheltuieli, prin exploatarea unor zăcăminte cu un conținut mai sărac de substanțe minerale utile sau aflate în condiții geologice mai dificile. Se impune, de asemenea, amintit că, în deceniul 1971—1980, prețurile externe au crescut de peste 22 ori la țiței, de 2,5 ori la cărbune, de peste 5 ori la bauxită, de peste 2 ori la bumbac, de 3,6 ori la piei de animale, cu 70% la minereu de fier, cu 55% la cupru ș.a. Pentru a asigura resursele necesare dezvoltării, importăm 50% din țițeiul pe care îl utilizăm (12,5 milioane tone în 1981), 35% din cantitatea de cărbune necesară etc. Fiecare tonă de materie primă, de resursă energetică economisită se poate traduce în fapt în economie de valută.

Deopotrivă trebuie subliniat că scăderea cheltuielilor materiale constituie un factor important pentru mărirea producției nete, pentru amplificarea aportului fiecărei întreprinderi la creșterea venitului național. În industria republicană, mai mult de o treime din sporul producției nete și aproape 50% din creșterea de beneficii prevăzute pentru acest an urmează a se asigura pe seama economiilor rezultate din diminuarea cheltuielilor materiale. Ceea ce pune în relief, odată mai mult, însemnătatea acestei reduceri pentru asigurarea echilibrului material și financiar al dezvoltării. Mai departe, în activitatea de export, nivelul cheltuielilor materiale efectuate pentru realizarea unui produs ce se livrează pe piața externă constituie una din cele mai însemnate expresii ale eficienței muncii sociale depuse pentru fabricarea acelui produs. Or, după cum se desprinde din datele statistice, indicele de utilizare în industrie a unor materii prime, de exemplu, al metalului, este necorespunzător, datorită menținerii unor tehnologii și concepții constructive mai vechi. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, în procesul de prelucrare se pierde încă mult metal — 30—35% din cantitatea utilizată, ceea ce înseamnă practic irosire de muncă, de energie, de fonduri valutare în cuantum ridicat. Valorificarea la export a unor asemenea produse are drept efect realizarea unui curs de revenire necorespunzător, cu alte cuvinte export de venit național. Pentru ca produsele noastre să poată concura din punct de vedere al eficienței obținute de producător cu cele similare fabricate în exterior, trebuie, deci, ca acestea să aibă nu numai un nivel tehnic ridicat, să fie rezultatul unui nivel corespunzător de productivitate a muncii, ci trebuie să fie și realizate cu cheltuieli materiale cît mai mici. Numai respectînd asemenea cerințe este posibilă amplificarea cotelor de eficiență ale exportului industrial.

Pentru importanța națională a reducerii cheltuielilor materiale este semnificativ și următorul calcul: diminuarea cu 1% a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social va asigura în 1982 un spor de venit național de 15 miliarde lei, care repartizat pentru fondul de consum ar putea echivala cu următoarele bunuri de consum pentru populație : 150 mii radioreceptoare 150 mii frigidere, 50 mii autoturisme, 150 mii biciclete, 150 mii garnituri de mobilă, 30 milioane perechi de încălțăminte și 3 milioane mp stofe de lînă. În cazul cînd este repartizat pentru fondul de dezvoltare economico-socială, sporul respectiv de venit național echivalează cu construcția unor obiective economice și sociale, cum ar fi trei întreprinderi de mașini-unelte cu o producție totală de 2 miliarde lei, două fabrici integrate de țesături cu cîte 1 500 locuri de muncă, cinci spitale, 100 grădinițe și 150 mii apartamente. Concluzia care se desprinde din cele arătate este cît se poate de semnificativă: în condițiile concrete ale industriei și economiei românești și ale actualei conjuncturi economice mondiale, reducerea cît mai substanțială a consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie condiționează hotărîtor progresul continuu al țării, ridicarea nivelului de trai al întregului popor.

Așa cum arătam, în acțiunea de economisire a resurselor s-au obținut realizări importante: în producția de energie a țării o cotă în creștere a fost preluată de cărbune, resursele de țiței fiind tot mai mult destinate prelucrării; a crescut în general gradul de valorificare al materiilor prime și materialelor, an de an s-a putut consemna o reducere a consumurilor materiale și energetice etc. Sarcinile acestui cincinal, respectiv ale anului pe care-l vom încheia nu peste multă vreme sînt însă cu mult mai mobilizatoare. Pornind de la faptul că în mai multe ramuri ale economiei naționale, îndeosebi în industrie, cheltuielile materiale reprezintă circa 70—85 la sută din costurile de producție, de la rezervele existente, s-au avut în vedere reduceri severe ale consumurilor.

Planul pe acest an are în vedere micșorarea costurilor de producție la 1 000 lei producție marfă sau venituri brute cu 1,5 lei în industria republicană, cu 62,9 lei în agricultura de stat, cu 10 lei în construcții-montaj și cu 7,2 lei în activitatea de transport. La

o creștere a producției marfă în industria republicană cu 4,7% în anul 1982 față de 1981, cheltuielile materiale vor trebuie să crească cu numai 4,3%. Sînt prevederi la care se adaugă reducerile suplimentare ale cheltuielilor de producție — respectiv ale consumurilor — ce trebuie asigurate pentru recuperarea sumelor acordate în vederea sporirii retribuțiilor personalului muncitor și a altor venituri ale populației, pentru ca economiile de resurse din acești ani să asigure o cotă cît mai mare, sau chiar în întregime, necesarul material al producției pentru anul 1985 etc. Asemenea prevederi, nivelurile menționate demonstrează, o dată mai mult, necesitatea unor acțiuni energice, hotărîte în aceste luni care au mai rămas pînă la sfîrșitul anului, pentru înfăptuirea exemplară a sarcinilor.

Direcțiile de acțiunile în unitățile economice sînt multiple. Ne vom referi doar la cele care se detașează prin actualitate și importanță: perfecționarea constructivă și reducerea greutății produselor; îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație și introducerea de tehnologii noi, moderne care să ducă la economisirea resurselor materiale și energetice; înlocuirea largă a materiilor scumpe sau deficitare, ori care se aduc din import, cu materiale mai ieftine care se produc în țară; recuperarea și valorificarea mai intensă a materialelor refolosibile, recondiționarea în mai mare măsură a pieselor de schimb, a subansamblelor. Chiar simpla enumerare a acestor acțiuni relevă rolul hotărîtor pentru atingerea obiectivelor propuse pe care îl are spiritul gospodăresc al fiecărui colectiv de muncă. Este mai mult decît evident că de fermitatea cu care se acționează împotriva oricăror forme de risipă, de inițiativa și creativitatea de care se dă dovadă pentru valorificarea resurselor materiale refolosibile depind, în măsură decisivă, sporirea producției nete, creșterea venitului național. Să ne referim în continuare la cîteva probleme în actualitate în acest cadru cît și în perspectiva anului următor.

Rezerve pentru diminuarea efortului material al dezvoltării

O PONDERE ridicată în totalul efortului de producție o dețin cheltuielile materiale în **metalurgie.** În toate întreprinderile metalurgice trebuie, deci, să se acționeze pentru raționalizarea și scăderea continuă a consumurilor specifice. În măsura în care resursele materiale sînt judicios folosite, fiecare tonă de metal poate fi obținută la nivelul costurilor planificate, și chiar la valori inferioare acestora. Este cunoscut faptul că la nivelul Ministerului Industriei Metalurgice, centralelor industriale și întreprinderilor, au fost stabilite și aplicate măsuri care au condus și conduc în special la modernizarea și automatizarea unor instalații și perfecționarea tehnologiilor consumatoare de resurse și energie, în paralel cu sporirea continuă a gradului de valorificare a resurselor energetice refolosibile. Printre măsurile aplicate pentru diminuarea consumurilor specifice se pot menționa creșterea capacității unitare a bateriilor de cocsificare și a volumului util al furnalelor; îmbogățirea cu oxigen a aerului insuflat în agregatele metalurgice și sporirea temperaturii acestuia; exploatarea rațională a oțelăriilor electrice cu cuptoare de mare capacitate — cazul Combinatului de oțeluri speciale Tîrgoviște, de exemplu; creșterea ponderii tehnologiei de elaborare a oțelului în convertizor; folosirea în proporție de peste 65%—70% a lingourilor calde cu temperatura de circa 600—650°C, la încărcarea cuptoarelor de reîncălzire a laminoarelor de semifabricate grele etc.

O direcție în care trebuie insistat mai mult, în care se vădesc încă rezerve serioase de economii materiale și energetice o constituie extinderea procedeului de turnare continuă a oțelului. După cum este cunoscut, în cursul ultimilor 10—15 ani, procedeul de turnare continuă a oțelului a cunoscut o mare răspîndire în unele țări din lume, inclusiv în România — deși nu în măsura necesară. Un avantaj important al procedeului de turnare continuă este consumul scăzut de metal lichid pe tona de semifabricate. Scoaterea atinge circa 95—97% la blumuri și 90—96% la brame, contribuind substanțial la realizarea unui coeficient global de scoatere mai ridicat — sarcină subliniată expres, recent, de secretarul general al partidului. Economia de energie este, de asemenea, un important argument pentru dezvoltarea în viitor a turnării continue. Datorită eliminării operațiilor de încălzire a lingourilor în cuptoarele adînci, a laminării pe trenuri degrosiere la bluming sau slebing, cheltuielile de energie necesară pentru fabricarea unei tone de produse semifinite se micșorează cu circa 15%. Aceste avantaje tehnice și economice ale turnării continue atestă interesul și viitorul procedeului.

Se poate spune că, astăzi, numeroase uzine siderurgice moderne au instalații tehnologice de turnare continuă, de productivitate sporită. Se lucrează, în continuare, pentru a se îmbunătăți și mai mult tehnica turnării și concepția instalațiilor tehnologice și pentru creșterea productivității muncii prin mărirea vitezei de turnare, scăderea timpilor morți și mărirea domeniului de utilizare a instalațiilor tehnologice, în mod special pentru turnarea oțelurilor aliate și realizarea semifabricatelor tubulare sau profilate. Cu atît mai necesar se vădește astfel ca și în unitățile metalurgice românești de profil să se acționeze mai ferm pentru ca instalațiile tehnologice moderne existente să funcționeze la parametrii proiectați, să se asigure creșterea ponderii procedeului respectiv în ramura metalurgică prin noi îmbunătățiri tehnico-constructive.

Rezerve neutilizate în direcția economisirii resurselor se constată în sectoarele din **industria construcțiilor de mașini și prelucrarea metalelor.** Importanța deosebită a acțiunii de economisire și valorificare superioară a metalului rezultă din efectele economice însemnate pe care acest proces le are pentru fiecare întreprindere constructoare de mașini în parte, pentru ramura respectivă, pentru economia națională în ansamblu.

Dar iată cîteva din rezervele menționate, unele dintre acestea regăsite pe filiera metalurgie-construcții de mașini. În țara noastră, promovarea oțelurilor economice se realizează încă sub nivelul cerințelor impuse de particularitățile și structura industriei construcțiilor de mașini. Astfel, în consumul de oțeluri inoxidabile, ponderea oțelurilor de tip crom-nichel, mai puțin economice, reprezintă peste 80%, față de circa 70% în S.U.A., circa 50% în Franța. Întrucît în numeroase cazuri există o tendință nejustificată de frînare a promovării oțelurilor inoxidabile economice, considerăm necesar ca organele competente să intervină nemijlocit în acțiunea de directivare a utilizării oțelurilor inoxidabile, urmărindu-se, deopotrivă, o reducere a consumului de nichel.

Situații similare se întîlnesc în cazul oțelurilor rapide pentru scule și al oțelurilor aliate pentru piese tratate termic, ceea ce contribuie, în măsură însemnată la sporirea — nejustificată — a gradului mediu de aliere al acestora, fapt cu efecte negative asupra balanței de devize. Micșorarea consumului de feroaliaje deficitare este posibilă, așa cum o demonstrează experiența unor combinate de oțeluri speciale, a unor unități siderurgice, în condițiile în care proprietățile mecanice superioare necesare unei piese se pot obține prin tratamentul termic corespunzător al oțelurilor aliate cu elemente ieftine ca manganul, borul, siliciul și altele.

O categorie aparte o reprezintă oțelurile sudabile cu limite de scurgere ridicată de tip OL 44 și OL 52. Aliate în principal cu circa 1—1,5% mangan, realizarea și utilizarea oțelurilor din această clasă permit, în condițiile unei proiectări eficiente, o scădere a consumului de metal cu pînă la 21—25%. Acest obiectiv se vădește însă în strînsă corelație cu tipul de laminat folosit și tehnologia de realizare a piesei, aplicată de producătorul de mașină-utilaj sau instalație. Se remarcă faptul că, spre deosebire de situația existentă pe plan mondial, în România — așa cum rezultă din studiile efectuate — se înregistrează, pe de o parte, o pondere ridicată a consumului de table groase (30%—35%) din totalul consumului de laminate, față de 10—15% în țările din Piața comună, iar, pe de altă parte, o pondere scăzută a consumului de produse formate la rece, respectiv profile laminate — circa 22—25% din totalul consumului de laminate față de circa 30% în țările Pieței Comune. Iată, deci, sectoare în care trebuie acționat cu mai multă fermitate în vederea obținerii economiilor posibile.

În cadrul asigurării bazei materiale pentru activitatea de producție, un loc important îl ocupă **recuperarea și refolosirea materialelor.** Pe această cale se pot acoperi — și există sarcini concrete în acest sens — circa 35—50% și în unele sectoare chiar peste 50% din necesarul de materiale și materii prime. După unele calcule efectuate, recuperarea și refolosirea materialelor 30% în țările Pieței comune. Iată, deci, va livra întreaga industrie minieră și va depăși, cu mult, importul de materii prime și materiale.

În perspectiva îndeplinirii întocmai a acestor sarcini, în perioada care a mai rămas pînă la sfîrșitul anului considerăm necesară o creștere a gradului de impulsionare a introducerii tehnologiilor apte să prelucreze aceste materiale, tehnologii în bună măsură concepute, dar utilizate însă cu o prea mare timiditate. Trebuie să ajungem cît mai repede ca, așa cum sublinia recent secretarul general al partidului, să nu mai existe material, produse, posibil de refolosit și care să nu fie refolosite.

conf. dr. ing. Barbu Gh. PETRESCU

O urgență în agricultură:

Încheierea grabnică a arăturilor de toamnă

O CERINȚĂ de bază în asigurarea producțiilor agricole planificate pentru anul 1983 o constituie executarea în această toamnă a arăturilor pe suprafețele destinate culturilor care se însămînțează în primăvară.

La recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, cerînd să se treacă cu toate forțele la pregătirea ogoarelor de toamnă, a indicat măsuri concrete pentru realizarea acestor lucrări în termene scurte și cu maximum de eficiență.

Arătura de toamnă are o importanță hotărîtoare pentru distrugerea buruienilor. În același timp, ea permite ca în timpul iernii — prin desfacerea bulgărilor de pămînt sub acțiunea gerului și zăpezii — solul să capete o structură grăunțoasă, să-și mențină umezeala necesară, iar patul germinativ să fie bine așezat și tasat. Datele experimentale obținute de stațiunile de cercetări agricole arată că în cazul însămînțării culturilor de primăvară într-o arătură făcută doar cu puțin timp înainte se pierde rapid umiditatea din sol, crește gradul de îmburuienare și patul germinativ prezintă goluri, toate acestea ducînd la micșorarea sensibilă a producției pe unitatea de suprafață (cu 1 500—1 600 kg/ha la porumb, cu 4 000—4 500 kg/ha la sfecla de zahăr etc.). De aceea, executarea arăturilor de toamnă se impune ca obligatorie pentru întreaga suprafață ce nu se însămînțează în această perioadă — cu excepția a circa 480 000 ha de terenuri cu pante mari sau nisipuri, pe care arătura de toamnă nu este indicată, deoarece ar duce la pulverizarea și spălarea solului arabil sub acțiunea vînturilor și ploilor.

Există doi factori specifici ai acestei toamne, care favorizează executarea într-un ritm mai rapid decît în alți ani a arăturilor de toamnă:

— condițiile climatice favorabile și puternica mobilizare de forțe umane au asigurat încheierea recoltării porumbului mai devreme ca în alți ani, creînd posibilitatea eliberării mai rapide a terenurilor ce trebuie arate;

— folosirea mai largă a mijloacelor de tracțiune animală pentru transportul recoltei, în special în cooperativele agricole de producție, lasă disponibile un mare număr de tractoare pentru executarea arăturilor.

O nejustificată rămînere în urmă

POTRIVIT programului stabilit, arăturile pentru însămînțările de primăvară urmează a se realiza pe o suprafață de 4 644 671 ha cu o viteză zilnică de lucru de 315462 ha, acest volum de lucrări poate fi încheiat pînă la data de 10 noiembrie. Pînă la data de 1 noiembrie s-au realizat arături pe 1 927 820 ha, adică 42%, cu o viteză zilnică medie de 119 066 ha. Se constată deci o anumită rămînere în urmă în executarea ogoarelor de toamnă. Dacă s-ar fi realizat viteza zilnică prevăzută, în raport cu parcul de tractoare posibil de folosit și cu capacitatea de lucru zilnică normată — pînă la data menționată s-ar fi putut realiza 78% din planul total.

Fără a contesta influența unor condiții obiective, în special — pentru zonele din nordul țării — umiditatea mai ridicată a solului, se constată că în aceleași condiții de climă și sol, în unele județe tractoarele au fost mai bine folosite și s-a realizat și chiar depășit viteza de lucru prevăzută, în timp ce în județe învecinate ritmul de lucru a fost mai redus.

În timp ce unele județe (ca : Ialomița, Bacău, Cluj, Argeș) arăturile de toamnă s-au desfășurat într-un ritm rapid și există premisele necesare penru ca lucrarea să se încheie în termenul agrotehnic optim, în alte județe (cum sînt : Mureș, Constanța, Arad, Călărași, Alba) executarea ogoarelor este mult rămasă în urmă.

Se constată că nu toate tractoarele prevăzute să execute arăturile au participat la această lucrare, iar capacitatea medie zilnică de lucru a unui tractor (2,6 ha/zi în zonele de cîmpie din sudul și vestul țării și 2,4 ha/zi în zonele cu teren mai accidentat) nu a fost realizată în toate cazurile.

Folosirea incompletă a parcului de tractoare este urmarea lipsei frontului de lucru pentru arături acolo unde, după ce s-au recoltat știuleții, a întîrziat eliberarea de coceni a terenului, ca și a faptului că în perioada actuală, o mare parte din tractoarele programate pentru arături sînt folosite pentru transportul recoltei, lucrare și ea întîrziată față de programul stabilit.

Se impune ca în zilele următoare, odată cu încheierea transportului recoltei, un număr mai mare de tractoare să fie repartizate la arături, astfel ca viteza medie zilnică de lucru pe țară să fie mult sporită. Este, de asemenea, necesar ca ritmul eliberării terenurilor de resturile vegetale să-l devanseze pe cel al arăturilor. Prin folosirea tuturor utilajelor speciale de adunat și căpițat coceni, de tipul MAC-6, ca și printr-o mobilizare deosebită a forței de muncă, în cîteva zile se poate încheia în fiecare unitate eliberarea suprafețelor de coceni sau alte resturi vegetale.

Posibilități de creștere a vitezei zilnice de lucru

SUPRAFAȚA de 2 716 851 ha arătură ce a mai rămas de executat în această toamnă poate fi realizată la timp, dacă se obține o viteză medie zilnică pe țară de 315 462 ha. Această viteză este pe deplin posibilă chiar dacă nu se mărește numărul tractoarelor folosite la arături. Este necesar, însă, ca fiecare tractor să realizeze la arături 3—3,5 ha/zi, atît prin prelungirea timpului de lucru în 24 de ore, cît și prin folosirea mai bună a fiecărei ore de lucru.

O primă grupă de măsuri sînt menite, deci, să asigure **îmbunătățirea utilizării extensive a parcului de tractoare.** Spre deosebire de alte lucrări, arăturile de toamnă se pot executa atît în schimburi prelungite, cît și în două schimburi, deoarece lucrul de noapte nu influențează negativ nici calitatea lucrării, nici securitatea muncii mecanizatorilor. Există numeroase categorii de mecanizatori care pot fi utilizați în această perioadă pentru al doilea schimb de lucru la arături: motopompiștii (care și-au încetat activitatea de irigații), mecanicii de atelier, elevii practicanți, personalul din C.A.P., ca și cel din cadrul consiliilor populare care a fost pregătit la cursurile de conducere a tractoarelor. Dacă în întreaga agricultură, 30% din numărul tractoarelor ce lucrează la arături ar fi utilizate și în al doilea schimb, s-ar putea executa suplimentar un volum zilnic de arături de circa 50 000 ha, ceea ce înseamnă peste 500 000 ha arate în plus în cadrul perioadei agrotehnice optime.

Organizarea lucrului în două schimburi influențează favorabil și rezultatele economice ale stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii. Se realizează, în primul rînd, o utilizare mai bună a mijloacelor fixe, ceea ce permite ca volumul cheltuielilor de amortizare a agregatului tractor-plug, calculat pe ora de funcționare și pe hectar arat, să se reducă sensibil. Un calcul sumar arată că printr-o prelungire a duratei anului de funcționare, a agregatului mecanic numai cu 10% se pot reduce cheltuielile de amortizare pe hectar cu circa 800 lei/an.

Organizarea lucrului în două schimburi poate influența însă negativ un alt capitol al costului lucrărilor mecanizate, și anume, cel legat de retribuția muncii.

Ținînd seama că mecanizatorii folosiți pentru schimbul II sînt utilizați o perioadă restrînsă din an, angajarea lor ca muncitori permanenți ar necesita ca acest personal să fie retribuit pentru lucrările productive doar pe acest interval, iar în restul timpului ar trebui plătit la nivelul minimului garantat sau pentru alte activități, care nu sînt direct productive sau nu corespund calificării lor. În aceste condiții, economia care s-ar realiza la fondurile de amortizare ar fi depășită de cheltuielile suplimentare necesare pentru majorarea fondului de retribuție. De aceea, o primă condiție de economicitate a lucrului, în două schimburi este ca pentru schimbul II să se încadreze numai cu caracter temporar personal disponibil din alte sectoare, astfel încît cheltuielile pentru retribuirea muncii pe ora de lucru în schimbul II să nu le depășească pe cele ale schimbului I.

Și în cazul cînd retribuția orară re-

Calculul lățimii de lucru maxime la arături

Tipul solului și rezistența lui (kgf/cm²)	Adîncimea de lucru (cm)	Rezistența în lucru pe 1 cm lățime (kgf)	Lățime posibilă pentru		Număr de trupițe de 30 cm	
			U-650	U-650 lestat	U-650	U-650 lestat
Sol ușor ;						
0,4	24	9,6	145	167	4	4
	28	11,2	125	143	4	4
Sol mijlociu ;						
0,6	24	14,4	97	111	3	3
	28	16,8	83	95	2	3
Sol greu ;						
0,8	24	19,2	73	84	2	2
	28	22,4	63	72	2	2

vine egală pentru cele două schimburi, retribuția calculată pe hectar este mai mare pentru schimbul II, întrucît datorită condițiilor mai grele de lucru, productivitatea muncii în acest caz este cu circa 10% mai redusă decît în schimbul I. Pentru ca în schimbul II, costul total al lucrărilor să fie mai redus decît în schimbul I, este necesar ca între cheltuielile care scad prin organizarea schimbului II (amortismentul) și cheltuielile variabile, care cresc prin organizarea acestui schimb (retribuție, combustibil, reparații etc.), să existe un anumit raport. După cum au arătat calculele efectuate de noi, costul lucrărilor din schimbul II este mai redus atunci cînd ponderea cheltuielilor de amortisment în totalul cheltuielilor directe este de cel puțin 10%, iar a cheltuielilor variabile este mai mică de 90%. Cum la arăturile de toamnă se realizează această condiție, rezultă că folosirea schimbului II este avantajoasă atunci cînd în schimbul II se lucrează cu personal temporar, iar retribuția orară nu este mai ridicată decît cea a schimbului I.

Acolo unde nu se pot încadra muncitori suplimentari pe tractoare, se poate recurge la lucrul în schimburi prelungite. Lucrînd numai 2 ore în plus pe zi se poate realiza un volum suplimentar de arături de 0,5 ha/zi pe fiecare tractor, adică circa 50 000 ha pe țară, pe fiecare zi lucrată efectiv.

Productivitate maximă, consum de energie redus

O IMPORTANȚĂ economică și mai ridicată o au măsurile menite să asigure mărirea volumului de lucrări în cadrul fiecărei ore de lucru. Aceste măsuri ce urmăresc îmbunătățirea utilizării intensive a mașinilor, odată cu creșterea productivității muncii, contribuie la reducerea costurilor de producție, ca și la micșorarea consumului de combustibil, problemă de importanță deosebită.

O primă cerință pentru creșterea capacității de lucru la arat, și reducerea consumului de motorină este aceea ca **solul să se are numai la adîncimea la care este necesar**, după cerințele agrotehnice ale fiecărei culturi. La executarea arăturii, întoarcerea brazdei reprezintă mobilizarea unui strat de 20—30 cm de sol, adică întoarcerea a 3 000—4 000 tone de sol la fiecare hectar lucrat. Prin consumul mare de energie pe care îl pretinde arătura reprezintă 32% din totalul consumului de combustibil la cereale și 30% din totalul cheltuielilor pentru executarea lucrărilor mecanizate.

Cînd se lucrează la o adîncime de 28—30 cm — așa cum cer cerințele agrotehnice actuale — consumul de motorină pe 1 000 ha este de 29 400 l, iar viteza zilnică de lucru pentru 10 tractoare și pluguri cu 2 trupițe, pe soluri cu rezistență mijlocie, este de 25 ha, fiind necesare 40 de zile de lucru pentru efectuarea arăturii pe această suprafață. Dacă se lucrează la o adîncime de 25—26 cm, la 1 000 ha consumul de motorină este de numai 23 000 l, iar viteza zilnică de lucru, pentru 10 tractoare și pluguri cu 3 trupițe, este de 36 ha, fiind necesare numai 27 zile de lucru. De aceea, pentru a nu irosi energie și combustibil este necesar să se țină seama că nu toate culturile de primăvară necesită arături adînci la 30 cm. Astfel, pentru mazăre, orz și ovăz, graminee furajere, soia, fasole, floarea soarelui etc., datele experimentale ale Institutului de cereale și plante tehnice Fundulea arată că adîncirea arăturii peste 23—25 cm nu aduce nici un spor de producție. Chiar pentru porumb, nu în toate cazurile este necesară o arătură adîncă la 30 cm. În schimb, afînarea adîncă a solului este obligatorie pentru sfecla de zahăr și cartofi, culturi mai pretențioase în ce privește adîncimea de afînare, ca și pentru terenurile denivelate sau infestate de buruieni.

Pe solurile grele și cele compacte care prezintă exces temporar de umiditate datorită permeabilității scăzute, se pot aplica **măsuri de ameliorare prin afînarea adîncă** la 55—60 cm, adîncime, odată la trei-patru ani. În felul acesta se realizează numai o mobilizare parțială a solului, iar consumul de combustibil este mai redus decît atunci cînd se execută o arătură adîncă cu întoarcerea completă a brazdei. Agregatul de afînare format din tractorul U-651 și mașina MAS-60, consumă pentru afînarea solurilor grele la 55 cm adîncime 25 l/ha, în timp ce pentru executarea arăturilor adînci pe soluri grele la 30 cm cu plugul PP-4-30 sînt necesari 29,4 l/ha. Efectul agrotehnic al afînării adînci este mult mai puternic, prin distrugerea hardpanului și îmbunătățirea permeabilității solurilor, decît cel obținut prin executarea arăturilor adînci.

Un alt factor de bază pentru ridicarea productivității muncii și **reducerea consumului de energie** îl constituie utilizarea greutăților suplimentare montate pe roțile tractorului spre a îmbunătăți aderența lor. Pe această cale se poate mări forța de tracțiune a tractorului și se pot utiliza un număr sporit de trupițe la plug. În tabel este comparată lățimea de lucru posibilă la arături în cazul unui tractor U-650 normal cu forța de tracțiune pe mirișe de 1 400 kgf și a unui tractor U-650 lestat, cu o forță de tracțiune de 1 600 kgf (tabel).

Prin lestarea roților tractorului se mărește forța de tracțiune, ceea ce permite, pe solurile mijlocii, mărirea lățimii de lucru a plugului prin folosirea a 3 trupițe, în loc de 2, iar pe solurile grele mărirea vitezei de lucru și reducerea, în ambele situații, a consumului specific de combustibil.

Productivitatea muncii mecanizatorilor la arat poate fi mărită și prin utilizarea completă a tractoarelor de 180 CP și a plugurilor cu 6—8 trupițe adaptate acestora. Folosind o mare lățime de lucru (1,8—2,4 cm), aceste agregate asigură executarea pe schimb a 7—9 ha de arătură, adică de 2—3 ori mai mult decît agregatele de bază actuale. În același timp, trebuie precizat că acest agregat poate fi folosit rațional, cu un consum mai mic de combustibil, numai pentru arături adînci și pe solurile grele, unde este utilizată întreaga sa capacitate de lucru. Pe soluri ușoare și mijlocii, la arături normale unde tractorul de 180 CP nu este încărcat complet, se irosește o parte din puterea sa și din combustibil și consumurile sînt mai mari decît la tractoarele de 65 CP și de 80 CP cu patru roți motrice. De aceea, pentru economisirea la maximum a motorinei, tractoarele A-1 800 trebuie să fie grupate spre a lucra în condițiile cele mai grele — acolo unde realizează, de altfel, și arături de bună calitate.

Alte măsuri ce măresc productivitatea muncii la arături urmăresc micșorarea rezistenței la tracțiune a plugurilor în timpul lucrului :

— schimbarea imediată a brăzdarelor cu altele ascuțite. Se știe că dacă grosimea tăișului brăzdarelor depășește 1 mm, rezistența la tracțiune crește cu 20—25%, iar consumul de combustibil cu 10—20% ;

— evacuarea completă sau tocarea și repartizarea uniformă pe sol a cocenilor și altor resturi vegetale de pe cîmp, care provoacă înfundarea plugurilor în timpul lucrului ;

— agregarea și reglarea corectă a plugului în timpul lucrului. Tractoarele U-650 și U-800, trebuie reglate la un ecartament al roților de 1,4—1,5 m pentru lucrul cu 2 sau 3 trupițe și la 1,6 m pentru lucrul cu 4 trupițe. Reglarea corectă a ecartamentului în funcție de lățimea de lucru a plugului asigură un echilibru bun în plan orizontal, lățimea de lucru corectă, conducerea ușoară a tractorului pe brazdă și o bună uniformitate a arăturii la îmbinarea dintre trecerile alăturate ale plugului. Spre a minimiza forța de tracțiune necesară la executarea arăturilor, cuplarea plugului de tractor trebuie să fie diferențiată (la puncte deosebite de prindere) în funcție de condițiile concrete în care se lucrează (rezistența solului și adîncimea de lucru).

Cerințe de calitate în pregătirea ogoarelor

RECOLTELE bogate ale anului viitor depind nu numai de încheierea la ter-

Ion BIANU

(Continuare în pag. 15)

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI:

RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Creșterea beneficiilor, rentabilizarea tuturor produselor – cerințe ale autogestiunii

APLICAREA fermă a principiilor autogestiunii economico-financiare implică accelerarea creșterii eficienței economice în toate domeniile și sectoarele de activitate. Un loc central în cadrul conceptului de eficiență economică îl ocupă problematica rentabilității, obținerea unor beneficii cît mai mari din activitatea productivă și a prestărilor de servicii.

Conducerea partidului nostru a subliniat cu numeroase prilejuri necesitatea ca toți factorii de răspundere și decizie să acționeze permanent, cu un înalt simț de răspundere, pentru ca fiecare întreprindere, unitate economică, produs sau activitate să fie rentabile. Deosebit de semnificative în acest sens sînt indicațiile și orientările date de tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului: **„Concepția după care una din laturile superiorității economiei socialiste ar fi faptul că aceasta își poate permite să finanțeze timp îndelungat producții nerentabile contravine în mod flagrant cerințelor dezvoltării noii orînduiri, este expresia unei viziuni economice rudimentare. Încălcarea principiului rentabilității nu poate să nu se răsfrîngă mai devreme sau mai tîrziu, în mod negativ, asupra eficienței economiei naționale în ansamblu, asupra dezvoltării generale a societății. În orînduirea socialistă rentabilitatea nu mai este o chestiune privată a diferitelor întreprinderi, ci o problemă fundamentală a întregii societăți".** Aceste teze cu privire la rentabilitate trebuie să călăuzească zi de zi activitatea fiecărui colectiv de muncă, să stea la baza aprecierii rezultatelor obținute. Recent, cu prilejul Consfătuirii de lucru de la C.C. al P.C.R. din 20–21 octombrie, secretarul general al partidului a trasat din nou sarcina de a se aplica cu fermitate măsurile stabilite pentru a asigura rentabilizarea tuturor produselor, astfel încît în anul 1983 să nu mai existe nici un produs nerentabil și nici întreprinderi fără rentabilitate.

Reducerea costurilor de producție

ÎN CONDIȚIILE aplicării noului mecanism economico-financiar, aspectele legate de obținerea unor beneficii cît mai mari și implicit a unor rentabilități superioare sînt esențiale. Prin creșterea beneficiilor și a rentabilității, ca rezultat al unei activități eficiente, al bunei gospodăriri a mijloacelor materiale și bănești, fiecare întreprindere își asigură resursele necesare constituirii fondurilor proprii pentru autofinanțare, precum și pentru acoperirea cheltuielilor destinate nevoilor sociale prevăzute, potrivit legii, în bugetul de venituri și cheltuieli. De asemenea, sporirea beneficiilor creează posibilitatea fiecărei unități economice de a contribui într-o mai mare măsură la dezvoltarea generală a societății, la îndeplinirea programului de creștere a nivelului de trai aprobat de conducerea partidului și statului.

Căile și mijloacele de acțiune pentru creșterea beneficiilor și rentabilizarea tuturor produselor sînt multiple, fiind prevăzute în documentele de partid și legile în vigoare, detaliate în programele aprobate la nivelul fiecărei unități. Hotărîtor pentru obținerea unor rezultate superioare, așa cum a apreciat conducerea partidului, este **creșterea răspunderii** pe toate treptele și la toate nivelurile, a organelor de conducere colectivă și al fiecărui om al muncii, pentru înfăptuirea exemplară a măsurilor stabilite, pentru realizarea integrală a prevederilor planului național unic și bugetelor de venituri și cheltuieli.

Experiența dovedește cu prisosință că sporirea rentabilității este o consecință a creșterii productivității muncii, a sporirii producției în industrie, agricultură și celelalte ramuri, a ridicării continue a nivelului tehnic și calitativ al produselor și valorificării superioare a acestora pe piața externă. Interesele economiei naționale cer punerea în valoare a întregului potențial de care dispun întreprinderile, prin folosirea integrală a capacităților de producție și spațiilor existente. Trecerea de la planificarea în funcție de producția globală la determinarea sarcinilor ținînd seama de producția fizică, sortimentală, a producției nete și producției marfă vîndută și încasată, a fost de natură să modifice fundamental concepția în domeniul conducerii vieții economice, în sensul creării condițiilor pentru orientarea creșterii eficienței economice. Beneficiul ca și rentabilitatea exprimă sintetic rezultatele acestor eforturi, al fabricării produselor solicitate pe piața internă și la export cu costuri de producție cît mai reduse.

Așadar, beneficiul reflectă efectele a doi factori și anume, volumul producției și nivelul cheltuielilor, factori de care trebuie să se țină seama în egală măsură în cadrul acțiunilor de rentabilizare a unor produse care sînt încă nerentabile. Nu trebuie omis că o serie de cheltuieli sînt relativ constante, în raport de volumul producției realizate, cum sînt, de exemplu, cheltuielile reprezentînd amortizarea fondurilor fixe. De aceea, pentru reducerea cheltuielilor de producție, este necesar să se acționeze atît în direcția reducerii cheltuielilor de producție cît și a obținerii unor producții cît mai mari. Desigur, nu este vorba despre orice producție, ci numai despre producția care are desfacerea asigurată pe bază de contracte ferme.

Întrucît beneficiul se obține efectiv la încheierea ciclului aprovizionare-producție-desfacere, conducerea partidului a subliniat necesitatea ca în procesul de analiză și conducere să fie reconsiderat rolul indicatorului producție marfă vîndută și încasată, întrucît acesta ilustrează în ultimă instanță felul în care au fost valorificate produsele, prețurile obținute, veniturile înregistrate. Realizarea cu prioritate a producției destinate exportului în structura, sortimentația și la parametrii calitativi prevăzuți în contracte constituie o sarcină primordială, reprezentînd un factor hotărîtor al echilibrului valutar, precum și o cale certă pentru atingerea obiectivelor prevăzute în domeniul rentabilității.

Pentru sectoarele producătoare de materii prime, deci pentru industria extractivă, precum și pentru agricultură, realizarea rentabilității aprobate și prevăzute în bugetul de venituri și cheltuieli este condiționată, în principal, de obținerea unor producții cel puțin la nivelul stabilit prin plan.

Eforturile ce se fac pentru obținerea unor beneficii cît mai mari și rentabilități sporite trebuie să însoțească permanent aplicarea fermă a indicațiilor conducerii partidului privind reducerea în continuare a importurilor și asimilarea de noi produse care să asi-

gure înlocuirea acestora. De asemenea, trebuie avut în vedere că anul 1983 va însemna o etapă hotărîtoare pe drumul asigurării independenței energetice, an în care dezvoltarea economică se bazează cu precădere pe realizarea resurselor interne pentru producerea energiei primare, în condiții eficiente, deci rentabile.

Valorificarea tuturor resurselor interne

TRANSPUNEREA în practică a indicațiilor conducerii partidului de valorificare maximă a resurselor interne implică acțiuni hotărîte la fiecare loc de muncă pentru obținerea unor rezultate superioare — la nivelul realizărilor pe plan mondial — din prelucrarea materiilor prime și materialelor, precum și din valorificarea resurselor energetice. Rezultatele bune obținute în ultimii ani ca urmare a recuperării și utilizării materialelor refolosibile, recondiționării pieselor de schimb, unor subansamble și produse, se cere să fie consolidate, ridicate la cote superioare, corespunzător intereselor economiei naționale. Este evident că efectele acestor acțiuni, ale respectării stricte a normelor și normativelor de consum și de stoc prevăzute în plan, ale reducerii cheltuielilor de producție, în primul rînd a celor materiale, se concretizează, printre altele, în sporirea mai accentuată a rentabilității produselor și întreprinderilor respective, în creșterea veniturilor oamenilor muncii.

Justețea cerințelor de accelerare a creșterii rentabilității, de lichidare a unor anomalii prin existența unor produse nerentabile, este confirmată pe deplin de faptul că prin înfăptuirea vastului program în domeniul investițiilor, în prezent zestrea tehnică a întreprinderilor, a tuturor unităților economice sub formă fondurilor fixe, a mașinilor și instalațiilor este la un nivel realmente modern. Roadele acestei înzestrări tehnice, obținute cu prețul unor eforturi deosebite, trebuie să se regăsească într-o eficiență sporită, în beneficii și rentabilități ridicate. În aceste condiții, are o deosebită semnificație, o mare însemnătate, aplicarea riguroasă, zi de zi, a indicațiilor date de secretarul general al partidului privind exploatarea în deplină siguranță a instalațiilor, utilajelor și mașinilor, respectarea disciplinei tehnologice, prevenirea oricăror avarii, instaurarea ordinii și disciplinei desăvîrșite în fiecare unitate, la fiecare loc de muncă. De asemenea, trebuie făcut totul pentru înfăptuirea sarcinii trasate de tovarășul Nicolae Ceaușescu referitoare la perfecționarea pregătirii profesionale a întregului personal muncitor, corespunzător cerințelor impuse de înzestrarea tehnică a întreprinderilor, de cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii.

Un rol însemnat în sporirea eficienței economice îl are aplicarea metodelor moderne de normare a muncii, organizarea pe temeiuri științifice a producției, mecanizarea și automatizarea producției, însoțite permanent de cultivarea simțului de răspundere în muncă.

Analizele și studiile efectuate scot în evidență faptul că rezultatele financiare nesatisfăcătoare ale unor unități productive se datoresc neatingerii, la termenele stabilite, a parametrilor tehnico-economici aprobați la unele obiective de investiții intrate în funcțiune. De aceea, conducerea partidului a indicat să se treacă hotărît la recuperarea rămînerilor în urmă în acest domeniu, concomitent cu realizarea integrală și la termen a lucrărilor de investiții și a punerilor în funcțiune a noilor obiective, potrivit planului, accentul principal punîndu-se pe obiectivele prioritare din industria extractivă, energetică și agricultură.

În cadrul vizitelor de lucru din acest an în fabrici și uzine, în unitățile agricole, precum și în cuvîntările la plenarele C.C. al P.C.R. și consfătuirile organizate la nivel central, conducătorul partidului și statului nostru a reafirmat necesitatea de a se lua măsuri ferme pentru creșterea aportului cercetării științifice și ingineriei tehnologice la soluționarea problemelor concrete din economie, prin reducerea perioadei de cercetare și a celei de trecere de la faza de laborator sau pilot la faza industrială, obținerea de utilaje și instalații de mare productivitate și introducerea tehnologiilor cu randamente superioare. Experiența noastră, ca și a altor țări, dovedește cu prisosință că pe calea valorificării rapide a cuceririlor științei și tehnicii înaintate se obțin cele mai mari avantaje în domeniul financiar-valutar, inclusiv rentabilități superioare la nivelul întreprinderilor și produselor.

Orientarea întregii activități pe baze economice, respectarea strictă a criteriilor de eficiență trebuie să figureze permanent în atenția organelor de conducere și decizie din toate ramurile economice. O atenție sporită trebuie acordată activității de transporturi, circulația mărfurilor, gospodărie comunală, din toate sectoarele unde se prestează servicii, astfel încît orice activitate să fie rentabilă.

Așa cum a subliniat conducerea partidului, dispunem de tot ce e necesar, de toate condițiile pentru asigurarea în continuare a dezvoltării economiei, a creșterii eficienței, a beneficiilor și rentabilității, pentru ridicarea pe o treaptă superioară a întregii activități prin aplicarea fermă a autogestiunii economico-financiare.

dr. Decebal URDEA
directorul Institutului de finanțe, circulație monetară și prețuri

Realizarea integrală a sarcinilor de plan

(Urmare din pag. 1)

pentru căutarea de noi rezerve miniere, pentru asigurarea fronturilor și posturilor noi de lucru, precum și pentru creșterea productivității muncii. Programele elaborate în această privință mai pot fi îmbogățite cu noi prevederi referitoare la dotarea unităților cu utilaje de mare randament și mai ales la folosirea la indici (intensivi și extensivi) superiori a celor din dotare, la asigurarea, pregătirea și folosirea mai bună a personalului calificat.

În centrul atenției trebuie să se situeze atingerea parametrilor proiectați ai utilajelor miniere, depășirea vitezelor de avansare planificate la toate abatajele frontale (de la 1,1 m/zi la 1,5 m/zi), folosirea într-o proporție mai mare a complexelor de abataje și a combinelor de înaintare (circa 65 % din numărul total al combinelor) printr-o exploatare și întreținere mai bună a acestora. Pentru aceasta este necesar ca personalul de deservire să-și însușească în permanență și să stăpînească tehnologia de exploatare cu combinele și utilajele respective, să utilizeze în proporție mai mare (circa 95%) timpul disponibil de lucru. Totodată, un rol însemnat îl poate avea aplicarea pe scară mai largă (peste (60%) a acordului global, formă de retribuire stimulativă în raport cu rezultatele obținute în producție. În acest fel este posibil să se creeze fronturi de lucru la nivelul reclamat de sarcinile de producție în subteran și să fie mai bine folosit parcul de utilaje din cariere pentru descopertă și cărbune.

Pentru această ultimă parte din an au mai rămas însă de soluționat și unele probleme privind aprovizionarea cu diverse materiale și piese de schimb. Lipsa de ritmicitate în livrare și distribuție are influențe dintre cele mai nefavorabile la fronturile de lucru și conduce în ultimă instanță la încălcări ale disciplinei tehnologice și a muncii. În acest cadru se fac demersuri pentru lichidarea greutăților provocate de neonorarea la timp și în condițiile stipulate în contractele de livrare a utilajelor miniere și a subansamblelor, sau a celor determinate de calitatea slabă a unor subansamble sau piese de schimb. Paralel cu acestea, în atelierele de mină ale unităților se fac unele retușuri ale subansamblelor și se recondiționează un volum apreciabil de piese de schimb, însă nu la nivelul necesar și al capacităților de care dispun unele ateliere. Dacă la I.M. Cîmpulung, de exemplu, față de un volum planificat de recondiționări de piese de schimb de 2,1 mil. lei s-au realizat 2,7 mil. lei, la I.M. Căpeni prevederile nu au fost îndeplinite decît în proporție de 27,1% (un minus de 1,2 mil. lei) față de sarcina planificată. Conducerea întreprinderii și specialiștii din combinat au datoria de a lua urgent măsurile necesare (asigurarea cu personal tehnic scule, materiale etc.) pentru realizarea sarcinii de recondiționare a pieselor. Cu atît mai mult cu cît aceasta este și unitatea care consumă un volum destul de ridicat de piese de schimb pentru utilaje miniere și auto.

În cel mai scurt timp și îndeosebi în adunările generale ale oamenilor muncii din întreprinderi avem în vedere — așa cum a atras atenția secretarul general al partidului — să fie analizate și să se clarifice bine toate problemele legate de realizarea planului de producție pentru a se menține echilibrul normal necesar între extracția cărbunelui și execuția lucrărilor de pregătire a rezervelor, pentru a se realiza pe o perioadă mai îndelungată un ritm ridicat în producție, răspunzînd astfel sarcinilor de a da patriei cărbune mai mult și de calitate tot mai bună.

Aprovizionare ritmică, echilibrată a populației cu produse agroalimentare

ÎN ANSAMBLUL acțiunilor întreprinse de conducerea partidului și statului nostru pentru creșterea nivelului de trai și ridicarea continuă a calității vieții oamenilor muncii, un loc important îl ocupă măsurile cuprinse în Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială pentru asigurarea populației cu produse agricole, vegetale și animale, în perioada 1982—1985, elaborat pe baza indicațiilor și sub îndrumarea nemijlocită a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Pe baza prevederilor acestui document-cadru a fost elaborat **Programul privind înfăptuirea măsurilor de autoconducere și autoaprovizionare în vederea asigurării unei bune aprovizionări a populației cu produse agroalimentare și bunuri industriale de consum pe trimestrul IV 1982 și semestrul I 1983**, dezbătut și aprobat de Plenara C.C. al P.C.R., din 7—8 octombrie a.c.

Acest program pune pregnant în evidență grija statornică a partidului și statului pentru satisfacerea într-o măsură tot mai largă a cerințelor de consum ale cetățenilor, ca o componentă esențială a îmbunătățirii continue a condițiilor de viață ale oamenilor muncii, ale întregului popor. El accentuează tendința spre mutațiile calitative preconizate a se realiza în domeniul consumului, ce pot fi caracterizate ca reprezentînd un adevărat salt spre o nouă calitate a nivelului de trai, în condițiile în care cererea populației devine tot mai complexă. Aceste schimbări reclamă, în mod imperios, din partea organelor comerciale centrale și locale, luarea de măsuri pentru realizarea unei mai mari elasticități în ce privește organizarea, conducerea și planificarea comerțului interior în profil teritorial, în concordanță cu principiile autoconducerii și ale autoaprovizionării, astfel încît să se realizeze o aprovizionare ritmică a rețelei comerciale, în toate județele, în vederea satisfacerii cerințelor impuse de o alimentație echilibrată, determinată în mod științific, în funcție de structura populației, de specificul activității și efortul fizic, vîrstă, sex, de obiceiurile și tradițiile de consum din diferite zone, precum și de condițiile de climă și influența altor factori ecologici.

La principalele produse agroalimentare, cantitățile prevăzute în program sînt corelate cu nivelurile din plan, cu resursele din balanțe, precum și cu numărul de locuitori, asigurînd aprovizionarea corespunzătoare a rețelei comerciale și îmbunătățirea cantitativă a consumului alimentar.

Realizarea prevederilor programului necesită mobilizarea într-o mai mare măsură a tuturor disponibilităților de produse agroalimentare, inclusiv din gospodăriile populației, în care scop se impun intensificarea și mai buna organizare a muncii de achiziții și contractări, îndeplinirea integrală a intrărilor planificate la fondul de stat și fondul centralizat, iar pe această bază, asigurarea integrală a livrărilor planificate pentru fondul de consum județean și realizarea mutațiilor de produse agroalimentare în unele județe cu condiții de producție mai puțin favorabile.

„Este necesar — sublinia, în această privință, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recenta adunare populară din municipiul Constanța, cu prilejul „Zilei recoltei" — **să acționăm cu toată hotărîrea pentru înfăptuirea programului de autoconducere și autoaprovizionare. În acest cadru, trebuie să asigurăm predarea și îndeplinirea întocmai a contractelor la toate produsele, realizarea fondului de stat cu produse agroalimentare. Pe această bază vom putea asigura înfăptuirea programului de autoaprovizionare în bune condițiuni."**

Organele centrale și locale ale comerțului interior, în colaborare cu comitetele executive ale consiliilor populare, sînt datoare să urmărească îndeaproape îndeplinirea prevederilor privind livrările către fondul pieței, în mod concret pe produse și furnizori, recuperarea în timp util a oricăror restanțe, exercitînd o influență corespunzătoare asupra producției și asigurînd, totodată, repartizarea echilibrată pe teritoriu a resurselor destinate aprovizionării populației, precum și gospodărirea cît mai judicioasă a acestora, combaterea oricărei tendințe de risipă, de speculă; de asemenea, să acționeze cu toată hotărîrea pentru îmbunătățirea calității produselor alimentare și a tehnologiilor de fabricație, în vederea creșterii gradului de conservare și menținerii valorii nutritive, organoleptice naturale și estetice a produselor. Realizarea acestor obiective se impune cu acuitate la o serie de produse de bază, cum sînt: pîine și produse de panificație, patiserie, preparate din carne, brînzeturi, conserve din legume și fructe, produse zaharoase etc., întărind controlul de calitate (inclusiv pe faze de fabricație) precum și recepția acestor produse în rețeaua comercială, necesitate impusă de generalizarea livrărilor directe fabrică-magazin, în special la produsele perisabile și alterabile.

ÎMBUNĂTĂȚIREA în continuare a organizării desfacerilor și desfășurării comerțului socialist la produsele agroalimentare de bază necesită revederea trimestrială a fondului de date demografice care stă la baza fundamentării necesarelor de aprovizionare, pentru a surprinde schimbările și fluctuațiile ce intervin în cadrul județelor și localităților și a asigura sezonalitatea consumului. Totodată, în structura acestor date un loc aparte ar urma să fie atribuit numărului și compoziției social-profesionale a personalului muncitor care ia masa la cantine, inclusiv a consumurilor colective, în vederea aprovizionării acestora cu cantitățile necesare de materii prime și stimulării dezvoltării acestei forme de alimentație rațională, echilibrată.

Mutațiile calitative intervenite în structura demografică și socio-profesională a populației, în condițiile continuării procesului de industrializare socialistă a țării, cu cerințe și implicații specifice pe linia consumului de mărfuri alimentare, se impun a fi identificate, analizate, luate în considerare și soluționate concret, operativ. Experiența pozitivă a comerțului socialist confirmă că îmbunătățirea aprovizionării populației urbane se poate realiza, în profil teritorial, numai printr-o rezolvare globală și echitabilă a aprovizionării, la nivelul întregului județ, respectiv a celor două medii — urban și rural — care acționează asupra consumului după principiul vaselor comunicante. Această concluzie — verificată de practică — se impune a fi avută în vedere la aplicarea normelor de consum pentru populația din orașe și centre muncitorești, precum și la dimensionarea autoconsumului populației din mediul rural.

Stabilirea judicioasă a necesarelor de consum și aprovizionare a rețelei comerciale la principalele grupe de mărfuri alimentare, pe sezoane și trimestre ale anului, în profil teritorial, necesită aplicarea nivelurilor de consum pe un locuitor prevăzute în Programul de alimentație științifică a populației, corelat cu cantitățile planificate în programele de autoconducere și autoaprovizionare teritorială. În acest scop se impune urmărirea realizării unui echilibru optim între cererea populației și oferta de mărfuri la toate produsele agroalimentare de bază, în special a celor perisabile și alterabile, evitîndu-se pe cît posibil aducerea acestora de la distanțe mari din alte județe, punînd accentul pe valorificarea corespunzătoare a resurselor locale de materii prime; acolo unde acestea lipsesc sau sînt insuficiente, se impun măsuri pentru dezvoltarea la nivelul necesităților a producției vegetale, a zootehniei și producției animaliere.

Produsele alimentare industrializate, comercializate urmează să aibă înscrisă pe ambalaj și valoarea nutritivă în calorii, spre a fi cunoscută de cumpărători, ținînd seama de faptul că valoarea nutritivă (în calorii la 100 g produs brut asimilat) este diferențiată pe produse.

Repartizarea teritorială a fondului de mărfuri pe baza consumurilor prevăzute în Programul de alimentație științifică a populației va ține seama de complementaritatea produselor, în funcție de valoarea nutritivă a acestora, precum și de necesitatea acoperirii, în raport cu nivelul resurselor, a consumului de calorii pe o persoană, impus de specificul muncii și factorii de influență. În caz contrar, ar fi afectată aprovizionarea, producîndu-se goluri și dezechilibrări în volumul și, mai ales, în structura cererii și a desfacerilor de mărfuri.

Stabilirea structurii echilibrate a consumului populației necesită folosirea unor indicatori medii de consum pe produse vegetale și animale, pe total și în profil teritorial. Înlocuirea reciprocă a produselor, în raport cu nivelul resurselor și particularitățile cererii populației, impune producătorilor și comerțului socialist estimarea în calorii și substanțe nutritive a fondului de mărfuri destinat aprovizionării populației.

Procesul de apropiere economică continuă a consumului populației între județe și localități, de eliminare treptată a unor decalaje nejustificate, în condițiile sporirii veniturilor și ținînd seamă de influența factorilor social-economici specifici fiecărei etape, de necesitatea unei structuri mai bune a alimentației, constituie o componentă importantă a programului partidului de creștere a nivelului de trai.

Schimbările calitative intervenite în structura demografică și socio-profesională, în modul de viață și cultura poporului, în condițiile continuării procesului de industrializare socialistă

și înfăptuirii noii revoluții agrare, impun, în mod firesc, reverderea periodică a necesarului de consum mediu anual pe un locuitor la principalele produse alimentare, pe total și în profil teritorial, folosindu-se în acest scop modelele sociologice, statistico-matematice și comparațiile internaționale, eventualele decalaje față de necesități urmînd să fie eliminate treptat, pe măsura creării condițiilor materiale.

SARCINI deosebite revin comerțului interior, în etapa următoare, în legătură cu aplicarea hotărîrii conducerii de partid și de stat privind trecerea întregii rețele de desfacere cu amănuntul a legumelor și fructelor din subordinea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare la Ministerul Comerțului Interior (5 610 unități comerciale, cu o suprafață totală de 131.600 mp). În această privință, trebuie acționat în direcția lichidării lipsurilor și deficiențelor constatate în modul de organizare a desfacerii acestor produse, în depozitarea și sortarea lor, precum și în modul în care se asigură desfacerea către populație a legumelor și fructelor.

Necesitatea aprovizionării ritmice, echilibrate și abundente a rețelei comerciale cu legume și fructe impune trecerea acestei activități de la Ministerul Agriculturii la Ministerul Comerțului Interior și a spațiilor de depozitare, însilozare și semiindustrializare, a producției de băuturi răcoritoare, precum și preluarea întregii acitivități de achiziții și contractări a legumelor și fructelor și „comerțul" cu ridicata de conserve de legume și fructe, în vederea folosirii rațională și eficiente a bazei tehnico-materiale existente și dezvoltării unitare a acesteia în perspectivă.

Concentrarea la Ministerul Comerțului Interior a rețelei întregului comerț cu produse alimentare, inclusiv a comerțului cu legume și fructe, creează condiții mai bune pentru fundamentarea științifică, unitară și corelată cu factorii socio-economici a necesarelor de aprovizionare a populației, pentru stabilirea judicioasă a structurii consumului de produse agroalimentare și, în final, pentru îmbunătățirea substanțială a aprovizionării rețelei, inclusiv cu fructe și legume proaspete, prin rețeaua comerțului socialist.

În condițiile în care dispunem de un fond de mărfuri îndestulător de legume și fructe, se impun măsuri pentru desfășurarea în bune condiții a activității în piețele agroalimentare și în întreaga rețea de desfacere a acestor produse, pentru scurtarea drumului mărfii prin extinderea aprovizionării unităților de desfacere din orașe direct de la vagon sau punctele de producție, eliminîndu-se, pe cît posibil, verigile intermediare, care, în anumite situații, duc la deprecierea produselor. Trebuie urmărit ca mărfurile ce se vor desface prin magazinele „Fortuna" și unitățile alimentare cu autoservire să fie puse în vînzare în stare proaspătă, spălate și preambalate în dozele solicitate de populație, experimentîndu-se, în acest scop, și sistemul de vînzare a acestora pe clase de calitate. Desfacerea de legume și fructe preambalate, prin magazinele alimentare cu autoservire din subordinea Ministerului Comerțului Interior ar urma să se facă, într-o primă etapă, numai prin unitățile a căror suprafață comercială utilă depășește 400 mp; în aceste unități ar urma să se înființeze raioane specializate pentru desfacerea de legume și fructe preambalate, iar proiectele tip ce se vor elabora în viitor pentru marile magazine alimentare cu autoservire să țină seama și de tehnologia specifică de vehiculare, depozitare și desfacere a acestor mărfuri.

Este necesar să se urmărească în mod permanent realizarea măsurilor stabilite pentru aprovizionarea cu legume, fructe și produse semiindustrializate a populației Capitalei și altor localități, prin sistemul comenzilor prealabile, inclusiv încheierea de contracte cu cetățenii pentru livrarea eșalonată a produselor la termenele convenite, asigurînd consumul pînă la noua recoltă și păstrarea produselor de legume și fructe în depozitele statului, spre a se evita deprecierea acestora în gospodăriile populației.

Secretarul general al partidului a indicat să se elaboreze un program pentru dezvoltarea piețelor agroalimentare și a rețelei existente pe raza Capitalei, precum și pentru realizarea de noi piețe și unități de desfacere, ținînd seama de dezvoltarea cartierelor de locuințe, de necesitatea asigurării cerințelor de consum ale populației. Aceste sarcini de mare răspundere, trasate comerțului interior, trebuie realizate într-un timp cît mai scurt, în mod competent și cu spirit de răspundere.

Un loc important în cadrul planului de investiții al comerțului pe anul 1983 va fi atribuit dezvoltării rețelei de desfacere a legumelor și fructelor, inclusiv a piețelor agroalimentare.

ÎN REALIZAREA unei alimentații corecte, echilibrate, un rol social-economic de cea mai mare însemnătate revine alimentației publice. Dispunem în prezent de o puternică și modernă bază tehnico-materială pentru producția culinară de masă, cu perspective de dezvoltare în continuare. Exemplificăm, în această privință, noile tipuri de unități cu specific culinar, cum sînt: fabrica de mîncare din Tulcea, cu o capacitate de 5 000 meniuri pe schimb și cea din Vîlcea — Rîureni cu o capacitate de 6 000 meniuri în 24 de ore, plasate în incinta platformelor industriale; această experiență pozitivă va fi extinsă. O altă formă importantă de satisfacere a consumurilor colective o constituie cantinele cu autoservire, cu bază proprie de producție. În prezent, numărul cantinelor de pe lîngă întreprinderi industriale și agricole, instituții și alte unități economice și sociale depășește cifra de 6.000. Pentru perioada cincinalului actual, s-a prevăzut construirea a încă 12 fabrici de mîncare, cu capacități de producție pînă la 3.000 meniuri pe schimb, cu posibilități sporite de aprovizionare și desfacere a preparatelor culinare prin cantine și microcantine de pe lîngă întreprinderi, precum și în unitățile de alimentație publică fără bază proprie de producție.

Se poate spune că dezvoltarea alimentației publice și de masă la nivelul posibilităților existente va constitui și o puternică pîrghie de valorificare superioară a materiilor prime agroalimentare. Se estimează că prin concentrarea producției culinare în bucătării modern utilate, cu spații de depozitare și frigorifice corespunzătoare, se pot obține economii însemnate, mai ales ca urmare a eliminării pierderilor la păstrare și prelucrare, care la unele produse pot ajunge la circa 10—20% din totalul materiilor prime folosite. Or, dacă raportăm aceste proporții la masa mărfurilor agroalimentare vehiculate prin comerțul socialist, la nivelul unui an calendaristic rezultă posibilitatea obținerii unor economii de cca. 1,3—2,6 milioane tone mărfuri agroalimentare.

Pe linia asigurării fondului de mărfuri necesar consumurilor colective, o atenție deosebită trebuie acordată în continuare dezvoltării gospodăriilor anexe de pe lîngă cantine și unitățile de alimentație publică, pentru creșterea de animale (porci, păsări etc.), precum și cultivării unor loturi agricole improprii pentru recolta mare (inclusiv în cadrul C.A.P.-urilor), pentru producția de cartofi, legume și zarzavaturi etc., realizate în baza programelor de autoconducere și autoaprovizionare teritorială. Contribuția gospodăriilor anexe la asigurarea necesarului de materii prime agroalimentare destinate producției de preparate culinare ar putea ajunge, pînă în anul 1985, la cel puțin 50%. Realizarea acestui obiectiv necesită asigurarea bazei furajere pentru gospodăriile anexe respective (inclusiv prin valorificarea resturilor de la unitățile de preparare centralizată și de la cele de alimentație publică), precum și asimilarea unora din aceste gospodării (în raport cu mărimea lor și cu ponderea pe care o ocupă în satisfacerea cerințelor populației) cu microfermele beneficiind de stimulentele acordate în prezent acestor tipuri de unități productive.

O problemă deosebită ce se impune a fi rezolvată o constituie organizarea alimentației profilactice și dietetice, bazată pe un regim de hrană diferențiat pentru persoanele suferinde. În acest scop, este necesară asigurarea, în cadrul cantinelor-restaurant și al unităților de alimentație publică specifice, a unor meniuri de regim, pe bază de abonament.

Dezvoltarea alimentației raționale, echilibrate prin cantine și unități de alimentație publică ar urma să se realizeze pe baza unor programe speciale, pe măsura asigurării condițiilor necesare de aprovizionare, producție, desfacere și, în egală măsură, a pregătirii cadrelor de specialitate (tehnologi culinari cu pregătire superioară, medici dieteticieni etc.).

LA PLENARA din 8—9 octombrie a C.C. al P.C.R., secretarul general al partidului sublinia: **„Sînt necesare măsuri hotărîte în vederea înfăptuirii neabătute a programului de autoconducere și autoaprovizionare în general, a programului pe trimestrul IV 1982 și semestrul I 1983. Trebuie să se asigure realizarea tuturor produselor necesare în vederea înfăptuirii în bune condiții a prevederilor acestui program. Dispunem de tot ce este necesar: producția agricolă din acest an asigură produsele corespunzătoare, industria dispune de capacități și de tot ce trebuie pentru realizarea produselor stabilite și pentru a avea o bună aprovizionare. Se impune însă să acordăm toată atenția calității, bunei organizări, conservări și depozitări a produselor, pentru ca acestea să ajungă la populație, la oamenii muncii în condiții corespunzătoare."**

Colaborarea strînsă între agricultură, industrie (cea alimentară și, în general, cea a bunurilor de consum) și comerț, sprijinul acordat de consiliile populare, intensificarea controlului oamenilor muncii sînt factori hotărîtori în valorificarea deplină a acestor posibilități de care economia noastră dispune pentru satisfacerea tot mai bună a nevoilor de consum ale populației.

dr. Gheorghe ALFIRI

OPINII

Productivitatea muncii în condițiile noii calități

REALIZAREA noii calități, creșterea eficienței economice, reducerea decalajului care desparte țara noastră de țările dezvoltate din punct de vedere economic fac necesară creșterea mai accentuată a productivității muncii sociale în actualul cincinal. Referindu-se la cerința realizării unui nivel înalt al productivității muncii, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia, în expunerea la Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe : **„Pentru a ne ridica la nivelul țărilor dezvoltate și ținînd seama că în unele sectoare productivitatea este la noi de două și chiar de trei ori mai mică, trebuie să luăm toate măsurile, să concentrăm toate forțele, pentru realizarea în acest cincinal a unei puternice creșteri a productivității muncii în toate ramurile economiei naționale. Să facem totul pentru sporirea rapidă a productivității muncii, fiind conștienți că, în întrecerea istorică dintre socialism și capitalism, socialismul trebuie să-și afirme superioritatea printr-o mai înaltă productivitate a muncii sociale".**

Ca o expresie a rolului deosebit cu care este investită productivitatea muncii în ansamblul factorilor de creștere economică, în programele elaborate de partid privind dezvoltarea economico-socială a țării au fost prevăzute în mod constant ritmuri înalte de sporire a acestui indicator, au fost precizate modalitățile, atît cele cu caracter general cît și cele specifice fiecărei etape, prin care colectivele de oameni ai muncii pot înfăptui obiectivele stabilite. Astfel, pentru cincinalul în curs, se prevede ca pe ansamblul industriei, productivitatea muncii, calculată pe baza producției nete, să crească într-un ritm mediu anual de 7 la sută, urmînd ca pe seama creșterii productivității muncii să se obțină circa 80 la sută din sporul de producție netă. De asemenea, prin creșterea productivității muncii sociale, ca expresie a economiei totale de muncă vie și de muncă trecută (materializată) pe ansamblul sferei producției materiale urmează să se obțină, în actualul cincinal, circa 84 la sută din venitul național.

Exprimarea exactă a nivelului productivității

DATORITĂ LOCULUI pe care îl ocupă în sistemul factorilor de eficiență, precum și a rolului pe care îl deține în mecanismul de planificare, determinarea cît mai reală a nivelului productivității muncii dobîndește o importanță deosebită. Perfecționarea metodologiei de calcul a productivității muncii în scopul reflectării cît mai reale a nivelului și evoluției acesteia necesită luarea în considerare, în calculul productivității muncii, atît a celei mai indicate forme de exprimare a producției, cît și a celei mai indicate forme de exprimare a timpului de muncă vie consumat pentru producția respectivă.

Este știut că o îmbunătățire substanțială a sistemului de indicatori ai productivității muncii s-a realizat prin adoptarea de către Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978 a cadrului organizatoric privind aplicarea noului mecanism economico-financiar. Efectele pozitive ale acestor perfecționări au fost evidențiate în mod convingător de rezultatele înregistrate de economia națională în ultimii ani. Totodată, pe parcursul aplicării noului mecanism au apărut și o serie de fenomene noi a căror soluționare contribuie la însăși materializarea obiectivelor economice, între acestea evidențiindu-se și elemente de natură metodologică. Vom exprima în continuare unele opinii cu privire la perfecționarea metodologiei de cuantificare și măsurare a indicatorului productivitatea muncii.

Pornind de la modul în care este conceput și realizat sistemul actual al indicatorilor productivității muncii utilizat în practica statisticii și a planificării activității întreprinderilor industriale, apreciem că acest sistem poate fi perfecționat pe următoarele planuri :

- **extinderea**, în activitatea de planificare și de statistică, a **calculului productivității muncii fizice**, exprimată în ore-om, la toate produsele principale realizate în întreprinderile industriale. Calcularea, în acest mod, a productivității, se poate realiza pe baza sistemului de evidență al întreprinderilor, sistem informațional care permite determinarea consumului de muncă vie aferent produselor respective, în vederea impulsionării preocupărilor pentru reducerea consumului de muncă vie pe unitatea de produs ;

- **experimentarea și utilizarea** în activitatea de planificare și statistică pentru exprimarea productivității muncii fizice și a indicatorului **numărul de ore-om la 1 000 lei producție globală** sau **numărul de ore-om la 1 000 lei producție marfă.**

Considerăm că în condițiile sistemului de indicatori valorici ai producției industriale aflat în practica planificării și statisticii din țara noastră, indicatorul numărul de ore-om la 1 000 lei producție globală exprimă mai exact nivelul productivității muncii decît producția marfă, indicator ce reflectă, precum se știe, rezultatele totale finale ale activității desfășurate pe o anumită perioadă de timp.

Indicatorii menționați pot furniza date utile privind evoluția productivității muncii fizice îndeosebi la întreprinderile care produc o gamă largă de produse și la care calculul productivității muncii fizice, exprimată prin consumul de muncă, în ore-om pe unitatea de produs, este mai dificil de realizat. Calculul indicatorilor respectivi nu necesită un volum de muncă suplimentar, aceștia putînd fi determinați în activitatea de planificare pe baza datelor privind fondul total de timp de muncă al întreprinderii, exprimat în ore-om, iar în activitatea de statistică, pe baza datelor din dările de seamă statistice privind utilizarea timpului de lucru al personalului muncitor. La utilizarea, în planificarea, urmărirea și analiza statistică a productivității muncii fizice, exprimată prin indicatorul numărul de ore-om la 1 000 lei producție globală sau numărul de ore-om la 1 000 lei producție marfă este necesar să se țină seama de faptul că asupra nivelului și dinamicii productivității muncii fizice exprimate prin indicatorii menționați influențează și modificarea structurii producției.

În sfîrșit, un alt aspect vizat de noi îl constituie introducerea ca indicator obligatoriu de plan și statistic în activitatea întreprinderilor industriale a productivității muncii orare. După cum se știe, în funcție de formele de exprimare ale timpului de muncă vie consumat (numărul mediu al personalului muncitor, zile-om, ore-om) se poate calcula productivitatea muncii medii pe o persoană, productivitatea muncii zilnică și productivitatea muncii orară. În prezent, în activitatea de planificare și de statistică a întreprinderilor industriale se calculează numai productivitatea muncii pe o persoană, calculată pe baza producției nete, care se determină, așa cum se cunoaște, prin raportarea producției nete la numărul mediu al personalului muncitor (fără a cuprinde și categoria muncitori în formare). Să reamintim, totodată, și faptul că în cazul calculului productivității muncii pe o persoană, timpul de muncă cuprinde și timpul folosit neproductiv (de zile-om întregi) ca urmare a includerii în numărul mediu al personalului muncitor și a personalului care nu a participat în anumite perioade de timp la activitatea întreprinderii datorită concediilor de odihnă, concediilor medicale și de maternitate, învoirilor și absențelor.

Tocmai pornind de la neajunsurile metodologice semnalate apreciem că, simultan cu folosirea indicatorului productivitatea muncii pe o persoană, poate fi susținută utilitatea introducerii productivității muncii orare ca indicator obligatoriu de plan și statistic. În cazul productivității muncii orare, în timpul de muncă va fi inclus numai timpul efectiv lucrat, exprimat în ore-om, ceea ce face ca productivitatea muncii orare să reflecte mai real nivelul și evoluția productivității muncii. Spre deosebire de productivitatea muncii pe o persoană, care reflectă eficiența utilizării întregului personal muncitor al unei unități industriale, productivitatea muncii orare exprimă eficiența muncii prestate de personalul muncitor care a participat efectiv la procesul de producție.

Necesitatea introducerii productivității muncii orare în activitatea de planificare și statistică este cu atît mai evidentă dacă avem în vedere și măsurile de reducere treptată a săptămînii de lucru. Creșterea productivității muncii orare prin promovarea progresului tehnic și perfecționarea organizării conducerii, a producției și a muncii, constituie o condiție importantă a creșterii producției, prin care să se compenseze și pierderea de producție, ca urmare a reducerii săptămînii de lucru. Din punct de vedere al periodicității, ar fi posibil ca productivitatea muncii orare să fie determinată lunar, trimestrial și anual.

Productivitatea muncii orare poate fi utilizată și în analiza comparativă a nivelului productivității muncii realizat în diferite țări, în cazul utilizării productivității muncii orare făcîndu-se abstracție de durata săptămînii de lucru.

Prin includerea indicatorilor amintiți în sistemul actual al indicatorilor productivității muncii în industrie se poate crea un sistem de indicatori ai productivității muncii în întreprinderile industriale care să permită cunoașterea și analiza mai bună a evoluției productivității muncii atît din punct de ve

dere al consumului de muncă vie, cît și al consumului total de muncă vie și de muncă trecută. S-ar crea astfel și o bază informațională mai adecvată pentru fundamentarea măsurilor de creștere a productivității și analiza rezervelor de creștere a acesteia în întreprinderile industriale. Apreciem că perfecționarea sistemului de indicatori ai productivității muncii în contextul noului mecanism economico-financiar impune și revederea modului de tratare a conceptului de productivitate a muncii și a noțiunilor utilizate privind productivitatea muncii.

Definiri corespunzătoare unui conținut complex

DUPĂ OPINIA NOASTRĂ, aspectele noi care decurg din perfecționarea sistemului de indicatori ai productivității muncii pe baza măsurilor adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978 implică și anumite reconsiderări de ordin teoretic, în ce privește conceptul de productivitate a muncii. Această clarificare conceptuală este impusă și de faptul că în unele lucrări și studii se mențin definiții și noțiuni privind productivitatea muncii care corespundeau conținutului indicatorilor productivității muncii utilizați în industrie și în alte ramuri ale producției materiale pînă la introducerea noului mecanism economico-financiar ; de aici și utilizarea unor noțiuni diferite pentru același aspect al productivității muncii sau atribuirea unui conținut diferit acelorași noțiuni. Astfel, pentru exprimarea productivității muncii în accepțiunea sa largă, de expresie a economiei totale de muncă vie și de muncă materializată, la diferite niveluri ale economiei naționale se folosesc noțiuni ca : productivitatea muncii nete, productivitatea netă, productivitatea întregii munci sociale, productivitatea muncii totale, productivitatea muncii sociale, productivitatea muncii naționale, productivitatea muncii individuale. Noțiunea de productivitatea muncii individuale este folosită și ea cu un conținut diferit : pentru exprimarea productivității muncii în condiții specifice de înzestrare tehnică, pentru exprimarea productivității muncii, ca expresie a economiei totale de muncă vie și de muncă trecută la nivelul întreprinderilor. Pentru exprimarea productivității muncii fizice se folosesc noțiuni ca : productivitatea muncii fizice, productivitatea globală, productivitatea socială a muncii. Ar putea fi date și alte exemple, care atestă necesitatea reconsiderării sistemului de noțiuni utilizate în legătură cu productivitatea muncii, pornind de la analiza conținutului economic al indicatorilor productivității muncii folosiți în prezent la diferite niveluri ale economiei.

Un aspect care ar putea fi supus discuției vizează definiția generală a productivității muncii. Se află, încă, în uz, definiția generală a productivității muncii potrivit căreia mărimea productivității muncii se măsoară prin cantitatea de produse obținute într-o unitate de timp. O asemenea definiție corespunde sistemului de indicatori ai productivității muncii utilizați înainte de introducerea prin noul mecanism economico-financiar a productivității muncii calculată pe baza producției nete, ca indicator de bază al productivității muncii. Ținînd seama de conținutul economic al acestui indicator și al utilizării și a altui indicator al productivității muncii — productivitatea muncii fizice, care reprezintă un aspect parțial al productivității muncii — considerăm că definiția generală a productivității muncii, corespunzătoare acestor indicatori, ar necesita unele modificări, ar putea fi mai adecvat formulată astfel : productivitatea muncii exprimă volumul producției obținut într-o unitate de timp de muncă sau timpul de muncă cheltuit pe unitatea de producție. Prin volumul de producție înțelegîndu-se în cazul calculului productivității muncii pe baza producției nete — producția netă, iar în cazul calculului productivității muncii fizice — producția în unități fizice. Prin această definiție se asigură o legătură corespunzătoare între definiția generală a productivității muncii și conținutul indicatorilor productivității muncii calculați în practica economică.

Un alt aspect asupra căruia consider că este necesar să reflectăm în vederea unei tratări corespunzătoare vizează ideea care se relevă în multe lucrări și studii potrivit căreia, în valoarea produselor, ca urmare a creșterii productivității muncii, „scade ponderea muncii vii și implicit are loc o creștere relativă a muncii materializate". După opinia noastră, această teză este valabilă în cazul în care productivitatea muncii este limitată la economia de muncă vie, respectiv în cazul în care se are în vedere productivitatea muncii fizice. În condițiile în care productivitatea muncii este calculată pe baza producției nete, respectiv dacă se are în vedere productivitatea muncii într-o accepțiune largă, ca expresie a economiei de muncă vie și de muncă trecută, teza respectivă nu mai corespunde. În fapt, la creșterea productivității muncii calculată pe baza producției nete contribuie atît reducerea cheltuielilor cu munca vie, cît și a cheltuielilor materiale.

Fără a ne propune formularea unor soluții definitive, considerăm că pentru exprimarea productivității muncii la diferite niveluri ale economiei naționale și sub aspectele sub care se impune a fi studiată, este edificatoare utilizarea următoarelor noțiuni : **a) productivitatea muncii sociale**, pentru exprimarea productivității muncii pe ansamblul sferei producției materiale și avînd în vedere accepțiunea complexă a productivității muncii, respectiv ca o categorie economică prin care se exprimă economia totală de muncă vie și de muncă trecută și pentru exprimarea căreia se folosește, după cum se știe, indicatorul „venitul național pe o persoană ocupată în sfera producției materiale" ; **b) productivitatea muncii**, pentru exprimarea productivității muncii la nivelul ramurilor producției materiale și al întreprinderilor și într-o accepțiune, de asemenea, complexă a productivității muncii — ca expresie a economisirii muncii vii și a muncii materializate ; în funcție de nivelul la care se calculează se utilizează pentru exprimarea ei producția netă sau produsul net pe o persoană ; **c) productivitatea muncii fizice**, pentru exprimarea productivității muncii numai sub aspectul economisirii muncii vii, exprimate la diferite niveluri ale economiei naționale prin indicatori specifici : consumul de muncă, exprimat în ore-om, pe unitatea de produs ; consumul de muncă, exprimat în ore-om, la 1 000 lei producție globală, produs global sau produs social sau prin alți indicatori prin care se poate exprima economia de muncă vie pe unitatea de producție și de prestație de servicii.

prof. dr. C. ȘTEFAN
Academia „Ștefan Gheorghiu"

Arăturile de toamnă

(Urmare din pag. 9)

menele agrotehnice a arăturilor de toamnă, ci și de executarea acestei lucrări în condiții superioare din punct de vedere calitativ. În afară de cerințele agrotehnice legate de respectarea uniformității adîncimii, de acoperirea resturilor vegetale sau de mărunțirea solului, o mare însemnătate are, în această toamnă, efectuarea unor lucrări speciale care să asigure în primăvară evitarea bălțirii apelor pe ogoare. În acest scop este necesară afînarea solurilor compacte, astfel ca ele să devină permeabile la apă. O mare însemnătate are măsura luată recent de echipare a plugurilor cu scormonitori, care asigură ca pe solurile grele, odată cu arăturile adînci, să se execute și o afînare în profunzime pe încă 10—12 cm.

De asemenea, pentru evitarea bălțirii este necesar acum să fie eliminate crovurile, locurile joase pe care strîngerea apei ar împiedica, în primăvară, realizarea la timp a însămînțărilor. În acest scop, după arături trebuie executate lucrări de nivelare. Pe terenurile cu denivelări mai mari trebuie folosite nivelatoarele tractate, aflate în dotarea agriculturii, iar pe locurile unde denivelările sînt reduse este indicată o lucrare cu grapa cu discuri la care se atașează grapa cu colți reglabili. Cea de-a doua soluție prezintă și avantajul că realizează și o mărunțire suplimentară a bulgărilor rămași în urma arăturii de toamnă.

Pentru terenurile cu pante mai mari de 6°, este indicat ca **arăturile să se facă numai paralel cu curbele de nivel**, spre a evita levigarea solului și erodarea terenului. Experiența stațiunii centrale de cercetări Perieni, jud. Vaslui, a arătat că această măsură constituie o premisă a organizării antierozionale a teritoriului, o cale sigură pentru punerea deplină în valoare a terenurilor accidentate. În acest scop trebuie să se folosească la maximum tractoarele pe șenile de 45 CP și 80 CP din dotarea agriculturii noastre, care, lucrînd cu pluguri reversibile pot ara paralel cu curbele de nivel. Deși folosirea tractoarelor pe șenile în zonele colinare înseamnă cheltuieli suplimentare la arătură de 50 lei/ha, acestea sînt recuperate din plin prin sporul de producție realizat și prin evitarea degradării terenului arabil.

Folosirea deplină a puternicului potențial mecanic al agriculturii noastre este, în aceste zile, o cerință de bază pentru încheierea într-o perioadă scurtă și în condiții calitative superioare a arăturilor adînci de toamnă pentru asigurarea unor recolte mari în anul 1983.

CITITORII AU CUVÎNTUL

Preț

ÎNCEPÎND cu data de 1 august 1980 a intrat în vigoare STAS-ul nr. 11229, care se referă la cartofii destinați ca materie primă la fabricile de amidon și spirt. Legal și firesc ar fi fost ca, începînd de la această dată, recepția tuturor cantităților de cartofi pentru fabricarea spirtului și amidonului să se facă după cerințele și indicațiile acestui STAS. Dar neexistînd încă preț legal stabilit pentru această materie primă, nici în prezent STAS-ul arătat mai sus nu poate fi utilizat la recepția cantităților de cartofi de către fabricile de spirt și amidon. Unitățile noastre sînt nevoite să recurgă la prevederile STAS 3787/1980 referitor la cartofii destinați pentru consum alimentar, deoarece prin actele normative emise pînă în prezent numai pentru aceștia este stabilit preț de procurare.

Nutrim speranța că organele competente nu vor mai întîrzia în fixarea și aprobarea prețului pentru cartofii industriali destinați fabricării spirtului și amidonului, ținînd seama de cerințele stabilite de STAS pentru acest produs.

Nicolae PITICARU
Întreprinderea de spirt, bere și amidon din Rădăuți

Investiții

COOPERAȚIA meșteșugărească are un rol deosebit în satisfacerea cerințelor populației de bunuri de larg consum și servicii, în valorificarea unor resurse locale etc. Pentru a rezolva cum se cuvine aceste deziderate doresc să aduc în discuție două probleme.

Mai întîi este vorba de investiții. Ținînd seama de dificultățile existente în prezent în acest domeniu, propunem ca valoarea de plan la investiții pentru amenajări să fie dată ca cifră globală, așa cum se procedează la poziția dotări, urmînd ca nominalizarea lucrărilor și aprobarea acestora, pe baza solicitărilor de la cooperative, să se facă de către uniunea județeană, în funcție de prioritate și de eficiența investiției respective.

O a doua temă este legată de posibilitatea folosirii pensionarilor cu aptitudini în arta meșteșugurilor și care ar putea aduce un aport substanțial în sectorul nostru. Problema îmbracă și aspectul social, pentru că mulți dintre pensionari – odată ieșiți din activitatea zilnică – se consideră inutili. Cînd ne referim la pensionari, ne gîndim ca pensia acestora să nu fie afectată de veniturile obținute în activitatea de industrie mică.

Ion MURGAN
Contabil șef la U.J.C.M. Dîmbovița

ECOURI

Mijloace tehnice

PROBLEMELE ridicate în articolul „De ce nu sînt folosite mijloacele tehnice din dotare la nivelul posibilităților", publicat în nr. 15 al „R.E.", au fost analizate de Centrala de exploatare a lemnului și direcțiile de specialitate din minister, luîndu-se măsuri efective pentru eliminarea acestora. S-au întocmit pe fiecare unitate și loc de muncă grafice concrete de desășurare normală a activității. Restanțele înregistrate în activitatea din exploatările forestiere și cauzele acestora au fost analizate și de organele superioare și de sinteză, elaborîndu-se un program de măsuri ce a fost aprobat de Consiliul de Miniștri. Acest program include și darea în producție suplimentară a 942 mii mc din masa lemnoasă restantă din anii 1980–1981, concomitent cu completarea stocurilor normate în exploatările forestiere cu 1 097 mii mc.

Pentru eliminarea cauzelor care au condus la stagnări în activitatea mijloacelor din dotare și pentru realizarea nivelurilor din program privind darea în producție a masei lemnoase planificate, inclusiv a restanței, la toate întreprinderile forestiere de exploatare și transport se acționează pentru : organizarea activității de exploatare pe principiul concentrării forței de muncă și a mijloacelor tehnice din dotare ; încărcarea la capacitatea maximă pe fiecare cursă a mijloacelor folosite la colectarea masei lemnoase ; echiparea tractoarelor și funicularelor cu dispozitive anexe (ciorchinare) în vederea reducerii timpilor de încărcare ; creșterea volumului de piese de schimb recondiționate în atelierele proprii ; organizarea lucrului cu mijloace de transport masă lemnoasă în schimburi prelungite sau în 2 schimburi, după necesități ; organizarea activității de încărcare-descărcare a mijloacelor de transport prin reducerea cu minimum 30% a timpilor de staționare, urmărindu-se realizarea unui parcurs mediu zilnic de 200 km pe fiecare autovehicul care transportă masă lemnoasă etc.

Considerăm că prin aceste măsuri indicatorii de utilizare a mijloacelor tehnice din dotare se vor îmbunătăți și vor reflecta posibilitățile reale ale colectivelor de oameni ai muncii din exploatările forestiere.

Gh. CONSTANTINESCU
adjunct al ministrului, Ministerul Industriei Lemnului

Industria mică

ARTICOLUL „Valorificarea potențialului de export al micii industrii" („R.E." nr. 13) scoate în evidență o serie de aspecte reale cu care se confruntă cooperația meșteșugărească pe linia dezvoltării activității industriei mici și a realizării sarcinilor de plan la export.

Înființarea ICECOOP și organizarea corespunzătoare a activității de comerț exterior a constituit un factor pozitiv în dezvoltarea exportului cooperației meșteșugărești, reflectată prin dinamica ridicată și eficiența exporturilor realizate în perioada 1969–1982. Astfel, volumul exportului realizat în anul 1981, comparativ cu cel realizat în anul 1969, este de 7,4 ori mai mare pe relația CTS și de 8,6 ori mai mare pe relația DL. De asemenea, numărul sortimentelor a crescut de la 2 600 în 1969 la peste 7 000 în 1981, al clienților externi de la 250 la peste 750, iar numărul țărilor în care s-au exportat produsele cooperației meșteșugărești a crescut de la 21 la peste 60 de țări.

Produsele ce fac obiectul activității de export sînt foarte diversificate și cu un pronunțat caracter artizanal care, comparativ cu alte categorii de mărfuri ce se exportă din industria republicană, prezintă unele particularități : se realizează în peste 250 cooperative mixte cu activități multiple, dispersate pe întreg teritoriul țării ; un volum însemnat de produse se realizează cu munca la domiciliu (covoare, cusături-țesături, împletituri etc.) ; nomenclatura produselor ce se exportă este foarte largă și cuprinde toate ramurile producției, însumînd peste 7 000 sortimente și modele, într-o continuă prefacere – pentru a fi mereu în actualitate – adaptîndu-se cerințelor externe în ceea ce privește utilitatea, conținutul artistic, forma de prezentare etc. ; sînt în general produse mărunte și de valori mici, cu un conținut ridicat de manoperă, valorificînd – la unele din acestea – materii prime din resurse locale (ceramică, cusături-țesături, împletituri pai, foi porumb, răchită, papură etc.), și se realizează pe piața externă cu un aport în devize ridicat, la care manopera reprezintă 50–60% din prețul de export al produselor. Desfacerea produselor implică consumarea unui volum relativ mare de muncă, angrenarea unui personal de specialitate care să fie în contact permanent cu piețele externe, ceea ce solicită inițiativă, competență, răspundere și o preocupare permanentă din partea tuturor lucrătorilor care concură la realizarea și valorificarea la export a produselor cooperației meșteșugărești.

În ceea ce privește gradul de integrare a fabricației produselor exportate, arătăm că pe relația CTS acestea – așa cum s-a specificat și în articol – au un conținut de 100% românesc. La exportul pe relația DL, avînd în vedere particularitățile piețelor capitaliste legate de tradiție, diversitatea formelor de comercializare etc., unele din mărfurile exportate sînt executate după mostrele clienților externi sau după creațiile și indicațiile acestora.

Constantin HUȘTEA
director în UCECOM

Consumuri

ÎN VEDEREA eliminării depășirilor înregistrate la consumurile materiale (a se vedea articolul „Reducerea consumurilor materiale la baza reducerii costurilor de producție" apărut în nr. 21 al „R.E.") s-au luat măsuri pentru urmărirea consumurilor și încadrarea lor în cele planificate. Astfel, se va proceda la funcționarea în cooperare a instalațiilor de metanol II cu metanol IV și prin oprirea unui compresor de sinteză cu economie de 1 MWh și 50 mc gaz metan/tonă, se vor recupera gaze reziduale de la formol într-un cazan de abur de 30 t/h (se vor economisi 7 600 tcc/an) ; se va reduce timpul de stabilizare a N.C. coloxilină (se vor economisi 714 tcc/an). Alte măsuri vizează modificarea tehnologiei la stabilizarea întîia a nitrocelulozei (354 tcc/an) ; reducerea aburului la rectificarea apelor stanolice prin reducerea volumului acestor ape (857 tcc/an).

Urmărirea permanentă a realizării acestor măsuri va asigura înlăturarea depășirilor de norme de consum, încadrarea în cotele planificate și creșterea valorii economiilor.

I. TRAISTARU
directorul Combinatului chimic „Victoria"

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Creşterea suplimentară a productivităţii muncii (II)

CONTINUĂM prezentarea sintezei răspunsurilor primite — de la unităţi din industrie şi transporturi, situate pe primele locuri în întrecerea socialistă pentru îndeplinirea şi depăşirea sarcinilor de plan pe anul 1982 — în cadrul anchetei organizate de redacţia noastră, pe tema : **ce factori principali şi ce măsuri concrete au ajutat colectivul dv. în creşterea suplimentară a productivităţii muncii ?*)**

Au participat factori de răspundere de la : **Întreprinderea de fier Vlăhiţa, Întreprinderea de avioane Bacău, Întreprinderea de piese de schimb şi utilaje pentru industria chimică Satu Mare, Întreprinderea de produse zaharoase Bucureşti, Depoul C.F.R. Feteşti, Întreprinderea de transporturi auto Vrancea, Întreprinderea de exploatare portuară Constanţa.**

Reamenajarea fluxurilor, mai bună organizare, ridicarea calificării

BUNA ORGANIZARE a întreprinderilor, a proceselor tehnologice începe cu **organizarea cît mai raţională a fluxurilor de producţie.** Aceasta nu este un element dat o dată pentru totdeauna ; ea variază odată cu modernizarea echipamentului şi a tehnologiilor, cu reprofilările, cu schimbarea sortimentaţiei şi, de bună seamă, odată cu apariţia unor idei pentru soluţii mai bune decît cele gîndite iniţial de către proiectanţi şi organizatori. Îmbunătăţirea fluxurilor trebuie să aibă în vedere eliminarea locurilor înguste, a transporturilor interne inutile sau încrucişate, minimizarea distanţelor pe care le au de parcurs muncitorii şi obiectele muncii, succesiunea logică a fazelor de prelucrare.

Specialiştii din atelierele de proiectare şi cadrele de conducere din secţiile I.A. Bacău au reanalizat fluxurile la principalele produse şi lucrări de reparaţii, reorganizîndu-le pe subansamble mari şi operaţii principale ; în mod adecvat, au fost constituite echipe complexe din muncitori de diferite specialităţi. Importante sporuri de productivitate s-au înregistrat la I.P.S.U.I.C. Satu Mare, în urma aplicării unor măsuri ca : organizarea fabricaţiei celor 6 tipuri de armături industriale din oţel pentru presiuni nominale de 100 atm., într-un flux ce cuprinde, în acelaşi atelier, toate operaţiile — de la debitare pînă la ambalare, cu posibilitate de trecere rapidă de la un tip la altul ; centralizarea operaţiilor de debitare şi a utilajelor specifice, care a adus avantaje şi în ce priveşte folosirea mai judicioasă a tablelor (prin croire combinată şi valorificarea căzăturilor, reducerea fluxurilor de informaţii pentru compartimentele funcţionale); organizarea unui depozit central de semifabricate — soluţie care, deşi solicită un volum mai mare de transport interfaze, permite în schimb o mai bună pregătire a fabricaţiei (toate reperele unui produs — provenite de la debitare, turnătorie, din colaborări etc. — trec prin acest depozit, de unde sînt repartizate la atelierele de montaj şi finisaj în aşa fel încît să nu se producă stagnări în producţie şi să nu se recurgă la soluţii improvizate) ; organizarea atelierului de fabricaţie a pieselor de schimb pentru industria chimică în cadrul secţiei de turnătorie, formulă ce a eliminat transportul pe distanţa de 3 km între turnătorie şi secţia de prelucrare, a redus volumul rebuturilor şi remanierilor, al muncii de birou (note de transfer, bonuri de însoţire).

În condiţiile unui grad de mecanizare ce a atins 89%, la I.E.P. Constanţa a fost adoptată o soluţie de organizare menită să valorifice optim dotarea : activităţile de manipulare a mărfurilor (secţiile de exploatare portuară) şi de mecanizare a operaţiilor (secţiile de mecanizate) au fost comasate în secţii complexe de exploatare, structură ce a creat şi cadrul organizatoric pentru înfiinţarea unei noi meserii : docher-

Anchetă „R.E."

mecanizator (care lucrează manual ca docher, iar cînd e nevoie preia din parc şi conduce utilajul adecvat), cu o pondere de 17,5% în totalul personalului muncitor. Efecte : reducerea necesarului de muncitori cu 11,2%, realizarea a 60 mii tone trafic suplimentar, economii de aproape 3 milioane de lei. Pe seama mai bunei organizări a locurilor de muncă, utilizării unor tehnologii complex mecanizate cu folosirea de scule şi dispozitive create de oamenii muncii din întreprindere, lucrului în echipe complexe în care docherii-mecanizatori au un rol important, în primele 8 luni din acest an timpul de staţionare a navelor pentru operaţiuni de încărcare-descărcare s-a redus cu 31,9%, realizîndu-se un sold favorabil de dispatch în valoare de peste 1,2 milioane dolari S.U.A. — de 4,5 ori superior celui obţinut în perioada corespunzătoare a anului trecut ; totodată, în condiţiile menţinerii aceleiaşi capacităţi de producţie şi ale creşterii ponderii mărfurilor cu productivităţi scăzute, traficul maritim realizat a atins circa 2,9 milioane de tone.

Măsuri de organizare specifice transportului rutier au fost adoptate la I.T.A. Vrancea : utilizarea integrală — intensivă şi extensivă —a parcului de remorci, introducerea schimbului II la autobasculante, creşterea timpului zilnic de exploatare (deci şi a timpului de utilizare tarifabil) a autovehiculelor, optimizarea comenzilor în traficul judeţean pentru mai mulţi expeditori şi eliminarea curselor neproductive, folosirea autovehiculelor de mare capacitate pentru combinarea mai multor expediţii pe cursă în traficul interurban.

Alte intervenţii pe planul organizării se referă la : **extinderea acordului global** (la I.A. Bacău proporţia atinsă este de 90,6% din muncitorii direct productivi şi de 78% din totalul muncitorilor ; la Întreprinderea de fier Vlăhiţa au fost încheiate contracte de acord global —incluzînd şi maiştrii — la nivelul posibilităţilor efective ale formaţiilor de lucru, pentru realizarea integrală a contractelor şi repartiţiilor şi a unei cantităţi suplimentare la produsele cu rentabilitate ridicată) ; **polideservirea maşinilor** (31 maşini-unelte de bază lucrează în acest regim la I.A. Bacău) ; **introducerea pe calculator a activităţilor legate de pregătirea şi lansarea producţiei** (fişe tehnologice, bonuri de lucru, de materiale, încărcarea secţiilor, atelierelor, locurilor de muncă, utilajelor) la I.P.S.U.I.C. Satu Mare; **utilizarea intensivă a parcului de locomotive** al Depoului Feteşti prin întocmirea unor turnuse grafice cît mai strînse, cu ferestre cît mai mici ; **reducerea ponderii muncitorilor indirect productivi şi de deservire** la I.T.A. Vrancea (de la 2,7% la 2,4) ; **întărirea ordinii şi disciplinei** (la I.A. Bacău indicele de utilizare a fondului de timp disponibil al personalului muncitor a crescut în semestrul I cu 0,4% faţă de perioada corespunzătoare din anul trecut, ajungînd la 96,2%, numai pe această bază obţinîndu-se un spor de producţie netă de circa 900 mii de lei).

Paralel cu utilizarea mai bună a forţei de muncă, se acordă o atenţie aparte **bunei pregătiri profesionale a tuturor lucrătorilor.** Şcolile pentru personalul de locomotivă şi personalul de atelier de la Depoul Feteşti, cursurile predate de personalul tehnico-ingineresc propriu au asigurat calificarea, policalificarea şi specializarea a sute de oameni ai muncii ; este interesantă ideea de a utiliza ca material intuitiv o machetă la scară redusă a locomotivei electrice, care, familiarizîndu-i pe cursanţi cu circuitele electrice funcţionale, îi ajută să poată localiza şi remedia singuri defecţiunile ce ar apare în funcţionarea locomotivelor pe care vor lucra. La I.A. Bacău **reciclarea** a devenit o permanenţă ; în acest an au fost cuprinşi în cursuri de perfecţionare profesională 822 de muncitori, 70 de lucrători cu studii superioare şi 110 cu studii medii, iar în secţiile de reparaţii toţi muncitorii şi controlorii au absolvit programe de însuşire a noilor tehnici şi procedee tehnologice.

Influenţa economiei de materiale

REVENIM la ideea expusă în introducerea sintezei : polivalenţa noului mecanism economico-financiar, capacitatea lui ca prin îmbunătăţirea unui indicator calitativ să se obţină ameliorarea şi a celorlalţi. După cum reducerea consumului de manoperă influenţează pozitiv eficienţa economică de ansamblu, tot astfel planificarea, urmărirea şi raportarea productivităţii muncii calculată la producţia netă face ca dinamica acestor doi indicatori să fie direct proporţională. Cu alte cuvinte, **reducerea cheltuielilor materiale, mărind producţia netă, măreşte şi cuantumul valoric al productivităţii pe om al muncii.** Totodată, diminuarea con-

*) Prima parte a sintezei a fost publicată în nr. 43/1982 al „R.E."

sumurilor specifice de materii prime, materiale, energie, combustibili pe unitatea de produs (de volum al activității), economisind munca trecută, înseamnă pe plan macroeconomic creșterea productivității muncii sociale.

Vom insista asupra unor exemple de la unitățile din transporturi.

Recondiționarea pieselor și subansamblelor nu numai că rezolvă probleme de aprovizionare uneori dificile, dar revine și mai ieftină decît procurarea și utilizarea de piese noi. Încă mai important este efectul pe planul economiei naționale, căci pe această cale se diminuează suprasolicitarea unităților producătoare de piese de schimb, producția lor putînd satisface în mai bune condiții necesarul pentru fabricația de mașini, utilaje, mijloace de transport noi — și se economisesc materiale necesare pentru alte nevoi. La Depoul C.F.R., Feteşti atelierele au fost dotate cu un dispozitiv de lepuit și o mașină de rectificat care asigură recondiționarea în bune condiții a duzelor de injectoare pentru motoarele diesel, cu un dispozitiv de regenerat benzi de vitezometre. Atelierul de reparat agregate, înființat la I.T.A. Vrancea, execută recondiționarea anumitor repere ; întreținerea și repararea autovehiculelor sînt facilitate prin schimbul de agregate.

Recuperarea și reintroducerea în circuitul economic a materialelor refolosibile prezintă avantaje similare. La beneficiile suplimentare de peste 17 milioane de lei, realizate în 8 luni de colectivul I.E.P. Constanța, au contribuit cu circa un milion colectarea de pe platforma portuară și valorificarea prin întreprinderile de specialitate a 431 tone de metale feroase și 23 tone de neferoase, a 36 tone de ulei uzat, 25 tone de hîrtie. I.T.A. Vrancea, folosind anvelopele auto fără a depăși limita admisă pentru reșapare, a obținut, peste cantitatea planificată, 497 de anvelope reșapate, la un cost de numai o pătrime față de al celor noi — de unde o economie de circa 600 mii de lei. Uleiul de transformator de la locomotivele electrice este regenerat, la Depoul Feteşti, într-o instalație proprie.

La mai mult de 700 mii de lei se ridică valoarea economiilor realizate de I.E.P. Constanța prin **reducerea consumurilor de combustibil și energie** (224 t motorină, 21 t benzină, 700 Gcal energie termică, 20 MW energie electrică), datorită unor măsuri gospodărești printre care modernizarea centralelor termice (dotarea cu preîncălzitoare de combustibil, cu arzătoare moderne, lungirea circuitelor de gaze arse), recuperarea energiei termice (a condensului, a gazelor arse de la cuptoarele de forjă), evitarea funcționării utilajelor portuare cu sarcină redusă sau în gol, raționalizarea iluminatului. Acordarea carburanților și lubrifianților numai după verificarea consumurilor anterioare, pe baza indicațiilor aparatelor de bord (tahograf, kilometraj) i-a determinat pe șoferii de la I.T.A. Vrancea să adopte regimuri de exploatare cît mai economice.

Cîteva propuneri

ÎNTREPRINDERILE la care ne-am referit se mențin și pe 9 luni în eșalonul de frunte al întrecerii, chiar dacă unele dintre ele s-au deplasat pe locul II sau III. Mobilizate de indicațiile și sarcinile date de secretarul general al partidului lucrătorilor din economie, pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a planului pe 1982 și pregătirea exemplară a activității din anul viitor, colectivele acestor unități se preocupă în continuare de valorificarea a noi rezerve de creștere a productivității muncii, element decisiv în obținerea unei înalte eficiențe economice.

Ținînd seama de unele dificultăți întîmpinate pînă acum, care s-au răsfrînt negativ și asupra nivelului productivității muncii, ca și pentru mai buna valorificare a experienței pozitive, răspunsurile la ancheta noastră avansează și cîteva propuneri la adresa organelor ierarhic superioare, celor de sinteză și a unităților colaboratoare :

- **asigurarea unui flux coerent de informații tehnologice între unitățile centralei de resort și chiar cu alte unități cu profil similar,** pentru a nu se mai consuma efort și timp cu soluționarea unor probleme deja rezolvate în altă parte (I.P.S.U.I.C. Satu Mare) ;
- pe aceeași linie, **organizarea unor mai frecvente schimburi de experiență** în vederea cunoașterii reciproce a măsurilor adoptate de către întreprinderile din sector (I.P.Z. București) ;
- **acordarea unor competențe lărgite întreprinderilor în luarea de măsuri operative impuse de situațiile deosebite ce se ivesc în realizarea planului.** De pildă : dacă în cursul anului, un beneficiar solicită un produs nou, neprevăzut inițial în planul tehnic, nu se poate trece la pregătirea fabricației (care implică un consum de muncă și cheltuieli bănești), deoarece nu se admite introducerea în plan sau schimbarea poziției de plan — astfel că asimilarea se poate face abia în anul următor (Întreprinderea de fier Vlăhița) ;
- **valorificarea mai largă a avantajelor transportului combinat cale ferată-auto,** ceea ce implică dotarea întreprinderilor de transporturi auto cu un număr mai mare de camioane echipate cu macara și organizarea mai bună, de către beneficiari, a operațiunilor de încărcare-descărcare în schimbul II ; **creșterea volumului de mărfuri** expediate de către unitățile comerciale **în sistem containerizat și paletizat,** pentru a reduce staționările mijloacelor de transport la încărcare-descărcare ; furnizarea, de către întreprinderile constructoare de autovehicule, a unor repere mărunte cu uzură rapidă, ceea ce ar permite recondiționarea cu cheltuieli reduse a unor agregate de valoare mare ; livrarea ritmică de către producători a uleiurilor, motorinei și anvelopelor, pentru a nu se crea imobilizări în exploatarea parcului auto.

Dorin CONSTANTINESCU

OPINII

Conducerea întreprinderii: denumire și conținut

ÎN nr. 37/1982 al „Revistei economice", conf. dr. Mihai Nicolae și șef lucr. dr. Ioan Mihai, de la Institutul politehnic Iași, au abordat unele „Aspecte relative la conținutul și structura activității de organizare". Consider util să prezint un alt punct de vedere ce poate contribui la definirea conceptelor de bază ale științei conducerii.

Tratarea problematicii din întreprinderi printr-un model al procesului de producție constituie un argument solid și logic pentru a demonstra complexitatea acesteia. Pe bună dreptate este resimțită și reclamată de autorii menționați necesitatea de a se preciza denumirea disciplinei care tratează această problematică. Și din interiorul întreprinderii se simte nevoia unor precizări privind conceptele de bază, întrucît concepte de genul : „conducerea și organizarea producției", „organizarea și conducerea întreprinderilor" pot crea confuzii. Nici denumirea propusă în articol : „conducerea și organizarea producției în întreprinderi" nu mi se pare a fi cea mai adecvată.

Pe de o parte : de ce organizare și conducere ? „Organizarea" este un atribut al conducerii, la fel ca și previziunea-planificarea, reglarea-coordonarea, evidența-controlul, decizia. A asocia conceptului de conducere doar unul din atributele conducerii înseamnă o limitare nejustificată. Fiecare atribut este important și în majoritatea cazurilor se intercondiționează cu celelalte, deși există o succesiune în timp a intercondiționărilor. Dezvoltarea mai deosebită, la un moment dat, a tehnicilor și metodelor de lucru specifice pentru unul dintre atribute nu este un argument pentru asocierea exclusivă a acestuia la conceptul de conducere.

Pe de altă parte : titlul propus de autori sugerează ideea că în cadrul disciplinei se predau doar cunoștințe privind conducerea și organizarea producției. Funcția de producție este, într-adevăr, importantă ; dar celelalte funcții — cercetare-dezvoltare, financiar-contabil, comercial, personal — au și ele un rol însemnat pentru atingerea obiectivelor în cadrul unei întreprinderi. Orice specialist din întreprindere — indiferent de postul pe care-l ocupă — este pus în situația de a rezolva, pe lîngă problemele specifice domeniului în care lucrează, și probleme ce aparțin altor domenii. De pildă, un inginer din sfera producției trebuie să posede cunoștințe menite să asigure realizarea funcțiilor întreprinderii în probleme de personal, financiar-contabil, comercial, cercetare-dezvoltare, pentru sectorul pe care-l coordonează sau în care lucrează.

Cred că denumirea „Conducerea întreprinderii" ar cuprinde mai exact problematica ce se cere a fi abordată în cadrul disciplinei pentru asigurarea cunoștințelor de bază necesare unui absolvent de învățămînt superior ce va lucra în întreprindere.

Carol MANGIUREA
șeful serviciului organizare din Centrala industrială siderurgică Galați

În întîmpinarea Conferinței Naționale a P.C.R.

SUPERIORITATEA DE FOND A ORÎNDUIRII SOCIALISTE

REPREZENTÎND, în sine, mai mult decît transformarea puterii politice pe baze principiale cu totul noi, socialismul constituie, totodată, o modalitate distinctă de progres economico-social. La scara istoriei societății umane, noua orînduire are astfel semnificația unei profunde prefaceri sociale, în consens cu cerința obiectivă a promovării progresului în lume, care eliberează masele din lanțurile exploatării și le canalizează energiile spre organizarea de-sine-stătătoare a vieții proprii.

Apariția socialismului în lume nu a fost și nici nu putea fi, dealtfel, scutită de acțiuni potrivnice acestuia în, practic, toate formele posibile. Intensificarea în ultima vreme a campaniei împotriva țărilor socialiste și a socialismului în general are loc în momentul accentuării crizei economice mondiale și, drept urmare, a crizei politice, sociale și morale a societății capitaliste. Speculațiile referitoare la așa-zisa criză a socialismului, ca și tezele ce pun în discuție caracterul său de unică alternativă valabilă pentru înlocuirea orînduirii capitaliste au la bază atît contradicția ireductibilă dintre cele două forme de organizare socială, cît și limitele unor concepții despre evoluția societății. În acest scop, arsenalul detractorilor socialismului manipulează reprezentările idilice, absolutizante, ale societății socialiste — proprii unei perioade vetuste ale teoriei și practicii comuniste — precum și greutățile, insuccesele și greșelile inevitabile într-o operă atît de complexă, înregistrate în desfășurarea procesului revoluționar și în construcția socialistă. O analiză obiectivă a realităților nu poate însă nega realizările uriașe obținute de țările socialiste, în ansamblu și de fiecare în parte, într-o scurtă perioadă istorică, ceea ce demonstrează convingător că noua orînduire este singura care deschide calea omenirii spre lichidarea inegalităților sociale și naționale. Edificator în această direcție este și exemplul României socialiste care, în temeiul puternicei dezvoltări a forțelor de producție și a adîncilor prefaceri sociale propulsate de natura nouă a puterii politice, respectiv de întărirea bazei sale tehnico-materiale, a devenit o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică și o agricultură dezvoltată, în plin progres.

Actuala ofensivă anticomunistă, grevată pe încordarea deosebită din viața internațională, ca urmare a ascuțirii contradicțiilor pe plan mondial, ca și bilanțul construcției socialiste într-o serie de țări impun o dată mai mult adîncirea cercetării științifice — pe baza concepției revoluționare materialist-dialectice și istorice — a resorturilor dezvoltării orînduirii socialiste, precum și a caracterului procesual al evoluției sale. O asemenea întreprindere nu trebuie să piardă din vedere, în primul rînd, condițiile și locul în care a învins pînă în prezent revoluția socialistă. Faptul că opțiunea clasei muncitoare, a oamenilor muncii de la orașe și sate pentru noua orînduire s-a materializat în țări mai puțin dezvoltate din punct de vedere economic determină, în mod obiectiv, ca socialismul să fie lipsit deocamdată de baza materială adecvată legitimizării superiorității sale în domeniul forțelor de producție, comparativ cu performanțele țărilor capitaliste și pus astfel în situația de a nu putea prezenta înfățișarea sa plenară pe celelalte planuri ale vieții social-politice. Aceste considerații urmăresc să readucă în atenție temeiul real al oricărei judecăți de valoare științifică și nu au, evident, nimic comun cu aserțiunile care neagă valabilitatea și caracterul dezvoltării socialiste a unei țări sau alteia, pornind tocmai de la faptul că „teoretic" acestea nu ar fi fost indicate pentru a trece la socialism.

În al doilea rînd, analiza amintită este chemată să determine exact amploarea și consecințele distorsiunilor și dificultăților apărute, transformărilor necesare încă nerealizate, pornind de la premisele înseși ale revoluției socialiste într-o țară sau alta și de la legitățile generale ale evoluției sociale pe calea noii orînduiri. Într-o astfel de abordare se poate conchide fără tăgadă, așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** că **„greutățile apărute nu sînt legate de socialism, de prea mult socialism, ci de abateri și greșeli, de încălcarea unora sau altora din principiile de bază ale socialismului științific..."** [1]).

Cele de mai sus conduc deci la concluzia că problematica dezvoltării economice și sociale în socialism este necesar să fie tratată exclusiv și cu fermitate prin prisma legilor dialecticii, examinîndu-se în mod adecvat atît forțele cît și relațiile de producție.

1. Este unanim recunoscut că menirea istorică a socialismului de a se afirma drept cadru de accelerare a dezvoltării forțelor de producție se înfăptuiește sub formă de proces, diferențiat ca amploare și ritm în timp și în spațiu. Desfășurarea lui nu numai că nu are loc pe baza unui model unic, în care fiecare țară se înscrie gradual în conformitate cu stadiul propriu de dezvoltare, dar nici nu decurge lin în virtutea premiselor inițiale propulsoare, imprimate de revoluția socialistă. Preluarea puterii politice a reprezentat, între altele, o uriașă descătușare de forțe pentru progresul economic, conducînd totodată la realizarea unei rupturi fundamentale cu practica sistemului capitalist de risipă a muncii sociale. Principiile și metodele de planificare, aplicate pentru prima oară în istorie în țările socialiste, au fost subordonate în exclusivitate obiectivelor dezvoltării economico-sociale, emancipării muncii și ridicării gradului de civilizație a maselor muncitoare. Impunătoarele programe de investiții, realizate pe orizonturi mari de timp în toate sferele productive, dar cu precădere în procesul industrializării, au condus la modificări structurale în economia națională, la dezvoltarea și modernizarea mijloacelor de producție, la promovarea tehnologiei moderne și realizarea de mutații calitative în compoziția și pregătirea oamenilor muncii.

Anii de construcție socialistă înmănunchează reușitele pe planul reconstrucției economice postbelice și al creării bazei tehnico-materiale a noii societăți, dar aduc în atenție, totodată, o serie de concluzii și învățăminte extrem de oportune pentru momentul pășirii în stadiul accentuării laturilor calitative ale dezvoltării. Dificultățile și fenomenele negative în dezvoltarea economică, materializate prin ritmuri mai reduse de creștere economică, disproporția între unele sectoare, insuficienta satisfacere a necesităților de consum etc., aspecte pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu le menționa încă în 1978, învederează complexitatea evoluției societății socialiste ; într-o tratare dialectică a procesului, neîmplinirile de genul celor amintite ori faptele noi în viața economico-socială au motivații ce țin de mecanismele funcționării sistemului economic socialist pe treapta de dezvoltare dată, de influențele induse prin condițiile istorice și politice interne și internaționale, cît și de limitele acțiunii factorilor subiectivi.

În ceea ce privește mijloacele de producție, practica atestă că eficiența ritmurilor de creștere economică nu este determinată exclusiv de acțiunea legilor economice ale socialismului, printre cerințele suplimentare fiind și cea a preponderenței rolului productivității muncii în sporul producției. Tot astfel, în măsura în care eficiența este rezultanta aportului fiecărui element structural al economiei naționale la multiplicarea valorii nou create, optimizarea rețelei de ramuri trebuie să se îmbine cu maximizarea funcțională a acesteia și asigurarea unui raport adecvat între producție și nevoile de consum ; acest criteriu are o importanță distinctă în cazul programelor de modernizare a economiei, datorită incidențelor pe termen lung ale unor atari decizii. Imobilizările de resurse, sub diverse forme, între care producție și investiții neterminate sau stocuri de produse finite afectează, de asemenea, nivelul eficienței. Tipul de creștere imprimat economiei naționale în diferite perioade, ca și corespondența acestuia și a eforturilor adiacente cu posibilitățile reale califică acțiunea elementului subiectiv în organizarea și conducerea procesului de dezvoltare, care în condițiile socialismului înregistrează firesc o sporire a importanței sale relative. Evaluarea posibilităților amintite cuprinde, bineînțeles, și concluziile analizei fenomenelor din economia mondială și relațiile internaționale, mai ales că pînă în prezent, prin ponderea lor în lume țările socialiste nu au putut determina modificarea modelului de dezvoltare creat de capitalism și nici nu au fost în situația de a impune transformarea structurală a raporturilor economice inechitabile dintre state.

Considerațiile referitoare la factorul uman al activităților economice nu pot fi disociate de axioma cunoscută, după care punctele de vedere asupra dezvoltării sînt legate de structura socială a societății. Experiența confirmă astfel că ponderea clasei muncitoare în populația activă din fiecare țară socialistă în parte, ca și configurația sa concretă, sub aspectul proveniențeî surselor de reproducere ori repartiției pe ramuri, dau măsura

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, Expunere la plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982, Editura politică, București, 1982, pag. 59

forței și intensității acțiunii elementelor promotoare ale progresului, ale generalizării și adîncirii transformărilor socialiste în societate. Însemnatele mutații sociale promovate de modernizarea economiei, de schimbările tehnologice impuse prin revoluția științifică contemporană au un impact esențial în omogenizarea crescîndă a clasei muncitoare, în creșterea rolului său de forță conducătoare a națiunii, precum și în prefacerea structurilor sociale naționale. Totodată, dezvoltarea economico-socială și activitatea ideologico-teoretică a partidului revoluționar conduc la întărirea alianței și coeziunii diferitelor clase și pături sociale, prin atenuarea conflictelor de interese și recunoașterea adecvată a contribuției fiecăreia la progresul societății. Asemenea abordări dinamice ale structurii sociale, precum și perfecționarea formelor de organizare a diferitelor categorii de muncă socialmente necesară stimulează realizarea de pași înainte pe calea socializării muncii — obiectiv de seamă al actualei etape de dezvoltare.

2. Construcția orînduirii socialiste, avînd caracterul unei acțiuni conștiente și reglementate social, implică, în baza transformării puterii politice, și schimbarea raporturilor din societate. Obiectivul menționat este mult mai complex decît cucerirea puterii, iar înfăptuirea sa se desfășoară în condiții particulare naționale, asupra cărora își pun pecetea și moștenirile societății anterioare. De aceea, dialectica remodelării socialiste a relațiilor sociale de producție presupune manifestarea premiselor obiective necesare, precum și intervenția conștientă pentru fructificarea condițiilor favorabile existente. Teoria marxist-leninistă servește în acest caz ca îndreptar de acțiune și nu drept cod de formule sau rețete imuabile.

Dezvoltarea și întărirea bazei tehnico-materiale a noii societăți acționează pe acest plan cu efectele intensificării diviziunii muncii și lărgirii caracterului social al muncii, **„lichidînd — așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — proprietatea particular-capitalistă și transformînd-o în proprietate socială asupra mijloacelor de producție, lichidînd repartiția inechitabilă și înlocuind-o cu principiul repartiției în raport cu contribuția fiecăruia la dezvoltarea generală a societății, după principiul «nici muncă fără pîine, nici pîine fără muncă»"**[2]. Implantarea forțelor înaintate de producție în structuri adecvate cerințelor vremii, este rodul exclusiv al muncii proprii, al efortului național al celor ce muncesc ; socialismul redă astfel muncii rolul său distinct în dezvoltarea fizică și intelectuală a omului, nemaiservind ca mijloc de îmbogățire a celor puțini. Conștientizarea maselor, maturizarea lor istorică și politică au determinat ideologică, sesizată de întemeietorii socialismului științific, care postulează manifestarea capacității clasei muncitoare de a-și asuma — în cadrul unor alianțe determinate — conducerea treburilor societății. Este de la sine înțeles că progresele în această direcție, într-o societate dinamică din punct de vedere politic și istoric — cum trebuie să fie prin definiție cea socialistă — constituie rezultanta gradului de angajare politică a maselor, precum și a condițiilor obiective și instituționale care îl condiționează.

Împrejurările apariției și dezvoltării țărilor socialiste în perioada istorică marcată de făurirea bazei tehnico-materiale a noii orînduiri au impus preeminența unei gestiuni economice avînd o însemnată încărcătură administrativă. Condițiile concrete au condus, după cum se știe, la materializarea proprietății socialiste sub forma sa etatizată sau obștească, în indiviziune. Diferită, evident, prin motivațiile sale economice și politico-ideologice, de formele de proprietate colectivă, de tip comunitar, care au existat în istorie, proprietatea asupra mijloacelor de producție din țările socialiste a exteriorizat în timp anumite limite, implicite acestui nivel de socializare. Îmbunătățirile aduse mecanismului economic, în intensități și cu consecvență variabile, de la țară la țară, au atenuat dificultățile rezultate din imperfecțiunile planurilor naționale de dezvoltare economico-socială, gradul de centralizare a deciziilor ori conținutul pîrghiilor de cointeresare a oamenilor muncii. Adîncirea continuă a conținutului socialist al raporturilor de producție reprezintă, deci, o trăsătură definitorie a mișcării spre făurirea noii orînduiri și se realizează pe traiectoriile condiționate de legități generale și de realitățile concrete din diverse țări.

O primă determinare, în acest context, este raportul dialectic dintre partid și stat în socialism, care evidențiază, prin prisma perspectivei istorice, rolul statului de instrument în mîna clasei muncitoare pentru exercitarea puterii și înfăptuirea organizată a dezvoltării economico-sociale. Statul socialist neputînd fi astfel, nici în sensul juridic al cuvîntului, proprietarul forțelor de producție, nu există o bază obiectivă pentru manifestarea atotputerniciei sale în activitatea economică, dincolo de mandatul conferit și de cerința de a asigura funcționarea corectă a sistemului, pe treapta de dezvoltare dată. Atribuțiile statului socialist pe plan economic nu pot fi preluate de nici o altă instanță. Menirea partidului, ca for al forțelor de avangardă ale societății, rezidă în orientarea și potențarea energiilor în sensul descifrării problematicii dezvoltării noii orînduiri.

Totodată, perfecționarea relațiilor socialiste de producție vizează adecvarea acestora cu stadiul și performanțele forțelor de producție, în scopul stimulării sporurilor de productivitate și a calității. În esență, este vorba de o cerință permanentă, realizabilă în socialism cu mijloace multiple ale acțiunii conștiente, pentru deblocarea continuă a resorturilor dezvoltării la nivel micro și macroeconomic de constrîngerile induse de factorii ce concură la desfășurarea producției. Începînd cu unitatea economică de bază, problema se reduce de fapt la organizarea unei gestiuni evoluate care să asigure economisirea muncii sociale — parametrul superiorității oriecărei orînduiri sociale. Aceasta presupune atît afirmarea criteriului rentabilității ca mobil al tuturor activităților economice, cît și legarea, în modalități corespunzătoare, a remunerării și poziției sociale ale producătorilor de calitatea rezultatelor muncii. Se poate vorbi, deci, de o mutație fundamentală în concepția asupra poziției celor ce muncesc față de procesul dezvoltării și a practicilor care au întreținut-o : cuceririle socialismului pe planul formelor de proprietate, de producție și repartiție nu mai trebuie privite ca rezultat al unui proces global, exterior făuritorilor bunurilor materiale și spirituale, ci ca o funcție directă a participării lor la organizarea și conducerea activităților economice și sociale.

Din cele de mai sus rezultă că tripla postură a oamenilor muncii în socialism, de proprietari ai mijloacelor de producție și a întregii avuții naționale, de producători și beneficiari nemijlociți a tot ceea ce se creează în societate constituie temelia perfecționării democrației, a autoconducerii și autogestiunii. Întrucît democrația nu este o cerință spontană a ansamblului categoriilor de oameni ai muncii, afirmarea ei în sfera economicului este legată de o neslăbită activitate educativă pentru formarea conștiințelor în acest spirit, respectiv pentru dezvoltarea formelor de acțiune directă a acestora în procesul dezvoltării. Configurația concretă a modalităților de manifestare a democrației muncitorești și a mecanismelor economico-financiare aferente prezintă particularități naționale sensibile, care nu sînt de natură să conteste, totuși, trăsătura lor comună de personificare a ascensiunii nemijlocite a maselor la promovarea progresului.

Expresie a frămîntărilor epocii pentru transformări radicale în producția materială și în evoluția spirituală, socialismul nu se sustrage, așa cum atestă practica ultimei jumătăți de veac, acțiunii legilor obiective ale evoluției societății. Dezvoltarea sa generală, ca și rezultatele construcției socialiste în fiecare țară în parte probează mișcarea dialectică spre împlinirea transformărilor necesare, spre aprofundarea caracterului social al muncii, perfecționarea principiilor de proprietate și de organizare economico-socială, în care contradicția rămîne țesătura esențială a tuturor realităților. Recunoașterea și tratarea lor adecvată constituie chezășia progresului, pivotul canalizării energiilor într-un sistem social neomogen (cum este cel socialist) și, totodată, mobilul activității conștiente pentru înnoirea societății.

Într-o astfel de viziune, este cu totul justificată și oportună cerința pusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie a.c., privind elaborarea unui program amplu de activitate teoretică, de analiză a tuturor fenomenelor interne și internaționale pentru a putea trage concluziile corespunzătoare pentru dezvoltarea ulterioară a țării. Trecerea României la un nou stadiu de dezvoltare, care va menține orientarea de bază a economiei românești, implică perfecționarea și adîncirea continuă a democrației muncitorești, a autoconducerii și autogestiunii. Procesul înfăptuirii societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul românesc este indisolubil legat de afirmarea acestui sistem democratic, unic în felul său, și se va înscrie ca un aport original în schimbul de influențe reciproce, din care este alcătuită mișcarea generală spre socialism.

Marian CHIRILĂ

[2]) Op. cit. pag. 27.

CONDIȚII SOCIAL-ECONOMICE ALE UTILIZĂRII CU EFICIENȚĂ A FORȚEI DE MUNCĂ

„Trebuie să avem întotdeauna în vedere adevărul bine cunoscut că munca este factorul hotărîtor al dezvoltării forțelor de producție, al progresului oricărei societăți“ [1]), arăta secretarul general al partidului nostru — tovarășul **Nicolae Ceaușescu.** Aportul forței de muncă la progresul general depinde, însă, de modul de unire a acesteia cu mijloacele de producție, de posibilitățile oferite oamenilor de a-și manifesta caracterul creator al muncii lor. Din punctul acesta de vedere, în socialism proprietatea socială asupra mijloacelor de producție, lichidînd relațiile de exploatare și asuprire, oferă condițiile cele mai favorabile pentru dezvoltarea multilaterală a personalității omului, pentru manifestarea inițiativei și a capacității lui creatoare.

Forța de muncă impulsionează progresul economico-social atît prin creșterea volumului populației ocupate cît și prin sporirea eficienței cu care este utilizată. Avînd în vedere că sporirea cantitativă a forței de muncă este limitată, cu precădere, de caracteristicile fiziologice ale reproducerii ei, în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane sporește necontenit rolul eficienței utilizării acesteia, necesitate stringentă în actuala etapă a construcției socialismului în țara noastră — a trecerii de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă. În legătură cu aceasta, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** aprecia : **„În actuala etapă de dezvoltare a societății socialiste trebuie să facem totul pentru a produce cît mai mult, cît mai bine, la o calitate cît mai înaltă, cu cheltuieli cît mai mici, să asigurăm creșterea continuă a eficienței, a producției nete, a venitului național — baza progresului societății și a creșterii bunăstării poporului“** [2]).

Utilizarea cît mai eficientă a forței de muncă — premisă a trecerii la o nouă calitate presupune, însă, respectarea unor condiții de bază, printre care, în primul rînd, **ridicarea nivelului de calificare și instruire generală a populației,** știut fiind că munca, privită drept muncă superioară, mai complicată față de munca socială medie, este exteriorizarea unei forțe de muncă în care intră cheltuieli de formare mai mari, a cărei pregătire presupune un timp mai îndelungat și care are, din această cauză, o valoare mai mare și se materializează, deci, în aceeași durată de timp, în valori relativ superioare.

Ridicarea gradului de calificare a forței de muncă reprezintă o cerință a promovării neabătute a progresului tehnic care solicită folosirea cu maximum de randament a noilor instalații, perfecționarea procedeelor tehnologice și utilizarea superioară a surselor de energie și a resurselor naturale, ceea ce determină schimbări calitative profunde în condițiile muncii și solicită cadre cu o asemenea calificare care să le permită adaptarea continuă la cerințele noi ale tehnicii moderne.

Gradul tot mai înalt de pregătire a forței de muncă este dovedit în țara noastră de faptul că în populația școlară a anului de învățămînt 1980/1981 a fost cuprinsă o pătrime din întreaga populație a țării, ceea ce ne situează din acest punct de vedere la nivelul celor mai dezvoltate state ale lumii. Ridicarea calificării forței de muncă în România este atestată, mai ales, de creșterea nivelului general de instrucție de la cca. 4 ani în primul cincinal, la 10 ani în perioada 1976—1980, urmînd ca pînă în 1990 să se extindă învățămîntul de 12 ani. În acest scop, au sporit continuu și cheltuielile de la bugetul de stat alocate învățămîntului : în 1980 fiind de 14 ori mai ridicate față de 1950 (respectiv 17 miliarde lei comparativ cu numai 1,3 miliarde lei). În aceeași perioadă dinamica produsului social și a venitului național a fost superioară dinamicii cheltuielilor alocate învățămîntului, ceea ce semnifică sporirea eficienței utilizării forței de muncă.

Măsura în care ridicarea calificării profesionale a impulsionat sporirea eficienței utilizării forței de muncă și, respectiv, creșterea venitului național poate fi redată cu ajutorul coeficientului de devansare a părții din venitul național destinată învățămîntului de către ritmul mediu anual de creștere a venitului național.

Faptul că, în perioada 1965—1980, unui procent din venitul național alocat învățămîntului i-au corespuns între 1,73 și 2,13 procente de creștere a venitului național, asociat și cu dinamica superioară a acestuia comparativ cu dinamica cheltuielilor destinate învățămîntului, atestă că ridicarea calificării profesionale și a instruirii generale a individului apare drept cea mai eficientă forță productivă a societății. Această orientare este continuată în cincinalul in curs cînd, față de cel anterior, cresc de 1,58 ori cheltuielile statului pentru dezvoltarea bazei materiale, finanțarea procesului de învățămînt, acordarea de burse și alte forme de sprijin material elevilor și studenților.

De altfel, în Raportul la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R. tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că : **„Un obiectiv esențial al cincinalului este dezvoltarea în continuare a învățămîntului pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, a politehnizării și integrării strînse cu producția și cercetarea, organizarea temeinică a calificării forței de muncă, generalizarea procesului de reciclare a cadrelor, perfecționarea pregătirii profesionale a tuturor oamenilor muncii“** [3]).

Desigur, utilizarea eficientă a forței de muncă presupune stăpînirea cît mai largă de către oamenii muncii a cunoștințelor **tot mai înalte, complexe și diversificate** cerute de progresele științei și tehnicii, știut fiind că în prezent cele mai perfecționate mijloace de muncă din dotarea economiei naționale se află în dependență exclusivă, mai mult ca oricînd, de nivelul calificării, atît pe planul creării cît și cel al utilizării lor cît mai eficiente. Semnificativ, în acest sens, este ridicarea ponderii muncitorilor pregătiți prin școlarizare concomitent cu desființarea uceniciei la locul de muncă care a ființat numai în deceniul 1971—1980. În același timp strînsa unire a învățămîntului cu producția asigură formarea prin școlarizare a unor muncitori bine și multilateral pregătiți, ceea ce permite evitarea în tot mai mare măsură a unor fenomene negative în producție cum ar fi procentul ridicat de rebuturi, încălcarea unor standarde sub aspectul dimensiunii, al profilului și calității, uzura accelerată a unor piese sau utilaje, consum irațional de materii prime și energie, fenomene care necesită cheltuieli suplimentare de producție, încarcă nejustificat costul și reduc dimensiunile venitului național.

Un aspect cu implicații pozitive privind ridicarea gradului de pregătire profesională prin școlarizare îl reprezintă și faptul că procesul de intrare în producție a noi contingente de lucrători tineri cu o pregătire de cultură generală și profesională mai înaltă l-a devansat în mod constant și în proporții tot mai însemnate pe cel al ieșirii din activitate a grupelor ajunse la vîrsta de pensionare care posedă o calificare mai redusă (care compensează însă, în parte, lipsa de pregătire prin școlarizare cu cunoștințele dobîndite prin experiența îndelungată). Totodată creșterea în anul de învățămînt 1980/1981 față de 1965/1966 a numărului elevilor în învățămîntul de maiștri de peste două ori, iar a studenților în învățămîntul superior de circa 1,25 ori atestă eforturile statului nostru în această privință precum și calificarea profesională a forței de muncă prin forme superioare cu implicații pozitive privind sporirea eficienței utilizării acesteia.

Semnificativ privind ridicarea gradului de pregătire profesională este faptul că la sfîrșitul cincinalului în curs, în totalul populației, cea școlară va reprezenta cca. 27%, învățămîntul superior cu deosebire cel tehnic va cuprinde peste 200 mii studenți, învățămîntul profesional va cuprinde cca. 20 la sută din numărul absolvenților învățămîntului de 10 ani, practica în producție va reprezenta cca. o treime din programul de învățămînt, iar în programele de reciclare vor fi cuprinse cca. 2 milioane de persoane anual ; pe această bază ponderea personalului calificat în totalul personalului muncitor va ajunge la 89%.

Utilizarea eficientă a forței de muncă este condiționată în măsură însemnată și de proporțiile existente între numărul muncitorilor, tehnicienilor și maiștrilor, între numărul muncitorilor de bază și auxiliari, între numărul celor direct productivi și de deservire sau cei neproductivi, respectiv, de **structura forței de muncă pe categorii profesionale.** Și acest aspect a cunoscut o perfecționare continuă în anii construcției socialiste dar mai ales, după cel de-al IX-lea Congres al partidului. Astfel, unei creșteri a populației ocupate cu 106,9% în perioada 1965—1980, personalul muncitor a crescut cu 170% fapt pentru care ponderea personalului muncitor în totalul populației ocupate a ajuns în prezent la peste 70% urmînd ca la sfîrșitul cin-

conf. dr. Angelica M. VRABIE
Galați

(Continuare în pag. 24)

[1]) **Nicolae Ceaușescu** : Expunere cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politică, educativă a partidului din 1—2 iunie 1982. Editura politică, București, 1982, p. 26
[2]) Idem p. 27.
[3]) **Nicolae Ceaușescu** : Raport la cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român. Editura politică, București, 1979, p. 46

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Tradiţii progresiste ale gîndirii economice româneşti (II)

În fundamentarea rolului fermei – cooperative în modernizarea agriculturii româneşti, M. Chiriţescu-Arva supune criticii atît vechea mişcare cooperatistă, cît şi mica gospodărie ţărănească, relevînd avantajele economice şi sociale pe care le prezintă ferma-cooperativă. Constatarea potrivit căreia „Cooperaţia nu este o noutate pentru noi nici ca idee şi nici ca înfăptuire", [1]) este completată de convingerea potrivit căreia „cooperaţia, aşa cum era concepută, şi aplicată, în loc de a ajuta la rezolvarea mai uşoară a acestei probleme (a cooperativizării agriculturii – O.P.) constituie una din principalele piedici care se ridică în calea ei. Atrasă încă de la începutul manifestărilor ei în orbita capitalismului, a cărui unealtă fidelă a fost întotdeauna, cooperaţia de toate formele va trebui total revoluţionată". [2]) În articolul „Cooperativa de producţie, factor activ al salvării agriculturii mici" dezvăluie neajunsurile tuturor formelor de cooperative din timpul său (de credit, de aprovizionare, de prelucrare şi desfacere în comun a produselor agricole), precum şi al obştilor sătesti de arendare – forme importate din Apus şi care, datorită lipsei de sprijin din partea statului au avut un rol doar „iluzoriu".

În articolul „Nevoia înfiinţării fermelor – cooperative" (ca şi în cel privind „Îndrumarea producţiei vegetale în fermele – cooperative), M. Chiriţescu-Arva demonstrează „imperativul care se pune agriculturii mici de a se asocia, pentru a putea realiza în acest fel avantajele de ordin tehnic şi economic, pe care le are agricultura mare". [3]) El consideră că aceste avantaje – pe scurt expuse de noi – constau în următoarele : a) posibilitatea obţinerii de credit, deoarece terenul de care dispun va constitui „o bază certă şi sigură de credit", cu mari implicaţii pentru activitatea economică din agricultură, explicate astfel : „Fermele – cooperative, prin posibilităţile de credit ieftin de care vor dispune, vor înlesni, în primul rînd, întrebuinţarea maşinismului, pe o scară mult mai întinsă ca astăzi, în cultivarea pămînturilor micilor proprietari. Dispărînd răzoarele dintre parcelele individuale, maşinile mari şi scumpe, care nu sînt astăzi accesibile agriculturilor mici, vor putea fi folosite în mod economic. Rezultatele întrebuinţării maşinilor în cultivarea pămîntului vor fi binefăcătoare şi variate" ; b) îmbunătăţirea nivelului tehnic al agriculturii, ca urmare a introducerii tehnicii moderne ; c) folosirea unui „asolament raţional, în care plantele cultivate se vor succeda unele pe altele după rotaţie în concordanţă cu tehnica şi ştiinţa agronomică" ; d) raţionalizarea cheltuielilor de producţie, inclusiv a consumului de muncă, în vederea creşterii productivităţii muncii. „Agricultura mare de astăzi – spunea Arva –, aproape ca şi industria, pe lîngă folosirea maşinilor perfecţionate, îşi poate raţionaliza munca pe calea perfecţionării ei şi a specializării, sporind randamentul individual în unitatea de timp, precum şi calitatea lucrului produs" ; e) specializarea raţională a regiunilor agricole, în condiţiile dezvoltării multilaterale a agriculturii, ştiut fiind faptul că diversificarea producţiei micşorează riscul natural din producţia multilaterală, măreşte veniturile şi foloseşte mai productiv fertilitatea solului ; f) sporirea şi standardizarea (uniformizarea) producţiei, care pot provoca o simţitoare îmbunătăţire a calităţii produselor şi o ieftinire apreciabilă a costului lor de producţie ; g) îmbunătăţirea condiţiilor de depozitare şi păstrare a produselor agricole şi posibilitatea primirii de avansuri de către membrii cooperatori pentru producţia pe care o posedă în magazia comună ; h) diminuarea riscurilor atît prin aplicarea de măsuri preventive (cum e combaterea bolilor şi dăunătorilor), cît şi prin sistemul de asigurări mutuale, realizat prin intermediul uniunii fermelor-cooperative.

În conceptul lui M. Chiriţescu-Arva, cooperativizarea este un proces, în decursul căruia ţăranul trebuie convins (nu obligat) de superioritatea fermei-cooperative. Pentru aceasta este necesară crearea – de către Ministerul Agriculturii – a unor premise economico-

Prima parte a articolului a apărut în nr. 42 din 22 octombrie a.c.

FIŞE

JOHN KENNETH GALBRAITH

ŞTIINŢA ECONOMICĂ ŞI INTERESUL PUBLIC

● *Continuînd seria valoroaselor lucrări – din literatura social-politică naţională şi mondială – publicate în colecţia* Idei contemporane, EDITURA POLITICĂ *oferă cititorului din ţara noastră o carte de referinţă din literatura economică actuală : „Ştiinţa economică şi interesul public" semnată de economistul american* John Kenneth Galbraith. *Lucrarea recent tradusă, îmbogăţind şi adîncind o serie de idei ale autorului prezentate în alte cărţi (în special „The affluent society" şi „The new industrial state") are şi atributele unei sinteze. După cum subliniază însuşi autorul în preambulul lucrării, dacă în diversele scrieri anterioare obiectivul a fost mai limitat – acela de a analiza cîte o parte a sistemului economiei capitaliste – în „Ştiinţa economică şi interesul public" obiectivul urmărit este explicarea ansamblului. Iar această tentativă este realizată prin încorporarea în cîmpul investigaţiei, alături de activitatea marilor corporaţii (considerate ca o realitate economică specifică actualului stadiu al economiei capitaliste) şi a altor sectoare economice precum serviciile sociale, instituţiile de artă şi cultură etc. Un alt obiectiv al cărţii, care derivă din concepţia lui Galbraith privind statutul ştiinţei economice (autorul menţionat afirmă : „Ştiinţa economică nu este în primul rînd o ştiinţă explicativă ; ea de asemenea serveşte intereselor economice dominante. Ea cultivă credinţele şi prin aceasta comportamentul de care aceste interese au nevoie") este acela de a sensibiliza publicul larg la implicaţiile unor fenomene ce se derulează în spaţiul economic.*

Factori motori ai exportului de maşini

● *Obiectiv important al politicii economice aplicată în R.P. Chineză, creşterea exportului, în ultimii ani nu numai că s-a desfăşurat într-un ritm destul de alert dar a înregistrat şi o structură favorabilă. Acest lucru este dovedit, după cum opinează* Pan Molin *în articolul „China exports more machinery" publicat în numărul din octombrie a.c. al revistei „CHINA RECONSTRUCTS", de sporirea, cu circa 30 la sută anual, a exportului de maşini-unelte şi utilaj tehnologic. Principalele elemente care susţin interesul partenerilor străini pentru produsele fabricate în această ţară sînt : calitatea ridicată, fiabilitatea, preţurile competitive dar şi situaţia financiară bună a întreprinderilor producătoare. Apreciind că, potrivit comenzilor existente, exportul acestei ramuri industriale se va menţine la nivelul actual sau chiar va creşte, P.M. încearcă să identifice elementele care pot asigura mai departe succesul întreprinderilor chineze pe pieţele externe. Între acestea sînt reţinute, din perspectiva strategiei de dezvoltare a producătorilor, orientarea fermă spre înnoirea rapidă a producţiei dar şi o alegere judicioasă a licenţelor, fiind importate mai cu seamă produse şi tehnologii care pot fi perfecţionate în continuare prin forţe proprii. Din unghiul de vedere al organizării activităţii economice la nivel micro autorul apreciază că un aport substanţial la buna orientare şi cunoaştere a pieţei îl are existenţa posibilităţilor tot mai mari ale întreprinderilor în a-şi organiza servicii proprii de export care tratează nemijlocit cu partenerii externi.*

Tehnologii agricole adecvate

● *În ce priveşte agricultura, dificultăţile de a transfera tehnologiile realizate şi folosite în ţările dezvoltate spre ţările în curs de dezvoltare se localizează în trei domenii principale, apreciază* Robert E. Evenson *în studiul „Benefits and obstacles to appropriate agricultural technology" publicat de* Economic Growth Center *al Universităţii Yale. Un prim obstacol – subliniază R.E. – rezidă în faptul că*

organizatorice, expuse în articolul „Cooperativele de producție și tractorul", dintre care enumerăm (în ordinea concepută de Arva) : 1) perfecționarea activității fermelor de stat, care să facă o cultură bazată pe mașinism, „pentru a servi de exemplu agricultorilor din împrejurimi" ; 2) organizarea — pe lîngă fiecare fermă — a unor echipe de mecanizare, care „să colaboreze activ la o intensă propagandă pentru organizarea cooperativelor" ; 3) acordarea de credite pe termen lung, care să echivaleze cu jumătate din costul mașinilor grele procurate pentru cooperativele de producție ; 4) aprovizionarea cu sămînță de soi, reproducători și alte materiale ; 5) scutirea de impozit agricol pe timp de cinci ani pentru membrii cooperatori ; 6) scutiri de vamă și tarif redus pe C.F.R. — tot pe timp de cinci ani — pentru mașinile și produsele de import sau exportate de cooperative ; 7) preluarea atribuțiilor exercitate de camerele de agricultură de către federalele județene și centralele regionale de cooperative de producție, ca organisme specifice, reprezentative ale acestora ; 8) elaborarea de legi prin care să se stabilească statutul de funcționare al cooperativei de producție, precum și modalitățile de îndrumare a agriculturii mici de către cooperativele de producție.

Deși M. Chirițescu-Arva nu a elaborat un statut propriu-zis al fermei-cooperative, totuși în capitolul privind „Organizarea internă a fermei-cooperative" din lucrarea „Organizarea producției agricole în statul țărănesc" (apărută, post-mortem, în 1935, în Editura Cartea românească), precum și — mai direct — în articolul „Principii de bază în alcătuirea fermelor-cooperative" publicat în ziarul „Cuvîntul" din 13 februarie 1931, el expune principiile de organizare a cooperativei agricole de producție, care pot fi asimilate unui adevărat statut de funcționare a acesteia. Desigur că prima și cea mai importantă problemă era — și a rămas — cea privind pămîntul — principalul mijloc de muncă al țăranului român. În concepția lui Chirițescu-Arva, aceste unități cooperative urmau să realizeze, pe baza unui statut încadrat în codul cooperației, o cultivare împreună, pe suprafețe întinse, a terenurilor de care dispuneau micii agricultori. Ele urmau să fie deci cooperative în scopul folosirii terenului după toate regulile tehnicii moderne, pentru a realiza cît mai multe din avantajele agriculturii mari. După caz și posibilități locale, fermele-cooperative puteau fi îndrumate spre o cooperativizare completă sau spre o cooperativizare parțială. În primul caz, toate lucrările (de la arat pînă la vînzarea produselor) urmau să se facă în comun ; în al doilea caz (care în practica cooperativizării din țara noastră a corespuns întovărășirii agricole), în comun urmau să se realizeze numai aratul și semănatul, după care fiecare asociat urma să primească, din asolamentul fermei, o suprafață egală celei avute, pentru executarea individuală a restului de lucrări.

Precum se vede, conceptul lui Chirițescu-Arva se deosebește de conceptul construcției socialiste la sate din țara noastră prin aceea că nu ajunge pînă la înțelegerea necesității proprietății socialiste asupra pămîntului. El însuși a fost conștient de lipsa acestei verigi fundamentale din sistemul său de cooperativizare a agriculturii și a căutat s-o explice prin adîncirea spiritului de proprietar al țăranului, scriind : „Ultimele legiuiri de reformă agrară au contribuit la adîncirea spiritului de proprietate individuală pentru țărănime. Proprietatea individuală a micilor cultivatori, cu toată dezamăgirea pe care a produs-o din punct de vedere al funcțiunii ei productive, trebuie menținută". Desigur că, în aprecierea acestei poziții, trebuie să ținem seama de epoca în care a trăit și gîndit Chirițescu-Arva, care — din cele cunoscute — n-a avut legături cu mișcarea muncitorească, nici cu Partidul Comunist Român, el însuși fiind deputat din partea Partidului Național Țărănesc.

Dar clarviziunea omului de știință îl ridică deasupra intereselor de clasă. El nu putea să nu întrevadă neajunsurile sociale și economice ale menținerii proprietății private asupra pămîntului. De aceea, el preconiza măsuri care să limiteze spiritul de proprietar al țăranului. Astfel, în urma grupării lor în asociație, terenurile devin indisponibile pe toată durata asociației, în sensul că nu mai pot fi retrase din asociație. Ele pot fi vîndute, atrăgînd însă după sine obligația, pentru cumpărători, de a succeda în drepturi și în obligații, în sînul cooperativei, pe fostul proprietar. De asemenea, pămîntul poate fi transmis pe cale de moștenire, acte dotale sau cesiune, în cadrul cooperativei, altor persoane care dobîndesc însă calitatea de asociat în cadrul cooperativei.

prof. dr. Oprea PARPALĂ

[1]) Op. cit., pag. 267
[2]) Op. cit., pag. 258
[3]) Op. cit., pag. 273

---

tehnologiile agricole perfecționate în țările dezvoltate au la bază o serie de mutații genetice și adaptări ale plantelor în funcție de condițiile climatice specifice în majoritatea cazurilor zonei temperate ; cultivate în zone climatice diferite, aceleași tipuri de plante vor avea randamente disproporționate. Utilizarea substanțelor chimice are, la rîndul său, efecte în aceeași direcție ; întrucît tehnologiile agricole presupun și anumite „rețete" în ce privește folosirea substanțelor chimice, rețete care sînt dozate în funcție de parametrii ecologici locali, transferul acestora nu este eficient ca atare și se impune reelaborarea tehnologiilor în funcție de condițiile țării care asimilează tehnologiile respective. În sfîrșit, un al treilea obstacol, se arată mai departe, este cel al sistemei de mașini, adaptată specificului țărilor dezvoltate în care forța de muncă este foarte scumpă. Folosite în țări în care costul forței de muncă, în comparație cu cel al combustibilului, este scăzut, astfel de utilaje se dovedesc oneroase sub aspectul eficienței. Soluția pe care R.E. o întrevede pentru asigurarea unui transfer tehnologic eficient este cea a dezvoltării cercetării agricole în țările în curs de dezvoltare, cercetare al cărei rol ar fi acela de a găsi soluțiile pentru adaptarea parametrilor tehnologici la condițiile locale.

Manifestări științifice

● *Săptămîna trecută a avut loc la Galați sesiunea științifică „Pregătirea și utilizarea eficientă a forței de muncă", organizată de Universitatea din localitate și Institutul de economie socialistă din București, la care au participat cadre didactice, cercetători, economiști și alți specialiști din producție și din instituții de sinteză. Lucrările sesiunii s-au desfășurat pe trei secții : a) recrutarea și pregătirea forței de muncă ; b) repartizarea rațională a forței de muncă și organizarea muncii ; c) utilizarea eficientă a forței de muncă.*

Pornind de la importanța și complexitatea procesului de pregătire și utilizare eficientă a forței de muncă, în condițiile aplicării principiilor noului mecanism economico-financiar, ale autoconducerii și autogestiunii, comunicările prezentate au urmărit să evidențieze interdependența dintre diferitele laturi ale acestui proces, rolul selecției și orientării profesionale, incidența factorilor economici și sociali în integrarea socio-profesională a tineretului, noile orientări care se cristalizează în organizarea muncii la producția în flux, metodele moderne de dimensionare optimă a formațiilor de lucru, probleme ale perfecționării normării muncii, ale stimulării materiale și utilizării eficiente a forței de muncă, a întregii baze tehnico-materiale a producției, ale perfecționării corelațiilor planului de muncă și retribuire în vederea creșterii susținute a productivității muncii, impactul ridicării calității produselor asupra creșterii productivității muncii etc.

★

● *În ziua de 23 octombrie a.c. a avut loc la Baia Mare, la sediul filialei Maramureș a Arhivelor Statului, o masă rotundă cu tema „Arhivele maramureșene în sprijinul dezvoltării economiei naționale". La consfătuire au participat cadre de conducere și specialiști din întreprinderi geologice, miniere și industriale, din institute de cercetări, cadre didactice universitare, muzeografi și arhiviști. Participanții au făcut un larg schimb de experiență asupra modului în care datele și informațiile cuprinse în bogatele arhive ale fostelor întreprinderi geologice și miniere pot fi mai eficient valorificate pentru depistarea de noi resurse naturale. Au fost date exemple privind modul în care cercetarea arhivelor a contribuit la repunerea în circuitul economic a unor mine abandonate în trecut. S-a subliniat necesitatea cercetării documentelor de arhivă pentru perfecționarea hărților geologice, pentru descoperirea și valorificarea de noi resurse naturale. S-au făcut numeroase propuneri menite să ducă la o mai eficientă valorificare a informațiilor din arhive în scopuri economice practice, în vederea realizării unei secții speciale privind istoria mineritului la Muzeul județean Baia Mare și pregătirea studenților la Institutul superior din Baia Mare. În acest scop, filiala Arhivelor Statului Maramureș elaborează în prezent un catalog de documente miniere.*

FIȘE

Utilizarea forței de muncă

(Urmare din pag. 21)

cinalului în curs prin crearea a încă 580 mii noi locuri de muncă, să devină și mai ridicată.

În acest context o importanță notabilă o are stabilirea unei concordanțe cît mai depline între nivelul de pregătire profesională a lucrătorilor și cerințele locului de muncă. Condiția este impusă de faptul că atunci cînd nivelul pregătirii forței de muncă este mai ridicat decît gradul tehnic al utilajelor la care lucrează muncitorul cu calificarea respectivă, eforturile pentru formarea sa profesională nu sînt deplin fructificate, iar cînd gradul de tehnicitate și complexitate a utilajelor este superior nivelului pregătirii lucrătorilor ce le deservesc, investiția respectivă nu poate fi valorificată eficient : în ambele cazuri ritmul creșterii venitului național este încetinit. În legătură cu acest aspect, trebuie menționată puternica dotare cu mașini și utilaje a economiei românești, creșterea în întreaga etapă a făuririi economiei socialiste de 9 ori a volumului fondurilor fixe în cadrul cărora ponderea fondurilor fixe productive se ridică la 72%, ceea ce a făcut posibil ca pe o persoană ocupată volumul fondurilor fixe productive să sporească de 6,7 ori în 1980 față de 1950. În legătură cu aceste probleme la plenara C.C. al P.C.R. din 7—8 octombrie a.c. tovarășul **Nicolae Ceaușescu** preciza : **„Avem o industrie modernă : în multe sectoare am introdus mecanizarea, automatizarea, am trecut la calculatoare, la microprocesoare, la roboți — dar productivitatea muncii nu crește în ritmul introducerii metodelor moderne de producție"**. Tocmai de aceea secretarul general al partidului cerea să se acorde mai multă atenție pregătirii cadrelor, ridicării continue a pregătirii lor profesionale și îndeosebi în domeniul minier, petrolier, energetic etc., unde au fost întocmite programe ample de modernizare tehnică și tehnologică fără să fie pe deplin asigurată formarea cadrelor necesare.

Eficiența utilizării forței de muncă este condiționată în mod hotărîtor de specificul și rolul social economic al sferei și ramurii de producție în care își desfășoară activitatea. Este cunoscut că venitul național atît sub formă materială cît și valorică este creat de lucrătorii ocupați în sfera producției materiale, sferă care determină întreaga configurație a economiei.

Raportul populației ocupate în sfera productivă la dimensiunile venitului național depinde însă și de structura acesteia pe ramuri și subramuri potrivit adîncirii diviziunii sociale a muncii. Semnificativ privind eficiența utilizării forței de muncă este ca populația ocupată în agricultură s-a redus de la peste 74% în 1950 și cca. 57% în 1965 la mai puțin de 30% în prezent, sporind corespunzător cea ocupată în ramurile neagricole, mai ales în industrie, ramură care deține cca. 36% din populația ocupată față de 19% și respectiv 12%. Îmbunătățirea structurii populației ocupate în favoarea activităților neagricole exercită o influență pozitivă atît asupra mărimii venitului național cît și asupra ritmului de creștere a acestuia. Situația este generată pe de o parte, de faptul că în ramurile neagricole populația ocupată are o calificare mai ridicată fiind în măsură să deservească mai bine tehnica înaintată și creează de aceea un venit național mai mare decît populația din agricultură, iar pe de altă parte, că datorită posibilităților sporite de asimilare a progresului tehnic și de creștere mai rapidă pe acest temei a eficienței utilizării forței de muncă, ritmul de creștere a venitului național din ramurile neagricole este superior celui din agricultură.

Avînd în vedere factorii structurali ai forței de muncă, eficiența utilizării acesteia poate fi redată cu ajutorul coeficienților de dependență a ponderii ramurilor în structura venitului național față de ponderea lor în structura populației ocupate, coeficienți redați în tabelul alăturat.

Evoluția coeficienților de dependență reflectă faptul că în ramurile neagricole unde înzestrarea tehnică a muncii este mai înaltă comparativ cu cea din agricultură s-a creat partea importantă a venitului național : industria, construcțiile, transporturile și telecomunicațiile au participat la valoarea nou creată cu 60% în 1965, cu 74,4% în 1970, cu. 73,2% în 1975 și cu 74,4% în 1980. Coeficientul mai ridicat din industrie în întreaga perioadă, iar cu excepția anului 1975 și în construcții, transporturi și telecomunicații arată că în această ramură de bază a economiei ponderea deținută în venitul național a devansat cu mult partea deținută în volumul populației ocupate : indicele de devansare a oscilat între 1,65 și 2,54. Altfel spus, venitul național din industrie a fost creat cu un consum de forță de muncă mai redus decît în celelalte ramuri : în anul 1980 mai redus de cca. 4 ori față de agricultură și de 1,5—1,6 ori comparativ cu construcțiile, transporturile și telecomunicațiile. Cu toate acestea repartiția pe ramuri a forței de muncă

Evoluția coeficienților de dependență a ponderii ramurilor în structura venitului național față de ponderea lor în structura populației ocupate în perioada 1965—1980 *)

Ramurile	Anii			
	1965	1970	1975	1980
Industrie	2,54	2,52	1,95	1,65
Construcții	1,27	1,33	0,94	1,06
Agricultură	0,51	0,38	0,43	0,42
Transporturi și telecomunicații	1,08	1,40	0,94	1,03

*) Sursa de date : Anuarul statistic al Republicii Socialiste România 1981. Direcția Centrala de Statistică p. 98 ; 129—121

nu este încă pe deplin corespunzătoare. După cum sublinia secretarul general al partidului la plenara C.C. al P.C.R. din 7—8 octombrie a.c. **„Noi avem încă în multe sectoare mulți oameni care nu își justifică pe deplin prezența în locurile respective... Cu atît mai mult trebuie să avem în vedere acest lucru, cu cît sînt sectoare unde se manifestă puternic lipsa de forță de muncă... îndeosebi în domeniul minier, dar chiar în domeniul construcțiilor, precum și în alte sectoare de activitate"**.

Este drept că făuritoarea directă a venitului național este munca productivă. Adîncirea diviziunii sociale a muncii face însă posibilă apariția unor grupe distincte de ramuri productive care au particularitatea că produsele lor sînt stocate în resursele umane existente la un moment dat și utilizate atît în perioadele curente dar mai ales, în cele viitoare. Avem în vedere dezvoltarea învățămîntului, culturii în ridicarea nivelului de instruire a forței de muncă cerută de producția modernă, amplificarea aportului cercetării științifice în utilizarea superioară a resurselor materiale, modernizarea tehnologiilor de fabricație și ridicarea tuturor parametrilor calitativi ai producției, sporirea gradului de urbanizare și a solicitărilor astfel, crescînde ale populației. La acestea, se adaugă **aportul în creștere al asistenței medicale și asigurărilor sociale** la menținerea sănătății oamenilor muncii, prelungirea duratei vieții active și creșterea forței productive a muncii.

Durata vieții active este potrivit legislației în vigoare, în țara noastră, de 16—62 la bărbați și 16—57 ani la femei. În aceste limite la 1 iulie 1978, se încadra cca. 57% din populația totală a țării ceea ce reprezintă un aspect pozitiv mai ales dacă ținem seama că aproape 50% din această categorie aparținea grupelor cele mai productive cuprinse între 25 și 44 ani. De altfel, măsurile tot mai bune de muncă și viață luate de partidul și statul nostru au făcut ca durata medie a vieții active să fie în ultimii ani de cca. 90% din cea maximă, durată care se va prelungi în viitor.

Pentru ca forța de muncă să fie utilizată cît mai eficient este necesar ca fondul total de timp de muncă să fie folosit la maximum și în limitele stricte ale timpului de muncă socialmente necesar, direcții în care s-au înregistrat succese remarcabile în economia țării noastre. În industrie spre exemplu, începînd cu anul 1970 indicele de utilizare a fondului de timp maxim disponibil este de peste 94% ; în unele ramuri mai ales în agricultură el este mult mai redus. Înfăptuirea noii revoluții agrare va avea printre altele, drept efect calitativ și utilizarea la parametrii mai înalți a timpului de muncă.

Un rol deosebit privind folosirea la maximum a fondului total de timp de muncă îl are organizarea științifică a producției și muncii înfăptuirea cu operativitate a sarcinilor de serviciu, înțelegerea mai deplină de către fiecare lucrător a triplei lui calități, întărirea ordinii și disciplinei în muncă.

Fără a limita aria premiselor și condițiilor creșterii eficienței forței de muncă la cele investigate, se cuvine precizarea că în cincinalul actual — al calității și eficienței, acestea se vor amplifica tot mai mult, că aportul lor la creșterea productivității muncii va fi din ce în ce mai mare. Numai pe acest temei productivitatea muncii calculată pe baza producției nete va spori în industrie cu 140,4%, iar în construcții-montaj cu 130,1%, factor de bază al creșterii cu 141,1% a venitului național — premisa trecerii în rîndul țărilor cu dezvoltare economică medie.

Stă în puterea națiunii noastre socialiste înfăptuirea măreților prevederi ale celui de-al XII-lea Congres al partidului așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu : „Avem acum și o muncitorime cu o experiență îndelungată, avem ingineri, avem tehnicieni, avem puternice forțe în cercetare, avem un bun învățămînt — deci forțe în stare să rezolve, acționînd în strînsă unitate, problemele de calitate în toate domeniile"**[4]).

[4]) **Nicolae Ceaușescu** : Cuvîntare la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 31 martie 1982, Editura politică, București, 1982, p. 9

„România se pronunță cu fermitate pentru înfăptuirea securității și cooperării în Europa, pentru o Europă unită, bazată pe diversitate, pe respectarea orînduirii sociale din fiecare țară. Considerăm necesar să facem totul ca, la reluare, reuniunea de la Madrid consacrată cooperării și securității europene să se încheie cu rezultate cît mai bune, să ducă la convocarea unei conferințe speciale pentru dezarmare și încredere în Europa, să asigure continuitatea reuniunilor și conferințelor începute la Helsinki".

NICOLAE CEAUȘESCU

Întărirea încrederii și realizarea dezarmării – sarcini prioritare ale reuniunii de la Madrid

LA 9 NOIEMBRIE, la Palatul Congreselor din capitala Spaniei se reiau, după o pauză de aproape opt luni, intervenită la 12 martie, lucrările reuniunii de la Madrid a statelor participante la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa. Este vorba de un eveniment politic de primă mărime, așteptat cu interes de guvernele și cercurile politice din țările participante și din întreaga lume și în care își pun îndreptățite speranțe atît popoarele din Europa, cît și de pe celelalte continente.

Însemnătatea politică a reuniunii de la Madrid derivă, așa cum au subliniat în ultima perioadă o serie de conducători ai țărilor participante, așa cum remarcă majoritatea covîrșitoare a comentariilor presei europene și mondiale, atît din importanța intrinsecă a problemelor aflate pe agenda marelui forum general-european — probleme de ordin politic, economic, militar, cultural, tehnico-științific și umanitar, ținînd de promovarea cooperării, păcii și securității în Europa — din **ponderea majoră pe care evoluțiile de pe continentul european au avut-o și o au asupra ansamblului vieții internaționale,** cît și din **contextul mondial, de o mare complexitate,** în care se desfășoară etapa finală a conferinței general-europene din capitala spaniolă.

Tabloul de o complexitate fără precedent al vieții internaționale

ANALIZELE profund științifice, cu o mare forță de cuprindere a proceselor și tendințelor din viața internațională și de descifrare a sensurilor majore ale acestora, făcute în ultima perioadă de secretarul general al partidului nostru, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu relevă pregnant că, urmare a unor evoluții mai vechi sau mai noi, în raporturile interstatale s-a ajuns la o încordare deosebit de gravă, la acumularea unui mare număr de probleme complicate, ceea ce a făcut să crească pericolele de noi conflicte militare, inclusiv de izbucnire a unei conflagrații mondiale cu consecințe imprevizibile pentru întreaga umanitate. **„În viața internațională** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în importanta expunere făcută la plenara lărgită din iunie a.c. a Comitetului Central al partidului nostru — **se confruntă astăzi două tendințe diametral opuse : pe de o parte, politica imperialistă de forță și dictat, de menținere și reîmpărțire a zonelor de influență, de accentuare a cursei înarmărilor, pe de altă parte, orientarea tot mai puternică spre o politică nouă, care să pună capăt folosirii și amenințării cu forța, dictatului, zonelor de influență, cursei înarmărilor, să asigure dezvoltarea independentă a popoarelor, colaborarea lor bazată pe principiile egalității, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne".**

Conducătorul partidului și statului nostru are meritul de a fi identificat cu claritate maximă cauzele principale care au generat actualul tablou de o complexitate fără precedent al vieții internaționale, starea de încordare periculoasă la care s-a ajuns, ceea ce servește în cel mai înalt grad atît la orientarea acțiunilor de politică externă ale țării noastre în slujba destinderii, cooperării, păcii și independenței popoarelor, la mobilizarea eforturilor tuturor guvernelor, ale popoarelor, ale opiniei publice, pentru soluționarea în chip nou, democratic, a problemelor grave ce confruntă umanitatea. Este vorba în esență de menținerea și agravarea manifestărilor revolute ale politicii de forță, de accentuarea luptei pentru reîmpărțirea zonelor și sferelor de influență, de adîncirea vechilor contradicții din viața mondială și apariția unor noi contradicții economice și sociale — cum este cea dintre țările bogate și cele sărace, pe cale de a deveni una din contradicțiile fundamentale ale epocii noastre. Este vorba de existența unui număr record de conflicte așanumite „locale" în diferite regiuni ale planetei, de accentuarea crizei economice mondiale — care așa cum releva tovarășul **Nicolae Ceaușescu „se manifestă ca o furtună de mare intensitate, cuprinzînd practic toate statele lumii"** — de escaladarea tot mai periculoasă, cantitativă și calitativă a cursei înarmărilor, agravarea decalajelor economice și a stării de subdezvoltare.

Secretarul general al partidului nostru a sesizat cu o mare clarviziune și cu un remarcabil simț al evoluției istorice faptul că, în prezent, omenirea traversează — urmare a prefacerilor dinamice din raporturile interstatale — **o perioadă de reașezare a raportului de forțe, de realizare a unui nou echilibru mondial între diferite state și grupări de state,** echilibru care se va baza pe o mai mare diversitate a centrelor de putere, va ține mai mult seama de rolul lumii a treia, al țărilor mici și mijlocii, nealiniate, în curs de dezvoltare, și care, spre a fi viabil, va trebui să se întemeieze pe noile principii și norme ale dreptului și moralei internaționale.

Continentul european — deși nu cunoaște conflictele și focarele deschise de tensiune din alte regiuni ale globului și deși a cunoscut, în unele privințe, influența binefăcătoare a principiilor, obiectivelor și dialogului constructiv decurgînd din semnarea, la 1 august 1975, a documentelor de la Helsinki, nu a rămas — într-o lume a interdependențelor, în care factorii politici, economici, militari și de altă natură au un caracter global — „o oază liniștită" într-o lume sfîșiată de contradicții, rivalități, încordare. Alături de tendințele pozitive, spre înțelegere și conlucrare, spre căutarea în comun de soluții în probleme de interes comun, care au continuat să-și facă drum în mod obiectiv, în ciuda vicisitudinilor climatului politic internațional, Europa rămîne confruntată atît cu problemele ei mai vechi, cît și cu o serie de dificultăți care s-au accentuat în ultima vreme, cum sînt recrudescența politicii de înarmare, pericolele la adresa destinderii, unele presiuni ale cercurilor de dreapta de pe continent sau din afara acestuia pentru a se determina „întreruperea" ori „condiționarea" procesului binefăcător al destinderii, apariția și manifestarea destul de puternică a unor tendințe de protecționism, de ridicare a unor bariere artificiale în calea schimburilor economice și tehnico-științifice, a comerțului și raporturilor financiare normale. La acestea se adaugă agravarea problemelor specifice ale lumii occidentale — recesiunea și adîncirea crizei generale a sistemului capitalist, creșterea puternică a șomajului, accentuarea instabilității politice și economice, lipsa unor perspective certe în evoluția vieții sociale, deteriorarea situației maselor muncitoare, intensificarea crizei moral-politice a capitalismului, însoțite în unele țări de încercări ale cercurilor retrograde de a determina o recrudescență a atitudinilor ostile și propagandei specifice „războiului rece" la adresa socialismului, de a progresa pînă la limitele absurdului cursa înarmărilor.

Evoluțiile negative din viața internațională și europeană fac, mai necesară ca oricînd, o amplificare și o intensificare a dialogului constructiv pentru rezolvarea problemelor de interes comun, conștientizarea sporită și mobilizarea crescîndă a eforturilor popoarelor pentru a se pune capăt încordării și a se promova o politică nouă în viața internațională.

„Toate acestea — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — fac necesară mai mult ca oricînd unirea eforturilor popoarelor pentru a se pune capăt încordării internaționale, a opri cursul spre confruntare și război, pentru reluarea și continuarea politicii de destindere, respect al independenței naționale și pace".**

Momentul internațional și european complex în care se reiau lucrările reuniunii de la Madrid determină ca în fața reprezentanților celor 35 de state participante să stea sarcini sporite, o răspundere deosebită. În ciuda dificultăților existente în climatul mondial, la reuniune nu trebuie în nici un caz să-și găsească locul atitudini defetiste, de descurajare în fața greutăților și obstacolelor existente. Dimpotrivă, dată fiind importanța de prim ordin pe care o au evoluțiile pozitive din Europa asupra ansamblului vieții internaționale, date fiind achizițiile de valoare indiscutabilă ce au fost obținute în baza acordurilor de la Helsinki, date fiind interesele majore de înțelegere, cooperare și pace ale popoarelor europene este **imperios necesar** ca la reuniune să se instaureze imediat după reluarea lucrărilor **un climat de lucru sănătos, o atmosferă de respect reciproc și de încredere,** indispensabile pentru finalizarea documentelor, pentru realizarea consensului și atingerea obiectivelor de mare însemnătate ce au fost fixate, într-un cuvînt pentru îndeplinirea mandatului de răspundere al acestui for general european. Este important de subliniat — ca un element pozitiv — că în ciuda greutăților existente, de loc neglijabile, cu care se confruntă de la început această reuniune, ale cărei lucrări s-au prelungit prea mult și în cadrul cărora s-au ridicat probleme care depășeau caracterul ei, țările europene, în majoritatea lor covîrșitoare, — așa cum o atestă luările de poziții oficiale din ultima vreme și o serie de acțiuni practice pe linia cooperării — atribuie în continuare un loc important întîlnirii de la Madrid în eforturile de îmbunătățire a situației din Europa pe calea definită de Actul final de la Helsinki și și-au exprimat interesul pentru reușita deliberărilor acestui for.

Măsuri concrete pentru însănătoșirea climatului politic în Europa și în lume

ÎN FAȚA REUNIUNII de la Madrid stau indiscutabil sarcini de o maximă însemnătate, ea avînd înainte de toate menirea ca, în actualele condiții, să adopte măsuri concrete care să contribuie la însănătoșirea climatului politic în Europa și în întreaga lume.

Așa cum a subliniat în repetate rînduri țara noastră, participanții la reuniune au datoria față de propriile lor popoare, față de întreaga omenire, ca pe baza dezbaterilor de pînă acum, a zecilor de propuneri avansate — între care se disting, prin importanța și actualitatea lor, cele avansate de România —, a sferelor de acord la care s-a ajuns deja să acționeze pentru **încheierea cît mai grabnică a reuniunii, cu adoptarea unui document final substanțial care să reafirme angajamentul ferm al tuturor statelor reprezentate de a respecta și aplica cu strictețe toate principiile și prevederile Actului final** și care să încorporeze înțelegeri privind traducerea lor continuă în viață. Prevederile acestui document final trebuie să stimuleze dialogul politic, să contribuie la sporirea încrederii, la reluarea și continuarea cursului spre destindere, să impulsioneze puternic dezvoltarea cooperării în domeniul economic, tehnico-științific, cultural și umanitar și să asigure continuitatea procesului general european început la Helsinki. În acest cadru de preocupări, documentul final ce va fi adoptat la Madrid trebuie să conțină o înțelegere clară cu privire la data și locul viitoarei reuniuni general-europene, pe care, după cum se știe, țara noastră s-a oferit să o găzduiască la București — inițiativă care se bucură de un larg sprijin din partea țărilor participante.

O sarcină prioritară a lucrărilor reuniunii de la Madrid — așa cum a rezultat din lucrările de pînă acum, din pozițiile exprimate de statele participante, din cerințele formulate clar de opinia publică europeană este aceea ca în cadrul dezbaterilor să se pună pe prim plan **realizarea unei înțelegeri privind convocarea unei conferințe pentru măsuri de sporire a încrederii și dezarmare în Europa și convenirea mandatului acesteia.** Această conferință nu reprezintă un simplu deziderat subiectiv, „o măsură oarecare" în cadrul mandatului conferinței, ci o problemă și o sarcină de prim ordin, reclamată de realitățile grave existente în Europa pe plan militar, de cerințele momentului actual și de experiența istorică tragică a acestui continent, pe care au izbucnit în acest secol două conflagrații mondiale distrugătoare.

Este bine știut că Europa a devenit azi regiunea lumii cu tristul record de **cea mai mare densitate a trupelor și armamentelor nucleare și convenționale** de tot felul, **un adevărat „continent-arsenal".** Potrivit unor statistici care nu sînt contestate și care au fost înfățișate în repetate rînduri la reuniunea de la Madrid, în Europa se află în prezent amplasate sau sînt orientate spre obiectivele de pe acest continent peste 15 000 de încărcături nucleare ; 2 452 de rachete cu rază lungă de acțiune ; 1 803 rachete instalate pe submarine ; 2 000 de rachete cu rază medie de acțiune cu 4 000 de încărcături nucleare ; peste 10 000 de arme nucleare tactice. Puterea explozivă a armamentului nuclear destinat Europei este de 2 000 de megatone TNT, respectiv echivalentul a peste 108 000 de bombe de tipul celei lansate la Hiroșima, ceea ce înseamnă că fiecare european poate fi ucis de puterea distructivă din arsenalele nucleare de circa 144 000 de ori. În plus, datele statistice precizează că în Europa se află peste 10 milioane de oameni sub arme, 505 bombardiere cu destinație strategică, 24 000 avioane de luptă, peste 90 000 de tancuri, 56 000 de tunuri, o uriașă cantitate de obuze, mine, altă tehnică de luptă și muniții. De notat că densitatea trupelor în Europa este de 6 ori mai mare decît în America Latină și de 30 de ori mai mare ca în Africa.

În plus, pe continentul european se află amplasate numeroase efective militare și baze pe teritorii străine, se găsesc față în față cele două blocuri militare. S-a calculat că potențialul militar al celor două alianțe militare reprezintă o forță care include 98 la sută din armamentul nuclear al lumii, 10 milioane de soldați și ofițeri, 60 000 de tancuri, 25 000 avioane de luptă, 5 000 nave de război, zeci de mii de tunuri, imense cantități de tehnică militară și muniții.

Este o realitate gravă, de care participanții la reuniunea de la Madrid nu pot să nu țină seama. Cu atît mai mult cu cît, urmare a recrudescenței politicilor de înarmare, se află în curs de realizare sau sînt proiectate noi programe de înarmare, și mai periculoase, între care se cere menționat planul N.A.T.O. de amplasare pe continent a celor 572 de rachete Pershing-2 și de croazieră, la a cărui aplicare se va proceda începînd din 1983.

Sînt rațiunile pentru care România, care a avut pe tot parcursul reuniunii de la Madrid o poziție eminamente constructivă, a militat pentru reușita ei deplină — atribuie o importanță primordială convocării conferinței europene pentru sporirea încrederii și dezarmare, apreciind că înțelegerea asupra organizării acestei conferințe este o chestiune prioritară pe agenda lucrărilor forului general european. Așa cum spunea în acest sens tovarășul **Nicolae Ceaușescu : „Noi acordăm o mare însemnătate înfăptuirii documentelor semnate la Helsinki, sub toate aspectele lor. Desigur, toate laturile documentelor sînt importante, trebuie să vedem totuși care sînt problemele de fond, ce este esențial în aceste documente. Dacă nu vom opri cursa înarmărilor și amplasarea de noi rachete și armamente nucleare în Europa, atunci toate celelalte laturi ale documentelor își pierd importanța lor. Rachetele, indiferent din ce parte vor porni — fie din Vest, fie din Est — nu-și vor alege victimele după concepții politice, filozofice sau religioase. Victimele armamentului nuclear vor fi bărbați, femei, copii, tineri, bătrîni, fără deosebire de convingeri. De aceea, problema esențială este să oprim cursa înarmărilor, să determinăm trecerea la dezarmare, să asigurăm dreptul fundamental al omului la viață, la existență liberă".** Sînt cuvinte care fac dovada unei înalte responsabilități istorice față de propriul popor, față de soarta celorlalte popoare ale Europei și ale lumii, care definesc cu claritate misiunea de mare însemnătate a forului general-european din capitala Spaniei.

Lucrările reuniunii se reiau într-un context internațional dificil, dar ele se bucură de sprijinul forțelor politice lucide, realiste din Europa și din întreaga lume, al popoarelor din Europa și de pe celelalte continente. Ele beneficiază de proiectul de document final prezentat la 16 decembrie 1981 de grupul țărilor neutre și nealiniate, care în concepția României și a multor altor state oferă o bază bună pentru încheierea cu rezultate pozitive a reuniunii. Este nevoie acum de voința politică, de spiritul de răspundere al tuturor participanților, pentru ca reuniune să se ridice la nivelul speranțelor legitime ale popoarelor din Europa și de pe întreaga noastră planetă.

Nicolae CHILIE

U.R.S.S.

Orientări în dezvoltarea bazei energetice

DEZVOLTAREA economiei sovietice, în ritmurile și proporțiile stabilite de Congresul al XXVI-lea al P.C.U.S., presupune creșterea producției purtătorilor primari de energie, concomitent cu gospodărirea rațională, eficientă a tuturor resurselor.

Este bine cunoscut faptul că Uniunea Sovietică dispune de resurse considerabile și variate de energie, fiind practic singura țară dezvoltată din punct de vedere industrial care își acoperă în întregime consumul din resurse interne și își creează, în același timp, importante disponibilități pentru export. În prezent aici se realizează aproximativ o cincime din producția mondială de energie. Repartizarea teritorială a acestor resurse este însă inegală ; ponderea covîrșitoare a resurselor energetice, peste 80%, o dețin regiunile de dincolo de Urali — Siberia, Kazahstan, Asia Centrală, Extremul Orient, în timp ce aproximativ 75% din necesarul de consum se află în zona europeană a țării.

Actualul cincinal prevede — paralel cu sporirea absolută a producției de energie — și o serie de măsuri menite să contribuie la îmbunătățirea structurii balanței de combustibili și energie. După cum se știe, într-o primă etapă, care a durat pînă la mijlocul anilor '50, ponderea majoritară în această balanță revenea cărbunelui, care acoperea în 1950 peste 66% din necesar. A urmat o perioadă de aproximativ un sfert de secol caracterizată prin micșorarea treptată a rolului cărbunelui și creșterea în schimb — la circa 4/5 — a ponderii hidrocarburilor (țiței și gaze). În fine, în cea de a treia etapă, începută la mijlocul anilor '70, se urmărește o creștere a ponderii gazelor naturale și a energiei atomice, concomitent cu stabilizarea ponderii cărbunilor și micșorarea ponderii țițeiului.

Dintre resursele primare de energie, **producția de țiței** înregistrează cel mai mic spor în actualul cincinal (vezi tabelul). Orientările stabilite prevăd ca ponderea țițeiului folosit ca resursă energetică să se reducă în mod treptat, mărindu-se în schimb partea ce urmează a fi prelucrată în producția chimică. Odată cu scăderea producției în zăcămintele vechi, în special din zona europeană a țării, extracția țițeiului se dezvoltă în ritmuri accelerate în Siberia de Vest (în regiunea Tiumen s-au obținut în 1980 aproape 2/3 din producția de țiței) și în Kazahstan. În același timp continuă prospectările în Iakuția și Siberia de Est, în Kamciatka și Magadan, precum și pe platforma continentală. Una din sarcinile cele mai importante în această ramură o constituie introducerea și extinderea procedeelor avansate de extracție a țițeiului, a așa-numitelor metode terțiare, care să permită ridicarea coeficientului mediu de extracție de la 43% la 58—60%.

Cea mai importantă creștere de producție se remarcă la **gaze naturale** (cu 38-47%), a căror pondere în balanța energetică se va mări. O asemenea orientare este justificată de faptul că exploatarea și extracția gazelor este mai ieftină comparativ cu cea a țițeiului, mai ales datorită rezervelor deosebite ale zăcămintelor de gaze din Siberia de Vest, precum și concentrării rezervelor și debitelor extrem de mari. De altfel, în actualul cincinal întregul spor al producției de gaze se va obține din această zonă. Se apreciază că aceste zăcăminte vor asigura pentru mult timp nu numai necesitățile interne, ci și importante cantități pentru export. Iată de ce extracția petrolului și gazelor din Siberia de Vest, precum și transportul lor spre partea europeană a țării constituie sarcini de cea mai mare însemnătate ale programului energetic, atît în prezent cît și în perspectivă.

În aprovizionarea țării cu energie, **cărbunele** începe să joace un rol tot mai mare ; în acest cincinal producția urmează să crească cu 60-80 mil. tone, în special prin extracția cărbunilor ieftini din bazinul Kansk-Acinsk, din Siberia. Rezervele acestui bazin sînt considerabile — circa 450 miliarde tone, din care o treime pot fi exploatate prin metoda la zi. În această zonă a început construirea unor mari centrale electrice pe bază de cărbune, a căror putere instalată totală va atinge în perspectivă 100 000 MW. Tot aici vor fi construite în viitor combinate energo-tehnologice, în cadrul cărora cărbunele va fi înnobilat. Co comitent se vor obține combustibili lichizi pentru motoare, precum și diverse alte produse rezultate din prelucrarea chimică a cărbunelui.

Un loc de seamă în acoperirea necesităților de energie continuă să-l dețină **hidroenergetica** ; la nivelul anului 1985 aproximativ 15% din totalul energiei electrice se va realiza în centrale hidroelectrice. De remarcat că, în general, amenajările se realizează într-o concepție care să permită utilizarea complexă a rîurilor pentru producerea energiei, pentru irigații și aprovizionarea cu apă, pentru dezvoltarea transportului fluvial. În perioada următoare hidroenergetica se va dezvolta, în principal, în Siberia, Extremul Orient, în Asia centrală și în Transcaucazia. Astfel, se va termina construcția hidrocentralei Saiano—Șușenskaia, pe fluviul Enisei — care, cu cei 6 400 MW putere instalată, va fi cea mai puternică din lume —, va începe să producă hidrocentrala Bureiskaia, pe un afluent al Amurului, vor continua lucrările la hidrocentralele Boguceanskaia — ultima din salba de centrale de pe rîul Angara, Rogunskaia pe rîul Vahș, la noile hidrocentrale din Kirghizia, pe rîul Kolîma etc. Se apreciază că, pe ansamblul țării, nivelul general de folosire a resurselor hidro poate atinge în viitorul previzibil 450-500 miliarde kWh, cantitate echivalentă cu aproape 30% din producția totală de energie electrică ce se va obține la finele acestui cincinal.

În perioada actualului cincinal crește în mod spectaculos ponderea producției de energie electrică realizată în **centrale atomoelectrice** — de la 5,6% în 1980 la 14,2% în 1985. De altfel, centralele atomoelectrice și hidroelectrice vor da peste 70% din sporul de producție al energiei electrice, iar în partea europeană a țării aproape întregul spor din actualul cincinal. În acest scop puterea instalată a centralelor atomoelectrice se va mări cu 24-25 milioane kW.

Paralel cu dezvoltarea producției, o atenție deosebită se acordă folosirii rationale a resurselor energetice, **economisirii energiei.** Potrivit unor calcule, reducerea cu numai un gram a consumului de combustibil pentru producția fiecărui kWh de energie electrică asigură o economie anuală de aproximativ un milion tone combustibil, cantitate echivalentă cu consumul pe 24 de ore al tuturor centralelor electrice. În cincinalul actual se prevede realizarea unor economii de 160-170 mil. tcc, față de 126 mil. tcc în perioada anterioară corespunzătoare. O parte din aceste economii, aproximativ 20-25%, se vor obține prin perfecționarea structurii producției materiale, în sensul creșterii mai rapide a producției în ramurile mici consumatoare de energie și al limitării într-o oarecare măsură a creșterii producției în ramurile puternic energofage. În condițiile unui nomenclator de producție extrem de larg, posibilitățile de acțiune în această privință sînt însă întrucîtva limitate. Cea mai mare parte a economiilor se va realiza prin reducerea consumurilor proprii în centralele electrice, precum și a normelor de consum de energie la beneficiari. În acest scop s-au întocmit planuri complexe de economisire pentru fiecare ramură și unitate economică, în care se prevăd măsuri pentru perfecționarea tehnologiilor de producție și a instalațiilor de ardere, îmbunătățirea regimului de lucru al utilajelor, recuperarea resurselor energetice refolosibile. Prin aplicarea unor asemenea măsuri în anul 1981 au fost economisite 16 miliarde kWh și 25 milioane gigacalorii de combustibil.

Îmbinarea, într-o concepție unitară, a măsurilor de dezvoltare a bazei energetice cu cele de economisire a energiei va asigura aprovizionarea constantă a economiei sovietice cu energie și combustibil, în condiții de înaltă eficiență.

Stere GIOGA

Dinamica producției de energie electrică și de resurse primare de energie

	1965	1980	1985	Sporul în perioada 1981—1985 (%)
Energie electrică (miliarde kWh)	507	1 295	1 550—1 600	20—24
Țiței (inclusiv condensat de gaze) (mil. tone)	242,9	603	620— 645	3— 7
Gaze naturale (miliarde mc)	127,7	435	600— 640	38—47
Cărbune (mil. tone)	577,7	716	770— 800	7—12

Procese și fenomene actuale în economia mondială

Depresiune prelungită în lumea capitalistă [I]

ANUL 1981 s-a încheiat, din punctul de vedere al nivelului producției industriale, cu rezultate îngrijorătoare pentru economiile naționale ale celor mai multe țări capitaliste. Cu foarte puține excepții (Japonia, Canada, S.U.A.), **producția industrială a fost mai mică în 1981 decît în 1980.** Mai mult, așa cum se vede din tabelul nr. 1, unele țări au avut **un nivel chiar mai scăzut decît în anul de criză — 1975,** cum a fost cazul Suediei și Marii Britanii. Chiar acelea care nu au dat semne de o recesiune industrială propriu-zisă, au cunoscut o încetinire apreciabilă a ritmurilor de creștere sau o stagnare (R.F.G.).

Tabelul nr. 1

Dinamica producției industriale (1974 = 100)

Țara	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981
Austria	92,6	99,1	102,8	105,5	113,0	115,7	113,9
Belgia	90,0	98,2	98,2	100,9	106,3	105,4	101,8
Canada	94,3	100,0	101,9	107,5	112,3	108,5	110,4
Franța	91,7	101,8	101,8	103,7	107,3	107,3	100,9
R.F.G.	93,4	101,9	103,7	104,7	110,3	110,3	110,3
Italia	90,0	101,8	102,7	104,5	111,7	118,0	115,3
Japonia	89,3	99,1	103,6	109,8	118,7	127,7	131,2
Olanda	95,2	102,8	103,8	106,7	109,5	110,5	109,5
Suedia	99,0	98,0	93,0	92,0	97,0	97,0	93,0
Marea Britanie	93,4	94,3	96,3	97,2	97,2	88,8	83,2
S.U.A.	90,0	100,9	107,2	113,5	118,9	113,5	116,2

Sursa : Monthly Bulletin of Statistics, New York, O.N.U., colecția 1975 — iunie 1982.

O încetinire apreciabilă a ritmurilor de creștere

O ASEMENEA evoluție poate fi considerată ca specifică unei depresiuni economice prelungite. Unii economiști, inclusiv unii situați pe poziții nemarxiste, nu au ezitat să compare actuala depresiune cu cea din anii '30. În această privință considerăm că plecînd de la cunoștințele acumulate de-a lungul ultimului secol și jumătate cu privire la crizele economice trebuie să constatăm, încă de la început cel puțin două lucruri. Pe de o parte, că nu putem ignora fondul de observații și descrieri ale fenomenelor conjuncturale de scurtă și de lungă durată, nu putem să nu ținem seama de similitudinea dintre unele evoluții din trecut și cele prezente. Pe de altă parte, că este important să observăm că asemănările nu sînt depline și, ca atare, nu pot fi trase concluzii simpliste cu privire la actualele evoluții pe baza unor similitudini parțiale cu trecutul.

Dintr-o restudiere atentă a cîtorva dintre cele mai cunoscute crize din istoria capitalismului (și la care se fac dese referiri) sîntem înclinați să considerăm că ipoteza cea mai apropiată de realitate este aceea că de-a lungul evoluției acestei societăți s-au produs **crize de tipuri diferite** în cadrul economiei. Acest lucru a și determinat pe unii economiști marxiști, dintre care unii și din țara noastră să considere că, în fapt, crizele economice nu sînt crize de supraproducție sau de subconsum, și au încercat să le lege de procese mai complexe ale economiei, cum ar fi supraacumularea sau supracapitalizarea, tendința de scădere a ratei profitului etc.

Criteriile unei metodologii riguros științifice obligă în prezent pe cercetători să elaboreze o **tipologie a crizelor** care să reflecte deosebirile reale dintre diferitele tipuri de crize industriale, agrare, comerciale, monetare, financiare și de credit, de supraproducție, subproducție, supraconsum, subconsum, crize energetice și de materii prime, alimentare etc. Această cerință derivă nu dintr-o dorință scolastică de clasificare excesivă, ci din faptul că fiecare tip de criză afectează anumite clase și pături sociale, și, ca atare, efectele lor pe plan economic, social și politic nu sînt similare. În plus, o astfel de analiză poate ușura înțelegerea realităților actuale, arătîndu-ne în ce măsură diferitele tipuri de criză se combină într-una singură, cu caracter generalizat în economia unei țări. Ea ne dă totodată posibilitatea să conchidem în ce măsură e posibil și necesar, în același timp, ca diversele tipuri de criză să coincidă într-un moment sau altul al dinamicii economiei.

O asemenea cerință izvorăște și din faptul că actuala depresiune nu îmbracă trăsăturile specifice ale crizelor de supraproducție, ci împletește într-un tot unitar fenomene dintre cele mai diferite. În anumite limite, ea amintește de unele perioade de „răscruce" din istoria capitalismului, în care au avut loc treceri de la un stadiu la altul. La sfîrșitul secolului trecut, cînd tehnologiile industriale erau bazate pe utilizarea cărbunelui se vorbea, de pildă, despre o iminentă epuizare a rezervelor mondiale ale acestui combustibil, ceea ce reflecta criza energetică a acelor ani (după expresia utilizată chiar de Stanley Jevons pe atunci) și trecerea la o tehnologie bazată pe alți combustibili mai eficientă din punct de vedere economic, ca și la o restructurare a folosirii cărbunelui. O altă asemănare cu perioade anterioare decurge și din faptul că actuala depresiune durează de peste 8 ani și jumătate, cu perspectiva unei prelungiri pe o durată ce nu poate fi încă determinată nici măcar cu aproximație. Analizînd evoluțiile recente, experții O.C.D.E. apreciază că economia acestor țări se află încă într-o fază de recesiune și că, deși se consideră în prezent că a fost atins punctul cel mai scăzut al curbei, nu se semnalează curînd o redresare durabilă.

Așadar, în continuare, **perspectivele imediate rămîn sumbre economiile naționale ale celor mai multe dintre țările membre ale O.C.D.E. aflîndu-se sub semnul recesiunii prelungite, al unei neobișnuit de lungi depresiuni,** considerîndu-se că abia în 1983 s-ar putea crea unele premise pentru depășirea situației pe care raportul semestrial al O.C.D.E. din decembrie 1981 o denumea „o lungă perioadă de marasm".

Un alt raport, de data aceasta al Băncii Mondiale (Banque Mondiale, Rapport annuel 1982, Washington, 1982), conchidea : „datele preliminare de care dispunem pentru 1982 ne lasă să prevedem că... pentru țările industriale considerate ca un grup, anul 1982 va fi probabil al treilea an consecutiv de creștere slabă, ceea ce va face din anii 1980—1982 **cea mai lungă perioadă de încetinire economică din anii 1930 încoace"** (p. 19). Raportul precizează, totodată, că **„primejdia continuării recesiunii și declinului pare serioasă".**

Evoluția contradictorie a unor indicatori principali ai economiei vine să confirme ideea de mai sus cu privire la complexitatea fenomenelor actuale de criză și depresiune. Tabelul nr. 2 arată, pe exemplul Marii Britanii, că, în pre-

Tabelul nr. 2

Dinamica unor indicatori economici în Marea Britanie (1974 = 100)

Anii	Produsul intern brut	Producție industrială	Șomaj	Prețuri	
				cu ridicata	cu amănuntul
1975	99,4	93,4	159,0	122,2	124,3
1976	103,0	94,3	221,0	143,4	145,3
1977	104,3	96,3	241,3	171,7	168,2
1978	107,7	97,2	239,8	187,3	182,4
1979	109,2	97,2	226,0	207,3	206,7
1980	107,7	83,8	291,9	231,4	243,9
1981	105,5	83,2	444,5	263,0	273,0

Sursa : Monthly Bulletin of Statistics, New York, O.N.U., colecția 1975 — iunie 1982.

zent, **schema „clasică" a scăderii prețurilor în condițiile creșterii șomajului și ale reducerii producției industriale nu se mai verifică.** Totodată, dinamica produsului intern brut este alta decît cea a producției industriale și a șomajului, ceea ce arată, pe de o parte, că are loc o intensificare a muncii și o sporire a productivității muncii, deci o creștere a volumului de plusvaloare însușită de capital, iar, pe de altă parte, că sporul de valoare nouă are și alte surse decît industria.

Dar, o asemenea discrepanță nu infirmă oare teoria cu privire la faptul că în capitalismul modern crizele sînt crize industriale ?

Crizele — un fenomen complex

CRIZELE ECONOMICE ciclice specifice capitalismului „modern" sînt legate de transformarea structurală a economiei acestei societăți prin procesul industrializării. Așa cum s-a observat încă de la începutul secolului al XIX-lea, crizele economice ciclice tipice capitalismului nu se produc în diferitele țări decît pe măsură ce ele devin societăți industrializate. De aici s-a conchis că un indiciu revelator — dacă nu chiar singurul indiciu cu adevărat relevant — al unei crize economice este scăderea producției industriale, însoțită de creșterea șomajului. Celelalte fenomene și procese cu caracter de criză — manifestate în domeniul prețurilor, comerțului, consumului, creditului, pe piețele de mărfuri și valori, îndeosebi la bursă, oscilațiile investițiilor și ale stocurilor, variațiile dobînzilor, unele din aceste fenomene manifestîndu-se la scară mondială — au fost considerate mai degrabă efecte secundare și posterioare ale declanșării crizelor. Nu este întîmplător, în acest context, că majoritatea economiștilor marxiști care s-au ocupat de problematica crizelor în ultimii 50 de ani au făcut în general abstracție de „fenomenele secundare" și s-au referit în primul rînd la **oscilațiile indicelui producției industriale** și, în strînsă corelație cu aceasta, și la **variațiile șomajului.**

Dinamica produsului intern sau a venitului național a fost, de regulă, lăsată la o parte, fie pentru că apăreau contradicții între evoluția acestui indice și cel al producției industriale, fie pentru că lipseau date statistice comparabile pe lungă perioadă.

Interesant este că aproape toți istoricii crizelor, indiferent de pozițiile lor de principiu, au indicat drept perioade de criză aproximativ aceiași ani. La o cercetare atentă apar însă o serie de anomalii și neconcordanțe curioase. Tocmai astfel de anomalii au stat la baza construirii unor explicații fundamental diferite ale cauzelor crizelor, ca și la baza formulării de către Schumpeter a ipotezei cu privire la existența mai multor cicluri, cu durate inegale, ce se manifestă paralel — cicluri scurte, medii și lungi. Putem încă de pe acum să observăm că repetabilitatea ciclică a unor procese și fenomene nu trebuie să ne ducă la o optică mecanicistă asupra dinamicii economiei. **Procesele și fenomenele nu se repetă niciodată cu o exactitate riguroasă, matematică, și nici sub aceeași formă.** În plus, variațiile anuale nu sînt nici egale și nici nu urmăresc strict curbele ascendente sau descendente ale ciclurilor. În sfîrșit, există deosebiri remarcabile între modul în care evoluează economia în diferite țări.

Să luăm, de pildă, cazul Marii Britanii, pentru care există date cu privire la dinamica producției industriale încă din anul 1800 și pînă în prezent. Scăderi ale producției industriale britanice au avut loc în anii de criză în perioada 1800—1938 în zece cazuri ; în schimb, producția industrială nu a scăzut în anii de criză în 11 cazuri în aceeași perioadă. Scăderi, mai mult sau mai puțin importante ale producției industriale au fost însă înregistrate în 33 de ani pe care istoricii i-au considerat a fi ani de prosperitate. În perioada postbelică, scăderea producției industriale britanice coincide cu anii de recesiune sau criză numai în 1958 și 1974—1975, dar precede, de regulă, cu un an crizele și recesiunile din 1953, 1963 și 1968. Neconcordanțe de acest tip se constată și la celelalte țări capitaliste pentru care există date pe o perioadă mai lungă (de pildă, pentru S.U.A. și Germania, începînd de prin 1861, ca și pentru Franța și Japonia, din anii 1900—1901).

De aici se pot trage mai multe concluzii. În primul rînd că, în multe cazuri, au fost considerați ca ani de criză nu numai aceia în care exista o sincronizare internațională a depresiunii, ci și ani în care numai una sau alta dintre țările capitaliste a suferit o conjunctură defavorabilă. Ca atare, pe ansamblul lumii capitaliste, crizele apar mai dese decît au fost în realitate pentru fiecare țară în parte. Sau, altfel spus, **nu orice criză manifestată la nivel național s-a transformat într-o criză internațională sau mondială.** În al doilea rînd, se impune concluzia că fenomenele pe care istoricii le-au însumat sub denumirea globală de criză economică nu sînt de aceeași natură și, ca atare, nu toate au avut un caracter de criză **generalizată** în ansamblul economiei (folosim acest termen pentru a distinge acest tip de crize de conceptul de „criză generală"). Ca atare, **fluctuațiile unui singur indicator economic, oricare ar fi el, nu pot fi apreciate ca relevante și suficiente în definirea crizei.**

Așa se și explică faptul că, pe parcursul istoriei capitalismului, nu toate momentele de tensiune din economie au avut caracterul unei crize industriale de supraproducție, ceea ce i-a dus pe unii teoreticieni pe căile unor cercetări opuse și la concluzii eronate prin unilateralitatea lor. O astfel de abordare tipică poate fi considerată elaborarea teoretică a neoclasicilor occidentali care au redus manifestările fenomenelor de criză economică fie la dinamica prețurilor, fie la evoluția raporturilor dintre circulația monetară și prețuri. Se considera în cadrul acestei scheme teoretice că perioadele de criză sînt, de regulă, cele în care prețurile scad, în vreme ce creșterile de prețuri ar constitui indiciul anilor de înviorare și prosperitate economică. Dacă ne referim tot la Marea Britanie, pe întreaga perioadă dintre 1801 și 1901, deci în decurs de 100 de ani, creșteri ale prețurilor cu ridicata s-au înregistrat numai în 39 de ani, restul de 61 cunoscînd scăderi ale acestora, dintre care unele foarte puternice, fără ca ei să fi fost ani de criză. Scăderea prețurilor cu ridicata a avut loc deseori (în acest interval) mai mulți ani consecutivi, respectiv cîte trei pînă la șase ani de-a rîndul. Ca urmare, prețurile cu ridicata erau în 1900 mai mici cu 98% decît în 1801, iar cele cu amănuntul cu 39%. Acest trend era legat nu numai de fenomene interne ale economiei britanice, dar și de tendințele manifestate pe piața mondială în sensul modificării raporturilor dintre prețurile produselor industriale și cele ale produselor primare, în defavoarea ultimelor. Așadar, fenomenele de criză nu pot fi reduse la oscilațiile prețurilor. Și aceasta cu atît mai mult cu cît **ruptura dintre evoluția de ansamblu a economiei și dinamica prețurilor devine regula generală în perioada postbelică** și mai ales după 1960 cînd capătă o materializare concretă în **stagflație.** Aici, stagnarea producției merge mînă în mînă cu creșterea prețurilor, contrazicînd schemele teoretice neomonetariste de explicare a crizelor ce predomină actualmente în țările occidentale.

N. S. STĂNESCU

Declin în siderurgie

INDUSTRIA siderurgică a țărilor dezvoltate membre ale O.C.D.E. a fost unul din sectoarele cele mai grav afectate de diminuarea creșterii economice care a urmat primei crize a petrolului. Potrivit ultimului raport al O.C.D.E., intitulat „Piața oțelului în 1982 și perspectiva pentru 1983", consumul de oțel a atins în 1973 un nivel record în zona O.C.D.E.; în cursul următorilor doi ani, el s-a redus cu 19% fără a mai reuși după aceea să revină la nivelul anterior. Exporturile nete de oțel ale zonei O.C.D.E. către restul lumii au încetat de asemenea să mai crească după 1974: o cauză ar consta în faptul că, dacă în cea mai mare parte a țărilor în curs de dezvoltare importurile de oțel continuă să crească, unele dintre aceste țări au început să-și majoreze rapid propriile capacități de producție fiind în prezent, practic, în măsură să-și acopere propriile necesități și chiar să realizeze exporturi la acest produs. Astfel producția de oțel a zonei O.C.D.E., care atinsese în 1974 un nivel record de circa 458 mil. tone, a variat de atunci încoace între 384 și 433 mil. tone.

Ca urmare a reducerii producției, efectivul angajat în industria siderurgică a țărilor din O.C.D.E. s-a diminuat între 1973 și 1981 cu 400 mii persoane, respectiv cu 20 la sută. În 1980 și 1981 erau utilizate numai 69 la sută din capacitățile de producție ale țărilor din O.C.D.E., ceea ce înseamnă o diferență de 115 mil. tone între producția efectivă și cea potențială.

Potrivit raportului citat, perspectivele pînă la sfîrșitul anului 1982 sînt departe de a fi mai promițătoare în condițiile în care problemele puse de excedentele mondiale de capacități de producție continuă să crească. Pe ansamblul țărilor din O.C.D.E., producția de oțel care scăzuse cu 2 la sută în 1981 pentru a ajunge la 392 mil. tone ar urma să înregistreze un nou recul de 9 mil. tone sau chiar mai mult. Declinul ar urma să afecteze în primul rînd Statele Unite și într-o mai mică măsură Piața comună. În celelalte țări membre nu se prevăd modificări majore, ca dealtfel nici în celelalte țări producătoare din lume. Capacitățile de producție pentru oțel în țările din O.C.D.E. vor rămîne, pe ansamblu, constante, așteptîndu-se creșteri în cazul țărilor în curs de dezvoltare.

Dat fiind că problemele cu care se confruntă în prezent piața oțelului țin de existența unor importante capacități excedentare, se impune tot mai mult restructurarea industriei siderurgice în țările din O.C.D.E. — conchide raportul citat.

Rezerve valutare

VOLUMUL total al lichidităților de care dispun circa 120 țări în curs de dezvoltare (nemembre ale O.P.E.C.) s-a redus cu 15 la sută în 1981. Potrivit unor recente estimări ale grupului de studii din cadrul băncii AMEX, rezervele valutare externe ale acestor țări le sînt suficiente pentru importuri timp de numai două luni și jumătate.

Ultima dată un asemenea nivel minim a mai fost atins în 1975. Dacă după 1975, țările în curs de dezvoltare au reușit într-o oarecare măsură să-și restabilească rezervele de devize și D.S.T., acest lucru pare — potrivit raportului AMEX — mai puțin realizabil în 1982, dată fiind în primul rînd restrîngerea posibilităților pentru țările în cauză de a beneficia de credite externe.

Pe fondul actualei crize persistente din economia mondială, dificultățile țărilor în curs de dezvoltare devin astfel și mai acute, mai ales dacă ținem seama că datoriile bancare scadente — incluzînd aici și pe cele ale țărilor din O.P.E.C. — se ridicau în același an la 257,4 miliarde dolari, apreciază studiul băncii AMEX.

Programe de dezvoltare

ECUADOR: valorificarea resurselor de țiței și gaze naturale

PRINTRE obiectivele majore ale planului de dezvoltare economică pe perioada 1980-1984 figurează intensificarea valorificării resurselor naturale ale țării, acordîndu-se prioritate explorării și exploatării resurselor subsolului, în primul rînd țițeiului și gaze naturale.

Producător și exportator de țiței (în 1981 s-au produs în medie 215 mii barili / zi și s-au exportat aproximativ 120 mii barili / zi), Ecuadorul își propune înfăptuirea unui program larg de explorări și exploatări petroliere care să-i permită păstrarea statutului de exportator. Pentru descoperirea de noi rezerve de țiței și gaze naturale este avută în vedere efectuarea de prospecțiuni seismice pe coasta Oceanului Pacific și în Amazonia, prospecțiuni geologice în Amazonia și prospecțiuni aerofotogrammetrice. Va continua programul de forări de explorare și de exploatare a zăcămintelor cunoscute. Lucrările de foraj se vor concentra în Golful Guayaquil și în sud-estul țării, în apropierea graniței cu Peru.

O atenție deosebită se acordă valorificării în țară a resurselor de țiței și gaze naturale. Ca urmare a creșterii rapide — estimată la 12% în medie pe an — a consumului intern de produse petroliere se preconizează extinderea la 90 mii barili / zi a capacității rafinăriei „Esmeralda". Se află în proiect și construirea în peninsula Santa Elena a unei noi rafinării cu o capacitate de 75 mii barili / zi, prevăzută să intre în funcțiune în anul 1985.

Pentru valorificarea bogatelor zăcăminte de gaze naturale descoperite în Golful Guayaquil se prevede construirea, în zonă, a unui complex petrochimic care va produce îngrășăminte (1 000 t/zi uree și 1 000 t/zi amoniac), polietilenă, polipropilenă, proteine sintetice. Producția complexului petrochimic va fi destinată atît aprovizionării pieței interne cît și exportului în țările membre ale Grupului andin din care face parte Ecuadorul. Gazele naturale din zăcămintele din Golful Guayaquil vor alimenta și o oțelărie (amplasată în provincia El Oro) care va utiliza procedeul reducerii directe a minereului de fier.

Un rol important în realizarea programului de dezvoltare a industriei petrolului revine, în primul rînd, Societății petroliere de stat Corporacion Estatal Petrolera Ecuadoriana (CEPE). Avînd în vedere volumul ridicat al investițiilor necesare, în Ecuador este urmată o politică de promovare a colaborării economice cu companii de profil din străinătate.

Între România și Ecuador s-au statornicit de mulți ani relații de colaborare pe multiple planuri. Vizita efectuată de tovarășul Nicolae Ceaușescu în această țară în 1973, convorbirile la nivel înalt româno-ecuadoriene de la București din 1975, înțelegerile convenite cu aceste prilejuri au jucat un rol hotărîtor în adîncirea și diversificarea acestor relații.

Maria DESMIREANU

EVOLUȚII MONETARE

INTERVALUL 25—29 OCTOMBRIE s-a caracterizat printr-o consolidare a cursului **dolarului S.U.A.** pe piețele valutare.

Elementul principal în determinarea acestui trend al **monedei** americane l-a constituit mișcarea ascendentă a dobînzilor la depozitele în dolari, în condițiile în care majoritatea operatorilor de pe piață se așteptau la o reducere aproape sigură a taxei oficiale a scontului în S.U.A.

Yenul japonez, inclusiv ca urmare a incertitudinilor politice și a publicării excedentului balanței de plăți pe luna septembrie a.c. de 823 milioane dolari comparativ cu 1,55 miliarde dolari în septembrie 1981), a fost puternic supus presiunilor „à la baisse" (de menționat că numai la Londra, în ziua de 25 octombrie s-au vîndut yeni în echivalentul a 250 milioane dolari), terminînd intervalul prezentat la circa 277,25 yeni/1 dolar, cu 2% sub nivelul de referință din 22 octombrie de 271,75 yeni/1 dolar.

Unele previziuni legate de accentuarea în perioada următoare a recesiunii în Elveția și a reducerii dobînzilor la împrumuturile comerciale și cele pentru ipoteci au determinat o scădere a cursului **francului elvețian** în raport cu dolarul S.U.A. pînă la raportul de 2,2650% franci/1 dolar, cu 1,8% sub închiderea perioadei precedente de 2,1650 franci/1 dolar.

Lira italiană, și sub influența anunțării unui deficit al balanței de plăți de 161 miliarde lire în septembrie a.c. (față de un excedent de 1,331 miliarde lire în august a.c.) s-a depreciat în relația cu dolarul pînă la 1461 lire/1 dolar pe 29 octombrie, respectiv cu 1,4% sub cursul de referință de 1 441 lire/1 dolar.

Reducerea cu 1% a taxei oficiale a scontului (de la 7 la 6%) și a taxei de lombard (de la 8 la 7%) în

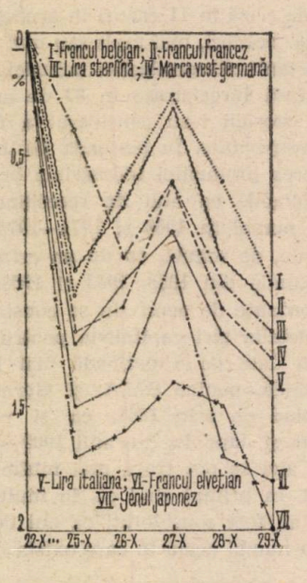

Evoluția cursului principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 25—29 X. a.c. Bază: 22.X.1982.

R.F.G. a fost anticipată de operatori, astfel că **marca vest-germană** a înregistrat pe ansamblul perioadei analizate o depreciere de numai 1,3% (2,5550 mărci/1 dolar pe 29 octombrie, comparativ cu nivelurile de 2,5225 mărci/1 dolar pe 22 octombrie, o situație similară avînd loc și în cazul **francului belgian,** în cazul căruia scăderea cu 0,5% a taxei oficiale a scontului (la 12%) a determinat însă o depreciere de numai 1% a cursului său în raport cu dolarul (49,45 franci/1 dolar, față de 48,96 franci/1 dolar respectiv).

Lira sterlină și **francul francez** erau tranzacționate la închiderea săptămînii la nivele de depreciere apropiate față de dolar — 1,2% — respectiv la 1,68 dolari/1 liră (1,70 dolari/1 liră pe 22 octombrie și 7,22 franci/1 dolar cursul de referință).

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute, la termen de 6 luni, au evoluat pe o linie ascendentă (se dau nivelurile de la închiderea din 29 octombrie, comparativ cu cele din 22 octombrie: 10,3125% și 10,125% la eurodolar, 9,5625% și 9,4375% la eurolira-sterlină, 7.125% și 6,9375% la euromarca vest-germană și 4,1875% și 4,0625% la eurofrancul elvețian.

Prețul **aurului** la Londra a înregistrat o scădere aproape continuă, al doilea fixing din ziua de 29 octombrie de 423,25 dolari/uncia fiind cu 4,75 dolari/uncia sub cel corespunzător din 22 octombrie.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Tendințe în exportul de alimente

ÎN CONDIȚIILE persistenței unui amplu deficit alimentar global în țările în curs de dezvoltare, acestea au căutat totuși în deceniul trecut să-și extindă exporturile de produse alimentare pe piața mondială. Valoarea totală a exporturilor de produse alimentare agricole, a celor provenite din pescuit și forestiere a ajuns la 73,4 miliarde dolari în 1979 ; cu toate acestea, ponderea țărilor în curs de dezvoltare în exportul mondial de produse alimentare a scăzut numai în perioada 1977-1979 de la 32% la 28%.

Concomitent, însă, a avut loc o creștere relativ mai rapidă a importurilor de produse alimentare efectuate de țările în curs de dezvoltare, deficitul global al balanței comerciale la acest grup de produse accentuîndu-se către sfîrșitul deceniului (vezi graficul). Printre subgrupele de mărfuri alimentare la care s-au înregistrat însemnate excedente ale balanței se numără : băuturile, materiile prime alimentare, produsele pescuitului și cele destinate alimentației animalelor.

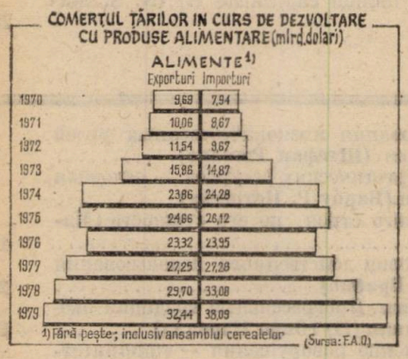

După opinia experților F.A.O., îmbunătățirea situației în domeniul examinat necesită un efort concertat, în cadrul căruia țările industrializate să renunțe la măsurile protecționiste și să deblocheze fondurile afectate actualmente susținerii unei agriculturi costisitoare, să intensifice ajutorul tehnic și financiar pentru sporirea producției agroalimentare în țările în curs de dezvoltare ; în ceea ce privește majoritatea acestora din urmă se relevă necesitatea modificării politicilor lor economice în vederea majorării resurselor destinate agriculturii, dezvoltării complexului agro-industrial național.

Evoluții recente în transporturi

ÎNTR-UN RAPORT publicat de Comisia Pieței comune, se arată că sectorul transporturilor (autorutiere, feroviare și navale pe cursurile de apă interne) a fost afectat de criza economică din țările membre. Se apreciază că în 1980 volumul global al transporturilor s-a redus cu 0,4%, față de nivelul anului 1979, iar anul trecut cu încă 2,7%, scăderea fiind mai sensibilă în transportul feroviar (—9,3%) și cel naval (—4,3%). Estimațiile pe anul în curs converg către o ușoară creștere (sub 1%) a volumului global al transporturilor, respectiv o reducere cu 1% a celor efectuate pe căile feroviare, menținerea staționară a celor navale și un spor de circa 2% al celor autorutiere.

Din datele prezentate rezultă că în ultimii ani transporturile autorutiere au reușit să anihileze repercusiunile majorărilor repetate ale prețului carburanților și să redevină competitive în raport cu celelalte două mijloace de transport. Astfel, în țările Pieței comune vest-europene se afirmă în continuare tendința de mărire a ponderii transporturilor autorutiere, evaluată în acest an la 40% din volumul global (comparativ cu 38,4% în 1981), față de 16% pentru transporturile feroviare (16,8% anul trecut) și 44% pentru cele navale interne (44,8%).

Polonia: dezvoltarea cooperării internaționale

O LEGE aprobată în vara acestui an în Polonia stabilește un cadru juridic general pentru activitatea firmelor străine pe teritoriul țării, în domeniul micii producții de mărfuri. Se prevăd stimulente economice și facilități organizatorice pentru investirea de capital — în vederea desfășurării de activități pe cont propriu sau în colaborare cu întreprinderi poloneze — în producția de bunuri și prestarea de servicii, în comerțul cu mărfuri, în exportul bunurilor și serviciilor produse ș.a.

Autorizațiile de funcționare a întreprinderilor cu capital parțial sau total străin se eliberează pe termen de 20 de ani (în cazuri justificate — de 40 de ani), în urma depunerii unui fond de 10-50 mii de dolari. Sînt stipulate, de asemenea, o serie de prevederi stimulative și garanții privind obținerea de credite din partea băncilor poloneze (pentru constituirea fondului circulant și a fondului de investiții), înlesnirile acordate la plata impozitelor sau la transferul în țara de origine a unei părți din beneficiile realizate din activitatea pe plan intern sau cea de export, modalitățile de lichidare a participării etc. Se apreciază că noile reglementări vor contribui la lărgirea cooperării economice cu parteneri din țările străine, îndeosebi cu cei de origine poloneză.

Strategie economică nouă

CRIZA economică prelungită pe plan mondial a determinat Japonia să elaboreze o nouă strategie industrială, definită de către Ministerul comerțului exterior și industriei ca o trecere la importul de produse bazate pe tehnologii „inferioare și medii", în condițiile concentrării producției interne asupra produselor bazate pe tehnologii „superioare", respectiv produse care să aibă o calitate înaltă și să înglobeze o valoare ridicată. Această strategie nouă, care reprezintă în fond renunțarea de a concura „noile țări în curs de industrializare" în ramurile de bază, transferă întreaga pondere a concurenței pe piețele țărilor dezvoltate, ceea ce ascute și mai mult contradicțiile dintre țările respective și Japonia în domeniul comerțului exterior, avalanșa exporturilor japoneze avînd repercusiuni directe asupra industriei americane și celei vest-europene, și așa afectate de criză. Că atare, cercurile de afaceri din lumea occidentală se așteaptă la intensificarea concurenței pe piața produselor „cu tehnologii superioare" între cele trei zone. Tocmai pentru a atenua contradicțiile, Japonia preconizează extinderea cooperării industriale dintre firmele japoneze și cele americane sau vest-europene. Cu toate reticențele manifestate de eventualii parteneri din S.U.A. și Europa occidentală, asemenea cooperare se conturează într-o serie de ramuri esențiale ale industriei : construcțiile de automobile și de avioane, producția de reactoare nucleare, de semiconductori, de videomagnetofoane, de calculatoare electronice, de mijloace de comunicare ș.a. Oricum, însă, se apreciază că extinderea exporturilor va constitui și în viitor temelia creșterii economice în Japonia.

Stimularea dezvoltării tehnologice

PLEDÎND pentru elaborarea unei strategii a dezvoltării tehnologice în Iugoslavia, publicația **Organizacija i kadri** analizează totodată diferitele concepții existente în această privință în țară și în străinătate. Se apreciază că problemele tehnologice n-ar mai trebui abordate de pe poziții pur practice, într-o viziune unilaterală — cea a producției, a activității dintr-un sector sau altul. Se apreciază că un asemenea mod de rezolvare, îngust departamental, nu determină transformări revoluționare în sistemul de conducere a producției, nu conduce la cibernetizare, nu generează importante restructurări în economia națională.

De aici rezultă unele rămîneri în urmă în privința dezvoltării tehnologice și diminuarea influențelor favorabile pe care le-ar putea avea aceasta. Poate fi citată astfel preferința acordată importului de tehnologie, chiar și în condițiile în care elaborarea tehnologiei naționale corespunzătoare, adaptată la cerințele specifice ale Iugoslaviei, poate fi mai rentabilă. Un exemplu îl oferă importanta întreprindere „Rade Končar", unde aplicarea unui proiect propriu a costat numai 18,9 mil. dinari (față de 40,6 mil. dinari cît ar fi costat dreptul de a folosi timp de zece ani licența străină corespunzătoare) și s-a dovedit a fi de 2,15 ori mai eficientă. Se apreciază că pentru îmbunătățirea activității în domeniul menționat este necesar să fie precizate obiectivele de urmărit prin strategia dezvoltării tehnologice a țării, să fie stabilite criteriile de evaluare a acestei dezvoltări, să fie determinate etapele sale succesive.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 44 din 5 noiembrie 1982

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Realizarea integrală a sarcinilor de plan **(Gheorghe Anghel, Nicolae Bărbulescu)** 1

— Calitate, competitivitate — cerințe esențiale ale eficienței producției **(Bogdan Pădure)** 2

— Accelerarea procesului de folosire a cărbunilor inferiori și de disponibilizare a hidrocarburilor **(Ștefan Răgălie)** 4

— Economisirea resurselor materiale și energetice — opțiune fundamentală în dezvoltarea economiei **(Barbu Gh. Petrescu)** 6

— O urgență în agricultură : încheierea grabnică a arăturilor de toamnă **(Ion Bianu)** 8

— Autogestiunea în întreprinderi: răspunderi, acțiuni, rezultate. Creșterea beneficiilor, rentabilizarea tuturor produselor, cerințe ale autogestiunii **(Decebal Urdea)** 10

— Aprovizionare ritmică, echilibrată a populației cu produse agroalimentare **(Gheorghe Alfiri)** 12

— Productivitatea muncii în condițiile noii calități **(C. Ștefan)** 14

— Cititorii au cuvîntul 16

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Ancheta „R. E." Creșterea suplimentară a productivității muncii (II) **(Dorin Constantinescu)** 17

TEORII ● IDEI

— Superioritatea de fond a orînduirii socialiste **(Marian Chirilă)** 19

— Condiții social-economice ale utilizării cu eficiență a forței de muncă **(Angelica M. Vrabie)** 21

— Școli ● curente ● economiști. Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești (II) **(Oprea Parpală)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Întărirea încrederii și realizarea dezarmării — sarcini prioritare ale reuniunii de la Madrid **(Nicolae Chilie)** 25

— U.R.S.S. Orientări în dezvoltarea bazei energetice **(Stere Gioga)** 27

— Depresiune prelungită în lumea capitalistă (I) **(N. S. Stănescu)** 28

— Tendințe-conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— Accelerate the process of turning into account low-grade coal and making hydrocarbon resources available **(Ștefan Răgălie)** 4

— Save material and energy resources : a fundamental option in the development of the economy **(Barbu Gh. Petrescu)** 6

— Fundamental superiority of the socialist society **(Marian Chirilă)** 19

— Socio-economic conditions for turning into account efficiently the labour force **(Angelica M. Vrabie)** 21

— Schools ● trends ● economists. Progressist traditions of the Romanian economic thought (II) **(Oprea Parpală)** 22

— Strengthening the confidance and disarmament : priority tasks facing the conference in Madrid **(Nicolae Chilie)** 25

— USSR. Directions in developing the energy basis **(Stere Gioga)** 27

— Extended depression in the capitalist world (I) **(N.S. Stănescu)** 28

DANS LE NUMÉRO

— L'accélération du processus d'utilisation du charbon inférieur pour mettre en disponibilité le pétrole **(Ștefan Răgălie)** 4

— L'économie de ressources matérielles et énergétiques — option fondamentale dans le développement économique **(Barbu Gh. Petrescu)** 6

— La supérieurité de fond de l'ordre social socialiste **(Marian Chirilă)** 19

— Conditions socio-économiques de l'utilisation efficiente de la main d'oeuvre **(Angelica M. Vrabie)** 21

— Ecoles ● courants ● économistes. Traditions progressistes de la pensée économique roumaine (II) **(Oprea Parpală)** 22

— L'accroissement de la confiance et le desarmement — taches prioritaires de la réunion de Madrid **(Nicolae Chilie)** 25

— L'U.R.S.S. Orientations dans le développement de la base énergétique **(Stere Gioga)** 27

— Depression prolongée dans le monde capitaliste (I) **(N. S. Stănescu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Ускорение процесса использования низкокачественных углей и высвобождения углеводородов **(Штефан Рэгэлие)** 4

— Экономия материальных и энергетических ресурсов — основная оптация в развитии экономики **(Барбу Г. Петреску)** 6

— Превосходство социалистического строя, по его сущности **(Мариан Кирилэ)** 19

— Социально-экономические условия действенного использования рабочей силы **(Анджелика М. Врабие)** 21

— Школы ● течения ● экономисты. Прогрессивные традиции экономического мышления в Румынии (II) **(Опря Парпалэ)** 22

— Укрепление доверия и достижение разоружения — приоритетные задания, стоящие перед форумом в Мадриде **(Николае Килие)** 25

— СССР. Направления в развитии энергетической базы **(Стере Джога)** 27

— Продолжительная депрессия в капиталистическом мире (I) **(Н. С. Стэнеску)** 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică" pe anul 1983. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28–30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136–137, telex 11126, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația : 70159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

STIMAŢI CUMPĂRĂTORI!

In vederea îmbunătăţirii aprovizionării populaţiei cu mărfuri metalo-chimice, s-a trecut la organizarea de unităţi de desfacere cu amănuntul în depozitele de mărfuri ale I.C.R.M. din ţară. Aceste magazine asigură cumpărătorilor o serie de avantaje în alegerea şi procurarea mărfurilor metalo-chimice, deoarece :

— Sînt organizate pe suprafeţe mari, în care se prezintă totalitatea articolelor din grupa de mărfuri ce se livrează de către industrie, prezentate pe destinaţii şi pe principiul de înrudire a cererii.

— Aceste magazine vor pune în vînzare mărfuri sosite direct de la fabrici, inclusiv noutăţile.

— Vînzarea se realizează pe principiul expunerii deschise şi autoservirii, cumpărătorii avînd acces direct la produse.

— Cumpărătorii au posibilitatea să facă aprovizionarea din timp, anticipată, cu produse foarte solicitate în fond de consum în anumite perioade.

— Servirea populaţiei este asigurată de un personal cu un nivel profesional ridicat la fiecare grupă de mărfuri.

— Orarul de funcţionare al unităţilor va fi în zilele lucrătoare, între orele 10—20.

Prin aceste magazine urmează a fi vîndute toate grupele de mărfuri metalo-chimice : produse de menaj din sticlă, porţelan, faianţă, articole de uz casnic-gospodăresc, unelte agricole şi de grădinărit, articole chimice, rechizite şcolare şi studenţeşti, jucării, bunuri de uz îndelungat cum sînt radio-receptoare, televizoare, aparate de gătit şi încălzit, frigidere, maşini de spălat, maşini de cusut, aspiratoare de praf, piese de schimb ş.a.

Dintre magazinele deschise recent menţionăm în Bucureşti :

Magazinul din şos. Viilor nr. 14 — accesul prin şoseaua Sălaj —, organizat pe o suprafaţă de 1 400 mp şi avînd ca profil articole de menaj din sticlă, porţelan, faianţă ; articole de uz casnic şi gospodăresc din lemn, metal şi mase plastice ; bunuri de folosinţă îndelungată ; corpuri de iluminat şi abajururi, aparate electrocasnice şi piesele de schimb necesare. Pentru a avea o imagine asupra multitudinii de mărfuri care vor fi puse în vînzare, puteţi reţine că la grupa sticlărie sînt aproape 1 000 de articole într-un număr de peste 300 000 piese.

Magazinul din bd. Emil Bodnăraş nr. 84 cu un profil de jucării, papetărie şi produse chimice de uz casnic este organizat pe o suprafaţă utilă de 2 000 m.p. şi se adresează în special populaţiei din cartierele Militari, Drumul Taberei.

In municipiul Braşov, magazinul din str. Bazaltului nr. 3, cartierul Bartolomeu, desface peste 3 600 sortimente de articole de uz casnic şi gospodăresc, jucării, sport, papetărie şi electrotehnice.

In municipiul Constanţa, magazinul funcţionează în strada Interioară nr. 2, cartierul Traian.

In municipiul Piteşti a fost dat în folosinţă magazinul situat în cartierul Nord, str. N. Bălcescu nr. 48. Asemenea magazine au fost deschise şi în oraşele : Bacău, Baia Mare, Cluj-Napoca, Craiova, Deva, Galaţi, Iaşi, Oradea, Ploieşti, Sibiu, Suceava, Tîrgu Mureş şi Timişoara.

Asigurăm pe cumpărători că aceste unităţi comerciale vor satisface cele mai exigente gusturi.

Magazinul din bd. Emil Bodnăraş nr. 84

Magazinul din şos. Viilor nr. 14

1982 NOV 1 6

Toamna în magazine!

Odată cu sosirea toamnei, noile modele de confecții ale acestui sezon se află în magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat.

De remarcat linia de croială a modelelor expuse, în pas cu tendințele actualei mode.

Nu întîrziați !

Alegeți acum noutățile expuse !

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

În întîmpinarea Conferinţei Naţionale a P.C.R. şi a alegerilor

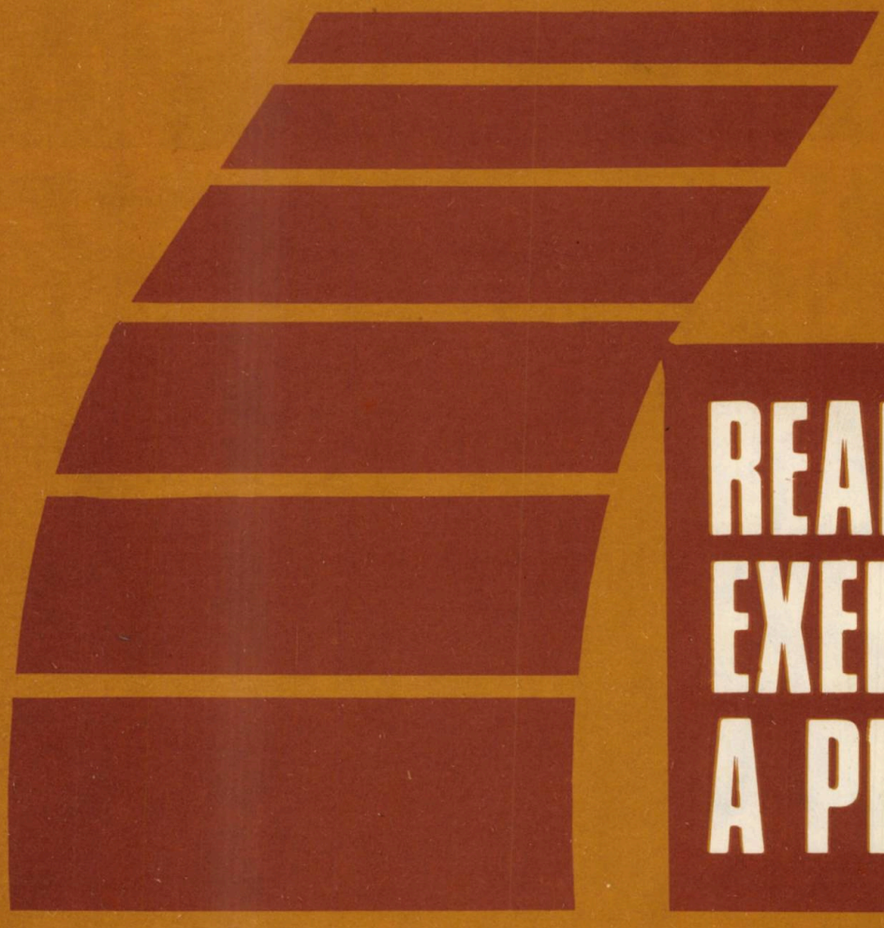

REALIZAREA EXEMPLARĂ A PLANULUI

Numărul 46 ● Vineri 19 noiembrie 1982

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu

LUCRĂRILE SESIUNII MARII ADUNĂRI NAȚIONALE

D 646

PROBLEME ALE ACTIVITĂȚII
CONSILIILOR POPULARE

ALEGERILE DE DEPUTAȚI ÎN ORGANELE LOCALE ALE PUTERII DE STAT DIN MUNICIPII, SECTOARELE MUNICIPIULUI BUCUREȘTI, ORAȘE ȘI COMUNE, EVENIMENT DE MARE IMPORTANȚĂ ÎN VIAȚA POLITICĂ ȘI SOCIALĂ A ȚĂRII

Mandatul de 2 ani și jumătate al consiliilor populare municipale, ale sectoarelor municipiului București, orășenești și comunale, alese la 9 martie 1980, a încetat în luna septembrie a.c. și potrivit Legii electorale urmează ca în termen de trei luni de la data expirării mandatului să aibă loc noi alegeri.

Prin decret al Consiliului de Stat s-a stabilit că la 21 noiembrie 1982 vor avea loc noile alegeri pentru organele locale ale puterii de stat din municipii, sectoarele municipiului București, orașe și comune.

Alegerile generale de deputați în consiliile populare ale celor 2948 unități administrativ-teritoriale de bază au în acest an o semnificație aparte pentru viața politico-socială a țării, ele precedînd cu puțin timp Conferința Națională a partidului și cea de a 35-a aniversare a proclamării Republicii, evenimente cu profunde rezonanțe în activitatea politică, economică și socială a națiunii noastre socialiste.

Intreaga campanie electorală, precum și alegerile de la 21 noiembrie se vor desfășura pe fondul intensei activități depuse de toți cetățenii patriei noastre pentru înfăptuirea obiectivelor, sarcinilor și indicațiilor cuprinse în Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele republicii, la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie a.c., amplu și strălucit program de acțiune pentru întregul partid și popor, izvor de puternică emulație pentru mobilizarea tuturor oamenilor muncii la îndeplinirea istoricelor hotărîri ale Congresului al XII-lea al partidului, a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră.

Acțiunile înscrise în programul campaniei electorale, îndeosebi adunările alegătorilor ce vor avea loc pe circumscripții electorale în întreprinderi și instituții, cartiere, sate și unități militare, în cadrul cărora Consiliile Frontului Democrației și Unității Socialiste vor depune candidaturile pentru alegerea deputaților, precum și întîlnirile de lucru ce vor avea loc, ulterior, între candidați și alegători se vor constitui în manifestări grăitoare ale autenticului democratism care caracterizează întreaga noastră viață social-politică, într-un larg și viu dialog cu masele largi de cetățeni asupra celor mai importante probleme ale dezvoltării multilaterale și înfloririi tuturor localităților patriei noastre socialiste, în scopul asigurării unor condiții tot mai bune de muncă și viață pentru toți cetățenii țării.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele republicii, în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 7—8 octombrie a.c., aceste alegeri trebuie să fie folosite „pentru îmbunătățirea activității consiliilor populare, pentru soluționarea în condiții mai bune a diferitelor probleme de ordin gospodăresc-edilitar, a problemelor de autoaprovizionare, pentru întărirea legăturilor dintre consiliilor populare și oamenii muncii, în vederea participării active a maselor populare la soluționarea tuturor problemelor dezvoltării noastre economico-sociale".

Acest eveniment cu semnificații majore în viața localităților patriei trebuie să constituie un prilej pentru ca în organele locale ale puterii de stat din municipiu, sectoarele municipiului București, orașe și comune să fie propuși, potrivit normelor legislației socialiste și principiilor eticii și echității, care stau la baza organizării și conducerii vieții noastre sociale, cei mai devotați și destoinici cetățeni, fără deosebire de naționalitate, care se bucură de stima și încrederea maselor pentru calitățile lor moral-politice și profesionale, pentru spiritul lor gospodăresc și care dovedesc competență și inițiativă, fermitate și răspundere în înfăptuirea politicii partidului și statului, exemple demne de slujire cu dăruire a intereselor obștești.

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 46 1982

După cum este cunoscut, numărul deputaților care vor fi aleși la 21 noiembrie a.c. va crește, față de alegerile precedente, la toate categoriile de consilii populare, ca urmare a sporului natural al populației, precum și a măsurilor luate, în perioada acestui mandat al consiliilor populare, privind îmbunătățirea organizării administrative a teritoriului țării prin înființarea Sectorului agricol Ilfov și a orașului Rovinari. Se va asigura, astfel, o mai largă și corespunzătoare reprezentare a cetățenilor în organele locale ale puterii de stat din unitățile administrativ-teritoriale de bază.

Potrivit politicii consecvente a partidului și statului de adîncire continuă a democrației noastre socialiste și în deplină concordanță cu prevederile Legii electorale, în alegerile din toamna acestui an, în peste 80 la sută din numărul total al circumscripțiilor electorale se vor depune mai multe candidaturi, sporind, față de alegerile de la 9 martie 1980, numărul circumscripțiilor în care pentru un loc de deputat vor fi propuși trei candidați. Este evident că în acest mod alegătorii vor avea posibilitatea să-și manifeste plenar opțiunile pentru candidații pe care îi consideră ca fiind cei mai capabili să-i reprezinte în organele locale ale puterii de stat, să participe cu competență și înaltă responsabilitate la conducerea treburilor de stat și obștești.

Desfășurarea campaniei electorale, adunările pentru depunerea candidaturilor, precum și întîlnirile candidaților cu alegătorii vor constitui, fără îndoială, un bun prilej pentru a face bilanțul realizărilor obținute de consiliile populare în perioada actualului mandat în realizarea planurilor de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, a programelor de autoconducere și autoaprovizionare, precum și a celorlalte programe speciale de măsuri adoptate pentru dezvoltarea industriei mici, a prestărilor de servicii către populație, sporirea cantităților de bunuri de consum livrate la fondul pieței.

Alegerile de deputați pentru consiliilor populare — preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 20—21 octombrie — trebuie să fie bine pregătite. Ele trebuie să fie un mijloc de dezbatere largă cu masele populare, cu toți cetățenii, a problemelor dezvoltării economico-sociale, ale gospodăririi orașelor și satelor, ale întăririi ordinii care trebuie să existe peste tot.

Din această largă consultare a oamenilor muncii trebuie să rezulte cu claritate cum a acționat fiecare consiliu popular, fiecare deputat pentru mobilizarea cetățenilor la înfăptuirea sarcinilor planificate și a angajamentelor asumate în întrecerea socialistă dintre consiliile populare. Dezbaterile trebuie să abordeze, de asemenea, modul în care s-a muncit pentru înfăptuirea obiectivelor stabilite de conducerea partidului și statului cu privire la reducerea consumurilor materiale, de combustibil și energie, recuperarea și reintroducerea în circuitul economic a materialelor refolosibile, precum și rezultatele obținute de fiecare circumscripție în buna gospodărire, înfrumusețare și asigurarea curățeniei străzilor, parcurilor, curților și clădirilor.

În acest context nu trebuie omis să fie evidențiate metodele bune folosite de organele locale ale puterii de stat, de deputați în conducerea treburilor obștești și organizarea participării cetățenilor la înfăptuirea deciziilor, după cum nu trebuie să fie evitată semnalarea neajunsurilor care s-au manifestat în activitatea unor consilii populare și a unor deputați, pentru a fi eradicate cu desăvîrșire în viitorul mandat.

În același timp, cadrul larg democratic al acțiunilor politice din campania electorală va asigura o amplă dezbatere cu masele de oameni ai muncii a problemelor vizînd îmbunătățirea, în continuare, a activității economice, sociale și obștești la nivelul fiecărei localități și circumscripții, creșterea inițiativei și a capacității consiliilor populare în valorificarea pe o scară mai largă și cu maximă eficiență a resurselor și posibilităților locale.

Pe primul plan al acestui viu și fructuos dialog cu oamenii muncii trebuie să stea acțiunile ce vor fi întreprinse de consiliile populare pentru exercitarea în cele mai bune condiții a importantelor și multiplelor atribuții ce le revin, cu privire la dezvoltarea economico-socială armonioasă și multilaterală a tuturor unităților administrativ-teritorial, cu participarea nemijlocită și responsabilă a cetățenilor, în vederea înfăptuirii sarcinilor ce vor sta în fața organelor locale ale puterii de stat care vor fi alese la 21 noiembrie.

În mod deosebit se cer a fi analizate, cu prilejul adunărilor și întîlnirilor din circumscripțiile electorale, căile și metodele cele mai potrivite pentru ca organele locale ale puterii de stat, al căror mandat va începe la 21 noiembrie, să-și exercite în condiții tot mai bune sarcinile complexe, de mare răspundere, care le incumbă, potrivit documentelor de partid și legilor statului, cu privire la creșterea eficienței întregii activități economice, conducerea unitară a agriculturii din unitățile administrativ-teritoriale în scopul creșterii producției agricole vegetale și animale, folosirea integrală a fondului funciar, asigurarea resurselor necesare constituirii fondului de stat de cereale, legume, fructe, animale, păsări, lapte și celelalte produse agroalimentare, precum și acoperirea nevoilor de consum propriu ale populației din raza lor de activitate. În centrul atenției trebuie să stea de asemenea, dezbaterea cu cetățenii a măsurilor necesare pentru aprovizionarea ritmică și buna servire a populației, dezvoltarea și diversificarea gamei de produse și servicii, îmbunătățirea calității acestora, organizarea optimă și aprovizionarea piețelor agroalimentare, extinderea și modernizarea rețelei comerciale.

În concordanță cu atribuțiile conferite prin lege consiliilor populare de a coordona întreaga activitate de dezvoltare economică și socială din județe, municipii, orașe

și comune, potrivit principiului autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, multiplele contacte cu oamenii muncii din întreprinderi și instituții, cu cetățenii din cartiere, care vor avea loc în această perioadă, trebuie folosite pentru găsirea unor noi direcții pentru creșterea rentabilității tuturor unităților și activităților, reducerea costurilor de producție, creșterea productivității muncii, folosirea cu chibzuință și spirit gospodăresc a bazei materiale, identificarea de noi surse de venituri la bugetele locale, în vederea trecerii treptate la autofinanțarea tuturor unităților administrativ-teritoriale.

Fără îndoială, potrivit tradiției statornicite la noi, și în actuala campanie electorală cetățenii vor face numeroase și valoroase propuneri privind perfecționarea muncii consiliilor populare, a deputaților, realizarea unor obiective de interes obștesc și a unor lucrări menite să îmbogățească zestrea edilitară a localităților, să asigure creșterea continuă a calității vieții.

Important este ca organele locale, candidații să manifeste toată receptivitatea față de propunerile și doleanțele cetățenilor și să treacă de îndată la analizarea lor și organizarea transpunerii lor în viață.

Este recomandabil ca un număr cît mai mare de propuneri pentru care există condiții de realizare să fie soluționate pînă la alegeri, astfel încît chiar în cadrul întîlnirilor de lucru, candidații să poată prezenta alegătorilor un prim și rodnic bilanț al activității lor.

Desigur, în spiritul principiului autoconducerii, esențial este ca la rezolvarea propunerilor să se asigure o cît mai largă participare a cetățenilor înșiși. În acest scop, consiliile populare, candidații propuși trebuie să antreneze locuitorii din toate circumscripțiile la realizarea lucrărilor, la luarea tuturor măsurilor pentru ca fiecare cartier, fiecare localitate să fie cît mai îngrijite și bine gospodărite.

*

Eveniment politic de seamă, cu multiple semnificații în evoluția mereu ascendentă a societății noastre, alegerile de deputați în consiliile populare municipale, ale sectoarelor municipiului București, orășenești și comunale vor marca sporirea eforturilor tuturor cetățenilor patriei pentru înfăptuirea în cît mai bune condiții a planului pe anul 1983, pentru realizarea obiectivelor dezvoltării și înfloririi tuturor localităților și ridicarea patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație.

Alegerile de deputați de la 21 noiembrie vor constitui, totodată, o puternică manifestare a democrației noastre socialiste, a nouă și elocventă dovadă a unității indestructibile a tuturor oamenilor muncii din patria noastră în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, expresia hotărîrii ferme a tuturor cetățenilor țării de a înfăptui neabătut Programul partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism.

REZULTATELE ÎNTRECERII SOCIALISTE ÎNTRE CONSIILILE POPULARE JUDEȚENE ȘI AL MUNICIPIULUI BUCUREȘTI PE 9 LUNI

Acționînd susținut pentru mobilizarea tuturor colectivelor de muncă și a cetățenilor în vederea îndeplinirii și depășirii sarcinilor de plan în condițiile aplicării principiilor autogestiunii economico-financiare și ale autofinanțării unităților administrativ-teritoriale, consiliile populare județene și al municipiului București au obținut pe 9 luni din acest an rezultate bune în construcția de locuințe, dezvoltarea industriei mici și a prestărilor de servicii către populație, realizarea planului la livrările de mărfuri pentru export și către fondul pieții, reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie, precum și în îndeplinirea sarcinilor social-cultural, buna gospodărire și înfrumusețare a localităților.

Pe baza rezultatelor obținute pe 9 luni din acest an, pe locuri fruntașe se situează următoarele consilii populare :

Locul 1 — Consiliul popular al județului Bihor:

Principalii indicatori de plan au fost depășiți cu : 6,2 la sută la producția fizică industrială, 6,9 la sută la construcția de locuințe, 26,3 la sută la livrările de mărfuri către fondul pieței 16,7 1 sută la obiectivele de interes obștesc executate prin contribuția bănească a locuitorilor, 4,3 la sută la prestările de servicii către populație 10 la sută la recuperarea resurselor materiale refolosibile și a resurselor energetice, consumurile normate de combustibili și energie au fost reduse cu 9,1 la sută, precum și livrările de mărfuri pentru export ;

Locul 2 — Consiliul popular al județului Dolj.

Locul 3 — Consiliul popular al județului Suceava.

Locul 4 — Consiliul popular al județului Tulcea.

Locul 5 — Consiliul popular al municipiului București.

Locul 6 — Consiliul popular al județului Iași.

POȘTA REDACȚIEI

Petre Danciu — Cluj-Napoca. Articolul dv. „PLEDOARIE PENTRU ÎNTREPRINDEREA AGRICOLĂ DIN MEDIUL RURAL" a fost citit cu interes în colectivul redacțional, problemele tratate fiind în concordanță cu preocupările conducerii partidului și statului, privind dezvoltarea activităților de industrie mică la sate. Vă mulțumim pentru colaborare și așteptăm alte propuneri din partea dv.

Măsuri stabilite în ședința biroului executiv al comitetului pentru problemele consiliilor populare

În ziua de 8 octombrie a.c. a avut loc ședința biroului executiv al Comitetului pentru problemele consiliilor populare, care analizînd modul cum organele locale ale puterii și administrației de stat, duc la îndeplinire o serie de sarcini economico-sociale, de mare actualitate, a stabilit următoarele măsuri.

I. Pentru sporirea numărului iepurilor de casă

— comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare vor urmări permanent modul cum se realizează prevederile din programul stabilit privind creșterea iepurilor de casă ;

— consiliile populare vor organiza și dezvolta capacitățile de argăsire și prelucrare a pieilor de iepuri de casă, în unități de industrie mică, corespunzător efectivelor destinate tăierii și consumului ;

— Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Uniunea Centrală a Cooperativelor Meșteșugărești și Uniunea Centrală a Cooperativelor de Producție, Achiziții și Desfacerea Mărfurilor, vor îndruma și sprijini, în continuare, consiliile populare județene și uniunile cooperative, în vederea realizării sarcinilor de sporire a numărului iepurilor de casă, a producției de carne de iepure și de valorificare a pieilor, la nivelul sarcinilor din programe, precum și să asigure asistența tehnică de specialitate ;

— Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, împreună cu Ministerul Educației și Învățămîntului, cu sprijinul Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare, va edita o broșură despre creșterea iepurilor de casă, care va cuprinde și îndrumări privind modul de asigurare a furajelor pentru aceste animale, precum și în legătură cu contractarea și valorificarea producției obținute, inclusiv argăsirea pieilor. Această broșură va fi difuzată la toate județele pentru a fi distribuită crescătorilor de iepuri de casă.

Lunar, în Biroul executiv se va prezenta o informare privind realizarea programelor de autoconducere și autoaprovizionare teritorială.

II. Pentru gospodărirea, întreținerea și înfrumusețarea localităților.

— comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare vor organiza, în continuare, acțiuni pentru mobilizarea cetățenilor și a tuturor factorilor interesați, astfel ca această activitate să capete un caracter permanent ;

— periodic, în sesiuni sau ședințe de comitet (birou) executiv se va analiza modul în care se desfășoară acțiunile de curățenie și înfrumusețare a localităților și se vor stabili măsuri în vederea realizării în totalitate a lucrărilor necesare ;

— organele locale ale puterii și administrației de stat vor organiza temeinic pregătirea pentru anul 1983 a acțiunilor pregătirile făcîndu-se din trimestrul IV 1982, astfel încît să se poată trece la realizarea lor începînd cu luna aprilie 1983 ;

— un colectiv al Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare va efectua lunar o acțiune de control în cîte 2—3 județe privind starea de curățenie și igienă a localităților, modul de gospodărire a acestora și va prezenta Biroului executiv constatările făcute, măsurile luate, precum și propuneri de sancționare a cadrelor care nu se preocupă de realizarea sarcinilor în acest domeniu de activitate. De asemenea, se va elabora un material de îndrumare pentru consiliile populare județene referitor la modul cum trebuie să acționeze pentru a asigura buna gospodărire și igienă a localităților și a organiza evidența acțiunilor întreprinse, pe care le raportează.

—Comitetul pentru Problemele Consiliilor populare, împreună cu Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, vor transmite consiliilor populare județene nomenclatorul arborilor și arbuștilor ornamentali cu utilizare medicinală, a florilor pentru esențe și medicinale, care vor fi plantate în parcuri și zone verzi ;

— în cadrul unităților de industrie mică ale consiliilor populare, se vor înființa capacități pentru obținerea de esențe și substanțe utile din plantele aromate și medicinale.

III. Pentru pregătirea documentațiilor de execuție la obiectivele de investiții prevăzute în planul consiliilor populare pe anul 1983.

— Intensificarea acțiunilor de îndrumare și control la unitățile de proiectare, precum și la beneficiarii de investiții din subordinea consiliilor populare, în vederea concentrării tuturor forțelor, care să asigure, în cursul trim. IV, întreaga documentație tehnico-economică, cu termen de predare depășit, iar pentru celelalte obiective din planul pe anul 1983, la termenele prevăzute în planul de proiectare ;

— sprijinirea de către cadre de specialitate din Comitetul pentru problemele consiliilor populare și Institutul de studii și proiectări pentru sistematizare, locuințe și gospodărie comunală (ISLGC), prin deplasare la fața locului a unităților de proiectare din județele în care există greutăți la întocmirea documentațiilor de execuție pentru obiectivele de investiții ale anului 1983 ;

— asigurarea cu documentații a obiectivelor de investiții care condiționează darea în folosință a locuințelor și a celorlalte obiective din plan cum sînt : centralele termice, urbane și de zonă pe combustibil solid, dotările tehnico-edilitare, precum și instalațiile pentru utilizarea energiilor neconvenționale, la clădirile de locuit și social-culturale ;

— Comitetul pentru Problemele Consiliilor populare, împreună cu comitetele executive ale consiliilor populare județene și a municipiului București, vor sprijini unitățile de proiectare în vederea adoptării soluțiilor corespunzătoare la toate centralele termice pe bază de combustibil solid prevăzuve în planul pe anul 1983, precum și pentru identificarea de noi soluții și tehnologii, în vederea reducerii consumului de materiale și energie ;

— comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, vor urgenta întocmirea și transmiterea, spre avizare, a documentațiilor de expropriere și demolare, pentru toate locuințele prevăzute a fi date în folosință în anul 1983, precum și pentru cele care constituie front de lucru pe perioada 1983—1984, pe baza desfășurătorul nominalizării locuințelor ;

— atenționarea comitetelor executive ale consiliilor populare care au rămîneri în urmă în asigurarea documentațiilor de execuție pentru obiectivele de investiții prevăzute în planul consiliilor populare pe anul 1983, pentru a lua măsuri ferme în vederea încheierii grabnice a acțiunii de elaborare a proiectelor respective.

Biroul executiv a aprobat concluziile acțiunii de îndrumare și control întreprinse de colective ale Comitetului în județele Covasna și Neamț, informarea privind rezultatele obținute de consiliilor populare județene și a municipiului București, în întrecerea socialistă, activitatea de rezolvare a problemelor ridicate de cetățeni în scrisori și audiențe precum și alte materiale.

Cu privire la realizările obținute în întrecerea socialistă s-a stabilit ca începînd cu luna octombrie, depășirile la indicatorul „Export-total", precum și la livrările de mărfuri la fondul pieței, să fie limitate la 250 la sută.

Consiliile populare din județul Constanța și organele lor executive angajate hotărît pentru realizarea și depășirea planului de dezvoltare a agriculturii și a programului de autoaprovizionare

În vederea îndeplinirii înaltelor atribuții cu care au fost investite, prin hotărîrile de partid și prin legile țării, consiliile populare, ca organe ale autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale au datoria să întreprindă cele mai eficiente măsuri, pentru folosirea deplină a potențialului productiv al întregii suprafețe agricole, utilizarea cu maximă eficiență a mijloacelor din dotare pentru executarea mecanizată a lucrărilor agricole și a irigațiilor, administrarea îngrășămintelor, antrenarea la muncă a tuturor cetățenilor de la sate, sprijinirea permanentă a gospodăriilor populației în folosirea integrală a resurselor existente.

Orientările și indicațiile de inestimabilă valoare subliniate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru cu cadrele din agricultura județului nostru, ce a avut loc în vara acestui an la Neptun, constituie pentru organele locale ale puterii și administrației de stat, un puternic și permanent îndemn la muncă stăruitoare pentru valorificarea marilor posibilități de care dispunem.

În baza sarcinilor primite, Consiliul popular al județului Constanța a elaborat un amplu program de măsuri tehnico-organizatorice care vizează obținerea, în 1983, a unei producții medii la ha de 5.500 kg. orz și 5.000 kg. grîu, de 10.000 kg. porumb, 3.000 kg floarea-soarelui, 2.000 kg fasole, 1.500 kg. în pentru ulei și 40 tone sfeclă de zahăr. Totodată producția la legume de cîmp urmează să se dubleze, iar în solarii să se ajungă la minimum 80—100 tone la ha.

Importante măsuri sînt cuprinse în program și pentru dezvoltarea zootehniei. Realizarea lor va conduce la creșterea efectivelor de bovine pînă în 1985 la 250 mii capete, reprezentînd 50 taurine la 100 ha, iar efectivul de vaci va fi de cel puțin 110—120 mii capete, asigurîndu-se astfel în întregime cantitatea de lapte destinată consumului populației din județul nostru, și la fondul de stat.

Corespunzător sarcinilor stabilite, efectivele de porcine vor crește, de asemenea, la 600 mii capete, cele de ovine la 1,3 milioane capete, iar producția de lapte va ajunge la 3.000 litri pe cap de vacă furajată. Prin creșterea sporurilor zilnice de produse la toate categoriile și speciile de animale, se vor asigura cantități mai mari de carne, ce vor prisosi chiar necesarului de consum al județului.

Aceste sarcini deosebit de mobilizatoare ce ne revin în domeniul agriculturii sînt pe deplin justificate dacă avem în vedere că județul nostru ocupă : locul I pe țară în ce privește suprafața amenajată la irigat (68% din totalul suprafeței agricole) producția totală de cereale, producția de porumb, struguri, număr de ovine și producție de lînă, locul V la producția de carne și ouă etc.

În acest an, la aniversarea unui sfert de veac de la cooperativizarea agriculturii în Dobrogea, județul Constanța se prezintă cu o bază tehnico-materială în măsură să facă față tuturor exigențelor impuse de creșterea producției agricole animale și vegetale. Dispunem de 7.300 tractoare, 3.630 combine autopropulsate pentru recoltat cereale (păioase și porumb), 10.100 pluguri și utilaje de prelucrat solul, un însemnat număr de mașini pentru aplicarea îngrășămintelor, executarea tratamentelor fitosanitare, recoltarea furajelor, plantarea de răsaduri etc.

Ilustrativ pentru potențialul productiv al județului nostru este și faptul că în prezent suprafața agricolă totalizează 581 mii ha din care 499 mii ha teren arabil, 19 mii ha patrimoniu viticol, 5,5 mii ha livezi și pepiniere pomicole, precum și aproape 58 mii ha pășuni naturale.

Terenul arabil este structurat în funcție de condițiile specifice județului și nevoile economiei naționale, cerealele reprezentînd 65% din suprafața cultivată.

Efectivele de animale la sfîrșitul acestui an vor însuma 165,1 mii capete bovine, 497,7 mii porcine, 1000,5 mii ovine, 1.508 mii păsări ouătoare.

Valoarea producției globale agricole este de peste 6 miliarde lei, din care 65% se realizează din producția vegetală și 35% din creșterea animalelor.

În aplicarea programelor de dezvoltare a agriculturii, de autoconducere și autoaprovizionare teritorială, Consiliul popular județean, sub conducerea Comitetului județean de partid a întreprins o serie de măsuri pentru punerea în valoare a întregului potențial de care dispun localitățile și unitățile agricole din teritoriu, valorificarea pe un plan superior a resurselor locale.

Consiliul popular județean, Comitetul său executiv, prin hotărîri și decizii au stabilit direcțiile principale de acțiune, care, în esență, vizează stimularea practicării unei agriculturi și zootehnii intensive, combaterea degradării solului, cultivarea fiecărui metru pătrat de teren, folosirea cu maximum de eficiență a întregului potențial local, inclusiv a gospodăriilor anexă de pe lîngă unitățile socialiste, asigurarea unei bune aprovizionări a populației în tot cursul anului, a unei nutriții echilibrate a tuturor locuitorilor, în concordanță cu cerințele de menținere și îmbunătățire continuă a stării de sănătate a cetățenilor.

Avînd în vedere rolul important al gospodăriilor populației în sporirea producției agricole animale și vegetale, în creșterea bunăstării țărănimii și a celorlalți oameni ai muncii, s-a acordat o atenție deosebită valorificării depline a rezervelor existente în acest sector, sprijinirii cetățenilor pentru creșterea în gospodăriile proprii a unor animale și a producției de legume, fructe și cereale.

La nivelul județului au fost analizate sursele și rezervele de producție existente, iar împreună cu birourile executive ale consiliilor populare din teritoriu s-au stabilit măsurile ce se impun pentru sporirea suprafețelor cultivate cu legume, cartofi și alte culturi, a efectivelor de animale, precum și creșterea producției corespunzător bazei materiale existente.

Sarcinile stabilite prin programe pentru fiecare oraș și comună au fost dezbătute în adunările cetățenești și sesiunile consiliilor populare, în cadrul cărora s-au adoptat programe proprii, cu măsuri concrete, a căror realizare să asigure creșterea producției agricole animale și vegetale în toate sectoarele, inclusiv la gospodăriile populației și, pe această bază, creșterea livrărilor la fondul de stat.

Astfel, la realizarea prevederilor de dezvoltare a agriculturii și de autoaprovizionare sînt antrenate practic toate unitățile agricole din județ, toți lucrătorii ale căror propuneri formulate în cadrul adunărilor generale ale oamenilor muncii din unitățile agricole, adunările cetățenești și sesiunile consiliilor populare, au fost folosite la fundamentarea acestor prevederi.

Comitetul executiv al Consiliului popular județean a urmărit permanent, și a analizat periodic stadiul îndeplinirii sarcinilor din programele de dezvoltare a agriculturii, de autoconducere și autoaprovizionare atît în cadrul întîlnirilor de lucru cu membrii birourilor executive ale consiliilor populare și comandamentele organizate la nivel de județ, cît și prin acțiunile de îndrumare și control pe teren.

Aceste analize au permis cunoașterea operativă a situației și stabilirea totodată a măsurilor ce se impun pentru eliminarea neajunsurilor.

În îndeplinirea atribuțiilor și sarcinilor de mare răspundere ce le revin potrivit legii, Consiliul popular județean și comitetul său executiv, celelalte consilii populare și organele lor executive, au stabilit din timp măsuri concrete pentru utilizarea rațională a fondului funciar, pregătirea și buna desfășurare a lucrărilor de însămînțare a culturilor, întreținere și irigare, recoltarea cereale-

lor, amenajarea și întreținerea pajiștilor, dezvoltarea zootehniei, folosirea judicioasă a forțelor mecanice și manuale, realizarea planului de contractări și achiziții de la populație, creșterea aportului gospodăriilor individuale la asigurarea fondului de stat cu produse agroalimentare.

Concomitent cu măsurile întreprinse pentru perfecționarea activității de îndrumare și control în unitățile administrativ-teritoriale, Comitetul executiv al Consiliului popular județean, a urmărit îmbunătățirea stilului de muncă al birourilor executive ale consiliilor populare în conducerea și îndrumarea activității din agricultură. Unele metode de muncă folosite de consiliile populare din județul nostru în conducerea agriculturii și realizarea programului de autoconducere și autoaprovizionare, au contribuit la realizarea sarcinilor economice pe care ni le-am propus Astfel, activiștii consiliilor populare, în frunte cu primarii, au fost repartizați pentru a sprijini și îndruma unitățile agricole din teritoriu, pe durata efectuării lucrărilor agricole, să asigure strîngerea integrală a producției și predarea cerealelor la fondul de stat.

Pentru ca județul să poată executa lucrărilor agricole de toamnă în epoca optimă, la indicația și cu sprijinul Biroului Comitetului județean de partid, au fost detașați în agricultură din unitățile industriale și de prestări de servicii locale și chiar din unități republicane, tractoare, ateliere mobile mecanice de întreținerea, precum și peste 1.500 de mecanizatori, electricieni, sudori și mecanici.

În același timp, consiliile populare și conducerile unităților agricole, au desfășurat o susținută activitate pentru mobilizarea cetățenilor în vederea participării la strîngerea recoltei, pornind de la sarcinile ce-i revin fiecărei unități administrativ-teritoriale pentru realizarea Programului de autoaprovizionare. Față de cei care nu s-au achitat de obligațiile ce le revin în ce privește cultivarea pămîntului, s-au aplicat și sancțiunile legale.

La recoltarea porumbului, legumelor și fructelor, o contribuție importantă au avut cei peste 14 mii de elevi, organizați în tabere de practică precum și oamenii muncii din instituțiile și unitățile economice de pe teritoriul județului.

În cadrul consiliilor populare orășenești și comunale sînt organizate colective, formate din reprezentanți ai unităților interesate, în cadrul cărora se analizează decadal stadiul contractării produselor agricole, animale și vegetale, cu gospodăriile populației și se stabilesc măsurile de impulsionare care se impun.

În vederea sporirii producțiilor de carne și lapte, s-a acordat o atenție deosebită furajării animalelor, scoaterii lor la pășunat, inclusiv în păduri, organizîndu-se, în acest scop, tabere de vară. Totodată, au fost luate măsuri de îmbunătățire și întreținerea pășunilor, concomitent cu înființarea de noi suprafețe cu această destinație. Din pășunile aflate în administrarea consiliilor populare, am făcut un instrument pentru realizarea planului de contractare și achiziții, acordînd cu prioritate, dreptul de a scoate vitele la pășunat, cetățenilor care contractau produse agricole, animale și vegetale.

Începînd cu luna iunie a.c., am populat cu pui de carne toate spațiile disponibile, sporind în acest fel, cantitatea de carne obținută

Conducătorii unităților economice, chiar și a celor care nu au un caracter agricol, s-au convins, în cea mai mare parte, de avantajele principiului autoconducerii și autoaprovizionării. Această constatare este susținută de faptul că în localități cum sînt municipiul Constanța, orașele Medgidia, Cernavodă, Hîrșova, comuna Valu lui Traian și altele, terenuri vaste, care pînă nu de mult erau șantiere de construcții, au fost curățite de moloz, parcelate și cultivate. La Năvodari, într-o fabrică de cărămizi, ieșită din circuitul de producție, s-au organizat mici gospodării, în care sînt crescuți porci, păsări, iepuri de casă și unde sînt puse, totodată, bazele unor ciupercării de randament înalt

În ansamblul măsurilor luate pentru realizarea programelor de autoconducere și autoaprovizionare, un loc important îl ocupă activitatea formelor instituționalizate de atragerea maselor de cetățeni la activitatea desfășurată de către consiliile populare și organele lor executive. Studiile și controalele efectuate periodic de către comisiile permanente pentru agricultură și silvicultură ale consiliilor populare județean, municipal, orășenești și comunale, la care au fost antrenate largi colective de specialiști, au condus la depistarea operativă a cauzelor care au generat neajunsuri, la fundamentarea hotărîrilor și deciziilor elaborate.

Ținînd seama de faptul că dezvoltarea și modernizarea permanentă a bazei tehnico-materiale constituie una din cerințele esențiale pentru creșterea producției agricole animale și vegetale, Consiliul popular județean, comitetul său executiv, s-au preocupat în mod deosebit pentru asigurarea tuturor condițiilor necesare realizării la termen a obiectivelor de investiții și dotărilor din agricultură. În acest scop au fost identificate și dirijate mijloace mecanice și forța de muncă necesară din marile unități de construcții-montaj din județ, pentru executarea unor lucrări de o anumită complexitate la obiectivele din unitățile agricole, asigurîndu-se, totodată, aprovizionarea mai bună a șantierelor cu materiale livrate de unitățile de industrie mică ale consiliilor populare.

Aceste măsuri au contribuit direct la punerea în funcțiune a unor saivane cu o capacitate totală de 6.600 de oi, amenajări și modernizări irigații pe 10.800 ha, 6 ha sere de legume, modernizări la ferme pentru 800 de vaci, instalații de preparat furaje în 6 ferme etc. Totodată, s-a acționat pentru modernizarea zootehniei din sectorul agriculturii cooperatiste, acțiune în care au fost angrenate 12 unități cu profil de construcții-montaj din județ, care au realizat lucrări de introducerea apei în 124 grajduri, modernizarea căilor de acces, montarea instalațiilor de evacuare a dejecțiilor și amenajarea a 6.900 locuri în maternități și creșe, reparații la 130 adăposturi, amenajări de padocuri și altele.

Pe baza indicațiilor date de tovarășul secretar general, Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 14—15 mai a.c., și a hotărîrilor adoptate la consfătuirea din 29 mai cu primul ministru al guvernului, am elaborat programe speciale și am trecut la organizarea activităților de creștere a efectivelor de animale și păsări în gospodăriile anexe ale unităților cu consumuri colective, culegerea plantelor medicinale din flora spontană, din parcuri și zone verzi, sporirea efectivelor de iepuri în sectorul socialist și gospodăriile populației, dezvoltarea pescuitului pe Dunăre, Marea Neagră și apele interioare, desecarea și combaterea excesului de umiditate, precum și alte acțiuni.

Corespunzător obiectivului stabilit prin fiecare program, am introdus sisteme de urmărire diferențiată a stadiului realizărilor pe diferite perioade în raport cu specificul lor. Pe baza analizei rezultatelor obținute se intervine operativ pentru sprijinirea și impulsionarea fiecărei acțiuni.

Programele adoptate, au început să-și arate roadele. Astfel, am livrat peste 2.400 purcei și 10.000 pui de o zi pentru crearea condițiilor realizării efectivelor de animale și păsări prevăzute. De asemenea, s-a acționat pentru sprijinirea cetățenilor în scopul înființării unor stații de incubare de peste 100.000 pui produși vii pe serie, amenajarea și fertilizarea a 32.000 ha pășuni, distribuirea către populație a 6.000 purcei, 2 milioane pui de o zi de la unitățile socialiste și asigurarea cultivării integrale a suprafeței de 12.700 ha teren arabil, pe care îl dețin locuitorii satelor.

În gospodăriile anexe de pe lîngă unitățile cu consumuri colective, efectivele realizate însumează peste 9.000 capete porcine, 400 bovine, 1 000 ovine, 30.000 păsări cultivîndu-se, în același timp mai mult de 130 ha. cu legume și furaje.

De asemenea, în acest an, gospodăriile populației vor contribui la fondul de consum județean cu 8.000 porcine, 40.000 ovine 600 tone carne pasăre, 14.000 tone sfeclă de zahăr, precum și importante cantități de alte produse care vin să satisfacă, în mai mare măsură, aprovizionarea cetățenilor. De altfel producțiile obținute au creat condiții pentru desfacerea către populație și consumurile colective a 13.000 tone carne, 7.500 tone preparate din carne,

200 mii hl. lapte și produse lactate proaspete, 8.300 tone zahăr, 5.200 tone ulei, precum și alte cantități de produse.

Ansamblul măsurilor și acțiunilor întreprinse în organizarea și desfășurarea lucrărilor în toate sectoarele au condus la obținerea în anul 1982 a unor producții medii la hectar de 3.728 kg grîu, 4.571 kg. orz și 1.445 kg. fasole boabe, producții superioare prevederilor de plan, ceea ce va permite îndeplinirea integrală a obligațiilor către fondul de stat și asigurarea necesarului de consum pentru populația județului. Efectivele de animale sînt în creștere, asigurînd realizarea unor producții sporite în anii viitori.

Pe fondul acestor rezultate, evident mai bune decît cele din anii precedenți, s-au înregistrat și unele neîmpliniri, cu deosebire la realizarea efectivelor și producției animaliere, atît în unele unități socialiste cît și la gospodăriile populației, ceea ce a influențat negativ asigurarea, în unele perioade, a fondului de consum, precum și a materiilor prime pentru industria alimentară.

În atenția consiliilor populare din județul nostru, în perioada imediată și următoare se va situa prioritar terminarea recoltării tuturor celorlalte culturi de toamnă, mobilizînd întreaga populație la aceste acțiuni, terminarea arăturilor de toamnă, recuperarea restanțelor prin îmbunătățirea stării de reproducție la taurine, astfel încît să fie permanent în lactație cel puțin 50—60% din efectiv; creșterea indicelui de natalitate la porcine și ovine, în vederea obținerii peste plan a unui efectiv de 35—40 mii capete purcei și 170 mii miei din fătările timpurii.

Atenție sporită se va acorda, în continuare și creșterii numărului de animale în gospodăriile populației unde, cu excepția ovinelor efectivele sînt cu mult mai mici decît posibilitățile de care dispunem.

Preocupările noastre în acest sens le-am concretizat prin elaborarea unor programe de perspectivă privind îmbunătățirea potențialului productiv al pășunilor naturale, înființarea de maternități și punerea în funcțiune a noi capacități de incubare pe lîngă cooperativele agricole de producție și unitățile UJCOOP, în vederea creșterii numărului de purcei și pui de o zi ce se vor distribui la cetățeni. Vom extinde suprafețele însămînțate cu furaje în cultură de către C.A.P.-uri și cele atribuite cetățenilor, care contractează animale cu statul.

Pentru sporirea cantităților de produse agroalimentare contractate cu statul de gospodăriile populației, deputații, comitetele de cetățeni, colective formate din cadre ale unităților economice vor intensifica acțiunile de mobilizarea cetățenilor pentru valorificarea la stat a surplusului de produse agricole vegetale și animale. De asemenea, vom acționa pentru generalizarea creșterii iepurilor de casă, prin organizarea de crescătorii la unitățile agricole și cele din rețeaua cooperației de producție, achiziții și desfacere.

Mobilizați de observațiile critice și îndemnurile adresate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu ocazia recentei vizite de lucru în piețele capitalei, Consiliul popular județean Constanța se preocupă să asigure condiții de desfacere, cît mai bune, în trim. IV.1982 și trim. I.1983 produselor agroalimentare care să satisfacă cantitativ și calitativ cerințele consumatorilor. În acest scop, am luat măsuri să mărim numărul expozițiilor și punctelor de desfacere organizate pînă în prezent, pentru vînzarea legumelor și fructelor, extinzînd, în același timp și practica desfacerii acestor produse prin puncte de vînzare amplasate în ansambluri de locuințe.

Consiliile populare, comitetele și birourile executive, conducerile unităților agricole din județul Constanța sînt ferm angajate pentru transpunerea în viață a sarcinilor trasate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Consfătuirea de la Neptun, ceea ce va asigura realizarea unor producții care să satisfacă pe deplin cerințele de consum ale populației, creșterea bunăstării oamenilor muncii care trăiesc și muncesc pe aceste meleaguri.

ION POPPA

prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Constanța

Preocupări majore ale unităților administrativ-teritoriale din județul Iași pentru realizarea sarcinilor economice și sociale pe perioada timpului friguros

Am intrat în ultimul trimestru al anului, perioadă în care, mai mult ca oricînd, măsurile pregătitoare luate din timp pentru sezonul friguros își găsesc terenul de aplicare, în condiții de maximă eficiență atît în înfăptuirea programului de autoaprovizionare teritorială, în investiții și construcții de locuințe asigurarea energiei termice pentru locuințele și obiectivele social-economice, concomitent cu aplicarea unui strict program de gospodărire și economisire a combustibililor și energiei, cît și practicarea unui transport în comun eficient, în consens cu cerințele actuale.

Principiul autoaprovizionării cu produse agroalimentare de bază de către fiecare județ, a fost promovat cu consecvență de conducerea partidului și statului nostru. Ideea că fiecare județ trebuie să-și asigure o bună aprovizionare și să contribuie și la formarea fondului de stat are pe deplin acoperire pentru că, într-adevăr, în fiecare localitate există resurse și rezerve încă nepuse în valoare.

Acționînd pe baza sarcinilor cuprinse în planul de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare, a propriilor noastre programe adoptate la nivelul organelor județene, se poate aprecia că, pe ansamblu, s-au obținut rezultate bune în domeniul producțiilor agricole, în realizarea indicatorilor la fondul centralizat al statului și, implicit a principiului autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale.

Rezultatele obținute și experiența proprie ne arată că trebuie să insistăm ca atît sectoarele agriculturii de stat și cooperatist, cît și gospodăriile populației să contribuie mai mult la acoperirea din resurse proprii a nevoilor de consum ale populației precum și pentru creșterea aportului acestora la constituirea fondului de stat.

Privitor la contribuția gospodăriilor populației, în județul nostru sînt deja unele experiențe bune asupra cărora voi căuta să mă opresc mai mult în articolul de față. În primul rînd țin să arăt că, atît în anul precedent, cît și în acest an, am insistat ca în gospodăriile populației să se crească mai multe animale mari și mici care să fie contractate cu statul, iar pe loturile date în folosință cooperatorilor să se cultive și floarea soarelui, sfeclă de zahăr, legume, zarzavaturi și cartofi care, de asemenea, să fie contractate cu statul.

Astfel, au fost contractate și livrate, pînă în prezent, la fondul de stat, din sectorul gospodăriilor populației 5.645 to carne total, 32.147 hl lapte de vacă și oaie, circa 5 milioane buc. ouă, 225 to legume, 14 mii to fructe, ceea ce reprezintă importante sporuri față de aceeași perioadă a anului trecut. Aceasta ne-a permis să asigurăm o bună aprovizionare a populației cu tot ceea ce este necesar, pe întreaga perioadă care s-a scurs din acest an, în conformitate cu programele aprobate.

În continuare desfășurăm o susținută activitate pentru încheierea de contracte pentru anul 1983, sprijinind producătorii să-și sporească numărul de animale și păsări.

În acest an au crescut simțitor și suprafețele cultivate cu floarea-soarelui și sfeclă de zahăr în loturile personale ale cooperatorilor. S-a ajuns astfel să se cultive pe total județ peste 260 ha cu floarea soarelui și 650 ha cu sfeclă de zahăr, întreaga producție fiind contractată cu statul. Cooperatorii din comuna Letcani spre exemplu, comună aflată în zona preorășenească a municipiului Iași, și-au dobîndit astfel o experiență demnă de urmat. Ei comasează loturile individuale a celor care doresc să le cultive cu aceste culturi pentru ca astfel să se întrajutoreze cu coo-

perativa agricolă de producție și secția SMA la arat, semănat și transportat, iar cooperatorii efectuează numai întreținerea culturilor. În acest fel, cooperatorii au obținut recolte bogate, primind, în anul precedent, așa cum vor primi, fără îndoială, și în acest an, însemnate cantități de zahăr și ulei stabilite prin Decretul nr. 391/1980 pentru cantitățile predate la stat.

Cît privește producerea de legume și zarzavaturi, există deja o experiență îmbucurătoare la orașul Tg. Frumos unde peste 300 de familii cultivă în grădini și curți, precum și în solarii mici de curte, mari cantități de zarzavaturi și legume. Asemenea aspecte pozitive s-au generalizat acum și în comunele aflate în imediata apropiere a municipiului Iași : Golăești, Bosia, Tomești, Bîrnova, Lețcani, precum și în comunele din zona orașului Pașcani : Lespezi, Valea Seacă, Vatra-Pașcani, Vinători, Ruginoasa și altele.

O mai bună organizare a activității organelor noastre locale, a făcut ca în acest an să se producă legume și zarzavaturi atît în municipiul Iași, cît și în orașele județului, pe locurile libere dintre blocuri, pe terenurile virane etc.

Aceste măsuri și-au găsit materializarea în mai buna aprovizionare a populației atît în această perioară, cît și pentru timpul friguros. Astfel, fondul de marfă destinat aprovizionării populației se exprimă și în însilozarea pentru iarnă a 17.500 to cartofi ; 2.500 to ceapă uscată, 3.425 to rădăcinoase ; 7 000 to fructe ; 5.000 to murături și altele, care, avem convingerea, vor asigura o aprovizionare corespunzătoare a populației atît în trimestrul IV. 1982 cît și în semestrul I. 1983.

Sezonul friguros găsește bine pregătite și unitățile cu consumuri colective, care, în totalitate, și-au realizat producțiile necesare în cadrul gospodăriilor — anexă.

S-a avut în vedere, în cadrul programelor de autoaprovizionare locală, ca, în perioada de iarnă, să se asigure o bună și constantă aprovizionare a tuturor localităților rurale și, îndeosebi, a localităților ce pot fi izolate în timpul iernii. Așa s-a procedat la comuna Belcești, cu o populație de peste 12 mii de locuitori și cu sate aflate la distanțe mai mari de drumurile județene, precum și la comunele Miroslava — comună cu 13 sate aparținătoare și cu drumuri greu accesibile în perioada de iarnă, Mironeasa, Dagîți, Tansa și altele.

În lumina prevederilor Legii autoaprovizionării, în fiecare comună din județ, ca și în fiecare localitate urbană s-au asigurat condiții pentru o aprovizionare corespunzătoare pe baza propriilor programe sporind contribuția fiecărei localități la asigurarea autoaprovizionării și a formării fondului de stat.

Una din preocupările majore ale Comitetului executiv al Consiliului popular județean a constituit-o buna pregătire și asigurare a lucrărilor pe timp de iarnă pe șantiere, astfel ca acestea să realizeze producția la nivelul maxim planificat, de calitate corespunzătoare și într-un ritm susținut și mai ales în condiții de eficiență economică sporită.

În programul de măsuri adoptat de Comitetul executiv am ținut seama, privitor la activitatea de pe șantiere, să mobilizăm toate forțele de producție și de muncă pentru realizarea stadiilor fizice la obiectivele în curs de execuție, astfel ca în perioada de iarnă să se execute lucrări în spații închise, pe soluții definitive.

Dacă ne referim la locuințe, evidențiem faptul că din cele 6 000 de apartamente planificate a se preda în anul 1982, pînă la sosirea timpului friguros se vor recepționa 4.800 apartamente, diferența de apartamente pînă la nivelului planului necesitînd doar amenajări sumare. Corespunzător graficelor de execuție sînt și lucrările cu caracter social-cultural de pe șantierele platformei Institutului Politehnic, cele din zona centrului civic din municipiul Iași și altele.

De asemenea, ne-am preocupat să asigurăm un front de lucru adecvat tuturor mijloacelor de producție de care dispunem la nivelul județului. Încă de la începutul anului ne-am pus problema folosirii la întreaga capacitate a forței de muncă existente pe șantiere, precum și a tuturor capacităților de producție de la centralele de betoane, utilajele grele de săpat, macarale și automacarale, echipamentele tehnologice în general. În acest sens am programat la nivelul Trustului local de construcții și o serie de lucrări la fazele de structuri, cu măsuri speciale de eficiență la care avem deja o experiență deosebită și verificată sub aspectul consumului de energie. În sezonul rece ne-am prevăzut să folosim pe șantiere cîteva centrale termice tehnologice care furnizează energia necesară întreținerii betoanelor turnate monolit și protejarea împotriva efectelor negative de îngheț.

Trebuie să menționez că, la această măsură se va recurge numai în cazurile în care temperaturile au tendința de scădere, pentru a elimina cu desăvîrșire stagnările inutile și îndelungate care pot afecta realizarea planului de investiții și construcții.

În același timp, pentru asigurarea condițiilor de lucru pe timp friguros, ne-am preocupat, împreună cu organele de specialitate, de procurarea materialelor speciale necesare, cît și de recondiționarea dotărilor existente în acest scop. Așa, de pildă, am asigurat aprovizionarea agregatelor de balastieră în cantități mai mari, știind că iarna nu se poate lucra în balastiere, a materialelor pentru izolații și deșeuri pentru protecții, rezultate din industria chimică și ușoară ieșeană, combustibil și altele. De asemenea, neam gîndit — și nu în ultimul rînd — la asigurarea condițiilor de muncă ale constructorilor, prin reamenajarea spațiilor de cazare și masă, așa cum s-a procedat deja pe șantierele de locuințe din zonele Nicolina, Păcurari, centrul civic etc., asigurînd și echipamentul de protecție necesar.

Realizate, toate măsurile propuse, vor conduce necondiționat la îndeplinirea integrală a sarcinilor de plan pe anul 1982, iar pentru anul următor ne propunem să raportăm realizarea în trimestrul I a unui volum de producție care să reprezinte circa 22-24 la sută din volumul total de lucrări pe anul 1983.

Măsuri corespunzătoare au fost prevăzute și s-au întreprins pentru realizarea programului de revizii și reparații la centralele și reperele tehnice, în condițiile unei exigențe sporite pentru buna gospodărire și economisire a energiei și combustibililor în conformitate cu prevederile Decretului nr. 240/1982, asigurînd apă caldă și căldură potrivit reglementărilor în vigoare.

În vederea pregătirii lucrărilor de revizii și reparații ale instalațiilor termice, s-a efectuat din timp inventarierea tuturor defecțiunilor constatate în funcționarea acestora întocmindu-se programe de măsuri, eșalonate pe timpul verii, pentru remedierile necesare.

Conform acestor programe, s-a trecut la revizia generală a instalațiilor de producere a energiei termice, a magistralelor de termoficare și a punctelor și centralelor termice. Cu acest prilej, s-a prevăzut și refacerea izolațiilor, curățirea canalelor termice, înlocuirea unor conducte corodate, cît și alte lucrări menite să asigure buna funcționare a sistemelor de încălzire.

În vederea realizării parametrilor agentului termic furnizat, s-au asigurat deja cotele de combustibil la nivelul planului.

O atenție deosebită am acordat asigurării cu combustibil pentru încălzirea creșelor, grădinițelor, unităților din rețeaua sanitară a județului, a școlilor, precum și a locuințelor.

Cu prilejul reviziilor la instalațiile termice, noi am soluționat și unele greutăți ce s-au ivit în cartierele noi de locuințe (de exemplu, se ridicau o serie de probleme legate de buna funcționare a punctelor și rețelelor termice, în sensul că unele puncte nu erau complet echipate, iar în rețelele termice se produceau pierderi de energie, ca urmare a unor lucrări de slabă calitate). Mobilizînd forța tehnică și de muncă existentă în unitățile subordonate, furnizoare de agent termic, noi am reușit să remediem la timp întregul sistem de defecțiuni, astfel încît și în aceste cartiere să se livreze apă caldă și căldură la parametrii corespunzători.

O altă măsură care s-a impus cu necesitate, a fost aceea a înlocuirii cazanelor de pe combustibil lichid pe combustibil solid în orașul Pașcani, acțiuni pe care constructorii o încheie în aceste zile.

În continuare, avem în vedere, pe bază de program, reducerea mai accentuată a consumurilor de combustibil și energie în producerea agentului termic, cotele stabilite fiind considerate ca minime pentru toate colectivele de oameni ai muncii din unitățile furnizoare de energie termică.

Măsuri corespunzătoare, de pregătire pentru timpul friguros, Comitetul Executiv, le-a luat și în domeniul — deosebit de important pentru buna desfășurare a întregii activități — transportul în comun.

Astfel, pe baza programului de măsuri privind pregătirile pentru sezonul friguros 1982—1983 aprobat de către Comitetul executiv, s-au și soluționat o serie de probleme cu care se confruntă întreprinderea județeană de transport în comun.

În acest sens s-au și efectuat reviziile sezoniere la întregul parc de transport ; s-au montat instalațiile de preîncălzire și termostatele la întreg parcul de autobuze ; s-au revizuit și reparat utilajele destinate împrăștierii nisipului etc

De asemenea, s-au luat măsuri pentru dotarea tehnico-materială a autobuzelor și a parcului de tramvaie cu tot ceea ce este necesar sezonului rece, precum și unele măsuri organizatorice și de pregătire a personalului muncitor pentru intervenții în vederea eliminării stagnărilor în transportul în comun, îndeosebi în orele de vîrf, spre platformele industriale ale municipiului și orașelor județului Iași.

În vederea reglementării activității de intervenții pe timp de iarnă pe drumurile publice, Comitetul executiv al Consiliului popular județean, pe baza reglementărilor în vigoare, a stabilit categoria de drumuri din punct de vedere al viabilității pe timp de iarnă și pe care se va acționa cu maximă urgență.

În scopul preîntîmpinării înzăpezirii drumurilor publice, s-au verificat și reparat întregul parc de utilaje din dotarea unităților de profil (autopluguri, autofreze, autoscrepere etc.), asigurîndu-se și plantarea parazăpezilor pe o lungime de peste 100 km de drum în sectoarele cele mai expuse la înzăpeziri, procurîndu-se totodată și cantitatea de 1.600 mc de nisip antiderapant.

Comitetul executiv, prin organele agricole județene, a asigurat măsurile necesare ce se vor întreprinde în perioada de iarnă de către consiliile populare orășenești și comunale, în calitatea lor de coordonatori ai planului unic în profil teritorial, pentru pregătirea campaniei agricole de primăvară, îndeosebi pentru asigurarea pieselor de schimb în vederea reparării mașinilor și utilajelor din dotarea unităților agricole de stat și cooperatiste, astfel încît această acțiune să se încheie la 15 februarie 1983, cînd se vor executa și probele tehnologice la întregul parc de mașini și utilaje agricole.

Iată doar, cîteva exemple din multitudinea preocupărilor noastre pe care Comitetul executiv le-a preconizat din timp și care, cele mai multe din ele și-au găsit deja materializarea pe măsura oportunității lor, creînd garanția înfăptuirii neabătute a sarcinilor de plan pe anul 1982 în condiții de maximă eficiență economică și pregătirea corespunzătoare a planului pe anul 1983.

Neculai IBĂNESCU
prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului IAȘI

Realizarea integrală a planului de investiții-construcții în centrul preocupărilor consiliilor populare județene, municipale, orășenești și comunale

Prin grija permanentă pe care partidul o acordă înfloririi multilaterale a tuturor județelor patriei, dezvoltării industriei, agriculturii și transporturilor, diversificării rețelei comerciale și prestărilor de servicii, dotărilor edilitar gospodărești și social-culturale, construcției de locuințe și județul Cluj a beneficiat și beneficiază de însemnate fonduri de investiții. Numai în anul 1982 prevederile planului în profil teritorial depășesc 5,5 miliarde lei la total și 2,7 miliarde la structura construcții-montaj, iar cele aprobate pe seama unităților economice locale, 1,2 miliarde, respectiv 982 milioane lei, fonduri care asigură continuarea procesului de dezvoltare echilibrată, armonioasă, în ritm ascendent, a întregului teritoriu al județului Cluj, modernizarea orașelor, edificarea de noi centre urbane ,ridicarea comunelor ca unități de bază administrativ teritorială cale sigură de creștere a calității vieții.

Acționînd în spiritul îndemnurilor secretarului general al partidului și președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Cluj, sub îndrumarea Biroului comitetului județean al P.C.R., a desfășurat o activitate susținută pentru coordonarea tuturor factorilor care concură la înfăptuirea programelor de investiții pentru realizarea lună de lună a planului, a sarcinilor fizice și valorice, pentru respectarea termenelor și capacităților planificate, munca de control și îndrumare fiind strîns împletită cu aceea de ajutor concret, direct.

Pe fondul acestor coordonate s-a acționat cu perseverență, la toate nivelele : județ, municipii, orașe și comune, în unitățile de proiectare, execuție sau beneficiare de lucrări, în vederea asigurării la timp a documentațiilor, amplasamentelor, libere, pentru deschiderea finanțărilor și decontarea în timp util a lucrărilor executate, pentru îmbunătățirea continuă a organizării muncii, întărirea disciplinei, soluționarea problemelor vizînd creșterea calității lucrărilor pe care le executăm, ridicarea eficienței economice pe noi planuri, superioare. De asemenea, avînd în vedere volumul mare de lucrări aferent celor 4986 apartamente cu termen de punere în funcțiune pînă la finele anului, dezvoltării sectoarelor productive și în mod deosebit a industriei mici, fondurile alocate pentru alte obiective (agrozootehnice, social-culturale, de drumuri, canalizări, rețele de alimentare, stații de epurare etc.), s-a acordat o atenție sporită pregătirii din timp a fiecărei lucrări, bunei organizări a activității pe toate șantierele, urmărindu-se îndeosebi mecanizarea lucrărilor, asigurarea forței de muncă, aprovizonarea ritmică cu materii prime și materiale, folosirea intensivă a utilajelor.

Rezultatele muncii desfășurate în cele nouă luni din acest an s-au materializat, înainte de toate, în respectarea prevederilor de plan, a propriilor angajamente asumate, în punerea în funcțiune în devans a unor capacități sau obiective de producție și lucrări edilitar-gospodărești.

Astfel, planul de investiții pe cele nouă luni ale acestui an a fost îndeplinit și depășit atît pe ansamblu cît și la construcția de locuințe. Au fost executate lucrări în valoare de 921,1 milioane lei investiții, din care 767,9 milioane lei construcții-montaj, cu 1,3 la sută, respectiv 3,9 la sută peste sarcina prevăzută, ceea ce a asigurat punerea în funcțiune a unor fonduri fixe însumînd 591,5 milioane lei cu 10,2 la sută mai mult decît a fost planificat. De asemenea, au fost puse la dispoziția populației 3544 apartamente, cu 344 apartamente peste prevederile planului. Prin contribuția bănească a locuitorilor s-au executat o-

biective de interes obștesc în sumă de 11,5 milioane lei, iar prin munca patriotică, a cetățenilor lucrări în valoare de 486,0 milioane lei.

Realizările acestui an, ca și cele din ultimii ani, au făcut ca pe harta municipiilor, a orașelor să se contureze noi cartiere și zone de locuit, cu dotări complexe, care au ridicat pe o treaptă superioară condițiile de locuit ale cetățenilor și calitatea vieții în ansamblul ei. Aș aminti cartierele Mănăștur — un adevărat oraș în care zona centrală se află în curs de întregire și edificare — Zorilor, Mărăști, toate din municipiul Cluj-Napoca, ansamblurile Oprișani din Turda, Dealul Florilor din Dej, Între Ape, din Gherla precum și zona centrală a orașului Huedin.

În strategia construcției de locuințe, Consiliului popular județean Cluj, comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare, au avut în vedere îmbunătățirea într-un timp cît mai scurt a condițiilor de locuit ale oamenilor muncii, în strînsă corelare cu creșterea gradului de urbanizare și dezvoltare a fiecărei localități în parte. Din fiecare ansamblu au fost executate prioritar blocurile de locuințe și dotările de primă etapă, urmînd ca, în continuare, să se realizeze, și obiectivele din zona centrală a cartierelor cu funcțiunile complexe de servire (spații comerciale în unități complexe, cinematografe, biblioteci etc.). Pe un plan central s-a situat preocuparea pentru soluționarea în primul rînd, a cererilor formulate de familiile cu mai mulți copii și, drept urmare, au fost satisfăcute aproape în totalitate cererile de locuință ale familiilor cu patru sau mai mulți copii și au scăzut la numai 8% din totalul solicitărilor numărul familiilor cu trei copii, înscrise pe listele de priorități.

Am urmărit și realizat un număr mai mare de locuințe în apropierea platformelor industriale și a unităților productive, un procent redus de demolări, creșterea gradului de ocupare a terenului, utilizarea rețelei stradale, existente, remodelarea unor artere principale și a unor zone centrale, folosirea în condiții de eficiență sporită a utilităților existente.

Potrivit Legii sistematizării, Comitetul executiv al consiliului popular județean a acționat pentru comasarea unor construcții și realizarea de spații comerciale, prestări servicii sau cu alte destinații, la primele nivele ale clădirilor de locuit. S-au obținut astfel soluții de utilizare a terenului și funcționalități corespunzătoare în toate ansamblurile de locuințe. De asemenea s-a acționat, cu bune rezultate pentru asigurarea unui grad sporit de confort și funcționalitate în interiorul locuințelor, pentru introducerea soluțiilor constructive îmbunătățite, extinderea tehnologiilor industrializate, înlocuirea materialelor energointensive, reducerea consumurilor de energie electrică, termică și de carburanți.

Tot pentru satisfacerea necesităților de locuit ale oamenilor muncii din județ și depășirea, an de an, a sarcinilor fizice de plan, au fost executate mai întîi, blocurile adaptate după proiecte tip, urmînd ca ansamblurile și străzile în curs de execuție să fie mobilate cu construcții unicat care vor întregi și defini personalitatea și arhitectura noilor cartiere. Construcțiile în curs de realizare în zona centrală din orașul Huedin, Cringului din municipiul Dej, Piața Mărăști, str. Omega din cartierul Mănăștur ș.a. ale municipiului Cluj-Napoca, reprezintă începutul etapei de încheiere a ansamblurilor cu individualizare sporită, sub aspect urbanistic și ca expresie plastică arhitecturală și de execuție.

În ansamblu preocupărilor sale, Consiliul popular județean a avut în vedere și a acționat pentru realizarea unui număr sporit de locuințe în mediul rural, destinate specialiștilor, pentru înnoirea fondului locativ existent. În ultimii ani au fost construite un număr de 645 apartamente din fondurile statului și cu sprijin în credite și execuție, iar în regia proprie a cetățenilor s-au executat peste 3800 locuințe. S-a urmărit ca un număr cît mai mare de comune și localități, cu perspectivă de dezvoltare, să beneficieze de apartamente proprietate de stat, iar cele situate în apropierea municipiilor și orașelor să asigure condiții de locuit și pentru o parte din muncitorii care lucrează în industrie.

Înțelegînd că fondurile de investiții trebuie gospodărite cu cea mai mare chibzuință, Comitetul executiv a organizat analize decadale pe șantiere, în prezența conducerilor locale, iar la nivelul fiecărui consiliu popular, s-a dezbătut în ședințe de birou executiv sau sesiuni, modul de îndeplinire a sarcinilor de plan, stabilindu-se — acolo unde se impunea — măsuri concrete pentru mai buna organizare a muncii, a aprovizionării tehnico-materiale pe fiecare lot, șantier sau puncte de lucru, utilizării forței de muncă, pentru respectarea graficelor de execuție, îmbunătățirea calității lucrărilor, pentru sporirea continuă a eficienței întregii activități.

În mod deosebit s-a acționat și se acționează pentru reducerea consumurilor de materii prime, materiale, energie electrică și combustibili, pentru diminuarea cheltuielilor totale și a celor materiale. Ca urmare, prin adoptarea unor soluții noi de proiectare, s-au obținut importante economii de materiale față de normele și indicatorii de consum : 1560 tone laminate finite pline, 1960 tone țevi și conducte, 9730 tone ciment, 340 cm. cherestea ș.a. La construcția de locuințe, prin introducerea unor soluții noi, s-au realizat, în plus, prin proiectare, economii de peste 17 milioane lei.

Pentru transpunerea în viață a hotărîrilor de partid și de stat privind perfecționarea continuă a noului mecanism economico-financiar, a principiilor autofinanțării, autogestiunii și autoconducerii muncitorești s-a urmărit, în mod deosebit, nivelul costurilor și, drept urmare, cheltuielile la 1000 lei producție construcții-montaj au fost diminuate cu 14,5 lei față de aceiași perioadă a anului trecut, iar Trustul de construcții Cluj, principalul executant, înregistrează, acum, 995,9 lei la 1000 lei producție de construcții-montaj, deci o activitate rentabilă. În același timp, productivitatea muncii în acest sector, determinată pe baza producției nete, a atins 27147 lei pe un muncitor, fiind cu 1,8% mai mare decît sarcina de plan. Aceasta se explică prin mecanizarea lucrărilor, ajunsă la aproape 100%, prin tehnologiile de mare productivitate, introducerea a 20 de programe pe calculatorul electronic al trustului, măsuri prin care s-au optimizat o serie de subactivități cum sînt : gestiunea materialelor și, mai nou, programarea și urmărirea producțiilor la zi etc. Ca un factor stimulator pe toate șantierele a fost și este introducerea, în totalitate, a acordului global, inclusiv pentru șoferii de pe mijloacele de transport.

Pentru urmărirea execuției planului — metodă foarte utilă și eficientă — am organizat la nivelul Consiliului popular județean, întîlniri lunare de lucru, pe grupe de 15-20 comune, cu participarea vicepreședinților birourilor executive ale consiliilor populare și conducerile organelor locale de specialitate, respectiv ale aparatului propriu al Comitetului executiv. Se analizează, în acest cadru, stadiul realizării planului, se evidențiază modalitățile bune de acțiune, se clarifică și se soluționează operativ unele probleme de finanțare, transport, aprovizionare (alocarea unor cote de materiale din rezerva de plan) muncă și retribuire etc.

Concomitent cu îndeplinirea sarcinilor cantitative și calitative ale prevederilor de plan, ale programelor proprii, s-a acționat cu perseverență și responsabilitate sporită pentru respectarea prevederilor schițelor și detaliilor de sistematizare aprobate. În toate acțiunile întreprinse s-a pus un accent deosebit pe latura educativ-formativă, urmărindu-se în același timp creșterea participării locuitorilor la realizarea măsurilor stabilite. Comisiile locale de sistematizare, comisiile permanente de specialitate, deputații, mase largi ale cetățenilor au adus o contribuție valoroasă, pe tot parcursul perioadei analizate, controlînd, cu competență, modul cum se elaborează, se definitivează și se aplică proiectele de sistematizare și construcție. Ca rezultat al acestei activități, se constată o cunoaștere mai bună de către cetățenii localităților din județ a prevederilor Legii sistematizării și a schițelor elaborate, o scădere

a numărului de contravenții, o devansare, cu influențe pozitive, a momentelor de depistare a încălcărilor legii.

Pe fondul general pozitiv al acestor realizări, se cuvine subliniat faptul că bilanțul înregistrat putea fi mult mai bogat dacă în perioada analizată nu s-ar fi manifestat o serie de neajunsuri și greutăți, în activitatea noastră, a unităților subordonate, a proiectanților, beneficiarilor și constructorilor, parte din ele datorate în special neonorării obligațiilor asumate în contractele încheiate de către unii furnizori, transportatori de mărfuri (auto și CFR), care au diminuat, în mare măsură, potențialul constructorului.

În întîmpinarea Conferinței Naționale a partidului, a alegerilor în organele locale, comitetele și birourile executive ale consiliilor populare județean, municipale, orășenești și comunale, deputații, constructorii clujeni sînt hotărîți să muncească cu abnegație sporită și elan revoluționar, cu un înalt spirit de dăruire și responsabilitate pentru înfăptuirea sarcinilor mobilizatoare ce ne stau în față în acest ultim trimestru pentru realizarea cu succes a planului pe întreg anul 1982.

ing. Nicolae **BEURAN**
vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Cluj

Prin muncă perseverentă transformăm comuna noastră în viitor centru agroindustrial

În concepția Partidului Comunist Român un rol deosebit în dezvoltarea oricărui județ și oraș, a oricărei comune revine organelor locale de partid și de stat, chemate să-și aducă o contribuție esențială la planificarea activității economice, la descoperirea, atragerea și utilizarea eficientă a resurselor locale, la înfăptuirea obiectivelor planificate. Soluționarea problemei repartizării teritoriale a forțelor de producție, dezvoltarea intensivă, complexă a oricărei unități teritorial — administrative presupune mobilizarea eforturilor tuturor cetățenilor din fiecare localitate, sub conducerea organelor și organizațiilor de partid.

Comuna Poiana Mare constituie un exemplu cît se poate de elocvent a modului de aplicare neabătută a acestor principii. În ultimii 17 ani comuna noastră s-a situat în rîndul comunelor care au beneficiat de un puternic sprijin din partea statului. Activitatea organelor și organizațiilor de partid și de stat a fost îndreptată spre lărgirea bazei de producție industrială și dezvoltarea multilaterală a celor patru cooperative agricole de producție din comună. A sporit numărul unităților de prelucrare și industrializare a produselor agricole vegetale și animale. Astfel a fost construită o secție de producere a nutreturilor concentrate cu o capacitate de 2000 tone pe an, o secție de vinificație cu o capacitate de 26.500 hl vin, o fabrică de brînzeturi care prepară 1500 hl de lapte pentru consum și 1200 tone brînză pentru consum intern și export, un sector de prelucrarea lemnului cu o capacitate de 1500000 lei garnituri bucătării și 1000 m.p. uși și ferestre precum și 1500 m.c. lăzi pentru legume și fructe.

Ca urmare a conducerii mai competente de către organele locale de partid și de stat, a antrenării masei largi de oameni ai muncii la soluționarea optimă a repartizării teritoriale a forțelor de producție a crescut interesul cetățenilor pentru dezvoltarea activităților industriale de valorificare a posibilităților locale. Una dintre inițiative, cu implicații pozitive economice și sociale, o constituie construirea și punerea în funcțiune în acest an, cu posibilități locale, a unei secții de conserve din legume la Poiana Mare, acțiune ce se înscrie pe linia materializarii preocupărilor stăruitoare ale organelor județene de partid și de stat în aplicarea orientărilor conducerii partidului, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru înfăptuirea noii revoluții agrare, a autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale. Această minifabrică a creat condiții ca circa 150 de cetățeni, îndeosebi tineri din Poiana Mare să lucreze în comuna natală. Realizată prin cooperare între cooperativa agricolă de producție „Viața Nouă" și Întreprinderea de producerea și industrializarea legumelor și fructelor de la Calafat, cu cheltuieli minime, secția a și produs pentru consum intern și pentru export peste 200 tone conserve de cea mai bună calitate. Pe lîngă faptul că asigură stabilizarea forței de muncă în comună, se evită transporturi costisitoare de produse la distanțe mari. Tot pe această linie au început să se contureze și alte inițiative privind valorificarea resurselor și rezervelor existente pe plan local, care vor contribui la ridicarea standardului de viață al locuitorilor țării și în mod direct și celor din comuna noastră. Astfel, pe lîngă cultura cerealelor și creșterea animalelor în ferme mari, am luat inițiativa ca, pe lîngă gospodăriile personale, cetățenii care au condiții să crească iepuri de casă și să producă ciuperci comestibile. Sîntem abia la început, dar un mare număr de cooperatori și-au manifestat dorința să participe la aceste activități.

Producția globală industrială a unităților din comună a ajuns la 74 milioane lei, iar numărul mediu al personalului muncitor se ridică la aproape 2000. Prin dezvoltarea sectorului industrial, pe lîngă faptul că se creează condiții ca însemnate cantități de materii prime să se prelucreze la locul sau în imediata apropiere a locului de producție, muncitorii au posibilitatea să folosească mai util timpul liber pe lîngă gospodăriile personale. Totodată în anotimpurile cînd există o activitate mai puțin intensă în sectoarele industriale existente în comună, muncitorii pot fi utilizați la lucrări de sezon unde sînt, în aceste perioade, cerințe mai mari de forță de muncă.

Grija partidului și statului nostru față de înzestrarea tehnică a agriculturii este ilustrată de dinamica rapidă a forței de tracțiune mecanică, ceea ce a contribuit la adîncirea procesului de mecanizare a producției agricole și implicit la intensificarea acesteia. Cîteva cifre sînt edificatoare în acest sens Față de 1972 numărul tractoarelor deținute de secțiile S.M.A., ce deservesc cooperativele agricole din Poiana Mare a sporit de la 2,8 ori, al combinelor de recoltat păioase s-a dublat, al grapelor cu discuri, al semănătorilor pentru porumb, al plugurilor s-a dublat sau s-a triplat. Cele patru cooperative agricole de producție dețin o suprafață agricolă de aproape 10.000 ha, din care arabil 7.800 ha, iar fermele zootehnice numără 3100 bovine și 9700 ovine

Ca urmare, an de an producțiile agricole au cunoscut creșteri substanțiale Numai în cursul anului 1981 valoarea totală a producției agricole a fost de 58440000 lei, din care 75 la sută o constituie producția vegetală, iar 25 la sută producția din zootehnie. Sporirea continuă a producțiilor vegetale și animale nu ar fi posibilă fără creșterea avuției obștești. În această privință cooperatorii din Poiana Mare, conștienți că fondurile fixe reprezintă partea cea mai importantă a fondurilor de producție din agricultură, au alocat acestui capitol sume din ce în ce mai mari. Astfel, fondurile indivizibile în cele patru cooperative agricole de producție se ridică în prezent la 111029000 lei cu 15 la sută mai mari decît în anul 1975 și cu 26 la sută față de 1965. Sporirea fondurilor fixe a fost însoțită de o îmbunătățire a structurii lor. În ultimii ani, a crescut ponderea fondurilor fixe productive, care participă nemijlocit la procesul de producție reducîndu-se ponderea fondurilor fixe neproductive.

Dar locuitorii din Poiana Mare, fie că e vorba de țărani cooperatorii, de învățători, profesori, medici, ingineri, sînt recunoscuți în județul nostru, în țară și chiar peste hotare, pentru experiența dobîndită în cultura legumelor timpurii și îndeosebi a tomatelor ce le produc pe loturile personale și în curțile gospodăriilor. În cincinalul 1976—1980 au produs în medie anual cîte 8800 tone toma-

te — din care 80 la sută au fost destinate exportului în R.F.G., R.D.G., Cehoslovacia, Polonia, U.R.S.S. și în alte țări europene. Anual producătorii au încasat de pe urma acestei îndeletniciri cîte 44 milioane lei. În anul acesta 2490 de cetățeni, care au contractat producerea de legume timpurii, au obținut de pe loturile personale și din curțile gospodăriilor o producție de 9292 tone tomate timpurii pe care au încasat aproape 45 milioane lei. Demn de menționat că în această acțiune de folosire intensivă a fiecărei palme de pămînt, deputații, membrii comitetului executiv, cadrele de conducere sînt un bun exemplu pentru toți cetățenii comunei.

Desigur realizările economice au avut o influență directă asupra nivelului de trai al celor peste 15000 de locuitori ciți numără comuna în prezent. În cincinalul 1976—1980 volumul mărfurilor desfăcute prin unitățile comerciale ale cooperației de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor se ridică anual la peste 60 milioane lei. De reținut că a sporit ponderea desfacerii mărfurilor de folosință îndelungată. La fiecare al patrulea cetățean există un televizor, iar numărul autoturismelor a ajuns la 800.

Volumul sporit de mărfuri solicitat de populație a impus dezvoltarea rețelei comerciale. În prezent cooperația de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor dispune de 42 unități comerciale cu o suprafață comercială de 3580 m.p. în clădiri moderne, dotate cu mobilier la nivelul cerințelor unui comerț civilizat. Paralel cu rețeaua de desfacere a produselor industriale și alimentare s-a dezvoltat și rețeaua unităților de producție și prestări de servicii cum sînt croitorii, cismării, reparații de radio, televizoare, ceasornicării, frizerii, coafor. Iată decît numai cîteva din cele 20 de unități de acest gen amplasate pe raza celor trei sate care alcătuiesc comuna noastră. Dacă menționez și faptul că în acest an prin unitățile cooperației de producție, achiziții și desfacere realizăm un volum de prestații și servicii către populație în valoare de 3,3 milioane lei, cu aproape un milion în plus față de anul 1980, avem o imagine și mai clară a dezvoltării ce a cunoscut-o acest sector de activitate. A fost de asemenea amenajată o secție a Întreprinderii de „Autoservice Dacia" cu 18 posturi și o capacitate de reparații și revizii de 500 autoturisme pe lună.

Sînt și alte elemente care demonstrează creșterea nivelului de trai al populației comunei noastre: peste 70 la sută din locuințele populației au apă curentă în băi și bucătării. Aproape că nu există gospodărie care să nu dispună de cel puțin o fîntînă cu apă potabilă în curte.

Trebuie să precizez că în concordanță cu concepția Partidului Comunist Român cu privire la democratismul conducerii societății, la autoconducerea muncitorească și la participarea activă a oamenilor muncii la procesul de conducere a activității oricărei unități economice sau teritorial-administrativă, ne-am bazat în munca noastră pe sprijinul neprecupețit al maselor largi de cetățeni care participă cu însuflețire la gospodărirea comunei. În acest cadru se stabilesc obiectivele ce urmează a se realiza, termenele, responsabilitățile, stadiile de execuție a lucrărilor edilitar-gospodărești. În acest an de pildă, ne-am propus și am realizat cu participarea cetățenilor, ample acțiuni de gospodărire și înfrumusețare a comunei. Prin munca patriotică a cetățenilor au fost realizate lucrări de înfrumusețări și modernizări cum ar fi: 10.000 m.p. construcții și reparații de trotuare, construcția a 500 podețe, reparații de drumuri pe o lungime de 10 km, construirea a 35 fîntîni publice, plantarea a 25 ha cu salcîm în fondul silvic al comunei, amenajarea unei pepiniere cu 5000 puieți de pin și multe altele. La aceste lucrări au participat peste 7000 cetățeni iar valoarea lucrărilor efectuate prin muncă patriotică se ridică la 17.800.000 lei cu 2,8 milioane lei mai mult decît în anul trecut.

Un sprijin deosebit în îndeplinirea sarcinilor de plan și lucrărilor edilitar gospodărești am primit din partea comisiilor permanente. Comisia permanentă pentru agricultură și silvicultură al cărei președinte este Toană Alexandru, cu sprijinul unor specialiști de la Direcția județeană a agriculturii și industriei alimentare și Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, a întocmit un studiu pe baza căruia au fost executate lucrări de desecări pe 35 ha ce au fost redate agriculturii, iar mai bine de 300 case au fost salvate de la distrugere. La această acțiune au luat parte peste 1000 de țărani cooperatori care au prestat peste 10000 de zile muncă patriotică. De asemenea, pe baza unui studiu întocmit de comisia permanentă de gospodărire și înfrumusețare a localității, președintele comisiei deputatul Dobre Atanasie, se află în construcție un local de școală cu 16 săli de clasă. Valoarea localului, care se ridică la 3,7 milioane lei este acoperită în întregime de cetățenii comunei prin contribuția bănească. Și la acest obiectiv un mare număr de cetățeni au efectuat un mare volum de lucrări prin muncă patriotică contribuind astfel la urgentarea lucrărilor și reducerea costurilor de producție.

Comuna Poiana Mare a cunoscut în ultimii 17 ani mutații spectaculoase și în alte domenii. În prezent în comună activează 120 cadre didactice, 12 medici umani, peste 50 cadre medii sanitare, 25 de ingineri agronomi și medici veterinari.

Avem în prezent patru școli generale cu peste 2000 de elevi și un liceu agroindustrial cu 350 elevi. Numărul mare de intelectuali, de muncitori, țărani, cooperatori, absolvenți ai școlilor generale de 10 ani și ai școlilor medii au stimulat interesul pentru activități cultural-artistice și sportive. Pe lîngă cele trei cămine culturale își desfășoară activitatea peste 700 de artiști amatori. Avem formații culturale ce cuprind majoritatea genurilor artistice. Corul, alcătuit din peste 100 de persoane, țărani cooperatori, cadre didactice și medicale, ingineri și tehniciei agronomi s-a clasat pe locul I pe județ și locul II la faza interjudețeană. Formația de dansuri populare a ocupat locul I la faza republicană. Cu rezultate notabile acționează și echipa de flautiști, taraful și formația de teatru.

Pe zi ce trece, cu fonduri de la bugetul statului, precum și prin munca neobosită a cetățenilor, așezarea capătă o înfățișare modernă de centru agroindustrial armonios dezvoltat. Fiind una din localitățile propuse a deveni în viitor oraș agroindustrial, organele de partid și de stat au acordat o deosebită importanță pregătirii viitoarei funcțiuni. Aprobarea în cursul anului 1978 de către secretarul general al partidului, președintele republicii a schiței de sistematizare a viitorului centru urban Poiana Mare a determinat mobilizarea tuturor forțelor pentru înfăptuirea prevederilor cuprinse în schița aprobată. În acest sens, au fost luate măsuri de sprijinire efectivă de către Consiliul popular județean a comunei astfel încît gradul de echipare tehnico-edilitară prevăzut să asigure într-adevăr înscrierea localității în rîndul centrelor urbane.

În această localitate, ca de altfel, în întregul județ, sub conducerea organelor de partid, prin intermediul organelor de stat și al secțiilor de specialitate, s-a impus o severă disciplină pentru respectarea prevederilor de sistematizare și construire.

În actualul cincinal sînt prevăzute a se realiza investiții în valoare de 111.352.000 lei. Noile obiective vor spori producția globală industrială în 1985 cu 165 la sută față de 1980, iar prestările de servicii pentru populație vor atinge o creștere de 211.8 la sută față de perioada de referință. Atît prin noile investiții ce se vor realiza din fondurile centralizate cît și din fondurile proprii ale unităților de producție din comună, mărfurile ce vor fi realizate de către unitățile din comună și livrate către fondul pieței vor crește cu 800 la sută.

Ca și pînă acum, în Poiana Mare, de cele mai mari fonduri de investiții vor beneficia unitățile agricole de stat și cooperatiste. Sînt prevăzute a se realiza: un complex sericicol, modernizări de grajduri pentru taurine și ovine, dotări cu utilaje pentru mecanizarea lucrărilor în sectoarele vegetale și animaliere, plantații de duzi, amenajări de pajiști, se va construi un magazin universal cu o suprafață comercială de 3000 mp se vor efectua lucrări de alimentare cu apă potabilă a comunei cu o capacitate

de 20 litri pe secundă și 3 km aducțiuni și rețele, vor fi ridicate blocuri cu 30 apartamente pentru specialiști. Prin contribuția bănească a cetățenilor se vor mai construi; un dispensar policlinică, o grădiniță cu 120 de locuri, o sală de gimnastică și multe altele.

Obiectivele ce le avem de înfăptuit, ne obligă să ne sporim străduințele, ca în lumina sarcinilor trasate de către tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din 7—8 octombrie a.c., să acționăm ferm pentru dezvoltarea economico-socială a comunei, pentru dezvoltarea democrației socialiste, să antrenăm cetățenii comunei noastre la înfăptuirea neabătută a programului de autoconducere și autoaprovizionare, la buna gospodărire și înfrumusețare a acestei mari localități care a început să prindă contururile unui puternic centru agroindustrial în cîmpia Doljului.

Ion URZICEANU

președintele Biroului executiv al Consiliului popular al comunei Poiana Mare — jud. Dolj

COLECTIVUL REDACȚIONAL

IOAN CIOBOTARU, VASILE INOAN, FLORIN VASILESCU, CONSTANTIN JALBĂ, ȘERBAN NĂDEJDE, MIRCEA PREDA, ION ZIDARU, de la COMITETUL PENTRU PROBLEMELE CONSILIILOR POPULARE ȘI UNITĂȚILE SUBORDONATE.

ÎN ATENȚIA CONSILIILOR POPULARE

Abonamentele pentru anul 1983 la Revista economică, la suplimentul săptămînal și la lucrarea „Servicii publice" se fac de către consiliile populare județene pentru toate consiliile din județene, prin virarea sumei corespunzătoare numărului de abonamente la serviciul județean de difuzare a presei.

Prețul unui abonament este de 300 lei, care dă dreptul la primirea săptămînală a revistei și a suplimentului, precum și la două exemplare din lucrarea menționată.

Abonamente separate pentru Supliment nu pot fi făcute, deoarece acestea sînt incluse în prețul revistei (deci, nu au preț separat).

Serviciile județene de difuzare a presei au primit instrucțiuni cu privire la încheierea abonamentelor pe plan județean.

Rugăm consiliile populare județene ca după vărsarea sumei la serviciul județean de difuzare a presei să ne comunice numărul chitanței și numărul de abonamente pentru a fi luate în evidență.

ÎN ATENȚIA CELOR CARE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

„Revista economică" va continua publicarea consultațiilor în ajutorul celor ce studiază în învățămîntului politico-ideologic. Odată cu aceste consultații, prin numărul ridicat de articole și analize, prin tematica lor bogată și diversificată, revista constituie o bază temeinică de informare și studiu pentru toți cei care participă la învățămîntul politico-ideologic.

De o excepțională însemnătate în acest sens se vădesc studiile și articolele de ținută găzduite cu regularitate în paginiile revistei, care se referă la contribuțiile de inestimabilă valoare ale secretarului general al partidului tovarășul Nicolae Ceaușescu la îmbogățirea gîndirii economice românești și universale, a politicii și practicii economice.

În paginile revistei sînt publicate în fiecare săptămînă studii aprofundate semnate de specialiști din diverse domenii de activitate asupra unor probleme de mare actualitate și interes privind economia națională și economia mondială. Analize privind realizarea integrală a planului, acțiunile noului mecanism economico-financiar, utilizarea eficientă a forței de muncă, reducerea consumurilor materiale și energetice, promovarea progresului tehnic etc., constituie o bază documentară de primă însemnătate pentru toți cursanții care participă la învățămîntul politico-ideologic.

Numai abonîndu-vă din timp și pe o perioadă cît mai îndelungată la „Revista economică" vă puteți asigura o informare sistematică și bogată pe probleme economice. Prețul unui abonament este de 260 de lei pe an, 130 lei pe semestru și 65 lei pe trimestru. Încheierea din timp a abonamentului vă asigură primirea neîntreruptă a revistei și a suplimentelor sale specializate: „Curier economic-legislativ", „Relații financiar-valutare și comerciale internaționale", „Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice". Totodată, se pot face comenzi pentru volumele de legislație economică comentată care sînt editate de revistă.

practică arbitrală

● **Marfă nesosită la destinație. Drept de acțiune împotriva căii ferate.** Potrivit Regulamentului de transport CFR, art. 85 pct. 3 lit. „b", acțiunea contra căii ferate aparține destinatarului din momentul în care fie că a primit scrisoarea de trăsură, fie că și-a valorificat drepturile care îi aparțin în virtutea art. 61 pct. 3. În conformitate cu art. 61 pct. 3, după sosirea mărfii în stația de destinație, destinatarul are dreptul de a cere căii ferate să-i remită scrisoarea de trăsură și să-i elibereze marfa

Dacă marfa nu a sosit la expirarea termenului de executare a transportului, numai destinatarul este în drept a-și valorifica în numele său propriu față de calea ferată, drepturile ce rezultă din contractul de transport dacă a ridicat scrisoarea de trăsură cu condiția să execute în prealabil obligațiile ce-i sînt impuse prin contract. (Dec. PAS nr. 1468/1982).

● **Comerț exterior. Lipsă contract. Consecințe.** În aplicarea prevederilor art. 75 din Legea nr. 71/1969 practica arbitrală a stabilit că formele simplificate de contractare nu pot fi utilizate pentru contractele încheiate în vederea realizării operațiunilor de comerț exterior. În cazul cînd nu există contract încheiat în forma prevăzută de lege pentru import, nu există nici temei legal pentru acordarea de penalități de întîrziere în decontarea comisionului. (Dec. PAS nr 1497/1982).

● **Accident rutier. Despăgubiri.** Potrivit art. 46 alin. 2 lit. a din Decretul nr 471/1971, ADAS poate fi chemată în judecată de persoanele păgubite în cazurile în care cel ce a produs paguba a rămas necunoscut. Dar, aceste prevederi trebuie interpretate în legătură cu disp. art. 34 alin. final din Decretul nr. 471/1971, în virtutea cărora ADAS acordă despăgubiri în caz de vătămare corporală sau deces al unei persoane, chiar dacă autorul accidentului a rămas neidentificat. (Dec. PAS 1533/1982).

● **Momentul eliberării mărfii de către cărăuș.** Potrivit art. 37 din Regulamentul aprobat prin H.C.M nr. 941/1959, mărfurile transportate în mijloacele de transport complete se consideră eliberate în momentul în care cărăușul a pus la dispoziția reprezentantului destinatarului, mijlocul de transport pentru descărcare. Expedițiile în vagoane complete care se cîntăresc sau descarcă pe liniile de garaj ale destinatarului, se eliberează la punctul de joncțiune cu linia de garaj. (Dec. PAS 1628/1982).

● **Livrări de utilaje cu anticipație. Condiții.** Conform dispozițiilor art 97 din Legea finanțelor nr. 9/1972 și art. 40 lit. a din Legea nr 71/1969 livrarea utilajelor, mașinilor și instalațiilor tehnologice, înainte de termenele contractuale, se poate face numai dacă furnizorul a obținut acordul scris al unității beneficiare de investiții, dat cu acordul băncii finanțatoare, prin care se atestă că achiziționarea în devans a utilajelor este justificată economic, fiind asigurate condiții pentru montarea și darea lor în exploatare înainte de termenele stabilite prin documentația tehnico-economică aprobată (Dec PAS 1637/1982).

● **Lipsa documentelor de plată.** Lipsa documentelor de plată nu justifică neîndeplinirea obligației de plată de către debitor, întrucît potrivit pct. 46 din Normele Metodologice BNRSR, BAIA BI și BRCE nr. 2/1980, în această situație plătitorul are obligația să intervină imediat la furnizor pentru a i se trimite factura, iar dacă nu o primește într-un termen de maximum 20 de zile de la livrare și este în măsură să determine suma de plată, este obligat să efectueze plata.

Refuzul de plată nu se justifică, întrucît obligația de plată este corelativă și determinată de efectuarea livrării. (Dec. PAS 1637/1982).

● **Livrări de produse necorespunzătoare calitativ. Consecințe.** Potrivit art. 38 din Legea nr. 7/1977, unitățile furnizoare sînt obligate să livreze numai produse de calitatea convenită prin contract, iar art. 30 din aceiași lege interzice livrarea unor produse cu deficiențe de calitate. Atestarea calității produselor prin documente de certificare a calității, nu înlătură însă dreptul unității beneficiare de a verifica produsele prin modalitățile legale de recepționare. În cazul constatării necorespunderii calitative a mărfurilor, beneficiara este în drept să refuze prețul lor cu consecința că mărfurile respective se consideră nelivrate, potrivit contractului. (Dec. PAS nr. 1674/1982).

Grupaj realizat de
M. BARTOK
Arbitrajul de Stat Central

Agenda secretarului de consiliu popular

Înfierea

După cum rezultă din întreaga reglementare a acestei instituții, înfierea are de scop să creeze între înfiat și înfietor aceleași raporturi ca și filiația firească. Așadar, înfierea este un act juridic prin care se nasc raporturi de filiație și paternitate între persoane între care nu existau raporturi.

Exercitarea atribuțiilor de autoritate tutelară revine, potrivit art. 158 c.fam. și 53 pct. 2 lit. f, din Legea nr. 57/1968, comitetelor (birourilor) executive ale consiliilor populare

● Pentru încuviințarea înfierii, sub aspect teritorial competența aparține autorității tutelare de la domiciliul celui care înfiază. Pentru încuviințarea înfierii unui copil părăsit sau din părinți necunoscuți care se află în îngrijirea unei instituții de ocrotire, competentă este autoritatea tutelară în circumscripția căreia se află sediul instituției de ocrotire (art. 74 Cod. fam. și art. 12, pct. a și b din Instrucțiunile CSEAL nr. 2130/1970)

● Potrivit art. 67 alin. 1 și art. 69 alin. 1, C. fam., înfiatul trebuie să îndeplinească următoarele condiții : a) să fie minor ; prin excepție va putea fi înfiat și majorul care a fost crescut de cel care voiește să-l înfieze. b) să fie înfiat numai de către o singură persoană ; prin excepție legea admite înfierea concomitent sau succesivă a unui copil de către soț și soție.

● Condițiile la înfiere, în persoana înfiatului sînt, potrivit art. 68 și 72 c. fam., următoarele : cel ce voiește să înfieze trebuie să fie major ; să poată asigura înfiatului o normală dezvoltare fizică, morală și intelectuală ; să aibă deplină capacitate de exercițiu ; să existe între înfiat și înfietor o diferență de vîrstă de minimum 18 ani, cu excepția împrejurărilor cînd, pentru motive temeinice, interesele minorilor cer încuviințarea înfierii.

● Este oprită, potrivit art. 67, alin. 2 c. fam. și art. 13, lit g.h și i din Instrucțiunile CSEAL nr. 2130/1970, înfierea între frați ; înfierea unui copil de către mai multe persoane cu excepția cazului în care înfietorii sînt soț și soție ; înfierea între soți ; înfierea soților de către aceeași persoană. La acest din urmă impediment la înfiere, s-a

considerat, pe bună dreptate, că o asemenea înfiere este inadmisibilă, deoarece calitatea de soți este incompatibilă cu aceea de a fi copiii aceleiași persoane (T.R. Popescu, Dreptul familiei, tratat, vol. 1, Ed. didactică și pedagogică, Buc. 1965, p. 124).

● Cererea prin care se solicită înfierea, împreună cu celelalte acte necesare încuviințării înfierii se adresează de înfietor sau, după caz, de înfietori, organului de autoritate tutelară competent a încuviința înfierea care, prin colectivul de sprijin al autorității tutelare (art. 3 din Instrucțiunile CSEAL nr. 2130/1970), va efectua o anchetă socială avînd ca scop : situația materială și morală a înfietorului; starea sănătății acestuia ; situația materială și morală a părinților firești ; aprecieri cu privire la faptul dacă înfierea este sau nu în interesul minorului, propuneri cu privire la înfiere După verificarea îndeplinirii tuturor cerințelor prevăzute de lege și aprecierea oportunității înfierii, comitetul (biroul) executiv al consiliului popular competent adoptă o decizie motivată de încuviințare sau respingere a înfierii.

● Actele necesare înfierii sînt : cererea de înfiere ; declarația de consimțămînt la înfiere a celui care dorește să înfieze, a părinților firești ai celui care urmează a fi înfiat (dacă acesta este minor) din partea celui care urmează a fi înfiat (dacă a împlinit 10 ani) a tutorelui (dacă cel ce urmează a fi înfiat se află sub tutelă și dacă înfierea este solicitată de altă persoană decît tutorele) ; copie legalizată după certificatul de căsătorie al celor ce urmează a înfia sau copie după certificatul de naștere dacă înfietorul nu este căsătorit ; copie legalizată după certificatul de căsătorie al părinților firești ai celui ce urmează a fi înfiat; copie legalizată după certificatul de naștere al celui ce urmează a fi înfiat ; certificatele atestînd starea sănătății celor ce voiesc să înfieze și ale membrilor lor de familie ; copie legalizată după hotărîrea judecătorească rămasă definitivă, în situația în care unul dintre părinți a fost declarat dispărut ; copie legalizată după certificatul de deces al părintelui sau părinților celui ce urmează a fi înfiat ; copie legalizată după hotărîrea judecătorească prin care s-a declarat moartea unuia dintre părinții celui care urmează a fi înfiat ; copie legalizată după hotărîrea judecătorească rămasă definitivă, de decădere din drepturile părintești sau de punere sub interdicție a unuia dintre părinții celui ce urmează să fi înfiat ; autorizarea prealabilă a Consiliului de Stat cînd cel ce înfiază sau cel ce urmează să fie înfiat nu sînt cetățeni români.

● Practică judecătorească: Deși nu există în lege o durată prestabilită în care majorul să fi fost crescut pe timpul minorității sale de către cei ce vor să-l înfieze, ea trebuie să fie totuși suficient de lungă și să aibă caracter de continuitate încît să excludă ideea unei îngrijiri ocazionale, făcute în alt scop decît cel al înfierii. (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1011/1970)

Vasile ILIE

ÎN ATENȚIA CITITORILOR!

În centrele de difuzare a presei, două lucrări ce nu pot lipsi din biblioteca dv. :

● **Probleme de drept economic și de comerț internațional pentru ingineri și economiști**

● **Probleme locative și de administrarea imobilelor**

IMPORTANT!

În anul 1983 redacția noastră editează lucrarea, de larg interes, „SERVICIILE PUBLICE"

Din cuprinsul lucrării, pe grupe de servicii ce vor fi tratate :

1. Transmiterea proprietății bunurilor.

2. Autorizații de construcții, modificări imobiliare, demolări.

3. Eliberări de acte de stare civilă și de identitate — stabilirea domiciliului.

4. Eliberări de acte doveditoare (adeverințe) și alte premise și autorizări.

5. Înscrierea în roluri financiare — impozite — eliberarea de certificate cu caracter fiscal.

6. Autentificări, legalizări, traduceri și certificări de înscrisuri — reconstituiri de acte — depozite legale.

7. Acțiuni judiciare la instanțe judecătorești și comisii de litigii.

8. Soluționarea plîngerilor și a contestațiilor.

9. Constituirea de titluri executorii — executarea lor.

10. Servicii sociale, cultural-sportive și de asistență medicală.

11. Activități și servicii de autoritate tutelară.

12. Servicii comunale și de spațiu locativ.

13. Îndrumarea și controlul asociațiilor de locatari.

14. Organizarea activităților comerciale în piețe, tîrguri și oboare.

15. Eliberarea de autorizații pentru efectuarea unor profesii și acte de comerț — activități de achiziții de la persoane fizice.

Lucrarea va cuprinde peste 800 de servicii, fiecare fiind tratat sintetic, după următoarea schemă : competență, condiții, procedură, taxe timbru. Va fi difuzată tuturor consiliilor populare, în cadrul abonamentelor la „Revista economică" și la suplimentul pe 1983.

Cititorii individuali se pot abona direct la redacție, prin comandă fermă. Contul și formularul de comandă este reprodus în pagina 16. Costul unui abonament la revistă și supliment este de 260 lei anual, la care se adaugă 20 lei pentru o carte.

ÎN ATENȚIA CONDUCĂTORILOR DE UNITĂȚI AGRICOLE COOPERATISTE!

ÎN ANUL 1983 VOM EDITA LEGISLAȚIA AGRICOLĂ COOPERATISTĂ DE LA A LA Z

Cartea este organizată pe capitole, la o extindere de 400 pagini, detaliate pe secțiuni, în al căror conținut se vor regăsi reglementările legale cu privire la următoarele probleme :

1. Organizarea, funcționarea și conducerea unităților agricole cooperatiste. Organele de conducere și modul de funcționare ; comisiile ajutătoare și cadrele cu funcții de conducere, cu precizarea locului, rolului, sarcinilor și răspunderilor.

2. Organizarea producției și a muncii privită în contextul legii planificării. Categoriile de persoane care pot lucra în unitățile agricole cooperatiste, subunitățile de producție și formațiile de lucru, locul, rolul și sarcinile lor în cadrul mecanismului economico-financiar.

3. Disciplina socialistă a muncii și răspunderea materială va fi prezentată într-un context general unitar. Regulamentul de ordine interioară. Recompense și sancțiuni. Răspunderi materiale pentru pagubele aduse avutului obștesc vor fi prezentate complet pe baza normelor legale în vigoare.

4. Un capitol va fi destinat producției și modului de repartizare, beneficiul, constituirea și utilizarea fondurilor statutare și legale

5. Capitolul cu privire la retribuirea muncii va conține întreaga legislație în acest domeniu, începînd cu sistemul de retribuire, forme și metode, retribuirea pe domenii de activitate și categorii de persoane și terminînd cu sporurile și premiile prevăzute de lege.

6. Activitatea economico-financiară va fi redată în noul concept al mecanismului economico-financiar, prin evidențierea întregii legislații în acest domeniu. Sursele și modurile de formare a veniturilor, regimul cheltuielilor, impozite, taxe, relațiile cu organele de stat etc.

7. Activitatea de gestionare a bunurilor în unitățile agricole cooperatiste, gestiuni, gestionari, control, îndrumare și răspunderi, vor fi cuprinse într-un alt capitol cu pondere în lucrare.

8. Relațiile dintre unitățile agricole cooperatiste cu stațiunile de mecanizare a agriculturii. Natura și conținutul raportului juridic dintre aceste unități.

9. Legislația cu privire la relațiile contractuale de valorificare a produselor, ca și a celorlalte categorii de relații dintre unitățile agricole cooperatiste și alte unități socialiste reglementate de norme juridice.

10. Activitatea în domeniul fondului funciar va fi prezentată începînd cu normele statutare privind pămîntul sub aspectul folosirii, locuri de casă și loturi în folosință și terminînd cu ultimele reglementări referitoare la regimul juridic al terenurilor. Relațiile cu unitățile de exploatări funciare — irigații, desecări, întreținerea lucrărilor și combaterea eroziunii solului.

11. Reglementări privind mica industrie, construcții și prestări de servicii vor fi prezentate în temeiul normelor de drept ce le reglementează, în condițiile specifice unităților agricole cooperatiste.

12. Reglementările în domeniul pajiștilor și pășunilor, dezvoltarea zootehniei în cadrul normelor de drept ce reglementează aceste activități.

13. Înainte de încheiere, vor fi prezentate reglementările legale privind atribuțiile unor organe de stat și cooperatiste în domeniul agriculturii cooperatiste. Relațiile cooperativelor cu consiliilor populare, consiliile unice, organele agricole și unitățile cooperatiste.

Pentru ca lucrarea să se ridice la cele mai înalte cerințe și exigențe, și să fie de un folos real, îndeosebi sub aspect practic, solicităm sugestii și propuneri cu privire la conținut și la modul de prezentare a normelor de drept, menționate, succint în cadrul capitolelor enunțate.

Lucrarea va fi difuzată exclusiv în baza abonamentelor încheiate pe anul 1983, prin utilizarea formularului alăturat.

— — — — — — — — — — —

(adresa completă a abonatului

Către

„REVISTA ECONOMICĂ" :
BUCUREȘTI, Bd. Magheru, 30, cod. 70159

Prin dispoziția de plată nr. . . . . din . . : (mandatul poștal din ziua de . . . . .) v-am expediat suma de 320 lei, în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii, 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR, Filiala Sector 1, București, reprezentînd contravaloarea unui abonament la revistă și supliment, precum și trei exemplare din lucrarea „Legislația agricolă cooperatistă".

(Semnătura abonatului)

Pe dispoziția de plată și pe mandatul poștal scrieți în mod vizibil mențiunea „Abonamente la Revista economică"

Alegerile de deputați – expresie a democratismului societății noastre

BOGAT ÎN FAPTE DE MUNCĂ, în realizări consemnate în toate sferele activității economice, sociale, culturale, acest sfîrșit de an, căruia o toamnă generoasă i-a potențat și mai mult dimensiunea de bilanț, de validare a calității muncii depuse, dobîndește o semnificație aparte în planul implicării întregului popor în prefigurarea propriului viitor. Întreaga țară trăiește atmosfera sărbătorească, dar și de angajare plenară pe care le prilejuiesc evenimentele de rezonanță istorică, cu implicații profunde pentru progresul general. Conferința Națională a partidului, alegerile de deputați în consiliile populare, împlinirea a trei decenii și jumătate de la proclamarea Republicii sînt evenimente ce vor conferi finalului de an 1982 relieful unei alese angajări civice, al unui amplu și constructiv dialog de cuprindere națională în care sînt supuse dezbaterii problemele cardinale ale dezvoltării economico-sociale.

Alegerile ce se vor desfășura la 21 noiembrie a.c. reprezintă un nou prilej de afirmare a viabilității și eficienței cadrului larg democratic creat în țara noastră în anii construcției socialiste și în mod deosebit în anii ce au urmat istoricului Congres al IX-lea. Neîndoios — iar cel mai bun argument în susținerea acestui adevăr îl reprezintă însești realizările remarcabile obținute în planul dezvoltării forțelor de producție, al sporirii eficienței economice, al ridicării nivelului de trai — democrația socialistă constituie unul din factorii fundamentali care au susținut și vor potența și în viitor progresul social. Desigur, problematica deosebit de complexă, de amplă, privind esența și structurile proprii sistemului democratic instituit în societatea noastră nu poate fi epuizată pe parcursul unor însemnări ca cele de față. Tocmai de aceea, din perspectiva pe care o proiectează apropiatele alegeri de deputați în consiliile populare, semnificative pentru relevarea esenței democrației socialiste ne apar cel puțin două aspecte.

Un prim element se referă la aria de cuprindere, la semnificația sub aspectul reprezentării, amplitudinii și însemnătății sociale a obiectivelor pe care și le asumă cei ce, peste cîteva zile, vor exprima voința și dorințele maselor largi populare, aspirația lor către progres social și împlinire umană. Cei care sînt chemați să aleagă, să-și exprime opțiunea politică și civică — cu alte cuvinte, întreaga populație a țării care beneficiază de dreptul, în condițiile prevăzute de lege, să voteze —, cei care vor fi aleși prin voința liber afirmată a cetățenilor sînt reprezentanți ai Frontului Democrației și Unității Socialiste, organism politic de maximă reprezentativitate ce reunește, sub același crez politic, toate organizațiile politice și obștești de pe cuprinsul patriei.

În același timp, ca o consecință ce decurge logic din principiul potrivit căruia democrația socialistă este, prin natura sa, o democrație a faptelor, cei care vor vota la 21 noiembrie deopotrivă cu cei aleși stabilesc prin acest act politic de înaltă responsabilitate un cadru ferm de acțiune comună, își exprimă angajamentul plenar în efortul de propășire pe mai departe a întregii țări. Chezășia acestui angajament al faptei o reprezintă adoptarea de către Frontul Democrației și Unității Socialiste, drept proprie platformă electorală, a Programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a țării spre comunism, a hotărîrilor celui de al XII-lea Congres al partidului. După cum se subliniază, în însuflețitoare cuvinte, în Apelul Frontului Democrației și Unității Socialiste, acest organism politic larg reprezentativ **„cheamă întregul nostru popor să-și dea votul candidaților săi, să-și manifeste și pe această cale hotărîrea de a acționa strîns unit în jurul partidului, al tovarășului Nicolae Ceaușescu — omul care întruchipează interesele și aspirațiile fundamentale ale poporului —, pentru înfăptuirea Programului de dezvoltare a patriei pe calea socialismului, pentru ridicarea continuă a nivelului de trai al maselor largi populare, pentru afirmarea și mai puternică a României socialiste ca țară liberă, suverană și independentă, în condiții de pace și libertate“.**

Prin actul de maturitate politică ce-l reprezintă, pentru întreaga noastră națiune, alegerea deputaților în consiliile populare — organe locale ale puterii și administrației de stat care își desfășoară activitatea la nivel de comune, orașe, municipii și sectoare ale municipiului București —, evenimentul electoral de la 21 noiembrie dobîndește semnificația unui bilanț istoric. Sînt validate, prin opinia exprimată deschis, angajat de către masele largi populare, realizările remarcabile consemnate în anii construcției socialiste în toate planurile activității sociale ; votul cetățenilor țării reprezintă o expresie a prețuirii și încrederii în politica promovată de partid, în forța creatoare și clarviziunea cu care secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, conduce destinele țării.

În același timp și în mod fundamental alegerile de deputați în consiliile populare dobîndesc semnificația angajamentului colectiv de a participa plenar, imprimînd un firesc și necesar caracter de continuitate, la transpunerea în operă a măreților obiective de dezvoltare trasate de Congresul al XII-lea al partidului. Dobîndește, astfel, consistență o altă dimensiune proprie sistemului democrației socialiste și anume aceea de a acorda organelor alese și, implicit, celor care aleg, celor pe care îi reprezintă, largi împuterniciri executive. Această latură a democrației socialiste a dobîndit un relief tot mai pregnant, tot mai clar conturat în ultimii ani, cînd consiliile populare au fost implicate substanțial — cu atribuții deopotrivă legislative și executive — în elaborarea strategiei de dezvoltare a țării, în stabilirea obiectivelor politicii generale dar, într-o măsură substanțial sporită, în realizarea lor ca fapte concrete, de muncă.

Locul și rolul consiliilor populare în viața economico-socială a țării — și, implicit, semnificația profundă a apropiatului act electoral — pot fi mai bine evidențiate prin invocarea principalelor atribuții ce le incumbă. Ca un reflex al concepției privind antrenarea mai largă a maselor populare, a unităților economice de bază în creșterea susținută a producției și a eficienței muncii, consiliile populare au un rol esențial în elaborarea și realizarea planului național unic de dezvoltare în profil teritorial. Celor care vor fi aleși la 21 noiembrie, structurii organizatorice în care viitorii deputați vor activa le revine sarcina de a identifica toate rezervele existente la nivel de comună, oraș, municipiu privind desfășurarea unei activități eficiente, rentabile ; aceste organisme dobîndesc, de asemenea, sarcini majore pe linia valorificării superioare a resurselor existente pe plan local. Totodată, conferind un statut ferm legăturii dintre idee și faptă, între gînd și materializarea sa, consiliile populare sînt organismele care trebuie să acționeze pentru mobilizarea tuturor rezervelor existente pe plan local. Tocmai accentul deosebit pe care partidul și statul nostru îl pun pe valorificarea superioară a resurselor materiale și de forță de muncă, de creativitate existente în teritoriu a condus la extinderea ariei de decizie și acțiune a consiliilor populare. Organizarea și buna funcționare a industriei mici și, în strînsă corelație cu aceasta, identificarea și utilizarea cît mai bună a resurselor materiale locale, reciclarea și reutilizarea unor subproduse ale industriei au fost încorporate de drept în cîmpul de activitate al organelor locale ale puterii și administrației de stat.

Fără a năzui spre o abordare exhaustivă a atribuțiilor consiliilor populare nu putem să nu amintim un alt domeniu specific de acțiune al acestor organisme : economia comunală ; cu alte cuvinte, buna gospodărire a orașelor și comunelor, parte inseparabilă nu numai a dezvoltării economico-sociale generale, dar și a ridicării continue a nivelului de civilizație al poporului. Iar sarcina ce revine deputaților aleși prin voința națiunii nu este cîtuși de puțin ușoară : urbanizarea, dezvoltarea fără precedent a orașelor dar și a satelor și comunelor țării sînt procese care pe fondul restricțiilor energetice, al cerințelor de preîntîmpinare a degradării mediului, dar și al exigențelor pe care locuitorii localităților le formulează cu privire la calitatea umană a mediului în care trăiesc, adaugă noi variabile unei ecuații situate, deja, la un nivel ridicat de complexitate. Tocmai pe planul asigurării unor condiții de viață tot mai bune, tot mai elevate, prinde contur relația indestructibilă dintre aleși și alegători, ca una din formele în care se manifestă în orînduirea noastră statutul complex al fiecărui om al muncii : de proprietar, producător și beneficiar a tot ceea ce se creează în societate.

Cristian POPESCU

Consiliile populare — cadru larg democratic de participare a maselor la conducerea vieții economico-sociale

Iulian PLOȘTINARU
președintele Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare

PRIN MODUL lor de organizare, prin întreaga activitate desfășurată, consiliile populare reprezintă o componentă importantă a cadrului larg democratic instituit în țara noastră prin grija partidului, a secretarului său general, de participare a oamenilor muncii, a tuturor cetățenilor la conducerea întregii vieți economico-sociale. Mobilizînd oamenii muncii din toate localitățile pentru aplicarea în viață a hotărîrilor de partid și de stat, a documentelor celui de-al XII-lea Congres al partidului, consiliile populare au contribuit — așa cum și reiese din Apelul Frontului Democrației și Unității Socialiste — la valorificarea superioară a potențialului material și uman pe plan local, la creșterea eficienței economice.

Realizări remarcabile în dezvoltarea localităților

SUCCESELE OBȚINUTE de consiliile populare în dezvoltarea economico-socială a localităților patriei ies cu pregnanță în evidență la încheierea mandatului pentru care au fost alese — 5 ani pentru consiliile populare județene, doi ani și jumătate pentru cele municipale, ale sectoarelor Capitalei, orășenești și comunale — cînd cetățenii chemați în fața urnelor trec în revistă bilanțul activității desfășurate de reprezentanții poporului în organele locale ale puterii de stat. **Industria românească produce astăzi de peste 50 de ori mai mult decît în 1938, numărul personalului muncitor a crescut, în aceeași perioadă, de peste 5 ori, produsul social de 15 ori, iar venitul național pe locuitor de aproape 11 ori.** În toate aceste realizări se regăsesc și eforturile deputaților ce alcătuiesc consiliile populare, preocupările lor pentru înfăptuirea planurilor de dezvoltare economico-socială în profil teritorial. În același timp, realizări importante au fost obținute în agricultura țării — înzestrarea acesteia cu o susținută bază tehnico-materială, asigurarea extinderii mecanizării și chimizării, înfăptuirea unui amplu program de irigații, **creșterea producțiilor agricole de 3,5 ori față de 1950.**

Cu un bilanț bogat se prezintă consiliile populare la alegerile de la 21 noiembrie în domeniul investițiilor. Aproape că nu există localitate urbană și viitor centru agroindustrial în care, de la ultimele alegeri și pînă în prezent, să nu se fi pus în funcțiune noi și importante obiective industriale, agrozootehnice și social-culturale, să nu se fi dat în folosință zeci și sute de apartamente pentru nevoile cetățenilor. Așa, de exemplu, **în anii 1980 și 1981 s-au dat în folosință 361 351 apartamente, din care 339 282 din fondurile statului.** Pentru anul 1982 se prevede darea în folosință a 169 500 apartamente din fondurile statului și a 20 000 locuințe din fondurile proprii ale populației.

Zestrea edilitar-gospodărească a localităților s-a îmbogățit în ultimii doi ani cu numeroase obiective social-culturale — școli, grădinițe, cămine culturale, dispensare, unități comerciale, lucrări de drumuri și poduri, alimentare cu apă. **Numai din contribuția bănească a populației, în ultimii doi ani și jumătate, s-au construit 978 săli de clasă, 108 ateliere școlare, 80 dispensare, 126 grădinițe de copii, 2 910 km drumuri, 3 574,5 mii mp străzi și trotuare, 557,6 km alimentări cu apă.** În perioada legislativă următoare, populația localităților țării va beneficia de construirea altor 1 460 săli de clasă, 89 laboratoare, 278 ateliere și internate școlare, 69 săli de gimnastică, 201 grădinițe de copii, 134 dispensare umane, 258 cămine culturale, 695,7 km rețele de alimentări cu apă, 82,7 km canalizări, 57,4 km îndiguiri și alte obiective de interes public.

Realizările obținute prin munca depusă în sfera producției materiale de către cetățenii patriei au dus la creșterea continuă a veniturilor acestora. **Retribuția lunară medie, de exemplu, a ajuns în anul 1981, la 2 340 lei, veniturile nominale nete lunare ale țărănimii realizate din munca în cooperativele agricole de producție și din gospodăriile personale s-au ridicat în 1981 la 1 373 lei de persoană activă.** De la bugetul statului s-au cheltuit, în anul 1981, pentru nevoile social-culturale ale populației, 74,3 miliarde lei.

Priorități în activitatea organelor locale

RĂSPUNZÎND prin lege de elaborarea și înfăptuirea planurilor de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, pe care le adoptă în sesiuni, consiliilor populare ce vor fi alese le vor reveni sarcini importante pe linia înfăptuirii în continuare a politicii de dezvoltare și modernizare a industriei, în realizarea unei producții de înaltă calitate, competitivă pe piața internațională, reducerea consumurilor materiale de combustibil și energie electrică, valorificarea cît mai deplină a resurselor locale, asigurarea unei înalte eficiențe și rentabilități. În sarcina directă a consiliilor populare se află urmărirea realizării planului producției marfă industrială și a prestărilor de servicii neindustriale în industria mică.

În acest sens, deși pe primele 10 luni din acest an planul a fost îndeplinit pe total consilii populare în proporție de 111,9%, asigurîndu-se și o realizare de 1 862,5 milioane lei din sarcina suplimentară, organele locale ale puterii de stat din unele județe, la care în această perioadă s-au înregistrat rămîneri în urmă, au datoria de a-și spori eforturile pentru a recupera aceste nerealizări.

Valorificarea resurselor locale constituie o sarcină pe care consiliile populare au obligația de a o trata cu cea mai mare responsabilitate. Pe 10 luni, sarcina livrărilor de mărfuri către fondul pieței — pe total consilii populare — a fost îndeplinită în proporție de 129,8%. Au rămas însă datoare în această perioadă în special consiliile populare din județele Covasna, Ialomița, Satu-Mare și Giurgiu, motiv pentru care, aceste organe, în special, sînt chemate să-și înzecească preocupările pentru a satisface cerințele pieței cu diverse mărfuri.

În general, problema dezvoltării și diversificării producției bunurilor de consum destinate fondului pieței reprezintă o sarcină stringentă pentru toate consiliile populare și unitățile subordonate acestora. Acolo unde există resurse se impune să se producă mai multă cărămidă, teracotă, var, piatră de construcție și alte materiale, sortimente solicitate atît de șantierele de construcție, cît și de populație pentru nevoile gospodărești.

Unitățile consiliilor populare contribuie cu **un volum sporit de producție la activitatea de export,** prevederile de plan fiind îndeplinite și depășite pe 10 luni. Cu toate acestea, consiliile populare ce vor fi alese și îndeosebi cele care în această perioadă au înregistrat nerealizări (Buzău, Ialomița, Harghita, Teleorman), sau care n-au participat la export pînă în prezent (Bacău, Brașov, Brăila, Covasna, Mehedinți, Sibiu, și Vrancea) sînt chemate să găsească noi posibilități locale prin a căror valorificare exportul să se ridice la nivelul sarcinilor de plan și al prevederilor din programele speciale proprii, adoptate la începutul anului.

Deosebit de mari sînt atribuțiile consiliilor populare **în domeniul agriculturii.** Prin lege ele sînt obligate să asigure conducerea unitară a acestui sector economic important, în scopul creșterii producției agricole, sporirii contribuției agriculturii la dezvoltarea economiei naționale și la ridicarea nivelului de trai al populației. Pentru ca producția agricolă globală să fie în cincinalul 1981—1985 cu 24,4—27,4% mai mare decît cea realizată în cincinalul precedent, este nevoie de mobilizarea întregului potențial material și uman al agriculturii, în așa fel încît să se asigure satisfacerea în condiții tot mai bune a cerințelor aprovizionării populației, a nevoilor de materii prime ale industriei și creșterii exportului. În primul rînd este vorba de participarea în mai mare măsură a consiliilor populare la **organizarea și conducerea activității unităților agricole în direcția asigurării tuturor condițiilor pentru realizarea unor producții superioare, la dirijarea mai bună a activității secțiilor anexe de pe lîngă unitățile cu consumuri colective,** a creșterii păsărilor și animalelor, organizării crescătoriilor de iepuri, a unor pescării, cultivării de ciuperci comestibile și plante medicinale, sprijinirii în general a gospodăriilor populației și unităților socialiste pentru cultivarea fiecărei palme de pămînt etc.

Realizarea tuturor acestor activități este de natură să asigure îndeplinirea în bune condiții de către consiliile populare a sarcinilor înscrise în programele proprii de autoconducere și autoaprovizionare teritorială pe acest an și din a căror analiză, făcută la sfîrșitul lunii octombrie, rezultă că este necesar să se concentreze eforturile tuturor deputaților în unele sectoare în care mai există rămîneri în urmă. Astfel, avîndu-se în vedere faptul că la unele produse ce fac obiectul autoaprovizionării livrările către fondul de stat nu au fost îndeplinite integral pe 10 luni din acest an, noile consilii populare, prin deputații aleși, aparatul propriu și activul obștesc, prin organizațiile comerciale și cooperatiste de specialitate, cu sprijinul departamentelor, direcțiilor generale economice și centralelor au obligația să intensifice preluarea la fondul de stat a produselor agricole de la toate categoriile, potrivit prevederilor planului. De asemenea, consiliilor populare le revine obligația de a intensifica — prin organismele de specialitate — achizițiile de la gospodăriile populației, de a repartiza fondul de stat corespunzător cu destinația prevăzută în plan, de a urmări realizarea integrală a sarcinilor la unitățile specializate în export și de a lua măsuri pentru ca întreaga producție să fie livrată la timp și de calitate.

În acest context este necesar să se reamintească tuturor consiliilor populare de obligațiile ce le revin în urma vizitei tovarășului Nicolae Ceaușescu, la începutul lunii octombrie a.c., în piețele Capitalei și anume : aprovizionarea corespunzătoare a magazinelor și piețelor cu produse de calitate ; aprovizionarea magazinelor în cursul nopții ; în zonele aglomerate ale piețelor să se lucreze în program prelungit; să se folosească corespunzător piețele, spațiile comerciale, comerțul stradal în zonele de intensă circulație pietonală etc. De asemenea, este necesar ca atît consiliile populare cît și organismele de specialitate să întărească controlul asupra unităților comerciale, să se formeze colective de control în care să fie atras activul obștesc, deputații, comisiile de control ale oamenilor muncii.

Preocupîndu-se de **înfăptuirea prevederilor „Programului național de sistematizare a teritoriului și localităților urbane și rurale“,** în vederea creării a noi centre urbane, repartizate echilibrat pe întregul teritoriu, cu o rețea comercială, de alimentație publică, de prestări de servicii și gospodărie comunală în deplină dezvoltare, consiliile populare au obligația de a acorda cea mai mare atenție realizării obiectivelor de investiții și în primul rînd celor peste 1 milion de locuințe ce vor fi date în folosință în actualul cincinal. Această sarcină se impune cu atît mai mult cu cît planul de investiții pe 10 luni din 1982 a fost îndeplinit de numai 11 județe, iar planul de investiții pentru locuințe de 21 de județe. În acest cadru este necesar să se acorde atenție deosebită locuințelor ce se construiesc în mediul rural pentru specialiștii care au obligația, prin lege, de a-și stabili domiciliul la locul de muncă și ale căror lucrări prezintă rămîneri în urmă.

Concomitent cu terminarea lucrărilor de investiții din planul pe anul 1982, este necesar să se acționeze mai bine pentru pregătirea și realizarea lucrărilor din frontul de lucru pe perioada 1982—1983, mai ales pentru asigurarea tuturor proiectelor de execuție și a amplasamentelor.

În întreaga lor activitate, consiliile populare trebuie **să aplice consecvent și eficient principiile noului mecanism economico-financiar,** bazat pe autoconducere și autogestiune și să asigure trecerea treptată la autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale. În 1982, gradul de autofinanțare a sporit față de 1981, iar pentru viitorii ani se prevede ca acoperirea cheltuielilor din venituri proprii să crească de la 56,8% în anul 1982, la circa 80% în anul 1985, ceea ce revine în medie o creștere de aproximativ 6 procente. Organele locale ce vor fi alese au obligația de a-și spori preocupările pentru creșterea beneficiilor, rentabilizarea tuturor activităților, produselor și serviciilor, valorificarea în mai mare măsură a unor materii prime și materiale locale, utilizarea materialelor refolosibile și recuperabile.

Atît în realizarea planului în profil teritorial, în industria mică și gospodăria comunală, cît și în înfăptuirea obiectivelor de investiții, consiliile populare sînt chemate să aplice operativ măsurile adoptate de plenara C.C. al P.C.R. din 7—8 octombrie 1982, indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu la ultima consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. privind realizarea sarcinilor de plan pe acest an, pregătirea producției anului 1983, reducerea consumurilor de materii prime și materiale, de energie și combustibil. Dintre aceste măsuri, pe primul plan al preocupărilor consiliilor populare trebuie să stea adaptarea cazanelor din centrale termice care funcționează cu combustibil lichid la utilizarea combustibilului solid, reducerea consumului de energie electrică, folosirea pe scară mai largă a noilor surse de energie.

Programul cu care consiliile populare s-au prezentat în fața alegătorilor este Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a patriei spre comunism, materializat în hotărîrile Congresului al XII-lea al partidului, în obiectivele actualului plan cincinal, obiective a căror înfăptuire este hotărîtoare pentru viitorul patriei noastre, pentru bunăstarea și fericirea tuturor celor ce muncesc. Prin ampla mobilizare a oamenilor muncii din toate localitățile, a tuturor cetățenilor patriei la îndeplinirea riguroasă, an de an, a prevederilor de plan, noile consilii populare și deputații acestora vor contribui la accelerarea progresului și bunăstării întregului popor.

În întîmpinarea Conferinței Naționale a P.C.R. și a alegerilor

ÎNDEPLINIREA EXEMPLARĂ A PLANULUI

STRĂBATEM o perioadă de puternică efervescență creatoare prilejuită de apropierea marilor evenimente de la sfîrșitul acestui an — Conferința Națională a P.C.R., alegerile de deputați în Consiliile populare și cea de-a 35-a aniversare a proclamării Republicii. Este o perioadă decisivă pentru fiecare unitate industrială în vederea realizării integrale a planului, a întregii producții fizice, a fiecărui sortiment. Activitatea colectivelor de oameni ai muncii din întreprinderi este concentrată acum spre valorificarea maximă a potențialului productiv, a tuturor rezervelor, astfel încît odată cu îndeplinirea obiectivelor planului pe acest an să se creeze o bază solidă pentru desfășurarea unei activități susținute încă din primele zile ale anului viitor.

Recuperarea restanțelor — obiectiv prioritar

REALIZAREA amplului program de investiții presupune, între altele, sporirea continuă a producției de materiale de construcții. O contribuție de seamă în această privință aduce și **Întreprinderea de materiale de construcții Oradea,** a cărei preocupare este subordonată acoperirii în condiții tot mai bune a cerințelor beneficiarilor.

Analiza activității desfășurate în cursul acestui an evidențiază două aspecte mai deosebite. Pe de o parte, la mijlocul anului unitatea înregistra unele rămîneri în urmă față de planul producției fizice (un minus de 9 500 mc produse din BCA, precum și la alte sortimente). Pe de altă parte, aici s-a realizat o investiție pentru prefabricatele necesare construcțiilor înalte (blocuri de locuințe cu parter și peste 4 nivele), care nu și-a atins încă toți parametrii din lipsă de beneficiari, ceea ce a presupus găsirea de soluții pentru producerea unor noi sortimente.

În partea a doua a anului, prin adoptarea unor măsuri complexe — sporirea producției proprii de tipare, executarea la timp și de bună calitate în secția betoane și în secția BCA a reviziilor și reparațiilor capitale, programarea producției în funcție de graficele de livrări către organizațiile de construcții, îmbunătățirea tehnologiei la tratamentele termice, reducerea la minimum a stagnărilor în sectoarele cu foc continuu, întărirea asistenței tehnice pe schimburi și a controlului de calitate, crearea din vreme a stocurilor de nisip, ciment, ipsos, profile metalice, ingrediente etc. — nivelul realizărilor zilnice a cunoscut un salt important. În prezent unitatea și-a diminuat simțitor rămînerile în urmă : prevederile la BCA armat au fost depășite cu 10 825 mc, pe total BCA restanța fiind diminuată cu aproape 3 000 mc ; la celelalte sortimente — beton armat, panouri mari, cărămizi și blocuri ceramice — s-au consemnat producții suplimentare.

Există în această unitate o foarte serioasă preocupare pentru promovarea noului, lucru firesc dealtfel din moment ce, pe lîngă sortimentele „clasice", sectorul construcțiilor pretinde materiale noi, mai ușoare, cu consumuri reduse de materii prime, combustibil și energie. În acest context trebuie remarcat că **specialiștii unității au creat mai multe tipuri de materiale de construcții,** 4 dintre ele făcînd obiectul unor noi brevete de invenții : elemente prefabricate pentru construcții subterane solicitate de unitățile miniere din Valea Jiului, Motru și altele ; elemente precomprimate pentru rezervoare de ∅ 2 000—2 500 pentru construcții industriale ; elemente prefabricate pentru silozuri de pastă de porumb ; panouri mixte asamblate cu BCA și beton armat ; elemente de ∅ 500 pentru rezervoare de mare capacitate (I.M.C. Oradea fiind unicul producător pentru stațiile de preparație din unitățile Ministerului Minelor) ; baraje de fund pentru construcții hidroenergetice, care au cel puțin două avantaje majore : reduc colmatările la aducțiune, iar fabricația, tratamentul termic și montajul în albie durează numai 3 zile.

Preocupările pentru realizarea producției fizice sînt dublate și de cele privind **creșterea eficienței la fiecare sortiment,** reducerea consumurilor, în primul rînd de energie. De remarcat în această privință soluția de traversare a aburului de la autoclavele inactive la cele active, care permite diminuarea consumului de abur în echivalent cu 6 tone cc la 1 000 mc BCA, însemnînd o economie anuală de peste 6 000 Gcal. Rezultate pozitive s-au obținut prin utilizarea experimentală a superplastifianților la producția de betoane grele. Prin adăugarea de rășini izotopice (polimeri), nu numai că nu sînt afectate calitatea și rezistența, dar se reduce cu 40 la sută ciclul de tratare termică a elementelor prefabricate.

În sfîrșit, o realizare cu perspectivă imediată : întreprinderea din Oradea va fi din trimestrul I anul viitor prima unitate de profil din țară care **va folosi apa geotermală în tehnologia tratamentului termic al betoanelor.** Apa geotermală va înlocui parțial aburul furnizat de la CET Oradea, așa încît la nivelul producției unității consumul de abur industrial să fie diminuat cu 40 la sută

Nu poate fi omis însă faptul că la unele tipuri de BCA sînt rămîneri în urmă, cum dealtfel restanțe există și la sortimentele stîlpi palieri și stîlpi electrici. Cauzele țin și de condițiile interne (în prima lună a anului se execută de obicei reparații capitale la secția BCA și în atare situație restanțele față de plan se „transferă" pînă spre sfîrșitul anului). Dar neajunsurile provin și din afară, îndeosebi de la furnizorii de materiale și de la beneficiari. Deocamdată se menține un ritm necorespunzător de livrare a cimentului de la Combinatul din Aleșd, acesta livrînd odată cite 40 de vagoane de ciment, deși capacitatea de descărcare a întreprinderii nu trece de 4 vagoane, iar granulația nu este cea dorită. În același timp, tipurile supradimensionate de oțel-beton de la Galați și Brăila conduc la depășirea consumului specific pe metru cub de prefabricate.

Sînt și unele probleme privitoare la dimensionarea mai realistă a cererilor pentru unele produse. Pentru rezolvarea acestora au fost stabilite din timp legături cu beneficiarii, asigurîndu-se contracte mai realiste, ferme, ceea ce se va reflecta pozitiv în onorarea obligațiilor reciproce, într-o mai bună și rațională desfășurare a proceselor tehnologice, în utilizarea corespunzătoare a capacităților de producție.

Ioan CREȚU

Valorificarea eficientă a potențialului întreprinderii

COMBINATUL de articole tehnice din cauciuc Pitești, una dintre unitățile cele mai tinere ale industriei chimice românești, realizează în prezent o producție în valoare de circa 1,5 miliarde lei, într-o gamă variată de sortimente. În decursul existenței sale au fost asimilate în fabricație peste 2 200 de sortimente și repere, necesare unităților constructoare de autovehicule, de mașini și utilaje pentru agricultură și construcții, pentru industria extractivă, a materialelor de construcții etc.

În cele 10 luni încheiate din acest an planul la principalii indicatori a fost

depășit cu 4,5 milioane lei la producția marfă, cu 5,356 milioane lei la producția netă, cu 2 874 lei pe om al muncii la productivitate, în timp ce cheltuielile materiale au fost reduse cu 6,40 lei la 1 000 lei producție marfă, iar beneficiile suplimentare însumează peste 16 milioane lei. De asemenea, **au fost livrate beneficiarilor cantități însemnate de produse peste prevederi, între care sînt de remarcat cele peste 650 tone de benzi transportoare din cauciuc necesare combinatelor miniere și siderurgice,** unităților din industria materialelor de construcții și altele.

Ținînd seama de nevoile tot mai mari ale industriei, ale economiei naționale în general, de articole tehnice din cauciuc, s-a acționat cu bune rezultate în direcția creșterii capacităților de producție prin eforturi proprii. Referindu-ne, de pildă, la fabricația benzilor transportoare cu inserție din cablu metalic, tehnologia „clasică" (de altfel importată) era deosebit de anevoioasă, cu multe întreruperi pe flux, un mare volum de muncă fizică, de transporturi de la un utilaj la altul. Toate aceste neajunsuri au fost înlăturate prin conceperea și realizarea unei noi tehnologii în care fluxul este continuu. Aceasta a creat condiții și pentru realizarea unor benzi cu o lungime de 1 000 m față de numai 200 m cît permitea vechea tehnologie. În prezent, pe aceeași capacitate — care nu putea depăși o producție de 1 700 tone pe an — se realizează 3 000 tone anual.

Un domeniu important în care s-au făcut progrese însemnate este și **programarea și urmărirea mai judicioasă a fabricației** diferitelor sortimente. La furtunurile de joasă presiune, de exemplu, planul se îndeplinea de regulă cam în proporție de 60 la sută lunar. Cauza se datora în bună măsură unor defecțiuni de ordin tehnic cît și sistemului de programare a fabricației. În urma unor îmbunătățiri aduse mașinilor și instalațiilor, dar mai ales a asigurării unei continuități mai mari a producției încă de la programare, s-a reușit ca în luna octombrie a.c. să se fabrice 174 tone de furtunuri de joasă presiune față de numai 73 tone realizate în lunile anterioare. Începînd din această lună măsuri asemănătoare s-au luat și la atelierul de furtunuri de înaltă presiune, la articole confecționate, la monoblocurile pentru bateriile de acumulatori unde s-a înregistrat un **salt spectaculos în îndeplinirea sarcinilor de plan.**

Nu de puține ori combinatul din Pitești a fost confruntat cu greutăți în **aprovizionarea cu unele materii prime și materiale** în special din import. Evident, astfel de greutăți ar fi fost oricînd „o cauză obiectivă" pentru nerealizările care le generau și care ar fi degrevat de răspunderi colectivul de aici. Dovadă materială că nu s-a așteptat ca totul să vină de-a gata constă în valoarea de peste 80 milioane lei a materiilor prime și materialelor indigene care au fost asimilate în acest an, în producerea a numeroase sortimente din nomenclatorul propriu de fabricație. Mai mult decît atît, dovedindu-se receptivitate față de cerințele beneficiarilor au fost asimilate în fabricație și peste 400 repere care pînă acum se importau (reducînd efortul valutar al țării cu 27 milioane lei) și care sînt strict necesare în producția de autoturisme și alte autovehicule.

Cîteva exemple pot fi edificatoare: astfel, ritmicitatea la montaj a autoturismelor Dacia era mereu amenințată din cauza chederelor pentru parbriz și lunetă, care nu se puteau realiza uneori din lipsa cauciucului etilen-propilenic ce se importa. După cum știm însă, cu sprijinul nemijlocit al Institutului central de cercetări chimice din București, petrochimiștii din Pitești au obținut o serie de succese remarcabile în activitatea lor, între care se înscrie și cauciucul etilen-propilenic românesc numit „Terpit". Ca urmare a unor studii efectuate de către specialiștii combinatului și ai întreprinderii de autoturisme Pitești, de cîtva timp „Terpitul" este folosit cu bune rezultate în fabricarea chederelor, ceea ce înseamnă înlocuirea a peste 300 tone cauciuc EP din import și totodată eliminarea unei cauze care frîna ritmul de montaj al autoturismului „Dacia". Și tot pentru degrevarea economiei naționale de cheltuieli valutare considerabile un colectiv de ingineri, proiectanți și tehnicieni de la combinatul din Pitești a realizat, tot pentru prima dată în țară, mașinile, utilajele și instalațiile, precum și tehnologia necesară fabricării furtunurilor de foarte înaltă presiune (de fapt toate acestea constituie obiectul unor dosare de invenții în curs de brevetare).

În activitatea combinatului piteștean mai sînt însă probleme de rezolvat, se mai înregistrează restanțe la producția fizică, la unele sortimente, mai sînt materii prime și materiale care încă se importă. Colectivul de aici este conștient că mai are multe de făcut. La eforturile pe care el le depune pentru completarea stocurilor strict necesare producției sporite din 1983, trebuie să se facă mai din plin simțit ajutorul MAGF și MICh în asigurarea cotelor și repartițiilor necesare pentru unele materiale, cable, sîrme, cauciucuri naturale și sintetice, pînze și fire tehnice, fără de care nu se poate realiza producția fizică de benzi transportoare pentru industria minieră, de furtunuri Rotary pentru extracția petrolului și furtunuri de înaltă și foarte înaltă presiune pentru industria constructoare de mașini. De asemenea, institutele de cercetare de profil trebuie să-și asume răspunderi mai mari și cu termene concrete în asimilarea unor rășini sintetice (de tip Haysel), a diverșilor adezivi, plastifianți, vulcaciți, antioxidanți și fire sintetice, care încă se mai importă, pentru fabricarea articolelor tehnice din cauciuc. Din partea Combinatului metalurgic din Cîmpia Turzii (cu care s-a colaborat bine și pînă în prezent) se solicită urgentarea asimilării sîrmei alămite din oțel de arc cu diametrul de 0,32 mm, 0,38 mm și 0,5 mm pentru furtunuri de înaltă și foarte înaltă presiune, precum și a cablelor cu diametrul de 6,6 mm și 5,3 mm pentru benzile cu inserție metalică.

Gelu BRATU

Realizări de prestigiu în întrecerea socialistă

● **Minerii de la Cavnic,** județul Maramureș, au majorat la 14 000 tone cantitatea de minereu extras peste sarcinile prevăzute. Bilanțul perioadei care a trecut din acest an mai consemnează o producție suplimentară, marfă și netă, în valoare de 50,6 milioane lei, respectiv 26,6 milioane lei, în condițiile depășirii producției fizice de metale la toate sortimentele stabilite în planul perioadei, creșterea productivității muncii și reducerea cu peste 32 lei a cheltuielilor totale la mia de lei producție-marfă. Totodată, minerii de la Cavnic au executat în acest an peste plan 600 ml de lucrări de deschidere și pregătire a producției pentru anul viitor.

● **Întreprinderea de tractoare și mașini agricole Craiova** și-a realizat sarcinile de plan pe 11 luni din 1982 cu 11 zile mai devreme. Succesul se concretizează într-un spor de peste 300 tractoare, cu capacități cuprinse între 45 și 180 CP, ce se vor realiza suplimentar pînă la sfîrșitul lunii noiembrie. La baza acestuia se află îmbunătățirea ritmicității fabricației, perfecționarea unor tehnologii și completarea liniilor de montaj cu noi agregate specializate, scurtarea perioadelor de asimilare a noilor tipuri de tractoare industriale de 55 și 80 CP.

● **Muncitorii, inginerii și tehnicienii de la întreprinderea de mașini casnice emailate „23 August" din Satu Mare** și-au onorat integral sarcinile de plan la export pe anul 1982. Ei au livrat, în perioada care a trecut din acest an, partenerilor de peste hotare produse în valoare de peste 141 milioane lei și și-au creat condiții pentru a livra suplimentar la export pînă la finele acestui an, produse însumînd 20 milioane lei.

● **Petroliștii de la schela de extracție Marghita** au ridicat la 8 000 tone cantitatea de țiței extras peste planul [illegible] și la 36 milioane metri cubi peste de gaze asociate utilizabile. La rîndul lor, cei de la **rafinăria Suplacu de Barcău** au intrat în cea de-a doua decadă a lunii noiembrie cu o producție-marfă suplimentară în valoare de 25 milioane lei. De la începutul anului și pînă în prezent, petroliștii de la Suplacu au supus prelucrării, peste plan, 12 000 tone țiței și au obținut suplimentar 5 200 tone bitum din țiței.

● În decursul celor zece luni și jumătate trecute din acest an, **lucrătorii din cooperația meșteșugărească** au reușit să depășească planul producției marfă cu aproape 400 milioane lei, valoare concretizată în producerea suplimentară a însemnate cantități de confecții, tricotaje, țesături, produse electrotehnice și electronice, piese de schimb, materiale de construcții, articole de uz casnic și gospodăresc. Depășiri însemnate au fost înregistrate și la serviciile pentru populație, precum și la livrările de bunuri la fondul pieței, valoarea acestora depășind cu 300 milioane și, respectiv, 305 milioane lei prevederile de plan.

● **Colectivul Combinatului de lianți și azbociment Bicaz** și-a îndeplinit prevederile de plan pe 11 luni din acest an cu 20 zile mai devreme. Rezultatul, datorat în special creșterii productivității muncii, cît și gospodăririi mai judicioase a materiei prime și energiei, se materializează și în raportarea la zi a unei producții fizice superioare cu 220 000 tone ciment sarcinilor de plan.

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

Creșterea factorului final de recuperare a țițeiului

EXPERIENȚA ROMÂNEASCĂ în domeniul exploatării țițeiului a evidențiat faptul că, alături de metodele bine cunoscute, **creșterea factorului final de recuperare** constituie una din marile rezerve în sporirea producției de țiței din zăcămînt. Acționînd în baza unui program unitar, la nivelul țării, petroliștii aparținînd Trustului din Ploiești au reușit, prin promovarea unui complex de metode, să sporească an de an factorul final de recuperare a țițeiului din zăcămînt, aducînd prin aceasta un însemnat aport la realizarea sarcinilor de plan

■

ÎN PREZENT, în cadrul trustului se află în exploatare peste 100 obiective cu rezerve industriale recuperabile de țiței și gaze. Faptul că majoritatea zăcămintelor se găsesc într-o fază înaintată de exploatare, conținînd încă 60—65 la sută din țițeiul existent inițial, a determinat ca aplicarea metodelor convenționale (injecție de apă și gaze) să aibă mai mult un caracter de recuperare secundară și nu de menținere a presiunii de zăcămînt.

Ținînd seama de condițiile specifice ale fiecărui zăcămînt, în schele, la fiecare sondă, s-au aplicat procese și experimente de injecție cu apă, gaze, combustie subterană, injecție ciclică de abur, injecție de soluții alcaline, injecție cu polimetri și exploatare prin metode petrominiere. Ca urmare a aplicării industriale a procedeelor de recuperare rezervele recuperabile au crescut în ultimii ani cu circa 30 la sută, iar factorul final de recuperare a sporit la rîndul lui cu 0,3—0,5 unități. ajungîndu-se la începutul lui 1982 la 35,4 la sută. În consecință și **producția de țiței obținută a depășit prevederile programului, reprezentînd circa 28 la sută din totalul producției realizate anual.**

Pentru aceasta au fost injectate în zăcăminte fluide în cantități din ce în ce mai mari. Numărul sondelor de injecție, reacție, înlocuire, îndesire și completare de gabarit realizat anual a fost în medie de 70 pînă în anul 1980. În 1981 s-au săpat 102 sonde, iar pentru 1982 sînt programate a se săpa 160 sonde, din care în primele 10 luni s-au și realizat 120 sonde.

În scopul stabilirii metodelor adecvate de exploatare a zăcămintelor **au fost întocmite studii de zăcămînt de către Institutul de cercetări-proiectări pentru petrol și gaze din Cîmpina** (în medie cîte 10 studii anual), acestea contribuind atît la o exploatare rațională a rezervelor, cît și la utilizarea unor metode eficiente. Studiile au cuprins întocmirea proiectelor de exploatare la zăcămintele noi, proiectarea proceselor convenționale de injecție de apă și gaze, urmărirea, dirijarea, îmbunătățirea și extinderea proceselor existente, îndesirea și completarea de gabarit, precum și inițierea de experimente și extinderea metodelor noi de creștere a factorului final.

■

ACȚIUNILE DESFĂȘURATE pentru reactivarea sondelor, metodele folosite în funcție de zăcăminte, pentru obținerea unor cantități cît mai mari de țiței, au cerut eforturi deosebite și mijloace adecvate. Specialiștii trustului, în strînsă colaborare cu cercetătorii de la institutul din Cîmpina, au avut și au încă de înfruntat o serie de greutăți datorate, îndeosebi, condițiilor diferite de la o sondă la alta, de la un zăcămînt la altul. Experiența acumulată a dat posibilitatea alegerii unor metode cu randament sporit care se aplică, în multe cazuri, în premieră pe țară. Iată cîteva din metodele care s-au dovedit a da bune rezultate în condițiile structurilor din zonele pe care le exploatează schelele trustului.

a) Metode convenționale (injecție de apă și gaze). Considerate pînă în anii 1970—1980 ca metode de bază pentru creșterea rezervelor recuperabile de țiței, ele ating în unitățile trustului ploieștean un grad de recuperare relativ redus. Acestea se aplică la 36 zăcăminte, cu rezultate în general bune.

b) Metode termice. Recuperarea primară a țițeiului din zăcămintele cunoscute este în general redusă, reprezentînd 20—40 la sută din întreaga cantitate de țiței aflată în depozit. Dar la unele zăcăminte, care conțin țițeiuri vîscoase, această recuperare reprezintă numai 5—15 la sută din țițeiul inițial. Pentru sporirea gradului de recuperare în asemenea situații s-a trecut la utilizarea unor metode noi de recuperare secundară sau terțiară cum sînt combustia subterană și injecția de abur. Rezultatele favorabile ale experimentărilor au permis ca în momentul de față aceste metode să fie dezvoltate și extinse industrial.

Combustia subterană se aplică în prezent la 2 zăcăminte, urmînd a se iniția experimente și la altele. Ea permite obținerea unor factori finali de recuperare de 33—48 la sută, față de 25 la sută prin metodele convenționale.

Injecția ciclică de abur. După experimentarea în șantier a acestei metode (la zăcămîntul Moreni — Sud — levantin) la sonde vechi, s-a trecut la faza industrială. În acest scop s-a întocmit un proiect de exploatare cu sonde noi speciale care, în prezent, ating cifra de 250 sonde și o creștere a factorului de recuperare cu 30 de procente față de alte metode clasice. În ultima perioadă s-au făcut încercări prin cîteva sonde vechi care au dus la indicații favorabile la zăcămîntul Băicoi și se află în curs de realizare lucrările de investiții pentru extinderea experimentului pe tot zăcămîntul.

c) Metode chimice. În cadrul trustului se aplică cu rezultate favorabile injecția de apă cu polimeri și injecția de substanțe alcaline tensioactive. Prima dintre ele s-a aplicat cu rezultate foarte bune după experimentare în șantier la zăcămîntul Drăgănești din cadrul Schelei de extracție Tîrgoviște. Prin utilizarea acestei metode factorul final de recuperare a crescut față de injecția convențională de apă cu 20 la sută, a-

ceasta reprezentînd o sporire a rezervelor recuperabile cu aproximativ 1,6 mil. tone. Rezultatele bune obținute la acest zăcămînt au dat posibilitatea ca în cadrul trustului să se prevadă, în funcție de asigurarea cantităților necesare de polimeri, experimentarea metodei și pe alte zăcăminte.

Cea de a doua tehnologie (injecția de soluții alcaline-tensioactive) a fost experimentată în vederea recuperării unei cantități mărite de țiței. În urma evaluării acestui experiment la zăcămîntul Băicoi-Nord s-a întocmit documentația de extindere la fază industrială, folosindu-se ca fluid de injecție apă reziduală de la Rafinăria Cîmpina. Se preconizează ca această metodă să fie aplicată și la alte zăcăminte.

d) Metodele petrominiere au ca obiectiv valorificarea zăcămintelor cantonate la mică adîncime, care conțin țițeiuri ușoare, mobile, cu vîscozitate redusă. Această metodă vizează și exploatarea nisipurilor și șisturilor bituminoase. Dealtfel, extracția țițeiului prin lucrări miniere are o veche tradiție în țara noastră, începînd încă din a 2-a jumătate a secolului al XIX-lea, cînd s-au executat primele puțuri săpate manual, susținute în țambre, cu adîncimi maxime de 150—300 m. Să amintim în acest sens că zăcămîntul Sărata-Monteoru — (meoțian) a fost exploatat încă din 1925, folosindu-se drenarea gravitițională a țițeiului prin galerii și ulterior prin sonde orizontale executate în subteran.

În scopul extinderii și aplicării metodei și la alte zăcăminte, în cadrul I.C.P.P.G.-Cîmpina au fost elaborate o serie de studii și cercetări pentru zonele : Sărata-Monteoru (extinderea actualei mine); Runcu-Buștenari, Ochiuri-Gorgota, Dealu Bătrîn și Matița — Păcureți. Pe baza experienței acumulate în ceea ce privește tehnologia de exploatare prin minerit și a studiului elaborat s-au și declanșat lucrările pentru executarea unei mine la Buștenari.

Aplicînd și extinzînd acest complex de metode au fost obținute în cele 10 luni care au trecut din acest an rezultate favorabile la toți indicatorii de plan privind sporirea factorului final de recuperare. Astfel, creșterea rezervelor recuperabile s-a realizat în proporție de 80 la sută, iar producția de țiței extras a depășit prevederile cu 11 la sută.

■

CERINȚELE CRESCUTE de țiței pentru asigurarea nevoilor economiei pun în fața trustului sarcini mult sporite pentru anul viitor. Crearea condițiilor de înfăptuire a lor, atît la nivelul trustului cît și al fiecărei schele, a impus întocmirea unor programe de acțiuni și măsuri, o parte din prevederi fiind finalizată încă de pe acum. Pe baza lor se acționează pentru obținerea unei cantități sporite de țiței prin creșterea în continuare a factorului final de recuperare a petrolului din zăcămînt. În principal, programele prevăd : ● sporirea rezervelor recuperabile cu 4,35 mil tone ; ● realizarea unei producții de 700 000 tone de țiței. Concomitent cu acestea s-a hotărît săparea unui număr de 170 sonde de completare de gabarit, reacție și injecție. Totodată, s-a stabilit inițierea a 5 experimente și extinderea a 7 procese de recuperare secundară care, deși nu vor avea consecințe imediate asupra producției, au menirea totuși de a pregăti condițiile necesare pentru creșterea recuperării în următorii ani, astfel încît producția de țiței extrasă din zăcămînt să ajungă la nivelul stabilit pentru sfîrșitul cincinalului.

Înfăptuirea acestor prevederi necesită desigur și rezolvarea integrală a unor probleme importante. Este vorba mai întîi de asigurarea la nivelul reieșit din studii a cantităților de poliacriamidă necesară pentru procesele în curs de desfășurare și pentru inițierea de noi experimente. În acest sens unitățile specializate ale Ministerului Industriei Chimice vor trebui să livreze ritmic cantitățile contractate (circa 400 tone în 1983), iar întreprinderea producătoare (I.C. Rîșnov) să realizeze produsul la parametri corespunzători pentru a elimina în întregime importul și a asigura un grad mai ridicat de recuperare a țițeiului din zăcăminte.

Asigurarea în mai mare măsură a țevilor pentru injecția de fluide în zăcăminte necesită ca pe lîngă livrarea integrală a cantităților sporite de material tubular de către întreprinderile metalurgice, institutele de cercetări specializate și trustul trebuie să-și sporească eforturile pentru găsirea unor soluții mai eficiente în vederea reducerii efectului de coroziune, în special al apei sărate.

Desigur că pentru creșterea producției un rol însemnat îl are în continuare îmbunătățirea organizării activității în toate schelele de extracție aparținînd de trustul nostru. În acest sens ar putea fi luată în considerație constituirea în cadrul schelelor a unor secții operative organizate de așa natură și dotate astfel încît să dispună de brigăzi proprii pentru recondiționarea sondelor de injecție și reacție. Pentru aceasta nu ar fi nevoie de personal suplimentar specializat, ci de redistribuirea rațională, cu efecte economice mai mari, a personalului existent în cadrul schelelor și trusturilor.

Neculai GAVRIL
directorul Trustului petrolului Ploiești

În întîmpinarea Conferinței Naționale a P.C.R. și a alegerilor

Noi obiective social-economice intrate în funcțiune

● Pe **platforma Combinatului de fibre sintetice din Iași** a fost pusă recent în funcțiune o instalație modernă de policondensare continuă cu filare direct din topitură, prima de acest fel din țară — concepută, proiectată și realizată în baza unui brevet de invenții aparținînd unui colectiv de specialiști din cadrul combinatului ieșean. Noua instalație, complet automatizată, a fost dotată cu mașini și utilaje de înalt randament și fiabilitate de fabricație proprie, în măsură să realizeze fibre filate cu proprietăți tehnice și mecanice superioare.

● Cunoscuta **întreprindere producătoare de utilaj petrolier și minier „1 Mai"** din Ploiești și-a lărgit potențialul, racordînd la fluxul productiv o modernă capacitate. Este vorba de noua forjă de 6 000 tone piese forjate pe an, cu o greutate de pînă la 10 tone, dotată cu utilaje, scule și dispozitive în mare parte realizate prin autoutilare.

● La **Întreprinderea de detergenți Timișoara** s-a aliniat pe fluxul industrial o nouă capacitate de producție. Este vorba de instalația de produse cationice, prima de acest fel din țară, care pe baza soluțiilor tehnologiilor puse la punct de specialiști de la ICECHIM și din cadrul întreprinderii va prelucra cu eficiență mărită o serie de materii prime indigene. Noua instalație va asigura produse cationice necesare pentru industria ușoară, cosmetică, farmaceutică etc., înlocuind complet importul de produse chimice similare.

● **Colectivul Întreprinderii județene de construcții-montaj Olt** a predat la „cheie", în perimetrele noilor cartiere de locuințe din Slatina, Caracal, Corabia, Balș, Drăgănești și Scornicești 1 500 de apartamente. De asemenea, s-au dat în folosință o „casă de mode", Galeria de artă, stadionul „1 Mai", un dispensar uman, o nouă piață agroalimentară, precum și numeroase unități comerciale și prestatoare de servicii în municipiul Slatina, o casă de cultură a tineretului și un dispensar uman la Balș, un modern spital cu 430 paturi, la Caracal.

● Din totalul de 3 537 apartamente planificate a fi construite în acest an la **Oradea, Aleșd, Beiuș, Salonta, Marghita și în alte localități din Țara Crișurilor**, lucrătorii Trustului de construcții locale Oradea au predat pînă în prezent beneficiarilor 2 971 apartamente, cu 264 apartamente peste sarcinile de plan la zi. Numai în municipiul Oradea au fost construite și predate beneficiarilor 2 543 de apartamente, cu 428 peste prevederile de plan ale acestei perioade. La acestea se adaugă numeroase săli de clasă, locuri în creșe și grădinițe, spații comerciale și de prestări servicii etc.

Noile tehnologii în sprijinul raționalizării importurilor

Firele de sticlă – materiale de bază în industria viitorului

PROGNOZELE tehnologice către orizontul anului 2000 aduc la ordinea zilei înlocuirea materialelor deficitare, tot mai greu accesibile — cum sînt fierul și celelalte componente siderurgice necesare obținerii oțelului — prin diferite materiale cu structură chimică diversă, așa-numitii „compoziți", realizați din materiale larg și relativ uniform răspîndite pe suprafața globului și, ca urmare, mult mai ușor de procurat. Între aceste materiale, rășinile termorigide și termoelastice armate cu fibră de sticlă dobîndesc încă de pe acum utilizări tot mai largi.

Poziția specifică a țării noastre față de o serie de materii prime cum sînt : minereul de fier (import anual : 16 milioane de tone), cocsul și cărbunele cocsificabil (import : 7 milioane de tone), laminatele de oțel (import : 1,5 milioane de tone) și alte metale necesare siderurgiei — care împreună cu petrolul, bauxita, cuprul, plumbul, zincul etc. dețin o pondere de peste 50% în importurile țării —, face ca extinderea utilizării înlocuitorilor de metal să poată constitui în viitor un factor important de reducere a importurilor, de echilibrare a balanței de plăți externe.

CĂUTĂRILE desfășurate pe plan mondial în vederea reducerii dependenței de importurile de minereu de fier și de alte metale utilizate în fabricația oțelurilor de mărci superioare, necesare construcțiilor de mașini, inclusiv realizării de vehicule tot mai ușoare, cu consumuri reduse de combustibil, au condus la crearea de noi materiale bazate pe fire și țesături din fire de sticlă, care substituie cu succes oțelurile și alte metale în industria automobilelor, industria aeronautică, industria chimică, industria navală, construcții industriale și civile (hale industriale iluminate natural prin acoperiș transparent, elemente arhitecturale funcționale și estetice pentru locuințe, hoteluri, instituții social-culturale — cupole, placaje interioare și exterioare și chiar opere de artă) etc. Desigur, gama materialelor plastice armate este mult mai largă, pentru armare utilizîndu-se — pe lîngă fire de sticlă — fibre de azbest, de carbon, grafit, cuarț, bor, wolfram, carbură de siliciu, oxid de aluminiu, azotură de siliciu, ca și fire sintetice. Prioritatea pe care o dețin însă materialele armate cu fire de sticlă nu este numai cronologică (utilizate ca materiale strategice în anii celui de-al II-lea război mondial),

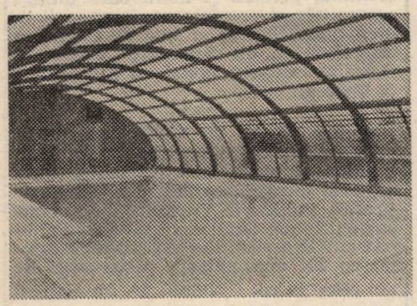

Cupolă transparentă pentru bazin de înot

ci este justificată și din punctul de vedere al eficienței economice. Ipoteza înlocuirii chiar și parțiale a oțelului — material prin excelență energointensiv avînd posibilități limitate de creștere ca materii prime de bază: fier, cocs — prin materiale avînd la bază siliciul, unul din cele mai răspîndite elemente pe suprafața globului, desigur că surîde multor producători din lume.

Astfel, firma Ford aprecia într-un studiu recent că se poate înlocui o caroserie de automobil din tablă de oțel, de 207 kg, printr-una din mase plastice armate cu fire de sticlă, de numai 94 kg. De asemenea, sistemul antișoc, în actuala construcție metalică, avînd 25 kg, poate fi înlocuit cu materiale plastice ieftine, în greutate de numai 10 kg, iar ușile pot scădea în greutate, prin recurgerea la mase plastice armate, de la 70 kg la 20 kg. Utilizîndu-se concomitent asemenea înlocuitori se speră în obținerea unei reduceri cu peste 50 la sută a greutății automobilelor, cu diminuarea corespunzătoare a consumului de benzină. Pentru atingerea unor asemenea obiective, producția de polimeri armați cu fire de sticlă urmează să crească în S.U.A., în deceniul 1975—1985. de 2,7 ori. În Franța, R. F. Germania, Italia, de asemenea, producția de poliesteri armați cu fire de sticlă s-a dublat în ultimii 5 ani, pentru a permite extinderea consumului lor industrial. Grupul francez Saint-Gobain, spre exemplu, dispune de uzine pentru fabricarea de mase plastice termorigide și termoflexibile armate cu sticlă în Franța, R. F. Germania (2 uzine), Italia, Spania și S.U.A. Utilizările pe domenii ale acestor materiale noi sînt: alternatoare pentru marile grupuri electrogene ale centralelor electrice, elemente de protecție pentru marile transformatoare electrice, rezervoare pentru chimie și petrochimie, conducte rezistente la coroziune, plăci pentru circuite imprimate și plăci de montaj pentru calculatoare, o gamă variată de elemente pentru mijloace de transport (caroserii pentru locomotive și vagoane de cale ferată, panouri interioare, scaune, vagoane și autotrenuri izoterme, frigorifice, transcontainere ; avioane de turism, părți de avion — rezervoare, panouri interioare, bordul de atac, conducte și alte sute de repere inclusiv pentru supersonicul „Concorde" ; planoare; caroserii de autobuz, rulote, caroserii pentru autoturismele Lotus, Matra și Renault 5, carcase pentru cutii de viteze ale automobilelor; caroseria vagoanelor metroului din Lyon ; cabine de teleferic) și cele mai diverse genuri de articole sportive și de camping (ambarcațiuni sportive, sănii, schiuri alpine și nautice, rachete de tenis, piscine, undițe, arcuri cu săgeți, caschete de protecție pentru motociclism, carturi ș.a.).

Recipienți de mare capacitate, rezistenți la coroziune și alți agenți atmosferici

Începînd din 1980, România se numără printre puținele țări din lume ce dețin o tehnologie ultramodernă pentru fabricarea firelor, tuburilor și țesăturilor din fire de sticlă, într-o unitate integrată.

Întreprinderea de fire și țesături de sticlă — București a fost realizată cu ajutorul unui credit BIRD, pentru circa 40 la sută din volumul total al investiției, iar echipamentele din dotare au fost alese prin licitație internațională, ceea ce a asigurat opțiunea asupra unei tehnologii competitive, cu înalți parametri tehnici, comparabilă cu cele mai moderne unități de acest gen din lume. Punerea în funcțiune pînă la sfîrșitul acestui an a întregii capacități de producție, la parametrii proiectați, va aduce anual țării o economie valutară de circa 12 milioane de dolari, ceea ce înseamnă o amortizare integrală a întreprinderii în mai puțin de 4 ani.

Spre deosebire de tehnologiile clasice, care presupun realizarea unor bile de sticlă ce ulterior se retopesc pentru a fi transformate în fire, noua tehnologie din dotarea întreprinderii bucureștene — folosind ca materii prime de bază nisipul (făină de silice) extras din exploatările de la Miorcani, marmură

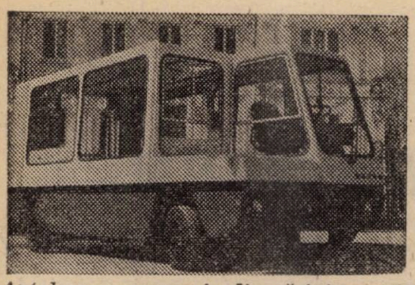

Autobuz cu caroserie din rășini armate

măcinată de la Vașcău, dolomită de la Voșlobeni și alte cîteva componente în cantități mai mici (fluorură de calciu, alumină calcinată de la Tulcea și Oradea, sulfat de sodiu de la Valea Călugărească, acid boric) obține, prin topire, o sticlă tip E, de calitate superioară, din care se trag, prin filiere de platină, firele de sticlă.

Superioritatea din punctul de vedere al economiei de energie este evidentă: în timp ce vechea tehnologie presupunea cheltuieli importante de combustibili pentru transformarea nisipurilor în bile de sticlă și apoi a sticlei retopite în fire, noua tehnologie a eliminat etapa intermediară, sticla formată în cuptoare trecînd direct în fire — ceea ce înseamnă o reducere cu peste jumătate a consumurilor energetice. Un alt avantaj, datorat purității materiilor prime, îl constituie reducerea procentului de produse de calitate inferioară obținute în procesul tehnologic.

Consumul zilnic al cuptoarelor cu foc continuu (o campanie de exploatare durează circa 3 ani) este de 40 tone pe zi.

Deși importul pentru producție are o pondere de numai 10 la sută pe ansamblul procesului de fabricație, I.F.T.F.S. desfășoară o laborioasă activitate de cercetare — împreună cu Institutul de studii, cercetări și proiectări tehnologice pentru sticlă și ceramică fină — pentru asimilarea pieselor de schimb și altor materiale de producție care nu se produc încă în țară.

Ciclul de fabricație complet durează circa 6 săptămîni, timp în care sticla se metamorfozează mai întîi în fire cu diametrul între 5 și 11 microni, pre-

Elicopter cu elemente din rășini armate

lucrate în cadrul unei filaturi de fire continue de sticlă, după care ele sînt fie livrate direct beneficiarilor (după tratamentul de condiționare), fie prelucrate în continuare, în cadrul țesătoriilor de tuburi și pînză — produse care, la rîndul lor, sînt apoi din nou tratate pentru finisare. Aceasta desemnează, în termeni de specialitate, o unitate integrată de fire și țesături de sticlă.

Întreprinderea produce fire de sticlă care, în funcție de finețe, au greutatea la 1 000 m între 5,5 grame (destinate industriei electrotehnice și electronice) și 2 400 grame (fire tip roving, destinate industriei chimice, materialelor de construcții ș.a.). Firele fine își continuă prelucrarea în cadrul țesătoriei, unde se transformă fie în tuburi pentru fabricarea cablurilor cu izolație specială, necesare industriei electrotehnice și electronice (cu diametre între 1,5 și 12 mm), fie în țesături metraj (cu greutatea între 30 și 800 grame pe metrul pătrat).

Odată obținute, aceste țesături sînt supuse unor tratamente succesive de finisare și condiționare în funcție de cerințele beneficiarilor.

Sticla tip „E" (alumino-boro-silicatică) este un material foarte pretențios, care trebuie manipulat pe utilaje de precizie (cu comenzi electronice), rezistente la abraziune. Beneficiarii din industria românească de electrotehnică și electronică, industria chimică, aeronautică, a materialelor de construcții și izolante, navală și de autoturisme preiau aceste materiale — milioane de metri liniari de tuburi, benzi și țesături anual, care constituie la rîndul lor materia primă pentru diferite tipuri de materiale pe care curent le numim „cu fibră de sticlă" (în fapt este vorba de fire și țesături din fire de sticlă).

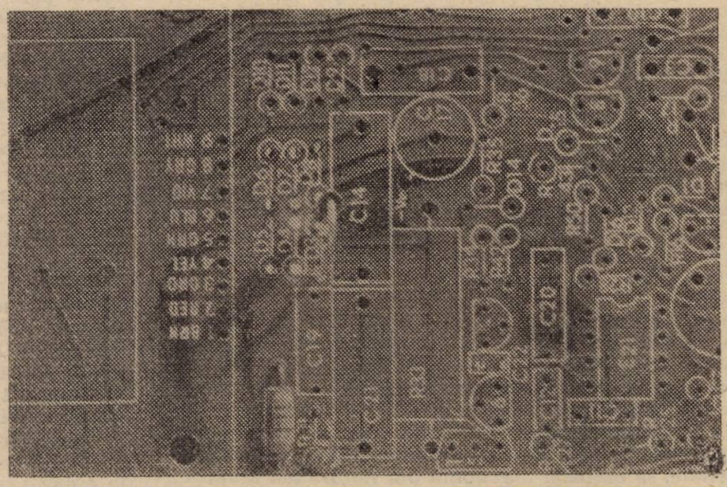

Plăci pentru circuite integrate executate din rășini armate

Deși gradul de integrare a fabricației este în prezent de circa 90 la sută, o atenție deosebită se acordă creșterii gradului de integrare prin asimilarea în industria noastră chimică a unei serii de substanțe de ancolare a firelor (materiale care dețin o pondere de 70—80 la sută în totalul importurilor întreprinderii).

Nu vom insista asupra eficienței economice în sine a acestei producții, pentru că ea este evidentă din cele cîteva date prezentate, dar trebuie în schimb subliniată responsabilitatea ce revine beneficiarilor din „avalul" acestei tehnologii de vîrf de care dispune în prezent țara noastră.

Parteneri de cooperare industrială ai industriei noastre constructoare de mașini, cum sînt firmele franceze „Renault" și „Aerospațiale", utilizează pe scară largă rășinile armate cu țesături de sticlă. Firma „Renault" produce în fiecare zi 10 000 de piese pe bază de rășini termorigide armate, inclusiv caroserii complete și estimează că într-un termen nu mai mare de 6 ani va veni rîndul pieselor mecanice să fie realizate din asemenea materiale. „Aerospațiale" a înlocuit de cîțiva ani paletele de metal ale elicopterelor sale cu palete din rășini armate ; apoi a trecut la înlocuirea capetelor de rotor metalice ale elicopterelor cu un alt gen de rășini elastomere combinate cu foițe de metal, ceea ce — după opinia unui specialist al firmei — „a constituit o veritabilă revoluție, care a lichidat handicapul longevității limitate, caracteristic elicopterelor". („Primăvara materialelor" — **Le Figaro**).

Aceste exemple demonstrează că actualii deținători ai unei tehnologii de bază pentru realizarea rășinilor termorigide și termoflexibile armate cu fire sau țesături din fire de sticlă au cîștigat un important avans în competiția mondială pentru restructurarea industriei, avînd la bază noi materiale, noi tehnologii care să ofere soluții alternative, mai avantajoase decît cele clasice.

În ce privește industria noastră, rămîne ca acest avans să fie pus în valoare la timp de către beneficiari. În prezent, producția de cabluri și materiale electroizolante ar fi de neconceput fără furnitura noii întreprinderi bucureștene de fire de sticlă, la fel producția unor recipienți, conducte, ventile în industria chimică etc. De asemenea, compartimentul de produse noi al I.F.T.F.S. studiază posibilitatea de extindere a utilizării rășinilor armate pentru tije de transformator, saci filtranți pentru industria de aluminiu, țesături speciale pentru industria aeronautică, contribuind astfel la eliminarea unor poziții din lista importurilor.

Acestor eforturi trebuie să li se alăture în mod activ unitățile de cercetare din diferite alte ramuri, potențial beneficiare, pentru a extinde utilizarea firelor și țesăturilor de sticlă în industria noastră, fiind siguri că vor găsi în I.F.T.F.S. un partener de nădejde.

Unele începuturi s-au făcut și în domeniul mijloacelor de transport (auto, naval, aerian) ca și în construcții. Pentru mica industrie deșeurile tehnologice — inevitabile în procesul de producție — reprezintă materiale refolosibile care încorporate în mase plastice pot constitui materia primă ideală în realizarea unor articole de uz casnic (decorațiuni interioare, mic mobilier, articole sanitare, sportive) de cea mai bună calitate, permițînd materializarea celor mai îndrăznețe idei de design. Rămîne ca ele să fie extinse în utilizare, potrivit locului real pe care-l ocupă în cele mai diverse ramuri în prezent și, mai ales, pe care-l va ocupa în viitor. În acest sens imaginile alăturate sînt grăitoare.

Ioan GEORGESCU

Imperative ale eficienței economice a investițiilor în agricultură

PUNEREA ÎN FUNCȚIUNE LA TERMEN A NOILOR CAPACITĂȚI, FOLOSIREA DEPLINĂ A CELOR EXISTENTE

TRANSFORMAREA agriculturii într-o ramură intensivă, modernă, de mare randament, capabilă să satisfacă într-o măsură tot mai mare nevoile crescînde ale economiei naționale de produse agricole, presupune ca primă direcție de acțiune dezvoltarea și perfecționarea în continuare a forțelor de producție, creșterea și modernizarea puternică a bazei tehnico-materiale. **„Numai creînd o puternică bază tehnico-materială a agriculturii, asigurînd mecanizarea și chimizarea lucrărilor, aprovizionarea cu apă a solului, recuperarea terenurilor degradate, conservarea în bune condiții a fondului funciar** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — **se poate făuri o agricultură cu adevărat modernă, în stare să furnizeze produse agroalimentare în cantități tot mai mari pentru buna aprovizionare a populației, să asigure materiile prime agricole necesare industriei".**

Importantul volum de investiții destinate agriculturii în actualul cincinal va contribui la lărgirea puternică a dotării acestei ramuri cu tractoare (care vor asigura reînnoirea cu circa 50% a bazei energetice) și mașini agricole, la creșterea suprafețelor irigate, executarea unor lucrări de desecări și de combatere a eroziunii solului, realizarea integrală a programului de modernizare și dezvoltare a plantațiilor viticole, precum și a programului de modernizare și extindere a fermelor zootehnice.

Avînd în vedere amploarea acestui program, este necesar ca și în această ramură să se acționeze cu toată responsabilitatea, așa cum a cerut secretarul general al partidului, pentru buna gospodărire a fondurilor de investiții, pentru instaurarea unei ordini și a unei discipline riguroase în utilizarea resurselor alocate de societate.

Eficiența economică a investițiilor — una din cerințele esențiale pentru dezvoltarea continuă a economiei naționale, pentru creșterea avuției întregului popor — este direct condiționată de realizarea la timp și de calitate corespunzătoare a obiectivelor, de funcționarea noilor capacități la parametrii proiectați. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „trebuie să facem în așa fel încît fondurile fixe de care dispunem să lucreze la întreaga capacitate, să obținem maximum din fiecare leu investit... să asigurăm ca noile obiective să producă și, numai după aceea, să trecem la noi construcții".**

Reducerea duratei de realizare a investițiilor

ȘI ÎN AGRICULTURĂ au existat cazuri de începere a unor investiții fără a fi asigurate documentația completă și finanțarea, cînd s-au risipit forțele, ceea ce a dus la prelungirea duratei de execuție, scumpirea lucrărilor și întîrzierea dării în funcțiune a capacităților planificate. De aceea, pe baza măsurilor stabilite de conducerea de partid și de stat, s-a acționat pentru restrîngerea numărului de investiții în execuție simultană și concentrarea forțelor la obiectivele ce urmează să fie puse în funcțiune în anul respectiv, în vederea dării lor în folosință la termenele planificate.

Potrivit Legii investițiilor, adoptată cu doi ani în urmă, duratele de realizare a obiectivelor trebuie să se încadreze în anumite limite, diferențiate în raport cu volumul investițiilor, respectiv cu competența de aprobare a acestora. Normarea duratei lucrărilor de investiții a devenit necesară deoarece erau frecvente situațiile cînd se tergiversa nejustificat, pe perioade îndelungate, realizarea unor capacități de producție, ceea ce antrena nu numai cheltuieli suplimentare, imobilizarea unor resurse financiare și materiale, dar și o amînare a rezultatelor economice și financiare pe care economia le așteaptă.

Urmările unor astfel de neajunsuri se mai fac resimțite și în prezent la unele obiective de investiții din agricultură și industria alimentară. Astfel, la silozurile de cereale din localitățile Pogoanele (jud. Buzău), Traian (jud. Brăila) și Jebel (jud. Timiș) lucrările au început în anii 1975—1976 și nu au fost încă terminate ; la noul abator din Slobozia, investiție demarată în trim. III 1977, pînă în prezent s-a executat numai 54% din volumul total de lucrări ; la întreprinderea de industrializare a sfeclei de zahăr Arad, lucrările au început în anul 1978 și de-abia în prezent obiectivul a ajuns în probe tehnologice ; fabrica de ulei din Roșiorii de Vede, începută în 1977, a intrat în funcțiune abia recent ; la fel se întîmplă cu complexele de creștere și îngrășare a porcilor de la Jucu (jud. Cluj) și Leț (jud. Covasna) începute în 1977, ca și cu fermele de vaci de la C.A.P.-urile Călugăreni, Ghimpați (jud. Giurgiu), Ciofliceni, Dascălu (Sectorul agricol Ilfov), începute în 1978. Și acestea nu sînt singurele exemple.

Respectarea termenelor de intrare în funcțiune a obiectivelor de investiții și de atingere a parametrilor proiectați depinde într-o măsură decisivă de perfecționarea activității tuturor factorilor participanți la realizarea noilor capacități — proiectanți, beneficiari, constructori, furnizori de utilaje tehnologice, de materiale de construcții, — de întărirea colaborării între aceștia și cu instituțiile de planificare și financiar-bancare.

În acest context, trebuie rezolvate cu mai multă responsabilitate problemele din **etapa pregătirii investițiilor,** întrucît practica a demonstrat că această etapă deține rolul hotărîtor în respectarea termenelor de punere în funcțiune. Un loc principal revine elaborării din timp a documentației tehnico-economice de execuție, astfel încît ea să poată fi aprobată cu cel puțin șase luni înainte de începerea lucrărilor — ceea ce presupune ca beneficiarii (titularii) de investiții să întocmească din timp notele de comandă pentru obiectivele ce urmează a fi realizate.

Titularii și beneficiarii, ca și proiectanții trebuie să înțeleagă (și să acționeze în consecință) că deschiderea finanțării, comandarea utilajelor tehnologice și materialelor, contractarea executării lucrărilor cu unitățile de construcții-montaj, asigurarea șantierelor cu forță de muncă, utilaje de construcții, mijloace de transport etc. nu se pot realiza decît pe baza documentației tehnico-economice aprobate.

O altă problemă deosebit de importantă ce trebuie rezolvată în condiții optime în faza de proiectare — și care influențează, de asemenea, respectarea termenului de intrare în funcțiune a noilor investiții — este și aceea a **calității documentației tehnico-economice** elaborate. Aceasta trebuie să prevadă, pe de o parte, soluții tehnologice și procese funcționale moderne și eficiente, de înalt randament, iar pe de altă parte soluții constructive și tehnologice care să permită economisirea resurselor materiale (cu valorificarea în grad înalt a celor locale), umane și financiare utilizate în execuție și exploatare. În acest sens, la Plenara C.C. al P.C.R. din 31 martie a.c., referindu-se la modernizarea adăposturilor de animale pentru a asigura realizarea unei zootehnii de înaltă productivitate, secretarul general al partidului a cerut să se pună accentul nu pe construcții din beton, care nu dau rezultate corespunzătoare și duc la îmbolnăvirea animalelor (la astfel de soluții trebuie renunțat complet), ci pe construcții ușoare, la care să se folosească materiale locale ieftine.

Încadrarea în indicatorii economici proiectați

APLICAREA politicii partidului și statului nostru, privind dezvoltarea intensivă a economiei naționale — deci și a agriculturii — prin valorificarea deplină și modernizarea bazei tehnico-materiale acumulate pînă în prezent, cere o schimbare radicală a modului în care trebuie gîndite opțiunea asupra fiecărei noi investiții și realizarea ei. O atenție deosebită trebuie acordată, în primul rînd, **folosirii eficiente a fondurilor fixe existente,** punîndu-se accentul pe utilizarea intensivă, cu randament maxim a capacităților de producție din fiecare unitate ; aceasta, deoarece în multe unități agricole încă se lucrează cu o rentabilitate scăzută, creșterea veniturilor nefiind în concordanță cu ritmul posibil și impus de dotarea tehnică, de fondurile ce au fost investite pentru sporirea și modernizarea mijloacelor de producție din agricultură.

La Întreprinderea de stat pentru creșterea și îngrășarea por-

● **Investiții în sectorul socialist al agriculturii**

(milioane lei)

Cincinale	Total	din care din fondurile statului
1951—1955	5 789	5 031
1956—1960	14 635	11 241
1961—1965	36 435	21 630
1966—1970	50 018	33 552
1971—1975	74 760	52 850
1976—1980	122 345	89 905

● Pentru realizarea obiectivelor stabilite prin actualul plan cincinal de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare, acestei ramuri i se alocă, în perioada 1981—1985, investiții în valoare de 135 miliarde de lei. Din această sumă, încă în 1981 s-au realizat 36 miliarde de lei, volum ce a depășit considerabil nivelul din oricare din anii precedenți ; pentru 1982 sînt planificate investiții în valoare de 42,8 miliarde de lei, iar proiectul de plan pe 1983 prevede suma de 43,6 miliarde de lei.

● **Volumul fondurilor fixe de producție în unitățile agricole socialiste**

(milioane lei)

Anul	Întrep. agr. de stat	Stat. pt. mecaniz. agric.	Coop. agricole de prod.
1960	8 984	5 522	8 000
1965	15 698	9 796	12 910
1970	27 152	12 527	21 303
1975	33 924	19 137	33 275
1980	45 932	48 054	47 526

● Anul trecut agricultura a fost dotată cu încă 21 172 tractoare, 5 994 combine autopropulsate funcționale, de mare capacitate pentru recoltarea cerealelor, combine de recoltat sfeclă ș.a. La începutul anului în curs agricultura dispunea de 155 mii de tractoare și 45 mii de combine autopropulsate, față de 81 mii de tractoare și 300 de combine în 1965.

● Suprafața amenajată pentru irigat a ajuns, la sfîrșitul anului trecut, la 2 318 mii ha — de 10 ori mai mare decît în 1965. Potrivit prevederilor Programului unitar de realizare în complex a lucrărilor de îmbunătățiri funciare, aprobat de Plenara C.C. al P.C.R. din 7—8 octombrie a.c., pînă la finele anului 1985 vor fi executate lucrări ce vor asigura apărarea de inundații a 125 mii ha, desecarea a 1 140 mii ha, irigarea a încă 814 mii ha și un volum de 1 388 milioane mc acumulări de apă, necesitînd un efort de investiții al statului de peste 35 miliarde de lei, cu 4,6 miliarde mai mult decît prevederile planului cincinal; se vor realiza, de asemenea, importante lucrări de îndiguiri, desecări, combatere a eroziunii solului, ameliorare a solurilor sărace, organizare unitară a teritoriului.

● În decursul ultimelor trei cincinale, sectorului zootehnic i s-au alocat investiții totalizînd peste 75 miliarde de lei, care au fost utilizate pentru dezvoltarea și modernizarea capacităților de producție și asigurarea animalelor de reproducție.

● 24 miliarde de lei investiții — cu aproape 7 miliarde mai mult decît în cincinalul anterior și cu peste 4 miliarde mai mult decît în primele 4 cincinale luate la un loc — au fost alocate, în perioada 1976—1980, pentru dezvoltarea industriei alimentare.

cilor Băilești (jud. Dolj), spre exemplu, livrările de carne din anul trecut au reprezentat doar o treime din cele prevăzute în documentația tehnico-economică pe baza căreia s-a realizat investiția, în timp ce costurile de producție au depășit cu mult nivelul planificat. O situație similară prezintă și alte 11 întreprinderi pentru creșterea și îngrășarea porcilor — și ea se datorește menținerii unor lipsuri semnalate și în anii anteriori : neasigurarea cu furaje — atît din punct de vedere cantitativ, cît mai ales calitativ ; achiziționarea unor furaje și altor materiale la prețuri superioare celor avute în vedere în documentații ; utilizarea unor animale cu potențial biologic scăzut, ceea ce a avut implicații negative asupra indicilor de reproducție ; neasigurarea microclimatului corespunzător în adăposturi ; unele deficiențe în organizarea producției și a muncii. De asemenea, la complexele de vaci pentru lapte Semlac și Aradul Nou (jud. Arad), Călărași (jud. Călărași), Adunații-Copăceni (jud. Giurgiu), Dorolț (jud. Satu Mare) și altele, producția de lapte s-a ridicat doar la 23,6—40% din cea proiectată, în condițiile în care costurile de producție au fost depășite în proporții mari, activitatea înche indu-se cu pierderi însemnate, deși în documentațiile tehnico-economice erau prevăzute beneficii. Această situație s-a datorat menținerii și accentuării unor deficiențe ca : folosirea incompletă a capacităților de producție, ca urmare a neasigurării tineretului femel pentru înlocuirea vacilor reformate ; popularea complexelor cu animale de un potențial biologic scăzut ; neasigurarea de furaje suficiente și de calitate corespunzătoare ; menținerea la un nivel scăzut a natalității, ca urmare a lipsurilor în organizarea activității de reproducție.

Dintr-o analiză efectuată la organizațiile de construcții din subordinea Direcției generale economice pentru îmbunătățiri funciare și construcții agricole din cadrul M.A.I.A., a rezultat că, în acest an, nu au fost folosite unele utilaje (peste 200 excavatoare, peste 300 buldozere, 587 screpere și autoscrepere) pentru achiziționarea cărora s-au cheltuit 678 mil. lei. De asemenea, procentul de utilizare a timpului programat la excavatoare a fost de 67,6% la trusturile de construcții pentru îmbunătățiri funciare și de 42,6% la întreprinderile de utilaj terasier, îmbunătățiri funciare, proiectări și execuții de construcții.

Obținerea unei rentabilități mai înalte la fiecare leu investit reprezintă calea cea mai avantajoasă de accelerare a dezvoltării economice și de ridicare mai rapidă a nivelului de trai al poporului, deoarece astfel se pot forma fondurile necesare pentru restituirea către societate a cheltuielilor făcute cu crearea de mijloace de producție și, totodată, fondurile necesare pentru reproducția socialistă lărgită. **A crea noi capacități de producție atîta timp cît unele mașini, utilaje și instalații nu produc la parametrii tehnico-economici sau nu sînt utilizate intensiv înseamnă a irosi fonduri care, investite în sectoare ce justifică economic o asemenea măsură, se pot dovedi mult mai rentabile.**

Decizia de investiții cere o fundamentare riguroasă, iar execuția o responsabilitate sporită

DRUMUL către o înaltă eficiență economică începe în faza de lansare a investiției, moment important în procesul de realizare a ei. În această fază, hotărîtoare este buna fundamentare a oportunității și eficienței investiției, în primul rînd prin stabilirea și dimensionarea optimă a capacităților și suprafețelor de producție, prin încărcarea corespunzătoare a tuturor instalațiilor și mașinilor, prin adaptarea, reutilarea, modernizarea și dezvoltarea acestora.

Rezultă că **atît propunerea, cît și acordarea de fonduri pentru investiții trebuie fundamentate, formulate și verificate cu mult simț de răspundere.**

În această privință, organele financiar-bancare trebuie să se pronunțe în mod calificat și cu înaltă răspundere, verificînd atent ca din fondurile de investiții prevăzute în plan să se asigure resursele în următoarea **ordine de prioritate :** în primul rînd pentru punerea în funcțiune a obiectivelor cu termene în anul de plan ; în al doilea rînd pentru obiectivele în continuare, în concordanță cu stadiile fizice prevăzute în plan și cu graficele de execuție ; în sfîrșit, pentru lucrări noi prevăzute în plan.

În faza de execuție a investiției, o problemă de cea mai mare însemnătate o reprezintă **concentrarea eforturilor la obiectivele prioritare,** diminuarea dispersării fronturilor de lucru în favoarea obiectivelor aflate în stadii avansate de execuție și care trebuie date în funcțiune în anul de plan.

Pregătirea din timp, de către beneficiarii de investiții, a probelor tehnologice la capacitățile ajunse în stadii avansate de execuție, asigurînd materiile prime și materialele prevăzute în proiecte, precum și cadre de exploatare cu calificare corespunzătoare, scurtează durata de intrare în funcțiune și de atingere a parametrilor proiectați.

Actualul cincinal reprezintă o perioadă în care orice cheltuială de investiție trebuie chibzuită mai mult ca oricînd, pentru a asigura cea mai înaltă eficiență fiecărui leu cheltuit. Această cerință obligă fiecare lucrător de pe frontul investițiilor să vegheze la o mai bună gospodărire a fondurilor de investiții, la ridicarea eficienței lor economice.

Implicat în mod nemijlocit în procesul de elaborare, fundamentare și îndeplinire a planurilor de investiții, aparatul Băncii pentru Agricultură și Industria Alimentară va acționa, împreună cu celelalte organe centrale și locale și ale beneficiarilor de investiții din domeniul său de activitate, pentru a contribui la folosirea cît mai bună a capacităților și utilajelor existente în unitățile ramurii, mobilizarea resurselor interne și utilizarea mijloacelor proprii potrivit destinației stabilite prin plan și prin bugetul de venituri și cheltuieli, reducerea costului și duratei de execuție a lucrărilor, în final pentru folosirea cu maximum de eficiență a fondurilor destinate înfăptuirii programelor de investiții din agricultură și industria alimentară.

Ion RUȘINARU
președintele Băncii pentru Agricultură și Industria Alimentară

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI:

RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

PUNCTE DE VEDERE

Autofinanțarea — expresie a utilizării eficiente a fondurilor

ÎNTĂRIREA autoconducerii muncitorești și a autogestiunii economico-financiare se înscrie ca o coordonată majoră a perfecționării mecanismului economico-financiar, menită să contribuie la îmbunătățirea gospodăririi mijloacelor materiale și bănești, la creșterea răspunderii și autonomiei unităților economice. Autogestiunea economico-financiară creează posibilitatea ca unitățile economice și organele colective de conducere să dispună de pîrghiile și mijloacele economico-financiare necesare realizării sarcinilor de plan. Prin întărirea autogestiunii economico-financiare la nivelul întreprinderilor consiliile oamenilor muncii, adunările generale, toți oamenii muncii poartă răspunderea directă pentru păstrarea și punerea în valoare, cu rezultate maxime, a acestor bunuri, asigurînd creșterea continuă a producției, ridicarea nivelului ei tehnic și calitativ, sporirea productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale și creșterea eficienței economice. Desfășurîndu-și activitatea pe baza autogestiunii economico-financiare, fiecare întreprindere este obligată să-și acopere cheltuielile din veniturile proprii, să obțină beneficii din care să restituie fondurile primite de la societate, să-și asigure autofinanțarea investițiilor și a mijloacelor circulante, să intereseze oamenii muncii în gospodărirea eficientă a mijloacelor materiale și bănești, în reducerea cheltuielilor materiale și în sporirea producției nete.

În contextul perfecționării mecanismului economico-financiar o importanță deosebită prezintă **întărirea autofinanțării** prin sporirea răspunderii întreprinderilor în desfășurarea procesului de producție, în utilizarea mijloacelor materiale și bănești și reducerea costurilor de producție.

Conținutul autofinanțării

DUPĂ PĂREREA NOASTRĂ, autofinanțarea reprezintă o noțiune ce reflectă relațiile economice ce iau naștere cu ocazia formării fondurilor bănești ale întreprinderilor, centralelor și unităților sociale din resurse proprii și a utilizării lor pentru realizarea investițiilor și acoperire a sporului de mijloace circulante de la o perioadă la alta. Conceptul de autofinanțare exprimînd, în sens restrîns, interconexiunea dintre cerințele proprii privind investițiile și producția și rezultatele unităților economice, nu cuprinde acoperirea cheltuielilor (costurilor) de producție din încasările proprii care reprezintă o trăsătură a organizării și conducerii întreprinderilor pe baza autogestiunii economico-financiare. De asemenea, formarea fondurilor pentru cointeresare și a altor fonduri decît cele menționate constituie laturi importante ale autogestiunii economico-financiare, dar nu se încadrează în sfera autofinanțării.

Din definirea autofinanțării unităților economice se pot desprinde cîteva trăsături, și anume : reprezintă o metodă de formare a fondurilor bănești necesare dezvoltării întreprinderilor ; reflectă relațiile financiare ce iau naștere cu ocazia constituirii și repartizării fondurilor bănești la nivelul unităților economice ; contribuie la realizarea cerințelor legate de dezvoltarea întreprinderilor și anume a investițiilor și acoperirea sporului de mijloace circulante de la o perioadă la alta ; fondurile se formează pe seama resurselor care provin din activitatea proprie a unităților economice.

Este cunoscut că finanțarea exprimă în sensul său strict alocarea fondurilor de la bugetul de stat sau din alte surse cu titlu nerambursabil. Autofinanțarea se deosebește de finanțare prin faptul că exprimă formarea fondurilor bănești necesare dezvoltării întreprinderilor din resurse proprii, cît și prin efectele sale pentru activitatea economico-financiară și anume : determină îmbunătățirea corelației între cerințele pentru dezvoltare, reutilizare, modernizare ale întreprinderilor și veniturile proprii ; sporește răspunderea întreprinderii în realizarea încasărilor din desfacerea producției și în îmbunătățirea rezultatelor financiare ; cointeresează întreprinderea în cuantificarea necesarului de fonduri pentru investiții și mijloace circulante ; contribuie la întărirea autonomiei și inițiativei unităților economice în desfășurarea procesului de producție și la reducerea dependenței de bugetul statului.

Autofinanțare — creditare

ÎN LEGĂTURĂ cu interrelațiile autofinanțării cu procese economice mai largi, în studiile de specialitate se întîlnesc referiri la raportul cu autogestiunea economico-financiară. În această direcție se arată că organizarea și conducerea întreprinderilor pe baza autogestiunii economico-financiare presupune folosirea resurselor proprii pentru autofinanțarea investițiilor și a mijloacelor circulante. La rîndul său autofinanțarea — asigurînd realizarea investițiilor și acoperirea sporului de mijloace circulante — contribuie la întărirea patrimoniului întreprinderilor, la sporirea răspunderii lor în realizarea lucrărilor de dezvoltare și a resurselor proprii și în ansamblu la întărirea autogestiunii economico-financiare. Autofinanțarea reflectă o îmbunătățire pe plan calitativ a proceselor de formare și utilizare a fondurilor bănești necesare dezvoltării întreprinderilor pe seama resurselor proprii.

O problemă insuficient abordată în studiile de specialitate o constituie raportul dintre autofinanțare și creditare în realizarea investițiilor necesare întreprinderilor. În acest sens, este cunoscut faptul că pentru realizarea investițiilor în cadrul întreprinderilor se constituie fondul de dezvoltare și fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții sociale. Proporția în care se îmbină autofinanțarea cu creditarea, în acest caz, este dependentă în primul rînd de natura lucrărilor de investiții și anume dacă sînt investiții productive sau pentru construcții de locuințe. În al doilea rînd, această proporție este influențată de realizarea resurselor proprii cu această destinație în cadrul întreprinderilor. Astfel, la o întreprindere la care beneficiile sînt mai reduse, creditul urmează să acopere o parte mai mare din cheltuielile pentru investiții. Participarea creditului bancar la completarea resurselor proprii din fondul de dezvoltare economică este condiționată și de cuantumul resurselor pe care societatea le orientează pentru creditarea pe termen lung.

Creditul bancar intervine pe termen scurt pentru acoperirea decalajului planificat între realizarea investițiilor și constituirea fondurilor proprii, pentru depășirea justificată a planului de investiții și pentru complinirea resurselor proprii nerealizate. În schimb, pe termen lung, creditul bancar asigură completarea resurselor proprii din fondul de dezvoltare economică și din fondul pentru construcții de locuințe.

În domeniul investițiilor, autofinanțarea se realizează și în urma rambursării creditelor bancare primite pentru completarea fondurilor proprii. Pe seama creditului bancar se realizează obiectivele planificate, iar ulterior se restituie acoperirea din fonduri proprii. Această variantă a autofinanțării denumită de unii autori „amînată". reprezintă de fapt o autofinanțare ulterioară participării resursei împrumutate la realizarea investițiilor.

Așa după cum rezultă din datele cuprinse în tabelul nr. 1, prin aplicarea principiilor noului mecanism economico-financiar s-au produs mutații în asigurarea resurselor de finanțare a investițiilor. Investițiile de finanțat din anul 1977 se acopereau în proporție de 38% de la buget și 60% din credite bancare. În schimb, în anul 1980 investițiile de la această întreprindere se acoperă integral din resurse proprii.

Tabelul nr. 1

Investițiile de finanțat și resursele de acoperire la o întreprindere industrială

Indicatori	1977 mii lei	%	1978 mii lei	%	1979 mii lei	%	1980 mii lei	%	1981 mii lei	%
Investiții de finanțat	29 675	100	14 183	100	34 266	100	69 734	100	44 362	100
a) Surse proprii	398	1,4	—		32 106	93,7	69 734	100	44 362	100
— amortizare	—		—		32 106	93,7	48 030	68,8	32 683	75,9
— beneficii	—		—		—		12 607	18,0	3 515	5,7
— alte surse	398		—		—		9 097	13,2	8 164	18,4
b) Credite bancare										
— pe termen scurt	17 837	60,1	2 000	14,1	2 160	6,3	—		—	
— pe termen lung	—		—		—		—		—	
c) Fondurile statului	11 440	38,5	12 183	85,9	—		—		—	

O problemă discutabilă o constituie proporția optimă a îmbinării autofinanțării cu creditarea în asigurarea mijloacelor circulante necesare întreprinderilor. Deși unii economiști au apreciat că nu prezintă importanță sursa din care primește fondurile o întreprindere, ci numai asigurarea lor în timp util, după părerea noastră îmbinarea autofinanțării cu creditarea în acoperirea mijloacelor circulante exercită influență însemnată asupra activității economico-financiare a întreprinderilor. În măsura în care nu se asigură un raport optim între sursele de acoperire a mijloacelor circulante, se înregistrează efecte diferite asupra autogestiunii întreprinderilor. În ipoteza în care fondurile proprii acoperă în proporție redusă necesarul de mijloace circulante, întreprinderile nu sînt interesate în formarea și utilizarea resurselor proprii, suportă dobînzi mai mari și se acentuează dependența lor față de bancă. În cazul în care sporesc fondurile proprii și se reduc creditele bancare numai la acoperirea anumitor cerințe, se diminuează rolul creditului bancar în economia națională.

Proporția autofinanțării în acoperirea sporului de mijloace circulante este dependentă, în primul rînd, de nivelul rezultatelor financiare ale întreprinderilor și de principiile așezate la baza raporturilor cu bugetul de stat. Îmbinarea autofinanțării cu creditarea în constituirea stocurilor de valori materiale și în efectuarea cheltuielilor de producție și circulație depinde, în al doilea rînd, de cerințele autogestiunii economico-financiare, de particularitățile activității din ramura respectivă, de disponibilitățile bănești din economia națională. La rîndul său autofinanțarea influențează asupra gradului de participare a creditului bancar pe termen scurt la acoperirea stocurilor de valori materiale și a cheltuielilor de producție și circulație. În acest sens, considerăm justificat punctul de vedere după care fără un nivel corespunzător al autofinanțării nu se poate vorbi de o politică rațională a finanțării bancare. În aceste condiții optimul în participarea resurselor proprii și împrumutate la acoperirea mijloacelor circulante este o expresie a raportului judicios dintre stocurile și cheltuielile de producție și circulație necesare în mod permanent și cele care prezintă oscilații de la o perioadă la alta în cadrul întreprinderilor.

Asigurarea echilibrului financiar

ÎN CONTEXTUL întăririi autogestiunii economico-financiare, autofinanțarea urmează să dețină o pondere mai mare în asigurarea mijloacelor circulante, astfel încît să se reducă participarea creditului și indirect influența dobînzii asupra costurilor. Creditul bancar, ca resursă temporară, urmează să completeze resursele proprii ale întreprinderilor pe perioade limitate și pentru cerințe strict determinate. În același context se mai poate ridica și problema autofinanțării totale a activității întreprinderilor. Deși autofinanțarea totală ar elimina influența dobînzii asupra costurilor, din punct de vedere economic se justifică să se îmbine cu creditarea în proporție strict determinată de cerințele temporare și suplimentare de resurse bănești ale întreprinderilor.

Din tabelul nr. 2 se observă diferențele între ramuri în proporția de participare a resurselor la acoperirea mijloacelor circulante. De exemplu, la o întreprindere industrială resursele proprii acoperă 36% din totalul mijloacelor circulante și creditele bancare 48%. La un trust de construcții-montaj, fondurile proprii dețin 31%, resursele atrase 4% și creditele bancare 65%. La unitățile comerciale, mijloacele circulante se acoperă în proporție de 36% din fonduri proprii, 12% din resurse atrase și 52% din credite bancare. La o unitate de transport se remarcă ponderea însemnată a fondurilor proprii și participarea redusă a creditului bancar.

Autofinanțarea va cunoaște noi dimensiuni prin conceperea participării directe a oamenilor muncii la dezvoltarea mijloacelor de bază, a mijloacelor de producție. Așa după cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, în expunerea la Plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1982, prin participarea oamenilor muncii la fondul de dezvoltare se va asigura întărirea răspunderii lor în calitate de proprietari ai mijloacelor de producție, se va stimula preocuparea pentru buna desfășurare a activității economice, pentru autoconducere, autogestiune și autofinanțare.

Asigurarea autofinanțării unităților economice se realizează în strînsă corelație cu echilibrul financiar la nivel microeconomic. Concordanța dintre necesitățile de fonduri financiare și resursele de procurare a lor influențează și asupra autofinanțării unităților economice. Întreprinderile care își asigură echilibrul financiar au posibilitatea să-și constituie în mod operativ fondurile proprii și să realizeze sarcinile de dezvoltare. În cazul invers, al unei întreprinderi care nu își asigură echilibrul financiar, apar greutăți și în autofinanțarea producției și investițiilor.

În ansamblu, îmbinarea autofinanțării cu creditarea este dependentă de nivelul de dezvoltare al economiei naționale și al pregătirii cadrelor. Competențele mai largi în administrarea resurselor dintr-o anumită etapă a dezvoltării economiei naționale presupun și cadre mai bine pregătite care să asigure utilizarea fondurilor bănești în concordanță cu interesele generale ale societății. De asemenea, lărgirea autofinanțării implică exercitarea controlului financiar, pentru a urmări modul în care se utilizează fondurile bănești ale întreprinderilor.

Conținutul, trăsăturile și rolul autofinanțării evidențiază potențele sale în întărirea autogestiunii economico-financiare și în asigurarea echilibrului financiar al întreprinderilor.

Tabelul nr. 2

Resurse de finanțare a mijloacelor circulante

(%)

	Întreprindere industrială	Întreprindere de transport local	Trust de construcții	Unități comerciale	Unități de gospodărie comunală
Fondul mijloacelor circulante	36	54	16	36	36
Resurse atrase	16	22	4	12	14
Fond baracamente	—	—	15	—	—
Credite bancare	48	24	65	52	50
Total resurse	100	100	100	100	100

GH. M. VOINEA
Iași

EXIGENȚELE PROFESIONALE ȘI PREGĂTIREA FORȚEI DE MUNCĂ

PENTRU județul Brașov principalele probleme legate de asigurarea cu forță de muncă în activitatea de construcții privesc, pe de o parte, nivelul încă scăzut de calificare a personalului, concretizat în ponderea relativ ridicată a muncitorilor necalificați în ansamblul personalului. Pe de altă parte, este vorba de nivelul ridicat al fluctuației (ce afectează circa 38 la sută din personalul muncitor încadrat în cursul unui an), fenomen ale cărui consecințe negative sînt amplificate prin faptul că o pondere însemnată din personalul migrant a beneficiat de o pregătire profesională ridicată. Pornind de la aceste elemente, în investigația pe care am desfășurat-o asupra modalităților de asigurare cu forță de muncă la Trustul de construcții din Brașov ne-am orientat asupra a două aspecte principale. Primul îl reprezintă populația analizată : am considerat că în condițiile exigențelor tot mai mari privind ridicarea calificării, liceului de construcții din localitate îi revin sarcini tot mai importante, și că studierea acestui segment demografic oferă informații semnificative pentru întregul personal*) Cel de al doilea privește unghiul din care a fost proiectată analiza : am considerat că identificarea factorilor ce au determinat opțiunea pentru meseria de constructor oferă temeiul unor previziuni destul de exacte asupra atitudinii față de profesiunea aleasă și față de locul de muncă, permite inițierea unor măsuri care să stabilizeze personalul și să stimuleze participarea sa creatoare în muncă. Așadar, ce concluzii au fost desprinse ?

Studierea registrului de opțiuni profesionale al elevilor a înfederat o corelație de intensitate mai redusă între alegerea meseriei de constructor (în fapt decizia de a urma liceul de construcții și, devansînd oarecum concluziile, decizia de a urma „liceul" în general), și dorința de a practica meseria respectivă odată cu încheierea perioadei de școlarizare. Semnificativă pentru această tendință este proporția elevilor care au declarat că doresc să profeseze meseria de constructor. Astfel, din treapta I-a de liceu, pe total populație analizată, 43,32 la sută doresc să urmeze în continuare liceul de construcții și ulterior să activeze în sfera construcțiilor (această tendință se conturează mai clar în cazul populației feminine, unde procentul respectiv este de 74 la sută față de 25 la sută în cazul băieților) ; cît privește treapta a doua de liceu, dintre absolvenți numai 11 la sută (pentru băieți) și 5 la sută (în cazul fetelor) doresc să obțină calificarea de constructori urmînd un stagiu de practicant. Chiar dacă aceste procente nu se vor regăsi întocmai ca decizii concrete privind practicarea sau abandonul meseriei de constructor, nivelurile constatate conturează o tendință clară de orientare ulterioară spre alte meserii. În aceste condiții este de presupus că vor fi afectate nu numai posibilitățile de asigurare în perspectivă, cu forță de muncă superior calificată a activității de construcții din județ, dar însăși calitatea pregătirii profesionale, modalitatea în care este însușită meseria au de suferit, dacă se ia în considerație legătura strînsă ce există între atașamentul față de muncă, de profesiune și calitatea rezultatelor. Să încercăm să sistematizăm principalele cauze ce conduc la o atare situație.

Potrivit datelor înregistrate în perioada cercetării prin diverse metode — chestionar, interviuri cu elevii și cadrele didactice, analiza populației școlare pe medii și zone de proveniență etc. —a reieșit că principala cauză a atașamentului redus față de meseria de constructor o reprezintă modul întîmplător în care au ajuns în liceu cei mai mulți dintre elevi. S-a manifestat și continuă să se manifeste puternic așa-numita „selecție negativă". Insuccesul la examenul de admitere la liceele cu alte profiluri, mai solicitate, a determinat înscrierea în liceul de construcții ca alternativă la varianta absolvirii celor 10 ani de școlarizare obligatorie. Din această perspectivă este de înțeles că alegerea meseriei de constructor a avut un caracter accidental, că opțiunea respectivă nu s-a întemeiat pe o cunoaștere a profilului de activitate, fapt care determină și nivelul ridicat al fluctuației potențiale — cu alte cuvinte fenomenul fluctuațional surprins nu ca un act împlinit, ci la nivelul intențiilor exprimate de cel în cauză. Un alt motiv îl constituie reacția la condițiile de șantier, reacție ce se materializează în două direcții mai importante : pe de o parte există tendința de a prefera continuarea studiilor — treapta a II-a liceală și eventual facultate — angajării în muncă ; pe de alta, o parte însemnată din elevi, mai cu seamă fete, urmăresc să presteze o muncă mai ușoară, fie în serviciile funcționale ale diverselor unități de construcții, fie în alte domenii de activitate, de regulă servicii sociale.

Am identificat, în cursul cercetării noastre, și un grup de elevi cu o înțelegere clară a profesiunii și o orientare precisă asupra evoluției lor profesionale ulterioare. Astfel cei care declară că doresc să practice meseria de constructor provin, în cele mai multe situații, din familii de constructori. Semnificativ este și faptul că, sub aspectul mediului de proveniență, în ce privește opțiunea menționată, se conturează o pondere net superioară a elevilor care provin din mediul urban.

Corelația pozitivă înregistrată între mediul urban de proveniență și opțiunea pentru meseria de constructor se întemeiază, credem, cel puțin în parte, prin diferențele de percepție socială a profesiunii de constructor specifice mediului urban și celui rural. În mediul urban, profesia de constructor se asociază cu ideea de muncă organizată, desfășurată într-o întreprindere de stat, cu putere economică, unitate care oferă posibilități însemnate de cîștig. Pentru cei care provin din mediul rural, activitatea din construcții — prin faptul că se desfășoară în condiții adesea dificile — prezintă multe asemănări cu munca din agricultură, profesiune, care, nu o dată, este privită în mod necorespunzător mai cu seamă de contingentele tinere, ca avînd un loc inferior în scara de valori.

Cît privește faptul că stabilirea profesională a elevilor este puternic legată de specificul profesional al familiilor din care provin (respectiv familii de constructori), în cursul investigației noastre am constatat că această legătură nu are un caracter pur emoțional și nicidecum întîmplător. Elevii care provin din familiile de constructori sînt bine pregătiți, sub aspect motivațional, pentru a-și însuși, iar ulterior practica, meseria de constructor. Ei sînt familiarizați cu exigențele acestei profesiuni, își reprezintă mai clar evoluția lor profesională și implicit devenirea lor ca individzi. Or, toate aceste elemente ne îndreptățesc să susținem că ceea ce realizează familiile, în aceste situații, este o acțiune de orientare profesională.

Desigur, este vorba despre o acțiune spontană, bazată precumpănitor pe relații interpersonale, pe transmiterea, de la părinți la copii, a unei experiențe de viață, a unui sistem de valori, a unei conduite determinate. Dar, ne punem întrebarea : rezultatele pozitive nu pot fi oare generalizate ?Iar răspunsul va avea, neîndoios, un sens pozitiv, întrucît orientarea profesională poate dobîndi un caracter de masă și se poate desfășura pe fondul unei autentice rigori științifice. Tocmai de aceea credem că o bună propagandă profesională în rîndul elevilor școlilor generale și al părinților, testarea aptitudinilor fiecărui copil pot constitui pîrghia prin care să se asigure o stabilitate superioară și un atașament înalt față de profesiune. Și, lucru demn de semnalat, sub aspectul efortului material organizarea unor asemenea acțiuni este de departe mai lesnicioasă decît efortul pe care îl presupune calificarea unor contingente suplimentare de elevi, pentru a se suplini pierderile prin fluctuație, fără a mai considera pierderea efectivă înregistrată de societate ca urmare a abandonului meseriei.

Un alt aspect care s-a evidențiat pe parcursul cercetării noastre este acela de a adecva în mai mare măsură utilajele dar și amenajarea locului de muncă la caracteristicile psihofiziologice dar și sociale proprii femeilor. În măsura în care și domeniul construcțiilor va absorbi contingente tot mai importante de forță de muncă feminină, stabilitatea, calitatea muncii vor fi considerabil condiționate de soluționarea unor aspecte ergonomice ale activității desfășurate în acest sector.

Vasile BURTEA
Mihai TOADER
sociologi, Trustul de construcții Brașov

*) În prezent, necesarul de forță de muncă este acoperit din următoarele surse : 48% cursuri de scurtă durată, 11% școala profesională, 41% prin stagiul de practicant al treptelor I-a și a II-a de liceu. Cît privește aria de cuprindere a cercetării, aceasta a inclus pe toți elevii liceului de construcții — treapta I-a și a II-a, cu un efectiv de 584 de persoane.

Ridicarea calității produselor, factor de accelerare a creșterii productivității

ÎN ANSAMBLUL problemelor legate de îmbunătățirea modului de măsurare și exprimare a productivității muncii, de sporire a forței cognitive și a capacității de expresie a acestui indicator sintetic, cercetarea influenței calității produselor asupra nivelului și evoluției productivității muncii se impune în prezent ca o cerință primordială. Tocmai în acest context aducem în discuție cîteva probleme cu privire la **relațiile dintre calitatea produselor și productivitatea muncii.**

Înainte de a intra în abordarea acestor probleme, remarcăm că o multitudine de condiții interne și externe ale dezvoltării României în etapa actuală situează problema ridicării calității produselor pe prim planul preocupărilor partidului și statului nostru. În legătură cu aceasta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** menționa : **„Este evident pentru oricine — și trebuie să facem ca acest lucru să fie înțeles de toate conducerile colective ale unităților economice, de toți oamenii muncii — că nivelul tehnic, calitatea produselor constituie condiția esențială pentru progresul economiei naționale. Aceasta privește atît produsele necesare economiei naționale, aprovizionării poporului nostru, cît și produsele pe care trebuie să le exportăm".**

Premise, context, semnificații

CA TOTALITATE a însușirilor tehnice, economice, ergonomice, estetice, social-culturale etc. ale bunurilor și serviciilor, **calitatea produselor** exprimă gradul de satisfacere, în condiții normale și pentru o perioadă de timp determinată, a unei nevoi sociale ; nu se raportează la o singură însușire, oricît de importantă ar fi, ci la un ansamblu de atribute în interconditionarea lor, a cărui utilitate se manifestă pe deplin în consum, la utilizatorul final. Privită în dialectica creerii, dezvoltării și utilizării produselor, calitatea este expresia unității procesului de creație (concepție), fabricație și consum a acestora. Astfel definită, calitatea produselor este, înainte de toate, un atribut al valorii de întrebuințare. Dar, tocmai în virtutea acestui fapt, calitatea are un profund conținut economic :

a) munca concretă consumată în toate segmentele procesului de creare, fabricare și utilizare a unor valori de întrebuințare, ca și aceste valori ca atare, se dovedesc utile numai atunci și numai în măsura în care sînt recunoscute ca socialmente necesare, numai atunci și numai atît cît satisfac o nevoie socială. În afara acestor relații, consumul de resurse de muncă vie și materializată se dovedește ineficient, iar la scară macrosocială apare ca o risipă ;

b) în unități de timp de muncă egale se realizează valori de întrebuințare cu caracteristici calitative diferite, cu grad de satisfacere a nevoii sociale și consum de muncă de asemenea diferit, chiar dacă volumul global (masa) al produselor este același. În aceste condiții, calitatea mai bună se materializează, practic echivalează cu un volum mai mare de valori de întrebuințare, și, în consecință, cu un grad superior de satisfacere în timp și spațiu a nevoii sociale, cu folosirea rațională a tuturor resurselor, cu economisirea muncii sociale ; după cum calitatea mai slabă, sub baremul socialmente determinat — chiar dacă pentru început, pe termen scurt, într-o viziune îngustă și neeconomică pare avantajoasă — antrenează pe termen mediu și lung un consum suplimentar de resurse pentru un volum adesea mai mic de valori de întrebuințare în condițiile în care o parte a nevoii sociale rămîne neacoperită. În acest mod, calitatea produselor acționează ca factor al evoluției volumului producției și, evident, al productivității muncii ; toate celelalte condiții considerate egale, calitatea — în funcție de nivelul și evoluția ei — determină deci sporirea, menținerea și chiar încetinirea creșterii productivității muncii ;

c) chiar dacă, în mod firesc, calitatea superioară a produselor antrenează la început un consum sporit de resurse, avînd deci cost, valoare și preț mai mare, pe termen mediu și lung — asigurînd concomitent folosirea rațională a tuturor resurselor și satisfacerea nevoilor — este un factor de economisire și conservare a resurselor și totodată de sporire a productivității muncii sociale.

În lumina acestor cîteva considerații este clar că, creșterea productivității muncii vii și sociale este pe deplin reală în măsura în care este însoțită dacă nu de îmbunătățirea, cel puțin de menținerea calității. De altfel, dacă prin definiție, teoretic, calitatea este inclusă (presupusă) în creșterea de productivitate, indicatorii de productivitate (Q/L sau L/Q) ar trebui să exprime rodnicia muncii sub un îndoit aspect — cantitativ și calitativ. În practica, dintr-o multitudine de cauze — asupra cărora nu insistăm acum — în condițiile în care volumul producției și productivitatea muncii cresc, poate avea loc un proces de erodare a calității unor produse ; ca urmare o parte a produselor fabricate — pentru care s-au cheltuit resurse material-financiare și umane — ar putea să nu fie socialmente recunoscute sau, în cel mai fericit caz, ar intra în consum după remanieri și recondiționări, suportînd costuri suplimentare fără un corespondent echivalent pe planul utilității finale. Este evident că această parte a produselor — chiar dacă pînă la urmă intră în sfera consumului productiv sau neproductiv — se constituie ca un minus și nu ca un plus de productivitate.

Discrepanța care poate să apară între evoluția productivității muncii și cea a calității produselor se manifestă atît în termeni fizici, cît și valorici : producția în expresie valorică și în consecință productivitatea valorică a muncii cresc, uneori foarte rapid, în timp ce în expresie fizică acestea nu se realizează sau realizarea este sub nivelul realizărilor valorice. Or, echilibrele economice sînt nu numai valorice, ci, înainte de toate, materiale ; gradul de satisfacere a nevoii sociale se leagă de existența produselor în forma lor materială. În spiritul principiilor mecanismului economico-financiar, evoluțiile celor două productivități ar trebui să fie convergente ; orice perturbare a raporturilor dintre ele generează o pierdere de eficiență.

Pe de altă parte, din punctul de vedere al productivității muncii sociale și al echilibrului dintre cerere și ofertă, dintre nevoi și resurse, nu este suficientă nici realizarea producției fizice, respectiv a productivității în general, ci în structura socialmente determinată. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, în condițiile actuale ale dezvoltării industriei noastre, a realiza producția cu orice preț, fără a lua în considerare structura nevoii sociale (a cererii finale), a produce fără a avea desfacerea asigurată, pe stocuri etc. — cum se mai întîmplă în practică — echivalează cu o risipă de resurse, de muncă socială, cu o diminuare de productivitate, cu toate consecințele asupra echilibrelor economice, asupra ritmului creșterii și eficienței economice.

Un indicator al productivității agrementat la exigențele sporirii calității

ÎN CE privește indicatorii folosiți în prezent pentru măsurarea productivității muncii trebuie spus că nici unul nu ia în considerare, în mod explicit, influența calității produselor, ceea ce afectează expresivitatea productivității, ca atare, și limitează utilitatea sa ca instrument de apreciere a rezultatelor activității economice, al înfăptuirii mecanismului economico-financiar. Tocmai de aceea, apreciem că atît perfecționarea măsurării productivității muncii, cît și orientarea mai puternică a unităților economice spre calitate se leagă, printre altele, de luarea în

onsiderare, în calculul nivelului și dinamicii productivității nuncii, a calității produselor *).

Cea mai importantă problemă, în condițiile menționate, este năsurarea calității produselor, respectiv calculul unui indicator igregat al calității (K). Ușor de formalizat, un asemenea indicator nu este la fel de ușor operaționalizat. Calculul respectiv presupune întrunirea cumulativă a unor condiții : sistem de ndicatori de exprimare a calității ; informații cu privire la tructura producției pe calități și evoluția acesteia pe durata le viață a produselor, la costul și eficiența calității ; metode și tehnici de măsurare a calității pe întregul flux al formării și finalizării calității etc. Or, multe dintre aceste condiții nu sînt întrunite. Pe de altă parte, nu putem să facem abstracție că din punct de vedere tehnic, studiul calității produselor — mai ales în faza de confecționare a lui, este dezvoltat, a apărut chiar o știință, calimetria ; că există o serie de metode statistico-matematice de măsurare a calității produselor ; au căpătat de asemenea extindere și metodele de gestiune a calității produselor.

În statistica calității produselor se folosește, după cum se știe, coeficientul mediu și (sau) coeficientul mediu generalizat al calității, calculat pornind de la structura produselor și de la prețul acestora pe calități. În cercetarea noastră nu am putut folosi acest indicator, din două motive : a) informațiile cu privire la structura producției pe calități erau foarte sărace, și, în plus, chiar dacă dispuneam de asemenea informații, ele nu ne dădeau indicații suficiente ca volum și nivel calitativ cu privire la concordanța dintre calitatea de proiect și cea de conformitate; b) prețul produselor, așa cum se stabilește în prezent, nu exprimă corect, în numeroase cazuri, calitatea produselor. Calitatea superioară necesită cheltuieli suplimentare, are un cost, respectiv un preț mai mare în raport cu același produs prezentînd o calitate inferioară. În mod corespunzător, evoluțiile calității produselor, ale costului acestora și ale prețului produselor — celelalte condiții considerate egale — ar trebui să fie convergente. Or, în practică — așa cum a rezultat și din cercetările efectuate de noi — această convergență este uneori alterată. Îndepărtarea prețului de calitatea produsului își transmite influența asupra nivelului și dinamicii productivității muncii : în cazurile respective productivitatea muncii se realizează și crește mai ales din preț, din valori, fără suficientă acoperire în însușirile produselor, chiar în condițiile existenței lor fizice.

Apreciind că — în asemenea situații — utilizarea coeficientului mediu de calitate a produselor ar conduce cel puțin în parte la concluzii deformate, insuficient de utile pe planul deciziei, ne-am orientat spre alte piste de cercetare. Întrucît în această etapă a cercetării obiectivului nostru a fost nu atît măsurarea exactă a influenței calității asupra productivității, ci mai ales acela de sensibilizare cu privire la impactul calității asupra productivității, am recurs la o serie de indicatori parțiali ai calității la producător sau consumator, testînd influența acestora asupra productivității. Cercetările s-au efectuat în 31 de întreprinderi de încălțăminte din cadrul Centralei industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei. Au fost folosiți ca indicatori de calitate : pierderile din rebuturi și remanieri, proporțiile produselor refuzate la controlul interfazic, volumul produselor pentru piața internă și cea externă refuzate la controlul tehnic de calitate, proporțiile reclamațiilor beneficiarilor interni și externi, stocurile de produse finite nevandabile.

Analiza impactului calității produselor asupra nivelului și creșterii productivității muncii și a celei totale atestă faptul că neajunsurile din domeniul calității produselor antrenează în mod direct pierderi de productivitate (fizică și valorică), consumuri suplimentare de resurse materiale — unele dintre ele deficitare — financiare și umane fără un echivalent corespunzător pe planul satisfacerii nevoilor sociale. Evident că, la nivelul întregii societăți, pierderile de productivitate generate de slaba calitate a unor produse se amplifică.

Expresie a calității muncii la nivelul tuturor eșaloanelor mecanismului economico-financiar și înainte de toate, în cel de creație și conducere, efectele slabei calități se extind dincolo de granițele unei întreprinderi ; ele se manifestă pe perioade de timp îndelungate, pe întreaga durată de viață a produsului, au tendința de difuzare și potențare pe măsura sporirii gradului de complexitate și diversificării structurii industriei, a creșterii dotării ei tehnice.

ACCELERAREA creșterii productivității muncii, cerință de prim ordin a progresului social — economic al țării noastre în etapa actuală, este în mod considerabil și multilateral condiționată de îmbunătățirea calității produselor. Evident, ridicarea calității produselor este un proces complex, cu multiple ramificații, un proces care necesită acțiuni sistematice, variate, de natură diferită pe întreaga durată de viață a unui produs. Cercetarea efectuată ne-a permis evidențierea cîtorva direcții de acțiune în vederea ridicării calității produselor, astfel încît aceasta să-și manifeste din plin valențele de creștere a productivității :

- elaborarea unor strategii ale calității de produse, constituirea unor seturi de rezervă și introducerea acestora eșalonat în producție și consum în momentul în care apar semnele „oboselii" vechiului produs ;

- perfecționarea relațiilor de conlucrare între cercetare-proiectare-producție și consum : instituirea unor formule de organizare și stimulare care să permită prospectarea corespunzătoare a cererii finale, o receptivitate mai mare a cercetării la nevoile producției, a producției la produsele cercetării și ale beneficiarilor și invers ; întărirea funcției de control al calității exercitate de beneficiarul produsului ;

- integrarea organică a calității produselor în mecanismul economico-financiar. Avem în vedere un ansamblu de măsuri convergente cum sînt : introducerea calității produselor în calculul indicatorilor de producție și productivitate ; extinderea sistemului de gestiune a calității — pe baza bilanțului calității — la nivelul tuturor factorilor antrenați în realizarea unui produs ; perfecționarea controlului calității produselor, sporirea funcției sale preventive ; întărirea rolului și funcțiilor stimulării materiale, personale și colective în ridicarea calității produselor.

dr. Steliana PERȚ
Institutul de economie socialistă

*) În mod teoretic, acest lucru se poate face cu ajutorul unui indicator sau coeficient al calității produselor. În acest caz formula de calcul a productivității ar fi :

$$W = \sum_{i=1}^{n} QK/\Sigma L \quad (1) \text{ sau } W = \sum_{i=1}^{n} \Big|_{i=1}^{n} QK$$

în care : W — productivitatea muncii : Q — producția globală, marfă, netă, fizică ; K — calitatea ; L — consumul de muncă (număr de persoane, timp de muncă), iar creșterea productivității s-ar calcula pe baza formulei :

$$\Delta W = \frac{\sum_{i=1}^{n} Q_1K_1}{\sum_{i=1}^{n} L_1} : \frac{\sum_{i=1}^{n} Q_0K_0}{\sum_{i=1}^{n} L_0}$$

respectiv

$$\Delta W = \frac{\sum_{i=1}^{n} L_1}{\sum_{i=1}^{n} Q_1 \cdot K_1} : \frac{\sum_{i=1}^{n} L_0}{\sum_{i=1}^{n} Q_0K_0}$$

Întrucît K poate lua valori sub și supraunitare, introducerea calității în calculul productivității conduce la trei situații : în funcție de valorile lui K, productivitatea recalculată (W_2) va fi egală, mai mare sau mai mică decît cea inițială (W_1). Schematic, aceasta apare în felul următor :

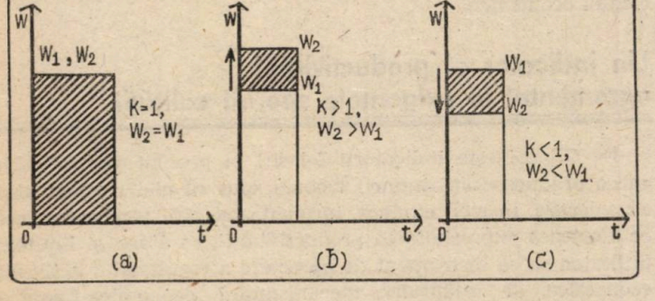

Lăsînd de o parte cazul a, în cazul b, segmentul W_1W_2 pe dreapta OW, reprezintă plusul de productivitate pe seama calității produselor, în timp ce în cazul c, segmentul W_2W_1 pe aceeași dreaptă OW reprezintă pierderea de productivitate generată de lipsa de calitate.

În spiritul autoconducerii muncitorești

AUTOEXIGENȚĂ ȘI RESPONSABILITATE ÎN FUNDAMENTAREA ȘI REALIZAREA PLANULUI

FIECARE luare de cuvînt, în cadrul recentei adunări generale a reprezentanților oamenilor muncii de la Întreprinderea de elemente pentru automatizări București, a fost — într-un fel sau altul — o reflectare a problematicii economiei naționale în cea a unității, a problematicii unității în cea a locurilor de muncă, în lumina indicațiilor date de secretarul general al partidului la consfătuirea de lucru de la Comitetul Central. Creșterea volumului, diversificarea gamei, îmbunătățirea continuă a nivelului de performanță ale producției de echipamente electronice din profilul I.E.A. prezintă o deosebită importanță pentru înzestrarea modernă a industriei noastre, pentru eliminarea importului, pentru lărgirea accesului competitiv al creației tehnice românești pe piețele externe. Iar această producție trebuie realizată cu un consum minim de resurse materiale, energetice, valutare, de muncă, în condițiile folosirii optime a dotării întreprinderii.

Dezbătînd sarcinile ce-i revin din planul pe 1983, colectivul a refuzat atitudinea de automulțumire pe care i-ar fi putut-o imprima rezultatele din primele 9 luni ale anului în curs (depășirea planului la producția marfă totală și la cea vîndută și încasată, la producția netă, la productivitatea muncii, la beneficii, reducerea suplimentară a cheltuielilor), conștient că ele nu au exprimat întregul potențial ; totodată, indicatorii propuși pentru anul viitor au prilejuit analize, responsabile privind capacitatea și căile pentru îndeplinirea lor, perfecționările ce trebuie aduse în diferitele compartimente, în relațiile dintre ele și cu exteriorul. Programul unitar de măsuri (cuprinzînd — cu precizarea termenelor, responsabilităților, eficienței — peste 30 de obiecte referitoare la introducerea progresului tehnic, îmbunătățirea organizării, ridicarea nivelului profesional al oamenilor muncii), aprobat de adunarea generală, se adaugă acțiunilor deja demarate pe linia pregătirii producției, în fundamentarea obiectivului de a mări în noul an — în comparație cu prevederile planului pe 1982 — cu circa 15 procente producția marfă, exportul, beneficiile, în condițiile concentrării deosebite a atenției asupra fabricației mijloacelor de automatizare.

Accelerarea introducerii progresului tehnic — prioritate absolută

DACĂ în analiza activității de pînă acum și în discutarea orientării de viitor, atenția s-a axat mai degrabă pe problematica de ordin tehnic-tehnologic, prin prisma ei fiind interpretată și cea a producției, aceasta s-a datorat nu numai tonului dat chiar de consiliul oamenilor muncii, în materialul prezentat, ci mai cu seamă unor cerințe obiective de mare actualitate, legate de rolul I.E.A. în industria electronică și al acesteia în ansamblul economiei și a unor experiențe trecute din care s-au tras învățăminte. (Se resimt încă, de pildă, consecințele întîrzierilor din cincinalul precedent în asimilarea unor produse noi — și le resimte nu numai întreprinderea, ci economia națională, care a fost nevoită să importe în continuare astfel de produse.)

În bilanțul pe zece luni al muncii de creație, concepția specialiștilor și priceperea muncitorilor s-au materializat prin asimilarea în fabricație a 70 de produse noi sau modernizate, introducerea a 5 tehnologii perfecționate. Seria de modele ale sistemului de reglare automată SRA destinate exportului, ecnipamentele ECAROM 800, NUMEROM 306, 331 M, MAREL, cele de dispecerizare a cîmpurilor de sonde etc. au trecut cu succes confruntarea cu cerințele utilizatorilor. În urma rezultatelor bune obținute la încercarea primului lot de servomotoare pentru înregistrare, s-au creat condiții ca trecerea la producția de serie a acestora să înlocuiască un import costisitor. Deosebită însemnătate prezintă progresele în mărirea gradului de integrare a fabricației ; ele au permis obținerea unei economii valutare echivalînd cu circa 3,6 milioane de lei, sumă ce va spori considerabil o dată cu creșterea seriei la produsele vizate. De exemplu, se apreciază la 400 mii dolari/an diminuarea importului prin asimilarea tehnologiei de execuție a pastilelor de contact pentru aparate înregistratoare ; la 40 mii dol./an, prin realizarea separatoarelor galvanice ; la 400 dol. pentru fiecare echipament ECAROM, prin utilizarea unui sistem cu circuite integrate de producție autohtonă.

La dimensionarea indicatorilor economici pe 1983 s-au avut în vedere amplificarea considerabilă a creației tehnice proprii (a institutului de specialitate și întreprinderii), scurtarea intervalului între încheierea cercetării-proiectării și trecerea la producția curentă. Astfel, se contează pe o reducere cu circa 30% a cheltuielilor materiale și de muncă prin dezvoltarea amintită a sistemului SRA (în comparație cu vechile soluții bazate pe aparatură SFRAM), concomitent cu lărgirea posibilităților de export ; iar asimilarea aparaturii pentru centralele nuclearo-electrice va asigura, numai la etapa I a primei unități, o economie la import de peste jumătate de milion de dolari.

Preocupîndu-se ca o dată cu fundamentarea și aprobarea planului să se acționeze energic și în vederea creării condițiilor necesare pentru realizarea lui, adunarea generală a apreciat că trebuie intensificate eforturile pentru accelerarea ritmului de asimilare a noilor produse și tehnologii, pentru urgentarea rezolvării fazelor restante. S-a decis ca încă în acest an să se obțină o depășire a numărului de faze prevăzut în planul tehnic, iar specialiștii din compartimentul tehnic și din compartimentele ce contribuie la pregătirea fabricației (atelierele de proiectare, S.D.V-uri, autoutilare, prototipuri) să se concentreze asupra asimilării produselor destinate centralelor nucleare, a noi echipamente de comandă numerică CNC, cu fiabilitate sporită pentru mașini-unelte, a echipamentelor complexe de automatizare bazate pe sistemele ECAROM și SRA, asupra reproiectării aparaturii de indicare-înregistrare electronică analogică pentru a mări performanțele în exploatare și productivitatea muncii în fabricație.

Exportul : nu numai lărgirea ofertei, ci și lărgirea efectivă a livrărilor

ZILELE acestea, întreprinderea livrează ultimele produse din cantitățile contractate la export pe 1982. Ele confirmă calitatea de concepție, realmente competitivă, a echipamentelor ce poartă cunoscuta marcă FEA.

Pentru ca această calitate de concepție să se regăsească și în calitatea de execuție a fiecărui produs în parte, s-a acționat pe linia întăririi și creșterii exigenței controlului la recepția materialelor și componentelor și pe tot fluxul, de la prelucrări mecanice la montaj final ; controlorii au fost instruiți să nu se limiteze la constatări, ci să contribuie la îmbunătățirea proceselor tehnologice, pentru prevenirea defectelor; a fost lărgită baza materială de testări și verificări. Un punct central al colaborării cu furnizorii de componente este efortul pentru mărirea fiabilității aparaturii. Programul de perfecționare profesională a personalului pe 1983, amplificat față de cel din anul în curs, este orientat spre completarea cunoștințelor și mărirea îndemînării executanților potrivit nivelului tehnic și tehnologic ridicat al noilor produse, în special al aparaturii analogice modularizate.

Anul acesta, la cele 18 tîrguri și expoziții internaționale la care au fost prezentate, noile produse FEA — cu performanțe ridicate și design modern — s-au bucurat de interes din partea specialiștilor și oamenilor de afaceri. Pentru ca tot mai mulți clienți externi potențiali să devină cumpărători efectivi, întreprinderea, în colaborare cu „ELECTRONUM" și cu participarea altor întreprinderi de comerț exterior, a stabilit pentru 1983 un program de promovare mai intensă la export. Colectivul de marketing a elaborat un catalog în limba engleză, care să fie difuzat cu concursul agenților noastre economice din străinătate. Se editează prospecte pe familii de produse. Ar fi, probabil, util să se extindă și alte forme — expoziții proprii itinerante, par-

→

Școala profesională — principala formă de pregătire a muncitorilor constructori

AM PREZENTAT, în prima parte a acestui articol*), unele neajunsuri ce caracterizează în prezent sistemul de pregătire a muncitorilor calificați pentru ramura de construcții-montaj și, pornind de la indicațiile secretarului general al partidului, modul în care Ministerul Construcțiilor Industriale consideră că ar putea fi îmbunătățit acest sistem, pentru a garanta o instruire profesională la nivelul tehnicii și tehnologiei moderne de pe șantiere, la nivelul cerințelor privind creșterea productivității muncii și îmbunătățirea calității lucrărilor. Sintetizînd, este vorba despre prelungirea duratei de studii în școlile profesionale de la 1 1/2 la 3 ani (absolvirea acestei școli urmînd să fie echivalată, pe planul instrucției generale obligatorii, cu absolvirea a 10 clase, deci a primei trepte a liceului), însușirea de către elevi a unui profil larg de policalificare, creșterea ponderii practicii școlare în specialitate.

Dezvoltarea importantă a rețelei de școli

ESTE de așteptat, cu un grad ridicat de certitudine, ca școala profesională reorganizată într-o astfel de viziune să asigure o calificare a muncitorilor, net superioară calitativ celei pe care o oferă în prezent liceele de construcții. Se pune însă problema cantității acestei calități. La ora actuală, cum s-a arătat, din efectivul de muncitori calificați al unităților M.C. Ind. circa 26% sînt absolvenți de școli profesionale — proporție acumulată în decursul anilor, dar care nu va avea șanse de creștere rapidă, cîtă vreme din totalul elevilor cursurilor de zi ai unităților școlare tutelate de minister, cei ai școlilor profesionale reprezintă doar 11%, iar numeric, ei sînt de 4,5 ori mai puțini decît în 1970/1971.

Graficul prezintă modul în care a evoluat, la etape semnificative din perioada începînd cu 1970, populația școlară și repartizarea ei pe licee, treptele I și II (cursuri de zi) și școlile profesionale ale M.C. Ind. (În prezent, rețeaua de unități școlare ale ministerului cuprinde 14 licee și 13 școli profesionale).

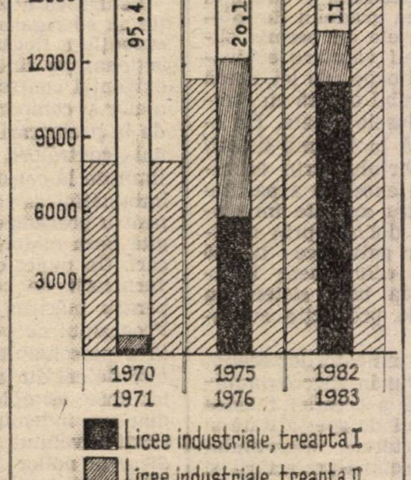

Pentru considerentele expuse, structura la care s-a ajuns apare necorespunzătoare și se impune a fi schimbată. Aceasta presupune **CREȘTEREA IMPORTANTĂ A PONDERII (DECI ȘI A NUMĂRULUI) ȘCOLILOR PROFESIONALE**, care să devină **principala formă de pregătire a muncitorilor calificați.** Se avansează următoarea distribuire în viitor a efectivelor de elevi :

— circa 80% în școli profesionale de 3 ani,

— circa 20% în licee industriale de construcții-montaj (organizate cu ciclu continuu — fără trepte — de la clasa a IX-a la a XII-a).

Caracterul deschis al unui astfel de sistem de învățămînt ar oferi absolvenților ambelor forme posibilitatea de a lucra în producție ca muncitori calificați sau de a-și însuși un nivel superior de instrucție, iar unităților care-i încadrează — de a avea o forță de muncă adecvată cerințelor actuale.

Îndatoriri ale școlilor și ale unităților beneficiare

CONSIDERĂM că reorganizarea sistemului de învățămînt profesional trebuie rezolvată în mod unitar, nu numai în cadrul M.C. Ind, ci pentru întreaga ramură de construcții-montaj, cu o rețea de școli care să satisfacă nevoile unităților din teritoriu, indiferent de subordonarea lor departamentală, ca o infrastructură adecvată pentru îmbunătățirea pregătirii muncitorilor calificați. Ea nu va putea însă asigura, prin sine însăși, obținerea rezultatelor scontate. Mai este necesară îndeplinirea unor condiții, cu concursul Ministerului Educației și Învățămîntului, al ministerelor și consiliilor populare ce au în subordine organizații de construcții-montaj, al unităților care tutelează școlile ;

- o mai intensă propagandă în rîndul elevilor din clasele gimnaziale, pentru a-i atrage la însușirea profesiei de constructor, în exercitarea căreia pot afla deosebite satisfacții de ordin moral și material ;
- selecția candidaților după criterii dictate de condițiile în care, după absolvire, vor lucra pe șantiere — muncă în aer liber, gradul de efort fizic al unor operații (în prezent, destul de numeroși absolvenți — mai ales fete — solicită negații de la unitatea la care sînt repartizați, respectiv rezilierea contractului încheiat cu aceasta, sub motivul că nu sînt dotați fizic pentru munca în construcții) ;
- perfecționarea în specialitate și din punct de vedere pedagogic a cadrelor didactice și de instructori, potrivit cerințelor unei școli care să dea elevului atît cunoștințe la nivelul primei trepte a liceului, cît și policalificarea ;
- garantarea, de către conducerile unităților și șantierelor de construcții la care elevii își efectuează practica, a condițiilor necesare (front de lucru organizat și aprovizionat în mod corespunzător) pentru lucrul în formații proprii, sub conducerea cadrelor de specialitate ale școlii, sau încadrați în echipe și brigăzi existente, conduse de muncitori cu bună pregătire și îndrumate de maiștri cu aptitudini pedagogice ;
- integrarea treptată a elevilor din ultimul an al școlii profesionale în viața colectivelor de pe șantiere, în ce privește nu numai munca, ci și activitatea educativă, culturală, familiarizarea lor cu aspectele practice ale indicatorilor economici, ale autoconducerii muncitorești.

Dan CONDREA

*) „Pregătirea în școlile profesionale — la nivelul tehnicii moderne din dotarea întreprinderilor", R.E. nr. 45/1982.

←

ticiparea cu oferte la diverse licitații, includerea elementelor pentru automatizări în mai multe livrări complexe românești.

Utilizarea deplină a potențialului

UȘORUL AVANS cîștigat față de plan în primele 3 trimestre trebuie sporit, pentru ca pînă la finele anului să se realizeze și angajamentele ; adunarea generală a stabilit ca volumul mediu lunar al producției să crească, în acest scop, cu circa 13 la sută — ceea ce va înlesni și trecerea la ritmul stabilit pentru 1983.

Ca puncte nevralgice care trebuie soluționate au fost identificate nu numai problemele de aprovizionare, ci și cele ținînd de ritmicitatea producției pe secții, de disciplina în muncă și mai buna utilizare a timpului de lucru etc.

Răspunderea oamenilor muncii, de proprietari ai mijloacelor de producție — răspundere întărită în condițiile participării lor cu părți sociale la constituirea fondului de dezvoltare economică al întreprinderii, potrivit prevederilor legii recent adoptate de Marea Adunare Națională — s-a manifestat în atitudinea combativă față de unele deficiențe în întreținerea și repararea utilajelor și instalațiilor, în utilizarea dotării oficiului de calcul, în amenajarea depozitelor. Totodată, ținînd seama de avantajele obținute prin autoutilare, s-a propus să continue acțiunea de executare cu forțe proprii a unor mașini cu destinație specială, de modernizare a celor existente.

Forul democrației muncitorești din întreprindere și-a exprimat hotărîrea ca, în întîmpinarea Conferinței Naționale a partidului, să-și îndeplinească și depășească sarcinile pe 1982, să asigure condițiile ca, încă din primele zile ale celui de-al treilea an al cincinalului, producția să se desfășoare ritmic, la întreaga capacitate, la un înalt nivel calitativ și de eficiență economică.

Adrian RUSU

În întîmpinarea Conferinței Naționale a P.C.R.

Modificări ale structurilor economice în profil teritorial

DEZVOLTAREA TERITORIALĂ este un proces complex, care afectează structurile economice și sociale, proces determinat de gradul de modernizare a economiei, de cerințele valorificării superioare a resurselor, de necesitatea creșterii eficienței activității economice, de stadiul dezvoltării la care a ajuns țara noastră.

Concepția științifică asupra dezvoltării în profil teritorial și-a găsit o expresie complexă, autocuprinzătoare în Programul Partidului Comunist Român, în primul Program-directivă de dezvoltare economico-socială în profil teritorial pentru perioada 1981—1985.

În forma cea mai sintetică, principiile și obiectivele dezvoltării teritoriale au fost formulate de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în felul următor: **„Făurirea socialismului presupune dezvoltarea puternică a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării, într-o concepție unitară și de largă perspectivă. Numai pe această cale se asigură ridicarea gradului de civilizație a tuturor localităților, lichidarea migrației populației spre orașele mari, transformarea armonioasă a întregii structuri și vieți sociale, făurirea deplinei egalități în ce privește condițiile de muncă și de viață, exercitarea drepturilor și afirmarea în cîmpul vieții sociale a tuturor cetățenilor țării**[1]).

Hotărîtoare în realizarea ansamblului de obiective ce caracterizează dezvoltarea multilaterală și echilibrată a tuturor județelor, este repartizarea judicioasă a forțelor de producție pe întregul teritoriu național.

Repartizarea rațională a forțelor de producție, dezvoltarea armonioasă a tuturor județelor implică, cu necesitate, realizarea unei structuri optime pe ramuri și subramuri ale economiei, între județe și în interiorul acestora, care să răspundă cel mai bine condițiilor concrete de spațiu și timp. Se are astfel în vedere realizarea unor structuri economice în profil teritorial care să asigure utilizarea eficientă a resurselor materiale și umane de care dispune societatea. Modificarea în această direcție, a structurii economiei, va avea ca efect final, sporirea contribuției fiecărui județ la dezvoltarea economico-socială de ansamblu, la creșterea eficienței în întreaga economie, asigurîndu-se totodată și un profil armonios județelor țării, o apropiere a acestora, din punct de vedere structural. Iată de ce analiza modificărilor structurale petrecute într-o anumită etapă, stabilirea profilului economic al județelor și desprinderea principalelor tendințe, reprezintă punctul de plecare în direcționarea viitoarelor schimbări în structura economică a fiecărui județ.

Profilul economic al județelor

ÎN STABILIREA profilului economic al județelor, în condițiile interne și internaționale actuale (ale penuriei de resurse materiale) devine definitoriu modul de valorificare a resurselor materiale și umane existente în zona respectivă. Se preconizează astfel apropierea nivelului de dezvoltare a județelor printr-o diversitate de structuri economice, diversitate ce trebuie să asigure pe ansamblul economiei și în fiecare județ, efecte utile maxime. În același timp, necesitatea realizării autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale implică și un anumit grad de concordanță între structurile economice teritoriale.

La determinarea profilului economic actual al județelor, analiza trebuie să pornească de la ramurile sau subramurile de bază. Cum în toate județele, industria și agricultura sînt preponderente, considerăm că raportul dintre acestea poate reda profilul economic al unui județ. Aceasta cu atît mai mult cu cît importanța unui raport just între cele două ramuri crește în cazul județelor cu un nivel mai redus de dezvoltare. Admiterea priorității industrializării în procesul modernizării structurii și creșterii economice rapide, în astfel de județe, nu elimină, ci, dimpotrivă, abia repune problema raportului dintre industrie și agricultură.

Și în actualul cincinal, un obiectiv prioritar îl reprezintă „creșterea proporțională și armonioasă a industriei și agriculturii, a tuturor ramurilor economiei naționale, realizarea unui echilibru optim între diferite sectoare, în vederea satisfacerii într-o mai mare măsură a necesităților progresului general al societății și ridicării continue a bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor"[2]).

Utilizarea raportului dintre industrie și agricultură în determinarea profilului economic naște și discuții legate de criteriul cel mai indicat de a fi utilizat în calcul: populația ocupată, volumul fondurilor fixe sau volumul producției. În cele mai multe cazuri se are în vedere structura populației ocupate. Se consideră, astfel, că tipul de economie agrară se caracterizează prin faptul că partea covîrșitoare a populației activează în ramurile neindustrializate, în special agricultura. Întrucît analiza raportului dintre ramuri și subramuri după unul din cei doi factori de producție (populație, fonduri) face abstracție de modul de utilizare a acestora, în condițiile actuale, cînd utilizarea eficientă a resurselor reprezintă problema esențială în dezvoltarea economiei, volumul realizărilor este cel care poate oferi o imagine adecvată a profilului economic al județelor. În condițiile dezvoltării economice intensive, a unei productivități a muncii superioară în industrie, numeroase sînt situațiile în care avem județe cu o structură a populației ocupate favorabilă agriculturii, dar cu un raport pozitiv între producția industrială și cea agricolă.

Pornind de la valoarea raportului dintre producția industrială și cea agricolă din fiecare județ și prin compararea sa cu raportul dintre industrie și agricultură la nivelul economiei naționale s-a calculat indicele profilului economic[3]).

$$P_J = \frac{\frac{Q_{IJ}}{Q_{AJ}}}{\frac{Q_I}{Q_A}} = \frac{R_J}{R_e}, \text{ unde,}$$

— Q_{IJ} și Q_I reprezintă producția globală industrială a județului și respectiv pe total economie;

— Q_{AJ} și Q_A producția globală agricolă a județului și din economie;

— R_J și R_e raportul industrie-agricultură din județ și respectiv media pe economie.

Pornind de la raportul dintre producția globală industrială și cea agricolă din fiecare județ și de la mărimea relativă a acestuia față de raportul industrie-agricultură din economia națională, cele 40 de județe existente în anul 1980 și municipiul București, au fost împărțite în patru grupe:

a) județe cu o structură predominant industrială pentru care indicele profilului are valori mai mari de 1,5;

b) județe cu un profil industrial-agrar unde indicii de profil variază între limitele de 1,0 și 1,5;

Tabelul nr. 1

	1970	1980
— Județe predominant industriale	9	7
— Județe industrial-agrare	7	6
— Județe agrar-industriale	10	18
— Județe agrare	14	9

Notă: Raportul industrie-agricultură s-a calculat ca raport între producția globală industrială și cea agricolă realizate în 1970 și respectiv anul 1980.

[1]) **Nicolae Ceaușescu** — Expunere la Congresul Consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare municipale, orășenești și comunale din 4 februarie 1976; România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 12, Buc., 1976, p. 460—461

[2]) **Nicolae Ceaușescu** — Raport la cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura politică, București, 1979, p. 26

[3]) Un indice asemănător al profilului economic a fost propus în lucrarea „Profilul dezvoltării economice a județelor în contextul cerințelor accelerării procesului de omogenizare economico-socială în profil teritorial", elaborată de cercetătorii G. Frent și J. Ursache de la Institutul de planificare.

c) județe agrar-industriale, cu indici între 0,5 și 1,0 ;

d) grupa județelor de tip agrar pentru care indicii sînt inferiori valorii de 0,5.

Repartizarea numerică a județelor, în cele patru grupe după acest criteriu în anii 1970 și 1980 este următoarea:

Tabelul nr. 2

Județele	Raportul industrie-agricultură		Dinamica %
	1970	1980	1980/1970
Brașov	15,86	24,27	153,0
Hunedoara	18,38	12,83	69,8
Prahova	11,47	17,10	149,1
Sibiu	11,17	18,76	167,9
Caraș-Severin	11,28	11,02	97,7
Teleorman	1,23	2,53	205,7
Bistrița	1,07	2,66	248,6
Botoșani	0,83	1,92	231,3
Tulcea	1,05	2,66	253,3
Călărași	0,79	1,85	234,2

Reducerea, în anul 1980, a numărului de județe din grupele extreme, paralel cu creșterea de la 13 la 19 a numărului de județe agrar-industriale are în principal două explicații:

a) în primul rînd, ca urmare a amplului proces de industrializare, are loc o apropiere, prin sporul considerabil al producției industriale în județele rămase în urmă și trecerea acestora în grupa județelor agrar-industriale. Astfel, cele 6 județe cu profil agrar care au trecut în rîndul județelor agro-industriale (Buzău, Constanța, Covasna, Mehedinți, Olt și Sălaj) au înregistrat în perioada analizată o creștere a producției industriale între 874,4% și 329,7% față de 304,7% media pe țară.

Creșterea accentuată a producției industriale în județele mai puțin dezvoltate s-a bazat pe politica de investiții și repartizarea lor, în fiecare etapă parcursă, după nevoile majore ale economiei privind valorificarea resurselor materiale și umane aflate în diferite zone ale țării. În acest context obiectivul stabilit de Congresul al XI-lea al partidului de a se realiza în fiecare județ o producție globală industrială de cel puțin 10 miliarde lei a constituit un element hotărîtor în politica de apropiere a nivelului de dezvoltare industrială a județelor patriei. Ca urmare, în perioada 1965—1980 numărul județelor cu o producție industrială de peste 10 miliarde lei a crescut de la 4 la 32. De altfel în anul 1980 nu mai existau județe cu o producție industrială sub 4 miliarde lei, față de 27 cîte existau în 1965.

b) reducerea indicelui profilului economic al județelor industriale prin creșterea mai accentuată a producției agricole (de exemplu, în județele Bacău, Argeș, Cluj), dinamica acesteia fiind mult peste cea realizată pe ansamblul economiei. Aceasta explică posibilitățile mai mari de dezvoltare a agriculturii și în județele în care industria are un rol determinant.

Apropierea profilului județelor este ilustrată și de reducerea decalajului relativ între județul Brașov și județul Ialomița[4]) (al doilea și ultimul după raportul industrie-agricultură), de la 22,6% în 1970 la 17,21% în anul 1980 și ca urmare a dinamicii raportului dintre producția globală industrială și cea agricolă superioară în județele mai puțin dezvoltate.

În actuala etapă de dezvoltare economică și socială a țării, determinant în asigurarea unei dezvoltări echilibrate în profil teritorial este realizarea unei producții globale anuale de cel puțin 70 000 lei pe locuitor. Față de 1980 cînd 12 județe aveau o producție globală pe locuitor de peste 70 000 lei, în 1985 se prevede ca în toate județele să se realizeze acest deziderat. Mai mult, celor 2 județe care în 1980 aveau o producție globală de peste 1 000 000 lei li se vor alătura alte 8 județe.

Modificări structurale în industrie

SPORIREA CONTRIBUȚIEI industriei — ramura principală în economia tuturor județelor în anul 1980 — la realizarea produsului material devine o caracteristică generală, cu accente deosebite în județele agrare. Totuși, diferențierea între dinamicile producției industriale nefiind sensibilă, nu au loc mutații importante în ierarhia județelor. În acest context, apare ca fiind foarte importantă în caracterizarea profilului economic al județelor, analiza modificărilor structurale din industrie.

Evoluția structurală a industriei, în condițiile în care sporirea contribuției industriei la realizarea produsului social devine o caracteristică generală, are un rol hotărîtor în orientarea procesului de modernizare a întregii economii, în îmbunătățirea profilului economic al județelor.

Printre tendințele ce s-au înregistrat în perioada analizată în structura producției industriale, remarcăm :

— scăderea însemnată a ponderii producției ramurilor extractive paralel cu creșterea importanței ramurilor prelucrătoare;

— creșterea ponderii industriei constructoare de mașini și a industriei chimice;

— scăderea ponderii ramurilor producătoare de bunuri de consum;

— creșterea prioritară a ramurilor purtătoare ale progresului tehnic și a sectoarelor care încorporează un volum mare de muncă de cercetare.

Intensitatea acestor schimbări structurale este diferențiată de la un județ la altul și în funcție de profilul acestora.

Astfel, industria județelor predominant industriale cunoaște în perioada 1970—1980 puține modificări structurale; crește ponderea industriei constructoare de mașini în detrimentul industriei alimentare.

Spre deosebire de acestea, județele cu profil agrar au cunoscut modificări structurale mult mai importante.

Desigur, însă, că ținînd seama de necesitatea reducerii consumurilor de resurse naturale, și în primul rînd a celor energetice, de cerința valorificării superioare a materiilor prime locale, și în special a celor regenerabile, concomitent cu dezvoltarea puternică a bazei proprii de materii prime, în perspectivă s-ar putea manifesta tendințe cu totul noi în privința structurii economice a unora dintre județe.

Criterii de analiză a gradului de specializare industrială a județelor

CONSIDERĂM că cercetarea tendințelor structurale ce s-au manifestat în dezvoltarea industriei într-o anumită perioadă este strîns legată de analiza procesului de specializare industrială a județelor, proces ce permite realizarea acelui profil care să răspundă cel mai bine condițiilor concrete de spațiu și timp.

Pentru aceasta, propunem utilizarea, în cercetarea faptică, a unor indicatori utilizați în statistica O.N.U.:

— coeficientul de concentrație

— coeficientul de intensitate a modificărilor structurale și

— coeficientul de concordanță a două distribuții procentuale.

Coeficientul de concentrație[5]) permite o oglindire statistică a procesului de specializare. Calculat pe fiecare județ, la începutul și sfîrșitul perioadei, diminuarea valorii indicatorului va arăta că modificarea structurii a fost orientată spre dezvoltarea de noi ramuri sau spre acele ramuri care dețineau la începutul perioadei ponderi mici. În comparație cu media pe economie, el va permite clasificarea județelor după structura lor industrială în:

— județe specializate, unde indicatorul are o valoare superioară față de media pe economie,

— județe cu structură asemănătoare cu cea din economie și,

— județe nespecializate.

Astfel, în anul 1980, județele Brașov, Sălaj, Galați, Caraș-Severin, puteau fi considerate ca fiind județe puternic specializate, valoarea coeficientului de concentrație fiind de 66,4 și 61,6 și respectiv 55,5, iar județele Bihor, Cluj, Mureș, Neamț, Gorj, Harghita prezentau o structură a industriei deloc specializată, valorile coeficientului fiind sub 40.

În concluzie, politica de amplasare rațională a forțelor de producție și de dezvoltare echilibrată a județelor și zonelor țării, prin alocarea cu prioritate a fondurilor de investiții județelor mai puțin dezvoltate, a lichidat marile decalaje moștenite de la vechiul regim în ceea ce privește structura economică a județelor.

Trebuie să menționăm însă că, întrucît dezvoltarea economică a județelor este strîns legată de condițiile economice și naturale de care acestea dispun, politica de dezvoltare teritorială nu are ca obiectiv alinierea județelor la o anumită structură, ci realizarea acelui profil economic pe nivele de specializare diferite, care să permită obținerea unor rezultate superioare de eficiență, prin punerea în valoare a rezervelor existente în fiecare județ.

Ion GHIZDEANU
I.E.S.

[4]) Nu am luat în calcul municipiul București, ocupantul primului loc, datorită caracterului său specific — inexistența posibilităților de dezvoltare a agriculturii.

[5]) Coeficientul de concentrație Hirschman se calculează astfel : $H=100\sqrt{\Sigma q_i^2}$ în care q_i reprezintă ponderea ramurii i în total producția industrială. Valoarea maximă a lui H = 100 cînd este dezvoltată o singură ramură.

MONEDA: VIZIUNE UNITARĂ, ABORDARE ENCICLOPEDICĂ

LUCRAREA dr. Costin C. Kiriţescu, „Moneda — mica enciclopedie", aduce o valoroasă contribuţie la efortul de cercetare care se desfăşoară în ţara noastră pentru aprofundarea cunoaşterii mecanismelor economice ale societăţii moderne. Apariţia acestei lucrări o putem aprecia ca un veritabil eveniment editorial. Este pentru prima oară cînd patrimoniul literaturii noastre de specialitate se îmbogăţeşte cu o enciclopedie consacrată acestei problematici, de mare interes şi actualitate. O lucrare de excepţie, căreia concepţia şi tratarea problemelor îi oferă originalitate atît în cadrul literaturii din ţara noastră, cît şi la o raportare faţă de apariţii similare din străinătate. Necesară pentru specialişti, o asemenea lucrare era aşteptată şi de cititorul mai puţin iniţiat, în intenţia de a desluşi sensurile unor evenimente care captează atenţia generală. Rezervate cîndva studiului şi dezbaterii unui cerc restrîns de experţi, aridele probleme monetare au devenit în ultima vreme o adevărată preocupare publică, explicabilă ţinînd seama de incidenţa pe care o au asupra întregii activităţi economice şi, în ultimă analiză, asupra condiţiilor de viaţă ale fiecăruia.

Răspunzînd deopotrivă cerinţelor specialistului şi ale celui ce caută doar o elucidare, lucrarea la care ne referim reprezintă un adevărat instrument de lucru, destinat a avea o mare audienţă. Structurat potrivit regulilor genului căruia îi aparţine, acest volum se distinge printr-un mod aparte de prezentare a problematicii, apărînd de fapt ca o expunere sintetică şi unitară asupra ansamblului unei materii complexe, în care el este o autoritate recunoscută. Realizarea acestei laborioase alcătuiri — o enciclopedie de autor — a creat posibilitatea unei încheegări a materiei şi a încadrării sale într-o concepţie proprie, bine definită şi profitabilă evident pentru calitatea conţinutului. Cititorul nu se află în faţa unei reuniri de simple definiţii şi elemente informative, aşa cum este uzual în lexicografie, ci a unei tratări de fond, într-o formă succintă, o asemenea tratare urmărind să dezvăluie substanţa şi conexiunea termenilor. Metoda adoptată oferă posibilitatea mai mult decît a unei clarificări, introducînd pertinent pe cititor în structuri, corelări, evoluţii, controverse. Părţi aparent disparate intră astfel într-o legătură organică, perspectiva asupra fenomenelor se deschide, interdependenţa diverselor mecanisme devine evidentă.

O menţiune specială se impune referitor la redactarea propriu-zisă a textului. Departe de ermetismul ce din păcate mai este întîlnit în domeniu, întreg cuprinsul MONEDEI este scris explicit, cu o limpezime specifică autorului, ceea ce deschide publicului larg accesul la înţelegerea complexelor probleme abordate în lucrare. Se aduce în acest fel o nouă şi convingătoare dovadă a modului cum o terminologie riguros ştiinţifică, uneori aridă, poate fi totuşi mînuită pentru a descrie succint şi clar cele mai complicate structuri şi fenomene monetare, aşa încît să fie inteligibile şi pentru cei ce nu sînt de specialitate.

În ce priveşte modul în care se face abordarea problematicii, este de remarcat că dezvoltarea ideilor beneficiază de o permanentă punere în lumină a actualelor concepte româneşti, cu trimiteri cuvenite la documente de partid, dispoziţii legale, luări de poziţie oficiale, iniţiative şi acţiuni ale ţării noastre în cadrul unor forumuri internaţionale. Cu toate că din considerente de spaţiu argumentarea este, în mod inevitabil, restrînsă, cititorul găseşte prezentă statornic interpretarea angajantă a autorului şi, atunci cînd se impun, scurte expuneri cu caracter polemic asupra unor teorii sau practici ce contravin conceptelor politice şi ştiinţifice ale României de astăzi. Fundamentată ca atare, sintetizarea materiei în formă enciclopedică permite a fi puse în evidenţă aspecte de un maxim interes, atît teoretic, cît şi practic.

Lucrarea trebuie să fie apreciată în mod deosebit pentru aria mare de cuprindere, concepută să dea o imagine cît mai completă asupra elementelor fundamentale ale sferei de activitate investigate. Sînt explicaţi circa 850 de termeni care au fost reţinuţi, potrivit precizării făcute de autor, în funcţie de contingenţa mai mare sau mai mică a acestora cu domeniul ales: moneda. Noţiunile de bază se regăsesc într-o multitudine de termeni explicaţi în cadrul lucrării cum este cazul, spre exemplu, al banilor, al valutei, al băncilor. Trimiteri exprese sau simple referiri în text înlănţuie numeroşi termeni tocmai spre a permite reconstituirea întregului organic ce îl alcătuiesc. La consultare, enciclopedia monetară devine cu atît mai interesantă şi folositoare cu cît se procedează la o urmărire a întregii serii de termeni înrudiţi, care se completează şi explică reciproc.

Este concludent, astfel, cum ansamblul de termeni referitori la sistemul monetar internaţional edifică asupra contextului general în care s-au desfăşurat în perioada postbelică relaţiile financiar-valutare pe plan mondial: principii, cadru instituţional, manifestări de criză, încercări de consens între state pentru o reformă a sistemului. Introducerea în temă nu lasă problemele deschise, fiind indicate şi rezolvările de fond, ce se înscriu în spiritul noii ordini economice internaţionale pentru a cărei înfăptuire militează neabătut România socialistă.

Problema aurului poate fi, de asemenea, regăsită în diferiţi termeni ce punctează aspecte şi momente ale unei evoluţii istorice, cu început în antichitate, şi care ajunge la recente măsuri şi controverse privind demonetizarea şi remonetizarea metalului galben. Corespunzător specificului lor, alte importante probleme monetare apar sub alte forme de expunere cum sînt, de exemplu, cele ce se ramifică în termeni antonimi, ca inflaţie şi deflaţie, convertibilitate şi control valutar, devalorizare şi revalorizare.

Reţin atenţia, prin însemnătate şi modul de tratare, numeroase alte teme — cuprinse în serii de termeni — asupra cărora s-a oprit autorul, cum ar fi: organisme financiare internaţionale, asistenţa financiară pentru dezvoltare, politica monetară a ţărilor occidentale, sistemul bancar capitalist.

De cîte ori se referă la termeni, concepţii şi teorii asupra mecanismelor şi fenomenelor monetare, articolele din enciclopedie sporesc informarea cititorului, evidenţiind diversitatea punctelor de vedere asupra problemelor în discuţie. Autorul a simţit însă oportun, pe bună dreptate, să prezinte distinct, într-o remarcabilă sintetizare, principalele teorii monetare din lumea occidentală privite critic prin prisma tezelor socialismului ştiinţific.

Valoroasă prin întregul său aport teoretic, MONEDA se dovedeşte a fi deosebit de utilă — aşa cum arătam — şi pe un plan practic, bogăţia sa de idei şi informaţii interesînd mai cu seamă pe cei care îşi desfăşoară activitatea în domeniul relaţiilor economice internaţionale. Monede în circulaţie, instrumente şi modalităţi de plată, pieţe de schimb şi de credit, forme ale creditului, efecte de comerţ, sînt cîteva dintre categoriile mari de termeni cuprinşi în lucrare care se întîlnesc curent în desfăşurarea relaţiilor cu străinătatea. În condiţiile date, de pronunţată instabilitate monetară pe plan mondial, prezintă o mare utilitate ansamblul de termeni referitori la riscul valutar şi diversele forme de protecţie împotriva acestuia prin clauze contractuale.

Enciclopedia monetară explică şi numeroase operaţiuni a căror denumire străină a fost preluată direct în vocabularul economic românesc. Date fiind inexactităţile ce se mai observă uneori în limbajul nostru economic în ce priveşte termenii străini ar fi fost însă util, credem, ca forma termenilor în românește să fie însoţită şi de corespondentul englez sau şi din alte limbi de circulaţie internaţională.

Rod al unei ample activităţi de cercetare ce a urmărit, dincolo de punerea laolaltă a elementelor descriptive, să descopere fondul şi sensul lucrurilor, enciclopedia monetară elaborată de reputatul specialist dr. Costin C. Kiriţescu aduce cu sine un adevărat model al genului. Lucrare de ţinută ştiinţifică, purtătoare a unui mesaj de cultură şi umanism, MONEDA se înscrie între actele semnificative ce îmbogăţesc peisajul literaturii economice româneşti.

Radu NEGREA

INFORMATICA — RESURSĂ DE PROGRES ŞI EFICIENŢĂ [1]

ECONOMIA ROMÂNIEI este angajată, la ora actuală, într-un amplu proces de accentuare şi aprofundare a laturilor intensive ale dezvoltării sale, de trecere de la acumulările cantitative la o calitate nouă, superioară în toate domeniile.

Este bine cunoscut faptul că preocupările pentru proiectarea şi introducerea sistemelor informatice au apărut ca rezultat al folosirii calculatoarelor electronice în abordarea sistemică a proceselor informaţional-decizionale din economie şi societate. Opţiunea politică pentru informatică, promovată de Hotărîrea Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român din aprilie 1972, de alte documente de partid şi de stat, precum şi întreaga devenire ulterioară a acestui domeniu au condus la constituirea progresivă a unei maturităţi informatice în ţara noastră.

Caracterul tot mai cuprinzător al informaticii

CONDIŢIILE de experienţă concretă, structura de echipamente avută la dispoziţie, precum şi gradul de pregătire a sistemului-obiect (unitate economico-socială în general) au generat orientarea către soluţii de organizare şi prelucrare centralizată a datelor, fapt care a făcut ca la sfîrşitul anului 1981 marea majoritate a sistemelor informatice puse în funcţiune — la nivel micro şi macroeconomic — să aparţină unei prime generaţii, respectiv, sisteme informatice fără baze de date şi terminale, fără o ierarhizare şi distribuire satisfăcătoare a echipamentelor, datelor şi aplicaţiilor.

Nu ne propunem acum o analiză a cauzelor decalajului dintre sistemele informatice — aflate la prima generaţie — şi calculatoarele la dispoziţie, aflate la generaţia 3-a cu perspective de a trece la generaţia 3,5—4. Vom aminti doar că pe plan mondial decalajul este de cel mult o generaţie.

În procesul trecerii de la stadiul de inexistenţă informatică, prin cel de pionierat, către afirmarea sa ca factor de progres şi civilizaţie, profund implicat în funcţionarea structurilor economice, culturale şi sociale informatica a înregistrat importante acumulări tehnice şi funcţionale, de concepţie, de competenţă profesională şi experienţă.

Pe fondul dezvoltării de ansamblu a forţelor de producţie, s-a realizat o importantă infrastructură informatică (tabelul 1), în cadrul căreia funcţionează în regim de exploatare de tip industrial peste 440 calculatoare de capacitate medie, 150 minicalculatoare, 270 microcalculatoare, circa 1 400 terminale, echipamente de pregătire şi prelucrare primară a datelor.

La infrastructura informatică sînt deja conectate cu grad diferite de cuprindere peste 3 000 de unităţi economice, au fost elaborate şi funcţionează aplicaţii macroeconomice asociate unor ramuri prioritare (industrie extractivă şi energetică, agricultură, chimie, metalurgie, construcţii de maşini, construcţii industriale) sau funcţiunilor de sinteză ale economiei naţionale (planificare, statistică, finanţe, aprovizionare tehnico-materială, comerţ exterior). Încă insuficient dezvoltate, dar de mare perspectivă, sînt şi aplicaţiile informatice pentru asistarea activităţilor de cercetare, proiectare constructivă şi tehnologică, pentru conducerea şi asistarea proceselor tehnologice, cu deosebire la scară microeconomică, dar şi macroeconomică (în energia electrică, distribuţia gazelor, irigaţii, gospodărirea apelor, dirijarea traficului).

Tabelul nr. 1

Indicatori		Din care :		
	Total	Centre	Oficii	Staţii
Unităţi de informatică	1 479	7,2%	62,1%	30,7%
Valoarea echipamentelor de calcul	9,2 miliarde lei	55,4%	37,9%	6,7%
Personal muncitor	48 000*	38 %	50 %	12 %

*) Din totalul personalului peste 13 000 sînt operatori la maşini de facturat-contabilizat, care nu produc suporţi informatici.

Considerăm că infrastructura informatică de care dispunem, existenţa în exploatare a unei game largi de sisteme şi aplicaţii informatice la nivel micro şi macroeconomic configurează un stadiu de dezvoltare destul de avansat în direcţia constituirii Sistemului Informatic Naţional (S.I.N.), stadiu în raport cu care evoluţia viitoare apare ca un proces de continuitate, dependent de volumul şi structura resurselor ce vor fi alocate activităţii de informatică, de gradul în care aceasta este promovată şi acceptată, ca şi de modul în care ea este organizată şi condusă.

Informatica devine astfel mai cuprinzătoare, incluzînd printre altele automatizarea proceselor informaţionale (de producţie şi gestiune), conducerea şi asistarea de către calculator a proceselor industriale, a utilajelor complexe şi roboţilor, asistarea informatică a proceselor decizionale şi de creativitate, sisteme-expert bazate pe inteligenţă artificială. Multiplele diferenţieri în planul utilizării nu au, desigur, nici pe departe darul de a-i altera unitatea, întrucît fondul rămîne acelaşi : **informaţia sub formă electronică.**

Prelucrînd o materie primă practic inepuizabilă — DATE şi oferind produse finite — INFORMAŢII (indispensabile oricărei activităţi tehnologice, economice, sociale, culturale), bazîndu-se pe tehnologii de producţie specifice — PROGRAME şi ECHIPAMENTE — şi pe utilizarea unei forţe de muncă cu o specializare distinctă, informatica dobîndeşte atributele unei **ramuri** distincte a economiei noastre. La aceste atribute de identificare şi de limitare a specificului informaticii, adăugăm faptul că are o organizare proprie, concretizată în unităţi specializate, majoritatea funcţionînd în regim de autogestiune şi cu deplină individualitate, răspîndite în toate judeţele ţării.

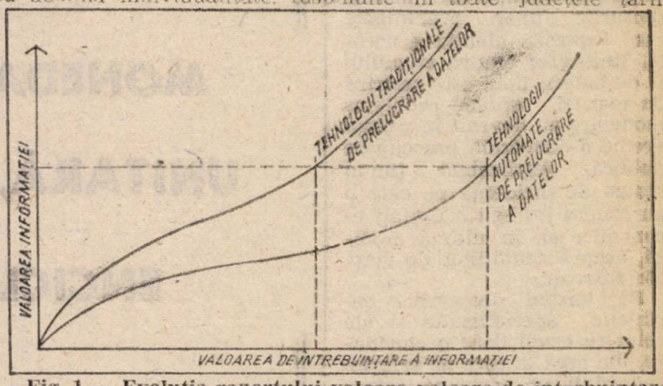

Fig. 1 — Evoluţia raportului valoare-valoare de întrebuinţare a informaţiei în condiţiile utilizării unor tehnologii moderne de prelucrare a datelor

Aceste elemente capătă noi dimensiuni şi semnificaţii în perspectiva constituirii, pe structura CTCE, a reţelei naţionale de calculatoare, ale cărei resurse vor fi interconectate prin intermediul reţelei naţionale de transmitere a datelor. Va fi astfel atins stadiul în care infrastructura informatică asigură cablarea diferitelor componente ale organismului economico-social, exercitînd un rol specific, de neînlocuit, în funcţionarea mecanismului general al societăţii şi influenţînd comportamentul instituţional şi de grup şi chiar individual[1]).

Deoarece în cadrul producţiei informatice se depune o muncă socială şi se obţine o utilitate socială, putem să indentificăm şi aici noţiunile de **valoare şi valoare de întrebuinţare** ale informaţiei electronice. Valoarea informaţiei electronice este dată de timpul de muncă cheltuit pentru obţinerea ei în condiţii normale din punct de vedere social.

Societatea este firesc interesată în micşorarea cheltuielilor şi respectiv a valorii pe unitatea de produs. Unul din meritele informaticii este de a fi reuşit ca, într-un interval de timp scurt, să micşoreze tariful pe unitatea de timp de peste 5 ori (960 lei/oră calculator în prezent faţă de 4 800 în 1970). În acest fel, costul informaţiei a devenit din ce în ce mai accesibil, putînd fi suportat de majoritatea organismelor şi unităţilor beneficiare. Mai mult, sînt numeroase exemple unde costul pe unitatea de informaţie scade în condiţiile tehnologiei informatice faţă de cel obţinut prin prelucrarea manuală (fig. 1).

Rezultă din analiza celor două curbe că în condiţiile utilizării unor tehnologii avansate de prelucrare a datelor este posibil să obţinem, cu acelaşi cost, o informaţie de calitate superioară sau se poate obţine o calitate constantă cu costuri de prelucrare mult mai scăzute. Modul de finanţare a cheltuielilor ocazionate de informatică include costurile informaţiei astfel obţinute fie în valoarea produselor (cazul finanţării pe cheltuieli de producţie), fie în valoarea factorilor de dezvoltare şi progres tehnic (cazul finanţărilor din tehnică nouă). În acest

[1]) Mihai Drăgănescu, Marius Guran, Nicolae Badea-Dincă, ş.a., „L'informatique, les problèmes du monde d'aujourd'hui et l'avenir de l'humanité", Etude elaboré pour UNESCO par l'Institut central pour gestion et l'informatique, Bucarest, Roumanie, 1981.

fel, informația electronică dobîndește o valoare economică, prin recunoașterea ca socialmente necesare a cheltuielilor ocazionate de obținerea ei.

Valoarea de întrebuințare a informației electronice, de utilitate socială, exprimă semnificația pe care aceasta o capătă

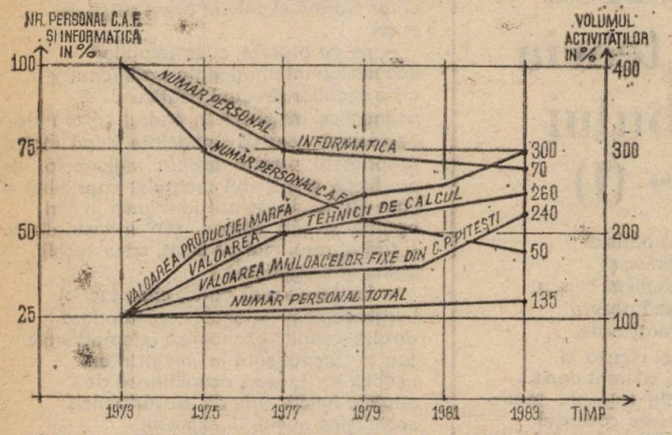

Fig. 2 — Dinamica personalului CAF și informatică și a volumului principalelor activități ale C.P. Pitești în perioada 1973—1983 (după Gh. M. Dinu, D. David)

sau o produce în raport cu un anumit consumator (uman sau artificial), cu alte cuvinte exprimă mijlocul de a satisface eficient necesitățile oamenilor și ale societății. Ansamblul însușirilor, respectiv calitatea acestei valori de întrebuințare, este superioară celei ce caracterizează informația obținută prin prelucrare și cunoaștere umană exclusivă.

Noțiunea de **calitate** exprimă gradul în care valoarea de întrebuințare a informației satisface nevoi sociale, în funcție de o serie de parametri între care amintim ; disponibilitate, actualitate, precizie, relevanță, timp de răspuns și chiar parametrii psihosenzoriali și sociali. Valoarea de întrebuințare a acestei noi resurse este într-o permanentă dinamică prin permanenta extindere a domeniilor de aplicație ale informaticii și dezvoltarea microeletronicii.

Eficiența informaticii

ANALIZA termenului de producție informatică nu poate fi completă fără studierea eficienței activității de informatică. Eficiența informaticii, într-o exprimare cuprinzătoare, ia în considerare toate felurile de economii realizate în producția informatică și prin utilizarea informaticii, ca și toate cheltuielile ocazionate de producerea și introducerea ei.

Se desprind, din cele de mai sus, două aspecte principale ale eficienței : **eficiența cu care se desfășoară producția informatică și eficiența utilizării aplicațiilor informatice.** Ne vom opri mai mult asupra celui de-al doilea aspect, întrucît ne preocupă mai mult în această perioadă.

Sînt cunoscute, desigur, o serie de studii și cercetări efectuate atît în țară, cît și în străinătate, care — în efortul de comensurare a efectelor informaticii — au condus la definirea unor indicatori de natură cantitativă și calitativă. Nu dorim să ne oprim asupra acestui aspect. Relevăm însă ca valoroasă și de mare interes dezvoltarea unor metode de prezentare comparativă a evoluției sistemelor-obiect, a parametrilor acestora, și a dinamicii informaticii, înțeleasă ca proces de colectare, transmitere, stocare și prelucrare a datelor, metode bazate pe reprezentări grafice și algoritmi simpli de calcul.

În asemenea cazuri, eficiența informaticii, deși apare din context, este neîndoielnică. O astfel de abordare este prezentată ca exemplu de Combinatul petrochimic Pitești (fig 2 și 3). Pentru cei zece ani analizați, rezultă că în timp ce valoarea fondurilor fixe s-a dublat, producția marfă a crescut de trei ori, tranzacțiile informaționale s-au mărit de 2,7 ori, iar personalul productiv a crescut cu 35 la sută, personalul de conducere, administrație și funcționăresc s-a redus la jumătate. Se deduce o economie relativă de personal de 540 la sută, posibilă prin creșterea valorii tehnicii de calcul cu 250 la sută, a tranzacțiilor prelucrate informatic cu 800 la sută și creșterea ponderii informaticii în prelucrare pînă la 65 la sută din total. Am relevat acest exemplu și pentru alte două argumente : intervalul pentru care se urmăresc efectele și prezentarea în dinamică.

Ultimii ani au marcat progrese apreciabile și în ceea ce privește numărul și diversitatea exemplelor de eficiență economică obținută prin informatică. Relevînd, în continuare, efectele pozitive ale utilizării informaticii în economie și societate, deși ne asociem și noi prudenței manifestate de alți specialiști de a nu crea „un mit al informaticii", nu putem să nu subscriem acelor afirmații fundamentate, în care se arată că industria, societatea modernă — cu atît mai mult în condițiile socialismului — nu mai pot progresa fără informatică, automatizare, microelectronică și cibernetică[2]).

Informația electronică obținută din îmbinarea acestor domenii corelată și cu o organizare științifică începe să fie recunoscută și la noi ca o importantă resursă în creșterea productivității muncii sociale în toate domeniile de activitate, în reducerea consumurilor și cheltuielilor materiale prin dimensionarea lor pe baze raționale, pentru stabilirea riguroasă a consumurilor de resurse umane și energetice. Ea devine un important instrument în menținerea și întărirea disciplinei de plan, în asigurarea informațională și cu mijloace științifice a proceselor de elaborare, adoptare, înfăptuire și control a deciziilor din societate.

Numeroase exemple au ilustrat că informatica participă la **accelerarea punerii în valoare a resurselor naturale și dezvoltării bazei de materii prime.** Astfel, prin automatizarea calculelor de evaluare și analiză a rezervelor de minerale utile, la Combinatul minier Cluj s-a scurtat perioada de finalizare a documentației de exploatare-cercetare a zăcămintelor cu cca. 60 la

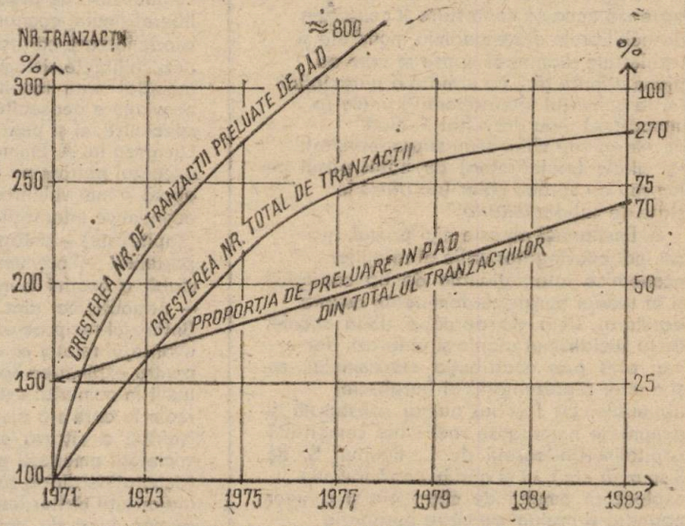

Fig. 3 — Dinamica numărului de tranzacții și proporția preluării în PAD la C.P. Pitești (după Gh. M. Dinu, D. David)

sută, iar la exploatarea minieră Bihor, analiza elementelor rezultate din cercetarea zăcămintelor se execută într-o singură oră, în loc de două săptămîni prin metodele tradiționale.

Economii de resurse energetice s-au obținut, prin informatică, în domeniul distribuției gazelor la IRIDG Tîrgu-Mureș, economiile au fost de 600 milioane m.c. — reprezentînd 250 mil. lei/an; în rețelele de distribuție a energiei electrice s-a ajuns la reducerea cu 5 la sută a pierderilor (valoarea economiilor la o întreprindere de rețele electrice fiind între 3 și 3,5 milioane lei/an); în conducerea operativă a sistemului energetic național se realizează economii echivalente cu 60 000 tcc/an.

Contribuții importante la **valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor** s-au obținut prin optimizarea automată a întocmirii planurilor de croire ; pe această cale întreprinderea mecanică Mîrșa a obținut economii anuale de cca. 300 t metal. Introducerea unui control riguros în respectarea consumurilor specifice de materiale și gospodărirea judicioasă a stocurilor a determinat, de asemenea, **importante economii de materiale;** pe această cale, la Automatica — București se evaluează o economie de cca. 10 mil. lei, la Combinatul Siderurgic Hunedoara — de 20,6 mil etc.

Sporuri de producție, obținute prin scurtarea duratelor de fabricație, prin mai buna utilizare a capacităților de producție pe baza planificării, programării, lansării și urmăririi cu calculatorul au fost evidențiate la majoritatea întreprinderilor. Creșterile de producție din întreprinderile industriale, din agricultură, construcții, realizate ca efecte ale utilizării informaticii, se apreciază a fi de cel puțin 1,5 miliarde lei în anul 1981.

Nicolae BADEA-DINCĂ
Ileana TRANDAFIR
Dumitru POPESCU

[2]) Mihai Drăgănescu. „A doua revoluție industrială. Microelectronica, automatica, informatica — factori determinanți", București, Ed. tehnică, 1980, și Simon Nora, Alain Minc, „L'informatisation de la société", Paris, 1978.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Controverse privind teoria „schimbului inegal" (I)

Lucrarea economistului francez Arghiri Emmanuel, intitulată **„Schimbul inegal. Eseu asupra antagonismelor din relaţiile economice internaţionale"** 1) a fost publicată la graniţa dintre deceniile al 7-lea şi al 8-lea ale secolului nostru (ediţia I-a în anul 1969, ediţia a II-a în anul 1972), moment pînă la care s-au acumulat numeroase fenomene negative în domeniul economic ce aveau să declanşeze un val de dezechilibre şi contestări, atît la scară naţională, cît şi la scară mondială, atestînd începutul unei etape noi a crizei generale a capitalismului. A. Emmanuel respinge teoria burgheză oficială (convenţională, tradiţională, standard) despre relaţiile economice dintre ţări (teoria costurilor comparative de producţie şi a liberului schimb) care susţine caracterul reciproc avantajos al relaţiilor economice internaţionale şi pretinde că prin comerţul internaţional s-ar realiza armonia universală. Argumentul pe care se bazează această contestare îl constituie dezechilibrele din economia mondială şi rezultatele diametral opuse la care au ajuns diferite ţări, ca urmare a participării lor la comerţul internaţional : unele (o minoritate) s-au dezvoltat în mod accelerat sau chiar s-au supradezvoltat, iar altele (majoritatea) au bătut pasul pe loc sau au sărăcit chiar (au ajuns în stare de subdezvoltare).

A. Emmanuel nu este nici primul, nici cel mai convingător critic al relaţiilor economice internaţionale de tip capitalist şi al teoriei burgheze dominante asupra acestora. Timp de aproape două secole, de la socialismul utopic şi pînă azi, dar mai ales prin contribuţia marxismului, ca şi a unor reprezentanţi ai burgheziei naţionale, au fost nu numai constatate şi denunţate numeroase racile ale comerţului capitalist (îndeosebi de C. Fourier, S. de Sismondi etc.), ci şi analizate rădăcinile exploatării omului de către om şi a unor popoare şi naţiuni de către burghezia altor naţiuni (K. Marx), îndeosebi de către marea burghezie monopolistă şi imperialistă (V. I. Lenin), a fost denunţată nepotrivirea dintre politica externă a liberului schimb şi rezultatele ei reale (A. D. Xenopol, P. S. Aurelian, M. Manoilescu, R. Prebisch, P. A. Baran, A. Gunder-Frank, Samir Amin etc.), respectiv faptul că nu s-a realizat armonia generală de interese şi prosperitatea tuturor naţiunilor, cum a pronosticat teoria burgheză despre relaţiile economice internaţionale.

Meritul lui A. Emmanuel constă în faptul că a exprimat mai coerent decît precedesorii săi îndoielile faţă de teoria burgheză tradiţională despre comerţul internaţional (teoria costurilor comparative de producţie şi a liberalismului economic) într-un moment istoric în care contradicţiile şi dezechilibrele sistemului capitalist mondial s-au manifestat cu o putere de convingere deosebită nu numai pentru specialişti, ci şi pentru marele public. Lucrarea lui A. Emmanuel a pus accentul potrivit pe problema cea mai acută şi mai vulnerabilă a relaţiilor economice internaţionale tradiţionale (capitaliste) — antagonismele dintre parteneri —, precum şi pe latura cea mai slabă a teoriei burgheze corespunzătoare — nepotrivirea dintre obiectivele scontate (interesul reciproc al partenerilor şi avantajul relativ ca criteriu suficient pentru explicarea specializării ţărilor lumii în comerţul exterior) şi rezultatele reale la care s-a ajuns în perspectiva istorică a cîtorva secole de dezvoltare a societăţii omeneşti pe baze capitaliste (decalajele dintre ţări, subdezvoltarea majorităţii ţărilor lumii, tendinţa pe termen lung de deteriorare a raporturilor de schimb ale ţărilor subdezvoltate cu ţările dezvoltate pentru majoritatea covîrşitoare a produselor comercializate de cele dintîi pe piaţa mondială etc.).

Condensînd o bună parte din constatările şi contestările anterioare la adresa teoriei costurilor comparative de producţie şi a antagonismelor din comerţul internaţional capitalist, lucrarea lui A. Emmanuel poate fi privită ca un simptom elocvent al unei duble crize ai căror martori sîntem în acest sfîrşit de secol :

— pe de o parte, criza relaţiilor economice internaţionale tradiţionale, criza vechilor structuri politice şi economice burgheze în cadrul cărora s-au desfăşurat acestea (modelate după logica proprietăţii private asupra mijloacelor de producţie şi criteriul profitului capitalist) şi care au dus la polarizarea lumii în ţări bogate şi ţări sărace, ţări industrializate şi ţări agrare, mai pe scurt, criza vechii ordini internaţionale ;

— iar pe de altă parte, criza teoriei burgheze convenţionale sau standard despre relaţiile economice internaţionale (parte componentă în „mainstream economics"), care, ocupîndu-se de relaţiile funcţionale dintre variabilele economice numai în expresie cantitativă, ignorînd deci latura lor calitativă istoriceşte condiţionată (relaţiile sociale de producţie pe care le exprimă), nu mai poate da un răspuns convingător problemelor acute ale contemporaneităţii (subdezvoltare, decalaje şi dezechilibre din economia mondială) şi începe să fie dezavuată chiar şi de unii dintre foştii ei promotori 2).

Supunînd atenţiei specialiştilor o problemă majoră reală şi gravă (antagonismele din relaţiile economice internaţionale), A. Emmanuel susţine, pe bună dreptate, necesitatea şi urgenţa elaborării unei teorii ştiinţifice coerente şi atotcuprinzătoare despre relaţiile economice internaţionale (inclusiv comerţul internaţional), pe alte baze şi cu altă metodologie decît cele folosite de specialiştii burghezi. Teoria „schimbului inegal" constituie o astfel de încercare lăudabilă, dar rezultatele ei sînt profund contradictorii, deci criticabile în multe privinţe. Aceste rezultate atrag atenţia şi asupra faptului că un astfel de demers ştiinţific presupune o mai bună cunoaştere a istoriei mondiale, a investigaţiilor întreprinse în acest domeniu, deci luarea în considerare mai riguroasă a învăţămintelor care se desprind din istoria biseculară a teoriilor (de toate orientările şi din toate ţările lumii) despre comerţul

FIŞE

PROBLEMELE GLOBALE ŞI VIITORUL OMENIRII

EDITURA POLITICĂ

● *Există o problematică globală ? — şi în cazul unui răspuns afirmativ pe ce căi ar putea ştiinţa să se apropie creator de acest domeniu relativ puţin descifrat pînă în prezent ? conţine, reuneşte această problematică globală altceva decît problemele pe care le formulează ştiinţa însăşi în efortul său de a pătrunde mai adînc în tainele universului ? În ce fel se poate vorbi despre „omenire" ca o totalitate închegată în condiţiile în care lumea modernă este alcătuită din naţiuni, concepute ca unităţi socio-politico-culturale originale ? Iată cîteva dintre întrebările pe care le formulează academicianul Octav Onicescu în studiul „Ştiinţa şi problemele omenirii", studiu ce ar putea fi socotit un autentic act epistemologic pentru volumul recent tipărit de EDITURA POLITICĂ în colecţia „Idei contemporane" sub titlul „Problemele globale şi viitorul omenirii". Reunind o suită de comunicări prezentate în cadrul unei sesiuni ştiinţifice desfăşurate sub egida Academiei R.S.R. şi a Academiei de Ştiinţe Sociale şi Politice, cartea impune prin diversitatea unghiurilor de abordare. Astfel, alături de amintitele aspecte epistemologice în volum sînt prezentate studii privind : sănătatea, resursele de apă din perspectiva mondială, abordarea problemelor globale din perspectiva conceptului de dezvoltare economică ; impactul ştiinţei şi tehnologiei asupra societăţii viitorului. Mai multe studii înmănunchiate în carte abordează, sub unghiuri felurite, o relaţie esenţială a progresului umanităţii : raportul dintre dezvoltarea social-economică şi mediu.*

Dezvoltarea — îmbogăţiri conceptuale

● *Din multiplele reconsiderări posibile care se impun conceptului de dezvoltare, în contextul simţitor îmbogăţit şi nuanţat pe care îl oferă comunitatea mondială în ultimul deceniu Jiř Texler se opreşte în articolul*

internațional.

Decalajele din economia mondială și antagonismele din domeniul relațiilor economice internaționale constituie rezultatul unei istorii multiseculare. Cu toate acestea, cu rare excepții (gînditorii marxiști, cu începere de la mijlocul secolului al XIX-lea, și unii gînditori ai burgheziei naționale din țări subdezvoltate, printre care și economistul român Mihail Manoilescu), majoritatea specialiștilor în relațiile economice internaționale nu s-au ocupat de aceste fenomene în decursul îndelungatei lor evoluții. În perioada postbelică, atunci cînd decalajele, antagonismele și dezechilibrele din economia mondială au devenit atît de evidente și de grave încît nu au mai putut fi negate și ocolite nici de ideologii celor care beneficiau de pe urma lor, a început să sporească numărul cercetătorilor interesați în explicarea lor. Aceștia au fost nevoiți să constate și uneori să arate în mod expres faptul că metodologia burgheză tradițională (mecanicistă, neistorică, subiectivist-marginalistă) nu era potrivită pentru investigarea acestor probleme.

În căutarea unei metode eficiente pentru acest demers intelectual, o serie de gînditori burghezi cu vederi progresiste au recunoscut în mod realist că abordarea eficientă a acestui domeniu complex și dificil nu poate face abstracție de teoria marxistă a imperialismului (J. Freyssinet, G. Destanne de Bernis etc.). Realizările remarcabile ale unor gînditori marxiști de notorietate mondială (M H. Dobb, V. Perlo, P. A. Baran, P. M. Sweezy, H. Denis, Ch. Bettelheim, A. Pesenti etc.) în direcția analizei capitalismului contemporan, inclusiv a relațiilor economice internaționale, au întărit convingerea mai multor generații de cercetători tineri despre eficiența materialismului istoric (Chr. Palloix, Samir Amin, A Gunder-Frank, O. Braun, R. Mauro Marini etc.), determinîndu-i să se angajeze pe această linie a cercetărilor, cu rezultate pozitive, chiar dacă unele elemente disparate sau unele amănunte ale gîndirii lor pot suscita obiecțiuni și critici. În ansamblu, ei au contribuit în mod considerabil la recunoașterea internațională a valențelor cognitive ale materialismului istoric.

Demersul științific al lui A. Emmanuel se înscrie pe această traiectorie pozitivă de respingere a metodologiei burgheze tradiționale (care duce spre formalism excesiv și conservatorism) și de reînnoire metodologică și teoretică, făcînd apel la materialismul istoric și la teoria economică a lui K. Marx. Deosebirea dintre A Emmanuel și ceilalți specialiști realiști și progresiști citați mai sus se relevă. printre altele, și în lumina faptului că procesul de trecere de la teoria burgheză convențională la viziunea materialist-istorică despre relațiile economice internaționale a fost mai greoi și nu a fost dus pînă la capăt, a fost blocat de unele rămășițe destul de puternice ale teoriei burgheze convenționale și ale politologiei tradiționale, ceea ce a dat naștere la o serie de contradicții interne ale concepției economistului francez și la concluzii (propuneri practice) inacceptabile din punctul de vedere al clasei muncitoare revoluționare și al concepției marxiste despre această problematică [3])

În principiu, A. Emmanuel a optat pentru metoda și teoria lui K.Marx în dorința de a explica antagonismele din domeniul relațiilor economice internaționale. El a pus drept motto al lucrării sale celebra frază a lui K. Marx din „Discursul asupra liberului schimb" (1848) care subliniază legătura indisolubilă dintre mecanismul exploatării oamenilor de către alți oameni la scară națională și internațională. „Nu trebuie să ne mire că adepții liberschimbismului nu pot pricepe cum se poate îmbogăți o țară pe spinarea alteia – scria K. Marx în anul 1848 –, avînd în vedere că acești domni nu vor să priceapă nici cum se poate îmbogăți înăuntrul unei țări o clasă pe spinarea altei clase" [4])

Admițînd faptul că teoria marxistă a exploatării omului de către om reprezintă cheia înțelegerii și explicării antagonismelor din domeniul relațiilor economice internaționale capitaliste, A. Emmanuel arată că – spre deosebire de cei care se tem de folosirea teoriei valorii bazate pe muncă în explicarea proceselor din domeniul comerțului internațional (cei care consideră comerțul internațional drept „călcîiul lui Achile al teoriei valorii") – el este de părere că „pornind de la premisele acestei teorii ne vom putea da seama de anumite fenomene ale acestui comerț, care au rămas neexplicate pînă acum, în ciuda unei literaturi abundente la adresa lor"[5]) În opoziție cu teoria burgheză convențională despre preț (teoria utilității finale sau marginale), A. Emmanuel precizează că „prețul de echilibru al unei mărfi, exprimat prin altă marfă, este egal, în condițiile date, cu raportul dintre cele două cantități de muncă socialmente necesare pentru a le produce"[6]).

A. Emmanuel este de acord cu K. Marx atunci cînd acesta susține că în capitalism are loc transformarea valorii în preț de producție, ca urmare a procesului de egalizare a profitului care se obține în diferite ramuri ale economiei naționale, formîndu-se, pe această bază, o rată medie a profitului la scară națională. În consecință, A. Emmanuel consideră că tocmai conceptul de preț de producție este instrumentul esențial pentru a explica atît formarea prețurilor pe piața mondială, cît și scurgerea de venit național din economia țărilor sărace spre economia țărilor bogate. Mai pe scurt, A. Emmanuel a denumit această scurgere de venit național cu ajutorul noțiunii de „schimb inegal".

prof. dr. Nicolae SUTĂ
prof. dr. Sultana SUTĂ-SELEJAN

1. — Arghiri Emmanuel : L'échange inègal. Essai sur les rapports économiques internaticnaux. Préface et „remarques théoriques" de Charles Bettelheim, Fr. Maspero, Paris, 1972, 422 pagini.

2. — Cf. dezbaterilor din cadrul celui de al III-lea Congres al Asociației Internaționale a Economiștilor (Montreal, 1968), rezumate în volumul : L'Avenir des relations économiques internationales, présenté par P.A. Samuelson et préfacé par R. Mossé, Ed. Calmann-Lévy, Paris, 1971.

3. — Ch. Bettelheim : Prefață și Remarci teoretice la lucrarea lui A. Emmanuel citată mai sus, p. 9–21, 297–341.

4. — K. Marx : Discurs asupra liberului schimb, în K. Marx, F. Engels ; Opere, vol. 4, Ed. politică, București, 1968, p. 460.

5. — A. Emmanuel, op. cit., p. 53, nota 44 b.

6. — Idem, p. 67.

„Prispevek k pojeti rozvoje" *(spre o reconceptualizare a dezvoltării")* publicat în numărul 6/1982 al revistei „Politika Ekonomie", *asupra raportului dintre nivelul macrosocial și nivelul micro. Pornind de la ideea potrivit căreia conceptul de dezvoltare trebuie să permită cuprinderea într-un sistem explicativ și a problemelor ecologice precum și a celor legate de restricțiile materiale și energetice, J. T. consideră că nivelul de dezvoltare al unei societăți se cere exprimat, alături de indicatorii clasici ai creșterii economice, și de alți indicatori privind eficiența valorificării resurselor și gradul de adaptabilitate al economiei respective. Cît privește nivelul individual, un nivel ridicat de dezvoltare socio-economică ar corespunde capacității societății de a garanta satisfacerea, la un nivel considerat optim, a cerințelor de consum ale populației, precum și asigurarea condițiilor de afirmare a spiritului creator al fiecărui individ în parte.*

Simpozion

● *Recent s-au desfășurat la București, la sediul „Muzeului Arhivelor", lucrările simpozionului* „Modalități de valorificare a informațiilor economice din arhive", *organizat de Direcția generală a Arhivelor Statului și „Revista economică". La simpozion au participat numeroși specialiști din: geologie, minerit, gospodărirea apelor, industrie și agricultură, cadre universitare și arhiviști din București și din principalele centre economice din țară. Lucrările simpozionului s-au desfășurat în ședință plenară și în două secțiuni: a) Resurse minerale utile și b) Energie, gospodărirea apelor, industrie și agricultură. În cele 52 de comunicări prezentate și în discuții a fost evidențiată importanța valorificării bogatelor informații din arhive pentru activități economice practice, au fost prezentate exemple concludente privind felul în care cercetarea documentelor a contribuit la descoperirea unor resurse energetice și de materiale utile necunoscute, la rezolvarea unor sarcini legate de buna gospodărire a apelor, combaterea inundațiilor, a secetei și a altor calamități naturale, la dezvoltarea industriei mici și artizanale și înfăptuirea revoluției agrare. Întîlnirea s-a înscris ca o nouă și importantă acțiune în scopul valorificării informațiilor documentare în sprijinul realizării sarcinilor prioritare trasate de Congresul al XII-lea al partidului în domeniul economiei. O sinteză a dezbaterilor și extrase din expuneri vor fi publicate în „Revista economică".*

FIȘE

Priorităţi pe agenda conferinţei ministeriale GATT

Pentru un comerţ internaţional echitabil

IN ULTIMII ANI, comerţul mondial şi-a încetinit ritmul de creştere, iar în anul 1981 a scăzut cu 1% faţă de anul precedent, marcînd prima reducere din 1958. Nici în acest an schimburile nu au dat semne de înviorare, valoarea lor totală stagnînd la nivelul de 2 000 miliarde de dolari, înregistrat anul trecut.

Cauzele acestei situaţii sînt multiple, principala dintre ele fiind situaţia de criză prin care trece de mai mulţi ani economia mondială, criză care, prin profunzimea şi amplitudinea ei, depăşeşte coordonatele obisnuitelor recesiuni ciclice, fiind o criză de structură din care se va putea ieşi numai prin măsuri radicale de restructurare a economiei mondiale.

Măsurile de restructurare se lasă în continuare aşteptate şi în ciuda apelurilor făcute în forurile internaţionale de multe ţări, printre care şi România, a slăbit continuu spiritul de cooperare, unele ţări încercînd să-şi rezolve problemele în mod unilateral, în afara cadrului multilateral creat de Acordul general, a principiilor şi regulilor stipulate de acesta, şi fără a ţine seama de interesul comun, de faptul că, într-o lume a interdependenţelor soluţiile unilaterale nu sînt viabile. Mai mult, în afara accentuării practicilor protecţioniste şi a încercărilor de rezolvare a problemelor comerciale prin acorduri bilaterale (cazul celor dintre marile puteri comerciale ca S.U.A., Comunitatea Economică Europeană şi Japonia), a apărut recent şi practica primejdioasă a sancţiunilor economice aplicate din motive politice, care nu fac altceva decît să înrăutăţească şi mai mult climatul internaţional, să aducă prejudicii importante spiritului de colaborare şi înţelegere între naţiuni, să reducă simţitor credibilitatea în principiile şi regulile GATT.

Iată de ce se poate afirma cu deplin temei că atît comerţul mondial cît şi sistemul comercial multilateral, a cărui bază juridică o constituie Acordul general, se află într-o situaţie critică din care se poate ieşi numai prin efortul conjugat al tuturor ţărilor, fiindcă, aşa cum spunea, la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie a.c., secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, „există o economie mondială unică tot mai interdependentă".**

Prima problemă pe care ar trebui s-o rezolve conferinta ministerială GATT este deci reafirmarea încrederii în sistemul multilateral de comerţ creat de GATT şi luarea de măsuri care să conducă la inversarea tendinţelor actuale spre protecţionism şi de soluţionare a problemelor comerciale în mod unilateral.

Povara crizei pe umerii ţărilor în curs de dezvoltare

CELE mai afectate de criza economică mondială sînt desigur ţările în curs de dezvoltare, astfel încît decalajul care le desparte de ţările dezvoltate în loc să se reducă a crescut. Or, spunea tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** la plenara sus amintită, **„Fără lichidarea subdezvoltării şi realizarea noii ordini economice internaţionale — problemă ce afectează două treimi din omenire — este greu de vorbit de stabilitate economică mondială, de realizarea unei lumi a colaborării paşnice".**

Problemele cu care se confruntă aceste ţări sînt numeroase, cea mai apăsătoare este însă creşterea fără precedent a datoriei lor externe care, depăşind graniţa celor 500 de miliarde dolari, a devenit un handicap hotărîtor în calea dezvoltării lor. De ce a crescut atît de mult datoria lor externă este o întrebare cu un răspuns din care nu pot lipsi dificultăţile de acces pe pieţele internaţionale de mărfuri şi nivelul exagerat al dobînzilor, precum şi deteriorarea continuă a raportului de schimb datorită evoluţiei preţului la petrol şi bunuri de echipament.

Iată o a doua mare problemă căreia conferinţa ministerială ar trebui să-i găsească rezolvare sau cel puţin să stabilească coordonatele negocierilor viitoare pentru sprijinirea ţărilor în curs de dezvoltare în eforturile ce le fac pentru depăşirea situaţiei critice în care se află.

Jalonarea direcţiilor viitoare de acţiune

MANDATUL conferinţei ministeriale GATT din 24-27 noiembrie 1982 este relativ clar şi el a fost stabilit la sesiunea precedentă a părţilor contractante GATT (noiembrie 1981) cînd, de fapt, s-a şi luat decizia ca sesiunea din acest an să se desfăşoare la nivel ministerial. Concret, conferinţa ar trebui să examineze : funcţionarea sistemului comercial multilateral, aplicarea rezultatelor obţinute în cadrul ultimei runde de negocieri comerciale multilaterale (runda Tokyo), situaţia ţărilor în curs de dezvoltare în comerţul mondial şi programul de activitate al GATT în deceniul actual şi priorităţile cooperării viitoare dintre părţile contractante.

Pregătirea conferinţei s-a realizat în cadrul unui comitet, deschis participării tuturor ţărilor membre ale GATT, şi care, după lungi şi anevoioase consultări şi negocieri, a reuşit să elaboreze un prim proiect de document ce va fi definitivat şi adoptat de miniştri. Proiectul de document cuprinde o primă parte (declaraţia ministerială) în care este prezentată situaţia dificilă în care se află sistemul comercial multilateral, cauzele şi unele soluţii posibile pentru a se ieşi din această situaţie şi o a doua parte care se referă la orientările viitoare ale activităţii GATT şi a ţărilor membre pentru rezolvarea problemelor ce vor fi identificate de conferinţă : regulile şi mecanismele de salvgardare care permit restricţionarea importurilor, în cazul dezorganizării pieţei, eliminarea treptată a obstacolelor din calea comerţului cu produse agricole, eliminarea restricţiilor cantitative şi a altor obstacole netarifare, reglementarea diferendelor, efectuarea unor studii pentru abordarea de teme noi în cadrul GATT.

Deşi proiectul de document nu a fost redactat în întregime, multe dintre probleme urmînd a fi tranşate chiar în timpul conferinţei, se poate afirma că acesta nu răspunde pe deplin mandatului stabilit şi problemelor majore care confruntă comerţul mondial, GATT şi ţările membre şi, în special, ţările în curs de dezvoltare. Unele dintre aceste probleme le-am prezentat în prima parte a acestui articol şi lista lor ar putea continua.

Trebuie arătat că principala critică ce se poate face proiectului de document este lipsa de consistenţă a deciziilor preconizate. Ţările membre ale GATT, în special cele dezvoltate ezită în continuare să privească frontal problemele şi să se angajeze în rezolvarea lor.

Procesul de pregătire a scos la iveală contradicţii profunde între ţările dezvoltate şi cele în curs de dezvoltare, viziuni diferite în privinţa obiectivelor şi finalităţii conferinţei. În timp ce ţările dezvoltate au promovat şi vor promova şi în timpul conferinţei adoptarea unui document cît mai general şi neangajant în care ideea principală să fie reafirmarea încrederii în GATT, ţările în curs de dezvoltare au militat pentru un document cu decizii concrete care să fixeze sau să jaloneze direcţiile de acţiune viitoare pentru soluţionarea problemelor mai vechi sau mai noi care stau în calea realizării unui comerţ cît mai liber şi echitabil. Pretextînd că au dificultăţi economice proprii, ţările dezvoltate au dovedit în continuare lipsă de voinţă politică în a se angaja în rezolvarea problemelor comerţului mondial pe calea eliminării practicilor protecţioniste şi efectuării de modificări în structura lor economică, astfel încît să permită un acces sporit produselor tot mai competitive ce provin din ţările în curs de dezvoltare.

În cadrul pregătirilor s-au manifestat contradicţii şi între ţările dezvoltate, în special pe tema comerţului cu produse agricole şi a subvenţiilor la export.

În acest context au apărut şi unele speculaţii privind posibilitatea amînării sau suspendării conferinţei, lucru cu nimic străin de cercurile care doresc ca ea să nu reprezinte un succes ci un eşec.

Conferinţa va avea loc şi chiar dacă nu va marca pasul hotărîtor — şi necesar — în direcţia rezolvării problemelor, va reprezenta o reafirmare a spiritului de cooperare, ceea ce nu este puţin într-o perioadă de confruntări şi disensiuni, ca cea actuală.

→

Priorități și orientări în dezvoltare

Industria extractivă în țările în curs de dezvoltare

IN POFIDA crizei economice, care a stimulat aplicarea măsurilor de reducere a consumurilor specifice de materii prime, materiale, energie și combustibili, precum și extinderea utilizării materialelor secundare sau a diverșilor înlocuitori, producția și consumul mondial de materii prime au continuat să crească în ultima perioadă. În cercurile de specialitate se apreciază că între anii 1950 și 1979 consumul mediu anual de purtători primari de energie (petrol, gaze naturale, cărbune și uraniu), a sporit de 2,6 ori, cel de minereuri metalifere — de aproximativ 3 ori, iar cel de minerale destinate industriei chimice — de 3,5 ori.

În lumea nesocialistă, sub efectul diviziunii internaționale a muncii constituită în perioada dominației colonialis-

Graficul nr. 1

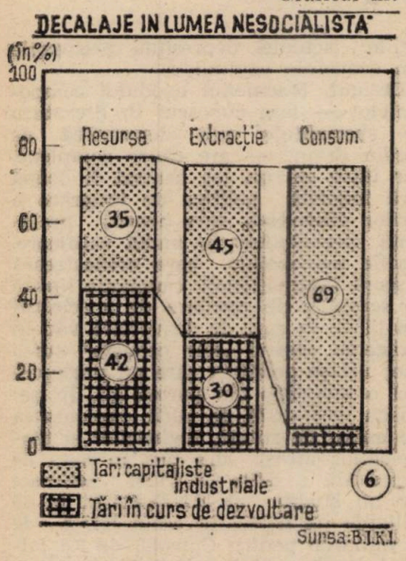

te și perpetuată datorită practicilor neocolonialiste, există o repartiție geografică disproporționată a producției și consumului materiilor prime de origină minerală. După cum se vede din graficul nr. 1, dispunînd de 42% din resursele mondiale certe de minerale utile și furnizînd 30% din volumul extracției acestora, țările nesocialiste în curs de dezvoltare nu consumau — la începutul actualului deceniu — decît 6% din acesta ; totodată, țările respective dețin peste 35% din exportul mondial capitalist de materii prime minerale, această pondere ridicîndu-se la 73,5% în cazul exportului de materii prime destinate industriei îngrășămintelor chimice, la 49,2% în cazul metalelor neferoase și 47,3% în cel al minereurilor și concentratelor feroase. Deținînd cea mai mare parte a resurselor existente în lumea capitalistă la petrol și gaze naturale, diamante, platină, aur, bauxită, crom, cobalt, cupru, cositor, mangan, fosfați și o serie de metale rare, țările în curs de dezvoltare joacă un rol dominant în extracția unor produse ca : petrolul, cositorul, cobaltul, bauxita ș.a.

Ca atare, industria extractivă ocupă un loc aparte în economia țărilor în curs de dezvoltare, caracterizîndu-se printr-un ritm înalt de dezvoltare în ultimele trei decenii, prin apariția și dezvoltarea rapidă de noi centre ale acestei ramuri.

Totodată, industria extractivă cunoaște evoluții diferite de la o țară în curs de dezvoltare la alta, fiind influențată nu numai de diferențieri în repartiția resurselor naturale din subsol, ci și de contradicțiile (deseori chiar cvasi-incompatibilitatea) dintre obiectivele strategice de dezvoltare economico-socială, urmărite de țările respective, și politicile de exploatare a resurselor lor, practicate de societățile transnaționale. Pe de o parte, popoarele țărilor în curs de dezvoltare văd în exploatarea zăcămintelor lor minerale o sursă importantă de acumulare pentru diversificarea economiei naționale, pentru crearea verigilor succesive ale prelucrării industriale, care să asigure înlocuirea treptată a exportului de minereuri, concentrate sau metale brute cu cel de produse finite, fabricate din acestea și exportate la prețuri remuneratorii. Pe de altă parte, însă, companiile transnaționale au interesul de a menține cît mai mult actualele stări de lucruri, de a permanentiza accesul neîngrădit al țărilor capitaliste industrializate la resursele ieftine de materii prime din țările în curs de dezvoltare.

Repercusiunile crizei economice asupra exporturilor țărilor în curs de dezvoltare, inclusiv scăderile de prețuri înregistrate la o serie de produse minerale (vezi graficul nr. 2) — repercusiuni concretizate în deteriorarea balanțelor lor comerciale și în creșterea datoriei lor externe, au dat în același timp impuls măsurilor și inițiativelor întreprinse pe plan național și internațional pentru a asigura valorificarea mai adîncită a resurselor naturale în țările în curs de dezvoltare, în vederea accelerării progresului economico-social al propriilor lor popoare.

Graficul nr. 2

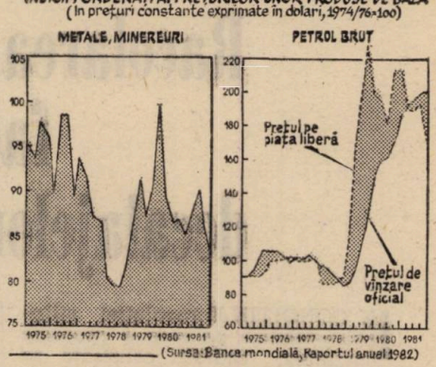

Oricum, în timp ce în 1960, de pildă, țările capitaliste dezvoltate furnizau 57,5% din producția industriei extractive nesocialiste, iar țările în curs de dezvoltare 42,5%, în decurs de două decenii situația s-a inversat, ponderile respective fiind — în anul 1980 — de 41,5% și 58,5%. Conform unor prognoze asupra evoluției industriei extractive pînă la sfîrșitul secolului, ponderea producției sale în produsul social brut va continua să scadă lent în cazul țărilor capitaliste industrializate (pînă la 1,4%), iar în cazul țărilor în curs de dezvoltare vom asista în continuare la creșterea ponderii respective, și anume: de la 15,4% în 1980, la 17% în 1990 și la 18,7% în anul 2000.

N.P.

←

În cadrul activităților GATT, ca și în celelalte foruri internaționale, reprezentanții români au militat activ pentru măsuri hotărîte în vederea soluționării dificultăților întîmpinate în comerțul internațional și pentru ca lucrările conferinței să reprezinte o acțiune majoră în acest sens, iar documentul pe care-l va adopta să răspundă acestei exigențe.

În cadrul lucrărilor pregătitoare s-a insistat ca rezultatele conferinței să nu se limiteze numai la declarații de principii ci să cuprindă și modul în care vor continua eforturile de soluționare a problemelor identificate de conferință, punîndu-se accentul pe oprirea practicilor protecționiste, eliminarea cu prioritate a barierelor din calea țărilor în curs de dezvoltare și în primul rînd a restricțiilor cantitative, liberalizarea treptată a comerțului cu produse agricole, îmbunătățirea regimului preferențial acordat țărilor în curs de dezvoltare, definirea regulilor și mecanismelor de salvgardare etc.

Acestea sînt numai cîteva dintre problemele care vor trebui să stea în atenția participanților la conferință și să-și găsească o reflectare corespunzătoare în deciziile acesteia.

Complexitatea problemelor și a situației prin care trece omenirea în etapa actuală nu va permite însă soluționarea propriu-zisă a problematicii respective, ci numai jalonarea direcțiilor de acțiune viitoare, urmînd ca soluțiile concrete să fie găsite prin consultări și negocieri ulterioare.

Reafirmarea încrederii țărilor membre ale GATT în principiile și regulile acestuia, angajamentul lor de a le respecta și de a se abține de la introducerea de noi măsuri protecționiste vor reprezenta un progres demn de luat în considerare în contextul actual. Alături de acest rezultat conturat de pe acum, conferința va stabili și programul activităților GATT și țărilor membre în deceniul actual și în care se vor regăsi, într-o formă sau alta, prioritățile pentru care au militat delegații români alături de cei ai altor țări în curs de dezvoltare.

Deci, privind lucrurile în mod realist putem circumscrie totuși conferința în suita de evenimente economice internaționale menite să învioreze spiritul de cooperare ce trebuie să domnească în viața internațională.

Ion NIȚĂ

„Noua ordine presupune, totodată, ca țările în curs de dezvoltare să poată avea acces larg și neîngrădit la tehnologiile avansate, la toate cuceririle științei și civilizației moderne (...) Cu atît mai mult se impune încetarea oricărei acțiuni de racolare a cadrelor de muncitori calificați și de specialiști din aceste țări de către statele dezvoltate economic — practică ce este de natură să împiedice popoarele respective să-și rezolve problemele stringente ale dezvoltării economice, frînează evoluția lor rapidă pe calea progresului".

NICOLAE CEAUȘESCU

Practici ale neocolonialismului

Racolarea cadrelor de specialiști — factor al perpetuării decalajelor economice internaționale

ÎN CONDIȚIILE revoluției științifico-tehnice pe care o cunoaște omenirea, cadrele calificate se dovedesc tot mai mult a reprezenta cea mai de seamă avuție a oricărei națiuni, un factor esențial al dezvoltării ei economice și sociale. **„Nu se pot folosi nici tehnologiile și nici o cucerire științifică și tehnică din nici un domeniu fără a avea cadrele necesare, începînd de la muncitori calificați și pînă la cadrele tehnice de cercetare, pînă la savanți cu cunoștințele cele mai vaste"** [1]).

Deși se apreciază că în lume trăiesc astăzi 90% din totalul oamenilor de știință, inginerilor și tehnicienilor cunoscuți în istorie, imensa lor majoritate, peste 90%, își desfășoară activitatea în țările dezvoltate. În nici un domeniu decalajul dintre țările industrializate și cele în curs de dezvoltare nu este mai însemnat ca în domeniul cercetării științifice și dezvoltării tehnologice. Din cele peste 5 milioane de specialiști care se estimează că există în lume, țările în curs de dezvoltare, în care trăiesc două treimi din populația globului, dispun de numai 700 000, restul, respectiv marea majoritate, fiind concentrați în cel mult 30 de țări dezvoltate. [2])

Decalajele amintite sînt nu numai întreținute dar chiar agravate de cele în domeniul educației și învățămîntului. Cu toate că în țările lumii a treia cheltuielile publice alocate învățămîntului au sporit în ultimii 15 ani în ritmuri care depășesc pe cele înregistrate în țările dezvoltate — este lesne de înțeles că cu prețul unor mari sacrificii —, atît în domeniul cheltuielilor, cît și în cel al personalului didactic existent, al efectivului de elevi și de studenți persistă încă decalaje considerabile. Potrivit datelor U.N.E.S.C.O., decalajul educațional exprimat prin cheltuielile publice pentru învățămînt față de Bangladesh, de pildă, atinge 357 : 1 în cazul R.F.G., 417 : 1 în cazul S.U.A., 450 :1 în cazul Elveției și 611 : 1 în cazul Suediei, fiind astfel de 3—5 ori mai mare decît decalajul economic. [3])

O gravă încălcare a principiilor eticii internaționale

ÎN ACESTE CONDIȚII, atragerea cadrelor naționale cu calificare superioară din țările mai sărace ale lumii — unde acestea ar putea avea o contribuție foarte importantă la accelerarea dezvoltării, pentru lichidarea rămînerii în urmă moștenită ca urmare a îndelungatei asupriri coloniale — spre țările avansate, industrializate reprezintă o practică intolerabilă care subminează în mod deliberat eforturile pe care le fac țările de origine ale acestor specialiști de a se smulge din starea de înapoiere și a-și cîștiga independența economică. Este vorba, cu alte cuvinte, așa cum se apreciază în articole și studii apărute pe numeroase meridiane, de o gravă încălcare a principiilor eticii internaționale, de un amestec flagrant în treburile interne ale altor state, de un factor direct al adîncirii decalajelor economice internaționale. „Fuga creierelor — se arată într-un studiu al U.N.C.T.A.D. — constituie fără îndoială, unul din factorii esențiali care alimentează dezvoltarea inegală a economiei mondiale. Cum ar putea fi, oare, lichidate sărăcia și mizeria atît timp cît persistă racolarea specialiștilor de care țările în curs de dezvoltare duc o lipsă cronică ?"

Or, statisticile internaționale scot în evidență că după 1967, nu numai S.U.A. ci și statele dezvoltate din Europa occidentală au devenit beneficiare nete ale afluxului de specialiști, furnizorul principal de cadre calificate fiind țările în curs de dezvoltare, chiar și în condițiile actualei depresiuni prelungite din economia capitalistă.

Desigur, fenomenul exodului competențelor — larg cunoscut în literatura de specialitate sub denumirea de „brain drain" — are cauze complexe, dar între ele un loc central îl ocupă fără îndoială politica de imigrare a țărilor dezvoltate, care acordă preferință specialiștilor cu înaltă calificare. Marile monopoluri care orchestrează la scară internațională campania lipsită de scrupule de racolare de specialiști din țările în curs de dezvoltare văd în atragerea acestui „aur cenușiu" sursa unor uriașe profituri care nu presupun nici o investiție din partea lor. În perioada 1960—1970, de pildă, exploatarea oamenilor de știință, inginerilor și tehnicienilor atrași din țări în curs de dezvoltare a adus profituri estimate într-un studiu al U.N.C.T.A.D. la 30 miliarde de dolari în cazul S.U.A., de 10 miliarde pentru Canada, de 3,5 miliarde pentru Marea Britanie. [4]) Este o realitate care în ciuda informațiilor fragmentare și a diferențelor în metodologia de calcul de la un organism sau cercetător la altul nu poate fi tăgăduită.

Consecințe nefaste...

DUPĂ CUM tot o realitate o reprezintă reversul acestor profituri și anume pierderile considerabile și cu efecte complexe pe care le suferă țările în curs de dezvoltare „exportatoare" de cadre calificate, în fapt victime ale unui veritabil „furt de inteligență". Este vorba în primul rînd de costurile legate de învățămînt, adică de cheltuielile — oricum considerabile, chiar dacă variabile de la o țară la alta, precum și în timp — făcute de țările în curs de dezvoltare pentru formarea personalului cu pregătire universitară și postuniversitară care emigrează și pe care ar fi trebuit să le suporte țările dezvoltate de imigrație dacă și-ar fi format singure cadrele. Aici calculele au în vedere nu costul trecut al pregătirii cadrelor, ci costurile actuale, de în-

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. II, București, Ed. politică, 1975, p. 630—631

[2]) Ion Roșu Hamzescu, „Exodul de competențe", în Analele Universității din Craiova, Științe economice și sociale, nr. 3, 1972, p. 179—189

[3]) Gheorghe Răboacă, „Formarea cadrelor naționale și dezvoltarea științei și învățămîntului în țările în curs de dezvoltare", în Revista economică nr. 22 din 4 iunie 1982

[4]) C.N.U.C.E.D., „Le transfert invers des techniques", doc. TD/B/C. 6/7

● După estimările UNCTAD, în ultimii 15 ani statele occidentale industrializate au privat țările în curs de dezvoltare de 300 000 de oameni de știință, ingineri, medici și alți specialiști.

● În ultimul deceniu, S.U.A., Canada, Marea Britanie, R.F. Germania și Franța au economisit aproape 3 miliarde de dolari pe an, cît le-ar fi costat pregătirea oamenilor de știință, inginerilor, medicilor și celorlalți specialiști cu înaltă calificare racolați din țările „lumii a treia". Astfel, țările în curs de dezvoltare, care au cea mai mare nevoie de cadre calificate, se află în situația paradoxală de a finanța școlarizarea de specialiști pentru țările dezvoltate.

● La fiecare 100 000 de locuitori reveneau, în medie, în deceniul trecut 3,8 oameni de știință și ingineri în opt țări din Africa pentru care existau date statistice, 22 în Asia și 69 în America Latină, față de 112 în țările industrializate. Practica neocolonialistă a racolării de cadre de specialiști din țările în curs de dezvoltare promovată de marile monopoluri adîncește mai mult dependența tehnologica a „lumii a treia" de statele industrializate, care decurge din decalajele prezentate.

● Medicii constituie, alături de ingineri, una din principalele categorii de specialiști din țările slab dezvoltate care sînt racolate în țările avansate din punct de vedere economic, deși, potrivit datelor Organizației Mondiale a Sănătății, în Asia 1 medic revine la 6 000 de locuitori, iar în Africa — la 8 000 de locuitori, față de 1 medic la 1 000 de locuitori în țările dezvoltate, rata mortalității infantile pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare rămîne încă la nivelul celei pe care o înregistra Europa în anul 1750, iar speranța medie de viață nu depășește 58 de ani.

● Un veritabil „transfer invers de tehnologie" : potrivit raportului R.I.O. elaborat sub conducerea profesorului olandez Jan Tinbergen, laureat al premiului Nobel pentru economie, valoarea pierderilor înregistrate de țările în curs de dezvoltare ca urmare a emigrării specialiștilor autohtoni în țările industrializate depășește mărimea ajutorului pentru dezvoltare acordat de acestea din urmă în aceeași perioadă.

● Pornind de la teza subliniată de secretarul general al partidului nostru că **„pînă la urmă, rolul hotărîtor în făurirea unei economii proprii, în dezvoltarea și progresul fiecărei națiuni îl au oamenii, cadrele de toate specialitățile"**, România se pronunță pentru adoptarea neîntîrziată a măsurilor necesare pe plan național și internațional — vizînd încetarea fenomenului profund negativ al exodului specialiștilor spre statele dezvoltate.

locuire, pentru că un specialist racolat trebuie înlocuit cu un altul care abia se cere format.

Dar nu este vorba numai de pierderile pur financiare imediate, cuantificabile cu relativă ușurință, ci și de consecințele defavorabile asupra productivității muncii la nivelul întregii economii naționale, ținînd seama că sub îndrumarea unui inginer sau tehnician lucrează de regulă un anumit număr de muncitori. Pe un plan mai larg, exodul specialiștilor reprezintă o veritabilă pierdere de creativitate, dacă avem în vedere dispariția „efectului multiplicator" care constă în capacitatea acestora de a forma noi specialiști și lucrători calificați. De aceea, în literatura economică se apreciază că emigrarea unui număr mare de cadre superioare dintr-o țară în curs de dezvoltare poate avea asupra nivelului, dinamicii și calității producției un efect negativ mai mare decît rezultă din simpla însumare a contribuției directe a fiecărui specialist. [5]) Pe de altă parte, după cum relevă studiul citat al U.N.C.T.A.D., „dacă se dorește să se compare efectele fenomenului asupra colectivității , nu trebuie să se uite că pierderea unui singur dolar din venit riscă să aibă consecințe mult mai grave pentru o țară în curs de dezvoltare decît pentru o țară dezvoltată bogată".

...și cîteva încercări teoretice de a le masca

ÎN CONTRAST cu aceste concluzii realiste, o serie de teorii mai vechi sau mai noi încearcă să demonstreze nu numai că brain drain-ul nu ar reprezenta o pierdere pentru țările în curs de dezvoltare, ci ar fi — dacă nu direct, cel puțin indirect — chiar avantajos pentru acestea.

Un prim grup dintre aceste teorii sînt cele care susțin că principalul motiv al exodului specialiștilor l-ar reprezenta faptul că lor nu li se oferă un loc de muncă, că numărul lor ar fi excesiv, „prea plinul" luînd calea țărilor dezvoltate, astfel încît plecarea unora dintre ei — în practică cu atît mai mulți cu cît nivelul de dezvoltare a țării este mai scăzut — ar constitui nu un grav prejudiciu, ci dimpotrivă un serviciu adus țărilor în curs de dezvoltare. Fără a contesta că se resimte necesitatea — subliniată și la reuniunea de la București a „Grupului celor 77" din vara acestui an — a unei formări profesionale cît mai adecvate nevoilor specifice ale fiecărei țări și în condiții cît mai apropiate celor în care cadrele își vor desfășura activitatea în viitor, se poate cu ușurință demonstra caracterul aberant al afirmației potrivit căreia medicii, de pildă, care sînt una din categoriile profesionale cele mai supuse atragerii în țările dezvoltate, ar exista într-un număr prea mare în țările în curs de dezvoltare. Astfel, o proporție importantă din medicii din Filipine, India, Columbia, Republica Dominicană au emigrat în țări dezvoltate, în vreme ce datorită asistenței medicale insuficiente rata mortalității infantile se ridica în aceste țări, în 1978, la 65, 125, 65 și respectiv 37 la mie, rata mortalității juvenile atingea și ea cote importante, iar speranța medie de viață la naștere este considerabil mai scăzută decît în țările avansate. [6])

Alte teorii, între susținătorii cărora se numără și Harry G. Johnson, vorbesc de posibilitatea utilizării mai productive a specialiștilor în țările dezvoltate, specialiștii ca și capitalurile orientîndu-se, în baza acestei doctrine, spre regiunile în care productivitatea este mai ridicată în scopul maximizării producției mondiale, deci pe baza „eficienței optime". Cu alte cuvinte, în felul acesta specialiștii respectivi ar contribui la progresul mai rapid al omenirii, de pe urma căruia ar beneficia și țările în curs de dezvoltare. Apologeții unor asemenea teorii uită însă că, așa cum subliniază și Robert Lacroix, profesor la Universitatea din Montreal, că în același timp cu migrarea într-un sens a personalului științific se produce o creștere a necesității transferului — tot mai costisitor — de noutăți tehnice în celălalt sens [7]), inclusiv sub forma recurgerii în măsură sporită la experți străini. De aceea, reproducînd cuvintele lui Ali Mazrui, „exodul creierelor întărește și deci perpetuează dependența tehnologică a țărilor slab dezvoltate — consecință probabil mult mai importantă decît transferul în sine de venituri generat de acest exod" [8]).

Pe de altă parte, cei care racolează materia cenușie trec sub tăcere faptul că orice specialist sau muncitor cu înaltă calificare are obligația să servească în primul rînd țara al cărei fiu este și care l-a format, să-și pună cunoștințele în slujba progresului patriei sale, al poporului său, care să poată astfel beneficia de roadele importantului efort material și financiar făcut pentru pregătirea respectivelor cadre.

Pentru a se pune capăt practicii neocolonialiste a racolării de specialiști din țările în curs de dezvoltare, zilele trecute, din inițiativa României, „Grupul celor 77" reunind, practic, totalitatea țărilor în curs de dezvoltare ale lumii, a prezentat la O.N.U. un proiect de rezoluție, în care, subliniindu-se însemnătatea deosebită a cadrelor calificate pentru dezvoltarea economică și socială a acestor țări, se recomandă adoptarea neîntîrziată a măsurilor necesare pentru încetarea fenomenului profund negativ al scurgerii de asemenea cadre spre statele dezvoltate.

Dinu DRAGOMIRESCU

[5]) vezi Paul Ștefănescu, Brain drain. Exodul creierelor, Ed. politică, București, 1982, p. 73
[6]) Banque mondiale, Rapport sur la développement dans le monde 1981, Washington, D.C., p. 198—199
[7]) Robert Lacroix, „L'exode des cerveaux", în Revue économique nr. 1, 1972, p. 41, citat după Paul Ștefănescu, op. cit. p. 27
[8]) Perspectives, vol. VI, nr. 4, 1976, p. 8

UNESCO în anii '80: abordarea problemelor globale

SISTEMUL relaţiilor internaţionale a înregistrat în ultimii ani, sub raportul viabilităţii anumitor structuri instituţionale, o creştere sensibilă a rolului Unesco — una dintre cele mai dinamice agenţii specializate ale Naţiunilor Unite —, respectiv a contribuţiei sale specifice la soluţionarea problemelor globale ale lumii contemporane. Avînd drept finalitate „pacea, dezvoltarea şi justiţia socială", iar drept premisă crearea „condiţiilor intelectuale şi morale" (Rez. C 20/9.1.), acest rol şi, consecutiv, această contribuţie se dovedesc tot mai eficiente în cadrul schimbului de experienţă şi de achiziţii proprii domeniilor de competenţă ale Organizaţiei : educaţie, ştiinţă, cultură şi informaţie, îndeosebi prin utilizarea unor forme şi metode adecvate de participare a statelor membre.

Încă de la început, Unesco s-a consacrat problemelor de solidaritate intelectuală şi morală ale umanităţii, statele semnatare ale Actului constitutiv avînd, în acest sens, „datorii sacre de îndeplinit". Astfel, la prima sesiune a Organizaţiei (20 noiembrie — 10 decembrie 1946) solidaritatea internaţională a fost chemată să fie închinată idealurilor de pace şi, ca un prim gest, să colaboreze pentru ajutarea ţărilor care suferiseră de pe urma distrugerilor din timpul celui de al doilea război mondial ; distrugerile fuseseră posibile tocmai datorită negării idealurilor democratice, de demnitate şi egalitate, de respect faţă de persoana umană, tocmai datorită exploatării, ignoranţei şi a prejudecăţilor de tot felul.

Acum, la apropiata sesiune, care va avea loc între 23 noiembrie şi 3 decembrie 1982, solidaritatea internaţională este de asemenea chemată să se consacre strategiei de acţiune privind eliminarea pericolului unei noi conflagraţii mondiale, care, prin natura şi amploarea consecinţelor ei, ar putea să fie ultima pe această planetă. Observăm că ceva din aceeaşi ignoranţă şi din păcate, din aceleaşi prejudecăţi continuă să fie exploatat, că unele idealuri democratice continuă să fie negate. În ciuda faptului că, în decursul celor peste trei decenii şi jumătate, marile acţiuni ale Unesco au fost expresia năzuinţelor de pace şi colaborare ale popoarelor, în ciuda efortului de a satisface, atît pe plan ştiinţific cît şi operaţional, cele mai acute nevoi ale ţărilor în curs de dezvoltare.

Iată de ce, în ultima vreme, se detaşează o tendinţă de concentrare a preocupărilor Organizaţiei spre aspectele sociale ; ele se regăsesc în programul sectorului de „ştiinţe exacte şi naturale", orientate şi definite în funcţie de „aplicarea lor la dezvoltare". În adevăr, prin amploarea şi impactul ei percutant, se conturează, vizibil, dimensiunea socială a problematicii globale care, în optica activităţilor concrete ale Unesco, este concentrată în direcţia realizării unei lumi mai drepte şi mai bune. Pentru a înfăptui programul global relativ la ştiinţe, dimensiunea socială a mediat clarificarea şi soluţionarea unor aspecte teoretice şi practice, referitoare la statornicirea noii ordini economice internaţionale : dezvoltarea teoretică şi instituţională a ştiinţelor sociale în lume în vederea utilizării corespunzătoare a mecanismelor schimbării ; adoptarea şi aplicarea unor procedee şi tehnici de analiză socio-economice în sprijinul perfecţionării structurilor naţionale ale dezvoltării, ş.a.

Este necesar să menţionăm, în acest context, că România a iniţiat constant la sesiunile Conferinţei generale a Unesco, încă din anul 1966, rezoluţii privind cooperarea ştiinţifică pe plan european (formarea şi valorificarea resurselor umane) fie pe plan balcanic (protejarea mediului şi a cadrului biologic natural).

Pentru desfăşurarea Conferinţei Naţiunilor Unite asupra ştiinţei şi tehnologiei în folosul dezvoltării (U.N.C.S.T.D.) din 1979 — ca o confirmare a preocupărilor active şi a iniţiativelor româneşti în acest domeniu — notăm, între altele, pregătirile ce au avut loc la Bucureşti în ceea ce priveşte nivelul regional (organizate sub egida C.E.E./O.N.U.), ca şi în ceea ce priveşte nivelul naţional(organizate sub egida Comisiei naţionale române pentru Unesco). Concluzia dominantă a fost, de fiecare dată, aceeaşi : nici o generaţie viitoare nu ar ierta generaţia prezentă dacă s-ar limita, în mod strict, la satisfacerea intereselor de moment, fără a realiza acea prospectare pentru care există, încă de pe acum, mandatul popoarelor lumii, precum şi cunoştinţele şi instrumentele ştiinţifice necesare.

Ţinînd seama de faptul că evoluţia relaţiilor internaţionale a fost marcată în întregime de influenţa pe care o exercită problemele globale ale umanităţii, se impune efectuarea, cît mai curînd cu putinţă, a unei analize ştiinţifice aprofundate a **proceselor sociale cu caracter universal** — care operează asupra vremurilor noastre şi le determină cursul — metodă atît de necesară în vederea elaborării unei planificări pe termen mediu.

Raţiunile ce au condus la o planificare pe termen mediu ar putea fi sintetizate în următoarele : 1) asigurarea coerenţei între misiunile fundamentale ale Organizaţiei — aşa cum apar ele în Actul constitutiv — şi programele care trebuie să se inspire şi să le exprime detaliat, suficient ancorate în realităţile concrete (vezi documentul C 5) ; (2) înlăturarea riscului de a compromite continuitatea activităţilor complexe ale Organizaţiei (folosind procedura de modificare a programului bienal în baza rezoluţiilor adoptate de Conferinţa generală asupra „programului viitor" ; (3) utilizarea unui cadru larg de dezbateri asupra obiectivelor şi priorităţilor care să permită degajarea unor criterii de selecţie a activităţilor, fapt care trebuie să asigure în consecinţă o concentrare semnificativă a programelor ; (4) favorizarea adoptării unei abordări pluridisciplinare în diferite domenii de activitate.

În ce priveşte Conferinţa generală, rezoluţia C 21/100 conţine directivele care trebuie urmărite în vederea elaborării planului. Aici se insistă asupra principiului fundamental al procesului de planificare şi anume că punctul lui de plecare trebuie să se afle în analiza problematicii globale.

În urma analizei propriu-zise a problemelor globale, contribuţia specifică a Unesco ar putea fi cantonată la următoarele domenii : (i) încurajarea cercetării şi cooperării ştiinţifice şi intelectuale ; (ii) familiarizarea opiniei publice cu natura acestor probleme (lumea trebuind să fie conştientă de importanţa şi urgenţa acestora) ; (iii) desemnarea cunoştinţelor şi promovarea schimbului de experienţă; (iv) armonizarea politicilor şi strategiilor naţionale ; (v) implementarea programelor de acţiune orientate îndeosebi în favoarea ţărilor în curs de dezvoltare.

Ca în toate întreprinderile de o atare complexitate, examenul la care va fi supus în curînd proiectul noului Plan pe termen mediu (1984—1989) — în cadrul celei de a patra sesiuni extraordinare, a Conferinţei generale a Unesco — va reliefa unele carenţe, lacune sau erori, pentru a se putea apoi trece la remedierea lor. De pildă, unele domenii nu sînt încă suficient reflectate : tineretul, care ar putea face obiectul unor adevărate „programe" şi „subprograme", sau femeile — care în cap. XIV includ numai partea de analiză a situaţiei lor şi cea de definire a strategiilor de acţiune corespunzătoare.

În perspectiva concluziilor ce au rezultat la Simpozionul internaţional „Oamenii de ştiinţă şi pacea" (Bucureşti, 1981), organizat cu participarea şi sprijinul Unesco, ar trebui să se acorde o atenţie mai mare rolului pe care oamenii de ştiinţă îl pot juca în utilizarea paşnică a marilor cuceriri ale revoluţiei tehnico-ştiinţifice, în promovarea păcii, a reducerii tensiunilor şi a dezarmării.

Ţara noastră care a luat parte activă nu numai la conceperea primei planificări pe termen mediu (aceea pe obiective) ci şi la aceasta ultimă inovaţie (analiza problematicii globale), aşteaptă să vadă în noul plan, deopotrivă, un ghid pentru Organizaţie, dar şi pentru statele membre, destinat a răspunde prompt exigenţelor şi a permite evaluarea mai eficace a rezultatelor.

Instrument privilegiat, cel de-al doilea Plan pe termen mediu al Unesco din anii '80 va da putinţa programelor bienale viitoare ale Organizaţiei să aibă un contact direct şi permanent cu realităţile concrete, în scopul declarat de a răspunde — de o manieră cît mai satisfăcătoare — aşteptărilor şi nevoilor comunităţii statelor membre.

Ion Grigore SION

Acordul internațional cu privire la iută

ÎN URMA unor îndelungate tratative, la sfîrșitul lunii septembrie, a.c. la conferința de la Geneva a 50 de state exportatoare și importatoare de iută a fost adoptat Acordul internațional cu privire la iută și mărfuri din iută. Spre deosebire de alte acorduri similare, acesta nu conține un mecanism de regularizare a stocurilor de mărfuri și nici alți factori de stabilizare a prețurilor, ci prevede doar promovarea de măsuri care să contribuie la ridicarea competitivității iutei față de fibrele sintetice, precum și acordarea de ajutor țărilor producătoare în dezvoltarea producției de iută și a articolelor din iută.

Acordul internațional cu privire la iută și mărfuri din iută urmează să intre în vigoare de la 1 iulie 1983, cu condiția ca prevederile sale să fie ratificate de principalele trei țări producătoare — Bangladesh, India și Tailanda (care au furnizat, în perioada 1979—1981 peste 95 la sută din exportul mondial de iută și articole din aceasta), precum și de 20 de țări care au o pondere cumulată de 65 la sută în importul mondial al acelorași produse. Se estimează că noul acord va contribui la răsturnarea tendinței de reducere a exporturilor de fibre de iută (de la 785 mii tone în medie pe anii 1972—1974, la 534,7 mii tone în anii 1981—1982), ca și a prețurilor la iută.

Agricultura țărilor „lumii a treia"

CEL de-al cincilea raport anual al B.I.R.D. referitor la dezvoltarea mondială apreciază că, în ce privește țările în curs de dezvoltare perspectiva ca aceste țări să revină la ritmuri înalte de creștere sînt mai puțin optimiste decît se considera cu un an în urmă.

Potrivit „Raportului asupra dezvoltării în lume", în anii '80 țările cu veniturile cele mai scăzute vor continua să fie cel mai puternic afectate de recesiunea mondială, o creștere mai substanțială fiind așteptată să se înregistreze în țările cu venituri medii din grupul celor aflate în curs de dezvoltare.

În ce privește agricultura, în raport se apreciază că există condiții pentru ameliorarea situației în țările rămase în urmă, condiții determinate de realizările în domeniul cercetării, investițiile în infrastructură și instituții cu caracter agricol, de sprijinul sporit acordat în deceniul trecut de către comunitatea internațională țărilor rămase în urmă.

În cea mai mare parte a țărilor cu venituri scăzute, circa 70 la sută din populație trăiește pe seama agriculturii, iar principalul obiectiv îl constituie creșterea mai rapidă a producției agricole față de creșterea populației. În țările cu venituri scăzute din Asia de Sud-Est, producția agricolă a crescut cu 2,2 la sută anual în ultimul deceniu datorită unor factori cum sînt dezvoltarea irigațiilor, utilizarea sporită a îngrășămintelor, folosirea de soiuri selecționate de plante etc. Cu toate acestea, creșterea agricolă nu a reușit decît să o egaleze pe cea a populației. În Africa, unde s-au înregistrat puține progrese tehnologice, producția agricolă pe locuitor în anii '70 a scăzut la 1,7 la sută.

În țările cu venituri medii aportul relativ al agriculturii la formarea produsului social total s-a redus simțitor, iar forța de muncă ocupată în agricultură s-a restrîns în termeni absoluți. Specialiștii Băncii Mondiale apreciază că în aceste țări se impune realizarea de noi investiții în construcția de șosele, căi ferate și porturi, precum și adoptarea de măsuri menite să faciliteze transportul, prelucrarea și depozitarea în condiții eficiente a produselor agricole. Pe de altă parte, în multe țări în curs de dezvoltare agricultura a fost afectată de un nivel scăzut al prețurilor în intenția de a se da un impuls sporit sectorului industrial sau ca urmare a practicilor impuse de societățile transnaționale.

Programe de dezvoltare

India: priorități în sectorul energetic

ECONOMIA Indiei se dezvoltă în prezent pe baza celui de-al VI-lea plan cincinal care prevede ca principală sarcină în privința industriei asigurarea unui ritm anual de creștere de 8—9% în perioada 1980—1985, în măsură să ducă la creșterea rolului acestui domeniu în economia țării, la acoperirea într-o măsură sporită a necesităților interne prin eforturi proprii și asigurarea unui însemnat disponibil pentru export.

În cadrul dezvoltării industriale a țării, se acordă o importanță deosebită dezvoltării sectorului energetic. Direcțiile de viitor pentru dezvoltarea industriei energetice prevăd : exploatarea accelerată a resurselor energetice interne convenționale, raționalizarea consumului de țiței și satisfacerea cît mai judicioasă a cererii, adoptarea unui program de măsuri în vederea depistării și exploatării unor noi resurse energetice acordîndu-se o atenție deosebită biogazului, energiei solare, energiei eoliene etc.

Pentru asigurarea necesarului de energie electrică a țării în viitorii ani, actualul plan cincinal prevede instalarea unor capacități suplimentare de aproximativ 20 mii MW, și anume : circa 65% în termocentrale în principal pe bază de cărbune), 25% în hidrocentrale și restul în centrale nuclearo-electrice. De asemenea, în perioada actualului plan cincinal se prevede instalarea a 400 mii unități de producere a biogazului.

Printre marile proiecte energetice care se realizează în prezent se înscriu : termocentrala de la Manuguru (2 000 MW), complexul termoenergetic de la Waidhan 3 000 MW) termocentralele de la Farakka și Korba, ambele cu o putere de 2 100 MW), termocentrala de la Trombay (1 000 MW), mai multe hidrocentrale în diferite state printre care se remarcă cea de la Koelkaro (710 MW).

Guvernul a aprobat realizarea în actualul plan cincinal a 6 centrale nuclearo-electrice, echipate cu reactoare de fabricație indiană cu o putere unitară de 235 MW, care vor majora capacitatea centralelor atomo-electrice în funcțiune și în construcție, de la 1 800 MW la 3 210 MW. În prezent se află în stadiu de proiect construirea celei de a V-a centrale atomo-electrice la Kakrapar (statul Gujarat) al cărei cost se ridică la 3 825 milioane rupii. Programul dezvoltării energiei nucleare pentru următorii 20 de ani include construirea a încă 10 reactoare, fiecare cu o capacitate de 235 MW și a 12 reactoare de 50 MW fiecare.

Cooperarea economică și tehnică dintre România și India s-a materializat într-un număr important de obiective la care țara noastră și-a adus contribuția, printre care : instalații petrochimice (la Gauhati Barauni Haldia), termocentrala de la Singareni, instalația de peletizare a minereului de fier de la Kudremukli, realizarea unei fabrici de montaj tractoare la Hyderabad. O experiență pozitivă o reprezintă și societatea mixtă româno-indiană pentru prelucrarea și comercializarea pieilor de ovine și caprine, cu sediul la Madras.

Daniela STOICHIȚOIU
I.E.M.

EVOLUȚII MONETARE

INTERVALUL 8—12 XI 1982 a fost marcat de o evoluție contradictorie a cursului **dolarului S.U.A.**

Creșterea neașteptată a masei monetare în circulație cu 2,7 miliarde dolari în ultima perioadă de raportare, precum și absența reducerii anticipate a taxei oficiale a scontului au antrenat o mișcare ascendentă a dobînzilor la depozitele în dolari, cu efect pozitiv asupra cotațiilor monedei americane pe piețele de schimb, astfel că la închiderea din 12 XI 1982 nivelele de raportare se situau — cu excepția yenului japonez — peste cele de referință din 5 XI 1982.

Reducerea unor categorii de dobînzi la creditele în lire sterline (între altele, dobînda la creditele destinate cumpărării de bunuri imobiliare a fost redusă în medie cu circa 2%, în jurul nivelului de 10,25%) a determinat o scădere a cursului **lirei sterline** în relația sa cu dolarul cu 0,8% pe ansamblul intervalului analizat (1,6550 dolari/1 liră pe 12 XI 82, comparativ cu 1,6690 **dolari/1 liră pe 5 XI**), procent apropiat înregistrat și de **marca vest-germană** (2,59 mărci/1 dolar, față de 2,5725 mărci/1 dolar respectiv).

Francul francez, deși și-a îmbunătățit poziția în cadrul sistemului valutar vest-european, a înregistrat un nou curs record de depreciere în relația cu dolarul S.U.A. la fixingul din 11 XI 1982, de 7,8140 franci/1 dolar, cotația sa de la închiderea din 12 XI de 7,3075 franci/1 dolar marcînd o scădere cu 0,6% față de cursul de referință de 7,2625 franci/1 dolar. **Francul belgian** cota la închiderea din 12.XI, 59,12 franci/1 dolar.

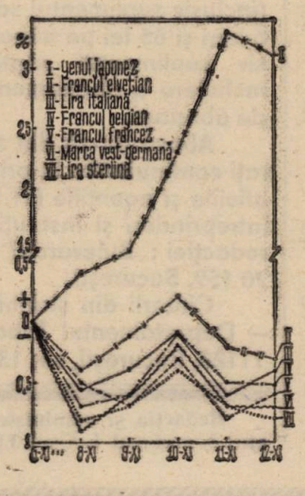

Lira italiană și **francul elvețian** au înregistrat pe ansamblul intervalului prezentat o depreciere de 0,4% fiind tranzacționate la 1 484 lire/1 dolar (1 478 lire/1 dolar cotația din 5 XI 1982) și respectiv 2,23 franci/1 dolar (2,2225 franci/1 dolar închiderea de referință). **Yenul japonez**, a evoluat brusc pe o linie ascendentă, astfel că la închiderea din 12.XI cursul său de circa 269 yeni/1 dolar reprezenta o repreciere de peste 3% față de cursul de referință de 277,25 yeni/1 dolar.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute, pe termen de 6 luni ,au evoluat pe o linie ușor ascendentă (se dau nivelele din 12 XI 1982, comparativ cu cele din 5 XI 1982) : 10,0625% și 9,875% la eurodolar, 9,1875% și 9,0625% la eurolira sterlină, 7,0625% și 7% la euromarca vest-germană și 4,25% și 4,0625% la eurofrancul elvețian.

Tendința de scădere a **prețului aurului** la Londra a continuat și în această săptămînă, al doilea fixing din 12.XI de 398 dolari/uncia, fiind cu 19,50 dolari/uncia sub cel corespunzător din 5 XI 1982.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 8—12.XI ; bază 5.XI a.c.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 46 din 19 noiembrie 1982

— Alegerile de deputați, expresie a democratismului societății noastre **(Cristian Popescu)** 1

— Consiliile populare — cadru larg democratic de participare a maselor la conducerea vieții economico-sociale **(Iulian Ploștinaru)** 2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

În întîmpinarea Conferinței Naționale a P.C.R. și a alegerilor

● Îndeplinirea exemplară a planului. Recuperarea restanțelor — obiectiv prioritar **(Ioan Crețu).** Valorificarea eficientă a potențialului întreprinderii **(Gelu (Bratu)** 4

● Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice. Creșterea factorului final de recuperare a țițeiului **(Neculai Gavril)** 6

● Noile tehnologii în sprijinul raționalizării importurilor. Firele de sticlă — materiale de bază în industria viitorului **(Ioan Georgescu)** 8

● Imperative ale eficienței economice a investițiilor în agricultură. Punerea în funcțiune la termen a noilor capacități, folosirea deplină a celor existente **(Ion Rușinaru)** 10

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Autofinanțarea —expresie a utilizării eficiente a fondurilor **(Gh. M. Voinea)** 12

— Exigențele profesionale și pregătirea forței de muncă **(Vasile Burtea, Mihai Toader)** 14

— Ridicarea calității produselor — factor de accelerare a creșterii productivității muncii **(Steliana Perț)** 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— În spiritul autoconducerii muncitorești. Autoexigență și responsabilitate în fundamentarea și realizarea planului **(Adrian Rusu)** 17

— Școala profesională — principala formă de pregătire a muncitorilor constructori **(Dan Condrea)** 18

TEORII ● IDEI

— În întîmpinarea Conferinței Naționale a P.C.R. Modificări ale structurilor economice în profil teritorial **(Ion Ghizdeanu)** 19

— Informatica — resursă de progres și eficiență (I) **(Nicolae Badea-Dincă, Ileana Trandafir, Dumitru Popescu)** 22

— Școli ● curente ● economiști. Controverse privind teoria „schimbului inegal" (I) **(Nicolae Sută, Sultana Sută-Selejan).** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Priorități pe agenda conferinței ministeriale GATT. Pentru un comerț internațional echitabil **(Ion Niță)** 26

— Racolarea cadrelor de specialiști — factor al perpetuării decalajelor internaționale **(Dinu Dragomirescu)** 28

— UNESCO în anii '80 : abordarea problemelor globale **(Ion Grigore Sion)** 30

— Tendințe-conjuncturi 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ.

IN THIS ISSUE

— Elections for deputies : expression of the democracy of our society **(Cristian Popescu)** 1

— Popular councils — a broad democratic framework for people's participation in leading the economic and social life **(Iulian Ploștinaru)** 2

— Imperatives of the economic efficiency in agriculture. New capacities commissioned in due time and full employment of the existent ones **(Ion Rușinaru)** 10

— Improving the quality of the products — a factor of acceleration of the productivity growth **(Steliana Perț)** 15

— Changes in the economic territorial structures **(Ion Ghizdeanu)** 19

— Informatics : a source of progress and efficiency (I) **(Nicolae Badea-Dincă, Ileana Trandafir, Dumitru Popescu)** 22

— Schools ● trends ● economists. Controversies on the theory of the „unequal exchange" (I) **(Nicolae Sută, Sultana Sută-Selejan)** 24

— Priorities on the agenda of the GATT ministerial meeting. For an international trade on equitable basis **(Ion Niță)** 26

DANS LE NUMÉRO

— Les élections des députés, expression du democratisme de notre société **(Cristian Popescu)** 1

— Les conseils populaires — cadre large démocratique de la participation des masses à la direction de la vie économique et sociale **(Iulian Ploștinaru)** 2

— L'entrée à temps en service de nouvelles capacités, l'utilisation entière de celles existentes **(Ion Rușinaru)** 10

— L'amélioration de la qualité des produits — facteur d'accélération de l'accroissement de la productivité **(Steliana Perț)** 15

— Changements dans la structure économique du territoire **(Ion Ghizdeanu)** 19

— L'informatique — source de progrès et d'efficience (I) **(Nicolae Badea-Dincă, Ileana Trandafir, Dumitru Popescu)** 22

— Ecoles ● courants ● économistes. Controverses concernant la théorie de l'échange inégal (I) **(Nicolae Sută, Sultana Sută-Selejan)** 24

— Pour un commerce international équitable **(Ion Niță)** 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Выборы депутатов, выражение демократического характера нашего общества **(Кристиан Попеску)** 1

— Народные советы — широкая демократическая основа для участия масс в руководстве экономико-социальной жизни **(Юлиан Плоштинару)** 2

— Повелительные требования экономической эффективности в сельском хозяйстве. Своевременный ввод в действие новых мощностей, полное использование существующих мощностей **(Ион Рушинару)** 10

— Улучшение качества продукции — фактор ускорения роста производительности **(Стелиана Перц)** 15

— Изменение экономической структуры в территориальном разрезе **(Ион Гиздяну)** 19

— Информатика — источник прогресса и эффективности (I) **(Н. Бадя-Динкэ, Иляна Трандафир, Думитру Попеску)** 22

— Школы ● течения ● экономисты. Дискуссии относительно теории «неравного обмена» (I) **(Николае Сутэ, Султана Сутэ-Сележан)** 24

— За справедливую международную торговлю **(Ион Ницэ)**.... 26

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică" pe anul 1983. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11126, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația : 70159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

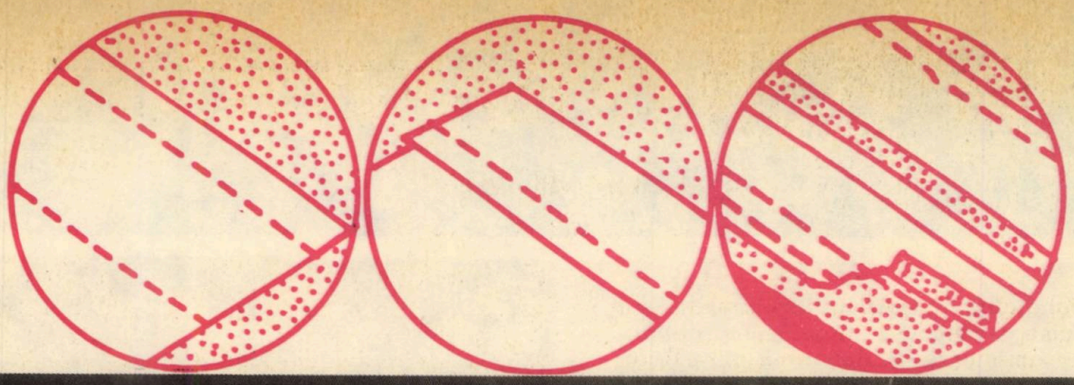

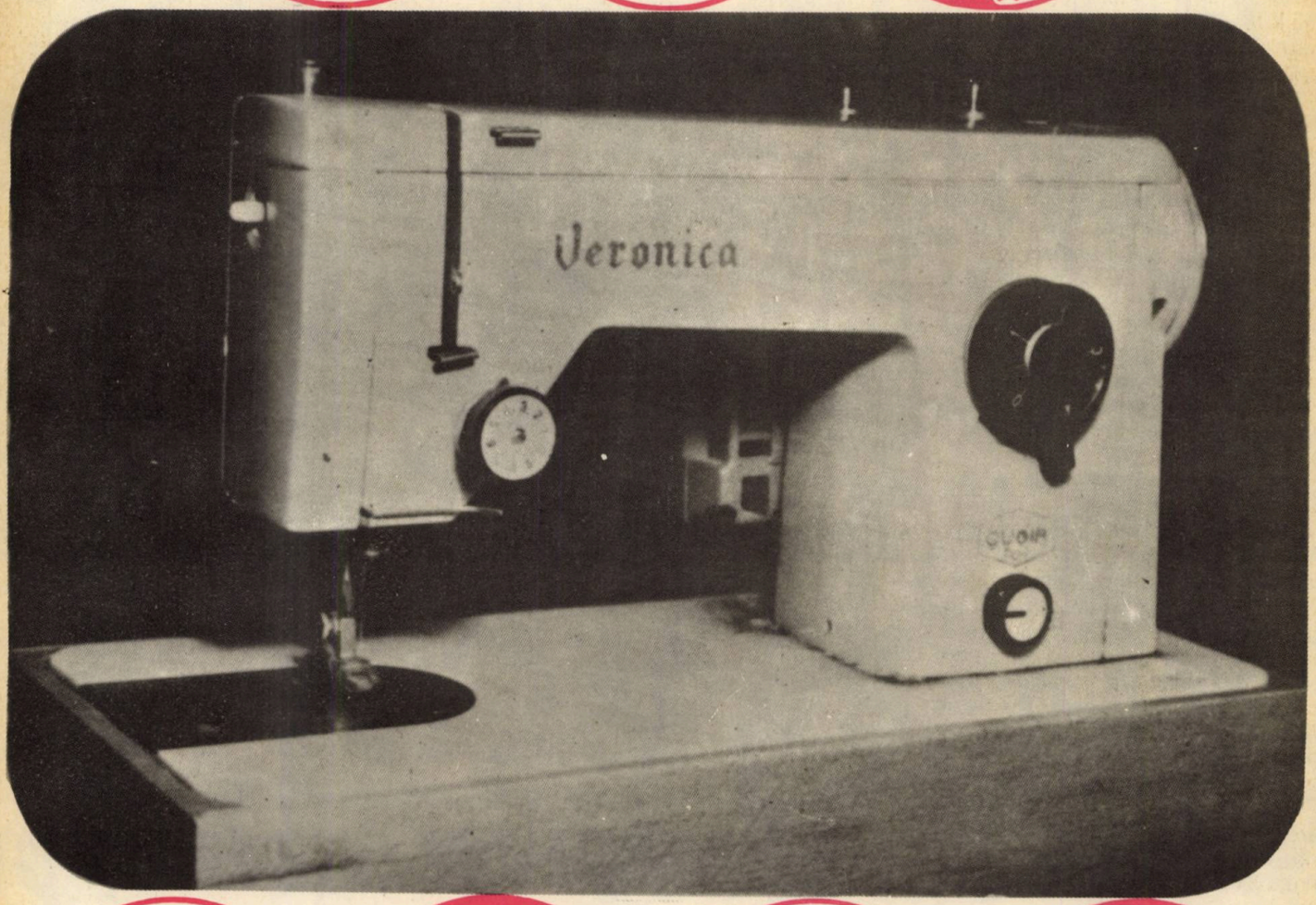

MAŞINA DE CUSUT „VERONICA"

Un obiect strict necesar în gospodăria dv,
maşina de cusut „VERONICA" !
Execută :
— coaserea dreaptă, tivirea, rabaterea (înnădirea materialului), încreţirea şi alte operaţiuni uzuale.
Tivirea şi rabaterea sînt efectuate fără a necesita însăilarea.
Nu ocupă spaţiu mult şi nu strică estetica încăperilor.

In magazinele şi raioanele specializate ale comerţului de stat găsiţi la vînzare următoarele maşini de cusut „Veronica" :

- **normală, cost 2 020 lei ;**
- **normală cu picior metalic, cost 2.020 lei ;**
- **tip „mobilă", cost 2.270 lei ;**
- **tip „valiză" (electrică), cost 2 155 lei.**

Recom

STIMAŢI CUMPĂRĂTORI!

În vederea îmbunătăţirii aprovizionării populaţiei cu mărfuri metalo-chimice, s-a trecut la organizarea de unităţi de desfacere cu amănuntul în depozitele de mărfuri ale I.C.R.M. din ţară. Aceste magazine asigură cumpărătorilor o serie de avantaje în alegerea şi procurarea mărfurilor metalo-chimice, deoarece :

— Sînt organizate pe suprafeţe mari, în care se prezintă totalitatea articolelor din grupa de mărfuri ce se livrează de către industrie, prezentate pe destinaţii şi pe principiul de înrudire a cererii.

— Aceste magazine vor pune în vînzare mărfuri sosite direct de la fabrici, inclusiv noutăţile.

— Vînzarea se realizează pe principiul expunerii deschise şi autoservirii, cumpărătorii avînd acces direct la produse.

— Cumpărătorii au posibilitatea să facă aprovizionarea din timp, anticipată, cu produse foarte solicitate în vîrf de consum în anumite perioade.

— Servirea populaţiei este asigurată de un personal cu un nivel profesional ridicat la fiecare grupă de mărfuri.

— Orarul de funcţionare al unităţilor va fi în zilele lucrătoare, între orele 10—20.

Prin aceste magazine urmează a fi vîndute toate grupele de mărfuri metalo-chimice : produse de menaj din sticlă, porţelan, faianţă, articole de uz casnic-gospodăresc, unelte agricole şi de grădinărit, articole chimice, rechizite şcolare şi studenţeşti, jucării, bunuri de uz îndelungat cum sînt radio-receptoare, televizoare, aparate de gătit şi încălzit, frigidere, maşini de spălat, maşini de cusut, aspiratoare de praf, piese de schimb ş.a.

Dintre magazinele deschise recent menţionăm în Bucureşti :

Magazinul din şos. Viilor nr. 14 — accesul prin şoseaua Sălaj —, organizat pe o suprafaţă de 1 400 mp şi avînd ca profil articole de menaj din sticlă, porţelan, faianţă ; articole de uz casnic şi gospodăresc din lemn, metal şi mase plastice ; bunuri de folosinţă îndelungată ; corpuri de iluminat şi abajururi, aparate electrocasnice şi piesele de schimb necesare. Pentru a avea o imagine asupra multitudinii de mărfuri care vor fi puse în vînzare, puteţi reţine că la grupa sticlărie sînt aproape 1 000 de articole într-un număr de peste 300 000 piese.

Magazinul din bd. Emil Bodnăraş nr. 84 cu un profil de jucării, papetărie şi produse chimice de uz casnic este organizat pe o suprafaţă utilă de 2 000 m.p. şi se adresează în special populaţiei din cartierele Militari, Drumul Taberei.

În municipiul Braşov, magazinul din str. Bazaltului nr. 3, cartierul Bartolomeu, desface peste 3 600 sortimente de articole de uz casnic şi gospodăresc, jucării, sport, papetărie şi electrotehnice.

În municipiul Constanţa, magazinul funcţionează în strada Interioară nr. 2, cartierul Traian.

In municipiul Piteşti a fost dat în folosinţă magazinul situat în cartierul Nord, str. N. Bălcescu nr. 48. Asemenea magazine au fost deschise şi în oraşele : Bacău, Baia Mare, Cluj-Napoca, Craiova, Deva, Galaţi, Iaşi, Oradea, Ploieşti, Sibiu, Suceava, Tîrgu Mureş şi Timişoara.

Asigurăm pe cumpărători că aceste unităţi comerciale vor satisface cele mai exigente gusturi.

Magazinul din şos. Viilor nr.

1982 NOV 2 61

Magazinul din bd. Emil Bodnăraş nr. 84

recom

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONFERINŢEI NAŢIONALE a P.C.R

O componentă de bază a saltului la o nouă calitate

DINAMIZAREA PROGRESULUI TEHNIC

Numărul 47 ● Vineri 26 noiembrie 1982

VIZITA TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂŞA ELENA CEAUŞESCU, ÎN REPUBLICA ISLAMICĂ PAKISTAN

VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE A TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂŞA ELENA CEAUŞESCU, ÎN REPUBLICA INDONEZIA

D 646

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

MŰSZAKI INFORMÁCIÓS KÖNYVTÁR 1813 BUDAPEST

Autoconducerea muncitorească în acțiune

EDUCAȚIE – RESPONSABILITATE – PARTICIPARE

MĂSURILE stabilite prin Legea privind participarea, cu părți sociale, a oamenilor muncii din unitățile economice de stat la constituirea fondurilor de dezvoltare economică aduc înnoiri de esență în conținutul principiilor de proprietate, de organizare socială, al principiilor noului mecanism economic, ale autoconducerii și autogestiunii muncitorești, legînd mai strîns interesele individuale de cele ale microcolectivității și ale întregii societăți.

Amintim cîteva din prevederile noului act normativ, cu implicații directe pe planul autoconducerii :

— partea socială pe care fiecare om al muncii urmează să o constituie, pe baza liberului consimțămînt, prin depuneri în bani — și în raport cu care el poate beneficia de venituri suplimentare — reprezintă proprietatea lui, dar se integrează în fondul de dezvoltare al unității, utilizat de aceasta pentru investiții productive (iar în mod excepțional și pentru completarea mijloacelor circulante). De aici interesul pe care oamenii muncii, ca proprietari colectivi și individuali, trebuie să-l manifeste pentru **destinația ce se dă sumelor depuse cu titlu de parte socială** și pentru **rezultatele obținute ;**

— veniturile pe care oamenii muncii le obțin din beneficii vor depinde atît de mărimea depunerilor individuale, cît și de volumul absolut al beneficiilor realizate de către unitate, comparat cu cel planificat. Deci, colectivul de muncă al fiecărei unități este, o dată mai mult, direct interesat în **îmbunătățirea rezultatelor economico-financiare** ale acesteia, în **creșterea veniturilor și beneficiilor ;**

— adunarea generală a oamenilor muncii, forul suprem al proprietarilor și producătorilor din fiecare unitate economică, urmează să hotărască asupra volumului anual al depunerilor cu titlu de părți sociale pe ansamblul unității, asupra participării la constituirea de părți sociale a oamenilor muncii din alte unități, asupra modului de folosire a sumelor depuse. În mod firesc, participarea largă la actul de decizie, în general la conducere este și mai mult stimulată, **autoconducerea capătă noi valențe,** responsabilitatea pentru bunul mers al activității — rămînînd o coordonată esențială a conștiinței înaintate a producătorilor — **dobîndește dimensiuni sporite de ordin material.**

În acest context apare într-o nouă lumină esența aplicării în viață a principiului autoconducerii muncitorești — ideea **participării** ca act de voință, în cunoștință de cauză, după modelul bunului gospodar care își chibzuiește cheltuielile și veniturile urmărind să obțină un raport cît mai favorabil între ele. Căci autoconducerea presupune nu numai drepturi, ci și obligații, iar **implicarea în actul de decizie înseamnă și implicarea în procesul de înfăptuire a acesteia.**

Eficiența participării depinde într-un grad înalt de existența unor condiții favorizante de manifestare — condiții care se creează nu numai prin cadrul organizatoric, nu numai prin efectul actelor normative, ci prin **acțiunea conștientă, direcționată și continuă a consiliilor de conducere și a înseși colectivelor de muncă din unitățile economice.** Entitatea pe care o constituie colectivul de muncă se află într-un permanent proces de devenire, de autoreglare, de perfecționare, calitatea și intensitatea acestuia fiind hotărîtoare pentru adaptarea la obiectivele tot mai exigente ale activității.

Printre **factorii care,** în funcție de modul cum sînt luați în considerație și stimulați, **pot încuraja sau inhiba participarea** aș enumera :

● **dezvoltarea unei noi atitudini față de muncă și a conștiinței socialiste.** Atît timp cît conștiința nu se ridică la nivelul organizării, participarea este limitată sau acordă prioritate satisfacerii numai a unor interese personale ;

● **nivelul de cultură și de pregătire profesională.** În ultimele decenii un număr mare de oameni ai muncii au schimbat munca agricolă cu munca de tip industrial. Acest schimb s-a realizat în multe cazuri în condițiile unei pregătiri excesiv de specializate, fără cunoașterea meseriei în complexitatea ei, iar uneori pe fondul unui nivel ideologic și cultural scăzut, mediu prielnic concepției că participarea ar însemna a da cît mai puțin și a primi cît mai mult. O fațetă a acestei atitudini profund retrograde este fuga de răspunderea pe care o implică participarea ;

● **factorii motivaționali.** Mai sînt, în întreprinderile noastre, conducători orientați mai mult spre baza materială, spre produs și mai puțin spre oameni. Noua calitate pornește de la utilizarea și gospodărirea cît mai bună a tuturor resurselor, inclusiv a celei umane. Resursa umană nu este o masă amorfă, un simplu număr mediu scriptic, ci o colectivitate vie, formată din indivizi cu personalitatea, cerințele și aspirațiile lor, care trebuie cunoscute și valorificate ; conducerea trebuie să găsească posibilități mereu noi de motivare, pentru a trezi interesul și, în final, participarea oamenilor muncii la elaborarea și aplicarea deciziilor ce privesc gospodărirea eficientă a întreprinderii. Paralel cu dezvoltarea bazei materiale trebuie organizată și dezvoltarea „facultăților umane". Viitorul aparține celor care vor ști să utilizeze mai bine resursa umană, să formeze și consolideze personalitatea omului nou, participant

Supliment la Revista ECONOMICA

nr. 47 1982

activ la toate procesele economice și sociale, cu opinie proprie, ambiție, demnitate, orientat spre muncă și creație;

● **stilul de muncă al cadrelor de conducere.** Acolo unde conducătorul se interesează de oameni și creează — în cadrul relațiilor de muncă — condițiile necesare formării și manifestării unor personalități puternice, apare mai pregnantă și participarea, cu toate efectele ei pozitive ce reflectă consensul, unitatea de voință și acțiune a oamenilor muncii pentru atingerea obiectivelor propuse.

Adîncirea autoconducerii muncitorești și exercitarea ei cu un grad ridicat de eficiență pretind, deci, intensificarea procesului de **modelare a omului,** care, indiferent de locul pe care îl ocupă în ierarhia întreprinderii, trebuie să înțeleagă participarea ca **o necesitate.**

Este nevoie de multă **educație,** fiindcă integrarea noilor concepte ce privesc locul și rolul lucrătorului în întreprinderea socialistă se face pe fondul existenței încă a rămășițelor unor factori inhibitori ce țin de stilul de muncă autoritar, de lipsa de inițiativă sau de frînarea ei, de teama față de risc, de blocarea canalelor de comunicație, de ezitarea în a pune omul potrivit la locul potrivit. Educația, privită în complexitatea ei, conduce la stimularea producției de idei, a creativității, la afirmarea și utilizarea capacităților de care dispun oamenii, încurajînd participarea și responsabilitatea.

dr. Remus MICU

Climatul de emulație și disciplina

ÎNTR-O ABORDARE simplistă care impune limitele modului în care sînt considerate și interpretate fenomenele, starea de ordine și disciplină dintr-o întreprindere este apreciată prin doi indicatori statistici: gradul de utilizare a fondului total de timp disponibil și nivelul fluctuației personalului muncitor.

O astfel de viziune tinde să atribuie altor determinări simptome la fel de semnificative cum sînt: gradul de mobilizare pentru rezolvarea unor sarcini deosebite, situația propunerilor de inovații și raționalizări, spiritul de întrajutorare în cadrul microcolectivelor și de colaborare între acestea, sensibilitatea la întrecerea socialistă, impactul inițiativelor, variațiile ritmului de lucru, procentul de rebuturi și remanieri din vina executanților, frecvența cererilor de schimbare a locului de muncă în cadrul unității, participarea la formele de pregătire și perfecționare profesională, chiar și accidentele tehnice și de muncă provocate de neatenție — în sfîrșit, dar nu pe ultimul loc ca importanță, conținutul dezbaterilor în adunările generale, numărul și valoarea propunerilor. Toate aceste elemente caracterizează o stare de spirit ce trebuie sesizată în timp util pentru a-i amplifica efectele, dacă este pozitivă, sau pentru a-i elimina cauzele, dacă ea vădește o anumită stare de insatisfacție.

Între cauzele posibile ale acestei din urmă eventualități pot fi identificate, pe planul conducerii: atribuirea unor obiective individuale sau colective fără acoperire cu condiții de realizare (ceea ce este cu totul altceva decît ce trebuie înțeles prin „sancțiuni mobilizatoare") defecțiuni în aprovizionare, în servirea locului de muncă, aplicarea unor criterii eronate în alcătuirea microcolectivelor și în promovarea cadrelor, abținerea de la consultare și neglijarea propunerilor oamenilor muncii, un sistem informațional greoi, birocratizat, slaba utilizare a posibilităților de stimulare morală și materială, folosirea lucrătorilor neuniformă cu capacitatea și înclinațiile lor, suprasolicitarea lor pentru acțiuni adăugate sarcinilor de bază, relații neprincipiale, tolerarea chiulului (sau, și mai grav, tolerarea lui numai cînd e vorba de anumite persoane), mușamalizarea unor greșeli care dereglează activitatea întreprinderii, indiferența față de nevoile sociale și de problemele personale. Enumerarea ar putea continua.

Simptomele stării de emulație, ordine și disciplină din întreprindere ar trebui să se afle la loc de cinste pe tabloul de bord al conducerii și pe ordinea de zi a analizelor în organele colective.

Consultarea, coeziunea — determinante ale performanțelor brigăzii

ÎN MINERITUL subteran, rezultatele economice obținute — procentul de îndeplinire a planului de producție, productivitatea muncii, consumurile specifice, parametrii de exploatare a utilajelor etc. — diferă sensibil de la un front de lucru la altul. Atunci cînd condițiile de zăcămînt, mijloacele tehnice utilizate, amenajarea locului de muncă, principiile de organizare a muncii, aprovizionarea etc. sînt în linii mari identice, rezultă firesc concluzia că **deosebirile de performanță provin din gradul diferit al aportului adus de factorul uman.**

Poate mai mult ca în alte sectoare de activitate, munca formației de lucru din abataj implică un contact strîns și permanent între membrii brigăzii (echipei), spirit de colaborare și întrajutorare, **unirea eforturilor individuale pentru îndeplinirea obiectivelor comune.** Iar tocmai această coeziune necesară cere ca **sarcinile din programul de lucru să fie stabilite cu consultarea celor ce urmează să le realizeze,** atît pentru înțelegerea și însușirea lor, cît și pentru a beneficia de experiența colectivă. Participarea la decizie la nivelul microcolectivității, conștiința implicării reprezintă un factor de cea mai mare însemnătate pentru obținerea unor rezultate cît mai apropiate de limita superioară a posibilităților.

Prin programul lunar de activitate al brigăzii se dimensionează cantitatea de minereu extrasă, volumul de rambleu, se precizează căile de acces ce trebuie executate (breșe, suitori etc.), modul de rezolvare a aerajului și alte elemente. Tehnologia de lucru este, de la o lună la alta, în general aceeași; pentru realizarea sarcinilor de producție trebuie însă ales dintre multiple variante. Alegerea nu se poate face fără a ține seama de opinia minerilor înșiși; căci ei știu cel mai bine care este cea mai simplă și mai eficace modalitate de a asigura, în condițiile specifice date, producția cerută — în ce fel se prezintă zăcămîntul, conținutul acestuia în substanță minerală utilă, elementele geometrice, ce lucrări s-au executat și cum sînt dispuse etc. Pe baza consultării șefilor de brigadă (schimb) și a celorlalți membri ai formațiilor, cadrele de conducere vor avea certitudinea că programul este cel mai corespunzător, are un caracter unitar și de continuitate, iar realizarea lui prezintă cel mai mic risc.

O metodologie adecvată poate fi următoarea:

— în intervalul 16—21 ale lunii anterioare celei pentru care se face planificarea, un colectiv format din inginerul-șef al exploatării, specialiști din compartimentele funcționale (producție, geo-topo, normare) și șeful de secție (sector) analizează condițiile fiecărui front de lucru, consultîndu-i pe șefii și membrii brigăzilor (echipelor) asupra posibilităților și greutăților existente și stabilesc, cu participarea acestora, programele de lucru, astfel dimensionate încît prin însumarea lor să se obțină cel puțin nivelul de producție planificat pe întreaga exploatare;

— în următoarele 3 zile se lucrează la întocmirea documentațiilor (schițelor) necesare realizării acestui program;

— în perioada 25—27 ale lunii se efectuează repartizarea sarcinilor individuale pe membrii formațiilor de lucru, cu participarea șefului de brigadă (schimb).

O asemenea procedură democratică ridică pe o treaptă superioară răspunderea individuală și colectivă a tuturor membrilor brigăzii pentru îndeplinirea obiectivelor la a căror definire au contribuit, le accentuează spiritul de prevedere și inițiativa, îi interesează în mai mare măsură în rezultatele muncii lor, întărește disciplina, stimulează întrajutorarea.

Prezintă, de asemenea, o importanță deosebită **luarea în considerație a preferințelor minerilor la stabilirea componenței formației de lucru.** Concluzii interesante a oferit o investigație asupra a două brigăzi de la mina Băișoara, în cadrul căreia i s-a cerut fiecărui membru să exprime

preferințele și rejecțiile față de cei cu care lucrează. Din sociogramele întocmite a rezultat că una dintre brigăzi este foarte omogenă, iar șeful ei are un număr de preferințe și reciprocități apropiat de maximum. Nu întîmplător, acest colectiv este stabil și își realizează cu regularitate programul de lucru, adesea cu depășiri. Situația era inversă în cadrul celeilalte brigăzi, caracterizată prin fluctuație efectivă și intențională și prin rămîneri în urmă față de plan; numărul mare al respingerilor exprimate față de șeful de brigadă denotă dorința majorității membrilor de a-l exclude din colectiv, iar starea de tensiune provocată de această insatisfacție (de fapt, de stilul și metodele de muncă ale șefului brigăzii) determină și o slabă cooperare între mineri.

Asemenea aspecte nu trebuie să scape din atenția celor ce organizează și conduc procesul de producție în minerit. Componenta umană a acestuia este nu mai puțin importantă decît cea tehnico-materială, care poate fi optim pusă în valoare de către oameni puternic motivați, conștienți, uniți.

Virgil IGA
Cluj-Napoca

Organizarea și stimularea creației tehnico-științifice

INTRODUCEREA în ritm mai rapid a progresului tehnic în toate domeniile de activitate, cerință de bază — stabilită de cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., de documentele ulterioare de partid și de stat — pentru trecerea României în rîndul țărilor cu o dezvoltare economică medie, face necesară afirmarea deplină a creativității maselor, ca element principal și de esență al producerii și introducerii noului. Stimulată și promovată prin amplele acțiuni desfășurate în cadrul Festivalului național „Cîntarea României", această creativitate își găsește teren de afirmare în unitățile economice ale județului Harghita, vizînd valorificarea cît mai bună a bazei tehnico-materiale moderne și a potențialului uman pentru realizarea de produse, lucrări, servicii la un nivel de performanță cît mai ridicat.

Comisia județeană de organizare a activității de creație tehnico-științifică, împreună cu comisia județeană a inginerilor și tehnicienilor, au organizat în acest sens consfătuiri și schimburi de experiență pentru îndrumarea activității de creație a cercurilor de inventatori și inovatori, a comisiilor din întreprinderi în vederea creării de noi produse, subansamble, materiale și înlocuitori și introducerii de noi tehnologii menite să ducă la reducerea consumurilor de materiale și energie, diminuarea cheltuielilor de producție, valorificarea superioară a resurselor și creșterea eficienței tehnico-economice.

Amintim în acest sens: consfătuirile organizate la nivel județean cu inginerii și tehnicienii, privind stimularea participării maselor la creația științifică și tehnică; sesiunea a IX-a de comunicări științifice; schimburile de experiență ce au avut loc la Gheorgheni (Întreprinderea de tricotaje), Miercurea Ciuc (Întreprinderea de tractoare, Filatura de lînă pieptănată), Odorheiu Secuiesc (Autobaza I.T.A.) ș.a.

Analizele ce au avut loc în toate unitățile economice, cu privire la activitatea desfășurată în semestrul I de comisiile inginerilor și tehnicienilor și comisiile de coordonare a creației tehnico-științifice, au reliefat experiențe și inițiative interesante, metode ce ar trebui generalizate pentru a valorifica și mai bine inteligența, spiritul novator al muncitorilor, cadrelor tehnice și de alte specialități.

În municipiile Miercurea Ciuc și Odorheiu Secuiesc, în orașele Gheorgheni și Toplița au fost organizate consfătuiri la care au participat președinții acestor comisii, alte cadre tehnice și de specialitate, cu care ocazie au fost actualizate prevederile planului de acțiune la nivel județean, în lumina recentelor indicații date lucrătorilor din economie de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Comisiile județeană, municipale și orășenești de organizare a participării maselor la activitatea de creație științifică și tehnică au sprijinit unitățile economice și comisiile din întreprinderi în reorganizarea și lărgirea cercurilor de inventatori și inovatori, formîndu-se astfel noi cercuri la nivelul marilor secții, precum și la unitățile economice recent intrate în funcțiune. În prezent activează circa 400 de cercuri, cu un total de aproape 15 000 de membri, număr echivalent cu a 6-a parte din personalul muncitor al unităților economice din județ. Prin intermediul cercurilor, al comisiilor inginerilor și tehnicienilor, s-a organizat întrajutorarea inventatorilor, inovatorilor și raționalizatorilor în rezolvarea temelor, în concretizarea propunerilor și în întocmirea documentațiilor necesare.

Din totalul obiectivelor propuse spre rezolvare, peste 150 au fost invenții și inovații, cu o eficiență economică antecalculată de peste 80 milioane de lei. Au fost asimilate peste 450 de noi produse finite și subansamble, cu un volum anual de producție în valoare de 500 milioane de lei. Rezultate bune pe această linie au fost obținute de Întreprinderea de fier Vlăhița, I.M.P.F. Odorheiu Secuiesc, Filatura de lînă pieptănată și Întreprinderea de tractoare din Miercurea Ciuc, Întreprinderea mecanică și Întreprinderea de stofă de mobilă din Gheorgheni.

Dintre cele peste 7000 de teme tehnice, studii, invenții și inovații selecționate pînă în prezent, peste 6000 au fost rezolvate și aplicate în producție. De la începutul anului, în 37 de întreprinderi au fost organizate expoziții de realizări tehnice ale colectivelor de muncă, cele mai valoroase dintre ele fiind prezentate la expoziția județeană „Tehno-Expo '82".

A fost intensificată și propaganda tehnico-economică. În multe unități economice au loc expuneri, conferințe, mese rotunde în scopul studierii și aplicării în practică a noutăților în știință și tehnică. Evidențiem, printre rezultatele ridicării nivelului tehnico-profesional al personalului muncitor, faptul că noul tractor pe șenile Universal 445 SV, realizat de colectivul de muncitori, tehnicieni și ingineri de la Întreprinderea de profil din Miercurea Ciuc în colaborare cu cel de la „Tractorul" Brașov, a fost distins cu medalia de aur '82 la Tîrgul internațional Leipzig 1982. De la aceeași întreprindere remarcăm perfecționările tehnologice obținute prin semiautomatizarea strungurilor paralele, echiparea strungurilor cu dispozitive de copiat, creșterea ponderii prelucrării pe mașini cu comandă numerică și centre de prelucrare. La unitățile de industrializare a lemnului, în urma introducerii unor noi tehnologii de prelucrare, au fost obținute progrese de seamă în privința valorificării superioare a materiei prime, a materialelor refolosibile și reducerea cheltuielilor materiale de producție.

Organizarea și desfășurarea activității de creație tehnico-științifică într-o concepție unitară, în spiritul autoconducerii și autogestiunii, vor fi stimulate și mai mult prin instituirea dreptului oamenilor muncii de a contribui în bani, sub formă de părți sociale, la dezvoltarea întreprinderilor și de a obține, în funcție de această participare, un venit suplimentar din beneficii. Astfel vor crește cointeresarea și răspunderea inventatorilor și inovatorilor pentru modernizarea fondurilor fixe productive și a tehnologiilor, pentru utilizarea cît mai deplină a resurselor materiale și umane, mărind prin aceasta eficiența întregii activități economice.

dr. Alexandru BALÁZS
vicepreședinte al Comisiei județene Harghita de organizare a activității de creație tehnico-științifică

Calitate — competitivitate — eficiență

Organizarea unui sistem de urmărire a fiabilității produselor în exploatare

PENTRU A SATISFACE nevoile economiei naționale în condițiile unei valorificări superioare a resurselor materiale, energetice și de muncă, pentru a-și menține și lărgi — în condițiile actuale complexe ale economiei mondiale — poziția cîștigată pe piața externă, industria românească este chemată la o adevărată „bătălie pentru calitate". Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a formulat sintetic acest imperativ: **„Trebuie să înțelegem că esențialul îl reprezintă acum asigurarea condițiilor pentru a putea mînui la perfecție utilajele de înaltă tehnicitate și pentru a realiza produse și utilaje competitive cu cele mai bune existente pe plan mondial. Aceasta este una din problemele vitale pentru asigurarea înfăptuirii Progresului partidului, a hotărîrilor Congresului al XII-lea privind noua calitate!"** La Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 20—21 octombrie a.c., secretarul general al partidului nostru insista asupra unor elemente cheie ale ridicării calității produselor: asigurarea și folosirea standurilor de probă și control pe faze, a unui nivel tehnic și unei funcționări corespunzătoare a mașinilor și utilajelor, întărirea controlului, a disciplinei tehnologice și în muncă, ridicarea nivelului de pregătire profesională a tuturor cadrelor.

Calitatea se manifestă ca un rezultat plurifactorial: studii și cercetări efectuate pentru realizarea de noi produse ori pentru îmbunătățirea nivelului tehnic al celor existente, proiectări, analize de laborator, verificarea materiilor prime, controlul respectării tehnologiei de fabricație, controlul tehnic de calitate pe toate fazele producției, recepția finală a produselor etc.

Conceptul de calitate presupune două laturi:

1 — o **calitate la producător**, definită ca o sumă de însușiri ce se creează în procesul de producție, în conformitate cu condițiile tehnice;

2 — o **calitate la consumator**, definită de însușirile ce apar în procesul de folosire a produsului.

Această a doua latură, producătorul o cunoaște prin urmărirea comportării în exploatare a produselor, sub diferite aspecte, printre care cele mai importante sînt **realizarea parametrilor tehnico-funcționali** (determinați la omologarea prototipului sau ceruți de beneficiar) și **fiabilitatea**. Urmărirea fiabilității în exploatare a produselor industriale constituie obiectul considerațiilor ce urmează.

Desigur, a studia fiabilitatea înseamnă a face apel la metodele controlului statistic. Una din cele mai spinoase probleme legate de introducerea lor în practică este cea a organizării și desfășurării acestei activități. Există o literatură extrem de bogată în domeniu, care exprimă o diversitate de opinii. Analizînd situația reală din întreprinderi, trebuie să se aducă în lumină necesitatea **obiectivă** (și nu „necesitatea" datorată metodei sau obligativității de a verifica anumiți parametri impuși artificial).

Influența modului de organizare a producției

Ținînd seama de noțiunile economice uzuale din domeniul organizării producției în secțiile de bază ale întreprinderilor industriale din țara noastră, în tabelul nr. 1 este caracterizată producția într-o unitate din ramura construcției de mașini ce se pretează cel mai bine acestui sistem de urmărire a fiabilității în exploatare.

Tabelul nr. 1

	TIPUL DE PRODUCȚIE	
	de masă	în serie
Produse	de complexitate redusă	familii de produse (complexe) reprezentative
Ciclul de producție	îmbinare paralelă	îmbinare paralel-succesivă
Organizarea producției	în flux	pe comenzi
Volumul loturilor	relativ mare	relativ mic
Nomenclatura producției	nomenclatură largă	

Examinînd datele din tabel se desprind cîteva concluzii relative la activitatea de urmărire a comportării în estimare a parametrilor de fiabilitate:

a) avînd o nomenclatură largă de produse, **urmărirea comportării în exploatare se poate organiza pe familii de produse reprezentative și de complexitate mare.** Pentru celelalte produse, de complexitate redusă, estimarea parametrilor de fiabilitate se poate face experimental, prin încercări distructive (sau nedistructive), în laboratorul uzinal;

b) în cazul **loturilor relativ mici**, estimarea parametrilor de fiabilitate în exploatare se poate extinde la nivelul **întregului număr de produse** fabricate în anul respectiv;

c) este necesară **o intensă activitate de service**, începînd cu organizarea judicioasă a grupei de specialiști, a transportului operativ al materialelor și oamenilor la locurile de intervenție și continuînd cu efectuarea promptă a intervențiilor în caz de reclamații în termenul de garanție, precum și cu culegerea sistematică a informațiilor despre comportarea în exploatare a produselor. Evident, organizarea activității grupei de service este direct determinată de distribuția teritorială a beneficiarilor, produselor respective, care în cazul analizat se presupune a fi densă. Ca atare, grupa de service lucrează în colaborare cu reprezentanțe tehnice în județe, specializate în întreținere și reparații.

Concepte de fiabilitate

Potrivit STAS 8174/1—77, **fiabilitatea** se definește ca fiind **aptitudinea unui dispozitiv de a-și îndeplini funcția specifică, în condiții date și de-a lungul unei durate date.** (Termenul „dispozitiv" desemnează aici orice element component, bloc, ansamblu, echipament, subsistem sau sistem, ce poate fi considerat de sine stătător și care poate fi încercat individual).

Utilizînd conceptele:
— **fiabilitate în exploatare** (RE)
— **fiabilitate inerentă** (proprie) **a echipamentului** (RI),
— **fiabilitate de utilizare** (RU), reflectînd parametrii umani de servire și de operare,
vom avea relația: $RE = RI \times RU$. Ea arată că fiabilitatea reală (în exploatare) — care se determină pe baza rezultatelor privind comportarea în exploatare, pe o anumită perioadă de timp, a unui număr mare de produse, efectiv utilizate de beneficiar — este influențată nu numai de fiabilitatea inerentă a echipamentului, ci în aceeași măsură de pregătirea profesională, de simțul de răspundere și disciplina personalului de exploatare și întreținere. O indicație cantitativă asupra comportării omului în unele procese de muncă o oferă tabelul nr. 2.

De asemenea, în fiabilitatea de utilizare se pot cuprinde și erorile de evidență și subiectivism în înregistrarea căderilor și a cauzelor lor, la funcționarea produselor la beneficiari. (Precizăm că fiabilitatea în exploatare este studiată, în cele de față, la nivelul produsului ca un întreg, și nu pe subansamblele sau piesele lui componente).

Tabelul nr. 2

ACTIVITATEA	OBIECTIVUL	NATURA ERORII	Erori la 10^5 operaţii
Examinare	Schemă de conexiuni	Acţionare greşită a întrerupătorului	1128
Citire	Aparat de măsură	Eroare de citire	3000
Citire	Instrucţiuni	Acţionare greşită	64500
Strîngere	Piuliţe, guruburi	Nestrînse	4800
Închidere	Robinete	Neînchise bine	1800
Reglare	Îmbinări metalice	Reglare defectuoasă	16700

După: Renert M., Oprişan Gh.: Fiabilitatea utilajelor şi instalaţiilor chimice. Ed. tehnică, Bucureşti, 1982

Din punct de vedere matematic, fiabilitatea reprezintă o probabilitate ca un dispozitiv să nu iasă din funcţiune într-un interval de timp dat, în condiţii normale de funcţionare (de obicei precizate prin norma internă de produs) şi de mediu. Deci, indicatorii de fiabilitate în exploatare nu au sens decît dacă au fost definite atît **condiţiile de funcţionare** (de exemplu, încărcarea, ca nivel şi ca evoluţie în timp) cît şi **condiţiile de mediu** (de exemplu : temperatura ambiantă, efectul coroziv al mediului etc.). Totodată este esenţială definirea unui criteriu ferm privind ieşirea din funcţiune (defectarea). Ţinînd seama de importanţa funcţionării normale a produselor la beneficiar, pentru fiecare din ele se stabilesc liste cu defectele ce le pot afecta parametrii nominali de funcţionare.

Definirea fiabilităţii ca probabilitate ţine seama de faptul (cunoscut din practică) că produsele tehnice nu pot fi realizate niciodată absolut identice şi că ele sînt supuse, în funcţie de timp, unui proces de îmbătrînire, în decursul căruia caracteristicile de utilizare se degradează treptat sau suferă căderi bruşte. Prin această raportare la timp, conceptul de fiabilitate şi cel de calitate se deosebesc între ele. Legea calităţii produselor şi serviciilor (nr. 7/1977) face şi ea această distincţie, precizînd : „Calitatea produselor se realizează prin respectarea cerinţelor tehnice, economice, constructiv-funcţionale, estetice şi de fiabilitate în continuă perfecţionare, care conferă acestora un grad înalt de utilitate economică şi socială".

Scopul sistemului

Orice studiu al fenomenelor aleatoare prin metodele teoriei probabilităţilor se bazează pe datele experimentale, care se obţin prin experienţe şi observaţii. Se poate deci vorbi despre o **fiabilitate experimentală** (ale cărei date de lucru se obţin prin încercări accelerate pe standuri de verificări) şi despre o **fiabilitate în exploatare** (ale cărei date se obţin din urmărirea comportării în funcţiune la beneficiar). Unul dintre aspectele importante pe care de obicei un beneficiar îl are în vedere atunci cînd achiziţionează un anumit produs este şi conformitatea acestuia cu o cerinţă minimă de fiabilitate impusă (de cele mai multe ori, condiţia timpului de funcţionare prescris în normele tehnice de produs).

Controlul fiabilităţii nu îl face beneficiarul produsului, cu scopul de a verifica nişte parametri prescrişi în norma internă, ci îl face conştient producătorul, cu scopul de a trage concluzii utile în vederea îmbunătăţirii calităţii, pornind de la aspecte practice legate de proiectarea (sau reproiectarea) produsului şi continuînd cu aspecte legate de disciplina tehnologică sau de disciplina controlului tehnic de calitate (final sau pe fluxul de fabricaţie). Deci, sistemul de determinare a parametrilor de fiabilitate pe baza urmăririi modului în care produsele se comportă în exploatare are ca scop obţinerea informaţiilor necesare adoptării unor măsuri de către producător, în vederea măririi fiabilităţii noilor loturi de produse ce urmează a intra în fabricaţie.

Descrierea sistemului

În fig. 1 este reprezentată schema logică propusă a sistemului de estimare a parametrilor de fiabilitate în exploatare.

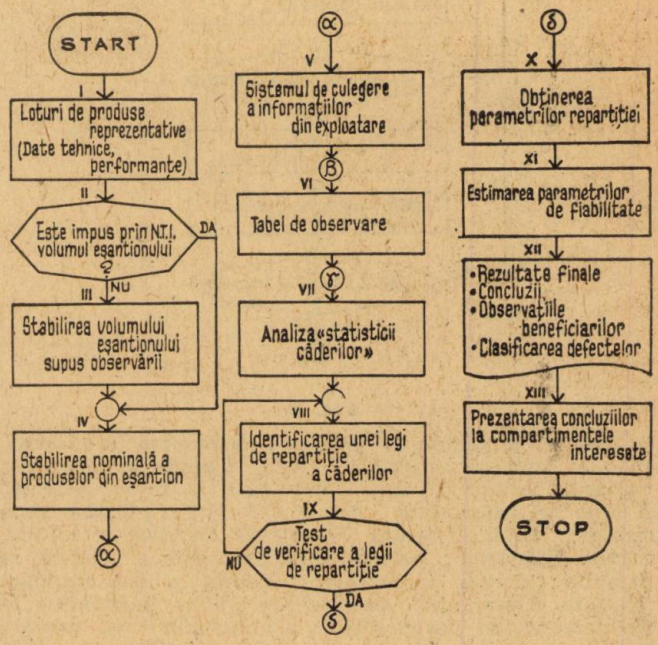

Fig. 1

Gradul de generalitate al acestuia îi permite să fie extins cu bune rezultate la multe întreprinderi industriale. Sistemul este pus de acord şi cu STAS 10307-75, referitor la fiabilitatea produselor industriale. Totuşi, avînd în vedere condiţiile concrete de organizare şi conducere a producţiei, o parte din blocurile prezentului sistem prezintă particularităţi pe care este necesar să le detaliem. Astfel :

- **blocul I** adoptă decizia de a se urmări comportarea în exploatare numai a familiilor de produse reprezentative ; pentru celelalte produse se pot efectua, eventual, în funcţie de necesităţi, încercări de fiabilitate în cadrul laboratoarelor (standurilor) din întreprindere ;
- **blocurile II şi III** stabilesc numărul de exemplare ce alcătuiesc eşantionul supus observării, utilizînd metodele statistice consacrate şi standardizate ;
- **blocul IV** constituie etapa în care se aleg în mod aleator, din lotul de fabricaţie ce pleacă la beneficiari, un număr „n" de serii de fabricaţie, care vor fi urmărite la unităţile unde au fost repartizate — urmînd fie ca întreprinderea să efectueze toate intervenţiile la aceste produse, fie ca beneficiarul să ţină o evidenţă strictă (conform unor fişe tip) a tuturor căderilor şi a tuturor intervenţiilor asupra acestor produse ;
- **blocul V** reprezintă etapa cea mai importantă a sistemului : aceea de **culegere a informaţiilor de la beneficiar.** Structura acestui bloc (mai complicată) este redată schematic în fig. 2. Fişele tip 1 sînt astfel concepute, încît centralizează sumar date numai despre un singur produs din eşantionul respectiv. Prin ele se ţine în principal evidenţa privind : numărul observaţiilor asupra produsului respectiv ; datele cînd au fost efectuate acestea ; cine le-a efectuat ; starea de funcţionare sau de defectare a produsului. Fişele tip 1 pot rămîne temporar la beneficiar, care să facă însemnările în ele. În fişele tip 2, de forma unor procese-verbale încheiate cu beneficiarul, pot fi centralizate mai multe produse şi serii de fabricaţie. Ele cuprind, în general, următoarele rubrici : consideraţii generale, observaţii şi propuneri ale beneficiarului asupra funcţionării

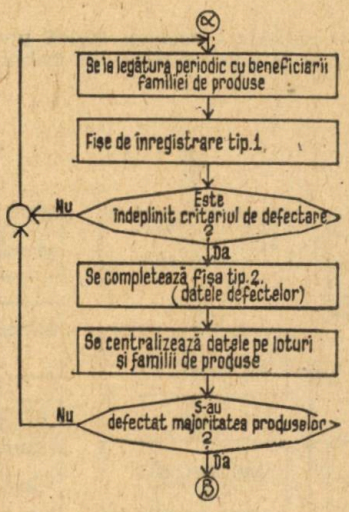

Fig. 2

în general a gamei de produse ; denumirea produsului ; seria și anul de fabricație ; data punerii în funcțiune ; numărul de ore de funcționare pînă la prima defectare și pînă la următoarele ; datele defectărilor ; datele reparațiilor ; numărul mediu de ore de funcționare zilnică ; cauzele defectelor ; natura defectelor ; cine a efectuat reparațiile ; durata reparațiilor ; piesele și subansamblele înlocuite. (Observație : numărul de ore de funcționare între defectări se poate aprecia simplu, cunoscînd numărul mediu de ore de funcționare zilnică și datele de activitate sau inactivitate ale produsului respectiv) :

● **blocurile VI și VII** sînt utilizate la identificarea unei legi teoretice de repartiție, în funcție de distribuția empirică a defectelor la eșantionul supus observării. (Cele mai des întîlnite distribuții teoretice de repartiție sînt : Weibull, Royleigh, exponențială, gamma, Hi-pătrat). Sînt utilizate, în acest scop, frecvențele : absolute, absolut-cumulate, relative, relativ-cumulate (cuprinse în tabelul de observare), precum și următoarele grafice : histograma frecvențelor relative, poligonul frecvențelor relative, parametrii repartiției empirice ;

● **blocul VIII.** Avînd în vedere și rezultatele de la blocurile VI—VII, precum și recomandările literaturii de specialitate, pentru majoritatea produselor industriale complexe se poate face ipoteza distribuției Weibull ;

● **blocul IX** — verificarea cu ajutorul testului Kolmogorov-Smirnov ;

● **blocurile X și XI** reprezintă etapele de estimare grafică (pe o diagramă probabilistică Allan-Plait) a parametrilor repartiției Weibull (parametrul de loc, viața caracteristică și parametrul de formă), precum și estimarea parametrilor de fiabilitate (funcția de repartiție a timpului de funcționare, densitatea de probabilitate a timpului de funcționare, funcția de fiabilitate, intensitatea de defectare, media timpului de bună funcționare, dispersia și abaterea medie pătratică a timpului de funcționare). Trebuie precizat că nivelul de încredere se adoptă — iar toți parametrii enumerați mai sus se estimează — la un moment anume din viața produsului : atunci cînd acesta a funcționat un timp egal cu media timpului de bună funcționare, la care se adaugă corecția dată de parametrul de loc. Acest moment corespunde unei funcții de repartiție a timpului de funcționare $F(t)=63\%$.

Pentru a mări operativitatea de lucru a grupei de fiabilitate-service, se poate tipiza și multiplica formularul de raportare a fiabilității în exploatare la loturile de produse, cuprinzînd : date despre eșantion ; tabelul de observare ; o diagramă probabilistică (de obicei diagrama Allan-Plait) ; un capitol despre identificarea și testarea legii de repartiție ; un capitol despre estimarea grafică a parametrilor repartiției ; un capitol despre estimarea parametrilor de fiabilitate ; concluzii ; bibliografie obligatorie. Acest raport este semnat de responsabilul grupei de fiabilitate, controlat de șeful compartimentului C.T.C. și aprobat de directorul întreprinderii.

Rezultate

Ultimele două blocuri — **XII și XIII** — din sistemul prezentat se referă la rezultatele obținute și utilizarea lor de către compartimentele de concepție, de producție și de control. Dintre rezultatele obținute prin urmărirea comportării în exploatare a produselor industriale se disting :

— compararea parametrilor de fiabilitate în exploatare cu cei impuși și analizarea cauzelor ce au determinat eventualele diferențe dintre aceștia ;

— clasificarea defectelor întîlnite, pe familii de produse; studiul frecvențelor apariției lor și al cauzelor ce le-au determinat, în vederea luării tuturor măsurilor ce se impun pentru a le înlătura. Acest rezultat constituie de fapt, din punct de vedere metodologic, prima etapă în cadrul acțiunilor de realizare, respectiv asigurare și valorificare a pieselor de schimb necesare beneficiarilor în activitatea de întreținere. Se pot, de asemenea, trage concluzii asupra raportului dintre întreținerea „preventivă" și cea „corectivă" ;

— compararea fiabilității loturilor de produse din diferiți ani de fabricație ;

— punerea în discuție a unor probleme de economicitate, pe mai multe planuri : a) determinarea unei fiabilități optime ; b) analiza raportului fiabilitate-beneficii ; c) includerea costului defectărilor în analiza gestiunii calității la nivelul fiecărei familii de produse ;

— stabilirea raporturilor dintre fiabilitate și protecția personalului ce lucrează cu sau utilizează produsele respective.

În încheiere, subliniem că sistemul prezentat are două avantaje importante :

● **posibilitatea de a face concomitent înregistrări și de a obține rezultate la mai multe loturi de produse și familii de produse ;**

● **un grad ridicat de accesibilitate pentru specialiștii din producție.**

Mihail ZAMFIR
Petre ȘUTRU

Perfecționarea tehnologiilor de fabricație

Spor de productivitate: 40%

ÎN PRIMELE 7 luni din acest an, productivitatea muncii (calculată la producția netă) pe un lucrător a înregistrat, la **Întreprinderea de echipamente periferice** (IEPER) București, un nivel ce depășește cu 8,79% cifra planificată și cu 40,63% realizările din perioada corespunzătoare a anului trecut. Aceasta, cu toată influența negativă exercitată de schimbările în structura producției, în natura și volumul cooperărilor cu alte întreprinderi. Pe 9 luni, sarcina de plan la productivitatea muncii a fost îndeplinită în proporție de 110,2%, ceea ce a contribuit la menținerea IEPER pe primul loc în întrecerea socialistă între unitățile din industria electronică și tehnică de calcul, echipamente pentru telecomunicații și automatizări.

După cum ne informează președintele consiliului oamenilor muncii, **Tudor Mitu**, acest salt considerabil a fost determinat de aplicarea prevederilor referitoare la creșterea productivității muncii din planul unitar de măsuri pe 1982. În aportul lor global, considerat ca 100%, ponderea principalelor grupe și subgrupe de măsuri a fost următoarea (în procente) :

● **promovarea progresului tehnic**	35,9
din care :	
— introducerea tehnicii noi și îmbunătățirea tehnicii existente	11,8
— perfecționarea tehnologiilor de fabricație și introducerea de produse noi	24,1
● **perfecționarea organizării**	36,4
din care :	
— organizarea conducerii	5,1
— organizarea producției	12,4
— organizarea muncii	18,9
● **calificarea, perfecționarea și creșterea îndemînării executanților**	8,8

Analizînd orientarea concretă a acestor măsuri, constatăm gradul lor ridicat de intercondiționare.

Astfel, dotarea întreprinderii cu mașini moderne a fost pregătită și valorificată prin îmbunătățiri de ordin tehnologic, organizatoric și pe planul specializării operatorilor care le servesc. Operațiile de frezare pe mașini-unelte universale au fost înlocuite prin prelucrarea pe mașini-unelte cu comandă numerică. Atelierul de proiectare tehnologică a conceput în acest scop un flux rațional, care a permis extinderea poliservirii mașinilor. Prin automatizare, prin mărirea gradului de ocupare a executanților productivitatea muncii a crescut simțitor ; totodată, noua tehnologie asigură, datorită preciziei de prelucrare, o economie anuală de 2,3 tone de laminate finite.

O altă perfecționare tehnologică a vizat trecerea la prelucrarea SDV-urilor pe mașina de electroeroziune cu fir. Față de procedeul de frezare complexă, ea reduce considerabil consumul atît de muncă, cît și de materiale (circa 1,2 tone de laminate pe an). Aplicarea procedeului a fost pusă la punct de specialiști din biroul de pregătire tehnologică a fabricației.

Perioada scursă de la începutul anului a marcat progrese și în lărgirea tipizării subansamblelor utilizate la fabricarea elementelor periferice. În cadrul atelierului de proiectare de sisteme electronice s-a găsit posibilitatea de a folosi sursa cu care este dotat aparatul DAF-2010 și la alte produse : terminalul cu disc flexibil (TDF) și sistemul de introducere de date cu minicalculator (SIDM). În acest mod se mărește seria de fabricație a subansamblului respectiv, ceea ce influențează favorabil productivitatea.

Privind în perspectivă, colectivul de conducere și specialiștii de la IEPER consideră că revoluția științifico-tehnică va oferi industriei noastre electronice noi și importante posibilități de economisire a manoperei, atît prin îmbunătățirea concepției produselor (și, deci, a raportului performanță în exploatare/consum de muncă în execuție), cît și prin adoptarea tehnologiilor de vîrf. În această ultimă direcție se propune ca și în această subramură să fie creați și introduși roboți industriali, cu funcții speciale pentru manipulare — prelucrare și chiar pentru asamblare. **(A. R.)**

Relația productivitate – beneficiu

ÎN LOGICA economică elementară, creșterea productivității muncii constituie, prin reducerea cheltuielilor de producție, o sursă de rentabilitate. Cum poate fi însă cuantificată această influență — cu alte cuvinte, care este „sensibilitatea" beneficiului la productivitate ?

Un studiu efectuat în Anglia a abordat problema prin metoda analizei pragului de rentabilitate, pornind de la productivitatea fizică (producția pe om-oră) și considerînd salariile ca variind în funcție de producția realizată.

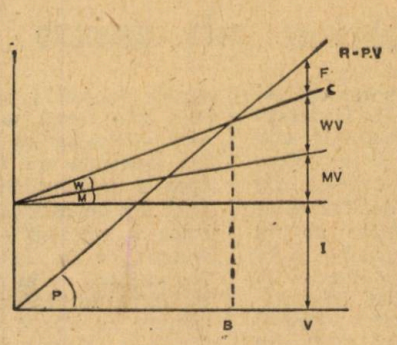

În schema alăturată, avînd pe abscisă volumul producției și pe ordonată costurile și veniturile, sînt notate cu : V — volumul producției, în unități fizice ; R — veniturile din desfacerea producției ; P — prețul de desfacere unitar ; C — costurile de producție totale ; F — beneficiul ; W — costurile cu munca vie pe unitatea de produs ; M — costurile materiale pe unitatea de produs ; I — costurile indirecte, fixe ; B — volumul de producție corespunzător pragului de rentabilitate. Se folosesc de asemenea, în analiză, următoarele notații : S — sensibilitatea beneficiului la productivitate ; H — manopera directă (om-ore) ; D — productivitatea (producția pe om-oră) ; f — beneficiul ca % din încasări ; i — costurile indirecte ca % din încasări ; m — retribuția ca % din preț ; m — materialele ca % din preț ; k — marja volumului (volumul efectiv/volumul corespunzător pragului de rentabilitate).

Considerînd productivitatea D = V/H, o modificare a productivității înseamnă o modificare a volumului pentru aceeași cantitate de om-ore ; dD = dV/H. Deci, dD/D = dV/DH = dV/V. Analiza standard a rentabilității arată că F = R — C = (P—M—W) V — I, de unde dF/DV = (P—M—V). Sensibilitatea beneficiului la productivitate este rata de modificare a beneficiului comparată cu rata de modificare a productivității : S = (dF/F) : (dD/D), deci S = (dF/F) : (dV/V) = (dF/dV) : (V/F), sau S = /(P—M—W) V/ : F. Altfel spus, sensibilitatea este egală cu diferența dintre veniturile din desfacerea produselor și costurile variabile, raportată la beneficiu ; sau, mai simplu, suma beneficiului și a costurilor fixe, raportată la beneficiu, ori 1 + raportul dintre costurile fixe și beneficiu.

Prin urmare, sensibilitatea beneficiului la productivitate poate fi determinată cunoscînd numai nivelele beneficiului și costurilor fixe.

Cînd costurile sînt exprimate procentual, aceste expresii pot fi reformulate astfel : S = (1—m—w) : costurile variabile în % din preț, raportate la beneficiu ca % din volumul desfacerii ; sau S = (f + i) : f.

Aceste formule exprimă sensibilitatea ca proporție din diferitele componente ale costului. Ea poate fi exprimată și ca volum, în special ca raport între volumul efectiv și cel al pragului de rentabilitate : B = I/(P—M—W). Considerînd volumul efectiv V = kB, atunci S este egal cu (P—M—W) kB raportat la (P—M—W) kB — I, adică S = k/(k — I). Relația apare mai evident luînd în considerație următoarele valori pentru K mai mare ca 1 :

k : 1,05 1,1 1,15 1,2 1,3 1,5 1,8 2,0 3,0 5,0 00

S : 00 21 11 7,67 6,0 4,33 3,0 2,25 2,0 1,5 1,2 1

Se poate constata că sensibilitatea este întotdeauna mai mare ca 1 și crește pe măsură ce volumul efectiv scade spre nivelul corespunzător pragului de rentabilitate. De exemplu, o întreprindere care produce cu 20% peste volumul corespunzător pragului de rentabilitate va avea o sensibilitate egală cu 6, ceea ce înseamnă că o creștere cu 10% a productivității va duce la o creștere a beneficiului cu 60%.

Calificare prin ucenicie

● ÎNVĂȚĂMÎNTUL general obligatoriu de 10 ani din R. D. Germană (organizat în 3 cicluri, respectiv clasele 1—3, 4—6 și 7—10) are în vedere o pregătire generală și politehnică largă, în care formarea deprinderilor pentru muncă practice deține un rol important. Elevii din ultimul ciclu efectuează practica în producție în întreprinderi unde, îndrumați de muncitori calificați și de maiștri, execută lucrări utile. 86% (în anul 1981) din absolvenții a 10 clase se orientează apoi spre învățămîntul profesional. Nomenclatorul meseriilor de bază cuprinde 300 de profesiuni, cu număr mare de specializări, dintre care la 30 nu au acces și fetele. Ținînd seama de structura economiei locale, fiecare regiune oferă, în medie, o selecție de 60 de meserii.

Pentru realizarea echilibrului între nevoile de muncitori calificați de diferite specialități și preferințele tinerilor, a fost creată o rețea de centre de orientare profesională, care-și desfășoară activitatea în rîndul elevilor învățămîntului general încă în cadrul ciclului mediu (clasele 4—6). Stabilindu-și opțiunea, absolvenții a 10 clase se îndreaptă fie către centrele de ucenicie, fie către școlile profesionale.

Pentru ucenicie, încă din luna martie 1981 au fost difuzate în școli liste cu locurile disponibile pentru 1982 în întreprinderile din orașul și regiunea respectivă — lista cuprinzînd informații detaliate despre specificul diferitelor meserii ; în decembrie, peste 80% din elevii ultimei clase semnaseră contracte cu întreprinderile pentru perioada de ucenicie de doi ani care a început în luna septembrie 1982. Pe această perioadă ucenicii primesc o retribuție lunară care crește treptat de la 120 la 220 de mărci. Nelocalnicii — în medie o pătrime din numărul ucenicilor — sînt găzduiți în cămine (a căror capacitate totală a ajuns în prezent la peste 140 mii de locuri ; ei plătesc pentru cazare și masă 1,10 mărci pe zi, diferența pînă la cheltuielile efective fiind acoperită de stat printr-o subvenție ce reprezintă 8,70 mărci/zi.

În ce privește școlile profesionale, ele au o durată de 3 ani, la încheierea cărei absolvenții primesc certificatul de muncitor calificat și susțin examenul de bacalaureat, ceea ce deschide accesul și la învățămîntul superior.

Cu începere din anul universitar 1982—1983, pentru tinerii care, avînd 10 clase, certificatul de muncitor calificat și un anumit stagiu în producție, doresc să urmeze învățămîntul superior (la zi sau seral) sînt organizate cursuri pregătitoare cu durata de un an.

* * *

● ÎN SISTEMUL de ucenicie din R. F. Germania sînt cuprinși în mod curent peste 1,6 milioane de tineri, care se pregătesc pentru profesii din cele mai diverse.

O lege din 1969 a guvernului federal reglementează orientarea și funcționarea acestui sistem, urmărind ca formarea profesională să se facă într-un spectru destul de larg și la un nivel calitativ ridicat, pentru a permite angajarea noilor muncitori într-o varietate de industrii. Se prevăd durata ucenicieli, nivelul de cunoștințe și îndemînare ce trebuie atins pentru fiecare profesie, normele de examinare.

Ucenicii au un program de lucru de 40 de ore săptămînal, care cuprinde pregătire teoretică în școli și practică în producție la organizațiile (firmele) cu care ei înșiși sau, în cazul minorilor, susținătorii lor legali au încheiat contract. Școlile — instituții de stat — răspund de predarea nu numai a unei părți din cunoștințele teoretice necesare exercitării profesiei, ci și a unor materii de cultură generală. Pentru instruirea practică, firmele care organizează pregătirea ucenicilor sînt obligate să asigure personal de îndrumare calificat (la nivel de maistru, cu atestare specială), material didactic, materiale și scule.

Contractele de ucenicie prevăd o perioadă de probă de maximum 3 luni, în care cele două părți își pot reconsidera decizia ; după încheierea acestei perioade și pînă la sfîrșitul ucenicieli, contractul nu mai poate fi reziliat decît în situații deosebite, specificate în lege.

Înaltul profesionalism asigurat de această formă de pregătire este considerat ca principala explicație a faptului că procentul șomerilor în rîndul tinerilor calificați prin ucenicie este ceva mai mic decît cel care afectează ansamblul populației active.

documentar extern

Noutăți în domeniul atelierelor flexibile

Alături de laserele industriale, interesul major la expoziția internațională de mașini-unelte ce a avut loc la începutul toamnei la Chicago (S.U.A.) l-au concentrat atelierele flexibile. În domeniul de acum clasic al celulelor pentru așchierea metalelor s-a remarcat, de pildă, asocierea unui centru de prelucrare cu un robot de manipulare, care poartă piesele succesiv de la complexul de prelucrare la un post de debavurare și un post de spălare.

Au apărut și primele ateliere flexibile pentru prelucrarea tablelor. Unul dintre ele se compune dintr-un centru de pregătire a programelor, un încărcător automat de tole, o mașină de perforat, un post de transfer și o ghilotină de tăiat în unghi drept, toate servite de o bandă de transport și conectate la un calculator pentru comandă numerică directă. Sistemul, care se pretează deopotrivă la fabricarea de unicate și de piese de serie, suprimă stocurile tampon între diferitele faze de prelucrare.

Firma japoneză Yamazaki a creat un atelier flexibil de mari dimensiuni ce grupează 120 de mașini-unelte diferite, printre care centre de prelucrare, centre de frezare, strunguri cu comandă numerică prin calculator, precum și cărucioare automotoare și roboți de manipulare ; se estimează, ca avantaje, reducerea duratei ciclului și creșterea productivității muncii cu 50%. O soluție mai modestă, dar mai abordabilă sub raportul costului o reprezintă mici celule flexibile care asociază 1—2 strunguri cu comandă numerică și un robot ; unele tipuri sînt prevăzute și cu sistem de control al cotelor cu ajutorul laserului. Problema întreruperilor pentru schimbarea sculelor uzate a fost rezolvată, la o celulă flexibilă, prin echiparea fiecărui strung cu un magazin de 84 de scule ; alimentarea cu o sculă nouă se face automat, fără intervenția operatorului, cînd cea aflată pe mașină atinge durata de folosire programată.

Roboți pentru operații de ambalare

Pe baza proiectului elaborat în cadrul unei instituții de învățămînt superior din U.R.S.S., la fabrica de automate pentru industria alimentară din orașul lituanian Kapsukas a început producția de serie a unui robot destinat operațiilor de ambalare a produselor. El execută confecționarea din folie de polietilenă a pungilor, ambalarea cantității determinate de produs, lipirea etichetei, marcarea datei ; întregul ciclu durează cîteva secunde. Supus unui test comparativ, robotul s-a dovedit mai rapid decît o echipă de zece muncitori. El poate fi programat pentru o gamă largă de produse alimentare.

Redactor coordonator: Dorin CONSTANTINESCU

CURIER ECONOMIC LEGISLATIV

raporturi de muncă

Determinarea competenței de soluționare a contestațiilor îndreptate împotriva sancțiunilor disciplinare

Jurisdicția muncii se realizează, de regulă, prin intermediul comisiilor de judecată, organe care exercită o dublă funcție de influențare și de soluționare a litigiilor date în competența lor. Deși legiuitorul le-a recunoscut comisiilor de judecată plenitudine de jurisdicție în domeniul litigiilor de muncă, ele nu reprezintă singurele organe cărora le revin asemenea atribuții. Există unele neînțelegeri între părțile raportului juridic de muncă care vizează modul de exercitare a dreptului de sancționare disciplinară de către organele competente ale unității. Asemenea litigii exced competența comisiilor de judecată fiind date spre soluționare, după caz, organelor colective de conducere sau organului ierarhic superior.

Legiuitorul a apreciat că de vreme ce aplicarea unei sancțiuni disciplinare implică o cercetare sau apreciere din partea organelor competente ale unității, este firesc ca eventualele contestații să fie soluționate de organele administrative cu atribuții jurisdicționale. În continuare ne propunem să formulăm cîteva considerații asupra determinării competenței de soluționare a contestațiilor îndreptate împotriva sancțiunilor disciplinare de organele administrative cu atribuții jurisdicționale.

Potrivit art. 175 din Codul muncii, sînt de competența organului administrativ ierarhic superior sau organului de conducere colectivă, potrivit legii, „contestațiile împotriva sancțiunilor disciplinare care prin codul de față sau prin altă dispoziție legală nu au fost date în competența judecătoriei sau altor organe". Această dispoziție legală are semnificația de a consacra o regulă în materie disciplinară: **plenitudinea de jurisdicție a organelor de conducere colectivă și a organelor administrative ierarhic superioare.** Prin urmare, pentru ca un alt organ de jurisdicție să aibă căderea de a soluționa o contestație împotriva sancțiunii disciplinare este necesară o dispoziție specială care să-i confere această atribuție. Așa, de pildă, art. 174, lit. b din Codul muncii, conferă instanțelor judecătorești competența de a soluționa contestațiile îndreptate împotriva desfacerii contractului de muncă (cu excepția celor făcute de persoanele cu funcții de conducere numite de organele ierarhic superioare, precum și de directorii, directorii generali și asimilații acestora din organele centrale).

Art. 175 al. 1 din Codul muncii consacră — dar numai aparent — o alternativă între competența organelor de conducere colectivă și cea a organelor administrative ierarhic superioare. Normele de competență, la care ne referim, au însă un caracter absolut de vreme ce ele statornicesc o delimitare de atribuții pe linie verticală. Cu alte cuvinte, ne aflăm în prezența unor norme de competență materială de la care nu se poate deroga prin voința părților ori printr-o investire greșită a organelor de jurisdicție.

Iată de ce se impune să determinăm competența organelor de conducere colectivă față de atribuțiile jurisdicționale ce sînt recunoscute de lege organelor administrative ierarhic superioare. Pentru a delimita atribuțiile organelor colective de conducere față de cele recunoscute organelor superioare este necesar să recurgem și la prevederile cuprinse în art. 18 al. 2 din Legea nr. 1/1970.

Potrivit art. 18 al. 2 din Legea nr. 1/1970 : „Plîngerea împotriva sancțiunii disciplinare se soluționează, în termen de 30 de zile de către :

a) persoana care ocupă funcția ierarhic imediat superioară celui care a aplicat sancțiunea;

b) organul colectiv de conducere pentru sancțiunea aplicată de conducătorul unității ;

c) organul ierarhic imediat superior, pentru sancțiunea aplicată de organul colectiv de conducere al unității ;

d) judecătoria, dacă sancțiunea constă în desfacerea disciplinară a contractului de muncă".

În problema care face obiectul investigației noastre ne vor reține atenția primele trei ipoteze vizate de art. 18 al. 2 din Legea nr. 1/1970. Textul menționat urmează să fie coroborat cu dispozițiile și principiile ce determină persoanele sau organele cărora le revine sarcina de a exercita acțiunea disciplinară. Astfel, potrivit art. 101 al. 1 din Codul muncii : „Sancțiunea disciplinară se stabilește și se aplică de organul de conducere colectivă sau, după caz, de conducătorul unității sau compartimentului de muncă, în condițiile legii".

Așadar, potrivit suscitatelor dispoziții legale sancțiunile disciplinare se pot aplica și de conducătorul unității sau al compartimentului de muncă. Prevederile art. 101 din Codul muncii se întregesc cu cele ale art. 14 din Legea nr. 1/1970. Potrivit art. 14 din Legea nr. 1/1970 : „Sancțiunea disciplinară se stabilește de organul de conducere colectivă sau de directorul unității.

Sancțiunile prevăzute la art. 13 lit. a și b pot fi aplicate și de maiștri, precum și de șefii unor compartimente din unitate, potrivit regulamentului de ordine interioară.

Pentru salariații numiți cu aprobarea organului superior, sancțiunea disciplinară se aplică de acel organ"[1].

Din prevederile legale mai sus citate rezultă că primele două sancțiuni disciplinare — mustrarea și avertismentul — pot fi aplicate și de maiștri, precum și de șefii unor compartimente din unitate. Dispoziția înscrisă în art. 14 al. 2 din Legea nr. 1/1970 deși pare a avea o redactare alternativă este în concordanță cu art. 101 al. 1 din Codul muncii. Această din urmă dispoziție legală are o redactare imperativă în sensul că determină în mod limitativ organele și persoanele care au căderea de a aplica sancțiuni disciplinare.

Art. 101 al. 1 din Codul muncii precizează însă că sancțiunile se aplică în condițiile legii. Este evident că o atare normă de trimitere are în vedere nu numai dispozițiile cuprinse în Codul muncii, ci și în alte acte normative. În primul rînd, art. 101 din Codul muncii urmează să fie coroborat cu prevederile anterior menționate și care sînt consacrate de Legea nr. 1/1970. Pe de altă parte arătăm că și regulamentele de ordine interioară cuprind dispoziții în legătură cu aplicarea sancțiunilor disciplinare. Astfel, potrivit Îndrumarului nr. 66427/1973 (modificat în anul 1975) pentru întocmirea regulamentelor de ordine interioară în unitățile socialiste de stat și pentru încheierea contractelor de muncă în formă scrisă, sancțiunile disciplinare se stabilesc de organul de conducere colectivă sau de conducătorul unității ori compartimentelor de muncă. Îndrumarul precizează că în regulamentele de ordine interioară „se vor indica șefii compartimentelor din unitate care pot aplica sancțiunile mustrare și avertisment". O situație specială privind aplicarea sancțiunilor disciplinare este determinată de adoptarea Legii nr. 6/1977. Potrivit art. 13 din Legea nr. 6/1977 maistrul are dreptul să aplice următoarele sancțiuni : mustrare, avertismentul și retragerea unei trepte de retribuție pe o durată de pînă la 3 luni.

Prezentarea dispozițiilor legale mai sus-menționate nu este întîmplătoare, întrucît ea ne oferă posibilitatea de a determina cu mai multă rigurozitate, după părerea noastră, organele competente să soluționeze contestațiile îndreptate împotriva sancțiunilor disciplinare. Și aceasta, îndeosebi, datorită faptului că dispozițiile cuprinse în art. 175 din Codul muncii nu sînt, întru totul, concordante cu prevederile art. 18 al. 1 din Legea nr. 1/1970.

În acest sens arătăm, mai întîi, că art. 175 lit. a din Codul muncii stabilește principiul potrivit căruia contestațiile împotriva sancțiunilor disciplinare se soluționează de organul administrativ ierarhic superior sau de organele de conducere colectivă. La rîndul său, art. 18 al. 2, lit. a din Legea nr. 1/1970 acordă competența de a soluționa contestațiile împotriva sancțiunii disciplinare și persoanei „.. care ocupă funcția ierarhic imediat superioară celui care a aplicat sancțiunea".

Simpla lectură a dispozițiilor legale menționate ne îmbună să răspundem la următoarea întrebare : mai sînt în vigoare prevederile art. 18 lit. a din Legea nr. 1/1970 sau acestea au fost abrogate implicit odată cu intrarea în vigoare a Codului muncii.

Într-adevăr, Codul muncii — determinînd competența de soluționare a contestațiilor îndreptate împotriva sancțiunilor disciplinare — nu indică, printre organele de jurisdicție și „persoane care acupă funcție ierarhic imediat superioară celui care a aplicat sancțiunea". Tocmai în considerarea unei asemenea reglementări s-au exprimat opinii diferite. Astfel, într-o primă opinie s-a susținut că dispozițiile art. 18 al. 2 lit. a din Legea nr. 1/1970 au în continuare aplicare, ele nesuferind nici o modificare după intrarea în vigoare a Codului muncii[3]. În sprijinul acestei opinii s-a arătat că expresiei „organul administrativ ierarhic superior", folosită de art. 175 al. 1 din Codul muncii, urmează să i se confere un înțeles larg[3]. Așadar, potrivit opiniei enunțate, calitatea de organ jurisdicțional poate reveni și persoanei care ocupă funcția ierarhic imediat superioară chiar dacă aceasta este diferită de directorul sau conducătorul unității.

Într-o altă opinie s-a susținut că „dacă sancțiunea este stabilită de șeful compartimentului de lucru sau de conducătorul unității, plîngerea împotriva ei se adresează organului de conducere colectivă al unității"[4]. Se apreciază astfel că art. 13 lit. a din Legea nr. 1/1970 a suferit o modificare implicită. Din opinia prezentată se degajă și o altă concluzie și anume că nici directorul unității nu are calitatea de organ cu atribuții jurisdicționale[5].

În ce ne privește, considerăm că prin art. 175 din Codul muncii s-au adus importante modificări — este adevărat nu în mod expres — cu privire la competența de soluționare a contestațiilor îndreptate împotriva sancțiunilor disciplinare. Este adevărat însă, că sancțiunile disciplinare pot fi aplicate, în condițiile legii, și de alte persoane decît directorul sau conducătorul unității, ori organele colective de conducere. În schimb, art. 175 din Codul muncii acordă, în materie disciplinară, calitatea de organe jurisdicționale doar organelor de conducere colectivă. Susținerea noastră se întemeiază, în esență, pe unele argumente deduse din conținutul și semnificația principiului conducerii colective, precum și din prevederile actelor normative care determină competența organelor jurisdicționale și atribuțiile organelor de conducere din unitățile socialiste de stat.

Modificarea implicită a art. 18 lit. a din Legea nr. 1/1970 decurge, în primul rînd, din generalizarea principiului muncii și conducerii colective la toate nivelele, precum și din conținutul lipsit de echivoc al art. 175 din Codul muncii. Aplicarea consecventă a principiului muncii și conducerii colective exclude posibilitatea soluționării unor litigii de muncă de persoanele ce ocupă funcții superioare celor care au aplicat sancțiuni disciplinare. Așa cum s-a relevat în literatura de specialitate[6] persoanele ce ocupă funcții superioare celor care au aplicat sancțiuni disciplinare (mustrarea sau avertismentul) nu au calitatea de organe jurisdicționale. Rezolvarea unui „litigiu" de o singură persoană nu ar putea avea, în cazul analizei, decît semnificația unei decizii administrative. Pe de altă parte, așa cum arată și P. Marica, redactarea art. 175 al. 1 din Codul muncii nu lasă vreo îndoială în privința organelor competente să soluționeze contestațiile îndreptate împotriva sancțiunilor disciplinare[7]. Din redactarea art. 175 al. 1 rezultă că litigiile enumerate în acest text urmează să fie soluționate de organul administrativ ierarhic superior sau de organele de conducere colectivă. După opinia noastră — și în considerarea limitării atribuțiilor jurisdicționale la cele două organe indicate de art. 175 din Codul muncii — nici conducătorul unității nu are căderea de a soluționa vreunul din litigiile de muncă prevăzute de acest text.

În literatura de specialitate s-a susținut că expresia „organ administrativ ierarhic superior" nu poate fi interpretată decît într-o accepțiune restrictivă, respectiv de „organ al persoanei juridice". Prin urmare, în această opinie, calitatea de organ jurisdicțional poate reveni și directorului unității. În deplin acord cu opinia potrivit căreia noțiunea de „organ administrativ ierarhic superior" trebuie înțeleasă într-o manieră restrictivă formulăm, totuși, rezerve față de concluzia exprimată de autorul la care ne-am referit.

Ne exprimăm părerea că prin expresia „organ administrativ ierarhic superior" legiuitorul a înțeles organul superior unității care a aplicat sancțiunea disciplinară (în funcție de competențele prevăzute de lege). Este adevărat că directorul este investit cu calitatea de organ al persoanei juridice fără a întruni însă atributele unui „organ administrativ ierarhic superior" în sensul prevederilor art. 175 din Codul muncii. Opinia ce o promovăm este, apreciem noi, în concordanță și cu practica instanței supreme care a statuat că organele administrative ierarhic superioare atunci cînd exercită atribuții jurisdicționale (în domeniul litigiilor de muncă) fac parte, sub acest aspect, din același sistem cu instanțele judecătorești[8]. Accepțiunea la care ne referim este avută în vedere de Tribunalul Suprem și atunci cînd statuează asupra modului de rezolvare a conflictelor de competență dintre instanțele judecătorești, pe de-o parte, și organele administrative ierarhic superioare, pe de altă parte[9]. Or, este de neconceput, în opinia noastră, existența unui conflict de competență între o instanță judecătorească și o persoană fizică care nu are nici cel puțin calitatea de organ al persoanei juridice.

De asemenea, se poate remarca cu ușurință că Legea nr. 1/1970 nu a pus semnul egalității între persoana care ocupă funcția ierarhic superioară și organul ierarhic imediat superior, reglementînd distinct, la data redactării actului normativ menționat, competența acestora (art. 18 al. 2 lit. a și c). Pe de altă parte, observăm că art. 41 din Legea nr. 5/1978 nu include printre atribuțiile directorului de întreprindere și pe acelea cu caracter jurisdicțional. Potrivit art. 41 din Legea nr. 5/1978 „Directorul întreprinderii asigură conducerea curentă a întreprinderii, aduce la îndeplinire hotărîrile consiliului oamenilor muncii și biroului executiv al acestuia, precum și sarcinile stabilite de organul căruia îi este subordonată întreprinderea...".

Acestea sînt motivele ce ne îndreptățesc să apreciem că numai organul colectiv de conducere al unității are ca-

litatea de a soluționa contestațiile îndreptate împotriva sancțiunilor disciplinare aplicate de conducătorul unității sau compartimentului de muncă.

Art. 175 al. 1 din Codul muncii și art. 18 al. 2 lit. b din Legea nr. 1/1970 se referă **in terminis** la organele colective de conducere. Or, în cadrul unităților socialiste, organele colective de conducere sînt: adunarea generală; consiliul oamenilor muncii și biroul executiv. De aceea, se impune determinarea concretă a organelor de conducere colectivă care au căderea de a soluționa contestațiile indicate de art. 175 din Codul muncii.

În lipsa unei precizări legale s-au susținut opinii diferite. Astfel, într-o primă opinie, s-a afirmat că au calitatea de organe jurisdicționale atît consiliile oamenilor muncii, cît și birourile executive ale acestora. Opinia enunțată se întemeiază pe faptul că legea nu conține nici o precizare sub acest aspect și drept urmare, competența revine atît organelor colective de conducere în compunerea lor largă, cît și celor care exercită conducerea colectivă operativă[10]. În ce ne privește, ne alăturăm opiniei[11] potrivit căreia singurul organ de conducere colectivă căreia îi revine competența de a soluționa contestațiile îndreptate împotriva sancțiunilor — aplicate de persoanele și organele din unitățile socialiste de stat — este consiliul oamenilor muncii. Într-adevăr, biroul executiv al consiliului oamenilor muncii nu poate avea atribuții jurisdicționale întrucît potrivit art. 55 din Legea nr. 5/1978 el exercită doar „conducerea colectivă a activității operative". Pe de altă parte, ni se pare greu de admis existența unei competențe alternative între consiliul oamenilor muncii și biroul executiv al acestuia într-o materie care implică cu necesitate aplicarea unor reguli bazate pe certitudine. Altfel ar fi greu de stabilit — atît pentru părți, cît și pentru organele sesizate — cînd competența revine consiliului oamenilor muncii și cazurile cînd ea aparține biroului executiv[12].

Legea recunoaște atribuții jurisdicționale — așa cum am arătat deja — și organului administrativ ierarhic superior. În această privință socotim că se impune mai întîi o precizare de ordin terminologic. Astfel, în timp ce art. 175 al. 1 din Codul muncii se referă **in terminis** la „organul administrativ ierarhic superior", art. 18 al. 2 lit. c din Legea nr. 1/1970 determină competența organului „ierarhic imediat superior". Dispozițiile legale menționate se completează reciproc. În acest sens, observăm că art. 18 al. 2 lit. c din Legea nr. 1/1970 acordă organului „ierarhic imediat superior" competența de a soluționa contestațiile îndreptate împotriva sancțiunilor disciplinare aplicate de organul de conducere colectivă al unității. Este necesar să arătăm, totuși, că în literatura de specialitate expresiei „organ ierarhic imediat superior" i s-a atribuit și o altă semnificație. S-a considerat, de pildă, că prin această expresie nu se înțelege organul colectiv de conducere al unității superioare ci conducătorul acestui organ[13]. Apreciem, alături de alți autori, că organul de conducere unipersonală — și aceasta nu numai la nivelul întreprinderii — nu poate avea calitatea de organ cu atribuții jurisdicționale. Referirea art. 18 al. 2 lit. c din Legea nr. 1/1970 la organul ierarhic imediat superior are doar semnificația de a înlătura procedeul de a sesiza alte organe (ierarhic superioare) decît cele față de care este subordonată în mod direct unitatea.

Prin urmare formula folosită de art. 175 al. 1 din Codul muncii nu poate conduce la interpretarea potrivit căreia legea a avut în vedere un organ de conducere unipersonală. Pe de altă parte, soluția contrară este neconvingătoare și în considerarea principiilor de bază privitoare la constituirea și compunerea organelor cu atribuții jurisdicționale. Avem în vedere îndeosebi faptul că legislația procesuală nu cunoaște nici o situație în care hotărîrea unui organ — de jurisdicție — colegial să poată fi cenzurată de o instanță sau organ format dintr-o singură persoană. Este, așadar, greu de admis că un organ unipersonal ar putea cenzura[14] și soluționa un litigiu având ca obiect o contestație ce a fost analizată (sub aspectul temeiniciei și legalității) de un organ reprezentativ care funcționează pe baza principiului muncii și conducerii colective.

În lumina precizărilor făcute anterior și ținînd seama de prevederile art. 173 al. 1 din Codul muncii apreciem că acțiunile (contestațiile) care au făcut obiectul investigației noastre se soluționează de consiliile oamenilor muncii din unitățile socialiste de stat sau, după caz, de cele constituite la organele administrative ierarhic superioare.

dr. Ion LEȘ

---

1. Termenul de salariat a fost înlocuit în legislația noastră prin decretul nr. 414/1977.

2. S. Ghimpu, I.T. Ștefănescu, S. Beligrădeanu, Gh. Mohanu, Dreptul muncii, Tratat, Editura științifică și enciclopedică, București 1979, vol. II, p. 74; S. Ghimpu, Gh. Mohanu, Litigiul de muncă, Editura științifică și enciclopedică, București, 1975, p. 111.

3. S. Ghimpu, Gh. Mohanu, loc. cit., p. 111.

4. V. Buia, Gh. Mohanu, Organizarea și disciplina muncii în unitățile socialiste de stat, Editura științifică, București, 1975, p. 234—235.

5. Dacă legiuitorul ar fi urmărit ca dispozițiile art. 175 din Codul muncii să fie concordante cu prevederile Legii nr. 1/1970 nu limita competența de soluționare a contestațiilor la organele menționate de primul text.

6. P. Marica, M. Florescu S.V. Stănoiu, Disciplina muncii în unitățile socialiste de stat, Editura științifică și enciclopedică, București 1975, p. 153.

7. Ibidem.

8. Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 167/1974, în C.D. 1974, p. 228.

9. Vezi în acest sens, Trib. Suprem, Plen. dec. de îndrumare nr. 3/1976, pct. 4, în C.D. 1976, p. 38.

10. S. Ghimpu, Gh. Mohanu, op. cit., p. 112.

11. Vezi, N. Haraga, Competența jurisdicțională a organului administrativ ierarhic superior și a organului de conducere colectivă în materia litigiilor de muncă, în R.R.D. nr. 2/1976, p. 23.

12. Vezi în acest sens, C. Buga, Răspunderea disciplinară și materială a persoanelor care lucrează în cooperativa agricolă de producție, Editura Ceress, București, 1977, p. 137—138.

13. N. Haraga, loc. cit., p. 23.

14. P. Marica, M. Florescu, S.V. Stănoiu, op. cit., p. 156.

drept și uzanțe internaționale

Domeniul de aplicare a condițiilor generale elaborate în cadrul Consiliului economic reciproc (C.A.E.R.)

1. **Considerații introductive.** Dezvoltarea relațiilor economice cu țările socialiste membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc (C.A.E.R.), cu toate țările socialiste, coupă un loc prioritar în politica economică externă a Republicii Socialiste România, determinată nu numai de considerente de natură politică, rezultate din comunitatea țelurilor lor fundamentale, ci și de factori economici obiectivi. Este o orientare consacrată de Constituția țării (art. 14) și reafirmată prin Legea nr. 1/1971 cu privire la activitatea de comerț exterior, de cooperare economică și tehnico-științifică a Republicii Socialiste România, potrivit căreia „Comerțul exterior al Republicii Socialiste România se înfăptuiește în conformitate cu politica partidului și Statului privind dezvoltarea relațiilor economice externe cu țările membre ale C.A.E.R., cu toate țările socialiste și cu celelalte țări ale lumii, indiferent de orînduirea lor social-politică, pe baza respectării suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi și avantajului reciproc, neamestecului în treburile interne" (art. 1). Este o politică economică constantă a României socialiste, reafirmată cu ocazia celui de al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, cînd s-a subliniat că „România va dezvolta în continuare relațiile economice cu statele membre ale C.A.E.R., cu toate țările socialiste, acestea urmînd să aibă o pondere de circa 48% în comerțul nostru exterior" [1].

Consiliul de Ajutor Economic Reciproc, potrivit art. 1, pct. 1 din Statutul de organizare și funcționare este o organizație economică internațională constituită în scopul de a contribui, prin unirea și coordonarea eforturilor țărilor membre, la dezvoltarea planificată a economiilor lor naționale, la accelerarea progresului economic și tehnic al acestora, la ridicarea nivelului industrializării, la creșterea continuă a productivității muncii, la apropierea și egalizarea treptată a nivelurilor de dezvoltare economică și ridicarea neîncetată a bunei stări a popoarelor țărilor membre ale Consiliului. Pentru transpunerea în viață a obiectivelor Consiliului. „Este necesar să acționăm mai hotărît pentru extinderea schimburilor și cooperării cu țările din C.A.E.R., asigurînd astfel într-o măsură mai mare necesitățile economiei naționale ... în cincinalul 1981—1985. în ansamblul comerțului nostru exterior se prevăd creșteri importante ale schimburilor comerciale cu țările din C.A.E.R." [2]

Relațiile economice internaționale au nevoie, pentru dezvoltare, de certitudine și securitate juridică, iar acestea nu le poate asigura decît dreptul.

Una din contradicțiile relațiilor economice internaționale în prezent este cea dintre caracterul internațional al acestor relații și caracterul național al reglementărilor legale ce le sînt aplicabile, ca și cum ar fi relații interne. cu inerente conflicte de legi și incertitudini care constituie tot atîtea obstacole în dezvoltarea lor. Pentru eliminarea acestei contradicții în relațiile comerciale între țările socialiste membre ale C.A.E.R. — și ținînd seama că alte încercări efectuate pe plan internațional, cum ar fi uniformizarea normelor conflictuale [3] și a uzanțelor comerciale sau desemnarea legii aplicabile **(lex contractus)** în momentul stabilirii raportului juridic nu au fost de natură să asigure, întotdeauna, certitudinea și securitatea juridică necesare dezvoltării comerțului și cooperării economice internaționale — eforturile membre ale C.A.E.R. s-au îndreptat spre uniformizarea reglementărilor destinate să cirmuiască aceste relații. Rezultatele acestor eforturi s-au concretizat în reglementările adoptate, potrivit cu Statutul C.A.E.R., sub formă de recomandări sau de convenții internaționale, în diferite domenii ale relațiilor economice dintre organizațiile de comerț exterior din țările membre ale Consiliului.

Astfel, pentru contractul de vînzare-cumpărare — principalul instrument juridic de circulație a mărfurilor — s-au elaborat Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968 [4] care la recomandarea Comisiei permanente C.A.E.R. pentru colaborare în domeniul comerțului exterior au fost adoptate (acceptate) de către toate țările membre ale organizației. De asemenea, s-au elaborat, pentru lucrările de montaj și alte servicii tehnice legate de livrările de mașini și utilaje, precum și pentru deservirea tehnică a mașinilor, utilajelor și a altor produse, Condițiile generale de montaj C.A.E.R. 1962 și Condițiile generale de deservire tehnică C.A.E.R. 1962 adoptate, la recomanadrea aceleiași Comisii permanente, de către țările membre ale organizației. În acest mod s-au eliminat dificultățile rezultînd din diversitatea reglementărilor legale potențial aplicabile și s-au instituit reglementări adecvate exigențelor colaborării economice internaționale, care asigură o poziție de egalitate juridică tuturor participanților la respectivele raporturi juridice. Cu alte cuvinte, prin adoptarea acestor reglementări de drept uniform a sporit certitudinea de drept necesară unor astfel de relații și s-au eliminat conflictele de legi în domeniile respective (fără a supraestima această din urmă apreciere). În același timp, se facilitează folosirea avantajelor participării la diviziunea internațională a muncii și extinderea schimburilor economice, cu respectarea strictă a principiilor de drept care stau la baza acestor relații.

Potrivit cu sarcinile desprinse din Programul complex și în lumina practicii organizațiilor de comerț exterior din țările socialiste membre ale CAER, cele trei Condiții generale menționate au fost examinate și îmbunătățite în sensul întăririi securității raporturilor juridice și al sporirii răspunderii patrimoniale a părților. Ca urmare, la 1 ianuarie 1973 au intrat în vigoare Condițiile generale de montaj C.A.E.R. 1973 [5]) și Condițiile generale de deservire tehnică C.A.E.R. 1973[6]), iar Condițiile generale de livrare s-au completat cu unele prevederi privind răspunderea materială pentru neexecutarea sau executarea neco-

[1] Nicolae Ceaușescu, **Raport la cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român**, Editura politică, București, 1979, p. 49.

[2] Nicolae Ceaușescu, Expunerea din 25 noiembrie 1981 la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, în ziarul Scînteia din 26 noiembrie 1981.

[3] Uniformizările în domeniul dreptului internațional privat nu asigură același grad de certitudine ca cele din domeniul dreptului material.

[4] Precedate de varianta din 1958

[5] Aprobate prin H.C.M. nr. 1725/1973 și publicate în Bul. of. nr. 205/1973.

[6] Aprobate prin H.C.M. nr. 1724/1973 și publicate în Bul. of nr. 204/1973.

respunzătoare a obligațiilor, intrate în vigoare la 1 ianuarie 1975 [7]) (sub denumirea de Condiții generale de livrare CAER 1968/75) și respectiv 1 ianuarie 1980.

2. **Sfera de reglementare a Condițiilor generale.** Condițiile generale elaborate în cadrul C.A.E.R. sînt desemnate să cîrmuiască raporturile contractuale din anumite domenii ale relațiilor economice dintre organizațiile de comerț exterior din țările socialiste membre ale C.A.E.R.: vînzarea-cumpărarea, montajul și alte servicii tehnice legate de livrarea de mașini și utilaje între organizațiile de comerț exterior din țările membre ale C.A.E.R. sau deservirea tehnică a mașinilor, utilajelor și a altor produse care se livrează.

Aceste condiții generale cîrmuiesc toate contractele încheiate de organizațiile de comerț exterior din țările membre ale Consiliului în domeniile pentru care au fost elaborate. Astfel, preambulul Condițiilor generale de livrare prevede că „toate livrările de mărfuri între organizațiile țărilor membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc se efectuează pe baza Condițiilor generale de livrare ce urmează", iar dispoziții similare conțin preambulurile Condițiilor generale de montaj și Condițiilor generale de deservire tehnică. Cu alte cuvinte, preambulurile Condițiilor generale conțin reguli de aplicare ale acestora, stabilind situațiile în care condițiile generale au valoare de **lex contractus** cu aplicație obligatorie la contractele din sfera lor de reglementare. Căci, așa cum s-a subliniat, cu aceste Condiții generale nu ne mai aflăm pe teren pur contractual, ci pe teren legislativ, ele aplicîndu-se de plin drept, fără a fi nevoie de vreo referire a părților în acest sens în contract.

Prin delimitarea sferei de reglementare făcută de regulile de aplicare existente în preambuluri, normele de drept uniform capătă caracter de drept special, cu consecința că orice contract vizat de regulile de aplicare iese de sub incidența reglementărilor desemnate de dreptul internațional privat, fiind reglementat — direct și prealabil — de dreptul uniform. Cu alte cuvinte, regulile de aplicare ale Condițiilor generale menționate prevalează față de normele conflictuale din sistemul de drept național în care au fost încorporate normele de drept uniform. Mai mult, Condițiile generale respective au caracter de norme de aplicație necesară, care se aplică întotdeauna în domeniul pentru care au fost elaborate, cu excluderea oricăror alte norme de drept; părțile nu pot, prin voința lor, să excludă aplicarea normelor de drept uniform și nici lex fori sau vreo lege străină.

Caracterul obligatoriu al acestor Condiții generale nu înseamnă imposibilitate de derogare de la ele. Nu este posibilă excluderea de plano a aplicării lor contractelor din domeniile pentru care au fost elaborate. Derogări de la unele dispoziții a Condițiilor generale sînt însă posibile, pentru că în cadrul lor, alături de norme imperative (cum ar fi cele care reglementează prescripția extinctivă) există și norme supletive, de la care se poate deroga prin simpla înțelegere a părților contractante (cum sînt normele care prevăd că ele se aplică „dacă prin contract nu s-a convenit altfel"; de exemplu, par. 11, pct. 1 sau part. 14 din C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75) și norme relativ imperative, de la care derogarea este posibilă condiționat de existența unor împrejurări speciale (după caz, specificul mărfii și/sau particularitățile livrării, caracterul deosebit al lucrărilor de montaj ori caracterul specific și/sau particularitățile deservirii tehnice), care fac posibilă înțelegerea derogatorie a părților contractante în temeiul preambulurilor respectivelor Condiții generale. În orice caz, dacă există îndoială cu privire la caracterul imperativ sau nu al unei dispoziții din aceste condiții generale, trebuie să prevaleze interpretarea potrivit căreia este posibilă derogarea. Este o interpretare în favorem negotii care ține seama de caracterul precumpănitor supletiv al normelor ce cîrmuiesc relațiile comerciale în general, cu atît mai mult a celor din comerțul internațional.

Condițiile generale elaborate în cadrul C.A.E.R. realizează o uniformizare a normelor care cîrmuiesc contractele de vînzare-cumpărare de montaj și alte servicii tehnice legate de livrările de mașini și utilaje sau de deservire tehnică a mașinilor, utilajelor și a altor produse care se livrează în baza contractelor încheiate de organizațiile de comerț exterior din țările socialiste membre ale C.A.E.R. din momentul încheierii contractelor și pînă la executarea lor, inclusiv transmiterea dreptului de proprietate și a riscurilor, principalele drepturi și obligații ale părților, răspunderea pentru executarea cu întîrziere sau necorespunzătoare ori pentru neexecutarea lor și prescripția extinctivă, precum și modul de soluționare a litigiilor la care dau naștere respectivele raporturi juridice.

Totodată, aceste Condiții generale realizează uniformizarea normelor juridice și pe planul dreptului internațional privat. Astfel, pentru problemele nereglementate sau incomplet reglementate prin Condițiile generale sau prin contractele încheiate pe baza lor, se prevede că se va aplica dreptul material al țării vînzătorului, așadar **lex venditoris** (par. 110 din Condițiile generale de livrare sau par. 39 din Condițiile generale de deservire tehnică) și, respectiv, dreptul material al furnizorului de montaj (par. 68 din Condițiile generale de montaj). În alte cuvinte, din modalitățile la care se putea recurge pentru complinirea lacunelor din Condițiile generale — recurgerea la principiile ce se degajă din cuprinsul reglementării, la soluțiile prevăzute de alte acte normative de drept uniform sau la principiile comune ale drepturilor naționale ale țărilor membre ale C.A.E.R., crearea de reguli noi de către organele competente ori aplicarea în subsidiar a unui drept național — s-a adoptat această din urmă soluție, care, evident, asigură un grad mai ridicat de certitudine în relațiile comerciale internaționale. Prin adoptarea acestor norme conflictuale, orice problemă de drept internațional privat va fi soluționată potrivit cu dreptul material al țării vînzătorului, respectiv al țării furnizorului de montaj, indiferent care ar fi instanța de arbitraj sesizată. De remarcat că aplicarea legii care complinește lacunele acestor Condiții generale decurge din dublul joc al regulilor de aplicare a dreptului uniform și a normelor conflictuale aparținînd dreptului uniform; mai întîi joacă regulile de aplicare, care însă în loc să reglementeze direct actul sau faptul juridic respectiv, trimit la legea desemnată prin propria sa normă conflictuală.

Totodată, este de remarcat că aceste norme conflictuale au caracter imperativ [8]) de la care nu este posibilă derogarea în temeiul preambulului Condițiilor generale și cu atît mai puțin în temeiul unei simple înțelegeri a părților.

Făcînd calificarea noțiunii de drept material al țării vînzătorului, respectiv al țării furnizorului de montaj, Condițiile generale precizează că este constituit din normele de drept civil general, nu din normele speciale, destinate reglementării relațiilor între organizațiile și întreprinderile socialiste ale țării vînzătorului, respectiv ale țării furnizorului de montaj. Cu alte cuvinte, legislația economică nu-și găsește aplicația în raporturile contractuale

[7] Ratificate prin Decretul nr. 164/1975 și publicate în Bul. of. nr. 138/1974 și respectiv Decretul nr. 48/1980, publicat în Bul. of. nr. 17/1980.

[8] În același sens, O. Căpățînă, **Unificarea normelor conflictuale în domeniul contractelor de livrări de mărfuri încheiate între organizațiile economice ale țărilor membre în Consiliul de Ajutor Economic Reciproc**, în Instituții de drept comercial internațional, p. 105. Pentru o opinie diferită, a se vedea L.A. Lunz, **Conflict of laws in international sale, Theory and practice of socialist countries**, în Recueil des cours de l'Academie de la Haye, Leyde, 1965, p. 18.

de comerț exterior, nu poate cîrmui astfel de raporturi juridice. Soluția se justifică pe deplin, ținînd seama de faptul că legislația economică, din cauza componentei sale de drept administrativ, nu produce efecte extrateritoriale, ci își autolimitează sfera de reglementare la raporturile juridice interne, între anumite categorii de subiecte (unități socialiste), stabilite atît pe baza principiului egalității părților, cît și a celui al subordonării, sub autoritatea planului național unic de dezvoltare și referitor la bunuri formînd obiect al dreptului de proprietate socialistă din cadrul aceluiași stat socialist [9]).

Condițiile generale precizînd că normele conflictuale consacrate trebuie înțelese în sensul trimiterii numai la dreptul material al țării vînzătorului, respectiv al țării furnizorului de montaj, realizează și un alt rezultat, cel al excluderii retrimiterii, ceea ce evident este de natură să sporească certitudinea și securitatea juridică a acestor raporturi.

De remarcat că și normele conflictuale prevăzute de par. 110 din Condițiile generale de livrare, par. 39 din Condițiile generale de deservire tehnică și par. 68 din Condițiile generale de montaj limitează sfera de aplicare subsidiară a dreptului material al țării vînzătorului, respectiv al țării furnizorului de montaj, la problemele ce pot constituit obiect al reglementării contractuale, cu alte cuvinte la drepturile și obligațiile pe care părțile le convin prin contract. Ca urmare, capacitatea părților de a contracta — și în general orice chestiune ținînd de capacitatea de folosință și de capacitatea de exercițiu — va fi cîrmuită de legea națională a părților, care, potrivit art. 2 alin. 2 Cod civil român (a cărui aplicare a fost extinsă, pe cale de interpretare, persoanelor juridice) este lex patriae. Potrivit legii naționale, deci, se va determina organizația economică ce poate săvîrși direct acte de comerț exterior, respectiv are aptitudinea de a încheia contracte de vînzare-cumpărare, de montaj sau de deservire tehnică cîrmuite de Condițiile generale menționate.

dr. Victor BABIUC
I.E.M.

[9] Vezi și I. Rucăreanu, V. Babiuc, **Norme de drept al comerțului internațional în Legea contractelor economice**, în Revista română de drept nr. 12/1979, p. 5 și urm.; O. Căpățînă, **Jurisprudența română de drept internațional privat**, în Revista română de studii internaționale nr. 2/1979, p. 260—263.

Întrebări și răspunsuri

● **ASOCIAȚIA DE LOCATARI BLOC OD 8 — Aleea Poiana Vadului București.** Proprietarii (persoane juridice și fizice) apartamentelor în clădirile comune, urmează să participe la cheltuielile ce le revin ca obligații legale, din momentul dobîndirii dreptului de proprietate asupra suprafeței locative respective, potrivit art. 1314 Cod civil. În cazul relatat de dv., noul titular al dreptului de proprietate este obligat a participa la cheltuielile comune de la data de 7 ianuarie 1982.

● **STADNOREANU VLAD — com. Otopeni sector 1 București,** se interesează de cheltuielile efectuate pentru părțile și instalațiile de folosință comună care nu se plătesc de locatarii ce lipsesc din locuință un timp mai îndelungat. Potrivit pct. 13 lit. c din Hotărîrea C.P.C.P. nr. 2/1973, persoanele care lipsesc din imobil, una sau mai multe luni, și dacă au anunțat despre aceasta comitetul asociației, nu participă în lunile respective la plata cheltuielilor aferente consumului de apă, taxei de canalizare, consumului energiei electrice necesare funcționării crematorului, combustibilului necesar preparării apei calde, ridicării gunoaielor menajere și vidanjării.

● **STANCU NUSIA, București —** Potrivit art. 134 din Codul muncii, desfacerea contractului de muncă, în toate situațiile, se stabilește prin dispoziția scrisă a conducerii unității, cu arătarea motivelor, a prevederilor legale pe care se întemeiază, a termenelor, precum și a organelor la care măsura luată poate fi atacată. Dispoziția de desfacere a contractului de muncă se comunică în scris în termen de 5 zile de către unitate. Ea își produce efecte de la data comunicării.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR BLOC D 6, str. Mărăști Deva.** Solicită lămuriri cu privire la verificarea trimestrială a gestiunii asociației locatarilor. În conformitate cu prevederile referitoare la metodologia de verificare financiar-contabilă la asociațiile de locatari, aprobată prin Ordinul comun nr. 5/1978 al C.P.C.P., Ministerul Finanțelor, Ministerul Muncii și C.E.E., această operațiune se efectuează de către comisiile de cenzori, potrivit unei chei de control și a explicațiilor reproduse ad litteram în lucrarea „Administrarea imobilelor", editată de revista noastră. Din scrisoarea dv. rezultă că sînteți în posesia lucrării și o folosiți. Procedați exact cum prevăd lămuririle date în Metodologie (pag. 174 din lucrare) și veți obține rezultatul urmărit.

● **CONSTANTIN GH. MIRCEA, Direcția județeană de Poștă și Telecomunicații Constanța.** Prevederile cuprinse în art. 133 alin. 2 fraza ultimă din Codul Muncii și cele ale art. 9 alin 1, lit. j din Legea nr. 1/1970, nu se contrazic, ele fiind complementare. Primele se referă la obligația unităților de a repune în munca deținută anterior sau într-o muncă corespunzătoare pe acei pensionari de invaliditate (gradul I și II) care au devenit capabili de muncă, iar dispozițiile art. 9 alin. 1 lit. j din Legea nr. 1/1970 reglementează situațiile în care personalul muncitor beneficiază de vechime neîntreruptă în aceeași unitate.

● **ION JULEA, Turnu-Măgurele —** Acordarea pensiei suplimentare fiind bazată pe principiul mutualității întregului personal încadrat în muncă, contribuția de 2% pentru constituirea fondului destinat acestei pensii este datorată de întregul personal. În consecință, pensionarilor încadrați în muncă li se reține contribuția de 2% asupra retribuției primite.

● **PETRE MARIUS, Roman —** Pentru a ocupa, chiar temporar, funcția de șef contabil este necesar să îndepliniți condițiile de studii și de vechime minimă în specialitate. În perioada delegării, conform art. 67 din Codul muncii și art. 74 din Legea nr. 57/1974 aveți dreptul la retribuția prevăzută pentru funcția de șef contabil.

● **MARICICA TODĂRCĂ, Piatra Neamț —** În perioada blocării posturilor nu este posibilă promovarea dv. în funcția de economist.

● **DUMITRU JACOTĂ, Bocșa —** Legea nr. 12/1971 a instituit condițiile de vechime în specialitate și de studii necesare la ocuparea funcțiilor tehnico-economice, de specialitate și administrative (anexa 2). La poziția 21 se precizează numărul minim al anilor de vechime în specialitate pentru ocuparea funcției de șef atelier (de la 2 la 5 ani în funcție de gradul uni-

tății). Din scrisoarea dv. rezultă că la data emiterii Deciziei nr. 438/1981, cînd ați fost delegat să îndepliniți funcția de șef atelier, nu îndepliniați condițiile de vechime necesare. Dat fiind însă faptul că ați răspuns efectiv de realizarea tuturor sarcinilor ce au decurs din funcția în care ați fost delegat, conform art. 67 alin. 2 din Codul muncii, aveți dreptul la retribuția prevăzută pentru funcția în care ați fost delegat. Conform art. 176 din Codul muncii vă puteți adresa Comisiei de judecată din unitate, solicitînd diferența de retribuție. În cartea de muncă trebuie să se opereze decizia de delegare susmenționată.

● **CONSTANTIN ȘTEFAN, Ploiești** — În exemplul dat de dv. perioada efectuării serviciului militar — anterior aplicării Codului muncii (1 martie 1973) — nu se include în vechimea neîntreruptă în această unitate. Potrivit Legii în vigoare (14/1972) contractul de muncă al persoanei care pleacă din unitate pentru a satisface serviciul militar nu se desface, ci se suspendă. Dacă după terminarea serviciului militar celui în cauză nu i s-a desfăcut contractul de muncă după trecerea celor 15 zile, contractul de muncă rămîne în vigoare. Pentru cei cărora li s-au desfăcut contractele de muncă înainte de aplicarea Legii nr. 14/1980, recunoașterea vechimi neîntrerupte în muncă și în aceeași unitatea este condiționată de reîncadrarea în termen de 90 de zile de la terminarea stagiului militar (art. 9 din Legea nr. 1/1971).

● **FILATURA DE LÎNĂ PIEPTĂNATĂ, Focșani** — În perioada cît acționează Decretul nr. 367/1980 nu este posibilă transformarea postului de planificator principal în economist, pentru a fi posibilă promovarea absolventului învățămîntului superior economic — cursuri fără frecvență.

● **GHEORGHE BĂDULESCU, București** — Comentariul publicat în lucrarea „Legislația muncii de la A la Z" pct. 236 (pag. 268) trebuie înțeles că se referă la transfer în interesul serviciului, astfel că trebuie citit după cum urmează: „În cazul cînd și soția (soțul) a fost transferat(ă) în interesul serviciului cel în cauză are dreptul numai la indemnizația egală cu cîștigul său mediu pe o lună, fără a mai putea pretinde și cota de o pătrime ca membru al familiei". Această restricție este pe deplin justificată, deoarece se presupune că în această situație soția (soțul) beneficiază, la rîndul lor, pe baza art. 75 din Legea nr. 57/1974, de o indemnizație egală cu întreaga sa retribuție medie lunară.

● **GHEORGHE IANCU, București** — În situația relatată de dv. — invaliditate survenită după desfacerea contractului de muncă — cererea de pensionare, împreună cu actele necesare, se face și se depune de către persoana în cauză direct la Oficiul de pensii teritorial. Potrivit art. 23 din Legea nr. 3/1977 pot beneficia de pensie de invaliditate de gradul I sau II, după caz, numai persoanele care și-au pierdut total sau în cea mai mare parte capacitatea de muncă din cauza unei boli contractate în timpul în care erau încadrate în muncă.

● **LIVIU BUCUR, Vînju Mare** — În timpul vacanței de vară (15 iulie — 15 septembrie a.c.) aveți dreptul la alocația de stat pentru fiul dv. numai în luna august, deoarece în lunile iulie și septembrie el beneficiază — parțial — de întreținerea din partea școlii.

● **AGLAIA BĂLAN, Reșița** — Ați ocupat pînă la absolvirea cu examen de diplomă a cursurilor fără frecvență ale facultății de drept funcția de șef birou personal. Încadrarea dv. ca inspector învățămînt cu studii superioare se consideră o promovare într-o funcție superioară și aveți dreptul, în conformitate cu art. 33 din Legea nr. 57/1974, la o clasă de retribuire în plus. Neîfiind încadrată în aceeași funcție sau într-o funcție echivalentă, nu sînt aplicabile prevederile art. 33 pct. 7 din legea sus menționată.

● **PAVEL PETCU, Reșița** — Potrivit soluției recent adoptate, persoanele care au urmat cursuri de dactilografie organizate pe lîngă casele de cultură, cluburi, etc. pot ocupa funcția de dactilograf numai dacă au absolvit învățămîntul mediu de cultură generală. Termenul de unitate folosit în anexele Legii nr. 57/1974 este sinonim cu cel de întreprindere, însă are un caracter mai larg, întrucît se poate referi și la instituții. După apariția Legii nr. 12/1971 (nu a legii nr. 57/1974, care nu reglementează condițiile de ocupare a funcțiilor), posturile pentru care este prevăzută cerința studiilor economice superioare pot fi ocupate — în continuare — numai cu respectarea prevederilor Legii nr. 12/1971, art. 68. Pentru problema referitoare la retribuția personalului funcțional din unitățile de cercetare științifică, vă rugăm să citiți răspunsul adresat tovarășului Avramescu din Buzău.

● **JEAN AVRAMESCU, Buzău** — Personalul de cercetare științifică este retribuit potrivit tabelei de la cap. VII al anexei IV la Legea nr. 57/1974 (cercetare științifică și proiectare). Personalul funcțional al institutelor de cercetare este retribuit conform retribuțiilor prevăzute la unitățile cu gradele 3, 4 și 5 din grupa a V-a de ramuri, corespunzător gradelor de organizare mari, mijlocii și mici ale institutelor respective. Pentru personalul centrelor de cercetare retribuția este mai mică cu două clase.

● **DUMITRU TIRIPAN, Șantierul T.C. Carpați, Neptun** — Dreptul la alocația de stat pentru copii se acordă în luna în care personalul este detașat de către unitatea care face lichidarea (în speță unitatea la care personalul face detașarea). La înapoierea din detașare, personalul primește dreptul de alocație de la unitatea de la care a fost detașat, chiar dacă încetarea detașării se face către sfîrșitul lunii, respectiv de la unitatea unde este încadrat permanent. În ambele cazuri unitățile au obligația să comunice una alteia situația absențelor nemotivate, a învoirilor etc. de la începutul anului pînă la data detașării, precum și datele privind sumele acordate drept alocație. În perioada detașării, dacă retribuția tarifară de încadrare este mai mare, alocația se recalculează și se stabilește în mod corespunzător. În ce privește anul calendaristic prevăzut de art. 12 din Decretul nr. 246/1977, vă rugăm să citiți răspunsul comunicat tovarășului Ionescu din Craiova.

● **VASILE IONESCU, Craiova** — Art. 12 din Decretul nr. 246/1977 privind alocația de stat pentru copii se referă în mod expres la „începutul anului calendaristic". În consecință persoana care a fost încadrată în muncă în luna aprilie 1981 și care a avut pînă la sfîrșitul anului 1981 opt zile de învoire, are dreptul la alocația de stat pentru copii în luna martie 1982, deși a beneficiat în anul 1982, pînă în luna martie, de alte cinci zile de învoire. Anul calendaristic se socotește deci — și în acest caz — între 1 ianuarie și 31 decembrie.

● **ÎNTREPRINDEREA DE STAT „AVICOLA", Sf. Gheorghe** — Încadrarea muncitorilor calificați ca fochiști în una din categoriile tarifare se face pe baza prevederilor I.T.C. 51—01, 51—02 și 51—03 — după caz (la centrale electrice, pentru abur industrial și pentru încălziri centrale). I.T.C. 51—01 este utilizat exclusiv la centrale electrice. Fochiștii de la celelalte două tipuri de centrale nu pot fi promovați decît pînă la categoria a V-a.

● **VOICU TOMEL TIT, Sibiu** — Pentru a vă putea preciza funcțiile pe care le puteți ocupa în activitatea civilă, vă rugăm să ne trimiteți o copie simplă (nu legalizată) după diploma de absolvire a școlii militare de ofițeri activi.

● **MIHAIL GHINEA şi ION DUMITRESCU, Constanţa** — Fiind încadraţi cu contract de muncă pe durată nedeterminată, retribuţi cu cotă procentuală, aveţi aceleaşi drepturi şi obligaţii cu restul personalului din unitate retribuit cu retribuţii tarifare lunare. Caracterul contractului dv. de muncă rezultă din încadrarea ce vi s-a făcut, precum şi din restul drepturilor ce vi s-au recunoscut: vechimea în muncă, concediul legal de odihnă, asigurările sociale, alocaţia de stat pentru copii etc. Sînteţi deci îndreptăţiţi şi la majorarea retribuţiei la care vă referiţi.

● **PARASCHIVA POPA, Brăduleţ, Argeş** — În ipoteza în care în carnetul dv. de muncă se află înregistrată menţiunea că aţi fost încadrată în anii 1950—1951 la unitatea şcolară din comună, fără să fie trecută şi retribuţia lunară, vechimea în muncă se ia în considerare la stabilirea dreptului la pensie. Dacă este trecută funcţia avută, retribuţia luată în considerare este retribuţia lunară minimă a funcţiei menţionate. Dacă nu este trecută funcţia, se ia în considerare retribuţia lunară minimă pe economie, din perioada respectivă. Nu este vina dv. dacă nu se găsesc statele de plată a retribuţiilor. Dacă Oficiul judeţean de pensii nu ia în considerare vechimea înregistrată în Carnetul de muncă, adresaţi-vă Comisiei Centrale de pensii din Ministerul Muncii, alăturînd şi o copie simplă după înregistrările din Carnetul de muncă (copia Carnetului de muncă nu trebuie legalizată).

● **RODICA POPA, Sibiu** — În aplicarea Legii nr. 12/1971 ocuparea unei funcţii de conducere sau de execuţie se poate face numai cu respectarea condiţiilor de studii şi stagiu Dacă aţi fost totuşi delegată să îndepliniţi funcţia de contabil şef avînd îndatoririle şi răspunderile corespunzătoate, sînteţi îndreptăţită să beneficiaţi de prevederile art. 74 din Legea nr. 57/1974 privind diferenţa de retribuţie. Suma nu este imputabilă conducerii unităţii deoarece veţi dovedi că aţi prestat efectiv munca de contabil şef.

● **ION LIŢĂ, Roşiori de Vede** — Acordarea sau neacordarea săptămînii reduse de lucru nu este lăsată la aprecierea unităţii. Refuzul de a acorda acest drept trebuie să fie temeinic justificat.

● **SILVIA MORARU, Galaţi** — Decontul efectuat de unitatea dv. a fost corect întocmit.

● **GH. DERBAN, Oradea** — Prin Instrucţiunile nr. 7265 din 2 septembrie a.c. Ministerul Finanţelor şi Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului au reglementat problemele referitoare la încheierea convenţiilor între întreprinderea care are în subordine grădiniţă de copii şi celelalte unităţi economice. În nr. 44, la această rubrică, am publicat un răspuns amplu în legătură cu această problemă.

● **ÎNTREPRINDEREA DE STOFĂ TRICOTATĂ ŞI CONFECŢII, Iaşi; CENTRALA INDUSTRIALĂ SIDERURGICĂ, Galaţi; ÎNTREPRINDEREA DE VALORIFICAREA CEREALELOR ŞI PLANTELOR TEHNICE, Suceava; ÎNTREPRINDEREA DE TRICOTAJE „BUCOVINA", Rădăuţi; COMITETUL JUDEŢEAN U.T.C., Slatina; I.T.S.A.I.A., Zalău; C.C.S.I.T.U.C.D., Brăila; ÎNTREPRINDEREA JUDEŢEANĂ DE DRUMURI ŞI PODURI, Focşani; ÎNTREPRINDEREA DE INDUSTRIALIZARE A CĂRNII, Brăila; LAURENŢIU LUCACIU, Deva** — Abonaţii la revista noastră pot solicita şi lucrarea „Legislaţia întreprinderii de la A la Z". Costul unui exemplar este de 40 lei.

● **GRUPUL DE ŞANTIERE, Piteşti** — Suma menţionată de dv. reprezintă costul unui exemplar din lucrarea respectivă. În documentele de plată treceţi şi adresa unităţii.

● **ASOCIAŢIA DE LOCATARI NR. 3, Călimăneşti** — Lucrarea privind administrarea imobilelor a fost distribuită prin unităţile de difuzare a presei. Numai la aceste unităţi o mai puteţi găsi.

● **ÎNTREPRINDEREA DE TRANSPORT LOCAL, Piatra Neamţ** — Abonîndu-vă la revista noastră şi pe anul viitor veţi avea posibilitatea să cunoaşteţi ce lucrări vom edita şi să le comandaţi în funcţie de nevoi. Este bine să le achitaţi anticipat.

IMPORTANT!

Una din greutăţile întîmpinate de către serviciile de contabilitate şi difuzare din cadrul I.S.I.A.P. în legătură cu întocmirea corectă a tabelelor cu abonaţii la revista noastră este legată de înscrierea cu iniţiale a denumirii întreprinderilor. Ce înseamnă, de pildă, iniţialele CCSITUCD Brăila? Pentru evitarea întîrzierilor în distribuirea revistei rugăm pe toţi cei care ni se adresează să înscrie complet pe documentele de plată denumirea şi adresa întreprinderii precum şi ce reprezintă sumele virate.

INTREPRINDEREA DE UTILAJE TERASIERE, ÎMBUNĂTĂŢIRI FUNCIARE, PROIECTARE ŞI EXECUŢIE CONSTRUCŢII — BUZĂU

Str. Dr. Petru Groza nr. 2

telefon 1.46.54

oferă

următoarele materiale disponibile

— ţeavă conducă metalică din oţel ∅ 530×7,8= 2800 ml

— ţeavă conductă metalică din oţel ∅ 340×10,12= 1100 ml

— ţeavă conductă metalică din oţel ∅ 245×8,12= 450 ml

— ţeavă conductă metalică din oţel ∅ 609×7= 130 ml

Livrarea fără repartiţie, pe bază de comandă fermă.

Primiți cu calde manifestări de dragoste de mii de cetățeni ai sectorului 3 al Capitalei, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu și-au exercitat dreptul electoral la secția de votare nr. 1 din circumscripția M.A.N. nr. 1

VOTUL ȚĂRII PENTRU PACE ȘI PROGRES

PE FONDUL puternicei efervescențe în viața politică și economică a patriei, pe care o prilejuiește apropierea importantelor evenimente din ultima lună a anului — Conferința Națională a P.C.R. și a 35-a aniversare a proclamării Republicii, alegerile de deputați în consiliile populare municipale, orășenești, comunale și ale sectoarelor municipiului București, desfășurate la 21 noiembrie, au demonstrat o dată mai mult — atît prin rezultatele lor, cît și prin dimensiunile activizării și sporirii responsabilității cetățenești pe care le-au determinat în cursul întregii campanii electorale — profundul democratism al orînduirii noastre socialiste, angajarea fermă a întregii națiuni pe calea trasată de Programul partidului : calea progresului multilateral economic și social, a păcii.

Votul acordat candidaților Frontului Democrației și Unității Socialiste s-a constituit într-un ferm angajament : al cetățenilor — fără deosebire de naționalitate — de a-și consacra și mai mult eforturile de fiecare zi înfăptuirii obiectivelor însuflețitoare stabilite de Congresul al XII-lea al partidului ; al deputaților nou aleși — de a ridica la o cotă superioară contribuția organelor locale ale puterii de stat la înflorirea fiecărei localități, la satisfacerea cerințelor de bunăstare și civilizație ale populației. Angajare purtînd girul conștientizării, al competenței, al unității de interese, de gîndire și de acțiune, al încrederii în viitor.

Bilanțul precedentei legislaturi a consiliilor populare a arătat ce uriașe resurse pot fi mobilizate, în perimetrul oricărei localități rurale și urbane și în relațiile din teritoriu, pentru a continua la acest nivel — iar prin însumare, la scara întregii țări — procesul de dezvoltare, în condiții de eficiență economică și socială sporită. Totodată, dezbaterile în cadrul întîlnirilor candidaților cu alegătorii, din perioada ce a precedat alegerile, au relevat și unele rămîneri în urmă față de programele locale, dar mai cu seamă noi și noi posibilități de valorificare mai bună a acestor resurse.

Se cere ca învățămintele desprinse din acest dialog să fie pe deplin fructificate. Se cere, mai cu seamă, ca acest dialog să continue într-un cotidian cadru de lucru, astfel ca masele largi populare să-și exercite neîntrerupt nu numai prerogativele de control asupra activității celor cărora le-au dat votul ci și dreptul și îndatorirea de participare, care transformă democrația instituțională în democrație a faptelor.

Cerință formulată clar de conducătorul partidului și statului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** prin chemarea ca aceste alegeri să fie folosite **„pentru îmbunătățirea activității consiliilor populare, pentru soluționarea în condiții mai bune a diferitelor probleme de ordin gospodăresc-edilitar, a problemelor de autoaprovizionare, pentru întărirea legăturilor dintre consiliile populare și oamenii muncii, în vederea participării active a maselor populare la soluționarea tuturor problemelor dezvoltării noastre economico-sociale".**

Perioada noului mandat va trebui să însemne adîncirea pe multiple planuri a autoconducerii și autogestiunii localităților, îmbogățirea, în ultimii ani, a cadrului legislativ ce reglementează domeniile, direcțiile, căile și modalitățile de acțiune ale consiliilor populare municipale, orășenești și comunale le conferă acestora competențe și responsabilități sporite, dintre care unele rămîn încă să fie implementate în esența lor reală. Practic, tot ce se petrece sau se pregătește pe teritoriu, chiar cînd reflectă o decizie emanată de la organisme centrale, intră și în sfera de cuprindere a organelor locale, pentru că aducerea

C. DAMIAN

(Continuare în pag. 30)

În întîmpinarea Conferinței Naționale a P.C.R.

Un imperativ de mare actualitate:

ECONOMISIREA ENERGIEI ȘI A COMBUSTIBILULUI

GOSPODĂRIREA RAȚIONALĂ a resurselor energetice, reducerea sistematică a consumului de energie și combustibil constituie un imperativ de mare actualitate. O serie de condiții specifice impun ca aceste probleme să se afle în prim planul preocupărilor : menținerea prețului țițeiului pe piața mondială la niveluri ridicate, înregistrarea unor consumuri foarte mari (în unele cazuri de 2—3 ori mai ridicate decît în țările avansate industrial) în fabricarea anumitor produse, decalajele create în producția de cărbune între plan și realizări etc. La acestea se adaugă seceta prelungită din ultimele luni ale anului care a influențat negativ nivelul producției hidrocentralelor, precum și creșterea consumului în perioada de timp friguros.

În asemenea condiții **cea mai sigură sursă de asigurare a energiei este economisirea sa** în toate sferele de activitate și în mod deosebit în industrie, unde consumul reprezintă mai bine de 70% din producția de energie electrică a țării. Se cere subliniat că în anii din urmă au fost obținute importante reduceri ale consumului datorită măsurilor întreprinse îndeosebi în industrie, prin perfecționarea proceselor tehnologice, valorificarea resurselor energetice secundare, întronarea unui spirit gospodăresc, responsabil. Cu toate acestea, consumurile tehnologice energetice sînt încă ridicate, reliefînd pregnant rezerve potențiale insuficient valorificate. Iată de ce antrenarea cercetătorilor ,specialiștilor din institute, ministere, centrale și întreprinderi în găsirea de noi soluții mai economice, de perfecționare a proceselor de fabricație, de realizare a unor utilaje cu consumuri reduse. de valorificare a tuturor resurselor refolosibile constituie o sarcină prioritară, o înaltă datorie partiotică.

Diminuarea consumurilor pe fiecare unitate de produs

ÎN CONDIȚIILE creșterii permanente a producției materiale, al sporirii nevoilor economiei de noi sortimente și produse, organizarea și dirijarea perfectă a mecanismului realizării, distribuției și consumului de energie electrică capătă o importanță deosebită. Pe de o parte aceasta asigură menținerea unui echilibru optim al balanței de energie electrică și funcționarea corespunzătoare a sistemului energetic național ; pe de altă parte permite realizarea de către toate unitățile a întregii producții planificate în condiții de înaltă calitate și eficiență. Realizarea echilibrului între nevoile economiei și producția de energie electrică trebuie să constituie o preocupare comună a tuturor factorilor implicați — a producătorului direct (M.E.E.), în sensul creșterii producției de energie electrică, în special pe bază de cărbune, cît și a consumatorilor pe linia intensificării acțiunilor de economisire și folosire rațională a energiei, de încadrare a tuturor unităților în normele și reparațiile aprobate.

Economisirea energiei începe... de la producerea ei

PALETA largă de măsuri și acțiuni întreprinse în întreaga economie pentru promovarea unui spirit de înaltă răspundere în gosporărirea acestei importante resurse, în mare parte rod al inițiativei oamenilor muncii din diferite unități productive, vizează trei mari direcții de acțiune :

— îmbunătățirea activității de producere, distribuție și control al modului de folosire a energiei din partea unităților furnizoare ;

— gestionarea cît mai eficientă a resurselor energetice, reducerea consumurilor și lichidarea risipei de către consumatori ;

— asigurarea condițiilor optime pentru funcționarea sistemului energetic național în perioada vîrfului de iarnă 1982—1983.

● Reducerea cu un procent a consumului de energie electrică în 1982 asigură necesarul energetic pentru fabricarea a 150 000 tone hîrtie și cartoane sau 2 milioane tone ciment sau 110 000 tone îngrășăminte chimice sau 80 000 tone produse din mase plastice

● Un procent de reducere a consumului de energie electrică asigură economii de combustibil care, echivalate în țiței, înseamnă 42 milioane dolari, iar un procent de reducere a consumului de energie termică echivalează cu o cantitate de țiței în valoare de 38 milioane dolari

● Diminuarea cu 1% a consumului de energie electrică pentru producerea aluminiului echivalează la nivelul anului 1982 cu consumul mediu anual de energie electrică pentru 100 000 de familii

Principala răspundere pentru funcționarea corespunzătoare a sistemului energetic național revine fără îndoială M.E.E., unităților sale producătoare și furnizoare de energie electrică. De nivelul producției și calitatea energiei livrată sistemului depind buna funcționare a aparatului tehnic-productiv al economiei, ca și rezultatele obținute în celelalte ramuri de activitate.

Analizele întreprinse în unitățile producătoare din ramura energiei electrice au scos în evidență preocuparea pentru creșterea producției de energie în concordanță cu solicitările economiei naționale, cît și pentru economisirea acesteia în toate fazele : producție — transport — distribuție. Din păcate însă, există încă neajunsuri în acest domeniu ce țin de activitatea proprie a unităților producătoare și furnizoare de energie, localizate în special în nivelul organizării producției și a muncii, în realizarea conform graficelor a programelor de modernizare a instalațiilor, în punere la termen în exploatare a noilor capacități, în sistemul de transport și distribuție. Deficiențele respective au avut în acest an o înrîurire negativă asupra consumului propriu de energie care, calculat la 1 milion lei producție globală, depășește cu mult prevederile. Așadar, economisirea energiei trebuie să înceapă... încă de la producerea ei.

Pentru evitarea pe viitor a unei asemenea stări de fapt se impune, în primul rînd **asigurarea funcționării corespunzătoare a tuturor grupurilor energetice** prin supravegherea și întreținerea calificată a acestora, creșterea operativității de intervenție în remedierea unor defecțiuni, respectarea graficelor de reparații periodice etc., îmbunătățirea funcționării gospodăriilor de cărbune la termocentrale astfel ca alimentarea grupurilor să se facă în mod continuu la toate capacitățile în funcționare etc.

Pornind tocmai de la situația existentă, de la deficiențele semnalate, la nivelul ministerului de resort a fost elaborat un amplu program de măsuri, cu termene și responsabilități concrete, a cărui materializare va conduce la sporirea producției de energie și la diminuarea la minim a pierderilor din sistem. Între acestea se cuvine să menționăm : recuperarea în întregime a căldurii evacuate prin gazele arse și apa de răcire ; diminuarea consumurilor specifice normate din centrale și rețele electrice în special prin optimizarea repartiției sarcinii pe grupuri și centrale electrice ; introducerea unor noi tehnologii de îmbogățire a ligniților și șisturilor bituminoase în scopul

îmbunătățirii calității și sporirii puterii lor calorifice; trecerea rețelelor la tensiuni superioare, eliminarea dublelor transformări și echilibrarea sarcinilor în rețelele electrice etc.

Intensificarea activității de sporire a producției în cadrul unităților M.E.E. de economisire a energiei încă din faza de producere se cere urmată și de uniunitățile care dispun de centrale electrice proprii. Merită evidențiate pe această cale realizările din unele mari unități (C.S. Hunedoara, C.M. Cîmpia Turzii, C.C. Borzești), unde prin valorificarea resurselor energetice refolosibile se acoperă aproape 40% din nevoile proprii de energie primară. De asemenea, la Întreprinderea agricolă „30 Decembrie", prin crearea unor instalații proprii de valorificare a energiei solare, eoliene, prin valorificarea biogazului, nevoile proprii de energie sînt asigurate integral prin efort propriu, fără a mai recurge la sistemul energetic național. Asemenea acțiuni cît și altele asemănătoare se cer larg extinse, ele putînd aduce o contribuție deosebită la sporirea potențialului energetic al țării, fără a se consuma țiței sau alți combustibili costisitori.

Încadrarea în cotele planificate

PENTRU asigurarea echilibrului balanței energetice, sarcini importante revin consumatorilor din sistemul național, care trebuie să asigure economisirea pe toate căile a energiei, reducerea consumului la strictul necesar și încadrarea în normele planificate. Măsurile întreprinse pînă în prezent au vizat o arie largă de preocupări, de la perfecționarea tehnologiilor mari consumatoare de energie și reducerea pe această cale a consumului pe unitatea de produs, pînă la limitarea mersului în gol al mașinilor-unelte și agregatelor, înlocuirea motoarelor și transformatoarelor electrice supradimensionate etc.

Acolo unde comisiile energetice din întreprinderi au urmărit realizarea în practică a măsurilor adoptate în vederea reducerii sistematice a consumurilor tehnologice s-au înregistrat rezultate bune, care însumate reprezintă serioase reduceri de energie pe ansamblul economiei naționale (folosirea iluminatului electric numai pe timpul cît lumina naturală nu există, înlocuirea convertizoarelor electrice rotative cu sisteme statice pe bază de tiristoare, modernizarea instalațiilor și agregatelor cu randamente electrice și termice scăzute, îmbunătățirea izolațiilor conductelor de aburi și apă caldă etc.). Cu toate acestea, un număr destul de mare de consumatori industriali **nu se încadrează în repartițiile aprobate.** Din datele puse la dispoziție de Centrala industrială pentru rețele electrice București rezultă că în primele 16 zile ale lunii noiembrie a.c. un număr însemnat de unități industriale și-au depășit cu mult repartițiile alocate. Numai în cadrul industriei constructoare de mașini trei mari întreprinderi („23 August", I.M.G. din București, I.A. Pitești) au înregistrat în acest interval o depășire de peste 1 200 MWh; 13 mari întreprinderi și combinate aparținînd de M.I.Ch., (C.I.C. Arad, C.C. Victoria, C.I.C. Slobozia, Întreprinderea de alumină Tulcea etc.) au folosit în plus 2 616 MWh și peste 114 000 Gcal, în timp ce în cadrul M.I.L.M.C. o singură unitate (Combinatul de prelucrare a lemnului Pitești) a reușit performanța unei depășiri a consumului planificat cu 3 195 Gcal.

Dacă aceste consumuri mari sînt coroborate cu efectele negative pe care depășirile repetate ale normelor de consum de către numeroase alte întreprinderi le imprimă echilibrului general al sistemului energetic național, rezultă evident desincronizările generate în lanț în alte sectoare, perturbațiile provocate în ritmicitatea producției etc.

Fără doar și poate, asemenea practici sînt dăunătoare economiei, echilibrului sistemului energetic, ele au influențe negative asupra bunului mers al producției, asupra rezultatelor finale ale întreprinderilor. Din acest punct de vedere, măsurile adoptate de conducerea superioară de partid și de stat de stopare a risipei, de încadrare a unităților productive în cotele de consum aprobate, sancțiunile stabilite, în anumite situații severe, mergînd pînă la deconectarea de la sistem a unor consumatori, au menirea de a stimula **gospodărirea cu mai mare chibzuință a resurselor energetice, găsirea unor soluții tehnico-organizatorice care să permită reducerea consumurilor.** Totodată, **au fost stabilite programe speciale care să permită ministerelor, centralelor industriale și întreprinderilor — cu depășiri ale repartițiilor planificate — recuperarea restanțelor la producția proprie de energie și încadrarea în normele stabilite.**

Pentru o cît mai rațională gospodărire a energiei este necesară activizarea **comisiilor energetice, cărora le revine datoria ca prin urmărirea zi de zi, cu maximă exigență a fiecărei faze de fabricație, pe fiecare produs, să stabilească măsuri operative și acțiuni concrete ca termene și responsabilități pentru reducerea substanțială a consumurilor de energie electrică și combustibil.** De o deosebită importanță apare necesitatea unei mobilizări sporite a potențialului creativ pentru modernizarea tehnologiilor, mașinilor și utilajelor și înlocuirea celor care sînt mari consumatoare de energie. Rezerve însemnate pot fi valorificate prin înlăturarea unor practici care din păcate se mai mențin: mersul în gol al mașinilor, neetanșarea corespunzătoare a racordurilor și conductelor, eșaparea în aer a gazelor arse, a aburului, arderea gazelor la faclă etc.

Întronarea unei înalte responsabilități și discipline energetice în fiecare unitate și la fiecare loc de muncă, identificarea de noi soluții tehnice și organizatorice, sînt condiții esențiale pentru gospodărirea rațională a resurselor energetice, pentru economisirea energiei.

C. PANTELIE
B. CONSTANTIN

Racordarea la termen a noilor capacități în circuitul economic

— microanchetă pe șantierele de construcții-montaj energetice —

ACOPERIREA în cît mai bune condiții a nevoilor economiei naționale cu energie și crearea condițiilor necesare ca România să devină, într-un termen cît mai scurt, independentă din punct de vedere energetic presupune valorificarea tuturor posibilităților existente pentru sporirea producției și gospodărirea ei rațională. În acest cadru se realizează un amplu program de construire a unor noi capacități de producție, a căror intrare în funcțiune la termenele stabilite sau chiar în devans trebuie să constituie o preocupare prioritară a tuturor factorilor interesați.

Pentru dezvoltarea capacităților de producție a energiei electrice planul de investiții pe acest an a prevăzut devansarea realizării centralelor electrice de termoficare cu funcționare pe lignit, modernizarea celor existente în vederea creșterii randamentului lor, valorificarea mai rapidă a potențialului hidroenergetic, introducerea în balanța energetică a țării, într-un timp cît mai scurt și într-o măsură tot mai mare, a noilor resurse energetice și diminuarea la limita minimă a consumului de hidrocarburi în producerea energiei electrice și termice. În mod concret, planul de investiții pe 1982 la nivelul Ministerului Energiei Electrice prevede punerea în funcțiune a 120 capacități și obiective noi, valoarea investițiilor fiind de 17,5 miliarde lei. Fizic, **noile capacități urmează a produce o putere de 1 978 MW, din care în centrale hidroelectrice 359 MW, iar în centrale termoelectrice 1 619 MW.** Concomitent s-a prevăzut și realizarea a 325 Gcal/h în instalații de producere a apei fierbinți, 320 T/H în cazane de producerea aburului, capacități noi necesare programului de termoficare a localităților și platformelor industriale; instalarea a 345 km linii electrice aeriene de foarte înaltă tensiune, 920 km în linii electrice aeriene de medie tensiune, 4 345 MVA montați în stații de transformatoare de 110—400 KV, lucrări necesare pentru înscrierea puterii electrice noi în sistem și pentru alimentarea cu energie electrică a consumatorilor industriali, agricoli și din sectorul social-cultural.

Ritmul activității pe șantiere — corespunzător finalizării operative a lucrărilor

PENTRU a vedea, acum cînd ne desparte o singură lună de încheierea anului 1982, modul în care se înfăptuiesc programele de investiții în domeniul energetic, am întreprins o microanchetă pe șantierele și unitățile unde se execută lucrări de construcții-montaj și modernizări. Iată, pe scurt, cîteva din principalele constatări:

— activitatea a fost concentrată cu prioritate pe principalele șantiere cu termene de punere în funcțiune în acest an — centralele termoelectrice de la Turceni și Doicești, centralele electrice de termoficare de la Borzești și Giurgiu, hidrocentralele Turnu-Călimănești, Lotru aval, Bridișor și Slatina,

precum și pe marile șantiere de la Porțile de Fier II, Rîul Mare-Retezat. **Pînă la data de 1 noiembrie a.c. au fost puse în funcțiune capacități cu o putere instalată de 566,1 MW;**

— se află **în probe tehnologice,** urmînd a fi puse în exploatare pînă la finele anului, grupul nr. 2 de 50 MW de la Borzești 2, grupul nr. 2 de 200 MW de la Doicești și grupul nr. 2 de 13 MW de la Slatina;

— în sectorul de stații și rețele s-au realizat 150 km linii de 110 kV, stațiile de transformare de 400 KVA—500 MVA, de 220 KV—200 MVA, de 110 KV—460 MVA;

— în stadii avansate de execuție, cu reprogramare de punere în funcțiune în luna decembrie 1982, se află un număr de 44 capacități și obiective (C.H.E. Șomeul Cald — 12 MW, C.H.E. Tismana-Clocotiș — 116 MW, C.H.E. Golești — 8 MW, C.E.T. Năvodari gr. 2 — 50 MW, C.E.T. Galați — 105 MV etc.).

Așadar, luînd în considerare și intrarea în funcțiune pînă la finele anului a obiectivelor care au create condiții pentru aceasta, rezultă că o parte însemnată din puterea electrică prevăzută să fie realizată în acest an prin noi capacități urmează a fi decalată pentru primele luni din 1983. Rămînerile în urmă se datorează, în principal, unor neajunsuri organizatorice manifestate în activitatea constructorilor și montorilor, cît și în neonorarea la termen a obligațiilor contractuale de către unii furnizori de materiale și instalații. Iată în acest sens cîteva exemple concrete: la centrala hidroelectrică Sebeș aval (Petrești) de 4 MW, deși lucrările de construcții sînt practic încheiate nu s-a putut respecta termenul de punere în funcțiune datorită întîrzierilor în livrarea echipamentelor de bază (turbină și echipamentele auxiliare) de către I.C.M. Reșița; la centrala termoelectrică Turceni II — grupul 5 de 330 MW, rămînerile în urmă în special la lucrările din gospodăria de cărbune (turnul T5, TD 4 și stația de concasare nr. 2) sînt generate de lipsa de continuitate în livrarea echipamentelor necesare montajului final din partea unor unități aparținînd de M.I.C.M. și M.I.M.U.E.E.; la centrala electrică de termoficare Drobeta-Turnu Severin grupul I de 50 MW, planificarea necorespunzătoare a execuției lucrărilor și întîrzierea în demararea acesteia au făcut ca în prezent ritmul să nu se încadreze în grafice, obiectivul neputînd intra în funcțiune la termenul stabilit etc. Pe alte șantiere (C.E.T. Turceni, Pitești sud, Calafat etc.) ritmul montajului instalațiilor este nesatisfăcător, înregistrînd mari restanțe față de plan.

În legătură cu situația constatată cu prilejul microanchetei pe unele șantiere de construcții-montaj energetice, Direcția generală de investiții din Ministerul Energiei Electrice căreia ne-am adresat, ne-a prezentat măsurile ce au fost luate pentru ca, pînă la sfîrșitul anului curent, să fie conectate la sistemul energetic național capacități de producție de aproape 1 000 MW energie electrică. Iată cîteva din acestea:

● **actualizarea graficelor de execuție pentru fiecare obiectiv de investiții în parte,** în funcție de stadiul în care se află lucrările, astfel încît noile capacități să intre în circuitul producției pînă la finele anului;

● **stabilirea unor noi termene, împreună cu cele două ministere furnizoare de echipamente și aparataje** (M.I.C.M. și M.I.M.U.E.E.) **pentru livrarea utilajelor și echipamentelor restante pe ultimele 2 luni ale anului;** pentru echipamentele prevăzute inițial a se asigura din import s-au întocmit programe de asimilare a utilajelor respective în țară; în plus delegați ai beneficiarilor, centralelor industriale și ai ministerului se deplasează periodic la unitățile furnizoare de utilaje pentru impulsionarea livrării acestora în termenele cuprinse în grafice;

● **s-au examinat pentru fiecare șantier prioritar necesitățile de dotări cu utilaje de mică și mare mecanizare.** Pe baza studiului efectuat au fost redistribuite utilajele între șantiere, iar pentru cele deficitare au fost făcute intervenții la M.C.Ind., M.T.Tc. și M.I.C.M. pentru obținerea lor;

● **a fost redistribuită forța de muncă calificată pe șantiere** conform priorităților de punere în funcțiune a principalelor capacități;

● pentru urmărirea zilnică a lucrărilor la obiectivele prioritare **s-a înființat în cadrul M.E.E. un dispecerat care ține legătura operativă cu șantierele;**

● **pentru desfășurarea în bune condiții a probelor mecanice, a rodajelor și a probelor de punere în funcțiune au fost formate colective de specialiști, atît din unitățile M.E.E., cît și din partea furnizorilor** de echipamente și aparataje, care participă împreună cu unitățile beneficiare la efectuarea lor.

Soluții și măsuri adecvate necesităților fiecărui șantier

EVIDENT, măsurile respective cît și altele ce se vor lua în continuare — ne-au asigurat specialiștii din ministerul de resort — vor permite realizarea în bună parte a condițiilor de sporire a producției de energie, prin punerea în funcțiune a majorității capacităților prevăzute pentru acest an. Ținînd seama însă de neajunsurile existente, de faptul că pentru 1983 prevederile de plan sînt substanțial sporite (creșterea puterii instalate în centralele electrice cu peste 2 000 MW), că vor trebui racordate la sistem capacitățile restante din acest an, considerăm că trebuie să se urmărească cu mare atenție cerințele reale ale fiecărui șantier, asigurarea la termene precise a materialelor de construcții și instalațiilor necesare. În mod deosebit se cere acționat energic pe șantierele de la Turceni, Anina, Galați, Giurgiu, Năvodari, Govora, Iași, Suceava, Sebeș, Dîmbovița-Clăbucet, Siret, Someșul Mic etc. — unde lucrările vor trebui să se desfășoare în ritmuri mai înalte pe tot parcursul anului, inclusiv în perioade de iarnă.

Domeniul important în care se impun măsuri deosebite îl reprezintă **asigurarea echipamentelor necesare din țară.** Trebuie spus că s-a acționat din vreme pentru încheierea în cea mai mare parte a contractelor de livrare a acestora de către unitățile furnizoare. La începutul lunii noiembrie a.c. contractarea pentru 1983 era încheiată în proporție de 93% pentru utilajele ce urmează a fi furnizate de unitățile M.I.C.M. și 85% la aparatajele ce se execută de întreprinderile aparținînd de M.I.M.U.E.E. Cu toate acestea, un important volum de echipamente și instalații cu termene de predare în prima parte a anului viitor nu au fost încă contractate. Este vorba de transportoarele pentru gospodăriile de cărbune, mașinile de manipulat cărbuni în depozite, instalațiile de automatizare și aparatajele de înaltă și medie tensiune etc. Se impune pe această linie ca atît M.E.E. cît și unitățile furnizoare din cadrul celor două ministere constructoare de mașini să-și intensifice acțiunile în vederea perfectării cît mai urgente a contractelor, întrucît neasigurarea la termen a acestora va avea implicații în respectarea termenelor de execuție a diferitelor faze premergătoare montajului final. În același timp, este necesar ca și ceilalți factori implicați în procesul investițional, în special proiectanții, **să definitiveze în timp cît mai scurt documentațiile de execuție** necesare pentru realizarea unor utilaje energetice rămase restante la livrare în acest an (mașina de măcinat cărbune de 1 200/2 400 t/h pentru CET Drobeta-Turnu Severin, instalația de automatizare pentru CET Iași etc.). Tot pe linia asigurării integrale a bazei materiale necesare șantierelor energetice se cuvine să menționăm și acțiunile ce se cer a fi întreprinse pentru dotarea în termen util cu mijloace de mecanizare a lucrărilor, în special macarale de 60—127 tone. Eforturile de pînă acum au permis acoperirea necesităților de asemenea utilaje abia în proporție de 55—60%. Așa cum apreciau specialiștii ministerului de resort, se cuvine ca pentru anul 1983, prin sprijinul factorilor de decizie, volumul acestor utilaje să sporească simțitor, în așa fel încît nevoile de astfel de mijloace să fie integral acoperite.

O altă problemă prioritară în ramura energiei electrice o constituie **asigurarea șantierelor cu forța de muncă necesară,** în special cea calificată, care în prezent este deficitară în anumite meserii (dulgheri, zidari, mineri, injectori, sondori etc.). Planurile de măsuri ale ministerului prevăd sarcini concrete în acest domeniu, dar ele încă nu au fost pe deplin finalizate. Odată cu sprijinul organelor locale, al organizațiilor de construcții-montaj de la alte ministere, M.E.E. trebuie să-și intensifice eforturile în vederea asigurării în mai mare măsură a forței de muncă calificate la nivelul normativelor în vigoare. În acest scop este necesar să se găsească soluții de calificare și policalificare a forței de muncă la toate șantierele a căror activitate se desfășoară pe perioade de mai mulți ani.

Sînt și unele probleme legate de **asigurarea cu materiale de construcții** (prefabricate, ciment, agregate, fier beton etc.). Deși mai sînt puține zile pînă la începutul noului an, totuși cotele de materiale alocate prin plan nu au fost încă nominalizate. Aceasta creează dificultăți în organizarea corespunzătoare a producției pe șantiere, în eșalonarea lucrărilor, în aprovizionarea tehnico-materială etc., cu efecte directe asupra ritmului execuției. M.E.E., împreună cu organele de sinteză și celelalte ministere furnizoare au obligația să urgenteze definitivarea repartițiilor pentru anul viitor, să planifice din vreme livrarea acestora ritmic, la nivelul stabilit prin contracte.

V. BOESCU
C. BĂRNEA

DOSAR „R. E."

„Progresul continuu al științei — devenită astăzi o puternică forță materială de producție — are o importanță vitală pentru însuși succesul operei istorice de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre noi culmi de progres și civilizație. Construim societatea nouă în epoca celor mai mari descoperiri ale științei și tehnicii, a desfășurării furtunoase a revoluției tehnico-științifice contemporane. Această mare operă constructivă nu se poate realiza decît pe baza celor mai avansate cuceriri ale cunoașterii umane. Societatea socialistă și comunistă trebuie să fie societatea celei mai înalte productivități, a celei mai raționale organizări a producției și a vieții sociale, a celui mai înalt nivel de civilizație materială și spirituală".

NICOLAE CEAUȘESCU

Dinamizarea progresului tehnic și saltul la o nouă calitate

Economia românească, înscrisă ferm pe coordonatele progresului, cunoaște un proces de amplă deschidere și perfecționări de profunzime căruia hotărîrile ce vor fi adoptate la apropiata Conferință Națională a partidului îi vor potența substanțial dinamismul.

Strategia de dezvoltare elaborată de partid, în concordanță cu realitățile naționale, cu mutațiile survenite pe plan mondial încorporează, ca un element distinctiv, efectele pozitive ale factorilor calitativi ai creșterii ; iar din ansamblul acestor factori se detașează, prin amploare și intensitate, progresul tehnic. Beneficiind de o bază tehnico-materială puternică, în continuă amplificare, fiind judicios orientată în funcție de obiectivele și prioritățile fiecărei etape, știința și tehnica națională, în progresul cărora se află încorporată viziunea cutezătoare, ideile novatoare ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, găsesc în România zilelor noastre un cîmp larg de afirmare.

Cercetarea originală se află tot mai mult implicată în soluționarea sarcinilor de anvergură din programul de dezvoltare economico-socială a țării. Lărgirea bazei de materii prime și energetice, reducerea consumurilor materiale, economisirea energiei, sporirea eficienței activității economice, a productivității muncii, îmbunătățirea continuă a performanțelor calitative ale produselor — iată, într-o succintă prezentare, cîteva din domeniile în care progresul economic este de neconceput fără aportul științei și tehnicii moderne.

Grupajul de materiale reunite sub genericul **„Dinamizarea progresului tehnic și saltul la o nouă calitate"** pe care îl publicăm în paginile revistei își propune să identifice noi posibilități de implicare a cercetării orginale în procesul dezvoltării economico-sociale. Reunirea opiniilor unor specialiști din producție, din cercetare, din organe de sinteză este menită să ofere un cadru de dezbatere larg, cu atît mai mult cu cît fiecare dintre materialele ce alcătuiesc Dosarul avansează soluții concrete, căi practice de acțiune pentru sporirea aportului cercetării științifice la dezvoltarea societății socialiste, la ridicarea nivelului de civilizație și bunăstare al întregului popor.

Știința românească implicată fundamental în dezvoltarea economico-socială a țării

Mihail FLORESCU
ministru secretar de stat,
Consiliul Național pentru
Știință și Tehnologie

ROLUL ȘTIINȚEI în dezvoltarea societății a fost important în toate timpurile. Știința determină, pe de o parte, nivelul de cunoaștere și concepția științifică despre lume, iar, pe de altă parte, nivelul tehnic al producției materiale și creșterea nivelului de trai al omenirii. Acest rol triplu al științei, în planul **cunoașterii, concepției** și **producției** determină și nivelul de civilizație atins în diverse epoci ale dezvoltării umane. În secolul revoluției științifico-tehnice a crescut nemăsurat rolul științei ca forță nemijlocită de producție. Știința și tehnica se împletesc din ce în ce mai mult, se influențează reciproc într-un flux continuu de descoperiri fundamentale și aplicative. Au dispărut granițele dintre cercetarea fundamentală și cercetarea aplicativă. A crescut ritmul introducerii în practica socială a marilor descoperiri din știință. Cunoașterea s-a extins printr-o explozie informațională de mari proporții. Concepția științifică despre lume se îmbogățește cu noi teze și principii.

Dezvoltarea științei și tehnicii, fenomen de largă anvergură în toate domeniile activității umane, are un rol decisiv în transformările calitative rapide ale forțelor de producție în ansamblul lor, imprimînd un dinamism spectaculos întregii vieți economice și sociale. Știința și tehnica se desfășoară ca un proces unic de prefaceri simultane, într-o corelație strînsă, transformînd producția într-o știință materială creatoare, știința, la rîndul ei, transformîndu-se într-o forță nemijlocită de producție. În procesul apropierii științei de producție un rol important îl are apropierea științei de om, realizîndu-se astfel, pe un plan superior, unitatea dintre știință și muncă, dintre tehnică și producție.

Experiența mondială a arătat că revoluția științifică și tehnică contemporană oferă posibilitatea comprimării timpului necesar reducerii decalajelor economice, dar, în același timp, implică dimensionarea la un nivel înalt a eforturilor pentru aplicarea în producție a cuceririlor ei. Ca țară socialistă în curs de dezvoltare, România este vital interesată în crearea unei structuri moderne a economiei naționale, singura în măsură să permită obținerea unui nivel ridicat al productivității muncii și a venitului național pe locuitor, un nivel ridicat de trai al populației țării, afirmarea independenței și suveranității României socialiste, un loc de frunte printre națiunile lumii.

■

REALIZĂRILE istorice dobîndite de poporul român în anii construcției socialiste sînt legate în mod nemijlocit de dezvoltarea științei și tehnicii, de aplicarea în producție și în întreaga viață economico-socială a celor mai noi cuceriri ale

revoluției tehnico-științifice contemporane. Avîntul științei și tehnicii românești se bazează pe politica Partidului Comunist Român și a statului socialist care, îndeosebi în perioada anilor care au trecut de la Congresul al IX-lea, au asigurat dezvoltarea continuă a bazei materiale a activității de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, pregătirea temeinică a cadrelor de specialiști, creșterea rolului științei și tehnicii moderne în toate domeniile vieții economico-sociale.

Extinderea activității științifice în perspectiva următoarelor decenii formează obiectul unui amplu program adoptat de Congresul al XII-lea al partidului. Pornind de la cerințele noii faze a dezvoltării societății românești, de la rolul hotărîtor al științei în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și a comunismului, Congresul al XII-lea a dezbătut și adoptat „Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic pînă în 1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000", elaborat sub îndrumarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului și sub conducerea directă și de înaltă competență a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu.

În conformitate cu prevederile Programului-directivă, activitatea de cercetare științifică are ca principală preocupare realizarea sarcinilor importante pentru dezvoltarea economică și socială a țării privind : dezvoltarea potențialului național de rezerve de materii prime, resurse de combustibili și energie, inclusiv introducerea unor noi surse energetice ; reducerea considerabilă a consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie printr-o utilizare și gospodărire rațională a resurselor ; sporirea productivității muncii ; reducerea cheltuielilor materiale de producție ; crearea și asimilarea în producție a unor mașini și instalații noi, a noi materiale și bunuri de consum de calitate superioară, valorificarea într-o măsură tot mai mare, a materialelor recuperabile, creșterea competitivității produselor noastre la export și reducerea considerabilă a importurilor. În același timp se acordă o importanță deosebită cercetării fundamentale, atît pentru o participare activă la îmbogățirea patrimoniului universal al științei, cît și pentru asigurarea în perspectivă a dezvoltării bazei tehnico-materiale a societății socialiste multilateral dezvoltate, a pregătirii condițiilor de trecere la perioada comunistă a societății, cu un nivel înalt de civilizație.

Realizarea acestor sarcini prioritare s-a situat în centrul atenției la elaborarea planului cincinal de **cercetare-dezvoltare-progres tehnic** pentru perioada 1981—1985 și a planurilor pe anii 1981 și 1982 în cadrul unor acțiuni ample de analiză cu participarea activă a specialiștilor din întreprinderi, centrale industriale, institute de profil, institute centrale de cercetări, academii de științe din învățămîntul superior, corelîndu-se astfel prevederile planului de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic cu sarcinile din planurile de producție și investiții, astfel încît o mare parte din capacitatea de cercetare să fie folosită pentru rezolvarea problemelor de strictă necesitate pentru economia națională. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului în expunerea de inestimabilă valoare teoretică și practică prezentată la Plenara lărgită a Comitetului Central al Partidului Comunist Român din iunie 1982 arăta : **„În cursul actualului cincinal, rolul hotărîtor al dinamismului economiei noastre revine creșterii productivității muncii, sporirii continue a producției nete industriale și a producției agricole, valorificării maxime a produselor românești pe piața mondială. Va trebui să asigurăm creșterea mai puternică a științei, ca factor dinamizator al progresului economico-social, dezvoltarea mai puternică a bazei energetice și de materii prime proprii, a agriculturii — ca sectoare hotărîtoare pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism".**

■

ÎN PLANURILE de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic sînt cuprinse obiectivele ce decurg în perspectiva acestor sarcini de cea mai mare însemnătate, sarcini materializate în programele speciale elaborate de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie împreună cu ministerele de specialitate. În acest cadru o pondere importantă revine obiectivelor din programele privind realizarea centralelor nuclearo-electrice, obținerea de noi surse de energie termică și electrică, reducerea importurilor, producerea de materiale pentru industria electronică, electrotehnică și microelectronică, cît și pentru industria aeronautică. Sînt cuprinse, de asemenea, obiective pentru realizarea prevederilor din programele speciale privind valorificarea de substanțe utile din minereurile sărace, creșterea factorului de recuperare a țițeiului din zăcămînt, forajul pe mare și la mare adîncime, producția de combustibili și carburanți sintetici, producerea de substanțe pentru medicamente, coloranți, lacuri și vopsele, chimia de sinteză fină și mic tonaj. O mare atenție se acordă programelor speciale pentru agricultură și zootehnie, măsuri care vor permite desfășurarea largă a noii revoluții agrare, realizarea prin ingineria genetică de soiuri și hibrizi pentru cultura vegetală, rase și specii în zootehnie cu o înaltă productivitate.

Ca urmare, sarcinile de cercetare-dezvoltare-progres tehnic cuprinse în plan au în vedere cu prioritate : dezvoltarea bazei energetice prin valorificarea eficientă a resurselor energetice naționale și a noilor surse de energie electrică și termică, combustibili și carburanți ; dezvoltarea bazei de materii prime prin introducerea în circuitul economic a noi zăcăminte, extragerea, îmbogățirea și valorificarea economică a minereurilor cu conținut scăzut în substanțe utile, valorificarea complexă a materiilor prime și materialelor, prelucrarea superioară și valorificarea subproduselor tehnologice, creșterea factorului de recuperare a rezervelor de combustibili fosili și minerale ; introducerea în practica agricolă a cercetărilor științifice și tehnice în contextul înfăptuirii noii revoluții agrare, extinderea lucrărilor de inginerie genetică pentru realizarea unor soiuri și hibrizi de mare randament, valorificarea biomasei prin biotehnologii pentru obținerea unor produse petrochimice și carburanți, extinderea culturilor bioenergetice etc. Vor cunoaște o puternică dezvoltare cercetările privind valorificarea superioară și protecția resurselor de apă, aer și sol ; cercetările în domeniul științelor sociale vizînd perfecționarea relațiilor sociale, formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste a oamenilor muncii, sintetizarea și generalizarea teoretică a experienței țării noastre în construirea socialismului, valorificarea moștenirii culturale. Se are, de asemenea, în vedere dezvoltarea cercetărilor teoretice fundamentale în matematică, fizică, chimie, biologie, medicină, agricultură, construcții și din alte domenii, în scopul asigurării unei rezerve de soluții științifice proprii, necesare rezolvării unor probleme tehnice și economice de perspectivă, al sporirii contribuției cercetării românești la cunoașterea mecanismului vieții, la cunoașterea și descoperirea legilor naturii, se urmărește dezvoltarea cercetărilor în sfera cunoașterii sistemului planetar și al universului. În acest mod știința românească se va afirma plenar ca factor dinamizator al progresului economico-social al țării.

Diversitatea și amploarea obiectivelor de cercetare-dezvoltare-progres tehnic cuprinse în planul cincinal 1981—1985 exprimă cu fidelitate concepția revoluționară, patriotică a partidului nostru referitoare la contribuția științei și tehnicii la dezvoltarea multilaterală a țării, la soluționarea nevoilor actuale și de perspectivă ale țării. Întregul nostru popor este gata să înfăptuiască o asemenea acțiune printr-o amplă mobilizare a rezervelor și eforturilor, într-un context de largă și echitabilă cooperare internațională cu țările socialiste, cu toate țările lumii, fără deosebire de orînduirea socială. Un rol de seamă în acest proces de anvergură îl are răspîndirea cunoștințelor științifice și tehnice în masele largi populare. La nivelul foarte ridicat al tehnicii și al tehnologiilor din industrie și din agricultură nu este posibilă o activitate eficientă fără o bună pregătire profesională și cunoștințe de cultură generală și din disciplinele științifice fundamentale. Iar știința este singura în măsură să explice de pe baze raționale toate fenomenele vieții umane și ale societății, legile care stau la baza existenței universului și multitudinea fenomenelor din cuprinsul său infinit.

CADRU STIMULATIV PENTRU INTRODUCEREA PROGRESULUI TEHNIC

NIVELUL de dezvoltare economico-socială al unei țări, dimensiunile potențialului creativ și productiv al acesteia sînt reflectate, printre altele, de capacitatea sa de a genera și asimila, rapid și eficient, progresul tehnic. În fapt, relația dintre nivelul de dezvoltare economico-socială și nivelul progresului tehnic este biunivocă, în sensul că dezvoltarea creează premise economice, sociale, științifice, culturale, organizatorice etc., care dau o anumită intensitate și amplitudine de manifestare fenomenului tehnic, iar acesta din urmă constituie unul dintre factorii cei mai importanți, cu efecte propulsante dintre cele mai marcante asupra nivelului general al dezvoltării.

Importanța apreciabilă a acestei legături în contextul revoluției științifico-tehnice contemporane este probată de faptul că, în prezent, strategiile de dezvoltare în majoritatea țărilor lumii au drept principale direcții intensificarea creșterii ramurilor industriale purtătoare ale progresului tehnic, asigurarea pătrunderii rapide și pe un front larg a progresului tehnic în întreaga activitate economică, perfecționarea continuă a produselor, serviciilor și tehnologiilor în pas cu însuși progresul științei și tehnicii. Larga rezonanță pe care o au, în condițiile actuale, știința și tehnologia în realizarea programului de dezvoltare economică a țării noastre au fost magistral sintetizate de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicoale Ceaușescu**, în expunerea prezentată la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din 25—26 noiembrie 1981 : **„Îndeplinirea în bune condiții a prevederilor planului pe 1982 și a actualului cincinal necesită creșterea rolului științei și tehnologiei în producția industrială și agricolă. Este necesar ca institutele de cercetare, învățămîntul și producția să acționeze într-o deplină unitate pentru soluționarea rapidă a problemelor înscrise în programul de cercetare și pentru introducerea rapidă a rezultatelor în producție".**

Un obiectiv esențial : mai buna fundamentare

CONCRETIZÎND rolul primordial conferit cercetării științifice și promovării progresului tehnic, în perioada ultimului deceniu au fost luate o serie de ample măsuri menite să asigure perfecționarea organizării și conducerii activităților respective, în strînsă legătură cu dezvoltarea economico-socială de ansamblu a țării și ținînd seama de tendințele care se fac simțite în prezent pe plan mondial, precum și de experiența dobîndită în deceniile anterioare măsuri concepute să asigure afirmarea viguroasă a științei și culturii românești. Principalele direcții în care au fost orientate măsurile amintite pot fi considerate următoarele :

● perfecționarea cadrului structural de desfășurare a activităților de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic atît la nivel macroeconomic și macrosocial, cît și la cel al unităților productive, în sensul diversificării, creșterii densității și complexității rețelei unităților de cercetare și proiectare, al realizării unor mai strînse și mai operative legături ale acestora cu unitățile productive, al asigurării unui transfer mai rapid al cuceririlor științifico-tehnice în activitatea productivă ;

● crearea și dezvoltarea unor forme adecvate pentru conturarea strategiilor de perspectivă ale cercetării științifice și dezvoltării tehnologice la scară națională, la nivelul ramurilor și subramurilor economice și chiar la cel al principalelor grupe de produse. Reperul esențial în definirea acestor strategii îl constituie Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000 program care are rolul să asigure sporirea contribuției științei și tehnicii la realizarea progresului multilateral și accelerat al țării ;

● dezvoltarea substanțială, asigurată în mod echilibrat pe plan cantitativ și calitativ, a bazei tehnico-materiale a activităților de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, care să permită intensificarea cercetărilor proprii, valorificarea superioară a creației originale românești.

Un loc important în ansamblul preocupărilor și măsurilor privind perfecționarea activităților de cercetare-dezvoltare a produselor și tehnologiilor l-a ocupat crearea și consolidarea cadrului organizatoric optim de desfășurare a activităților respective, precum și a sistemului de conducere a acestora, astfel încît să se asigure toate condițiile fructificării maxime a potențialului uman și material existent în domeniul științei și tehnicii în țara noastră. Ansamblul acțiunilor desfășurate în această direcție, formele organizatorice și metodele de conducere adoptate și perfecționate continuu, experimentările care au precedat aplicarea acestora și care au evidențiat căi noi de evoluție au dat un contur precis experienței românești în domeniul organizării și conducerii sistemului național al cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic, desfășurării activităților respective la nivelul unităților de cercetare-proiectare și al celor productive.

Cadrul structural conturat treptat și perfecționat continuu în care se desfășoară aceste activități la nivel macro și microeconomic are drept trăsături definitorii următoarele : este subordonat deplin principiilor generale de organizare și conducere ale întregii vieți economico-sociale din țara noastră — cel al centralismului democratic, al muncii și conducerii colective, al planului național unic de dezvoltare economico-socială, al îmbinării răspunderii cu cointeresarea materială, al autoconducerii muncitorești, autogestiunii și autofinanțării economico-financiare — cărora le asigură forme adecvate de aplicare, în concordanță cu indicațiile reieșite din documentele de partid ; a fost conceput, aplicat și se perfecționează în continuare pe coordonatele clar definite ale unei strategii corespunzătoare, de largă perspectivă și de autentică fundamentare științifică, ce definește, într-un mod unitar, direcțiile majore ale dezvoltării de ansamblu a țării noastre pe toate planurile acesteia : economic, social, științifico-tehnic, cultural, al învățămîntului, juridic etc. ; are un caracter unitar, conferit de abordarea sistemică a fenomenului științifico-tehnic din țara noastră, în sensul tratării corelate a problemelor organizatorice, a metodelor și tehnicilor de conducere adecvate naturii activităților respective, a reglementărilor legislativ-normative privitoare la problemele de organizare și conducere ; are, deopotrivă, un caracter flexibil, în sensul posibilităților reale ce le oferă de adaptare a cadrului organizatoric general la particularitățile fiecărei ramuri, subramuri sau domeniu de activitate, la condițiile concrete existente în cadrul acestora ; o asemenea flexibilitate nu se contrapune caracterului unitar al cadrului organizatoric, ci concretizează capacitatea acestuia de a răspunde adecvat unui registru larg de situații și cerințe specifice ; este conceput astfel încît să asigure cele mai favorabile condiții organizatorice pentru stimularea spiritului creativ al tuturor oamenilor muncii, pentru asigurarea desfășurării eficiente, la un nivel calitativ superior, a activităților de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic ; are drept ax central de constituire și perfecționare integrarea cercetării științifice cu învățămîntul și producția, ceea ce conferă orientărilor planurilor de cercetare-dezvoltare și acțiunilor concrete desfășurate în domeniul acestor activități un profund realism și legătura deplină cu nevoile activității productive.

Forme organizatorice adecvate specificului și cerințelor producției

CADRUL structural în care se desfășoară activitățile de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică constă într-o rețea densă de institute centrale de cercetări pentru principalele activități industriale, de institute sau centre de cercetări și/sau proiectări, de filiale ale acestora funcționînd, în cele mai multe cazuri, pe lîngă unități industriale reprezentative, alături de secțiile și atelierele de proiectare produse și tehnologii din unitățile productive. Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, compartimentele tehnice din ministere și centrale, institutele de specialitate formează în sistemul unitar al cercetării științifice și dezvoltării tehnologice (reprezentarea sa schematică o redăm în figură), organele care definesc și imprimă strategia globală și strategiile parțiale de cercetare-dezvoltare.

Cadrul organizatoric al activităților de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică specific diferitelor ramuri și subramuri industriale are configurații determinate de particularitățile domeniilor respective, care respectă însă coordonatele cadrului general schematizat în figura alăturată. Astfel, în industria de prelucrări metalurgice, tematica relativ restrînsă a cercetării-dezvoltării a permis realizarea unei configurații mai simple a rețelei unităților de profil. În industria construcțiilor de mașini, gama extrem de largă a produselor realizate și a tehnologiilor folosite a determinat necesitatea stabilirii unei rețele cu mai multe unități de cercetare-dezvoltare. Flexibilitatea formelor organizatorice adoptate în privința unităților de cercetare-dezvoltare din această ramură reiese și din faptul că unitățile în cauză pot fi organizate pe produse (de exemplu, Institutul național de motoare termice) sau pe grupe de produse sau tehnologii (majoritatea unităților) ; totodată, unele institute specializate, al căror profil este mai larg și prezintă interes pentru economia națională, sînt subordonate nemijlocit direcției generale tehnice din minister, celelalte fiind subordonate centralelor de profil.

Referirile pot fi continuate și privitor la celelalte ramuri industriale, contribuind la conturarea unor importante concluzii. Astfel, se poate aprecia că actualul cadru general al activităților de cercetare-dezvoltare, precum și cel specific diferitelor ramuri și subramuri industriale oferă condiții optime pentru desfășurarea eficientă a acestor activități în sensul orientării lor în raport strîns cu nevoile producției și ale asigurării transferului rapid al rezultatelor cercetării-dezvoltării în practică ; dacă aceste condiții nu sînt întotdeauna corespunzător fructificate, cauzele rezidă, de cele mai multe ori, în mecanismul de funcționare al activităților respective (înțelegînd prin aceasta modul de exploatare a competențelor decizionale, pîrghiile de acțiune disponibile, factorii care intervin pe parcursul ciclului cercetare-proiectare-producție etc.), și nu în cadrul organizatoric al acestora. La rîndul lor formele organizatorice adoptate în diversele ramuri și subramuri industriale sînt diferențiate, corelat cu dinamica acestora în ansamblul economiei naționale, cu ritmul progresului tehnico-științific și cu problematica cercetării științifice în fiecare ramură. Structurile organizatorice adoptate și cadrul de relații stabilit între ministere, centrale, unități de cercetare-proiectare și întreprinderi asigură apropierea — atît fizică, cît și ca orientare a preocupărilor — a activităților de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică de nevoile producției. Pe planul cadrului organizatoric al acestor activități s-au făcut simțite unele tendințe cum ar fi : divizarea unor institute mari în altele mai mici, specializate ; crearea unor noi institute specializate la nivelul centralelor ; crearea unor institute complexe pe platforme industriale etc. — care reflectă dinamismul activităților respective și imperativul creșterii continue a eficienței acestora.

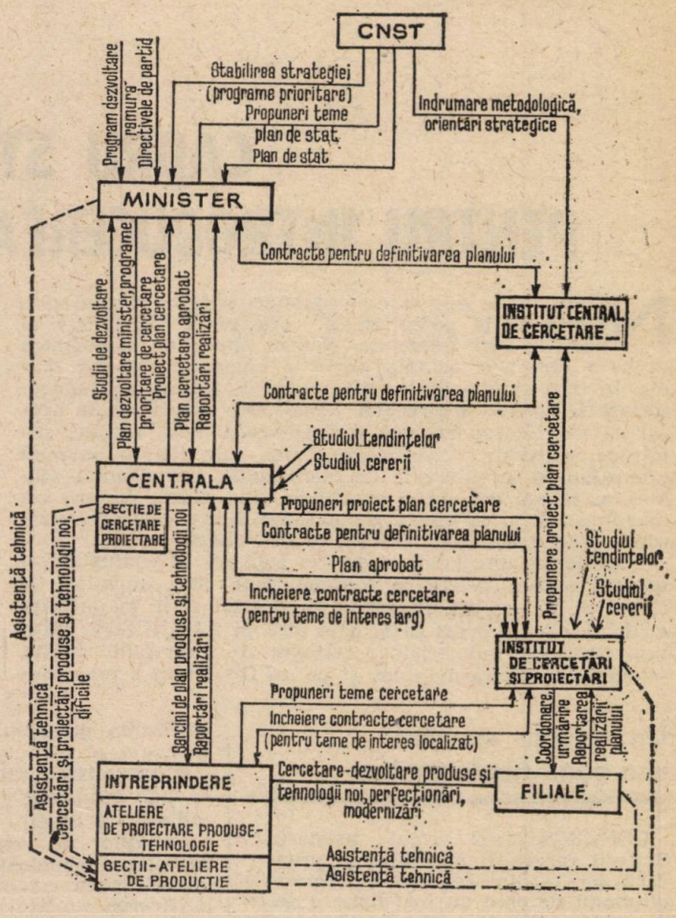

Diagrama relațiilor ministere, centrale, institute sau centre de cercetare — dezvoltare, întreprinderi în domeniul cercetării produselor și tehnologiilor.

Totodată, analizele efectuate în numeroase unități industriale și de cercetare-dezvoltare au evidențiat și unele direcții de perfecționare a cadrului structural existent, dintre care cele mai semnificative ar fi următoarele : ● extinderea, în marile întreprinderi, a atelierelor de prototipuri și a bancurilor de probă pentru produse noi (eventual și a stațiilor pilot, pînă la anumite limite și grad de complexitate), bazată pe ideea că acestea ar asigura creșterea operativității în realizarea prototipurilor și în încercarea lor și a permite elaborarea mai multor variante constructive și tehnologice ; ● generalizarea creării în unitățile productive a colectivelor mixte formate din cercetători, proiectanți și specialiști din producție, care să asigure reducerea ciclului cercetare-proiectare-producție printr-o serie de acțiuni adecvate cum ar fi, crearea condițiilor optime pentru pregătirea fabricației, în special în ce privește execuția SDV-urilor și aprovizionarea tehnico-materială, acordarea asistenței tehnice continue și îndeaproape, realizarea operativă, pe baza constatărilor făcute, a cercetărilor suplimentare și a reproiectărilor necesare ; ● studierea în detaliu a oportunității și posibilităților de extindere a institutelor de cercetare-dezvoltare profilate pe produse, care ar asigura premisele necesare realizării unității de concepție a produselor importante, precum și tipizării și standardizării reperelor și pieselor componente ; ● extinderea complexelor integrate de cercetare științifică-dezvoltare tehnologică-producție, după efectuarea unui studiu amplu al implicațiilor acestora și al celor mai potrivite modalități de funcționare, avîndu-se în vedere avantajele unei asemenea forme organizatorice care și-a dovedit deja, în țara noastră, oportunitatea și eficiența ridicată.

Aspectele prezentate conduc, firesc, la concluzia existenței unui cadru structural unitar, flexibil și eficient al activităților de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic la nivel macro și microeconomic, cadru care răspunde cerințelor majore ale etapei actuale privind accentuarea laturilor calitative ale activității economice și care prezintă, totodată, elemente susceptibile de perfecționare, de îmbunătățire.

dr. ing. Corneliu RUSSU
director,
Institutul de economie industrială

CERCETAREA ŞTIINŢIFICĂ — APORT HOTĂRITOR LA EXTINDEREA BAZEI DE MATERII PRIME ŞI ENERGETICE NAŢIONALE

ASIGURAREA resurselor materiale ale dezvoltării — materii prime minerale şi energie — reprezintă o condiţie fundamentală a înfăptuirii obiectivelor de dezvoltare economică. Dacă nu cu mult timp în urmă (de ordinul a zece-douăzeci de ani) completarea, prin import, a necesarului de materii prime şi energetice apărea o soluţie viabilă, eficientă, în conjunctura actuală — cînd pe piaţa mondială se înregistrează fluctuaţii puternice ale preţurilor, iar sursele potenţiale de aprovizionare sînt tot mai puţine — apare pe deplin justificată orientarea de a se acorda o atenţie prioritară dezvoltării bazei naţionale de materii prime şi energie. După cum s-a subliniat şi la Şedinţa Comitetului Politic Executiv din 20 noiembrie a.c., conducerea partidului apreciază că **„patrimoniul naţional de substanţe minerale — chiar în cazul existenţei unor conţinuturi sărace — poate contribui într-o mai mare măsură decît pînă acum la satisfacerea cerinţelor economiei naţionale"**.

Sub aspect practic, unul dintre elementele care susţine realizarea obiectivelor propuse îl reprezintă apelul, necesar, la ingeniozitatea, la capacitatea creativă a cercetării de a oferi soluţii noi, eficiente. Dacă pentru reducerea consumului, pentru recuperarea unor substanţe utile (deci a unor căi intensive de lărgire a bazei de materii prime şi energie) bazarea pe ştiinţă şi tehnologia modernă este o realitate, cerinţa aceasta apare pregnant în prezent şi în cazul dezvoltării extensive, deci a introducerii în exploatare a noi zăcăminte. Acest fapt este impus de condiţiile mai grele de exploatare, de conţinutul mai redus în substanţele utile al zăcămintelor.

La creşterea volumului de substanţe utile introduse în circuitul economic, cercetarea naţională şi-a adus şi îşi va aduce o contribuţie de primă însemnătate. Au fost perfecţionate noi tehnologii capabile să permită creşterea factorului de recuperare a petrolului ; în cazul cărbunelui energetic, prin aplicarea unor metode moderne de decopertare (cum ar fi tehnologia hidromecanică) şi prin realizarea unor utilaje de mare randament se află în curs de exploatare rezervele de lignit din bazinul Olteniei. De asemenea, soluţiile imaginate şi materializate de cercetători au permis iniţierea lucrărilor de construcţii la termocentrala de la Anina, instalaţie energetică de mare putere concepută să valorifice o importantă resursă energetică a ţării noastre ; şisturile bituminoase.

Cercetătorii, deopotrivă cu producătorii de utilaje tehnologice au pus la dispoziţia economiei naţionale soluţii tehnice avansate şi în domeiul minereurilor nemetalice. În ultimii ani, eforturile au fost îndreptate cu deosebire spre creşterea gradului de recuperare a metalelor, reducerea consumurilor specifice, sporirea productivităţii muncii. Astfel, perfecţionarea metodelor de lucru la Exploatarea minieră Baia Sprie, utilizîndu-se în procesul de producţie exploatarea descendentă cu surpare în subetaje, precum şi exploatarea ascendentă cu camere mari şi rambleu cu mecanizare complexă a tuturor fazelor tehnologice a condus la o creştere a productivităţii muncii cu 6 tone/zi şi o reducere a cheltuielilor cu circa 20 milioane lei/an. De asemenea, la Exploatarea minieră Şuior, prin aplicarea metodelor moderne de exploatare ascendentă cu rambleere consecutivă cu beton s-a obţinut o reducere a costurilor de producţie cu 50 lei/tona minereu extras, deopotrivă cu o economie de 10 mc/tona de minereu brut extras.

În ce priveşte perspectiva, direcţiile principale de cercetare în acest domeniu vizează perfecţionarea tehnologiilor clasice de extracţie, recuperarea tuturor resurselor, mai cu seamă a celor imobilizate în pilieri (în acest sens, au fost deja validate unele tehnologii eficiente — vezi caseta), valorificarea complexă a tuturor substanţelor conţinute în minereurile exploatate, valorificarea iazurilor şi a haldelor, a tuturor produselor reziduale.

Dar cercetarea se dovedeşte a constitui principalul suport al sporirii bazei de materii prime şi energetice şi în altă fază a acestui complex de activităţi. După cum s-a indicat şi la ultima şedinţă a Comitetului Politic Executiv — sarcini care vor

Lărgirea bazei de materii prime, economisirea energiei

● **În cursul acestui an au fost puse la punct procedee şi utilaje capabile să sporească volumul resurselor minerale atrase în circuitul productiv : tehnologia optimizată de producere a cocsului metalurgic, tehnologia pentru exploatarea rezervelor imobilizate în pilierii de protecţie din Valea Jiului, instalaţia de foraj geologic F.G. 12 D care este destinată forării găurilor de drenare a ţiţeiului în minele de petrol şi care permite extinderea operaţiunii de extracţie a ţiţeiului prin metode miniere în zone depletate ; metoda de utilizare a hidromecanizării în decopertările miniere, a cărei aplicare în bazinul Rovinari reduce consumul de energie cu 10%, permite economii de investiţii de ordinul a 30—50% şi economii de manoperă de circa 30—35%.**

● **Recuperarea substanţelor utile conţinute în anumite subproduse industriale. În acest an, cercetarea a realizat o serie de tehnologii şi instalaţii capabile să permită recuperarea unor importante cantităţi de substanţe utile şi, nemijlocit, să evite importuri costisitoare. Între procedeele aplicate se numără : tehnologia de recuperare a vanadiului din catalizatori uzaţi de la oxidarea bioxidului de sulf — permite recuperarea vanadiului din 400 t/an de catalizatori uzaţi şi reduce cheltuielile de producere a vanadiului cu 2,6 milioane lei anual ; procedeu pentru prelucrarea deşeurilor din carburi metalice sinterizate — permite recuperarea integrală a componentelor acestor deşeuri (clorură de wolfram, carbură de titan, carbură de tantal şi niobiu, cobalt). Prin prelucrarea a 50 t/an deşeuri se reduce efortul valutar cu 1 600 000 dolari.**

● **Cercetarea — prin soluţiile ce le oferă — contribuie substanţial la reducerea consumurilor materiale şi energetice. Pe ansamblul economiei, în primele trei trimestre ale anului în curs, tehnologiile, instalaţiile şi produsele noi introduse în fabricaţie au avut drept efecte, între altele, reducerea cu 23 394 tcc a consumului de combustibil, cu 91 415 MWh a consumului de energie electrică, cu 23 394 tone a consumului de metal. Între soluţiile tehnice care au contribuit la aceste realizări pot fi amintite : motorul diesel bicilindru, care înlocuieşte motoarele cu benzină şi care, utilizat numai la o singură întreprindere, permite obţinerea unei economii de combustibil de 5 000 tcc anual şi reducerea importului de licenţă cu 2 milioane lei valută ; maşini automate pentru controlul şi sortarea segmenţilor, utilaje ce asigură eliminarea rebuturilor, reducerea consumului de manoperă şi a importului.**

● **Economisirea energiei. Alături de numeroase produse noi şi reproiectate care asigură un consum de energie redus — atît înglobat cît şi în exploatare —, în cursul acestui an au fost realizate numeroase tehnologii şi utilaje destinate reducerii sau recuperării energiei. Între realizările semnificative pot fi amintite : pompele de căldură de tipul apă-apă cu compresoare cu piston de 630 000 Kcal/h ; instalaţii pentru folosirea căldurii recuperate de la utilajele tehnologice din fabrici de prelucrarea lemnului, a căror generalizare va permite, la nivelul anului 1985, o reducere a consumului de combustibil cu 72 000 tcc ; diverse instalaţii solare în unităţi din industrie şi agricultură, cum ar fi, de exemplu, instalaţia solară pentru prepararea apei calde pentru consum tehnologic de la Băloteşti, sau instalaţia solară cu termosifon produsă la Întreprinderea de aparataje şi accesorii din Alexandria, instalaţie care cuprinde un modul de bază format din 12 captatoare solare ; instalaţia are o capacitate de 1 200 l, apa putînd fi încălzită pînă la 54° C etc.**

Produse noi, tehnologii moderne

● În acest an, activitatea de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic — activitate amplificată față de anii anteriori — s-a concretizat în punerea în fabricație a unui important număr de produse noi, prin utilizarea — pentru prima oară sau pe scară extinsă — a unor tehnologii moderne, cu performanțe superioare, prin asimilarea de noi materiale și bunuri de consum. Prin participarea activă a cercetării și producției s-a asigurat punerea în fabricație curentă a unui număr de 2 100 mașini, utilaje și instalații, dintre care 168 nominalizate în planul național. În aceeași perioadă au mai fost nominalizate în plan 944 sarcini premergătoare punerii în fabricație. Au fost realizate 400 de materiale noi (între care 109 nominalizate în plan) și 223 de noi bunuri de consum, (dintre care 52 nominalizate). Totodată, prin valorificarea superioară a pregătirii profesionale și a creativității cadrelor de cercetători, în aceeași perioadă a anului în curs au fost aplicate în producție 139 de tehnologii noi, cu parametrii de eficiență superiori, a fost extinsă aplicarea unui număr de 304 tehnologii.

În mod concret, cele mai semnificative realizări obținute de colectivele de cercetare și inginerie tehnologică privesc : ● *mașini, utilaje și instalații noi — locomotiva Diesel electrică de 1 000—1 500 CP (întreprinderea „23 August" — București), electro-compresoarele pentru gaze asociate (întreprinderea „Timpuri Noi" — București), semiremorcile pentru transconteinere de 30 de tone (întreprinderea mecanică Mirșa), motoarele electrice asincrone pentru compresoare cu cilindri opuși („Electroputere" — Craiova), generatoarele sincrone trifazate navale pentru motoare ALCO de 630 KVA („Electroputere" — Craiova), pompe monoetajate în consolă pentru gaze reziduale (întreprinderea de pompe București);* ● materiale noi și bunuri de consum : *oțel beton cu profil periodic, benzi electrotehnice laminate la cald pentru transformatoare, catalizatori pentru hidrogenarea aldehidelor C4, pentru hidrodezalhidarea toluenului și pentru sinteza izopropilaminei și etilaminei, sortimente noi de țesături folosind fire și fibre de efect prin răsucire sau flameuri, preparate și semipreparate culinare conservate prin frig etc.;* ● tehnologii noi : *tehnologia optimizată de obținere a cocsului metalurgic utilizînd, în proporții sporite, cărbuni indigeni ; tehnologia și instalațiile pentru obținerea pulberii de nichel și de cadmiu din acumulatorii uzați și din deșeurile de tablă de nichel ; tehnologia de pastare a plăcilor de acumulatoare auto, fabricarea de conserve din materii prime și adaosuri fără prelucrare termică prealabilă.*

fi cuprinse în Programul privind valorificarea superioară și dezvoltarea bazei de materii prime minerale și energetice primare, program ce urmează a fi supus spre dezbatere și aprobare apropiatei Conferințe Naționale a partidului — un rol sporit în lărgirea bazei de materii prime și energetice va reveni cercetării geologice. În viitor se va pune un accent mai mare pe amplificarea cercetărilor geologice fundamentale, cercetări ce au drept obiectiv studierea sistematică și minuțioasă a tuturor zonelor țării. Vor fi aplicate cu prioritate cele mai avansate mijloace de investigare geologică, metode capabile să permită identificarea mai rapidă și mai puțin costisitoare a zăcămintelor deopotrivă cu mărirea gradului de probabilitate în exploatare. De asemenea, printre obiectivele de maximă importanță pe care conducerea partidului și statului le pune în fața cercetării geologice se înscriu : reducerea duratei cercetărilor deopotrivă cu elaborarea unor metode cît mai eficiente care să permită trecerea operativă la exploatare ; sporirea conținuturilor de substanțe utile în conținutul minereurilor extrase ; reducerea costurilor de producție în activitatea de identificare, exploatare și valorificare a substanțelor minerale utile.

Un alt domeniu în care cercetarea contribuie — și trebuie să-și sporească necontenit aportul — la sporirea bazei de materii prime naționale o constituie activitatea intermediară în procesul tehnologic al producției de substanțe minerale : flotațiile. Din unghi economic, această fază marchează trecerea de la căile extensive la cele intensive în lărgirea bazei de materii prime. În instalațiile de flotare a minereurilor — și similar în cele de sortare în cazul cărbunilor energetici — se realizează separarea substanțelor utile de steril. De puritatea și concentrația în substanțe utile a produsului ce se obține în flotații depind în măsură hotărîtoare productivitatea și eficiența procesului tehnologic considerat în ansamblu. În prezent se află în uz o serie de tehnologii avansate de flotare a minereurilor, creații ale cadrelor de cercetare din institutele de profil. Astfel, se utilizează, în funcție de compoziția materiei prime, două variante tehnologice, flotația colectivă integrală și flotația colectivă — procedee care oferă o serie de avantaje : necesită un volum mai redus de minereu supus flotării ; permite recircularea apelor tehnologice și remăcinarea concentratului colectiv urmată de separarea pe elemente, ceea ce are drept efect o reducere substanțială a consumului de energie — între 25,5 și 42,5 kWh/tona de minereu prelucrată. Cu toate aceste realizări, cercetarea trebuie să contribuie mai mult la realizarea unor tehnologii care să permită obținerea unor concentrate maxime de substanțe utile, să înlăture pierderile ce se mai înregistrează încă pe fluxul tehnologic.

O serie de aspecte comune, dar și altele diferite, impun explorarea celorlalte căi intensive de sporire a bazei de materii prime și, respectiv, a bazei energetice : reducerea consumurilor, recuperarea resurselor etc. Practic, așa cum se apreciază și pe plan mondial, alături de unele acțiuni organizatorice la nivelul fluxurilor de producție, reducerea consumurilor și recuperarea este legată în quasitotalitate de inventivitatea tehnologilor și capacitatea tehnică a industriei de a realiza tehnologii moderne, cu consumuri reduse. Se deschide, astfel, pentru cercetători un vast teritoriu de explorare, de afirmare a capacității lor profesionale. Iar însemnătatea acestei activități reiese cu atît mai pregnant în evidență cu cît în circuitul efectiv de utilizare a energiei (dar și a celorlalte materii prime) se înregistrează pierderile cele mai importante.

Sînt substanțe care nu se regăsesc decît în proporție nesemnificativă în produsele finale ; la rîndul său randamentul cu care este utilizată energia primară în procesele tehnologice se situează în jurul a 30—40%. Desigur, pînă în prezent, cercetarea națională, colectivele de tehnologi și-au făcut simțită prezența. Au fost elaborate numeroase tehnologii de valorificare a substanțelor utile din subproduse industriale, au fost imaginate soluții eficiente de reducere a consumurilor energetice dar și de recuperare a energiei reziduale sub diversele sale forme : apă și abur tehnologic, aer cald, gaze fierbinți care, pînă nu de mult, erau evacuate ca atare în mediu ambiant sau erau folosite în scopuri neproductive. Această importantă acțiune se află — comparativ cu domeniul de aplicare — într-un studiu incipient. Este necesar să se acționeze ferm pe linia generalizării soluțiilor dovedite drept eficiente, precum și pe calea imaginării de noi tehnologii, adaptate unui anumit flux tehnologic. O cerință de prim ordin pentru materializarea acestor obiective o reprezintă, credem, susținerea mai fermă — atît sub aspect financiar cît și tehnico-material — a activității de cercetare specializată pe acest domeniu.

În sfîrșit, nu putem încheia aceste considerații fără a aminti rolul fundamental ce revine cercetării naționale în domeniul surselor energetice neconvenționale : captarea energiei solare, a valurilor, conversia energiei eoliene sau energiei conținute în biomasă, fără a mai vorbi despre energia nucleară, apar în întregime ca realizări de mare prestigiu, de care se leagă în bună măsură speranțele de depășire a crizei energetice, ale colectivelor de cercetători solicitați să dea întreaga măsură a ingeniozității și competenței de care dispun.

Emil COSTIN
Viorica RĂDUCANU

ÎNNOIREA PRODUCȚIEI ÎN PERSPECTIVA NOII CALITĂȚI

Factori strategici ai inovării

PROMOVAREA tehnicii avansate a constituit în mod consecvent un factor strategic de bază în politica de creștere economică a partidului nostru, iar în ultimii 17 ani accentuarea acestui factor pe baza unor studii de fundamentare examinate cu atenție și îndrumate de conducerea partidului a determinat o evoluție importantă a structurii industriale în economia românească. Se pune întrebarea dacă ne putem declara mulțumiți de ceea ce am realizat pînă acum, cu alte cuvinte dacă reușim astăzi să concepem și să valorificăm tehnica nouă la întreaga măsură a cerințelor. Răspunsul se află în afara oricăror dubii : rezultatele nu sînt întru totul satisfăcătoare atît timp cît în realizarea planurilor de progres tehnic se înregistrează întîrzieri, iar procesul de introducere și aplicare a tehnologiilor noi se desfășoară mai lent decît creșterea bazei materiale.

Unul din neajunsurile lucrărilor noastre de prognoză tehnologică constă în evaluarea nesatisfăcătoare a factorului **timp.** Lucrările la care mă refer reușesc să definească foarte bine performanțele care caracterizează obiectivele dezvoltării tehnologice, dar se dovedesc deficiente în evaluarea desfășurării în timp a itinerarului tehnologic în cauză, de la cercetare la producție și aplicare. În oarecare măsură această lipsă de certitudine este consecința influenței unor modele clasice în care momentul apariției unei tehnologii noi este evaluat ca eveniment independent de ambianța în care se produce. În realitate, însă, ceea ce trebuie să ne preocupe nu este momentul descoperirii sau străpungerii izolate a noii tehnologii, ci termenul în care o anumită evoluție tehnologică se valorifică într-un context social-economic dat. Este mai puțin important să determinăm anul în care se va pune la punct o tehnologie nouă, undeva în lume ; ceea ce ne interesează este desfășurarea în timp a aplicării acestei tehnologii în economia noastră. Astfel văzînd lucrurile, tehnologia depășește sfera tehnicii și se implică profund în condiționările politice și sociale concrete. Numai o astfel de optică transformă cercetătorul din căutător de soluții în luptător pentru o țintă.

Analiza de mai sus este utilă în măsura în care atrage atenția asupra caracterului sinergic al progresului tehnic, asupra faptului că promovarea unei tehnologii noi este, în primul rînd, o conectare fermă între creație și valorificare, proces în care eficiența este determinată, în mod hotărîtor, de factorul timp. De aici rezultă că măsurile pentru accelerarea progresului tehnic trebuie căutate în primul rînd în zona de frontieră dintre cercetare și producție. Dispunem, după cum se știe, de un sistem de cercetare științifică și inginerie tehnologică structurat logic, bazat pe o concepție riguroasă de specializare orizontală și verticală, integrat în structura de ansamblu a industriei. Dispunem de întreprinderi bine echipate, de centrale industriale capabile să desfășoare programe și strategii de dezvoltare tehnică, a producției și desfacerii. Este necesar să acționăm mai bine la contactul dintre aceste sisteme, acolo unde procesul de transfer tehnologic amenință să se rupă din cauza impactului dintre vechi și nou.

Reflectînd teoretic la această problematică a contactului cercetare-producție, trei laturi distincte ies în evidență. În primul rînd — cerința **viziunii unitare.** Fundamentul acestei unități îl constituie planul unic, care concentrează eforturile asupra obiectivelor rezultate dintr-o abordare sistemică, asupra așanumitelor obiective majore. Această concepție de planificare bazată pe relația **prognoze — programe — plan** reprezintă un factor pozitiv în sistemul nostru de lucru, pe care însă nu îl folosim la întreaga lui valoare. Cred că e foarte important să crească inițiativa și autoritatea centralelor industriale în alegerea și eșalonarea sarcinilor de asimilare a produselor și tehnologiilor noi, deoarece conducerile acestora sînt cele mai calificate în identificarea obiectivelor de maximă eficiență. Trebuie, credem, să se amplifice schimbul de informații între producție, desfacere și cercetare, în multiple sensuri, ca factor esențial de orientare asupra priorităților. Ar rezulta un plan mai bine axat pe problemele cu adevărat majore, totodată mai flexibil, dar mai bine angajat asupra unor sarcini comune. Această idee a servirii unui edificiu comun, unic, pe care cercetarea și producția îl construiesc, nu pot să-l construiască decît împreună, ar trebui mai bine transpusă în activitatea de fiecare zi.

În al doilea rînd, **preluarea hotărîtă a răspunderilor.** S-a insistat de multe ori asupra necesității finalizării cît mai complete a lucrărilor de cercetare și inginerie pentru ca riscurile în aplicarea industrială să fie minime. Cercetarea nu se termină numai cu proiecte-hîrtie, ci cu soluții realizate fizic pe modele, prototipuri sau serii zero, verificate în instalații de încercări care modelează cît mai bine solicitările reale din exploatare, pe instalații tehnologice puse în funcțiune și verificate industrial. La aceasta trebuie să se adauge receptivitatea fabricii pentru progres tehnic, pentru noutate, încrederea în potențialul propriu de creație tehnică, o ambianță de creativitate și inovare tehnologică, dublată de o riguroasă organizare a pregătirii fabricației de serie. Flexibilitatea, ținta industriei moderne, rezultă dintr-o astfel de simbioză.

În fine, în al treilea rînd, **educația** ; probabil că acesta este aspectul de bază, care le condiționează pe celelalte două. În evoluția tehnologică contemporană **învățarea** condiționează atît creația cît și aplicarea. Se insistă mult asupra schimbării structurii forței de muncă, asupra meseriilor noi. Mi se pare util să semnalăm faptul că meseriile vechi își schimbă la rîndul lor uneltele și metodele de lucru. Un proiectant de clasă, educat cu 10 ani în urmă, se simte străin pe un loc de lucru modern, în care planșeta a fost dată la o parte, pe masa de lucru a apărut un ecran catodic interactiv și în loc de Manualul inginerului, programele de calcul cu metoda elementului finit. În situații analoge am văzut electricieni, frezori și montori. Cînd oare vom înțelege cu toții, noi cei care lucrăm în cercetare sau în producție, că instruirea permanentă nu este o obligație de serviciu, ci o îndatorire de viață, ca hrana și ca somnul ? Că meseria de profesor, de dascăl, nu este o profesiune, ci o obligație de serviciu ? Că în umbra graficului de asimilare a unei tehnologii noi stă amenințătoare curba de învățare a cărei neluare în seamă se răzbună fără milă ?

Ion CRIȘAN

Argumente pentru o abordare sistemică

ACTUALITATEA inovării, numeroasele sale implicații pentru toate domeniile de activitate impriă analizei acestui proces de reală complexitate un caracter de permanență. O atare necesitate apare deosebit de pregnantă în contextul amplului proces de dezvoltare economico-socială în care este angajată țara noastră, proces al cărui coordonate majore dobîndesc plenar atributele calității, încorporează în chip fundamental produsele superioare ale activității umane : ideile noi, soluțiile tehnice și organizatorice originale. Tocmai pornind de la o atare premisă

ne propunem să prezentăm succint cîteva opinii asupra dialecticii procesului inovațional, reflecții personale care își au temeiul, în bună măsură, în studierea comparată a conceperii și manifestării sale în mai multe țări.

O primă idee vine să sublinieze cerința proiectării unei viziuni **sistemice** în abordarea procesului inovațional. Pledoaria pentru o viziune de tip sistemic decurge din constatarea că, frecvent, atunci cînd procesul inovării este limitat la domeniile tehnic și tehnologic, chiar dacă se obțin produse și tehnologii cu parametri tehnici superiori, performanțele economico-sociale pe care le determină sînt, adesea, mult sub nivelul posibilităților și necesităților practice. Sînt neglijate în astfel de cazuri cerințele desfășurării unor acțiuni creatoare inovative și în mecanismele economice, comerciale, de conducere, în cele juridice implicate. În aceste condiții se profilează tendința ca în întreprinderi, ramuri etc. procesele inovaționale să se exercite simultan asupra tuturor componentelor majore menționate, într-o viziune corelativă și avînd drept principal obiectiv comun creșterea eficienței economice. Exemplul a numeroase întreprinderi nipone este edificator în această privință, succesul lor pe numeroase piețe internaționale fiind determinat, într-o măsură importantă, nu numai de calitatea superioară a produselor furnizate, ci și de prețurile scăzute de desfacere, de facilitățile suplimentare pe care le oferă pe plan financiar, service etc., expresii ale unor intense procese de inovare în mecanismele economice și de conducere utilizate. Iar corolarul abordării sistemice a procesului de inovare îl reprezintă accentuarea dimensiunii sale previzionale, o activitate coordonată de investigare a evolutiilor posibile nu numai în plan științific, tehnic și tehnologic, dar și la nivelul mecanismelor economice și chiar al efectelor mai largi în plan social.

La accelerarea procesului de inovare în condiții de eficiență o contribuție majoră o poate aduce **utilizarea de sisteme și metode de conducere adecvate.** În ultimele decenii știința conducerii a conceput o serie de sisteme ale căror caracteristici structurale și de funcționare reflectă specificitatea procesului inovațional, contribuind sensibil la sporirea eficienței în acest domeniu. Dintre acestea menționăm două metode : conducerea prin proiecte și conducerea pe produs. Primul din aceste sisteme (conceput cu prilejul realizării misiunii spațiale Apollo) asigură condițiile necesare realizării unor produse, tehnologii, sisteme informatice noi de mare complexitate în perioade de timp substanțial comprimate. Prin crearea unor rețele organizatorice autonome în cadrul structurilor existente, în care sînt integrate cadre de diferite specialități, folosind anumite metode de finanțare, planificare, organizare și motivare se asigură o accelerare sensibilă a proceselor inovaționale, concomitent cu o îmbunătățire a performanțelor tehnico-economice ale produselor noi rezultate. Conducerea pe produs oferă avantaje considerabile în ce privește valorificarea pe scară largă, industrială, în condiții de mare eficiență, a brevetelor pentru produse noi. Acest sistem de conducere este utilizat de aproape toate firmele de prestigiu atunci cînd obțin produse noi cu parametri deosebiți. Spre exemplu, fabricația și exportul de automobile Honda pe piețele occidentale s-a bazat pe acest sistem.

Intensificarea și amplificarea eficienței proceselor inovaționale, indiferent de sistemul sau metoda de conducere utilizate, sînt condiționate sensibil de asigurarea unor **modalități de motivare** care să țină cont de specificul acestor procese. Riscul propriu activităților creative, complexitatea și ineditul lor, resursele mari tehnico-materiale și financiare implicate, particularitățile psihologice ale persoanelor puternic creative impun acordarea unei atenții deosebite motivării pentru inovare, atît la nivelul unităților economice și compartimentelor din cadrul lor, cît și al fiecăreia din cadrele implicate. În acest scop, experiența acumulată în țările dezvoltate industrial evidențiază utilitatea întrebuințării unei game largi de metode de finanțare, de stabilire a prețurilor, de repartizare a beneficiilor, de stimulare a creatorilor, toate subordonate obiectivului comun al creșterii eficienței. Firește, în acest domeniu deosebit de complex și pretențios nu se pot formula soluții cu valoare generală, fiind necesare studii și rezolvări care să reflecte particularitățile și necesitățile fiecărei unități economice și a personalului din cadrul său.

Ovidiu NICOLESCU

Pîrghiile mecanismului

PRIN prisma rolului de principal suport al progresului tehnic la nivelul întregii economii, industria construcțiilor de mașini, fiecare unitate productivă în parte, trebuie să fie foarte sensibilă la schimbările tehnologice. În această direcție s-au obținut rezultate deosebit de importante pe linia creșterii calității, a performanțelor tehnice și a competitivității produselor. Există însă și o serie de neîmpliniri — fapt subliniat, dealtfel, de conducerea superioară de partid —, a căror depășire dobîndește un caracter stringent, pentru a crea cîmp larg de afirmare în activitatea economică concretă, unei noi calități, în consens cu obiectivele actualei etape de dezvoltare. Tocmai asupra unor posibile perfecționări în sfera mecanismului de promovare a progresului tehnic ne vom opri în continuare.

Un obstacol real în calea intensificării ritmului de înnoire îl reprezintă modul în care este utilizată forța de muncă superior calificată. Astfel, dacă analizăm felul în care sînt repartizate forțele potențiale de cercetare-proiectare, constatăm că din numărul total al inginerilor existenți în întreprinderile și centralele din profilul construcțiilor de mașini, numai o mică parte lucrează în concepție, deși o nouă calitate în acest domeniu presupune tocmai promovarea masivă a noului, deci valorificarea mai bună a potențialului tehnico-ingineresc și economic de care dispunem. Utilizarea în alte activități a inginerilor care au aptitudini vădite pentru cercetare nu este de natură să asigure procesul rapid al reînnoirii producției.

Un alt aspect legat de fluiditatea procesului de înnoire îl reprezintă modul în care este alcătuit planul tehnic ; după părerea mea, în actuala structură acesta nu este suficient de stimulativ pentru a susține o activitate mai dinamică și eficientă în sfera asimilării noilor produse. În acest sens ar fi utilă, credem, folosirea adecvată a pîrghiilor de planificare pentru a asigura finalizarea — pe principii asemănătoare celor de la producția fizică — a tuturor activităților procesului de înnoire. Pe de altă parte, se constată că o serie de produse sînt introduse în planul tehnic fără o fundamentare temeinică, prealabilă, asupra perspectivei desfacerii lor. Din acest motiv, nu arareori, după ce se depun eforturi considerabile în direcția asimilării acestor produse, se constată că ele nu mai pot fi vîndute, fapt care demonstrează încă o dată repercusiunile dăunătoare ale rupturii care există între activitatea de marketing și cea de cercetare-dezvoltare. Sistemul de planificare — atît a producției cît și a fluxurilor financiare — ar trebui să permită realizarea unui cadru flexibil de îmbinare a activităților de cercetare cu cele privind studiul pieței. Astfel, potrivit reglementărilor aflate în uz, se interzice efectuarea de cheltuieli pentru cercetare-proiectare fără a avea un beneficiar cert al produselor. În aceste condiții, practic, nici o întreprindere, centrală sau institut de cercetare științifică și inginerie tehnologică nu poate face cercetări și studii pentru produse cerute pe piața mondială (de exemplu, vagoane de călători din tablă inoxidabilă sau vagoane de marfă din aluminiu), dar pe care nu le putem oferi prompt, deoarece nu au fost efectuate cercetări prealabile minime asupra condițiilor specifice de execuție a acestora ; astfel de investiții pot fi executate numai atunci cînd beneficiarii interni sînt interesați și fac comenzi ferme.

Pe de altă parte, relațiile dintre institutele de cercetare științifică și inginerie tehnologică și întreprinderi ar trebui să fie mai operative, pentru a evita prelungirea ciclurilor de asimilare, datorată faptului că nu se asigură, prin materializarea planului tehnic, produsele și cercetările aferente — în ultima lor fază — respectiv omologate, cu pregătirea de fabricație realizată, gata pentru introducerea în producție. Concomitent cu documentația noului produs, ar trebui să se asigure și documentația specifică controlului calității, respectiv tehnologiile de control care să garanteze parametrii proiectați. Aceasta presupune ca întreaga activitate a institutelor de cercetare științifică și inginerie tehnologică să se reflecte, în final, în nivelul de competitivitate al produselor întreprinderilor cu care colaborează, iar strategia cercetării institutelor trebuie să se exprime în ultimă instanță în strategia produselor pe care le fabrică întreprinderea.

Dimitrie ANCUȚA

BENEFICIARUL DE TEHNICĂ NOUĂ – PARTENER ACTIV ÎN PROCESUL DE ÎNNOIRE

CREȘTEREA în ritm susținut a producției materiale, îmbunătățirea calității produselor deopotrivă cu sporirea competitivității acestora reprezintă pîrghii însemnate ale procesului de dezvoltare economico-socială a țării, a căror manifestare efectivă este condiționată nemijlocit de asimilarea progresului tehnic. La nivelul activității de producție, raportul dintre elementul tehnic și cel economic se realizează, în bună măsură, prin intermediul producerii și utilizării unor produse noi. Întrucît la procesul de înnoire participă un număr mare de agenți economici, relațiile care se stabilesc între factorii economici, calitatea acestor legături dobîndesc dimensiunea unei condiții esențiale a eficienței procesului de înnoire. Care sînt actualele relații stabilite pe filiera procesului de înnoire, care este calitatea acestora, cum ar putea fi ele îmbunătățite — iată cîteva probleme asupra cărora ne vom opri în cele ce urmează, cu referire expresă la domeniul construcțiilor de mașini.

Premise ale introducerii progresului tehnic

INTRODUCEREA rapidă și pe scară largă în producție a noilor produse și procedee tehnologice purtătoare de progres tehnic este condiționată de asigurarea unor premise, între care esențiale le considerăm :

1) Formularea unor cerințe ferme din partea utilizatorilor progresului tehnic. Validarea calității și eficienței progresului tehnic se poate asigura numai la și de către utilizatorul final al acestuia. Utilizatorii progresului tehnic sînt foarte dispersați în economie (industrie, agricultură, transporturi, construcții etc.) în funcție de locul și de modul de materializare a efectelor nete generate de folosirea purtătorului de progres tehnic (utilaj sau tehnologie). Se impune, deci, ca beneficiarul progresului tehnic (respectiv utilizatorul amintit) să se manifeste ca un partener activ în cadrul procesului de asimilare și introducere a progresului tehnic în toate fazele acestuia, rolul său fiind mult mai complex și mai important decît cel sugerat de denumirea de „beneficiar".

Urmărind relațiile beneficiarului unui nou produs purtător de progres tehnic cu producătorul acestuia (fig. 1) se constată

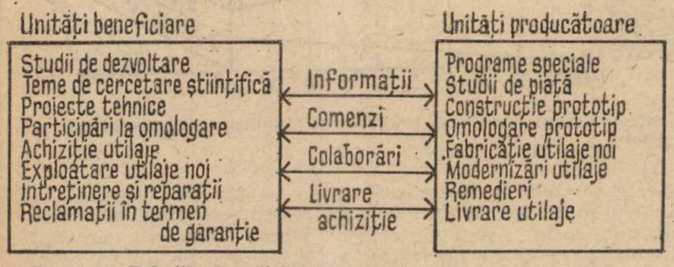

Figura 1. Relațiile beneficiarului cu producătorul de utilaje.

că acestea sînt complexe și diversificate, începînd de la schimburi de informații și comenzi și ajungînd pînă la avizarea omologării produsului. Rolul de decident în procesul de asimilare și modernizare a produselor are o importanță deosebită, ceea ce atrage după sine necesitatea ca beneficiarii să-și fundamenteze tehnico-economic cerințele în concordanță cu condițiile specifice ale activității proprii în faza de elaborare a studiilor de dezvoltare și să analizeze, după introducerea în exploatare a noilor produse, gradul în care acestea contribuie la realizarea efectelor economice nete antecalculate.

Reconsiderarea rolului și locului utilizatorilor progresului tehnic în cadrul complexului proces de asimilare și introducere în producție a unor produse și tehnologii noi a devenit o necesitate stringentă, deoarece conferind acestor factori economici dreptul și răspunderea de a decide dacă este oportun ca un nou produs sau o nouă tehnologie să fie asimilate, se asigură premise mai bune pentru eficientizarea acțiunii de înnoire cu fonduri fixe a producției. Autogestiunea economică a întreprinderilor impune ca unitățile să studieze și să-și stabilească măsurile de eficientizare a activității proprii, măsuri care nu pot fi rupte de posibilitatea de a se pronunța ferm asupra oportunității asimilării în fabricație a unui anumit tip de produs sau a unor sortotipodimensiuni sau, după caz, de a se opune deciziei de a primi în dotare o serie de noi tipuri de utilaje, mașini și instalații — dacă acestea, prin structura, nivelul tehnic și/sau calitatea lor nu permit obținerea rezultatelor scontate sau chiar influențează negativ activitatea proprie.

O analiză detaliată a factorilor care influențează negativ eficiența economică a activității de producție din întreprindere scoate în evidență că aceștia sînt influențați, într-o măsură apreciabilă, de nivelul calitativ la care și-au realizat sarcinile unitățile de cercetare științifică cu care colaborează, precum și cele care produc noile utilaje (fig. 2). Totodată, apreciem că obținerea unor rezultate sub posibilități în ceea ce privește eficiența procesului de înnoire la nivelul beneficiarului final este determinată, în parte, și de anumite reglementări cu caracter normativ. Astfel, Ordinul nr. 130/1974 al Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini prevede posibilitatea omologării condiționate a noilor utilaje, deci avizarea introducerii în producție a unor produse și tehnologii noi chiar în cazul în care produsul respectiv nu îndeplinește toate condițiile tehnice de calitate — prevedere care generează, evident, multiple implicații economice negative la utilizatori.

2) Existența unui potențial tehnico-științific capabil să asigure menținerea produselor industriale la un nivel ridicat de competitivitate. Din studiile efectuate asupra nivelului tehnic al produselor realizate în industria construcțiilor de mașini a rezultat că utilajele actuale se situează, în general, la un nivel tehnic mediu, decalajele față de alte țări fiind mai mici în domeniul mecanic și electric (tractoare, autobuze, autocamioane, motoare etc.) și mai mari în cel electronic. De asemenea, structura cheltuielilor din fondul de C.S.—D.T. și I.P.T. evidențiază că în principal acesta a fost utilizat preponderent pentru asimilări de noi produse (aproximativ 60—70%) și numai în măsură limitată pentru descoperirea și introducerea de noi soluții — constructive și tehnologice. O astfel de orientare a asigurat, în principal, o utilizare rapidă a potențialului tehnologic existent dar în mai mică măsură o menținere a producției la un nivel tehnic de vîrf prin susținerea unei activități permanente de inovare tehnologică. Tot în mod limitat a fost alocată, pînă în prezent, și o parte din capacitatea de C.S.—D.T. pentru crearea de noi soluții, originale, purtătoare de progres tehnic. Și din această cauză, principalele ramuri industriale — construcția de mașini, chimia și metalurgia — își acopereau, în anul 1978, numai în proporție de 20%—42% importul de tehnologie prin export propriu de tehnologie, ceea ce evidențiază un dezechilibru al balanței tehnologice.

Știind că timpul mediu de asimilare în producție a unui nou produs a fost în cincinalul trecut de 2,5 ani (import de licențe fără realizarea de noi capacități de producție) și de 2,8 ani (în condiții similare cînd se utilizează concepția proprie) și că această perioadă s-a majorat cu încă 3 ani dacă a fost necesară proiectarea și executarea unor noi capacități de producție, se conturează tot mai clar necesitatea de a mări viteza de reacție a activității de C.S.—I.T. la nivelul cerințelor economiei naționale, de a spori aportul acestei activități la ridicarea nivelului calitativ și tehnic al producției și produselor. În măsura în care, în prezent, tot mai multe subramuri industriale realizează produse destinate în majoritatea lor exportului, cerințele și exigențele față de activitatea de introducere a progresului tehnic cresc, primordială devenind menținerea continuă a produselor la un nivel competitiv de vîrf, concomitent cu sporirea vitezei de reacție a industriei la cerințele beneficiarilor externi.

Cele mai sus enumerate evidențiază coordonatele în cadrul cărora apreciem că trebuie analizat amplul proces de introducere a progresului tehnic în actuala etapă de dezvoltare a industriei și economiei noastre. Creșterea contribuției progresului tehnic este indisolubil legată de adoptarea unor măsuri care să vizeze înnoirea mai accentuată a produselor și tehnologiilor, adaptarea în mai mare măsură a produselor la cerințele beneficiarilor și scurtarea timpului de cercetare-proiectare-introducere în fabricație. Credem că atingerea acestor obiective poate fi facilitată dacă se va acționa în cîteva direcții. În primul rînd se dovedește necesitatea **subordonării mai accentuate a programelor și planurilor anuale de asimilare și modernizare a produselor cerințelor pieței interne și externe.** În acest sens, se impune o cunoaștere aprofundată a structurii cerințelor pe diferite piețe externe, a ofertei firmelor concurente, concomitent cu prognozarea schimbărilor tehnico-economice care pot apare în următorii 5—10 ani. Studiile de marketing trebuie adîncite și dezvoltate pînă la nivelul în care răspund satisfăcător întrebării: ce

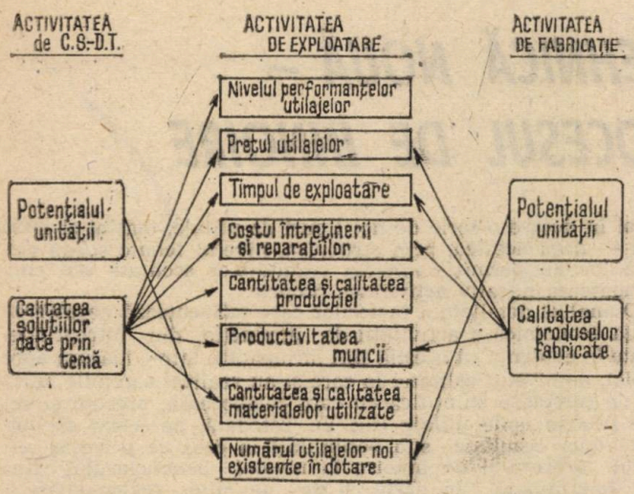

Figura 2. Elemente ale costurilor de exploatare influențate de calitatea activităților de C.S.—D.T. și de fabricație a noilor produse

produse trebuie să se fabrice ? Întrebare ce nu poate fi ruptă la rîndul său de o alta, și anume : cum și care nevoi sînt satisfăcute de produsele ce se vor fabrica ?

Studiile de marketing și prognozele tehnologice creează posibilitatea elaborării unor studii de dezvoltare a fabricației prin care să se stabilească fundamentat, sub aspect economic și tehnic, volumul de vînzări pentru o etapă de 8—10 ani ; se impune întocmirea unor astfel de studii pe mai multe categorii de produse : produse care rămîn în fabricație, se modernizează, se introduc în fabricație. Raportînd volumul și structura vînzărilor pentru etapa viitoare la structura și volumul vînzărilor din anul de plan se poate elabora un grafic director al modificării structurii desfacerii în următorii 10 ani (fig. 3). Cunoscînd timpii medii de cercetare, proiectare, pregătire a fabricației și lungimea ciclului de fabricație, un asemenea grafic director poate fi utilizat ca bază pentru planificarea lucrărilor de asimilare a noului produs. Graficul director ar trebui reactualizat în fiecare cincinal, cu care ocazie i s-ar extinde orizontul cu încă 5 ani.

O specializare pe familii de repere și componente

O ALTĂ CALE pentru a susține creșterea eficienței activității de înnoire o constituie **îmbunătățirea mecanismului de planificare a asimilării noilor produse.** În prezent, planificarea introducerii progresului tehnic — prin intermediul noilor produse — se realizează cu aceleași metode ale planificării producției, fazele de realizare (cercetare, proiectare, execuție și omologare prototip, serie zero, punere în fabricație) făcînd parte dintr-un ciclu care se desfășoară secvențial. Acest lucru conduce la o prelungire artificială a procesului de asimilare, dacă se are în vedere că produsele (în special cele realizate în cadrul ramurii constructoare de mașini și electrotehnice) înglobează un număr limitat de repere și componente care, în majoritatea lor, au o anumită vechime în fabricație, sînt tipizate, standardizate etc., în timp ce numărul de produse finite din nomenclatorul de fabricație al unei ramuri industriale, nu arareori, este mult mai numeros decît cel al reperelor și componentelor din care sînt realizate. Apare deci logică trecerea la organizarea activității de C.S.—D.T. și I.P.T. după criterii constructiv-tehnologice, și nu după cele care au la bază tipurile de produse sau domeniile de activitate, așa cum se procedează în prezent. Dacă pentru industrie produsul finit reprezintă însuși obiectivul și elementul director în alegerea formei de organizare a producției, pentru activitatea de creație tehnică — respectiv în organizarea activității cu caracter aplicativ — ar trebui să se pornească, credem, de la structura constructiv-tehnologică a produselor. S-ar crea astfel posibilitatea specializării cercetătorilor și majorității proiectanților pe familii de repere și componente, delimitîndu-se mult mai precis rolul și sfera de activitate a cercetării aplicative, ingineriei tehnologice și proiectării de utilaje și eliminîndu-se sau limitîndu-se substanțial gradul de risc în activitatea de proiectare. În lumina celor prezentate, fiecăreia din cele trei activități i-ar reveni, în principal, următoarele atribuții : **cercetarea aplicativă** ar urma să se preocupe de realizarea unor noi tipuri de repere și componente adecvate din punct de vedere al formelor, dimensiunilor, materialelor și caracteristicilor (fizice, chimice sau mecanice), condițiilor de realizare a diverselor produse și pentru exploatarea în diverse condiții de solicitare ; deopotrivă în atenția cercetării aplicative ar trebui să se afle diversificarea și modernizarea, după aceleași criterii, a reperelor și componentelor existente în fabricație ; **ingineria tehnologică :** să se ocupe de utilizarea reperelor și componentelor tipizate de cercetarea aplicativă, în scopul de a realiza mecanisme și subansamble adaptate exploatării în diverse domenii ; de tipizarea acestora și omologarea lor pentru diverse regimuri și condiții de exploatare ; **proiectarea de produse** ar avea ca obiect, în principal, realizarea de produse prin asamblarea și combinarea, în diverse variante, a reperelor, mecanismelor, componentelor și subansamblelor omologate de ingineria tehnologică.

Organizarea mai sus menționată creează avantajul specializării tehnologice a creației tehnice și producției ; al adîncirii tipizării elementelor de bază concomitent cu dezvoltarea modularizată și pe familii a produselor finite. O astfel de organizare simplifică și uniformizează pregătirea de fabricație, conferă un înalt grad de operativitate proiectării de produse, înlocuind omologarea produsului finit cu o probă funcțională de verificare a parametrilor de exploatare etc. Specializarea tehnologică atrage după sine avantaje sui generis, dintre care majore sînt cele aferente reducerii consumurilor și a cheltuielilor de fabricație, precum și asigurării unei calități ridicate produsului. Indirect se creează premise pentru dezvoltarea cooperării internaționale în producție.

Apare, totodată, necesară promovarea consecventă a fabricației acelor grupe de produse pentru care potențialul creativ (uman și tehnic) asigură menținerea lor continuă la un înalt nivel competitiv. Viața comercială a produselor scurtîndu-se considerabil în ultimii ani (circa 2—4 ani la produsele din ramurile de vîrf ale industriei), devine absolut necesară dezvoltarea și adîncirea activității de C.S.—I.T. și I.P.T. pînă la nivelul impus de viteza schimburilor de pe piața mondială. Menținerea produselor la un nivel tehnic și calitativ, precum și în gama sortotipodimensională cerută de beneficiarii externi antrenează eforturi considerabile (umane, tehnice, materiale și financiare) atît în fazele pregătitoare ale producției, cît și în procesul de producție. Nivelul ridicat al acestor eforturi nu permite o desfășurare pe fronturi largi pentru un nomenclator mare și divers de pro-

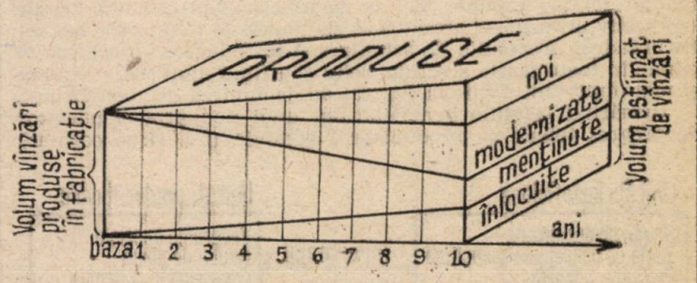

Figura 3. Grafic director în planificarea asimilării și modernizării produselor

duse, ci impune o restrîngere a lui în funcție de potențialul existent în fiecare etapă. Această restrîngere trebuie realizată utilizîndu-se un sistem de criterii pentru selectarea domeniilor care urmează să fie dezvoltate cu prioritate. Se ajunge, astfel, la o dezvoltare selectivă fundamentată economic și tehnic pe potențialul atins și pe posibilitățile de mobilizare a acestuia în etapele viitoare. **O importanță deosebită o are evaluarea realistă a potențialului creativ, existența unor tradiții în producția respectivă, nivelul tehnic al dotărilor, mobilitatea domeniului, asigurarea bazei materiale din resurse naționale** etc. Criteriile de selecție variază în limite largi, de la un domeniu la altul modificîndu-se prioritățile datorită condițiilor specifice. În principal, credem că trebuie acordată o atenție deosebită fabricațiilor la care potențialul uman (calitativ și cantitativ) mobilizabil asigură premisele menținerii competitivității produselor pe o perioadă îndelungată de timp. Consumurile de materiale și energie reprezintă principala restricție în selectarea produselor, întrucît numai un export substanțial și eficient de produse finite poate asigura resursele valutare necesare aprovizionării cu materii și combustibil din import. În final, o astfel de analiză permite o continuă restructurare a nomenclatorului de produse, în funcție de o serie de factori interni și externi, dintre care nivelul tehnic, calitatea, consumurile specifice și costurile — elemente dependente în mare măsură de progresul tehnic încorporat în produs — au o prioritate absolută.

Dan SAVA
Institutul de economie industrială

EXIGENȚE ALE CREȘTERII GRADULUI DE FOLOSIRE A NOILOR PRODUSE

SE BUCURĂ de o largă acceptiune ideea potrivit căreia înnoirea, modernizarea produselor și tehnologiilor nu reprezintă un scop în sine, ci au importanță și actualitate în măsura în care efortul — adesea considerabil — pe care îl presupune absorbția la cote înalte a progresului tehnic este compensat de obținerea unor rezultate economico-financiare superioare. Dacă stăruim asupra acestui aspect motivul are la bază constatarea, dedusă dintr-o serie de analize concrete, că nu în toate cazurile, la nivelul unităților economice, asimilarea noutăților tehnice și tehnologice are drept corolar o îmbunătățire a performanțelor economice. Am căutat să surprindem cauzele acestei stări de fapt (în sine, paradoxală), desfășurînd o cercetare în mai multe unități industriale, concluziile ei constituind obiectul articolului de față.

Cum este utilizat potențialul tehnic

POTRIVIT unor estimări tehnico-economice, în linii generale, noile mașini și utilaje încorporează premisele unei eficiențe economice cu 25 la sută mai mari decît cele de tip vechi aflate în dotarea unităților productive. Ar fi de așteptat ca acest spor de eficiență, care se bazează pe îmbunătățirea unor performanțe tehnice cum sînt : creșterea vitezei de lucru, reducerea consumului energetic și de materii prime, sporirea randamentului orar etc., să se regăsească, la un nivel similar, în îmbunătățirea activității economice a beneficiarului utilajelor noi. Și totuși, datorită unor cauze diverse, această corelație nu se vădește întotdeauna.

Analizînd comparativ două tipuri de autobuze din dotarea unei întreprinderi de transporturi auto s-a constatat că îmbunătățirea caracteristicilor tehnico-funcționale ale tipului vechi (TV 20) a condus, în cazul noului produs (tipul de autobuz 111 RD) la o creștere considerabilă a volumului prestației la beneficiari (66 la sută din sporul total înregistrat). În același timp însă, datorită prețului de achiziție ridicat al noilor tipuri de mașini, a fost înregistrată și o depășire substanțială a costurilor de producție, 35 la sută din depășirea totală fiind pusă pe seama acestui factor (prețul de achiziție al mașinii 111 RD este de 3,6 ori mai ridicat decît tipul pe care l-a înlocuit). O situație similară s-a vădit în cazul introducerii în exploatare a autocamionului R 8 135 care a înlocuit tipul de autocamion SR 113 ; prin creșterea capacității de transport a noului produs, beneficiarul a înregistrat un spor de prestație de 47 la sută, dar și o depășire a costurilor de exploatare (deci a cheltuielilor de producție) cu 28 la sută. Este limpede că disproporția dintre efort și efect în aceste cazuri se cantonează în sfera prețurilor la care sînt livrate și, respectiv, achiziționate, noile produse. Tocmai de aceea apar necesare, deopotrivă cu o cît mai exactă determinare a prețurilor la produsele noi, acțiuni energice din partea producătorilor pentru reducerea costurilor de producție și, evident, a prețurilor.

Un alt aspect se referă la modul uneori nesatisfăcător în care se asigură, la beneficiar, exploatarea utilajelor. De exemplu, sarcina de plan anuală pentru un utilaj specific : excavatoarele reprezintă în medie 23—30 la sută din capacitatea sa tehnică maximă, raportul fiind — în mod surprinzător — mai bun la excavatoarele mecanice decît la cele hidraulice, cu toate că acest din urmă tip reprezintă elementul „de noutate" în fabricarea acestor produse. În medie, în perioada 1977—1980, prestația efectuată reprezintă 85 la sută din cea planificată și 21 la sută din cea maxim posibilă la excavatoarele de 0,4 mc, respectiv 55 la sută și 15 la sută la cele de 0,6 mc. Situații similare sînt înregistrate și în cazul altor utilaje. De pildă, nivelul mediu de utilizare la navele de 7500 tdw (motor Reșița) este de 43 la sută, la autobuze (tipul 111 RD) — 91 la sută, iar la autocamioane (tipul R 8 135) — 93 la sută. Într-un plan mai general, asemenea observații efectuate ne permit să afirmăm că la o mare parte din mijloacele tehnice noi introduse în exploatare performanțele tehnice sînt valorificate în proporție de numai 15—20 la sută.

Ce anume determină această adevărată risipă de resurse — materiale, financiare, dar mai cu seamă de creativitate —, situație al cărei nefiresc reiese și mai clar în evidență dacă avem în vedere că o mare parte a eforturilor unităților producătoare este orientată tocmai spre îmbunătățirea parametrilor tehnico-economici ai produselor realizate ?

Un răspuns pertinent și care își află adesea temeiul în activitatea unor unități economice îl reprezintă deficiențele în organizarea producției. Aceasta se concretizează, mai cu seamă, în nivelul mai redus al utilizării extensive a timpului de lucru al utilajelor. În prezent numeroase utilaje sînt folosite, sub aspectul timpului de lucru, numai în proporție de aproximativ 90 la sută. Cauzele specifice sînt, la rîndul lor, îndeobște cunoscute : lipsa de ritmicitate în aprovizionarea tehnico-materială (inclusiv cu piese de schimb), planificarea și realizarea uneori defectuoasă a reparațiilor, insuficienta folosire a mecanismelor de stimulare și, uneori, rigiditatea acestora etc. Dar, ținînd seama de ponderea acestor factori per total, se relevă că nu aceștia au influența cea mai mare. Există o altă cauză, cu implicații mai profunde și anume **neconcordanța dintre potențialul tehnic specific unui anumit utilaj și solicitările concrete specifice fluxului de producție în care acestea sînt exploatate.** Iată în acest sens și cîteva argumente practice.

La Combinatul siderurgic Galați sînt utilizate, pentru transportul uzinal, locomotive proiectate pentru a funcționa pe distanțe mari (în regim de linie). Deși mai performante decît tipuri realizate anterior, locomotivele respective nu numai că nu aduc avantaje, dar creează utilizatorilor probleme noi legate de întreținere, uzură prea rapidă etc. ; evident, pentru transportul uzinal — caracterizat prin manevre frecvente și pe distanțe mici — se recomandă utilizarea unui alt tip de locomotivă, adaptat acestor solicitări. O problemă similară se ridică și în cazul autobuzelor folosite în transportul urban de călători. Fiind folosite autovehicule de cursă lungă (care prezintă parametri tehnici îmbunătățiți față de modelele precedente), rezultatele economice sînt nesatisfăcătoare deoarece pentru transportul urban de călători se cer mașini adaptate la viteze mici, care efectuează curse pe distanțe scurte, cu opriri frecvente, ceea ce presupune o anumită soluție constructivă — sub aspect tehnologic.

Corelarea mai bună a activității pe filiera producător—beneficiar

UTILIZAREA superioară a potențialului, a performanțelor tehnice ale unor mașini și utilaje este o problemă com-

Olga MIHAESCU
Institutul de economie industrială

(Continuare în pag. 21)

Eficiența economică — obiectiv prioritar al cercetării

OBIECTIVUL final al cercetării și dezvoltării tehnologice este asigurarea unei înalte eficiențe în toate domeniile vieții economico-sociale, condiție fundamentală pentru progresul multilateral al societății noastre socialiste. Deosebit de însemnată sub aspectul sporirii producției, al creșterii calității și competitivității produselor, esențială în planificarea și orientarea dezvoltării macroeconomice, sporirea eficienței reprezintă un proces complex, multidisciplinar, a cărui comensurare ridică probleme metodologice de prim ordin.

Abordare complexă

ÎN ACEST CADRU apare necesitatea abordării sistemice a ansamblului activității de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic. O asemenea abordare conduce la evidențierea a patru niveluri distincte sau patru subsisteme (zone) în care se manifestă eficiența economică și anume: a) unitățile de cercetare științifică; b) întreprinderile producătoare (care implementează rezultatele cercetărilor științifice); c) întreprinderile care utilizează obiectul îmbinării cercetării cu producția și, în final; d) economia națională și societatea în ansamblu. Acest ultim nivel cumulează efectele de pe celelalte 3 niveluri și adaugă altele — de cele mai multe ori necuantificabile — de natură calitativă, politică etc. (schema). În contextul celor expuse, noțiunea de eficiență economică a cercetării științifice și introducerii progresului tehnic trebuie privită mai larg, ca o eficiență economică și socială în același timp.

Majoritatea cercetătorilor sînt de părere că eficiența economică a cercetării științifice și introducerii progresului tehnic poate fi stabilită (cu un grad diferit de probabilitate) cu toate dificultățile teoretice și metodologice pe care le ridică un asemenea calcul. Ea poate fi exprimată printr-un sistem de indicatori economici. Acesta, cît și tehnicile de calcul pot diferi de la o țară la alta. [1])

În țara noastră, pentru calculul eficienței economice a cercetării științifice și a introducerii progresului tehnic se aplică normele metodologice elaborate de C.N.S.T., C.S.P. și Direcția Centrală de Statistică privind „Calculul indicatorilor de introducere a progresului tehnic și a eficienței economice a acestuia", care pun în evidență: pe de o parte, cheltuielile determinate pentru realizarea și aplicarea în producție a obiectivelor de introducere a progresului tehnic (deci cheltuieli la unitățile de cercetare și de producție care realizează noul produs — veriga cheltuielilor la utilizator destinate introducerii tehnicii noi nefiind evidențiată) și, pe de altă parte, efectele economice sub forma: sporului de beneficiu (Δ), reducerii costurilor de producție (R_c), reducerii costurilor materiale (r_{cm}), reducerii consumurilor materiale (r_c), creșterii productivității muncii (E_{rp}), reducerii importului (ΔE_i) și creșterii exportului (ΔE_R), atît la producător cît și la utilizator și care acoperă — dacă ținem seama de gruparea efectelor economice pînă la nivelul economiei naționale — doar o parte din tipurile de efecte ce pot să apară ca urmare a activității de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic. Reflectarea acestor efecte în venitul național se realizează în mod direct doar prin sporul de beneficiu, celelalte efecte fiind complementare.

Urmărirea efectelor la toate nivelurile

APARE astfel o primă problemă metodologică deosebit de importantă cu privire la comensurarea și planificarea efectelor economice ale activității de C.S.-D.T. și I.P.T., aspect izvorît din însăși natura acestei activități și anume: efectele activității de cercetare se regăsesc nu la nivelul unității în care se desfășoară această muncă ci la nivelul unităților care implementează rezultatele muncii de cercetare (producător și utilizator) — repartizarea lor, între acestea din urmă făcîndu-se uneori inegal și în mod diferit de la un domeniu de activitate la altul ca urmare a condițiilor deosebite de la o unitate la alta, așa cum rezultă și din tabel.

Pentru sporirea eficienței promovării progresului tehnic este necesară cointeresarea tuturor verigilor în obținerea unor efecte maxime ale activității de C.S.-D.T.-I.P.T., întrucît mărimea acestora depinde nu numai de calitatea muncii de cercetare-proiectare, ci și de cea de execuție în producție, de organizarea activității la producător și utilizator, de nivelul de pregătire al cadrelor și a condițiilor de exploatare la maximum a rezultatului cercetării. Dar pentru a se asigura cointeresarea, unitățile ar trebui, în primul rînd, să cunoască aceste efecte; or,

Repartizarea efectelor economice estimate ale obiectivelor de C.S.-D.T. între producător și utilizator

—%—

Domeniul / Tipul de efect	Electrotehnică		Utilaj petrolier		Autovehicule și tractoare, rulmenți	
	Producător	Utilizator	Producător	Utilizator	Producător	Utilizator
Spor producție (ΔQ_1)	45,6	54,4	—	—	90	10
Reducere consumuri materiale (r_c)	36,5	63,5	100	0	100	0
Creșterea productivității muncii (E_{rp})	—	—	35	65	10	90
Reducere import (ΔE_i)	63,1	36,9	102	90	10	90
Creștere export (ΔE_e)	25,6	74,4	100	0	90	10
Spor beneficiu (ΔB)[1])	26,2	73,8	45	55	—	—

[1]) Nivel mediu pentru perioada 1976—1978
Sursa: Studii de economie industrială nr. 24/1931, București

cu excepția unităților de cercetare care procedează la un antecalcul și a unităților de producție — obligate prin lege să raporteze efectele reale ale introducerii progresului tehnic — unitățile utilizatoare rămîn în afara acestui lanț, deși uneori tocmai ele sînt principalele beneficiare ale acestor efecte.

[1]) J. Karpati, „Evaluarea eficienței rezultatelor cercetării", în Revista referate și recenzii nr. 5/1968. Autorul menționat prezenta, pentru determinarea eficienței economice, metoda comparării cheltuielilor totale ale organizațiilor de cercetare și producție (aplicare) cu rezultatele economice obținute prin aplicarea cercetării, utilizînd formula:

$$\varepsilon = \frac{E_g + E_k}{R + P}$$

unde: ε = eficiența introducerii în industrie a rezultatelor cercetării; E_g = rezultatul introducerii comensurabil cantitativ; E_k = rezultatul introducerii comensurabil calitativ; R = cheltuieli de cercetare și de introducere; P = valoarea capacității folosite

În această optică criteriile eficienței economice a cercetării sînt constituite de creșterea productivității muncii sociale și sporirea volumului fizic al venitului național obținut cu ajutorul acesteia.

Este pe deplin adevărat că determinarea efectelor economice e introducerii progresului tehnic la utilizator ridică numeroase probleme (ele fiind amplificate sau diminuate de o serie de factori conjuncturali ca: modul de organizare a exploatării uti-

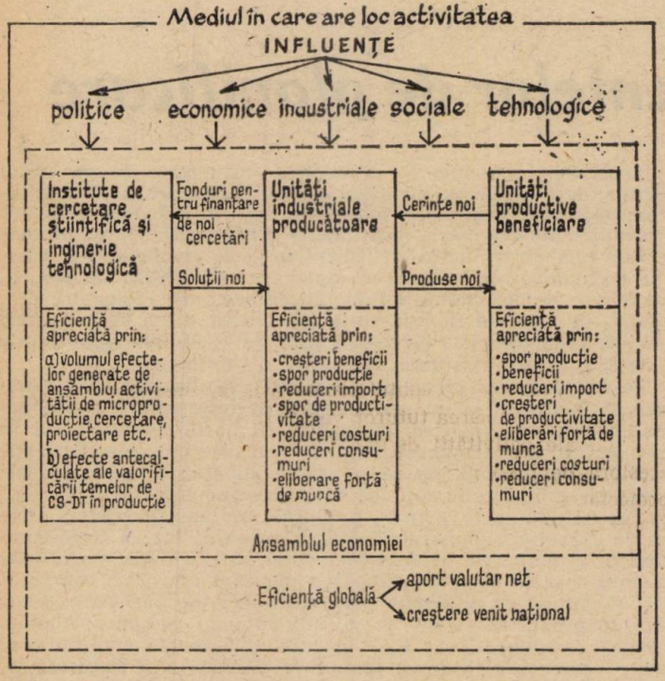

Abordarea sistemică a activităților de creare, introducere și valorificare a progresului tehnic și a eficienței rezultatelor.

lajului, calificarea forței de muncă, gradul de adaptare a utilajului la condițiile concrete de lucru etc.), dar cunoașterea — chiar și cu o oarecare aproximație — a acestor efecte pe planul intern al unității ar permite acestora sesizarea la timp a unor carențe legate de utilizarea tehnicii noi, i-ar obliga să colaboreze mai strîns cu producătorii acesteia.

● Pentru realizarea dezideratului amintit ar fi necesară, credem, introducerea în practica întreprinderilor care beneficiază de dotarea cu noi tipuri de utilaje, a **analizării comportării în exploatare a acestor utilaje** (în primii doi ani de exploatare și ori de cîte ori este necesar) în vederea sesizării, la organele Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor și la unitățile producătoare, a unor eventuale neîncadrări a utilajelor respective în caracteristicile tehnico-funcționale și nivelul de calitate aprobate la omologare.

● Totodată, după opinia noastră, ar fi necesară polarizarea intereselor tuturor celor trei verigi participante la actul complex al creării și implementării progresului tehnic printr-un **sistem unic al recompenselor în funcție de mărimea efectelor.** Deocamdată, acest sistem acționează numai la nivelul unităților de cercetare (sistemul greoi de urmărire a efectelor și faptul că nu există posibilitatea cunoașterii practice a acestora diminuează operaționalitatea lui) și la nivelul unităților producătoare (prin indicatorul de plan „gradul de înnoire al producției"), unitățile beneficiare de tehnică nouă situîndu-se în afara acestui proces.

■

VARIETATEA efectelor, a nivelului acestora cît și a cheltuielilor antrenate de procesul de C.S.—D.T.—I.P.T. determină niveluri diferite ale eficienței economice globale calculată ca acumulări suplimentare pe leu cheltuit de cercetare și aplicare, în funcție de domeniul de experiența acumulată, de dotarea tehnică ale utilizatorului. Astfel, urmărind eficiența economică estimată a obiectivelor de C.S.—D.T. finalizate în anul 1978, sub forma acumulărilor suplimentare leu/cheltuit de cercetare-aplicare, se constată că nivelul cel mai ridicat, 4,208 lei, a fost înregistrat în domeniul automatizărilor, tehnicii de calcul și telecomunicațiilor, deci în domeniile de vîrf ale industriei constructoare de mașini, ceea ce demonstrează necesitatea intensificării dezvoltării domeniilor care beneficiază și susțin un nivel tehnic cît mai ridicat.

Trebuie însă subliniat că, în calculul eficienței economice, în general, elementele calitative ale activității de C.S.—D.T. și I.P.T. nu pot fi comensurate, ele scăpînd posibilităților de încadrare într-o formulă matematică. De aceea, acest element esențial — existența unor efecte și a unei eficiențe sociale sau politice, uneori mult mai mari decît cea economică cuantificată — solicită o atitudine circumspectă față de tendința de a absolutiza importanța și rolul calculului eficienței economice a acestei activități complexe. La limitele enumerate se adaugă o serie de dificultăți de calcul izvorîte pe de o parte dintr-o decalare în timp între cheltuieli și efecte și, pe de altă parte, din determinarea valorică a cercetării științifice. Aceste obstacole apar întrucît progresul tehnic : a) este rezultatul unei munci de creație, greu de comensurat (elementul preponderent fiind de ordin calitativ) ; b) se realizează numai parțial, sub formă materială, cea mai mare parte rămînînd sub formă intelectuală ca soluții tehnice, depinzînd în mare parte de munca trecută și constituind, totodată, un punct de plecare, fundamentul activității viitoare ; c) trebuie luate în considerare aplicațiile directe dar și cele colaterale ce pot să apară într-un număr mare de domenii neprevăzute și inedite și în cadrul cărora influența eforturilor vechi și noi este greu de departajat ; d) este necesar a se lua în calcul și riscul apariției unei uzuri morale a rezultatului înainte chiar de aplicarea lui în practică sau chiar a eșecului parțial sau total al rezultatelor cercetării.

De aceea, considerăm util să subliniem necesitatea abordării elastice a eficienței economice a activității de C.S.—D.T.—I.P.T., ținînd cont în plus și de inexistența, la ora actuală, a unui sistem informațional complex, capabil să asigure culegerea informațiilor primare pentru efectuarea calculelor cît și de faptul că ea trebuie privită doar ca element esențial în îmbunătățirea organizării activității, ca instrument de planificare a ei. Această concepție este cu atît mai necesară cu cît prin Legea nr. 4/1978, art. 113, efectele economice postcalculate, realizate de unitățile beneficiare în urma aplicării în practică a rezultatelor cercetării și proiectării stau și la baza recompensării, într-o proporție de pînă la 2 la sută, a personalului de cercetare, inginerie tehnologică și proiectare ; în practică însă acest articol nu se poate aplica tocmai din lipsa unor reglementări a modului de stabilire a avantajelor economice și a recompensei.

Elena PELINESCU
Institutul de economie industrială

Eficiență economică

● Beneficiind de un suport material superior (cheltuielile de cercetare și asimilare au fost, în acest an, cu 84,3% mai mari decît în anul 1980), de o orientare judicioasă a acestora (din totalul fondurilor 66% au fost destinate punerii în fabricație a produselor noi și modernizate, 30% pentru introducerea de tehnologii noi și modernizarea altora, 4% pentru automatizări și mecanizări), activitatea de cercetare a înregistrat un spor semnificativ de beneficii. Comparativ cu anii anteriori (raportat la același interval de timp — primele trei trimestre ale anului), situația se prezintă astfel : în anul 1980 beneficiul obținut era de 3 277 milioane lei, în anul 1981 — de 3 620, iar în acest an suma respectivă s-a ridicat la 7 754 milioane lei.

Sintetic, eficiența economică evaluată ca raport între cheltuieli și efecte, exprimate bănește, este în acest an de 3,59 lei/leu cheltuit. Cît privește domeniile economice cele mai însemnate în care s-au concretizat roadele cercetării științifice, acestea sînt : un spor valoric al producției de 17 206 milioane lei ; o reducere a importurilor cu 7 754 milioane lei ; o creștere a exportului cu 3 190 milioane lei.

Perfecționarea instrumentelor de planificare

IN PLANIFICAREA progresului tehnic se resimte tot mai mult lipsa unor mijloace de exprimare, de cuantificare a ansamblului contribuției acestuia la dezvoltarea economică și socială, îndeosebi sub formă de indicatori ai aportului său global *), la amplificarea rezultatelor producției. Astfel de indicatori ar fi în măsură să îmbunătățească sensibil consistența planului în domeniul progresului tehnic și să realizeze conexiunea sarcinilor nominalizate ale acestuia, stabilite prin obiective de o mare diversitate, cu indicatorii dezvoltării economice, în cadrul planului național unic.

Între indicatorii de măsurare a aportului progresului tehnic la dezvoltarea economică considerăm că prezintă interes și utilitate îndeosebi cei referitori la finalitățile acestuia, concepute ca mărimi ale influențelor exercitate de factorul respectiv asupra indicatorilor economici ai producției. Dealtfel, tocmai aceste influențe reprezintă scopul final al progresului tehnic și nu pur și simplu introducerea — respectiv utilizarea în producție — a unor tehnologii și produse noi, modernizate, a mecanizării și automatizării. Numai din perspectiva acestor finalități se poate măsura contribuția progresului tehnic la dezvoltarea și perfecționarea producției, la îmbunătățirea indicatorilor economico-financiari ai întreprinderilor iar, pe ansamblul economiei, poate fi comensurată contribuția sa la dezvoltarea economică și socială. Ca atare, finalitățile pe care le avem în vedere constituie, totodată, principalul criteriu ce se cere luat în considerare în vederea adoptării orientărilor și deciziilor corespunzătoare de identificare și amplificare a promovării progresului tehnic și de substanțializare mai ales a conținutului său.

Valorile finalităților progresului tehnic depind evident de numărul (masa) purtătorilor acestuia aflați în producție, dar trebuie să se tindă ca ele să depindă în principal de nivelul calitativ, de performanțele produselor și tehnologiilor noi și modernizate introduse în producție. Nivelul calitativ al purtătorilor de progres tehnic — produse noi, procedee perfecționate, tehnologii moderne — este determinat, la rîndul său, de soluțiile adoptate pentru realizarea acestora, soluții ce trebuie apreciate cu deosebire în funcție de volumul și natura cunoștințelor științifice și tehnice noi și perfecționate pe care le încorporează. Se poate afirma, prin urmare, că atît eficiența economică, cît și eficiența generală a progresului tehnic, apreciate în raport cu finalitățile lui, depind în foarte mare măsură de performanțele purtătorilor săi, de performanțele tehnico-economice ale produselor. Sarcina realizării unor produse și tehnologii noi de înalt nivel calitativ revine, în principal, activității de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică. Ceea ce înseamnă că, în cea mai mare parte, finalitățile progresului tehnic aparțin acestei activități și trebuie avute în vedere ca finalități proprii ale cercetării științifice și progresului tehnic.

Repere ale cuantificării

ÎN SENSUL în care sînt concepute în articolul de față, anume ca mărimi ale influențelor progresului tehnic asupra indicatorilor economici ai producției, efectele economice concrete la care ne referim se pot determina procentual cu semnificația de indicatori ce reprezintă : a) gradele de îmbunătățire (creștere sau descreștere) a indicatorilor economici ai producției sub influența progresului tehnic ; b) ponderile acestor grade în îmbunătățirile totale ale acelorași indicatori ai producției, determinate de acțiunea tuturor factorilor care i-au influențat și exprimate tot procentual.

Cuantificarea, cu aceste semnificații, a finalității cercetării științifice și progresului tehnic implică luarea în considerare a următoarelor trei categorii de elemente de calcul : a) valorile indicatorilor economici ai producției, influențați de progresul tehnic ; deci urmărirea evoluției acestor indicatori ca efect al introducerii unor produse și tehnologii noi ; b) mărimea efectelor economice ale cercetării științifice și progresului tehnic, aferente fiecăruia dintre indicatorii menționați ai producției ; c) efectele economice ale tuturor celorlalți factori, diferiți de progresul tehnic, ce determină îmbunătățirea acelorași indicatori. Elementul de noutate îl reprezintă încercarea de a individualiza efectele economice ale cercetării științifice și progresului tehnic reflectate în evoluția unor indicatori ai producției.

În afara acestor elemente de calcul este necesar, de asemenea, să recurgem la un anumit mod de interpretare a producției în expresie valorică, a producției marfă anuale luată în considerație la elaborarea planului. Vom proceda la o distincție metodologică notînd, pe de o parte, valoarea totală a acestei producții prin P_{t2} în anul ce face obiectul elaborării planului iar, pe de altă parte, prin P_1 producția din anul precedent anului de execuție a planului. Totodată, valoarea P_{t2} va fi descompusă în următoarele două componente : a) producția marfă care în anul ce face obiectul elaborării planului este fizic comparabilă (identică) cu producția planificată sau (de preferat) cu cea care se prelimină că va fi realizată în anul precedent (notăm această componentă cu P_2) ; b) producția marfă care în anul pentru care se elaborează planul se prevede a fi realizată pe bază de produse noi și modernizate ce urmează a fi asimilate în fabricație (această componentă o notăm cu P_{n2}). Prin urmare, rezultă că $P_{t2} = P_2 + P_{n2}$. toate aceste valori putînd fi determinate riguros în varianta din toamnă a elaborării și definitivării planurilor anuale, pornind de la valorile cuprinse în varianta aprobată prin planul de vară. Ceea ce înseamnă că și cuantificarea finalităților cercetării științifice și progresului tehnic ar putea fi efectuată în mod corespunzător pentru varianta din toamnă. Necesitatea unei asemenea distincții decurge din faptul că individualizarea părții din producția marfă ce este realizată pe bază de înnoire permite ulterior comensurarea efectelor economice de ansamblu.

În continuare, vom încerca să ilustrăm mecanismul prin care progresul tehnic influențează unul din indicatorii de bază ai producției : costurile de producție. Se consideră inițial masa costurilor de producție aferentă valorii lui P_2, prin următoarea relație :

$$C_2 = c_1 \cdot P_2 = (Ecpt + Eca) \qquad \text{(mil. lei)} \qquad (1)$$

în care : C_2 reprezintă suma sau valoarea totală a costurilor de producție aferentă producției P_2 ; c_1 — costurile specifice realizate la producția P_1 ; $Ecpt$ — efectele economice ale cercetării științifice și progresului tehnic în anul pentru care se elaborează planul în raport cu costurile de producție — adică valoarea cu care se reduce masa acestora ca urmare a aplicării și utilizării unor tehnologii noi și modernizate, a mecanizării și automatizării la unele procese și operațiuni de fabricație, precum și ca urmare a implementării și folosirii altor purtători de progres tehnic la realizarea producției P_2. Avem în vedere atît purtătorii ce se aplică pentru prima dată în producție în anul ce face obiectul elaborării planului, cît și purtătorii aplicați în anul precedent **), între aceștia din urmă inclusiv cei concretizați prin produse noi și

*) Este vorba de aportul bazat pe ansamblul obiectivelor progresului tehnic, existînd evident și un aport parțial, la nivelul fiecăruia din aceste obiective.

**) Luarea în considerare a purtătorilor de progres tehnic aplicați în producție în anul precedent celui ce face obiectul elaborării planului se justifică din două puncte de vedere : a) progresul tehnic materializat prin ei nu și-a epuizat potențialul de influențare a indicatorilor producției în anul în care a fost introdus, în decursul căruia a acționat în multe cazuri doar pe parcursul unor perioade scurte de timp, uneori mai puțin de o lună ; b) datorită unor neajunsuri ivite la asimilarea lui, progresul tehnic a exercitat în unele cazuri în anul în care a fost introdus influențe negative asupra unora dintre indicatorii producției. Din motivele arătate ar fi și mai corectă luarea în considerare a tuturor purtătorilor de progres tehnic aplicați în producție în indiferent care an anterior anului pentru care se elaborează planul, dacă în cursul acestuia progresul tehnic pe care îl încorporează continuă să influențeze indicatorii producției suplimentare față de anul precedent.

modernizate ; E_{ca} — efectele economice ale tuturor celorlalți factori ce influențează, în sensul reducerii, costurile de producție aferente valorii P_2, diferit de influența progresului tehnic.

Cunoscînd valoarea totală C_2 a costurilor de producție, putem determina și costurile specifice ale producției P_2 pentru a le compara cu costurile specifice ale producției P_1. Astfel :

$$c_2 = \frac{C_2}{P_2} = \frac{c_1 \cdot P_2 - (E_{cpt} + E_{ca})}{P_2} \text{ (lei/leu)} \quad (2)$$

Cu ajutorul acestei valori putem determina diferența relativă d_{c2} dintre costurile specifice de producție aferente producției P_1, respectiv producției P_2 (este vorba de diferența determinată de progresul tehnic și de ceilalți factori ce acționează asupra costurilor de producție aferente producției P_2) :

$$d_{c2} = \left(\frac{E_{cpt}}{c_1 \cdot P_2} + \frac{E_{ca}}{c_1 \cdot P_2} \right) \cdot 100 \quad (3)$$

Primul termen din paranteză reprezintă gradul de reducere (reducere relativă) a costurilor de producție sub influența progresului tehnic, ce cuantifică deci prima dintre cele două semnificații sub care am definit finalitățile cercetării științifice și progresului tehnic. Această finalitate are caracter parțial, deoarece se referă numai la una dintre componentele producției marfă totale P_{t2} din anul pentru care se elaborează planul. Notăm această finalitate cu f_{c2} și, pe baza relației (3), obținem :

$$f_{c2} = \frac{E_{cpt}}{c_1 \cdot P_2} \cdot 100 = d_{c2} - \frac{E_{ca}}{c_1 \cdot P_2} \cdot 100 \quad (\%) \quad (4)$$

Din această relație rezultă în mod logic că gradul de reducere a costurilor de producție este egal cu mărimea dată de raportul exprimat în procente dintre valoarea efectelor economice ale cercetării științifice și progresului tehnic în domeniul costurilor și masa acestora, aferentă producției P_2 luată în considerare.

Repetînd raționamentele făcute mai sus, determinăm cea de a doua finalitate parțială a cercetării științifice și progresului tehnic în raport cu costurile de producție aferente producției noi și modernizate P_{n2}

Astfel :

$$C_{n2} = c_1 \cdot P_{n2} - (E_{cnpt} + E_{cna}) \quad \text{(mil. lei)} \quad (5)$$

$$c_{n2} = \frac{c_1 \cdot P_{n2} - (E_{cnpt} + E_{cna})}{P_{n2}} \quad \text{(lei/leu)} \quad (6)$$

$$d_{cn2} = \frac{c_1 - c_{n2}}{c_1} \cdot 100 = \left(\frac{E_{cnpt}}{c_1 \cdot P_{n2}} + \frac{E_{cna}}{c_1 \cdot P_{n2}} \right) \cdot 100 \quad (7)$$

din care, la fel ca mai sus :

$$f_{cn2} = d_{cn2} - \frac{E_{cna}}{c_1 \cdot P_{n2}} \cdot 100 \quad (8)$$

Pe baza relațiilor astfel stabilite determinăm finalitatea rezultantă a cercetării științifice și progresului tehnic în raport cu costurile de producție cu semnificația de grad de reducere a acestora :

$$f_c = (d_{c2} + d_{cn2}) - \left(\frac{E_{ca}}{c_1 \cdot P_2} + \frac{E_{cna}}{c_1 \cdot P_{n2}} \right) \cdot 100 \quad (9)$$

Delimitarea efectelor finale ale cercetării și progresului tehnic

REZULTĂ că această finalitate a cercetării științifice și progresului tehnic se determină ca diferență între reducerea totală a costurilor specifice de producție privind producția marfă totală P_{t2} față de costurile specifice preliminate pentru producția P_1 și reducerea determinată de toți factorii diferiți de progresul tehnic ce se prevăd să acționeze asupra costurilor în anul pentru care se elaborează planul.

Finalitatea, cu semnificație de pondere, a reducerii costurilor de producție sub influența progresului tehnic în reducerea totală a acestora poate fi exprimată prin următoarea formulă sintetică :

$$f_{ep} = \left[\left(1 - \frac{E_{ca} \cdot P_{n2} + E_{cna} \cdot P_2}{(d_{c2} + d_{cn2}) c_1 \cdot P_2 \cdot P_{n2}} \cdot 100 \right) \right] 100 \quad (10)$$

Sub o formă ceva mai complexă, această finalitate a cercetării științifice și progresului tehnic se determină, deci, tot ca diferență între reducerea totală a costurilor de producție (de data aceasta exprimată prin unitate) și reducerea acestora ca urmare a acțiunii tuturor factorilor, diferiți de progresul tehnic în anul ce face obiectul elaborării planului.

În cazul determinării finalităților în raport cu productivitatea muncii este necesar un artificiu simplu de calcul. Notînd productivitatea cu w, mărimea inversă $\frac{1}{w}$ pe care o notăm cu x reprezintă evident numărul de persoane ce revine la leul de producție marfă. Dacă interpretăm creșterea productivității muncii în sensul reducerii relative a numărului de persoane N, aceeași relație (1), la care ne-am mai referit, se poate formula în următorul mod :

$$N_2 = x_1 \cdot P_2 - (E_{wpt} + E_{wa}) \quad \text{(mii persoane)}$$

în continuare putînd fi formulate și celelalte relații la modul cunoscut.

În sfîrșit, finalitățile cercetării științifice și progresului tehnic se pot determina și în raport cu valoarea producției marfă. Pentru determinarea creșterii acestui indicator sub influența progresului tehnic, recurgem la următoarea exprimare a valorii lui în anul ce face obiectul elaborării planului :

$$P_{t2} = P_2 + P_{n2} = P_1 + E_{ppt} + E_{pa} + P_{n2} + E_{pna} - P_v$$

În această relație P_v reprezintă producția la care se renunță iar P_{n2} diferența dintre valoarea totală P_{n2} a producției noi și modernizate ce se prevede a fi realizată pentru prima dată și partea din ea — E_{pna}, a cărei realizare se prevede pe seama acțiunii unor factori diferiți de progresul tehnic, în rîndul cărora se înscriu dotări cu mijloace suplimentare de producție și alte eforturi pe linia investițiilor. În continuare, pornind de la relațiile :

$$D_p = P_{t2} - P_1 \text{ și } d_p = \frac{D_p}{P_1} \cdot 100,$$

după efectuarea unor substituiri și a simplificărilor posibile, finalitățile cercetării științifice și progresului tehnic în raport cu valoarea producției marfă se determină prin următoarele relații :

$$f_p = d_p - \frac{E_{pa} + E_{pna} - P_v}{P_1} \cdot 100$$

$$f_{pp} = \left(1 - \frac{E_{pa} + E_{pna} - P_v}{d_p \cdot P_1} \cdot 100 \right) \cdot 100$$

Toate relațiile prezentate presupun, evident, dimensionarea corectă a elementelor luate în calcul, din punctul acesta de vedere ridicîndu-se practic probleme cu privire la elementele notate prin E, ce reprezintă, așa cum am arătat, efectele economice ale cercetării științifice și progresului tehnic și, respectiv, ale acțiunii tuturor celorlalți factori diferiți de progresul tehnic, aceia care influențează valorile indicatorilor economici ai producției în anul pentru care se elaborează planul.

Unele reguli și modalități cu caracter metodologic se impun a fi stabilite unitar, de asemenea, și pentru determinarea efectelor economice ale factorilor diferiți de progresul tehnic, ce acționează concomitent cu acesta sau în afara prezenței lui asupra indicatorilor economici ai producției. Cunoașterea cît mai exactă a ambelor categorii de efecte economice menționate este strict necesară pentru stabilirea eficienței economice a factorilor care le generează și, desigur, pentru cuantificarea corectă (utilă) — cum a fost prezentată în expunerea de față — a finalităților la care ne-am referit, ce ar urma să fie efectuată în întreprinderi (în primul rînd), cît și la nivelul centralelor și ministerelor, în cazul acestora prin agregarea corespunzătoare a elementelor însumabile de calcul (valorile P și E).

DIMENSIONAREA INDICATORILOR economici ai producției la elaborarea planurilor anuale cu luarea în considerare a finalităților pe care le avem în vedere și cuantificate potrivit metodologiei adoptate ar conduce implicit la planificarea acestora și a efectelor economice ale cercetării științifice și progresului tehnic. Este necesară însă și o planificare explicită a acestor finalități, a acestor efecte sub formă de indicatori distincți, în vederea potențării sarcinilor de plan nominalizate în domeniul cercetării științifice și progresului tehnic în direcția accentuării eforturilor pentru obținerea unor rezultate de înaltă eficiență economică prin realizarea lor. Notăm și faptul că, practic, finalitățile respective ar putea fi incluse în plan în mod explicit ca indicatori ai acestuia, îndeosebi în profil departamental.

dr. ing. Aurel BÂRSAN
Comitetul de Stat al Planificării

Cercetarea tehnologică și marketingul: baza unitară a succesului unui produs

ASTĂZI, în lume, importante forțe — instituții guvernamentale și ale organizațiilor internaționale, institute de cercetări — sînt concentrate pentru a investiga în mod științific problemele dezvoltării societății, pentru a prognoza și a stabili viitorul pe bază de variante, care să servească la adoptarea deciziilor și orientarea acțiunilor în vederea accelerării progresului economic și social. În cadrul acestui proces, tendința care își croiește drum constă în dezvoltarea cercetărilor pe termen lung.

Problema care se află în fața celui ce prognozează pe termen lung nu rezidă în ce anume ar trebui să facem mîine, ci în **ce trebuie să facem astăzi pentru a fi pregătiți pentru nesigurul mîine.** Devansarea cunoașterii evenimentelor pe termen lung, explorarea alternativelor de dezvoltare și desprinderea tendințelor de evoluție creează factorilor de conducere socială condiții pentru a elabora deciziile în raport cu nevoile de progres ale societății.

O „decizie“ constituie întotdeauna o „pătrundere“ în viitor. Ea impune să se ia în considerație mobilitatea și mutațiile structurale specifice domeniului prognozat, care creează continuu situații noi, probleme cărora nu le mai pot face față deciziile empirice. Gradul intens de specializare al științelor în epoca noastră, proces demarat pe fondul progresului rapid al științei și tehnicii înregistrat pe plan mondial, are drept corolar necesitatea de sintetizare continuă și de corelare multiplă a ariilor de activitate, iar ca metodă de lucru — cooperarea în echipe multidisciplinare, în scopul rezolvării problemelor mari pe care le are de soluționat economia noastră în special în domeniul exportului de produse. În acest sens, în cele ce urmează mă voi referi la colaborarea între specialiștii ce lucrează în domeniile prognozei tehnologice și marketingului, ale căror dezvoltări clasice credem că încep să-și dovedească ineficiența datorită propriilor lor limitări.

■

IDEILE cuprinse în material reprezintă reflecții pe marginea unor acțiuni inițiate și desfășurate de Institutul central pentru construcții de mașini, acțiuni prin care s-a încercat să se găsească elemente de legătură între aceste două discipline, al cărui proces de integrare pare din ce în ce mai necesar pentru succesul comerțului nostru exterior. Astfel, s-a propus un sistem de organizare și comunicare, s-au realizat 15 studii de piață, care au fost difuzate în institute și centrale industriale, s-au prevăzut în organigramele institutelor compartimente de marketing cărora li s-au oferit modele de studii și modele de alcătuire a lor, în metodologia de prognoză elaborată s-au introdus accente legate de marketing. Am încercat să dăm o orientare pe metode, convinși fiind că aceeași metodă poate servi în domenii variate. Considerăm că rezultatele obținute sînt nemulțumitoare, iar acest fapt se datorează și unei viziuni oarecum limitate la nivelul structurii tematice a planurilor de cercetare precum și a forurilor care emit avize.

Una din cauzele insuficientei legături între cercetare și piață trebuie căutată în barierele de comunicare existente între cele două compartimente. Sînt termeni ca : piață, segmentări, promovare a produsului, preț, plasament, servicii după vînzare, garanții, motivația cumpărătorului etc., specifici activității de marketing, care sînt încă necunoscuți de specialiștii cercetători, dar care ar trebui învățați de aceștia. Sînt încă prea puțini acei cercetători care sînt convinși că produsul planificat de ei trebuie să se afle în acord nu numai cu obiectivele organizației lor, dar și cu nevoile clienților de pe o anumită piață (care este un obiectiv principal pentru funcția de marketing). În consecință, cercetătorii nu pretind informații despre produsele lor care să-i ajute să-și planifice în continuare cercetarea.

Dar dacă o serie de dificultăți izvorăsc din cadrul organizatoric, cele mai multe piedici apar în special la nivelul mentalităților, al opiniilor personale specifice celor două categorii de specialiști. Cercetătorul tehnolog se privește pe sine ca fiind un profesionist și nu un factor economic. Pregătirea și înclinațiile sale îl apropie mai ușor de profesioniștii similari din alte institute sau întreprinderi decît de specialiștii în pro-

---

● *Confruntate cu cerința de a promova progresul tehnic, ca o condiție a reușitei economice, numeroase firme nu știu cum să imprime în practică acestui proces un caracter de continuitate. Firmele respective, — care, de regulă, se înscriu pe o traiectorie descendentă —, acuză așa-numitul „sindrom al navigației cu pînze“. Despre ce este vorba ? După cum se arată într-un studiu publicat în numărul din 24 mai a.c. al revistei „Business Week“ (A call for a vizion în managing technology), mecanismul prin care vapoarele cu pînze au fost înlocuite de vapoarele cu aburi ilustrează dinamica generală a substituirii tehnologiilor vechi de altele noi, mai performante. La vremea respectivă primele exemplare din vapoarele cu abur erau inevitabil imperfecte. Constructorii de nave cu pînze au gîndit că pot învinge acest concurent potențial prin perfecționarea tehnologiei clasice. După o perioadă scurtă de succese, vapoarele cu pînze au fost însă surclasate tehnologic, fapt care a antrenat efecte dezastruoase pe plan economic pentru acela care investiseră totul în perfecționarea unei tehnologii perimate.*

Pe un plan mai general, situația evocată anterior pune în evidență că în evaluarea performanțelor unei tehnologii, viziunea tehnică și cea economică nu se suprapun. Astfel, o tehnologie are propriile sale limite tehnice care vizează obstacole naturale ce nu pot fi depășite prin metoda propusă, limite ce pot fi precizate cu o anumită siguranță. Sub aspect economic situația se prezintă diferit. O tehnologie poate să ofere importante beneficii chiar în condițiile în care, sub aspect tehnic, au apărut soluții noi, mai eficiente, dar a căror penetrare pe piață se află într-un stadiu incipient. În același timp însă, riscul unei devalorizări extrem de rapide este considerabil. Tocmai de aceea o bună conducere a proceselor de inovare tehnologică trebuie să ofere răspuns întrebărilor : ce tehnologie nouă ar urma să fie aleasă și care este momentul oportun pentru realizare ? ; cum să se organizeze tranziția între abandonul unei tehnologii și orientarea spre o tehnologie nouă ? ; ce să se întreprindă pentru a pregăti unitatea la o mutație tehnologică ?

Dificultatea majoră constă în faptul că progresul tehnologic nu are un caracter liniar ; într-un anumit domeniu poate fi realizată o tehnologie cu totul nouă (bazată pe principii teoretice diferite), după cum o inovație poate să survină ca efect secundar al unei schimbări tehnologice într-o altă sferă de activitate. Handicapul amintit — care în termeni economici a condus la următoarea butadă : în materie de tehnologie poziția economică a celui care atacă o tehnologie consacrată este preferabilă celui care se apără — poate fi depășit numai printr-o informare continuă, prin elaborarea de prognoze într-un cîmp tehnologic cît mai extins.

Există însă și o altă cale de a depista necesitatea schimbării, de data aceasta pornind de la nivelul de saturație al tehnologiei exploatate. Potrivit opiniei exprimate în studiul citat, simptomele ce anunță uzura morală a unui anumit proces tehnologic ar fi : ● diminuarea productivității în compartimentele de cercetare-dezvoltare ; ● tendința de a obține ameliorări în planul proceselor de fabricație comparativ cu îmbunătățirea produsului propriu-zis ; ● pierderi considerabile în planul creativității, o anumită fragmentare a pieței ; ● pierderea unor segmente de piață în domenii specializate, chiar dacă aceasta se produce spre profitul unui concurent mai puțin important. Soluția care se dovedește a avea viabilitate în condițiile amintite o constituie orientarea consecventă și neîntreruptă spre cercetarea fundamentală, singura capabilă să ofere o viziune de perspectivă și un portofoliu corespunzător de soluții tehnice.

bleme de comerț din propria unitate sau centrală industrială. De asemenea, cerințele, opiniile, interesele comerciale ale celor ce trebuie să vîndă produsul, deci ale întreprinderilor producătoare, se află de multe ori în contradicție cu punctele de vedere ale cercetătorului, care nu înțelege întotdeauna preocuparea pentru a realiza produsele strict valorificabile, vandabile. Unul stă cu fata doar la lumea comercială, iar altul doar la lumea științei și tehnicii și datorită acestui fapt comunicarea reciprocă le este îngreunată. În timpul etapelor de lucru intensiv, cele două sectoare se neglijează reciproc și se concentrează pe specialitățile lor înguste. Credem că, dacă nu vor fi gîndite și aplicate metode prin care să se înlăture aceste bariere, dacă nu îl vom obliga „să se vadă" reciproc, posibilitățile de îmbunătățire a eficienței economice vor fi în continuare diminuate. În acest sens, considerăm că organizarea unor întîlniri comune cu o frecvență regulată ar avea efecte favorabile în depășirea acestei stări caracterizată prin desincronizare și va contribui într-o măsură mai mare la infuzarea prognozelor tehnologice cu elemente economice, de marketing. Considerăm că este necesară implicarea timpurie și activă în acțiuni comune a compartimentelor de prognoză tehnologică și marketing : să se viziteze pe teren viitorii clienți, să se urmărească potențialul noilor produse, să se angajeze în formularea comună a unor strategii și produse noi, să se facă prezentări comune organului de decizie, să se depisteze pulsul pieței și curentele tehnologice în apariție. De asemenea, apreciem că o orientare pe **problemă** este aceea care conduce la cercetări interdisciplinare, mai ales că secolul nostru nu este numai secolul unor ample prefaceri tehnice și economice, ci este perioada în care, mai mult ca oricînd, s-au ridicat multe aspecte etice noi — cum este cel al răspunderii cercetătorului pentru rezultatele utilizării muncii sale.

Un alt aspect ce implică o strînsă colaborare între compartimentele de marketing și prognoză îl constituie evaluarea performanțelor tehnice ale produselor. Preocuparea cercetătorului de a atinge performanțe de nivel ridicat poate fi frînată de specialistul în probleme comerciale care constată că tehnicile prea ambițioase ar atrage costuri ridicate și ar mări timpul necesar pentru elaborarea produsului, micșorîndu-i astfel rentabilitatea și volumul vînzărilor. Dezvoltările de produse, în sensul tehnicist al termenului, cu performanțe tehnice obținute la costuri ridicate, uneori mai puțin necesare pieței fac produsele nevandabile. De aceea, legătura dintre compartimentul de concepție al produsului și marketing trebuie realizată pe tot parcursul dezvoltării comerciale a produsului. În cadrul studiilor comune privind corelațiile performanță-durată a menținerii pe piață, performanță acceptabilă — mărimea pieței, sensibilizarea colectivelor de cercetători specialiști în elaborarea de produse noi asupra nevoilor neacoperite ale segmentelor de piață în care trebuie intervenit cu noi produse este alternativa care ar putea fi luată în considerare.

În etapele timpurii ale ciclului de viață al produsului, cînd acesta este deci un produs nou, iar acceptarea lui pe piață de către consumator este scăzută, rata schimbării produsului — pe linia maximizării performanțelor — este mai mare, sperîndu-se că o nouă performanță va spori cerințele clientului. La fazele de maturitate și declin a produsului, cînd vînzările sînt la început stabile apoi în scădere, eforturile de cercetare trebuie orientate spre renovarea produsului în sensul minimizării costurilor pentru a-l menține competitiv pe piața externă.

Previziunile celor care desfac un anumit produs implică, de asemenea, acțiunea diferitelor strategii în previziunile de cercetare, în sensul că pentru un anumit domeniu — aceasta poate fi orientată spre produsul și spre procesul tehnologic care sînt strîns legate în cadrul sistemului de fabricație. Astfel, în etapele preliminare ale ciclului de viață al produsului, cînd vînzările trebuie stimulate, inovarea produsului ale cărui performanțe ridicate îl vor impune este prioritară, față de inovarea de proces, în planul proceselor de fabricație, care o sprijină pe prima. În faza următoare, cînd pe piață există un produs sănătos și vandabil, acesta trebuie susținut prin inovări tehnologice care micșorează costurile de fabricație. În consecință, inovarea tehnologică apare ca proces prioritar în această etapă.

Luînd o atitudine activă și constructivă față de problemele de interfață între prognoza cercetării și marketing, îmbunătățind educarea și informarea reciprocă a acestor compartimente, evitînd deosebirile de mentalitate prin încurajarea relațiilor dintre aceste compartimente, stimulînd deciziile comune privind introducerea în planurile de cercetare a unor produse noi, folosind întîlnirile și dezvoltînd politicile de autoritate în decizie, pot fi create toate condițiile pentru a se realiza o acțiune comună a celor două compartimente în vederea succesului.

dr. ing. Andrei BĂNESCU
I.C.C.M.

Exigențe ale creșterii gradului de folosire a noilor produse

(Urmare din pag. 15)

plexă. În bună măsură acest obiectiv poate fi atins prin perfecționarea relației dintre producător și beneficiar, mai precis spus, între cel ce produce (și perfecționează) produsele și tehnologiile și utilizatorii finali. În condițiile unor cerințe tot mai diversificate ale economiei (corelate cu orientarea de a reduce importul), ale capacităților uneori limitate ale producătorilor, ale perioadelor încă prea mari de realizare a unor produse noi de complexitate ridicată, ale schimbărilor rapide în structura producției, conlucrarea producător — beneficiar se constituie ca o condiție esențială pentru realizarea unor produse de înalt randament și în strictă concordanță cu necesitățile producției. O contribuție importantă în acest sens poate aduce promovarea unor acțiuni de marketing pentru piața internă. Producătorul ar putea cunoaște mai bine condițiile de exploatare la utilizator, s-ar putea realiza o analiză mai cuprinzătoare a eficienței înnoirii, în care să nu se acorde, aprioric, întîietate asimilării de produse noi, ci să se procedeze la o analiză complexă a tuturor factorilor — tehnici, organizatorici, umani —, urmărindu-se obținerea unei eficiențe globale cît mai ridicate.

Mobilizarea rezervelor și resurselor existente pentru transformarea progresului tehnic încorporat în noile utilaje în progres economic presupune adoptarea unor măsuri atît la nivelul unității utilizatoare, cît și al celei producătoare. Sugerăm în continuare cîteva dintre cele mai importante — lista putînd fi evident îmbogățită :

● statuarea obligativității unităților beneficiare de a-și fundamenta, prin analize tehnico-economice, elaborate în variante, selectarea tipului de utilaj care urmează să fie achiziționat în funcție de necesitățile producției și renunțarea la practica fundamentării achiziției numai prin intermediul sarcinii fizice de plan și a performanțelor de catalog ale utilajelor ;

● asigurarea, prin plan, a încărcării noilor utilaje la nivelul capacității lor reale, prin corectarea capacității lor tehnice cu un indice de încărcare — intensiv și extensiv — stabilit în concordanță cu specificul domeniului, activității sau lucrării ;

● îmbunătățirea substanțială a conlucrării întreprinderilor utilizatoare cu centrala industrială producătoare a utilajelor, în sensul precizării ferme a caracteristicilor constructive și de exploatare care răspund condițiilor specifice unității (dintr-un sens) și, din celălalt sens, a diversificării sortotipodimensionale a variantelor de utilaje ; completarea nomenclatorului de meserii cu cele specifice activității care se desfășoară în unitatea utilizatoare deopotrivă cu ridicarea nivelului de calificare și specializare a personalului de exploatare, întreținere și reparații a utilajelor ;

● organizarea recondiționării pieselor de schimb ca o activitate distinctă, cu specializarea unităților din cadrul centralei industriale în aplicarea unor tehnologii moderne de recondiționare ;

● adaptarea normativelor de întreținere și reparații elaborate de producătorii utilajelor la cerințele specifice propriei activități, în vederea eliminării lucrărilor care se dovedesc neadecvate sau introducerii unora suplimentare etc.

BIOTEHNOLOGIA – dezvoltări posibile, efecte previzibile

DACĂ tot mai numeroase sînt faptele care atestă, în anii noştri, o nouă configuraţie a raportului între cercetarea fundamentală şi cea aplicativă, atunci biotehnologia (bioingineria) reprezintă neîndoios un caz concludent în această direcţie. Nu cu mult timp în urmă genetica era o ştiinţă a cărei dezvoltare putea fi numai cu greu — şi cu un considerabil simţ al imaginaţiei — anticipată. Deschiderea acestor noi orizonturi ale cunoaşterii, spre infinitul şi complexul univers al microcosmosului fiinţei vii s-a realizat aproape concomitent cu identificarea a noi şi extrem de largi posibilităţi de aplicare.

Cei care întrevăd în biotehnologie o posibilitate de a atenua — fie şi parţial — efectele crizei mondiale îşi întemeiază registrul de argumentaţie pe trei elemente fundamentale : biotehnologiile pot oferi un răspuns practic eficient (fără a uita că aplicarea lor poate ridica noi şi încă necunoscute probleme) crizei energetice, crizei ecologice, crizei alimentare. Evantaiul modalităţilor de folosire a biotehnologiei pentru îmbunătăţirea unor procese economice este bogat, modalităţile sînt numeroase, iar eficacitatea lor urmează să fie testată de practică. Ceea ce se impune subliniat din capul locului, deci înainte de a detalia direcţiile cele mai importante conturate pe plan mondial în ingineria genetică, este faptul că biotehnologia nu reprezintă o realizare tehnologică alături de altele, ci ea presupune noi modalităţi de organizare a producţiei, o nouă viziune asupra economiei şi a relaţiilor sale cu societatea în ansamblul său şi cu mediul natural, introduce noi valori în registrul axiologic al omului modern.

Reluînd aprecierile privind posibilităţile de soluţionare a crizelor energetice, ecologice, alimentare, în literatura de specialitate se remarcă faptul că biotehnologia proiectează asupra acestor crize o lumină unificatoare, sistemică. De exemplu, materialele reziduale produse în sectorul agroalimentar precum şi deşeurile urbane, cu efecte poluante, sînt reconvertite, prin utilizarea unor tehnici biologice, în produse socialmente utile : combustibil gazos, materii prime minerale etc. Direcţiile menţionate, la care pot fi adăugate numeroase altele, fac parte din ceea ce este cunoscut sub denumirea de „biologie grea". Există însă numeroase alte orizonturi aplicative ce se deschid biotehnologiilor şi care, ca domenii mari şi pentru o perspectivă largă de timp sînt : industria chimică, industria farmaceutică, domeniul biomedical.

În industria chimică se manifestă un evident interes pentru producerea de carbon regenerabil de origine vegetală. Numeroase elemente par să susţină faptul că la sfîrşitul acestui secol vom asista la dezvoltarea unui nou sector al chimiei care utilizează drept materie primă substanţa vegetală şi deschide un cîmp fertil de dezvoltare chimiei celulare, organo-chimiei, xylochimiei. Cît priveşte domeniul biomedical şi cel farmaceutic, este previzibilă apariţia a numeroase produse noi cum ar fi : substanţele extrase şi purificate pornind de la structuri biologice, determinate : anticorpi, hormoni, enzime ; substanţe produse pe bază de microorganisme, de culturi de celule animale şi vegetale ; reactivi de diagnostic rapid. În cele ce urmează vom încerca o schiţă a principalelor domenii în care biotehnologiile pot produce schimbări fundamentale.

Biomasa, reprezintă o impresionantă sursă de materii prime şi energie. Constituită din vegetale şi derivatele acestora, anumite produse animaliere şi microorganisme, biomasa produsă anual pe planeta noastră este evaluată la circa 172 mld. tone de materie uscată, ceea ce constituie de 20 de ori mai mult decît energia fosilă consumată în lume în acelaşi interval şi de două sute de ori energia inclusă în alimentaţia actuală a populaţiei. Subutilizată pînă în prezent, biomasa reintră în actualitate, numeroase programe de cercetare fiind demarate pentru creşterea gradului său de valorificare prin : procedee termochimice cum ar fi arderea, piroliza, gazeificarea, conversia biochimică şi microbiologică cu scopuri alimentare şi energetice. Problemele cele mai complexe care se conturează în procesul de utilizare a biomasei privesc, alături de aspectele propriu-zis tehnice, şi întrebări legate de : structura biomasei ce poate fi utilizată ; rentabilitatea procedeelor şi disponibilitatea de materii vegetale şi animale ; efectele unor opţiuni tehnologice asupra altor resurse naturale etc.

● Cercetarea biotehnologică

ÎN EUROPA, dezvoltarea cercetărilor în domeniul biotehnologiilor poate fi urmărită pe mai multe planuri. Astfel, în ce priveşte direcţiile spre care sînt orientate investigaţiile se conturează, pînă în prezent, următoarele tendinţe : aplicarea biotehnologiilor în domeniul agroalimentar, studiul enzimelor şi al chimiei fine, crearea şi selecţionarea seminţelor. Un alt aspect interesant în sfera acestei autentice străpungeri tehnologice o reprezintă maniera de organizare a cercetării. Practica unor firme europene specializate în cercetarea biotehnologică evidenţiază o serie de trăsături distinctive : integrarea profundă a cercetării cu producţia şi adesea cu instituţiile de învăţămînt superior. Apropierea de industrie urmăreşte să soluţioneze două aspecte importante : pe de o parte să permită o cît mai operativă valorificare economică a rezultatelor cercetării ; pe de altă parte această tendinţă decurge din însuşi specificul studiilor aplicative în sfera biotehnologiilor unde, pentru a se obţine rezultate satisfăcătoare şi sigure, sînt necesare experimente pe staţii pilot de mari proporţii. Există, în domeniul cercetărilor biotehnologice, şi deosebiri substanţiale de la o ţară la alta, ceea ce evidenţiază o altă caracteristică de ansamblu : dispersia. Astfel, anumite firme se orientează spre crearea de compartimente de cercetare strict specializate, care lucrează în nuclee izolate dobîndind şi numeroase funcţii economice (dacă procedeul realizat de cercetare este bun, atunci aceeaşi echipă de cercetare urmăreşte şi industrializarea aplicaţiei respective, constituindu-se ca o veritabilă întreprindere de talie mică). Pornind de la pericolele de fond pe care le incumbă o izolare a colectivelor de cercetare şi obturarea canalelor de comunicare, alte firme optează pentru organizarea de colective de cercetare multidisciplinare profilate pe mari tehnologii.

La orizontul anului 1990 industria franceză îşi propune să reprezinte cel puţin 10% din cifra mondială de afaceri în domeniul biotehnologiilor. Domeniul strategic de cercetare îl reprezintă studiul reacţiilor biologice şi aplicarea industrială a acestor procese (cinetică, inginerie enzimatică), dar şi producţia de echipament tehnologic.

Un nivel de aplicabilitate ridicat în momentul de față îl au tehnologiile biologice care permit valorificarea reziduurilor — industriale și urbane, — așa-numitele „culturi energetice" (specii vegetale sau tipuri de alge cu viteză mare de creștere și un important conținut energetic), precum și dezvoltarea culturilor de bacterii și ciuperci care prezintă avantajul de a se dezvolta independent de condițiile climatice și de luminozitate (de pildă, 500 kg din anumite specii bacteriene pot produce în 24 de ore o biomasă mai importantă decît recolta anuală a unei culturi de porumb de pe un hectar). O altă zonă de interes aplicativ al biotehnologiilor o reprezintă produsele microbiologiei industriale. Acest nou sector industrial pare să se dezvolte în mai multe direcții : a) producerea de microorganisme cu utilizare directă sau indirectă ; b) procesele de fermentare prin care modificările chimice sînt declanșate ca urmare a acțiunii unor enzime de origine microbiană ; extracția, prin intermediul microorganismelor, a unor substanțe etc.

Cele mai importante posibilități de progres în domeniul biologiilor sînt oferite însă de ingineria genetică. Aplicațiile potențiale ale acesteia sînt foarte numeroase : medicina umană și veterinară, care poate utiliza hormoni capabili să controleze diferite tipuri de activități ale organismului ; chimia, prin producerea de etilenă, propilenă, etilenglicol, fructoză etc. ; agricultura, prin modificarea genetică a plantelor, prin tehnica fuziunii protoplasmei în scopul de a conferi plantelor capacitatea de a fixa azotul, a spori convertibilitatea energiei solare, a spori productivitatea, a mări capacitatea de rezistență la boală, a crește forța adaptativă a acestora.

Desigur, direcțiile cuprinse în acest scurt documentar nu epuizează posibilitățile de dezvoltare a tehnicilor biologice și nici sfera de aplicare a acestora. Dar, pe măsură ce aceste noi tehnologii sînt asimilate în plan productiv, o atenție deosebită este acordată unor probleme de natură economică și socială. Se apreciază astfel că exploatarea industrială a procedeelor biotehnologice este limitată, într-adevăr, de nivelul atins în prezent în domeniul cunoașterii și stăpînirii unor procese, dar că, în aceeași măsură, o astfel de limitare provine din partea lipsei de cadre calificate. În același timp, datorită intimei legături între cercetarea fundamentală și cea aplicativă, dezvoltarea biotehnologiei este legată nu numai de avansul obținut în studiile cu caracter fundamental, ci și de dezvoltarea rapidă și unitară a unei rețele specifice de cercetare, a unor unități de experimentare și a altora specializate în realizarea prototipurilor. Se fac tot mai mult simțite influențele competiției internaționale în domeniul biotehnologiilor, această recentă cucerire a cunoașterii umane fiind tot mai mult integrată în politicile de dezvoltare elaborate în diverse state, iar aplicațiile posibile ale acestei tehnologii sînt tot mai adesea evaluate în termeni economici precum costuri, eficiență, competitivitate, inovare, piață de desfacere. În același timp este de reținut faptul că valorificarea potențialului de progres al biotehnologiei va modifica, cel puțin parțial, actuala structură economică solicitînd înființarea, pe principii total diferite, a unei structuri industriale noi, proces cu implicații profunde la nivelul fiecărui compartiment al mecanismului economic. Iar această nouă rețea industrială va fi alcătuită precumpănitor din unități de producție ușoare, cu o mare capacitate de adaptare și care vor funcționa în legătură indestructibilă cu puternice echipe de cercetare.

Cristian POPESCU

Biotehnologii

● În ultimii ani au fost introduse și generalizate în unitățile agricole cooperatiste și de stat noi soiuri și hibrizi valoroși — rezultat al cercetării biogenetice naționale — care, prin potențialul lor mare de producție, rezistență la boli și dăunători, la condițiile nefavorabile ale mediului.

La grîu menționăm soiurile : Iulia, Ceres, Ileana, Diana, Carmen, Doina, care dau o producție de 6 000—8 500 kg/ha ; la orz soiul Miraj, cu o capacitate foarte mare de producție de 8 000—10 000 kg/ha ; la porumb, hibrizii HD 96, HS 230, HS 335, HS 370, precum și cei omologați în 1977 : HS 218, HS350, HS412, hibrizi care asigură producții de 6 000—15 000 kg/ha ; la orez, soiurile Sidef, Chirnogi și Danubiu, care produc 5 000—8 000 kg/ha ; la soia, soiurile Flora și Violeta, care dau o producție de 3 500—4 500 kg/ha ; la floarea soarelui, Sorem 80, Sorem 88, Romsun 59, cu o producție de 3 500—4 000 kg/ha.

Din perspectiva economisirii energiei prezintă o mare însemnătate ameliorarea unor însușiri adaptive ale plantelor, cum ar fi precocitatea (permite recoltarea plantelor înaintea apariției ploilor, frigului sau înghețului din toamnă), rezistența la cădere și frîngere (facilitează recoltarea mecanizată fără pierderi), capacitatea sporită de conservare (reduce numărul manipulărilor mecanice ale produselor), rezistența la boli și la atacul dăunătorilor.

● În ce privește potențarea producției animale îmbunătățirea fondului genetic poate aduce, într-o perioadă relativ scurtă, un aport de 10—40% (în funcție de specie, rase, hibrizi și nivelul lor de ameliorare) în sporirea producțiilor. Realizările actuale în producerea de substituenți de lapte pentru alimentația tineretului, de nutreturi combinate, premixuri și biostimulatori, adecvați pe specii, vîrstă și categorii de producție, pot fi mult îmbunătățite și mult mai diferențiate. Aceasta prin aportul cercetărilor, în scopul obținerii în perspectivă apropiată nu numai a necesarului pentru complexe industriale și pentru animalele crescute în sistem semiintensiv, ci și pentru efectivele crescute în gospodăriile populației, asigurîndu-se astfel o mai bună conversiune a elementelor nutritive.

Pentru creșterea potențialului de producție al raselor și hibrizilor, este necesară dezvoltarea cu prioritate a cercetărilor de genetică cantitativă și a populațiilor, cu toate elementele lor, studierea interrelațiilor dintre ereditate și mediu, a efectelor acțiunii și interacțiunii genetice, precum și a corelațiilor dintre diferite însușiri, ca și a celor dintre sistemele biochimice din diferite umori și însușirile morfoproductive, pentru optimizarea actualelor programe de ameliorare pe specii. În același scop se vor întreprinde cercetări de genetică a comportamentului și a capacității de conversiune a elementelor nutritive din nutreturi, de genetică a capacității de conversiune a elementelor nutritive din nutreturi, de genetică a capacității combinative și a mecanismului de heterozis cu fixarea lui ereditară prin menținerea vigorii hibride, de dirijare a sexului, de farmacogenetică, inclusiv cele de citogenetică, de genetică moleculară și biochimică, de imunogenetică și polimorfism proteic etc.

● Bioinginerul — tehnician al materiei vii

DACĂ în mecanică, în electronică sau în oricare dintre domeniile industriale clasice profilul profesional al inginerului specialist este bine conturat, cu greu ar putea fi precizate, în momentul de față, atribuțiile cu caracter general proprii cadrelor inginerești care activează în domeniul biotehnologiilor. O cauză o reprezintă, neîndoios faza relativ incipientă în care se află aplicațiile biotehnologiilor. O alta, tot atît de însemnată, rezidă însă în însuși caracterul eterogen al domeniului, întrucît bioindustria nu există ca sector industrial de sine stătător. Nu există o bioindustrie, ci biotehnologii, opinează un autor, diferențele dintre diversele tehnologii biologice — de la inginerie genetică pînă la selecția semințelor — ca și cele de la cercetare la sfera industrială fiind atît de mari încît îndreptățesc, cel puțin în parte, acea optică ce tinde să considere fiecare aplicație biotehnologică ca o individualitate în sine.

Și totuși, în pofida extremei diversități, anumite elemente comune par să se reliefeze. Este vorba, pe de o parte, de unele cerințe ale producției iar, pe de altă parte, de exigențele specifice care se pot formula privitor la calitățile celor care profesează această meserie. Biotehnologiile și utilizarea lor la scară industrială solicită din partea specialistului două calități fundamentale : o pregătire multilaterală (policalificare) și o pregătire continuă, ca un proces permanent. Policalificarea este impusă de faptul că, activînd în domeniul producției, sau păstrînd legături continue cu producția, biotehnicianul trebuie să fie nu numai bun profesionist și cercetător de înalt profesionalism dar, în aceeași măsură, un bun cunoscător al proceselor tehnologice, să posede cunoștințe de informatică, energetică, economie care să-i permită evaluarea cît mai corectă a tuturor parametrilor activității. Iar aceste cerințe izvorăsc din derularea proceselor economice : adesea, biotehnologiile implică importante consumuri de materii prime, energie — de ordinul miilor de tone de substanță vegetală, a milioanelor de kilowat-ore necesare melanjării și agitării substanțelor, a miilor de tone de vapori de apă folosiți pentru încălzire și sterilizare — iar reducerea acestor consumuri devine un imperativ al eficienței ; pentrînd puternic în mediul economic biotehnologiile sînt, la rîndul lor, supuse unor judecăți economice — de rentabilitate, de competitivitate etc. — aprecieri în care biotehnicianul are un rol decisiv. În ceea ce privește pregătirea permanentă, această cerință izvorăște pur și simplu din faptul că domeniul bioindustriei este extrem de mobil și imprevizibil ca evoluție. Transpuse în planul concepției și al sistemului de pregătire a cadrelor calificate, a bioinginerilor, elementele menționate conduc la următoarele concluzii : în primul rînd se cer depuse eforturi susținute pentru realizarea unui profil de învățămînt unitar în ce privește bioingineria. Pe de altă parte, bioinginerul trebuie să facă dovada unor calități personale aparte : un puternic spirit de creativitate și originalitate, precum și manifestarea așa-numitului „reflex biologic" care ar corespunde unei capacități de intuiție a fenomenelor și proceselor biologice.

Tehnologiile microelectronice - impactul socio-economic

ÎN PRIMĂVARA acestui an, la Salzburg, în Austria, s-a desfăşurat o reuniune ştiinţifică al cărei obiect l-a constituit analiza celui mai recent studiu elaborat sub egida „Clubului de la Roma". Titlul lucrării : „Înflorire sau ruină — microelectronica şi societatea". Conţine oare microelectronica — în general, informatica —, un potenţial atît de vast de schimbare a lumii noastre încît să fie, îndreptăţită opinia preşedintelui organizaţiei amintite, Aurelio Peccei, potrivit căreia microelectronica poate avea deopotrivă efecte pozitive şi negative şi că opinia publică mondială trebuie să fie pregătita pentru ca efectele negative să fie cît mai restrînse ? Numeroase studii şi analize de largă cuprindere, desfăşurate fie de organizaţii internaţionale, fie în cadrul diferitelor state şi echipe de cercetare evidenţiază un element comun : faptul că, cel puţin la orizontul acestui sfîrşit de mileniu, microelectronica reprezintă tehnologia dominantă pe plan mondial.

Argumentele invocate privesc următoarele aspecte : 1) posibilităţile de aplicare sînt atît de numeroase încît se poate afirma că toate componentele economiei şi societăţii vor fi afectate de tehnologia microelectronică — evident în chipuri diferite ; 2) diminuarea spectaculoasă a preţurilor echipamentelor informatice anunţă o vastă şi rapidă difuziune ; 3) spre deosebire de alte tehnologii de vîrf în care creşterea producţiei era în mod necesar însoţită de o creştere a capitalului investit, în era microelectronică se conturează posibilitatea de a economisi în egală măsură capitalul şi forţa de muncă, oferind, pe ansamblu, posibilităţi substanţiale de mărire a locurilor de muncă ; 4) dacă în cazul tehnologiilor tradiţionale, pentru a se realiza reduceri de costuri trebuia să se accepte un sacrificiu al gamei de produse şi al liniilor tehnologice în sensul măririi seriilor de fabricaţie, sistemele de producţie care fac apel la microelectronică pot concilia aceste obiective ; în viitor echipamentele microelectronice de control şi comandă vor avea un grad ridicat de flexibilitate, ceea ce va permite automatizarea producţiei de serii mici, în unităţi de talie mică ; 5) tehnologia microelectronică va juca un rol important nu numai în sfera producţiei, dar şi în administraţie şi servicii ; 6) în sfîrşit, unii autori consideră că noile tehnologii au resurse pentru a susţine întreprinderile în efortul de consolidare a capacităţii lor competitive. Prin încorporarea, în sistemele de producţie, a echipamentelor microelectronice, întreprinderile îşi pot spori productivitatea pe fondul creşterii supleţei fabricaţiei, îşi pot amplifica disponibilitatea de a concepe noi produse şi de a modifica rapid gama de producţie, pot realiza produse de înaltă valoare, adaptate cerinţelor diverşilor consumatori — elemente ce reprezintă tocmai condiţiile de bază ale competitivităţii în condiţiile economiei moderne.

Dacă asupra evoluţiei, forţei de penetrare şi profunzimii efectelor tehnologiilor microelectronice se înregistrează, în rîndul specialiştilor, un consens, mai puţin clar apar efectele pe care progresul acestei tehnologii revoluţionare le va determina asupra societăţii moderne. Desigur, cantonînd în sfera previziunilor, conturarea acestor efecte poate fi realizată în termeni de probabilitate. În acelaşi timp, este evidentă cerinţa de a avansa asupra relaţiei microelectronică — societate o înţelegere coerentă, pe baze metodologice şi logice unitare, numai o asemenea abordare oferind posibilitatea identificării efectelor pe termen lung, a posibilelor conexiuni etc.

Potrivit opiniilor unor specialişti principalele planuri în care se face simţită prezenţa schimbărilor tehnologice în sfera microelectronicii sînt producţia, forţa de muncă (sub aspectele esenţiale — utilizare, redistribuire sectorială, calificare), structurile producţiei, sistemul de valori şi suprastructura societăţii moderne. Să încercăm, în cele ce urmează, o schiţare a principalelor mutaţii anticipate pentru fiecare dintre aceste sfere ale realităţii sociale.

■

La nivelul producţiei se cer evidenţiate cîteva aspecte importante. În primul rînd, evoluţia industriei electronice, subramură a industriei ce a cunoscut creşteri importante, în contrast cu situaţia din alte ramuri. Trecerea de la cele 300 000 de calculatoare (inclusiv minicalculatoarele, calculatoarele de întreprindere şi cele de birou) ce se aflau în funcţiune în anul 1975 la 900 000 în 1981 şi la peste 9 milioane de sisteme prevăzute pentru anul 1985, traseaza clar o tendinţă de dezvoltare, de expansiune a acestor producţii.

Pe un alt plan sînt urmărite efectele introducerii microelectronicii în diverse sfere de activitate — în industrie, servicii, învăţămînt, cercetare ştiinţifică. Potrivit unor scenarii, mediul industrial va cunoaşte modificări profunde. O dată cu apariţia primelor ateliere în care omul lipseşte, fiind înlocuit de roboţi, au dobîndit un contur mai clar schimbările pe care le va determina microelectronica în următorul deceniu. Prototipul uzinei anului 2 000 va fi complet automatizat, toate funcţiile diverselor compartimente fiind conexate şi reorientate logic în funcţie de un sistem informatic complex, proces care va antrena efecte considerabile pe planul reducerii consumurilor energetice.

Deosebit de interesante sînt previziunile asupra evoluţiei **structurilor producţiei,** în condiţiile penetrării continue şi pe spaţii tot mai largi a microelectronicii. Formulîndu-şi concluziile cu rezervele convenite, cercetătorii apreciază că noile tehnologii vor avea repercusiuni directe şi de amploare asupra structurii industriei, modificînd atît fluxurile materiale, financiare, de forţă de muncă dintre ramuri şi subramuri, cît şi criteriile de amplasare teritorială a unităţilor industriale. Axa pe care se vor desfăşura o serie de ajustări ale industriei este reprezentată de dimensiunile unităţilor. În ultima vreme, ca o replică la noile condiţii concurenţiale, se conturează tendinţa, la nivelul unor întreprinderi, de a se renunţa în mod progresiv la producţia de masă în favoarea seriilor mici, diversificate, adaptate cît mai bine cerinţelor specifice fiecărui beneficiar. O consecinţă directă a acestei orientări ar putea fi amplasarea în numeroase sectoare de activitate a unor unităţi de talie mică, apreciindu-se că unităţile mici şi mijlocii, beneficiind de un grad sporit de adaptabilitate, pot răspunde mai bine noilor cerinţe. Prin apariţia atelierelor flexibile însă — unităţi productive în care pot fi realizate automat serii de fabricaţie scurte şi extrem de diversificate — se anticipează o nouă revigorare a unităţilor de talie mare, care vor putea să realizeze şi o mai bună folosire a fondurilor fixe în condiţiile unei maleabilităţi sporite.

■

Un alt domeniu de mare importanţă pentru utilizarea tehnologiilor informatice îl reprezintă sistemele de aparate informatice, precum şi soft-ware-ul aferent, care este cunoscut sub denumirea de biromatică. Biromatica este adaptată muncii de birou ; în cadrul unei organizaţii ea reuneşte, pe baza unei reţele de comunicare numerică integrată, aparate capabile să transmită vocea umană, date numerice, texte şi imagini. Aceste reţele unesc între ele sisteme avansate de reproducţie şi reprografie, terminale de comunicare şi terminale de calculator, ceea ce permite accesul rapid la mijloacele de stocare şi tratare a sistemului informatic la care este conectată.

Potrivit unor analize, posibilităţile de penetrare a informaticii în munca de birou sînt extrem de largi, o proporţie ridicată a activităţii care se desfăşoară în acest domeniu poate fi standardizată şi automatizată — 43 la sută standardizată şi circa 25—30 la sută automatizată. Posibilităţile de standardizare sînt diferite de la o activitate la alta, acestea fiind foarte mari în administraţie. Dacă la aceste exemple adăugăm faptul că şi alte sectoare importante cum ar fi transportul, sistemul bancar, educaţia şi sănătatea, industria turismului vor înregistra un puternic proces de informatizare, apare mai bine în relief una din mutaţiile profunde pe care le induce tehnologia microelectronică : creşterea accentuată a productivităţii muncii în sectorul terţiar. Or, se pare că din acest unghi problema cea mai însemnată este aceea a forţei de muncă, dat fiind că deplasarea forţei de muncă pe axa primar-secundar-terţiar ce s-a produs de-a lungul ultimului secol şi jumătate, pare să fie bulversată.

DINAMIZAREA PROGRESULUI TEHNIC

Vorbind despre schimbările — probabile — pe care le va induce microelectronica în planul forței de muncă, argumentele și evaluările specialiștilor se polarizează în jurul următoarelor opinii : microelectronica va determina, spun unii, o reducere severă a locurilor de muncă ; alții susțin, dimpotrivă, că aceste efecte vor fi minore. Cei care susțin disponibilizarea, prin aplicarea microelectronicii, a unui mare număr de locuri de muncă (pînă la 30 la sută în următorii 25 de ani) invocă o serie de date faptice. Astfel, pornind de la corelația general acceptată potrivit căreia dezvoltarea unei anumite ramuri industriale antrenează, chiar în condițiile creșterii puternice a productivității, o mărire a numărului de locuri de muncă, ar fi de așteptat ca industria microelectronică să absoarbă o mare parte a forței de muncă disponibilizată prin creșterea productivității muncii în unitățile care aplică aceste tehnologii de vîrf.

În practică lucrurile evidențiază o altă fațetă ; industria electronică a înregistrat, ea însăși, puternice pierderi de personal : de exemplu, în R.F. Germania, întreaga industrie informatică și biromatică a pierdut în perioada 1970—1977 peste 20 000 de locuri de muncă. Cauza este simplă și constă în faptul că industria electronică se află angajată într-o aprigă competiție internațională vizînd reducerea costurilor, creșterea productivității muncii, simplificarea producției, această tînără subramură industrială beneficiind în mod prioritar de perfecționarea tehnologiilor electronice, deci a propriilor produse.

Diminuarea locurilor de muncă va afecta cu prioritate muncile repetitive, de manipulare a datelor, în special în sfera activităților administrative, a serviciilor. Efecte similare vor fi înregistrate, după toate probabilitățile, și în industria prelucrătoare unde noile tehnologii vor afecta o gamă de profesiuni foarte extinsă. La o extremitate figurează muncitorii de înaltă calificare care au sarcini de reglare și urmărire a mașinilor-unelte de utilizare generală ; aceste activități, ce presupun o înaltă pregătire tehnică, sînt tot mai mult substituite de calculator. La cealaltă extremitate s-ar afla muncile de calificare relativ mai scăzută sau necalificate care asigură, de exemplu, asamblarea pieselor. În sfîrșit, și în mod pozitiv, microelectronica tinde să elimine activitățile periculoase sau pe cele neplăcute (cum ar fi, de pildă, muncile ce se desfășoară în mediu toxic).

Pentru alți cercetători problema locurilor de muncă este o chestiune de grad. Cu alte cuvinte, ceea ce nu cunoaștem este măsura în care microelectronica va putea acoperi, prin locurile de muncă pe care le creează, reducerea de personal a cărei cauză rezidă în propria ei dezvoltare. Într-o ipotetică ierarhie a domeniilor ce ar putea consemna o expansiune sub aspectul ocupării forței de muncă pe primul loc s-ar situa tot industria electronică. Astfel, în S.U.A., efectivul total în industria materialului informatic aproape s-a dublat în perioada 1972—1980, pentru a atinge valoarea de 400 000 de persoane. Dar elementul care permite o înțelegere justă a acestei creșteri, precum și a evoluției în perspectivă este faptul că aceste evoluții s-au realizat în sfera elaborării de programe pentru calculator (soft ware) și de servicii informaționale.

In ultimul timp se înregistrează o inversare totală a raportului hard-ware soft-ware. Dacă în urmă cu numai două decenii 20 la sută din cheltuieli erau efectuate pentru partea de programare, restul revenind echipamentelor ca atare, în prezent soft-ware-ul reprezintă peste 80 la sută. Această mutație se traduce în termeni de ocupare a forței de muncă prin faptul că programatorii și analiștii de sisteme reprezintă astăzi 0,5 la sută din populația activă a S.U.A., proporție ce ar putea să crească la 0,7 la sută în următorul deceniu. Alte domenii considerate a fi potențiale debușee de forță de muncă sînt activitățile în întregime noi, create de microelectronică, precum și acele sfere de activitate în care microelectronica permite apariția unor inovații tehnologice.

Sînt numeroase aspectele asupra cărora cercetătorii au viziuni diferite ; o opinie comună pare totuși a se fi conturat și aceasta surprinde tendința netă spre o eliberare tot mai pronunțată a unei părți a timpului de muncă social în condițiile în care productivitatea muncii sporește, consumul material și energetic se reduce, crește calitatea și se diversifică gama produselor realizate. Dar ce soluții pot fi avansate pentru a preîntîmpina efectele negative ale disponibilizării forței de muncă ? O idee, care a fost deja încorporată în strategia antișomaj din unele țări capitaliste dezvoltate o reprezintă reducerea timpului de muncă. Un alt scenariu pus în circulație în literatura consacrată studierii efectelor microelectronicii asupra societății propune drept soluție, adoptarea unor măsuri care să orienteze dezvoltarea economiilor naționale, a economiei mondiale în ansamblu, în direcția unei creșteri calitative, prin creșterea calitativă înțelegîndu-se stimularea acelor activități care contribuie la ridicarea calității vieții. Ar fi vorba, în esență, de o orientare mai realistă a societății spre a produce pentru și în conformitate cu aspirațiile omului de mîine. Practic, prin stimularea creșterii calitative s-ar identifica și lărgi cîmpul de activitate în domenii noi ce și-ar propune să răspundă unor probleme cum sînt : preîntîmpinarea catastrofelor naturale, a poluării, a accidentelor de felurite tipuri, dezvoltarea unor noi forme educaționale, a serviciilor, a informaticii sociale, creșterea calității vieții la locurile de muncă etc. Or, în realizarea unor progrese în aceste domenii informatica este implicată fundamental, ceea ce va conduce și la o mărire a numărului de locuri de muncă.

Evident, datele cu care se operează în prezent aparțin în mare măsură posibilului. Scenariile construite astăzi vor fi sau nu validate de realitate. Asupra unui fapt însă nu planează nici un dubiu : microelectronica a devenit poate cel mai important suport al progresului actual, iar deciziile de politică științifică și economică ce vizează încorporarea efectelor aplicării acestor tehnologii dobîndesc un rol vital în asigurarea progresului fiecărei națiuni.

P. CRISTIAN

PROPUNERI

● În sfera planificării : **planificarea asimilării noilor produse și tehnologii după principii constructiv-tehnologice ; o distribuire mai judicioasă a sarcinilor de înnoire între cercetarea aplicativă, ingineria tehnologică și dezvoltarea de produs ; să se acorde prioritate fabricației acelor produse pentru care există resurse materiale, un potențial creativ puternic și specializat, posibilități tehnologice de dezvoltare competitivă ; îmbunătățirea sistemului de comensurare și planificare a eficienței economice în care să se acorde atenție următoarelor aspecte : a) promovarea unei viziuni unitare pe întreaga filieră cercetare-producător-beneficiar, în care rezultatele fiecărei verigi să fie dimensionate în funcție de rezultatul la utilizator ; b) considerarea, printr-un sistem de indicatori adecvați, a unor efecte necuantificabile cum sînt : riscul în cercetare, uzura morală a cunoștințelor, contribuția la îmbogățirea patrimoniului tehnic național, precum și a efectelor mediate ale progresului tehnic în plan social, ecologic, spiritual ; îmbunătățirea sistemului de indicatori ai înnoirii prin adoptarea unor indicatori care să evidențieze efectele finale în planul producției ; alcătuirea planului tehnic prin cuprinderea simultană a tuturor activităților aferente asimilării (inclusiv controlul de calitate).**

● În plan decizional : **creșterea autorității și inițiativei centrale-lor în selectarea și eșalonarea sarcinilor de asimilare ; în relația producător-beneficiar să se acorde un rol mai mare acestuia din urmă în ce privește deciziile de înnoire ; să se evite practica omologărilor condiționate la noile produse și tehnologii ; adaptarea mai operativă a programelor de înnoire la cerințele pieței interne și externe ; decizia de înnoire să se întemeieze pe o analiză comună — a producătorului și beneficiarului —, în așa fel încît să fie evaluate influențele tuturor factorilor ce concură la valorificarea potențialului tehnic al produselor și tehnologiilor.**

● În sfera organizării : **extinderea, în întreprinderi, a atelierelor de prototipuri și a bancurilor de probe ; studierea oportunității și a posibilităților de extindere a unităților de cercetare profilate pe produse ; creșterea numărului de complexe integrate de tipul cercetare științifică-dezvoltare tehnologică-producție ; orientarea fondurilor de cercetare în așa fel încît să fie mai bine susținute procesele de inovare ; extinderea formulei organizatorice a echipelor de cercetare complexe formate din cercetători, proiectanți, specialiști din producție ; orientarea în mai mare măsură spre activități creative a cadrelor tehnico-inginerești.**

Dosar realizat de
Cristian POPESCU

Dezbatere

PROCESE ȘI FENOMENE ACTUALE DIN ECONOMIA MONDIALĂ (I)

ECONOMIA mondială este confruntată în prezent cu numeroase fenomene de o deosebită complexitate, care împietează grav asupra situației maselor muncitoare din țările capitaliste ca și asupra posibilităților țărilor în curs de dezvoltare de a ieși din starea de sărăcie în care se găsesc. **„Gravitatea situației internaționale actuale** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982, **este determinată și de accentuarea crizei economice mondiale care se manifestă ca o furtună de mare intensitate, cuprinzînd practic toate statele lumii"**. Încetinirea generală a ritmurilor de creștere economică și chiar stagnarea în unele țări capitaliste, cote fără precedent ale șomajului în perioada postbelică, criza energetică și a materiilor prime, accentuarea instabilității monetar-financiare, rate excesive ale dobînzilor, persistența inflației, agravarea decalajelor dintre țările avansate și cele în curs de dezvoltare, manifestările unor practici neocolonialiste, încălcări ale libertății și suveranității naționale, diverse forme de exploatare a unor țări de către altele și de către monopolurile transnaționale, sînt numai unele dintre aspectele pe care le prezintă tabloul lumii contemporane.

Pentru a contribui la descifrarea unor asemenea realități complexe, a mecanismelor și implicațiilor actualei crize din economia mondială „Revista economică" a inițiat, cu sprijinul Secției de științe economice a Academiei de Științe Sociale și Politice, Academiei „Ștefan Gheorghiu" și Institutului de economie mondială, cu participarea a numeroși specialiști, cadre din cercetare și din învățămîntul superior, un ciclu de dezbateri consacrate analizei multilaterale a unora din fenomene și procesele actuale caracteristice vieții economice internaționale.

În acest număr al revistei începem publicarea unei sinteze a discuțiilor purtate. La primele două ședințe au participat : academician Roman Moldovan, vicepreședinte al Academiei de Științe Sociale și Politice, Costin Murgescu, membru corespondent al Academiei, directorul Institutului de economie mondială, Tudorel Postolache, membru corespondent al Academiei, prof. dr. Gheorghe Badrus, prorector al Academiei „Ștefan Gheorghiu", prof. dr. Constantin Moisuc, prof. dr. Mircea Nicolaescu, dr. Andrei Vela (Academia „Ștefan Gheorghiu"), prof. dr. Gheorghe Crețoiu (Universitatea din București), dr. Eugen Dijmărescu, dr. Aurel Ghibuțiu, Mugur Isărescu, Radu Vasile (Institutul de economie mondială), Daniel Dăianu, dr. Vasile Pilat, dr. Sorica Sava (Institutul de economie socialistă), dr. N. S. Stănescu.

Din partea redacției lucrările dezbaterii au fost deschise de tovarășa dr. Maria D. Popescu.

Maria D. Popescu — Mulțumindu-vă din partea „Revistei economice" pentru participare îmi permit să schițez succint obiectivele dezbaterii noastre. Avem misiunea dificilă de a încerca să desprindem din peisajul umbrit și contorsionat al vieții economice internaționale, fenomenele și elementele noi ce ar putea fi caracteristice pentru evoluția economică viitoare, de a desprinde și sesiza soluțiile prin care diferitele state încearcă să iasă din hățișul dificultăților generate de criza economică mondială. Întrucît diferitele discipline investighează, dar disparat, aspecte ale economiei mondiale, cercetează cauzele încetinirii ritmurilor creșterii și consecințele acesteia — subutilizarea capacităților de producție și a forței de muncă, inflația — ori perturbările fluxurilor comerciale și monetar-financiare, tendințele protecționiste, agravarea procesului de adîncire a decalajelor dintre țările industrializate și cele în curs de dezvoltare etc., am putea să ne întrebăm ce putem aduce nou prin dezbaterea noastră ? În primul rînd, depășirea limitelor strictei specializări și încercarea ca, pe baza cunoștințelor și informațiilor acumulate în fiecare domeniu să dezvăluim marea complexitate a realităților economice, interacțiunile, conexiunile și interdependențele dintre multiplele aspecte și fenomene mai vechi sau mai noi ale politicilor economice agravate și exacerbate de criza economică mondială. Încercînd să înțelegem complexitatea vieții economice a lumii să studiem cum se asamblează și cum se organizează diferitele ansamble ale mecanismului economic.

Invitînd la dezbatere cadre ce se confruntă în practica economică cu aspectele noi ale perturbărilor de pe piața mondială și în același timp cercetători, teoreticieni, cadre didactice care prelucrează informații noi și reflectează asupra lor, sperăm să obținem o cantitate cît mai mare de informații și idei referitoare la ceea ce se petrece acum în lumea economică.

Dacă, așa cum spun fizicienii, universul este un amestec de ordine și dezordine, că dezordinea e creatoare de ordine am putea presupune că și în viața economică a lumii lucrurile se petrec în mod asemănător. De aceea, am putea să încercăm să scrutăm cum se conturează evoluția economiei viitoare, cum apar germenii, elementele unei noi ordini economice internaționale din chiar dezordinea care pare să fi atins proporții necunoscute pînă acum. Unind și confruntîndu-ne cunoștințele am putea printr-un efort colectiv, să răspundem unui comandament de mare actualitate, de a furniza idei, sugestii, menite să contribuie la fundamentarea deciziilor de politică economică atît de importante pentru destinul economiei românești. Timpul este cela care va valida sau invalida ideile din discuția de astăzi, iar preocuparea noastră de căpetenie este aceea de a fi utili pregătirii politicilor economice de viitor ale țării.

În legătura cu obiectivul primei dezbateri și pregătirea intrării în discuție, tovarășul profesor Costin Murgescu va avea bunăvoința să contureze sfera preocupărilor noastre viitoare.

Costin Murgescu — Mulțumind conducerii „Revistei economice" pentru inițiativa luată, aș dori să subliniez interesul cu care membrii Secției de Științe Economice a Academiei de Științe Sociale și Politice participă la acest ciclu de dezbateri. Tematica propusă este generoasă și de o evidentă actualitate. Nu insist asupra acestui aspect. Mi se pare, însă, că pentru ca o dezbatere să fie fructuoasă nu este suficientă existența unei tematici generoase și a unei gazde primitoare. Este necesar ca între participanți să existe și o deplină unitate de vederi cu privire la obiectivele urmărite. Aș dori să fac, ca atare, cîteva comentarii introductive.

Ce urmărim prin această dezbatere ?

Cred că nimeni nu își propune să ne întîlnim pur și simplu pentru a repeta teze cunoscute, pentru a repeta ceea ce spunem la cursuri sau citim zilnic în ziare.

Rațiunea unei dezbateri ca aceea la care ne-am propus să participăm nu poate fi decît realizarea unui pas înainte în cunoașterea, înțelegerea și interpretarea corectă a unor noi fenomene și procese de bază din economia mondială. Cu alte cuvinte ne propunem să ne confruntăm punctele de vedere la care am ajuns fiecare în parte în legătură cu aceste fenomene și procese noi.

În ce scop ? Desigur, pentru a încerca să ajungem în final la cristalizarea unor concluzii comune. Este necesar un asemenea efort ? Mi se pare imperios necesar.

În primul rînd, deoarece economia națională se dezvoltă ca una din componentele economiei mondiale și nimic din ceea ce se întîmplă în acest cadru foarte larg nu ne este și nu ne poate lăsa indiferenți.

În al doilea rînd, pentru că trebuie să privim tendințele de pe arena internațională „cu ochi românesc". Înțeleg prin această formulă un efort de a înțelege cu obiectivitate, cu rigoare științifică, ceea ce se întîmplă în jurul nostru și de a trage apoi concluzii asupra a ceea ce avem de făcut spre a depăși dificultățile pe care le creează tuturor țărilor actuala criză economică mondială.

Din această preocupare decurge, fără îndoială, necesitatea de a ne concentra atenția nu atît spre ceea ce s-a întîmplat ieri sau se întîmplă astăzi, cît mai ales asupra modului în care considerăm că va evolua economia mondială în perioada următoare. O asemenea abordare prospectivă mi se pare esențială pentru a asigura utilitatea practică a schimbului nostru de informații și de opinii. Ar trebui, cu alte cuvinte, să încercăm să

depistăm acele fenomene și procese de care este necesar să ținem seama în procesul de elaborare a strategiei economice pentru ultimele decenii ale acestui secol. Recunosc că o asemenea abordare implică anumite riscuri ; am putea face erori. Mult mai mari riscuri decît dacă ne-am limita la menționarea diferitelor opinii și interpretări ale altora, oricît de respectabile ar fi acestea.

Consider că a sosit de mult momentul ca cercetarea noastră economică să-și asume responsabilitățile ce-i revin, să tragă concluzii practice din ceea ce spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu cînd arăta că pericolul care pîndește științele sociale nu este eroarea în formularea unor concluzii noi, ci teama de a nu greși, ceea ce duce la simpla repetare a unor teze care poate că de mult nu mai corespund realităților.

Desigur, căutarea permanentă a adevărului — rațiunea cercetării — mărește răspunderea, inclusiv răspunderea pentru reducerea la minimum a posibilității de a greși. Tocmai aceasta mi se pare a fi principala funcție a dezbaterilor științifice în analiza creatoare a mersului social, inclusiv a mersului economiei mondiale.

Printr-o dezbatere liberă, deschisă, principială, putem să ne corectăm imperfecțiunile în cercetare, să îmbunătățim argumentarea unei teze, să înțelegem necesitatea de a renunța la alta, care nu se verifică în observațiile celorlalți, să identificăm o pistă nouă pe care ar trebui să orientăm cercetarea, ș.a.m.d.

Un ultim comentariu introductiv. Vom discuta despre crize, despre criza mondială, despre crizele globale, despre crizele structurale, despre criza ciclică din capitalism, ș.a.m.d. Aș reveni, în legătură cu această temă, la o observație anterioară referitoare la implicațiile practice ale dezbaterii noastre.

Din nici o criză economia unei țări, unui grup de țări sau economia mondială în ansamblul ei, nu a ieșit printr-o simplă reînnoire a condițiilor anterioare crizei. Se compară în occident actuala criză cu criza din 1929—1933 ; mi se pare că este o comparație care poate genera confuzii. Dar, în sfîrșit, din criza din 1929—1933, economia capitalistă a ieșit numai pe baza unor rupturi în raport cu teoriile și politicile economice anterioare, rupturi care au permis capitalismului parcurgerea unei noi etape și punerea în valoare a unor noi resurse.

Criza economică mondială din zilele noastre are o natură diferită, un caracter infinit mai complex, dimensiuni și implicații necomparabile cu criza țărilor capitaliste din 1929—1933. Poate cineva să creadă că economia mondială ar putea să iasă din această criză printr-o simplă reconstituire a situației anterioare, **fără o transformare radicală a bazei sale materiale** de producție, fără schimbări adînci în diviziunea mondială a muncii, ca și în dispozitivul raporturilor de forță pe arena internațională ?

Asemenea schimbări se pregătesc în momentul de față. Sînt valurile din adîncuri ale ciclonului mondial de care vorbim și care își vor pune amprenta pe evoluția post-criză a tuturor țărilor lumii. Cred că ar fi bine să reflectăm la aceste implicații în cursul dezbaterii noastre, indiferent de aspectul concret pe care-l vom aborda.

Constantin Moisuc — După părerea mea, în cadrul dezbaterii ar trebui să îmbinăm obiectivele strategice cu cele tactice, în sensul de a aborda și unele aspecte mai limitate, pe termen mai scurt.

Costin Murgescu — N-aș vrea să fiu înțeles greșit. Analiza periodică a evoluției conjuncturii economice internaționale este extrem de importantă. La Institutul de economie mondială avem, pe această temă, dezbateri trimestriale cu colegii noștri din întreprinderile de comerț exterior spre a trage împreună concluzii de utilitate practică imediată. Avem de două ori pe an discuții pe aceeași temă cu institutele similare din țările socialiste.

Nu cred însă că obiectul acestei dezbateri este analiza evoluției curente a conjuncturii economice internaționale, după cum nu mi se pare a fi nici creionarea profilului economiei mondiale după anul 2000, deși am făcut și un asemenea exercițiu, ca de altfel toate institutele similare din lume.

Tovarășa Maria Popescu ne invita, în cuvîntul de deschidere, să venim cu fapte noi, care ne apar ca semnificative, spre a le interpreta împreună. În legătură cu această invitație, cred că trebuie să avem în vedere acele fapte și tendințe care au o semnificație pe termen lung, deoarece transformarea economiei mondiale reprezintă un proces treptat și îndelungat. Aș dori să iau un exemplu concret. Sub imperiul crizei energetice și a materiilor prime, al progresului științifico-tehnic, industrializării țărilor în curs de dezvoltare și al adîncirii concurenței pe piețele internaționale, are loc o reînnoire rapidă a produselor și un proces intens de transformări în structura industrială a lumii.

În acest context, partidul nostru pune de mai mulți ani problema perfecționării structurii industriale a României și a ridicării competitivității exporturilor noastre. În practică, asemenea probleme se rezolvă uneori cu încetineală și capacitatea noastră de export suferă din acest motiv. Cred că dezbaterile noastre asupra implicațiilor actualei crize economice mondiale trebuie să contribuie la crearea unei stări de spirit în ministere și centrale producătoare de natură să favorizeze o mai intensă și permanentă preocupare pentru transpunerea în fapt a sarcinilor de partid.

Cum ?

Arătînd ce se întîmplă în industria mondială, ce tendințe se prefigurează, cum acționează concurenții noștri spre a ține pasul cu cerințele mereu noi ale pieței mondiale. Altfel, vom continua să producem o serie de mărfuri pe care mîine nimeni nu le va mai cere.

În acest sens, văd îmbinarea investigării economiei mondiale cu exigențele care stau astăzi în fața economiei românești ; în acest sens vorbeam despre utilitatea practică a dezbaterii de către noi a crizei mondiale, despre necesitatea de a ține seama de ceea ce se petrece în „mișcările de adîncime" ale actualei furtuni mondiale.

Gh. Badrus — Economiștii din România se află în prezent în stadiul în care, călăuziți de profundele analize și concluzii ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la situația economiei mondiale, consideră că aceasta este bîntuită de o criză economică mondială care afectează toate țările. Ideea caracterului mondial al crizei economice este tot mai larg împărtășită. De aceea, cred că dezbaterea noastră trebuie să pornească de la această realitate și să meargă mai departe. Este adevărat că în unele țări, mai ales socialiste, sînt unii economiști care încă mai consideră că criza economică ar afecta numai țările capitaliste dezvoltate, ar fi cantonată numai în zona acestora și a țărilor în curs de dezvoltare, recent eliberate de sub jugul colonial, în timp ce țările socialiste ar fi imune la astfel de fenomene. Asemenea opinii își au originea în concepția cu privire la existența a două economii mondiale, două diviziuni internaționale ale muncii și două piețe mondiale, al cărei caracter neștiințific a fost însă evidențiat de viață.

La o recentă reuniune științifică la care participau specialiști din țări socialiste, s-au expus puncte de vedere diferite cu privire la raportul dintre socialism și crizele economice. În timp ce unii economiști, politologi afirmau că nu pot exista crize în condițiile socialismului, alți oameni de știință arătau că socialismul poate să cunoască și el crize — ba chiar nu numai economice, ci și sociale. După opinia celor din urmă, fenomenul crizei poate apare în socialism nu numai ca ceva adus din afară, ci este posibil ca, în anumite situații, el să fie generat de condițiile interne dintr-o țară sau alta.

În ceea ce privește dezbaterea noastră, pornind de la punctele de vedere larg împărtășite de economiștii noștri și mai ales de la nevoile și procesele evoluției economiei românești, mi se pare că, pe termen scurt, trebuie să ne intereseze asemenea probleme teoretice cu implicații practice, cum sînt : încotro și cum va evolua mai departe criza economiei mondiale ? Cît va mai dura această criză ? Cum, pe ce căi se poate ieși din criza economică mondială ? Cum reacționează diferitele țări la fenomele de criză ?

O altă idee la care aș vrea să mă opresc este aceea că criza economică mondială trebuie privită cu toată luciditatea și realism științific. Adesea, în presă sau în propaganda noastră criza economiei mondiale este prezentată și înțeleasă ca un fenomen care ar cuprinde în mod uniform toate structurile acesteia, toate țările, ca un fel de calamitate ce s-ar asemui cu o inundație care șterge totul în calea ei. Or, cred eu, criza economică și urmările ei trebuie privite nuanțat. Desigur, criza energetică, criza materiilor prime, criza alimentară, criza valutar-financiară au zdruncinat importante structuri ale economiei mondiale, dar, alături de acestea, sînt alte structuri, cum sînt construcțiile de mașini, cercetarea științifică, ce nu au fost afectate în măsura în care să ne permită să le considerăm că trec printr-o criză gravă. Dintr-un alt punct de vedere sînt și unele economii naționale, cum pare a fi cea a Japoniei, pe care nu le putem considera zguduite de spasmele unei crize economice. Aceasta nu înseamnă că structurile economice sau economiile naționale amintite nu întîmpină greutăți serioase deoarece ele sînt legate prin lanțul interdependențelor de restul economiei mondiale. De aceea, mi se pare corect să considerăm că peste modelul crizei actuale se conturează și modelul schimbării, modelul tranziției în care se află economia mondială în această etapă. Criza economică și manifestările ei trebuie examinate sub multiplele lor fațete contradictorii în dinamica lor și în perspectivă.

O ilustrare în acest sens o constituie modificările ce au loc în diviziunea internațională a muncii. După cum se știe, în ultimii ani se observă fenomenul transferului unor producții și ramuri energointensive din țările dezvoltate spre cele în

curs de dezvoltare. Pe bună dreptate, acest transfer este prezentat adeseori ca o cale de a trece efectele crizei energetice pe umerii țarilor în curs de dezvoltare, dar, în același timp, este evident că el adîncește interdependențele dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, imprimîndu-le noi dimensiuni. Accentuarea acestui transfer va influența asupra locului ocupat de țarile în curs de dezvoltare în diviziunea internațională a muncii. Se poate aprecia că, în aceste condiții, după fenomenele actuale și după depășirea crizei economice mondiale vor apare noi interdependențe între cele două categorii de țări, care vor face țările dezvoltate mai sensibile la situația din țările în curs de dezvoltare, chiar în domeniul producțiilor energointensive. Această modificare în relațiile cu țările dezvoltate va fi — într-un anumit fel — în favoarea țărilor în curs de dezvoltare. Cred că putem prevedea, totodată, modificări în anii ce urmează în însăși diviziunea internațională a muncii între țările dezvoltate, pe baza modificărilor calitative ce au loc în domeniul tehnic, în evoluția forțelor de producție, cum sînt dezvoltarea largă a microelectronicii, introducerea roboților, extinderea automatizării, folosirea biotehnologiilor ș.a. Impactul crizei economice accelerează adoptarea unor tehnologii mai eficiente.

O ultimă idee la care vreau să mă refer este aceea a efectelor contradictorii ale crizei asupra procesului acumulării, care este unul din axele de bază ale reproducției. Pe de o parte, în prezent, în condițiile crizei, se manifestă cu putere factori de frînare a procesului investițional, cum sînt : scăderea profiturilor capitaliste într-o serie de ramuri ; prezența capacităților de producție create în ultimii ani, unele din ele nici pe departe amortizate, care nu fac necesare noi investiții și pe care cei ce le dețin caută să le folosească cît mai intens, deoarece sînt utilizate mult sub posibilități ; împletirea crizelor din diverse domenii — energetic, al materiilor prime, prețurile ridicate la mașini și utilaje, care au scumpit mult producția și investițiile noi ; rata ridicată a dobînzilor, care reprezintă întotdeauna o piedică în calea efectuării de noi investiții. Pe de altă parte, există necesitatea stringentă a unor mijloace mai mari decît pînă acum pentru investiții, solicitate de faptul că unele dintre noile obiective folosesc tehnologii noi mai puțin energointensive sau care economisesc materiile prime, dar sînt mai scumpe, se introduc mașini-unelte superioare ca precizie și randament, se trece la linii automatizate mai flexibile, mai ușor adaptabile la cerințele ce intervin. Aceste procese impun o rată ridicată a acumulării, a cărei realizare este însă frînată de procesele menționate mai înainte. Toate acestea constituie o explicație esențială a stagnării prelungite, a ritmurilor reduse pe care le înregistrează economiile multor țări. Un alt fenomen îl constituie reorientările care au loc în fluxurile investiționale. Pe plan intern, investițiile se îndreaptă în primul rînd spre ramurile purtătoare ale progresului tehnic modern, dar aceste reorientări se petrec mai încet ; pe plan internațional, fenomenul care se observă este cel al creșterii investițiilor de capital în țările în curs de dezvoltare pentru a asigura profituri mai ridicate și a contracara scăderea ratei profitului în țările dezvoltate.

N. S. Stănescu — După părerea mea, este firesc să existe diferite accepții date noțiunii de criză pentru că însăși concepțiile despre evoluția — pe termen scurt, mijlociu și lung — a economiei diferă astăzi în rîndurile economiștilor. În cele ce urmează voi încerca să rezum, pe cît este posibil acest lucru, concluziile la care am ajuns în ultimii ani, bine înțeles fără să consider că aceste concluzii ar putea fi general acceptabile.

Oscilațiile economice cele mai frapante și care șochează imediat și cel mai brutal populația oricărei țări sînt cele pe care le-aș denumi oscilațiile conjuncturale ciclice sau periodice ale creșterii economice. Aceste oscilații sînt determinate de „pendularea" economiei între perioade de creștere și perioade de scădere sau încetinire a creșterii. Acest tip de oscilații a fost observat și descris încă de pe la jumătatea secolului trecut, punîndu-se în evidență periodicitatea și alternanța fazelor ciclului. După cum se știe din schițele planurilor „Capitalului", Marx hotărîse să dedice un capitol sau subcapitol aparte crizelor economice, fără ca el să fi avut vremea să ducă la bun sfîrșit intențiile sale. În schimb, el a cuprins numeroase pasaje relativ scurte și izolate ce se referă la crize în toate cele trei volume ale „Capitalului" ca și în manuscrisul publicat postum sub titlul de „Teorii asupra plusvalorii". Caracterul nesistematic al tratării a făcut ca ulterior, în literatura economică postmarxiană, să existe numeroase interpretări contradictorii. Aș aminti numai cîteva dintre acestea : interpretarea crizei ca efect al subconsumului maselor, al supraproducției în raport cu puterea de cumpărare, al disproporției dintre ramurile economiei naționale, al lipsei de planificare etc etc. În forma sa cea mai abstractă și mai larg acceptată, criza a fost explicată prin contradicția dintre caracterul tot mai social al producției și caracterul tot mai privat al însușirii produselor. Dar pentru că această contradicție este permanentă iar crizele doar periodice se adăuga o explicație suplimentară : periodicitatea are la bază reînnoirea în masă a capitalului fix. Este cert că fluctuațiile investițiilor constituie o componentă importantă a ciclului și ca dinamica unei serii de indicatori economici fundamentali este în strînsă legătură cu ele, așa cum au demonstrat cercetările interbelice ale școlilor, de studiere a conjuncturii.

Acest tip de oscilații, ale creșterii economice, pot fi considerate a fi fluctuațiile economice „fundamentale", putînd cuprinde ansamblul sau numai unele subsisteme ale economiei naționale. Acțiunile de politică economică anti-criză au în vedere tocmai un asemenea gen de dezechilibre. Nu putem însă uita că procesul creșterii economice este fluctuant în timp, ca și faptul că el se desfășoară în mod inegal în diferitele ramuri și subramuri. Inițial, efectele unei asemenea creșteri inegale sînt puțin sau chiar deloc perceptibile. Cu timpul, modificările mărunte se acumulează și capătă asemenea dimensiuni încît se constată că înseși structurile s-au transformat sau sînt pe cale să se transforme radical. Aș da un singur exemplu : mutațiile importante în structura populației active și a produsului intern brut în perioada postbelică. Țări cum sînt Canada, Austria, R.F.G., Finlanda, Franța, Danemarca ș.a. și-au văzut populația activă neagricolă sporind de la circa 70% la peste 92 sau chiar 96%, iar țări ca Japonia și Italia de la 48—52% la 85—87% din totalul populației active, paralel cu scăderea ponderii agriculturii în P.I.B. de la 30—32% la 3—4% sau cel mult 8—9%. Acest tip de mișcare a economiei am putea-o denumi pocesul dezvoltării, ea reflectînd mutațiile structurale. Dar este important de observat că mutația ca atare nu este resimțită pe parcurs în mod brutal, ci numai la un anumit moment cînd structurile vechi intră într-o adevărată criză și ele se cer remodelate. Astfel de crize structurale au loc începînd cu forțele productive și terminînd cu relațiile social-economice. Din studierea dinamicii pe termen lung a economiei capitaliste reiese că astfel de crize structurale au existat și în alte perioade istorice. Trecerea capitalismului de la un stadiu la altul are loc, după toate indiciile, pe baza unor asemenea crize structurale. Ceea ce se poate remarca este faptul că mișcarea pe termen lung ce modifică structurile tehnice, tehnico-economice sau social-economice pare să alcătuiască și ea un ciclu specific, deosebit de cel al creșterii economice. Este știut că Schumpeter a denumit acest tip de mișcare „ciclul Kondratieff", deși el fusese menționat mult mai înaintea sa de către Marx și fusese descris de către alți economiști la începutul secolului nostru. Este sigur că un asemenea ciclu trebuie interpretat ca urmare a unei mișcări mai profunde, dar mai lente, și care are loc tocmai ca urmare a creșterii economice și a fluctuațiilor acesteia.

Ca atare, în practică, mișcările de diferite tipuri ale economiei nu apar distincte și în forme pure, ci într-o strînsă intrepătrundere, ele fiind separabile numai în aparență, din motive metodologice. În fapt, coincidența unei crize ciclice a creșterii cu o criză structurală poate avea loc doar la intervale mari sau relativ mari de timp, iar în astfel de momente însăși criza — și mai ales depresiunea care o urmează — capătă dimensiuni și o profunzime cu totul deosebite. Tocmai cu o astfel de coincidență istorică avem de a face în prezent, după opinia mea. Astăzi, structurile tehnologice, ale producției și consumului, ale acumulării și investițiilor, ale veniturilor și productivității muncii etc. se află într-o perioadă de remodelare, iar prelungita depresiune pe care o studiem în prezent se explică mai ales prin faptul că adaptările radicale cerute de criza structurală nu pot avea loc brusc sau automat. Un asemenea fenomen cum este șomajul cronicizat la nivele înalte arată că ajustările de tip conjunctural ce rezolvau, de regulă, o criză obișnuită a creșterii nu sînt operante într-o perioadă de criză și apoi de depresiune de tip structural.

Doar cîteva cuvinte despre dimensiunea internațională a crizelor care, probabil, va ocupa un loc însemnat în dezbaterile noastre. După cum s-a putut observa în decursul istoriei, nu orice criză petrecută într-una sau mai multe țări devine o criză realmente mondială, chiar dacă țara respectivă are o pondere importantă în economia lumii. Mondializarea crizei are loc, după toate indiciile, numai în măsura în care sînt afectate profund și pe durată circuitele comerciale, monetare, financiare etc. internaționale. După opinia mea, și pe plan mondial putem deosebi cele două tipuri de mișcare și, respectiv, de crize — ale creșterii, pe de o parte, ale dezvoltării sau structurale, pe de altă parte.

MALAYEZIA

Accelerarea industrializării — principalul obiectiv strategic

CU O POPULAȚIE de 14,2 milioane locuitori și o suprafață de 300 mii kmp, Malayezia s-a remarcat în ultimul deceniu ca o țară cu una dintre cele mai dinamice economii din lume. Produsul intern brut s-a majorat în perioada 1970—1980 de peste 4 ori în valori absolute, înregistrînd o creștere medie reală de 8% anual. Ca urmare, PIB/locuitor a sporit în aceeași perioadă în medie cu 5,4% pe an, ajungînd în 1980 la 1 670 dolari S.U.A.

Evoluția dinamică a economiei malayeziene s-a bazat în principal pe importantele încasări valutare pe care i le-au asigurat exporturile de ulei de palmier (56% din exportul mondial), cauciuc natural și piper (42%), lemn dur (37%), cositor (32%), dar în primul rînd exportul de țiței. De altfel, Malayezia a devenit în ultimii ani o țară „petrolieră", în sensul că țițeiul a ajuns să reprezinte principalul produs de export deținînd circa 25% din volumul valoric al exporturilor în anii 1980—1981.

Cu toate că rezervele de țiței nu sînt prea importante (circa 300 milioane tone — locul 22 în lume), producția s-a majorat rapid îndeosebi după anul 1973, ajungînd la 13 milioane tone în 1981 (14,5 milioane tone planificat pentru 1982).

Un nou impuls pentru întreaga economie se așteaptă odată cu trecerea la valorificarea pe scară largă a principalei bogății a țării — gazele naturale. Cu rezerve estimate la 30—35 mii de mrd. mc, Malayezia ocupă din acest punct de vedere locul 12 în lume.

Planul cincinal 1981—1985, cel de-al patrulea plan cincinal al Malayeziei, marchează trecerea acestei țări la o nouă etapă de dezvoltare, caracterizată prin accelerarea industrializării și transformarea industriei în principala ramură a economiei. Accentul va fi pus pe dezvoltarea cu precădere a industriei grele și a acelor industrii care valorifică superior bogățiile țării. Planul 1981—1985 are ca principal obiectiv realizarea unei creșteri economice de 7,6% pe an pe seama creșterii industriei prelucrătoare cu 11% anual, a construcțiilor cu 9%, a transporturilor și comunicațiilor cu 8%, a industriei extractive cu 5,8%, a agriculturii cu 3% etc. La sfîrșitul perioadei de plan se prevede ca industria prelucrătoare să dețină 23,9% din P.I.B. (față de 20,5% în 1980), agricultura 17,8%, construcțiile 4,8%, transporturile și comunicațiile 6,6%, industria extractivă 4,3% etc.

Unele dintre cele mai ambițioase proiecte de investiții vizează valorificarea complexă a zăcămintelor de gaze naturale și țiței, atît prin crearea unor unități petrochimice, cît și prin construirea unor unități în industrii conexe. Principalul obiectiv îl reprezintă instalația de lichefiere a gazelor de la Bintulu, care va avea în final o capacitate de 6 milioane tone/an gaze lichefiate. Tot în această regiune se vor construi un combinat pentru fier spongios și o instalație de metanol, ambele utilizînd gaze naturale. Costul celor trei proiecte este estimat la peste 4 miliarde dolari. Într-o altă regiune a țării bogată în gaze naturale, la Telok Kalong se va construi un combinat siderurgic cu o capacitate de 600 mii tone/an și un laminor cu o capacitate similară (cost 250 milioane dolari), ambele utilizînd în procesul de producție gazele naturale. Se are în vedere de asemenea construirea unor fabrici de îngrășăminte cu azot (în special uree), care ar constitui încă o cale de valorificare a gazelor naturale.

Pe de altă parte, firma de stat Petronas (societatea națională petrolieră malayeziană) și-a propus să majoreze capacitatea de rafinare a țițeiului pentru a satisface consumul intern în creștere.

Beneficiind de abundența resurselor energetice, firma malayeziană de stat HICOM construiește în insula Langkawi o fabrică de ciment cu o capacitate de 1,2 milioane tone/an, care va intra în funcțiune în 1984. Firma planifică dublarea capacității într-o etapă viitoare și construirea în statul Johore a unei fabrici de clinker de 600 mii tone/an.

Firma HICOM intenționează de asemenea să construiască în viitorii ani o fabrică de automobile, o fabrică de motociclete și o fabrică de celuloză și hîrtie.

Nicolae Laurențiu OS.
Institutul de economie mondială

(Continuare în pag. 31)

KUWEIT

Valorificarea veniturilor petroliere

DEZVOLTAREA economică și prosperitatea Kuweitului — din punct de vedere al nivelului P.I.B./locuitor (19 818 dolari în 1980) această țară se află pe primul loc în lume — s-a bazat integral pe țiței, singura resursă naturală importantă a țării, din care deține rezerve considerabile. Spre deosebire de alte țări exportatoare de țiței, pentru Kuweit, problema diversificării economiei, în vederea reducerii dependenței de veniturile petroliere, nu s-a pus cu atîta acuitate. Veniturile generate din exploatarea acestuia au determinat, pe de o parte, schimbări importante în structura economică a țării, iar pe de altă parte, utilizarea acestora în efectuarea de plasamente în străinătate, conducînd la obținerea unor importante venituri, al căror nivel va depăși, începînd din acest an, pe cel al veniturilor petroliere.

Datorită poziției geografice strategice avantajoase în zona Golfului, precum și a resurselor financiare considerabile, Kuweitul a devenit un important centru comercial și financiar pentru Orientul Mijlociu. Paralel, autoritățile kuweitiene au adoptat, în cadrul strategiei generale de diversificare a economiei, o politică activă de industrializare, ale cărei principale obiective vizează, pe de o parte, dezvoltarea industriei chimice și petrochimice, în vederea valorificării superioare a țițeiului și a gazelor naturale, iar pe de altă parte, crearea și dezvoltarea unor ramuri industriale menite să substituie importurile. Astfel, s-au realizat importante obiective industriale în domeniul valorificării țițeiului, producției de îngrășăminte, în siderurgie, și în ramuri industriale legate de construcții. Acestea au fost amplasate pe platforma industrială de la Shu'aybah și la Shuwaykh.

În ce privește exploatarea gazelor naturale, explorările se concentrează în regiunea Permian Field și în zona off-shore de la Khafji.

Sînt avute în vedere proiecte de captare a gazelor asociate și lichefierea acestora în țară. Paralel se fac explorări pentru depistarea de noi cîmpuri petrolifere în regiunile Burgan, Fars și în zone marine. Compania petrolieră kuweitiană (K.O.C.) se preocupă de valorificarea inclusiv a rezervelor de țiței cu conținut ridicat de apă sărată, fapt pentru care numeroase centre de colectare vor fi dotate cu instalații de desalinizare și deshidratare.

În prezent, printre cele mai importante proiecte de investiții aflate în curs de realizare sau în perspectivă se numără extinderea capacităților de producție în industria de îngrășăminte prin construirea în cadrul complexului de la Shu'aybah, a unei linii pentru producerea amoniacului cu o capacitate de 1 000 tone pe zi. În prezent a început să producă aici o fabrică de melamină cu capacitate de 15 mii tone/an, produsele fiind destinate exportului. De asemenea, se are în vedere realizarea unui important proiect de valorificare superioară a gazelor naturale prin producerea de olefine și produse aromatice. Un alt obiectiv industrial important îl constituie construirea unei oțelării proiect al cărui cost este estimat la 70 milioane dolari.

În industria materialelor de construcții se preconizează extinderea capacităților de producție pentru ciment prin realizarea, împreună cu Arabia Saudită, a unei societăți mixte de producție și de asemenea construirea unei fabrici de sticlă și obiecte de sticlă cu o capacitate anuală de 33 mii tone.

Contribuția industriei prelucrătoare la formarea produsului intern brut — în prețuri constante — a crescut de la 4 la sută în anul 1971 la peste 7 la sută în 1980.

Doina DAN
Institutul de economie mondială

(Continuare în pag. 31)

R.S.F. IUGOSLAVIA

Jaloane ale dezvoltării agriculturii

ÎN PERIOADA postbelică agricultura iugoslavă a făcut pași importanți în direcția acoperirii necesarului intern de produse alimentare pentru populație și de materii prime pentru industrie, precum și în direcția creării unui excedent de export la o serie de produse agroalimentare. Acest lucru s-a realizat mai puțin pe calea extensivă (suprafața agricolă totală crescînd de la 13,9 mil. ha în 1950 la 15 mil. ha în 1960 și scăzînd apoi la 14,3 — 14,4 mil. ha în a doua jumătate a deceniului trecut) și îndeosebi pe calea intensivă, ceea ce rezultă din evoluția randamentelor medii la principalele culturi agricole (în tone/ha) :

Cultura	1950	1960	1970	1980
Grîu	1,03	1,73	2,07	3,36
Porumb	0,94	2,39	2,95	4,22
Orez	2,3	3,9	4,2	4,8
Sfeclă de zahăr	8,6	29,4	34,6	40,7
Floarea-soarelui	0,63	1,33	1,36	1,67
Tutun	0,47	0,85	0,91	1,00
Soia	0,31	1,25	1,30	1,97

Sursa : Statistički godišnjak Iugoslavije, 1974 și 1981.

În pofida succeselor obținute, agricultura iugoslavă rămîne tributară evoluției condițiilor climatice. Astfel, în deceniul 1972—1982, la grîu — de pildă — recolta globală a înregistrat nivelul maxim în anul 1974 (de 6 282 mii tone, cantitate care a asigurat acoperirea necesarului intern de consum și un disponibil pentru export), iar cel minim în 1981, respectiv cu circa 2 mil. tone mai puțin. În intervalul 1977—1981 Iugoslavia a trebuit să importe, anual, circa 650 mii tone de grîu.

În acest an condițiile climatice favorabile, conexate cu o bună organizare a lucrărilor agricole și de recoltare, au permis obținerea (după date provizorii) a mai mult de 5,2 mil. tone de grîu, precum și a unei recolte abundente de porumb (evaluată la peste zece milioane de tone), de sfeclă de zahăr, de legume, fructe și struguri.

După opinia a numeroși oameni de știință și specialiști din agricultura iugoslavă, aceasta dispune de condițiile necesare pentru a putea acoperi integral, în perspectivă, cererea internă la majoritatea culturilor agroalimentare. Astfel, s-a îmbunătățit continuu dotarea tehnică a agriculturii (parcul de tractoare, de pildă, a crescut de la 7,2 mii bucăți în 1948 la aproape 416 mii bucăți în 1980, în condițiile majorării puterii lor unitare), au sporit cantitățile de îngrășăminte minerale administrate (de la 17 mii tone de substanță activă în 1950 la 851 mii tone în 1980), s-au ameliorat treptat soiurile de plante cultivate. La grîu, de exemplu, au fost selecționate o serie de soiuri timpurii, cu randamente înalte pe loturile demonstrative (pînă la 9—10 tone/ha) și care se cultivă deja într-o serie de țări europene. Extinderea lor în întreaga agricultură iugoslavă și obținerea randamentelor proiectate sînt, însă, condiționate, subliniază specialiștii iugoslavi, de respectarea strictă a metodelor agrotehnice corespunzătoare, în special, a perioadei optime de însămînțare.

Se intenționează, de asemenea, să se lărgească apreciabil suprafața totală cultivată, prin punerea în valoare îndeosebi a unor vaste terenuri fertile din văile rîurilor Sava, Morava și Vardar, din cele ale afluenților acestora, precum și a plaiurilor cu soluri fertile, care se întîlnesc în aproape toate republicile iugoslave. Un exemplu îl oferă Republica Federativă Muntenegru, cu relief muntos și colinar, unde dezvoltarea agriculturii intensive a fost mult timp considerată ca aparținînd de domeniul utopiei. Cîteva realizări obținute pînă în prezent au condus la elaborarea unor proiecte de amenajări funciare, de desecare și regularizare a apelor etc., care — în ansamblu — vor permite valorificarea a zeci de mii de hectare pentru culturi legumicole și pomicole, crearea — în următorii ani — a 1 200 de ferme pentru creșterea oilor și a circa 300 de mici ferme pentru bovine. Iar la cultura grîului obiectivul prioritar, urmărit pe plan național, îl constituie realizarea cît mai curînd a randamentului mediu de 4 tone/ha, ceea ce va permite strîngerea unei recolte globale de 6 mil. tone fără extinderea actualei suprafețe cultivate, respectiv eliberarea țării de povara importului de grîu.

P. NICOLAE

Votul țării pentru pace și progres

(Urmare din pag. 1)

la îndeplinire a unei astfel de decizii revine nu unor entități abstracte, ci unor colectivități umane. Politica înțeleaptă a partidului, a secretarului său general a ridicat această implicare la rangul de principiu director, chemînd la o viață nouă toate localitățile patriei și dirijînd în mod echitabil resursele pentru asigurarea bazei materiale a acestui proces. În această viziune de profund umanism și de interpretare științifică a legităților economice ale devenirii socialiste și comuniste, în această preocupare pentru ca egalitatea în drepturi a fiilor patriei să fie sprijinită pe o cît mai efectivă egalitate de șanse, de condiție materială, pentru prima dată actualul plan cincinal de dezvoltare economico-socială este completat și corelat cu un plan de dezvoltare în profil teritorial. Însuși obiectivul de a accentua echilibrul de potențial economic al județelor, prin stabilirea pentru finele cincinalului a unei ștachete a producției globale pe locuitor, se înscrie ca încă o concretizare a acestei preocupări, tot așa cum autofinanțarea bugetelor locale capătă valoarea unei verificări de facto a eficienței autoconducerii.

Problematica economică, cea socială, cea cu caracter edilitar-gospodăresc, cu interdependența lor — indiferent de subordonarea unităților prin care se realizează activitățile din aceste profiluri — formează astfel un complex unitar, care implică tot mai mult participarea consiliilor populare ale localităților, a oamenilor muncii, a tuturor cetățenilor la rezolvarea ei optimă. Menționăm, în acest sens, două documente aflate pe ordinea de zi a actualei sesiuni a Marii Adunări Naționale Programul privind înfăptuirea măsurilor de autoconducere și autoaprovizionare în vederea asigurării unei bune aprovizionări a populației cu produce agroalimentare și bunuri industriale de consum pe trimestrul IV/1982 și semestrul I/1983 și proiectul Legii cu privire la obligațiile și răspunderile consiliilor populare, unităților socialiste și ale cetățenilor pentru buna gospodărire, întreținere și curățenie a localităților urbane și rurale, păstrarea ordinii și disciplinei publice. Transpunere în viață a prevederilor lor, în forma în care vor fi aprobate de înaltul for legislativ al țării, va constitui o îndatorire prioritară a organelor locale nou alese și va solicita o și mai strînsă legătură între deputați și populație, cu atît mai mult cu cît e vorba de elemente de cel mai larg interes ale vieții cotidiene subliniate frecvent în cadrul adunărilor cetățenești din perioada campaniei electorale.

Așa cum, în exercitarea mandatului lor, consiliile populare trebuie să se afle permanent cu fața spre cei pe care-i reprezintă și săși consacre energia satisfacerii nevoilor și cerințelor acestora în cadrul cerințelor și posibilităților naționale, tot astfel cetățenii înșiși trebuie să se angajeze deplin în acțiunile inițiate de deputați, să considere deciziile organelor locale ca propriile lor decizii și să le respecte, să facă totul pentru progresul pe mai departe al fiecărei localități și al țării.

Votul pe care națiunea l-a dat la 21 noiembrie își află, în înflăcărata întrecere socialistă în întîmpinarea Conferinței Naționale a P.C.R., o solidă acoperire în fapte de muncă. O muncă potențată puternic de dragostea și recunoștința față de partid față de secretarul său general, de încrederea în viitorul luminos al patriei.

R.P.S. ALBANIA

Folosirea rațională a forței de muncă

DUPĂ CUM SE RELEVĂ în presa albaneză, experiența construcției socialiste din Albania oferă mărturii elocvente asupra interdependenței existente între dezvoltarea social-economică într-un ritm susținut a țării, pe de o parte, și între creșterea rapidă a populației și a bunăstării sale, pe de alta.

Statisticile evidențiază că, în raport cu nivelul atins înainte de eliberare, produsul social al țării a sporit de circa 13 ori, iar consumul pe locuitor — de peste trei ori ; îndeplinirea prevederilor pe cincinalul 1981—1985 va permite majorarea cu încă 9—10% a venitului real pe locuitor, comparativ cu anul 1980. De menționat, în acest context, că în primele șase luni ale anului în curs producția industrială globală s-a mărit cu 7,5% (în raport cu realizările din aceeași perioadă a anului trecut), volumul lucrărilor de construcții-montaj a sporit cu 9%, productivitatea muncii în industrie — cu 2% ș.a.m.d.

Totodată, în perioada 1938—1980 populația Albaniei a crescut de 2,6 ori, respectiv într-un ritm mediu anual de circa 2,6%. Deși durata medie a vieții a urcat de la 38,3 la 69,2 ani, nu se poate vorbi de un fenomen de îmbătrînire a populației, întrucît vîrsta medie a locuitorilor țării este de 25,7. La aceste rezultate a contribuit, între altele, și dezvoltarea susținută a sistemului de ocrotire a sănătății populației, reflectată — de pildă — în faptul că, în timp ce înainte de eliberarea țării revenea un medic la 9000 de locuitori, în prezent proporția este de 1/700.

Concomitent s-au produs sensibile deplasări în structura teritorială și profesională a populației ; foarte scăzută în trecut, ponderea populației urbane a ajuns în prezent la 33,8%, în timp ce ponderea celei rurale s-a redus la 66,2%.

Conform previziunilor, în anul 1985 populația Albaniei va crește la circa 3 milioane de locuitori, cu un spor de 12% față de nivelul anului 1980, în condițiile măririi într-un ritm mai rapid a populației active. Or, pentru îndeplinirea obiectivului de a majora cu 34—36% produsul social al țării în 1985, comparativ cu 1980, este foarte important să se asigure ocuparea integrală a noilor brațe de muncă — scrie publicația **L'Albanie nouvelle.**

În acest scop, se prevede crearea unui mare număr de locuri de muncă, prin construirea și darea în exploatare a peste 730 de noi obiective economice, prin extinderea capacităților de producție existente, a rețelei prestărilor de servicii ș.a. În același timp, se urmărește ca măsurile de asigurare a ocupării integrale a populației active să fie corelate cu sarcinile privind ridicarea productivității muncii în diferite ramuri ale economiei naționale, astfel încît să se atingă un grad mai înalt de mecanizare a muncii, în primul rînd în sectoarele care necesită multă forță de muncă și în regiunile în care se manifestă o insuficiență de brațe de muncă. Nu trebuie uitat nici faptul că mai mult de jumătate din noua forță de muncă o constituie femeile, ceea ce impune necesitatea creării de locuri de muncă cu prioritate în ramuri și domenii de activitate ca : industria ușoară și alimentară, artizanat, industria electronică și cea electrochimică, rețeaua comercială și cea a prestărilor de servicii comunale, domeniul învățămîntului, ocrotirii sănătății și cel al culturii.

În același scop — al asigurării ocupării integrale a populației active — au fost studiate cerințele, actuale și de perspectivă, ale economiei naționale a Albaniei în ceea ce privește înzestrarea cu cadre avînd diverse profile de specializare, vizîndu-se realizarea concordanței dintre cerințele respective și structura învățămîntului mediu profesional, precum și a celui superior. Soluționarea acestei probleme de permanentă actualitate este facilitată de faptul că un însemnat număr de lucrători urmează, fără scoaterea din producție, diferite școli sau cursuri de calificare, care le permit să se specializeze, să-și însușească o a doua profesiune, corespunzător nevoilor întreprinderilor industriale, ale unităților agricole și instituțiilor. Aplicarea tuturor măsurilor menționate — arată presa din această țară — determină nu numai inexistența șomajului, ci și lichidarea deficitului de forță de muncă resimțit în anumite sectoare de activitate.

N. POPOV

Accelerarea industrializării — principalul obiectiv strategic

(Urmare din pag. 29)

Un proiect complex, deosebit de interesant este cel care vizează valorificarea potențialului hidroenergetic al rîurilor din regiunea Sarawak. Pe lîngă construirea unor hidrocentrale se intenționează și construirea unei fabrici de aluminiu.

Pe lîngă aceste proiecte, planul cincinal acordă o atenție deosebită și dezvoltării altor ramuri industriale (electronică, textilă, alimentară), agriculturii și comunicațiilor.

Relațiile de prietenie și colaborare statornicite între România și Malayezia, fundamentate pe respectarea principiilor dreptului internațional au înregistrat în ultimii ani un curs ascendent. Acordul comercial și acordul de cooperare economică și tehnică în vigoare între cele două țări au facilitat creșterea schimburilor comerciale, un spor important înregistrîndu-se îndeosebi după anul 1975. România a exportat în Malayezia o gamă relativ largă de produse, printre care mașini-unelte, cabluri de forță, îngrășăminte chimice, produse sodice, negru de fum, produse textile etc. Importurile României au fost constituite în principal din produse tradiționale (cauciuc natural, cositor), dar și din unele produse ale tinerei industrii malayeziene, cum sînt anvelopele.

Realizările obținute de cele două țări pe calea dezvoltării economiilor naționale, planurile și proiectele în a căror realizare sînt angajate creează bune premise pentru dezvoltarea în continuare a colaborării reciproce pe multiple planuri. Actuala vizită a președintelui Nicolae Ceaușescu în Malayezia va constitui de acea, fără îndoială, începutul unei noi etape în direcția amplificării și diversificării schimburilor comerciale și cooperării economice dintre România și Malayezia, în interesul ambelor popoare, al păcii și destinderii.

Valorificarea veniturilor petroliere

(Urmare din pag. 29)

Autoritățile kuweitiene au în vedere și dezvoltarea, în viitor, a capacităților de producție în unele ramuri industriale producătoare de bunuri de consum.

Relațiile comerciale și de cooperare dintre România și Kuweit au cunoscut în ultimii ani un curs ascendent. Cadrul juridic al desfășurării schimburilor comerciale și al acțiunilor de cooperare este asigurat de Acordul comercial și Acordul de cooperare economică și tehnică, semnate la București în 1974.

În perioada de după 1975 schimburile comerciale româno-kuweitiene s-au majorat continuu. România importă din Kuweit țiței și exportă o gamă largă de produse, din care se remarcă motoare electrice, autoturisme de teren, confecții, tricotaje, țesături, încălțăminte, articole de uz casnic, geamuri, hîrtie, plăci fibrolemnoase, mobilă, anvelope, armături metalice, profile mici și mijlocii, diverse produse agroalimentare.

Relațiile de cooperare dintre România și Kuweit s-au concretizat în construirea de către specialiștii din țara noastră, a unor șosele în Kuweit și executarea unor importante lucrări de canalizare.

Momente importante în dezvoltarea relațiilor dintre cele două țări le-au constituit întîlnirile la nivel înalt, care s-au soldat de fiecare dată cu rezultate concrete în ceea ce privește posibilitatea extinderii și diversificării schimburilor comerciale și a relațiilor de cooperare dintre România și Kuweit.

Opinia publică din țara noastră este convinsă că vizita președintelui Nicolae Ceaușescu în Kuweit se va înscrie ca un moment remarcabil în evoluția raporturilor de colaborare româno-kuweitiene pe multiple planuri.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 47 din 26 noiembrie 1982

— Votul țării pentru pace și progres **(C. Damian)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

În întîmpinarea Conferinței Naționale a P.C.R.

— Un imperativ de mare actualitate: economisirea energiei și a combustibilului. Diminuarea consumurilor pe fiecare unitate de produs **(C. Pantelie, B. Constantin)**; Racordarea la termen a noilor capacități în circuitul economic **(V. Boescu, C. Bârnea)** 2—3

— **DOSAR „R.E.".** Dinamizarea progresului tehnic și saltul la o nouă calitate

● Știința românească implicată fundamental în dezvoltarea economico-socială a țării **(Mihail Florescu)** 5

● Cadru stimulativ pentru introducerea progresului tehnic **(Corneliu Russu)** 7

● Cercetarea științifică — aport hotărîtor la extinderea bazei de materii prime și energetice naționale **(Emil Costin, Viorica Răducanu)** 9

● Înnoirea producției în perspectiva noii calități. Factori strategici ai inovării **(Ion Crișan)**; Argumente pentru o abordare sistemică **(Ovidiu Nicolescu)**; Pîrghiile mecanismului **(Dimitrie Ancuța)** 11

● Beneficiarul de tehnică nouă — partener activ în procesul de înnoire **(Dan Sava)** 13

● Exigențe ale creșterii gradului de folosire a noilor produse **(Olga Mihăescu)** 15

● Eficiența economică — obiectiv prioritar al cercetării **(Elena Pelinescu)** 16

● Perfecționarea instrumentelor de planificare **(Aurel Bârsan)** 18

● Cercetarea tehnologică și marketingul: baza unitară a succesului unui produs **(Andrei Bănescu)** 20

● Biotehnologia — dezvoltări posibile, efecte previzibile **(Cristian Popescu)** 22

● Tehnologiile microelectronice — impactul socio-economic **(P. Cristian)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Dezbatere. Procese și fenomene actuale din economia mondială (I) 26

— Malayezia. Accelerarea industrializării — principalul obiectiv strategic **(Nicolae Laurențiu O...)** 29

— Kuweit. Valorificarea veniturilor petroliere **(Doina Danciu)** 29

— R.S.F. Iugoslavia. Jaloane ale dezvoltării agriculturii **(P. Nicolae)** 30

— R.P.S. Albania. Folosirea rațională a forței de muncă **(N. Popov)** 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI: Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— Country's vote for peace and progress **(C. Damian)** 1

— Stimulating technological progress and the leap towards a new quality. A „R.E." debate

● Romanian science fundamentally involved in the economic and social development of the country **(Mihail Florescu)** 5

● A stimulative framework to introduce the technological progress. **(Corneliu Russu)** 7

● The beneficiary of the new technology — an active partner in the process of innovation **(Dan Sava)** 13

● Economic efficiency — a prior goal of the research. **(Elena Pelinescu)** 16

● Improving the planning instruments **(Aurel Bârsan))** 18

● Technological research and marketing — an unique fundament for the succes of a product **(Andrei Bănescu)** 20

— Debate. Current processes and phenomena in the world economy 26

DANS LE NUMÉRO

— Le vote du pays pour la paix et le progrès **(C. Damian)** 1

— Dossier „R.E." La dynamisation du progrès technique et le bond vers une nouvelle qualité

● La science roumaine fondamentalement impliquée dans le développement économique et social du pays **(Mihail Florescu)** 5

● Cadre stimulatif pour introduire le progrès technique **(Corneliu Russu)** 7

● L'utilisateur de la technique nouvelle — partenaire actif dans le processus de renouvellement **(Dan Sava)** 13

● L'efficience économique — objectif prioritaire de la recherche **(Elena Pelinescu)** 16

● Le perfectionnement des instruments de la planification **(Aurel Birsan)** 18

● La recherche technologique et le marketing — base unitaire du succès d'un produit **(Andrei Bănescu)** 20

— Débat. Processus et phénomènes actuels dans l'économie mondiale 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Страна голосовала за мир и прогресс **(К. Дамиан)** 1

— Динамизирование технического прогресса и скачок к новому качеству

● Румынская наука, основная соучастница в экономико-социальном развитии страны **(Михаил Флореску)** 5

— Поощрительные рамки введения технического прогресса **(Корнелиу Руссу)** 7

● Использователь технического прогресса — активный партнер в процессе обновления **(Дан Сава)** 13

● Экономическая эффективность — первоочередная задача исследования **(Елена Пелинеску)** 16

● Совершенствование инструментов планирования **(Аурел Бырсан)** 18

● Технологическое исследование и изучение рынков — цельная основа успеха какого либо изделия **(Андрей Бэнеску)** 29

— Актуальные процессы явления в мировой экономике (В порядке обсуждения) 26

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică" pe anul 1983. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11126, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația: 70159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

Nelipsit din căminul dumneavoastră radioreceptorul staționar PACIFIC sau BUCIUM 3 :

Complet tranzistorizate, radioreceptoarele PACIFIC și BUCIUM 3 prezintă următoarele caracteristici :

- **dispun de 5—6 game de undă ;**
- **dotate cu picup la care pot fi audiate discurile fonografice ;**
- **consumul de energie electrică este redus.**

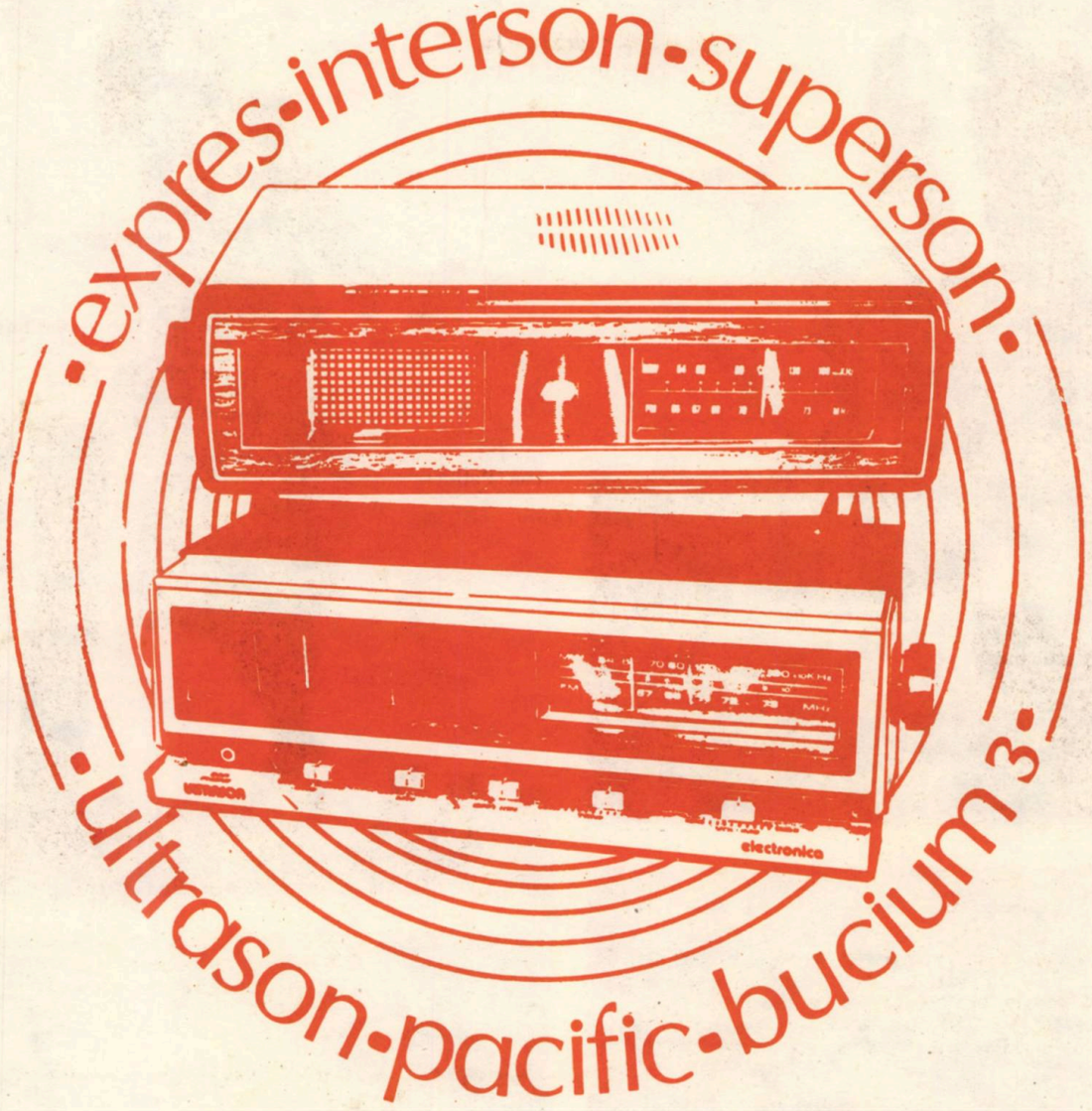

Campionatul național de fotbal în atenția iubitorilor sportului cu balonul.

Meciurile care vor avea loc pot fi perfect audiate la radioreceptoarele staționare pe care magazinele și raioanele specializate în desfacerea articolelor electronice vi le oferă :

- **SUPERSON : game de undă medii și ultrascurte ;**
- **EXPRES : game de undă medii și ultrascurte ;**
- **INTERSON : game de undă lungi și ultrascurte ;**
- **ULTRASON : game de undă medii, scurte și lungi.**

Radioreceptoarele staționare : SUPERSON, EXPRES, INTERSON, ULTRASON, produse moderne prin parametrii tehnici și funcționali, prin linie și coloritul casetelor, prezintă un real avantaj :

Consum redus de energie electrică.

De reținut :

Radioreceptorul SUPERSON permite și atașarea unei miniorgi de lumini care creează o plăcută corelare între lumină și sunet.

MODA ÎN IARNA 1982-1983

PALETA DE CULORI : pe de o parte, se menţin tonurile închise purtate în vara '82 (ca uniuri, pentru piese mici, tricoturi, mătăsuri sau ca fonduri, pentru lenajuri), iar pe de altă parte, aceste tonuri evoluează spre culori neutre clasice (uşor albăstrii) şi spre culori vii, recomandate pentru tineret.

MATERIALE : voluminoase, lejere, moi, culoarea şi efectele obţinute prin finisare constituind factorii de înnoire.

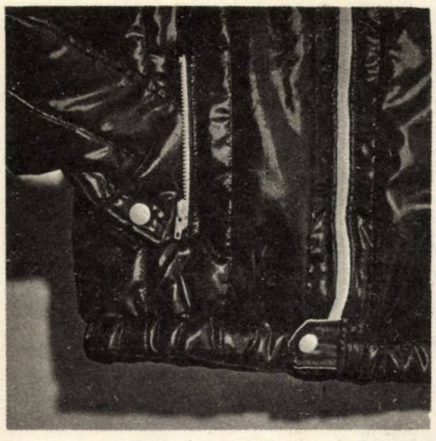

LINIE : în principal este fluidă, oscilînd între amplă şi dreaptă. Umerii sînt naturali şi continuă să fie uşor rotunjiţi. Talia este marcată pentru a da impresia de suplete, de lejeritate, dar rămîne şi liberă (în special la siluetele drepte).

În ansamblu, tendinţele modei pentru acest sezon rămîn consecvente formulelor clasice şi sport, asociind funcţionalitatea cu eleganţa.

DORIŢI SĂ VĂ COMPLETAŢI GARDEROBA DE IARNĂ CU ULTIMELE NOUTĂŢI ?

Vizitaţi magazinele de confecţii ale comerţului de stat ! Creaţii de ultimă oră, conform actualelor tendinţe ale modei veţi găsi în toate marile magazine universale precum şi în unităţile DE-MA, organizate în cadrul depozitelor cu ridicata.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

UN IMPERATIV DE MARE ACTUALITATE

ECONOMISIREA ENERGIEI ŞI COMBUSTIBILULUI

Numărul 48 ● Vineri 3 decembrie 1982

VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE A TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂŞA ELENA CEAUŞESCU, ÎN REPUBLICA SINGAPORE

VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE A TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂŞA ELENA CEAUŞESCU, ÎN MALAYEZIA

D 646

CURIER ECONOMIC LEGISLATIV PENTRU

COOPERAȚIA AGRICOLĂ DE PRODUCȚIE

DISCIPLINA SOCIALISTĂ A MUNCII ȘI RĂSPUNDEREA MATERIALĂ ÎN UNITĂȚILE AGRICOLE COOPERATISTE

1. Disciplina socialistă a muncii — cerință statutară

1.1. NOȚIUNEA DE DISCIPLINĂ COOPERATISTĂ

Necesitatea disciplinei cooperatiste și întărirea ei continuă este prevăzută în art. 14 din Statutul CAP, ca o cerință obiectivă, exprimată în sensul că, cooperativa agricolă de producție, ca formă socialistă de organizare a producției și a muncii, exprimînd unitatea de scop și de voință a tuturor membrilor ei, trebuie să funcționeze de natură ca această voință să fie respectată întocmai.

Aceeași idee se desprinde și din art. 1 și 2 al statutului asociației economice intercooperatiste, în care voința membrilor cooperativelor asociate este exprimată prin intermediul celor care reprezintă cooperativele în organele de conducere ale asociației. În acest context se înscriu și prevederile art. 16 și 17, alin. 5 și 6 din Statutul asociației, potrivit cărora, membrii cooperativelor, care compun consiliul asociației, exprimă prin hotărîrile pe care le adoptă, voința cooperatorilor care le-au dat mandatul, iar hotărîrile consiliului prin care se angajează răspunderea cooperativelor asociate, pot fi puse în aplicare numai după ce au fost ratificate de către adunarea generală a cooperatorilor din cooperativa respectivă.

În contextul acestor idei, în primul aliniat din art. 14 al Statutului CAP se prevede că respectarea hotărîrilor adoptate de adunarea generală și de consiliul de conducere, precum și a măsurilor stabilite de biroul executiv al acestuia, constituie o condiție esențială pentru buna desfășurare a activității cooperativei agricole, pentru consolidarea ei economico-organizatorică, cerințe care sînt pe deplin valabile și în cazul asociației.

Încălcarea prevederilor statutului, a hotărîrilor adunării generale, ale consiliului de conducere și a măsurilor stabilite de biroul executiv al acestuia, ca dealtfel și a hotărîrilor organelor de conducere ale asociației, constituie abateri care dăunează cooperativei și atrag răspunderea disciplinară și materială, după caz.

1.2. REGULAMENTUL DE ORDINE INTERIOARĂ

Regulamentul de ordine interioară constituie un instrument de întărire a ordinii și disciplinei și de aceea el trebuie să existe în fiecare unitate agricolă cooperatistă.

Regulamentul de ordine interioară se întocmește pe baza prevederilor statutare și a legilor speciale privind unitățile agricole cooperatiste, printre care, amintim Legea nr. 1/1982, referitoare la retribuirea muncii.

La întocmirea regulamentului, unitățile agricole cooperatiste se orientează după criteriile elaborate de conducerea Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție, date în temeiul art. 14, lit. j din Statutul uniunilor, criterii comunicate uniunilor județene cu adresa nr. 161 din 31 aprilie 1978, și se aprobă de adunarea generală a cooperativei, în baza art. 23 lit. m din Statutul acesteia, iar la AEI, de către consiliul asociației, așa după cum se prevede în art. 17, lit. f din Statutul asociației economice.

Potrivit criteriilor menționate, regulamentul trebuie să cuprindă următoarele capitole :

a. **Dispoziții generale.** În acest capitol se precizează obligativitatea disciplinei pentru toate categoriile de personal care lucrează în unitățile agricole cooperatiste, cu enumerarea acestor categorii de personal.

Se va menționa, de asemenea, că regulile de disciplină stabilite prin regulament se aplică tuturor cooperatorilor, indiferent de funcția ce o dețin.

b. **Obligațiile conducerii unității.** În acest capitol se va prevedea că principala obligație ce revine consiliului de conducere al cooperativei, respectiv consiliului oamenilor muncii din asociația economică intercooperatistă, o cons-

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 48 1982

tuie îndeplinirea exemplară a planului de stat, ceea ce presupune responsabilitatea sporită pentru organizarea muncii, crearea tuturor condițiilor materiale necesare desfășurării normale a producției, pentru întărirea ordinii și disciplinei. Obligațiile se vor referi, în principal, la următoarele :

— organizarea subunităților de producție și a formațiilor de lucru; repartizarea pe subunități și formații a cooperatorilor și a celorlalte persoane care lucrează în unitate, precum și a mijloacelor de producție;

— asigurarea mașinilor, uneltelor, materialelor și celorlalte mijloace necesare realizării producțiilor planificate, corespunzător tehnologiilor și prevederilor din angajamentele pentru lucrări în acord global ; stabilirea de măsuri concrete privind utilizarea integrală a mijloacelor de producție, folosirea eficientă a pământului, conservarea și ridicarea potențialului productiv al acestuia ; constituirea și folosirea rațională a fondului de dezvoltare;

— măsurile pentru stabilirea și aprobarea normelor de muncă, a tehnologiilor de producție, precum și pentru efectuarea instructajelor cu cooperatorii și celelalte persoane care le aplică ;

— stabilirea concretă a forței de muncă ce va participa efectiv la lucrările agricole și asigurarea condițiilor necesare pentru realizarea de către cooperatori a volumului de muncă cel puțin 200 zile calendaristice pe an ; evidența muncii și calcularea corectă a drepturilor fiecărui cooperator ;

— stabilirea programelor de lucru pe perioade de timp optime și în cadrul acestora pe zile și ore, corespunzător specificului producție sau, după caz, al subunității de producție și al formației de lucru ; crearea condițiilor corespunzătoare de muncă în toate sectoarele de activitate ;

— analiza decadală a stadiului principalelor lucrări agricole și a obligațiilor contractuale și, în mod deosebit realizarea sarcinilor de livrare la fondul de stat. Atenție deosebită se va acorda analizei lunare a planului de venituri și cheltuieli al unității ;

— controlul executării la timp și de calitate a lucrărilor mecanice efectuate de SMA, recepționarea cu exigență a acestora de către comisii special constituite, aprobate de organele colective de conducere ale unităților ;

— luarea măsurilor ce se impun pentru înlăturarea tuturor pierderilor de produse la recoltare, transport și depozitarea, valorificarea integrală a produselor, respectarea riguroasă a prevederilor din contracte privind cantitatea, calitatea și termenele de livrare a produselor ;

— stabilirea unui program concret de asigurare a pazei contra incendiilor, a apărării integrității avutului obștesc;

— asigurarea condițiilor de protecție a muncii și de respectare a normelor igienico-sanitare ; procurarea echipamentului de protecție și instruirea în aceste domenii a cooperatorilor și celorlalte persoane care lucrează în unitate.

Tot în acest capitol vor fi prevăzute, în mod concret, potrivit specificului unității, obligațiile președintelui (directorului), inginerului șef și a contabilului șef din unități, în lumina legilor și a statutelor etc.

c. **Obligațiile șefilor subunităților de producție și ai formațiilor de lucru.** În acest capitol se vor prevedea, concret, obligațiile șefilor de ferme, de brigăzi și sectoare și ale celorlalte cadre cu munci de răspundere, în funcție de condițiile specifice ale unității și subunității respective, răspunderea acestora pentru :

— organizarea echipelor, a activității și programului de lucru al acestora ; repartizarea cooperatorilor, mecanizatorilor și celorlalte persoane pe echipe ; stabilirea locului de muncă, a volumului de lucrări, a termenelor de realizare și a celorlalte condiții ; încheierea și urmărirea respectării angajamentelor de muncă în acord global ; coordonarea, îndrumarea și controlul activității șefilor de echipe ;

— organizarea procesului de producție, folosirea deplină, rațională și eficientă a pământului și celorlalte mijloace de producție repartizate subunității ;

— aplicarea măsurilor tehnico-organizatorice și economice stabilite de către organele de conducere ale unității, pentru realizarea sarcinilor de producție și financiare ;

— punerea în valoare a tuturor resurselor și rezervelor existente în subunitate, pentru creșterea productivității muncii, a economisirii muncii vii și materializate, realizarea unui sever regim de economii ;

— organizarea judicioasă și eficientă a timpului de lucru, stabilirea, în raport de condițiile pe care producția le cere, a orelor de începere și terminare a programului de lucru ;

— asigurarea bunei gospodăriri a mijloacelor de producție repartizate subunității, stabilirea măsurilor ce se impun pentru apărarea avutului obștesc, întocmirea corectă și la timp a evidenței muncii cooperatorilor și celorlalte persoane care lucrează în unitate ;

— aplicarea prevederilor legale referitoare la protecția muncii, carantina fitozoosanitară, precum și paza contra incendiilor ;

— încheierea angajamentului de lucru în acord global, în condițiile prevăzute de Legea retribuirii muncii în unitățile agricole cooperatiste.

În ce privește obligațiile șefilor de echipă, se vor prevedea, în principal, următoarele :

— organizarea muncii echipei, astfel încît să asigure întărirea spiritului de muncă colectivă și a disciplinei ferme în producție ; creșterii răspunderii întregii echipe și a fiecărui membru al acesteia ; realizarea la timp și de calitate a sarcinilor de plan ;

— mobilizarea la lucru a cooperatorilor ; executarea la timp și de calitate a volumului de muncă stabilit pentru întreaga echipă, în conformitate cu prevederile Legii privind retribuirea muncii în unitățile agricole cooperatiste ;

— controlul zilnic asupra volumului și calității lucrărilor efectuate de cooperatori, mecanizatori și alți lucrători ;

— evidența corectă și la zi a lucrărilor efectuate de către membrii echipei.

d. **Obligațiile cooperatorilor și ale celorlalte persoane care lucrează în unitățile agricole cooperatiste.** În acest capitol se vor include principalele obligații care asigură aplicarea întocmai a îndatoririlor statutare și legale ale cooperatorilor și celorlalte persoane care lucrează în unitățile agricole cooperatiste, răspunderile ce le revin pentru:

— respectarea programului de lucru stabilit de organele de conducere ale unității sau, după caz, de șefii subunităților de producție ; folosirea integrală și cu maximum de eficiență a timpului de muncă ;

— efectuarea numărului de zile calendaristice și a normelor de muncă stabilite de adunarea generală ;

— executarea lucrărilor de calitate, în perioadele optime de timp prevăzute și la locurile de muncă stabilite de conducerea unității și subunității ;

— folosirea terenului, a mașinilor, utilajelor, instalațiilor și a celorlalte mijloace de producție încredințate, cu maximum de eficiență, corespunzător tehnologiilor de producție sau altor norme stabilite;

— participarea activă la acțiunile de proiecție, îmbunătățire și folosire intensivă a fondului funciar, întreținerea și creșterea potențialului productiv al pajiștilor, prevenirea și înlăturarea efectelor calamităților naturale ;

— supravegherea corespunzătoare a animalelor, mașinilor, instalațiilor ; menținerea ordinii și curățeniei la locul de muncă; nepărăsirea locului de muncă pînă la sosirea înlocuitorului — unde se lucrează în schimburi — a paznicului de noapte în zootehnie etc. ;

— însușirea și respectarea proceselor tehnologice și de muncă stabilite pentru locul de muncă sau lucrarea respectivă ;

— ridicarea permanentă a pregătirii profesionale, în scopul aplicării în producție a regulilor agrozootehnice, cît și celor privind folosirea utilajelor, instalațiilor, mașinilor și tractoarelor ;

— întărirea, apărarea și dezvoltarea proprietății obștești; prevenirea și înlăturarea risipei;

— întărirea spiritului colectiv de muncă, a disciplinei, ordinii și legalității, aplicarea principiilor eticii și echității socialiste ;

— respectarea normelor de protecție a muncii și igienico-sanitare, precum și a celor privind folosirea echipamentului de protecție, a celor de prevenire a incendiilor ;

— respectarea regulilor de acces în sectorul zootehnic, depozite, alte locuri de muncă, unde intrarea este permisă numai în anumite condiții, cît și alte obligații specifice unității.

e. **Recompense.** În acest capitol se vor prevedea recompensele ce se pot acorda cooperatorilor și persoanelor încadrate pe bază de contract, pentru rezultate deosebite în muncă.

Pentru cooperatori se vor include în regulament recompensele prevăzute la art. 11 din Statutul cooperativei agricole de producție.

Pentru persoanele încadrate cu contract de muncă, se vor prevedea recompensele stabilite prin art. 99 din Codul muncii.

f. **Sancțiuni disciplinare.** Cooperativele agricole de producție vor prevedea în acest capitol sancțiunile disciplinare care se aplică cooperatorilor, organele care le pot aplica și cele care rezolvă plîngerile împotriva sancțiunilor, așa cum sînt reglementate la art. 14 din statut. De asemenea, se va preciza că plîngerea împotriva sancțiunii poate fi făcută în termen de 30 zile de la comunicarea hotărîrii de sancționare.

Pentru persoanele încadrate cu contract de muncă, vor fi prevăzute sancțiunile de la art. 100 din Codul muncii cu precizarea că ele se aplică de către consiliul de conducere al cooperativei și că pot fi contestate cu plîngere adresată adunării generale, în termen de 30 zile de la data comunicării deciziei de sancționare.

În cadrul fiecărui capitol, deosebit de cele indicate prin criteriile amintite, vor putea fi incluse și alte reglementări ce rezultă din statut și legi, de natură să ducă la o mai bună precizare a responsabilităților, la întărirea ordinii și disciplinei în muncă, la asigurarea măsurilor pentru realizarea planurilor de producție și bugetul de venituri și cheltuieli al unităților.

2. *Răspunderea disciplinară în C.A.P.*

2.1. RECOMPENSE MORALE ȘI MATERIALE

În art. 13 din Statut se prevede că membrilor cooperativei agricole de producție, care au rezultate deosebite în munca de întărire, dezvoltare și apărare a proprietății cooperativei și participă activ la sporirea continuă a producției, li se pot acorda recompense morale și materiale. Cum textul statuar citat nu definește acțiunea de rezultate deosebite în muncă, ci doar o exprimă, ca pe o condiție de acordare a recompenselor, înseamnă că aceasta a fost lăsată la aprecierea organelor de conducere ale cooperativei. În ce ne privește, considerăm că astfel de aprecieri trebuie făcute cu răspundere și discernămînt, pentru ca, în felul acesta, de recompense să beneficieze acei cooperatori care, prin munca depusă, au obținut rezultate peste cele planificate, pentru că, pînă la nivelul planului, ele sînt normale și nu deosebite. Așa fiind, rezultatele deosebite trebuie să se situeze întotdeauna deasupra celor comune.

Recompensele morale și materiale ce pot fi acordate cooperatorilor, sînt :

— mulțumirea verbală. Aceasta poate fi adusă de către cadrele de conducere ale cooperativei, ca și de către șefii subunităților de producție, în mod individual, celor care s-au distins în muncă. Statutul prevede că și această recompensă se aprobă de către consiliul de conducere ;

— evidențierea publică și în adunarea generală a cooperativei. Publicitatea poate fi făcută prin toate mijloacele de care dispune cooperativa — radioficare, panou de onoare etc., ca și prin intermediul presei. Toate acestea, cu aprobarea consiliului de conducere ;

— înscrierea în cartea de onoare a cooperativei agricole de producție. Această recompensă se aprobă de adunarea generală a cooperatorilor ;

— stimulente în obiecte, excursii, trimiterea la odihnă și tratament. Adunarea generală, cînd aprobă astfel de recompense, trebuie să aibă în vedere și posibilitățile materiale ale unității, pentru că acestea se materializează în cheltuieli financiare. Trimiterea la odihnă și tratament, în stațiuni balneoclimaterice, poate avea loc cu suportarea de către cooperativă a biletului, integral sau parțial, în funcție de meritele cooperatorului evidențiat și de posibilitățile materiale ale cooperativei;

— diplome și insigne de cooperator fruntaș. Diplomele și insignele sînt cele omologate de către Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție. Și acestea se acordă cu aprobarea adunării generale a cooperatorilor ;

— premii pentru economii de materiale, combustibil, energie și forță de muncă. La acordarea acestor premii,

adunarea generală se va orienta după prevederile art. 63 și 64 din Legea nr. 57/1974, la care se face trimitere și prin art. 75 din Legea nr. 1/1982.

2.2. CONDIȚIILE RĂSPUNDERII DISCIPLINARE

Disciplina în cooperativa agricolă de producție, parte integrantă a disciplinei socialiste, constă în acea ordine care trebuie respectată de către toate categoriile de persoane — cooperatori, persoane încadrate în muncă pe bază de contract și specialiști agricoli — care lucrează în cooperativele agricole de producție, prin îndeplinirea întocmai a obligațiilor ce le revin, în baza calității pe care o au față de cooperativă.

Încălcarea din culpă a obligațiilor ce le revin persoanelor care lucrează în cooperativa agricolă de producție — în baza normelor legale și statutare, a regulamentului de ordine interioară și a hotărîrilor organelor de conducere — constituie abateri disciplinare dacă, bineînțeles, nu au un grad mai ridicat de pericol social care să le situeze în categoria abaterilor de la regulile de conviețuire socială prevăzute de Legea nr. 59/1988 a contravențiilor sau a infracțiunilor prevăzute în Codul penal.

Pentru ca fapta ilicită să constituie abatere disciplinară, ea trebuie să îndeplinească cumulativ, anumite condiții, așa după cum rezultă din prevederile art. 100 din Codul muncii și art. 14 din Statutul CAP, care, pe cale de sinteză, pot fi redate în următoarele cerințe :

— fapta să fie săvîrșită de o persoană care are calitatea de cooperator sau este încadrată în muncă pe bază de contract, ori este specialist agricol în cadrul cooperativei în care s-a comis abaterea ;

— fapta ilicită să conste în neîndeplinirea ori îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor ce-i revin persoanei în cauză față de cooperativă, în baza raportului juridic pe care-l are cu aceasta ;

— să existe un raport de cauzalitate între fapta ilicită și îndatoririle legale ori, după caz, statutare, încălcate ;

— să existe un rezultat dăunător al faptei ilicite asupra disciplinei din cooperativa agricolă de producție ;

— să existe culpă, din partea făptuitorului, în comiterea faptei ilicite. Referitor la culpă, în comiterea abaterii disciplinare, reglementările în vigoare fac referiri la vinovăție, în general, fără a distinge între diferitele forme ale acesteia. Ca urmare, persoanele care lucrează în CAP vor răspunde pentru abaterile lor disciplinare, indiferent dacă au fost săvîrșite cu intenție, din neglijență sau imprudență.

Criteriul determinant pentru gradarea răspunderii disciplinare este rezultatul dăunător al faptei, constînd în tulburarea acelei ordini care trebuie să domine pe tot parcursul existenței raporturilor de muncă sau celor interne de drept cooperatist agricol, după caz.

2.3. FAPTELE CE CONSTITUIE ABATERI DISCIPLINARE

Faptele negative, au grade diferite de pericol social, unele dintre ele pot constitui abateri, altele contravenții, iar unele chiar infracțiuni. Pentru evitarea confuziilor, în art. 14 din Statutul cooperativei se prevăd, în mod concret, faptele cooperatorilor ce constituie abateri disciplinare. Acestea sînt : neparticiparea la muncă în locurile stabilite și în perioadele prevăzute de consiliul de conducere și biroul executiv, neexecutarea de calitate a lucrărilor, nefolosirea la întreaga capacitate a utilajelor, reaua gospodărire a proprietății cooperativei, încălcarea normelor de disciplină a muncii, a celorlalte îndatoriri prevăzute de statut, în condițiile stabilite prin regulamentul de ordine interioară. Îndatoririle statutare sînt prevăzute în art. 13 din Statutul cooperativei.

2.4. SANCȚIUNI DISCIPLINARE CE POT FI APLICATE COOPERATORILOR

Potrivit art. 14 din Statut, sancțiunile disciplinare se aplică cooperatorilor pentru abaterile disciplinare și pentru nerespectarea îndatoririlor statutare. Acestea sînt :

a. avertismentul. Această sancțiune se aplică de consiliul de conducere și constă în avertizarea serioasă, în scris sau verbal, a făptuitorului, cu privire la faptă, consecințele avute sau care puteau urma și atenționarea cu privire la modul de comportare în viitor, pentru a nu mai comite abateri disciplinare. Avertismentul se aplică pentru abaterile cele mai ușoare, prin care nu s-au cauzat pagube cooperativei. Aprecierea concretă a faptelor pentru care se aplică sancțiunea este la aprecierea consiliului de conducere ;

b. refacerea fără plată a lucrărilor de calitate necorespunzătoare ori suportarea pagubelor, în condițiile legii, în cazul în care lucrările nu se mai pot reface. Această sancțiune, pe care o aplică consiliul de conducere, se referă, în primul rînd, la obligarea cooperatorului să refacă lucrarea, fără să i se mai plătească munca prestată. Dacă cel în cauză nu reface lucrarea sau chiar dacă o reface, dar ca urmare a faptei sale s-a creat o pagubă avutului obștesc, operează cea de-a doua latură a sancțiunii, care, de acum, se materializează, în domeniul răspunderii materiale, după toate regulile specifice acestei instituții juridice ;

c. reținerea pînă la cel mult 10% din retribuția cuvenită pentru munca prestată. Această sancțiune, pe care o aplică consiliului de conducere, de regulă, în cazul abaterilor disciplinare prin care s-au adus pagube avutului obștesc, are plafonul maxim pînă la care se poate face reținerea și care se raportează la valoarea întregii retribuții ce se cuvine de la cooperativă, cumulată de la începutul anului, pînă la data cînd se aplică sancțiunea, indiferent de faptul dacă cel în cauză a primit sau nu pînă la data respectivă, o anumită parte din retribuția cuvenită. Sancțiunea se poate aplica prin reținerea în număr de norme sau valoric, după caz ;

d. pierderea dreptului de retribuire suplimentară, sub forma participării la beneficii, în anul respectiv. Această sancționare pe care, de asemenea, o aplică consiliul de conducere, a fost utilizată, de regulă, pentru neparticiparea la muncă, în anumite perioade ale anului. Potrivit statutului, ea poate fi aplicată pentru orice abatere disciplinară ;

e. trecerea pe timp limitat sau nelimitat în altă muncă. Această sancțiune, fiind tot de competența consiliului de conducere, poate fi aplicată cu bune rezultate, în cazul celor care, prin abaterile disciplinare creează o anumită stare de spirit necorespunzătoare în cadrul colectivului de

muncă, ca și în alte cazuri. La aplicarae acestei sancțiuni se are în vedere și pregătirea profesională a celui în cauză, pentru ca mutarea într-un alt loc de muncă să nu ducă la descalificarea celui în cauză.

Timpul limitat pentru care poate fi aplicată sancțiunea nu este prevăzut în statut. După 6 luni, sancțiunea poate fi ridicată ;

f. retragerea în timpul anului a lotului în folosință, în cazul neparticipării la muncă și neexecutării lucrărilor la timp și de calitate. Această sancțiune poate fi aplicată de către adunarea generală și numai pentru abaterile expres prevăzute de statut. Cum statutul se referă la tot și nu la produse, înseamnă că în cazul retragerii unui lot cu producție cu tot, fostului posesor trebuie să i se plătească contravaloarea cheltuielilor de producție, normate efectuate pînă la data retragerii lotului din folosință. Procedînd contrar cooperativa se îmbogățește fără justă cauză, în dauna patrimoniului cooperatorului în cauză ;

g. pierderea temporară a dreptului de vot. Această sancțiune se aplică de adunarea generală, de regulă, pentru neparticiparea la muncă și se poate da pe o perioadă de maximum 1 an ;

h. îndepărtarea din cooperativă. Aceasta este cea mai gravă sancțiune și de aceea se aplică de adunarea generală, pentru abateri grave, cu daune împotriva intereselor cooperativei.

În privința competenței, trebuie cunoscut faptul că membrii consiliului de conducere și cei ai comisiei de revizie pot fi sancționați numai de adunarea generală, indiferenat de sancțiunea care li se aplică, cînd aceasta intervine pentru abateri de la îndatoririle pe care le incumbă aceste funcții. Aceasta întrucît persoanele respective, fiind alese în consiliu și respectiv în comisia de revizie de către adunarea generală, este normal și legal, totodată, ca ea să le aprecieze comportarea în muncă respectivă și să le tragă la răspundere la nevoie, pe cale disciplinară. Cînd aceste persoane comit abateri de la disciplina muncii și îndatoririle generale ale cooperatorilor, răspund la fel ca oricare cooperatori pentru că și de recompense se bucură la fel.

2.5. PROCEDURA DE SANCȚIONARE

În toate cazurile de abateri, care duc la aplicarea sancțiunilor disciplinare și indeferent de modul cum s-au adus la cunoștința organelor de conducere ale cooperativei, acestea sînt obligate să dispună efectuarea unor cercetări care se vor încheia cu întocmirea unui material privind modul de săvîrșire al abaterii, date despre persoana ce a comis-o etc., și care va fi prezentat organului competent a se pronunța cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare.

Pentru întocmirea cît mai exactă a materialului, în mod obligatoriu, va fi ascultată persoana care a comis abaterea. De altfel, aceasta va avea cuvîntul atît la începutul dezbaterii, după prezentarea materialului cu privire la fapta ce i se impută, cît și la sfîrșitul acesteia.

Dacă persoana în cauză, în mod nejustificat, lipsește de la dezbateri sau nu aduce la cunoștința cooperativei împrejurările ce l-au împiedicat să lipsească, sancțiunea disciplinară poate fi stabilită și comunicată în termen de cel mult 30 de zile de la data cînd organul în drept să o aplice a luat cunoștință de săvîrșirea abaterii și de făptuitor. Dacă făptuitorul, din motive justificate și aduse la cunoștința cooperativei, nu se poate prezenta în ziua și la ora cînd au loc dezbaterile, acestea se vor putea amîna, dar cu respectarea termenului de pînă la 30 de zile de cînd organul respectiv a luat cunoștință de săvîrșirea abaterii.

Modul de desfășurare a dezbaterilor, ca și hotărîrea care se adoptă, se consemnează într-un proces-verbal pe care-l semnează președintele cooperativei și membrii prezidiului, dacă sancțiunea este aplicată de adunarea generală sau de către membrii consiliului, cînd hotărîrea de sancționare se ia de acest organ.

Hotărîrile se adoptă cu jumătate plus unul din numărul celor prezenți la dezbateri, cu excepția excluderii din cooperativă, care se adoptă cu 2/3 din numărul total al membrilor cooperatori prezenți la adunare.

În legătură cu forma pe care trebuie să o îmbrace hotărîrea de sancționare, legiuitorul nu face nici o precizare. În mod obișnuit, în cazul cooperatorilor, ea va fi comunicată sub formă de adresă.

În legătură cu cele 30 de zile înăuntrul cărora se cere a fi comunicată hotărîrea de sancționare, trebuie precizat că depășirea lui nu face decît să prelungească termenul de aplicare. Acest termen a fost stabilit așa de scurt atît pentru înlăturarea tărăgării tragerii la răspundere a celor care comit abateri cît și pentru realizarea efectului educativ.

Organele care au obligația de a stabili abaterile disciplinare și deci a aplica măsurile de sancționare a persoanelor vinovate, vor putea lua în considerare în dozarea sancțiunii, pe lîngă abaterea propriu-zisă și unele elemente cum sînt, de exemplu, gradul de pregătire profesională a făptuitorului, împrejurările în care a săvîrșit abaterea, comportarea anterioară avută în cooperativă, gravitatea faptei etc.

2.6. CĂILE DE ATAC ÎMPOTRIVA SANCȚIUNILOR DISCIPLINARE

În art. 14 din statut se prevede, în mod expres, că plîngerile cooperatorilor nemulțumiți de hotărîrile consiliului de conducere privind aplicarea sancțiunilor disciplinare se rezolvă de adunarea generală a cooperativei. Aceasta în calitate de organ suprem de conducere, poate menține hotărîrea consiliului de conducere sau să o înlocuiască cu o hotărîre proprie, desființînd sancțiunea, dînd una mai ușoară sau mai grea, după caz.

Împotriva hotărîrilor adunării generale, prin care s-a pronunțat îndepărtarea din cooperativă, precum și în cazul celorlalte sancțiuni aplicate de aceasta, cei nemulțumiți se pot adresa uniunii județene, iar împotriva hotărîrilor acesteia, Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție. Uniunile cooperativelor agricole de producție rezolvă plîngerile cooperatorilor în cadrul și procedura prevăzute pentru plîngeri, cu precizarea că ele nu pot înlocui hotărîrile adunării generale, ci doar să le suspende aplicarea și să hotărască rediscutarea cazului și adoptarea unor măsuri statutare. Hotărîrile uniunilor, date în astfel de cazuri, sînt obligatorii pentru adunările generale ale cooperatorilor.

3. Răspunderea materială în C.A.P. şi A.E.I.

3.1. ELEMENTE DEFINITORII

Răspunderea materială pentru daunele aduse în patrimoniul unităţilor agricole cooperatiste reflectă pe planul suprastructurii juridice relaţiile de producţie din cadrul acestor organizaţii socialiste cu privire la apărarea proprietăţii obşteşti şi are ca scop, atît reîntregirea patrimoniului prejudiciat cît şi prevenirea şi înlăturarea unor astfel de fenomene.

Prin modul în care este reglementată prin statute în unităţile agricole cooperatiste, răspunderea materială are, în principal, o funcţie reparatorie. Prin aceasta se realizează prima latură a scopului pe care-l are această instituţie, şi anume, reintegrarea patrimoniului diminuat. Prin conţinutul său, funcţia reparatorie contribuie la realizarea şi a celei de-a doua laturi a scopului răspunderii materiale, respectiv la educarea atît a persoanelor chemate la răspundere, cît şi a celor din colectivul în care acestea muncesc. Aşa deci, răspunderea materială are în subsidiar şi o funcţie educativă.

Răspunderea materială trebuie privită atît în raport cu proprietatea obştească, cît şi cu persoana care a prejudiciat-o. Astfel, pe de o parte, trebuie avut în vedere faptul că prin funcţia reparatorie, ea apără proprietatea obştească, întrucît prejudiciul se recuperează de la persoanele vinovate de producerea lui, iar pe de altă parte, instituţia juridică a răspunderii materiale ocroteşte persoanele obligate la plata despăgubirilor, în sensul că răspunderea acestora este limitată la valoarea pagubei efectiv cauzate.

Prin art. 14 din statut, ca dealtfel, într-o anumită măsură, şi prin art. 20, lit. d din Legea nr. 4/1970, răspunderea materială a căpătat o reglementare unitară pentru toate categoriile de persoane care lucrează în cooperativa agricolă. Amintim în acest sens, faptul că, potrivit normelor amintite, cooperatorii, mecanizatorii, specialiştii şi ceilalţi oameni ai muncii care lucrează în cooperativa agricolă, răspund faţă de aceasta pentru pagubele cauzate în patrimoniul său, prin încălcarea cu vinovăţie a prevederilor statutare sau a hotărîrilor organelor de conducere ale cooperativei, inclusiv prin deţinerea nelegală a unor terenuri proprietate obştească.

Aşadar, instituţia juridică a răspunderii materiale constituie unul din mijloacele interne de bază de apărare a proprietăţii cooperatiste agricole, în cazurile în care aceasta a fost diminuată. Ea se pune în mişcare ori de cîte ori, în pofida tuturor măsurilor de prevenire, cooperatorii, persoanele încadrate în muncă potrivit Codului muncii, ori specialiştii agricoli au cauzat în cadrul raporturilor de muncă ori de asociere, după caz, prejudicii în dauna avutului obştesc.

3.2. CONDIŢIILE RĂSPUNDERII MATERIALE

Potrivit normelor generale de drept civil, o persoană poate fi chemată la răspundere pentru prejudiciul cauzat în patrimoniul altei persoane, numai dacă sînt întrunite anumite condiţii prevăzute de lege. În cazul cooperativelor agricole de producţie, condiţiile necesare răspunderii materiale sînt prevăzute atît în art. 14 din statut, în Codul muncii, în Legea nr. 4/1970, cît şi Legea nr. 1/1982 privind retribuirea muncii în unităţile agricole cooperatiste. Acestea sînt :

a. **Săvîrşirea unei fapte ilicite.** Fapta ilicită, adică interzisă de lege, ori potrivnice ei, poate consta într-o acţiune interzisă (sustragere, degradare ori distrugerea unor bunuri etc.) ori într-o inacţiune, respectiv în neîndeplinirea unei îndatoriri (nefurajarea la timp a animalelor, neefectuarea de calitate a unor lucrări, neaducerea în patrimoniul cooperativei a mijloacelor de producţie supuse cooperativizării etc.).

Pentru ca fapta ilicită să atragă răspunderea materială a cooperatorului, se cere ca ea să fie o faptă personală, ori paguba să fi fost produsă de animale pe care le are în pază, indiferent dacă acestea sînt proprietate personală sau obştească, dacă cu vinovăţie, cel în cauză, nu şi-a îndeplinit obligaţia de a le supraveghea.

Potrivit art. 14 din Statutul C.A.P., fapta ilicită a cooperatorilor poate să fie în legătură cu oricare din obligaţiile pe care le are cooperatorul în cadrul raporturilor interne, respectiv nesocotirea ori încălcarea îndatoririlor statutare a sarcinilor ce îi revin din hotărîrile organelor de conducere, din angajamentul de muncă sau din dispoziţiile şefilor subunităţilor de producţie, pe cînd a persoanelor încadrate cu contract de muncă, potrivit art. 102 din Codul muncii, trebuie să fie numai în legătură cu munca lor.

b. **Cauzarea unui prejudiciu.** Prejudiciul constă în micşorarea (diminuarea) patrimoniului cooperativei. Prejudiciul nu constă în orice micşorare sau diminuare a patrimoniului, ci numai în micşorarea, diminuarea care s-a produs în mod ilicit.

Pentru a fi imputabil, prejudiciul trebuie să fie cert (neîndoielnic) şi real (efectiv), nu aparent sau scriptic, iar întinderea lui să fie bine determinată.

c. **Existenţa unui raport de cauzalitate între faptă şi prejudiciu.** Raportul de cauzalitate se prezintă în sensul că fapta ilicită este cauza şi prejudiciul efectul.

În unele cazuri, fapta cauzatoare de prejudicii poate fi în legătură nemijlocită cu efectul (sustragerea unor bunuri), iar în alte cazuri, între ea şi efect pot fi interpuse şi alte fapte (stropirea viţei de vie de către cooperatori cu o soluţie preparată în mod greşit de către şeful fermei), situaţie în care legătura cauzală este între fapta şefului de fermă şi prejudiciu, pentru că prepararea greşită a soluţiei a dus la crearea pagubei.

d. **Vinovăţia.** Aceasta este o condiţie de ordin subiectiv, care se concretizează în atitudinea psihică a făptuitorului faţă de fapta ilicită şi urmările ei. Vinovăţia poate îmbrăca forma intenţiei ori a culpei.

— Intenţia este atunci cînd făptuitorul a prevăzut, a sau a acceptat producerea pagubei prin fapta sa ilicită.

— Culpa este atunci cînd nu a prevăzut şi nu a dorit producerea pagubei, dar din imprudenţă sau neglijenţă, s-a ajuns la ea. Exemplu de imprudenţă este fapta îngrijitorului de animale care nu doreşte îmbolnăvirea acestora, dar le lasă nesupravegheate în preajma unui lan de lucernă, deşi cunoaşte că paşterea acesteia duce la îmbolnăvirea animalelor, crezînd însă, cu uşurinţă, că animalele nu vor intra în lanul respectiv. Neglijenţa este atunci cînd făptuitorul nu a prevăzut urmările faptei, deşi avea posi-

bilitatea să le prevadă. Exemplu, neglijarea stingerii focului, după terminarea procesului de producție.

Vinovăția, indiferent de forma sub care apare — intenție sau culpă — trebuie dovedit. Există o singură excepție, în care vinovăția nu se cere a fi dovedită, și anume, atunci cînd paguba apare într-o gestiune, întrucît prin Legea nr. 22/1969 s-a instituit prezumția de vinovăție în sarcina gestionarului.

3.3. CAUZELE CARE EXONEREAZĂ DE RĂSPUNDERE

Potrivit normelor generale de drept, persoanele care au cauzat prejudicii avutului obștesc sînt exonerate de răspundere, în următoarele cazuri :

a. **Executarea unei obligații legale.** Cînd prejudiciul a fost cauzat prin executarea unei obligații de serviciu, prevăzută de lege, statut, regulament de ordine interioară sau izvorîtă din hotărîrea unui organ de conducere, precum și din dispozițiile date de persoanele care conduc subunitățile de producție, făptuitorul este exonerat de răspundere, dacă obligația este reală, în sensul de efectiv existentă ; fapta săvîrșită corespunde unei necesități reale, iar dispozițiile legale invocate își găsesc într-adevăr explicația în cazul respectiv ; executarea obligației de serviciu este corespunzătoare scopului urmărit de lege și, în sfîrșit, dacă dispoziția dată de persoanele care conduc diferite activități, nu este vădit ilegală.

b. **Starea de necesitate.** Cînd prejudiciul a fost cauzat dintr-o stare de necesitate, situație în care, prin forța lucrurilor, prejudiciul nu a putut fi evitat decît cu prețul pricinuirii unui rău — prejudiciu — și mai mare, făptuitorul este exonerat de răspundere, dacă au fost în pericol anumite valori sau interese ; dacă pericolul a fost real, actual și iminent și nu a fost din vina făptuitorului și dacă pericolul care amenință valori sau interese nu a putut fi evitat numai printr-o acțiune cauzatoare de prejudiciu, situație fără de care s-ar fi produs o pagubă mai mare unității respective.

c. **Riscul normal al muncii.** Prin risc normal al muncii se au în vedere acele pagube care se pot crea și a căror producere este de multe ori chiar foarte probabilă, dar care totuși, în mod normal, nu trebuie să se producă. Acest element aleatoriu, ce constă în aceea că pagubele respective se pot produce, dar nu este sigur că ele vor avea loc,, sau în ce măsură se vor produce, este dealtfel, ceea ce justifică denumirea de risc.

Riscul normal al muncii vizează deci efectele păgubitoare cauzate de anumiți factori iminenți procesului de producție și se prezintă sub două forme : risc normat și risc nenormat.

— Riscul normat se referă la acele pierderi (perisabilități, scăzăminte, toleranțe, norme de uzură sau de serviciu, de consum, de aprovizionare, de transport etc.), care pot fi stabilite, anticipat, în anumite limite. Procentele de pierderi prestabilite redau limitele maxime admise, dar nu obligatoriu. Pentru a se putea acorda pierderile, acestea trebuie să fie inerente și produse efectiv din cauzele avute în vedere de organul competent, care le-a stabilit. Cînd pagubele sînt determinate de comportarea vinovată a celui în cauză, chiar dacă se înscriu în limita admisă, sînt imputabile.

— Riscul nenormat se referă la acele pierderi sau degradări care, deși nu sînt prestabilite, se pot produce în cadrul unor anumite procese de producție, fără ca cineva să fie vinovat și de aceea trebuie privite ca firești și neimputabile. În astfel de cazuri, persoanele în cauză au obligația să facă dovada lipsei de vinovăție și a împrejurărilor care au determinat producerea pierderilor inerente. Scăzămintele, în astfel de cazuri, pot avea loc cu aprobarea expresă a adunării generale a membrilor cooperativei agricole de producție.

d. **Forța majoră.** Cînd prejudiciul a fost cauzat prin forță majoră, adică prin fenomenul care acționează asupra făptuitorului cu o putere ce nu poate fi învinsă de acesta (invendiu inundație, înzăpezire etc.) și care acționează asupra conduitei sale, silindu-l să-și încalce obligațiile de muncă și să cauzeze astfel un prejudiciu, făptuitorul este exonerat de răspundere.

Pentru ca fapta săvîrșită ca urmare a forței majore să nu fie culpabilă, se cere să fie cu adevărat de neînvins și imprevizibil, iar făptuitorul să nu fi contribuit la provocarea ei.

e. **Cazul fortuit.** Cînd prejudiciul a fost cauzat printr-un act fortuit, respectiv printr-un eveniment independent de voința făptuitorului, cum ar fi, necunoașterea unor situații sau a anumitor însușiri ale unor obiecte, animale, soiuri de plante, pomi etc., din care cauză, nu a putut prevedea urmările păgubitoare ale conduitei sale. Acestea, bineînțeles, numai dacă imposibilitatea previziunii nu se datorează culpei făptuitorului.

3.4. ORGANELE ȘI TERMENUL DE CONSTATARE A PAGUBELOR

Constatarea pagubelor se face, de regulă, de către comisiile de revizie ale unităților, în temeiul art. 39 din Statutul C.A.P. sau de către acestea și lucrătorii B.A.I.A. care, potrivit convenției nr. 4651 și 764 din 2 iunie 1970, dintre UNCAP și BAIA, efectuează controlul de fond al gestiunii cooperativelor și ale asociațiilor.

Actul de constatare a pagubelor nu produce efecte juridice asupra persoanelor care au comis faptele cauzatoare de prejudicii. Comisiile de revizie și lucrătorii băncii nu pot dispune prin note contabile obligarea la plata despăgubirii pentru daunele aduse avutului obștesc. Notele contabile nu constituie titluri executorii, fapt pentru care, în baza lor nu se poate face recuperarea pagubelor. Prin urmare, procesul-verbal de constatare a prejudiciilor este actul juridic prin care organul de conducere a luat cunoștință de existența prejudiciului și de persoanele care l-au produs.

Potrivit art. 108 din Codul muncii și art. 14 din Statutul CAP, pentru ca să intervină răspunderea materială, paguba trebuie să fie constatată într-un anumit termen de la producere, și anume :

— cele cauzate prin fapte culpabile, inclusiv prin primirea cu rea credință a unor sume de bani, produse, alte bunuri ca și beneficierea de anumite servicii din partea unității, nedatorate, trebuie constatate în maximum trei ani de la data producerii :

— cele cauzate prin primirea cu bună credință — fără culpă — a unor sume de bani, bunuri materiale ori prin beneficierea de anumite servicii nedatorate, trebuie con-

statată în termen de un an de la data cînd au beneficiat de acestea.

Termenele limită de trei ani și de un an sînt de decădere. Ca urmare, pagubele descoperite după expirarea lor nu atrag răspunderea materială.

3.5. EVALUAREA PAGUBEI

Potrivit art. 2 din Decretul nr. 208/1976, republicat în 1981, evaluarea pagubelor se face luîndu-se în considerare prețurile în vigoare la data producerii pagubei. În cazul în care nu se poate determina data producerii pagubei, se vor lua în considerare prețurile în vigoare la data descoperirii ei.

a) **Pentru bunurile constatate lipsă.** În art. 3 din același decret se prevede că pentru bunurile constatate lipsă, care au prețul cu amănuntul, legal stabilite, evaluarea pagubei se face luîndu-se ca bază aceste prețuri. Cînd pentru același bun sînt prețuri cu amănuntul diferențiate, se va lua ca bază de calcul prețul cu amănuntul aplicabil pentru unitatea socialistă păgubită.

Pentru bunurile care nu au stabilite prețuri cu amănuntul, dar au prețuri de livrare (prețurile de contractare sau de achiziții), evaluarea pagubei se face așa cum se prevede în art. 4 din decret, luîndu-se ca bază aceste prețuri, la care se aplică un coeficient de 1,05. Cînd prețul de livrare (contractare sau achiziții) este egal cu prețul de producție, coeficientul care se aplică de 1,25. De la această regulă fac excepție produsele: grîu, porumb, secară, ovăz, orz furajere la care se aplică un coeficient de 5, iar la orz pentru bere, coeficientul de 5,5.

În art. 6 din decret se prevede că pentru bunurile care nu au stabilite prețuri cu amănuntul și nici prețuri de livrare (produsii realizați pentru turma de bază sau unele bunuri de inventar realizate de unitate) evaluarea pagubei se face, pentru fiecare caz în parte, pe baza unei analize temeinice și documente, astfel încît să fie asigurată acoperirea pagubei.

Pentru bunurile care formează producția neterminată (culturale dinaintea recoltării etc.), evaluarea se face așa după cum se prevede în art. 7 din decret, luîndu-se în calcul cheltuielile efectuate. Valoarea materiilor prime și a materialelor consumate se determină prin aplicarea, la nevoie, a coeficienților menționați mai sus, de 1,05 sau de 1,25.

b) **Pentru bunurile degradate.** În art. 8 din decret se prevede că în cazul bunurilor degradate, evaluarea bunurilor se face astfel:

— pentru bunurile degradate, care pot fi reparate sau recondiționate pentru a fi repuse în starea anterioară, se iau în calcul cheltuielile efectuate în acest scop;

— dacă bunurile degradate pot fi, potrivit dispozițiilor legale, valorificate ca atare, cu prețuri reduse, se ia în calcul diferența dintre prețul bunului respectiv și prețul ce se obține prin valorificare;

— dacă prin reparare sau recondiționare se obține un bun de calitate inferioară, la cheltuielile efectuate se adaugă diferența dintre prețul bunului respectiv și cel existent după ce a fost reparat sau recondiționat;

— dacă bunurile degradate se utilizează ca materie primă pentru producerea altor bunuri, se ia în calcul diferența dintre prețul bunului respectiv și cel existent după ce a fost reparat sau recondiționat;

— dacă bunurile degradate se utilizează ca materie primă pentru producerea altor bunuri se ia în calcul diferența de preț dintre prețul bunului și prețul materiei prime pe care a înlocuit-o;

— dacă bunurile nu pot fi reparate, recondiționate sau valorificate, în cazul cînd au fost produse în unitatea păgubită, se iau în calcul costurile, iar în cazul cînd au fost cumpărate, se iau în calcul toate cheltuielile făcute pentru procurarea bunurilor.

La evaluarea pagubelor se ține seama și de gradul de uzură al bunului respectiv, stabilit pe bază de probe legale. Cînd gradul de uzură nu poate fi stabilit, paguba este egală cu valoarea integrală a bunului respectiv.

3.6. SFERA RĂSPUNDERII MATERIALE

Aceasta este în raport cu statutul juridic al persoanei chemată la răspundere, și anume:

— cooperatori — potrivit art. 14 din Statutul CAP și art. 21 și 28 din Legea nr. 4/1970, răspunderea intervine în situația în care prejudiciul a fost cauzat ca urmare a încălcării prevederilor statutare, a hotărîrilor adunării generale și ale consiliului de conducere, respectiv a oricăror îndatoriri pe care le au cooperatorii, în cadrul raporturilor interne de muncă și de asociere;

— membrii consiliului de conducere, cooperatori sau necooperatori — răspunderea este reglementată de art. 14 din statut, în sensul că ea intervine în cazul adoptării unor hotărîri nelegale prin care s-au cauzat pagube cooperativei ori unor terțe persoane — răspund cei care au votat pentru, s-au abținut sau au lipsit nemotivat de la ședință. Membrii consiliului de conducere răspund și în cazurile în care din vina lor, s-a pierdut termenul de 60 de zile înăuntrul căruia trebuiau obligate la plată persoanele care au produs prejudiciul;

— persoanele încadrate cu contract de muncă — răspunderea se rezumă — în temeiul art. 102 din Codul muncii — la pagubele cauzate din vina și în legătură cu munca lor;

— specialiștii agricoli și contabilii șefi retribuiți de stat — pot fi chemați la răspundere atît în temeiul Codului muncii, cît și al Statutului CAP; răspunderea după Codul muncii intervine în temeiul art. 20, lit. d din Legea nr. 4/1970, potrivit căruia, specialiștii agricoli care lucrează în CAP răspund direct față de aceasta pentru pagubele materiale aduse din vina și în legătură cu munca lor, iar răspunderea după art. 14 din statut intervine atunci cînd specialiștii respectivi au cauzat pagube materiale prin îndeplinirea ori îndeplinirea necorespunzătoare a sarcinilor și atribuțiilor încredințate de obște în baza normelor statutare.

3.7. RĂSPUNDEREA PERSOANELOR CU ATRIBUȚII DE ÎNDRUMARE ȘI CONTROL A ACTIVITĂȚII GESTIONARE

Potrivit legii răspunderea acestor categorii de persoane poate fi solidară, integrală și subsidiară.

a) **Răspunderea solidară.** Potrivit art. 28 din Legea nr. 22/1969, aceasta intervine în cazul celui vinovat de înca-

drarea, trecerea sau menținerea unei persoane pe funcția de gestionar, fără respectarea condițiilor de vîrstă, studii și stagiu, precum și a dispozițiilor referitoare la antecedentele penale, și cînd din aceste cauze gestionarul respectiv a prejudiciat avutul obștesc. Cele două persoane vor răspunde solidar.

b) **Răspunderea integrală.** Aceasta intervine în temeiul art. 29 din Legea nr. 22/1969, în cazul persoanei care, deși avea obligația de serviciu, nu a asigurat gestionarului, în cazurile prevăzute de lege, la cererea scrisă a acestuia, potrivit H.C.M. nr. 2230/1969, asistență tehnică de specialitate pentru verificarea calitativă a bunurilor intrate în gestiune, ori asistența tehnică acordată a fost necorespunzătoare ; nu a luat măsurile necesare la cererea scrisă a gestionarului, pentru păstrarea bunurilor în condiții corespunzătoare ; a dat gestionarului dispoziții greșite sau contrare legii, cum ar fi : primirea în gestiune a unor bunuri calitativ necorespunzătoare, depozitarea în locuri improvizate, eliberarea bunurilor sau a unor sume de bani, fără întocmirea formelor prevăzute de lege, predarea unor produse anumitor persoane care nu sînt îndreptățite a le primi etc.

c) **Răspunderea subsidiară.** Potrivit art. 30 din Legea 22/1969, răspunderea subsidiară intervine atunci cînd o anumită valoare a pagubei a rămas neacoperită de autorul ei direct. Răspunderea cade în sarcina persoanelor vinovate de :

— încadrarea sau trecerea unei persoane într-o funcție de gestionar sau în subordinea unui gestionar, fără avizul legal ;

— neluarea sau luarea cu întîrziere a măsurilor necesare pentru înlocuirea gestionarului sau a persoanelor din subordinea sa, deși a fost avertizat — sesizat — în scris și i s-a motivat că cel în cauză nu-și îndeplinește atribuțiile în mod corect ;

— neefectuarea inventarelor la termenele și în condițiile legii, în situația în care, prin aceasta, a contribuit la cauzarea pagubei ;

— neluarea măsurilor necesare pentru stabilirea și acoperirea pagubelor în gestiune în termen legal ;

— nerespectarea oricărei alte îndatoriri de serviciu, în legătură cu activitatea gestionară, dacă, fără încălcarea acesteia, paguba s-ar fi putut evita.

3.8. TERMENUL ÎNĂUNTRUL CĂRUIA SE POATE FACE OBLIGAREA LA DESPĂGUBIRI

Potrivit art. 14 din Statutul C.A.P., coroborat cu art. 108 din Codul muncii, persoanele vinovate pot fi obligate la despăgubiri și se emite decizia de imputare, așa după cum se prevede în mod expres în art. 14 din statut, în cel mult 60 de zile de la data cînd organul care are dreptul să hotărască obligarea la despăgubiri sau la restituire, a luat cunoștință de producerea pagubei în prima ședință după înregistrarea actului constatator de prejudicii. După expirarea termenului de 60 de zile, prejudiciul se impută de către biroul executiv al uniunii județene a cooperativelor agricole de producție, membrilor consiliului de conducere, vinovați de neluarea măsurilor necesare pentru obligarea la plată a persoanelor vinovate de producerea pagubei. Un element nou este faptul că biroul executiv al uniunii județene verifică hotărîrile adunării generale cu privire la răspunderea materială, avînd dreptul a le suspenda sau înlocui pe cele adoptate cu nesocotirea prevederilor statutare ori a normelor legale în vigoare.

Pentru uniunea județeană, termenul de 60 de zile înăuntrul căruia poate obliga la plata despăgubirilor curge de la data înregistrării la registratura uniunii a actului constatator, referitor la pierderea termenului de 60 de zile și la hotărîrile adunării generale pronunțate cu încălcarea normelor statutare și legale.

Termenul de 60 de zile este de prescripție, fiind susceptibil de întrerupere și de suspendare, în condițiile prevăzute de dreptul comun. El nu este însă susceptibil de repunere în termen.

Cu toate că instituția juridică a repunerii în termen nu operează pentru unitate, prin Decretul nr. 63/1981, au fost aduse unele îmbunătățiri care permit repararea unor greșeli cu privire la persoanele chemate la răspundere și la cuantumul pagubei.

Potrivit acestui decret, în cazul în care, prin hotărîrea definitivă a unui organ de jurisdicție se constată că paguba ce urmează a se recupera este mai mare decît cea imputată, ori că nu a fost produsă de persoana căreia i s-a imputat, ci de altă persoană, organele de conducere ale unității pot hotărî, iar în baza acesteia, pot emite o nouă decizie de obligare la despăgubire la nivelul cuantumului real al prejudiciului sau după caz, în sarcina persoanei vinovate de producerea prejudiciului.

În aceste cazuri, adoptarea hotărîrilor de obligare la despăgubiri și emiterea deciziei de imputare în baza hotărîrii, se face în termen de 60 de zile de la data cînd s-a luat cunoștință de hotărîrea definitivă a organului de jurisdicție — prin înregistrarea ei la registratura unității — dar nu mai tîrziu de 6 luni de la data la care hotărîrea a rămas definitivă.

După expirarea acestui termen, prejudiciul se impută de către biroul executiv al uniunii județene, în temeiul art. 14 din Statutul C.A.P., persoanei vinovate de neluarea măsurii de imputare.

Decizia de imputare, în cazurile menționate mai sus, poate fi emisă numai o singură dată.

3.9. COMPETENȚA DE OBLIGARE LA DESPĂGUBIRI

Deosebit de reglementările anterioare, prin art. 14 din actualul Statut al C.A.P., au fost aduse unele îmbunătățiri și în acest domeniu de activitate, în sensul că toate persoanele care răspund față de unitățile agricole cooperatiste, să fie obligate de către organele de conducere ale acestora, la despăgubiri, indiferent de statutul lor juridic.

a) **Competența organelor de conducere ale C.A.P.** În legătură cu competența acestor organe, în art. 14 din Statutul C.A.P. se prevede că, obligarea cooperatorilor, mecanizatorilor, specialiștilor agricoli și a celorlalți oameni ai muncii care lucrează în cooperativa agricolă de producție la plata despăgubirilor și la restituirea sumelor sau a contravalorii bunurilor și serviciilor necuvenite, se face de către consiliul de conducere, iar în cazul membrilor acestuia și celor ai comisiei de revizie, care au adus cooperativei prejudicii în această calitate, de către adunarea generală a cooperatorilor.

b) **Competența organelor de conducere ale A.E.I.** Competența acestor organe este reglementată prin Statutul asociației, în funcție de cele două categorii de persoane care pot lucra în asociație, și anume, membrii cooperativelor asociate și persoane din afara acestora, încadrate cu contract de muncă și după cum acestea fac parte sau nu din organele de conducere ale asociației, și anume :

— potrivit art. 17, lit. h și j din statut, consiliul asociației obligă la plata despăgubirilor directorul, inginerul șef, contabilul șef, specialiștii și celelalte persoane desemnate în consiliul asociației ;

— potrivit art. 22, lit. a din statut, consiliul oamenilor muncii obligă la plata despăgubirilor cadrele de conducere care nu fac parte din consiliul oamenilor muncii ;

— potrivit art. 24, lit. d din statut, biroul executiv al consiliului oamenilor muncii, obligă la plata despăgubirilor personalul de execuție din asociație.

c) **Competența uniunii județene.** Biroul executiv al uniunii județene obligă la despăgubiri, în temeiul art. 14 din Statutul C.A.P., membrii consiliului de conducere al cooperativei, vinovați de neluarea măsurilor necesare pentru obligarea la plata despăgubirilor, în termenul legal de 60 de zile, persoanele vinovate de producerea pagubei.

Dîndu-i-se dreptul prin statut de a cenzura și înlocui cu hotărîri proprii, hotărîrile adunării generale a cooperatorilor privind răspunderea materială, înseamnă că biroul executiv al uniunii județene are dreptul să oblige, pe această cale, la plata despăgubirii, orice persoană dintre cele care lucrează în cooperativă, pe care adunarea generală nu a obligat-o la despăgubire sau a absolvit-o, în mod nelegal, de o asemenea răspundere.

3.10. CONȚINUTUL DECIZIEI DE IMPUTARE

Obligarea la plata despăgubirilor prin hotărîrea organelor de conducere colectivă, se materializează printr-o decizie de imputare care, potrivit normelor nr. 11/1975, elaborate de Curtea Superioară de Control Financiar și Ministerul Finanțelor, publicate în Buletinul Oficial nr. 5/1976, trebuie să conțină : numărul și data emiterii deciziei de imputare ; indicarea actului și a organului care a constatat paguba, precum și în ce constă aceasta ; data producerii pagubei ; data și modul în care cel în drept a emite decizia de imputare a luat cunoștință de producerea pagubei ; temeiul din Codul muncii, iar în cazul cooperatorilor, temeiul din Statutul C.A.P., în baza căruia s-a obligat la despăgubiri ; numele, funcția și domiciliul celor răspunzători, motivîndu-se pentru fiecare în parte temeiurile de drept și de fapt care au determinat angajarea răspunderii materiale ; cuantumul total al pagubei și defalcarea pe cote-părți a acesteia pentru fiecare persoană în parte (după criteriile stabilite de art. 105 din Codul muncii) ; motivarea înlăturării apărărilor făcute prin notele explicative date de persoanele făcute răspunzătoare ; termenul în care poate fi contestată și organul competent să o soluționeze ; semnătura persoanei care a emis decizia de imputare, cu mențiunea calității sale.

Decizia de imputare redactată de către contabilul șef al unității, cu ajutorul jurisconsultului, iar după înregistrare și semnare se comunică, prin grija compartimentului financiar persoanei obligată la despăgubiri. Comunicarea trebuie făcută în 15 zile de la data obligării la despăgubiri, sau oricînd în termenul general al prescripției, cu precizarea că pînă la comunicare nu poate fi executată.

3.11. DREPTUL DE CONTESTARE A DECIZIEI

În art. 14 din Statutul C.A.P. se prevede în mod expres dreptul cooperatorilor, mecanizatorilor, specialiștilor și celorlalți oameni ai muncii, care lucrează în cooperativă, nemulțumiți de obligarea la plata despăgubirilor pentru daunele aduse cooperativei, de a se adresa cu contestații împotriva deciziilor de imputare, organelor de jurisdicție.

Contestațiile pot fi adresate în termen de 30 zile de la comunicarea deciziei, comisiei de judecată din unitate, cînd suma imputată este de pînă la 5.000 lei și respectiv judecătoriei, cînd suma imputată depășește această valoare. De la această regulă fac excepție contestațiile cu o valoare de peste 20.000 lei, date în sarcina președintelui de C.A.P. sau directorului A.E.I., pe care o contestă la Colegiul de Jurisdicție din cadrul Curții Superioare de Control Financiar.

Întrucît competența de a soluționa contestațiile la deciziile de imputare este dată în mod expres, prin lege, organelor de jurisdicție amintite, înseamnă că adunarea generală a cooperativei nu poate soluționa o astfel de contestație, împotriva unei hotărîri date de consiliul de conducere al cooperativei, ea va putea însă, ca dealtfel și consiliul de conducere, să-și reconsidere propriile hotărîri de obligare la despăgubiri, cînd constată că sînt netemeinice sau nelegale.

Mergînd pe linia apărării integrității averii obștești și avîndu-se în vedere rolul organelor de conducere, în art. 14 din Statutul C.A.P. se prevede, în mod expres, că organele de conducere ale cooperativei agricole de producție nu pot renunța la drepturile legale cuvenite acesteia.

Potrivit Codului muncii și art. 14 din Statutul C.A.P., hotărîrile de obligare la plata despăgubirilor aduse la cunoștință, așa după cum s-a arătat, prin decizie de imputare și angajamentele de plată necontestate în termen, sînt definitive și executorii.

dr. Aurel ȘTIRBU

Elemente prioritare în controlul bancar asupra planificării financiare în C.A.P.

Controlul este o trăsătură a autogestiunii economico-financiare, fără de care aceasta nu ar putea fi realizată în esența ei. În unitățile agricole, pondere mare în cadrul controlului o are controlul bancar, el manifestîndu-se și în realizarea celorlalte trăsături, dar avînd ca sarcină majoră urmărirea echilibrului permanent dintre venituri și cheltuieli și acoperirea cheltuielilor din venituri, încît fiecare unitate agricolă să realizeze beneficiu.

Controlul bancar în C.A.P. în legătură cu realizarea cerinței de bază a autogestiunii economico-financiare se exercită atît în faza de fundamentare a indicatorilor de plan privind volumul veniturilor și cheltuielilor, la în-

tocmirea planului de producție, și a bugetului de venituri și cheltuieli, cît și în faza de execuție a acestuia din urmă. Cu ajutorul controlului bancar se realizează un echilibru financiar permanent în unitățile din agricultură, în sensul că organele de control urmăresc stabilirea și realizarea unei corelații permanente între resursele de fonduri bănești și nevoile de cheltuieli. Atunci cînd în anumite perioade — din causa sezonalității producției agricole — resursele bănești proprii nu sînt suficiente pentru acoperirea cheltuielilor, atunci organele bancare contribuie efectiv prin îndrumarea și controlul efectuate la atragerea unor resurse asimilate sau le acordă credite, dar dacă unitatea agricolă garantează că în viitor se va restabili echilibrul financiar și se va realiza beneficiu, adică se va aplica în plenitudinea ei, autogestiunea economico-financiară.

Printre îmbunătățirile majore aduse mecanismului economico-financiar se situează la loc de frunte, perfecționarea planificării financiare, atît prin introducerea bugetului de venituri și cheltuieli ca instrument principal al planificării financiare, cît și prin perfecționarea sistemului de indicatori economico-financiari.

Începînd din anul 1980 toate unitățile agricole (inclusiv cooperativele agricole de producție) au generalizat folosirea bugetului de venituri și cheltuieli ca plan financiar de bază care, alături de planul de producție formează planul economic al fiecărei întreprinderi. Planul financiar actual reprezintă un instrument de bază în organizarea activității de producție și financiare. Dar pentru a se putea realiza acest lucru este necesară și intervenția organelor bancare de îndrumare și control. Astfel, chiar în faza de pregătire a planificării de producție și financiare, organele bancare participă și verifică fundamentarea științifică a indicatorilor de plan, urmărind respectarea unor cerințe de maximă importanță în realizarea unei eficiențe economice sporite printre care :

— utilizarea rațională a bazei tehnico-materiale și în primul rînd a terenului agricol ;

— stabilirea unui profil de producție care să permită fiecărei unități agricole valorificarea superioară a resurselor materiale, bănești și de forță de muncă de care dispune, cît și satisfacerea unor cerințe generale ale societății ;

— aplicarea unor tehnologii moderne prin care să se realizeze creșterea productivității muncii și a eficienței economice a activității ;

— ridicarea pe trepte noi de dezvoltare a creșterii animalelor ;

— îmbinarea intereselor oamenilor muncii din fiecare unitate agricolă cu interesele generale ale economiei și societății ;

— respectarea cu strictețe a cerinței de bază a autogestiunii economico-financiare și anume ca în fiecare unitate și subdiviziune de producție să se obțină rezultate financiare favorabile concretizate în primul rînd în beneficiu ;

— asigurarea unei astfel de repartizări a fondurilor și în primul rînd a rezultatelor financiare, încît să se poată asigura reproducția lărgită în fiecare unitate agricolă și stimularea materială a colectivului de oameni ai muncii ;

— utilizarea cu maximă eficiență a fondurilor planificate pentru investiții, acordarea priorității pentru obiectivele a căror construcție a început, dar care încă nu au fost date în funcțiune ;

— realizarea unei normări a mijloacelor circulante care să conducă la eliminarea unor imobilizări de fonduri și a unor stocuri supranormative care îngreunează activitatea financiară, în felul acesta obținîndu-se o accelerare a vitezei de rotație a mijloacelor circulante.

Organele bancare, împreună cu organele de conducere ale agriculturii de la nivelul direcției generale județene pentru agricultură și industrie alimentară și consiliul unic agroindustrial de stat și cooperatist îndrumă crearea unor condiții din ce în ce mai favorabile pentru planificarea în profil teritorial a producției agricole. Deși rolul principal în legătură cu organizarea și planificarea unitară a activității revine consiliilor unice agroindustriale, totuși, organele bancare, atît prin inspectorii teritoriali și lucrătorii de la ghișeu, dar și prin serviciile de finanțare și creditare biroul plan și conducerea băncii participă efectiv la munca de planificare începînd cu fundamentarea indicatorilor de plan și pînă la avizarea lui și urmărirea în execuție a acestuia, fie că este vorba de planul financiar, fie de cel de producție.

Organele BAIA au un mare rol și în execuția bugetului de venituri și cheltuieli al C.A.P. o urmărire mai exactă a execuției bugetului de venituri și cheltuieli și a situației financiare la sfîrșitul anului de plan se poate realiza de către organele de control ale băncii și cu ajutorul unor situații, analize, informări proprii.

Contribuția organelor bancare la îmbunătățirea activității de planificare în cooperativele agricole de producție se concretizează la nivelul unei sucursale a Băncii pentru Agricultură și Industrie Alimentară în următoarele aspecte mai importante :

1. Conducerea și personalul sucursalei acordă sprijin la întocmirea și executarea planurilor de producție și a bugetelor de venituri și cheltuieli. Astfel, organele bancare iau măsuri în cazul subdimensionării unor venituri sau supradimensionări la unele cheltuieli în sensul creșterii, respectiv a descreșterii acestora. De exemplu, în cadrul sucursalei unde au fost efectuate cercetările organele bancare au sesizat că au fost supradimensionate cheltuieli la un număr de 56 cooperative agricole de producție în sumă de 39.498.000 lei și au fost subdimensionate veniturile la două cooperative agricole cu 9.314.000 lei. Organele bancare au intervenit direct în scopul remedierii acestor situații, respingînd inițial de la avizare bugetele de venituri și cheltuieli respective și sprijinind direct unitățile în fundamentarea științifică a nivelului indicatorilor de venituri și cheltuieli.

2. Sucursalele contribuie la judicioasa planificare a creditului bancar și au datoria să respingă cererile de credite nefondate și nerationale, sau să le reducă sub aspectul volumului de împrumuturi solicitate. Numai în primele luni ale anului 1982 au fost respinse cereri pentru credite în valoare de 85.300.000 lei întrucît nu aveau o acoperire în conformitate cu destinațiile legale și nici garanția materială în cadrul cooperativelor agricole. Tot în legătură cu planificarea și utilizarea creditelor au fost reduse și limitele de creditare pentru unele C.A.P. și asociații economice intercooperatiste cu circa 67 milioane lei. De asemenea, au fost respinse la plată în primele 9 luni ale anului 1982 cheltuieli în valoare de 8.400.000 lei.

3. Sucursalele și filialele Băncii pentru Agricultură și Industrie Alimentară mai au competența și obligația să respingă de la plată cheltuielile neprevăzute în bugetele de venituri și cheltuieli ale cooperativelor agricole de producție, cît și cheltuielile care depășeau prevederile din devizele tehnologice pe culturi sau pe categorii de animale. În această privință, organele sucursalei județene a B.A.I.A. acordă o mare atenție eliminării cheltuielilor care nu au asigurare prealabilă privind posibilitățile de plată, cît și a cazurilor de utilizare a unor produse, servicii, lucrări, prețuri și tarife fără temei legal. Numai sub acest din urmă aspect, sucursala județeană a B.A.I.A. a întreprins măsuri care au contribuit la recuperarea în 1982 a unor sume în valoare de peste 22 milioane lei.

4. Un aspect de cea mai mare însemnătate pentru contribuția organelor bancare în creșterea eficienței economice a întregii activități din cooperativele agricole de producție îl constituie stabilirea corectă și urmărirea angajamentelor fiecărei unități agricole cooperatiste care are cont deschis la sucursală. În urmărirea acestor angajamente, banca contribuie efectiv la stabilirea și menținerea în fiecare cooperativă agricolă de producție a unui echilibru financiar-monetar permanent, în primul rînd a unui echilibru între venituri și cheltuieli. Acest din urmă echilibru trebuie să fie existent nu numai pe total an, ci și pe perioade mai scurte (de pildă, trimestrial sau lunar). Dar în condițiile caracterului sezonier al producției agricole mai cu seamă în cooperativele agricole de pro-

ducție, menținerea acestui echilibru nu presupune numai o diversificare a producției în scopul obținerii unei ritmicități mai pronunțate în încasarea veniturilor, ci și apelarea la creditele bancare.

Întrucît creditele bancare dețin un loc major în realizarea echilibrului financiar-monetar în cooperativele agricole de producție, organele sucursalei B.A.I.A. au obligații mari sub raportul eșalonării pe trimestre și pe luni a acestor împrumuturi, al urmăririi soldului, acordării și rambursării lor, al urmăririi, recuperării veniturilor obținute ca urmare a utilizării creditelor. În cadrul acestei acțiuni complexe, creditele sînt urmărite pe principalele forme și destinații și anume pentru producție, aprobate prin acte normative, pe termen mijlociu, pe termen lung, credite reeșalonate. Îndeosebi se încearcă să nu se perturbe echilibrul financiar-monetar din cooperativele agricole ca urmare a reeșalonării unor credite devenite restante și deci penalizatoare. În același sens acționează organele bancare din sucursală sau filialele sale teritoriale în urmărirea altor plăți neachitate în termen sau a altor datorii din fiecare unitate agricolă cum ar fi primele A.D.A.S., contribuția la fondul de pensii și asigurări sociale, lucrările executate de S.M.A., impozitele și taxele. Dar pentru a-și aduce o contribuție efectivă la menținerea echilibrului financiar-monetar la nivelul fiecărei cooperative agricole de producție organele bancare trebuie să aibă în vedere și o altă latură a acestui echilibru și anume situația permanentă a conturilor de disponibilități și un grafic de încasări și plăți. Întrucît în anii trecuți acest grafic al încasărilor și plăților și-a dovedit eficacitatea și a fost abandonat sub raportul elaborării și urmăririi lui, propunem revenirea la acest plan financiar operativ al cooperativelor agricole de producție. El poate fi elaborat și prezentat la bancă spre avizare odată cu bugetul de venituri și cheltuieli, ca o anexă a acestuia.

Urmărirea graficului de încasări și plăți, propunem să fie în principal de competența organelor bancare, adică atît la sediul băncii la ghișeu, verificîndu-se dacă încasările și plățile efective corespund celor din grafic, cît și de către inspectorul teritorial al băncii în controlul și verificările efectuate în C.A.P. de care răspund.

În legătură cu planificarea financiară, controlului bancar îi mai revin unele sarcini printre care :

1. să verifice dacă veniturile din producția vegetală și animală cuprind valoarea produselor principale și secundare ce se obțin în anul de plan ;

2. verificarea planificării cheltuielilor materiale directe și indirecte pe ramuri de producție, se urmărește cu deosebire, planificarea și realizarea cheltuielilor materiale și a cheltuielilor cu retribuirea muncii, inclusiv impozitul pentru retribuție și contribuția pentru asigurări sociale ;

3. verificarea planificării și realizării cheltuielilor ce se suportă direct din rezultatele financiare și care diferă pe cele trei forme de întreprindere agricolă ; de exemplu, în cooperativele agricole de producție ele cuprind : fondul de ajutor, cheltuielile cu pregătirea cadrelor și practica în producție, contribuția bănească pentru efectuarea unor lucrări de interes obștesc, eventualele pierderi neimputabile și nerecuperabile neacoperite din anii precedenți și alte cheltuieli prevăzute de lege ;

4. o atenție de cea mai mare importanță se acordă determinării corecte a beneficiului, mai ales în cooperativele agricole de producție, unde acest indicator se calculează numai începînd cu anul 1980 ; în aceste unități, beneficiul se determină scăzînd din totalul veniturilor planificate, următoarele : cheltuieli materiale totale ; retribuirea netă a muncii ; impozitul pe fondul total de retribuire ; contribuția la fondul de pensii ; contribuția pentru asigurări sociale aferente personalului încadrat cu contract de muncă ; impozitul pe terenuri ; impozitul pe veniturile din activități industriale ; primele ADAS ; cheltuielile care se suportă direct din rezultatele financiare.

5. după verificarea modului de determinare a beneficiului, organele de control ale băncii verifică repartizarea acestuia pe următoarele destinații în cooperativele agricole : fondul de dezvoltare economică (circa 70 la sută) ; fondul mijloacelor circulante (12—15 la sută) ; fondul social-cultural și sportiv (2 la sută) ; fondul de rezervă pentru producție și retribuirea muncii (2 la sută) ; fondul intercooperatist de întrajutorare și consolidare (2 la sută) ; fondul de participare la beneficii a membrilor cooperatori și a celorlalți oameni ai muncii (7—10 la sută) ; fondul pentru participarea la beneficii pentru partea socială, constituit prin depunerile în bani ale membrilor cooperatori, mecanizatori și specialiștilor agricoli (2 la sută).

Organele bancare își extind cu această ocazie, activitatea de control nu numai asupra determinării și repartizării corecte a rezultatelor financiare, ci urmăresc dacă unitățile din agricultură s-au încadrat în baremurile de cheltuieli materiale și de forță de muncă aprobate, dacă cheltuielile se justifică din punct de vedere economic și dacă consumurile se prevăd la cheltuieli la prețurile cu care sînt înregistrate în contabilitate.

În condițiile în care statutul cooperativelor agricole nu mai corespunde în parte condițiilor actuale de desfășurare a relațiilor financiare, de credit, de plăți, de repartizare și utilizare a rezultatelor financiare, organele de decizie și de control ale B.A.I.A. au o mare responsabilitate în respectarea prevederilor legii finanțelor, ale altor acte normative apărute în ultimul timp, în stabilirea și menținerea unor proporții între fondurile constituite, în fixarea unor ritmuri de dezvoltare și a unor direcții de consolidare economico-financiară a acestor unități.

dr. D. TUDORACHE
Lidia RUSU
Academia de Studii Economice

comerț exterior

Plata prețului în vînzarea internațională de mărfuri

1. Obligația cumpărătorului de a plăti prețul mărfii. Principala obligație a cumpărătorului este, potrivit art. 1361 din Codul civil, de a plăti prețul mărfii la ziua și locul determinat prin contract. Dispoziția citată care se aplică deopotrivă în operațiunile de comerț exterior, constituie temeiul unei bogate practici arbitrale, hotărîrile pronunțate de Comisia de arbitraj de la București (C.A.B.) precizînd sub multiple aspecte conținutul și modalitățile obligației cumpărătorului de a presta contraechivalentul pentru marfa primită.

S-a decis astfel că din caracterul sinalagmatic al contractului de vînzare internațională decurge consecința reciprocității și concomitenței în executarea obligațiilor asumate de părți. În consecință, odată ce vînzătorul a predat mărfurile convenite, cumpărătorul este la rîndul său obligat să-și îndeplinească îndatorirea corelativă de a achita integral prețul datorat (Hot. nr. 22 din 16 iunie 1972 a C.A.B.).

2. Refuzul cumpărătorului din străinătate de a plăti un lot de marfă, motivînd că a suportat daune de valoare echivalentă la o livrare anterioară întîrziată (prin faptul că a trebuit să-și procure din țara sa marfă de înlocuire, iar diferența de preț cade în sarcina vînzătorului) este lipsit de justificare. Aceasta mai ales dacă prin contractul încheiat de părți s-a stipulat că pretențiile cumpărătorului la eventualele despăgubiri nu pot fi opuse vînzătorului, spre a-l împiedica să încaseze prețul mărfii pe care a livrat-o. (Hot. C.A.B. nr. 27 din 12 iunie 1973).

3. În vînzarea comercială internațională, prețul devine exigibil, în lipsă de clauză contractuală diferită, din momentul facturării mărfii, dacă plata se face prin acreditiv irevocabil. (Hot. C.A.B. nr. 51 din 27 octombrie 1973).

4. Obiectul plății. Debitorul este obligat să plătească suma numerică prevăzută în contractul de comerț exterior, creditorul avînd dreptul, potrivit art. 1073 din Codul civil român, aplicabil în cauză, să obțină îndeplinirea exactă a obligației. (Hot. C.A.B. nr. 141 din 2 septembrie 1977).

5. În cazul neplății unor rate scadente dintr-o datorie eșalonată pe mai multe termene succesive, debitorul nu poate fi obligat de către instanța arbitrală decît la plata părții din datorie egală cu totalul ratelor devenite exigibile pînă la data pronunțării hotărîrii arbitrale. Pretențiile creditorului asupra restului datoriei pot fi valorificate numai pe măsura expirării termenelor viitoare, pe care le-a consimțit prin contractul de comerț exterior. Soluția se întemeiază pe dispozițiile art. 1026 din Codul civil român, aplicabil în cauză, potrivit căruia decăderea debitorului din termenele ulterioare (viitoare) operează numai dacă a dat garanții de plată, pe care le-a micșorat între timp sau dacă se face dovada insolvabilității sale (condiții neîndeplinite în speță) (Hot. C.A.B. nr. 17 din 19 mai 1972).

6. Locul plății. În plățile portabile, suma datorată trebuie să se facă la sediul din străinătate al creditorului, respectiv al băncii sale, potrivit prevederilor cuprinse în contractul de comerț exterior. (Hot. C.A.B. nr. 141 din 2 septembrie 1977).

7. Momentul plății. O plată portabilă se consideră, în principiu, că a avut loc la data cînd banca de la sediul creditorului a creditat contul acestuia. (Hot. C.A.B. nr. 141 din 2 septembrie 1977).

8. Plata prin intermediar. Plata făcută unei persoane lipsită de împuternicire este neregulată și nu eliberează pe datornic. În acest sens art. 1096 din Codul civil român, aplicabil în cauză, prevede că plata trebuie să se facă creditorului sau împuternicitului său ori aceluia ce este autorizat de justiție sau de lege a primi pentru dînsul.

Faptul că intermediarul este împuternicit, ca în speță, să mijlocească în străinătate contracte de comerț exterior în numele creditorului, fără să aibă însă dreptul de a încasa vreo sumă pentru acesta, nu poate justifica plata ce i s-a făcut de către debitor, deoarece în conformitate cu art. 1536 al. 2 din codul citat, cînd plata se efectuează prin intermediul unui împuternicit, acesta trebuie să fie abilitat să o primească printr-un mandat special. (Hot. C.A.B. nr. 12 nr. 12 din 28 aprilie 1971).

9. Solidaritate între debitori. Codebitorii (în speță parteneri din străinătate) care se obligă printr-un act de recunoaștere a datoriei contractuale să o plătească împreună, fără să determine — distinct — partea contributivă a fiecăruia, sînt ținuți solidar la plată, în conformitate cu prevederile art. 42 din Codul comercial român, aplicabil în cauză. (Hot. C.A.B. nr. 17 din 19 mai 1972).

10. Imputația plății. Potrivit art. 1113 al. 2 din Codul civil român, aplicabil în cauză, dacă mai multe datorii ajunse la termen sînt de egală natură, plata făcută de către debitor se impută — în lipsa unei mențiuni diferite în chitanță — asupra datoriei celei mai vechi. Aceste dispoziții nu pot să opereze ca o prezumpție a voinței debitorului de a imputa plata asupra datoriei celei mai vechi decît referitor la o datorie pe care a recunoscut-o, iar nu și asupra unei datorii pe care o contestă. (Hot. C.A.B nr. 127 din 13 mai 1980).

11. Dovada plății. Dovada că plata a fost efectuată în conformitate cu prevederile contractului de comerț exterior încheiat de părți cade în sarcina debitorului. (Hot. C.A.B. nr. 127 din 13 mai 1980).

12. Moneda de plată. Plata datoriei într-o altă monedă decît cea convenită prin contractul de comerț exterior poate fi valabil acceptată de către creditor. În asemenea cazuri, raportul (paritatea) dintre moneda de plată convenită și cea efectiv încasată se stabilește la data cînd are loc plata. (Hot. C.A.B. nr. 51 din 27 octombrie 1973).

13. Dacă plata s-a stipulat în moneda țării creditorului, fără nici o referire la vreo altă monedă sau vreun curs de schimb, creditorul nu-și asumă nici un risc de schimb. El se află în situația în care ar fi încheiat un contract intern, în propria sa țară, astfel încît fluctuațiile monedei sale naționale rămîn, pînă în momentul plății, în sarcina debitorului extern. (Hot. C.A.B. nr. 141 din 2 septembrie 1977).

14. Consecințe ale fluctuațiilor monetare. Cererea de daune echivalente cu scăderea parității monedei de cont (în speță dolar al S.U.A.) intervenită între data încheierii contractului de comerț exterior și data plății efective nu se justifică, dacă nici clauzele stipulate, nici dispozițiile legale nu stabilesc în sarcina debitorului obligația de a suporta această diferență de valoare. (Hot. C.A.B. nr. 42 din 23 iulie 1973 ; idem, hot. nr. 51 din 27 octombrie 1973 ; idem, hot. nr. 11 din 4 februarie 1974).

15. În cazul unei plăți portabile, care se face în moneda țării creditorului de către banca de la sediul său, aceasta este în drept să procedeze la convertirea monedei de cont (în speță dolar al S.U.A.) în moneda de plată (șilingi austrieci) la data cînd a creditat contul creditorului. Devalorizarea monedei de cont nu poate să fie repercutată asupra creditorului, dacă în contractul de comerț exterior nu s-a prevăzut nimic în acest sens. (Hot C.A.B. nr. 141 din 2 septembr. 1977).

16. Clauza de preîntîmpinare a riscului valutar fiind valabilă, debitorul urmează să plătească suma datorată ținîndu-se seama de cursul de schimb al monedei de cont (în speță dolar al S.U.A.) la data plății. (Hot. C.A.B. nr. 29 din 23 iunie 1973 ; idem, hot. nr. 39 din 11 iulie 1973 ; idem, hot. 118 din 18 aprilie 1979).

17. Reguli speciale ale plății prin acreditiv irevocabil. În contractele de vînzare comercială internațională prin care părțile au convenit ca plata prețului să se facă pe baza unui document de credit, cumpărătorul are obligația să procure acel document. Este o obligație esențială ce-i incumbă și pe care, dacă nu o execută, vînzătorul poate refuza să-i livreze marfa contractată. (Hot. C.A.B. nr. 187 din 7 iulie 1978 ; idem, hot. nr. 161 din 15 iunie 1979).

18. Deschiderea acreditivului nu poate fi condiționată de către cumpărător de primirea specificației mărfii contractate, aceasta fiind legată nu de emiterea documentului de credit, ci de executarea obligațiilor contractuale. Ca atare, specificația trebuie prezentată la bancă în vederea plății acreditivului.

Deschiderea acreditivului nu poate fi condiționată nici de primirea stemului pentru nava care efectuează transportul maritim al mărfii contractate. Acceptarea venirii navei constituind încunoștiințarea cumpărătorului de către vînzător că poate lua marfa în primire, într-un port anumit și la o dată anumită, o asemenea manifestare de voință a vînzătorului, echivalentă cu consimțămîntul său de a livra marfa, nu este posibilă fără existența acreditivului. (Hot. C.A.B. nr. 161 din 15 iunie 1979).

19. În cazul în care contractul de comerț exterior prevede plata prin acreditiv irevocabil, debitorul și-a executat obligația de plată care îi incumbă la data deschiderii acestuia de către banca sa, fără să intereseze data încasării efective a sumei de către creditor, ca urmare a operațiunilor de transfer care au avut loc între banca emitentă a documentului de credit și banca plătitoare din străinătate. (Hot. C.A.B. nr. 39 din 11 iulie 1973).

20. Data acreditivului este ziua înscrisă pe document de banca emitentă. În consecință, nu poată fi luată în considerare, ca dată a acreditivului, nici ziua cînd partea contractantă a comunicat băncii sale dispoziția de a-l emite, nici data cînd documentul i-a fost comunicat creditorului de către propria sa bancă. (Hot. C.A.B. nr. 17 din 19 iunie 1973).

21. Acreditivul care nu corespunde clauzelor contractului de comerț exterior și, ca atare, a trebuit să fie modificat de debitor, se consideră deschis la data emiterii documentului în care mențiunile neconforme au fost înlă-

turate din cuprinsul său. (Hot. C.A.B. nr. 17 din 19 iunie 1975).

22. În cazul acreditivului documentar irevocabil, banca din țara debitorului atestă nu numai existența sumei înscrise în document, ci își asumă totodată angajamentul de a-l menține în vigoare, la dispoziția creditorului, în limita termenului pe care îl enunță în cuprinsul său, luîndu-și astfel o obligație directă și personală față de acesta. (Hot. C.A.B. nr. 161 din 15 iunie 1979).

23. Comunicarea telegrafică prin care debitorul din străinătate consimte, la cererea creditorului, să înlăture rezervele din acreditiv, nu-i conferă celui din urmă certitudinea încasării sumei datorate, înainte de a avea o confirmare a emiterii acreditivului corectat. În consecință, creditorul nu poate fi obligat pînă atunci să procedeze la executarea propriilor obligații, la care s-a angajat prin contractul de comerț exterior (în speță, livrarea mărfii la export) (Hot. C.A.B. nr. 93 din 27 martie 1979).

24. În cazul plății prin acreditiv, contractul de comerț exterior poate să prevadă în mod valabil, în favoarea creditorului, o facultate de opțiune în temeiul căreia să fie în drept să ceară debitorului, pe lîngă suma datorată, o penalitate pro rata temporis pentru întîrziere în deschiderea acreditivului sau să considere contractul ca desființat din cauza unei asemenea întîrzieri. (Hot. C.A.B. nr. 161 din 15 iune 1979).

25. Reguli specale ale plății prin incasso documentar. Momentul de cînd începe să curgă termenul de plată prin incasso documentar este cel al prezentării documentelor la creditor, prin banca acestuia. Părțile pot totuși conveni însă numai printr-o clauză explicită, ca termenul de plată să înceapă a curge de la prezentarea documentelor la banca debitorului.

Dacă prin contractul de comerț exterior s-a prevăzut că „plata se va face în termen de 14 zile contra documente", fără nici o precizare suplimentară, termenul curge de la remiterea acestora creditorului prin banca sa. (Hot. C.A.B. nr. 2 din 7 ianuarie 1974).

26. Constituie o culpă a debitorului (în speță cumpărător), faptul că a înregistrat în scriptele sale cu întîrziere cererea de plată formulată de creditor și transmisă prin bancă, împreună cu documentele anexă, prevăzute prin contractul de comerț exterior. În consecință, termenul de plată stabilit prin contract (în speță 14 zile) începe să curgă de la data cînd documentele au fost expediate debitorului de către Banca Română de Comerț Exterior, dacă acesta își are sediul tot în București, iar nu de la data — tardivă — cînd le-a înregistrat .(Hot. C.A.B. nr. 2 din 7 ianuarie 1974).

27. Plata care se efectuează prin incasso documentar operează transferul sumei de la debitor la creditor potrivit regulei valutar-financiare „plata contra documente" **(cash against documents).** În acest sens, art. 5 dn Regulile uniforme pentru încasarea documentelor comerciale, adoptate de Camera de Comerț Internațională din Paris, prevede că, în cazul documentelor comerciale, plătibile în moneda țării unde are loc plata, banca însărcinată să efectueze încasarea nu va preda trasului (debitor) documentetele comerciale decît în schimbul plății în moneda locală. Regulile citate adaugă că „se poate dispune imediat de aceste sume".

Din momentul cînd debitorul (tras) a depus sau a virat suma datorată — în schimbul primirii documentelor comerciale prevăzute de contract — la banca din țara sa, stabilită de părți, care este totodată bancă corespondentă a creditorului, valoarea respectivă a ieșit definitiv din patrimoniul debitorului, fiind la dispoziția creditorului. În consecință, falimentul băncii încasatoare din străinătate, declarat după acest moment, constituie un risc al creditorului, iar nu al debitorului. (Hot. C.A.B. nr. 5 din 4 ianuarie 1978).

28. Plata întemeiată pe principiul îmbogățirii fără justă cauză. În lipsa unui contract valabil de comerț exterior, dacă vînzătorul a efectuat livrarea mărfii, așa cum se angajase, cumpărătorul este obligat, în temeiul principiului îmbogățirii fără justă cauză, să-i plătească valoarea echivalentă prețului aferent. (Hot. C.A.B. nr. 26 din 8 iulie 1972).

dr. **O. CĂPĂȚINA**

Întrebări și răspunsuri

● **ASOCIAȚIA DE LOCATARI nr. 4, — Moinești.** Solicită lămuriri cu privire la raporturile juridice dintre unitățile de gospodărie comunală și alte persoane fizice și juridice. Potrivit art. 62 alin. 1 din Legea nr. 4/1981, furnizarea apei potabile și industriale, a energiei termcie, preluarea în rețeaua publică de canalizare a apelor uzate menajere și pluviale, ridicarea reziduurilor menajere, precum și prestarea altor servicii de gosporărie comunală, se efectuează pe bază de contract. În cazul în care beneficiarii sînt persoane fizice sau juridice, altele decît unitățile socialiste contractul se încheie cu plata anticipată a unei sume, care nu poate depăși valoarea consumului mediu sau a serviciului pe timp de 45 de zile. Suma plătită se restituie la încetarea contractului, după scăderea debitelor datorate (art. 62 alin. 3 și 4 Legea nr. 4/1981). Pentru a evita eventuala sistare a energiei termice, a apei calde etc. trebuie să procedați la majorarea fondului de rulment pînă la o sumă „corespunzătoare acoperirii cheltuielilor comune lunare, la nivelul lunii cu cele mai mari cheltuieli dintr-un an" (art. 18 alin. 1 Statutul asociației locatarilor aprobat prin Decretul nr. 387/1977).

● **ÎNTREPRINDEREA DE INDUSTRIALIZARE A CĂRNII GALAȚI —** ne întreabă de compensarea majorării prețurilor și tarifelor la combustibili, energie termică și gaze naturale. Potrivit prevederilor legale, se consideră copii aflați în întreținere (inclusiv cei care primesc bursă sau pensie de urmaș) cei în vîrstă de pînă la 16 ani și cei cu o invaliditate de gradul I sau II, pînă la împlinirea vîrstei de 18 ani. Se iau în considerare, în aceleași condiții de mai sus : copiii dintr-o căsătorie anterioară sau din afara căsătoriei unuia din soți aflați în întreținerea familiei respective ; copiii primiți spre creștere pe baza încredințării lor de organele competente, potrivit legii, inclusiv copiii aflați în plasament familial. Nu se iau în calcul la stabilirea numărului de copii aflați în întreținere : copiii care realizează venituri proprii, fiind încadrați în muncă sau sînt căsătoriți cu persoane încadrate în muncă ; copiii care sînt încredințați spre creștere și educare celuilalt părinte (a se vedea Decretul nr. 283/1979, Decretul nr. 153/1980 și anexa nr. 3 a acestui din urmă act normativ). Sumele stabilite cu titlu de compensare prin Decretul nr. 240/1982 includ și pe cele fixate prin Decretul nr. 283/1979, astfel cum prevede art. 25 din Decretul nr. 240/1982.

● **MIHAI SZELES,** jurisconsult la Cooperativa meșteșugărească Străduința, Cristuru-Secuiesc, Harghita solicită lămuriri cu privire la cazul în care beneficiarul refuză marfa invocînd prevederile art. 158 lit. a din Legea finanțelor (marfă necomandată și necontractată) deși în realitate produsele fac obiectul unui contract economic. Dacă unitatea dv. poate dovedi existența unui raport juridic de livrare a respectivelor produse, este îndreptățită a se adresa arbitrajului competent, solicitînd plata prețului și penalități de întîrziere. Faptul că produsele returnate nu au ajuns la furnizor, fiind pierdute pe drum nu vă este opozabil deoarece beneficiarul este în culpă față de dv. și culpa sa a determinat pierderea lor.

OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE

ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJ CHIMIC GĂEȘTI

TABLĂ MIJLOCIE ȘI GROASĂ

— 4×1300×6000 OL 37 kg. 26208
— 5×1480×6000 OL37—1AN kg. 33200
— 5×1500×6000 OL37—2N kg. 37800
— idem buc. 34700
— 6×2000×6000 OL37—1N buc. 1202
— idem 900 buc. 902
— 6×1800×11000 OL44—2K kg. 992
— idem 10500 kg. 930
— idem 7500 kg. 610
— idem 6000 kg. 541
— 6×1800×7000 OL 42—2K kg. 630
— 6×1250×6000 OL 37—1AN kg. 13320
— 6×1500×6000 OL 37—2N kg. 57880
— 6×1500×9000 OL 52 kg. 7815
— 7×2000×7000 OL 37—2N kg. 818
— 7×1210×4000 OL 52—2 K kg. 17420
— 7×1470×4—6000 kg. 7574
— 7×1525×600 kg. 5124
— 7×1215×4—6000 kg. 16556
— 7×1510×3—4000 kg. 592
— 7×1300×6000 OL 37 kg. 6989
— 7×1250×6000 OL 37—2N kg. 1680
— 7×1500×6000 OL kg. 68544
— 8×2000×6000 OL 37 kg. 768
— 8×1500×6000 OL 37—1K kg. 1152
— 8×2000×6000 kg. 763
— 8×1200×6000 OL 37 kg. 75565
— 8×1800×16500 OL 42—1K kg. 3110
— 8×2000×6000 OL 34—1N kg. 1604
— idem 6500 kg. 624
— idem 9000 kg. 1202
— 8×2000×7000 OL 34—1 N kg. 935
— idem 6000 OL 37—1 N kg. 1604
— idem 6500 OL 34—IN kg. 624
— idem 9000 kg. 1202
— idem 7000 kg. 935
— idem 6000 kg. 1601
— 8×2200×12000 OL 42—1K kg. 1770
— idem 9000 kg. 1330
— idem 9000 kg. 1080
— idem 9500 kg. 1140
— idem 6000 OL 37—1K kg. 950
— 10×1600×5000 OL 37—1N kg. 1920
— 10×2000×5500 OL 37—1K kg. 840
— 10×1800×13000 kg. 1872
— 9×2000×8000 OL 42—1K kg. 1224
— 9×1800×8000 kg. 2074
— idem 10 000 kg. 1296
— 9×2400×6000 kg. 1036
— 9×1800×6000 OLC 15 kg. 777
— 10×2200×7500 OL 42—1K kg. 1320
— 10×2000×6000 kg. 1920
— 10×1800×10500 kg. 1519
— 10×1700×10000 OL 44—1K kg. 1420
— 10×2000×8000 kg. 1263
— 10×1800×5000 kg. 720
— 10×2200×8000 kg. 1420
— 10×1800×10000 kg. 1450
— idem 7000 kg. 1010
— idem 6000 kg. 1810
— 10×1800×6000 OL 52—1BK kg. 900
— 10×1800×8000 OLC.15 kg. 864
— idem 8000 OLC—45 kg. 14976
— 11×2000×8000 OL42—1K kg. 1470
— 12×2000×10000 OL 37 kg. 1920
— 12×1800×6000 OL 37—1N kg. 1037
— 12×1600×5—6000 2N kg. 9118
— idem 6000 kg. 916
— 12×2000×8000 OL 37—1N kg. 1600
— idem 6000 OL 42—1K kg. 5246
— 12×1800×8000 kg. 1376
— idem 11500 kg. 4936
— 12×2000×12000 kg. 2405
— idem 12000 kg. 2404
— 12×2000×8000 OL 42—1K kg. 3206
— 12×1500×5,5—6000 kg. 4944
— 12×1800×12000 kg. 2074
— 12×2000×10000 kg. 1920
— 12×1500×550 kg. 792
— idem 6000 kg. 864
— 12×1800×12000 kg. 2074
— 12×2500×10000 kg. 4224
— 12×1800×8000 OL 37—1BK kg. 1443
— idem 10—12000 kg. 3968
— 12×1600×5000 OL37—2N kg. 916
— 12×1500×6000 OL37—1K kg. 1037
— 12×2000×6000 kg. 2290
— 12×2000—10000 OL50—1BK kg. 2000
— idem 8000 kg. 6580
— idem 12000 R ST 52 kg. 2304
— idem 9000 kg. 1728
— idem 10000 kg. 1920
— idem 6000 OL 60—1K kg. 3456
— idem 6000 OL 37 kg. 2688
— 14×1800×12000 kg. 4838
— idem 11000 kg. 2218
— idem 6000 OL 42—1AK kg. 3789
— 13×2500×10000 OL 42—1K kg. 2600
— 14×2000×10000 OL 52—1BK kg. 5030
— 15×1500×6000 OL 37 kg. 3060
— idem 5500 OL 37—1K kg. 6266
— 15×1800×1200 OL 42—1K kg. 5184
— 15×2000×6000 kg. 2880
— idem 9000 kg. 2160
— 16×2500×9000 kg. 3000
— 16×1700×12000 OLC 45 kg. 2611
— 18×2000×9000 OL 42—1K kg. 1854
— 20×2000×8000 OL 50—1BK kg. 2670
— 20×2600×10000 OL 50 kg. 882
— 22×1800×4000 OL 42—1K kg. 51120
— 25×2800×9000 OL 37—1K kg. 15120
— 25×2000×8000 OL 42—1K kg. 6400
— 25×2600×7000 kg. 3640
— 28×1600×8500 OL 52—2K kg. 3100
— idem 11000 kg. 4000
— 28×2800×8000 OL 52—2K kg. 6400
— 30×2000×6000 kg. 2880
— 60×1800×8000 OL 37 kg. 3072
— 80×1500×4000 OL 50—1K kg. 1280

ASOCIAȚIA ECONOMICĂ INDUSTRIALĂ VITOMIREȘTI

Județul Olt

BARE BRONZ

— ∅ 25 kg. 14
— ∅ 55 kg. 295
— ∅ 75 kg. 14
— ∅ 90 kg. 875
— ∅ 120 kg. 670
— ∅ 45 kg. 160
— ∅ 60 kg. 46
— ∅ 80 kg. 55
— ∅ 700 kg. 695
— ∅ 150 kg. 1075
— Bucși bronz 50×500×150 kg. 566
— Electrozi superbazici ∅ 4 kg. 4846
— Folie PVC 1,1 mm kg. 5225
— Granule PVC kg. 1100
— Garnitură chiuloasă RABA buc. 5
— Telescop față SR 113 buc. 10
— Cilindru frînă față SR 113 buc. 50
— Corp pompă tractor U 650 buc.. 10
— Capac DELCOU SR 113 buc. 10
— Butuc sincron SR 113 buc. 18
— Cuzineți bielă SR 113 set. 10
— Prize putere SR 113 buc. 2
— DELCOU complet SR 113 buc. 4
— Capete bară SR 113 buc. 16
— Întrerupător stg-dr. SR 113 buc. 20
— Cremalieră ușă SR 113 buc. 40

ÎN ATENȚIA CONDUCĂTORILOR DE UNITĂȚI AGRICOLE COOPERATISTE!

ÎN ANUL 1983 VOM EDITA LEGISLAȚIA AGRICOLĂ COOPERATISTĂ DE LA A LA Z

Cartea este organizată pe capitole, la o extindere de 400 pagini, detaliate pe secțiuni, în al căror conținut se vor regăsi reglementările legale cu privire la următoarele probleme :

1. Organizarea, funcționarea și conducerea unităților agricole cooperatiste. Organele de conducere și modul de funcționare ; comisiile ajutătoare și cadrele cu funcții de conducere, cu precizarea locului, rolului, sarcinilor și răspunderilor.

2. Organizarea producției și a muncii privită în contextul legii planificării. Categoriile de persoane care pot lucra în unitățile agricole cooperatiste, subunitățile de producție și formațiile de lucru, locul, rolul și sarcinile lor în cadrul mecanismului economico-financiar.

3. Disciplina socialistă a muncii și răspunderea materială va fi prezentată într-un context general unitar. Regulamentul de ordine interioară. Recompense și sancțiuni. Răspunderi materiale pentru pagubele aduse avutului obștesc vor fi prezentate complet pe baza normelor legale în vigoare.

4. Un capitol va fi destinat producției și modului de repartizare, beneficiul, constituirea și utilizarea fondurilor statutare și legale

5. Capitolul cu privire la retribuirea muncii va conține întreaga legislație în acest domeniu, începînd cu sistemul de retribuire, forme și metode, retribuirea pe domenii de activitate și categorii de persoane și terminînd cu sporurile și premiile prevăzute de lege.

6. Activitatea economico-financiară va fi redată în noul concept al mecanismului economico-financiar, prin evidențierea întregii legislații în acest domeniu. Sursele și modurile de formare a veniturilor, regimul cheltuielilor, impozite, taxe, relațiile cu organele de stat etc.

7. Activitatea de gestionare a bunurilor în unitățile agricole cooperatiste, gestiuni, gestionari, control, îndrumare și răspunderi, vor fi cuprinse într-un alt capitol cu pondere în lucrare.

8. Relațiile dintre unitățile agricole cooperatiste cu stațiunile de mecanizare a agriculturii. Natura și conținutul raportului juridic dintre aceste unități.

9. Legislația cu privire la relațiile contractuale de valorificare a produselor, ca și a celorlalte categorii de relații dintre unitățile agricole cooperatiste și alte unități socialiste reglementate de norme juridice.

10. Activitatea în domeniul fondului funciar va fi prezentată începînd cu normele statutare privind pămîntul sub aspectul folosirii, locuri de casă și loturi în folosință și terminînd cu ultimele reglementări referitoare la regimul juridic al terenurilor. Relațiile cu unitățile de exploatări funciare — irigații, desecări, întreținerea lucrărilor și combaterea eroziunii solului.

11. Reglementări privind mica industrie, construcții și prestări de servicii vor fi prezentate în temeiul normelor de drept ce le reglementează, în condițiile specifice unităților agricole cooperatiste.

12. Reglementările în domeniul pajiștilor și păsunilor, dezvoltarea zootehniei în cadrul normelor de drept ce reglementează aceste activități.

13. Înainte de încheiere, vor fi prezentate reglementările legale privind atribuțiile unor organe de stat și cooperatiste în domeniul agriculturii cooperatiste. Relațiile cooperativelor cu consiliilor populare, consiliile unice, organele agricole și unitățile cooperatiste.

Pentru ca lucrarea să se ridice la cele mai înalte cerințe și exigențe, și să fie de un folos real, îndeosebi sub aspect practic, solicităm sugestii și propuneri cu privire la conținut și la modul de prezentare a normelor de drept, menționate, succint în cadrul capitolelor enunțate.

Lucrarea va fi difuzată exclusiv în baza abonamentelor încheiate pe anul 1983, prin utilizarea formularului alăturat.

— — — — — — — — — — — —

(adresa completă a abonatului

Către

„REVISTA ECONOMICĂ" :
BUCUREȘTI, Bd. Magheru, 30, cod. 70159

Prin dispoziția de plată nr. . . . . din . . :
(mandatul poștal din ziua de . . . . .) v-am expediat suma de 320 lei, în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii, 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR, Filiala Sector 1, București, reprezentînd contravaloarea unui abonament la revistă și supliment, precum și trei exemplare din lucrarea „Legislația agricolă cooperatistă".

(Semnătura abonatului)

Pe dispoziția de plată și pe mandatul poștal scrieți în mod vizibil mențiunea „Abonamente la Revista economică".

D 646

VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE A TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂŞA ELENA CEAUŞESCU, ÎN KUWEIT

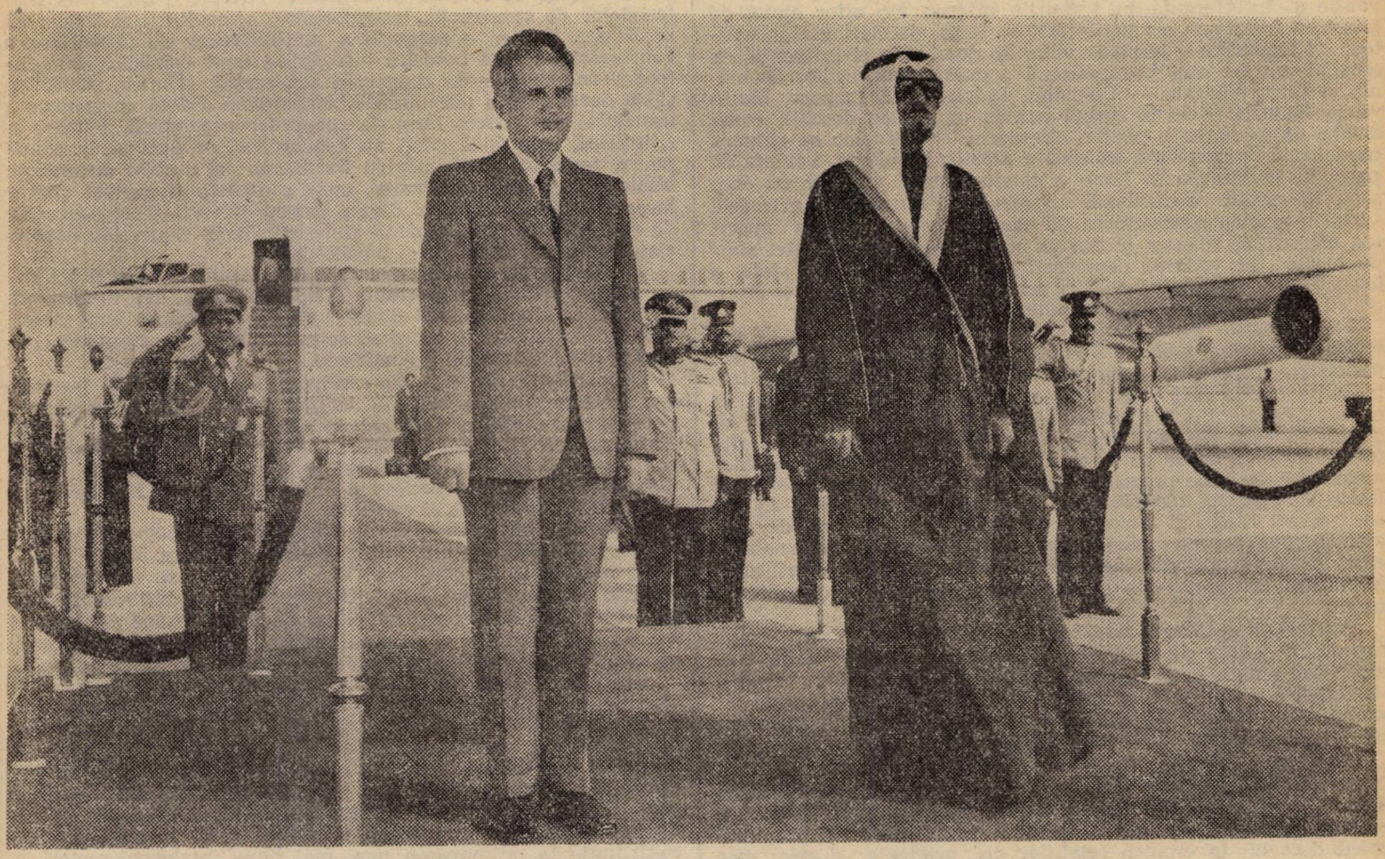

Vizitele tovarăşului Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, în Pakistan, Indonezia, Singapore, Malayezia şi Kuweit

O STRĂLUCITĂ CONTRIBUŢIE LA ÎNTĂRIREA PĂCII ŞI COLABORĂRII ÎNTRE POPOARE

ANIMATĂ de dorinţa extinderii şi adîncirii colaborării internaţionale cu toate statele lumii, în spiritul principiilor de politică externă ferm promovate şi recunoscute pe plan mondial, România a întreprins o nouă solie de prietenie şi pace peste hotare, prin intermediul celor mai iubiţi fii ai săi, tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşa Elena Ceauşescu. Vizitele la nivelul cel mai înalt într-o serie de ţări din sud-estul Asiei şi Orientul Apropiat, întîlnirile şi discuţiile oficiale purtate cu aceste prilejuri au avut darul să contribuie la apropierea ţărilor noastre, la o mai bună cunoaştere reciprocă, a idealurilor de pace şi progres ale României şi ale popoarelor din ţările vizitate, înscriindu-se ca evenimente strălucite, de o deosebită importanţă în cronica relaţiilor României cu aceste state.

Pentru a reda cele mai caracteristice repere ale acestor vizite trebuie remarcat în primul rînd faptul că oficialităţile din ţările gazdă au înconjurat pe solii poporului român cu căldură şi înaltă consideraţie, primirile deosebite ce le-au fost rezervate reflectînd sentimentele de stimă şi preţuire reciprocă, prestigiul de care se bucură România pe toate meridianele globului pentru realizările obţinute prin munca plină de rîvnă a întregului popor, pentru politica sa externă dinamică şi constructivă. A fost, în acelaşi timp, un omagiu adus personalităţii preşedintelui Nicolae Ceauşescu,

stimat și prețuit pentru contribuția sa neobosită consacrată promovării idealurilor de pace și progres, întăririi colaborării între state.

Pe tot parcursul întrevederilor oficiale s-a evidențiat o mare apropiere a punctelor de vedere asupra problemelor discutate, determinată de statutul de țări în curs de dezvoltare pe care îl au România și țările vizitate. Această situație a permis abordarea corelată a principalelor probleme care confruntă comunitatea internațională la ora actuală, relevîndu-se pregnant rolul tuturor țărilor, inclusiv al celor mici și mijlocii în soluționarea problematicii de fond a lumii contemporane. Discuțiile la nivelul cel mai înalt, documentele adoptate au dat glas, astfel, îngrijorării față de situația deosebit de încordată ce se manifestă pe plan internațional, situație generată de conflictele din diferite părți ale globului, de tendințele de intervenție și interferență în treburile interne ale altor state, de folosirea forței sau a amenințării cu forța, de continuarea politicii de împărțire a lumii în zone de dominație și influență, de escaladarea tot mai primejdioasă a cursei înarmărilor. România și țările vizitate — Pakistan, Indonezia, Singapore, Malayezia, Kuweit — se pronunță pentru un dialog deschis, constructiv între națiuni, pentru abordarea tratativelor ca singura modalitate de rezolvare trainică a acestor probleme. Dorința de pace, de stabilitate în lume a conducătorilor statelor cu care s-au întreținut conducătorii delegației române în actualele vizite a permis pronunțarea de comun acord pentru sporirea eforturilor tuturor țărilor în scopul depășirii actualei stări de lucruri, în vederea democratizării relațiilor dintre state, a însănătoșirii climatului politic, pentru asigurarea păcii și securității mondiale, în interesul tuturor statelor.

De o atenție particulară s-a bucurat, după cum era de așteptat, problema instaurării unei noi ordini economice internaționale, întrevederile la cel mai înalt nivel subliniind importanța continuării consultărilor și a cooperării dintre țări în cadrul Organizației Națiunilor Unite, al „Grupului celor 77" al țărilor în curs de dezvoltare, al statelor nealiniate și în alte foruri internaționale ca o contribuție la soluționarea problemelor majore care preocupă omenirea, la edificarea unei lumi ferite de spectrul războiului, o lume a păcii și înțelegerii între națiuni libere și suverane. Discuțiile au reflectat, de asemenea, preocuparea părților pentru problemele regionale, a căror rezolvare pașnică, pe calea tratativelor și înțelegerii ar fi în măsură să contribuie la asigurarea climatului de pace în lume.

Agenda discuțiilor a acordat spații largi, cum era și firesc, aspectelor legate de relațiile bilaterale dintre țări care, deși au sisteme politice deosebite, sînt animate de dorința comună de întărire a raporturilor lor pe multiple planuri, în scopul ridicării pe o treaptă superioară a nivelului de trai ale popoarelor lor inclusiv pe calea colaborării internaționale.

Republica Islamică Pakistan, țară cu îndelungate și fructuoase tradiții de cooperare în multiple și variate domenii cu România socialistă, i-a primit pentru a treia oară pe înalții soli ai poporului român, întîlnirea constituindu-se ca un moment deosebit în cronica relațiilor de prietenie dintre cele două țări. Dialogul dintre președinții Nicolae Ceaușescu și Mohammad Zia-ul Haq a reliefat dorința și hotărîrea comună de a extinde colaborarea în diferite domenii de interes reciproc, conlucrarea României și Pakistanului pe plan internațional. În cadrul convorbirilor oficiale, cei doi conducători au analizat stadiul colaborării bilaterale și al modului cum se înfăptuiesc hotărîrile și înțelegerile convenite cu prilejul întîlnirii de la București din 1982. Rezultatele de pînă acum ale cooperării, acțiunile comune întreprinse în diferite domenii ale vieții economice, precum și colaborarea pe plan politic au întărît convingerea în legătură cu perspectivele existente pentru o și mai largă cooperare și colaborare pe baze reciproc avantajoase.

După cum s-a subliniat în cadrul discuțiilor, prin eforturi comune pot fi mai larg puse în valoare posibilitățile care există în ce privește intensificarea și diversificarea conlucrării economice bilaterale.

Desfășurate într-o atmosferă de prietenie, stimă și înțelegere reciprocă discuțiile dintre președinții Nicolae Ceaușescu și Mohammad Zia-ul Haq au relevat totodată hotărîrea României și Pakistanului de a dezvolta și pe mai departe colaborarea lor pe plan internațional.

O ambianță deosebit de cordială, o primire caldă, prietenească — acestea au fost auspiciile sub care s-a desfășurat vizita oficială de prietenie a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Indonezia, vizită cu profunde implicații pe plan bilateral și în contextul relațiilor internaționale. Deși aflate la mare depărtare geografică una de alta și avînd sisteme sociale și politice diferite, România și Indonezia au dezvoltat de-a lungul anilor raporturi de colaborare bazate pe principiile egalității, respectului suveranității și independenței, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, pe dreptul fiecărui popor de a-și alege calea de dezvoltare, în slujba păcii și cooperării internaționale, a independenței și progresului fiecărei națiuni. Această bază trainică a făcut ca dialogul la nivelul cel mai înalt, întrevederile solilor români cu celelalte oficialități indoneziene să fie marcate de spiritul de colaborare în vederea amplificării relațiilor româno-indoneziene.

În acest context a fost examinat stadiul actual și perspectivele relațiilor bilaterale și — după cum se arată în Declarația comună româno-indoneziană încheiată la sfîrșitul vizitei — președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Suharto și-au exprimat satisfacția față de mersul ascendent al raporturilor prietenești, de cooperare existente între țările lor în domenii de interes comun, cei doi șefi de stat relevînd că există posibilități pentru extinderea acestor raporturi. Pe plan economic cele două părți au convenit intensificarea în viitor a cooperării economice bilaterale, îndeosebi în industria minieră, industria construcțiilor de mașini, în domeniul energiei, industriei materialelor de construcții, transportului, agriculturii și industriei forestiere. Tot ca o expresie a posibilităților de dezvoltare a colaborării, a fost hotărîtă înființarea unei comisii mixte interguvernamentale de cooperare economică, tehnică, științifică și de dezvoltare a schimburilor comerciale. Odată cu semnarea acordului pe termen lung de cooperare economică, tehnică și științifică, cele două părți au convenit să se depună în continuare, toate eforturile pentru încheierea și a altor documente bilaterale, pentru finalizarea unor contracte și pentru stimularea contactelor directe dintre întreprinderile și organizațiile de specialitate din România și Indonezia în domeniile comercial, financiar, economic și tehnologic.

În Declarația comună se subliniază faptul că cele două țări au scos în evidență importanța dialogului la cel mai înalt nivel, de natură să confere noi dimensiuni conlucrării reciproc avantajoase căzîndu-se de acord să se promoveze în continuare contactele directe româno-indoneziene.

Sub aceleași auspicii, ale sentimentelor de stimă și prețuire s-a desfășurat vizita oficială de prietenie în Republica Singapore, prima vizită a unui șef de stat român în această țară, vizită apreciată ca un important act politic de natură să deschidă noi perspective dezvoltării colaborării între cele două țări, potrivit dorinței reciproce de amplificare și lărgire a raporturilor de prietenie și colaborare.

Întîlnirile oficiale avute de președintele Nicolae Ceaușescu cu președintele Republicii Singapore, Chengara Veetil Devan Nair, precum și cu premierul Lee Kuan Yew au marcat principalele momente ale vizitei, Comunicatul comun româno-singaporez reliefînd dorința reciprocă de a se da noi dimensiuni colaborării bilaterale și de a se încuraja îndeosebi conlucrarea pe plan economic și în domeniul schimburilor comerciale.

Este de apreciat convingerea exprimată de cele două părți privitoare la importantul potențial existent care permite promovarea cooperării economice dintre cele două țări. În acest cadru, părțile și-au dat acordul ca problemele și obiectivele aflate în atenția Comisiei mixte româno-singaporeze să fie reluate în viitorul apropiat. S-a convenit, totodată, ca cele două părți să încurajeze intensificarea schimburilor bilaterale în domeniile științei și tehnologiei, educației, artei și culturii, ca o contribuție la promovarea unei mai bune înțelegeri reciproce, la întărirea prieteniei dintre cele două țări.

Ca o expresie concludentă a rezultatelor bune ale vizitei trebuie subliniată convingerea exprimată de cele două părți că dialogul la nivelul cel mai înalt contribuie în măsură hotărîtoare la realizarea unei mai bune cunoașteri și înțelegeri reciproce, la amplificarea în continuare a raporturilor bilaterale.

Vizita oficială de prietenie în Malayezia, următoarea etapă a actualei solii românești peste hotare s-a înscris ca un moment deosebit, un eveniment istoric în evoluția relațiilor dintre cele două țări și popoare.

Întîlnirile cu suveranul Malayeziei, Maiestatea sa Sultan Haji Ahmad Shah Ibni Al-Marhum Sultan Abu Bakar, cu primul ministru Datuk Sri Dr. Mahathir Mohamad au demonstrat stima și înalta considerație purtate tovarășului Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu, sentimentele de respect și prețuire reciprocă dintre cele două națiuni. Discuțiile la nivel înalt care au avut loc în cadrul vizitei s-au soldat cu semnarea unor documente oglindind voința comună, hotărîrea celor două părți de a acționa pe mai departe pentru amplificarea și adîncirea relațiilor româno-malayeziene. După cum relevă Declarația comună, a fost exprimată satisfacția pentru evoluția ascendentă a raporturilor bilaterale pe plan politic, economic, comercial, științific, cultural și în alte domenii de interes comun, pe această bază conducătorii celor două țări pronunțîndu-se pentru lărgirea cooperării, îndeosebi prin participarea la realizarea în comun a unor programe și proiecte economice incluse în planurile de dezvoltare ale României și Malayeziei. Ca efect al acestei hotărîri și al posibilităților existente s-a convenit să se asigure creșterea volumului schimburilor comerciale, o parte însemnată a acestor schimburi urmînd să se realizeze în contrapartidă. Cadrul juridic al relațiilor reciproce a fost îmbogățit prin semnarea unor

Emilian STANCU

(Continuare în pag. 4)

În întîmpinarea Conferinței Naționale a P.C.R.

REALIZAREA EXEMPLARĂ A PLANULUI

ÎN ACESTE ZILE de puternic avînt creator, întregul nostru popor acționează cu hotărîre pentru a întîmpina Conferința Națională a partidului și cea de a 35-a aniversare a proclamării Republicii cu noi și însemnate succese în îndeplinirea planului pe 1982 și pregătirea în cît mai bune condițiuni a înfăptuirii prevederilor pe anul viitor. Dintre sarcinile situate în plină actualitate se detașează, prin însemnătatea lor deosebită, producerea și livrarea ritmică, zi de zi, în condiții de calitate superioară a tuturor sortimentelor solicitate de economia națională, a întregului fond de marfă destinat exportului.

Mobilizarea resurselor interne de creativitate

DEZVOLTAREA BAZEI de materii prime și energetice constituie unul din obiectivele fundamentale ale economiei românești în etapa actuală. În acest cadru, colectivul de oameni ai muncii de la **Exploatarea minieră Cavnic** — care realizează 30 la sută din valoarea producției de metale și deține locul I la plumb și zinc în ansamblul unităților și producției Centralei de minereuri neferoase din Baia Mare — este puternic angrenat în activitatea de cercetare geologică și pregătire a producției pentru a asigura un volum cît mai mare de rezerve exploatabile de minereuri neferoase. Pentru aceasta o atenție deosebită este acordată utilizării tehnicilor moderne de prospecțiuni și exploatare, îmbunătățirii mijloacelor de mobilizare a tuturor forțelor pentru exploatarea rațională a zăcămintelor, recuperarea metalelor din minereuri și obținerea unor produse de calitate, în condiții de maximă eficiență.

Roadele multiplelor eforturi și căutări creatoare s-au soldat cu bune rezultate în cele 10 luni încheiate din acest an (tabelul), situînd exploatarea

Realizarea principalilor indicatori pe 10 luni a.c.

Indicatori	Realizat față de plan (%)
Producția netă *	103,7
Producția marfă	103,9
Minereu extras	103,4
Minereu prelucrat	103,2
La metale	
Aur	105,1
Argint	117,8
Cupru	113,4
Plumb	101,8
Zinc	107,8
Sulf — total	113,7

*) Calculată pentru 9 luni.

printre unitățile fruntașe atît ale centralei, cît și din ramura minieră. De menționat în acest context faptul că valoarea metalelor realizate peste plan pînă în prezent se ridică la aproape 48 mil. lei.

Un loc central în creșterea producției de metale l-a ocupat preocuparea pentru recuperarea și valorificarea metalelor existente în zăcămîntul minelor Bolduț și Roata. Această activitate a fost orientată în mod deosebit spre: **realizarea fizică a lucrărilor prevăzute în programul de cercetare geologică** pe întreaga perioadă a cincinalului 1981—1985, lucrări care să permită deschiderea orizonturilor și filoanelor propuse; **pregătirea și apoi exploatarea panourilor, în condiții care să asigure un grad de recuperare maximă a minereului din rezerva geologică exploatată; creșterea continuă a randamentelor de extracție** atît la uzina proprie de preparare, cît și la Flotația centrală Baia Mare. De asemenea, la deschiderea filoanelor s-a mers în toate cazurile pe principiul de **deschidere în retragere ca modalitate concretă ce poate asigura recuperarea pilierilor de siguranță de la galeriile de cap.** În acest sens, începînd din 1980, cînd s-a trecut la aplicarea acestei tehnologii la un număr de filoane, rezultatele sînt deosebit de favorabile, metoda fiind extinsă în prezent la toate filoanele și, îndeosebi, la cele cu conținuturi metalice superioare mediei zăcămîntului.

Pe linia pregătirii panourilor, la ambele mine („Bolduț" și „Roata") s-a generalizat execuția preabatajelor cu scopul recuperării pilierilor din tavanul galeriilor de bază. Tot în cadrul acestei faze de pregătire s-a trecut la micșorarea distanțelor dintre gurile de rostogol de la 4—5 m, cît era inițial, la 3 m, cu scopul bine definit de a recupera la maximum posibil minereul dintre gurile de rostogol rămas pe platforma tavanului artificial. Toate panourile se exploatează prin metoda de **înmagazinare a minereului**, care este **generalizată în proporție de 100 la sută.** Această metodă permite în același timp și recuperarea unor însemnate cantități de șină c.f., conducte de aer, apă, tuburi de aeraj, traverse și scînduri de stejar, elemente de armături metalice (T.V. 3), guri metalice de rostogol și altele, contribuind în acest fel într-o măsură însemnată la încadrarea în consumurile normate și implicit la obținerea de economii. În prezent, principalele probleme care se situează în centrul atenției tuturor factorilor cu responsabilități pe linia creării condițiilor normale de realizare a planului pe anul în curs sînt îndreptate în două direcții prioritare și anume:

1 **Organizarea corespunzătoare a muncii,** respectiv asigurarea și menținerea în permanență a unei linii de abataje activă de minimum 1 200 ml pe lună; dotarea și asigurarea prioritară cu utilaje și materiale a obiectivelor de investiții programate pentru execuție prin preliminarul de producție; terminarea pregătirii și punerii în exploatare a rezervelor izolate și inaccesibile de pe unele filoane și orizonturi; creșterea indicelui de utilizare a completelor de perforare în abataje prin asigurarea realizării a minimum 20 de găuri de mină lungi de 1,4—1,5 m pe complet de perforare și schimb. Rezolvarea acestor probleme va avea ca eficiență realizarea ritmică a planului de minereu extras pentru prelucrare, realizarea fizică a lucrărilor miniere care asigură menținerea capacității de producție, obținerea unui grad mai mare de recuperare a rezervelor izolate și inaccesibile, precum și creșterea productivității în abataje la 8,9 tone pe post, în zăcămînt la 6 tone pe post, iar pe exploatare la peste 1,2 tone pe post.

2 **Îmbunătățirea activității de transport în subteran** prin: electrificarea a noi orizonturi de producție pentru introducerea transportului cu locomotive electrice cu troleu și mecanizarea rampelor puțului orb nr. 1, orizont +180 m și de la puțul nou Roata orizont +780 m. Finalizarea acestor măsuri va avea ca eficiență creșterea capacității de extracție a puțurilor respective și înlocuirea locomotivelor diesel — mari consumatoare de carburanți — la transportul de minereu din subteran.

Pentru buna pregătire a condițiilor de realizare a planului pe anul 1983 s-au întreprins ample acțiuni pentru perfecționarea organizării producției, a tehnologiilor de lucru, dintre care menționăm: extinderea mecanizării circuitelor de transport din rampele puțurilor de extracție prin care se va realiza o economie la personalul de deservire de circa 40 de persoane, personal ce va deveni direct productiv; confirmarea, prin încheierea experimentării, a noilor utilaje de mecanizare a lucrărilor miniere (căruciorul de perforat cu 2 brațe, foreza F.M.S.-125 și H pentru săpat suitori; instalațiile automate pentru evacuarea apelor de mină și ventilație; noi tipuri de locomotive etc. — utilaje care prin parametrii lor tehnico-economici superiori vor contribui direct la realizarea ritmică a extracției de minereu pentru prelucrare la nivelul capacității de producție și respectiv ale planului pe 1983.

Măsurile tehnico-organizatorice aprobate de adunarea generală a oamenilor muncii asigură îndeplinirea integrală și în condiții de înaltă eficiență economică a planului pe anul în curs și anul 1983 la toți indicatorii tehnico-economici.

Nicolae DICU
directorul E.M. Cavnic, jud. Maramureș

Eforturi pentru recuperarea restanțelor

UNITATE MODERNĂ, dotată cu utilaje de mare randament și avînd un nomenclator diversificat de producție, **Combinatul de prelucrare a lemnului din Drobeta Turnu Severin** este bine cunoscut atît în țară cît și în străinătate prin produsele livrate — îndeosebi mobilierul de artă.

Punînd un accent deosebit pe valorificarea maximă a materiei prime, întîmpinînd cererile pieței cu noi produse, colectivul combinatului a reușit să-și realizeze an de an prevederile de plan la toți indicatorii. În anul 1982 însă, unele deficiențe apărute în organizarea activității cît și în derularea ritmică a proceselor de fabricație au determinat nerealizarea planului fizic la unele sortimente cît și desfacerea mai anevoioasă a producției. Ce s-a petrecut de fapt ?

În cel de al doilea an al actualului cincinal prevederile de plan atribuite combinatului severinean au marcat creșteri substanțiale. Pentru realizarea lor au fost luate măsuri în toate sectoarele și în mod special în cel al concepției. S-a trecut, de pildă, la reproiectarea unor tipuri de mobilă, imprimînd atît acestora cît și celor noi caracteristicile solicitate de piață. Totodată, acoperirea cu contracte de desfacere a întregii producții valorice și în acest context realizarea ritmului producției fizice au constituit în bună măsură axa preocupărilor întregului colectiv. Numai că, nefinalizîndu-se contractarea producției pentru export și neasigurîndu-se aprovizionarea ritmică cu materii prime s-au acumulat restanțe la unele sortimente.

Deși din punct de vedere valoric realizările din acest an se apropie de cotele planificate, sortimental unitatea înregistrează **rămîneri în urmă la plăci fibrolemnoase, mobilier din lemn, furnire estetice, placaje din lemn, drojdie furajeră.** Cu prilejul recentei adunări generale a oamenilor muncii s-a subliniat că neajunsurile care au determinat nerealizarea planului la unele sortimente puteau fi prevenite sau cel puțin diminuate dacă compartimentele de specialitate ar fi acționat prompt de fiecare dată cînd fluxul tehnologic a fost afectat de neritmicitatea aprovizionării cu materii prime, dacă, sesizînd că fabricile de P.F.L., cherestea și placaj au stocurile minime normate aproape terminate, organul colectiv de conducere ar fi trimis urgent delegați la furnizori pentru impulsionarea livrărilor de masă lemnoasă, dacă vagoanele C.F.R. ar fi fost mai operativ descărcate, dacă potențialul productiv al unității ar fi fost folosit la capacitatea sa.

În ultimele luni, mai ales după Plenara C.C. al P.C.R. din octombrie a.c., **s-a trecut la aplicarea unor măsuri energice, în vederea recuperării restanțelor și pregătirii temeinice a condițiilor de înfăptuire a planului pe 1983.** Astfel, preocupările factorilor de conducere au fost orientate în special în direcția asigurării urgente a bazei de materii prime, materiale tehnice și combustibil necesare recuperării restanțelor la sortimentele de stratificate : furnir de stejar, rășinoase, placaj și plăci fibrolemnoase. S-a trecut, de asemenea, la prospectarea cu mai multă responsabilitate a posibilităților de desfacere a mobilierului tapițat care nu are la ora actuală comenzi ferme la intern. În același timp s-au stabilit programe speciale pentru asigurarea necesarului de capacități de transport pe calea ferată, s-a întărit controlul de calitate pe toate fazele de producție, s-au intensificat acțiunile pentru asigurarea stocurilor normate de materii prime și materiale, pentru valorificarea stocurilor disponibile și supranormative pentru folosirea pe scară mai largă a înlocuitorilor materialelor energointensive, precum și a materialelor refolosibile.

Planul de producție pe 1983 prevede creșteri substanțiale față de realizările anului precedent — la furnire estetice (13,3 la sută), plăci fibro-lemnoase (3,3 la sută), panel din fag (50 la sută), elemente și panouri formatizate, furnire îmbinate (14,8 la sută), mobilier tapițat (121,8 la sută), mobilier din lemn (14,4 la sută), semifabricate din lemn (35 la sută) etc. Realizarea acestor sarcini incumbă fără îndoială asigurarea unei ritmicități depline din prima zi a anului. În acest scop, au fost luate măsuri pentru lansarea din vreme în fabricație a produselor cu ciclu mai lung, pentru finalizarea contractării producției anului 1983, pentru acoperirea cu repartiții a întregului necesar de materii prime și materiale.

Avînd în vedere noile orientări date cu prilejul întîlnirilor de lucru ale secretarului general al partidului cu specialiștii din cercetare, proiectare și producție din industria de prelucrare a lemnului, privitoare la execuția mai economicoasă a mobilei și a altor produse din lemn, s-a trecut la aplicarea unor măsuri îndeosebi în direcția **diminuării consumului de materii prime pe unitatea de produs.** Se are în vedere folosirea în mai mare măsură la fabricația mobilierului a furnirurilor și plăcilor aglomerate, a altor materiale cu grosimi mai reduse. În acest sens, proiectarea a trecut la punerea la punct a documentațiilor pentru **modelele noi de mobilier care să întrunească calități multifuncționale, ce urmează a se realiza din module și semifabricate tipizate.** Concomitent, se acționează pentru reducerea consumurilor de materiale de lăcuit prin extinderea fabricării mobilierului mat și natur.

Evident, măsurile respective se cer finalizate încă pînă la finele acestui an, dînd posibilitatea beneficiarilor să contracteze în timp util noile sortimente. Acționînd cu mai multă fermitate, valorificînd mai bine experiența acumulată, intervenind cu mai multă promptitudine în depistarea și eliminarea eventualelor neajunsuri din producție, combinatul severinean are posibilitatea să se alinieze în timp cît mai scurt în rîndul unităților fruntașe din ramură.

George BUREȚEA

O strălucită contribuție la întărirea păcii și colaborării între popoare

(Urmare din pag. 2)

importante acorduri guvernamentale: Acordul de cooperare în domeniul transporturilor aeriene, Acordul privind evitarea dublei impuneri, Acordul pentru garantarea reciprocă a investițiilor.

Și în Kuweit, vizita oficială de prietenie a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu a fost caracterizată prin rezultate bune, printr-o ambianță de deosebită cordialitate și respect reciproc, prin dorința de a lărgi și adînci raporturile de colaborare bilaterală pe multiple planuri ca și conlucrarea în domeniul vieții internaționale. Dialogul deschis și prietenesc dintre președintele Nicolae Ceaușescu și emirul Kuweitului, șeicul Al-Ahmad Al-Jaber Al-Sabah, rezultatele bune la care s-a ajuns sînt reflectate în Comunicatul comun care justifică pe deplin aprecierea că această întîlnire româno-kuweitiană se înscrie ca o contribuție de mare însemnătate la dezvoltarea relațiilor dintre cele două țări și popoare, la promovarea cauzei generale a păcii, securității și colaborării în Europa, Orientul Mijlociu și în întreaga lume.

Dorința sinceră de colaborare dintre cele două țări a făcut ca raporturile româno-kuweitiene să înregistreze progrese evidente, în special în domeniile comercial, economic și tehnic.

Pornind de la experiența acumulată, ca și de la potențialul economic, tehnic și științific al României și Kuweitului s-a apreciat că există posibilități multiple pentru aprofundarea relațiilor în diverse sectoare de activitate. În acest context s-a convenit să se extindă colaborarea, îndeosebi în domeniul economic, cooperarea în producție, în diferite ramuri ale industriei, precum și pentru extinderea și diversificarea legăturilor științifice, culturale și pe linie de învățămînt. În acest scop, comisia mixtă guvernamentală de cooperare economică și tehnică a fost însărcinată să stabilească cele mai adecvate căi și modalități de concretizare, să acționeze pentru transpunerea în viață a hotărîrilor convenite.

Trecerea în revistă a rezultatelor vizitelor întreprinse de tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu în țările menționate, scoate, așadar, în evidență cu deosebită intensitate faptul că țări aflate la mare distanță geografică unele de altele, țări cu sisteme politice diferite pot conlucra efectiv în slujba progresului și prosperității. Vizitele au contribuit, totodată, la o mai mare apropiere între ele, la o mai bună cunoaștere, spre folosul reciproc, înscriindu-se — și aceasta este convingerea opiniei publice din țara noastră — ca o contribuție marcantă la dezvoltarea și aprofundarea relațiilor de prietenie și colaborare dintre ele, în consens cu interesele lor de pace și progres, cu cauza înțelegerii și cooperării internaționale.

UN IMPERATIV DE MARE ACTUALITATE: ECONOMISIREA ENERGIEI ȘI COMBUSTIBILULUI

ECONOMISIREA SISTEMATICĂ a energiei electrice și a combustibilului, reducerea accentuată a consumurilor pe unitatea de produs constituie imperativul permanent în întreaga economie, îndeosebi în industrie, transporturi, construcții. Cu cît cantitățile economisite de energie și combustibil vor fi mai mari, cu atît resursele disponibile pentru acoperirea nevoilor țării vor crește. De aceea, în fiecare unitate, în toate domeniile de activitate se cer depuse eforturi tot mai mari pentru găsirea și aplicarea de soluții care să permită reducerea la limita minimă posibilă a consumurilor energetice.

În relație directă – creșterea producției și diminuarea consumurilor energetice

REDUCEREA CONSUMURILOR specifice la energie electrică constituie un element de avuție, dacă se ține seama că în acest fel se protejează resurse naturale neregenerabile cum sînt : cărbunii, gazele naturale, țițeiul etc., componente ale avuției naționale. Totodată, folosirea cît mai eficientă a energiei electrice, indiferent de resursa utilizată pentru producerea acesteia, impune atît reducerea consumurilor specifice de energie, cît și obținerea de venituri maxime de pe urma fiecărui kilowat consumat. Pentru țara noastră sînt o serie de considerente hotărîtoare care impun situarea în centrul politicii economice a acțiunilor de reducere a consumurilor specifice de energie electrică și în general a consumurilor energetice totale.

Deși consumul total de energie electrică pe locuitor este în România mai redus decît în multe țări din Europa, pe unitatea de venit național el este mai mare decît în statele respective. În același timp, în contextul fenomenelor ce au loc în lume pe fondul crizei energetice și de materii prime, pentru țara noastră este o problemă deosebit de importantă **dobîndirea într-un termen cît mai scurt a independenței energetice.** Gradul de independență energetică, determinat ca raport între producția de energie din resurse proprii și consumul total de energie inclusiv de energie electrică a fost în anul 1981 de 80,3%, iar în 1983 el va depăși 90%, potrivit prevederilor, creîndu-se treptat posibilități ca pînă în 1985 să fie asigurat din țară întregul necesar de energie primară.

Pentru realizarea unui astfel de obiectiv sînt însă necesare eforturi sporite atît în domeniul identificării de noi resurse energetice utilizabile, cît și al reducerii consumurilor în procesele de utilizare a acestora. Sub acest ultim aspect **este necesar să fie asigurată o evoluție favorabilă între creșterea consumului de energie electrică pe de o parte și aceea a volumului producției și a venitului național,** pe de altă parte. Or, în anul trecut, de exemplu, creșterea consumului de energie electrică a devansat pe aceea a venitului național, iar în industrie a depășit și creșterea producției globale.

Aceste cîteva date amplifică importanța și semnificația măsurilor luate de partidul și statul nostru pentru limitarea consumului de energie electrică și termică care, în esență, vizează : neadmiterea în viitor a depășirii cantităților de energie repartizate fiecărui consumator industrial, stabilirea de programe de funcționare restrictivă în orele vîrfului de sarcină a unităților cu activități energointensive; încărcarea echilibrată cu sarcini de producție a schimburilor și programarea acestora în unele cazuri în perioada care să nu afecteze funcționarea sistemului electroenergetic ; adaptarea programelor unităților comerciale în așa fel încît să fie utilizată pe cît posibil lumina zilei ; deconectarea firmelor și reclamelor luminoase pe timpul nopții ; interzicerea utilizării instalațiilor de iluminat în afara orelor de program, a utilizării aparatelor electrice de încălzit în sediile administrative etc.

■

ÎN UNITĂȚILE ECONOMICE, o deosebită importanță o are în cadrul acestor acțiuni **folosirea mai bună a mașinilor, utilajelor și instalațiilor,** deoarece pe de o parte acestea constituie componente ale fondurilor fixe din economia țării noastre cu cele mai dinamice ritmuri de creștere, iar pe de altă parte, prin natura lor nu pot funcționa decît pe bază de combustibili și energie. În acest domeniu sînt foarte multe cazuri unde se impun acțiuni mai hotărîte. De exemplu, la 30 septembrie a.c. existau capacități de producție cu fonduri fixe de miliarde de lei la care nu s-au realizat o serie de indicatori tehnico-economici proiectați, în principal din cauza funcționării necorespunzătoare a unor utilaje și instalații tehnologice. Pentru evitarea consumului nerațional de energie în astfel de cazuri sînt necesare : **eliminarea deficiențelor constructive, ridicarea calificării personalului de exploatare și întreținere ; asigurarea ritmică cu materii prime și materiale cît și a calității acestora ; respectarea tehnologiilor de fabricație pentru evitarea funcționării în gol, a opririlor accidentale și a altor momente din funcționarea utilajelor, mașinilor și instalațiilor care determină risipă în consumurile energetice.**

În unitățile economice cu activități energointensive au fost stabilite în ultimii ani numeroase măsuri de modernizare sau înlocuire a unor tehnologii de fabricație și a unor instalații și utilaje mari consumatoare de energie. Ca urmare, au fost obținute importante reduceri în consumul de energie electrică pentru fabricarea unor produse cum sînt : oțel Martin, aluminiu electrolitic, amoniac anhidru, ciment obținut prin procedeu uscat, var etc. Cu toate acestea, rezultatele obținute sînt încă departe de a fi satisfăcătoare dacă se ține seama că sînt încă mari consumurile de energie electrică la producerea cocsului metalurgic, aluminei calcinate, cimentului obținut prin procedeul umed și a altor produse energointensive.

Între ramurile industriei **cel mai mare consum de energie electrică la 1 milion de lei producție globală îl deține însăși ramura energie electrică și termică.** În cadrul acestuia intră și consumul propriu al centralelor electrice, care depășește, de exemplu, ponderea pe care o dețin construcțiile, agricultura și silvicultura luate împreună. O cauză a acestei situații o constituie și depășirea normelor de consum propriu de energie electrică. Pe primele 9 luni din anul curent s-au consumat suplimentar peste 360 milioane de kilowați/oră prin depășirea normelor planificate. Este firesc, în această situație, ca **Ministerul Energiei Electrice să asigure în primul rînd urgentarea aplicării în unitățile din subordine a măsurilor stabilite pentru modernizarea și punerea la punct a grupurilor energetice mari care mai funcționează cu defecțiuni și în general să urmărească și în sectorul propriu încadrarea în consumurile normate de energie electrică,** cel puțin cu aceeași hotărîre cu care o face, în cazul consumului de energie, la ceilalți beneficiari din economie.

Evident, au fost stabilite și sînt în curs de aplicare măsuri de raționalizare a consumului de energie electrică

și în alte sectoare. Astfel, în cazul iluminatului public este necesar să fie aplicate mai ferm normele valabile pe întreaga țară care prevăd : nivele mai reduse de iluminare pentru fiecare activitate avînd totodată în vedere asigurarea condițiilor strict necesare pentru desfășurarea activităților ; dezvoltarea producției de corpuri de iluminat cu randamente ridicate de iluminare și alte măsuri care să permită reducerea în continuare a iluminatului public.

Aplicarea tuturor acestor măsuri este de natură să permită gospodărirea judicioasă a resurselor energetice, creșterea producției cu un consum mai redus de energie electrică.

Nicolae SAVOIU

Utilizarea rațională și eficientă a gazelor naturale

GAZELE NATURALE ocupă un loc de primă mărime în acoperirea cerințelor actuale de consum energetic. Asigurarea necesarului tuturor consumatorilor la nivelele planificate se realizează pe baza unor programe bine fundamentate cu lucrări și acțiuni necesare a se efectua în sistemul național de extracție, transport și distribuție.*) De menționat că planul la producția de gaze naturale se realizează lună de lună, iar stocurile de gaze înmagazinate ca rezervă suplimentară în structuri s-au mărit față de perioada similară din anul trecut. Aceste rezultate sînt urmarea unor preocupări întreprinse din timp la furnizorii de gaze naturale pentru asigurarea unor cantități sporite de combustibil gazos, în vederea acoperirii vîrfurilor de consum din iarnă.

Concomitent cu sporirea producției se pune însă și problema utilizării raționale a gazelor de către toți consumatorii, a asigurării unui echilibru normal între producție și consum pe tot parcursul anului, deci și în perioadele de vîrf. Acest imperativ trebuie să determine la toți factorii și la toate nivelele atitudini gospodărești mai ferme și mai eficiente în utilizarea acestui prețios combustibil, și materie primă, totodată, care sînt gazele naturale.

Echilibrul producție-consum

SISTEMUL NAȚIONAL de transportare a gazelor a fost dimensionat la parametri prescriși pentru a putea acoperi, la timpul respectiv, nevoile de consum ale sectoarelor industrial, public și individual. Dar, în ultimii ani numărul consumatorilor a crescut simțitor. Pe de altă parte, dinamica consumului de gaze naturale arată că la nivelul întregii țări în perioada de iarnă se înregistrează un consum mediu zilnic care depășește pe cel din perioada caldă cu aproximativ 40%, iar în cazul municipiului București chiar cu 50%. Evident că în asemenea situații rețeaua de transport și distribuție, cu toate instalațiile aferente, este supusă unor suprasolicitări cărora nu le poate face față întotdeauna. La aceasta contribuie, printre alte cauze, și depășirea substanțială a consumurilor de către unele ministere și întreprinderi mari consumatoare de gaze (unități ale M.E.E., M.I.M., M.I.Ch., M.I.C.M.). Dacă în perioada scursă de la începutul anului numeroase întreprinderi au realizat economii la consumul de gaze naturale (întreprinderile „Dero"-Ploiești, „Victoria"-Florești, C. P. Pitești, C.C. Craiova, I.U.C. „Griviția Roșie", C. S. Galați etc.), altele au depășit însă consumurile stabilite („Rulmentul"-Brașov, „Unio"-Satu Mare, I. M. Mirșa, „Victoria"-Călan, I.O.B.-Balș ș.a.). În condițiile în care se depășesc repartițiile de gaze, nu se poate asigura un echilibru necesar între sursele disponibile și necesitățile generale de consum.

În toate țările care dețin sisteme dezvoltate de extracție, transport și distribuție a gazelor există reglementări precise și severe asupra modului de utilizare a gazelor și a sistemului de distribuție. Cu atît mai mult la noi apare justificată luarea unor măsuri pentru economisirea severă și gospodărirea judicioasă a gazelor naturale în scopul asigurării corespunzătoare a tuturor consumatorilor în perioada ce urmează. Desigur că buna funcționare a sistemului de distribuție a gazelor depinde atît de eforturile lucrătorilor din acest sistem, cît și de încadrarea utilizatorilor industriali sau publici în cotele atribuite fiecăruia.

Dar pentru a răspunde în cel mai înalt grad sarcinilor trasate de conducerea superioară de partid și de stat pe linia raționalizării consumului și economisirii gazelor, și pentru încadrarea în repartiții a tuturor consumatorilor din economie este necesar **să nu se mai procedeze atît de frecvent la modificarea și suplimentarea cotelor alocate pe timpul perioadei de plan.** Totodată, se impune **să se renunțe la practica dăunătoare a redistribuirii cotelor de gaze între unitățile aceluiași minister.** Numai astfel se va putea realiza un control mai eficient asupra încadrării în repartiții și o mai bună disciplinare a tuturor unităților consumatoare de gaze naturale.

Posibilități de reducere a vîrfurilor de consum

PENTRU funcționarea în bune condițiuni a sistemului național de transportare a gazelor naturale și pentru a se evita scoaterea necontrolată din funcțiune a unor consumatori importanți, la care procesele tehnologice de fabricație reclamă condiții riguroase de presiune și debit, se cer introduse și aplicate riguros unele măsuri. Cele mai importante dintre acestea vizează utilizarea rațională a gazelor naturale, reducerea vîrfurilor de consum, încadrarea în repartițiile alocate și menținerea în funcțiune a sistemului național de transport și distribuție a gazelor naturale.

● **asigurarea funcționării corespunzătoare a instalațiilor** de utilizare a combustibililor cît **și a stocurilor necesare de combustibili,** alții decît gazele naturale, pentru toate unitățile industriale care posedă instalații de funcționare în regim mixt de ardere în vederea preluării în condiții de siguranță a vîrfurilor de consum ;

● **analizarea temeinică de către toți factorii răspunzători a volumului de gaze naturale solicitat prin desfășurătoare și corelarea cu normele de consum în vederea evitării risipei și a modificărilor de repartiții pentru unitățile în subordine.** Este imperios necesar ca toate unitățile să se încadreze în nivelele orare și zilnice de consum rezultate din repartiția lunară alocată, știut fiind că gazele naturale neconsumate nu pot fi utilizate în perioada următoare ;

● **organizarea activității unităților industriale astfel încît să se evite funcționarea unor agregate sau instalații pe timpul vîrfurilor orare și zilnice de consum.** Aceasta s-ar putea realiza prin : elaborarea unor programe de lucru în care să se realizeze un consum uniform de gaze naturale iar agregatele consumatoare să funcționeze cu încărcare maximă și prin organizarea activității pentru unitățile în două schimburi astfel încît primul schimb să termine lucrul la orele 17, iar cel de al doilea să-și înceapă activitatea după orele 22 etc.

● **programarea de către ministerele economice a reviziilor și reparațiilor capitale la instalațiile și agregatele mari consumatoare de gaze din unitățile subordonate în trimestrele I și IV.** Scoaterea temporară din funcțiune pentru reparații a acestor utilaje în perioada rece — și nu în cea caldă, cum se procedează de obicei — ar atenua consumurile sporite din perioada de vîrf ;

● **intensificarea acțiunilor de control pentru depistarea cauzelor care conduc la risipă în utilizarea gazelor naturale** (folosirea de aparate de măsură și control necorespunzătoare sau depășirea limitelor de temperatură prescrise prin normativele în vigoare).

Gh. DRĂGHICI

*) Despre aceste programe, măsuri și acțiuni întreprinse atît la nivelul Ministerului Petrolului cît și de Centrala gazului metan din Mediaș „Revista economică" a publicat un articol în nr. 39/1 oct. 1982.

ECONOMISIREA RESURSELOR — FACTOR HOTĂRÎTOR ÎN DEZVOLTAREA CALITATIVĂ A ECONOMIEI ROMÂNEȘTI

EXIGENȚELE și restricțiile determinate de criza mondială de materii prime și energie relevă tot mai mult procesul de valorificare superioară a potențialului de resurse al țării, de economisire a acestora ca o condiție esențială a dezvoltării economiei românești în această etapă. Tocmai în acest sens, evidențiind, odată mai mult, importanța hotărîtoare a valorificării înalte și economisirii resurselor și energiei, a înfăptuirii obiectivului privind asigurarea independenței energetice a țării, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a examinat și aprobat recent programul privind valorificarea superioară și dezvoltarea bazei de materii prime minerale și energetice primare — document care, odată definitivat, urmează să fie supus dezbaterii și aprobării Conferinței Naționale a partidului.

În cadrul larg al preocupărilor de dezvoltare preponderent intensivă a economiei, în articolul de față vom continua examinarea unor aspecte legate de economisirea resurselor, de măsurile și acțiunile ce se întreprind sau care trebuie întreprinse în acest cadru.

Cercetarea și proiectarea în sprijinul economisirii

AȘA CUM ARĂTAM într-un număr trecut al revistei, un obiectiv de seamă pe linia economisirii resurselor și energiei îl constituie reducerea continuă a consumurilor specifice de materii prime și energie. Premise însemnate în acest sens sînt constituite de modificările structurale din industrie și economia țării, pornind tocmai de la criteriul energetic, al economisirii resurselor, de reproiectarea produselor la nivelul unor performanțe economice ridicate, de înlăturarea oricăror posibilități de risipă din unități și întreprinderi. Ne vom referi pe mai departe la unele probleme privind reducerea consumului de metal.

În perioada 1975—1982, în unitățile constructoare de mașini, coeficientul de folosire a laminatelor finite pline din oțel a înregistrat o creștere însemnată. Desigur, fenomenul este pozitiv; comparativ însă cu posibilitățile existente, el evidențiază mai mult rezervele deosebite care se relevă încă în această ramură industrială. Din cauza unor deficiențe care mai persistă în activitatea unor unități economice sau centrale industriale, se mai fabrică încă piese sau subansamble supradimensionate, se consemnează adausuri mari de prelucrare, producția declasată deține o pondere relativ ridicată în volumul producției. În aceste condiții, pierderile de metal sub diferite forme s-au cifrat pe ansamblul industriei constructoare de mașini, numai în anii 1978—1982, la circa 900 mii tone, fiind cauzate, îndeosebi, de gradul încă scăzut de utilizare a metalului în sectoarele primare (turnătorii și forjă) *), unde se consumă anual circa 21 milioane tone metal. Este deci necesar ca începînd cu cercetarea și proiectarea tehnologică, cadru în care trebuie să se urmărească cu precădere diminuarea greutății mașinilor, utilajelor și instalațiilor, și pînă la fiecare loc de muncă, unde metalul este transformat în produse, să se acționeze cu o mai mare hotărîre pentru selecționarea și promovarea de tehnologii noi și eficiente, pentru reproiectarea și modernizarea produselor depășite tehnic și mai ales tehnologic, pentru stimularea gîndirii și a inițiativei creatoare în scopul unei înalte valorificări a metalului.

Dar iată un aspect particular al acestei probleme generale. Un produs important utilizat în construcțiile de mașini îl reprezintă oțelurile sudabile cu limita de curgere ridicată, de tip OL 44 și OL 52. Aliate în principal cu cca. 1—1,5 la sută mangan, oțelurile din această clasă permit — în condițiile unei proiectări eficiente — o reducere a consumului de metal cu pînă la 25 la sută. Acest obiectiv este însă condiționat de tipul de laminat folosit și tehnologia de realizare a piesei aplicată de producătorul de utilaj. Ce se remarcă însă? Că spre deosebire de situația existentă pe plan mondial, țara noastră înregistrează, pe de o parte, o pondere ridicată a consumului de table groase (32 la sută din totalul consumului de laminate față de 11 la sută în țările din Piața Comună), iar, pe de altă parte, o pondere scăzută a consumului de produse formate la rece, respectiv profile laminate zvelte (cca. 20 la sută din totalul consumului de laminate față de 30 la sută în țările Pieței Comune). Situația amintită este datorată în special insuficientei preocupări — manifestată nu în puține unități — pentru scăderea grosimii medii a produselor, pentru creșterea cotei oțelurilor cu limită de curgere ridicată. Astfel, la întreprinderile din Grupul de întreprinderi producătoare de mașini agricole (G.Î.P.M.A.) cota oțelurilor de tip OL 52 atinge cca. 30 la sută din totalul consumului de tablă groasă, respectiv cca. 6 la sută din totalul consumului de profile laminate, iar la unitățile industriale din Centrala de material rulant, ponderea respectivă este similară — cca. 40 la sută la table și cca. 10—15 la sută la profile din oțelurile de tip OL 52 în totalul consumului de metal. Dacă se compară această situație cu structura de consum existentă de exemplu în R.D.G., unde în 1979 consumul de oțeluri de tip OL 52 atingea 60 la sută din totalul consumului de oțeluri sudabile, se evidențiază rezervele substanțiale existente în unitățile menționate — ca și în altele dealtfel — în ce privește scăderea greutății proprii a mașinilor și utilajelor care se construiesc, obținerea de importante economii de metal. Cele de mai sus relevă odată mai mult însemnătatea asigurării industriei constructoare de mașini cu o gamă rațională de mărci de oțel avînd caracteristici corespunzătoare de rezistență și tehnologie, un înalt grad de omogenitate.

În același cadru de analiză să ne referim și la unele probleme ale tipizării produselor — condiție de bază pentru obținerea de economii. După cum se știe, eficiența maximă a tipizării se obține numai în condițiile în care aceasta se implementează în economie pornind de la activitatea de proiectare și inginerie tehnologică din construcția de mașini, de la realizarea de utilaje tehnologice de înaltă calitate, în care fiecare material prevăzut în documentație să aibă la bază o temeinică analiză tehnică și economică. Ceea ce trebuie vizat cu precădere este adaptarea documentațiilor existente la structura de materiale tipizate, promovarea oțelurilor economice, carbon sau aliate cu elemente nedeficitare, caracteristicile impuse de condițiile de funcționare a utilajelor urmînd să fie asigurate prin aplicarea de tehnologii moderne, tratamente tehnice adecvate etc. Tocmai pe această bază se pot crea importante premise pentru micșorarea nivelului mediu de aliere al oțelurilor folosite în economia națională — nivel mai ridicat ca în țări dezvoltate industrial.

*) Numai în anul 1981, volumul pierderilor prin rebuturi a fost de 5% la piese turnate din oțel, 9% la piese turnate din fontă, 5% la piesele turnate din metale neferoase, 2,5% la piesele forjate

Reciclarea — un mare potențial de eficiență care trebuie pus în valoare

CONDUCEREA partidului și statului situează în atenția colectivelor de oameni ai muncii, a tuturor cetățenilor, realizarea unor eforturi susținute, stăruitoare pentru recuperarea materialelor refolosibile — condiție economică obligatorie pentru asigurarea din resurse interne a unei părți din ce în ce mai mari din baza de materii prime necesare activității productive. **„Să ne preocupăm de recuperarea și refolosirea într-o măsură mai mare a materialelor din diferite domenii de activitate. Să acționăm cu toată fermitatea pentru recuperarea și recondiționarea pieselor și subansamblelor, ceea ce va avea o influență importantă în asigurarea bunei aprovizionări tehnico-materiale"**, sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu.**

Așa cum se știe, în țări dezvoltate economic — ca de altfel în întreaga lume — reciclarea resurselor materiale și energetice devine din ce în ce mai mult o sursă principală de materiale pentru producție. Sînt investigate cele mai diferite căi de readucere în circuitul economic a materialelor utilizate, sînt cercetate, în vederea valorificării, cele mai diverse resturi materiale și energetice. Pe piața mondială prețul unei tone de fier vechi a crescut în ultimul deceniu de aproape trei ori, ajungînd în prezent, în funcție de calitate, la 100—120 de dolari, cu numai 8—30 la sută mai puțin decît o tonă de fontă de oțelărie .Materialele refolosibile de cupru costă 1 300 dolari tona, adică 81 la sută din prețul tonei de cupru electrolitic. Cele de aluminiu — 700 dolari tona, adică 67 la sută din prețul tonei de aluminiu lingou. Creșterea prețurilor la aceste materiale pe piața externă este o primă și importantă dovadă că materialele refolosibile devin din ce în ce mai prețioase, sînt din ce în ce mai căutate.

Un al doilea indiciu în acest sens îl oferă gradul înalt de reutilizare a materialelor în procesul de fabricație. Iată cîteva cifre semnificative. În anul 1981 în Canada s-au utilizat 8,4 milioane tone fier vechi la o producție de aproape 16 milioane tone oțel ; în Spania — 8,5 milioane tone fier vechi (12,5 milioane tone oțel) ; în S.U.A. — 57 milioane tone fier vechi (104 milioane tone oțel) ; în Japonia aproape 40 milioane tone fier vechi (111 milioane tone oțel). Să menționăm, de asemenea, efecte ale valorificării superioare a materialelor textile. Colectarea și refolosirea a 5 tone materiale textile, de pildă, permite înlocuirea a 4 tone de amestec de tip bumbac rezultat din 2 tone de bumbac — cantitate care include un import de circa 3 800 dolari, 1,3 tone celofibră obținută din 2,3 arbori maturi și 0,7 tone poliester pentru fabricarea căreia se folosește o cantitate de țiței valorînd circa 1 000 dolari.

Trebuie subliniat și faptul că reciclarea materialelor refolosibile este deosebit de eficientă din punct de vedere energetic. După cum se relevă în practică, pentru fabricarea unei tone de aluminiu din materiale refolosibile, se consumă 5 la sută din cantitatea de energie necesară pentru fabricarea unei tone de aluminiu din materii prime noi. Consumul energetic este de numai 5 la sută la producerea cuprului din materialele refolosibile, iar la oțel — de numai 30 la sută față de consumurile realizate în cazul fabricării acestor produse din materii prime noi. Am apelat pînă acum la date, calcule și comparații tocmai pentru că acestea sînt în măsură să ofere veritabilele dimensiuni ale rezervelor de care dispune economia națională în privința reciclării materiilor prime și materialelor, rezerve ce pot fi mai bine puse în valoare prin efortul sistematic al cercetătorilor și proiectanților, al unităților industriale, prin măsuri gospodărești și inițiative creatoare la nivelul fiecărui colectiv de oameni ai muncii.

Pornindu-se de la însemnătatea cu totul deosebită a recuperării și valorificării materialelor refolosibile, prin preocuparea susținută a secretarului general al partidului a fost elaborată o adevărată strategie a acestei activități, concretizată în reglementări legale, măsuri și acțiuni precise pentru intensificarea colectării materialelor refolosibile, organizarea corespunzătoare a recuperării și reintroducerii în circuitul economic a acestor resurse. În fapt avem de-a face cu crearea unei adevărate industrii a reciclării materialelor refolosibile. Mai trebuie spus că sarcinile de colectare și valorificare a materialelor nu sînt facultative — cum din păcate se consideră uneori. Ele au autoritatea legii, prezintă regimul tuturor celorlalte sarcini de plan. În anul pe care îl vom încheia în curînd, prin intensificarea recuperării și valorificării materialelor refolosibile este prevăzut să se obțină minimum 6,5 milioane tone oțel și piese turnate, 57 mii tone cupru și aliaje, 11,5 mii tone zinc, 32 mii tone aluminiu, 24 mii tone hîrtie și carton, 53 mii tone fire și textile nețesute, 1,6 milioane perechi de încălțăminte, 246 mii tone geamuri și produse din sticlă etc. Ponderea materialelor refolosibile în consumul intern de materiale trebuie să fie de cel puțin 60 la sută la oțel, 55 la sută la fontă, 45 la sută cupru, 60 la sută la hîrtie, 65 la sută la polietilenă, 35 la sută la aluminiu etc. Tocmai prin prisma acestor sarcini mobilizatoare, în toate unitățile trebuie acționat cu o mai mare intensitate decît pînă acum pentru recuperarea și refolosirea materialelor utilizate, cu atît mai mult cu cît în acest sens se vădesc o serie de nerealizări față de obiectivele prevăzute.

Iată, de exemplu, o situație deloc dorită. După cum se știe, consecvența cu care partidul urmărește dezvoltarea bazei de materii prime a țării, atragerea în circuitul economic a resurselor secundare, și-a găsit expresia și în adoptarea unui „Program de valorificare a cenușilor de termocentrale în cincinalul 1981—1985". Avem în România numeroase centrale care funcționează pe bază de cărbune, cărora, potrivit programului energetic, urmează să li se adauge altele, fie pe cărbune inferior, fie pe șisturi bituminoase. Se cunoaște că, în aceste unități, pe lîngă produsul principal — energia electrică — se obține ca produs secundar cenușa rezultată din arderea cărbunilor. Cenușa însă este considerată, de mai multe din unitățile menționate, ca un produs inutil. Cantitatea mare de cenușă obținută astfel a scos pînă în prezent din circuitul agricol — și doar la cîteva din centrale — peste 2 000 ha teren agricol, existînd în plus riscul permanent de înmlăștinare a terenurilor din jurul haldelor de cenușe. Este, deci, necesar ca acest material, care este util în special pentru construcții, să fie valorificat în concordanță cu prevederile programelor adoptate, fiind prevăzute în acest sens sarcini și responsabilități concrete.

Să menționăm, mai departe, că în balanțele materiale ale anului 1983, este prevăzut în mod distinct ca o parte însemnată din resursele materiale determinate ca necesare pentru fiecare întreprindere, să fie asigurată din materiale refolosibile, rezultate din producție sau consum. Or, este limpede că în condițiile actualelor restricții în ce privește materiile prime și energia, **numai în măsura în care vor valorifica materialele refolosibile prevăzute, întreprinderile vor dispune integral de resurse materiale pentru a-și realiza planul de producție.** Economia, industria națională, respectiv echilibrul balanțelor materiale, nu pot susține alte presiuni decît cele deja luate în calcul.

Dacă, bunăoară, nu se vor colecta 10 mii tone de maculatură din sarcina prevăzută pentru a înlocui o cantitate echivalentă de celuloză, nu se va putea fabrica o cantitate de hîrtie echivalentă cu materia primă pentru 125 milioane exemplare de ziar, 25 milioane caiete și 4 milioane cutii de ambalaj. Pentru că ar însemna să se taie în plus circa 120—125 hectare de păduri și să se consume suplimentar o cantitate de energie care, echivalată în petrol, costă circa 0,6 milioane dolari — resurse pe care economia națională nu le mai poate disponibiliza pentru a fabrica hîrtie. Un astfel de exemplu indică, odată mai mult, nu numai însemnătatea înfăptuirii întocmai a sarcinilor de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile, ci însăși cerința depășirii lor, în scopul de a se putea acoperi eventuale dereglări care uneori se vădesc inerente pe filiera circuitelor economice.

conf. dr. ing. Barbu Gh. PETRESCU

PROGRAMELE DE ASIMILARE — REALIZATE LA TERMEN, INTEGRAL

REALIZAREA integrală a prevederilor programelor de înnoire și modernizare a produselor reprezintă o sarcină de maximă responsabilitate, pentru îndeplinirea căreia se cer amplu mobilizate toate forțele disponibile, întregul potențial creativ al specialiștilor, al tuturor oamenilor muncii, dat fiind importanța acestei probleme pentru asigurarea unei aprovizionări ritmice și desfășurări corespunzătoare a producției, pentru diminuarea substanțială a apelului la importuri și creșterea exporturilor, pentru satisfacerea la un nivel ridicat a unei game sporite de necesități a tuturor beneficiarilor de mașini și instalații cu randamente sporite și consumuri energetice cît mai mici. Așa după cum arăta secretarul gereral al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în cuvintarea la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 20—21 octombrie a.c. : **„Este necesar să se acorde mai multă atenție problemelor asimilării materialelor și diferitelor piese, subansamble, a aparaturii de măsură și control. Multe probleme de importuri sînt legate de nerealizarea programelor de integrare, iar acest lucru duce la importuri suplimentare... Avem programe — nu ne trebuie altele — ci măsuri practice, pe întreprinderi, pe centrale, pînă la cea mai mică întreprindere, în toate domeniile, pentru a asigura realizarea și chiar devansarea programelor existente“.**

La înfăptuirea acestor sarcini de o deosebită însemnătate pentru întreaga economie națională, responsabilități majore revin și industriei constructoare de mașini. Unitățile Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini depun în prezent și vor trebui să depună și în continuare un însemnat efort pentru înnoirea produselor din programele lor de fabricație, efort concretizat prin introducerea în fabricație a unui număr însemnat de noi mașini, utilaje, echipamente și componente.

Produse și materiale noi, de înalt nivel competitiv

ACTIVITATEA de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în cadrul unităților M.I.C.M. în anul 1982 a fost orientată în mod deosebit pentru rezolvarea problemelor prioritare ale economiei naționale. Prin eforturile cercetării și prin materializarea programelor de asimilare de produse noi, **în primele 9 luni ale acestui an au fost puse în fabricație produse noi de importanță deosebită pentru economia națională : cu randamente sporite și consumuri de energie și combustibili reduse substanțial :** mașină de săpat canale în carierele de lignit (I.M. Codlea), combină C-14 U (GIPMA-IMAS), instalație de foraj structural pentru hidrocarburi cu sarcină la cîrlig de 30-50 tf, demontabilă în blocuri 5-7 t-F-10-MB la I.U.P. Tîrgoviște, motor cu ardere internă de 280 CP la I.A. Brașov, diferite tipuri de rulmenți grei (C.I.R.O.A.), motor electric asincron 1 250 kWh, 500 rot-min., 600 V, tip TISU 1 700/670, idem 1 500 kW — 375 rot/min (I.C.M. Reșița), macara portal automontantă (50+8) t 12/33 m, locomotiva diesel-electrică de călători 1 000—1 500 CP („23 August“ București), 3 tipuri de electrocompresoare pentru gaze asociate (I. „Timpuri noi“ București), navă Roll-on Roll-off de 4 100 tdw (Ș. N. Galați), pompe de căldură apă-apă cu compresor cu piston (31 500 Kcal/h, 315 000 Kcal/h și 630 000 Kcal/h („Tehnofrig“-Cluj-Napoca), grup de răcire cu reglaj de putere TRGA-450 mc/h și multe altele.

În ansamblul acțiunilor de înnoire a produselor un loc cu totul deosebit îl ocupă cele îndreptate către **asimilarea în țară a unor produse (inclusiv a celor cu consumuri de energie electrică și combustibil cel mai reduse) care în prezent se aduc din import**, contribuind și în acest fel la degrevarea balanței valutare comerciale și de plăți a țării noastre. **Acțiunile** în curs de derulare, precum și programele elaborate în acest scop sînt dirijate pe mai multe direcții principale și anume :

● **asimilarea în țară a unor noi tipuri de utilaje complete și complexe cu consumuri reduse de materii prime și energetice** din profilul industriei construcțiilor de mașini, necesare echipării și dotării tuturor ramurilor economiei naționale, inclusiv a unităților proprii, valorificînd la cote superioare importantele capacități de concepție proprie și producție realizate în țară pe parcursul ultimelor cincinale, atît pentru a se evita noi importuri de utilaje, cît și pentru a se crea noi disponibilități de export ;

● Prioritate produselor de importanță majoră, cu consumuri materiale, de energie și combustibil cît mai mici ● Care sînt principalele cauze ale restanțelor ? ● Propuneri și soluții concrete de scurtare a ciclului de asimilare

● **asimilarea în țară a importurilor de componente**, subansamble și echipamente solicitate ca urmare a acțiunilor de integrare prin efort propriu a unor licențe sau produse de concepție proprie — asimilate în perioade anterioare — care mai utilizau și unele elemente din import ;

● **sprijinirea altor beneficiari din economia națională în acțiunile acestora de reducere a importurilor** din profilul construcțiilor de mașini, prin livrarea de componente și subansamble tipizate care să evite în măsură sporită importurile de piese de schimb, completînd astfel eforturile respectivilor beneficiari, dotați în marea lor majoritate cu capacități proprii de reparații și execuție de piese de schimb.

Alături de realizările de prestigiu obținute, trebuie menționat însă și faptul că **în această perioadă nu au fost realizate, față de planul de asimilare, un anumit număr de faze** — proiecte, prototipuri, omologări, pregătiri și treceri în fabricație. Încercînd o evidențiere a principalelor **cauze** care contribuie la neîndeplinirea integrală a sarcinilor de înnoire și de introducere în fabricație a unor produse noi sau modernizate, inclusiv a celor destinate înlocuirii importurilor, se constată că, pe lîngă unele cauze obiective, apar și altele subiective, în multe situații aceste două categorii suprapunîndu-se. Printre cele care crecază multe greutăți în respectarea programelor de asimilare, se numără :

1 **Neritmicitatea în aprovizionarea producției cu unele materii prime și materiale sau neprimirea subansamblelor în cadrul acțiunii de cooperare** (de exemplu : la realizarea vagonului-cisternă de 80 mc pe 4 osii pentru transportul gazelor lichefiate și a amoniacului sau a unor grupuri diesel-generatoare navale). Multe acțiuni de înnoire se încetinesc sau chiar se blochează ca urmare a dificultăților de a se obține cantități reduse de materiale sau semifabricate, sortimente cu grad de prelucrare mai ridicat, necesare realizării unor produse noi unicate sau de serie mică (ca de exemplu piese și garnituri de cauciuc sau mase plastice pentru conditii dificile de funcționare, unele trefilate sau laminate cu profil special ș.a.), cu toate că avem un sprijin deosebit în acest sens prin capacitățile de microproducție ale unităților din cadrul Institutului central de chimie sau Institutului de cercetări metalurgice. Chiar în cadrul ramurii, unii producători de componente încă mai „ocolesc“ sau „evită“ sub diverse motive realizarea unor colaborări la nivel de unicate — pentru modele experimentale și prototipuri fără să se gîndească la obligațiile lor de producători specializați, conform cărora aceștia ar trebui de fapt să ofere din proprie inițiativă astfel de colaborări, nu numai sub formă de prestații la cerere.

Dificultățile de coordonare a cooperărilor la nivelul pregătirii de fabricație, a execuției propriu-zise și în multe cazuri chiar în etapele de cercetare și dezvoltare experimentală, pleacă încă de la fundamentarea și demararea acțiunilor, cînd în locul unor programe temeinic aprofundate, sprijinite pe grafice de drum critic, se mai întocmesc uneori „operativ" planuri de măsuri cu termene necorelate și responsabilități evazive, urmărirea mersului realizării acțiunilor făcîndu-se și ea discontinuu și, de obicei, la sfîrșitul unor perioade calendaristice. Experiența ultimilor ani ne-a arătat în multe cazuri că este mai eficient să se „piardă" cîteva zile în plus la începutul acțiunii, pentru pregătirea unor programe temeinic detaliate, bazate pe analizarea și evidențierea cu mult profesionalism și spirit de răspundere a tuturor măsurilor, problemelor și soluțiilor posibile — chiar sub formă de mai multe variante, astfel ca factorii de decizie să poată alege și adopta soluțiile optime.

Este adevărat că în multe cazuri asimilarea întîrzie și datorită faptului că realizarea unor echipamente sau subansamble angrenează mai multe unități, chiar din ramuri diferite. Un caz elocvent îl constituie etanșările pentru pompele de apă ale motoarelor de autoturisme, autocamioane, autobuze și tractoare, subansamble cu o deosebită importanță pentru funcționarea corectă și cu o fiabilitate corespunzătoare a motoarelor. Fabricantul acestor etanșări reprezintă de fapt atît prima verigă — care realizează carcasele metalice — cît și ultima, prin realizarea operațiunilor de asamblare ; arcurile de presiune sînt primite de la o întreprindere specializată (I.P.A. Sibiu), iar inelele de etanșare din grafit provin de la o întreprindere a M.I.Ch. construită și profilată special în acest scop (I.M.P.F. din Odorheiul Secuiesc), care la rîndul ei aplică la scară industrială rezultatele unei cercetări, în colaborare cu I.C.P.F. finalizată cu succes. Sarcina omologării etanșărilor — ca ansamblu — revine fabricanților de motoare și necesită mii de ore de probe pentru fiecare tip și variantă, atît pe standuri cît și pe vehicule. Este evident că orice întîrziere — care din păcate mai apare — de factură subiectivă (lipsă de urmărire) sau obiectivă (corectări de soluții constructive, ameliorări de rețete ș.a.) la una din verigile acestui lanț de cooperări determină întîrzieri în finalizarea acțiunii și importarea în continuare de garnituri.

2 Insuficienta colaborare dintre unele centrale industriale, cît și între anumite întreprinderi ale aceleiași centrale, a determinat întîrzieri în acest an în realizarea de arbori cotiți și turbosuflante pentru motoarele navale cu puteri mari (dintre I.M.G.B. și I.C.M.R. de pildă). Dat fiind că ele aparțin ministerului nostru, se impune, în această direcție, sporirea preocupărilor pentru realizarea unei mai stricte urmăriri a respectării riguroase a graficelor de colaborări.

3 Neasigurarea la vreme de către unii beneficiari a S.T.E.-urilor sau a temelor de proiectare (în special unități din cadrul M.T.Tc. pentru nave colectoare, tancuri fluviale, ateliere plutitoare etc.), **sau efectuarea unor prea dese modificări ale documentației de execuție depuse la producător** (Ministerul Minelor pentru unele complexe de susținere mecanizată a abatajelor ș.a.).

4 Lipsa unor condiții de montaj sau de omologare a produselor noi la anumiți beneficiari (pentru cazane de apă fierbinte sau abur pe lignit la I.T.I. Zalău și C.C.H. Vrancea), **precum și unele întîrzieri în terminarea probelor în vederea omologării preliminare sau finale la alți beneficiari, dar și la unele unități producătoare din cadrul ministerului nostru.** Avînd în vedere nevoile economiei de astfel de produse noi, precum și eforturile substanțiale ale cercetării-proiectării pentru conceperea lor, apreciem necesar ca la beneficiarii unor astfel de înnoiri, acțiunile pregătitoare să se desfășoare concomitent cu proiectarea și să nu se mai aștepte sosirea documentației pentru demararea lucrărilor de omologare.

5 Nu putem încheia această prezentare de cauze fără a arăta că în multe situații consumăm în mod inutil și ineficient fonduri și capacități de cercetare, dezvoltare experimentală și chiar producție, pentru a rezolva probleme care s-au rezolvat deja în alte unități din țară — dar nu sînt cunoscute. Pe lîngă lipsa unor publicații de informare și propagandă tehnică cu tiraj corespunzător, situația se datorează și utilizării insuficiente și nesistematice a unor mijloace verificate ca : schimburi de experiență, simpozioane și sesiuni științifice tematice. Expozițiile și tîrgurile cu caracter intern sau internațional ar trebui mai bine popularizate, iar întreprinderile de comerț exterior să se preocupe de procurarea sistematică a documentațiilor tehnico-comerciale ale produselor și producătorilor cu care ne confruntăm pe piețele străine. Pe de altă parte, cercetătorii și proiectanții noștri ar trebui să consulte și să valorifice într-o măsură mai mare fondul de brevete și patente străine din biblioteca O.S.I.M.

Acțiuni în sprijinul accelerării procesului de înnoire

PENTRU REALIZAREA integrală a sarcinilor din planul tehnic, specialiștii din cadrul M.I.C.M., ai Direcției tehnice **în mod deosebit,** au analizat împreună cu centralele industriale și întreprinderile executante fiecare poziție în parte, **stabilind măsuri și termene concrete pentru soluționarea în special a problemelor de colaborări pentru execuția de repere și subansamble, reducerea importurilor** etc. În vederea recuperării restanțelor și a realizării sarcinilor pe trim. IV.1982 — care sînt considerabil mai mari decît pe primele 9 luni ale anului — la măsurile semnalate se cer adăugate și preocupări susținute pentru :

- **coordonarea mai promptă de către Direcția tehnică și Direcția generală plan-dezvoltare a colaborărilor** dintre centrale, întreprinderi și institute, precum și pentru sprijinirea realizării investițiilor care condiționează punerea în funcțiune a capacităților în care se aplică și noile procedee tehnologice ;

- **materializarea în practică în mod operativ a restructurărilor programelor institutelor, astfel ca circa 70% din activitatea acestora să fie ocupată cu teme de cercetare și dezvoltare tehnologică care să contribuie la realizarea indicatorilor cantitativi și calitativi ai planului de producție de produse noi.**

Asigurarea unei continuități în activitatea unităților de cercetare științifică și inginerie tehnologică, prin întărirea rolului acestora de unități coordonatoare a procesului de înnoire-dezvoltare pentru fiecare domeniu sau grupă de produse din cadrul ramurii, face necesară, după părerea noastră, **reglementarea posibilității de a se nominaliza pentru institutele și centrele de cercetare și proiectare sarcini de plan concrete la un nivel de cel puțin 20—30% din capacitatea unității. Finanțarea acestor sarcini de plan ar urma să se facă din fondurile de tehnică nouă direct, așa cum se procedează și în cazul întreprinderilor industriale.** În acest scop ar fi util ca fondul de tehnică nouă să fie alimentat și prin prelevarea unor cote procentuale din valoarea producției industriale a institutelor și centrelor ;

- **realizarea, pe linia asimilării, de produse noi și de procedee fără importuri de completare,** atît la proiectele ce se execută în institutele ministerului, cît și de institute din alte ministere. În acest cadru se impune realizarea unei mai ample concentrări de forțe și valorificarea în grad substanțial mai înalt a valorosului potențial creativ, existent în unitățile M.I.C.M., sporirea productivității în elaborarea unor soluții noi, originale, de înnoire prin forțe proprii a nomenclatorului de fabricație, sporirea sprijinului tuturor factorilor implicați pentru grăbirea punerii în funcțiune a noilor investiții care condiționează înnoirea.

Este evident că toate propunerile de mai sus vizează îmbunătățirea activităților de asimilare a produselor noi și modernizate în ansamblul lor și scurtarea la strictul necesar a duratei ciclului cercetare-producție și de aceea se cer depuse eforturi sporite de către toți factorii implicați pentru transpunerea lor operativă în producție. Bineînțeles, accelerarea procesului de înnoire și modernizare a produselor trebuie începută încă din stadiile de concepție a noilor sisteme tehnice și nu oricum, pe linia minimei rezistențe, ci printr-o abordare ofensivă", valorificînd la maximum inteligența proprie, prin realizarea de soluții moderne, eficiente și competitive.

Ioan V. BUIU
M.I.C.M.

EFICIENȚA ACTIVITĂȚILOR ANEXE ÎN COOPERATIVELE AGRICOLE DE PRODUCȚIE

AUTOCONDUCEREA și autoaprovizionarea teritorială, aplicarea autogestiunii economice, a mecanismului economico-financiar — laturi definitorii ale amplului proces de perperfecționare a conducerii și organizării activității din agricultură — presupun, printre altele, utilizarea cît mai rațională a tuturor resurselor de producție, în profil teritorial și la nivelul fiecărei unități. Pe această bază trebuie să se asigure sporirea producției agricole, creșterea gradului de autoaprovizionare, îmbunătățirea rezultatelor economico-financiare ale unităților, ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii din agricultură și ridicarea economico-socială generală a satului românesc, ca obiective dintre cele mai de seamă ale noii revoluții agrare.

Un loc aparte în activitatea de utilizare complexă a resurselor de producție din agricultură îl ocupă folosirea cît mai uniformă și mai completă a forței de muncă ocupată în această ramură de bază a economiei naționale. După cum este cunoscut, însă, particularitățile tehnice și economice ale agriculturii fac ca forța de muncă, mai ales în sectorul vegetal, să aibă o utilizare sezonieră, ceea ce are influență directă asupra producției obținute și implicit asupra veniturilor producătorilor agricoli.

Utilizarea forței de muncă din agricultură dobîndește noi dimensiuni dacă avem în vedere că, așa cum se arată în documentele Plenarei lărgite a C.C al P.C.R. din 1—2 iunie 1982, populația activă din agricultură va fi în 1990 de cel puțin 20% din totalul populației active. Desigur că o forță de muncă numericește suficientă oferă posibilități depline de înfăptuire a sarcinilor din agricultură, dar reclamă totodată asigurarea unui grad ridicat de ocupare pentru toți cei ce lucrează în alte ramuri de activitate de la sate, ceea ce are consecințe dintre cele mai importante asupra cointeresării materiale și a stabilității forței de muncă în producția agricolă.

Modalitățile numeroase de utilizare rațională a forței de muncă, de creștere a gradului său de ocupare sînt legate atît de posibilitățile pe care le oferă agricultura, prin optimizarea structurilor de producție avînd la bază îmbinarea ramurilor agricole, cît și de dezvoltarea unor activități anexe — procese de prelucrare a unor materii prime de origine agricolă sau neagricolă, existente mai ales pe plan local. Organizarea acestor activități anexe este necesară în toate unitățile agricole, dar în special în cooperativele agricole de producție, pentru care problema utilizării depline a forței de muncă este mai actuală.

Existența consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, prin crearea cărora s-a îmbunătățit organizarea conducerii și planificării producției agricole în profil teritorial, pe lîngă faptul că asigură integrarea activității de producție agricolă a unităților, fie ele de stat sau cooperatiste, favorizează integrarea mai accentuată a producției agricole cu o serie de activități neagricole (prelucrare, depozitare, valorificare).

Activitățile anexe organizate în fiecare cooperativă sau prin cooperarea între unități, sub directa coordonare a consiliului unic agroindustrial, pot contribui la utilizarea mai eficientă a forței de muncă și a altor resurse de producție, asigurînd, așa cum denotă experiența multor cooperative agricole de producție, îmbunătățirea rezultatelor economico-financiare ale acestor unități.

Impactul activităților anexe asupra rezultatelor economico-financiare

ESTE ELOCVENTĂ, în acest sens, situația întîlnită în C.A.P.-urile Otopeni, Ștefănești și Dascălu din Sectorul agricol Ilfov, în care, în general, activitățile anexe au cunoscut o permanentă extindere ca volum și structură. Acestea participă în mod diferit la realizarea unor indicatori economici, dar, ceea ce este foarte important, contribuția lor se situează la un nivel destul de ridicat (vezi tabelul).

Astfel, în cazul producției globale activitățile anexe ajung să dețină peste jumătate (C.A.P. Otopeni); în două din cele trei cooperative (Otopeni, Dascălu), producția netă este creată în cea mai mare parte în activitățile anexe — situație ce nu trebuie înțeleasă în sensul că unitățile amintite acordă mai multă atenție activităților anexe, ci ea este urmarea faptului că sectorul zootehnic, datorită unor randamente mai reduse, are un aport neînsemnat sau nu contribuie deloc la formarea producției nete.

Din punctul de vedere al utilizării forței de muncă este de remarcat faptul că un cooperator care lucrează în activitățile anexe poate efectua mai multe norme, comparativ cu cei care lucrează în alte sectoare și mai ales în producția vegetală, recunoscută prin caracterul ei accentuat sezonier. În acest sens, exemplul cooperativelor luate în studiu este edificator, un cooperator din activitățile anexe ajungînd să execute de peste 1,6 ori mai multe norme decît media anuală pe fiecare cooperator care a participat la muncă. Ca urmare a unui asemenea grad de ocupare a forței de muncă, s-a ajuns la situația că un număr restrîns de cooperatori au o contribuție însemnată la obținerea rezultatelor economico-financiare ale cooperativei. Astfel, în cazul C.A.P. Otopeni — unde ponderea activităților anexe o depășește pe aceea din celelalte două unități — 27,2% din numărul celor care au lucrat au realizat 56,6% din producția globală, 73,5% din producția netă și 64,6% din veniturile cooperativei.

Aflate în strînsă legătură cu rezultatele de producție, veniturile deținute de cei ocupați în activitățile anexe sînt mult mai mari decît venitul mediu anual pe cooperator. Totodată, trebuie să adăugăm și ritmicitatea încasării lor, întrucît obținerea și livrarea produselor din activitățile anexe reprezintă un proces continuu. Nivelul ridicat al veniturilor și încasarea lor ritmică sînt laturi importante ale cointeresării materiale, influențînd direct participarea la muncă a tuturor celor ocupați în activitățile anexe.

Producție agricolă sau activități anexe ?

SITUAȚIILE prezentate pot ridica, pe bună dreptate, problema raportului dintre producția agricolă și activitățile anexe din cooperative, în ceea ce privește contribuția adusă de fiecare dintre ele la rezultatele financiare globale. Fără îndoială, producția agricolă este preocuparea de bază a fiecărei C.A.P., ei trebuie să i se acor-

de toată atenția, în vederea sporirii randamentelor la toate culturile și speciile de animale, creșterii aportului cooperativelor la formarea fondului centralizat de produse agricole al statului, autoaprovizionarea teritorială cu produse agroalimentare. Participarea mai însemnată a activităților anexe la nivelul unor indicatori economici ai cooperativelor menționate nu poate fi pusă numai pe seama unor rezultate mai slabe din producția agricolă (mai ales din zootehnie), ci este influențată și de raportul dintre prețurile produselor agricole și cele ale produselor din activitățile anexe, care se iau în calculul producției globale și nete.

În același timp, activitățile anexe trebuie dimensionate și structurate la nivelul posibilităților reale ale cooperativelor care le organizează, fără a le substitui domeniului de bază, care este producția agricolă. Este necesar ca activitățile anexe să fie dezvoltate între anumite limite, în strînsă corelație cu producția agricolă, fără a acapara excesiv eforturile unităților și ale conducerii acestora, în detrimentul principalelor sectoare de activitate.

De altfel, practica unor cooperative, de a organiza și dezvolta unități anexe cu caracter industrial, nu este întotdeauna recomandabilă, în cazul cînd prin realizarea unor produse cu un grad de prelucrare ridicat și care, deci, să înglobeze o valoare cît mai mare prin reducerea cheltuielilor de producție — în special a celor materiale (inclusiv prin reducerea consumurilor energetice și folosirea unor resurse energetice secundare, a combustibililor inferiori etc.) — și obținerea de beneficii.

Domeniile în care pot fi organizate activitățile anexe — precizate în legea nr. 2/1980 cu privire la dezvoltarea industriei mici — sînt foarte diverse; important este ca ele să se bazeze mult pe resurse locale, să contribuie la consolidarea economică a cooperativei respective, la satisfacerea mai bună a diferitelor nevoi ale locuitorilor din comune, ale economiei naționale, la lărgirea ofertei de export, precum și la realizarea condițiilor de ocupare completă și stabilă în tot timpul anului a forței de muncă, la sporirea veniturilor obținute de membrii cooperatori din gospodăria obștească.

Prelucrarea unor produse de natură agricolă (producerea de conserve, semiconserve etc.) poate constitui unul dintre cele mai importante domenii ale activităților anexe. Este vorba, desigur, de prelucrarea cantităților disponibile, disponibilităților de materie primă și să permită desfășurarea rațională a procesului de producție; raportul dintre prețurile produselor ce sînt supuse prelucrării și cele ale produselor rezultate, avînd în vedere coeficientul de transformare. Se impun calcule economice comparative cu privire la rezultatele financiare ce se obțin prin valorificarea produselor brute și cele ce se realizează prin prelucrarea acestora. De asemenea, trebuie avut în vedere resursele de forță de muncă, experiența și tradiția în prelucrarea unor produse — elemente ce au influență directă asupra calității acestora și a eficienței lor economice.

Un alt domeniu care poate oferi perspective largi în dezvoltarea activităților îl constituie producerea unor materiale de construcții din materie primă locală, venind, în acest fel, în sprijinul populației din mediul rural care dorește să-și construiască locuințe. În același scop este necesară și organizarea, în cadrul activităților de prestări de servicii, a unor echipe specializate pentru construirea de locuințe.

Nu putem omite posibilitatea și necesitatea producerii unor bunuri de consum — obiecte decorative de uz gospodăresc, cu caracter artizanal cerute nu numai pe piața internă, ci și la export — obținute din materii prime vegetale (paie, sorg, foi de porumb, răchită, papură, stuf ș.a.) și alte materiale specifice agriculturii sau sectorului silvic.

Aria activităților anexe poate fi extinsă și prin organizarea punerii în valoare a unor produse refolosibile, inclusiv recondiționări de piese, repere, subansambluri și alte bunuri, mai ales prin cooperarea cu întreprinderi industriale.

Organizarea activităților anexe poate fi făcută de fiecare cooperativă sau cu participarea mai multor cooperative. Extinderea cooperării și asocierii în acest domeniu poate constitui un mijloc important de asigurare a materiilor prime, de realizare a unor dimensiuni optime ale activităților anexe, cu consecințe pozitive directe asupra eficienței lor economice.

Alături de obținerea produselor din activitățile anexe, este necesar ca unitățile cooperatiste să aibă în vedere și desfacerea lor. Procesul de desfacere urmează să aibă la bază contractele economice atît pentru piața internă cît și pentru export, ca și comenzile populației. Această impune o estimare permanentă a cererii, astfel ca prin structura producției din activitățile anexe, prin calitatea ei să se vină în întîmpinarea preferințelor și gusturilor diferitelor categorii de consumatori. Pe această bază, cooperativele pot obține venituri mai mari, iar activitățile anexe devin tot mai eficiente.

	C.A.P. Dascălu	C.A.P. Ștefănești	C.A.P. Otopeni
Numărul de norme pe cooperator care a lucrat	104	122	180
Numărul mediu de norme pe cooperator din activitățile anexe	350	200	297
Ponderea activităților anexe (%) în :			
— producția globală	12,7	4,9	56,5
— producția netă	55,1	12,1	73,5
— venituri	12,5	4,8	64,6
Cooperatorii care au lucrat în activitățile anexe (% față de total)	1,6	0,03	27,2
Retribuția medie anuală pe cooperator ce lucrează în activități anexe (lei)	35 750	15 400	15 782

abordează domenii care nu țin de ceea ce, de fapt, trebuie să reprezinte activitățile anexe — prelucrarea unor resurse de materii prime locale, fie ele agricole sau neagricole — ori la care nu participă, sau participă doar în mică măsură, membrii cooperatori (folosindu-se personal din afara unității, cum procedează C.A.P. Dascălu).

Nu poate fi vorba, deci, de o opoziție ireductibilă între cele două domenii de producție din cooperative, ci trebuie să vedem în activitățile anexe mijlocul prin care se poate lărgi volumul de producție din cooperative, cu tot cortegiul de consecințe pozitive, în parte menționate mai sus, pentru economia acestor unități agricole.

Direcții de organizare și perfecționare

DEZVOLTAREA activităților anexe presupune antrenarea de resurse materiale, financiare și umane în utilizarea cărora este necesar să se atingă parametri ridicați de eficiență economică, prin valorificarea superioară a materiilor prime, care depășesc obligațiile de predare către fondul de stat, ca și de produse a căror calitate nu întrunește condițiile din standarde și care „cad" la sortare.

Între anumite limite, cu aprobări speciale și cu rezolvarea diferitelor probleme de ordin economic dintre cooperative și stat prin intermediul prețurilor și al impozitelor, ar putea spori cantitățile de produse prelucrate în cooperative. În acest fel, la avantajele care decurg pentru cooperative s-ar adăuga cele rezultate din evitarea suprasolicitării unor unități industriale de prelucrare, în special de legume și fructe, în perioadele de recoltare a acestora, limitîndu-se astfel deprecierea calitativă și, implicit, pierderile calitative ce apare în condițiile livrărilor masive efectuate de către producătorii agricoli într-o perioadă foarte scurtă.

Pentru respectarea cerințelor raționalității economice în organizarea acestei activități, este necesar să se aibă în vedere o serie de aspecte cum ar fi: dimensionarea optimă a capacităților de prelucrare, care să corespundă

R. VOICU
T. MOGA
Ov. GRASU

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

O experiență pozitivă

ÎNCASAREA VALORII PRODUCȚIEI REALIZATE — BAZA ASIGURĂRII ECHILIBRULUI FINANCIAR

SCOPUL oricărui proces de producție este satisfacerea unor nevoi reale din economie. Realizarea unui volum sporit de producție, nu numai valoric ci și fizic, nu are un scop în sine — această producție este destinată consumatorilor finali : livrări la fondul pieței (pentru consumul populației), pentru investiții, la export etc. Așadar, producția obținută trebuie să fie recunoscută de societate nu numai ca valoare, ci mai ales ca valoare de întrebuințare, adică să dispună de acele însușiri care să satisfacă nevoile reale ale consumatorilor finali.

În practica noastră economică, valoarea de întrebuințare a tuturor bunurilor fabricate se exprimă prin indicatorul producția marfă vîndută și încasată. Acest indicator reflectă calitatea întregii activități dintr-o întreprindere industrială, privind toate laturile sale, de la proiectarea produsului, contractare, lansare în fabricație, expedierea produsului, transportul la beneficiar, primirea și recepția produsului de către beneficiar, acceptarea la plată a documentului reprezentînd contravaloarea produsului, respectiv din partea beneficiarului, precum și primirea banilor în contul producătorului. În repetate rînduri secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a accentuat că procesul de producție se încheie odată cu încasarea contravalorii producției realizate, ceea ce se reflectă pe plan financiar în închiderea ciclului bani-marfă-bani, și care concret se exprimă prin obținerea producției marfă vîndută și încasată.

Realizarea ritmică a veniturilor planificate

DAT FIIND funcțiile și rolul acestui indicator — producția marfă vîndută și încasată — de a exprima volumul activității economice, calitatea activității de conducere și evidență în toate subsistemele întreprinderii, reconstituirea fondurilor investite în producție, deci închiderea circuitului economic, obținerea beneficiului, adică a venitului net al întreprinderii (beneficiile se obțin numai în momentul încasării producției) și mai ales că acest indicator deține ponderea cea mai mare în totalul veniturilor cuprinse în bugetul de venituri și cheltuieli, conducerile unităților industriale au acordat o importanță deosebită planificării, urmăririi și realizării acestui indicator. Rezultate pozitive s-au obținut în această privință de Intreprinderea de utilaje și piese de schimb — Botoșani. La sfîrșitul trim. III a.c. indicatorul producție marfă vîndută și încasată a fost depășit cu 4% ; și mai pozitiv este faptul că acest indicator s-a realizat lună de lună, deci permanent întreprinderea și-a refăcut mijloacele circulante planificate, realizînd ritmic veniturile prevăzute în bugetul de venituri și cheltuieli.

Pentru obținerea acestor rezultate s-a acordat o atenție deosebită activității de programare și executare a producției, asigurîndu-se realizarea ritmică a produselor contractate, și ca atare producția marfă s-a depășit cu peste un milion lei, fapt care a influențat pozitiv acest indicator, iar lansarea în fabricație s-a făcut în majoritatea cazurilor numai dacă erau îndeplinite cerințele legale (contract, preț etc.).

Odată producția obținută, s-au întreprins variate acțiuni pentru ca aceasta să fie livrată beneficiarilor interni și externi. Sigur, livrarea producției este un proces deosebit de complex, în cadrul căruia trebuie să se urmărească asigurarea mijloacelor de transport, încărcarea acestora în termen util, expedierea lor cu respectarea strictă a termenelor contractuale și urmărirea ajungerii produselor la destinație. Prin măsurile operative și energice luate în tot cursul anului, s-a reușit ca stocul de produse finite să se reducă la 30 sept. 1982 cu aproape 9 milioane lei, comparativ cu prevederile de plan și cu peste 2 milioane față de stocul existent la 31 decembrie 1981. Apreciez ca deosebit de pozitiv acest fenomen, al reducerii stocului de produse finite, în condițiile depășirii producției marfă fabricată, înfăptuindu-se astfel, în mod cît se poate mai convingător, cerința esențială a mecanismului economico-financiar : producția fabricată să ajungă în cel mai scurt timp la beneficiar.

Concomitent cu livrarea produselor fabricate s-a acționat foarte hotărît prin toate mijloacele ce au stat la dispoziție, ca aceste produse să fie încasate. Prima condiție ca produsele livrate să fie încasate este ca acestea să corespundă din punct de vedere cantitativ, calitativ și al termenului prevăzut în contract. S-au luat măsuri ca zilnic să se urmărească încasarea produselor livrate, atît de compartimentul financiar contabil, cît și de celelalte compartimente — desfacere, C.T.C., producție, care aveau drept de decizie în acest domeniu. Zilnic se urmărește evoluția facturilor neîncasate, acționîndu-se prin intervenții operative la beneficiari, pentru ca aceștia să achite în termen cît mai scurt produsele primite. Prin măsurile luate s-a reușit ca soldul facturilor neîncasate să se reducă comparativ cu planul, cu cca. 6 milioane lei, deci influențînd pozitiv producția marfă vîndută și încasată cu aceeași sumă sau procentual cu 2,2%.

Accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante

CARE sînt efectele economice favorabile ale depășirii producției marfă vîndută și încasată ? În primul rînd, aceasta a condus la obținerea peste plan a unor beneficii de cca. 2,6 milioane lei, care în cea mai mare parte sînt folosite ca sursă de autofinanțare a mijloacelor circulante. În al doilea rînd, prin depășirea producției marfă vîndută și încasată s-a accelerat viteza de rotație a mijloacelor circulante cu 5,5 zile, ceea ce a condus la eliberarea de mijloace circulante pe această cale de peste 4 milioane lei în medie pe zi.

Cu toate rezultatele bune obținute pe linie economico-financiară, în cele nouă luni s-au înregistrat și unele neajunsuri. Înainte de toate este vorba de faptul că nu s-a reușit să se asigure o ritmicitate corespunzătoare a producției fabricate.

Din datele tabelului rezultă că atît prin planificare cît și prin realizare, peste 50% din producție este realizată

— % —

	decada I	decada II	decada III	total
plan	22,0	30,5	47,5	100,0
realizat	20,4	25,6	54,0	100,0

în decada a treia, fapt ce nu permite livrarea și încasarea în timp util a producției obținute. Pe de altă parte, deși soldul facturilor neîncasate s-a redus față de plan, totuși se mențin unele refuzuri de plată. În același timp, au rămas neonorate 9 contracte în sumă de 5,1 milioane lei. Aceste cîteva aspecte sînt tot atîtea posibilități de creștere a producției marfă vîndută și încasată, bază sigură a obținerii beneficiilor planificate și peste plan, care asigură fondurile necesare dezvoltării producției și stimulării oamenilor muncii.

Întrucît **producția marfă vîndută și încasată** este un indicator complex și exprimă calitatea întregii activități dintr-o întreprindere industrială, consider că acesta **ar trebui să condiționeze acordarea retribuției cadrelor cu funcții de conducere și a celorlalți oameni ai muncii.** De asemenea, **determinarea necesarului de mijloace circulante planificate** să se facă în funcție de **volumul planificat al producției marfă vîndută și încasată la prețul de producție,** avîndu-se în vedere viteza de rotație a mijloacelor circulante aprobată. Prin aceasta se va asigura, reducerea planificată a stocului de produse finite și a soldului de facturi neîncasate.

Prin aplicarea propunerilor prezentate s-ar creea cadrul legal adecvat ca într-adevăr producția marfă vîndută și încasată să-și îndeplinească rolul său activ de creștere a eficienței economice și îmbunătățirea activității în toate subsistemele întreprinderii industriale.

Ilie MIHOREANU
directorul Sucursalei județene Botoșani a Băncii Naționale

Căi de creștere a competitivității mărfurilor românești

REDEFINIREA CALITĂȚII PRODUCȚIEI PRIN DESIGN

PESTE CÎTEVA ZILE se va deschide în Capitală prima ediție a TRIENALEI DE DESIGN, organizată de Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, Uniunea Artiștilor Plastici și Uniunea Arhitecților — prima manifestare de acest gen sub aspectul numărului de participanți (expozanți), ca și al domeniilor producției materiale reprezentate.

Este o recunoaștere a aportului tot mai important pe care lucrătorii din acest sector de activitate îl aduc la creșterea competitivității mărfurilor românești, la ridicarea nivelului calitativ al bunurilor de consum oferite de industrie populației și, în același timp, o invitație către industria republicană și mica industrie de a utiliza cu mai mult curaj, pe scară mai largă, potențialul de creativitate al poporului nostru în acest domeniu — al designului industrial — activitate bine cotată pe piața mondială, și ca atare, o cale de creștere intensivă a exporturilor.

Un factor de producție indispensabil

PENTRU a preciza cît mai exact locul și rolul designului industrial în producția modernă, trebuie observat că cele două laturi ale calității unui produs : funcția și aspectul se găsesc într-un echilibru ce determină armonia sa. Măsura în care acest echilibru este obținut în producție se poate constata nu numai prin sancțiunea pieței, ci utilizînd instrumente de genul designului, încă din faza de proiectare a noilor produse.

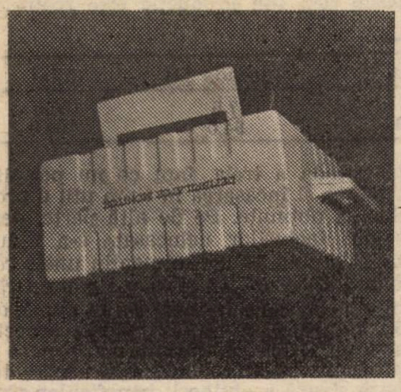

DEFIBRILATOR MONITOR PORTABIL — designer arh. Ciprian Zapareniuc, ing. Stroe Marian ambii din cadrul Institutului de cercetări și ingînerie tehnologică pentru electronică — București — beneficiar Întreprinderea de electronică industrială și de automatizări Cluj-Napoca.

Istoria producției materiale abundă în exemple de produse la care forma îmbrăcată de funcție nu a ținut cont de utilizatorul final — OMUL, de resursele naturale, de costul de fabricație, de necesitatea de reintegrare în mediul din care au luat ființă. S-a conturat astfel necesitatea apariției unei discipline capabile să analizeze și să sintetizeze prin intermediul formei produsului toate aceste concluzii la care au ajuns practicienii celorlalte activități din sfera concepției de produs.

Dacă prin FUNCȚIE la nivelul produsului înțelegem redarea în formă materială, cu orientare spre om, a unor principii și legi naturale, evidențiate de științele fundamentale (chimia, fizica, etc., legile FRUMOSULUI din natură au fost descifrate de oameni, dotați cu calități aparte (ceea ce denumim talent), ce le-au permis analizarea, sintetizarea și transpunerea lor în formă corectă, umană. Produsele create de acești artiști au reprezentat de-a lungul secolelor un domeniu greu accesibil neinițiaților sau celor lipsiți de mijloace materiale necesare pentru a le procura (tabloul sau statuia), și își aveau funcțiile lor bine definite, de a comunica armonia naturii în diversele ei ipostaze, de a mobila, decora interiorul. Dar și în cazul produselor a căror funcție era clară, evidentă, ca cele de arhitectură, mobilier, ceramică, sticlă, vestimentație, etc. — ce formează universul conceput de om pentru om, din prea mult zel, creatorii lor au acordat atenție mărită aspectului frumos, așa cum a fost el înțeles în diversele epoci în detrimentul funcției, astfel că devenind prea rare sau prea scumpe, au fost trecute în galeria obiectelor de artă, uitîndu-se de faptul că forma lor frumoasă nu făcea decît să îmbrace funcția lor bine definită.

Există pericolul ca această concepție să se mai mențină încă la noi, atît timp cît rezultatele muncii unor designeri industriali rămîne doar obiect de expoziție cu caracter artistic, fără a fi diseminate prin producția de serie, pentru cît mai mulți oameni.

Ca urmare a condițiilor aparte cerute de redarea frumosului acestor produse, meșterul era obligat să-și realizeze singur, manual, forma care să îmbrace funcția — de unde numărul relativ mic al acestor produse. Gama materialelor folosibile pentru realizarea acestor produse era și ea foarte restrînsă, rezumîndu-se la ceea ce oferea natura sau la puținele aliaje cunoscute de om. Aceste materiale nu au ridicat probleme de dereglare a sistemelor ecologice, mulțumită compoziției lor programate de natură, ce le permitea autodegradarea și autointegrarea în natură, aspect de care nu s-a mai ținut cont o dată cu revoluția industrială. Din cauza nivelului inițial scăzut al performanțelor tehnice ale mașinilor-unelte destinate producției de serie, calitatea produselor realizate industrial era și ea redusă. Întocmai cum produsele meșterilor sculptori în lemn, sticlari, ceramiști etc., erau simbol al esteticului ce acoperea funcția, tot așa produsele caracteristice începutului producției de serie erau simbol al funcției ce acoperea esteticul. La aceasta s-a adăugat și concepția greșită că esteticul nu poate fi realizat decît manual, concepție care din păcate continuă să existe. Din aceste cauze, latura funcțională a fost mult accentuată, ajungîndu-se uneori la monstruozități funcționale, dar inestetice, deci neharmonioase. Pe de altă parte, cantitatea din ce în ce mai mare a acestor produse de tip nou, lărgirea gamei materialelor sintetice folosibile, a ridicat în ultimul deceniu o nouă problemă — și anume aceea a dereglării sistemelor ecologice naturale.

Activitatea de design a luat ființă inițial din nevoia de a anula fisura astfel apărută între cele două componente ale calității produsului industrial, iar treptat și-a orientat atenția și spre rezolvarea unor probleme majore, care confruntă astăzi economia mondială : penuria de combustibil, de materii prime naturale, mai recent diminuarea producției de materiale sintetice) (pe bază de petrol), dezechilibrul ecologic. Cum reușește designul industrial să rezolve aceste obiective ? Făcînd o paralelă între NATURĂ și DESIGN, am putea spune că NATURA („designerul" perfect) și-a conceput produsele sintetic, de la individual la compus, prin milioane de încercări și adaptare, de perfecționare și aranjare a diverselor părți componente în ansamble perfecte din punctul de vedere al dualității funcțional-estetic. Nu există celulă, organ, aparat biologic, organism, formă de relief etc., care să nu fie perfect funcțională, care să nu reprezinte un tot estetic, care să nu se combine perfect în aglomerate armonioase. Natura a „știut" să folosească la maximum acele elemente date inițial pentru a-și realiza scopul, a „știut" să elimine tot ce era de prisos și îi îngreuna dezvoltarea. Designul industrial, activitate conștientă, trebuie să desfășoare o dublă acțiune, aceea de analiză a naturii și de sinteză a datelor obținute pentru a realiza produsul finit.

Într-o fază inițială, intervenția designului nu s-a putut efectua decît la nivelul carcaselor, învelișurilor diverselor produse, — prioritate avînd funcția — fiind de aceea interpretată de cadrele tehnice drept o simplă „cosmetică" a produselor create la scară industrială. La ora actuală înțelegem prin design industrial acea activitate conștientă, capabilă să prelucreze sintetic rezultatele obținute în celelalte domenii ale activității umane, cu scopul de a crea un produs armonios, ca entitate de sine stătătoare și în armonie cu omul, cu restul produselor, cu natura înconjurătoare.

Nu trebuie să înțelegem prin aceasta că designerul este un fel de demiurg, atotcunoscător, capabil să prelucreze în mintea sa toate aceste date. El inevitabil trebuie să coopereze activ, să lucreze în echipă interdisciplinară, în cadrul căreia are funcția de coordonare a diverselor aspecte ale muncii fiind răspunzător de obținerea unui

produs adecvat funcțional și estetic, cu respectarea conexiunilor arătate mai sus.

Formă a exportului de inteligență

NU EXISTĂ FIRMĂ de renume care să nu înglobeze în componența personalului său o puternică grupă de design, care să nu-și coordoneze proiectarea de produse pe baza unor studii elaborate de designeri. Menționăm faptul că din cele peste 50 de organizații naționale de promovare a designului industrial, (între care țările socialiste ocupă un loc important) mai mult de 3/4 au fost înființate și sînt subvenționate de guverne ca o recunoaștere a aportului substanțial pe care un corect design de produs îl are la intensificarea exportului. În 1976 a fost creat ca secție a Asociației române de marketing, Centrul român de design (C.R.D.) ca for coordonator la nivel național a activității de design, necesitate stringent resimțită, ținînd cont că la data respectivă existau o serie de grupe sau chiar organizații ce practicau designul în diferite ramuri ale economiei, cu experiențe valoroase ce merita a fi cunoscută, extinsă în economie.

Scopul mărturisit al C.R.D. îl reprezintă promovarea designului, convingerea industriei că designul este o activitate strîns legată de ridicarea calității produselor, reducerea costurilor de fabricație prin aplicarea analizei valorii, realizarea de produse adaptate noilor necesități create de penuria de

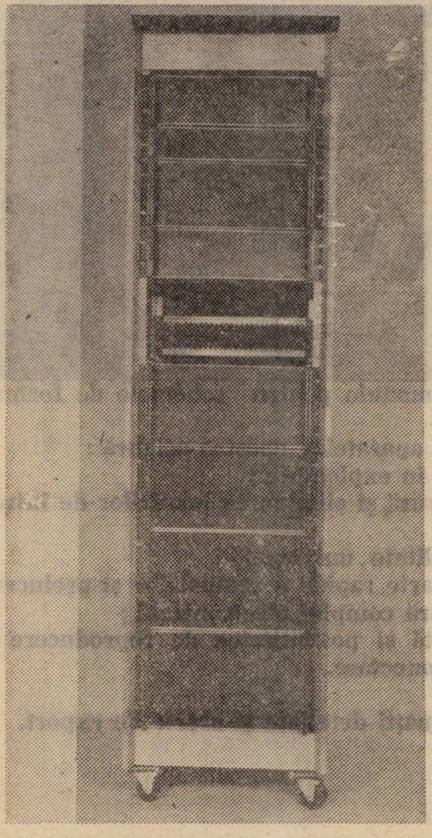

SISTEMUL METROSET — designeri arh. Gh. Ciobotaru (I.C.S.I.T.E.) ; ing Valeriu Ceoceonică (C.N.S T.) — beneficiarul I.C.S.I.T.E. Sistem de încasetare a diverselor aparate electronice de măsură, control și audio, la care accentul cade pe standardizarea elementelor structurale — profile de aluminiu realizate la Slatina.

energie, de materii prime etc. ; stabilirea unei conduite profesionale unice, care să ofere industriei certitudinea și garanția unei profesii serioase ce se desfășoară pe baza unor legi, întocmai ca celelalte activități de producție ; organizarea schimbului de experiență prin participarea la manifestări de specialitate, congrese naționale și internaționale, expoziții personale și colective, concursuri, simpozioane etc. ; documentarea asupra tendințelor și activității pe plan mondial, lucru posibil numai prin intermediul unui for național unic, capabil să primească această literatură de specialitate, să o prelucreze prin traducere, selectare și s-o răspîndească în rîndul acelora care sînt angrenați direct în munca de design ; popularizarea activității atît la nivel național cît și internațional, prin intermediul unor publicații de înalt nivel grafic și teoretic, cum ar fi reviste, cataloage ; schimbul de experiență și opinii în cadrul unor seminarii tematice ; reorganizarea procesului de învățămînt de design, introducerea acestei discipline încă de la nivel mediu de școlarizare, ca o condiție primordială pentru ca această activitate să se exercite cu toată energia ; contribuția activă la ridicarea permanentă a calității designului românesc, scop pentru a cărui realizare C.R.D. desfășoară o susținută campanie de popularizare a ideii, de formare a cadrelor tinere în spiritul acestei profesii, potrivit înțelesului actual al designului și al practicării sale ; înscrierea designului românesc pe lista membrilor organizațiilor internaționale de profil și, prin aceasta, în circuitul mondial al schimburilor de opinii și experiență, al exportatorilor de inteligență.

În dezvoltarea unui climat de angajare entuziastă în realizarea obiectivelor propuse o contribuție importantă a adus editarea și publicarea revistei „D" (Caiete selective ale C.R.D.), mijloc important de enunțare a intențiilor C.R.D., de atragere a practicienilor designului și a reprezentanților industriei, de conștientizare asupra designului ca activitate organizată și calificată și a multiplelor avantaje pe care le poate aduce corecta lui aplicare în economie. În prezent revista este mult solicitată și în străinătate, prin Ilexim. Paralel cu creșterea numărului de membri activi ai C.R.D., în 1980 s-au creat experimental condițiile de realizare a unor contracte de asistență în design, cu diverși beneficiari din țară și străinătate. Obiectul acestor contracte este de a realiza produse capabile să dovedească industriei viabilitatea acestei profesii, necesitatea de a se folosi forța ideilor românești, de a se renunța la preluări de modele din diverse documentații străine și de a soluționa o serie de probleme stringente ale industriei. Aceste contracte au însă și rol de autofinanțare, în sensul că aduc C.R.D. fondurile necesare continuării în bune condiții a campaniei de promovare a ideii și profesiei de designer industrial, de atragere a noi membri, de desfășurare a activității de editare a lucrărilor publicitare proprii ca și a celor ce formează subiect al unor contracte etc. Dată fiind componența variată a membrilor centrului, gama produselor realizate (în cadrul întreprinderilor unde aceștia activează sau ca activitate voluntară în baza contractelor încheiate prin

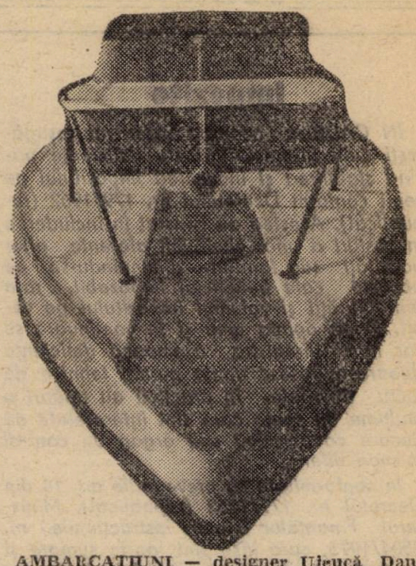

AMBARCAȚIUNI — designer Ujeucă Dan din cadrul ICEPRONAV-Galați. Soluțiile alese pentru realizarea lor s-au bazat pe utilizarea în exclusivitate a componentelor și materialelelor românești. S-a urmărit în principal posibilitatea de utilizare a unui singur tip de coca la mai multe variante de bărci.

C.R.D. cu diverși parteneri) acoperă o tematică vastă, cum ar fi : ambalaje, aparatură electronică de măsură și control, aparatură medicală și audio, aparatură electrotehnică diversă, vehicule, mașini-unelte, bunuri de larg consum, grafică publicitară, amenajări de interioare și de expoziții etc.

Sînt în curs de desfășurare proiecte de design pentru ELECTROPUTERE-Craiova — designeri — cadre didactice și studenți ai secției de design a Institutului de Arhitectură „Ion Mincu" pentru : Habitaclu locomotivă Diesel electrică și ramă electrică interurbană (monorai)). Se proiectează noi modele de frigidere pentru producția de export, beneficiar Întreprinderea de frigidere Găești — designer Ivănescu Mircea (Institutul de cercetări pentru mecanică fină).

O categorie nouă de proiecte o formează propunerile de modele realizate de diverși membri ai centrului din materiale puse la dispoziție de centru. Aceste proiecte vor putea fi oferite diverselor întreprinderi doritoare de a-și diversifica gama sortimentală. C.R.D. caută să popularizeze toate aceste realizări în cadrul unor expoziții organizate de el sau prin participarea la alte manifestări pe profil din țară sau străinătate. Putem menționa I-ul Salon de Design al C.R.D. la TIB '81, Standul C.R.D. la TIB '82 unde participarea membrilor C.R.D. s-a dovedit apreciată de diverșii vizitatori din țară și străinătate.

C.R.D. este invitat să participe zilele acestea la Trienala de design București, iar în 1983 la Expoziția Internațională de Design organizată la NANCY — Franța, avînd ca tematică „Tendințe noi în designul industrial".

Această succintă trecere în revistă a realizărilor centrului evidențiază angajarea sa pentru afirmarea unei concepții noi despre calitatea produselor, rolul său de promotor al noului în procesul de concepție de produs, al cărui țel final trebuie să fie satisfacerea necesităților omului secolului 20.

Angela CHESARU
Centrul român de design

CITITORII AU CUVÎNTUL

Impozite

ÎN CADRUL cooperativelor meşteşugăreşti s-au înregistrat unele deficienţe privind stabilirea şi încasarea impozitului pe venit conform Decretului nr. 179/1962 (republicat). Acestea au constat în includerea în costuri a unor cheltuieli aferente altor activităţi sau fonduri, diminuîndu-se pe această cale beneficiul impozabil, rata rentabilităţii şi volumul impozitului pe venit. După opinia mea şi în continuare se vor mai înregistra asemenea deficienţe deoarece lipsesc unele norme tehnice de lucru detaliate. În practică au apărut o mulţime de spete care sînt interpretate de fiecare cooperativă sau organ de control în mod diferit.

În conformitate cu prevederile art. 10 din Decretul nr. 179/1962 (republicat), Ministerul Finanţelor a emis instrucţiunile nr. 1504/1975, care însă sînt foarte sumare şi nu mai pot constitui o metodologie în stabilirea impozitului pe venit, atît timp cît au intervenit o serie de probleme în practică şi care în prezent nu sînt reglementate uniform.

Pentru aplicarea corectă a calculului impozitului pe veniturile cooperativelor meşteşugăreşti propunem elaborarea unor norme tehnice unitare de către Ministerul Finanţelor, care să înlăture diferitele interpretări locale ale Decretului nr. 179/1962 (republicat) şi care să constituie un ghid atît pentru cooperativele meşteşugăreşti, cît şi pentru administraţia financiară, evitîndu-se astfel prejudicierea veniturilor statului şi totodată a veniturilor cooperativelor prin perceperea majorărilor la diferentele de impozite stabilite ulterior.

Mircea NICOLAE
Coop. „Constructorul" — Sibiu

ECOURI

Energie

ÎN LEGĂTURĂ cu articolul din „Revista economică" nr. 16, intitulat „Valorificarea raţională a materiilor prime şi energiei", vă prezentăm cîteva din acţiunile întreprinse.

La grupa producţiei de mobilă, grupă complexă de produse s-au analizat consumurile specifice la fiecare material lemnos şi s-au stabilit soluţiile cadru pentru reducerea consumului de materiale din lemn. Între acestea menţionăm : reducerea adausurilor de prelucrare prin extinderea tehnologiilor şi sistemelor constructive cu consumuri reduse şi reproiectarea produselor din seria curentă în scopul diminuării consumurilor specifice şi creşterii randamentului de regăsire în produsul finit ; creşterea gradului de prelucrare a lemnului în produsul finit, respectiv creşterea valorii producţiei pe aceeaşi unitate de consum de material lemnos ; extinderea realizării produselor pe clase şi categorii de calitate şi a celor cu grad superior de finisare şi echipare ; reducerea secţiunii la elementele din lemn masiv şi a grosimii plăcilor în sistemul constructiv al produselor de mobilier, corelat cu rezultatele încercărilor de rezistenţă şi cu limitele de rezistenţă prevăzute de normativ.

Precizăm că pentru toate grupele de produse din lemn care se realizează în combinatele şi întreprinderile Centralei de prelucrare a lemnului, s-au stabilit soluţii cadru de aplicare pornind de la proiectarea produselor, specificaţia de produse din oferta de contractare şi, în mod special, la uzinarea produselor.

FI. CRISTESCU
director general,
Centrala de prelucrare a lemnului

Instalaţie automată de îmbuteliere comandată prin iniţiatori

Întrerupătoare fără atingere şi fără contact

Automatizarea producţiei şi larga utilizare a roboţilor industriali fac necesare o multitudine de traductoare de semnale pentru supravegherea funcţionării.

Vă oferim un sistem modular de iniţiatori care funcţionează fără atingere şi fără contact :

- **iniţiatori inductivi cu şliţ, de apropiere şi melare ;**
- **bariere de lumină alternativă, bariere de reflexe alternative, manipulatoare alternative ;**
- **precum şi amplificatoare de conectare adaptate, blocuri de alimentare de la reţea, elemente galvanice de separare, module pentru schemele de formare a impulsurilor.**

Utilizarea aparatelor noastre asigură :

- **siguranţă mare în exploatare ;**
- **rezistenţă la uzură şi eliminarea lucrărilor de întreţinere ;**
- **interschimbabilitate universală ;**
- **cuprinderea foarte rapidă a semnalelor şi prelucrarea lor ulterioară complet electronizată ;**
- **precizie ridicată şi posibilitatea de reproducere a punctelor de conectare.**

Solicitaţi informaţii detaliate şi oferte de export.

VEB MESSGERÄTEWERK BEIERFELD
DDR-9433 Beierfeld, Clara-Zetkin-Straße 7

Betrieb des:
KOMBINAT VEB ELEKTRO-APPARATE-WERKE BERLIN-TREPTOW „FRIEDRICH EBERT"

Exporteur:
HEIM-ELECTRIC
EXPORT-IMPORT
VOLKSEIGENER AUSSENHANDELSBETRIEB DER DEUTSCHEN DEMOKRATISCHEN REPUBLIK
DDR-1026 BERLIN-ALEXANDERPLATZ 6
HAUS DER ELEKTROINDUSTRIE

PUBLICOM

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE

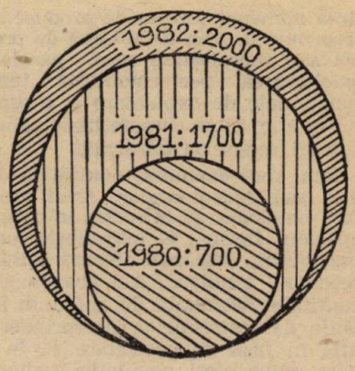

Evoluția valorii totale a resurselor materiale refolosibile identificate și valorificate la întreprinderea „Tehnoton" Iași (mii lei).

ORGANIZAREA VALORIFICĂRII MATERIALELOR REFOLOSIBILE

ECONOMISIREA și valorificarea optimă a resurselor materiale reprezintă, în momentul de față, o condiție hotărîtoare pentru continuarea dezvoltării intensive a economiei naționale. Înfăptuirea măsurilor luate pe plan central în vederea înfăptuirii acestei condiții solicită o permanentă preocupare, inițiativă și responsabilitate la nivelul fiecărei unități economice.

Recentele documente de partid accentuează acest imperativ. Astfel, în Cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 7—8 octombrie a.c. tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a indicat :

„Trebuie să se acționeze pentru reducerea consumurilor materiale, pentru creșterea randamentului și a indicelui de folosire a materiilor prime și materialelor.

În mod deosebit se impune să se acorde o mai mare atenție recuperării și valorificării materialelor... să se treacă cu toată hotărîrea la recondiționarea și refolosirea pieselor și subansamblelor."

Reluînd problema la consfătuirea de lucru de la Comitetul Central din 20—21 octombrie, secretarul general al partidului a cerut să se ia măsuri hotărîte **„pentru a nu mai exista un material, un produs care, după uzare, să nu fie recuperat. Nu mai poate exista, în această privință, nici un fel de justificare !"**

Succesul acțiunii de recuperare-recondiționare-refolosire depinde într-o măsură decisivă de modul în care ea este concepută și organizată în fiecare întreprindere, în sensul de a cuprinde cu caracter de permanență toate procesele de producție, toate locurile de muncă, de a antrena larg personalul muncitor în condițiile stabilirii unor responsabilități precise de coordonare și control, de a stimula și valorifica ideile și inițiativele, pentru a găsi cele mai eficiente reutilizări materialelor recuperate.

Prezentăm, în acest sens, elemente din experiența întreprinderii ieșene **„Tehnoton"**.

Organizarea valorificării

APARIȚIA Decretului Consiliului de Stat nr. 465 din 28 decembrie 1979 privind recuperarea și valorificarea resurselor materiale refolosibile, utilizarea și circulația ambalajelor a declanșat, la „Tehnoton" Iași, o susținută activitate de identificare și valorificare a tuturor resurselor materiale refolosibile, disponibile de pe teritoriul întreprinderii, în vederea reintegrării lor cît mai eficiente în procesul de producție.

Încă în ianuarie 1980, consiliul oamenilor muncii, în urma unei largi consultări a specialiștilor și altor lucrători din întreprindere, a stabilit un plan special de acțiune care a fost integrat programului unitar de măsuri și corelat cu acesta. Pe măsură ce a fost aprofundată problematica și s-a cîștigat experiență în abordarea și rezolvarea ei, noi aspecte s-au impus atenției. Ca urmare au fost elaborate o serie de programe pe domenii privind **strîngerea, sortarea, depozitarea, gospodărirea și prelucrarea resurselor recuperabile** rezultate din activitatea proprie și s-a organizat îndeplinirea lor.

Responsabilitatea pentru colectarea propunerilor, proiectarea măsurilor și urmărirea realizărilor a fost încredințată unui **colectiv de tehnologi special constituit** în cadrul structurii existente, care trimestrial informează consiliul oamenilor muncii în legătură cu stadiul de realizare a programelor, soluțiile găsite și efectele obținute prin aplicarea lor.

Restudierea documentației tehnologice de prelucrare

LA O PRIMĂ ANALIZĂ făcută în secțiile și atelierele de producție, au fost identificate o gamă variată de materiale rămase în urma proceselor tehnologice de prelucrare și care își pot găsi utilizări — direct sau în urma unor operații de condiționare —, pentru destinațiile inițiale sau pentru altele noi. Printre ele se află : culee, bavuri, diverse piese rebutate ; șraifuri de stratificat placat cu cupru, șraifuri și alte deșeuri din tablă (de oțel, aluminiu, alamă, cupru), din bronz ; discuri cu conținut de tantal, argint ș.a.

Cadrele tehnice din secții și îndeosebi specialiștii din compartimentele de proiectare pentru produse și tehnologii au fost antrenați în **restudierea din acest punct de vedere a concepției de proiectare, a sortotipodimensiunilor de materiale utilizate în fabricație și a proceselor de prelucrare**, urmărindu-se concomitent trei obiective :

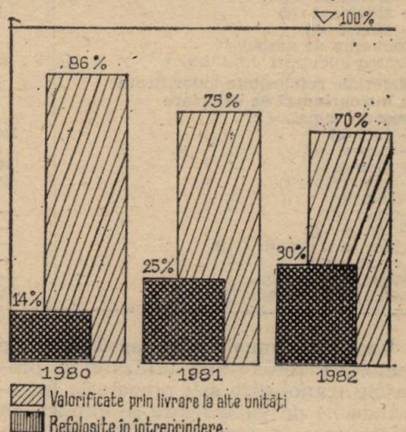

Evoluția gradului de reutilizare în cadrul întreprinderii a resurselor materiale refolosibile

- folosirea la maximum și cît mai eficientă a materialelor, eliminarea rebuturilor și, pe cît posibil, a deșeurilor din prelucrare ;
- individualizarea locurilor unde, în urma execuției prin procesele tehnologice revizuite, mai apar resurse recuperabile, a cantităților tehnic previzibile ale acestora, pentru ca gestiunea lor să înceapă încă din momentul în care rezultă deșeurile ;
- modificarea unor detalii ale produselor și însușirea tehnologiilor necesare pentru realizarea lor din materiale recuperate.

Concret : după efectuarea modificărilor constructive și tehnologice în noua viziune urmărind îmbunătățirea coeficientului de utilizare a materialelor, pentru fiecare reper și subansamblu au fost stabilite natura și volumul resurselor recuperabile ce rezultă și posibilitățile de recuperare. Caracteristicile și cantitatea acestor resurse, ca și modul de valorificare a lor au fost specificate în fișele tehnologice respective, antrenînd astfel responsabilitatea executanților. De asemenea, în documentațiile tehnologice au fost indicate cantitățile de deșeuri metalice (șpan, așchii, capete, șraifuri, bucăți etc.) ce nu mai pot fi folosite în întreprindere prin reciclare sau prelucrare în trepte succesive și care trebuie predate la punctele de colectare din secții, în vederea valorificării lor la unități specializate. S-au concretizat reperele (și operațiile de prelucrare necesare) care pot fi realizate din materiale reciclate. De pildă, în ce privește masele plastice recuperate, ele servesc la înlocuirea unor repere din metal, la confecționarea unor detalii de ornamentație exterioară a radioreceptoarelor (prin metalizare directă sau acoperire cu folii metalice).

Produse superioare, cu consumuri materiale reduse

RĂMÎNÎND în domeniul concepției, menționăm o direcție majoră de acțiune care, deși nu se referă direct la resursele refolosibile, contribuie la folosirea eficientă a materialelor : îmbunătă-

ţirea nomenclatorului de produse al întreprinderii, prin asimilarea de produse noi sau reproiectate care, paralel cu ameliorarea performanţelor tehnico-funcţionale de exploatare şi a aspectului estetic, să se caracterizeze prin consumuri reduse la fabricaţie.

Iată, spre exemplu, noutăţi în domeniul radioreceptoarelor. Anul acesta a fost omologat şi introdus în fabricaţie aparatul Derby ; el înlocuieşte modelul mai vechi, Pescăruş, oferind calităţi de recepţie similare, dar economisind o cantitate însemnată de aluminiu în balanţa de materiale a întreprinderii. Se află în faza de proiectare şi, în 1983, vom putea oferi populaţiei radioreceptorul Disco, la un nivel de performanţă cel puţin egal cu al cunoscutului Pacific.

Programul de înnoire cuprinde şi alte game de produse. Pentru toate, unul din criteriile de bază ale concepţiei este diminuarea consumurilor de materiale prin redimensionări, substituiri, simplificarea schemelor etc., în condiţiile unei fiabilităţi corespunzătoare.

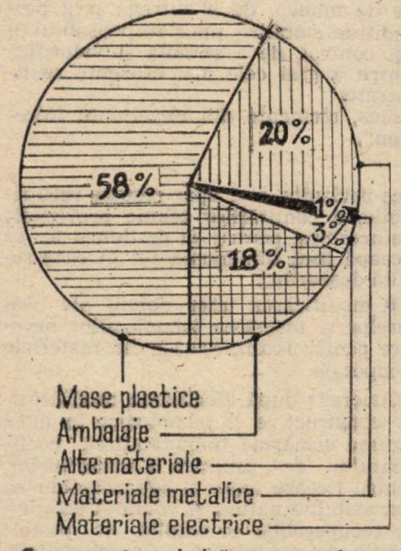

Componenţa valorică a resurselor materiale care se refolosesc în cadrul întreprinderii

Măsuri la nivelul secţiilor şi atelierelor

ORGANIZAREA gestiunii resurselor refolosibile în cadrul secţiilor şi atelierelor de producţie şi, pornind de aici, pe ansamblul întreprinderii vizează în principal două grupe de măsuri :

— **recuperarea propriu-zisă.** S-a urmărit crearea condiţiilor pentru colectarea, păstrarea în bune condiţii şi reciclarea sau predarea materialelor respective. Aceasta a necesitat unele amenajări, finanţate, proiectate şi executate cu forţele proprii ale întreprinderii, precum şi unele dotări din investiţii (de pildă, mijloace de transport intern şi manipulare), care au constituit baza tehnico-materială necesară aplicării eficiente a prevederilor Decretului nr. 465/1979. Locurile de muncă la procesele de prelucrare, reorganizate corespunzător, au fost dotate cu containere în care muncitorii depun materialele recuperate. A fost constituită şi instruită o formaţie de lucru avînd ca sarcină sortarea, dezmembrarea şi recondiţionarea materialelor refolosibile. Operaţiile de recuperare şi recondiţionare au fost extinse şi la componente şi piese (comutatoare, potenţiometre, condensatoare variabile, difuzoare, ferite ş.a.) şi unele materiale de ambalaj, provenite de la furnituri ale întreprinderilor cu care colaborăm. De asemenea, maşinile şi utilajele pentru care s-a aprobat casarea sînt dezmembrate, pentru recuperarea şi reutilizarea reperelor, pieselor şi subansamblelor bune sau recondiţionabile ;

— **evidenţa.** Necesară pentru urmărirea tehnico-operativă şi contabilă a sortimentelor şi cantităţilor de materiale recuperate, ea oferă totodată o imagine asupra modului în care acţiunea se desfăşoară în timp, semnalînd eventualele situaţii de neaplicare a măsurilor stabilite, de risipă. Evidenţa se ţine la nivel de secţie (atelier), începînd cu formele de predare-primire a materialelor recuperate de la locurile de muncă. Pentru a se putea urmări circuitul pe care îl parcurge fiecare material destinat reciclării sau valorificării la terţi, a fost introdus un document special — „fişa resursei materiale refolosibile".

Rezultate

GRAFICELE înserate mai sus oferă o imagine asupra eficienţei economice rezultate pentru întreprindere din acţiunea de recuperare şi valorificare a

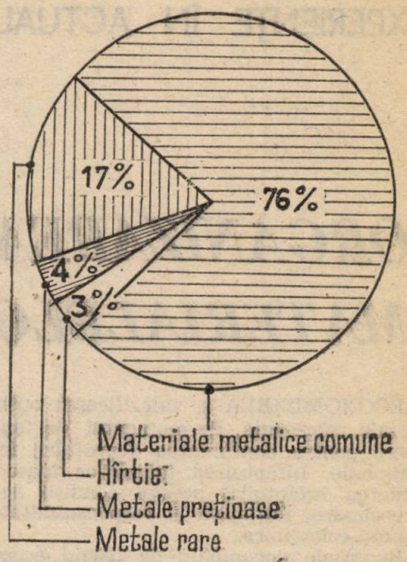

Componenţa valorică a resurselor materiale refolosibile care se livrează altor unităţi

resurselor materiale refolosibile şi asupra efortului depus pentru creşterea gradului de reciclare a acestora în cadrul unităţii, element cu importanţă crescîndă în rezolvarea problemelor noastre de aprovizionare.

Concluzii interesante se pot desprinde şi din datele tabelului de mai jos.

Materialul refolosibil	1980	1981	1982 (9 luni)	1983 (prelim.)
Materiale refolosibile valorificate prin utilizarea în procesele tehnologice				
Deşeuri de :				
— polistiren (t)	6,0	10,3	12,2	6,0
— polistiren expandat (t)	0,11	0,18	0,10	0,15
— stratificat (mp)	200,0	344,7	—	—
— folie rigidă (t)	0,15	0,31	0,72	0,30
Măcinătură de :				
— ABS (t)	0,2	0,9	—	1,0
— polistiren (t)	0,15	0,64	0,23	0,60
— polipropilenă (t)	0,10	0,15	—	0,12
— policarbonat (t)	0,20	0,69	0,24	0,80
Ştraifuri de tablă				
— aluminiu (t)	0,8	2,0	0,5	2,0
— silicioasă (t)	10,0	14,0	8,7	13,0
— alamă (t)	0,2	1,0	—	1,0
Elemente de ambalaj pentru picupuri (mii buc.)	12,0	20,6	31,9	34,0
Materiale refolosibile valorificate la întreprinderi de colectare				
Deşeuri metalice :				
— fier (t)	145,3	203,8	203,0	260,0
— cupru (t)	1,4	4,5	3,7	4,0
— alamă (t)	34,9	30,4	13,9	15,0
— aluminiu (t)	19,1	25,1	18,4	16,0
Tablă de :				
— zinc (t)	—	4,2	3,1	3,0
— tantal (g)	—	740	—	500
Anozi de tantal (kg)	—	45	—	50
Argint (kg)	—	7	—	—
Corpuri abrazive	—	0,3	0,2	0,3
Deşeuri de hîrtie (t)	12,5	57,9	43,5	42,0

Variaţiile anuale ale cantităţilor de materiale refolosibile utilizate în procesele tehnologice sau predate la întreprinderile de valorificare se explică, în fiecare caz în parte, prin factori diferiţi, cum ar fi : creşterea producţiei fizice ; schimbări în structura sortimentală ; îmbunătăţirea pe parcurs a concepţiei produselor şi a tehnologiilor ; utilizarea iniţială mai completă a materialelor ; efectul utilizării secundare ; înlocuirea unor materii prime şi materiale cu altele mai eficiente ; aplicarea unor tipuri mai economice de ambalaje şi recuperarea lor.

Este de remarcat că resursele economisite în acest fel prezintă o importanţă deosebită pentru economia naţională, fiind vorba, în general, de materiale a căror producere necesită fie materii prime din import, fie consum mare de energie, fie ambele — şi care sînt intens solicitate şi în alte întreprinderi şi ramuri.

Rezultatele de pînă acum ne conving că am pornit pe un drum bun şi că, adîncind mai departe căutările, vom reuşi să răspundem cu eficienţă continuu sporită comandamentului economisirii, potrivit indicaţiilor date recent de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. privind recuperarea şi refolosirea materiilor prime şi materialelor, reducerea consumurilor materiale pe fiecare produs.

Dan DOBRINESCU
Întreprinderea „Tehnoton"-Iaşi

În întîmpinarea Conferinței Naționale a P.C.R.

NOI DIMENSIUNI ALE DEMOCRAȚIEI SOCIALISTE

CONFERINȚA Națională a Partidului Comunist Român, aniversarea a 35 de ani de la proclamarea Republicii, constituie pentru întregul popor, pentru toți oamenii muncii, indiferent de naționalitate, în frunte cu comuniștii, evenimente menite să dea un nou impuls dezvoltării economico-sociale a patriei noastre, operei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Prilej de bilanț al activității desfășurate, Conferința Națională a P.C.R. este, în aceeași măsură, un moment de definire a sarcinilor concrete în vederea îndeplinirii obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R., de Plenara lărgită a C. C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, **„Desfășurarea pregătirilor pentru Conferința Națională trebuie să dea un puternic impuls întregii activități în toate domeniile, creșterii rolului organizațiilor și organelor de partid. Conferința Națională trebuie să reprezinte un moment important în viața partidului și a țării, să dea o nouă perspectivă luptei și muncii poporului nostru pentru înfăptuirea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate".**

In acest context, considerăm că problematica dezvoltării economice este, în mod firesc, prioritară, dar că în același timp legătura indisolubilă dintre economic, politic, ideologic și educativ, problemele generate de procesul formării omului nou, al conștiinței socialiste, constituie în plan teoretic și practic o necesitate absolută.

Societatea socialistă generează prin natura ei economică și politică o democrație reală, de tip nou, opusă fundamental democrației burgheze. Realizarea unui sistem instituțional original, unic în felul său, al democrației în țara noastră, asigură tuturor oamenilor muncii, indiferent de naționalitate, de clasa socială sau categoria socio-profesională, participarea conștientă, în deplină egalitate, la viața economică și social-politică, la actul de conducere al societății. Este cunoscut că în funcție de etapele procesului de construcție a societății socialiste, cadrul instituțional al democrației a înregistrat perfecționări continue, în special după cel de-al IX-lea Congres al P.C.R.

Legitate a construcției noii orînduiri, dezvoltarea democrației implică cu necesitate realizarea concordanței cadrului instituțional cu nivelul conștiinței sociale, al celei economice în special. Inițiator și promotor al profundelor transformări democratice ale societății, Partidul Comunist Român cunoaște el însuși mutații permanente pe linia adîncirii și dezvoltării democrației socialiste. Eveniment remarcabil în viața partidului, a întregii societăți, apropiata Conferință Națională a partidului evidențiază convingător că dinamismul, eficiența, caracterul științific și democratismul real reprezintă trăsături definitorii ale stilului de conducere promovat de partidul nostru în întreaga activitate.

Perfecționarea structurii și activității organismelor democrației socialiste — realizată sub directa îndrumare a secretarului general al partidului nostru — asigură intensificarea participării nemijlocite a întregului popor la viața social-politică a țării, unirea tuturor energiilor sale creatoare și orientarea lor într-un șuvoi unic spre înfăptuirea obiectivelor complexe ale construcției socialiste. Adîncirea și dezvoltarea democrației socialiste, trăsătură definitorie a construcției noii societăți, constituie una din laturile trecerii la o nouă calitate în întreaga activitate economico-socială.

Economicul — baza obiectivă a democratismului

AMPLIFICAREA dimensiunii democratice a societății noastre reprezintă o realitate incontestabilă a actualei etape de dezvoltare economico-socială a țării, strălucit configurată în documentele Congresului al XII-lea. Realizările istorice obținute de poporul român în opera de făurire a noii orînduiri demonstrează legătura indisolubilă dintre socialism și democrație, evidențiind că dialectica socialismului este, în fapt, dialectica democrației. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în magistrala expunere din 1—2 iunie 1982, dezvoltarea continuă a democrației muncitorești-socialiste, superioară oricărei forme de democrație cunoscută în istorie, este un factor determinant al făuririi socialismului și comunismului în România.

Orînduirea socialistă și comunistă, cea mai înaltă formă a dezvoltării societății din istoria umanității, determină apariția unei democrații de tip nou, cu un profund caracter revoluționar. În orînduirea capitalistă, structurile social-economice generate de proprietatea privată asupra mijloacelor de producție, asigură, în practică, doar o acoperire parțială a conceptului de democrație, participarea cetățenilor la viața politică existînd în mare măsură doar ca principiu. Superioritatea democrației socialiste, conținutul ei revoluționar, rezidă în mod esențial în conținutul ei economic, în democrația reală pe care socialismul o asigură pe plan economic tuturor membrilor societății. Înlăturarea proprietății private, a oricărei forme de exploatare, statornicirea relațiilor de producție socialiste, constituie fundamentele obiective ale egalității de fapt și de drept ale tuturor oamenilor muncii în raport cu mijloacele de producție și deci ale egalității lor reale în ceea ce privește drepturile și obligațiile de natură economică și social-politică. Existența și perfecționarea continuă a proprietății socialiste atît sub aspectul conținutului ei material cît și social-politic constituie garanția lărgirii și dezvoltării continue a democrației socialiste. Egalitatea economică reală este condiția unei democrații reale și, în consecință, dezvoltarea democrației este indisolubil legată de dezvoltarea economiei naționale, de ridicarea României pe noi trepte de civilizație materială și spirituală.

Prin conținutul ei economic, democrația socialistă nu este și nu poate fi decît o democrație a oamenilor muncii, proprietari ai mijloacelor de producție, deci a **tuturor** producătorilor de bunuri materiale și spirituale, beneficiari direcți ai rezultatelor muncii lor. Democrația noastră socialistă este în mod fundamental o democrație muncitorească, este democrația clasei muncitoare, clasa fundamentală a societății care, sub conducerea partidului, în unitate strînsă cu întregul popor și-a asumat misiunea istorică de făurire pe pămîntul patriei a societății socialiste și comuniste. În acest sens, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Clasa muncitoare, celelalte clase și categorii sociale, poporul, iată adevăratul făuritor al socialismului ! Tot ceea ce înfăptuim trebuie să răspundă năzuințelor poporului, să asigure bunăstarea și fericirea sa. Aceasta constituie, de fapt, însăși esența democrației muncitorești, socialiste".**

Premisă esențială a dezvoltării României socialiste, participarea clasei muncitoare la conducerea întregii activități economice și sociale a impus crearea și perfecționarea continuă a formelor și structurilor, a cadrului organizatoric de manifestare a democrației socialiste. În legătură cu acest aspect, secretarul general al partidului sublinia, în Raportul prezentat la cel de al XII-lea Congres al P.C.R., faptul că în țara noastră s-a realizat un sistem unitar de conducere a țării de către popor, o democrație economică și socială de tip nou care ne permite să valorificăm larg inițiativa, experiența și capacitatea de creație a maselor în înfăptuirea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, esențial fiind să asigurăm buna funcționare a acestui cadru democratic, valorificarea deplină a posibilităților pe care el le oferă.

Valorificarea eficientă a cadrului organizatoric al democrației socialiste

EVOLUȚIA dimensiunii democratice a noii societăți este condiționată de un complex de factori de natură economică și social-politică. Dialectica economiei socialiste, dialectică a participării conștiente și pe deplin responsabile la conducerea socie-

tății este condiționată, între altele, de convergența dintre cadrul instituțional organizatoric și nivelul conștiinței sociale.

Revoluția socialistă a dus la apariția unei societăți de tip nou, ale cărei paliere social-istorice se concretizează nu numai în modificarea radicală a elementelor esențiale ale existenței sociale ci și în schimbări profunde în evoluția conștiinței sociale. Trecerea la etape superioare de dezvoltare a economiei noastre naționale implică atît modificări în raportul existent anterior între forțele de producție și relațiile de producție, cît și transformări adînci în domeniul suprastructurii sociale, în evoluția profilului spiritual al membrilor societății.

Se poate aprecia că, în țara noastră, participarea la luarea deciziilor economice și transpunerea lor în viață are deja un larg caracter de masă, fiind rezultatul firesc al intensei activități de creare a cadrului organizatoric corespunzător și, în același timp, de ridicare a nivelului conștiinței maselor. Practica construcției socialiste din țara noastră reliefează convingător faptul că prin multiplele sale efecte pozitive conștiința socială acționează ca o adevărată forță materială transformatoare. Pornind tocmai de la aceste realități, în documentele partidului nostru se subliniază că în procesul perfecționării întregii activități sociale, adîncirea democrației socialiste este legată în mod hotărîtor de dezvoltarea conștiinței tuturor membrilor societății, de formarea trăsăturilor ce definesc umanismul revoluționar. Desăvîrșirea personalității umane implică, în primul rînd crearea condițiilor necesare afirmării plenare a membrilor societății socialiste în cadrul producției de bunuri materiale și spirituale ; munca — dimensiune esențială a existenței umane și criteriul fundamental al valorii individuale și colective, participarea la producția valorilor materiale și spirituale creează premisele obiective ale afirmării și exercitării celor mai largi drepturi și libertăți cetățenești.

Pornind de la faptul că munca este elementul definitoriu al existenței umane, partidul nostru s-a preocupat și se preocupă sistematic de crearea unor asemenea condiții încît fiecare să-și poată pune în valoare capacitatea, personalitatea și talentul și să se poată bucura din plin de rezultatele muncii sale. În acest sens trebuie subliniat că preocupările partidului nostru pe linia dezvoltării forțelor de producție, a repartizării lor rațională pe teritoriul țării, dezvoltarea susținută a învățămîntului, a științei și culturii, lărgirea permanentă a orizontului politico-ideologic și de cunoaștere a tuturor membrilor societății, perfecționarea organizării timpului liber și a prestațiilor de servicii reprezintă direcții esențiale ale amplificării cadrului economic, social — politic și cultural de afirmare plenară a oamenilor muncii, liberi și stăpîni pe propriul lor destin.

Participarea conștientă a oamenilor muncii la actul de conducere

ÎN ACELAȘI TIMP trebuie subliniat că manifestarea practică a conștiinței ca factor al progresului economic-social nu se realizează de la sine, în dialectica raportului existență-conștiință putînd apare discontinuități ce diminuează forța sa transformatoare. În actuala etapă, pe fundalul istoricelor succese obținute în domeniul dezvoltării forțelor de producție, secretarul general al partidului constata unele rămîneri în urmă ale activității teoretice, ideologice și politico-educative care afectează desigur procesul dezvoltării conștiinței socialiste. După cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „Se poate afirma că baza materială a societății noastre socialiste a mers mai înainte, s-a dezvoltat mai puternic decît conștiința socială... Aceasta are, fără îndoială, anumite urmări negative și trebuie să acționăm pentru realizarea unei concordanțe cît mai depline între cele două laturi ale dezvoltării sociale".**

Se poate aprecia că evoluția eficienței procesului de valorificare a cadrului organizatoric-instituțional al democrației socialiste este nemijlocit legată de calitatea factorului subiectiv, de nivelul conștiinței socialiste a membrilor societății. Proces complex și de durată, apariția conștiinței socialiste, dezvoltarea și perfecționarea ei, reprezintă o consecință a dezvoltării social-economice, dar, în același timp, „o cauză" a succeselor deosebite obținute de poporul nostru în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism. „Numai pe calea ridicării conștiinței fiecărui membru al societății, a perfecționării, participării și întăririi răspunderii personale față de interesele generale ale colectivității — se subliniază în programul Partidului Comunist Român — se va ajunge la realizarea formei superioare, comuniste de conducere a societății de către mase, la făurirea de către popor a istoriei, corespunzător propriei sale voințe". Atragerea și acțiunea conștientă a maselor în sensul cerințelor obiective ale dezvoltării istorice, sînt legate direct de creșterea nivelului de competență profesională, economică și politică, de gradul participării efective și afective la conducerea proceselor social-economice. Este evident că numai în condițiile unui nivel înalt al pregătirii politice și profesionale în sens larg, fiecare membru al societății are posibilitatea ca, prin cunoașterea multilaterală și profundă a mediului economic în care activează, să acționeze de asemenea manieră, de pe poziția ce o ocupă în procesul diviziunii sociale a muncii, încît să realizeze o eficiență economică și socială maximă.

Democratismul socialist are o finalitate profund umană ca mijloc esențial al emancipării omului, al dezvoltării libere, multilaterale a personalității sale. Faptul că atît hotărîrile de importanță națională, ce privesc interesele generale ale societății, cît și cele ce privesc fiecare unitate economică sînt rodul gîndirii și acțiunii colective, constituie o veritabilă școală politică, contribuind la sporirea răspunderii fiecărui cetățean față de destinele țării, la maturizarea trăsăturilor conștiinței socialiste. Participarea largă a oamenilor muncii la pregătirea, dezbaterea, adoptarea și realizarea deciziilor contribuie, totodată, la dezvoltarea sentimentului calității lor de proprietari și producători, la formarea unor deprinderi și modalități de acțiune democratice, asigurînd premise pentru valorificarea superioară atît a resurselor societății cît și a cadrului democrației economice și sociale de tip nou.

Odată cu făurirea economiei socialiste unitare, odată cu victoria deplină și definitivă a socialismului, acțiunea și atașamentul maselor la realizarea obiectivelor economico-sociale sînt substanțial condiționate de conștientizarea la nivel superior (ideologic) a calității de proprietar. Cu alte cuvinte, odată încheiat procesul formării bazei economice a socialismului, noua realitate economică apare condiționată în dezvoltarea ei viitoare de realizarea integrală pe planul conștiinței a dublei calități a oamenilor muncii. Omul de tip nou trebuie să dobîndească conștiința că în dubla sa calitate el este direct implicat și pe deplin răspunzător de tot ceea ce întreprinde, avuția societății și, deci, propria-i bunăstare fiind rezultatul activității sale creatoare.

Concepția științifică a partidului nostru privind participarea plenară și eficientă a oamenilor muncii la actul de conducere a societății pornește de la faptul esențial că înfăptuirea democrației economice reprezintă actul central, elementul fundamental al evoluției democrației reale. Abordarea sistemică a proceselor făuririi societății socialiste în condițiile revoluției științifice și tehnice ridică și problema raportului dintre conducerea științifică a societății și conducerea economică. Este o realitate faptul că în condițiile actuale eficiența conducerii societății în ansamblu impune creșterea rolului și eficienței conducerii științifice a economiei. În acest sens o importanță excepțională prezintă așezarea întregii activități de conducere pe principii economice, afirmarea puternică a autoconducerii și autogestiunii.

Realizarea practică a acestor procese este indisolubil legată de dezvoltarea conștiinței economice a tuturor categoriilor de oameni ai muncii. Soluționarea cu maximă eficiență pentru individ și societate a problemelor din diversele domenii implică cunoașterea temeinică de către proprietarii socialiști uniți a vieții economico-sociale, a acțiunii legilor economice obiective, înțelegerea corectă a mecanismului general de funcționare a economiei naționale, a sistemicii eficienței economice, a multiplelor interdependențe ce conduc la ridicarea nivelului de trai etc. Manifestarea rolului transformator al conștiinței economice presupune, în mod necesar, convertirea conținutului său într-un comportament economic eficient din partea fiecărui membru al societății ; în acest sens, oamenii muncii, în calitate de proprietari, producători și beneficiari, trebuie să manifeste o atitudine responsabilă față de avutul obștesc, să acționeze pentru folosirea cu maximă eficiență a obiectului material al proprietății socialiste, să combată orice manifestări de indisciplină, de încălcare a intereselor colective sau generale ale societății. Deosebirile individuale în privința nivelului de cultură și conștiință fac însă ca intensitatea și calitatea participării fiecărui membru al societății la conducerea economică să fie diferite, și, ca atare, să nu se valorifice pe deplin și în toate cazurile virtuțile cadrului democratic existent. Această neconcordanță își găsește rezolvarea în procesul învingerii contradicțiilor dialectice ale dezvoltării, una dintre modalitățile concrete constînd în creșterea conținutului științific al conștiinței economice. În aceeași direcție acționează și înlăturarea barierei dintre conducător și executant sub aspectul gradului de cunoaștere a vieții economice, fapt ce extinde cîmpul acțiunilor ce se transformă treptat dintr-o necesitate impusă într-una înțeleasă.

V. BĂLĂSA
I. POPESCU
A.S.E.

INFORMATICA – RESURSĂ DE PROGRES ŞI EFICIENŢĂ (II)

Utilizarea sistemelor de conducere cu calculator electronic a proceselor tehnologice determină, pe lîngă economii de materiale şi energie, o utilizare mai raţională a capacităţii de producţie, importante creşteri ale calităţii producţiei, o ridicare substanţială a siguranţei în funcţionare, reducerea spectaculoasă a gabaritelor instalaţiilor de automatizare clasică. Astfel, sistemul de conducere automată a celor două cuptoare electrice cu arc, de la noua secţie de oţelărie a Combinatului siderurgic Hunedoara, a condus la creşterea capacităţii de producţie cu cca. 30 000 tone/an, precum şi la reducerea consumului de energie electrică cu 1,7 mil. kwh/an. Eficienţa netă este de 7 milioane lei, ceea ce înseamnă un termen de recuperare de 5 luni obţinut printr-un raport de eficienţă de 22 lei la leu investit. Conducerea cu calculator a încărcării furnalului nr. 6 de la Uzina furnale a Centralei siderurgice Galaţi a condus la o economie de cca. 6 000 t cocs/an, iar la Uzina „Laminate plate", sistemul de conducere cu calculator a trenului finisor al laminorului de benzi la cald a condus la o creştere a productivităţii muncii cu cca. 5% şi la încadrarea strictă în toleranţele tehnologice.

Sub acţiuneá informaticii, abordarea proceselor industriale a evoluat de la modele econometrice către modele care includ tot mai mult inteligenţa informatică printre factorii nemijlociţi ai producţiei materiale. Complementar exemplelor de efecte comensurabile, într-o formă sau alta, informatica asigură o mare operativitate în funcţionarea economiei la toate nivelurile, ordonarea şi disciplinarea activităţii tehnologice şi de producţie, ridicarea nivelului de profesionalizare şi de competenţă, reducerea timpilor de programare — lansare — execuţie — reprogramare (în unele cazuri reprogramarea fiind posibilă la cerere) ; reducerea ciclurilor de execuţie şi decizie.

În afara exemplelor de eficienţă,[3]) prezentate selectiv aici, generate de utilizarea informaticii industriale şi economice vom zăbovi pe scurt datele furnizate de **asistarea informatică a cercetării, proiectării tehnologice şi constructive,** domeniu în care eficienţa este deosebită.

În această activitate progrese mai notabile s-au realizat în : energetică, construcţii de maşini, construcţii civile şi industriale, electronică şi electrotehnică, chimie şi metalurgie. Cele peste 1 400 de programe înregistrate la nivel naţional fac posibilă utilizarea unor metode moderne de modelare, calcule tehnico-ştiinţifice, permit automatizarea elaborării documentaţiei de proiectare sau abordarea eficientă a unor proiecte complexe în energetică, chimie, transporturi etc.

Pentru acest domeniu, se constată în primul rînd **o creştere a productivităţii muncii** — chiar de cîteva ori —, creşterea calităţii şi numărului de variante, intensificarea tipizării şi refolosirii proiectelor, creşterea preciziei şi relevanţei documentaţiei, a eficienţei economice. Astfel, în hidroenergetică eficienţa investiţiilor creşte cu 10—20% în condiţiile în care investiţia medie pe obiectiv este de circa 2 miliarde ; consumul de beton se reduce în medie cu 15—20% (de la 600 mii m^3 la 490 mii m^3 la barajul Drăgani, 10 000 m^3 la Herculane, 25% la Suduc, Buzău) ; productivitatea creşte în unele cazuri de cîteva zeci de ori. Dacă avem în vedere că pentru îndeplinirea sarcinilor trasate de Hotărîrea plenarei C.C. al P.C.R. din 31 martie 1981 privind realizarea în următorii 20 de ani a 763 centrale hidro care presupun peste 200 de baraje înalte, atunci economia medie de 15—20% la beton devine într-adevăr considerabilă, ca şi efectele derivate din ea (energie, transport, manoperă, amortizări etc.).

Seria exemplelor ar putea continua cu utilizarea aplicaţiilor de proiectare asistată nu numai în institute de specialitate, ci şi în cadrul unităţilor industriale. În multe întreprinderi, informatica asigură între 60—85% din totalul prelucrărilor. Transformarea acestui volum de ore calculator printr-un coeficient de echivalare în ore-om şi respectiv instrucţiunile executate pe calculator în operaţii normale, ar demonstra fără echivoc ireversibilitatea informatizării.

Astăzi însă informatica în societate mai cuprinde numeroase alte domenii în care, de asemenea, putem distinge efecte de ordin cantitativ şi calitativ. Informatica medicală reduce costurile cu asistenţa şi ocrotirea sănătăţii, cunoştinţele medicale avansează rapid, creşte bogăţia şi calitatea informaţiilor. Informatica urbană poate contribui la evitarea crizelor urbane de locomoţie, de timp, de informări ecologice. Informatica educaţională, social-politică, juridică, publică, numite în general informatica proceselor sociale — contribuie la o mai bună obiectivizare a informaţiei, generează consecinţe mutaţionale în statutul profesiilor, adaugă noi valenţe schimbărilor sociale. Informatica documentară şi în cultură va determina, între altele, prin constituirea băncilor de date, prin utilizarea sistemelor videoinformatice şi audio-informatice — şi necesitatea complementarităţii culturii informatice şi culturii umaniste. Desigur că informatizarea fiecărei activităţi informaţionale a omului ar merita o analiză distinctă.

Pentru noi începerea şi accentuarea procesului de interconectare a componentelor informatice şi atingerea unui anumit stadiu de integrare a SIN vor permite satisfacerea unor cerinţe cum sînt : întărirea caracterului unitar al fluxurilor informaţionale şi accelerarea unificării surselor de informare ; obţinerea de informaţii programate, de excepţie prin abatere faţă de plan sau la cerere ; posibilitatea de a penetra informatic de la orice nivel de conducere pînă la nivel de utilaj, atelier, secţie, fenomen sau proces economic tehnologic, social şi cultural ; optimizarea raportului centralizare/descentralizare.

Factori de influenţă asupra eficienţei informaticii

REZULTATELE obţinute pe ambele planuri ale eficienţei informaticii sînt stimulative şi pentru noi demersuri metodologice în evaluarea eficienţei economice a sistemelor informatice. În acest sens se conturează cîteva concluzii interesante mai ales din practica de proiectare-implementare-exploatare a sistemelor informatice.

a) Se constată o **evoluţie dinamică, ascendentă,** a indicatorilor de eficienţă pornind de la niveluri nesemnificative la implementarea sistemului şi ajungîndu-se la niveluri ridicate după cca. 3—5 ani de funcţionare a acestuia (în întreprinderi mari), constatare dealtfel confirmată şi de publicaţii de specialitate din alte ţări (S.U.A., Franţa, U.R.S.S. etc.).

b) Pot fi determinaţi unii **coeficienţi de partajare** a diferitelor influenţe exercitate asupra indicatorilor de eficienţă globală ai activităţii unei unităţi pe baza cărora să se delimiteze efectele obţinute pe seama informaticii de cele realizate prin perfecţionarea organizării, introducerea unor noi tehnologii etc. Aceşti coeficienţi pot lua **valori între 0 şi 1** putînd varia chiar pentru o aceeaşi unitate, de la o perioadă la alta, în funcţie de prezenţa şi ponderea factorilor citaţi în intervalul analizat.

În mod evident, urmărirea dinamicii ascendente a indicatorilor de eficienţă cît şi departajarea lor pe factori de influenţă necesită în primul rînd o cunoaştere şi o analiză aprofundată a sistemului obiect-utilizator de informatică — (secţie, întreprindere, centrală, judeţ, ramură etc.) a dinamicii sale de dezvoltare şi de comportare în relaţiile cu mediul.

c) Pe măsura acumulării de experienţă, vor putea fi evidenţiaţi, în afara unor **indicatori de eficienţă sintetici** (ca de ex. : durata de recuperare a investiţiei informatice) o serie de **surse de eficienţă** şi respectiv **indicatori specifici** pe ramuri sau activităţi la nivelul economiei naţionale. Astfel, sînt de menţionat primele încercări făcute în acest sens de centrul de calcul al M.A.T.M.G.F.F. şi centrul de calcul al I.S.P.E. de a-şi defini indicatori de eficienţă specifici în domeniul activităţii de aprovi-

Nicolae BADEA-DINCĂ
Ileana TRANDAFIR
Dumitru POPESCU

(Continuare în pag. 24)

[3]) Menţionate în cadrul celor două consfătuiri de lucru cu tema „Eficienţa introducerii informaticii în economie", organizate de Institutul central pentru conducere şi informatică cu cadre de conducere din economie (Braşov, 1981, 1982).

[4]) Nivelurile pentru ţările respective sînt valabile pentru anul 1980

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Controverse privind teoria „schimbului inegal“ (II)

Atunci cînd a încercat să folosească în mod concret instrumentarul analitic marxist, A. Emmanuel nu a fost consecvent cu motto-ul ales, nu a reuşit să valorifice în măsura corespunzătoare aceste importante premise ştiinţifice, datorită unui **ecran deformator** („iluziile din sfera concurenţei“) care s-a interpus între categoriile economice marxiste şi propria lui concepţie, pe diferite trepte ale procesului de abstractizare, îndeosebi în legătură cu definirea, respectiv determinarea diferită a noţiunilor de valoare, preţ de producţie şi salariu. Spre deosebire de Marx, care defineşte valoarea ca un raport social de producţie istoriceşte determinat, demonstrînd că acţiunea legii valorii este valabilă peste tot unde există producţie de mărfuri, chiar dacă forma ei de acţiune se manifestă diferit, A. Emmanuel limitează valoarea numai la producţia simplă de mărfuri, consideră că aceasta se poate măsura în două feluri (prin cantitatea de muncă cheltuită şi prin remunerarea ei) şi ajunge la concluzia că în capitalism valoarea ar fi înlocuită de preţul de producţie.

Spre deosebire de Marx, care consideră preţul de producţie o formă transformată a valorii mărfurilor, determinată şi în condiţiile capitalismului tot de munca socialmente necesară, A. Emmanuel susţine că preţul de producţie s-ar forma şi s-ar măsura prin însumarea veniturilor agenţilor implicaţi („drepturile stabilite“ ale acestora). În felul acesta, A. Emmanuel înlocuieşte noţiunea marxistă de preţ de producţie (avînd ca substanţă valoarea, determinată de munca socialmente necesară) cu noţiunea superficială de preţ de producţie (sinonimă cu suma veniturilor diferiţilor agenţi economici — capitalistul, muncitorul, proprietarul funciar, statul —, consecinţă a „drepturilor stabilite“ ale acestora).[7]) Interpretarea dată de A. Emmanuel conceptului marxist de preţ de producţie deformează sensul real original al acestuia, apropiindu-se de concepţia burgheză vulgară despre repartiţia venitului naţional în capitalism (printre altele de teoria „trinitară“ a repartiţiei şi de varianta ei marginalistă ulterioară, respectiv „teoria imputaţiei“).

Cele de mai sus relevă că atracţia specialiştilor în problema relaţiilor economice internaţionale faţă de instrumentarul analitic marxist este un fapt pozitiv, dar insuficient, pentru investigarea eficientă a acestui domeniu atît de disputat în zilele noastre. Pentru ca analiza să progreseze în mod real este necesar să fie respectate în mod riguros natura şi exigenţele acestui instrumentar, să fie aplicat în mod creator la situaţiile noi şi nu să fie amestecat în mod eclectic cu noţiuni şi idei din instrumentarul analitic tradiţional al economiei politice burgheze, cum a procedat, din păcate, şi A. Emmanuel adeseori. Practicînd un astfel de amestec eclectic de noţiuni şi idei, A. Emmanuel a ajuns la concluzii nefondate şi a formulat la adresa lui Marx şi a marxismului unele reproşuri neîntemeiate. Avem în vedere îndeosebi poziţia adoptată de A. Emmanuel în cuprinsul răspunsului pe care l-a dat remarcilor teoretice făcute de gînditorul marxist Ch. Bettelheim la cartea „Schimbul inegal“ [8]), cînd A. Emmanuel se referă în mod nejustificat la un „impas al teoriei preţului de producţie“ [9]), în ciuda faptului că el însuşi a ales conceptul de preţ de producţie ca principal instrument pentru a demonstra „schimbul inegal“.

A. Emmanuel consideră, pe bună dreptate, că teoria costurilor comparative de producţie şi a avantajelor relative reciproce din comerţul internaţional s-a bucurat în ultimul secol şi jumătate de o faimă nemeritată[10]), pentru că ea nu oferă, în realitate, o explicaţie ştiinţifică relaţiilor economice internaţionale [11]), fiind contrazisă de puternicele antagonisme care există în practică între partenerii din comerţul internaţional tradiţional (capitalist), respectiv de existenţa decalajelor şi a subdezvoltării din economia mondială, inclusiv de deteriorarea raporturilor de schimb dintre ţările sărace şi ţările bogate ale lumii [12]). Inconsistenţa acestei teorii decurge, după părerea lui Emmanuel, din premisele greşite pe baza cărora a fost construită această teorie, în cazul variantei ricardiene — ipoteza falsă a imobilităţii internaţionale a capitalului, în cazul variantei contemporane subiectivist-marginaliste (modelul H-O-S) — ipoteza formării preţurilor în funcţie de utilitatea marginală, respectiv de raritatea produselor în ambele ipostaze, respingîndu-se orice legătură a teoriei comerţului internaţional cu teoria valorii bazată pe muncă.

A. Emmanuel modifică aceste premise, consideră că trebuie pornit de la fenomenul frecvent al mobilităţii internaţionale a capitalurilor şi de la teoria marxistă a valorii bazată pe muncă, mai precis de la forma ei transformată în condiţiile capitalismului, respectiv de la preţul de producţie, care se formează ca urmare a egalizării profiturilor, nu numai între ramurile economiei unei ţări date, ci şi între economiile ţărilor capitaliste participante la comerţul internaţional.

În consecinţă, economistul francez consideră că preţurile de pe piaţa mondială se formează după logica descoperită de teoria marxistă a preţurilor de producţie, respectiv că la cheltuielile capitaliste de producţie se adaugă rata medie a profitului, formată, de această dată, la scară mondială. După părerea lui A. Emmanuel, aceasta face ca, în condiţiile dezvoltării inegale a diferitelor ţări ale lumii, a existenţei unor mari deosebiri atît în compoziţia organică a capitalului (raportul dintre capitalul constant şi capitalul variabil), cît şi în nivelul mediu al salariilor din diferite ţări, respectiv în raportul dintre muncitorii calificaţi şi cei necalificaţi (ceea ce A. Emmanuel denumeşte „compoziţia organică a muncii“), unele ţări să piardă (valoare, plusvaloare, venit naţional), iar altele să cîştige. Mai precis, el consideră că în aceste condiţiuni o oră de muncă vie dintr-o ţară dezvoltată se schimbă pe mai multă muncă vie dintr-o ţară slab dezvoltată, cu alte cuvinte are loc un schimb inegal între cele două feluri de ţări. Această scurgere de valoare, respectiv de venit naţional, de la ţările sărace spre ţările bogate, frînează sau blochează dezvol-

FIŞE

Delta Dunării — valorificarea potenţialului turistic

● *Neasemuită bogăţie a ţării, Delta Dunării s-a impus şi ca o importantă zonă turistică, deosebit de atractivă atît pentru turismul intern cît şi pentru cel extern. Valorificarea completă a acestui potenţial presupune însă intervenţia activă a factorilor de decizie cărora le revine sarcina să îmbine armonios funcţiile economice, dar şi pe cele ecologice şi de altă natură ale Deltei. Unui astfel de obiectiv i s-a dedicat* Marin Niţu, *concluziile unor studii de optimizare a amenajării şi exploatării în scopuri turistice a Deltei Dunării fiind prezentate într-un recent volum — „Turismul în Delta Dunării“ — publicat la* EDITURA SPORT-TURISM. *Volumul debutează cu o prezentare, bogată în detalii, a potenţialului economic al Deltei. Capitolele următoare ale cărţii explorează în amănunţime căile, apreciate de autor drept cele mai eficiente, de valorificare în scopuri turistice a acestui potenţial. Este subliniat rolul ce revine asigurării unei baze materiale corespunzătoare, precum şi strategiile posibile de dezvoltare eficientă a acesteia ; sînt analizate formele pe care le îmbracă turismul de deltă şi circulaţia turistică în Delta Dunării. O atenţie aparte este acordată căilor de sporire a eficienţei economice în acest domeniu. Capitolul final al cărţii cuprinde un proiect original de amenajare turistică a Deltei.*

Preţurile : funcţia informativă

● *Asigurarea echilibrului economic presupune creşterea rolului preţurilor în modelarea şi conducerea proceselor economice, opinează* G. Detkov *în articolul „Orientarea optimă a preţurilor şi impozitelor în conducerea producţiei agricole“ publicat în numărul 8/1982 al revistei „Ikonomiceska Misl“. Dar, pentru a îndeplini această funcţie se cere regîndit însuşi modul de alcătuire a preţurilor, ponderea diferitelor elemente ce intră în componenţa sa. Din acest punct de vedere, în economia bulgară s-ar înregistra anumite stări de nesincronizare. Potrivit opiniei lui G. D., includerea în preţuri — cum se face în prezent — a costurilor medii de producţie şi a unei valori medii a beneficiilor (profiturilor) marginale estompează funcţia informativă a preţurilor, capacitatea acestora de a reflecta anumite modificări şi tendinţe ce apar la nivelul economiei naţionale şi mondiale. Acest lucru apare pregnant, relevă G. D., în cazul unităţilor agricole, unde sistemul de preţuri nu poate furniza toate informaţiile necesare cu privire la cererea — internă şi externă — de produse agricole şi nu poate constitui un element satisfăcător de fundamentare pentru stabilirea structurii şi a dimensiunii producţiei. Pentru a potenţa funcţia preţurilor de stimulare a eficienţei, au-*

tarea celor dintîi și accelerează dezvoltarea celor din urmă [13]).

A. Emmanuel vorbește despre două feluri de schimb inegal și anume : a) schimbul inegal în sensul larg al expresiei [14]), care decurge din deosebirile existente în compoziția organică a capitalului (țările cu o compoziție organică scăzută a capitalului pierd o parte din valoarea creată în teritoriul lor prin egalizarea profitului la scară mondială în favoarea țărilor care au o compoziție organică ridicată a capitalului, respectiv țările puternic industrializate) și b) schimbul inegal în sensul restrîns al expresiei [15]) considerat de el schimb inegal propriu-zis, care ar decurge din deosebirile existente în nivelul salariilor în diferite țări (țările cu salarii mici sau cu o compoziție organică a muncii scăzută pierd valoare pe calea comerțului internațional în favoarea țărilor mai dezvoltate în care salariile muncitorilor sînt mai ridicate).

Concluzia pe care o desprinde A. Emmanuel din aceste premise, respectiv din deosebirile economice existente între țări, constă în aceea că, pe de o parte, cauza „schimbului inegal" dintre țări ar constitui-o, în principal, deosebirea în nivelul salariilor, iar pe de altă parte, beneficiarii „schimbului inegal" ar fi numai muncitorii din țările capitaliste dezvoltate, care, prin intermediul luptei sindicale, au reușit să impună creșterea salariilor lor și, în felul acesta, să-și însușească diferența de valoare ajunsă în țările capitaliste dezvoltate pe calea comerțului internațional, respectiv a „schimbului inegal" [16]).

Dincolo de orice alte comentarii care se pot face pe marginea acestei concluzii, vrem să subliniem un lucru. Din teoria lui A. Emmanuel despre „schimbul inegal" nu rezultă în mod clar în ce constă cîștigul burgheziei din țările capitaliste dezvoltate în procesul desfășurării comerțului internațional. Ambiguitatea decurge din faptul că, deși vorbește inițial despre egalizarea ratelor profitului între țările capitaliste, admițînd sporirea ratei profitului pentru capitaliștii din țările dezvoltate, în cele din urmă el pretinde că întregul spor de valoare provenit din „schimbul inegal" ar reveni muncitorilor din aceste țări, pe calea sporirii salariilor, ca urmare a luptei lor sindicale [17]).

Concluzia practică, politică pe care o trage A. Emmanuel din acest raționament trunchiat, în care demonstrația lasă foarte mult de dorit, constă în faptul că pe plan național, în interiorul țărilor capitaliste dezvoltate, s-ar ajunge la un „pact" între muncitori și capitaliști, interesați împreună în exploatarea țărilor subdezvoltate, iar pe plan internațional s-ar manifesta antagonismul dintre țările sărace și țările bogate ale lumii, inclusiv dintre masele muncitoare din țările subdezvoltate și proletariatul din țările capitaliste dezvoltate. Aceasta ar însemna că, în lumina teoriei „schimbului inegal", n-ar putea să se realizeze solidaritatea internațională dintre diferite detașamente naționale ale clasei muncitoare, element esențial al teoriei economice și politice marxiste, al strategiei și tacticii comuniste.

Pe scurt deci, A. Emmanuel denunță exploatarea țărilor subdezvoltate de către țările dezvoltate, dar greșește profund în modul cum pune problema împărțirii cîștigului din comerțul internațional, eludînd indicația de principiu a lui K. Marx din motto-ul invocat la începutul propriei sale lucrări. A. Emmanuel consideră „schimbul inegal" drept un factor de frînare a dezvoltării majorității popoarelor lumii, dar susține, fără o demonstrație corespunzătoare, că rolul hotărîtor în mecanismul complicat al scurgerii de venit național de la țările sărace spre țările bogate l-ar avea sporirea salariilor muncitorilor din țările capitaliste dezvoltate, ca rezultat al luptei lor sindicale, ceea ce ar face imposibilă solidaritatea internațională a acestora în lupta lor pentru emanciparea socială și națională. În felul acesta, A. Emmanuel ajunge la concluzia că lupta de clasă dintre proletariat și burghezie ar fi trecut pe un plan secundar [18]).

Încercînd să rezolve anumite dileme economice (îndeosebi agravarea decalajelor din economia mondială, în ciuda creșterii economice accelerate din perioada postbelică, precum și accentuarea antagonismelor dintre parteneri, în ciuda avantajului reciproc și a armoniei generale, propovăduite de teoria burgheză oficială), A. Emmanuel a ajuns la o serie de dileme politice (care decurg din nepotrivirea care există între realitatea obiectivă a zilelor noastre și concluziile confuze, ambigue, nedemonstrate ale lui A. Emmanuel cu privire la raportul dintre proletariat și burghezie, dintre proletariatul țărilor puternic industrializate și masele muncitoare din țările subdezvoltate și în curs de dezvoltare). Explicația acestor dileme și confuzii se leagă de o serie de carențe metodologice și teoretice pe care le-au scos la lumină controversele la care a dat naștere teoria sa în ultimul deceniu, respectiv analizele comparative pe care le-au făcut numeroși gînditori marxiști din zilele noastre cu privire la raportul dintre teoria marxistă, teoria burgheză convențională și teoria „schimbului inegal" a lui A. Emmanuel. Avem în vedere îndeosebi poziția critică adoptată de astfel de gînditori ca : Ch. Bettelheim, H. Denis, J.O. Andersson, Chr. Palloix, Samir Amin, T. Szentes etc.

Spicuind din materiale elaborate și publicate anterior de cei doi autori care semnează prezentul articol [19]) vom reda cu un alt prilej cîteva opinii elocvente ale criticilor marxiști ai lucrării lui A. Emmanuel, care ajută în mod considerabil la înțelegerea contradicțiilor, inconsecvențelor și erorilor prezente în „teoria schimbului inegal", elaborată de economistul francez la care ne-am referit pînă acum.

prof dr. Nicolae SUTĂ
prof. dr. Sultana SUTĂ-SELEJAN

7. — Idem, p. 71-72, 77-79, 83-85.
8. — Idem, p. 341-415 (îndeosebi p. 352-361, 369-378).
9. — Idem, p. 377.
10. — Idem, p. 23-29.
11. — Idem, p. 16, 301.
12. — Idem, p. 287-294.
13. — Idem, p. 102-114, 289, 310.
14. — Idem, p. 102-109.
15. — Idem, p. 109-114.
16. — Idem, p. 157-159.
17. — Idem, p. 217-218.
18. — Idem, p. 220, 335.
19. — Nicolae Sută : „Controverse actuale în legătură cu teoria costurilor comparative de producție", Litografia A.S.E. București, 1974, 44 pagini, și Sultana Sută-Selejan : „Semnificația controverselor teoretice privind „schimbul inegal" pentru depășirea dificultăților care există în relațiile comerciale dintre țările sărace și țările bogate ale lumii", Institutul de Economie Mondială, București, 1981, 124 pagini.

torul susține utilitatea elaborării unor modele matematice ale prețurilor, care să permită îmbinarea armonioasă a funcțiilor acestora — de comensurare și informativă — deopotrivă cu asigurarea accesului operativ al producătorilor la date privind evoluția prețurilor pe plan mondial.

Simpozion

● *În această săptămînă s-a desfășurat la Academia de Studii Economice un simpozion cu tema :* „România în circuitul economic internațional", *organizat de către Facultatea de comerț din cadrul A.S.E. în cinstea Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român. Pornind de la aspectele și tendințele care se manifestă în prezent în economia mondială, în comerțul internațional, participanții au abordat în expunerile lor probleme de o deosebită actualitate, cum sînt : cerințe ale restructurării producției de export în condițiile actuale, efectele comerțului exterior asupra procesului de reproducție la nivel macroeconomic, priorități în creșterea competitivității exporturilor românești, posibilități privind diversificarea instrumentelor fiscale și financiar-bancare de stimulare a exporturilor românești, posibilități de reducere a importului prin valorificarea superioară a materialelor secundare, participarea României la activitatea organizațiilor economice internaționale din sistemul O.N.U. etc.*

Istorie economică

● *Un recent „Caiet de studiu" (nr. 84) publicat sub egida* Institutului de Economie Socialistă *este dedicat domeniului istoriei economiei naționale. Sub aspectul cuprinderii, lucrarea — rezultat al colaborării între cercetători și cadre didactice universitare — își fixează drept perioadă de analiză intervalul 1945–1948, etapă istorică deosebit de complexă și frămîntată în care au fost puse bazele noii orînduiri sociale în țara noastră. Utilizînd, așa cum se afirmă în cuvîntul introductiv, în mod precumpănitor surse informative primare, volumul proiectează o viziune largă asupra epocii studiate. Multilateralitatea demersului investigator este relevată de diversitatea tematicii, în care sînt cuprinse studii referitoare la : directivele strategice și tactice adoptate la Conferința Națională a P.C.R. din octombrie 1945 ; contribuția militară și economică a României la războiul antihitlerist ; industria de stat în țara noastră ; oficiile industriale și rolul lor în refacerea industriei ; producția agricolă a României în condițiile secetei din anii 1945–1946 ; refacerea și dezvoltarea aparatului de transport și comunicații ; inflația și reforma monetară ; capitalul străin în România ; lupta P.C.R. pentru ameliorarea condițiilor de trai ale poporului ; actul naționalizării în strategia dezvoltării economice promovate de P.C.R.*

FIȘE

INFORMATICA

(Urmare din pag. 21)

zionare tehnico-materială și respectiv în proiectarea obiectivelor de investiții.

Conchidem, subliniind că o perfecționare a cadrului metodologic de evaluare a eficienței sistemelor informatice nu se poate realiza decît printr-un efort conjugat al utilizatorilor de tehnică de calcul și al specialiștilor informaticieni.

Analizînd efectele economice obținute prin utilizarea tehnicii de calcul în diferite domenii ale activității economico-sociale se pot scoate în evidență o serie de **factori de influență** dintre care vor fi prezentați cîțiva mai semnificativi, în continuare. Studiul acestora prefigurează o serie de măsuri necesare în vederea multiplicării la scara întregii economii naționale, a eficienței obținute pînă în prezent.

Un prim factor determinant, în obținerea de efecte economice importante pe seama calculatorului electronic, îl constituie însăși **alegerea domeniilor și a soluțiilor de utilizare** a acestui echipament performant, dar încă destul de costisitor, printr-o delimitare cît mai judicioasă a sarcinilor om-mașină și o valorificare superioară a informației primare prelucrate. Astfel, eficiența obținută crește în măsura în care calculatorul electronic devine mijloc de utilizare a unor metode moderne de modelare tehnico-economică, a unor metode perfecționate de calcul, de stocare și prelucrare a unor volume foarte mari de informații.

Totodată, se prefigurează — ca deosebit de eficientă — integrarea treptată a aplicațiilor informatice la nivelul întreprinderilor industriale, începînd cu proiectarea / reproiectarea produselor și a tehnologiilor, pregătirea tehnică a fabricației și controlul calității produselor, toate asistate de calculator.

Mărimea timpului de răspuns la diferitele cereri ale utilizatorilor este un al doilea factor important de influență a eficienței sistemelor informatice. Acest factor este condiționat în primul rînd de disponibilitatea și fiabilitatea echipamentelor de calcul, de diversificarea și adecvarea acestor echipamente la aplicațiile realizate. „Apropierea" calculatorului de utilizatorul uman, pe baza tehnicilor de teleprelucrare și prin asigurarea de echipamente terminale plasate în principalele centre de decizie sau a surselor de date este unica soluție pentru creșterea operativității deciziilor și scurtarea timpului de așteptare a rezultatelor de la calculator.

Creșterea operativității și asigurarea unor parametri funcționali superiori în exploatarea sistemelor informatice sînt, de asemenea, influențate de modalitățile de colectare a datelor de intrare ; înlocuirea treptată a mijloacelor tradiționale de transpunere a datelor pe cartele perforate — care implică un mare consum de hîrtie și manoperă — cu mijloace moderne de culegere, validare și transpunere a datelor pe suporți magnetici a devenit o necesitate imperioasă în condițiile actuale de dezvoltare a informaticii românești. Aceste cerințe, exprimate de majoritatea covîrșitoare a utilizatorilor de tehnică de calcul, se adresează atît industriei românești producătoare de echipamente electronice, de la care așteptăm noi tipuri și calități sporite de mini și microcalculatoare, terminale universale și specializate, echipamente de culegerea datelor, cît și unităților de service, de la care așteptăm o scurtare a duratei și o îmbunătățire a calității reparațiilor și întreținerii echipamentelor existente.

Eficiența aplicațiilor informatice este în continuare condiționată de **receptivitatea utilizatorilor, de nivelul de pregătire și de gradul de participare** al acestora la definirea cerințelor informaționale și la perfecționarea continuă a acestor aplicații. De remarcat, ca fapt deosebit de pozitiv — din analiza a circa 10 ani de experiență a informaticii în țara noastră — rolul din ce în ce mai activ pe care și-l asumă conducerile unităților economico-sociale în conceperea și utilizarea sistemelor informatice cît și în evaluarea efectelor economice obținute pe seama tehnicii moderne de calcul.

Stimularea și capacitatea utilizatorului social în introducerea și înțelegerea tehnologiei informatice depinde de cel puțin trei factori : **învățarea la scară socială a informaticii, relația cu echipamentul și relația cu tehnologia informatică.** Acțiunea convergentă a acestor trei factori trebuie să aibă menirea de a apropia calculatorul de om. Se poate aprecia că cercetarea românească, progresele realizate în pregătirea și însușirea tehnicii informatice vor asigura îndeplinirea acestor condiții.

Analizînd factorii de influență ai eficienței obținute pe seama informaticii nu putem neglija aspectele referitoare la necesitatea **micșorării continue a cheltuielilor unităților beneficiare cu proiectarea, implementarea și exploatarea sistemelor informatice.** Deși căile de reducere a acestor cheltuieli ar putea face obiectul unor analize mult mai ample, reținem totuși ca elemente definitorii în creșterea eficienței prestărilor informatice pe de o parte reducerea prețurilor echipamentelor și în ultimă instanță a componentelor electronice, iar pe de altă parte reducerea costurilor în activitatea de proiectare-implementare a sistemelor și aplicațiilor informatice. Această a doua componentă este condiționată la rîndul său de : utilizarea pe scară largă a soluțiilor tipizate, a unor tehnologii avansate de proiectare-programare care să permită atingerea unor performanțe de tip industrial, de trecere de la o concepere izolată a elementelor informatice la o viziune sistemică, de creșterea flexibilității structurale și funcționale și, desigur, nu în ultimul rînd, de ridicare continuă a nivelului profesional al lucrătorilor din informatică.

Un factor de eficiență dar și de operativitate și precizie în fluxurile informaționale la scara economiei, care ar necesita să fie nu numai studiat ci chiar experimentat, este trecerea la **informatizarea multiplelor conexiuni** externe pe care fiecare sistem informatic le are cu ambientul său. Avem în vedere o articulare cu mijloace preponderent informatice a intrărilor și ieșirilor generate de fluxurile materiale, de forță de muncă, financiare, informaționale, de mijloace fixe. Experimentarea într-un spațiu economic și geografic bine delimitat ar putea furniza elemente importante și despre potențialul tehnicilor de securitate și confidențialitate a datelor, precum și asupra demersurilor necesare reflectării corespunzătoare în legislație a purtătorilor informatici și chiar a informației electronice.

Gradul de înzestrare tehnică a jucat și va juca în continuare un rol determinant pe planul eficienței efective, al diversificării aplicațiilor informatice și chiar a nivelului tehnic și de concepție la care acestea vor fi realizate.

Nivelul încă scăzut al unor parametri ce caracterizează gradul de înzestrare tehnică arată că din acest punct de vedere sîntem încă dezavantajați. Avem în vedere în primul rînd media de numai 34 de calculatoare la un milion de locuitori în țara noastră, față de 75 în R.P. Bulgaria, 130 în R.P. Ungaria, 200 în R.S.F. Iugoslavia sau 400 în Uniunea Sovietică [4]), precum și un element principal al structurii de dotare, respectiv numărul de terminale (2 terminale la un calculator, sau 1 terminal la 178 Ko memorie internă, sau mai puțin de un terminal pentru o întreprindere din industria republicană, sau 1 terminal la peste 2 400 muncitori, față de 2 terminale la 100 muncitori cît este prevăzut în Franța pentru 1985).

Realizarea într-o primă versiune a SIN și satisfacerea pe această cale a unui anumit nivel de eficiență la scara societății este nemijlocit determinată de asigurarea unor niveluri și structuri de dotare comparabile cu cele prezentate mai sus. O asemenea perspectivă pentru înfrastructura informatică a economiei este absolut necesară societății pe care o edificăm.

■

EXISTENȚA UMANĂ va însemna tot mai mult căutare de informații și soluții, pentru a le utiliza în modul cel mai eficient. Menținerea omului ca subiect activ, creator este condiționată și de pătrunderea informaticii — în forme specifice — în cvasitotalitatea existenței umane.

Referindu-se la acest aspect directorul general al UNESCO, Amadou Mahtar M'Bow aprecia, de exemplu, că informatica și telecomunicația vor avea consecințe considerabile asupra „condițiilor de lucru și utilizării forței de muncă, structurii populației active, vieții colectivităților și familiilor și locului pe care îl ocupă individul, evoluției culturii și în particular al creației intelectuale și artistice". Va fi afectată, înțelegem noi, însăși poziția omului în raport cu mijloacele de producție, se va accelera trecerea de la munca fizică la munca intelectuală, se va reduce durata zilei de muncă, iar munca asistată de calculator va deveni mult mai performantă.

În această situație este necesar să ne punem și problema dacă noțiunea de **muncă productivă** cu care operăm în prezent, inclusiv în actele normative, nu are deja o semnificație limitată în raport cu aria și conținutul său efectiv. În acest context susținem ideea că și **munca încorporată în producția informatică aparține sferei muncii productive.** Sînt tot mai evidente implicațiile pe care informatica le are și le va avea asupra forțelor și relațiilor de producție, asupra raportului dintre acestea, asupra devenirii personalității umane, asupra vieții politice și de stat, a vieții publice. Un asemenea impact se va produce în orice tip de societate ; diferit va fi, însă, scopul și repartizarea utilizării pe care informatica o generează. Informatica va putea să contribuie la dezvoltarea societății socialiste, interesată în creșterea — inclusiv prin informatică — a performanțelor sale, ca sistem capabil să genereze o înaltă eficiență economică, o profundă responsabilitate socială și un cadru politic larg democratic.

Dezbatere

PROCESE ȘI FENOMENE ACTUALE DIN ECONOMIA MONDIALĂ (II)

Continuăm în acest număr publicarea sintezei dezbaterilor pe tema „Procese și fenomene actuale din economia mondială", inițiată de „Revista economică" cu sprijinul Secției de științe economice a Academiei de științe sociale și politice, Academiei „Ștefan Gheorghiu" și Institutului de economie mondială.

Publicarea sintezei a început în nr. 47 din 27 noiembrie 1982 al revistei noastre.

Imperativul adaptării la mutațiile din economia internațională

Aurel Ghibuțiu — Este evident că în întreaga lume sînt căutate cu asiduitate soluții imediate și de perspectivă mai îndelungată pentru depășirea actualei crize economice mondiale. Schimbarea situației nu poate fi realizată decît prin adaptarea la noile condiții economice, politice, sociale din lume. Pentru o nouă creștere economică viitoare susținută și echilibrată pe plan mondial este necesară realizarea conștientă a unor schimbări în economiile țărilor lumii, în modelul reproducției sociale. S-a avansat deja ideea conform căreia actuala criză economică mondială este, în fapt, criza vechii ordini internaționale, iar depășirea profundei crize economice mondiale nu poate fi concretizată fără angajarea practică a omenirii pe calea instaurării unei noi ordini internaționale echitabile. Dealtfel, au rămas tot mai puțini aceia care mai contestă faptul că omenirea avansează implacabil în direcția unei noi ordini economice internaționale. Realiștii caută să se adapteze unor asemenea tendințe. Mi se pare sugestiv în această direcție titlul unui articol japonez din 1981 : „Un nou capitalism pentru o nouă ordine economică internațională". Parafrazînd s-ar putea spune că pentru o nouă situație (economică internațională) este necesară o nouă economie, este necesară adaptarea tuturor economiilor naționale la noile condiții și constrîngeri existente în economia mondială. Capitalismul pare a se adapta destul de prompt la schimbările care se petrec în economia mondială. Economiile în curs de dezvoltare, economiile socialiste trebuie și ele să se adapteze cît mai rapid la mutațiile ce se petrec în raporturile economice internaționale. Apariția și dezvoltarea în economiile țărilor individuale, pe deasupra deosebirilor care există între ele în ceea ce privește gradul de dezvoltare și orînduirea socială, în sistemul relațiilor economice internaționale și pe plan global a unor fenomene și procese noi fac soluțiile tradiționale, modelele creșterii economice aplicate pînă acum impracticabile. Atît țările cît și sistemul relațiilor economice internaționale trebuie să răspundă în mod adecvat sfidării timpului în care trăim, fiind necesară o reînnoire a ideilor, a instituțiilor, a valorilor și alternativelor de acțiune.

O a doua idee pe care aș vrea doar să o avansez în acest moment este aceea a modelului ordinii economice internaționale, a formelor concrete pe care le va lua instaurarea noii ordini internaționale. În această privință pare necesar să căutăm în permanență noi elemente ale modelului unei noi ordini economice internaționale, renunțînd la ideea că noua fizionomie a relațiilor economice internaționale trebuie să ia obligatoriu formele conturate în urmă cu 10 ani, fără a se fi făcut pași concreți sensibili în această direcție. În prezent se vede că pe lîngă faptul că țările dezvoltate nu au răspuns în mod constructiv și imaginativ propunerilor formulate de către țările în curs de dezvoltare privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale nici aceste propuneri nu puteau să reprezinte soluțiile definitive și modelul unic al ordinii noi, ci doar unele alternative ale acestui model, susceptibile de a fi completate, actualizate în permanență, pentru a ține seama de evoluția situației economiei mondiale însăși.

Cercetarea în domeniul chimiei și al surselor alternative de energie — problema fundamentală a sfîrșitului de secol

Eugen Dijmărescu — Este într-adevăr important să știm dacă, în condițiile modificate de criză, în economia mondială interdependențele își modifică sau nu caracteristicile și rolul și, deci, dacă asocierea factorilor obiectivi cu cei subiectivi conduce componentele sistemului de economie mondială spre o direcție de conflictualizare sau de consensualizare și ce semnificații capătă într-un caz sau altul problema restructurării, a ajustării la condițiile externe a economiilor naționale. Subscriu, în același timp, la necesitatea de a aborda problemele globale și într-un mod global. Cu gîndul la viitor, aș dori să mă refer la ce se întîmplă de fapt în progresul tehnic. Este o problemă care preocupă întreaga economie mondială și fiecare stat în parte. Dacă privim retrospectiv, în fond o influență mare asupra creșterii economice în perioada anilor '60—'70 a avut-o introducerea acelor cuceriri, dezvoltări de noi produse în urma cercetării-dezvoltării, a progresului tehnic, realizate cam în perioada anilor '50—'60. Odată cu intrarea după anul 1973 și în mod categoric după 1975 într-o fază de criză generată de factori economici, de unele politici economice și de menținerea sistemului instituțional în limite care sînt improprii promovării schimburilor și în consecință dezvoltării, se constată o oscilație a cheltuielilor de cercetare-dezvoltare cam în toate statele, îndeosebi în țările capitaliste, similară oscilațiilor ciclice și în strînsă dependență cu execuția bugetară.

Care sînt consecințele fenomenului pentru etapa actuală ? Se poate spune că ele n-ar fi atît de evidente atîta timp cît continuăm să ne aflăm într-un proces de robotizare, de introducere pe scară largă a microelectronicii, acesta din urmă părînd a fi domeniul în care cercetarea și dezvoltarea continuă și în această etapă de criză, cu cele mai mari efecte economice palpabile, care se transmit în activitatea productivă propriu-zisă. Nu același efect îl resimțim, după părerea mea, la cercetarea în domeniul chimiei sau în domeniul dezvoltării surselor alternative de energie, care reprezintă totuși problema fundamentală a acestui sfîrșit de secol.

Pe termen lung, mi se pare că a neglija, ca atitudine politică, procesul de cercetare și dezvoltare, implicit într-o fază de criză, reprezintă de fapt chiar o frînă pe care conștient sau inconștient o punem ieșirii din criză. Analizînd structura cheltuielilor de cercetare și dezvoltare se constată că în toată această perioadă, de după 1973, multe state și-au redus cheltuielile de cercetare fundamentală. Desigur, nu putem omite faptul că deși trăim într-o epocă în care progresul tehnic a ajuns la un nivel impresionant, nu toate statele beneficiază în egală măsură de acest progres tehnic. Pe de altă parte putem afirma că acest progres tehnic care s-a concretizat în dezvoltarea unor produse și care a generat o cerere mondială pentru aceste noi produse, creșterea și apariția unor noi ramuri economice, comerț mondial, reprezintă nu numai efectul cercetărilor aplicative dar și pe cel, chiar întîrziat, al unei cercetări fundamentale. În prezent constatăm însă, atît din partea autorităților guvernamentale, dar îndeosebi la cercetările finanțate de industrie, extinderea procesului de reținere pentru efectuarea de cheltuieli pentru cercetare-dezvoltare sau de limitare a acestora la ceea ce se numește „riscul minim", respectiv la perfecționarea produselor existente.

De ce ridic această problemă ? Pentru că mi se pare că există o corelație directă între progresul tehnic, politica economică și structura productivă. Mă gîndesc la faptul dacă inclusiv țările mai puțin dezvoltate, dar care au totuși o structură industrială diversificată, țările care au achiziționat licențe și care au perfecționat licențe, alături de țările care au generat aceste invenții, deci țările care în general contribuie la dez-

voltarea progresului tehnic, tind sau nu, menținîndu-se mai mult la valorificarea stocului existent de rezultate ale cercetării-dezvoltării, prin limitele impuse cheltuielilor pentru progres fundamental, să aducă piața internațională și economia mondială într-o stagnare a procesului de interdependență, poate chiar la o limitare a influenței pozitive a interdependențelor, a complementarităților dintre economiile naționale. Ele ar acționa în sens negativ, nu propulsînd dezvoltarea economiei naționale pe ideea valorificării acestor interdependențe, ci conducînd la menținerea în ansamblu a economiei mondiale într-o stare de creștere scăzută (admițînd depășirea actualei etape de depresiune), o creștere bazată exclusiv pe valorile actuale ale civilizației. Se pare că lumea a devenit foarte puțin creatoare de valori noi. Aceasta este una dintre ideile pe care o aduc la masa discuției noastre. Fără să insist prea mult, am în vedere și implicațiile pe care le putem analiza legat de influența stagnării cercetării-dezvoltării și asupra inflației, a șomajului pe care le vedem în mod deosebit astăzi și mai ales influența asupra productivității muncii. Putem spune că absența inovației în zilele noastre este una din cauzele reducerii globale a productivității muncii.

Am în vedere, de asemenea, creșterea valorii unei noi inovații sau invenții, dar mai ales faptul că toate aceste invenții, inovații care se fac acum nu sînt inovații cu caracter de revoluționare, ci în primul rînd, inovații care trebuie să se conformeze anumitor legislații. Majoritatea cheltuielilor actuale de cercetare în industrie și mai ales în industria de bază se îndreaptă în acest scop, al combaterii poluării și protecției muncii, care majorează costurile de producție, dar nu au și efecte asupra productivității. N-aș vrea să se înțeleagă că neg importanța cheltuielilor de acest gen. Dimpotrivă. Numai că, în condițiile limitării volumului cheltuielilor de cercetare-dezvoltare și al canalizării lor pe direcția „riscului minim", ele nu se mai dedică scopului dezvoltării acelor mașini, utilaje noi care să determine un progres real, de la producție pînă la comerț, în sensul de comerț între toate statele, care să stimuleze la rîndu-i creșterea economică.

Perceperea tendințelor reale, dincolo de aparențe

Maria Popescu — Trebuie făcut un efort de delimitare între aparențele de stagnare ale economiei mondiale, între aparențele de încetinire a ritmului inovației în domeniul produselor și al valorilor, și realitatea în imensa ei diversitate, dificil de perceput întrucît nu încape în modelele de gîndire și judecățile de valoare cu care noi ne-am deprins, și în indicatorii statistici cu care încă lucrăm. Or, să nu uităm că acești indicatori au fost proiectați pe baza altor realități, din alte vremuri. Cel mai ilustrativ lucru este în legătură cu dezvoltarea electronicii, biromaticii, microprocesoarelor, ale căror ponderi, datorită evoluției prețurilor în jos, invers decît la celelalte produse, fac să nu fie perceptibile cu instrumentarul statisticii mondiale actuale tocmai tendințele și evoluțiile posibile în viitor. Același lucru se întîmplă și cu bulversările structurale : deși aparent investițiile sînt reduse în toate țările, capacitățile de producție sînt subutilizate — în unele locuri pînă la 50 la sută —, concomitent au loc modificări structurale care nu sînt remarcabile la suprafață. Sînt efectuate în unele țări investiții masive în domeniile de viitor care vor fi caracteristice și vor acapara piața mondială, iar pericolul cel mai mare este că criza lovește cel mai puternic pe cei care nu se adaptează. Pericolul cel mai mare decurge din faptul că nu se sesizează la timp mișcările de fond care nu se văd, valurile profunde care nu apar la suprafața mării decît atunci cînd au atins anumite niveluri, anumite performanțe, și cînd devin catastrofale pentru cei care nu le-au prevăzut din timp și nu au preîntîmpinat efectele lor. Mi se pare în acest sens ilustrativă și demnă de reflecție cartea prof. Murgescu care, pe o temă bătătorită în legătură cu fenomenul japonez semnalează anumite orientări de viitor, autorul fiind preocupat tot timpul de a înțelege ce se întîmplă cu structurile economice, ce determină performanțele acestei țări ? Unde este secretul ? Profesorul Murgescu apreciază că acesta rezidă în imensa capacitate de adaptare a japonezilor, în faptul că ei lucrează acum la produsele secolului viitor, că ei au devenit exportatori de licențe ș.a m.d.

În concluzie, consider că fenomenele de criză actuală nu trebuie să ne inducă în eroare în evaluarea situației reale și a tendințelor ce se întrevăd pentru a nu încuraja o tendință de expectativă, de apreciere că peste tot e criză, peste tot sînt greutăți și să așteptăm să vedem cum vor ieși alții din criză. Printr-o atare atitudine decalajele în mod fatal se vor adînci.

Aș dori să preîntîmpin posibilitatea de a ne axa prea mult pe aparență și de a pierde din vedere esențialul, efortul nostru colectiv trebuind să fie de a da la o parte vălurile prejudecăților și ale modelelor preconcepute pe care în mod fatal le avem fiecare în minte, și de a scruta cu cît mai multă luciditate realitatea pentru a înțelege care sînt direcțiile de perspectivă și domeniile prin care se poate pătrunde cu șanse sporite în competiția economică mondială.

Scrutarea zonei ascunse a dezvoltărilor tehnologice

Daniel Dăianu — În intervenția ultimă a tovarășei Maria Popescu am simțit atenția mare pe care dînsa o acordă zonei ascunse a dezvoltărilor tehnologic-industriale care sînt și cel mai greu de perceput. Să ne gîndim numai la ceea ce specialiștii în domeniul militar numesc „zona cenușie", care acoperă dezvoltări ce nu pot fi surprinse nici de instrumentarul (electronic) cel mai sensibil ; cel mult pot fi bănuite, intuite. Tot astfel, sînt de părere, că se întîmplă în domeniul economic. Mai mult, există un front de acțiune a progresului tehnic în care se desfășoară ceea ce unii numesc a treia revoluție industrială, ale cărei implicații pentru diviziunea socială, internațională a muncii vor fi considerabile. De aceea, nu pot accepta ideea unei „depresiuni" pe planul inventivității, în pofida a ceea ce ar sugera declinul relativ al cheltuielilor pentru cercetare-dezvoltare în unele spații naționale, alarma lansată de unele cercuri de afaceri din principalele state industrializate. În fond, alarma amintită este provocată tocmai de progresul formidabil în sectoarele de vîrf ale unui sistem economic deosebit de performant : Japonia. Justificată mi se pare punerea problemei în maniera următoare : în ce măsură noile dezvoltări tehnologice (revoluționare) contrabalansează epuizarea forței propulsive a ceea ce a cauzat marile „rupturi" tehnologic-industriale în secolul nostru. Sau altfel spus, care va fi procesul de diseminare — cu consecințele sale — a noilor tehnologii în raport de „curba de învățare" a diverselor societăți, de creare a cererii efective de consum de tehnologie nouă. Din această perspectivă, am impresia că progresul tehnic contemporan conduce la o mai mare fragmentare a circuitului economic mondial mărind disparitățile de ordin tehnologic dintre spațiile naționale. Spre exemplu, în afara „problemei energetice", pentru S.U.A. și țările vest-europene, marea confruntare economică este în esență de natură tehnologică (educațională) și poate fi redusă terminologic la „chestiunea japoneză". În același timp, progresul tehnic contemporan poate reduce din omogenitatea calitativă a structurilor productive, poate cauza dislocări masive în aparatul productiv care nu întotdeauna pot fi compensate de noi investiții. Într-un anumit sens, acest progres tehnic reliefează slăbiciunile procesului de acumulare productivă în numeroase spații naționale. Se poate vorbi, dealtfel, de o criză a tipului de acumulare, de o criză — sună oarecum paradoxal în contextul menționat — de productivitate, de o rigidizare relativă a mecanismelor de alocare a resurselor.

Fragmentarea circuitului economic mondial relevă „inele" superioare care suferă impactul dezvoltărilor din zona mai puțin observabilă. Accesul în aceste inele va fi tot mai greu pentru cei care nu se adaptează, care nu au un sistem economic a cărui natură este intrinsec competitivă. Implicit, ajungem la o problemă care ar trebui să preocupe mai mult investigațiile noastre asupra dinamicii economiei mondiale, a condițiilor determinante pentru gradul de competitivitate. Este evident că economia internațională este o economie concurențială — chiar dacă avem de-a face cu o concurență imperfectă —, în care economiile naționale, ce sînt „deschise", trebuie să-și valorifice cît mai bine avantajele comparative, să intre în „competiția" ajustărilor Bunăstarea nu vine singură din spațiul mondial și nimeni nu o face cadou ; trebuie cîștigată printr-un grad înalt de valorificare a avantajelor comparative (a nu fi confundate cu costurile comparative) printr-o competitivitate cît mai ridicată. Prin această prismă cred că trebuie văzută și dinamica economiei mondiale : pe de o parte, problematica complexă din relațiile economice internaționale care lovește economiile mai vulnerabile ; pe de altă parte, problemele care se pun înăuntrul fiecărui sistem național și care trebuie atacate (soluționate) din interior. O evoluție internă pozitivă poate mai mult decît compensa eventualele impulsuri negative (șocuri) externe. Din păcate, în multe spații naționale evoluțiile interne nu au favorizat ajustările structurale necesare ; dimpotrivă, le-au blocat. Din acest punct de vedere, se poate spune că dificultățile provocate de factori exogeni au fost complicate de factori interni. Acolo unde aceștia din urmă

precumpănesc, avem de-a face cu o criză a politicii economice care se poate întrepătrunde și alimenta reciproc cu criza sistemului de instituții social-economice. Sînt cazuri cînd blocaje instituționale, deci porțiuni suprastructurale, anihilează posibilitățile de punere a mașinii economice naționale pe drumul corect. În mai multe state capitaliste avansate se discută mult asupra rolului cadrului instituțional în influențarea dinamicii productivității sociale.

Lange sublinia în volumul prim al manualului său de economie politică, că două raporturi trebuie analizate pentru înțelegerea evoluției ansamblurilor societale : raportul între relațiile de producție și forțele de producție și cel dintre suprastructură și relațiile de producție. Al doilea raport (aproape complet uitat în manualele noastre de economie politică) pare să fi căpătat o semnificație deosebită în timpul nostru, cînd originea multor probleme economice trebuie căutată în perimetrul instituțional, național și internațional. În același context ar trebui poate să vedem și raportul existent în momentul de față între teoria economică și politica economică. În acest sens, îndrăznesc să avansez ideea că teoria economică — înțeleasă nu ca simple abstractizări, fără relevanță practică — a fost uneori ignorată, că politicul și-a depășit sfera obiectiv delimitată de înrîurire a vieții economice, că nu întotdeauna s-a ținut cont de baza microeconomică a oricărui fenomen macroeconomic, de comportamentul și motivațiile agentului economic, de felul în care caracterul relației între decident și executant afectează calitatea muncii în totalitate.

Problema structural-tehnologică combinată cu problema instituțională ne împinge spre studierea **fazei de tranziție** în care, se pare, se află sistemele industriale. Problema structural-tehnologică, desigur, poate fi descompusă în componenta de ordin tehnologic (noile tehnologii), ceea ce numim „criza energetică" etc. Ea poate fi asimilată în bună parte cu ceea ce colegul Pilat consideră a fi criza modului tehnic de producție, care, prin urmare, nu poate fi redusă la simpla modificare — fie ea majoră — în prețurile relative ale resurselor. Ar mai trebui poate să facem un efort de a clarifica sensul/sensurile pe care le atribuim termenului de criză. Am senzația că există destulă confuzie între noi, că nu am găsit un limbaj comun.

Aș mai dori să lansez o problemă pe tabla dezbaterii noastre, aceea a concilierii creșterii complexității interdependențelor (a creșterii interdependențelor) cu creșterea, sau dorința de augmentare a prerogativelor naționale în determinarea unui curs al politicii economice care să aducă fiecărui stat național cît mai multe beneficii în comerțul internațional. Această conciliere este dificil de realizat în lumina raporturilor de forță din economia mondială, fapt ilustrat de mărirea cantității de conflictualitate, de tendințele de protecționism (neomercantilism). Ce vor predomina în viitor, eforturile de participare mai activă la schimburile economice internaționale, sau vom fi martorii unor încercări de „repliere", de reducere a deschiderii spre exterior ? Cum vor putea fi puse de acord cerințele de coordonare — la scară națională și internațională — a unor activități economice, sau acțiuni cu nevoia acut resimțită de flexibilizare a ajustării proceselor economice, de mărire a spațiului de decizie autonomă a fiecărui agent economic ?

Incidențele politicilor economice ca factor al crizei

Sorica Sava — Analiza fenomenelor crizei actuale relevă caracterul de fond, de lungă durată dar și amploarea deosebită, extinderea și generalizarea ei în toate domeniile vieții economice, sociale, ale raporturilor materiale, umane etc. De aici și consecințele acesteia, pe plan global generînd pericole într-o serie de domenii care privesc omenirea în general, începînd cu alocarea, utilizarea resurselor și pînă la menținerea păcii.

În explicarea desfășurării crizei sînt de relevat și apariția sau accentuarea unor procese noi în perioada postbelică, care au puține sau deloc similitudini, puncte de referință în trecut. Am în vedere împărțirea lumii în țări dezvoltate, bogate și țări sărace, subdezvoltate, intervenția statului capitalist în economie, ca moment esențial al producției și repartiției etc.

De aceea analiza fenomenelor, proceselor crizei actuale cere mai mult o disociere a ceea ce este de lungă durată de ceea ce este conjunctural. După opinia mea, analiza crizei pe baza schimbărilor care s-au produs, în deceniile dintre anii '50 și '70, ne conduce la aprecierea că actuala criză este în mare parte o criză a tipului de reproducție postbelic grefat pe fundalul evoluției de lungă durată a capitalismului. În acest context ca și tovarășul profesor Gh. Badrus consider ca unul dintre fenomenele cele mai semnificative și cu implicații multiple de ordin temporal și spațial, reducerea continuă a cererii productive, criza acumulării și a productivității din principalele țări capitaliste.

Aș remarca însă și incidențele politicilor economice ca factor semnificativ în declanșarea și evoluția crizei. Pentru că nu trebuie să pierdem din vedere faptul că prin politicile economice — preponderent keynesiste — țările capitaliste au încercat să controleze mersul ciclului, să-l condiționeze și să-l orienteze între anumite limite, să disemineze efectele asupra întregii societăți sau asupra unei anumite părți a populației.

Această interacțiune a factorilor subiectivi cu factori de ordin obiectiv în apariția și evoluția crizei reprezintă o caracteristică importantă, o componentă a actualei crize.

Nepierzînd din vedere caracterul contradictoriu al evoluției capitalismului generator de criză, trebuie să adăugăm și acest aspect, interpretînd politicile economice nu numai ca o tentativă de răspuns la criza generată de evoluții cu cauze obiective, ci și prin prisma incidențelor politicilor economice, de aici și a responsabilității cercurilor economice guvernamentale sau instituționale în declanșarea și amplificarea fenomenelor de criză. În sprijinul acestei idei putem evoca politicile economice din țările capitaliste care au dus nu numai la ascuțirea contradicțiilor interne sau a celor interimperialiste dar și la adîncirea unor contradicții ale lumii contemporane, de declanșare și prelungire a unor fenomene negative pe planul relațiilor economice internaționale etc

Din acest punct de vedere ni se pare semnificativă o anumită orientare a teoriei economice occidentale. În ultimii ani își fac tot mai mult loc și cîștigă adepți tezele conform cărora în societatea și economiile actuale se instalează ca o permanență nu situația de echilibru ci de dezechilibru.

Explicațiile acestei noi stări sînt grupate în jurul intensității și rapidității schimbărilor în toate domeniile și cu deosebire în domeniul economic. Subliniind că dezechilibrele sînt de acum un datum al realităților noastre, unii economiști occidentali susțin că ceea ce interesează pe plan teoretic și practic este nu căutarea cu orice preț a echilibrului ci stăpînirea și depășirea dezechilibrelor. În acest fel se atribuie un rol important factorilor de ordin suprastructural.

Aceste opinii conturează orientări noi ale gîndirii economice occidentale reflectate în : teoria dezechilibrelor și teoria anticipațiilor rațională, care alocă un spațiu deosebit riscului.

Dacă am exemplifica aceste reflecții ar trebui să relevăm că teoria dezechilibrelor opune schemei abstracte a echilibrului walrasian generalitatea dezechilibrelor economice observate în activitatea reală, concretă și care rezultă după opinia acestor teoreticieni din funcționarea sistemului capitalist dar sînt generate de însuși sistemul economic din cauza naturii și obiectivelor lui specifice

În încheiere aș dori să sugerez ca discuțiile noastre asupra cauzelor, manifestărilor și consecințelor crizei mondiale să cuprindă referiri la teoriile economice occidentale și la strategiile generate de acestea. Mă gîndesc, de pildă, la strategiile economice noi din S.U.A., Anglia, mai recent în R.F.G., legate de ceea ce se denumește „economia ofertei".

În căutarea soluțiilor de ieșire din criză

Constantin Moisuc — Eu aș vrea să atrag atenția mai mult asupra problemei mecanismului crizei. Fiecare criză își are propriile mecanisme ale apariției, ale derulării evoluției și de ieșire din criză. Ceea ce este simptomatic în discuțiile noastre din ultimii ani și la noi în România, și pe plan internațional, a fost faptul că am plecat de la ceea ce apărea la suprafață — criza valutar-financiară internațională. Acesta a fost primul element de avertizare asupra declanșării unei crize economice mondiale. După cum știți, în 1968 s-a recunoscut la Fondul Monetar Internațional existența crizei sistemului monetar financiar și necesitatea „reformării" sistemului.

După aceea a urmat declanșarea unei suite de crize și am încercat la un moment dat să fac o tipologie a acestor crize economice (alimentară, petrolieră, demoeconomică etc.). Or, eu cred că plecînd de la noțiunea singulară de criză valutar-financiară cum s-a declanșat inițial am ajuns tot la o noțiune singulară de criză a economiei mondiale ca o noțiune integratoare a tuturor tipurilor de crize : ciclice, structurale, iar în cadrul acestora criza valutar-financiară, criza energetică, a mecanismului prețurilor internaționale etc.

(Continuare în pag. 31)

Dezarmarea și dezvoltarea — obiective prioritare conexe ale contemporaneității

EVOLUȚIA actuală a cursei înarmărilor se caracterizează, printre altele, prin atragerea din ce în ce mai dramatică a țărilor în curs de dezvoltare pe calea sporirii arsenalelor, a militarizării. Cauzele care au generat și generează acest fenomen sînt, fără îndoială, dintre cele mai complexe. Natural, hipertrofierea cererii de arme prezintă importante determinări „interne" : legate de conflictele moștenite sau apărute **în relațiile** dintre statele din așa-numita „lume a treia" sau chiar de anumite procese social-economice și politice **din interiorul** acestora. În același timp, apare cît se poate de limpede că responsabilitatea nu revine doar țărilor în cauză. Înarmările din lumea în curs de dezvoltare nu sînt deloc străine de **evoluțiile negative în plan politico-militar specifice sistemului internațional în ansamblu.**

Tendința de militarizare a vieții internaționale

AȘA CUM SUBLINIA, pe drept cuvînt, cunoscutul specialist norvegian în problemele păcii, Marek Thee, expansiunea arsenalelor militare în „lumea a treia" este animată, înainte de toate, de factori „externi" [1]). Cauzele principale trebuie discutate, cu alte cuvinte, în legătură cu efectul de manipulare creat de accentuarea confruntării dintre marile puteri pentru sfere de influență și dominație, de **continuarea politicii imperialiste, de forță și dictat, de tendința de militarizare globală a vieții internaționale.** Dealtfel, este ușor de văzut că și **armele** despre care este vorba sînt livrate, de regulă, de către țările dezvoltate—(97%), în special de către marile puteri — numai S.U.A. și U.R.S.S. le revin peste 70% din total (în intervalul 1979—1981) [2]). Indiferent însă de rădăcinile sau de motivele lor concrete, **înarmările** în această parte a lumii au devenit **o povară din ce în ce mai greu de suportat și un fenomen cu consecințe dintre cele mai grave pentru țările respective.** Totodată, apare din ce în ce mai limpede că **efortul militar întreprins este departe de a fi dus la o întărire a securității** acestora.

Desigur, cheltuielile militare ale „lumii a treia" nu pot fi comparate ca volum sau ca pondere cu cele ale marilor puteri sau în general cu efortul de înarmare al statelor industrializate. În 1981, de pildă, ele reprezentau — calculate în prețuri 1979 și fără China — circa 16% din totalul mondial al bugetelor militare [3]). Cheltuielile militare din 1981 ale tuturor statelor în curs de dezvoltare de pe continentul african erau încă de 2,2 ori, respectiv de 2 ori mai mici decît cele ale R.F.G. și respectiv ale Franței. În cazul țărilor din America de Sud și America Centrală, luate împreună, decalajul era de 1:3, respectiv 1:2,7, iar în al celor din Asia de Sud (inclusiv India), de 1:4,5, respectiv 1:4,2. De asemenea, în timp ce în 1978 cheltuielile militare pe locuitor atingeau 309 dolari în țările dezvoltate (499 în S.U.A., 350 în R.F.G. și Franța, 394 în U.R.S.S. și 218 în R.D.G.), ele se situau sub 30 dolari în țările în curs de dezvoltare (22 în Africa și în America Latină și 5 în Asia de Sud) [4]).

Problemele nu pot fi privite însă numai în această perspectivă. Înarmările în lumea în curs de dezvoltare prezintă în mod evident o serie întreagă de caracteristici care conturează, în ultimă instanță, un tablou mai mult decît îngrijorător. Astfel, trebuie să remarcăm **creșterea mult mai rapidă a efortului militar al acestor state în raport cu media pe plan mondial.** Dacă cheltuielile militare globale s-au majorat, de-a lungul anilor '70, cu circa 20%, cele ale țărilor în curs de dezvoltare au atins, în 1980, un nivel — circa 83 mil. dolari (fără China) — de peste două ori mai înalt decît cel de la începutul deceniului (pe peste trei ori în comparație cu 1960). Din păcate, o asemenea tendință nu a încetat să se manifeste nici în primii doi ani ai actualului deceniu, ci dimpotrivă s-a amplificat. Un spor important a cunoscut și numărul de oameni sub arme — de la 8,7 milioane în 1960 la 15,1 milioane în 1980 [5]). Normal, pe această bază s-a înregistrat o sporire a ponderii țărilor în curs de dezvoltare pe plan mondial, atît în privința bugetelor militare, cît și a volumului forțelor armate.

Deosebit de semnificativ este un alt fapt. Armele implicate în acest efort militar sînt, cum arătam, arme importate, cumpărate cu sume imense în valută forte din exterior. Or, în timp ce la începutul anilor '60, țărilor „lumii a treia" le revenea mai puțin de jumătate din volumul importurilor mondiale de armament, în prezent ele sînt responsabile pentru circa 70% din fluxurile respective (perioada 1977—1980). Astfel, de la 7,87 mld. dolari între 1962—1966, cumpărările lor de arme majore au ajuns la 47,8 mld. dolari între 1977—1981 (în prețuri constante 1975). Valoric, ele s-au dublat la fiecare cinci ani (vezi și graficul). Putem nota, dealtfel, că în perioada 1977—1980 primii 25 importatori de arme din lume au fost țări în curs de dezvoltare. Trebuie să spunem, în plus, că cifrele menționate se referă doar la importurile de armament greu. Se apreciază însă că acestea reprezintă doar jumătate din volumul cumpărărilor de echipament militar [6]).

Creșterile în acest plan prezintă și o însemnată latură calitativă. La începutul anilor '60, marea majoritate a armelor transferate erau relativ nesofisticate și „de mîna a doua". Acum, registrele SIPRI referitoare la contractele de vînzare-cumpărare — în 1981 sînt înregistrate 1 100 acorduri separate — arată că 94% dintre acestea implică sisteme noi de arme [7]). Tot mai multe țări în curs de dezvoltare intră sau fac eforturi pentru a intra în posesia unui armament (tancuri, avioane, rachete, nave de luptă) cu caracteristici tehnice și operaționale de vîrf, indiferent care este prețul ce trebuie plătit pentru aceasta. Și, cum sublinia A. Gauhar în revista „South", fără a-și pune cu adevărat întrebarea dacă armele respective contribuie în vreun fel la întărirea securității lor naționale sau, dimpotrivă, ajung să servească pătrunderii unor interese străine [8]).

Să menționăm, în sfîrșit, preocuparea pe care o manifestă numeroase state în curs de dezvoltare — îndeosebi cele angajate într-o măsură mai însemnată pe calea industrializării — pentru dezvoltarea producției proprii de mijloace militare. La sfîrșitul anilor '70 se aprecia că peste 30 de țări ale „lumii a treia" ajunseseră producătoare de arme (dintre care 23 de țări — de arme majore). În America Latină, de exemplu, numărul statelor care fabricau armament greu sporise de la 2 la începutul anilor '60 la 8 în 1981 (de la 4 la 10 în cazul armamentului ușor) [9]).

Un factor al adîncirii decalajelor

RELEVAREA consecințelor și deci a semnificației participării țărilor în curs de dezvoltare la actuala cursă a înarmărilor reclamă însă depășirea discutării efortului militar în sine. Este nevoie de analiza sa în strînsă legătură cu contextul social-economic în care se inserează. Doar pe această bază vom putea pune în evidență „greutatea" reală a procesului de înarmare în această parte a lumii. Or, primul fapt care se impune atenției într-o asemenea perspectivă este acela că ne aflăm în fața unui **efort militar disproporționat, întreprins de țări sărace și/sau slab dezvoltate, confruntate cu grave probleme în plan social-economic.**

Cîteva cifre vor fi sugestive în acest sens. Astfel, în 1978, ponderea cheltuielilor militare în P.N.B. în cazul acestor state atingea 4,6% (4,7% în P.N.B. pe locuitor). Deja se conturează, credem, amploarea prelevărilor de fonduri, a **resurselor materiale irosite pentru înarmare** în „lumea a treia". Imaginea va deveni mult mai limpede dacă vom adăuga că ponderile menționate depășesc nivelurile corespunzătoare pentru țările dezvoltate (4,4%). Deși valorile ar putea să pară destul de apropiate, importanța poverii asumate nu este deloc comparabilă. În cazul țărilor în curs de dezvoltare aceasta se raporta, de pildă, la un P.N.B. pe locuitor care nu depășea 635 dolari (față de 6 937 dolari în țările industrializate). Un nivel care, chiar fără a mai cunoaște vreo diminuare, poate fi descris doar în termenii sărăciei, ai subdezvoltării.

Așa cum au sugerat unele studii întreprinse în ultimul timp,

[1]) M. Thee, Third World Armaments. Paper prepared for „Rapport från SIDA". Stockholm, 1981, p. 4

[2]) SIPRI : The Arms Race and Arms Control, Taylor and Francis Ltd., London, 1982. p. 65

[3]) Calculat după The Arms Race and Arms Control, p. 63

[4]) Calculat după World Armaments and Disarmament. SIPRI Yearbook 1982, Taylor and Francis Ltd., London, 1982, p. 141—145. Datele privind cheltuielile pe locuitor : R. Leger Sivard, World Military and Social Expenditures, 1981, World Priorities, Leesburg, 1981, p. 22—33

[5]) World Armaments and Disarmament, SIPRI Yearbook, 1981, Taylor and Francis Ltd., 1981, p. XIX, 156 ; R. Leger Sivard, op. cit. p. 8.

[6]) The Arms Race and Arms Control, p. 64—67 ; D. Bekić, L'armement des pays en développement, în „Revue de politique internationale", nr. 774—5, Belgrade, 1982, p. 15

[7]) The Arms Race and Arms Control, p. 65—66

[8]) A. Gauhar, The Hidden Costs of the Arms Race, în „South", July, 1982, p. 7

[9]) SIPRI Yearbook, 1982, p. 395

Importul de arme majore al țărilor în curs de dezvoltare, 1962—1980 (în prețuri constante în dolari din 1975)

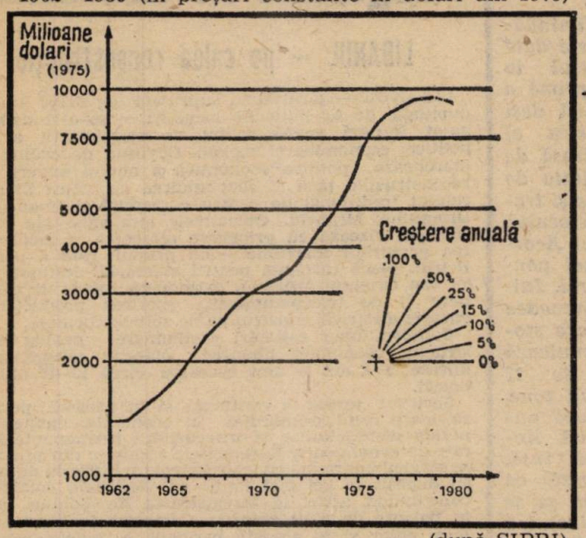

(după SIPRI)

dimensiunile efortului financiar implicat de înarmare pot fi și mai bine puse în evidență dacă se analizează ponderea sa în bugetul statelor. Aceasta dă și o indicație în legătură cu prioritățile stabilite de guvernele țărilor în curs de dezvoltare. Or, în cazul unora dintre cele mai sărace state (R.P.D. Yemen, Ciad, Mali, Pakistan, Birmania, Uganda, Etiopia, Burundi etc.), partea cheltuielilor militare în buget oscila, la nivelul anului 1977, între 17 și 34%, comparîndu-se sau chiar depășind cu mult ponderea corespunzătoare în țări cum ar fi S.U.A., R.F.G., Franța, Italia ș.a.m.d. Starea de subdezvoltare pe care se suprapune această situație dă măsura exactă a poverii pe care o suportă țările sărace datorită implicării lor în cursa înarmărilor.

O privire asupra sumelor cheltuite pe militar, arată, pe de altă parte, că pentru un soldat țările în curs de dezvoltare utilizează produsul a 10,6 oameni (6 780 dolari la un P.N.B. pe locuitor de 635 dolari), față de produsul a doar 4,7 oameni în cazul țărilor industriale (32 632 dolari la un P.N.B. pe locuitor de 6 937 dolari) — deci mai mult decît dublu [10]).

O serie de state în curs de dezvoltare depășesc însă cu mult nivelurile menționate. Evident, aceasta dimensionează în mod corespunzător povara pe care o reprezintă pentru ele înarmările. Astfel, în cursul anilor '70, ponderea efortului militar în P.I.B. a atins 36,5% în Egipt, 21,7% în Iordania, 13% în Iran, 14,7% în Arabia Saudită, 6,8% în Pakistan. De fapt, pe ansamblul Orientului Mijlociu cheltuielile militare pe locuitor se cifrau în 1978 la 250 dolari — nivel comparabil cu cel din țările dezvoltate ; după cum, și în volum absolut, unele țări atingeau plafoane de ordinul miliardelor de dolari, familiare, mai degrabă, în rîndul statelor industrializate [11]).

Semnificația participării țărilor în curs de dezvoltare la actuala cursă a înarmărilor trebuie discutată și într-o altă perspectivă. Avem în vedere necesitatea evaluării așa-numitului cost de oportunitate, cu alte cuvinte a luării în considerare, direct sau indirect, a ceea ce pierd aceste state sustrăgînd resursele menționate de la o utilizare civilă. Statele la care ne referim sînt confruntate, după cum se știe, cu imperativul lichidării subdezvoltării, a unor decalaje economice enorme. Ca atare, pentru ele este vital să asigure un nivel înalt al acumulării și să mențină, pe această bază, o rată ridicată de creștere economică.

După cum arată însă faptele, rezultatele obținute sînt departe de a fi satisfăcătoare. La sfîrșitul anilor '70 și începutul anilor '80, creșterea economică a țărilor în curs de dezvoltare s-a încetinit simțitor : în 1980 un spor de numai 2,9%, în 1981 unul nesemnificativ (0,5%), iar în 1982 se prelimină chiar un recul. Prognozele elaborate în cadrul O.N.U. indică doar perspectiva unui ritm de 0,7% anual pînă în 1990 pentru statele cu un venit pe locuitor scăzut [12]). Deteriorarea situației economice nu a avut și pare să nu aibă, totuși, nici un efect asupra statutului privilegiat al cheltuielilor militare. Și în momentul de față ele continuă să absoarbă fonduri enorme, care, altfel, s-ar putea adăuga sumelor destinate acumulării, în vederea relansării dezvoltării. Se apreciază că, din a doua jumătate a anilor '70, sumele alocate pentru înarmare au ajuns să reprezinte în cazul statelor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol 25—30% din volumul investițiilor nete.

Pe drept cuvînt, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** atrăgea atenția că **„ritmul de creștere a alocațiilor pentru înarmări depășește pe cel al investițiilor pentru producția de pace".** Nu este deci de mirare că a început să se manifeste o necorelație flagrantă, care sporește povara reprezentată de arsenale : dacă între 1960—78 P.N.B. pe locuitor în aceste țări a crescut cu 87%, bugetele militare s-au mărit cu 314,2%. Ca urmare, **singurele decalaje care cunosc o anumită reducere sînt nu cele economice, ci decalajele în planul cheltuielilor militare pe locuitor** (de la un raport față de țările industrializate de 1:13,5 în 1970, la unul de 1:10,3 în 1978) [13]).

Costul înarmărilor este ilustrat nemijlocit și de ponderea majoră pe care o dețin importurile — pe valută forte — în dezvoltarea militară a statelor „lumii a treia" : numai în 1979 în prețuri curente, ele au cheltuit 18,4 mld. dolari (în comparație cu 5,3 mld. dolari care au revenit țărilor dezvoltate). Ce a însemnat acest lucru, la scara a zece sau douăzeci de ani în cazul unor state confruntate cu dificultăți majore în dobîndirea fondurilor necesare dezvoltării economice, nu este greu de văzut. Se apreciază, de pildă, că **un transfer integral — către sfera civilă — al sumelor alocate cumpărării de arme de către țările în curs de dezvoltare în perioada 1973—77 ar fi dus la o sporire cu 2% anual a ritmului de creștere economică.**

Au existat, însă, și alte consecințe. Vom remarca, astfel, că plățile respective au mărit continuu datoria externă a acestor țări. Ele au diminuat, de asemenea, în mod drastic, semnificația ajutorului economic primit. În 1978, de exemplu, valoarea importurilor de arme a fost echivalentă, în cazul statelor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol, cu circa jumătate din întregul ajutor economic. În Orientul Îndepărtat, volumul sumelor plătite pentru arme era chiar mai mare decît ajutorul acordat țărilor respective. Să notăm, pe de altă parte, că în comerțul mondial „civil" partea țărilor în curs de dezvoltare nu depășește 25%, iar creșterea anuală a cumpărărilor de armament depășește, adesea, dinamica importurilor de bunuri și servicii. O mare parte a importurilor de arme s-a datorat statelor din Orientul Mijlociu : 44% între 1977—81. În 1980, valoarea armamentului major importat de acestea atingea 5,4 mld. dolari, sumă ce reprezenta, printre altele, circa 6% din veniturile realizate în zonă de pe urma exportului de petrol. Dealtfel, cheltuielile militare, în ansamblu, care depășeau în 1980 37 mld. dolari, neutralizau peste 35% din aceste venituri, iar în 1981, cînd ele au ajuns la 44 mld. dolari, această pondere a crescut [14]).

Țările în curs de dezvoltare sînt țări care au de rezolvat sarcini uriașe în privința asigurării unor condiții corespunzătoare de viață pentru popoarele respective. În „lumea a treia" 450 milioane de oameni suferă de foamete, 2 miliarde nu au acces la resurse sigure de apă, 870 milioane de adulți sînt analfabeți, iar 130 milioane de copii nu pot frecventa școala primară, 150 milioane de oameni nu se bucură de nici un fel de asistență medicală, rata mortalității infantile atinge 109 la mie, iar speranța de viață nu depășește 58 de ani ș.a.m.d. Cu toate acestea, în țările cele mai sărace, cu un venit pe locuitor sub 200 dolari, bugetele consacrate înarmării — deși modeste ca pondere în P.N.B. — sînt echivalente cu investițiile în agricultură. De asemenea, pe ansamblul statelor în curs de dezvoltare, cheltuielile militare depășeau cu circa 26%, în 1978, pe cele destinate educației și erau de peste trei ori mai mari decît cele din domeniul ocrotirii sănătății.

Astfel, în 1978, în Iran cheltuielile pe un militar se ridicau la 23 036 dolari, iar cheltuielile pe locuitor pentru educație și sănătate nu depășeau 115 și respectiv 31 dolari ; existau 413 000 soldați, dar numai 250 000 cadre didactice și 138 000 medici. În Irak, cheltuielile pe militar erau de 9 373 dolari, iar pentru educație și sănătate erau alocați 70 și respectiv 11 dolari pe cap de locuitor ; forțele armate numărau 212 000 oameni, dar existau numai 112 000 cadre didactice și 5 600 medici. În India: 3 192 dolari în comparație cu 5 și respectiv 2 dolari ; armata număra 1,09 milioane oameni, în comparație cu 178 000 medici și 3 milioane cadre didactice. În Pakistan : 2 308 dolari în comparație cu 5 și respectiv 1 dolar ; față de 429 000 de soldați existau 265 000 cadre didactice și 40 000 medici. Cifre asemănătoare pot fi date pentru Bangladesh, Indonezia, Tanzania, Argentina sau Brazilia [15]).

conf. dr. Vasile SECĂREȘ

Alte aspecte economice, sociale și politice ale corelației dezarmare-dezvoltare vor fi analizate în partea a doua a acestui articol.

[10]) Cifrele menționate în această parte a articolului sînt calculate după R. Leger Sivard, op. cit., p. 24 și urm. Pentru ponderea în bugetul statului vezi H. Tuomi and R. Väyrynen, Transnational Corporations, Armaments and Development, TPRI Research Reports, nr. 22, 1980, p. 225—227

[11]) A. Gauhar, How Much Does a Soldier Cost ? în „South", July 1982, p. 9

[12]) World Development Report 1931, World Bank, Washington, 1981, p. 12

[13]) Leger Sivard, op. cit., p. 28. Vezi și considerațiile prof. dr. Gh. Badrus în dezbaterea „Oprirea cursei înarmărilor — cerință primordială a securității și păcii", în „Era Socialistă" nr. 1, 1982, p. 24

[14]) R. Leger Sivard, op. cit., p. 16, 24 ; The Arms Race and Arms Control, p. 63 ; A. Gauhar op. cit., p. 12, 14

[15]) R. Leger Sivard, op. cit., p. 20 25 și urm.

Stabex — un sistem depășit?

REÎNNOIREA, anul viitor, a acordului de la Lomé — privind schema de stabilizare a exporturilor (Stabex) din țările africane, din Caraibi și Pacific (A.C.P.) afiliate la Piața comună — va fi confruntată cu dificultăți fără precedent, datorită problemelor deosebite care au apărut în economia țărilor respective.

Conceput inițial pentru a preveni efectele fluctuațiilor în încasările din exporturile țărilor din A.C.P., sistemul de stabilizare a exporturilor a dat la iveală, în prezent, unele carențe de fond. Stabex — recunosc specialiștii comunitari — nu poate rezolva problemele structurale care confruntă țările partenere, în special exporturile țărilor africane. Statisticile indică un declin constant în producția și exportul celor mai multe țări africane la produse tradiționale, datorită atît politicilor asumate de aceste țări pentru diversificarea producției agricole dar mai ales ca urmare a mecanismelor internaționale care nu permit producătorilor să obțină niveluri corespunzătoare de preț. Ca urmare, o mare parte din transferurile efectuate de Piața comună către țările din A.C.P. au fost folosite nu pentru creșterea productivității în sectoarele prevăzute în schemele de stabilizare, ci pentru acoperirea datoriilor externe, pentru menținerea capacității de import a țării sau pentru alte cheltuieli guvernamentale. Rămîne de văzut dacă viitoarele negocieri vor da cîștig de cauză autorităților din C.E.E. care se pronunță pentru introducerea obligativității ca fondurile financiare transferate de Piața comună să fie folosite exclusiv în anumite sectoare de producție, propunere greu realizabilă în practică datorită dificultăților care confruntă economia țărilor din A.C.P. și care nu și-au găsit o rezolvare de fond în actualele raporturi dintre ele și partenerele lor din Piața comună.

Cauciucul natural — în declin

PREȚUL cauciucului natural a înregistrat în acest an (luna februarie) cel mai scăzut nivel din 1978 fără să existe, pe termen scurt, perspective pentru o ameliorare esențială. Cererea scăzută pe piața internațională, în special trendul continuu descendent al cererii pentru fabricarea anvelopelor de automobil în țările dezvoltate au constituit principala cauză a acestei evoluții.

Dimensiunea diminuării consumului este dată de faptul că prețul la această materie primă a continuat să scadă deși în primul semestru al anului a fost retrasă de pe piață o cantitate de peste 100 mii tone și trecută în fondul stocului tampon, în cadrul Acordului internațional pentru cauciuc natural. Inițial, acordul prevedea ca în cazul în care stocul tampon acumulează într-o perioadă de 12 luni peste 100 mii tone, prețul să se reducă automat cu 5 la sută. Actuala conjunctură, însă, a determinat decizia ca reducerea prețului să se facă numai la nivelul a 1 la sută chiar în condițiile în care se acumulează cantități suplimentare în stocul tampon, în încercarea de a se veni pe această cale în sprijinul producătorilor de cauciuc natural.

Paralel, au apărut încercări de a se reactiva vechea Asociație a țărilor producătoare de cauciuc natural în vederea menținerii, pe diverse căi, a prețurilor cel puțin pentru semestrul doi al anului curent. Ziarul de specialitate Financial Times *dă însă puține șanse de reușită acestor încercări în actuala conjunctură, caracterizată prin lipsa unor măsuri de fond vizînd stimularea creșterii consumului și deci și a cererii la această materie primă.*

Programe de dezvoltare

LIBANUL — pe calea reconstrucției

LIBANUL — țară cu o suprafață de 10 500 km și o populație de 2,5 milioane locuitori — se află deja angajat într-un proces vizibil de normalizare a vieții politice, economice și sociale. Cuvîntul de ordine care marchează politica economică a noului guvern este reconstrucția țării și redobîndirea de către Liban a rolului tradițional de centru comercial și financiar al Orientului Mijlociu. Obiectivele strategice ale reconstrucției vizează cu prioritate refacerea și modernizarea porturilor maritime — în primul rînd a portului Beirut, placă turnantă pentru mărfurile destinate țărilor din Orientul Mijlociu, extinderea rețelei de căi rutiere și de telecomunicații, sporirea producției de energie electrică, construirea de spitale, locuințe.

Conform unor estimări preliminare, pentru reconstrucția economiei libaneze, obiectiv programat să dureze 5—8 ani — sînt necesare circa 12—15 miliarde dolari.

Sectorul terțiar a continuat și în această perioadă să joace rolul primordial în economia libaneză, în pofida distorsiunilor și insecurității permanente generate de evenimente. Excedentele rezultate din prestațiile de servicii împreună cu transferurile și intrările de capital au depășit în cei mai mulți ani deficitele comerciale, contribuind astfel la înregistrarea de solduri active în balanța de plăți externe. Comerțul de tranzit a rămas chiar și în această perioadă o îndeletnicire de bază a libanezilor. Sistemul bancar a fost sectorul care a supraviețuit cel mai bine evenimentelor din acești ani, tranzacțiile financiare și cu metale prețioase promițînd să-și redobîndească importanța.

Desfășurate sub semnul prieteniei tradiționale dintre popoarele român și libanez, relațiile economice bilaterale cunosc o dezvoltare și diversificare neîntreruptă, România fiind în prezent principalul partener socialist al Libanului. Avînd la bază acordul comercial și de plăți semnat în 1956 (un nou acord a fost convenit la 6 decembrie 1980, urmînd să intre în vigoare după schimbarea instrumentelor de ratificare), schimburile comerciale româno-libaneze au crescut, în perioada 1975—1981, de 2,1 ori.

În cadrul exportului României în Liban figurează produse cum sînt : mașini-unelte, produse electrotehnice, utilaje pentru industria materialelor de construcție, îngrășăminte, confecții și țesături, produse metalurgice, cherestea, hîrtie, produse petroliere, materiale de construcție și produse agroalimentare. Țara noastră importă din Liban piei, bumbac, citrice, fier vechi.

Activitatea de cooperare economică este, de asemenea, deosebit de dinamică și cu vechi tradiții. Astfel, fabrica de ciment de la Sibline, construită cu utilaje și asistență tehnică românească, urmează să fie dată în curînd în exploatare. Nu de mult au fost terminate lucrările de construcție la linia de înaltă tensiune Beirut-Tripoli, obiectiv executat în cooperare cu specialiști români. Se remarcă, de asemenea, societățile mixte româno-libaneze, constituite în Liban cu mai mulți ani în urmă, care sînt profilate pe comercializarea în această țară, precum și în zonele limitrofe a unor produse românești cum sînt : mașini, produse metalurgice și ale industriei chimice, produse agroalimentare ș.a.

Costel DAN

EVOLUȚII MONETARE

INTERVALUL 22—26 NOIEMBRIE a fost caracterizat printr-o evoluție contradictorie a cursului **dolarului S.U.A.** față de restul valutelor occidentale.

Scăderea așteptată cu 0,5% a taxei oficiale a scontului în S.U.A. (de la 9,5 la 9%) la sfîrșitul perioadei precedente a influențat într-o măsură destul de mică mișcarea celorlalte categorii de dobînzi. Pe de altă parte însă, performanțele slabe ale comerțului exterior american, alături de perspectivele înrăutățirii în continuare a gradului de ocupare a forței de muncă au creat presiuni „à la baisse" asupra dolarului S.U.A., care înregistra la sfîrșitul săptămînii deprecieri față de majoritatea valutelor occidentale (cu excepția lirei sterline și a francului belgian).

Yenul japonez, odată cu alegerea noului premier și eliminarea incertitudinilor politice corespunzătoare și în perspectiva dezvoltării economiei nipone a înregistrat reprecierea cea mai accentuată în relația cu dolarul, situîndu-se la închiderea din 26 XI 82 la 252,25 yeni/1 dolar, respectiv cu 2,8% peste cursul de referință din 19 XI 82 de 259,50 yeni/1 dolar.

Marca vest-germană, sub influența publicării datelor privind schimbarea în excedent, atît a contului curent (700 milioane mărci), cît și a balanței comerciale (400 milioane mărci) în luna octombrie a.c., după un deficit în luna precedentă, era tranzacționată la sfîrșitul intervalului prezentat la 2,5275 mărci/1 dolar, cu 0,8% peste cotația din 19 XI 82 de 2,5475 mărci/1 dolar. O reapreciere mai redusă a înregistrat-o **francul elvețian, francul francez** și lira italiană cotate la închiderea perioadei prezentate la circa 2,17 franci/1 dolar (2,1850 franci/1 dolar pe 19 XI 82), 7,16 franci francezi/1 dolar (7,2050 franci/1 dolar cursul de referință) și 1461 lire/1 dolar (1468 lire/1 dolar pe 19 XI 82). **Francul belgian**, ocupînd și cea mai slabă poziție în cadrul sistemului valutar vest-european, a pierdut în această săptămînă 0,2% în relația sa cu dolarul S.U.A. (49,50 franci/1 dolar pe 26 XI 82, comparativ cu cotația de referință de 43,42 franci/1 dolar).

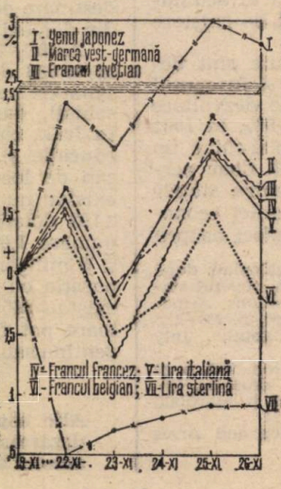

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 22—26 XI. Bază : 19 XI. a.c.

Lira sterlină s-a depreciat în raport cu restul valutelor occidentale, în toată această perioadă ; doar creșterea bruscă a dobînzii de bază a unor mari bănci engleze (cu 1—1,25% la nivelul de 10—10,25%) ca urmare a creșterii de la 8,7 la 10,03% a taxei de scontare a bonurilor de trezaur emise de trezoreria britanică din ultima parte a intervalului a mai redresat puțin situația lirei, care termină totuși săptămîna la 1,5875 dolari/1 liră, cu 1,1% sub cursul din 19 XI 82 de circa 1,6150 dolari/1 liră.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au avut, cu excepția eurolirei sterline, fluctuații destul de reduse (se dau nivelele din 26 XI 82, comparativ cu cele din 19 XI 82) : 10,25% și 10,0625% la eurodolar, 7,125% și 7,1875% la euromarca vest-germană, 4,25% și 4,375% la eurofrancul elvețian și respectiv 9,75% și 9,3125% la eurolira sterlină.

Prețul **aurului** la Londra, după o ușoară tendință de scădere manifestată în cursul săptămînii, revine la închiderea din 26 XI 82 la nivelul de 417,75 dolari/uncie — al doilea fixing, foarte apropiat de cel corespunzător din 19 XI 32 de 417,60 dolari/uncie.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Imperativul securității în aprovizionarea alimentară

INSUFICIENȚA producției agroalimentare din țările în curs de dezvoltare este agravată — în zone diferențiate de la un an la altul — de diverse calamități naturale, consecințele penuriei acute de produse alimentare dintr-o regiune sau alta a globului putînd fi prevenite sau combătute doar pe baza sprijinului internațional. Aceasta presupune, însă, crearea și menținerea permanentă a unor stocuri alimentare de rezervă (îndeosebi de cereale), suficiente pentru a se putea face față unor necesități previzibile și, mai ales, imprevizibile.

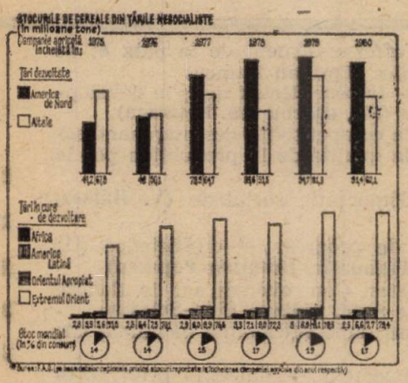

După opinia experților F.A.O., nivelul minim al stocurilor de cereale (pentru asigurarea securității aprovizionării) ar fi de circa 17% din consumul mondial anual. Or, în deceniul trecut aceste stocuri au atins un nivel simțitor mai scăzut (de 13%) în anul 1973, au oscilat în jur de 14% în următorii doi ani, atingînd un maxim (19%) în 1979 și descrescînd apoi din nou în anii 1980 și 1981. Totodată, graficul alăturat ilustrează disproporția dintre stocurile de cereale existente în țările capitaliste dezvoltate și cele din majoritatea țărilor în curs de dezvoltare, țări ce nu dispun — de cele mai multe ori — nici de mijloacele financiare necesare importului de cereale și alte produse alimentare, fapt care sporește însemnătatea realizării Programului F.A.O. de asistență pentru securitatea alimentară.

Valențe ale microelectronicii

O ANCHETĂ efectuată nu demult de Institutul de studii politice din Londra în rîndul a 1 200 de întreprinderi engleze din industria prelucrătoare cu privire la utilizarea de către ele a microelectronicii a condus la o serie de concluzii, dintre care reproducem cele mai semnificative.

Aproape jumătate din întreprinderile anchetate încorporează dispozitive microelectronice fie în procesele lor de producție (circa trei pătrimi din totalul aplicațiilor), fie în produsele fabricate, fie concomitent. Ponderea menționată scade însă în jur de 30% în rîndul întreprinderilor mici (avînd pînă la 20 de lucrători). Printre avantajele încorporării microelectronicii în produsele fabricate au fost citate : îmbunătățirea randamentului acestora (70% din cazuri), posibilitatea de a elabora articole noi (66%), un nivel mai constant al calității (54%), realizarea de economii la costurile de producție (47%) ; în cazul utilizării microelectronicii în procesele de producție au rezultat : perfecționarea controlului asupra acestor procese (în 75% din utilizări), îmbunătățirea calității (74%), folosirea mai eficientă a forței de muncă (66%) și realizarea de economii la costurile de producție (54%).

Printre dificultățile practice întîmpinate în acest domeniu de întreprinderile britanice au fost evocate penuria de cadre calificate, volumul investițiilor necesare, efectele recesiunii economice ș.a.

În ceea ce privește efectele asupra gradului de ocupare a forței de muncă, s-a calculat că, dacă rezultatele anchetei ar fi extrapolate asupra întregii industrii prelucrătoare din Anglia, ar rezulta, în decurs de 18 luni după efectuarea anchetei, un spor de circa 16 mii de locuri de muncă, în condițiile lichidării a circa 14 mii de asemenea locuri.

Perfecționarea activității în sectorul reparațiilor

PROBLEMA ridicării productivității muncii în domeniul deservirii tehnice a mașinilor, și utilajelor devine tot mai actuală pe măsura implementării electronicii în diferite ramuri ale economiei naționale — scrie revista **Fertigungstechnik und Betrieb** — întrucît aceasta necesită sporirea considerabilă (îndeosebi în expresie valorică), a capacităților de reparații și întreținere. De aici apare necesitatea obiectivă de perfecționare continuă a organizării lucrărilor de reparații pe ansamblul economiei naționale. După opinia unor specialiști, principalele orientări în acest domeniu constau în : ridicarea (în conformitate cu standardele existente pe plan mondial) a calității pieselor și subansamblelor, prelungirea termenelor de exploatare a acestora ; asigurarea securității în funcționare prin efectuarea la timp a reparațiilor ; aprovizionarea ritmică cu piese de schimb; dezvoltarea standardizării și unificării pieselor și subansamblelor ; recondiționarea acestora ; adîncirea diviziunii muncii și îmbunătățirea organizării științifice a activității în sectorul reparațiilor.

Se apreciază că pentru ca mașinile și instalațiile să funcționeze în deplină siguranță este necesar, înainte de toate, să se efectueze o analiză calificată a defecțiunilor care au avut loc și să se ia măsuri de prevenire a întreruperilor posibile, prin diagnosticarea tehnică a stării utilajelor și înlocuirea la timp a pieselor și subansamblelor uzate ; tocmai de aceea, asigurarea cu piese de schimb necesare poate fi considerată ca un element cheie al rezolvării întregii probleme.

Procese și fenomene actuale din economia mondială

(Urmare din pag. 27)

După părerea mea, avem de-a face nu numai cu criza economică, ci și cu o criză a politicilor economice și, de ce să n-o spunem, cu o criză a teoriei economice. Dacă noi nu vom recunoaște că și pe plan teoretic și pe planul politicilor economice (nu numai pe planul productiv sau economic pur) se manifestă în lume stări de criză, nu vom putea găsi nici răspuns la întrebările pe care ni le-am pus la început privind perspectiva, soluția lor. Deci trebuie să pornim cu schimbarea instrumentarului nostru conceptual de noțiuni și de analiză.

Dimensiunea monetar-financiară este prima care apare într-o criză economică deși acum criza nu a început ca în 1929 cu un crah bancar sau de bursă. Sînt foarte mari interese ale țărilor capitaliste dezvoltate și ale sistemului bancar pentru a evita crahul. Nu întîmplător și nici de dragul socialismului au acceptat occidentalii reeșalonarea unor datorii externe atît ale unor țări socialiste, cît și nesocialiste.

A doua problemă pe care aș vrea s-o ridic se referă la raportul socialismului și al țărilor socialiste față de criza economiei mondiale. Aici procesul a fost destul de sinuos. A fost o perioadă cînd am spus că criza economiei mondiale este a altora nu și a socialismului ; noi, dimpotrivă, am fost printre primii dintre țările socialiste care am spus că socialismul nu poate evita criza și efectele crizei economice mondiale. Dar întreb : oare în socialism fenomenele de criză și criza sînt numai rezultatul unui import de criză ? Sau are și socialismul contradicțiile sale economice care, în anumite condiții, pot genera fenomene de criză economică și politică ?

Cred că optica noastră prospectivă, românească a făcut un pas înainte. în sensul că am recunoscut fenomenul de criză în socialism. Dar nu este normal să spunem că fenomenele de criză din socialism sînt numai rezultatul influenței crizei capitaliste prin diverse canale cunoscute (comerț exterior, relații valutar-financiare, prețuri, etc.). Faptul că multe țări socialiste s-au transformat din țări exportatoare de produse agricole în țări importatoare de produse agricole, oare aceasta este influența crizei mondiale capitaliste ? Sau faptul că printre țările care au cea mai mare energointensivitate a producției sînt tocmai țările socialiste și nu cele capitaliste dezvoltate ? Dacă luăm consumul de energie pe unitatea monetară de venit național, nu ne arată că economiile socialiste — la actualul lor stadiu de dezvoltare — sînt mari consumatoare de energie ? Iar aceasta nu are nici o legătură cu criza energetică mondială. Trebuie să vedem deci că există și unele cauze endogene socialismului privind mecanismul de evoluție a crizelor, dar și de soluții de rezolvare a crizelor economice internaționale.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 48 din 3 decembrie 1982

— O strălucită contribuţie la întărirea păcii şi colaborării între popoare **(Emilian Stancu)** 1

ECONOMIE NAŢIONALĂ

În întîmpinarea Conferinţei Naţionale a P.C.R.

— Realizarea exemplară a planului
● Mobilizarea resurselor interne de creativitate **(Nicolae Dicu)** 3
● Eforturi pentru recuperarea restanţelor **(George Bureţea)** 4

— Un imperativ de mare actualitate : economisirea energiei şi combustibilului
● În relaţie directă — creşterea producţiei şi diminuarea consumurilor energetice **(Nicolae Săvoiu)** 5
● Utilizarea raţională şi eficientă a gazelor naturale **(Gh. Drăghici)** 6

— Economisirea resurselor — factor hotărîtor în dezvoltarea calitativă a economiei româneşti **(Barbu Gh. Petrescu)** 7

— Programele de asimilare — realizate la termen, integral **(Ioan V. Buiu)** 9

— Eficienţa activităţilor anexe în cooperativele agricole de producţie **(R. Voicu, T. Moga, Ov. Grasu)** 11

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acţiuni, rezultate. Încasarea valorii producţiei realizate — baza asigurării echilibrului financiar **(Ilie Mihoreanu)** 13

— Căi de creştere a competitivităţii mărfurilor româneşti. Redefinirea calităţii producţiei prin design **(Angela Chesaru)** 14

— Cititorii au cuvîntul 16

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Organizarea valorificării materialelor refolosibile **(Dan Dobrinescu)** 17

TEORII-IDEI

— În întîmpinarea Conferinţei Naţionale a P.C.R. Noi dimensiuni ale democraţiei socialiste **(V. Bălaşa, I. Popescu)** 19

— Informatica — resursă de progres şi eficienţă (II) **(Nicolae Badea-Dincă, Ileana Trandafir, Dumitru Popescu)** 21

— Şcoli ● curente ● economişti. Controverse privind teoria „schimbului inegal" (II) **(Nicolae Sută, Sultana Sută-Selejan)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Dezbatere. Procese şi fenomene actuale din economia mondială (II) 25

— Dezarmarea şi dezvoltarea — obiective prioritare conexe ale contemporaneităţii **(Vasile Secăreş)** 28

— Tendinţe-conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI :
Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— A bright contribution to the strengthening of the peace and collaboration among peoples **(Emilian Stancu)** 1
— Saving — a decisive factor in the qualitative development of the economy (III) **(Barbu Gh. Petrescu)** 7
— Ways to increase the competitivness of the Romanian goods. Re-definition of the production quality through design **(Angela Chesaru)** 14
— New dimensions of the socialist democracy **(V. Bălaşa, I. Popescu)** 19
— Informatics : a resource of progress and efficiency (II) **(Nicolae Badea-Dincă, Ileana Trandafir, Dumitru Popescu)** 21
— Schools ● trends ● economists. Disputes over the theory of the unequal exchange (II) **(Nicolae Sută, Sultana Sută-Selejan)** 22
— Current processes and phenomena in the world economy (II) **(Debate)** 25
— Disarmament and development : connected priorities in the contemporary world **(Vasile Secăreş)** 28

DANS LE NUMÉRO

— Une brillante contribution à l'affermissement de la paix et de la collaboration entre les peuples **(Emilian Stancu)** 1
— Les économies des ressources — facteur décisif dans le développement qualitatif de l'économie (III) **(Barbu Gh. Petrescu)** 7
— Voies pour l'accroissement de la compétitivite des marchandises roumaines. La redéfinition de la qualité de la production par le design **(Angela Chesaru)** 14
— Nouvelles dimensions de la démocratie socialiste **(V. Bălaşa, I. Popescu)** 19
— L'informatique — ressource de progrès et d'efficience (II) **(Nicolae Badea Dincă, Ileana Trandafir, Dumitru Popescu)** 21
— Ecoles ● courants ● économistes. Controverses sur la théorie de l'échange inégal (II) **(Nicolae Sută, Sultana Sută-Selejan)** 22
— Processus et phénomènes actuels dans l'économie mondiale (II) **(débat)** 25
— Le désarmement et le développement — objectifs prioritaires connexes du monde contemporain **(Vasile Secăreş)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Блестящий вклад в укрепление мира и сотрудничества между народами **(Емилиан Станку)** 1
— Экономия ресурсов — решающий фактор качественного развития экономики **(Барбу Г. Петреску)** 7
— Пути роста конкурентноспособности румынских товаров. Переопределение качества продукции через дизайн **(Анджела Кесару)** 14
— Новый размах социалистической демократии **(К.В. Бэлаша, И. Попеску)** 19
— Информатика — ресурс прогресса и эффективности (II) **(Николае Бадя-Динкэ, Илеана Трандафир, Думитру Попеску)** 21
— Школы ● течения ● экономисты. Споры по теории неравного обмена (II) **(Николае Сутэ, Султана Сутэ Сележан)** 22
— Обсуждение. Актуальные процессы и явления в мировой экономике (II) 25
— Разоружение и развитие — опережающие взаимосвязанные цели современности **(Василе Секэреш)** 28

ABONAŢI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunţăm cititorii noştri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică" pe anul 1983. Preţul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni şi 65 lei pe trimestru. Preţul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp şi pe termene cît mai lungi, vă asiguraţi continuitatea în primirea publicaţiei. Abonamentele se fac prin oficiile şi agenţiile P.T.T.R., factorii poştali şi difuzorii de presă din întreprinderi şi instituţii sau direct prin mandat poştal pe adresa redacţiei : Bulevardul Magheru nr. 28–30, sectorul 1, cod 70 159, Bucureşti.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136–137, telex 11126, Bucureşti, str. 13 Decembrie.

Redacţia şi administraţia : 70159, Bucureşti, Bd. Magheru nr. 28–30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

STIMAŢI CUMPĂRĂTORI!

În vederea îmbunătăţirii aprovizionării populaţiei cu mărfuri metalo-chimice, s-a trecut la organizarea de unităţi de desfacere cu amănuntul în depozitele de mărfuri ale I.C.R.M. din ţară. Aceste magazine asigură cumpărătorilor o serie de avantaje în alegerea şi procurarea mărfurilor metalo-chimice, deoarece :

— Sînt organizate pe suprafeţe mari, în care se prezintă totalitatea articolelor din grupa de mărfuri ce se livrează de către industrie, prezentate pe destinaţii şi pe principiul de înrudire a cererii.

— Aceste magazine vor pune în vînzare mărfuri sosite direct de la fabrici, inclusiv noutăţile.

— Vînzarea se realizează pe principiul expunerii deschise şi autoservirii, cumpărătorii avînd acces direct la produse.

— Cumpărătorii au posibilitatea să facă aprovizionarea din timp, anticipată, cu produse foarte solicitate în vîrf de consum în anumite perioade.

— Servirea populaţiei este asigurată de un personal cu un nivel profesional ridicat la fiecare grupă de mărfuri.

— Orarul de funcţionare al unităţilor va fi în zilele lucrătoare, între orele 10—20.

Prin aceste magazine urmează a fi vîndute toate grupele de mărfuri metalo-chimice : produse de menaj din sticlă, porţelan, faianţă, articole de uz casnic-gospodăresc, unelte agricole şi de grădinărit, articole chimice, rechizite şcolare şi studenţeşti, jucării, bunuri de uz îndelungat cum sînt radio-receptoare, televizoare, aparate de gătit şi încălzit, frigidere, maşini de spălat, maşini de cusut, aspiratoare de praf, piese de schimb ş.a.

Dintre magazinele deschise recent menţionăm în Bucureşti :

Magazinul din şos. Viilor nr. 14 — accesul prin şoseaua Sălaj —, organizat pe o suprafaţă de 1 400 mp şi avînd ca profil articole de menaj din sticlă, porţelan, faianţă ; articole de uz casnic şi gospodăresc din lemn, metal şi mase plastice ; bunuri de folosinţă îndelungată ; corpuri de iluminat şi abajururi, aparate electrocasnice şi piesele de schimb necesare. Pentru a avea o imagine asupra multitudinii de mărfuri care vor fi puse în vînzare, puteţi reţine că la grupa sticlărie sînt aproape 1 000 de articole într-un număr de peste 300 000 piese.

Magazinul din bd. Emil Bodnăraş nr. 84 cu un profil de jucării, papetărie şi produse chimice de uz casnic este organizat pe o suprafaţă utilă de 2 000 m.p. şi se adresează în special populaţiei din cartierele Militari, Drumul Taberei.

În municipiul Braşov, magazinul din str. Bazaltului nr. 3, cartierul Bartolomeu, desface peste 3 600 sortimente de articole de uz casnic şi gospodăresc, jucării, sport, papetărie şi electrotehnice.

În municipiul Constanţa, magazinul funcţionează în strada Interioară nr. 2, cartierul Traian.

În municipiul Piteşti a fost dat în folosinţă magazinul situat în cartierul Nord, str. N. Bălcescu nr. 48. Asemenea magazine au fost deschise şi în oraşele : Bacău, Baia Mare, Cluj-Napoca, Craiova, Deva, Galaţi, Iaşi, Oradea, Ploieşti, Sibiu, Suceava, Tîrgu Mureş şi Timişoara.

Asigurăm pe cumpărători că aceste unităţi comerciale vor satisface cele mai exigente gusturi.

Magazinul din şos. Viilor nr. 14

Magazinul din bd. Emil Bodnăraş nr. 84

recom

Produse din carne, legume, fructe, precum și băuturi răcoritoare, care conțin vitamine și au o mare valoare nutritivă, vă oferă INTREPRINDEREA DE LEGUME ȘI FRUCTE – Berceni, Fabrica „FLORA" – Șos. Viilor nr. 55, sectorul 5, telefon 23 89 70.

1982 DEC 17

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

DOCUMENTELE CONFERINȚEI NAȚIONALE A P.C.R.

Amplu program de acțiune pentru propășirea economico-socială a patriei

Numărul 51 ● Vineri 24 decembrie 1982

„Am deplina convingere că dezbaterile și hotărîrile Conferinței Naționale vor da o orientare și perspectivă clare pentru munca partidului, a întregului nostru popor, în vederea ridicării continue a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, întăririi independenței și suveranității patriei și conlucrării cu toate statele lumii pentru o politică de destindere, independență și de pace".

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din Raportul prezentat la Conferința Națională a P.C.R.)

ORSZÁGOS MUZSIKAI INFORMÁCIÓS KÖNYVTÁR 1983

TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU, în fruntea unei delegaţii de partid şi de stat, a participat la Moscova la festivităţile prilejuite de cea de-a 60-a aniversare a creării Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste

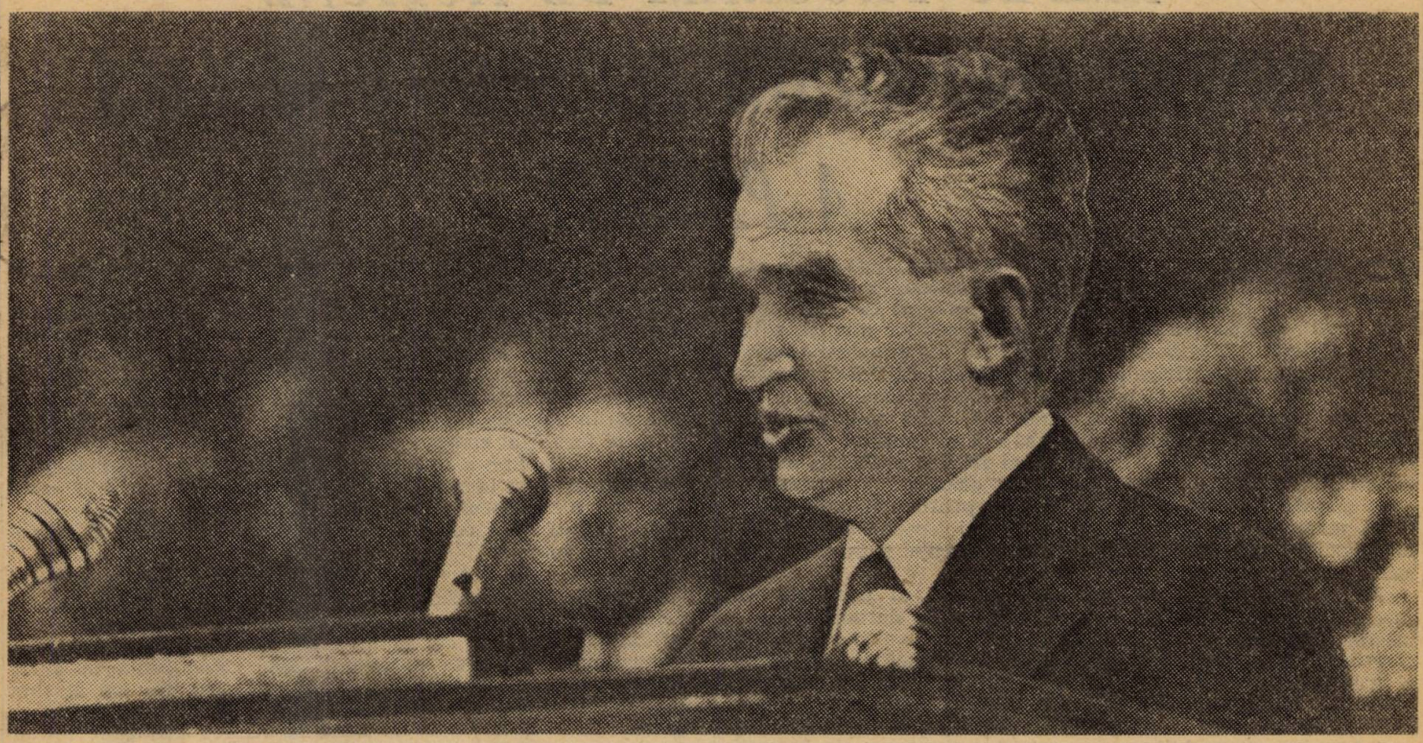

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu rostind cuvîntarea de salut de la tribuna Palatului Congreselor

Întîlnirea dintre tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşul Iuri Andropov

„Să nu precupeţim nici un efort, dragi tovarăşi, cetăţeni ai României socialiste, pentru a asigura înfăptuirea neabătută a Programului partidului, a hotărîrilor Congresului al XII-lea. Să avem permanent în vedere că depinde de noi, de munca fiecăruia dintre noi realizarea în cele mai bune condiţii a hotărîrilor adoptate".

NICOLAE CEAUŞESCU

Documentele Conferinţei Naţionale a P.C.R.

AMPLU PROGRAM DE ACŢIUNE PENTRU PROPĂŞIREA ECONOMICO-SOCIALĂ A PATRIEI

EVENIMENT de o însemnătate deosebită în viaţa partidului, a întregului nostru popor, Conferinţa Naţională a P.C.R. şi-a desfăşurat lucrările în perioada 16—18 decembrie a.c. în atenţia generală a tuturor oamenilor muncii, a tuturor cetăţenilor României socialiste. Prin documentele programatice adoptate cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în ţara noastră, la problemele teoretice, ideologice şi activitatea politico-educativă a partidului, prin programele şi măsurile privind înfăptuirea neabătută a planului cincinal 1981—1985, a hotărîrilor Congresului al XII-lea al P.C.R., înaltul forum al comuniştilor români a trasat orientări şi perspective clare pentru dezvoltarea patriei noastre, pentru ridicarea bunăstării materiale şi spirituale a întregului popor şi întărirea forţei patriei noastre socialiste, a independenţei şi suveranităţii sale.

Raportul prezentat de secretarul general al partidului în deschiderea lucrărilor Conferinţei Naţionale, document de o inestimabilă valoare politico-ideologică şi economico-socială s-a constituit într-o analiză şi sinteză vie a însufleţitorului tablou al transformărilor revoluţionare, a impresionantelor realizări dobîndite în toate domeniile vieţii economico-sociale de către poporul nostru, sub conducerea comuniştilor. El reprezintă un vast program de mobilizare a energiilor creatoare ale întregii naţiuni pentru consolidarea continuă a rezultatelor obţinute în construcţia socialismului, accentuarea puternică a laturilor intensive ale dezvoltării ţării, în vederea realizării unei noi calităţi a muncii şi vieţii întregului popor, pentru accelerarea procesului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră. Ideile şi tezele formulate în Raport, contribuţii de inestimabilă valoare la îmbogăţirea teoriei şi practicii construcţiei socialiste, ale progresului social în lumea contemporană, relevă spiritul revoluţionar, profund ştiinţific, dinamic şi novator în care partidul analizează problemele fundamentale ale dezvoltării economico-sociale a patriei în noile condiţii determinate de conjunctura economică internaţională. În ele recunoaştem expresia gîndirii originale, umaniste şi patriotice a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, luptător ferm şi neobosit pentru înflorirea ţării şi bunăstarea poporului român, pentru apărarea independenţei şi suveranităţii naţionale, personalitate politică de mare prestigiu a lumii contemporane. Şi de această dată, partidul, întreaga naţiune au dat o înaltă apreciere rolului determinant, hotărîtor al secretarului general în elaborarea şi în înfăptuirea politicii interne şi externe a partidului şi statului, în soluţionarea problemelor complexe ale dezvoltării economico-sociale a ţării, exprimîndu-şi satisfacţia şi mîndria pentru că cele mai mari împliniri în construcţia socialistă au fost obţinute în anii de cînd la cîrma ţării se află tovarăşul Nicolae Ceauşescu, cel mai iubit şi stimat fiu al poporului român.

Dezbaterile ample care au avut loc pe întreaga durată a lucrărilor Conferinţei Naţionale s-au desfăşurat într-un spirit de înaltă exigenţă şi răspundere partinică, comunistă, faţă de prezentul şi viitorul patriei noastre socialiste, într-o puternică atmosferă de lucru şi au avut un profund caracter democratic — o nouă expresie a caracterului democratic al partidului nostru, a dezvoltării ample a democraţiei muncitoreşti, revoluţionare în patria noastră prin care se asigură tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naţionalitate, întregului popor, o participare activă şi responsabilă la conducerea activităţii economico-sociale, a societăţii.

Profunzimea discuţiilor, caracterul revoluţionar şi angajat cu care comuniştii au dezbătut şi aprobat printr-un vot unanim şi entuziast documentele Conferinţei Naţionale elaborate în deplină concordanţă cu hotărîrile Congresului al XII-lea şi prevederile Programului partidului, minunatele fapte şi realizări obţinute în muncă cu care întregul popor a întîmpinat lucrările înaltului forum al comuniştilor constituie o expresie elocventă a adeziunii depline a întregii naţiuni la politica clarvăzătoare a partidului, ce se identifică cu aspiraţiile fundamentale de pace şi progres ale poporului român, a unităţii ferme a tuturor cetăţenilor patriei în jurul Partidului Comunist Român, al secretarului său general.

Magistralul Raport prezentat Conferinţei Naţionale, evidenţiază, pe baza unei analize profund ştiinţifice şi realiste, realizările deosebite obţinute de poporul român, sub conducerea partidului, în primii ani ai acestui cincinal, în împrejurările internaţionale pline de dificultăţi. Este concludentă în acest sens continuarea creşterii economice în primii doi ani ai cincinalului, sporirea producţiei nete industriale şi a producţiei agricole în această perioadă. Dacă la acestea adăugăm, faptul că aproape o cincime din fondurile fixe productive existente în prezent în economie — componentă însemnată a avuţiei naţionale — au intrat în funcţiune în anii actualului cincinal, că în 1981 am realizat o balanţă comercială activă, iar în 1982 se prelimină o balanţă excedentară, că în această perioadă s-a depus o activitate susţinută în domeniul cercetării ştiinţifice, a reducerii consumurilor materiale şi energetice, a creşterii productivităţii şi eficienţei, se poate aprecia că economia României, deşi confruntată cu multe dificultăţi şi-a continuat mersul ferm înainte. Este unul din meritele de incontestabilă importanţă ale conducerii României socialiste de astăzi, faptul că în condiţiile unei crize economice mondiale profunde, într-o lume bîntuită de convulsii, provocări şi destabilizări, partidul nostru a ştiut să găsească răspunsuri la aceste mari probleme nu prin stagnarea creşterii economice, prin opţiuni pentru „creştere zero", ci prin restructurări semnificative în direcţia accentuării elementelor calitative ale dezvoltării. În acest sens o însemnătate aparte o au tezele privind necesitatea imperioasă a consolidării marilor realizări obţinute, asigurarea unui nou echilibru şi dezvoltarea armonioasă a tuturor sectoarelor de activitate pentru înlăturarea unor contradicţii şi dereglări, pentru asigurarea dinamismului economiei noastre, realizarea în cursul actualului cincinal şi în perspectivă a unei noi calităţi a muncii şi vieţii, dezvoltarea mai puternică a bazei proprii energetice şi de materii prime, dezvoltarea intensivă a economiei, creşterea productivităţii muncii, gospodărirea cu înaltă responsabilitate a tuturor resurselor materiale, obţinerea unei eficienţe maxime în întreaga activitate.

Analizînd în spirit de înaltă exigenţă comunistă activitatea desfăşurată de la începutul acestui cincinal, Raportul evidenţiază că, alături de rezultatele bune obţinute în aceşti ani, există încă în multe sectoare însemnate rezerve nevalorificate, că dacă s-ar fi acţionat cu mai multă răspundere, dacă mijloacele de care dispune societatea ar fi fost folosite în grad mai înalt, s-ar fi realizat o creştere mult mai puternică decît ritmu-

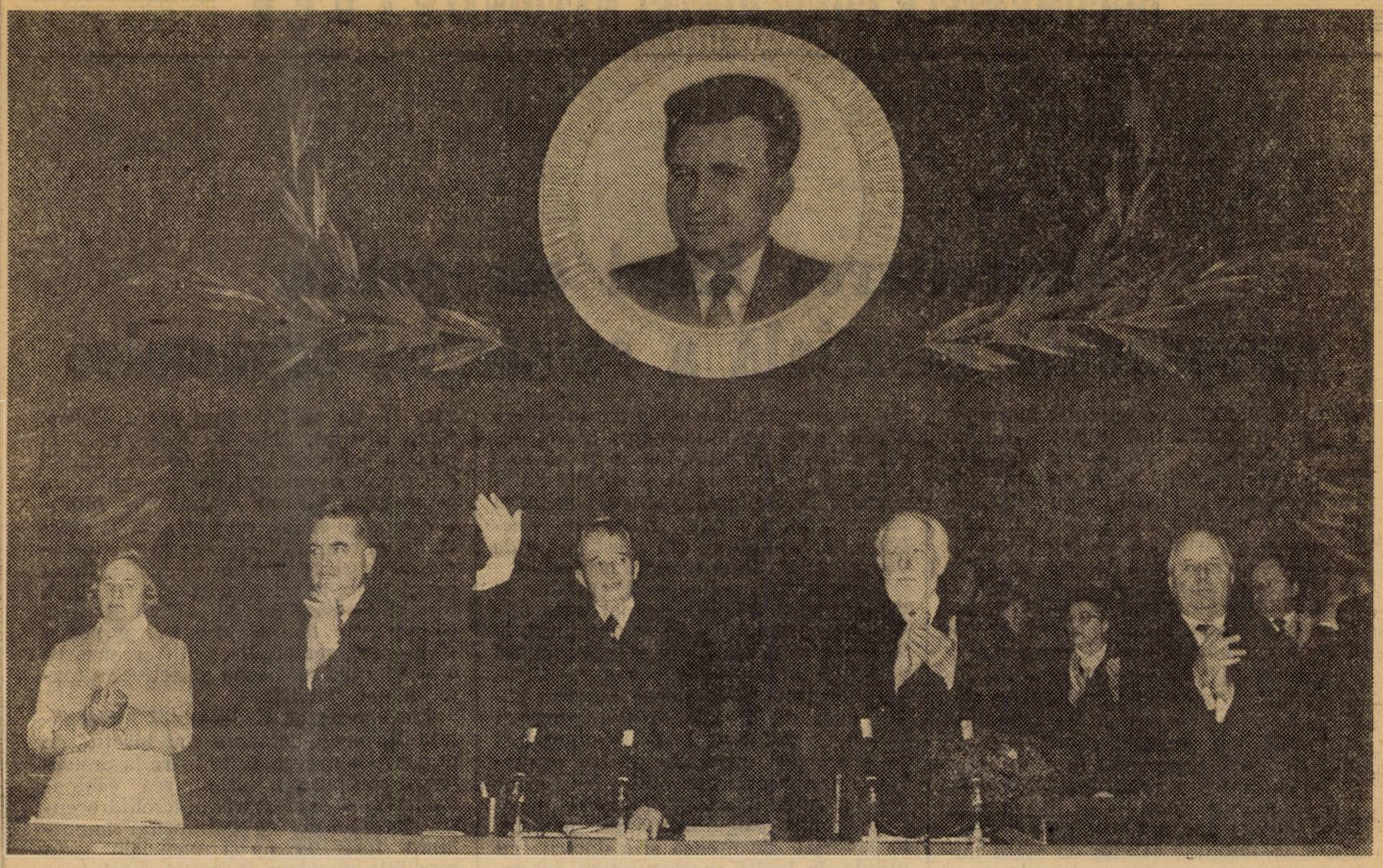

rile înregistrate. Iată de ce secretarul general al partidului a subliniat necesitatea accentuării în continuare a dezvoltării intensive a tuturor ramurilor de activitate, a ridicării calității producției și a creșterii eficienței economice, pentru o dezvoltare mai puternică decît în primii doi ani, pentru ca pînă la sfîrșitul cincinalului unele rămîneri în urmă să fie recuperate și pentru a ne apropia mult de ritmurile prevăzute în planul pe perioada 1981—1985, precum și cerința sporirii eforturilor în vederea realizării obiectivului trasat de Congresul al XII-lea al P.C.R. privind trecerea României la un nou stadiu de dezvoltare și realizarea unei noi calități a muncii și a vieții în toate sectoarele societății socialiste românești.

Avînd la bază o viziune profund realistă de evaluare a stadiului actual al edificării socialismului în România, a obiectivelor și acțiunilor ce trebuie avute prioritar în vedere pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea și a prevederilor Programului partidului, problematica pe care o supune atenției Raportul secretarului general al partidului cuprinde practic toate sferele vieții economico-sociale de la asigurarea resurselor de materii prime și energetice pînă la dezvoltarea mai susținută a agriculturii, de la creșterea productivității și a eficienței la noua calitate a muncii și a vieții, de la sporirea aportului cercetării științifice la așezarea întregii activități economico-sociale pe principiile autoconducerii și autogestiunii, de la perfecționarea organizării instituționale la noile dezvoltări aduse teoriei socialismului științific, de la preocuparea consecventă pentru creșterea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor — țelul suprem al întregii activități a partidului, la progresul și pacea planetei Pămînt. Pornind de la studiul atent al condițiilor interne și externe ale dezvoltării construcției socialiste, s-au conturat programe concrete de acțiune practică pentru toate domeniile de activitate, care au în vedere cu prioritate dezvoltarea mai puternică a bazei tehnico-materiale, dezvoltarea în continuare a forțelor de producție și perfecționarea relațiilor sociale.

În acest cadru se are în vedere, în primul rînd, accelerarea dezvoltării bazei energetice și de materii prime, prin amplificarea procesului de punere în producție a resurselor naturale disponibile, chiar a unor minereuri cu conținuturi mai sărace de substanțe utile, prin extinderea tehnologiilor moderne în domeniul minier și petrolier. Energia rămîne o problemă la ordinea zilei pentru rezolvarea căreia sînt concentrate eforturi multiple: de la sporirea producției de cărbune, țiței, gaze, la dezvoltarea noilor surse, și de aici la realizarea centralelor nuclearo-electrice. Faptul că încă din anul 1983 peste 90% din consumul de energie primară va fi asigurat cu forțe proprii creează certitudini că economia românească dispune de resursele necesare devansării prevederilor Congresului al XII-lea al P.C.R. referitoare la asigurarea deplinei independențe energetice. La toate acestea se adaugă, pentru întreaga economie, necesitatea reducerii cheltuielilor de producție, ceea ce înseamnă, în fiecare întreprindere, la fiecare loc de muncă în primul rînd reducerea consumurilor materiale prin modernizarea tehnologiilor aplicate, perfecționarea organizării, întărirea ordinii și disciplinei, creșterea gradului de creativitate, accentuarea preocupărilor de recuperare și refolosire a materiei.

Se cuvine relevat faptul că în întreaga desfășurare a lucrărilor Conferinței Naționale a partidului, agricultura și preocuparea pentru dezvoltarea ei a fost pusă pe locul important pe care o situează, alături de industrie, tradițiile existente în acest sector de activitate, rezultatele ultimilor ani, capacitatea sa evidentă de a contribui substanțial la creșterea nivelului de trai al poporului, a venitului național, la accentuarea participării României la schimburile internaționale. Jaloanele dezvoltării ei în anii care urmează sînt regăsite în programele speciale de sporire a producției de cereale, legume și fructe, a efectivelor de animale la toate speciile, prin folosirea chibzuită a fiecărui metru pătrat de pămînt, rezolvarea completă pînă în anul 1985 a problemei mecanizării agriculturii, efectuarea la timp și de bună calitate a tuturor lucrărilor agricole, asigurarea densității optime a plantelor la toate culturile, realizarea programelor de irigații, strîngerea rapidă și fără pierderi a recoltelor, realizarea unei baze furajere corespunzătoare. Desigur, toate aceste acțiuni vor trebui să devină operative chiar de pe parcursul anului viitor, pentru că numai realizînd niveluri înalte ale producției agricole în fiecare județ, va fi posibilă satisfacerea corespunzătoare, potrivit programului de autoaprovizionare, a cerințelor raționale de consum.

O mutație calitativă esențială regăsim și în cadrul programului de investiții prezentat Conferinței Naționale, concretizată în aceea că începînd din anul viitor nu se va mai admite atacarea de noi obiective de investiții sau dotări suplimentare cu utilaje în ramurile și sectoarele în care nu sînt finalizate obiectivele aflate în curs de execuție sau în care nu sînt utilizate integral capacitățile existente, așa cum se mai întîmplă uneori de pildă în unele întreprinderi constructoare de mașini.

Așa după cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu la realizarea exemplară a tuturor acestor sarcini majore ale următorilor ani o contribuție esențială este chemată să aducă cercetarea științifică și învățămîntul, domenii în care țara noastră dispune de forțe de înaltă valoare, de un detașament de oameni de știință, capabili să-și asume și să asigure rezolvarea problemelor de care depinde progresul general al țării.

O semnificație deosebită pentru orientarea întregii noastre activități o are necesitatea clar evidențiată în Raport a așezării

Bogdan PĂDURE

(Continuare în pag. 23)

Dezvoltarea bazei energetice, componentă esențială a strategiei economice

DOCUMENT de maximă însemnătate pentru înfăptuirea politicii energetice, **programul privind producerea energiei și dezvoltarea bazei energetice a țării în actualul deceniu,** dezbătut și aprobat de Conferința Națională a partidului, se constituie într-un mobilizator plan de acțiune menit să asigure atingerea obiectivului strategic ca în următorii ani România să devină independentă din punctul de vedere al combustibilului și energiei.

Pornind de la obiectivele generale ale dezvoltării economiei românești în actuală etapă și corelat cu aceasta, de la implicațiile situației energetice pe plan mondial, programul prevede creșterea puternică a producției de purtători de energie, dezvoltarea în perspectivă a bazei energetice a patriei. Totodată se stabilesc sarcini de mare importanță pentru reducerea continuă a consumurilor specifice de combustibili, energie electrică și termică în toate activitățile economico-sociale, pentru sporirea contribuției cercetării științifice și a noilor tehnologii în energetică, concomitent cu extinderea și perfecționarea sistemului energetic național. Prevederile programului energetic urmăresc, de asemenea, eliminarea neajunsurilor și greutăților ce au intervenit în ultimii ani în satisfacerea necesarului de energie al economiei naționale, creează posibilitatea — așa cum arăta secretarul general al partidului la Conferința Națională — ca încă din 1983 peste 90% din consumul de energie primară să se asigure cu forțe proprii.

Mutații structurale în producția de energie

IN CONFORMITATE cu strategia energetică a țării în perioada 1983—1990, în dezvoltarea bazei energetice se pune accentul pe intensificarea utilizării combustibililor solizi, extinderea construcției de hidrocentrale, accelerarea execuției centralelor nucleare și folosirea în măsură sporită a resurselor refolosibile și noi, restrîngîndu-se la minimum consumul de produse petroliere și gaze naturale. Pe baza sarcinilor de accentuare a reducerii consumurilor energetice în întreaga economie și ținînd seama de ritmurile și proporțiile dezvoltării economico-sociale preconizate se estimează că **producția de energie electrică va spori în anul 1985 cu circa 13% și în 1990 cu 30—38% față de realizările din anul trecut.**

Potrivit orientărilor stabilite în asigurarea și utilizarea energiei primare se realizează o serie de modificări în structura producției de energie electrică (tabelul nr. 1). Dezvoltarea producției de energie electrică și cu precădere a celei obținute din energie hidro, din cărbuni, șisturi bituminoase și energie nucleară va conduce la sfîrșitul acestui deceniu la creșterea ponderii energiei primare transformate în energie electrică, apropiindu-ne din acest punct de vedere de țările dezvoltate economic.

Prevederile în domeniul producției de energie se bazează pe mai buna utilizare a capacităților existente, punerea în funcțiune în actualul deceniu de noi agregate în centralele electrice, însumînd o putere superioară întregii puteri instalate actuale. Acest program amplu de instalare de noi grupuri implică eforturi deosebite pentru creșterea capacității de execuție a trusturilor de construcții-montaj din sectorul energetic, pentru asigurarea bazei materiale, a forței de muncă și a dotării cu utilaje de înaltă productivitate, în vederea eliminării neajunsurilor ce s-au manifestat în trecut în punerea în funcțiune a unor agregate în centrale pe cărbune și în hidrocentrale. În concordanță cu importantele mutații preconizate în structura producției de energie electrică și termică, puterea grupurilor nou instalate este prevăzută a evolua corespunzător (tabelul nr. 2).

Creșterea producției de energie hidroelectrică în actualul deceniu — echivalentă cu **întreaga producție de energie obținută în hidrocentrale în cursul anului 1978 — asigură dublarea gradului de utilizare a potențialului hidroenergetic național pînă în 1990.** In acest cadru se are în vedere ca puterea instalată în hidrocentrale în acest cincinal să crească cu circa 2 500 MW și cu încă 3 600 MW în perioada 1986—1990, atît prin amenajarea de centrale hidroelectrice cu puteri mari, cît și de microhidrocentrale, valorificînd astfel nu numai potențialul hidroenergetic principal al țării, ci și energia micilor cursuri de apă. Numai în acest cincinal vor fi puse în funcțiune capacități importante, cum sînt cele de la Porțile de Fier II, de pe Olt, Rîul Mare, Cerna, Siret, Bistrița, Trotuș, Sebeș ș.a., la care în perioada 1986—1990 urmează să se adauge o putere instalată egală cu capacitatea tuturor centralelor hidroelectrice de astăzi, ceea ce explică eforturile cu totul deosebite ce se cer întreprinse în sectorul hidroenergetic. În același timp, în microhidrocentrale se va instala o putere de 160 MW în actualul cincinal și de 230 MW în perioada 1986—1990, materializată în realizarea a peste 1 500 asemenea obiective în toate județele patriei.

Prevederile de o deosebită însemnătate din acest domeniu sînt însoțite de numeroase măsuri referitoare la proiectarea, construcția, asigurarea echipamentelor și exploatarea microhidrocentralelor, măsuri ce antrenează importante forțe umane și materiale prin consiliile populare județene și ministerele economice de profil, asigurînd încadrarea microhidrocentralelor în concepția generală de amenajare a potențialului hidroenergetic național.

EXTINDEREA UTILIZĂRII cărbunilor și șisturilor în centralele termoelectrice se reflectă în creșterea de aproape 2 ori a producției de energie electrică pe bază de cărbune în perioada 1981—1985 care va ajunge la 34,8 mld. kWh la sfîrșitul actualului cincinal. Pentru relaizarea acestor sporuri de producție eforturile actuale sînt canalizate pe două direcții : pe de o parte, pentru PUNEREA ÎN FUNCȚIUNE LA TERMENELE PREVĂZUTE A NOI AGREGATE ENERGETICE în termocentralele Turceni, Borzești, Giurgiu, Craiova, Govora, Iași, București, Suceava, Tr. Severin, Arad, Oradea etc. și, pe de altă parte, la fel de necesar, pentru **eliminarea defecțiunilor la grupurile de 330 și 50 MW** din centralele existente pe cărbune, cunoscut fiind faptul că și în prezent producția de energie electrică a acestor centrale ar putea fi substan-

Tabelul nr. 1

Structura producției de energie electrică

%

	1981	1985	1990
Producția de energie electrică — total	100	100	100
din care :			
• în centralele Ministerului Energiei Electrice	94,9	95,3	96,0
din aceasta :			
în hidrocentrale	18,0	20,6	23,7
- în centrale nuclearo-electrice	—	—	21,6
- pe bază de cărbune	25,1	44,1	41,2
- pe bază de hidrocarburi	50,0	28,3	5,2
- pe resurse energetice refolosibile și surse noi	1,8	2,3	4,3

Evoluția capacităților nou instalate

Tabelul nr. 2

%

	1981—1985	1986—1990
Putere nouă instalată		
Total	100	100
din care :		
— în hidrocentrale	31,0	33,4
— în centrale pe cărbuni și șisturi bituminoase	63,0	23,6
— în centrale nuclearo-electrice	—	43,0
— în centrale pe resurse energetice recuperate	6,0	—

țial mai mare în condiții de funcționare normală a grupurilor.

Pentru a asigura dezvoltarea producției de energie electrică și termică în centralele pe cărbune, precum și pentru acoperirea celorlalte consumuri din economie, extracția de lignit și cărbune brun urmează să crească cu 115% în 1985 și cu aproape 180% la finele actualului deceniu în comparație cu realizările acestui an. Și pentru că în centralele din bazinele Anina și Doman va fi produsă în premieră energie electrică pe șisturi bituminoase, nivelul extracției acestora urmează să atingă 10 mil. tone în 1985.

Prevederile de **dezvoltare a energeticii nucleare** în țara noastră se referă la lucrările de realizare în acest domeniu a trei centrale nuclearo-electrice în Dobrogea, Transilvania și Moldova, ceea ce va face ca la sfîrșitul anului 1990 să dispunem de o capacitate de producție nuclearo-electrică anuală de 25 mld. kWh, egală — spre exemplu — cu întreaga cantitate de energie electrică produsă în România anului 1968. Este, de asemenea, de menționat că în aceste centrale vor fi instalate reactoare cu putere unitară de 660 și 1 000 MW.

Reintroducerea resurselor energetice refolosibile în circuitul economic, sporirea aportului surselor noi de energie reprezintă obiective de prim ordin ale programului energetic. Contribuția acestor resurse la acoperirea consumurilor din economie urmează să crească cu peste 50% în 1985 și de 3,3—3,6 ori la sfîrșitul deceniului, asigurînd astfel condiții suplimentare pentru înlocuirea combustibililor clasici și îndeosebi a hidrocarburilor la consumatori. În această acțiune se va da prioritate valorificării acelor resurse care se obțin cu costuri mai reduse și în cantități mai mari. În acest cadru se prevede obținerea unui volum însemnat de energie refolosibilă din căldura gazelor de ardere, a proceselor chimice și agenților de răcire, din aerul cald evacuat, din deșeurile industriale și menajere, din resursele de suprapresiune disponibile, gradul de recuperare a potențialului estimat în prezent urmînd să ajungă la 81% în 1985 și 86—88% în anul 1990. O deosebită atenție este acordată promovării **energiei solare, eoliene, geotermale, a biogazului și biomasei.**

Producerea **energiei termice** și acoperirea necesarului de căldură din economia națională formează obiectul unui capitol distinct al programului, știut fiind faptul că aproximativ 70% din energia consumată în economie este utilizată sub formă de căldură. Asigurarea consumului de energie termică este concepută în condițiile aplicării unui regim sever de raționalizare și economisire a căldurii, în condițiile extinderii substanțiale a folosirii cărbunilor, resurselor secundare și noi, altor forme locale de combustibili la producerea căldurii, restrîngîndu-se progresiv utilizarea hidrocarburilor, la sfîrșitul acestui cincinal renunțîndu-se practic la consumul de produse petroliere în acest scop. În unitățile Ministerului Energiei Electrice, prin dezvoltarea centralelor electrice de termoficare, energia termică produsă pe cărbuni și șisturi bituminoase va trebui să sporească de la numai 10,4% în 1981 la 29,3% în 1985 și peste 57% în anul 1990.

Programul energetic stabilește modalitățile optime de satisfacere a necesităților de energie termică pe categorii de consumatori : din centrale electrice de termoficare pentru localitățile cu consumuri mari de căldură, din centrale termice de zonă pentru producerea energiei termice la unitățile industriale și în ansamblurile de locuințe, precum și din cazane de capacitate redusă pentru asigurarea consumurilor mici, dispersate. Pe baza măsurilor de raționalizare și economisire preconizate, programul prevede ca în 1985 nivelul producției și consumului de energie termică să fie egal cu cel realizat în anul trecut, în condițiile unei dezvoltări puternice economico-sociale a țării. În acest cadru, un accent deosebit se cere pus în continuare pe reducerea consumurilor, în special tehnologice, a căror pondere depășește 80% în necesarul total de energie termică.

Sporirea eficienței în utilizarea energiei

ÎN PROGRAMUL ENERGETIC, prevederi de mare însemnătate vizează **creșterea randamentelor, a eficienței cu care sînt utilizați combustibilii, energia electrică și termică în toate domeniile.** În actualul deceniu, așa cum se sublinia în Directivele Congresului al XII-lea al partidului, modernizarea structurii economiei naționale, accentuarea măsurilor de economisire a energiei în toate sectoarele de activitate trebuie să asigure obținerea unui venit național pe unitatea de energie consumată la un nivel comparabil cu realizările țărilor avansate economic. De aceea, este necesar a se acționa pentru creșterea continuă a randamentelor la utilizarea tuturor purtătorilor de energie, la producerea lor, în procesele de transformare a energiei de la forma primară la cea în care este furnizată consumatorilor. Trebuie avută în vedere alocarea de energie în cantitățile, forma și de calitatea adecvate procesului de consum respectiv, substituirea unor resurse energetice superioare dar strict limitate cantitativ cu resurse de calitate inferioară, restrîngerea utilizării de materii prime, materiale și echipamente ce înglobează sau a căror fabricație necesită cantități importante de combustibili și energie, mai buna organizare a producției și a muncii etc.

O atenție mai mare urmează a fi acordată normării științifice a tuturor categoriilor de consumuri energetice, urmăririi riguroase a realizării lor în toate sectoarele de activitate și, în primul rînd, la marile obiective din economie. La Ministerul Energiei Electrice, de exemplu, sînt prevăzute importante acțiuni pentru creșterea producției de energie electrică și termică pe cărbune, în condițiile diminuării continue a hidrocarburilor pentru menținerea flăcării în cazane, prin îmbunătățirea exploatării agregatelor energetice, generalizarea lucrărilor de modernizare a grupurilor cu funcționare pe combustibili solizi, executarea unor lucrări de reparații de mai bună calitate și într-un timp mai redus, creșterea operativității de intervenție în remedierea defecțiunilor în vederea majorării gradului de utilizare a puterii instalate.

Pentru realizarea importantelor sarcini din program vizînd dezvoltarea producției de energie și gospodărirea judicioasă a acesteia, un rol determinant revine în continuare cercetării științifice, ingineriei tehnologice și introducerii progresului tehnic, chemate să asigure perfecționarea proceselor de producție și de consum din punctul de vedere energetic, crearea de noi materiale și înlocuitori cu consumuri reduse de combustibili și energie, elaborarea de soluții tehnologice îmbunătățite în energetică etc.

În problematica de larg interes a cercetării se vor situa **optimizarea schemelor de amenajare complexă a cursurilor de apă, asimilarea unor echipamente pentru centralele nuclearo-electrice,** precum și obținerea unor materiale necesare acestora, **noi soluții și echipamente pentru recuperarea și valorificarea energiei secundare,** pentru introducerea în circuitul economic a noilor surse de energie. Vor trebui elaborate soluții și procedee noi pentru diminuarea în continuare a hidrocarburilor de adaos la cazanele pe combustibil solid, adaptarea unor grupuri de condensație la producerea combinată de energie electrică și termică, reducerea consumurilor proprii tehnologice în sistemul energetic. De asemenea, cercetarea este chemată să ofere rezultate pe plan conceptual, amplificînd și perfecționînd instrumentarul de analiză a soluțiilor tehnico-economice din toate sectoarele de activitate, cu considerarea deplină a implicațiilor factorului energetic, a cărui importanță înregistrează o continuă creștere în lumea de astăzi.

Îndeplinirea programului va conduce la dezvoltarea susținută a bazei energetice a țării, va produce importante mutații calitative în structura acesteia, în concordanță cu cerințele actuale și de perspectivă ale economiei naționale.

Nicolae LICIU

Noi dimensiuni ale industriei recuperării și valorificării resurselor refolosibile

DEZVOLTAREA ÎN CONTINUARE a economiei naționale impune lărgirea permanentă a bazei proprii de materii prime, gospodărirea cu maximă eficiență și atragerea în circuitul economic a tuturor categoriilor de resurse materiale refolosibile. Prin orientările înscrise în documentele adoptate de Conferința Națională a partidului, problema reciclării resurselor materiale este ridicată la rangul de obiectiv strategic major al dezvoltării economiei noastre naționale.

În această ordine de idei, este remarcabil modul în care asemenea concepte fundamentale sînt propulsate din sfera teoretică în practica construcției economice din țara noastră. **„Noi,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** încă la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din iulie 1979, **pornim de la concepția materialist-dialectică potrivit căreia în natură nimic nu se pierde, totul se transformă. Într-adevăr, nici o materie nu se pierde. Dar una este ca materia utilă să se transforme în fum, în praf, în gaze — poluînd atmosfera și alta ca ea să fie captată și refolosită... Problema recuperării și refolosirii materialelor este una din problemele de importanță deosebită pentru dezvoltarea noastră viitoare, pentru asigurarea necesarului de materii prime".** Ca urmare a măsurilor întreprinse în primii doi ani ai cincinalului actual, a sporit volumul resurselor materiale recuperate, au fost atrase în procesul de reciclare noi materiale refolosibile, s-au dezvoltat capacitățile de producție pentru valorificarea acestor resurse și au fost finalizate tehnologii noi de prelucrare. **În acest an, volumul materialelor, pieselor și bunurilor recuperate și valorificate va reprezenta peste 42 mld. lei, cu aproape 20% mai mult decît realizările din 1981,** asigurîndu-se sporuri însemnate de asemenea resurse la oțel, metale de aliere, metale neferoase, hîrtie, cartoane, cauciuc uzat, materiale textile și altele.

Cu toate acestea, economia națională dispune de importante resurse metalice feroase și neferoase, produse chimice, materiale lemnoase, textile și pielărie, substanțe reziduale agroalimentare rezultate din procesele de producție și consum, piese și subansamble, bunuri de uz casnic de la populație, care trebuie recuperate și valorificate într-o proporție sporită.

Soluții de valorificare specifice fiecărei ramuri

PROGRAMUL pentru intensificarea recuperării și valorificării resurselor materiale refolosibile, pieselor și subansamblelor uzate, a resurselor energetice secundare pentru anul 1983, dezbătut și aprobat de Conferința Națională a Partidului, prevede ca, pe baza potențialului existent în economie, **volumul resurselor materiale refolosibile recuperate în 1983 să crească cu 4,5 miliarde lei față de prevederile cincinalului, ajungîndu-se astfel la un volum total de circa 50 mld. lei, materiale și bunuri care economisesc în mod corespunzător consumul unor resurse noi.**

Tabelul nr. 1

Structura recuperărilor pe principalele categorii de produse refolosibile

Resursa	Ponderea în totalul reciclărilor %
Total	100
din care :	
– materiale refolosibile recuperate	60,0
– resurse energetice secundare refolosibile recuperate	17,0
– piese de schimb și subansamble refolosibile și recondiționate	21,4
– bunuri de folosință îndelungată și de uz personal achiziționate de la populație și recondiționate ; materiale refolosibile din demolări	1,6

Obiectivul principal al programului aprobat îl constituie mobilizarea în mai mare măsură a potențialului de resurse refolosibile din economie, în concordanță cu sarcinile stabilite de Conferința Națională a partidului de a se asigura, în unele sectoare de bază, 50 la sută și chiar mai mult din necesarul de materii prime pe seama recuperării și refolosirii materialelor. Pentru realizarea sarcinilor prevăzute în program **este necesar ca în fiecare unitate să se ia măsuri pentru identificarea, sortarea, prelucrarea și valorificarea tuturor categoriilor de materiale refolosibile.** În vederea folosirii cu maximum de eficiență a materialelor, a recuperării și valorificării resurselor materiale refolosibile, va trebui ca, **încă de la începutul anului 1983, să se generalizeze în toate întreprinderile, elaborarea de bilanțuri materiale care să evidențieze în mod riguros cantitățile de materii prime utilizate și cele recuperabile.**

În acest cadru, întreprinderile, centralele, ministerele, celelalte organe centrale, unitățile de cercetare și proiectare, consiliile populare urmează să acționeze în următoarele direcții principale :

a) **În siderurgie,** participarea resurselor de fier vechi în producția de oțel va ajunge la 53%, iar la fontă la peste 44%. Pentru asigurarea participării fierului vechi la elaborarea oțelului un rol hotărîtor îl are pregătirea corespunzătoare a întregii cantități de fier vechi prin mărunțire, presare, balotare, în scopul reducerii volumului de transport și a consumului de combustibili, energie, electrozi din grafit. **În industria metalurgică și în construcția de mașini** trebuie să se ia măsuri deosebite pentru selectarea la fiecare loc de muncă a metalului cu conținut de feroaliaje, astfel încît aceste resurse valoroase, obținute din import, să fie recirculate în proporție maxim posibilă.

b) **În industria neferoasă,** prin creșterea volumului recuperărilor din procesele de producție și mai ales din dezmembrări de utilaje și altor mijloace fixe scoase din uz se prevede obținerea în total a peste 150 000 tone de cupru, plumb, zinc, aluminiu ș.a. Obținerea acestor resurse impune măsuri deosebite pentru sortarea în secțiile de producție a metalelor neferoase la unitățile din toate ministerele și îndeosebi din cadrul M.I.C.M. și M.I.M.U.E.E., concomitent cu intensificarea recuperărilor din dezmembrări de utilaje și a colectărilor de la populație.

c) **În industria chimică** se are în vedere intensificarea valorificării materialelor plastice uzate, ajungîndu-se la valorificarea a peste 35 000 tone ; în ceea ce privește anvelopele uzate se urmărește folosirea la întreaga capacitate a instalațiilor de reșapare, obținîndu-se circa 450 000 anvelope reșapate. În vederea valorificării în mai mare măsură a cantităților de cauciuc recuperat, aflate pe stoc, este necesar ca M.I. Ch. să ia măsuri pentru realizarea noilor capacități de reșapare prevăzute în plan, concomitent cu utilizarea la parametrii proiectați a instalațiilor de producere a cauciucului regenerat. La uleiurile minerale uzate se vor recupera și valorifica cantități importante, reprezentînd peste 130 000 t, ceea ce înseamnă recuperarea a circa 98% din uleiurile minerale uzate rămase după utilizare. Pentru prelucrarea întregii cantități de uleiuri uzate recuperate este necesar ca întreprinderile mari consumatoare de uleiuri minerale din cadrul M.I.C.M., M.I.M.U.E.E., M.I.M. și M.T.Tc. să dezvolte capacități proprii de recondiționare a uleiurilor uzate, utilizîndu-se tehnologia aplicată cu bune rezultate în prezent, îndeosebi de întreprinderile de tractoare și de autocamioane din Brașov și Întreprinderea de transporturi București.

d) **În industria geamurilor și sticlei,** prin recuperarea și valorificarea a 353 000 t cioburi de sticlă, din care 198 000 t din colectări de la populație și unități socialiste, se vor economisi 15 000 t combustibili convenționali și peste 15 000 t sodă.

e) **În industria materialelor de construcții la fabricarea cimentului, în construcția de drumuri și alte obiective** din această ramură se impune trecerea într-o mai mare măsură la utilizarea cenușilor de termocentrale, ajungîndu-se la 2,1 milioane tone, din care 35% ca adaos la ciment și betoane. În acest scop este necesar ca M.E.E. și M.I.L.M.C. să asigure instalațiile necesare de încărcare și descărcare a cenușilor la termocentrale și unitățile de materiale de construcții.

f) **În industria lemnului, celulozei și hîrtiei,** programul prevede recuperarea unei cantități de circa 5,2 milioane mc materiale refolosibile lemnoase, din care aproape 50% destinată ca materie primă pentru celuloză și plăci aglomerate din lemn, precum și recuperarea a 325 500 tone hîrtii-cartoane. Este necesar ca unitățile de recuperare din toate județele să asigure sortarea și livrarea pe clase de calitate a întregii cantități de hîrtie colectată, iar industria să sporească ponderea maculaturii în fabricarea unor sortimente superioare de hîrtie și carton.

g) **În industria ușoară** se are în vedere sporirea cantităților valorificate, concomitent cu utilizarea mai bună a materialelor textile refolosibile prin selectarea țesăturilor, în funcție de fire, culoare și compoziția fibroasă. Prin valorificarea celor peste 100 mii tone textile recuperabile se va asigura obținerea a peste

42 500 t fire textile și 32 600 mii t textile nețesute. În acest scop este necesară urgentarea asimilării și realizării în producție a utilajelor de destrămare care să asigure prelucrarea în proporție sporită în fibre a materialelor textile refolosibile. Totodată, în program sînt prevăzute acțiuni pentru valorificarea cantităților de piele, talpă și blănuri rezultate din recuperări și colectări.

h) **În agricultură și industria alimentară** sînt prevăzute sarcini menite să conducă la intensificarea extragerii și folosirii substanțelor utile din resursele refolosibile animale și vegetale (zeruri, borhoturi, resturi de abator, puzderii de in și cînepă) ; pe această cale se vor obține 750 t lactoză, peste 1 mil. tone furaje, 57 mii tone amendamente agricole, 18 mii t plăci aglomerate din puzderie de in și cînepă și altele.

Un domeniu de deosebită importanță prevăzut în program îl constituie **creșterea gradului de recuperare și refolosire ca atare sau prin prelucrări simple a materialelor rezultate din procesele tehnologice și din consum,** care asigură economisirea materiilor prime, energiei, combustibililor și manoperei în procesul de prelucrare. În acest sens, este prevăzută creșterea cantității de capete și straifuri din profile, țevi și table de oțel reutilizate ca atare la circa 350 mii t, a cantităților de plumb refolosit ca atare (3 300 t), aluminiu (6 800 t), cărămizi refractare (110 mii t), produse din polietilenă (9 000 t), anvelope reparate (205 mii buc.), benzi de transport din cauciuc reparate (500 tone), materiale lemnoase (365 mii mc), hîrtii-cartoane (20 000 t) și altele. Valorificarea acestor resurse impune măsuri deosebite în toate unitățile pentru organizarea sortării și selectării materialelor refolosibile, evidențierea și includerea lor distinctă în bilanțurile materiale și în gestiune. Aceste resurse urmează să fie dirijate în consum prin balanțele materiale, pe bază de repartiții și norme de consum, cu prioritate pentru utilizarea în unitățile în care rezultă, precum și în alte întreprinderi de profil, și îndeosebi din industria mică.

Presortarea și prelucrarea reziduurilor menajere reprezintă la noi o activitate mult rămasă în urmă. Dezvoltarea industrială și urbanistică au făcut ca pe de o parte producția de reziduuri menajere să fie din ce în ce mai mare, iar pe de altă parte problema colectării, transportului și valorificării acestora să constituie din ce în ce mai mult o preocupare deosebită. În țara noastră anual se produc circa 6,6 mil. t reziduuri menajere și stradale care au în compoziția lor o serie de materii valoroase, cum sînt (procente din total) : materii organice — 40—60, hîrtii-cartoane — 10—15, textile — 2—4, frunze + lemne — 2—4, cauciuc, mase plastice — 1—2, oase — 1—2, sticlă, ceramice 2—5, metale — 3—6, pămînt, cenușă, umiditate 40—50. Prin măsuri de presortare și prelucrare a acestor reziduuri menajere, se prevede prin program obținerea în 1983 a 15 mii mc materiale de construcții ușoare 5 100 t metal, 200 t hîrtii-cartoane și altele. În acest sens este necesar ca unitățile de colectare și consiliile populare să organizeze pe întreg fluxul de depunere, colectare, transport și depozitare a reziduurilor menajere și stradale containere pentru fiecare grupă de material refolosibil.

Recondiționarea pieselor și subansamblelor uzate

O DIRECȚIE de economisire a materiilor prime de o deosebită însemnătate reprezintă recuperarea, recondiționarea și refolosirea pieselor și subansamblelor rezultate ca urmare a reparării mașinilor, utilajelor și instalațiilor, a dezmembrării celor scoase din uz. Ca urmare a măsurilor aplicate în aceste direcții, volumul acestor piese și subansamble refolosite a crescut de la circa 7,5 mld. lei în anul 1981, la peste 8,4 mld. lei în 1982, iar în program se prevede pentru anul 1983 să se ajungă la 10,7 mld. lei, acoperindu-se pe această cale aproape 30% din necesarul de piese de schimb al economiei naționale.

Importanța deosebită a recondiționării și refolosirii constă în realizarea unui important volum de economii de muncă socială, concretizată în materii prime, materiale, combustibili, energie și manoperă, eliberarea corespunzătoare a unor capacități de producție. Eficiența refolosirii este reflectată și în prețurile sensibil mai mici ale pieselor sau subansamblelor recondiționate, comparativ cu cele noi (tabelul nr. 2).

În majoritatea unităților se desfășoară o muncă susținută pentru transpunerea în practică a sarcinilor și indicațiilor date, pentru mai buna organizare și desfășurare a activității de recuperare, recondiționare și execuție a unui volum sporit de subansamble și piese de schimb. Au fost însușite și extinse tehnologii eficiente de recondiționare a unei game largi de piese, inclusiv din cele cu grad mai ridicat de dificultate, cum sînt cele pentru arborii motor prin metalizare, pentru blocurile și carcasele din fontă prin procedeul „Metalock" și altele. În anul 1982 au fost asimilate tehnologii de recondiționare a peste 1 500 repere, ceea ce a contribuit la creșterile arătate ale producției pieselor de schimb recondiționate.

Tabelul nr. 2

Eficiența refolosirii unor componente ale tractoarelor de 65 CP

Denumirea reperelor sau subansamblelor	Preț de achiziție (lei/buc.)	Prețul reperului recondiționat (lei/buc.)	%
Set cămăși cilindru motor (4 buc.)	1 554	900	58
Pompă de injecție	1 892	910	48
Pompă hidraulică	800	475	59
Compresor	575	300	52
Demaror	1 272	780	81

Activitatea de recondiționare a subansamblelor și pieselor de schimb și de refolosire a acestora pentru întreținere și reparații trebuie însă substanțial intensificată, întrucît un număr important de repere nu au fost încă reintroduse în mod organizat în circuitul economic. Mai sînt situații în care nu se ține o evidență și gestionare corespunzătoare a pieselor recuperate în activitatea de reparații și separat în cea de dezmembrare. Din controale recent efectuate a rezultat că nu în toate cazurile prevederile legale se aplică în mod corespunzător. Astfel, se livrează din baze, în multe cazuri, subansamble și piese de schimb noi, fără preluarea celor vechi, sau confirmate prin documente, după constatarea tehnică, că acestea nu mai îndeplinesc condițiile de recondiționare, motiv pentru care bazele de aprovizionare nu emit comenzi și nu încheie contracte cu centrele specializate pentru recondiționare. Din sondajele efectuate în bazele de aprovizionare ale agriculturii din județele Brașov, Timiș, Prahova și Sectorul agricol Ilfov, a rezultat că la repere principale cum sînt : arborele motor, cămăși cilindru, pompe de injecție, demaroare și alternatoare, cantitățile predate spre recondiționare au reprezentat în prima parte a acestui an doar 3—30% față de numărul de repere și subansamble noi, din aceeași categorie, primite de unitățile utilizatoare. În toate unitățile, recondiționarea subansamblelor și pieselor să se realizeze numai pe bază de documentație de execuție adecvată, în condițiile unor dotări corespunzătoare cu scule, dispozitive și verificatoare, iar A.M.C.-urile și standurile de probe și încercări să fie supuse cu regularitate controlului metrologic. Este necesar totodată, să se acorde o mai mare atenție utilizării capacităților existente, profilării și specializării unor ateliere și centre de reparații și recondiționare, precum și pentru organizarea centralizată a reparațiilor capitale ale unor mașini și utilaje de serie, ținînd seama că aceasta permite folosirea rațională a capacităților și o mai bună dotare a acestora.

Nu putem încheia aceste rînduri fără a ne referi și la necesitatea reintroducerii resurselor energetice refolosibile în circuitul economic pentru înlocuirea combustibililor clasici și îndeosebi a hidrocarburilor. În ultimii ani s-a acționat pentru recuperarea resurselor energetice, combustibile și termice din unitățile industriale, gradul de valorificare a acestora reprezentînd în prezent 70% din resursele rezultate în procesele de producție. Pentru perioada următoare se are în vedere creșterea în continuare a gradului de recuperare la 81% în anul 1985 și la 88—90% în anul 1990.

În acest domeniu o sarcină hotărîtoare o constituie dotarea tuturor instalațiilor consumatoare de combustibili, în special a cuptoarelor industriale, cu echipamente de recuperare a căldurii. Astfel, urmează a fi introduse și generalizate soluții noi de valorificare a căldurii conținută în gazele de ardere evacuate, produse calde și deșeuri, folosindu-se pompe de căldură, tuburi termice și alte tipuri de echipamente. În scopul creșterii gradului de recuperare și asigurării nivelelor prevăzute pentru valorificarea resurselor energetice refolosibile, se are în vedere accelerarea acțiunilor pentru realizarea și punerea în funcțiune la termen a obiectivelor de dotare cu instalații de recuperare prevăzute în planul fiecărei unități, concomitent cu intensificarea cercetării și grăbirea finalizării de noi tehnologii eficiente și a echipamentelor de recuperare pentru surse care nu au încă soluțiile rezolvate, îndeosebi în domeniul utilizării căldurii conținute de unele gaze de ardere, produse și deșeuri calde, resurse cu potențial termic scăzut. Se impune, de asemenea, scurtarea duratelor de asimilare și introducere în fabricație a echipamentelor și instalațiilor bazate pe tehnologiile noi finalizate.

Evident, problematica recuperării și valorificării resurselor refolosibile este extrem de complexă. Important acum este să se treacă în fiecare întreprindere la realizarea programului în așa fel încît necesitățile economiei naționale de materii prime materiale și energie să fie satisfăcută într-o măsură mai mare pe această cale.

Ion Gh. BADEA
M.A.T.M.C.G.F.F.

Orientări de mare însemnătate pentru dezvoltarea mai puternică a agriculturii

PRODUCȚIA AGRICOLĂ a României socialiste a crescut, în ultimul deceniu, de 1,6 ori, iar în acest an a fost cu 7% superioară celei din 1980, la cereale atingîndu-se recordul național absolut de 1 000 kg pe locuitor. Astfel de rezultate fac ca și agricultura noastră să se înscrie cu deplin temei în caracterizarea pe care Conferința Națională a P.C.R. a dat-o acestei perioade — aceea de înaintare pe un front foarte larg în dezvoltarea economică. Așa cum aprecia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, agricultura patriei noastre **„poate asigura în tot mai bune condiții necesitățile de consum cu produse agroalimentare ale întregului popor. Viața demonstrează cu putere că agricultura cooperatistă și de stat reprezintă un tot unitar și constituie singura cale pentru progresul continuu și creșterea producției agricole, pentru înfăptuirea noii revoluții agrare".**

Ideile de înaltă valoare principială și practică din magistralul Raport prezentat înaltului forum al comuniștilor de către secretarul general al partidului, concretizările făcute în intervențiile a numeroși delegați în ședințele în plen, în dezbaterile din cadrul secțiunii pentru agricultură, silvicultură, industria alimentară, gospodărirea apelor și protecția mediului înconjurător au conturat totodată o analiză comparativă realistă între realizări, posibilități și cerințe.

Astfel, în contextul progresului rapid al economiei naționale în ansamblu a apărut o anumită disproporție și contradicție între dezvoltarea puternică a industriei și dezvoltarea mai înceată a agriculturii, reflectată — în condițiile creșterii într-un ritm înalt a consumului — și în apariția unei contradicții între cerințele de consum și posibilitățile existente. Totodată, în ultima perioadă producția agricolă nu a mai putut ține pasul cu nevoile de materii prime ale industriei, iar balanța export-import a ramurii a fost negativă, ceea ce a creat unele greutăți economiei naționale. Pentru a se lichida aceste disproporții, la Conferință s-a indicat ca necesară o acțiune hotărîtă pentru dezvoltarea mai puternică a agriculturii, pentru realizarea unui echilibru, a unei concordanțe corespunzătoare între industrie și agricultură pornind de la principiul că ambele sectoare de activitate sînt hotărîtoare pentru făurirea socialismului și comunismului, pentru ridicarea bunăstării generale a poporului. În acest sens, programele de măsuri privind dezvoltarea agriculturii, în strînsă legătură cu Programul autoconducerii și autoaprovizionării asigură creșterea puternică a producției agricole, satisfacerea în condiții mai bune a necesităților întregului popor și crearea posibilităților unui export mai mare de produse agroalimentare.

Teza înfăptuirii noii revoluții agrare, formulată de secretarul general al partidului ca o componentă inseparabilă a noii calități a muncii și a vieții în actuala etapă a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, este o teză esențialmente originală, de mare profunzime, care vizează elementele de structură și laturile calitative ale activității agricole. Acest obiectiv strategic se înfăptuiește printr-un complex de măsuri și acțiuni politice, organizatorice, tehnice și economice care să asigure transformări înnoitoare în toate sectoarele din agricultură, în conștiința oamenilor muncii de la sate, transformări menite să impulsioneze puternic creșterea producției, a productivității muncii și a eficienței economice.

Resurse de mărire a producției

ÎN PERIOADA URMĂTOARE, așa cum s-a subliniat în documentele adoptate de Conferința Națională a partidului, eforturile în domeniul agriculturii vor fi concentrate spre realizarea în bune condiții a prevederilor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului, a planului cincinal, a programelor speciale privind sporirea producției de cereale, dezvoltarea producției de legume, fructe și struguri, extinderea altor ramuri care asigură materii prime necesare industriei ușoare, sporirea producției animale, asigurarea bazei furajere și altele.

Agricultura României a intrat într-o etapă în care numeroasele acumulări cantitative din perioada anterioară se vor transforma într-o nouă calitate, ceea ce va permite realizarea integrală a prevederilor actualului cincinal. Producția agricolă va crește într-un ritm mediu anual de 4,5—5%, ceea ce va permite satisfacerea mai deplină a necesităților economiei. Anul viitor, de exemplu, potrivit planului de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare, va continua procesul de intensificare și modernizare, care se va concretiza în creșterea cu 5,1—5,6% a producției globale și cu 6,1% a producției nete. În condiții climatice normale, producția totală va ajunge la 25,3 milioane tone de cereale, 9,6 mil. tone de sfeclă de zahăr, 1,2 milioane tone de floarea soarelui, 5,9 milioane tone de cartofi, 6,8 milioane tone de legume, 4,7 milioane tone de struguri și fructe, aproape 2 milioane tone de carne, 55,4 mil. hl de lapte și peste 7,7 miliarde de ouă. Agricultura va fi dotată cu încă 16 800 tractoare, 7 550 combine de recoltat cereale de mare capacitate, combine de recoltat furaje, mașini de recoltat cartofi, precum și alte mașini și utilaje agricole. Se vor folosi 35 mil. tone de îngrășăminte organice, peste 2 mil. tone de îngrășăminte chimice și peste 45 mii tone de pesticide. Suprafața amenajată pentru irigat va ajunge, la finele anului 1983, la aproape 2,8 mil. ha. Se vor executa lucrări de desecări pe o suprafață de 190 mii ha, lucrări de combatere a eroziunii solului pe 110 mii ha, lucrări agrofotoameliorative de afînare pe 270 ha, de scarificare pe 190 mii ha și de afînare adîncă pe mai mult de 180 mii ha.

Într-un spirit de înaltă responsabilitate și exigență, exprimîndu-și deplina adeziune la orientările și indicațiile cuprinse în Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, cadrele cu munci de răspundere și lucrătorii din agricultură, participanți la Conferința Națională a partidului, și-au exprimat hotărîrea de a se acționa cu fermitate pentru îndeplinirea tuturor sarcinilor stabilite. Printre preocupările prioritare se înscriu : folosirea completă și intensivă a fondului funciar, prin utilizarea în întregime a suprafețelor agricole din unitățile socialiste și a celor deținute de populație ; creșterea suprafeței arabile și limitarea strictă a scoaterilor de terenuri din circuitul agricol ; eliminarea oricăror forme de risipă, degradare ori folosire neeficientă a pămîntului. Este necesar să se ia toate măsurile pentru a asigura punerea în producție a fie-

cărui metru pătrat de pămînt ; fiecare locuitor al satelor și, în general, toți cei care dețin, sub o formă sau alta, o suprafață cît de mică de teren agricol trebuie să-l lucreze.

Se vor lua măsuri pentru ridicarea continuă a potențialului productiv al întregului fond funciar, prin executarea de lucrări de protecție, ameliorare, conservare și bună gospodărire a acestora, **organizarea în fiecare județ din zonele colinare a unor perimetre etalon** în care se vor aplica lucrări antierozionale (după modelul și sub îndrumarea Stațiunii centrale de cercetări Perieni) — rezultatele experiențelor urmînd să fie generalizate pe toate terenurile în pantă, așa cum prevede Programul de realizare în complex a lucrărilor de îmbunătățiri funciare, aprobat recent de Plenara Comitetului Central al partidului.

Se va acționa mai energic pentru efectuarea lucrărilor agricole în perioade optime cu respectarea riguroasă a tehnologiilor specifice fiecărei culturi, asigurarea semințelor din categorii biologice superioare și a densității optime a plantelor, aplicarea asolamentelor și a altor măsuri agrofitotehnice, gospodărirea judicioasă și administrarea diferențiată a îngrășămintelor naturale și chimice, efectuarea lucrărilor de combatere a dăunătorilor și buruienilor. Pînă în anul 1985 se va rezolva complet problema mecanizării agriculturii, inclusiv a recoltării porumbului și furajelor, ca urmare a dotării agriculturii cu noi mașini complexe și agregate care vor executa simultan mai multe lucrări ; paralel cu utilizarea cît mai eficientă a acestei dotări, vor fi luate măsuri severe pentru evitarea pierderilor și reducerea consumului de combustibili, carburanți și lubrifianți.

O preocupare prioritară pentru toți cei ce lucrează în agricultură va trebui să o constituie **îmbunătățirea radicală a activității din zootehnie** — sector în care s-au manifestat multe neajunsuri, mai cu seamă în ce privește asigurarea sporurilor de greutate la tăiere și a producțiilor animaliere prevăzute. Se impune să se acționeze stăruitor în direcția îngrijirii și furajării animalelor, a activității de selecție și reproducție, precum și a asistenței zooveterinare, pentru creșterea indicilor de natalitate, reducerea mortalităților și sacrificărilor de necesitate, sporirea greutăților la livrare.

În domeniul bazei furajere vor fi întreprinse acțiuni susținute pentru obținerea unei producții ridicate pe cele 1,2 milioane ha suprafață arabilă destinată cultivării cu plante de nutreț, a celor 4,5 milioane ha de pășuni și fînețe, precum și pentru folosirea a circa 3 milioane ha din păduri pentru pășunat, paralel cu reducerea consumurilor specifice de furaje și valorificarea integrală în hrana animalelor a produselor vegetale secundare. Realizarea programului de autoaprovizionare va asigura creșterea efectivelor la toate speciile, buna aprovizionare a populației cu carne, lapte, ouă și alte produse. În acest sens o contribuție sporită trebuie să aducă și gospodăriile populației. Așa cum a indicat secretarul general al partidului, este pe deplin posibil ca fiecare familie din mediul rural nu numai să producă cereale, legume, plante tehnice, furaje și fructe, ci să crească un număr mai mare de animale și păsări. **„Trebuie să luăm toate măsurile,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, ca fiecare gospodărie țărănească, gospodăriile membrilor cooperativelor agricole de producție, toți locuitorii satelor să își crească minimum necesar de animale pentru a-și asigura pe deplin consumul și a putea contracta și vinde la fondul de stat sau pe piață produse agroalimentare. Este necesar ca, în cîțiva ani, să facem astfel încît fiecare gospodărie sătească să aibă cel puțin o vacă cu lapte, să-și crească porci, oi, alte animale și păsări, pentru acoperirea deplină a necesităților de consum și pentru a dispune de produse suplimentare, în vederea valorificării prin contractare cu organizațiile economice sau pe piață".** În acest sens urmează să fie aduse îmbunătățiri și statutului cooperativelor agricole, în sensul de a da membrilor cooperatori posibilitatea de a crește, în gospodăriile proprii, un număr oricît de mare de animale.

Autoconducerea și autoaprovizionarea impun sarcini sporite organelor locale

CONFERINȚA NAȚIONALĂ A PARTIDULUI a adoptat în unanimitate Programul privind autoconducerea, autoaprovizionarea teritorială, pentru asigurarea populației cu produse agroalimentare, industriale și prestările de servicii în perioada 1983—1985. Programul are în vedere mai buna aprovizionare a populației în tot cursul anului, realizarea unei nutriții echilibrate a tuturor locuitorilor, pe baza unei structuri a consumului pe locuitor științific fundamentate, diferențiată după eforturile depuse în producție, după vîrstă, sex și specificul local al alimentației, în concordanță cu cerințele de menținere și îmbunătățire continuă a stării de sănătate.

Consumurile prevăzute sînt corelate cu cele cuprinse în programul unei alimentații raționale. Ideea centrală care se degajă cu claritate din programul adoptat o constituie întărirea răspunderii comunelor, orașelor și județelor în realizarea bunurilor de consum agroalimentare necesare. În fiecare județ trebuie să se asigure resursele necesare autoaprovizionării populației cu cereale, cartofi, legume, fructe, carne, lapte, ouă și alte produse pentru care dispun de condiții naturale și economice favorabile.

Consiliile populare, ca organe ale autoconducerii teritoriale, poartă întreaga răspundere pentru îndeplinirea integrală a sarcinilor de livrare la fondul de stat centralizat și pentru asigurarea fondului de consum județean. În acest scop programele de autoaprovizionare teritorială și de dezvoltare a agriculturii pentru fiecare comună, oraș, județ vor conține sarcini concrete privind producția, consumul propriu, livrările de produse la fondul centralizat și la fondul de consum. Pentru a se stimula creșterea producției agricole, care constituie baza consumului, s-a stabilit ca depășirile în producție obținute față de prevederile programelor să se constituie ca resursă suplimentară, care să fie utilizată potrivit legii. În condițiile în care se realizează depășirea greutății la tăiere sau a producției medii pe animal stabilite, reducerea mortalităților și creșterea indicilor de natalitate, sporul de producție se constituie ca resursă suplimentară pentru fondul de consum local. Sînt prevăzute și cantitățile de cereale necesare pentru a se asigura aprovizionarea populației care lucrează sau are domiciliul în mediul urban și în localitățile producătoare de cereale. Pentru populația din zonele de deal și munte, precum și din celelalte localități neproducătoare de cereale, necesarul de consum se va asigura în completare de la fondul de stat, producătorii din aceste zone avînd obligația de a produce și valorifica la fondul de stat cantități echivalente de cartofi, animale, produse animaliere și alte produse agricole specifice zonelor respective.

Documentele Conferinței Naționale a partidului acordă o importanță deosebită **creșterii mai accentuate a eficienței economice, ca factor de bază al dinamismului economic și al ridicării nivelului de viață al populației.** Agricultura — ca ramură de bază a economiei naționale — este chemată în acest cincinal să asigure sporirea producției în condiții de eficiență economică ridicate. Ea dispune de însemnate rezerve pentru utilizarea cît mai rațională a resurselor materiale și de forță de muncă, a căror valorificare poate contribui la creșterea mai accentuată a eficienței economice. Pentru realizarea acestui obiectiv va trebui să se acționeze în direcția reducerii ponderii cheltuielilor materiale, sporirii productivității muncii, creșterii eficienței utilizării fondurilor fixe, rentabilizării tuturor sectoarelor și produselor agricole.

În general, după cum s-a arătat la Conferință, se impune să se acționeze cu mai multă răspundere și să se întărească ordinea și disciplina în toate sectoarele agriculturii. Cooperatorii, specialiștii, toți oamenii muncii, toate consiliile de conducere și organele agricole trebuie să acționeze cu cea mai mare hotărîre pentru realizarea noii revoluții agrare.

Ovidiu POPESCU
director adjunct la Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

EXPORTUL ROMÂNESC ÎN FAȚA UNOR NOI EXIGENȚE

Politica de inovație la baza îndeplinirii planului de export

ÎNTRE problemele de mare însemnătate care au fost abordate la Conferința Națională, cele referitoare la export au ocupat un loc aparte. Realizarea unei balanțe comerciale active, acționîndu-se cu toată hotărîrea în vederea reducerii importurilor și sporirii exporturilor, creșterea competitivității mărfurilor românești constituie sarcini prioritare pentru îndeplinirea cu succes a planului cincinal. În acest cadru, întreprinderile din industria constructoare de mașini trebuie să-și intensifice eforturile pentru promovarea progresului tehnic, prin asimilarea în țară a mașinilor și utilajelor necesare economiei naționale, contribuind, totodată, cu produse de înalt nivel tehnic și competitivitate la dezvoltarea schimburilor economice externe.

În spiritul acestor exigențe, întreprinderea „Electrotimiș" Timișoara desfășoară în continuare acțiuni menite să-i consolideze locul pe care l-a obținut atît pe piața internă, cît și pe cea internațională prin realizarea unor produse de înaltă performanță, majoritatea în premieră în industria noastră electrotehnică.

FIRMA și marca de fabrică „Electrotimiș", la numai 10 ani de la crearea acestei întreprinderi timișorene specializată în producția de matrițe, scule și utilaje tehnologice pentru electrotehnică, se poate considera reprezentativă pentru nivelul tehnic ridicat și competitivitatea produselor realizate de industria noastră electrotehnică la ora actuală.

Dominantă în activitatea întreprinderii, a întregului colectiv de muncitori, tehnicieni și ingineri este preocuparea pentru promovarea noului, pentru introducerea în fabricație, cu curaj și responsabilitate, a noi și noi mașini și dispozitive, produse pentru prima dată în țară.

Cu un ritm mediu anual de înnoire a producției de circa 75 la sută (trei sferturi din nomenclatorul de fabricație se modifică anual), în special datorită producției de serie mică și unicat, „Electrotimiș" și-a propus realizarea a 3 obiective de bază :

1. **Contribuția la reducerea efortului valutar al țării, prin fabricarea unor variate mașini și echipamente care se aduceau anterior din import,** cum sînt : mașinile de prelucrat prin electroeroziune cu electrod masiv și filiform, mașinile de trefilat pentru industria electrotehnică, blocuri finisoare, instalații de fabricat hîrtie de mică, instalații de vulcanizat benzi transportoare și multe alte produse. Valoarea însumată a acestora, în intervalul de zece ani de cînd funcționează întreprinderea, echivalează cu o economie la importuri de circa 20 milioane de dolari.

2. **Participarea substanțială, prin utilajele și sculele realizate, la dezvoltarea unor noi capacități de producție** în industria electrotehnică, cum sînt : Întreprinderea de conductori electrici emailați Zalău, Întreprinderea de aparataj și motoare electrice Sf. Gheorghe, fabrica de acumulatoare și cea de cabluri din Bistrița — ca și din alte ramuri, de pildă : întreprinderile metalurgice din Beclean, Focșani, de autoturisme „Oltcit" Craiova ș.a. care la rîndul lor au devenit exportatoare pe piața internațională. În prezent, întreprinderea are ca sarcină să asimileze și să execute unele utilaje și matrițe necesare noilor capacități de producție ce se vor realiza la : Întreprinderea optică Timișoara, Întreprinderea de autoturisme Pitești, Întreprinderea de cinescoape București, Întreprinderea de sîrmă și produse din sîrmă Buzău ș.a. Mașinile și utilajele ce se vor fabrica la „Electrotimiș" în 1983 pentru noile capacități de producție la obiectivele menționate vor conduce la economii valutare pentru țară de peste 25 milioane de dolari.

3. **Creșterea an de an a exportului de utilaje și componente fabricate** pînă la circa **o șesime** (nivel stabilit pentru anul 1983) **din volumul total al producției marfă fabricate.**

De remarcat că toate aceste obiective vizează asigurarea, pe cale directă sau indirectă, de aport valutar, fie prin export propriu, fie prin exportul întreprinderilor dotate cu mașini și utilaje de înaltă calitate.

A participa la schimbul de valori materiale în cadrul diviziunii mondiale a muncii constituie, fără îndoială, un obiectiv de prestigiu și un criteriu de eficiență al fiecărei întreprinderi. Apreciem că, de asemenea, constituie o performanță tehnică deosebită a realiza în țară utilaje pentru noile capacități de producție prevăzute în programul de investiții, care vor asigura, în sistem de producție de mare serie, produse atît pentru nevoile interne, cît și pentru piața externă. În felul acesta înțelege colectivul de la „Electrotimiș", în frunte cu comuniștii, să răspundă sarcinilor trasate întreprinderilor industriale de către conducerea superioară de partid și de stat, de a valorifica cît mai bine și complet potențialul tehnic cu care a fost înzestrată întreprinderea.

Pentru realizarea produselor din nomenclatorul de fabricație, pe lîngă aportul inteligenței tehnice a inginerilor, muncitorilor și tehnicienilor unității, întreprinderea „Electrotimiș" colaborează pe un plan larg, pe bază de contracte, cu : Institutul politehnic „Traian Vuia" Timișoara, Institutul de cercetări și proiectări electrotehnice București, Universitatea din Timișoara, Institutul de cercetări pentru tehnologia construcțiilor de mașini București I.S.I.M. — Timișoara, I.P.A. București și alte institute. De asemenea,

---

EXPOZIȚIA REPUBLICANĂ DE DESIGN

Un factor indispensabil pentru ridicarea calității produselor

ACTUALA etapă de dezvoltare intensivă a economiei românești impune cu prioritate, pentru toate domeniile producției materiale, sarcina trecerii la o nouă calitate.

Expoziția republicană de design, deschisă recent în sala „Dalles" din Capitală, invită la o redefinire a calității producției prin prisma contribuției directe pe care designul o aduce în cele mai diferite ramuri economice — de la construcții de mașini pînă la jucării.

Importanța economică a designului a devenit pe plan mondial un lucru comun, deținerea cu prioritate a unor modele industriale (automobile, articole de modă, ambalaje, etc.) echivalînd ca valoare cu importante invenții tehnice.

Și în fapt este vorba tot de un proces inovațional, care nu se reduce însă la îmbunătățirea funcționalității produsului, ci și la „umanizarea lui", designul căutînd să anihileze cît mai mult contradicția „om-mașină".

Din aceleași materii prime, cu același consum de energie, prin intervenția designerului — așa cum dovedesc imaginile alăturate — se obțin produse de o calitate mult superioară proiectării clasice (inginerești) de produs.

Cheltuielile implicate de proiectarea de produse într-o viziune de design sînt practic neglijabile față de creșterea valorii unitare și totale a producției obținute.

Practica internațională, generalizată, de utilizarea pe scară largă, ca element de bază în strategia concurențială, a designului impune ca fiecare exportator din țara noastră, indiferent de domeniul producției materiale în care lucrează să-și apropie cunoștințele de design fie sub formă de consultanță, fie prin compartimente cu activitate permanentă, în funcție de diversificarea producției și ritmul de înnoire specific.

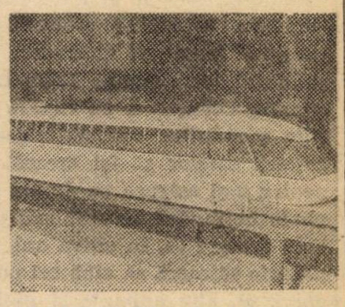

MAGNIBUS 002 — tren cu sustentație magnetică.

Design : arh. Ioan Popa ; arh. Vlad Calboreanu

AMPLU PROGRAM DE ACȚIUNE

Tabelul nr. 1

Caracteristici	ELER-01 și 02	D 400 Charmilles
Dimensiunea mesei de lucru	600x400 mm	600x400 mm
Cursele mesei	410x225 mm	450x225 mm
Precizia de deplasare în coordonate	0,01 mm	0,01 mm
Cursa automată a capului de lucru	200 mm	200 mm
Precizia de urmărire a adîncimii	0,01 mm	0,01 mm
Uzura electrodului	1%	1%
Rugozitatea minimă	Ra 1	Ra 1

nea, în realizarea noilor produse am beneficiat de colaborarea unor întreprinderi de prestigiu din țară. Altfel nici nu ar fi fost posibilă realizarea unor echipamente de complexitate tehnică ridicată, competitive pe plan extern și pentru prima dată fabricate în țară, așa cum sînt cele mai multe din produsele noastre. Tot pe baza sprijinului institutelor menționate a fost posibilă realizarea unor producții în regim de serie foarte mică și unicat, ceea ce, altfel spus, înseamnă înnoirea producției în fiecare an.

Pentru a da o imagine, fie și sumară, asupra dinamicii procesului de înnoire în întreprindere ne vom referi la geneza seriei de mașini de prelucrat prin electroeroziune, tehnologie de vîrf în construcțiile de mașini. În anul 1975 s-a introdus în fabricație prima mașină ELER-01, proiectată de I.C.T.C.M. București pe baza cercetărilor efectuate împreună cu I.C.P.E. București și Institutul politehnic „Traian Vuia" — Timișoara. Pe baza rezultatelor obținute în exploatare la beneficiari, în decursul anilor s-au adus acestei mașini continue îmbunătățiri de către colectivul de specialitate de la „Electrotimiș". Astfel, maistrul Gheorghe Nedescu, inginerii Cătălin Popescu, Henric Drobny și mulți alții și-au adus cu perseverență și dăruire contribuția la îmbunătățirea performanțelor mașinii, făcînd-o competitivă cu mașini produse de firme cu tradiție. În acest sens considerăm semnificativă compararea caracteristicilor mașinilor ELER-01 și 02, produse de „Electrotimiș", cu cele ale mașinii D 400, produse de firma Charmilles din Elveția (tabelul nr. 1).

În anul 1980 a fost introdusă în fabricație mașina de prelucrat prin electroeroziune cu electrod filiform și comandă numerică tip ELEROFIL-10. Proiectul a fost elaborat de I.C.T.C.M., în colaborare cu I.P.A. și I.C.P.E. București. La realizarea acestui proces dinamic de înnoire, o contribuție deosebită din partea întreprinderii „Electrotimiș" au adus colectivele de specialiști conduse de inginerii Dinu Badea, Gheorghe Nani, Henric Drobny și șeful de echipă Gheorghe Drăgan. Caracteristicile mașinii ELEROFIL-10, fabricată la „Electrotimiș" și ale mașinii „DEM-25" AGIE, fabricată în Elveția, sînt redate în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Caracteristici	ELEROFIL-10	DEM 25 AGIE
Dimensiunea maximă a piesei de prelucrat	570x475x 80 mm	570x475x 80 mm
Cursele pe direcțiile „x" și „y"	250x250 mm	250x250 mm
Mărimea pasului de erodare	0,001 mm	0,001 mm
Corecția de traiectorie	± 0,999 mm	± 0,999 mm
Ciclul de funcționare	automat	automat
Rugozitatea minimă	Ra 2	Ra 2

Ca dovadă a performanțelor ridicate ale produselor fabricate de „Electrotimiș", la expoziția Electro '82 de la Moscova (iulie 1982), mașina de prelucrat prin electroeroziune cu electrod filiform ELEROFIL-10 a fost premiată cu „Diploma de participare activă", iar la Tîrgul internațional București, din toamna acestui an, produsele au fost apreciate atît de specialiștii întreprinderilor industriale din țara noastră, cît și de reprezentanți ai firmelor străine, prezenți la tîrg. Bunăoară, mașina de prelucrat prin electroeroziune cu electrod masiv tip ELER-2,1, a cărei producție de serie este pregătită, a fost deja solicitată de 4 întreprinderi din țară (care în acest fel vor înlocui importul în valută liber convertibilă) și a stîrnit, totodată, interesul unor firme străine.

În vederea onorării exemplare a contractelor și sarcinilor de export pe anul 1983, specialiștii de la „Electrotimiș", împreună cu întreprinderile de comerț exterior de specialitate „Electronum" și „Tehnoimportexport", urmăresc săptămînal realizarea unui program complex de măsuri, atît comerciale cît și tehnico-productive. Acestea se referă la desfășurarea unui program sistematic de ofertare, în care producătorul, adică întreprinderea noastră, este un participant activ în ceea ce privește asigurarea documentației tehnice, a materialelor pentru tipăriturile publicitare, asistență în tratarea aspectelor tehnice de producție-execuție, adaptări ale produselor. În etapa ulterioară încheierii fiecărui contract cu beneficiarii externi organizăm colective și întocmim grafice de lucru pe fiecare compartiment al întreprinderii, pentru a urmări desfășurarea producției pentru export, modul în care decurg asimilarea noilor produse, realizarea adaptărilor solicitate de parteneri.

Cu măsurile luate pînă în prezent și bazați pe realizările din acest an, în contextul preocupărilor majore ale colectivului de oameni ai muncii din întreprinderea noastră pentru îndeplinirea sarcinilor ce decurg din documentele Conferinței Naționale a P.C.R., considerăm că dispunem de toate condițiile necesare pentru a ne onora la scadență obligațiile contractuale asumate la export, iar prin contracte pe anul viitor, vom mări în continuare contribuția noastră la promovarea exporturilor țării.

Marin TĂNASE
director adjunct al întreprinderii „Electrotimiș" Timișoara

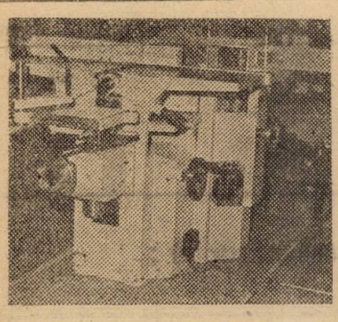

Utilaj multifuncțional de prelucrare a lemnului
Design + analiza valorii : Colectiv coordonat de ing. Ion Olaru

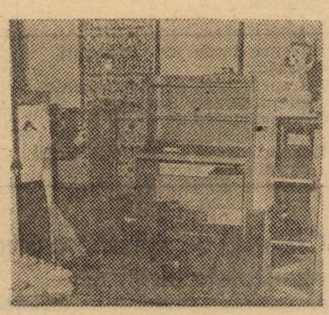

Mobilier pentru cameră de copii
Design: Valentina Ionescu, Mircea Bivolaru

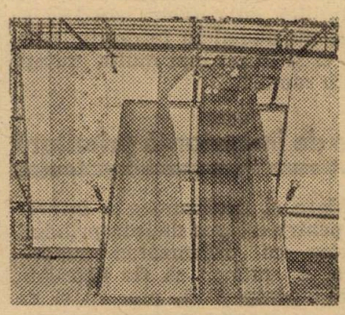

Tesături ale Întreprinderii textile Dunăreana
Design : Daniela Cosac, Cesarina Stenghel

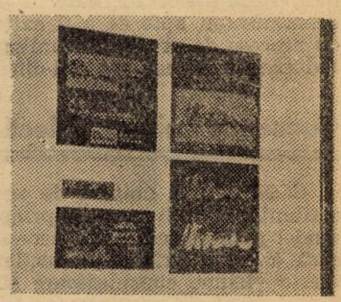

Model pentru marcă de fabrică
Beneficiar : Întreprinderea NIVEA Brașov

Fotografii : Nicolae STELEA

ORGANIZAREA PRODUCȚIEI ȘI A MUNCII — LA NIVELUL DOTĂRII TEHNICE A ÎNTREPRINDERILOR

DOCUMENTELE PROGRAMATICE de excepțională însemnătate ale Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român au pus un accent deosebit pe principala coordonată a dezvoltării intensive a economiei și societății românești în următorii ani — **valorificarea deplină și cu eficiență maximă a resurselor materiale, tehnice și umane.** În Raportul prezentat Conferinței Naționale — magistrală jalonare științifică, realistă a direcțiilor și căilor de urmat pentru accelerarea procesului de trecere a României socialiste în rîndul țărilor cu o dezvoltare economică medie — secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** sublinia :

„În înfăptuirea obiectivului trasat de Congresul al XII-lea privind realizarea unei noi calități a muncii și vieții, este necesar să acordăm o atenție deosebită creșterii productivității muncii sociale. Pe baza bunei organizări a producției și muncii, a mecanizării și automatizării, a folosirii metodelor moderne în toate sectoarele de activitate, trebuie să obținem o creștere substanțială a productivității muncii, propunîndu-ne ca pînă la sfîrșitul acestui cincinal să ajungem din urmă cîteva din țările dezvoltate".

Abordînd acest obiectiv de maximă însemnătate pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, trebuie să avem în vedere că economia noastră în ansamblu, industria îndeosebi, dispun de o bază tehnică modernă, peste 80 la sută din fondurile fixe existente în prezent fiind realizate în ultimii 15 ani. Esențial este acum aspectul **calitativ,** al **modului în care este folosită dotarea actuală.** Pe bună dreptate aprecia secretarul general al partidului că dacă în primii doi ani ai cincinalului s-ar fi lucrat cu mai multă răspundere, dacă s-ar fi acordat mai multă atenție folosirii mijloacelor de care dispune societatea noastră, s-ar fi realizat o creștere mult mai puternică a economiei naționale.

O astfel de creștere, care să ne aducă în timp cît mai scurt la un nivel competitiv cu orice economie dezvoltată, este condiționată într-o măsură determinantă de rezolvarea pe baze științifice a problemelor **organizării conducerii, producției și muncii** — probleme a căror sferă devine tot mai cuprinzătoare și față de care se pun, astăzi, exigențe tot mai înalte. Din acest punct de vedere, o importanță aparte prezintă **acumularea unei experiențe avansate proprii în domeniul organizării,** adecvată specificului, posibilităților și obiectivelor economiei românești, **studierea și generalizarea sistematică a acestei experiențe,** pentru a aduce toate întreprinderile la nivelul celor fruntașe, pentru a crea și consolida capacitatea de a soluționa rapid și cu forțele proprii problemele.

În legătură cu aceasta, doresc să insist asupra experienței cu deosebită valoare de exemplu, pe care o constituie acțiunea de **organizare a unor întreprinderi industriale ca unități model** — acțiune demarată în 1979, la inițiativa secretarului general al partidului și asupra rezultatelor căreia se pot desprinde, în momentul de față, concluzii elocvente. Ea a avut în vedere stabilirea celor mai adecvate și eficiente direcții, căi, mijloace care să asigure organizarea superioară a conducerii, a producției și a muncii în condițiile actuale, corespunzător stadiului atins în dezvoltarea economiei noastre socialiste și selecționarea, pe baza rezultatelor obținute, a soluțiilor cu caracter specific și generalizator, apte de a fi extinse nu numai în întreprinderile cu procese de producție similare, ci și în cît mai multe unități industriale din ramură sau din alte ramuri.

Concepție unitară, obiective de importanță prioritară

CONCEPȚIA unitară de abordare și desfășurare a tuturor acțiunilor ce trebuiau întreprinse pentru crearea de întreprinderi model a ținut seama de necesitatea ca organizarea superioară a conducerii, a producției și a muncii să fie abordată într-o viziune cuprinzătoare și în perspectivă, precum și de largul front de probleme ce trebuiau atacate în toată diversitatea și specificitatea lor. De asemenea, pentru obținerea unor soluții cu înalt grad de generalizare și aplicabilitate, s-a urmărit ca unitățile respective să se diferențieze între ele în ce privește apartenența de ramură (subramură) industrială, amplasarea în teritoriu, caracterul producției lor (de la serie mare la serie mică și diversificată), complexitatea produselor, procesele tehnologice și dotarea cu mijloace de muncă, gradul de dotare cu tehnică de calcul electronică și de folosire a acesteia în gestiune, în conducerea proceselor de producție și în proiectarea constructivă și tehnologică a produselor, iar organizarea conducerii, producției și muncii la data începerii acțiunii să se situeze la un nivel mediu.

Într-o primă etapă s-a optat pentru organizarea ca model a 4 unități : **Întreprinderea de elemente de automatizare București, Întreprinderea de rulmenți Brașov, Întreprinderea de stofe „Dorobanțul" Ploiești, Întreprinderea de materiale de construcții Deva.** Pe baza rezultatelor obținute, într-o a doua etapă, acțiunea a fost extinsă la încă 20 de unități industriale, urmînd ca, în raport cu concluziile reieșite, să se treacă la generalizarea pe întreaga industrie.

Obiectivul general al acțiunii în unitățile model a fost definit astfel : **„utilizarea superioară a potențialului tehnic, material, uman și financiar de care dispun întreprinderile, pentru creșterea accentuată a eficienței economice a întregii activități".** Pentru realizarea lui s-a impus și stabilirea următoarelor **obiective derivate :**

- **ridicarea substanțială a nivelului tehnic și calitativ al produselor și al tehnologiilor de fabricație.** Aceasta necesita în primul rînd rezolvarea următoarelor probleme de bază : proiectarea, reproiectarea și modernizarea produselor, perfecționarea tehnologiilor de fabricație, dezvoltarea activității de autoutilare ;
- **creșterea mai accentuată a productivității muncii și folosirea mai bună a personalului muncitor.** În afara factorilor de influență pozitivi rezultînd din primul obiectiv derivat, aceasta impunea în mod deosebit : asigurarea continuității proceselor de producție pe întregul flux de fabricație, utilizarea mai bună a capacităților de producție, folosirea judicioasă a personalului muncitor, introducerea și dezvoltarea sistemelor de prelucrare automată a datelor.

Sub conducerea Consiliului Organizării Economico-Sociale, în toate cele 4 întreprinderi au fost constituite **colective de lucru pe probleme specifice,** în principal din personalul existent, urmărindu-se intensificarea efortului propriu de gîndire și de mobilizare a energiilor creatoare ; au participat, de asemenea, specialiști din ministerele și centralele tutelare, din institute de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică de profil, din instituții de învățămînt superior, Academia „Ștefan Gheorghiu", cabinetele teritoriale de organizare.

În faza următoare s-a efectuat **analiza-diagnostic** (globală și detaliată pe domenii de activitate) a fiecăreia din cele 4 întreprinderi, în raport cu situația existentă și în perspectiva dezvoltării pînă în 1985 ; au fost elaborate apoi **programe unice de măsuri,** desfășurate în timp, pe fiecare întreprindere și colectiv de lucru în parte, determinîndu-se totodată resursele materiale și financiare necesare realizării lor. Aceste programe au avut un caracter deschis, urmărindu-se îmbogățirea și îmbunătățirea lor permanentă (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Unitatea	Nr. de măsuri cuprinse în programele unice	
	inițial	final
Întreprinderea de rulmenți Brașov	188	200
Întreprinderea de elemente de automatizare București	146	157
Întreprinderea de stofe „Dorobanțul"-Ploiești	65	83
Întreprinderea de materiale de construcții Deva	51	57

Criteriul de apreciere a valorii măsurilor : rezultatele obținute

VIABILITATEA ansamblului de măsuri stabilit este reflectată în rezultatele obținute. Astfel, pe linia asimilării, reproiectării și modernizării produselor, în perioada iulie 1979—iulie 1982 s-a înregistrat o dinamică ascendentă și continuă, crescînd substanțial ponderea produselor noi și modernizate în valoarea producției marfă (tabelul nr. 2).

Efectul economic obținut prin asimilarea de noi produse,

Tabelul nr. 2

Unitatea	Nr. produse noi asimilate	Ponderea în valoarea producției marfă a produselor noi și modernizate (%)		
		1980	1981	1982
Întreprinderea de rulmenți Brașov	466	62	77,7	90
Întreprinderea de stofe „Dorobanțul" Ploiești	535	33,5	34,2	39,4
Întreprinderea de elemente de automatizare București	52	30	59	80

reproiectarea și modernizarea celor existente s-a concretizat în reducerea efortului valutar, a consumurilor de materii prime, materiale și energie, creșterea gradului de valorificare a materialelor, mărirea competitivității la export.

De exemplu, prin asimilarea a 122 tipuri de rulmenți și cuzineți, întreprinderea de specialitate din Brașov a contribuit la reducerea importurilor pe ansamblul economiei cu peste 45 milioane de lei valută liber convertibilă și peste 9 milioane de lei valută clearing țări socialiste și și-a mărit cu 37,5 la sută producția destinată exportului ; introducerea în fabricație a produselor noi la „Dorobanțul" Ploiești a permis diminuarea importurilor cu peste 3 milioane de lei valută liber convertibilă și peste 600 mii de lei valută CTS. Reproiectarea și modernizarea produselor a avut ca efect : la întreprinderea brașoveană (pentru 198 tipuri de rulmenți) — o economie absolută de metal de 200 t/an și o reducere a manoperei directe echivalentă cu o economie relativă de 150 persoane ; la „Dorobanțul" — o economie de 1 392 t materii prime textile ; la Întreprinderea de elemente de automatizare București — scăderea consumului de metal cu 38 la sută (de la 1,585 la 0,981 t/milion lei producție).

Perfecționarea tehnologiilor de fabricație, extinderea mecanizării și automatizării proceselor de producție au avut, de asemenea, repercusiuni directe foarte favorabile în **creșterea productivității muncii și reducerea consumurilor de materiale, manoperă și energie.**

Dintre tehnologiile performante aplicate la Întreprinderea de rulmenți Brașov pot fi menționate : matrițarea fără bavură și extrudarea la rece a inelelor de rulmenți pe prese automate cu transfer (rezultînd o creștere a productivității muncii cu 26 la sută și o economie de metal de 170 t/an), tratamentul termochimic de nitrurare la temperatură joasă a coliviilor cu ace pentru rulmenții de autovehicule (care a mărit cu 40 la sută durabilitatea acestora), înlocuirea procesului de ambutisare din tablă cu procedeul de sudare din bandă la execuția coliviilor de rulmenți tip bucșe (măsură care a mărit de peste 30 de ori productivitatea muncii la realizarea acestui reper), realizarea prin autodotare a unui centru de prelucrări pentru execuția coliviilor de rulmenți oscilanți (înlocuind 4 prese clasice, acesta a mărit de peste 500 de ori productivitatea muncii) ; pe ansamblu, perfecționarea tehnologiilor de fabricație la această unitate asigură creșterea productivității fizice cu 10,6 la sută, o economie relativă de personal de 513 oameni și reducerea consumurilor anuale cu 470 t metal, 4 400 tcc combustibil și 3 000 MWh energie electrică.

La Întreprinderea de materiale de construcții Deva, perfecționarea tehnologiilor s-a concretizat în importante economii de materiale, combustibili și energie, creșterea productivității muncii prin scăderea consumului de timp la fabricarea panourilor prefabricate de la 14,4 la 13,2 ore/mc, reducerea manoperei cu 30 la sută la elementele din beton precomprimat și cu 39 la sută la vată minerală în comparație cu mediile realizate pe centrala industrială tutelară (pe această bază, necesarul de personal a fost diminuat cu 334 muncitori, din care 120 indirect productivi, redistribuiți la o nouă capacitate de producție din întreprindere), micșorarea consumurilor de combustibili cu 33 la sută la fabricarea precomprimatelor și cu 29 la sută la execuția tuburilor din beton. La Întreprinderea de elemente de automatizare București, îmbunătățirea tehnologiilor de prelucrare și montaj la 70 de produse, a condus la o creștere a productivității muncii cu peste 14 la sută, reducerea cheltuielilor de producție cu 4 milioane de lei și eliberarea pentru alte activități a 21 la sută din muncitorii direct productivi.

Ca element important al progresului tehnic, **dezvoltarea activității de autodotare** a adus o contribuție de seamă la creșterea eficienței economice a unităților model.

La Întreprinderea de rulmenți Brașov, pînă la jumătatea acestui an au fost realizate prin autoutilare 284 de mașini și utilaje (centre de prelucrare, linii de transfer, strunguri automate, cuptoare de tratamente termice etc.), rezultînd o economie de peste 30 mil. lei valută, iar la Întreprinderea de elemente de automatizare București, prin punerea în funcțiune a unor linii semiautomate de implantat componente electronice, a aparaturii de testare automată a plachetelor circuitelor imprimate și a altor dotări concepute și executate cu forțe proprii, s-a obținut o economie la cheltuielile de producție de peste 10 mil. lei.

Realizări deosebite pot fi semnalate și în **organizarea rațională a fluxurilor de fabricație, a transportului intern, manipulării și depozitării.**

Reorganizarea fluxurilor de fabricație la 4 linii tehnologice pentru prefabricate din beton armat de la Întreprinderea de materiale de construcții Deva a determinat sporuri de producție de 6 300 mc/an. La Întreprinderea de rulmenți Brașov, prin reamplasarea utilajelor, mecanizarea transporturilor interoperaționale etc. la tratamentul termic secundar al bilelor mici din oțel inoxidabil s-a obținut creșterea productivității cu 45 la sută ; la strungărie, legarea în linie de transfer a strungurilor monoax executate prin autodotare (înlocuind un import de 4,2 mil. lei valută), a dus la creșterea productivității muncii cu 30 la sută, iar la secția role, prin introducerea liniilor automate de transfer productivitatea muncii și volumul producției s-au mărit cu peste 25 la sută. În cadrul Întreprinderii de elemente de automatizare din București, prin reorganizarea montajului pe linii tehnologice specializate pe grupe de produse, s-a înregistrat un spor de 6 la sută al productivității muncii, iar prin raționalizarea unor spații de depozitare și circulație, suprafața productivă a crescut cu 1 200 mp.

Soluții eficiente au fost aplicate și în **dezvoltarea poliservirii mașinilor**, cu rezultate bune oglindite în **asigurarea continuității proceselor de producție, reducerea personalului direct productiv și creșterea productivității muncii.**

La întreprinderea „Dorobanțul" Ploiești, zona de servire de către un muncitor la mașinile de repieptănat și de spălat a crescut în medie cu 25—50 la sută, ceea ce echivalează cu o economie de 33 muncitori productivi ; indicele de poliservire la Întreprinderea de rulmenți Brașov a crescut de la 1/1,73 la 1/1,83 om/mașini, reducîndu-se necesarul de forță de muncă calificată cu 30 de persoane.

În acțiunea de organizare model a celor 4 întreprinderi, **introducerea, aplicarea și dezvoltarea produselor informatice în gestiune și proiectare** a constituit o preocupare majoră.

Astfel, la Întreprinderea de rulmenți Brașov au fost introduse 15 aplicații informatice vizînd conducerea unor activități (planificare, aprovizionare, desfacere, financiar-contabilitate, întreținere-reparații ș.a.), ca și fabricația bilelor de rulmenți (normarea stocurilor pe dimensiuni și toleranțe, programarea producției pe baza variației stocurilor de bile pe toleranțe de montaj) — realizîndu-se o creștere a producției în secția de montaj cu 30 la sută și o economie de 50 de persoane. La „Dorobanțul" — Ploiești, aplicațiile informatice au condus la reducerea consumurilor specifice (prin măsurile de corectare a cantității de fir folosită pe metru liniar de țesătură crudă, utilizîndu-se datele furnizate de calculator referitoare la abaterile de la greutatea prescrisă a țesăturilor crude) și la îmbunătățirea calității producției (prin urmărirea zilnică a calității țesăturilor pe faze de fabricație, tipuri de utilaje, cauze de defecte etc.) ; de asemenea, datorită urmăririi zilnice a producției în secțiile de filatură și țesătorie cu ajutorul teleprelucrării și prin obținerea datelor în tip real, s-au putut lua operativ măsuri corective, ceea ce a contribuit la creșterea producției cu peste 2,5 milioane lei/an (creîndu-se și posibilitatea unei economii relative de 41 de persoane)

În ceea ce privește **folosirea judicioasă a personalului muncitor**, în afara rezultatelor menționate privind economia de personal direct și indirect productiv, redistribuit în alte activități productive, s-au urmărit îmbunătățirea organizării și mai buna delimitare a atribuțiilor și răspunderilor ce revin personalului TESA. Au fost întărite compartimentele de concepție și producție, prin redistribuirea personalului, îndeosebi a celui cu pregătire tehnică superioară, astfel încît personalul de conducere, administrație și funcționari reprezintă 3,0 la sută la Întreprinderea de rulmenți Brașov, 2,9 la sută la „Dorobanțul" — Ploiești și la Întreprinderea de materiale de construcții Deva — ponderi situate sub media pe subramurile respective.

Unele concluzii

● SOLUȚIILE elaborate, căile, metodele și tehnicile utilizate la cele 4 întreprinderi au permis stabilirea a **77 de măsuri generalizabile**, dintre care 18 pentru unități cu profil de producție similar, 48 pentru alte întreprinderi din sistemul centralelor tutelare și 11 pentru ansamblul subramurilor respective.

● Finalizarea acțiunii de organizare a unităților model reclamă **intensificarea extinderii și generalizării tuturor măsurilor pozitive rezultate**, astfel ca toate întreprinderile din economie să se poată situa la nivelul acestor unități.

● Acțiunea de organizare superioară a conducerii, producției și muncii trebuie să aibă un **caracter continuu, să fie în permanentă concordanță cu noile condiții din economie și în pas cu noile cuceriri ale științei și tehnologiei.**

Acțiunea a demonstrat o dată mai mult că **antrenarea în mai mare măsură a efortului propriu al întreprinderilor socialiste, organizarea superioară a producției și a muncii amplifică efectele economice ale introducerii progresului tehnic.**

Stelian GRINDEANU

CREȘTEREA EFICIENȚEI ÎN ÎNTREAGA ACTIVITATE ECONOMICĂ

LUCRĂRILE Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român, axate pe probleme majore ce vizează continua dezvoltare economico-socială a țării, au reliefat pregnant rolul dezvoltării de tip intensiv. În acest cadru o atenție deosebită a fost acordată posibilităților de economisire a muncii sociale, de reducere a costurilor de producție, ca una din modalitățile concrete de dezvoltare eficientă a economiei românești, de diminuare a influențelor pe care criza economică mondială le exercită asupra economiei noastre.

La Conferința Națională a partidului s-au adoptat programe de importanță majoră pentru dezvoltarea economico-socială a țării noastre în perspectiva imediată, și anume: programul de reducere suplimentară a consumurilor de materii prime, materiale și energie pentru anul 1983; programul pentru intensificarea recuperării și valorificării resurselor materiale refolosibile, pieselor și subansamblelor uzate și a resurselor energetice secundare în anul 1983; programul privind creșterea productivității muncii, organizarea și normarea științifică a producției și a celorlalte activități. Pe baza acestor programe s-a elaborat și programul pentru reducerea costurilor și a cheltuielilor materiale în perioada 1983—1985, perfecționarea sistemului de planificare, evidență și calculare a costurilor de producție și de stabilire a prețurilor. Prevederile tuturor acestor programe converg în direcția economisirii muncii sociale, a reducerii costurilor și cheltuielilor materiale pe unitatea de produs, problemă majoră în etapa actuală. Dealtfel, planul național unic pe anul 1983, aprobat recent de Marea Adunare Națională, a urmărit în construcția sa, soluții cu eficiență sporită în domenii de importanță hotărîtoare pentru progresul nostru economic. Avem în vedere obiectivele ce urmăresc reducerea la maximum a consumului cantitativ al factorilor de producție, punerea în valoare a laturilor de ordin calitativ și sporirea mai accentuată a eficienței în toate domeniile de activitate, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției, creșterea competitivității paralel cu lărgirea bazei proprii de materii prime și energetice, dezvoltarea intensivă a agriculturii și promovarea în continuare a unei politici ferme de gospodărire rațională și valorificare superioară a materiilor prime și energiei.

Reducerea costurilor pe unitatea de produs

COSTURILE DE PRODUCȚIE constituie factorul hotărîtor al creșterii eficienței economice. Ca indicator sintetic-calitativ al planului național unic, nivelul costurilor de producție reflectă gradul de gospodărire a fondurilor de producție în întreprinderi și centrale, determină mărimea rentabilității produselor și constituie criteriul hotărîtor al mărimii prețurilor de producție, de livrare și cu amănuntul. Activitatea pentru reducerea costurilor de producție și a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs constituie, totodată, o acțiune pentru sporirea și creșterea nivelului de trai, pentru dezvoltarea economico-socială a țării. **„Trebuie să acționăm cu toată fermitatea**, se subliniază în Raportul prezentat la Conferința Națională de tovarășul **Nicolae Ceaușescu, pentru creșterea mai puternică a produsului social, a venitului național, pentru reducerea ponderii cheltuielilor materiale, creșterea producției nete, a venitului național — singura cale de asigurare a mijloacelor necesare dezvoltării societății și ridicării bunăstării poporului".**

În primii doi ani ai cincinalului s-a obținut în industria republicană, grație eforturilor de reducere a costurilor, **un volum cumulat estimativ de circa 40 miliarde lei economii, din care peste 25 miliarde lei economii din reducerea cheltuielilor materiale.** În transporturi, cheltuielile la 1 000 lei venituri vor fi mai mici cu aproape 8 lei/1 000 lei venituri față de 1980, iar în agricultura de stat, în condițiile anului agricol bun pe care l-am încheiat, cheltuielile vor fi reduse cu peste 90 lei la 1 000 lei producție marfă.

Rezultatele obținute sînt efectul eforturilor depuse de colectivele de oameni ai muncii din întreprinderi și centrale pentru reducerea consumurilor specifice, valorificarea superioară a materiilor prime, creșterea productivității muncii și, în general, pentru gospodărirea cu eficiență sporită a fondurilor de producție. Eliberarea fondului de retribuire în funcție de producția netă a stimulat amplificarea efortului pentru creșterea aportului fiecărei unități la creșterea venitului național și a determinat o preocupare sporită pentru reducerea cheltuielilor materiale.

Cu toate rezultatele pozitive obținute pe ansamblul industriei, este de subliniat că în unele subramuri industriale prevederile cincinalului în domeniul reducerii costurilor nu au fost îndeplinite, înregistrîndu-se rămîneri în urmă în industria energiei electrice și termice, industria minieră, industria metalurgică, industria lemnului și materialelor de construcții. Realizările puteau fi mai bune dacă nu acționau o serie de factori cu efect nefavorabil asupra nivelului costurilor totale și materiale: s-a înregistrat un volum de rebuturi cu mult peste limitele admisibile, s-au pus în funcțiune cu întîrziere unele capacități de producție la care se sconta a se obține produse cu cheltuieli mai reduse, concomitent cu nerealizarea parametrilor proiectați la o serie de obiective noi, nu s-a îndeplinit producția fizică și valorică la nivelul și structura prevăzută prin plan.

Unele conduceri de întreprinderi și centrale, prin obiectivele care și le-au prevăzut în planul tehnic, nu au sprijinit în mod corespunzător acțiunea de reducere a costurilor prin măsuri tehnice și tehnologice. De asemenea, nu au fost aduse la îndeplinire în toate întreprinderile indicațiile privitoare la promovarea unor metode evoluate de planificare, calculare și evidență a costurilor (normativă, standard, cost-oră-mașină), care să permită urmărirea operativă a realizărilor și luarea în timp util a măsurilor pentru înlăturarea neajunsurilor. Sînt și situații care relevă că unele conduceri de întreprinderi și centrale nu s-au îngrijit pentru încadrarea corespunzătoare a compartimentelor de costuri cu cadre tehnice și economice cu experiență, precum și de creșterea nivelului profesional al cadrelor existente.

Ținînd seama de toate acestea și de prevederile din programele amintite în legătură cu reducerile suplimentare de consumuri și intensificarea revalorificărilor și recuperărilor de materii prime și materiale, la Conferința Națională s-au adoptat hotărîri pentru reducerea mai accentuată a costurilor de producție și a cheltuielilor materiale (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

— miliarde lei —

	Volum economii față de 1982		
	1983	1984	1985
Prevederi din plan	15,7	26,3	44,2
Rezultate în urma Conferinței Naționale	25,4	58,5	93,7
Reducere suplimentară	**9,7**	**32,2**	**49,5**

Ca atare, pe **întreaga perioadă 1983—1985 urmează a se obține peste 91 miliarde lei economii,** contribuindu-se astfel la sporirea beneficiilor, a venitului național, la dezvoltarea economico-socială pe mai departe a țării noastre. Din acest volum de economii, peste 88 mld. lei reprezintă economii la cheltuielile materiale, partea principală revenind industriei republicane (peste 63 mld. lei). Amplificarea eforturilor de reducere a costurilor materiale pe produs se concentrează îndeosebi în industria constructoare de mașini, metalurgie, chimie, ușoară, prelucrarea lemnului și materiale de construcții.

În industria republicană factorii principali pe seama cărora urmează să se materializeze volumul de economii materiale în perioada 1983—1985 sînt redați în tabelul nr. 2.

AMPLU PROGRAM DE ACȚIUNE

Tabelul nr. 2
— miliarde lei —

	1983	1984	1985	Cumulat 1983—1985
Total economii materiale suplimentare	6,6	23,8	33,1	63,5
din care pe seama:				
— reducerii consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili și energie	5,5	15,5	20,0	40,5
— creșterii gradului de valorificare	0,8	4,0	7,5	12,3
— extinderii utilizării materialelor refolosibile	0,5	1,1	1,6	3,2
— îmbunătățirii structurii producției, optimizării transporturilor, raționalizării cheltuielilor de aprovizionare-tehnico-materială etc.	0,3	3,2	4,0	7,5

Esențialul constă acum în elaborarea de soluții care — cuprinse în programe concrete pe ramuri și subramuri, pe ministere, centrale și întreprinderi — să fie urmărite cu deosebită grijă în aplicare, să fie ca atare materializate, astfel încît **economiile proiectate să devină efective.**

Modalități și căi de economisire

REDUCERILE SUPLIMENTARE ale costurilor și cheltuielilor materiale pe unitatea de produs trebuie să se bazeze în mod hotărîtor pe **soluții tehnice și tehnologice.** Toate obiectivele înscrise în planurile tehnice ale întreprinderilor și centralelor vor trebui axate cu precădere pe soluționarea sarcinilor de reducere a costurilor și cheltuielilor materiale și de creștere a eficienței economice, cuantificîndu-se efectul economic în vederea acoperirii integrale a volumului de economii suplimentare rezultate din sarcinile stabilite.

Ținînd seama că procesul economisirii muncii sociale începe încă din **faza de proiectare** a produselor și tehnologiilor, este necesar ca toate institutele de cercetare științifică și inginerie tehnologică, sub îndrumarea nemijlocită a ministerelor și Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, să-și concentreze eforturile pentru îmbunătățirea radicală a documentațiilor tehnice care stau la baza asimilării produselor noi și reproiectării celor existente, astfel încît să se asigure parametrii constructivi și funcționali competitivi pe plan mondial, punînd accentul pe consumuri raționale pe unitatea de valoare de întrebuințare. În întreprinderi și centrale va trebui pus un accent deosebit pe stimularea **activității de inovații și raționalizări,** astfel încît pe această cale să se asigure valorificarea potențialului creativ al muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor și o parte din volumul de economii suplimentare prevăzut.

Deoarece prin costuri, în perioada 1983—1985 se asigură pentru finanțarea cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic peste 25 miliarde lei, se impune ca acest important efort financiar să fie orientat spre înfăptuirea obiectivelor tehnice și tehnologice care contribuie substanțial la realizarea economiilor suplimentare prevăzute în program.

Principalele direcții de acțiune pe ramurile și subramurile economiei naționale pentru reducerea costurilor și cheltuielilor materiale pe unitatea de produs sînt:

— **în industria metalurgică:** promovarea acțiunilor menite să sporească coeficientul de scoatere la metal de la 81,5%, cît se prelimină în 1982, la 86,0% în 1983. Totodată, se are în vedere creșterea ponderii oțelului turnat continuu, valorificarea șutajelor, îmbunătățirea produselor refractare și a prafurilor de turnare a oțelului, ridicarea calității generale a produselor siderurgice;

— **în industria constructoare de mașini:** reproiectarea unor produse, asimilarea de produse noi competitive, reducerea consumului de cupru și plumb la reproiectarea produselor trefilate sau cablate din cupru, optimizarea folosirii înlocuitorilor, extinderea recuperării și refolosirii unor materiale, optimizarea proceselor de debitare și a loturilor de fabricație, organizarea științifică a producției și a muncii;

— **în industria chimică:** modernizarea unor tehnologii de fabricație (amoniac GIAP — Piatra Neamț, halele de electroliză 7—8 Slatina, oxoalcooli, celofibră Brăila etc.), accentuarea recuperărilor de produse secundare (etilena din gaze reziduale de la clorurare etilenă, cauciucul sintetic nepresat de la instalația de cauciuc Borzești, clorura de calciu fulgi din rezidiile de la sodă), elaborarea unor tehnologii noi pentru valorificarea substanțelor utile — Cu, Sn, Pb, Zn — din deșeuri și cenuși cuprozincoase, precum și din apele reziduale (Copșa-Mică, Baia Mare și Zlatna), reducerea mai accentuată a unor consumuri specifice și îndeosebi energetice;

— **în industria lemnului și materialelor de construcții:** reproiectarea mobilierului precum și a accesoriilor folosindu-se plăci și cherestea cu grosimi reduse, materiale superioare pentru tapițerii și finisare mată, extinderea producției și utilizării prefabricatelor și semifabricatelor în locul cherestelei-standard, creșterea proporției de recuperare și refolosire a celulozei din apele reziduale și a hîrtiilor și cartoanelor uzate, reducerea gramajelor hîrtiei și cartoanelor în favoarea creșterii suprafețelor acestora, reducerea în continuare a producției de ciment pe procedeul umed, folosindu-se la maximum capacitățile existente de fabricație pe procedeul uscat, eliminarea completă a combustibililor primari la uscarea cărămizilor ceramice și produselor din vată minerală, îmbunătățirea structurii materialelor de construcții prin promovarea blocurilor cu agregate ușoare și produselor hidroizolatoare care înglobează consumuri energetice reduse etc.;

— **în industria ușoară:** realizarea de noi articole de țesături tip bumbac din amestec de fibre de poliester cu celofibră, din fire de finețe mărită și cu desimi mai mari, menținînd valoarea de întrebuințare a produselor; creșterea ponderii materialelor refolosibile în producția de țesături tip lînă destinate costumelor bărbătești, paltoanelor, pledurilor și păturilor, îmbunătățirea încadrării tiparelor în operațiunile de croire, creșterea ponderii sistemelor de confecționare a încălțămintei cu talpă lipită sau injectată și tubulară, extinderea tehnologiilor de croire combinată la vasele emailate în vederea creșterii gradului de utilizare a tablei, aplicarea de tehnologii noi menite să reducă consumul de energie electrică și de combustibili;

— **în agricultura de stat,** pe lîngă optimizarea timpului de pregătire a lucrărilor agricole și de recoltare precum și a celorlalte măsuri de bază ce vizează creșterea producțiilor medii la hectar și pe cap de animal, se mai iau în considerație: înlocuirea arăturii pentru semănat cu discuitul și eliminarea erbicidării în vegetație, prin asigurarea la erbicidarea premergentă a unor amestecuri de erbicide care controlează toată gama de buruieni, extinderea zonelor cu hibrizi rezistenți la cădere și eliminarea operațiilor de rectificare manuală, după combine, reducerea cheltuielilor cu furajarea taurinelor și ovinelor prin extinderea ca număr de efective și durată a sistemului de furajare prin pășunare, reducerea substanțială a tractoarelor, remorcilor și altor utilaje din fermele zootehnice prin mijloace de tracțiune animală, extinderea masivă a recondiționării pieselor de schimb etc.;

— **în transporturi:** îmbunătățirea în continuare a indicatorilor tehnico-economici prin creșterea tonajului brut și diminuarea coeficientului de parcurs gol al trenurilor de marfă, efectuarea de transporturi centralizate și extinderea folosirii remorcilor în sectorul auto, reducerea consumurilor de combustibili și lubrefianți, a timpilor de staționare a navelor în operațiunile de încărcare-descărcare etc. De asemenea, se va extinde organizarea transporturilor în marșrut, a transporturilor auto centralizate și în trafic combinat cu calea ferată, utilizarea motoarelor auxiliare în timpul staționării navelor și altele;

— **în construcții-montaj:** un accent deosebit se va pune pe promovarea soluțiilor noi, pe utilizarea într-o proporție mai mare a proiectelor tip și modulare, pe tipizarea elementelor pentru construcții și instalații, pe îmbunătățirea gradului de utilizare a utilajelor și parcului de mașini.

Mobilizarea tuturor întreprinderilor, centralelor și ministerelor pentru reducerea suplimentară a costurilor de producție și cu precădere a cheltuielilor materiale în perioada 1983—1985 față de prevederile de plan se va reflecta în reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social total, respectiv în creșterea masei venitului național, cu toate consecințele pozitive ce derivă din acest fenomen asupra dezvoltării economico-sociale a țării.

dr. Gh. ȘICA
director în C.S.P.

UN CONCEPT ORIGINAL CU PRIVIRE LA DEZVOLTAREA PROPRIETĂȚII SOCIALISTE

Evoluția relațiilor de proprietate

UNII ECONOMIȘTI consideră că prin cooperarea între forma proprietății întregului popor și a proprietății cooperatiste din agricultură în cadrul consiliilor unice agroindustriale se realizează o formă unitară de conducere a agriculturii asemănătoare centralelor industriale [1]) cu deosebire că în consiliile unice agroindustriale se stabilesc sarcini de plan pe forme de proprietate, într-o corelare cît mai strînsă cu condițiile naturale și cu ceilalți factori **comuni** de producție (folosiți prin intermediul sectoarelor unice de mecanizare, chimizare, irigații, de ameliorare și exploatare a pășunilor, industrializare și semiindustrializare a producției agricole).

În practica economică din țara noastră se produc și procese de trecere dintr-o formă de proprietate socialistă, în alta. Astfel, s-a utilizat atribuirea de către stat a unor terenuri agricole în folosința veșnică a cooperativelor agricole. Putem spune că din punct de vedere economic s-a produs un **transfer de drept de proprietate a întregului popor spre proprietatea de grup** în scopul dezvoltării producției agricole de care beneficiază întreaga populație a țării. În practica economică se asistă însă și la un proces invers, de ieșire a unor terenuri în mod definitiv din proprietatea cooperativelor agricole și trecerea lor în proprietatea de stat.

Din posesia proprietății de grup a cooperativelor agricole pot fi scoase temporar unele terenuri în scopul : a) atribuirii de loturi în folosință țăranilor cooperatori ; b) aducerea unor terenuri ca parte socială la asociația economică intercooperatistă (deși terenul rămîne proprietatea cooperativei asociate, dreptul de folosință și dreptul de posesie se transmit asociației intercooperatiste) ; c) destinarea unor terenuri agricole pentru executarea unor lucrări de prospecțiuni și explorări geologice, geofozice și hidrotehnice.

În direcția dezvoltării relațiilor de cooperare în producție între proprietatea de stat și proprietatea cooperatistă s-au instituționalizat în economia țării noastre acțiuni de cooperare și asociere între cooperativele agricole, unități ale cooperației de producție achiziții și desfacere și unități economice de stat prin care se urmărește dezvoltarea zootehniei, a valorificării produselor agroalimentare și dezvoltarea producției de bunuri materiale necesare fondului pieței.

Deși suprafețele de teren și mijloacele fixe aduse inițial la constituirea asociației rămîn în proprietatea administrată de stat și a unităților economice cooperatiste respective, în cadrul acestei cooperări se creează un tip mixt de proprietate pe baza părților comune la fondul social. Cotele părți din beneficiile repartizate pentru dezvoltarea asociației, fondul comun de amortizare a mijloacelor de producție și valoarea subscrierilor ulterioare ale părților contribuie la formarea și dezvoltarea proprietății comune.

Ca și în cazul asociațiilor de producție între proprietatea administrată de stat și proprietatea cooperatistă, **asociația economică intercooperatistă** contribuie la dezvoltarea proprietății de grup prin realizarea de noi capacități de producție, (prelucrare, depozitare, valorificare a produselor agricole). Această formă de asociere a cunoscut o largă dezvoltare în special în domeniul zootehniei.

Prin creșterea de la un an la altul a fondului de dezvoltare al asociației intercooperatiste se mărește continuu valoarea mijloacelor de producție concretizate în capacitățile productive nou construite și ca atare și valoarea proprietății comune întercooperatiste.

Asociațiile intercooperatiste, formate în cadrul proprietății de grup, reprezintă după părerea mea o socializare a mijloacelor de producție pe un plan mai înalt decît cel realizat la nivelul cooperativei agricole singulare.

Socialismul, abolind proprietatea burgheză, menține pe lîngă forme ale proprietății bazate pe munca în comun și **proprietatea bazată pe munca individuală.** Dacă socialismul nu desființează proprietatea individuală bazată pe muncă, se pune problema care este aria de cuprindere și de extindere — ca timp și spațiu — pe măsura înaintării spre comunism a acestei forme de proprietate asupra mijloacelor de producție.

În economia țării noastre proprietatea individuală asupra pămîntului s-a menținut în zonele necooperativizate de deal și munte. Este garantată, de asemenea, proprietatea meșteșugarilor asupra atelierelor proprii. Elementul hotărîtor în deciziile care justifică menținerea sau desființarea acestor forme ale proprietății individuale este **nevoia socială** de consum productiv sau neproductiv al populației care se modifică de la o perioadă istorică la alta, odată cu dezvoltarea societății. Nevoia socială de anumite bunuri alimentare poate fi satisfăcută în mare parte, în etapa actuală, de producția dată de proprietatea individuală a țăranilor sau de proprietatea particulară a gospodăriilor personale prin intermediul pieței micilor producători. În această direcție statul intervine pe cale juridică stimulînd deținătorii de mijloace de producție să satisfacă aceste nevoi sociale.

Proprietatea individuală concretizată în mijloacele de producție și produsele **micilor meșteșugari** va continua să coexiste în economia țării noastre datorită nevoii sociale de activități productive și servicii, restrînse ca arie de desfășurare. Deși numărul atelierelor meșteșugărești s-a redus continuu de la 124 501 în 1955 la peste 38 000 în prezent, activitatea lor are încă o importanță economică și socială datorită diversității sectoarelor în care există. Activitatea micilor meșteșugari se desfășoară în strînsă legătură cu cooperativele meșteșugărești care le aprovizionează cu materii prime, materiale, scule, unelte, organizează cuprinderea lor în sistemul de asigurări sociale al cooperației meșteșugărești.

Odată cu încheierea procesului de cooperativizare a agriculturii numărul țăranilor cu **gospodărie individuală** s-a redus, această categorie socială existînd numai în zona colinară și montană necooperativizată. În 1965 totalul țăranilor cu gospodărie individuală a reprezentat 554,1 mii, iar în prezent numărul lor s-a redus la cca 470 mii. Această categorie socială continuă să dețină în proprietate particulară teren agricol în suprafață de 1 418 853 ha. Datorită locului important pe care îl deține proprietatea individuală în ce privește terenurile de pășuni și fînețe destinate creșterii animalelor, statul acordă o atenție importantă stimulării producătorilor din zona de deal și munte în asocierea lor în organizații de întrajutorare.

Privit prin prisma relațiilor de producție se va realiza o formă directă de cooperare între proprietatea individuală și proprietatea cooperatistă, sub formă aprovizionării micilor meșteșugari cu materii prime, materiale, scule, unelte și altele. Avîndu-se în vedere că munca micilor meșteșugari se va desfășura în aceste legături strînse cu cooperativele meșteșugărești, ei vor beneficia de pensie și alte drepturi de asigurări sociale în cadrul cooperației meșteșugărești.

Un caracter și mai pregnant de conlucrare socială se va putea realiza în condițiile **asocierii micilor meseriași** în urma căreia ei pot încheia contracte cu unități de stat cooperatiste sau cu populația pentru executarea de lucrări meșteșugărești.

În domeniul agriculturii individuale integrarea micilor producători în obiectivele planului național unic de dezvoltare economică și socială a impus din 1978 orientarea acestora spre forme de asociere pentru creșterea animalelor sau pomicultură.

Prin **asocierea micilor producători individuali din agricultură** pentru dezvoltarea pe cale intensivă a producției lor se asigură o împletire a intereselor tuturor locuitorilor țării cu interesele personale ale țărănimii individuale de sporire a veniturilor lor.

Asociațiile respective conțin, prin esența lor, germenele unei viitoare proprietăți cooperatiste. Conform statutului asociației crescătorilor de bovine și ovine din localitățile necooperativizate, asociațiile formate în această ramură a agriculturii cu sprijinul creditelor acordate pe termen lung, pot rea-

[1]) Prima parte a acestui studiu a apărut în Revista economică, nr. 50/1982

[1]) V.V. Topor „Orientări necesare în dinamica îmbunătățirii activității consiliilor unice agroindustriale", „Revista economică" nr. 50/1979 p. 10

iza construcții pastorale și lucrări necesare întreținerii pășu-ilor care devin proprietatea asociației. De asemenea, asociația poate realiza unele obiective de interes comun cum sînt ali-mentări cu apă, adăposturi, mijloace mecanice, construcții productive. În domeniul pomiculturii, țăranii individuali au posibilitatea să se asocieze în scopul efectuării unor lucrări care să asigure potențialul productiv al plantațiilor existente, modernizarea acestora. Statutul prevede și înființarea cu cre-dite de stat a unor noi plantații de tip intensiv pe terenurile membrilor asociației.

Pe lîngă viitoarea proprietate comună a asociațiilor, popu-lația localităților din zona de deal și munte necooperativizată își păstrează dreptul de proprietate asupra terenurilor și plan-tațiilor cu care au intrat în asociație și asupra producțiilor obținute.

Participarea proprietarilor socialiști la formarea și dezvoltarea veniturilor și fondurilor societății

INTERCONDIȚIONAREA formelor de proprietate în țara noastră trebuie privită din mai multe unghiuri de vedere, căci așa cum se precizează într-un alt studiu[2]) „exercitarea cali-tății de proprietar de către colectivele de oameni ai muncii asupra diferitelor părți ale proprietății întregului popor nu înseamnă dispersarea sau divizarea ei între producători cu interese opuse".

1. De utilizarea proprietății întregului popor beneficiază toată populația țării, deci și cei ce sînt în același timp pro-prietari ai avuției de grup întrucît producția materială creată în întreprinderile administrate de stat este folosită în scopul dezvoltării producției de bunuri materiale și nemateriale în folosul întregii societăți.

2. De utilizarea proprietății de grup concretizată în pro-ducția și serviciile realizate în toate formele pe care am în-cercat să le analizez beneficiază nu numai membrii organi-zațiilor economice obștești respective, ci și restul populației țării în calitate de proprietară a bogăției întregului popor.

3. La dezvoltarea proprietății de grup participă prin munca lor în procesul de producție nu numai membrii formelor coo-peratiste de activitate ci și personalul necooperatist. În coope-rația meșteșugărească numărul acestor muncitori necoopera-tori a crescut în perioada 1950-1980 de peste 10 ori, în cooperația de consum de peste 4 ori. În agricultura cooperatistă la desfă-șurarea activității și creșterea producției agricole au participat mecanizatorii stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii al căror număr a sporit din 1960 pînă în 1980 de 4,6 ori.

4. Prin creditele acordate de stat organizațiilor cooperatiste și asociațiilor de producători se asistă la o intercondiționare directă a proprietății de grup cu proprietatea întregului popor întrucît valoarea acestor credite reprezintă o concretizare în bunuri materiale a muncii populației ocupate în diferite sfere și ramuri de activitate.

5. Ca formă de intercondiționare a proprietății socialiste se poate vorbi și de cooperarea oamenilor muncii prin **proprie-tatea lor personală** cu proprietatea întregului popor în scopul dezvoltării acesteia din urmă în folosul întregii societăți.

După cum este cunoscut la constituirea cooperativelor meș-teșugărești și a cooperativelor de producție, achiziții și des-facere fiecare membru cooperator participă cu părți sociale. La înființarea asociațiilor de producători agricoli din loca-litățile cu agricultură necooperativizată membrii asociați par-ticipă pe lîngă taxele de înscriere și cotizații anuale și cu contribuții în bani pentru realizarea diferitelor acțiuni ale aso-ciațiilor. În cooperativele agricole de producție membrii coope-ratori ca și specialiștii care lucrează în cadrul proprietății de grup din agricultură pot deține în valoarea proprietății obștești sume de bani depuse la fondul de dezvoltare al cooperativelor.

Prin instituirea din 1978 în cadrul proprietății cooperatiste **a fondului de dezvoltare a cooperativei** prin care fiecare coo-perator din cadrul agriculturii, al cooperației meșteșugărești și al cooperației de producție, achiziții și desfacere poate de-pune ca parte socială o sumă de bani, în proprietatea sa, re-prezintă o formă nouă de atragere a membrilor proprietății de grup la dezvoltarea acestei proprietăți pe baza depunerilor bănești la acest fond. Ca formă de stimulare a membrilor coo-peratori la lărgirea acestui fond de dezvoltare a cooperative-lor, Legea 29/1978 prevede că fiecare cooperator are dreptul ca, în raport cu depunerile în bani la partea socială, să pri-mească din beneficiul cooperativei respective un venit anual.

Constituirea acestui fond de dezvoltare a cooperativei prin depunerile personale ale membrilor cooperatori reprezintă o **cooperare directă între proprietatea de grup și proprietatea personală** concretizată în venituri bănești realizate prin muncă

În acest context trebuie judecată și cooperarea dintre pro-prietatea de grup a cooperativelor de credit și proprietatea personală a membrilor asociați. Cooperativele de credit ca or-ganizații socialiste obștești, cu gestiune economică și persona-litate juridică, s-au constituit din inițiativa proprie a locuito-rilor asociați din diferite localități cu scopul de a-și sprijini membrii cu împrumuturi bănești în vederea satisfacerii unor nevoi materiale de interes gospodăresc.

Ridicarea pe o treaptă superioară a calității de proprietari direcți ai mijloacelor de producție, de producători și bene-ficiari ai întregii avuții naționale, a făcut necesară instituirea dreptului tuturor oamenilor muncii de a contribui, în bani, sub formă de părți sociale, la dezvoltarea mijloacelor fixe productive. Acest drept a fost stipulat în norme juridice prin Legea privind participarea, cu părți sociale ale oamenilor muncii din unitățile economice de stat la constituirea fondu-lui de dezvoltare economică.

Prin participarea tuturor oamenilor muncii la constituirea fondului de dezvoltare economică prin aceste părți sociale se asigură așezarea întregii activități economico-sociale pe prin-cipiile autoconducerii și autogestiunii, crescînd răspunderea fiecărui colectiv de oameni ai muncii în administrarea și dez-voltarea proprietății socialiste. Așa cum a subliniat secretarul general al Partidului Comunist Român în Expunerea la Con-ferința Națională a partidului din 16-18 decembrie 1982 **„Deți-nerea unei părți sociale din proprietatea întreprinderii va crește și mai mult sentimentul de stăpîn al proprietății socia-liste, preocuparea pentru apărarea și dezvoltarea unităților economice, pentru creșterea rentabilității și eficienței în toate domeniile activității sociale"**. Instaurarea acestor noi relații de proprietate, bazate pe proprietatea directă a oamenilor muncii asupra unei părți din proprietatea întregului popor va îmbunătăți relația dintre proprietatea obștească și proprietatea personală.

Caracterul derivat al proprietății personale din proprietatea socialistă este determinat, după cum este cunoscut, de faptul că izvorul de formare a celei dintîi îl constituie repartiția or-ganizată a produsului social destinat consumului în conformi-tate cu cantitatea și calitatea muncii depuse de fiecare om al muncii. Constituind o formă de consum individual prin care în societatea socialistă sînt satisfăcute nevoile materiale și cul-turale ale oamenilor muncii, proprietatea personală exprimă relații economice ce se stabilesc între oameni în legătură cu însușirea de către membrii societății a unei anumite părți din produsul social destinat consumului individual. Pe de altă parte, proprietatea personală ca relație socială exprimă modul și gradul de participare a unei persoane la producerea și re-partiția bunurilor materiale.

Dezvoltarea proprietății personale în economia României este generată de modificările înregistrate în mărimea și struc-tura produsului social și de schimbările care apar în relația dintre proprietatea comună și proprietatea personală. Numai între acești parametri se poate asigura o concordanță deplină între proprietatea comună și proprietatea personală ; altfel proprietatea personală începe să intre în contradicție cu prin-cipiile socialiste ale avuției sociale.

În conceptul de „noi relații de proprietate" de care vor-bește tovarășul Nicolae Ceaușescu, prin care se leagă mai strîns veniturile individuale ale fiecărui om al muncii de rea-lizarea producției, productivitatea muncii și eficiența econo-mică a unității unde lucrează, pe baza legii privind partici-parea cu părți sociale la constituirea fondului de dezvoltare eco-nomică, oamenii muncii își măresc proprietatea personală, în afara drepturilor de retribuire cuvenite pentru munca depusă, cu venituri suplimentare create prin participarea cu aceste părți sociale individuale.

Perfecționarea relațiilor de proprietate este, așadar, con-cepută în economia țării noastre în sensul de stabilire și men-ținere a unei poziții de egalitate a oamenilor muncii față de mijloacele de producție. Dar în procesul de producție, bazat pe aceeași formă de proprietate socială (a întregului popor sau de grup), oamenii primesc venituri din retribuire sau venituri suplimentare, diferențiate în funcție de calitatea și cantitatea muncii prestate sau a mărimii cotelor de participare la fondul de dezvoltare economică.

Pe măsura înaintării spre comunism aceste diferențieri se reduc, dar în etapa de făurire a societății socialiste multilate-ral dezvoltate, ele se mențin și ca atare perfecționarea rela-țiilor de proprietate are un rol determinant în perfecționarea relațiilor de producție. În acest sens converge întreaga politică a partidului nostru de asigurare a unei omogenizări sociale din punct de vedere al dreptului de posesiune și folosință a proprietății personale.

dr. Maria STĂNESCU
Institutul de economie socialistă

[2]) I.V. Totu, Proprietatea socială a întregului popor și perfecționarea autoconducerii și autogestiunii economico-financiare, Revista econo-mică nr. 23/1982

LUPTA DINTRE NOU ȘI VECHI – FACTOR MOTRICE AL DEZVOLTĂRII SOCIETĂȚII NOASTRE SOCIALISTE

IN LUMEA NOASTRĂ coexistă sisteme social-politice diferite, epoca pe care o trăim este o epocă a diversităților multiple, o epocă în care fiecare popor este vital interesat în conceperea unei căi de dezvoltare care să-i afirme propria identitate, în profitul său și al umanității. Unitatea viitoare a lumii este condiționată de realizarea a ceea ce este universal-uman în existența și istoria fiecărui popor ; înflorirea deplină a fiecărei comunități umane este unul din interesele vitale ale umanității în întregul său. De aici și izvorăște, pentru fiecare popor, necesitatea obiectivă a elaborării strategiei politice pornind de la condiția sa umană specifică, de la nevoile sale fundamentale și de la posibilitățile sale reale, de a contribui la îmbogățirea și afirmarea umanității. O asemenea necesitate nu poate fi nesocotită mai ales de o societate socialistă a cărei existență, al cărei destin, sînt condiționate de acțiunea conștientă a unor mase din ce în ce mai largi. Renunțarea la creativitate, la originalitate, la inițiativă, la valorificarea calităților și posibilităților proprii ar însemna, pentru o societate socialistă asfixierea politică și culturală, neîndeplinirea îndatoririi sale de a contribui la progresul socialismului în general, atît ca proiect teoretic cît și ca mișcare socială reală și influentă a contemporaneității. Această renunțare ar mai însemna și dogmatizarea și, prin aceasta, lichidarea forței vitale a principiilor care o animă, în dauna înțelegerii și valorificării unei realități în continuă schimbare.

Iată de ce este atît de meritorie preocuparea constantă a partidului nostru comunist — probată, acum, odată mai mult prin recenta Conferință Națională, — pentru realizarea și perfecționarea unui cadru instituțional eficient al dialogului între teorie și practică în construcția noii orînduiri. Corespondența proiectelor și actelor politice cu interesele fundamentale ale poporului, cu necesitățile economice, sociale, culturale de dezvoltare a societății reprezintă piatra de încercare pentru propriul nostru model revoluționar, care izvorăște din realitatea condițiilor specifice ale țării noastre și se verifică prin ea.

Consecințele acestui dialog sînt, desigur, multiple. Ceea ce se evidențiază, însă, înainte de toate, cu pregnanță este faptul că lupta dintre nou și vechi constituie forța propulsoare a dezvoltării societății noastre socialiste — modul concret în care calitățile, capacitățile și activitățile umane se întrepătrund și se confruntă pentru eliberarea acelor tendințe conforme cu necesitățile obiective ale dezvoltării multilaterale a societății precum și pentru revelarea izvoarelor contradicțiilor în existența și conștiința socială și, totodată, a posibilităților de valorificare conștientă a lor în folosul dezvoltării. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din iunie 1982, **„lupta permanentă dintre vechi și nou va continua să se manifeste și în comunism și va constitui forța motrice a progresului societății omenești. Legea dialectică a luptei contrariilor, contradicțiile, se manifestă și în socialism și se vor manifesta, fără îndoială, într-o formă sau alta, și în societatea comunistă. Contradicțiile există și vor continua să apară în orice societate. Ele nu se pot soluționa printr-o atitudine de negare, ci prin studierea și înțelegerea cauzelor ce le generează și, pe această bază, prin acțiunea conștientă pentru înlăturarea vechilor stări de lucruri și promovarea cutezătoare a noului"**.

Lupta dintre nou și vechi este, de altfel, specifică oricărei societăți omenești. În societățile împărțite în clase antagoniste prevalează însă lupta de clasă, ea constituind adevăratul motor al dezvoltării acestor societăți datorită faptului că interesele economice și sociale opuse ce caracterizează coexistența claselor sociale ca și dominația uneia asupra alteia constituie fondul contradicțiilor și conflictelor sociale determinante. Chiar și pe acest fond însă lupta dintre nou și vechi este prezentă, dar accentele autentic revoluționare ale noului nu pot fi impuse decît prin intermediul luptei de clasă. Socialismul a spart, pentru prima oară în istoria societăților divizate în clase, lanțurile exploatării economice și ale inegalităților sociale instituite și, prin aceasta, a lichidat bariere structurale străvechi între om și om, creînd posibilitatea antrenării tuturor oamenilor și a fiecăruia în parte la mișcarea istorică, eliberînd astfel inițiativa și înțelepciunea maselor populare care au rodit în tăcere, producînd valori materiale și spirituale a căror manifestare a fost obturată de prevalența conflictelor sociale și a tendințelor elitiste în dezvoltarea societăților umane bazate pe exploatare economică și inegalitate socială.

Dispariția intereselor sociale antagoniste deschide calea afirmării unei concepții unitare despre lume și viață bazată pe știință și pe principii politice comunitare. În acest cadru orice opinie sau idee novatoare poate fi asimilată și pusă în valoare cu forța unei acțiuni a întregii societăți. Cum ne atrage atenția secretarul general al partidului, cu acuitatea-i teoretică cunoscută, **„crearea condițiilor pentru afirmarea unei concepții unitare teoretice, ideologice despre lume și viață nu trebuie înțeleasă în sensul îngust al uniformizării, al acceptării fără discuție a unei teze sau alteia. Afirmarea unei concepții unitare presupune neapărat o luptă permanentă între diferite teze și concepții despre organizarea mai bună a forțelor de producție, a relațiilor sociale, a vieții maselor populare ; desigur, aceasta va fi o luptă bazată pe relații de producție unitare precum și pe dezvoltarea științei și culturii, a cunoașterii umane, care va deschide permanent noi și noi căi de perfecționare a vieții și relațiilor sociale"**. În această luptă constă, dealtfel, esența vitalității concepției revoluționare a clasei muncitoare. Ea se înnoiește mereu pe măsura creșterii capacității tuturor unităților umane de a înțelege distinct și creativ procesele sociale pe plan național și internațional și de a urma neabătut calea necesității istorice obiective. Lupta de idei, asigurarea unui cadru democratic al dialogului deschis și loial al opiniilor, constituie o necesitate absolută a confruntării dialectice a noului și vechiului. Pentru că, este un adevăr banal, nu tot ce se înfățișează ca nou are un caracter progresist și nu tot ce este etichetat ca vechi este, prin aceasta, conservator sau reacționar. Ceea ce are valoare adevărată pentru dezvoltarea și progresul societății, atît în ceea ce apare ca nou, cît și în ceea ce este considerat îndeobște vechi, urmează să se decanteze tocmai în această luptă de idei, în confruntarea curajoasă și responsabilă a opiniilor și aspirațiilor tuturor claselor și categoriilor sociale, a tuturor membrilor societății.

O rezolvare corectă a problemei luptei dintre nou și vechi trece, în mod obligatoriu, prin înțelegerea corectă a alteia — cea a contradicțiilor. O vreme, o anumită intransigență teoretică rău înțeleasă a impus o tratare simplistă a contradicțiilor sociale, întreținînd iluzia că în socialism ar exista automatisme sociale de natură să elimine contradicțiile și să asigure un mers triumfal spre atingerea obiectivelor economice, politice sau sociale ale socialismului și comunismului. Practica socială ne-a demonstrat însă, că dezvoltarea contradictorie este specifică oricărei societăți, inclusiv celei de tip socialist. De fapt, este un adevăr constitutiv al materialismului dialectic și istoric acela după care contradicția este forma prin care se dezvăluie necesitățile obiective ale evoluției societății omenești și că ignorarea sau negarea ei va fi sancționată de aceste necesități prin antagonisme sociale dureroase.

În analiza actualului stadiu al dezvoltării socialismului în patria noastră, efectuată în Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta Conferință Națională a P.C.R. este probat încă odată spiritul realist, profund revoluționar care animă concepția partidului nostru cu privire la dezvoltarea socială contemporană. Sînt dezvăluite în raportul secretarului general al partidului contradicțiile specifice actualului stadiu de dezvoltare a societății românești ca și căile de rezolvare sau înlăturare a lor. Raportul, dezbaterile și hotărîrile recentei Conferințe naționale a partidului constituie, dealtfel, un exemplu privind specificul înțelegerii și rezolvării contradicțiilor în socialism, care dezvăluie atu-ul major al socialismului în acest domeniu — posibilitatea de a interveni, conștient și eficace, în procesul de apariție și manifestare a contradicțiilor sociale în așa fel încît evoluția lor spre conflicte, spre opoziții ireductibile să fie oprită iar efectele negative ale contradicțiilor să fie ameliorate și, treptat, înlăturate. **„Stadiul actual de dezvoltare a societății românești**, spunea la Conferință secretarul general al partidului, **pune cu putere la ordinea zilei necesitatea perfecționării conducerii și planificării activității economico-sociale. Este necesar să tragem concluziile necesare din contradicțiile care se manifestă în diferite domenii, în societatea noastră socialistă, și să acționăm cu hotărîre în direcția înlăturării lor rapide, restabilind un echi-**

D 646

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

Baza informațională a deciziilor

Aplicarea metodei ABC în organizare și conducere

ÎN PROCESUL de conducere a întreprinderilor, factorii de decizie sînt puși adeseori în fața necesității de a selecta informații concludente dintr-o cantitate extrem de mare de date, calitatea deciziei depinzînd într-o măsură importantă de informațiile luate în considerare. Prin aplicarea **metodei ABC** în organizarea și conducerea întreprinderilor se asigură cele două calități esențiale ale unei informații și anume : **caracterul semnificativ și oportunitatea.**

PRINCIPIUL ȘI ETAPELE METODEI

Metoda ABC (denumită și regula „20—80", sau metoda Pareto, după numele economistului american care a conceput-o) se bazează pe un principiu statistic extrem de simplu și foarte general, ce se referă la următorul aspect : presupunem o mulțime de elemente **E = (E1, E2, ... En)**, ale cărei elemente sînt caracterizate printr-o proprietate **V (Ei)**, i = 1, 2, ..., n, ansamblul mulțimii fiind caracterizat prin **V (E)**.

Statistic s-a constatat că o proporție de cca. 80% din **V (E)** este determinată de un număr redus din elementele mulțimii **E** și anume cca. 10—20%. Deci, este suficient să se identifice această grupă de elemente, pentru a putea studia în ansamblu mulțimea **E**, avînd certitudinea că fenomenul analizat este estimat într-o măsură apreciabilă.

Aplicarea metodei ABC implică parcurgerea următoarei succesiuni de etape, prezentată în cele ce urmează.

DEFINIREA PROBLEMEI CE URMEAZĂ A FI SOLUȚIONATĂ

Avînd un caracter general, metoda ABC poate fi utilizată într-o gamă largă de probleme din cele mai diverse domenii și în mod deosebit în situațiile în care se impune stabilirea unor modalități prioritare de perfecționare într-un domeniu oarecare. În Tabelul nr. 1 sînt prezentate exemplificativ cîteva astfel de situații, fie corespunzînd domeniului macroeconomic, fie referindu-se la o arie variată de probleme proprii activității unităților economice din cele mai diferite profile. De exemplu, probleme frecvente la nivelul unei întreprinderi se referă la :

— identificarea unor măsuri de creștere a productivității muncii ;

Tabelul nr. 1 : **DOMENII DE APLICARE A METODEI ABC** (exemple) și **PARAMETRI SPECIFICI LUAȚI ÎN CONSIDERARE**

DOMENII	PARAMETRI
Selecția produselor, urmărind :	
— creșterea productivității muncii	manopera unitară ; seria de fabricație anuală
— reducerea costurilor de producție	costuri unitare ; seria de fabricație anuală
— reducerea importurilor	valoarea componentelor din import la nivelul unei unități de produs ; seria de fabricație anuală
— reducerea consumului de energie	energia consumată pentru fabricarea unei unități de produs ; seria de fabricație anuală
— reducerea consumurilor dintr-un material deficitar	consum unitar din materialul deficitar : seria de fabricație anuală
— reducerea pierderilor tehnologice	pierderi tehnologice unitare ; valoarea unitară a materialelor ; seria de fabricație anuală
Analiza operațiilor dintr-un proces de muncă, urmărind reducerea consumului de manoperă	volum de manoperă consumat la un loc de muncă ; număr de locuri de muncă identice
Reducerea stocurilor supranormative	cantitate de material stocat ; valoarea unitară a materialelor
Dimensionarea spațiilor de depozitare	volum unitar ; număr de elemente depozitate
Mecanizarea transportului intern	greutatea unitară a fiecărui element (reper sau produs) ; număr total de elemente luate în considerare
Efectuarea de bilanțuri energetice și stabilirea consumatorilor prioritari	energia utilizată la nivelul fiecărui utilizator (loc de muncă utilaj, atelier, secție)
Stabilirea unor priorități macroeconomice, privind :	
— repartizarea investițiilor	valoarea investiției
— optimizarea structurii de plan	nivelul planificat al producției
— amplasarea rațională a unităților economice	valoarea producției în profil teritorial

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 51 1982

MUSZAKI INFORMÁCIÓS KÖZPONTI KÖNYVTÁR 1883

— adoptarea unui sistem de gestiune a stocurilor care să asigure minimizarea stocurilor supranormative etc.

DELIMITAREA MULȚIMII DE ELEMENTE LUATE ÎN CONSIDERARE

În funcție de domeniul sau problema abordată, se impune delimitarea mulțimii de elemente ce urmează a fi selecționate. În acest sens este necesară inventarierea exhaustivă a tuturor elementelor în cauză. Astfel, referitor la exemplele mai sus-menționate se vor lua în considerare :

— mulțimea conținînd produsele cuprinse în nomenclatorul de fabricație

— mulțimea tipurilor de materiale depozitate în cadrul întreprinderii.

STABILIREA PARAMETRILOR SPECIFICI

Aplicarea metodei ABC implică stabilirea unui criteriu unic de selecție, care să asigure comparabilitatea tuturor elementelor mulțimii luate în considerare. De regulă, în acest sens se impune stabilirea unor parametri specifici adecvați problemei propuse spre rezolvare. În Tabelul nr. 1 sînt prezentați în mod exemplificativ astfel de parametri în cazul unor probleme uzuale în practica economică.

În vederea prezentării particularităților de aplicare, în cele ce urmează exemplificăm utilizarea metodei ABC în cazul problemei de **identificare a modalităților de creștere a productivității muncii pe seama efectuării unei selecții a produselor cuprinse în nomenclatorul de fabricație.**

Tabelul nr. 2

Denumire produs	Manoperă unitară min/buc.	Serie de fabric. buc./an	Manoperă anuală ore/an	Nr. de ordine
p1	324	1 250	6 750	18
p2	51	7 500	6 375	24
p3	75	5 000	6 250	25
p4	12	40 000	8 000	12
p5	39	50 000	32 500	6
p6	10	81 000	13 500	19
p7	87	3 500	5 075	33
p8	51	2 500	4 250	36
p9	39	20 000	6 500	22
p10	42	8 000	5 600	32
p11	9	50 000	7 500	13
p12	1 110	25 000	462 500	1
p13	21	20 000	7 000	17
p14	39	10 000	6 500	23
p15	117	20 000	39 000	5
p16	650	12 000	130 000	3
p17	27	13 000	5 850	28
p18	18	16 000	4 800	34
p19	11	36 000	6 600	20
p20	40	30 000	20 000	7
p21	225	45 000	168 750	2
p22	42	12 500	8 750	8
p23	1 440	300	7 200	15
p24	2 000	1 200	40 000	4
p25	260	1 500	6 500	21
p26	9	40 500	6 075	26
p27	42	12 500	8 750	9
p28	4 260	110	8 100	11
p29	102	5 000	8 500	10
p30	29	15 000	7 250	14
p31	30	12 000	6 000	27
p32	110	3 000	5 500	32
p33	57	15 000	14 250	16
p34	225	1 200	4 500	35
p35	84	4 000	5 600	29
p36	35	10 000	5 500	31

Tabelul nr. 3

Denumire produs	Manoperă anuală ore/an	Manop. an. cumulată ore/an
p12	462 500	462 500
p21	168 750	631 250
p16	130 000	761 000
p24	40 000	801 000
p15	39 000	840 000
p5	32 500	872 500
p20	20 000	892 500
p22	8 750	901 250
p27	8 750	910 000
p29	8 500	918 500
p28	8 100	926 600
p4	8 000	934 600
p11	7 500	942 100
p30	7 250	949 350
p23	7 200	956 550
p33	7 125	963 675
p13	7 000	970 675
p1	6 750	977 425
p6	6 750	984 175
p19	6 600	990 775
p25	6 500	997 275
p9	6 500	1 003 775
p14	6 500	1 010 275
p2	6 375	1 016 650
p3	6 250	1 022 900
p26	6 075	1 028 975
p31	6 000	1 034 975
p17	5 850	1 040 825
p35	5 600	1 046 425
p10	5 600	1 052 025
p36	5 500	1 057 525
p32	5 500	1 063 025
p7	5 075	1 068 100
p18	4 800	1 072 900
p34	4 500	1 077 400
p8	4 250	1 081 650

Deoarece eficiența unei acțiuni de creștere a productivității muncii este determinată într-o măsură importantă de orientarea eforturilor de perfecționare constructivă sau tehnologică a produselor, de mecanizarea operațiilor de muncă, de organizarea rațională a proceselor de producție în direcțiile prioritare de acțiune, se impune **stabilirea acelor produse la care economia de manoperă realizată prin aplicarea măsurilor de perfecționare să fie maximă.**

În acest sens, pentru fiecare element al mulțimii alcătuite din produsele cuprinse în nomenclatorul de fabricație se iau în considerare următorii doi parametri specifici:

— **manopera unitară,** exprimată în min/buc (în cazul în care se urmărește în mod deosebit un anumit sector de activitate, se poate considera manopera de montaj, de uzinaj, control etc.) ;

— **seria de fabricație,** exprimată de regulă în buc./an.

Tabelul nr. 2 prezintă exemplificativ un nomenclator de fabricație alcătuit din 36 de produse (p1, p2,..., p36).

Analizînd produsele incluse în tabel se constată o mare diversitate, atît sub raportul manoperei unitare (limitele fiind cuprinse între 9 min/buc. și 4 260 min/buc.), cît și în ceea ce privește seriile de fabricație (cuprinse între 110 buc./an și 50 000 buc./an).

Avînd în vedere această dispersie a parametrilor specifici, se impune calcularea unui parametru global cu caracter sintetic.

PRECIZAREA RELAȚIEI DE CALCUL A PARAMETRULUI GLOBAL

În ce privește calculul acestui parametru, relația respectivă este specifică fiecărui caz în parte. Referitor la exemplul prezentat mai sus, relația de calcul a parametrului global este :

$$Mi = mi \times Ni,$$

în care : **Mi** reprezintă manopera anuală corespunzătoare produsului **pi** ;

mi — manoperă unitară pentru produsul **pi** ;

Ni — seria de fabricație pentru produsul **pi**.

Evident, în funcție de unitățile de măsură în care se exprimă diferiții parametri trebuie introduși coeficienți de corecție.

În cazul în care metoda ABC se aplică la **studiul costurilor unor repere în vederea stabilirii de priorități pentru reducerea consumurilor de materiale,** relația de calcul a parametrului global este :

$$Cj = nj \times ncj \times pj,$$

în care : **Cj** reprezintă costul reperelor de tipul **j** ; **nj** — numărul de repere de tipul j ; **ncj** — norma de consum pentru reperul de tipul j ; **pj** — prețul materialului din care este confecționat reperul j.

Similar cu cele două exemple de mai sus se pot identifica relații de calcul adecvate pentru diferitele cazuri prezentate în Tabelul nr. 1.

CALCULUL VALORII PARAMETRULUI GLOBAL PENTRU FIECARE ELEMENT

Cu ajutorul primei relații se calculează, pentru fiecare element al mulțimii, valoarea parametrului global respectiv — în cazul exemplului prezentat, valoarea manoperei anuale, exprimată în ore/an (coloana a 4-a din Tabelul nr.

2). Se constată în acest caz o dispersie a valorilor parametrului global respectiv (între mii şi sute de mii de ore la diferitele produse).

ORDONAREA ELEMENTELOR ÎN FUNCŢIE DE VALOAREA PARAMETRULUI GLOBAL

Ţinînd seama de valorile extrem de diferenţiate, este necesară ordonarea acestora în funcţie de valoarea parametrului global. În col. 5 a Tabelului nr. 2 este indicat numărul de ordine corespunzător fiecărui produs, pe baza ierarhizării după manopera anuală. Se constată că pe locul 1 se află produsul p12, la care manopera anuală este de 462 500 ore/an, urmat de produsul p21, cu o manoperă de 168 750 ore/an, iar pe ultimul loc produsul p8, cu o manoperă de 4 250 ore/an.

CALCULUL VALORILOR CUMULATE ALE PARAMETRILOR GLOBALI

Pe baza elementelor ordonate, se trece la calculul valorilor cumulate ale parametrilor globali cu relaţiile (particularizate în cazul exemplului mai sus prezentat) :

$M'i_1 = Mi_1$; $M'i_2 = M'i_1 + Mi_2$; şi aşa mai departe, pînă la ultimul element al mulţimii, şirul de valori i_1, i_2 ş.a.m.d. reprezentînd indicii corespunzători elementelor mulţimii după ordonarea descrescătoare. De exemplu : pentru p12, M'=M=462 500 ; pentru p21, M'=462 500+168 750=631 250 ş.a.m.d. ; pentru p8, M'=1 077 400+4 250=1 081 650.

Aceste valori sînt prezentate în Tabelul nr. 3.

CONSTRUIREA CURBEI ABC CU AJUTORUL VALORILOR CUMULATE ALE PARAMETRILOR GLOBALI

Valorile cumulate ale parametrilor globali se reprezintă grafic sub forma curbei ABC, în care pe abscisă sînt trecute elementele mulţimii considerate, ordonate în funcţie de valorile parametrului global. În figură este reprezentată curba ABC corespunzătoare elementelor incluse în Tabelul nr. 2. În acest fel, curba ABC constituie o reprezentare sugestivă a valorii cumulate a parametrului global considerat, în cazul mulţumii de elemente ordonate.

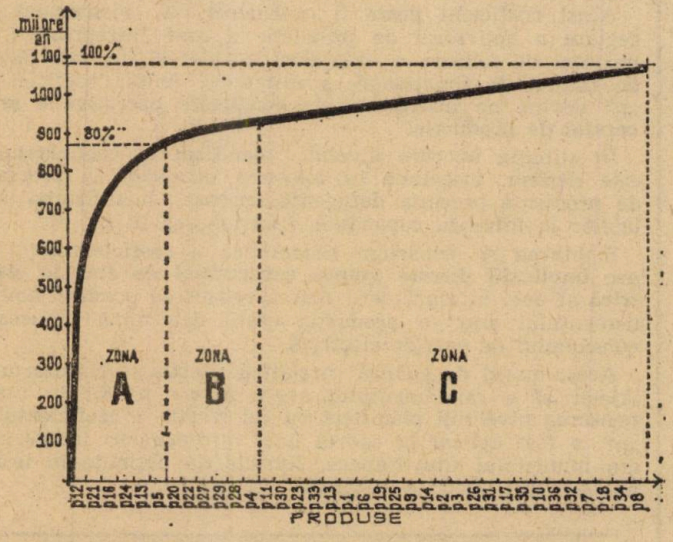

DELIMITAREA CELOR 3 ZONE ALE CURBEI

Delimitatea zonelor permite o abordare diferenţiată a diferitelor elemente incluse în mulţimea analizată, în funcţie de parametrul global considerat (în cazul exemplului prezentat — manopera anuală).

În ceea ce priveşte această delimitare, se propun următoarele valori :

zona A conţine elementele a căror valoare cumulată a parametrului global este de 80%. De regulă, numărul acestora este de cca. 10—20% ;

zona B conţine elementele a căror valoare cumulată a parametrului global este de 10%, numărul acestora fiind de cca. 10% ;

zona C conţine elementele la care cele 2 valori sînt 10%, respectiv cca. 70%.

În cazul exemplului prezentat în figură, cele 3 zone conţin următoarele produse :

zona **A** (6 produse — 16,6%) P12 ; P21 ; P16 ; P24; P15; P5;
zona **B** (6 produse — 16,6%) P20; P22; P27; P29; P23; P4;
zona **C** (24 produse — 66,8%).

STABILIREA PRIORITĂŢILOR DE ABORDARE ÎN FUNCŢIE DE ELEMENTELE LOCALIZATE ÎN ZONA A

Pe baza delimitării celor 3 zone cu ajutorul curbei ABC, se stabilesc în mod obiectiv priorităţile de abordare a diferitelor elemente incluse în mulţimea considerată. Astfel, în cazul exemplului prezentat, produsele incluse în zona A trebuie analizate în mod prioritar, în cazul în care se urmăreşte creşterea productivităţii muncii.

Întrucît efectuarea de analize cu ajutorul metodelor şi tehnicilor studiului muncii, printr-o cercetare sistematică şi critică a proceselor de muncă, implică un important volum de timp, metoda ABC permite o orientare rapidă în direcţia acelor produse la care posibilităţile de creştere a productivităţii muncii sînt maxime. Presupunînd, de exemplu, că printr-o studiere a proceselor de muncă se poate obţine o creştere a productivităţii muncii de cca 15% (ceea ce reprezintă o estimare destul de prudentă), în cazul analizării unui produs din zona A (p21) se obţine o economie de manoperă de 25 000 ore/an, în timp ce în cazul abordării unui produs din zona C (p26) se obţine o economie de 1 800 ore/an.

CONCLUZII

Metoda ABC este o metodă simplă, care nu implică nici calcule laborioase şi nici culegerea dificilă a unui volum mare de date. Totodată, avînd un caracter general, ea poate fi aplicată la o multitudine de probleme deosebit de frecvente în practica economică a întreprinderilor.

În acest sens, experienţa a demonstrat că întreprinderile care se preocupă de utilizarea bogatului arsenal de metode şi tehnici de organizare — printre care se situează şi metoda ABC — reprezintă tocmai întreprinderile care au obţinut şi rezultate deosebite în asigurarea unui înalt nivel de eficienţă economică.

dr. ing. Iulian SVASTA
ing. Ion TURTURICĂ
dr. ing. Paul SVASTA

Instrumente de conducere operativă a producţiei

Analiza corelaţiei dintre amortisment şi randamentul utilajelor

ÎN CUVÎNTAREA la Plenara C.C. al PC.R. din 7—8 octombrie 1982, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** arăta : „**Trebuie să înţelegem că sporirea continuă a producţiei, creşterea eficienţei şi rentabilităţii sînt principii de bază pentru buna funcţionare a unităţilor economico-sociale. Nici o unitate nu mai trebuie să funcţioneze fără a-şi asigura autogestiunea şi autoconducerea, fără eficienţă şi fără rentabilitate, fără a asigura un beneficiu corespunzător activităţii din sectorul respectiv**".

În acest sens, unităţilor economice le revin sarcini sporite pe linia mobilizării tuturor rezervelor de reducere a costurilor de producţie.

Dacă se au în vedere anumite relaţii care există între **amortisment**, ca element al costurilor de producţie şi ran-

damentul utilajelor, se evită încărcarea costurilor cu cheltuieli de amortizare inutile, care nu sînt legate de procesul de producție.

Amortismentul pe unitate de produs depinde de volumul producției, între cele două mărimi existînd o relație de inversă proporționalitate : creșterea volumului producției duce la scăderea amortismentului pe unitatea de produs, ceea ce implică sporirea beneficiului și a rentabilității.

Privit la nivelul întreprinderii, ca sumă globală, amortismentul este o cheltuială relativ constantă, care depinde de timpul efectiv de funcționare a utilajelor. Pe unitatea de produs, el depinde însă de volumul producției, adică de modul de folosire a utilajelor. Aceasta înseamnă că întreprinderile pot folosi amortismentul pentru a controla modul de folosire a utilajelor din dotare. În acest scop se poate stabili unui coeficient „p", care să exprime **ponderea amortismentului orar în producția orară,** prin raportul între amortismentul orar (calculat ca raport între amortismentul total și timpul de funcționare a utilajelor) și randamentul orar (calculat ca raport între valoarea producției globale și timpul de funcționare a utilajelor).

Între nivelul planificat și nivelul efectiv al coeficientului „p" pe o perioadă pot exista anumite relații, determinate de mărimea elementelor componente ale acestuia.

Cazul a) : **ponderea efectivă a amortismentului orar în producția orară este mai mare decît cea planificată,** ceea ce înseamnă că au apărut deficiențe în desfășurarea procesului de producție ca urmare a folosirii necorespunzătoare a utilajelor. Aceasta poate fi întîlnită în următoarele situații :

— nivelul efectiv al amortismentului orar și al producției orare este mai mare decît cel planificat, iar ritmul de sporire a amortismentului orar este superior celui de sporire a randamentului orar ;

— nivelul efectiv al amortismentului orar este mai mare decît cel planificat, ar randamentul orar se menține la același nivel ;

— nivelul efectiv al amortismentului orar este mai mare decît cel planificat, iar nivelul efectiv al randamentului orar este mai mic decît cel planificat ;

— nivelele efective ale amortismentului orar și producției orare sînt mai mici decît cele planificate, iar ritmul de reducere a amortismentului orar este inferior celui de reducere a randamentului orar ;

— nivelul efectiv al randamentului orar este inferior celui planificat, iar amortismentul orar se menține la același nivel.

Cazul b) : **ponderea efectivă a amortismentului orar în producția orară se menține la nivelul planificat,** ceea ce poate rezulta în următoarele situații :

— amortismentul orar și producția orară se mențin la nivelul planificat ;

— nivelele efective ale amortismentului orar și randamentului orar sînt mai mari decît cele planificate, iar ritmul de sporire a randamentului orar este același cu ritmul de sporire a amortismentului orar ;

— nivelele efective ale amortismentului orar și randamentului orar sînt mai mici decît cele planificate, iar ritmul de reducere a amortismentului orar este egal cu ritmul de reducere a randamentului orar.

Cazul c) : **ponderea efectivă a amortismentului orar în producția orară este inferioară celei planificate,** situație considerată pozitivă pentru activitatea unei întreprinderi și care poate apărea în următoarele condiții :

— nivelul efectiv al amortismentului orar este inferior celui planificat, iar randamentul orar se menține la același nivel ;

— nivelul efectiv al randamentului orar este superior celui planificat, iar amortismentul orar se menține la același nivel ;

— nivelele efective ale amortismentului orar și randamentului orar sînt inferioare celor planificate, iar ritmul de reducere a amortismentului orar este mai mic decît cel al randamentului orar ;

— nivelele efective ale amortismentului orar și randamentului orar sînt mai mari decît cele planificate, iar ritmul de sporire a amortismentului orar este inferior ritmului de sporire a randamentului orar ;

— nivelul efectiv al amortismentului orar este inferior celui planificat, iar nivelul efectiv al randamentului orar este superior celui planificat.

Determinarea elementelor necesare calculării coeficientului „p" poate fi făcută în cadrul fiecărei întreprinderi, avînd în vedere și durata ciclului de producție. Astfel, la întreprinderile care au posibilitatea de a calcula producția la intervale de timp scurte, maiștrii consemnează zilnic, în raportul de schimb, timpul efectiv de funcționare a utilajelor, producția fabricată. La întreprinderile cu ciclu mai lung de fabricație, unde producția se evaluează numai la anumite intervale de timp, problema poate fi rezolvată în felul următor :

— la sfîrșitul fiecărui schimb se înregistrează, în raportul de schimb, timpul efectiv de funcționare a utilajelor ;

— dacă timpul efectiv de funcționare este mai mic decît cel planificat, atunci amortismentul efectiv va fi egal cu cel planificat. Dacă timpul efectiv este mai mare decît cel planificat, atunci amortismentul efectiv se stabilește diferențiat, astfel : pentru utilajele a căror durată normată de funcționare este exprimată în ani, amortismentul efectiv este egal cu cel planificat ; pentru utilajele a căror durată normată de serviciu este exprimată în ani și în ore de funcționare, amortismentul efectiv se calculează înmulțind timpul efectiv de funcționare cu amortismentul orar rezultat prin raportarea valorii utilajelor la durata normată de serviciu, exprimată în ore de funcționare.

Referitor la producția orară, aceasta se stabilește avînd în vedere legătura existentă între modul de folosire a utilajelor și producția obținută, adică se înmulțește producția orară planificată cu raportul dintre timpul efectiv de funcționare a utilajelor și timpul planificat.

Intreprinderile au posibilitatea să fundamenteze un nivel planificat al coeficientului „p", care să constituie o limită maximă, ce nu trebuie depășită. Desigur că problema stabilirii coeficienților „p" pe utilaje, grupe de utilaje, secții etc. constituie o activitate complexă, care poate fi însă rezolvată prin intermediul echipamentelor electronice de calcul (contribuind la utilizarea lor eficientă).

Acest coeficient poate fi considerat un instrument de reglare a activității de producție a unei întreprinderi, a modului de folosire a utilajelor, întrucît el depinde direct de timpul de funcționare a utilajelor. Astfel, coeficientul „p" devine un **instrument de conducere operativă a procesului de producție.**

În situația în care nivelul planificat al coeficientului este depășit, înseamnă că folosirea utilajelor în procesul de producție prezintă deficiențe serioase : neutilizarea utilajelor la întreaga capacitate, funcționarea în gol etc.

Stabilirea și urmărirea sistematică a coeficientului „p" are **implicații directe asupra consumului de energie electrică** al unei întreprinderi. Astfel, reducerea ponderii amortismentului orar în producția orară determină reducerea consumului de energie electrică.

Acest model de analiză corelativă a amortismentului utilajelor și a randamentului acestora, concretizat în compensarea nivelului planificat cu cel efectiv a coeficientului „p", a fost aplicat în cadrul unei întreprinderi industriale din municipiul Cluj-Napoca. Rezultatele obținute în urma analizei sînt ilustrate în tabel.

Grupa de utilaje	Amortismentul orar (lei/oră)		Producția orară (lei/oră)		Coeficientul „p"	
	planif.	efectiv	planif.	efectiv	planif.	efectiv
M_1	7,4	7,8	19,1	19,3	0,38	0,40
M_2	6,9	7,4	40,0	37,1	0,17	0,19
M_3	8,5	8,9	37,3	29,2	0,22	0,31
Total secție	7,3	7,8	22,4	22,0	0,32	0,35

Au fost analizate trei grupe de utilaje din cadrul unei secții. Atît la nivelul secției, cît și pe grupele de utilaje analizate, nivelul efectiv al coeficientului „p" este superior celui planificat. Pentru a concluziona asupra calității activității de producție desfășurate pe perioada cercetată (o decadă a unei luni), trebuie să analizăm raporturile între mărimile componente ale coeficientului „p".

În cazul grupei de utilaje M1, randamentul orar planificat a fost realizat și depășit, totuși timpul de funcționare a utilajelor nu a fost folosit corespunzător, ceea ce a determinat sporirea amortismentului orar în ritm superior creșterii randamentului orar.

În cazul grupelor de utilaje M2 și M3, producția orară planificată nu a fost realizată, ca urmare a exploatării nerationale a acestora.

Din analiza efectuată reiese că, pe ansamblul secției și la nivelul grupelor de utilaje, întreprinderea prezintă rezerve importante de sporire a producției, legate în principal de : modul de exploatare a utilajelor : respectarea duratei planificate de staționare a utilajelor în reparații ; efectuarea unor reparații corespunzătoare calitativ, pentru a evita căderi accidentale frecvente ; aprovizionarea ritmică a locurilor de muncă cu materii prime, materiale, S.D.V.-uri, pentru a evita funcționarea în gol a utilajelor.

Natalia GIURGIU
Anca BORZA-DĂNCILĂ

Probleme de ergonomie

Postura în activitatea de muncă

POSTURA organismului uman în cadrul muncii — rezultatul funcționării aparatului locomotor, cu toate constrîngerile scheletale și musculare specifice acestuia — asigură menținerea corpului în spațiu în direcțiile necesare și permite executarea sarcinilor de muncă. Ea este determinată de intensitatea activității, mobilitatea gestuală specifică acesteia și de parametrii dimensionali ai zonei de lucru, la rîndul ei constituind **un factor determinant al eficienței muncii,** întrucît poate influența capacitatea de muncă și starea generală a organismului.

În cele ce urmează prezentăm unele principii și recomandări rezultate din studii și aplicații efectuate în țară și peste hotare, precum și din cercetările proprii.

POZIȚIA ÎN TIMPUL MUNCII ȘI EFORTURILE MUSCULARE

În mod curent, pozițiile de muncă sînt : **în picioare** (ortostatică) **și șezînd.** (În cazuri rare se lucrează în poziția culcat — clinostatică). În cadrul lor pot exista variații mari, determinate de poziția diferitelor segmente ale corpului (cap, trunchi, membre superioare, membre inferioare). Pentru ortostatism, poziția corectă este aceea cu trunchiul drept, ușor aplecat înainte (cu 10—15°), iar pentru poziția așezat — menținerea trunchiului drept, cu aceeași înclinare (de 10—15°) și cu membrele inferioare îndoite la un unghi de 90° la nivelul articulației genunchiului și între gambă și laba piciorului. Pozițiile defectuoase pe care le ia corpul omenesc sau un segment al acestuia — și chiar cele corecte, menținute un timp îndelungat (poziții forțate) constituie o constrîngere fizică și un factor de intoleranță pentru statica fiziologică.

Fiziologia muncii diferențiază două categorii de efort muscular : travaliu **dinamic** (ritmic și travaliu **static** (de susținere sau de ridicare).

În travaliul dinamic, tensiunea și relaxarea musculară se succed după un anumit ritm. În travaliul static, însă, mușchii rămîn în stare de încordare, un timp mai mult sau mai puțin îndelungat, generînd constant energie fără a produce o activitate utilă perceptibilă în mod direct.

În cazul poziției ortostatice, un număr mare de grupuri musculare — ale gambelor, coapselor, bazinului, spatelui, cefei — sînt în tensiune permanentă, efectuînd o activitate statică. În poziția șezînd, travaliul static al gambelor este eliminat și efortul muscular se reduce. În poziția culcat activitatea musculară statică este aproape complet eliminată și, de aceea, această poziție este cea mai eficientă pentru asigurarea repausului.

Travaliul muscular static face ca presiunea intramusculară să comprime vasele sanguine ; sîngele nu mai poate iriga mușchiul (care nu mai primește glucide și oxigen, bogate în energie potențială, și trebuie să consume din rezervele sale), cataboliții nu pot fi eliminați și se acumulează, producînd durerea acută specifică oboselii musculare. Totodată, eforturile musculare statice au un randament mai mic (consum de energie mai ridicat pentru prestări mai reduse) decît activitățile dinamice și se manifestă printr-o accelerare a ritmului cardiac. De aceea, **în activitatea profesională omul trebuie să evite eforturile musculare statice mari și prelungite.** În travaliul dinamic însă (de exemplu în mers), mușchiul acționează asupra sistemului circulator ca o pompă și este irigat abundent ; în măsura în care se realizează într-un ritm adecvat, acest travaliu poate fi efectuat timp foarte îndelungat, fără a produce oboseală.

Activitatea musculară excesivă, mai ales cînd predomină elementul static, produce dureri, iar cînd este repetată zilnic timp de luni și ani poate da naștere la tulburări dureroase persistente, care nu se localizează numai la nivelul mușchilor, ci și în articulații, ligamente și tendoane, putînd provoca uzura acestora.

Organizarea rațională a pozițiilor de muncă de bază și raționalizarea mișcărilor sînt legate de modul de construcție a instalațiilor tehnologice, de înălțimea planului de lucru, de amplasarea organelor de comandă, a mijloacelor de semnalizare și control. În cazul în care parametrii echipamentului tehnic și ai locului de muncă nu corespund caracteristicilor antropometrice și posibilităților fiziologice și biomecanice ale omului, activitatea acestuia se desfășoară în poziții incomode, cu mișcări nerationale ; ca urmare, se produc modificări ale funcțiilor fiziologice, urmate de instalarea oboselii. **Problema poziției omului în timpul muncii capătă, deci, o importanță crescîndă în optimizarea sistemelor „om-mașină-mediu".**

POZIȚIA ORTOSTATICĂ

Lucrul stînd în picioare se recomandă în următoarele situații :

— cînd se cere un număr mare de mișcări a căror amplitudine depășește 1 m în plan frontal și 30 cm în adîncime;

— cînd dimensiunile dispozitivelor de comandă (volane, leviere etc.) sînt mari ;

— cînd forța aplicată este relativ mare (peste 5 kg) ;

— ca posibilitate de modificare a poziției în timpul muncii ;

— cînd înseși posibilitățile organismului impun să se lucreze în această poziție (de pildă, un suferind de coxalgie nu poate suporta timp mai îndelungat nici poziția șezînd, nici deplasările).

Există trei tipuri de poziții ortostatice : poziția în picioare **statică** — imobilă, fără deplasări și fără nici o altă acțiune ; poziția ortostatică **dinamică** — caracterizată prin deplasări continue, rapide, cu efectuarea unei sarcini ; poziția ortostatică **mixtă** — rezultînd din combinarea pozițiilor precedente.

Din punct de vedere energetic, ortostatismul mărește consumul de energie cu 5—12% față de poziția șezînd ; de asemenea, această poziție este mai obositoare, din cauza contracției statice a unor mari grupe de mușchi.

Poziția ortostatică forțată are o influență nocivă asupra organismului în general și asupra aparatului locomotor în special, putînd duce (mai ales cînd se lucrează în poziția

înclinat înainte și la deformări ale coloanei vertebrale.

În industria construcțiilor de mașini, de pildă la operațiile de polizare, pozițiile aplecat și ghemuit sînt mai solicitante decît ortostatismul cu trunchiul drept ; apare deci necesară limitarea duratei muncii în poziție defavorabilă. La curățirea cu ciocanul pneumatic a pieselor turnate din fontă, pozițiile cele mai solicitante sînt ortostatismul cu susținerea orizontală a ciocanului pneumatic și cele cu trunchiul înclinat ; acestea din urmă pot fi eliminate prin curățirea pieselor mici și mijlocii pe mese de lucru cu înălțime reglabilă. Poziția ortostatică este caracteristică de asemenea, diverselor activități ce se desfășoară la majoritatea mașinilor și operațiilor prin care se prelucrează materiale și piese ; de cele mai multe ori, în această poziție se efectuează diferite mișcări cu membrele superioare, se deplasează greutăți, iar unele lucrări se efectuează cu aplecarea trunchiului ; poziția ortostatică nu este însă necesară în multe activități, care se pot realiza permanent sau o parte din timp în poziție șezînd (lucrul la strunguri automate și semiautomate, prese hidraulice, raboteze, morteze, mașini de rectificat, freze, mașini de impregnat materiale electroizolante, confecționarea bobinelor, prelucrarea mecanică a pieselor optice etc.). În activitățile din minerit poziția ortostatică este întîlnită în toate variantele ei : de la cea cu aplecarea trunchiului înapoi (perforarea tavanului la trepte răsturnate — la care greutatea corpului contribuie la efectuarea operației prin apăsarea uneltei în frontul de lucru, determinînd o contracție musculară statică intensă, pentru învingerea rezistenței), pînă la poziția în genunchi și ghemuit (în spațiile înguste din subteran — care determină stări inflamatorii la genunchi). Poziția de muncă în picioare este frecventă și în alte ramuri. Analizînd operațiile de prelucrare textilă a firelor sintetice tip relon pe mașini de etirat, texturat și dublat-răsucit, ale căror dispozitive de lucru sînt amplasate în trei zone suprapuse, am constatat că muncitoarele lucrează cu trunchiul drept și cu mîinile ridicate deasupra capului cînd intervin în zona superioară, dificultatea poziției fiind cu atît mai mare cu cît mașinile sînt mai înalte ; aceasta impune, pe lîngă măsurile tehnice, ca la mașinile respective să fie repartizate muncitoare mai înalte. La executarea manuală a cutiilor din carton, unde neconcordanța dimensională dintre înălțimea mesei de lucru și cea a muncitoarei determina poziții ortostatice incorecte, s-au stabilit prin măsurători dimensiunile necesare ale mesei de lucru și caracteristicile acesteia, realizîndu-se un model adecvat.

POZIȚIA ȘEZÎND

Atît medicii, cît și specialiștii în organizarea muncii insistă ca **ori de cîte ori este posibil munca să se efectueze în poziție șezînd**, care asigură : lipsa de solicitare a membrelor inferioare ; posibilitatea de a se evita unele poziții nefirești ale corpului ; consum de energie mai redus ; ușurarea activității circulatorii ; reducerea oboselii (muncitorul putînd lucra cu mîinile și picioarele o perioadă mai mare de timp decît atunci cînd stă în picioare) ; creșterea stabilității și echilibrului corpului ; posibilități de acționare simultană a mai multor comenzi de picior.

Această poziție se recomandă pentru lucrările care necesită :

— eforturi de pînă la 5 kgf ;

— precizie,

— ritm lent și amplitudine mică a mișcărilor.

O manifestare caracteristică poziției șezînd prelungite, forțate constă din dureri în regiunea umerilor, a cefei, interscapulară și lombară, de unde iradiază spre coapsă ; ea poate produce și alte tulburări, datorită influenței negative asupra schimburilor respiratorii, asupra circulației abdominale și asupra membrelor inferioare, cu senzație de greutate la nivelul gambelor și creșterea volumului picioarelor. În cazul unor munci mai grele, această poziție devine nocivă, producînd devieri ale coloanei vertebrale. Aceste fenomene sînt frecvente în cazul muncilor de birou (dactilografe ș.a.), al operatorilor la mașinile de calcul, la montajul pieselor mărunte în industria electrotehnică și electronică, optică, mecanică fină, la o serie de operații în industria confecțiilor și alte subramuri ale industriei ușoare, la mașinile de culegere din tipografii etc. Toate acestea sugerează două principii ergonomice : **introducerea de pauze scurte și frecvente** pe parcursul lucrului în poziție șezînd, **utilizarea de scaune reglabile în înălțime.**

Durata maximă de menținere a contracției musculare în funcție de procentul din forța maximă care acționează scade cînd travaliul static este neîntrerupt. Se poate admite — în general — că în absența pauzei, durata de menținere poate ajunge la cîteva ore numai în cazul cînd forța exercitată este mult sub 20% din cea maximă (greutatea capului este de 4,5—5 kg, iar forța maximă a mușchilor cefei este de 25—30 kg ; menținerea capului într-o poziție foarte aplecată înainte și foarte precisă reprezintă în timp, pentru mușchii cefei, o solicitare la limita posibilităților). Deci, chiar la locurile de muncă în care activitatea musculară globală este foarte redusă, excesul de travaliu muscular static determină o jenă sau o durere acută.

Studiind poziția șezînd a muncitoarelor din industria construcțiilor de mașini, electrotehnică și electronică — la activități de confecționare, montare, reglare și control tehnic al pieselor și aparatelor, confecționarea și asamblarea unor produse pe linii tehnologice automate sau semiautomate, prelucrarea metalului la unele mașini-unelte etc. — la care muncitoarele șed pe scaun în fața mașinii, a benzii tehnologice sau a meselor de lucru, am constatat că în cazul unor deficiențe de construcție sau de amplasare a mașinilor, această poziție devine vicioasă, obositoare. Lipsa spațiului pentru așezarea membrelor inferioare impune o poziție laterală față de planul de lucru ; mașinile și mesele prea joase impun îndoirea membrelor inferioare și înclinarea trunchiului spre înainte ; din cauza unor deficiențe în organizarea locului de muncă, uneori materialele, piesele de prelucrat și cele prelucrate sînt amplasate la sol, lîngă mașină, impunînd muncitoarei mișcări inutile de aplecare laterală a trunchiului — neajuns ce poate fi ușor eliminat prin amplasarea materialelor și pieselor la înălțimea suprafeței de lucru ; de asemenea, neconcordanța dintre înălțimea scaunului și cea a planului de lucru solicită o poziție necorespunzătoare a trunchiului, mult aplecat înainte sau în extensie forțată.

PRINCIPII PROFILACTICE DE BAZĂ

De mare importanță pentru organizarea locului de muncă este **alegerea corectă a înălțimii de lucru**, de care depinde în mare parte poziția corpului. Înălțimea planului de lucru, a meselor trebuie să țină seama de dimensiunile antropometrice (atît pentru poziția în picioare, cît și pentru cea șezînd), precum și de caracteristica muncii efectuate (forța aplicată, gradul de precizie). Parametrul antropometric de bază este înălțimea coatelor, respectiv distanța de la sol pînă la partea inferioară a acestora. De asemenea este necesar să se prevadă un anumit spațiu necesar așezării sculelor, recipienților, pieselor etc., pentru a asigura o libertate corespunzătoare a mișcărilor.

În ce privește munca în picioare, dacă aceasta necesită un consum mare de energie, cu participarea musculaturii trunchiului (ridicarea de piese grele, eforturi dirijate în jos pentru lucrări de montaj etc.), înălțimea planului de lucru trebuie să fie mai mică. Înălțimi mai mari se impun atunci cînd se efectuează munci cu efort redus, de precizie, lucrîndu-se cu antebrațele sprijinite pe masă. **Înălțimile optime ale mesei de lucru pentru munca efectuată în picioare,** în funcție de sex și specificul acesteia, sînt — orientativ — următoarele (pentru bărbați, respectiv femei) : la munci de precizie (cu cotul sprijinit) — 100—110 cm, 95—105 cm; la lucrări de îndemînare (mînuiri rapide, frecvente) 90—95 cm, 85—90 cm ; la lucrări care necesită efort muscular (ridicări, apăsări etc.) — 75—90 cm, 70—85 cm. Pentru persoanele de statură mică, valorile respective nu sînt convenabile și trebuie să se folosească un dispozitiv de ridicare artificială a solului (grătar de lemn etc.) ; pentru persoanele de statură înaltă, ca să nu fie nevoite să lucreze

aplecate asupra mesei de lucru (ceea ce poate genera oboseala dureroasă în musculatura spatelui), e nevoie de modele speciale sau adoptarea de înălțimi mai mari. Desigur, adaptările individuale se pot realiza cel mai bine prin **utilizarea de mese de lucru cu înălțime reglabilă.**

În poziția șezînd, înălțimea optimă a planului de lucru se stabilește, de asemenea, în funcție de caracterul muncii. Întrucît în aceste cazuri este vorba frecvent de lucrări de precizie sau de înaltă precizie, este necesar să se ia în considerație și distanța convenabilă de vedere. Se recomandă următoarele **înălțimi ale meselor, pentru munca în poziție șezînd** a bărbaților respectiv a femeilor : la lucrări de înaltă precizie, cu observare de la mică distanță — 90—100 cm, 80—100 cm ; la lucrări de scris și citit — 74—78 cm, 70—74 cm ; la lucrări de dactilografie și alte munci manuale ce necesită efort — 68 cm, 65 cm. Valorile minime se aplică pentru mesele mașinilor de scris și de calculat, pentru lucrări de montaj ce necesită eforturi importante, pentru lucrări efectuate deasupra recipienților, pentru operații culinare etc.

Pentru lucrările de birou, în special citit și scris, poziția cu trunchiul ușor curbat înainte și antrebrațele sprijinite este cea mai puțin obositoare ; distanța dintre scaun și suprafața mesei trebuie să fie de 27—30 cm.

Atît pentru lucrările efectuate în picioare, cît și pentru cele efectuate șezînd aria de lucru, care urmează să fie în permanență controlată de ochi, trebuie să fie astfel amplasată, încît persoana respectivă să poată avea o poziție comodă a capului (mișcări prea mari în jos sau în sus ale acestuia provoacă, în timp, oboseala mușchilor cefei). Poziția cea mai comodă a capului corespunde unui unghi de 32—44° pentru munca în poziție șezînd și de 23—27° la munca desfășurată în picioare. Aceste direcții ale privirii se obțin prin înclinarea axei optice și a capului în raport cu trunchiul.

Normele republicane de protecție a muncii prevăd următoarele înălțimi, minime și maxime, ale planului de lucru la diferite genuri de activități : în poziția șezînd — la lucrări cu solicitare deosebită a vederii 980 — 1020 mm, la lucrări de precizie 880—920 mm, la lucrări de birou 720—780 mm, la lucrări manuale 670—700 mm ; în poziție ortostatică — la mînuirea obiectelor grele sau voluminoase 850—1000 mm, la lucrul la banc 1000—1150 mm.

Suprafața și spațiul de lucru trebuie să aibă dimensiuni corespunzătoare. Cînd cel ce lucrează se găsește într-o poziție determinată, fixă în raport cu suprafața pe care staționează (sol, scaun), extremitatea membrului superior poate ocupa o infinitate de poziții în spațiu, distanța cea mai mare ce poate fi atinsă corespunzînd extensiei membrului respectiv îndepărtat de trunchi. Unind punctele ocupate succesiv de mînă, se delimitează un volum cu formă și dimensiuni anumite, care constituie spațiul de muncă al operatorului și în interiorul căruia este necesar să fie dispuse comenzile ce pot fi atinse fără modificarea posturii.

La poziția șezînd în ariile normale de muncă, membrele superioare acționează cu mîinile și antebrațele îndoite, mișcările executîndu-se, deci, aproape de corp, condiție optimă pentru organism. În ariile de muncă maxime, membrele superioare efectuează activitatea în extensie ; aceasta duce la oboseală și, de aceea, trebuie folosită numai în acțiuni sporadice în cursul zilei de lucru, urmînd ca munca de bază să se execute în aria normală, optimă. Este necesar ca aceste elemente să fie luate în considerație la proiectarea locurilor de muncă și a utilajelor, efectuîndu-se analiza antropometrică privind concordanța dimensională dintre om și mașină, analiza organelor de comandă, a componentelor tablourului de comandă, a mediului de muncă, a organizării locului de muncă, pentru a evita pozițiile nenaturale ale corpului, mișcări de aplicare a trunchiului sau capului (în special laterală) care obosesc mai mult decît aplecarea înainte, menținerea brațelor întinse înainte sau lateral.

În măsura în care procesul tehnologic permite, este necesar ca poziția ortostatică să fie transformată în poziție șezînd, care este mai puțin obositoare. Aceasta se poate realiza prin mecanizarea procesului de producție, reconstrucția utilajelor, introducerea de scaune, bănci sau fotolii la locurile de muncă. Dacă procesul tehnologic nu permite aceasta, trebuie să li se asigure muncitorilor pauze bine reglementate, în timpul cărora să poată ședea pe scaune sau bănci confortabile.

Un **scaun ergonomic** trebuie să îndeplinească următoarele condiții : să poată fi adaptat (reglat) după dimensiunile antropometrice ale muncitorului și după înălțimea planului de lucru (masă, banc, mașină), în ce privește înălțimea suprafeței de șezut, înălțimea și adîncimea spătarului ; să asigure muncitorului libertatea mișcărilor cerute de sarcinile de muncă ; să aibă suficientă stabilitate la răsturnare prin balans și la alunecare ; să nu exercite presiuni în zona posterioară a coapsei (suprafața de șezut să aibă, în principiu, înălțimea egală cu lungimea gambei — între talpă și genunchi — și marginea anterioară rotunjită) ; să asigure sprijinirea picioarelor pe dispozitive adecvate ca înălțime, întindere, aderență (antiderapante), amplasate la nivelul scaunului, mesei, băncului sau mașinii.

În concluzie, **pozițiile necorespunzătoare în timpul muncii pot fi evitate** prin : **asigurarea concordanței dimensiunilor echipamentului tehnic** (distanțe de acționare, volumul dispozitivelor acționate, amplasarea diferitelor dispozitive în raport cu persoana care le deservește etc.) sau ale mobilierului de lucru (mese, bancuri, scaune, dulapuri rafturi) cu **dimensiunile antropometrice ale omului ; dotarea cu scaune a locurilor de muncă în care se poate lucra șezînd ; prevederea de spații suficiente pentru executarea liberă a mișcărilor ; educarea muncitorilor în ce privește poziția corectă de lucru ; variația poziției de muncă în timpul lucrului ; introducerea gimnasticii,** în pauze organizate în mod corespunzător cu solicitările organismului ; **selecția profesională pe bază de examene medicale profilactice,** dînd o atenție specială tinerilor și femeilor.

dr. Hilda HERMAN
Institutul de igienă și sănătate publică București
Colectivul de ergonomie

Organizarea „simetrică" a perfecționării profesionale

În Marea Britanie s-a experimentat cu bune rezultate, de către o firmă cu personal numeros, un sistem „simetric" de perfecționare profesională, care îmbină cunoștințele de specialitate ale cadrelor din interiorul organizației respective cu cele ale instructorilor de profesie, experți în „resurse umane", pentru a asigura cursanților o pregătire cu suport științific-pedagogic și cu un nivel adecvat de elemente corespunzînd necesităților practice.

Jumătate din personalul de predare sînt instructori permanenți, iar cealaltă jumătate o formează instructori temporari, care îndeplinesc această muncă prin rotație, fiind recrutați din personal de la nivelele medii de conducere, cu experiență bogată în rezolvarea problemelor ce formează obiectul perfecționării și care fac parte din rezerva de cadre pentru posturi ierarhic superioare.

Ritmostimulator

Un deosebit interes a trezit în U.R.S.S. invenția unui colectiv de tineri cercetători din Chișinău, care a creat „ritmostimulatorul automat" — un aparat care creează o ambianță audiovizuală propice relaxării persoanelor obosite de o activitate cu intensă solicitare nervoasă. Dimensiunile reduse ale aparatului permit folosirea lui individuală. Muzica odihnitoare emisă prin căștile radio și impulsurile luminoase cu culori și intensități blînde oferă, printr-o „cură" de numai 20 de minute, o destindere suficientă pentru reluarea muncii.

DOCUMENTAR EXTERN

Durata de execuție – redusă la jumătate

În practica administrației naționale a drumurilor din Suedia, ciclul complet de realizare a unui pod — de la începerea proiectării pînă la darea în trafic — este în medie de 4 ani. Această durată a fost redusă la jumătate la construcția noului pod rutier suspendat (de 660 m lungime, 15 m lățime și 43 m înălțime deasupra apei) care leagă insula Tjörn de continent peste fiordul Askerö.

Recordul se datorește deopotrivă soluției tehnice adoptate, modului de organizare și programare a lucrărilor, colaborării strînse între antrepriza contractantă și beneficiar (acesta din urmă fiind deosebit de presat de reluarea circulației, în urma prăbușirii accidentale a vechiului pod).

Astfel, proiectul și execuția au fost realizate de una și aceeași firmă (cu subcontractanți). Beneficiarul a avizat documentația pe tranșe, pe parcursul elaborării ei (în mod normal proiectul trebuia predat complet și termenul de aprobare era de 40 de zile). Aceasta a permis ca lucrările pe șantier să se desfășoare paralel cu proiectarea, cu un decalaj mic între fazele celor două procese. Construcția a demarat simultan de la ambele capete ale podului și, spre deosebire de procedeul clasic potrivit căruia o categorie de lucrări începe numai după terminarea celeilalte, în cazul de față s-a acceptat și organizat suprapunerea lor în timp (vezi schema), fără a se recurge la supradimensionarea de siguranță a structurilor (ceea ce a necesitat calcule inginerești după metoda stărilor limită), Podul a fost deschis pentru circulație mai întîi pe două din cele trei benzi, care au fost asfaltate înainte de perioada friguroasă, cînd lucrul s-a întrerupt.

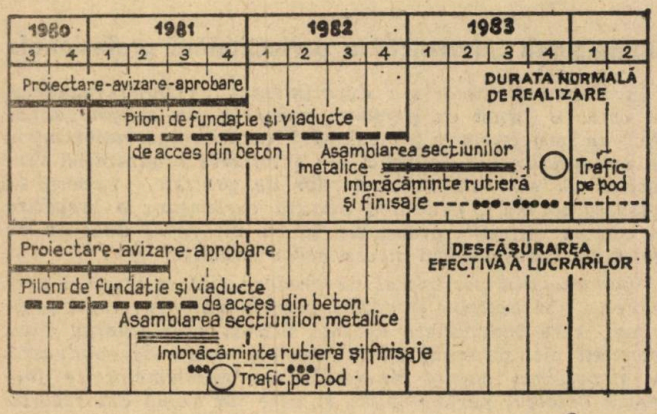

Graficele de execuție, elaborate pe baza drumului critic, au fost revizuite complet ori de cîte ori s-a găsit posibilitatea de a reduce durata unei faze critice (de pildă, asfaltarea a continuat și pe vreme nefavorabilă, lucrîndu-se sub cort). Scurtarea termenelor intermediare a constituit, de fapt, principalul atu în reducerea duratei de construcție.

Import-export de licențe

Bulgaria se situează printre primele țări din lume în ce privește volumul cheltuielilor pentru achiziția de licențe, raportat la venitul național (aceste cheltuieli însumează anual circa 50 milioane de leva, fără a socoti documentațiile tehnologice obținute din alte țări socialiste membre ale C.A.E.R.). Intreprinderea „Tehnika", specializată în cumpărarea și vînzarea de licențe, întreține relații cu organizații din 40 de țări ; înainte de a proceda la o achiziție, ea solicită specialiștilor din institutele de cercetări și din alte organisme de resort bulgare un studiu amănunțit asupra eficienței economice care ar rezulta din aplicarea acesteia, ținînd seama atît de nevoile proprii ale țării, cît și de posibilitățile ce s-ar crea pentru un export avantajos.

Printre tehnologiile de vîrf introduse pe această cale în industria bulgară se află cele privind producția de roboți industriali, fluide speciale pentru foraje, fabricarea cauciucului sintetic, a containerelor de mare capacitate, a condensatorilor ceramici monoliți. La rîndul său, R.P.B. valorifică pe piața externă propria creație științifică și tehnică, obținînd astfel un substanțial aport valutar ; firme din Japonia, S.U.A., Italia, Franța, Spania, Elveția, R.F.G. ș.a. au achiziționat licențe bulgare, între altele pentru tehnologii și aparate electronice, acoperiri de protecție pentru electrozi grafitați etc.

Asociații voluntare de întreprinderi

În industria Poloniei a început să se afirme, în acest an, o nouă formă de organizare pe orizontală a întreprinderilor cu profil similar sau complementar — asociațiile voluntare.

La Lodz, de pildă, a luat ființă asociația „Stomil", care grupează 20 de întreprinderi din întreaga țară, avînd ca profil producția de articole din cauciuc. Scopul ei îl constituie mai buna coordonare a aprovizionării cu materii prime și materiale indigene și din import, gospodărirea rațională a acestor resurse, asigurarea ritmicității producției. La asociație participă întreprinderile de anvelope auto din Debice, Olsztyn și Poznan, fabrica de încălțăminte din cauciuc și cea de articole de marochinărie din cauciuc de la Lodz ș.a., precum și două centre de cercetare-dezvoltare din această ramură.

Au mai fost constituite asociații voluntare în diferite alte domenii : chimie de sinteză și rafinării de petrol, produse din lină, articole din mătase și decorative, articole din bumbac și din fire tip bumbac, producția de aparatură, mașini și instalații pentru industria chimică, producția de piese de schimb pentru instalații tehnologice, industrializarea lemnului, fabricarea hîrtiei, construcția de mijloace de transport ș.a. În total funcționează circa 30 de asociații voluntare, unele dintre ele cu caracter interramuri. Alte 3 s-au format pe baza unei sarcini obligatorii ; ele grupează întreprinderile fostei uniuni „Polfa", care fabrică materii prime chimice și materiale destinate apărării naționale.

Asociațiile, constituite din inițiativa întreprinderilor înseși, nu coincid nici ca esență, nici în ce privește caracterul activității, cu uniunile (centralele) industriale existente pînă acum. Astfel, unele întreprinderi din industriile chimică și ușoară participă simultan la 2—3 asociații (de exemplu, rafinăria din Gdansk este membră atît a asociației întreprinderilor chimiei de sinteză și rafinării petrolului, cît și a asociației întreprinderilor de fibre artificiale „Agnella").

Organizarea cooperării între întreprinderi în cadrul asociațiilor voluntare este menită să faciliteze valorificarea în comun a resurselor și posibilităților pentru aprovizionarea lor tehnico-materială, achiziționarea de mașini și utilaje, mărirea seriilor de fabricație, ridicarea nivelului tehnologic, îmbunătățirea calității produselor, reducerea costurilor de producție.

Redactor coordonator: Dorin CONSTANTINESCU

Drept internațional

Interferențe ale dreptului internațional privat cu dreptul penal cu ocazia soluționării unor probleme ale activității de turism internațional

Dezvoltarea pe care a cunoscut-o în ultimul timp turismul internațional în toată lumea, pune în evidență complexitatea problemelor cu care unitățile noastre de turism sînt confruntate în domeniile valutar-financiar, transporturilor și asigurării împotriva riscurilor comerciale, probleme cu profunde implicații juridice.

Datorită conjuncturii economice mondiale actuale, marcată puternic de criza mondială a energiei, de inflație, fluctuațiile valutare, creșterea necontrolată a dobînzilor și de alte fenomente economice necontrolabile, multe firme străine considerate pînă acum solide din punct de vedere financiar, ajung în stare de deconfitură. Unele reușesc să se redreseze cu ajutorul unor subvenții guvernamentale sau prin preluarea debitelor împreună cu pachetele de acțiuni de către mari concerne transnaționale. Altele, mai puțin „norocoase" sînt pur și simplu declarate în stare de faliment de către tribunalele comerciale.

Într-o asemenea situație, unitățile românești de turism internațional, creditoare, trebuie să-și ia toate măsurile pentru a-și recupera debitele, prin toate mijloacele juridice puse la dispoziție de legea țării unde își are sediul societatea falită și unde a început procedura de faliment.

Întotdeauna însă pe calea executării falimentare, în calitate de creditori chirografari, unitățile noastre de turism nu-și vor recupera — în cazul cel mai fericit — decît o foarte mică parte din creanțe, avînd prioritate și venind înaintea lor, creditorii privilegiați de primul rang. În plus, procedura falimentului fiind de durată, foștii administratori ai societății falite au posibilitatea să-și pună bunurile personale la adăpost de orice fel de urmărire și de măsurile de coservare ce pot fi ordonate.

De aceea, atunci cînd sînt în posesia unor dovezi incontestabile din care rezultă că starea de încetare a plăților este urmarea unor fapte cu caracter penal, săvîrșite de către foștii administratori — delegați ai societății falite, unitățile românești de turism sesizează cu plîngeri organele de cercetare penală, solicitînd trimiterea în judecată a persoanelor fizice vinovate și se constituie parte civilă în fața instanțelor penale de judecată. În cazul condamnării acelor persoane și obligării lor la plata de despăgubiri, dezdăunarea unităților de turism se face din bunurile personale ale celor condamnați.

Cum însă încetarea de plăți și declararea stării de faliment se produc de obicei în cursul executării contractelor, unitățile de turism achitîndu-se de obligațiile contractuale — prestarea de servicii turistice —, debitul îl constituie sumele scadente neachitate de firme. Pentru a se sustrage obligației de plată, firmele partenere contestă temeinicia sumelor pretinse (facturate) pe motiv că nu le datorează. Dacă nu ar fi intervenit starea de faliment, soluționarea litigiului s-ar fi făcut de către arbitrajul comercial competent pe baza unei clauze compromisorii din contract sau a unui compromis încheiat de părțile contractante.

Intervenind starea de faliment, calea arbitrajului comercial nu mai poate fi folosită, administrarea operațiilor legate de procedura falimentului (constituirea masei credale, întocmirea listei creditorilor pe ranguri, urmărirea debitorilor firmei pentru a spori masa credală) fiind încredințată de tribunal unui administrator al falimentului numit de către el. De asemenea, primind plîngerea (denunțul) judecătorul de instrucție de pe lîngă tribunalul de primă instanță, trebuie să instrumenteze personal cauza, conform Codului de procedură penală, iar nu să o încredințeze unui arbitraj comercial, pentru ca în funcție de decizia acestuia să pornească sau nu urmărirea penală.

Totuși, pentru a putea stabili temeinicia învinuirii, respectiv cauza și întinderea prejudiciului a cărei reparație o cere unitatea română de turism, cît și pentru a stabili dacă sînt întrunite elementele constitutive ale unor infracțiuni, ca de exemplu faliment fraudulos, fals în acte și uz de fals, emitere de cecuri fără acoperire sau anulate cu rea-credință după ce au fost emise și înainte de onorarea lor de către bancă, manipularea fondurilor societății sub forma unor credite acordate în numele societății de către administratori altor societăți în care aceștia erau interesați etc., judecătorul de instrucție numește un expert contabil care, pentru a stabili care dintre cele două părți nu și-a executat obligațiile ce-i reveneau, conform clauzelor contractuale, va fi obligat să pornească de la contract. Același lucru va trebui să-l facă și judecătorul de instrucție primind expertiza.

Numai singur contractul însă nu poate da răspunsuri la toate problemele, el neputînd cuprinde toate dispozițiile care sînt de domeniul legii. De aceea, orice contract cu elemente de extraneitate se încheie și se execută în cadrul unui sistem de drept. Nici un asemenea contract nu poate fi plasat în afara oricărui sistem de drept, nici chiar cele în care părțile convin ca soluționarea litigiilor să se facă de arbitrii „en amiables compositeurs" în echitate „ex aequo et bono". Există probleme privind forma contractului, capacitatea părților de a se angaja și a unor persoane fizice de a angaja persoana juridică, dreptul de retorsiune, excepția „non ad impleti contractus", deferite termene de prescripție exctinctivă, care nu pot fi soluționate decît pe baza unei dispoziții legale. Acest lucru presupune însă stabilirea legii care guvernează contractul.

Chiar și pentru arbitrajul comercial nu este ușor să determine legea aplicabilă, pe baza normelor conflictuale ale dreptului internațional privat. Dacă în ceea ce privește forma contractului norma „locus regit actum" este unică, în ceea ce privește conținutul obligațiilor, normele conflictuale nu converg toate spre aceeași lege, ci dimpotrivă diverg spre legi diferite. Astfel, după unii autori, chiar și în cazul cînd conform normei „lex voluntatis" părțile au convenit ca soluționarea litigiilor să se facă potrivit unei anumite legi, arbitrii au dreptul să refuze aplicarea acelei legi, dacă ea nu are puncte de legătură cu contractul respectiv. În acest caz arbitrii vor determina legea aplicabilă pe baza altei norme, ca de exemplu „locus executionis" sau „lex rei sitae".

Se pune deci problema, dacă în ceea ce privește latura civilă a procesului penal, judecătorul de instrucție și instanța penală, fără a se substitui arbitrajului comercial, au totuși obligația de a stabili conținutul obligațiilor neexecutate, nu la libera lor apreciere, ci în conformitate numai cu legea care guvernează contractul, determinată cu ajutorul normelor conflictuale ale dreptului internațional privat.

Codul roman de procedură penală prevede la art. 346 alin. 2 că : „...instanța poate obliga la repararea pagubei potrivit legii civile".

Această dispoziție nu este aplicabilă de principiu, pentru că legea română nu prevede ca mod de încetarea activității unităților economice, starea de faliment sau chiar formele prefalimentare. Judecătorul de instrucție străin care instrumentează cazul pe baza unui denunț al unității române de turism și instanța penală străină învestită cu judecarea, vor aplica numai legea țării lor (Codul penal, Codul de procedură penală și Codul civil) chiar dacă nu există puncte de legătură între Codul civil al țării respective și contractul încheiat de părți. Deoarece contractul constituie cauza angajării reciproce a părților contractante, importanța lui este primordială nu numai în ceea ce privește soluționarea laturii civile a procesului penal —

iar acest lucru implică determinarea legii care îl guvernează — dar chiar și în ceea ce privește stabilirea caracterului penal al unor fapte în funcție de existența elementului subiectiv (intenția) și a laturii obiective, ca elemente constitutive ale infracțiuni.

Acest lucru nu poate fi făcut în mod corect decît în cadrul legii care guvernează în mod firec contractul. De exemplu, o unitate română de turism internațional a încheiat un contract-charter de turism cu o agenție de turism străină, unitatea obligîndu-se să presteze un pachet de servicii (transport aero și serviciu la sol) contra unui preț convenit. Ulterior, printr-un addendum semnat de persoane care aveau sau nu calitatea de a angaja în mod valabil unitatea română, s-a stipulat în favoarea agenției de voiaj, un comision de 5%, dacă aceasta va trimite un anumit număr de turiști peste cel stabilit prin contract, cu avioanele TAROM-ului.

Printr-un grafic de sosiri anexat la contract, se stabilise tipul de avion (numărul de locuri) pentru fiecare grup de turiști, iar agenția de voiaj străină garantase un anumit coeficient de ocupare a locurilor pentru fiecare tip de avion, în sensul că se angaja să achite contravaloarea locurilor garantate și neocupate.

Surplusul de locuri peste cele garantate pînă la capacitatea nominală a avionului, rămîneau la dispoziția unității române de turism, care le putea ocupa cu turiștii trimiși de alte agenții de voiaj decît aceea contractantă.

Deoarece la un moment dat agenția contractantă nu a reușit să ocupe locurile garantate, a cerut înlocuirea tipului de avion stabilit prin contract cu altul mai mic. Din lipsa de disponibilități sau din alte considerente de ordin comercial, unitatea de turism a refuzat schimbarea tipului de avion, pe motiv că în contract nu s-a prevăzut o asemenea posibilitate, și a vîndut ea însăși locurile nevalorificate de agenția de voiaj în cadrul coeficientului garantat. Motivul invocat a fost acela că în acest fel agenția de voiaj a fost scutită de a suporta contravaloarea locurilor garantate și neocupate, ceea ce ar fi constituit o pierdere pentru aceasta. În același timp însă, unitatea română a realizat un cîștig suplimentar, fiindcă dacă locurile ar fi fost ocupate de turiștii trimiși de agenție, decontarea s-ar fi făcut la prețuri de charter, pe cînd așa, unitatea română le-a vîndut la prețuri „pro rata" de cursă regulată, care sînt mai mari. Cererea agenției de a împărți cîștigul realizat a fost pe drept cuvînt respinsă de unitatea de turism pe motivul că valorificarea s-a putut face numai grație străduințelor și cheltuielilor de publicitate făcute de unitatea de turism care ar fi putut asista pasivă la neocuparea tuturor locurilor garantate, pe care agenția oricum trebuia să le achite.

Agenția de voiaj străină nu onorase mai multe facturi emise de unitatea de turism, inclusiv pentru servicii prestate la sol (cazare, masă, deplasări cu autocare). Fiind somată, agenția a comunicat că a emis două cecuri în favoarea unității române de turism. La prezentarea cecurilor la banca plătitoare s-a constatat că între timp cecurile fuseseră anulate sau nu mai aveau acoperire în bancă, provizioanele agenției fiind consumate pentru alte plăți. Încercînd o soluționare a situației prin mijloace comerciale, unitatea de turism s-a trezit în fața unui fapt împlinit: adunarea generală a asociaților a pus firma în stare de lichidare, după care a început și procedura de faliment la cererea creditorilor.

În paralel, unitatea de turism a depus o plîngere la Parchet împotriva foștilor administratori ai agenției de voiaj.

În cadrul anchetei penale care a inclus și o expertiză contabilă — foștii administratori au susținut că valoarea cecurilor anulate (neonorate) reprezenta de fapt ceea ce se cuvenea agenției de voiaj sub formă de comision, avînd în vedere numărul turiștilor transportați cu avioanele TAROM pe locurile ce îi fuseseră rezervate, chiar dacă valorificarea lor o făcuse unitatea de turism, ori addendum-ul nu făcea nici o precizare sub acest aspect. Față de numărul turiștilor efectiv transportați, agenția se consideră îndreptățită la reținerea comisionului suplimentar convenit prin addendum-ul la contract.

Într-o asemenea speță pur comercială și atît de complicată un arbitraj specializat ar fi putut găsi o soluție echitabilă. Un anchetator și o instanță penală cu greu vor reuși aceasta, mai ales dacă unitatea de turism susține că persoanele care au semnat addendum-ul nefiind abilitate, nu au angajat-o valabil în raport cu dispozițiile din legea română. Cum va putea stabili instanța penală latura subiectivă la infracțiunea de emitere de cecuri fără acoperire, dacă nu se va conduce după norma de drept care are cea mai strînsă legătură cu contractul, determinată cu ajutorul normelor conflictuale ale dreptului internațional privat?

Credem că în asemenea cazuri există o puternică interferență a dreptului internațional privat asupra dreptului penal, nu numai în ceea ce privește soluționarea laturii civile care se face în funcție de definirea unor raporturi contractuale cu elemente de extraneitate, dar și în ce privește stabilirea laturii subiective și a celei obiective în calificarea unor acte și fapte de comerț ca infracțiuni. Este ceva asemănător cu ceea ce trebuie să facă la noi organele de cercetare penală și instanțele în infracțiunile privind avutul obștesc.

Cum însă parchetele și instanțele penale străine nu sînt familiarizate cu problemele dreptului internațional privat, iar procedura penală mai rigidă nu are nici o similitudine cu procedura flexibilă a arbitrajului comercial, unitățile române de turism care intenționează să depună plîngeri la organele de urmărire străine, trebuie să aibă în vedere faptul că în mod fatal acele organe și instanțele penale, vor soluționa plîngerile strict numai în conformitate cu legea lor, inclusiv latura civilă a procesului penal, fără a se preocupa cîtuși de puțin dacă legea lor are sau nu vreo legătură cu contractul încheiat de părți, în raport cu care anumite activități ale foștilor administratori ai unei societăți în curs de faliment, pot avea un caracter fraudulos.

Întrucît în literatura noastră de specialitate acest teren este prea puțin explorat, deși în ultimul timp și altfel de unități au fost confruntate cu asemenea probleme, ar fi un cîștig real dacă și-ar spune părerea și specialiști în dreptul penal și procesual penal.

Dumitru D. EFTIMESCU

raporturi de muncă

Practica judiciară privind cheltuielile de școlarizare

Referitor la temeiul juridic al suportării cheltuielilor de școlarizare aferente, în cazul transferării persoanei școlarizate la o altă unitate mai înainte de expirarea termenului prevăzut în contractul de școlarizare sau în actul adițional la contractul de muncă, precum și la modalitățile sale de rezolvare, atît în literatura juridică cît și în practica judiciară publicată de-a lungul anilor, s-au exprimat opinii și s-au pronunțat soluții diferite, inconsecvente în argumentare, uneori chiar diametral opuse.

Considerentele acestea ne-au prilejuit ocazia de a examina succint — datorită spațiului grafic foarte restrîns — temeiul juridic al acestei obligații și evoluția practicii judiciare în materie.

Astfel, într-o primă interpretare[1], primul arbitru de stat a decis că răspunderea persoanei care nu își îndeplinește obligațiile din contractul de școlarizare sau din actul adițional la contractul de muncă nu operează decît între părțile contractante, neputînd fi „deplasată" către o altă unitate.

Chiar și în cazul unui transfer în interesul serviciului sub condiția despăgubirii unității de la care cel în cauză pleacă, răspunderea patrimonială a unității care a preluat contractul de muncă este inadmisibilă, Codul muncii nereglementînd o atare cesionare. Prin urmare, acest acord nu este legal și nici obligația valabilă. El nu-i legal și pentru faptul că, în afara raporturilor contractuale, unitatea care a solicitat transferul în interesul serviciului n-are posibilitatea respectării obligației principale a persoanei școlarizate cu privire la prestarea muncii o perioadă de timp determinată.

La această orientare s-au raliat și unii autori [1], care arată că acordul dat de unitate cu privire la transferul în interesul serviciului a persoanei respective sub condiția suportării cheltuielilor de școlarizare de către unitatea la care se transferă este irelevant din punct de vedere juridic, întrucît nici o dispoziție legală relativă la transfer nu prevede o astfel de posibilitate „sub condiție". În opinia acestora, într-o astfel de împrejurare nu există temei legal pentru recuperarea cheltuielilor de școlarizare de la persona respectivă, ele urmînd să fie imputate conducătorului unității de la care aceasta s-a transferat. În acest sens, fac trimitere la un articol [3], cu referire însă la o cu totul altă ipoteză, anume la desfacerea contractului de muncă prin acordul părților, cînd într-adevăr este vorba de o renunțare, cu caracter ilegal, la cheltuielile de școlarizare.

Anterior, într-o speță similară [4] instanța arbitrală a hotărît că în ipoteza unui transfer la cerere, unitatea cesionară nu poate suporta cota parte a cheltuielilor de școlarizare, deoarece nu este vorba de satisfacerea unui interes al acesteia și admite, implicit, posibilitatea dezdăunării unității care acordă transferul ca urmare a unei necesități de serviciu.

La această soluție au aderat și unii autori [5], care au arătat că, avîndu-se în vedere natura juridică și finalitatea transferului, unității beneficiare a transferului în interesul serviciului îi revine obligația restituirii cheltuielilor de școlarizare aferente, altfel ar interveni o îmbogățire fără temei legitim în dauna celeilalte, argument pe care îl credem just, temeinic și asupra căruia vom reveni pentru a-l dezvolta.

Și în practica instanțelor judecătorești s-au manifestat tendințe și orientări contradictorii.

Într-o rezolvare de speță [6], instanța dînd o altă interpretare prevederilor art. 21 din L. nr. 1/1970 și art. 12 din H.C.M. nr. 2105/1969, modificat prin H.C.M. nr. 713/1974, a decis că în situația acordării transferului în interesul serviciului, sub condiția suportării cheltuielilor de școlarizare aferente perioadei nelucrate, de către unitatea la care acesta are loc, nerestituirea acestora atrage răspunderea materială sau civilă a persoanei respective.

Într-un alt caz [7] s-a statuat că în situația preluării contractului și a realizării acordului între cele două unități cu privire la transferarea persoanei școlarizate, aceasta nu mai poate fi obligată la restituire; ca atare, este fără relevanță juridică distincția între transferul la cerere și cel determinat de existența unor necesități de serviciu.

Într-o altă rezolvare de speță [8], instanța supremă decide că în eventualitatea în care n-a intervenit o exprimare neechivocă a acordului unității relativ la transferul contractului de școlarizare — și, deci, cesionarea creanței, potrivit art. 1391 Cod civ. — recuperarea cheltuielilor de școlarizare aferente se va face de la persoana școlarizată.

În practica judiciară a intervenit recent o nouă orientare [9], în sensul că, de regulă, este admisibil realizarea unui acord cu privire la transferarea unei persoane școlarizate, cu posibilitatea de a se include și unele clauze referitoare la cheltuielile de școlarizare, care au fost stabilite fie prin contractul de școlarizare, fie prin încheierea unui act adițional la contractul de muncă. Acest acord este considerat legal, altfel ar reprezenta o îmbogățire fără temei legitim în detrimentul unității care a acordat transferul.

În concluzie, așadar de la răspunderea materială sau civilă a persoanei școlarizate pentru nerespectarea obligației de a presta o anumită muncă într-o perioadă de timp determinată, practica judiciară a evoluat, în sensul că, în ipoteza transferului, se recunoaște unității care l-a acordat, dreptul de a-și recupera, prin „daune echivalente" cota parte a cheltuielilor de școlarizare de la unitatea beneficiară a acestui transfer.

În literatura juridică de specialitate s-a subliniat că contractul de școlarizare reprezintă „un contract de tip special, de natură civilă" [10], care leagă părțile prin simplul acord de voință, forma scrisă constituind o cerință ad probationem [11].

Pentru identitate de regim juridic, considerăm că și actul adițional la contractul de muncă este valabil încheiat solo consensu, iar dovada încheierii sale, ca și în cazul contractului de școlarizare, se deduce din însăși începerea executării sale.

Indiscutabil, încetarea raportului de muncă — inclusiv al celui de drept cooperatist — din inițiativa persoanei școlarizate sau din vina sa, atrage răspunderea materială sau civilă a acesteia [12]; potrivit prevederilor din art. 12 al H.C.M. nr. 2105/1969, modificat prin H.C.H. nr. 713/1974; art. 21 al L. nr. 1/1970, reluate în pct. II$_5$ din Îndrumarul nr. 66427/1973 al Ministerului Muncii și C.C. al U.G.S.R.; art. 33 din L. nr. 2/1971; art. 15 din D. nr. 95/1975; L. nr. 6/1977; art. 20 și art. 14, lit. f, comb. cu art. 20, alin. 2 din Decretul nr. 54/30 V. 1975 [13].

Lipsa culpei contractuale exonerează pe debitor de plata daunelor.

Prin urmare, în ipoteza încetării raporturilor de muncă din motive neimputabile persoanei încadrate (acordul părților, cauze care privesc unitatea, cauze care privesc persoana încadrată, dar care exclud culpa acesteia) ea nu poate fi obligată la restituirea cheltuielilor de școlarizare aferente perioadei nelucrate.

În ceea ce privește transferul persoanei respective la o altă unitate, credem că trebuie făcută distincție între trecerea în interes de serviciu și transferul la cerere.

În prima situație, este, într-adevăr, fără relevanță juridică convenția celor două unități cu privire la suportarea cheltuielilor de școlarizare, dar nu pentru motivul că ne-am aflat în prezența unui transfer „sub condiție", argumentele noastre sînt altele.

Cesiunea de creanță (art. 1391—1398 Cod civ.; 1402—1404 Cod civ.; 1149 Cod civ.), prin care se poate transmite prin simplul acord de voință un drept de creanță, asemenea și celorlalte moduri de transmitere și transformare, pe cale civilă, a obligațiilor, este inadmisibilă raporturilor dintre organizațiile socialiste [14].

Acordul unităților în cauză poate fi considerat un cvasicontract, adică un fapt licit, care, potrivit art. 986 Cod civ., în absența unui alt mijloc de apărare al dreptului unității de la care persoana respectivă s-a transferat în interesul serviciului, pune la îndemîna acesteia o acțiune de in rem verso, fundamentată pe principiul îmbogățirii fără temei legitim [15], și care constă în folosirea forței de muncă specializate, dictată de o necesitate de serviciu, fără suportarea cheltuielilor de școlarizare aferente.

Practica arbitrală recentă [16], prezentată în acest material, consideră legală convenția dintre cele două unități pe marginea suportării cheltuielilor de școlarizare „întrucît unitatea la care s-a efectuat transferul nu se poate îmbogăți fără just temei în dauna celeilalte". Dar această soluție, ca motivare, este totuși susceptibilă de critică. Or, răspunderea este de natură contractuală, și atunci este greșită trimiterea la cesiunea de creanță [17], ori ne aflăm în prezența unui cvasicontract, ca fapt licit, izvor al obligației de restituire și care, în opinia noastră, este unica motivare justă, legală și temeinică.

În cea de-a doua situație, anume aceea a transferului la cerere, plecînd de la natura juridică și finalitatea acestuia, ceea ce este semnificativ constă în lipsa unei necesități de serviciu al unității la care are loc transferul. Pe cale de consecință, trecerea la cerere a unei persoane școlarizate la o altă unitate, care n-a fost determinată de o necesitate de serviciu, nu mai poate pune la îndemîna unității de la care a operat transferul o acțiune întemeiată pe principiul îmbogățirii fără temei legitim [18], iar o eventuală cesiune a creanței, prin acordul celor două unități, chiar solo consensu, ca mod de transmitere a obligației de restituire, în raporturile dintre organizațiile socialiste este vădit inadmisibilă.

Titus PUNGĂ
jurisconsult

[1] A se vedea P.A.S., dec. nr. 655/1974, în „Revista română de drept" nr. 11/1974, p. 79; P.A.S., dec. nr. 1614/1975, în „Revista română de drept" nr. 2/1976, p. 71.

[2] A se vedea Gh. Ciulei, E. Zinveliu, nota la dec. civ. nr. 246/14 III 1978 a Trib. jud. Caraș-Severin, în „Revista română de drept" nr. 1/1979, p. 39.

[3] A se vedea Gh. Bădică, Aspecte ale reglementării drepturilor şi obligaţiilor persoanelor ce urmează forme de pregătire profesională, în „Revista română de drept" nr. 10/1977, p. 32.

[4] A se vedea Arbitrajul de stat interjudeţean Braşov, hot. nr. 1792/1971, în „Revista Arbitrajul de Stat" nr. 2/1972, p. 109.

[5] A se vedea dr. C. Jornescu, T. Zega în „Delegarea, detaşarea şi transferul", Editura ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1979, p. 148.

[6] A se vedea Trib. jud. Caraş-Severin, dec. nr. 246/1978, precitată.

[7] A se vedea Trib. Suprem, secţia civilă, dec. nr. 1940/6 XII 1978, în „Revista română de drept" nr. 4/1979, p. 56.

[8] A se vedea Trib. Suprem, secţia civilă, dec. nr. 716/1980, în „Legislaţia muncii de la A la Z", editată de Revista economică, 1981, p. 356, pct. 187.

[9] A se vedea P.A.S., dec. nr. 2469/31 X 1980, în „Revista română de drept" nr. 6/1981, p. 90—91 ; P.A.S., dec. nr. 1898/15 IX 1981, în „Revista română de drept" nr. 1/1982, p. 69.

[10] A se vedea V. I. Câmpianu, Dreptul muncii, Editura didactică şi pedagogică, Bucureşti, 1967, p. 110.

[11] În acest sens, a se vedea Plenul Trib. Suprem, dec. de îndrumare nr. 3/1966, în „Justiţia nouă", 1966, nr. 6, p. 126 ; S. Ghimpu, M. Florescu, Ş. V. Stănoiu, Examen teoretic al practicii judiciare în dreptul muncii, în „Studii şi cercetări juridice" nr. 3/1967, p. 388—390 ; Gh. Bădică, op. cit. p. 28.

[12] Cu privire la limitele obligaţiei de restituire, a se vedea : Trib. Suprem, secţia civilă, dec. nr. 146/4 II 1981, în „Revista română de drept" nr. 10/1981, p. 67 ; Trib. Suprem, secţia civilă, decizia nr. 480/1 IV 1981, în „Revista română de drept" nr. 12/1981, p. 99 ; Trib. Suprem, secţia civilă, dec. nr. 599/22 IV 1981, în „Revista română de drept" nr. 1/1982, p. 53—54 ; de asemenea, a se vedea Colectiv, „Legislaţia întreprinderii de la A la Z", editată de Revista economică, 1982, p. 558—559.

[13] Cu privire la obligaţia de restituire, a se vedea Plenul Trib. Suprem, dec. de îndrumare nr. 1/16 II 1976, în C. D. 1976, p. 14, pct. 11 ; Colectiv, în „Legislaţia întreprinderii de la A la Z", precitată, p. 409.

[14] În acest sens, a se vedea R. Sanilevici, în „Teoria generală a obligaţiilor", Univ. „Al. I. Cuza", Facultatea de drept, Iaşi, 1976, p. 274.

[15] În acest sens, a se vedea dr. C. Jornescu, T. Zega, op. cit., p. 148.

[16] A se vedea P.A.S., dec. nr. 2469/1980 şi dec. nr. 1898/1981, precitate.

[17] A se vedea R. Sanilevici, în „Teoria generală a obligaţiilor", op. cit., p. 224 ; C. Stătescu, C. Bîrsan, în „Teoria generală a obligaţiilor", Editura Academiei, Bucureşti, 1981, p. 132 ; din practica judiciară, a se vedea Trib. Suprem, secţia civilă, dec. nr. 1712/1974, în C. D. 1974, p. 97—98.

[18] În acest sens, a se vedea dr. C. Jornescu, T. Zega, op. cit., p. 149.

Acordarea despăgubirilor legale în cazul înlocuirii desfacerii disciplinare a contractului de muncă

După cum este cunoscut, practica judiciară a validat teza — destul de controversată în doctrină şi practică — potrivit căreia instanţa de judecată învestită cu soluţionarea litigiului de muncă are dreptul şi obligaţia, în cazul în care reţine că abaterea a fost săvîrşită, dar prin gravitatea ei şi celelalte criterii prevăzute de lege (art. 13, alin. 2 din Legea nr. 1/1970) nu justifică desfacerea disciplinară a contractului de muncă, să **hotărască** o sancţiune corespunzătoare care să înlocuiască măsura desfacerii contractului de muncă. Pentru a proceda în acest fel, instanţa de judecată dispune **anularea** dispoziţiei de desfacere a contractului de muncă şi sancţionarea persoanei cu una din sancţiunile expres stabilite de lege, proporţionînd astfel „măsura disciplinară" cu abaterea săvîrşită de persoana încadrată.

Procedind în acest fel, neîndoielnic că instanţa reţine o abatere în sarcina persoanei, dar care nu este atît de gravă încît să justifice îndepărtarea acesteia din colectivul de muncă.

Fiind neconstatată competenţa instanţelor de a proceda în acest fel, se pune problema să ştim dacă persoana căreia i s-a înlocuit desfacerea disciplinară a contractului de muncă cu o altă sancţiune, beneficiază odată cu reintegrarea în funcţie, de **despăgubirea** prevăzută în art. 136 din Codul muncii (pentru alte aspecte teoretice şi practice privind anularea desfacerii contractului de muncă şi acordarea despăgubirilor, vezi nr. 16/1979 ; 43 şi 45/1981 ale acestei reviste).

Se poate oare concepe, în respectul normelor legale, anularea dispoziţiei de desfacere a contractului şi sancţionarea persoanei — prin ipoteză — cu diminuarea retribuţiei cu 10% pe trei luni şi totodată neacordarea despăgubirilor prevăzute de art. 136 din Codul muncii cu motivarea că persoana **are totuşi o culpă** în nerespectarea disciplinei muncii, ceea ce nu o îndreptăţeşte la despăgubiri ? (vezi şi T.S. dec. secţ. civ., nr. 1953/1981, nepublicată).

În art. 111 din Codul muncii legiuitorul înscrie obligaţia unităţii de a despăgubi persoana încadrată în muncă în situaţiile în care aceasta a suferit, **din culpa unităţii,** un prejudiciu în timpul îndeplinirii îndatoririlor sau în legătură cu serviciul. Concretizînd conţinutul acestei dispoziţii de principiu, art. 136 din acelaşi act normativ dispune că în cazul **anulării** dispoziţiei de desfacere a contractului de muncă, unitatea este obligată la reintegrarea persoanei în funcţia avută anterior şi la **plata unei despăgubiri,** calculată potrivit legii, pentru timpul în care a fost lipsită **nejustificat** de retribuţie.

Este lesne de observat că dreptul persoanei la despăgubire este consecinţa **anulării** dispoziţiei de desfacere a contractului de muncă, ceea ce înseamnă că ori de cîte ori organele de jurisdicţie a muncii pronunţă **anularea** desfacerii contractului de muncă ca netemeinică şi nelegală şi dispun **reintegrarea** în funcţie, vor obliga unităţile la plata despăgubirilor cuvenite persoanei potrivit cerinţelor legii. Organele de jurisdicţie au calitatea să se pronunţe asupra cuantumului despăgubirii (atunci cînd e posibil), precum şi a îndeplinirii condiţiilor cerute de lege pentru acordarea lor fără a fi însă îndrituite să **negocieze** dreptul la despăgubiri, să-l pună în „discuţia părţilor" ori să exonereze „automat" unitatea de plata despăgubirilor cuvenite şi cerute de persoana în cauză în acţiunea sa. Despăgubirea este un **drept** al persoanei şi corelativ o **obligaţie** a unităţii — asupra căruia nu se poate face nici un fel de tranzacţii. Obligaţia unităţii de a acorda despăgubiri se naşte pe data pronunţării **anulării** desfacerii contractului de muncă şi se întinde pe toată perioada cît persoana a fost lipsită de retribuţie din cauza măsurii ilegale dispusă de unitate, producînd deci efecte în trecut şi, după caz, şi în viitor.

Anularea dispoziţiei de desfacere a contractului de muncă constituie sancţiunea legală dispusă de organul jurisdicţional împotriva deciziei luate de unitate cu încălcarea unor norme legale imperative şi creează în sarcina unităţii o dublă obligaţie şi anume, de **reintegrare** în funcţie şi de **plată a despăgubirilor** prevăzute de lege.

Anularea sancţionează conduita culpabilă a unităţii şi odată pronunţată, consecinţele ei — reintegrare şi plata despăgubirilor — trebuie considerate împreună ca efecte ale aceleiaşi cauze. Ceea ce este hotărîtor în pronunţarea **anulării** dispoziţiei de desfacere a contractului de muncă este **culpa unităţii,** care a hotărît o măsură, cu încălcarea normelor legale şi pentru care este chemată să răspundă prin reintegrarea persoanei în funcţie şi **acordarea despăgubirilor.**

Astfel, cum arătam mai sus, conform prevederilor art. 136(1) din Codul muncii, despăgubirea se acordă în cazul **anulării** contractului de muncă, legiuitorul nelegînd acest drept al persoanei de alte împrejurări subsecvente actului anulării. Pronunţînd **anularea** dispoziţiei de des-

facere a contractului, instanța judecătorească sancționează conduita culpabilă a unității constînd în luarea unei măsuri prea severe, care a pus persoana în situația de a nu putea presta munca și obține retribuția. Aplicarea unei alte sancțiuni disciplinare mai ușoare nu are ca efect înlăturarea consecințelor pe care legea le condiționează numai de **anularea** dispoziției de desfacere a contractului de muncă, în mod concret acordarea despăgubirilor cuvenite pe timpul cît persoana nu a lucrat din cauza unității.

În fapt, neacordarea despăgubirilor, alături de o altă sancțiune disciplinară ar însemna practic aplicarea a două sancțiuni ambele cu caracter precumpănitor material, pentru o singură abatere disciplinară dintre care una (neacordarea despăgubirilor) nu-și găsește justificarea în raport cu atitudinea persoanei, încălcîndu-se totodată principiul **non bis in idem.**

A accepta neacordarea despăgubirilor care, nu rareori, produce consecințe mai grave chiar decît sancțiunea acordată de instanța de judecată (prin ipoteză — diminuarea retribuției cu 10% pe trei luni) înseamnă **a lipsi de eficiență sancțiunea** instituită de lege împotriva conduitei culpabile a unității.

În concluzie, înlocuirea sancțiunii de către instanța de judecată nu înlătură obligația unității de a acorda despăgubirile legale ; se greșește atunci cînd se consideră că persoanei i se cuvin despăgubiri numai dacă se anulează desfacerea contractului de muncă fără a i se aplica o altă sancțiune disciplinară. Rămîne, sigur, de stabilit dacă în raport cu alte cerințe ale legii (art. 136, alin. 2 din Codul muncii) persoana este îndreptățită să primească despăgubirea.

În subsidiar, credem ca nelipsit de interes să relevăm că ulterior statornicirii practicii de înlocuire a răspunderii disciplinare de către instanțele judecătorești, (T.S. dec. secț. civ. nr. 814/1978) au apărut unele tendințe de înlocuire a sancțiunii disciplinare maxime cu una din cele prevăzute la art. 100 lit. c, d sau e din Codul muncii fără a analiza temeinic motivele invocate de unitate la aplicarea măsurii desfacerii disciplinare a contractului, părțile, fiecare în considerarea unor interese imediate, declarîndu-se de regulă mulțumite cu o „înlocuire" a sancțiunii, creîndu-se astfel o aparentă stare de legalitate.

Pentru apărarea drepturilor persoanelor încadrate este imperios necesar ca în toate cazurile, organele de jurisdicție să-și manifeste rolul activ, analizînd temeinic motivele invocate de unitate, pentru a cunoaște dacă persoana în cauză a avut sau nu vreo culpă la luarea deciziei de către unitate și numai apoi să se aplice o altă sancțiune. Într-un caz, măsura desfacerii disciplinare a contractului de muncă „pentru absențe nemotivate" este înlocuită cu diminuarea retribuției cu 10% pe trei luni fără a se reține că neprezentarea la serviciu s-a datorat stării de sănătate precare care reclamă cu necesitate schimbarea locului de muncă, și fără a reține că persoana s-a adresat conducerii unității în mai multe rînduri, cerînd să i se schimbe locul de muncă în raport cu starea de sănătate dovedită cu acte medicale. Neluîndu-se măsurile la care unitatea era obligată, persoana nu s-a mai prezentat la locul de muncă, unitatea aplicînd apoi sancțiunea disciplinară maximă. Trebuie să observăm că motivele invocate de unitate nu-i pot fi imputate persoanei în cauză și prin urmare, nu se justifică aplicarea altei sancțiuni disciplinare în locul desfacerii contractului de muncă.

Propria culpă nu poate fi invocată de unitate ca motiv de desfacere a contractului. Mai mult, procedînd în acest fel unitatea a încălcat și prevederile art. 19, lit h, 138 alin. 1 și 151 alin. 2 din Codul muncii care pun în lumină valențele principiilor ce guvernează relațiile de muncă în societatea noastră.

Iosif R. URS

practică arbitrală

● SPAȚIU LOCATIV. OBLIGAȚIILE PROPRIETARULUI

Conform H.C.M. nr. 860/1973 anexa 4 pct. 5 lit. b, proprietarul unui imobil are obligația de a controla modul în care este folosită și întreținută suprafața locativă de către chiriaș și de a lua măsurile ce se impun în vederea unei bune întrețineri și folosirii judicioase, potrivit destinației. În anexa 4 pct. 6 lit. c din H.C.M. citată, se prevede obligația chiriașului de a repara învelitorile (reparații curente) și obligația proprietarului de înlocuire totală a învelitorilor. Acest text stabilește în sarcina proprietarului obligația de a executa toate reparațiile și înlocuirea elementelor de construcții și instalații care nu sînt în sarcina chiriașului, precum și lucrările care, deși sînt prevăzute în sarcina acestuia, necesitatea efectuării lor nu se datorește culpei chiriașului. **(Dec. PAS nr. 1883/1982).**

● AJUTOR DE BOALĂ. RESTITUIRE CĂTRE FONDUL DE ASIGURĂRI SOCIALE

Potrivit art. 29 din HCM nr. 880/1965, unitățile sînt obligate să restituie fondului de asigurări sociale, sumele plătite drept ajutor, în cazul cînd incapacitatea temporară de muncă a fost provocată de un accident în muncă sau o îmbolnăvire profesională determinată de neaplicarea legislației de igienă și protecția muncii. **(Dec. PAS nr. 1918/1982).**

● ZIUA INTRODUCERII CERERII LA ARBITRAJ

Potrivit art. 13 din RPA, ziua introducerii cererii de arbitraj se socotește ziua cînd cererea a fost înregistrată la organul arbitral. Numai în cazul în care partea își are sediul în altă localitate decît organul arbitral și trimite cererea printr-un organ de expediție competent, ziua introducerii cererii la arbitraj, se socotește ziua predării la organul de expediție competent. **(Dec. nr. 1919/1982).**

● PRESTAȚII DE ÎNTREȚINERE LUCRĂRI DE IRIGAȚII. TARIFARE

În conformitate cu prevederile H.C.M. nr. 1279/1967, Decretului nr. 55/1975 și Ordinului MAIA nr. 112/PT/1975, pentru prestațiile de întreținere a lucrărilor din amenajările interioare în sistemele de irigații și desecări formate din conducte îngropate, stațiile de pompare și construcțiile hidrotehnice, aferente, tarifele se datorează indiferent de cantitatea de apă livrată. Pentru pomparea și distribuirea apei sînt fixate alte tarife. Taxele legale datorate de beneficiara prestării sînt anuale și fixe, plata lor neputînd fi condiționată de faptul că într-o perioadă sau alta de an au mai fost sau nu efectuate prestațiile. **(Dec. PAS nr. 1947/1982).**

● LIVRĂRI DE PRODUSE AGRICOLE. RECEPȚIE

Conform prevederilor art. 4 lit. a din contractul model, pentru legume, recepția se efectuează la furnizor. Pct. 4 lit. f alin. ultim din contractul model prevede expres că beneficiarul nu poate formula obiecțiuni cu privire la calitate și cantitate, după ce produsele au fost predate-preluate, cu excepția viciilor ascunse. Față de această ultimă prevedere, beneficiarul are îndatorirea de a trimite un delegat competent să efectueze recepția, iar dacă nu-și îndeplinește această obligație și deleagă pe un șofer să ridice produsele, suportă riscurile legate de acest mod de a proceda. **(Dec. PAS nr. 1948/1982).**

● AMBALAJE. RESTITUIRE C/VALOARE AMBALAJE, RETURNATE

În situația restituirii valorii ambalajelor returnate, nu se efectuează plata prețului ambalajelor, caz în care, potrivit practicii arbitrale, nu se pot pretinde și acorda penalitățile prevăzute la art. 47 din Legea contractelor economice nr. 71/1969 modificată și completată prin Legea nr. 3/1979, întrucît suma respectivă constituie o garanție și nu un preț al ambalajelor. **(Dec. PAS nr. 1955/1982).**

● LIVRĂRI DE MĂRFURI. ASIGURAREA INTEGRITĂȚII DE CĂTRE DESTINATAR

Potrivit art. 4 pct. 1 lit. c și art. 56, alin. 2 din Reg. aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, destinatarul are obligația să asigure integritatea mărfurilor pe parcurs de la locul de descărcare pînă la locul de depozitare. Beneficiarul trebuie să facă dovada că a asigurat supravegherea și paza mărfurilor ce i-au fost livrate din momentul preluării lor de la cărăuș și pînă la intrarea lor în depozit. **(Dec. nr. 1958/1982).**

● LIVRĂRI PENTRU INVESTIȚII. CONDIȚII

Dispozițiile art. 96 (1) din Legea finanțelor nr. 9/1972, modificată și completată, interzic angajarea de cheltuieli, contractarea de lucrări ori de livrări pentru investiții, înainte de includerea lor în planul național unic de dezvoltare economico-socială și de aprobarea documentației tehnico-economice, precum și începerea de lucrări înainte ca organele bancare să se fi pronunțat asupra legalității acestor cheltuieli. Un contract încheiat anterior aprobării investiției este lovit de nulitate, fiind validat de la data aprobării investiției. **(Dec. PAS nr. 1963/1982).**

● LIPSA OMOLOGĂRII PRODUSELOR. CONSECINȚE

Potrivit art. 18 alin. 2 din Legea nr. 71/1969 modificată și completată, părțile vor detalia și concretiza prevederile contractului încheiat, după aprobarea omologării și introducerii în fabricație a produselor contractate. Pînă la omologarea produselor, unitatea furnizoare nu poate proceda la livrare, iar unitatea beneficiară nu poate pretinde angajarea răspunderii pentru nerespectarea obligațiilor asumate. În aceste cazuri, există impedimente legale în calea executării obligațiilor, contractele sînt valabil încheiate, dar nu pot fi executate pînă la împlinirea condițiilor prevăzute de lege. **(Dec. PAS nr. 1964/1982).**

● CIMENT PIETRIFICAT. CULPĂ COMUNĂ

În cazul cînd se transportă ciment în vagoane tip FADS cu prelată, care sînt asimilate vagoanelor acoperite și le destinație se constată că în parte cimentul a sosit pietrificat, urmează a fi antrenată culpa comună a furnizorului și cărăușului. Se are în vedere faptul că folosirea acestui tip de vagoane, în lipsa vagoanelor acoperite, este dictată de realizarea unor obiective economice, corespunzînd intereselor economice ale ambelor părți, care și-au asumat și riscul eventualelor degradări pe timpul transportului datorită folosirii acestor vagoane. **(Dec. PAS nr. 1968/1982).**

● COMENZI MANIPULARE ÎN PORT. NEASIGURAREA POSIBILITĂȚII EFECTUĂRII OPERAȚIUNILOR. CONSECINȚE

În conformitate cu art. 29 din RECP, în cazul cînd întreprinderile nu asigură posibilitatea efectuării operațiunilor cerute și nici nu cer anularea comenzilor de manipulare, obligativitatea executării operațiunilor încetează după 3 ore de la ora indicată în comandă. În acest caz, întreprinderile vor plăti pentru muncitorii repartizați timpul de așteptare. Prin art. 31 din RECP se arată că uneltele și sculele necesare operațiunilor de manipulare se pun la dispoziție de către organele portului. Plata pentru folosirea uneltelor, sculelor este cuprinsă în tariful de manipulare. Rezultă că în situația întreruperii lucrului prin nepunerea la dispoziție a vagoanelor, beneficiara prestațiilor datorează numai cheltuielile pentru timpul de așteptare sau întreruperea lucrului pentru muncitorii repartizați, nu și cheltuielile pentru timpul de așteptare a macaralei. **(Dec. PAS 1972/1982).**

● ȘCOLARIZARE PERSONAL. TRANSFER. CONSECINȚE

În cazul în care o unitate școlarizează în condiții speciale, o persoană care se transferă la o altă unitate, aceasta din urmă este ținută să achite unității care l-a școlarizat, cu titlu de daune, cheltuielile de școlarizare și nefolosire a forței de muncă calificată. Practica arbitrală anterioară care stabilea răspunderea materială personală în cazul nerespectării clauzelor contractului de școlarizare a fost schimbată prin Dec. PAS nr. 2469 din 31 octombrie 1980. **(Dec. PAS nr. 2036/1982).**

● OBLIGAȚII CONTRACTUALE NEÎNDEPLINITE. CONSECINȚE

Potrivit disp. art. 45 din Legea contractelor economice nr. 71/1969 modificată și completată, în cazul neexecutării obligațiilor contractuale la termen, unitatea debitoare se află de drept în întîrziere. În această situație, beneficiara are dreptul să pretindă penalitățile datorate de furnizoare, fără îndeplinirea unei formalități de punere în întîrziere. **(Dec. PAS nr. 2054/1982).**

● EXPORT. CULPA UNITĂȚII PRODUCĂTOARE

Potrivit art. 79 alin. 1 din Legea nr. 71/1969 modificată și completată, precum și reglementărilor anterioare Decr. nr. 23/1977, unitățile producătoare răspund pentru toate pagubele sau cheltuielile suportate de întreprinderile de comerț exterior, ca urmare a unor pretenții formulate de partenerii străini și care sînt determinate de încălcarea obligațiilor asumate de aceste unități prin contract. Ca urmare, dacă raporturile contractuale interne au rămas neperfectate din culpa unității producătoare, aceasta datorează daunele echivalente cu penalitățile plătite de întreprinderea de comerț exterior către partenerul extern, determinat de neexecutarea în termen a obligațiilor de livrare la export. **(Dec. PAS nr. 2056/1982).**

● LIVRĂRI ÎN TRANZIT ORGANIZAT. CULPA VERIGII INTERMEDIARE

● Livrările în tranzit organizat se caracterizează prin aceea că, pentru realizarea aceleiași sarcini de plan, se încheie două contracte și anume: unul între furnizorul efectiv și veriga intermediară, iar celălalt între veriga intermediară și beneficiarul efectiv, produsele circulînd direct între furnizor și beneficiarul efectiv. Livrarea în tranzit organizat poate avea loc numai dacă o clauză în acest sens a fost inserată în ambele contracte, veriga intermediară fiind obligată să încheie coordonat și concordant ambele contracte. Omisiunea verigii intermediare privitoare la această obligație face ineficientă clauza tranzitului înscrisă numai într-unul din contracte, aceasta urmînd să suporte consecințele juridice rezultate din cauza acestei omisiuni. **(Dec. PAS nr. 2062/1982).**

● ACȚIUNI DIN OFICIU. PLATA TAXEI DE TIMBRU

Conform prevederilor Instrucțiunilor Ministerului de Finanțe nr. 1711/1960, în cazul litigiilor rezolvate din inițiativa organelor arbitrale, plata taxelor de timbru se face de către partea care a fost obligată la o prestație. **(Dec. PAS nr. 2088/1982).**

● NERIDICARE PRODUSE DE CĂTRE BENEFICIAR. OBLIGAȚIILE FURNIZORULUI

În situația în care părțile stipulează prin contract că expedierea produselor se va face cu mijloace proprii de transport, iar în caz de neprezentare, cu mijloace ITA, nu se exclude obligația furnizoarei de a expedia produsele contractate, chiar dacă în principiu s-a prevăzut obligația beneficiarei de a ridica produsele. Deci, nu se poate reține culpa beneficiarei constînd în neîndeplinirea obligației de ridicare a produselor, cu atît mai mult cu cît, potrivit practicii arbitrale, în cazul în care această obligație nu se îndeplinește, furnizoarea nu are voie să adopte o atitudine pasivă ce ar periclita îndeplinirea sarcinii de plan, ci trebuie să procedeze la expediere. **(Dec. PAS nr. 2096/1982).**

M. BARTOK
Arbitrajul de Stat Central

Întrebări și răspunsuri

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR, STR. MĂNĂSTIRII nr. 5, Sinaia,** vrea să cunoască modul de repartizare a cheltuielilor reprezentînd căldura în cazul cînd clădirea are o instalație centrală proprie de încălzire. Potrivit pct. 5 din Normele nr. 2/1973 ale C.P.C.P., cheltuielile pentru încălzirea centrală cuprind : costul combustibilului (inclusiv transportul), cheltuielile efectuate cu îndepărtarea reziduurilor, costul energiei electrice consumate pentru funcționarea centralei termice (inclusiv iluminatul), costul echipamentului de uzură și protecție pentru muncitori, retribuția sau indemnizația acestora, inclusiv contribuția pentru asigurările sociale (C.A.S.) și costul materialelor necesare păstrării curățeniei în încăperile centralei termice. Aceste cheltuieli se repartizează, în cazul clădirilor cu destinație de locuință, potrivit pct. 5 lit. a din Normele citate, în modul următor : pentru încălzirea încăperilor folosite în exclusivitate, precum și a celor aflate în folosință comună — proporțional cu suprafața locuibilă, precum și cu suprafața dependințelor dotate prin construcție, sau amenajări ulterioare, cu sisteme proprii de încălzire.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR nr. 340, Reșița,** solicită lămuriri cu privire la obligația studenților și a persoanelor plecate în concediu de odihnă de a contribui la plata cheltuielilor comune. Potrivit pct. 13 lit. c din Normele nr. 2/1973 ale C.P.C.P. persoanele care lipsesc din imobil, una sau mai multe luni, și dacă au anunțat în scris asociația, nu participă în lunile respective la plata cheltuielilor aferentte consumului de apă, taxei de canalizare, consumului energiei electrice necesare crematoriului, combustibilului necesar preparării apei calde, ridicării gunoaielor menajere și vidanjării. Locatarii care primesc în locuință persoane pe o durată mai mare de 15 zile în cadrul aceleiași luni calendaristice, sînt obligați a contribui și pentru acestea pentru întreaga lună (art. 13 lit. a din Norme).

● **SEPTIMIU TUNSOIU, Pitești** — În conformitate cu prevederile art. 28 din Legea nr. 5/1973 și ale art. 4 din H.C.M. nr. 860/1973, chiria se calculează în raport cu veniturile cu caracter permanent ale locatarului, fără a se lua în considerare datoriile sau alte obligații legale ale acestuia.

● **GH. CIOPALĂ, Timișoara** — Potrivit pct. 21 din Normele nr. 11850/1963 emise de Ministerul Finanțelor și fostul C.S.M.S. în aplicarea H.C.M. nr. 822/1959, rambursarea cheltuielilor de transport ale persoanelor transferate în interesul serviciului se face avîndu-se în vedere costul mijlocului de transport cel mai avantajos ca timp sau bani, atunci cînd este posibilă utilizarea mai multor mijloace de transport. În baza pct. 8 lit. a din Instrucțiunile nr. 7000/1964 ale Ministerului Finanțelor și ale fostului C.S.M.S., cu acordul Consiliului Central al U.G.S.R., pentru transportul mobilierului, persoana transferată în interesul serviciului are dreptul la restituirea cheltuielilor efectuate prin C.F.R. sau I.T.A.

● **ÎNTREPRINDEREA „6 MARTIE", Timișoara** — Ultima soluție adoptată de organele competente la stabilirea cuantumului indemnizației de concediu de odihnă pentru personalul din unitățile care au avut în cursul ultimelor 12 luni premergătoare plecării în concediu programul cu o zi liberă numai în unele luni ale perioadei, este cea prezentată în „Revista economică" nr. 15/1982, și anume : „Retribuțiile medii pe o zi din ambele perioade (aceea în care s-a lucrat în programul de lucru de 25,5 zile și aceea în care s-a lucrat 24,4 zile lunar) se înmulțesc cu numărul de zile de concediu de odihnă aferente fiecărei perioade, iar sumele astfel obținute, se însumează". Exemplul dat de dv. privind pe tovarășul N. Vasile la lit. b este corect. Soluția nu este inechitabilă epntru că, în situația cînd ar fi lucrat mai multe luni cu program redus, ar fi avut, pentru lunile respective, o retribuție medie mai mare, astfel că pe ansamblu diferențele se compensează.

● **ION MANOLE, Tulcea** — Înainte de absolvirea cu diplomă de stat a Facultății de drept din Iași, secția fără frecvență, ați lucrat ca muncitor timp de 15 ani. La încadrare dv., ca jurisconsult, beneficiați de aplicarea prevederilor art. 35, lit, b dn Legea nr. 57/1974. Potrivit acestor prevederi muncitorii care absolvă cursurile fără frecvență ale învățămîntului superior se încadrează în funcția corespunzătoare studiilor absolvite la nivelul de bază sau cu o retribuție tarifară care să le asigure o clasă în plus față de aceea avută, în cazul cînd retribuția tarifară prevăzută pentru al doilea an de activitate este mai mică sau egală cu cea avută. Vă puteți adresa Comisiei de judecată din unitate, solicitînd corecta aplicare a prevederilor art. 35, lit. b din legea sus-menționată.

● **RADU DUMITRU, Oltenița** — În prezent ocupați funcția de contabil șef, beneficiind, în condițiile prevăzute de Legea nr. 12/1971, de derogarea de la condițiile de studii superioare. În cazul transferării dv. într-o funcție de execuție nu veți mai putea ocupa o funcție economică pentru care este prevăzută cerința studiilor economice superioare (economist sau economist principal ori funcții echivalente), deoarece în art. 68 din Legea nr. 12/1971 se prevede posibilitatea menținerii în aceleași funcții sau în funcții echivalente, nefiind prevăzută posibilitatea trecerii în funcții de execuție inferioare.

● **EMILIAN DINICĂ, București** — Retribuția tarifară la nivel de bază, pentru funcția de analist programator, este aceea corespunzătoare clasei 22 de retribuire. Absolventul Facultății de planificare și cibernetică economică nu îndeplinește condițiile de studii prevăzute la ocuparea funcției de inginer de sistem. Denumirea corectă a funcției ocupate de dv. este aceea de analist-programator.

● **PETRU CAROL STAICULESCU, Sibiu** — La data transferării dv. în funcția de tehnician principal era în vigoare Legea nr. 4/1978 pentru modificarea și completarea Legii nr. 57/1974. La această dată categoria cea mai mare din rețeaua ramurii dv. era categoria a VII-a și nu categoria a VI-a, astfel că n-ați putut fi încadrat în această funcție. Singura soluție ar fi să vă reîncadrați ca muncitor de categoria a VI-a și, în condițiile prevăzute de reglementarea în vigoare, să promovați ulterior în categorie a VII-a tarifară de încadrare, după care solicitați trecerea în funcția de tehnician principal.

În curînd !
Ghidul
lucrătorului
de comerț
exterior
volum dublu — 40 lei

Vă prezentăm

MAGAZINUL UNIVERSAL „VICTORIA“ DIN BUCUREŞTI

Printre cele mai vechi unităţi comerciale din ţara noastră se numără şi Magazinul universal „Victoria“ din Bucureşti. Sub denumirea de SOCEC, magazinul datează încă din anul 1868. În anul 1929 unitatea a fost transformată în magazin universal cu 10 sucursale în ţară, iar de la 1 mai 1952 a devenit Magazinul universal „Victoria“. De la această dată s-a trecut la o serie de reamenajări interioare de natură a profila etajele şi a amplasa raioanele pe categorii de mărfuri.

În prezent Magazinul universal „Victoria“ are ca profil comerţul cu amănuntul de produse nealimentare (textile, încălţăminte şi metalo-chimice). Suprafaţa comercială utilă este de 7 949 mp. Formele de vînzare sînt: cu autoservire la şapte raioane, alegere liberă la cinci raioane, formă combinată de alegere liberă cu vînzare clasică la 18 raioane, iar 22 de raioane aplică sistemul clasic de vînzare.

Aprovizionarea raioanelor şi punctelor de desfacere se face în cele mai bune condiţiuni. Zilnic aici se vehiculează 70 tone de marfă, cei 70 000 de cumpărători avînd la dispoziţie 200 000 de sortimente de mărfuri într-o gamă bogată şi diversificată.

În aceste zile premergătoare tradiţionalelor sărbători de iarnă, magazinul este aprovizionat cu tot felul de mărfuri şi articole de sezon, începînd cu globuri şi figurine multicolore pentru pomul de iarnă sau brazi artificiali din poliester, pînă la cele mai diverse cadouri. De cum treci pragul magazinului te afli într-un univers al frumosului ce se îmbină armonios cu utilul şi bunul gust.

De remarcat că produsele etalate în rafturile magazinului poartă girul unei arte autentice. Încălţămintea este opera muncitorilor de la „Progresul“ şi „Carmen“ din Bucureşti, din Timişoara şi Cluj-Napoca; ţesăturile sînt create cu mult simţ artistic de muncitoarele de la „Suveica“ din Bucureşti, Uzinele textile Arad, „Textila“ din Buzău; confecţiile aparţin fabricilor de confecţii din Bucureşti, Călăraşi şi Oradea; tricotajele sînt de la „Tricodava“-Bucureşti, „Miorita“-Oradea, „11 Iunie“-Timişoara etc.

Magazinul „Victoria“ are relaţii comerciale cu peste 100 de întreprinderi producătoare, precum şi cu diferiţi parteneri externi.

Mărfurile magazinului sînt expuse astfel:

- Parter — parfumerie, ceasuri, mercerie, articole muzicale şi electrice
- Etajul I — decoraţiuni interioare, stofe, albituri, mătăsuri, bumbace, articole de sport şi foto, gablonzuri
- Etajul II — articole bărbaţi, încălţăminte, lenjerie, galanterie, confecţii, pălării, cravate, tricotaje
- Etajul III — articole de copii, confecţii, tricotaje, galanterie, încălţăminte, papetărie, jucării
- Etajul IV — articole femei, încălţăminte, ciorapi, bluze, baticuri, fuste, lenjerie, confecţii, marochinărie
- Etajul V — cristaluri, sticlărie, porţelanuri, vase email, articole de inox, vase aluminiu.

De remarcat că Magazinul universal „Victoria“ a realizat şi depăşit planul pe 11 luni desfăcînd de 10 ori mai multe mărfuri faţă de anul 1952.

I. VASILESCU

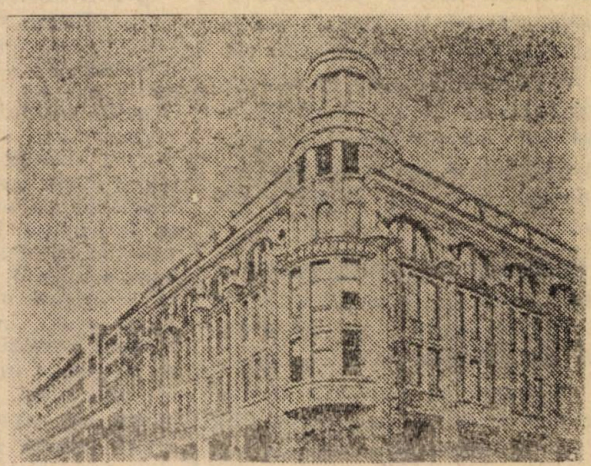

MUZEUL ZALAI INFORMÁCIÓS HÁZ 1983 ORSZÁGOS MŰZEUMI SZÖVETSÉG

libru și o concordanță cît mai depline între forțele de producție și relațiile de producție, între diferitele sectoare ale activității economico-sociale". Este accentuată astfel necesitatea punerii depline în valoare a dialecticii luptei dintre nou și vechi în cadrul societății noastre socialiste în sensul inovării curajoase a organizării și conducerii sociale la toate nivelurile.

Această necesitate este cu atît mai evidentă cu cît în toate domeniile dezvoltării noastre sociale **s-au acumulat elementele cantitative necesare trecerii la o nouă calitate a dezvoltării sociale.** Pe plan economic România a atins astăzi un prag tehnologic și organizatoric ce permite un salt calitativ de amploare, care să situeze țara noastră în rîndul țărilor cu un stadiu mediu de dezvoltare. În ultimii 17 ani țara noastră a ajuns să se situeze pe locul trei între țările socialiste europene, privind venitul național pe locuitor, făcînd, astfel, un salt considerabil de pe ultimul loc pe care îl ocupa în 1965. În ceea ce privește produsul intern brut decalajele față de țările capitaliste dezvoltate s-au redus după cum urmează : de la 7 la 1 față de S.U.A., în 1965 la 3,5 la 1 în 1978 ; de la 7,6 față de Elveția la 3,4 ; față de Suedia, de la 6,8 la 3,2 ; R.F. Germania, de la 5,4 la 3,0 ; Regatul Unit, de la 4,3 la 2,1 ; Austria, de la 3,9 la 2,5. În același timp, au crescut considerabil performanțele tehnice ale activității industriale, s-a accelerat activitatea tehnico-științifică de cercetare și creație. La recenta Conferință Națională a partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** atrăgea atenția asupra faptului că **„există o anumită contradicție între dezvoltarea puternică a forțelor de producție și dezvoltarea relațiilor sociale și de producție, acestea manifestînd o anumită tendință de rămînere în urmă"**, accentuînd totodată exigența perfecționării în continuare a acestor relații de la cele de proprietate și pînă la relațiile inter-umane ce se stabilesc în procesul muncii, dar și în întreaga viață socială. Principala cale a acestei perfecționări o constituie **întărirea și dezvoltarea autoconducerii** ca o calitate nouă a sistemului nostru de conducere socială, știut fiind faptul că numai participarea directă socială și politică a oamenilor muncii, că numai exercițiul direct al unor responsabilități sociale pot provoca în conștiința oamenilor mutații de natură să producă modificări de atitudine și comportament în concordanță cu actualul stadiu de dezvoltare materială a societății românești. Dealtfel, problema conștientizării politice reprezintă una din prioritățile afirmării noului în contextul relațiilor sociale. Trecerea de la acțiunea umană conflictuală la un nou tip de acțiune, conștientă și cooperativă, care presupune un control eficient asupra activităților sociale prin participare democratică bazată tocmai pe conștientizare este, poate, cea mai importantă înfăptuire necesară în acest domeniu. Este vorba de adîncirea conștiinței revoluționare — orientată spre angajare și acțiune, străină oricărui izolaționism individualist, precum și oricărei orientări sectare, legată de interese individuale, sau de grup.

Obiectivul central al acțiunii politice socialiste este, după cum se știe, dezvoltarea multilaterală a societății și a omului — construcția, deci, a unei noi condiții umane. Tehnicile presocialiste ca și tehnicile noi inventate în capitalismul contemporan nu pot fi eficiente în realizarea acestui obiectiv. De aceea, cîmpul inventivității este, mai ales în acest domeniu, nelimitat. Este adevărat că, uneori, prioritățile economice grevează receptivitatea față de nou în acest domeniu și de multe ori se crede că problemele puse de înnoirea relațiilor sociale vor fi rezolvate de la sine pe măsură ce avansează procesele de dezvoltare economico-socială. Numai că procesele de conștientizare sînt și ele de natură obiectivă, ele se produc indiferent dacă prioritățile de dezvoltare cuprind preocuparea față de ele sau nu, indiferent dacă acțiunile de educație politică sînt eficiente sau nu, dar ele pot lua o direcție dăunătoare dacă sensurile spre care se îndreaptă sînt altele decît cele urmărite prin activitățile de propagandă sau de educație politică.

Importanța lor poate fi pusă pe același plan cu cea a activităților productive mai ales că acestea din urmă ajung să fie condiționate din ce în ce mai mult de procesele de conștientizare. Iată de ce mi se par de excepțională însemnătate sarcinile stabilite de Conferința Națională privind perfecționarea relațiilor sociale inclusiv prin declanșarea unor procese de conștientizare eficiente și orientate pe deplin spre valorile societății noastre socialiste.

Întreaga noastră viață socială trăiește acum un moment de sinteză, determinat de acumulările din toate domeniile realizate în anii socialismului și accelerate în ultimii ani. Orice moment de acest tip este dificil întrucît el cere mijloace noi. De capacitatea de creație a sistemului social și a oamenilor depinde valorificarea sa deplină și generarea unei noi calități a procesului de dezvoltare multilaterală a societății. În condițiile dificultăților accentuate de conjuncturi internaționale nefavorabile, chiar amenințătoare, valorificarea uriașului potențial de inteligență și creativitate de care dispune poporul constituie o condiție fără de care resursele acestui moment pot fi irosite. **Socialismul se afirmă și se dezvoltă prin eliberarea valorii autentice și a capacităților novatoare, în cadrul confruntării dialectice dintre nou și vechi, pe care dezvoltarea istorică le-a produs și acumulat.** În societățile întemeiate pe exploatare, orientate cu precădere spre pragmatism și manipulare în capitalismul contemporan, știința și potențialul creativ al maselor populare sînt deturnate și falsificate. În socialism, ele se cer valorificate integral și onest, ceea ce constituie astăzi, de fapt, prima condiție a unui act revoluționar.

Lupta dintre nou și vechi nu se înfățișează întotdeauna ca o magistrală pe care noul, ca valoare autentică, circulă fără opreliști. Dimpotrivă, caracterul ei este pe atît de complex pe cît de complexă este viața socială modernă. Rămășițe ale trecutului mai apropiat sau mai îndepărtat, nu numai în mentalitățile oamenilor ci și în funcționarea instituțiilor sociale ; existența, în lume, a unor sisteme social-politice opuse, a unor concepții religioase, etice și filosofice diferite ; „contradicțiile de creștere" ale societății noastre ; automatismele vieții sociale cotidiene ; sentimentele și resentimentele umane ș.a. generează piedici și dificultăți în calea decantării și afirmării noului, descurajează uneori atitudinile creative. Legarea organică a activității creative cu cele de organizare și conducere în toate domeniile societății noastre a devenit, cum de altfel ori atrăgea atenția secretarul general al partidului, condiția de netrecut a eficienței și progresului oricărei activități sociale. De aceea, stimularea economică, politică, socială, culturală, psihosocială a afirmării noului este o tendință de cea mai pură modernitate, iar spiritul creativ, probat în activități nemijlocite, tehnico-științifice ori cultural-artistice este un criteriu de neevitat al promovării sociale.

În condițiile actuale este necesar un deosebit discernămînt în evaluarea realităților contrarii. Este necesar să sporim prudența în fața ideilor noi pentru a nu bulversa în mod periculos liniile de siguranță ale unui domeniu sau altul dar, în același timp, să evităm să devenim refractari noului purtător de progres.

În acest context caracterul deschis și realist al teoriei și practicii politice a partidului și statului nostru obține valențe deosebite. Se atestă, o dată mai mult, că trăsătura cea mai importantă a unei gîndiri revoluționare autentice o constituie concordanța sa intimă cu realitatea în continuă schimbare. **„Lichidarea contradicțiilor**, sublinia secretarul general al partidului în Raportul la Conferința Națională, **stabilirea unei concordanțe cît mai depline și dezvoltarea armonioasă a societății constituie o necesitate obiectivă pentru mersul înainte în înfăptuirea Programului partidului, în ridicarea patriei pe noi culmi de progres și civilizație, în creșterea bunăstării generale, materiale și spirituale a poporului, în întărirea suveranității și independenței României".**

Experiența istorică a socialismului, greșelile și dificultățile inerente în edificarea unei societăți noi (o societate, oricît de amplu și profund este concepută, nu poate fi considerată infailibilă decît în perspectiva idealist-subiectivă, pentru că ea este opera oamenilor, iar orice activitate umană în desfășurarea ei istorică este o dialectică complexă a succesului, dar și a impasului) demonstrează că nici o afirmație sau teză nu sînt atît de importante, încît, pentru a păstra coerența formulării lor inițiale, să recurgem la mutilarea realității. Se poate spune chiar că socialismul științific este prima concepție în istorie care face posibilă gîndirea, înțelegerea și dirijarea conștientă a evoluției sociale, inclusiv în forma sa cea mai radicală — revoluția ; este chiar o concepție care consideră transformarea revoluționară a lumii ca premisa sa fundamentală, ceea ce înseamnă că textele sale nu sînt valabile decît în corelație continuă cu desfășurarea concretă a acestei transformări, deci în schimbare. Este, astfel, mai degrabă revoluționară o ipoteză originală care se bazează pe analize și înțelegeri noi, dialectice, decît o reacomodare a unor teze vechi, valabile în contexte istorice depășite, la realități noi, reacomodare care se produce fatalmente prin „ajustarea" noii realități la care sînt aplicate, fie că această ajustare se produce voluntar sau inconștient.

Așa cum reiese din experiența noastră revoluționară, din întreaga operă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a fi revoluționar, a crede în comunism nu are nimic a face cu vreun sentiment religios ; a fi revoluționar, a crede în comunism înseamnă, înainte de toate, a gîndi, a concepe și a acționa în condiții noi, cu fapte mereu noi, cu idei și concepte noi, adică, în cadrul unei realități concrete care înseamnă schimbare, transformare, devenire și a stabili repere, regularități, legități noi ale unor stadii noi ale schimbării, transformării, devenirii.

Nicolae LOTREANU

Realizarea unei noi calități a muncii și a vieții în toate domeniile de activitate

CONFERINȚA Națională a Partidului Comunist Român, ale cărei lucrări s-au desfășurat săptămîna trecută, se înscrie ca un eveniment de o semnificație deosebită în viața partidului, a întregului nostru popor. Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, înfățișează realizările obținute în primii doi ani ai actualului cincinal și direcționează dezvoltarea economico-socială a țării în anii următori a cărei coordonată esențială. o reprezintă creșterea eficienței întregii activități, trecerea României la un nou stadiu de dezvoltare, la o nouă calitate a muncii și vieții întregului popor. Subliniind faptul că în ultimele trei cincinale, îndeosebi în deceniul 1970—1980, România a înregistrat o înaintare foarte rapidă, pe un front larg, în Raportul prezentat Conferinței Naționale tovarășul **Nicolae Ceaușescu** preciza că obiectivul stabilit de Congresul al XII-lea al partidului privind realizarea unei noi calități trebuie înțeles în sensul de a lua **„toate măsurile necesare pentru consolidarea marilor realizări, asigurarea unui nou echilibru și dezvoltarea armonioasă a tuturor sectoarelor de activitate, pentru înlăturarea unor contradicții și dereglări ce s-au produs și crearea condițiilor necesare înaintării în continuare spre înaltele culmi ale civilizației comuniste".**

Un amplu proces de înnoire și progres

ÎNFĂPTUIREA unei noi calități a muncii și a vieții în societatea socialistă românească este un proces de mare complexitate, atît ca întindere cît și ca profunzime, presupunînd mutații profunde, înnoiri și progrese pe toate planurile existenței noastre, în întregul mod de viață al poporului român. Sintetic, se poate spune că aceasta vizează perfecționări, salturi calitative, în două mari direcții : a) în domeniul **rezultatelor** activității umane, în sensul creșterii cantitative și îmbunătățirii parametrilor calitativi, în condițiile progresului factorilor fundamentali ai producției — forța de muncă și mijloacele de producție —, al modului de alocare, de combinare și de consumare a acestora, al organizării etc. ; b) în **creșterea continuă a nivelului de trai** material și spiritual al poporului.

În concepția partidului nostru, realizarea unei noi calități a muncii trebuie să aibă loc **în întreaga activitate economică,** în toate compartimentele ei.

Dezvoltarea calitativă este înțeleasă în triplă accepțiune : criteriu, rezultat și condiție a progresului. Ea este înțeleasă ca un **criteriu,** în sensul că, în actuala etapă, în procesul dezvoltării, calitatea muncii depuse, a efectelor obținute — fie ele materiale, valorice, social-politice, culturale, ecologice etc. — constituie elementul esențial în aprecierea activității, în emiterea unei judecăți de valoare asupra efortului alocat. Astfel, factorul calitate, ca preocupare, străbate întregul sistem al muncii sociale, la toate structurile sale. De aici și concluzia că realizarea unui salt calitativ în dezvoltarea economico-socială a României, ca un singur tot, apare ca rezultantă comună a efortului calitativ mai bun, desfășurat la toate subdiviziunile muncii sociale. Munca fiecărui om, indiferent de complexitate și importanță, trebuie să se integreze organic în marele efort ce se desfășoară, sub conducerea Partidului Comunist Român, pentru ridicarea țării noastre pe noi trepte de progres și civilizație. Dar, o nouă calitate a muncii apare și **ca rezultat,** ca expresie nemijlocită a nivelului condițiilor de producție — forță de muncă mai calificată, mijloace de producție perfecționate, un grad superior de organizare a producției și a muncii etc. Obținerea de rezultate mai bune depinde, evident, de calitatea și competența oamenilor și de gradul lor de conștiință și responsabilitate, de nivelul tehnic al mașinilor, utilajelor, instalațiilor etc., de promovarea a ceea ce este nou și eficient în organizare și conducere, de gradul de valorificare a acestora, în fiecare etapă. În sfîrșit, trecerea la o calitate nouă constituie o **condiție** a dezvoltării rapide a economiei, a ridicării eficienței economice, a economiei de muncă socială și a creșterii nivelului de trai și a calității vieții oamenilor. O calitate mai bună, de exemplu, a mașinilor și utilajelor, pe lîngă creșterea productivității muncii, scutește unitățile economice de cheltuieli mari destinate reparațiilor frecvente, de întreținere costisitoare etc., ceea ce se reflectă într-un beneficiu sporit și posibilități mai mari de lărgire a producției și de cointeresare materială a lucrătorilor etc. Se are în vedere, aici, efectul multiplu și propagat al calității superioare a muncii în cadrul legăturilor, al interdependențelor dintre ramurile producătoare de bunuri și servicii, pe de o parte, și ramurile consumatoare, pe de altă parte, dintre producția socială și nevoia socială, dintre economia națională și economia mondială. Preocuparea continuă a partidului nostru de îmbunătățire a calității muncii nu constituie un scop „în sine", ci are o finalitate socială și politică ; ea izvorăște din grija permanentă pentru binele și prosperitatea poporului român, pentru afirmarea tot mai puternică a prestigiului României pe plan mondial.

În spiritul hotărîrilor Conferinței Naționale a partidului, trecerea la o nouă calitate presupune și luarea în considerare a caracterului dinamic al echilibrului economic în dezvoltarea continuă a țării noastre ; de fiecare dată, în condiții noi, trebuie să se acționeze și într-un mod nou. Astfel, marile succese dobîndite în construcția socialistă, îndeosebi în perioada 1970—1980, au asigurat înaintarea rapidă a României pe un front foarte larg ; în etapa actuală se impune **realizarea unui nou echilibru și a unei dezvoltări armonioase a tuturor sectoarelor de activitate care să ducă la înlăturarea unor dereglări, în condițiile consolidării marilor succese obținute, ale accentuării laturilor intensive ale dezvoltării.**

Creșterea eficienței economice — expresie sintetică a noii calități a muncii

O NOUĂ CALITATE a muncii, practic, se exteriorizează în produse și servicii mai multe, mai bune și mai diversificate, capabile să satisfacă la un nivel mai înalt necesitățile de consum productiv și neproductiv, nu oricum, ci în condițiile unei valorificări raționale a întregului potențial de resurse umane, materiale și financiare. Este cuprinsă, aici, caracteristica esențială a creșterii eficienței — obținerea de foloase, de rezultate crescînde la fiecare unitate de efort, inclusiv ideea de bună gospodărire, de raționalitate în alocarea și consumarea resurselor, de economisire a lor, care străbat întreaga politică a partidului nostru. Fiind vorba de o nouă calitate a activității depuse, înseamnă că în vederea sporirii venitului național și a produsului social se apelează, preponderent, nu la mărirea cantității de forță de muncă și mijloace de producție, ci la aspectele calitative ale acestora, adică la creșterea productivității muncii lucrătorilor și a eficienței utilizării fondurilor fixe, materiilor prime etc. Astfel, **noua calitate a muncii echivalează cu dezvoltarea economică intensivă.**

Pe ansamblul economiei naționale, **primordialitatea factorilor intensivi** ai dezvoltării se reflectă în dinamica unor indicatori și a unor corelații economice, în aportul lor la progresul economico-social. În acest context, menționăm, mai întîi, orientarea politicii partidului nostru în direcția unui aport mai mare al **creșterii productivității muncii la mărirea venitului național.** În vederea sporirii rodniciei muncii se acordă atenție ridicării calificării cadrelor, extinderii mecanizării și automatizării producției, îmbunătățirii normelor de muncă în toate ramurile, întăririi ordinii și disciplinei la fiecare loc de muncă, creșterii spiritului de răspundere etc. Referindu-se la necesitatea și importanța creșterii productivității muncii, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** în Raportul prezentat la Conferința Națională a partidului din 16—18 decembrie a.c., spunea **„Este necesar să înțelegem că nu putem vorbi de făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, de înaintarea spre comunism, de ridicarea continuă a nivelului de trai al poporului fără a realiza o înaltă productivitate a muncii. Trebuie să facem astfel încît economia noastră socialistă să realizeze o productivitate superioară, devenind competitivi și din acest punct de vedere cu orice economie dezvoltată".**

În aceeași direcție, a unei calități superioare a muncii, a accentuării laturii intensive a dezvoltării, un mare rol are și respectarea următoarelor **corelații : creșterea mai accentuată a venitului național față de creșterea produsului social, respectiv creșterea mai accentuată a producției nete față de producția globală.** Așa cum preciza secretarul general al partidului la Conferința Națională, date fiind condițiile crizei economiei mon-

diale, deși în următorii ani nu vom putea realiza ritmurile înalte stabilite în planul cincinal, se va acționa, totuși, pentru o dezvoltare mai puternică decît în primii doi ani ai actualului cincinal. Totodată, se subliniază că, primii doi ani ai cincinalului au scos în evidență faptul că unele sectoare ale industriei se bazau prea mult pe importul din străinătate și nu au fost pregătite să facă față rapid soluționării problemelor cu forțe proprii. **„Am considerat însă,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, că este mai bine să realizăm ritmuri mai mici de dezvoltare, punînd accentul pe soluționarea unor probleme cu forțele proprii, reducînd astfel dependența față de importurile din străinătate".**

Factorul calitate în activitatea economică se oglindește, de asemenea, în atenția sporită ce se acordă **creșterii eficienței utilizării potențialului material al producției** — fonduri fixe, materii prime, materiale, combustibil, energie etc. Se disting, în acest cadru, două direcții de acțiune : a) **folosirea cu maximum de eficiență a capacităților de producție de care dispunem,** urmărind, în acest cincinal, nu atît crearea de noi unități economice, cît mai ales ridicarea nivelului tehnic-calitativ al potențialului existent și folosirea lui la întreaga capacitate ; b) **utilizarea rațională a materiilor prime și materialelor,** care să ducă, pe de o parte, la diminuarea cheltuielilor materiale la 1 000 de lei producție-marfă, iar, pe de altă parte, la valorificarea superioară a lor, la obținerea de produse la nivel calitativ mondial.

De o mare importanță pentru creșterea eficienței utilizării resurselor este preocuparea partidului și statului nostru pentru **gospodărirea judicioasă a investițiilor.** Cel puțin, două aspecte reține atenția în mod deosebit : a) asigurarea unei anumite structurări a efortului investițional, pe sectoare și ramuri, ținînd seama de necesitățile concrete ale etapei, ca, de exemplu, în prezent, — pentru sporirea bazei proprii de materii prime și energetice, dezvoltarea agriculturii, valorificarea resurselor recuperabile și refolosibile, asimilarea de noi produse care să ducă la reducerea importurilor ; b) sporirea eficienței folosirii fondului de acumulare, a tuturor investițiilor, astfel încît să se obțină efecte mai mari la fiecare unitate de efort alocat.

Un loc deosebit de important în dezvoltarea calitativă, intensivă, a economiei, în actuala etapă, ocupă asigurarea unor **anumite structuri și priorități în evoluția ramurilor și subramurilor economice,** avîndu-se în vedere aportul lor la impulsionarea progresului, la gospodărirea și economisirea resurselor, la diminuarea efortului pe unitatea de efect util, la acoperirea necesităților în condiții de maximă eficiență. Se manifestă cu putere modul de abordare științifică, de pe poziția bunului gospodar, în dezvoltarea economică actuală, promovîndu-se raționalitatea atît în noile alocări de resurse, cît și în folosirea capacităților deja existente.

În ansamblul dezvoltării economice, partidul și statul nostru, asigurînd progresul rapid al tuturor ramurilor, au în vedere rolul hotărîtor al unor anumite sectoare, **dezvoltarea mai accentuată a bazei proprii de materii prime și energetice,** precum și **dezvoltarea mai puternică a agriculturii.**

Totodată, realizarea unei noi calități a muncii, a dezvoltării intensive se întemeiază, în concepția partidului nostru, pe un aparat de producție, pe o bază tehnică-materială avansată în toate domeniile, capabilă să ducă la produse de calitate superioară, la creșterea productivității muncii, a eficienței economice. Aceasta situează în actualitate **dezvoltarea** în continuare **a producției industriale,** adîncirea gradului de prelucrare a materiilor prime și materialelor, valorificarea superioară a lor. În același timp, în interiorul industriei, ca și al altor ramuri, se realizează anumite diferențieri în creșterea și diversificarea producției, în dependență de însemnătatea pe care ele o au.

O altă componentă esențială a politicii partidului nostru privind realizarea unei noi calități a muncii o constituie **promovarea permanentă a cuceririlor științei și tehnicii moderne,** situarea în prim plan a dezvoltării științei ca factor determinant al progresului economico-social. O economie modernă este de neconceput în afara aportului masiv al celor mai noi realizări ale muncii de cercetare ; perfecționarea mijloacelor de producție și a forței de muncă, înnoirea structurii producției, elaborarea de noi tehnologii de fabricație, diminuarea consumurilor specifice, măsurarea și urmărirea cît mai fidelă a cheltuielilor și rezultatelor etc., etc., sînt indisolubil legate de factorul știință. Dar, nu numai atît ; se are în vedere rolul deosebit al promovării progresului științifico-tehnic în realizarea ritmului rapid al mișcării economice și, prin aceasta, în comprimarea etapelor dezvoltării, în micșorarea și lichidarea decalajelor. În concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, dezvoltarea cercetării științifice proprii permite punerea în evidență a capacității creatoare a poporului român și contribuie tot mai mult la rezolvarea problemelor progresului economiei românești, prin soluții originale de cărtă valoare. Totodată, se are în vedere afirmarea științei românești pe plan internațional, mărirea aportului ei la îmbogățirea tezaurului științei mondiale.

Dezvoltarea calitativă, intensivă a economiei naționale este condiționată și de aplicarea noului mecanism economico-financiar, a pîrghiilor și instrumentelor lui, menite să stimuleze interesul și răspunderea materială în utilizarea resurselor de care dispunem, îmbunătățirea calității, creșterea eficienței.

Dezvoltarea calitativă, intensivă a economiei naționale are un rol hotărîtor în afirmarea dinamică a României, în circuitul economic mondial. În termeni practici, calitatea muncii pe plan intern se reflectă nemijlocit în calitatea și în eficiența schimburilor noastre economice cu alte țări.

Noua calitate a vieții în strînsă legătură cu dezvoltarea economică

MARILE SUCCESE înregistrate în creșterea forțelor de producție, în dezvoltarea producției de bunuri materiale și servicii, în sporirea venitului național, în perfecționarea relațiilor de producție socialiste asigură ridicarea nivelului de trai și a calității vieții întregului popor, fără deosebire de naționalitate, la orașe și sate. Devenind considerabil mai bogată, societatea noastră socialistă oferă condiții superioare de bunăstare și civilizație.

Ridicarea nivelului de trai și a calității vieții oamenilor este un proces cu un conținut larg, ce pune în relief mutații radicale de ordin economic, cultural, social-politic ; el evidențiază creșterea veniturilor, a consumului de bunuri și servicii, a gradului de instruire profesională și cultură, a condițiilor de muncă și odihnă, a stării de sănătate, precum și poziția socială nouă a oamenilor, drepturile și atribuțiile ce decurg din tripla calitate a oamenilor muncii — de proprietar, producător și beneficiar —, relațiile de cooperare și întrajutorare tovărășească, asigurarea locului de muncă, promovarea spiritului de etică și echitate socialistă etc.

Partidul și statul nostru promovează politica de **corelare a veniturilor oamenilor muncii cu creșterea productivității, cu rezultatele obținute de fiecare.** În strînsă legătură cu dezvoltarea puternică a economiei, cu întărirea forței materiale a țării, în anii socialismului au avut loc schimbări radicale în condițiile de muncă și de viață ale poporului român.

În anul 1980, față de 1950, venitul național pe locuitor era de 11 ori mai mare, retribuția reală atinsese nivelul de 418%, iar veniturile reale ale țărănimii provenite din munca în C.A.P. și din gospodăria personală — 434% ; vînzările de mărfuri erau de 15 ori mai mari. Conform prevederilor, la sfîrșitul anului 1983, retribuția reală va crește cu 4% față de 1980. Pe întreaga perioadă 1981-1985, se va asigura o creștere a retribuției cu circa 8—10% și o sporire a veniturilor țărănimii cu 12%. În anul 1983 față de 1982, desfacerile de mărfuri cu amănuntul vor crește cu 3,0%, iar prestările de servicii pentru populație — cu 12%. Este de remarcat faptul că în actualele condiții grele ale situației economice internaționale, cînd în multe țări ale lumii se iau măsuri de reducere a consumurilor și veniturilor, în țara noastră se asigură, în continuare, sporirea veniturilor oamenilor muncii, ale populației, creșterea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

În contextul general al perfecționării mecanismului economic, al creșterii eficienței activității economice, al trecerii la o nouă calitate a muncii, în Raportul tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** prezentat la Conferința Națională a partidului, se subliniază necesitatea aplicării mai ferme a principiului socialist de repartiție în raport cu munca depusă ; **„Retribuția și veniturile fiecărui om al muncii trebuie să reflecte mai bine munca depusă, contribuția adusă la realizarea planului de producție... Trebuie să aplicăm cu mai multă fermitate normele eticii socialiste, legile țării, după care fiecare cetățean are datoria să depună o muncă utilă, conform cărora nici un om valid nu poate trăi fără muncă" !**

Realizarea unei noi calități a muncii și vieții întregului popor este condiționată de activitatea și aportul fiecăruia în procesul dezvoltării, necesitînd manifestarea unui puternic spirit de răspundere din partea tuturor ca adevărați proprietari, producători și beneficiari ai rezultatelor ce se obțin, **„Depinde de munca noastră, a fiecăruia dintre noi, a întregului popor, ca viața să devină mai bună, mai îmbelșugată, ca societatea să fie tot mai înfloritoare..."** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul prezentat la Conferința Națională a partidului. Este calea prin care îndeplinind obiectivele și sarcinile stabilite de Congresul al XII-lea și de recenta Conferință Națională a partidului cu privire la dezvoltarea economico-socială, se va asigura trecerea României la un nou stadiu de dezvoltare, pe o nouă treaptă de progres și civilizație socialistă.

prof. dr. Constantin ENACHE

O POLITICĂ EXTERNĂ CONSACRATĂ ASIGURĂRII PROGRESULUI ȘI PĂCII ÎN LUME

ÎN STILUL propriu secretarului general al partidului, președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, caracterizat prin investigarea atentă și studierea multilaterală a proceselor și fenomenelor noi, prin luciditate și realism, printr-o excepțională capacitate de sesizare a sensurilor reale ale mutațiilor ce au loc în lume, raportul prezentat Conferinței Naționale a P.C.R. oferă un nou și minunat exemplu de analiză și sinteză asupra realităților și perspectivelor lumii contemporane, din care se desprind cu o deosebită claritate marile probleme ce confruntă omenirea și căile de soluționare a lor.

Pornind de la adevărurile incontestabile că în viața internațională au avut loc profunde prefaceri revoluționare, naționale și sociale, că s-au produs noi schimbări și că modificarea raportului de forțe între diferite state și grupări de state continuă, că se manifestă cu putere vechile contradicții, apărînd totodată, altele noi, amplificîndu-se contradicția dintre țările bogate și cele sărace, care devine cea mai puternică contradicție a lumii contemporane, că s-a prelungit și s-a accentuat criza economică mondială — care, prin proporțiile ei, depășește deja marea criză economică din 1929—1933 —, la aceasta contribuind și politica financiară și rata dobînzilor mari, fără precedent în societatea modernă, că se dezvoltă cu o forță irezistibilă criza socială și politică a imperialismului și a capitalismului în general, că am asistat la o serie de manifestări ale politicii de forță, de amestec în treburile altor state, că s-au produs noi conflicte militare, s-a intensificat cursa înarmărilor, ceea ce a dus la o agravare considerabilă a relațiilor internaționale, la creșterea pericolului unor conflicte militare, unor războaie, inclusiv a unui război mondial atomonuclear, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** concluzionează că **„străbatem o epocă foarte agitată, omenirea fiind zguduită de cutremure, furtuni și uragane economice, politice și militare de mari proporții, care pun popoarele la grele încercări, le provoacă mari pagube și suferințe"**.

Apărarea dreptului la viață, la o existență liberă și demnă

ÎN SPIRITUL înaltei responsabilități și profundului umanism ce-i sînt proprii, secretarul general al partidului atrage atenția atît asupra menținerii valabilității tezei privind posibilitatea preîntîmpinării unui nou război mondial, cît și asupra pericolului pe care-l prezintă unele teze și iluzii despre ireversibilitatea destinderii, despre dispariția pericolului de război. Desigur, popoarele, această uriașă forță făuritoare a istoriei, acționînd unite, pot împiedica noi războaie, un nou război mondial, pot să asigure reluarea și continuarea politicii de destindere, dar trebuie avut în vedere, totodată, că în lume se menține pericolul unui nou război mondial, că politica de destindere nu a devenit ireversibilă, nu a triumfat pe deplin. În lume continuă și va continua să se manifeste încă vreme îndelungată confruntarea dintre cele două tendințe diametral opuse, dintre politica imperialistă — de forță și dictat, de ingerință în treburile altor state, de menținere și împărțire a sferelor de influență, de dominare, care duce la creșterea pericolului unor războaie, inclusiv a unui război mondial — și tendința spre lichidarea politicii imperialiste, colonialiste, a sferelor de influență, de amestec în treburile interne, tendința de instaurare a unor relații noi între state. În aceste condiții, așa cum subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „este necesar să acționăm cu hotărîre pentru unirea tuturor forțelor progresiste, antiimperialiste, a tuturor forțelor realiste, a tuturor popoarelor în vederea respingerii politicii care împinge omenirea spre un război nimicitor, spre catastrofă, în vederea promovării unei politici noi, care să asigure fiecărui popor dezvoltarea economico-socială independentă, o colaborare egală între toate națiunile lumii, triumful păcii și cooperării internaționale"**.

Într-o viziune științifică, realistă asupra multiplelor și complexelor probleme internaționale, într-o abordare ale cărei valențe denotă principialitate și caracter constructiv, consecvență, spirit de inițiativă și implicarea directă în marea operă de asigurare a păcii, de apărare a dreptului fundamental al popoarelor la viață, la existență liberă și demnă, raportul aduce în fața comunității internaționale propuneri concrete în asemenea probleme fundamentale cum sînt preîntîmpinarea războiului și dezarmarea, în primul rînd dezarmarea nucleară, lichidarea tuturor conflictelor și stărilor de tensiune pe cale pașnică, prin tratative, înfăptuirea securității europene, lichidarea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini internaționale.

Astăzi, cînd cursa înarmărilor a luat proporții uriașe, cheltuielile militare depășind anul acesta imensa sumă de 600 miliarde dolari, iar arsenalul nuclear pune în pericol însăși civilizația, existența societății omenești, **nu există țel mai înalt decît dezarmarea, în primul rînd dezarmarea nucleară, asigurarea securității fiecărei națiuni, a păcii mondiale.** Iată rațiunea supremă a propunerilor României, ale altor state pentru înfăptuirea dezarmării, pentru elaborarea programului global de dezarmare sub control internațional. Pe deplin justificat, raportul secretarului general al partidului prezentat Conferinței Naționale a P.C.R. cheamă la realizarea unui acord cît mai rapid în problema opririi amplasării de rachete nucleare cu rază medie de acțiune în Europa, retragerii celor existente, la încheierea unui acord de reducere a armamentelor, înghețarea cheltuielilor militare și trecerea la reducerea lor, diminuarea rolului blocurilor militare și trecerea la desființarea simultană a N.A.T.O. și Tratatului de la Varșovia, ca prim pas în această direcție detașîndu-se limitarea activității militare a celor două blocuri. Deosebit de important ar fi, subliniază secretarul general al partidului, dacă statele celor două blocuri ar trece, de comun acord, la reducerea cu 20% a cheltuielilor militare pînă în anul 1985 față de nivelul anului 1982, la retragerea trupelor militare de pe teritoriile altor state, desființarea bazelor militare de pe teritoriul altor state, și-ar asuma angajamentul solemn de a nu amplasa arme nucleare de nici un fel pe teritoriul altor state și dacă s-ar acorda garanții statelor care renunță la arme nucleare că în nici o împrejurare aceste arme nu vor fi folosite împotriva lor. Înțelegînd multiplele valențe ale ideilor exprimate de secretarul general al partidului, Conferința Națională a P.C.R. și-a însușit propunerea făcută de tovarășul Nicolae Ceaușescu și a hotărît ca cheltuielile militare ale țării noastre să fie limitate pînă în 1985 la nivelul cheltuielilor din 1982, ceea ce constituie nu numai o dovadă în plus că România îmbină vorba cu fapta, dar și un bun exemplu pentru toate statele din cele două blocuri.

Deoarece pe continentul european s-a acumulat cel mai puternic arsenal de arme atomonucleare și clasice, care reprezintă un pericol de moarte pentru toate popoarele, de o deosebită însemnătate este să se ajungă la încheierea cît mai grabnică cu rezultate pozitive a reuniunii de la Madrid, să se organizeze o conferință de securitate și încredere pe continent, să se asigure continuitatea reuniunilor începute la Helsinki în interesul unei Europe fără rachete sau alte arme nucleare, al unei Europe unite de dorința de a conlucra pentru dezvoltarea economico-socială a fiecărui popor, pentru colaborare internațională. O contribuție importantă la realizarea încrederii pe continent ar aduce-o transformarea Balcanilor într-o zonă fără arme nucleare și baze militare străine, într-o regiune a colaborării pașnice, a conlucrării în direcția progresului economic și social al fiecărui popor. Organizarea unei conferințe la nivel înalt a statelor din Balcani consacrată realizării acestor obiective a devenit de reală actualitate.

Întrucît în lume continuă să existe zone de încordare, raportul secretarului general al partidului reafirmă poziția consecventă a României care se pronunță cu hotărîre pentru încetarea conflictelor militare dintre state, pentru trecerea la soluționarea problemelor numai pe calea tratativelor. În același timp, este subliniată necesitatea de a se pune capăt politicii de mare putere, de hegemonie și de amestec în treburile interne ale țărilor mici și mijlocii, politicii de forță și dictat, presiunilor și sancțiunilor economice, toate statele, și în primul rînd marile puteri, trebuind să-și asume obligația solemnă de a se călăuzi în relațiile internaționale și de a respecta principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc.

AMPLU PROGRAM DE ACȚIUNE

Cerințe fundamentale ale progresului tuturor popoarelor, ale stabilității economice și politice mondiale

PE BAZA acestor principii se cer a fi reglementate toate problemele de importanță fundamentală, între care un loc important îl ocupă lichidarea subdezvoltării și instaurarea noii ordini economice și politice internaționale. Avînd în vedere că urmările crizei economice și politicii dobînzilor înalte au afectat în mod deosebit de grav țările în curs de dezvoltare, este legitim să se ceară, așa cum face secretarul general al partidului, măsuri ferme pentru sprijinirea acestor țări, pentru crearea unor condiții propice progresului lor economico-social, prin realizarea unor înțelegeri corespunzătoare între țările bogate și țările sărace, prin abordarea într-un spirit nou a problemei creditelor acordate țărilor în curs de dezvoltare, în sensul de a se avea în vedere anularea completă a datoriei țărilor sărace, o reducere generală a datoriilor pentru țările mai puțin dezvoltate, o limitare a dobînzilor și acordarea în continuare de sprijin țărilor sărace în dezvoltarea lor economico-socială.

În toate aceste probleme un rol însemnat revine organismelor internaționale și în primul rînd O.N.U., care trebuie să treacă la elaborarea unui cod privind principiile relațiilor internaționale, pe care să se bazeze o nouă ordine internațională devenită atît de stringentă.

În deplină concordanță cu interesele vitale ale poporului român, ale păcii și securității internaționale, cu cerințele mersului înainte al societății omenești, raportul secretarului general al partidului prezentat Conferinței Naționale jalonează cu toată claritatea direcțiile de acțiune pentru dezvoltarea largă a relațiior de prietenie și colaborare cu toate țările socialiste, pentru extinderea raporturilor cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială.

În același timp, este reafirmată hotărîrea Partidului Comist Român de a întări colaborarea și solidaritatea cu toate partidele comuniste și muncitorești, cu partidele socialiste și social-democrate, cu mișcările de eliberare națională, cu toate forțele antiimperialiste, democratice, progresiste, în lupta pentru progres social și pace în lume, considerîndu-se că întărirea colaborării tuturor acestor forțe constituie o necesitate a epocii contemporane, un factor de întărire a relațiilor între popoare, a luptei pentru independență și pace.

Avînd în vedere reactivarea în diferite țări a forțelor reacționare, neofasciste, manifestările șoviniste, rasiste, antisemite și teroriste, larga activitate de dezinformare a opiniei publice, de justificare a politicii de încordare, de înarmări, de încălcare a drepturilor și libertăților maselor populare, a independenței naționale a popoarelor, raportul subliniază necesitatea de a se acționa cu toată hotărîrea pentru demascarea politicii forțelor reacționare, pentru apărarea libertăților și drepturilor fundamentale ale omului — la muncă, la libertate, la demnitate, a dreptului popoarelor la independență — în acest sens un important rol revenind mijloacelor de informare în masă, presei și radioteleviziunii, care, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „trebuie să-și facă un titlu de onoare din a publica și transmite informații reale, care să acționeze în direcția bunei înțelegeri și prieteniei între popoare, să ajute la unirea eforturilor popoarelor de pretutindeni în lupta pentru progres economico-social, pentru independență, pentru pace, pentru o lume mai dreaptă și mai bună".**

Deosebit de pilduitoare este hotărîrea poporului român de a acționa cu toată consecvența în direcția dezvoltării relațiilor internaționale, a colaborării cu toate statele lumii, de a-și aduce contribuția activă la soluționarea marilor probleme mondiale, la asigurarea independenței fiecărui popor, a dreptului la dezvoltare liberă, la triumful politicii de colaborare internațională, de dezarmare, de pace pe planeta noastră, reafirmată de cel mai demn și autorizat reprezentant al său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de la înalta tribună a Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român.

prof. dr. George MARIN

Propășirea economico-socială a patriei

(Urmare din pag. 3)

muncii pe principiile autoconducerii și autogestiunii, perfecționarea noului mecanism economic. Pentru că realizarea prevederilor programului adoptat în acest sens va constitui o bază trainică pentru creșterea răspunderii în muncă a fiecărui om al muncii, pentru întărirea sentimentului de stăpîn al proprietății socialiste, va stimula preocuparea pentru apărarea și dezvoltarea unităților economice, pentru creșterea rentabilității și a eficienței în toate domeniile.

Alături de problematica economică, regăsim în Raport expresia vie a grijii permanente pe care partidul, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu, o manifestă pentru analiza și asigurarea corelațiilor dintre forțele și relațiile de producție, dintre diferite sectoare ale economiei naționale, dintre dezvoltarea forțelor de producție și cea a bazei tehnice a societății, dintre producție și consum, prin clarificarea unor aspecte teoretice pe care le ridică actualul stadiu de dezvoltare a României, a căilor de urmat pentru soluționarea contradicțiilor care apar. Avem o nouă dovadă de realism în faptul că partidul a sesizat cu limpezime în fața întregului popor disproporțiile și necorelările apărute, evidențiind totodată calea justă de urmat pentru înlăturarea lor, pentru satisfacerea cerințelor sociale, inspirînd încredere în depășirea tuturor dificultăților vremelnice, prin activitatea susținută a întregului popor.

Relevarea în marele forum al comuniștilor români a principalelor opțiuni de politică externă ale partidului și statului nostru, a evidențiat din nou voința de pace și colaborare a poporului român. Se regăsesc în documentele Conferinței Naționale propuneri concrete, noi căi de acțiune în soluționarea marilor probleme ale umanității : înlăturarea spectrului unui cataclism atomic, dezarmarea, stingerea focarelor de conflicte, reluarea cursului spre destindere și pace, colaborarea și cooperarea, lichidarea subdezvoltării și edificarea unei noi ordini economice pe plan mondial. Propunerile prezentate cu acest prilej privind retragerea trupelor țărilor celor două blocuri de pe teritoriul altor state, desființarea bazelor militare de pe teritoriul altor state, angajamentul solemn de a nu amplasa arme nucleare de nici un fel pe teritoriul altor state, acordarea de garanții statelor care renunță la arme nucleare, că în nici o împrejurare nu se vor folosi aceste arme împotriva lor, reducerea bugetelor pentru înarmări cu cel puțin 20 la sută în cele două blocuri, necesitatea elaborării în cadrul O.N.U. a unei Carte privind principiile relațiilor internaționale, se constituie în noi și importante contribuții la edificiul politicii înțelepte și constructive a României socialiste, ce poartă pecetea personalității tovarășului Nicolae Ceaușescu, a activității sale neobosite, revoluționare pentru progres, cooperare și pace. Țara noastră și-a afirmat din nou, cu putere, prin glasul președintelui său voința fermă de acțiune pentru securitate și cooperare pe continentul nostru, pentru o Europă fără arme nucleare, o Europă unită, bazată pe respectul orînduirii sociale din fiecare țară, pe conlucrarea rodnică dintre toate națiunile, pentru o largă dezvoltare a relațiilor de prietenie și colaborare cu toate țările socialiste, de extindere a raporturilor cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniate, cu toate statele lumii fără deosebire de orînduire socială, pentru întărirea colaborării și solidarității cu toate partidele comuniste și muncitorești cu partidele socialiste și social-democrate, cu mișcările de eliberare națională, cu toate forțele antiimperialiste, democratice, progresiste.

Acum, la încheierea lucrărilor marelui forum al comuniștilor români, pentru a se asigura dezvoltarea susținută economico-socială a țării, pentru înaintarea sa fermă pe coordonatele progresului, pentru bunăstarea și fericirea întregului popor, esențial este să se treacă la transpunerea neîntîrziată în fapte, a obiectivelor și a prevederilor cuprinse în documentele adoptate de Conferința Națională. Așa după cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Cuvîntarea la încheierea lucrărilor Conferinței Naționale a P.C.R., **„întorși la locurile de muncă, toți participanții la Conferința Națională trebuie să acționeze într-un spirit de înaltă răspundere pentru îmbunătățirea activității din toate sectoarele de activitate, pentru unirea eforturilor partidului, ale întregului popor în vederea înfăptuirii neabătute a programelor și hotărîrilor Conferinței Naționale, a hotărîrilor Congresului al XII-lea, a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism".** Întregul nostru popor, toți oamenii muncii sub conducerea comuniștilor, puternic mobilizați de către organele și organizațiile de partid într-un larg front al muncii, strîns unit în jurul partidului, centrul vital al societății noastre socialiste, a secretarului său general, sînt hotărîți să acționeze fără preget pentru ca prin noi și grandioase înfăptuiri în munca pașnică, constructivă, să asigure înfăptuirea planului cincinal, dezvoltarea continuă și înflorirea patriei noastre socialiste.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești

AUREL Brote[1]) este unul din economiștii transilvăneni cu contribuții în ce privește promovarea unor noi forme de activitate economică, a unor idei economice înaintate pentru cea de a doua jumătate a secolului trecut. În anul 1870 publică în mai multe numere din „Telegraful Român" studiul de mare răsunet pentru acea vreme : „Lucrul din punct de vedere al economiei naționale și ca factor civilizatoriu", în care face elogiul omului, al muncii, al industriei ca factor de progres. În studiul amintit, de fapt publicarea unei prelegeri publice ținută anterior, Aurel Brote relevă și analizează în spiritul economiei politice clasice, o serie de categorii economice. Răspîndite într-o vreme cînd încă nu exista un manual de economie politică în limba română pentru românii transilvăneni, cunoștințele cuprinse în acel studiu au jucat un important rol pentru familiarizarea unor pături mai largi ale populației cu noțiunile de economie politică.

Aurel Brote demonstra că dintre toate ființele numai omul își satisface trebuințele sale în mod conștient prin intermediul muncii, munca fiind o trăsătură proprie numai ființei umane. Trebuințele satisfăcute de om prin intermediul muncii nu sînt fixe, — arăta Brote, nu sînt constituite odată pentru totdeauna. Pe măsură ce societatea se dezvoltă, se diversifică și trebuințele oamenilor. Aceste trebuințe pot fi satisfăcute în măsură tot mai mare datorită faptului că oamenii descoperă tot mai multe utilități ale bunurilor. Descoperirea de noi valori de întrebuințare face din lucruri, altădată nefolositoare, lucruri utile, care satisfac un cerc tot mai larg de trebuințe. „Așa, de exemplu, — scria Aurel Brote — a existat desigur planta tutunului cu mii de ani înainte, dar un obiect de valoare s-a făcut numai de cînd s-a cunoscut folosirea ei spre fumare"[2]).

Natura — considera Aurel Brote — a pus la dispoziția omului o mare diversitate de materiale. Dar acestea nu pot fi folosite ca atare, luate de-a gata de la natură și neprelucrate. Gradul de civilizație se măsoară cu gradul de prelucrare al bunurilor obținute de la natură. Cu cît acest grad este mai înalt, cu atît și nivelul de civilizație este mai înalt, sublinia economistul transilvănean. El demonstra că existența popoarelor care lasă naturii grija pentru existența lor, este precară, căzută în mizerie. Natura vine numai în ajutorul omului. Ea „...dă materia, care constă în substanțe animale, vegetale și minerale, punîndu-le la suprafața pămîntului ; iar pe de altă parte, cooperează prin puterile sale cu căldura soarelui, care dezvoltă și coace vegetalele, cu ploile, la ce fecundează, cursurile de apă, care pun în mișcare roțile morilor, vînturile, care împing vasele pe mare, sau care fac să se învîrtească aripile unei mori de vînt ; marea, lacurile și riurile privite ca căi navigabile". La aceasta se adaugă greutatea corpurilor, puterea de contraacțiune sau de expansiune a metalelor, elasticitatea gazelor și a aburului, puterea vegetativă, energia musculară a vitelor, electricitatea. Dar cu toate acestea natura nu poate să joace rolul hotărîtor în producția bunurilor materiale. Fără intervenția omului prin munca sa, natura îl servește prea puțin. „Oamenii — scria A. Brote — sînt siliți a lucra, pentru că lucrul este izvorul tuturor avuțiilor, fără lucru stă materia fără nici un folos pentru noi". Omul nu poate folosi numeroasele materii primite de la natură fără să le supună acțiunilor muncii sale. Munca este aceea care le face folositoare omului. În spiritul economiei politice clasice Aurel Brote afirma că munca este izvorul întregii avuții. Ea este condiția veșnică a existenței umane. „De ar înceta odată lucrul, este ușor de înțeles că foamea și mizeria vor veni în casa avutului și săracului... Fără lucru oamenii ar fi expuși la cele mai mari tulburări".

Dar iată și alte idei relevate de Brote : munca asigură nu numai existența zilnică a omului ; ea trebuie să-i asigure omului satisfacerea crescîndă a trebuințelor sporite ; pentru aceasta ea trebuie materializată în mijloace de producție. Cu alte cuvinte, ea trebuie acumulată. Acumularea este o necesitate obiectivă. La rîndul său acumularea accelerează dezvoltarea economică. Acumulată în mijloace de producție însăși forța de muncă a omului devine mai spornică, mai rodnică și deci trebuințele pot fi satisfăcute mai deplin. Cu cît cantitatea de muncă încorporată în valori materiale dintr-o țară este mai mare, cu atît acea țară este mai avută. Această situație se reflectă mai ales în nivelul de dezvoltare al industriei. Între gradul de materializare al muncii membrilor societății și nivelul dezvoltării industriei există — după Aurel Brote — o relație direct proporțională. Munca materializată în industrie se încorporează,

FIȘE

Căi și modalități de creștere a eficienței investițiilor

● *Prin cartea* „Căi și modalități de creștere a eficienței investițiilor" *(autori :* M. Horovitz — *care asigură și coordonarea lucrării* —, Gr. Corlan, I. Mihai *și* I. Cămășoiu), *publicată recent la EDITURA POLITICĂ, cercetătorii din cadrul Institutului de economie socialistă se angajează într-un dialog constructiv privind soluționarea unei probleme cardinale a economiei naționale : sporirea mai accentuată a eficienței investițiilor. În elaborarea cărții autorii au pornit de la faptul că în domeniul investițiilor s-a acumulat un impresionant volum de lucrări și studii, ceea ce a impus sondarea unor direcții noi, neabordate sau insuficient abordate încă. Din această perspectivă reține atenția capitole de carte consacrate unor probleme cum sînt : optimizarea deciziilor de repartizare a investițiilor, pe ramuri ale economiei naționale ; normativul eficienței absolute a investițiilor ; aplicarea metodei potențialelor la determinarea duratei de execuție a obiectivului de investiții ș. a. Alte studii înmănunchiate în volum, între care amintim : reducerea duratei de execuție a parametrilor proiectați ; eficiența scurtării perioadei de construcție a obiectivelor de investiții ; utilizarea capacităților de producție ; reducerea ponderii lucrărilor de construcții în valoarea totală a investițiilor — își fixează drept obiectiv găsirea unor noi soluții, apte să contribuie la creșterea eficienței investițiilor în economie.*

Beneficul : reelaborarea unor funcții

● *După cum este cunoscut, beneficiul reprezintă una dintre cele mai complexe categorii economice în cadrul sistemului economic socialist. Se consideră că el are o funcție practică — nivelul beneficiului constituind principala sursă de sporire a avuției sociale, de continuare a procesului reproducției lărgite — și o funcție metodologică în practica planificării. Aplicarea principiilor noului mecanism economico-financiar în economia bulgară, afirmă* B. Belcev *în articolul* „Rolul beneficiului în contextul noului mecanism" *publicat în numărul 9/1982 al revistei „IKONOMICESKA MISL", impune însă o nouă viziune asupra funcții-*

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

în primul rînd, în unelte, mașini, materii prime, invenții etc. În special materializarea muncii în mijloacele de muncă, în cantități tot mai mari este aceea care potențează munca, sporește productivitatea muncii, duce la creșterea producției în general, la diversificarea muncii și a producției.

Subliniind importanța industriei, Aurel Brote demonstra că aceasta favorizează progresul și civilizația, cultura și răspîndirea ideilor. Industria favorizează dezvoltarea diviziunii muncii, contribuie la dezvoltarea și perfecționarea agriculturii. „Dezvoltarea meseriilor și în genere a artelor manufacturiere sporește mărirea și puterea civilizațiunii unui stat – arăta Aurel Brote. Prin comunicațiunile neîntrerupte, care se stabilesc între oameni, ele favorizează progresul cunoștințelor de tot felul și contribuie prin aceasta foarte mult la perfecționarea industriei agricole...". Industria mai contribuie la dezvoltarea comerțului, la „făurirea lucrărilor de folos public" : șosele, căi ferate, canale, porturi. Ea contribuie la dezvoltarea orașelor ș.a.

Economistul sibian demonstra că dezvoltarea diviziunii muncii este una din condițiile cele mai importante ale sporirii productivității muncii, iar aceasta este condiția esențială a creșterii nivelului de acumulare. Lipsa unei industrii dezvoltate, semn al slabei diviziuni a muncii, era echivalentă – după Aurel Brote – cu o înapoiere economică a țării respective. Pornind de la constatarea situației economice nefavorabile a populației românești din Transilvania, de la constatarea rolului și importanței economice a industriei, Aurel Brote ajungea încă în 1870 la concluzia că : „E timpul ca și românul să reflecte serios la rezultatele care le produce lucrul industrial". Aceasta, considera Brote, era necesar și din punctul de vedere al rezistenței pe care trebuia s-o opună tendințelor burgheziei din țările dezvoltate de a cuceri și domina economic țările mai înapoiate. A. Brote mai formula o concluzie de o mare însemnătate : dezvoltîndu-se din punct de vedere economic poporul român, arăta economistul, el putea rezista atît concurenței pe care i-o făceau popoarele dezvoltate din punct de vedere economic cît și tendințelor de desnaționalizare la care erau supuși românii din Transilvania din partea puterii politice a dualismului claselor exploatatoare din Austro-Ungaria.

Manifestînd o concepție înaintată pentru acea vreme, economistul sibian considera că românii trebuie să dezvolte o industrie care să satisfacă și necesitățile celor mulți, a maselor muncitoare. Acestea să fie remunerate corespunzător, să li se asigure o existență demnă de cetățeni ai patriei. Bunăstarea „...claselor lucrătoare produce o stare înfloritoare a unui popor" – scria Brote. Desigur, vorbind despre industrie, Aurel Brote vorbește despre industrie în general. Ca intelectual care interpreta problemele economice de pe poziții burgheze, el nu vedea însă consecințele sociale nefavorabile pe care le are industria capitalistă asupra celor ce muncesc. El vedea numai efectele pozitive. Aceasta nu diminuează însă importanța și semnificațiile concepțiilor sale democratice izvorîte din dorința de mai bine pentru poporul său. Concepțiile lui Brote cu privire la cooperație, la dezvoltarea multilaterală a agriculturii, ca și activitatea-depusă în cadrul Comitetului central al „Reuniunii Române de agricultură" din Sibiu ni-l prezintă într-adevăr ca pe un intelectual atașat de popor.

De pildă, în calitate de director al băncii de asigurare „Transilvania" din Sibiu, Aurel Brote a venit în continuu în contact cu țăranii și micii meseriași care solicitau credite folosite adeseori pentru a evita ruinarea completă de care erau amenințați. Prin însăși funcția sa el a fost nevoit să constate situația grea în care se găsea țărănimea din Transilvania. Brote a susținut că economia Transilvaniei nu se va putea dezvolta dacă nu se vor lua măsuri de îmbunătățire a situației economice a țărănimii.

Aurel Brote a dat o atenție deosebită acordării de credite țărănimii în condiții avantajoase. Realizării acestui scop îi corespundea – după părerea sa – înființarea de asociații economice. Brote este astfel primul economist român din Transilvania care a semnalat, pentru acea vreme și pentru acele condiții, superioritatea cooperativelor de credit în comparație cu alte forme de obținere a creditului. Nu întîmplător ultimii ani ai vieții și-i consacră activității de înființare și stimulare a cooperativelor de acest fel.

conf. dr. Toader IONESCU
Cluj-Napoca

---

[1]) Născut în comuna Rășinari, Aurel Brote (1842—1897) a făcut studii juridice la Sibiu, Viena și Graz. Între 1866—1867 este funcționar la cancelaria aulică transilvăneană din Viena. După desființarea acesteia, în 1867, îmbrățișează cariera de avocat, iar din 1874 este numit director al băncii de asigurare „Transilvania" din Sibiu. A fost membru al Comitetului Asociației transilvănene pentru cultura poporului român. Alături de fratele său Eugen Brote, Dimitrie Comșa, Victor Tordășianu, este inițiatorul „Reuniunii Române de Agricultură" din Comitatul Sibiului, în al cărui comitet central a fost membru. Activitatea sa economică a fost, în primul rînd, o activitate practică. Dar A. Brote a scris și o serie de articole cu caracter economic, a publicat statistici în „Telegraful Român", a tradus lucrarea economistului german T.W. Raifeisen, a ținut conferințe de popularizare a cunoștințelor economice teoretice și practice în Sibiu sau în satele înconjurătoare etc. Raportul general pentru anul 1897 al „Reuniunii române de agricultură din Comitatul Sibiului" îl caracterizează ca fiind „unul din cei mai laborioși și pricepuți" membri al Comitetului central al acestei reuniuni.

[2]) Aurel Brote, Lucrul din punct de vedere al economiei materiale și ca factor civilizatoriu, în „Telegraful Român", anul XVIII, nr. 102, 24 dec. (24 ianuarie) 1870.

---

lor și o reelaborare a sistemului de planificare a acestui important indicator economic. În esență ar fi vorba de două aspecte. Primul se referă la modul în care beneficiul poate să îmbine caracterul planificat, deci predeterminat, cu funcția sa de a exprima tocmai calitatea activității desfășurate în fiecare unitate economică. Pot exista situații, opinează autorul studiului, în care nivelurile planificate să fie determinate incorect, ceea ce conduce la utilizarea, de către întreprinderi, a unor măsuri neeconomice pentru realizarea indicatorilor respectivi. Al doilea fapt menționat de autor se referă la necesitatea instituirii unei mai mari elasticități în stabilirea rentabilității unor sectoare a căror activitate nu se concretizează imediat în produse finale cum ar fi, de pildă, cercetarea.

Strategii educaționale

● *Unul dintre aspectele cele mai complexe cu care se confruntă țările capitaliste dezvoltate îl reprezintă elaborarea strategiei de calificare a forței de muncă. După cum observă* Norris Willatt *în articolul* „La formation professionnelle en R.F.A." *publicat inițial în revista* Management Today *și reprodus în* PROBLÈMES ÉCONOMIQUES" *(nr. 1770), opțiunile, și implicit rezultatele, diferă considerabil de la o țară la alta. Din această perspectivă o experiență interesantă prezintă R.F. Germania. Potrivit opiniilor formulate de N.W., obiectivul central al sistemului de învățămînt practicat în această țară este acela de a asigura o calificare, o meserie fiecărui tînăr. În consens cu acest obiectiv, sistemul de învățămînt prevede trei forme spre care sînt orientați copiii : a) liceul, care permite urmarea, într-o fază ulterioară, a învățămîntului superior, formă de învățămînt în care este încorporată cca. 20% din promoție ; b) școala profesională care este, de regulă, urmată de un colegiu tehnic ; c) un sistem de învățămînt „dublu" în care, timp de trei ani, elevii (contingentul cel mai numeros) asociază stagiul de formare practică în uzină cu cel al învățămîntului teoretic și de cultură generală. Acest sistem de învățămînt conduce și la o creștere considerabilă a stabilității în muncă.*

FIȘE

PROCESE ŞI FENOMENE ACTUALE DIN ECONOMIA MONDIALĂ (V)

Dezbatere iniţiată de „Revista economică" cu sprijinul Secţiei de ştiinţe economice a Academiei de ştiinţe sociale şi politice, Academiei „Ştefan Gheorghiu" şi Institutului de economie mondială

Relaţiile capitalist-imperialiste, colonialiste şi neocolonialiste, izvorul principal al crizei

Tudorel Postolache — Dezbaterea, aşa cum a fost ea prefigurată în cele spuse la deschidere de tovarăşa Maria Popescu şi tovarăşul Costin Murgescu se anunţă a fi pe cît de interesantă pe atît de utilă. În ce priveşte discuţiile de pînă acum ţin să remarc intervenţiile tovarăşilor Andrei Vela, Maria Popescu şi Constantin Moisuc care şi-au asumat o sarcină dificilă, dar extrem de necesară — aceea de a contribui la clarificarea **conceptului** de criză economică mondială, atît de larg vehiculat, dar atît de intens controversat. Nu este vorba de un simplu exerciţiu „didactic" sau „academic" (în paranteză fie zis acestea nu sînt cuvinte de ocară, iar importanţa didactică în sine nu e deloc de neglijat), ci vizează un domeniu în care confruntările politice, practice, ideologice se exprimă în manieră concentrată, esenţializată. În acest context aş dori să citez cele spuse de tovarăşul **Nicolae Ceauşescu : „Noţiunile nu sînt veşnice, nu au fost definite odată pentru totdeauna, ele se modifică, se înlocuiesc cu noţiuni noi, corespunzătoare realităţilor schimbate, noii etape de dezvoltare economico-socială, noilor descoperiri ştiinţifice, noii cunoaşteri umane".** După ce arată că şi în fizică, chimie şi alte ştiinţe terminologia suferă schimbări, chiar fundamentale, tovarăşul Nicolae Ceauşescu insistă că acest proces este firesc şi pentru ştiinţele economice şi sociale.

Crizele economice de dimensiuni mondiale au existat şi în trecut, însăşi evoluţia economiei politice este într-un anumit sens intim legată de crizele şi ciclurile economice din ultimii 150 de ani. Actuala criză economică mondială are un caracter specific. Interpretarea naturii, cauzelor şi căilor depăşirii ei a şi generat, în decurs de numai un deceniu, o excepţional de bogată literatură, o largă diversitate de poziţii care nu mai încap în cadrele tradiţionale ale teoriei economice ; lucru, de altfel, firesc, aprecierea acestui proces atît de complex şi atît de nou făcîndu-se în chiar cursul derulării lui de pe poziţii filozofice, de clasă, naţional statale atît de diferite şi în continuă diversificare ele însele. Vastitatea ariei punctelor de vedere emise ar putea fi sugerată prin evocarea a două poziţii extreme : pe de o parte — tendinţa de a reduce actuala criză economică la crizele „tradiţionale", pe de altă parte — tendinţa de a invoca în aşa manieră caracterul global şi noutatea actualei crize, încît să dispară orice contact cu sistemul capitalist-imperialist, colonialist şi neocolonialist.

Iată de ce are o importanţă principială aprecierea programatică a partidului nostru asupra crizei : este vorba „de o criză economică mondială, care se reflectă, într-o măsură sau alta, în toate statele, indiferent de orinduirea lor socială", subliniindu-se totodată că izvorul ei principal îl constituie relaţiile capitalist-imperialiste, colonialiste şi neocolonialiste, iar din caracterul ei mondial se trage concluzia necesităţii participării tuturor statelor la găsirea soluţiilor. Pe deasupra deosebirilor existente în interpretările ce se dau actualei crize economice mondiale, deosebiri care s-au făcut simţite şi în cursul acestei dezbateri, pot fi totuşi conturate şi anumite puncte de sprijin care întrunesc un larg consens ; evidenţierea lor mi se pare deosebit de importantă atunci cînd ne propunem precizarea conceptului. Între acestea aş menţiona, în primul rînd, faptul că noţiunea de criză economică mondială cuprinde în prezent **o multitudine de crize,** reunite de accentuarea interdependenţelor între sferele reproducţiei, ramurile şi fluxurile economice. În aceste condiţii, crizele, ca perioade de concentrare a contradicţiilor şi disfuncţiunilor diferitelor sfere, ramuri şi fluxuri, nu se mai desfăşoară izolat unele de altele ca în trecut, cînd interferarea lor era accidentală, ci în mod necesar se împletesc, se intercondiţionează şi se accentuează reciproc.

În al doilea rînd, dacă precedentele crize economice din ţările dezvoltate au putut fi depăşite prin transferarea efectelor lor asupra „periferiilor", asigurîndu-se creşterea economică a metropolelor cu preţul adîncirii decalajelor — în acest sens dispunem de date statistice elocvente — în actuala structură politică şi tehnico-economică a lumii, adîncirea decalajelor nu mai asigură stabilitate nici măcar economiei ţărilor dezvoltate ; dimpotrivă, tocmai **decalajele economice constituie coloana vertebrală a actualei crize economice mondiale.**

În al treilea rînd, specificitatea actualei crize economice mondiale constă în aceea că ea **reprezintă una din laturile** — e drept, esenţială — ale **unei crize mondiale mai ample,** determinată de tranziţia de la un anumit raport de forţe şi un vechi echilibru, către un nou echilibru mondial între diferite state şi grupări de state ; cursa înarmărilor şi înfruntarea între cele două tendinţe fundamentale opuse în viaţa internaţională exprimă în mod concentrat esenţa acestei crize mondiale.

În al patrulea rînd, specificitatea actualei crize economice mondiale derivă din faptul că ea nu este o criză în termeni exclusiv sau preponderent cantitativi, ci calitativi, structurali, **o criză a modului tehnic de producţie,** cu întreg setul de „probleme globale", atît de amplu tratat în literatura ştiinţifică a ultimului deceniu. Aceasta înseamnă că actuala criză nu e de scurtă durată, ci **de lungă durată,** ea necesitînd modificări adînci în structurile economice, ceea ce se poate realiza doar în perioade de circa 20—25 ani.

La cele 4 momente amintite mai sus ar putea fi adăugate şi altele, de natură să evidenţieze zonele de consens în definirea actualei crize economice mondiale.

Mă voi mai referi doar la un singur aspect. Este larg împărtăşită convingerea că actuala criză a găsit teoria economică „nepregătită". Dar tocmai noul caracter al crizei, alături de alţi factori economico-sociali, pune în mod imperios la ordinea zilei necesitatea unei noi teorii a crizelor şi ciclurilor economice, în care atît ciclul clasic „decenal", larg acceptat de teoria economică de cele mai diverse orientări cît şi controversatul ciclu „secular", devin cazuri particulare ale unei ciclicităţi economice mai generale.

Nu întîmplător tocmai în anii actualei crize economice mondiale s-au intensificat cercetările în această direcţie. De pe acum pot fi desprinse cîteva elemente definitorii ale noii teorii a ciclului economic care să răspundă noilor probleme ridicate de criza economică mondială.

1) Criza fiind structurală, şi deci de durată, ciclul **„primar"** devine „ciclul lung" ; spre deosebire de ciclul „secular" care era **„derivat"** din ciclurile „decenale", ciclul lung se **„divide"** în cicluri scurte, care, aşa cum arată practica, au tendinţa de a deveni „cincinale", reglate fie de planificare în ţările socialiste, fie de ceea ce a căpătat denumirea de „ciclu electoral" în ţările capitaliste. Raportul este dialectic, ca între prognoză şi plan. Se produce astfel o mutaţie esenţială în teoria economică : ea nu mai priveşte viitorul ca o extrapolare cantitativă a tendinţelor din trecut, ci modelează prezentul din perspectiva exigenţelor fundamentale ale viitorului.

2) Atît „ciclul lung" cît şi cel „cincinal" vizează toate aspectele principale pe care modelarea structurilor economice puse în cauză de criza mondială le presupune; o multi-

tudine de cicluri obiectiv determinate avînd fiecare o independență relativă, uneori chiar mișcări în direcții opuse (în accepțiunea lui Emilian Dobrescu, căruia îi aparține cea mai cuprinzătoare tratare, după opinia mea, a problemei, este vorba de : a) ciclurile formării și reproducției resurselor primare ; b) ciclurile cercetării științifice și ale inovării tehnologice ; c) ciclurile modificărilor structurii economiei naționale, care se produc „în valuri" ; d) ciclurile „elementelor de compensare" etc) sînt „integrate" într-un ciclu unitar, conștient prefigurat de opțiunile de politică economică.

3) Elementul constitutiv al noului tip de ciclu nu va mai fi criza în termeni cantitativi, adică restrîngerea volumului absolut al producției, ca în cazul ciclului „decenal", ci **reglarea permanentă a efectelor amplificatorii și limitative ale echilibrului dinamic pe termen lung,** în care aspectele calitative, de eficiență, capătă prevalență.

4) Dacă privim lucrurile în perspectiva posibilității unei dezvoltări conștient concertate între state, cu diferențieri pe țări și grupe de țări, se poate întrevedea situația în care vechiul „asincronism" al ciclului mondial capitalist să devină un caz particular al unei dezvoltări economice inegale de tip nou, care să favorizeze atenuarea decalajelor și pe acest temei stabilizarea economiei mondiale.

Responsabilitatea pentru inflație revine economiei capitaliste

Constantin Moisuc — Aș dori pentru început să avansez unele teze. Una dintre acestea este raportul dintre criza mondială și criza capitalistă. Noi am mai discutat data trecută și am convenit că avem de-a face astăzi cu o criză cu caracter planetar. Dar, în același timp, această criză se manifestă concret și, desigur, în forme specifice în economia țărilor capitaliste dezvoltate. Aceste țări dețin o pondere mare în economia mondială, deși în producția mondială ea nu este tot atît de mare ca în comerțul mondial, în relațiile valutar-financiare internaționale, în exportul și importul de inflație, în exportul și importul de șomaj. Deci, văzînd și recunoscînd că avem de-a face cu o criză a economiei mondiale, cu o criză globală, nu trebuie să pierdem din vedere că **principala responsabilitate a acestei crize o are economia capitalistă care prin diverse mecanisme a condus la acumularea de contradicții în economia mondială.**

O altă teză la care doresc să mă refer privește inflația în țările capitaliste. Ea este evidentă, este ușor de cuantificat și — împreună cu rata înaltă a șomajului — **afectează nivelul de trai al oamenilor muncii.** Indiferent dacă o măsurăm la nivelul prețurilor de consum sau la nivelul produsului național brut, al deflatorului produsului național brut, fie analizată la prețurile de en-gros — toate atestă evident că avem de-a face cu inflație galopantă. Am constatat pentru țările capitaliste dezvoltate apariția unor elemente noi în această perioadă care, teoretic, nu sînt suficient de explicate și sînt puțin sesizate în literatura de specialitate românească și străină. Și anume este vorba de **raportul dintre dinamica prețurilor interne și dinamica prețurilor internaționale.** Prețurile în economia capitalistă postbelică au avut întotdeauna o tendință de creștere, imprimînd inflației un caracter tîrîtor, redus etc. Creșterea într-o anumită măsură a prețurilor era acceptată implicit și în teoria lui Keynes. Teoria keynesistă prevede o anumită rată a șomajului, o anumită rată a inflației, o anumită rată a dobînzii etc. Dar în perioada pînă la declanșarea crizei din anii '70 și după anii 1973/74 constatăm o **inversare în ce privește dinamica prețurilor, mai exact o inversare a raportului dintre rata inflației naționale și internaționale.** Pînă în 1973—74 asistam la un proces în care prețurile internaționale și rata inflației internaționale erau inferioare ratei creșterii prețurilor interne din țările capitaliste dezvoltate. Și acest lucru se explica probabil prin faptul că pe piața mondială era o concurență foarte puternică și prețul era o armă de concurență în comerțul internațional. După 1973—74 observăm că rata de creștere a prețurilor internaționale devansează rata de creștere a prețurilor interne. Prețurile internaționale au crescut în primul rînd datorită celor două șocuri petroliere care au și determinat pe foarte mulți să considere că inflația actuală este rezultatul creșterii costurilor de producție. În ce măsură poate fi considerată creșterea prețurilor la țiței și a altor costuri de producție drept cauză principală a inflației, așa cum se încearcă uneori să se acrediteze ? Dat fiind faptul că ponderea materiilor prime ale căror prețuri au crescut foarte mult este relativ mică în produsul național brut, cred că nu se poate socoti că această creștere a prețurilor internaționale, foarte mare de altfel, ar fi factorul decisiv al declanșării inflației interne și internaționale la proporțiile din anii de după 1973/74.

Mulți economiști au încercat să explice și să îmbine două procese care au loc în economia capitalistă : recesiunea economică și inflația. Tributari teoriei keynesiste unii dintre ei au emis noțiunile de stagflație și apoi slumpflație. Adică stagnarea producției concomitent cu creșterea prețurilor sau scăderea producției concomitent cu creșterea prețurilor. Cred că în aceste cazuri se operează cu o doctrină și un aparat instrumentar de analiză specifice crizelor ciclice. Or, după părerea mea, inflația în țările capitaliste reprezintă astăzi nu efectul unei crize ciclice, ci al unei crize cu caracter structural. Deci **inflația contemporană este consecința unei crize economice structurale.** Este vorba despre criza mecanismului de prețuri ca sistem și nu de o simplă creștere a prețurilor : în timp ce costurile cunosc o anumită tendință, prețurile au o tendință contrarie. Acesta este cazul la țițeiul al cărui preț de cost este foarte scăzut, dar același fenomen îl putem sesiza și în cazul tehnologiilor al căror preț, exagerat în raport cu costurile reale, denotă că țările capitaliste dezvoltate poartă principala responsabilitate a inflației. De aceea cred că nu este corect să folosim termenii de stagflație și slumpflație, ci că ar trebui să depășim această viziune pur cantitativă asupra aspectelor inflaționiste ale crizei.

Spuneam că s-a inversat raportul între dinamica prețurilor interne și dinamica prețurilor internaționale, că dinamica prețurilor internaționale este mai rapidă decît dinamica prețurilor interne. Am calculat, de asemenea, în ce măsură este implicată politica monetară în inflație. În ciuda politicii foarte restrictive pe care a dus-o F.E.D. — organismul federal de rezervă american în ce privește emisiunea monetară — în sensul că a fost o emisiune relativ mai redusă decît în trecut, tocmai pentru a tempera creșterea prețurilor, concomitent cu o dobîndă foarte înaltă, scumpind accesul la mijloacele de plată, din datele pe care le-am calculat pentru S.U.A., Anglia, Franța și Italia **se confirmă că rata de emisiune monetară a devansat rata producției.** Nemaivorbind de faptul că în mod normal în timpul acesta s-a accelerat viteza de rotație a banilor, ceea ce a continuat să constituie un factor generator și de accelerare a inflației. În același timp, mai observăm o tendință nouă : dacă în anii '60 rata emisiunii monetare era inferioară ratei inflației, în anii '70 corelația s-a inversat : **rata inflației depășește rata emisiunii monetare.** De aici rezultă că emisiunea monetară superioară necesităților circulației mărfurilor nu este singura cauză a inflației.

A treia și ultima problemă la care doresc să mă refer constă în sublinierea **transferului internațional de inflație,** inflația devenind „o marfă" de import și de export. Acesta este un lucru nou. Decalajele în ratele naționale ale inflației nu erau în trecut atît de mari cum sînt acum, de la 5 la sută la 15 sau 17 la sută (5 la sută are Japonia, iar Italia și Anglia 15 la sută și 17 la sută). Oricum, proporțiile sînt de 2:1 sau chiar mai mult. Țările capitaliste dezvoltate dețin ponderea principală în comerțul mondial (70 la sută din comerțul mondial), în care locul cel mai important îl dețin produsele prelucrate industrial ; deși prețurile acestor produse nu au crescut în aceeași cadență ca al materiilor prime și energiei mai ales, țările capitaliste — prin inflația internă și ponderea mare a produselor prelucrate pe care le exportă — au intensificat inflația internațională, care și așa fusese accelerată de cele două șocuri petroliere. Putem spune deci că **inflația internațională își are în mare parte originea și în exportul de inflație din partea țărilor capitaliste dezvoltate.** Dar nu este suficient să remarcăm doar fenomenul nou al transferului internațional de inflație, ci să analizăm mecanismul acestui transfer. Desigur că impactul inflației externe și influența lui asupra economiei interne depinde de mulți factori cum ar fi cota de export/import în PNB, structura fizică și geografică a comerțului exterior, politicile interne de contracarare a efectelor sau de limitare a influențe inflației internaționale etc.

Transferul internațional al inflației se realizează printr-o serie de canale. Un rol important îl au raporturile de schimb (Terms of Trade), care exprimă, în esență, raportul dintre indicii prețurilor de export raportați la indicii prețurilor de import. Mult timp în anii '50 și '60 indicele raporturilor de schimb funcționa în favoarea țărilor dezvoltate, prin așa-numita „foarfecă a prețurilor". În ciuda faptului că inflația în țările dezvoltate era moderată, un indice al raportului de schimb poziti atestă că aceste țări erau exportatoare de inflație. După cel două șocuri petroliere din anii '70, multe țări dezvoltate și majoritatea țărilor în curs de dezvoltare au un indice al raportului de schimb negativ, astfel că în aceste țări, alături de inflația internă s-a adăugat inflația importată care variază între 10 la sută și 20 la sută din inflația globală internă. Totuși est

nteresant de remarcat că în 1978 țările dezvoltate și-au „activizat" indicele raportului de schimb, astfel că inflația internă dezvoltă inflația globală, ceea ce atestă că aceste țări au redevenit exportatoare de inflație în restul lumii.

Un al doilea canal prin care se propagă inflația este evoluția cursurilor de schimb dintre dolarul S.U.A. în care sînt exprimate prețurile majorității produselor care fac obiectul comerțului internațional în devize libere — și celelalte valute. Reprecierea dolarului în ultimii 3 ani (1980—1982) a însemnat creșterea prețurilor în monedele naționale la mărfurile de import, amplificînd rata inflației în multe țări ale lumii.

În al treilea rînd, trebuie să remarcăm creșterea enormă a ratei dobînzilor la dolarul S.U.A., și prin efect propagat și la celelalte valute convertibile. Firmele folosesc în diferite proporții — alături de capitalul propriu și capitalul de împrumut, iar creșterea dobînzilor s-a reflectat în sporirea costurilor, astfel că „inflația prin costuri" s-a realizat atît prin creșterea prețurilor la țiței și materii prime, cît și a procentului de dobîndă.

În al patrulea rînd, inflația este rezultatul nu numai al emisiunii naționale de monedă, dar și al creșterii puternice a masei eurovalutelor pe piața financiară internațională. După datele B.R.I. în 1981 mărimea masei monetare în eurovalute era de circa 1 000 miliarde echivalent dolari S.U.A. Această masă monetară nu se afla sub controlul autorităților monetare, suprapunîndu-se emisiunii monetare naționale, accelerînd sporirea lichidității și, deci, inflația internațională.

În fine, un factor multiplicator important al inflației este dezechilibrul cronic al balanțelor de plăți externe, care determină apelul la piața financiară internațională pentru procurarea sau plasarea de fonduri, antrenînd un flux internațional important al capitalului. În ciuda creșterii dobînzilor, piața internațională de capital a atins în 1981 o sumă record de 193 mild. dolari, din care 75 la sută sub formă de eurocredite și 25 la sută sub formă de obligațiuni externe și internaționale. Ceea ce este important de adăugat este faptul că în condițiile inflației s-a trecut la dobînzi variabile într-o măsură tot mai mare, accentuînd instabilitatea economiei mondiale.

Daniel Dăianu — Cred că trebuie să privim cu circumspecție o explicație sau alta, pentru că fenomenele menționate nu au efecte univoce. Referindu-mă la inflație, sînt de părere că se reproduce în spațiul mondial ceea ce vedem că se produce în numeroase spații naționale, și anume, o creștere a prețului într-un sector al economiei naționale — datorită unor modificări în prețurile relative sau a altor fenomene obiective din economia internă — nu are loc concomitent cu coborîrea prețurilor în alte sectoare ; ajustarea prețurilor celorlalte sectoare la ceea ce se întîmplă într-un sector sau altul, are loc „în sus". Asistăm astfel la concurență între sectoare care se manifestă prin fluctuația ascendentă a prețurilor ; fiecare caută să-l ajungă pe celălalt din urmă prin creșterea propriilor prețuri. Subliniez că nu mă refer la dinamica relației între capitaliști și sindicate, ci la competiția între diverse sectoare industriale. Mai mult, acest tip de competiție este mult influențat de rigidizarea vieții economice prin constituirea grupărilor de interese de mare forță — inclusiv sindicatele pot fi văzute într-o astfel de ipostază — care acționează fie ca monopol, fie ca monopson (monopolul exercitat de cumpărător). Același lucru îl putem remarca pe plan internațional. Au crescut prețurile la materii prime și energie, desigur că cei care exportă bunuri industriale caută să răspundă printr-o creștere a prețurilor la mașini și echipamente. În asemenea circumstanțe creșterea productivității muncii nu poate decît decelera ascensiunea generală a prețurilor pe plan intern și internațional. Două idei mi se par esențiale pentru înțelegerea dinamicii inflației în economiile capitaliste avansate : a) creșterea generală a prețurilor nominale este compatibilă cu diminuarea unor prețuri relative, deci cu redistribuirea valorii sociale nou create ; b) „prăvălirile" prețurilor în domeniile de vîrf (microprocesoare) nu infirmă contextul de mai sus dacă ne gîndim la marea instabilitate tehnologică din aceste zone, la modul de utilizare a rentei născute de monopolul tehnologic. În plus, să nu omitem că progresul tehnologic rapid într-un sector sau altul nu facilitează neapărat avansul productivității la nivel societal ; uneori dimpotrivă !

Eu nu aș folosi termenul de „export de inflație" ce este simpatizat de aceia care vor să explice fenomene interne identificînd cauzele în intenții, dorințe sau acțiuni ale unor agenți exogeni. Nici o țară nu are interesul să aibă o rată internă a inflației ridicată și, în mod logic, nici nu i se poate atribui exportul de inflație. Nici un guvern nu poate dori intensificarea inflației, care este un proces obiectiv. De aceea, mi se pare mai potrivit termenul de transmisie de inflație.

Creșterea prețurilor nu este sinonimă cu inflația

Vasile Pilat — Am impresia că în dezbaterea noastră, ca, dealtfel, în general în literatură, **problemei inflației i s-a substituit problema creșterii prețurilor.** Poate fi identificată inflația cu creșterea prețurilor? Dacă nu, și eu cred că nu, care este diferența și cum poate fi ea măsurată? În etapa actuală a cercetărilor ar fi, desigur, temerară o încercare de elaborare a unei metodologii de determinare cantitativă a ceea ce reprezintă creștere inflaționistă din creșterea de prețuri. Cîteva puncte de reper cred însă că pot fi puse în discuție. În primul rînd, cred că creșterile de prețuri determinate de creșterea reală a costurilor nu poate fi considerată ca o creștere inflaționistă. Se poate replica că de fapt creșterea costurilor unui produs este tot o creștere de prețuri și anume a producției preluate ca imput din sectoarele din amonte. Desigur, dar și în cazul acestor sectoare din amonte am în vedere numai acea parte din creșterea prețurilor determinată de creșterile de costuri.

Dinamica ascendentă a costurilor poate fi generată de creșterea rentei de monopol asupra resurselor (în virtutea caracterului lor limitat) ca urmare a creșterii gradului lor de raritate. Creșterea rentei de monopol asupra resurselor de țiței nu este un simplu act politic. Momentul și amploarea ei sînt, desigur, multiplu determinate (și, în special, asupra justificării dimensiunii acestei creșteri se poate discuta) dar fenomenul în sine are cauze obiective. Literatura prognostică ridicase încă înainte de 1973 problema caracterului limitat și a perspectivelor acestei resurse. O asemenea creștere de costuri ca urmare a creșterii rentei de monopol nu poate fi, cred, considerată ca inflaționistă.

În al doilea rînd, este vorba de necesitatea atragerii în circuitul economic a unor resurse naturale calitativ inferioare, care reclamă costuri mai mari de punere în valoare. Deplasarea în sus a costurilor marginale de producție — în funcție de care se formează valoarea — la resursele primare — determină creșterea prețurilor acestora, creștere care, în măsura în care nu este contracarată de creșterea eficienței utilizării lor în ramurile din aval (în care intră sub forma de costuri), duce la creșterea prețurilor producției finale. Nici această creștere de prețuri nu poate fi considerată ca fiind inflaționistă. (Precizez, pentru evitarea neînțelegerilor, că am în vedere creșterile de costuri pentru producerea uneia și aceleiași valori de întrebuințare).

Există, desigur, și creșteri inflaționiste de costuri. Nu putem pierde, spre exemplu, din vedere implicațiile, sub acest aspect, ale existenței monopolului și monopsonului despre care a vorbit aici colegul Dăianu. O creștere a costului mîinii de lucru mai rapidă decît creșterea productivității muncii va determina o creștere inflaționistă de costuri și respectiv de prețuri, ca urmare a dezechilibrului pe care îl creează între cerere și ofertă. Cum pot exista, și există, situații de creștere inflaționistă, absolută sau numai relativă, a ratei profitului prin menținerea deliberată — în lipsa concurenței prin preț, a unei reale „forțe compensatoare" la monopolul producătorilor — a unei oferte inferioare cererii.

În al treilea rînd, cred că nu trebuie să pierdem din vedere un element de maximă importanță : ritmul extrem de rapid, în epoca noastră, al înnoirii produselor, implicit a tehnologiilor și tehnicilor de producție. Demonstrarea de către Emilian Dobrescu a caracterului obiectiv al creșterii prețurilor ca urmare a ritmului rapid al înnoirii produselor este uneori prezentată ca o explicație a inflației. După părerea mea ea este în primul rînd o explicație a creșterii prețurilor, care nu neapărat și în orice caz nu integral, este creștere inflaționistă. Și nu este vorba numai de faptul că produsul nou este în fapt o altă valoare de întrebuințare, care a necesitat fie costuri nemijlocite de producție suplimentare, fie efort material din partea întregii societăți (cheltuieli pentru cercetare și dezvoltare, calificarea forței de muncă etc.). Este mai ales vorba de modul de formare a valorii la produsele noi. Știm încă de la Marx că valoarea nu este numai expresia cantității (fie ea medie din punct de vedere social sau marginală) de muncă înmagazinată în marfă ; ea este un raport social : în ea se exprimă raportul dintre structura nevoii sociale și structura împărțirii (pe sfere, ramuri, și în ultimă instanță pe produse) a timpului global de muncă al societății. În economiile de piață forma de manifestare o constituie raportul cerere-ofertă. Și independent de costurile de producție — care ar putea fi mai mici decît ale produselor vechi — valoarea produselor noi este mai mare în virtutea relativului lor deficit în raport cu nevoia socială.

U. R. S. S.

COORDONATE ALE DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE

ÎN ACESTE ZILE poporul sovietic aniversează 60 de ani de la constituirea Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste. Un bilanț, fie el și sumar, al drumului ascendent parcurs în cele șase decenii de către primul stat socialist din lume evidențiază dimensiunile realizărilor obținute pe multiple planuri. Sînt edificatoare în acest sens datele privind o serie de indicatori economici de bază (vezi tabelul). Ele ilustrează amploarea efortului depus de mai multe generații de oameni ai muncii sovietici, de diferite naționalități, pentru transformarea radicală a unei țări cu o economie relativ înapoiată, distrusă de război, într-un puternic stat socialist, situat pe avanposturile progresului economic și social.

Indicatori de bază ai dezvoltării economico-sociale a U.R.S.S.

	1922	1981
Venitul național produs (%)	100	de 167 ori
Producție industrială totală (%)	100	de 514 ori
— producția mijloacelor de producție (%)	100	de 1 352 ori
— producția bunurilor de consum (%)	100	de 151 ori
Producția agricolă globală (%)	100	de 5,2 ori
Volumul traficului de mărfuri cu toate mijloacele de transport (mld. t/km)	28,2	6 337
Investițiile capitale (mlrd. ruble, în prețuri comparabile)	0,25	138,8
Efectivul muncitorilor și funcționarilor ocupați în economia națională (mil. persoane)	6,2	114,0
Suprafața totală (utilă) a fondului locativ din mediul urban (mil. mp)	184	2 270
Efectivul studenților (mii pers.)	217	5 284
Efectivul medicilor de toate specialitățile (mii pers.)	21,1	1 034

Sursa: „Ekonomiceskaia gazeta", nr. 38/1982

Imaginea dinamicii dezvoltării, conturată de cifrele de mai sus, poate fi sugestiv completată de datele referitoare la producția unei serii de produse industriale esențiale. Astfel, producția de energie electrică a sporit de la 0,8 mlrd. kWh în 1922 la 1 326 mlrd. kWh în 1981, cea de petrol (inclusiv gaze condensate) — de la 4,7 la 609 mil. tone, cea de gaze naturale — de la 30 mil. mc la 465 mlrd. mc, cea de oțel — de la 0,3 la 148 mil. tone, cea de îngrășăminte chimice (în unități convenționale) — de la o valoare apropiată de zero la 109 mil. tone, cea de automobile — de la zero la 2 198 mii bucăți, cea de țesături de toate categoriile — de la 460 la 10 951 mil. mp, cea de încălțăminte din piele — de la 6,8 la 738 mil. perechi ș.a.m.d.

Creșterea uriașă a capacității de producție a economiei naționale a Uniunii Sovietice, edificarea unei ample și moderne baze tehnico-materiale a acesteia, apariția și dezvoltarea unui mare număr de noi centre și zone industriale, crearea unor noi ramuri industriale, purtătoare ale progresului tehnic în întreaga economie, formarea unui imens potențial tehnico-științific și a unui puternic detașament de cadre cu înaltă calificare în principalele ramuri și domenii de activitate, precum și alți factori economico-sociali, au determinat, totodată, necesitatea unei abordări strategice calitativ noi a problemelor construcției societății socialiste dezvoltate, abordare net diferențiată de cea din primele decenii ale construcției socialiste. Imperativul trecerii la dezvoltarea intensivă a economiei naționale a impus elaborarea și aplicarea în practică a unor noi metode și pîrghii de conducere, a unui mecanism economic corespunzător cerințelor etapei actuale.

Tratarea sistemică a problemelor economiei naționale, abordarea ei ca un complex teritorial și de producție unic, cu întrepătrunderile și interdependențele inerente, făurirea treptată a unor complexe teritoriale și de producție pe plan zonal (actualmente circa douăzeci) prezintă o mare importanță în condițiile unei țări de proporțiile Uniunii Sovietice, deoarece ele permit dezvoltarea cît mai rațională a forțelor de producție în diferite republici și regiuni ale țării. Apariția și consolidarea în ultimul deceniu și jumătate a unui număr crescînd de complexe teritoriale și de producție (vezi harta alăturată) asigură valorificarea intensivă a resurselor naturale, tehnice și de forță de muncă în multe zone noi, îndeosebi în estul și sud-estul țării.

Dacă la cele de mai sus adăugăm elaborarea și punerea în aplicare a 160 de programe cu caracter tehnico-științific (dintre care 38 sînt programe complexe speciale), cît și — mai ales — a programului alimentar al U.R.S.S. pînă în anul 1990 (aprobat în acest an), rezultă întreaga amploare și complexitate a efortului prin care economia sovietică avansează spre noi culmi. Toate aceste programe, dar mai ales cel alimentar — menit să ducă la dezvoltarea proporțională și echilibrată a complexului agroindustrial al țării (care înglobează, pe lîngă 26 mii de colhozuri și 21 mii de sovhozuri, întreprinderile intergospodărești, gospodăriile anexe ale întreprinderilor industriale, gospodăriile personale ale populației, precum și un mare număr de ramuri industriale avînd ca profil deservirea agriculturii) — au ca obiectiv comun ridicarea pe o nouă treaptă calitativă a activității în diverse ramuri și sectoare. Programul alimentar, corelat cu modificarea politicii în domeniul investițiilor (prin sporirea simțitoare a ponderii celor îndreptate în agricultură și, în general, în ramurile producătoare de bunuri de consum) vizează nemijlocit ridicarea gradului de satisfacere a necesităților populației, îmbunătățirea condițiilor sale de viață.

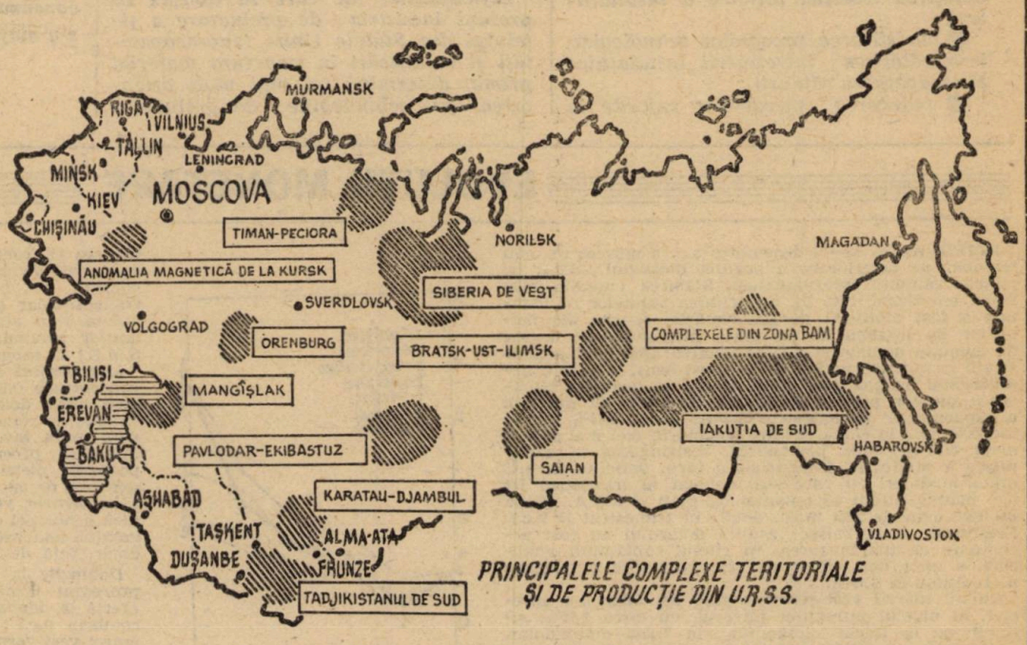

PRINCIPALELE COMPLEXE TERITORIALE ȘI DE PRODUCȚIE DIN U.R.S.S.

Nicolae TABĂRĂ

Priorități în economisirea energiei

RECESIUNEA din economia mondială a atras în modul cel mai sever atenția tuturor țărilor asupra necesității de a trece la programe de economisire a energiei, de a-și adapta consumul la surse cît mai variate, astfel încît să se evite disfuncții majore în balanțele lor energetice.

Țările membre ale Agenției Internaționale pentru energie investesc în prezent circa 8,5 miliarde dolari anual în cercetare, în scopul conservării energiei, pentru exploatarea surselor altădată considerate drept neeconomicoase sau pentru folosirea surselor alternative. Pe primul loc în ce privește cheltuielile guvernamentale cu această destinație — cheltuieli care au crescut puternic în ultimii cinci ani — se află industria cu diferitele sale sectoare, printre care de o atenție deosebită se bucură industria chimică. Numai în Statele Unite, de exemplu, cheltuielile de promovare a cercetării au însumat 3,7 mrd. dolari în 1981.

Conform datelor furnizate de o anchetă efectuată de Asociația producătorilor americani din industria chimică, companiile chimice americane au realizat în cursul anului 1981 o reducere medie a consumului de energie/unitatea de produs de 24,2 la sută față de nivelul anului 1972. Aceste realizări se înscriu pe linia hotărîrii adoptate de membrii asociației, în anul 1980, privind reducerea voluntară a consumului de energie cu 30 la sută pînă în 1985.

Economia de energie realizată de 110 companii chimice analizate este echivalentă cu un volum de 174 milioane de barili de țiței (24 milioane tone). Printre măsurile de conservare a energiei luate de firmele chimice respective pentru realizarea acestei economii se află:

- *utilizarea unei aparaturi suplimentare de măsură și control, eficientizarea utilizării energiei și aburului și îmbunătățirea izolației termice a instalațiilor;*
- *modificarea proceselor tehnologice, îmbunătățirea întreținerii instalațiilor și recuperarea căldurii;*
- *reducerea pierderilor suferite în procesul distribuției energiei și reutilizarea deșeurilor;*
- *utilizarea unor instalații noi, care folosesc energia mai eficient (pentru obținerea olefinelor, stirenului, acidului azotic, acidului acetic, polistirenului, PVC-ului etc.) sau a unor noi tehnologii, mai eficiente din punct de vedere al consumului energetic (de exemplu, înlocuirea tehnologiei de obținere a metanolului la presiune înaltă printr-o tehnologie care utilizează presiunea scăzută, sau înlocuirea proceselor discontinue cu procese continue);*
- *îmbunătățirea tehnologiilor existente în scopul măririi randamentelor în produse prin intermediul îmbunătățirii proceselor de încălzire, ventilație, obținere a aerului condiționat etc.*

Industria de prelucrare a țițeiului continuă, de asemenea, eforturile de reducere a consumului de energie și în alte sectoare de activitate.

Conform opiniei Institutului american al petrolului, industria americană de prelucrare a țițeiului a reușit să-și reducă în perioada 1972—1981, cu 20,8 la sută consumul de energie necesar pentru prelucrarea unui baril de țiței.

Principalele direcții de eficientizare a consumului energetic în industria petrolieră se referă la majorarea randamentelor energetice ale proceselor de încălzire, de circulație a aburului, îmbunătățirea proceselor de recuperare a căldurii și a izolației termice a instalațiilor.

Capacitatea acestei industrii de a satisface, în cursul acestui deceniu, cererea pentru un produs anumit va depinde în ultimă instanță de dimensiunea rafinăriei, amplasarea ei, utilizarea cu maxim de eficiență a energiei folosite și de flexibilitatea de prelucrare (capacitatea de a prelucra diverse materii prime) a rafinăriei — apreciază specialiștii americani.

Dificultățile de care se lovește în prezent industria de prelucrare a țițeiului din Statele Unite (supracapacități și modificări în structura materiei prime) determină tot mai mult orientarea spre tehnologiile de prelucrare care economisesc energia. Eforturile deosebite făcute de industria americană în acest sens apar evidente dacă se ia în considerare faptul că pentru un volum aproximativ egal de țiței prelucrat în anii 1972 și 1981, industria de prelucrare a țițeiului și-a redus consumul de energie de la 3,1 · 10^{12} BTU la 2,8 · 10^{12} BTU. De asemenea, gradul de utilizare a rafinăriilor americane în anul 1981 a fost de aproximativ 69 la sută (cu 20 la sută mai scăzut față de anul 1972), în primul trimestru al anului 1982 scăzînd sub 65 la sută.

Reglementările tot mai severe ale Agenției americane pentru protecția mediului înconjurător (E.P.A.) privind concentrația de noxe admisă și implicit conținutul tot mai redus de compuși pe bază de plumb (necesari pentru ridicarea cifrei octanice) al benzinelor atrag după sine sporirea consumului de energie. Pe aceeași linie care conduce la sporirea consumului de energie se înscrie și orientarea tot mai pregnantă spre prelucrarea de țițeiuri grele (oferta de țițeiuri ușoare reducîndu-se continuu) combinată cu necesitatea obținerii unui volum sporit de produse ușoare. Datorită tuturor acestor cerințe contradictorii, industria de prelucrare a țițeiului se află confruntată cu necesitatea realizării simultane a unui volum tot mai mare de produse ușoare, prelucrînd țițeiuri din ce în ce mai grele și utilizînd din ce în ce mai puțină energie.

Se observă, de asemenea, în perioada analizată o tendință de modificare a ponderii deținute de diverși combustibili în industria de prelucrare a țițeiului. Astfel, ponderea deținută de gazul natural a scăzut, în perioada 1972—1981, de la 34 la sută la 25 la sută. În același timp, datorită condițiilor de prelucrare mai severe (temperaturi și presiuni mai ridicate) cerute de prelucrarea unor țițeiuri din ce în ce mai grele, ponderea gazelor de rafinărie în consumul de combustibil al rafinăriilor s-a majorat de la 33 la sută la 42 la sută.

Iolanda DĂDUIANU
I.E.M.

EVOLUȚII MONETARE

INTERVALUL 13—17 decembrie a.c. a marcat un nou moment de deteriorare a poziției **dolarului S.U.A.** pe piețele valutare internaționale. Slăbirea cursului monedei americane față de majoritatea valutelor occidentale a fost motivată de preocupările sporite ale factorilor de acțiune de pe piața internațională, legate de evoluția actuală și de perspectivă apropiată a activității economice în S.U.A. În acest sens, influențe nefavorabile asupra poziției dolarului a exercitat publicarea datelor privind reducerea indicelui de utilizare a capacităților în industria S.U.A. de la 68,3% în octombrie a.c., la 67,8% în luna noiembrie (cel mai scăzut nivel din perioada postbelică), restrîngerea în continuare a producției industriale a țării, deficitul de 4,23 miliarde dolari cu care s-a încheiat în trimestrul III a.c. contul curent al balanței de plăți a S.U.A. (după un excedent de 2,23 mlrd. dolari în trimestrul II a.c.). Presiunile „a la baisse" asupra dolarului au fost accentuate de manifestarea, în cursul săptămînii analizate, a unor noi indicii ale orientării spre o relaxare a creditului în S.U.A.

Cursul **mărcii vest-germane** față de dolar s-a apreciat, la nivelul întregului interval, cu circa 1,75%, situîndu-se la finele săptămînii la 2,4050 mărci/dolar, comparativ cu 2,4525 mărci/dolar în ziua de referință de 10 decembrie a.c. La aceasta a contribuit și publicarea datelor privind excedentul de 160 milioane de mărci vest-germane, al contului curent al balanței de plăți a țării în primele 9 luni a.c., comparativ cu un deficit de 20,3 miliarde mărci înregistrat în aceeași perioadă a anului trecut. **Francul elvețian** era cotat la finele intervalului analizat la 2,0450 franci/dolar, față de 2,0325 franci în ziua de referință, marcînd astfel o apreciere de circa 1,8 puncte procentuale. **Francul francez și francul belgian** au înregistrat o apreciere a cursului față de dolar de circa 1,8 puncte procentuale, cotînd — la sfîrșitul săptămînii — la 6,33 franci francezi/dolar și 47,15 franci belgieni/dolar. Cele două valute s-au aflat sub influența nefavorabilă a speculațiilor privind o nouă devalorizare a lor (în cadrul S.M.E.) în raporturile față de alte valute vest-europene.

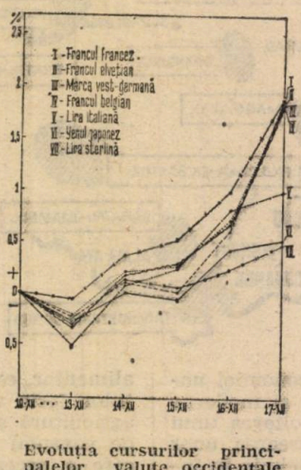

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 13—17.XII.1982; bază: 10.XII a.c.

Lira sterlină a marcat o apreciere de circa 0,15 puncte procentuale față de dolar, cursul atingînd la 17 decembrie 1,6225 dolari/liră, comparativ cu 1,6150 dolari/liră în ziua de referință. Această valută s-a aflat sub influența puțin favorabilă a evoluțiilor curente din economia țării, precum și a incertitudinilor legate de perspectivele pieței internaționale a țițeiului. Un procent apropiat de apreciere față de dolar, de circa 0,50 puncte, a înregistrat **yenul japonez** (după consolidarea puternică a poziției din săptămînile trecute); la finele intervalului analizat valuta niponă era cotată la 243 yeni/dolar, față de 244,25 yeni în ziua de referință.

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile de cfertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 10 și 17 decembrie a.c.): eurodolari — 9,875% și 9,9375%, euromărci vest-germane — 6,50% și 6,4375%, eurofranci elvețieni — 4,00% și 4,125%.

Prețul aurului a oscilat în intervalul de 435—443 dolari per uncie, fixîndu-se la Londra în după-amiaza zilei de 17 decembrie a.c. la 437 dolari/uncie (ultimul fixing din săptămîna precedentă 435,75 dolari/uncie).

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Industria chimică : extinderea bazei de materii prime

DUPĂ ce a crescut într-un ritm mediu anual de 7% în perioada postbelică, pînă în 1973 — consumul de petrol şi-a încetinit dinamica în următorii ani în ţările din zona C.E.E./O.N.U. (sporul mediu anual fiind de numai 0,7%), iar din 1979 s-a afirmat o tendinţă de scădere absolută a consumului menţionat.

În ceea ce priveşte evoluţia în perspectivă a structurii consumului de petrol şi produse derivate, se are în vedere sporirea rolului acestora ca sursă de materii prime pentru industria chimică, urmînd ca şi industria de prelucrare a ţiţeiului să fie orientată corespunzător ; aceasta înseamnă — ca tendinţe dominante în viitor — sporirea consumului de fracţiuni uşoare (rezultate din rafinarea ţiţeiului) în transporturi şi în industria chimică, concomitent cu reducerea cererii de fracţiuni grele în vederea producerii de energie.

Se apreciază, de asemenea, că prelucrarea chimică a cărbunelui ar putea furniza derivate valoroase ca, de pildă, metanolul. Cea mai promiţătoare metodă de prelucrare o constituie gazeificarea cărbunelui, în timp ce metoda lichefierii acestuia va deveni actuală într-un viitor mai îndepărtat. Cît despre baza de materii prime a industriei chimice, aceasta va putea fi lărgită pe termen lung, de asemenea, prin prelucrarea diferitelor reziduuri, a ţiţeiului obţinut din şisturi, a cărbunelui şi a biomasei.

Obiectivele comerţului exterior ungar

DUPĂ cum arăta nu demult, la o conferinţă de presă, ministrul comerţului exterior al R. P. Ungare, Peter Veress, cea mai importantă sarcină în acest domeniu în anul 1982 constă în consolidarea echilibrului balanţei comerciale. În acest scop se prevede ca volumul exporturilor în ţările socialiste să sporească cu aproximativ 8% în raport cu anul precedent, în condiţiile menţinerii la acelaşi nivel a importurilor, o creştere cu 8—9% a exporturilor fiind urmărită şi în cadrul schimburilor cu ţările capitaliste dezvoltate. În sfîrşit, cea mai dinamică evoluţie este preconizată pentru schimburile cu ţările în curs de dezvoltare, respectiv o majorare cu 12% a exportului ungar şi cu 5,5% a importului din aceste ţări.

Or, rezultatele menţionate urmează a fi atinse în condiţiile unei conjuncturi economice externe apreciată ca fiind mai dificilă decît în cursul anului trecut, pe pieţele de mărfuri manifestîndu-se relaxarea în continuare a cererii (de exemplu, din partea ţărilor exportatoare de petrol, ca urmare a reducerii încasărilor lor valutare) şi tendinţa de reducere a preţurilor la unele produse exportate de Ungaria. Se scontează, ca dificultăţile datorate intensificării concurenţei pe pieţele externe să fie depăşite prin organizarea mai metodică a activităţii comerciale, prin ridicarea calităţii acesteia, prin asigurarea unei colaborări mai strînse şi a identităţii de interese între societăţile de comerţ exterior şi întreprinderile industriale, prin extinderea relaţiilor de cooperare cu parteneri străini etc. De asemenea, concomitent cu realizarea schimbului de mărfuri, societăţile de comerţ exterior vor avea în viitor sarcina fundamentală de a transmite în timp util producătorilor interni modificările survenite în cererea pe pieţele externe, pentru a se putea asigura o structură modernă a exporturilor ungare.

Spania — program energetic

ÎN Spania a fost recent elaborat programul de valorificare a resurselor alternative de energie pînă în anul 2000; el prevede în esenţă crearea, pînă la sfîrşitul perioadei, a unor capacităţi energetice bazate pe utilizarea energiei solare şi a celei eoliene, însumînd echivalentul folosirii a 3,7 milioane tone de cărbune pe an. Ca urmare, dacă în prezent sursele alternative contribuie cu mai puţin de 1% la echilibrarea balanţei energetice a ţării, se scontează ca în anul 2000 ponderea respectivă să ajungă la 8,2%.

În acest cadru, se prevede instalarea de colectoare solare în suprafaţă totală de 7,3 mil. mp, care să asigure gospodăriilor casnice un volum de energie de 2,6 tcc ; totodată, urmează a fi montate 8,8 mil. de panouri parabolice, care vor furniza anual industriei energie echivalentă cu cea obţinută din 616 mii tone de cărbune. În următorii ani se proiectează, de asemenea, dotarea unui număr de 8 mii de gospodării din mediul rural cu instalaţii de transformare a luminii solare în energie electrică (cu o putere unitară de 100 kW). În ceea ce priveşte utilizarea energiei vîntului, se preconizează crearea, pînă în anul 2000, pe teritoriul Spaniei a unei reţele de generatoare eoliene (cu o putere unitară de 55 kW), capacitatea lor instalată totală urmînd să ajungă la 700 MW.

Flota maritimă cehoslovacă

DEŞI Cehoslovacia este o ţară continentală, situată la distanţă apreciabilă de orice ieşire la mare, ea posedă totuşi o flotă maritimă constituită — la mijlocul acestui an — din 14 nave, cu un deplasament total de 264 mii tone. Flota comercială a fost constituită treptat, după cel de-al doilea război mondial, ca o necesitate în faţa creşterii continue a cheltuielilor de transport în cadrul schimburilor comerciale externe, a ponderii acestora în preţul de import, în primul rînd al materiilor prime. În perioada 1959—1981 navele maritime sub pavilion cehoslovac au transportat în total 19,3 mil. tone de mărfuri, îndeosebi materii prime minerale, produse chimice, cereale, articole din metale feroase, cocs ş.a.

Pe lîngă satisfacerea cerinţelor diferitelor întreprinderi cehoslovace, navele respective au efectuat şi un important volum de prestări de servicii pentru beneficiari străini, aducînd astfel o substanţială contribuţie la echilibrarea balanţei de plăţi externe. Ţinîndu-se seama de aceste avantaje, sînt prevăzute în perspectivă investiţii destinate lărgirii şi modernizării flotei maritime comerciale cehoslovace prin dotarea ei cu nave noi, perfecţionate, destinate în special transportului de mărfuri în vrac.

Resursele Antarcticii

ÎN centrul dezbaterilor recentei conferinţe internaţionale asupra viitorului continentului antarctic, care s-a ţinut în Chile cu participarea a 15 ţări, au stat perspectivele descoperirii şi valorificării resurselor sale minerale şi alimentare. După cum s-a evidenţiat la conferinţă, pînă în prezent au fost identificate numeroase minereuri (aur, fier ş.a.) şi există şanse să se descopere petrol în platforma continentală antarctică, dar nu s-a trecut încă la exploatarea lor economică.

Alte studii au fost orientate către evaluarea resurselor de krill, crustaceu care pînă acum a servit în special drept hrană balenelor. Conform aprecierii unor specialişti, krillul ar putea constitui o sursă importantă pentru satisfacerea necesităţilor de proteine ale omenirii. Se evaluează că ar putea fi pescuite anual 30—40 mil. tone de krill, începînd din 1986, cînd se consideră că vor fi destul de avansate şi cercetările privind folosirea krillului în alimentaţia omului şi a animalelor.

Sulful — repercusiuni ale creşterii preţurilor

CONFORM unor aprecieri publicate de revista **L'Usine Nouvelle**, consumul mondial de sulf elementar (cel nativ şi cel extras din gazele naturale) a crescut în deceniul 1970—1980 de la circa 18,7 milioane tone la aproape 33,6 mil. tone, devansînd dinamica producţiei sale, care a sporit în aceeaşi perioadă de la peste 20,2 mil. tone la aproape 31,6 mil. tone. Apariţia unui dezechilibru între cerere şi ofertă a determinat majorarea de peste două ori în ultimii trei ani a preţurilor sulfului pe piaţa mondială, fapt care provoacă dificultăţi financiare utilizatorilor acestei materii prime.

Astfel, într-un mod sau altul, sulful participă la elaborarea a circa 60% din ansamblul produselor industriale fabricate, dar — în proporţie de peste 80% — sulful elementar este folosit la producerea de acid sulfuric. Mai mult de jumătate din acidul sulfuric produs în lume este destinat industriei de îngrăşăminte fosfatice, utilizate în primul rînd în agricultura ţărilor industrializate. Or, puterea de cumpărare a agricultorilor din S.U.A., din majoritatea ţărilor vest-europene ş.a. a fost sensibil erodată în ultimii ani, iar recurgerea la credite sau împrumuturi pentru achiziţionarea unor îngrăşăminte scumpe a devenit oneroasă din cauza ascensiunii dobînzilor bancare, ceea ce ar putea să determine în perspectivă restrîngerea cererii în acest domeniu.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 51 din 24 decembrie 1982

DOCUMENTELE CONFERINȚEI NAȚIONALE A P.C.R. — AMPLU PROGRAM DE ACȚIUNE

— Amplu program de acțiune pentru propășirea economico-socială a patriei **(Bogdan Pădure)** 2

— Dezvoltarea bazei energetice, componentă esențială a strategiei economice **(Nicolae Liciu)** 4

— Noi dimensiuni ale industriei recuperării și valorificării resurselor refolosibile **(Ion Gh. Badea)** 6

— Orientări de mare însemnătate pentru dezvoltarea mai puternică a agriculturii **(Ovidiu Popescu)** 8

— Exportul românesc în fața unor noi exigențe **(Marin Tănase)** 10

— Organizarea producției și a muncii — la nivelul dotării tehnice a întreprinderilor **(Stelian Grindeanu)** 12

— Creșterea eficienței în întreaga activitate economică **(Gh. Șică)** 14

— Un concept original cu privire la proprietatea socialistă **(Maria Stănescu)** 16

— Lupta dintre nou și vechi — factor motrice al dezvoltării societății noastre socialiste **(Nicolae Lotreanu)** 18

— Realizarea unei noi calități a muncii și a vieții în toate domeniile de activitate **(Constantin Enache)** 20

— O politică externă consacrată asigurării progresului și păcii în lume **(George Marin)** 22

TEORII — IDEI

— Școli • curente • economiști. Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești **(Toader Ionescu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Procese și fenomene actuale din economia mondială (V) 26

— U.R.S.S. Coordonate ale dezvoltării economico-sociale **(Nicolae Tabără)** 29

— Tendințe — conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

Numărul 52 al revistei noastre va apărea joi 30 decembrie 1982

IN THIS ISSUE

— An ample programme of actions for the economic and social flourishment of the country **(Bogdan Pădure)** 1
— An original concept of the socialist property **(Maria Stănescu)** 16
— The strife between new and old — a motive power of the development of the socialist society **(Nicolae Lotreanu)** 18
— The achievement of a new quality of the work and life in all areas of activity **(Constantin Enache)** 20
— A foreign policy meant to ensure the progress and peace in the world **(George Marin)** 22
— Schools • trends • economists. Progressist traditions of the Romanian economic thought **(Toader Ionescu)** 24
— Debate. Current processes and phenomena in the world economy (V) 26
— U.S.S.R. Coordinates of the social-economic development **(Nicolae Tabără)** 29

DANS LE NUMÉRO

— Ample programme d'action pour le progrès économique et social du pays **(Bogdan Pădure)** 1
— Un concept original de propriété socialiste **(Maria Stănescu)** 16
— La lutte entre l'ancien et le nouveau — facteur motrice du développement de notre société socialiste **(Nicolae Lotreanu)** 18
— L'accomplissement d'une nouvelle qualité du travail et de la vie dans tous les domaines d'activité **(Constantin Enache)** 20
— Une politique étrangère vouée à l'assurance du progrès et de la paix dans le monde **(George Marin)** 22
— Ecoles • courant • économistes. Traditions progressistes de la pensée économique roumaine **(Toader Ionescu)** 24
— Processus et phénomènes actuels de l'économie mondiale (V) (débat) 26
— L'U.R.S.S. Coordonnées du développement socio-économique **(Nicolae Tabără)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Широкая программа действий для социально-экономического процветания родины **(Богдан Пэдуре)** 2
— Самобытный концепт социалистической собственности **(Мария Стэнеску)** 6
— Борьба между новым и старым — движущая сила в развитии нашего социалистического общества **(Николае Лотряну)** 18
— Достижение нового качества труда и жизни во всех сферах деятельности **(Константин Енаке)** 20
— Внешняя политика, направленная на обеспечение прогресса и мира в мире **(Джордже Марин)** 22
— Школы • течения • экономисты. Передовые традиции экономического мышления в Румынии **(Тоадер Ионеску)** 24
— Актуальные процессы и феномены в мировой экономике (в порядке обсуждения) (V) 26
— СССР — Координаты социально-экономического развития **(Николае Табэрэ)** 29

În atenția candidaților la admiterea în învățămîntul economic superior

În curînd „Revista economică" va relua publicarea consultațiilor în sprijinul celor ce doresc să se prezinte la concursul de admitere în învățămîntul economic superior. Elaborate de cadre universitare de la Academia de Studii Economice din București și de la facultățile economice din alte centre universitare, consultațiile sînt în conformitate cu temele cuprinse în programa aprobată de Ministerul Educației și Învățămîntului, referindu-se la toate subpunctele fiecărei teme.

Pentru a vă asigura o pregătire completă, beneficiind de toate consultațiile ce se vor publica, abonați-vă din timp la „Revista economică". Costul unui abonament anual individual este de 260 lei, plus 13 lei taxe poștale pentru expedierea revistei la domiciliu. Abonamentele se primesc la toate oficiile și agențiile PTTR, factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții.

Redacția și administrația : 70159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1, Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

STIMAŢI CUMPĂRĂTORI!

În vederea îmbunătăţirii aprovizionării populaţiei cu mărfuri metalo-chimice, s-a trecut la organizarea de unităţi de desfacere cu amănuntul în depozitele de mărfuri ale I.C.R.M. din ţară. Aceste magazine asigură cumpărătorilor o serie de avantaje în alegerea şi procurarea mărfurilor metalo-chimice, deoarece :

— Sînt organizate pe suprafeţe mari, în care se prezintă totalitatea articolelor din grupa de mărfuri ce se livrează de către industrie, prezentate pe destinaţii şi pe principiul de înrudire a cererii.

— Aceste magazine vor pune în vînzare mărfuri sosite direct de la fabrici, inclusiv noutăţile.

— Vînzarea se realizează pe principiul expunerii deschise şi autoservirii, cumpărătorii avînd acces direct la produse.

— Cumpărătorii au posibilitatea să facă aprovizionarea din timp, anticipată, cu produse foarte solicitate în vîrf de consum în anumite perioade.

— Servirea populaţiei este asigurată de un personal cu un nivel profesional ridicat la fiecare grupă de mărfuri.

— Orarul de funcţionare al unităţilor va fi în zilele lucrătoare, între orele 10—20.

Prin aceste magazine urmează a fi vîndute toate grupele de mărfuri metalo-chimice : produse de menaj din sticlă, porţelan, faianţă, articole de uz casnic-gospodăresc, unelte agricole şi de grădinărit, articole chimice, rechizite şcolare şi studenţeşti, jucării, bunuri de uz îndelungat cum sînt radio-receptoare, televizoare, aparate de gătit şi încălzit, frigidere, maşini de spălat, maşini de cusut, aspiratoare de praf, piese de schimb ş.a.

Dintre magazinele deschise recent menţionăm în Bucureşti :

Magazinul din şos. Viilor nr. 14 — accesul prin şoseaua Sălaj —, organizat pe o suprafaţă de 1 400 mp şi avînd ca profil articole de menaj din sticlă, porţelan, faianţă ; articole de uz casnic şi gospodăresc din lemn, metal şi mase plastice ; bunuri de folosinţă îndelungată ; corpuri de iluminat şi abajururi, aparate electrocasnice şi piesele de schimb necesare. Pentru a avea o imagine asupra multitudinii de mărfuri care vor fi puse în vînzare, puteţi reţine că la grupa sticlărie sînt aproape 1 000 de articole într-un număr de peste 300 000 piese.

Magazinul din bd. Emil Bodnăraş nr. 84 cu un profil de jucării, papetărie şi produse chimice de uz casnic este organizat pe o suprafaţă utilă de 2 000 m.p. şi se adresează în special populaţiei din cartierele Militari, Drumul Taberei.

În municipiul Braşov, magazinul din str. Bazaltului nr. 3, cartierul Bartolomeu, desface peste 3 600 sortimente de articole de uz casnic şi gospodăresc, jucării, sport, papetărie şi electrotehnice.

În municipiul Constanţa, magazinul funcţionează în strada Interioară nr. 2, cartierul Traian.

În municipiul Piteşti a fost dat în folosinţă magazinul situat în cartierul Nord, str. N. Bălcescu nr. 48. Asemenea magazine au fost deschise şi în oraşele : Bacău, Baia Mare, Cluj-Napoca, Craiova, Deva, Galaţi, Iaşi, Oradea, Ploieşti, Sibiu, Suceava, Tîrgu Mureş şi Timişoara.

Asigurăm pe cumpărători că aceste unităţi comerciale vor satisface cele mai exigente gusturi.

Magazinul din şos. Viilor nr. 14

Magazinul din bd. Emil Bodnăraş nr. 84

MODA ÎN IARNA 1982-1983

● **PALETA DE CULORI** : pe de o parte, se mențin tonurile închise purtate în vara '82 (ca uniuri, pentru piese mici, tricoturi, mătăsuri sau ca fonduri, pentru lenajuri), iar pe de altă parte, aceste tonuri evoluează spre culori neutre clasice (ușor albăstrii) și spre culori vii, recomandate pentru tineret.

● **MATERIALE** : voluminoase, lejere, moi, culoarea și efectele obținute prin finisare constituind factorii de înnoire.

● **LINIE** : în principal este fluidă, oscilînd între amplă și dreaptă. Umerii sînt naturali și continuă să fie ușor rotunjiți. Talia este marcată pentru a da impresia de suplețe, de lejeritate, dar rămîne și liberă (în special la siluetele drepte).

În ansamblu, tendințele modei pentru acest sezon rămîn consecvente formulelor clasice și sport, asociind funcționalitatea cu eleganța.

DORIȚI SĂ VĂ COMPLETAȚI GARDEROBA DE IARNĂ CU ULTIMELE NOUTĂȚI ?

Vizitați magazinele de confecții ale comerțului de stat ! Creații de ultimă oră, conform actualelor tendințe ale modei veți găsi în toate marile magazine universale precum și în unitățile DE-MA, organizate în cadrul depozitelor cu ridicata.

Lei 5